

~~Cim. XI. d. 47.~~

Cim. P. 1064

Cim 8307

XI. d. 4.

Nov.
8

Gra Quiritas ple-
tu Chrum facta est

Biblia

To jest.

Księgi Starego i
Nowego Zakonu / na Polskiej ięzyk /
z pilnością według Łacińskiej Bi-
blij od Kościoła Krześcijańskiego pos-
wieszczonego przywiez / noi
w wyłożona.

Cum Gratia & Priuilegio. S. R. M.

W Krakowie.

W Drukarni Szarszbergerow.

1 5 6 1.

Lex per Moy-
sen data est

Bibliotheca Collegii Majoris
Universitatis Cracoviensis. M. Luc. Potowski R. P. M.

SIGISMUNDVS AVGVSTVS DEI
GRATIA, REX POLONIAE, MA
gnus Dux Lithuanie, Rusſie, Prussia, Pomerania. Sama
gitia ac Mazouie, &c. Dominus & Heres.
Anno Do: MDLXI. Aetatis XXX XI.

Com 8307

Najasniessemu Krolowi y Panu

Panu Zygmuntowi Augustowi z łaski Bożej Krolowi
Polskiemu / Kriazeciu wielkiemu Litewskiemu /
Ruskiemu / Pruskiemu / Mazowieckiemu / Zmudzkiemu /
etc. Panu y dziedzicowi. Panu mo-
iemu miłosciwemu. ✠

Najasniessemu a K: Krolu / iż ktory
narod ma być pochopny ku cno-
ście / temu tego potrzeba / aby miał
nauki dobre ięzykiem swym pisa-
ne. Albowiem gdyż cho iest zwy-
czaj ludzki / gárnać sie do tego co
mu sie dobre widzi : chedy then /
ktory poważne rzeczy czyta / a rozność miedzy złym a do-
brym widzi / nie może być tak w głosci bthwierdzony /
żeby sie cnochy (okrom Boskiego starania) iac nie mu-
siał. A iako rozum / sam cho iest dar Boski cztowieko-
wi (bo sie wniebie a nie na ziemi rodził) tak wszystkie nau-
ki ktore sniego pochodzą / dobrze ie cheż pierwszy ludzie
dary Boskiemi przekrzčili: ktore to nauki / iesliż są w cha-
ciey wadze / cosz nauka Boża pismo swiete / pismo to kto-
re nam zbawienie błazuje / słowa ktore z ust Bożych po-
chodzily / iako wysokie a zacne miejsce mieć muszą: Nie-
máš pewnie na świecie żadnego ani tak głupiego / ani tak
złego a niezbóznego cztowieka / ktoryby czytał iac Pańskie
słowa / a rozmyślaiac wielką dobroć iego poruszyć sie a od-
mienić ze złego w dobry nie musiał: tak iż co ine nauki spra-
wują / cztowieka sposobnego ku poieciu cnochy / to nauka
Boża sama / cnote wlewa / a przynosi łaskę Bożą wieczne
błogosławienstwo. Co gdy tak iest / iż pismo Boże czyni
w ludzich taką odmiánę / tedy zda mi sie N. a K: Krolu.

lu/ iż kto ie ludziami czytać podawa/ iezykiem takim iaki
wszystkych rozumieć/ then narodowi swemu posługe czy-
niać/ dobre imie sobie zasługuie. Alle iż ten kto Biblia
przetłumaczył/ był prawię przeciwny onemu ktorzy ko-
ciot Ephesiae Dianae spalił: bo on ze złej rzeczy sławę
chciał mieć/ a theny z dobrej mieć iej nie chciał/ bo imie-
nią swego przy Biblii nie zostawił/ przeto iuż tak za-
mione być musi. A iakoż iąkolwiek bez imienia swego zo-
stawił/ tak mnie gdy do reku przyszedł/ wiedząc iż tego lu-
dzie tak bardo pragną/ tudzież też życząc tego/ (iako
jest winien) aby za państwa W. K. A. Biblia Polska
na świat wyszła: starałem sie o to aby mi iej komu popra-
wić dał/ a starając sie/ nalażem Kriedzā Janā Leopoli-
te A. D. K. A. nauki Krac: ktorzy wziawszy te prace na sie/
tak iej zdołał/ że mam za to/ chęć a pilność iejgo pochwało-
na od W. K. A. będzie/ ktora to Biblia nie tak wiele dla
pożytku/ iako życząc narodowi swemu tego/ co życzyć przy-
stoi/ dałem nakładem swym drukować. A iako Biblia
jest głową pisma swieckiego/ chęć zdało mi sie że nikomu
przypisana być nie miała iedno głowie/ to jest W. K. A.
Panu naszemu / pod ktorego cychutem gdy wynidzie/
wiele przekładaniu temu przybędzie ozdoby/ a snadź ten
kto ią wyłożył/ by sie był nadziewał mieć obrońce takiego
go/ nigdy by był imienia swego nie krył. Wszakże iako-
kolwiek jest/ tedy iż jest pismo boże/ wierze iż b. W. K. A.
Krola Krześcijańskiego wdzięczne będzie/ przy czym pod-
dane a wieczne służby swe w miłościwą łaskę
W. K. A. zalecam.

Wasseny Krolewskiej A. D. K. A.

wierny poddany

Nikotay Szarffenberger
miestczanin Krakowski.

Przemowa do Czytelnika.

Ku czytelnikowi Krześcijańskiemu
o znacności pisma świętego Przemowa. J. K. L.

Ostał to w pisaniu swym / ieden uczoney y wymow
ny Pogański cztowiek / moy Krześcijański bracie iedyny / mo-
wiasz o tych naukach y pismiech potoczny / a świeckich: iż być
żywo bez nich / a nie nie umieć / stoi za śmierć / a iest iakoby ży-
wo cztowieka pogrzebat. Zaprawde rzecz nie mała / a gdzie sie
pilnie przypatrzysz / śna te kchorey te nauki mieć nie mogą /
ten tak zacny tego światá cztowiek / im przypisuje. Abowiem
gdy to powiada / że bez nich żyć / iest umartym być: thedyć one
umieć / iest być żywym: a tak iako niebytnościá swa śmierć / tak
obecnościá żywot (ktorego nie ma) przynosi. Ale iako co
kto / czego nie ma / dać może?

Tymżec też mniemaniem / (że bledem nie rzekę) wiele z onych którzy Pána Chrystá nie
poznali / wwiędzieni: iedni máietności swe prze nie z wielkú chuciá opuszczali y utracali /
drudzy aby sie tym sposobniey y spokoyneiy w nich obierali / oczy sobie odeymowali / dru-
dzy iessze gdy czego poznać nie magali / y o gárdá sie dobrowolnie przyprawiali. Ta-
kiec oni wieldzy a zawołani wedlug światá tego ludzie o tym pismie swym y poleceniu go /
o tey mądrosći światá tego / mniemanie / y taka piecza miewali.

A wiec ty moy mily bracie / bedac cztowiekiem ná imie Chrystusowe powołanym / o-
nym Pogańskim ludziom w tym gore dasz: że wždy oni dla nic nieużytecznych náuk ku ży-
wotowi wiecznemu / takowe starania / takowe y utrąty łatwoie podejmowali / rozumie-
iac omylnie / że im prawym żywotem być miaty: a tybys o pisma y nauki święte (ktore cztó-
wiekowi kájde / y oświecenie rozumu / y ożywienie dusze / y poświęcenie wsszech rzeczy / y
obronę przeciwko wssiem nieprzyacielom / nászym / ná koniec y zbawienie duszy y ciáta ná-
sszych / przez Jezu Chrystá Pána a zbawiciela násszego przyniosá) thák nic niedbać a prá-
wie w nich nic nie korzyścić nie miat: A zasby to nie wielkie zapamiętanie / nie wielkie
że inż tak rzekę / ślaleństwo bylo:

Alle poniewaz ja o żadnym thego mniemania nie mam / żeby miat thák być od pisma
świętego oddaloney myśli / tedy ku potwierdzeniu tey / krotko o użytach námiemionych
powiem / y doloze tego / że te pisma święte / cztowieka y oświecaia / y ożywiaia / y co potrze-
ba poświęcaia / y obronę cztowiekowi dáia / ná koniec y zbawiaia.

Káždy cztowiek z przyrodzenia / bedac synem gniewu Bożego / iest też synem ciemno-
ści: Bo iako za táska Boża / światłość / tak za gniewem tego ciemności chodza. Z ktorych
nas wssystkie przyściem swym ná świat wybawić / y oświecić w nich raczył: że inż po o-
ney ciemney nocy w ktoreiesmy śbedzieli / teraz iako w iásny dzień chodzimy. Tenżec też
Pan Chrystus Jezus / oświeciwssy nas / y lekárstwu nam zostáwił / iestlibysmy przez
grzech w one ciemności zás wpáli / iakobysmy oświeceni być mieli: a to acz też co inego
być może / ale też iest y to słowo Boże / ktore nam zostáwił raczył. Bo o tym tak Dawid
powiada. Wykładanie słow twoich Pánie oświeca / y dawa zrozumienie / wiáry y praw-
dy máluczkim. Jakoby chciał powiedzieć / Przyzwolac nam ludziom z przyrodzenia
w ciemnościach być / ale słowo twoe święte ciemność the rozumu y przyrodzenia násszego
rozbiia y rozświeca / dáiac poimowanie wiáry twey świętey y prawdy. A ná inssym mie-
scu / Pochodnia iest nogam moim słowo twoe / y światłościá ścieskam moim Teyci swia-
tłości y tego oświecenia / Piotr święty żada: Oświeć Pánie oczy moje / abym nigdy w
śmierci nie zásnat. Ta światłościá Pan oświeca ślepe / którzy w ciemnościach grzechow
y niedowiaństwa siedza / tedy potym wdáia sie ná droge Ewángelney y pokoiu. Tey swa-
tłości nie przyjmia oni którzy tak Bogu mówia: Idź precz od nas / vmienia drog two-
ich nie chcemy / nie chcemy rozumieć abysmy mieli dobrze czynić / czego nas słowo twoe
uczy.

A nie tylko ciemności tak sprostne rozbiia / ale też nas y ożywia. Tak iako Dawid świad-
czy: Słowa twoe Pánie / ożywiły mie. A ná drugim miejscu / Niezapomnie ia Pánie ni-
gdy słow twoich / bos mie nimi ożywił. Jan też on święty / ktorego Pan miłował tak po-
wiada: Zaprawde powiadam wam / że przychodzi godzina / y inż przysła / że umarli w
grzechach / wsslyssa glos syná Bożego / a którzy wsslyssa (wchem cielesnym / serdecznym / y

psalm 118.

ioan: 5.

Przemowa do Cytelnika.

poslussenstwa) beda żyć prawdziwym a wiecznym żywotem. Tegoż też byli zawonali już Apostołowie na on czas / gdy ich Pan pytał / iesliby też chcieli przejść od niego / odpowiadzieli mu: Panie a gdzieś poydziemy / słowa żywotne masz. Innych mieysc wiele miam.

Toć też słowo Boże y poświęca. To sie okazało z Apostoła Pawła swietego gdzie mówi: Kożde stworzenie Boże dobre iest / wszakże iednak bywa poświęcone przez słowo Boże / y przez modlitwę. Tym Moiześ przybytek Boży: Tym Salomon kościot / y sien przed kościotem Bożym / poświęcił. Tak też y sam Pan Chrystus chleb y ryby kthoremi rzesze karmil / y on chleb na ostatniey wieczerzy / poświęcać raczył / gdy Ź w rece swe swiete wstawy błogosławił / Bogu podziękowawszy / tamaty rozdawał.

A nie dosyć że oświeciwszy / to swiete pismo / cztowięć ożywia / ożywiwszy y poświęca / ale ieszcze y poświęciwszy / od wssch nieprzyjaciół gwałtowniejszych / Czartha / swiatha / y ciatha / bronil / y żebyśmy sie też bronili / bron a horeja nam dodawa. Tak iako nas Paweł S: ypomina / żebyśmy / na ten czas gdy na nas bedzie czar / y swiat / y ciato walczyć / a przeciwko nam seurmować / wzili miecz w reke duchowny / tarcz też y przybice. Niecz ten ci żaden inny nie iest / iedno to pismo swiete a słowo Boże: Tarcz na ktorabyśmy wssytki strzaty czarowstie ogniste brali / a biorac gąsili / iesci wiara / kthorey też z sluchania pisma Bożego dostawamy: Ieszcze y pancerz sprawiedliwosci / y przybice nadzieie gdy weźmiemy / a gdy tak przypasawsi biodra swe gotowo stać bedziemy: Koniecznie żaden sie nieprzyjaciół o nas nie pokuśi / a nie tylko / ale y po iaszczyrkach / bazyliśkach chodząc bezpiecznie bedziemy: Lwa y Smoka nie sie strachać nie bedziemy. Tak nas to nasze pismo swiete zbrot a potom y bezpieczeni czyni.

Puszczam to mimo sie / że nas czyni słachćcami / a nie to tylko ale y krolewicami / a co wiecysa y syny Bożemi / braty / siostrami / matkami / Pana Chrystusowemi: to ieszcze przydam / że nas y zbawia. Tego nam podpiera Łukas swiety mowiac: Błogosławię ci kto rzy sluchata słowa Bożego / a strzega go pilnie. A sam zbawiciel nasz powiadać raczy. Zaprawde / zaprawde wam powiadam / że ten kto slucha słowa moiego / a wierzy one / mu ktory mie poslat / ma żywot wieczny. A na Sad nie przydzie / ale prosto przydzie od smierci do żywota: A Matheus powiada. Chceszli przyść ku żywotowi a być zbawion / choway a pełni przykazanie Boże.

Luc. II.

O iakos thedy tho żywotne a prawdziwe pismo swiethe iest / kthore nam chāt z soba wiele dobrego / na koniec y żywot wieczny przynosi: O moy Krzesćhński bracie iesdyny / coś rozumiesz z iaka chucia / z iaka wola sie masz ku niemu mieć: Ktore cie nie tylko tu na tym / ale y na onym swiecie / w iasce Bożey y w prawdziwym żywocie wyćwiczyć / w drogach Pańskich sprawować / w swiacthoci Bożey zachować / na koniec y do chwaty Krolestwa niebieskiego przywieść y doprowadzić / może: Co rozumiesz / by oni byli Philozophowie to pismo mieli / albo o nim wiedzieli / z iaka pilnoscia / praca / y staraniem / byli by sie o nie pracowali?

Alie poniewaz że oni / duma rozu swego wwiędzieni / ie sie (iesli o nim wiedzieli) wchylie podobno niechcieli / do tego nieprzystli / a tobie Pan z łaski swey daremne dać raczył / bacz że na powinność swa / z iaka to wdzięcznoscia przyjmować przyslusa. Strzeż byś twa niewdzięcznoscia / y Pana y dārow swietych ie / ktorych nam przez słowo swe swiete wycząc raczy / nieutracił. A przeto iesliżes przed tym tak był niedbātym / ies sie o ten dar Boży / pismo swiete iego niestarat / proste cie przez miłosierdzie Boskie / mysl swa zmięć a odmień: Bo tho sam dobrze widzisz / co za pożytkow z tad dostać możesz / a sna bym ci wssytkie miał wyliczać / ktorem omiāt / nigdyby y ięzyk / y piórā niestało. Iesliżes też przed tym z chucia tego pragnat / abys był mogł swym ięzykiem tho słowo Boże czytać: otoć ie teraz podawam / vmieyże ie już wpiastować / vmiey wważyć / tak żeby z czytania twego / budowala sie y częśc a chwata Pana Chrystusowa / y miłosć bliźniego / między ludźmi: aby widzac ludzie poprawe thwa / w wierze y w uczynkach cnotliwych / chwalili za to Pana Boga wsschmogacego.

Co sie tyczy przetłumaczenia na nasz ten Polski Język / pisma tego swietego / o thym tho pewnie wiedzieć y rozumieć możesz / że zwieltā praca / y nie mała pilnoscia / y przez niematy czas / przekładane iest. Żebym miał powiedzieć iż według Żydowskiej Bibliey / tłumaczone iest / wiedz iż nie. A to dla tego / że ile widziemy ktorzy rzekomo wedle Żydowskiego textu tłumaczyli / tedy sie ieszcze nigdy dwa niezgodzili: ale ieden tak / drugi inak. Sam też Luder thym sie w przekładaniu chlubił / że według Żydowskiego textu Biblia przekładał: a wždy ci ktorzy ponim też takies z Żydowskiego przetłumaczyli / dzia

Przemowa do Czytelnika.

wnie sie z nim niezgadzaia.

Atemu rozumieiac to/ że też Żydowie w stanowieniu błedu swego niespiac/ Biblie w swym ięzyku/ (iako o tym ci znać dacia/ co sie w ich ięzyku grunthorniey obieracia) posfałsowali: niechcielismy ani tych naśladować/ ktorzy sie wedle Żydowskiego przetłumaczac powiadali. Widzac/ iesliże byta prawdziwa Żydowska Biblia kiedy/ theby na on czas perwne gdy oni ieszcze ludzie wezeni Doktorowie swieci żyli: a gdy prze krotkość czasu Żydowie tak dalece Bibliey posfałsować niemogli. Atemu iż Jeronim swietchy/ byt tak w Żydowskim ięzyku biegły (ktory przetłumaczył wssytkę Biblię) żeby theż byt żydem wrodzonym/ tedyby biegleyssym być niemogł: Daliśmy iuż te wiare (a nie tylko my ale wssytki Kościot Krześciani) przetłumaczeniu Jeronima S: że on wedle Żydowskiego prawdziwie na łaciński ięzyk przelożył/ wedle ktorego mysmy też te przetłumaczyli/ ile polski ięzyk mogł znosić. Bo żebyśmy byli mieli słowa znawiać/ a tym trudnić/ nam sie to nie zdalo.

Rozumie to każdy baczny iako trudna rzecz iest/ ieden ięzyk/ drugim ięzykiem dostac tecznie wyrznać/ a przeto z wielka sie pilnością folgowało temu/ aby y prawdziwie y snadnie/ text polski/ on text łaciński/ wyrzynał/ gdzie być iuż snadnie niemogło/ dla wypelnienia y latwieyszego poiecia/ wkładatem też slowo pod czas albo dwie z doktorow swietych co w tym znaku ( ) poznawac na niektórych miejscach bedzie.

Atemu że bardo trudna iest przekładać to czego byś nierozumiał: tedy wcielalismy sie z miescy trudneyssymi/ iuż do Greckich exemplarzow/ iuż do wykładow pisma swietego prawdziwych/ Doktorow onych starych (bo nowiny cos zawždy y słabo y podexarzano przynossa) y ludzi swietych/ y madych/ w ktorzych pisanu iasnie sie duch zgody/ miłości/ y Krześcianskiej skworności okazowal. Ale iednak y tych nowych pisma/ przed oczyma smy theż miewali: żebyśmy thym latwiey obaczyć mogli/ coby za roznicą między nimi a między starymi była: abyśmy tak starego toru nie nieuchybili. Na koniec co sie pilności przydać mogło/ pracy sie nie y zdrowiu niesfolgowało. Jesliż kiedy co sie vchybito drukuiac/ to latwie przeyrzysz/ gdy yeżas w ktory sie to drukowato (bo w mor) y trudność doyrzenia/ przed sie wezmiesz. Już zamkne/ iedno cie w tym ieszcze przestrzege y wspomione. Prossie nierozumieyże/ bracie moy mily/ że to iuż maś Biblia swym ięzykiem wydana/ żebyś iuż miał wssytko co napisano iest dostatecznie rozumieć. Weś to przed sie/ żeć wssytkie insze narody/ swym też ięzykiem Biblie maia/ a wżdamci ich niekiedy rozumie/ tak niekiedy kro potacinie czyta Biblia/ wnet ia rozumie/ a owsem trudno podtać maś/ kroćby temu miał sprostać. Przetoż niedosyćci goty text mieć/ trzebać ieszcze kroćby y prawdziwie wylożył. Wiec gdy wykładowca sobie sukac bedzie/ prossie cie mney że sie na tym pilnie a ostrożnie/ żebyś sie w tym niełada komu dat/ prawie iako tho mo wia/ za nos wodzić. W czym ieslibys chciat rady mey posluchac/ ostrzege ia ciebie. Chceś niepohtadzić/ trzymayże sie toru starego. Boć the nowe sciesłki/ zdadzac sie w krotka isć/ ale trzeba sie bac/ by w dluga bardo niezassli. Trzymayże sie tedy wykładow ktore podali oni swieci doktorowie starzy/ ktorzy ieszcze albo za Apostolow/ albo rychto po Apostolech byli y nauczali. Nie żebyś cie od nowych odwieśc chciat (boć y między wieku naszego pisarzmi/ naydzie ludzie/ wejsse/ nizliby ia mogł wedle godności ich/ tu ie chwalic) ale tego pragne/ abys sie tych tylko trzymal/ ktorzy sie też onych stharych statecznie (nie vksuiac po sstuce/ iako thego wiele) trzymaila. Ci wierzmi że cis theś niezawioda.

Alle iuż nad moy obyczay dluzey mowie/ przeto zamykaiac/ prossie za to co Pan Bog dac raczył/ dziekuy pokornie iemu. Żebyś miał praca moie chwalic albo zalecac/ swiadek mi tego Bog/ niechce/ niežadani tego po nikim: dosyc mi na tym bedzie/ abys Panu Bogu dziekowal: a iesli gdzie iako nietrefniac sie zdac bedzie/ niezaraz sie na przygane swa piay/ ale raczye albo wielkiemu zatrudnieniu memu albo niedostharkowi ięzyka Polskiego przyczytay. Wszakże czyn co chceś/ iedno mituy/ a pana Boga chwal. A thoremu badoz cześc/ chwala/ y dzieki na wieki wieczne. A M E N.

Oy mily czytelniku prośe by cie to nie obrażilo/ iż nie iednostaynemi figurami te Biblia robio= no/ to iest iedne wielkie/ a drugie mnieysze: a żebyś tego przyczynę opisać miał/ snadby sie tym obrażliwie zdalo być ktorzy tego przyczynca sa/ wssakos to Panu Bogu poruczam/ a sumnieniu ich/ (ktorego malo maia) co mi to czynili fu vtracie wiecszey y nakladu mnie przywodzac. Też iesliby nie iakie omylności w drukowaniu sie staly/ prossie by bylo przepuszczono a fu lepssemu obroconio/ a nawiecey z tej przyczyny iż Niemcy ktorzy ięzyka Polskiego nie vmieli okolo thego robili/ bo mi Polakow nie stailo/ za odmowieniem tych ktorzyby nie radzi byli widzieli/ abym to com przed sie wziat do konczye miał/ a wssakos Pan Bog then raczył zlasti swey dacy dopomoc/ że sie tho za pomoc iego do konczylo.

Napominanie ku piśmie świętemu.

Exo: 12.

Bedziesz powiadał synom swym/ceni słowy. Toć jesth co mi Pan uczynić raczył/gdyś wyszedł z Egiptu. Al będzieś cho miał iakoby znać na rece / y iakoby wspominek przed swemi oczyma / żeby ustawicznie był zakon Pański w bstach twoich. Bo cie wywiodł Pan mocną ręką z Egiptu.

Deutero: 12.

Nie będzie czynił każdy z was coby mu się zdało: ale coć przykazuje/to tylko czyn Panu swemu: nie przydad nic ani bymuy.

Iosue 1.

Niechay nie odchodzą the kriegi od bst twoich: ale sobie w nich będzieś rozmyślał wednie y wnocy / żebyś przyszedł y czynił te wszystkie rzeczy ktore napisano w nich. Tedy na ten czas zradzisz a sprawisz droge twoie / y będzieś ją rozumiał. Nie nachylay się od słow zakonu tego ani na prawa / ani na lewa strone / abyś wszystko rozumiał cokolwiek czynisz.

Romano: 13.

Cokolwiek napisano jest/napisano nam na nauce / żebyśmy przez cierpliwość y przez pocieszanie pisma nadzieie mieli.

2 Timot: 3.

Alle ty/ trwaj w tych rzeczach ktorychś się nauczył / a ktorych ci powierzono / wiedząc od kogoś się nauczył / a że gdzie ciństwa pisma umieś / ktore cie mogą sprawić ku żywotowi / przez wiare ktora jest w Pana Jezusa Chrysta. Wsselkie pismo z Boskiego daru włane / pożyteczne jest / na strofowanie / na karanie / na wyćwiczenie w sprawiedliwości: aby był doskonały człowiek / będąc sprawny a gotowy ku wsselakiemu uczynkowi dobremu.

Summa piſmá ſwietego .

Summa wſſyſtkiego piſma ſwiete go / Stárego y Nowego zákonu / bázgo krotko á nadobnie zebrána .

Exodi . 3 .
5 .
1 . Timo : 2 .
Danie : 7
Deute : 6 .
Gene : 17 .
Exodi . 15
Gene : 1 .
Pſal : 103 .
Ieremie . 9
Pſal : 10 .
Roma : 9
1 . Corin : 12
Iſaie . 45
Ieremi : 48

Gene : 1 .
Sapien : 2 .
Roma : 5 .
Ephesi : 2 .

Gene : 3 .
5 .
16 . 28 .
Ebreo : 2 .

Roma : 3 .
Gala : 3 .
Exodi . 19 .
5 . 20 .
1 . Corin : 1 .
Ebreo : 7 .
Ebreo : 10 .
Ioan : 1 .

Roma : 9 .
Luca . 2 .
Gala : 4 .
Ephesi : 1 .
Roma : 1 .
Tutum . 2 .
Ephesi : 2 .
Romr : 15
Tutum . 3 .

Ioan : 1 .
Iſaie . 53 .
1 . Ioan : 2 .
Ephesi : 2 .
1 . Petri : 1 .
Luca . 1 .
Gala : 4 .
Gala : 5 .
Ephesi : 1 .

A pierwey / vcza nás tego wſſyſtkie kriegi Stárego y No
wego zákonu / że ten Bog / ktorego Abrahám / Izák / y Jakób oni
oycowie náſſy chwalili / ſami ieſt Bogiem prawdziwym : ktory z do
broci ſwey / ſłowem ſwoym / y Niebo y ziemié / y te wſſyſtki rzeczy kto
re ná nich ſa / ſtworzył : od ktorego wſſyſtkie rzeczy pochodza : beſ kto
rego żadna rzecz nie ieſt : ktemu / że ieſt ſpráwiedliwy y miłofierny :
á ktory wſſyſtko we wſſyſtkich wedle ſwey ſwietey woley ſpráwuje :

ták żeby mu ſie nie godziło rzeć / cżemubyrák álbo owák czynił .

Ktemu teſz y tego vcza / że tenże tho Pan ſtworzył Adámá pierwſſego cżłowieká ná
Obraz y ná podobieńſtwa ſwoie / á że go poſtánowił y vczyńił Pánem wſſego ſtworze
niá ſwieckiego . Then thedy Adam / zá zawieſcia á zdráda diábelſka / nie bedac poſluſſen
przyczáznia ſtworzyłciá ſwego / ſwym grzechem przywiódł ná ſwiát ták ſproſtny y ták
wielki grzech / że my wſſyſcy ktorzy ſie podług ciáta od niego rodziimy / ieſtſmy z przyro
dzenia ſynowie gniewu Bożego / á dla tego / ſmierci / potepieniu / iármu / y Tyráńſtwu
diábelſkiemu bywamy poddáni .

Alle y tego teſz vcza / że było obiecáne od Boga Oyca / ono ſwiete á ſtogoſławione ná
ſienie Pan J E Z U S C H R Y S T U S ſyn iego zbáwiciel náſ : onemuſz Adámowi /
potym teſz y Abrahámowi / Izákowi / Jakóbowi / y Dawidowi / y innym wſſem oycom ná
ſſym / ktorzy ie miał wyſwobodzić od grzechu y od okrućieńſtwa diábelſkiego / te ktorzyby
żywa wiára tey tákowej obietnicy wierzyli / y ſámemu Pánu Jeſu Chryſtusowi duſſáli /
ſpodziewáiac ſie od niego y przezeń tákowego wyſwobodzenia . A tá iſta obietnica ieſt
częſto á geſto w kriegach ſtárego teſtámentu powtáráná .

Alle w thym cżáſie / gdy oni ſwieci oycowie oczekáwali przwobecánego zbáwienia y
wyſwobodzenia tego / że ieſt tákowe ludzkie przyrodzenie / ták harde / y ták ſkázone / żeby
ſie oni nie rádzi znali być grzeſzniki / ktorymby obiecánego zbáwiciela było potrzeba :
przeto zákon ná kámiennych tablicach nápiſány / dan im byt od Boga / przez Moizeſſá :
aby przezeń vſtáwſzy grzech / y złoſć ſercá ludzkiego / tym gorecey prágneli ludzie przyſ
cia Páná Chryſtusowego / ktorzyby ie od grzechow odkupił / cżego dáć y vczyńić one ich
offiáry nie mogli : bo teſz nie iedno cżien á figury były / oney prawdziwey offiáry Chryſtá
Páná náſſego / ktora miáły wſſyſtki grzechy ludzkie być zmázáne y zgládzone .

A piſmá záſie Nowego Zákonu thego náſ vcza : że wídy iuſz Pan Chryſtus
nam przyobecány (ktory ieſt Bogiem náde wſſyſtko ſtogoſławionym ná
wiéki) y w kriegach Stárego zákonu onemi offiárami zácmieni á przeſigu
rowáni / ieſt poſlan od Boga Oyca / tego cżáſu ktory on był ſam v ſiebie ná
znáczył á złoſt / mowie że tego cżáſu / ktorego ſie iuſz bytá nawiecey złoſć lu
dzka rozmnożyłá . Ktemu że Pan Chryſtus Jeſus nie dla tego zeſlan był / nie dla tego ſie
wcielił / vmrzeć / y zmartwych wſtáć raczył / nie dla cżyich (mowie) dobrych vczynków
(boſmy wſſyſcy grzeſznemi byli) ále żeby iákó ten ktorzy ieſt prawdziwy / one hojne bo
gáctwá táſki ſwey / ktore był przyobecat / z iſcił á wypelnił / á według niewymownego
miłofiſterdzia ſwego / náſ zbáwionemi vczyńił .

W nowym tedy zákonie / iáſnie á iáwnie ſie to okázuie / że Pan Jeſus Chryſtus praw
dziwy Báránek / y prawdziwa wſſyſtkiego ſwiátchá offiára / przyſć ná ten ſwiát raczył /
aby náſ z Bogiem Oycem pokoy ſpráwił (boć onci ieſt pokóiem náſſym) omywſſy náſ
od grzechow náſſych we kwi ſwey ſwietey : á żeby náſ wyſwobodził á wybáwił z niewo
ley Czártowſkiey (ktoregoſmy dla grzechu niewolnicy byli) á żebyſmy ſie ſtáli ſpoleczne
mi dziedzicmi iego / bedac przezeń zá ſyny Boże ſpoſobieni .

Á żebyſmy ták oſobliwe y thák wielkie dobrodzieyſtwa Boże przeciwno ſobie vſtáli /
dáć náſ Pan Bog ducha ſwego ſwietego / ktorego ieſt owoc y dar W J A K A / w Bo
gá y w Chryſtusá iego . Bo beſ Duchá ſwietego ktorým bywamy pieczętowani / nie mo
żym wierzyć / áni że Bog Ociec zeſlat Meſſiaſſá / áni że Pan Jeſus ieſt Chryſtus : Abo
wiem żaden nie moſe rzeć (powiáda S : Páwet) Pan Jeſus / chybá w Duchu ſwietym

3 ſtáre
go Zák
nu .

Bog .

Stworze
nie cżłowie
ká .

Grzech .

Dan Chry
ſtus obiec
czan .

Zákon od
Boga dá
ny .

3 nowe
go Zák
nu .

Chryſtus
Bog zbá
wiciel przy
ſtál .

Báránek .
Offiára .
Pokoy .

Spoſobie
nie .

Duch S .
Wiára .

Summa pisma swietego.

Milosć. Nadzieja.	A tenże Duch świadectwo daie duchowi nassemu / że jesteśmy synowie Boży / y wlewa w wnetrzności nasze te miłość / która wypisuje Paweł Koryntom. Jesteż nad to wlewa też y Władzie / która nie inego nie jest / iedno Pewne a niepochybne oczekawanie żywo- ta wiecznego: którego tenże Duch swięty jest iakoby základem y wspominkiem / albo záda- tkiem / y wdziała nam y innych dórow duchownych / o których piśe Paweł swięty do Galatów.	1. Corin: 12. Roma: 8. Roma: 5. 1. Corin: 13. Titum: 1. G: 3. Ephesi: 1. Gala: 5. Gala: 2. Ephesi: 5. Ebr: 10: 13.
Uprawie- dliwienie y poświę- cenie.	Przez cho tedy duffanie w Pana Chrystusa y wiare / która przez miłość weżyńki sprá- wuje y wysáda a okazuje sie przez skutki miłości / zruszáiac k nim cšewieká / bywamy y sprawiedliwieni y poświęceni: cho jest Pan Bog y Ocie: Pana naszego Jezu Chrystá (który sie też stat Oycem naszym przez tego bráthá naszego) ma nas zá sprawiedliwe y zá swiete / z láski swej nie poczytáiac nam grzechów naszych ku potępieniu.	1. Corin: 1. Ebr: 2. 2. Corin: 5. Titum: 2. Luc: 1. Ephesi: 2. 2. Petri: 1.
Dobre w- czyńki.	Przyśedł ná koniec sam Pan Chrystus / żebyśmy my będąc przezeń poświęceni y oczys- ścieni od grzechów / wolej swiętej jego náśladowali w dobrych weżyńkach / y odrzekł sie tych cielesnych weżyńków / iemu swobodnie w sprawiedliwości y w swiętobliwości przez wszystkie dni żywota naszego / służyli: a przez dobre weżyńki / które Bog sprawi- czył abyśmy w nich chodzili / żebyśmy sie okazali być powołanemi ku tej lásce: których to do- brych weżyńków iesli kto niema / świadczy sam ná sie że y wiary niema w Pana Chrystu- sa / takiey iakowey on po nas chce mieć.	1. Corin: 1. Ebr: 2. 2. Corin: 5. Titum: 2. Luc: 1. Ephesi: 2. 2. Petri: 1.
Chrystus. Mistrzem. Słowa: Wizerun- kiem.	Do tego my przystąpić / y z ochotą go myśla náśladować mamy / żeby nas náuczyć ra- czył. Abowiem onci jest Mistrzem naszym / którego y potórnegosercá. Jest głowa ciáta swego. które jest kóściot swięty / y spolecznościá wśech swiętych. On jest Przykładem a wizerunkiem naszym / od którego sie my mamy weżyć niewinności / cšerpliwości / potór- trzeźwości / statości / a w ebewyśstkich enor / y sprawowania tu ná tym swięcie eno- wego y sprawiedliwego.	Matth: 11. G: 23. Ioan: 13. Ephesi: 5. 1. Petri: 2. Ebr: 4.
Pasterzem. Biskupem. Ordowni- kiem. Pośredni- kiem.	Wład cho jesteż jest Pan Chrystus Pasterzem naszym / y najwyższym Biskupem / ieda- nym pośrednikiem między Bogiem y ludźmi / którzy teraz ná prawicy y Bogá Oycá siedzi / stawia sie nam oredowniká a przycińca / modlac y wóládáiac sie zá nami: który nam bes pochyby otrzyma wśystkó / co albo od niego / albo w imie jego / będziemy od Bogá Oycá prosili: iesli tylko gdy będziemy o co prosić / będziemy mocnie wierzyć / że on nam to weźmie y może y raczy: boć nam tak obiecał. Wic tedy nie wátpimy / ieslibyśmy kiedy zgrzeszili / abychmy z pokuta (ku której nas wnech ná początku kázania swego wzywa) y z dobrym duffaniem nie mieli przystąpić do Máiestatu láski jego: wierzac to że będziemy mogli miłosierdzia jego dostąpić: boć dla ehego przyśedł / aby grzeszne láski swoa zbawione weźnit.	1. Tim: 2. Ebr: 12. 1. Ioan: 2. Roma: 8. Ioan: 14. Ebr: 4. Marci: 1. Ebr: 4. 1. Tim: 1.
Sąd.	Abowiem teni to jest Chrystus Jezus / który po zábićiu Duchem wś swoich cšowies- ká grzechu / będzie siedział ná Máiestacie swoim / máiac wśystkie sádzić / y odpácié ie- dnemu kósdemu własne rzeczy ciáta jego tak iako czynit / bądź zle / bądź dobrze: y którzy ma rzec thym którzy będą po prawey / którzy thn ná thym swięcie przysłego do- brá cšekali: Podcie stogosláwieni Oycá moiego / posiadcie Kroleśthwo wam od po- sthanowienia swiáthá zgotowane. A tym lepat co będą po lewey: Odeydzcie ode mnie przekleci w ogień wieczny / który zgotowan jest Diablu y ángiotom jego. Thedy będzie koniec / gdy Kroleśthwo Bogu y Oycu odda / a z nim będą swięci krolować bes kóńcá ná wieki wieków.	2. Tess: 2. 2. Corin: 5. Matth: 25.
Wódor wie- czy.	Terzeczy abyśmy poználi / z dobroci Bożej niezmierney / przez ducha tego swiętego / podáne sa nam swiete piśará: dla ehego / mówie / abyśmy poználi y wierzeli iednego by- á samého Bogá prawdziwego / y którego poslat Pana Jezu Chrystá: a żebyśmy to wie- rzac / mieli żywot wieczny w imie jego.	1. Corin: 15. 2. Petri: 1. Ioan: 17. Ioan: 20.
Ogień wie- czy.	Procz tego fundámentu żaden inśsego kłásc niemoże. W owśsem Paweł swięty / záda- tego aby każdy taki przeklety był / któryby inśa wiare y inśe zbawienie opowiadá / ied- no przez Jezu Chrystá Pana naszego: by też byty Ángiotem z niebá. Bo od niego / przezeń / y w nim sa wśystkie rzeczy: któremu z Oycem y z Duchem swię- tym / bądź cšeść / chwála / y sláwa / ná wiek wieków. Amen.	1. Corin: 3. Gala: 1. Roma: 11.

List swietego Hieronima ktory pi-
sal do Paulina Kaplana / o wszystkich Kriegach Stare-
go y Nowego zakonu / na kapituly rozdzielony.

Cap: 1.

Miy mi Ambroży brat podarza y wpominli twoe przy-
miosl / oddat mi zaraz y list barzo wdzieczny / ktory tuż z przod-
ku / przeklada pewnosć przyacielsstwa / nad wiare doswiadczo-
na / y nowa przyiazni nad stara. Boć zaprawde toć jest prawdzi-
we powinowactwo / a prawie Chrystusowym zwiastkiem spoio-
ne / ktore nieiały w domowych rzeczach pożytek / nie tylko obe-
cnosć ciat / nie pochodziste a tagodne y gtadtie pochlebstwo: ale
boiazni boza / y boskie pisma spoleczna nauka iednoczy a spaiia.

Czytamy w starych historyach / że niektorzy schodzili roz-
maite Provincie / dochodzili nowych ludzi / ziezdzili Morza:
aby tylko te / ktorych byli iacy z kriag poznali / obecnie też ogladali. Tak byt doszedł Pyta-
goras Memsickich Medrcow / tak Plato do Egiptu / y do Archity Tarentynskiego / y do
oney krajiny / Wloskiey ziemie / ktora niegdzy Wielka Grecia nazywano / z wielka praca
schodził: tak że on ktory w Atenach byl mistrzem / a zawołanym y duzym / y ktorego nau-
ka one Kollegia a skoly Academie rzeczone brzmiały / stat sie pielgrzymem / y uczniem:
wolac sie cudzych nauk wstydlowie uczyc / nizli swe wstetecznie a niewstydlowie wtracac.
Na koniec gdy tak nauk iakoby po wszystkich swiecie wcielacych scigal a nasladował /
poimani byt od zboiec morskich y zaprzedan / tedy y okrutnemu Tyranowi byt poddanym
bedac poimanecem / wiezniem / y niewolnikiem: a przed sie iz byt Philozoffem wieczyszym y
zacznieyszym byt / niz ten co go kupil.

Do Linussa historyka / z ktorego wst wdzieczna a barzo tagodna rzecz plynela / czyta-
my że niektorzy zacni ludzie a z ostatecznych Zisspaniey / y Francyey kraiow przycho-
dzili: że też the ktorych Rzym ku widzeniu siebie przyciagnac niemogł / czlowieka / oto
iednego slawa przywiódł. Miał tam ten wiek / nieslychany wszystkich wiekom / a ode-
wsech rozglataniu dzin: że oto do takiego tak wielkiego miasta ludzie wssedli / czegoś
inssiego procz miasta szukali.

Apollonius on / choće Medrzec iako pospoliticy czlowiek mowi / choće też Filozophy /
iako Pytagorykowie podala / wssedł do Perskiey ziemie / schodził gore co ia Kaukazem zo-
wa / schodził Albany / Tatary / Massagery / przebogate one Indyjskie Krolestwa przeszedł
a na koniec / przebywssy barzo szeroka rzeka Sfizon / zassedł aż do Brachmanow / aby ie-
dno Ziarchi Medrcow na stolicy zlotey siedzacego / y napijaiacego sie z studnice Tantatu
sowey / miedzy nie wiela dyscypulow / o Naturze / o bieganii gwiazd / o odmienie dniow /
rosprawiacego / sluchal. Stamtadże zaś przez Elamity / Babiloniczki / Chaldeyczki /
Medy / Assyriyczki / Partyczki / Syriyczki / Sfeniki / Arabczki / Palestyniczki / wrociw-
ssy do Alerandryey / zassedł aż do Murzynskiey ziemie / aby one barzo zacne Medrce Gim-
nazooffisty y nazawolanszy on sloneczny stot / ogladal na piaszczystym brzegu. Ulatzał on
maż wssedy czegoby sie miał nauczyć / a zawssse pożytek biorac wieczysy / stawal sie wstaw-
cznielepszy siebie samego. Pisal o tym dostatecznie w osmi Kriegach Sfilostratus.

Cap: 2.

A le co sie bawie tymi swiecktiemi ludzmi: Gdyż sam pawel Apostot / naczy-
nie wybrane / y Doktor Poganski / ktory swiadam bedac tak zacnego w sobie
goscia / mowil. Czyli doswiadczenia szukacie onego / ktory we mnie mowi
Chrystus: zkrazywssy a schodziwssy Damasset y Arabia / wstapil byt do Jeru-
zalem / żeby ogladal Piotra / y mieszkal w nieo pieteasćie dni. Bo wedlug tey
tatemnice / siedmi dni / y osmi dni / on ktory miał być kaznodzieia v Poganow / miał
być nauczon.

Potym też zaś we czternaście lat / wziawssy z soba Barnabassą y Tythusa / przetożył
przed Apostoly Ewangelia / by lepak po prożnicy nie biegt albo nie biegat. Bo sam nie-
wiem co za moc a skuteczność iakaz tajemna ma żywoty / tak że do wssu tego co sie v

Titus Lini9

Apollonius.

Hiarchas.

Paulus.

2. Corin: 12.
Gala: 1.

List S: Hieronima.

Eschines.

czyż z ust onego co wciąż przelany / mocniej brzmi. A stąd też on krąsłowca Eschines be-
dąc w Rodze wygnaniem / gdy czytano one oracja / która miał Demostenes przeciwko
niemu / a że się iey wssyły dziwowali / y dziwnie ją chwalili / westchnawszy rzekł : cożbyś-
cie byli same bestia słyszeć gdy się słowa sama wyprawowata :

Cap: 3.

ie toć ja mówię / żeby wemnie co takiego było / czego byś odemnie albo mogł
słuchać / albo się chciał nauczyć : ale żeby patanie twoje y wielka chęć ku nau-
ce / y beże mnie / sama przez się mogła być schwalona. Bo rozum dowcipny / y
bes doktorą chwalebny jest. Nie to coś nálaś / ale to czego szukaś obaczamy
Miekkí wóś / y ku formowaniu śnádný / by też y rzemieśniká y tworce nie by-
to / tedy przedsię mocnością wssytko jest / cobyś olwieś sniego być mogło.

Akto: 22.

Corin: 10.

2. Timo: 3

Titum: 1.

Páwet Apostoł z tego się chlubi / że się zakonu Moizejssowego y Prorokow / y nog Gá-
malielowych nauczył / że ták vzbrowiś sie bronia duchowna / potym śmieie mówił :
Zoreża rycerstwa nássęgo / nie sąć cielesne : ale mocne Bogiem / ku pokáżeniu twierdz á
municij káżące porády. Ktemu y wsseláká wysokóść / która się podnosi przeciwko umie-
ietności Bożej / á chetznájące y poymawájące wsselkí rozum / ná posłuszeństwo Chrystu-
sowi / y gotowy (bedąc) podbić á zniwolić wsselákíe nieposłuszeństwo.

Do Thymotheusá pisse / z dziecinstwa w swiethym piśmie nauczonego / y w pominá go
ku pilnemu czytaniu / aby nie zániedbawáł tákí tey która mu była dána / przez włożenie
rák káptáńskich. Tytusowi przkazuje / żeby między inemi powinnościámi Biskupowe-
mi / którego krotkimi słowy wykonterferowát / obieráł sobie umiejętność písm. Powiá-
dájac / że Biskup má być / któryby miał te wierna mowę która wedle náukí jest : aby mo-
cen był nápomínáć w náuce zdrowey / y thektorzy się zástáwíá á przeciwiá z wy-
ciśáć.

Cap: 4.

Bowiem swieta prostota / tylko sama sobie jest pożyteczna : á iáko wiele ku-
duie Kościół Chrystusow zasługami życia swego / ták zás wielce sstodzi / ie-
śli się tym którzy káza niezástáwia. Máláchiasz Prorok / á owsem przez Mál-
áchiasz Pan Bog / pyta káptanow o Zakon : ták dálece á barzo przynále-
ży ná powinność káptáńská / żeby gdy go spytaia odpowíádat o zakonie. W
piatych też kriegách Moizejssowych czytamy / Pyta y oycá swego / tedy oznaymi : sstá-
słych swoich / tedy powiedza. W Psálmie takí ssternym y osmnástym : Były mi śnádné
ku wyspiewywaniu vspráwiedliwienia twoie / ná miejscu pielgrzymowania mego. A
w opisowaniu mezá spráwiedliwego / gdy go Dawid przypodobíá á przyrownýwáł drze-
wu żywotnemu / które jest w ráiu / między inemi cnotámi / y te też przyłożył. W zako-
nie Páńskim wola iego / á w zakonie iego bedzie sobie rozmyśláł wednie y w nocy. Dá-
niel też ná końcu náder swietego widzenia / mówi : że spráwiedliwi tśna się iáko gwiaz-
dy : á rozumni / to jest wczeni / iáko wciwierdzenie. Pátrz. widzisz iáko sa z soba rozne sprá-
wiedliwa prostota á náuczona spráwiedliwość : Bo iedni gwiazdam / á drudzy niebu
sa przyrownáni. Ale iedná według Zydowskiego ięzyká prawdy / może być o náuczo-
nych rozumiano. Bo ták v nich czytamy : Ale ci ktorzyby wczonemi byli / beda się tśnać
iáko swietność wciwierdzenia : y ci co ku spráwiedliwości wielu wycwiczáia / iáko by
gwiazdy ná wielkiste wieczności. Cżemu názwán jest Apostoł Páwet / náczynim wy-
bránym : Przeto że był práwie zakonu y písm swietych iáko náczyniem á iáko by Almaria.
Sárizenussowie trethwieia od dziwu náuce Páńskiey : y dziwnia się Piotrowi y Janowi /
iáko by oni zakon mieli umieć / poniewás że się nánt czytać nieuczyli. Bo cho co inssim
pilne ćwiczenie / y wstáwiczne rozmyślánie w zakonie páńskim przynosić zwykło : to im to
wssytko duch swiety dodawá / tákże byli / według tego co nápisáno jest / od Boga wczé-
ni. Dwanaście lat był wypelnit zbáwiciél / á wżdam w Kościele pytaic onych stárcow o
questie á zagatki zakonne / wiecy ich náucza / gdy restropnie pyta. Chybá żebyśmy chćie
li zwác Piotrá prostákíem : y Janá też prostákíem : którzy obádwa mogli rzec : áczá nie
ćwiczeni w mowie / ale nie umiejętnościá. Jan prosták / rytítw / nie wczony : á stádjé pro-
sté / on iego glos. Ná pocjáthku było słowo / á słowo było v Bogá / á słowo było Bogiem.
Albowiem λόγος po Grecu wiele rzeczy znáczy : bo znáczy y słowo / y rozum / y ráchunek
y przyczýne kóždey rzeczy / przez która sa wssytki rzeczy które bytnóść máia : które wssytki
ki rzeczy słusnie rozumiemy być w Chrystusie.

Malach: 1.

2.

Deut: 32.

Psál: 1.

Danie: 12.

Sad obra-
nia cżemu.

Matth: 7.

Akto: 4.

Isaia: 54.

Luce: 2.

2. Corin: 15.

Cap:

Do Pauliną .

Cap: 5.

Ego on uczoney Pláto nie umiał / thego Demostenes krásomowny nie wie-
dział. Zatrąca (powiada pismo) mądrość takowych Medrcow / y roztrop-
ność opatrnych odrzuca. Prawdziwa mądrość / zatrąci fałszywa: a choćże
opowiadanie krzyżá Chrystusowego záglupstwo sie poczyta: wssakże Páwel
mądrość mowi między doskonałemi: a mądrość nie tego świata / ani Krá-
śat świata tego / którzy sie psują: ale mowi mądrość Boska / zásloniona w tájemnicy / kto-
ra Pan Bog obrat przed wieki. Mądrością Boską iestci Chrystus. Abowiem Boska
móć / y Boska mądrość Chrystus: tá ista tedy mądrość w tájemnicy zásloniona iest: o kto-
rey y dziewiatého Psálmu tytuł znać dawa (temi słowy). O tájemnicach synowskich / w
ktorym sa wssykki skárby mądrości y umiétności skryte: A ten ktory był w tájemnicy
zásloniony a skryty / obrat a przeżyrtan iest przed wieki: a obrat y przefigurowan był w
Zakonie y w Prorocech. Stadze tedy y Proroki zwano Widzaczemi: że go widzieli / ktore
go drudzy nie widzieli. Abrahám widział dzień iego / y rozradował sie. Otwierano nie-
biosá Ezechielowi. Ktore grzesznemu ludu były zamknięte. Odslon (powiada Dawid)
oczy moje / a ogladam dziwne rzeczy z zakonu twego. Abowiem zakon duchowny iest / y
potrzebá odslony a objawienia / aby był rozumian / a żebyśmy odkryli twarz na chwa-
le Boską patrzyli. Okázuią w objawieniu Janowym kriegi siedmiá pieczęciami zápieczę-
towane ktore dallibyś czytać ciłowielowi ktory umie pismo / tedy odpowie: Niemoge
czytać / bo sa zápieczętowane. Co takowych iest dziś / którzy rozumieia o sobie żeby umie-
li pismo / y trzymáia kriegi zápieczętowane / a niemoga ich otworzyć / chybáby im on ot-
worzył / ktory ma klucž Dawidow / ktory otwiera / a żaden nie zamknie / zamkne a żaden
nie otworzy: Mamy w Dzieciach Apostolskich / gdy on święty Eunuchus / a owšem mąż
(bo go tak pismo mianuje) czytał proroká Izaiassá / gdy go Philip spytał / Co mniemasz /
rozumieš to co czytaš czyli nie? Odpowiedział: Jáko mam rozumieć / iesli mie kto nie ná-
uczy? Já. że też y o sobie co zá tem rzeka / nie iestem ani swietšym niż ten Eunuchus / ani
pilniejszy. Który až y Murzynskiej ziemi / tho iest z ostatnich kráin świata / przyáchał do
Kościół / opuścił dwór królewski / y tak wielki był miłośnik zakonu / y Boskiej náuki /
że thež y náwošku swiete pismo czytał. A wiadam gdy kriegi trzymał / a słowa Páńskie
w myśle rozważał / ná ięzyk obracał / wstámi mowił / nie wiedział o nim / ktorego w
kriegach nie wiedząc w wéćiwóšci miał. Przyszedł Philip / wkazał mu Jezusa / ktory sie
táit zamknięty w piśmie. O dziwna moc náuczycielowa. Tejże godziny wierzy on Eunu-
chus / krzci sie / y stał sie roietnym y swietym: Schat sie mistrzem ze zwoleńniká / wiecey
w pustey sthudnicy Kościółowej / niżli w pozłoconym Kościele Bożnice Żydowskiej ná-
lazł: Tem iá rzeczy pierwey krotke nápiśat (bo inž listhwa krotkošć dáley sie wyčia-
gáć niedopuszcá) ábys zrozumiał że w piśmie swietym / Bes przewodniká / a ktorycby
ściesske wkażował / posthepowáć á iść nie možesz.

Abdic: 1.

1. Corin: 2.

Colosse: 2.

Roma: 1.

Ioan: 8.

Ezech: 1.

Psalm: 18.

Apoca: 5.

Acto: 8.

Cap: 6.

Niechce tu nie mowić o Grámmátykach / Krásomowcach / Philozoffach /
Rozmierzających ziemi / o Dialektach / Spiewakach / Astronomach / Prácty-
karzoch / Medikach / ktorych náuki bázko ludziom wýtheczne sa / a dziela sie
ná trzy częsci / ná wyrok. Sposob / y ná doświádeczenie ábo tu obyczáiom y cno-
tam. Przyjde do tych náuk podobiešnych / a ktore nie tak ięzykiem iáko reka by-
wáia spráwowáne. Gracze / Murárze / wssyscy co sie koto kruscow obieráia / ciešle / sukien-
nicy tež y fábrierze / y inšy ktory rozmaíte domowe graty czynia / y nićzemne a podle
nacznia robia / tymi czym chca krom náuczyciela być nie moga. Co sie tknie Lekárzow /
Lekárze obiecuia / Kowale sie koto mitorow obieráia. Sámege písma náuka yest / kto-
ra sobie wssyscy pospolicie przywtašcáia. Pišemy uczeni / pišemy nie uczeni pospolicie
wierše. To pismo swiete / swiegotliwa Bábá / to bezrozumny dziad / to Medrek fałšny
a wielomowny / to k sobie wssyscy ciagna / dra / šárpaia / náuczáia pierwey niż sie sami w-
czyli. Drudzy záš hárdzie a wšetecznie / powažne słowa rospráwiáiac / między niewia-
stámi mądrość swa okázuiá. A drudzy sie (žey wštyd powiedzieć) wca od niewiašt / czę-
goby mieli náuczać meže. A żeby nátym máto nie bylo / nieiáka łatwošcia słow / a owšem
imiátošcia / powiádaia inym / czego sami nie rozumieia. Mleže o tych co mi podobni /
ktory gdy wíec od tych swietkich náuk do písma swietego przyda / a gdy wkládna swa
mowa wšsy ciłowielá pospolitego zleca / tedy coťkolwiek rzeka / to rozumieia być zakon

Horatius li-
bro 2. 2pi.

List S: Hieronima.

Boży/ani racja á chca wiedzieć/co o tym Prorocy/co też Apostołowie rozumieli/ ale ku rozumowi swemu/niesnadne stosuia świadectwa: iakoby to poważny á nie bázwo srodli wy sposob nauczania/falszować sentencie/á čiagnąć ná swa wola pismo przeciwné. Já kobyśmy nie czytali tego co wybrano nie sposobnie z krieg Homerusowych/ y Virgiliuszowych/ á iakobyśmy tym sposobem nie mogli Virgiliusa nazwać Chrześcianinem/ bez Chrystusa/ że tak napisał: Już sie Panna wraca/ wracáia Saturnowe Państwo: Już nowa rodzina zstepuie z wysokiego nieba. A iakoby Ociec mowit do syna: Synu mocy moia/wielka sam możności moia. A potym słowa zbawicielowé ná krzyżu. Takowe rze- czy spomináiac stat/ y tak trwát iako wryty. Dziecińskie to rzeczy/ á prawie rowne ku glósztwam/ wżyć czego sam nie umieš: á owšem że mam z gniewem rzeć/ y thego nie wiedzieć/ że nie nie umieš.

Cap: 7.

Genesis. **E** O tedy bázwo łatwie sa pierwsze kriegi Moizeffowe Genesis rzeczone: w których o stworzeniu swiata/ o początku rodzaju ludzkiego/ o rozdzielenu ziemi/ o zamieszaniu językow y narodow/ aż do wyscía żydowskiego do Egiptu/ pisano.

Exodus. Także y Exodus też nie trudny z dzieściami plag/ z dzieściorom przyka- zani y z tajemnicami á Boskimi rzeczami.

Leuiticus. A za nie łatwiuchne sa trzecie kriegi Leuityk rzeczone/ w których każde z osobná o- fiary/ á owšem mato nie każda sillaba/ y ślasy Aaronowe/ y wszystkie ordnanek Leuitki/ niebieskich tajemnic wonia wydawaia.

Numeri. Tusz czwarte kriegi Numery rzeczone/ á za nie wszystkiego pocztu/ za nie wszystkiego prorocstwa Baalamowego/ y czterdziecy á dwu po puszczy ślasy tajemnic/ nie zamyka- ia.

Deuteronomium. Piáte kriegi Deuteronomus wtory zakon/ y zakonu Ewangelijskiego przefigurowa- nie/ á za nie tak w sobie zamyka onych rzeczy Ethore sa w pierwszych kriegach położone/ że wždy wszystkie iakoby sie z starych staty nowemi: Poty Moizeff/ Poty pięciory onych krieg/ ktora piacta słow/ iże w kościele mawiat Apostoł sie Paweł z tego chlubi.

Iob. Job przykład á wizerunek wszystkiey cierpliwości/ co za tajemnic w swych słowach nie zamyka: Nie wieršami swa rzecz poczyňa/ á wieršem sie toczy/ y zaś pieśń tho iest nie wieršem kończy: y wszystkie postępi Dialektyczne/ ktore sie w gadaniu á wywodziech za- chowywać zwykli/ dostatecznie wyprawiue. Każde y niego słowo/ ma pełno/ w sobie ro- zumu. A (że inszych rzeczy zamilcze) o smartwychwstaniu tak iśnie prorokwie/ że o nim żaden ani iśnie y ani baczniey nie pisał. Wiem (powiada) iż odkupiciel moy ży- wie/ á w on ofšarni dzień mam z siemnie powstać: y ogarnie mie zaś škora moia/ á w tym dziele moim/ ogladam Boga: Ktorego mam ia sam widzieć/ á oczy moje máia nań pa- trząc/ á nie iny. Odłożona iest tá nadzieia moia/ w tonie mogim.

Iosuc. Przyskapie do Jezu Nawe co go Jozue zowa/ ktory na sobie figure Pańska/ nie tylko w dzieiach/ ale y po imieniu/ niesie: idzie przez Jordan/ nieprzyacielskie krolestwa wywraca/ dzieli ziemię ludowi zwycięzcy/ á przez wszystkie Miastá/ Wioski/ Gory/ Rzeki/ Strumienie/ y Gránice Kościotow y niebieskiego Jeruzaleń/ duchowne kro- lestwa/ wypisuje.

Iudicum. W kriegach Iudicum ábo Sedziow/ ile kriażat nád ludem/ tyle figur.

Ruth. Ruth Moabicka/ iści a wypetnia prorocstwo Izaiassowo/ ktory mowi: Jesli ábo wy- puśc Panie Baranká/ panuiacego nád ziemiá/ z ślasy pustyniey/ ná gore corki Syon- skiey.

Isaie . 16. Samuel przez Heli umarłego/ y przez Saula zabitego/ okázuie zagładzenie Stare- go zakonu. A zaś przez Sadochá y przez Dawida/ nowego kaptánstwa/ y nowego Ce- sarstwa tajemnice oświadcza.

Malachim. Malachim: to iest trzecie y czwarte kriegi Krolewskie/ od Salomona aż do Jekoni- asá/ á od Hieroboama syna Nabathowego aż do Oze/ Ktorego zawiedziono do Asy- riei/ opisuje krolestwo Judskie y krolestwo Irsielskie. Bedziessli ná hystoria patrzył/ słowác sa proste: ale weyzyrzyšli ná smysl á zrozumienie Ethore sie thái w tercie: thedy sie thám wypisue máty poczet Kościotá/ á wojny Ethore Kacerze przeciwko Kościotowi podnossa.

Prorocy. Dwanaście Prorokow/ w iedne kriegi zniešieni á scisnieni/ dáleko ine rzeczy niż co maiešy. Tęte brzmi/ známionuia.

O Pauliną.

	<p>Wzecz często mianuje Efraim/ Samaria/ Jozeffa/ Jezrael/ y żone cudzolożna/ y syny z cudzolożniwą/ a cudzolożnice/ że będąc zamkniętą w łóżnicy matronka swego/ przez niematy czas siedzi owdowiata/ a wżatobnym odzieniu/ że czeka przywrócenia do siebie matronka swego.</p>	Ojas.
	<p>Jobel syn Jafuelow/ opisuie iako ziemia dwanaście pokoleń/ od Gasienic/ od Chrza/ scjon/ od Kobelti/ y rdza/ była zniszczona/ a po wytrąceniu pierwszego ludu/ że miał być wylan duch święty na slugi Boże y na służebnice/ to jest/ na sto y dwadzieścia imion ludzi wiernych/ a że miał być wylan/ na wieczerniku Sionskim. Ktorzy sto y dwadzie- scia/ od jednego aż do piętnaście/ pomatu/ y z pomnożeniem ku gorze powstając/ czynia poczet piętnaście stopniow/ ktorzy w żółtarzu duchownie sie zawierają.</p>	ioel.
	<p>Amos pasterz y wiośniak/ a ze krzow iągody y owoc zbierający/ niewiele słow nie- może być wyprawił. Wo a żeby przystoynie wyprawił trzy a czterze sprośne złości Dá- miastowe/ Gazy/ Terowe/ Jonnerskie/ y synow Ammonowich/ y Moabskich/ a na sto- dmyń y na osmym stopniu Judy y Izraelowe. Ten mowi do Krow tłustych/ ktore sa- na gorze Samarejskiej/ a świadczy że ma wpaść dom y wieś y miasteczko. Then widzi- tworce Szarańcze Egipskiej/ y Pána słońca iącego na murze rynkowanym/ abo Adaman- towym/ y kółko od iabek/ ktora przyciąga cięście meki grzesznikom/ y głód na ziemi/ nie głód chleba/ ani pragnienie wody/ ale suchania słowa Bożego.</p>	Amos.
	<p>Abdias/ ktory sie wykiada/ sluga Boży/ gromi a opowiada przeciwko krolestwu E- domskiemu/ krowawego y ziemskiego człowieka/ zawisłego zawssie bratku Jakobowi/ poraża włością duchowną.</p>	Abdias.
	<p>Jonas bardzo piękna Golebicki/ z zachowaniem swym mek Pánka znamionuie/ swiatku porucze przywodzi/ a pod imieniem Uniwien/ Poganom zbawienie opowiada.</p>	Jonas.
	<p>Michaasz Morasz/ spolecnik/ dziedzic Chrystusow/ opowiada zbuzzenie carki toter- skiej/ y kładzie obleżenie przeciwko niej/ że uderzyta w policie Sedzkiego Izraelskiego.</p>	Michaas.
	<p>Nahum pościęciel swiata/ gromi miastu krwawey/ a po wywroceniu tego mowi/ Oto na gorach nogi tego ktory zwiastuie y opowiada pokoy.</p>	Nahum.
	<p>Zababuk walecznik miedzy y surowy/ skońca straża swota/ y umiastu sie na bafcie/ aby Chrestusa na krzyżu ogladat/ a mowi/ Otwra wielmożność tego niebiosu/ a chwaty- tego pełna jest ziemia. Jasność tego będzie iako swiatłość/ rogi w rękę tego/ tham sie- kryta moc tego.</p>	Habacuc.
	<p>Soffomasz stroż/ y poznawca tajemnic Pániskich/ Stęży wrzast od Rybney brony a- krzyż od wtorey/ y zarce od pagorkow. Zapowieda też plac obywatelom pile/ is za- miastu wysybiek lud Chananeyski/ wigineli wssyscy/ co sie byli obtożyli/ a y wineli we- srebro.</p>	Sophonias.
	<p>Aggeus krotosilny a wessoly/ ktory fiat z splaciem/ aby zat z radością. Zepssowany- kosciot buduje/ y w wodzi Bogá orca mowiacego. Jedno iefce málucko/ tedy ia zru- sse/ Niebo/ y Ziemia/ y Morze/ y osshta/ y porusse wssystkie narody/ a przydzie po- zadany wssiem narodom.</p>	Aggeus.
	<p>Zachariasz pamietając na Pána swotego/ rozmáty jest w Proroctwie/ Jezusa w mier- sione odzienie obleczonego/ y kamien o siedmi oczach/ lichtharz thei ztory z tak wiela z- sw ec/ iako wiele oczu/ dwie też oliwie/ po lewey y po prawey stronie lámpy widzi/ thát- że po koniach ciarnych/ rydzych/ biaych/ y strokaych/ y rozmotanych wojach z Efraim/ y pokoniu z Jeruzalem/ opowiada wbozuchnego krola/ siedzacego na Osleciu robotney- Oflice.</p>	Zacharias.
	<p>Malachiasz iadnie a iawnie/ y na koncu wssystkich Prorokow/ o odrzuceniu Izraelskim/ y powołaniu Poganskim/ powiada/ Niemam woli kwam mowi Pan wsszech zasthepowo- ani przyimedaru z reki wassey. 2 howiem od wschodu Stońca aż do zachodu/ wielkie jest- imieniemie miedzy Pogán y na wsselkim miescu/ offiarius imieniu memui offiäre czysta.</p>	Malachias.
Prorocy wissly.	<p>Jzafas/ Jeremiaf/ Ezechiel/ y Daniel/ y kto moze abo wyrozumiec/ abo wyto- zyc/ z ktorych ten pierwszy/ mnie sie zda ze nie Proroctwo wyprawowat/ ale Kwán- gelia.</p>	Isaias.
	<p>Wtóry/ pret Orzechowy/ y gárnec podpalony z putnocney strony/ y Kysia złupionego z swoich pstrócín/ y przez czworo obiecadio optakwa Jeruzalem.</p>	Jeremias.
	<p>Trzeci/ przodek y kóńiec/ takimi trudnościami ma umiastu/ że y Żydow te częsci/ z przodkiem pierwszych kraig Mozeffowych/ przed trzydziesta lat nie czytawia.</p>	Ezechiel.
	<p>Czwarty lepak/ ktory y posledniym jest miedzy cztermi Proroki/ czasow swiadow/ y wssystkiego swiata hystorij wyprawca/ iasnie a iawnemi słowy powiada o kamieniu- odcietym od gory bez rak/ ktory wssystkie krolestwa powywracat.</p>	Daniel.
	<p>David jest Simonidessem nássym/ jest Pindarussem/ Alceussem/ Horatiussem/ Ká-</p>	David.

List S: Hieronima.

	tullusem / Serenusem / Echori Chrystusa opiewawa na swey arsie / y na Platcerzu o dziesiaci strunach / wzbudza go z piektow powstajacego.
Salomon.	Salomon spokojny / y mily panski / obyczajow poprawia / o przyrodzeniu naucez /
Hester.	Kosciot z acza / a Chrystusa / y swietych god matzestkich wdziecina pioske opiewa.
Paralipomenon.	Hester w figurze Kosciot / lud wybawia z niebezpieczenstwa / y zabawssy Amana / ktory sie wykłada / Nieprawosc / czastki god / y dzien swiety przetya do potomkow.
Esdra.	Kriegi Paralipomenon / to iest / zakonu starego strocenie / tak zacne a tak znamienia
Necmias.	te sa / ze iesli by kto sobie vmienie pism bez nich chciat hardzie przypisowac / tedy by sie sam z siebie posmiawat. Abowiem przeze wssystki imienia / y wssystkie spotentia slow / doryka sie y onych histori ktore sa opuszczone w kriegach Krolewskich / y bez pocztu wyprawuie sie questy a zagadek z Ewangeliy.
Psal. 118.	Esdra y Necmias / to iest pomocnik y pocieszciciel od Pana / w iedne sie kriegi zlozyli: budowa z nowu Kosciot / wywodza mury mieskie / y wssystka ona rzessa ludu Echori sie wracat do oyczyny / y wypisowanie Kaptanow / Lewitow / ludu Izraelstkiego / nowowiernych / y murow przeze wssystki famlie / y rozdzielone budowania wiez / co inszego na storze z wierzchu / a inego w drzeniu a wewnatrz maia.
	Bacysz jem oto wdziecznoscia pisem porwany / wykroczyt z zamiary listow / a przedsiem nie wypelni com chciat. Stysselismy tylko cobysmy mieli znac / a czego pragnac zabysmy tez y my mogli rzec / zadata dussa moja / zadac sprawiedliwosci twoich na kazdy czas. Ale przytym pelni sie w nas ono co Socrates powiedzial / Tho iedno wiem / ze nie nie vmiem.
Nouum testamentum.	Dotkne ieszcze krotko y nowego zakonu / Matheus / Marek / Lukasz / Jan / woz o czterzech koniach panski / y prawy kor Cherubimow / co sie wykłada / petnosć vmietnosci / po wssystkim cieie petno oczy maia / stry wystaknia / tyskawice tam y sam biegacia / maia nogi proste / a tu gorze idace / grzbiety skrzydlaste / y wssedy lataiace / trzymajac sie ieden drugiego / y splecli sie zobopolnie / y thocza sie iakoby kolo w kole / a ida gdzie ie kolo wiek wiadr Ducha swietego wiedzcie.
Matheus.	Pawel Apostot pise do siedmi Kosciotow / bo osmy list co do Zybow / wiele ich Echorzy
Marcus.	go nie klada w poczet. Tymotheussa y Tycusa naucez / Sfilemona za sluga zbiegłym prosi.
Lucas.	O ktorym ma za to ze lepiey milczec / nizli mato pisac.
Iannes.	Dzieie Apostolskie / zdadzac sie gota historia powiadac / y shtosowac ono dziecinstwo
Epistolae Pauli.	rodzacego sie Kosciot / ale bedziemyl wiedzcie ze go pisat Lukasz co byl lekarzem / ktorego chwata iest w Ewangeliy / obaczemy zaraz / ze tam wssystkie slowa / sa lekarstwem dusse chorey.
Actus Apostolorum.	Jakub / Piotr / Jan / y Judas Apostotowie / siedm listow napisali / iako krotkich thak y duchownych / acz zaraz y krotkie y dlugie. Krotkie w slowiech / ale dlugie w rozumiech: tak ze tez zadki iest / ktoryby czytając ie / niepobaczyt sie byc w rozumie niedoskonatego.
Epistola canonica.	Ziawienie Jana swietego / tak ma tajemnie wiele / iako slow. Matom powiedzial / bo dla zacnosci tych krieg / wsselaka chwata ich nizsa iest. W kazdym slowie / rozmaithe sie tata rozumienia.
Apocalipsis.	Proste cie moy namilssy bracie / miedzy temi rzeczami zyc / to sobie rozmyslac / nie ino nie vmiec / niczym sie inym nie bawic / iesli ze sie nie zda juz oto tu na ziemi / byc mieszkac nie w krolestwie niebieskim: Nie radzym by cie miata obchodzie a obrazac prostota pisma swietego y slowa bez ozdoby a nie dworskie / ktore albo z niedostatkow wykładczo / albo tak na wrzad sa potozone / aby lud prosty latwiey nauceyli / a w iedney a theyze sentency / inaczej uciony / inaczej by nie naucezony slysat. Nie iestem tako wsteczny y tak tepe rozu / ze bym mial obiecować iz te rzeczy vmiem / aze bym z tych rzeczy owoc vmiat brac / ktorych korzenie sa w niebie vmocnione: to tylko wyznawam ze chce. Temu kto chce sluchac a powolen byc / klade sie przed oczy / Mistrzem byc nie chce / towarzyssem byc obiecui: Temu kto prosi / bywa dano / temu kto kotace otwieracia / kto szuka narduye. Uczmy sie tych rzeczy na ziemi / ktorych wiadomosc trwata br snami w niebie. Wynisde przeciwko tobie / rekomacie oblapie / y ze bym co nieprzystownie / a cobr pestlo z dumy Hermagoressowey / oco iedno pytat bedzie / przyloze sie do tego aby m toba vmiat.

Cap: 8.

Do Pauliną.

Nas sam brata Euzebiusa który cie bardzo miłuje. który mi wdzięczność listu twego somita uczynił. powiadać mi pościwość obyczajów twoich / wżgardzenie świata / wierność przyjaźnielstwa / y miłowanie Chrystusa. Bo roztropność / baczność y ozdoba a wdzięczność wymowy. t. j. y prócz niego list okazywał. Proszę / pospieszaj się / a ten powrót który trzyma te lotki na Nos / rzuć / raczey wtń niż odwiezuy. Żaden który sie ma światą wyrzec / niemoże słusnie przedać / to co wżgardził by miał przedać. Cokolwiek na nakłady z swego własnego weźmie / to sobie poczyta / za zysk. A starać ono przypowieść: Łakomemu tak niedostawa tego co ma / iako onego czego niema. Temu kto wierzy / zupełny sprzęt bogactwa sa: ale niewierny y pieniądza niemiewa.

Tak żyjemy / iako by nic nie miał / a wszystko władnac. Żywność a odzienie / to wszystko bogactwa krześcijańskie. Miałli w mocy rzecz twoje / przedaj: niemasz / wżgardz. Temu kto chce wstać suknia / y płaszcz mamy że stać wie. Chyba by podobno / że gdyby ty zawse do ułtra odkładał y dzień po dzień odwodził nie obacznie a z lekką chwe dzierżawki a iż inieniczo przedał / niemiaby Chrystus stał pożywić ubogich swoich. Wszystko ten Bogu dał / kto mu sie sam ofiarował. Apostołowie tylko sieć a łotki opuścili / wdowa uboga tylko dwa pieniądza do skrzyni kościelney włożyła / a wszdy ia przelożono nad bogactwa Krezusewe. Łatwie ten wszystko wżgardzi / kcho że ma ymrzeć / wstać wieżnie myśli.

2. Corin: 6.

Matth: 5.

Koniec listu S: Hieronima do Pauliną.

Przedmowa świętego Hieronima na pieścioro ksiąg Woizeffowych.

Siałem list od Dezyderiusa mego / ktoregom pragnął / który dziwnym niejakim przezyrzeniem / dostał imienia z Danielem iednakiem: ten mie oto prosił / żebym przełożył wssy z Żydowskiego ięzyka na łaciński pieścioro ksiąg Woizeffowych / wydał naszym ku słuchaniu.

Niebepieczna rzecz zaprawde / y szczekaniu tym co o mnie źle mowia / otworzyła: ktorzy tho twierdza / że bieria na wżgarde Siedmiodziesiąt przekładaczom: nowe rzeczy miało starych kował / tak rozumu iakoby winą probuac: gdyżem ia bardzo często sie w tym oswiadczał że według przemożenia mego w przybytku Bożym ofiaruie co moge / a że bogactwa inych ludzi / ca dza chudoba nieby wata spyskane.

O co żebym sie śmiał pokusić / wyzwala mieną to pilność Origenessowa / który staremu wydaniu / Theodociussowe przełożenie przymieścił / gwaził / dekla / abo grocieżkiem wssyście księgi znacząc: gdy abo objaśnia the rzeczy / ktore przed tym tak iasne niebyły / abo to co zbywało / przekryła y pomazała / i / a z wlastizja te rzeczy ktore Apostołowie y Ewangelistowie wydali. W ktorych wiele czytamy z starego zakonu / czego w naszym księgach niema / du / iemy: Miedzy inemi rzeczami iest ono: Wyżwakm z Egiptu syna mego: Tak że też: że Nazarańskim nazwan bedzie: A wyrzeka kogo wstoli: Także: Potieka z żywoć iego rzeki żywey wody: A czego ani oko widziało / ani ucho słyszało / ani w serce ludzkie wstąpiło te rzeczy / ktore Bog zgotował tym ktorzy go miłuią: y inszych rzeczy wiele ktore swego porządku potrzebuia.

Pytamyż ich tedy gdzie te rzeczy napisano: a gdy niebada mogli powie / dzieć / tedy z ksiąg Żydowskich to wkażmy. Pierwsze świadectwo iest y Oze

Przemowa S: Hieronima.

assa: wtore v Izaiassa: trzecie v Zachariassa: Czwarte w Przysłowia: a piate też v Izaiassa. Czego wiele ludzi niewiedząc/naśladowa pisem tych o kthorych żadney pewności niemasz: a bāsni Hiszpāńskich nad pisma godne wiary/przekładaia. Nie moia rzecz powiadać czemu sie te obledności stały. Żydowie powiadaia że sie to z rostopney porady stało: że by był Ptolemeus chwalca Boga iednego/nie doszedł być v żydow dwoie bóstwo. A to na wie cey dla tego czynili/bo sie zdał skłaniać do nauki Platona Philosophā.

A przetoż gdziekolwiek pismo swiete świadczy co o Oycu/ y Synie/ y Duchu swietym: tedy albo inaczej wykładali/ albo zgola zamilczeli: żeby y ktolow dosyć uczynili/ y tajemnic wiary swej nie spospolitowali. A ia niewiem kto pierwssy siedm dziesiąt komotek w Alexandryi mactwem swoim naś burował/ w ktorych rozdzieleni bedac/ wykladaiać iednostaynie pisali: po nieważ że Arysteus kthory za tym Ptolemeusem Krolew tarcz naśsal/ a po dlugim czasie Jozephus Historyk/ nie takowego nie spominaiā: ale owssem powiadaia że byli w iednym domu Krolewskim zebrani/ y miedzy soba rozmawiali/ a nie Prorokowali.

Boć inssa iest rzecz być prorokiē a inssa wykladaćem. Bo przy prorocztwie Duch swiety przysie rzeczy opowiada: ale ta nauka y dostatek slow/ te rzeczy ktore rozumie przeklada. Chybabyśmy chcieli rozumieć/ iż Cyvero był Prorokiem/ że ozdobnem slowy przelożył kriegi Xenofontessa Medreca/ ktore o domowym gospodarstwie uczynił/ y Plathonowego Protagoręsa/ y Demostenesowe rzecz ktora miał bronić Ktezyffontā. Abo czyli inaczej duch swiety sprawić raczył wyświadczenia o iednychże kriegach/ w siedm dziesiąt przekladaćoch/ a inaczej w Apostolech: że to co oni zamilczeli/ Apostołowie tho być napisano omylnie powiadali.

Coż tedy: wiec iuż potepiamy one stare Uśaki. Ale popilnościach ludzi pierwssych/ w domu Pańskim to co możemy praciemy. Oni przed przysim Pana Chrystusowym przekladali/ a czego nieumieli/ w apliwem slowy wymawiali: a my lepał/ po vmeczeniu y po zmartwych wstaniu iego/ nie tak prorocztwo/ iako historia pissemy. Bo inaczej syssane/ inaczej wi dziane rzeczy bywaiā powiadane. Im co lepiey rozumiemy/ tym tho lepiey wyprawiamy.

Sluchayże tedy zawisny/ ty co mna vsā wymywasz sluchay: nie psunie/ niestrofunie siedm dziesiąt przekladaćow: ale siniele im wssytkim Apostholo przekladam. Przez tych vsā Chrystus mi mowi/ ktore ci tam być položone przed Proroki miedzy laskami duchownymi: miedzy ktorem malem ostates czi stopien przekladaće maia. Czemu cie ta zawise tak żrzes: Czemu przeciwko minie ludzi nieuczonych myśli wzburzasz: Jeslić sie zda/ żebym tedy przekladaiac pobladzil/ pytayże Żydow/ poradź sie mistrzow w rozmaitych miesciech. To co oni o Chrystusie maia/ twoie kriegi tego niemaia. Tho inssa/ iesliż by sami potym przeciwko sobie te wzięte świadectwa Apostholowie z chwalili: a żeby wyprawieni byli Łacińskie kriegi niżli Greckie/ a Greckie niż Żydowskie: A to badź przeciwko zawisnym.

Teraz ciebie moy namileyssy Dezderiusu pilnie prośse/ poniewas żeśmy tak wielka praca podiać/ a počać od pierwssich krieg Moizesowych/ kazat: żebyś mie swemi modlitwami ratował: abym mogł tymże Duchem ktorym pisane sa te kriegi/ przelożyć ie na łaciński iezyk.

Kriegi Stharego Zakonu w sobie maia.

1 Genesis.	Pierwsze kriegi Moizessowe. Rodzaju.
2 Exodus.	Wtore kriegi Moizessowe. Wyswobodzenia.
3 Leuiticus.	Trzecie kriegi Moizessowe. Kaplanski.
4 Numeri.	Czwarte kriegi Moizessowe. Pocztow.
5 Deuteronomiū.	Piate kriegi Moizessowe. Wtorego zakonu.
Iosue.	Kriegi Iozue.
Iudicum.	Kriegi Sedziow.
Ruth.	Kriegi Ruth.
1 Regum.	Pierwsze kriegi Krolewskie albo pierwsze Samuelowe.
2 Regum.	Wtore kriegi Krolewskie albo wtore Samuelowe.
3 Regum.	Trzecie kriegi Krolewskie.
4 Regum.	Czwarte kriegi Krolewskie.
1 Paralipomenon.	Pierwsze kriegi Paralipomenon.
2 Paralipomenon.	Wtore kriegi Paralipomenon.
1 Esdrę.	Pierwsze kriegi Ezdrassowe.
2 Esdrę.	Wtore kriegi Ezdrassowe. Nehemiassowe; nazwane.
3 Esdrę.	Trzecie kriegi Ezdrassowe.
4 Esdrę.	Czwarte kriegi Ezdrassowe.
Tobie.	Kriegi Tobiaszowe.
Iudith.	Kriegi Iudith.
Hester.	Kriegi Hester.
Iob.	Kriegi Iopowe.
Psalterium.	Psalterz albo Zoltarz.
Prouerbia.	Przypowieści Salomonowe.
Ecclesiastes.	Wtore kriegi Salomonowe kriegi Kaznodziejskie.
Cātica Cāticoy.	Trzecie kriegi Salomonowe / pieśni z pieśni Salomo.
Sapientię.	Kriegi Mądrości.
Ecclesiasticus.	Kriegi Jezusa syna Syrachowego.

Kriegi Prorockie.

Isaias.	Isaiasz Prorok.	Micheas.	Micheasz Prorok.
Ieremias.	Ieremiasz Prorok.	Nahum.	Nahum Prorok.
Threni.	Ieremiaszowe Lamentacje.	Abacuc.	Abakuk Prorok.
Baruch.	Baruch Prorok.	Sophonias.	Soffoniasz Prorok.
Ezechiel.	Ezechiel Prorok.	Aggeus.	Aggeusz Prorok.
Daniel.	Daniel Prorok.	Zacharias.	Zachariasz Prorok.
Oseas.	Ozeasz Prorok.	Malachias.	Malachiasz Prorok.
Iohel.	Joel Prorok.	1 Machabeo.	Pierwsze kriegi Machabe.
Amos.	Amos Prorok.	2 Machabeo.	Wtore kriegi Machabej.
Abdias.	Abdiasz Prorok.	3 Machabeo.	Trzecie kriegi Machabej.
Ionias.	Jonasz Prorok.		

BIBLIOTHECA

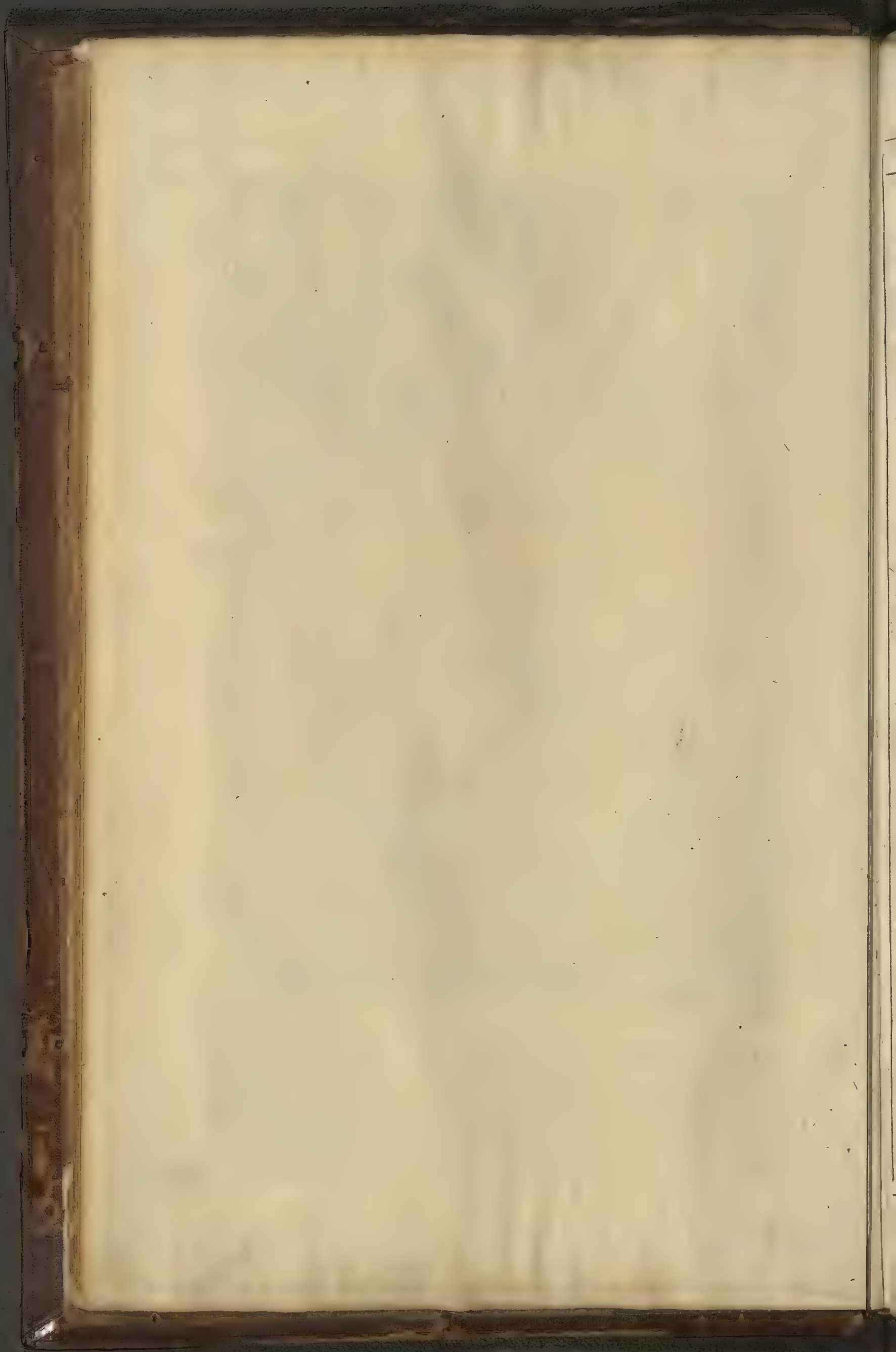

Pierwszego dnia Pan Bog Niebo y ziemię stworzył / światłość od ciemności oddzie-
 lił. **I** Wtorego utwierdzenie między wodami postawił. **I** Trzeciego / wody na iedno
 miejsce zgromadził / y ziemię oschła od nich oddzielił. **I** Czwartego dnia światła dwoie /
 iedno wielkie a drugie mnieysze / dnia y nocy na posługę uczynił. **I** Piątego / każdą
 rzecz żywą / tak ziemską / iako wodną y powietrzną / stworzył. **I** Szóstego / samego
 człowieka na swe podobieństwo święte / wystawił. **I** A siódmego / wssem skutkom ko-
 niec uczyniwszy / odpoczął.

Wozynaia sie pierwsze kriegi Mo- zessowe / ktore po zydomsku zowa Beresith/ po Grecku Genesis po polsku kriegi Rodzaju.

Cap: 1.

Sprawa sześci dni / kthorych Bog / swiat swo-
rzyt / y rzeczami stworzonymi ochodził / Na ko-
niec y stworzył / panem nad wszytkim stworze-
niem uczynił.

A początku
Bog stworzył
Niebo y ziemię.
Ale ziemia była
nieużyteczna y
pusta / y ciemno-
ści były nad gło-
sami wód:
a duch Pański wa-
nosił się nad wo-
dami.

Y rzekł Bog: Niechaj się stanie
światłość: Y stała się światłość. Wyjrzał
Bog światłość że była dobra / oddzielił
światłość od ciemności. Y nazwał swia-
tłość: Dzień / a ciemność: noc. Stał się te-
dy wieczór y zaranie / dzień jeden.

Y rzekł zaś Bog: Niechaj się stanie w-
twierdzenie między wodami / a niechaj
dzieli wody od wód. Uczynił tedy Bog w-
twierdzenie / y oddzielił wody kthore były
pod wtwierdzeniem od onych ktore były nad
wtwierdzeniem. Y stało się tak. I naz-

wał tedy Bog wtwierdzenie Niebo. Y
stał się wieczór y zaranie dnia wtórego.

Rzekł zaś Bog: Niechaj się zbiora wo-
dy kthore pod niebem są na jedno miejsce /
że się wleje sucha. Stało się tak. Y nazwał
Bog sussa / ziemią / a zgromadzenie wód /
Morza. Y wyjrzał Bog że było dobrze.
Rzekł: Niechaj wypuszczy z siebie ziemia
trawę zieloną / kthoraby z siebie nasienie
dawata / y drzewo iabłczyste / dające owoc
kojże według narodu swego / a iego nasie-
nie niechaj będzie w nim samym na ziemi.
Stało się tak. Y wypuszcza ziemia trawę
zieloną y dająca nasienie podług narodu
swoiego / y drzewo takieś czyniace owoc y
mające nasienie według osoby swojej. Y
wyjrzał Bog iż było dobre / y stał się wie-
czór y zaranie dnia trzeciego.

Y rzekł zaś Bog: Niechaj się stana swia-
tła na wtwierdzeniu Nieba / a niechaj czy-
nia rozność między dniem y nocą / a że też
będą na znaki / na czasy / na dni / y na rok:
aby świecili na wtwierdzeniu nieba / a o-
świecały ziemię. Y stało się tak. Y uczynił
Bog dwoje światła wielkie: światło
wielkie / aby było nade dniem: światło
mniejsze / aby było nad nocą / y gwiazdy. Y

Psal: 135.
Job: 26
Prou: 8.

Psal: 139.

Eccle: 18.
Ebre: 11.

Psal: 135.

Pierwsze Księgi Mojżeszowe.

4 E/dr: 6.

posthawił je na utwierdzeniu nieba / aby świeciły nad ziemią / a żeby były nade dnem / y nad nocą / dzielać światłość od ciemności. A wyśrzał Bog i było dobrze. A stał się wieczór y zranie / dzień czwarty.

Rzekł zaś Bog: Niechaj wody z siebie wypuszczą rzecz smykającą się żywą: y lącająca nad ziemią pod utwierdzeniem nieba. A stworzył Bog wieloryby wielkie / y wsselka dusze żywota y ruchająca się / która wydały z siebie wody w osoby swe / y tu dzieś wssystko co ląca według narodu swego. A wyśrzał Bog i było dobrze / błogosławił im mówiąc: Roście / mnożcie się / a napełniajcie wody morskie / a pthacy niechaj się mnożą na ziemi: A stał się wieczór y zranie / dzień piąty.

A rzekł zaś Bog: Niechaj wywiedzie ziemią dusze żywota w narodzie swoim / bydło / czotgające się robactwem / y Bestyie / to jest gadziny ziemne według osob swoich: y stało się tak. A uczynił Bog bestyie według osob swoich / bydło y wsselkie robactwo ziemne w osobach ich. A wyśrzał Bog i było dobre / rzekł.

Uczynimy człowieka na obraz y podobieństwo swoje / a niechaj będzie przetożony rybom morskim / ptakom powietrznym / bydłom ziemnym / y tudzież wssystkiew ziemi / y themu cokolwiek żywie a rusza się na niey. A stworzył Bog człowieka na obraz y na podobieństwo swoje / namalowanie Boże stworzył go / Meiczynę y niewiastę stworzył je. Błogosławił im potym Bog / y rzekł: Roście / mnożcie się / a napełniajcie ziemię / y opanujcie ją. A rybom morskim / ptakom niebieskim / y wssystkim zwierzętom kthore się ruchają na ziemi bądźcie panem.

Sapien: 2.
E 10.
Eccle: 17.
Mat: 19.
Mar: 10.
1 Cor: 11.

Gene: 9.
Psalm: 103.

Eccle: 39.

A rzekł Bog: Oto dajem wam wsselkie ziele przynoszące nasienie na ziemi / y wsselkie drzewa które mają sámy w sobie nasienie narodu swojego / aby były wam ku pokarmu / y wssystkie zwierzęta ziemskie / y wssystcy pthacy niebiescy / y wssystko co łądno się rucha na ziemi / y w kthorym jest dusza żywota / aby mieli co ku łądzeniu. A stało się tak. A wyśrzał Bog wssystkie rzeczy które był stworzył / że były bázze dobre. A stał się jest wieczór y zranie dzień szósty.

Cap: 2.

Błogosławił Bog dniu siódmemu / y człowiekowi do Ránu rokosznego wśadził / y Jemu mu ku pomocy z kthorego sformował y stworzył.

~~~~~

Ak tedy dokonane są niebiosy y ziemia / y wsselka ich ozdoba. A wypełnił Bog dnia siódmego sprawę swą która uczynił / y odpoczął dnia siódmego od wsselkiej sprawy swej / która sprawował. A błogosławił dniu siódmemu poświęcił go: iż weni był przestął od wsselkiego skutku swego / który uczynił Bog / gdy te rzeczy stworzył.

Exodi: 20.
Ebre: 4.

Takowe są położenia niebios y ziemi / gdy są stworzone / wóndzień / kthorego stworzył Bog niebo y ziemię / y każda rościnke polna przedtem niż była w ziemi wsselka / y wsselkie ziele ziemi / przedtem niżli rośło: Abowiem nie dat był dżożá Pan Bog na ziemi / ani człowieka był kthoryby sprawował ziemię / ale wilgotność wychodziła z ziemi / odwilżając wssystkie zwierchności. Uformował tedy Pan Bog człowieka z muty ziemi / y natchnął w oblicze jego dech żywota / y stał się jest człowiek w dusze żywota.

Eccle: 17.

A nąsczepił był Pan Bog Kay rokosz od początku / thámże posthawił człowieka kthorego był wyformował y stworzył.

A wprowadził Pan Bog z ziemi wsselkie drzewo ku powyrzeniu ozdobne / a ku używaniu wdzięczne. Drzewo też żywota w posrodku Ránu: y tudzież drzewo wiadomości złego y dobrego.

Prouer: 3.
Apoca: 2.

A wychodziła rzeka z miejsca rokoszy / ku odwilżaniu Ránu / która tamże dzieli się na czterzy główne rzeki. Imię iedney Phizon / tak która płynie około ziemi Heulatu: gdzie się rodzi złoto / a w oney ziemi nalepsze jest / y tamże nayduia Bdelium y kámię Onichyn. A w kthorej rzeki imię Gehon / thá kthora płynie około ziemi Nuzrynskiej. Trzeciej rzeki imię Tygris / thá idzie naprzeciwko Assyrium. A czwarta lepał rzeka jest Euphrates.

Eccle: 24.

Wstał tedy Pan Bog człowiekowi y postawił go w Ránu rokoszy / by go y sprawował y opatrzał. A przykazał mu mówiąc. Z káżdego drzewa Ráńskiego pożywaj / ale z drzewa wiadomości złego y dobrego ábrs nie łądź. Abowiem kthorego kthor iednego dnia będziesz łądź z niego / śmierć zembrześ. A rzekł też Pan Bog: Nie dobrze człowiekowi być samemu / uczynimy mu pomoc podobną niemu. Uformował wssy tedy Pan Bog z ziemi wssystkie zwierzęta ziemskie / y wssystkie ptaki niebieskie / przywiodł je do Adama / aby oglądał / czymby kthore miał nazwać. Abowiem iako nazwał Adam kthora dusze żywa / tak. trwa imię jej. A nazwał tedy Adam imiony swemu wssystkie zwierzęta / y wssystkie ptaki niebieskie / y wssy

Eccle: 15.

Genezis rzeźbione.

**Nie bestyle ziemskie: a Adamowi nie byt na-
leżon pomocnik podobny iemu.**

A dopuścił Pan Bog ná Adámá sen-
twárdy. A gdy vsnat / wyiał iedno żebro-
iego / y nápełnit ciátem miesce ono. A zbu-
dował Pan Bog i z żebrá ktore był wziął z
Adámá / Niewiáste / y przywiodł iá do Adá-
má. Tedy rzekł Adam: To teraz kóś z kó-
ści moich / y ciáto z ciátá moiego. Tá będzie
názwána Mezysła / i z z meśá wziętá iesth.
A przeto opuści cztowiek oycá swego y mat-
kę / á przystánie ku żenie swoiey : y beda
dwoie w ciéle iednym. Byli ná then czas
oboie nádzy / Adam y z żona swa / á nie
wstydzili sie.

Cap: 3.

Za chytrością i zwiedzeniem wojowym pierwszy
rodzicy nasz przykaszanie Boże przestapili / pothym
starani przestęctwem wyrzuceni z Raju.

Słteż y Waż tām / āle chytrssy
nad wssystkie zwierzetā ziemie
ktore byt stworzył pan Bog.
Ten rzekł do niewiasty: Cze-
muż tho przykazał wam Bog
ābyście nie z kāżdego drzewā Kaystkiego

zedli: Ktoemu odpowiedziata niewiasta

Z owocu drzew Ethorekolwiek ja w Kau-
ladamy: ale z owocu drzewa Ethore jest w
pośródodu Ká iu/ przykładaj nam Bog nie
rzkać abyśmy nie iedli / ale abyśmy sie go
ani dotykáli / bychmy snadź nie pomarli.

A rzekł zaś Wąż do niewiasty: Żadnym
 sposobem śmiercią nie pomrzecie/ alec wie
 Bog/ iż którego kolwiek dnia będziecie iść
 z niego/ otworzą się oczy wasze: y będziecie
 iako Bogowie/ wiedząc dobre y złe. Oba-
 czyła tedy niewiasta iż dobre było drzewo
 ku iedzeniu/ oczom cudne/ á ku weyśrzeniu
 wdzięczne: y wzięła z owocu iego y iadła/ y
 dała mężowi swoiemu/ który też iadł: A o-
 tworzyły się oczy obiemá: A gdy poználi się
 być nągiemi/ nąwiazáli liścia Figowego/
 y nączyli sobie winnikow.

A gdy wysłyseli głos páná Boga przecho-
dzącego się po Raiu / ku wiatru który wie-
je po południu / skrył się Adam z żoną swo-
ją / od obliczności páná Boga między drze-
wo Ráyskie. A zawołał pan Bog Adá-
ma / a rzekł mu: Gdzie jesteś? Który rzekł:
Głos twój Pánie wysłysiałem w Raiu / a
iżem się bał / dla tego żem nági / skryłem się.
Ktoremu rzekł Pan: A kthożci oznaymił
żebys był nági / iedno żes z onego drzewa
jadł / z kthoregomici był zakazat abyś nie
jadł: A rzekł Adam: Niewiasta ktoraś mi
dała za towarzyszke / podała mi z drzewa / y
jadłem. A rzekł Pan Bog do niewiasty:
Czemuś to uczyniła? Która odpowiedzia-
ła. Waj mie zwiódł / y iadłami.

Przekł Pan Bog do weża: Jęś to wciy
nit/ przeklethy bedzieś miedzy wssykłiemi
zwierzetyl y bestyami ziemie. Na piersiach
twoich bedzieś sie czołgał/ a ziemie bedzieś
żart/ przez wssykłie dni żywothá twego.
Nieprzyiąźni wciynie miedzy thoba y nie-
wiąsta: y nasieniem twoim / y miedzy na-
sieniem iey/ Tho * zetrze głowe twoie /
a ty bedzieś vlegat na zdrądzie (albo rart)
na pierze iego.

Niewieście też rzekł: Rozmnożę niebże
 y frąsunki twoje / y poczęcia twoje. W bo-
 lesi bedziesz rodziła dzieci: pod moca me-
 żowa bedziesz / a on bedzie tobie pánem.

Adámowi też rzekł: Jhes vsłuchať glosu
żony twoiey / á iadles z drzewa z ktorego
ci byľ zákazat iest: Przekłeta zemiá w spra-
wie twoiey / w robotach bedzieš iadi z niy
przez wssyſtkie dni żywota twoiego. Cier-
nie y oseth bedzie rodziťa thobie / á bedzieš
iadi siotá zemie. W poće twárzy twoiey
bedzieš vjymat chleba twego / dotad áž si
wrociš do zemie z ktorey iestes wšiet: Al-
bo niem proches iest / y w proch sie obrećie.

2 nazwał Adam imię żony swojej He-
wā: przeto iż matka była wszystkich żywią-

Ioan: 8.

Gené. 2.

Math. 19.

Mar: 10.

Ephc: 5.

1 Cor. 6.

Gene: 30

Eccle: 14.

2. Cor: II.

*23 361:32

Genet 18.

I Cor: 14.

1 Thim: 2.

Pierwsze kriegi Noizessowe.

cych. I wciymit Pan Bog Adamowi y zemie jego odzienie z skorek / y odzials je. I rzekł Pan Bog. Alco Adam stat sie iakoby ieden z nas / wiedzac dobre y zle. Teraz tedy / by snadnie sciagnal reki swoiey / a nie wziat tez z drzewa żywota / aby lepat nieiadł / a byty żyw na wieki. Wypuścił go Pan Bog z Raju roskossy / aby sprawował ziemię / z ktorey wzięt jest. Wyrzucił

tedy Adama / a postawił przed Rajem roskossy Cherubina y ognisty miecz oboietny / ku strzeżeniu drogi do drzewa żywota.

Cap: 4.

Kain dobrego Abła zabił / o co od Boga staran / a bedac wygnanym / miał Henocha / Adam też Setha / a Seth Enos.

Adam potem poznał żonę swoją / i z niej / która pociałossy / porodziła Kaina / mówiac: Ochrzymatam ciłowiętka przez Boga. I zaszła porodziła brata tego Abła. Abel tedy był pasterzem owiec / a Kain oraczem.

Asto: 17.

I stało się po wielu dni / iż offiarował Kain z pożytków ziemi dary Panu. Abel też offiarował z pierworodnych rzeczy trzoda swoiey / y z tuczości a tłustości ich. I weyjrzał Pan na Abła / y na offiary tego. Ale na Kaina y na dary jego nie weyjrzał. I rozgniewał się Kain bardzo: y spadła twarz jego. I rzekł Pan do niego: Ciemuś się rozgniewał: y czemuś spadła twarz twoja? Wszak będzieszli dobrze czynił weśmiesz: A jeśli źle / natychmiast we drzwiach grzech twoy przy tobie będzie: Ale pod moim okiem będzie pożądlivość twoja / a ty panować też będziesz. I rzekł Kain do Abła brata swiego: Wymidzmy na pole. A gdy byli na polu / rzucił się Kain na brata swiego Abła y zabił go. I rzekł Pan do Kai-

Ebre: 11.

Sapi: 10.

Matth: 23.

na: Gdzie jest Abel brat twoy? On odpowiedział: Nie wiem: Jazem ja stojem brata moiego: I rzekł do niego: Coś wczynał: Kłes krwie brata twiego / wola domnie z ziemi. Teraz tedy przekletem będzieś na ziemi / która się otworzyła a przytęla krew brata twego z ręki twoiey. Gdy ja będziesz sprawował / nie da tobie wirthków swoich. Thutaczym y wygnanym będziesz na ziemi. I rzekł Kain do Pana: Wierśsa jest nieprawość moja / niżli abych odpuszczenie zasłużył. Oto wyrzuciłś mnie dzisiaj od oblicza ziemi / a od oblicza twego go bede się krył / y bede tutajcem y wygnanym na ziemi: Wsselki tedy ktoryby mnie znalazł / zabije mnie. I rzekł mu Pan: Jazdnyim to obyczajem nie będzie. Ale wsselki ktoryby zabił Kaina / siedmioraka pomsty weźmie. I włożył Pan na Kaina znak / aby żaden nie zabił / ktoryby go znalazł. I wssedłszy Kain od oblicza Pana / skiego mieszkał bedac wygnanym na ziemi ku wschodu słońca Eden.

Ebre: 11.
Iude: 1.

I. Ioan: 3

I poznał Kain żonę swoją / która po-

czyła

Genezis rzeżone.

czeta y porodziła Enochá: y zbudował miasto / ktore nazwał imieniem syna swego / Enoch. Enoch zaś miał Trádá / á Trádá zrodził Mániael / á Mániael zrodził Mátusaelá / Mátusael też miał Lámechá / ktory wziął dwie żenie: imie iedney Adá / á drugiey Sellá. y porodziła Adá Jabelá / ktory był oycem tych ktorzy mieszkała w namiotach / y pasterzow. A imie brata iego Tubál. Ten był oycem Lutnisty y Orgánist. Sellá też porodziła Thubálkain ktory młotem robił / y był rzemieślnikiem we wszelkiey robocie od miedzi y od żelaza. A siostrá Tubálkainowá / Noemá. y rzekł Lámech żonám swoim: Adzie y Sellí: Słuchajcie głosu mego żony Lámechowé / á pilnie wyrozumieycie powieść moję. Jsem zabił meżá ku ránie moiey / y młodził się ká ku siności moiey. Siedmioro karanie będzie o Kainá / ále o Lámechá siedmdziesiąt y siedmiorakie.

y poznał zaś Lámech żonę swoję / y porodziła syná / ktoremu imie dał Seth mówiac: Potożył mi Bog plemię me z Ablá ktorego zabił Kain: Ale y Sethowi narodził się syn / ktorego nazwał Enos. Ten począł wzywać imienia Pańskiego.

Cap: 5.

Komnożenie Adámowe y narodu iego aż do Noego.

To jest opisanie rodzaínu Adámowego. Dnia ktorego stworzył Bog człowieka / na podobieństwo Bóstia stworzył go / Meżá y niewiastę stworzył ie: y błogosławił im: á nazwał imie ich Adam / onego dnia gdy sa stworzeli.

Był tedy Adam żyw / sthó y trzydzieści lat. y miał syná na wyobrażenie y podobieństwo swoje: ktorego imie nazwał Seth. Już było dni Adámowych po narodzeniu Sethá / osm set lat / y miał pothym syny y córki. Wszystek tedy czas żywothá Adámowego / był dziewięć set lat y trzydzieści: potym umiart.

Seth gdy miał sthó y pięć lat / zrodził Enosá. y był Seth po vrodzeniu Enosá / osm set lat y siedm lat / y miał syny y córki. Było tedy wszystkich dni Sethowych ktorzy żył / dziewięć set y dwanaście lat / potym umiart.

Enos też żył dziewięćdziesiąt lat gdy miał Kainán. Po ktorego narodzeniu żył osm set y piętnaście lat / rodząc syny y córki. y stały się wszystkie dni Enosowe dziewięć set y pięć lat / potym umiart.

Kainan też był żyw siedmdziesiąt lat / gdy się mu vrodził Málálehel. Po ktorego narodzeniu osm set y czterdzieści lat żył / rodząc syny y córki. y żył wszystkich dni Kainán / dziewięć set y dziesięć lat / potym umiart.

A Málálehel żył sześćdziesiąt y pięć lat / gdy się mu vrodził Jared. A po narodzeniu Jaredá / żył osm set y trzydzieści lat / y miał przed się syny y córki. y stały się wszystkie dni Málálehelowych / osm set dziewięćdziesiąt y pięć lat: y umiart potym.

y Jared był też żyw sthó sześćdziesiąt y dwie lecie / gdy miał Enochá: potym był żyw osm set lat / rodząc syny y córki. y stały się wszystkie dni Jaretowe dziewięć set sześćdziesiąt y dwie lecie: potym umiart.

A Enoch był żyw / sześćdziesiąt y pięć lat / gdy się mu vrodził Mátusalem / y chodzył Enoch z Bogiem / y żył Enoch potym gdy miał Mátusalem / trzy sta lat / rodząc syny y córki. y stały się wszystkie dni Enochowe / trzy sta / sześćdziesiąt y pięć lat. y chodzył z Bogiem / potym nieukazał się / iż go Bog wziął.

y był zaś Mátusalem żyw sto osmdziesiąt lat y siedm lat / gdy miał Lámechá. A żył Mátusalem potym gdy się mu vrodził Lámech / siedm set lat osmdziesiąt y dwie / rodząc syny y córki. y było wszystkich dni Mátusalem dziewięć set sześćdziesiąt y dziewięć lat / także umiart.

A Lámech żył sto osmdziesiąt y dwie lecie / gdy miał syná ktoremu imie dał Noe / mówiac: Then nas będzie cieśzył w spráwach y robotách rák nássych / ná ziemi / ktorey stworzył Pan. y żył Lámech potym gdy zrodził Noego / pięć set dziewięćdziesiąt y pięć lat / mówiac syny y córki. y stał się wszystek wiek Lámechow / siedm set siedmdziesiąt y siedm lat / potym umiart.

A Noe gdy miał pięć set lat / zrodził Sem / Chám y Jáfeth.

Cap: 6.

Giedy ludzki potopi przyczyła / Jeden Noe spráwiedliwy nálesion / ktoremu Bog Korab uczynił łódká / w ktorym tak sam iáko wszystkie inssie zwierzęta zachowane być mogły.

A gdy się ieli ludzie rozmnażać ná ziemi / á corek się im narodziło / widząc synowie Boscy córki ludzkie iż były piękne / wziali je sobie zá małżonki / ze wszystkich ktoreby sobie wybráli. y rzekł Bog: Nie będzie trwał duch mój w chtoście ná wieki: bo ciáto jest. A beda dni iego sto dwadzieścia lat. Ná then czas byli ná ziemi Obrzymowie Abowiem gdy wes

Ecl: 44.
Hebr: 11.

Ecl: 18.
Psál: 89.

1 Pet: 3.

Pierwsze kriegi Nojessowe.

Al synowie Boży do corek ludzkich / a gdy
rodzili / ci byli mocni / od wieku meżowie
slawni.

A widzac Bog / iż wiele było złości ludz-
kiej na ziemi / a każda myśl serdeczna / po-
chopna była ku złemu na wszelki czas: lito-
wał tego / iż człowieka stworzył na ziemi.
A przestrzegając na potom / y zruśiony bo-
leścią serdeczną we wnatrz / rzekł: Zgła-
dze człowieka kthoregom stworzył z obli-
czności ziemi / a od człowieka aż do zwie-
rzat / od robactwa cżołgającego się / aż do
ptaków niebieskich / abowiem żal mi jest
ie kiedy stworzył.

Isaie. 42.

Alle Noe / znalazł był także przed Panem
ktorego pokolenie / to jest.

Eccle. 44.

Noe maż sprawiedliwy y doskonały był
miedzy narody swemi / z Bogiem chodził.
A miał trzech synów / Sem / Cham / y Jaf-
phet. Ale ziemia kaziła się przed Bogiem
y napełniona jest nieprawością. A gdy wy-
szedł Bog ziemię że się tak skaziła (bo wszel-
kie ciato odstrzelito było od drogi swojej na
ziemi) rzekł do Noego: Już przyszedł ko-
niec wszelkiemu ciatu przedemna. Napeł-
niła się ziemia nieprawością od chwazy-
ich / a ja wytrącę ie y z ziemi.

Uczyniże sobie korab z drzew heblowanych
poczyniż w Korabiu komorki / y okłigiś i

we wnatrz y zewnatrz. A uczyniś i tak.

Trzy sthátokci będzie na dłuż Korabia /
piecdziesiat tokci na szer / a trzydziesci tok-
ci nażwys. Okno w Korabiu uczyniś / a na
tokciu dokonasz wierzchu iego. A drzwi
Korabia położysz w boku na dole: gmachy
y troie pietra w nim poczyniś. Oto ia przy-
wiode wody potopu na ziemię / abym wy-
trącił wszelkie ciato w którym jest duśa oży-
wiająca pod niebem / y wszystkie rzeczy kto-
re są na ziemi / pokaza się.

A uczyni przymierze moje stoba / a wni-
dziesz w Korab thy y synowie twoi / żona
twoja / y żony synów twoich stoba. A ze wszy-
stkich zwierząt wszelkiego ciata / po dwoy-
gu w wiedziesz w Korab / aby żyły sthoba /
samca y samice. Z ptaków / z bydła / y z czoł-
gających się zwierząt ze wszystkich wedle
narodu swego / po dwoygu sthoba wni-
da / aby żyć mogły. Weźmiesz też ze wszystkich
ptaków które slusne ku iedzeniu / y znie-
siesz do siebie / które będą tak kthobie iako y
onim na ptak arm. Uczyni tedy Noe wszyst-
ko co mu był przykazal Bog.

Cap: 7.

Skoro wszedł Noe do Korabia / wnet wody zalały
wszystkie góry przez sto y piecdziesiat dni / a co prócz
Korabia było do sjeedu wyginęło.

A rzekł

Genesis rzeżone.

2. Pet. 2.

Nazet Pan do Noe. Wniósł ty w swój dom twój do Korabii / bom ciebie widział być sprawiedliwym w tym narodzie. Ze wszystkich zwierząt czystych weźmiesz siedmioro a siedmioro samców y samic. Ale zwierząt nieczystych po parze / samca y samicy. Wiecz pchać w niebieskich / siedmioro a siedmioro / samca y samicy / by było zachowane plemię na obliczności wszystkich ziemie. Abowiem iessze po siedmi dniach / puszczę deszcz na ziemie przez czterdzieści dni y czterdzieści nocy / a wygładzę wszelkie stworzenie które byt stworzył na wierzchu ziemie.

A uczynił Noe wszystko co mu był kazał wiek przykazał Pan: A było mu sześć set lat kiedy wody potopu rozlały się po ziemi. A wszedł Noe z syny swemi / żoną iego y synow iego s nim do Korabii przed wodami potopu. A z zwierząt czystych y nieczystych / y z ptaków także / y ze wszelkiej rzeczy która się rucha na ziemi / dwoje a dwoje weszli do Noego w Korab / samic y samca / tak iako był przykazał Pan Noemu. A gdy minęło siedmi dni / wody potopu rozlały się po ziemi.

Roku sześćsetnego żywota Noego / Kriżycą wtorego / siedmnastego dnia one Kriżycą / porwały się wszystkie źródła przepaści wielkiej / y odchłiny niebieskie otworzyły się / y szła deszcz na ziemi czterdzieści dni y czterdzieści nocy. Onego dnia wszedł Noe y Sem / Cham / Japhet synowie iego / y żoną iego / z żonami synow iego do Korabii: sami y wszelkie zwierzę / y wszystko bydo / y wszelka rzecz która się rucha na ziemi / y wszelkie ptactwo / każdy według narodu swojego / wszystko co umie latać / a ma skrzydła / weszło do Noego w Korab / dwoje a dwoje / ze wszelkiego ciała w którym byt duch ożywiający. A które weszły / samic y samica ze wszelkiego ciała weszły: iako był rozkazał Bog / y zamknął go Pan z wierzchu.

A szła deszcz potop przez czterdzieści dni na ziemi. A rozmnożyły się wody / podniosły Korab wysoko od ziemie / abowiem bardo się były rozlały / y wszystko zalaty na wierzchu ziemie. Ale Korab pływał na wodzie / y wylały wody bardo nad ziemią / tak iż zatopily wszystkie góry wysokie / pod wszystkim niebem. Piętnaście łokciow wysoka była woda nad górami które zalała. A tak wytrącone jest każde ciało które się ruchało na ziemi / ptaków / zwierząt / bestii / y wszystkich robaków którzy się czołgają po ziemi. Wszystkie ludzkie / y wszelkie rzeczy w których byt duch żywota na ziemi:

pomarli.

A wygładził Bog wszystko stworzenie które było na ziemi / od człowieka aż do bydła / tak robactwo iako ptactwo niebieskie / y wygładzone są wszystkie rzeczy ziemie / tylko został sam Noe / y ci którzy s nim byli w Korabii. A trzymały wody ziemie / sto pięćdziesiąt dni.

Cap: 8.

Gdy potop wody opadły / po wypuszczeniu Arka y Golebice / Noe ze wszystkim gminem który byt w Korabii wyszedł / y ofiarę uczynił Panu Bogu.

NSpomniałszy tedy Bog na Noego y na wszystkie zwierzęta / y bydo które s nim w Korabii byto / y przywiodł wiatr na ziemie / a ubyło woda. A zamknione są źródnice przepaści / y wpuścił niebieskie / y zastawione są źródła z nieba. A wstęczyły się zaś wody z ziemie wychodzące y chłamy zaś idące / y poczęły spadać / po stu y pięćdziesiąt dni. A osiadł Korab Kriżycą siódmego / dnia dwudziestego siódmego onego Kriżycą / na górach Armeńskich. Ale wody schodziły y opadały / aż do dziesiątego Kriżycą: Abowiem dziesiątego Kriżycą pierwszego dnia / wstały się wierzchy gór. A gdy przeminęło czterdzieści dni / otworzywszy Noe okno w Korabii które był wziął / wypuścił Arkę / który wyleciałszy nie wrócił się: aż się były osuszyły wody na ziemi.

Wypuścił tedy Golebice za nim / aby obaczył jeśli już osiadły wody na wierzchu ziemie. Która gdy nie znalazła gdzieby się poczynęła noga iego / wróciła się niemu do Korabii / abowiem wody były na wszystkich ziemie / a wydragnawszy rękę swoją chwycił ją y wziął do Korabii.

A poczękawszy nad tym siedmi inych dni / zaś wypuścił Golebice z Korabii / ale ona przyleciała do niego kwieciorow / niosąc rozga Oliwną z zielonym liściem w gałęziach swoich. Porozumiał tedy Noe iż osiadły wody na ziemi / przedsie tedy poczękał drugie siedmi dni / y wypuścił Golebice / która się nie wróciła więcej do niego.

A był sześćsetnego pierwszego roku żywota Noego / pierwszego Kriżycą / pierwszego dnia / opadły wody na ziemi. A otworzywszy Noe dach Korabii wyglądał y wyrzał iż oschł był wierzch ziemie. Potem Kriżycą wtorego / siódmego y dwudziestego dnia Kriżycą / wyschła jest ziemia.

Mówił tedy Pan do Noego / rzeknac: Wnijdź z Korabii ty y żoną twoją / syny

Sapi. 10.
Eccle. 39.

Math. 14.
Luce. 17
1. Petr. 3:

Pierwsze kriegi Abozessowe.

Gene: 1.

nowie twoi / y żony synow twoich z thoba /
wssytkie zwierzęta ktore sa przy tobie / ze
wsselkiego ciata / tak w lataciacych / iako w
bestyiach / y wssytkim robactwie ktore sie
czoiga po ziemi / wywiedź z soba / a wy-
nidźcie na ziemie. Rosćcieś y mnożcie sie
na niey. Wyssedł tedy Noe / y synowie ie-
go / żoná iego y żony synowskie snim. Takieś
wssytkie zwierzęta / bydło / y robactwo k-
to re sie czoiga po ziemi / według narodu swe-
go / wysły z Korabia.

Leuiti: 11.

A zbudował Noe oltarz Pánu / a wziá-
wssy ze wssytkich dobytkow y ptakow c-
stych / offiárował ná oltarzu offiáre
zupelna. A zawniósł Pan wdzięczney won-
ności / y rzekł do niego: Niekákiey iuż wie-

cey nie bede stworzył ziemi dla ludzi. A-
bowiem smysły y myśl sercá cztowieczego /
pochopne sa bázko ku złemu z swey młodo-
ści. A przeto nie bede wiecey zabi-
iał wsselkiey dusse żywia-ey / iákom t-
eraz uczyni. Przez wssytkie dni ziemie / roz-
siewanie / żniwo / zimno y goraco / lático y si-
má / noc y dzień / nie wstana.

Prou: 22.

Cap: 9.

Błogosławił Bog Noemu / y dał mu ku żywności
wssytkie zwierzęta iakazawssy krwie / przymierze y w-
mo- z uczyni ku wssytkim / ze wiecey pothopem nie
miał káráć. Chám ie z wpiłego orcá sie śniat / iesth
przekłet / a Sem y Jáfhet błogosławieni.

Błogosławił Bog Noemu y
synom iego / rzekac do nich:
Rosćcie / mnożcie sie / a ná-
pełniajcie ziemie. Stráchy
grozá wáśá niechaj bedzie nád
wssytkimi zwierzęty ziemskimi / y nád
wssytkimi ptaki niebieskimi / nád ká-
żda rzeczá co sie iedno rucha ná ziemi.

Leuiti: 7.

Exo: 21.

Wssytki ryby morskie / rece wáśsey sa
dáne. A cokolwiek sie rucha y żywie / bedzie
wam ná pokarm / nie ináczej iáko y żi-
ołá zielone dalem to wam wssytko. Chy-
bá miasá ze krwia nie bedziecie iestć. Abo-
wiem krwie dusz wáśsyh / bede śukat z reki wssy-
tkich bestiy / y z reki cztowieczey / z reki me-
żowey / y z reki brátá iego / bede śukat dusse

cztowieczey. Ktobykolwiek wylat krew
cztowieczá / bedzie wylána krew iego. A-
bowiem ná obraz Boży sthát sie iest c-
stwie. A wy rosćcie / mnożcie sie / a wy-
nidźcie ná ziemie / y nápełniajcie iá.

A to też rzekł Bog do Noego / y do synow
iego snim. Oto ia wstánowie umowe mo-
ie z wámi / y z plemieniem wáśsym po wa-
y ze wsselká dusse żywia-ey ktora iest z wá-
mi / thát w ptaceh iáko w dobytkach y w
bydle ziemskim y ze wssytkimi bestyami ziemsk-
imi. Wstánowie umowe moie z wámi / a ni-
kati / iuż dálej nie bedzie zagubione wssy-
tko ciáło wodami potopu / ani bedzie iuż po-
tym powodzi káżda wssytká ziemie.

Math: 26.

Apoc: 13.

Gene: 1.

Isaie: 54.

A rzekł

Genesis rzezione.

Iob. 15.

Przekł Bog: To jest znamię przymierza które czynię między mną / a między wami / y między woskła duffa żywłaca kchora iest zwami / na wiekwiſthe narody. Lut moy potoże na obtołach niebieſkich / kchorę beo dzie znakiem przymierza / między mną y między ziemią. A gdybym obwił ot obłokami niebo / wkaże ſie lut moy na obtołach. A wspomnionie na przymierze moie kchorę mam z wami / y z woskła duffa żywłaca: kchora ciato żywi / a nie beda wiecey wody pothopu / ku zgładzeniu wſſyſkiego ciata. A bedzie Lut moy na obtołach / y wſrże go y wspomnionie na przymierze wiekwiſte / kchorę ſie ſtħało między Bogiem y woskła duffa żywłaca / wſſyſkiego ciata kchorę iesth na ziemi.

Przekł Pan do Noego. Tho iest znāk przymierza / kchorę wſtawił między mną y woskła ciatem na ziemi.

Byli tedy ſynowie Noego ktorzy wſſili z Korabiā / Sem / Chām y Jāphet: Chām / ten iest oycem Chānāneow. Ci trzey ſa ſynowie Noego / y od thych rozmnożyło ſie wſſyſtko pokolenie ludzkie / po wſſyſkiej ziemi.

Iſaie. 5.
Eccle. 43.

Przekł Bog: Iat ſie Noe maż orać y ſprāwować ſie mie / y ſeżepit winnicę. A pħac Wino wpił ſie / y leżał odkrytoſſy ſie w namiocie ſwoim. Co gdy wſrżał Chām oćiec Chānān / że tono orać iego odkryte / powiedział wnet dwu brāciey ſwey. Tedy Sem y Jāphet wtożeli pħac na rāmionā ſwoie / y wſpāt idac zākryli tono oycā ſwoiego / a thwarzy ich odwrocone były / iż oycowego tonā nie widzieli.

Potym ocuciwoſſy ſie Noe po winie / gdy ſie dowiedział co mu ſon iego młodoſſy oćczył / rzekł: Przekleće dziecie Chānān / ſłuſebnikiem bedzie ſlug brāciey ſwoiey. **Przekł:** Błogoſławiony Pan Bog Semowi niechay bedzie Chānān ſluga iego. Pomnoż Bog Jāpheta / a mieſſtay w przybratwach Sem / a Chānān niechay bedzie ſłuſebnikiem iego. Był tedy Noe po potopie trzy ſtā piećdzieſiat lat. A wypelnity ſie wſſyſkie dni iego / dziecie ſeth y piećdzieſiat lat / potym wmarł iest.

Cap: 10.

Przekł Bog: Rozmnożenie trzech ſynow Noego / od ktorych po potopie wſſyſkie narody poſtły.

Matth. 21.

E ſa rodziāle ſynow Noe Sem Chām y Jāpheth: y ci ſie im ſynowie narodzili po potopie. **Synowie Jāphetowi:** Gomer / Magog / Mādai / Jāwān /

Thubāl / Moſoch y Thyrās. A ſynowie Gomerowi: Aſcenes / Riphāt / y Thogormā. A ſynowie Jāwān: Helifā / Tārſis / Cetym y Dodānim. Od thych rozdzielił ſie wſſy Narodow w krāināch ſwoich / według ięzyka kōżdy ſwego y domow ſwoich / w narodziech ſwoich.

A ſynowie Chāmowi: Chus / Meſrai / Phut y Chānān. A ſynowie Chus: Sabā / Hewilā / Sabathā / Regmā y Sabatā hā. **Synowie Regmā:** Sabā y Dadan. Achus zrodził Nemrothā. Ten počāt brāt moc na ziemi / a był duży myſliwiec przed Panem. Od tego wſſiła przypowieſć. Duży myſliwiec iakoby Nemrot przed Panem. A był počatek kroleſtwā iego Babilon y Arāch y Achād y Chālāne w ziemi Senānāſkiej. Z oney ziemi wſſedł Aſur / y zbudował Ninuen / y wlice w mieſcie / y Chālē. A Reſen theż między Ninuen y Chālē. To iest miāſto wielkie. Ale Meſrai im zrodził Ludm / Anānim / Laabim / Nephtum / Phetrufim y Chāſlum / z ktorych wſſi Philiſtynowie y Kāphtroni.

r. Para: 11.

ione. 1.

A Chānān zrodził Sydonā pierworodnego ſwego / Etheum / Jebuzeum / Aſmorreum / Gergezeum / Heweum y Arācheum / Cyneum / y Arādium / Samāreum / Hāmātheum / a przez te rozmnożyli ſie ludzie Chānāneyſcy. A wczyniono grānice Chānāneyſkie idac od Sydonu do Jerāry / aż ku Gāzie do kady nie wſſedł do Sodomy y Gomorry y Adāmy / y Seboim aż ku Laſā. Ci ſa ſynowie Chāmowi w przyrodnoſciach / ięzykach / rodziāch / ziemiach y narodziech ich.

Z Semā też z brātā ſtārſſego Jāphetowego byli ſynowie / a thenże był oycem ſynow Heber **Synowie Semowi:** Helām / Aſur / Arfārāt / Lud y Arām. **Synowie Arāmowi:** Hus / Hul / Gerher y Meſ. A Arfārāt zrodził Sale z kchoręgo wſſedł Heber. A wrodzili ſie Heberowi dwā ſynowie / imie iednemu Phāleg / przecho iż za niego była rozdzielona ziemia: A imie brātā iego Jektān. Ktory Jektān / miał ſyny Ektōdā / Sāleph / Aſarmot / Jare / Adorām / Oſal / Declā / Hebāl / Abimāel / Sabā / Ophir / Hewilā y Jobāb. Wſſyſcy ci ſynowie Jektānowi. A mieli mieſſtānie idac od Meſay aż do Sephār gory na wſchod ſłāncā. Ci ſa ſynowie Sem według przyrodnoſci / y ięzykow / krāin / w narodziech ſwoich. Te ſa domy Noego / według ludſi nāciey ābo narodow ſwoich. Od thych rozdzielone ſa narody na ziemi / po potopie.

Cap: 11.

Woy

Pierwsze kriegi Aboizeffowe.

Gdy wieże Babel budowa / pycha zamieszkanu ię
żyków staconá / Semow narod aż do Abrahama
opisane.

Bli na ten czas ludzie na ziemi
języká iednego / y mowy iedno-
stáyney. A gdy sli od wschodu
Stońcá / náleżli pole w ziemi
Sennáár / y mieszkáli na nim.

Przekł ieden do drugiego bliźniego swego:
Podzmy / náczymy cegły y wypalmy iá
ogniem. Y mieli cegły miásto kámienia / á
kley miásthó wapná / y rzekli: Podzmy /
wczymy też sobie miásto y wieżę / ktoreyby
wierzch siegał do niebá / á wczymy sławne
imie náśse / pierwey niżli sie rozeydziemy
po wssystkíey ziemi.

Y zstąpił Pan / aby ogladał miásto y wie-
żę kthora budowali synowie Adamowi / y
rzekł: Oro ieden iest lud / á wssystkim ieden
język. A poczęli oro to czynić / ani przestá-
na od dumy swoiey / do kąd ich skutkiem nie
wypełnia. Przeto podzmy / zstapmy / á po-
mieszcaymy tam języki ich / aby żaden nie sły-
szel głosu bliźniego swiego. Y także rozpo-
słzył ie Pan z onego mieyscá po wsciornást-
kíey ziemi / y przestáli budować miásthá. A
dla tego nazwano iest imie miásthá onego
Babel / iż sie tam pomieszczał język wsschor-
nástkíey ziemi / á stámted rozmíotál ie pan
po wssystkich kráinách.

Deute. 32.

1. Paral. 1.

Te są rodzące Semowe. Sem miał sio-
lat / kiedy vrodził Arffárá / we dwie lecie
po potopie. Y był żyw Sem potym gdy
miał Arffárá / pięć set lat / miewáiac sy-
ny y corki. Ale Arffárá miał trzydzieści y
pięć lat / gdy sie mu vrodził Sale. Potym
żył Arffárá / gdy sie mu vrodził Sale / trzy
stá y trzy lata rodząc syny y corki. Sale też
miał trzydzieści lat / gdy sie mu vrodził
Heber. A potym gdy miał Heber / żył Sale
czterzy stá lat y trzy / miewáiac syny y cor-
ki. Zás Heber żył trzydzieści lat y czterzy:
y miał Phálegá / y żył Heber potym gdy v-
rodził Phálegá czterzy stá trzydzieści lat /

rodząc corki y syny. Żył zás Pháleg trzy-
dzieści lat / y miał Keu. Żył potym Phá-
leg / gdy vrodził Keu / dwiesięć y dziewięć
lat / rodząc syny y corki. A Keu żył trzydzie-
ści y dwie lecie / gdy miał Sarugá: Żył też
potym Keu / gdy vrodził Sarugá: dwiesięć
y siedm lat / miewáiac syny y corki. A Sa-
rug żył trzydzieści lat / gdy sie mu vrodził
Náchor. Y żył potym Sarug / gdy miał Ná-
chorá: dwiesięć lat / rodząc syny y corki. A
Náchor żył dwádzieścia y dziewięć lat /
gdy sie mu vrodził Thare. Y żył potym Ná-
chor / gdy miał Thare / sto y dwiętnaście
lat / miewáiac syny y corki. Tare lepak żył
siedmdziesiąt lat / gdy sie mu vrodził A-
bram / Náchor / y Arám.

A Thare pokolenie tho iest. Thare vro-
dził Abrahá / Náchora y Arámá. Arám
zás vrodził Lochá. Y vmárl Arám pier-
wey niż Tháre oćiec iego w ziemi they w
ktorey sie národził / w Dr Cháldeskiey. Y
poieli Abram y Náchor bráćia żony. Imie
żony Abramowey Sárá: á imie żony Ná-
chorowey / Melchá corká Aranowá oycá
Melchi y oycá Jesche. A Sárá była nie-
plodná / ani miała dzieć.

Isue: 24.
1 Para: 1.

Gene: 20.
Gene: 22.
Hebre: 11.

Isue: 24.
Nehe: 9.
Judith: 1.
Sapie: 10.

Wziął tedy Thare Abrahá syná swoie-
go / y Lochá syná Arámowego wnuczká
swego / y Sará niewiastkę swoie / żonę
Abrahá syná swego: y wywiodł ie z Dr
Cháldeskiego / aby sie bráli do ziemi Chá-
nanevskiey. Y przysli aż do Arán / thámże
mieszkáli. Y były dni Thare / dwiesięć y
pięć lat / potym vmárl w Arán.

Cap: 12.

Abram będąc posłusznym rozkazaniu Bożemu / y
oyczyny wyszedł z Lotem y ofiarował Panu w Sy-
chem. Stąpiwszy do Egiptu żonę swą siostrą zwal /
która mu wziął Pháráo.

Rzekł potym Pan do Abrahá:
Wynidź z ziemi swey / od przy-
rodzonych thwoich / y z domu
oycá thwoiego: á podz do zie-
mie ktorąć wkaże / á rozmnoże
cie w lud wielki / y będzie błogosławił / y w
wielbie imie thwoie / á będzie błogosła-
wiony. Dam błogosławieństwo tym / kto-
rzy będą błogosławić tobie / á przeklnę the
ktorzy tobie będą ztorzeczyć. Y będą w to-
bie błogosławieni wssystkie narody ziemi.

Akto: 7.

Akto: 8.
Hebre: 11.

Wyszedł tedy Abram tak iako mu przy-
kazal Pan / á sedł z nim Lot: w siedm
dziesiąt y pięć lat był Abram / gdy wycho-
dził z Harán. Y wziął Sárá żonę swoie
y Lotá synowcá swego / y wssystkie máie-
tności ktora miał / y ludzie kthore zrodzili

Gala: 5.
Gene: 18.
12. 26.
Ebre: 11.

Gene: 14.

Genesis rzecone.

byli w Szarán: y wysłi aby iuszli do ziemie Chanáneyckiej. A gdy przysli do niej / prześedi Abram ziemie aż do miejsca Sychem / y aż do padotu iásnego: A Chanáneycki lud ná ten czas był w ziemi.

Gene: 13.
15 26.
Deut: 14.

Wkazał sie tedy Pan Abramowi / y rzekł mu: Plemieniu twiemu dam the ziemie. A on zbudował tam oltarz Pánu / który sie mu był wkazał / y wzywał tam imienia Pánskiego. A stad prześedł do gory która była náprzeciwko Bethel / ná wschod słońca / rozbił tam namiot swoy / ná zachod słońca mając Bethel / á od wschodu Szay: A zbudował theż tam oltarz Pánu / y wzywał imienia iego. A poszedł Abram / idąc y dalek postepuiac ku południu.

Tedy szał sie gtod ná ziemi: y zstąpił Abram do Egiptu / aby tam pielgrzymował: ábowiem zámogł sie był gtod ná ziemi. A gdy iuszli blisko był wchodzenia do Egiptu / rzekł Szarái żenie swoiey: Wiem żeś nádobna niewiásta / y wiem iż gdy cie wśrza Egiptczykové / beda mówić. Żoná iego iest: á tak záchy mie / á ciebie zachováia. Przeto mów prosse cie / żeś iest siostrá moia / by mi dobrze było dla ciebie / y zachováłbym żywot moy przez cie.

Gene: 20.
26.

Gdy iuszli tedy wśedł Abram do Egiptu / wśrzel Egiptczykové niewiáste iż była bázgo piękna / y oznaymili tho Kriásethá Pharáonowi / y zchwalili ia v niego: Tedy wśieta iest niewiásta do domu Pharáonowego / á Abram miał sie dobrze dla niej. A miał Abram Owce y Woły / Osły / slugi / y dziełki służebne / Oslice y Wielblady. Trapił tedy Pan Pharáoná plagami wielkimi / y dom iego / dla Szarái żony Abramowej. Wezwawssy Pharáo Abráma / rzekł mu: Cożes mi cho uczynit? Cienus mi nie powiedziat / że to żoná twoia była: dla korey przyczyny powiedales być siostrę twoię / ábym ia wziat zá żonę: Teraz tedy to żoná twoia / weźmi ia / á idź. A przykazał Pharáo o Abramie meżom / y wyprowadzili go y żonę iego / y wśyśle co iedno miał.

Cap: 13.

Abram y Loth dla wielkiej obfitości / rośli sie / Loth Jordánska kráine / Abram Chanáneycka obrat / gdzie znówu obierze o rozmnożeniu plemienia swego / wziat od Pána.

AWśedł tedy Abram z Egiptu sam y żoná iego / y wśyśle co miał / y Loth snim / ku południu / á był bázgo bogaty w dobytek / Srebro / y we złoto. A wrocił sie tedy zasá tedy był przyszedł / od po

łudnia do Bethel / aż do miejsca gdzie był pierwey rozbił namiot / między Bethel y Szai: ná miejscu oltarzá / który był pierwey uczynit / y wzywał tamże imienia Pánskiego.

Gene: 12.

Takież y Loth który był z Abramem / miał trzody owiec / y stáda / y namioty. A niemogło im tam ziemie stać / aby byli mieszkali pospolu. Ábowiem była máietność ich obfita / tak iż niemogli mieszkac pospolu. Przethozłat sie poswarek między pasterzmi trzod Abramowych y Lothowych. A ná ten czas Chanáneus y Pherezecus mieszkali w oney ziemi.

Gene: 36.

Rzekł tedy Abram do Lotá: Prosse / by nie było swaru między mna y toba / y między pasterzmi memi y pasterzmi twemi / bo smy brácia. Oto wśyśle ziemie mas przed soba / prosse cie odeydz odemnie. Jesli sie ty wdaś ná lewa / ia prawa bede trzymat: á iesli sobie prawa obierziesz / ia ná lewa póyde. Thedy podniósł Loth oczy / y wśrzał wśyśle wokół kráine Jordánska / która wśyśle bývá odwilżana (przed tym nišli wwrócił Pan Sodome y Gomorre) iáko Ray Pánski. A iáko Egipt przychodzącym do Segor.

Hier: 40.

Złubił sobie tedy Loth kráine okół Jordana / y oddsedł od wschodu / y oddzielił sie ieden brat od drugiego. Abram mieszkát w ziemi Chanáneyckiej / á Loth zostát w miáscu. A które były przy Jordanie / y mieszkát w Sodomie. Aludzie Sodomscy bázgo zli y grzeszni byli przed Pánem.

Deut: 2.

Rzekł Pan do Abráma: gdy sie iuszli ob niego oddzielił Loth. Podnies oczy twoie ná proś / á póydrz od miejsca ná kthorym teraz stois / ku putnocy / y ku południu / ná wschod y ná zachod słońca. Wśyśle ziemie ná która pátrzesz dam ia tobie / y plemieniu twemu ná wieki. A uczynie plemie twoie iáko proch ziemie. Jesli ktho z ludzi moze zliczyć proch ziemie / y plemie twoie zliczyć bedzie mogł. Wśańże tedy á zchodź ziemie / wzdłuż y w szerz iey / boć ia mam dąć. Wzwiadwssy tedy namioty swoy Abram przyszedł y mieszkát podle padotu Mámbré / który iest w Hebron / y zbudował tam Oltarz Pánu.

Ezech: 26.

Infra: 27.

Infra: 26.

Acto: 7.

Roma: 24.

Gene: 14.

Cap: 14.

Gdy pteć Krolów Sodomczyń pórúli / y Lothá ze wśyślim pómali. Abram wdałssy sie po nich / porúli ie / plony odebrał / Lothá wyswobodil. A wziat błogosławieństwo od Melchisédeká / á co było Krolá Sodomskiego / wśyśle mu dat.

A ślato

Pierwsze kriegi Abozessowe.

Z Szato sie w ten czas / iż Amraphel Krol Sennáarski / y Arych Krol Pontski / y Chodorláo mor Krol Elamichow / y Thádál Krol Pogáński / walczyli na przeciwko Berowi Krolowi Sodomskiemu / y przeciwko Bersá Krolowi Gomorskiemu / y przeciw Sennáb Krolowi Adámskiemu / y przeciw Semeber Krolowi Seboyskiemu / y naprzeciwko Krolowi Bálskiemu / a Bále innym imieniem zwano Segor. Wszyscy ci ziaćhalisze do padolu lesne. Ktory teraz zowa morze Solne. Abowiem dwanaście lath sluzyli Chodorláhomorowi / a trzynastego roku odstapili od niego.

Przetho czternaastego roku przyiaćhat Chodorláhomor y Krolowie ktorzy z nim byli / y pobili Rápháim w Astaroth / y Rárnáim / y Zuzym snimi / y Emim w Sabie Ráriatháim / y Correyczyki na gorách Seir / aż do rowniey Pharán / ktora leży na puszczey. A wroćiwssysze / przysli aż do stundney Mispát / ktora zowa Kades / y posili wssyske kráine Amalechitow y Amorreow ktorzy mieszkali w Asáson Thámár.

Wyciągneli tedy Krol Sodomski / Gomorski / Adámski y Seboimski / Krol theż Bálski / ktora iest Segor / y zyskowali wojsko przeciwko im w dole lesnym / cho iesth przeciw Chodorláhomorowi Krolowi Elamieskiemu / y Thádál Krolowi Pogánskiemu / y Amráffel Krolowi Sennáarskiemu / y Arvoch Krolowi Pontskiemu / czterzey Krolowie przeciw pięci. A padol Lesny miał

wiele studzien Krywóatech.

Tedy Krol Sodomski / y Krol Gomorski tyt podawssy / porażeni sa / a ktorzy zostali / wćiekl na gore. A zabrali w ssysbke máietnosć Sodomską y Gomorską / y wssysbke spize / y odiáchali precz. Też takież y Lotay máietnosć iego / y syná Abramowego ktorzy mieszkali w Sodomie.

A oto ieden ktory wćiekl z oney porasski / opowiedział Abramowi Żydowinowi ktorzy mieszkali w padole Mambre Amorreu / sowym / ktory był brát Escholow y Anerow / abowiem ci byli wćzynili przymierze z Abramem. Gdy wssysat Abram iż poiman Loth bráth iego / wyprawil sposobnych ku pothytaniu domowch sluzebnikow swoich / trzy sta y osmnaście / y gonil ich aż do Dan. A rozdzielwssy towarzysse / wderzyl na nie w noc / y porásił ie / a gonil aż do Zoby y Phenicen / ktora iest na lewa stronie Dámássku. A pobrat zasie wssyske plon / y Lotá brátá swojego z máietnosćia iego / y niewiasty y lud wssyske.

Tedy wriáchat Krol Sodomski przeciw niemu / gdy sie wrócal z porasski pobicia Chodorláhomorow / y Krolow ktorzy z nim byli w dole Same / ktory iest padol Krolowski.

Ale Melchisedech Krol Salem / wynosy chleb y wino / był bowiem Káptanem Boga nawaysszego / błogosláwil mu / y rzekł: Błogosláwiony Abram Bogu nawaysszemu / ktory stworzył niebo y ziemię. A błogosláwiony Bog nawaysszy / za ktorego

Gene : 13.

10 sue : 10.
1 Reg : 13.

obrona.

Genesis rzeżone.

obrona/ nieprzyjaciele są w rękach twoich.
Dad mu Abram dziesięć z wszystkich.

Tedy rzekł Ahol Sodomski do Abrahama: Day mi dusze: a inne rzeczy weźmi sobie. Achor mu odpowiedział: Podnośże rękę moją ku Panu Bogu najwyższemu / Achor wstąpił na niebiosa / i z od najmniejszej nici snowiącej / do rzemyska napodleszłego / nie weźmie ze wszystkich rzeczy Achora twojego: Bys nie rzekł: Jam ubogacił Abrahama: chyba tego co ziedli młodzieńcy / y działo tych mężów Achora przysięgi semna / Anera / Eshola / y Mambre: ci niechay weźmą działy swoje.

Cap: 15.

Pan Bog Abrahamowi syna obiecał / czemu i wierzyl / by i sprawiedliwiony / a na znak obiecanej ziemi opisaney od Pana / ofiarował Panu / y dowiedziat się o pielgrzymstwie potomków swoich.

Dy tedy te rzeczy przeminęły / i mówił Pan do Abrahama w widzeniu / rzekł: Nieboj się Abrahamie / Ja jestem obrońcą twoim / y odpląta twoją bardzo wielką. Rzekł Abram: Panie Boże / coż mi dasz: ja zeyde krom dzieci. A syn sprawce domu mojego / ten jest z Damasku Eliezer. A iessze co przydał Abram. A mnieś nie dał plodu: oho od slugi mego wychowawaniec / dziedzicem moim będzie.

A natychmiast rzecząc Pánka stąta się do niego / rzekł: Nie będzie then dziedzicem twoim: ale Achora wynidzie z żywota twego / tego będzieś miał dziedzicem. A wywiodł go z domu / y rzekł do niego: Wejrzy w niebiosy / a zlicz gwiazdy iestli możesz: A rzekł mu: Tak będzie plemię twoie.

Dwierzył Abram Bogu / a poczythano mu to ku prawości. Rzekł do niego: Ja Pan Achora cie wywiodł z Ur Chaldejskiego / abym ci dał the ziemi / żebyś ją władał. Tedy on rzekł: Panie Boże / skąd to wiedzieć mogę / żebyś ją miał władać? Odpowiedział mu Pan: Weźmi mi krowe trzyletnie / także y koze / y barana / y skopu trzyletniego / Synogarlce też / y gotebice: on / wziawszy the wszystkie / rościł je na polu a obie części przeciw sobie z obu stron potoczył: ale prąkow nie dzielił. A przylecieli pracy na one scierwy / Achora obganiał Abram. A gdy słońce zachodziło / sen ział Abrahama / y strach wielki a ciemny przyszedł nań. Tedy mu tam rzeżono: Wiedz wiedząc / iż plemię thwoie / ma być przycho-
dniem w ziemi cudzey / a przyniewolią ię / i służyć / y będą ie trapić przez czterysta

lat. Wszakże iednak narod Achoremu będą służyć / ia będą sadził: y potym wynida z wielką majątnością. A ty poydziesz do oyców twoich w pokoiu / pogrzebiony w starości dobrej. A czasu czwartego pokolenia / wroca się thu: Abowiem iessze się niewypelnity nieprawości Amorreyskie aż do najmniejszego czasu.

Gdy tedy zaszło słońce / schłata się mgła ciemna / y ukazał się piec kuszacy się / y przechodnia ognista / przechodząc między onym rozdzielaniem. Wthen dzień uczynił Pan przymierze z Abrahamem / mówiąc: Plemieniu twojemu dam ziemię tę od rzeki Egiptskiej / aż do rzeki wielkiej Eufrat / Cyneycy / Cenezeycy / Emoncy / Hetheycy / Pherezeycy / Rasyphaycy / też y Amoreycy / Eweycy / Chananeycy / Gergereycy / y Jebuseycy.

Cap. 16.

Sara Abrahamowi dała za żonę Agara / thą pocjaw / sy / pania igardziła / od niej potym starana / wciela. Ale za roztazaniem Angiellum / wrociła się y urodziła / y porodziła Ismaela.

Arat tedy żona Abrahamowa nierodziła mu dzieci: Ale miała dziewczę z Egiptu imieniem Agara / małżonkowi swemu rzekła. Oho uczynił mi

Pan abym nierodziła: wnidz do dziewczki moiej / owabych śnadz przynamniey śniey mogła mieć syny. A gdy przysłał na prośbę ię / wzięła Agara Egiptka służebnice swojej / w dziesięć lat po onym gdy mieścił poczęli w ziemi Chananejskiej / y dała ia mężowi swemu za żonę. Achor wssedł do niej. Tedy ona widząc iż poczęła / iela garga / dzie pania swego.

Rzekła Sara do Abrahama: Nieprawie czynisz przeciwko mnie: Jam dała służebnicę moją do łona twego / Achora widząc iż poczęła / nie mie sobie nieważy: Niechay Pan sędzi między mną y tobą. Odpowiedział iey Abram: Oho (mówiąc) służebnicę twoją w mocy twojej iest / czyni śniac co chce.

Gdy ia tedy trapiła Sara: wciela. A gdy ia nalażł Angiot Pánki / przy studni y wody na puszcz / Achora iest na drodze Sur / rzekł do niej: Agara służebnica Sara / skąd a doś ad idziesz: Ona odpowiedziała / od obli-
cia pania moiej Sara wciela. Rzekł iey Angiot Pánki: Wroć się do pania twoiej / a wkorz się pod ręką iey. A zaś iey rzekł: Rozmnożę / mowi rozmnożył plemię twoie /

Deute: 34.

Gene: 24.
3. Reg: 4

Isai: 66.
Gene: 30.

Gene: 27.
Iudi: 15.

Psal: 105.
Roma: 4.
Gala: 3.
Iacob: 2.
Gene: 14.

Akto: 7.
Exodi: 12.
Iudith: 5.
Gala: 2.

a nie

Pierwsze kriegi Abrahama.

4. Reg: 13.
Luce: 1.

a nie będzie mogło być zliczone dla wielkości. A potym także rzekł: Ocho poczetas y porodzis syna/ y wzowieś imię jego Ismael/ przetho iż wysłuchał Pan wdreczenie twoie. Ten będzie srogi człowiek: reka jego przeciwko wszystkim/ y rece wszystkim przeciwko niemu: a naprzeciwko wszystkim braciom swym/ rozbije namioty.

A nazwała Agár imię Pana który mówił do niej: Ty Boże któryś widział mnie: Abowiem mówią: Jaissthe thu widziałam tył tego/ który mnie widział. Dla tego nazwała słudnie one/ słudnia żywiacego y widzacego mnie: A ta jest między Kades y Bazarad. A porodziła Agár Abramowi syna: który nazwał imię jego Ismael. Osmi dzieśiat y sześć lath miał Abram/ gdy mu porodziła Agár Ismaelę.

Cap: 17.

Powtórzył Pan Abramowi obietnice swoje y imię na tak ugo samego iako żony jego odmienił/ obrzeżanie przykazał/ syna z Sary obiecał. Abram z domem swym się obrzezali wszyscy.

Gene: 12.

W

O tym gdy w dziewięćdziesiąt y dziewięć lath poczynat być/ wskazał się mu Bog y rzekł do niego: Ja jestem Pan wszechmogący: chodź przedemną/ a bądź doskonały. Położę przymierze moje między mną y tobą: a rozkrzewię się wsiem.

Eccle: 44.

Roma: 4.

Bárzo. A upadł Abram na twarz swą.

Tedy mu rzekł Bog: Ja jestem/ y uczynię umowę moją z tobą/ a będziesz oycem wiele narodów. A iż dalej imię twoie nie będzie Abram: ale będą cie zwąć Abraham iżem cie oycem wielu narodów posłuchanym. A uczynię że się będziesz mnożyć wielce/ y rozkrzewię się w narody/ a królowie z ciebie wyńdą.

A ustanowie umowę moją między mną y tobą/ y między plemieniem twoim po tobie w narodziech ich przymierzem wiecynym: abym był Bogiem twoim/ y pokolenia twego po tobie. A dam ci/ y pokoleniu twemu po tobie/ ziemię pielgrzymowania twego wszystkie ziemie Chananejska/ na dzierżawę wiekuiistą/ y będą Bogiem ich.

Roma: 4.

Asto: 7.

A rzekł zaś Bog Abrahamowi: A thak y ty będziesz strzegł umowy mojej/ y plemię twoie po tobie w narodziech swoich. Thak jest umowa moja/ która będziecie chować między mną y między wami/ y plemieniem twoim po tobie. Wiedząy będzie obrzezani zwas każdy poglówia męskiego: a obrzezować będziecie skroczone członki męskiego aby było na znamię przymierza między mną y wami. Dzieciatko w osmi dni będzie obrzezano między wami: Wsielki mężczy-

Luce: 12.

Gene: 21.

zna w narodziech waszych: tak domorodać czeladnik/ iako y sluga kupiony/ będzie obrzezany/ y którykolwiek chodźby też niebył z rodu waszego: y będzie umowa moja na ciebie waszym na przymierze wieczne. Nie czynna którego by takowa skroczone nie była obrzezana/ będzie wygładzona dusza ona z ludu swego/ iż umowę moją naruszyła.

A rzekł Bog Abrahamowi: Sarai żona twoja/ nie będziesz zwat Sarai/ ale Sara. A będą cie błogosławił/ y dam ci z niej syna/ któremu będą błogosławił/ y będzie w narody/ y królowie ludów wyńdą z niego. Upadł Abraham na oblicze swoje y wsiemchnął się w sercu swoim mówiąc: Co mnie ma iść stoletniemu narodzi się syn: a Sara w dziewięćdziesiąt lat porodzi: A rzekł do Boga: Day by Ismael żył przed tobą.

Matth: 2.

A rzekł Pan do Abraham: Sara żona twoja porodzi syna/ a nazowieś imię jego Isak/ y ustanowie umowę moją z nim na przymierze wiekuiiste/ y plemieniu jego po nim. A o Ismaela wysłuchałem cie thak. Ocho będą mu błogosławił/ rozkrzewię y rozmnoże go bárzo: Dwanaście króli zrodzi/ y rozkrzewię go w narody wielkie. Ale umowa moja posłuchanowie z Isakiem/ któregoć porodzi Sara o tym czasie roku drugiego.

Gene: 15.

Iudi: 13.

4. Reg: 13.

Luce: 1.

Gene: 18.

21.

Gene: 25.

A gdy się dokonata rzecz mowiacego snim/ wstąpił Bog od Abraham/ y wziął Abraham syna swego Ismaela/ y wysłkcie czeladniki wychowawce domu swego: y wstornastkie thore był kupit/ wsielcie go męczyżne ze wszystkim męskiem pici domu swego: y obrzeżat ciato członku męskiego ich/ tedy onego dnia iako mu był przykazał Bog. Abraham dziewięćdziesiąt y dziewięć lat miał/ kiedy obrzeżat ciato członku swego męskiego/ y Ismael syn jego/ trzynastcie lat już był wyżył/ czasu obrzezania swego. Thak dnia obrzezania jest Abraham y Ismael syn jego/ y wysłscy meżowie domu jego/ thak domarodakowie iako y kupni sludzy y cudzoziemcy/ pospotu obrzezani sa.

Cap: 18.

Trzej Angiolowie od Abraham przyieci/ si na mu obiecali/ Sara ie się tego smiatu zgromi/ y Sodom wywrocenie opowiedzieli/ za która się Abraham pilnie do pana wkladal.

W

Wskazał się zaś Pan Abrahamowi w padole Mamre gdy siedział we drzwiach przybytku swego/ w nawietse goraco dnia onego. A gdy podniosł oczy swe/ wskazali mu się trzej meżowie stojacy niedaleko od niego: które gdy wyjrzał/ wybieżat przeciw im ze drzwi przybytku

Gene: 19.

swego

Genesis rzezone.

1. Reg: 28.

ludi: 19.
psal: 103.

swego y wkon ucymit ap do ziemie y rzekt
Panie / ieslim nalaſt taſte przed oczyma
twemi / nie mjay ſluzebnika twoo: ale przy
nioſeć troche wody / ze ſobie onyiećie no
gi waſſe / a odpoczyńcie pod drzewem. I
potoże wam ſtucze chleba / y ſie poſili ſer
ce waſſe / pothym theſ poydziecie: Abo
wiem dla thego ſtoniliſcieſie do ſluzebni
ka waſſego. A oni rzekli / ucym thak iakos
rzekt.

Thedy ſie Abrah'im poſpieſyt ku przy
bytku do Sary / y rzekt iey: Bieź rychley / a
trzy miary maki byatey zażdiałay / a naciyn
pothptomytow. A ſam doſtada wſkoſ
byeżat / y wziat ſtamtad cieie miodziuchne
y wyborne / y dat ſludze / ktory ſie poſpieſy
wſy / wnethe wwarzyt. Wziat theſ ma
ſla y mleka y ono cieie ktore wwarzyt y po
tożył przed nimi: a ſam ſthał pod drzewem
wedle nich. A gdy ſie naiedli / rzekli do nie
go: Gdzie ieſth Sara żona twoia? On od
powiedziat: Jeſt w przybytku. Thedy mu
rzekt / wracaiac ſie nazad / przide do cie
bie otym czaſie bedziemli żywi / a Sara zo
na twoia / bedzie miała ſyná. Co wſlyſa
wſſy Sara / wſmiechnęła ſie za drzwiami
przybytku. Bo byli oboie ſtarzy y podeſti
wleciech / y iuſ byty przeſtaty na Sare przy
chodzie przyrodzone rzezy. Ta tedy ſmia
ła ſie / mowiac ſobie poćichu / Gdym ſie iuſ
ſtarzala / moy pan theſ dziadem ſie ſtał /
dopiero ſie o luboſci bede ſtharac.

Tob: 12.
ludi: 13.

4. Reg: 1.
Roma: 6.
Luc: 1.
Ecle: 25.
1. Pet: 3.

Thedy rzekt Pan do Abrah'ama: czemu
ſie roſmiata Sara żona twoia? mowiac:
Czyli ya baba rodzić bende? A zaż Bogu
ieſth co trudnego? Jakom rzekt: wroce ſie
do ciebie o themże czaſie za żywotha / a
Sara bedzie miała ſyná. Zaprzata tedy Sa
ra mowiac / Nie ſmiatam ſie: boiażnia za
ierha / a Pan rzekt: Nie tak ieſth / ale ſmia
taſ ſie.

1. Pet: 3.

Tedy Gdy ſtamtad wſtali oni meżowie
obroćili oczy ſwoie ku Sodomie: a Abrah'a
prowadzac ie ſiedł ſnimi. I rzekt Pan /
I zaż thac bede mogł przed Abrah'amem
to co mam uczynić: ponieważe on ma być
w lud wielki y namocniejszy / y w ktorym
ma być ſtogoſławione wſyſtkie narody

Gene: 12.

ziemie: Bo ya pewnie wiem iż on przytaże
ſynom ſwoim / y domowi ſwemu po ſobie /
żeby oni ſthrzegli drogi Pańſkiey / y czynili
Sad y ſprawiedliwoſć: aby Pan przywiodł
na Abrah'ama cho wſyſtko co mu obiecat
mowiac do niego.

Powiedziat tedy Pan / Krzyk Sodomczy
kow y Gomorieczykow rozmnożył ſie / a
grzech ich / oćiażał barzo. I ſtapie y ogla
dam / iesli je krzyk ktory przyſiedł do mnie /
uczynkiem wypelnili: czyli nie ieſth tak / do
wiem ſie. I obroćiliſie ſthamtad oni mezo
wie / a ſli do Sodomy. Ale Abrah'im ieſcie
ſtał przed Panem. I przybliżywſy ſie rzekt:
Wiec zaćraciſ ſprawiedliwego z niepobo
żnym? A Jeſli by było piecdzieſiat me
żow ſprawiedliwych w mieſcie / zagina po
ſpotu: Wiec nieprzepuſciſ mieſcu onemu
dla piecdzieſiat ſprawiedliwych / ieſliby
tham byli: Niechay nieprzychodzi na cie
mity Panie / byſ miał te rzezi uczynić / a ſtra
cić ſprawiedliwego z niebożnym iż by ſie
miał ſthac ſprawiedliwy iako niepobożny.
Nie przynależy ta rzezi na cie Panie / ktho
ry ſadziſ wſyſtkę ziemie / żadnym obyczaj
iem nie uczyniſ ſadu takowe. I rzekt Pan
do nie: Jeſli nayde w Sodomie piecdzie
ſiat ſprawiedliwych między mieſzczany / od
puſzcze każdemu mieſcu dla nich.

Eze: 16.

Odpowiedziat Abrah'im y rzekt: Jzem
ras poczat / bede mowit ku Panu memu /
ponieważem prochy popiot. A Jeſliby by
to piecdzieſiat ſprawiedliwych mnief
piaci / y zagładziſie dla piaci wſyſtko
miąſtho: I rzekt: Nie zgładze ieſli tham
nayde czterdzieſci y piec.

Gene: 2.

A on zaſ rat mowic do niego / A ieſliby
tylko czterdzieſci tham nalaſ co uczyniſ?
Rzekt: Nie zaćracie ich dla czterdzieſci.
Jaſie rzekt: proſſecie Panie niegniwayſie
ſie ieſlibym co mowit. Co ieſli byſ tham na
laſ tylko trzydzieſci: odpowiedziat / Nie
uczynie. ieſlibym nalaſ trzydzieſci. Rzekt:
ponieważem raz poczat / bede iuſ mowit ku
Panu ſwemu / co ieſli by ich naleziono dua
dzieſcia: Rzekt / Nie pobije ich dla dwu
dzieſth. Rzekt / Proſſe cie Panie niegni
wayſie ieſlibym rzekt ieſcie ras. co uczyniſ
bedzieli ich tam naleziono dzieſiec: Rzekt
Nie zagładze ich dla dzieſci. Odſſedł te
dy Pan gdy przeſtał mowic do Abrah'ama
a Abrah'am wrocił ſie na mieſce ſwoie.

Cap. 19.

Loth gdy trzech aniołow prział / gmatrę do
mieſzczanie dobywa a: z żona y dwiema corka
mi od zapadnienia Sodonſkiego wzwołon: zo
ne ſtrać: winem ſie opiwſy / nieguiać z dzie
tami ſpał.

Pierwsze kriegi Nonzessowe

Nazysli tedy dwa Angiotowie do Sodomy wieczor/ a Loth siedział w branie mieyskiej/ ktory gdy ie wzrzat/ wsthat y sedł naprzeciwko im/ y wtko-
nił sie ku ziemi/ y rzekł: Proszę Pánowie/ skłońcie sie w dom slugi waszego/ a zostań-
cie thám vmyciecie nogi wasze/ a ráno poy-
dziecie zaś w drogę swą. Ktorzy rzekli: Lili-
taki/ ale zostaniemy na vlicy. A on żądaniem
przymiódł ie iż wnet weszli do niego: Gdy
thedy weszli w dom iego/ sprawił na nie wie-
czerza/ y nápiekł przásnego chleba/ y iedli.

Iudi: 19.

Pierwey iessze niżli sli spać/ mieścianie
obroczyli dom iego/ tak młodziency iako
starczy/ wssystcy ludzie pospotu/ y wyzwáli
Lothá/ thedy rzekli do niego: Gdzie są ci
meżowie ktorzy weszli do ciebie w noc/ wy-
wiedzie do nas/ że ie poznamy.

Wyszedssy do nich Loth y zamknawssy
za soba drzwi/ rzekł: Wiechciecie proszę
was bracia moi/ Wiechciecie they złości
popetnić. Nam dwie corce ktore iessze nie
poznaty meża: wywode ie do was/ czynicie
snimi iako sie wam podoba/ iedno tylko
meżom tym nie zte/ nieczynicie/ bowiem we-
sli pod przykricie domu mego. Thedy oni
rzekli: Jdz precz stąd/ Jásie rzekli: przy-
ssedtasz tu iako obcy człowiek/ czyli na tho-
abyś nas sadził: pothym ci lepać ciebie są-
mego wiecey niżli thy dreczyć bedziemy.

4. Reg: 6.

J czynili wielki gwałt Lothowi. thát iż
iuz blisko thego było/ że by wylomili drzwi.
A otho ściagneli reke swoje meżowie/ y
w ciagneli do siebie Lothá/ y zamkneli
drzwi/ a one ktorzy pred domem byli/ zara-
zili slepotha/ od namnieyszego do nawiet-
szego/ thát iż do drzwi náleść niemogli.

Rzekli do Lothá/ Masliś ty ktorego
z twoich: zięcia/ abo syny/ abo corki/ wssyst-
kie ktorzy thwoi są wywiedz z miasthá te-
go/ Abowiem z gładzimy miejsce tho. Prze-
to iż rozmnożył sie krzyk ich przed Pánem
ktory posłał nas byśmy ie zadrželi.

Wyszedssy thedy Loth/ iat mowić do zię-

ciow swoich/ ktorzy mieli byli poiać cor-
ki iego/ y rzekł: Wsthanicie y wynidziecie z
mieścá thego: bo zagładzi Pán tho myś-
stho. Jzdat sie im iakoby kústem mowit
A gdy było ráno/ przynękali go angiotowie
mowiac: wstań/ Weźmiżone twoie y dwie
corce ktore masz: byś y ty pospotu nie zgi-
nat w złości miastá. J gdy sie ociągali/ w-
zeli reke iego/ y reke żony/ y dwu corek ie-
go/ przetho iż mu Pán był odpuszcit.

Sap: 10.

J wywiedli go/ y postawili przed miastem
J mowili thám do niego rzeknac: Zacho-
way żywoth swoy/ nieogladuy sie ná zad a-
ni sie zásthanawiaj ná żadnym miejscu w
ókol tej krainy: ale ná gorze sie zachowaj
byś y ty pospotu nie zginat. J rzekł Loth
do nich/ proszę Pánie moy/ gdyż nálast sl-
ga twoy łaskę przed thoba/ y w wielbites sla-
we y miłosierdzie twoie/ ktoreś wżynił sem
na abyś zachował żywoth moy/ nie moge
ná gorze być zachowan/ by snadź niezach-
wyćto nie zle/ y umart bych. Blisko iest tu
miastho/ do ktorego moge wciec máte/ a
bede zachowan w nim/ niewielgać tho ku
wczynieniu/ a bedzie żywa dusza moja.

J rzekł do niego/ othomy w tym przyiat
prośbe thwoie/ iż nie wywroce miastá o
ktoreś mowit potwáp że sie zachowaj
sie thám: bo niebde mogt czego czynić/ do-
kad thám nie wynidzieś. Dla tego náзва-
no iest imie miasthá tego Segor. Stonce
wiesio ná ziemi/ gdy Loth wyszedł do Se-
gor.

Thedy Pán spuścit deszcz ná Sodome y
Gomorie stárgány y ognisty z niebá: y wy-
wrocit miasthá ty/ y wssystki wokolo krá-
iny/ y wssystkie mieśkaiace w onych miá-
stach/ y wssytko co sie ná ziemi zieleni. A
ogladnawssy sie żoná iego/ obrocita sie w
stup solny.

Alle Abrahám powstawssy názáintrz/
gdzie shtat pierwey z Pánem/ pozrzat ná
Sodome y Gomorie/ y ná wssystkie ziemie
krainy they: J wzrzat áno leci wzgore py-
rzną z ziemie/ y iakoby z piecá dym. Abo-
wiem gdy wyrócał Pán miastá oney krá-
iny/ wspomniat ná Abrahámá/ y vcho-
wał Lothá od wywrocenia miasth w kto-
rych mieśkat.

Wyszedł thedy Loth z Segor/ y mieś-
kat ná gorze/ a dwie corce iego snim (a-
bowiem bat sie zostac w Segor y mieśkat
w iaskini on y dwie corce iego snim.

J rzekł stársa do młodszy/ Ociec náš stá-
ry/ a niezostat žádný mąż ná ziemi/ ktory
by mogt wniść do nas/ według biegu wssy-
stkiej ziemie: Podz vpoimny go winem/ y spi-
myś z nim/ abyśmy iedno mogli zachować
plemie z oycá nássę. Dáły tedy oycu swoje

Isaie: 13.
Iere: 50.
Ezec: 16.
Osee: 11.
Amos: 4.
Luc: 17.
Iude: 1.

Genesis rzezone.

pić wino oney nocy / y wefta ftharssa y spa-
ła z oycem / a on nieczut / ani kiedy na toże
wefta cora / ani kiedy wftata.

I potym drugiego dnia / rzekła stārssa
do mtodssy otomci ia spata wczora z oycem
moim / Dajmy mu thes pić winā thakies
tey nocy / a bedzie spata z nim / abyśmy za-
chowali plemię z oycā nassęgo. Dali thedy
they nocy oycu swoiemu pić wino. A w-
ssedssy mtodssa cōrkā / spata z nim / a on ani
wthen czas poczut kiedy sie wktadā / albo
kiedy wftata.

Poczęły tedy obie corce Lothowe z o-
cā swęgo. I porodziła ftharssa synā / a nā-
zwata imię ięgo Moab / a then iesth oćiec
Moabitow aż do ninieyssego dnia. Mtod-
ssa też porodziła synā / y nāzwata imię ię-
go Ammon / to iesth / Syn ludu moyęgo /
Then iesth oycem Ammonithow aż po-
dziś dzień.

Cap. 20.

Gdy Abraham do Gierarym wgościne ssedł /
krol mu żone wziat / kora mu zaś nā roztazanie
Dāssie nie narussona wroćet zwiekim dary / y
ia prozba Abrahāmowa / Krol zachowanie do-
nu swęgo otrzymał.

Gene: 12.
26.

Szedł z tām tād Abrahām do zi-
mie ku potudniu / mieśkat mie-
dzy Kades y Sur / y był wgości-
nie w Gerarach. I powiadał
o Sarze żenie swoiey / Siostrā
moia iesth. Postat tedy Abimelech krol Ge-
rarsky / y wziat ia.

Tedy przyszedł Bog do Abimelecha wno-
cy przez sen / y rzekł mu: otho / vmrzesz dla
nięwiasty ktoraś wziat / a bowiēm ma me-
żā. Ale Abimelech nę dothęnat sie ię byt
y rzekł: Pānie / zali lud nięwędzacy a sprā-
wiedliwy zātrāci / Zażmi sam niępowyā-
dat / iż siostrā moia iesth / y sāmā mowi-
tā / Brāth moy iesth: w przeymości sercā
moięgo y wczyssthości rāk moich / wczyni-
tem tho.

I rzekł do nięgo Bog: I sam wiem / żeś
to wprzeynym sercem wczynit / y dla tego
cię ostrzegł / abyś nięzgrzeszył przeciwko
mnie / a niędopuszczitem byś sie ię dotykat.
Przetho teraz wroć meżowi żone / a bedzie
sie modlit za thoba / boć prorok iesth / a be-
dzie żyw. Jeslibyś nięchciał wroć: wiedz
wiedzac iż śmierćā vmrzesz / ty y wssystkō
co thwego iesth.

Anātychmiast wstawssy w nocy Abime-
lech / wezwat wssytkie slugi swoie: y powie-
dział im wssytkę rzec w wssy ich / y ieli sie
bārzo bać wssytkę meżowie.

Wezwat też Abimelech y Abrahāmā a

rzekł do nięgo. Co żeś tho nam wczynit? Co
smy wystapili przeciw thobie / iżes przy-
prawit mnie y krolestwo moie wrāt grzech-
wielki: czegoś nięmiat czynić / toś wczynit
nam. Iżasie stārjac sie rzekł: Coż wżdam
myslit żeś tho wdziaat? Odpowiedział A-
brāhām / Myslitem z soba / mowiac / Po-
dobno nięmasz boiażni bożey na thym mie-
cu / thedy zabija mie dla żony moiey: wśat
że iędnāt poprowadzie y siostrā moia iesth
corkā oicā moie / ale nię mātci moiey / y po-
iatem ia za żone. A gdy mie wywiodł Bog
z domu oycā moięgo / rzektem do nię. W-
czyniś the tāske semna / Iż wsselkim mie-
sscu do ktorego wnidziemy / mow iżbym
był brātem twoim. Wziat tedy Abimelech
owce y woły / slugi y sluzebnice / y dat Abrahā-
mowi. I wroćit mu Sarę żone ię / rāk
mowiac: Macie ziemie przed soba gdzie
kolwiek być sie podobāto mieśkatay. A Sarze
lepał rzekł: o thom dat thysiac srebrnych
brātu twemu tho bedzieś miātā ku zaslo-
nie oczu wssytkich ktorzy stoba sa: a gdzie
kolwiek poydzieś / pāmietay iżes bytā wzie-
thā. A gdy sie modlit Abrahām ku Bo-
gu wzbrowit Bog Abimelecha / y żone / y
sluzebnice ięgo: y porodzyli. Abowiēm był
zawārt Bog każdy żywoth w domu Abime-
lechowym / dla Sary żony Abrahāmowey.

Cap. 21.

Iżak sie Abrahāmowi narodził y pothym osta-
wion / Iśmāhel z mātka z domu wgnān / aby
sie nāpuszcz y cho wał / Abimelech z Abrahāmem
pod przysięgā piżmierze wczynit.

Awiedził thedy Pan Sarę iā-
to byt obiecat / y wypelnit co
mowit. Poczęta y porodziła sy-
nā w stārōści swoiey / thegoś
cāsu iāto ię byt przed thym
Bog powiedział. I nāzwat Abrahām imię
synā swęo ktorego mu porodziła Sarā / Iżā-
at / y obrzezat go osmęgo dnia / iātomu byt
przysłazat Bog.

Gdy byt we sthu lath Abrahām / prāwie
thęgo wieku oycowęgo / narodził sie Iżā-
at.

I rzekła Sarā: Wczynit mi Bog radość
a kōto kolwiek wssyśy bedzie sie semna rado-
wat. Iżasie rzekła: I kōby wssyśawssy w-
wierzyt / żeby Abrahāmowi Sarā karmi-
tā synā ktorego mu porodziła iūż stāremu
Rosło tedy dziecie / y ostāwione iesth: I w-
czynit Abrahām gody wielkie / w dzień ostā-
wienia ięgo.

Potym gdy wzrżatā Sarā synā Agār egipt-
skę / igraiaćęgo z Iżākiem synem swo-
im / rzekła do Abrahāmā: Odpraw sluzę

Gene: 12.

Gala: 4.
Hebre: 11.
Math: 1.
Gene: 17.
28.

Pierwsze kriegi Abrahama

Iudi: 11.
Gala: 4.

Roma: 9.
Gene: 17.
Hebr: 11.

Gene: 17.
Isaie: 41.

Gene: 26.

Gene: 20.

Gene: 26.

bni ce te / y syna iey: abowiem nie bedzie dzie
dzieczt Syn sluzebnice / z synem moim Iza
akiem. Przyciessem tho bylo Abrahamowi
(slysee) o synu swoim. Thedy mu rzekl
Bog: Niechay niebedzie przeciwo tho
bie / co rzekla Sara / o dziecieciu / yo slu
zebnicy twoier: wszycko co ciedno rzecze Sa
ra / sluchay glosu iey: Boe w Izaaku bedzie
tobie wezwano nasienie. Alec y syna sluzes
bnice / rozkrzewie w narod wielki / abo
wiem nasienie twoie iesth.

Wstat tedy Abraham rano / y wziawszy
chleba y flasse wody / wlozyl iey na plecy /
y dat iey dziecie / y thak ya odprawil. Ktora
gdy odesta / bladziła po pustyńey Bersabee.
I gdy byla wypita wode z flaski / porzu ci
la dziecie pod iednym drzewem / ktore tam
bylo / y odesta: siadly naprzeciwo opodal
na ieden przestrzat tułu. Bo thak z soba
mowila: Nie bede patrzyta na dziecie v
mieraiace: a siedzac naprzeciwo / iela pla
kac wielkim krzykiem.

Wysluchal thedy Bog glos dzieciecia
y zawolat Angiol Panski Agar z nieba / mo
wiac: co czynis Agar: Nieboz sie. Abowiem
wysluchal Bog glos dzieciecia twego /
z miejsca na ktorym iest. Wstań y wezmi
dziecie / a trzymay reke iego / boe go w na
rod wielki rozkrzewie. I othworzył oczy
iey Bog / ktora wzrzawssy studnie wody /
sta / y napelnila flaskę / y data dziecieciu
pic. I byl Bog snim: Thence rosl / y
mieskal na pustyni / y byl miodzieniec on
strzelcem. Agdy mieskal na puszczey Phar
an / Natchka iego data mu zone / z ziemie
Egypckiey.

Thegoz czasu mowil Abimelech y Phicol
Zethman woyska ie do Abrahamu / Bog
stoba iesth we wssystkich sprawach twoich
Przysiez mi na Boga / ze mi niebedzie szk
dzt / ani pothomkom moim / ani rodu mo
iemu: ale według miłosierdzia kthorem
uczynil tobie / uczynis thes mnie y ziemi w
kthorys mieskal iako przechodzien.

I rzekl Abraham: Ja przysiege. A the
dyś przymowil Abimelechowi o studnie
wody ktora gwałtem wzeli byli sludzy ie.
Thedy odpowiedzial Abimelech: Nie wie
działem ktoby tho uczynil: ale y ty sam nie
powiedziales mi / a iam procz dzisieyszego
dnia o tym nieslysat.

Wzial tedy Abraham owce y woty / y dat
Abimelechowi: y uczynili oba miedzy soba
przymierze. I posthawil Abraham siedm
owiec sthada swego osobno. Kthoremu
rzekl Abimelech: co znamieniuia thy siedm
owiec / kthores osobno postawil: on odpo
wiedzial: Siedm owiec przymies z reki
noier / aby mi byly na swiadectwo / izem
ia wykopal te studnia. A dla tego nazwa

no iesth miejsce ono Bersabee / iz tham oba
dwa przysiegli / y uczynili przymierze o stu
dnia pod przysiega.

Wstat tedy Abimelech y Phicol Zeth
man woyska ie / y wrocili sie do ziemie Pa
lestinskiey. A Abraham sczepil sad w Ber
sabee / y wzywail imienia Boga wie
cznego / I mieskal w ziemi Palestinskiey
przez wiele dni.

Cap. 22.

Doswiadczał Bog w ofiarowaniu Izaaka / wie
ry y posluszenstwa Abrahamowego: ale ofiaro
wania zabronil / y obietnice potwirdzil: Natchor
Biatu Abrahamowego narod / wyliza na folicu.

N O tym Gdy sie ty sprawy staty /
doswiadczał Bog Abrahamu
y rzekl do niego: Abrahamie
Abrahamie. On odpowie
dzial: owo ia iesthem. Rzekl
do niego / wezmi syna twego iedynaka k
tego miluies Izaaka / idz snim do ziemie
widzenia / a tham go ofiaruies ofiare zu
pełna / na iedney gorze / ktora wkaże tho
bie. Thedy Abraham wnoce wstawssy / o
siodiat osla swoiwego / polawssy z soba dwu
miodzieniu / y Izaak syna swoiwego. A gdy
nabat drow ku paleniu zupełney ofiary /
siedl na miejsce na kthore mu byl przyka
zat Bog. Pothym dnia trzeciego podnio
wssy oczy / wzrzal ono miejsce zdaleka.

I rzekl do sluzebnikow swoich. Pocz
kaycie tu z oslem / a ia y dziecie az do tam
rad spieessie poydziemy / pothym gdy da
my chwate / (Bogu) / wrociemy sie do was.
Wzial tef drow ku paleniu zupełney ofia
ry y wlozyl na Izaaka syna swego: a sam most
w rekach swych ogien y miecz. A gdy sli oba
dwa pospotu / rzekl Izaak oycu swemu: O
cie moy. On odpowiedzial: co chcesz synu:
Oto (powiada) ogien y drow / gdzie iest
offiara zupełna: Powiedzial Abraham /
synu moy Bog opatrz sobie ofiare zupeł
nie goraiaca. Szli tedy pospotu / y przysli

Iudith: 8.
Eccle: 44.
Hebr: 11.

Ioann: 8.

Genesis rzecone.

Roma: 8.

Psal: 104.

Lucas: 1.

Eccle: 44.

Hebre: 6.

1. Mac. 6.

na miejsce/ Ekhore im był Bog ukazał/ na którym zbudował ołtarz/ a na nim drwa włożył: A gdy związał Izaká syná swoje- go/ włożył go na ołtarz na stos drew. Po- tym wyciągnął rękę/ y pochyłił miecz/ by ofiarował syná swojego.

Alle oto angyot Pański zniebá zawołał mo- wiąc: Abrahámie Abrahámie. Który odpo- wiedział: owo ja iest. I rzekł mu: nie scia- gaj rękę twoię na syná swego/ y nie czyn mu nic: terazem doznat/ że sie boisz Pána/ żeś nie przepuścił iedyńakowi synowi twoie- mu dla mnie. Podniósł tedy Abrahám oczy swoje/ y wzrzał za soba barána wcierniu/ w- związłego za rogi: Ekhorego wziawssy of- iarował ofiary zupełną miastko syná. I nazwał imię miejsca one- Pan widzi. Zda- że y dzisia mówią/ na gorze Pan widzi.

I zawołał z niebá Angyot pański Abrahám po wthore/ mówiac/ przez siebie sa- megom przysięgi mów Pan: żeś te rzecz- weżmiał/ a iżes nie przepuścił iednorodzone- mu synowi twoiemu dla mnie/ Bedec sto- gosił wiaty/ y rozmnoże plemię twoie/ iako gwiazdy niebieskie/ y iako piasek który iest na brzegu morstini: odierz plemię twoie brany nieprzyacielow swoich/ y beda sto- sławione w nasieniu thwom wszyscy na- rodowie ziemscy/ iżes wsluchat głosu mo- iego. I wrócił sie Abrahám do służebni- kow swoich/ y odesłali do Bersabee pospo- lu/ tamże mieszkali.

Gdy sie ty rzeczy stały/ powiedziano Abrahámowi/ iż też Melchá porodziła syny Nachorowi brátu iego: Huza pierworodne- go/ y Buzá bratá iego/ y Chamuelá oycá Syrskich/ Casetá/ y Azáu Pheldásá thej y Jedlássá/ y Bátuelá: sktorego sie národzi- ła Rebeka. Osmi thych porodziła Melchá Nachorowi brátu Abrahánowemu. A mi- tośnicá iego/ imieniem Roma/ porodzi- ła mu/ Tábee/ Gáhám/ Tháás/ y Má- áchá.

Cap. 23.

Wyjął wawssy smierci Sary Abrahám/ y Ekhora dwoista státe kupil/ thámże żone swa po- grzebił.

Astor: 8.

Ma tedy Sará żywá sto dwa- dziesiąt y siedm lat/ pothym umarta w mieście Arbee/ kto- ra zowia Hebron/ w ziemi Chanáneyckiej. I przyszedł Abrahám aby obżatowały opłatał ja. I gdy już powstał od weżymności y opłatał w- marte- go/ mówił do synow Zeth/ rzekac: Przychodzień iem iest y pielgrzymé v was.

dayciemi práwo pogrzebu z soba/ abym pogrzebił umartego moiego.

Odpowiedzieli synowie Zeth/ mówiac/ Stuchay nas pánie. Ksaze Boże iesteś v nas/ w czelniejszych grobiech naszych po- choway umartego twoiego/ żaden ci nie- może zabronić/ byś w grobie iego nie miał pogrześć umartego swego. Powstał Abrahám y uklonił sie ludu oney ziemie/ tudzież też synom Zeth/ y rzekł do nich: Jestli sie wam podoba iżbym pogrzebił umartego swego/ słuchajcieś mie/ a przyczynicie sie za mna do Efroná syná Seor: aby mi spu- ścił iáskinię dwoistá/ Ekhora ma na końcu rolej swojej za słusne pieniądze: a żeby mi ia zdał przed wami/ żebych ia miał na- dzierżawe grobu. Amieśkat Efron wes- rzodku Zeteyczykow.

Odpowiedział tedy Efron Abrahámo- wi/ gdzie wszyscy słyseli/ ktorzykolwiek w- chodzili w brane miastka onego/ mówiac: nieśtanie sie tak pánie moy żadnym sposo- bem/ ale radniey posłuchay co mówię: Tho- thám pole y iáskinię ktora na nim iest/ zda- wam ci ye przed oblicznością synow ludu moiego/ pochoway umartego swego. U- klonił sie Abrahám przed panem y ludem- ziemie oney/ potym rzekł do Efroná/ gdy przysluchywat te- wszyscy lud stojacy oko- lo nie. Prośe abys mie posłuchał/ dam ia- tobie pieniądze za the tam rola/ przymię- ie/ a tak pogrzebe umarte swego na niey.

Odpowiedział zaś Efron/ Pánie moy posłuchay mie: ziemiá ktorey żadaś/ stoi za- czterzy stá totow srebrá/ o toć idzie między mna y toba: Alle co to iest: pochoway otho- umartego swego. Tho gdy wslýssat Abrahám/ odważył pieniądze tak iako był záce- nił Efron/ a to gdy słyseli synowie Zeth/ czterzy stá tothow srebrá pospolitey a do- brey myńce.

Od thych miast ono pole Ekhore niegdý Efronowe byto/ na Ekhorym była iá- skiniá dwoista przeciwko Mambre: thak- samo iako y iáskiniá/ y wszystkie drzewa na- nim y między gránicami ie- w okoto/ przy- sto Abrahámowi w dzierżawe/ przed oczy- ma Zeteyczykow/ y wszystkich ktorzy wcha- dzáli w brane miastka thego. Także po- tym pochował Abrahám Sarę żone swoje- ná roli/ w iáskini dwoistej/ ktora była prze- ciwko Mambre/ a tha iest Hebron w zie- mi Chanáneyckiej. I wtwierdzona iest rola/ y iáskiniá ktora na niey była/ Abrahá- mowi ku dzierżawie pogrzebu/ od synow- Zeth.

Cap. 24.

Pierwsze Księgi Mojżeszowe

Sluga / którego Abraham zawiązałszy sługę / posłał do N. Sopotamiej / po żonę Isakowi / za znakiem który mu Pan dał / Rebekę na-
last / y sprawiwszy poselstwo / za dozwoleniem
przyjaciół / przyniósł ją Isakowi. Która wnet
za żonę sobie wziął.

Gene: 42.

Gene: 28.
Deute: 7.

Gene: 12.

Gdyż Abraham słaby / a miał
wiele lat / y Pan we wszystkich
rzeczach błogosławił ie. / I mo-
wił do sługi swego starszego w do-
mu swym / którego był postanowił nat wysy-
śleć co jedno miał. Wioż reke swą / pod
biodro moie / iż bym cie zawiązał słubem
ga przez Boga nieba y ziemi / żebyś nie w-
ziął żony synowi memu z cerek Chananej-
skich / między ktorými mieszkańcy poydziej-
do ziemi y przyrodzonych moich / a od nich
wezmiesz żonę synowi memu Isakowi.

Odpowiedział słubnik: Co jeśli by nie-
chciała żona iść semna do tej ziemi / mam
że zaśie przywieść syna twego na miejsce z
któregoś ty wyszedł. / I rzekł Abraham /
Strzeż abyś nigdy tam niewywoził syna
moiego. Pan Bog nieba y ziemi / który
mnie wziął z domu oycy moie / y z ziemi w
której się rodził / który mi mówił / y przy-
siągł mówiąc / Plemieniu twojemu dam
ziemię tę. On posle Angioty swego przed-
thoba / a wezmiesz z tamtąd żonę synowi
memu. Jeśli by niechciała niewiasta iść
z thoba / będzie wolen od przysięgi / tylko
syna meo / abyś tam nie zawoził. Wioż
tedy słubnik reke pod biodra Pana swe-
go Abraham / y przysięgł mu o tej rzeczy.

Potym posłał dziesięć wielbładow z sta-
dą Pana swego / y odszedł / niosąc soba ze
wszystkiego dobra iego. A iadąc przyjechał
do Mesopotamii / do miasta Nachor. I ro-
zkazał aby wielbłady odpoczęły w stu-
dniey wody przed miastem wieczer / to jest
w then czas kiedy niewiasty obyczaj miały
wychodzić ku czerpaniu wody / a sam mo-
dlił się Panu Bogu / mówiąc.

Panie Boże Abraham / panna mego /
proszę zabić mi dziś na drodze / a weźmi mi
łosierdzie z panem moim Abrahamem. O-
to ja stoje przy studnicy wody / a córki lu-
dzi mieszkańcy w tym mieście / wyni-
dą czerpać wodę. Przetoż dziewczęta kto-
reby rzekł / natchy / wiaderka thwego że-
sie sniego napije / a ona by mi odpowie-
dziła: piy / y owssem y wielbłady twoje na-
poie: tak jest kthoras / ty sposobisz słubę
twojemu Isakowi / a stand wyrozumieć
żeś weźmił łosierdzie z panem moim Ab-
rahamem.

Gene: 22.

Jesse był tych słow sam w siebie nie-
dofoń / alic Rebekę wychodzi córka Ba-
thuelową / syna Melchi / żony Nachoro-

wey kthory jest brat Abrahamow / mając
wiaderko na plecach swoich. Panna kra-
sna y piękna sárzo / y kthory był maj Jesse
nie vznał. przystąpiła tedy do studnie /
y nabrała w wiaderko wody y sta zaśie ku
domu. Zbieżał iej thedy słubnik on / y
rzekł: trofke wody day mi / abych się napił
z twoiego wiaderka / która odpowiedzia-
ła: piy moy Panie: / I przeduchno. słożyła
wiaderko na łokiec swoy / y dała mu pić. A
gdy się on wż napił / przydała / I owssem
y wielbładow twoim natchwetał wody /
zabysie wszyscy napiłi. A wylawszy zwi-
derka wodę do koryth / bieżała zaśie do stu-
dniey / aby czerpała wodę / a naczepawszy
wszystkim wielbładow dała.

On patrzał na nie milcząc / chcąc wie-
dzieć zdarzyli Bog droge iego czyli nie.
A gdy się już napiłi wielbładowie / wyiał
maj kółki / i złote które niosły dwa tory zło-
ta: y dwie zapódce złote / wające dziesięć
totorów złota. I rzekł do niej: Powiedz mi
czyjaś córka: a jeśli jest w domu oycy twe-
go gdzie stać: która odpowiedziała: Jes-
sem córka Bathuelową / syna Nachorowe-
go / którego mu porodziła Melcha: y przy-
dała / mówiąc: plew też y siano v nas do-
stątek jest / y miejsce przestronie ku staniu.

Gene: 22.

Natchyli się on cztowiek / y dał chwale
panu / mówiąc: Błogosławiłony Pan Bog
pana moiego Abraham / który nie odiał
mi łosierdzia / a prawdy swojej od Pana mo-
iego / y przywiódł mnie prosta droga do do-
mu brata pana moiego. Bieżała tedy dzie-
weczka / y opowiedziała w domu matki swo-
iej wszystko co była słyssała. A miała Rebek-
ka brata imieniem Laban / ten w skot wy-
szedł do cztowieka ku studnicy. A gdy vziął
kółki y zapódki złote / na rekach siostry
swoiej / y słyssał wszystkie rzeczy która powi-
dała / że iej tak mówił ten cztowiek: przyszedł
do meja / który stał w wielbładow przy stu-
dniey wody / y rzekł do niego: wioż Bło-
gosławiłony Panie czemu na dworze stoisz:
nagothowalem dom y miejsce wielbłado-
twoim. Wwiodł go tedy na gospode y roz-
siódł wielbłady / a dał im plew y siano /
y wody ku vmyciu nog / tak wielbładow
iako y meżow którzy byli przysli snim. Po-
tym y chleba przedeń potożono.

On zathym iat mówił: Nie bede pier-
wey iadł / aleś sprawi poselstwo moie. Od-
powiedział mu / Sprawnijże. Tedy iat tak
mówił. Jestem sluga Abrahamow / a Pan
błogosławił panu memu sárzo / y wielmo-
żnym go weźmił: natchał mu owiec y wotow /
srebra y złota / Slug y słubnik / wielbł-
adow y osłow. Temu porodziła Sará żona
iego syna w starości swojej / y wzdał mu

1. Kt: 16.

Gene: 21.

wssyt

Genesis rżeczone.

wszystkie rzeczy które miał / y zawiązał mi
ślubem pan moy / mówiac / Nie weśmiesz
żony synowi mem u z cerek Chananeyskich
w których ziemi mieszkam: ale do domu o-
cá moiego poydziesz / y z przyrodných mo-
ich weśmiesz żonę synowi memu. Jam od-
powiedział panu mojemu / co iesliby nie-
chciała iść semna niewiastą: rzekł: Pan
moy przed którego oblicznością chodze-
posle Angiota swiego sioła / a będzie
sprawował drogę thwoię: y poymiesz żonę
synowi mojemu z przyrodných moich z do-
mu oycá moiego. Bedziesz prozen ztorze-
czenia mego / gdziebys przyszedł do przyro-
dnych moich / a oni by tobie niechcieli dzie-
wki dać.

Przyszedłem tedy dzisiaj do studnie wo-
dy / y rzekłem: Panie Boże paná moiego
Abrahama / iesliś zrzadził drogę moię po
kthorey teras chodze / otho sioła v sthu-
dnie wody / a panna która wynidzie tu czer-
paniu wody / gdzie by wsiysła odemnie /
Day mi troche wody tu picia zwiadrá twe-
go: a rzekłaby mi / y ty piy / y wielbłdom
twoim ná leie: thá iesłh niewiastá która
sposobił Pan synowi paná moiego.

A gdym iá tho z soba milcząc myślił /
Wzrzatem Rebekę przychodzącą z wiá-
drem które niosła ná plecach: y przysta-
piła do studniey / y nábrata wody: The-
dym rzekł do niey: Day mi sye troche nápic.
Ktora potwápiwszy sye / sioła wiádro z
rámion / y rzekła mi / Ty piy: y wielbł-
dom thwoim dam. Pilem y nápoita mi
wielbłady. Potymem iey pytał / themi slo-
wy / czyiás iesłh corká: Oná odpowiedzia-
ła / corká Bachelowa iesłhem syná Na-
chorowego którego mu porodziła Mel-
chá.

Zawieśitem tedy kóśłhky tu okráśie ob-
licza iey / y zaponki wzdziałem ná rece iey.
A padłszy ná oblicze swe / chwatem panu czy-
nił / Błogosławiąc paná Bogá paná mo-
iego Abrahama / który mię przywiódł pro-
stá droga / abym wziat corkę bratá pá-
ná moiego synowi iego. A przetoż iesli w-
czynicie miłosierdzie y prawdę z panem
moim / daycie mi znáć: chodz że theż co y
nego sye wam zda / y tho mi powiedzcie /
iż porde ná prawa albo ná lewa strone.

Odpowiedzieli Lában y Bachel: Ba-
czymy że thá rzecz wysłá od paná: Niemo-
żemy przeciw temu co sie iemu polubilo
co iego sioła mówić. Otho maś Rebe-
kę przed soba / weźmi iá á iedź / a niechay
będzie żona syná paná twoiego / iáko mo-
wił Pan. Co gdy wsiysłá służebnik Abra-
hamow / wpadłszy ná ziemię dat część á
chwate panu. Pothym dobyłszy kleyno-
sthoru srebrnych y złotych / thudziej y fath

dárowat ie Rebekce: Braciey thaciey y
Máthce iey / dáry dat y zacząłszy gody /
iedzac pospołu y pijac / zostáli tam.

Wstałszy pothym rano / iat mówić on
służebnik: Puśćcie mi iż iuż poyde tu pá-
nu swemu. Thedy mu odpowiedzieli brát
y máthka iey: Niech ieszcze pozostanie dzie-
weczka przynamniey z dziesięć dni v nas
á pothym poiedzie. Rzekł Niewściągay
cie mi boć iuż Pan zrzadził drogę moię:
daycie mi wolność iż sie bede brat tu panu
swemu. Oni zaś rzekli: przyzowmy theż
dzieweczki / á dowiedzmy sye iey wolei. A
gdy przystá wezwána / putháli iey. Chceś
iść z them człowiekiem: oná odpowiedzia-
ła / puyde.

Puścili thedy Rebekę siostrę swą y
mámkę iey / z służebnikiem Abrahamowym
y thowárzysmi iego: winśliac siesłhrze
swey szczęścia dobrego / mówiac. Jestes sio-
słhra náślá. Mnoż sye wtysiac thysyacy /
á niechay oppánuie plemie thwoye / brany
nieprzyacielow swoich. Rebeká thedy y
dzieweczki iey wsiadłszy ná wielbłady ie-
cháłi zá meżem: kthory spiessnie sye náwrá-
cat do paná swiego.

Práwie thegoż cásu / przechodził sye /
Isák po drodze która wiedzie do studniey
á zowia iá (studnia) Sywiacego y Wi-
dzace: Abowiem mieszká tu południu / A
wsiadł byt ná pole dla rozmyślania / gdy sie
iuż stániał dzień. Tam gdy podniosł oczy /
wzrzát wielbłady / á oni ida oppodal. Re-
beká theż wzrzawłszy Isáká / siadła z wiel-
bładą y rzekła do służebnika / Co ono zá-
człowiek / który idzie przeciwko nam przes-
pole: odpowiedział iey / Tho iesłh moy
pan. Co wsiysławłszy Rebeká / pochw-
ciła co richley piassz swoy y odziata sye. A
służebnik wsiysł co byt sprawił / powie-
dział panu swojemu Isákowi / kthory
wprowadził iá do mieszkania Sary mátki
swoiey / y poiat iá: á tak wsiłnie iá mitował:
że też w boleści oney / w kthorey prze smierć
Máthki swey byt / nieiáko sye mu wsiyto.

Cap. 25.

Abraham z drugiey żony miałac niemáło synow
wmarł: Thakież Linahel zostawłszy dwónasie
kriazach szędł. Isák vprosił żenie plod y miał
Esau / y Jakób / kthorych pierwszy młodsze-
mu przedał prawo pierworodności swey.

Oiat też Abraham inssa zo-
ne / imieniem Cetur: tá mu
porodziła Zámramá / Jet-
sáná / Mádáná / Mádyaná /
Jesbochá / y Sue. A Jet-
sán zaś miał Sabá y Dádáná.

Synowie Dádánowi byli / Asurym / Lá-

B iuż thysym /

Gene: 22.
535.

Gene: 16.

Pierwsze kriegi Abozessowe

thuyim / y Lāonim. Z Madyanā lepat po
sedt / Effā / Effer / Henoch / Abidā / y Zel
dā. Wssystey ci synowie Cetury. I dat A
brāhām wssysthko w czym władza miał
Iśaākowi. A synom inych jon dat dary
y oddzielił ie od Iśaākā synā swego po ki iess
cze sam był żyw / na sthrone ku wschodu
słońca.

Gene: 15.

Miał thedy iuss Abrahām dni żywota
swego / sto siedmdziesiąt y pięć lat / a z cho
dzac vmárt iest w stárości dobrej a wiel
kiej / w zestyim wieku / y peten dni / y przitożo
no go do ludu swego. I pochowali go Iśa
āk y Iśmāel / synowie iego / w iaskini dwoi
sthey / ktora iesth na roli Effronowej sy
na Hethuissowego / przeciwko Māmbie /
ktora był kupit od synow Heth. Thām po
chowan iesth on y Sarā żonā iego. Posmier
ci iego / Błogosławił Bog Iśaākowi sy
nowi iego / ktory miešťkat v sthudnie / ży
wiacego y widzacego.

Gene: 23.

Gene: 16.

I. Para: I.

Gene: 17.

Rod Iśmāelā synā Abrahāmowego /
ktorego mu porodziłā Agār / Egypthka
służebnicā Sary / then iest: I the imionā
synow iego / ktoremi mianowany wrodził
ioch swych. Pierworodzony syn Iśmāelowa
Nabaioth / pothym Cedar / Adbel /
Mābsān / Māssimā thej / y Dumā / Māssā
fā / Ađat / y Themā / y Jatur / y Naassis /
y Cedmā. Ci są synowie Iśmāelowi / y
the imionā po zameczłach y miasteczłach
ich / dwānāście Kriazeth pokolen swo
ich. A iuz było lath żywota Iśmāelowe
go / sthō trzydzieści y siedm / gdy szedssy
nā zdrowiu / vmárt / y przyłożono go do
ludu swego. A miešťkat od Hewilā aż do
Sur / ktora sye stłania ku Egiptu / przy
chodzącym ku Assyryczykom. Przed wst
ka brācia swoia vmárt.

Rod Iśaākā synā Abrahāmowego ten
iesth: Abrahām wrodził Iśaākā / ktory be
dac we czterdzieści lat / poiat żonę Rebek
ke / corkę Bāthuelā Siriyckā z Mesopo
thāmiej / syostre Lābānowa.

Roma: 9.

I modlił sye Iśaāk Pānu za żonā swoia:
przetho iż była niepiodna: A Pān wysłu
chał go / y dat piod Rebekce. Ale wżymo

cie iey / spiraty sye y iakoby potykāły dzie
ciathkā / ktora rzekłā: Jeslyś mi sye thāt
miało dziac / co mi była zā potrzebā zāsta
pić. I wezbrātā sye Rebekkā / aby rade
wziela od Pānā / ktory odpowiadāiac rzekł:
Dwā Narody są wżywocie thwoim / a
dwoy sye lud z żywota thwego rozdzieli /
a lud ieden przemoże drugi / y wietssy be
dzie służył mnieyssemu.

2. Reg: 8.

A gdy iuz czas rodzeniu przyszedł / ali
otho bliźniethā w żywocie iey naleziono.
Który sye piurwey narodził lisowāthy
był / a wssythet kosmāthy / iako tupieś by
dłeciā / y nāzwano imie iego Ezau. Nā
tychmiasth y drugi wyszedł trzymāiac re
ka brāthā zā piethę: a przethoś nāzwano
go Jakob. Wssedziesiat lath był Iśa
āk / gdy mu sye narodziły the dziatki. Kto
re gdy dorosły / był z Ezau Mysliwiec y o
racz wielki: A z Jakoba był maż prosty /
miešťkat w namiēcich. A Iśaāk mitował
wiecey Ezau: dla thego iż z myśliwā iego
częstho pokārmow wżywał: A Rebek
kā lepat mitowātā Jakobā.

Iosue: 24.

Osee: 12.

Mich: 1.

Potym iakoz / wwarzył sobye Jakob po
trawke: y trāfio sie / że przyszedł do niego
spolā Ezau sprācowany / y rzekł do Jak
obā: Day mi thej tey warzy żoltey / abowie
mem sye bārzo zrobit. I dla thegoż nā
zwano imie iego Edom. Rzekł ku niemu
Jakob / Przedaymi prawō pierworodno
ści swej. On odpowiedziāł: Othoć vmie
ram / coś mi zā wżytet prawā pierworo
dnosci mej? Rzekł Jakob: przysięś że
mi: Przysięgił mu Ezau y przedał piurwo
rodnosc swoie. A thāt wziawssy chlebā y
one potrawe Soczewice / iadł y pił / y ob
ssedł / lekce sobye wāzac iż prawō piurwo
rodnosci swej przedał.

Abdie: 1.

Gene: 47.

Hebre: 12.

Cap. 26.

Iśaāk dla głodu sedł do Gerare / thām mu
Pān dat obierhnicę: błogosławieństwa plemi
niu iego / Abimelech go sfukał że żonę swā zwał
swostrā / pothym gdy pasterze ich o sthudnie sye
często wādziłi / oczyntł snim przymierze pod przy
sięgā.

Aczat sye był potym głod nā
ziemi / po onym nieurodzā
in ktory sye był stat zā dniow
Abrahāmowych: thedy od
sedł Iśaāk do Abimelechā
Krolā Palestińskiiego do Gerar. Thām w
kazał sye mu Pān y rzekł: Nie wsthepy
do Egiptu / ale pomiešťkay w ziemi / kto
ra ia tobie powiem / a bāc gościem wniesy
y bede sthōbā / bedeć thej błogosławił: A
bowiem thobie y plemieniu thwemu dam

Gene: 12.

wssythie

Genezis rzezone.

Gene: 12.
13. 15.
Gene: 12.
18: 22.
Roma: 4.

wssytkie chy krainy / czyniac dosc przy-
siedze ktoram sie zawiązał oycu twemu
Abrahamowi. Rozmnoze plemie twoie /
iako gwiazdy na niebie: y dam pothoni-
tom twoim wssytkie powiaty otcho the / a
beda stogoslawnione w plemieniu twoim
wssytkie Narody ziemi: przeto iz Abra-
ham powolnymbył glosu memu / a pilno-
wat przykazania y poruczenstwa mego /
Obrzedu chwalebney prawda moie chowat.

wssy sye stamtad / kopat ina studnia / o
ktora sye ius niewarzyli: przetho nazwat
imie iey / Rechoboth: to iesth Rozszerze-
nie mowiac: Theraz rozszerzył nas Pan a
dat nam rosc na ziemi: Wstapit thedy Jza-
ak z onego miejsca do Bersabee.

Tham ukazal sye mu Pan oney nocy /
mowiac: Ja iesthem Bog Abrahamá
oyca twoiego / nie boy sye / bo ia stho-
ba iestem. Bedec stogoslawnit / a rozmno-
ze plemie thwoie / dla Abrahamá sluzebni-
ka mego. Przethos zbudowat thám ot-
tarz Panu: a wzywaiac imienia Panskies-
go / rozbit namiot: y przykazal slugam
swoim by kopali studnia.

Ná tho miejsce gdy przyiachali z Gerar
Abimelech / y Ochozath przyaciela iego / y
Phikol hetzman nad rycerstwem: mowil
donich Jzaak: Pocoscie przyšli do mnie
czlowieká ktorogoscie nienawidzili y
wypiedzili od syebie: Oni mu odpowie-
dzieli / Widzielismy sthoba byc Pána / y
dla tego smy rzekli: Niechay bedzie przy-
syega miedzy nami / a wstapmy w przymie-
rze: abyś nam nie ztego nieczynit / thak
iako smy thes nie twego sye nie tykali / a
nismy uczynili czym by sye mogt obrażac
alesmy cie wposciu puscieli rozmnozonego
stogoslawnieniem Panskim. Thedy spra-
wit ná nie gody. A gdy sye náiedli y napili /
wstharossy ráno / przyslegli sobie zobopol-
nie: y puscił ie Jzaak spokojnie ná miejsce
ich. Alic oto przyšli tegoś dnia sludzy Jza-
akowi / powiadaiac mu / o studniach ktho-
ra wykopali / y thak mowiac: Nálezi-
chmy ius wode / przetho nazwat iac Seb-
ba / tho iesth Obffitoac / a imie miasthu-
dano Bersabee / ktore trwa az do ninieys-
szego dnia.

Gene: 21.

ludi: 11.

Gene: 12.
20.

Joshtat tedy Jzaak w Gerarach. ktore-
go gdy Mieszczanie tego miasta pytali o
ione iego / odpowiedziat: Syostra moia
iesth. Bo sye obawat wyznac zeby mu byla
oddana wmatzenstie sthadio: rozwarzaiac
sobie / by go lepat niezabili dla iey vrody
a piekności. A gdy ius minelo dni niemá-
to iego thám mieszkaniu / wygladaiac Abi-
melech krol Palestynski oknem / vzrzat ze
kumsthuie (Jzaak) z Rebekka zóna swo-
ia. Iwezwarossy go rzekł: Nasna rzecz
iest ze to zóna twoia: Ciemus nieprawdzi-
wie powiádat / ze by siostra twoia byla: od-
powiedziat: Batem sye bym nie zginal
dla niew. I rzekł Abimelech / ciemus nami
wodzil: Mogt sye ktho z ludu poznac z zo-
na twoia / thedy bys byl przywiodł ná nas
wielki grzech. Przykazat potym wssytkie-
mu ludu mowiac: Kto by sye dotknal chto-
wieka tego zony / smiercia zginie.

Siat thedy Jzaak w oney ziemi / y wziat
tegoz roku / sto kroc tak wiele iako wysiat /
y stogoslawnit mu Bog / y byl w bogacon-
ten czlowiek / y rosl wczesciu y mnozil sye
thak ze sye sthat vprzevnie a vsilnie wiel-
kim. A mial sthakt / owiec / krdá / y cie-
ladzi barzo wiele. Stad ze zazrzac mu
Palestynowie / wssytkie sthudnie ktore by-
ly wykopali sludzy oycá iego Abrahamá /
the ná ten czas zaniotáli y zasypali zie-
mia: thak barzo mu zazrzeli: ze thes sam
Abimelech mowil do Jzaaka / Owidz od-
nas / bos sye sthat moznieszym niz my nie
rowno.

Gene: 21.

A on odssedwssy mial sye ku sthrumieniu
Gerare izby thám mieszkac: Kopat zacie
inse sthudnie / ktore byli wykopali slu-
dzy oycá iego Abrahamá / y ktore byli po-
iego smierci zaniotáli Philistynowie: I
nazwat ie tymiś imiony / kthorymi przed-
thym otec byl nazwat. A kopaiac przy-
sthumieniu / nálezi wode żywa. Ale y tam
swar zassedi pastierzow Gerary przeciwno
pastierzom Jzaakowym / mowiacych / Ná-
sta tho woda. I dla thego: imie studni
z onego co sie bylo przytrafito nazwat / po-
thwarz.

Gene: 22.

Kopali zasre y inssa: y o one sye tes swá-
rzylic á ze sie onie wadzili / nazwat iac Se-
thna / to iest. Nieprzyaciela swo Wezbra

Ezau we ceterdzieści lath voiat dwie ze-
nie / Judith córka Beery Kchystkiego /
y Basemath córka Elonowa z thegoz mie-
scá: jedno ze obiedwie niebyły ku myśli
Jsaakowi y Rebekce.

Gene: 26.

Gene: 27.

Cap. 27.

Takab za porada matczyna / przedwycil
stogoslawnienstwo bratnu Ezau / y dla gnie-
wu tegoz / do Laban aby szedł / iela mu matyka
radzie.

Tharzat sye thedy Jzaak / y
zasty bilmem oczy ie tak ze
widziec niemogt: y wezwat
Ezau syna swiego starsze-
go / a rzekł do niego: Synu

mily. On odpowiedziat: owo ia iest. Rzekł
mu otec: Widzisz jem ci sye ius stharzat /
a niewiem dnia smierci swey: Weźmi ho-

H. bre: 11.

Rom: 10.

reze swe /

Pierwsze kriegi Donzestowe

reze swe/ jaydać y tuć/ a wynioz rady/ a
iesli co poluiac vgoniś/ vdziałay mi z tego
potrawe/ ták iáko wieś wola moie/ tedy
mi przynies is co zgien: potymci blogo-
slawic bedzie dusá moia/ pierwey nislí
vmre.

Co gdy Rebeká vslýsáta/ á on wysse-
d na pole/ izby roslazanie oycomskie wypet-
nił/ rzeká synowi swoiemu Jakobowi:
Slýsátaś gdy twoy óciec mowit z Esau
brátem twoim/ rzekac: Przynies mi z to-
wu twego/ y nágotuy pokármow izby
iádt/ y bloslávít pothym thobie przed
Pánem/ pierwey nislí vmre. A thak teraz
synu moy przestań ná rádách moich/ á
idz do stáda/ przyniesze mi dwa kózielci co
nalepsze/ że náczynie pokármow oycu tve
mu/ ktorych rad pozýwa: Athore gdy mu
przyniesies á bedzie ich pozýwat/ blosláv-
wi tobie pierwey nislí vmrze.

On tey odpowiedziat: Wieś że Esau
brát moy człowiek kosmáry iest/ á ia głá-
d i: dotknieli sie mnie óciec moy á pobaczy/
boie sie by sie niedomnimawat/ że bym go
chciat offukac/ by potym ná mie przeklec-
twá nieprzwiodł miásto bloslávienia.
Do kthorego mátká/ Ná mie pry niechay
bedzie to przekletstwo synu moy/ tylko thy
vsluchay rady moiey/ á idz przynies mi
com kázatá. Odsedł przyniosł y dat má-
ce swey. Przypráwita oná pokármu/ iáko
rozumiatá wola oycá tego. Potym wssáty
Esau bázro kóscowne/ ktore v siebie miá-
tá w domu/ obloká go/ y skorecákami z o-
nych kózlietek/ obwinetá rece/ y gota sly-
ie tákież zákrytá. J oddatá mu potrawu/
y kílko chlebá kthorego bytá nápietá/ po-
datá (wrece Jakóbá syná swego) kthory
gdy przyniosł/ rzekł: Oycze moy/ á on odpo-
wiedziat: Slysse/ kthos thy iest synu moy.
Rzekł Jakob: Ja iestem pierworodny syn
twoy Esau: vczyntem ci iákos mi roslá-
zat/ wstań/ siadz/ á iedz z obioru mego/
by mi bloslávita dussá twoia. Jzák J-
zák rzekł: do syná swego/ iákożes mogt
ták rychto náleśc synu moy: On odpowie-
dziat/ wola to Bóža bytá/ áby mi sie pred-
ko tráfito/ com zádá. J rzekł Jzák (ku
Jakobowi) Przýstep sám ze swe ciebie dot-
kne synu moy á doznam iesliś thy moy syn
Esau czyli nie. Przýsthapit on do oycá/ y
pomácarossy go Jzák rzekł: Glosci/ glos
Jakóbów iest: Al: rece/ rece sa Esau: J
nie poznat go/ ábowiem kosmátosć rak/
podobienstwo stárszego podawátá.

Bloslávít tedy iemu/ rzekł: Ty i-
es syn moy Esau: Odpowiedziat/ ia i-
estem. On zász rzekł: podayze mi potrawu
ktoreś nágotowát z obioru twoiego synu

moy/ áby thobie bloslávita dussá moia.
Podáných sobie (pokármow) gdy poiádt/
podat mu theś y winá: Y gdy sie go nápit/
rzekł do niego: Przýstep do mnie á pocá-
tuy mie synu moy. Przýstapit y pocátowát
go. J nátychmiast iáko skoro poczt wón-
nosć ssat iego/ bloslávít mu rzekł.

Otho wonia syná moiego/ iáko wonia
polá pełnego (woniáiacych ziół) ktoremu
bloslávít Pan. Nlech ci da tobie Pan
Bog z rosy niebieskiej/ y z tuczności ziem-
skiej/ hoynosć zboża/ winá/ y Oliwy.
Nlechac thobie slúža ludzie y kłaniáia sie
pokolenia: Bádz pánem brátow twoich/
á niechay sie kłaniáia przed toba synowie
mátki twoiey: Athoby ciebie przeklinat/
niechay bedzie przeklety/ á ktoć bedzie blos-
glávít/ bádz bloslávienstvá peten.

Ledwe Jzák rzeczy dokonat/ á Jakob
wysseđt od niego/ przýsedeł Esau/ y przy-
práwione z toru swego pokármu/ przy-
niosł oycu mowiac: Wstań oycze moy/ á
iedz z myslístvá syná twoiego/ by mi blos-
glávita dussá twoia. J rzekł mu Jzák/
J ktożes thy: odpowiedziat mu: Ja iestem
syn twoy pierworodny Esau. Zlekł sie J-
zák zumieniem wielkim/ wiecey nislí k-
temu wierzyć moze/ dziwniac sie/ y rzekł:
ktoś tedy ono byt/ ktory ius dawno z toru
co byt vgonit dat mi/ y iádtiem ze wssykies-
go pierwey nislíś thy przýsedeł/ y blos-
glávitem ci mu/ á bedzie bloslávion.

Vslýsawssy Esau rzecż oycowa/ iat krzy-
cieć glossem wielkim/ á frásunkiem prá-
wie poráżony/ rzekł: Bloslávít theś y
mnie oycze moy mity: Ktory rzekł: Przy-
sedeł rodzony brát twoy chytrze/ y wziat
bloslávienstwo twoie. A on pothym
przydat/ Spráwiedliwie dáno mu iest i-
mie Jakob/ ábowiem otho ius po wtore
mie podssedeł: Práwo pierworodności mey
przed tym wziat/ á teraz ius po wtore/
pochwyćit bloslávienstwo moie. J zász
do oycá rzekł: Zajes niezáchowát y mnie

blogo

Ebre: 11.
Eccle: 3.

Genesis rzecone.

Stogosláwienstwa.

Odpowiedział Izáák: Postanowitem go Panem twoim a wssyšte brácia iego w służbem mu podat: zbożem/ winem/ y oliwa zmocnitem go/ thobie potym synu moy/ coż wiecey mam uczynić? Rzekł mu Ezau: wiecey tylko jedno masz stogosláwienstwo Oycze: Prossę cie abys mi też stogosláwiti. A gdy skrzykiem wielkim płakał/ zruszył sie Izáák y rzekł do niego. W tłu-
Hebre: 11.
4. Reg 8.

stosci ziemskiej/ a w rosie niebieskiej/ z wierzchu będzie stogosláwienstwo twoie. Będzieś w mieczu żył/ a brátu twemu będzieś służył/ y przyjdzie czas/ kiedy otrzasz nies y rozwiążesz iármio iego/ z ssyie twej. Tienawidział tedy zawždy Ezau Izáák/ dla stogosláwienstwa kthorym mu stogosláwiti oćiec: I mówił w sercu swoim/ przydać dni żatoby oycá mego nie-
Abdic: 1.

Cap. 28.

Iżac Jakób do Mezopotámiey/wesnie Pa-
 ná wżzał/ y thámże wziawssy obietnice od
 niego/ o rozkrzewieniu plemienia swego/ oc-
 fna wssy slubem sye Pánu obwiazal.

Ezwat tedy Izáák Jakóbá/ y
 stogosláwiti go/ a przykazał
 mu/ tak mówiac: Niebierz so-
 bie małżonki spokolenia Chá-
 náneystkiego: ale idz a bierz sye
 do Mezopotámiey Syrijskiej: do domu Bá-
 thuelá oycá Mátki twej/ tam że weźmi
 sobie/ za małżonkę z corek Lábanowych/
 wuiá twoiego. Bog wsszechmogacy nie-
 chay ci stogosláwi/ a daj abys rosl y mnożył
 sye/ y był w zastępy mnogiego ludu. Day ci
 Boże Stogosláwienstwa Abrahánowe/ y
 plemieniu twemu po tobie abys odziedział
 ziemie pielgrzymowania twego/ ktora o-
 biecał dziádomi twoiemu. A gdy go już
 puscił Izáák/ wezbrawssy sye przyśedł do
 Mezopotámiey Syrijskiej/ do Lábaná sy-
Ozec: 12.

ná Báthuelowego Syrijskiego/ brátá Re-
 bekki mátki swoiey.

Widząc Ezau iż już stogosláwiti oćiec
 ie° Jakóbowi/ a iż go posyłał do Mezopo-
 támiey Syrijskiej/ by stamtąd żonę poiat/
 a że po stogosláwieniu przykazał mu mó-
 wiac: nie poymieś żony z corek Chánáney-
 skich/ a iż Jakób słucháiac rodzicom swo-
 ich śśedł do Syriey: wybaczmyssy też iż niená-
 zzał corek Chánáneystkich oćiec ie°: śśedł do
 Ismáhelá/ y poiat żonę (krom tych kthore
 pierwey miał) Máheleth/ córke Ismáhe-
 lowe/ syná Abrahánowego/ syostre Ná-
 báiothowe.

Wyszedwssy tedy Jakób z Bersábee/ śśedł
 do Haran. A gdy przyśedł ná iedno miejsce
 y chćiał sobie tam odpoczynać/ po zasćiu-
 słońca/ wziął kámiień z onego kthore tam le-
 żáto kámienia/ y potożył pod głowę swo-
 ie/ spát ná onym miejscu: I wżzał we śnie
 drábinę sthoiaca ná ziemi/ a wierzch iey
 docykáiac sye niebá (wżzał też) Angio-
 ly Boże/ wstepuiace y zchodzace po niey:
 y Pána á on sye podpárt ná drábinie/ y mó-
 wił do niego: Ja iesthem Pan Bog Abrahá-
 ná oycá twoiego/ y Bog Izááków: zie-
 mie ná kthorey spíš/ tobie y plemieniu tve-
 mu ja dam. A będzie plemie thwoie iáko
 proch ziemie: Rozwiedzieś sye ná wschód/
 ná zachód/ y ná putnocy/ y ná południe: A
 będą stogosláwione w tobie y w násieniu
 twoim/ wssyctie pokolenia ziemie: A będą
 stóżem twoim/ gdziekolwiek sye obroćisz:
 y przywiode cie zás/ do they ziemie: a nie-
 opuścze cie áleś wssyctó skutkiem okáza-
 com mówił.

I gdy ocknął ze snu Jakób/ rzekł: Záp-
 ra wde Pan iest ná tym miejscu/ a iam nie-
 wiedział. I lekáiac sye rzekł: Jáko strá-
 sne iest to miejsce: Nic innego tu nie iest
 iedno dom Boży/ a braná niebieska. Wsta-
 wssy tedy Jakób ráno wziął kámiień/
 kthory był potożyt sobie w głowy/ y wy-
 niośł go (náđ ziemie) ná pámiáthkę y
 polat Oleiem z wierzchu. I názwał imie
Deute: 12.
G 19.
Sapi: 10.
Añs: 12.

miasta

Pierwsze kriegi Aonzeffowe

Betel.
To iest.
Dom Bo
ży.

miastka Bethel ktore pierwey zwano
Luzá.
Zawiazat sye tez slubem mowiac: Jesliby
Pan raczył być semna/ a strzedz mie na tey
drodze po ktorey ia poyde/ a dat by mi chle
ba ku żywności/ a śaćhy ku odzianiu/ y iesli
sye wroce szczęśliwie do domu oycá mego
będzie mi Pan za Bogá/ a kámiień ten kto
rym wwniosł na pamiatke/ będzie zwan
Dom Boży: I ze wszytkich rzeczy/ ktore
mi kolwiek dasz dzieśńeciny bede ofiaro
wat thobie.

Cap. 29.

Przyśedwśy Jakób do Labána/ służył mu za Ra
chel córke iego siedm lath/ a gdy go Lia przy odda
waniu podęsto/ zaś y druga siedm lath za Rachel słu
żył. Bedac potym Rachel nieplodna/ Lia cztylech
synow porodziła.

Dśedśy (stámteb) Jakób/
przyśedł do ziemie na ws
schod słońca. I wzrzał stud
nia na polu/ y troie stado o
wiece/ a ono sie stádo przy
niey: bo wiec śniey napawa
no dobytek/ a wierzch (oney studnie)
wielkim kámieniem zawierano. I był ten
obyczáj/ iż gdy sie iuz wyszły owce ze
śty/ odwaláli kámiień/ potym gdy nápoili
bydło/ zaśie go na wierzch studniey kładli.

Rzékł tedy do pasterzow/ Brácia sta
desćie: oni odpowiedzieli/ z Arán. I py
táiac ich rzékł: znáćieli Labána syna Lá
chorowego: odpowiedzieli/ znamy. Rzékł
do nich: Jakoli sie ma na zdrowiu: Powie
dzieli/ zdrow dobrze: Alić oto Rachel cor
ka iego idzie żonac trzode swa. I rzékł Ja
kób: Jesćie dáleko do wieczora/ y iesćie
nie ciás gnác stáda do swey owczárniey/
przeto nápoycie pierwey owce/ pothym
zaś na pástwe wyżeniećie. Oni mu odpo
wiedzieli. Niemoże być byśmy mieli poić
trzody (náśse) póki sie nie z żenie wśse
tek dobytek/ y doład nie odwalimy zwierz
chu rey studnie kámienia.

Jesćie domawiali/ a oto Rachel przy
chodziła z owcami oycá swego: Abowiem
ona trzode pásła. Kthora gdy wzrzał Ja
kób/ y gdy sie dowiedział/ yz była iego wu
ienna siostrá/ a owce Labána Diá swego:
odwalit kámiień ktorym sie studnia zawie
ráta. I nápoiwśy trzode/ pocátował ia:
A podniwśy głoś iat pláć/ y oznáymit
iey/ że był brátem oycá iey/ a syn Rebełli:
Oná wskót dáta znác oycu swemu.

Ktory gdy wślyśat/ iż przyśedł Jakób
siostrzeniec iego/ wybieżat przećiw nie
mu/ obćápiwśy go potym y pocátowa

w/ y wiodł do domu swego. Wślychaw
śy tedy przyczyny przysćia iego/ odpowie
dziat/ Jesćes kóśc moia/ y ciáto moie. I
gdy potym przeminely dni krieżńca ied
go/ rzékł do niego: Wiece iżśimi brát/ máś
mi darmo służyć: Powiedz eo za wślyge
chceś wziác odemnie: A miat dwie cor
ce/ stárszey imie było Lia: a intodśa zwa
no Rachel. Jedno Lia plynacych oczu by
ła/ Rachel zaś oblicza piękne go/ y weś
zenia wdziecznego. The młuiac Jakób/
rzékł: Bedeć służył za Rachel córke twóie
intodśa/ siedm lat. Odpowiedziat Labán:
Lepiećci jeć ia tobie dam niś komu inśe
mu/ mieśkayśe v mnie.

Służył tedy Jakób dla Rachel siedm
lath/ y zdáły sye mu ony dni bárzo krotkie
dla vprzemey miłóści. I rzékł do Labá
ná: dajśe mi żone moie: bo iuz sye ciás
wypelnit/ abym wśedł do niey. Ktory we
zwawśy bárzo wiele przyaciót na gody/
spráwił wesele. A wieczor Lia córke swa
w wiodł do niego/ dawśy iey dziewke imie
niem Zelphe. Do ktorey według obyczá
iu/ Jakób wśedł/ potym gdy było ráno/
wzrzał Lia/ y rzékł do świekrá swie go.
Cożśe mi to wćymit: żáżem nie dla Ra
chel służył tobie: cżemus mie podśedł: od
powiedziat Labán: Niemamy thu tego
z wćyćáiu/ byśmy mieli intodśe pierwey wy
dávác: niśli starśe. Iuz wyżey siedm dni
tego stáda/ y teć teś dam za práca/ kto
ra mi będzieć służył syedm lath inych. Prze
stat na tym rad/ a gdy minat tydzień/ po
iat sobye Rachel za małzonke: teć teś o
ćiec dat słuźebnice Vale. A gdy dostat
iuz stáda ktorego żadat/ wiecey miłował
wtora niśli pierwszą/ służac v niego za nie
drugie syedm lath.

A widzac Pan iż zániedbawat Jakób
Lia/ otworzył żywot iey/ a siostrá przed
sye nieplodna była/ ona poczáwśy porodzi
ła syná/ y názwála imie iego/ Ruben/ rák
mowiac: Wezrzał Pan na pokore moie.
Iuz teraś mie będzieć miłował Máłzonek
moy.

I zaś teć poczeła y porodziła syná/ rze
kac: Iż widzial Pan żem była wzgárdzo
na/ dat mi też y tego: I názwála imie ie
go Symeon. Poczeła potym trzeći raz y
porodziła inego syná/ y rzékła: Iuz teraś
przychyli a przyłacży sye ku mnie máż moy:
przetho iżem mu porodziła trzech synow.
A dla tegoż názwála imie iego Lemí. Po
czwárt y kroc poczeła y porodziła syná y
rzékła: Iuz teś teraś bede chwalić Pána.
I dla tego názwála go Juda: I przestá
ła rodzić.

1. Para: 2.

Cap.

Genesis rzecone.

Cap. 30.

O zawiści Rachel ku Lii siostrze swej wniepłom. O wspomnieniu pańskim na Rachel/ a o poro-
dzeniu Jozeph/ a o sinowie ktora sye sta-
ła między. Lábanem a Jakóben za służbę tego: O
zbogaceniu Jakób/ a.

Acz to Rachel że niepto-
dna była/ zázrżatá tego sie-
strze swej/ y rzekłá do meżá
swego: Day mi thes/ dzieci
inaczej tedy vmre. Osuna-
wssy sie ná nie Jakób/ rzekł:

Jazem ia iest Bog/ ktory cie zbawit pto-
du żywota twego: Tedy oná rzekłá/ mam
dziewkę Bále/ wnidz do niej/ owa mi po-
rodzi ná tonó moie/ á bede miatá zniey sy-
ny. J dáta mu Bále miasto żony. Do kto-
rey gdy wssedł ma/ poczetá y porodziłá sy-
ná. J rzekłá Rachel: Osadził me Pan/ á
wysluchał moy głos/ dawssy mi syná. A dla
tego dáta mu imie Dan. J zásie Bálá po-
czawssy/ vrodziłá drugiego/ przy ktorym
mowila Rachel/ porównat me Pan z sio-
stra moia/ á zmocnitám sie. J nazwátá
go Neptálim. Czuisc Lia iž rodzić prze-
státá/ Zelfsa/ służebnice swoje meżowi dá-
tá. Ktora gdy poczawssy porodziłá syná/
rzekłá Lia/ szczęśliwie: A dla tego nazwá-
tá imie iego Gád. Porodziłá zás Zelfsá
drugiego/ y rzekłá Lia: Tho zá błogosła-
wienie moie: ábowiem/ beda me zwáć
błogosławiona wssytkie niewiasty. Dla
tegož nazwátá go Aser.

A wyszedssy Ruben/ ciásu żniwá pseni-
cznego/ ná rola/ nálażł Pokrzyk/ kto-
ry matce Lii przyniósł. J rzekłá iey Ra-
chel: Wdzielni kes pokrzyku syná thwoie
go. Oná odpowiedziatá: Matoż iescze ná
tym maś zes mi odwabita á odmitowátá
meżá/ iescze chceś y pokrzyk syná mego od-
iać: powiedziatá Rachel: wiec niechai sto-
ba spi tey nocy/ zá pokrzyk ten syná twe-
go. J gdy sye wrócił kwieczorowi Jakób spo-
lá/ wystá przeciw niemu Lia y rzekłá: do
imnie wnidzież/ bom cie sobie zapláta z ie-
dnátá/ zá pokrzyk syná twego. J spał snia-
oney nocy. Wysluchał tedy Bog próśby iey
poczetá y porodziłá syná piatego/ y rze-
kłá: dat mi Bog zapláte/ izem dáta dziew-
kę swoá meżowi memu. J nazwátá imie ie-
go Isachár. Zásie Lia poczetá y porodzi-
łá szóstego syná/ y rzekłá: Dobrym mie wiá-
nem Bog dárowat. Też teras bedzie sem
na Matzonek moy/ przeto jem mu sześć sy-
now porodziłá. A dla thego nazwátá go
Zábulon. Po ktorym porodziłá córka
imieniem Dine.

W spomniat też Pan ná Rachel/ wyslu-

chat ia/ y stworzył żywot iey. A ona pocze-
tá y porodziłá syná/ mowiac: Odiat Bog
przygáne moie/ y nazwátá imie iego Jo-
zeph/ rzekac: By mi przydat Pan syná dru-
giego. A gdy sye Jozeph vrodził/ rzekł Ja-
kób do swiokrá swego: Odpraw me że sye
proce do oyczyzny y do ziemie moiey. Pusć
mł żony y dzieci moie/ zá ktorem ci sluzyl/
iž poyde. Ty sam znaś poslugi moie/ kto-
remci czynil. Rzekł do niego Lában: Nie-
chay nayde táś przed oblicznością twoia
Skutkiem tego doznał/ że mi błogosła-
wił Bog dla ciebie: powiedz że mi zaplá-
te ktora bym ci miał dáć.

On odpowiedziat: Ty wieś iákomci sla-
zył/ á iáko wielka w rekách moich była má-
ietność twoia. Przed tym nimem do cie-
bie przyśedł/ nie wieleś miał: á terazes z
bogáciat: á błogosławił ci Bog ná przy-
ście moie/ Rzecz słusna tedy iesth/ ábym
też kiedy poradził domowi swemu. J rzekł
Lában: Cożci mam dáć? Odpowiedziat:
Nie nie żadam: Ale uczyniśli co od ciebie
chce/ bedec zás páśly strzegi bydłá twego.
Obycz wssytkie trzody swe/ á odtacz wssy-
kie owce psfrey nákrapiáney wełny/ á co
kolwiek bedzie czarnego/ nákrapiáne y
psfre/ ták z owiec/ iáko między kozámi/ to
niechay bedzie zapláta moia. A nágrodzi-
mi (służba ma wierna) sprawiedliwóść
moia/ iutro kiedy przydzie czas sinowy/
przed toba: A wssytko co by niebyło nákra-
piáne/ albo psfre á czarne/ ták w owcách
iáko w kozách/ zá zlodzieystwo mi przyczý-
tas.

J rzekł Lában: Wdzięcznie przyjmú-
ie to co żadaś. J odtaczł won dzień kozy
owce/ kozy/ y bórany psfre y nákrapiáne:
á wssytko stádo iednostáyney bórwy/ to iest
białey albo czarney wełny/ porucił w moc
synom swoim/ J odstrzelil sye ták dáleko
co by mogł zá trzy dni viácháć od zięcia/
ktory páśly iné trzody ie. Tedy nábrawssy
Jakób pretow Thopolowych zielonych/ y
Migdalowych/ y Jaworowych/ odárt nie-
ktore: á gdy sye storki zdieli/ wtych ktore
były odarte biatósć sye wkazátá/ á one le-
pak ktore cáte zostawil/ zielone trwály/
táktę tym sposobem státá sye bórwa rozma-
ita á przenienna. J wlozył ie w korythá
gdzie wylewano wodę/ iž gdzieby przyśty
stádá pić/ miály by przed oczymá one roz-
gi/ á pátrzac ná nie tedy by ták poczynáły.
Státó sye tedy że w onym zágrzaniu ktore
bywa przy zięciu/ pátrzyły owce ná one
prety/ y rodziły potym strokate/ psfre/ y ro-
zmáita bórwa nákrapiáne. J rozdzielil
zás stádo Jakób/ y kłádł rozgi w korythá
przed oczy Bóránów: á bydo Lábanowo
byto wssytko białe y czarne/ á inákże wssy-

1. Para: 2.

1. Reg: 11.

Gene: 39.

1. Reg: 1.

Gene: 16.

1. Par: 2.

Pierwsze kriegi Woyzessowe

ko Jakobowe/ po onym rozdzielniu mies-
dzy soba trzod.

Przeto gdy napierwsze przypuszczenie do
owiec bywato/ kładł Jakob rozgi do ko-
ryth w wodę przed oczy Baranow y owiec
aby zapatrzaiać się na nie poczynaty. Ale
kiedy pozne przypuszczenie bywato y pocie-
cie poslednie/ nie kładł ich. I staly się w syt-
kie które były pozne Lábanowe: a kthore
ranego czasu Jakobowe. I z bogactw sie
ten człowiek niezmiernie y miał thrzod
bárzo wiele/ służebnic także y slug/ wiel-
badow y osłow.

Cap. 31.

Jakob nawlecey aby wsluchat Pána/ zebrał się
do o. czynny kryptomko z Jonami y z dziećmi/ Rachel
bogi otcowe zaniósł y wywiódł oycę foremnie ku
Łabancego. Po tym z Lábanem Jakob przyjmie: e wci-
niwsi/ ttrócił się do swego.

EDy pothym wsluszać rzecz sy-
now Lábanowych mówia-
cych: odtat/ pry/ Jakob wssyt
ko co było oycą nassęgo/ a zbi-
wssy się z tego státku/ stalsie
slawnym: ktemu obaczył twarz Lábano-
we/ że się nie tak ktemu miał iako wezora
albo ongi: a nawlecey że mu Pan mówił:
wroc się do ziemie oycow twoich/ y do ro-
dziny twoiey/ a bede soba: Poslat y wyz-
wat Rachel y Lia na pole/ gdzie pász trzo-
dy/ y rzekł gim: Widze twarz oycę wasse-
go/ iż się nietak ku mnie ma iako wezora
y przed tym. Ale Bog oycą moiego był sem
na. A sami wiecie/ że ci ze wssyckiey sity
swex sluzyt oycu wassemu.

Gene: 32.

I owsem oćiec wás offukal mie/ a ob-
mieniał zaptate moje dziecieć kroc: wssak
że iednak niedopuscił mi Bog aby mi sko-
dził. Bo iesli kiedy rzekł: Pstře beda myto
twoie: wssyckie owce rodzity pstry płod. A
gdy zaś powiedział/ Biate wssyckie wez-
miesz za myto: wssyckie trzody biate rodzi-
ły. I wziat Bog majątność oycę wassęgo/

a dat mi. Abowiem gdy czas poczynania
owiec przyszedł/ podniosłem oczy swe/ y
wzrzatem we śnie/ iż samcowie zeymo-
wali się z samicami/ psthry/ srotáci/ y
rozmaitey barwy. I rzekł Angiot Pán/ do
mnie weanie: Jakob: odpowiedziałem
owo ia/ On zaś rzekł: Wzmies oczy two-
ie/ y ogladay wssyckie samce ktrzy się z
zeymuia z samicami/ pstre/ srotate y nakra-
piane. Bom widział wssytko coctkolwiek
uczynił Lában. Ja iessem Bog Bethel/
gdzies pomazał kamień/ y obietniceś mi
slubit. A tak teraz wstań a wynidz z tej zie-
mie/ y wroc się do oycyzny twoiey. I odpo-
wiedziaty iemu Rachel y Lia/ Zaliż ieszcze
co iest co by nam zostało w majątnościach
y w dziedziectwie domu oycę nassęgo/ wssak
iako za obce nas poczytat sobie y przedat/
a zydł to co była zaptata nassá. Ale Bog
odiat bogactwa oycę nassęgo: a dat ie nam
y synom nassym: A tak wssytko coć przyka-
zał Pan Bog czyni.

Tedy wssak Jakob: y wssadzawssy dzieci
y żony swoje na wielbłady/ sedł precz: a za-
brat wssytkę majątność swoię/ tak trzody/
iako co iedno był w Mesopotámiey nabył/
máiac się ku oycu swemu Isákowi do zie-
miel Chánáneyckiey. Na then czas sedł był
Lában ku ssthrzyzeniu owiec/ a Rachel y
krádła białwány y bogi oycę swego. A Ja-
kob niechciał tego oznaymić Thesći swe-
mu/ że miał odesć. Gdy tedy odsedł thát
on iako to co iedno ku tego práwu należa-
ło/ przeprawiwssy się přes rzekę/ sedł
przeciw gorze Gáláad.

Dano thedy znać Lábanowi trzecięgo
dnia/ że wćiekát Jakob. On wziawssy brá-
cia swoie/ gonitgi přes siedm dni/ y posć-
gnat na gorze Gáláad. Ale widział we-
śnie Pána mówiącego sobie/ Wáruy bys
co przykro nie mówił przeciwko Jakobo-
wi. Już był Jakob rozbit namiot na go-
rze: A gdy go pogonit z brácia swoia/ ná-
terze się gorze polozył:

I rzekł do Jakoba: Przeczes tak uczynił/
żes krom wiedzienia mego zábrat corti
moie iakoby poymáne mieczem: Czemuś
za ma niewiadomościa chćiał wćiec/ ániś
mi tego oznaymił że bym cię był odprowá-
dził z weselem/ z piéwaniem/ z Zebny y lu-
tniáni: niechćiałes tego mieć abym wżdy
pocátował był smy moie y corti: nie ma-
drzesz sobie poczat/ Oto y teraz przemogła
by moc moia/ że bym ci to oddat: Ale Bog
oycę thwego wezora mi rzekł/ Wáruy bys
nie mówił co przykrego przeciw Jakobo-
wi: Badz tak/ chćiałoć się iáchac do przy-
iáciot/ a miates wola do domu oycę twe-
go: czemużes wżdy potradł Bogi moie:

Gene: 28.
Or 32.

Gene: 33.
2. Re: 13.
Gene: 35.

Therá-
phim:

ledniba/ wa-
ny rozumie-
ia, a drudzi o
bra/ i sktorich
Lában Pra-
kthikował, y
dla tegoż gie
Rachel wje-
la, by sie nie-
dowiedzial,
gdzie sie obro-
cili.

2. Re: 13.
1. Pá 4: 6.

Odpowie

Genezis rzezone.

Odpowiedział Jakob: że m sye wybrai za niewiadowością twą/ batem sye bysami moca nie obiał corek swych. Ale co mie zto dzierstwo m potykasz: w kogo kolwiek nays dzieś Bogi swe niechay tuż garto da przed bracia nassa: Szukay wszedy y zwartuy wszicko/ a co iedno twego umnie naysdzieś/ wezmi. Gdy to mowil niewiedziat żeby Rachel wzięta była iego batwany. Tedy wszedł Łaban do namiotu Jakobowego y Licy y obu słuźebnic/ y mieniał si nic. A gdy wszedł do namiotu Rachel/ ona spieknie skryta ony batwany pod mierzwe (ktora slano) wielbiadoni/ y wsadzila sye na niey: y gdy przemiatał po wszytkim namiecie/ a nic niemogł naleść/ rzekł: Niegnioway sye moy Panie/ że tu tobie niemoge powstac boć namie według obyczaju niewieskiego/ tcheraz przyšlo. A tak zbyli fraszowliwego skutania iego.

Tedy oseprowy sie Jakob skutem rzekł: Com zawinit/ albo com z grzesyl przeciwko tobie/ żeś sye tak rozpalił przeciwko mnie/ y przemiotał po wszytkim statku moy/ cożś znalazł że wszytkiey maitności domu tweo? Potoż tu (iesli co masz) przed bracia moia y bracia thwoia/ y niechay rozsada między mna y toba. Z tegożem dwadzieścia lath był sthoba: owce y kozy twe nie były nieplodne/ Baranow sthrody twoiey nie iadłem: anim ci kiedy wkazal/ co by było potapionego od zwierzath/ iam wszytkie sthody thobie nagradzał: coć kolwiek ukradziono/ na mnieś thego scigal: wednie y w nocy cierpiatem goraco y mroz a nieprzychodził sen na oczy moie. A tak przez dwadzieścia lath słuzytem thobie/ czternaście za corki/ a sześć za trzody twoie: Odmieniałeś też dziesięć kroc mytho moie. By był Bog oycá mego Abrahama/ boiasz oycam ego Jzaaka nie pomogła mi snadz by mie był teras nagięgo puscił: na w trapienie moie/ y na prace rak moich/ wezwał Bog/ y zgromił cie wezora.

Odpowiedział iemu Łaban: corki moie y synowie y trzody twoie/ tudzież wszyth to nacz patrzyś moie iest/ ale coż moge w czynić y synom y wnuczetom moim? A tak podz a uczynwa przimierz: ktore bedzie na świadectwo między mna y toba. Thedy wziął Jakob kámiień y postawił go naznak y rzekł braciey swoiey: Naniósćie kámienia ktorzy znasćiac wdziałali sthos kámienia y iedli na nim/ ten nazwał Łaban stos kámienia świadek: A Jakob lepał/ Gromada świadectwa/ oba według własności ięzyka swiego.

Trzekł Łaban. Ten stos kámienia dzis świadkiem bedzie między mna y thoba/ a

stey przyczyny nazwano imie ie^o Galaad to iest/ Stos świadek. (I przydat Łaban/ Niechay zwysoka pozrzy a osadzi Pan mie dzi nami gdy odeidziemy od siebie: Nesli zlie bedzieś mieśkat scorkami memi/ a iesli byś przywiódł inssie żony na nie/ żadny inssy nie iest świadek rzeczy nasy krom Boga/ ktorzy oblicznie (na tho) patrzy. A rzekł zasy do Jakoba/ Otho ten stos kámienia/ y kámiień ktorym postawił między mna y toba/ świadkiem bedzie: ten stos kámienia y kámiień/ niechay beda na świadectwo/ Jesli bym albo ia przeminat go idac do ciebie/ albo byś ty przeminat/ myslac mi co ztego: Bog Abrahamow y Bog Nachorow/ niechay rozsada między nami/ Bog oycá ich. Przysyagł tedy Jakob przez boiasz oycá swego Jzaaka. A offiarowawszy offiary na Gorze/ wezwał braciey swey aby iedli chleb. Ktorzy gdy sye naiedli/ zostali tam (na noc) Łaban potym w nocy wstawy: pocatował syny y corki swoje/ y błogosławil im: y wrocil sie na miejsce swoje.

Cap. 32.

Jakob angioly wzywawszy/ poslat dary bratu Łabanu. a za ten czas z angiolem sye mocował/ y tam błogosławienstwo y odmienie imioná dostal.

A

Jakob siedł droga kthora był isć począt/ y potkali sye srim angiotowie Boży: ktore gdy wżrzat/ rzekł: Woylka to sa Boże/ Inazwał imie miejsca onego Mahanaim/ tho iesth/ Woylka.

Poslat też y posly przed soba do Łau brata swego/ do ziemie Seyr/ do krainy Edom: y dat ym wporużeniśtwie/ mowiac: Nowcie tak panu memu Łau/ Thoc wstazuie brat twoy Jakob/ Mieśkatem v Łabana y był aż do tychmiast. Mam woty/ osly y owce/ slugi y słuźebnice: y slece ras poselstwo do pana moiego/ aby ch nassal takte przed oblicznością twóia.

Wrocili sye poslowie do Jakoba/ mowiac: Bylismy v Łau brata twego/ a oto wyiezdza przeciw tobie/ maitac czterzy stamezow soba. Zlekł sye Jakob barzo: y prze straszony/ rozdwoil lud ktory soba mial: stada takies y owce y woty y wielbiady na dwa huffy/ mowiac: Przydzili Łau do iednego hufu/ a pobiye gi/ y drugi huf ktorzy ostatni iest/ bedzie zachowany.

Trzekł Jakob/ Boże oycá mego Abrahama/ y Boże oycá moiego Jzaaka: Panie ktorys mi rzekł: wroc sye do ziemie y do oyczyny twoiey/ a uczyniec dobrze: mnieyssym ia iest niż wszytkie miosierdzia twoie/ y niż prawda twoia ktoras wypelnit lu

iosue: 22.

iosue: 24.

Gene: 31.

Pierwszē kriegi Nozessowe

1 Reg: 25.

żebnikowi thwemu. O kiju thelko moim prześedtem Jordan ten: a teraz ze dwie ma huffy sie zaa wracam. Wywoboc mie z reki brata moiego Ezau/ bo sie go barzo boie/ aby snadz przyiechawşy nie pobit ma tek y synow gich. Thys mi obiecat żeśmi miał dobrze uczynić/ y rozmnożyć plemie moie iako piaset morza/ ktory prze mnostwo swe/ zliczon być niemoże. A gdy spat tam oney nocy/ oddzielił stych rzeczy ktore miał/ dary Ezau bratu swoiemu: kōz dwie ście/ kōzow dwadzieścia/ owiec dwie ście/ y baranow dwadzieścia/ wielbładow samiec kotnych z zrzebiarki gich trzydzieści/ krow czterdzieści/ y bykow dwadzieścia/ oslic dwadzieścia/ y zrzebiat gich dziesięć. I poslat przez rece slug swoich każda trzode z osobną/ y rzekł dzieciom swoim: Idziecie przedemna/ a niechay bez dzie stado od stada o podal. I przykazat pierwszemu/ mowiac:

Potkali sie stoba Ezau brat moy/ a bez dzieli cie pytat/ Czyieś albo/ Gdzie idzieś? albo Czyie to iest co żenieś? odpowies: Stugi twego Jakoba/ poslat to za dar Panu swemu Ezau: sam też za nami idzie. Ta też rozkazat wtoremu/ y trzeciemu/ y wysytkim kthorzy gnali stada/ mowiac/ tymiś slowy mowcie do Ezau/ gdybyście go našli/ a przydaycie/ sam też Jakob sluga twoy za nami droga idzie. Bo tak mowit/ wstaganego pierwey dary ktore przesyłam/ a potym go sam wzrzej: awo snadz lutość nademna okaże. Vprzedzily thedy dary przed nim/ a sam zostat oney nocy w obozie. A gdy rano wstat/ wziat dwie że nie swoje/ y tylosi sluzebnic z iedenascia synow/ y przeprowit sie przez Brod Jakobow. Przewiozt też wysytkie rzeczy kthore k niemu przynalezaty/ a pozostat saminstek.

Osce: 12.

A oto maż mocowat sie snim aż do zaránia. Kthory widzac że go przemoc nie mogt/ obrazit żyte ledzwi iego/ a natchmiast wwieta. I rzekł do niego: puść mie/ bo inż zorza wschodzi. Odpowiedziat:

Nie puśćcie cie iesli mi nie bedzieś bogośławit. Tedy rzekł: Co za imie maś? Odpowiedziat/ Jakob. Tedy on: Latak inż powiada/ niebeda cie zwac Jakob/ ale Israhel. Albowiem ponieważes przeciwo Bogu był silen/ daleko wiecey przeciwo ludziom przemożesz.

Pytat go Jakob: Powiedz mi ktorym imieniem cie zowa? Odpowiedziat/ Czemu sie pytaś imienia mego/ ktore iest dziwne? I bogośławit mu na tymże miejscu. Wiat tedy Jakob imie miejsca oneo/ Sanuel mowiac: widzialem Pana twarza w twarz/ y zbawiona iest dusza moja. I wzeşto mu natchmiast słońce/ gdy odeszto od nieo/ Sanuel/ (widzenie Boże: Jale on okulhawiat na noge. I dla tey przyczyny/ nie iadaia żyty synowie Israelscy/ ktora wwieta w ledzwi Jakobowej/ aż do ninieyszego dnia/ przeto iż dotknat żyty ledzwi iego: y zmartwiata.

Cap. 33.

Jakob Ezau iasławie przytal/ y ledwie sye dat y prośie/ By odniego dary przytal. potym Ezau do Sebyr/ Jakob do Salem/ tedy y rola kupit/ y otar: Bogu wywiody/ rojesly sye.

Podniosşy Jakob oczy/ wzrzał Ezau przychodzacego a snim czterysta meżow: I oddzielił syny Liey y Rachel/ y obudwu dziewek: a postawit obiedwie dziewce y dzieci gich na przodku: Lia y syny iey na wthorym miejscu: a Rachel z Jozephem naposlad. A sam w przod idac/ poćciwośc wyrzadził naktoni wşy sie ku ziemi siedm/ kroc/ aż bliżey brat iego przystapit.

Biezac tedy Ezau naprzeciwo bratu swemu/ obtałit go/ y ścisłaiac syie iego y całuiac/ plakał. A podniosşy oczy wzrzał niewiaşty y dzieci gich/ y rzekł: co zacś sa ci co za toba ida iesli ku tobie przynalezaj: Odpowiedziat/ dziatki to sa/ ktore mi darowat Bog sluzebnikowi twemu. I przybliżyşy sie sluzebnice y synowie gich/ wklonity sie. Przystapita też Lia z dziećmi swemi/ y takież sie wklonili: na ostatet Jozeph y Rachel ktaniáli sie.

I rzekł Ezau: A to co za huffy kthorem potkał? Odpowiedziat: żebym nálaśł táske v paná moiego. Tedy on rzekł: Nam dosic bracie moi/ miey twe sobie. Rzekł Jakob: prośe niech tak niebedzie. Ale ieslim nálaśł táske przed oczyma twemi/ przymi podarzenie zrať moich. Albowiem gdym wzrzał oblicze twoie/ iakobym wzrzał twarz Bożę. Smituysie nademna/ a przymi sto

Gene: 35.
3. Re: 18.

Iud: 13.

Gene: 27.

Genesis rzezone.

go sławieństwo kthorem przyniosł tobie / y ktore mi darował Bog / dawajaci mi wшы skto. Zaledwie przymussony od brata przysiat / y rzekł.

Idzmy pospociu a bedec thowarzyssem drogi twoiey. Rzekł Jakob: wieś Pannie moy / żeć dziatki mam soba młodziu / kie / owce też y krowy cielne / kthorem iesli gwałt uczynie chodzeniem wielgim / odehy da mi iednego dnia wшы sktę skada: Niechay iedzie wprzod pan moy przed służebnikiem swoim / a ia poyde zlekkā zanim wšopy iego / iako obaczę że beda mogły (nadażyc) dziatki moie / aź przyjde do pana mego do Seyr.

Odpowiedział Ezau / Prose cie / niechay wšdam złudu ktory semna iest / pozostana niektorzy co być pomogli towarzyszowa na tej drodze. Rzekł: Nie potrzeba tego / tylko to iedno potrzebuie / abym nalażt iaske przed oblicznością twoia Pannie moy. Wrocił sie tedy onego dnia Ezau / droga kthora był przyiachał / do Seyr. A Jakob przyšedł do Sochor / gdzie zbudowawšy dom y rozbiwšy namioty / nazwał imie mieśca onego Sochor / to iest / Namioty. I šedł do Salemu miastā Sychemskiego / ktore iest w ziemi Chananeyskiej / potym gdy sie wrocił z Mezopotamiey Syrijskiej / y mieśkat przy onym miasteczku. I kupił część roley na ktorey był rozbił namioty / od synow Hemor oycā Sychemowego / za sto Baranow. A wywiódłszy tam oltarz / wzywiał na nim namocnieyszego Boga Iśraelskiego.

Cap. 34.

Dla gwałtu ktory sye Dynie stał / Sychemowie na przod sye obrzezali / potym od synow Jakobowych byli wyglądzeni / y miasto zburzono. dla czego wšdam Jakob syny swe Symeon y Lewi / poszukał.

S Wyśta pothym Dynā corkā Ley / żeby ogładatā niewiaśty oney krainy. Kthora gdy wżrzał Si / chem syn Hemorā Eweyskiego / Kriaze oney ziemie / rozmitował sie iey / y wniwšy ia spat snia / gwałt uczyniwszy pannie. I spoita sie snia duffā iego / a smutna vlegował łagodnymi slowy. A šedłszy do Hemorā oycā swego / rzekł: weźmi mi te dzieweczke za żonę.

Co gdy wšlyśat Jakob / w niebytności synow / bo sie byli okolo pāstwy bydtā zabāwili / miledat aź sie wroćili. A gdy wyšedł Hemor oćiec Sychem / żeby mowit z Jakobem: alic synowie iego przychodza z posłā: I wšlyśawšy co sie stało / rozgniewali

sie bārzo: przeto iż hāniebna rzecz uczynił przeciwko Iśraelowi / gwałt uczyniwszy coree Jakobowej / a niesłusna rzecz zbroit.

Mowit tedy Hemor do nich: Sychem synā mego duffā / ietā sie corki wāśey / przeto daycie mi ia za żonę a (od tychmiast) młeymy z obu stron wolne małżeństwą / corki wāśey wydaycie za nas / a corki nāssey poymyć / a mieśkaycie sntami. Macie (oto) ziemie w swej mocy / sprāwuyć / kupć / a wladniayć nia. Ale y Sychem do oycā y brāciey iey rzekł: Niechay nayde iaske v was: a cokolwiek byście wštāwili / dam. Podwysćcie wianā / darowajdaycie / rad dam co iedno zachceć / tylko daycie mi te dzieweczke za żonę.

Odpowiedzieli synowie Jakobowi / Sychemowi y oycu iego na ogulach / gniewā iac sie o z gwałcenie siostry. Nle możemy tego uczynić co żadacie / ani możemy dāć siostry swej ciotkowi nieobrzezanemu / bo to niesłusna y hāniebna iest v nas. Ale tāk sie możemy porownać / iesliże chcecie sie nam przypodobāć / żeby każdy miedzy wāmi mēżczyznā był obrzezany. Thāk bedziemy y wam dāwāć / y my od was brāć corki wāśey / y bedziemy sntami mieśkat / y sntaniem sie za ieden lud. Ale iesli byście sie niechcieli obrzezowāć / weźmiemy corkę nāsę a odehydziemy.

Podobātosie Hemorowi tho co mu podali / tudzież y Sychem synowi iego / ani oddatā młodziem daley / by był niemiat wnet uczynić / co požadali: Bo mitował dzieweczke / y był zacniwšy nādewšy sktę / mi ktorzy iedno byli w domu oycā iego. I wšłedłszy w brane mieyska / uczynili rzecz do ludzi: Otho ci mēżowie y spokoyni sa / y chca mieśkat sntami: Niechay prācuia nā ziemi / y niechay ia sprāwuiā / kthorā iednā / iako przestrona y syroka iest / tāk też robotnikow potrzebuie: corki ich bedziemy brāli za żony / a nāsę za nie wydāwāć bedziemy. O iedne nam tylko rzecz idzie / ktora sie nam odwroczy tāk rzecz dobra: Iżbyśmy tylko obrzezali mēżczyzny nāsę / obyczaiu wtym ich narodu nāsłāduiac. Ale mātetność ich / y dobytki / y co iedno mā ia / nāsę beda. Tylko im pozwolmy tego / thedy mieśkatāć pospociu / uczynimy ieden lud.

Żezwolili nāto wšy sktę / obrzezawšy wšy sktę mēże. Ali oto dnia trzeciego / kiedy nawietśā boleść bywa zran / dwā synowie Jakobowi Symeon y Lewi brācia Dyny / pochwyćwšy miecze / wšli do miasthā sntiele: y pobiwšy wšy sktę mēże / Emorā y Sichemā tākies zamordowāli / y wzięli Dynę siostrę swoię z domu Sychem. A gdy

ludit: 9.

Gene: 49.

Gene: 28.

Iosue: 24.

Gene: 30.

2. Re: 13.

Pierwsze kriegi Abrahama

ony wyszły / oborzyli sye na pobite drudzy sy nowie Jakobowi: y zburzyli miasto / y pom scili sye z gwałcenia Panny: owce ich y do bytek inny / y osy y wszystkie rzeczy pobu rzyli ktorekolwiek w domu albo na polu by ty / dziatki y żony ich / w niewola zabrali.

Co gdy uczynili smiele / Jakob rzekł do Simeona y Leui: zafrasowaliście mie / a przywiedliście mie w nienawiść do Chá nanieczyków y Pherezeczyków / obywatelow tey ziemie. Was niewielki poczet / a oni iesli sye zbiora / poraża y zgładza mnie y dom moy. Odpowiedzieli: A wiec iako swowolney białey głowy mieli vyz wac syostry nasze?

Cap. 35.

Jakob awszy białwany Jakob przy Sychem / a to nazaniem pańskim / szedł do Bethel tam Rachel przy porodzeniu Beniamina umarta. Ruben y Bala spal. licha synow Jakobowych. y Jsaak przy synach vumart.

A ten czas mowil Bog do Ja koba. Wstań a idź do Bethel mieszkayże thám / A uczyni oł tarz panu Bogu / ktoryc sye wkazał kiedyś / vciekat przed Ezau brátem twoim. Tedy Jakob / ze zwaawsy wszystkie dom swoy / rzekł: Odrzuć cie Bogi cudze ktore miedzy soba macie / y oczyszcicie sye a odmienieć szaty wasze: wstań cie a vstapmy do Bethel / że tam uczynimy ołtarz panu Bogu ktory mie wysluchal czasu smutku mego / y byt mi towarzyszem drogi moiey.

Dali mu tedy wszystkie Bogi obce kto re mieli / y kolski ktore byty na ich vssu. A on zakopat ie pod Therebintowym drze wem ktore iest za miastem Sichem. A gdy sli / strach Boży przypadł na wszystkie mia stha wokoto / tak iż niesmieli gonic odcho dzacych. Przyszedł tedy Jakob do Luzy / ktore iest w ziemi Chananeyskiej przezwi skiem Bethel: sam y lud wszytek tego. I zbu dowal tam ołtarz / a nazwał imie miesca onego / Dom Boży: abowiem tam sye mu wkazał Bog / gdy vciekat przed bráthem swoim.

Tegoz czasu umarta Delborá matka Rebekki / y pogrzebiona iest przy samey go rze Bethel pod debem: y nazwano imie mie sca onego / Dab ptáczu. I wkazał sye zas Bog Jakobowi gdy sye wrocil z Mesopo tamiey Siriyskiej / a przyszedł do Bethel: I stogosláwł mu / rzecz uczyniwszy. Nie bedziej zwan wiecey Jakobem / ale Isrá hel bedzie imie twoie. I nazwaigo Isrá helem. I rzekł do niego.

Ja Bog wszechmogacy / Rozsny a roz mnoż sye: Narodowie y ludzie wiele po ko lenia z ciebie poyda / wynida ktolowie z biodr twoich. I te ziemie ktoram dat A bráhamowi y Jsaakowi / dam tobie y ple mieniu twoiemu po tobie. I odszedł od niego / a on wywiodł napis na kámienu / na tymże miejscu gdzie mu Pan Bog mo wiał: offiaruiac y leiac nań offiary Napoy ne y polewáiac oleiem / y nazwał imie mies ca onego Bethel.

Wyszedł tedy stámtad / y przyszedł do ziemie ktora wiedzie do Efraty / w wio sne gdzie gdy sye Rachel przy porodzeniu pracowata / dla trudności rodzenia / pocze ta w niebezpieczności być. I rzekła do niey Bába / ktora przy porodzeniu by wa. Nieboż sye bo y tego syna bedziej mia ta. A gdy prawié dusá dla boleści wy chodzita / a śmierć iuż nádhodzita / nazwa ta imie syna swego / Benoni: to iest / Syn boleści moiey: Ale oćiec nazwał go Beni áminem / to iest / synem prawice. Umarta tedy Rachel / y pogrzebiona iest na drodze ktora wiedzie do Efraty / a ta iest Beth leem. I wywiodł Jakob napis na grobie iey: A ten napis grobu Rachel trwa aż do ninieyssego dnia. Wyszedł potom z támtad / y rozbił namiotch za wieża (Eder) co sye wytláda / Stáda.

A gdy mieskał w oney kráinie / odszedł Ruben / y spat z Bala z mitosnica oycá swego / co iednak iemu nie bylo táimno. Było tedy synow Jakobowych dwánaś cie. Synowie Liey / pierworodny Ruben / pothym Symeon / Lewi / Juda / Jsa char / y Zabulon. Synowie Rachel: Jozeff y Benjamin. Synowie Bály słuzebnice Rachel: Dan y Neptalim. Synowie Zelf sy słuzebnice Liey / Gád y Aser. Ci sa Synowie Jakobowi / ktore miał w Mezo potámiey Siriyskiej.

Przyszedł też do Jsaaká oycá swoiego do ziemie Nambre / do miastá Arbe / a ta iest Hebron: w ktorym pielgrzymowal Abra hám y Jsaak. I wypeinito sye dni Jsaako wi sbo y osmdziesiat lath: a starzawsy sye

Math: 1:

1. Reg: 4.

Gene: 48.

Mich: 4.

2. Re: 16.

Gene: 30.

Gene: 49.

Gene: 28.

Gene: 28.

Gene: 24.

Gene: 31.

3. Re: 18.

umart.

Genesis rżeczone.

vmart y przytożon iest do ludu swego star y dni pełen: I pochowali go Ezau y Jakob synowie iego,

Cap 36.

Ezau dla wielkiej obfitości z jona y z dziećmi od siedl od Jakoba brata swego. Rod też wšyćciek Ezau w kiazetach y w krolach/ oppidie.

Ezo iest rod Ezau/ ktory stowicie iest Edom. Ezau wziat żony z corek Chananańskich: Ade cörke Elom Heteyskiego/ y Oolibamy cörke Ani cörke Sebeona Heweyczy/ kazy Basemath cörke Ismahelowa/ siostry Nabaiothowe. I porodziła Ada/ Elifaz za: a Basemath porodziła Rahuelä: Oolibama porodziła Jehusa/ y Jhelonä y Chore: Ci to synowie Ezau ktorzy mu sye zrodzili w ziemi Chananeyskiej.

Wziat thedy Ezau żony swoje y syny y cörki y wšelkiego cztowieka domu swego/ tudziez y majątność/ y dobytki/ y wšyćto co jedno mogt mieć w ziemi Chananeyskiej/ y siedl do inšey krainy/ a odpiedl od brata swego Jakoba: Bo bärzo byli majątni/ tak iż pospolitu mieścić niemogli/ ani ich mogła znośić ziemia w ktorey pielgrzymowali/ dla mnożstwa trzod. I mieřkat Ezau na gorze Seyr a tegoż (Ezau) zowia Edom.

A ten iest Rod Ezau/ oycä krainy Edomskiej na gorze Seyr/ y tży imiona synow iego. Elifaz syn Adu żony Ezau/ Rahuel też syn Basemath żony iego. I miał Elifaz syny Themana/ Omarä/ Sefoa/ Gätana/ Cenezä/ y Chore. I była Thama na młodościä Elifaza synä Ezau: ktora mu porodziła Amalechä. Ci sa synowie Adu żony Ezau. A synowie Rahuel: Naath y Zara/ Semmä y Meza. Ci synowie Basemath żony Ezau. Byli też y synowie Oolibamy cörki Any cörki Sebenonowej/ żony Ezau/ ktore mu zrodziła/ Jehus y Jhelon y Chore.

Ci też kiazetä synow Ezau. Synowie Elifaza pierworodnego synä Ezau: kiazetä Themän/ kiazetä Omar/ kiazetä Sefua/ kiazetä Cenez/ kiazetä Chore/ kiazetä Gätan/ kiazetä Amalech.

Ci sa synowie Elifazowe w ziemi Edomskiej/ y ciß synowie Adu.

Thakież ci sa synowie Rahuelowy synä Ezau: kiazetä Naath/ kiazetä Zara/ kiazetä Semmä/ kiazetä Meza/ the sa kiazetä Rahuelowy w ziemi Edomskiej y ciß synowie Basemath żony Ezau.

Ci zaś synowie Oolibamy żony Ezau:

kiazetä Jehus/ kiazetä Jhelon/ kiazetä Chore. Te kiazetä Oolibamy cörki Any żony Ezau: Ci sa synowie Ezau y the kiazetä ich: a ten stowicie iest Edom.

Ci sa zaś synowie Seyr Horreowego ktorzy mieřkali w trey ziemi/ Lothan/ y Sobal/ Sebeon/ Anan/ Dison/ Aser/ y Disan. The sa kiazetä Horreowy synä Seyr w ziemi Edomskiej/ Byli też synowie Lothan/ Hory y Heman/ a była siosträ Lotä nowä Thamma.

A ci zaś synowie Sobal: Aluhä/ Mäneeth/ Ebäl/ Seffo y Onam. A Sebeonowi zaś synowie ci: Achia y Anän. Tho iest ten Anan/ ktory nälasl (Jemym) wody ciepłä na pusczy/ gdy päsł oflice Sebeonä oycä swotego. I miał synä Dizana/ a cörke Oolibame. Dysanowi lepał synowie ci. Abdäm Jesän/ Jethran y Charän. Ci też zaś synowie Aser: Bälaänä/ Sewan/ y Achan. Miał theż syny Disan/ Husä y Aranä.

Te kiazetä Horreyscy: kiazetä Lotan/ kiazetä Sobal/ kiazetä Sebeon/ kiazetä Anä/ kiazetä Dison/ kiazetä Aser/ kiazetä Disan: tży kiazetä Horreyscy: ktorzy rořkázowali w ziemi Seyr.

Krolowie lepał ktorzy krolowali w ziemi Edom/ przed tym niżli mieli krolä synowie Israhelscy/ ciß byli: Belä syn Beorow/ a imię miästä iego Denabä. Vmärt pothym Belä/ y krolował po nim Jobab syn Zary z Bozrä. I gdy vmärt Jobab/ krolował zaś Huzän z ziemie Themänskiej. Ten też gdy vmärt/ krolował po nim Adad syn Bodady/ ktory porażil Mädyanczyki w krainie Moabskiej: a imię miästä iego Awith. A gdy vmärt Adad/ krolował po nim Semlä z Mäzrekty. Gdy zaś y ten vmärt/ krolował po nim Saul od rzeki Rohoboth. Gdy też zaś ten vmärt/ postapil po nim na kroleřthwo Bälaänä syn Achoborow. Gdy takież y ten vmärt/ krolował zaś Adär: a imię miästä iego Phau: a zwano žone iego Meetabel/ cörkä Märedy/ cörki Mezaäbowey.

The sa tedy imiona kiazath Ezau po rodzinach/ y po mieřcach y przezwiřkach ich: kiazetä Thamma/ kiazetä Aluha/ kiazetä Jetheth/ kiazetä Oolibama/ kiazetä Elä/ kiazetä Phinon/ kiazetä Cenez/ kiazetä Themän/ kiazetä Mäbzär/ kiazetä Mägdyl/ kiazetä Hyram: The sa kiazetä Edomscy obywatäcy w ziemi pänowania swego/ a then iest Ezau oćiec Idumeyczykow.

I mieřkat Jakob w ziemi Chananeyskiej/ w ktorey oćiec iego pielgrzymował/ a the sa rodzaie iego.

I. Par: 2.

Gene: 36.

Leui: 19.

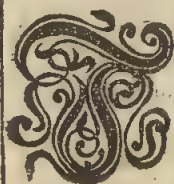
I. Parä: 1.

Pierwsze kriegi Aoyzessowe

Cap. 37.

Joseph gdy swemu syny bratry nasye wiecey trusyt ledwo ze miazabur od nich/ za rada Judy przedan pierwey Imaelitom/ od oycy oplakany/ w Egypcie za przedan potym Putysarowi.

Dzeph w fiesnaście lath bedac/ pasci stado z bracia swoia/ ieszeze bedac pacholeciem a byt z synmi Baty y zelphy jon oycy swego: y oskarzyt bracia swoie v oycy o grzech barzo sprosny. A Israhel mitowal Jozephá nad wysytkiem syny/ przetho iz go mial w starosci swey: y uczynit mu sukienke miemiona.

Gene: 42.

Widzac bracia iego ze gy ociec wiecey nad insey syny mitowal/ nienawidzieli go y niemogli sutim nic tascawego mowic. Przydalo sye iz powiadatsen braciey swey ktory widziat/ a ta rzecz/ byla przyczyna y pobudka wietsey nieprzyiazni. Trzekt Jozeph braciey swey: postuchaycie sinu mego ktorym widziat: Zdatomisye/ iako bysmy wiazali snopki na polu: a snopek moy iako by powstat y stanat/ a wase snopki okoto stoiace/ ktaniaty sye snopkowi memu. Od powiedzieli bracia iego: wiec ty krole na sym bedziesz: albo tedy bedziemy poddani mocy twey? Ta tedy przyczyna snow y ta kie rzeczy/ zawisci y nienawisci zakat y zapate dodawaly.

Widziat tez y drugi sen: ktory powiada iac braciey swey rzekt: Widzialem weenie iakoby słońce y miesiac y gwiazd iedenastacie/ ktaniaty mi sye. Co gdy oycu swemu y braciey swey powiedziat/ Ofuknat go ociec iego mowiac: Coz sye to rozumie przez then sen ktorys widziat? Wiec ia y matka twoia/ y bracia twoi bedziem ci sye ktaniac na ziemi: Nienawidzieli tedy go bracia iego: ale ociec milczac/ ta rzec mial na do brym saczeniu.

A gdy bracia iego/ pasac bydto oycy swe

go byli na miejscu kthore zowia Sichem/ rzekt do niego Israhel: Bracia twoi pasa owce w Sichmach/ Chodz sam posle cie do nich. Ktory gdy odpowiedziat: gothowem/ Rzekt: Jdz a ogladay iesli sye wysyt ko sezesliwie wodzi braciey twoiey y dobytku/ a day mi znac co sye dzieie. Postan byt Jozeph z padolu Ebron/ y przyszedl do Sichem.

1. Reg: 3.

J nad sedl go maz/ a on sye thuta po polu/ thedy go spytat czegoby sukac. On odpowiedziat: Braciey mey patrze/ Powiedz mi/ gdzie pasa bydto. Trzekt mu on maz: odeslic z miesca tego/ alem slysat gdy sye zmagiali/ podzmy do Dothaym. Thedy sedl Jozeph za bracia swoia/ y nalazt ie w Dothaym.

Oni gdy go wzrzeli zdaleka przed tym ni si do nich przyszedl/ myslili go zabic/ y mowili spotem: onoc rozprawca snow idzie/ podzmy zabymy go/ a wrzucmy w studnia/ y rzeczymy/ ze go zwierz okrutny pozart: Tedy sye wkaze co mu the syny pomoga.

Math: 21.

Mar: 12.

Luc: 19.

Ostysawszy to Ruben/ starat sye iakoby go mogt wyswobodzic z rak ich/ y mowit: Nie zabijaymy go ani rozlewaymy krwi ie. Ale wrzucmy go wte stara studnia ktera iest na puscy/ a rece sye zachowaycie niewinne. To mowit/ cheac go wyiac z rak ich y przywrócic oycu swemu.

Gene: 42.

Luc: 20.

Wneth iako skoro przyszedl do swey braciey/ zewlekli go zoney sukienki sachowaney/ dlugiey as do kostek: y wpuscili go w one studnie stara w ktorey niebyto wody. Wsiadly tedy zeby iedli chleb/ wzrzeli Israhelity kupce iadac z Galaad y wielbtady ktorzy niesli woniatace rzeczy/ żywice y Mirre do Egiptu. Tedy rzekt Judas braciey swey: Coz za pozytek bedzie iesli zabijemy brata nase/ a bedziem tatic krwi ie? Lepiey go przedaymy Israhelitam/ wzd dam rak nasych nie pomazemy krwi/ Bo iednak brath y ciato nase iesli. Przyskali bracia na rzeczy iego. J gdy mimo nie ia-

Chali

Genesis rzezone.

Sapie: 10.
Psal: 14.
Acto: 7.

Gene: 44.

hali Eupcy Madyanscy/ wyciagnawszy gi
z dotu/ przedali Jsmahelitom za dwadzie
scia srebrnych pieniedzy: a oni wzietego z
soba do Egiptu.

Wrocilwshy sye Ruben do Dotu/ a niena
lassy dzieciecia/ y rozdarszy odzienie na
sobie przyszedl do braciey swey narzekaiac/
Niemasz dzieciecia/ gdzie sye ia mam po
dziec: Wzieli tedy suknia tego/ a zabiw
shy kozle vmazali we krwi: nalassy the k
rzy by ia doniesli oycowi/ mowiac: Nale
zli my te suknie/ ogladay Jesli syna twego
jest czyli nie:

Ktora gdy poznal ociec/ rzekl: Suknia
tho syna moiego jest. Zwierz ukrutny/ z
iadt go/ Bestia pozarta Jozeph. I roz
darszy odzienie/ oblokt sye we wtosy/ y pla
kat syna swego przez dlugi czas. A gdy sye
zesly wszytkie dzieci iego/ aby vmierzli
bolesc oycy swego/ niechcial wziac pocie
senia/ ale mowil: zshapie ptaczac za sy
nem swoim do piekta. I gdy tak trwat w
ptaczu/ Madianitowie przedali Jozeph
w Egipte Puthysarowi komornikowi
Pharaonowemu/ ktory byl Zethmanem
nad Rycerstwem iego.

Cap. 38.

Judasz mial trzy syny z zona Chananeyska. dwatna
dal Chamar/ a posmierci ich sam ia niewiedzac po
znal/ y mial Sares y Zaram.

Egoz czasu odshedszy Judasz od
braciey swey/ wdat sye na go
spode do meza Odollamitkie
go imieniem Zyr. I wzrzat
tam corkę cztowieka Chananeyskiego
przezwiktem Sue: Poiat ia y
wshedt do niey. Ktora poczeta y porodila
mu syna/ y nazwata imie iego Zher. I zasye
poczawshy syna drugiego ktorego porodila
nazwata Onan. Trzeciego tez porodila/
a dala mu imie Sela. ktorego porodilwshy
iuz wiecey rodziec przestata.

Dal potym Judasz zone pierworodne
mu swemu Zher/ imieniem Chamar. A byl
ten Zher pierworodny Judy/ zlośliwy
przed oblicznoscia Panska: y dla tego za
bith jest od niego. Mowil tedy Judasz do
Onan syna swego: Wnidz do zony brath
twego/ a zeym sye snia/ abyś sptodzil ple
mie bratu swemu. Onwiedzac ze sye nie ie
mu synowie rodziec mieli/ wshedszy do zony
brata swego/ nasyenie haniebnie pslowat/ a
by sye dzieci imieniem brata ie^o nierodzily.
I dla tego zgtadzil go Pan/ ze rzecz ha
niebna czynil.

Przechomowil Judasz do Thamar nie
wiaſtki swojej: Badz wdowa w domu oyc
ca twego/ az wroscie Sela Syn moy: bo

sye obawat zeby y on nie vmart iako bracia
iego. Ona stala y mieszkata w domu oycy swe
go. Potym gdy iuz niemaly czas minat/ v
marata jest Sua zona Judy: ktory wyzato
wawshy iey/ y wziawshy pocieszenie/ sedl do
onych ktorzy strzygli owce iego/ samy Zy
raz owcarz iego Odollamita/ do Cham
nas.

Ipowiedziano Chamar/ ze swiektier iey
sedl do Chamnas ku strzyzeniu owiec: Te
dy zlozywshy odzienie wdowie/ wzietla na sye
fate letnia: tak ze odmieniwshy faty swoje
siadla na roslaniu oney drogi ktora wie
dzie do Chamny: a to dla tego ze iuz byl do
rost Sela/ a nie wzietla go za meza. Gdy ia
wzrzat Judasz/ mial za to ze by byla swo
wolna biata glową/ bo byla zakryta twarz
swo/ by iey niepoznano/ I przyszedshy kniey
rzekl: Niebadz przeciw themu ze cie bede
mial gwoli: bo niewiedzial by iego nie
wiaſtki byla. Ktora gdy odpowiedziata.
Coz mi stego przydzie ze cie ksobie przypu
scze: Rzekl: przyslec kozietka z stad. Od
powiedziata mu zas na tho: vczy nie co ze
chcesz iesli mi dasz zakon/ dokad mi tego
nieprzysles co obiecues. Rzekl Judasz: co
chcesz miec zakonadzie: Odpowiedziata:
pierzcień y zaponke/ y laske ktora w reku
trzymasz: Naiedno thedy poznanie/ nie
wiaſtki poceta: y wstawshy odesta. A sto
zywshy odzienie ktore miala na sobie/ oblo
kla sie w odzienie wdowie.

Postat tedy Judasz kozietka przez paste
rza swego Odollamite/ aby wzial zasye
zakonadzie byt dat niewiescie: on gdy iey
nie nalast/ pytal ludzi miesca onego/ gdzie
jest ona niewiaſtki ktora siedziata na rosta
niu tych drog: Gdy wszytkcy odpowiadali:
ze niebyta na tym miejscu niewieciwa nie
wiaſtki: wrocil sie do Judy y rzekl do niego:
Nie nalaztem iey. Ale y ludzie miesca one
powiadali mi: ze tham nigdy nie siedziata
niewieciwa niewiaſtki. Rzekl Judasz: Nie
chay ze tam ma/ pewnie o klamstwo na
nas starzyc sie niemoze/ iam iey postat ko
zla iakom bit obiecat/ a tozes iey nie nalazi.

Ally po trzech krieszycach/ powiedziano
Judzie/ ze wystapila Thamar niewiaſtki
ka twoia/ y tak sie zda ze by byla brzemiem
na. I rzekl Judasz: Wymiedzcie ia ze be
dzie spalona. Ktora gdy iuz wiedziata na
smierc/ postata do swiektre swego mowiac
stegom meza poczeta ktorego sa ty rzeczy:
Poznay czy tho pierzcień/ czyia zaponka/
czyia laska: On poznawshy swe dary/ rzekl:
Sprawiedliwsza jesth nizli ia/ zem iey nie
wydat za Sela syna mego. Wszakoz wie
cey iey nie vzna.

Gdy iuz przychodzilo ku porodzeniu/ v
kazaly sye bliznieta w iey żywocie: y gdy iuz

Gene: 37.
2.Reg: 13.

Leui: 18.

Num: 26.

Deute: 25.

Pierwsze Księgi Mojżeszowe

1. Para: 2.
Mathe: 4.

dziathki wychodzący/ ieden wyniosł rękę/ tedy na niego Bába wwiązata nie czerwona/ mówiac: Then naprzód wynidzie. A gdy on zaś wciągnął rękę/ wyszedł drugi/ rzekł niewiasta: Cemu sie dla ciebie rozdzieliło to wszystko? Dla tego tedy rzeczy nazywata imię jego Phares. Potym wyszedł brat jego na którego rece była nie czerwona/ którego nazywata Zará.

Cap. 39.

Gdy sye Josephowi na wsem szczęśliwie w panu wodziło/ paniu gdy go poję na nierząd nie mogła/ oskarżyłagi przed panem/ a on do ciemnicy wrzucił/ wszakże y tam pan Bog go nie opuścił.

Gene: 37.

Kzywieziono tedy Josephá do Egiptu/ y kupił go Putyphar komornik Pharaonowy y Sethman wojska jego mąż Egiptski/ z ręki Isinahelitoro/ ktorzy go przywiezli y był Pan snim. Był tedy meżem we wszytkich sprawach szczęśliwym: mieszkając w domu pana swego/ ktorzy to wybornie wiedziat/ że był Pan snim/ a iż wszystko co czynił/ od niego było sprawowane/ przez rece jego. Inalazt Joseph także w pana swego y służył mu. A wysadzony od niego na wszyctkie sprawy/ rzadził wszyctek dom ktoremu pan zwierzył/ y wszycko co mu było polecono: Błogosławił też Pan domowi onego Egiptczyka dla Josephá/ y rozmnożył tak w domu iako na polu wszyctkie jego majątność. A wiecey (pan wdomu) niewiedziat/ iedno othym co iadł.

Gene: 38.
Isaie: 45.

1. Re: 16.

A był Joseph piękny na obliczu/ y wodził cinnoto wezwżenia.

Po niemato dni/ rzuciłá pání oczy má na Josephá/ y rzekłá do niego: Spi semna/ on żadnym sposobem zezwolic niechciał tak zleniui wczynkowi/ ale rzekł do niego: Otho pan moy/ dat mi wszycko w moc/ niewie co má wdomu swoini/ A nie maś thego co by nie było w iney mocy/ a czego bymi nie poruczył/ kromiá ciebie/

ktora jesteś żona iego. Jakoż bym ja mógł wczynieć thak haniebna rzecz/ a wystąpić przeciw panu memu: Themiz storoy na każdy dzień odprawiat ia: ale przedsy niewiasthá przytyskowata młodziencowi/ ale on/ zbraniat sie zawždy czudzołostwa.

Przydatosye iednego dnia/ iż wśedł Joseph do domu/ cheac coś sam krom innych sprawować: thedy oná wchwyciwszy podobet śiaty iego/ rzekłá: Spi semna. Thedy on niechawszy wrece iey śiaty/ wyrwinat sye zniey y wybieżat precz: A gdy obaczyta niewiasthá odzienie iego w rękach swoich/ a syebie być wzgardzona/ wezwata k sobie ludzi ktorzy byli w niej w domu/ y rzekłá do nich: oto moy pan/ wziat wdom ydowiná iż by nas zelżył a nasmiat sye. Wśedł do mnie je by mi gwałth wczynieć/ A gdym ietá wotac/ y gdy wśyśat wotanie moie/ zostá wit płaszcż kthorym thrzymatá/ y wcielt precz.

A żeby rychley themu wiare wczynitá/ płaszcż kthory ściagnetá/ wkazata meżowi swemu/ gdy przyszedł do domu/ mówiac: Wśedł do mnie then slugá ydowin ktore gos przyiat je by mi stomote wczynieć: A gdy wśyśat jem ietá wotac/ wyrwinat sie sptaszcza kthorym thrzymatá/ y wcielt: To wśyśa wszy Pan a wierzac bázro żenie swey: rozgniewat sie/ y dat Josephá do ciemnice/ gdzie wieźnie krolewscy siedzieli/ y tam je go zamkniono. Ale Bog był z Josephem/ y smitowat sie nád nim: y dat mu także przed oblicnościa stárszego oney ciemnice. On podat mu w moc wszyctkie wieźnie ktorzy byli w sibrzy trzymáni/ y co sye kółwiek dziatá/ tho wszycko sye dziatá przezeń ani wiedziat oczym/ zwierzywszy iemu wśyctkiego. Abowiem Pan był snim/ y wszyctki sprawy iego rzadził.

Cap. 40.

Joseph dwiema rzędnióm Pharaonowym sny wykłáda prawdywie/ tak i sye wszycko potym wypełnilo.

Dy sye thy rzeczy staty/ tráphi to sie/ że coś przewinili dwá rzędniocy Szynkarz y Piekárz Krolá Egiptskiego/ przeciw panu swemu: rozgniewawszy sye na nie Pharao (Bo ieden włádnat nád synkarz mi/ a drugi nád piekárzmi) dat ie do ciemnice Set hmanśkiey/ gdzie thez y Joseph siedziat. Ale sbroż ciemnice/ poruczył ie Josephowi/ ktory y służył im.

Po niektorym czasie gdy byli wonym ietwie/ snitá sye obiemá wedle pothrzeby y spraw przysłuszących im. Do ktorych gdy

wśedł

Genesis rzeczone

wsped Jozeph rano a obaczyt ie byc smu-
tne/ pythai ich/ czemuście thak dziś smu-
tni nad zwoyczay: Oni odpowiedzieli: Nie-
lichmy sny/ a niemaf kcho by ie nam wyto-
zyt. Rzekł do nich Jozeph: A zaż nie na Bo-
ga należy wykładanie: powiedz cie mi co-
ście widzieli. Powiedział naprzod on kto-
ry był nad fynkarzmi sen swoy: Widziałem
przed soba winna macice/ sktorey wyrasta-
ły trzy lathorosi/ a the żmienacka wypu-
szczały pakowie/ a gdy okwitły/ iągody po-
thym dostrzaly: a iam dzierzał kubek Phá-
raonow w rekách moich/ a wrwawşy iá-
gody/ wyćisnątem wkubek kthorym trzy-
mat/ y podawatem pić Pháraonowi.

Odpowiedział Jozeph: Wyklad thego
snu ten iest. Trzy lathorosi/ sa trzy dni po-
ktorych wspomni Pháráo na służbę two-
ie/ a przywróci cie ku wrzędowi dawnemu
y podaſ mu kubek według wrzedu thwego
iakoſ przed tym zwykt czynić. Thylko pá-
mieray námiie gdy sie sam bedzieſ miał do-
brze/ a uczyniſ mi the takſe że by iedno w-
tożył w vcho Pháraonowi iſby mie wyzwo-
lił z tey ciemnice. Abowiem kradzieża wy-
nieſionem z ziemie żydowskiej/ a thum nie-
winnie do ciemnice wſádzon.

Widzac on ktory był nad piekárzmi/ iſ-
ſnádnie sen wyprawił/ rzekł: Jmnieć ſye-
ánito zem miał trzy kofe maki ná głowie
moiey/ a w iednym kofu ktory był nawyſſy
zdáto mi ſie żech noſit wyſſyſtkie potármy
kthore bywáia czynione wedle rzemieſtá
piekárskiego/ a ptacy zobáli ſniego. Od-
powiedział Jozeph: Ten iest wyklad ſnu/
Trzy kofe/ znáčia być ieſce trzy dni po kto-
rych Pháráo weźmie garto thobie/ a zá-
wieſi cie ná ſubienicy/ a ptacy poſſárpa-
ia ciáto twoie.

Math: 14.

Przyſełł pothym dzień trzeci/ a tráphit
ſie dniem národzenia Pháraonowego: kto-
ry ſpráwiwſy wielkie gody wyſſytkiem stu-
żebnikom ſwoim/ przy bieſiedzie ſpomniat
ná podczáſego y ná wotórzá kthory był
nad piekárzmi/ Przywrócił thedy iednego
ná mieyſce ie/ aby był podczáſym v niego:
a drugiego kázał wyrwieſć ná ſubienice:
táť iſ prawdá wykládáczowá z iſciá ſie.
Wſiáť ie iednáť gdy ſie podczáſemu wedle
myſli wodzito/ zápomniat prákthýkárzá
ſwego.

Cap. 41.

Jozeph Pháraonowi ſny o wolech y kfoſech wy-
lożył/ a porym Spráwca po krolu pierwſy m w E-
gyptcie zoſtał/ y dwu ſynow z żona przed głodem
miał.

S E dwielecie pothym/ ſniło ſye
też Pháraonowi. Zdáto mu ſye
iáťoby ſtał náđ rzeká/ z kthorey
wyſſto ſiedm wotow pięknych

y bázto ſyrych: y paſtyſie ná mieſcach mo-
krych: Jnnych takież ſiedm wychodziło z
rzeki/ plugawych y chudych: the paſtyſie
ná brzegu oney rzeki po mieſcach zielo-
nych. Jpozárly one kthorych pięknoſć y tlu-
ſtoſć oſobliwa byá.

Ocućiwſy ſie Pháráo/ záſnat záá/ y wi-
dział drugi ſen: Siedm kfoſow wynikáło ze
zdziá iednego pełnych y cudnych: Jnſyſch
takież thýloſ kfoſow/ cienkich y zwiedlych
wyrastało/ kthore pierwſych cudnoſć po-
zárly. Ocućiwſy ſie Pháráo ze ſnu/ prze-
ſtráſſony/ thedy rano poſtat do wyſſytkich
wieſciſkow z medrcow Egypſkich: a ze-
zwawſy ich powiedział im ſen/ ále niebyt
ktoby gi wytożył.

Dopiero tedi wſpámietałwſy on wrzędni-
k nad fynkarzmi Podczáſy rzekł: Wyznawá-
grzech ſwoy: Gdy ſie był krol rozgniewat
ná ſługi ſwoie/ mnie y wrzędniá náđ pie-
kárzmi kázał náſ wſádzić do ciemnice. Ze-
thm áńſkiej: gdzieſwá obá iedney nocy w-
dziáťá ſny/ oznaymiaiace rzeczy przyſte.
Był táť młodzienc zydowin/ ſtuzebnik
thegoż žethmána: kthoremu gdychwá ſny
powiedziáťá wytożył ie náť táť iáťo ſie po-
thym ſkutkiem ſtáto. Abowiem mnie przy-
worocono ná wrząd moy/ a on obieſon ná
ſubienicy.

Nátychmiáſt thedy ná krolowſkie roſka-
zanie wywiódwſy Jozephá z ciemnice o-
ſtrzygli go/ y oblekli w ine ſáthy/ y przy-
wiedli przed krolá/ kthoremu krol rzekł: Wi-
działem ſny/ a niemáſ kcho by mi ie wyto-
żył/ ſtyſe że thy vmieſ mądrze wykládáć.
Odpowiedział Jozeph: Krom mnie wyto-
y Bog Pháraonowi ſieſſliwé rzeczy.

Powiedział thedy Pháráo co widziat:
Zdáto mi ſie iáťobym ſthát ná brzegu v rze-
ki/ a ſiedm wotow z rzeki wychodziło cu-
dnych bázto y tluſtych: kthore páſac ſie ná
mieſcach wilgothnych zieloná trawé tár-
gáły. Ali zá tymi wychodziły jnnych ſiedm
wotow tháť bázto mierzionych y chudych
żem táťkich w ziemie Egypſkiej nigdy niewi-
dał: kthorzy z żárty y ſthrawiły one pierwſe

a przed

Pierwsze kriegi Nojessowe

á przed sie żadnego znaku niebyto áby sie poprawiły/ ale wtheyże chudości y spetności trwały.

Ocuciwszy gdym zaś zaśnal/ widziatem drugi sen. Siedm kłosow wyraśćto z iednego zdziła/ pełnych y bário pięknych: á druga siedm także z dziła iednego ciemlich zaráżonych rdza/ y zwiędłych: Kto re pierwszych cudność pozarty. Powiada tem the sry wieścikom: á żaden mi nieumiał nic powiedzieć.

Odpowiedział Jozeph: Sen Krolewski iednostayny iest/ á co naprzyśty czas Bog ma uczynić tho wkażat Pharaonowi. Siedm wotow krasnych/ y siedm kłosow pełnych: znacza siedm lath żyznych/ á obie the rzeczy iedno znamionuia: A siedm też wotow chudych kthore wysły po nich/ y siedm kłosow ciemlich y odgoraca v wiadłych/ sa siedm lath przysiego głodu/ ktore thymże rzędem wypetnia sie.

Otho siedm lath przyda obfitości wielkie y we wszytkiej ziemi Egypthskiej: po ktorych beda zaś drugie siedm lath także go nieurodzaiu/ iż zapamięthaiia ludzie wszytkiej ktora przed thym była hojności. Albowiem głod wszytkie ziemi/ á wielgi niedostatek/ hojna żyzność pierwszych lath zepsuia. A tho zaś po wtore wi dział sen tu iednemu cyłu bżacv: znak iest pewności/ że sie stanie słowo Boże á tym sie spieszniej wypelni.

Año: 7.

A Przetcho teraz Krol niechay opatrzy meża sprawnego y czynnego/ á przetoży go Włodarzem ziemi Egypthskiej/ żeby on wstawił urzędniki na wszytkie sthrony/ á by piatha część zboża przez the siedm lath żyznych/ ktore iuz theraż maia być/ zbierali do gumien: á wszytko zboże pod Pharaonowa moca/ niechay chowaiia w spichlerzach po mieścicach/ á gothuia ie na siedm lath głodnych kthore maia znedzić Egypth áby niezagineta ziemia głodem.

Podobaiasie Pharaonowi y wszytkim stużebnikom iedn. tá rada/ y mowil do nich: Zaż możemy náleść iemu podobnego meża/ ktoriby thak ducha Bożego pełen był: thedy rzekł do Jozephá: Ponieważ że Bog wszytko wkażat cos mowil/ á zaś moge medrsego y tobie podobnego náleść Ty bedziesz nad domem moim/ ná twe rozkazanie lud wszytkie postussen bedzie/ sa ma thylko Krolewska stholica bede nad cie wysly. I rzekł po wtore Pharaó do Jozephá: Othom cie wstawił nad wszytkim Egypthem. I ziat pierścien z reki swojej/ á wlozył gi ná reke iego/ y oblołt go wśatthe Bysiorowa/ á ná syie táncuch złoty obwinat. Kazał mu też wśieść do siebie ná woz á wóznemu kazał wolać/ żeby sie wszythcy

Psal: 104.
1. Mac: 2.
Adu: 2.

ktaniali/ á wiedzieli go być sprawca wszytkiej ziemi Egypthskiej. Mowil też Krol Egypcki do Jozephá: Já iesthem Pharaó: Krom rozkazania twego nie ruszy żaden reżi albo nogi we wszytkiej ziemi Egypthskiej I przemienil imie iego/ á nazwał go iezyktem Egypckim/ Zbawicielem swiata. I dat mu žone Aseneth/ corkę Putypharowe Kriedzá Helipolstkiego. Thedy iachat Jozeph po ziemi Egypthskiej. Trzydzieści lath miał kiedy stanat przed oblicznością Krola Pharaóna/ y obiachat wszytkie Egypthskie powiaty.

Przyśta pothym vrodá przez siedm lath gdy zboże wśnopie z wiazano/ zwieziono ie do sthodu Egypckich. Tak też wszytki á hojność zboża powśysstkich miastach/ była zwieziona. I taka była obfitość psenice/ że sie theż piastowi morskiemu rownata/ y wśelka miare przesiagata.

Pierwey niżli głod przypadł/ miał Jozeph dwu synu ktore mu porodziła Aseneth corká Putyphara Kriedzá Helipolstkiego. I nazwał imie pierworodnemu Manasses/ mowiac: Kazał mi Bog zápomniec wszytkich prac moich/ y domu oycá mego: á drugiemu dat imie Efraim/ mowiac: Rozmnożył me Bog w ziemi chudoby moiej.

Potym gdy przemineto siedm lath żyznych/ ktore były w Egipcie: ieli nádcho dzić siedm lat głodnych/ ktore był Jozeph opowiedział/ thak iż po wszytkiej ziemi głod sie zmogł/ y w ziemi też Egypthskiej niebyto bez niego. A gdy iuz ludziom głod dotuczal/ wotali do Pharaóna żywności za dáiac. A on gim odpowiedział: Jdźcie do Jozephá/ á cokolwiek on wam kaze/ thoczynicie. Szyrzył sie tedy wśawiczenie głod po wszytkiej ziemi. Jochworzył Jozeph wszytkie gumna/ á przedawał Egypczykom: bo iuz y im głod przyćślat/ A zewśytkich ziemie przyiezdali do Egiptu iżby kupowali zboże tu żywności/ á głodu niecierpieli.

Gene: 46.

Año: 7.

Cap. 42.

Jozephowi bracia pierwsy raz po zboże do Egiptu przyiaćhali/ mietasławie przyieci/ wienśami byli ná kontec Symeoná w wienśieniu zostawiszy/ spieniadymi y je zbożem do domu swego przyšli.

Styśławossy Jakob iż zboże przedawano w Egipcie ie/ do synow swoich rzekł: Czemuscie tak niedbali: Othom styśśat że psenice przedaia w Egipcie/ Jdźcie á nákupcie nam potrzeb/ byśmy sie mogli żywić/ á nie pomarli od głodu.

Año: 7.

Genesis rzecone.

Thedy iachato dziesięć brátow Jozephowych / izby nakupili zboża w Egypcie / Beniamina zatrzymał Jakób dom / mowiąc bráćiej iego: By sie snadź mu na drodze co ztego nie przydało. Przyiachali tedy do ziemi Egypckiej / z drugiemu krotzy też iachali na kupia. Bo był głód w ziemi Chananeyskiej. A Jozeph był Krájem we wssystkiej ziemi Egypckiej / y po dług iego wolei zboże ludziami przedawano. A gdy mu sie ukłonili bráćia iego a poznali / y iat do nich sto mówić iakoby do cudzoziemców / pytaiąc gich / Skadeście przyšli? Oni mu odpowiedzieli / z ziemi Chananeyskiej / żebrzemy kupili potrzebę żywności sobie. Wszakś iednakć on bráćia z poznat / oni go przed sie nie poznali.

Gene: 37. Wspomniałszy na ony sny / Ekhore niegdy widział / rzekł do nich: Iż takowie a spiegowieście wy / dla tegoście tu przyšli / żebyście nie obronność ziemi / wyspiegowali. Ktorzy odpowiedzieli: Nie iest ci tak miły panie / Ale słudzy twoi przyšli / izby kupili sobie żywności. Wssystcyżmy iednego meżá synowie / spokojniemy przyšli / a nie ztego niemyśliwy słudzy twoi / On im odpowiedział: Nie toć to iest / perwiesćie wy przyšli spiegować nieobronności ziemi. Thedy oni powiedzieli: Dwanaście nas iesth bráćiej sług twoich / synowie iednego meżá w ziemi Chananeyskiej / namiodsy zostat z oycem naszym / a drugi umarł.

Gene: 43. Powiedział Jozeph: Ta iest rzecz com wam mówił / żeście wy wżdy spiegowie / a iuż was teraz doświadcze. Przez zdrowie Faraonowe / nie wynidziecie sth / aś przydzie brát wasz miodsy. Posłicie z was iednego / izby go przywiodł do mnie / a wy za ten czas w więzieniu bedziecie / aż tego dojde / iesli tak iest albo nie coście powiadali. Bo inaczey iesli thego nieuczynicie / przez zdrowie Faraonowe / żeście spiegowie / Jchował ie przez trzy dni pod strażą.

Potym trzeciego dnia wywiedzionym z ciemnicy / rzekł: Uczynicie com wam mówił / chcećie być żywi / Boć sie Boga boie. Jesliście spokojni / brát wasz ieden niechay bedzie w więzieniu w ciemnicy / a wy Edziecie a dowiesćie zboże do domu coście kupili / a brátá waszego miodsszego do mnie przywiedziecie / izbych mogli doświadczyć prawdy waszej / bráćie nie pogineli.

Gene: 37. Uczynili iako im kazał / y mówili we społec / Sprawnie tho cierpiemy / bosmy zgrzesyli przeciwko brácu naszemu / wiódzac frásunek dusze iego gdy nas prosił / a niechćielisny go wysłuchać: dla thegoś przyšlo na nas to zaśnucenie. Jeden z nich Ekhoremu imie Ruben / iat mówić / Zażem ja wam niemówił: niegrzeście przeciw

dzieciem / a niechćielisćie mnie słuchać: Odroż teraz krwie iego szukać od nas.

A niewiedzieli by ie rozumiał Jozeph / skąd iz przez tłumacza mówił do nich. I odwróćiwssy sie małucżko od nich / iat płakać: a obroćiwssy sie zaś / mówił do nich. I wziawssy Symeona / kazał go zwięzać przed gich oczyma. A służebnikom rozkazał / izby náfili w wory ich psenice / a pieniádze ich aby każdemu do iego woru włożyli / dawssy gum nad to pożywienia na drogę / y uczynili tak.

Gene: 43.

A oni wziawssy zboże na osły swoje / iechali precz. A gdy ieden snich otworzył swoy wor nágospodzie / izby dat bydlaćiu yeś / wzrzwssy pieniádze na wierzchu woru / rzekł do bráćiej swojej: Wroconoc mi pieniádze / owo sam sa w worze. I zdziwivssy a zaśnućiwssy sie spotem mówili: Coż tho iest / co nam Bóg raczył uczynić?

I przyšli do Jakóba oycá swego w ziemi Chananeyskiej / y powiedzieli mu wssystko co sie im przydało / mówiac: Pan oney ziemi bázro stógo siami mówił / y miminął bysmy byli spiegowie iego ziemi: mysmy mu odpowiedzieli / ieslesmy spokojni / a nie ztego ani zdrádlwego niemyśliwy / iest nas dwanaście bráćej z iednego oycá / ieden umarł / namiodsy zostat przy oycu w ziemi Chananeyskiej. On nam potym tak rzekł: Tym tego dojde / żeście spokojni / brátá waszego iednego zostawcie v mnie / a pożywienie domom waszym potrzebne wezmiecie y odehydziecie: Brátá waszego miodsszego do mnie przywie dziecie / thak sie dowiem żeście nie spiegowie / a izbyście też tego mogli wyprawić Ekhory iest w ciemnicy / a nápotym żebyście mieli wolność kupować co zachcećie. To wyprawiwssy / gdy iuż zboże wysypowali / każdy snich nálażł na wierzchu woru swego zawiázane pieniádze.

Gene: 43.

A gdy sie wssystcy poletáli / rzekł oćiec Jakób: Uczyniliście że bede krom dzieć: Jozeph zginał / Symeon siedzi w ciemnicy / a Beniamina mi wezmiecie: Na mie sie to wssystko zle obálito. Odpowiedział mu Ruben: dwu synow moich zabijeś / ieslić go zaś nieprzywiodę / iuż mi go dáy w rece me / wzrzyś żeć go zaś oddam. A Jakób rzekł: Prožno / nie posle syná mego swámi / Brát iego umarł / ten tylko sam zostat. Jesliby mu sie co przeciwnego titáto przydać w ziemi tej do Ekhorey sie bierzecie / doprowadzicie sędziwość moie z boleścią do piektow.

Cap. 43.

Pierwsze kriegi Nojessowe

Salomonie bracia wszyscy Jozephowi otrzymali u oycy ze snimi Beniamina poslat / ktorzy zdary przizachawszy y Simeona wyhawili y z Jozephem go dowali.

Egoz czasu wielki giod barzo cis nat wsiycke ziemie. A gdi iuz ono strawisli / co byli z Egiptu przy wiezli / rzekt Jakob do synow swoich: Jedzcie z s a kupcie nam nieco pozywienia. Odpowiedzial Judas: Pod przysiega nam tam ten maz powiedzial / ze nie wzrzycie oblicza moiego / iesli soba brata swego miodsszego nieprzywiedziecie. A tak iesli chce go postac snimi / poiedzie my pospotu / a nakupiemy pozywienia: A iesli niechce: nie poiedziemy. Bo tham ten Maz (iaktosmy czesto powiadali) opowiedzial nam mowiac: Nie wzrzycie oblicza mego krom brata wassiego miodsszego.

Rzekt im Israhel: Na moiescie to ne dze wielka uczynili / zescie mu powiedzeli / byscie mieli drugiego brata. A oni odpowiadzieli: Pytat nas tam ten czlowiek naporzad o naszym rodzie: iesli by otec byl: ieslibysmy mieli bratha: A myssmy odpowiadzieli mu porzadnie na tho o co nas pytat: niemogli smy wiedziec / ze by nam byl miat rzec / Przywiedzie z soba brata wassiego / I rzekt Judas ovcu swemu: Posli to dziecie semna / ze poiedziemy / a iz by chmy mogli zy / a niepomarli my y dzieci nasze. Oto ia przyjmie dziecie na swo prace / iuz go patrz z rak moich / ieslibym go zasie nieprzywiodl y nieoddal thobie / niechay ci bede winien na wsselki czas. By niebyla ta odwotka / iuzbysmy byli y drugi raz przyachali.

Tedy Israhel otec ich rzekt do nich: Je li bez thego byc niemoze / czynie co chcecie: Ale wzyj wascie soba czystych wzytkow ziemie w sedy wasze / a doniescie tam temu meżowi dary. Troche wonnei zywie / Miodu / Storku / Mirry / Therebintowey zywie / y Migdalow. A wezmiecie dwoie pieniadze z soba / y one ktoreście nalezli w worzech odniescie / by sie snadz omylem iaktim niestato. Ale y brata swego wezmiecie / a idziecie do meza. A Bog moy wssedzmoga cy / niechay go wam uczyni takawym / ze by odestal swami brata ktorego trzyma w wiezieniu / y tego Beniamina: A ia iako syrotha bede tu bez dzieci moich.

Wzieli tedy meżowie dary / y dwoie pieniadze / y Beniamina / a iechali do Egiptu / y stawili sie przed Jozephem. Ktore gdy wzrzat / a pospotu snimi Beniamina / roskazat ssařarzowi domu swosiego / mowiac: Wiedz te meze do domu / a nabry sydta y uczyń gody: bo semna beda iesc na potudnie. Uczynil tak iako mu roskazano /

a w wiodt iedo domu. Tam beda bali sie y mowili wespotek: Peronie dla pieniedzy ktore smy zanieśli znassymy wory thu nas w wiadziono / aby potwarz na nas wtozy wsiy / gwałtem wziat w niewola y nas y osty nasze: przetoż w samych drzwiach przy stapiwszy do sapharza / mowili.

Prosimy cie panie abys nas wysluchal / Przed tym gdy smi thu byli przyachali ku powac zboza / a nakupiszy gdy chmy przy achali na gospode / otworzyszy wory nasze / naleślimy pieniadze na wierzchu worow / ktore smy teraz pod taz waga przynieśli. Ale przynieślimy y inise srebro ze by smy nakupili potrzeb sobie / zaprawdeć nie wiemy kto ie wtozyt w wory nasze.

A on odpowiedzial: Pokoy wam / nie boicie sie: Bog was y Bog oycy waszego / dat wam skarby w worzech waszych / bo pieniadze ktoreście dali dobre. ia w siebie mam I wywiodt do nich Symeona: A w wiodsly ie do domu / przyniosl wody / y umyli nogi swoje / dat thez y ostom ich obrok. Oni zatem gotowali dary dokad nie przyszedl Jozeph na potudnie: bo iuz byli zaslychneli ze tam mieli iesc.

Przyszedl tedy Jozeph do domu swego / y ofiarowali mu dary: trzymiac w reku / a nakłaniac twarzy swe ku ziemi z ukłoniem. A on takawie ie przywitawszy pytal mowiac: zdrow ze iest otec wasz sħary / O ktorymescie mi powiadali / a iesze żyw: oni odpowiedzieli: zdrow dobrze otec nasz sluzebnik twoy / y żyw iesze / a ukłonił wsiy sie uczynili mu podczinowosc.

Podniosly oczy Jozeph / wzrzat Beniamina Bratha swego wlasne / y rzekt: A thoz iest brat wasz malutki / o ktorymescie mi powiadali: I zas: Niechay sie Bog smi tuie nad thoba mily synu. Potym potwapil sie na pokoy / Bosie iuz bylo zruszyto mioscia wnetrze iego / nad bratem swoim: y tzy sie mu rzucaly y dobywaly z oczu: a wssedfsy na pokoy plakat. A zas umywszy sie wscia gnawszy od placzu wyszedl y rzekt: Kladzcie chleb / a gdy polożono / osobno Jozephowi / a braciey y ludziom onym ktorzy byli z Egiptu tez osobno (Bo sie niegodzilo E gypczykom iadac z ydowinami / a takowe gody maia za rzec niepobożna) / A posadzono ie przeciw niemu pierworodnego na pierwszym miejscu weble iego pierworodności / a miodsszego wedle lath iego / (na o stannim miejscu) Ale sie barzo dziwowali cześciam ktore dawano od niego przed nie / ze dzial wietfsy przyszedl na Beniamina / tak iz piec kroć wietfsy iego byl: I pisac tam snim popili sie.

Gene: 42.

Gene: 44.

Gene: 42.

Gene: 44.

Gene: 29.

Gene: 42.

3. Reg: 3.
Gene: 45.

Tobie: 1.
Iudith. 12.

Genesis rżeczone.

Cap. 44.

Joseph kubał kazałszy w wor Beniaminow stryż/
Bratny hamiuie/trapi/ strąszyć. Judas sie za Beni-
aminą wniewola offiarować

Przykazał Joseph sáfáarzowi domu swego/ mówiac: Násyp w wory ych zboża ile sie wsuć może/ a na wierzchu woru każdego/ wtop pieniądze ie°. A Kubeł moy srebrny/ y pieniądze ktore dał za psenice/ wtop na wierzchu woru młodssemu. I stało sie tak. A gdy było rano/ puszczono ie z osy ich. I już byli z miastha wysli a niedaleko do iachali.

Tedy Joseph zawoławszy sáfáarz do mowego rzekł: Wstań a ścigay te meze/ a gdy ie poscigniesz/ mowcie im/ Cemuście oddali zte za dobre? Kubeł ktoryście wkradli/ ten jest z kthorego pija pan moy/ y z kthorego wieździe zwykt czynić/ niemogliście gorsszy rzeczy uczynić.

Uczynił on iako mu rozkazano/ y zabrał mowawszy ich tymże porządkiem gim mowit. Oni odpowiedzieli: Cemu nam thak mowi pan nasz/ by śludzy twogi tak hanie bna rzecz mieli zbroić? Pieniądze ktorez my nalezli na wierzchu worow nasyych/ przyniesliżmy ie zaśie z ziemi Chananei skiej: Jakoż to podobna jest abyżmy mieli wkrasć z domu pana twego ztoto albo srebro? Ktogożkolwiek z slug thwoich nasydziesć kubał ktorego ssukał/ niechay garto da a my bedziemy niewolnikami pana nassęgo. On im rzekł: Niechay bedzie wedle waszego wyroku. A kthorego kolwiek bedzie nalezion/ on niechay bedzie sluga moim/ a wy bedziecie niewinni.

Przeto spośpiechem wory złożywszy na ziemi/ każdy swoy odwiązał/ w kthorych ssukał począwszy od starszego do najmłodszego/ y nalał kubał w worze Beniaminowym. Tedy oni roztarchawszy na sobie o dzienie/ y włożywszy zaś na swe osy zboże/ wrocili sie do miastha/ a napierwey Judas z bracia wssedł do Josepha/ bo ieszcze był zmiesca sie nierussyt/ a gdy przysli przedeń/ wssyscy pospotu wpadli na ziemię. Ktorem on rzekł: Cemuście tak uczynili? albo nie wiecie żemi niemias równia thw w nauce proroczwą y wieźdzy? Ktoremu Judas. Coż odpowiemy (powiada) panu memu: albo co rzeczymy: albo ktora sprawie dliwość sie bronie mamy? Bog nalał złość slug twoich: Othosmy wssyscy niewolnicy pana nassęgo/ y my/ y ten y ktore naleziono kubał. Odpowiedział Joseph: Boże zachoway/ bym tak miał czynić: ale ktory wziął mi kubał then niechay bedzie

niewolnikiem moim/ a wy dobrowolnie ydźcie do oycá waszego.

Przystapiwszy bliżey Judas/ rzekł smiele: Prossie miły panie wysłuchay mie/ by sluga twoy rzekł niektore słowo przed tobą/ y nie gnieway sie na slugę twoiego/ a bowiem thy iestes po Sáraonie pan moy. Pytales naprzod nas slug twoich/ Macie oycá albo brata: y my odpowiedzieli tobie panu memu: Oycá mamy stárzuchnego/ a brata młodziuchnego/ ktory siemu w stárości tego wrodził/ tego rodzony brát zmart/ a tylko tego samego máthka ma/ a oćiec serdecznie gi miłuje. I rzektes potym slugam twoim: Przywiedźcie go do mnie y bych go ogladał. Powiadałimy tobie panu memu/ że niemoże dziecie opuścić oycá swego. A bowiem by go opuścił/ wmrze. I rzektes slugam twoim: Jesli nie przywiedzie brát was młodszy swami/ niewyrzycie wiecy oblicza moiego. Gdyżmy tedy przy iachali do slugi twego oycá nassęgo/ powiedzieliżmy mu wssytko coś thy mowit pan moy. I rzekł oćiec nasz: Wrocicie sie iedziecie a kupcie nam troche psenice/ powiedzieliżmy mu: Niemożemy iachac/ ale iesli brát nasz młodszy snami poiedzie/ tedy poiedziem pospotu/ a iesli niepoiedzie/ przez nieo nieśmiemy widzieć oblicza tamtego meża. Na to on odpowiedział: Wy wiecie iż dwa syny porodziłá mi żoná moja/ wyszedł do was ieden/ a rzekliście zwięzłego pozarto/ a dotychmiast go niewidac. Jesli ieszczy tego drugiego wezmiecie/ a przyda mu sie co na drodze nietráfnego/ przywiedziecie stárość moie z żalostí do grobu.

Przeto ieslibym sie wrocil do slugi twego oycá nassęgo/ przez dzieciecia (ponieważ żywot iego z żywota tego wiśi) a wż rzał by go niebyć snami/ wmrze: a my slugy twoi doprowadziem stárość iego z żalostí do piektow. Niechay ráczey sluzebnikiem bede kthorem go wziął na swoje słowo y na swa prace/ a slubitem oycu/ mówiac: Jesli go zaśie nieprzywioze/ bede winien oycu swemu záwždy: Niechay tedy zostane niewolnikiem thobie miasto dzieciecia tego/ ku posłudze panu memu/ a ono niechay iedzie z bracia swa. Boć sie ku oycu swemu nawrócić krom dzieciecia nie moge/ abym niebył przyczyna żalostí/ ktora o śmierć przywiedzie oycá mego.

Cap. 45.

Joseph sie iuz bráćmi dał znać/ wthá y obłapia ie. Phárao sie dowiedzial y radośćia thó przyial/ y rozkazał aby sie oćiec iego z rodina swa do Egiptu przeniosł. Toż Joseph rozkazał bráćmi/ a obdarzy wssy ie/ do oycá zdáć y sposelstwem/ odstát

Gene: 42.

Gene: 43.

Gene: 37.

Gene: 43.

Pierwsze kriegi Abozessowe

Aho: 7:

Gene: 37.
Gene: 50.

Tu sie daley niemogt Jozeph sbrzymac przy wielkosc onych ktorzy okolo niego stali: przeto rozkazat wszystkim wynic / aby żaden obcy niebył przy poznaniu ich sobo polnymi. Thedy iat wielkim krzykiem ptac / tak iż slysseli cho y Egypczykowic y wszystkim dwor Pharaonow. I rzekt do braciey swojej: Jaciem iest Jozeph / żywe ie sce moe ociec: Tak sie barzo bracia polekali / ze niemogli na to nic odpowiedziec. On tedy do nich iat łagodnie mowic: przystepcie do mnie. A gdy blisko przystapili / rzekt: Jam ci pry / Jozeph brat wasz kthoregoście przedali do Egiptu. Wielkaycie sie ani obciażaycie sobie tego / wieście mie zapredali w te krajiny / abowiem sta to sie to dla zachowania waszego / ze mie Bog poslat przed wami do Egiptu. Dwie liece dopiro temu / iako głod poczat panować na ziemi / a iesce ma trwac piec lat / kthorych ani orac / ani żac bedzie sie godzito.

Poslat mie tedy Bog thu naprzod / a byście byli zachowani na ziemi / a żebyście mogli miec pożywienie. Nie waszac rada / Ale Boża wola sie tak stalo zem tu iest poslan / kthory mie uczynil iako oycem Jaraonowym / y panem wszystkim domu iego / y przetożonym we wszystkim ziemi Egiptskiej. Pospieszcie sie tedy a idziecie do oycamego a powiedziecie mu odemnie. Toć w skazuie syn twoy Jozeph Bog uczynil mie panem wszystkim ziemi Egiptskiej / przy yedz do mnie bez omieszkania / a bedzieś mieikat w ziemi Jessen / y bedzieś przy mnie ty y synowie twoi / y wnukowie twoi / owce twoie / y inne bydlo / y wszystko co iedro masz. A tam cie bede żywit (Boć iesce piec lat ma być głod) bys y thynie zaginal y dom twoy / y to wszystko co masz. Oto y wy y Beniamin brat moe widziecie / iż vsta moie mowia do was. A tak powiedzcie ovcu memu zawotanie cci moiey / y cho wszystko coście widzieli w Egiptcie: spieszcie sie a przywiedziecie go do mnie. A gdy oblapiat Beniamina brata sweo / potożył sie na nim y iat ptac / on takiez obtapił wsy go ptakat. I pocatował Jozeph wszystkie bracia swa / y ptakat nad każdym. Potym kiedy iuz smieley do niego mowili: Rozesta y rozglosita sie tha rzecz na dworze krolewskim / ze przyiachali bracia Jozephowi / y był temu rad Jarao y wszystkim dwor iego.

Thedy rzekt do Jozepha aby przykazat braciey swojej mowiac: nabrawszy pożywienia na bydlo / niech ida do ziemi Chananeyskiej / a niech wezma z tamtad oycaswego / y wszystko pokolenie wasze / a niech

przyada do mnie / a ia dam wam wszystkim dobra Egiptskie / yżbyście żywali pożytkow z ziemi. Przykaz im też / żeby wzięli wozy z Egiptu dla przywiezenia dziatek ich y żon. A mow im / weźmicie oycą waszego / a co narychley siim przyiebdzaycie. A nie zostawiajcie tam statku waszego: Bo wszystkim bogactwa Egiptskie wasze beda.

Uczynili synowie Israelscy iako im przykazano / kthorym dal Jozeph wozow wzdług Jaraonoweo rozkazania / y pożywienia na droge. Każdemu theż siich kazat przynieśc y darować dwie odzienie: Ale Beniaminowi dal trzysta srebrnych pieniedzy y piec stat wybornych. Tak wielie theż pieniedzy y stat poslat ovcu swemu / przydawssy im ostow dziecie / kthoryby niesli to wszystko co im dat z Egiptu / y tylosic / kthore psenice y chlieb w drodze niosly. Wyprawił tedy bracia swoje / a gdy iuz mieli iachac / mowil gym: Niegniewaycieś sie na drodze.

Oni wyiachawssy z Egiptu / przysli do ziemi Chananeyskiej do oycy swieo Jaka / y powiedzieli mu / mowiac: Jozeph syn twoy żyw / a panue we wszystkim ziemi Egiptskiej. Co vstyskawssy Jakob / iakoby scieskiego smu ocuciwssy / przed sie im niechciat wierzye. Oni zasie powiedzieli wszystkim porzadek tey rzeczy. I gdy wzrzał wozy / y wszystko co mu był przystat / ożył duch iego / y rzekt: Dosyc mam na tym iesli iesce żyw syn moe Jozeph. Poyde a ogladam go przed tym niż vmre.

Cap. 46.

Jakob wstawssy mowu obietnice od Boga / że wszystkim rodem prowadz sie do Egiptu / imiona narodu iego wypisane. Jozeph wyiachawssy przeciwo niemu / kaze mu sie powiadac pastierzem owiec.

Sobrawssy sie Israel ze wszystkim co iedno miał / przyiachat do studnie przysięgi / a nabrawssy tam offiar Bogu oycy swego Jaka / vstyskat w widzeniu w nocy / a Pan go wota y mowi do niego: Jakob Jakob / kthoremu odpowiesz / Owom ia iest. Rzekt do niego Bog: Ja iesthem Bog namocniessy / oycy twoiego / nieboysie: ale ydż do Egiptu / a bowiem cie tam rozmnoze w wielki lud. Ja zstapie tam sstoba / y przywiodę cie stamtad gdy sie bedzieś wracał. A Jozeph potoży rece swoje na twe oczy.

Wstat tedy Jakob rano od studnie przysięgi / y wzięli go synowie z dziatekami y z żonami swymi na wozy / kthore był poslat Jarao / aby przywiezli na nich sstarcą / y

wszystko

Iosue. 24.
Aho: 7.

Gene: 35.

Genesis rżeczone.

wyystro co miał w ziemi Chananeyskiej: Przyiáchat tedy do Egiptu/ ze wssystkim plemieniem swoim/ Synowie/ wnęko i wie/ córki/ y wssystek rod iego.

Imiona tedy synow Iśraelskich ktorzy weszli do Egiptu/ te są. On naprzód z synami swymi. Pierworodny iego syn Ruben/ A Synowie Rubenowi: Enoch/ Jallu/ Zezrom/ y Charmi. Synowie Symeonowi: Jámuel/ Jámín/ Jami/ Abod/ Jachin/ Sohar/ y Saul syn Chananeyskiej. Synowie Leui: Gerzon/ Kaath/ y Merary. Synowie Judy: Her/ Onán/ Selá/ Jares/ y Zará. Ale umarli. Her y Onán w ziemi Chananeyskiej. Miał też syny Jares: Efron y Jámul. Synowie Jachár: Tholá/ Jua/ Jobáb/ y Symeron. Synowie Zabulon: Sareth/ Chelon/ y Jáhelel. Tho synowie byli Liey/ ktorze porodziła w Mezopotámiey Syrijskiej/ z Dyna córką swoją. Wssystkich ludzi synow iey y córek trzydzieści y trzy.

Synowie Gád: Seffon/ Aggi/ Ezebon/ Suni/ Zery/ Záród/ y Arelí. Synowie Aser: Jemná/ Jezua/ Jezui/ y Berya. J Sará siostrą gich. Synowie Berya: Zheber/ y Melchiel. Ci byli Synowie Zelfy/ ktorze był dat Lában Liey córce swojej/ y thymiał Jakób poznáście człowiek.

Synowie Rachel żony Jakóbowej: Jozeph y Beniamin. Jozephowi urodzili się synowie w ziemi Egiptskiej/ ktorze mu porodziła Asenes córką Putyfárovą/ kriedzą Eliopolskiego. Manasses y Efraym. Synowie Beniamin: Belá/ Bechor/ Asbel/ Gerá/ Naámán/ Jechry/ Ros/ Mosim/ Ofim/ y Ared. Cy synowie byli Rachel/ ktore porodziła Jakóbowi/ wssystkich ludzi czternaście.

Synowie Dan/ Hysim. Synowie Neftalim: Jafiel/ Guni/ Jeser y Sallem. Ci synowie Bale/ ktorze był dat Lában Rachel córce swojej. J ty spłodził Jakób wssystkich ludzi siedmioro. A wssystkich ludzi ktorzy weszli z Jakóbem do Egiptu/ a wyszli z biodr iego/ krom żon synow iego/ sześć dziesiąt y sześć. A Synowie Jozephowi/ ktorze miał w Egiptcie/ dwoie ludzi. Wsszech tedy ludzi domu Jakóbowego ktorzy szli weszli do Egiptu/ było siedm dziesiąt.

Posłał tedy Jakób przed sobą Jude do Jozephá do Egiptu/ aby opowiedział (przjazd iego) a iż by mu zaiáchat/ do Jissen/ ktorze gdy tam przyszedł/ wnet Jozeph kazał zatóżić konie w swój wóz/ y wyiáchat przeciw oycu swemu/ ná ono miejsce: a gdy go wzrzał wwieścił się mu y kłócił/ a obnásiac go/ płakał. J rzekł oćiec do

Jozephá: Już mi niezał umrzeć gdyż oglądać oblicze twoie a zostawić cię ná miastkiem swoim.

A Jozeph mówił do bráćiey swey y do wssystkiey rodziny swojej. Poiáde ja y poswiem Járaonowi/ mówiac: Bráćia moi y dom oycá mego ktorzy byli w ziemi Chananeyskiej/ przyiáchali do mnie/ a sąc me żowie pasterze owiec/ y chowáia stada: dobyték swój y stad co iedno mieć mogli/ przepędzili z soba. J gdy być was wezwawszy pytat. Cym się obchodzicie: Powiecie/ iesteśmy pasterze stłudy twoj z młodości nássy aż do tych miast/ tak my iáko y oycowie nássy. A tho dla thego rzeciecie/ abyście mogli mieścić w ziemi Jissen: Boć Egiptczykwie brzydza się y pomiáruia wssystkimi pasterzmi owiec.

Cap 47.

Jakób do Egiptu przyiáchal/ y osádził się w Jissen/ Głód tak parł Egiptczyki że y bydło y imienie ná Krolá poprzedały/ porym piata część pożytkow Krolowi postapili náwieczność/ Jakób porym Jozephá o pogrzeb swój przysiega zawiázał.

Przyiáchat tedy Jozeph y powiedział Járaonowi/ mówiac: Oćiec mój tudzież y bráćia/ owce ich/ y stada y wssystko co mają/ przyszli z ziemi Chananeyskiej a potóżyli się teraz w ziemi Jissen. A postawił też przy sobie y przed Krolém pieć meżow bráćiey starszey. Tedy ich Krol spytał. Cym się obchodzicie: Odpowiedzieli: Jesteśmy pasterze owiec stłudy twoj tak my iáko y oycowie nássy. Przyiáchalismy w gościne do ziemi twoiey/ abyśmy wniesy pomieścili: bo już w ziemi Chananeyskiej tak się głód zaiął/ że y bydło służebnikow twoich pastwv nemá: y prosimy abyś nam służebnikom swoim kazał być w ziemi Jissen.

Rzekł potym Krol do Jozephá/ oćiec twoy y bráćia twoi przyszli do ciebie. Ziemia Egiptka jest przed twemi oczyma/ każ im mieścić co w nálepszym miejscu a daj im te ziemi Jissen. Jesli między nimi baczysz co domcipnego/ wstaw ie przed nimi ná stády memi.

Potym w wiódł Jozeph oycá swego do Krolá/ y postawił go przed nim: ktorzy przytawszy go pytał/ wieleby lath żywota há swe miał: on odpowiedział: dni piegrzymowania żywota mego są sto y trzydzieści lath/ krotkich a złych/ a niedosty do lat oycow moich ktorzy też pielgrzymowali. A pożegnawszy Krolá wyszedł precz. A Jozeph dał oycowi z bráćia swa imienie w Egiptcie ná wybornym miejscu ziemi Ká

Luc. 2.

Ps. 118.

Pierwsze kriegi Aoyzessowe

messes iako był przykazał Sáráo. J żywił ie/ y wssytek dom oycá swego/ dawaiać pożywienie każdemu sńich Abowiem po wssytkim świecie ni. dostawáto chleba/ á nawiecey w Egypstkiey y Chánáneystkiey ziemi. Z ktorych zebrat był wssytkie pie- niadze/ przedaiac zboże/ y wniósł ie do skárbu krolowskiego. A gdy niedostawáto iuz y pieniedzy tym ktorzy kupowáli/ przy- ssedł wssytki lud Egypstki do Jozephá/ mówiać: Day nam chleba/ czemu wnie- ramy przed toba niemáiac pieniedzy? On im odpowiedział. Ponieważ pieniedzy niemacie/ przyżeńcie dobytek wáś/ dam wam zań zboża. Ktorzy gdy przygnáli/ dał gim zboża za konie/ owce/ woły/ y za osty. J żywił ie thák onego roku/ za za- mienienie bydła.

Przyšli zaś wtorego roku/ y rzekli mu: Powiádamy nietáiac przed toba pánem nássym/ że iako pierwey pieniedzy/ thák teraz y dobyteku nam niestáto/ á nietáiem no tho iest tobie/ iż krom ciat á ziemi nie niemamy. Czemuś thedy wmieramy á thy ná tho pátrzyś? Ráczeyci y my y ziemiá nássa twoi bedziemy/ pókup nas ná służ- be kroliewska/ á day nam zboża ná násie- nie/ áby tylko ziemiá nie spłoniáta/ gdy niemáś kto by ia spráwiał.

Kupit tedy Jozeph wssytkie ziemię E- gypstka/ Bo każdy przedawat imienie swe/ dla wielkości głodu. A podał ia Sáráo- wi/ y wssytkie ludzi od gránic do grá- nie iey: prócz imienia krezego/ ktoré im- był Krol dárowat/ ktorym y żywność ná- znáciona z skłód polspolitych dawano. A tá byta przyczyna że nie musieli przedawáć imienia swego.

Rzekt tedy Jozeph do ludzi: Oto iako widziacie y was y ziemię wáśse Pháráo opá- nowat. Bierźcie násienie/ á osierćcie role/ iżbyście mogli mieć pożytek. Piata część krolowi bedziecie dáwać/ á sterzy ná osia- nie y ná poź wienie wam/ y dzieciom/ y cze- ládzi wáśey zostáwiam. Ktorzy odpowie- dzieli: żywoth náś wreku twoich iest. Nie- chay tylko wżgláda ná náś Pan náś/ á z wesselim bedziemy służyć krolowi. Od te- goz czássu aż do niniejszego dnia/ po wssy- kiej ziemi Egypstkiey/ krolom piata część otáca: y wesoło to iuz za práwo: chyba zie- mie Káptáńskiey/ ktora wolna byta od tey umowy.

Mestát tedy Jsráhel w Egypcie/ tho iest w ziemi Gessen/ y trzymał ia: A roz- kzewił y rozmnożył sie tam bárzo J żył w niej siedmnaście lath: A stáły sie wssytkie dni żywota iego sńho czterdzieści y siedm lath.

Gdy potym widziat że nádechódził dzień

śmierci iego/ wezwat syná swego Jozephá y rzekt do niego: Jeslim náłazi táśse przed oblicznością twoią/ włoż reke twoie pod biodro moje/ á uczyniś semna miłosierdzie y prawdę/ że mié niepogrzebieś w Egyp- cie: ále niechaj odpoczywam z oycy memi y wynies mie z they ziemié á pochoway w grobie przodków moich. Odpowiedziat mu Jozeph: uczynie coś przykazał: A on rzekt: Przyśreż że mi: á gdy przyśiagł/ dał chwale Jsráhel pánu/ obrociwszy si- ku głowam tożá swego.

Cap 48.

Jozeph oycá Jakóbá niemocnego nawiedził/ po- tym Jakób syny iego sobre sposobil/ y błogosławił/ młodszego náó wola Jozephowe przelożywszy ná- semu.

Dy sie tedy ty rzeczy tak stáły/ powiedziano Jozephowi iż sie rozniemogł oćiec iego: on wziął y dwu synów swoich Mánássey y Ešsraim wybrał sie do niego. I powiedziano stáruśkowi/ áwo przyśedł do ciebie Jozeph syn tworo: tedy on potrzepiósł sie/ ná łosku wsiadł. A gdy wśedł do niego Jozeph/ rzekt: Bog wsszechmogacy wkázał mi sie w Lúzá/ kto- ra iest w ziemi Chánáneystkiey: y błogosła- wił mi/ rzekac: Ja ciebie rozkzewie y roz- mnoże á uczynie w wielgie zastępy ludzi/ A dam ci te ziemię/ y pokoleniu thwemu po tobie/ w wiečna dzierzáwa. A tak dwa synowie twoi ktorzyś sie národzili w zie- mi Egypstkiey/ przedtym niżem przyśedł do ciebie/ moi beda: Ešsraim y Mánás- ses/ á beda mi iako Ruben y Symeon. Jn- sy ktore bedziez miał po tych/ twoi beda á imieniem bráćey swoiey beda ie zwáć w dzierzáwach ich. Boć mnie kiedyś sedł z Mezopotámiey ná drodze/ vmártá Ra- chel/ w ziemi Chánáneystkiey práwie w wiosne gdyś wchódził do Ešsráty/ y po- grzebtem ia wedle drogi Ešsráty/ ktorá inssym imieniem jówia Bethleem.

A wżrzáwśy syny Jozephowe/ rzekt do niego: Czygi to są? Odpowiedziat: Mó- to synowie ktore mi dał Pan tu ná them

miejsu

Gene: 4.

Gene: 28.

Gene: 41.
Iojuc. 13.
16 y 17.

Gene: 35.

1. Timo: 3.

Genezis rzezone.

mieściu. Rzekł: Przyprowadź je do mnie je im
bada bógosławił. Bo już Izrahel na oczy
niedozrzat dla wielkiej starości: ani mogł
iż no widzieć. A gdy je k sobie przytulit/
całował y obłapiat je/ mówiac do syna swego:
Nie omylono mnie natchem żem cie ie-
seje ogladał: a nad tho iefczie wkażat mi
Bog/ y plemie twoje. A gdy je wziat Jo-
zeph z toną oycowego/ poćciwość mu w-
czynit wtkonowssy sie ku ziemi. I postawił
Ezfraima na prawicy swodiej/ tho iest na
lewicy Izrahelowey: A Manasesa na lewi-
cy swodiej/ tho iest/ na prawicy oycowej/
y przytulit obudwu do niego. Kethory wy-
ciagnawssy reke prawa/ włożył ia na gło-
we Ezfraima brata młodszego: A Lewa/
na głowe Manasesa/ kethory był starszy/
tak na wrząd przetożymssy rece. I bogo-
stawił Jakob synom Jozephowym/ mo-
wiac: Boże przed kethorym chodzili oyc-
wie moi Abrahama y Izzaak/ Bog kethory
mie żywił od młodości moiej aż do dzisiejs-
dnia: Angiot kethory mie wyswobodził ze
wsszego ziego/ niechay bógostawi dzie-
ciom tym: A niechay będzie wzywano nad
nimi imie moie/ y imiona oycow moich/
Abrahama y Izacka/ a niech sie mnoża w
mnożstwo wielkie na ziemi.

Wzrzuwssy Jozeph iż włożył oćiec iego
prawa reke na głowe Ezfraimowe/ przy-
ciessm mu tho było. I wzrzuwssy reke o-
cowa chciat ia zdiac z głowy Ezfraima y
potożyć na głowe Manasesa. I rzekł do
oyca/ Nie godzi sie tak oycze/ bo tho iest
pierworodny/ potosi twa prawice na gło-
we iego. On zdieraiac sie teo rzekł: Wiem
ci tho miły synu. I ten ci wroście w lud/
a rozmnoży sie: Ale brat iego młodssy/ za-
eniesssym będzie niżli on/ a plemie iego
rostrzewi sie w narody. I bógosławił im
tamtę/ mówiac: Wtobie będzie bógosława-
wion Izrahel/ y beda mówic/ Niechay ci
tak Bog weźmi iako Ezfraimowi y iako
Manasessowi. I przetożył Ezfraima nad
Manasesa.

I rzekł do Jozephá syna swego: otoć ia
vmieram/ a będzie Bog swami/ y przy-
wiedzie was zaśie do ziemi oycow was-
ssych. Dawam tobie działy ieden mimo br-
cia twoje/ kthoregom dostat z rak Amora-
reá/ mieczem y lukiem moim.

Cap. 49.

Jakob Synom swym z osobna bógosławił/ przy-
steż też rzeczy przepowiadaiac/ natchajwssy miejsce
pogrzebu swego/ vmart.

Szwat tedy Jakob synow swod-
ich y rzekł do nich: zeydźcie sie
wssyscy/ że wam powiem co ma
na was przysć w ostateczne dni

zeydźcie sie a słuchaycie synowie Jakoba
moi/ Słuchaycie Izrahela oycá waszego.

Ruben pierworodny moy/ Ty iestes o-
kazanie sil moich/ a poczetek boleści mo-
iej: pierwssy w dárzech/ czelnieysy w ro-
szazowaniu. Rospytates sie iako wodac/
Nie rość/ bos wstapit na toże oycá swego/
a zapługawites posciel iego.

Simeon y Lewi bracia: sedy nieprawo-
ści wojniac. Wraże ich nieprzystay dusso
moia/ ani w zborze ich niepokładay sie sta-
wo moia. Boć w pierzchliwosci swoiej/
zabili meżá/ y swowolnie podkopali mur.
Przekleta pierzchliwosc gich/ bo wporna:
a gniemy gich/ bo niezmiękczony. Rostar-
gne ie w Jakob/ a rozprosse gie w Izrahel.

Juda ciebie beda cćie bracia twoi. re-
ce twoie na ssyach nieprzyiacioli twoich.
Bedać sie klaniać synom ie oycá twego. Ju-
da iest lwiczek/ do tupow wyniosles sie y
wstapites: Odpoczywaiac wtkadles sie i-
ako lew/ y iakoby lwica: ktogo zbudzi: Nie
będzie oddalon Sczept z Judy/ ani kria-
że zbiodr iego/ a ten przydzie kethory ma-
być zeslan/ a on będzie oczekawanie naro-
dow. Wwieziac ku winicy oslatko swote/
a do macice winney (o synu moy) oslice
swote. Omye w winie ssarhe swote/ y we-
krwi groná ptasce swoy. Cudnieysse oczy
iego niż wino/ a zeby ie/ bielsse niż mleko.

Zabulon na brzegu morskim będzie mie-
skat/ y na miejscu stawiania okretow/ sie-
gatac aż do Sydonu.

Izachar osiet mocny/ leżacy miedzy
granicami. Obaczyl że dobre odpocymie-
nie/ y ziemię że nailepsza: y podłożył ramię
swote ku nosseniu/ y stat sie thym ktory po-
datki płać.

Dan będzie sadził lud swoy/ iako y inne
pokolenie w Izrahel. Będzie Dan weżem
na drodze/ a na sciefczie Cerasstes (waz o-
dwu głowach) fczypaiacy kopyta konskie/
aby spadł iezny sniego wzad. Zbawienia
twego bede czekał Panie.

Gad przepasany będzie walczył przed
nim/ a on będzie przepasanim/ zaśoba.

Aser tłusty chlieb iego/ a będzie dawat
rozkossy Krolom.

Neftalim Gelen wypuszczoney/ a gląd-
ko y wdziecznie mowiacy.

Syn rozmnożenia Jozeph/ syn przyra-
staiacy y pieknego wezrzenia. Corki prze-
biegaly sie na murze/ Ale rozdrasnily go.
y zwadzily sie/ a zasrzeli mu ci yens mieli
strzaly. Osiadł w mocy luk iego/ y odwia-
zaly sie zwiastki ramion y rak iego/ przez
rece mocnego Jakoba. Stamtad wyszedł
iest pasterz/ kámiem ludu Izrahelskieo. Bog
oyca twego będzie wspomozycielem two-
im/ A wsszechmogacy/ będzie bógosławił

Gene: 33.
I. Para: 5.

Gene: 34.

Iosue: 19.
O 21.

I. Para: 6.

Ioanni: 1.
O 7.
Math: 2.

Iosue: 17.
Hebre: 11.

Hebre: 9.

Iosue: 13.
O 16.
Gene: 34.

Deute: 33.

bogo

Pierwsze Księgi Mojżeszowe: Genesis.

Gene: 47.
30.
Błogosławieństwem niebieskim z wierzchu
Błogosławieństwem przepięci/ która leży
w dole/ Błogosławieństwem pierśy y ży-
wota. Zmocniły się Błogosławieństwa oyc-
ca twójego/ Błogosławieństwa ojców ie-
go/ póki by nie przyszła żądza pagorków
wiecznych. Niechay beda na głowie Jozef-
phowej/ a na wierzchu Nazareusa/ mie-
dzy bracia swoia.

Phili: 3.
Beniamin wilk drapieżny/ rano będzie
jadł łupież/ a odwieczora będzie się dzielił
łupy. Ci wszyscy we dwanaście pokole-
niach Izraelowych. Te rzeczy im mówił
ojciec ich/ y każdemu z osobna Błogosła-
wił własnymi Błogosławieństwami.

Gene: 23.
Gene: 35.
Actu: 7.
I przykazał im/ mówiąc: Jać już po-
de do ludu mego/ Pochowajcie mnie z ojc-
memi w iastkni dwoistej/ która jest na po-
lu Efrona Echeyskiego/ naprzeciw Mam-
bre w ziemi Chananeyskiej/ która kupił A-
braham z polem od Efrona Echeyskiego/ a
była miała tu pogrzebu. Tam y samego/ y
Sare żonę jego pogrzebli. Tam też pogrze-
bion jest Izak z Rebekka żoną swoią.
Tam y Lia pochowana leży. A dokonaw-
szy przykazania ktorymi syny nauczał/ wsta-
ł y nogi swoje na toisko/ y umarł/ y przyto-
żon jest do ludu swego.

Cap. 50.

Jozeph ziało oycá swego/ cenniejszym Egiptczy-
m doprowadził/ y pogrzebił/ w iastkni a niemającym
obchodem w ziemi Chananeyskiej. Bracia tręsa-
wliwi o odpuszczenie przewiny iadała. Którym potem
przykazał/ przemaszynie swe z Egiptu/ w iastkni w
pokoiu.

Gene: 49.
Waczywszy to Jozeph/ padł na
twarz oycá swego/ płacząc y ca-
łując go. I przykazał słuzebni-
kom swoim lekarzom/ aby ma-
ściami wonnymi pomazali go. Oni gdy
rozkazaniu doszli/ uczynili/ wyszło temu cz-
terdzieści dni. Bo ten obyczaj przy cielech
martwych/ maszćiami mazania byt. I pła-
kałgo Egipt siedm dziesiąt dni.

Gene: 47.
Potym gdy już czas wyszedł oney żato-
bie/ mówił Jozeph do dworzánów Phá-
raonowych: Jesliim nálaży iastka przed obli-
cznością waszą/ powiedzcie Pháraonowi:
przeto iż ojciec mój poprzyśiągł mi mow-
iac: oto umieram/ w grobie moim ktorym
wykopat sobie w ziemi Chananeyskiej po-
grzebieś mnie. A tak oidiade y pogrzebe o-
ycá mego/ a wroce się zaśie. I rzekł mu
Phárao: Jedz a pogrzeb oycá swego iako
cie zwiazano przysięga.

Który gdy wyiachał/ iachali s nim wssy-
scy co czeniejszy z domu Faráonowego/
y wssyscy co starszy y stateczniejszy z zie-
mie Egiptskiej: Dom Jozephow z bracia
swa/ proci dziatek/ trzód/ y stad/ Ethore

zostawili w ziemi Jessen.

Miał teze soba wozy y iezne/ y byto tego
niematy huf: y przyiachali na grunty A-
thad/ tory leży za Jordanem/ tam sprá-
wuiac obchod umartemu/ zptaczeni báz-
wielkim/ czynili tego przez siedm dni. Co
gdy wzrżeli ci Ethorzy mieszkali w ziemi
Chananeyskiej mówili: Toć to wielki ptacz
tych Egiptczyków. Jola tego nazwano
imie onego miejsca/ ptacz Egiptow.

Uczynili tedy synowie Jakobowi iako
im byt przykazał/ y przyprowadzili go
do ziemi Chanán/ pogrzebli w iastkni
dwoistej/ Ethora byt kupił Abraham z po-
lem/ aby tu miał pogrzeb/ od Efrona
Echeyskiego przeciwko Mambre. I ná-
wrocil się Jozeph do Egiptu z bracia swo-
ia/ y zewssy skim towarzystwem/ pocho-
wawssy oycá.

Po Ethorego śmierci/ boiac się bracia
Jozephowi/ rozmawiaiac się spotem/ mo-
wili: By snadź niepamiętał Jozeph krzy-
wody Ethora od nas miał/ aby nam nieod-
dał wssy skim z tym tego cosmy uczynili/
wskazali do niego mówiac: Ojciec twój
przykazał nam przed tym niżli umarł/ a-
byśmy tobie to co mówił powiedziałeli. Pro-
sse abyś zapamiętał złości braciey twoiey/
y grzechu który uczynili przeciw tobie/ my
też prosimy/ abyś słuzebnikom Bogá o-
ycá twójego odpuszcil nieprawosć tę.

Co wssy sławssy Jozeph/ płał. I przysli
do niego bracia jego/ a skloniwssy się ku
ziemi podziwossy uczynili/ y rzekli: Słu-
dzy twój jestesmy. Którym on odpowie-
dział: Nieboicie się: A zaż się możemy Bo-
żcy woli przeciwic? Wyście mnie zle my-
ślił/ ale Bog to przemienił w dobre: aby
mnie thát wyniosł iako teraz widzicie/ aby
zachował wielie ludu. Nie bo cie się/ ia-
was y dziatki wasze bede żywi: I cieśst
ie mówiac do nich łagodnie y łaskawie. I
mieszkali w Egiptcie ze wssy skim domem
oycá swego. A byt żyw sto y dziesięć lat.
Widział też syny Efraimowe/ aż do trze-
ciego pokolenia. Synowie theż Machir/
syna Manassesowego/ rodziłi się za żywo-
tá iestcie Jozephowego.

A gdy się the rzeczy stály/ mówił braciey
swey. Po mey śmierci/ Bog was nawie-
dzi/ y wywiedzie was z tej ziemi/ do zie-
mie która pod przysięga obiecał Abrahá-
mowi/ Izakowi/ y Jakobowi. I gdy ie
obowiazat przysięga/ y gdy rzekł: Bog ná-
wiedzi was/ wynieścieś kości moje z soba
zad: Umarł potym wżywssy sto y dziesięć
lat żywota swego. I pomazany maszćiami wo-
nemi/ pochowan jest do truny w Egiptcie

Koniec Pierwszych Księg Mojżeszowych.

Wtore kriegi Moysesowe Exodus

Wtore kriegi Moysesowe ktore zy-

dowie zowa Nellesemoch/ Łacinnici słowem grec
tim Exodus. Polacy moga zwac/ Biegi Wywobodzenia.

Cap. 1.

Imiona synow Izraelowych ktorzy wesli do Egi-
ptu. Pharaon mnozenie ich robotami/ chłopiach iebt
yaniem/ topieniem/ prozno sye kussy pslowac. Wab
chytrosc y od Boga zaplaci.

Gene: 46.

Esa imiona
synow Izrael-
skich/ ktorzy byli
do Egiptu z Ja-
kobem/ a każdy
sniich z domem
swoym/ wesli. Ru-
ben/ Simeon/
Leui/ Judas/
Jzachar/ Zabul-

lon/ Beniamin/ Dan/ Neptalim/ Gad/
y Aser. Bylo thedy wssystkich ludzi onych
ktorzy wysli z biodra Jakobowego/ siedm
dziesiat. Tylko ze Jozeph byl w Egiptcie.
Po iego s mierci tudzie sy wssystkiey brá-
ciey y rodziny iego: synowie Izraelowi zro-
sli/ y krzewiac sie rozmnozyli/ y zmocniw-
sly sie niepomatu (y tak) napelnili ziemie.

Asto: 7.

Nastat potym nowy Krol w Egiptcie/
ktory niewiedziat o Jozephie/ y rzekl do
ludu swiego: Ocho ten lud synow Izra-
elskich niematy iest/ a daleko mocniejszy
nizli my: Chodzie/ a zniewolmy gie iako
madrze: by lepak rozmnozywssy sie/ gdy by
na nas waltá przypadla/ nieprzytaczyl sie
nieprzytaczeliom naszym: a pothym prze-
mogssy nas/ by niewyszedl z ziemie.

Ustawit thedy nad nimi wrzedniki/ aby
ie draczyl robotami/ y pobudowali Sára-
onowi miasta z domy/ Siron y Rameses.
Alie im wiecey ich cisneli/ tym daleko wie-
cey sie mnozyli y roslu: I nienawidzieli sy-
now Izraelskich Egiptczykow/ a (tym
wiecey) trapili posmiwajac sie/ y zasz-
rzac gim. A iuz ku wielkiey gorzkości przy-
wodzili żywot ich/ robotami ciestkami/ oko-
to bota/ cegiel/ y wsselkimi poslugami kto-
rymi byli obciazeni w sprawowaniu ziemie.

Nowit pothym Krol Egiptski/ Babam
zydowskim ktore bywaly przy porodzeniu:
z Ethorych iedne zwano Zeffora/ a druga
Sua/ przykazuiac im. Kiedy bedziecie przy-
rodzeniu ydowek/ a przyszedl by czas po-
rodzeniu: iesliby sie chłopiec vrodzil zabie-
cie go: iesli dziewczka/ zachowaycie. Ba-
by one boiac sie Boga/ nieuczynily thak

iako gim Krol przykazat/ alie zachowaly
chłopiacka.

Kthore przyzwawssy Krol do siebie/
rzekl: Cof sie przez to rozumie coscie chcia-
ty uczynic: zescie niezabijaly chłopiat: O-
ny odpowiedziaty: Tietakiec sa ydowki
iako Egiptskie niewiasty: Boe one samey
umieia sobie przy rodzeniu posluzyt/ y pier-
wey niz przydziemy do nich/ porodza. A
dlia tego Bog/ uczynil dobrze onym ba-
bam. A lud rosl y zmagat sie barzo. A iz sie
baly Boga one baby/ zbudowat im domy.
Przykazat thedy Sárao wssystkiemu ludu
swemu/ mowiac: Cof sie kolwiek ptci mez-
kiey vrodzi/ mieczcie do rzeki: A cokolwiek
niewiesciey/ tho zachowaycie.

Cap. 2.

Moyzes na wode wyrzucony/ od Krolewny wy-
ier/ od Matki własney Farmiony/ y od Krolewny
za syna sposobiony. z Egiptu dla mejoboystwa vcie-
ka do Madyan/ y tam sye jeni y plodil.

Szedt pothym maz z domu Le-
vi: y poiat zone z potolenia swe-
go: ona poczelat y porodzilat sy-
na: widzac ze byl barzo piekni/
przekryta go przez trzy miesiace. A gdy iuz
daley go taic niemogla/ wziawssy kossyczek
z sitowia/ okligyta gi y zasmolita z wierz-
chu/ a wlozywssy wen dzieciatko/ potozyla
gie miedzy rogozynie (oney kraginy) na
brzev v rzeki/ postawiwssy zdaleka swa sio-
stre aby patrzala co sie snim bedzie dziato.

A alie corka Sáraonowa/ idzie zeby sie o-
plotata wrzece/ a francymier iey przecha-
dzat sie/ po brzegu nad rzeka. Ona gdy uz-
rzala kossyk w rogozinie/ poslata (poñ)

Exodi. 6.
Nume: 23.
1. Para: 13.

Asto: 7.
Hebre: 11.

Store kriegi Moysesowe

iedne z służebnic swoich. Przynieśli sony/ otworzyła/ y wżrzawssy w nim dzieciętko/ a ono płacze/ wlitowała się go/ mowiac: Tho chłopiatko z dziełek żydowskich musi być: Tedy siostra tego dziecięcia rzekła do niego: Chceszli/ poyde a przyzowiec niewiastę żydowską/ ktoraby mogła karmić tho dzieciętko? Odpowiedziała: Jdź: Szła dzieweczka y wezwala matki iego. Do ktorey mowila corka Faraonowa. Weźmi/ powiada/ to dzieciętko a odchowaymi gie: a ja staneć za prace twoie. Przyjęła niewiasta y karmiła dziecie. Wycho- wane y podrosle oddata corce Faraonowej. Ktorego ona sposobiła sobie za syna. A nazwała imie iego Moizes/ mowiac: Bom go z wody wyjęła.

Hebr: 11.

Na on czas gdy już dorosl Moizes/ wyszedł do braciey swojej: y wżrzal nadze gich y meza Egypczyka ktory był niektorego z żydowinow braciey swey: A oględnawssy sie tam y sam/ gdy obaczył ze niemasz przy tym nikogo/ zabawssy Egypczyka zagrzebił go w piasku. Wyssedłszy drugiego dnia/ wżrzal dwu żydowinow a oni sie wadzili: tedy rzekł onemu ktory czynił krzywdę: Czemu bijesz bliźniego twego? On odpowiedział: Ktoż cie postawił kriażciem y siedzias nad nami? Abo mie chcesz zabić tak iakoś wejora uczynił Egypczykowi? Vlekt sie Moizes y rzekł: Jakoś sie thá rzecz obiawila: Y usłyszawssy Faraó te powiesć/ dat hukac na stracenie Moysesá: Ktorey zbieżat obliczności iego/ y mieszkali w ziemi Madyański/ y wśadowil sie przy studni.

Actu: 7.

A miał kriadz Madyański siedm corek/ Ktore były przysły (do oney studnie) po wodę: y naliawssy pełne koryta/ chciaty nápoić trzody oycá swego. Nádsedssy do nich pásterze odegnali ie. Theby Moizes ziawssy sie za nimi/ obronił dzieweczki/ y nápoit owce ich (pierwey). Ktore gdy sie wrocily do Raguelá oycá swego/ rzekł do nich: Czemuscie teraz rychley przysły niźli inedy? Odpowiedziaty: Máz z Egiptu wyzwolit nas z ręki pásterzow: Nádto y náciagnat wody snami/ a nápoży nam owce. Theby on rzekł: Gdzie jest? Czemuscie niewziely soba tego cztowieká? Zás wotaycie go żeć wždy bedzie iadt chleb.

Exo: 18.
1. Par: 23.

Szłubił mu tedy Moizes/ ze snim miał mieszkac. Y wziat sobie Sefore corkę iego za żonę. Ona mu porodziła syna Kthorego nazwał Gersan/ mowiac: Byłem przychodniem w ziemi cudzey. Drugiego theż porodziła/ Ktorego nazwał Eliezer/ mowiac: Bog oycá moiego/ spomożyciel moy/ wyrwat mie z ręki Faraonowej.

Po niemáym czasie/ vmárt Krol Egiptu. A synowie Isráelscy/ dla wielgich ro-

bot/ płacząc wotáli. Y przysło wotanie ich do Boga dla robot: y usłyszal wzdychanie ciestkie gich/ y wspomniat na przymierze Ktore uczynił z Abrahámem/ Izákiem/ y Jakobem. Wezrzal tedy Pan na syny Isráelskie y wyswobodzil ie.

Gene: 25.

Cap. 3.

Moysesowi pássacemu owce Jethrowe swiętá swego/ Bog sye we kriu goráciym wkazał/ nac go do synow Isráelskich/ Ktore miał z niewoli Pharaónowej wywieść.

Moizes páss owce Jetro swiętá swego kriadz Madyański. A gdy gnat stada daley na ázrodek puszczy/ przyszedł do Boży gory Oreb. Y wkazał sie mu Pan w pto- mieniu ognistym ze ázrodku krzá: y wi- dział ze tierz gorzał/ a przed sie niego- rzał. Przeto rzekł Moizes: Poyde a ogla- dam tho widzenie wielkie/ czemu niego- re ten tierz.

Exo: 18.

Actu: 7.

Widzac Pan ze idzie ná dziw/ záwotat nań z poárzodku krzá/ y rzekł: Moizesu/ Moizesu. On odpowiedział: Owo ia. A on rzekł: Nieprzystepuy tu blisko. Zdeimi boty z nog twoich/ ábowiem ziemia ná Ktorey stois/ swieta jest. Y rzekł: Ja jestem Bog oycá twego/ Bog Abrahánow/ Bog Izáakow/ y Bog Jakobow. Y zá- krył Moizes twarz swoie: Bo nieśmiał pozrzeć przeciw Bogu.

Math: 22.
Mar: 12.
Luce: 20.

Rzekł do niego Pan: Widziałem wtra- pienie ludu mego w Egiptcie/ y usłyszalem krzyk iego/ dla morderstwa thych Kthorzy sa przetożeni nad robotami. A poznawssy boleść iego/ z stápiem abym go wyzwolit z rąk Egypczykow/ a bym go wyrwiot z ziemi tey do ziemi dobrej y przestroney/ y do rákiey Ktora osplywa mlekiem y miodem/ ná miesca Chanáneyczyká/ y Zethey- czyká/ y Amoreyczyká/ y Ferezeyczyká/ y Eweyczyká/ y Jebuzeyczyká. Przeto krzyk synow Isráelskich doszedł mie/ a widzialem wtrapienie ich/ Ktorem te ciáza Egypczy-

Kowia.

Exodus rzezone.

kowie. Ale chodz sam/ poslie cie do Farao-
 na/ abyś wyprowadził lud moy syny Isr-
 aelskie/ z Egiptu.
 Rzekł Moizes do Boga: Cozem ia iest:
 zebym miał idz do Farao/ a wywieśc sy-
 ny Isr-aelskie z Egiptu: On zaś rzekł do
 niego: Ja stoba bede. A to bedziesz miał na
 znak tego zem cie poslat/ Gdy wywiedziesz
 lud moy z Egiptu/ bedziesz offiarował
 Bogu na ten gorze.
 Rzekł Moizes ku Bogu: Oto ia poyde
 do synow Isr-aelskich/ y powiem im: Bog
 oycow waszych poslat mie do was: Jesli
 mie spytaia/ ktore iest imie iego: co im po-
 wiem: Rzekł Pan do Moizesa: Jam iest
 thot/ ktory iest. I rzekł: Takze powiesz sy-
 nom Isr-aelskim: Który iest/ ten mie po-
 slat do was.
 Potym zaś rzekł Bog do Moizesa: Tak
 powiesz synom Isr-aelskim: Pan Bog oy-
 ców waszych/ Bog Abrah-ámow/ Bog I-
 zaákow/ y Bog Jakobow/ poslat mie do
 was: Tho iest imie moje nawięki/ y tho
 przypominanie me od narodu do narodu.
 Idz wezwiey starsze Isr-aelkie/ a bedziesz
 do nich mowil: Pan Bog oycow waszych
 wkazal mi sie/ Bog Abrah-ámow/ Bog I-
 zaákow/ y Bog Jakobow/ mowiac: N-
 wiedziaac nawiędzitem was/ a widzia-
 tem wyslysko co sie wam w Egiptcie dzia-
 lo/ y rzektem: abych was wywiodł z wtra-
 pienia Egiptskiego do ziemi Chan-áney-
 skiej/ y Echeyczyka/ y Amoreyczyka/ y Je-
 rezeyczyka/ y Eweyczyka/ y Jebuzeyczyka:
 do ziemi opływającej mlekiem y miodem.
 A gdy wsluchala głosu twego/ wnidzies
 ty y starszy Isr-aelscy/ do Krola Egiptskie-
 go/ y rzeczesz do niego: Pan Bog żydowski
 wezwat nas/ poydziem trzy dni w pusca/
 abyśmy offiarowali Panu Bogu nassemu.
 Toć ia wiem/ żeć was niewypuści Krol
 Egiptski byście mieli idz/ aś mocna reka:
 Przetho wyciągne reke moje/ y bede karat
 Egipt we wszelkich dziwach moich/ kto-
 re bede czynil między nimi: Potym was
 wypuści.
 I uczynie potym przyjemność ludu te-
 mu y Egiptczykom/ iż gdy bedziecie wy-
 chodzic/ nie wynidziecie prozni/ Ale wy-
 prosi niewiastha od sasiady/ y od gospody
 niey swey/ klenotow srebrnych y złotych/ y
 odzienia/ a wlozycie ie na syny y corki wa-
 sze/ y złupicie Egipt.

Cap 4.

Moyses wystawy od Boga trzy znaki/ idzie do E-
 giptu z żona y z dziećmi/ żona obrzadza syna/ gniew
 Boży wbiagała/ postawsy sye z Aaronem/ pospolu
 szli do synow Isr-aelskich.

Odpowiedziawssy Moizes rzekł:
 Nie beda mi wierzyć/ ani wslu-
 chaia głosu mego/ rychley beda
 mowic: Nientazat sie thobie
 Pan. Rzekł thedy do niego: Co to iest/ co
 dzierzysz w ręce twoiey? Odpowiedziat:
 laske. I rzekł Pan: Porzuc ia na ziemie.
 Porzucil y obrocił sie w weża/ tak że theż
 vćiekal Moizes. I rzekł Pan: Siegniey re-
 ka twoia/ y weźmi go za ogon. Siegnat
 iat/ y obrocił sie w laske. Rzekł (Pan)
 Abyć wierzyli/ iż sie thobie Pan Bog oy-
 ców twoich wkazat/ Bog Abrah-ámow/
 Bog Izaákow/ y Bog Jakobow.

I rzekł pothym Pan: wloz reke twoie
 w zanadra twe. Gdy ia wlozyl w zanadra/
 wyiat tředowata iako śnieg. Rzekł: wloz
 zaś reke twoie w zanadra. Wlozyl/ y wyiat
 zaś/ a byla iako inssie ciato. Jeslibyć (powia-
 da) niewierzyli ani wstuchali rzeczy zna-
 mienia pierwszego/ wwierza słowu zna-
 mienia wtorego. A Jeslibyć obiemá thym
 znakom niewierzyli/ aniby wstuchali gło-
 su twoiego: nabierz wody z rzeki/ a wyley
 na sucha ziemie/ a cokolwiek weźmiesz z
 rzeki/ obroć sie w krew.

Rzekł Moyses: prośe P-anie/ nie ie-
 sthem ci wymowny od wezórayszego y od
 trzeciego dnia: y iakozes przemowil do stu-
 gi twe/ niesprawniyszego y nierychleysze-
 gom ieziká sie stat. Rzekł Pan do niego: ktoz
 człowiekowi wsta czynit: albo kto czynit
 nieme/ y gluchego/ widomego y ślepego:
 zali nie ia: Idz je tedy usci ia bede w v-
 stach twoich: a naucze cie co mas mowic.

Tedy on rzekł: Prośe miły P-anie. Po-
 śliże kogo mas postać. Rozgniewawssy
 sie Pan na Moyses/ rzekł: Aaron bráth
 twoy/ z pokolenia Levi/ wiem żeć wymo-
 wny/ otho on wynidzie przeciwko tobie/ a
 gdy cie vrzy serdecznie sie w weseli. Now
 że do niego/ a wloz słowa me w vstha ie-
 go: a ia bede w vstach twych y iego: a o-
 znamie wam co byście mieli czynic. On
 bedzie mowic zacie do ludzi/ a bedzie on
 tobie vstami/ a ty temu bedziesz w tych rze-
 czach ktore na Boga należa. Laske theż
 the weźmi w reke twoie/ w niey bedziez czy-
 nit znamiona.

Odszedł Moyses/ y wrocił sie do Jetra
 swiekrá swego: I rzekł do niego: Poyda a
 wroce sie do bráciey moiey do Egiptu/ że
 sie dowiem iesli iesze żywi. Ktoremu rzekł
 Jetro: Idz w pokoiu. Mowil tedy Pan do
 Moysesa w ziemi Madyan: Idz a wroc
 sie do Egiptu: boć inż wyszytey zmarli kto-
 rzy stali o twoy żywoth. Wziat tedy Moy-
 zes żone y syny swoje/ a wśadził ie na osła:
 y wrocił sie do Egiptu niosac laske Bożą
 w ręce swojey.

Math: 10.

Jeremi: 1.
Asto: 7.

Eccle: 43.

Exodi: 7.

Store kriegs Donzessowe

Josh. 5.

Rzekł tedy Pan do Aarona: Idź przesyłać kielichy wody na puszczy. Który siedli w drodze przeciw niemu na Gore Boża / y pocałował go. I powiedział Moiześ Aaronowi wszystkie słowa Pańskie / dla których go był posłał / y znamię na kielichy był rozkazał. I przysli pospołu / y zebrali wszystkie starsze synów Izraelskich. Mówił tedy Aaron one wszystkie słowa które uczynił Pan do Moiześa: y uczynił znamię na przed ludem: a uwierzył lud. I wysłyszeli że nawiedził Pan syny Izraelskie / y że wezrzał na utrapienie ich: a wpadłszy chwalił (Bogu) czynili.

Cap. 5.

Job. 21.

Przykazał tedy onegoż bnia Wrzedni-
kom onych roboth/ á cieſkim nálegáczom

Obaczywssy wrzednicy synow Iſrael
ſkich/ że byto źle onich/ przeto iż im rzeczo
no/ nic ſie nieumnieyſſy roboćcie wáſſey/
w ligbie cegiet ná każdy dzień. I podkáli
ſie z Moizeſem/ y Aaronem/ ktorzy ſtali
ná przeciwko im wychodzacyim od Fárao-
ná: tedy rzekli do nich: Niechay oglada
Pan y oſadzi/ żeście wy zwaſnili ná nas
Fáraóná y ſługi iego/ y daliście mu mierz-
áby pomordowat nas. Wroćit ſie Moizeſz
do Pana/ y rzekł: Pánie czemużes vtrapił
ten lud? Czemuś mie poſlat? Bo iákom
ſkoro wſſedi do Fáraóná/ ábyim mówil i-
mieniem twoim/ znedził lud twoy/ á nie-
wyzwoliteś ich.

Cap. 6.

Xjet

Exodus rzezone

Exo: 14.

Gene: 32.

Gene: 17.

Rzekł Pan do Moizesa: Teras już wzyjś co uczynie Sáraono wi: Abowiem przez mocna reke wypuści ie / a mocna reka wyżenie ie z ziemie swoiey.

I mówił Pan ku Moizelowi / rzećac: Ja Pan ktorym sie okazał Abrahámowi / Izáákowi / y Jakóbowi za Boga wszechmogacego: a imienia mego / Adonay / nie oznaymitem gim. Ale uczynitem snimi przymierze / abych im dat ziemie Chaná / neyska / ziemie pielgrzymowania ich / w ktoroy byli przychodniami. Jam wysluchał kłanie synow Izráelskich / ná ktoroy Egipczykowie uciśnieniem ich przymiesili ie / y wspomniatem ná umowę moie.

A przeto powiedz synom Izráelskim. Ja Pan / ktoroy was wywiode z ciemnice Egypckiey / y wyrwe z niewoli / a wykupie w ramieniu nawyszym / y sadziech wielkich / a weźmie was sobie za lud / y bede waszym Bogiem: A użnacie że ciem ia iesth Pan Bog was / ktorym was wywiode z ciemnice Egypckiey / a przyniosem was do ziemie / ná ktoroy podniosł reke moie / abym ia dat Abrahámowi / Izáákowi / y Jakóbowi: a dam ia wam ku oppanowaniu. Ja Pan. To wssystko powiedziat Moizesi synom Izráelskim / ktorzy nieusluchali go / dla uciśnienia ducha y dla cieśkich robot.

Exodi. 4.

6.

Gene: 46.

Num: 26.

1. Para: 4.

5.

Num: 3.

I mówił Pan do Moizesa / rzećnac: Wniedz a mów do Sáraona Krola Egypckiego / aby wypuścił syny Izráelskie z ziemie swoiey. Odpowiedziat Moiześ przed Panem. Oto synowie Izráelscy nieusluchali me / a coż by miał usluchać Sáraon: a za wolasczą że wymowy dobrej niemam:

Mówił tedy Pan do Moizesa y Aarona / y dat im tho poruczenie do synow Izráelskich / y do Sáraona Krola Egypckiego / aby wywiedli syny Izráelskie z ziemie Egypckiey.

Ci sa przodkowie domow / w ich narodziech. Synowie Rubenowi / ktoroy był pierworodnym Izraelowem / Zenocho y Sallu / Efrom y Charmi. Thorod Rubenow: Synowie Symeonowi: Jamuel / Jamini / Achod / Jachin / Sochar / Saul syn Chananeiskiey niewiasty. Ten rod Symeonow.

A imiona synow Lewi po ich rodzinie thesa. Gerson / Kaath / y Merary. A lath żywota Lewi było sto trzydzieści y siedm. Synowie Gersonowi: Lobni y Semei / po rodzinach swoich. Synowie Kaath: Amram / Isaar / Hebron / y Oziel: lathateż żywota Kaath było sto trzydzieści y trzy. Synowie Merary: Mooli y Musi: Ci sa przyrodni Lewi / po rodzinach iego.

Poiat tedy Amram Johabeth siostrę swa sryieczną: ktora porodziła mu Aarona / Moizesa / y Maria. A były lata żywota Amramowego / sto trzydzieści y siedm. Synowie Isaar: Chore / Naaseg / y Zechry. Synowie też Oziel: Misael / Zeliassan / y Sethry.

Poiat pothym Aaron żonę / Elizabeth córke Aminadab / siostrę Naazon: ktora mu porodziła Nadab / Abiu / Eleazar / y Jethamara. Synowie też Chore: Asser y Zelchana / y Abiassaf. Thá iest rodzina Ehoritow. A zaśie Eleazar syn Aaronow poił sobie żonę / z córek Sfutyelowych: ktora mu porodziła Sfinea. Ci sa przodkowie narodu Lewitckiego / po domach swoich.

Ten iest Aaron y Moiześ ktorym kazat Pan aby wywiedli syny Izráelskie z ziemie Egypckiey według hufusich. Ci sa ktorzy mówia do Sáraona Krola Egypckiego by wywiedli syny Izráelskie z Egiptu. Ten iest Moiześ y Aaron / w on dzień w ktoroy mówił Pan do Moizesa w ziemie Egypckiey. A mówił Pan do Moizesa rzećnac: Ja Pan / Mow do Sáraona Krola Egypckiego tho wssystko co mówie do ciebie. I rzećł Moiześ przed Panem: Oto widziś że wymowności niemam: Nakoż mie uslucha Sáraon?

Exodi. 2.

Exodi. 4.

Cap. 7.

Moiześ y Aaron do Pharaona mówia / lasse w weia / wody w krew obracacia / co y cianożeni / cy uczynili / y dla tego za kaniasto serce Pharaona / wi.

Rzekł Pan do Moizesa: Odmie postawit Bogiem Sáraonwym: a Aaron brath thwoy / bedzie prorokiem twoim. Thy bedzieś powiadał iemu wssystko / co przykazanie tobie: a on bedzie mówił do Sáraona / aby wypuścił syny Izráelskie z ziemie swoiey. Alec ia zatwardze serce iego / y rozmnoze znamiona cudy moie w ziemie Egipt

Exodi. 4.

E iij

Egipt

Wtore kriegi Moysesowe

Egyptstkiey/ a nieusłuchać was. Ale wyciągnę rękę moją na Egipt/ y wywiodę was/ i lud mój syny Izraelskie/ z ziemi Egiptstkiey/ przez wielkie śady. A mając poznać Egiptczyków/ zemści się na nich Pan/ którym wyciągnął rękę swoją na Egipt/ a wywiodłem syny Izraelskie od nich.

Uczyń tedy Moyses y Aaron jako im przykazał Pan/ y tak sprawowali. Miał na ten czas Moyses osiemdziesiąt lat/ a Aaron osiemdziesiąt y trzy gdy mówili do faraona. I rzekł pan ku Moysesowi y Aaronowi: Gdziebyście wam rzekł faraon/ wkażcie znamiona/ rzeczesz do Aaron: Weźmi liście swoje a porzuć przed faraonem/ a niech się obroci w węża.

Przeto wssedłszy Moyses y Aaron do faraona/ uczynili jako im przykazał Pan. I podniósł Aaron liście swoje przed faraonem y dworzany jego/ a obrociła się w węża. Wezwał tedy faraon medrców y czarowników/ a uczynili też tak przez czary y nie udało im się zabobony Egiptstkie: iż porzuciwszy każdy smich liści swoje/ odmieniły się w węże: Ale Aaronowa liść pojął ich liści. I zatwardziło serce faraonowe/ a nie wśluchał ich/ iako był przykazał Pan.

Rzekł zaś Pan do Moyses: Ocieżaj serce faraonowe/ y niech wypuści ludu. Idź do niego rano: otoć wynidzie do wody: I stanieś przeciwko niemu na brzegu rzeki/ a liście która się odmieniła w węże/ weźmi w rękę twoją/ wtedy będzie mówił do niego: Pan Bog Żydowski/ poślą mnie do ciebie/ mówiąc: Pusc mi lud mój/ aby ofiarował mi na puszczy/ a do tychmiał niechciał tego uczynić.

A tak toć powiada Pan/ Tym poznasz że jest Pan: Oto wderze liść która w rzece mam w wodę rzeczną/ a obroci się w krew. Ryby które są w rzece pozdychają/ a zaśmierdzą się wody/ a będą wtrapieni Egiptczycy pijąc wodę rzeczną.

Rzekł też Pan do Moyses: Mów do Aaron. Weźmi the liście swoje/ a wyciągnij rękę swoją na wody Egiptstkie/ y na rzeki ich/ y na źródnia/ y bagna/ y na wszystkie źródła wód/ że się obroca w krew: a niechay będzie krew po wszystkich ziemi Egiptstkiey/ tak w drewnianym iako y w kamiennym naczyniu: I uczynili tak Moyses y Aaron iako przykazał był Pan: I podniósł Aaron liść wderzył wodę rzeczną gdy na to patrzał faraon y dwor jego/ która wnetz obrociła się w krew. A ryby które były w rzece/ pozdychały: y zaśmierdziała się rzeka/ tak iż niemogli Egiptczycy pić wody rzecznej/ y była krew po wszystkich ziemi Egiptstkiey.

Uczyńli także czarownicy Egiptscy/ czarami swymi. I zatwardziło także serce faraonowe/ ani ich wśluchał/ w tym co był przykazał Pan. I odwrócił się y wssedł do domu swego/ ani przyłożył serca theż y za tym razem. Kopali tedy wssystcy Egiptczycy około rzeki wody/ aby pili: Bo niemogli pić wody rzecznej. I wyszło temu siedm dni iako zaczął Pan rzekę.

Cap. 8.

Wtóra plaga na Egipt/ żaby. Trzecia/ wssy: Czwarta Muchy. I tak wssycki faraon obiecał wypuścić lud żydowski/ ale gdy się przyczyna Moysesowa przedstawiały/ nie nieuczyli.

Gdy rzekł Pan do Moyses: Wnidz do faraona mówiąc do niego: Tę mowi Pan: wypuść lud mój aby mi ofiarował. A jeśli żebys niechciał wypuścić/ oto ja skarze wssyście granice ziemi twojej żabami. Wypuść z siebie rzekę żaby: które wysłszy będą wlażyć do domu twego/ y do postoi iostka twego/ y na posciel twoją: także y do domów dworzán twych/ y do ludu twego/ y do pieców twoich: y w ościatki pokarmów twoich: wlażą żaby tak do ciebie iako y do ludu twoiego/ y do wssykich sług twoich.

I rzekł Pan do Moyses: Rzec do Aaron: Wyciągnij rękę twoją na rzekę y na strugi/ y na jeziora/ a wywiedzą żaby na ziemi Egiptstka. Wyciągnął tedy Aaron rękę na wody Egiptstkie/ y wylażyły żaby tak iż przykryły ziemię Egiptstka. Uczyńli też to czarownicy przez czary swoje/ y wywiedli żaby na ziemię Egiptstka.

Przyzwat potym faraon Moyses y Aaron y rzekł im: Proście Pana żeby oddał żaby odemnie y od ludu mego/ a ja wypuścę lud że będzie ofiarował Panu.

Rzekł Moyses do faraona: Day mi czas kiedybym się miał modlić za tobą/ y za domem y ludem twoim/ aby były oddalone żaby od ciebie/ y od domu twego/ od sług twoich y od ludu twego/ a żeby tylko zostały w rzece. On odpowiedział: Jutro. Rzekł do niego: według słowa twego uczynię: abys wiedział/ że nie jest pan/ iako Pan Bog nasz. A wiedząc że odchodzi żaby od ciebie/ y od domu twego/ od sług twoich y od ludu twoiego/ a tylko w rzece zostały. Wysli tedy Moyses y Aaron do faraona y wolał Moyses ku Panu/ o obietnicę którą był przyrzekł faraonowi/ o żaby. A uczynił Pan według słowa Moysesowego/ y wyzdychały żaby z domów/ ze wsi/

2. Tim. 3.

Sapi. 17.

y spól.

Exodus rzecone.

y spol. Z zmiatali ie na okrutne kupy/ i z sie zasmierdziala ziemia.

Widzac Sarao ze mu dano othpoczy-
nienie/ obciazyt serce swoje/ y nie wsluchat
ich/ iako byt przykazat Pan. Trzekt Pan
do Moizeffa: Now Aaronowi. Wycia-
gni liaste twoie/ a vderz proch ziemi/ y
niechay beda wssy we wssystkiey ziemi
Egypstkiey. A uczynit tak. Wyciagnawssy
Aaron reke/ trzymiac wniey liaste/ vde-
rzyt proch ziemi/ y staly sie wssy/ tak w lu-
dziech iako w bydle. Wssystek proch ziemi/
obrocit sie we wssy po wssystkiey ziemi E-
gypstkiey.

Russylisze tez czarownikow swemi cza-
rami zeby thakiez wssy wywiedli/ ale nie-
mogli. Byly tedy wssy tak w ludziach iako
to y w bydle. Trzekli oni czarownicy do
Sarao: Palec Bozy tho iest. Zakamiatu
thedy serce Sarao nowo y nie wsluchat ich/
iako byt Pan przykazat.

Mowit takiez Pan do Moizeffa: Wstani
na switanu/ a stani przed Sarao nem/ bo
wynidzie ku wodam. Trzeczesz do niego:
Toz powiada Pan: Wypusc lud moy ze mi
offiaruie. Co iesli go niewypuscisz/ oto ia
przepuscze na cie y na dwor twoy/ na lud
twoy/ y na domy thwoie/ wsselaki rodzay
much: a beda pelne domy Egypstkie:
much rozmaitych y wssystka ziemia w kto-
rey beda (Egypczykow). A uczynie w
ten dzien dzwona ziemi Gessen/ w ktorey
iest lud moy/ ze tam muchy nie beda: zeby
poznat zem ia Pan w posrodtku ziemi. I
uczynie rozdzial miedzy ludem moim a lu-
dem twoim: Jutro to znamie bedzie.

Uczynit Pan tak: I Przysly muchy bar-
zo ciekie do domow Sarao nowych y slug
iego/ y na wssystke ziemi Egypstka: thak
i z nakazila sie ziemia od takowch much.
Przyzwat tedy Sarao Moizeffa z Aaro-
nem y rzekt im: Idciez a offiaruycie Pa-
nu Bogu swemu w tey ziemi. Thedy rzekt
Moizeff: Niemoze tho byc: Wiec mamy
offiarowac Panu Bogu nasemu przekle-
stwo y brzydliwosc Egypstka: co iesli bez-
dziem bic tho przed ich oczyma co Egyp-
czykow za Boga chwala/ w kamienuia
nas. Poydziem droge trzech dni w puseza
a tam bedziemy offiarowac Panu Bogu
nasemu/ iako nam przykazat.

Exodi. 8.

Trzekt Sarao: iuz ia was wypuscze a
byście offiarowali Panu Bogu waszemu
na puszczy: ale wzdam abyście daley nie od-
chodzili/ a modlcie sie za mna. Trzekt Mo-
izeff: wyszedssy od ciebie/ bede prosit Panu:
a odeydziec Mucha od Sarao na/ y od slug
iego/ y od ludu iego/ jutro: Ale iuz nas wie-
cey nieomylay/ zebyś niemiata wypuscic lu-
du offiarowac Panu.

Wyszedssy Moizeff od Sarao na modlit
sie Panu: On uczynit wedlug stowa iego:
a oddalit muchy od Sarao na/ od slug/ y od
ludu iego: niezostala ani iedna. I zakam-
iatu serce Sarao nowo/ tak/ i z ani za ten
raz wypuscit Ludu.

Cap 9.

Piata plage/ zdychanie bydla/ Szosta wrzodom/
Siódma gromu y gradu/ ktoremi Bog karal E-
gypt/ zamyka.

Rzekt tedy Pan do Moizeffa: W-
nidz do Sarao na a mow do nie-
go: Thoc powiada Pan Bog
zydowski: Wypusc lud moy/ ze
mu bedzie offiarowat. Co iesli sie ieszcze te
go zbraniaz/ a za dzierzazgo: Oto pomsta
moia bedzie/ na role twe/ na konie/ osly/
wielblady/ owce/ y na woty/ mor barzo
ciekie. A uczyni Pan dzwona rzecz miedzy
maietnoscia Izraelka/ y maietnoscia E-
gypstka/ tak i z prawie nic nie zginie z tych
rzeczy ktore naleza do synow Izraelkich.
I dat Pan czas/ mowiac: Jutro uczyni
Pan to co rzekt na ziemi.

Przeto uczynit Pan co byt rzekt drugie-
go dnia: y wyzdychalo wssystko bydlo E-
gypstkie/ ale zbydla synow Izraelkich nie o-
wsseli niezginelo. I poslat Sarao aby o-
gladano: a nic niezdechlo stych rzeczy kto-
re dzierzat Izrael. Zakamiatu tedy serce
Sarao nowo y niewypuscit ludu.

Trzekt Pan do Moizeffa y Aaronu: Na-
bierzcie pelne rece popiołu z pieca/ a nie-
chay Moizeff przed Sarao nem rzuci go ku
niebu. I niechay sie stanie proch po wssy-
stkiey ziemi Egypstkiey: Bo beda tak na
ludziech/ iako na bydle wrzody y pryscze
nabrane/ po wssystkiey ziemi Egypstkiey.

Nabrali tedy popiołu z pieca/ y staneli
przed Sarao nem/ y wysypat go Moizeff
ku niebu. Tedy poczynily sie wrzody/ pry-
szczow nadetych na ludziech y w bydle/ a
ni mogli czarownicy stac przed Moize-
ffem/ dla wrzodow ktore na nich byly/ y po
wssystkiey ziemi Egypstkiey. Ale Pan ska-
miate uczynit serce Sarao nowo/ a nie wslu-
chat ich/ iako mowit Pan do Moizeffa.

Rzekt zas Pan do Moizeffa: Wstani ra-
no a stoy przed Sarao nem/ y rzeczesz do
niego. Toz powiada Pan Bog zydowski:
Wypusc lud moy/ aby mi offiarowat: bo
za thym razem przepuscze wssystkie plagi
moie na serce twe/ y na sluzebniki twe/ y
na lud twoy/ ze poznasz iz ci mi niemasz po-
dobnego na wssystkiey ziemi. Bo iuz teraz
wyciagnawssy reke moie/ bede cie karat
y lud twoy morem/ y zaginie z ziemi.

Store kriegi Moysesowe

reke Moysesowa.

Cap. 10.

Osmi plage / o Szaránczy. y dziewiąta o ciemno-
ściach / Ktorem pan tręstał Pharaona.

Tedy rzekł Pan do Moysesá :
Widz do Szaráoná. Boćiem ia
zakamiáte uczyni serce iego / y
slug iego: abym ná nim okázat
tye znaki moie. Abyś ie powiádat w
sách syná thwego / y wnękow thwoich
ilem kroć státi Egypcezyti / y znamioná
czyni ná nich: á byście ználi / yżem ia iest
Pan.

Wesli tedy Moyses y Aaron do Szá-
oná / y rzekli mu. Toć powiáda Pan Bog
żydowski. Dotąd że mi sie niezechceś pod-
dać: Wypuść lud moy że mi offiaruie.
Jeśliże sie temu sprzeciwiáš / á niechceś go
wypuścić: Oto ia przepuścę intro Szará-
oná ná dziedzinę twoię / Kthora przykryie
wierzch ziemi: tak iż sie iey nie ukaże /
á wyiedza wssystko co zostáto (wcale) po
grádzie. Ogryzie też wssystkie drzewá Kto-
re wypuszczáia pakowie ná polách: Ná-
pełnia też domy twoie / y slug twoich / y
wssystkich Egypcezytom / tak wiele / iáko
áni oycowie / áni dziádowie twoi / od ná-
rodzenia swego do dzisiejszego dnia / nie
widáli. A odwróciť sie y wyszedł od Szá-
oná. Rzekli tedy studzy Száronowi do nie-
go: Długosť bedziemy cierpieć tho pogor-
senie: (y tak wielgi wpadek) : Wypuść te
ludzie / że offiaruia Pánu Bogu swemu.
Za niebaczysť że iuz zaginat Egypt: I zá-
woáli zá sie Moysesá y Aaroná do Szá-
oná / thedy im rzekł: Idźcie á offiaruycie
Pánu Bogu wássemu: Ale Kthorzyś máia
iść: Rzekł Moyses: Poydziemy z dzia-
tami y z stáremi / z syny y z cortami / z ow-
cami y zwoły nássemi: Abowiem vroczyšty
čas iest Pána Boga nássiego.

Odpowiedziá Száon: Tliech tak Pan
bedzie swámi / iáko ia was wypuścę y
działki wásse. Kthosť tego niebaczý że wy
cos nagorszego myslicie: Tlie bedzieć tho
tak / ale idźcie tylko meżowie / á offiaru-
cie Pánu: Boście y sami o tho prosili. A ná
tychmiast wygnano ie od obliczności Szá-
ronowey.

Rzekł potym Pan do Moysesá: Wycia-
gni reke twoię nád ziemia Egypcka / ná
Szaráncza / że stapi ná ziemi / á iży po-
zárta wssystko ziele Kthore zostáto po grá-
dzie. I wyciagnat Moyses laste ná ziemię
Egypcka / á Pan przywiódł wiátr goracy
przez on cały dzień y noc: Gdy było ráno /
wiátr goracy podniosł Szaráncza. Ktora

wpádlá

Psal: 77.

Sapi: 16.

Hag: 2.

A wiedz jem dla tego cie wystáwiť / abym
wkázat ná tobie moc moie / iżby było stá-
wiono imię moie po wssystkiej ziemi.

Jeśćeż trzymáš lud moy á niechceś go
wypuścić: Oto intro teyże godziny spusi-
cze deszcz z grádem bázno wielki iáki iest
cze niebył w Egypcie / od tego dnia Kto-
regó záłożon iest / aż do niniejszego času.
A tak iuz teraz posley á z żeń bydo twoie /
y wssystko co iedno máš ná polu. Abowiem
ludzie / bydo / y wssystko co zostánie ná po-
lu / á niebedzie z chowano / vderzyli ná nie
grad / bedzie zabite. Przeto Ktorykolwiek
z služebnikow Száronowych / vlekł sie sło-
wá Páńskiego / Kázat czeládzi swey / y zby-
dtem vciekác do domow: á kto zaniédbať
mowy Páńskiej / niechať swobodnie slug y
bydta swoich ná polu.

I rzekł Pan do Moysesá: Wyciagni
reke swá ku niebu / że bedzie grad po wssy-
stkiej ziemi Egypckiej ná ludzie / ná by-
dta / y ná wssystko ziele w ziemi Egypckiej.
I wyciagnat Moyses laste ku niebu / á
Pan uczynił gromy y grad / y tyskawice /
biegájące ná ziemi.

I spuscił Pan deszcz y grad ná ziemię
Egypcka / á grad z ogniem pospótu zmie-
ssány pádat. A był tak wielki / yż od onego
czasu iáko nástáť then lud / nigdy sie tháť
wielki w ziemi Egypckiej / nieukázáť.

Pobit thedy grad we wssystkiej ziemi
Egypckiej / wssystko co iedno było ná po-
lách / od cztowieká až do bydlecía: A wssy-
stko ziele ná polu pobit tákież grad / á w-
ssystkie drzewo oney kráiny potomiť. Tylko
w ziemi Gessen gdzie byli synowie Isrá-
elscy / grad nieupadł. Poslat thedy Száon
y wezwat Moysesá z Aaronem / mowiac:
Zgrzeszyłem też y teraz. Pan spráwiedli-
wy / á ia y lud moy niepobożniżmy. Modl-
cie sie Pánu aby przestáły gromy Boże y
grad / żebym was wypuściť / á byście iuz
tu wiecey niemięstáli.

Rzekł Moyses: Gdy wynide z miásta / po-
dniósł rece swe do Pána / á przestána gro-
my / y grad wiecey nie bedzie: Abyś wie-
dział / iż Páńska iest ziemia. Wiem ci ia
tho / że áni ty / áni studzy twoi / iestcze sie
nieboicie Pána Boga. A tak Len y Jecz-
mien pobit grad / przetho iż Jeczmién był
zielony / á Len iuz kwitnáť: Ale psenice y
inszego zboża nie nieobráziť / Bo pozne byty.

Wyszedšy tedy Moyses od Száoná z
miásta / podniosł rece ku Pánu: y przestáły
gromy / y grad / áni wiecey wkápnat deszcz
ná ziemię. Vyrzawšy Száon że przestháť
deszcz / grad / y gromy / przymnożyť grze-
chu: á ociežáto serce tháť sámeho / iáko y
slug iego / á zakamiáto bázno: áni wypu-
ściť Isráelá / iáko był przykázáť Pan przes-

Exodus rzezone.

Psal. 104.
Sapi. 16.
Iohel. 1.
Apoca. 9.

wpadła na wszystkie ziemie Egiptu: y w sadziła sie po wszystkich granicach Egiptu. Rzeki niezliczne/ iako przed tym nigdy nie była/ ani potym będzie. I przykryła wszystko wierzch ziemie/ pustosząc wszystko. A przeto wszystkie trawy na ziemi/ y wszystkie iabłka na drzewie/ co był grad zostawił/ pożarła: y nyc prawie zielonego nie zostało/ na drzewach y w ziołach ziemie/ po wszystkich Egiptie.

Exodi. 8.

Za to rzecza co rychley Sárao wezwał Moizesa y Arona/ a rzekł do nich: Zgrzeszytem przeciwko Panu Bogu waszemu/ y przeciwko wam: ale już teraz odpuście mi grzechy thęraznięszy/ a prosicie Pana Boga waszego/ aby oddalił odemnie tąś kowę śmierci.

Wyssedł tedy Moisesz od obliczności Sáraonowej/ y modlił sie Panu. Który każe wiatr/ wiatrowi od zachodu nasłaniey ssemu/ on pochwyćwszy Szaráncza/ w miotłał iá w morze Czerwone/ nie zostawił co do jedney po wszystkich granicach Egiptu. Ale zakłamiáte uczynił Pan serce Sáraonowe/ ani wypuścił synów Izraelskich.

Sapi. 17.

Sapi. 18.

Rzekł zaś Pan do Moizesa: Wyciągnij rękę twoją ku niebu/ a niech się stani ciemność w ziemi Egiptu/ tak gęsta/ że by się ich mogli dotykać. Wyciągnął tedy Moisesz rękę ku niebu/ y stały się ciemności okrutne po wszystkich ziemie Egiptu/ przez trzy dni. Żaden niewidział brata swego/ ani się ruszył z miejsca na którym był: A gdziekolwiek mieszkali synowie Izraelscy/ było iáśno.

Wezwał tedy Sárao Moizesa z Aronem/ y rzekł im: Idźcie ofiarować Panu: Owce tylko wasze y bydło niechay zostawić/ dzieci wasze niechay swami idą. Rzekł Moisesz: Ofiary ku zabijaniu y na zupełne ofiary/ ktorebysmy ofiarowali Panu Bogu naszemu/ daś nam/ y wszystkie stada poyda śnam: Nie zostanie śnich y kopyto: Bo ich nam potrzeba na służbę Panu Bogu naszemu/ a zwłaszcza ponieważ że nie wiemy/ co by miało być ofiarowane/ dośiad na ono miejsce nieprzyjdziemy.

Alle zakłamiáte uczynił Pan serce Sáraonowe/ y niechciał ich wypuścić. I rzekł Sárao do Moizesa: Idź precz odemnie/ a wáruy wzrzedz więcej twarzysmey: Bo ktorego mi się dnia wstajesz/ umrzesz. Odpowiedział Moisesz: Niechaj tak będzie iáśnos powiedział/ a nie wzrzedz więcej twarzysmey.

Cap. 11.

Pierwey nśli dziesiąty mał Pan wezwał/ y pominał y y wey iáśno Egiptczyki mieli słupie.

Rzekł Pan do Moizesa: Jest cze jedna plaga dotkne Sáraonay Egiptu/ a pothym już was wypuści/ y (owsem) przymusi wymsić. A przeto powiesz wszystkim ludu/ aby maż żadał od przyjaciela swego/ a niewiasta od sasiady swojej/ statku y naczyń srebrnego y złotego/ y stat. A Pan da przyjemność ludu swojemu w Egiptu/ czytow. A był Moisesz maż zacny bázro w ziemi Egiptu/ przed sługami Sáraonowymi/ y przed wszystkim ludem.

I rzekł: Tho mowi Pan. Wnide do Egiptu o pułnocy/ a umrze wszystko pierworodne w ziemi Egiptu/ od pierworodzonego (syna) Sáraonowego/ ktory siedzi na stole iego/ aż do pierworodnego z służebnice/ kthora jest przy młynie/ y wszystkich pierworodzonych bydlecych. A będzie krzyk wielki po wszystkich ziemie Egiptu/ iáki ani przed tym był/ ani potym będzie. A w wszystkich synów Izraelskich/ ani pies zastawczy/ od człowieka aż do bydła: Abyście wiedzieli iákim cudem dzieli Pan Egiptczyki od Izraela. I wymsi ci wszyscy słudzy twoi do mnie/ a chwatać mi czynić beda/ mowiac: Wynidz ty/ y wszystkie lud ktory jest poddany tobie: Potym wynidziemy. I wyssedł od Sáraonay gniewając się bázro.

Rzekł zaś Pan do Moizesa: Słuchaj was Sárao/ aby się wiele cudów stało w ziemi Egiptu. Moisesz tedy y Aron czynili wszystkie znamiona y cuda ktore napisane są/ przed Sáraonem. I zakłamiáte uczynił Pan serce Sáraonowe/ ani wypuścił synów Izraelskich z ziemie swojej.

Cap. 12.

Sposób siedzenia y obchodu Baranki Wielkonocnego/ ktorego krwią odzwia pomazowano. pierworodne rzeczy Egiptu/ ktore posiadał Pan/ potym lud Izraelski wyszedł słupowśy Egiptczyki.

Rzekł tedy Pan do Moizesa y Arona w ziemi Egiptu: Then miesiąc/ ktory wam jest początkiem kreszycow: pierwszy będzie między kreszycami całego roku. Mowciez: Ku waszemu zboru synów Izraelskich/ a rzecze im: Dziesiątego dnia tego kreszycy/ weźmi każdy z was po rodzinach y domach swoich Barankę. Co ieslyby mneyich było/ tak iżby niemogli dośiarczyć ku ziedzeniu Baranki: weźmie sasiada swego/ kthory tuż o ściane wedle

Exodi. 3.
12.

Eccle. 45.

Exo. 13.
Ioan. 1.

iego

Wtore kriegi Moysesowe

iego miesta: wedle liczby ludzi / ktorzyby mogli zdotac z iedzeniem Baranka. A bedzie Baranek krom zmazny / samczek roczny / thymze sposobem wiezniecic y koczietka.

Ezech: 45.
Ezech: 9.
Apoca: 7.
I bedziecie go chowac / az do czternastego dnia thegoz Miesiacu: y bedzie go offiarowac wssystko zebranie synow Israelskich / ku wieczorowi. I nabiora krowie tego / a pomaza na obudwu podwoiu / y na odrzwiach tych domow w ktorych go beda pozymac. I beda iesc mieso oney nocy pieczone v ognia / y praszne chleby / z laktukami polnymi. Niebedziecie sniego nic surowego ani w wodzie warzonego iesc / ale tylko pieczone v ognia. Stowe znogami y ze thrzewy z yecie / a niezosthawicie go nic do intra. Jesliby co zostalo / w ogniu spalicie.

Obyczay
iedzenia
Baranka
Hebre: 11.
A bedziecie go thak iesc. Biedra wasse opasiecie / y bedziecie miec bory na nogach trzymajac laski w rekach / a bedziecie iesc spiesznie: Abowiem iest Phase / (tho iest scie) Panskie. I poyde po ziemi Egypckiej oney nocy / y pobije kazde pierworodne w ziemi Egypckiej / od czlowieka az do bydlecta: A na wsszech Bogach Egypckich / uczynie pomste / ia Pan. Krew ta bedzie wam znamie po domiech w ktorych bedziecie: y poyrze na krew / a przeminie was: ani bedzie miedzy wami plagami smiertelna / kiedy bede karat ziemie Egypcka.

Exo: 23.
Exo: 34.
A bedziecie miec then dzien na pamiatke / y bedziecie go obchodzic wroczyshym Panu po narodziech wassych podziwoscia wieczna.

Siedm dni praszny chleb bedziecie iesc: dnia pierwszego niebedzie kwas w domiech wassych: Kthoby kolwiek iadt kwasone / zginie dusza ona z Israela / od pierwszego dnia / az do dnia siódmego. Dzien pierwszy bedzie swiety y wroczyshy / takiez dzien siódmu / tymze sposobem bedziecie swiecić / za oney sprawy niebedziecie wonie czynic / wyiawssy te ktore naleza ku iedzeniu. I zachowacie praszny chleb:

Leuit: 23.
Nume: 28.
Abowiem tegoz dnia / wywiode zuff wasz z ziemie Egypckiej / a bedziecie przystrzegac (pilnie) dnia tego w narodziech wassych / zwyczajem wiecznym. Wpierwszy kriezye dnia czternastego ku wieczorowi / bedziecie iesc chleb praszny / az ku wieczorowi dnia iednego y dwudziesthu tegoz kriezyca. Przez siedm dni zadney rze czy zaczynionej kwasem / nie bedzie naleziona w domiech wassych: a kthoby pozyl w kwasonego / zaginie dusza tego z zbozu Israelskiego / tak z przychodniow / iako y z rodakow they ziemie. Co iedno kwaso-

nego / thego pozymac niebedziecie: We wssystkich przybytkach wassych / bedziecie iesc praszny chleb.

Przyzwal tedy Moyses wssystkie starsze synow Israelskich / y rzekl do nich: Jozciez a wzialossy bydlatko wedle domow wassych / y offiaruycie Phase. A wiazante Jzopu / omoczcie we krwi kthora iest na progu / y pokropcie nim na odrzwiach y obadwa podwoie / a zadem zwaz niewychodz ze drzwi domu swego / az do zarania. Abowiem poydzie Pan zabijajac Egypczyki: A gdy wzrzy krew na odrzwiach y na podwoiach / minie drzwi tego domu / y nie dopusci zabijaczowi wnisc do domow wassych / ani kazic. Strzez slowa tego / za prawo thobie y synom twoim az na wieki.

A gdy wnidziecie do ziemie kthora wam Pan Bog ma dac / iako obiecac / bedziecie chowac sposob tey sluzby. I gdyby was pytali synowie waszy / co to za Religia (to iest co za zakon) / powiecie ym / offiara to iest scia Panskiego / kiedy przemijal domy synow Israelskich w Egypcie / Egypczyki byac / a domy nasze swieobodne czyniac. Inaktoniwsy sie lud / chwale uczynil. A wyszedssy synowie Israhelscy / uczynili iako byl przykazat Pan Moysesowi y Aaronowi.

A gdy byto o putnocy / pobit Pan wssyctko pierworodne / w ziemi Egypckiej / od pierworodnego syna Jaraonowego / kthory siedzial na stolecu iego / az do pierworodnego niewolnice kthora byla w ciemnicy / takiez y wsselkie pierworodne dobytkow. Wstal tedy Jaraon w nocy y wssycty studzy iego / y wssyctek Egypthy: a stat sie krzyk wielki w Egypcie: Bo nie byl dom / w ktorymby nie lezal umarty.

I wezwawssy Jaraon Moyses y Aaron w nocy / rzekl: Wsthanicie a wynidziecie od ludu mego / wy y synowie Israhelscy: Jozcie / a offiaruycie Panu iako powladacie. Owce wasze y stada zabierzcie iakoscie prosili / a odchodzcie stogostawcie mi. I przytyskowali Egypczykow ludu Israhelskiemu / aby co rychley z ziemie wysli / moziac: wssycty pomrzemy. A przeto wzial lud ciasto pierwey misli bylo zaczynione / a zawinawssy w plachty / wlozyl na plecy swoje. I uczynili synowie Israhelscy thak iako byl przykazat Pan Moysesowi: a na prosili v Egypczykow naczynia y statku srebrnego y zlotego / y kach barzo wiele. A Pandal przyiazal ludu swemu / v Egypczykow / by ym pozyczali: y zlupili Egypczyki.

Wysli tedy synowie Israhelscy z Kamesse / do Sochoth / malem iako po sesc krocszho tysiac mezow piessych / proc dziatek y

niewiasz

Probus rżeczone.

niemiasth. Ale y lud pospolity bez liczby
siedzi zniemi: Owce/ skada/ y dobytkow roz
maitych barzo wiele. I piekli ono ciastho
ktore byli wyniesli z Egiptu: y naczynili
podptomykow prasznych: Bo niemogli za
dac onemu ciastu/ gdy im przythystowali
Egypczytkowie aby wysli/ niedopuszczaj
iac zadney odwrotki/ tak iz niemieli czasu
by sobie byli co iesc nagotowali.

Gene: 15.
Adu: 7.

A czas mieszkania synow Izraelstich w
Egypcie/ byl czterzy sta y trzydziesci lat.

Athore gdy sie wypelnily/ tegoz dnia
wyszedl wssystek huf Panski z ziemie Egi
ptskiej. Noc ta ktorey wymiody ie z Egi
ptu/ godna iest aby byla zachowywana
Paniu: I te zachowywac maia/ wssystcy sy
nowie Izraelscy/ w rodzaiach swoich. I
rzekl Pan do Moizeffa y Arona: Ten ob
rzad bedziecie chowac przy iedzeniu Phas
se/ (to iest Baranka wiekonocnego). Za
den cudzoziemiec nie bedzie go iadt/ kaze
dego sluzebnika kupnego obrzezec/ tes
dy tak bedzie iadt. Goscy naimni niebe
da go iedli/ W iednym domu bedziecie go
pozynac/ a nie miesa iego przed dom nie
wyniesiecie/ ani bedziecie lamac kosci ies
go. Wssystek zbor synow Izraelstich tho
bedzie czynil.

Num: 9.
Ioan: 19.

A iesliby ktos przychodniow do waszey zie
mie chciat przyec/ a obchodzie sprawe the
Baranka panskiego/ pierwey bedzie obrze
zan wsselki mezczyzna/ tedy porzadnie be
dzie obchodzil/ y bedzie iako ten ktory iest
rodakiem they ziemie. A iesliby ktory nie
byl obrzezany/ nie bedzie pozynat Baran
ka. Toz prawo bedzie tutecznemu/ y przy
chodniowi ktory pielgrzymuje w was.

Thedy uczynili wssystcy synowie Izra
elscy/ iako przykazal Pan Moizeffowi y A
ronowi. A tegoz dnia wymiody Pan syny
Izraelstie z ziemie Egypskiej/ w zasthe
piech ich.

Cap. 13.

Wyzwolenie z Egiptu Pan pamietac wrocystym
tego dnia obchodem/ y poswiecanim pierworo
dnych/ roslazal. a Izrael idac po puscy/ mial wo
dzim/ slup ogniasty y obloczny.

Exo: 34.
Num: 8.
Luce: 2.
Leui: 27.

I Mowil Pan do Moizeffa/ rze
kac: Poswiec mi thak miedzy lu
dzmi synow Izraelstich/ iako mie
dzy byciem/ wsselkie pierworo
dne/ ktore zywot naprzod otwiera. Bo tho
wssystko moie iest. I rzekl Moizeff do lu
du: Pamietaycie na ten dzien ktoregoscie
wysli z Egiptu y z domu niewolstwa/ y
mocna reka wymiody was Pan z miesca
tego: abyacie nie iedli kwaszonego chleba.
Dzia wychodzicie kiezycą nowych wzyth
kow.

A gdy cie przywiedzie Pan do ziemie
Kanaaniskiej/ y Etheyskiej/ y Amorrhays
kiej/ y Eweyskiej/ y Jebuzayskiej/ Ethora
przyslgi oycow twoim/ zeć mial dac zies
mie oplywajaca mlekiem y miodem: bez
dziecie obchodzie ten zwyczaj swiat/ krie
zycą thego. Siedm dni bedzie pozynat
praszego chleba: a dzien siodmy bedzie w
roczysty Panu. Asyma (tho iest praszny
chleb) bedziecie iesc siedm dni/ niebedzie
nalezione v ciebie nic kwaszonego/ ani po
wssystkich granicach twoich. A bedzie po
wiodat synowi twoiemu onego dnia/ mo
wiac: Thoc tho iest/ co mi uczynil Pan/
kiedym wyszedl z Egiptu. I bedzie iakoby
známie na rece twoiey/ a iakoby wpomi
nek przed oczyma twoimi: izby zakon Pan
ski jawzdy byl w wstach twoich/ bo cie Pan
mocna reka wymiody z Egiptu. Obchody
takowey wciwosci bedziecie strzedz/ czasu
perwonego/ na wsselki czas.

A gdy cie Pan doprowadzi do ziemie
Kanaanyskiej/ iakoc przyslgi y oycow
twoim/ y datyby ia: Odtaczys Panu/
wsselkie co otwiera zywot matki/ y co tez
pierworodnego iest w dobytkach twoich:
Cokolwiek by bylo malkiego pogtowia/ po
swiacis Panu. Pierworodne ostowe/ za
mieniz za owce. Co ieslibys nieodkupil/ za
bijes. Wsselkie pierworodne czlowieczje sy
now twoich/ odkupis zaptara.

A iesliby cie kiedy syn twoy spytal/ mo
wiac: Coz to iest? Odpowies mu. Wmo
cney rece wymiody nas Pan z ziemie E
gypskiej/ z domu niewolstwa. Abowiem
gdy sie byl wpart Sarao/ a niechciat nas
wypuscic/ pobit Pan wsselkie pierworo
dne w ziemie Egypskiej/ od pierworodne
go czlowieczego/ az do pierworodnego by
dlecego: Dla tegoz offiaruje Panu wssyst
ko co iedno otwiera zywot matczyn pogto
wia malkiego/ a wsselkie pierworodne z
synow moich/ odkupie. A przeto bedzie
to iakoby známie na rece twoiey/ y iakoby
pamietne zawiessone przed oczyma twoi
mi. Dla tego iz mocna reka wymiody nas
Pan z Egiptu.

Gdy tedy iuz wypuscil Sarao lud/ nie
wiodl ich Pan droga ziemie Filistiniskiej/
Ethora blizsa iesth: rozwarzaiac sobie/ by
snadz niezatowal tego (lud) gdy by oba
czyt ano przeciwni niemu walki powstala/
by sie zas niewrocil do Egiptu. Ale go
obwiodl/ droga po puscy/ ktora iest we
dle morza czerwonego: y wysli zbrowno sy
nowie Izraelscy z ziemie Egypthskiej.
Wzial tez Moizeff kosci Jozephowe z so
ba: przeto iz byl poprzyslgi syny Izrael
skie/ mowiac: Nawiedzy was Bog/ wy
niescie stad kosci moie z soba.

Gene: 50.
Num: 14.

I wyszed

Wstępek kriegi Moysesowe

I. Cori: 10.
Nebem: 9.

I wyszedłszy z Sochoch / rozbili namioty w Echem / na końcu pustyni. A Pan siedł przed nimi ukazując im drogę / w dzień w słupie obłokowym / w nocy w słupie ognistym: aby był wodzem ich na drodze / obojgu czasu. Ustawił się słup obłokowy przez dzień / a słup ognisty przez noc / przed ludem.

Cap. 14.

Gdy Faraon seiga Izraelitów / a po sussy w morze wyszedłszy ze wszystkimi izniami y z wozy wronat.

Mówił tedy Pan do Moysesza / rzekł: Mów synom Izrael / kim / niechaj nawrócą się / ozbija namioty na przeciwko Pharyoth / które jest między Magdalon y morzem / na przeciwko Beelsefon. Przed oczyma jego oboz położycie nad morzem. Boć rzecze Faraon o synach Izraelitach: Owiłali się błądząc na ziemi / zawarli ię puszczy. A uczynię zakażenie serce jego / y będzie was gonił: a będzie chwata stawion y zawołaniem dla Faraona y dla wszystkich zastępów jego. I poznają Egypczyktowie że ja Pan. I uczynili tak.

Opowiedziano potym Krolowi Egypckiemu / żeby wciął lud: tedy odmieniło się serce Faraonowe y dworzánów jego / o ludu Izraelitach / y rzekli: Cozemy uczynić / żebyśmy wypuścili Izraela / aby nam nie służył? Kazał tedy zaprzęgać wozy / a wyszedł lud swoy z soba. A wziął sześćset wozów wybranych / y co jedno kółko w Egypcie wozów było: y thudzież zermány wszystkich wojsk. I zawiadził Pan serce Faraonowe Krola Egypckiego / y gonił syny Izraelitach. A oni byli w mocney a wysokiey rece.

A gdy ie gonili Egypczyktowie śladem / nadeszli ie w obozie nad morzem: a wszyscy ci izni y wozy Faraonowe / y wszyscy zastępy / byli w Pharyoth przeciwko Beelsefon. A gdy sie Faraon przybliżył /

podniosły synowie Izraelcy oczy / obażyli za soba Egypczyktów: wielkie było bać / y zawołali do Pana / a do Moysesza rzekli: Podobno nie było grobow w Egypcie / dla tegoś nas wywiodł abyśmy po marli na puszczy: Cożes to uczynił żeś nas wywiodł z Egiptu? Zażechmyć niemowili tego ięście w Egypcie / tak mowiąc: Odejdź od nas / że będziemy służyli Egypczytom: Albowiem daleko lepiej było służyć im / niżli pomrzeć na puszczy. Tedy rzekł Moyses do ludu: Niebojcie się / sławcie / a patrzajcie na wielkie sprawy Pańskie / które dziś będzie czynił: Bo Egypczyktów które teraz widzicie / już daley nie wzywiecie na wieki. Pan sie będzie potykał miasto was / a wy będziecie milczeć. I rzekł Pan do Moysesza: Coś do mnie tyło wolał? Mów synom Izraelitach / niech idą przed sie. A ty podnieś rękę twoją / y wyciągnij rękę twoją na morze / a rozdziel yę: aby fli synowie Izraelcy szrodek morza po sussy. A iac zaślepie serce Egypczyków że was będą gonić: a będą wielbion w Faraonie / y we wszystkich wojsku jego / tak w wozach iak w ieżnych jego. I z wiedzą Egypczyktowie / że ja jest Pan: gdy będzie osławion w Faraonie / y w wozach / y w ieżnych jego.

A wziały się Angiot Pańskie / który siedł przed obozem Izraelitach / zaszedł za nie / a pospotu swoim słup obłokowy / opuściłszy przodek śhánat za nimi: między wojskiem Egypckim / y wojskiem Izraelitach. A był obłok ciemny / a oświecający noc / tak yż sobie wespolek / przez całą noc przystępować nie mogli.

I gdy wyciągnął Moyses rękę na morze / wysuszył ie Pan / wianiem wiatru gwałtownego y palacego całą noc / y obrocił ie w suchość: y rozdzielita sie woda. Szli tedy synowie Izraelcy przez szrodek suchego morza / bo była woda iakoby mur / na prawicy y na lewicy ich. Gonił ie Egypczyktowie / weszli za nimi / y wszyscy ci izni Faraonowi / wozy jego y ieżni fli przez poszrodek morza.

a już

Psal: 113.
Psal: 77.
E 104.
Hebre: 11.

Exodus rżeczone.

Sapi: 18.

A już było przysło cżucie iutrzenne/ á oto wezrzawssy Pan ná woysko Egiptskie przez stup ognisthy y obtoczny/ wytrácił woysko ich/ y sprzewracat kótá wozow ich: á toneli ná glebia. Przeto mowali Egiptczykové: Vdiekaymy przed Izraelem: Abo wiem Pan walczy za nami náprzeciwko nam. I rzekł Pan do Moizeffa: Wycięgni reke twoie ná morze/ że sie zás zbieża wo dy ná Egiptczyki/ ná wozy y iezdne ich.

A gdy wyciągnat Moizeff reke ná mo rze/ zbiegły sie wnet wody ná pierwsze mie sce/ gdy poczynáto świtać: á gdy vdiekali Egiptczykové/ zástoczyły ie wody/ y zás lat ie Pan wełnami morskimi. A wrociwssy sie wody/ przykryły wozy y iezne wssytkies go woyská Sáraonowego/ ktorzy goniac wešli byli w morze: ták iz ani ieden smich nie zostat. A synowie lepat Izraelscy/ sli przez posrzodek morza suchego/ á wody im były miásto murow ná prawey y ná lewy stronie.

Wyzwolit tedy Pan w ten dzień Izraelá z reki Egiptczykow/ I wsrzeli Egiptczyki vmárte ná brzegu morskim/ y reke wielka ktora wkázał Pan ná przeciwko ym: A bat sie lud Pána/ y wierzył Pánu/ y Moizeffo wi słudze iego.

Cap. 15.

Podniekowawssy Izrahelitowie Pánu Bogu spie wántem/ przysli do Márath/ gdzie gdy sły wody gorskie obrocily w stótkie/ przysli do Helim.

Edy spiewáli Moizeff y sinowie Izraelscy te pieśń Pánu/ y mo wili.

Spiewaymy Pánu: ábowiem wielmożnie okázat máiestath mocy swey/ kónia y iezdzcę wrzucił w morze.

Mocy chlubenie moje Pan/ á sšhat mi sie ku zbawieniu.

Tho iest Bog moy/ á bede go wielbił/ Bog oycá moiego/ á bede go wynosił.

Pan iákoby maż boiowny/ wsszechmo cne imie iego.

Wozy Sáraonowe y woysko iego wrzu cił w morze: á co cżelnieysse kriażetá iego/ potopił w Morzu czerwonym.

Wielkość wod zákrytá ie/ z sšhapili ná glebia iákó kámién.

Práwica twojá Pánie wielmożna sie o kázatá w mocy: práwica twojá Pánie zbi tá nieprzyiáciela.

I w mnoštwie stawy twoiey/ zlożytes przeciwniki moje: spusćites gniew twoy/ ktory pozárt ie iákó zdżbio.

W duchu poruszenia twego sšciagnety sie wkupe wody: stánetá wodá plynaca/ z siády sie przepáści w posrzodek morzá.

Rzekł nieprzyiáciel: Bede ie gonit á po imam ie/ rozdziela plony/ á násyći sie du ssá mojá.

Wyime spossen miecz moy/ y zámor du ie ie/ reka mojá.

Wionat wiatr twoy y przykryto ie mo rze/ potoneli w wodách ná wálnych/ iákó Otow.

Áto iest podobny tobie miedzy mocnymi Pánie: kto podobien tobie: wielmożny/ w swiátości/ grożny y chwalebny/ á czyniácy dziwy.

Wyciągnates reke thwoie/ y pozártá ie ziemiá.

Bytes wodzem w miłosierdziu twoim/ ludu ktorys odkupit: y doniosłes go w mo cy twoiey/ do przybytku twego swietego.

Wstapili ludzie y rozgniewáli sie: Bole ści ogárnety te ktorzy mieszkáia w Filistin.

Zástráśowali sie w ten czás Kriażetá Iz domsci/ wdátneho ludu Moábskiego iat sie strách: práwie sie rozptyneli wssytky kto rzy mieszkáia w Chánaán.

Niechaz vpádnie ná nie boiázn á leki nie/ w wielkości rámienia twoiego: nie chaz ná miestu stámieta: ázby przessedł lud twoy Pánie/ dokad by nie przessedł lud twoy/ ten ktorys opánował.

W wiedziez ie y wsszczepiś ná gorze dzie dzictwa twoiego/ w namocnieyszym przy bytku twoim ktorys Pánie sprawit: Nie sce twe swiete Pánie/ ktore vmocnily re ce twoie.

Pan bedzie krotował ná wieki y dáley.

Ábowiem wssedł Sárao ieddziec z wo zmi y ieznymi swoimi w morze/ y przy wiódł ná nie Pan wody morskie.

Alle synowie Izraelscy chodzili po suszy/ posrodkiem iego.

Wziétá tey y Mária prorokini siošthrá Aaronowá baben w reke swoie: y wysły w wssytkie niewiásty zá niá z lebný/ táncuiac y spiewáiac/ ktorym záczynátá Mária mo wiac.

Spiewaymy Pánu: ábowiem wielmo žnie okázat máiestath mocy swoiey/ kóniá y iezdzcę wrzucił do morzá.

Wziat thedy Moizeff Izraelá z morzá czerwonego/ y wysli ná puszcza Sur: á cho dzili trzy dni po puszczy á nie nášli nigdziey wody. I przysli do Márath/ ále niemo gli pić wod z Márath/ przeto že byty gorz kie. Skad že y słusne imie miestu dat/ zo wiac ie Márath/ to iest gorzkość. I ssem rat lud náprzeciw Moizeffowi/ mowiac: coż bedziemy pić: Thedy on wotát do Pá ná: ktory wkázał mu drzewo/ kthore gdy wlożył w wody/ sšhátý sie stódkimi.

Ná tem miestu postanowił mu przyka zánia y Sady/ y rámžego kusit/ mowiac:

Num: 33.

Iudis. 3.
Eccle: 38.

Store krieai Moysesowe

Ostucapaj glosu Pana Boga tworego/ y bedzieszli czynil co iest iemu przyjemno/ a iestli bedziesz postussen przykazania iego/ y strzezl wssyckiego poruczenia iego: za dney choroby ktoram ktadi na Egipt/ nie przepuscze na cie. Abowiem ia iestem Pan wzrowiciel twoy.

Num: 25.

I przyszli do Helim synowie Izraelscy/ gdzie bylo dwanasie studnie wod/ a siedmdziesiath Palm: y rozbili namoty a potozyli sie przy wodach.

Cap: 16.

Gdy synowie Izraelscy o pokarm narzekali/ dal im Pan dostatek przepiorek y Manny. y rozsazanie o zbieraniu iey y zachowaniu osobno.

Sapien: 11.

Dy tedy wysli z Helim/ przyszedl wssytek gmin synow Izraelskich na puszcza Syn/ ktora iest miedzy Helim y Sinai: pientnastego dnia kriezyc w thorego/ gdy wysli z ziemie Egiptskiej. Tedy iat wssyctek gmin synow Izraelskich semrac przeciw Moysesowi y Aaronowi na puszczy. I rzekli synowie Izraelscy do nich: O bysmy byli pomarli od reki Paniskiej w ziemie Egiptskiej/ gdy smy siadali nad garncey miesa/ y gdy smy iadali chleb do woli: Czemuscie nas wywiedli na the pustynia/ yzbyacie otho wssyctek gmin gto dem pomorzyli.

Rzekl tedy Pan do Moyses: Oto ia wam spuszcze iako desic chleb z nieba: niechay wychodzi lud a zbiera/ coby dostato na to zdy dzien: ze sprobuie bedali w moim zakonie chodzic/ albo nie. Ale dnia sstosiego niechay tak gotuia iztho co w niosa bedzie dwa troc wiecey niz zbierac zwykli na kas zdy dzien.

Num: 11.

I rzekli Moyses z Aaronem do wssyctich synow Izraelskich/ Wieczor sie dowiedcie/ ze was Pan wywiodl z ziemie Egiptskiej/ a rano ogladacie chwate Paniska: Abowiem wssyctem semranie wasse na przeciwko Panu: Bo cozesmy my zesctie semrali naprzeciwko nam: I rzekl Moyses: Da wam Pan/ wieczor mieso/ a rano chleb iesc do nasycenia: przeto ze wssyctem semrania wasse/ ktoremiscie semrali naprzeciwko iemu. Bo onasci nie/ cozez my my: nie przeciwko nam ci iest semranie wasse/ ale naprzeciwko Panu.

Rzekl Moyses potym do Aaron: Powiedz wssyctemu zgromadzeniu synow Izraelskich. Przystapcie przed Pana/ abowiem wssyctem semranie wasse. A gdy mo wit Aaron do wsszego zboru synow Izraelskich/ poyrzeli na pustynia: a otho iasnosć Paniska ukazata sie w obloku. Mowil tedy

Pan do Moyses: rzecze/ Synowie semrania synow Izraelskich/ mowze do nich: Wieczor bedziecie iesc mieso/ a rano nasycicie sie chleb: a bedziecie wie dziec/ iem ia iest Pan Bog was.

Statosie tedy wieczor/ ze przyleciarosy przepiorki przykryty namioty: Poranu tez rosa spadla okoto namiotow. A gdy zakryta wierzch ziemie/ ukazata sie na puszczy rzecz drobna/ iakoby w stepie wtuczona/ iako szresz na ziemie: Co gdy wzrzeli synowie Izraelscy/ mowil ieden do drugiego/ Manhu: (iakoby rzekl/ Coz tho): Bo niewiedzieli co bylo. Rzekl im Moyses: Ten iest chleb/ ktory wam Pan dal ku zywnosci. A ta rzecz ktora wam przykazal Pan. Zbieray kazdy then chleb/ ile dostanie ku pozzywieniu/ na kazdego czlowieka miare/ ktora zowa Gomor/ wedle liczby osob waszych/ ktore mieszkaja w namiocie/ tak bedziecie brac.

I uczynili tak synowie Izraelscy/ a na zbierali/ iedni wiecey drudzy mniej. I mierzyli na miare Gomor: Ani ten ktory wiecey nabieral/ mial wiecey: ani ktory byl mniej nagotowal nalazl mniej: ale kazdy smich wedlug thego co mogl ziesc nabierali. I rzekl Moyses do nich: Zadny nie zostawiaj sniego nic do iutra. Ktorzy nie wsluchaligo/ ale niektorzy smich zachowali do zarania/ tedy sie robacy w nim zalegty y smierdzialo sie. I rozgniewal sie na nie Moyses.

Zbierali thedy poranu wssyctey co mialo dostac ku iedzeniu. Potym gdy inz zagrzato sie stonice/ ztopniato. A sstosiego dnia/ zbierali pokarmy we dwoy nasob/ to iesth/ dwie miarce na kazdego czlowieka. Thedy przyszli wssyctey przetozeni nad polswiem/ y powiedzieli tho Moysesowi. Ktorey im rzekl: Thoc iest co wam Pan mowil. Odpoczynienie dnia sobothnego iutro/ poswiecone iesth Panu: co macie sprawowac czynicie/ a co macie warzyc/ warzcie: a cokolwiek zostato/ odlozcie az do zaranku. I uczynili tak iako byl przykazal

Eccle: 45.

Num: 11.
Psal: 77.
Sapi: 16.
Ioan: 6.

1. Cor: 10.

2. Cor: 8.

Exodus rzezone.

Kazał Moizeſz / y ani ſie zaſmierdział ani robak w nim nalaſł. I rzekł Moizeſz: Jedźcieſz to dziś / abowiem Sobotha ieſt Pańska: Nienaydziecie tego dziś na po- lu / przez ſeść dni zbieraycie: a w dzień ſio- dmy / Sobbota ieſt Pańska / przeto nie be- dzie nalezione.

Ezech: 20.

I przyſzedł ſiodmy dzień / tedy wyſſedłſy z ludu niektorzy aby zbierali / nienalezi. Rzekł tedy Pan do Moizeſſa: Jakoż dłu- go niezechcecie ſtrzedz przykazania w pra- wia moie? Wiedziecieſz że wam Pan dał So- botę / y dla tegoż dnia ſoſtego dał wam pokarmy we dwoy naſob: trway każdy z was w ſiebie w domu / a żaden niechay nie wychodzi z mieſcā ſwoiego dnia ſiodmego. I wiecił lud dzień ſiodmy. Nazwał tedy lud Iſraełſki imię iego Man: bo było białe iakoby naſienie Koryandrowe / a ſmaku iakoby żemty z miodem.

Num: 11.

Iudi: 5:

Neem: 9.

A rzekł Moizeſz: Cho ieſt poruczeńſtwo ktore przykazał Pan. Napiętni miarke ſte^o (chleba) a niechay będzie zchowany na po- thonne dalekie narody: aby znali chleb / ktorzym w was karmił na puſczy / kiedy- ſcie wywiedzieli z ziemie Egypſkiej. I rzekł Moizeſz do Aaronā: Weźmi iedno naczynie a nakładz w nie Man / ile ſie mo- że włożyć w miarkę Gomor / a potoż przed Panem na chowanie do narodow waſych iako był przykazał Pan Moizeſſowi. I po- tożył Aaron w namiocie aby była chowa- na. A ſynowie Iſraełſcy iedli Man czter- dzieści lat / do kadnieprzyleli do ziemie w ktorej mieli mieſkać. Tego pokarmu po- żywali / aż iuż przychodzili do grānic zie- mie Kanāneſkiej. A Gomor ieſt dzieſiata część miary Efiy.

Hebre: 9.

Iudit: 5.

Nebe: 9.

Iofue: 5.

Cap. 17.

Gdy lud przeciw Moizeſſowi Rāphidym ſemrat o wodę / dał im Pan iſtły wodę. A Jozue Amālecha po- taża poſci na gorze Moizeſz rece ku Panu wynoſy

S

Abrawoſſy ſie tedy wſyſtko mno- ſtwo ſynow Iſraełſkich z puſ- czey Sin / po mieſtāniach / abo ſtāciach / ſwoich / według ro- ſkazania pańskiego / potożyliſie obozem w Rāphidym / gdzie nie było wody ku napoju ludzior. Tedy ieli nārzekāć na Moizeſſa / mowiac. Day nam wody / że bedziem pić: On im odpowiedział: Cżemu nārzekacie na mie? Cżemu kuſicie Panā? Pragnatę dy tam lud dla niedoſtātku wody / y ſemrat nāprzeciwko Moizeſſowi / mowiac: Cze- mus nam kazał wynieść z Egypthu / abyſ- nas y dzieci naſſe / y dobytki / prāgniēniem pomorzyli?

Num: 33.

Num: 20.

Iudit: 7.

I wolał Moizeſz do Pana / mowiac: Coż mam czynić ludu temu: o mātę wtoſ- że mie nieukāmienie. I rzekł Pan do Mo- izeſſa: Idź przed ludem / a weźmi z ſobą 3 ſtārſzych Iſraełſkiego ludu / a laſtkę ktorąſ vderzył rżekę / weźmi w rżekę twoię A idź. Otoć ia tam bede ſtat przed toba / na ſtālie Oreb / y vderzyſ w ſtāle / a wyniknieć ſniey wodā / y będzie pił lud. Uczynił tak Mo- izeſz przed ſtārſſemi ludu Iſraełſkiego. I nazwał imię mieſcā onego / Pokuſā / dla nārzekania ſynow Iſraełſkich / a y kuſili Panā / mowiac: Jeſtli Bog miedzy nami czyli nie?

Pſal: 77.

80.

1. Cor: 10.

Exo: 14.

Pſal: 77.

1. Cor: 10.

I przyciągnat potym Amālech / y wal- czył przeciw ſynom Iſraełſkim w Rāphidym I rzekł Moizeſz do Jozue: Wybierz ſobie meżę / a wyprawioſſy ſie walczyć przeciwko Amālechowi / ia iutro bede ſtat na wierz- chu gory / trzymāiac laſtkę Bożā w rece moiey. Uczynił tak Jozue / iako był roſka- zat Moizeſz / y walczył przeciwko Amāle- chowi. A Moizeſz y Aaron y Hur / wſtapi- li na wierzech gory.

Iudi: 4.

Sapi: 11.

Dente: 25.

A gdy podnoſił Moizeſz rece / przema- gat lud Iſraełſki: a ieſli troche opuſcił / przemagał zaſ Amālech.

Iuż tedy rece Moizeſſowi oćieżały: prze- to wziawoſſy kāmieni / potożyli poden / y w- ſiadł na nim: a Aaron y Hur dżierzeli rece iego z oboi ſtrony. I ſtāto ſie yż ſie rece ie- go nieuſtāły aż do zachodu ſłońcā. I porā- zył Jozue Amālechā y lud iego w oſtrości mieczā.

Tedy rzekł Pan do Moizeſſa: Napiż to w kriegi dla pamiēci / y wtoż to w vcho Jo- zue: Abowiem wygładze pod niebem pa- miatke Amālechā. Zbudował tedy Mo- izeſz oltarz / y nazwał go imieniem / Pan podwoſſenie moie / mowiac: Jż ſānego Panā rekā y woynā Bożā / będzie nāprze- cewko Amālechowi / od narodu aż do na- rodow.

Num: 24.

1. Reg: 15.

Cap. 18.

Store kriegi Moizeffowe

Jetro Swietier Moizeffow / wstyslawszy sprawy kto
re snim Pan poczynil / z jona y z dziecmi ied przyszedl
do Moizeffa / y poradyl mu dobrze o postanowie
niu Sedakow / y innych wrzednikow.

Exodi. 2.

W O tym gdy wstyslat Jetro kaptla
Madianiski / Swietier Moiz
zessow / to wstysko co uczynil byl
Pan Moizeffowi / y Izraelskie
mu ludu swoiemu / a iz wywiodl Pan Izra
hela z Egiptu / wziawszy soba Sefore zone
Moizeffowa / ktora byl odestat / y dwu sy
now ie / z ktorych iednemu bylo imie Ger
sam / gdy otec rzekl: Bytem przychodniem
w cudzey ziemi / a drugiemu Eliezer / abo
wiem rzekl: Bog oycy moiego / pomocnik
moy / y wyrwat mie. od miecza Saranon
wego / Przyszedl tedy Jethro Swiet
tier Moizeffow y synowie / y zona iego /
do Moizeffa na puszcza / gdzie sie byl obo
zem potozyl / wedle gory Bozey.

Jwskazal do Moizeffa mowiac: Ja Je
tro Swietier thwoy ide do ciebie / z zo
na twoia / a dwa synowie twoi snia. Ktory
wyszedl na przeciwko Swietrowi swe
mu uklonil sie / y pocatowal: y przywitali
sie zobopolnie spokojnymi stowy.
A gdy wssedl do namiotu / powiedzial Mo
izeff Swietrowi swoiemu wstysko co uczy
nil byl Pan Saranonowi / y Egiptczykom
dla ludu Izraelskiego / y wstyskie frasunki
ktore ich potykaly na drodze / a yz ie Pan
wyswobodzil. A bedac Jetro wdzieczen te
go wstyskiego / co iedno Pan racyl uczy
nil ludu Izraelskiemu / przeto zego wyr
wat z reki Egiptczykow / rzekl: Błogosla
wiony Pan / ktory was wyswobodzil z re
ki Egiptczykow / y z reki Saranowey: kto
ry wyrwat lud swoy z reki Egiptskiej. Te
razem poznat yz wietssy Pan nad wstys
kiem Bogi: przeto ze sie snimi pyssno ob
chodzili. Offiarowal tedy Jetro swietier
Moizeffow / zupetne / tudziez y inne offia
ry Panu: J przyszedl Aaron ze wstyskiem
starssymi synow Izraelskich / y iedli snim
chleb przed Panem.

Exodi. 1.
5 & 14.

A drugiego dnia / wsiadl Moizeff na sad
a tud stawal przy Moizeffu / od zaranku
az do wieczora. A gdy wzrzat powinowaty
iego / wstysko to co czynil z ludem / rzekl:
Coz to iest co czynisz slym ludem? Czemu
sam siedzisz / a wstys lud czeka od zaranku
do wieczora: Ktoemu odpowiedzial Mo
izeff: Przychodzi do mnie lud / szukajac wy
roku Bozego. A gdy sie miedzy nimi ia
ka zatarczka stanie / przychodza do mnie
aby mi roszadil miedzy nimi y oznaymil im
przykazanie Bozey prawa iego.

Thedy on rzekl: Nie dobrze tho czynisz /
niepotrzebna praca y sam siebie psujesz y
lud ten ktory przy tobie iest: tha praca

wietssa iest nisl ty mozesz znosic / sam iey
niezdolasz. Ale wstuchay stow y rady moiey
a bedzie Pan stoba. Badz thyludziom w
tych tylko rzeczach / ktore ku Bogu przy
stuscia / bys im opowiedzial to co im ro
skazuie: a oznaymial im obrzedy chwale
bne y sposob sluzenia Bogu / y droge w kto
rey by chodzic mieli a uczynki ktoreby czy
nic mieli.

Deute: 1.

Obacz ze miedzi wstyskim ludem meze
madre y bogoboyne / w ktorych by byla pra
wda / ktorzyby nienawidzili takomstwa /
postanowze snich iedne Zethmany / dru
gie Setniki / y Piecdzieiatniki / y Dziefia
tniki / ktorzyby sadzili lud zawzdy: Cokol
wiek by bylo wietsszego / niech sie ciebie do
loza / a sami tylko mnieysze rzeczy niechay
odprawia: bedziec tobie lzy gdy to brze
mie miedzy inie podzieli. Jesli tho uczy
nil / tedy y wola Panska wypelnisz / y przyka
zanie iego bedziesz mogl znosic / y lud ten
wstysciek bedzie sie wracal na miesca swo
ie w pokoiu.

Tho wstyslawszy Moizeff / uczynil wstys
sko co mu Jetro podal. A obrawszy meze
biegłe y czuyne nad inssy lud Izraelski / ie
dne kiazety nad ludem / drugie zas Ro
mistrze / Sethniki / Piecdzieiatniki / y
Dzieiatniki: postanowil / ktorzy sadzili
lud Panski na kazdy czas: iesli co bylo gwa
townieyszego / dokladali sie iego / the tylko
latwieysze sprawy / sami sadzili. J puscil
powinowathego swego (Moizeff) a on
wrocilssy sie / ssedl do ziemi swoiey.

Cap. 19.

Wspomniawszy Pan do brodzierstwo wywolenia
zniewoli / przy gorze Sinay kazal lud poswiecić / a
by Pan stapol mowic do Moizeffa przed pospolitym
ludem.

Rzeczyego kiezycy od wyscia Iz
raelskie z ziemi Egiptskiej / w
tenze dzien przysly na pusca Sy
nai. Abowiem wezbrawssy sie z
Kafidym / y przyszedlssy az na pusca Sy
nai / potozili oboz na tymze miescu / a tam
ze byl Izrael rozbit namioty / na przeciw
gorze. A Moizeff wstapil na gore do Boga.

Num. 33.

Jwezwalgo Pan z gory / a rzekl: The
rzeczy powies domowi Jakobowemu / y
opowies synom Izraelskim: Widzieliście
sami com uczynil Egiptczykom / ia
kom was nosil na skrzydlach orlich / y przy
tulitem k sobie. Przeto iesli bedziecie stu
chac glosu moiego / a strzeplibyscie vmo
we moie / bede was mial za lud sobie wta
sny ze wstyskich ludzi: bo wstyska ziemia
moia iest. A bedziecie mi Krolestwem ka
ptanskiem / y ludem swietym. The sa stowa

Actu: 7.

Deute: 27.
Psal: 23.
1. Petri: 2.

ktore

Exodus rzecone.

ktore bedzieś mowit do synow Izraelskich:

Exo: 24.
Deute: 5.
C 26.

Przyssedł Moiześ: y zezwawssy wssystkie stársze z ludu Izraelskiego/ powiedział im wssystke rzecz/ ktorą mu był poruczył Pan. I odpowiedział wssystek lud spotećmie. To wssystko co Pan rozkazał/ uczyniemy. Gdy the słowa Moiześ zaś Panu powiedział/ rzekł do niego Pan: Już teraz przyjdź do ciebie we mgle obłoku/ ze by mie słyszał lud/ gdy do ciebie bede mowit/ a żebyć potym wierzył na wieki. Opo wiedział tedy Moiześ słowa ludzkie Pa nu: Ktory rzekł iemu.

Hebre: 12.

Idź do ludzi/ a poświęć ie dziś y jutro/ a niechay ochedożo odzienie swoje/ aby by li gotowi na trzeci dzień: Abowiem dnia trzeciego zstąpi Pan/ przed wssystkim lu dem/ na gore Synai. Okoto ktorę na znaczysz ludziami miedze/ y powiesz im/ Słuchajcie tego abyście nie wstępowali na gore/ ani sie dotykajcie końca iey: Wssystki ktorzy sie dotknę gory/ śmierć wieczną vmrze. Która sie takiego niedo tknie/ ale będzie ukamionowan/ albo wstrze lan/ choć ciotwiek choć bydło będzie/ niezo stanie żywo. Gdy pocznę brzmieć trąbą/ tedy niechay wstapia na gore.

Stąpił tedy Moiześ z gory do ludzi/ y poświęć ie. A gdy ochedożyli odzienie swo ie/ rzekł do nich: Bądźcie gotowi na trze ci dzień/ a nieprzestępujcie do żon waszych.

Już był przyszedł dzień trzeci/ y nastato za ranie: a oto dali sie słyszeć grzmienia/ y ro świecały sie tępawice/ a obłok bardzo gesty iat zakrywać gore/ a trąbienie trąby im da ley thym wiecy sie ieto rozlegać: y pole kał sie wssystek lud ktorzy był wobożie. A gdy ie wywiódł Moiześ w drogę przeciw ko Panu Bogu z miejsca obozu/ sthaneli przy samey górze.

Deute: 4.

A wssystka gora Synai kurzyła sie/ prze to yż był Pan zstąpił na nie w ogniu/ y ku rzył sie smieć dym/ nieinaczej iako z pieca/ wssystka gora była straszliwa. A dzwieć tra by zmienacka rosl wiecy/ y im daley tym sie wiecy rozlegat. Moiześ mowit: a Pan

odpowiadał iemu. I stąpił Pan na gore Synai na samey wierch gory/ y przyzwał Moiześa na wierch iey. Tam gdy wsta pił/ rzekł do niego.

I stąpił/ a świadectwem zapewni lud: był pak nieprzestąpił granic chcąc wi dzieć Pana/ a zginęło by ich bardzo wie le. Kaptani też ktorzy przystępuia do Pana/ niech sie poświęcaia/ aby ich nie potracił. I rzekł Moiześ do Pana: Nie może lud pospolity wstąpić na gore Sinai. Abowiem ty oświadczył/ y rozkazałeś/ mowiac: Potoż miedze przy gorze/ y po święć ia.

Ktoremu rzekł Pan: Idź/ zstąp: I zaś wstąpi ty/ y Aaron sioła. A kaptani y lud pospolity niechay nieprzestępuia miedzey ani wstępuia do Pana/ by śnać ich nie po tracił. I stąpił tedy Moiześ do ludu/ y wssystko im opowiedział.

Exo: 24.

Cap. 20.

Moiześ dziesięcioro przykazań Bożych bierze od Pana. Sposób budowania ołtarza Panu opisuje.

Mowit Pan Bog thy wssystkie słowa: Ja iesthem Pan Bog twoy/ ten ktorymicie wywiódł z ziemi Egypckiej/ z domu nie wolej.

Nie bedzieś miał Bogow inych/ procz mnie. Nie czyn sobie obrazu rzezanego ani żadne podobieństwo tych rzeczy ktore sa wzgora na niebie/ y ktore na ziemi nisko/ ani tych ktorę sa w wodzie pod ziemią. Nie bedzieś sie im kłaniał/ ani podciwości wyrzadzał: Bom ia iest Pan Bog twoy mocny/ Zawisły w miłości/ mścjac se nie prawości oycowskich w syniech/ do trze ciego y do czwartego pokolenia/ tych ktorzy mie nienawidza. A czyniac miłosierdzie nad tysiacmi tych/ ktorzy mie miłuią/ y strzega przykazania mego.

Nie bedzieś brat imienia Pana Boga twoiego nadaremno: Abowiem nie bedzie y Pana bez wini ten ktorzyby wziął nadare mmo imie Pana Boga swego.

Pamiętaj abyś dzień Sobotni święcił/ Sześć dni bedzieś robił/ y sprawiał wssy stkie potrzeby twoie. Ale siódmego dnia/ Sabbota Pana Boga twoiego iest. Nie bedzieś czynił żadnego uczynku weń/ ty y syn twoy/ y córka twoja/ sługa twoy y stu żebnica twoja/ bydło twoie/ y gość ktorý iest w domu twoim. Abowiem w wssesćci dniach stworzył Bog niebo y ziemię/ mo rze y wssystko co w nich iest/ a siódmego dnia odpocznął. Przeto błogosławił Pan dzień Sobotni/ y poświęć il go.

Deute: 5.
Psal: 80.
96. C 113.
Leui: 26.
Deute: 4.
Iudi: 6.
Iosue: 24.
Deute: 24.

Leui: 19.
Math: 5.
Exec: 20.
Eccle: 23.
Leui: 24.
Exo: 13.
34 C 35.

Store kriegi Moysesowe

Deute: 5.
Mathe: 15.
Ephesi: 6.
Mathe: 5.

Czci oycá twego y máthke twoie/ ábyś
dlugo był żyw ná ziemi/ kthora Pan Bog
tway da tobie.

Nie bedziesz zabijał.

Nie bedziesz cudzożożył.

Nie bedziesz kradł.

Nie bedziesz mówił przeciw bliźniemu
twojemu fałszywego świadectwa.

Nie bedziesz pożadał domu bliźniego
twoiego: Ani pożadał żony iego/ ani stu-
gi/ ani służebnice/ ani wotu/ ani osła/ ani
żadney rzeczy ktore są iego.

Roma: 7.
13.

A wssytek lud słytał głosy / y widział
błyśkania/ y dzwięk traby/ y gore á ona sie
kurzy: przestraszeni tedy y boiáznia z trwo-
żeni/ stáneli z daleká/ mówiac Moysesso-
wi: Mow thy do nas/ á bedziemy cie stu-
chac: Niechay do nas Pan nie mówi/ byś-
my snadź nie pomarli. Rzekt Moyses do
ludu: Nieboycie sie: Abowiem przyszedł
Bog áby was doświadczyl/ á żeby iego
strach był w was/ byście niegrzeszyli.

Hebre: 12.
Deute: 18.

I stat lud z daleká/ á Moyses przysła-
pil do obtołu w kthorym był Bog. Rzekt
zás Pan do Moysesá: The rzeczy powieś
synom Isráelskim: Wyscie sami widzieli
iżem z niebá mówił do was. Nie bedziecie
sobie czynić Bogow srebrnych/ ani też Bo-
gow złotych.

Exodi: 27.
38.

Wczynicie mi oltarz z siemie/ y bedzie-
cie ná nim offiarować zupełny y spokojnie
offiary wásse/ owce wásse y woły/ ná wssel-
kim miejscu gdzie kolwiek będzie pamiątka
imiienia moiego: przyjde do ciebie/ á bede
stogosláwił tobie.

Deute: 27.
Iofuc: 8.

Jesli mi wczynisz oltarz kamienny/ niebu-
dujze gi z ciosanego kamienia. Abowiem
ieslibys podniósł żelazo náń/ bedzie zpluga-
wiony. Nie bedziesz wsthepowat po sbo-
pniách do oltarzá moiego/ by sie nieodkry-
ła nieucziwosc tona twego.

Cap. 21.

Sadowe práwa o Sludze albo służebnice y ku-
pnych/ o mejoboystwach/ o kradziectwach/ o tych kto-
ry rodzicom láia albo ie bja/ swárza sie/ y o wolero-
gami bodzacych.

Deute: 15.
Iere: 34.

Nie sa práwa sadowe ktore im
przełożył: iesli kupiś służebniká
żydowiná / bedziec służył pięć
lath/ siódmego odeydzie wolno
(ktemu) darmo. W iákim odzieniu przy-
dzie / w takim niechay odeydzie. Jesliby
miał żone: z żona pospotu odeydzie. Jesliże
by pan iego dał mu żone/ á miał by śnia-
syny y córki: niewiásthá y dzieci iey/ beda
tegoś pána/ á on sam odeydzie w odzieniu
swoim. A iesliby rzekt służebnik: Mituie
pána mego/ y żone/ y dzieci/ niechce być
wolnym: przywiedzie go pan do Bogow/

y postháwia go y drzwi y y podwoiow / á
przekole vcho iego ssydem/ tedy bedzie mu
służebnikiem wiecznym.

Jesliżeby ktho przebat córke swoie ku
służbie komu/ nieodeydzie iáko máia oby-
czay odchodzić służebnice.

Jesliby sie nie podobata pánu swemu
ktory ia kupił/ odprawi ia: ále záprzedać
iey obcemu ludu niebedzie mogł/ iesliby ia
wzgárdził. A iesliby ia synowi swoiemu po-
slubił/ wczyni iey tak iáko zwykł czynić co-
ram swoim. Jesliże by dał mu ina/ opátrzy
służebnice godami/ y stárhámi: y wiána
(dla te° że ia zelżył) niechay nie odmáwia.
Jesli tych trzech rzeczy nie wczyni/ wynis-
dzie wolno krom pieniedzy.

Leui: 24.

Ktoby vderzył cłowieká sta wola by go
zabít/ śmiercia niechay vmrze. Ale ktory
by sie náń nieusádził iedno że mu° Bog dał
w rece ie°: náznáczé ia tobie miejsce/ do kto-
rego by miał wciec. Jesliby ktho z vmysłu
zabít bliźniego swoiego/ kthemu zdráblis-
wie: oderwieś go y od oltarzá mego / á
vmrze.

Deute: 19.

Ktoby vderzył oycá swoiego albo má-
tkę/ śmiercia niechay vmrze.

Leui: 20.

Ktoby láiat oycu swoiemu albo matce/
śmiercia niechay vmrze.

Proke 20.

Ktoby ukradł cłowieká/ á záprzedał:
przekonány o tho że winien/ śmiercia nie-
chay vmrze.

Math: 15.

Marci: 7.

Jesliby zwádzinowy sie meżowie / vde-
rzył ieden drugiego bliźniego swoiego ká-
mieniem albo piésćia/ nie do śmierci/ ale
żeby leżał ná toskú: Jesliby wstat á wycho-
dził przed dom o lasce swoiey / niebedzie
winien ktory vderzy/ ále iednáć/ żeby prace-
ie° y náktády ná lekarze/ nágrodził.

Ktoby vbit służebniká albo służebnice
lasta/ tak żeby w ie° rekách vmarli/ bedzie
winien wielkiego grzechu: ále iesliby dzień
albo dwa żyw był (pokaránín) niebedzie
winien karánia/ bo piemiadze iego są.

Gdzieby wádzac sie meżowie/ vderzył
ktory niewiásthá brzemiená/ á odekto by
iey co nosyła/ iesli by samá żywá zostáta: be-
dzie powinien dáć ile bedzie chciał má-
oney żony/ á iednacze nayda. Ale iesliby
śmierć potym ná nie przysła da żywoth zá-
żywoth/ oko zá oko/ zab zá zab/ reke zá re-
ke/ noge zá noge/ pálenie zá pálenie/ rá-
ne zá ráne/ siność zá siność.

Leui: 22.

Deute: 19.

Mathe: 5.

Jesliby kto wybit oko sludze albo stu-
żebnicy swoiey/ á wczynił by ie o iednym oku/
wypuści ie wolno/ zá oko ktore im wybit/
zab takież iesliby wybit sludze albo stu-
żebnicy swoiey/ takież wypuści ie wolne:

Jesliby wot rogiem vderzył meżá ál-
bo niewiásthá/ tak żeby vmarli/ wot bedzie
vkámiionowan: á mnesá iego nie beda iesć

á pan

Prodiu rzeczone.

á pan onego wotu niebedzie winien.

Jesli zebý wot bodi rogiem od wezoraýsszego albo od trzeciego dnia/ á donioso by sie tho przez ludzie pána iego/ á on by go niezawárt/ zátým by on zabit mezá albo niewiáste: y wotu tego wkrámenuia/ y pána iego zábija. Jesli zeañ pieniaðze dáć ska/ da odkupuiac żywoth swoy cokolwiek beda chcieć od niego.

Syna też albo córke iesliby zábod/ tenze wyrok ná sobie bedzie nošit. A iesliby sie rzucił ná sluge albo ná služebnice/ trzydziesci tothow srebrá pánu da: á wotu przedsie wkrámenuia.

Jesliby kto otworzyt sthudnie albo wykopat/ á niezákryt iey/ y wpadł by wot albo osiet do niey/ pan oney sthudnie/ záptáci by dle/ zaci stoi: á tho co zdechtó iego bedzie.

Jesliby wot cziy/ wotu cudzego rámit/ tak zebý zdecht: przedadza wotu żywego/ y rozdziela sie pieniaðzmi/ á mieso martwego miedzy soba podziela. Ale iesli wie dzial pan iego/ iż wot rogámi bodi od wezoraýsszego albo od trzeciego dnia/ á nie strzezi go/ da wotu zá wotu/ á zabithego wezmie zupełnie.

Cap. 22.

O kradziechtwie/ skodzie/ zastawie/ pozyczaniu/ y o zgwalczeniu/ práwa. o Gošciá/ wdowe y siero/ te káranie/ y o posluszeństwie y dyšiecinach.

1. Reg. 12.

Jesli ktho ukrádnie wotu albo owce/ á zábije albo przeda: pieć wotow zá iednego/ á czterzy owce: zá iedne/ wroci.

Jesliby zlodzieia zastano/ á on wytámu ie dom/ albo sie podkopywa/ á thám by go ránilo tak ze by od tego umárt: ten ktory go ránil/ niebedzie wylania krowie winien. Ale iesliby tho uczynit gdy iuż stonice wésto/ mezo bysthowo popełnit/ y then sam niechay umrze.

Jesli zebý niemiat co zá kradziestwo od dáć/ sam bedzie záprzedan. Bedzieli náleziono v niego coby ukrádt żywo/ badz wot albo osiet/ albo owca: we dwoy nasob wroci.

2. Reg. 14.

Gdy by kto skode uczynit ná polu/ albo w winnicy/ wypuściwszy bydla swe aby spásto cudze: co kolwiek nálepszego bedzie miat ná roley swoiey albo w winnicy/ we dług offacowania skody/ nágrodzi.

Jesliby wyszedłszy ogień popalit požete zboże/ albo wkopy stojone/ albo ieszcze stojace ná roley: ten nágrodzi skode/ ktho o ogień zniecił.

Gdy by kto porucił przyiacielowi pieniaðze albo iaki swoy státék wopieka: á v ukrádzionoby tho v onego ktory to przyiat:

iesliby náleziono zlodzieia/ wroci we dwoy nasob: Jesli zebý zlodziey zginał: pan do mu onego/ bedzie przyzwan do Bogow/ y uczyni przysiege/ ze niewyciagnat reki swey ná rzecz bliźniego swiego/ ku wy rzadzeniu zdrády/ tak o wotu iáko o ostá y owce y odzienie/ y cokolwiek skode przy niešć moze: oboýgu spráwa przytoczy sie przed Sedzie: iesli by go oni nálezi być winnym/ we dwoy nasob wroci bliźniemu swoiemu.

Jesliby kto polecit bliźniemu swoiemu/ wotu/ ostá/ owce/ y wsselkie bydla wopieka/ á odesłto by v niego albo znedziáto/ albo byto zaiethe od nieprzyiaciela/ gdy by tego nié niewidziat: przysiega tho odpráwi/ ze niewyciagnat reki ná rzecz bliźniego swiego: y przyimie pan przysiege/ á on niebedzie przyniewolon wrocić. Ale iesliby byto ukrádzione/ nágrodzi skode pánu. Jesli zá mordowane od zwierzath/ niechay doniesie do niego co jest wdawiono/ tedy niebedzie pláciť.

Ktho by od bliźniego swego czego kolwiek pozyczyl/ á ochromiáto by albo zdechtó gdy pan niebył przytym: przyciśnago ku oddaniu. Ale bedzieli przy tym pan/ nie da/ á zwolaczá iesliby náiete byto/ y przy sto zá stusina zaplata ná robota.

Jesliby kto zwiodł pánnie ieszcze nie poslubiona/ y spalby snia: wiáno iey da/ á o ne wiezmie sobie zá žone. Ale iesliby oćiec niechciat mu dáć pánni/ da przedsie pieniaðze/ według obyczáiu wiána/ kthore pánni bráć zwykly.

Czarownikom niedopuszczá żyć ná swiecie. Ktoby mial spráwe z bydleciem/ smiercia niechay umrze. Ktho offiáruie Bogom/ kromia pánu samemu/ bedzie zabit.

Przychodnia niezásnuć/ á nigo frásowac bedzie: Boscie y sami byli przychodnia w ziemi Egiptskiej.

Wdowie y sierocie niebedziecie skodzić. Bedziecieli ie wciśkać/ beda wotac do mnie á ia wystucham wotanie ych: y zruszy sie gniew moy/ á pobije was mieczem/ ze beda žony wáffe wdowámi/ á synowie sierothami.

Pozyczysli pieniaðzy ludu memu v bo giemu ktory mieska skoba/ niebedzież mu przytyskowat iáko by lichwiarz/ á nigo lichwami obciázyl.

Jeslibyś od bliźniego twego w zastáwie wziál odzienie/ przed zachodem stonca wrociś mu ie. Abowiem to iedno odzienie ma ktorym zakrywa nágoté ciála swego/ á innego niema ná czym by spať: Bedzielić ku mnie wotat/ wystucham go: bo iestem miłosierny.

Zbogow nie bedzieś sie nátrzasat/ á prze

Psalm: 8.
Ioan: 10.

Prześ Bogi,
w tym y dru-
gim capituli
ma być roz-
miano sedzie,
który dla te-
go Bogowie
rzeczani, iż
moc ich od
Boga, y na-
miasłkowicie
Bogów sa.

Leui: 9.

Zach: 7.

Wtore kriegi Wozessowe

Actu: 23.
Leui: 22.
Ezra: 44.

tożonemu nad ludem narodu twego nie-
bedziez. Ztorzeczyt.

Dziesiecin/ y pierwoćin twoich/ nie os-
miešťaway dąć: Pierworodnego z synow
twoich daż mi. Zwołow też y z owiec/ ta-
kież vczyń: Siedm dni niechay bedzie
przy matce swoiey/ dnia osme^o oddaży mi ie.

Meżowie świeci bedziecie mi: Miesia-
ktoreby zwierzęta ieść poczety/ nie bedzie-
cie ieść/ ale wyrzucicie ie psom.

Cap 23.

Prawa Sediom opisnie/ iako sie przeciwko nie-
przytacielowi/ iako na sadnie koto dārow/ spra-
wiać / o trzech wrocystych swietach opisanie/ y za-
plāry tym ktorzy Boze przykazanie pelnia.

Dani: 13.
Deute: 19.
Ioan: 7.

Je bedziez przyimował powie-
ści omylny: y reki swey na tho
nie daż/ bys miał za niesprawie
dlwym mowić fałszywe swiā
dectwo.

We zlym wielkości ludzy nienāslādny: ā
przy sadzie za zdaniem wiele ludzi/ od pra-
wdy sie nieodstrzeay.

Nā sadzie/ nie bedziez lutościw nād v-
bogim.

Deute: 22.

Jesli nādeydziesz wotu nieprzytaciela
twoie^o/ albo ostā ā on bładzi/ dowiedz go
do niego.

Deute: 24.

Luce: 14.

Jeslibys vzrzat osłā/ tego (cztowiekā)
ktory ciebie nienawidzi/ leżacego pod
brzemieniem/ nie przeminiēs/ ale pomo-
żesz mu go podnieśc.

Danie: 13.

Nie wywrocisz sprawiedliwosci v bogie
go twego/ w iego sprawie.

Ktāmsťwā sie strzeż.

Niewinnego y sprawiedliwego nie za-
bijay: ābowiem ia nienayrze niesprawie-
dliwego.

Nie bedziez brat dārow/ ktore y madre
zāslepiāra/ y sprawiedliwych słowā wy-
wrāciā.

Deute: 16.

Eccle: 20.

Gene: 46.

Pielgrzymowi przykrym niebedziez: bo
wiecie dobrze co za żywot pielgrzymi: w
śkāteście y sami pielgrzymi byli w ziemi E-
gyptstiey.

Leui: 25.

Szeć lat bedziez osierwał ziemię twoie/
y bedziez zbierat pożytki z niey. A siodme-
go roku poniechay: ā dāś iey odpocznac/
aby iedli v bodzy z ludu twoiego: ā iesli co
zostānie aby sie pāsly bestye polne. Chāť v-
czyńis y zwinnica/ y z sādem oliwnym two-
im. Sześć dni bedziez robił/ siodme^o dnia
orzesthāniez: aby odpocznat wot y osiet
twoy/ ā ochłodził sie syn służebnice thwo-
iey/ y gośc.

Tych wssystkich rzeczy ktorem powie-
dział strzeżcie.

Przez imię też Bogów obcych nie przy-
siegaycie/ ani bedziez slyšane z vst wāssych.

Trzy kroć nā każdy rok/ bedziecie mi
swietā obchodzić. Wrocystości przāsni-
bedziez strzeżt. Siedm dni bedziecie poży-
wāć chlebā przāsirego/ tāt iākom przyka-
zał tobie/ nā przodku wiosny/ kiedyś wy-
śedł z Egiptu: Nie vkāżesz sie przed obli-
cinościā moia prozen. Wrocystości the-
żniw pierwoćin roboty twoiey/ cōkōlwiek
bedziez siat nā roley twoiey.

Wrocystości takieś/ (bedziez strzeżt)
nā dokonāniu roku/ gdy zbierzesz wssystkie
vżytki twoie z roley.

Trzy kroć do roku/ okaziesz wsselki me-
czyzna przed Pānem Bogiem twoim.

Nie bedziez offiārowat z kwāsem ktwie
offiāry twoiey. Ani pozostānie tustosc v-
wrocystości moiey do zārātku.

Pierwoćiny vżytkow ziemi twoiey/
przyniesiesz do domu Pānā Boga thwo-
iego.

Nie bedziez wārzyt kōzleciā/ w mleku
mātki iego.

Oto ia posle Angiota moiego/ ktory po-
dzie przed toba/ y bedzie cie strzeżt nā dro-
dze/ y doprowadzi nā miejsce/ ktorem nā-
gotował. Pilnuy y sluchay glosu iego/ ā
niemāż go sobie lekce: Boć nieodpusci ie-
ślibys zgrzešsyt/ ā imię moie jest w nim. Je-
śli vsluchasz glosu iego/ ā bedziez to wssyst-
ko czynit cōc mōwie/ nieprzytacielowi bede
nieprzytacielowi twoim/ ā bede trapił the-
ktorzy ciebie trapiā.

Bedzie przed toba chodit Angiot moy/
y w wiedzie cie do Amorrhēa/ y Etheā/ y
Sferēzeā/ y Chānāneā/ y Eweā/ y Jebu-
zeā/ ktore ia zetne. Nie bedziez sie kłāniat
Bogom ich/ ani ich chwālic bedziez: Nie
bedziez czynit vczyntow ich/ āle pokāżis
ie/ y potāmieś obrāzy ryte ich. Bedziecie
słuzyc Pānu Bogu swemu/ ā bede bto-
stāwił chlebu y wodam twoim/ y odcyme-
niemec z pośzodku was. Żadna niept-
ona/ ani ktoraby miātā porzucić/ nie be-
dzie w ziemi twoiey/ licžbe dni twoich wy-
pelnie. Strāch moy zesle że przed thoba
poydzie/ ā wybije wssystek lud/ do ktorego
wnidziez/ y wssystcy nieprzytacielowi twoi
vczyńie żeć przed thoba tyt podādza: wy-
pusciwssy sieršenie pierwey/ ktorzy wy-
pēdza Eweyčytkā/ y Chānāneyčytkā/ y E-
theyčytkā/ pierwey niż ty wnidziez.

Nie wypedze ich od twarz y twee iedne
go roku/ by ziemiā nie spustossātā/ że by sie
nie rozmnożyły bestije przeciwko thobie.
Zniēnagłā ich wyposāże z pośzemia tve-
go/ dokad sie mierzomnoży/ ā opānniesz
ziemi. Poloze kōpce twoie od morzā czer-
wonego/ āż do morzā Pālestynskiego/ ā

Exo: 13.

34.

Deute: 16.

Eccle: 35.

Exodi: 34.

Deute: 26.

Deute: 14.

Exo: 13.

32 & 33.

Exo: 33.

Iosue: 24.

Deute: 7.

Deute: 7.

Iosue: 11.

Exodus rzecone.

Exode. 7.
Exo. 34.

od puszczey aż do rzeki: wydam w ręce wasze obywatelę oney ziemi: a wymiatać imie od obliczności waszey. Nie widzieliście mi w przimierze: ani z ich Bogami. Nie chajcie nie mieścić w ziemi twojej: byście nie przywieśli tu zgrzeszenia przeciwko mnie: i jeśli byś służył Bogom ich: co iednak tobie będzie ku zgorzeleniu.

Cap. 24.

Wczyniwszy Panu Bogu ofiary: y pokropiwszy lud krwią przymierza: Moiześ sam na Gore wstał: pil: gdzie z Panem czterdzieści dni i nocy.

Exodi. 19.

Moiześowi też rzekł: Wstap do Pana ty y Aaron: Nadab y Abiu: y siedm dziesiąt starszych z Izraela: y uczynicie mi zdaleka chwale: Sam Moiześ wstąpi do Pana: a oni się niechaj nie przybliżają: ani lud wstąpi do niego. Przyszedł tedy Moiześ: y powie: dział pospolstwu waszemu słowa Pańskie: takież y sady: y odpowiedział lud iednym głosem: Wasze słowa Pańskie które mówi czyniemy. Napisal tedy Moiześ wasze słowa Pańskie: a po rano wstał: y zbudował ołtarz Panu: przy samej gorze: y dwanaście napisów: według dwanaście pokolenia Izraelitich. I postat mto dzieńce z synów Izraelitich: aby ofiarowali zupełne y spokojne ofiary Panu cielcom dwanaście.

Exodi. 20.

Wziął tedy Moiześ potowice krwie: y nalał w kubki: a część która została: wylał na ołtarz. A wziawszy kriegi przymierza: czytał: a ludzie słuchali: y rzekli: Wasze słowa które Pan czyniemy: a będziemy posłuszni.

Hebre. 9.
I. Petri. 1.

A on wziawszy krew: pokropił nią ludzie: y rzekł: Ta jest krew przymierza: którą uczyni Pan z wami: o tych waszych rzeczach.

Exodi. 19.

Wstąpili tedy Moiześ y Aaron: Nadab y Abiu: y siedm dziesiąt starszych z Izraela: y widzieli Boga Izraelitiego: a pod nogami jego posadzka: iakoby kamienia Szafrowego: y iako niebo kiedy się wyiśni. Ani na the którzy byli opodal stali: neli z synów Izraelitich ściągnął rękę swoją: y widzieli Boga: a iedli y pili.

Exodi. 31.
Exo. 32.

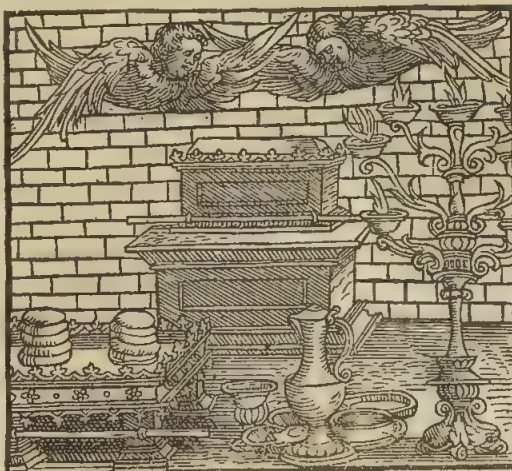
Rzekł zaś Pan do Moiześa: Wstap ku mnie na górę: a bacz tu: dam ci tablice kamienne: y prawą naukę: którą napisal: abyś czytał syny Izraelitkie: Wstali Moiześ y Jozue służebnik jego: a wstępując Moiześ na górę Bożą: rzekł do starszych: Poczekajcie tu: aż przyjdziemy: a bacz do was: Macie Aaron y Hur: jeśli się iakie sprawy otworzą: dotożycie się ich.

A gdy wstąpił Moiześ: obłoczył obłok górę: y mieszkata chwata Pańska nad Synem: a zakrywała ją obłokiem. Przez sześć dni: A siódmego dnia: wyzwał go Pan ze środka mgły: a była postać chwaty Pańskiej iakoby ogień gorący na wierzchu góry: przed oczyma synów Izraelitich. A wsiadłszy Moiześ w posród obłoku: wstąpił na górę: y był tam czterdzieści dni y czterdzieści nocy.

Exodi. 34.

Cap. 25.

Koszano dąć pierwiastki y ofiarować Panu na sprawienie przybytku: Archę: Stół: Lichy: rzędy: y sprzęt ich.

Altem mówił Pan do Moiześa: rzekac: Mów synom Izraelitkim: aby mi znieśli do brzołowne podarza: z dobr swoich: od każdego człowieka który dobrowolnie ofiaruje: będziecie je brać: A the tylko rzeczy będziecie brać: Złoto y Srebro: Niesz: sukni albo skóry iedwabne Modrey: Bawełny: Pawłote: Karmazyn: dwa kroć bawłony: Białe albo płocho co na cieńsze: postawy z wełny koziej: skóry Baraniego: czerwienione: y skóry też niebieskiej: Bawełny: a drzewo Cedrowe. Olejku świeceniu: zióła drogocenne na masce: kadzidła rozmaite: Bardo dobrej woni: Kamienie: Onichinowe: y inne drogocenne kamienie: ku ozdoleniu Zumeratu y Pektoratu na pierś: kapłańskie.

Exodi. 35.

A uczynia mi Świątynię: y będzie mieszkał w posrodku ich: na wszystkim podobna przybytkowi: który ja ukazałem tobie: y wstępiem na czyniu jego: a uczynicie ją: thak: Złotem Arche (Skrynii Bożej) z drzewa Setym: która wzdłuż na puterze: a w szerz na putchora: na wysz też putchora: taci: niechaj będzie. A pozłocić ją złotem: na czystym wnętrzu y z wierzchu: a nad nią y dziatać koronę z złota: w okolo: czterzy też o bractki z złota: które zawieszisz na czterech

Exodi. 37.

węglach

Store kriegi Moizessowe

węglach Archy/ tkaż iż dwie obracze beda na iedney stronie Archy/ a dwie na drugiey. Uczyniż także draśki z drzewa Sethym/ y pozłociż ie. A przewleczeż ie przez kolce/ kthore są na węglach Archy/ aby ia na nich nossono: kthore zawždy beda w kolcach/ a nigdy nie beda wymowane snich. A wtożysz do Archy Oświatyszenie kthore dam tobie.

Uczyniż y Vbtągálnia ze złotha nacysszego: na put trzecia tokićia bedzie długość iey/ syrza na pultora. Dwa też Cherubiny ze złota kowane^o uczyniż/ z obu stron Vbtągálnie/ Cherubin ieden bedzie na iednym boku/ a drugi na drugim. Obadwa boki Vbtągálnie/ niechay zatkrywacia maiać rościagnione strzydła/ a zatkrywacia Vbtągálnia/ niechay na sie patrza spolecznie/ obroćmyśy twarzy ku Vbtągálniu/ przykryeśy po tym Arche Vbtągálniey/ a do niey wtożysz świadectwo / ktore dam tobie.

Stamitad (to iest) z oney Vbtągálnie/ ze arzodku dwu Chierubinow/ ktorzy beda nad Archą świadectwować/ bedeć odpowiesz dzi dawat/ y mowit do ciebie/ tho wssycko co bede przykazował przez cie/ Synom Israelskim.

Uczyniż y stół z drzewa Sethym maiaćey dwa tokićia wzdluz/ a tokieć wssyryz/ a na wssa pultora tokićia. I pozłociż go złotem nacysszym: a obtożysz go listwa złota w okolo/ a przy listwie korone złota rzeżana na cztery palce wysoka/ y na niey druga korona też złota. Uczyniż też czterzy obraczi złote/ a zawięziż ie na czterech rogach tegoż stołu/ przy kazdey nodze iedem. Pod korona beda obraczi złote/ a przewleczeż przez nie draśki/ aby možono ten stół nosić. I thy też draśki uczyniż z drzewa Sethym y pozłociż ie/ dla noszenia stołu.

Sprawiśy theśy ze złota nacysszego/ Nisy/ Lyśki/ Kádzielnice/ y kubki/ w ktorych maia być ofiarowane napoyne ofiary. A bedzieśy zawždy kładł na stole chleby obliczności przed oblicznością moia.

Sprawiśy y lichtarz wkowany ze złota nacysszego: stolec iey/ stupek y prathy/ y cząski/ y iabłuska y kwiaty na krtalc liliey śniego pochodzące. Szesć pretow beda wychodzić z bokow/ trzy z iednego boku/ a trzy z drugiego. Trzy cząski na podobienstwo orzechá wydrożone na kazdyny przecie/ a pospotu iabłuska y Lilie: Trzy także cząski na kstatk orzechá na drugim przecie y iabłuska pospotu/ y kwiaci na kstatk Liliey. Thá bedzie sprawa sześci pretow ktorzy beda wychodzić ze arzedniego stupa. A na samym Lichtarzu beda czterzy cząski wydrożone na kstatk orzechá/ y iabłuska też pospotu przy kazdey/ y Lilie pod dwie

ma przety na trzech miejscach/ ktorych bedzie sześć wychodzących z iedne^o stupa: beda po iednym iabłuku: tak iż y iabłuska/ y przety beda śniego/ wssyśkie wowane ze złotha nacysszego.

Uczyniż y Lamp siedm/ a pokładzież ie na Lichtarzu aby oświecały przeciwko sobie: Włozyciż też ku wciernaniu ogarkow/ y nacynnie ku gasseniu ich/ niechay beda ze złotha nacysszego.

Wssyśka waga Lichtarza ze wssyśkim nacynniem iego bedzie miała czetrnar złotha nacysszego: Wezrzy a cżyn na krtalc tego/ ktoryc na gorze wkazano.

Cap. 26.

Asalt y sferunk budowania Przybytku/ Stalony/ Archy/ Vbtągálnie/ Stolu/ Lichtarza y innych rzeczy.

Przybytek tak uczyniż: Dziesięć Opon ze Lnu białe^o krecone^o z iedwabiu modre^o páwlocane^o Karmazynowe^o barzo iasne/ go przemiennych masci/ robotha dziana wdziałaż/ Długość Opony iedney bedzie osm y dwadzieścia tokić: Szerza na cztery tokić: Wssyśkie opony iednakie beda.

Piec opon iedne z druga zepnież/ a druga piec tymże obyczaiem trzymaćsie sybie beda. Przeciż z snurek iedwabiu modrego na stronach y zwierzchu opon podzielaż/ aby sie mogły iedna z druga spinac. Piecdziesiąt przecet opona bedzie miała z oboiey sbrony/ tkaż przyprawionych/ aby przeczka snurkowa sprzechka sie zesła/ a iedna ku drugiey mogła sie przygodzić. Uczyniż też y piecdziesiąt haczkow złotych/ ktorymi maia być spięte oppony aby był ieden Przybytek.

Uczyniż y koldry z sierści koścey ieden nasćie/ ku przykryciu nad przybytkiem. Długość koldry iedney bedzie na trzydzieści tokić/ a szerokość na cztery. Rowney miary beda wssyśkie koldry. Z ktorych piec zepnież osobno/ a sześć pospotu z iednocyz/ tak iż/ soka koldre na przodku Przybytku we dwoie zagnieź.

Uczyniż y piecdziesiąt haczkow ze snurkow iedwabnych/ na kraiu koldry iedney/ aby sie mogła z druga spiac: a piecdziesiąt haczkow na kraiu koldry drugiey/ by sie z druga spieła.

Uczyniż y piecdziesiąt spleniow miedzianych/ ktoremiby haczi były spięte/ aby ze wssyśkich iedno przykrycie było. A co zbedzie z koldr ktore sprawiaż na przykrycie (to iest koldra iedna ktora zbywa) potowicza iey zatkryeż tył przybytku. A tokieć z ie

3. Reg: 6.

Nume: 7.
Roma: 3.
Hebre: 5.

Exodi: 37.

Leui: 24.

Exo: 37.
Nume: 8.

Hebre: 8.
Actu: 7.

Exo: 26.

Exodus rzezone.

Oney strony będzie wisiał/ y drugi z drugiej/ który zbywa wzdłuż oney koidry/ o-
krywając obadwa boki Przybytku.

Wdziataś y inne przykrycie z skór bar-
nich czerwonych: a nad to jeszcze inne przy-
krycie z skór modrych.

Wdziataś też y forstow na Przybytek
z drzewa Sethym/ które wzniesione będą
stać/ z kłothorych każda dziesięć t. kłothow na
dłuża niechay ma/ a na szerza puthora.
Na bokach każdego forstu/ dwoie fugo-
wanie będzie/ przez które forst z forstem
się spoi: a thym strychem wssytkie forsthy
będą sprawione. Z tych dwadzieścia będą
na stronie od południa/ kłothora patrzy na
wiatr południowy. Tym więcej czterdzie-
ści postawkow srebrnych/ aby było po dwu
podstawku/ pod każdym rogim forsthu/
podłożono. A na drugiej stronie przyby-
tku/ który się chyli na północy/ będzie także
dwadzieścia forstow/ mających czterdzie-
ści podstawkow srebrnych: po dwu pod-
stawku będzie pod każdym rogim forsthu.
Na stronie przybytku/ ta kłothora będzie ku
zachodowi/ uczyniś sześć forstow/ y zaśie-
nie dwa/ kłothore na węglach będą posta-
wione w tyle za Przybytkiem. A będą we-
spotek spoione/ od dołu aż do wierzchu/ a
wssytkie iedną zworą będzie trzymata.
Dwoma też forstom kłothore na węglach
mają stać/ tak iż zwore zostawisz. A będzie
po prostu osm forstow/ a podstawkow ich
sześnaście/ dwa podstawki na ieden forst
licząc. Uczyniś y piec żerdzi z drzewa Se-
thym/ aby się na nich dzierżały forsthy na
iedney stronie przybytku/ a druga piec na
drugiej/ a tyłż też na stronie ku zachodu
stonica: kłothore będą przewleczone szro-
kiem forstow od końca do końca. The for-
sty/ złotem okuies/ a więcej do nich obra-
czek złotych/ przez kłothoreby żerdzi forsthy
trzymać mogły/ które też okuies blachami
złotemi. I postawisz przybytek na kstat
tego kłothore wskazało na gorze.

Exodi. 24.

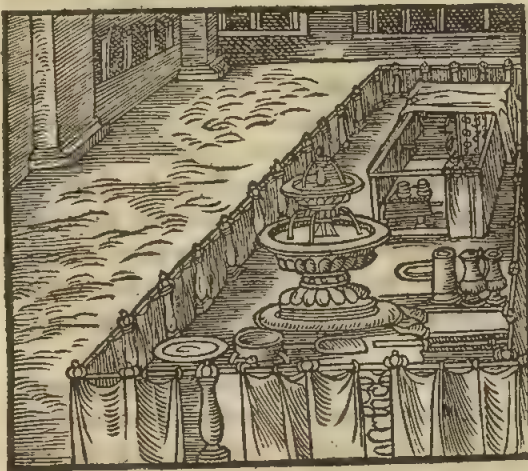
Uczyniś też zastłone z modrego/ y z pa-
wloczanego iedwabiu/ skarmazynu dwa
kroć farbowanego/ y ze lnu białego kre-
conego/ działem tkany/ pięknie na prze-
miány uczyniona/ która zawieszisz na cze-
rzech słupach z drzewa Sethym/ kłothore
cheż postłcone będą/ mając maktowice zło-
te/ a podstawki srebrne. A będzie przewle-
czona ta ista zastłona na haczkach/ za któ-
ra postawisz Arche świadectwa/ która be-
dzie dzielić Swiętnicę/ od Swiętnicze
Swiętszey. Wtożysz też y Wotagálnia na
Arche świadectwa/ w Swiętynię swie-
tszey: Stół też przed zastłona: a przeciw-
ko stółowi lichtarz/ na stronie Przybytku
od południa: bo świat będzie stać/ na pu-

nocy Przybytku.

Uczyniś też Oponę tam gdzie wchodzi
do Przybytku/ z iedwabiu modrego/ pa-
wloczanego/ y skarmazynu po dwa kroć bar-
wionego/ y ze lnu kreconego/ robota ha-
tarska. A piec słupow z drzewa Sethym
złotem okuies/ na kłothorych się rozciągnie
oppona/ kłothorych wierzchy będą złote/ a
podstawki miedziane.

Cap. 27.

Rozkłada ciynie Oltarz y Sien przybytkowe stu-
py y oley do kagancow.

Wdziataś y oltarz z drzewa Se-
thym/ kłothory będzie miał piec
łokci na długo/ a piec na sze-
rza/ tho iest/ na czterzy granie/
a na wierz trzy łokcie. A czterzy rogi na cze-
rzech węglach z niego poyda/ y okuies go
miedzią. Właczyniś cheż ku potrzebam ie-
go/ Rottow do kłothorych by spał popioł:
Lopaty/ Miednice/ Oseczki/ Lyski w kłotho-
rych ogień nosić. Wssytkie the narzędzy do
niego/ z miedzi podziataś. Sprawiś y Rożę
miedzianą/ na kstat sieci: v kłothorego na
każdym rogu będą citherzy obraczi mie-
dziane/ kłothore zawieszisz wnatrz w oltar-
zu: a będzie rość w potowicy oltarza. U-
czyniś y dwa draski do oltarza z drzewa
Sethym/ które obtożysz blaskami miedzia-
nemi/ y przewlecześ je przez kolca/ y będą
z obu stron oltarza do nossenia. Nie lithy
ale wydrożony y częzy miedzy thablicami
(oltarz) uczyniś: thak iak oć wskazano na
gorze.

Exodi. 38.
Ezec. 43.

Sprawiś y Sien Przybytkowi/ w kłothorey
po iedney stronie kłothora iest od południa/
będą opony ze lnu białego kreconego: świat
łokci iedną stroną będzie wsię brąc na dłu-
ża. Słupow dwadzieścia/ podstawkow
miedzianych tyłż/ które y wierzchy y rze-
żania kół siebie będą mieć srebrne. Thas
kieś cheż na północney stronie/ opony
wzdłuż na sto łokci będą/ słupow dwadzie-

ścią/

Store kriegi Woyzessowe

scia / y podstawkow miedzianych tchylo / a
głowy y rzezania ze srebra. Ale sferokosc
they sieni / na tey stronie ktora jest tu za-
chodu / beda opony na piecdziesiat tokci / a
stupow dziesiec / y tak wiele podstawkow.
Przy tey lepat stronie sieni ktora patrzy
na wschod slonca / tez na piecdziesiat tok-
ci beda / (opony) z kthorych pietnascie
tokci opony / na iedney stronie / trzy stupy
y thak wiele podstawkow. Na drugiey tez
stronie druga pietnascie tokci opony / y
trzy stupy / y tylos podstawkow bedzie.

A w weściu do Sieni bedzie opona
na dwadzieścia tokci / z Modrego / Pawlo-
czanego / Skarmazynowego po dwa kroć
farbowanego iedwabiu / y ze Lnu biale-
go kreconego / robota wyszywana: Stu-
pow czterzy / y tchylo tez podstawkow.
Wszystkie stupy Sienne / beda okowane
blachami srebrnymi / z wierzchy srebrny-
mi / y podstawkami miedzianymi. Wzdłuż
bedzie Sieni na sto tokci / w sferze na piec-
dziesiat / na zwys piec tokci / a bedzie
ze Lnu kreconego / miaz podstawi mie-
dziane.

Wszystko naczynie do przybytku tu wse-
lakim potrzebam y obrzedom iego / tudziez
y wszystkie kottki thak w przybytku iako w
Sieni miedziane beda.

Przykazez tez synom Israelskim / aby
zniesli Oleiu z drzewa oliwnego przeczyst-
se / y wstepie ciucone / w kaganiec / ktory
bedzie wiecznie gorzal / w Przybytku swia-
dectwa / przed zastona / ktora wisi przed
Archą Swiadectwa. A beda go stawiac /
Aron y synowie iego / aby od wieczora az
do zarania swiecił przed Panem. Wie-
czna to bedzie sluzba / y synom Israelskich
wpothomkach ich.

Cap. 28.

Odienie Biskupie Aaronowe y synow iego o-
pisane.

Szmi tez k sobie Aaronu Brata
swego y syny iego ze szrodku sy-
now Israelskich / ze beda ka-
ptanmi moimi: Aaron / Na-
dad y Abiu / Eleazar y Ithamar. I spra-
wiz sarty swiete Aaronowi bratu twoje-
mu tu ozdobney okrasie iego. I bedziez mo-
wit do wszystkich rozumnego serca / ktho-
rem ia napelni duchem opatrznosci / aby
uczynili odzienie Aaronowi bratu twemu
tu stawie y ochedzności / aby poswieco-
ny poslugowal mi w nim.

A sarty kthore miaz czynic te beda / Pe-
ktorat na pierści kaptanski / Zumerat / I
suknie dluga lniana waska / Infute / y pas:
Uczynia kthedy bratu twemu Aaronowi
y synom iego odzienie swiete / ze beda moi-
mi kaptanmi. Nabitara na to zloty iedwa-
biu modrego / pawlotki / karmazynu / po
dwa kroć maczanego / y Bisioru.

Uczynia tedy Zumerat ze zloty / z ie-
dwabiem modrego / z pawlotki / z karmazy-
nu dwa kroć maczanego / y ze lnu kreco-
nego / robota haftarska. dwa kracie bedzie
mial spotone przy koncach obudow boku /
tak zeby sie wiedno spietly. A thak kana ro-
boty y wszystkie sfachowanie iey bedzie ze
zloty iedwabiu modrego / z pawlotki / z kar-
mazynu dwa razy maczanego / y lnu biale-
go kreconego. Wezmiez tez dwa kamienia W-
nichynowe / a wyryez na nich imiona sy-
now Israelowych: Sesc imion na iednym
kamieniu / a druga sesc na drugim / iako
porzadek narodenia ich niesie. Robota
rzeszacych y ryacych kamienie drogie / be-
dziez na nich rzeszat imiona synow Israelo-
wych / a osadzone we zloty / potozz je na
obu stronach Zumeratu (albo naramni-
ku) na pamiatke synow Israelowych. I be-
dzie nosit Aaron imiona ich przed Panem
na obu ramionu / dla przypominania: W-
dzialaz thez haczki y dwa lancuski ze zto-
ta naiczysstego wespotek sie dzierzace / kto-
re bedziez zapinat na haczki.

Pektorat thez (albo Napiersten) sadu
wdzialaz robota sfachowana / thym sposo-
bem wtkany / iako y Zumerat ze zloty /
iedwabiu modrego / pawloczanego / kar-
mazynu dwa kroć maczanego / y ze lnu bia-
lego kreconego. Bedzie na cztery granie
a sowy / wzdluz y na sferze bedzie na dton.
A potozz na nim czterzy rzedy kamienia
drogiego. W pierwssym rzędzie bedzie ka-
mien Sardyus / Topazy / y Szmaragd.
Na wtorym: Karbunkulus / Szafir / y Ja-
spis. Na trzecim: Liguryus / Achates / y
Ametyst. Na czwartym: Krysolith / Ony-
chin / y Beryl. Beda osadzone we zloty w
swych rzedziech. A beda mieli imiona sy-
now Israelowych: Dwanaście imion be-
dzie.

Sapi: 28.

End: 4

Exodus rzezone.

dzie na nich wyrzezano/ na każdym kamie
niu imię iednego/ przez wssycko dwana-
ście pokolenie.

Wdziataż też przy Pektoraletancuski ie-
den drugiego sie dzierzacy ze ztotha na-
czystszego: y dwie obracze złote/ kthore
przychawtnieś przy obu kraiach Pektora-
tu: tedy lancuski złote zawlecześ w obra-
czki kthore sa na kraiach iego: A tych tan-
cuszow ogniw koniczne/ zepnieś dwie
ma haczkoma przy obu stronach Zume-
rata/ kthory sie chyli ku Pektoratu.

Uczyniż też dwie obracze złote/ kthore
przychawtnieś na kraiach Pektoratu/ we-
wnatrz/ na kraiach tych kthore sa prze-
ciwko Zumeratowi/ a ku iego zadeniey sie
stronie chyla. Takiey y drugie dwie obrac-
ce złote/ kthore maia być potożone na obu
stronach Zumeratu ze spodu/ kthory pa-
trzy przeciw spoieniu dolnemu / aby sie
mogł przystosować foremnie z Zumerat-
tem/ że by sie spiat Pektoralet obraczkami
swemi / z obraczkami Zumeratowemi /
staurem iedwabiu modrego / aby mogło
trwać spoienie tak sprawione/ a pectorat
od Zumerata niemogłby sie odiać.

A będzie nosił Aaron imioną synow Is-
raelskich na Pektoralet sadu/ na pierśiach
swoich/ kiedy będzie wchodził do Swiatni-
cy/ na pamiatke wieczna przed Panem.
A potoży na Pektoralet sadu/ Włauke y
prawde/ kthore będą na pierśiach Aarono-
wych/ kiedy będzie wchodził przed Pana:
a będzie nosił zawždy sad synow Israelo-
wych na pierśiach swoich/ przed obliczno-
ścią Pańską.

Wdziataż y suknia pod Włarannik wssy-
stke z iedwabiu modrego/ v kthorey we środ-
ku na gorze będzie przepor/ a obrab koto-
niego tkany/ iako iest obyczaj miewać na
kraiach szaty/ aby sie nielatwie zdarty.

A v dotu rey szaty długiey w koto/ przy-
nogach/ poczyniż iakoby iabika z iedwa-
biu modrego z Pawłoki/ z Karmazynu
dwó kroc maczanego/ y ze lnu kreconego/
przegradzając między nimi zwoneczki/
tak iż zawieszony zwoneczek złoty/ po nim
iabluszkoy zaś drugi zwoneczek złoty/ a po
nim zaś iablusko. A będzie sie wnie obto-
czył Aaron/ kiedy poydzie ku służbie/ że
by słyszano dzwień/ kiedy wchodzi albo wy-
chodzi Swiatnice przed oblicznością Pań-
ską/ aby nie umarł.

Wdziataż y blache ze ztotha naiczystsze-
go/ na kthorey wyrześ robota zornicza/
(imie) święte Panu. I przywiazęś ia snu-
rem z iedwabiu modrego/ że będzie na koro-
nie nad czołem Biskupim. I będzie nosił
Aaron nieprawości tych rzeczy kthore offia-
rowali y poświęcali synowie Israelscy /

przy wssystkich darach y offiarach swoich.
A thā blachā zawždy będzie na czole iego/
aby mu był Pan miłosćiw. I uczyniż theś
suknia wąską z Biskoru/ y Infule też Bi-
siorowa/ wdziałaś y pas robotha zaf-
tharska.

Ale Synom Aaronowym sukien lnia-
nych naczyniż/ takiey y pasy y Korony/ ku
stawie y ku czci: y obleczęś wtho wssystko
Aaronā bratā twoiego tudzieś y syny iego
snuim pospotu. A pomazęś y poświęciż każ-
dego snich rece/ a będziecie ie świecić/ aby
mi kaptānski wrząd sprawowali.

Wdziataż y spodnie lniānych/ aby za-
krywaly ciato wstydliwosci swojej / od
biodr aż do ledzwi: a będą w nich chodzić
Aaron y synowie iego/ kiedy będą wcho-
dzić do przybytku Świādectwa: abo kiedy
będą przystępować do ołtarza ku służeniu
w Swiatnicy/ by lepać zostawssy niepra-
wosci winni/ niepomarli. Za prawo tho-
wieczne będzie Aaronowi y plemieniu ie-
go po niem.

Cap. 29.

Jakie poświęcanie było kaptanow/ sposob offiaro-
wania iā nie/ kto poiywał takowych offiar/ y o-
dwu barankow rocznych kthore na każdy dzień
miano offiarować.

Ale y to uczyniż/ żeby mi były na
kaptānstwo poświęcenie: Wez-
mi cielca z stada/ y dwa barany
niepokalane/ y chleby przāsne/
y placki też bez kwasu/ kthore by były na-
krapiane oleiem/ tudzieś theś y cieniućkie
placki przāsne/ namazane otetiem: a tho
wssystko z psennicney maki wdziałaż. I w-
kładaś to wssystko w kof będzie offiaro-
wat: a pospolu y cielca y dwa barany.

Thedy Aaronā y syny iego przywiedzieś
do drzwí Przybytku swiādectwa. A gdy o-
myeś w wodzie oycā y syny iego/ obleczęś
Aaronā w iego odzienie/ to iest/ w wąską
szatę lniāną/ w suknie/ w Zumerat/ y w
Pektorat/ kthory ściānieś pasem złotym/
a wtoży Infule na głowe iego/ y blache
świete na Infule/ a oleiem pomazania/
poleieś głowe iego/ a tym sposobem będzie
poświęcon. Syny także ie przywiedzieś/
y z obtoczyż w szaty lniāne/ y pasem złotym
opasseś/ thā Aaronā iako y syny iego/ y
pokładzieś na nie czapki/ a będą mi kaptā-
ny wstawa wiekuisz.

Gdy iuż poświęciż rece ich/ przywie-
dzieś y cielca przed Przybytek swiādec-
twa. I wtoża mu Aaron y synowie iego
rece na głowe/ y zabijeś go przed obliczno-
ścią Pańską/ podle drzwí Przybytku swiā-

Leuit: 8.

Exo: 40.

Leuit: 1.

Eccle: 45.

Store kriegi Honzessowe

Leuiti: 3.

dectwa. A nabrawssy krowie cielcowey/ po
mążeś nia rogi ostarzowe palcem swo-
im/ a ostátek co zostánie krowie/ wyleieś v
spodku iego. Zbierześ y toj wssystek ktorym
obrosły ielita/ y odzieczke watrobna/ y
dwie nerce y toj ktory przy nich iest/ a of-
fiárniesz cho spaliwssy ná oltarzu. Ale mie-
so cielcowe/ y skore/ y gnoy/ spaliż precz zá
obozem/ przetho iże iest offiára za grzech.

Wesmieś także iednego Baráná/ ná
kthorego głowe poloża Aaron y synowie
iego rece. Ktorego gdy zabijeś/ nabierziesz
krowie iego/ y wyleieś przy oltarzu: a sa-
mego Baráná ná skutki zrabas: y optoka-
wssy trzewá iego y nogi/ wlożyž ná mieso
zrabáne y ná głowe iego. I bedzieś offiá-
rował zupełnego Baráná/ offiáre zupełna
Pánu/ palona ná oltarzu: Offiára thá
Pánu iest/ wonia nawoździecznieyssa offiá-
ry Pánskiey

Leuiti: 3.

Wesmieś też drugiego Baráná/ ná iego
głowe Aaron y z synmi swemi wlożyž rece.
Ktorego gdy bedzieś offiárował/ nabie-
rzesz krowie iego/ y wlożyž ná koniec prawe
go vchá Aaronowego y synow iego/ y ná
wielkie palce v rąk ich/ y v nogi prawey/
y wyleieś krow ná oltarzu w koto. Agdy
wesmieś krowie tej ktora iest ná oltarzu/ y
Oleiu ktory iest tu pomázowánú/ pokro-
piż Aaroná y ssaty iego/ syny także y odzie-
nie ich. I poświęciwssy ie same y ssaty ich/
wymiesz tłustość z Baráná/ y ogon/ y sa-
dło ktore obiaśta okoto wnetrza/ y odzieczke
watrobna/ y dwie nerce z toiem ktory oko-
to nich iest/ y plec prawa (przetho yż iest
Báran poświęcania): y ieden okragły
chleb/ y kotacz nátrapiány oleiem/ y ieden
cientki plácek/ z kossá w kthory włożono
przásne chleby/ a skogi przed oblicznością
Pánska: y wlożyž tho wssystko ná rełách
Aaroná y synow iego/ a poświęciż ie/ pod-
nossac przed Pánem. A záś przymiesz tho
wssystko z rąk ich/ y spaliż ná oltarzu zu-
pełna offiáre/ wonia nawoździecznieyssa
przed oblicznością Pánska/ abowiem of-
fiára tho iego iest.

Leuiti: 3.

Exo: 25.

Leuiti: 3.

Wesmieś theż mostek z Baráná onego
ktorym poświęcon iest Aaron/ y poświęciż
go podniozssy przed Pánem/ a tho poydzie
ná twa strone. Poświęciż theż y pierśi po-
dnossenia/ y ptecy kthores od Baráná od-
dzielit onego/ ktorym poświęcon iest Aa-
ron y synowie iego/ a tho sie dostánie ná
strone Aaronowe y synow iego/ vstháwa
wieczna/ od synow Isráctowych: bo tho
pierwoćiny y początki sa z offiar ich spo-
koynych ktore offiárnia Pánu.

A odzienie swiete kthorego bedzie wży-
wał Aaron/ wezma y beda mieć ponim sy-
nowie ie/ aby brwali pomázowáni w nim

a poświęcone byty rece ich. Siedm dni be-
dzie go wzywát/ ktorykolwiek z synow iego
wstąpi ná Biskupstho ponim/ y kthory
bedzie wchodził do przybytku Swiádec-
twa aby służył w swietnicy.

Numc: 20

Leuiti: 8.

A Baráná poświęcenia/ wesmieś y v
wárzyž mieso iego ná miejscu swietym/ kto-
re beda iedli Aaron y synowie iego. Chleby
takież ktore sa w kossu/ w sionce przybytku
swiádecstwa beda iedz/ aby byty offiára v
blágoaiaca/ a rece offiárniacych byty po-
święcone. Cudzoziemiec niebedzie ich po-
zywát/ bo swiete sa.

Jesli by co zostáło miesá ábo chlebá po-
święconego do zaránia/ spaliż ostátki o-
gniem: Nie beda iedzone/ dla tego je po-
święcone sa: Wssystko comci przykázat v
dziátaz przy Aaronie y syniech ie. Siedm
dni bedzieś powiácał rece ich: a cielcá ná
kázdy dzień stych siedmi bedzieś offiáro-
wał zá grzech tu oczyszczániu. I wyche-
dożyž oltarz/ po offiárowánú offiáry oczy-
szenia/ a pomáżeś go aby był poświęco-
ny. Przez siedm dni bedzieś czyścić oltarz/
y poświęciż go/ a bedzie oltarz lákoby
Swiety Swietych. Wsseti ktoryby siego
dotknát/ bedzie poświęcony.

Leuiti: 6.

Numc: 28.

1. Par: 17.

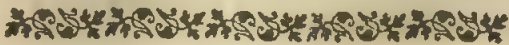
Tho maż czynić ná Oltarzu/ Barántki
roczne dwa ná kázdy dzień vstáwicznie/ ie-
dnego Barántká ráno/ a drugiego wiecior/
dziésiatá część zemly poláney oleiem tłu-
czonym/ kthorego miára bedzie czwarta
część miárki Jin: y tylož winá tu offierze
napoyney przy iednym Barántku. A drugie
Barántká bedzieś offiárowác wiecior/ tym
spodobem iáko y zarántku/ y wedlug tego
iákożmy powiedzieli/ ná wonia wdziecz-
ności. Offiára thá niechay bedzie Pánu
Bogu/ offiárowánú wiecznym w ná-
ródziech wássych/ v drzwi Przybytku swiá-
decstwa przed Pánem/ gdzie sie wani o-
swiádcze/ że tam bede mówit do ciebie. I
tam bede przykázowát synom Isráelskim/
a bedzie poświęcony Oltarz tu czci moiey
Poświęce y Przybytek swiádecstwa z oltá-
rzem/ y Aaroná z syny iego/ że beda kápta-
ny memi. A bede mieścić między syny Isrá-
elskimi/ y bede im Bogiem/ a beda wie-
dzieć zem ia Pan Bog ich/ ktroryżem ie wy-
wiodł z ziemie Egypckiey/ ábrch mieścić
między nimi/ Ja Pan Bog ich.

Leuiti: 1.

Numc: 12.

Leui: 26.

2. Corin: 6.

Cap. 30.

Sposób budowania oltarza kápielnego/ y ple-
niedzi wybieranie ná potrzeby Przybytkowe. Wan-
ny y wáści wonney spráwienie/ y innych rzeczy
ktore do Przybytku przynależáły.

Oltarz

Exodus rzezone.

Dziedz też na kthorym by palit wonne rzeczy z drzewa Setym uczyniż/ wzdłuż na tokieć/ a w serz na drugi/ to iest/ na cze- rzy granie/ a dwa tokieć na wysa. Rogi ani go beda wychodzić. A okuieś go zlotem naiczysszym/ tak przykrycie iako scia- ny y rogi iego w okoto. Vdziaż na nim y koronkę rzeżana zlotem okoto/ y dwie ob- raczce zlate pod koronka na kaźdey stro- nie/ aby mogt przewlec przez nie drażki/ dla nossenia oltarza. The drażki uczyniż też z drzewa Setym/ y okuieś zlotem. I postawiż then oltarz przed zasłona ktora wisi przed Archa świadectwa/ przed vbtą gálnia kthora zakrywaia Arche świadec- twa/ skad bede mowit do ciebie.

Para: 26. Bedzie tedy palit na nim Aaron/ rzeczy wrodzeczney wonney. Rano gdy iuż przy- stroi kagance/ bedzie tho palit/ a gdy ie ta- kież ku wieczoru postawi/ bedzie palit won- ne rzeczy wiecznie przed Panem w naro- dziech wassych. Nie bedziecie na nim offia- rowali zapalu inaczey sprawionego/ ani offiar zupełnych/ ani gidnych/ ani napo- towych. A bedzie sie modlit Aaron nad ro- gami iego iednac w rok/ maiać soba krew ktora offiarowana iest za grzech/ y bedzie vbtagal gniew nad nim/ po narodziech wassych. Tho bedzie Panu swiatosc nad swiatosciami.

Num: 1. Mowit zaś Pan ku Moizeffowi/ rze- kac: Gdy stożys podatek na syn/ Israelskie podług lidoży ich/ da kaźdy na wykupienie swoięy dusse czynis Panu/ a gdy thak beda offiaczowani/ niebedzie karanie boże mie- dzy nimi. A to kaźdy da kthory iedno po- ydzie w lidoże/ put Sykla według miary koscielney. Syklus/ ma dwadzieścia za- lerzow. Put Sykla tedy beda offiarowali Panu. Da ten czynis/ kthory iedno idzie w doczet/ tho iest kthory bymiał dwadzieścia lat y wssy. Bogatby nie nieprzyda nad wys put Sykla/ a ubogi nie nieumnieyssy. Pieniadze kthore wezmiesz z nadania sy- now Israelskich/ obrociż na potrzeby przy- bytku świadectwa/ aby byta pamiatka ich przed Panem/ a żeby był miłosciw du- sam ich.

Exodi. 40. I mowit Pan ku Moizeffowi/ rze- kac: Uczyniż y Wanne Miedziana z podsta- wkiem ku wmywaniu/ y postawiż ia między przybytkiem świadectwa y oltarzem. A napuściwssy wody/ wmyia w niey Aaron y synowie iego rece y nogi swoje/ gdy beda mieli wnidz do przybytku świadectwa/ y gdy beda mieli przystępić do oltarza/ żeby na nim offiarowali wonne kadzidła Pa- nu/ by lepać niepomarli. Bedzie to mial/ thak sam iako plemie iego przez potomne

narody/ za prawo wieczne.

Mowit thes Pan do Moizeffa/ rze- kac: Nabitierz sobie wonnych rzeczy: przedniey- sey Mirry y co wybornieyssy/ y piec set to- tow/ a Cynamonu polowice tego/ tho iest dwieście y pięćdziesiąt tothow/ y trziny Murzynski wonney kthora Káliamem 30 wa dwieście pięćdziesiąt tothow/ Kassey theż piec set tothow na waga koscielna/ a Oleiu z drzew oliwnych miarkę syn: y sprawiż smich masć swieta/ masć uczynio na sprawa Aptekarska.

Pomazesz tedy nie Przybytek świadec- twa/ y Arche testamentu/ y skot z naczy- niem iego/ Lichtarz takieś y naczynie ie- go/ Oltarz na kthorym kadzić maż rzeczy wonne/ y na kthorym bedzieś palit offiary y wssyset statek kthory ku służbie im nale- ży. I poświęciż wssysette rzeczy a beda bar- zo swiete: tak y kto sie ich dotknie/ bedzie poświęconym. Pomazesz też nim Aaron a syny iego/ y poświęciż ie/ że mi beda w- rzad kaptanski sprawić.

Powieś też synom Israelskim/ Ten olej pomazowania/ bedzie mi swiety w naro- dziech ich. Ciało człowieka niebedzie nim pomazane/ a według takowego składania (wonnych thych rzeczy) nie uczynicie in- siego/ bo poświęcone iest/ y bedziecie go mieć swietym. Człowiek kthory by sie tego wazyl żeby taki uczynit/ a datby go obce- mu/ wykorzeniecie z ludu swego.

Leuiti: 8. Trzeż Pan do Moizeffa: Nabitierz so- bie rzeczy wonnych/ Mirry y Onichi/ Gál- banu dobrej woni/ y Kadzidła naswietley- sse/ pod iedna waga kaźde- stych/ y vdzia- laś rzecz wonna uczyniona sprawa apte- karska/ zmieszana spólnoscia/ czyssza/ y ku poświęceniu godna. A gdy tho wssysetko w drobnych proch stuczes/ bedzież ktadt po trosse sniego/ przed Przybytkiem swia- dectwa/ tam kadzić sie tobie wkaże. Swie- the nad swietymi bedzie wam to kadzido- uczynione. Nie bedziecie składać tak rze- czy wonnych/ ku potrzebam wassym/ Bo swiethe iesth Panu. Człowiek kthoryby ta- kie uczynit aby wonney iego używał/ zgi- nie z ludzi swych.

Cap. 31.

Naznaczył Pan Beseleel y Olsabá na kudo- wanie przybytku y innych rzeczy ktore roztaza/ o- strzeżeniu Soborhy/ y o tablicach ktore Pan Mo- zeffowi dał.

Exo: 35.
1. Para: 2.
3. Reg: 7.
Omit theż Pan ku Moizeffo- wi/ rze- kac: Otom wezwat i- mieniem własnym Beseleel/ syna Dru/ syna Hurowego/ z

6 4 potole

88 Score kriegi Moysesowe

połolenia Juda/ y napelnitem go duchem Bozym/ mądrością y rozumem/ y wmię- niem we wsselkiej sprawie/ ku wymysleniu wssystkie^o co iedno kolwiek mogło by być z dowcipem wdziałano/ ze Złota/ Srebra/ Miedzi/ Marmuru/ z kamienia drogie- go/ y z rozlicznego drzewa. A datem mu thowarzyszą Oliabá syná Achisamecho- wego z połolenia Dan. I w serce każdego człowieka dowcipnego / spuścitem ma- drość/ aby mogli uczynić to wssystko/ com poruczył tobie: Przybytek przymierzą/ Ar- che świadectwa / y Ubiągálnia która náb Archa iest/ y wssystko naczyńie do Przy- bytku/ Stół z narzędzy iego/ Lichtarz na- czyssy z potrzebami iego/ y Oltarz ies- den do kadzenia/ drugi ku paleniu Offiar ze wssystkimi nadoby ich/ Wánne z pod- stawkiem iey/ Odzienie święte ku posłu- dze Aaronowi y synom iego/ aby dosyć czy- nili uczynności swey przy rzeczach świę- tych/ Oley pomazowania/ y słozenie rze- czy wonnych ku kadzeniu na miejscu Świę- thym. Wssystko comci iedno poruczył choć zdiatáia.

Exodi. 20.
Ezec. 20.

I mówił Pan do Moysesá / rzekac: Mów thák do synów Isráelskich: Pilnuj- cie thego abyście strzegli Sobboty moiey: Bo choć iest znák miedzy mna y wami w narodziech wássych: abyście wiedzieli/ że ja iestem Pan ktorzy was poświęcam. Strzeżcie Sobboty moiey/ bo ja macie mieć Święta: Ktoby ja zgwałcił/ śmiercia niechay vmrze: Kto by też w nie robił/ zgi- nie duszá iego ze środka ludu swoiego. Szesć dni będziecie robić/ dnia siódmego Sobbota iest/ odpocynienie święte pá- nu. Wsselki ktorzyby w ten dzień co robił/ vmrze. Niechay tedy strzega synowie Is- ráelscy Sobboty / y świeca ja w naro- dziech swoich. Umowa iest wiekuista mie- dzy mna y syny Isráelskimi/ y známie wie- czne: Abowiem sesć dni sprawował Pan Niebo y ziemię/ á w siódmy od wsselkiej sprawy swey przestat. Dokonałszy Pan takowych rozmow ná Gorze Syná: dat Moysesowi dwie tablice kamienne swiá- dectwa/ napisane pálcem Bozym.

Gene. 1.

Deute. 7.

Cap. 32.

Moyses Boga prosi/ dla wiania Cielca/ tábli- ce święte/ Cielca spalił/ Aaroná z sukál/ Bálwo- chwálce kazat zabić/ á ostatkowi odpuszczenie y pániá otrzymat.

Aktu: 7.

B Acz lud że Moyses omieśkat z- stąpić z góry/ zgromádziłszy sie do Aaroná/ rzekł: Wstań/ wdzia- lay nam Boga / ktorzyby fli- przed nami: Abowiem Moysesowi the-

mu meżowi/ ktorzy nas wywiodł z ziemię Egypetskiej/ nie wiedzieć co sie przygodzi- to. I rzekł do nich Aaron: Zbierzcie Kol- skí złothe z wssu żon/ synow/ y corek wá- ssych/ á przynieście do mnie. Wdziałat tak- lud iáko byt rozkazat Aaron/ y zniśli Kol- skí do niego. Kthore gdy pobrat od nich/ * skhopił y wlat ye w formę / y uczynił smich cielca lánego. Tedy ieli mówić: Ci sa Bogowie twoi Isráel/ ktorzy cie wywie- dli z ziemię Egypetskiej. Co gdy wzrzał Aa- ron/ zbudował przed nim oltarz/ y iá- wielkim głosem wotác/ mówiac: Jutro- święto wroczyście páńskie iest. A wstawy- ráno/ offiárowáli offiáry zupełne/ y offiá- ry spokoynne/ y vsiedli ludzie iest y pić/ po- tym powstałi igrać.

Psa: 105.

* wyform-
wał dło-
ciem rze-
zac.

1. Cor. 10.

I rzekł Pan do Moysesá/ mówiac: Idź á step/ boć już zgrzeszył lud twoy/ ktorys wywiodł z ziemię Egypetskiej. Rycho z- drogi stąpili ktoras im wkazat/ á uczynili sobie cielca lánego/ y wyrzadzali mu cześć/ á offiárując mu offiáry/ mówili: Ci sa Bo- gowie twoi Isráel/ ktorzy cie wywiedli z ziemię Egypetskiej. I rzekł zaś Pan do Moysesá: Bacz że tho lud twárdey fyie. Pusc mie że sie rozżarzi gniew moy ná nie/ á że ie wygladze/ á ciebie rozmnoze w lud bázro wielki.

Deute. 7.

3. Reg. 12.

Exodi. 33.

Alle Moyses modlit sie pánu Boga swe- mu/ mówiac: Przecá/ Pánie rozpala sie gniew twoy/ przeciwko Ludu twoiemu/ ktorys wywiodł z ziemię Egypetskiej/ mo- ca wielka/ y reka mocna: Prossie by lepał- nie rzekli Egypczycy: Chytrzeć ie wy- wiodł/ aby ie pobit ná gorách/ y wygladził z ziemię. Niech wkrótynieie gniew twoy/ y zlituy sie nád nieprawościá ludu twoiego. Rozpomiń sie ná Abraháma/ Izááka/ y Isráela stugi twoie/ ktorymes przysiągł przez samego siebie/ mówiac: Rozmnoze plemie wásse iáko gwiazdy niebieskie/ y te ziemię wssystke/ o ktorym mówił/ dam ple- mieniu wássemu/ á będziecie ná wladnac- ząrzy. I wkoit sie Pan/ że nieuczynił zte-

Psa: 105.

Num: 14.

go ktore

Exodus rzecone.

go ktore byt mowit/ przeciwko ludu swo-
iemu.

Exodi. 24.
31.
Deute: 9.
Deute: 10.
Deute: 9.
Wrocit sie tedy Moizesz z gory/ niosac
dwie tablice swiadcstwa w rece swo-
iey/ popisane z obu dwu stron/ a uczynione spra-
wa Panska: y pismo Boskie byto wyrzyte na
nich. Wslyssawszy Jozue zgietl ludu krzy-
czacego/ rzekl do Moizesza: Krzyk wo-
ienny slyszec w obozie. Ktory odpowie-
dzial: Nie jest to krzyk upominajacych ku
bitwie/ ani chez wzrast przynukajacych ku
wcielaniu: alec ia glos spiewajacych sly-
szę. Agdy sie juz przyblizyl do obozu/ wzrzał
cielca/ y tance: y rozgniewawszy sie barzo/
porzucil z reki tablice/ y roztracil ie przy sa-
mym dole gory. A pochwytywssy cielca kto-
re byli uczynili/ spalil gi/ y start na proch:
ktory wospat do wody/ y dal sniego pic sy-
nom Izraelskim. I rzekl do Aarona: Coz
ci ten lud takiego uczynil/ jez przywiodl
nagrzech nawietssy: Ktoremu on obo-
wiedzial: Niegnieway sie Panie moy: Al-
bowiem ty sam znasz lud ten/ ze barzo jest
stomny ku zlemu. Mowili mi: Uczyn nam
Bogi ktorzyby sli przed nami: Albowiem
onemu Moizeszowi ktory nas wywiodl z
ziemie Egypckiej/ niewiedziec co sie przy-
godzilo. Ktoremu ia rzekl: Ktory z was
ma zlotor: Przynieśli y dali mi/ a ia wrzu-
cilem ie w ogien/ y wssedl ten cielec.

Widzac tedy Moizesz ze lud byt odarty/
Albowiem go byt Aaron zupit ku hanbie
y stomocie ie/ miedzy nieprzyiacielmi ich
odartego postawil y stoiac w bronie obo-
zney/ rzekl: Jesli kto jest Panski/ przycacz
sie do mnie. I zbiegli sie do niego wssystcy
synowie Lewi/ ktorym rzekl: Chak mowi
Pan Bog Izraelski: Przypas kazdy miaz
miecz na biodra swoje: Jcciez y tam y sam/
od brany do brany szkodkiem obozu/ a za-
bij ieden kazdy brata/ przyiaciela/ y bli-
zniego swego. I uczynili synowie Lewi/
wedlug rozkazania Moizeszowego/ a zbilo
ich w on dzien/ okolo trzidziesci y trzech
tysiacy ludzi. I rzekl Moizesz: Poswiec
licie dzis rece wasze Panu/ ieden kazdy
na branie/ na bracie swoim/ zeby wam da-
ne bylo btogostawienstwo.

Nazajutrz/ mowit Moizesz do ludzi/
Zgrzeszyliscie grzechem nawietssym: wsta-
pie zas do Pana/ a wa go bede mogl iako
modlitwa viac y wtagac/ za grzech wasz.

A wrocimssy sie do Pana iat mowic: Pro-
sie Panie/ zgrzeszyl ci ten lud grzechem naw-
ietssym/ y zdiatalic sobie Bogi zlotor: al-
bo im odpusc the wine: albo iesli tego nie
chcesz uczynic/ wymasz mie z krag two-
ich kthores napisat. Odpowiedzial mu
Pan: Kto zgrzeszyl przeciwko mnie/ tego
wymasz z krag moich: Ale thy id/ a wiec

ten lud/ tam kedym ci powiedzial/ Angiot
moy poydzie przed toba. A ia wdzien pom-
sty/ nawiedze y ten grzech ich. Skarat te-
dy Pan Lud za grzech onego cielea/ ktore
go byt uczynil Aaron.

Cap. 33.

Moizesz gdy gniew Panski na lud wblagal/ lud
sie za tho Panu korszyl/ oblicznie sie Bog z Mo-
izessem rozmawia/ ktory aby mogl widziec twarz y
chwale Panska/ prosil.

TMowit Pan do Moizesza/ rze-
knac: Idz/ rusz sie steo miesca ty
y lud twoy/ ktorys wywiodl z zie-
mie Egypckiej/ do ziemie ktho-
ram pod przysiega obiecat Abrahamowi/
Isaakowi/ y Jakobowi/ mowiac: Dam ia
plemieniu twemu/ a posle przed toba An-
giota/ aby wrgnat Chananeussa/ Amorie-
ussa/ Etheussa/ y Seresea/ y Ewea/ y Je-
buzea/ zeby wssedl do ziemie optywaja-
cey mlekem y miodem. Albowiem nie w-
stapie stoba/ bo tho lud twardey syie: bch
cie lepat niezagubit na drodze. Wslyssa-
wssy lud te rzec/ nagorssy/ iat plakac: a ja-
den sie wedlug obczajia nie oblokt w wbiory
swoy. I rzekl zas Pan do Moizesza: Now
do synow Izraelskich/ Jesteś lud twardey
syie/ ieden ras wstapie miedzy was/ a wy-
gtadze cie. Jusz teras stoż przybiory two-
ie/ ze bch wiedzial co mam czynic tobie.
Stoiyli tedy synowie Izraelscy wbiory swo-
ie/ od gory Horeb.

Moizesz tez wziawssy namiot (swoy)/
rozbit gi za obozem daleko/ y nazwat go
imieniem Namiot Przymierza. A wssy
stet lud ktory sie kolwiek o co prtal/ wy-
chodzil do namiot Przymierza z obozu.
Agdy wychodzil Moizesz do namiotu/ po-
wstawat wssystek lud/ y sthal ieden kazdy
we drzwiach namiotu swego/ y patrzali
za Moizessem/ az wssedl za plachy. A
gdy ius wssedl do namiotu Przymierza/
z stepowat stup obtoczny y stawat v dzwie-
rzy y mawiat Pan z Moizessem/ patrzali
na tho wssystcy/ ze stup obtoczny sthal v
drzwi namiotowych. Stawali tez y oni y
czynili wktory ze drzwi namiotow swoich.

A mowit Pan do Moizesza: twarza ro-
twarz/ (tho jest obliczny do oblicznego) ia
ko zwykt czowiek mawiac do przyiaciela
swoiego. I gdy wiec on odchodzil do obo-
zu/ stuzebnik tego Jozue syn Nun/ mto-
dzieniczek/ nie odchodzil z namiotu.

Rzekl tedy Moizesz do Pana: Przyka-
zuies abym wywiodl ten lud/ a nie powiez
mi kogobys mial postac semna/ a zwlasca
poniewazesmi rzekl: Znam cie po imie-
niu/ y nalaztes tiste v mnie. Jesli zem tedy

Exodi. 15.
23.

Gene: 18.
Exodi. 23.
Iosue. 24.
Deute: 7.

Exodi. 32.

Deute: 31.

Nume: 12.

1. Para: 8.

Roma: 9.
Psalim: 68.

Sto kriegi Moysesowe

zyskat taksę przed oblicznością twoją / w /
 kasy mi twarz swą / abym cię znał / a nalaś
 taksę przed oczyma twoimi: Wezrzy na
 lud swój / na ten naród.

Trzeć Pan: Oblicze moje poydzie przed
 thoba / a dam ci odpoczymienie. Trzeć
 Moyses: Jesli ze ty sam niepoydziesz przed
 nami / niewywodz nas z miejsca tego. Abo
 wiem po czym bedziem mieli poznac i a y
 lud twój / zebyśmy nalezli taksę przed obli-
 cznością twoją / ieslibys nie siedl snami / a
 bychmy stawni byli w wssystkich ludzi kto-
 rzy mieszkaja na ziemi: Rzeć tedy Pan do
 Moyses: To słowo ktoreś mowil / wezy
 nie: Abowiemes nalaś taksę przedemna / y
 znam cię z imienia. Ktory iat mowic /
 kasy mi chwale twoja. Odpowiedzial: Ja
 tobie wkaże wssystko dobre / y bede wzy-
 wan w imieniu Pana przed thoba: y smi-
 luie sie nad kim bede chciat / a bede mi-
 ściw komu mi sie bedzie podobato. I zas
 rzeć: Niebedziesz mogl widziec oblicza
 moie: Abowiem nie wzrzy mie cztowiek /
 by miat byc żyw. I zasie rzeć: Ocho iesli
 miejsce w mnie / a sthanies na skale. A gdy
 poydzie iasność moja / postawiecie wro-
 spadlinie stacy / a zakrycie cie prawica mo-
 ja / az przyjde: podniosę pothym reke mo-
 ja / a ogladaś tyt moy / Bo twarz mojej
 widziec niebedziesz mogl.

Cap. 34.

Moyses sprawiwszy inne tablice / zakazawssy tej
 thowarzysztwa z pogany y bawochwilstwa / przyka-
 zawssy o pierworodnych / Sobocie / Przasnicach /
 y innych Swietach / nie iediac ceterdzieci dni /
 y rogami igory stapil / a zakrywssy twarz / ludmi
 mowil.

Deute: 10.

A Potym zas rzeć: Wycies sobie
 dwie thablice kamienne / na
 kstat pierwssych / a napisse na
 nich słowa / ktore byly na tabli-
 cach onych ktoreś stulil. Bacz gotow ra-
 no / abyś wstapil chnet na gore Sinai / y
 bedziesz semna stat / na wierzchu gory. Za-
 den stoba niechay nie wstepile / ani sie za-
 den wkażuy po wssystkiey gorze. Wotow
 też y owiec niech niepasa naprzeciwko.

Wyciosat tedy dwie tablice kamienne /
 iakie przed tym byly: a wstawssy wnocy / w-
 stapil na gore Sinai / tak iako mu przyka-
 zat Pan / miasac z soba dwie tablice. A gdy
 z stapil Pan w obloku / stat Moyses snim /
 wzywaiac imienia Panskiego. Ktory gdy
 siedl przed nim / rzeć: Panuiaey Panie Bo-
 ze / Mitosierny y taksawy / cierplivy y mno-
 giego smitowania y prawdziwy / Ktory
 strzeżesz mitosierdzia na tysiacę lath: Ktory
 gładziś nieprawosć / zlosci / y grzechy / a za-

Psal: 142.

Iere: 32.

Deute: 5.

den v ciebie niejest niewinnym sam siebie.
 Ktory odptacz nieprawosci oycow / sy-
 nom y wnuczetom do trzeciego y czwartego
 pokolenia. I spospiechem Moyses na-
 chylis az do ziemi / a wezyni wssy cześ-
 iat mowic / Panie ieslich zyskat taksę przed
 oblicznością twoją / prosie abyś siedl snami:
 abowiem tho lud twardey srye / zebyś zgla-
 dzil nieprawosci y grzechy nasze / a opano-
 wal nas. Odpowiedzial Pan: Ja wezynie
 vmowe gdy wssystcy beda na tho patrzy-
 cakowe znamiona bede czynit iakich nigdy
 niewidano na ziemi / ani miedzy ktorymi
 narody: aby obaczyl ten lud / ktorego sty-
 szodku ieden / sprawa Panska ogromna /
 ktora mam dzialac: Strzeż tego wssystkie-
 go / com ci dnia dzisiejszego rozkazat: Ja
 sam wyrzuce przed twemi oczyma / Amor-
 rheussa / y Chananeussa / Ebeussa / Sere-
 zeussa / y Eweussa / y Jebuzeussa.

Waruy abyś nigdy z obywatelmi oney
 ziemi w przyacielsstwo sie nie ztaczal /
 ktoreby tobie bylo ku wpadku: ale Otarze-
 ich zburz / Bawany potami / a lasy ich Bo-
 gow wyreb. Nieczyn chwały ani gci Bo-
 gom obcym. Pan zawisny wmitosci imie-
 iego / Bog jest zawisny. Nie czyni żadney v-
 morwy ani przymierza z ludzmi tych kra-
 in: by lepat / gdzieby cudzotostwo popelni-
 li z bogi swoimi / a wezyniliby modle obra-
 zom ich / nie wezwat cię zebyś też iadl rze-
 czy ofiarowane. Ani zony z cziek ich bedziesz
 brat synom twoim: by snac: gdzieby one
 cudzotostwo popelnili / nieprzywiebli po-
 tym ku cudzotostwu y synow twoich z bo-
 gi swymi.

Bogow lanych niebedziesz sobie czynil.
 Wroczyshosci Przasnie bedziesz strzeget.
 Siedm dni bedziesz pozywai chleba przasne-
 go / tak iakom ci przykazat / czaśu no-
 we: zboza na Wiosne: abowiem w Wio-
 sne thego krieżyc / wssedtes z Egiptu.
 Wsselki samiec Ktory otwiera żywoth mac-
 ki swey / moy bedzie: ze wssystkich zwierzat /
 tak z wotow / iako z owiec / moy bedzie.
 Pierworodne ostowe / owca odkupis. Je-
 sli zebyś ani pieniadzmi go odkupil / bedzie
 zabithe. Pierworodzonego z synow two-
 ich odkupis / a nie wkażes sie przed oblicz-
 nia moją z proznymi rekoma.

Szesć dni bedziesz robil / siodmego dnia
 przestanieś orac y zac. Wroczyshosc Thego
 dniow wezyniś sobie gdy bedziesz ofiarowat
 pierwoćiny żniwa twoiego pszeniczne: I
 Wroczyshosc gdy iuz rok sie koncy a wssystko
 iuz bywa spizatniono. Trzy kroć do roku be-
 dzie sie okazowat wsselki mezczyzna twój /
 przed oblicznością wsschmogacego Pana
 Boga Israelskiego: Abowiem gdy wygla-
 dze poganstwo z ociu twoich / a gdy rozprze-

Iosue: 3.
6 & 10.

Exodi: 23.
Deute: 7.
3. Reg: 11.

Exodi: 13.

Exodi: 23.
Deute: 16.
Eccle: 35.
Exodi: 23.

Erodus rżeczone.

strzenie grńnice twoie/ niebedzie żaden za-
chodzil ani wtarczył czynił do ziemi two-
iej/ wten czas gdy bedziez w stepowat/ y o-
kazowal sie przed oblicznością Pána Boga
twoego/ trzy kroć do roku.

Exodi. 23.
Nie bedziez offiarowat maiać kwás/
krwie offiary moiej: I nie zostawiz nic do
żarania z offiary wroczystości wielkono-
cney. Pierwociny wżetkow ziemi twoiej/
bedziez offiarowat w domu Pána Boga
swoiego. Nie bedziez wżrzył kozlecia/ w
mleku matki iego.

Deute. 14.
I rzekł Pan do Moiześa: Napiż sobie
te słowa ktorými y stobay z synmi Isr-
aelstimi uczynitem przymierze. Był thedy
tam z Pánem Moiześ czterdzieści dni/ y
czterdzieści nocy: chleba nie iadł/ ani wo-
dy niepił/ y napisał na tablicach stow przy-
mierza/ dziesięć.

Deute. 10.
A gdy z stepowat Moiześ z gory Sy-
nai/ trzymat dwie tablice kamienne swia-
dectwa/ a niewiedzial zeby rogatha była
twarz iego/ z spoleczney rozmowy z Pá-
nem. Wzrzawşy Aaron y synowie iego ro-
gata Moiześowa twarz/ niesmieli blisko
przystępić. A zawotani od niego/ wrocili
sie do niego/ tak Aaron iako y przetożeni
wşystkiego pospolstwa. I gdy mówił do
nich/ przystapili do niego wşystcy synowie
Israelscy: ktorým przykazat wşystko co
był słyfat od Pána na gorze Synai. A
dokoncywşy rzeczy/ wtożystzone na obli-
cze swoje. Ktora gdy wchadzał do Pána
a mawiał sinu/ zdecydował do kad niewy-
ssedł/ a wthen czas mówił do synow Isr-
aelstich wşystko tho co mu było w poru-
czeństwie dano. Ktorzy widali oblicze
Moiześowe rogate gdy wychodził/ ale on
zase zakrywał twarz swoje kiedy kolwiek
mawiał do nich.

Cap 35.

Moiześ przykazat strzec pilnie Soboty. Kazano
dać podarza na budowanie Przybytku y sprzętow
iego. na tho wysłżeni Beseled y Oliab:

Exodi. 30.
23 y 34.
Gromadziwşy thedy wşystek
zbor synow Israelskich/ rzekł
do nich: Tyrzeczy sa kttore ro-
kazat Pan czynić. Sześć dni
bedziecie robić: Siódmy dzień bedziecie
mieć swięthy/ Sobotha y odpoczymienie
Pánskie: Kto by uczynił iaka robotę weń/
bedzie zabít. Nie wzniećcie ognia we w-
şystkich przybytkach wşystych/ przez dzień
Sobothni.

Exodi. 25.
I rzekł Moiześ do wşystkiego zboru
synow Israelskich: Ta jest rzecz/ ktora przy-

kazat Pan/ mowiac: Oddziel każdy z was
pierwiazki Pánu/ każdy dobrowolnie a
chuthliwym umyslem offiaruy ie Pánu/
iako Złoto/ Srebro/ Miedz/ iedwabne
rzeczy Modrey barwy/ Pávtoke/ Karmá-
zyn dwa kroć farbowany/ y Bisior/ (albo
Lien Biały) Sierż kozia/ y skory Bará-
nie czerwono y modro farbowane/ y drze-
wá Sethym/ y Oliwe ku przyprawianiu
kagancom/ y ku spráwianiu masci/ y rze-
czy wzdzieczney woni. Kamienie Onycho-
we/ y inne kamienie drogie/ ku ozdobie Zu-
meratu y Pektoratu.

Kthorykolwiek z was iest medrşy nie-
chay przydzie/ a wdziała tho co Pan roz-
kazat/ to iest/ Przybytek zdáchem y przy-
tryćim iego/ obraczkę y forsty z dráskami/
gwoździe y podstanki: Arche z dráskami/
Obtagálnia y zastone ktora przed nim ma
być rościagnioná: Stół z dráskami y zna-
czyniem y zchleby obliczności: Lichtarz ná
ktorym by swiátlá staty z przethy iego y ká-
gáńce/ y Oley ku swieceniu: Oltarz ná
ktorym sie ma kádzic/ y dráski/ y oley pomá-
zowania/ y kádzidło uczynione zwonnych
ziot. Opone do drzwi Przybytkowych: Ot-
tarz offiarny ná ktorym offiary maia być
palone/ y kratke iego miedziana z dráská-
mi/ y znaczym ied: Wáńne z podstáw-
kiem iey: opony ná Sień z stupy y z pod-
stáwkami ich/ kobierzec albo opona we
drzwiach y sieni/ gwoździe do Przybyth-
ku y do sieni z snurkami y stryczkami ich:
Odzienie ktorego potrzeba ku postudze
kościelney/ Szaty Aarona Biskupa y sy-
now iego/ aby mi spráwowáli wrząd ka-
pláński.

I A gdy sie rozestło wşystko ono zebra-
nie synow Israelskich/ od obliczności Mo-
iześowej/ offiarowali z ochetnym y nabo-
żnym umyslem/ pierwiazki swoje Pánu/
ku spráwieniu budowania Przybytku
swiádectwa. Cokolwiek było potrzeba ná
sáthy swięte/ y ná ozdobe ich/ meżowie z
niewiástami zdáli/ Zapony/ Kółstki/ Pier-
ścienie/ y Spontki spráwych rak/ Wşelki
klinot złoty/ do dárow Pánstich oddáda-
no. Jesli też kto miał stuki albo státy mo-
drey masci/ y Pávtoke/ y Karmázyń dwa
kroć barwiony/ Bisior y sierż kozia/ sko-
ry Baranie czerwoney y modrey barwy/
(albo theż) krusce Srebrne/ Złote/ Miedz-
dziane/ tedy offiarowali Pánu/ y drzewá
Setym ná rozmaite potrzeby.

Alle y niewiásty spráwne/ co náprzedy
dáty/ Modre stuki/ Pávtoke/ Karmá-
zyn/ y Bisior/ y sierż Kozia/ swęy dobrej
woli wşystko dáwáiac. A Arijetha/
offiarowali kamienie Onychowe/ y inne
drogie kamienie/ ná Zumerat y ná Pe-

Store kriegi Moizeffowe

Exhorat. Woinie theż siola/ y Olivo tu
przyprawieniu kagancom / y miasci / y o-
czynieniu Kadziot na wodzie ciemney wo-
ni. Wssystcy meżowie y niewiaſty / z nabo-
żna myſla offiarowaty podarza / aby ſie to
sprawilo / co był przykazał Pan / przez re-
ce Moizeffowe. Wssystcy ſynowie Iſrael
ſcy dobrowolne rzeczy Panu oddali.

Exodi. 31.

I rzeki Moizeſ do ſynow Iſraelſkich:
Oto wezwat Pan imieniem Beſeleela ſy-
na Ory ktorzy był ſyn Zur / z pokolenia Ju-
da: y napełnit go duchem Boſkim / madro-
ſcia y rozumem / y umiejetnoſcia / y wſſel-
kim dowcipem ku wymyſleniu y ſprawie-
niu robot / na złocie / Srebrze / Miedzi /
y w rzeźaniu kamienia / y w robotcie cieſiel-
ſkiej. Cokolwie dowcipnie może być w rze-
leſion / dat w ſerce iego. Oliabá teſ ſyná
Achisamechowego z pokolenia Dan: obu-
druu wyćwiczył madroſcia / aby robili
robothe cieſielska / dziana rozmaithemi
bárwami / Zawtárſka z iedwabiu Modre-
go / Koſyczkowego: iáſno Czerwonego /
z białego Biſtorowego: aby wſſyſtko ze-
tkáli / á co nowego wynáydowali.

Cap. 36.

Gdy wiecey niſi było potrzeba idano podarza /
cyniono Przybytek ze wſſyſtkimi potrzebami iego /
iáko ſa Opony / Koldry / Przykrycie / Forſty / Dra-
ſki y zaſłonie.

S zmit thedy Beſeleel y Oliab / y
wſſelki maż madry / ktorym dat
Pan madroſć y rozum / ſy umieli
jinyſlnie robić / te rzeczy ktore nále-
żały ku potrzebam Swięte^o mieſca á ktore
przykazał Pan. Agdy ich wezwat Moi-
zeſ / y wſſelkiego meża umiejetnego / kto-
remu był Pan dat madroſć / y ktorzy ſie
dobrowolnie offiarowali ná the robothe /
oddali im on wſſyſtek datek ſynow Iſrael-
ſkich. Ktorzy gdy ſpilnoſcia robili / ná
každy dzień ráno / lud iefcze co wiecey offia-
rował.

Exodi 26.

T ák iſ rzemieſnicy musieli odbyć / y
mowić Moizeffowi: Wiecey then lud of-
fiarunie niſli potrzebá. Thedy Moizeſ ka-
zał wożnemu wotác: Jż ani maż ani nie-
wiaſthá nie iuſ wiecey nieoffiaruy ná ro-
bienie Swiatnicze. A tak przeſtáto offia-
rowanie dárow / przeto że iuſ tego co ná
nieſli było doſć / y zbýváto.

N ádziałali tedy oni wſſyſcy ſerca ma-
drego / ku wyprawieniu Przybytku / Op-
pon dzieſieć z Biſtoru álbo Lnu białego
Kreconego / Sztuk iedwabnych modrych /
z Páwłoki / z Karmáſzynu dwa kroc bár-
wionego / ná przemián / robota ſubtelna
(poczynili ie) z ktorzych iedná miáta ná tu

żá oſm y dwádzieſcia tokci / á ná ſyż cſte-
rzy. Wſſyſtkie opony iednyſtkie były. I ſpiał
pieć Opon iedne ku drugiey / takieſ y dru-
ga pieć poſpotu z iednoczyt. Poczyniet y
ſka z ſnurkow iedwabnych modrych / po-
kráich Opony iedney z obu ſtron / á ná
kráiu drugiey Opony thakieſ / aby wſka
przeciwko ſobie ſie zeſły / á thak mogły być
ſwiete. Przeto y obraczeł złotyeh piecdzie-
ſiat vlat / ktoraby ſie chytály wſſet w op-
pon / aby tak ſtat ſie iáko ieden Przybytek.

Exodi. 26.

W działat theſ iedenaſcie Koldr / z
ſierſci koſiey / dla przykrywania wierzchu
Przybytkowego. Jedná Koldrá ná dłuſa
miáta trzydzieſci tokci / á ná ſſerza cſterzy.
wſſyſtkie Koldry były iednyſtkie: z ktorzych
pieć zlaczył oſobno / á ſſeſ inych oſobno. I
wczynił wſſet piecdzieſiat ná kráiu iedney
Koldry á piecdzieſiat ná kráiu drugiey
Koldry / aby ſie poſpotu zchodzily. Wlaczy-
nit theſ iglic miedziánych piecdzieſiat /
ktorymbyſie ſpináto przykrycie / thak iſby
ze wſſyſkich Koldr / było iednoſtáyne przy-
krycie. Wdziałat y drugie przykrycie Przy-
bytku z ſkor báránich czerwonych / y trzecie
z wierzchnie z ſkor ciemno modro ſárbo-
wánych.

Exodi. 26.

N árobili y Forſtow ná Przybytek / z
drzewá Sethym / ſtoácyeh: ná dzieſieć
tokci była dłuſa iednego Forſthu: á ſſerz
ná pultorá tokciá. Dwoie fugowanie było
w každy Forſcie / żeby ſie ieden z drugim
zchodzil. Tak wdziałat každy Forſtem kto-
ry miał być ná Przybytek. z ktorzych dwa-
dzieſcia było ná południe przeciw wiatru
południowemu / ze cſterdzieſcia podſtáw-
kow ſrebrnych. Dwa podſtáwki pod iedną
tablicá kładziono / ná obudwu rogu (ie-
dnego Forſtu) tak gdzie końce fugowa-
nia ſie zchodzili y kończyły. Ná ſtrone le-
pá Przybytku ktora ſie chyli ná północy /
poſtáwił takieſ dwádzieſcia Forſtow / ze
cſterdzieſcia podſtáwkow ſrebrnych / dwa
podſtáwki pod každy Forſtem. A ku za-
chodowi / tho ieſt ku oney ſtronie Przyby-
tku ktora ku morzu pátrzy / poſtáwił ſſeſ
Forſtow / y ine dwa ná každy węgale Przy-
bytku w tyle: ktore były ſpoione od wierz-
chu aż do ſpodku / á w iedno ſie ſpoienie
poſpotu zchodzily. Tak wczynił z obu ſtron
ná węgłach: thak ie było oſm Forſtow poſ-
potu / á miály podſtáwkow ſrebrnych ſſeſ-
naſcie / tho ieſt / dwa podſtáwki pod ka-
dym Forſtem. Wdziałat y draſkow z drze-
wá Sethym / pieć ku z iednu Forſtow / ná
iedney ſtronie Przybytku / á druga pieć
thakieſ ku z iednu Forſtow ná drugiey ſtro-
nie. Wád the ina pieć draſkow ná ſtrone
Przybytku od zachodu przeciwko morzu.
Wdziałat theſ drag iny / ktoraby przez

poſrzodek

Exodus rzecone.

poszodek forstow od wegla aż do wegla przestaj / a one forsty poztoćit / wlawssy im podstawkę srebrne. I obracęki ich poczynit złote / ktoremi drasęki mogły być przewlecone / ktore theż blachami złotymi okut. Wdziataty zastone z stek modrych / z Páwłotki / z Karmázyńnu / y z Bisióru albo lnu białego krecone / robotha wysławiana / pstra y ná przemiány czyniona: I ceterzy słupyz drzewa Sethym / ktore z głowkám i ich poztoćit: wlawssy im podstawkę srebrne. Wdziataty y Oppone w wesciu do Przybytku / z modrego iedwabiu z Páwłotki / z Karmázyńnu / y ze Lnu białego krecone / robotha hawtárska. I słupow pieć z kápitelłiami ich / ktore okowat złotem / a podstawkę im wiat miedziane.

Cap. 37.

Arche / Wblagálnia / Stot / Lichtarz / Kágáńce / Oltarz kádziłny / y same kádziło czynione / Spráwua.

Exo: 25.

SPráwił też Beseleel Arche z drzewa Sethym kthora wzduż ná wterzecia / wssyż ná pulthorá / náwyż także ná pulthorá toćcia była: y okowat ia zlothem náczysszym w natrz y zwierzchu. I poczynit ná niey koronę złota wkóło / wlawssy ceterzy obracęki zlothe / przy ceterzech wegtách iey: dwie obracęce (zawiesiwssy) przy iedney / a drugie dwie przy drugiey stronie. Drasęki theż poczynit z drzewa Sethym / ktore obtożył złotem / y przez obracęki przewłot / ktore były ná obu stronách Archy: ku nosseniu iey. Wdziataty Wblagálnice (abo Modlire wnice) ze złotá náczysszego: pul trzecia toćcia ná dłuza / a pulthorá ná sserza. I dwa Cherubiny (postaci twarzy cizowie cizy) ze złotá kowanego / ktore postáwił z obudwu stron Wblagálnice / Chierubina iednego ná wierzchu przy iedney stronie / a Chierubina drugie ná wierzchu przy drugiey stronie. Dwa Chierubiny przy obu stronách ná wierzchu Wblagálnice / rozciągájące skrzydła / y zakrywájące Wblagálnice / a ná sie zobopolnie y ná nie po gladájące.

Exo: 25.

I Wdziataty y Stot z drzewa Sethym / wzduż ná dwu toćciu / wssyż ná toćciu / ná wyż ná pulthor: y okowat gi zlothem prawym brántem. Wczynit też wkóło nie go listwe złotá / a ná niey rta ze złotá koronke ná ceterzech pálcách: a nád tha ina theż koronke złotá. Wlat y ceterzy obracęki złote / ktore zawiesil y ceterzech wegtow / y kádzy nogi stotowey iedne ná przeciwko koronke / y przewłot przez nie drasęki /

aby go možono nosić. Thi też drasęki wdział z drzewa Sethym / y okowat ie złotem. I náczyńia ku rozmaitym potrzebám stotowym / Misy / Czásse / Kubki / Turybularze ze złotá prawie zbrántu / ná ktorych miano offiarowác offiary napoiowe.

Exo: 25.

I Wdziataty Lichtarz kowany ze złotá náczysszego / z ktorego lichtarza Stupku / Prethy / Czáski / Jábłuska / y kwiátchy ná kstatc Liley wychodzily: sseć ná obudwu stronách. Trzy prety z iedney strony / a druga trzy z drugiey. Trzy czáski ná kstatc orzechowy ná kádym przecie / a iábłusko y lilione kwiátki przy nich. Takież trzy czáski ná kstatc orzechowy ná drugim przecie / a iábłuska y lilie przy nich pospołu. Jednostá y ná była spráwa sseći pretow / ktore wychodzily ze stupka lichtarzowego. A ná samym stupku były ceterzy czáski ná orzechow kstatc / a ná kádzy iábłusko a przy nim Lilia. I dwie iábłuska pod dwiema pretomá ná trzech miejscách / ktorych wziawssy pospołu będzie sseć pretow / ktore wychodzily z stupka iednego: a thát y iábłuska y prethy sniego wychodzące / były wssytkie okowane ze zlotha náczysszego. Wdziataty siedm kágáńcow z nożyczkami ku wćieraniu ich / y náczyńie w ktorym one wćarte z kágáńcow ogárki / miano gásić ze złotá náczysszego. Cennar zlotha wáżył Lichtarz ze wssytkim náczyńiem swoim.

Exo: 25.

I Wdziataty y oltarz kádziłny z drzewa Sethym / ná ceterzech grániách máiacy po iednym toćciu / a ná wyssa dwa: z ktorego wegtow wychodzily rogi. I okut gi zlothem náczysszym / thát kratke iáto sćciay y rogi. I wdziałaty ná nim koronke złotá wkóło / y dwie obracęce złote pod koronką ná obudwu stronách / aby przez nie przewłaczano drasęki / gdy by mieli oltarz nosić. A te drasęki wdziałaty z drzewa Sethym / y okowat blachami zlothem. Spráwił y Oley ná másc poświęcania y troćicę z wonnych rzeczy náczysszych / spráwa Ap teárska.

Cap. 38.

Czynia oltarz Offiary y Wáńne miedziana y Syen. y oblicia offiarowane podárza.

Wdziataty y Oltarz ku paleniu offiar z drzewa Sethym / ná ceterzy granie po pieć toćci / a ná wyż máiacy trzy toćcie: y ktorego rogi z wegtow wychodzily / a obtożył go blachami miedzianymi. A ku potrzebám iego nágotowat z miedzi náczyńia rozmaitego / Kottow / Lopat / Miednic / Ofeczek / y Lyżek ná nossenie ognia. I

Exo: 27.
2. Para: 1.

kratka

Księga Księgi Mojżeszowej

Exodi. 20.

Krate mu iakoby sieć uczynił miedzianą / we wnaciz otcharzą / spuściwszy ją aż do potowice jego / wlawszy czterzy kółka przy tyłach węglach kratki / aby przez nie prze- wlocono draski do noszenia: Kthore theż uczynił z drzewa Sethym / y obłożył blachami miedzianymi : a przewłócił przez kółka Kthore na stronach y otcharzą wycho- dzily. Ale ten otcharz nie był lity y pełny / ie- dno iakoby dety / wdziałany z forstow / we wnaciz czczy.

Wdziałat y wianienkę miedzianą z pod stawkiem iey / iacy zwierciadł onych nie- wiaści / Kthore pilnowały służby Bożej / przy drzwiach Przybytkowych.

Wdziałat y Sieni / y Kthorey na skro- nie od południa były Oppony ze Lnu bia- tego kreconego na sto łokci / stupow mie- dzianych dwadzieścia z podstawki swemi / makowice onych stupow ze wssystkim rze- zaniem ich / srebrne. Takież na stronie od- put nocy Oppony / Stupy / Podstawki / y wierzchi stupow / iednostajney miary / ro- boty / y matercy były. A na oney stronie Kthora patrzy na zachod / były oppony na pięćdziesiąt łokci / stupow dziesięć z pod- stawkami miedzianymi / y makowice na stupiech / y wssystko rzezanie ich / srebr- ne. A zaś ku wschodu / poczynił oppony na pięćdziesiąt łokci / z Kthorych piętnaście łokci trzymatą iedną część they strony / a trzy stupy z ich podstawki: A druga część teyże strony (abowiem miedzy oboma / w- chodzenie uczynił do Przybytku) na pię- naście także łokci były oppony / y stupy trzy y thak wiele podstawkow. Wssystkie Oppony do Sieni ze Lnu kreconego ze- tkane były. Podstawki do stupow były mie- dziane / a wierzchi ze wssystkim rzezaniem ich / srebrne: Ale y same stupy w sieni sre- brem obłożyt. A kedy wchodzenie było do sieni / poczynił oppony robota wssystkian / z modre^o iedwabiu / z Pawłoki / z Karmá- zynu / y ze Lnu białego kreconego: Kthora była na dwadzieścia łokci długa / szeroka na pięć / według miary / Kthora wssystkie inssie oppony w sieni miały. A stupow tam kedy wchodzenie było / czterzy z podstaw- kami mi dzianymi / a makowice y z rzeza- niem ich / srebrne. Gwoździe też abo kółki Przybytkowe y w sieni wkoło poczynił miedziane.

Tes sprzety Przybytku świadectwa / Kthore wliczone są według przykazania Moizessowego w Ceremoniach Lewitow / sprawa Jthamará syná Aronowego ka- planá: Kthore Beseleel / syn Uri syná Huró- wego z pokolenia Juda / na rozkazanie Pańskie przez Moizessá / posprawiać / przy- pusci / wssy Ksobie towarzyszą Oliabá syná

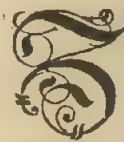
Achisamech z pokolenia Dan: Ktory też był wybornym Scholarzem / krumperem / y szafftarzem z hiacyntu / z Pawłoki z Karmá- zynu y z Bisiornu.

Wssystkiego złota Kthore nalożono na budowanie miejsca Swietego / y Kthore of- fiarowano w podarżach / dwadzieścia y dziewięć cetnarow było / y siedmset y trzy dziesiąt łothow / na wagę Koscicelna. A Ktho było offiarowano tylko od tych / Ktorzy bli- wpocieth od dwudziestu lachy wyssey: od sześci seth y trzech tysięcy / y pięci seth y pięć dziesiąt łothow godnych ku bitwie. Było nad to stho cetnarow Srebrá / z Ktorych poczy- niono podstawki y Swietynię y w weściu gdzie zastona wisi. Stho podstawkow y czyniono ze sthą cetnarow / licząc n aká- żdy podstawek ieden cetnar. A z tysiacy siedmseth y siedm dziesiąt y pięci łothow / wdziałat makowice na stupach / Kthore też okowal srebrnem.

Miedzi też offiarowano cetnarow siedm dziesiąt y dwa tysiący / y nad Ktho cze- rzy sthą łothow: z Ktorych z lano podstawki w weściu do Przybytku świadectwa: A ot- tarz Miedzianą z kratki iego / y wssystkie sprzety Kthore ku potrzebom iego należą y podstawki y sieni tak w Koto iako przy we- ściu do niego / y kółki w Przybytku y w sieni Koto.

Cap 39.

Wbior Biskup y Kapiłanicy cymia / y wssystko co mu było przykazano sprawić. uczyniono.

Sztuk lepak iedwabnych mo- drych / y z Pawłoki / z Karmá- zynu y ze Lnu białego poczynił Kthory w Ktorych miał chodzić Aaron / Kedy służył na miejscu swietym / iako przy- kazat Pan Moizessowi.

Wdrobł thedy Zumerat ze złota / z ie- dwabiu modrego / z Pawłoki / z Karmá- zynu dwakroć barwionego / y z Bisiornu kreco- nego / robota krumperka. J nasthrzygt blach złoty / y rościagnat na droch / aby sie mogły przeplatać / z nićiami osnowany mi onych pierwssych barw. A dwa Kthie wespotek sie zlaczające / na Konicach obu ko- łow. A pas z tychże barw / iako był przyka- zat Pan Moizessowi.

Przyprawił y dwa Kamenie Onychi- nowe / osadzone we złoto / na Ktorych wy- rzezano robota złotnicza / imiona synow Izraelskich. Szesć imion na Kameniu ie- dnym / a sześć na drugim według porzadku narodzenia ich. A włożył je na skronach Zumeratu / na pamiatke synow Izrael- skich / iako był przykazat Pan Moizessowi.

Exodi. 30.

Exodi. 28.

Wdziałat

Proodus rzecone.

Wdziataty y Pektorat robocha Arum-
persta/ według sprawy Zumeratu/ ze zło-
ta/ sztuk iedwabnych modrych/ z Páwtoki/
z Karmázyinu dwa kroc barmionego/ y ze
Lnu białego kreconego: ná czterzy grá-
nie/ sowyty/ ná piac. I przyhawthowat
ná nim czterzy rzedy drogich kámieni. Ná
Pierwszym rzędzie był Sárdius/ Topázy-
us/ y Szmaragd: Ná wtorym Kárbunku-
lus/ Szafir/ y Jáspis: Ná trzecim/ Li-
gurius/ Achates/ y Ametyst: Ná czwar-
tym/ Chryzolit/ Onychyn/ y Beritus/ ob-
tożone y osádzone złotem w rzędziech swo-
ich. A tá dwanaście kámieni/ miáły ná so-
bie ryte imiona dwunastcie pokolenia Is-
raelowych/ ná każdym imie iedno. Zdziá-
táli też ná Pektoralu y táncuski wespółet
spiete ze złotá nacysszego: thakiez dwa
hacski y tyloz obraczek złotych. A obracski
przyssyli ná obu kraiách Pektoralu/ zko-
rych wisiáły dwa táncuski złote/ te zaktá-
dáli ná hacski/ ktore ná rogách Pektoralu
były wysádzone. Thy y naprzód y ná zad-
tá sie z soba zchodzity/ y Zumerat z Pek-
toratem pospotu sie wiazáły/ ku pasowi
przypiete/ y obraczkami tego przyciagnio-
ne/ ktore iednoczyá smurka iedwabiu mo-
drego/ áby nieoslábiaty á pothym by sie nie
rozstaczyły od siebie: thak iáko przykazat
Pan Moizeffowi.

Wssyli też y suknia pod Zumerat dlu-
ga/ wssytkie z modrey stuki iedwabney/ á
v wierzchu we árzodku przepor/ y obrab-
okoto przeporu thány: á przy dole v nog/
iábtuska ná kstat Pomágran z iedwabiu
modrego/ z Páwtoki/ z Karmázyinu/ y
Lnu białego kreconego: y zwoneczki ze
złotá nacysszego/ ktore záwiessáli mie-
dzy iábtuski onemi/ v dolu stáły oney wko-
to: przegrádzáiac cymbalik á iábko: wten
wbior sie vbrawssy chodzyt Biskup/ gdy
posluge czynit (Boza) iáko przykazat
Pan Moizeffowi.

Wdziatáli y suknie Lniáne robota tka-
ná Aaronowi y synom iego/ y ciapki z ko-
ronkami ich z Biskoru: Kossule thakiez
spodnie lniáne Biskowe: A pás ze lnu białe-
go kreconego/ z iedwabiu modre/ rozycz-
kowego/ iásto czerwonego przetykány ro-
bota dziana: iáko był przykazat Pan Mo-
izeffowi.

Spráwili y bláche swietey wciwosci
ze złotá nacysszego/ y wyrzezáli ná niey
robota zlotnicza Swiete Pánskie: y przy-
wiazáli ia do Infuty/ snurem iedwabiu
modrego/ iáko przykazat był Pan Moize-
fowi.

Dokónatá sie thedy wssytká spráwa
Przybytku swiádecstwa y przykrycia iego.
I uczynili synowie Isráelscy wssytko

co był przykazat Pan Moizeffowi. I ofia-
rowáli Przybytek y przykrycie/ y wssyctek
sprzetu do niego/ Obracski/ Forsty/ Dra-
ski/ Stupy y podstawki/ przykrycie z skor-
báranich czerwonych/ y drugie z skor mo-
drych/ Zastone/ Arche/ Drafski/ Vbtagal-
nice/ Stot z naczyniem iego/ y chleby wy-
kladow/ Lichtarz/ Kágance/ y tho co do
nie/ stuzi/ z oleiem: Oltarz złoty/ y másc/
y trociski z siot wonnych/ y Oppone do we-
scia Przybytkowego: Oltarz miedziany/
kratke/ drafski/ y naczynie temu przynale-
zace: Wánné z podstawkiem iey/ Oppony
ná sien/ y stupy z podstawki ich/ Oppone do
drzwi siennych/ y powroski iey y kólki. By-
to po gotowiu kózne naczynie/ ktore iedno
ku posłudze Przybytkowej było potrzebne/
y ktore rozkazano miec w Przybytku Przy-
mierza. Szaty też ktorych káptani wzywá-
ia ná miejscu Swietym/ to iest/ Aaron y sy-
nowie iego/ offiarowáli synowie Isráel-
scy/ iáko był przykazat Pan. Ktore Mo-
izeff wzrzat być wypráwione/ klogostá-
wit im.

Cap. 40.

Rozkazano w pierwszy dzień pierwszego miesiąca
wnieść Przybytek y poświęcić/ co gdy uczynio-
no/ Obłok pánski ná Przybytek i stápit y ná pet-
nit chwały iego.

Powit Pan do Moizeffa/ rze-
kac: Wpierwszy dzień trzeciýca
pierwszego/ postáwiż Przybytek
swiádecstwa/ y wlozyj do niego
Arche/ á rospusciz przed nią Zastone: y
wniozssy stot/ polozyj ná nim to co przy-
kazano porzadnie. Lichtarz bedzie stat z
lámpami swymi/ á Oltarz złoty/ ná ktho-
rym sie pala wonne rzeczy/ przed skrzynia
swiádecstwa. Záwiessz Oppone/ w wesciu
do Przybytku/ á przed nią Oltarz palenia
offiar. Wánné miedzy otcharzem y Przy-
bytkiem/ wktora náleiesz wody. A Sien ob-
toczyj opponami y wescie do niey.

Nábrawssy oleiu pomázania/ pomá-
zesh Przybytek ze wssytkim sprzetem iego:
áby był poświęcony: Oltarz palenia offiar
y wssytko naczynie iego: Wánné z pod-
stawkiem iey/ wssytko oleiem pomázania
poświęciz/ áby były poświęcone.

I przywiedziesz Aarona y syny iego do
drzwi Przybytku oświáczenia/ á ony wssy-
ie woda obleciesz wśáthy swiethe/ áby
mi stuzyli/ á że by im tho pomázanie/ ná-
wiekuisthe káptánsktwo było ku pomo-
czy. I uczynit Moizeff wssytko co mu
był Pan poruczyt.

Exodi. 30.

Exodi: 29.

Store kriegi Moizeffowe

Num: 7.

A tak wpierszy dzień pierwszego kriegu w drugiego roku/ postawion jest Przybytek. A podniósł go Moizef/ y złożył Stopy/ y Podstawki/ y Dragi/ y postawił stopy/ y rozciągnął dach nad Przybytkiem włożywszy na wierzch przykrycie/ iako był rozkazał Pan.

Włożył y przykazanie do Archy/ potożywszy na spodek drążki/ y Obłagálnia na wierzch. A gdy wniósł Arche do Przybytku oświadczenia/ rozciągnął przed nią zasłone/ aby wypełnił rozkazanie Pańskie.

Exo: 25.

Postawił y stół w przybytku świadectwa/ na stronie od południa przed zasłona/ zgotowawszy nań chleby obliczności: iako był Pan przykazał Moizeffowi.

Postawił y Lichtarz w Przybytku świadectwa/ na przeciwko shtotowi/ na stronie od południa/ postanowiwszy porządnie lampy/ według przykazania Pańskiego. Postawił y Oltarz złoty pod przykryciem świadectwa przed zasłona/ y palit na nim zápal żiot wonnych/ iako był rozkazał Pan Moizeffowi. Zawiesił y Oppone w wesciu do Przybytku świadectwa/ A Oltarz palenia offiar/ w sieni świadectwa/ offiarując na nim zupełne y inne też offiary/ iako był przykazał Pan.

Exo: 30.

Wanne też postawił między Przy-

bytkiem świadectwa/ y oltarzem/ nálawssy wonie wody. I omyli w nim Moizef y Aaron y synowie tego rece swoje y nogi/ gdy wchodzili do Przybytku przymierza/ a przystępowali do Oltarza/ iako był przykazał Pan Moizeffowi.

Wywiodły Sieni okoto Przybytku y Oltarza/ rozwiesiwszy w wesciu do niego Oppone.

Gdy już wssystkiego dokonano/ zákrzył obłot Przybytek świadectwa/ y chwalił Państa nápełnitágo. Ani mogł Moizef wnieść pod przykrycie przymierza/ bo był obłot zákrzył wssystko/ y máiestach Pański lśnat sie/ bowiem obłot zákrzył był wssystko.

Jesli kiedy obłot zchodził z Przybytku/ ruszáli sie z miejsca synowie Isráelscy z huffy swemi: Jesliże wisiat z wierzchu/ trwáli na tymże miejscu. Abowiem obłot Pański wisiat przez dzień nad Przybytkiem/ a ogień w nocy/ co widzieli wssystcy ludzie Isráelscy po wssystkich Przybytkach swoich.

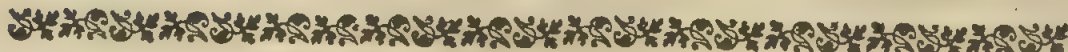

Konec Kriag wyżcia Isráelitz
z Egiptu.

Num: 9.
3. Reg: 8.
Ezech: 9.

Argumentum ná Kriegi Leuitow.

S Kriegach Lewithow zámykáia sie rozliczne á rozmaíte obrzedy kościelne/ ktorzych sie mieli trzymać Kapłani/ w czynieniu offiar rozlicznych: y iakie było odzienie Aaronowe ku oltarzu/ y rozmaíte náuki y przykazania Pańskie o Offiarach/ Wczyszczeniu/ Matzenstwie/ Sadow/ Wieszczkach/ Pogrzebach/ Zonach Kapłanskich/ Pokarmach/ Swietach/ Lichwie/ Slubiech/ y chowaiacym tych rzeczy Błogosławienstwa/ á Gwattownikom okrutne przekleństwa.

Początek sie trzecie kriegi Moizeffowe ktore żydowie zowa **Wajkra**: **Łacinnicy** **Leuiticus**/ a my możemy zwać **Kriegi Lewitow**/ abo **Kapłanckie**.

Cap. 1.

Trzeciey zupełney offiary/ ktora Zolofasum zowa/ offiarowania sposob opisuje/ i wolow/ Owiec/ y psów.

Mówiał potym Pan Moizeff/ y mówił do niego z Przybytku świadectwa/ rzec: Mów do synow Izrael/ i powiedz im: Jeśli kthory człowiek zwas będzie offiarował offiarę Panu: thedy z bydła tego/ to jest/ z wolow/ z owiec offiarować te offiary będzie.

Jeśli że offiara i^o będzie zupełna a z stada/ tedy samca czyste^o bez wsselkley zmaży będzie offiarował w drzwi Przybytku świadectwa/ aby sobie wbiłagat Pana/ y włoży na głowę oney offiary rece/ a będzie wdzięczna y pomagająca ku oczyszczeniu iego. I będzie offiarował cielca przed Panem/ a synowie Aronowi będą offiarować krew iego/ leśac okoto oltarza/ ktory jest przed drzwiami Przybytkowemi: y obłupiwszy skore oney offiary/ zrabia ciotki w kasy/ y na nieca w oltarzu ogień/ skos drew pierwey włożywszy: a ciotki ktore z rabali/ na wierzchu porządnie potoja/ cho jest/ głowe/ y wssystko co sie dzierży w troby/ ieliż ta y nogi wplotawssy w wodzie: A zapali ie kaptan na oltarzu w zupełna offiarę/ y wdzięczna wonia Panu.

A jeśli offiara będzie z skotu/ z owiec al

bo k^oz ku zupełney offiarze: tedy będzie offiarował Baranka krom wsselkley zmaży: a będzie go offiarował na oney stronie oltarza/ ktora patrzy ku pułnocy/ przed Panem: A krew iego wyleia na oltarzu synowie Aronowi w koto: y rozdziela ciotki/ głowe y wssystko co jest przy wtrobie: y wloze na drwa/ ktore mają podniecić: a ieliż y nogi wplota w wodzie. A włożywszy wssystko/ zapali kaptan na oltarzu offiarę zupełną y wonia narodzić się Panu.

A jeśli by miała być zupełna offiara Panu z Ptastwa: thedy z Synogarlicy go tobiat będzie i^a offiarował kaptan do oltarza: I zatkniwszy mu ssyie y przedrążył miasto rany/ wypuści krew na kraj oltarza: a wot wydarzy z garta y pierzem/ wrzuci bliżko oltarza/ na stronie ku wschodu słońca/ na onym miejscu gdzie popiół wysypnia: I potamie strzydelką iey/ a nie będzie rabat/ ani żelazem przecinał/ y zapali na oltarzu podnieciwszy drwa. Offiara cho zupełna jest/ woniey narodzić się Panu.

Cap. 2.

Sposob offiarowania/ Chlebowey offiary cho jest maki białey oleiem pokropionej/ Kádzydla/ Chleba płaców/ y pierwoćmi/ bez kwasu y miodu.

Dusza gdy będzie offiarować offiarę zbożną abo chlebową Panu/ tedy iey offiara będzie żemta/ co jest maki biała pssenna/ y polezie i^a z wierzchu oleiem/ y włoży kádzydło/ a przyniesie do synow Aronów kaptanów: z ktorych ieden weźmie garść pełną białey maki y oleiu/ y wssystko kádzydło/ a potoczy pamiathkę na oltarzu/ ku narodzić się Panu: A cho co zostanie z tej offiary/ będzie Aronowe y synow iego/ nayświejsze z offiar Panich.

A gdy bys offiarował offiarę pieczoną w piecu: z białey maki/ cho jest/ chleby bez kwasu pokropione oleiem/ y cienie płaci przasne oleiem pomazane.

Jeśli że będzie offiara twa na panwi smażona: Thedy z maki białey nątrapiąsney oleiem bez kwasu/ zdrobis i^a drobno/ y poleiesz oleiem. A jeśli będzie z rostui ta offiara/ także biała maki oleiem pokropisz: ktora offiaruiac Panu/ oddaży w rece kaptanckie. Który gdy będzie i^a offiarował/

weźmie

Leuiti: 8.
9.
Numer: 15.

Leuiti: 10.

Exodi: 29.

Exodi: 29.
Leuiti: 3.

Trzecie kriegi Moizessowe

weźmie pamiętkę z oney offiary / y zapali na oltarzu / wonia wdzieczna Panu: a cokolwiek zostanie / będzie Aaronowe y synowie jego / święte świętych z offiar Pańskich.

Żadna offiara która offiarują Panu niebędzie kwassona / a niebędzie nic palono kwassu albo miodu / w offiarze Pańskiej. Pierwociny tylko tych rzeczy będziecie offiarować y dary: Ale na oltarz nie będą ich kłaść ku woniey wdzieczney.

Mathe: 5.
Marci: 9.
Collof: 4.

Jakakolwiek offiara będzie offiarował / osolis ją / ani odeymiesz soli przymiesz Bogu twemu / od offiary twojej. Wszakże offiarze / będzie offiarował sol.

A gdy będzie offiarował Panu dar pierwocin zboża twojego / iście z zielenych kłosów prazmo weźmiesz w ogniu / a ze trzeź je iako krupiącą mąką / a tak będzie offiarował pierwociny twoje Panu / pola wssy zwierzech oleiem / a kładź to wioży wssy / a bowiem offiara Pańska jest. Z której offiary z pali kaptan na pamiętkę dary / część maki tłuczoney / y oleju / a kładź to wssyćto.

Cap. 3.

Jako offiarować offiary Spokojnych / z Wotow / Wnie / Jagniat / y Koz.

Exodi: 29.

Gdyżeli jego offiarowanie offiara spokojna / a chciałby ją weźmąć z wotow / wotu albo iatow / ce krom zmazy żadney / będzie offiarował przed Panem. I potrzy rękę na głowę offiary swojej / która będzie offiarowana w drzwi Przybytku świadectwa. I wylecia synowie Aaron kaptana / krew okolo oltarza. A będą offiarować z offiary spokojney na offiary Panu / toj który obraża koto ielich / y cokolwiek jest tłustości we wnatrz: Dwie nerce stustym kore obraża koto liędzi / y odzieckę watrobna z nerkami pospotu weźmie. Tho wssy skto spala na oltarzu podnieciwssy drwa / ku zupełney offiarze / a ku obiecie przyiemney woniey Panu.

A jeśli z owiec będzie tła obiatą jego y offiara spokojnych / choćby samca offiarował / choćby owce / tedy będzie krom wsselkiey zmazy.

Jeśli offiarował Baranka Panu / wioży rękę swą na głowę offiary swojej: która będzie offiarowana w sieni Przybytku świadectwa: I wylecia synowie Aaronowi krew jego okolo oltarza / a będą offiarować z oney offiary spokojney / the offiary Panu: Loy y Ogon cały z nerkami /

y tłustości która obraża koto brzuchá y wssy skto wnetrza / a obiedwie nerce stustim które jest przy trzewach / y odzieckę watrobna pospotu z nerkami: y zapali the rzeczy kaptan na oltarzu / ku podpalu ognia y offiary Pańskiej.

Jeśli by Kozą była offiara jego / a offiarowałby ją Panu / wioży rękę swoją na głowę jej / y będzie ją offiarował w drzwi Przybytku świadectwa. A wylecia synowie Aaronowi krew jej w koto oltarza: a ku pomnożeniu ognia Pańskiego wybiora sienie tłustości która obraża brzuch / y wssy skto wnetrze: dwie nerce z błonką która jest na nich wedle liędzi / y sadio koto watroby pospotu z nerkami / y zapali je kaptan na oltarzu ku podnieciu ognia / y namissey woniey. Wsselka tłustości / Pańska będzie prawem wiecznym w narodziech y we wssy sktych mieszkańciach wssych / ani krewie ani tłustości żadnym sposobem iść będziecie.

Leuiti: 7.

Gene: 9.
Leuiti: 17.
Exodi: 19.

Cap. 4.

Sposob offiarowania offiar z kaptana / z przetożonego nado ludem / y z pospolitego ciłowięka / który by się czego dopuścił przez niewiadomość.

Gdyż Pando Moizess / rzecze: Alow synom Izraelskim / Duffa ktoraby zgrzeszyła niewiadomie / a dopuściła by się czego / tych rzeczy które Pan czynić zakazał: Zgrzeszyłaby kaptan który pomazał iesth / przywodząc ku grzechowi lud / będzie offiarował Panu za grzech swój / ciela niepokalanego: y przywiedzie go ku drzwiom Przybytku świadectwa przed Paną / y wioży rękę na głowę jego / y będzie go offiarował Panu. I nabierze krwi cielowey / a w niesie ją do Przybytku świadectwa. A omoczywssy palec swój we krew pokropi nią siedmiokroć przed Panem na przeciwko zaslonie Świątyni: y po maże theż tak krewia rogi oltarza na którym palia wonne rzeczy narzdzicznicy sse Panu / który jest w Przybytku świadectwa: A ostatki oney krwi / wylecie na poshawet oltarza zupełnych offiar tedy wchadzą do Przybytku. A tłustości ciela one / będzie offiarował za grzech / tak on który droby we wnatrz otrzywa / iako y ten który wssedy we wnatrz iest: Dwie nerce y odzieckę która na nich iest przyledziach / y tłustości watroby z nercami / iako wiec bywa offiarowano / z ciela offiary spokojney: y zapali je na oltarzu zupełnych offiar. A skto ze wssy sktych

Leuiti: 9.

Leuiti: 16.

Exodi: 29.
Num: 19.

miesem

Leuiticus rzecone.

nieśm z głow/ z nogami/ z ielithami/ y z gnoiem/ y zostatkem mięsa/ wyniesie z obozu na miejsce chedogie/ gdzie zwykli popiót wysypować: a włożywszy na shtos drem/ spali cho wssystko na thym thám miejscu/ gdzie popiót wysypuia.

Leuiti: 9.
Nume: 15.

Jesliżby wssystek gmin synow Israelskich niewiedział/ a prze niewiadomośc swa uczynił co naprzeciwko przykazaniu Pańskiemu/ a pothym by obaczył grzech swoy: będzie offiářowat za grzech swoy cielca/ ktorego przywiedzie do drzwi Przybytkowych. Wlozja tedy rece swoje na głowe cielcowa ci ktorzy sa starszy miedzy ludem przed Panem: A gdy iuz zabija cielca przed oblicznością Pańską/ Kaptan ktory pomazan jest/ wniesie krew iego do Przybytku swiadectwa/ a rozmoczywszy w niej palec pokropi nim siedm kroć przeciwko zaslonie: Pomaze też ta krew rogow oltarzowych/ ktory jest przed Panem w Przybytku swiadectwa: A ostatek oney krwi wyleie v spodku oltarza zupełney offiary/ ktory jest w Przybytku swiadectwa. A tłustosc smie wssycke wynie y spali na oltarzu: tak czyniac y z tym cielcem iako uczynił y z pierwszym. A gdy sie będzie za nimi Kaptan modlit/ smilui sie Pan nad nimi. A onego cielca wyniesie precz z obozu/ y spali iako y pierwszego: abowiem jest za grzech wssystkiego gminu.

Jesliżby zgrzeszył krtazje y uczyniłoby co z niewiadomości/ czego zakon Boży broni: a potymby obaczył grzech swoy/ będzie offiářowat Panu offiারে za grzech swoy/ koto zia krom wsselkiey zmazy. I potozj reke swoje na głowie iego: A gdyby go zabili na thym miejscu gdzie zupełne offiary bja przed Panem/ że dla grzechu jest/ rozmoczy Kaptan palec we krwi oney offiary za grzech/ pomazuiać rogow oltarza zupełnych offiar/ a ostatek wyleie na spodku tego oltarza: A tłustosc spali na oltarzu/ iako jest obyczaj w offiarach spokojnych. I będzie sie zań y za grzech iego Kaptan modlit Panu/ tedy mu będzie odpuszczono.

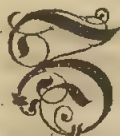
A iesliby cztowiek z pospolitego ludu/ prze niewiadomośc swa/ dopuscit sie czego stych rzeczy/ ktorych zakon Pański kazuje/ a potymby poznal ze zgrzeszył/ będzie offiářowat koto niepokalana. I wlozj rece swoje na głowe oney offiary ktora za grzech jest/ y zabije ja na miejscu zupełney offiary. A Kaptan wesmie krwi na palec swoy/ y dotknie sie rogow oltarza zupełnych offiar/ a ostatek wyleie na spodek tego oltarza. A wssycke tłustosc odbierze/ iako jest obyczaj odbierac od offiar spokojnych/ y zapali na oltarzu ku woniey przyiemney Panu: y będzie prosit za niem/ a

bedzie mu odpuszczono.

A iesliżby z owiec będzie chciał uczynic offiare za grzech/ tedy niech offiariue owce niepokalona: y wlozj reke swoje na głowe iey/ y zabije ja na tymże miejscu/ gdzie zwykli bić zupełne palone offiary. I wesmie Kaptan krwi z niej/ y omoczywszy palec swoy będzie sie thylat rogow oltarza zupełnych offiar/ osthatet wyleie na spodku tego oltarza. Wssycke też tłustosc odia wssy/ iako jest obyczaj odevmowac z barana ktory offiariue za spokojne/ spali na oltarzu zapal Panu/ y będzie sie modlit zań y za grzech iego/ a będzie mu odpuszczono.

Cap. 5.

O offiarach za grzechy/ smilczeniá prawdy/ dla przysięgi/ spytłania sie omylnie/ dla złego wyroku/ dla rzeczy swietych/ y dla niewiadomości.

Grzeszyłby cztowiek/ a sluchal głosu cztowieka przysiegaiacego/ a byłby tego swiadkiem/ abo widzial sam/ abo swiadom tego jest: a iesliby nie opowiedzial/ ponie sie nie prawośc swoje. Cztowiek ktory by sie dotknal czego nieczystego/ albo co od zwierza jest wdawiono/ choć by samo zdechło/ abo też czegokolwiek co sie cztoga: a zapamiętałby nieczystosci swoiey/ winien jest/ y zgrzeszył: A iesliby sie dotknal czego z cztowiecznych nieczystosci/ według wsselkiey nieczystosci ktora sie może pokalac/ a zapamięta wssy potym by poznal/ będzie winien grzechu.

Leuiti: 24.

Agge: 2.
2. Cor: 6.

Cztowiek ktoryby przysięgal vsty swemu/ a obiecal abo co złego uczynic chodz y dobrego: a niespełnilby tego co stowy rzekł y przysięga podpárt/ a zapomniawssy/ potymby obaczył grzech swoy/ niechay czyni pokute za grzech swoy/ a niechay offiariue owce abo koto z trzody/ a będzie sie zań modlit Kaptan/ y za grzech iego: A iesliby niemogł offiářowac bydlecia/ niechay offiariue dwie synogarlcy/ abo dwie golabiath Panu: iedno na offiare za grzech/ a drugie na offiare zupełna/ y da je Kaptanowi. Ktore offiariue pierwsze za grzech/ zatomi mu głowe ku strzydom/ tak aby głowa v gartá wisiála/ a nie do końca sie vrwála. I pokropi krew iego sciane v oltarza/ a ostatkowi oney krwi/ da wykapat na fundament iego/ bo za grzech jest. A drugie spali y uczyni offiare zupełna/ iako zwykli czynic: y będzie za nim prosit Kaptan/ y za grzech iego/ a będzie mu odpuszczono.

Leuiti: 12.

Jesliżby niemogł dla chudoby offiářowac

Trzecie kriegi Moizessowe

rować dwu synogarlic/ albo dwoyga gosa-
biat/ niechaj offiarnie za grzech swoy/ bia-
ley maki dziesiatą część miarki Effi: Nie
pokropi iey oleiem/ y kądziota nie niewo-
zy/ bo iest offiara za grzech/ y da ia kaptan-
nowi: Ktory nabierze iey pełna garść y
spali na oltarzu/ na pamiatke onego kto-
ry offiarował/ modlac sie za nim y oczy-
szczając/ a ostháthet będzie sobie miazá
dar.

Exodi. 30.

Nowit Pan do Moizessa/ rzekac: Cito-
wiek kthory by zgrzeszył/ przestępniac ob-
rzedy y obyczajie święte/ przy tych rzeczach
ktore sa Pánu poświęcone/ a to by uczynił
za omyleniem/ będzie offiarował za grzech
swoy barana nie pokalanego z trzody/ kto-
ry by mogł kupić/ za dwa loty srebra/ we-
dług wagi kościelney: a skóde ktora uczy-
ni nagrodzi/ y nad to piata część nádda/
a da kaptanowi: kthory będzie sie modlił
za nim/ offiarując barana/ a będzie mu to
odpuszczono.

Citowiek kthory by zgrzeszył zniewiado-
mości/ a uczyniłby nieco stych rzeczy kto-
rych zakazuje zakon y prawo Páńskie/ a be-
dac grzechu winien/ rozumiałby nieprá-
wość swoje: będzie kaptanowi offiarował
Barana niepokalanego strzody/ podług
wielkości y ofiacowania grzechu: tedy on
będzie sie modlił zań/ że sie tego za niewia-
domością dopuścił: a będzie mu to odpu-
szczono. Bo za omylnością wystąpił prze-
ciwko Pánu.

Cap. 6.

Offiara za grzech wiadomy. wstaw koto offiary
zupelney/ ognia wstawicznego/ offiary przy swiecie
niu kaptanow/ y o offiarze za grzech. a kto y kedy
máia ich iesc.

Nume: 5.

Mowit Pan do Moizessa/ rze-
kac: Citowiek kthory by zgrze-
szył/ a porzuciwszy Pána/ za-
przałby bliźniemu swemu to co
mu było zwierzone: albo żeby gwałtem co
wydął/ albo żeby potwarzył na kogo włożył/
albo żeby zgube nálaśl/ a przac iey iescze y
odprzyścił/ y gdyby cokolwiek ino uczynił
czym ino ludzie grzesza: iesliby to nań prze-
wiedziono/ wssystko ono co nie prawié so-
bie chciał mieć/ zupelnie wroci/ onemu
człowiekowi ktoremu te skóde uczynił. A
za grzech swoy będzie offiarował z trzody
czystego Barana/ y da go kaptanowi/ we-
dług szacunku y wielkości przewinienia:
Ktory będzie sie modlił za nim przed Pá-
nem/ a będzie mu odpuszczono wssystko
to co czyniac zgrzeszył.

Nowit Pan do Moizessa/ rzeknac:
Przykaz Alaronowi y synom iego: Tho iest

prawo offiary zupelney: Będzie gorzaka
na oltarzu cato noc aż do dnia/ a ogień
w tymże oltarzu będzie gorzał: oblecże sie
Kaptan w suknią y w kossule spodnia lnia-
na y wybierze popiół ten ktory nágorzał w
oltarzu/ a niechawssy go przy oltarzu/ z-
wlecze pierwsze odzienie/ a oblotssy sie w
ine/ wyniesie go z obozu/ a na miejscu che-
dogim da mu sie aż w pyrzynt obroci. Ale
ogień w oltarzu zawždy będzie gorzał/ kto-
ry będzie poprawował kaptan/ podklada-
iac drev na każdy dzien z záranku/ A włoży
nań zwierzechu offiary zupelna/ będzie też
palit na nim tusthosć offiary spokojnych
Ten tho ogień iest wieczny/ kthory nigdy
nie wstanie w Oltarzu.

Exodi. 2.

Tho też iest prawo offiary Chlebowey y
napoyney offiary/ ktore beda offiarować sy-
nowie Alaronowi przed Pánem y przed
Oltarzem. Wesmie Kaptan garść maki
biatey/ pokropionej oleiem y wssystko ká-
dzido kthore zwierzechu na mace potozo-
no/ y będzie tho palit na oltarzu/ na pá-
miatke woniey przyiemney Pánu: a ostátek
maki biatey/ z gie Alaron z synmi swoimi/
krom kwásu: na miejscu świętym w sionce
Przybytkowey: a tho dla thego nie będzie
kwassona/ yż część iey/ offiarowana iest
offiara zapalona Pánu. Swietssa będzie
nad ine/ iako offiara za grzech y za wine.
Mężczyzna tylko z pokolenia Alaronowe-
go/ to będzie iesc. Tá wstawia nieodmien-
na y wiekuisza będzie w pokoleniu wássym
o Páńskich offiarach świętych. Każdy kto-
ry sie iey dotknie/ będzie poświęcony.

Leuiti: 2
Nume: 15

Nowit Pan Bog do Moizessa/ rze-
kac: Tho iest offiara Alaronowa y synow
iego/ kthora máia Pánu offiarować w
dzien pomazowania swojego. Dziesiaty
dział miary Effi maki biatey/ beda offia-
rować offiara wiekuisza/ potowice rano/
a potowice wieczor/ ktora maká albo ciá-
sto będzie smáżona w oleiu na panewce. A
będzie ia offiarował ciepta/ ku woniey na-
wdziecznieyssey Pánu/ Kaptan kthory by na-
oycowsskie miejsce stusnie wstąpił/ a wssy-
stke spala na oltarzu. Albowiem każda of-
fiara kaptáńska/ na ogniu zgoré/ ani za-
den zniey będzie pożywał.

Nowit też Pan do Moizessa/ rzekac:
Now Alaronowi y synom iego/ Ten iest
zakon offiary za grzech/ Na tym miejscu
gdzie bywa offiarowana zupelna offiara
będzie offiarowana przed Pánem: bo Swie-
ta świętych iest. Kaptan ktory ia offiaru-
ie/ będzie ia iadł na miejscu świętym/ w
sionce Przybytkowey. Cokolwiek by sie dot-
knęto miesa tej offiary/ będzie poświęco-
no. Jesliże sie ssáta skropi kwia tej offiary/
wypráwia ia na miejscu świętym. A gar-

Osce. 4.

niec

Leuiticus rzecone.

Hebre: 13.
Exodi. 4.

niec gliniány w którym warzono to mie-
so/ stukar iesliby był miedziány wytra gi a
wypłocza woda. Każdy mężczyzna z rodu
kaptáńskiego/ będzie tego mięsa pożywat/
bo święte świętych iest. Abowiem offiára
ktora bija za grzech/ kthorey krew wnossa
do Przybytku świadectwa/ ku oczyszczeniu
w Świątyni/ niebędzie iedzona/ ale
spalona.

Cap. 7.

Sposob offiarowania offiary za grzech/ y offiary
Spokoyney/ Loin albo tłustości y krowie wóbec za/
kainia pożywać.

En też iesth porzadek offiary za
grzech ktora iest bário Świera:
a przetoż na tym że mięso beda
zabijac offiara za grzech/ na któ-
rym zwykli offiarować offiara zupełna:
krew iey wyleia w koto na oltarzu. Beda
śniey offiarować ogon y toj kthory przy-
krywa wnetrza. Dwie nerce y tłustość kto-
ra przy nich iest/ y błonka watrobna z ne-
reczkami pospotu/ y zapali thy rzeczy ká-
ptan na oltarzu: abowiem zapalna offia-
ra iest Pánu/ za grzech.

Każdy mężczyzna z kaptáńskiego rodu
na miejscu świętym będzie pożywat tego
mięsa: abowiem iest offiara naswiatbisa.
Jako bywa offiarowana offiara za grzech
ktorego sie dopuści/ także też y za to gdy
opuści dobry uczynek/ iednaka obudwu be-
dzie sprawa/ będzie przysluchac kaptano-
wi kthory ia będzie offiarował: Kaptan
ktory offiaruie zupełna offiara/ ten weź-
mie store iey. Wsselka offiara Chlebowa
z maki białey/ ktora bywa pieczona w pie-
cu/ ktora sie smazy w panewce/ albo co kol-
wiek na roście bywa sprawiono/ tego be-
dzie kaptana/ ktory ia offiaruie: choć ole-
iem pokropioná/ chociaż też sucha/ wssy-
stkim synom Aaronowym/ wrowny dzia-
ł będzie podzielona.

Psal: 115.

Offiary też spokoyney tá będzie sprá-
wa tey ktora beda offiarować Pánu. Jesli
będzie offiara dla dziękowania za dobro-
dzieystwo/ thedy beda offiarować chleby
krom kwásu pokropione oleiem/ y placki
cienkie thez przásne pomázane oleiem/ y
żemty y placki drugie vsmázane w oleiu/
chleby też kwásone z offiara za dzieki/ kto-
ra za spokoynę rzeczy offiaruia: z ktorych
to chlebow ieden będzie offiarowany Pá-
nu za pierwočiny/ a będzie tego kaptana/
kthory wyleie krew oney offiary: kthorey
mięso tegoż dnia beda iesc/ thák yż nie go
nie zostanie do iutra.

Jesliby kto za obietnica albo choć do-

browolnie offiarował offiara Pánu/ thez
goż dnia także będzie z iedzona: a snadz
choć by y na iutro co zostało/ mogá te^o po-
żywać: Ale coby iuz do trzeciego dnia do-
czekáto/ spala w ogniu. Jesliby ktho poży-
wał mięsa offiary spokoyney dnia trzecie-
go/ nieczemna będzie iego offiara/ y poży-
tu żadnego nieprzyniesie temu kthory ia
offiarował: y owssiem kthorykolwiek chto-
wiek takowym iedzeniem sie spyskle/ będzie
na sobie nieprawość nosit.

Mięsa ktoreby sie dotknęto czego nie-
czystego/ niebeda pożywać/ ale będzie spa-
lono w ogniu: kthoby był czysty będzie go po-
żywał. Chtowiek máiac na sobie taka przy-
wara aby smiat iesc mięso offiary spoko-
yney/ ktora offiarowana iest Pánu/ zági-
nie z ludu mego. A kthorybysie dotknął
nieczystości chtowieczey albo bydleczy/ y
kádrey iny rzeczy kthora spyskac moze/ a
iadi by takowe mięso/ zginie z ludu swego.

Mowit Pan do Moizessa/ rzekac:
Mow synom Isráelskim/ toiu owczego/
wołowego/ y kóziego nie będziecie iesc/
toz z dechliny albo zwierzečia ktore zwierz-
zaiadt będziecie mieć na rozmaite potrze-
by. Jesliby kto toj kthory ma być offiaro-
wany na zápat Pánu iadi/ zginie z ludu
swoiego. Krowie także wsselkiego zwie-
rzecia nie będziecie mieć ku pokámu/ badz
z ptaków badz z inych dobytów. Wsselki
chtowiek kthoryby pożywał krowie/ zginie
z ludzi swoich.

Mowit Pan do Moizessa/ rzeknac: Mow
tak synom Isráelskim: Kthory offiaruie
offiara spokoyna Pánu/ niechże záraz offia-
ruie chlebowá y napoyna offiara snia: Re-
komá swemi te offiara Pánu przyniesie/
Loy y pierściki/ a gdy to oboie offiarowa-
wawssy Pánu poswieci/ da kaptanowi/
ktory spali toj na oltarzu/ a pierściki beda
Aaronowe y synow iego. Plec także prá-
wa z spokoynych offiar/ dostaniecie za pier-
wočiny kaptanowi. Ktory z synow Aaro-
nowych będzie offiarował krew/ y loy/ ten
ná swa część weźmie plec práwy. Abow-
iem pierściki podniesienia/ y plec oddzie-
lenia/ wziatem od synow Isráelskich z of-
fiar ich spokoynych/ y dalem Aaronowi y
synom iego postanowieniem wiecznym/ od
wsselkiego ludu Isráelskiego.

Tho iest pomázanie Aaronowe y sy-
now iego/ w obrzedziech Páńskich/ od o-
nego dnia ktorego ich poswiecił Moizeš
ná kaptáństwo/ y rzeczy ktore im w dzień
pomázowania ich/ przykazat Pan synom
Isráelskim dáwać prawem wiekniwym po
narodziech ich. Tá iest sprawa y porzadek
offiar zupełnych/ y za grzechy/ y za nied-
batość/ y za poświęcanie/ y offiar spoko-
ynych/

Leuiti: 9

Leuiti: 3.

Exodi. 3.

Gene: 9.

Leuiti: 3.

17 & 19.

Deute: 12.

2. Reg: 14.

Nume: 18.

Trzecie Księgi Mojżeszowe

nych: Ktore wstawił Pan Mojżeszowi na gorze Synaj/ kiedy przykazał synom Izraelskim/ aby ofiarowali ofiary swoje Panu na puszczy Synaj.

Cap 8.

poswiecanie Aaron i synów jego / Przybytku i wszystkich sprzętów jego.

Exo: 27.

Exo: 28.

Mówił Pan do Mojżesza/ rze-
knac: Weźmi Aaron i syny ie-
go / skóry ich / y olej pomazania /
Cielca za grzech / dwa barany /
koś z chleby przasynni / y zgromadziś wssy-
stheł zbor synów Izraelskich ku drzwiam
Przybytkowym. Wdziatł Mojżesz iako mu
rozkazał Pan. Zgromadziwssy wssyście
tłustozą przed drzwiami Przybytkowe / rzekł:
Ta jest rzecz ktora Pan kazał wypełnić.

I natychmiast ofiarował Aaron i
syny jego. A gdy ie omył / odział Biskupa
w kossule lniane / a opasał go pasem / a na
to obłożył go w suknie z iedwabiu modre-
go / a na wierzch humerat włożył / Kto-
ry sziagnawssy pasem przysthosował ku
Pekthoratorowi / w Kthorym była Tłauka
y Prawda. Potym włożył mu Infute na
głowe / a na niey zawiesił blache ztotha
na czele / poswiecona w poswiecaniu /
tak iako mu był Pan przykazał.

Exo: 30.

Eccle. 45.

Wziat także y olej pomazania / Kto-
rym namazał Przybytek ze wssytkim na-
czyniem jego. A gdy tak poswiecając po-
kropił ołtarz siedm kroc / pomazał go y
wssytek sprzęt jego. Wanne też z podstaro-
wiec iey poswiecił / y pomazał Oleiem. Kto-
ry leżąc na głowe Aaronowe / pomazał go
y poswiecił. Syny także ie ofiarowaw-
ssy poswiecił / y obłożył w suknie lniane / y
opasał pasy / a włożył im czapki / iako był
rozkazał Pan.

Psal: 132.

Ofiarował y cielca za grzech. A gdy
mu na głowe włożyli rece Aaron y synowie
jego / ofiarował go: a nabrawssy krwi
ie / omoczył w niey palec swoy / y dotknął
sie rogów ołtarzowych w koto: ktory oczy-
ściwssy y poswieciwssy / wylat ostathet
krwi na fundament jego. A toy Ktho-
ry był okoto wnethrza / y odzieckę wa-
trobną / y dwie nerce z toiem ich / zapalił w
ołtarzu: Cielca z skura / z miesem / y zgnos-
iem spaliwssy za obozem / iako był Pan
przykazał.

Exo: 29.

Ofiarował też y Barana ofiara zu-
pełna: na ktorego głowe / gdy włożyli Aa-
ron y synowie jego rece swoje / zabił go / y
wylat krew jego okoto ołtarza: A samego
barana w kesi z rabawssy / głowe / członki /

y toy iego spalił ogniem / opłotawssy pier-
wey ielicą z nogami. I wssytkiego zaraz
barana spalił na ołtarzu / przeto yż był zu-
pełna ofiara nawdzieczniessy woni Pa-
nu / tak iako mu był przykazał.

Exodi. 29

Ofiarował y drugiego Barana / ku
poswiecaniu Kaptanow / y włożyli mu na
głowe Aaron y synowie jego / rece swoje.
Kthorego gdy zabił Mojżesz / nabrawssy
krwi jego / dotknął sie końca prawego v-
cha Aaronowego / y palca wielkiego v re-
ki prawey / także y v nogi. Ofiarował
także y syny Aaronowe: A gdy krwia Ba-
rana zabitego / dotknął sie końca vcha pra-
wego każdego snich / y także palca wiel-
kiego v reki y v nogi prawey / ostatek wy-
lat na ołtarz wssedy wkoto: A toy y ogony
wssytkie tłustozą ktora obraża koto wne-
rza / odzieckę też / troby / y dwie nerce
z toiem ich / y plec prawa / oddzielił. A wsa
wssy z kossą w ktorym były chleby przasne /
ktory był przed Panem / chleba przasnego
y placek pokropiony oleiem / y drugi cienki
placek / potoczył na tłustozściach y plecu pra-
wym / y dał te wssytkie rzeczy Aaronowi y
synom jego. Ktorzy gdy te rzeczy podnie-
śli przed Panem / zaśie wzięwssy z rak ich /
spalił na ołtarzu ofiary zupełnych: dla te-
ż była ofiara poswiecenia / ku woniey
przyjemney ofiary swieter Panu.

Exodi. 29

I wziat mostheł z barana poswiece-
nia podniósł go przed Panem / na swoy
dział / iako mu był Pan rozkazał. A wzię-
wssy masę / y krew ktora była na ołtarzu /
pokropił Aaron i skóry jego / y syny jego /
z odzieniem ich. Gdy ie tak y skóry ich po-
swiecił / przykazał im / mówiac: Wazście
mieso przede drzwiami Przybytkowemi /
a tamże ie iedzcie. Chleby też poswiecenia
iedzcie / Kthore są w kossu / iako mi Pan
przykazał / mówiac: Aaron y synowie jego
beda ie iedząc: a cokolwiek zostanie miesa y
chleba / w ogniu spalicie.

Exodi. 29

Niewynidziecie ze drzwí Przybytku
świadectwa / przez siedm dni / aż do dnia
ktorego sie wypełni czas poswiecenia wa-
sszego. Albowiem w siedm dni dokonawa-
sie poswacanie / iako sie teraz dzieie / aby sie
porządek poswiecenia wypełnił. Wiednie
y w nocy bedziecie nieśkac w Przybytku
pilnując strażey Pańskiej / abyście nie po-
marli: bo mi tak rozkazano. I uczynili Aa-
ron y synowie jego / wssytkie rzeczy Kthore
Pan rozkazał przez Mojżesza.

Cap. 9.

Przy ofiarowaniu za grzech Kaptanów i wssych In-
du / i stąpił ogień od Boga / y spalił ofiary.

A gdy

Leuiticus rzezone.

Exodi: 29.

A Gdy przyszedł osiny dzień / wezwał Moiześ Aaroną y synow iego / y stąsłszy z ludu Izraelskie go / y rzekł do Aaroná: Weśmi z stada cielca za grzech / y Barana ku zupełney offiárze / obudwu niepokalonych / á offiáruy ich przed Pánem. Bedzieś theż mowit do synow Izraelskich / Weśmićie kozła za grzech / y cielca / y Baranká roczne go / krom zmaży / ná offiáre zupełna / Wotu y Baraná ná offiáre spokoyna: y offiáruyćie ie przed Pánem / przy offiárowaniu każdego snich / offiáruiac biata ma: kę pokropioną oleiem: Abowiem dzis sie wam Pan wkaże.

Hebre: 5.

I Przywiedli thedy wssystkie te rzeczy ktore był rostkazat Moiześ / do drzwi Przybytkowych: gdzie gdy sie wssystko mmostwo było zebráto / rzekł Moiześ: Tá rzecz iest ktora przykazał Pan: wypelnicieś ia á wkaże sie wam chwata iego. Tedy rzekł do Aaroná: Przystep do ołtarza / á offiáruy za grzech twoy. Offiáruy zupełna offiáre / á modl sie sam za sie / y za wssystek lud. A gdy iuż zabijesz offiáre za lud / modl sie za nie / iáko przykazał Pan.

Leuiti: 4.

Nátychmiast Aaron przystepiwssy do ołtarza / offiárowat cielca za grzech swoy: ktorego krew / przynieśli mu synowie iego: w kthorey zmaczawssy pálec / tknal rosgow ołtarzowych / á ostatek wylat ná spo: dek tegoż ołtarza. A to y nerekłty odziec kę watrobná / kthore sa za grzech / zápalit ná ołtarzu / iáko był przykazał Pan Moizešowi: A mięso y skóre iego / zá obozem spalił ogniem. Takieś też zábit zupełna offiáre: y podáli mu synowie iego krew oney offiáry / ktora wylat wssedy wkoto ołtarza: y same też offiáre zrabawssy w kęsy / z głowa y z wssyćkimi członkami offiárowáli: co wssyćko ná ołtarzu spalił / opłokawssy pierwey ielitá y nogi.

Leuiti: 4.

A offiáruiac zá grzech pospolitego ludu zábit kozła: y wychedożywssy ołtarz / wczynit offiáre zupełna / przydawssy ktemu y offiáry napoine / ktore wiec pospolu offiáruia / y spalił ie ná ołtarzu / krom obrzedow onych ktore czynia przy offiárze zupełney poránu.

Offiárowat też y wotu y Baraná offiáry spokoyné zá lud: y przynieśli mu synowie iego krew / kthora wylat ná ołtarz wkoto. A tłustosc zwołu / y ogon Baráni / y nerekłty z tłustoscia ich / y odzieckę watrobná / włożyli ná mostek ich. A gdy sie spaliły tłustosci ná ołtarzu / mostki ich y topátki prawe / oddzielił Aaron / podnosac przed Pánem / iáko był przykazał Moiześ.

A rościagnawssy reke ná lud / stogostá: wit temu. A ták dokonawssy offiár zá grze

chy / y zupełne palonych / y spokoynych / zstapit. I wssedssy Moiześ z Aaronem do Przybytku świadectwa / á pothym zá sie wssedssy / stogostáwili ludu. I wkaża: tá sie chwata Pánsta wssyćkiemu gminu / á oto stapiwssy ogień od Pána / spalił offiáre zupełna y tłustosci ktore były ná ołtarzu. Co gdy wżrzat wssyćkiet lud / chwalili pá ná Bogá / pádaiac ná oblicza swoje.

2. Mach: 2.

Cap. 10.

Władab y Abin ogień Bosti spalił / ktorych ludie wssyćcy krom káptanow plácia. Zákazano káptanom winápie / ále áby ostatek offiáruadali przy: ká: eno.

A Gdy pochwyciwssy Władab y Abin synowie Aaronowi thurybularze swoje / nátkádli wnie ognia / y kádziá ná wierch w: tożywssy / offiárowáli przed Pánem ogień cudzi / czego im było nieporuczone. Przeto stapiwssy ogień od Pána / požart ie / y w: marli tudzież przed Pánem. I rzekł Moizeš do Aaroná: Tá rzecz iest ktora Pan mowit: Bede poświecon w tych / ktorzy sie przybližia do mnie / á przed wssyćkimi ludzmi bedzie chwalon: Co wssyćkawssy zámilkł Aaron.

Num: 3.

26.

1. Par: 24.

Wezwał potym Moiześ Mizaelá y Elisáfá synow Ozyelá stryia Aaronowe / rzekł do nich: Józcie / y odyńcie brácia swa od Swieconego miejsca / á wynieście z woyska. A nátychmiast ssedssy / wzięli ie iáko leżeli obleczeni w suknie lniáne / y wynieśli precz / iáko im było rostkazano.

Mowit záś Moizeš do Aaroná / y do Elazará y Ithámara synow iego: Stowawssych nieodkrywaycie / ani sath ná sobie nie drapcie / byście lepał niepomarli / á ná wssyćket zbor / by nie przysio rozní: wanie Boże. Brácia wássy / y wssyćket lud Izraelski niechay plácia káránia ogniste / ktore Pan dopusćit: ále wy niewynidziećie ze drzwi Przybytkowych / bo iesli ináczey bedzie / bez pochyby zginiecie: ábowiem

Trzecie Księgi Mojszowe

Ezec: 44.
Titum. 1.

maćte teraz na sobie oiey poświęcony. Oni tedy uczynili wssytkie rzeczy według rozkazania Mojszowego.

Thedy iat mowić Pan do Aaroná/ Wi-
ná ani wsselkey rzeczy ktora vpoić może/
niebedziecie pić/ thy y synowie thwoi/
kiedykolwiek maćte idz do Przibytku swiá
dectwá/ byście nie pomarli: Bo tho przy-
kazanie iest wieczne/ po narodziech wá-
ssych: á żebyście umieli rozeznáć między
swietym á nieswietym/ między czystym y
nieczystym: á żebyście uczyli syny Izráel-
skie wssytkich przykazania moich z zaka-
nu/ ktore Pan mowil do nich przez Mo-
iszeffa.

Leuiti: 2.

Mowil też Mojsz do Aaroná/ y do sy-
now iego Eleázará y Jechamára/ ktorzy
byli zostali. Weźmicie offiary swieta kto-
ra zostata z offiary Páńskiey/ á iedziecie ja
krom kwássonego chleba y ottharzá/ ábo-
wiem iest naswietssa. A bedziecie iesc ná
miescu swietym/ co dano thobie y synom
twoim z offiar Páńskich/ iáko mi przyka-
zano. Mostek ten kthory offiarowano/ y
topátke kthora oddzieloná iest/ bedziecie
iesc ná miescu bázio czystym/ ty y synowie
y corki twoie stoba: Abowiem thobie y sy-
nom twoim oddziolone sa/ z offiar zbawien-
nych synow Izráelskich: przeto yz topátke
y mostek y toie ktore bywáia palone ná ot-
tarzu/ podnosili przed Panem: á niechay
tobie y synom twoim przynaleza/ wstawa
wiekuista/ iáko przykazal Pan.

Wthym gdy Mojsz sskat kozlá/ kto-
rego byto offiarowano za grzech/ nála-
zt ze go iuz spalono: I rozgniewawssy sie ná
Eleázará y Jechamára syny Aaronowe kto-
rzy byli żywi zostali/ rzekt: Czemusćcie nie
z iedli ná miescu swietym/ they offiary za
grzech/ ktora iest naswietssa: á wam dla
tego daná/ ábyście nosili grzechy wssy-
thego ludu/ á modlili sie za nim przed ob-
licznością Páńską/ á zwtafczá poniewaz
krew tey offiary nie iest wniesiona do swie-
tnice/ á mieliście ja z iesc w Swietniczy:
iáko mi iesth przykazano. Odpowiedziat
Aaron: Offiarowaná iest dzisia offiara za
grzech/ y offiara zupełna przed Panem: á
mnie przygodzilo sie tho co widziš. Jáko-
żem ja mogt iesc/ ábo wpodobac sie Panu/
w obrzedach swietnych bedac smutnym:
Co gdy wssysat Mojsz/ przyiat tho dosyc
uczynienie.

Cap. II.

Oddzielenie y rosfadek zwierzat czystych y pluga-
wych/ y wywianie ich thak yiby synowie Izráelscy
Swietymi byli/ iáko y Pan Bog ich.

Mowil Pan do Mojszefá y Aa-
roná/ rzekac: Rzeciecie synom
Izráelskim: The sa zwierze thá
ktore wam beda ku pokarmu ze
wssytkich zwierzat ziemskich. Wsselkie
zwierze z dobytkow/ ktore ma rozdzielone
kopyto/ á znouu przezuwa/ bedziecie iesc
Ale ktore przezuwa á kopyta ma cat/ y nie
przedzielone/ iáko Wielbiad ábo co inego
tego niebedziecie pozymac/ á wliadze nie-
czystych takie oddkadaycie. Krolík kthory
przezumacz on/ ále ze kopyta niedzieli/ nie
czysty iest. Játać też bo y ten przezuwa/ ále
kopyta niedzieli. I Swinia ktora ácz ko-
pyto dzieli/ ále nie przezuwa/ tych miesá
nie bedziecie iesc/ y scierwow sie niebe-
dziecie dotykac: Bo wam sa nieczyste.

Te też rzeczy/ ktore sierodza w wodzie/
beda sie wam godzity iesc. Wsselka rybe
ktora ma strzelle y łuski/ ták w morzu iáko
y w rzekách y Jeziorách/ bedziecie iesc. Ale
cokolwiek strzellow y łuski nie ma/ z tych
rzeczy kthore w wodách plywáia y żywia/
brzytkie y przetle wam beda. Miesá ich
iesc nie bedziecie/ ani zdechlych sie dothy-
kac. Wssytkie rzeczy wodne/ kthore strzel-
low y łuski niemáia/ nieczyste niec. Be-
dziecie.

Miedzy ptástwem thez/ tych rzeczy nie
maćte iesc/ y owssiem sie ich maćte strzedz.
Orlá/ Vlogá/ Orlá morskiego/ Zámie y
Sepá według pokolenia iego/ y kázdego
co iedno iest kruzego rodu/ ná podobien-
stwo iego: Strusá/ y Sowy/ y wodney Ka-
nie/ Jástrzeba wedle pokolenia swego: Pu-
haczá/ Vorká/ Ciaple/ Zábecia/ Pelika-
ná/ Sroki/ Karoga/ y Kálándrá według
rodu iego/ Duka też y Niedoperzá. Wssy-
tko ptástwo ktore chodzi ná czterech no-
gách/ brzydliwe wam bedzie.

Co kolwie chodzi ná czterech nogách/
ále ma dluzsse poslednie goleni/ ná ktorych
stacze po ziemi/ to bedziecie iesc/ iáki iest
Chrzaszcz/ wrozmaitosci rodzaíow swrch/
y Atakus/ y Opimákus/ y Kobytka/ kázde
wedle rodu swego. Ale ktory kolwiek ptak
ma czterzy telko nogi/ bedziecie sie im
brzydzic: A kthokolwie by sie dotknat ich
martwych/ splugawi sie/ y bedzie nieczy-
stym az do wieczora. Co iesliby tho musia-
to byc/ áby co wyniosl tych martwych/ o-
mnie odzienie swoie/ á przed sie bedzie nie-
czystym/ az do zachodu stonca.

Wsselkie zwierze ktore ácz ma kopytho/
ále nie rozdzielone/ ani przezuwa/ nieczy-
ste bedzie: á cokolwiek sie go dotknie/ plu-
gawi sie. Kázde co chodzi ná tápách ze
wssytkich zwierzat/ ktore o czterech no-
gách chodza/ nieczyste bedzie: I ktoby sie ich
martwych dotknat/ bedzie plugawy az

Deute: 14.
Aclu: 10.

Leuiti: 6.
15.

2. Mach: 6.

Leuiti: 19.
1. Petri: 1.

Leuiticus rzezone.

do wieczora. A ten ktoryby takowych zwie
rzat martwych podniosl / omyle sady swoje /
y plugawym bedzie az do wieczora: Abo
wiem the wssystkie rzeczy beda wam nies
czyste.

The tez rzeczy / stych kthore po ziemi
biegaja / w liczbie plugawych bedziecie
poczynać. Lascia / Mys / Krokodyl / i
ono kazde wedle pokolenia swego / Jes /
Slimak / Krzeszel / Jaszczorka / y Kret /
the wssystkie rzeczy nieczyste sa. Ktory kol
wiek by sie dotknal ktorey rzeczy stych mar
twych / bedzie plugawym az do wieczora.
A iesliby nacz upadlo cokolwiek z tych rze
czy martwych / bedzie splugawiono / badz
to naczynie drewniane albo szach / badz
skora albo wlosieniec / y w czym kolwie co by
wa czyniono / bedzie omyle w wodzie / y
nieczysta rzecz takowa bedzie az do wiecio
ra / a tak potym bedzie oczyszczona. Waczy
nie gliniane w ktoreby co z tych rzeczy wa
padlo / bedzie plugawe / a przetho bedzie
stuczone.

Leuiti: 6.
15.

Wsselki pokarm kthory iesc bedziecie /
iesliby nani wolano wode / nieczysty bedzie: y
wsselki napoy / ktorybyście pili skatowego
naczynia / nieczysty bedzie. A cokolwiek z
zdechlyn takowych upadtoby na to / nieczy
ste bedzie / badz piec / badz kociet albo gar
niec / skazony bedzie y nieczysty. Ale studnie
y cysterny / y wsselkie zebranie wod / czy
ste bedzie.

Ktoby sie martwych scierwow thych
rzeczy dotknal / bedzie plugawym. Iesliby
takowy scierw upadl na nasienie / nie plu
gawo go. Ale iesliby kto nasienie woda po
lat / a potymby zdechlinasie tego dotkneta
natychmiast bedzie splugawiono.

Iesliby umarto bydle ktore sie wam go
dzi iesc / kthoby sie scierwu iego dotknal /
nieczystym bedzie az do wieczora: I ktoby
iadl co z niego / alboby ie nosil / omyle o
dzienie swoje / a nieczystym bedzie az do
wieczora.

Wsselka rzecz ktora sie po ziemi co
ga / bedziecie sie brzydzic / ani iey bedziecie
za pokarm miec. Co kolwiek na pieriach
o czwor nog tazy / y ma wiele nog / chocia
z tez sie po ziemi wtoczy / nie bedziecie tego
iesc / abowiem brzytkie iest. Nieplugawo
cie dusz wassych / ani sie dotykacie stych
rzeczy niczego abyście sie niepopyskali.

Leuiti: 19.
1. Petri: 1.

Ja iestem Pan Bog was: Biedzcie
Swietymi / bo ja iestem Swiety. Nie plu
gawcie dusz wassych / zadna rzecz kthora
sie czotga / y rucha na ziemi. Abowiem ja
iestem Pan / ktorym was wywiodl z zie
mie Egiptskiej / abych wam byl za Boga
Swietymi bedziecie / Bo ja iestem Swie
ty. To iest prawo o zwierzetach y ptastwie

y wsselkiej duszy zywiacey kthora plywa w
wodzie / y czotga sie po ziemi: abyście umie
li rozegnac czyste od plugawego / y wie
dzieli cobyscie iesc albo co odrzucac mieli.

Cap. 12.

Niewlasty ktora rodzi nieczystosc y oczyszczenia
obyczaj y offiara.

T Mowil tez Pan do Moizeffa /
rzeknac: Mow tak synom Isra
elskim y powiedz im. Iesliby nie
wlasta poczawssy porodzila syna /
bedzie nieczysta przez siedm dni / wedlug
liczby dni ktorych odchodza od nich przyro
dzone rzeczy. A osmego dnia bedzie obrze
zane dzieciatko. A ona trzydziesti y trzy
dni bedzie thrwata w oczyszczeniu krwie
swoiey. Zadney rzeczy poswieconey nie dot
kniecie / ani wnidzie do kościoła / dokad sie
nietypelnia dni oczyszczenia iey. A iesliby
dzieweczke porodzila / plugawa bedzie
dwie niedzieli / wedlug zwyczajn przyro
dzonych rzeczy niewiescih / y bedzie sie czy
scic seshdziesiat y sesc dni.

Luce: 12.
Ioan: 7.

Gene: 17.

Agdy sie wypelnia dni oczyszczenia iey /
poniesie na offiare za syna choc za corka ba
ranta rocznego / na offiare zupełna: y go
tabiathko albo synogarlice za grzech / do
drzwi przybytku swiadectwa / y da ie ka
planowi: ktory bedzie one rzeczy offiara
wat przed Panem / y bedzie sie modlit za
nie / a tak bedzie oczyszczona od swey nieczy
stosci. To iest prawo niewiescie / gdy po
rodzi syna albo dziewczke.

Luce: 2.

A iesliby niemogla prze chudobe swa of
fiarowac baranta / wezmie dwie synogar
lice / albo dwie gotabiath / iedno na
offiare zupełna a drugie za grzech. I be
dziesie modlit zanie Kaptan / tedy tak be
dzie oczyszczona.

Leuiti: 5.

Cap. 13:

Sposob poznania thredu na ciotwiecie y na
skacie.

M Owil Pan do Moizeffa y Aa
rona / rzekac: Cztowiek na kto
regu skorze y cieie / wkazaby
sie plany / albo krosthy / albo co
istnacego sie / tho iest / zarazenie tredu / be
dzie przywiedzion do Aarona / albo do kto
regu kolwie z synow iego. On gdy wzrzy
trad na skorze / y wlosy zbielale / a thenze
trad byc nizszy nizli skora y ine ciato / wz to
bedzie trad / a wedlug zdania iego bedzie
oddzielon od ludzi.

Ieslije bedzie na skorze bialosc istnaca
sie /

Trzecie kriegi Donzessowe

sie/ ale nie bedzie nizsza niz inne ciato/ y wto sy teyze masci beda iako y pierwey/ zamkniego kaptan przez siedm dni/ a w dzien siodmy oglada go. A iesliby trad daley sie nierossyrzat/ ale byl by wteyze mierze iako y pierwey/ zasie go zamknienie druga siedm dni. A dnia siodme^o/ oglada: Iesliby ciemnieyszy byl trad/ a na skorze by sie nierossyrzyl/ oczyści go/ bo tho swierzb iest. I omyje on cztowiek odzienie swoje/ a bedzie czystym. A iesliby po thym oczyszczeniu y ogladaniu kaptanski^m/ zas by trad rosl: przywioda go do kaptana/ y zda go za nieczystego.

Bedzieli trad na cztowiecze/ przywioda go do kaptana/ y oglada go. A iesli by zbielata skorá/ y wlosy sie zmienily od pierwszey barwy/ y okazatobysie żywe miesso: osadzi kaptan ze tho inż thrad zastarzaty/ y wrosly w skore. Przetcho wyobcuięgo kaptan iako tredowatego a inż nie zamknie/ bo iawnie a iasnie inż tredowaty iest. Iesliby sie rozssyrzyl y rozssedł thrad iego/ tak zeby inż osiadł wssystko ciato od gto wy aż do nog/ co iedno bedzie mogt oczy ma kaptan obezrzec/ oglada go/ y osadzi za czysty trad: Przetcho ze wssystko ciato obróciło sie w biatosc/ y dla thego cztowiek on czysty bedzie. Ieslibeysie na nim żywe miesso wkazato/ tedy za rozsadtie^m kaptanski^m/ bedzie plugawym/ y w poczetu do nieczystych zdan: Abowiem miesso żywe iesliby tredem bylo nakazone/ nieczyste iest. A iesliby zas zbielato/ y ogarnetaby ona biatosc wssystkiego cztowieka/ ogladago kaptan/ y czystym być osadzi.

Ciato abo skorá/ na ktorey sie wrzod wczynil/ a potym by vleczony zarosl/ tak izby na iego miejscu zostata blizna biata abo przyczernienyszym/ bedzie przywiezion ta kowy cztowiek do kaptana: Ktory gdy wzrzy miejsce tredu onego/ gtebse nizli inne ciato/ y wlosy zbielate/ za plugawego gi zda: bo sie trad zaiat/ na miejscu wrzodowym. Ieslibe wlosy nieodmienily dawney barwy/ a blizna przyciemnieyszym/ ale nie gtebssa nizli okoliczne ciato/ zamknie go przez siedm dni: iesliby sie rozsserzyla/ osadzi go być tredowatym: A iesli stanie na swym miejscu/ blizna iest od wrzodu/ a cztowiek takowy czysty bedzie.

A ciato y skorá ktoraby ogien spalil/ a po wzdrowieniu zostata by blizna biata abo czerwona/ oglada ia kaptan. Iesliby bielssa byla nizli pierwey/ y skorá iey nizsza nizli inne ciato wto to: osadzi go być nieczystym: bo sie inż trad na oney bliznie zaczat. Iesli zeby wlosy barwy pierwszey nieodmienily/ ani blizna nizsza nizli inne ciato/ y znaki tredu niebetyby iasne/ zamknie go przez siedm

dni/ a siodmego gi oglada: Iesliby sie rozsserzyl na skorze trad/ zda gi plugawym/ a iesliby na swym miejscu stala ona biatosc/ nie barzo iasna/ znaczy być blizne od spalenia/ a przeto bedzie oczyszczon/ bo blizna iest od spalenia.

Naz abo niewiasta/ v ktoregoby w gto wie abo w brodzie iat sie być trad/ oglada ie kaptan: Ieslibeysie gtebse bylo ono miejsce nizli inne ciato/ a wlosy z zolciaty y z cien czaty/ wyobcuię ie/ bo maia trad w gto wie abo w brodzie. Ale iesliby wzrzat miejsce nakazenia rowne inemu ciatu/ y wlosy czarne: zamknie ie przez siedm dni/ a siodmego oglada. Iesliby nieprzyroslo tradu a wlosy maia swa barwe/ y miejsce ano inemu ciatu podobne: ogola onego cztowieka/ krom one^o miejsca gdzie sie ona zmaza wkazuje/ y zamkna go przez druga siedm dni: a ieslibe dnia siodmego wzrzy ano stoi rana w swey mierze/ ani gtebssa iest niz inne ciato/ oczyści go/ a zeprawssy odzienie swoje/ czystym bedzie. Ale gdy by po takowym oczyszczeniu/ wyrosła zas planá na skorze/ niebedzie wiecey patrzył iesli wlosy z zolciaty abo nie/ bo inż iawná rzecz ze nie czysty iest. Ale bytaliby planá/ a wlosy przedsie czarne/ niechay wie ze iest cztowiek zdrowy/ a siniele onim niechay powie ze iest czystym.

Naz abo niewiasta/ v ktorey na skorze wkaze sie biatosc/ oglada ie kaptan: iesli obaczy przy ciemnieysza biatosc lsnac sie na skorze/ niechay wie ze nie trad/ ale planá barwy iasney/ a cztowiek a być czystego.

Naz ktoremu z gtowy wlosy laza/ tyly a czysty iest. I iesliby z cztomu wlosy oblaży/ przetyfiaty a czysty iest. Ieslibeysie na tyfienie/ abo na przetyfieniu/ biata abo czerwona barwa sie wkazata/ a kaptan by tho wzrzat/ wyobcuię/ bo bez pochyby tredowaty iest/ ktoremu to na tyfinie wyroslo.

Athetkolwiek tedy bedzie tredowatym/ a oddzielony iest od ludzi wedlug zdania kaptanski^m/ bedzie mial odzienie na sobie rozprote/ gtowenaga/ vsta ssatha zas kryte/ y bedzie wotat zem iest pomazany y nieczysty. Przez wssystek ten czas/ iako bedzie tredowatym y nieczystym/ sam bedzie miekat precz za obozem.

Szata sukienna abo lniána/ ktoraby miata trad na wierzchu/ abo na spodku/ abo skorá/ abo ktorakolwiek rzecz skorzana/ iesliby planá biata abo czerwona byla/ nakazone iest tradem/ y wkaze ia kaptanowi. On ogladawssy/ z chowa ia przez siedm dni/ a siodmego dnia zas ia obezrzy/ wzrzyli ano przyroslo/ trad trwaty iest: osadzi ssate być pomazana/ y kazda rzecz na ktorey by byl nalezion: a przeto bedzie spa-

Leuiticus rzeczone.

loną w ogniu. Jesliby wzrzał iż nieprzyrosło
tredu/ kaze vpiac ono miejsce na ktorim jest
plana/ y zachowa ia zas/ przez druga siedm
dni. Jesliby obaczył ze sie pierwsza barwa
nie przywrocila/ ani przyroslo onego tres-
du/ osadzi byc ssate nieczysta/ y spali w o-
gniu/ przeto ze sie wyrazila plana na niey.
A iesliby po zepraniu bylo ono miejsce tres-
du przyciemniyszim/ oderznie y oddzieli
ie od cale. Jesliby sie potym ukazala tas
plana na inych miejscach/ kthore pierwey
niebety planiste/ znak jest ze to trad tutaj
cy y niestateczny: przetoz tez ma byc spa-
lona. A iesliby przestat/ vpietze ia po wto-
re w wodzie/ y bedzie czysta. To jest vsta-
wa o tredzie na ssacie sukienney abo lnia-
ney/ na wierzchu abo spodku/ y wsselkley
rzeczy skorzaney/ ktoraby miata byc za czy-
sta abo splugawiona/ osadzona.

Cap. 14.

Offiary kthoremi oczyszczano trad tak z ciłowiek
iako z domu abo z ssachy.

Mathe: 8.
Marci. 1.
Luce. 5.
17.

S Mowit Pan do Moizessa/ rze-
knac: Ten jest postepet/ gdy tres-
dowaty ma byc oczyszczony: Przy-
wiada go do kaptana: A wyni-
dzie do nieo z obozu/ y oglada go/ iesli
obaczy ze szedl inz sniego thrad/ roskaze
onemu ktory ma byc oczyszczony/ by offia-
rowal za sie dwa wrobla żywe/ ktore by sie
godzily iesc/ y drzewo Cedrowe/ y iedwa-
biu iasno czyrwonego/ y zizopu. A iedno
z onych wroblow kaze zabic w naczyiniu
glinianym/ nad wodami żywemi: A dru-
giego żywego z drewnem Cedrowym/ y
znicia czyrwonego iedwabiu/ y z zizo-
pem/ omoczy we krwi wrobla zabitego/
ona krowia pokropi siedm kroc onego czto-
wieka ktory sie czyści/ aby byl prawnie oczys-
zczony/ y wypusci wrobla żywe/ aby precz
na pole odleciat.

A gdy ten cztowiek spierze ssachy swoje/
ogoli wssystkie wlosy na swym ciecie/ y omy-
ie sie woda: a tak oczyszczony/ wnidzie do
obozu/ ale tak/ zeby ieszcze przez siedm dni/
nie wssedl do Przybytku swego: a siodmes-
go dnia ogoli glowe swoje/ y brode/ y brwi
y po wssystkim ciecie wlosy/ y omyie po w-
thore ssachy y ciato swoje.

Osmego dnia wezmie dwa baranki nie-
pokalone/ y owce roczna krom plany/ a na
offiare chlebowa/ trzydzieciate czesci od
miary Effi/ biatey maki/ ktora by byla po-
kropiona oleiem/ a osobno oleiu miarka.
A gdy kaptan ktory oczyszcza takiego czto-
wieka/ postawi go/ z onemi rzeczami wssy

stkiemu przed Panem/ we drzwiach Przy-
bytku swiadectwa/ wezmie baranka/ y be-
dziego offiarowal za wystep/ y oleiu one
miarka. Igdy wssystkie rzeczy bedzie offia-
rowal przed Panem/ zabije baranka tedy
wiec bija offiare zupełna/ to jest na miejscu
swietym. Abowiem iako za grzech/ takiez
y za opuszczenie co dobre/ offiara przyslu-
ssa kaptanowi: bo rzecz barzo swieta jest.

A wziewssy kaptan krowie oney offiary/
ktora offiarowana jest za grzech/ poma-
ze koniec prawego vcha/ y wielki palec v
prawey reki y nogi/ onemu ktory sie czyści:
Wezmie tezy oleiu znacznia/ naleie mu
na lewa reke/ y omoczy w tymze oleiu palec
prawey reki/ a pokropi przed Panem siedm
kroc: a co zostanie oleiu wlewey rece/ po-
maze koniec vcha prawe/ y palec wielki v
reki y nogi prawey/ onemu ktory sie czyści
y na krow ktora wylana jest za grzech/ y
na glowe iego. I bedzie sie za nim modlit
Panu/ a uczyni offiare chlebowa za grzech:
Tedy uczyni y zupełna offiare/ y wlozy ia
na oltarz z offiarami Napoinnymi iey/
tedy ciłowiek takowy/ bedzie prawnie o-
czyszczony.

Jesli by tak ubogi byl/ zeby niemogl o-
ffiarowac za grzech tych rzeczy kthore sa
opisane/ tedy wezmie baranka na offiare/
zeby sie zanim modlit kaptan/ y dziesiata
czesc maki biatey pokropionej oleiem/ ku
offiarze chlebowey/ y kuatherke oleiu/ y
dwie synogarllice albo dwoie gotabiat/ ie-
dno za grzech/ a drugie na offiare zupeł-
na: y offiarnie to kaptanowi osmego dnia
oczyszczenia swego v drzwi Przybytku swia-
dectwa przed Panem.

Ktory wziewssy baranka za grzech y ku-
therke oleiu/ y podniesie wssicko pospotu: a za
biwssy baranka/ krowia iego pomaze koniec
vcha prawego/ temu kthory sie czyści/ ta-
kiez y na palce wielkie v reki/ y nogi iego
prawey: A czesc oleiu naleie mu na reke le-
wa/ w ktorym omoczywssy swoy palec pra-
wey reki/ pokropi siedm kroc przed Panem
y dotknie sie konca prawego vcha/ ciowie-
ka one kthory sie czyści/ y wielkich palcow
v reki y nogi prawey/ na miejscu krowie/ kto-
ra wylana jest za grzechy: ostatet oleiu
ktory jest w lewey rece/ wleie na glowe te-
mu kthory sie czyści/ aby vtagat Pana
za: a Synogarllice albo gotabiathe /
bedzie offiarowal/ iedno za grzech/ a dru-
gie za offiare zupełna swemi offiarami
Napoinnymi. To jest offiara tredowatego
ktory niemoze miec wssyckiego dostatkku
ku oczyszczeniu.

Mowit tez Pan do Moizessa y Aaro-
na/ tymi slowy: Gdy inz wnidziecie do zie-
mie Chananeyskiej/ ktora ia wam dam w

Leuiti: 5.
12.

Trzecie kriegi Moysesowe

dzierżawę/ jeśli będzie zarażenie trefu w domu/ poydzie gospodarz którego iesth dom/ opowiadając thó kaptanowi/ y rzecze: Tak mi się zda że iesth nieiała zarażać. Trefowa w domu moim. A on rostaże aby wssycko wyniesiono z domu/ drzewiey niżli wnidzie do niego/ aby opatrzył jeśli jest zarażony trefem/ by niebyły nieczyyste rzeczy wssyckie/ które są w nim. A po tym wnidzie y opatrzy trad domowy: Wzrzyli na ścianach iego iakoby doteczki błęde albo śarawe śkarade/ y gtebffe niżli inie mieśca/ wynidzie z domu/ y chneth zámie nie gi przez siedm dni. A siódmego dnia wroci się zás tam/ y opatrzy: a wzrzyli ano przyrosto trefu/ kaze wylomic kámienie/ na których trad iest/ y wyrzucić z miasthą precz na miejsce nieczyste: a dom wystrobac wnatrz wóto/ y wysypac proch onego śorowania z miasthą/ na miejsce nieczyste/ A kaze inie kámienie wprawić/ na miejsce onych które wybrano/ y innym tynkiem posyntkować dom.

A jeśli po tym odnowieniu/ y prochu wyniesieniu/ y pothyntowaniu nowym/ wssedssy kaptan/ wzrzat ano zás thrad się wrocił/ a na ścianach że są splugawione/ trad iest trwaty/ a dom splugawiony: kóry natychmiast rozbiora/ a kámienie/ drzewo y wssyckie rum/ wyniosa z miasthą/ na miejsce nieczyste. Ktoby wssedł do onego domu gdy był zamkniony/ nieczystym będzie aż do wieczora: Ktoby spał albo iadł co w nim/ spierze odzienie swoje.

Jeśli by kaptan wchodząc do onego domu/ wzrzat że trefu nieprzyrosto na nowym tynkowaniu/ oczyścigo y przywroci mu zdrowie: A przy oczyszczeniu iego/ weźmie dwa wrobla żywe/ drzewo Cedrowe/ y nitkę iedwabiu iasno czerwonego/ y zysop: y zabiwssy iednego ptastką w naczyniu glinianym nad żywymi wodami/ weźmie drzewo Cedrowe/ y zysop/ y nitkę czerwoną y wrobla żywego/ tedy omoczy thó wssyckó we krwi ptastki zabitego/ y w wodach żywych: y pokropi dom siedm kroc/ y oczyści gi tak krewia ptastkowa/ iakó wodami żywymi/ y wroblem żywym/ y drzewem Cedrowym/ y zysopem/ y nitką czerwoną. A gdy już wypuści wrobla żywego/ aby swiesbodnie leciał na pole/ będzie się kaptan modlił za dom/ a tak prawić oczyścion będzie. Ten iest postepok o wsselkim trefzie na ciebie/ na ście/ na domu/ na śliznie/ o wni káacych lissaiach/ o swiatlych y o lissacych się planach/ y o tych ktoré się wrozmaite barwi mienia/ abyście mogli poznać/ kiedy iest rzecz czysta/ a gdy nieczysta.

Cap. 15.

Oczyścianie Meja: Którego nieczystość nasienna ciecie/ y niewiasty która przyrodzone rzeczy cierpi.

Mówił Pan do Moysesá y Aaroná/ temi słowy: Mówcie synom Izraelskim a rzecście im. Mąż z kthorego ciecie nieczystość nasienna/ nieczysty będzie. A na then czas będą rozumieć/ że te wóde ma na się/ gdyby na każdy czas plugawa wilgość przyschła do ciata iego/ a spiektá się: posciel na kthoreby leżał/ y na czym by też siedział/ nieczysta rzecz będzie. Jeśli by kthory ciotowiek dotknął się tożá iego/ spierze odzienie swoje/ a sam omywssy się wodą/ będzie nieczytym aż do wieczora.

Jeśli by siadł tam gdzie on siedział/ spierze odzienie swoje: a omywssy się wodą/ nieczytym będzie aż do wieczora. Ktoby się dotknął ciata iego/ spierze odzienie swoje: a sam omywssy się wodą/ przedśie iednak nieczytym będzie do wieczora. Jeśli by takowy ciotowiek nieczyty/ plunął na czymś tego/ wpiere odzienie swoje on czyty/ a omywssy się wodą/ nieczytym będzie aż do wieczora. Podkład na którymby siedział/ y co by tylko pod takowym ciotowiem nieczytym było/ nieczyte będzie aż do wieczora. Ten kthoby takowe rzeczy niośł/ spierze odzienie swoje/ a sam się wodą dmye/ przedśie nieczytym będzie aż do wieczora. Wsselki kthoby się ten nieczyty dotknął/ nieumywssy przed tym ręk/ spierze odzienie swoje/ a sam omywssy się wodą/ nieczytym będzie aż do wieczora. Naczymie gliniane kthoregoby się dotknął/ będzie stuczon: A drzewiane/ wptocza y wymyia wodą.

Jeśli będzie wzdrowiony/ then kthory takowa niemoc cierpi/ naliczy siedm dni po oczyszczeniu swoim/ y omye wssyckó ciato y odzienie swoje w wodach żywych/ tedy będzie czyty. A o siódmego dnia/ weźmie dwie Synogarlice/ abo dwoie Gotabiat/ y przydzie przed obliczność Pánska do drzwi Przybytku świadectwa/ y da je káptanowi: Który offiárnie iedno za grzech/ a drugie offiára zupełna: y będzie się za nim modlił przed Pánem/ aby był oczyszczony/ od they niemocy swojej. Miesieczná kthoryby miał sprawę z niewiastá/ omye wssyckó ciato swoje wodą/ a nieczytym będzie aż do wieczora. Száte y kóśuch ktoré będzie wten czas miał/ ochedoz y wodą/ a będzie nieczyte odzienie ono aż do wieczora. Niewiastá z kthora ma sprawę/ omye się wodą/ a nieczytym będzie aż do wieczora.

Niewiastá która na nowie kriejca cierpi przyrodzone rzeczy/ przez siedm dni będzie odłaczoná: Káżdy kto się z nią dotknie/

nieczytym

Leuiti: 6
12.

Leuiticus rzezone.

Leuiti: 18.

Mathe: 9.

nieczystym będzie aż do wieczora. I tho miejsce/ gdzie siedzie albo sie potoży wtey swoiey niemocy/ będzie splugawiono. A to by sie dotknat tożá iey/ spierze odzienie swoie/ a sam omywssy sie woda/ nieczystym będzie aż do wieczora. Wsselka rzecz ná kto- reby siadł/ kto by sie iey dotknat/ spierze odzienie swoie/ a sam omyty woda/ będzie nieczysty aż do wieczora. Jesliby miał snta męszczyzna spráwe ná ten czas gdyby cier- piatá przyrodzone rzeczy/ plugawym be- dzie przez siedm dni/ y wssystká pościel ná ktoreby spat/ będzie splugawioná. Nie- wiastá kthorá cierpi swa te choroby dłużej niżli czas náznáczony iest/ albo kthorey po rzeczy przyrodzoney nie przestawa krew plynac/ do kad to będzie cierpiatá/ nieczys- ta będzie/ rownie iáko czasu przyrodzo- ney niemocy. Wsselka pościel ná ktoreby spatá/ albo ná czymby iedno siedziatá/ plu- gawioná będzie. A kthokolwiekby sie iey dothknat/ spierze odzienie swoie/ a sam omythy woda/ nieczystym będzie aż do wieczora.

Jesliże sie zastáwi/ y przestanie byc ná nie rzecz przyrodzona/ náliczy siedm dni po wzdrowieniu swym/ a osinego/ będzie ofiarowac zá sie káptanowi/ dwie Syno gárlice albo dwoie Gotabiat / do drzwi Przybytku świadectwa: kthory uczyni ie- dno zá grzech/ a drugie offiáre zupełná/ y będzie zá nie prosił przed Pánem/ y zá nie- moc nieczystosci iey.

Przeto będziecie uczyc syny Isráelskie/ aby sie wiárowáli wsselkiey plugawosci/ aby niepomarli w smrodziech swoich/ gdyz by splugawili Przybytek moy kthory iest między nimi. Tá będzie spráwa okolo tego kthory cierpi takowa niemoc/ y kthory sie plugawi spráwa zniwiastá/ y okolo nie- wiasty ná kthorá przychodzi przyrodzone rzeczy/ albo kthorá wstawicnie cierpi krow- thok/ y cztowiek kthoryby spat stákowa.

Cap. 16.

Kiedy albo iáko káptan miał wchodit do Swia- tnice/ y oczyścić iá z Przybytkiem y z Oltarzem/ y iáko miał Kozlá żywego offiarowac.

Leuiti: 10.

Exodi: 40.

3. Reg: 8.

Mowit Pan do Moizeffa / po- smierci onych dwu synow Aaro- nowych/ ktorzy offiaruiac ogien cudzy/ zabici sa: A przykazat mu/ mowiac: Now do Aarona bráthá two- iego/ aby nie ná kazdy czas wchadzał do Swiatynice / kthorá iesth z one sbrone zaslony/ przed Vbtágnia/ kthorá przykry- waia Arche/ by nie umárt. Abowiem w o- btohu sie wkaże nad Vbtágnia/ A cz pier

wey tho uczyni. Cielcá zá grzech/ a bárána zupełná ofiára/ będzie ofiarowat. Oblecze sie w suknie lniána/ spodnice też wdziete ná tóno swoie: opásse sie pásem lniánym/ a czapke lniána wtoży ná głowé: Abowiem tho odzienie swiete iest: wktóre wssystko sie oblecze/ gdy pierwey ciáto swe omyie. Przyimie też od wssystkiego gminu synow Isráelskich/ dwa kozly zá grzech/ y iedne- go bárána ná offiáre zupełná.

Agdyz będzie offiarowat cielcá/ y mo- dlic sie będzie zá sie y zá dom swoy/ postá- wi dwu kozlu przed Pánem we drzwiách Przybytku świadectwa: púsciwssy ná o- budwu los/ kthory sie smich má dostac pá- nu/ a kthory má byc wypuszczon: A ná kto- rego padnie los Páński/ będziego offiáro- wat zá grzech: Drugiego lepat kozlá kto- rego máia wypuscic/ postawi żywe przed Pánem/ by uczynit modlitwe nad nim/ a wypuscit go ná puszcza. Tho rzadnie wy- pełniwssy/ będzie offiarowat cielcá / a modlac sie sam zá sie y zá dom swoy/ zá- bije go.

I wstawssy Turybularz/ wegla z ota- rza weń náktádzie/ a náktádssy reka won- nego kádzidla iuz ná to spráwionego/ wni- dzie zá zastóné do Swiatynice: aby tak ná- ktádssy kádzidla w turybularz/ bym kádzi- dla onego okryt Vbtágnia/ kthorá iesth nad Archá/ a takby nieumárt: I wezmie krowie cielcowey/ a omoczywssy pálec/ po- kropi siedm kroc/ przeciwko Vbtágnia ná- wschod stónicá.

A gdy zabije kozlá zá grzech ludzki/ w- niesie krow iego zá zastóné/ iáko iest opisa- no o krowi cielcowey/ aby nie kropit prze- ciwko Vbtágniey/ a oczyści Swiatynia od nieczystosci synow Isráelskich/ y od prze- stępowania y wssystkich grzechow ich Tymże sposobem uczyni w Przybytku swia- dectwa/ kthory postawiony iest między ni- mi/ w posrzedku przybytkow nieczystych ych.

Żadny cztowiek niechay nie będzie w Przybytku kiedy Biskup będzie wchodzit do Swiatynice/ aby sie modlit sam zá sie/ y zá dom swoy/ y zá wssystek zbor Isráel- ski/ tak dlugo ażby zaś wyszedl z Przybyt- ku. Agdy wynidzie do oltarza kthory iesth przed Pánem/ niechay sie modli sam zá sie a wstawssy krow Cielcowa y kozlá/ wy- leie ná rogi oltarzowe wkoto: y pokro- pi pálczem siedm kroc/ a tak oczyści y po- swieci gi/ od nieczystosci synow Isráelskich. Gdy iuz tak oczyści Swiatynicé/ y Przyby- tek/ y Oltarz/ tedy niechay offiarnie Ko- zlá żywego/ a wtożywssy obiedwie rece ná głowé iego/ niech sie spowiada wssystkich nieprawosci wssch synow Isráelskich/ y

Hebre: 9.

Leuiti: 3.

Trzecie kriegi Moizeffowe

wszystkich win y grzechow ich/ za kthore modlae sie nad głowa iego/ wypusci go na puszcza przez cztowiek na tho narzaszonego. A gdy inż poniesie na sobie kthor ziet wssytkie nieprawosci ich do ziemie pustey/ y gdy go inż wypuszcza na puszcza/ wrocisze Aaron do Przybytku swiadcetwa/ a zewloksy odzienie w kthore sie byl oblokt gdy wchodzil do Swietnice/ y zosstawiwssy ie tham/ zmyie ciato swoje na miejscu swietym/ y oblecze sie w odzienie swoje: A wyszedssy bedzie offiarowat za penna offiare swoje y pospolstwa/ y bedzie sie modlit thak sam za sie iako za wssytek lud: A tlustosc kthora offiarowano za grzechy/ spali na oltarzu. On lepak kthory wypusci kozla wolnego/ omyie ciato swe woda a ssaty spierze/ thoz dopiro wnidzie do Obozu.

Ezec: 43.

A cztelca y kozla onego kthorych pobito za grzechy/ y kthorych krew wniesiono do Swietnice aby sie oczyszczenie doskonale stalo/ wyniosa precz z obozu/ y spala ogniem/ y mieso y skore/ y gnoy ich. A kthor kolwiek ich bedzie palil/ omyie ciato y ssaty swoje/ thoz dopiero wnidzie do obozu. I bedzie to chowac za prawo wieczne.

Leuiti: 23.

Miesiac siodmego/ a dziesiatego dnia tegoz kriezyci bedziecie martwic dusse wasse/ zadney sprawy niebedziecie czynic/ tak domorodak iako ten kthory miedzy wami iest wgoscinie. Wten dzien bedzie was oczyszczał (kaptan) od wssytkich grzechow waszych/ y przed Panem staniecie czystymi: Abowiem Sobbotha odpoczynienia dzien iest/ a bedziecie trapić dusse wasse/ * nabozenstwem wiecznym.

*
wstawa
wieczna.

A bedzie was oczyszczał Kaptan kthory by byl pomazany/ a kthorego rece sa poswiecone/ aby kaptanski wrzad sprawowat mia sto oyci swego: I oblecze sie w ssate lnianna/ a w odzienie swiete/ y oczysci swietnice/ y Przybytek swiadcetwa/ y Oltarz/ y Kaptani/ y wssytek lud. A bedziecie to chowac za prawo wiekiste/ abyście sie modlili za syny Israelskie/ y za wssytkie grzechy ich/ ras wrok. Wezynil tak Moizeff iako mu przykazal Pan.

Exodi: 30.
Hebr: 9.

Cap. 17.

Nigdy sie jedno w drzwi Przybytkowych ma byc offiarowano/ a krew y zdechliny sakazano.

Mowil Pan do Moizeffa/ rzes knac: Now Aaronowi y synom iego/ y wssytkim synom Israelskim/ thymi stowy: Przykazal wam Pan tak mowiac/ kazdy cztowiek z domu Israelskiego/ zabiliby wotu/ owce/

albo kozie/ w obozie albo gdzie indzie kromia obozu/ a nie offiarowalby do drzwi Przybytkowych offiary Panu/ winien bedzie rozlania krowie: nieinaczey iedno iako kiedyby krew przelat/ tak zginie z posrodku ludu swojego.

A przetoż synowie Israelscy offiary swoje/ kthore bja na polu/ offiarowac maia kaptanowi/ aby byly poswiecone Panu/ w drzwi Przybytku swiadcetwa/ a niechay ie offiarua Panu offiary spokojne. I wyleie kaptan krew na oltarz Panski/ w drzwi Przybytku swiadcetwa/ y spali tlustosc ku wonicy Panu barzo przyiemney: A za dnym obczyaiem inż wiecey niebeda offiarowac offiar swoich czartom/ sktoremu sie scudzotozili. Beda tho mieli prawo wieczne y potomkowie ich. I rzeczesz tez do nich: cztowiek z domu Israelskiego/ y gosk kthoryby miedzy nimi mieskat/ kthoryby offiarowat zupelna albo iaka kolwiek inssa offiare/ nieprzymiodssy iey pierwey ku drzwiom Przybytkowym/ aby ia tam bylo offiarowano Panu zaginie z ludu swojego.

Leuiti: 7

Kazdy cztowiek z domu Israelskiego/ badz tez gosk albo przychodzien/ kthory by obywat miedzy nimi/ iesliże bedzie pozylwal krew/ zastawie twarz swa przeciwko niemu/ a wygtadze go z ludu mego/ Abowiem dussa zwierzeca/ wekwi iesth: a ia dalem wam krew/ abyście niea oczyszczali dusse wasse na oltarzu/ a zeby krew byla dla oczyszczenia grzechu wsselkiey dusse. A przetożem rzekt synom Israelskim: Zadny cztowiek zwas niebedzie pozylwal krew/ ani gosk kthoryby miedzy wami mieskat.

Kthor kolwiekby cztowiek/ badz z synow Israelskich/ badz tez z przychodniow kthoryby miedzy wami mieskat/ myslstwem swym albo ciezbą iat zwierza albo pthaka stusnych ku potarmu/ niechay wypusci krew z niego/ a zasspie ia ziemia: Bo dussa zaiste wsselkiego zwierzecia iesth we kwi. A wthen sposob rzektem synom Israelskim/ krew wsselkiego zwierzecia niebedziecie iesc/ bo dussa zwierzeca we kwi iest: A kthor kolwiek by ia iadt/ zginie. Cztowiek kthoryby iadt zdechline/ albo co zwierz vdu sil/ tak zdomakow iako thez z przychodniow/ spierze odzienie swoje/ y sam siebie woda omyie/ a splugawiony bedzie az do wieczora: a tak tym porzadkiem czyst bedzie. Iesliże nie spierze odzienia swego/ a ni ciata omyie/ poniesie grzech swoy.

Cap. 18.

Schopnie Malicnstwa nieprzystoynego/ y rozmaite plugawosci cielesne.

Mowil

Leuiticus rżeczone.

Ezec: 18.

Roma: 10.

Galat: 3.

Gene: 19.

Ezec: 22.

1. Cori: 5.

Deute: 22.

27.

Deute: 27.

2. Reg: 13.

Leuiti: 20.

Gene: 38.

Deute: 27.

Deute: 25.

Math: 14.

Gene: 29.

Gene: 19.

Leuiti: 15.

Ezech: 22.

2. Reg: 11.

Leuiti: 20.

Roma: 1.

Deute: 27.

Mowil Pan do Moizeffa/ rze-
kac: mow synom Izraelskim/
a powiedz im/ Ja jestem Pan
Bog was: Nie bedziecie sie
sprawiac/ wedlug obyczajow ziemie Egy-
ptskiej wktoreiscie mieskali: ani wedlug
obyczajow ziemie Chananeyskiej/ do ktorey
was mam doprowadzic/ y wedlug ystaw
y zwyczajow ich niebedziecie chodzic. Be-
dziecie czynic sady moie/ przykazania mo-
ie bedziecie zachowywac/ y chodzic wnich.
Ja Pan Bog was. Przysrzegaycie pilnie
praw y sadow moich/ ktore czlowiek pet-
niac/ zim bedzie wnich. Ja Pan Bog was.
Zadny czlowiek/ do niewiasty ktora mu
blisko iest we krwi nieprzystepuy/ aby mial
odkryc sromothę iey. Ja Pan. Lona oycā
twoiego/ tudziey y matki twoiey/ nie od-
kryesz. Matka twoia iest/ nie odkryesz sro-
moty iey. Sromothy żony oycā twoiego/
nie odkryesz: Bo iest sromotā oycā twoie-
go. Lona siostry twoiey od oycā/ abo od
matki/ chodz domā abo indzie sie rodziła/
nie odkryesz. Lona corki synā twoiego abo
wnuczki z corki twoiey nie odkryesz: Bo
sromotā twoia iest. Lona corki oycā two-
iego żony/ ktora porodziła oycu twoiemu/
y iest siostrā twoia/ nie odkryesz. Sromoty
siostry oycā twoiego nie odkryesz/ bo ciāto
iest oycā twoiego. Lona siostry matki
twoiey nie obnāyż/ przetho yż ciāto iesth
matki twoiey.
Lona sryia twoiego nie obnāyż/ ani
przystapiż do żony iego/ ktora tobie iest
bliska przyaciolkā. Lona niewiastki two-
iey nie odkryesz/ bo żonā synā twego iesth:
ani odkryesz sromoty iey. Żony takież brā-
tā twoiego żadny niebierz. Lona żony brā-
tā twoiego nie odkryesz/ bo sromotā brā-
tā twego iest. Lona żony twoiey y corki iey
nie obnāyż. Córke synā iey/ y córke corki
iey nie weśmiesz/ byś mial odkryc sromote
iey. Bo ciāto iey sa/ a takowe z iecie/ hānie-
bne iest. Siostry żony twoiey nie uczyniż
sobie ku sromotney sprawie/ ani odkryesz
skāradosci iey/ po ki onā żywā.
Do niewiasty ktora cierpi przyrodzone
rzeczy nieprzystepuy/ ani obnāyż plugā-
wości iey. Żonā bliźniego twego niepo-
pełniay cudzołóstwā/ ani sie plugaw snia.
Z plemienia twego niedaś aby ktcho mial
offiarowac Bātwānowi Moloch/ ani
splugawiz tym imienia Boga thwoie-
go/ Ja Pan. Māż mężczyzna niebedzie
grzeszył/ bo tho iest plugawość przekleta.
Żadnym zwierzęciem niebedziesz sie mie-
szal/ ani sie nim splugawiz. Niewiastā nie
bedzie miec sprawy zbydłciem: Bo to iest
hāniebna złość.
Nie plugawcie sie temi wssystkimi rze-

czami/ ktoremi sie splugawili wssystcy po-
gani/ ktore ia wygtādze przed obliczno-
scia wāssa/ y ktoremi splugawiona iestzie
mia: a ia sie pomścze nad ich smrodliwemi
grzechy/ a wygtādzi ie z siebie ziemiā nā
ktorey mieskaia. Pilnie strzeście przyka-
zania y sadow moich/ abyście nie nieczy-
nili ze wssystkich tych plugawości/ thāk
domacy iako y gość ktchory mieska v was.
Abowiem te wssystkie przeklete złości spa-
chali pogani ktchory mieskali w ziemi/ a
byli przed wami/ y splugawili ia. Przetho
pātrście thego by lepał y was takież nie-
wygtādził ziemiā/ gdybyście takowe rze-
czy czynili/ iako wygtādził pogāny kto-
rzy byli przed wami. Wsselki czlowiek kto-
ryby uczynił iakā niecznotę stych/ zāginie z
pośrodku ludu swego. Strześcieś rosta-
zania moiego/ nieczynicie tego co czynili ci
ktchory byli przed wami/ ani sie plugawcie
takowemi rzeczami: Ja Pan Bog was.

Cap. 19.

Nadki a przykazania rozmaite ktchore sie setagāta
do sadow y ku dobremu obyczajom.

Mowil Pan do Moizeffa/ rze-
kac: Mow do wssystkie^o zbonu
synow Izraelskich/ a powiedz
im: Bāccie święci/ Bo ia Pan
Bog was iestem święty. Jeden każdy boy
sie oycā y matki swoiey. Sobboth moich
przysrzegaycie pilnie: Ja Pan Bog was.
Nie wdawaycie sie ku Bātwānom/ ani
sobie czynicie Bogow lanych: Jāciem iest
Pan Bog was.

Kiedy kolwiek bedziecie offiarowac
offiare społoyne Pānu/ aby sie zlitowal
nad wami: thegoś dnia ktchorego bedzie
offiarowanā/ bedziecie ia iesc y drugiego
dnia: ale co inż do trzeciego dnia zostānie/
tho ogniem spalić. Jesli by ktcho iadł co
zniey po dwu dniu/ przeklethym bedzie/ a
niemitosci przeciw Bogu winien/ y po-
niesie nā sobie grzech swoy. Bo rzecz Pānu
święta splugawil/ y zāginie takowy cżlo-
wiek z ludu swego.

Kiedy bedziesz żat zboże nā rolach two-
ich/ nieprzyczniess do samey ziemi: ani be-
dziesz zbieral kłosow ktore sie vtrzasly: ta-
kież y nā winicy twoiey gron y iāgod ktore
vpādna/ niepozbierez: Ale zostāwiz v-
bogiem y ludziom podrożnym/ aby sobie
zbieraly: Ja Pan Bog was.

Niebedziecie krāsc/ ani też nieprawdy
mowic: ani ieden każdy bliźniego swego
podchodzyc. Nie bedziesz krzywo przysie-
gal przez imie moie/ ani splugawiz imie-
niā Boga twego: Ja Pan.

Leuiti: 12.

20.

1. Petri: 1.

Leuiti: 7.

Leuiti: 23.

Deute: 24.

Exodi: 20.

Math: 5.

Trzecie kriegi Moysesowe

Deute: 24.
Tob: 4.
Deute: 27.

Nie bedziesz potwarzy kładi na bliźnego twego/ ani go gwałtownie wciśkać będziesz: Nie bedziesz przy sobie trzymat zapłaty robotnika twego/ do jutra.

Nie bedziesz łaiat głuchemu/ ani przed ślepym położył czymby sie mogł obziąć: Ale sie bedziesz bał Pana Boga twoiego: Bo ja jestem Pan.

Deute: 27.

Nie bedziesz czynił co nieprawego. iest/ ani bedziesz sadził niesprawiedliwie: Nie miej baczności na wbojstwo/ ani części osoby bogatego: ale sadz bliźniego twego sprawiedliwie. Nie bedziesz oskarżaczem ani poduszczaczem między ludźmi. Nie bedziesz stał o gąrio bliźniemu twemu/ aby krew jego była wylana: Ja Pan. Nie bedziesz miał wniemawieści brata twoiego w sercu twoim/ alego iawnie z karz/ abyś niemiał grzechu na sobie dla niego.

Eccle: 10.
Math: 18.
Mathe: 5.

Nie szukay iakoby sie pomścić/ ani pamietać na krzywdę kthoras wziat od mieścjanow twoich: Przyiaciela twego będziesz iako sam siebie miłowat: Ja Pan: Przykazania mego pilnie strzeście.

Mathe: 22.
Roma: 13.
Gene: 36.

Nie dopuścisz bydleciu twemu/ aby sie schodziło z bydłem inego a roznego rodzaju: Koley twoiey nie osieiesz rozmaitym nasieniem: Szaty kthora wtkana ze dwu rzeczy/ nie obleczesz na sie.

Deute: 22.

*
Zasłubio
na.

Jeśliżby cztowiek miał sprawę zbiata głowa/ kthoraby była służebnica badz by też* słachcianka/ ale ani zapłata odkupiona/ ani wolności dārowana: obudwu starza ale nie straca/ bo nie była wolna: A za grzech swoy bedzie offiarowat Panu ku drzwiam przybytku świadectwa/ bārānā: a bedzie sie kaptan modlit zań y za grzech iego przed Panem / y bedzie mu miłosćiw a grzechu odpuśczenie weźmie.

Hebre: 10.

Gdy wnidziecie do ziemie / a bedziecie wniey ściępieć drzewa owocne/ obrzeżecie pierwsze owoce z nich: Jąbłka kthore wrodza/ nieczyste beda/ ani ich bedziecie iść: Ale czwartego roku/ wssysthet owoc ich bedzie poświęcon chwalebny Panu: A piątego roku bedziecie iść owoce/ pozbiera wssy iąbłka kthore sie z rodza: Ja Pan Bog was.

Leuiti: 3.
G 17.
Deute: 18.

Nie bedziecie iść mięsa ze krwi: Nie bedziecie / Wiedob / Wrozek / sbroić / ani bedziecie we sny wierzyć: Wtośow wassych wokut sbrzyc / a brody golić nie bedziecie: Wład umartym nie bedziecie rzezać ciała waszego / ani iakiego znaku abo piatna sobie czynić: Ja Pan. Corci twoiey niewydać na nierządność/ aby sie ziemia niesplugawila a nie była pełna grzechu nieczystego: Swiath moich strzeście/ a Swiethnice sie moiey boycie: Ja Pan.

Leuiti: 21.
Nume: 6.
Deute: 14.
Ezec: 44.

Nie chodźcie do Czarnokriężników/ ani sie o czym pytaycie od Wieszczkow/ abyście sie przez nie niesplugawili: Ja Pan Bog was. Przed cztowiekiem siedziwym powstań/ a części osoby starego/ a boycie Pana Boga twoiego: Ja jestem Pan. Bedzieli mieśkat między wami cudzoziemiec w ziemie waszej/ niezamiataycie mu tym oczu: ale miycie go sobie iako iednego syna they ziemie: y bedziecie go miłowac/ iako sami siebie/ boście y wy takies byli przychodnie w ziemi Egypckiej: Ja Pan Bog was.

1. Reg: 28.

Ec-le: 8.
1. Timo: 5.

Exodi: 22.

Nie czynicie nic nieprawego w Sadzie/ w tołciu/ w wazeniu / w pomierzaniu. Szale niech beda sprawiedliwe/ y iednaste a rowne gwichti/ sprawiedliwy korzec/ y sprawiedliwe muschy albo kwarty. Ja Pan Bog was/ kthorym was wywiodł z ziemie Egypckiej. Strzeście wssiego przykazania moiego/ y wssystkich ssadow moich/ a czynicie ie. Ja Pan.

Deute: 25.
Ezec: 45.

Cap. 20.

Et kthory offiaria Bātwanom splementa swego/ kthory cjarownikow abo wrozek sie doklādāta/ kthory rodzicom iāia/ y bydlety mienicze sprawy miewāia/ mātā byc śmiercia strāceni.

Mówił Pan do Moysesza/ rze: Enac: Powiedz tak synom Isrāelskim/ Cztowiek badz z synow Isrāelskich/ badz z cudzoziemcow kthory mieśkata między wami/ iesliby kthory offiarowat z plemienia swego syna abo dzieweczkę Bātwanowi Moloch/ smiercia niechay zgynie: Ludzie oney ziemie wāmionuia go. A ia postawie oblicze moje przeciwko iemu/ a wytnę gi ze szrodku ludu mego/ przeto że dat z plemienia swego Bātwanowi Moloch/ a że splugawit Przybytek moy swiety/ a imieniu memu swiete mu lekkość uczynił. Jeśliżby lud oney ziemie te° za niedbat/ a lekce sobie tho przykazanie moje wazyl/ tak żeby wypuścić cztowieka te° kthory ofiarowat z plemienia swego Bātwanowi Moloch/ a niechciałby go stracić: Zastawie thwarz swa przeciwko cztowiekowi onemu/ y przeciw krewnym iego/ a wygładze y iego y wssystkie kthory przyzwalałi iemu/ aby cudzołostwo popelnit do Bātwanā Moloch/ ze szrodku ludu swego.

Leuiti: 18.
Psal: 105.

Cztowiek kthoryby sie wdat do Czarnokriężników y wrozek a wieszczkow/ a splugawit by sie nimi: Postawie twarz moje przeciwko niemu/ a wygładze go z posrzedku ludu moiego. Poswiacaycie sie stańcie sie swiety mi/ Bo ia Pan Bog was iestem Swiety. Strzeście przykazania moiego/

Leuiti: 19.
Nume: 11.
Iosue: 3.

y czynicie

Leuiticus rzezone.

y czynicie ie: Jaciem Pan kthory was po-
swiacam.

Exodi. 21.
Proue: 20.
Mathe: 15.
Marci. 7.
Ioan: 8.
Deute: 22.

Kthoryby obywat z macocha swoia/ a

Leuiti: 18.
Deute: 27.

odkryty by fromothe oycy swoiego/ niechay

Leuiti: 18.

oboie smiercia vmrze/ krew ich niechay be-

Leuiti: 18.

dzie na nie: Jesliby kto spal z niewiastka

Leuiti: 18.
Deute: 27.

swoia/ oboie niechay vmrze/ bo haniebna

Leuiti: 18.
Deute: 27.

zlosc zbroili/ krew ich niechay bedzie na

Leuiti: 18.

nich: Kthoryby obywat z macocha swoia/ a

Leuiti: 18.

odkryty by fromothe oycy swoiego/ niechay

Leuiti: 18.

oboie smiercia vmrze/ krew ich niechay be-

Deute: 25.
Math: 14.

dzie na nie: Jesliby kto spal z niewiastka

Deute: 9.

swoia/ oboie niechay vmrze/ bo haniebna

Deute: 9.

zlosc zbroili/ krew ich niechay bedzie na

nie takowa ktora oplywa mlekiem y mio-
dem: Ja Pan Bog was/ ktorym odtaczyl
sobie was/ od inych narodow. Przetho y
wy tez odtaczcie bydle czyste od nieczyste-
go/ y ptasthwo czyste od nieczystego: aby-
scie niesplugawili dusz waszych w bydle y
w ptakach/ y we wssiem co sie russa na zie-
mi/ y w tych ktorem wam pokazal byc nie-
czyste. Bedziecie mi swietymi/ Bo ia tes-
tem Pan Swietchy/ a odtaczylem was
od inych ludzi/ abyście byli moi.

Leuiti: 11.
Deuter: 10.

Maż albo niewiasta/ ktorzyby mieli du-
cha czarnokreskiego albo wieszczygo/ smer-
cia niechay zeyda z swiaty/ w kamioniu
ich: a krew ich niech bedzie na nich.

Deute: 18.
I. Reg: 28.

Cap. 21.

Ma ktorych pogrzebiech mogli kaptani bywac/ a
iakiowe zony poymowac/ ktorzy sie niegodzili na ka-
planstwo/ y o corce kaplanskiey gdy by wystapila.

Kzett thez Pan do Moizesa /
Mow do kaptanow synow Za-
ronowych/ a powiedz im/ Ka-
plan niech sie nie plugawi umie-
raniem mieszcjanow swoich/ iedno tylko w
krewnych swoich a barzo bliskich: iako iest
Ociec/ Matka/ Syn y Corka/ Brath thez
y siostra Panna/ kthora niebyta wydana
za maz: Ale ani od Kriazecia ludu swego
vmartego splugawi sie: Ani beda golie gto-
wy/ ani brody/ ani na ciele swoim iakiego
rzezania uczynia: Swietem beda Bogu
swoiemu/ a nie pomaza imienia iego: Abo
wiem zapal Panski/ y chleby poswiecone
offiaruia Bogu swemu/ a przetho swiete
mi beda.

Ezec: 44.

Koby y niecney niewiasty nie poymie
sobie za zone/ ani takowey kthora maz iey
stusnie porzucit: Bo poswiecony iesth
Bogu swoiemu/ y chleby poswiecone of-
fiaruie iemu: Przetho kaptan badz swie-
thy/ Bo y ia swiety iestem Pan/ ktory po-
swiacam was: Kaptanowa corka bedzie-
li dosta y doznana w nierządności/ a zelzy
ialiby imie oycy swoe/ żywo bedzie spalona.

Leuiti: 19.
Nume: 6.
Ezec: 44.

Biskup/ to iest kaptan nawietssy miedzy
bracia swoia/ kthoremu na glowe wylan
iest oley pomazowania/ y ktorego rece na
kaptanstwo poswiecone sa/ a obleczon iest
w odzienie swiete/ then glowy swoiey nie
odkrye/ ssary na sobie nie starga/ y do za-
dne vmarte nikati wnidzie: J oycem
waszym albo matka vmartymi/ nie bedzie
sie plugawil/ ani wynidzie Swiatnic/ aby
nie splugawil Swiatnice Panskiey/ Bo
oleiem swietego pomazania Boga swo-
iego/ pomazany iest: Ja Pan.

Ofec. 1.
I. Thim: 2.

Panne sobie za matzonke wezmie: Ale

Luce. 9.

Trzecie kriegi Moizeffowe

Ezec: 44.
Malac: 2.

2. Reg: 5.

wdowy/ y rozwiedzione/ y plugawey a nie
uczciwey niewiasty/ nie poymie: Ale pan-
ne z ludu swiego/ aby nie zmiessat plemie-
nia rodzaui swego: z pospolitym ludem
swoim: Bo ia jestem Pan ktory go Swie-
tym czynie.

I mowil Pan do Moizeffa temi slowy:
Mow do Alaroná: Czlowiek z plemienia
twego w rodzie twoim/ ktorzykolwiek
miał pláne albo iaka wade na cieie swoim/
nie bedzie offiarowat chlebow swieconych
Bogu swemu/ ani przystapi ku sluzbie
iego: Byliby slepy/ albo chromy/ albo by
miał nos maly albo wielki albo krzywy/ be-
dzieli miał złamana noge albo reke/ bedzie
li garbaty/ albo plynacych oczu/ albo by mu
bilmem oko zaslo/ iesliby chez wstawi-
czy swierzb miał/ albo lisáie/ albo byt
przepukty.

Wsselti ktorzyby miał iaka zmaze z
plemienia Alaroná kaptana/ nie przystapi
offiarowac offiary Panu/ ani chlebow po-
swieconych Bogu swemu. Przedsie ied-
nak bedzie pozylwat chlebow ktore bywáia
offiarowane w Swiatnicy/ iedno tylko/
aby niewchodzil za zaslonę/ ani przystepo-
wat do oltarza ktory zmaze iaka ma/ aby
niesplugawil Swiatnice moiey: Ja Pan
ktory ich poswiecam. Mowil tedy Moi-
zeff do Alaroná/ y do synow iego/ y do wssy-
skiego ludu Israelskiego/ wssystko co mu
byl iedno Pan poruczył.

Cap. 22.

Atory by sie mieli wściagac od tych rzeczy ktore
sa Panu Bogu poswiecone/ a ktore rzeczy mialiby
offiarowac.

N Anpotym mowil do Moizeffa/
rzekac: Mow do Alaroná y do
synow iego/ aby sie strzegli tych
rzeczy ktore poswiecone sa od
synow Israelskich/ aby nieczynili przyga-
ny imieniu memu/ w tych rzeczach ktore
sa mnie poswiecone y offiarowane: Ja
Pan. Mow do nich y do potomkow ich:
Wsselti czlowiek z rodu waszego/ ktorzy
by przystapil do tych rzeczy ktore mnie po-
swiecono/ y ktore offiarowali synowie I-
sraelsci Panu/ a byt by na then czas nieczy-
stym/ zginie przed Panem Bogiem: Ja ie-
stem Pan.

Leuiti: 15.

Jesliby ktory czlowiek z plemienia Ala-
ronowego: byl tredowaty/ albo zeby cier-
piat plynienie nasienia/ tedi niebedzie tych
rzeczy pozylwat ktore mi sa poswieco-
ne/ dokad by niewyzdrowial: Ktory kol-
wiek sie dotknie czego nieczystego okoto u-
marłego/ albo tego ktoryby na sie miał pty-

nienie nasienne/ albo czotgajacey sie rzeczy
a na koniec czegokolwiek nieczystego czego
sie dotknac jest plugawo/ nieczystym bedzie
az do wieczora/ y niebedzie iadt tych rze-
czy ktore mnie poswiecono: Ale gdy zmyje
woda ciato swoje/ a stonec zaidzie/ thak
oczyszciony/ dopiro bedzie pozylwat swie-
conego: Bo pokarm iego jest: Zadney zde-
chliny ani co swierz zadusił/ niebeda po-
zylwat/ anisie nimi splugawia: Ja iesthem
Pan. Niechay strzega przykazania mych/
chcali niemiec grzechu na sobie/ ani pom-
rzec w Swiatnicy/ gdyby ia splugawili:
Ja Pan ktorzy ie poswiecam. Zaden cu-
dzosiemiec nie bedzie iadt swieconego/ a-
ni komornik kaptanski albo naieownik: Ale
ktore sobie kaptan kupi/ y sluga ktoryby
w niego w domu wrodzil sie y zrosl/ ci swie-
cone moga iesc: Jesli corka kaptanska po-
mie sobie ledá kogo z ludu pospolitwego:
swieconego Panskiego y pierwowcin nie be-
dzie iadta. A iesliby bedac wdowa albo od-
meza wzgardzona/ a krom dziatek wro-
cila sie do domu oycá swiego: iako bedac
panna iadala/ tak na ten czas bedzie ia-
dac swiecone w domu oycá swiego.

Exodi: 22.
Ezec: 44.

Wsselti cudzosiemiec nie bedzie mogł
pozylwat swieconego Panu: Jesliby kto
prze niewiadomosc iadt rzecz Panu swie-
cona/ przyda piata czesc ktemu co by stalo
za to co ziadt/ y da kaptanowi do Swia-
tnice. Nie beda gwalcic swieconego sy-
now Israelskich/ ktore offiarnia Panu:
by lepak nie byli karani za grzech swoy kto-
rym wystapili/ gdzieby poswiecone rzeczy
iedli: Ja Pan ktory ie poswiecam.

Mowil tez Pan do Moizeffa/ temi slo-
wy: Mow Alaronowi/ y synom iego/ y
wssim synom Israelskim/ a rzecz im: Czo-
wiek badz z ludu Israelskiego/ badz z cu-
dzosiemcow ktoryby mešťat miedzy wa-
mi: gdyby offiarowat offiary swoje/ albo
obietnice pelniac/ albo dobrowolnie tho-
cyniac/ cokolwiek offiarnie Panu na of-
fiare zupełna/ niechay offiarnie przes-
was/ a to bedzie/ samiec niepokalany albo
z wolow/ albo z owiec/ albo z koz: Bedzieli
miał iaka pstroćine albo pláne/ nie offia-
rucie/ ani przyiemna bedzie Panu.

Deute: 15.
C 17.

Czlowiek ktoryby offiarowat Panu spo-
koyna offiary/ za dobra swa wola/ albo o-
bietnice pelniac/ bedzie offiarowat nie-
pokalanego tak wotu iako owce/ chceli
by tho bylo przyiemno Panu: By zadney
zmazy na nim niebedzie: Bedzieli Slepe/
Chrome/ Szramowate/ Krostawe/ Par-
chowate/ albo swierzb maitace/ niebedzie-
cie takowego offiarowac Panu/ ani pa-
lic nie takowe na oltarzu Panskim.

Malac: 1.

Deute: 15.
Eccle: 35.

Wotu albo owce ktoremu wcho albo ogon

vrzmo

Leuiticus rzezone.

Przynieśli dobrowolnie ofiarować moze: Ale obietnice taktowym pełnić niemoże. Żadne zwierzęta któreby miały albo staryte albo zgniezione/ albo wyrznięte a wyiete iaderka/ nie będziecie ofiarować Panu/ a nawiecy w ziemi swej thego nieczynicie: Ż ręk cudzoziemcowych niebędziecie ofiarować chleba Bogu wassemu/ y cobykoto wiek inego chciał dać/ nieprzyjmiecie nic: Bo wszystkie rzeczy w nich skazane y spyktane są.

I mówił Pan do Moiześa/ rzeknac: Gdy się wrodzi Ciele/ Jagnie/ Kozle/ siedm dni będziecie sąc matke swoje: a osinego dnia y potym/ już się godzi ofiarować Panu: Bądź Krowa/ bądź Owca/ iednego dnia spłodem swoim niebada ofiarowany / y zabici.

Będziecie ofiarować ofiary dzieki czyniac Panu/ aby wam był miłosierdy/ tegoż dnia będziecie iść iść/ nie zostawicie nic do zaraniania dnia intrzyszego: Ja Pan. Strzeżcie przykazania moie/ a pełnicie je: Ja Pan. Nie spługawiajcie imienia mego Świętego/ abym się świecił w porzodku synow Izraelskich: Ja Pan który was świętymi czynię/ a wywiodłem z ziemi Egypckiej aby wam był za Bogą. Ja Pan.

Cap. 23.

Wroczyśćci Świat Wielkonocnych/ Świątecznych/ Tegodniow/ Żniw/ Trab/ Ocyszczenia/ Zuciel/ y iaka sprawa maia być sprawowane.

Mówił zaś Pan do Moiześa/ rzekac: Mow synom Izraelskim a powiedz im: Te są Święta Pańskie które będącie zwąc Świętymi: Przez sześć dni będziecie robić/ dzień siódmy je dzień świętego odpoczynienia iesth/ będziecie gi zwąc Świętym: Żadney roboty nie będziecie weni robić: Bo Sobota Pańska iest/ gdziekolwiek będziecie mieszkac.

Przeto the są dni święte Pańskie/ które macie święcić czasow swoich: Czerstasiego dnia kreszycia pierwszego ku wieczorowi/ Phaze/ (to iest pamiatka przesecia) Pańskiego iest: a nazajutrz to iest pietnastego dnia tegoż kreszycia/ będziecie mieć wroczyśćność Przasnic / przez siedm dni przasny chleb iść będziecie: Dzień pierwszy będzie wam wroczyśćny y święty: Żadney sprawy nieuczyniey a służebniczey niebędziecie weni czynić: ale będziecie ofiarować ofiary Panu zupełna/ palac w ogniu przez one siedm dni: A dzień siódmy będzie wroczyśćny y święty: Żadney sprawy

ni służebniczey nie będziecie weni czynić.

I rzekł zaś Pan do Moiześa tak mówiac: Mow synom Izraelskim a rzeż im: Gdy już wnidziecie do tej ziemi która ja wam dam/ a będziecie żać zboże/ przynieście snopy wassektosami do kaptana/ iakoby pierwiastki żniwa wassego: A on podniesie snopki przed Panem/ aby widzieć czyni a przyjemny był za was / drugiego dnia Sobotnego/ y poświęci go. A tegoż dnia którego będzie świecił snopki/ zabijcie też iagnie roczne a niepokalane ku zupełney ofiarze Pańskiej. Suche też przysym a chlebowe ofiary będą ofiarowane dwie dziesiąte części białej maki potropioney oleiem/ na zapal Pański/ a ku woni nachucliwsey: ofiara też napoyna/ będzie winą mieć kwatertę miary która zoważin. Chleba/ Prażma/ y krup nowych/ nie będziecie pierwey iść nowego zboża/ aż ofiarujecie tho Panu wassemu. Przykazanie tho iest wieczne wam we wszystkich pokoleniach waszych/ y na wszelkim miejscu gdzie mieszkać będziecie.

Naliczycie tedy począwszy od wtorego dnia tych światów któregoście ofiarowali snopki pierwiastki zboża wassego/ siedm tegodniow zupełnych/ aż do tegoż dnia gdy już przemina siedm tegodni/ tho iest/ pięćdziesiąt dni: thedy na then czas będziecie ofiarować ofiary nowa Panu/ ze wszystkich przybytkow waszych/ dwa bochny chleba ze dwudziestych części miary Ephi białej maki kwassoney/ które wypieczecie za pierwoćiny Panu. A sthym chleby będziecie ofiarować siedm barankow niepokalanych rocznych/ y cielca iednego z stadą/ y dwu baranow/ a będą z napoynami ofiarami na zupełną ofiarę/ y na wonia barzo wdzieczna Panu.

Ofiarujecie theż y Kozła za grzech/ y dwa baranki roczne na ofiary spokojna: A gdy ie podniesie już kaptan z chleby nowego przed Panem/ te poroda ku pożytku iego. I nazwiecie ten dzień nayuroczyśćny y nayświętszy: Żadney roboty służebniczey niebędziecie czynić wten dzień: To Prawo wieczne będziecie mieć/ we wszystkich narodziach y mieszkaniach waszych. A gdy będziecie żać zboże ziemi wassey/ niebędziecie przyrzuć w samey ziemi: ani pozbić racie ktosow które sie wtrześa a wpadna/ ale zostawicie je wbostru y ludzioru podrożnym: Ja iestem Pan Bog was.

I mówił Pan do Moiześa/ rzeknac: Mow synom Izraelskim/ Pierwszy dzień kreszycia siódmego/ będziecie mieć święto/ które będziecie pamiatke obchodzić trąbienia trab/ a nazowieciego Świętym: Żadney roboty służebniczey niebędziecie weni

Numc: 15.

Iosue. 5.

Deute: 16.

Numc: 28.

Leuiti: 19.

Deute: 24.

Numc: 29.

I już robić:

Trzecie kriegi Moizeffowe

Leuiti: 16.
Nume: 29.

robić: a będziecie weni offiárować offiáre zupełna Pánu.

Mowit Pan do Moizeffa / rzeknac: Te goż krieżycá siódme^o / dnia dziesiatego / będziecie mieć dzień oczyszczenia nauroczyst-
ssy / a będziecie názwan Swięty: y będziecie weni dreczyć dusse wásse / y offiárować zu-
pełna offiáre Pánu. Żadney roboty pow-
ssedniey niebędziecie robić tego dnia: Bo
jest dzień wtagania Páńskiego / aby wam
był miłosćiw Pan Bog wás: wsselki czt-
wiek ktoryby nieudreczył dusse swey wthen
dzień / zaginie z ludu swego: y ktoby iákiol-
wiek wczynęł czynił weni / wygládze go z lu-
du me^o. A przetoż żadney sprawy niebe-
dziecie czynić wten dzień: Tá wstawa wie-
czna wam będzie / we wssystkich naro-
dziech y przybytkach wásszych: Swięto od-
poczynienia wásszego jest / a będziecie wdre-
cząc dusse wásse dziewiatego dnia thego
krieżycá siódmego. Swiętá wásse / będzie-
cie świecić od wieczora aż do wieczora.

Nume: 29.
3. Esdr: 5.
2. Mach: 1.

Mowit Pan do Moizeffa / temi słowy:
Mow do synow Isráelskich / Piętnastego
dnia tegoż krieżycá siódmego / pocinie sie
Swiętho Kuczek / a będzie trwać przez
siedm dni. Pierwssy dzień będzie nauro-
czystssy y naswietssy: żadney roboty weni
niebędziecie robić. A przez siedm dni offiá-
rować będziecie zupełne offiáry Pánu: O-
smy też dzień będzie bázro wroczyssy y nay-
swietssy / y będziecie weni offiárować offiá-
ry zupełne Pánu: ábowiem jest zbor wá-
sszego mnostwa: żadney roboty powssed-
niey niebędziecie robić weni.

Ioan: 7.

Te sa swiętá Páńskie ktore zwáć będzie-
cie nasławieniessymi y naswietssymi / a be-
dziecie wnie offiárować Pánu offiáry zu-
pełne y napoine / iáko w ktory dzień jest oby-
czay offiárować / chyba swięth Sob-
otnich / y offiáry wásszych dárownych / ktore
álbo pełniac slub a obietnice / álbo zdo-
brey woley dáćcie Pánu.

A przetoż od piętnastego dnia krieży-
cá siódmego / gdy inż spráwicie spólá wssyc
to zboże wásse / będziecie świecić swięthá
Páńskie: przez siedm dni: dná pierwszego
y ósmego / będzie Sobbotá a Swięto / to
jest / odpoczynienie: Pierwszego dná ná-
bierzecie sobie owocu z drzewá chedogie-
go / y liściá z drzewá Pálmowego / y gáta-
zek z drzewá ná ktorym gesthe látorosli / y
wierzbiny kthora by nád rzeká roslá: y be-
dziecie wesseli przed Pánem Bogiem wá-
sszym.

A będziecie te wroczyssóć świecić y ob-
chodzić przez siedm dni ná każdy rok: zá-
práwo wiekuisze będzie wam to wnaro-
dziech wásszych. Krieżycá siódmego będzie-
cie obchodzić a świecić Swiętá / y będzie-

cie mieścić pod cieniem zielonym przez
siedm dni. Każdy ktho jest z rodu Isráel-
skiego / będzie mieścić w kuczkach: aby
wiedzieli potomkowie wássy / zem kázat w
kuczkach mieścić synom Isráelskim / gdym
ie wywiodł z ziemi Egypckiey. Já Pan
Bog wás. I mowit Moizeff o tych swie-
ciech Páńskich / do synow Isráelskich.

Cap. 24.

Sposob spráwiania Lámp do Łościolá / Chlebow
obliczności / y kátanie Bluznierzow / y tych kthory
tego srodza.

N O tym też Pan do Moizeffa ty-
mi słowy mowit / Rozkáz sy-
nom Isráelskim żeć przyniosá
oleiu nacysszysse^o a co naswie-
tleysse^o / do lámp ktoreby gorzáły wstáwi-
cznie / przed zastóná swiadectwá w Przy-
bytku przymierza: Kthora będzie stáwiáł
Aaron od wieczora aż do zaránia przed
Pánem / spráwa y porzadkiem wiekuiszym
w narodziech wásszych. A będzie ie záwždy
stáwiáł ná lichtarzu ochedożnym / przed
oblicznością Páńską.

Exodi: 27.

Wezmieź też biatley máki / a nápieczesz
snię dwánaście bochnow chleba / z ktho-
rych w káżdym beda dwie dziesiate czesći
miáry Łff: a the potóżyś ná stole czyściu-
chym przed Pánem / potóżywssy šest á
pest osobno: a ná nich potádiesz káżdito
oczkowáte a bázro iásne / aby then chleb
był ná pámiatke offiáry Páńskiey. ná ká-
żda Sobore beda ie odmieniać przed Pá-
nem / ná co sie obwiazáli synowie Isráel-
sci umowa wiekuisza: a the chleby poyda
Aaronowi y synom iego / aby ie iedli ná
miescu swiętym: Bo naswietssy jest z chlebo-
wych offiáry Páńskich / práwem wiecznym.

Exodi: 25.

Exodi: 16.

1. Reg: 21.
Mathe: 12.

Ná ten czas tráffito sie / że wssedł syn
iedney niewiásty Isráelskiey / ktorego mia-
lá miedzy Isráelczyki / z meżem Egypth-
skim / then zwádził sie w obozie z meżem

Isráel

Leuiticus rzezone.

Exodi. 20.
Leuiti. 5.

Name: 15.

Math: 26.
Ioan: 19.

Exodi. 21.
Deute. 19.
Iudi. 1.
Mathe: 5.

Israelskim. A gdy iat bluznić imie Pánstie/ y ztorzeczyć mu/ przywiedziono go do Moizessá: A zwaño mátkę iego. Sálunnith/ cóká Bábry z pokolenia Dam: Itedy wśá dzono go do ciemnice/ dokády sie niedo- wiedzeli/ coby znim Pan kázat czynić.

Pan thedy morił do Moizessá rzekac: Wywiedz bluznierzá precz z obozu/ á nie- chay wssystcy kchorzy stysseli/ wtożá rece swoie ná gtowe iemu/ niecház go pothym. Kámionuie wssystek lud: A do synow Isrá- elskich bedzieś ták morił: Cítowiek ktery- by táiat Bogu swoiemu/ ponieśie grzech swoy: A kteryby bluznił imie Pánstie/ smier- cia niechay vmrze: Kámienmigo wśámie nuie wssystko mnośthwo ludzi/ bádż do- maká/ bádż cudzoziemcá ábo gościá: Kto by kólowie bluznił imie Pánstie/ smiercia niechay vmrze.

Ktoby bił cítowiek á á zabit go/ smier- cia niechay vmrze. Ktoby zabit bydłé/ da- ine zá nie/ to iest/ bydłé zá bydłé: Kteryby- wczynił skóde iáká ktorému kólowie z mie- sszánow swoich/ iákó on komu wczynił/ thák sie też iemu stánie: Chromote zá Chro- mote/ Otkó zá Otkó/ Zab zá Zab dá: Jáka skóde wczyni drugiemu/ táka sam cierpieć musi: Kto zabił bydłé dá ine zá nie: Wde- rzyli kto cítowiek á/ bedzie kázan: Niechay między wámi bedzie sad spráwiedliwy/ ták domorodakom iákó obcym/ kteryby iedno záwinil: Bo iá iestem Pan Bog wáś.

Moizessá pothym powieziat tho synom Israelskim/ y wywiedli z obozu precz o- nego bluznierzá/ y wśámionowáli go: I w- czynili ták synowie Israelscy iákó byl przy- kázat Pan Moizessowi.

Cap. 25.

Postánwienie o siodnym y Mitościwym Zetle/ o Lichwie/ o Zniwoleniu/ y o pómánych odkupieniu

Exodi. 23.

Deute: 15.

N An pothym morił do Moizessá ná gorze Synái/ rzekac: Now á powiedz synom Israelskim: gdy iuż wnidziecie do ziemi kto- ra iá wám dam/ bedziecie świecić świera Pánstie. Przez sśeć lath bedzieś osiewat rola twoie/ tákies przez sśeć lath bedzieś spráwował winnice twoie/ á owoce zniey bedzieś zbierat: Ale siodmy rok/ swietho bedzie ziemi/ odpoczymienia Pánstiego: Koli swe osiewac/ winice ná ten czas sprá- wować nie bedzieś. A co sáma ziemia z sie- bie zrodzi/ thego záć niebedzieś: áni gron pierwoćin twoich niebedzieś zbierat/ iákó kiedy winá zbierá: Abowiem then rok/ iesth odpoczymienie ziemi: Ale bedziecie mieć ná pokarm/ ty sam y sluzebnik twoy/

niewolnicá y natiennik twoy/ y cudzozie- miec ktery wciebie pielgrzymuie/ Bydłé y iny dobytek twoy/ te wssystkie rzeczy kto- re sie beda rodzić ná polu beda wám ku żywieniu.

Náliczyż theż sobie lat/ thák wiele iákó siedm tegodniow/ tho iest/ po siedm kroć siedm/ kóre suma wśáwssy/ czynia czer- dzieści y dziewięć lat: tedy siodmego kries- zycá dziesiatego dnia/ bedzieś trabić w tra- be czasú Mitościwego láta po wssystkiej ziemi wáśsey: A bedzieś świecić piecdzie- siatego roku/ y názwieś gi/ odpuszczenie wssystkim mieszcánom ziemi twoiey/ ábo wiem ten rok iest Mitościwe Látó: Ná- wrocisie cítowiek ná then czas ku máies- tności swoiey/ á ieden kády przydzie zá- do rodziny swey: Abowiem Mitościwe á pieć dziesiatne látho iest. Nie bedziecie siac áni záć/ tych rzeczy kóre sie ná polu sá- me od siebie rodzą/ y pierwssich wýtkow niebedziecie zgromádzac z winnic/ dla sta- wności Mitościwego láta/ ále nátych- miast zebáne bedziecie iest: Gdy bedzie to Mitościwe látho/ przydzie kády ku dzie- rzáwam swoim.

Gdy co przedaż mieszcáninowi twemu/ ábo też kupiż od niego/ nie zámaczay áni- ciás bráchá twego/ ále wedlug náliczenia lat/ od Mitościwego láta/ kupiż od nie- go/ y wedlug obráchowánia wýtkow prze- da tobie: Im wiecey bedzie lat po Mito- ściwym lecie/ tym wietśśá bedzie zaptátá/ á im mniej lat náliczyż/ tym tániey kupiż: Boć przeda nie rola/ ále czas wýthkow- iey. Nie czynicie bez práwia pokoleniu swemu/ ále ieden kády boy sie Boga swo- Abowiem iá iestem Pan Bog wáś: Czynicie przykázania moie/ á sadow przy- strzegacie y wypelniacie ie/ ábyscie mo- gli mieszkac ná ziemi/ krom wsseltiego stra- chu/ á chćcieli by wám ziemia dawátá w- zýtki swoie/ ktrych byście wýywáli do wo- ley/ przepieczni od wsseltiey burzy.

Rzeczcieclimi/ co bedziemy roku siodme- go iest: niebedziemi siac/ áni spráwiac w- zýtkow náśych spolá: Dam wám Bógosłá- wiensstwo moie siostego roku/ thedy wám- ziemiá dá wrodzay/ iákó zá trzy láta: be- dziecie osiewac tymże zbożem osinego ro- ku/ y nim sie żywić áż do roku dziewiate- go: dokád sie nowego nienárodzi/ dothad bedziecie iest stáre: Ziemi niebedziecie- przedawac ná wieczność/ ábowiem moia- iest/ á wy iestescie wstapniowie y pielgrzy- mowie moi: A thák káda kráiná wáśsey- dzierzawy/ pod oblikiem á wýmowa wy- plácánia/ przedaná bedzie: Jesliże by z- pćedł ná máietności brát twoy/ á przeto- dzierzawke swá odbył/ po thwym kupnie

Exec: 46.

Psaln: 25.

iesli

Trzecie Księgi Mojżeszowe

Num: 36.
Ierc: 32.
Ruth: 4.

Jeśli by chciał krewny iego odkupić to co on zaprzedał/ może: jeśli by nie miał krewnego/ a on sam mógłby mieć pieniądze ku wyptacaniu zaś: położy na rachunek pożytki których użył on co był kupił/ od onego czasu gdy był przedat/ a ostatek mu dopłaci/ a tak przyjdzie zaś ku imieniu swemu: A jeśli by nie mógł mieć pieniędzy aby odkupić co zaprzedał/ ten który kupił będzie trzymać aż do Młotocinowego lata: Bo tego lata Młotocinowego/ wysyśle przedanie ma się wrócić do pana/ y do dzierżawcy dawnego.

Ktoby przedat dom w mieście murowanym/ będzie go zaś mógł wykupić do roku: jeśli by go niewykupił a rok minął/ ten który kupił będzie go miał y potomkowie iego na wieczność/ a nie będzie go mógł żaden wykupić/ ani w Młotocinowe lata: Jeśli by dom był we wsi albo w miasteczku nieobmurowanym/ dziedzinnym prawem będzie przedany: Tak iż jeśli go pierwey niewykupiono/ tedy Młotocinowe go lata przyjdzie zaś do stałego swego pana.

Domy Lewitow ktore są w murzech/ zawsze mogą być wykupione: jeśli by nie wykupiono/ na Młotocinowe lata zaś ku nim przyjdzie: Bo domy ich w miasteczkach murowanych/ dane im są za dzierżawę między syny Izraelskimi: Ale domy ich na przedmieściach nie będą przedane/ bo dzierżawa ich jest wiekista.

Jeśli by zubożał brat twój/ a byłby chora na rece/ a ty byś go sobie przyjął: i takoby cudzoziemcą albo pielgrzymą/ a żywiłby się y mieszkał przy tobie/ nie bierzysz od niego lichwy/ ani nie wysyjesz jedno coś mu pożyczysz: Bo się Pana Boga twego/ że by się mógł żywić brat twój przy tobie: Niedas mu pieniędzy twoich na lichwę/ także y zboża wieceny nad to coś pożyczysz nie będziesz pożadał od niego: Ja jestem Pan Bóg was/ którym was wyprowadził z ziemi Egypckiej/ żebym wam dał ziemi Chananejską/ a był wam za Boga.

Jeśli by przyćśniony wobstwem brat twój/ zaprzedał się/ nie będzie go ci śniat niewolniczą posługą/ ale się nim będziesz obchodził iako znajemnikiem albo skomornikiem twoim: A będzie służył aż do Młotocinowego lata/ potem porydzie od ciebie zdyatkami swymi/ y nawróci się zaś do przyjaciół y do dzierżawy przodków swoich: Abowiem służby moi są/ y iam se wywiodł z ziemi Egypckiej/ a przeto nie będzie przedany obyczajem niewolniczym/ ani go będzie ci śniat przez moc ale się boi Boga twoiego.

Służebnik y służebna dziewczyna będzie

cie miewać/ z okolicznych wam ludzi. Przychodnie też te którzy do was przyjdą/ albo którzy się stych w ziemi waszej rodzą/ możecie też miewać sobie na czele adz/ y prawem dziedzicznym możecie zostawiać potomkom/ a będziecie nimi władnąć na wieki. Ale bracie waszy synow Izraelskich/ nie będziecie trapić przez moc.

Jeśli by się zamogły z bogaczem w was cudzoziemiec albo przychodzień/ a brat twój siedłszy na majątku zaprzedałby mu się albo komu kolwiek z iego rodu/ po zaprzędaniu może być zaś odkupion. Ktorkolwiek z braci iego zechcego wykupić/ może: a nie tylko brat/ ale y Striy/ Strycy brat/ y krewny/ y bliźni po żenie: Jowsem będzie i y sam mógł/ będzie mu to wolno odkupić się/ tylko z rachowawssy lat od zaprzędania swego/ aż do Młotocinowego lata: także policzy y pieniądze za które był zaprzędan/ wedle liczby lat/ y rozrachuje wiele przychodzi na służę ktorzy zmytą służę: Jeśli wieceny zostanie lat do Młotocinowego lata/ według tego wróci temu pieniądze: jeśli mniej/ obrachuje się nim/ według liczby lat/ a ostatek da onemu kto go był kupił/ policzywszy także zapłaty lat ktorych mu pierwey służył: Nie będzie go dreczył okrutnie/ przed thobą. Jeśli się ani tak będzie mógł wyptacić/ w Młotocinowe lata wynidzie z dziećmi swoimi. Abowiem moi są służby synowie Izraelscy/ ktorem wywiodł z ziemi Egypckiej.

Cap. 26.

Tym którzy przykazanie Pana Boga pełnia/ są płaty opisu/ a którzy przestępna/ karacie wielkie.

Nie jest Pan Bóg was. Nie czynicie sobie bawiana/ ani obrazu rytyego/ ani stupow żadnych stawiajcie/ ale ani kamienia foremnierzanego albo malowanego nie będziecie mieć w ziemi waszej abyście mu chwale dawali. Boć iem ja jest Pan Bóg was: Soboth moich strzeście/ a boycie się Świątnice moiej: Ja Pan.

Będziecie chodząc w przykazaniach moich/ a jeśli będziecie przysrzegać poruczeństwa mego/ y pełnić je: spuszczę wam dżdże czasów swoich/ a ziemia wyda wrode swa/ y drzewa owoc swój obficie z rodza. Młocenie zboża poścignie zbieranie winy/ a zbieranie winy zastanie czas osiewania: a będziecie pożywać chleba waszego w sytości/ a bez wszelkiego strachu będziecie mieszkać w ziemi waszej. Dam pokoy w granicach waszych/ będziecie spać/ a nie

3.Reg: 7.

Ierc: 32.

Exodi. 27.
Deute. 23.

Exodi. 21.
Deute. 15.
Ierc: 34.

Exodi. 20.
Deute: 5.
Psalm: 96.

Deute: 28.

3.Reg: 4.
Iob. 11.

będzie

Leuiticus rzezone.

bedzie żaden kto by was miał przestraszyć: Uczynie że wstana zte besthye na ziemi: a miecz nieprzyjacielski nie poydzie przez sie mie wässe. Bedziecie wganiać przed sobą nieprzyjaciele wässe/ a beda padać przed wami: Piec wässech/ beda gonić sbo nieprzyjacielskich: a wässech sbo/ beda gonić dziesięć tysięcy: tuż przed oczyma wässemi popadają od miecza nieprzyjaciele wässe: Patrzyć na was bede/ a bedziecie rośli/ rozmnożycie sie/ a wtwierdze y w gwieszcze umowe moie swami: Bedziecie iść rzeczy barzo dawnego chowania/ a gdy nowe na stana stare porzucicie. Potoże Przybytek moy między wami/ a nie odrzuci was dusza moia. Bede chodzil między wami/ a bede Bogiem wässemi/ a wy bedziecie ludem moim: Ja Pan Bog wässe/ ktorzym was wywiódł z ziemi Egypckiej/ abyście im nie stuzyli/ y ktorzym potamał tancuchy zgart wässech/ zebyscie chodzili prosci.

Alle niebedziecie mi stuchac/ ani petanie przykazania wässech moich/ y ieslibyscie porzucili prawa moie/ a sady moie w zgardzili/ abyście nieczynili tych rzeczy kto rem ia wam postanowil/ y narussilibyscie umowy moie/ wiedziecie ze ia tez to wam uczynie. Nawiędzie wass pretko wbostwem y chorobami goracemi/ ktore zepsuia oczy wässe/ a znedza dusse wässe: Nádaremno bedziecie ofierowac/ bo wässe wszystko nieprzyjacieci pochłanie: Postawie twarz swoja przeciwko wam/ a bedziecie padać przed nieprzyjacielskimi wässemi/ a tym ktorzy was nienawidza bedziecie poddani: Bedziecie wcietać ano was nikt nie goni.

Co iesli ani tak nieusluchacie/ siedmiorako wiecy przytoze na was karania/ dla grzechow wässech: y zetre pyche zaswardzenia wässego. Dam wam niebo z wierchu iako zelazo/ y ziemie miedzi: na: Praca wässe darena bedzie a wniwecz sie obroci/ nieda z siebie ziemia wysiekow swoich/ ani drzewa owocow.

Bedziecie iść iessze przeciw mi sie/ a niebedziecie chciec mi stuchac/ przydam nad tho iessze siedm kroc wiecy plag wässech/ dla grzechow wässech: dopuszcze na was bestye lesne/ ktore y was/ y dobytek wässe potaza a zamordua/ tak yz wässe mniety bedzie/ y spusszeia drogi wässe.

Jesli sie iessze ani thak dacie wkarac/ ale bedziecie przeciwko mnie chodzic/ poydec ia tez przeciwko wam/ a potarze was siedm kroc ciessmi plagami/ dla grzechow wässech: y przywode na was miecz/ ktory iest mscicielem przymierza moiego. A gdy wstapicie do miast/ dopuszcze na was mor/ y poddacie sie w rece nieprzyjacielskie gdy zlamie kiy chleba wässego: tak z

ze dziesięć niewiasth beda iedno pieczywo w iednym piecu piec/ a beda go dawac na wage/ bedziecie go iesc/ ale sie nim nie nasycicie.

Co iesli iessze ani przez te rzeczy bedziecie mi posluszni/ ale zebyscie sli przeciwko mnie: iac tez poyde naprzeciwko wam/ ale w zapalcimosci przeciwnoy/ a beda was karat siedm kroc iessze ciessmi plagami/ dla grzechow wässech/ thak ze bedziecie zrzec synow y corek wässech ciata: Potaze wysokosci wässe/ a obrazy podruzgoce: Bedziecie padać między wpady batwanow wässech/ y bedzie sie wami brzydita dusza moia/ tak barzo ze thez y miasta wässe popustosse/ a spustossia Swiatnice wässe/ ani przymie wiecy od was woniey w ktorzym sie kochal.

Skaze tez y ziemie wässe/ a beda sie ley dziwowac nieprzyjaciele wässe/ gdy beda wniety mieskac. Was lepat wypedze a rozmicze między ine narody/ y wyjme z pochw miecz moy za wami/ y sthaniesie ziemia wässe pusta/ a miasta wässe zburzone: Na ten czas bedziecie kochac ziemia w od poczynieniu swoim/ dniow spusthossenia swego: gdy bedziecie w ziemi nieprzyjacielskiej/ odpoczynie a bedzie swietila Swietla/ spustossenia swego/ przeto ze niemiala odpoczynku w wässe Swietla/ gdyście mieskali wniety.

A ktorzy z was zostana/ przepuszcze strach na serca ich w krajach nieprzyjacielskich: zastrassy ie y listh gdy z drzewa poleci/ a tak beda wcietać/ iako przed mierzem. Beda padać ano ich nikt nie goni/ a tak ieden na drugiego kazdy na brath swego padać bedzie/ rownie iako padaja ktorzy zboiu wcietaia/ żaden z was nie bedzie sie smiat nieprzyjacielowi zasthanic: Poginiecie między narody/ y ziemia nieprzyjacielska was pojrze.

Jesli y stych ktorzy zostana/ wychna w zlosci swoiey w ziemi nieprzyjacielow swoich/ y dla grzechow swych/ y dla oycow swych beda karani: do kad niewyznania grzechow swoich/ a niespomiona na swe zle uczynki/ ktore przeciwko mnie czynili/ y chodzili przeciwiaiac mi sie. A przeto y iakie przeciwko nim bede chodzil/ a przywode ie do ziemi nieprzyjacielow ich/ do kad sie niezawstydzinie obrzezana mysl ich: Tedy modlic sie beda za zlosci swoie. A iakie rozpomione sie na przymierze moie/ ktorem uczynil z Abrahamem/ Izakiem/ y Jakobem. Spomnie thez y na ziemi/ ktora gdy bedzie opuszczena od nich/ z lubie iey w tych swietach/ ktore ma prze ich spustossenie: A oni beda sie modlic

Hose: 4.
Micha: 6.

4. Reg: 6.

Deute: 4.

sady

Trzecie kriegi Moizeffowe

Exodi. 19.

sady moie / a przykazaniom moim gárdzili. Wssátke iednak chociaż byli w ziemi nie-
przyacielskiej / nie porzuciłem ie tuż do
końca / a nim tak wzgárdził / abych ie ow-
ssiem a vprzeymie stážíł / a żebym daremna
uczynił vmowę moie s nimi. Albowiem ia
ieśthem Pan Bog ich / a wspomione ná
przymierze moie pierwsze / ktorem uczynił
gdym ie wywiódł z ziemi Egypchskiej /
przed oblicznością narodów / abych był
Bogiem ich: Ja Pan Bog. The sa Sady /
przykazania / y práwa / ktore postanowił
Pan między soba y między syny Isráelski-
mi / ná gorze Synáí przez rękę Moizeffo-
wa.

Cap. 27.

Obietnice y sluby rozmaite / tudzież y wypełnienia
ich / y dziesięcin płacenie.

Num: 3.

Owił Pan do Moizeffa rze-
kac: Mow thymi słowy do sy-
now Isráelskich: Cztowiek kto
ryby uczynił slub / y posłubił
by Bogu dusze swa / według
ceny da odpłáche: Bedzieli pogtowiá
mestkiego we dwudziestu lath y wyssey / aż
do roku sześcdziesiątego / da pięcdziesiąt
torów srebrá według wagi Przybytku Bo-
żego: Bedzieli niewiastá / ebedy thrzy-
dziesiąci. Ale od piątego roku aż do dwudzie-
stego / mężczyzná da dwádziestá torów /
Niewiastá dziesięć. Od iednego lepak krie-
życá aż do piątego roku / zá pácholatko dá-
dza pięć torów / zá dziesięć krieżycá trzy. Máz
wssescdziesiąt lath y wyssey da torów
srebrá piętnásćie: Niewiastá dziesięć. Be-
dzieli vbogi a niebedzie mogł według they
ceny dáć a odkupić sie / stánie przed kápła-
nem / a to co on obaczy żeby ten mogł dáć
a iáko offácuie / thyle dá. Jesliby ktho slu-
bił Pánu a obiecat bídle kthore sie godzi
iemu offiárować / swięte bedzie / a niebe-
dzie mogło być zámienione / tho iest / ani
lepszego zá gorssze / ani gorsszego zá lepssze:
Jesliże bedzie zámienione zá ine / tedy ono
oboie ktorem tak frymárczył / bedzie po-
święcone Pánu: Jesliże ktho slubi Pá-
nu offiárować bydle nieczyste / kthore
sie niegodzi być ná offiáre Pánu: przywio-
da ie do káptaná / kthory rozsádzi dobrelt
iest zleli / y vstáwi zápláce: Bedzieli chciat
dáć ten kthory offiáruie / nádda iefseje ku
offácutku / piata część.

Jesliby cztowiek slubił dom swoy y po-
święcił Pánu / ogláda gi káptan dobryli
iest czyli zły / y przedáda go według ceny /
ktora káptan postanowi: Bedzieli chciat
odkupić tenże ktory go Pánu był obiecat /
náđ sácutnek od káptána postanowiony /

przyda piata część / tedy bedzie mieć dom.

A jesliby rola swa slubił y poświęcił Pá-
nu / według miáry násienia ktorymby mo-
gła być zasiana / bedzie czená y záplácha
iey. Jesliże ofiewáia ono pole trzydziesią-
torczy Jeczmienia / tedy bedzie przedána
taká rola / zá pięcdziesiąt tothów srebrá.
Jesliże slubi dáć one rola rusz skoro po Mi-
tosciwym lecie / zá moze stáć / zá to bedzie
offácowána. Ale bedzieli niekthory / zá-
miedzy tym a Mitosciwym latem / tedy ká-
ptan według liczy / tath ktore iefseje zbývá-
ia do Mitosciwego lathá / rozráchuie pie-
niadze / y odeymie takież od sumy gtowney.
Bedzieli chciat rola odkupić ten ktory ia
bił slubyt Pánu / rzyda piata część offáco-
wanych pieniedzy / tedy ia posiedzie. Niebe-
dzieli chciat odkupić / a byłaby komu kol-
wiek inemu przedána / chyba onego ktory
był slubił / niemoze iej nié odkupić: Bo kie-
dy przydzie Mitosciwe lato / poświęcona
bedzie Pánu / a státek y dzierzawá Bogu
oddáne y poświęcone / przynależec beda
káptanom. Jesliże bedzie pole iákie kupio-
no / ktore nie iest z dzierzawy przodków / a
poświęcone było Pánu / zárchuie káptan
według pocztu lath do Mitosciwego lata /
tedy ia da on ktory był slubowat Pole Pá-
nu: a w Mitosciwe lato / przydzie záś do
pierwszego pána / ktory ia był przedat / a
miał ia ná dziale dzierzawy swoiey.

Wsseltá czená y sácutnek / beda wáżyć to-
tem przybytku swiętego: Syklus albo 20
dwádziestá halerzów wáży: Pierworo-
dnych rzeczy ktore przysyláia ná Boga /
żaden niemoze slubować ani poświęć:
bádz wół / albo owcá: bo Pánskie sa wssy-
kie. A iest iest bydle nieczyste / ten ktory of-
fiárowat odkupi ie według offácowania
swiego / y przyda piata część náđ sácutnek:
niebedzieli chciat odkupić / przedáda ie y
nem / zácokolwiek było przedtym offáco-
wano. Wssytko cokolwiek bedzie poświę-
cone Pánu / bádz cztowiek / Bydle / ál-
bo rola / nie bedzie przedáno / ani moze być
odkupiono. Bo cokolwiek ráż poświęco-
no iest / to iáż záwždy bázjo swięte Pánu
bedzie. I wsseltkie poświęcenie / ktore ofiá-
ruie cztowiek / nie bedzie wykupiono ale
smierćia vmrze.

Wssytkie dziesięcin y ziemi / bádz zbo-
ża / bádz z owoców / Pánskie sa / y iemni sa
poświęcone. Jesliżeby kto chciat odkupić
dziesięcin swoie / przyda ich piata część.
Wssytkich dziesięcin / z Wotów z Gwie-
y z Roz / ktore iedno ida pod lastę pástży-
wa / co sie kolwiek dziesiątego nátráffi / bá-
dzie poświęcono Pánu: Niebada obieráć
dobre albo złe / ani zá drugie zámienia: Je-
śli kto odmieni zá ine / oboie poświęcone

Exodi. 30.
Num: 3.
Ezec: 45.
Deute: 15.

Isue: 6.

bedzie

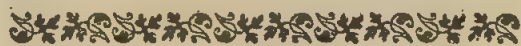

Czwarte kriegi Moizeffowe: Numeri.

bedzie Panu/ y ono ktore zamieniono y to
ktore zanie dano/ a nie bedzie odkupiono.
Te sa Przykazania/ ktore rozkazal Pan

Moizeffowi y synom Izraelskim/ na go-
rze Synay.

Koniec krieg Lewitkich abo Kapłan-
skich.

Argumentum na kriegi Numeri albo Liczby.

Zamykaia w sobie poczytanie a liczbe ludu Bożego/ wssyſtkiego Dwa-
naście pokolenia: Proroctwo Balaamowe/ y Mieſca na ktorych ſtacye
miewali Synowie Izraelſcy/ maia rozdzielenia trzydzieſci y ſzeſc.

Poczynaia ſie czwarte kriegi Mo-
izeffowe/ ktore Żydowie zowia Maiedabber/ Lacin-
nicy Numeri/ my możemy zwac kriegi Pocztow albo Liczby.

Cap. 1.

Wylczenie pocztow dwanaście z pokolenia sy-
now Izraelſkich/ a synowie Lewi tu ſluzbie koſciel-
ney odtaczeni y naznaczeni.

Mthorego po-
t hym roku iako
wyſli Synowie
Izraelſcy z Egi-
ptu/ wtore^o mie-
ſiac dnia pier-
wſzego/ mowit
Pan do Moize-
ffa z Przybytku
przymierza/ na

puczeży Synai/ tymi ſłowcy: Zbierzcie ſum-
me wssyſtkiego ludu Izraelſkiego/ po rodzi-
nach y familiach ich/ y imiona każdego kto-
rykolwiek ieſt meſkie^o pogotowia od dwu-
dzieſtu lat y wyſſey/ wssyſtkich meżow mo-
cnych z Izraelſkiego ludu/ a policzycie ie
po ich kuſiech/ thy y Aaron. A beda przy-
was przednieyſzy meżowie ſkażdego poko-
lenia/ z ktorych każdy byty głowa famili-
ey przodkow ſwoich/ ktorych te ſa imiona.

Z pokolenia Ruben/ Eliſur ſyn Sede-
urów. Z pokolenia Symeon/ Salamiel
ſyn Surysadaów. Z pokolenia Juda/ Na-
azon ſyn Aminadabów. Z pokolenia Izá-
char/ Náchanael ſyn Suár. Z pokolenia
Zabulon/ Eliab ſyn Helonów. A z synow
Jozeffowych/ z pokolenia Eſſraimowe^o/
Elizama/ ſyn Ammudów. Z pokolenia
Manáſſe/ Gamiabhel ſyn Sadaſurow. Z
pokolenia Beniaminowego/ Abidan ſyn
Gedeonów. Z pokolenia Dan/ Abieſer ſyn
Ammisadaów. Z pokolenia Aſer/ Segiel

ſyn Ochranów. Z pokolenia Gad/ Zeliázaf
ſyn Duelow. Z pokolenia Neptálim/ Abira
ſyn Henánów.

Te nazacnieyſſe a przednieyſſe kriażetá
zboru one^o/ po pokoleniach y Narodziech
ſwoich/ y prawię głowy zaſtepow Izrael-
ſkich. Wzieli tedy Moizeſz y Aaron te meże
ze wssyſtkim mnoſtwem ludzi/ y zgroma-
dzili ie wssyſtkie pierwſzego dnia kriażetá
wtorego/ licząc ie po narodziech/ po do-
mach y familiach/ y po głowach ich/ y y-
mionach każde^o ſnich/ od dwudzieſtu lat
y wyſſey/ iako byt przykazal Pan Moize-
ſſowi/ tak policzył ich/ na puſzczy Synai.

Z pokolenia **RUBEN** ktory byt pier-
worodny ſyn Izraelow/ náliczyli po naro-
dziech/ familiach/ y domach ich/ licząc y
imieniem każdego zoſobná wssyſtkie meże/
począwſſy od te^o ktory byt we dwudzieſtu
lat y wyſſey/ ktorzy ſie godzili tu boiu:
czterdzieſci y ſzeſc tyſiecy y pieć ſet.

Z pokolenia **SYMEON**
GO po narodziech/ familiach/ y domach
rodow ſwoich/ náliczeni ſa po imionach y
głowach ich/ licząc wssyſtkie meże od dwu-
dzieſtu lat y wyſſey/ ktorzy mogli wyni-
dz na wojne: piecdzieſiat y dziewięć tyſiecy y
trzy ſta.

Z pokolenia **GAD** po narodziech/ fa-
miliach/ y domach przyrodných ſwoich/ ná-
liczeni ſa każdy imieniem ſwoim/ od dwu-
dzieſtu lat y wyſſey/ ci wssyſtky ktorzy ſie
godzili na wojne/ czterdzieſci y pieć tyſie-
cy/ ſzeſc ſet y piecdzieſiat.

Z synow **JUDA** po narodziech/ fami-
liach/ y domach rodziny ſwoiey imieniem
każdego meżczyzne od dwudzieſtu lat y
wyſſey/ z ktorych wssyſtky mogli idz w po-

Ruben.
46 500.

Siméon.
59 300.

Gad.
45 650.

Juda.
74 600.

Czwarte kriegi Moizessowe

	czerth na wojne: naliczono siedm dziesiat y czterzy tysiac / y sześć set.
Jachar. 54400.	Z synow J A C Z A R po narodziech familiach / y domach przyrodnych swoich / wssystkich po imieniu od dwudziestu lat y wyssey / tych ktorzy mogli wynidz na wojne / naliczono piecdziesiat y czterzy tysiac / y czterysta.
Zabulon. 57400.	Z synow Z A B U L O N po narodziech familiach / y domach rodzin swych / naliczono po imieniu kazdego / od dwudziestu lat y wyssey / wssystkich ktorzy mogli na wojnach bywac / piecdziesiat y siedm tysiecy y czterzy sta.
Efraim. 40500.	Z synow J O Z E F O W ych: z synow Efraim / po narodziech / familiach / y domach przyrodnych swoich / naliczono po imieniu kazdego od dwudziestu lat y wyssey / wssystkich ktorzy mogli na wojny wychodzić / czterdzieści tysiecy y pieć set.
Manasse. 32200.	Z synow M A N A S S E po narodziech / familiach / y domach przyrodnych swoich / naliczono po imieniu kazdego od dwudziestu lat y wyssey / wssystkich ktorzy mogli boiować / trzydzieści y dwa tysiac / y dwieście.
Beniamin. 35400.	Z synow B E N J A M I N po narodziech / familiach / y domach rodziny swoiey / naliczono kazdego swym imieniem od dwudziestu lat y wyssey / wssystkich ktorzy mogli boiować / trzydzieści y pieć tysiecy y czterzy sta.
Dan. 62700.	Z synow D A N po rodziach / familiach / y domach przyrodnych swoich / naliczono ich imieniem swym kazdego / od dwudziestu lat y wyssey / wssystkich ktorzy mogli na wojny wychodzić / sześćdziesiat y dwa tysiac / y siedm set.
Azer. 41500.	Z synow A Z E R po narodziech / familiach / y domach przyrodnych swoich / naliczono kazdego swym imieniem / od dwudziestu lat y wyssey / wssystkich ktorzy sie go dzili na wojne / czterdzieści y jeden tysiecy y pieć set.
Neftalim. 53400.	Z synow N E P T A L I M po narodziech / familiach / y domach rodow swoich / naliczono po imionach kazdego od dwudziestu lat y wyssey / wssystkich ktorzy mogli na wojny iść / piecdziesiat y trzy tysiac y czterysta.
	Ci sa ktore policzyli Moizes / y Aaron / y dwanaście kiazat Izraelkich / wssystkie po domach rodow swoich. I byla wssytka summa synow Izraelkich / po domach y familiach swych od dwudziestu lat y wyssey / ktorzy sie go dzili na wojnach bywac / po sześć kroć sto tysiac / y trzy tysiac / pieć set y piecdziesiat meżow. Procz Lewitow po wssystkich narodziech y familiach swoich / ktorych nie liczono miedzy inne.

Imowit Pan do Moizessa rzekac: Po kolonia Lewi nie licz / ani ich ktadz tu summie synow Izraelkich / ale ie postanowim nad Przybytkiem swiadectwa / y nad wssystkimi sprzetem iego / tudziez y nad tym co przyslusa tu Czerimoniam Swietym. Ony same beda nosic Przybytek y wssystkie sprzety iego: y beda na postudze mey / a o koto Przybytku beda miewac mieskania swoje. Gdy sie bedziecie ruszac z miesca / Lewitowie zloza Przybytek: a gdy sie bedziecie ktasc / w zdzwigna. Ktoby ktowiek z obcych przystapil tu Przybytku / bedzie zabity. Synowie lepak Izraelscy beda sie ktasc znamioty swemi / kazdy w swym Zuffie y pod Choragwia swoia / w woystach swoich. Ale Lewitowie rozbija Namioty swoje / okolo Przybytku / aby nie przyszedl gniew na wssystko mnostwo synow Izraelkich / a beda czuc / strzegac Przybytku swiadectwa. Uczynili tedy synowie Izraelscy tak / wssystkie rzeczy ktore im byl przykazal Pan przez Moizessa.

Cap 2.

Ktore pokolenie na ktorej stronie Swiatla miało potojyć oboz swoy przy Przybytku Swiadectwa / wylaczy wssy wssystki Kriaze / opuszcza.

Mowit Pan do Moizessa y do Aarona / rzekac: Wssystcy synowie Izraelscy / beda sie ktasc a rozbija namioty swoje wedlug Zuffow / Choragwi a znakow / y familiey swoich / okolo Przybytku przymierza.

Na wschod słońca pokolenie Juda rozbije namioty swe / wedlug Zuffow woysta swiego: A bedzie Kriazećciem ich **N**azon syn Aminadabow: a summa ludu wojennego pokolenia Juda / siedm dziesiat y czterzy tysiac / y sześć set. Podle nich potojy sie pokolenie Jachar / ktorych Kriaze bylo **N**athanael / syn Suar: a wssystek po czter boiownikow iego / piecdziesiat y czterzy tysiac / y czterysta. W pokoleniu Zabulon Kriazećciem byl **Z**eliab / syn Zelonow: a wssystkich walecznych z rodu iego woysta bylo / piecdziesiat y siedm tysiecy / y czterzy sta. Wssystkich ktorych liczone w Zuffie Juda / bylo sbo y osmdziesiat y sześć tysiecy / y czterzy sta: A ci pierwey beda wychodzić swymi Zuffy.

Na poludnie / w Zuffiech synow Ruben / bedzie Kriazećciem **E**lizur / syn Sedeurow: a poczerth iego / ludzi tylko tu wojnie godnych ktore zliczone / iest czterdzieści y sześć tysiecy / y pieć set. Podle nich potojy sie pokolenie Symeon: ktorych Kriazećciem byl **S**alamihel syn Surisaddai: a po

czter

Numeri rzecone.

Cap. 3.

czeth wssystkich ludzi wojennych winim
ktorych naliczono iesth piecdziesiat y dzie
wiec tysiecy y trzystha. Podle nich potozy
sie pokolenie Gad/ ktorego kriażeciem he
liázaf syn Duelow/ a poczet naliczonych
iego wojennego ludu/ czterdziesci y piec
tysiecy/ sześć seth y piecdziesiath. I byto
wssystkich ktorych naliczono w pokoleniu
Ruben/ stho piecdziesiat y ieden tysiecy/
czteryzsta y piecdziesiat. A ci z swemi hu
ffsy/ poida w drugim huffie.

A wzdzwigna Przybythet Swiadec
stwa Lewitowie y huffy ich/ a iako gi po
stawia tak zas y rozbióra. Kozdy na mie
scu y w rzędzie swoim poyda.

Ku zachodu stonca rozbiya namiothy
swe synowie Effraim/ ktorych kriaże
byto helizama syn Ammud: poczet wssy
stkich meżow ku wojnie godnych ktorych
naliczono/ czterdziesci tysiecy y piec seth.
A podle nich potozysie pokolenie Manas
ses/ ktore kriażeciem byl Gamaliel syn
Sadassurow: a wssystek poczet meżow ie
go wojennych ktorych naliczono/ trzydzie
sci y dwa tysiace y dwie scie. W pokoleniu
synow Beniamin/ byl kriażeciem Abidan
syn Gedeonow: a wssystek zastep meżow
walecznych iego iako ich naliczono/ byl trzi
dziesci y piec tysiecy y czterzy sta. I byto w
ssystkich ktorych licżono boiownikow spo
koleniem Effraim/ stho y osm tysiecy/ y
stho. w huffiech swoich beda sie z miesca
russac/ w trzecim rzędzie.

Ku putnocy potozyto sie obożem Poko
lenie Dan: ktore kriażeciem byl Abiezer
syn Amisaddaiow: wssystek zastep wale
cznikow iego ktory zliczeni sa/ Szescdzie
siat y dwa tysiace a siedmset. Wedla nie
go potozyto sie pokolenie Aser/ ktorego
kriażeciem byl Segiel syn Ochronow: w
ssystko woysko walecznikow iego naliczo
nych/ czterdziesci y ieden tysiecy y piec seth.
W pokoleniu Neptalim byl kriażeciem A
birá syn Enan: wssystko woysko waleczni
kow iego trzy a piecdziesiat tysiecy/ y cze
rzy sta: Wssystkich ktory naliczono w obo
zie Dan/ byto stho piecdziesiat y siedm ty
siecy/ y sześć seth: a ci beda sie z miesca ru
sac na ostarcku.

Ten iest poczet wssych synow Israe
lskich/ po sześć kroć stho tysiecy/ trzy tysia
ce nad tho piec seth a piecdziesiath: rossy
kowanych na Woyska y huffy wedlug do
mow y familiey swoich. A Lewitow nieli
czono miedzy syny Israelskimi: Bo thak
przykazat Pan Moizesowi: I wdzialali
synowie Israelscy wssystko/ co im byl pan
rozkazat: Potozyty sie wedlug huffow swo
ich/ a sli wedlug familiey y domow oycow
swoich.

Leuit. Pan ku poslugie swej koscielney/ na mie
sce pierworodnych synow ludu Israelskiego wezwat
y oblat/ policzyt kazal/ kriażeci im y poslugi wla
sne naznaczyt.

Nie iest Rod Aaronow y Mo
zessow na ten czas gdy Pan mo
wit do Moizesa na gorze Sy
nai. A the sa imiona synow Aa
ronowych: Pierworodny syn iego Nadab
pochym Abiu/ Eleazar y Jthamar. The
imiona synow Aaronowych/ tylko kaptan
ow ktorych pomazano/ a ktorych rece
napelnione y poswiecone sa/ aby sprawo
wali vrząd kaptanski. Abowiem byli po
marli Nadab y Abiu/ gdy offiarowali o
gień cudzy przed obliczoscia Panska na pu
szczy Synai/ bez synow: a przeto byli ka
ptani bracia ich Eleazar y Jthamar przed
Aaronem oicem swoim.

I mowit Pan do Moizesa/ rzekac: Od
dzial pokolenie Lewi/ a postaw ie przed
kaptanem Aaronem ze mu beda poslugo
wac/ a zeby pilnowali y strzegli/ cokolwiek
przyslusa ku sluzbie Synow Israelskich
przed Przybytkiem swiadectwa/ a zeby
przysrzegali naczynia Przybytkowe/ k
to re temu przyslusa. Idaruiet Lewity Aa
ronowi y synom iego/ ktorym dani sa od
synow Israelskich: A Aaron y syny ie
go/ postawiz nad vrżedem kaptanskim: Je
sli by kiedy obcy ku poslugowaniu przysza
pit/ vmrze.

I mowit Pan do Moizesa/ rzeknac:
Jam wziat Lewity od synow Israelskich/
miasto wsselkiego pierworodnego/ z synow
Israelskich/ ktory otwiera żywot matki
swey: a przeto Lewitowie beda moi. Abo
wiem kazda rzecz pierworodna moja iest:
od onego czasu iakom pobit wssystko pier
worodzone w ziemi Egypckiej/ poswie
citem sobie cokolwiek sie napierwey rodzi
w Israelu/ od ciotowietá az do bydlecia/
moi sa: Ja Pan.

Mowit zas Pan do Moizesa na pu
szczy Synai/ rzeknac: Zlicz syny Lewi po
domiech oycow ich/ y familiech/ kazdego
meżczyzne od tego ktory by mial ieden krie
życ żywota swego/ y wyssey. Policzyt thedy
Moizes iako byl Pan przykazat/ y nalezio
no synow Lewi własnemi imiony/ Ger
son/ Kaath/ y Merary. Synowie Gerso
nowi: Lebni y Semei. Synowie Kaato
wi: Amram/ Jescar/ Hebron/ y Oziel.
Synowie Merarowi: Mooli y Musy. Z
Gersona wysli dwie familie/ Lebniyska
y Semeyska/ z tych obu/ naliczono ludu

Exodi. 6.
Leuit. 10.
Nume: 26.

Leuit. 8.

Nume: 16.
Exodi. 18.
1. Par. 10.

Nume: 3.
Exodi. 16.

Nume: 3.
Exodi. 8.

Exodi. 13.

Exodi. 6.

Czwarte kriegi Moizessowe

pogtowa mekiego od iednego krieżycá y wyssy/ siedm tysiecy y pięć set. Ci sie beda kłase swym obozem za Przybytkiem na zachod stońcá/ pod Kriażciem Zeliázáfem synem Láhelowym. A beda miewać straż nád Przybytkiem przymierza/ Przybytek z przykryciem iego/ Zaslone kthora bedzie zawieffoná przededrzwiami Przybytkowemi/ y oppony w sieni: Takież theż oppone kthora zawieffoná w wesćiu do sieni Przybytkowey/ y cokolwie sie ściaga ku służbie oltarzowey/ porozzy Przybytkowey y wyssykie sprzety ie^o/ (beda mieć na swey pieczy).

Rodzina Kaáth bedzie mieć ludzi Amramitkie/ Jesáarytkie/ Zebromitkie/ y Ozyelitkie. Te sa czterzy fámilie Kaáty: tow/ policzone własnymi imionymi swemi: wyssykich pogtowa mekiego od iednego krieżycá y wyssy/ osm tysiecy y sześć seth: Ci potożá sie v Przybytku na południe: v rzad ich bedzie aby straż y pobudki mieli nád Swiatnica. Kriażciem gich bedzie Zeliázáfam syn Ozyelow/ á beda strzec Archi/ Stolu/ y Lichtarzá/ Oltarzow/ y na czynia kóścielnego ná kthorym służba sie dziewa/ zaslony/ y inego wyssykiego na czynia y sprzetu. A Kriażciem nád Kriážety Lewitkami/ bedzie Eleázár syn Alaroná káptaná/ nád tymi kthorzy straż trzy máia nád Swiatnica.

Alle z Merary beda ludzie Moolitowie/ y Muzytowie/ zliczeni po imionách swych/ wyssykich meżczyzn od iednego krieżycá y wyssy/ sześć tysiecy y dwieście. Kriáže ich Surjel syn Abiáielow: ci sie obozem potożá ná stronie od pułnocy. Pod strażá ich beda forsy Przybytkowe/ Dragi y Stupy/ z podstawkami swemi/ y wyssyko co ku takowey potrzebie przysluffa: Stupy theż sienne wyssykie w okot z podstawkami swemi y kółki z powrozmi.

Ná wschod stońcá przed Przybytkiem przymierza/ potożá sie swym obozem Moizesz/ Alaron z syny swoimi/ máiac straż Swiatnice swietsey/ w posrzedku synow Isráelskich: kthobyk olwie przystapit iny do niey/ vmrze. Wyssykich Lewitow kthorych náliczyli Moizesz z Alaronem wedlug przykazania páńskiego/ po narodziech y fámiliách ich/ tylko meżczyzny od iednego miesiacá y wyssy/ bylo dwa y dwádzieścia tysiecy.

Trzeci pando Moizessa: Policz takież wyssykie pierworodne pogtowa mekiego miedzy syny Isráelskimi/ od iednego krieżycá y wyssy/ á miew ich też w obec wyssykich summe. I wezmieź mi Lewity za wyssykie pierworodne syny ludu Isráelskiego: Ja iestem Pan: takież y bylo ich/ miásto

wyssykich pierworodnych miedzy bydlety ludu Isráelskiego. I zliczył Moizesz iáko byl przykazat Pan/ wyssykie pierworodne syny ludu Isráelskiego/ á bylo ich tylko meżczyzny po imionách własnych od iednego krieżycá y wyssy/ dwa y dwádzieścia tysiecy/ dwie ście siedm dziesiat y trzy.

Rozkazat tedy Pan Moizessowi/ mowiac: Weźmi Lewity miásto pierworodnych synow Isráelskich/ y bydo Lewitow miásto bydia ich/ y beda Lewitowie moi: Ja iestem Pan. A ná odkupienie tych dwu set siedm dziesiat y trzech/ pierworodnych synow ludu Isráelskiego/ kthorzy przechođá licžbe Lewitow: Wezmieź skády gtowy pięć* totow srebrá ná wage Przybytku Bożego: Lot wáży dwádzieścia hálerzow/ A te pieniadze daff Alaronowi y synom iego/ odkupienie tych kthorzy zbywáia nád zwyż. Zebrat tedy Moizesz pieniadze tych kthorzy zbywáli/ y kthore odkupili od Lewitow pierworodzonych synow Isráelskich/ Tyśiac/ Trzysta/ sześć dziesiat y pięć totow wedlug wagi kthora iest w Przybytku Bożym/ y dat ie Alaronowi y synom iego/ wedlug stowá kthore mu byl Pan przykazat.

Cap. 4.

Wrsedy y wejymności Lewithom po fámiliách y narodziech ich/ opisane y rozdáie.

Wowit záś Pan do Moizessa y Alaroná/ temi stowy: Weźmiecie summe synow Kaáth ze srzodka Lewitow wedlug domow y fámiley ich/ od trzydziesti lath y wyssy aż do pięćdziesiathego roku/ tych wyssykich kthorzy wchodzą/ aby stali y poslugowali w Przybytku przymierza. Tho iest v rzad y tá posluga synow Kaáth. Gdy by miáto woysko ciagnąć zmiesćá/ wmidzie Alaron z syny swemi do Przybytku swiádectwá/ y do Swiatnice swietsey/ thedy zeyma zaslone kthora wiśi przededrzwiami/ y w wina wnie Arche swiádectwá/ á the przykryia záś skórami modremi/ nád tho iesseže ná wierzchu rościagna ptassež wyssyket modry/ pothym drażki záwloka. Stot takież ná kthorym kłáda chleby poświęcone/ obwina wptassež modry/ á potożá z nim Kádzielnice/ Moždierzky/ Kubki/ y Czásse z kthorych sie ofiárnia Napoyne offiáry: ná tym stole záwždy beda chleby/ po wierzchu rościagna ptassež Kármá zynowy/ ná tym záś skórzány modry/ á pothym drażki przewloka.

Weźma też przykrycie modre iedwábne y obwina nim Lichtarz z lámpami y znožyczkami kthoremi wćieráia/ y z tym weżym

Leuiti. 27.

*
Siklow.
Exodi. 30.
Leuiti. 27.
Ezec. 45.

I. Par. 24.

Num. 10.

Num. 3.
Ex. 16.
Num. 26.

Num. 3.
Ex. 8.

Numeri rzezone.

gąssa ogarki/ y wssystko naczynie w ktho-
rym olej chował do lamp: a the wssystkie
rzeczy wina w skory modre / a pothym
przewoła draški. Ottharz także złoty/
wina przykryćim iedwabnym niebieskiey
barwy/ a na tym rościagna przykrycie sko-
rzane modre/ y przewoła draški. Wssyst-
ko naczynie ktorym posluguia w Swia-
tnicy/ obwina w płaszcz modry/ a zwierz-
chu rozściela przykrycie skorzane modre/
y przewoła dragi. Ale y ottharz wychodo-
za y wybora popioł/ potym wina gi w pa-
wiole/ y wtoza snim wssystkie sprzety kto-
rymi posluguia przy tymto ottharzu: tho
iest/ Panewki w ktorych ogień bywa/ wi-
delki o trzech rostkach / Żaki / Lopáthy /
Niednice/ y wssystko ine naczynie ottha-
rzone/ obwina wespolek przykryćim a kot-
dra skorzana modra / pothym zawiada
draški.

A gdy inż obwina Aaron y synowie iego
Swiatnice/ ze wssystkim iey sprzetem/ na
ten czas gdy by sie ruffat zmiesca oboz: te-
dy wnida synowie Kaath/ aby niesli sprze-
thy one wwinione: a niedotknie sie żaden
sprzetow Swiatnice/ by lepak niepomar-
li. The sa rzeczy ktore maia nosic synowie
Kaath w Przybytku przymierza: Nad ko-
remi bedzie przelożonym Eleazar syn Aa-
rona kaptana/ w iego opiece bedzie olej/
kthory maia lac do lamp/ z prawa rzeczy
wonnych na kadzenie/ y offiara kthora sie
zawdy offiaruie/ także y olej pomazania
y coholwiek ku służbie Przybytkowey przy-
slussa/ y wssystko naczynie kthore iesth w
Swiatnicy.

I mowit Pan do Moizeffa y Aaron/ a
rzekac: Nie zgładzaycie ludu Kaath z po-
szrodku Lewitow/ ale tho wdziataycie im
aby byli żywi a niepomarli/ iesliżeby sie kie-
dy dotkneli rzeczy tych naswietlssych. Aa-
ron z syny swemi wnida do Swiatnice y
narzadza co kto ma niesc: A żaden iny z
dwornosci abo wssieteczności/ niechay nie
pátrzy na te rzeczy ktore sa w Swiatnicy/
as by ie pierwey zawniono/ iesli inaczej
bedzie/ pomra.

I mowit Pan do Moizeffa / rzekac :
Weźmi thakies summe synow Gersono-
wych/ po narodziech/ Domach/ Samili-
ach ich/ poczawssy od trzydziesti lat y wy-
ssy/ aż do piecdziesiat: Zlicz wssystkie kto-
rzy wchodza y posluguia w Przybytku
przymierza. Ta iest weczynnosć Samili-
ey Gersonskiey: aby nosili oppony Przybytko-
wey przykrycie pierwssy/ y drugiey trzećie
naywiesse modre: Zaslone tez ktora wiśi
w wesciu do Przybytku przymierza/ oppo-
ny kthore sa w sieni/ y zaslone w wesciu/
kthora iest przed Przybytkiem. Wssystkie

rzeczy ktore ku ottharzowi przyslussa/ po-
wrozy y naczynie potrzebne ktemu/ na ro-
skazanie Aaronowe y synow iego/ poniosa
synowie Gerson / a każdy z osobna bedzie
wiedziat/ ku czemu sie ma miec/ y co nosic.
Ta iest weczynnosć Samili-
ey Gersonskiey w
Przybytku przymierza. A beda pod reka
Jthamara/ syna Aaron kaptana.

Syny także Merary po familiach y do-
mach oycow ich policzy/ od trzydziesti
lath y wyssey aż do piecdziesiat/ wssystkie
ktorzy wchodza aby poslugowali w Przy-
bytku przymierza y świadectwa: To ich
wzrad bedzie. Poniosa Gersy Przybytko-
we/ draški/ stupy y podstawki ich/ stupy
takie ktore sa w koto sieni y z podstawkami/
kottami/ y powrozy ich: Wssystko na-
czyni y sprzet pod liczba wezma/ y thak
poniosa. Thak iest weczynnosć Samili-
ey Me-
rarskiey/ tudziez y posluga w Przybytku
przymierza: A beda pod reka Jthamara
syna Aaron kaptana.

Zliczyli tedy Moizeff y Aaron y kria-
ta onego zboru/ syny Kaath/ po narodziech
y domach oycow ich/ od trzydziesti lath y
wyssey/ aż do roku piecdziesiate/ wssyst-
kie kthorzy wchadzali aby poslugowali w
Przybytku przymierza / y nalazlo sie ich
dwa thysiac / siedmisset y piecdziesiat.
Ten iest poczet synow Kaath/ kthorzy w-
chadzali do Przybytku przymierza: The
policzyt Moizeff y Aaron/ wedlug rosta-
zana Panskiego/ przez reke Moizeffowe.

Z liczeni sa y synowie Gersonowi po
przyrodnym y domach oycow ich/ od trzy-
dziesti lath y wyssey/ aż do piecdziesiat/
wssystkie kthorzy wchodza aby sluzyli w
Przybytku przymierza: I naleziono ich
dwa tysiac / sesc set/ y trzydziesti. Ten
iest lud Gersonski/ ktore zliczyli Moizeff y
Aaron wedlug stowa Panskiego.

Z liczeni tez y syny Merary/ po naro-
dziech y domach oycow ich/ od trzydziesti
lath y wyssey/ aż do roku piecdziesiathe-
go/ wssystkie kthorzy wchodza/ ku poslugo-
waniu w Przybytku przymierza: I nale-
zieni sa trzy tysiac y dwie scie. Ten iest po-
czech synow Merary/ ktore zliczyli Moi-
zef y Aaron wedlug roskazania Panskiego/
przez reke Moizeffowe.

Wssystkich wobec społolenia Lewi/ kto-
rych naliczyli Moizeff y Aaron po imio-
nach/ a kriażeta Israelscy po narodziech y
domach oycow ich/ od trzydziesti lath y
wyssey/ aż do roku piecdziesiatnego/ tych
ktorzy wchodzili na poslug da Przybytku/
y ku nasseniu brzemion: Bylo wobec
wssystkich osm tysiec/ piec set/ y osmdzie-
siat. Wedlug roskazania Panskiego/ poli-
czyt Moizeff/ każdego wedle wzedu y

Nume: 7.

2:Reg: 6.

Nume: 8.

Czwarte kriegi Moizeffowe

Brzemion ich/ iako mu był przykazat Pan.

Cap. 5.

Nieczystych a plugawych w obojętne chować ale
prze wyrzucić/ sposob ofiarowania za grzechy prze nie
obatość uczyniony: Prawo o zawisłej miłości me-
ja przeciw jenie.

Leviti. 13.

N An pothym mówit do Moize-
ssa/ rzeknac: przykaz synom I-
sraelskim żeby wygnali z obozu
każdego trefnego/ y z kto-
regu nieczystość pynie/ albo ze sie pluga-
wit umarłym: Tak męczyżnie iakoy Nie-
wiasła wyrzucicie z obozu/ aby go niesplu-
gawili mieszkając między wami. I u-
czynili tak synowie Israelscy/ wygnali ie
precz z obozu/ iako rozkazat Pan Moiz-
essowi.

Leviti. 5.

I mówit Pan do Moizeffa/ themi sto-
wy: Rzecz synom Israelskim/ Mąż albo
Niewiasła gdzieby uczynili co stych wssyst-
kich grzechow/ ktore sie przygadzaia Lu-
dziom/ a prze swa niedbatość przestapili-
by rozkazanie Pańskie/ y przewiniliby: na-
przod wyznania grzech swoy/ y uczynia za
grzech dosić/ y nad to dādza piata część o-
nemu/ przeciw ktoemu by co zgrzesyli. A
iesliby niebył koby miał wziąć/ dādza Pa-
nu/ a będzie kaptanowo/ chyba Barana
ktory bywa ofiarowan na oczyszczenie/ a
by była ofiara lubieżna/ a smitował sie
Bog. Wssystkie też ofiary pierwszego vro-
du/ ktore ofiarują synowie Israelscy/ ka-
ptanom beda przysustati/ y co iedno kol-
wiek ofiaruje sie w Swiatniczy od wssyst-
kich/ y bywa dawano wrace kaptanście/ ie-
go będzie.

Deute. 22.

I mówit Pan do Moizeffa/ rzeknac:
Mow do synow Israelskich a powiedz im:
Mąż ktoregoby żona wbladzila/ a gardzac
swym małżonkiem schodzila bysie z innym
mężem/ a żeby mąż tego dowodnie dosić
niemogł/ iedno iż tajemne by było cudzo-
stwo/ a świadkami niemogło by być do-
wiedzione/ bo nieieft zaściana na iawnym
cudzoństwie: Jesliżby duch zawisłej mi-
łości z iat a podwiódł meża przeciwko że-
nie swoiey/ ze ona albo wystapila/ albo w-
zdam we złym dominowaniu iest: przywie-
dzie ia do kaptana/ y ofiaruje miasto niey
dziesiąta część miary maki Jeczmienney:
Nie skropi iey Oliwa/ ani wlozy kadzidla
na wierzch bo ofiara iest zawisłej miłości/
y ofiara taka przez ktora dochodza cudzo-
stwa. Przeto kaptan weźmie ia y posta-
wi przed Panem: y nabierze wody swieco-
ney w garniec/ y troche prochu spawimen-
tu Przybytkowego nāsypie w nie. A gdy

Nume. 19.

inż stanie ona Niewiasła przed obliczno-
ścią Pańską/ obkryje kaptan głowe iey/ y da
iey w ręce ofiary rozpamiętania/ y ofiary
zawisłej miłości: a sam kaptan będzie trzy-
mał wodę bardzo gorzką/ nad ktora klatwe
y przekleństwo uczyniwssy/ y poprzysięże ia
mowiac: Jesliż nie spał mąż cudzy sbo-
ba/ a iesliżes sie niesplugawila opuszcawssy
toże małżonkę swego/ tedyć nic niezastod-
dzi ta woda przegorzka/ y przekleta: Ale
iesliżes wystapila od meża swego/ a z innym cu-
dzostwo popelnita/ pizyda na cie te prze-
kletstwa: Daycie Panie w przekleństwo/
y na przykład y w przyslowie wssemu ludu
swemu: Niechay dopusci żeć wygnije tono
twoie/ a żywot twoy opuchnawssy by sie
rospukł/ niech wnidzie ta woda przekleta
do brzucha twego/ a opuchnawssy aby wy-
gnito tono twoie: I odpowie niewiasła/
Amen/ Amen.

Tedy kaptan nāpisse na listku the stowā
przeklinania/ y omyle ie woda ona prze-
gorzka/ nad ktora przekleństwa uczynił/
y da iey wypić. Ktora gdy wypije/ weźmie
kaptan z reki iey ofiary zawisłej miłości/
y podniesie ia przed Panem/ y wlozy na oł-
tarz: tilko tak aby pierwey wziat garść
maki ktora ofiaruia/ y spalił na ołtarzu:
a thāt niechay da niewieście wypić wo-
de bardzo gorzką. Ktora gdy wypije/ be-
dzieli winna/ y iesli wystapila do kogo in-
nego/ wzgardziwssy własnego meża/ ro-
zeydzie sie po niey woda przekleta/ y o-
dmie sie iey żywot/ a tono wygnije: I be-
dzie takowa niewiasła na przekleństwo/ y
na przykład wssystemu ludu. A iesliby nie
była winna/ nie iey ta woda niezastodzi/
y owsem będzie potym dziećci rodzić.

To iest opisanie prawa zawisłej mi-
łości: Gdyby żona przeniewierzyła sie meżo-
wi/ a z innym cudzoństwo popelnita/ a mąż
iey porussony duchem zawisłej miłości/
przywiodł by ia przed obliczność Pańską/
y uczynił by iey kaptan/ cho wssystko iako
pierwey powiedziano/ Mąż będzie niewin-
nym/ a niewiasła poniesie na sobie niepra-
wosć swoie.

Cap. 6.

Poświęcanie y oddawanie Niasrey cykow/ y kto-
rymi słowy kaptani mieli ludzjom Błogosławić.

I Mówit Pan do Moizeffa/ rze-
kac: Mow do synow Israelskich a
rzecz im: Mąż albo Niewiasła/
gdyby uczynili ślub na swiece-
nie sie/ y chcieliby sie poświęcić Panu: od
wina/ y od wsselkiego napoju piānego
beda sie strzec y wścīgac. Ani winnego

Numeri rżeczne

Indi. 13.
Amos. 2. octu/ ani z żadne^o ine^o ktoregokolwiek na potu/ ani cokolwiek z gron wyciskania/ bez da pijałi: winą w gronach thak świeżego iako sussionego niebeda iadali/ przez wssystek czas iako sa Panu poświęcen: Cokol wie z winice może być/ od gron sussionych aż do iaderka winnego/ nic niebeda iest.

Leuiti. 21. Przez wssystek czas odtaczenia swego/ brzytwą nie będzie na głowie iego/ aż sie on dzień wypelni/ do ktorego był slubit sie Panu poświęcić. Swiethym będzie/ po ki beda rość włosy na głowie ie^o. Przez wssystek czas poświęcenia swego/ do umarte^o niepoydzie/ ani będzie na pogrzebie Wyca/ Matki/ Brata/ y Siostry/ aby sie nie splugawit/ abowiem poświęcanie Boga swego/ iest na głowie iego. Przez wssystek dni oddania swego/ swiethym będzie Panu.

Adu. 18. A iesliby umart kto nagle przed niem/ splugawisze głowę poświęcenia iego: kto ra natychmiast ogoli/ onegoś dnia oczy szenia swe^o/ y zaś dnia siodmego: A w osmy dzień/ będzie offiářowat kriedzu dwie Synogarllice albo dwoie gotabiak/ v drzwi Przybytku świadectwa: y offiářnie kaptan iedno za grzech/ a drugie na offiáře zupełna/ y będzie sie modlit zań abowiem zgrzeszył przy umartym: I poświęci głowę iego w ten dzień/ y dni także odtaczenia iego poświęci Panu/ offiářniac bārānkā rocznego za grzech: wssakoż w then sposob aby dni pierwsze winnecy były/ abowiem splugawitosie byto poświęcenie iego.

To iest prawo poświęcania: Gdy sie wypelnia dni ktore był sobie z slubu postanowił/ przywiedzie go ku dziwiom Przybytku przymierza/ aby offiářowat offiáře iego Panu/ Bārānkā rocznego niepo kalanego offiáře zupełna/ a owce roczna niepokalana za grzech/ y bārānā niesplugawionego offiáře spokojna/ y koss z chleba iem przasnym pokropionym oleiem/ y placki przasne pomazane oleiem/ y offiಾರೆ na poyna przy każdym: kthore offiářowac będzie kaptan przed Panem/ a uczyni y za grzech/ y na zupełna offiಾರೆ.

Adu. 21. A Bārānā zabije na offiಾರೆ spokojna Panu/ offiářniac pospolu koss przasnych chlebow/ y Napoyne offiáře ktore przy tym zwykly bywac. Tedy sie ogoli Nāzāreus/ (to iest poświęcony) przed drzwiami Przybytku przymierza/ włosy poświęcenia swe^o: y weźmie kaptan włosy iego a wrzuci na ogień/ ktory podłożon iest offiಾರೆ spokojney. A plec Bārānā wārzon/ y ieden kłacz z kossā przasny/ ieden także placki cieni/ wsiawssy/ poda w rece Nāzāreussa/ gdy będzie ogolona głowa iego: A wsiawssy zaśie od niego te rzeczy/ pod

nie sie ie przed oblicznością Państwa: y gdy beda poświęcone dostana sie kaptanowi/ iako y pierśi ktore maia być oddzielone y le dżwi: a potym iuz może pic on poświęcony wino. To iest prawo Nāzāreussowe/ gdy by slubit Panu offiářowac dar swoy/ czasu poświęcenia swego/ krom tych rzeczy ktore może mieć reka iego: Jako był na wmyśle swym namienit a slubit/ thak uczyni/ ku doskonałemu wypelnieniu poświęcenia swego.

Mowit Pan do Moizessa/ rzeknac: Mow Aaronowi y synom iego/ Thak stogoslāwie będziecie synom Isrāelskim/ y tak będziecie mowic: Dawci Pānie Bogu slāwienstwo/ a niechay cie strzeze. Niechay Pan ukaze oblicze swoje/ a sinituie sie nad toba. Niechay obroci Pān twarz swa kthobie/ a wyczy pokuy. I beda wzywac imienia mego nad syny Isrāelskimi/ a ia im dam bogoslāwienstwo y pożegnanie.

Cap. 7.

Podaje a Offiáře Kriazat Isrāelskich według potolenia ich/ na poświęcanie Przybytku Bożego y Oltarzā. Pan y Błāgālnie mowi do Moizessa.

Exo. 40. On dzień gdy iuz Moizess do ko nat Przybytku/ y posthawit: pomazat/ y poświęci gi ze wssytkim sprzetem iego: Oltarz ta kież/ y wssytko naczynie iego: stalo sie ze offiářowali Kriazethā Isrāelscy/ y Zetmani Sāmiliey/ ktorzy byli nad każdym pokoleniem/ y Wziednicy nad tymi ktorych bylo policzono/ dary przed Panem/ sześć wozow przykrytych ze dwunastcia wolow. Jeden woz darowali dwoie Kriazat/ a każdy po iednym wolu a offiාරowali ie przed Przybytkiem.

I rzeki Pan do Moizessa: Przyimi od nich/ ze beda na poslugę ku potrzebom Przybytkowym/ a daj ie Lewithom/ według porzadku poslugi ich. Gdy tedy przyiat Moizess wozy y woty/ oddat ie Lewitom: Dwa wozy a czterzy woty/ dat synom Gerson/ według potrzeby ich. Inne zaś czterzy wozy/ a osm wotow/ dat synom Merary/ według potrzeb urzedu y sluzby ich/ pod reka Jthāmārā synā Aaronā kaptanā. A synom Kāāth niedat wozow ani wotow/ bo ci posluguia w Swiatnicy/ a nosza brzemiona na swych rāmmionach.

Offiාරowali tedy Kriazetā na poświęcanie oltarzā/ w ten dzień gdy pomazān iest/ offiಾರೆ swoje przed Oltarz. I rzeki Pan do Moizessa: Każde Kriaze niechay offiාරnie dary swoje ku poświęcaniu oltarzā/ z osobnā każdy w swoy dzień.

Czwarte kriegi Aongessowe

*
Sytlow.

Pierwszego dnia offiarował podarze swoje Naazon syn Aminadabow z pokolenia Juda: A było to jego podarze y offiara. Misa srebrna ktora wazyla sto y trzydzieści * lothow: Czassa srebrna wazac siedm dziesiat totow wedlug wagi koscielney/ oboie pelne bialej maki pokropioney oleiem ku offiarowanu: Mozdierzyl z dziesiaci totow zloty/ pelny kadzidla: Wotu z stadu/ a Barana y Baranka roczne na offiare zupełna: y kozla za grzech: A na offiare spokoyna dat dwa woty/ Baranow piec/ kozlow piec/ takiey Barankow rocznych piec. Ta byla offiara Naazonowa syna Aminadabowego.

Wtorego dnia offiarował Natanael syn Suar z pokolenia Izachar: Misa srebrna ktora niosla sto y trzydzieści totow/ Czasse srebrna ktora wazyla siedm dziesiat totow/ wedlug wagi koscielney/ oboie pelne bialej maki pokropioney oleiem na offiarowanie: Mozdierzyl zloty miazacy dziesiec totow pelen kadzidla: Wotu z stadu/ y Barana/ a Baranka rocznego na zupełna offiare: y kozla za grzech: A na offiare spokoyna woty dwa/ Baranow piec/ kozlow piec/ Barankow rocznych piec. Ta byla offiara Natanaelowa syna Suarowego.

Trzeciego dnia / Kriaze synow Zabulon Heliab syn Helonow offiarowato mise srebrna wazaca sto y trzydzieści totow/ Czasse srebrna wazaca siedm dziesiat lothow na wage Swiatnicza/ oboie pelne bialej maki nakrapianej oleiem na offiare: Mozdierzyl zloty ktory wazyl dziesiec totow pelen zapalu: Wotu z stadu/ Barana/ y Baranka rocznego na offiare zupełna: y kozla za grzech: A na offiare spokoyna dwa woty/ Baranow piec/ kozlow piec/ Baranow tez rocznych piec. Ta jest offiara Heliabowa syna Helonowego.

Dnia czwartego Kriaze synow Ruben/ Elizur syn Sedeurow offiarowal mise srebrna ktora miata sto y trzydzieści totow/ Czasse srebrna z siedm dziesiat totow na wage Swiatnicza/ oboie pelno bialej maki nakrapianej oleiem/ na offiarowanie: Mozdierzyl zloty wazacy dziesiec totow/ pelen zapalu. Wotu z stadu/ Barana/ y Baranka rocznego na offiare zupełna: y kozla za grzech: A na offiare spokoyna woty dwa/ Baranow piec/ kozlow piec/ y Barankow rocznych piec. Ta byla offiara Elizurowa syna Sedeurowego.

Dnia piatego: Kriaze synow Symeonowych/ Salamiel syn Surysaddaiow/ offiarowal tez mise srebrna ktora niosla sto y trzydzieści lothow: Czasse srebrna

miata siedm dziesiat totow na wage koscielna/ oboie pelne bialej maki nakrapianej oleiem ku offiarowanu: Mozdierzyl zloty wazacy dziesiec totow pelen zapalu: Wotu z stadu/ y Barana/ y Baranka roczne na zupełna offiare: y kozla za grzech: A na offiare spokoyna woty dwa/ Baranow piec/ kozlow piec/ Barankow rocznych piec. Ta byla offiara Salamielowa syna Surysaddaiowego.

Dnia szóstego Kriaze synow Gad Heliassaf syn Duelow offiarowal mise srebrna ktora niosla sto y trzydzieści totow/ Czasse srebrna z siedm dziesiat totow/ na wage Swiatnicza/ oboie pelno maki bialej nakrapianej oleiem na offiare: Mozdierzyl zloty wazacy dziesiec totow pelen zapalu: Wotu z stadu/ y Barana/ y Baranka roczne na offiare: y kozla za grzech: A na offiare spokoyna woty dwa/ Baranow piec/ kozlow piec/ y Barankow rocznych piec. Ta byla offiara Heliassafowa syna Duelowego.

Siedmego dnia Kriaze synow Efraimowych/ Elisama syn Ammiudow offiarowal mise srebrna ktora wazyla sto y trzydzieści lothow: Czasse srebrna ktora niosla siedm dziesiat lothow na wage koscielna/ oboie pelne bialej maki polanej oleiem na offiare: Mozdierzyl zloty wazacy totow dziesiec/ pelen zapalu: Wotu z stadu/ y Barana/ y Baranka rocznego na offiare zupełna: y kozla za grzech: A na offiare spokoyna dwa woty/ Baranow piec/ kozlow piec/ Barankow rocznych piec/ Ta byla offiara Elisama syna Ammiudowego.

Osmego dnia Kriaze synow Manasse/ Gamaliel syn Gadassurow/ offiarowal mise srebrna wazaca sto y trzydzieści totow: Czasse srebrna miata siedm dziesiat totow na wage Swiatnicza/ oboie pelne bialej maki nakrapianej oleiem na offiare: Mozdierzyl srebrny wazacy dziesiec totow pelen zapalu: Wotu z stadu/ y Barana/ y Baranka rocznego na offiare zupełna: y kozla za grzech: A na offiare rzeczy spokoynych/ Woty dwa/ Baranow piec/ kozlow piec/ Barankow rocznych piec. Ta byla offiara Gamalielowa syna Gadassura.

Dnia dziewiatego Kriaze synow Beniamin/ Abidan syn Gedeonow offiarowal mise srebrna ktora niosla sto y trzydzieści totow/ Czasse srebrna miata siedm dziesiat totow na wage Swiatnicza/ oboie pelne bialej maki nakrapianej oleiem na offiare: Mozdierzyl zloty wazacy dziesiec totow/ pelen zapalu: Wotu z stadu/ y Barana/ y Baranka rocznego na offiare zupełna: y kozla za grzech: A na offiare

spokoynych

Numeri rzezone.

spokojnych rzeczy/ woty dwa/ Baranow piec/ kozlow piec/ Barankow rocznych piec. Ta była offiara Abidanowa syna Gebeonowego.

Dziesiathego dnia Kriaze synow Dan/ Abiezer syn Amisaddaiow/ offiarowat Mise srebrna wazaca sbo y trzydziesci totow: Ciasse srebrna maitaca siedm dziesiat totow wagi koscielney/ oboie pełne białey maki zalaney oleiem na offiara: Mojdzerzyt zloty wazacy dziesiec totow/ peten zapalu: Wotu z stada/ y Barana/ y Baranka rocznego na zupełna offiara: y Kozla za grzech: Ana offiara rzeczy spokojnych dwu Wotow/ Baranow piec/ Kozlow piec/ Barankow rocznych piec. Ta była offiara Abiezera syna Amisaddaiowego.

Dnia iedenastego Kriaze synow Aser/ Segiel syn Ochránow/ offiarowat Mise srebrna ktora w sobie myata sbo y trzydziesci totow: Ciasse srebrna ktora maita siedm dziesiat totow wagi koscielney/ oboie pełno białey maki zakrapianey oleiem na offiara: Mojdzerzyt zloty wazacy dziesiec totow/ peten zapalu: Wotu z stada/ y Barana/ y Baranka rocznego na offiara zupełna: y Kozla za grzech: Ana offiara spokojnych rzeczy/ Woty dwa/ Baranow piec/ Kozlow piec/ Barankow rocznych piec. Ta była offiara Segielowa syna Ochránowego.

Dwanastego dnia/ Kriaze synow Neptalim/ Ahira syn Zenan offiarowat Mise srebrna ktora wynosila sto y trzydziesci totow: Ciasse srebrna maitaca siedm dziesiat tothow na wage Swietnicza/ oboie pełne białey maki zakrapianey oleiem na offiara: Mojdzerzyt zloty ktory wazyl dziesiec totow/ peten zapalu: Wotu z stada/ y Barana/ y Baranka rocznego na zupełna offiara: y Kozla za grzech: Ana offiara rzeczy spokojnych/ dwu Wotu/ Baranow piec/ Kozlow piec/ Barankow rocznych piec. Ta była offiara Ahira syna Zenan.

The rzeczy w poświęcanie Oltarza sa offiarowane od Kriazat Izraelskich/ w on dzień gdy poświęcon jest: Mis srebrnych dwanaście/ Ciasse srebrnych dwanaście/ Mojdzerzykow też zlotych dwanaście: Tak że iedna misa srebrna wazyla sbo y trzydziesci totow: Jedna Ciasa totow siedm dziesiat srebra: To jest w obec wssystko naczyntie srebrne wynosilo totow srebra dwa tysiac y czterzy sta wagi koscielney. Mojdzerzykow zlotych dwanaście pełnych zapalu/ z ktorych kazdy wazyl dziesiec totow wagi Swietniczey: a tak summa zlotą zanażyla totow sto y dwadziescia. Wotow na zupełna offiara dwanaście:

Baranow dwanaście: Barankow rocznych dwanaście: y z Wapoynymi ich offiarami. Kozlow za grzech dwanaście: Ana offiara spokojnych rzeczy/ Wotow czterzy y dwadziescia/ Baranow szescdziesiat/ Kozlow szescdziesiat/ Barankow rocznych szescdziesiat. The rzeczy offiarowane/ przy poświęcaniu oltarza/ kiedy pomazan jest. A gdy wchodzil Moizes do Przybytku przymierza/ by sie radzil odpo-
wiedzi Bozey/ stychal glos mowiacego k sobie z Obtagalnie/ ktora byla nad Archa Swiadcetwa/ miedzy dwiema Chierubiny/ y stamtad wiec mawial Eniemu.

Cap. 8.

Miejsce/ Krtat/ y stante Lichtarz/ Lichy y poświęcanie Lewitow.

T Mowit Pan do Moizesa/ rzekac: Mow do Aarona a rzecz mu Gdy ustanowisz siedm kagancow: postawisz Lichtarz na stronie po ludniowej. Cho tedy rozkaz aby kagance obrociły sie ku putnocy/ świecac przeciwko stotuną ktorą ktada chleby poświęcone/ a wssystkie lampy beda świecić ku tej stronie/ ku ktorej sie obroci wssystek świecznik. Uczyni tak Aaron y wstawil lampy na lichtarz/ iako by przykazal Pan Moizesowi: A ten Lichtarz byl ze zlotą kowanego/ tak srzedni stupek/ iako y wssystkie prety ktore z obu stron sniego wychodzily/ na krtat onego ktory Pan wkazal Moizesowi/ tak sprawil Swiecznik.

J mowit Pan do Moizesa rzekac: Wybierz Lewithy ze srzedku synow Izraelskich/ y oczyścisz je tym sposobem: Niechay sie pokropia woda oczyszczania/ a niechay ogola wssystkie wlosy z ciata swego. A gdy już spiora odzienie swoje a oczyszczeni beda/ niechay wezma wotu z stada/ y Wapoyna offiara snim/ y make biala oleiem ztropiona: a drugiego wotu z stada thy wezmiesz za grzech.

J posthawisz Lewithy przed Przybytkiem przymierza/ zezwarossy ktemu wssystko mnostwo synow Izraelskich. A gdy stana Lewithowie przed Panem/ potoza synowie Izraelscy rece swoje na nie/ y offiarowac bedzie Aaron Lewity/ bar przed obliczoscia Pansta/ od synow Izraelskich/ aby temu sluzyli. Lewitowie też potoza rece swoje na glowy onych wotow/ z ktorych iednego ofiarujesz za grzech a drugiego offiara zupełna Panu/ byś sie modlit za nimi. J postawisz Lewity przed obliczoscia Aarona y synow jego/ y poświęcisz offiarowane Panu/ y oddzielisz je z

Exodi. 25.

Exodi. 25.

po srzedku

Czwarte kriegi Moizessowe

Num: 3.
Exodi. 13.
Luce. 2.

pośród synów Izraelskich aby byli mor-
a potym wniada do Przybytku przymierza
żeby mi służyli. I tak ie oczyścić y poświę-
cić na offiary Panu/abowiem darem dani
mi sa/ od synów Izraelskich. Miasto pier-
worodnych synów/ ktorzy naprzod otwie-
raia żywot w ludu Izraelskim/ wziętem ie.

Abowiem wssystkie pierworodzone rze-
czy synów Izraelskich/ moie sa/ tak z ludzi
iako z dobytkow. Od onego dnia kiedym
pobit wsselkie pierworodzone w ziemi E-
gypckiej/ poświęcić im ie sobie: a wziętem
sobie Lewity miasto wssystkich synów pier-
worodnych z ludu Izraelskiego: y darowa-
tem ie Aaronowi y synom iego/ ze szrodku
ludu Izraelskiego/ aby mi służyli miastem
Izraela w Przybytku przymierza/ a żeby
sie za nie modlili/ by nie była iaka porażka
miedzy ludzmi/ ieslibysie wazyli przystępić
do Swiatnice.

Uczynili tedy Moizesz y Aaron y wssystek
gmin ludu Izraelskiego Lewitom/ tak iako
był przykazat Pan Moizessowi/ y oczyścić
ni sa/ a zeparli odzienie swoje. I podniosl
ie Aaron przed oblicznością Pańska/ y mo-
dlil sie za niemi/ aby oczyścieni bedac/ we-
sliby na swe wrzedy do Przybytku przymie-
rza/ przed Aaronem y syny iego. Jako był
przykazal Pan Moizessowi o Lewitach/
tak sie stalo.

Num: 4.
1. Reg: 2.

Mowil Pan do Moizessa/ rzekac: Tho
iest prawo Lewithow: gdy beda w piec a
dwadzieścia lat y co wyssey/ wniada aby po-
slugowali w Przybytku przymierza. A gdy
piecdziesiat lath wypelnia/ przestana po-
slugować/ ale przed sie beda słuzebniki bra-
ciey swojej w Przybytku przymierza/ by
tylko strzegli tych rzeczy ktore im beda po-
ruczone/ iedno ze robot pierwszych nie be-
da czynić. Tak postanowil Lewity w ich
uczynnościach.

Cap. 9.

Ktorego czasu Przewod obchodzie mieli/ thakie y
nieczyści abo podrojni/ Obłok obtoczywszy Przyby-
tek Boży wiodl woysko zydowskie.

*
Przewod
abo wiel-
kanoc.

Exodi. 12.
Leuiti. 23.
Num: 28.
Deute. 16.

Mowil zaś Pan do Moizessa na
puszczy Synai wthorego roku/
gdy wysli z Egiptu kieżycá
pierwszego/ mowiac: Niechay
sprawuia synowie Izraelscy * Phaze cza-
su swoje/ (to iest) Czternaste^o dnia kieży-
cá tego kwieczoru/ według wssystkich cery-
moniey y vsprawiedliwienia iego. Przyka-
zat thedy Moizesz synom Izraelskim aby
obchodzili Wielkanoc abo Przewod. Oni
uczynili tho czasu swego: Czternastego
dnia onego kieżycá ku kwieczorowi na go-

rze Synai: według wssystkiego co był roz-
kazat Pan Moizessowi/ wdziałali syno-
wie Izraelscy.

Alie otho nálezi sie niektorzy nieczy-
ści nád umartym/ ktorzy niemogli w ten
dzień obchodzie Przewodu (a pożywać
Baranká/ Jci przyszedssy do Moizessa y A-
aroná/ rzekli: Nieczyścimy dia umarte-
go: a przeto czemu nas tego zbawiaia aby
my niemiel offiarować Baranká Wielko-
nocnego Panu czasu swego/ miedzy syny
Izraelskimi? Odpowiedzial im Moizesz:
Potrwaycie ze sie poradze/ coby mi Pan
przykazat o was.

I mowil Pan do Moizessa/ rzeknac:
Mow synom Izraelskim/ Czlowiek ktory-
by był nieczystym od umartego/ abo ná dro-
dze kedy daleko z ludu waszego/ bedzie spra-
wował Przewod Panu/ wtorego kieżycá
czternastego dnia kwieczorowi: przasny-
mi chleby y z ssatssa polna beda onego Ba-
ranká iesć: Do zaranku nie go niezostha-
wia/ a kosci iego nie zlamia/ wssystek zwoy
czay przy Baranku zachowaiia.

Iesli by kto był czysty/ a ná drodze nie-
był/ a przed sie by nie sprawował Przewo-
du/ zaginie takow czlowiek z ludu swego/
abowiem nie offiarował Panu offiary cza-
su swego: Grzech swoy ten ná sobie ponie-
sie. Bedali v was mieszkac przychodzień al-
bo gosć/ niechay takiez pożywa Baranká
Wielkonocnego według ceremoniey y vs-
prawiedliwienia iego. Thoż przykazanie
bedzie v was thak dobrze gosćiomu iako y
domakowi.

Tedy w ten dzień gdy postawiono Przy-
bytek Boży/ obstepil y zakryt gi obłok. A
od wieczora aż do zarania był iest nád Przy-
bytkiem iakoby ogień. Tak zawždy bywato:
ze przez dzień zakrywał go obłok/ a przez
noc iakoby postac ogniowa. A gdy zniknat
on obłok ktory zakrywał Przybytek/ tedy
sie z miesca ruszali synowie Izraelscy/ a ná
ktorym kolwie miescu stanat obłok/ ehu y
oni ktadli sie z Obozem: Na rozkazanie
Pańskie z miesca sie ruszali/ y ná rozkaza-
nie iego rozbięli Przybytek.

Przez wssystkie one dni gdy sibat obłok
nád Przybytkiem/ mieskali ná temze mie-
scu. A ieslisie trassito ze przez dlugi czas
stat a trwat obłok nád Przybytkiem/ by-
wali synowie Izraelscy ná strazach Pań-
skich/ ani sie ruszali sie^o miesca/ ilekolwiek
dni stat obłok nád Przybytkiem. Na rozka-
zanie Pańskie rozbięli namioty/ y ná roz-
kazanie iego ktadali. Byli obłok od wie-
czora do zarania/ a wnetz potym náswita-
niu zniknat y zostawil Przybytek/ bralisse
z miesca: a iesli po dniu y nocy znikat/ w-
netz takiez rozbięli namioty: A iesli był

2. Para: 30.

Exodi. 12.
Ioan: 19.

Exo: 40.
3. Reg: 8.
Ezech: 9.

przez

Numeri rzecone.

przez dwa dni/abo przez ieden miesiac/ab
bo daley nad Przybytkiem/ mieſkali ſyno
wie Iſraelfcy na thymſe mieſcu/ ani ſie
ſtamtad ruſali: a iako ſtoto zniknat/ naty
chmiałſt ciagneli obozem: Na ſtoto Pań
ſkie rozbięali namioty/ y na ſtoto iego ru
ſali ſie z mieſcą/ y byli na ſtrażey Pańſkiej/
według roſkazania iego przez Moizeſſa.

Cap. 10.

O wyſtę Traby/ na kthorych trabiencie woſtła ſie
ruſali mieſcą/ o przyrodnym Moizeſſowym Hobab
ktorego ſobie przewodnikiem chciał mieć/ y o pod
noſſeniu y ſtadaniu Przybytku Bożego.

Eſaie. 58.

N An potim mówit do Moizeſſa/
rzeknac: Uczyni ſobie dwie tra
bie ſrebrne dete/ abyſ imi mogli
ſtrabić a zezwać woſytek Gmin
gdy by ſie mieli ruſſać z mieſcą. A gdy wnie
zatrabis/ zeydzie ſie do ciebie woſytek lud
do drzwi Przybytku przymierza: Gdyż ie
dnac zatrabis/ zeyda ſie do ciebie kriażetá
y zethmáni ludu Iſraelfkiego. Jeſliżeby
duſſe trabienie znieiákim wtracánim abo
przetrebówaním wſtyſſeli/ ruſſa ſie z mie
ſcá z ſwoymi namioty: Naprzód ci kthorzy ſa
ku wſchodu ſłońcá. A gdy po wtore beda tra
bić takowymże trabieniem/ ruſſa ſie z na
mioty ſwoymi ci kthorzy mieſtáia na potu
dnie: Także teſ y inni niechay uczynia gdy
wſtyſſa thákowe trabienie na ruſſenie ſie z
mieſcá: A kiedybyſcie mieli z wotác lud po
ſpolity/ tedy bedziecie proſtho trabić/ nie
nie drobiac ani przetrebuiac.

Iudic: 3.

A wthe traby beda trabić ſynowie Aaró
na káptana: a beda tho mieli za práwo
wiekuſte po narodziech wáſſych.
Jeſliże wynidziecie na woynie z ziemie wá
ſey/ przeciwo nieprzyiacielom kthorzy wal
cá przeciwo wam/ bedziecie trabić wthe
ogromne traby/ tedy bedzie przypominie
nie o was przed Pánem Bogiem wáſſym
abyſcie byli wyſwiebózeni z rąk nieprzy
iacielow wáſſych. Bedziecie iedy mieć
Gody/ abo dni wroczyſte/ abo ſwietho no
wego krieżycá/ bedziecie trabić wte traby
nad offiárámi zupełnemi y ſpokóynemi/ a
by wam były ku przypominaniu v Boga
wáſſego. Ja Pan Bog wáſ.

Num: 33.
Deute: 1.

Drugiego roku wthorego krieżycá/ we
dwudzieſty dzień tegoż Mieſiacá/ zniknat
ieſt obtoć z Przybytku przymierzá. Ruſſy
li ſia. tedy ſynowie Iſraelfcy w ſwoych hu
ſiech z puſzczy Synai: Stánat záſie obtoć
nad Przybytkiem Bożym na puſczy Sa
rán: A ruſſyli napierwey oboz ſwoy/ we
dług roſkazania Pańſkiego przez Moize
ſſa/ Synowie Iudá w ſwoych huſiech/ v
kthorych kriażetiem był Naazon ſyn Ami

Num: 1.

nádabow. W pokoleniu lepak ſynow Izá
chár/ był kriażetiem Nathánael ſyn Su
ar. A w pokoleniu Zabulon był kriaże
ciem Eliab ſyn Helonow. Zložono theſ
Przybytek Boży/ kthory wziawſſy mieſli ſy
nowie Gersonowi y Meráry.

Num: 4.

Szli takieſ y ſynowie Ruben/ w huſſie
y na mieſcu ſwoim/ v kthorych był kriaże
ciem Elizur ſyn Sedeurow. A w pokole
niu ſynow ſymeónowych był kriażetiem
Salamihel ſyn Sursáddaiow. W pokole
niu lepak Gad/ był kriażetiem Heliazáſſ
ſyn Duelow. Szli thakieſ y Kaathytowie
moſac ſwiatnice ſwiethſſa. Tak długo
Przybytek Boży nieſiono/ dokad nieprzyſli
na ono mieſce/ gdziego mieli widzwignac.

Ciagneli takieſ y woſtá ſynow Eſſrá
im w huſſiech ſwoich/ a w ich woſtku był
kriażetiem Eliáſamá ſyn Ammiudow. A
w pokoleniu ſynow Manáſſe/ kriażetiem
był Gámáhiel ſyn Gadázurów. W pokole
niu lepak Beniaminowym/ był kriaże
ciem Abidán ſyn Gedeonow.

Na ſámym oſtátku ciagneto woſtko ſy
nowie Dan w ſwoich vſſiech/ w kthorych
woſtku kriażetiem był Abiezer ſyn Ami
ſáddaiow. W pokoleniu lepak Aſer był kria
żetiem Segiel ſyn Ochranow. A w pokole
niu ſynow Neptálim/ kriażetiem był A
hirá ſyn Zenánow. Te ſa woſtá y ciagnie
nie ſynow Iſraelfkich/ gdy ſie ruſſali y cia
gneli z mieſcá po ſwoich huſiech.

Exodi: 2.

Tedy rzekł Moizeſſ Hobabowi kthory
był ſyn Raguelá Madjánczyká/ przyro
dnemu ſwemu: Idziem teraſ na mieſce
kthore nam ma dáć Pan: Przetho podz
teſ ſnami/ że y thobie uczynimy dobrze:
Boć obiecat dáć Pan wiele dobrego ludu
Iſraelfkiemu. On mu odpowiedział: Nie
poyde ſhoba/ ale ſie wroce záſ do ziemie
moiey/ w kthoryem ſie wrodził. Rzekł mu
Moizeſſ: Nie opuſzczay naſ/ bo záſte tyſ
ieſt ſwiadóm dobrze na tey puſczy gdzie
bych my ſie mieli kłáć z woſtkiem/ a be
dzieſ przewodnikiem náſſym. A gdy przy
dzieſ ſnami/ coſolwie bedziem mieli nale
pſſego z máietnoſci náſſych/ kthore nam
Pan ma dáć/ damy teſ tobie.

Iudic: 1.

Szli tedy woſtyſcy z Gory Pańſkiej dro
ge trzech dni/ A Archá przymierzá Pań
ſkiego ſtá przed nimi/ przez trzy dni pá
trzáiac mieſcá ſtuſnego gdzieby ſie miáto
woſtko polożyć. A Obtoć Pańſki był nad ni
mi wednie gdy ſli.

Pſal: 67.

A gdy podnieſiono Arche/ thedy ma
wiat Moizeſſ: Powſtań Pánie/ a niech
ſie roſpierzchna nieprzyiaciele thwoi/ a
niech wciékaia od obliczá twego/ ci ktho
rzy ciebie nienawidza. A gdy záſie ſtáda
no Arche Boża/ mawiat: Wáwroc ſie záſie

Pánie

Czwarte kriegi Moysesowe

Panie do zboru ludu Izraelskiego.

Cap. II.

Zydowie są szemraniem przeciwko Panu/ Ptaki o trzymali/ Moysesowego ducha Pan wdział siedmiu dniem starzym z ludu/ Pan pokarał plaga wielka lud dla ich jady/ Niescu imie dano Groby jady.

Exodi. 16.
Deute. 9.

SThym czasie wsszedło sie szemranie ludzi przeciwko Panu/ nieiało sbystkiaczych slobie dla wielkiej prace. Co gdy wssyat Pan: rozniewalsie/ y dopuscil na nie ogien swoy niebieski ze spalit osthas tnia czesc Namiotow. A gdy wotat lud do Moysesza/ Modlit sie Moyses do Pana/ y wgasit sie ogien. I nazwat ono miejsce/ Za palenie: przeto ze sie byl zapalit ogien Panski przeciwko nim.

Ale lud pospolity ktory byl wssedl snimi z Egiptu/ wielkim zapaleniem jady/ za dat miesa siedzac a placzac/ y synowie takie Izraelscy ktorzy sie snimi stowarzysyli/ tak mowiac: Kto nam tho da/ abyśmy sie miesa naideli: Spominamy na one ryby/ ktorzychezmy sie w Egipte naidali darmo: Na pamiec nam przychodza one Ogorki/ Malony/ Luk/ y Cebula/ y Czosnek: Prawie schnie dusza nasza/ Nie inego nie widza oczy nasze iedno Manna. A byla Manna iakoby ziarnka Koryandrowe/ barwy iakoby Bdelium. Wychadzat tedy lud okoto namiotow/ a nazbirawssy Manna zmet w zarnach abo stukt w mozdzerzu/ a nawarzawssy w garncu/ nadzialat sniey kotaczkom/ smaku iakoby chleb z Oliwa. A gdy w nocy spadowata rosa okoto obozu/ thedy thakiez spadala pospolu y Manna.

Exodi. 16.
Psal: 77.
Ioan: 6.

Wssyat tedy Moyses lud a on ptacze ieden kazdy we dzwiach Namiotu swego/ po familiach swych. I rospalit sie gniew Panski vsilnie barzo: Ale y Moysesowi zdala sie rzecz byc nieznosna/ y rzekl do Pana: Czemużes wdreczył słuzebnika swego: przecz nieznam takti po tobie: I przeczes wlozyt na mie brzemie wssystkiego ludu twego: A zalim ia poczat y porodzit tho wssystko mnostwo/ abyś mi rzekl: Nos ie na tonie twoim/ iako nosi piastunka dzieciathko/ a nies ie do ziemie ktoraz obiecat y slubit dac oycom ich: Skad mam thego miesa wziasc/ abych mogi dac tak wielkiemu mnostwu: Placza na mie mowiac: Day nam miesa zebyśmy iedli. Niemogec ia sam po deymowac thak wielkiego ludu/ Boć mi ciezek iesth. Jesliże sie thobie inaczej zda/ prossc cie vmorz mie radniey/ a niechay te taktie v ciebie nayde/ abym nie cierpiat tak wiele ztego.

I rzekl Pan do Moysesza: Zbierz mi siedmdziesiath meow z starssych ludu Izraelskiego/ ktore ty znasz ze sa starssymi ludu tego y Mistrzowie: a przywiedziez ie do drzwi Przybytku przymierza/ y kazez im tam stac z soba/ a ia stapie y bede mowit do ciebie: y wezme nieco z ducha ktory w tobie iest a dam im/ aby mogli niesc sloba brzemie wssystkiego ludu/ a zebyś nie sam byl obciazon.

Ludu tez rzeczez: Poswiecciesie: Bo in tro bedziecie iesc mieso. Styssatem ia was mowiac: Kto sie nam da miesa naidesc: Dobrze nam bylo w Egipte. Przetho wam da Pan miesa byscie iedli nie ieden dzien/ ani dwa/ ani piec/ ani dziesiec/ abo dwadziescia/ ale caty miesiac: az wam polezie przez nozdrza wasze/ y az by wam inż omierzto/ przetho zesce wygnali od siebie Pana/ ktory w posrzedku was iesth/ a ptakalscie przed nim/ mowiac: Czemużmy wysli z Egiptu/ abyśmy zagineli na puszczy?

I rzekl Moyses do Pana: Panie sesc set tysiac piessych tego ludu iest/ a thy powiadaż/ Dam im miesa ku iedeniu caty kriezy: zali thak wiele Owiec y Wotow nabijesz/ coby im mogto dostarczyc ku pokarmu: Abo czyli wssystkie ryby zmorza w iedno sie zbieza aby ie nasyčili: Odpowiedzial mu Pan: A zaz rekā Panska nie iest mocna: Thu theras inż ogladaż iesliże sie moie stowa skutkiem wypelnia.

Przysedl thedy Moyses/ y powiedzial ludu wssystkie stowa Panskie: A wezwawssy siedmdziesiath meow starssych z ludu Izraelskiego/ kazat im stac v Przybytku. I stapit tedi Pan w obtoke/ y mowit do niego: y wziaswssy nieco z ducha ktory byl w Moysesu/ wdzialit onym siedmdziesiath meow. A gdy w nich odpoczynat duch/ prorokowali/ ani daley przestali.

A zostali byty dwa meowie w obozie/ z ktorych iednego zwano Zeldad/ a drugiego Medad/ na ktorych tez odpoczynat duch/ abowiem y onych bylo wpisano wregestr/ ale nie wysli byli ku Przybytkowi Bożemu. I gdy tez ci prorokowali w obozie/ przybiezato pachole/ y powiedzialo Moysesowi/ mowiac: Zeldad y Medad prorokuią w obozie. Natychmiast Jozue/ ktory byl syn Nun/ słuzebnik Moysesow/ wysadzony od wielu/ rzekl: Panie moy Moysesu/ niedopuszczay im tego. Thedy on rzekl: Czemu im zazrzyż dla mnie: Bo ze day tho aby wssystek lud prorokowat/ a zeby im dat Pan ducha swego: I wrocit sie Moyses z onemi starcami ludu Izraelskiego do obozu.

Tedy wssedssy wiatr od Pana zachwy

Ezech: 8.
Exodi. 18.
Iosue. 10.
I. Reg: 16.

Leuiti: 20.
Iosue. 3.
I. Reg: 16.
Exodi. 26.

Num: 21.

Exodi. 12.
Num: 1.
E 33.
Ioan: 6.

Isaie: 50.
E 59.

Iohel. 2.
2. Cor: 14.

Numeri rzezone.

Psal: 77.
Exo: 16.

cił z zamorza przepiórki y pryniosł á ro-
spuścił między namioty/ tak daleko coby
mógł przez dzień zchodzie/ thak wkoło na
wssytkie strony obozu byli wpádli/ á po po-
wietrzu lataty ná dwa tokiá od ziemi.
Tedy wstawssy lud przez cały dzień y przez
noc/ takies y drugi dzień/ nátapáli bázro
wiele onych przepiórek/ przynamniemy káz-
dy dziesięć korcow: y sussyli ie okoto obozu.
Jescze mieso bylo w zebách ich/ áni był w-
stał takowy pokarm/ á oto gniew pánski z-
russyt sie ná lud/ y porázył gi porástea przez
wyż wielka. Przetoż nazwano ono miejsce
Grobby požadliwosci: Abowiem tam pocho-
wali on lud/ ktory był požadał miesá. Wy-
ssedssy tedy synowie Isráelscy z onego mie-
scá ktore zwano Groby Żadze/ przysli do
Hásseroth/ y mieskali tam.

Psal: 77.
1 Cor: 10.

Num: 33.

Cap. 12.

Mária z Aaronem przeciwko Moizesowi semza/
ktorego Pan v nich pierwey schwalissy/ one possu-
kat/ á Mária tředem sárázyt.

Deute: 24.
Exo: 2.

Owita tedy Mária z Aaro-
nem przeciwko Moizesowi/
dla żony iego Murzynki/ rze-
knac: A zaś tylko przez same-
go Moizesa mowit Pan: zaś
tedy y nam takies nie mawiat: Co gdy wsty-
ssat Pan/ rozgniewat sie bázro. Abowiem
Moizes/ był Máz nacyssy y nastrom-
nieyssy nád ine wssytkie ludzie/ ktorzy mie-
skali ná ziemi. Inatychmiasih rzekł Pan
do niego: tudziesy do Aaroná z Mária/
wynidzie was tylko troie do Przabytku
przymierza. A gdy iuz wysli/ z stápit Pan
w stupie obłokowim/ y stánat we dzwiách
Przabytkowych: J zawolat Aaroná z Má-
rya. Ktorzy gdy przysli/ rzekł do nich:
Stuchaycie co wam powiem/ Bedzieli
między wami ktory prorokiem Bozym/ w
záchwyceniu ábo przez widzenie wkaze sie
mu/ ábo we sniech bede mowic do niego:
Ale nie thakowy iest sluzebnik moy Moi-
zes/ ktory we wssytkim domu moim na-
wiernieyssy iesth: Abowiem thwarza w
twarz mowie do niego. J iáwne/ á nie
pod podobiensthw y ábo figurami widzi
pána: A przetho iákoście sie niebali w-
właczác sluzebnikowi memu Moizesso-
wi:

Ecd: 45.

Psal: 98.
Exod: 29.

Hebr: 9.
Exod: 33.

2 Par: 26.

J rozgniewawssy sie ná nie/ obssed-
Obłok takiez zniknat z Przabytku Boze-
go. Alie oto Mária wkazala sie bielesaca
tředem/ iáko snieg. A gdy ná nie poglad-
nat Aaron/ y wzrzat ze wssedy rozlat sie po
niey trad/ rzekł do Moizesa: Prossie pá-
nie Moy/ nie waz sobie thak wielce thego

grzechu/ ktoregosiny sie prze glupość ná-
se dopu scii/ niechayby niebyta tá iáko b
martwa/ y iáko niedosty plod ktory wy-
pa-
da z żywota mátki swoiey/ otho weyrzy-
iussopotowice ciata iey skazyt trad.

J wolat Moizes do Pána/ mowiac:
Boze prossie cie v zdrowia. Odpowiedziat
mu Pan/ Gdyby otec iey plunat iey w
thwarz/ záby nie miata przynamniemy
przez siedm dni wsthydzie sie zá tho: A
przetho niechay bedzie wytaczona z obozu
przez siedm dni/ á potym zasie bedzie w-
wiedzona. Wygnana iest thedy Mária z
obozu przez siedm dni/ á lud nierussyt sie
z miesca/ az byla zasie przypuszczonea Má-
ria między ludzie.

Leuit: 13.
et 14.

Cap. 13.

Postal Moizes spiegi do ziemi obtecaney/ ktorzy
ná máł obfitosc/ przyniesli gálacski z owocami y
groná/ przedsie iednak chyba Kaleb á Josue wiru-
ssyli w ludne semestnie.

Żedit tedy lud z miesca Aseroth/
y rozbit zas namioty ná puszczy
Sáran. J mowit tam Pan do
Moizesa/ rzekac: Posli meze tá-
kowe ktorzyby ogladali á wyspiegowali zie-
mie Chananeyska/ ktora mam dac synom
Isráelskim/ po iednemu z kázde pokolenia
z kriasath. J udiatat Moizes co mu był
Pan przykazat/ y postat z puszczy Sáran
meze czelnieyssy/ ktorych te sa imiona.

Num: 33.

Deute: 1.

Z pokolenia Ruben/ Sammua syná Ze-
churwego. Z pokolenia Symeon/ Sá-
ssat syná Drowego. Z pokolenia Juda/
Kalebá syná Jessonowego. Z pokolenia I-
sachár/ Igal syná Jozeffowego. Z pokole-
nia Efraim/ Ozeassá syná Tun. Z poko-
lenia Beniamin/ Gálcy syná Ráffi. Z po-
kolenia Zabulon/ Geddyhelá syná Sody.
Z pokolenia Jozeffowego/ z rodu Máná
sses/ Gaddy syná Susowego. Z pokolenia
Dan/ Amihelá syná Gemallowego. Z po-
kolenia Aser/ Schur syná Micháelowego.

Czwarte kriegi Moysesowe

Z pokolenia Neptalim/ Naabi syna Waspły. Z pokolenia Gad/ Guelá syna Machi. Te są imiona meżow/ ktorzy posłał Moyses aby oglądali ziemię obiecaną Chananeyską / y przezwał Ozeassá syná Nun / Jozue.

Posłał ie tedy Moyses aby wyspiegowali ziemię Chananeyską/ y rzekł do nich: Idźcie po tey stronie ktora jest ku potudniu. A gdy przydziecie na gory/ ogladajcie ziemię iaką jest/ y lud ktory w niej mieszka/ iesli mocny czyli mdły/ wiele ich abo mało: ziemię także dobrą czyli złą: Miasta iakie/ Murowane czyli nie: Ziemia iesli redzina czyli nieurodzayna/ sili też w niej lasy abo niemaz. Niesko sobie poczynaycie/ a przynieście nam z owocow they tam ziemię. A był tedy czas gdy już żrzące groná mogły być iedzone.

Deute: 1.

A gdy weszli/ wyspiegowáli ziemię po czawssy od puszczy Syn/ aż do Roob idacym do Emáth. Isli na the strone ktora jest ku potudniu / y przyszli do Hebron/ gdzie byli Achimám/ Sysai/ y Tolmai synowie Enáchorowi/ abowiem Hebron mia stho siedm lath pierwey zbudowano niżli Chaním miasto Egiptie. A idac przyszli aż do Strumienia Groná/ y tu wrzneli las torosł z gronem icy ktora niesli na dragu dwa meżowie. Pomogranow także y fig nábrali/ z tam tegoż miejsca: ktore zwano Necheleskol/ cho jest/ Strumień groná / przetho że stamthad niesli grono synowie Israelscy.

Iudie: 2.

I wrócili sie Spiegierze po czterdzieści dni/ a chodząc y ogladawssy wssytkie kraie/ przyszli do Moysesá y Aroná y do wssytkiego ludu synow Israelskich/ ná puszcza Sarán / ktora jest w Kades. A powiadaiać im y wssytkiemu ludu/ wkażáli owoce z they ziemi/ mowiac: Przyslichmy do ziemi do ktoryieście nas posłali/ ktora zaiste opływa mlekiem y miodem/ co możecie stego cho owocu poznac: Ale ludzie są w niej okrutnie mocni/ y miasta barzo wielkie y murowane. Tamezmy widzieli rodzinę Enáchorow: Amálech mieska ná potudnie/ Etheus/ Jebuzens/ y Amorrens ci mieskaia ná gorách: A Chananeus mieska v morzá/ y przy Jordanie.

Num: 14.

Záthym Kaleb tłumiac semranie ludu ktore sie wsczynáło przeciwko Moysesowi/ rzekł: Wstapmy/ a opánuyemy tam the ziemię/ bo ia łatwo możemy dostać. Ale inssy ktorzy s nim byli/ mowili: Zadnym sposobem niebedziem mogli wsthapic do tego ludu/ bo mocniejszy jest niżli my. I wolekli nieco y nagánili oney ziemi ktora ogledowáli/ przed syny Israelskimi/ mowiac: Ziemia ktorazmy zchodzili/ prawie

pożyra te ktorzy w niej mieszka: a lud ktorzy my widzieli/ wysokié a wielkie zrostu jest: I widzieliśmy też tam Obrzymy/ syny Enát z pokolenia Obrzymkiego/ my przeciwko nim zdaliśmy sie thak mali/ nic inaczey iedno iakoby Szaráncza.

Cap. 14.

Jozue y Kaleb darmo chca zaburzenie Ludu skromic/ Moyses páni tuli prosbami: wssytkim ná puszczy śmierć osadzono/ procz Kaleb y Jozue/ zydy nieprzyjacel posiekt iakó strzeme.

Od záthym wssytek krzyczac całuchna one noc plákal/ a wssytky wobec synowie Israelscy/ semrali przeciwko Moysesowi y Aronowi/ mowiac: Ach byśmy byli ráczey pomarli w Egiptcie niżli tu ná tey puszczy wielkiej. Byzmy ale pogineli/ zaby nas nie w wiodł Pan do tey ziemi/ abyśmy nie pádli mieczem/ a żony nássy y zdiatkami nie były wiedzione ieci: zaż niedaleko lepiey jest abyśmy sie zaś wrócili do Egiptu: I rzekł ieden do drugiego: Wybierzmy y wysadzmy sobie wodzá/ a wrócmy sie zaś do Egiptu.

Co gdy sie doniosło Moysesá z Aronem/ wpádli ná ziemię przed wssytkim ludem Israelskim ná oblicza swoje. A Jozue syn Nun/ y Kaleb syn Jefonow/ ktorzy też sami ogládali byli one ziemię/ rosthargáli ná sobie odzienie swoje/ y mowili do wssytkiego zboru synow Israelskich: Wiedzącie żeć ziemiá ktorazmy zchodzili abyśmy ia ogládali/ barzo dobra jest. Bedzieli nam Pan miłosćiw/ w wiedziec nas do niej/ a dać nam ziemię opływaiaca mlekiem y miodem. Tylko niebadźcie strzenni przeciwko Pánu a niemacie sie przecz bać ludzi tamthey ziemi/ bo nieinaczey iakó chleb możemyie poiesć: odstapilać od nich wsselka podpora/ Pan s nami jest/ nie boicie sie.

A gdyż krzyczáło przed sie wssytko mnóstwo/ y chciáło ie wstamionowac/ wkażála sie chwata Boża nád przikricim Przybytku Páńskiego/ przed oczyma wssytkich synow Israelskich. I rzekł Pan do Moysesá: I dokąd że już daley bedzie mi wstaczat ten lud: dokąd że niebeda wierzyć/ we wssytkich známionách ktorem czynił przed niem: Poráže ie morem y wytrawie: A ciebie wdziałam Kriazeciém nád ludem daleko wietssym y mocniejszyym niżli ten jest.

I rzekł Moyses do Pána: Jáko skoro rstyssa Egiptczykové/ z ktorych szodku wywiodies ten lud/ tudzieśy cy ktorzy mieskaia w tey ziemi/ ktorzy już przedtym są

Deute: 1.
Psal: 105.

Eccle: 46.
1. Mabc: 2.

Deute: 20.

Roma: 8.

Exodi: 32.

Deute: 9.

Numeri rzeczone

Exodi. 13. Jeśli/ jeśli ty Pánie iest z ludem tym/ á obli-
czym w oblicze widza cie/ y obtoł twoy za-
krywa go/ á w slupie obtołowym idzieś
przed nim wednie/ á w ognistym wnocy:
jeś pobit takowa ludzi wielkość iáko ie-
dnego człowieka/ I rzekliby: Niemogt
Exodi. 32. w wieść thego ludu do ziemie kthora im
był przysiągt/ przetho ie pobit ná pu-
szczy. A przetho niech będzie w wielbioná
moc twojá/ iákos przysiągt/ mówiac: Cier-
pliwy Pán y wielkiego miłosierdzia/ zgła-
dzący złości y grzechy/ á żadnego nieo-
puszcza niewinnego/ ktery karześ grzechy
oycowskie w synách do trzeciego y czwar-
tego pokolenia. Prossie cie odpuszcze grzech
tego ludu/ według wielkości miłosierdzia
twoego/ iákos im był miłosćiw/ gdy sli z
Egypcu aż ná to miejsce.

Imowił Pán: Odpuszcitem według sto-
wa twego. Żywe ia: á będzie nápetioná
wssystká ziemiá chwały Pániskiej. Wssátoż
Name: 26. iednak/ ci wssystcy ludzie/ kторы widzieli
Deute: 1. máiestat moy/ y známioná kтором czynit
w Egypcie/ y tu ná puszczey/ á kuśli mna-
iuz po dziesięć kroć/ áni posłusni stowá
mego/ nie ogladáia ziemię ktoram przyo-
biecat oycom ich/ áni żaden z tych kthorzy
im wstaczáli/ oglada iey. Stuge tylko mo-
iuzue. 14. iego Káleb/ ktery pełen iest inego ducha/
ssedł zá mna/ thego w wiode do ziemie tey
kthora schodził/ á plemie iego oppánute
ia. A y Amálechites y Chánáneyczyt mieś-
kaia w dolech/ przetoż iutro ruszcie sie z o-
bozem/ y wroćcie sie zás do puszczey droga
ku Morzu czerwonemu.

Imowił Pán do Moiześa y do Aaro-
na/ rzekac: I dotądże inż będzie semrac
przeciwko mnie ten nagorsky lud: Styssa-
temci ia nárzekanie y wskarżanie synow Is-
raelskich. A przetho powiedz im: Żywe ia/
mowi Pán: Jákosście mówili gdym ia sty-
śat/ thát wam wdziátam. Thu ná tey pu-
sccinyey/ lega ścierny wásse. Wssystcy kto-
rzy iestescie policzeni/ od dwudziestu lat
y wssyey/ á mártotáliście przeciwko mnie/
nie wnidziecie do ziemie nád ktoram pod-
niosł reke moie/ ábyscie w niey mieśkali/
iuzue. 3. chyba Káleba syná Jeřsonowego y Jozue
Deute: 1. syná Lun.

A dziatki wásse małutkie oktorychescie
mówili że beda plonem nieprzyacielskim/
te w wiode: áby ogladáli ziemię/ kthora sie
wam niepodobáta. A wásse ściernie beda
leżec ná puszczey. Synowie wásy beda sie
tutác po puszczey czterdzieści lat/ á ponio-
sa ná sobie cudzotosthwo wásse/ dokad
niezgniją ścierny oycowskie ná puszczey:
według liczby czterdzieści dni/ przez kto-
rescie wyspiegowáli ziemię: Kóť zá ieden
dzień będzie policzon. A czterdzieści lath

bedziecie cierpieć zá grzech wás/ á poczu-
iecie pomste moie/ że iákom mówit/ thát
uczynie temu mnořtwu nagorssemu/ kto-
re powstało przeciwko mnie: Ná tey pu-
sccy wstanie y zemrze.

Wssystcy tedy oni meřowie/ kthore był
poslat Moiześ ku wyspiegowaniu ziemie/
á kторы wroćiwssy sie/ przywiedli ku sem-
raniu wssystek lud przeciwko niemu/ gá-
niac one ziemię y w wstaczáiac iey/ iáko by
była niedobra/ pomarli y skaráni sa przed
oblicznością Pánsta. Thylko Jozue syn
Lun/ y Káleb syn Jofonow/ ci żywi zo-
stáli/ ze wssystkich onych kторы byli posla-
ni/ áby wyspiegowáli ziemię.

I mówit Moiześ wssystkie te stowá ku
wssemu ludu Isráelskiemu/ plákał thedy y
żátował lud bázno. Alić orho ráno wstaw-
ssy/ wstąpili ná wierzh gory/ y rzekli: Go-
towizmy wstanie ná to miejsce/ o kthorym
nam Pán mówit: Bosmy (odmawiaiac
tám isc) zgrzeřyli. Rzekł im Moiześ: I
przez przesthepuiecie przykazanie Pán-
skie/ co wam nigdy niewynidzie ná dobre:
nie wstawaycie áni chodźcie/ ábowiemci
niemá Pána Boga swámi: Byście lepat
niepádli przed nieprzyacielnymi wássymi.
Macie przed soba Amálechity y Cháná-
neyczyt/ gich mieczem bedziecie porażeni/
przeto żeście niechcieli wsluchác Pána á-
ni będzie Pán swámi.

Przed sie oni iáko slepi/ wbiegli ná wie-
rzh gor. Ale Archá testamentu Pánskie
y Moiześ/ nie wysli z obozu. Przyciągnat
thedy Amálechites y Chánáneyczyt/ ktho-
rzy mieřkali ná gorách/ á bijac y siekac ie/
gonili gich aż do Hormá.

Cap. 15.

Co mieli ofřatowác przyředssy do ziemie obieca-
ney/ pomstá pyřny dy/ Bámionua człowieka kthory
w Sabbote drwá zbierał/ o podobákch dla pámiaci
przykazania Bójego.

Psal: 94.

1. Cor: 10.
Hebre: 3.
Iuda: 1.

Deute: 1.

Czwarte kriegi Moizessowe

Mowit zaś Pan do Moizessa /
them słowy: Mow do synów
Izraelskich / a rzecz im: Gdy w
niedzicie do ziemi mieszkańia
waszego / ktora ja wam dam / a uczynili-
ście Panu ofiary zupełna / albo też spo-
koyna / pełniac obietnice / albo dobrowol-
nie ofiaruiac dary / albo wroczyście swie-
tą wasze palac wonia naprzyjemniessa
Panu / wtedy bedziecie ofiarować albo z
wołow albo z owiec.

Leuiti: 2.
6.

Azbykolwiek ofiarował ofiary wie-
teczna albo chlebową / niechaj ofiarwie ma-
ki białej dziesięć działy miary Effi / stro-
pioney oleiem / cho będzie czwarta część
miary ktora zowa hin: A wino ktemu na
ofiary napoyna będzie ofiarował / trzeci
takie działy theyże miary / przy zupełney
albo witeczney ofierze. Przy każdym Ba-
rątku / y przy Baranie weźni chlebową of-
iary / dwa działy dziesięć białej maki /
ktora by była pokropioną trzecią częścią
miary hin Olein / także y Winą na ofia-
re napoyna / trzecią część teyże miary nie-
chaj ofiarować / na wonia bardzo przyjem-
na Panu.

Alie kiedy z wołow weźni zupełna albo
też synowa ofiary / abyś spełnił coś słubit / cho-
też spokoina ofiary: daś z każdym wotem
białej maki trzy dziesięć działy / zalaney
oleiem / ktore będzie potowicą miary hin:
I wino także ku ofiarom napoynym pod
tą miarą / ku ofiarowaniu woniey na-
wzdzielnieyszy Panu. Tak wdziałaz przy
każdem Wole / Baranie / Barątku / y Zo-
śle: Tak domacy iako y przychodnie a go-
ście / tym porządkiem ofiarować beda ta-
kowe ofiary. Jedno przykazanie będzie y
śad tak wam iako przychodniom ziemi.

Exodi. 23.
Deute: 8.

I Mowit Pan do Moizessa rzeknac:
Mow synom Izraelskim / a rzecz im do
nich: Gdy przyjdziecie do ziemi ktora
wam dam / a bedziecie jeść chleb tām tey
krainy / oddzielicie pierwotne rzeczy Panu
z pokarmow waszych: Jako z Gumiem pier-
wsze wrody oddzielać bedziecie / tak y z po-
karmow dacie pierwociny Panu.

Leuiti: 23.

Leuiti: 4.

Jesliżebyscie przez niewiadomość prze-
stapili cokolwiek tych rzeczy ktore Pan
mowit przykazał wam przez Moizessa /
od onego dnia iako poczat wydawac przy-
kazanie / aż do teo czasu y daley / a zapamię-
tali by waszko mnostwo weźni: ofiarwie
cieleca z stadą / ofiary zupełna ku woniey
nawdzielnieyszy Panu / a przytym ofia-
re zbożna y napoyna / iako jest temu oby-
czay / y kózła także za grzech. Tedy będzie
sie modlit kaptan za waszcie z Bor ludu I-
zraelskiego: a będzie im odpuszczone / Bo
nie z umysłu zgrzeszyli / waszcie jednat be-

da ofiarować wonne rzeczy y kózła Pa-
nu / za sie y za grzech a omylenie swoje. I
będzie odpuszczone waszemu ludu Izrael-
skiemu y przychodniom ktorych mieszkańia
słami / Bo grzech jest waszkiego ludu prze-
niewiadomość.

Leuiti: 4.

A iesliby sam jeden człowiek co prze nie-
wiadomość zgrzeszył / ofiarować będzie
kozlatko iednoroczne za grzech swoy / a be-
dzie sie za nim modlit kaptan / jeżeli nie-
wiadomości swa zgrzeszył przeciwko Pa-
nu: y wprosi a otrzyma mu odpuszczenie / a
będzie mu odpuszczone. Tak Domatom i-
ako y przychodniom / iednoż prawo będzie /
gdyby prze niewiadomość zgrzeszyli.

Hebreo.

Człowiek ktoryby zgrzeszył prze swa py-
che swowolnie a wiadomie / badz domat
badz thej przychodzień / je sie przeciwko
Panu krnabnym a strzetnym skłanił /
zaginię z ludu swego. Abowiem słowo
Pańskie wzgardził / a przykazanie tego
przestąpił: a przeto zaginię / a ponieśie nie-
prawość swoje.

I statosie gdy byli synowie Izraelscy na-
puszczy / nalezli człowieka a on zbiera dr-
wa w Sabbote / y przymiedli do Moize-
ssa y do Aarona y do waszkiego ludu. Oni
dali go wsadzić do kazi / niewiedzac co
sni mieli dziać. I rzekł Pan do Moiz-
essa: Smiercia niechaj umrze then czo-
wiek / Niechaj go kamieniami wkamionują
waszscy ludzie za obozem. I gdygo wy-
wiedli precz / wkamionowali / y tak umarł
iako przykazał był Pan.

Leuiti: 24.

I rzekł Pan do Moizessa: mow synom I-
zraelskim / y rzecz im: Niechaj sobie pocynia
bramy v dotu / na kraiach dolnych płascow-
swych / przyssywałac na nich tkanice z mo-
drego sedwabiu: na ktore gdy pozrza / je-
by wspomnieli na waszkie przykazania
Pańskie / aby sie nie dali wwozić ani sli za
myślami swemi / a oczy ich aby nie sendzoto-
żyli z wiela a rozlicznych rzeczy. Ale radnieś
aby pamiętali na przykazanie Pańskie y
pełnili ie / aby byli Swietymi Bogu swo-
iemu. Ja Pan Bog wasz / ktorym was wy-
wiodł z ziemi Egypckiey aby był Bog
wasz.

Deute: 22.

Cap. 16.

Chore / Datán / y Abiron / rozruch między ludmi
uczynili / y posadził ziemi żywo lud iny przywala-
lacy im / a same stowarzysztwem ogień spalił / tudzież
y inych samizacych czerpaćcie tyśiac y siedm setch.

Alic oto Chore syn Isuárov sy-
na Zaátowego / spokolenia Le-
wi: I Datán z Abironem syno-
wie Eliab / hon także syn

Eede: 45.

Seleto

Numeri rzezone.

Ecdē: 45.
Iude: 1.
1. Cer: 10.
Exodi: 19.

Selethow z pokolenia Ruben/ powstali przeciwko Moizeffowi/ y innych ta kiesz synow Izraelskich dwiescie a piecdziesiach meżow zacnieyszych między ludem/ ktorych też do Kadi gdi wiec bywata potrzeba wta snymi imiony przyzywano. A gdy sie tak zastawili przeciwko Moizeffowi y Aaronowi/ ieli mówić do nich/ Miecicie na tym doszyc/ że wssystek zbór jest z ludzi swietych a między nimi jest Pan: przecz że sie wynosicie a przektadacie nad lud Panski.

Co gdy wssystat Moizeff/ wpadł na oblicze swe/ y mówił do Chore y do wssystkiego mnostwa/ rzekac: Kano tho okaże Pan/ ktorzy kniemu przyslusia/ a swiete przytulili sobie/ a ktorych wybierze sobie przyblizacie kniemu. Wczyńcieś tedy tak/ Wesz każdy Turybularz swoy Ty Chore y wssystcy ci ktorzy przy tobie stoia: a nakładwssy in tro wnie węgla/ włożcieś na nie kadi dno przed Panem. A ktoregoć kolwiek wybierze/ ten będzie swietym: Bärzo sie wynosicie synowie Lewi.

Nume: 3.

Trzezt zaś do Chore: Sluchaycie synowie Lewi: Miatos wam na tym że was od dzielił Bog Izraelski od inego ludu swego y przytaczyl k sobie/ abyście mu poslugowali w przybytku/ a żebyście stali przed mnostwem ludu y sluzyli mu: Przerho by was k sobie przyiat/ y wssystkie braty twe syny Lewi/ abyście też sobie y kapłanstwo przywłaszczali: a wssystko zgromadzenie twoie aby sie przeciwko Panu zastawilo: A co jest Aaron że semrzecie przeciwko nie mu?

Nume: 13.

Postat tedy moizeff aby mu przyzwano Dathan y Abiron syny Eliabowe. Ktorzy odpowiedzieli: Nie poydziemy: iefcze sie mato tobie zda yżes nas wywiodł z ziemie Egypetskiej/ ktora oplywata mlekiem y miodem/ żebyś nas pomorzył na pusczy/ az iefcze chcesz panować nad nami: Wprawdzie iednak w wiodles nas do ziemie oplywającej prawię rzekami mleka y miodu/ y nadates nam wdzierzawe rol y wino. Czyli iefcze y oczy nam chcesz wytuspic: niepoydziemy.

Rozgniewawssy sie okrutnie Moizeff/ rzekł do Pána: Nie pátchrz ani przymuy offiar ich. Ty wiesz Pánie zemci y Ofietka od nich nigdy nie wżiat/ a nim żadnego snich nigdy nieobráżił. Trzezt do Chore: Thy y wssysthey ktorzy sa shoba/ stoycie iutbro osobno przed Panem/ a Aaron takies osobno. Weźmiz każdy z was Kadizielnice swoje z węgliem/ y nakładzie kadi dno offiaruiac Panu dwie šcie a piecdziesiat Kadizielnic/ Aaron też niechay trzyma Kadizielnice swoje. Wzieli tes dy każdy snich Turybularze swoje/ y węgla

nakładli/ y kadi dno nasykali/ sthorac y drzwi Przybytkowych/ pospotu z Moizeffem stat Aaron. Zebiat też był Chore przeciwko im wssystek zbór ku drzwiom Przybytkowym: I wkazata sie wssystkimi chwata Panska.

I mówił Pan do Moizeffa y Aaron/ tymi slowy: Oddzielcie sie od tego zgrómádenia/ że ie wnetze wygtádze. Ktorzy wpadli na oblicze swoje/ y rzekli: Namocnieyszy Boże (ktory iestes Bog) duchow wssystkiego ciata/ wiec gdy ieden zgrzeszy/ naprzeciwko wssytim gniew twoy powstanie: Trzezt Pan do Moizeffa: Przykáz wssystkiemu ludu/ że sie odstaczy/ a odstapi od namiotow Chore/ Datana/ y Abirona.

Wstat tedy Moizeff/ y ssedi ku Datánowi/ y Abironowi/ a zánim sli starssy ludu Izraelskiego/ y rzekł do tłusze: Odstapcie od namiotow ludzi niepobożnych/ y nie wykaycie sie żadney rzeczy ktorą ich jest/ abyście nie byli zachwaceni w grzechach ich. A gdy odstapili od namiotow ich wko to/ Dathan y Abiron wyszedssy/ sthali we drzwiach Namiotow swoich/ z żonami y z dziećmi/ y ze wssystkim thowarzysstwem swym.

Trzezt Moizeff: Po thym poznaćie że mie Pan poslat/ aby ch czynil the wssystkie rzeczy ktore widziacie/ a zem sam z serca sweo gich nie mówił: Jesliże śmiercia ludzka pospolitha zemra/ a nawiędził ie/ plaga ktora gi inssie pospoticie nawiędza: nie poslat mie jest Pan: Ale iesli nowa rzecz Pan wdziatá/ izby ziemia otworzywssy sie pod nimi/ pochtoneta ie/ ze wssystkim ich statkiem/ a żywo by z shapili do piekta/ poznacie żeć bluznieli a zruszali sie przeciwko Panu.

Chnet iako iedno skoro przestat mówić/ ro stapiła sie ziemia pod nogami ich/ a otworzywssy wsta swe/ pozatá ie z namiotami y ze wssystkim statkiem ich: I żywo z stapili do piekta/ zakryci ziemia/ y zgineli z posrzedku zbóru. A wssystek lud Izraelski ktorv stat

Deuteri 11.
Nume: 26.
Psalm: 105.

Czwarte Księgi Mojżeszowe

okoto/ wcielił się z tych khorzy się zapadali/ mówiąc: By lepał y nas ziemia nie pożarła. Ale y ogień zstąpił z nieba od Pana/ y spalił dwie ście y pięćdziesiąt mężów/ którzy ofiarowali zapal.

Y mówił Pan do Mojżesza/ rzeknac: Przykaż Eleazarowi synowi Arona/ kaptana/ aby zebrat kadzielnice/ kthore leża na pogorzeliści/ a ogień y tam y sam niechay rozniecić/ abowiem poświęcone są śmiercią grzesznych ludzi: a niech się spuści na blachy/ a przybije do ołtarza/ przetoż ofiarowano w nich kadzido Panu/ a poświęcone są/ aby nanie patrzali na znanie y na pamięć synowie Izraelscy.

Pozbierał tedy Eleazar kaptan kadzielnice miedziane/ w których ofiarowali ci kthore ogień popalił: y naczyni z nich blach y przybit do ołtarza: żeby potym mieli synowie Izraelscy wspomnieć/ aby potym żaden nieprzystępował cudzy/ y kthoryby nie był z plemienia Aronowego/ ofiarować zapal a kadzić przed Panem/ by się mu tak nie stało jako Chore y tym którzy z nim byli/ bo tak mówił Pan do Mojżesza.

Potym drugiego dnia/ ssemrało wssystko mnostwo synów Izraelskich przeciwko Mojżeszowi y Aronowi/ mówiąc: Wście pobili lud Pański. A gdy się już rościł nat rozruch y trwoga z krzykiem/ Mojżesz z Aronem wcielił do Przymierza. Do kthorego gdy weszli/ zakrył go obłok/ y wkazała się im wielmożność a chwata Pańska. Y rzekł Pan do Mojżesza: Wynidźcie z posrodku tego mnostwa/ therażże się wygładzi. A gdy leżeli na ziemi/ rzekł Mojżesz do Arona: Weźmi Thurybularz/ a nabrawszy ognia z ołtarza/ wtoż kadzido nań/ a bież wstok do ludu/ abyś się modlił za nami: Abowiem już wyszedł gniew od Pana/ a karanie moc bierze. Uczyń toż Aron/ bieżał w posrodek ludu/ kthory już był ogień spalił/ y ofiarował wonne rzeczy/ a stoiać miedzy umartem y żywem/ modlił się za ludem/ y wstata ona kasa. A tych kthore już był ogień spalił/ było czternaście tysięcy y siedm set/ procz tych kthory poginęli w rozruchu Chore. Y wrocil się Aron do Mojżesza ku drzwiom Przybytku przymierza/ gdy już do końca przesthata kaza Boża.

Cap. 17.

Wzięte rościł ode dwunaste Książki Izrael/ tylko Aronowa zakwitła y owoc dała/ y zchowana jest do Przybytku Bożego.

Mówił Pan do Mojżesza/ tymi słowy: Now do synów Izrael/ skich/ y weźmi od nich rościł/ z każdego pokolenia iedne/ od wssy

skich Książek dwunaste rozdział/ a na każdego rozdział napisz imię tego pokolenia z kthorego jest: A imię Aronowe będzie w pokoleniu Lewi: a iedna rościł wssystkie ich familie na sobie będzie mieć napisane: Y postawisz je w Przybytku przymierza przed Świadcstwem/ skąd będzie mówił do ciebie: kthorego stych sobie wybiorę/ tego rościł a zakwitnie/ y odwroce od siebie żatoby synów Izraelskich/ kthorem przeciwno wam ssemra.

Mówił tedy Mojżesz te rzeczy do synów Izraelskich/ y dał im wssystkie Książki rozdział/ ieden każdy z pokolenia swego: Y było rozdział onych dwunaste/ krom rozdziału Aronowego. Kthore rozdział gdy postawili Mojżesz przed Panem w Przybytku świadcstwa/ nazajutrz przyszedł y nalał yż rościł Aronowa zakwitła w pokoleniu Lewi: y na pecznia wssy pałowie stey rościł/ wypuściło z siebie kwiakty/ kthore kwiakty gdy się już liście rozrosło/ zawiązały się w Migdały. Wyniosł tedy Mojżesz wssystkie rozdział z Przybytku od obliczności Pańskiej/ do wssystkiego ludu synów Izraelskich/ y ogladały y wziat każdy rozdział swoje.

Thedy rzekł Pan do Mojżesza: Wnieś zaś rościł Aronowa do Przybytku świadcstwa/ a tham niech będzie chowana/ na znak ssemrliwych a skrzetnych synów Izraelskich/ aby tak przestali narzekania ich/ by potym nie poginęli. Y uczynił tak Mojżesz jako był przykazał Pan. Rzekli tedy synowie Izraelscy do Mojżesza: Otho się już nas umnieyszyło/ wssystcy zaginiemy: ktho iedno przystąpi do Przybytku Pańskiego tedy umrze: wiec aż do końca wssystcy zaginiemy.

Cap. 18.

O pracy y stojach Lewitow/ pierwoćiny y ofiary kaptanow/ a dziełiny Lewitow naznaczone/ kthory zaś stych dziełiny dawali Aronowi.

Rzekł Pan do Arona: Ty y synowie twoi/ y dom oycá twoego stoba/ ponieście nieprawość Światnicze: a ty y synowie twoi pospotu/ ponieście grzechy kaptanstwa waszego/ ale y bracia twoie z pokolenia Lewi/ y Berto oycá twego weźmi z soba/ a niechay pogotowi beda przy tobie/ y niech ci posługuią: A ty y synowie twoi/ będziecie służyć w Przybytku świadcstwa. A beda Lewitowie straż trzymać/ na rozkazanie twoie/ przy wsselkiej sprawie Przybytku świadcstwa: iedno wždy thak/ aby do naczynia Światnice ani do ołtarza nie przystępowali/ by lepał y oni

Hebre: 9.

Eccle: 25.

1. Reg: 2.

Num: 3.

Deute: 18.

nie po

Sapie: 18.
Danie: 3.

*
Pannu
Leuiti: 7

Exo: 34

*
Stilus
Exo: 30
Num: 3
Leuiti: 27
Exo: 45

Numeri rzezone.

nie pomarli y wy nie zgineli pospota. Ale niechay beda sloba/ a niech czuia wnocy strzegac Przybytku/ y przy wssystkich Obzedach tego: Zaden obcy niechaysie nie mieffa między was.

Czyście strzegac Swiatnice/ y przy stużbie Oltarzowej/ aby nieprzyssedł gniew Boży na syny Israelskie. Datem ia wam braty wasze Lewity/ ze szrodku synow Israelskich/ a datem ie za dar Panu/ aby postugowali w potrzebach Przybytku tego. A ty y synowie twoi/ strzeżcie kaptanstwa waszego/ y tego wssystkiego co ku stużbie oltarzowej przystussa/ a co iest za zastona/ przez kaptany tylko beda sprawowane. Jesliże kto cudzy przystapi/ zabith bedzie.

Imowit Pando Aaron: Odom ci dat straż pierwočin moich. Wssystkie rzeczy ktore bywaja poswiacane od synow Israelskich/ datem tobie y synom twoim za wżrad kaptanów/ prawem wiecznym. A tak the rzeczy bedzieś brat/ stych ktore sa poswiecone y ofiarowane Panu. Wsselka ofiara chlebowa a sucha y cokolwiek mi bywa ofiarowane za grzech y za niedbalstwo/ cokolwiek stawa sie Naswietse/ to twoie y synow twoich bedzie. Bedzieś the rzeczy iadi w Swiatnicy: Wsselka z tych co bedzie iesc bo * tobie poswiecone iest.

A pierwsse lepak wrody kthore slubia y ofiaruia synowie Israelscy/ them dat thobie/ synom/ tudzieś y cortam twoim/ prawem wiecznym: Kto czystym bedzie w domu twoim/ the rzeczy moze iesc. Co nalepszy oley/ wino/ zboze/ y cokolwiek z pierwočin ofiaruia Panu/ tobiem dat: wsselkie zgo zboza pierwszy wrodzay/ ktory kolwiek ziemia z siebie daie/ a bywa ofiarowane Panu/ na twe potrzeby sie dosthana: Kto czysty iest w domu twoim/ bedzie tych rzeczy pożywat.

Co kolwiekby slubili dac Panu synowie Israelscy tho twoie bedzie. Cokolwiek bedzie pierworodnego ze wssystkiego ciata/ ktore ofiaruia Panu/ badz z ludzi/ badz z bydla/ do tego wssystkiego prawo ma: tyl ko tym sposobem/ abys za pierworodnego czlowieka/ pieniezna zaplate brat: a zwierzze nieczyste kazat odkupic: ktorego wyptacenie bedzie po iednym kriezycu/ piacia * korow srebra/ na wage Swiatnica. Lot dwadziescia halerow w sobie niesie. A pierworodne z wotow z owiec z koz/ nie daż odkupowac/ abowiem poswiecone sa Panu: tylko krew ich wyleies na oltarz/ a tuste spaliż ku woniey nawdzieczneysey Panu. Ale mieso tobie ku wzytku poydzie/ iako y Wostek poswiecony y topatka prawa twoie beda. Wssystkie pierwsse wrody/

ktore ofiaruia synowie Israelscy Panu/ datem tobie y synom y cortam twoim/ prawem wiecznym. Przymierze a umowa Soli/ wieczne iest przed Panem/ thobie y synom twoim.

Irzelt Pan do Aaron: W ziemi synow Israelskich niebedziecie miec zadney dzierzawy/ ani bedziecie miec zadney czesci swey między nimi: Ja iestem czesc y dziezictwo twoie w poszrodku synow Israelskich. A synom Lewi za dzierzawe/ datem wssystkie dziesiecziny synow Israelskich: za sluzbe ktora maia w Przybytku przymierza: aby wiecey inż nie przystepowali synowie Israelscy do Przybytku/ anisie dopuszczali grzechu smiertelne: sami tylko synowie Lewi niech mi sluzja w Przybytku/ y grzechy ludzkie nosza. A to im bedzie prawo wieczne w narodziech waszych. Nic wiecey niebeda wdzierzawie swey miec/ przestana a beda miec dosyc na dziesieczinach/ ktorem na pożywanie y na potrzeby ich oddzielit.

Imowit Pan do Moizeffa/ thymi slowy: Opowiedz a Przykaz Lewitom/ Gdy wezmiecie dziesiecziny od synow Israelskich kthorem wam dat/ ofiaruiecie znych pierwočiny Panu/ tho iest/ dziesiata czesc dziesiecziny/ aby wam tho poczytano za ofiarowanie pierwočin/ tak zgumien iako z prasy ze wssystkich rzeczy/ ktorych bierzecie pierwočiny/ bedziecie ofiarowac pierwočiny Panu/ y dacie ie Aaronowi kaptanowi. Wssystkie rzeczy ktore ofiaruiecie z dziesieczin/ y w dary Panu oddzielicie/ na lepsze y nawyborniejsze beda.

Irzechesim: Jesli bedziecie co wybor nieysse y nalepsze rzeczy ofiarowac z tych dziesieczin/ bedzie wam poczytano iakobyście dali pierwočiny z gumna y sprasy: A bedziecie ie iesc/ na wsszech miejscach waszych/ tak wy sami iako y czeladz wasza: Kto iest myto za sluzbe/ ktora sluzycie w Przybytku swiadectwa. A nie bedziecie grzeszytym/ wybor nieysse y tustsze rzeczy sobie zachowywajac/ byście nie splugawili ofiary synow Israelskich abyście nie pomarli.

Cap. 19.

Z popiołu Játowiceg owatey spaloney/ czyniono wody oczyszczenia/ kthorych na rozmaite potrzeby y oczyszczenia/ wiywano.

Imowit Pan do Moizeffa y Aaron: rzekac: Ten iest postepok a nabozenstwo ofiary Wyblecey żywey kthora posthanowi: Pan. Przykaz synom Israelskim aby przywiedli do ciebie krowe lissowata dorosla/ a zeby na niey niebyto zadney makuly a zmazy/ y na kthoreyby niepostato iarzmo y oddaż ia Eleazarowi kaptanowi/ ktory

Deute: 18.
Ezec: 44.

Iosue: 13.
Actu: 4.

Hebre: 13.

Czwarte Księgi Mojżeszowe

Exo: 29.
Leui: 4.

Heb: 9.

Num: 31.
Eccle: 34.
Agg: 2.

Psal: 50.

wywiódłszy ją z obozu/ zabije ją przed oblicznością wszystkich/ a omoczymy palec we krwi jej/ pokropi siedm kroć ku drzewom Przybytkowym/ pothym ją spali gdzie wszyscy na tcho patrzyć będą/ wrzuciwszy w ogień tak mięso y skore/ iako krew y taina: Drewno przytym Cedrowe/ y hyzop/ y Karmazyn dwa kroć barwiony/ wrzuci kaptan do ognia/ w którym Krowa gore. Tcho pothym omywmy ściany y ciato swe/ wnidzie zaś do obozu/ a splugawionym będzie aż do wieczora:

Też y on który ją palił omyie także ściany y ciato swoje/ a nieczystym będzie aż do wieczora. Popiół lepak tej krowy spaloney/ zgrzenie y zbierze maż czysty/ y wysipie go za obozem na miejscu nachedossym/ aby był mnożstwu synów Izraelskich na straża/ y do wody ku pokrapianiu: Co ta krowa spala na iesth za grzech: A gdy już spierze odzienie swoje ten który nosił popiół oney krowy/ nieczystym będzie aż do wieczora. A będzie tcho mieć synowie Izraelcy/ y przychodnie ktorzy mieszkają między nimi/ świeżche prawem wieknistym.

Ktoby się dotknął człowieka umarłego a przetho był nieczystym przez siedm dni/ pokropi się ta woda trzeciego y siódmego dnia/ tedy tak czystym się stanie: Jesliby się trzeciego dnia niepokropił/ siódmego nie będzie mógł być oczyszczony. Wsselki który by się dotknął człowieka umarłego/ a niepokropiłby się ta woda zmiessana spopiotem splugawi Przybytek Pański/ y zaginie z ludu Izraelskiego: Bo się woda oczyszczająca niepokropił/ nieczystym będzie/ y zostanie nieczystość jego na nim.

Tcho jest prawo o człowieku ktorzy umrze w namiocie: Wsssthey ktorzy wnidą do Namiotu jego/ y wssstkie sprzety które tam są/ przez siedm dni plugawe będą. Nacynie które niema na wierzchu wiek a bo przykrywają iakiego/ nieczyste będzie. Jesliby kto dotknął człowieka zabitego na polu/ a bo też swa śmiercią umarłego/ bądź też kości albo grobu jego/ nieczystym będzie przez siedm dni.

Thedy weźma popiołu krowy oney za grzech spaloney/ a na ten popiół w nacyniu iakie naleia cięta wody: wthorey tcho wodzie omoczymy człowiek czysty/ y hyzop/ pokropi nim wssstkie namioty/ y wssstkie sprzety/ y ludzie takowa zaraza splugawione: tymże obyczaiem czysty oczyszczeni czystego trzeciego y siódmego dnia. A ten który będzie oczyszczon dnia siódmego/ sam siebie y ściany swe omyie/ a będzie przedsię nieczystym aż do wieczora.

Kto them sposobem niebędzie oczyszczony/ zaginie duszą jego z pośród zboru:

przetho iż Świątnica Pańska splugawil/ a nie jest woda oczyszczająca pokropiony: Będzie to przykazanie prawem wiecznym. I ten także który kropi ona woda/ spierze odzienie swoje.

Wsselki któryby się dotknął wód oczyszczających/ nieczystym będzie aż do wieczora. Cze go bykolwiek się dotknął nieczysty/ nieczystym one rzeczy uczyni: I człowiek któryby się dotknął czego stych rzeczy nieczystym będzie aż do wieczora.

Cap. 20.

Maria umarła: Semracemu ludu/ woda z sporu dana z ściany/ a Edom gdy ich przez ziemie niechciał przepuścić/ wdał się do gory Hor/ tham Eleazar na kaptanstwo poświęcony/ a Aaron umarł.

T Przyciągneli synowie Izraelcy y wssstko inne mnożstwo/ na puszcza Sin/ pierwszego Krejca: y został lud w Aades. I wmarła tam Maria/ y pochowana jest na tymże miejscu. A gdy lud wody potrzebowal/ zebrali się przeciwko Moizeszowi y Aaronowi/ a uczyniwszy rosthyr/ rzekli: Day byśmy byli zgineli z bracia naszą przed Panem: Czemuscie wywieli zbor Pański na puszcza/ byśmy y my y dobytki nasze pomarli: Czemuscie nam kazali wynidz z Egiptu/ a przywiedliście nas na to miejsce bardo złe/ na którym ani siac się godzi/ ani się figa wrodi/ ani winnica/ ani iabłka/ ziarniste granatowe/ a na koniec y wody nie mamy ku pićiu:

Thedy wssedł Moizesz y Aaron niechawszy ludu do Przybytku przymierza/ y wpaśli na ziemie/ wolając y tak mówiac do Pana: Panie Boże wssstch wolanie ludu tego/ a otworz im skarby twoy studnice wody żywey/ aby napiwssy się/ przestalo semranie ich. I ukazał się chwała Pańska nad nimi. Mówił tedy Pan do Moizessa temi słowy: Weźmi laske/ y zezwil lud/ Ty y Aaron brath twoy/ a mówcie do ściany przed nimi/ thedy ona wypuści sście wody: A gdy już wywiedziecie z ściany wodę/ będą pić wssstcy ludzie y dobytki ich.

Wziął tedy Moizesz laske/ kthora była przed oblicznością Pańską/ iakomu był rozkazal Pan/ y zwoławssy a zebrałssy wssstkie lud do ściany/ rzekli im: Stuchajcież teraz strzetni a niewierni/ A zaś ssthey ściany będziemy mogli wam wodę wywieść: Potym gdy podniósł reke Moizesz/ a wderzył dwa kroć laske wskate/ wynikły a wypierzchnęły wody/ tak hoynie że y lud y dobytek pili ją.

I rzekł Pan do Moizessa y Aaron:

Jeszcze

Leui: 17.

Num: 33.
Deute: 1.

Num: 16.
Exo: 17.

Exo: 17.
1 Corin: 10.

Psal: 77.
1 Cori: 10.

Numeri rzezone.

Deute: 1.
31.

Exodi: 17.

Iudic: 11.

Gene: 25.

Gene: 46.

Nume: 21
1. Mach: 5.

Ezech: 25.
Abdi: 1.

Deute: 2.

Exodi: 17.

Nume: 33.

Exodi: 29.

Deute: 10.
32.

Jeszcze mi nie wierzyli/ żebyście nie byli poświęcili przed syny Izraelskimi/ już nie w wiedziecie tego ludu/ do ziemie Echora im dam. Tą tho wodą iesth Odporow a Sprzeciwienia/ gdzie sie zapirali synowie Izraelscy przeciwko Panu/ a poświęcon iest w nich.

Tym czasem poslat Moizes posty z Kades/ do Krola Edom/ tak mowiac: Thoe wstaznie brat twoy Izrael: Ty wieś wssytkę niedze a praca nasze ktora sie nas trzyma/ (wieśy to) iako wešli oicowie nasy do Egiptu/ y mieszkalismy tam przez dlugi czas/ a iako nedzili Egiptochytkowie nas y oycę nasze/ y to też wieś/ iakozmy wotali do Pana y wysluchal nas/ y poslat Angiota ktoryby nas wywiolt z Egiptu: Ochof teraz w miescie Kades Echora iest na granicach twoich/ lezymy: Przetoz prosiemy przepusc nas przez twa ziemie. Nie poydziemy porolach ani po winnicach/ nie bedziemy też y wody pic z studzien twoich/ telko ze poydziemy droga pospolita/ ani na prawa/ ani na lewa wykraciac/ thak dlugo potki nie wynidziemy z granic twoich.

Odpowiedzial na tho Edom: Nie poydziesz przez moie ziemie/ abo wiec wojen/ nie a zbrojno sie stoba podkam. Rzekli do niego synowie Izraelscy: Wssak bita droga poydziemy: a bedziemli my abo bydo nasze pic wode twoie/ zaplacimyc co stusna a godna bedzie: o zaplate trudnosci y nieznasli zadney nie bedzie/ tylko zebyzmy co rychley przefli. On na to odpowiedzial: Atoli nie poydziecie. Inatychmiasst wyścignat przeciwko nim z zastepem bez liczy/ y zmocna rek/ ani sie chciat dac prozbani uchwycic y przestac na tym/ aby byl ie przepuscit przez ziemie a granice swoje. A przetho inatrona sie puscił Lud Izraelski.

A gdy sie rusyli z Kades/ przycigneli do gory Hor/ Echora iest na granicach ziemie Edom: Tam Mowil Pan do Moizesa tymi slowy: Niechay Aaron poydzie do ludzi swoich: Abowiem do oney ziemie nie wnidzie/ Echoram dat synom Izraelskim/ przetho ze niedowierzat wstani y slowom moim/ przy wodach Odporow y Sprzeciwienia. Weźmi Aarona a snim syna ie/ dowiedze ie na gore Hor. A gdy zwlecześ z oycy farty iego/ obleczes w nie Eleazara syna iego/ a Aaron bedzie przylozony/ y vmrze tham.

Uczynil thak Moizes iako byl Pan rozkazal/ y wstapili na gore Hor przed wssytkim mnostwem. A gdy zewlokt Aarona z odzienia swego/ oblokt wnie Eleazara iego syna. A gdy on vmart na wierzchu gory/ z stapil z Eleazarem. Ale wssytek lud

widzac ze Aaron vmart/ ptakali go przez trzydzieci dni we wssytkich Familiach swoich.

Cap. 21.

Lud Izraelski walcylt Arola Chananeyskiego/ a gdy smrali przeciwko Panu o droge/ weidmi stacani/ a ku zabiciemu takiey pladze/ Miedzianego weidziawiono/ y wzdrawial lud. Seon y Og Arolowie z walczeni.

Gdy wssylat Arol Chananeyski Arab/ ktory mieskal na poludnie/ to iest/ ze przycignat lud Izraelski ta droga ktora byli sli ppiogowie/ walczyt przeciwko nim/ a zwyciezyl wssy ie/ pobrat z nich plony. Tedy lud Izraelski zawiazawssy sie slubem Panu/ rzekli: Jesliże daz nam w reke then lud/ zburze miastá iego. Thedy wysluchal Pan zadanie Izraelskie/ y dat im w rece Chananeussa/ ktorego oni zabili y zburzyli miastá iego. A nazwali ono miesce Hor/ ma co znaczy/ Przektectwo.

Ciagneli tedy synowie Izraelsci od Hor/ droga ktora wiedzie ku Morzu czerwone mu/ aby obešli ziemie Edom. I iat sobie lud cknac/ prze droge y prace wielkie: y iat mowic przeciwko Panu y Moizesowi: tak rzekac: Przeczes nas wywiolt z Egiptu/ czyli dla thego zebyś nas pomorzył na puscy: Chleba niemamy/ wody niemamy/ ius sie brzydzi Dussa nasza tym pokarmem barzo lekkim.

A przetho Pan Bog przepuscit na nie Weze ogniste/ na ktorych wezow kasanie pomarto ich wiele. Tedy przysli do Moizesa/ y rzekli: Zgrzeszylichmy/ izesmy mowili naprzeciwko Panu/ y przeciw tobie: Proś Pana aby oddalit od nas weze. Mowil tedy Moizes za ludem/ y rzekl Pan do niego. Wdziatay weza miedziane/ a po dniego na znat: iesli ktorego was zagie/ a wezrzy na tego/ żyw bedzie. Uczynil tedy Moizes weza miedzianego/ y postawil go

Deute: 34.

Nume: 23.

Iudic: 1.
Deute: 2.

Nume: 11.

1. Cori: 10.
Sapie: 16.

Exodi: 8.
3. Reg: 13.
Actu: 8.
Ioan: 3.
8 y 12.
4. Reg: 18.

na zna

Czwarte kriegi Moizejowe

Num: 33.

na znamie: Na ktorego gdy pozrzeli ci kto
rych waz zaiadł/ stawali sie zdrowymi.

Pusciliwssy sie stad synowie Izraelci po-
tozyli sie w Oboth. A stad zas wyszedssy/ ro-
zbili Namiothy swe w Jeabarym/ na pu-
szczy ktora patrzy ku ziemi Moabskiej/ ku
wschodu stonca. Stad sie zas russywsi przy-
fli do strumienia Zareth: ktorego niecha-
wssy potozyli sie obozem przeciwko Arnon/
ktora iesth na pusczy/ a wynika na grani-
cach Amorreussowych: Bo Arnon/ iesth
granica Moab/ ktora dzieli Moabity od
Amorreyczykow: Stadze stoi a napissano
iest w kriegach walt panskich/ Jako wcz-
nit w morzu czerwonym/ tak wczyni w stu-
mieniach Arnon. Kamienye ktore sie wy-
niossa nad wode nachilone sa/ aby odpo-
czynety w Arnon/ a zeby vsiadly na grani-
cach Moabskich.

A stego miesca wkazata sie studnia/ nad
ktora mowil Pan do Moizeja/ 36:erz a z
wotay lud/ a dam mu wode. Tedy spiewat
lud Izraelski te piosnke: Wystap studnicza
Spolecznie wyslycy przyspiwaly a chwali-
li: To iest studnia ktora wykopal kiazeta/
y wyprawili a wodze mnostwa/ z wyda-
wca Praw y w kjach swoich.

Szli pothym spuszczy do Mathana: z
Mathana do Nahalibhel: z Nahalibhel do
Bamoth. Bamoth lepat/ iesth padot w
Moabskiej krainie/ na gorze Szaga/ ktora
sie chyli ku puszczy.

I postat lud Izraelski posly do Seona/
Krola Amoreyskiego/ thak mowiac: Vsil
nie cie prosimy/ dopusc nam isc przez
two ziemie: Nie vstapimy na role ani na
winnice/ niebedziem thez pic wody z wa-
ssych sthudzien: poydziem sobie krolewska
droga/ tak dlugo dokad nie wynidziem z
granic twoich: Niechciat im on tego do-
zwolic/ by mial lud Izraelski isc/ przez gra-
nice iego: y owsem zebrawssy woysko/ wy-
ssedł przeciwko nim na puszcza/ y przycia-
gnat do Jasu/ y walczyt na przeciwko I-
sraelowi. Porazilgo tedy lud Izraelski y po-
mordowal miecem/ y opanowal ziemie ie-
go od Arnon az do Jebok: Tudziez y syny Am-
mon/ ktorzy wielka a silna stras mieli na
granicach Ammonskich. Zdobywat thedy
lud Izraelski wssystkie miasta Ammor-
reyskie/ y mieskali wnych: iako w Hesebon y
w miasteczkach y w wieskach iego. Mias-
tcho Hesebon byto Seona Krola Ammor-
reyskiego ktory walczyt przeciwko krolowi
Moabskiemu: y opanowal wssystkie ziemie
iego/ y to co iedno kniemu nalezato/ az do
Arnon.

Stadze wyslo przystowie: podzie do E-
sebon/ Niech zas bedzie zbudowane y zato-
zone miastcho Seonowe. Ogien wyszedł z

Esebon/ plomien z miasteczka Seon/ y spa-
lit Arnon Moabithskie/ y te ktorzy mie-
skali na wysokich gorach Arnon. Biada
tobie Moab/ zaginates ludu Chamos. Sy-
ny iego obroci w vciekanie/ a corti w iecz-
two krolowi Ammorrhyskiemu Seono-
wi. Jarzmo ich zagineto od Esebon az
do Dibon: z pracowawssy sie przysli do
Mosse/ y az do Madaba. I mieskal lud I-
sraelski w ziemi/ Amorrhyskiej.

Tedy postat Moizej spięgi/ aby wyspie-
gowali Jazer: a oni miasthecze dobyli/ y
te ktorzy tam mieskali opanowali. A obro-
ciwssy sie sti droga Bazan: I potkat sie smi-
mi Og Krol Bazan/ ze wssystkim ludem
swoim/ maiac wola sie podcac smimi w E-
drai. I rzekl Pan do Moizeja: Nieboysie
go/ som go dat w rece twoie/ y wssystek
lud/ tudziez y ziemie iego: A vdziaza mu
tak iakos vdziaza Seonowi Krolowi A-
moreyskiemu/ ktory mieska w Esebon. Po-
razili tedy y thego Krola/ y pobili smy y
wssystek lud iego do szedru/ a sami opano-
wali ziemie iego.

Cap. 22.

Krol Moabski Balak/ po dwu krot Balakma przy-
sywa/ aby storzezył ludu Izraelstiemu/ ale mu tego
Pan Bog bronil/ a na koniec Angiot go zgromil a
Oficia przemowila.

Vssy wssy sie y ciagnawssy stad
synowie Izraelscy/ potozyli sie
na polach Moabskich wrowni
gdzie za Jordanem lezato mia-
sto Jerycho. Widzac tedy Ba-
lak syn Seforow tho wssystko co Izrael byl
wczynil Krolowi Amoreyskiemu/ a ze sie go
iuz liekali Moabitowie/ a ze im zdotac nie
mogli/ rzekl do starszych z ludu Madaya-
nskiego: Lud ten Izraelski nieinaczy wy-
gladzi te wssystkie ktorzy mieszkaja w na-
ssych krainach: iedno iako Wol zwykl tra-
we przy korzonkach wrywac a ziadać. A
ten byl na on czas Krolew Moabskim.

Postat

Num: 20.
Deute: 2.
20.

Deute: 29.

Amos. 2.
Psal: 134.
Deute: 1.
32.
Iosue: 24.

Gene: 15.

Deute: 3.
29.

Iosue: 24.

Numeri rzezone.

Nume: 33.
Deute: 3.
2. Petr: 2.

Poslat thedy posly do Balaama wiefez
kasy na Beorowego/ kthory mieskal nad
rzeka ziemie synow Ammonowych/ zeby
go przyzwali a mowili do niego. O
tho wyszedl lud z Egiptu/ kthory przy
kryl wysyftke ziemie/ lezac przeciwno mnie
A przeto przydz(do mnie) a stworzec ludu
themu/ bo mocniejszy jest nizli ia/ awo
bych go mogt iako pochodzic a porazic/ y
wyrzucic a wygnac z ziemie swey. Bo tho
pewnie wiem/ ze ten komu Bogoslawniz/
Bogoslawnionym jest/ a przekletym/ na to
go przeklectwo swe obroci.

Szli oni stary Moabsi/ tudziey stary
Moabyanci/ miossac wreku zaplate za zlo
rzeczenie. A gdy przyszli do Balaama/ a po
wiedzielnemu wysyftke stowa Balaakowe/
odpowiedzal im: Trwajcie tu przez noc/
dam wam pothym odprawe iako mi Pan
rozkaze.

A gdy oni pozostali w Balaama/ przy
szedl Bog/ y rzekl do niego: Co chce ci lu
dzie w ciebie? Odpowiedzial: Balaak syn
Sefforow krol Moabsi/ postal do mnie
thak mowiac: Otho powiada/ lud ktho
ry wyszedl z Egiptu przykryl wierzch zie
mie/ a tak przydz a stworzec mu/ awo bych
ie iakokolwiek mocna reka mogt odegnac
a wypedzic. Rzekl potym Bog do Bala
ma/ Uciechodz syni/ ani stworzec ludu te
mu/ bo jest Bogoslawniony.

On wstawy rano rzekl do onych Kria
zet: Idziecie do ziemie wassey/ bo mi Bog
zakazal isc swami. Wrociwszy sie Kriazet
ta/ rzekli Balaakowi: Uciechial Balaam
isc snami. Thedy on zas daleko y wiecey y
zacniessych poslat/ nizli pierwey. Ktorzy
gdy przyszli do Balaama/ rzekli: Thak ci
wskazuie Balaak syn Sefforow/ nie ocia
gay sie bys niemiad do mnie przyiaczac/
bo mi jest gotow wezciec a wazyc cie/ a co
iedno zachcesz thedy dam: tylko przydz a
stworzec ludu temu.

Nume: 24.

Odpowiedzial Balaam: By Balaak dat
mi peten dom swoy srebra y zloty/ niemo
ge odmienic stowa Pana Boga moiego/
abych abo wiecey abo mniej mial mowic.
Prosse pozostancie tez tu przez the noc/ a
bych sie mogt dowiedziec/ co mi za odpo
wiedz Pan da. I przyszedl Bog do Bala
ama w noc/ a rzekl do niego: Jesli ci lu
dzie przyszli po cie/ wstan a idz z nimi: ale
tak abys tylko co rozkaze czynil.

Wstat Balaam rano/ a osiodlawy o
slicie swa iachal snimi. I rozgniewat sie
Bog. Thedy stahnat Angiot panski na
drodze przeciwno Balaamowi/ kthory sie
dzial na oslicy/ a mial soba dwoie pachol
ath. Wzrzawy oslica Angiota panskiego
a on stoi na drodze z gotym mieczem/ z sta

2. Petr: 2.
Iude: 1.

pitą z drogi/ y sta rolami. Ktora gdy Ba
laam bit/ a chcial na drodze nawiesc: zast
wil sie Angiot w ciasnym miescu/ miedzy
dwie scianami/ kthoremi ogrodzone
bylo winnice. Ktorego gdy oslica obaczy
la/ przycisnela sie do sciany/ y ostrzynela
a obrzila w noge Balaama. Thedy ia zas
iat bic: Ale przed sie Angiot na miesce we
sfesedssy/ gdzie juz niemogta wstapic ani
na the ani na owe strone/ zasthawil sie. A
gdy zas wzrzata oslica Angiota a on przed
nia sthoi/ wpadla pod Balaamem. On sie
rozgniewawssy/ thym wiecey tlust ktem
boki rey.

Otworzyt thedy Pan usta oslicy/ y ieta
thak mowic: Cozem ci uczynila? Czemu
mie thak juz trzeci kroc bies? Odpowie
dzial Balaam: Bos zasluzyta/ a jes uczyni
la ze mnie posmiech: Bym ale mial miecz/
aby m cie zabil. Rzekla oslica: Zajem nie
jest bydlatko twoie/ na kthorym zdawna
zwykles iedziec az po dzis dzien: Powiedz
ze mi uczynilamci kiedy co takowego: Od
powiedzial Balaam: Nigdy. Natchy
miasst otworzyt Pan oczy Balaamowi/
tak ze wzrzat Angiota stojacego na drodze
z gotym mieczem/ y dat mu cześć a chwate
wpadssy na ziemie. Rzekl mu tedy Angiot:
Czemu po trzeci juz kroc bies oslice twoie?
Jam przyszedl abym sie tobie sprzezwiat/
abowiem przewrotna jest droga twoia/ a
przezwina mnie: a by byla oslica nie z sta
pita z drogi/ dawaiac miesce zastawiaia
cemu sie/ onac by byla żywo zostata/ ale
bym byl ciebie zabil. Odpowiedzial Bala
am: Zgrzeszytem/ niewiedzac abys ty stat
przeciwno mnie: A teraz ieslic sie tho nie
podobna bym tam iachal/ wroce sie. Rzekl
Angiot/ Idz z tymi/ ale patrz abys czego
inego nie mowil/ iedno co rozkaze: Ja
chal tedy z Kriazety.

Co gdy uslysat Krol Balaak/ wyiachal
przeciwno niemu do miasteczka Moab
skiego/ kthore lezy na ostatnich granicach
Arnon. I rzekl do Balaama: Poslatem do
ciebie posly aby cie do mnie wezwali/ cze
mus zaraz tudziez nieprziachal do mnie:
Czylis rozumiat zeby m ci twey drogi nie
mial zaplacic? Odpowiedzial mu Bala
am: Othozem tu iesst. Uminasze abym
mogt co mowic inego/ iedno co mi Bog
wlozy w usta moie: Iachali tedy pospotu/
y przyiachali do miast/ kthore na ostatnich
krolestwa iego granicach bylo.

Nume: 23.

Nabawy Krol Balaak wotow y owiec/
poslat ie Balaamowi/ a Kriazeta ktorzy
snim byli/ dary. A gdy bylo rano/ wiodl go
na wysoka gore (gdzie bylo miejsce modly
ich) Baal. Ssthamnad widzial osthate
cina cześć ludu Israelskiego.

Cap.

Czwarte kriegi Moizessowe

Cap. 23.

Balaam kazal/ obie siedm oltarzow wejny/ aby ludu ztorzeczyt/ ale Pan Bog ztorzenie obrocil w Bogoslawnistwo/ Pothym na ina Gore/ wiodl go Krol Balak.

Nume: 23.

B rzekl Balaam do Balaka: Zbuduy mi tu siedm oltarzow/ na gotuythez thak wiele cielcow/ takiez tezy Baranow. A gdy uczynil wedlug rozkazania Balaamowe/ wlozyli zaraz Cielca y Barana na oltarz. Tedy rzekl Balaam do Balaka: Postoy tu na chwileczke przy they zupełney offierze/ az dobieze/ owa snia sie semna podla Pan/ a comkolwiek rozkaze/ powiem ci.

A gdy pretko odssedl/ zabiezat mu Bog: I mowil do niego Balaam: Wywiódtem/ powiada/ siedm oltarzow/ a na kazdy wlozytem Cielca y Barana/ Pan tedy wlozyt slowo w usta iego/ y rzekl: Wroc sie do Balaka/ a te rzeczy bedzieš mowil. Wrociwssy sie zasthat Balaka sthoiacego przy oney offierze zupełney swoiey/ y wssy skie Kriazeta Moabskie/ z gor od wschodu: Thedy wziawssy przepowiedc swoie/ rzekl.

Nume: 22.

Balak Krol Moabski przywiódł mnie z Aran/ z gor od wschodu stonca/ podz/ powiada/ a ztorczę Jakobowi: pokwap sie a wyday klatwe na lud Israelski. Jakiż bede ztorczę tymu/ ktoremu Bog nie ztorczę: ktorym sposobem mam klatc tego/ ktorego Bog nieprzeklat a nie brzydzi sie im: z wysokich skal wzrze go/ az pagorow obacie go. Lud then sam bedzie mie skal/ y miedzy pogany policzon niebedzie. Ktozby zliczyć mogl proch Jakobow/ y dowiedziec sie pocichu y rodziny Israelskoy: Niechay vmrze dusza moja smiercia sprawiedliwych/ y ostatnie rzeczy moje niechay beda tym ludzom podobne.

Nume: 22.

Rzekl Balak do Balaama: Coz to czynisz? Jam cie przyzwat/ abyś ztorczę tym nieszczęścielcom moim/ a ty przeciw temu bogoslawnisz im. On mu odpowiedział: I zaś mogę co inego mówić: iedno to co mi rozkazal Pan: Rzekl tedy Balak: Podz semna na inne miejsce/ stad iedne częśc ludu tego wzrzyż/ wssy skiego widziec nie bedziesz mogl/ stamrad że go przeklinay. A gdy go zawiodł na miejsce barzo wysokie/ na wierzech gory Szagga/ zbudował Balaam oltarzow siedm/ a nakładssy na nie cielcow y Baranow/ rzekl do Balaka: Stchoy thu przy zupełney offierze twoiey/ ze poyde a wo bym sie podlat z Bogiem. Ktoremu gdy Pan zassedl/ y wlozyt slowo w usta iego/ rzekl: Wroc sie do Balaka/ y tho mu

powiedz. Wrociwssy sie/ nalaś go stojacego przy zupełney offierze swey/ a Kriazeta Moabskie snim. Tedy rzekl do niego Balak: Coz mowil Pan?

A on wziawssy przepowiedc swoie/ rzekl: Stoy Balaku a pilnie stuchay: Stuchay synu Sefforow/ Nie jest Bog iakoby czlowiek/ aby miat klamac/ ani iako syn czlowieczy/ by sie miat odmieniac. A tak rzekl y nieuczyni inaczej co mowil y zaś niewypełni: Ktemu tu przywiedziony abym bogoslawnistwo dal/ przeto niemogę zabrocić bogoslawnistwa. Niemaz Batwana y Jakoba/ ani widziec obrazu Batwanskio w Israelu. Pan Bog iego snim jest/ a trabienie zwycięstwa Krolewskie w nim. Bog go wywiodl z Egiptu/ ktorego moc podobna jest Jednorozcowi. Niemaz wrozek w Jakobie/ ani wieśdoby w ludu Israelskim. Czasu sweo bedzie powiedziano: co Bog sprawil Jakobowi y Israelowi. Oto lud iakoby Lwica powsthanie/ y iako Lew sie wzniecie: niepieryw sie potozy/ az by pozart lupiez kthory vchwycil/ a pitby krew zabitych.

1 Corin: 1 et 10.

Nume: 24.

Rzekl Balak do Balaama: Ani mu już ztorczę/ ani Bogostaw. Rzekl Balaam zażem ci niepowieđział/ że co mi kolkwiek rozkaze Pan tho uczynie: Rzekl do niego Balak: Chodz/ zawioďecie tescze na inne miejsce/ awo snadz vpodobasie Bogu/ a byś im sthamrad ztorczę. A gdy go zawiodł na wierzech gory Fogor/ kthora sie chyli ku puszczy/ rzekl mu Balaam: zbuduy mi thu siedm oltarzow/ a nagotuy thakże wiele cielcow y Baranow. Vdzialat Balak iako byl Balaam powiedzial: I potkadi na kazdy oltarz Cielca y Barana.

Cap. 24.

Balaam po trzeci krot Bogoslawnil y kiejšiwie rzeczy winsuie ludu Israelskiemu/ y o Chrystusie/ a male chitach/ Cyneycyloch/ y Kzymianach wiele opowiada rzeczy przyszlych.

Dy już thedy baczył Balaam/ że sie tho Panu podobalo aby dal Bogostawnistwo ludu Israelskiemu: już wiecey nieodchodził iako pierwey radzić sie swych czar abo wrozek: Ale obrocivssy twarz swa ku puszczy/ a podniossy oczy/ vziat lud Israelski obywatacy w namiociech/ po swych pokoleniach: y gdy już weń wsthapil duch Boży/ wziawssy swa parabole a przypowieść/ Rzekl: Rzekl Balaam syn Beorow/ Rzekl czlowiek ktoreo oko zamułone y zatkane jest: Rzekl ten ktory stucha słow Bozych: kthory patrzyt na widzenie

Nume: 2 et 3, Nume: 23.

* Oko otworzone.

Wsszech

Numeri rzezone.

Jerem: 30. Wszechmogacego/ ktory wpada/ a tak sie otwiera oczy jego.

1. Reg: 15. Jako wielmi piekne sa mieszkania thwe
Numer: 23. Jakobie/ y Przybytki twoje Izraelu: Tak
iaby sbrumienie zickace przez padoły
drzewem obroste/ iaby ogrody przy rze-
kach wilgotne/ iako namioty ktore posta-
wił Pan/ iaby Cedrowie przy wodach/
Pociecz woda z iego/ a nasienie jego
bedzie w wody obfite. Bedzie wyniesio-
ny (na krolestwo) krol jego dla Agaga/ a
* Bedzie odiete krolestwo jego. Pan Bog go
Wyniesie wyprowadził z Egiptu/ ktorego mocność
podobna jest Jednoroszczyowej. Zetra po-
gani nieprzyiaciele jego/ kosc ich pola-
mia/ y strzałami podziurawia. Polozyl wssy
sie spat iako Lew/ a iako lwica ktorey zas
den niebedzie smiat przebudzić. Ktoz be-
dzie stogostawil/ Bedzie stogostawiony: a
ktoz bedzie storzeczyl/ wladzbie przekles-
tych bedzie.

Gene: 49. Rozgniewawssy sie Balaak na Balaam
ma/ y klasnawssy rekoma/ rzekł: Przyzwa-
tem cie na storzeczenie moim nieprzyacie-
lom a to przeciwo temu/ iuz potrzeci kroc-
im stogostawil: wroc sie zas do domu
twego. Wssilem cie byt wczic a wazyc
wielmoznie/ ale cie Bog zbawil tey kci
ktoram byl wmyllit. Odpowiedzial Bala-
am Balaakowi/ Jazem niepowiedzial po-
stom twoim/ ktore do mnie postat/ by mi
Pan was Balaak dat peten dom swoy fre-
bra y ztoru/ niebede mogt zamilecz stow
Pana Boga moiego/ abym niemiato wyno-
rzcyc z serca swego cokolwiek bedzie dobre
go albo złego: Ale tho co mi Pan roskaze
a poruczi/ to powiem: Wssatze iednat i-
dac do ludu mego/ poradzec/ coby miat lud
tway ludu tam temu wczinic na ostatek.

Numer: 22. Wziawssy tedy parabote y przypowieść
swa/ iat zas mowic: Rzekł Balaam syn
Beorow/ Rzekł cztowiek ktorego oko za-
tkato a zamulito sie/ Rzekł sluchac stow
Bozych/ kthory zna nauki Nawyssego/ y
widzenia wszechmogacego widzi/ ktory v
padaiac otworzone ma oczy/ Vrzego/ a-
le nie teraz: Bede nań patrzy/ ale nie zbli-
sta. Wzeydzie gwiazda z Jakoba/ a pow-
stanie rosczka z Izraela: y porazi Kriazeta
Moabskie/ y spustossy wssytkie syny Seth.

Mathe: 2. J bedzie dzierzawa iego Idumea: dzie-
1. Reg: 8. dzictwo Seyr dostanie sie nieprzyacielom
2. Reg: 8. iego: Ale Izraelski lud/ mesto sobie bedzie
poczynat. z Jakoba wynidzie ktory ma pa-
nowac/ a kthory ma wykorzenic osthatki
miasta.

Exodi: 17. A gdy wzrzat Amalecha/ wziawssy para-
1. Reg: 15. bote/ rzekł: Początek narodow jest Ama-
lech/ ktorego ostatki stazone beda. Vrzat
takiez Cynussu/ y wziawssy przyslowie/

rzekł: Poprawdziec mocne a duze jest mie-
skanie thwoie: ale bys thez na opode miat
gniazdo swoje/ bys thez byl wybrany z nasie-
nia Cyn/ iako dlugo mozesz trwac: Abo-
wiem Assur cie poima.

J wziawssy zas przypowieść swa/ rzekł:
Ach kto na ten czas bedzie żyw gdy to Bog
wczyni: Przyplyna w okreciach z Wloch/
zwycieza Asyryczyki/ y zburza Zydy/ nako-
niec y oni sami zgina. Wstat tedy Balaam
y wrocil sie na miejsce swoje/ Balaak sie tez
wrocil/ taz droga ktora byl przyiachal.

Cap 25.

Izrael sie splagawil corkami Madyanskiem/ dla
czego Pan Kriazeta kazal wiecie ku Stoncu/ Phine-
es odnerzat Kaptansstwo wiecine/ przeto je zabil
Sambrago y Rozbe na nieradzcie.

MA then czas mieskat lud Izra-
elski w Sethym/ y splagawil sie
nieczystoscia z corkami Mo-
abskimi/ kthore y prassali ich

wiec ku swym offiarom: A oni y iadali sni-
mi/ y chwale wyradzali Bogom ich: W-
dat sie tedy a przytaczyl Izrael do Beelfe-
gora Boga. Ale Pan Bog rozniewaw-
ssy sie/ rzekł do Moizeffa: Poimay wssy-
tkie Kriazeta ludu/ a powies ie na ssubie-
nicy przeciwo Stoncu: chcefli by sie od-
wrocil gniew moy od ludu Izraelstiego. J-
rzekł Moizef do Sedziatow Izraelstich:
Kazdy zwaz zabije bliźniego swiego/ kto-
rzy sie wdali a przytaczyl do Beelfegora.

Alie ieden Izraelczyk/ tuż przed bracia
swa y Moizessem/ wssedł do wsseteczny nie-
wiasty Madyanskicy/ patrzat na to wssy-
stek zborsynow Izraelstich/ ktorzy (na ten
czas) plakali w drzwi Przybytku Bozego.
Co gdy wzrzat Sinees syn Eleazarow/ syna
Aronowego/ rzucil sie ze szrodku wssy-
shtkiego mnozstwa/ porwawssy kord/
wssedł za onym Izraelczykiem do niuenci-
wego domu/ y obudwu zaraz/ to jest chlo-
pa y niewiasthe przebit przez ledzwie. J-
przestato za tym karanie Boze miedzy sy-
ny Izraelstimi/ A umarli iuz byli w oney
pladze Bozey/ dwadzieścia y czttery thy-
siace.

Tedy rzekł Pan do Moizeffa: Sinees syn
Eleazarow syna Arona kaptana/ odwro-
cit gniew moy od synow Izraelstich: So sie
na nie obrusyl zmitosci vprzymey moiey/
abym ia sam nie wygładzil synow Izrael-
stich w gniewie a zawiści mey. Przetho-
mow do niego: Oto ia dauam mu pokoy przy-
mierza mego/ a bedzie ta umowa wiecine
go kaptansstwa/ tak iemu iako y plemieniu
iego: ze sie zruysyl zawiści dla Boga swego

Danie: 11.

Numer: 33.

Exodi: 25.
E 34.
Psal: 105.
Iosue: 22.

Exodi: 32.
Deute: 23.

1. Mach: 2.

1. Cor: 16.

Ecele: 45.
1. Mach: 2.

Malach: 2.

Czwarte kriegi Moizeffowe

Num: 33.

go/ a oczyścić haniebnym grzech synów Izraelskich. A było imię onego meża Izraela/ cżyka/ ktorego zabito z niewiasta Madyańska/ Zambry syn Saluw/ Kriaze z rodu dzaiu a z pokolenia Symeonowego. Nie wiastę lepat Madyańska/ kthora sinim pospotu zabitho/ zwano Kozby corka Sur Kriazecia zawołanego Madyańskiego.

Imowit Pan do Moizeffa/ tymi słowy/ Luech was cżuia Madyamithowie/ żesćie im nieprzyjacieli/ a biycie ie: bo sie y oni nieprzyjacielskie swami obchodzili/ a podobli was zdradliwie przez Batwaną Segor/ y przez Kozbe corkę Kriazecia Madyańskiego/ siostrę swą/ kthora zabita jest w dzień pomsty/ na was przepuszczoney dla Batwochwalsstwa Segor.

Cap. 26.

Drugi krot poczytala syny Izraelskie gdy iuz do stemie obiecanej wniść mieli/ tylko the ktorzy ku bo/ wu sposobni.

Exodi. 20.
Num: 1.

Dy iuz wylaná byta krew onych winnych/ rzekł Pan do Moizeffa y Eleázara syna Aronowego kaptana: Policzcie wssystkie syny Izraelskie/ (poczawssy) od cżio wieka we dwudziestu lat y wyssey/ po domiechy y rodzinach ich/ the wssystkie ktorzy mogą na wojne wynić. Jeli tedy mowić Moizeff y Eleazar kaptan: na rownych polach Moabskich/ nad Jordanem przez ciwko Jerycho/ do onych ktorzy byli we dwudziestu lat y wyssey/ tak iako był Pan rozkazat: A tych tam ludzi/ ten jest poczet.

Gene: 46.
1. Para: 6.

Ruben pierworodny syn Izraelow: ie go syn był Enoch/ od ktorego familia y dom Enohitow: J Gallu/ od ktorego familia Galuitow: J Ezron/ od ktorego familia Ezronitow: y Charmi/ od ktorego dom Charmithow. The sa dom y familie (ktore wysli) z pokolenia Ruben: a było w obec wssystkich/ czterdzieści y trzy tysiące/ siedm set/ y trzydzieści. Syn Gallu/ był Eliab/ ktorego synowie byli Namuhel/ Datán/ y Abiron.

Num: 16.

A ci sa Datán y Abiron Kriazeta ludu/ ktorzy byli powstali na Moizeffa y Arona cżas trwogi y rozruchu Chore/ kiedy sie byli na przeciwko Panu zburzyli y zafstawili/ a roztapawssy sie ziemiá/ pochłonięta Chore żywo/ a wiele ich pomarto/ gdy popalit ogień dwieście y pięćdziesiąt meżow. J shtalsie wielki dziw (na then cżas) że gdy Chore zginat/ synowie iego nie pogineli.

Exodi. 16.

2. Para: 15.

Synowie Symeonowi po rodzinach swych/ ci sa. Namuhel/ od ktorego fami-

lia y dom Namuhelitow: Jamin/ od ktorego familia Jaminitow: Jachin/ od ktorego familia Jachinitow: Zare/ od ktorego familia Zareitow: Saul/ od ktorego familia Saulithow. Te sa familie z pokolenia Symeonowego/ wssystkich w obec było dwadzieścia y dwa tysiące y dwieście.

Gene: 38.

Synowie Gadowi wedle pokolenia ich/ Seffon/ od tego familia Seffonitow: Aggi/ od ktorego familia Aggithow: Suni/ od ktorego familia Sunitow: Ozni/ od ktorego familia Oznitow: Zer/ od ktorego familia Zerytow: Arod/ od ktorego familia Aroditow: Aryhel/ od ktorego familia Aryhelitow. Te sa familie Gadowe/ w obec wssystkich czterdzieści tysięcy y pięć set.

Gene: 38.

Synowie Judá Zer y Onán/ ci oba wmarli w ziemi Chananeyskiej. Miał też in syny Judá wedlug rodzin swoich: Selá/ od ktorego familia Selaitow: Jares/ od ktorego familia Jaresitow: Zare/ od ktorego dom Zareitow: A synowie Jaresowi: Ezron/ od ktorego familia Ezronitow: Zammuel/ od ktorego familia Zammuelitow. Te sa domy od Judy/ wssystkich w obec siedm dziesiąt y sześć tysięcy y pięć set.

Synowie Izacharowi wedlug rodzin swych/ ci sa: Tholá/ od ktorego familia Tholaitow: Sua/ od ktorego dom Suitow: Jazub/ od ktorego familia Jazubitow: Semrán/ od ktorego dom Semránitow. Thá jest rod Izacharow: w obec wssystkich/ sześćdziesiąt y czterzy tysiące/ y trzy stá.

Synowie Zabulonowi po rodzinach swoich: Sared/ od ktorego familia Saredithow: Helon/ od ktorego familia Helonitow: Jalel/ od ktorego familia Jalelithow. Ten jest rod Zabulonow/ wsszech w obec licząc/ sześćdziesiąt tysięcy y pięć set.

Synowie Jozeffowi wedlug pokolenia ich/ Manasses y Efraim. Od Manasses sa wyszedł Machir/ od ktorego familia Machiritow: Machir miał Galaad/ od ktorego familia Galaaditow. Galaad miał syny: Jezer/ od ktorego familia Jezeritow: Zelech/ od ktorego familia Zelechitow: Azryhel/ od ktorego familia Azryhelitow: Sechem/ od ktorego familia Sechemitow: (Miał też) y Semida/ od ktorego familia Semidow: J Effer/ od ktorego familia Efferitow: A był Effer oycem Salsadowym/ ktory niemając synow/ miał tylko dziewczki/ ktore tymi imionami zwano: Maála/ Noa/ Eglá/ Melchá/ y Tesá. Te sa familie Manasseffowe/ y liczbá ich pięćdziesiąt dwa tysiące siedm set.

Isue: 17.

Num: 27.
1. Para: 8.

A synowie Efraimowi wedlug rodzin swoich/

Númeri rzezone.

swoich/ ci byli: Suthalá/ od ktorego fámilia Suthaláitow: Becher/ od ktorego fámilia Becheritow: Techen/ od ktorego fámilia Techenitow: Ale Suthalá miał syna Zeran/ od ktorego fámilia Zeranitow. Then iest rod synow Efraimowych: ktorych wobec było trzydzieści y dwa tysiące/ y pięćset. Ci sa synowie Jozeffowi po ich fámiliach.

Synowie Beniamin/ w pokoleniach swoich: Belá/ od ktorego fámilia Beláitow: Azbel od ktorego fámilia Azbelitow: Achiram/ od ktorego fámilia Achiramitow: Sufam/ od ktorego fámilia Sufamitow: Zufam/ od ktorego dom Zufamitow. Synowie Belowi/ Zered y Noeman. Od Zeredá fámilia Zeredytow: od Noemána fámilia Noemitow. A ci sa synowie Beniaminowi według fámiliy swoich/ ktorych wssystkich licząc w obec/ iesth czterdzieści y pięć tysięcy/ y sześćset.

Synowie Danowi według pokolenia swoich: Suhám od ktorego fámilia Suhámitow. Then iest rod Danow według fámiliy ich. Wssystcy byli Suchámitowie: á było ich w obec/ sześćdziesiąt y czterzy tysiące/ y czterzy sta.

Synowie Aserowi licząc po rodzinach ich: Jemná/ od ktorego fámilia Jemnáitow: Jesui/ od ktorego fámilia Jesuitow: Brye/ od ktorego fámilia Bryeitow. Synowie Brye: Haber/ od ktorego dom Haberytow: y Melchiel/ od ktorego fámilia Melchielitow. A imie córki Aserowej było Sará. Tá rodzina synow Aserowych/ ktorych w obec/ licząc/ było pięćdziesiąt y trzy tysiące y czterzy sta.

Synowie Nieptálimowi według pokolenia ich: Jesyhel/ od ktorego fámilia Jesyhelitow: Guni/ od ktorego dom Gunitow: Jeser/ od ktorego fámilia Jeseritow: Sellem/ od ktorego fámilia Sellemitow. Te sa pokolenia synow Nieptálimowych po ich fámiliach/ ktorych w obec/ licząc/ było czterdzieści y pięć tysięcy y czterzy sta. Tá iest summa á ten poczet synow Izraelskich ktorych licząno/ sześćset y jeden tysięcy siedmset y trzydzieści.

Imowił Pan do Moizesa/ rzekac: Tym rozdzielona będzie ziemia/ według liczby imion/ aby ia władnely. Ktorych będzie więcej/ tym więcej: ktorych mniej/ tym mniej: dziać ziemieda: Każdemu smich iako teraz/ policzeni sa/ dać w dzierżawę dziać ziemię: tchłko aby los ziemię dzielil między pokolenia y fámilie. Cokolwiek lossem przypadnie/ tho niechay wezma badz ich wiele badz tes mało.

Poczet tes Lewitow then iest/ według ich fámiliy. Gerson/ od ktorego fámilia

Gersonitow: Kaath/ od ktorego dom Kaathitow: Merary/ od ktorego fámilia Meraritow. Te sa fámilie Lewitow/ fámilia Lobni/ fámilia Hebron/ fámilia Mooli/ fámilia Musy/ fámilia Core. A Kaath miał Amramá: ten miał żonę Jozabeth córkę Lewi/ ktora sie mu wrodziła w Egypcie. Tá wrodziła Amramowi mężowi swemu syny Aaroná/ Moizesa/ y siostre ich Marya. Z Aaroná wysli: Nadab/ Abiu/ Eleazar/ y Itamar: z tych Nadab y Abiu/ pomarli gdy offiarowali ogień cudzy przed Panem. A wssystkich ktorych náliczo no/ od iedne kieżycá y wyssey meżczyzny było dwadzieścia y trzy tysiące: ktorzy nie sa policzeni między syny Izraelskimi/ ani im rozdano dzierżawę z innymi.

Ten iest poczet synow Izraelskich/ ktorych popisat y Moizes y Eleazar káptan/ na rownych polách Moabskich/ nád Jordá nem przeciwko Jerycho: między ktoremi żaden nie był z onych/ ktorzy przed tym zliczeni sa/ od Moizesa y Aaroná na puszczy Sinai. Abowiem tho był Pan przed tym przepowiedział: iż wssystcy mieli pomrzeć na puszczy. A żaden smich nie zostat/ tchłko Kaleb syn Jefferonow/ á Jozue syn Nun.

Cap. 27.

Przawo o dziedziczeniu á przypadkach/ Pan Moizessowi y smierć opowiedział/ y námiastá náznaczył.

N Kzystapity potym córki Salsáá dowe/ syna Efferowego/ syná Galaádowego/ ktorzy był syn Machirá syná Manásewego/ ktory był synem Jozeffowym: ktore themi imiony zwano: Maála/ Noá/ Eglá/ Melchá/ y Tersá: y stáneli przed Moizessem y Eleazarem káptanem/ y chudzież przed wssysthimi przetożonemi ludu/ y drzwi Przybytku przymierza/ y rzekli: Ociec náš umarł na puszczy/ á nie był w oney trwodze/ ktora był zaburzył Chore przeciwko Panu/ ále w swym grzechu umarł iesth: Ten niemiał synow/ á przeto czemu sie gładzi imie iego/ z fámiliy iego/ że syná nie ma: Daycie nam theż dzierżawę między rodzina oycá nášego:

Podat the rzecz Moizes na rozsadę Pański. Thedy rzekł Pan do niego: Słusne y rzeczy te Salsáadowe dziewki żadaia day im tes dzierżawę między przyrodnymi oycá ich/ á niechac dziedziczą po oycu swoim. A do synow Izraelskich tak mow: Ktory człowiek bez dziedzicá umrze/ dziedzic two iego będzie spadać na córkę: Gdzieby

Exodi. 6.

Leviti. 10.
Nume. 3.
1. Par. 24.

Nume. 1.

Nume. 14.

Nume. 26.
36.
Iosue. 17.

Nume. 10.

Czwarte Księgi Mojżeszowe

ani dziedzictwo własne miał / potomki będą bracia jego: Co gdyby i braci nie było / przy padnie dziedzictwo na bratny oycę jego. Jesliżby ani Stryjow iuz nie miał / bez dzie dano dziedzictwo tym / którzy mu są bliscy. A beda tho mieli synowie Izraelscy prawo wieczne a nie zgwaltcone / thak iak to przykazal Pan Mojżeszowi.

Deute: 1.
27 34.

Num: 20.

Exodi: 17.
Num: 20.
Deute: 1.

1. Mach: 2.
Deute: 3.

Aktu: 1.
6.

Rzekł zaś Pan do Mojżesza: Wstępnaj na górę Abarym / a ogladaj sftad ziemię kthora ia mam dać synom Izraelskim: A gdy ia ogladaż / iako Aaron twoy brat / tak y thy poydziesz do ludu twego: Boscie mie sobienarusyli a rozgniewali / na puszczę Syn / na on czas gdy mi sie przeciwit lud Izraelski: anisście chcieli mie poświęcić przed ludem / y wod. The są wody Odpierania y zprzeciwiania w Kades na puszczy Syn. Odpowiedział Panu Mojżesz: Opatrz że Panie Boże dusz wsselkiego ciasta / cztowieka takiego ktoryby był nad tym mnostwem: a kthoryby mógł iść y wniesć przed nimi: wywieść ie y w wieść: aby nie był lud Páński iakoby owce bez pástherza swego.

Trzeci Pan do niego: Weśmi Jozue syna Nun / meza takowego w kthorym iest duch Boży / y wloz reke swa nań. On stał nie przed Eleázarem kaptanem y przed wssytkim mnostwem: y daż mu przykazania przed oczyma wssytkich y wdział mu część chwały a cztwoiey / aby° słuchał wssytek zbor synow Izraelskich. Zań iesliby miał co czynić / Eleázar kaptan poradził sie Páná. Na słowo iego wymidzie y wmidzie Jozue / y wssyscy synowie Izraelscy sinim / y iny gmin.

Wdziałat Mojżesz iako mu był Pan poruczył. A gdy poiat soba Jozue / postawił go przed Eleázarem kaptanem / y przed wssytkim mnostwem ludu. Y wlozywssy rece na głowe iego / wssytko wypowiedział co mu był Pan poruczył a rozkazał.

Cap. 28.

Opisnie offiary / Każdego dnia / Tegodntowe / Miesieczne / Proczyste dwie / Prześnie y Tegodniow.

Wskaz Pan do Mojżesza: Przy każ synom Izraelskim tymi słowami: Offiary moie / y chleby / y kádzenie woni nawzdziecinieyssey / offiaryńcie swych czasow. Offiary ktore mi macie offiarować te są. (Naprzod wstawiczna) na każdy dzień dwu Barántu rocznych a niepomazanych / na offiary zupełna wiekništa: iednego ráno / a drugiego kwieczorowi: (kthemu) dziesiata część miary Efi białey maki / zątrapiány

Exodi: 29.
1. Par: 17.
1. Efd: 3.
Hebre: 9.
Num: 15.

oleiem co naczysstszym / ktorego będzie kwatérka miary Zin: offiara thá wstawiczna iest / ktoraście offiarowali Panu na gorze Synai / kádzenie nawzdziecinieyssey woni. Bedziecie też offiarować winá iako kwatérke od miary Zin przy każdym Barántu / w Swiatnicy Pánskiej. A drugiego Baránta takież offiaryńcie kwieczorowi / na wssytkim takim porządkiem / iakosćie poránu offiarowali / offiary Chlebowe y Winne / na offiary nawzdziecinieyssey woni Panu.

Zaś w Sobote / offiaryńcie dwa Barántki roczne a bez zmaży / y dwie części dziesiate białey maki oleiem nątrapiány / offiary Chlebowe sucha / (tudzież) y wino ktore na káżdą Sobote leia porządnie na offiary zupełna wiekništa.

A na offierze Miesieczney / to iest ktora bywa wpiersssy dzień miesiaca / offiaryńcie Panu offiary zupełna: dwu Cielcu z stáda / Barána iedne° / Barántow siedm rocznych a bez zmaży / y thrzy części dziesiate białey maki oleiem nątrapiány / Chlebowa offiary przy każdym Cielcu / y zaś dwie dziesiate części białey maki oleiem nątrapiány przy każdym Baranie: thakież przy każdym Barántu / dziesiatha część białey maki oleiem nątrapiány. (Tho iest) offiara zupełna Panu / woni y kádzenia nawzdziecinieyszych. Offiary też Napoyne / máia być offiarowane a wylane przy każdym bydlein offiarowanym. A beda te: Przy każdym Cielcu pot / przy Baranie trze cia część przy Barántu kwatérka miary Zin. Te zupełna offiary bedziecie offiarować na każdy miesiąc / iako ida ieden po drugim przez cały rok. Rozlá thakież bedziecie offiarować Panu / zupełna offiary wiekništa / z Napoyna offiara iego.

Alle czternasty dzień Miesiaca piersssy go / bedziecie miewać Pháze (to iest dzień Przewodu) a piernasty dzień wroczyssthe swieto: Siedm dni beda iest chleb przásny. Trzech (siedm) pirowsy / wcziny a swiety bedzie: Zadney spráwy służebniczey nie bedziecie woi czynić.

Offiaryńcie Panu zupełna offiary pálac dwu cielcow z stáda / Barána iedne° / Barántow siedm rocznych a niepomazanych. A przy każdym offiary Chlebowa białey maki zątrapioney oleiem / przy każdym Cielcu thrzy części dziesiate / a przy każdym Baranie / dwie a iedne przy każdym / z onych siedmi Barántow. A Rozlá też za grzech iednego / aby był offiarowan dla oczyszczenia wássego / kromia zupełney offiary ráney / kthora ząwždy offiarować bedziecie. Thak bedziecie czynić każdy dzień z onych siedmi / ku záchowaniu ognia / y ku woni

Mathe: 12.

Exodi: 32.
Leuiti: 23.
Deute: 16.

Leuiti: 23.

Panu

Númeri rzezone.

Pánu nawzdziecznięssey Etorá wyniknie z káždych zupełnych y Napoynych offiar. Dzień siódmy także będziecie mieć wroczy-
sthy y świętehy: Żadney sprawy służebni-
czej niebędziecie weń czynić.

Dzień także Pierwocin/ kiedy będziecie offiarować Pánu nowe zboże/ dokonaw-
szy (świąt) tegodniowych/ wielebny á
święty będzie: żadnego vczynku służebni-
czego nie będziecie weń czynić. A offiáro-
wac będziecie zupełna offiáře wonia na-
chutnięysza Pánu: dwu Cielcow z stáda/
Báráná iednego/ Bárántow siedm rocz-
nych á niepokálaných: A przy offiárach ich
y káždego Cielcá/ białey maki oleiem zá-
czynioney trzy części dziesiate: y káždego
Báráná/ dwie: y Bárántá iedne (będzie-
cie offiarować) á Bárántow będzie siedm.
Kozłá też który sie offiáruie ná oczyszcze-
nie: krom offiáry zupełney wieknięssey/ y z
Napoynehy iey offiárami. Niepokálane
rzeczy wssytko będziecie offiarować/ z ich
offiárami Napoynemi.

Cap. 29.

Wroczyśte Świeta Kreszycá siódmego y offiáry Eto-
re maki wnie offiárować/ zwłazcá swiętá Kuczeł
przez ósmi dni/ opisać.

N Jermossy też dzień siódmego Krie-
zycá będziecie mieć vcziwy y
święty: żadnego vczynku służ-
bniezego niebędziecie weń czy-
nić: Bo dzień będzie trapienia trab. Ná
offiáře zupełna wonia Pánu nawzdzie-
cznięysza/ będziecie offiárować/ Cielcá z
stáda iednego/ Báráná iednego/ á Bár-
ántow rocznych y niepokálaných siedm:
A przy ich offiárach/ białey maki oleiem
záczynioney/ y káždego Cielcá (będziecie
offiárować) (trzy części dziesiatey miáry
Effi)/ á przy káždym Báránie dwie: á przy
Bárántu káždym/ których będzie pospólu
siedm/ iedne: Kozłá też także zá grzech/
ktory bywa offiárowan ku oczyszczeniu lu-
du: krom zupełney offiáry Miesieczney/ z
offiárami iey zbożnemi/ y offiáry zupełney
wstáwiczney á wieczney z iey Napoynymi
offiárami. Tym obrzedem offiáruiecie Pá-
nu zápal ná wonia wielmi wzdzieczna.

Dziesiaty także dzień Kreszycá tego sio-
dmego/ będziecie mieć święty á wielebny/
y będziecie trapić dusze wáśse: żadnego vc-
czynku służebniezego niebędziecie weń czy-
nić. A offiárować będziecie zupełna offiá-
re Pánu/ ku wonię nawzdziecznięssey/
Cielcá z stáda iednego/ Báráná iednego/
Bárántow rocznych á niepokálaných siedm:
A w chlebowych offiárach ich/ białey maki

záczyniony oleiem/ ná káždego Cielcá trzy
części dziesiate (miáry Effi) á dwie przy
Báránie iednym: á iedne przy káždym Bár-
ántu których będzie siedm: Kozłá także
zá grzech: kromia tych rzeczy Ekhore zwy-
kły być zá grzech offiárowane/ ná oczy-
szenie: y offiáry zupełney wieknięssey/ z
chlebowymi y Napoynemi offiárami ich.

Piętnasty także dzień będziecie mieć
święty y sławny/ żadnego vczynku służ-
bnego nieuczynicie weń: ale będziecie ob-
chodzić á świecić wroczyśte swięto Páńskie
przez siedm dni. A będziecie weń offiáro-
wac zupełna offiáře Pánu ná wonia na-
wzdziecznięysza: Cielcow z stáda trzyna-
ście/ dwu Báránu/ Bárántow rocznych
á niepokálaných czternaście: A przy ich
Napoynehy offiárach/ maki białey oleiem
záczynioney trzy części dziesiate (Effi)
przy káždym Cielcu/ których spólnie jest trzy
naście: á przy iednym Báránie dwie czę-
ści dziesiate/ á Báránow pospólu dwa: á
przy káždym Bárántu/ których będzie czter-
naście/ iedne część dziesiate (Effi): A Ko-
złá zá grzech/ krom offiáry zupełney wstáwi-
czney/ y offiar chlebowych/ y Napoynehy iey.

Drugiego dnia offiáruiecie Cielcow z
stáda dwanaście/ dwu Báránu/ Bárán-
tow rocznych niepokálaných czternaście:
offiáruiac też porzadnie przy káždym Ciel-
cu/ Báránie/ y Bárántu/ Zbożne y Na-
poyne offiáry ich: y Kozłá zá grzech/ prócz
offiáry zupełney wstáwiczney/ y iey zbo-
żnych y Napoynehy offiar.

Wdzien lepak trzeci/ offiáruiecie Ciel-
cow iedenasćie/ Báránow dwu/ Bárán-
tow rocznych niepokálaných czternaście:
tudzież przy káždym Cielcu/ Báránie/ y
Bárántu offiáry ich zbożne y napoyne po-
rzadnie vczynicie: y Kozłá zá grzech/ krom
zupełney offiáry wstáwiczney/ y chlebowey
Napoyney offiar ich.

Czwartego dnia offiárować będziecie
Cielcow dziesięć/ Báránow dwu/ Bárán-
tow rocznych niepokálaných czternaście:
á przy káždym Cielcu/ Báránie/ y Bárán-
tu/ porzadnie vczynicie offiáry Chlebowe
y Napoyne: J Kozłá zá grzech/ prócz zu-
pełny offiáry wstáwiczney/ y iey offiar Chle-
bowych y Napoynehy.

Piathego dnia/ offiáruiecie dziewięć
Cielcow/ Báránow dwu/ Bárántow roc-
nych niepokálaných czternaście: á przy ká-
ždym Cielcu/ Báránie/ y Bárántu/ będzie-
cie porzadnie obchodzić offiáry ich chlebo-
we y Napoyne: Kozłá zá grzech/ kromia
zupełney offiáry wstáwiczney/ y iey offiar
Chlebowych y napoynehy.

Szosthego dnia offiárować będziecie
ósmi Cielcow/ Báránow dwu/ Bárántow

Leuiti. 23.

Leuiti. 23.
1. Esári. 3.

Leuiti. 16.
23.

Leuiti. 23.

Czwarte kriegi Moizessowe

rocznych niepokalaných czternaście : a przy każdym Cielcu / Baránie / y Baranku / będziecie porządnie offiarować Chlebowe y Napoynne offiary ich: y Kozła za grzech / krom zupełney offiary wstawiężney / y iey ofiar Chlebowych y Napoynnych.

Siodmego dnia offiarujecie siedm Cielcow / Baranow dwu / Barankow rocznych niepokalaných czternaście : a przy każdym Cielcu / Baránie / y Baranku / porządnie uczynicie ich offiary chlebowe y Napoynne: y Kozła za grzech / krom offiary zupełney wstawiężney / y offiar ich Chlebowych y Napoynnych.

Osmego dnia ktorzy jest nauroczysty / żadnego uczynku służebniczego nie uczynicie wem / offiarujecie offiary zupełna / na wonia nawzdziecznięssa Panu / Cielca iednego / Barana iednego / Barankow rocznych niepokalaných siedm: a przy każdym Cielcu / Baránie / y Baranku / porządnie offiarujecie offiary ich / Chlebowe y Napoynne: y Kozła za grzech / procz offiary zupełny wiekusię / y offiar iey Chlebowych y Napoynnych. Te rzeczy będziecie offiarować Panu w wasze wroczyście swięta / krom obietnic slubionych y offiar dobrowolnych tak na zupełna offiary / iako na Chlebowe / y Napoynne / choć też na offiary spokojne.

Cap. 30.

O slubie y przysiędze Młesey / a kiedy slub albo przysięga Panien albo Żon wazy albo niewazy.

Deute: 23.

Nowiedziat tedy Moizes synom Izraelskim / wssystko co mu był rozkazat Pan / y mowit do Arie zach pokoleń synow Izraelskich.

Tha jest rzecz ktora przykazat Pan: Jesli by ktory mąż slubit co Panu / albo przysięgał: nie odmieni słowa swego / ale wssystko tho co obiecat skutkiem wypelni.

Jesliżby niewiasta ktora ieszcze jest w domu oycy swego / a jest ieszcze dzieweczka młoda / slubitaby co y przysięgała (Bogu) Jeslibysie oćiec dowiedział o tym slubie ktory uczyniła / y o przysiedze / ktora wzięta dusze swoje: a nicby przeciw temu nie mowit / będzie winna slubu czynić dosyć: Cołowiek obiecał y przysięgał / skutkiem wypelni. Ale iesliby iakosie skoro dowiedział (o tym slubie) zastawit sie oćiec przeciw temu: y sluby y przysięgi iey niczem nie a nieważne będą: ani będzie powinna oney obietnicy / Bo sie oćiec przeciwko niej zastawit.

Jesliby miał męz / slubitą co (Bogu) a słowem wypuściłszy z ust przysięgał: kiedy kolwiek by sie tego mąż dowiedział / a

nieodmawiałby ani sie zastawiał temu / będzie winna slubu / y uczyni to skutkiem co obiecał: Ale iesliby wssysławszy tho natchmiał odmawiał / a niechciałby na takowe iey sluby y przysięgi zezwolić / będzie powinowata / a przysięga ktora uczyniła odpusci iey Pan.

Wdowa y rozwiedziona cołowiekby slubity (Bogu) spelnia. Żona w domu męz swego gdyby co slubitą a przysięgała / iesliby sie tego mąż dowiedział / a milczał / a niby slubu takiemu odpory dawał / spelnia co jest kolwiek slubitą: Ale iesliby sie temu wnetz zastawit / a odpierał / nie będzie powinna spelnic onego slubu: Bo mąż nań nie pozwolił / a Pan będzie iey miłosierdny.

Jesliżby slubitą y przysięga sie zawiązała że chce postem albo innych rzeczy wstrzymawaniem / trapić dusze swoje / na woli to będzie meżowej / mali tho albo niema uczynić. Jesliby dowiedział mąż tego milczał / y zaniedbał tego do drugiego dnia / cołowiek slubitą y obiecał spelnia: abowiem mąż iey gdy tho wssysławiał nieodmawiał: Ale dowiedziałwszy sie ieslibysie temu zastawit / on sam ponieśie nieprawość iey.

Leuiti: 27.

Te są prawa ktore wstawił Pan przez Moizessą / między mężem y żoną / między oćcem y córką ktora w dzieciennych iesze leżała / albo ktora w oycy w domu mieszka.

Cap. 31.

Poraziwszy Madyańczyki / same tylko Panny / a chowali / plony w rowny dział dano między walczyki y pospolstwo / Pierwociny Zapiłanom y Lewitom z nich oddzielają / y dary Panu dziełuiac offiaruią hojne.

Nowit potym Pan do Moizessy / themi słowy: Pomści sie (ieszcze) pierwey krzywdy synow Izraelskich na Madyańczykach / tedy pothym przytożacie do ludu twego. Tedy natchmiał Moizes rozkazal: Obierzcie z was we zbroie meżow takich na wojne / ktorzyby mogli uczynić pomste Państwa nad Madyańczyki: Tysiac meżow wybierzcie z każdego pokolenia Izraelskiego ktorzy by sli na wojne. Wyprawali tedy z każdego pokolenia po tysiac / to jest / dwanaście tysięcy gotowych ku bitwie: Then lud poslat Moizes z Sineesem synem Eleazara kapłana / y dał mu naczynie poświęcone y traby w ktore miano ku boiowi traścić.

Num: 25.

A gdy sie z Madyańczyki potykali / zwyciężyli / y każdego meżczyzne zabili / thudzieśli y Krole ich Ewi / Ketem / Sar / Dr / y Rebe / pięć Arie zach ich: Zabili też męz

Iosue: 13.

czem

Numeri rzezone.

2. Petri. 2.

czem y Balaam syna Beorowego. Po-
mali też y pobrali niewiasty/ dziatki ich/ y
wssystek dobytek y statki ich: Cokolwiek
mogli mieć zburzyli: tak miasta iako wio-
ski y twierdze popalili. Zabrali plony/ a
wssystkie rzeczy/ ludzie/ dobytek/ co byli po-
brali/ przywiedli do Moizeffa y Eleazar
kapłana/ y do wssystkiego ludu Izraelskie-
go: Ine lepak naczynie a statki/ znieśli do
obożu na rownych polach Moabskich /
przy Jordanie przeciwko Jerycho.

Gene: 14.

I wysli Moizef y Eleazar kapłan ze w-
ssystkimi przetożonemi ludu Izraelskiego/
przeciwko nim przeciż z obozu. A rozgnie-
wawssysie Moizef na Hetmany/ Roth-
mistrze/ y Setniki/ ktorzy byli przyszli z wo-
ny/ rzekł: czemuście zostawili żywo niewia-
sty: a zaś nie the zwiody lud Izraelski/ za
poduszczeniem Balaamowym: y przywie-
dli was kthemu jeszcze wystapili przeciw-
Pánu/ dáiac Módie bátwanowi Jigor:
a dla te^o lud Izraelski był porażon: A prze-
tho cokolwiek mesczynzy iesth też y dzia-
tom niesfolguac/ pobycie: tudzief y nie-
wiasty ktore iuz poznaty meza/ zbicie: chy-
ba pániem/ the tylko zachowaycie sobie/ a
mieszkaycie siedm dni krom obozu. A to-
by zabít człowiek/ a bo sie zabitego dotk-
nat/ oczyści sie dnia trzeciego y siódmego.
I wssystko co iedno nábrali Szat/ nacza-
nia y sprzetow domowych/ z skor a bo z sier-
ści koziej/ y z dzewa/ niechay beda oczy-
ścione.

Nume: 25.
Apocali: 2.

Iudic: 21.

Nume: 19.

Eleazar lepak kapłan / mowit the-
them stowy: do onych meżow kthorzysie
potykali. To iest przykazanie práwa tego
ktore poruczył Bog Moizeffowi. Złoto/
Srebro/ Miedz/ Zelazo/ Otow/ Cena/ y
cokolwiek może ogień znośić/ przez o-
gień przeprawić y oczyścić: a co lepak
ognia niemoże ztrzymać/ woda czyszczenia
bedzie oczyszczono: y omylecie śaty wásse
dnia siódmego/ a tak oczyszcieni/ potym do
obożu wnidziecie.

Deute: 20.

22.

Iosue. 8.

2. Mach: 8.

Mowit też Pan do Moizeffa: Wesćcie
summe tych rzeczy ktoreście (na wojnie)
pobrali/ (poczarossy) od człowieka aż do by-
dlecta/ thy y Eleazar kapłan/ y wssystkie
Kriazeta ludu: y wrowny dziać pusciz plo-
ny/ miedzy te kthorzy walczyli a wysli na
woyne/ y miedzy iny lud pospolity: A sthey
czesci ktora sie dostanie tym kthorzy wal-
czyli a byli na wojnie/ oddzieliz thef czesc
Pánu/ tak z ludzi iako z Wotow/ z Ostow/
Owiec / iedne dusse z piaci seth / y daż
tho Eleazarowi kapłanowi/ bo pierwoči-
ny sa Pánskie. A z drugiey lepak potowice
ce/ kthora przydzie na iny lud Izraelski/
weśmiesz z piecdzieciath iedne glowe tak z
ludzi iako z Wotow/ z Ostow/ y z Owiec /

y ze wssystkich bydlat: y daż ie Lewitom/
kthorzy trzymają straż y Przybytku Pá-
nskiego.

Odżatali tak Moizef y Eleazar iako im
był Pan rozkazat. A było onego plonu kto-
ry było woysko zagnato / Owiec sesćseth
siedmdzieciat y pięć tysiecy: Wotow siedm-
dzieciat y dwa tysiac: Ostow sesćdzieciat
thysiecy y ieden: Pániem tych kthore ieszcze
były nieuznany meżow/ było trzydzieści y
dwa tysiac. Idano potowice tym ktorzy
na wojnie byli: Owiec/ trzystá trzydzie-
ci y siedm tysiecy y pięć seth: z kthorych na
Pánska strone nálicżono sesć set siedmdzie-
ciat y pięć owiec. A ze trzydzieści y sesć ty-
siecy wotow/ (na Pánska strone) siedmdzie-
ciat y dwa woty. A zaś ze trzydzieści tysie-
cy y piaci set Ostow/ sesćdzieciath y ieden:
A z sesnaście thysiecy ludzi / przyszło na
Pánska strone/ trzydzieści y dwoie ludzi.
Oddat tedy Moizef one pirmociny Páns-
kie Eleazarowi kapłanowi/ tak iako mu
było rozkazano/ z oney potowice synow Iz-
raelskich/ ktora był oddzielił thym kthorzy
na wojnie byli.

A z drugiey lepak potowice kthora sie
była dosłhata inemu mnoŝtwu/ tho iesth/
trzech set trzydzieści y siedm tysiecy y pia-
ci set owiec: y ze trzydzieści y sesć tysiecy
wotow: y z Ostow trzydzieści tysiecy y pia-
ci set: y z sesnaście tysiecy ludzi/ wziat Mo-
izef pierdzieciat a glowe/ y dat Lewitom
kthorzy trzymali straż nad Przybytkiem
Pánskim/ iako był rozkazat Pan.

Przystapivssy potym Hetmani (onego
woyska)/ Rotmistrze y Setnicy do Mo-
izeffa/ ieli mowić: My sluzebnicy thwoi/
zliczyliŝmy poczet ludzi kthorzy walczyli
(na tey wojnie) kthorezmy mieli w mocy
swey/ a niezginał z nich y ieden: Przetho
offiarujemy za dar Pánu każdy znas co-
my iedno mogli náleś złota w lupiech ná-
sych: Spontki/ Zapony/ Pierścienie/ Kot-
ski/ y LANCuchy/ abyś sie modlit za nami
Pánu. Tedy Moizef y Eleazar kapłan/
przyieli od nich wssystko złoto w rozlicz-
nych osobach złota/ a tho wssystko złoto
wazyło sesnaście tysiecy/ siedm set y pięć-
dzieciat totow od Rotmistrzow y Setni-
kow/ a bowiem ieden każdy co na wojnie
sobie wchwycił/ to sobie miał. A odebra-
ssy od nich/ w niesli do Przybytku świadc-
twá/ na pánniatke synow Izraelskich przed
Pánem.

Cap. 32.

Synom Ruben y Gad/ potowicy pólolenia Máná-
sefowego/ dano czesc ich uš Jordanu/ a oni sie ob-
wiazali bracia swoje do ziemie obiecanej zbroyno
doprowadzić.

Czwarte Księgi Moizessowe

N Synowie Ruben y Gad / bārzo wiele bydła mieli / y wśe-
lākiego dobytku prawie bez
liczby. A przeto obaczywssy sie
mie Jazer y Gālād mieć pastwy dobre /
przyšli do Moizesa y Eleázara kaptana /
y do inych Kriazat ludu Izraelskiego / y ie-
li mówić: Acharoth / Dybon / Jazer / Ne-
mrā / Efebon / Eleale / Sābān / Nebo / y
Beon / Powiat który zbrojował Pan przed
oblicznością synów Izraelskich / ma ziemię
bārzo buyna / co sie dotyczy pastw dobyth-
kowych: A my służebnicy twoi mamy by-
dła bārzo wiele: Przetho prosimy iesliżes-
tāstaw na nas / abyś nam służebnikom
twoim dał iā w dzierzawę / a niechay iūż
niechodzimy przez Jordan.

Numc: 13.

Numc: 14.

Odpowiedział im Moizese: A wiec brā-
cia wāssy poyda na bitwę / a wy tu będzie-
cie siedzieć: Czemuż psuiecie mysl synom
Izraelskim / żeby niesmiali iść na miejsce /
ktore im ma dać Pan: Żas nie tak czy-
nili y oycowie wāssy / gdym ie poslat z
Kādezbārne aby wyspiegowali ziemię: A
gdy przyšli aże do Padołu Gronā / z scho-
dziwssy y ogladawssy wssystkē ziemię / ze-
psowali serce synom Izraelskim / aby niesli
do ziemi ktora im Pan dał.

A przetho rozgniewawssy sie Pan na
nie / przyśiagl tak mówiac: Ci ludzie ktorzy
wyszli z Egiptu od dwudziestu lath y wy-
sey / nieogładāia tej ziemi / ktoram pod
przysięga obiecał byt Abrahāmowi / Izāā-
kowi / y Jakobowi: przeto że niechcieli za-
mna iść / chyba Kaleb syn Jeffana Ceno-
zeyczytā / a Jozue synā Nun: Ci (thylko)
wypełnili wola moie. A rozgniewawssy sie
Pan na lud Izraelski / wodzit go po pus-
czy czterdzieści lath / aż wyginat wssystek
on narod / ktory czynit złe rzeczy przed ob-
licznością iego. Ochoż (powiada) wys-
cie nāstali miasto oycow wāssych / pomno-
żenie a wychowāncy ludzi grzesznych / aby-
ście rozmnożyli gniew Pāński na lud Izra-
elski: Jesliż Pānā niebędziecie chcieli nā-
śladować / on ci zostawi ten lud na puszczy /
ale wy przyczyna będziecie śmierci wssyst-
kich.

Thedy oni bliżey przystępiwssy / rzekli:
(Tylko) owczarnie nāssym owcam / a o-
bory bydła / a działkam też nāssym miastā
obronne pobuduiemy: Ale my sami zbroj-
ni y gotowi poydziemy przed śmy Izraels-
kimi na wojnę / (tak długo) aż ich przy-
prowadziemy na ich miejsca. Działki nās-
se y cokolwiek mamy / pozosthāna w mie-
ściach murowanych / a to dla wtarczek tych
ktorzy w ziemi mieszkāia. Nie pierwey sie
do domow nāssych wrocimy / aż odzierż-
synowie Izraelscy dziedzictwo swoje: Ani

chcemy też wiecey czego dostawać sobie z
one stronie Jordanu / bo iūż przestāiemy na
dzierzawie nāssey / ktora mamy na wschod-
stōnicā.

Tedy im Moizese odpowiedział: Jesliż
checie weźmīć co obiecuiecie / idziecie wy
prawni a gotowi przed Pānem na walkę: a
kāżdy zwas maż wojenny / niechā sie prze-
prawi przez Jordan zbrojno / a Pan po-
rāzi a wywroci nieprzyaciela swoje / a be-
dzie mu poddana wssystkā ziemiā: toż do-
piro będziecie prawi y Bogā y y ludu Iz-
raelskiego / y odzierżycie krainy ktore chce-
cie mieć przed Pānem. Ale iesli tego co po-
wiādać skutkiem nieuczynicie / bez pochy-
by przeciwko Bogu zgrzeszycie: A wiedz-
cie o tym żeć wāś grzech zachwyci wrychle
was. Zbuduycieś thedy miastā działkom
wāssym / a chlewy y obory owcam y doby-
tom wāssym: a coście obiecali wypelnicie.

Rzekli synowie Ruben y Gad do Mo-
izesa: Służebnicy twoi ieszczymy / wdziāta
my to co rozkazuje Pan nās. Działki nās-
se y niewiasty / bydło y dobytki zostāwimy
w miastach Gālād: a my służebnicy twoi
i wssystcy gotowi poydziemy na wojnę /
iako ty pānie mowisz.

Przykazał tedy Moizese Eleázarowi kā-
ptanowi / y Jozue synowi Nun / y Kriaze-
thom sāmiliy pokolenia Izraelskiego / a
rzekł im: Jesliż synowie Gad / y synowie
Ruben / przeprowāia sie swāmi przez Jor-
dan / wssystcy zbrojni a gotowi ku bitwie
przed Pānem / a ziemiā będzie wam pod-
dana: thedy im dāycie ziemię Gālād w
dzierzawę. Ale iesliby niechcieli swāmi iść
zbrojnie do ziemi Chanānejskiej / niechay
miedzy wāmi māia miejsca ku mieszkāniu.
Odpowiedzieli synowie Gad y synowie
Ruben: Jāko mowit Pan służebnikom
swoim / thāć weźmimy: Poydziem sami
zbrojno przed Pānem do ziemi Chanā-
nejskiej / a wyznawamy yżemy dział wzie-
li swoy zā Jordanem.

Dal tedy Moizese synom Gad y Ruben /
y potowicy pokolenia Manāsese / synā Jo-
zefowego / Krolestwo Sehonā krolā As-
morrejskiego / y Krolestwo Og krolā Ba-
zan / y ziemię ich z miast y ich wssedy wokot.
Tedy synowie Gad zbudowali miastā Dy-
bon y Acharoth / Arer / Roth / Soffān /
Jazer / Jechboā / y Betnemrā / y Betha-
rān / miastā obronne / y stania bydła swo-
mu. A synowie lepak Ruben zbudowali
Efebon / Eleale / Kāryāthāim / Nābo / y
Baālmeon odmieniwssy im imionā: Sā-
bāmā theż: dawssy imionā a przezwistā
miastom / ktore byli zbudowali.

A synowie Machir synā Manāsese so-
wego sli do Gālād / y spusthossyli iā / zā-

Iosue. 1.
4.

Iosue. 4.

Deute: 3.
Iosue. 22.

Gene: 50.

biwssy

Númeri rzezone.

biwssy Amorreussa obywatela iey: Dat tes
dy Moizesz ziemie Galaad Machir synowi
Manasses/ y mieskat w niey. Jair zas
syn Manasse sedt y zdobywat miasteczka
iey/ ktorze nazwai Zawothaiir/ tho iest/
miasteczka Jair. Nobe thez sedt/ y dobyt
Kanaath miastka z wioskami iego/ y przezs-
wat ie imieniem swoim/ Nobe.

Cap. 33.

Obliczywssy czterdzieśc y dwote stacye/ w ktho-
rych Israelscy postawali przez ten czas iako wy-
sli z Egiptu az do wescia do ziemie obiecanej: Kaze
Pan Cananeyscy wybic: Aaron tej na gorze vmart.

Esa stacye a gospody synow I-
sraelskich/ ktorzy wysli z E-
giptu w swych kuffach/ (wy-
wiedzieni) reka Moizeszowa y
Aaronowa/ ktore opisat Moizesz wedluz
miesc na ktorzych sie obozem kladli/ ktorze
miesca za rozkazaniem Panskim odmienia-
lic (Naprzod) tedy wyszedssy z Kameses
krieyca pierwszego/ pielnastego dnia the-
goz krieyca/ sprawowali wtorego dnia
Phaze (tho iest obchod Baranka wielko-
nocnego) synowie Israelscy/ (a wysli) mo-
cna reka/ gdy na tho patrzyli wssystcy E-
giptczykowie/ a gdy pogrzebali pierwo-
dzone swe/ ktorze byt pobit Pan. (Abo-
wiem y na bogach ich wezmia byt pomste.)
potozyli sie w Sochet. Az Sochet przycia-
gneli do Echan/ ktorze iest na koncu pus-
czy.

Stad sie russywssy/ przyciagli przeciwa-
ko Sihabiroc/ ktore iest tu Beelzefon/ y po-
tozyli sie przed Magdalum. Odciagnawssy
od Sihabiroc/ sli przez posrzodek morza
na puszcze: a chodzac trzy dni po puszczy E-
chan/ potozyli sie w Mara. Russywssy sie
zas z Mara/ przysli do Helim/ gdzie byto
dwanaście studnie wod/ y Palmowego
drzewa Siedmieszat: y tamze potozyli sie
obozem. Ale y stad wyszedssy/ rozbili namio-
ty nad Morzem czerwonym. A wezbra-
wssy sie od Morza czerwonego/ potozyli sie
na puszczy Syn. A stad przysli do Daffa.
A wyszedssy od Daffa/ potozyli sie w Alus.
Potym wybrau wssy sie z Alus/ rozbili Na-
mioty w Kasidym/ gdzie byto niedostatko
ludom wody ku piciu. A russywssy sie z Ka-
sidym/ potozyli sie na puszczy Synai.

Alley z puszczy Synai wyszedssy/ przysli
do grobow pojadliwosci. A od grobow jadz
wyszedssy/ potozyli sie w Asseroth. Az Asse-
roth przysli do Kethma. A wezbrau wssy sie
z Kethma/ potozyli sie w Remonffares.
Stad wyszedssy przysli do Lebna: z Lebna
kladli sie w Kessa. Wyszedssy z Kessa/ przy-

sli do Ceelata. Stad wyszedssy/ potozyli sie
na gorze Seffer. Wyciagnawssy od gory
Seffer/ przysli do Harada. Stad wezbra-
wssy sie/ potozyli oboz w Maceloth. Az Ma-
celoth/ przysli do Taath. z Taath do Tha-
re. Stad wyszedssy/ rozbili namioty w Met-
cha. Az Metcha sthaneli w Esmona.
Russywssy sie z Esmona/ przysli do Mo-
seroth. Az Moserorth do Baneiaatan
z Baneiaatan/ przysli na gore Gadgad.
Stad wezbrau wssy sie potozyli sie w Jethe-
barha. z Jethebarha przysli do Hebron.
z Hebron do Asiongaber. Stad wyszed-
ssy/ przysli na puszcza Syn/ to iest Kades.
A russywssy sie z Kades. sthaneli na gorze
Zor/ ktorze lezy na granicach ziemie
Edom.

Wstapit thedy Aaron kapitan na gore
Zor na rozkazanie Panskie: tamze vmart
roku czterdziestego/ iako wysli synowie I-
sraelscy z Egiptu/ wpierszy dzien piate-
go krieyca: maaac lath stho dwadzieścia
y trzy.

Justyfat Arad Chananeyski Krol/ kto-
ry mieskat na potudnie/ ze do ziemie Cha-
naneyskiej przysli synowie Israelscy. Tedy
russywssy sie (synowie Israelscy) z gory
Zor/ potozyli sie w Salmona. Stad wy-
siedssy/ przysli do Sunon. Az Sunon do O-
both. z Oboth zas przysli do Jeabarym/
ktore iest na granicach Moabskich. Wy-
siedssy z Jeabarym/ potozyli sie w Dybon-
gad. Stad wyszedssy/ przysli w Helmonde-
blachaim. z Helmondeblachaim przysli do
gor Abarym/ przeciwno Nabo. z gor A-
barym sie russywssy/ przysli na rowne po-
la Moabskie nad Jordanem przeciwno Je-
rycho. Tamze sie obozem potozyli od gory
Bethsimoth/ az do Abellathym/ na row-
niessych miescach Moabskich.

Gdzie mowit Pan do Moizesza: Przykaz
synom Israelskim a mow do nich: Gdy sie
iuz przeprawicie przez Jordan/ a wni-
dziecie do ziemie Chananeyskiej/ wytrac-
cie wssytkie obywatele tej tam ziemie: Stu-
py a napisy poprzewracaycie/ batwa-
ny zdruzgoccie/ y wssytkie wyniesione a
wysokie stupy ich rozmieccie/ czyśczac zie-
mie/ y mieskaycie w niej: Bom ja wam
dat w wasse wladza/ a rozdzielicie ja mie-
dzi sie losem: ktorzych wiecey bedzie/ tym
dacie dzial wietssy: a ktorzych mniej/ mniej-
ssy. Jako los padnie komu/ thak kazdemu
dziedzictwo bedzie dane/ wedluz pokole-
nia y familey/ bedzie dzielona wladza a
dzierzawa.

Jesli niebedziecie chciec wytracic obywa-
telow tej tam ziemie/ tedy te ktorzyby zo-
stali/ tak bedziecie miec/ iako gwozdzie w
oczu/ ofszepy w oku/ a beda sie wam prze-

Deute: 10.

Num: 20.

Num: 20.
Deute: 10.

Num: 21.

Num: 25.

Deute: 7.
Iosue: 16.

Num: 26.
Iosue: 14.

Iudic: 1.

Czwarte kriegi Moizeffowe

ciwić w ziemi mieśkania waszego: y com-
kolwiek im misłit był wczynić to na was os-
broce y wczynię.

Cap. 34.

Ograniczywszy czterzy części ziemi obtecdney/we
dlug czterech stron swiata/dzielić rozkazano ie losem/
y naznacjeno kto ia miał wydzielić.

Mówił zaś Pan do Moizeffa te
mi słowy: Przykaj synom Is-
raelskim a mów thak do nich:
Gdy iuz wnidziecie do ziemi
Chananeyskiej/ a gdy ia sobie podzielić
losem w dzierzawę/ themi granicami sie
zawrze.

Iosue. 15.

Tha strona ktora leży ku południu/ za-
cznie sie od pustyni Syn/ ktora iest przy
Edom: bedzie mieć od wschodu stońca grā-
nica/ morze nasłoiße: kthore (granice)
obyjda strone południowa przez gore niez-
dzwiarkowe/ tak iżby sli do Sennā/ a przy-
pādli na południe aż do Kadezbārnez: tad
wynida granice do wsi imieniem Adār/ a
puszcza sie ku Asemonā: I poydzie kotem
miedza od Asemonā/ aż do strumienia E-
gypthskiego/ a dołona y zāstawi sie brze-
giem wielkiego Morza.

A strona od zachodu/ od morza wielkie-
go zacząć/ y tymże sie zāmknie.

A z strony putnocney/ zacząć sie grā-
nica od morza wielkiego/ przypādnie aż
do gory nawyssey/ od ktorey poydzie do E-
math/ aż do granic Sededa/ y poyda mie-
dza aż do Jeffronā y do wsi Henān. Te be-
da granice z strony putnocy.

Potym wezma granice ku wschodu stoń-
ca od wsi Henān/ aż do Sefamā. A od Se-
famā podādza sie do Reblāchā/ przeciwo
ko studni Dāffinim: stad sie puszcza ku w-
schodu stońca do morza Cenereth/ a poyda
aż do Jordanā: a na ostāthet morzem na-
słoißym sie zāstawia. The ziemi bedziecie
mieć / ograniczona themi granicami w
okolo.

Nume. 32.

Przykazał tedy Moizeff synom Israels-
kim/ mowiac: Ta bedzie ziemia ktora os-
dzierzycie losem/ a ktora rozkazał Pan dāć
dzierżawę pokoleniam / y potowiccy po-
kolenia: Abowiem pokolenie synow Ru-
ben w swych fāmiliach/ I pokolenie synow
Gad według pocztow rodzin ich/ y potow-
wica pokolenia Manasse/ to iest putrze-
cia pokolenia/ wzięli część swoje y dzierz-
awę przed Jordanem przeciwo Jerycho ku
wschodu stońca.

Deute. 3.
Iosue. 14.

I rzekł Pando Moizeffa: Mżow tych
ktorzy mają dzielić te ziemi/ imionā the-
sa. Eleazar kaptan / y Jozue syn Nun: y
kāżde Kriaze z kāżdego pokolenia/ ktorych

the sa imionā. Z pokolenia Juda/ Zaleb
syn Jeffonow. Z pokolenia Symeon/ Sa-
muel syn Amudow. Z pokolenia Benia-
min/ Helidāb syn Chāselonow. Z pokole-
nia synow Dān/ Boccy syn Jogliow. Syn-
ow Jozeffowych z pokolenia Manasse/
Hānnihel syn Effodow. Z pokolenia E-
fraim/ Kāmuhel syn Sephtānow. Z po-
kolenia Zabulon/ Helisāffān syn Sāmāchow.
Z pokolenia Isachār/ Kriaze Sātryhel/ syn
Ozānow. Z pokolenia Aser/ Achud syn Sā-
lomiow. Z pokolenia Neptālim/ Sedāhel
syn Ammudow. Cysa/ ktorem przykazał
był Pan/ aby dzielił synom Israelskim zie-
mie Chananeyską.

Cap. 35.

Miasta Lewithom rozkazuje Pan oddzielić / y thy
sbrodnom drugie ku wcieccie. Prawo o Mejoboy
swie dobrowolnym/ y przygodnym. Jednego swiā
dectur o niewajne.

Mówił też y to Pan do Mo-
izeffa: na poliach Moābskich
nad Jordanem/ przeciwo Je-
rycho. Przykaj synom Israels-
kim/ aby dāli Lewitom z dzierzaw swoich
miastā na mieśkanie/ y przedmieścia oko-
to nich: aby sami mieśkali w miastach/
a na przedmieściu (chowāli) bydło y do-
byt.

Iosue. 21.

Kthore (przedmieścia) od mieyskich
murów wpodal beda tak dāleko/ iako na ty-
siac sażen ābo krotow : ku wschodu beda
(mieć) dwa tysiacā tokci/ ku południu ta-
kież dwa: Ku morzu takież kthore iest od
zachodu stońca/ tak miārā bedzie: I stro-
nā putnocnā/ thāz granica sie zāwrze. I
beda miastā w posrzedku/ a przedmieścia
przed nimi.

Iosue. 20
Deute. 4.

A z tych miast kthore Lewitom dācie/
fesz beda na pomocy zbiegow odtāżone
aby do nich wcieli ten ktoryby kogo zabit.
A procz tych (fesz miast) inych oddzieli-
cie czterdzieści y dwie mieście/ to iest/ w
ssystich wobec czterdzieści y osm/ z przed-
mieściami ich. A te lepał miastā ktore ma-
ia być dane z dzierzaw synow Israelskich
(thak poyda) y kthorzy wiecey māia/ aby
wiecey było odieto/ a ktorzy mniej māia/
aby im mniej odieto. Wssytcy według roz-
mierzenia dziedzictwa swego/ postapia a
dādza Lewithom miastā.

I rzekł Pan do Moizeffa: Mżow tak sy-
nom Israelskim/ gdy iuz sie przeprawić
przez Jordan y przydziecie gi/ a wnidzie-
cie do ziemi Chananeyskiej/ opātrzyćcie a
naznaczyćcie kthore miastā māia być (wy-
dzielone) tym ktorzyby wcieli wylawssy
krew zā niechcentim: gżie gdy iuz takow
zbieg wcieccie/ krewny zābitego niebedzie

Exodi. 21.
Deute. 19.

go mogt

Numeri rzecone.

Abowiemem ia jest Pan kthory mieřtam miedzy syny Iřraelskimi.

Cap. 36.

Po kolenia aby sie zymowanin jon niemieřali. 6.
By sie dzierzawy a imienia roznych niepc mieřali.

N Rzystapili teř křiazetá familey Galaad syná Máchir / syná Mánasseffowego z po kolenia synow Jozeffowych: y mowali do Moizessá przed křiazety Iřraelskimi / tymi słowy: Tobie Pánu nášemu przykazat Pan / abyś rozdzielił te ziemi synom Iřraelskim losem / a żebyś dat corkám Sálssaad bratá nášego / dzierzawę kthora należąá oycu ich: kthore iesli poyma z inszego po kolenia ludzie / poydzie za niemi dzierzawá ich: a tak przeniesioná do inego po kolenia / ymnieyřsy sie nam nášego dziedzictwá: a ná ktho przydzie / że gdy przydzie Młtořciwe lato / to jest pięćdziesiątke / pomieřáá sie działy (náše) podzielone losem / a dziedzictwo iednych przejdzie do drugich.

Odpowiedział Moizessá synom Iřraelskim / a za rozkazánim Pánřkim thák rzekł: Dobrze mowi (a słusřtey sie rzeczy doma ga) po kolenie synow Jozeffowych / a ktho práwo Pan wydat o corkách Sálssaad. Nie chaj idá za ktho chca / tylko ztegož po kolenia: aby sie niepomieřáły dzierzawy synow Iřraelskich iednego po kolenia z drugim. Abowiem wřřřtey meřowite poymowác sobie beda řony z po kolenia y národu tego / z kthorego sám řa: Takieř każda nie wiářá meřa sobie weźmie / z tego po kolenia kthore sámá: aby dziedzictwo zosřáto w řamiliey / a po kolenia sie niemieřáły. Ale żeby tak trwáły / iáko řa od Pána rozdzielone. I weřynity corki Sálssaad / iáko im byto rozkazano. I poiety sobie Málalá / Tersá / Heglá / Melchá / y Młoá syny řryciá swóiego / z řamiliey Mánasseffowej / kthory (Mánasses) był syn Jozephow: a dzierzawá kthora im była daná / zosřáta sie w po koleniu y w řamiliey oycá ich.

Te řa Mándaty y řadowe práwá kthore przykazat Pan przez Moizessá synom Iřraelskim / ná rownych polách Moábřkich náđ Jorda nem / przeciw Jerycho.

Koniec křiąg Lidzby.

Nume: 26.

Nume: 27.
Iosue. 15.
E 17.

Thobie. 1.
E 7.

Leuiti: 25.
Iere: 32.
Ruth. 4.

Exodi. 21.

Deute: 19.

Deute: 17.
E 19.

go mogł tam zabić / ażby pierwey řhánat (řim) przed mnořtwem / a spráwá iego była osádzoná. A z tych řeřci miář kthore oddziela prze tákie zbiegi / trzy beda z one řtrone Jordánu / a trzy w ziemi Chánáney řkiey / thák dobrze zbrodniom domákom / iáko y gořciom a przychodniom / aby do nich mogł wćiec sie kthoryby za niechucia řwa řrew ludzka przelat. Jesliby ktho ranit řeláżem / ták żeby ranny umář: zbrodzień winien meřoboyřtwá / y sam theř umrze. Jesliby kámieniem wderzył / a zabił: tym że řposobem (y ten) karan bedzie. Jesliby lepak drownem wderzył a zabił: sam theř niechay zabit bedzie. Řrewny zabithego / meřoboyce onego zabię / iáko řkoro go záchwaci a dořtanie / tedy go zabię. Jesliby ktho z nienawiřci cřłowieká řraćit řkade / ábo żeby náń zepchná co zwiěřchu zdrařdliwie: ábo bedac mu nieprzyaciélem / żeby go reķa zbit / ták żeby od tego on umář / zbrodzień winien meřoboyřtwá: Przyrořdni zabithego / iáko go řkoro dořtanie / tedy go zabię.

Co iesliby z przygody y nie zwařni a nie przyiařni co tákowego weřynit / a byto by to wywiędziono ludzmi / a była by tá rzecř rozbiéraná (y przesádzoná) miedzy thym kthory wderzył / y tym kthory jest řrewny zabithego: bedzie wolen (zbrodzień) iáko nie winny / z reķi mścićielá / a przez wyroķ y orrel bedzie w więdzion do miářá do kthorego był wćieķ: y bedzie tam mieřkat (ták dlugo) ażby umář ná wyřř řáptan / kthory jest oleiem řwiertym pomářany.

Jesliby zbrodzień był náleřiony za grá nicámi miář onych / kthore wygnáncóm náznáczone řa / a w tym byłby zabit od onego kthory sie mści řrwie powinowátego řwego: niewinien bedzie ten kthory tákiego zabit. Abowiem zbieg / miář až do řmierci Biskupiey w mieřcie řiedzieć. A gdyby Biskup umář / meřoboycá wroći sie zás do domu řrány swóiey. The wřtáwy a przykazáńa beda wám wiećne we wřřřřřkich przybyřkach wářřych.

Meřoboycá niechay bedzie zabit w eřdlug řwiádecstwá: řaden niebedzie zdan (a przesádzon) ná iednego řwiádecstwo. Nie weźmiećie zaptáty pienieřney od tego kthory winien iesř řrwie / ále nátychmiář y sam zginie / wywołány y zbiegowie niák si do miářř swoich niechay niewracáá / przed řmierciá Biskupia: Byřcie nieřplu gáwili ziemi mieřkáńa wářřego / kthora sie plugáwi řrwia niewinnych ludziá iná cřey ocřřřczoná być niemoře / iedno thego řrwia / kthory przelat řrew drugiego. A przeto ták sie wycřřci dzierzawá (a mieřřtanie) wářř / gdy ia bede mieřkat řwámi:

Pocřyná

Poczynai sie piathe kriegi Moizeffowe/ kthore Zydowie Ellehaddebarim: Lacinici slo-
wem Greckim Deuteronomium zowa: Polacy kriegi wthorego zakonu/
nazywac moga. Przeto ze wnich Moizesz przypomina a prawie powtarza
the rzeczy/ kthore opisane sa y wydane od niego w zwierzchnich kriegach:
Przytym thez przydaie y wypisnie blagoslawienia przysrzegaczom/
y przeklectwa przesthepcom przykazania Bozego / y ine blago-
slawienstwa synow Isralskich. Capitul zamys-
kaia w sobie. 34.

Cap. 1.

Krotkie wspomnienie y opisanie tych rzeczy/ kthore porykaly Isralscyti na puszczy/ y kazi za niedowierstwo.

He ja slowa
kthore Moizesz
mowit stey stro-
ny Jordanu do
wssytkiego lud-
du Isralskiego
na rownych po-
lach przeciwno-
morzu czerwos-
nemu / miedzy

Saran/ Toffel/ Laban/ y Aseroth/ gdzie
jest barzo wiele zlotha: przez iedenmascie
dni z Oreb droga gory Seir/ az do Kades-
barne. Ceterdziesiego lata/ kriezyca pier-
wszego/ w dzien pierrwsy thegoz kriezyca/
mowit Moyses do synow Isralskich/ tho
wssytko co mu byl Pan poruczyl/ aby im
powiedzial: gdy porazil Seona Krola A-
moreyskiego/ kthory mieskal w Hesebon:
y Og Krola Bazan/ kthory mieskal w Afta-
roth/ y w Edrat sie strone Jordanu w zie-
mi Moabskiej.

I at Moyses wykladac a obiasniac za-
kon/ y thak mowic: Pan Bog nasz mowil
do nas/ na gorze Horeb/ tymi slowy: Do-

szyciescie sie na mieszkali na they gorze:
Wroccie sie zas a podziecie na gore Amor-
reyska/ y na inssie miesca kthore they gorze
przylegty/ tak rowne iako gorzysze y dolne
z strony poludnia/ y wedle brzegu morza/
(na) ziemie Chananeyska (z strony za-
chodu) y ku gorze Libani/ (z strony ws-
chodu) az do rzeki wielki Eufraten. Oto
zaiste (powiada) datem ia wam: wnidza-
cie y opanuycie ia/ kthora zaslubil a pod
przysiega obiecal Pan oycom waszym/ A-
brahamowi/ Izakowi/ y Jakobowi/ ze
ia miat dac im/ y potomkom ich po nich.

Tedym wam mowil tegoz tam czasu/ ze
Pan Bog was/ tak was rozkrzewil a ro-
zmnozyt/ y was inz dzis thak wiele iako
gwiazd na niebie: niemoge inz sam was
znosc a rzadzic. Pan Bog oycom waszych
przyday do tey wielkosci wiele tysiecy/ a
blagoslaw wam/ tak iako iest mowit. Nie
moge ia sam waszych spraw/ tudziez brze-
mion a swarow waszych/ znosc. Wybierz-
cie z siebie a daycie mi ludzie madre a ba-
czne/ y ktorych by zachowanie dobre/ byto
swiadowe w pokoleniach waszych/ ze ie po-
stawie nad wami Kriazety.

Wyście mi na then czas odpowiedzieli:
Dobra to rzecz iest kthora chceš uczynic.
I wybralem zwas meze madre y zacne/ y
uczynilem ie Kriazety/ Rothmistrzami/
Serniki/ Piecdziesiatniki/ y Dzieisiatniki/
ktorzyby was sprawowali we wssytkich rze-
czach. I przykazatem im mowiac: Stucha-
iac ich/ a wedle sprawiedliwosci sadzcie
kздеgo: badz miesczanina y domaka iako
goscia. Niebedzie u was zadna roznoś
person/ tak dobrze wysluchacie mate iako
wielkiego: a zadnego persony przymowac
niebedziecie/ abowiem Bozy sad iest. Jes-
li sie wam co bedzie zdac trudnego/ dofo-
zycie sie mnie/ a ia wyslucham (rad). I
przykazatem im wssytkie rzeczy/ cobyście
mieli czynic.

Pothym zas ruszywssy sie z Oreb/ sliisny
przez puszcza strasliwa y wielka ktorasie

Numc: 10.

Gene: 15.
Exodi: 17.

Exodi: 18.

Ioan: 7.

Deute: 17.
Exodi: 18.

Numc: 22.

widzieli/

Deuteronomium rzezone.

Deute: 20.
widzieli/ po drodze gory Amorreyskiej/ i^o to nam był Pan Bog nasz przykazat. A gdyśmy przysli do Kadesbárne/ rzektem wam: Przysliście do gory Amorreyskiej/ Echora nam Pan Bog nasz ma dać. Poy^o zrzyje na ziemie Echora daie Pan Bog twoy: wnidz a opány i^o tak i^oko mowit Pan Bog nasz/ oycem twoim: żadney rze^o czy sie nieboy ani le^oay.

Name: 13.
I przystapiliście do mnie wssystcy / y rzekliście: Poslimy meze/ Echorzyby ogła^o dali ziemie: y oznaymili nam/ Echoraby^o my droga mieli i^oć/ a do Echorych miasth. A gdyśmy te słowa wásse podobály/ wy^o slatem z was dwanaście me^ozow/ z káde^o go pokolenia iednego. Echorzy idac/ gdy wessli na miescá gorzys^ote/ y przysli do Pa^o dolu Gron: y ogladali one ziemie/ nábraw^o sly tam tych w^ozytkow y owocow/ aby. o^oka^o zali hoynosc iey/ przyniesli do nas/ y ieli mowic: Dobra to iest ziemia/ Echora nam ma dać Pan Bog nasz.

Name: 13.
Wiechcieliście po tym i^oć doniey/ ale niedowierzaliście słowam Pána Boga ná^o ssego/ semraliście w namieciach wássych/ mowiac: Nie nawidzi nas Pan/ przet^ohoć nas wywiódz z ziemie Egiptskiej/ aby nas wydat w rece Amoreusá y wytracił. Gdzie mamy idz? Poslowie záprawde z trwoz^oly li serce násse/ powiádaiac: Okrutnie wiel^o ka wielkosć ludzi tam iest/ a daleko wiet^o ssego zrostu nizli my: Miasta wielkie a wy^o sokie do nieba. widzieliśmy tam syny Ená^o chim (z rodu obrzymow).

Neemie: 9.
Exodu: 13.
Powiedziatem wam: Nieboycie sie ich ani sie le^oaycie: Pan Bog wáss Echory iest wodzem wássym/ sam sie bedzie zá was porhykat/ i^oko wdziatal w Egiptcie gdy wssystcy na tho pátrzáli/ a na pufcey sá^o miscie tho widzieli. Piastowat a nosit cie Pan Bog twoy nieinaczej/ iedno i^oko z^o wyki cztowiek piastowac máluczkiego sy^o na swoięgo/ po wssystkiej drodze przez kto^o rasie sli/ do kadesie nieprzysli na to mie^o sce. A w^odam ánisie iest^oże thát w^oierz^oly li Pánu Bogu wássemu/ Echorzy przed wá^o mi sedt na drodze/ y wymierzat a o^oka^o z^o wat miescá na Echorych mieliście rozbi^ojac namioty swoje/ w^okázuiac wam droge w nocy przez ogien/ a wednie przez slup o^o btoczys^oty.

Name: 14.
E. 26.
Psal: 94.
Iosue: 14.
A gdy wsslysat Pan glos semrania wá^o ssego/ rozgniewawssy sie przysliagt/ thát mowiac: Zaden znarodu thego nágorss^o go/ nieoglada (tam tey) ziemie dobrej/ Echoram pod przysiega obiecat oycem wá^o ssem/ chyba Káleba syna Je^ossonowego. Bo then tylko i^o oglada/ y temu dam sie^o mie po Echoray chodzit/ y synom i^oć/ abow^o sem násladowat Pána. A niedziw temuże

sie na lud rozgniewat/ gdyz y na mie sie rozgniewawssy dla was Pan Bog/ rzekt: Ithy nieronidzie^o do mey: ale Jozue syn Nun sluzebnik twoy/ on wnidzie miasto ciebie: Tego w^opominay a posilay/ on sam podzieli ziemie losem/ synom Isráelskim. Dziatki wásse/ o Echorych^o powiádali/ ze ie zabiora wniewola/ y synowie Echorzy dzis niemáia rozeznania miedzy zlym y do^o brym/ ci wnidza: a tym dam thám the sie^o mie/ a beda wniey pánowac. A wy wro^o cie sie/ a idzie zas na pufce/ droga Mo^o rza czerwonego.

I odpowiedzieliście mi ná tho: Zgrze^o slyśmy (przeciwko) Pánu/ Poydziemy iuz a bedziemy walczy^oć/ i^oko (nam) przy^o kazat Pan Bog nasz. A gdyście zbroyno^o sli na gore/ rzekt do mnie Pan: Now im/ Wiechodzie ani sie potikaycie/ Abowiem^o nie iest swami/ byście lepat niepadli przed nieprzyiacielmi wássymi. Nowitem wam a nie wstuchaliście mie/ ale przeciwi^oaiac sie rostazaniu pánskiemu/ a bucac sie pycha/ wessliście na gore. A thát wssedssy Amor^o rheus/ Echorzy mieskat na tam tych gorách/ podkawssy sie swami/ (porázyt was) y gonit i^oko zwykli psczoty gonit: y popádaliście od (gory) Seir/ az do Hormá. A gdy wro^o ciwssy sie ptakaliście przed Pánem/ nie wy^o stuchat was/ ani chciat prozby wássy przymowac. A takiescie mieskali w Kade^o sbárnie przez dlugi czás.

Cap. 2.

Powtara dobrodniey swá pánskie/ Echoray w^ocy/ nit ludu Isráelskiemu/ walki przeciw Ammon y Mo^o ab zákazui^o y zwalczenie Kola Seoná y ziemie iego

A Ruffwssy sie stá^od/ przyslich^o my na pustynia/ Echora idzie az do Morza czerwonego/ i^oko mi był Pan rostazat: y krazylis^o my koto gory Seir przez dlugi czás. Po^o thym rzekt Pan do mnie. Doszyeście sie iuz náchodzili okoto they gory: idzie^oś tu putnocy/ a przykáz ludu themu mowiac: Przeydziecie przez granice bráci wássy synow Ezau/ Echorzy mieskali na gorze Seir/ a beda sie was bac. Pátrzcies^o te^o pil^o nie/ abyście niepowstawali przeciwko im. Boć wam niedam z ziemie ich/ coby stopá iedney nogi zákrýć moglá: abowiem datem the gore Seir/ Ezau w dzierzawe: Potár^o my sobie od nich bedziecie kupowac zá pie^o niadze/ toz bedziecie iest^oć: wode takies^o tu^o piwssy bedziecie czerpác y pić. Pan Bog twoy dat ci stogosláwienis^owo/ przy wssel^o kiey spráwie rak thwoich: On zna droge twoie/ i^okos przessedt tak wielka pufca/ czterdziesci lath mieskat stoba Pan Bog

Name: 20.
27 E 34.
Deute: 3.
E 4.

Name: 14.

Name: 14.

Name: 20.

Name: 21.

Name: 20.

Gene: 36.
Malach: 1.

Wiące kriegi Moysesowe

Indir: 5.
Gene: 13.
Gene: 14.
Gene: 36.
Nume: 14.
Or: 26.
Iudic: 11.
Gene: 36.

chwoy / a niczego niedosthawato.
A gdyzmy mineli bracia nasze syny E-
zau / ktorzy mieszkali na gorze Seir / czy-
stym a rownym polem przyšlizmy z Elath
y z Asyongaber ku drodze Echora wiedzie-
na puszcza Moabsta. Irzekt Pan do mnie
Nie wależ przeciwko Moabitom / ani sie
snimi potykay: Boć nie niedam z ich zie-
mie: Abowiemem dat w dzierzawę miasto
Ar / synom Lotowym. Pierwssy obywatel
le tej ziemie byli Emim / lud wielki a mo-
cny / y tak (wrodziwy) a zrostu wysokiego /
ze każdy mniemat ie być z narodu Enach-
mowe / iako Obrzymowie / ze byli podobni
synom Enachim. Potym Moabczykowie /
nazwali ie Emim. A na gorze Seir / mies-
kali pierwey Horeczykowie / ktore wy-
dzirssy y wygladziwssy / przebywali tham
synowie Ezau. Jako też uczynil lud Isra-
elski w ziemi swej / Echora im dat Pan aby
nia wladali.
Potym Russywsy sie shad zebyzmy sie
przeprawili przez strumien Zareth / przy-
šlizmy ku niemu. A czas chodzenia nasze-
go od Kadesbarne / aż do przeprawienia
sie przez Zared / był osm a trzydzieści lat:
aż wignat wssysthek narod ludzi wojen-
nych z obozow / thak iako był Pan przy-
siagt: ktorego rek a była przeciwko im / aby
wssystcy wygineli z obozu.
A gdy iuz wssystcy do szejdu wygineli
oni boiownicy / morot Pan do mnie / rze-
knac: Thy dzis przejdzieś granice Mo-
abskie / do miastha imieniem Ar : a gdy
iuz przystapiż do granic synow Ammono-
wych / wystrzegay sie brs nie walczyt na
nie / ani sie russay abo sytuy przeciwko im
ku bitwie / boć nie niedam z Ziemie Amon /
bom ia dat w dzierzawę synom Lotowym.
Miano the ziemie za ziemie Obrzymsta: y
mieszkali wniej niegdy Obrzymowie / kto-
re Ammonitowie zowa Zomzemmin / lud
mnogi y wrodziwy a wielki / iako Ena-
chim / ktore wygladził Pan z obliczności
ich: a dat im aby mieszkali w niej miastho
nich / iako też uczynil synom Ezanowym /
ktorzy mieszkali w Seir / wygladziwssy ho-
reyczyki / a ziemie ich dawssy im / ktora po-
dzis dzień iefczie dzierza. Ewercytki też k-
rzy mieszkali w Aserym aż do Gazey / wy-
nali y wygladzili Kapadocykowie / wysse-
ssy z Kapadocyey: y mieszkali miasto nich.
Wstańcie a przejdziecie rzekę Arnon: otom
dat w reke twoie Seon a krola Efebon-
skie Amoreczytki / a pocini ziemia ie wla-
dnac / a stocz snim bitwe. Dzis pocine pu-
szyć strach y lekanie chwoie / na lud Echor-
ry mieszk pod wssystkim niebem: aby wssy
sawssy imie twoie lekalisie / a zeby tak drze-
li iako zwytki niewiasta Echora ma rodzic

drzeć / a niech boleść taka maia.
Poslatem thedy posly z puszczy Kades-
moch / do Seon krola Efebonstiego z po-
selstwem listawym / tak mowiac: Niechay
idziem przez twoa ziemie / poydziemci gos-
cincem a droga pospolita: ani na prawa
ani na lewa strone wstapiemy. Pokarmow-
nam ku pozyczeniu przeday za nasze pie-
niadze: wody nam też przeday za pienia-
dze ku piciu. Tylko nam pozwol przesćia
(przez ziemie) iako uczynili synowie Eza-
u / ktorzy mieszkali na gorze Seir / y Mo-
abitowie Echorzy mieszkali w Ar: dokad
nieprzychodziemy do Jordana / abyzmy we-
fli do ziemie / Echora nam ma dać Pan
Bog nasz.
I niechciat Seon Krol Efebonski dozwo-
lic nam abyzmy fli (ziemia ie): Abowiem
był Pan Bog twoy zatwardził ducha iego
y zakamiatę uczynil serce iego / aby był przy-
sedł a był wydan w rece twoie / thak iako
teraz widzisz. Irzekt Pan do mnie: Orom
ci poczat dawac Seon a y ziemie iego / po-
cini ia wladac. Wyseł thedy Seon prze-
ciwko nam ze wssystkim ludem swoim ku
bitwie do Jasa. Idat go nam Pan Bog
nasz: y porażilichmy go y syny iego / ze wssy-
stkim ludem iego. Miasta wssystkie na ten
czas opanowalizmy / wybiwssy obywatel-
a mieszkany ich / meze / niewiasty / y dziatki:
niezostawilizmy nic krom dobytkow k-
re sie dostaly w dziat boiownikom: y k-
romia lupow z miasth ktorezmy wzeli od
Aror / Echora iest nad brzegiem rzeki Ar-
non y miasteczka Echora lezy w padole / aż
do Galaad. Niebyta ta wieś / niebyto mia-
sto ktoreby wstlo naszych rak: Wssystkie nam
dat Pan Bog nasz: krom ziemie synow Am-
monowych / do ktoryezmy nie wchodzili:
y kromia tych wssystkich / Echora leza przy
strumieniu Jebot / y miasth ktore na go-
rach / y inssych wssystkich miesc / Echorych
nam zapowiedzial Pan Bog nasz.

Cap. 3.

Opisane po wtorewalle przeciwo Og krolowi Ba-
zan / y losko iego / y dnai dwu pokoleni: Rut en y
Gad / y polowice Manassezowego / proba Mo-
ysesowa do Boga aby mogli wnidz do ziemie obie-
canej.

N Ozym tedy obrociwssy sie szli-
my droga do Bazan: I wyia-
chal Og Krol Bazanski prze-
ciwko nam ku bitwie z ludem
swoim do Edrái. Irzekt Pan do mnie:
Nieboy sie go / abowiem w reke twoie dan
iest ze wssystkim ludem y ziemia swoia. I
wdziataż mu thak / iakoś wdziatal Seon

Nume: 21.
Deute: 20.

Nume: 20.

Nume: 21.
Deute: 29.

Nume: 21.

Nume: 21.
Deute: 29.

Krolowi

Deuteronomium rzezone.

Num: 21.

Krolowi Amorreyskiemu / ktory mieszkal w Efebon. Dat nam thedy Pan Bog nasz w rece nasze / thej y Og krola Basanskiiego y wssysthek lud iego: y porazilichmy ie na glowe / poburzywssy wssystkie miasta iego / w ieden czas: nieustano nam zadne miastho byzmy go nie dobyli: Szeszczdziesiat miast / y wssystkie kraine Argob krolestwa Og w Bazan. Wssystkie te miasta byly opaczzone a obmurowane mury barzo wysokiemi / Branami y zaworami / kromia iessze miasteczek bez liczy kthore murów nie miały. I wygladzilychmy ie / tak iakozmy thej uczynily Seonowi krolowi Efebon / zburzywssy y spustoszywssy kazde miastho / y wybiwssy meze / y niewiasty / y dzieci: do bytek lepak y ine tupy / rozebralizmy mie dzysie. I opánowalizmy na ten czas dwie ziemi dwu krolow Amoreyskich / kthorzy byli za Jordanem / od rzeki Arnon / aż do gory Hermon: kthora Sydonczytkowie zowa Saryon / Amoreyzytkowie lepak Sannir: Wssystkie miasta kthore leza w rownien / y wssystkie ziemi Galaad / y Bazan / aż do Selcha y Edrai / miast krolestwa Og w Bazan. Abowiem sam thylko Og krol Bazan zostat byt z narodu Obrzymow. Okaznia wiec toze iego zelazne / ktore iest w Kabbath miescie synow Ammon / wzdluz na dziewiec lokci / a wsserz na cztery / mierzac lokciem reki malkiej.

Num: 32.
Deute: 29.
Iosue: 12.

I oppánowalizmy ziemi iego na on czas / od Aroer / ktore lezy na Brzegu rzeki Arnon / aż do potowice gory Galaad: A miasta iego datem Rubenowi y Gad. A druga czesc gory Galaad / tudziez y wssystkie kraine Bazan krola Og / datem w moc potowicy pokolenia Manasse / y wssystkie kraine Argob: A wssystkie kraine Bazan / zowia ziemi Obrzymsta. Jair syn Manasseffow osiadl wssystkie kraine Argob / aż do granic Gessury y Machaty. I nazwat kraine Bazan z imienia swego Hawothayair / tho iesth: Wsi Jair / aż podzis dzien.

Machurawim tez dat Galaad. A pokoleniom Ruben y Gad / oddzielitem ziemi Galaad aż do rzeki Arnon / do potowice rzeki / a granice aż do rzeki Jeboch / ktora iest granica synow Ammon: (tudziez tez datem) y pustynie rowne / y Jordan / y granice od Cenereth aż do morza puszczey / ktore iest nastonisse / pod gora Szagga ku w schodu stonca.

Num: 32.

I przykazatem wam na on czas / mo wiac: Pan Bog wasz daie wam te ziemi w dziedzictwo / (a przeto) wssystcy mieszkowie co mocniejszy wbrawssy sie wezbro i / idziecie przed bracia wasza / z syny Israelskimi / bez zoni / dziatek y bydla. Bo wolem

ze barzo wiele macie dobytku przeto niech zostana w miesciech tych ktorem wam dat / dokad nieda Pan Bog odpoczynienia braciey wassey / iako wam dat: a zeby dobyli y oppánowali one ziemi / ktora im ma dac z one strone Jordana: Tedy dopiro wroci sie kazdy z was do imienia swego / ktorem wam dat. Takiezm tez na onze czas przy kazat y Jozue / thymi stowy: Patrzaliscie na to swemii oczyma / co Pan Bog wasz uczynil thym dwiema krolom: takci uczyni wssystkim krolestwom do kthorych poy dziez: Nie boyscie ich: Abowiem Pan Bog wasz / bedzie walczyl miasto was.

I prositem Pana w then czas / mo wiac: Panie Boze / thys poczat okazowac studze twoiemu wielka moc twoie / y reke namocniejszy: Abowiemci nie iesth iny Bog na niebie / abo na ziemi / ktoryby mogl czynic sprawy twoie / a przyrownac sie mocy twoiey. A przetho pohde a ogladam the ziemi nalepsza za Jordanem / y the gore wyborna / y Liban. Rozgmiawat sie tedy na mie Pan dla was / y niewyslu chat mie / ale mi rzekl: Niey na tym dosyc iuz wiecwy do mnie w they rzeczy niemow. Wstap na wierch gory Szagi / a postzy oczyma na wssystkie strony / na zachod / na putnocy / na potudnie / y na wschod stonca / a ogladayc the ziemi: Bo o tym wiedz ze nie przeydzies przez then Jordan. Porucz thozue / y posilgo y czyn mu dobra mysl: Bo onci poydzie przed tym ludem / y podziel im te ziemi ktora masz ogladat. I mieszkamy w padole / przeciwko otcarzowi / Awana Fogor.

Num: 17.

Deute: 1.
G 4

Num: 27.

Num: 34.
Iosue: 14.
Num: 23.

Cap. 4.

Opomina Mojzesz lud Israelsti ku zachowanu przykazania Bozego / grozac przesthepcom / sakaznie obrazow miez ku chwaleniu ich / sinierc swoje oppo wiada / trzy miasta ku wietecce wywolany odlaetyl.

Nazeto synowie Israelscy sluchaycie teraz przykazania y sadow (abo praw) kthorych cie ucze: abyś ie czyniac / zyt / a w sedssy do ziemi they kthora wam ma dac Pan Bog oycow waszych / abyś ia otrzymat y opánowat. Nie przydacie nic do stow tych kthore do was mowie: ani thej im nie odeymyćcie: Strzeście pilnie rozkazania Pana Boga waszego / kthore ia wam przykazuje. Patrzaliscie na tho swemii oczyma co uczynil Pan przeciwko Beelfegor / iako stalt wssystkie ciciiele iego / z posrzedku waszego. A wy kthorzy sie dzierzycie Pana Boga waszego / zwiastcie wssystcy / aż do dnia dzisieyszego. Wiecie yzem was uczyl przykazania y sprawiez

Piate kriegi Moizeffowe

Deute: 5.
 6.
 Psal: 18.
 Psal: 44.
 Deute: 6.
 Exodi: 19.
 Deute: 9.
 I: Ioan: 4.
 Exodi: 20.
 Deute: 5.
 Deute: 17.
 Sapien: 13.
 Iob: 31.
 Gene: 1.
 4. Esdr: 6.
 Mathe: 5.

dlivosti tak iako mi rozkazat Pan Bog moy: tak ie czynic bedziecie w ziemi tej ktora macie otrzymac / y bedziecie se chowac / y skutkiem wypelniac. Boe tho iest wasza mądrość y rozum przed ludzmi / zeby wssy szawssy te wssystkie przykazania / mowili: Tocto lud mądry a rozumny / a lud wielki. A nie iest żaden narod (pod niebem) tak wielki / ktorzyby miał Bogi tak blisko siebie / iako Pan Bog nasz / iest przy wssystkich prozbach naszych: Abowiem ktory narod inny iest tak zawotany / zeby miał thak obrzedy swiete / sady sprawiedliwe y wssy sftak zakon / ktorzy ia dzis przetoze przed oczyma wassemi: A tak strzeż y sam siebie / y dusse thwoiey pilnie. Nie zapomina y słow na ktore patrzały oczy twoie / a nie chay nigdy nie wypadala z serca twego / tak iako długo bedzieś żyw. Bedzieś ie powiadał y vczył syny y wnuki twoie / (takież bedzieś powiadał) dzień ktoregoś sftat przed Panem Bogiem twoim na gorze Oreb / gdy Pan do mnie tymi słowy mowit: Zbierz a zgrómadz do mnie lud / ze bedzie słuchał słow moich / a zeby sie vczył bac mnie / przez wssysftak czas żywortha swego na tym swiecie / a nauczali theż syny swoje.

Tedy przystapiliście pod gore / ktora gorzala az do nieba: a były na niey cmy / mrok / y obtok. A ze szrodku onego ognia / mowit Pan do was: Sftysfeliście głos mo y iego / aleście prawie nic osoby iego nie widzieli. I oznaymit wam umowe swoje / y przykazal abyście ia petnili / thudzieś y dziesiec słow / ktore napisal na dwu tablicach kamiennych. I mnie tamże poruczył y rozkazat / abym was nauczyl Cerymoniey (obrzedow koscielnych) y praw a sadow / wedle ktorzych mielibyście sie rza dzie / w ziemi ktora macie opanowac. A przeto zwieltka pilnościa a staraniem strzeż cie dusz waszych. Wthen dzień gdy do was mowit Pan Bog na gorze Oreb / ze szrodku ognia / niewidzieliście żadney osoby ani fizerunku: (tho dla tego) bys lepak dawssy sie zwiesc / nieuczynit sobie iakiego podobienstwa rytego / ani obrazu pogtowia męskiego abo niewiesciwego / podobienstwa iakiego zwierzeća ktorekolwiek sa na ziemi: abo ptakow pod niebem lataiaczych / abo gadzin czolgaiacych sie po ziemi / albo ryb ktore sa w wodach pod ziemia: Bys lepak podniowssy oczy thwoie w niebo / a wzrzawssy Stonce / Miesiac / y inne wssystkie gwiazdy niebieskie / zwiedzioni bledem niedatim modly / (cci a chwały) ktore wssystkie rzeczy stworzył Pan Bog twoy / ku słusbie wssysftkim ludzom ktorzy sa pod Niebem.

Boe was wziat Pan Bog y wywiodł z

pieca żelaznego z Egiptu / aby sobie miał lud dziedziczny / iako iest po dzys dzień. I rozgniewat sie Pan na mie / dla wassey mowy / y przysięgl ze niemam przeisc Jor daną / ani wnisc do ziemi barzo dobrej ktora wam ma dac. Ocho ia vmre w they ziemi / a nie przejde Jordanu: Wy thylko przejdziecie / y otrzymacie a opanniecie ziemi tak wyborna.

Patrzcie tego abys nigdy niezapominat umowy Pana Boga twoiego / ktora sftoba vczynit: abys sobie nieuczynit rytego obrazu / na podobienstwo tych rzeczy ktorych Pan Bog zapowiedzial. Boe Pan Bog twoy / iest ogień trawiacy / a Bog zawisly.

Jesliże bedziecie miec syny y wnuki / y bedziecie mieszkac w ziemi / a zwiedzeni vczynilibyście sobie iakiey kolwiek rzeczy podobienstwo abo obraz / zbroicieli thak barzo zla rzecz przed Panem Bogiem waszym / yż go y ku gniewu przeciwno sobie przywiedziecie: store sobie na swadectwo dzis Ciebie y ziemi / ze pretko zaginiecie a wygnani bedziecie z they ziemi / ktora macie osiesc przeprawiwssy sie przez Jordan: niebedziecie wniesc do mieszkac / ale wygtadzi was Pan / y rozienie do wssystkich narodow / a barzo malo was zostanie w tych narodziech / do ktorzych tho was zawiedzie Pan: a tham bedziecie sluzyc Bogom / reka czlowieczya sprawionym / Drzewu / Kamieniowi / ktorzy ani wi dza / ani styssa / ani iedza / ani woniaia.

A gdy bedac tham sukac bedzieś Pana Boga twoiego / naydzieś go: wssatze ie dnak iesligo zupełnym sercem sukac bedzieś / y we wssystkiey strusse dusse thwoiey. A gdy na cie nayda te wssystkie rzeczy ktor em ci opowiedzial / naostatet / iednak na wrociś sie ku Panu Bogu twemu / y glosu iego słuchać bedzieś. Abowiem Pan Bog twoy / iest Bog miłosierny: nieopuści / ani cie do konca wygtadzi / ani zapamieta (do konca) umowy na ktora przysięgl oycom twoim.

Pytay sie na dni stare / ktore były przed toba od tego czasu y dnia ktorego stworzył Pan Bog czlowieka na ziemi / (zbier gay) od wierzchu nieba az do wierzchu ies go / ieslisie takowa rzecz kiedy sftala / abo iesli kto kiedy tho widzial / aby lud słuchał glosu Pana Boga / mowiacego ze szrodku ognia / iakos ty styssat y widzial: (Py tay) wdzialali to Bog kiedy / aby wssedł y oddzielit a wybrat sobie Lud (ieden) z in nych Narodow / przez pokusi / znati y cu da / woyna y mocna reka / wyciagnieniem ramienia / y strasliwe dziwy a widzenia rze czy wielkich tych wssystkich: ktore dla was vczynit Pan Bog was w Egipte / na co

Deute: 6.
 32.
 Deute: 34.
 Deute: 9.
 zachar: 2.
 Hebre: 12.
 Deute: 8.
 Ierem: 16.
 Deute: 30.
 31.
 Deute: 28.
 Deute: 30.
 Ierem: 27.
 Gene: 12.

Deuteronomium rżeczone.

Deute: 6.
Exodi: 19.

Deute: 10.
EPhefi: 1.

Exodi: 13.

1. Reg: 20.

Exodi: 21.
Nume: 35.
Deute: 19.

Nume: 21.

ście sami oczyma swymi patrzałi: abyście
wiedzieli a uznali/ że on sam jest Bog/ aże
niemaj inego krom tego iednego. Dałci sie
slysszeć głosom swym z nieba/ aby cie náu-
czył: a na ziemi/ wskazałci ogień swoy bār-
zo wielki/ y slysszales słowa iego ze śrzo-
du ognia: abowiem wmitował oycę two-
je/ a wybrał sobie ponich nasienie a potom-
ki ich. I wywiodł cie z Egiptu/ idac przed
toba w mocy wielkiej/ aby na przysłać two-
wygładził narody wielkie y mocniejszy ni-
żli ty: a żeby cie w wiodł do obiecanej zie-
mie/ y dałci ia w władza a dzierżawę/ na
co y teras podziś dzień patrzyć.

Wiedz tedy dzisiaj/ a mił w sercu two-
im/ że Pan onci jest Bog wysoko na Nie-
bie/ tudzież y nisko na ziemi/ a inego nie-
mają. Serżez przykazania iego/ y mąda-
stwa a poruczeństwa/ które ia przykaza-
łem tobie: chcieli abyć było dobrze/ thobie y sy-
nom twoim po tobie/ a żebyś trwał na dłu-
gi czas w tej ziemi/ ktorą ma dać Pan
Bog twoy.

Thedy oddzielił Moiześ trzy miasta za
Jordanem ku wschodu słońca/ do których
by uciekał/ ten który zabije bliźniego swo-
iego z niechcenia/ ktoriemu niebył nieprzyja-
cielem przede dniem albo przededwornia/ a
bi do którego szych trzech miast mogł uciec
a zachować sie. (Oddzielił tedy) miastho
Bozor na puszczy rowney/ które jest w po-
koleniu Ruben: I miastho Ramoth/ w
Galaad/ ktore jest w pokoleniu Gad: I
miastho Golan w ziemi Bazan/ które jest
w pokoleniu Manasse.

Tho jest prawo y ten zakon/ który prze-
łożył Moiześ przed syny Izraelskimi/ y the
przykazania/ Cerymonie/ thudzież y sady
ktore powiadał synom Izraelskim/ kiedy
wyšli z Egiptu/ przed Jordanem/ w pa-
dole przeciwko kościotowi bātwanā Jo-
gor/ w ziemi Seon króla Ammorreyskie-
go/ który mieścił w Lebon/ które zabije
Moiześ. A synowie Izraelscy ktorzy byli
wyšli z Egiptu/ otrzymali y opánowali
ziemię iego/ I ziemię Og króla Bazan/
dwu królów Ammorreyskich/ ktorzy byli
przed Jordanem na wschod słońca: od A-
roer/ które leży na brzegu rzeki Arnon/ aż
do gory Syon/ ktora zowia Hermon/ w
slysszke rownie które są za Jordanem na
wschod słońca/ aż do morza pustyńney/ y
do gory Szagā.

Cap. 5.

Powtaria y wykłada dnieścioro Boże przyka-
zania/ Bożi synow Izraelskich gdy wysłali głos
Boży/ y gdy wzleli gore gorāciā.

Szwat potym Moiześ wysłst-
kiego ludu Izraelskiego/ y mo-
wił do nich: Słuchay ludu Iz-
raelski Cerimonie y praw sado-
wych/ które ia dziś mówię w vssy wāsse: na-
uczyćcie sie ich y skutkiem wypełniaćcie. Pan
Bog nasz uczynił snami przymierze na go-
rze Oreb. Nie z oycy naszymi uczynił te v-
mowe/ ale snami ktorzy ieszcze do tych-
miast ieszesmy y żywiemy. Twarza zapra-
wde w thwarz mowił do nas na gorze/ ze
śrzedku ognia. Jam na on czas między
Panem y wami był iednaczem y posrzo-
kiem/ żeby wam wyprawił słowa iego
boście sie bojąc ognia/ nierostapili byli na
gore.

Trzeć: Ia iesstem Pan/ Bog thwoy
ktorymćie wywiodł z ziemi Egiptskiej z
domu niewolstwa: Nie bedziesz miał bo-
gow inych przed oblicznością moia. Nie v-
działś sobie obrazu rythego/ ani podo-
biństwa wssystkich tych rzeczy/ ktore są
na niebie wzgore/ y które na ziemi są nisko
ani tych ktore są w wodzie pod ziemiā.
Nie bedziesz im rci dawał/ ani ich chwa-
lił: Bom ia jest Pan Bog twoy/ Bog za-
wisły w miłości/ mścjac sie nieprawości
oycowskich/ w syniech wtrzęciem y wczar-
nym pokoleniu/ tych ktorzy mnie nienawi-
dzą: A czyniac miłosierdzie nad tysiacmi/
tych ktorzy mnie miłują/ y strzega przyka-
zania mego. Nie bedziesz wzywał dārem-
nie imienia Pānā Bogā twego: bo pom-
sty Bożey nieuydzie/ który na mārne a nie
potrzebne rzeczy/ imienia iego wzywa a
bierze ie.

Pilnie strzeż dnia Sobotnego/ abyś go
święcił/ thāt iakoć przykazał Pan Bog
twoy. Przez sześć dni bedziesz robił/ y wyko-
nał wssystkie roboty y sprawy thwoie: Ale
siódmy dzień Sobothni iesť/ tho iesť:
odpoczymienie Pānā Bogā twiego. Za-
dne roboty albo sprawy niebedziesz weń czi-
nił/ thy y syn twoy/ y cortā thwoia/ słuze-
bnik twoy y służebnica twoia/ ani wół/ a-
ni osiel/ ani żadne bydło twoie/ y gość kto-
ry iesť w domu twoim: aby służebnik twoy
y służebnica twoia/ odpoczymeli iako y ty.
Pamiętaiac na tho/ żeś też był służebni-
kiem w Egiptcie/ a wywiodł cie stamtad
Pan Bog twoy/ rēka mocna/ y wramie-
niu wyćiągnionem. A przetoć przykazał/
abyś święcił dzień Sobothni.

Cięci oycā twego y matke thwoie/ iakoć
przykazał Pan Bog thwoy/ abyś długo
żył/ a miał sie dobrze na ziemi ktora
Pan Bog twoy da tobie. Nie bedziesz zabi-
ł. Nie bedziesz cudzołożył. Kradzey the-
nieczyni. Ani theż mow przeciwko bliźni-
mu swemu śātecznego świādectwa. Nie

Exodi: 19.

Exodi: 20.
Psal: 80.
Deute: 4.

Exodi: 34.
Nahum: 1.

Exodi: 20.
Leuiti: 24.

Exodi: 23.
Roma: 14.

Exodi: 21.
Ecclesi: 3.
Mathe: 15.
Marci: 7.
EPhefi: 6.
Mathe: 5.
Roma: 13.

Piate kriegi Moizeffowe

Roma: 7.

pożadaż żony bliźniego twoiego / ani do-
mu / ani Koley / ani stugi / ani służebnice /
ani wotu / ani osła / ani rzeczy wssystkich
które są jego.

Exodi: 31.

The są słowa które mówił Pan do wssyt
kiego zboru waszego / na gorze / z pośrodku
tu ognia / obłoku / y mgły / głossem wiela-
kim nic wiecey nieprzydając / y napisał ie
na dwutablicach kamiennych / które mi
dał.

Ioan: 1.

Porhym wy gdyście wssystli głos z po-
środku ciemności / a gore wzrzedliście że
gorzota / przystapiliście do mnie / y wssyt-
czy kłiażeta y starsty z pokolenia / y rze-
kiliście mi: Ocho nam okazał Pan Bog
nasz Maiestaty y wielkość swoje: Abo-
wiem wssystli głos jego z pośrodku
ognia / y doznaliśmy tego już dziś / że gdy
mowi Bog z człowiekiem / przedświe-
cie żyw zostanie. Przecż że tedy zemrze-
my / y ma nas tak wielki ogień spalić: Bo
ieśli kiedy wiecey wssystli głos Pana
Boga naszego / bez pochyby pomrzemy. I
coż jest wssystki człowiek / żeby miał stu-
chać głosu Pana Boga żywego / które z
pośrodku ognia mowi / (iakoż my my sly-
sili) aby mogli być żywi: Kaczeż tedy thy
sam wstep (do Pana) / a słuchay wssystkich
tych rzeczy / które będzie mówił Pan Bog
nasz: potym zaś nam będzie powiedział / a
my slyssac cho / uczynim y wypełnimy w-
ssystko.

Exodi: 19.

Deute: 26.

Ioan: 1.

Gdy cho Pan wssystat / rzekł do mnie:
Slyssatem cho co mówił ten lud / czyniac
rzecz do ciebie: wssystko dobrze mówili.
Kcho im da takowa myśl zawżdy / aby sie
mnie bali / y strzegli wssiego przykazania
moiego na każdy czas / żeby y im samym by-
ło dobrze y synom ich nawieki: Idź że tedy
a rzecz im: Wroćcie się zaś do Kamiotow
waszych. Ale ty zostani tu semna / a powim
ci wssystkie przykazania moje / y Cerimo-
nie / y prawa sadowe: a ty ie uczyniś będzie /
aby ie pełnili w ziemi / która im dam aby
nią władneli.

Deute: 4.

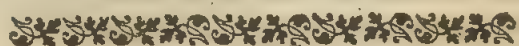
6.

Deute: 17.

A przetcho strzeżcie y czynicie cho wssyst-
ko co wam przykazał Pan Bog: Nie wsta-
picie ani na prawa ani na lewa / ale ta dro-
ga będziecie chodzić / która wam przyka-
zał Pan Bog was / abyście byli żywi a mie-
li sie dobrze / a żebyście przedłużyli dni żywo-
ta waszego / w ziemi dzierżawy waszej.

Cap. 6.

Aby miłowali Pana Boga a bali sie go / y pomia-
na. Także aby go nie kusił / ale jakom aby uczyli sy-
ny swoje.

E

sa przykazania y te Obrzedy
swiete / y prawa Sadowe / które
re przykazał Pan Bog was / a
bych was ich uczył a żebyście

stuckiem pełnili w ziemi they / do której
pryjdziecie y która opamięcie: Abyś sie
bał Pana Boga twoiego / a strzegł wssela-
kiego poruczeństwa y przykazania jego /
które ia opowiedam tobie y synom two-
im y wnukom twym / przez wssystke czas
życia twego / abyś sie przedłużył dni twoje.

Słuchay ludu Izraelski a strzeż tego / że
byś cho wssystko czynił co przykazał Pan
Bog: aby było dobrze tobie / a żebyś roz-
mnożon był tym wiecey / iako obiecał Pan
Bog oycow twoich dając ci ziemie opływa-
jącą mlekiem y miodem. Słuchayże ludu Iz-
raelski / Pan Bog nasz / Bog ieden iesth.
Będzieś miłował Pana Boga twego / z
zupełnego serca twoiego / y ze wssystkiej
dusze twojej / y ze wssystkich sił twoich. A
te słowa które ia teraz przykazuie tobie /
będą trwać w sercu twoim: a będzieś ie o-
znaymiał y powiadał synom twoim / y be-
dziesz rozmyślał (sam w sobie) siedząc w
domu twoim / gidac w drodze / spiac / y w-
staiać. I przywiążesz ie sobie na ręce two-
je / iakożby znał a pamiętnie / y będąc wsta-
wicznie przed oczyma twemi chodzić / y na-
pissiesz ie na drzwiach y na podwoiach do-
mu twego.

Agdy cie już w wieździe Pan Bog twoy
do ziemie / która pod przysięga obiecał o-
com twoim / Abrahamowi / Izzaakowi / y
Jakobowi: a żeć już da miastą wielkie y co-
wyborniejsze którechś thy niebudował /
domy pełne wsselakich maiechności y do-
gactw / którechś thy nie zbierał / sthudnie
którychś thy nie kopał / Winne y Oliwne
ogrody / którechś thy nie szejpit / a iadł
bys (już te rzeczy) y nasyć ci sie imi: warty
tego pilnie / byś nie zapomniał Pana Bo-
ga twoiego / który cie wywiodł / a wyswo-
bodził z ziemie Egypckiej / z domu niewo-
lstwa. Pana Boga twego będzieś sie bał / a
iemu samemu będzieś służył / przez imie
iego będzieś przysięgał. Nie wdaż sie za
Bogi obcymi / wssystkich innych narodow /
które około nas mieszkają: Abowiem Bog
zawisły w miłości iesth / Pan Bog twoy
miedzy toba: by lepał kiedy nie poruszył
sie ku gniewu pierzchliwosc Pana Boga
twoiego przeciwko tobie / y wygładziłby
cie z ziemie. Nie będzieś kusił Pana Boga
twego / tak iakoż go kusil / na miejscu po-
kusy. Strzeż przykazania Pana Boga
twoiego / y Swiadectwa / y Cerymonie /
ktorec rozkazał / y czyni cho co jest dobrego
y wzdziecznego przed oblicznością Pana
sta / aby dobrze było tobie: a wssedysz aby

Deute: 4.

5.

Deute: 10.

Deute: 4.

10.

Mathe: 22.

Marci: 12.

Luce: 10.

Deute: 11.

Numc: 15.

Ioan: 24.

Deute: 4.

Deute: 10.

Mathe: 4.

Luce: 4.

Exodi: 32.

Numc: 15.

Mathe: 4.

Luce: 4.

Exodi: 17.

Numc: 20.

władnal

Deuteronomium rzecone.

Deute. 4.

władnat ziemia nawybornieysza/ Ekhora
obiecāt z przysięga Pan oycom twoim/ że
miał wyplenić nieprzyacięle twoie przed
toba/ tak iako iest mowit Pan.

Agdy by cie zopytat syn twoy nāzaiutrz/
mowiac: Coś sie to rozumie przez to przy-
kazanie/ y przez te obrzedy/ y sady Ekhore
nam przykazat Pan Bog nās: Powieś
mu: Bylizmy niewolniki Sārāonowemi
w Egypcie/ y wywiodł nas Pan z Egyp-
tu mocna reka: y uczynił dziwy wielkie ā
bārzo zle tamże w Egypcie przeciwko Sā-
rāonowi/ y wssystkiemu domowi iego tuż
przed oblicznością nās/ y wywiodł nas z
tamtad/ aby w wiodłsy nas/ dał nam zie-
mie/ Ekhora przyśiagi dāc oycom nās/ym.
A przeto przykazat nam Pan żebyśmy czy-
nili wssystkie te rzeczy przykazane/ ā żebyś-
my sie bali Pānā Boga nās/ (chcemy-
li) aby sie nam dobrze działo przez wssy-
stek żywoth nās/ iako to iest dzisia. I be-
dzie nam miłosćiw/ iesli bedziem strzedz
y skutkiem pełnić wssystkie przykazania iego
go/ przed Pānem Bogiem nās/ym/ iako
nam rozkazat.

Cap. 7.

Zakazuje z towaryssentā z Pogāny/ y owsem Ota-
tarze/ Lās/ Bālwāny wytrācie rośkasz/ obiec-
iac gorowa pomoc Pānā y obfirość nā wssystkim/
gōnieby przykazania iego strzegli y czynili.

Agdy cie już w wiedzie Pan
Bog twoy do ziemi/ Ekhora
māś władac/ y wygādzi wiel-
kie narody przed toba/ Ethey-
czyki/ Gergezeyczyki/ Amoreyzyki/ Chā-
nāneyczyki/ Serezeyczyki/ Hemyczyki/ y
Jebuzeyczyki/ siedm narodom ktorzy dā-
leko w wietssym pocście sā niżli ty/ y dāleko
mocnieysze/ gdy ie tedy da w rece twe Pan
Bog twoy/ wybijeś ie co do śczedu/ Nie w-
idzieś śnimi w przymierze/ āni wkāżes
miłosierdzia nād nimi/ āni sie zlaczyś
śnimi małżeństwy. Cortki twoiey niewy-
dāś zā synā ich/ ā cortki ich niewieżmiesz w
małżeństwo synowi twemu: Boć zwiedzie
synā thwego że niepoydzie zāmnā/ āle ry-
chley bedzie służył Bogom obcym. A prze-
tho wiec rozniewasie ā porussy pierzchli-
wość Pānā/ y wygādzi cie bārzo pretko.
Ale rāczey tho im uczynicie/ Otarze ich
wyrācaycie/ slupy potłuczcie/ lās wyrā-
cie/ ā obrāzy ryte popalcie. Bo iestes lud
świethy Pānu Bogu twemu. Ciebie obrat
Pan Bog twoy/ ābys był iemu ludem wła-
stnym/ ze wssystkich innych ludzi Ekhory sā
nā ziemi. Nie przetoć żebyście inne wssyst-
kie narody lōzba przechodzili/ z poit sie

swāmī Pany obrat was/ gdyż ze wssystk-
ich narodow was namniey. Ale że was v-
mitowat Pan/ y strzege przysięgi/ Ekhora
przyśiagi oycom wās/ym. I wywiodł was
mocna reka/ y wykupił z domu niewol-
stwa/ y zmocy Sārāonā krolā Egypckie.
A vznaż że Pan Bog twoy/ sam iest Bog
mocny y wierny/ chowāiac vmowe y mi-
łosierdzie tym ktorzygo miłuiā/ y tym ktorzy
strzega przykazania iego/ do rhyśiacā na-
rodow: ā że obptāca bārzo rychto tym kto-
rzygo nienawidzā/ thāť że ie zāthraci y
rosprossy/ ā dāleko nieodkłada/ tudzieś im
ptācac co zāslużyli. A tak strzeż Przykazā-
nia/ Obrzedow/ y Praw sadowych/ kto-
re iā tobie dzis przykazanie/ ābys ie czynił.

Jesliże bedzieś stuchāiac tych praw sado-
wich strzegety pełnić ie/ bedzie y Pan Bog
twoy strzege ā chowat tobie vmowe y mi-
łosierdzie Ekhore przyśiagi oycom twoim:
y bedzie cie mitowat y mnożył/ y bedzie kto
gōslāwł plodu żywothā twego y vżytkom
ziemie twoiey/ Zboju/ Wini/ Oliwie/
Bydlu/ y trzodam owiec twoich nā zie-
mi/ o ktora przyśiagi oycom twoim/ że iā
miał dāc tobie. Błogosławionym bedzieś
miedzy wssystkimi narody. Nie bedzie mie-
dzy wāmī niepiodni zoboygā pogtowiā/
tak w ludziach/ iako y w dobytku twoim.
Oddali od ciebie Pan wsselka chorobe/ ā
ni przepuści nācie niemocy Egypckie
Ekhore thy znaś/ āle ie obroci nā wssystkie
nieprzyacięle twoie. Pokāżis wssystkie na-
rody/ ktore Pan Bog twoy ma dāc tobie.
Nie przepuści im oko twoie/ āni bedzieś
służyć Bogom ich/ być nie byty ku wpādku.
Jesli rzeczes w sercu twoim/ wiecey iesłh
tych narodow niżli nās/ iakoż tho być mo-
że by ie miał wygādzić/ Niebo y sie otho/
pāmietay rāczey nā one rzeczy ktore czynił
Pan Bog twoy Sārāonowi y wssystkim
Egypcykom/ plagi bārzo wielkie nā kto-
re patrzāly oczy twoie/ dziwy y cudā/ reke
mocnā/ y wyciagnione rāmie/ āby cie wy-
wiodł Pan Bog twoy. Tak uczyni wssyst-
kim narodom ktorych sie boiś.

Nād tho iekże y Sierffenie przepuści
nā nie Pan Bog twoy/ dokādby niewy-
gādził ā nie rosprossył tych wssystkich/ kto-
rzyby przed toba vciekli/ ā niebada sie mo-
gli zkrzyc. Nie bedzieś sie ich bał/ bo Pan
Bog twoy we śrōdku miedzy toba iesłh/
Bog wielki ā bārzo groźny: On zepsuie te
wssystkie narody przed oblicznością twoiā
z lekā y tu y owdzie po troffe. Nie bedzieś
ich mogł wyniszczyć zārāz/ by sie zās nā cie
nie zmocnili ā nie zāmogty bestie ziemskie.
I dāc ie Pān Bog twoy przed oblicznością
twoiā/ y wybije ie/ ā z koniecznie do śczedu
wygina. Dāc w twe rece krole ich/ zgtā-

Gene: 22.

Exodi. 20.
34.

Exodi. 23.
Leuiti. 26.
Deute. 28.

Exodi. 24.

Exodi. 9.

Deute. 20.
Iosue. 8.

Exodi. 23.
33.
Iosue. 24.

Exodi. 25.

Iosue. 10.
11.

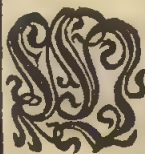
Pięte Księgi Mojżeszowe

Deute: 13.
Iosue: 7.
2. Mac: 12.

dzis y stracił imiona ich pod niebem: żaden ci sie zaświadczyć nie będzie mogł: aleś wysłyt nie zetrześ. Obrząz ich ryte popalił w ogniu: Nie będzieś stat o złoto albo o srebro z którego są sprawione: y niewieźmiesz sobie nic z nich: aby nie obraził (Boga) a to dla tego: Bo jest brzydliwość Pana Boga twego. Nie przyniesiesz też nic do domu twego co by było z białwinow: byś sie nie stał przeklętym: iako y on jest. Bedziesz sie tym brzydził iako czym plugawym: y iako plugawstwo y smród mieć sobie będziesz: Bo rzecz przeklęta jest.

Cap. 8.

Przypomina Żydom utrapienia y dobrodziejstwa: które im Pan na puszczy czynił: aby y thych y Pana Boga swego niezapominali.

Słotkiego mandatu / który ja thobie dziś przykazuję / pątrząbys pilnie strzeż y pełnit skutkiem: chceśli być żyw y rozmnożony / a wssedłs do ziemie opánowacia / która Pan przysięgił oycóm waszym. A rospomniś sie na wssystkie drogi: która cie wiodł po puszczy Pan Bog twoy / przez czterdzieści lat / aby cie strapił y sprobowat / a żeby znáć było co w twym sercu siedziáto / będzieszli strzeż przykazania iego czyli nie: wfrásowat cie niedostátek / którym / potym ci dáł pokarm Mánne / który ani thy ani oycowie twoi ználi: abyć okazał / że nie tylko samym chlebem żyw cśłowiel / ale w każdym słowie które pochodzi z ust Pánstkich. Odzienie thwoie w który meś chodzil / niezdarto sie ani odesto starości / y nogá twojá nie stártá sie / a thó już czterdzieśty rok. Abyś sobie wważył a rozmyślił w sercu twoim / iż iako cśłowiek wcył albo cświcy syná swe / tak Pan Bog twoy w cśył cie / abyś strzeż przykazania Pana Boga twoiego / y żebyś chodzil drogami iego / a bał sie go. Abowiem Pan Bog twoy w wiedzie cie do ziemie bázro dobrej / do ziemie w której są zródła / rzeki / studnie: gdzie po polu po gorách wyniká gteboć / rzeki: do ziemie w której zboża / pszenice / ieczmienia / winnic / (bázro wiele) gdzie theż figi / Pomágrány / y drzewa oliwne rosta: ziemie Oliwy y Miodu. Gdzie bez wssiego niedostátku będziesz iadł chleb twoy / y będziesz sie kochat w dostátku y obfitości wssystkich rzeczy: które ziemie kásmienie iádo / żelázo / a zgor iey kópáia kruszeże miedziane: Jż gdy by sie náiađł / a był syth / dziekowałby Pánu Bogu twoiemu za ták dobrá ziemie którą dáł.

Pilnujże tedy a strzeż tego / byś kiedy nie

zapámietat Pana Boga twego / abyś nie zániedbat przykazania iego / y Sadow / y Ceremoniy / które ja tobie dziś opowiadám / y przykazuję: by lepał náiađs y nápiwssy sie / domy sobie ozdóbne pobudowá wssy / mieszkáiac w nich / máiac stádá wólow / trzody owiec / srebrá y złotá / tudzież y wssystkich rzeczy dostátek obfity / nie wniósł sie wysoko serce twoie / y niewspomniat by ná Pana Boga twoiego / który cie wywiodł z ziemie Egypckiej / z domu niewoli: y był wodzem twoim ná pustynie wielkiej a bázro stráśliwej / ná której był Wáztákowy / który tchem palil / y Niedzwiedź y Dypśas / a wody by namniey nie było: który wywiodł zródłá y rzeki z státy bázro twardej / y nákarmił cie Mánna ná pustynie / której nieználi (przed thym) oycowie twoi. A gdy sie ciebie tháł náfrásowat / y wyprobowat / ná koniec zlitowat sie nád toba / byś nierzekł w sercu twoim / siła mojá / a moc reki moiej / dáły mi te wssystkie rzeczy / Ale żeby wspomniat ná Pana Boga twoiego / że on tobie y moc dáł / aby dosyć skutkiem uczynil obietnicy swoiey która przysięgił oycóm twoim / iako thó y dzisieyszy dzień okázuie.

Alle gdzie byś / zapómniawssy Pana Boga twego / puścilibys sie za Bogi obcymi / a cśit by te / y modle cśynil: Otoć teraz opowiadám thobie / że koniecznie do segedu zginiess. Jáko narody the które wygádzil Pan / ná przyscie twoie / ták y wy zaginiecie / iesli niebedziecie poslušni rozkazaniu Pana Boga waszego.

Cap. 9.

Spomináiac iáko sie záwždy En Pánu przytro stáwili / tłumy ich dume / by lepał przyslych wyciesłw sobie nieprzyypisowali.

Luchay ludu Isráelski / Ty dziś przejdiesz przez Jordan / abyś podbił sobie národy wielkie y dáłko niż thy mocnieysse / miásta wielkie / y wywiedzione murem aż do nieba / lud wielki a wdátny / syny Enáchim którzy samy widat y slychat / którym sie żaden zaświadczyć ani oprzec niemoże. Wiedze to dziś / żeć Pan Bog twoy / sam poyde przed toba / ogien który pali y kási / który te zetrze y wygádzi / a rozprossy przed obliczem twoim wrychle / ták iako mowil tobie. Byś wiec nie rzekł w sercu twoim / gdyby ie Pan Bog twoy wygádzil przed twymi oczymá: dla sprawiedliwości moiej w wiodł me Pan do tey ziemie / abym ja oppánowat / poniewáz że dla swych nieprawości / te narody są wygádzane. Bog

Deute: 31.
Prouc: 30.

Num: 21.

1. Reg: 2.

Ezech: 36.
Philip: 2.

Deute: 4.

Deute: 13.
Iudic: 2.
E: 3.

Exodi: 16.
Num: 11.
Mathe: 4.
Luce: 4.
Deute: 26.

Deute: 11.

Iob: 38.

Num: 15.
1. Cor: 10.
1. Timo: 4.

Num: 13.
Deute: 1.

Deute: 4.
Hebre: 12.

3. Reg: 20.

Deuteronomium rżeczone.

Roma: 11. zaiste nie dla sprawiedliwosci twoich/ abo dla prawosci serca twoiego wchodziż tu opanowaniu tey ziemie ich: Ale że oni nie pobożnie czynili/ na twe przyście wygładzeni są: a (druga) żeby Pan Bog stowu swemu dosyć uczynił/ kthore pod przysięga obiecat oycóm twoim/ Abrahámowi/ Izáákowi/ y Jakóbowi.

Exodi. 32. Wiedze wiedzac / żeć nie dla iákich sprawiedliwosci twoich/ Pan Bog twoy dałci the ziemie co lepssa abyś nią władał/ ponieważes iesth lud bázro twardey syie. Pomniy a niezabaczay thego/ iákos ty przymodził tu gniewu Pána Boga twe go na puszczey. Od onego dnia kthorego wyszedł z Egiptu/ aż na to miejsce/ záwz dys sie piał a wsiłował przeciwko Pánu. Albowiem na gorze Greb pobudziles go/ ták yż rozgniewawssy sie chciał cie wygładzić/ Kiedym wyszedł na gore aby ch wziął dwie Tablicy kamienne/ z przymierzem kthore uczynił Pan Bog swami: y trwał tam na gorze/ czterdzieści dni y czterdzieści nocy/ chleba nie iedzac/ wody nie pijąc. I dał mi Pan dwie tablicy kamienne/ napisane pálcem Bożym / na kthorych były napisane wssystkie stowa iego / kthore wam mówił na gorze ze szrodku ognia/ gdy sie był zebrał ten wssy stek lud.

Exodi. 19. & 24. Deute: 4. Exodi. 31. A gdy minęto czterdzieści dni/ y czterdzieści nocy/ dał mi Pan dwie tablicy kamienne/ tablice przymierza/ y rzekł mi: Wstań/ a idź stąd tym rychley/ bo lud twoy ktorys wywiodł z Egiptu/ bázro rychło puścili droge ktorąś im wkazał/ y włalić sobie coś lanego. Izás rzekł Pan do mnie: Báce ja że to lud twardey kżcice: Ale puść mie/ żeć go ia zetre/ y wygładze imie ie^o z pod Niebia: y ciebie postawie nád innym ludem wietssym y dáleko mocniessym niżli tho. I gdym sśedł z gory goráicey/ trzymając dwie tablicy/ przymierza w obu reku/ a widzac żeście zgżesili przeciw Pánu Bogu wásemu/ a żeście sobie uczynili cielca lanego/ a opuściliście rychło droge iego/ ktorą wam był wkazał: rzuciylem tablice zrak moich/ y złamałem je przed wássymi oczymá. A (wrociwssy sie zás) padłem przed Pánem iákó y pierwey/ przez czterdzieści dni y przez czterdzieści nocy chleba nie iedzac/ wody nie pijąc/ dla wssystkich grzechow wássych/ kthorescie czynili przeciwko Pánu/ a przywodziłiscie go tu gniewu: Bom sie bał mierziaczki y gniewu iego/ kthorym sie na was zruszawssy/ chciał was wygładzić. I wystuchał me Pan/ y na ten czas.

Exodi. 32. Exodi. 34. Exodi. 24. Mathe: 10. Deute: 10. Rozgniewał sie theż ná Aroná okrutnie/ y chciał go był zetrzeć/ thák yżem sie

też zánim modlił. A grzech was kthoryście uczynili/ tho iesth/ Cielca/ pochwyćwssy/ spalitem w ogniu/ y zdruzgotawssy go w kęssy/ a prawié ná proch spaliwssy/ wrzuciłtem w rzekę kthora z gory ciecie. Takieś też w zapaleniu/ w kusseniu/ y w grobowi zadz wássych/ poruszyliście ná sie Pána: y kiedy was postat z Kadesbárne/ mowiac: Idźcie a opánuycie ziemie kthoram wam dat: a wy wżgárdziliście rozkazanie pána Boga wásszego/ y nie wierzyliście mu: aniście chcieli słuchać głosu iego/ y owssiem od tego czasu iákóm was poznal/ záwzdyście byli ktnabni a zkrzetni.

I leżatem przed Pánem czterdzieści dni/ y czterdzieści nocy/ prossac wstáwiscie spókoru/ by was nie wytracal/ iákó był zágroził: a modlac sie/ thákem mówił: Páne Boże nie zgładzayże ludu y dziedziectwa twego/ kthores wykupił w wielkiey mocy twoiey/ kthores wywiodł z Egiptu mocna reka: Wspomni ná sluzebníki twoie/ Abraháma/ Izááka/ y Jakóba: nie pátrż ná zátwardzenie ludu tego/ y ná nieprawosć grzechu ich: by lepał nie rzekli o bywátele tey ziemie z kthoreyieś nas wywiodł/ Niemogł ich w wiesć ich Bog do ziemie kthora im był obiecat/ a miał ie w nienawisć: przeto ie wywiodł ná puszczę aby ie pobit: kthorzy (iednák) są ludem twoim/ y dziedziectwem twoim/ kthores wywiodł w mocy twoiey wielki/ y w ramienu twoim wyciągnionem:

Cap. 10.

O drugich tablicach imianke czyni/ o śmierci Aarónowej/ Aby sie Bóg bali a mitowali go: a obrzeżali serca swe/ mitowali ludzie podrojne. a przez imie iego przysięgali.

A on czas rzekł Pan do mnie: Wycieś sobie dwie tablice kamienne/ iákie pierwse były/ a wsthep do mnie ná gore: Izadziatás Arche drzewiána/ a napisze ná tablicach stowá a przykazania kthore były ná onych kthores rostracił/ y włożył ie do Archi. Uczynitem tedy Arche z drzewá Setym. A gdym sobie wyciosal dwie tablicy ná kstat pierwssych/ wyszedłem ná gore/ trzymając ie w rekú. I napisal ná tych tablicach iákó był też pierwey napisal/ dziesięć stow/ kthore mówił Pan do was ná gorze z poarzodu ognia/ gdy sie był lud zśedł a zebrał ktemu/ y dał mi ie. Wracając sie z gory/ ścieżdiem/ y włożyłem the tablice do Archi/ ktoram był wdziałat/ kthore do dzisia dnia iest cze tam są/ iákómi poruczył Pan.

A synowie Isráelscy rusyli sie z miasthá

Exodi. 31.

Numc: 11.

Exodi. 17.

Numc: 11.

Numc: 13.

Aktu: 7.

Exodi. 34.

Numc: 14.

Iosus. 7.

Exodi. 34.

Exodi. 32.

Deute: 9.

Exodi. 24.

& 34.

Deute: 31.

Beroth/

Pięte Księgi Mojżeszowe

Nume: 33.
 Nume: 20.
 Nume: 3.
 4 & 18.
 Nume: 18.
 Iosue: 13.
 Deute: 9.
 Deute: 6.
 Iosue: 22.
 Psalm: 25.
 Ierem: 27.
 Deute: 4.
 Deute: 30.
 Exodi: 22.
 Mathe: 4.
 Deute: 6.
 Mathe: 5.
 Gene: 46.
 Gene: 15.
 Deute: 28.

Beroch synow Jáchán do Mosera/ gdzie
 Aaron umarł y pogrzebion jest/ a na tego
 miejsce Káptanem zostat Eleázár syn ie-
 go. A skąd przyszli do Gádgad: a z skąd sie
 ruszyli/ legli w Jerhebátá/ w ziemi wod
 y strumieniow. W ten czas oddzielił Pan
 pokolenie Lewi/ żeby nosiło Arche przy-
 mierzą Pańskiego/ y stało przed nim stu-
 żąc/ y błogosławiło w imię jego aż po dziś
 dzień. A przetoż niemiano pokolenie Lewi
 działo/ ani dzierżawę z bracia swoiá/ bo
 sam Pan dziedzictwem a dzierżawa jego
 jest/ iáko mu obiecał Pan Bog twoy.
 A iámi trwał na gorze iáko y pierwey/
 czterdzieści dni y czterdzieści nocy/ y za
 ten raz wysłuchał mie Pan/ a niechciał cie
 wygładzić. Ale mi rzekł: Idź przed tymi
 ludem/ aż wnidzie y otrzyma the ziemi/
 ktorą przysięgał dać oycóm ich. I teraz
 ludu Isráelski/ coż chce mieć Pan Bog od
 ciebie/ iedno tylko żebyś sie bał Pána Bo-
 ga twoiego/ a chodził drogami jego/ a mto
 wałgo/ y służył Panu Bogu thwemu/ w
 zupełnym sercu twoim/ y we wssystkíey du-
 szy twoiey: a żebyś służył przykazaniám
 Pańskim/ y Cerimoniey jego/ ktoré iá
 dzisia przykazuję tobie: abyś sie dobrze dzia-
 to: Otho Pána Boga twoiego jest niebo
 y niebo nád niebami/ ziemiá y wssystkie rze-
 czy ktore są na niey: a wssákie iednak Pan
 z pogił sie a ziednoczył z oycy twemi/ a w
 milował ie/ wybrał sobie po nich/ násiemie
 a plemię ich/ to jest/ was/ ze wssystkich ná-
 rodow/ co sie y dziś isci a pokázuie.
 A przeto obrześćcie inż Prepucábo ob-
 rzekł sercá wászego/ a inż wiecey krzycze
 wáśże niezátwardzaycie: Boć Pan Bog
 wáś/ onci jest Bog nád Bogi/ Pan nád
 Pány/ Bog Wielki/ Mocny/ y stráśliwy/
 ktory nieprzebira personámi/ y dárow nie
 bierze. Czini sad sirocie y wdowie/ miłue
 gościá a pielgrzymá/ y dáwa mu żywność
 y odzienie. Przeto y wy miłuycie pielgrzy-
 my/ boście też sami byli pielgrzymi a go-
 ściámi/ w ziemi Egypckiey. Pána Boga
 twego będzieś sie bał/ y iemu samemu be-
 dzieś służył: będzieś sie go dzierżał/ a przez
 imię jego będzieś przysięgał. On jest chwa-
 tá twojá/ y Bog twoy/ ktory wdziałat to-
 bie/ the wielmożne rzeczy y stráśliwe/ ná
 ktore pátrzáły oczy twoie. W siedm dnie
 siat osob wessli oycowie twoi do Egiptu/
 a theraż cie otho rozmnożył a rozkrzewił
 Pan Bog twoy/ iáko gwiazdy niebieskie.

Cap. II.

Przypomina roymáite dobrodziejstwa Boże/ y do-
 biegać wiele dobrego chowácjom/ a złego przestepo-
 com przykazaniá Bożego/ tho jest Błogosławień-
 stwo y przekleństwo.

Widzcie tedy Pána Boga two-
 go/ a choway przykazaniá ie-
 go y Cerimonie/ práwá sádo-
 we y mándaty jego/ ná każdy
 czas. Poznaycieś dziś czego nieznáia syno-
 wie wáśzy/ ktorzy niewidzieli kárności
 Pána Boga wászego/ wielkich rzeczy ie-
 go/ y mocney reki/ y ramienia wyciągnione-
 go/ známion y uczynkow ktoré czynił w po-
 rzodku Egiptu królowi Sáráonowi/ y
 wssystkíey ziemi jego/ y wssystkiemu wo-
 yskowi Egiptskiemu/ y koniom/ y wozom: iá-
 ko ie zawarły w sobie wody morzá Czerwo-
 nego/ gdy was gonili/ a iáko ie zgładził
 Pan Bog aż do dzisieyszego dnia: Wam
 thakieś co uczynił ná puśczy/ dokádeście
 nieprzyszli tu ná tho miejsce: y (co theż v-
 czynił) Dathánowi y Abironowi synom
 Eliábowym/ ktorzy byt synem Ruben-
 wym: ktore ziemiá żywo pożarła rostopi-
 wssy sie/ z domy y z kuczkami/ y ze wssystka
 mąietnością ich/ ktorá mieli mie dzy syny
 Isráelskimi.

Oczy wáśże widziaty wssystkie sprawy
 Pańskie wielkie/ ktoré uczynił/ abyście
 strzegli wssystkich mándatow jego/ ktore
 iá wam dzis przykazuję/ żebyście mogli
 wnidzieć/ y otrzymać ziemię the do ktorey
 idziecie/ a żyli w niey ná dlugi czas: ktho-
 ra pod przysięgá obiecał Pan oycóm wá-
 szym/ y plemieniu ich/ opytáiącá mł-
 kiem y miodem.

Boć záiste ziemiá tá do ktorey idzieś
 abyś nie wladnat/ nie táka jest iáko ziemiá
 Egypcka/ z ktoroyieś wyszedł/ gdzie po-
 rzucił wssy násiemie/ wody bywáia wiedzio-
 ne y odwilzáia nieináczey iáko w ogrodzie:
 áleć (tá ziemiá) gorzysta a polná z niebá
 czekáta dżdżá/ ktora Pan Bog twoy zá-
 wídy náwiedza/ a oczy jego záwídy ná nie
 pátrza/ od poczatku aż do końca roku.

A przeto będziecieci posłusni mándá-
 tom jego/ ktoré iá wam dzis przykazuję/
 żebyście miłowáli Pána Boga wászego/
 y służyli mu/ zupełnym sercem wáśzym/
 y we wssystkíey duszy wáśzey/ dáć a spúścić
 deszcz ziemi wáśzey czasow swoich/ żebyście
 spráwiali Zboże/ Wino/ Oley/ y Siáno
 z tak kú pokármu dobytkow/ abyście y wy
 sie náiebli/ a syćci byli. Strześćcie tego by sie
 nie dáto zwiesć serce wáśże/ byście nie od-
 stepili od Pána/ a służyli Bogom cudzym
 y chwáté im dawáli: By sie Pan Bog prze-
 tho nie rozgniewał/ a nie zamknął Dwiebá
 swego/ thedy ani dżdż spadáty/ ani ziemiá
 wssyctow swych dáwátá/ thedy byście thák
 wygineli bázro rychto z ziemié tak wybor-
 ney/ ktora wam Pan má dáć.

Weźmície a potofście the stowá sobie w
 serce y w rozum wáś/ a przywázcie ie so-

Exodi. 14.

Nume: 16.
& 26.

Exodi. 23.

Deute: 8.

Deute: 28.
Iohel. 2.
Amos. 4.

Deute: 28.
3. Reg: 17.
& 18.

Deute: 6.
Prouer: 3.

bie ná

Deuteronomium rzezone.

bie na rełach na znak / y między oczyma wassami zawiesicie. Uciecie syny wasze / aby ie rozważali. Gdy siedziez w domu twoim / albo poydziez w droge / gdy sie wktadziez albo wstaniesz: Wlapisz sie na podwoiach y na drzwiach domu twego / aby rozmnożyły sie dni żywota twego y synow twoich / w ziemi ktora obiecał y przysiągł dać Pan oycom twoim / do kad niebo bedzie trwać nad ziemią.

Bo zaprawde iesli bedziecie przysrzegac przykazania / ktore ia wam dzis przypominam / a bedziecie i ich czynić / yżbyście Pana Boga waszego miłowali / y chodzili we wssystkich drogach iego / trzymając a dzierżąc sie go / (wierzącie theme) żeć rosproszy Pan te wssystkie narody / przed oblicznością waszą y oppanuięcie ie / choć y wietssze y mocniejszy sa niżli wy. Wsselkie miejsce po ktorym iedno stapi nogą waszą / bedzie wasze. Od puszczy y od Libanu / y rzeki wielki Eufkrat / aż do morza na zachod stonca / beda granice wasze. Żaden sie wam nie zaślawni: Strach wasz y boiazń / przepuści Pan Bog wasz / na każda sie mie po ktoroy chodzic bedziecie / thak ia to wam mowit.

Oto dzis klade wam przed oczyma waszymi / Błogosławienstwo y Przekletstwo: Błogosławienstwo / ieslyż bedziecie poslušni mandatom a przykazaniom Pana Boga waszego / ktore ia wam dzis przykazuję: Przekletstwo / iesliż nie bedziecie powolni rozkazaniom Pana Boga waszego / iesliż byście odstapili drogi iego / ktora ia wam dzis wktazuje / a iesli sie pusccie y chodzic bedziecie za Bogi cudzemi / ktorych nie znacie.

A gdy cie już w prowadzi Pan Bog twoy do ziemi / do ktorey idziez na mieszkanie / uczyniż błogosławienstwo na gorze Gazyym / a przekletstwo na gorze Hebal / ktore sa za Jordanem / za droga ktora sie chyli na zachod stonca / w ziemi Chananeuskiej / ktoroy mieska w rownym polu przeciwko Gulgala / ktore iest wedle padołu ktory sie rościagnął y wiedzie daleko. A wy poydziecie przez Jordan / abyście o dzierzeli ziemię ktorą wam da Pan Bog wasz / abyście ia mieli y wladneli na. Pastrcież tego abyście wypelnili Cerymonie y sady / ktore ia potoze dzis przed oblicznością waszą.

Cap: 12.

Żaż wyforzenie Błogochwalstwo / dziesiecziny y pierwociny dawac / offiary na pewnym miejscu offiarowac / a pożywania krwie zakazuje.

Tęsa przykazania y prawa Sadowe / wedle ktorych sie macie sprawowac w ziemi / ktora Pan Bog oycow twoich da thobie / bys na wladat przez ten wssystek czas / po kt bedziez po ziemi chodzic. (Naprzod) Zburzcie wssystkie miejsca / na ktorych pogani ci ktore masz opanowac / chwalili bogi swoje / na wysokich gorach / na pagorach / y pod kazdym drzewem galesistwym. Otarze ich rozmięcie / stupy potamcie / lasy a gaje ich wypalcie / Białwany zdruzgoccie : a imiona ich wygladzcie z onych miejsc.

Nie wdziatacie tak Panu Bogu waszemu / y owssiem na miejsce ktore wyzwoliło was / a obierze Pan Bog wasz ze wssystkich pokolenia waszych / żeby na nim potozyl imie swoje / y mieskal na nim / przydziecie: y tam je offiarowac bedziecie / zupełne offiary y też witeczne / dziesiecziny y pierwociny rak waszych / sluby y dary / pierworodne z Wotow y z Owiec. I bedziecie tam iesc przed oblicznością Pana Boga waszego / bedziecie sie weselic we wssystkich rzeczach do ktorych sciagniecie rece / wy sami y dom wasz / w ktorych (rzeczach) błogoslawit by wam Pan Bog wasz.

Nie bedziecie tam czynic tego co my tu dzis czynimy / każdy co sie mu zda dobrego. Bo iesze do tychmiast nie przyšliście ku odpocynieniu / y do dzierzawy ktora wam ma dać Pan Bog wasz. Przydziecie Jordan / y bedziecie mieskac w ziemi ktorą wam da Pan Bog wasz / abyście odpocyneli od wssystkich nieprzyiaciow ze wsszech stron : a żebyście mieskali bez wsselakiey boiazni / na miejscu / ktore obrat Pan Bog wasz / aby bylo imie iego w nim. Tam bedziecie znosc wssystkie rzeczy ktore wam przykazuję / zupełne offiary wasze / y inne offiary / dziesiecziny y pierwsze wrody rak waszych / y cokolwiek bedziecie miec osobliwego w darzech / ktoreście slubili dać Panu Bogu. Tam bedziecie godowac przed Panem Bogiem waszym / wy y synowie y corki wasze / sluzebnicy y dziewczki wasze / y Lewitowie ktorzy w waszych miesciach mieskaja: Abowiem niemaja inego imienia y dzierzawy między wami.

Thego sie strzeż abys nie na kazdym miejscu ktorec sie zda / offiarowal zupełnych offiar twoich: ale tylko na tym ktore sobie obrat Pan Bog / tylko w iednym pokoleniu twoim / bedziez offiarowal offiary / a uczyniż coćkolwiek przykazuję tobie. Jesliż bys chcial iesc mieso / a kochalby sie w nim / zabij a iedz ie wedlug pożegnania Pana Boga twoiego / ktorec dat w miastach twoich / choc by też nieczyste bylo / to iest /

Deute: 7.

3. Reg: 9.
2. Para: 7.

Deute: 14.
15 & 16.

1. Reg: 1.
& 16.

Deute: 29.

Deute: 10.

Gene: 9.

Piate kriegi Woizessowe

Deute: 15.

Leuit: 3.

7 & 19.

Deute: 14.

Ezelesi: 7.

Deute: 15.

1. Reg: 14.

Deute: 14.

7 & 15.

Deute: 18.

10. Iosuc: 23.

Deute: 18.

rem: 10.

7 & 19.

zmazane y wlonne: chocia czyste/ tho iest/ cale y krom zmazy/ co sie godzi offiarowac/ iako Sarne abo Jelenia/ tedy mozesz iesc/ tylko abys krowie nieiadl/ ktora iako wode wyrhoczysz na ziemie. Nie bedziesz mogl iesc w miasteczach twoich dziesiesciny zboza twego/ takies y wina/ y oleiu twego/ pierworodnych rzeczy bydlu y dobytka/ y cokolwiek slubisz/ abo bys chcial dobrowolnie ofiarowac/ ani pierwszey doby raki twoich: ale iedziesz iadl przed Panem Bogiem thwoim/ na onym miejscu ktore sobie wyzwoli a obierze Pan Bog twoy/ ty y syn twoy/ y corka twoia/ sluzebnik y dziewka/ y Lewita ktory mieszka w miastach twoich: Iedziesz wesol/ y posylisz sie przed Panem Bogiem twym/ we wszystkich rzeczach ktore ktorym iednoscia gniez reke twoie. Strzezsie thego/ abys kiedy nie opuscil Lewity/ przez wszystkie czasy pokl mieszkal a trwal na ziemi.

Gdy Pan Bog twoy rozwiędzie a rozprzeżeni granice twoie/ iako iest mowit tobie/ y thcialbys iesc mieso/ ktorego posada dussa twoia/ a miejsce ono ktore Pan Bog twoy sobie wyzwoli a obrat/ zeby tham bylo imie iego/ byloby o podak zabijesz z sthady y z dobytka ktore bedziesz mial/ iakomci przykazal/ y bedziesz iadl w miasteczach thwoich/ iakoc sie bedzie podobac. Jako iadaia Sarne abo Jelenia/ tak iedziesz iadl: czysty y nieczysty pospotu iesc beda. Telko waruy abys krowie nie iadl: Bo y sw erzat krew/ miasto dusse iest: przetoz niemaż iesc dusse z miesem ale iako wode wypuscisz ia na ziemie/ aby sie dobrze dzialo thobie y synom twoim po tobie/ gdybys wdzialat co sie podoba Panu Bogu.

A ktore lepak rzeczy poswiecisz a slubisz dac Panu/ wezmiesz ie y przydziesz na miejsce ktore sobie obrat Pan/ y bedziesz offiarowal offiare twoie/ mieso y krew na oltarzu Pana Boga twego: Krew offiar twoich wyleiesz na oltarzu: a mieso sam ziesz. Chomay y sluchay wszystkich tego co ie dno ia tobie przykazanie/ aby y tobie sie dobrze dzialo y synom twoim po thobie/ na wieki/ gdybys czynil co dobre iest/ y co iest przyiemne przed oblicznoscia Pana Boga twoięgo.

Kiedy zgladzi Pan Bog twoy pogany przed obliciem twoim/ do ktorych ziemie idziesz/ abys ia otrzymal. y opanowal ie/ y mieszkal w nich: wiary abys ich nienasladowal/ gdy beda przed toba wygladzeni/ a bys sie niepytal o ich Ceremoniach/ moziac: Jako chwalili ci narodomie Bogi swoje/ tak ia tez bede chwalil. Nie wezmiesz tak Panu Bogu twemu/ Bo ony wszystkie

brzytkosci/ ktorych Pan nienawidzil/ czynili Bogom swoim/ offiaruiac syny y corki/ y palac ie w ogniu. Co przykazanie tobie/ tylko tho czyn Panu Bogu/ nie przyday nie/ a nie wymuy thez nie.

Cap. 13.

Saissywemu Prorokowi aby niewierzyl/ ktory by ich maki a cudy chcial odwieśc od Boga/ a iako go karac/ y the ktoryz kniemu przystana.

Nowstalliby miedzy wami Prorok/ abo ktoryby powiadalo sobie/ zeby widzial taki sen/ albo widzenie/ y przepowiadaly iakie znanie abo cudo/ a statoby sie tak iako przepowiadat/ y rzekl by do ciebie: Podzmy a wdajmy sie za Boga cudzemi ktorych ty nieznasz/ a sluzmy im: nie wsluchaj thakowego Proroka/ abo wyprawce snow: Bo was kusil Pan Bog was/ aby iawnie poznal/ iesliżego milniecie czyli nie/ calym sercem y zupełna dussa wasza. Pana Boga waszego nasladuycie/ a iego sie bozcie/ y przykazania iego strzezcie/ y sluchaycie iego glosu: iemu samemu bedziecie sluzyc/ y iego sie bedziecie trzymac. A on Prorok abo wymyslacz snow/ zabie bedzie: Bo mowil aby was odwiodel a odwroci od Pana Boga waszego/ ktory was wywiodl z ziemie Egiptskiej/ y wykupil was z domu niewoli/ aby cie zwiodel z drogi/ ktora tobie przykazal Pan Bog thwoy: a wykorzystasz ie ze szrodku twego.

Radzilliby a ktoremu cie wiodel brach twoy/ syn maki twoiey/ abo syn twoy abo corka/ chocia y z ona twoia ktora iest na tonie twoim/ w ktorey sie kochasz/ abo przyiaciel ktorego milniec iako zdrowie twoie/ mowiac do ciebie potaiemnie: Podzmy a sluzmy Bogom cudzym/ ktorych ty nieznasz ani oycowie thwoi/ wszystkich poganow ktoryz koto was sa/ blisko abo thez oppodal/ od poczatkui ziemie az do konca/ nieprzystay na rade iego/ ani go w tym sluchay/ ani mu odpuszczay oko twoie. Kys sie mial nad nim smitowac a tate go/ ale go narachmialst zabijesz. Napierniast twoia rek a niechay na nim ledzie/ a po thym wszystkich ludzi rece/ niechay go w kamionia az do smierci: Bo cie chcial o derwac od Pana Boga twego/ ktory cie wywiodl z ziemie Egiptskiej/ z domu niewole: aby wslyszawst tho lud wszystkich Israeli/ bat sie/ a potym nie tak owego a temu podobnego nieczynil.

Jeslibys wslyszal w ktorzym miescie twoim/ (ktore thobie Pan Bog twoy dal/ tu mieskanu) zeby sobie nie ktoryz mowili

Isaie: 65.

Deute: 4.

10. Iosuc: 1.

Mathe: 7.

Deute: 3.

10. Iosuc: 10.

Ierem: 28.

7 & 29.

Zachai: 13.

Math: 18.

Luce: 17.

Deute: 17.

Deute: 19.

Deuteronomium rzezone.

Deute: 17.

Deute: 7.
Iosue: 7.
I. Mac: 12.

Wyšli sa synowie Belialiowi z posrzedku ciebie / y odwrócili obywatel miasta twez go / a rzekli: Podzmy a sluzny bogom cudzym ktorych nieznacie: Pytasye othym pilnie / a dowiedziawssy sie istotney rzeczy / iesliże naydziesz że tak iest iako powiadaia / a że thakowa brzytka rzecz skutkiem wypet miono / natychmiast obywatel onego mia stha wyscinaż mieczem / y zburzyż iest iako przeklete / y wygtadziż cokolwiek iest w o nym miescie aż do bydlecia. Cokolwiek też grato domowych bedzie / skadziż wez szrod rynku / y zapaliż z miastem / tak aby wssytkie rzeczy skaził Panu Bogu twemu aby byla mogita wieczna. Nie beda go wie cey budować / a nie przylgnie do reki twoz iey nie / stych rzeczy przekletych miasta one go / aby sie Pan Bog odwrócił / od gnies wu pierzchliwosci swoiey / y smitował sie nad toba / y rozmnożył cie / iako przysiagt oycom twoim / gdy bedziś sluchat głosu Pana Boga swego / strzegac kazdego przy kazania iego / ktore ia tobie dzis przyka zuie / abys cho czynil co iest lubego przed oblicznoscia Pana Boga twoiego.

Cap. 14.

Obchodow pogastlich sie strzedz przy vmastym rozenianiu y roznosie ciystych zwierzath od nieczy stych / Dziesiecziny dawac.

Leuiti: 10.

Ierem: 16.

Deute: 7.

Exodi: 19.

Leuiti: 11.

Leuiti: 11.

Leuiti: 11.

Badzcie syny Pana Boga wasse go: Niebedziecie sie rzezac / ani sobie wdziatacie tyliny nad mar twym / Bo iesthes lud swietthy Panu Bogu twoiemu: y ciebie wyzwolit y obrat sobie abys mu byl ludem własnym / ze wssytkich narodow ktore sa na ziemi.

Nie iedzcie tych rzeczy ktore sa nieczyz ste: The zwierzeta iesc bedziecie / Wotu / Owce / Koze / Jelenia / Sarne / Bawolu / dzikiego Kozla / Lania / Jednoroscia / abo Losia / y Skalna Koze. Kazde zwies rze ktore dzieli na dwoie kopyto / a przezu wa / bedziecie iesc. A tych lepak ktore prze zuwaja / a kopytha nie dziela / niemacie iesc / iako Wielblada / Zaiaca / Gieza / bo przezuwaja ate kopyta nie dziela / bedzie cie ie miec nieczystemi. Swinia thez / acz kowliek dzieli kopyto ale iz nieprzezuma / nieczystha bedzie: Miesia ich niebedziecie iesc / ani sciernu sie dotykac.

Te rzeczy bedziecie iesc ze wssytkich tych kto re ptywaja w wodach. Wsselka rzecz kto ra ma skzelle y tuski / iedziecie: a ktore strze low y tuski niemaja / tych nie iadacie. Bo nieczyste sa. Wssytkie ptaki czyste iadacie / Nieczystych nie iadacie: iako Orta / Wloga / Orta morskiego / Triona / Sepa / Kanie

w narodzie swym: ani zadnego ptaka kru czego rodu / ani Strusa / Sowy / Kanie / y Jastrzaba ze wssytkim narodem iego / Ka roga / Labecia / Jbina / Wlorka / Pelika na / Wlocnego kruk / Puchacza / y Kalian dra / wssytkie wedlug rodu swego: Dudka / takiez y Nietoperza. I wsselkie co iedno sie czolga po ziemi / a skrzydetka ma / niecy stym bedzie / a pozynac go niebedziecie. Co kowliek tylko czyste iest / to iadacie. Zde chley rzeczy nieiadacie: Podroznemu a ktory iest w miescie thwoim / day takowe rzeczy ku iedzeniu / abo mu przeday. Bos ty ludem swietym iest Pana Boga twego / Nie bedziś wazyt kosiarka / w mleku mat ki iego.

Dziesiata czesc oddzielis ze wssytkich wzytkow twoich / ktorec sie rodza z ziemi na kazdy rok / y bedziś ia iadat przed obli cznoscia Pana Boga thwego / na miescu ktore sobie obierze Pan / aby na nim wzy wano imienia iego: Dziesieczine twego zbo za / Wina / Oleiu / y pierworodne rzeczy / z dobytkow y z owiec twoich / bedziś ofia rowat: abys sie przyuczyl bac Pana Boga twoiego / na wsselki czas.

Iesliżec bedzie na cie droga daleka / do miesca ktore sobie wyzwolit Pan. Bog twoy / a daciaby btogostawienstwo / a nie mogiby do niego tych wssytkich rzeczy do niesc: poprzedaś tho wssytko / y wpienia dze obrociż / y przyniesiś w rece thwoiey / na miesce / ktore sobie obrat Pan Bog twoy: y nakupis z onych pieniedzy / coe sie bedzie podobato / badz z wolow / badz z owiec / y Wina / y wpoynego picia / y co ied no sie podoba duszy twoiey: y bedziś iesc przed Panem Bogiem thwoim / y godo wac ty y czeladz twoia / y Lewita też kto ry iest w miescie twoim. Waruy go kiedy opuścić / boe niema inego dziatu w dziez dzichwie wassym.

Trzeciego roku obdaczyż druga dziesieci ne / ze wssytkich rzeczy / ktorec sie narodza na then czas: y obtożyż ia dom a y siebie. I przydzie Lewita / ktory niema iney czast ki ani dziedziectwa sthoba / takiez y podro zny cztowiek pielgrzym / sirota / y wdowa / ktorzy sa w miescie twoim / y beda iesc / y naiedza sie: aby thobie btogostawit Pan Bog thwoy / we wssytkich uczynkach rak twoich ktorebys czynil.

Cap. 15:

Przwo odpuszczenia roku siodmego ktorym obycza tem obchodzie / o sludie zydownie ktorzyby miat byc wolnym / y o pierwssych rzeczy ofiarowanu.

Siódmego

Exodi: 23.
Exodi: 34.

Isaic: 56.

Exodi: 34.

Deute: 12.
Baruch: 1.

Nume: 18.

Deute: 16.

Wiatre kriegi Woizeffowe

Leuiti. 25.
Exodi. 22.
Ezai. 58.
Lucc. 6.

Ecclesi. 4.

Deute. 28.

Ioann. 3.

Roma. 12.

Mathe. 26.

Exodi. 21.
Leuiti. 25.
Ierem. 34.

Exodi. 22.

Siodmego roku wdziałaz rok wolny/ który stem sposobem obchodzić będziesz. Kto ma dług w przyjaciela/ albo w bliźniego/ albo w brata swego/ niebędziesz mogł wpo- minać długu swego/ Bo iesth rok odpustu pańskiego. Od cudzoziemca y od gościa be- dziesz wyciągał/ a w Mieszczanina y Bli- zniego/ niebędziesz się mogł wpo- minać. I owsem niedostateczny albo żebrak nie be- dzie między wami: chcieli aby błogosła- wienstwo dał Pan Bog twój/ w ziemi która da tobie aby w niej panował. Jesli- że będziesz słuchał głosu Pana Boga two- iego/ a strzeżł każdego mandatu a przyka- zania jego/ y które rzeczy ja tobie dziś przykazuie/ dać błogosławienstwo/ iakoć obiecał. Będziesz dawał na lichwę wiele Narodom/ a sam od żadnego nie niepoży- czyż. Będziesz panował wiele Narodom/ a tobie żaden panować nie będzie.

Jesliżby kto z bráćiey twoiey/ ktorzy mieszkają w mieście twoim/ wtam też je- miękora Pan Bog twój/ ma dać tobie/ z ubożat: niezatwardzisz serca twoiego/ a- ni skurczyż ręki twoiey ale otworzyż ia ubo- giemu/ a założyż go czyni/ iakoć widzisz cze- potrzebniac. Strzeż się być kiedy nieprzy- stą w serce myśl niepobożna a zła/ abyś nie rzekł sam w sobie/ Nádchodzi siódmy rok Odpustu: a odwróciłbys oczy swoje od ubożego brata twego/ niechac go tym założyć czego w ciebie żada: aby nie wolat- ku Panu przeciw tobie/ a bytoć by to za- grzech. Ale daż mu: y nieuczyniś nic chy- trze/ gdy go maż podnieść a spomoc w po- trzebie jego: abyć błogosławił Pan Bog twój na wszystkie czasy/ y we wszystkich rze- ciach/ do których byś rękę twoją sściagnął. Nie będziesz bez ubożstwa w ziemi mieśka- nia twego: I dla tegoć ia przykazuie to- bie/ abyś otworzył rękę ubogiemu a chude- mu bratu twemu/ który sloba iest w ziemi twoiey.

Gdybyć zaprzędano a tby kupił bratá twego Żydowina/ albo Żydowkę/ a służył by sześć lat/ siódmego roku wypuścisz go wolnego/ a którego wolnością dárni- ież/ nikak próżnego nieopuścisz: ale mu- daż na drogę/ z trzod/ y z stodoły/ y z win- nice twoiey/ y stych rzeczy któreby Pan Bog twój błogosławił tobie. Pamieta- y żeś y sam służył w ziemi Egypchskiej/ a że- cie Pan Bog twój wyswobodził/ a prze- tho ia teras przykazuie tobie.

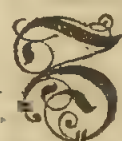
Alieliby rzekł: Niechce odysć: przeto że- cie miłnie y dom twój/ a bacz y że się do- bize- ma w ciebie/ tedy weźmiesz sydło/ y przeko- les wcho jego/ we drzwiach domu twego/ y będziesz służył na wieki. Dzieńce też ta-

kież uczyniś: Nieodwracaj od nich oczu- twoich/ gdy ie puścisz wolno/ Boć służył sześć lat z mytá naiemniczego: abyć bło- gosławił Pan Bog twój/ we wszystkich sprawach które sedno czyniś.

Pierworodzone rzeczy siwe/ które sie ro- dza w dobytku/ w owcach twoich/ co kol- wiek iest pógłowa Samcowego/ poświę- ciż Panu Bogu twoiemu. Nie będziesz ro- bił pierworodnym wołom/ ani będziesz str- zyc owiec pierworodnych. Przed obliczo- ścia Pana Boga twego/ będziesz ie na ka- żdy rok iadał ty y dom twój/ na miejscu któ- re sobie obrat Pan. Jesliby miało na sobie iaka zmazę/ byliliby też chłome albo śle- pe/ albo wżdy na którym członku było mier- żione albo wtomne/ nie będziesz takiego ofi- arował Panu Bogu twoiemu: ale ie z- ież w branach miasta twego: Tak czyżby ia- ko nieczyśty pospolu go beda iest/ iakoby- Sarne albo Jelenia. Tego iedno pilnuj a- by krwie ich nieiadł/ ale ia wypuścisz na zie- mie iako wodę.

Cap. 16.

Opisuje osobliwie trzy wrociście święte/ Prassnie/ Tegodniow/ y Ruczek: y postanowienie Sedni spra- wiedliwych.

Sachowymay też krieżyc nowe- z boża/ y przodek wiosny/ abyś czynił wen faze (przewodu pa- miatki) Panu Bogu twemu:

Abowiem w ten krieżyc/ wywiódł cie Pan Bog twój z Egiptu w nocy. I będziesz ofi- arował faze Panu Bogu twemu/ z o- wiecy z Motow/ na miejscu którego sobie Pan Bog twój obierze/ aby nanim prze- bywało imię jego. Nie będziesz na ten czas iadł chleba kwassone. Siedm dni będziesz iadł chleb niekwassony/ chleb wdreczenia/ bos wstrachu wyszedł z Egiptu: abyś pa- mietal na dzień wyscicia twego z Egiptu/ przez wszystkie czasy żywota twoiego. Nie okaze się kwás we wszystkich granicach twoich przez siedm dni/ a nie zostanie mie- sa iego co ofiarowano iest wieczor pier- wszego dnia aż do zaránia. Nie będziesz się godziło ofiarować faze (Baranká)/ w- każdym miesiącu z tych które da tobie Pan Bog twój: ale na tym miejscu które sobie obierze Pan Bog twój/ aby tam przeby- wało imię jego.

Będziesz ofiarował faze (Baranká) wieczor o zachodzie słońca/ bos o tym cza- sie wyszedł z Egiptu. I pieczęż y będziesz iest na miejscu które sobie obrat Pan Bog twój/ a rano zaś wstahawssy/ wrocisz się do przybytkow twoich. Sześć dni będziesz

ieść

Exodi. 13.
Leuiti. 27.
Nume. 3.

Deute. 12.
14 & 16.
Leuiti. 22.
Deute. 17.

Deute. 12.

Exodi. 12.
& 23.
Leuiti. 23.
Nume. 9
& 28.
Deute. 12.
14 & 15.

2. Para. 35.

Deuteronomium rzecone.

leść przasny chleb/ a w jodmy dzień/ że iest Zebranie a Zbirká Pánska/ nie będziez nic czynił.

Exodi. 25.
Leuiti. 23.

Actum. 2.

Naliczyż też sobie siedm Tego dniow/ od onego dnia ktorego napierwey poczniesz zaczązboże. twoie/ y będziez obchodzit dzień swięty Tego dniow Pánu Bogu twoiemu dobrowolna offiáre reki twoiey/ ktora będziez offiárowat według błogosławienia Pána Boga thwoiego: y będziez używat przed Pánem Bogiem twoim/ chy/ y syn twoy/ y corká twojá/ slugá twoy/ y sluzebnicá twojá/ y Lewitá/ ktory iesth między Branámi thwymi/ gośc y sirotá/ y wdowá/ kthorzy mieszkáa swámi: ná miejscu ktore sobie obrat Pan Bog twoy/ aby tam przebywáto imie iego: I będziez ná cho pámiotat iżes też sluga byt w Egipthcie: I przetoż będziez strzegty y pełnit kthore rze czy przykázanie tobie.

3. Reg. 8.

Swięto też wroczyſſhe Kuczek/ będziez obchodzit przez siedm dni/ gdy zbierzesz a sprzatnież spolá y z winnic użytki swie: I będziez używat w swięto thwoie/ ty y syn twoy y corká twojá/ y slugá twoy y sluzebnicá twojá/ Lewitá też/ Przychodzien á gośc/ y sirotá y wdowá/ kthorzy w branach twoich sa. Siedm dni będziez świecił swiętá Pánu Bogu thwemu/ ná miejscu kthore sobie Pan obierze: y dáć błogosłáwienistwo Pan Bog thwoy/ we wſſyſſkich użytkach twoich/ y w káżdym wczynku rák twoich/ y będziez (żył) w rádości. Thrzy kroć do roku poſtháwi ſie káždy meſczyzna przed oblicznoſcią Pána Boga ſwego/ ná miejscu ktore ſobie Pan obierze/ w swięto wroczyſſhe Przásmic/ w wroczyſſość Thego dniow/ y w wroczyſſość Kuczek. A nie ożkázies przed Pánem proznyrále káždy będzie offiárowat co będzie mogł mieć/ we dług poſegnánia Pána Boga ſwego kthoreby mu dat.

Exodi. 23.

Deute. 24.

1. Reg. 8.

Exodi. 23.

Eccle. 20.

1. Reg. 15.

2. Reg. 18.

Uſtánowiż we wſſyſſkich Branach twoich Sedzie y Miſtrze/ kthore brany thobie da Pan Bog thwoy w káżdym pokoleniu: aby ſadzili lud ſpráwiedliwym ſadem/ á nie uchyláli ſie ná żadna ſtrone. Nie będziez przyimowat perſon/ ani dárow: Bo dáry záſlepiaia oczy ludzi madych/ á zmieniáa ſłowá ſpráwiedliwych. Spráwiedliwie wczyniż co iest ſpráwiedliwego: abyś był żyw/ á odzierzał ſiemie kthoraby Pan Bog twoy dat tobie. Nie będziez ſeżepił la su przy oſtarzu Pána Boga tвое. Ani ſo bie wdziátaż ábo poſtháwiż ſtupá/ kthore wniénawiſci ma Pan Bog twoy.

Cap. 17.

Nieláda Offiára Pánu ma być offiárowaná/ Bál wochwálſtwo iáko káráć/ w wielkich rzeziách doklá dáć ſie nawyſſzego Káptaná/ y w obierániu krolá ſpráwá:

NJe będziez offiárowat Pánu Bogu twemu Wolu ábo owce ná kthorym iest zmázá ábo iáka wádá: ſo brzydliwoſć iest Pánu Bogu twoiemu.

Gdyby náleſion byt v ciebie ábo w inym mieſcie ſtych ktore Pan Bog twoy da tobie/ Máż ábo Niewiáſtá/ kthorzyby czynili zlá rzezi przed oblicznoſcią Pána Boga tвое/ y przeſtepowáli by vmowá ie/ żeby ſli á ſtúżyli y kłaniáli ſie Bogom cudzym/ Stonic/ Mieſiacowi/ y wſſyſſſkiem ry cerſtwu Niebieſkiemu/ czego m iá nie przykázat: á donioſlo by ſie cho ciebie/ co wſlyſſawſſy pytały ſie o thym pilnie/ y doſſedł byſ iſtorney rzezi/ że ſie ſtáta tá brzydliwa rzezi w ludu Iſraelſkim: Wymiedzieſ tá kiego Mězá ábo Niewiáſte kthorzy ták nie cnotliwa rzezi zbroili/ y beda wklámionowáni przy branie miáſtá twego: w wſtách (powieſci) dwu ábo trzech ſwiádkow/ zginie ten kthory ma być zábiť. Niechay żaden nie ginie/ gdy ieden thylko przećiw niemu dáwa ſwiádectwo. Napierwey tá kiego pocznie być reká ſwiádkow/ á potym inż iny lud náń rzuci reze: Aby wyplenit zlá rzezi ze ſrzedku twego.

Jeſlibyſ obaczył v ſiebie rozſadek trudy być y watpliwy/ między ktwia y ktwia Spráwa á Spráwa/ Tredem á tredem: ſaczyli by też że Sedzie w branach twych nie iednáko mowia á rzeziá mienia: wſtáń á idz ná mieſce kthore ſobie wyzwolil Pan Bog twoy: I przydzieſ do káptanow rodu Lewitſkiego/ y do Sedziego kthory ná ten czáſ będzie: y porádziſ ſie ich/ tedyc oni okáżá tobie ſad práwy. I ták wczyniż/ iáko cokolwiek powiedza przelożeni á ſprawce ná tym mieſcu poſtánowieni ktore ſobie Pan obrat/ y iáko cie náuczá wedle zákonu Bożego/ y poydzieſ zá ich rozſadkiem/ nie wſtápiż ani ſie wchyliz ani ná práwo áni ná lewo.

Á kthoby ſie pyſſniac/ niechciat być poſluſnym roſkázaniu Káptaná/ kthory ná ten czáſ poſluguie Pánu Bogu twemu: zá wyrokiem Sedziego/ vmrze tákow y cztowiek/ y odeymieſ zle z poſrzedku ludu Iſraelſkiego: co ſlyſſac lud wſſyſſet będzie ſie bat/ ták że ſie potym żaden nie będzie ná dymat pycha.

Gdyż inż wnidzieſ do ſiemie/ ktora tobie da Pan Bog twoy/ á gdy iá inż oppánuieſ/ y będziez wniey mieſkat/ y rzekł by: Poſthánowie theſ ſobie krolá/ iáko máia

Leuiti. 22.

Deute. 17.

2. Reg. 18.

Exodi. 32.

3. Reg. 8.

4. Reg. 10.

Deute. 4.

Deute. 13.

19.

Ioſue. 7.

Num. 35.

Deute. 19.

Deute. 1.

21.

Eccle. 45.

Ezech 44.

Deute. 5.

1. Reg. 8.

Pięte księgi Mojżeszowe

3. Reg: 4.
1. Para: 9.

Gene: 6.
3. Reg: 11.
3. Reg: 10.
Ezra: 2.

Iosue: 1.

Leuit: 25.

Num: 18.
Deute: 10.
12 & 14.
Ezech: 44.

Num: 3.
& 28.

wszystki okolo nas narody inne: tegoż postać nowiś ktorego Pan Bog twoy obratby z braciey twey. Nie bedzieś mogł z inego Narodu człowieka uczynić sobie krolew/ ktoryby nie był brat twoy. A gdy iuż będzie postawiony/ nie będzie miał wiele koni/ a ni zaśie w wiedzy ludu do Egiptu/ zmoczyć niwsi sie mnożstwem ieznich/ zwłasczą po nieważ przykazał wam Pan Bog/ abyście żadnym sposobem wiecey nie wracali sie na jad ta droga. Nie będzie też miał Krol wiele żon/ aby nie oddzieliły serca iego/ ani też nadszwyż wiele złota y srebra.

A gdy iuż wsiedzie na stolicy krolestwa swoio wypisze sobie w księgi/ to wtore opisanie Prawa Bożo/ wziawszy zremplarz od kapłanow z pokolenia Lewi/ y będzie to miał przy sobie y czytał/ na każddy dzień żywota swoio/ aby sie nauczył bac Pana Boga swoio/ y strzec przykazania y Obziedow iego/ ktore opisane a przykazane sa w prawie. Niech sie nie wnośi serce iego pycha/ nad bratry swoie/ ani sie uchyla na prawo a ni na lewo aby za długi czas krolował sam y potom synowie iego nad ludem Izraelskim.

Cap. 18.

Kapłanom y Lewitom miasło dziedzictwa dane sa Offiary y Prorok prawdywym y Słeczym.

Kapłani y Lewitowie y wszyscy ktorzy stego pokolenia sa/ nie będą mieli części y dziedzictwa z innym ludem Izraelskim/ albo a wiem offiary Chlebowe y Napoyne będą iesc/ a nie inego nie weźma z działu braciey swoich: Bo Pan Bog sam iesth dziedzictwem ich/ iako do nich mówił: Thoiest prawo kapłanski (ktore ma być chowane) od ludu y od tych ktorzy offiaruią offiary: Będali offiarować Wotul albo owce/ dādza kapłanowi plecy y żoladek: pierwoćiny Zboża/ Wina/ y Oleiu/ y częś wełny gdy owce strzyga. Abowiem iego o brat sobie Pan Bog twoy/ ze wszystkich pokolenia twoich/ aby stał/ y służył imieniu Pana Boga twego/ sam y synowie iego na wieki.

Jesliby chciał Lewit wyjąć z ktorego miasła twego/ ze wszystkich ludu Izraelskiego w ktorym mieśka/ a pragnąłby tego aby przyszedł na miejsce ktore sobie Pan w lubił/ będzie posługował w imię Pana Boga swego/ iako wszyscy bracia iego Lewitowie/ ktorzy na ten czas sthota przed Panem. Częś potarmow też weźmie iako y drudzy/ kromia tego co mu sie w mieście iego/ po oycu swym dostać.

Gdy iuż wnidzies do ziemi ktora Pan

Bog twoy da tobie/ strzeż sie aby cie myśla wola niewiodła naśladować brzytchoscici onych narodow: Niechay sie między wami nienayduie/ ktoryby oczyszczał syna swego albo corte swoje/ wiadac ie przez ogień: albo ktoryby sie wieściłow dokładał: albo syn pilnie zachowywał y trzepiotania prąssiego: niech też nie będzie czarownik y czarownicik/ ani ktory by sie dokładał wieściłow/ albo inych przepowiadacow/ y ktory by sie od umartych dowiadował prawdy. Abowiem za prawdę tym wszystkim sie Pan brzydzi/ y dla takich okrutnych złości/ wygładzi ie na przyscie twoie: doskonałymi bedzies/ y krom zmaży z Panem Bogiem twoim. Lud ten ktorzy ziemi otrzymają/ słucha czarownikow y wieściłow: Ale ciebie inaczej Pan Bog twoy nauczył.

Prorok z twego Narodu y z braci twoiej iako mnie/ zbudzi thobie Pan Bog twoy: tego bedzies słuchał iakoś żadał od Pana Boga twego na gorze Horeb/ gdyś cieśie byli do gromady zeszli/ y rzekł: Nie moge wiecey słuchać głosu Pana Boga moiego/ ani moge wiecey patrzeć na ten tak wielki ogień/ abych nie umarł. I rzekł Pan do mnie: Dobrzeć wszystkim mówili/ Prorok im zbudze z posrzedku braci ich tobie podobne/ y wtoze słowia moie w sta iego/ y będzie do nich mawiał to wszystko co mu rozkaże: A kto nie będzie chciał słuchać słow iego ktore będzie mówił/ w imię moie/ ia będę mściicielem.

Alle Prorok ktorzyby chępliwością na każdony będąc/ chciałby mówić w imię moie/ częgom mu ia mówić nieporuczył/ albo też w imię inych Bogow/ będzie zabity. Jeslibys milczkiem myślał odpowiedziać sam w sobie iakoż ia mam poznać ktorego słowia nie mówił Pan: atoz maż thoznać mie/ Cobi w imię Pańskie Prorok ten prorokował/ a nie stało sie tak/ teo Pan niemo wiał: Ale przez dumę wmyślu swego/ on Prorok thoz wymyślił/ a przetoż nie bedzies sie go bac.

Cap. 19.

Wdlać kaze miasła dla wcięcia thym ktorzy by co niechcac zbroili/ o świadkach prawdywym y słeczym.

Gdyż zgładzi iuż Pan Bog twoy Narody/ ktorzy ziemi da tobie/ a gdy ia opamięniesz/ y bedzies mieśkat w mieściech y domach ich: oddaczysz trzy miasła we orzodku ziemi/ ktorac Pan Bog twoy da w dzierzawę/ rowniac a rozmierzaiac pilnie drogę/ wszystkie kraine na rowna trzy części rozdzieliż: aby miał gdzie

Leuit: 18.
& 20.
Deute: 12.
& 17.
4. Reg: 21.
Ierem: 7.
& 12.

Auslu: 7.
Mathe: 17.

Exodi: 20.
Deute: 5.

Math: 17.
Ioann: 12.
Hebre: 2.

Num: 16.
Deute: 13.
Ierem: 28.
Ezech: 14.

Deute: 4.
Num: 35.
Iosue: 20.

wcięc

Deuteronomium rzezone.

Exodi. 21.

Nume: 35.

Deute: 27.

Deute: 27.

Deute: 27.

Deute: 27.

Deute: 27.

Deute: 27.

Deute: 27.

Deute: 27.

Deute: 27.

Deute: 27.

Deute: 27.

Deute: 27.

Deute: 27.

Deute: 27.

Deute: 27.

Deute: 27.

Deute: 27.

Deute: 27.

Deute: 27.

Deute: 27.

Deute: 27.

Deute: 27.

Deute: 27.

Deute: 27.

Deute: 27.

Deute: 27.

Deute: 27.

Deute: 27.

Deute: 27.

Deute: 27.

Deute: 27.

Deute: 27.

Deute: 27.

Deute: 27.

Deute: 27.

Deute: 27.

Deute: 27.

Deute: 27.

vćiec blisko / ktoryby vćiekat dla meżoboy-
stw a niezumysłowego. Tho bedzie prawo
Meżoboyce ktory sie vćieczę do tych miast/
a ktorego żywot ma być zachowan.

Ktoryby zabít bliźniego swego niech-
cac / o ktorymby można dowieść / że ani w
cora ani ongi / niemiat nań żadney ztey wo-
li a nienawiści: ale zgotá że sedt snim do
láśa rabáć drew / tám rabíac drwá / siekie-
rá spádá z toporzyská / vderzylá przyiacie-
lá iego y zabítá: tákowsy vćieczę sie do kto-
rego z onych trzech miast / pierwszy powie-
dzianych / y żyw bedzie: by lepak przyiaciel
zabitego / zátošćia zrušsony niegonit a nie
uchwycit go iesliby daleka droga bylá / y
zabítby onego ktorynie iest winien smier-
ci: abowiem okazano že żadney przeciwo-
onemu zabitemu nienawiści a ztey woley
niemiat. A przeto przykázuieć / abyś trzy
miasta oddzielił / iedno od drugiego záro-
wno leżace. A gdy Pan Bog twoy rozwie-
dzie a rozprzeštrzeni gránice twoie / iáko
przysiagi oycóm twoim / a dać inż wssyšte
ziemie / ktora im obiecat / (wssákże iednáť
iesli bedzieš strzegł roszkania iego / a czy-
nił te rzeczy ktoreć dzis przykázuie tobie /
abyś miłował Pána Boga twoiego / a cho-
dził po drogách iego ná każdó czás) przy-
daż sobie ieszcze trzyine miasta / y zdwoiś
liczbe trzech miast przerzeconych: aby nie
bylá wyłaná krew niewinna / w pośrzod-
ku ziemie twoiey / kthora thobie da. Pan
Bog twoy / aby ia władat / aby niebyt wi-
nien krowie.

A iesliby kto máiac wnienawiści bliźne-
go swego / stawat y strzegat nań / a wysko-
czywssy a powstawssy nań zabít go do smier-
ci / y vćiekt do ktorego z onych Miast / po-
sła Scáršsy z Miastá onego / a poimáiego
y wezma z mieścá vćiecki / y wydadza w re-
ce themu komu przyiacielá zabít / y bedzie
zabít. Nie smituieš sie náđ nim / ale wyko-
rzeniś krew winna pośrzodku ludu Isrá-
elskiego / aby dobrze było tobie.

Nie weźmiesz ani przeniesiesz miedzi
bliźniego thwoiego / kthore przodkowie
zálóżyli w imieniu thwoim / kthore Pan
Bog twoy da tobie / w ziemi kthora wla-
dnac bedzieš.

Jeden świádek nieśtanie przeciw żadne-
mu / iákiżbykolwiek grzech był ábo zly wćy-
nek: ale w vstřach dwu ábo trzech świád-
ków / stánie wsselkie stowo.

Jesliby sřhánat nieprawdziwy świádek
przeciwko cřtowiekowi / zátniac nań o wy-
stepek / stána obádwa / kthorzy máia sprá-
we / przed Pánem przed oblicžnošćia Ká-
ptanow y Sedzi / ktoryby ná ten czás by-
li. A gdy pilnie sie pytaiac / došli by tego že
fálšywy świádek przeciwko Brátu swoie-

mu teź prowadził / odpiácia mu thák iáko
on misłit vćzynić bráthu swemu / y odey-
miesz zte z pośrzodku swego: aby to slyšsac
drudzy / bali sie / a żadnym sposobem nie
wáżyli sie tákowsych rzeczy. Nie smituieš sie
náđ nim / ale żywotš za żywotš / oko za o-
ko / zář za řekę / reke za reke / noge za noge /
bedzieš chćiat mieć.

Cap. 20.

Czásu wojny ktore do domu zář odesłáć / práwa
woienne iáko zachowáć / kthore drzewá wyřebowáć
ná potrzeby woienne / a ktorym dáć pokoy.

Nieciagniesli ná wojne przeciw
to nieprzyiacielom thwoim / y
vzřatłys bázřo wiele iežnych
y wozow / a woysko wiethšse
nišli by ty miał / nie bedzieš sie
ich báť: Bo Pan Bog twoy stoba iest / k-
ry cie wywiodł z ziemie Egypťskiej. A gdy
sie inż beda mieli potyć / stánie Káptan
przed spiczá woyská / y bedzie thák mowit
do ludu: Stuchay ludu Isráelski / wy sie
dzis mácie bić z nieprzyiacielem wáššym /
nielekay sie serce wášš / nieboyćie sie / nie
vstępuycie polá / ánisie ich sřbrachayćie:
Boć Pan Bog wáš w pośrzodku was iest
bedzie sie za was potyć / z nieprzyiacie-
lem wáššym / aby was wyswobodził z nie-
bezpieczeństvá.

Zethmáni takiež w każdym Zuffie wo-
tác beda / aby lud wssyšte slyšat: ktorykol-
wiek cřtowiek iesth ktoryby budował dom
nowy / a ieszcze go nieużywat ábo nieodno-
wit / idz a wroć sie do domu swego / by lepak
niezginat ná wojnie / a innybygo vřywat
a odnawiat. Jesli kto iest ktoryby sćzepiet
winnice / a ieszcze iey táť niedoprawit aby
mogli sniey wssyšcy stusnie pożywáć owo-
cow iey / idz a wroć sie do swego domu : by
lepak nie zginat ná wojnie / a inšyby žań
tho spráwít. Jesli iest ktory cřtowiek ktory
sie z rekwat z žona a ieszcze iey nie poiat /
Idz a wroć sie do domu swego / by lepak
ná wojnie nie vmárt / a inšyby cřtowiek ia
poiat. Tho gdy powiedza / przydadza ies-
cze y tho a beda mowić do ludu: Ktory cřto-
wiek z was iest boiážliwy / a sercá lekliwe-
go / idz a wroć sie do domu swego / aby
nie stwożył a nie zřuššył sercá bráćiey swo-
iey / iáko on sam stráchem porázon iest.

A gdy inż vmilćna Zethmáni / a wymo-
wia to com roszkat / ieden každý swoy Zuff
bedzie ku potřkaniu sřkował.

Jesli kiedy obležeš ktore miásto chcágo
dobyć / podaš mu napierwey pokoy. Jesli
že przymie a othworzy Brány / wssyšhet
lud ktory wnim iesth / zachowan bedzie / a

Deute: 13.

Exodi. 21.

Leuiti: 24.

Math: 5.

Deute: 7.

Deute: 1.

Nume: 14.

1. Mat: 4.

Deute: 18.

Deute: 20.

1. Math: 3.

Deute: 24.

Iudie: 7.

Deute: 1.

Nume: 21.

Pięte kriegi Moizessowe

Iosue. 8. v. 11.	bedzie sluzyl tobie dajac Dan. Jesliby wiec niechcialo pokoiu przyjac / y zaczeloby stos ba wojne / tedygo bedziez dobywat. A gdye ie da Pan Bog twoy w rece twoie / wybierz winim wssysthko poglowia mskiego mieczem / chyba niewiast y dziatek y bydla y inssych rzeczy ktore winim sa. Wssytek lup pusci z rozdzieli woysku / y bedziez pozymat z korzyści nieprzyiacielow twoich / ktore Pan Bog thwoy dat tobie. Tak uczyni z wssytkim Miastam ktore o wielka podal sa od ciebie / a nie sa z tych miasth / ktore wezmiesz wdzierzawe.	nad iatowica ktora w padole zabita iest / y tak beda mowic: Nasse rece niewylaty tey krwi / ani ocy widziati. Bedzie Mitosciw ludu twemu Israelskiemu / ktorys ty Panie odkupil / a niepoczytay krwi niewinney w posrzedku ludu twoiego Israelskie. Ie dzie oddalona od nich wina oney krwi: A ty czystym bedziez od niewinney krwi ktora wylana iest / gdy tho uczyni co przykazal Pan.	Ione. 1.
Deute: 31. Iosue. 6. 8 v. 10. Iudic: 1. Deute: 7.	Alle z tych miasth ktore da thobie Pan Bog / zadne żywo nie zostawisz / ale wysci nasz mieczem / iako zetyczyta / Amorreyczta / Chananeyczta / Serezeyczta / Ewezeyczyta / y Jebuzeyczta / iakoc przykazal Pan Bog twoy / by was lepal nie nauceyli wssysthkich brzydliwosci / ktore oni wyrzadzali bogom swoim / a zgrzeszylibyscie przeciwko Panu Bogu wassemu.	Wynidziezli kiedy na wojne przeciwko nieprzyiacielom twoim / a datciby ie Pan Bog twoy w reke twoie / y widobys wieznie / a wzrazabys miedzy nimi iaka niewiastę glada / a iawssy sie iey / chcial by ia miec sobie za zone / w wiedziesz ia do domu swego: tedy ona ostrzyze wlosy swoje / paznoskie oberznie / y stozy odzienie w ktorym poimana iesth: y siedzac w domu twoim / bedzie opiat awac oycy y matce swoje przez ieden kriezyc / a potym wnidziez do niey y poznasz sie snia / y bedzie zona twoia. Jesli by potym niebyla ku myśli twej / tedy ia pusci wolno / a nie bedziez iey mogt zaprzec dac za pieniadze / ani tez moca cisnac abo nedziec / abowiemes ia ponizyl.	Deute: 7.
4. Reg: 3.	Kiedybys oblegt miasto / a lezal przynim barzo dlugo / a ogrodzilbygo wzbecami zebys rychley go dobyl / nieporabiez drzew z ktorych owoc ku iedzeniu bywa / ani tez w koto siekiram spustosis krainy: Boe to dze wo iest nie czowiek / niemoze diabow a bo iownikow przeciw tobie przysporzyc. Jesli ze sa ine drzewa ptonne a nieptodne / a na ine potrzeby potrzebne / zabie / y nadziatay czego potrzebaba ku dobywaniu / do kad nie dobedziez Miasta ktorec sie przeciwi.	Bedzieli miat ktory czowiek dwie zeznie / z ktorych iedneby mitowal a drugiey nienawidzial / a miatby z obima dziachki / a bylby syn oney nienawisney pirworodnym / chcialiby dzielic maietnosc swa miedzy syny: niebedzie mogt syna tey ktora milnie pirworodnym uczynic / y przetozyc go nad syna oney ktora nienawidzi: ale syna zony niemitey wyzna byc pirworodnym y da mu ze wssystkiego staktu swego ktory bedzie miat dwie czesci. Abowiem ten iest poczathkiem synow iego / y temu sluzi a przynalezy prawo pirworodzonych.	Gene. 29. v. 30.
Sprawa o Mejoboystwie tajemnym / niewiedzie na wojnie poimaney / o nieposluszny synie / y o tym ktorego by obieffono.	Cap. 21.	Bedzieli miat ktory czowiek syna swowolnego y nieposlusznego / ktoryby niechcial stuchac rozkazania oycy y matki swoich / a za karanim przedsie by niechcial byc poslusnym: wziawssy go przymioda do starssych miast onego / y do Braney gdzie sadza / y beda tak ku nim mowic: Ten nasz syn wpony iest y swowolny / na nasse vpominania nic niechce dac / iat sie biesiad / gamraczey a kotaciey tylko pilen: Tedy wtamienuie go lud wssystek miast onego / y tak vmrze abyście wykorzenili zte z posrzedku was / co styfac wssystek lud Israelski aby sie bat.	Gene: 49. Exodi. 21.
Deute: 17. Eccle: 45.	Dyby naleziono bylo / w siemi ktora Pan Bog twoy da thobie / ciato czowieka zabitego / a nie wiadzanobi ktogi zabil: Wynida Starssy Ludu / y Se dziowie twoi / y rozmierza od ciata zabitego / miesce ku wssytkim Miastam w okoto: a ktore obacza y poznaja byc blisse / Starssy miast onego / wezma iatowice z stad / ktora nigdy meciagnetu w iarnie / ani ia nigdy orano / y wywioda ia do padotu o stręgo y kamienistego / ktorego nigdy nie zorywano ani osiewano / y zarzna te iatowice w wssyie.	Gdyby thak zgrzeszyl czowiek / zeby byl smierci godzien / a zdani na smierc obieffo nobygo na Szubienicy: nie zostanie ciato iego na drzewie / ale tegoz dnia bedzie pochowano: Abowiem przeklety tho iest ob Bogu / ktory wisi na drzewie / a nikatcy niesplugawiz siemie twej / ktora Pan Bog twoy da tobie wdzierzawe.	2. Reg: 18. Iosue. 8. v. 10. Math: 27.
	I przystapia kaptani synowie Lewi / ktoreby sobie obrat Pan Bog twoy aby mu sluzyli / y dawali pozegnanie w imie ie / a na stowo ich wsselka sprawa aby sie dziala: a co kolwiek czyste abo nieczyste iest / od nich rosfadzono bylo. I Przyda Starssy miast the do zabitego / y vmyia rece swoje	Caput	Galat: 3.

Deuteronomium rzecone.

Cap. 22.

Jakoby sie mieli sprawić przeciwko bydlectu albo iney rzeczy należoney / o pokucie za cudzołóstwo / o pannie naruszoney w mieście albo na polu zgwalt / coney.

Exodi. 23.

Jeprzeminię wołu albo owce brata tweo widzac ano sie bla ka / ale domiedzię sie do brata swego / by też niebył y brat twoy krewny / ani bęs go znate: tedy przywiedzię do domu tweo / y beda tak długo v ciebie / dokad by ich nie szukał brath thwoy / a nie wziął od ciebie. Theż takięs uczyni y z Oslem / z sśata / y z kądza rzecza brata twego ktoraby zginęła / iesliże ia naydzięs niezas niechaway iakoby cudzey.

Mathe: 12.

Luce. 13.

1. Corin: 11.

Wzrzypli Osła albo Wołu brata swego a on padł na drodze / nieprzezrzyj go / ale mu go pomozęs zdzwignąć. Nieobleczę sie niewiasta w męskie odzienie / ani Mąż w niewieście śathy: Abowiem brzydzi sie takowym Pan Bog kthokolwiek to czyni. Idzięsli droga a naleziby na ziemi albo też na drzewie gniazdo ptasce / y Mążk sie dzac na iaycach albo też na ptasce: nie wezmieš iey z ptasce / ale Mążk wolno puścić a ptasce soba wezmieš / abyć sie do brze wiodło / a byles długo żyw na świecie.

Leuiti: 19.

Leuiti: 19.

Nume: 15.

Nume: 5.

Gdy zbudnięs dom nowy / uczyni o ko to strzech ogrodzenie / aby niebyła wylana krew w domu twoim / y byłys winien gdy by kto spadł a syie złomit. Nie nāsieięs inego nāsienia w winicy twoiey / aby y to nāsienie ktoreś siał / y te rzeczy kthore na winicy rosthę / pospółu niebyły poświęcone. Nie bedzięs orać pospółu wotem y Oslem. Nie obleczęs sie w takowa śata / ktora zaraz z wełny y ze lnu wdziano. Sznurki szbie zdiataj na czterzech końcach ptasceja twego w ktorym chodzisz.

Poymieli Mąż żonę / a potym by iey nie nawidziat / y szukałby przyczyny iako by iey odbył / potykając ia powieściami bārzo zła / thak mowiac: Poiatem był the żonę / ale gdym do niey wssedł nie naleztem ia być Panną: thedy ia wezma oćiec y mātka iey / y przyniosą z soba znamiona pāniensstwa iey do starssych onego miastā kthorzy w branie są / y rzecze thak oćiec: Wydałem corkę swą za tego: kthora że nienawidzi / kładzie na nie bārzo zła powieść / że powiada: Nie naleztem corki twej Panna: oto macie znamiona pāniensstwa cor ki moiey: I rozciagna ono odzienie przed starssymi onego miastā: Tedy oni starssy onego miastā / poimāia takowego chto wiek / y ubija go / przykazawssy go kremu za wine na sto łotow srebrā / kthore da o y

cowi dzieweczki: przetho yz oślawit one Pannę Isrāelską powieściami fromotna: I bedzie ia miał za żonę y nie bedzie iey mogli opuścić / przez wssystek czas żywota swego.

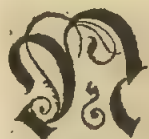
Co ieslyby sie thak nalezto iako powiadat / yz nie nalezł oney dzieweczki Panna: wywioda ia przed dom oycā iey / y wśamie nuiā ia Mężowie / y tak vmrze: Bo hānie bny grzech uczyniā w ludu Isrāelskim / że swa wola popelnitā w domu oycā swego: y wykorzystā zte z posrzedku twego. Jesli by māj ktory spāt z cudzą żoną / oboie niechay vmrze / tho iest Cudzołoznik y Cudzołoznicā / y odeymieš zte z Isrāela. Jesli by zrekwat a zaslubit Mąż pannie / a nalezł by ia ktho w mieście / uczynit iey gwałt: wywiedzięs oboie do brany mieyskiej / y v kāmieniuā / Pannę że niewolātā bedac w mieście: Męża / że zelżył żonę bliźnieo swego / y wygładzi zte z posrzedku swego. Ale iesli by na polu nalezł Mąż dzieweczke takowa kthora zrekwana z inszym / a vchwyciwssy ia uczynit iey gwałt / sam tylko vmrze: a dzieweczke nie bedzie / ani winnā śmierci: Abowiem tak o iny łotr rzu ci sie na brata swego y bierze mu garto / tak też y thā dzieweczka cierpiātā. Samā bytā na polu / wolātā / a żaden niebył kthoryby iey pomogł.

Jesli by nalezł Mąż Pannę / kthora nie iest żadnemu zaslubiona / a vchwyciwssy uczynit iey gwałt / a ta rzecz doniosła sie do sadu / tedy ten ktory uczynit gwałt / da oycu oney dzieweczki pięćdziesiąt shtlow srebrā / y poymie ia / Bo ia zelżył. Nie bedzie iey mogt opuścić przez wssystek czas żywota swego.

Nie poymie żaden cztowiek żony oycā swiego / ani odkrye odzienia iego.

Cap. 23.

Komu sie niegodzi do kościotā wntdā a komu godzi / o spługawieniu nocnemu / o potrzebie przyrodzoney / o nierządnych niewiastach / o Rikwie / Slubie / o winicy y ideoz blizniego.

Jewnidzie do kościotā Pāni skiego Trzebienie / ten kthory wlotnym iest na ktorym cztōn ku tonā. Nie wnidzie Mānser / to iest / niencziwey białey głowy syn / do kościotā Pānkiego / aż do dziesiatego pokolenta. Ammonczykowie y Moābczykowie thakież po dziesiatym pokoleniu / nie wnidā do kościotā Pānkiego / aż nāwieki: że wam niechcieli zaisć z chlebem y z wodą kiedyscie wysli z Egiptu: a że też przywie dli przeciwko tobie Balaāmā synā Beor z Mezopotāmiey Syreyskiej / aby zlorzeczył kthobie: a niechciat Pan Bog twoy wyslu

Deute: 23.

Leuiti: 20.

Exodi. 28.

Leuiti: 18.

Deute: 27.

Ezai. 56.

2. Esd: 13.

Nume: 22.

Isuc. 24.

Piate kriegi Moizeffowe

Gene: 25.

Ephesi: 6.
2. Cor: 10.

Nume: 25.
Deute: 22.
Miche: 5.

Exodi: 22.
Leuiti: 25.
2. Esd: 5.

Nume: 30.
Ecclesi: 5.
Baruch: 6.
Aflu: 7.

Mathe: 12.

chac Balaama / y obrocił przekleństwa ie-
go w błogosławienie twoie / przetho że cie
mitował. Nie uczyniż sieni żadnego po-
koju / ani sie bedziesz scharat o ich dobre /
przez wssystek czas żywota swego / na wie-
ki. Nie bedziesz sie brzydził Idumejczy-
kiem / bo brat twoy iest: ani Egypczykiem
bos przychodniem był w ziemi iego / ktho-
rzy sie slich narodza / thrzeciego pokole-
nia wnida do kościoła Pańskiego. Goy wy-
iedziez na wojne przeciwko nieprzyacię-
lom twoim / bedziesz sie strzegł od wsselkier
zley rzeczy. Bedzieli między wami cziowiek /
ktoryby przez sen w nocy pomazan był / wy-
nidzie z obozu / a nie wroci sie aż do wie-
czora / do kad woda nieomyie ciata swego /
a gdy stonice zaydzie tedy sie wroci do obo-
zu. Bedziesz miał miejsce za obozem / gdzie
bedziesz wychodził na potrzebe przyrodze-
nia / niosac kotek za pasem: a gdy vsiedziez
wykopasz dotek w koto / a plugastwo ono
zassypiesz ziemia kthoraż wykopat. (Abo-
wiem Pan Bog thwoy / chodzi posrzo-
dem obozu abyście wywobodził / a dat ci
nieprzyacięle twoie) aby był oboz thwoy
swietly / a nie było widziano w nim żadne
plugastwo / bycie lepać nieopuscił.

Nie wydaż słuzebnika paniu swemu /
ktoryby sie do ciebie wciął. Bedzie sthoba
mieszkal na miejscu gdzie siemu bedzie po-
dobato / y w którym kolwiek Mieście two-
im odpocznie / anigo zasnuca. Nie be-
dzie niencziwa niewiasta z corek Isra-
elskich: ani też porubnik z synow Isra-
elskich. Nie bedziesz offiarował zaptary nie-
uczciwey niewiasty / ani zaptatby psiey w
domu Pana Boga twego / cokolwiek by by-
ło ono co obiecaliście offiarować / bo obo-
ie brzytkosc iesth v Pana Boga thwego.
Nie daż bratu twemu pieniedzy na lichwe /
ani zboża / ani żadney inszey rzeczy: ale ob-
cemu. Ale bratu thwoiemu krom lichwy /
czego bedzie pothrzebowat pożyczys / chce
sli abyć błogosławił Pan Bog thwoy / w
każdy wczynku thwoim / w ziemi do kto-
rey idziez aby ia opánomat.

Goy co slobiz Panu Bogu twoiemu /
nie omieszkaz wypelnic / abowiem bedzie
tego (od ciebie) szukał Pan Bog twoy: a
bedzielsi omieszkawat / poczytanoć bedzie
za grzech. Jesli niezachcesz obiecac / nie-
zgrzeysz: ale co raz wyleci z vsthy twoich /
bedziez tego pilen abys spelnit / a wczynit
tak iakos obiecat Panu Bogu twoiemu /
a dobrowolnie sami swemy vsthy mowit.

Goy wnidziez do winice bliźniego two-
ie / iedz gron winnic coe sie podoba / ale
soba nic niewynos precz: Goy wnidziez do
zboża bliźniego twego / narwi sobie kto-
sow / y wytrzesz rekomá: ale sierpem nie be-

dzies jat.

Cap. 24.

Dopuszcza Mejom zenie dce list odpuszczenia / o
mi ofierdziu przeciwko dluznikom vbogim / o sadzie
cudzoziemca y siroty / o ostatkach jiny y win.

Niatliby ktory cziowiek žone /
a mialby ia iuz / a ona nie nala-
ztaby taksy v nie^o prze iaka plu-
gawosc: napisse iey list odpu-
sczenia / y da go iey w reke / y wypusci ia z
domu swiego. A gdyby wysta od niego y
poietá inszego meza / a then drugi takiez
mialby ia wniemawisci / y dat by iey takiez
list odpuszczenia / y wypusci ia z domu swe-
go / aboby thez vmart / iuz on pierwssy ma-
z nie moze iey zas miec za žone: bo iuz pluga-
wiona iesth / y sthata sie brzytka przed Pa-
nem: abys nieprzywiodł ku grzechu ziemi
twoie / ktora Pan Bog twoy dat thobie /
aby nia wladnat.

Goy cziowiek poymie nowo žone / nie
poydzie na wojne / ani nan žádný potreby
pospolity przetoza / ale bedzie mieskal z žo-
na w domu swym krom winy / aby przez ie-
den rok vzywál krotchofile z žona swioia.
Nie wezmiesz w zastawie spodnie^o y wierz-
chnie^o kamienia mlyniskiego / abowiem du-
sse swa zastawit v ciebie

Jeslyby kto był w thym nalezion / żeby
namawiat a przynukat brata swego / iedne-
go z synow Israelskich / a przedawssy go
wziat zań pieniadze / bedzie takowy zabie-
a zgladziz zle z posrzedku twego. Pilnie
sie thego strzeż byś niedostat tredu / ale v-
dziataz co cie kolwiek naucza kaptani z ro-
du Lewitow / wedlug tego iakom im przy-
kazat / y wypeln thó pilnie. Pamiethay co
Pan Bog waz wczynit Maryiey na drodze
godyście sli z Egiptu.

Goy sie bedziesz vpominał bliźniemu tve-
mu iakiey rzeczy / ktorać dluzen / nie wni-
dziez do domu iego abys wziat zasthawie:
ale bedziesz stac przed domem / a on thobie
wrmiesie coć bedzie miał. Jeslyz iest vbogi /
nie bedzie v ciebie przez noc zakład iego /
ale tudziez mu wroci pierwey niżli stonice
zaydzie: aby lezac pod odzieniem swoim /
dziekowat thobie / a mialbys sprawiedli-
wosc przed Panem Bogiem twoim.

Nie zaprzyz myta niedznemu a vbogiemu
mu bratku twemu / chociaż y gościowi a
przychodniowi ktory stoba mieska w zie-
mi / a iest w branach twoich: ale tegoż dnia
daż mu zaptathe za praca iego / pierwey
niżli zaydzie stonice / boć vbogi iest a ste^o za-
chowawa dusse swioie: by niewolat do Pa-
na Boga na cie / a mianocby to za grzech.

Nie beda zabici Gycowie za syny /

Ierem: 13.
Mathe: 19.

Deute: 20.

Exodi: 22.

Exodi: 21.

Deute: 17.
Mathe: 23.
Nume: 12.

Leuiti: 19.
Ecclesi: 17.
Thobie: 4.

ani syno

Deuteronomium rzecone.

Deute: 17.
27.

ani synowie za oycy: ale każdy sam za swoy grzech umrze. Nie wykreślić Sada gościa albo przychodni ani sirothy/ ani weźmieć od Wdowy na zastawę odzienia iey. Pamiętaj iżes y ty służył w Egypcie/ a wyswobodził cie stamtąd Pan Bog twoy. A przeto przykazanie abyś te rzecz uczynił.

Leuit: 19.

Kiedy będziesz żąć zboże na polu twym/ a zapomniatby wziąć Sнопkę/ nie wróciś sie poń abyś go wziął: ale niechaygo weźmie albo podrożny albo siroth/ albo wdowa/ abyć Pan Bog twoy za to błogosławił/ wewszelkiej pracy a robocie rąk twoich. Gdy też będziesz zbierał owoce oliwne/ jeśli co na drzewie zostanie/ nie wróciś sie zaś to otrząść/ ale niechaj przychodniowi/ sirocie/ y wdowie. Będzieśli też zbierał wino z winnice twojej/ gron kłhore zostaną/ niechaj/ że ie zbiora sobie przychodzień sirota/ albo wdowa na swe pożywienie. Pomni iżes też y ty służył w Egypcie/ a przeto rozkazuję/ abyś te rzecz uczynił.

Cap. 25.

Przy karaniu winnego co za sprawą/ iako brat w małżego brata żonę miał pomylić/ a milczaliby cym miał być karany/ w wajeniu fałszu sąkazuje/ a małżuchny wytrącić kaje.

2. Corin: 6.

Będzie iaka sprawa między kłhorymi ludzmi/ a zdaliby sie na Sedziego: kogo obaczy być sprawiedliwego/ temu sprawa więdliwosci gore przykaze: a kogo obacza winnego a nieprawego/ tego zdadza winnym. A jeśli obacza że on winny godzien karania: potoczywszy naziemi tuż przed sobą kaza go ubić. Według przewinienia iego/ (wielkie^o albo małe^o) będzie rązow wdzierzenia wiele: iedno tak żeby nie było plag a rązow wiecey niż czterdzieści: aby nie oddał brat thwoy/ nader przed oczyma twymi wsięzony a zraniony. Nie zawiążes wstęgi wotowi/ kłhory mnie albo wyćiera zboże twoie w gumię.

1. Cori: 9.
1. Timo: 5.

Gene: 33.
Ruth: 4.
Marci: 12.
2. 13.
Luce: 20.

Gdyby mieściłi bracia pospocli/ a ieden snich umarł niemając dziatek/ żoná umarł tego nie poymie inssęgo/ ale ia poymie brata iego/ y zbudzi nasienie brata swego: y pierworodnego syna kłhorego z nią będzie miał nazowić imieniem brata pierwszego/ aby nie zginęło imię iego z ludu Izraelskiego. Kłhbedzieli chciał poiać żony brata swego/ kłhora prawem iemu przysłusa/ wynidzie oná niewiasta do brany mieyskiej/ y przestoiż skarge przed Stárszymi/ tak mowiac: Brat meżá moiego/ nie chce wzbudzić nasienia brata swego w ludu Izraelskim/ ani mi chce poiać. Tedy nátychmiast kaza go przyzwąć/ y spytaia. Jeśli powie. Kłhch

ce iey mieć za żonę: przystapi doniego niewiastá przed Stárszymi/ y żwie trzewik z nogi iego/ y plunie mu na twarz/ mowiac: Tak sie stanie człowiekowi kłhory nie budnie domu brata swego. I dadza mu przestawisko w ludu Izraelskim/ Dom z żutego a białego.

Jeśli by sie między soba dwa meżowie wadzili/ a ieden z drugim ieli sie wadzić/ chcąc żoná iednego snich wybawić meżá swego/ z ręká iednego/ y wyćignawszy ręká wchwyćia by go za łono/ wtneś iey ręká/ a żadnym sposobem nie zlituieś sie nad nią.

Nie będziesz mieć w worku różney wagi/ wiethsza albo mnieysza: ani postoi w domu twoim kłhrec wietssy albo mnieysy. Będzieśli miał wagę sprawiedliwą y prawdziwą/ y miarą równą y prawdziwą będzie tobie: abyś długo żył na ziemi/ kłhora Pan Bog twoy da tobie. Abowiem brzydzi sie Pan Bog twoy tym kłhory takowe rzeczy czyni/ a odwraca sie od kłhdy niesprawiedliwosci.

Luce: 19.
Micha: 6.

Pomniy coć czynił Amálech ná drodze/ kiedyś siedł z Egypcu: iakoć zabijał/ y porąził ostatki woyska twego/ kłhory byli wstawssy pozostali/ gdyż thy (ná ten czas) był głodem y praca zrobiony a strapiony/ a iako sie niebat Pana Boga. A przeto gdyż iuz Pan Bog twoy dał odpocznienie/ a poddać wssyskie w okół Narody/ w ziemi kłhora tobie obiecał/ wygładziś imię iego pod Kłhebem. Pamięthay a strzeż byś tego nieprzepomniat.

Exodi: 17.

1. Reg: 14.
2. 15.

Cap. 26.

Pierwszorzeczy y dziesięciny kłhmu/ gdzie a iako miały być dawane.

A gdy wynidzieś do ziemi kłhora Pan Bog twoy da tobie kłwładzy/ y gdy ia iuz odzierzyż/ y mieścić w niej będziesz: Weźmiesz ze wssyskiego zboża twego pierwszorzeczy y włożysz w kłs iaki/ y poydziesz ná miejsce kłhore sobie Pan Bog twoy wyznólit a obrat/ aby ná nim wzywano imienia iego: y przystapiż do kłptana kłhory ná ten czas będzie/ y rzeczesz do niego: Wyznam to dziś przed Panem Bogiem twoim/ iżem wssedł do ziemi kłhore on przysiągl oycóm nássym/ że ia nam miał dać. Tedy wziawssy kłptan kłs z ręká twoich/ potoczy przed oltarzem Pana Boga twego/ y będziesz mowil przed oblicznością Pana Boga twego: Narod Syreyski prześladował a zciśkał oycá moie/ kłhory wssedł był do Egypcu/ y thám pielgrzymował w

Deute: 23.
2. 34.
Prouer: 3.

Gene: 42.
2. 46.

malutkim

Platte kriegs Woisessowe

Cap. 27.

Exodi. I.

Exodi. 3.

Exodi. 14.

Deutsche: 14

Lycc. 18

Baruch. 2

Exodi. 1

24

Deute:

Deute:

٤١٤

Esaic. 4

Jerem:

30

Altarz Egie bndowac/y zakon d prawo na kaimie
niu wybie/ Błogosławieństw cnotliwych/y przekle
stwa slych.

Przykazat tedy Moizeſz y ini-
Staryſzy Iſraelscy ludziom / mo-
wiac: Strzeſcie wiſſelkiego ro-
kazania ktore wam dziś przy-
kazuię. A gdy wnidziecie przez Jordan do
ziemie ktora Pan Bog twoy da tobie / po-
ſtawisz wielkie kamienie / y wgtadzisz je wa-
pnem / aby mogt na nich napisac / wiſſſkie
ſlowa te^o zakonu / przeprawiwiſſy ſie przez
Jordan: abyſ wſſedł do ziemie ktora Pan
Bog thwoy da tobie / plynaca prawię
mlekiem y miodem / iako przyſiał o y
com twoim.

Przeto gdy przyebdziecie Jordan/wynie-
ścieś á postawcie kámiennie the kthore ia-
wam dziś rostkázie/ ná gorze Zebál/ y wa-
glądziś ie wapnem: y įbuduieś thám Ot-
tharz Pánu Bogu twoiemu z kámienia
kthorego sie żelázo nietykátó/ y kámienia
krzemienisthego nieciosánego áni glądzo-
nego: y bedzieś ná nim offiárowat zupet-
ná offiáre Pánu Bogu twemu/ y bedzieś
bit offiáry Spokoyne/ á bedzieś tam iad y
wzywát przed Pánem Bogiem twoim. I
nápiśeś ná tym kámieniu wssystkie słowa
zákonu tego/ rzetelnie y iásnie.

I rzekli Moizeſz y káptani z pokolenia
 Lewithow/ do wſſyſſkiego ludu Iſráel-
 ſkiego/ Pilnie ſtuchay ludu Iſráelſki/ ſta-
 tes ſie dziś ludem Pána Boga twego. Be-
 dzieſz tedy ſtuchał głoſu iego/ y bedzieſz cze-
 nił przykazania y ſprawiedliwości/ ktor-
 ia tobie dziś przykażnie. I przykażat Mo-
 iſzeſz ludu w on dzień/ mowiac: Ci ſtana á
 by dobrorzeczyli Pánu ná gorze Gáryzym
 przepráwiwſſy ſie przez Jordan: Syme-
 on/ Lewi/ Judás/ Izáchár/ Jozeff y Be-
 niámin. Aná przeciwno ci ſtana tu zlorz-
 czeniu ná gorze Hebál/ Ruben/ Gad/ A-
 ſer/ Zabulon/ Dan/ y Neptalim. I bed-
 mowić Lewithowie do wſſyſſkich meżow
 Iſráelſkich wielkim głoſem.

Ztorzeżony á przeklety człowiek kthor
 sobie czyni báłwan rzeżany ábo lany/ Brzy
 kóść Páńską/ Spráwę rák rzemieśniczych
 á postháwi tho ná vsthronie w skrytość
 á ná tho lud wssystek odpowie/ y rzecze: 2
 men. Przeklety także kthory nie čci oyc
 swo^o y mátki swoiey: y rzecze wssystek lud
 Amen. Przeklety kthory przenosi kopo
 bliźniego swieigo: I rzecze wssystek lud
 Amen. Przeklety kthory dopuści bładz
 ślepemu ná drodze: I rzecze wssystek lud

Iofuc. 4.

Iosue . 8.

Exodi. 20

Genet: 17

Iosue. 8.

Exod. 20

Esai. 57

Exodi. 2

Deute: 14

Leviti:19

2men.

Deuteronomium rzezone.

Deute: 24. Amen. Przeklęty który wytraca y wywra-
ca Sad Siroty Wdowy y przychodnia: I
Exodi: 22. rzecze wssystek lud/ Amen. Przeklęty ktho
Leuiti: 20. spi z żona oycá swego/ y odrywa przykry-
Leuiti: 18. cie tożkátiego/ I rzecze wssystek lud: Amen.
20. Przeklęty który przebywa z wsselákim by-
Deute: 22. dleciem/ I rzecze wssystek lud: Amen.
Leuiti: 18. Przeklęty który przebywa z siostra swoia
2 Reg: 13. corka oycá swego/ ábo mátki swoiey: I rze-
Leuiti: 18. cze wssystek lud/ Amen. Przeklęty kthory
Exodi: 21. spi z swiętra swoia/ I rzecze wssystek lud:
Leuiti: 24. Amen. Przeklęty któryby potálemnie zá-
Deute: 19. bit bliźniego swego: I rzecze wssystek lud/
Amen. Przeklęty kthory przebywa z żona
Ezech: 22. bliźniego swego/ I rzecze wssystek lud: A-
men. Przeklęty który bierze dary/ áby zá-
Galat: 3. bit człowieka niewinnego/ I rzecze wssy-
stek lud: Amen. Przeklęty któryby nie trwał
w opisaniu á słowach zákónu thego/ áni
ich vczyńkiem petnit: I rzecze wssystek lud:
Amen.

Cap. 28.

Opisuje y wydáie Błogosławieństwá rozmáite ná
the kторы chowác beda przykazanie Pánskie/ á przes-
tępstwa ná przestępcę.

Leuiti: 26. **A**le iesli bedziesz sluchal głosu
Pána Boga twego/ ábys czynił
y strzegł każde przykazania ie-
go/ ktore ia tobie dzis przyka-
zuie/ vczyńcie Pan Bog twoy/ wssystym
przed wssimi Narody/ ktore mieszkáia ná
ziemi. A przyda ná cie te wssystkie Błogo-
sławieństwa/ y chwycá sie á imá ciebie: w-
ssákże ták/ iesli bedziesz sluchal przykaza-
nia iego.

Błogosławiony bedziesz w miescie/ Bło-
gosławiony y nápolu.

Błogosławiony bedzie owoc á ptod ży-
wothá twego/ y owoc ziemie twoiey/ y o-
woc bydla twego/ y stáda wolow twoich/
y owczárnie owiec twoich.

Błogosławione stodoły twoie/ y Błogo-
sławiony osátetk rzeczy twoich.

Błogosławiony bedziesz wychodzac (do
domu) y wychodzac.

Deute: 20. **D**a Pan nieprzyiaciele twoie/ kthorzy
powstáia przeciwko tobie/ że beda pádác
przed oblicznością thwoia: iedna droga
przyda przeciwko tobie/ á siedmá vcieká
przed oblicznością twoia. Spusci Pan
Błogosławieństwo ná piwnice twoie/ y ná
wssystkie spráwy rák twoich/ y dáć Błogo-
sławieństwo w ziemi ktora weźmiesz: Wy-
niesie cie sobie Pán w lud swięthy/ iakóć
przyśniagi: iesliże bedziesz strzegł przykaza-
nia Pána Boga twego/ y chodzit drogá-
mi ie°. Ogladáia to wssystey Narodowie/
ziemie że imie Pánskie wzywano iest ná to

ba/ y báć sie ciebie beda. Dac Pan Bog ob-
sitosć wssiego dobra/ dzieci owoc żywota
twego: owoc bydla twego/ y owoc zie-
mie twoiey/ kthora przysniagi Pan oycóm
twoim dáć tobie.

Otworzy Pan skarb swoy nálepssy/ Nie-
bo/ że zpusci deszcz ziemi twoiey czasu swe-
go/ y bedzie Błogosławit wssystkim pracam
rák twoich. Bedziesz pojyciat wielóm in-
nym Narodóm/ á sam od nikogo niebe-
dziesz pojyciat: Postháwi cie Pan Bog
twoy głowa nie ogonem/ y bedziesz záwssie
gora á nie dotem: iesliże wždy iednak be-
dziesz sluchal przykazania Pána Boga
twego/ kthore ia tobie przykazuie dzisia/
á bedzieszli go strzegł y vczyńkiem petnit/ á
nieustapisli od nich/ áni ná práwa áni ná
lewa strone/ áni sie pusciż zá Bogi inemi/
áni ich chwalic bedziesz.

Alle gdzieby wies niechciat sluchác gło-
su Pána Boga twego/ ábys strzegł y czynił
wssystko rozkazanie iego/ y te obrzedy iego
Swiete ktore ia przykazuie thobie dzisia:
spádna ná cie te wssystkie przeklectwa/ y
chwycá sie ciebie. Przeklęty bedziesz w mie-
ście/ przeklęty w polu. Przeklęta stodoła
twoia/ y przeklęty osátetk rzeczy twoich.
Przeklęty owoc żywota twego/ y owoc
ziemie twoiey/ y stáda wolow twoich/ y
trzody owiec twoich. Przeklęthy bedziesz
wychodzac (do domu) przeklęthy wycho-
dzac: Dopusci ná cie Pan/ Stod y Lá-
knośc/ y przekletstwo ná wssystkie spráwy
y skutki kthore bedziesz czynił: (ták dlugo)
że cie zetrze á zátáci pretko z swiátá/ dla
wynálestow twoich bázó zlych/ prze kto-
re odstapiles mie. Ná to tho ieszcze niechay
przylozy Pan morowe powietrze/ áz cie do-
sczedu wygubi z ziemie do kthorey idziesz
ábys ia posiadł y opánował. Niech prze-
pusci ná cie Pan vbostwo/ zimna y pala-
ca ograżke/ palenie/ y goraca wielkie/ zka-
żenie powietrza/ y nieurodzáy á rdze/ y ták
cie niechay doiesdza á nedzi áz zginiesz.

Niechay bedzie Niebo kthore ná toba
iest/ Niedziáne/ á ziemiá po kthorey cho-
dzisz/ Zelázna. Niechac da Pan miásto dz-
dzi ná ziemie thwoie proch/ á niech ná cie
z nieba spádnie popiół/ dokad niezginiesz.
Niech Pan Bog vczyńi ábys pádal przed
nieprzyiacielmi twoiemi/ ábys iedna dro-
gá wyssedł przeciwko im/ á siedmá vciekáł
przed nimi/ á byl rozmiotan po wssystkich
krolestwach they ziemie. Aby byl ściern-
twoy potármem wssystkim prákom niebie-
skim/ y swierzethom ziemie/ á niebyt ktho-
by cie ogániał od nich. Niechaycie zarázi
Pan wrzodámi Egypthskimi/ y zádek
twoy/ krostámi y swierzem suchym: thák
że bys niemogł być vleczon.

Niechay

Isaie. 2.

Deute: 11.

Deute: 15.

Deute: 4.
12 & 17.

Leuiti: 26.

Danie: 9.
Trenor: 2.

Deute: 10.

Exodi. 9.

Wiate kriegi Honyessowe

Micha. 3.
3. Macha.
Roman. 1.

1. Reg. 12.
Deute. 20.

Deute. 4.
4. Reg. 24.
2. Para. 33.
Jerem. 24.

Micha. 6.

Niechay cie starze Pan bezrozumnoś-
cia/ głupstwem a śaleństwem/ abyś szod
biała dnia macat iako ślepy maca w ciem-
nościach/ a przed sie nietrafił drogi swoiey.
Abys zawždy cierpiat porwarzy a stomo-
ry/ a był gwałtownie wciśnion/ a niemiat
ktoby cie stego wyiat a wyzwolit. Abys po-
iat żone/ a inssyć snia spał. Dom budował/
a nie mieśkał w nim. Winnice naprawił/
a nie zbirał z niey winą. Wotu twego aby
przed toba bito/ a thy byś go nieiadł. Ośła
przed toba brano/ a zaś nieprzywracano.
Owoce twoie aby były dane nieprzyjaciel-
lom twoim/ a niemiat kto by pomogł.

Synowie twoi y corki twoie beda wys-
dane inssemu Narodowi/ na co beda pa-
trząc oczy twoie/ y beda wstawać (od płá-
czu) patrząc na to cały dzień/ a niebedziesz
miał mocy w ręku twoich. Wżytki ziemi
twoiey/ y wssystkie prace twoie/ then lud
poyie kthorego nieznaz/ a bedziesz zawždy
krzywde cierpiat/ y scisnionym a znedzo-
nym przez wssystkie dni/ y bedziesz prawie
bez rozumu patrząc na strach onych rze-
czy/ ktore beda widziały oczy twoie. Żarzą-
si cie Pan wrzodem co nagorssym w kólá-
na y w lussy/ thak że niebedziesz mogł oz-
drowieć a być vleczon/ od podessivy nog
twoich aż do wierzchu głowy twoiey.

Zawiedziecie Pan y krolá twego ktore-
go wstawiz nad soba/ między narod kto-
rego ani thy ani oycowie twoi znali: y be-
dziesz tam sluzyt Bogom innym/ drownu y
kamieniowi: y bedziesz stradnym/ w przy-
słowie y przepowieść wssystkim ludziom/
do kthorvch cie zawiedzie Pan. Násieies
wiele/ a bázro máto bedziesz zbierał: abo-
wiem Szaráncza poyie wssystko. Winice
násádziz y opráwiz/ a winá z niey pić nie be-
dziesz/ y nic zniey niezbierzesz: bo ia robak a
czerm stázi. Oliwne drzewa bedziesz miał
po wssystkich miedzách twoich/ a nie be-
dziesz sie oliwa mázat: abowiem opádnie y
wyginie. Bedziesz miewat a rodził syny y
corki: a nie nákochar sie wnich: boć ie wnie
wola zabióra. Drzewa y zboże wsselákie
ziemi twoiey/ rdzá żarázi y popsúie. Cu-
dzoziemiec ktory stoba mieśkać bedzie w
ziemi twoiey/ wysádzi sie nád cie y bedzie
wssyśy/ a ty zstapiż y bedziesz niśsy: On to
bie bedzie pożyczat/ a ty mu nigdy. On be-
dzie głowa a ty bedziesz ogonem.

J przizda ná cie te wssystkie przekleth-
stwa/ y scigáiac wchwyca cie y beda sie cie
bie trzymać/ aż zginieš: tho dla thego żeś
nieśluchał głosu Pána Boga twego/ aniś
strzeżł rośkazania tego y obrzędow swie-
tych ktore przykazal tobie. J beda ná tho-
bie znaki y cudá/ y ná plemieniu twym aże
ná wielki przeto/ żeś nieśluzyt Pánu Bo-

gu thwemu/ w radości y serdecznym we-
selu/ żeś miał wssystkich rzeczy obfithość
wielka. Bedziesz sluzyt nieprzyjacielowi
twemu/ ktorego ná cie przepuści Pan/ w
głodzie/ w pragnieniu/ w nágości/ y we
wsselkim niedostátku/ y wioży żetázne iárz-
mo/ ná krczyce (abo syie) twoie/ aż cie ze-
trze a zniśczy.

Przymiedzie ná cie Pan národ zdaleká/
a prawie z ostatnich gránic ziemi/ iakoby
Oriá lecacego z wielkim pedem/ ktorego
ludu iazyká niebedziesz mogł rozumieć/ lud
bázro pśótawy/ ktory nieda mieśca ani cci
wyrzadzi stáremu/ nád dziećciem sie nie
zlituie/ y požrze owoc bydła twego/ y wży-
tki ziemi twoiey: aże zginieš: a niezosthá-
wie Pssenice/ Winá/ y Oleiu/ ani stad wo-
tow/ ani trzod owiec: aży cie zniśczyty
z tárt we wssystkich miáściach twoich/ a że
y mury twoie mocne y wysokie beda stázo-
ne/ w ktoryches thy pokładal wssanie two-
ie/ we wssystkiey ziemi twoiey.

W obleżeniu bedziesz w mieście twoim/
po wssystkiey ziemi twoiey/ ktora tobie da
Pan Bog twoy: a bedziesz iadł owoc żywo-
tá twego/ a mieśco synow y corek twoich/
kthore da tobie Pan Bog twoy/ w onym
wciśnieniu y w spustosseniu ktoremi cie sci-
snie nieprzyjaciel twoy. Cziowiek (kthory
ieś) między wámi rośkossnił/ y ktory nie-
rzadu przyglada/ bedzie zárzat bázro brá-
tu swemu/ y żenie z kthora przebywa/ by
im nie dat mieśca synow y corek swoich/ k-
to re sam bedzie iadł: tho dla tego/ abowiem
niema co innego ieść w obleżeniu y w nie-
dostátku/ ktorym cie scisna nieprzyjaciele
twoi/ we wssystkich mieściech twoich.

Wtoda Páni a rośkossna/ ktora niemo-
gła kiedys po ziemi chodzieć/ y kthora prze-
piesszote a rośkoss wielka/ niechciála y sta-
pić ná ziemi/ bedzie teś zárzatá meżowi
swemu własnemu/ mieśca syna y corki swey/
y plugawości optáwow abo tożyská kthore
z niey wychodza przy porodzeniu/ tudzież
y dziaték kthore sie they godziny vrodzily:
Abowiem beda dzieci ieść w tajemności/
prze niedostáthek wssystkich rzeczy/ w o-
nym obleżeniu a w zburzeniu/ kthorym cie
scisnie nieprzyjaciel twoy/ w mieściech
twoich.

Jeśliże nie bedzieś przystrzegat a pełnit
wczynkiem wssystkich stow zákonu thego/
ktore sa opisane w tych kriegach/ a niebe-
dzieszli sie bat imienia tego chwalebneho y
stráśliwego/ tho ieść/ Pána Boga twego:
theby ieśćże przyczyni Pan plag twoich/ y
plag plemienia thwego/ plag wielkich a
trwátych/ chorob škodliwych y długich/ y o-
broci ná cie wssystkie kárania Egiptyskie/
kthoryches sie bat/ y niepuszcza sie ciebie.

Baru. 4.
Jerem. 5.

4. Reg. 6.
Treno. 4.
Baruch. 2.

Exodl. 15.
1. Para. 21.

Deuteronomium rzezone.

Deute: 10. Jerem: 31. **N**ad tho iefcye/ wssyſkie choroby y plagi/ ktorych tu nienapifano w tych kriegach za konu tego/ przywiedzie Pan na cie/ az cie prawie ſkuffy: I zoſtaniecie w małym pocz cie/ ktorzyſcie przed tym byli tak geſci/ ia ko gwiazdy Niebieſkie prze mnoſtſtwo/ a to dla tego zeſ nieſtuchał głoſu Pana Bo ga twego.

Jerem: 31. **A** iako przed tym kochał ſie Pan y rado wał nad wami/ czyniac wam dobrze y roz mazaiać was/ tak zaſie będzie tego z we ſelim wzywiał roſpraſſiać was y wyraca iać/ abyſcie byli wygładzeni z ſiemi/ do kto rey theraz ciągniecie abyſcie ia poſiedli. Rozproſſycie a rozmiecie Pan między w sſyſkie narody/ od wierzchnich granic ſie mie aż na konce iey: a tham będzieſ ſłużył Bogom cudzym/ ktorych ani ty znaſ/ ani oycowie thwoi znali: drzewu y kamieniu. Ieſcye y między tam tymi narody nieode ſtechnieſ/ ani będzieſ odpoczytku ſtopie no gi thwoiey. Abowiem dać tham Pan ſerce boiaſliwe/ y oczy z chodzące/ y duſſe załoſcia wtrapiłona/ y będzie żywoch twoy iakoby wiſiaacy przed thoba. Będzieſ ſie bał wędnie y wnoy/ a nie będzieſ wierzył ſam ſobie. Poranu będzieſ mowit/ kto mi da wieczer: A wieczer zaſie/ kto mi da ra no: a to wſſyſtko dla ſtrwożenia ſercá twe go/ ktorym będzieſ ſtraſſon/ y prze the rze czy ktore ſam ſwoimi oczyma ogladaſ. Wro cićie zaſ Pan na Otrećiech do Egiptu/ ta droga o ktoreim ci powiadał/ abyſ iey wie cey nie widział. Tham będzieſ zaprzedan nieprzyiacielom thwoim/ za niewolniki y za niewolnice/ a nie będzieſ kthoby chciał cie kupić.

Cap. 29.

Przymierze y przyſięgá ludu Iſraełſkiego y Panem Bogiem/ y groźbá tym ktorzyby tho przymierze ſia mali.

Num: 21. Exodi. 19.

Deute: 30. Jerem: 31.

Eſa ſtowa przymierza one^o kto re z ludem Iſraełſkim w ſiemi Moabſkiej/ roſkazał Pan Mo iſſowi uczynić: procz one^o przy mierza ktore ſiemi uczynił na gorze Horeb. Wezwał tedy Moizeſ wſſyſkiego ludu I ſraełſkiego/ y iak mowić: wyſcie ſami wi dzieli the wſſyſkie rzeczy ktore Pan czynił przed wami w ſiemi Egiptſkiej ſaráo no wi y wſſyſtkim ſlugam iego/ y thudzieſ wſſyſtkiej ſiemi iego/ pokuſy wielkie na co patrzały oczy twoie/ iakie známienia y ci dá wielkie/ y nie dał wam Pan ſercá ba ożnego a rozzumnego/ ani oczu widzących/ ani wſſu ſpráwnych tu ſluchániu/ podziſ dzień.

Wiodł was przez czterdzieſci lat po piſ czy/ a wzdám ani ſata ſie na was wytańa/ ani ſie wam boty prze ſtaroſć podarły. Chle baſcie nie iedli/ winá ani picia też piáne go nie pili: tho dla thego abyſcie znali a wiedzieli/ że on ieſt Pan Bog waſ. Przy ſliſcie potym na tho miſce/ wnetz wyćia gnali przeciw tobie krolowie/ Seon heze boniſki/ y Og Bazańſki/ chcąc ſie ſwami po tykać. I poraſiliſmy ie/ a ſiemi ich oſiegli y daliſmy ia za właſne imienie Rubeno wi/ Gad/ y połowicy pokolenia Manáſſe ſſowego. A przeto ſtrzeſcie ſłow przymie rza tego/ y ſkutkiem pehicie/ abyſcie mo gli rozumieć tho wſſyſtko co czynicie.

Wy dziaſia wſſyſcy ſtoycie przed Panem Bogiem waſſym/ kriażetá waſſy/ y po ko lenia/ y ſtarſſy a dignitarze/ y Doktoro wie/ y wſſyſtek lud Iſraełſki/ dziatki y zo ny waſſe/ y cudzoſiemcy ktorzy ſhoba miſtkaia w oboſie/ chyba thych ktorzy drwá rabia/ y wode noſſa: byſ chodzit w przymierzu a w umowie Pana Bo ga thwoiego/ y w przyſiedze kthora dzia Pan Bog twoy czyni z ſtoba: aby cie ſobie wzbudził za lud/ a ſam byt Bogiem tuom/ thak iakoć mowit/ y iako przyſiał Oycem twoim/ Abrahámowi/ Iſaákowi/ y Ja kobowi.

A tho przymierze y umowe niechylkoć ſwami teraz obecnymi czynie/ y przyſiega tego poprawiam a twierdze/ Ale ze wſſyſt kimi tak obecnymi tu teraz/ iako y z tymi ktorzy na potomne czáſſy beda. Abowiem wiecie wy dobrze/ iakoſmy miſtkaia w E gypcie/ y iakoſmy ſli przez poſrzodek Na todow/ y (wiecie dobrze) idac iakieſcie bzyz dliwe a ſimrodliwe rzeczy widzieli/ to ieſt/ bałwany ich/ drzewo/ kamień/ ſrebro y zło to/ ktore oni za Bogi chwalili. By lepać nie byt między wami maż abo niewiaſtha/ ſamila abo pokolenie/ ktoregoby ſerce od ſhato a odwróciło ſie dzia od Pana Boga naſſego/ aby ſedy ſłużył Bogom tam tych Narodow/ a thak byty między wami ko rzeń rodząc żoć y gorzkoſć. A gdyby wſty ſſat ſtowa they przyſięgi/ poblażałby ſani ſobie w ſercu ſwoim/ mowiac: Tlic mi za to niebędzie/ bede chodzit w nieprawoſci ſercá mego/ y przyſięgałaby opita prágnace go/ a Pan Bog by mu thego nieprzeſztał a nieodpuſcił: y owſſem dopiero na then czáſ gwałthownieby ſie zaiat gniew ie go/ y boleſć zmiłoſci przeciwko thakie mu cztowiekowi/ y przypády by nań w sſyſkie te przeſlectwa kthore ſa opiſane w tych kriegach/ y zgładziłby Pan imie iego pod niebem/ y wykorzeniłgo do ſczedu ze wſſyſkich pokolenia Iſraełſkiego/ według przeſlectwa kthore ſpiſane ſa w kriegach

Deute: 3.

Num: 21. Deute: 2. 3.

Deute: 4.

Iofae: 9.

Deute: 17.

Hebre: 12. Actum: 7.

Deute: 12.

Wgate kriegi Abozessowe

Gene: 19.

Ierem: 22.
3. Reg: 9.

1. Cori: 4.

3. Reg: 8.
1. Par: 33.
1. Mach: 1.
2.

Ierem: 32.

zakonu y przymierza tego. Tak iż rzeka po-
tomne Narody/ y dziaćki kthorzy sie po-
tym beda rodzić/ y cudzoziemcy ktorzy zda-
leką przyiada/ widzac staranie ziemie tej/
y niedostatk iey kthoremi ia starze Pan
Bog/ palac siarkę y gorącym stońcem/ tak
zeby iey potym ani osiewano/ ani samą z
siebie żadney trawy dawata/ rownie iako
Sodomá/ Gomorá/ Adamá/ y Seboim
miaśta/ kthore sie zapadły a kthore Pan
wymrocił w gniewie a w zapalczywości
swoiey.

Tak yż rzeka wssystkie Narody: Ciemuż
tho tak Pan uczynił tey ziemie: coś tho za
gniew zapalczywości ie° tak przeził gwał-
towny: I odpowiedza/ Przetoć tho yż od-
stapili przymierza a umowy Pańskie/ kto
re uczynił Pan z oycami ich gdy ie wymro-
cił z Egiptu: a ze sie wdali służyć bogom
inym/ y chwaliłi za Boga te kthorych nie-
znali/ ani im byli dani/ dla tego tedy roz-
gniewatásie zapalczywość Pańska na the
ziemie/ ze na nie przywiodł the wssystkie
przekletstwa/ ktore sa opisane w tych krie-
gach/ y wymiotat ie z ziemie swoiey w gnie-
wie y w zapalczywości/ y w wielkim roz-
gniewaniu swoim/ y wrzucił do cudzey zie-
mie/ co sie y dziś iści. Thaiemne rzeczy/
Pánu Bogu nášemu (należa) a iawne
nam y synom nášym na wieki: abyśmy the
wssystkie słowa zakonu thego skutkiem
pełnili.

Cap. 30.

Prawdziwa pokuta Pána Boga wstaga/ o blisko-
ści przykazania Bojzego przekłada żydom ię y do-
bre/ aby sobie wybierali co chcieli.

Przeto gdyby na cie przypadłi te
wssystkie rzeczy przepowiedzia-
ne/ Błogosławienstwo albo prze-
kletstwo/ ktorem ci teraz poło-
żył przed oczy twoie: a bedac między wssie-
mi narody do ktorych cie Pan Bog twoy
wrzucił/ ieslibys serdeczna żatósćia sie zto-
żył/ a nawrócił sie zaś ku Pánu/ y był po-
słuszen rozkazaniu iego/ thak iako ia dziś
przykazuie thobie y synom twoim/ z zupeł-
nego serca twego y z wssystkiew dusse two-
iey: wywiedzie cie zaś Pan Bog twoy z iet-
stwa twego/ y zlitunie sie nad toba/ y zbies-
rze cie a zgromadzi zaś ze wssystkich naro-
dów/ do ktorych cie pierwey był rozmiotat
By cie był y za Niebo zarzucił/ y zamtad
cie wyniesie y wyciągnie Pan Bog twoy/
a wsiawssy w prowadzi cie do ziemie ktora
byli posiadli oycowie twoi/ y bedziesz ia zaś
miał: a dawssyć błogosławienstwo/ uczyni
tho/ ze w wietssym poczęcie y liczbie be-

dziesz/ niżli byli oycowie twoi.

Obrzeje Pan Bog twoy serce twoie/ y
serce plemienia twego/ zebyś miłował Pá-
ná Boga twego/ z zupełnego serca two-
ego/ y ze wssystkiew dusse twoiey/ aby był żyw: A
the wssystkie przekletstwa/ obroci na nie-
przyiaciele twoie/ y na the kthorzy ciebie
nienawidza a przesładuią. A thy nawró-
ć się/ y słuchac będziesz głosu Pána Bo-
ga twego/ y czynić a pełnić the wssystkie
rozkazania kthore ia przykazuie tobie dzis-
sia/ y rozmnoży cie Pan Bog twoy a po-
ściesi we wssystkich sprawach rak two-
ich/ y w potomkach żywotha twego/ y w
plodzie bydła twego/ y buyności a w ho-
ności ziemie twoiey/ y w dostatku wssyst-
kich rzeczy.

Abowiem nawrócił sie zaś kthobie Pan/
aby z ciebie radość a kochanie miał we w-
ssystkim dobru twoim/ thak iakosie kochat
w oycach twoich: ale tak/ iesli będziesz stu-
chat głosu Pána Boga twego/ a strzeż
rozkazania y obrzedów swiętych iego/ kto-
re sa opisane w tym zakonie: a ieslibys sie
też nawrócił ku Pánu Bogu twemu/ z u-
pełnym sercem twoim/ y ze wssystkiew du-
sse twoiey.

Przykazanie to ktore ia tobie dziś przy-
kazuie/ nie iesłh nad thoba/ ani daleko od
ciebie/ ani w niebie położone zebyś miał
mówić/ ktoś z nas może do nieba wstąpić/
aby ie do nas zniósł/ abyśmy słuchali y skut-
kiem go pełnili: Nie położonoć go theż za
Morzem/ abyś wymówki niemiął/ a mo-
wił/ ktoś sie może znas za Morze wieść/ a
przynieść do nas: zebyśmy słuchali y czy-
nili co przykazano iest: Ale bierzcie blisko-
ciebie iest tho rozkazanie/ w vsłach twych
y w sercu twoim/ abyś ie pełnił.

Obacz tho dziś/ zem przed oblicznością
twa przelożył żywot y dobre: y zaś na prze-
ciw temu śmierć y zle: zebyś miłował Pá-
ná Boga twego/ a chodził drogami iego/ y
strzeż rozkazania obrzedów swiętych/ y
Sadowych praw iego: a był żyw y rostrze-
wił sie/ a zeby błogosławił w ziemi do kto-
rey wchodził aby ia posiadał a opánował.

Co iesliby wsthapito a spaciżyto sie serce
twoie/ tak zebyś niechciał słuchac/ a oble-
dlivośćia zwiedziony dał byś chwałę bo-
gom innym/ a służył im: Oppowiadam ci
tho dziś ze zginieś/ a niedługi czas ze um-
rzesz w ziemi do ktorey teraz przeprawiaż
sie przez Jordan abyś nia władał. Biorę
sobie dziś na świadectwo Niebo y Ziemi/
zem przelożył wam dziś żywot y dobre/ bło-
gosławienstwo y przekletstwo. A przetho
wyzwol a obierz sobie raczy żywot/ aby y
thy żył y potomkowie twoi: a miłował Pá-
ná Boga twego/ y bądź powolny a posłusny

głosa

Deute: 10.

Ierem: 32.

Roma: 10.

Deute: 11.
Ierem: 21.

Deute: 4.
2. 31.

Deuteronomium rzecone.

głosu iego / a iego sie dzierz: Abowiem on sam iesth żywotem twoim / y przedłużenie dni żywota twego / abyś mieszkał w ziemi ktorą przysiągł dać oycom twoim Abrahomowi / Izzaakowi / y Jakobowi.

Cap. 31.

Mojżesz na swe miejsce postanawia Jozue / kregi drugiego zakonu kaze pisać / y w Arce Bożej chować.

Ezedy siedł Mojżesz / y mówił te wssystkie słowa ku wssiem ludziom Izraelskim / tak mowiąc: Jestem dziś we stu a dwudziestu lath / a już niemoge daley iść y wnieść / a zwłasczja ponieważ że mi też Pan powie dział: Nie przejdzieś tego Jordanu. Przetoż Pan Bog twoy poydzie przed toba / y sam wygładzi the wssystkie narody przed toba / y posiedzieś ie: A ten też Jozue poydzie przed toba / tak iako mówił Pan. Y uczyni im tak Pan / iako uczynił Seonowi / y Og krolom Amoreyskim / y ziemi ich / a wygładzi ie.

A przeto gdy już y the wam da w moc / tak im rownie uczynicie iakom wam przykazat. Poczynaycie sobie a czyncie meko / a krzepcie y posilaycie sie: nieboycie sie / ani sie lekaycie obecności a poźrzenia ich: Boć Pan Bog twoy sam iest wodzem twoim / a nie zaniechacie ani odstapi.

Przyzwat tedy ksobie Mojżesz Jozue y rzekł do niego przed wssystkim ludem Izraelskim. Potrzep sie a badz mekły y mocny abowiem w prowadzisz then lud do ziemi ktora Pan Bog przysiągł dać oycom ich / y ty ia bedziesz losem dzielit. A Pan ktorzy iest wodzem wassym sam bedzie swami: nie opuści cie ani odstapi: nieboycie ani sie lekay.

Napisat tedy Mojżesz then tho zakon / y dat gi kaptanom synom Lewi / ktorzy na śali Arche przymierza Pańskiego / y wssystkim Starssym Izraelskim. I przykazał im / mowiąc: W siedmi lat / gdy bedzie rok odpuszczenia a Mitosciwe lato / w swieto Ruczek / gdy sie wssystcy z Izraela zeyda / aby sie okazali przed oblicznością Pana Boga twego / na miejscu ktoreby sobie obrat Pan: bedziesz czytat słowa zakonu tego / przed wssystkim ludem Izraelskim / tak żeby wssystcy slysseli / gdy sie wssysthek lud na iedno miejsce zbierze / tak Nleżczyż zna iako niewiasta / tak dzieci iako cudzoziemcy ktorzy w miesciach twoich mieszkają: aby sie uczyli słuchać / a bali sie Pana Boga waszego / a strzegli y skutkiem pelenili wssystkie rozkazania Zakonu tego. A synowie ich ktorzy teraz nierozumieją / a

by theż mogli slyseć / a bali sie Pana Boga swego / wssystkich dni ktorych przebywają na ziemi / do ktorey idziecie / abyście przebywssy Jordan / ia posiedli a opanowali.

Mówił potym Pan do Mojżesza: Otho już niedaleko dzień śmierci twojej / a thak przyzow Jozue / shtoycieś w Przybytku świadectwa / że mu dam poruczeństwo a rozkazanie. Szli tedy Mojżesz y Jozue / y staneli w Przybytku świadectwa: I wkazat sie tam Pan w słupie obłocznym / ktorzy stanał w weściu do Przybytku. I rzekł Pan do Mojżesza: Otho thy już vśnież z Oycy twoiemi / a then lud powstawssy / z cudzotoży sie z bogi inemi / w ziemi do ktorey idzie aby w niej mieszkał: tam mie odstapi a opuści / a zniżczy y zlamie to przymierze / ktorem ia snim postanowił. I rozgniewa sie zapalczywość moja przeciwko niemu w tam ten dzień: y porzuce a opuścze go też / y skryje twarz swa przed nim / y bedzie ku poźarciu: przypadnie nań a naya da go te wssystkie złe rzeczy y kazni: thak że theż rzecze na on czas / Zaprawde nie iesth Pan Bog semna / ponieważ że nie nalezli a nadesli the złe rzeczy. A ia na then czas zchowam a skryje oblicze swoje / prze the wssystkie złe rzeczy ktore pobroś: że iesth nasładowat bogow inych.

Przetoż teraz napiżcie sobie te piosnke / y naucecie theż synow Izraelskich / aby na pamięć umieli / a wstami spiewali / a żeby mi była ta piosnka na świadectwo między syny Izraelskimi. Abowiem go w wiode do ziemi ktoram przysiągł oycom iego / mlekiem y miodem opływająca. A gdy sie nasedza / nasyca / y / z thya: odwroca sie do Bogow inych / y beda im służyć: y beda mi wrotaczac / z skaża a zlamia przymierze moje. Ale gdy nań przyda wiele złych rzeczy y w dreczenia / odpowie mu ta to piosnka inia / sto świadectwa / ktore wam z pamięci y z wst nic niewibje / y potomkom twoim. Boć ia wiem myśli iego / co bedzie czynit dziś / pierwey niżlgo w wiode do ziemi ktoram mu slubował.

Napisat thedy Mojżesz piosn / y naucezył syny Izraelskie. Przykazał theż Pan Bog Jozue synowi Nun / temi słowy: Vmoczni sie a badz duży: Abowiem thy w wiek dzieś syny Izraelskie do ziemi ktoram obiecat / a ia bede przy tobie. Gdy już tedy napisat Mojżesz słowa zakonu thego / w kregi / a gdy tego dokonat / przykazał Leewithom ktorzy nosili Arche przymierza Pańskiego / mowiąc: Weście the kregi / a potojcie ie przy boku Arche przymierza Pana Boga waszego / aby tam były ku świadectwu przeciwko thobie. Boć ia znam

Exod. 33.

1. Reg. 8.

Ierem: 21

Deute: 32.

Deute: 8.
Prou: 30.

Iosue. 1.
E 23.
3. Reg: 2.
Deute: 10.

Piate kriegi Moizeffowe

4. Re: 17.
Macha: 3.

vsilność a wponość twoie / y krzycze bārzo twārda. Jępcze potim za żywota mego swami chadzał / zawždyście sie vsilnie a wponie stawali przeciwko Panu: coż iako daleko wiecey będziecie gdy umre?

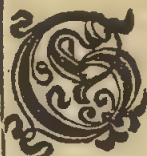
Deute: 4.
30.

Jeżwiecie ku mnie wssytkie stārse ludu Izraelskiego wedlug pokolenia wāssych / tudzież y doktory / y bede przy nich gdy beda slysec mowic te słowa / y oswadze na nie Niebem y ziemia. Bo ia wiem / że wy po mey śmierci będziecie złośliwie czynić / a rychto wstapicie z drogi ktoram wam okazał: y przyda na was zle rzeczy ostatnich czasow / kiedy zle uczynicie przed oblicznością Pańską / że byście go na to przymusili a przypędzili uczynkami rał wāssych. Mo wit tedy Moizeff gdy slyssat wssytek zbor Izraelski słowa pieśni tej / y wyprawił aż do końca.

Cap. 32.

Pieśń Moizeffowa o dobrodziejstwach Bojych / a niewdzięczności Żydow.

Esaie. 1.
Michae. 1.
Isaie. 55.

Luchaycie tego Niebiosā co bede mowil / sluchay theż sie mio słow vst moich.

Niech sie z bieży a zroście wā deszcz nauka moia / niechay spada iako Rosā powiesć moia / iako deszcz gwałtowny nieyssy na ziola / a iako kropie na zielona trawę: Bo bede wzywāt imienia Pańskiego: daycie wielmożność Panu naszemu.

Gene: 1.

Sprawy Boże sa doskonałe / a wssytkie drogi iego sa Sady: Pan Bog wierny (a nieomylny) y krom wsselkiey nieprawości / sprawnieśliwy y wprzeymy.

Zgrzeszyli przeciw niemu / a nie (sa) synowie iego w smrodziech / Narod zly a przewrotny.

Malach: 1.
Gene: 1.

Toż tho oddawał Panu / Ludu głupi a śalony: a zaż nie on iest oycem twoim / ktery ciebie opánował / wczymil / y stworzył:

Rospomniey sie na dawne czasy / rozmy slay soba wssytkie rodzaie: pytay oycatwe go tedyc tho obwieści / stārssych twoich a powiedzać.

Gene: 11.
Aflu: 17.

Gdy dzielit nawysssy Naroby: gdy ta czył syny Adamowe / zatóżył kopce a grānice ludzi / wedlug liczby synow Izraelskich.

Deute: 4.

Alle częśc Pańska lud iego: Jakob porozel dziedzictwa iego. Nalazł go w ziemi pustey / na miejscu okropnym a strāśliwym / y na pustyni bārzo głębokiey a wielkiej: wodził go wokoto / y nāuczyl: a strzegł go iako żrzenice oka swego.

Deute: 4.

Jako orzeł gdy wylubza a wzywa swe dziatki ku lataniu / a lataiac nad niemi / rozmodzi a rozciaga strzydła swoje: y w

ziat go y nosil na rāmionach swoich.

Sam Pan byl wodzem iego: a nie byl smim Bog obcy.

Postanowil go nad wysokā ziemia / aby iadł vżytki ziemie / aby wysysat miód z opoły / y olej z stāty natuārtsey. Māślo z bydā / y mleko z owiec / z loiem Bārāntow / y Bārānow / synow Bazān / y kozły z psenicznā mātā / a żeby theż pil krew z gronā nāyczystssa.

Psal: 80.

Roztuczył sie moy mity / y iat wierzgāć: Roztuczył sie / vchyl / y stat sie rozbitym / opuścił Boga stworzyciela swego / y odstāt a odstapil od Boga zbawiciela swego.

Deute: 6.

Pobudzili go w Bogach inych / y w brzytkościach ku gniewu go przywiedli. Offiā rowali Czārtom a nie Bogu / bogom ktorych nieznali: Tłomotni a swieżo przyszli / ktorych nie chwalili za Boga oycowic ich.

Psal: 105.

Obstapiles Boga kroy ciebie stworzył / y zapamiętates Pānā stworzyciela twego.

Vzrzał tho Pan / y zruszył sie gniewem / że go na to przywiedli synowie y cołki iego.

Trzēł: Skryje oblicze moje od nich / a beda pātrzał na ich koniec: abowiem Narod ten przewrotny iest / y niewierni synowie.

Omić mie pobudzili w tim co nie byl Bogiem / y rozdrażnili w mārnościach swoich: A ia ie też pobudze w tym ktery nie iest (moyim) ludem / y rozdrażnie ich theż Narodem bārzo głupim.

Roma: 10.

Ierem: 15.

Ogień sie zaiat w zapāłczywości moiey / y będzie gorzał aż do niskości piekła: y wypali ziemię z iey wroda / y grunthy gor wypali.

Stocze a zgromādze na nie wssytko zle / a strzāły moje wssytkie wystrzelam wnie.

Wyzychāia głodem / y possrza ie ptacy kłwānim bārzo gorzkim: przepuscze na nie żeby zwierzec / ktoie roziađsy sie beda ie tārgać po ziemi / tudzież y czołgāiaca sie gādzina.

Ierem: 5.

Iohel. 1.

Zinad ie będzie burzył miecz / a w domu strach / thāt miodziēncā iako pānne / thāt dziecie v pierśi iako ciotowiek stārego.

Trzētem: Gdzież sa: uczynie że wstanie pāmiatka ich między ludzmi.

Allem to teraz obłóżył prze gniew nieprzyiacielski: by sie lepał nie w znieśli a nie nādeli nieprzyiaciele ich / mowiac: Uczynitā to wssytko moc reki nāssey a nie Pan Bog.

Lud tho iest bez porady y bez opātrznosci: Day Boże by zmedrzeli / a rozum wzięli / y opātrzyli rzeczy ostateczne. Jāko przed thym ieden wganiat tysiac / a dwa ścigāli dzieśiec tysiecy: Jāż nie dla tego / iże ie Bog ich zaprzedał / a Pan zāmknat ich: Boć Pan Bog wāż nie thāt iako inibogowie ich / y nieprzyiaciele nāssey sa Sedziowie.

Exodi. 14.

2. Reg: 5.

Deuteronomium rzezone.

Z winnice Sodomczykow/ winnicá ich á z przedmiescia Gomorreyskiego iágodá ich/ iágodá zotci/ y groná co gorzceysse. Wino ich iáko zotc smocza/ á iad gádziny náiádomithsey ktore^o v zdróviti nie moze.

A zaf the rzeczy nie sa stozone v mnie/ á nie zápieczetowane wstárbiech moich:

Moia iest pomsta/ y ia odpáce im czá su swego/ ze sie potknie noga ich: Bliśkoć iest dzień zachracenia/ á pospieszta sie przysc rychto czasy.

Sadzie Bedzie Pan lud swoy/ á smilnie sie nád slugami swemi: Vrzy ze zwatloná iest reká/ á zamknieni ze pomarli/ á ci kto rzy zostali skazeni.

Trzeci: Gdziez sa Bogowie ich/ w kto rych swe huffanie pokládali: z ktorych offiar iadali tusthoscí/ y pñali wino offiary napoynych: Niech sie russa á powsthaná ze wam pomoga/ y zásechya á obronia w potrzebach wásshych.

Ogladayciez thedy zeciem ia sam/ á nie iest inny Bog chiba mnienia zabije á zamoz duie/ y ia zywoth dam: ia obraze á vbije/ y ia zá zdróviti/ á nie iest taki ktoby mogt z rekt moiey wyrwac. Podniosc ku niebu reke moie/ y rzekne: Zywie ia ná wieki.

Jesli záostze miecz swoy iáko lystkawice/ á weznieli przed sie Sad reká moia: pomá seze sie nád nieprzyiacielmi memi/ y od dam tym ktorzy nie nienawidzieli.

Serzaly moie kwia ich vpoie/ á miecz moy pochlanie mieso/ z posoki pobitych/ y z iectwa/ obnazoney nieprzyiacielow gto wy.

Chwalcie Narodowie lud iego/ bo sie macic Bedzie kwie slug swoich: á vcyni pomsthe nád nieprzyiacieloty ich/ á Bedzie mitoscíw nád zienta ludu swego.

Przyssedi tedy Moizes/ y mowit te wssy stkie stowa tey to piesni w vssy ludu/ sam y Jozue syn Nun. I wykonat the wssy stkie powiesci/ mowiac do wssy stkie ludu I sraelstkiego/ y rzekt potym do nich: Przyto sctie fercá wáffe/ ku wssy stkim stowam mo im/ kthore ia dzis wam mowie/ abyście ie roskazali synom wásshym strzedz y czynic/ y pełnic tho wssy stko co napisano iest w krie gách zakonu tego: Boć wam tego darem nie nie przykazano/ ale aby kazdy wnich byl żyw: ktore czyniac abyście dlugo byli ży wi w ziemi/ do ktorey przebywssy Jordán/ idziecie abyście ia posiedli á opánowali.

I mowit Pan do Moizesa thegoz dnia temi stowy: Wnidz ná te gore Abarym/ to iesth/ ná gore Przescia/ y ná gore Nebo/ kthora iest w ziemi Moabskiej przeciwko Jerycho: ogladayze ziemié Chánáney ska kthora ia dam synom I sraelstkim posiesc/ tam ze inz ná gorze vmrzey. Ná kthora w

stapiwssy/ Bedziez przytozon do ludu swe go/ tak iáko tez vmári bráth twoy Aaron ná gorze Hor/ y przytozon iest do ludu swe go: A tho dla thego zescie wystapili á z grzessyli przeciwko mnie między syny I sraelstimi/ przy wodach Sporu/ w Ká des ná puszczu Sin: á zescie nie niepos wicili między syny I sraelstimi. Naprze ctwó thedy/ ogladaf ziemié ale niewni dziez do niey/ kthora ia dam synom I sraelstkim.

Cap. 33.

Moizes przed smiercia ostatnie dnie blagoslawien swa kazdemu z osobna pokoleniu I sraelstkim.

Bo iest blagoslawienstwo kto rem blagoslawit Moizes cito wiek Bozy/ synom I sraelstkim przed smiercia swoia. Rzekl:

Przyssedi Pan z góry Synay/ á z Se yr wessedi nam: Ukazat sie z góry Sárán y smim swietych tysiacmi. W prawicy iego ognisty zakon. Vmitowat ludy/ Wssy sthey swietci sa w reku iego: á ci ktorzy przystepu ia do nog iego/ wezma nieco náuki iego. Zakon nam przykazat Moizes/ dziedzic two mniostwa Iakobowego. Bedzie Krol v naprostssiego á náuprzemnieyszego/ ze brawssy kraszeta ludu/ z pokolenim I sraelstkim.

Bedze żyw Ruben/ á nieumieray/ á sadz(zawzdy) w máłym pocęcie.

To iest blagoslawienstwo Judy/ Vstysz Pánie glosu Judy/ á przywiedz go do lu du swego: Rece iego beda sie bic zań/ y Be dzie iego pomocnikiem przeciwko nieprzy iacielom iego.

I do Lewi thakiez rzekt: doskonatosc twoia/ y náuka thwoia Niezowi thwemu swietemu/ kthoregos doznat á doświad czyt w pokusseni/ y osadziles v wod Spo ru. Kthory rzekt oycu swemu y máthce swoiey/ Nieznam was/ y bráctey swoiey/ niewiem o was: y synow swoich iáko by nie znali. Ci przysrzegali powiesci y roskaza nia twoie/ y vniowe twa zachowywali/ sa dy twoie o Iakobie/ y zakon twoy o I srae lu: Beda klasc wonne rzeczy czasu rozgnie wania twego/ y offiare zupetna ná oita rzu twoim. Blagoslawze Pánie mócy ie go/ á sprawy rak iego przymi. Pobiy grz biety nieprzyiacielow iego/ á ktorzygo nie nawidza/ niechay nigdy niepowstana.

Rzekl y Beniaminowi/ Nawietssy mifo snit Pána/ Bede wnim mieskat zwielkim duffaním: nieinaczezy iáko w tożnicy przez caty dzień mieskat Bedzie/ á między iego rá miony Bedzie odpoczynam.

Num: 20.

Num: 25.

Exodi. 3.

Exodi. 19.

Titim. 3.

Sapien: 3.

Luce. 10.

Exodi. 4.

Malach: 2.

Num: 20.

Math: 19.

Luce. 14.

Kriegi

Iosue. 16.
17.

Exodi. 3.

4. Reg. 10.

Mathe. 4.

Ierem. 23.

Jozeffowi też rzekł: Ziemia iego z błogostawieństwa Pańskiego / z iáblek niebieskich / z Rossy niebieskiej / y przepáscei która pod nim iest. Z iáblek / owocow stonice / y miesiacá / z wierzchu sřharych gor / z iáblek pagorkow wiecznych / y ze zboża ziemi / y z obfitosćci iey. Błogostawienie onego křhorysie wřazat we křzu / niechay przydzie na głowe Jozeffowe / y na wierzch głowy Łázaráńskiego między bráćia iego. Pięknośc iego iáko by pierworodne go Byka / Kogi iego iáko by Kogi Jedno roscowe: tymi bedzie przewywał Pogány aż do gránic ziemi. Te sa mnořtwa Łeffraim / a te sa tysiacie Mánássa.

J Zabulonowi rzekł: Weselcie Zabulon w wyściu twoim / a Isáchar w namiotach twoich. Ludy w zowa na gorę tam beda ofsiarować offiary sprawiedliwosćci. Ktorzy rozlewanie Morzá beda sáć iáko by mleko / y skáry skryte w piaskách.

J Gadowi też rzekł: Błogostawiony Gad w sřerokosćci / odpocynat iáko Lew / wziat rámie y wierzch głowy. J ogladat państwo swoje / ze w częsci swey był doktor rem postanowiony: Ktory był z křiażety ludu / y czynil sprawiedliwosćci Pańskie / a sad swoy z ludem Isráelskim.

Danowi też rzekł: Dan młody Lwieć / popłynie Łoynie z Bázán.

J Nephthalimowi rzekł: Nephthalim obfitosćci bedzie vřywat / y bedzie peten błogostawieństwa Pańskiego : Morze y potuzbnie posiedzie.

Ku Aserowi też rzekł: Błogostawiony w smiech Aser / niechay sie podoba bráćiey swoiey / niech omocy w oleiu noge swoje / Zelázo á Miedz bot iego. Jákowe dni młodosćci twoiey / táka y stárosć twoia.

Nie iest Bog iny / iáko Bog naprostłe go á nay vprzeymniesřego: wsiádac niebieski pomocnikiem twoim. Z wielmořnosćci iego obłoki sie przebiegáia / Miesťkás nie iego wzgore / y pod rámiony wieczne mi: wyrzuci z obliczności twey nieprzyiacielá / á rzecze: Skrusz sie. Bedzie miesťkat Lud Isráelski z duffánim á sam. Oko Jakobowe na ziemi ey zboża / y winá / y niebio sá zmiersťna sie rosa. Błogostawionysy

Israelu. Ktoř podobny iesth tobie Ludu / Ktory zbáwion bywał w Pánie: Tarcz pomocy twoiey / y miecz chwaty á cći twoiey: záprzasie ciebie nieprzyiaciele twoi / á ty ich byie podepceř.

Cap. 34.

Mozesť ná gore wřapil / iámie obłecáa ogladat / umárl / lud go pláče: á ná miejsce iego Jozue wřapil.

M Stápl thedy Moizesť z polá Moábkiego ná gore Nebo / ná wierzch Sásga przeciwko Jerycho: y wřazat mu Pan wřsřyřtke ziemi Gáláad až do Dan / y wřsřyřtke ziemi Nephthalim / y ziemi Łeffraim y Mánássa / y wřsřyřtke ziemi Iudá až do morzá ostátecznieysřego / y sřronę od południá / y sřerokosć polá Jerycho miá sťá Palm až do Segor. J rzekł Pan do niego: Thoc iest tá ziemiá o ktoram przysięgi Abráhamowi / Isáakowi / y Jakobowi / mowiac: Plemieniu twemu ia dam. Wsřdziates ia oczymá thwemi / ále nie wnisz dzieř do niey.

Umárl tedy tam Moizesť slugá Pański w ziemi Moábkiej / gdy Pan rořkazat: y pochowałgo w padole ziemi Moábkiej przeciwko Łogor: y niedowiedziat sie cřto wiel do tych miář / gđzie by był grob iego. Miat Moizesť sřho y dwádziestá lat křie / dy umárl: á wřdam bylo áni oko sie záemiřto / áni zab sie poruřřyl. Jptákáligo synowie Isráelscy ná polach Moábkich / przez trzydzieści dni: y wypelnity sie dni optáká wánia zátořnego Moizeřfowego.

Jozue lepat syn Łun nápełnion iest duchá madořsćci / bo Moizesť wiořyl náń rece swoje. J byli mu posłusřni synowie Isráelscy / y vcřynili tak iáko przyřkazat Pan Moizeřfowi. A nie powřřhat áni był wicey Prorok między Isráelem iáko był Moizesť / Ktores goby thák Pan znal twarza w twarz we wřsřřřřich dziwach y cudach / křhore czynil przeřen / w ziemi Łgyptskiej Sáráonowi / y wřsřřřřiem slugam iego / y wřsřřřřiey ziemi ie / y wřřeláká reke mocná / y bázo wielkie dziwy / Ktores czynil Moizesť przed wřsřřřřiem ludem Isráelskim.

Num: 27.
2. Mach: 2.

Num: 20.

Num: 20

Num: 27

Deute: 18

Koniec wřsřřřřich křiag Moizeřfowych.

Księgi Jozue: po Żydowsku Jozua.

Argumentum na Księgi Jozue.

Jezus syn Nawe / figure Pana naszego nie tylko w sprawach ale też y w imieniu na sobie nośsac / idzie przez Jordan / Nieprzyjacielskie krolestwa wywraca / dzieli ziemie ludu Żydowskiemu: a przez wszystkie miasta / miasteczka / Gory / rzeki / strumienie / y granice / Kościoła y niebieskiego Jeruzalem Duchowne krolestwa opoświeca.

Cap. 1.

Pan Bog dodał myśli Jozue: a on ludy rozkazał się na droge gotować a lud mu posłuszeństwo słubił.

Słabo sie tedy iewsz po śmierci Mojszefowej stugi Pańskiej / że mowił Pan do Jozue syna Nun / służebnika którego Mojszefowi / y rzekł thak do niego:

Mojszef stuga moy umarł: a przeto wstań a przepraw się przez ten Jordan / ty a wszyscy lud stoba / do ziemie ktorą ja dam synom Izraelskim. Każdemiesce po ktorym beda stapać stopy wasze dam wam / iakom powiedział Mojszefowi. Od puszczey y Libanu / aż do rzeki wielkiej Eufraten: Wszystkie ziemia Etheyska aż do wielkiego morza na zachod stonca / bedzie granicą waszą. Zaden sie niebedzie mogł wam przeciwić przez wszystkie dni żywota twego: Jakom był z Mojszešem / tak y stoba bede: nieopuszczę ani cie odstąpię. Posilay się a badz dużym: Albowiem ty bedziesz dzielił łosem the

ziemie ludu temu / ktoram oycóm ich przyśiągł dać im. A przeto posilay się y badz bardzo mocny: abyś strzegł y skutkiem pełnił wszystkie zakon / ktorę rozkazał Mojszef stuga moy: Nie wstepuy od niego / ani na prawa ani na lewa strone / abyś wyrozumiał wszystkie rzeczy ktore czynisz.

Księgi zakonu tego niechay nie odchodzisz od ust twoich / ale bedziesz w nich rozmyślał w dzień y w noc / abyś strzegł y czynił te wszystkie rzeczy ktore są w nich opisane: Thedy thak szczęśliwa weźmiesz droge twoje / y wyrozumiesz ją. Otoć przykładuję: Posilay się a badz dużym. Niebo się ani sie lekay: albowiem jest stoba Pan Bog twój / we wszystkim tu czemu się kolwiek obrócisz.

Rozkazał thedy Jozue królowi ludu Izraelskiego / mowiac: Idziecie posrzedkiem obozu / a przykazuycie ludu mowiac: Nie gothuycie sobie spiżę a pokarmow / albowiem trzeciego dnia poydziecie przez Jordan / a wnidziecie do ziemie ktorą wam Pan Bog waz da abyście nią wladali a posiedli ją. Potoleniu też Ruben y Gad / y potomcy potoleniu Manasseowego / rzekł: Pamiętajcie na one słowa ktore wam rozkazał Mojszef stuga Pański / mowiac: Pan Bog waz dał wam już odpoczynienie / y te wszystkie ziemie. A thak żony wasze / y synowie waszy / y dobytek waz / zostana w tej ziemi ktora wam dał Mojszef sthe strone Jordanu: ale wy idziecie zbrojni przed bracia wasze / wszystkie mocney reki / y zastawiajcie się za nie / dokad nie da Pan odpoczynienie braciey waszey / iako już wam dał / y dokad nie odbierze oney ziemie / ktora Pan Bog waz ma im dać: po tym tedy sie nawrociecie do ziemie dzierzawy waszey / y bedziecie w niej mieszkac / ktora wam dał Mojszef służebnik Pański / the strone Jordanu / na wschod stonca.

Thedy oni odpowiedzieli ku Jozuetak mowiac: Coś nam rozkazał tho wszystko

Deute: 31.

Deute: 12.

Deute: 17.

Num: 32.

Josue: 4.

Exodi: 33.

Deute: 11.

Josue: 3.

Deute: 31.

Hebre: 13.

Kriegi

Deute: 5.
I. Mach: 2.
Ierem: 42.

uczynimy: y gdzie naskolwiek poslesz/ poy-
dziemy. Jakożmy we wssystkich rzeczach
byli poslussni Moizeffowi/ tak y ciebie stu-
chac bedziemy: tylko niechay bedzie Pan
Bog stoba iako byl z Moizeffem. Achoby
kolwiek odmawial roslazaniu twemu/ a
nieusluchal wsselkley powiesci twey ktora
bys co roslazowal/ niech umrze. Tylko ty
posilay sie/ a meżnie sobie poczynay.

Cap. 2.

Poslano spiegi do miasta Jerycho/ ktorzych Ra-
ab nieucziwa biata glowa/ przechowal wstawssy
od nich obietnice litosci.

Hebre: 16.
Iacobi: 2.

N Oslat thedy Jozue syn Nun/ z
Sethym dwu mezu spiegiarzow
potajemnie/ y rzekl im: Idziecie/
a obaczcie ziemie y miasto Je-
rycho. Oni sedssy/ przyszli do domu iedney
nieucziwy niewiasty ktora zwano Raab/
y odpoczyneli sobie v niy. Doniosla sie thā
wiesc Krola Jerychowego/ y powiedzia-
no mu/ ze oto przyszli tu Aljowie noca z
synow Israelskich/ aby wyspiegowali zie-
mie. Poslat tedy Krol Jerycha do Raab/
mowiac: Dowiedz te meze ktorzy przyszli
do ciebie/ a wesli w dom twoy: Bo chto sa
spiegowie/ a przyszli przegledac wssystke
ziemie. Tedy ona niewiasta potawssy soba
meze skryta ie/ y rzekla: Wprawdziec wy-
znamam ze do mnie wesli/ alem ia nie-
wiedziata skad byli/ a gdy zamykano Bro-
ne wieczor/ tedy na ten czas sli precz/ a
niewiem kedy sie obroci: puscie sie tylko
po nich co rychley/ mam zato ze ie poima-
cie. A ona byla kazata meżom wsthepic na
wysy strych domu swego/ y zakryta ie lnem
ktory tam lezal. A ci lepak ktorych bylo po-
slano/ puscieli sie po nich droga ktora wie-
dzietu brodu Jordanowemu/ a iako storo
oni wyiachali/ natychmiast Brane zam-
kniono.

Deute: 28.
Iosue: 5.
Exodi: 14.
Iosue: 9.

Ci lepak ktorych bylo skryto/ iesseze byli
niezasteli/ a oto niewiasta przysla do nich
mowiac: Wiem ze wam Pan dat the zies-
mie: Abowiem przypadt na nas strach wasz
yz prawie pomdleli wssystcy obywatele tey
ziemie. Styszelizmy ze Pan wysussyt wo-
dy morza czerwonego/ gdyście wy przez
nie sli wychodzic z Egiptu: tudziez co-
cie thes uczynili dwiema Krolom Amor-
reyskiem/ ktorzy byli z one strone Jordanu
Seonowi y Og/ coście ie pobili. Tho sty-
fac poletalizmy sie y prawie w nas zem-
blato serce nasze/ y niezostata w nas dusza
na przyacie wasze: Abowiem Pan Bog
wasz/ onci iest Bog na Ciebie wzgorz/ y
na ziemi naszo.

Num: 21.

Przetoz theraz przysiescie mi przez

Pana/ yz thak iakom ia lithosciwie swa-
mi sie obchodzila y uczynila wam/ thak y
wy tez uczynicie z domem oycā mego: a day
cie mi tego isty znak: yz zostawicie zywo a
zachowacie Oycā mego y Matke/ Bracia
y siostry moie/ y the wssystkie rzeczy kthore
ich sa/ a ze wyzwolicie nas od smierci.

Deute: 10.
Iudi: 1.

Oni iey na to odpowiedzieli: Garta na-
se beda za was na smierc: ale iesli nas nie-
wydaz. A gdy nam Pan ba wmoct the sie-
nie/ stawiem sie a uczyniem przeciwo to-
bie Mitosierdzie y prawde. Spuscila ie
thedy po powrozie z okna: abowiem dom
iey byl przy murze miestim. I rzekla im:
Wstapcie na gory/ by sie swami niestraili
ci ktorzy was gonia/ iadac na zad: a tam
sie kriycie przez trzy dni/ az sie zas wroca/
toz potym pusciecie sie swa droga.

Iosue: 6.

I. Reg: 19.
Actum: 9.

Oni tez rzekli do niy: Bedziem wolni
od tey przysiegi kthoras nas zawiazata/ a
poprzysiegtā/ iesli zebymy wiec na on czas gdy
wnidziemy do tey ziemie/ niebyto tego zna-
ku/ zebys wywiesila ten snur z iedwabiu
czerwonego z okna/ ktorymes tez nas spu-
scila: a niezgromadzila do siebie oycā twe-
go y matki/ takiez y bracia y wssystke ro-
dzine twoie. Abowiem ktho sie ze drzwi
domu twego wychyli a wynidzie/ krew ie-
go bedzie na glowe iego/ sam sobie winten
bedzie/ a my niebedziem w thym winni.
A z tych wssetkich ktorzy stoba w domu be-
da/ krew kazdego zleie sie na glowe nasze/
iesliby sie ich kto dotknal. Ale bedziesli nas
chciata wydac/ a starzecza wyiachac mie-
dzy ludzie/ bedziem wolni a niewinni tey
przysiegi kthoras nas poprzysiegtā. Ona
im na tho odpowiedziata: Niech sie stanie
tak iakoscie mowili. A wypusciliwssy ie aby
sli/ zawiesila snur iedwabny czerwony
z okna.

Oni idac przyszli na Gory/ y miestkali
tam przez trzy dni/ azby sie wrocieli oni k-
to ich gonili: Abowiem szukaiac po wssy-
stkich drogach/ nie nalezli ich. A gdy sie
zas oni do miasta wrocieli/ tedy tespiego-
wie wysli z gor/ y przeprawiwssy sie przez
Jordan/ przyszli do Jozue syna Nun/ y po-
wiedzieli mu wssystko co sie im przydalo/
mowiac: Dat inz Pan wssystke te ziemie w
rece nasze/ a od strachu poupadali wssystcy
obywatele iey.

Iudicu: 7.

Cap. 3.

Moca a diwem osobliwym od Boga Jordan wysle-
chl/ y iak lud Israelski przeszedl do ziemie obiecany.

J Ozue tedy wstawssy wnoocy ru-
syt sie obozem: a wyciagnawssy
z Sethym/ przyszli ku Jordano-
wi/ on sam y wssystcy synowie Is-
raelscy

Jozue.

raelscy / y mieszkali tam trzy dni. Które gdy przemineli / si wożni środkiem obozu wo-
lając y mówiąc: Gdy wzyście Arche przy-
mierza Páná Boga wássego / y káptany
rodu Lewitkiego a oni is niośa / tedy sie
też wy ruszcie / idźcieś za nimi: niechże be-
dzie między wami y Archa Boża płac a roz-
dział na dwa tysiąca tołciow: abyście zda-
leká mogli báciyc a wiedzieć ktorabyście
droga mieli iść: boście przed thym nigdy
nia niechodzili: A wáruycie przystąpić bli-
sko Archy.

J rzekł Jozue do ludu: Poswiacaycie
sie: Bo iutro Pán weźmi między wá-
mi dziwne rzeczy. A do káptanow lepak:
Weźmiecie Arche przymierza / idźcieś przed
ludem. Oni czyniac dosyć roztazaniu / wzie-
li / y sli przed nimi. Potchym rzekł Pan do
Jozue: Dzis cie poczne wynosić a podwo-
sac przed wssystkiem ludem Isráelskim: a
by znali / yż iakom byt z Moizessem / takem
iest y sthoba. Thy tylko przykaz káptanom
ktorzy niośa Arche przymierza / a rzecz im:
Gdy inż troche wnidziecie w Jordan / stoy
cież w nim.

Tedy rzekł Jozue do synow Isráelskich:
Przystapcie sam a sluchaycie słowa Páná
Boga wássego: J zaś rzekł: Po tym pozna-
cie yż Pan Bog żywy iest w posrzedku was
y rozmiacie przed oblicznością wászą Chá-
naneussá / y Echeussá / Eweussá y Gereze-
ussá / Gergezeussá / też y Jebuzeussá / y A-
moreussá. Ocho Archá przymierza / Páná
wssystkíey ziemi / poydzie przed wami
przez Jordan. Przeto wystawcie a nágo-
tuycie dwanaście meżow ze dwanaście po-
kolenia Isráelskiego / po iednemu skázde-
go pokolenia. A gdy káptani ktorzy niośa
Arche Páná Boga wssystkíey ziemi / stá-
nanogami w Jordanie / wody ktoré ná
dole sa splyna y zgina a niebedzie ich / a kto-
re z wierzechu spadáa a cieta / w iedney ku-
pie sie zásádzá a zástawia.

Wyszedł tedy wssystek lud z namiotow
swoich / biorac sie iść za Jordan: a káptani

ktorzy niesli Arche Przymierza / sli przed
nim. A gdy káptani wesli do Jordanu / a
w kráiu wody omoczyli swe nogi (A
Jordan ná then czas we żniwá rowno z
brzegi plynął) stánel y wody które żwier-
chu plynely ná iednym miejscu / y wznosily
sie wzgore iakoby gorá / thák że mogly być
widziane o podal z Míastá onego które zo-
wa Edom / aż do miejsca Sárthán: A owe
zás wody które z dolu byty / zciety a sply-
nely do Morzá pustego (które teraz zowa
Umárte) tak że co do sieżedu zniknely a zgi-
nely: A lud przystepowat ku Jordanowi: a
káptani ktorzy niesli Arche przymierza
Pánstkiego / stali ná suchej ziemi / w posr-
zedku Jordana przepásány: a lud wssysthek
sedł posrzedkiem tożyská Jordanowego
po sussey.

Cap. 4.

Wyniesiono dwanaście kámienn ze środka Jor-
dana ná pamiatke potomnym ciásom / a druga dwa-
naście we środku tożyská Jordanowego posthá-
wiono.

A Gdy inż przeszli Jordan / rzekł
Pan do Jozue: Obierz dwana-
ście meżow po iednemu z każde-
go pokolenia / przykaz że im a-
by wzięli z posrzedku Tożyská Jordano-
wego / gdzie staly nogi káptánstkie / dwana-
ście co twarzhssych kámienn / które polo-
zy cie ná tym miejscu / gdzie rozbíecie namio-
ty tey nocy. Przyzwał tedy Jozue dwana-
ście meżow / wybránych ze dwunastie po-
kolenia synow Isráelskich skázde po iedne-
mu y rzekł do nich: Idźcie przed Archá Pá-
ná Boga wássego do posrzedku Jordana /
wyniescież stamtad każdy swoy kámienn ná
ramionach wászych / podług liczby po-
kole-
nia synow Isráelskich / aby byty ná znak
mády wami. A gdy was beda pythac po-
tem synowie wászy / mówiac: Coż sie przez
cho kámiennie rozumie: Powiecie im / zgi-
nely wody Jordanowe / przed Archá przy-
mierza Pánstkiego / gdy stá przezeń: a prze-
to potożono to kámiennie / ná pamiatke sy-
nom Isráelskim ná wieki.

Uczyli thák synowie Isráelscy iakó im
roztazat Jozue / wyniesli z posrzedku to-
żyská Jordanowego dwanaście kámienn /
iakó im byt Pan roztazat / według liczby
synow Isráelskich / aż ná miejsce gdzie byli
rozbili namioty / y tam że ie potożyli. Ta-
kież też inych dwanaście kámienn potożył
Jozue we środku tożyská Jordanowego /
gdzie sthali káptani / ktorzy niesli Arche
przymierza Pánstkiego / y sa tam ná tym mie-
scu aż podziśdziń. A káptani ktorzy niesli
Arche / stali w posrzedku Jordana / aż by

Iosue. 4.

Psal: 113.

Psal: 65.

Deute: 27.

3. Reg: 18.

sie wssyst

Kriegi

Dente: 27.

Nume: 32.
Iofue. 1.

Iofue. 3.

Iofue. 3.

Exodi. 14.

Exodi. 12.

Exodi. 14.

Iofue. 2.

nie wssystkie rzeczy staty ktore byl Pan poruczył Jozue/ mowić do ludu Izraelskiego/ a Moiześ mu był powiedział: Lud lepak pospieszył sie y przeszedł Jordan.

A gdy już przeszli wssysthcy/ stał y Archá Pańska/ a kaptani też sli przed ludem. Synowie też Ruben y Gad/ y potowicá pokolenia Manasse/ sli przed bracia swoia z syny Izraelskimi Zbroyno/ tak iako im był przykazat Moiześ: J czterdzieści tysięcy meżow walecznikow swemi zastępami y zuffy sli rownymi polami miastá Jerycho. W ten dzień w wielbit Pan Jozue przed wssystkim Izraelem/ tak iż sie go bali/ iako przedtym Moiześa po ki ieszcze był żyw. Trzekt do niego: Rozkaz kaptanom ktorzy noszą Arche przymierza Pańskiego/ żeby wysli z Jordana. Tedy im rozkazat mowiac: Wynidźcie z Jordana/ A gdy wystapili niosąc Arche przymierza Pańskiego/ a pocżeli już wstepować na sucha ziemię/ wrocili sie zaś wody do Łożyśka swego/ y płynęły iako przedtym zwykły. A Lud wyszedł z Jordana/ dziesiatego dnia krieżycá pierwszego/ y potożyli sie obozem w Gálgalis od wschodu stonca miastá Jerycho.

Dwánasćie też kámieni/ ktore byli wzięli z Łożyśka Jordanowe/ potożył Jozue w Gálgalis/ y rzekt do synow Izraelskich: Gdy by potym synowie wáśsy pytali oycow swoich/ mowiac: Coż sie rozumie przez to kámienie? Nauczycie ie y powiećie/ Lud Izraelski ssedł suchym Łożyśkiem przez ten Jordan/ abowiem Pan Bog náš wysuszył wody tego przed oblicznością naszą/ a jesmy przeszli/ iako był pierwey uczynił w Morzu Czerwonym/ ktore też wysuszył dotąd desmy nieprzesli/ a wznali wssystkie Naroby ziemskie/ reke Pańska być namocznieyszą/ a żebyście też y wy balisze Pana Boga wáśsego na wsselki czas.

Cap. 5.

Polekali sie Chananeyscy ktowie/ obrzeżali sie Izraelscy ktowie/ Phaze przesć obchodzą wssistá Maná/ Angiot Pański sie wkazat Jozue.

Io gdy wstysli wssysthcy krolowie Ammorreyscy/ ktorzy mieszkali za Jordanem ku zachodu stonca/ tudzież y wssystcy krolowie Chananeyscy/ ktorzy byli posiedli mieysca blisko wielkiego Morza: że Pan Bog wysuszył wodę w Jordanie/ przed syny Izraelskimi dotąd nieprzesli/ zemlato w nich serce ich/ a prawie w nich dusse nie niezostato/ boiacychsie przysćia synow Izraelskich.

Tegoż czasu rzekt Pan do Jozue: Naucz się sobie nożow kámiennych/ a obrzeż po wthore syny Izraelskie/ Uczynił Jozue co był Pan rozkazat/ y obrzeżat syny Izraelskie na pagorku Obrzeżek. A tego obrzeżania wtorego/ tá jest przyczyna: Wssistek lud ktory wyszedł z Egiptu pogłowa męskiego/ wssystcy ci ktorzy sie mogli potykac/ pomarli na puszczy/ obchodząc one wielkie drogi/ ktorzy wssystcy byli obrzeżani. A lud lepak ktory sie rodził na puszczy/ przez czterdzieści lath gdy chodzili po ssyrokiey puszczy/ nie był obrzeżany: aż wyginęli ci ktorzy nie słuchali głosu Pańskiego/ y ktorym był przed tym przysięgi/ że im miał wkazac ziemię opływającą mlekiem y miodem. Tych synowie wstapili na miescá oycow swoich/ y obrzeżani są przez Jozue: bo iako sie byli narodzili/ tak trwali abyli nieobrzeżani/ ani ich był żaden na drodze nieobrzeżat.

A gdy sie już byli wssystcy obrzeżali/ mieszkali na tymże miescu/ dotąd sie nierygosiłi. Trzekt Pan do Jozue: Dzisiaj zdiat zelżywość Egiptu z was: J nazwano jest ono miejsce Gálgala/ aż do dzisieyszego dnia.

Mieszkali tedy synowie Izraelscy w Gálgale/ y sprawowali Saze czternasthego dnia pierwszego krieżycá ku wieczorowi na palach Jerychowych: y iedli z wżetkow ziemi dnia wtorego/ przasne chleby/ y prajmo tego roczne. J przeszkala bywał Maná/ gdy sie ieli iedli wżetkow z ziemi/ ani pożywali wieccy onego pokarmu synowie Izraelscy/ ale iedli tego lata wżetki ziemi Chananeyskiej.

A gdy już był Jozue na polu miastá Jerycho/ pódniósł ocy swoje/ y wżrat meżá stojacego przeciwko sobie/ a on trzyma miecz goty/ y ssedł kieniu rzekt do niego: Władca czyli nieprzyiacielski: On mu odpowiadziat: Władca/ Ale iesthem Kriazćciem woyska Pańskiego/ a teraz przychodze. Wpadł Jozue twarzą na ziemię/ a czyniac częśc á chwate/ rzekt: Co mowi árostażnie Pan moy słudze swemu: Rzekt do niego: Trzuc bochy twoye z nog twoich: Abo wiem miejsce na ktorym stoj/ swiete iesth. Uczynił wneth Jozue iako mu było rozkazano.

Cap. 6.

O dobyciu y kámienu Miastá Jerycho/ o schowaniu Kámb niewiasty/ y przekleństwo miastá tego.

A Jerycho na ten czas zamienione y oprawne było/ dla strachu synow Izraelskich/ ani żaden śmiał wnieśc do niego ábo wy-

Exodi. 4.

Nume: 14.

Exodi. 12.
Leuiti. 23.

Exodi. 16.

Dante: 10.

Exodi. 3.
Asum. 7.

Iofue. 24.

Jozue

niac. I rzekł Pan do Jozue: Otróma dat w rece twe Jerycho/ y z krolew iego/ y ze wssystkimi meżmi mocnymi. A przeto o beydzie miastho wssystcy walczy miżo wie raz na dzień/ a tak uczynicie przez sześć dni. Potym siódmego dnia/ kaptani wezmą siedm trab ktorych używają w Jubileus/ y poydą przed Archa przymierza: Jozue beydziecie miasto siedm kroc/ a kaptani będą trąbić w traby. A gdy zabrzmi trąbienie dłużej a drobniejsze/ y w wssach wssych brzmień będzie/ zatrzymanie wssystek ludu w wielkim glosem/ tedy mury miejskie z gruntu się wssystkie wywroca/ y wnidzie ieden każdy tym miejscem przeciwko kthoremu shtat.

Wezwat tedy Jozue syn Nun kaptanów/ y rzekł do nich: Weźmiecie Arche przymierza: a siedm inych kaptanów niechay wezmą siedm trab Mitościwe^o lata/ niech że idą przed Archa przymierza Pańskiego. Do ludu także rzekł: Jdzie/ obydzcieś miasto/ idąc zbroyni przed Archa Pańska. Gdi Jozue słow dokonał/ a siedm kaptanów zatrąbiło na siedmi trabach przed Archa przymierza Pańskiego/ a wssystko wojsko zbroyno sło przed Archa/ pospolitych ludzi gmin sedit za Archa/ a trąbienie się po wssich miejscach rozlegato. A przykazał był Jozue ludu/ mówiac: Niebedziecie wotac/ ani się dacie slysec/ ani żadnego słowa wypuszcicie z wstch wssych/ aś przysdzie ten dzień/ ktorego wam rzekę/ wotaycie a krzyczcie. Ttedy obchodzili z Archa Pańska miastho raz na dzień/ a wrociwssy się snia do obozu/ tam stali. Gdy tedy Jozue w nocy wstął/ wsieli kaptani Arche Pańska/ a siedm inych wsieli siedm trab/ ktorych używano na Mitościwym lecie/ y sli przed Archa Pańska trąbiac: a lud zbroyny sedit przed nimi/ lud zaś pospolity sedit za Archa/ trąbiac w traby. Obszedssy tak koto miastá wtorego dnia raz/ wrocili się do obozu: Tak czynili przez sześć dni.

A siódmego dnia/ wstawssy o switaniu

obešli miastho/ iako było im naznaczone/ siedm kroc. A gdy za siódmym razem kaptani trąbili w traby/ rzekł Jozue do wssystkiego ludu Izraelskiego: Krzyczcie a wotaycie: abowiem dat wam Pan tho miastho: Niech że tho miasto będzie przeklecie Panu/ y wssystkie rzeczy kthore w nim są: Samá tylko Raab biata głowa swowolna niech będzie żywa ze wssystkimi ktorzy snia w domu są: Abowiem zadržatá posly ktorezmy byli poslati. A wy strzeżcie się/ abyście niczego z tych rzeczy niedotykali/ ktore wam są zakazane/ byście lepać nie byli winni przestępstwa/ y wssysthek oboz Izraelski byby w pomście tego grzechu/ y tudzież we frásunku. Ale cokolwiek będzie złota/ srebra/ naczyńia Miedzianego/ y zelaza/ Panu Bogu tho niechay będzie poświęcono/ a słożono w skarbich iego.

Gdy tedy wssystek lud krzyczał/ a w traby trąbił/ a gdy głos y ono brzmienie doszło do wssu wssystkiego mnostwa/ nacych miast mury wssystkie obalily się/ y wssedł każdy (do miastá) tym miejscem przeciwko kthoremu stat: Wsieli tedy miastó/ y pobiwssy wssysthko co iedno w nim było/ od meża do niewiasty/ od dziecięcia aż do starego. Woty też/ Owce/ Osly/ wssystkie miedzem pobili.

A onym dwiema meżmi/ ktorych było posłano na spiegi/ rzekł Jozue: Wnidziecie do domu tam tey nieucierwey niewiasty/ wywiedziecie ją y wssystko co iedno iey jest/ thát iakosćie iey przysiegli. Wssedssy tham miodziency/ wywiedli Raab/ y rodzice iey/ bracia też/ y wssystek domowy grat/ y rodzine iey/ y kazali im mieszkac za obozem Izraelskim. A miastó y wssystkie rzeczy ktore w nim byty/ zapalili/ chyba złota/ srebra/ miedzi/ y zelaza/ ktore do skarbu Pańskiego oddali. Raab lepać niewiesćie/ y domowi oycá iey/ y wssystkiemu co miastá/ kazat Jozue aby żyli: y mieszkali miedzy ludem Izraelskim aż po dzis dzień: przeto że była z chowata posly kthore był poslat wy spiegowac Jerycho.

Tá onże czas wydat Jozue klatwe/ tak mówiac: Przeklety to maż przed Panem/ ktorzyby wzbudził a zbudował miastó Jerycho. Niech zaktada grunty tego miastá pirworodnym synem swoim/ a w ostatnim synie swym shtawi brany iego. I był Pan Bog z Jozue/ a imie iego zawotane było po wssystkiej ziemi.

Cap. 7.

Shtala się porażka ludu Izraelskiego v miastá Jaz/ dla kradzieży rzeczy przekletych/ Sposob iako się o stoduju dowiedzieli/ y karanie iego.

Josue. 2.

Josue. 7.

Hebre: 11.

Deute: 20:

Hebre: 11.
Iacobi. 2.

3. Reg: 16.

Ale

Deute: 7.
Iosue: 6.
2. Mac: 12.

Ale synowie Izraelscy przestę-
pili przykazanie/ y zachwycili a
sposobili sobie nieco z onych rze-
czy przeklethych. Bo Achán syn
Chármí/ syná Zabdy/ ktory był synem Za-
rowym z pokolenia Juda/ wziat był nieco
z tych przeklethych rzeczy: I rozgniewat
sie Pan na syny Izraelskie.

A gdy posyłał Jozue z Jerycho meze
przeciwko Hay/ Ethore jest wedle Betha-
wen/ na wschod stonca od miasteczka Be-
thel/ rzekł im: Jozcie wyspiegujcież zie-
mie. Oni pełniac rozkazanie wyspiegowá-
li Hay. I wrociwszy sie rzekli do niego:
Niechay sie nietrudzi a niewchodzi wssy-
stek lud/ ale tylko dwa albo trzy tysiące me-
żow niechay ciągną/ tedy zburza a wygła-
dza tho miasto: Bo co sie ma wssystek lud
pracować a trudzić przeciw trossie nie-
przyiacielow?

Iosue: 8.

Szto tedy trzy tysiące walecznych me-
żow. Ciz wnet podawssy tyt vciekali/ y po-
rażeni a pobici sa od meżow miasta Hay: y
padlo ich tam trzydzieści y sześć meżow po-
tym sie ieszcze ponich pusćili nieprzyiaciele
od Broni aż do Sabarym/ y pobili ie vcie-
kające dolistymi miejscami. I vlekto sie ser-
ce ludu wssystkiego/ y rozpłyneto a rozpuci-
to sie iako woda: A Jozue rostargawssy na
sobie odzienie swe/ padł na twarz swa na
ziemi przed Archa Pániska/ aż do sameo wie-
czora/ tak sam iako y wssystcy stárssy ludu
Izraelskiego: y sypali proch na głowy swoje.

Deute: 9.

Thedy rzekł Jozue: Ach Pánie Boże/
czemużes raczył przewiesć then lud przez
Jordan/ abys nas wydat w rece Amorey-
skie y wygładził nas? O bychmy byli mie-
skali z one strone Jordanu iakozmy byli
pocżeli. Mów Pánie Boże/ co rzekł: wi-
dzac áno lud Izraelski nieprzyiacielom
swym tyt podać a vcieka: Vssysa to Chá-
nánecyzkowie/ vssysa wssystcy obywatela
tey ziemi/ tedy sie spotecznie wssystcy ze-
brawssy/ obtocza a ogarna nas/ y wygła-
dza imie násse z ziemi: Coż sie thym stanie
imieniu twemu wielkiemu?

Leuit: 26.

Nume: 31.

1. Reg: 16.

Deute: 13.

Thedy rzekł Pan do Jozue: Wstań/ co-
leżysz na twarzy swej na ziemi: Zgrzeszyłci
iesťh lud Izraelski/ y vstąpił od przymierza
mego/ y wzielić tych przeklethych rzeczy/ y
vkradssy skámali/ y skryli miedzi sprzethy
swemi. Aniż będzie mogł stać lud Izraelski
przed nieprzyiacielmi swoimi/ ale będzie
(zawždy) przed nimi vciekał: Bo sie splu-
gawit przeklethymi rzeczami: niebode daley
swámi/ aż skruszyć tego ktory tego grze-
chu winien iesťh. Wstań/ poświęć lud/ a
rzechmur: Postwacaycie sie na intro: Abo
wiem cho Pan Bog Izraelski mówi: Lu-
d Izraelski iesť miedzy toba przeklectwo:

Nie mozesz sie pierwey stawić nieprzyiacie-
lowi twemu/ do kad niezginie ten ktory sie
ta zlosćia splugawit. A przystapicie porá-
nu wssystcy według pokolenia wássych/ a
ná Ethore kolwiek pokolenie los padnie/
przystapi po rodzinách (a fámiliách) swo-
ich/ a rodziny (przysthapia) według do-
mow/ a dom po iednym mezu. A bádż kto
rykolwiek że by w tym gyzechu był náleżon
spalon będzie ze wssysthka swa máietnos-
ćia: Bo vstąpił a natomit umowy Pániskiej/
y uczynit niecnotliwa rzecz w ludu Izra-
elskim.

Wstawssy tedy Jozue ráno/ przyzywał
k sobie lud Izraelski po pokoleniu: I nále-
żieno w tym pokolenie Juda. Ethore gdy
stawáto po fámiliách swych/ náleżiono w
thym fámiliá Zare. The thespó domiech
offiáruiac nálażł (Jozue dom) Zabdy:
Ethorego dom ná każdego meżczyzne
ieszcze dzielać/ nálażł winnego Achán sy-
ná Chármíowego/ syná Zabdy/ ktory Zab-
dy był synem Zare z pokolenia Juda.

1. Reg: 20.

Tedy rzekł Jozue do Achán: Synu moy-
mity/ day chwatać Pánu Bogu Izraelskie-
mu/ a wyznay/ powiedz że mi coś tho v-
czynit/ nie tak przedemna. Odpowiedział
Achán Jozue/ y rzekł do niego: Záprawda
iáciem zgrzeszył Pánu Bogu Izraelskie-
mu/ thak a takem uczynit. Vrzatem mie-
dzy inemi tupy ptaszcz Kármázynowy prze-
wyborny/ y dwieście syłłow srebra/ y prá-
widło złote iako pięćdziesiąt syłłow: a przy-
tożywssy żadze/ wziatem/ y skrytem w zie-
mi/ w poszrodku Namiotu moiego/ sre-
brom takież ziemia przysut.

1. Reg: 14.

Ioann: 9.

Postat thedy Jozue służebniki do Nla-
miotu iego/ ktorzy ssedssy kwápliwie tam/
náleżli wssysthkie rzeczy schowane ná ie-
dnym miejscu/ takież y srebro. A zabrawssy
te rzeczy z Namiotu przyniesli ie do Jozu-
e/ y do wssystkich synow Izraelskich/ y po-
rzucili przed Pánem. Wziawssy tedy Jo-
zue Achán syná Zare/ y srebro y ptaszcz/ y
złote práwidło/ syny też y corki iego/ woty

os ty/

Jozue

2. Reg. 18.

Deute: 8.

Josue. 6.

Deute: 20.

Josue. 8.

Judic: 20.

1. Reg. 15.

Josue. 7.

Deute: 20.

osły/ y owce/ y łamioth/ y wssystek sprz-
eth domowoy/ a wssytek lud Izraelski smim)
wiedli ie do padolu Alchor. Tam rzeki Jo-
zue: Jes nas zafasowat/ niech cie dzisiey
tego dnia Pan Bog wypchnie (z żywych)
I w kamionowatgo wssytek lud Izraelski:
a co iedno iego byto/ wssystko spalono. I
namiotali nań wielka kupa kamienia/ k-
to ra trwa aż do dzisieyszego dnia. Thedy sie
odwrócił gniew Pański od nich. A nazwa-
no imie miesca onego/ Padol Alchor/ aż
podzis dzien.

Cap. 8.

Dobylł miasta Hay/ Arola obieśli/ szbudowali ot-
tarz kamienny/ Deuteronom Kiegi na kamieniu rze-
za/ a ludu błogosławienstwo dano.

Rzekł tedy Pan do Jozue: Nie-
boysie / ani sie lekay: Weźmi
soba wssystko mnostwo meżow
woiennych/ a wstawssy ciagni
ku miasteczku Hay: Othom ci dał w rękę
twoje krola iego/ y lud/ y miasto/ y ziemie.
I uczyniż tak miastu Hay y krolowi iego/
iakoś uczyniż Jerycho y krolowi iego: A
kup y wssystko bydto/ rozbierecie a rosta-
gacie między sie/ uczyniż zasadzenie a zato-
ge za miastem.

Wstat thedy Jozue y wssystko woysko
woiennych meżow smim/ aby ciagneli ku
miastu Hay: a wybrau wssy (Jozue) trzy-
dziesci tysiecy meżow mocnych/ poslat ie
noca roskazawssy im tymi stowy: Zasadz-
cie sie na zatodze za miasthem/ a nieo-
chodziecie daleko/ y badziecie wssystcy gotowi:
a ia lepak y tho inie mnostwo kthore przy-
nimie iest/ wstapiemy przeciwko miasthu
(z druga strone). A gdy sie rzuca z miast-
na nas/ iakozmy przed tym uczynili/ wcie-
czemy przed nimi y podamy im thyt: azby
pusciwssy sie za nami opodal od miastha
odbiegli: Bo beda rozumiec ze byzmy thak
iako y pierwey/ wciekali. A tak gdy my be-
dziemy wciekac/ a oni sie za nami wdadza/
thedy wy wystoczycie z zatog/ y spustho-
sycie miasto: a da ie Pan Bog was w rece
wasze. A gdy iuz wezmiecie miasto/ zapal-
ciez ie/ y uczynicie thak wssystko iakom ro-
skazat. Poslat ie tedy/ y przyšli az na mies-
ce zatog / y zasadzili sie między Bethel
y Hay / od zachodu stonca miast-
Hay. A Jozue oney nocy zostat w posrzedku lu-
du/ y wstawssy na switanu/ zliczyt y z sy-
kowat thowarzysse/ y sedt z Starssemi na
czole woyska/ maiac koto siebie moc boio-
wnikow. A gdy iuz przyšli y wysadzili sie
na przeciwko miastu/ sthaneli na putnocy
od miast-
thak ze między nimi a między

miastem byl wat. A piec tysiecy meżow byl
obrat y zasadzil na zrodzie/ między Be-
thel y Hay/ od zachodu stonca tegoż mia-
sta: A ostatet woyska ku putnocy spieca mia-
to/ thak ze konieczni onego mnostwa/ do-
siegaty na zachod stonca miastha. Szede
tedy Jozue oney nocy/ y stanat w posrzed-
ku watu.

Co gdy wzrzat Krot Hay/ pokwapit
sie rano/ y wyszedt ze wssystkim woyskiem
swoim mieyskim / y obrocił czoto a spi-
ce ku puszczy/ niewiedzac ze w thyle zas-
dzono zatogi: A Jozue y wssysthet lud
Izraelski/ wsthanili pola/ rzekomo z soba
trwozac/ y wciekaiac droga pustyni. A
oni krzyczac spolecznie/ y ieden drugiemu
ruszac a napominaiac/ gonili ie. A gdy o-
desli od miast-
tak ze ani ieden w miescie
Hay y Bethel nie zostat/ zeby niemiat go-
nie ludu Izraelskiego/ (tak iako wybiegli
zostawiwssy miast-
otworem).

Thedy rzeki Pan do Jozue: Podnies
Tarcz swa kthora trzymaz w rece twoiey
ku miastu Hay/ bo ie (iuz) dam. A gdy
podniosl Jozue Tarcz swa / przeciwko
miastu Hay/ oni kthorzy siedzieli na zato-
gach/ natychmiast wyskoc yli/ a biezac do
miast-
wzeli/ y zapalili ie. A meżowie o-
nego miast-
kthorzy sie pusili po Jozue/
ogladnawssy sie y wzrzawssy dym miast-
a
on sie wznosi az do Wieba/ niemogli daley
ani tam ani sam wciekac: a zwlaczaj ze ci
kthorzy na ogolach wciekali/ a mieli sie ku
puszczy/ przeciwko im obrociwssy sie mo-
eno sie zastawili.

Widzac Jozue y wssysthet lud Izraelski
ze iuz poimane miasto/ a ze dym sie z mia-
sta wynosi wzgore/ obrociwssy sie zas/ pora-
zyt a pobit meze miastha Hay. Abowiemci
oni kthorzy dostawssy miast-
zapalili ie/ wy-
biezarwssy z miast-
ku swoim/ ieli bic nie-
przyiaciele między soba. A gdy thak z obu
stron nieprzyiaciele mordowani byli/ thak
ze ieden z oney wielkosci ludu niemogi wsc-
poimali thez żywo y krola miastha Hay/ y
przyniesli go do Jozue. A tak pobiwssy w-
ssystkie kthorzy sie bili pusili po Izraelu bio-
racym sie a wciekaiacym ku puszczy/ y gdy
na tem ze miescu od miecza wssystcy popa-
dali: wrocit sie lud Izraelski do miastha/ y
wybili wssystkie kthorzy byli w miescie. A by-
lo tych kthorzy onego dnia legli tak meżow
iako niewiast/ dwanaście tysiecy ludzi/ w
szech obywatelow miast-
Hay.

A Jozue nie spuscił reki swey kthora byl
wzgore podnosł trzymaiac Tarcz/ az by-
li pobici oni wssystcy kthorzy mieskali w mie-
ście Hay. A bydto y inie plony miastha one-
go/ rozebrali między sie synowie Izraelscy
iako byl Pan roskazat Jozue. Kthorzy

Nunie: 31.

Deute: 20.

Josue. 8.

12.

(Jozue)

Kriegi

Deute: 21.
Iosue: 10.

Deute: 27.
Exodi: 20.

Deute: 27.
II.

Iosue: 10.
II.

2. Reg: 21.

(Jozue) wyprawił miasto / y uczynił imie gro-
made (a pustki) wiekiste: a krola ich obie-
sit na subienicy / do wieczora y do zascia-
stonca. Przykazal też Jozue / y zieli cia-
to iego z krzyża / y porzucili tam tedy w cho-
dza do miast / namiotawssy na wielka
gromade kamienia / ktora trwa az do dzia-
sieyssego dnia.

Na then czas zbudował Jozue oltarz
Pánu Bogu Izraelskiemu na gorze He-
bal / iako byt rozkazat Moizesz sluzebnik
pánski synom Izraelskim / a napisano jest
w kriegach zakonu Moizesowego / Oltarz
z kamienia nieciosanego / na którym
żelazo niepostato: y offiarował nim zupa-
pelne offiary Pánu / tudzież theż y offiary
Spokoyne. I napisal na kamieniu Deute-
ronomium / (to jest wtory zakon) Moizes-
ow / ktory on byt roztozyl a rozkazal synom
Izraelskim.

A wssystek lud / y wssystcy Stárszy / y kria-
żetá / y Sedziowie / stali z obu stron Arche
przed oblicznoscia káptanow ktorzy niesli
Arche przymierza Pánskiego / iako cudzo-
ziemiec tak domorodak. Potowica ich przy-
gorze Gáryzim / a potowica wedle gory
Hebal / iako byt przykazat Moizesz sluga
Pánski. A naprzod dal bógostawienstwo
ludu Izraelskiemu / potym czytal wssystkie
stowa bógostawienstwa y przeklestwa /
y wssystko co byto napisano w kriegach za-
konu. Niebyto stych rzeczy ktore Moizesz
rozkazal nie czego by nierussyl (Jozue). A
le wssystkie powtarzal przed wssystkiem
mnostwem Izraelskim / Ciwiaslam / dzie-
ciom / y cudzoziemcom / ktorzy miedzy ni-
mi mieskali.

Cap. 9.

Gabaonitowie uczyniwssy postac dalekiej drogi /
y wiadossy Jozue swa przysiega / zachowali jymoth
swoy / ale ie przedsie na poslugi synom Izraelskim
zawiazano.

Ale rzeczy wssyslawssy inni wssy-
scy krolowie za Jordanem / kto-
rzy mieskali po gorach y po po-
lach / przy morzu a na brzegu
Morza wielkiego / y ci też ktorzy mieskali
przy gorze Libanie / (krol) Zethayski / A-
morreyski / Chananeyski / Ferezeyski / Eney-
ski / y Jebuzeyski / z iechali a jebrali sie po-
spotu / zeby walke wiedli przeciw Jozue y
ludu Izraelskiemu / iedna mysla iedna
wola.

Ci lepak ktorzy mieskali w Gabaon /
styslac wssystkie rzeczy ktore poczynil Jo-
zue w Jerycho y Hay / wziawssy chytra ra-
de / nabrali sobie potarmow / wory sthane
na osty wktadssy / y slaski storzane winne

podarte y potathane / borhy tatiez barzo
stare / ktore ieszcze na wietssy znak starosci
potatali ie / oblekli sie w wiotche odzienie:
chleby też ktore nadroge niesli / thwardo
mieli / y zdrobione wksy: I sli do Jozue /
ktory na then czas mieskal z obozem / w
Galgale / y rzekli do niego / y przythym do
wssystkiego ludu Izraelskiego: Przyslismy
zdalekiej strony / chcac swami sobie pokoy
uczynic. Odpowiedzieli synowie Izraelscy
im tymi slowy: Byscie lepak niemieskali
w ziemi ktora nam ma byc dana / a losem
rozdzielona / tedybysmy swami przymierza
a pokoiu uczynic niemogli.

Tedy oni rzekli do Jozue / Jestesmy stu-
dzy twoi. Odpowiedzial im Jozue / Co-
scie wy jaciz / a skadescie przysli: Odpo-
wiedzieli mu / Barzo zdalekiej ziemie
przyslismy studzy twoi / w imie Pána Bo-
ga twoiego. Abowiem dopia nas też sta-
wa mocy iego / wssystkie rzeczy ktore uczy-
nil w Egypcie / y dwiema krolom Amor-
reyskim / ktorzy byli za Jordanem / Seono-
wi krolowi Hesebonskiemu / y Og krolowi
Basanskemu / ktorzy byli w Asaroth: A
dla tego tedy nam kazali Stárszy / y wssyst-
cy obywatelie ziemie nassey: Nábierzcie w
rece wasse potarmow na daleka barzo
droge / zabieście im a rzecście / Jestesmy
studzy waszy / uczynicie snami przymierze.
Oto chleby ktoreśmy wziali cieple / gdysmy
z domow naszych wysli chcac idz ku wam:
teraz zeschnely / y od wielkiej stharsosci sie
potrussily: w slaski thakiez storzane nowe
winasmy nalali / theraz sie juz popadaly y
podarty: odzienie y bory w ktorych chodzi-
my y ktore na nogach mamy / dla daleko-
sci wielkiej drogi / wytarty sie a prawie po-
kazy.

Przyieli tedy potarmy ich / a vstli Pán-
skich nie pytali. I uczynil sinimi Jozue po-
koy / a uczyniwssy przymierze / obiecal im
ze niemieli byc pobici: kriażetá takiez mno-
stwa Izraelskie przysiegli im. A we trzech
dni po tym uczynieniu przymierza / vstly-
sseti ze wsaiedztwie mieskali / a miedzy ni-
mi mieli byc. Tedy russyli sie obozem syno-
wie Izraelscy / y przyciagneli threćiego
dnia do ich miast / ktore miasta tak zowa
Gabaon / Káffira / Beroth / y Karyatya-
rym. I nie pobili ich / przeto ze im byli przy-
siegli kriażetá ludu Izraelskiego na imie
Pána Boga Izraelskiego.

Szemrato tedy wssystko pospolsthwo
przeciwko kriażetom Izraelskim. Ktorzy
odpowiedzieli im: Przysiegliśmy im przez
imie Pána Boga Izraelskiego / a przetho
niemożem sie ich tknac. Ale im to uczyni-
my / Niechay beda zachowani aby żyli / by
sie na nas gniewo Pánski niezrussyl / iesliby-

zmy przy

Deute: 20.

Iosue: 1.

3. Reg: 21.

Jozue

Deut. 29.

syny przysięgę zlamali: ale tak niechaj ży-
wi będą: aby na potrzeby wssystkiego mno-
stwa drwa rabali: y wode nosili.

Gdy oni tho mówili: przyzwat Jozue
Gabaonithy: y rzekł im: Czemuście nas
chcieli zdradliwie podeysć: jeszcze śmieli
tak mówić: Bårzo daleko mieszkamy od
was: gdyż prawie we szkodku nas iestescie
A przetoż będziecie mieć na sobie przeklet-
stwo: a niewstanie w narodzie waszym/ ra-
bąc drwa: y ten ktorzyby wode nosił do do-
mu Boga mego. Oni mu odpowiedzieli:
Thåt nas obwieśćono slugi twoie: żeby
obietzał Pan Bog twoy Moizeffowi stu-
dze swemu: iż wam miał dąć wssystkie zie-
mie: a miał wytrącić a wyniszczyć wssyst-
kie obywatelie iey. Poletalisiny sie tedy bår-
zo: y poradziłisiny dussam y gárdom ná-
ssym: przywiedziemi ná tho banim sie was
y wstapilisiny w the ráde: a teraz iestesciny
w ręku twoich: co sie tobie prawego y do-
brego zda: to uczyni śnami.

Uczynił tedy Jozue iakoby rzekł: y wy-
bawit a wyiat ie z ræk synow Isráelskich: że
niebyli pobić. Uczynił thedy decret a wy-
rok onego dnia: że oni mieli być ná poslu-
dze wssystkiego czelnieyszego ludu y Ota-
rza Páńskiego: rabiac drwa: y wode no-
sąc: aż do tego czasu: ná miejscu ktoroby
sobie Pan obrat.

Cap. 10.

O zwalzeniu piąci Krolow y zwycięstwie ich: o prze-
bluzeniu dnia za modlitwa Jozue: y o inszych miastach
dobyciu.

1. Mc. 9.

Thore rzeczy gdy wysłyszał Abdoni-
sedech Krol Jerozolimski: że inż
wziat Jozue miasto Hay: y zbur-
zył ie (Bo iako był uczynił mi-
astu Jerycho y Krolowi iego: thåt uczynił
Hay y Krolowi iego) aże też zbiegli a przy-
stali Gabaonitowie do ludu Isráelskiego:
y żeby byli przymierze z nimi uczynili: zlekł
sie bårzo. Abowiem Gabaon było miasto
niemate: a iedno z miast Krolowskich: y
wietssze niżli miasteczko Hay: y wssystcy w
nim byli rycerze bårzo mocni. Poslat tedy
Abonisedech Krol Jerozolimski do Ohám
Krola Zebrońskiego: y do Saram Krola Je-
rymotskiego: y do Japhia Krola Liáchis-
kiego: y do Dabir Krola Eglomskiego: mo-
wiąc: Przyedźcie do mnie y dodajcie mi
pomocy: że dobedziemy Gabaon: dla czego
sie wcieli do Jozue y do synow Isráel-
skich:

Ziechawssy a zebrawssy sie tedy: ciągne-
li pięć Krolow Ammoreyskich: Krol Ziero-
solimski: Krol Zebroński: Krol Jerymoth:

Krol Liáchiski: Krol Eglomski: zaraż z woj-
ski swemi y potożyli sie obozem a oblegli
Gabaon: dobywającgo. Oni niesieczanie
Gabaonscy będąc w obleżeniu wyprawili
do Jozue: ktorzy ná ten czas mieszkali w obo-
zie y Gálgali: y wskazali do niego mo-
wiąc. Wieściagay reki twoiey ob pomocy
slugom twoim: przyciągni co rychley: day
nam pomoc: a wyzwól nas: Boć sie prze-
ciwko nam z iechali wssystcy Krolowie A-
moreyscy: ktorzy przebywają po gorách.

Ruszył sie tedy Jozue od Gálgali: y w-
ssystko woysko walecznych meżow snim /
meżowie co mocniejszy. Rzekł Pan do
Jozue: Nieboysie ich: Boćiem ie dat w
rece twoie. Zaden ci sie snich zástháwić a
oprzeć niebędzie mogł. Przypadł thedy ná
nie Jozue nagle: ciągnąc z Gálgali całą
noc. A Pan ie strwożył boiánie z obliczno-
ści ludu Isráelskiego: y poraził ie a prawie
stát porażka wielka przy mieście Gaba-
on: y gonit ie (Jozue) droga która wie-
dzie do Bethoron: y pobit aż do Azechá: y
Macedá. A gdy wcieli przed syny Isrá-
elskimi: a spuszczałi sie do padolu Betho-
ron: spuscił nánie Pan z nieba wielkie ka-
mienienie aż do Azechá: y daleko ich wiecey po-
bit grad kamienny: niżli co ich mieczem po-
bili synowie Isráelscy.

Wten dzień gdy Pan dat w rece Amor-
teussá (Isráelowi) / mówił Jozue ku Pá-
nu przed oblicznością synow Isráelskich: y
rzekł tudzież przed nimi: Stoićcie niew-
znoś sie wiecey ku Gabaon: ani ty Kri-
eżyca ku padolowi Aiálon. Stánęto wnetch
stoićce y Miesiac: ażeby sie pomścił lud
(Boży) ná nieprzyjacioly swemi. Zaż te
nienapisano w Kriegách (Meżow) Sprá-
wiedliwych: Státo tedy stóńce wposród
ku Nieba: ani sie kwápiło zaisć: tak długo
iako przez ten dzień. Niebył przed tym:
ani potym będzie tak długi dzień: (iako)
gdy wysłuchal Pan głosu cztowieczego: a
gdy walczył za ludem Isráelskim.

Wrocil sie pothym Jozue ze wssystkimi
ludem Isráelskim: do obozu do Gálgali.
Abowiem pięć Krolow wcieli byli: y zcho-
wali sie a skryli w iáskini miásthá Macedá.
Powiedziano thedy Jozue: że było wyth-
leniono a náleżono pięć Krolow: a oni sie
pokryli w iáskiniach miásthá Macedá. (Co
wssyskawssy) rostkazat thowárzyssom temi
słowy: Przywalcie wielkimi kamieniami
dzure tey tam iáskiniy: a osadzcie meżmi
dowcipniami: ktorzy by tak zámienionych
strzegli: ale wy nieśtoycie: y owssiem goncie
nieprzyjacioly: a ten ostatet iákichkolwiek
wcieliacych: biycie: a niedopuszczajcie im
dopasć do miast swych: ktorich wám Pan
Bog dat w rece wasse. Poraziwssy thedy

Isa. 28.

Psalm. 46.

Kriegi

nieprzyjaciele wielka porażka / a prawie do ścisku mieliem wytrącić / ci ktorzy mogli vsć reki Izraelskie / w biegi do miast obronnych. I wrócić się wssystko wojsko ku Jozue do Mácada / gdzie na ten czas oboz leżał / zdrowo y w zupełney liczbie: a żaden nieśmiał przeciwko synom Izraelskim / ani pisać. Rozkazał Jozue tymi słowy / Odwalcie tho kamienie od dziury tej iastiniey / a wywiedźcie do mnie tych tam pieć Krolow / ktorzy się wniey kryli. Uczynili tak słuzebnicy / iako im było rozkazano: Wywiedli tedy do niego pieć Krolow z oney iastiniey / Krola Hierozolimskiego / Krola Hebronskiego / Krola Jerymotzkiego / Krola Lachistkiego / Krola Eglonskiego.

A gdy ie przywiedziono przed / przyzwał wssystkich meżow Izraelskich / y rzekł do Hermanow swego wojska ktorzy s nim byli: Jozcie / stąpcieś nogami na świe tych Krolow. Oni gdy odesli / y nastąpili nogami na gartę ich / zaśie rzekł do nich: Nie boycie się ani się lekaycie / bierzcie moc a bądzcie duży: Boć tak Pan Bog uczyni wssystkim nieprzyjacielom waszym / przeciwko ktorym walczyć bądziecie. Pokarali tedy Jozue y pobili / a dat ie obiesić na piąciśdach: y wisieli aż do wieczora. Gdy już stonice zachodziło / rozkazał towarzyszom / aby ie pozdeymowali z subienic. Oni zdławssy / wrucili ie do iastiniey w ktorej się kryli / y włożyli na dziure ie / kamienie wielkie / ktore trwają aż podziśdzien.

Tegoż dnia dostał Jozue miastą Mácada / y wybił wysięk mieczem / y Krola iego zabił / y wssystkie inssie obywatela miast tego: nie zaniechał w nim iacy co do bnieryssie ostątki. Uczynił tak Krolowi miast Mácada / iako był uczynił Krolowi Hierychowemu.

Puścił się potym ze wssystkim ludem Izraelskim z Mácada / do Lebna / y walczył przeciwko niemu / Kthore theż dat Pan w rece Izraelskie y z Krolem iego: y wysiękli miasto y wssystkie mieszcżany iego mieczem: nie zostawili w nim żadnych ostątkow. I uczynili też Krolowi Lebneyskiemu iako y Hierychowemu.

Z Lebna ciągnął do Lachis ze wssystkim Izraelem: a obtoczyssy ie wojskiem wokóło / dobywał go. Dat też y Lachis miasto Pan w rece synow Izraelskich / y dobył go wtorego dnia / y wybił mieczem wsselką duszę Kthora była w nim / iako uczynił y w Lebnie.

Na then czas przyciągnął był Zorám Krol z Gazer / na pomoc miastu Lachis / y thego poraził Jozue ze wssystkim ludem iego / co do ścisku.

Żasie z Lachis miastą puścił się do Eglon / a iednegoż dnia y obległ / y dobył go: y wybił wysięk mieczem / wssystkie dusze Kthore w nim były / wssystko na on Krtatth iako był uczynił w Lachis.

Ciągnął zaś ze wssystkim ludem Izraelskim z Eglon do Hebron / y walczył na przeciwko niemu: dobył / wysięk mieczem / tudzieś y Krola iego: wssystkie także miasteczka onego powiatu / y wssythomastkie dusze Kthore w nim nieśkali: Nie został w nim nic: iako uczynił w Eglon / tak theż y w Hebron: wssystko co w nim zastał a nalażł / kżac a trącac mieczem.

Stad się zaś obrócił do Dabir / dobył go y spustoszył: Krola też iego y wssystkie miasteczka w okóło / wysiękał: nie zostawił w nim nic żadnych ostątkow. Jako uczynił w Hebron y w Lebnie / y Krolom ich / tak uczynił miastu Dabir y Krolowi iego.

Poraził tedy Jozue wssystkie ziemie na gorách y od południa / y na równych polách y Asedoth z ich Krolami: Nie zostawił w niey nic a nic / ale co iedno tchnąć mogło każde zabił / iakomu był rozkazał Pan Bog Izraelski od Kadesbárne / aż do Gazy. Wssystkie ziemie Gessen aż do Gabaon / wssystkie Krole y Krolestwa ich za iedną wyprawa zdobywał y poburzył: Abowiem Pan Bog Izraelow walczył zań. I wrócił się iesłh ze wssystkim ludem Izraelskim na miejsce Obozu do Gálgála.

Cap. II.

Jozue poraził Jabin z wielk inych Krolow y lud / pemaie wssystko co mu iedno Pan Bog rozkazał.

Gdy vsslysat Jabin Krol Asor / posłał do Jobab Krola Madonskiego y do Krola Semeron / tudzieś y do Krola Asaff: posłał y do Krolow na pułnocy mieszkających na gorách / y na równiach Ceneroth ku południu / na polách theż równych y w powiastach Dor wedle morza: do Chananeussa / też od wschodu y od zachodu stonice / y do Amorreussa / do Heteussa / do Gerezeussa / y do Jebuzeussa na gorách: do Eweussa także Ktory mieszkali pod gora Hermon w ziemi Masfa. Ci wssystcy rusyli się y wyciągneli każdy z wojskiem swoim: lud bąrzo wielki a mnogi / nieinaczey iako piasek Kthory iest na brzegu morskim / Koni theż y wozow bez liczby a bez miary wiele. Ziąchali się ci wssystcy Krolowie na iedno miejsce / do wod Meron / żeby walczyli przeciwko ludu Izraelskiemu.

I rzekł

Iosue. 8.

Deute: 21.

Deute: 20.

Iosue. 6.

Deute: 20.

Deute: 20.

Exod: 23.

Deute: 20.

Exod: 23.

Iosue: 6.

Deute: 20.

Jozue

Iosue: 10.

Deute: 20.

Num: 31.

Exodi: 23.

Iosue: 7.

Deute: 20.

J rzekł Pan do Jozue: Nieboysie ich: Bo intro oteyże godzinie/ ia the wssystkie dam tu zranieniu przed oblicznością ludu Iśraelskiego: koniom ich poderzniesz żyły/ a wozy ogniem popaliz. Przyciągnat tedy Jozue y wssystko woysko iego snim prze- ciwko nim do wod. Meron nagle/ y vde- rzyl na nie/ y dat ie Pan w rece ludu Iśra- elskiego. Ci porażili one/ y gonili aż do Sya- donu wielkiego/ y do wod Māsereffor/ y na pola Māsfe/ ktore iest tu wschodu sto- nica iego. J tak ie porażit a pobit ze żadnego snich żywo nieostawit: J czynit thāt iako mu byt Pan przykazat/ koniom ich żyły po- derznat/ a wozy popalit.

Wrociwssy sie zaś prethko wziat mia- stho Alzer: a krola iego mieczem zabit. Bo staradawna między themi wssystkimi krolestw/ Alzor przedniessy a celniesse byto. J wybit wssystkie dusse kthore thām miešťaty: Nie zostawit w nim nic/ y ow- sem co do sčiedu wssystko spustossyt/ y mia- sto samo spalit. Miaszczka theż wssystkie w okot/ y krole ich poimat/ pobit/ zgladzit/ tak iako byt przykazat Moizeš stuga Pān- ski. Krom miast ktore staly na pagorkach y gorach/ spānych/ ine (wssystkie) spalit lud Iśraelski: iedno thylko Alzor co obron- niesse/ spalit ogniem. Al wssystek tup tych miast y bydło rozdzielili między sie synowie Iśraelscy/ wybiwssy ludzie wssystkie. Jako byt rozkazat Pan Moizešowi studze swe- mu/ tak też Moizeš poruczył Jozuemu/ a on wssystko skutkiem wypelnit: J stowā iednego nieopuscit/ ze wssystkiego rozka- zania/ ktore byt Pan rozkazat Moizešowi.

Dobyt thedy Jozue wssystkiej ziemie na gorach y tu potudniu: ziemie thakiez Ges- sen/ y rowne pola/ y krāne na zachod sto- nica/ y gore Iśraelska y pola iey: y częśc gory kthora idzie tu Seir aż do Bāalgad/ po rowniach Libāńskich pod gora Hermon: wssystkie krole ich poimat/ porażit/ y pozabi- at. Przez dlugi czas walczył Jozue prze- ciwko thym krolom. Nie byto tho miasto ktorebysie synom Iśraelskim dobrowolnie podāto/ chyba Eweussā kthory miešťat w Gābāom: bo wssystkich moea dostat. Abo- wiem tho bytā senteneya a skazanie Pān- skie/ że miaty stāmiec a z twārdziec sercā ich/ yżby walczyli przeciwo ludu Iśrae- lskiemu: a (od niego) byli porażeni y stu- mieni: a żeby niezāslużyli żadney litości a łaski/ aby tak zgineli: iako byt rozkazat Pan Moizešowi.

Onegoś cāsu przyciągnat też Jozue/ y zabit Enāchim z gor Hebron/ y Dabir/ y Anāb/ y z kādzey gory Judā/ y Iśraelā/ y miastā ich zburzył. Nie zostawit żadnego z rodziāu Enāchimowego/ w ziemi synow

Iśraelskich: chyba miast Gāzā/ y Geth/ y Azoto/ w tych tylko ich zostawit. Dobyt te- dy a dostat Jozue wssystkiej ziemie/ iako mowit Pan do Moizeša/ y dat ia w posses- sia a dzierzawe synom Iśraelskim/ wedlug- częsci y potolenia ich/ J odpoczynećā zie- miā od walk.

Cap. 12.

Wyliczā ieden a trzy dnieści Krolow stę y one stro- ne Jordani ktorych porażili Moizeš y Jozue.

J sa Krolowie ktore porażili sy- nowie Iśraelscy/ y posiedli zie- mie ich/ z one strone Jordana na wschod stonica/ od strumie- niā Arnon/ aż do gory Hermon/ y wssyst- ke sthrony od wschodu stonica/ kthora- sie chyli tu pusthyniey. Seon krol Amō- reyski/ kthory miešťat w Ešebon/ pāno- wat od Aroer/ kthore leży nad brzegiem strumienia Arnon a potowice w Padole/ y potowice Gālāād/ aż do rzeki Jebok/ kto- ra iest grānica synow Ammon: a od pusty- niey aż do morzā Ceneroth tu w schodu stonica/ aż do Morzā pustego/ kthore mo- rze iesth nastoiſse/ tu wschodu stonica/ po- drodze kthora wiedzie do Bethsimoth: A od potudniā/ ktora przylegā do Ašedoth/ aż do Szagā.

Grānica Og krolā Bāzāńskiego/ z ostāt- kow Rāffaim/ ktory miešťat w Aštāroth/ y w Ešrai. A pānowat na gorze Hermon/ y w Sālechā/ y tūdzież we wsselkiej ziemi Bāzān/ aż do grānic Gessury/ Māchāty/ y do potowice Gālāād/ do grānic krolā Se- onā Ešebonńskiego. Moizeš stuga Pāński y synowie Iśraelscy porażili ie/ J dat ziemie ich Moizeš stużebnik Pāński/ Rubeni- tom/ y Gadytom/ y potowicy potolenia Mānāsessowego.

Ci zaś sa Krolowie ziemscy/ ktore pora- żit Jozue y synowie Iśraelscy/ z one strone Jordani od stonica zachodu/ od Bāalgad na polu Libāńskim/ aż do gory Libanu/ ktorey częśc chyli sie do Seir: J dat ia Jo- zue/ w dzierzawe potoleniam Iśraelskim/ kādemu swoy dziat/ thāt na gorach/ iako na rownych polach/ w Ašeroth/ y na pu- styniey/ y tu potudniu/ byli Zethheus/ Am- morreus/ Chānāneus/ Serezeus/ Eweus y Jebuzeus.

Krol z Jerychā ieden: Krol Hay/ ktore- leży w strone Bethel/ ieden: Krol Hierozo- limski ieden: Krol Hebronski ieden/ Krol Herymoth ieden/ Krol Lāchis ieden/ Krol Eglon ieden/ Krol Gāzer ieden/ Krol Da- bir ieden/ Krol Gader ieden/ Krol Her- mā ieden/ Krol Hered ieden/ Krol Le-

I. Reg. 17.

Num: 26.

Num: 21.

Deute: 2.

Num: 21.

Deute: 3.

Num: 32.

Ex 34.

Deute: 3.

Iosue: 13.

Deute: 7.

Iosue: 6.

Iosue: 8.

Iosue: 10.

kriegi

bná ieden / Krol Adullámski ieden / Krol
Macedá ieden / Krol Bethel ieden / Krol
Táffua ieden / Krol Offer ieden / Krol A-
ffek ieden / Krol Saron ieden / Krol Ma-
don ieden / Krol Afór ieden / Krol Seme-
ron ieden / Krol Afáff ieden / Krol The-
nach ieden / Krol Mageddo ieden / Krol
Cedes ieden / Krol Jáchánám z Kármelu
ieden / Krol Dor y powiatu dor ieden / Krol
narodow Gálgál ieden / Krol Thersá ie-
dem wssystkich krolow ieden á trzydziesci.

Cap. 13.

Raje Pan Jozue aby dzielil krolestwo
pokoleniam / náznaczywszy dzał Rubenowi / Gad y
potowicy pokolenia Manáse / sosenemu.

Jdy był Jozue star á podeszty bár-
zo w leciech / thedy rzekł Pan do
niego: Stárzateś sie / y niemáteś
góś wieku / á ocho ziemiá báz-
syroka zostátá / ktora docychniast niepo-
dzielona iefcze lossen: to iest / wssystká Gá-
lilea / Silistym / y wssystká Gessury. Od me-
tney rzeki ktora zálewa ríec Egipt / až do
gránic Akaron ku putnocy: Ziemiá Chaná-
neyska / ktora dziela ná piec krolow Gili-
stynskich / Gazeyczyti / Azoteyczyti / Afálio-
nity / Geteyczyti / y Akaronity. A ku polu-
dniu sa Eweyzybowie / wssystká ziemiá
Chanáneyska / y Máraá Sydoniska / až do
Affeká / y do kopcow Ammoreyzyti / y do
iego gránic. Kráiná téz Libánska ná wo-
schod stonca / od Báalgad pod górą Her-
mon / až wnidziez do Emath. Wssych ko-
rzy miestká ná gorze / (záiawssy) od Li-
banu až do wod Máfseressot / y wssysthey
Sidonczici. Ja iestem ktory ie wygładze od
oblicnosci synow Isráelskich. Tiedaz tho-
idzie w czesć dziedzictwa Isráelskiego / iá
kom iá tobie rozkazat.

iosue. 12.

Numc: 32.

iosue. 12.

A teraz inż dziel ziemié dzierżawcy po-
leniom w possessya á dzierżawcy y pot po-
leniu Manáse / sosenemu / z ktorymi Ruben
y Gad opánowali ziemié / kthora im dat
Moizeš slugá Pánski / zá Jordanem ná
wschod stonca: od Aroer ktore leży ná brze-
gu strumienia Arnon / y ná pośrzodku pa-
dotu / y wssystkie pola Medábá / až do Dy-
bon / y wssystkie miestá Seon krolá Amor-
reyskiego / ktory krolowat w Ešebon / až do
gránic synow Ammon. J Gálaád / y mie-
dze Gessury y Macháty / y wssystké gore
Hermon / y wssystké ziemié Bázán / až do
Sálechá / Wssystké krolestwo Ogá w Báz-
zán / ktory krolowat w Afhároth / y w E-
drai / on był z ostátkow Káfaim: y porá-
ził ie Moizešá wygładził. A niechcieli sy-
nowie Isráelscy wytrácić Gessury y Máf-

cháty / y miestáli miedzy ludem Isráel-
skim / až do ninieyszego dnia. Ale potole-
niu Lewi / nie dat dzierżawy: ále tylko zbo-
żné á Bydळेce offiáry Pána Boga Isráel-
skiego / the sa iego dziedzictwo / iáko mu
mowit.

Numc: 18.
iosue. 14.
C 13.

Numc: 33.

Dat tedy Moizeš dzierżawcy pokoleniu
synow Ruben / wedlug przybuzienstwa á
rodziny iego. J bytá ich gránicá / pocawssy
od Aroer / ktore leży ná brzegu strumienia
Arnon / y w pośrzodku padolu tegoż stru-
mienia: wssystké rownia / kthora wiedzie
do Medábá y Ešebon / y wssystkie wioski
ich / ktore sa w rownych polách: Dybon téz
Bámothbáál / y miástečko Báálmaón / y
Jáffá / Cedymoth / Mefááth / Káryáthya-
im / Sábámá / y Sáráthásár / ná gorze pa-
dotu Betffogor / y Afedoth / Sággá / y Be-
thyesimoth / y wssystkie miestá w Polu / y
wssystkie krolestwa Seon krolá Amorihy
skiego / ktory krolowat w Ešebon / ktorego
poráził Moizeš / z křiájety Máfáán: E-
wea / Recen / y Sur / Hur / y Rebe / Zeth-
mány Seon krolá / ktory miestáli w zies-
mi: J Báálámá wieszcá syná Beorowe-
go / zábili synowie Isráelscy mieczem / mie-
dzy innymi kthorych pobili. J stálsie gráni-
ca synow Ruben / Jordan. Thá iest ofiá-
dłosć / pokolenia Ruben wedlug rodziny
iego / Máfáth y wioski.

Numc: 21.
C 31.

Dat thež Moizeš pokoleniu Gad y sy-
nom iego dzierżawcy wedlug rodzin ich.
Ktorey rákowe iest rozdzielenie. Gránicá
Gazer / y wssystkie miestá Gálaád / y po-
twice ziemié synow Ammon: až do Aroer
ktore iest przeciwko Kábba. A od Ešebon
až do Ramoth / Máfse / y Bethonim: á
od Mánáim až do gránic Dabir. W pado-
le téz Betháran / y Bethnemrá / Sokoth /
y Sáfon / ostátek krolestwa Seon krolá E-
šebonskiego. Tego téz gránica iest Jordan
až do ostátnier czesći morzá Ceneroth / zá
Jordanem ná wschod stonca. Tá iest ofiá-
dá á dzierżawá synow Gad wedlug ich fá-
milicy / Máfáth y wioski ich.

iosue. 17.
1. Para: 6.

Dat y potowicy pokolenia Manáse / y
synom iego wedlug rodzin ich dzierżawcy
ktorey ten iest pocátek: od Mánáim wssy-
stké Bázán / y wssystkie krolestwa Og krolá
Bázánskiego / y wssystkie wái Jahir / ko-
re sa w Bázán: Szesćdziesiáth miásteček:
y potowice Gálaád / y Afhároth / y Edrai /
miástá krolestwa Og w Bázán: synom Ma-
chirowym syná Manáse / potowicy synow
Machir / podlug rodzin swoich. Te dzier-
żawcy oddzielit Moizeš w rowniách Mo-
ábskich / zá Jordanem przeciw Zierych-
ku wschodu stonca. A pokoleniu Lewi nie
oat dzierżawy iž Pan Bog Isráelski sam
iest dzierżawá iego / iáko mu mowit.

iosue: 13.
C 18.

Jozue.

Cap. 14.

Kaleffowi sie dostalo miasto. Hebron/ Bo mu byl
tho Moizef dac obiecat.

tego czasu bylo Hebron/ Kalebá Cenezey-
czyka syna Jeffonowego/ aż po dziś dzień:
że nasładowat Pana Boga Izraelskiego.
Bylo przed tym imie Hebron/ Kariath
Arbe. Adam nawiethsy thu między Ena-
chim leży: Jodpoczyneta ziemia od walk.

Iosue. 15.

Cap. 15.

Atorem miasta a Echora Arainy dostaly sie pokole-
niu Juda/ y o gorze Kalebowej.

Os tedy synow Judy/ według
rodzin tego ten byl: Od granic
Edom/ aż do puszcy Syn ku
poludniu/ y aż do ostatniej stro-
ny potudnia: Początek iey od końca Mo-
rza nasłonnego/ y od ieo (wyspu na Krtale)
iezyka Echory sie chyli ku potudniu. A wy-
chodzi przeciwko gorze Niedzwiakowej
y przechodzi aż do Synai: idzie thez ku Ka-
desbárne/ a przybiega do Efrom/ wstepu-
iac do Addar/ y obiegaiac Karkaa: a z tad
bieży do Asemona/ a przypada aż do stru-
mienia Egypckiego/ y beda granice iego/
Morze wielkie. Ten bedzie koniec z strony
od potudnia.

Ale od wschodu stonca bedzie początek
Morze nasłonne/ aż do ostatnich kraion
Jordanowych: y one (krajny) Echora sie
chyli na putnocy od Jezyka morskiego/ aż
do teyże rzeki Jordana. I bieży granica do
Bethagla/ y zas od putnocy aż do Betha-
raba: idac aż do kamienia Boen syna Ru-
ben: y chylac sie ku granicam Debera/ z
padotu Achor/ przeciw putnocy patrzaiac
ku Galgala/ ktore jest przeciw wschodze-
niu do Abommim/ od potudnia tey strony
strumienia: a idzie ku wodam ktore zowa-
studnia Stoneczna: a beda wychodzić ku
studniem Rogel/ y wstepnie przez Padot
syna Ennomowego z боку Jebuzea na po-
tudnie/ tho jest Hieruzalem: y sthad sie
zas wynosiac na wierch gory Echora jest
naprzeciw Gehennon ku zachodowi/ na
wierzchu padotu Kaffaim ku putnocy/ a
bieży precz od wierzchu gory/ aż do stud-
niem wody Nepthoa: y przychodzi aż do wsi
gory Efrom: y chyli sie zas do Baala/ kto-
re jest Karyathyarim/ tho jest/ miasto na
miescu Lasu/ y obiega z Baala ku zacho-
dowi/ aż do gory Seir: y idzie wedle gory
Jarym ku putnocy do Cheslon: y zbiega do
Bethsames/ y idzie do Tamna. A przycho-
dzi ku putnocy ku Akaron z боку/ y chylisie
do Sechrona/ y bieży na gore Baala: y przy-
pada do Jebneel/ y konczy sie od zachodu
brzegiem morza wielkiego. Te sa granice
synow Juda w okolo/ w ich rodzinach.

1. Reg. 1.

Num: 34.

Num: 26.
E 33.

Iosue. 13.
Gene: 48.

Num: 35.

Num: 14.

Num: 13.

Num: 14.

Eccl: 46.

1. Para: 7.
Iosue. 21.

Krieg

Iosue. 14.
Indicis I.

Judith: 1.
1. Reg: 17.
1. Para: 12.

Numc: 36.
Josuc. 17.

I byty miásta od poslednich kráin synow
Juda/ wedle gránic Edom od południa:
Kábsel/ Eder/ Jágur/ Eyná/ Dymóná/
Adadá/ Cedés/ Ašor/ y Jethnán/ Zýff/ The
lem/ Bátorh/ Ašornowe/ Káryot/ Hesíon
to iesth Ašor/ Amám/ Sámá/ Melodá/
Ašergáddá/ Ašsemon/ Bethseleth/ Ašer-
suál/ Bersábee/ Bázrothya/ Báalá/ Zín/
Ešem/ Heltholad/ Cesil/ Hármi/ Sy-
celek/ Medemená/ Sensenná/ Lebáoth/
Selim/ Ašen/ Remon: wssystkich miasth
dziewięć á dwádzieścia/ y wsi ich.

10/22. 19.

Aná rownych polách zās: Estaol/ Sā
 rea/ Afena/ Zānoe/ Engānnim/ Táffua/
 Enāim/ Jerimoth/ Adulām/ Socho/ A
 zechá/ Sārāim/ Adetāim/ Gederá/ y Ge
 derothāim/ miasť cĕtemasĕie v wsi ich.

Sānān/ Hādāzā/ Māgdālgād/ Dele-
 ān/ Māseffā/ Jekkel/ Lāchis/ Bāschat/
 Eglon/ Hebbon/ Lehemān/ Cethys/ Gi-
 deroth/ Bethdāgon/ Nāāmā/ y Māce-
 dā: miast fēsnašcie y wśi ich.

Indien: I.

Lábana/ Ether/ Asán/ Jesehá/ Esná/
Nesyb/ Ceilá/ Achzyb/ y Märeza: miasth
dziewiec y woi ich. Akaron z miasteczka
mi y wioskami swemi. Od Akaron aż do
Morza: wszystkie rzeczy ktore sie chyla ku
Azotorowi y wioskam jego. Azot z miastecz-
kami y wioskami swemi.

Gaza z miasteczkami y wioskami swemi/
aż do strumienia Egypckiego/ y do Mo-
rza wielkiego grńnice iego.

Al ná gorze: Sámir/ Jether/ Sochoth/
Dánná/ Káryáthfenna/ to iest Dábir: A-
náb/ Hístemó/ Anim/ Gozen/ Olon/ y Gi-
lo/ miašť iedennascie y wsi ich.

Aráb/ Ruma/ Ezáán/ Jánun/ Bethá
fua/ Afeká/ Almathá/ Karyátharbe/ to

Maon/Chármel/ Syff/ Jotá/ Jezrá/
hel/ Jukádam/ Zánoc/ Atkáim/ Gabáa/
y Tanná: miast dziesięć y wsi ich. Alul y
Bethsor y Ziedor/ Máreth/ Bethánoth/
y Belthecen/ miast pięć y wsi ich.

Hálbul/ Bethsur/ Gedor/ Mareth/
Bethanot/ Etekon: sześć miast y wsi ich.
Karyáthbaál/ tho iest Karyáthiarym mia-
sto leśne/ y Arebba: miastá dwie y wsi ich
Na puszczey: Betharába/ Meddyn/ Sá-
chácha/ Nebśán/ Miastá Soli/ y Engád-
dy: miasthsześć y wsi ich. Jesth ich w obec-
wssstkich spotem sto y pietnaście. A Jebu-
zeussá ktory mieszká w Hieruzálem/ nie-
mogli synowie Judá wygładzić: Imiesz-
kał Jebuzeus z syny Judá w Hieruzálem/
aż do ninieyszego dnia.

Judicy: 1.

Cap. 16.

Dział połolenia Efr. 8im miast y wioſt/ Chana-
neus mieſtka między nimi dgiac im daſi.

Ad też los synom Jozeffowym
od Jordana ku Hierychu / y wo-
dam iego / od wschodu stońcá
pustynia kthora idzie od Hiery-
chá do gory Bethel: á od Bethel bieży do
Luzy: á idzie przez miedze Archiáthároth:
y zbiega ku zachodu wedle gránic Jesle-
ty / aż do gránic Bethoron nisssey / y Gá-
zer: y zágrániczáła sie powiáthy ie^o Mo-
rzem wielkim / y otrzymáli á posiedli ie sy-
nowie Jozeffowi / Mánásses y Eßfráim.

Indick: 1.

Wszystkie granice synów Efraimowych według rodziców ich: a osada ich ku wschodowi stoncá Aethároth / Addár / aż do Bethoron wyssze. A wychodzą granice aż do Morzá: A zaś Máchmetat na puć nocy pátrzy / y obiega granice ku stoncá wschodu / aż do Thánáthselo: y przechodzi od wschodu aż do Janoe. Od Janoe zaś zbiega do Aethároth y Määráthá: przybiega do Hierycho / y zaś bieży do Jordanu. Z Tássua idzie ku morzu do padoku Trzciny nego / a wychodzi aż do morzá naslonsszego.

Tá jest ofiadtość á dzierzawa pokolenia
synow Efraím według Sámiley swych.
Wydzielono też miasta synom Efraím
wym we arzodku ofiadtości synow Mánas-
se y woi ich. I nie zabili synowie Efraím
Chánáneussá kthory miešťat w Gazer: I
miešťat Chánáneus w posrzedku Efra-
im, aż do tego dnia/ dawając dan.

Num: 33.
Indic: 1.

Cap. 17.

Jozue.

Osiadłosc a dzial dala polowicy drugiej pokole-
nia Manasse-sowego / y corkam Galsadowym /
y przydano ku dzialu Jozeffowemu.

Josue. 13.
Gene. 48.

Num. 27.
36.

NAdt thez los pokoleniu Manasse-
se / a ten jesth pierworodzony
syn Jozeffow Machirowi pier-
worodzonemu Manasse / oycu
Galaad / ktorzy byl maj waleczny / y mial
osiadlosc a dzierzawe Galaad y Bazam / y
drugim synom Manasse-sowym / wedlug
familiey ich / (iako) synom Abiezer / sy-
nom Zelech / synom Ezyrel / synom Se-
chem / y synom Zeffe / y synom Semida:
Ci sa synowie Manasse / syna Jozeffowe-
go mezczyzny / wedlug rodzin swoich. Ale
Galsaad syn Eferow / syna Galaadowego
ktory byl synem Machirowym / syna Ma-
nasse-sowego / niemial synow iedno-
chylko corki: ktorzych the sa imiona / Ma-
ala / Noa / Egl / Melcha / y Thersa. The
przyszly przed obliczosc Eleazara kapla-
na / y Jozue syna Nun / y Ariezath / mo-
wiaci: Rozkazat Pan przez reke Moizesa
aby nam byla dana dzierzawa / miedzy bra-
cia nasza. J dat im / wedlug rozkazania
Panskiego dzierzawe / miedzy bracia oyci ich.

J padlo dziesiec powrostow Manasse /
ktom ziemie Galaad y Bazan za Jorda-
nem. Bo corki Manasse-sowe otrzymaly
dziedzictwo w posrzedku synow iego. A
ziemia Galaad / padla lossem synom Ma-
nasse / ktorzy zostawali.

J byla granica Manasse od Aser Machi-
matath / ktora patrzy ku Sychem: y biezy
po prawey stronie wedle onych ktorzy mie-
skaia y studnie Tafue. Abowiem w losie
Manasse / padla byla ziemia Tafue / kto-
ra jest wedle miedzy Manasse synow Efra-
imowych. J zbiega granica padolu trzem-
nego na poludnie strumienia miast Efra-
imowych / ktore sa w posrzedku miast Ma-
nasse: Miedza Manasse od putnocy stru-
mienia / a wyscie iey idzie ku morzu: thut
iz dzierzawa Efraim jesth od potudnia / a
od putnocy Manasse: y oboie zamyka mo-
rze / y schadzaja sie z soba w pokoleniu Aser
od putnocy / a w pokoleniu Isachar / od w-
schodu slonca.

Judic. 1.

J bylo dziedzictwo Manasse-sowe w I-
sachar / w Aser / w Bethsan y wioski iego:
y Jebalam z wioskami swemi / y obywatel-
e Dor z miasteczki swemi / Takiez tez oby-
watele Endor z wioskami swemi: takiez
obywatele Tenach z wioskami swemi: J o-
bywatele Mageddo z wioskami swemi: y
trzecia czesc miast Nofferth. Ani mogli
synowie Manasse tych miast zburzyc / ale
poczal Chananeus przebywac w ziemi tej.

A gdy porhym zmogli synowie Israelscy /
podbili sobie Chananeyszy / y uczynili ie-
sobie hotdowniki a nie wytracili ich.

J morwili synowie Jozeffowi do Jozue
themistowy: Czemus mi dat ku osadzie zie-
mie losu y powrostka iednego / poniewazem
tak wniematym pociecie / a blagostawit mi
Pan: Do ktorych Jozue rzekl: Poniewaz
jestes lud wielki / idz do Lassa / y wyreb
a wypraw sobie pola w ziemi Ferzeuss-
wey y Raffaymowej: poniewaz ci ciasna
osada na gorze Efraim.

Odpowiedzieli mu synowie Jozeffowi
Nie bedziem mogli na gore wnisc / gdyz
wyrwaia wozow okowanych zelazem Cha-
naneyszy ktorzy mieszkaja na row-
ney ziemi / w ktorej leza Bethsan z wioska-
mi swemi / y Jezrahel ktory wladnie po-
towica padolu. J rzekl Jozue do domu Joze-
ffowe / Efraimowi y Manasse. Lud mno-
gi jestes / y barzo mocny / nie bedzies mial ie-
dne dzialu / ale poydziesz na gore y wyra-
bisz sobie / y wyprawisz miescie ku mieska-
niu: a bedzies mogl daley postepic / gdy zbu-
rzyz Chananeusa / na ktorego powiada
ze ma wojy zelazne / a ze jest barzo mocny.

Cap. 18.

Posylaja meze ku oppisanu ziemie ktora miala
byc ostatnich siedmi pokolenia / y dano dzial Benia-
minowemu pokoleniu.

SEsli a zebrali sie potym wssyst-
cy synowie Israelscy do Sylo / y
tam postawili Przybytek swia-
dectwa / a byla im ziemia pod-
dana. Zostalo tedy bylo ieszcze synow Isra-
elskich siedmiore pokolenie / ktore ieszcze
byly do tychmiasth niewzieli osiadlosci a
dzierzaw swoich. J rzekl do nich Jozue:
Czemuzescie tak barzo zlenieli / ze nie idzie-
cie abyscie tez posiedli ziemie / ktora Pan
Bog oycow waszych dal wam: Obierzcie
z kazdego pokolenia trzech mezow / ze ie-
posle / aby sli y strazyli ziemie / y popisali ia
wedlug liczby kazdego mnostwa: a ze mi
przyniosa ten spis.

Rozdzielcie sobie ziemie na siedm czesci
Judas niechay liezy w granicach swych od
potudnia / A dom Jozeffow od putnocy:
ziemia ktora miedzy nimi jest / ze sobie na
siedm czesci opiscie: y przydziecie thu do
mnie / ze przed Panem Bogiem waszym
puszcze miedzy was los: bo nie jest miedzy
wami dzial Lewitow / ale dziedzictwo ich
jest kaptanstwo Panskie. Na ten czas Gad
y Ruben / y potowica pokolenia Manasse /
inzy byli wzeli possessys a dzierzawe swoje

Josue. 13.
14.
Josue. 12.

za Jora

za Jordanem na wschod stonca ktora im
byl dat Moizeš sluga Pański.

I gdy inż ruffyli sie meżowie aby sli ku
popisaniu ziemie / przykazat im Jozue/
mowiac: Zkrasćcie ziemie / popiściej ia / a
wrocćcie sie zas do mnie: zebym thę przed
Pánem Bogiem wassym w Sylo / pusćit
miedzy was Los. Sli tedy: a ogladawssy
ia / na siedm cześci rozdzielili / spisawssy
na kriegach. I przysli zas do Jozue do o-
bozu w Silo: on pusćit los przed Pánem
w Silo / y rozdzielit ziemie miedzy syny Iz-
raelskie na siedm cześci.

I padł pierwsz los na syny Beniamino-
we / po familiach ich / zeby posiedli ziemie
miedzy syny Juda y syny Jozeffowymi. I
mieli granice ku putnocy od Jordanu: idac
wedle bołu Zierycho sfbzony putnocney / a
stamtad biezac ku zachodu na gorzysze mie-
scę / y przybiegac ku pustyni Bethaw-
en / y przechodzic wedle Luzy na poludnie
to jest Bethel / y wstepic zas do Ataroth
addar / na gore ktora jest na poludnie Be-
thoron nisse: y chyli sie idac koto Morza
na poludnie gory ktora patrzy do Betho-
ron / przeciw wiatru poludniowemu: A wy-
scie iey do Karyath baal / ktore tez zowa
Karyathayrim miasto synow Juda. Thę
jest strona przeciw morzu na zachod.

A zas od poludnia z strony Karyathya-
rim / wychodzi granica ku morzu / a przy-
pada az do studnie wod Bepthoa. I zbie-
ga na cześć gory / ktora patrzy ku padolu
synow Ennon: a lezy ku putnocy / na kraiu
padolu Raffaim. I stepie do Geennon /
to jest padolu Ennon / wedle bołu Jebu-
zea na poludnie: y przybiega ku studni
Kogel / miasc sie zas ku putnocy / y wycho-
dzic do Emfemes / to jest studnie stone-
cney: a przechodzi az do pagorkow kthore-
sa na przeciwko wstepowaniu do Adom-
min: I zbiega do Habenboem / to jest /
kamienia Boem syna Ruben: y przecho-
dzi z strony putnocy / na rowne pola: y ste-
pie na rownie / y przemija ku putnocy
Bethagla: A wychodzenie iey ku Jezko-
wi morza nastoiszego / od putnocy na kon-
cu Jordana na poludnie: ktory jest grani-
ca iego od wschodu.

Tę jest dzierzawa synow Beniamin we-
dlug granic gich w koto / y wedlug famili-
ey gich.

A byty miasth iego / Zierycho / Betha-
glá / Padot kasis / Betharaba / Samaras-
im / Bethel / Awim / Affara / Offerá / He-
moná / Offni / Gabee: miasth dwanasćie
y wsi ich. Gabáon / Ramá / Beroth / Mes-
ffe / Raffara / Amosa / Recem / Jareffel /
Tharela / Sela / Zeleff / Jebu / a tho jest
Zierysalem / Gabáath / y Karyat: miasth

czternasćie / y wsi ich. I byto miast wssyst-
kich dwadzieścia y sześć. Tę jest dzierzawa
synow Beniamin / wedlug familiey gich:

Cap. 19.

Namáciono dnaty sześci pokoleniu Symeon-
owemu / Zabulonowemu / Izacharowemu / Aśkrowe-
mu / Aśfálimowemu / Danowemu / y Jozue.

Szedł też los wtory synow Sy-
meonowych wedlug rodzyń ich
I byto dziedzictwo ich w po-
srzodku dzierzawy synow Ju-
dā: Bersabee / Sabee / Molada / Hazer / u-
al / Bala / Asem / Heltholad / Bethul / Har-
ma / Sycelech / Bethmarchaboth / Aser-
susa / Beth Lebaoth y Sarohen / miasth
trzynasćie y wsi ich. Ain / Kemmon / A-
thar / Asan: miast czterzy y wsi ich: Wssy-
stkie wioski okolo tych miasth az do Bala-
ath / Beer / Ramath ku poludniowey stro-
nie. I byto miasth wssystkich siedmnasćie.
To jest dziedzictwo synow Symeonowych
wedlug rodzyń ich / w dzierzawie y powro-
tku synow Juda: bo wietste byto / a dla te-
go synowie Symeonowi odziedzicili w po-
srzodku dziedzictwa ich.

Trzeci los padł na syny Zabulonowe
przez rodzyń ich: I byla ich granica / az
do Saryd: I wstepnie od morza y Madas-
laa / y przybiega ku Debbaseth / az do stru-
mienia ktory jest przeciw Jekonie. I wra-
casie od Saryd ku stonca wschodu / do gra-
nic Ceseleth Tabor / y wychodzi do Dabe-
reth / a biezy ku Jassie. A stad zas przecho-
dzi ku wschodu stonca Getheser / y Thas-
chasin: a wychodzi do Kemmon / Amtar
y Etoa. A obchodzi ku putnocy Hanathán:
I sa wyscia iey / padot Jephahel / y Ka-
teth Naalon / Semeron / Jedala / y Be-
thleem: miast dwanasćie y wsi ich. To jest
dziedzictwo pokolenia synow Zabulon /
wedlug rodzyń ich / miasth y wioski ich.

Czwarty los wyszedł na syny Izachar /
wedlug rodzyń ich. I byla osiadlosć ich
Jezrahel / Kázaloth / Sunem / Raffara-
im / Seon / Anaaroth / Rabbot / Cesron /
Albez / Rameth / Enganim / Ennada / y
Bethfeses. I przychodzi granica iego az
do Thabor / y Sehesma y Bethfemes: I
sedzie koniec iey Jordan: miast sześnasćie
y wsi ich. Tę jest dzierzawa synow Izach-
ar po rodzinach swych / miasth y wio-
ski ich.

Padł los piaty pokoleniu synow Aser /
wedlug rodzyń ich: I byla granica ich / Al-
chat / Kati / Beten / Aráff / Elnelech / A-
maad / y Mesal: I przychodzi az do Kar-
melu morskiego / y do Syor / y do Labanath.

Gene: 49.
I. Parag.

Isuc. 15.

Gene: 49.

Jozue.

Jwraca sie ku wschodowi do Bethdagon: y przechodzi az do Zabulon y Padotu Jepsahel przeciw pułnocy do Bethemeth y Nechiel. Jwychodzi po lewey stronie Kabbul Achran Roob Almon y Chaná az do Sydonu wielkie: Jzas sie wraca do Horma az do miasta barzo obronnego Tyru y az do Hozá: Jbedzie koniec iey y morza z pomiaru Akzyba y Amma y Afeg y Roob: miasta dwadzieścia y dwie y wsi ich. Tá jest dzierzawa synow Aser wedlug rodzin swych / miasta y wioski ich.

Synow Neptalim kosty los padl po fámiliách ich. Jzaiela sie granica od Zeph y Helon do Saananim y Adami ktore jest Nekeb y Jebnahel az do Lekim: a wyścia ich az do Jordanu. Jobra sie zas granica ku zachodowi do Azanoth Chabor a stad wybiega do Deká y przechodzi do Zabulon na południe y do Aser ku zachodowi y do Juda ku Jordanu ku wschodowi stonca. Miasta naobronnieste: Asebam Ser Emach Kethath Cenereth Edema Arama Asor Cedas Edrai Enhazor Jeron Magdalel Horem Bethanathy Bethsames: miast dziewiętnaście y wsi ich. Tá jest posesya synow Neptalim wedlug rodzin ich / miasta y wioski ich.

Pokoleniu synow Dan po fámiliách ich wyssedl los siodny: Jbyta granica dzierzawy ich Saraa Estal Hirsemes to jest miasto stoneczne Sebein Aialon Jethela Eclon Temna Achron Ethece Gebbeton Balaad Jud Bane Bazarach y Getremmon y Meiaarkon y Aretkon z granica ktora patrzy do Joppen y tym koncem sie zamyka. Wybrali sie tez synowie Dan y walczyli przeciwko Lesem y dobyli go: y wysiekli ie mieczem a sami osiedli y mieszkali w nim wezwawosy imie iego Lesemdan z imienia Dan oycá swego. Tá jest dzierzawa pokolenia synow Dan po rodzinach ich / miasta y wioski ich.

Agdy juz wykonat dzielic losem ziemia wssystkim wedlug pokolenia ich dali synowie Israelscy dzierzawe Jozue synowi Nun miedzy soba / wedlug rozkazania Pánstkiego (dali mu) miasto ktore chciat miec Thannathsaraa na gorze Efraim Jzbudowat miastho tamze wnim przemieszkawat.

Te sa dzierzawy ktore losem rozdzielili Eleazar kaptan y Jozue syn Nun y kraszeta fámiliy y pokolenia synow Israelskich w Sylo przed Panem y drzwi przybytku swiadcetwa y podzielili ziemia

Cap. 20.

Miasta ta weterice Mejoboycom i strasunku / oddziela / y czas mieszkania w nich / abo wracenia sie do swego / opisuie.

Nowit Pan do Jozue timi stowami: Mow dosynow Israelskich a rzecz im: Odtaczcie miasta zbiegow / o ktorychem nowit do was przez Moizeffa aby do nich wcielal / ktobykolwiek czlowieka zabít nie schudzi: zeby mogl wsc gniewu krewnego / ktory by sie mscic chciat krowie / Agdyby do jednego z tych miast wciel / sthanie przed Brana mieyska / y bedzie nowit do stharskich miasta onego / takowe rzeczy ktoreby go okazaly byc niewinnym: Tedy gi dopiero przyma / y dadza mu miejsce na mieszkanie.

Agdyby go msciciel krowie gonil / nie wydadza mu go w rece iego / bo niechca / cy zabít bliźniego iego / a tez niemoze byc nań dowiedziono / zeby przed dwiema abo przed trzema dni byt mu nieprzyjacielem. Jbedzie mieszkal w onym miescie / azby stanat przed Sadem / sprawniac sie tego co uczynil / a zeby umari kaplan wielki ktory bedzie na ten czas: Toz dopiero sie wroci on Mejoboyca y wnidzie do miasta y do domu swego / z ktorego byl wciel.

Wysadzili thedy Cedas w Galilei / gory Neptalim: JSychem na gorze Efraim: JKaryatharbe to jest Hebron / na gorze Juda: Az one strone Jordanu na wschod stonca od Jerycho / odtaczili Bozor: ktore lezy w puszczu rowney z pokolenia Ruben: JKamoth w Galaad z pokolenia Gad: JGaulon w Bazan z pokolenia Manasse.

Te miasta wysadzone sa wssystkim synom Israelskim y cudzoziemcom ktorzy mieszkali miedzy niemi: aby wcielal do nich ktoby dusse niechcac zabít / a nie umari w rekú bliźniego / ktory by sie chciat mscic krowie wytaney / azby stanat przed ludem / y sprawil sie a dat przyczyny uczynku swego.

Cap. 21.

Levitom Miasta namaczone z ich przedmieszciami: Agdy sie juz obietnica Pánstka wypełnila / stat sie po / toz y odpoczynek synom Israelskim.

Nzysztapili potym Kraszeta fámiliy Lewi do kaptana Eleazara y do Jozue syna Nun / y do kraszeta rodow ze wssystkich pokolenia synow Israelskich: y mowili do nich w Sylo w ziemi Chananeyskiej / temi stowami: Przykazat Pan przez Moizeffa aby nam thez byly dane miasta na mieszk

Exodi. 21.
Numc. 35.
Deute. 19.

Numc. 35.

Kanie.

Num: 3.
4.

Łanie y przedmiescia ich ku chowaniu do-
bytki. Idali synowie Izraelscy z dzierzaw
swoich wedlug rozkazania Panskiego mia-
sta y przedmiescia ich.

Wyszedl tedy los na familia Kaath sy-
now Arona kaplana z pokolenia Juda/
y Symeon y Beniamin miast trzynascie:
Jostacim synom Kaath to iesth Lewi-
tom ktorzy zbywali z pokolenia Efraim/
Dan y potowice pokolenia Manasse/
miast dziesiec.

Zas synom Gerson wyszedl los aby wzie-
li z pokolenia Izachar y Aser y Neptali-
m y polowice pokolenia Manasse w
Bazan miast trzynascie.

A synom Merary wedlug rodzin ich z
pokolen Ruben y Gad y Zabulon miast
dwanaście.

Dali tedy synowie Izraelscy Lewitom
miasta y przedmiescia ich iako przykazat
Pan przez Mojzesa kazdemu losem od-
dzielwssy.

Z pokolenia synow Juda y Symeono-
wych dat Jozue miasta kthore tak zowa.

Synom Aaron wedlug familiei Kaath
Lewitkiego rodu (abowiem pierwssy los
im wyszedl) Karyacharbe oyci Enach/
ktore zowa Hebron na gorze Juda y prze-
dmiescia tego woto: Ale role y wotiego/
dat byl Kalebowi synowi Jefonowemu w
dzierzawe. Dat tedy synom Arona ka-
ptana Hebron miastho vcieczki y przed-
miescia tego: y Lobne z przedmiesciami
tego: y Jeter y Estemo y Holon y Dabir/
Alin y Jetha y Bersames z przedmies-
ciami swemi miast dziesiec ze dwu po-
kolenia iako powiedziano.

A z pokolenia synow Beniamin Ga-
bion Gabae Anathot y Almon z przed-
miesciami swemi czterzy miasta. Wssy-
stkich w obec miast synow Arona kapla-
na trzynascie z przedmiesciami swemi.

A inym po familiach synow Kaath Le-
witkiego rodu thia dzierzawa iesth dana.
Z pokolenia Efraim miasta vcieczki Sy-
chem z przedmiesciami swymi na gorze
Efraim y Gazer y Cebzaim y Betho-
ron z przedmiesciami swemi miasta cze-
rzy. Z pokolenia tez Dan Echece Ga-
bion y Alaton y Jereemmon z przedmies-
ciami swemi miasta czterzy. A z po-
towice pokolenia Manasse Tanach y Jeth-
remmon z przedmiesciami swemi miasta
dwie. Wssstkich miast dziesiec y przed-
miesciami ich dane sa synom Kaath nif-
ssiego stanu.

Synom tez Gersonowym Lewitkiego
rodu dat z potowice pokolenia Manasse
miasta vcieczki Gaulon w Bazan y Bos-
ram z przedmiesciami swemi miasta dwie.

A z pokolenia Izachar Cefyon Daberet/
Jaramoth y Enganim z przedmiesciami
mi swemi miastha czterzy. A z pokolenia
Aser Masal Abdon Heltath y Kohob
z przedmiesciami swemi miastha czterzy.
Z pokolenia tez Neptalim miasta vciecz-
ki Cedec w Galilei y Hamothdor y Kar-
than z przedmiesciami swemi miasta
trzy. Wssstkich miast familiei Gerson/
trzynascie z przedmiesciami swemi.

A Lewitom synom Merarowym nif-
ssiego stanu wedlug familiei ich dano z po-
kolenia Zabulon Jeknam Kartha Dam-
ma y Naalol miasta czterzy z przedmie-
sciami swemi. Z pokolenia Gad miastha
vcieczki Ramoth w Galaad y Manaim/
y Hesebon y Jazer miasta czterzy z przed-
miesciami ich. Z pokolenia Ruben za Jor-
danem przeciwko Hierecho miasta vciecz-
ki Bosor na pustyni y Misor y Jaser/
Jethson y Meffath miasta czterzy z
przedmiesciami swemi. Wssstkich miast
synow Merary po familiach y rodzinie ich
dwanaście.

A tak wssstkich miast Lewitkich mie-
dzy dzierzawami synow Izraelstkich bylo
czterdzieci y osm z przedmiesciami swe-
mi wssstkie wedlug familiei rozdane.

Dat tedy Pan Bog Izraelowi wssst-
ke ziemie kthora byl przyslgi dac oycom
ich y osiedli ja y mieskali w niej. Dat tez
y potoy od wssstkich Narodow okolicz-
nych tak ze zadem nieprzyiaciel niesmiat
sie im zastawic ale wssstscy w ich moc a pa-
nowanie przysli. Niezlonit ani odmienit
y jednego slowa co im byl Pan dac zaslu-
bit a obiecat ale wssstko skutkiem wy-
pelnit.

Cap. 22.

Pukaszem pokoleniu Jozue kaze sie wrocic tuż do
tymienia swego za Jordan oni tedy uczynili miedzy
sobą otarz wielki prze ktory mieli od inych pokole-
nia poselsstwo Ale tego slusna obmowa dali.

Egoss czasu przyzwat Jozue po-
kolenia Ruben Gad y po-
towice Manassesowego y rzeki
do nich: Uczyniliście wssstko
co wam rozkazal Mojzesz sluzebnik Pan-
ski: imiescie tez we wssstkich rzeczach sy-
li posluszni y nieopuściliście braciey was-
ssey przez dlugi czas az do ninieyssego dnia
przysrzegaiac przykazania Pana Boga
waszego Poniewazze tedy dat Pan Bog
was braciey wassey odpoczynek y potoy ia-
ko obiecat: inż sie wrocicie a idziecie do przy-
bytkow waszych y do ziemie dzierzawy
wassey ktora wam dat Mojzesz sluzebnik

panski

Iosue. 14.
L. Para: 7.

L. Para: 7.

Gen: 17.

Num: 32.
Deute: 3.
Iosue. 12.

Deute. 10.

Pánští z one strone Jordanu/ iedno thym sposobem abyście pilnie przysrzegali/ y skutkiem pełnili roztazania y Zakonu ktory wam roztazat Moizeš stuzebnik Pánští: Zebyście mitowali Pána Boga wássego/ y chodzili wssystkimi drogami iego/ a zebyście zachowywali roztazania iego/ y trwali przynim a dzierzeli sie go/ y stuzyli mu z zupełnego serca wássego/ y ze wssystkieu duse wássey. Pożegnał ie tedy Jozue y puścił. Oni thedy wrocili sie do przysbytkow swoich.

A potowicy pokolenia Manasse/ dat był Moizeš dzierzawe w Basan: a przez choz drugiey potowicy dat Jozue los między druga brácia swóia za Jordanem od zacho-
du stonica.

Deute. 20.
Iame. 31.
Iosue. 8.
Reg. 30.

A gdy ie opušeżat do domow swych/ y gdy im bóg oślawił/ rzekł do nich: Wielka maietnościa y bogacthwy przywrócajcie sie do domow wássych/ ze Srebrem/ Złotem/ Miedzia/ y z Żelazem/ y z wiela Siat podziłcież sie z brácia wássa tymi plony nie przyiacielskimi.

Odesłi tedy synowie Ruben/ y synowie Gad/ y put pokolenia Manasse/ od synow Izraelskich z Silo/ ktore iest w Chananaan/ aby wesli do ziemie Galaad dzierzawy swoiey/ ktora otrzymali byli/ według roztazania Pánstkiego przez Moizeša.

A gdy przysli do kopcow Jordáńskich w ziemie Chanáneyckiey/ zbudowali przy Jordanie oltarz okrutnie wielki. Co gdy wstępseli synowie Izraelscy/ a doniosło sie ich to przez pewne posty/ ze synowie Ruben/ y Gad/ y potowica pokolenia Manasse zbudowali oltarz w ziemie Chanáneyckiey/ ná kopcach Jordáńskich/ przeciwko synom Izraelskim: żesli sie wssystcy do Sylo/ zeby ciągneli a walczyli przeciwko nim.

Iudic. 20.

Name. 28.

A w tym czasie postáli do nich do ziemie Galaad/ Sinees syná Eleázára káptana/ y dziesięć kriażet sntem po iednemu z káздеgo pokolenia. Ktorzy przysli do synow Ruben y Gad y potowice pokolenia Manasse do ziemie Galaad/ y rzekli do nich: Thonam poruczył a do was wstáżnie wssystek lud Pánští: Coż tho iest za przestępstwem? Czemuzesście opuścili Pána Boga Izraelskiego/ buduiac bátwochwálsti oltarz/ a odstepiac od stuzby iego? Mátóż macie ná tym žesście z grzesyli w Beelfegor/ a tego grzechu piatno nosicie ná sobie do dzisia dnia/ a bázro wiele ludzi przetho zgintet? Wyście dzis opuścili a odstapili Pána/ a iutro ná wssysthek lud Izraelski rozleie sie gniew iego. Jesliże sie wam ták žda/ zebyście ziemie dzierzawy wássey nieczysta mieli/ przeniescie sie do ziemie w thorey iest Przybytek Pánští/ mieštayciż między

nami: tylko iedno dla tego/ abyście sie od Pána/ y od násszego thowárzystwa nie odsthrzylali z budowawssy oltarz iny krom oltarza Pána Boga násszego. A záś Achán syn Zare nie przestapil roztazania Pánstiego/ a wnetz ná wssysthek lud Izraelski gniew iego przyszedł: A on był ieden cžto wiek: y boday był we złości swey zginat.

Odpowiedzieli synowie Ruben/ y Gad y pot pokolenia Manasse/ kriażetom postá-
nym w posselstwie od ludu Izraelskiego. Namocnieysy Bog Pan/ Namocnieysy Bog Pan/ ten wie/ y lud Izraelski tegož doydzie: Jesliśmy my ten Oltarz zbudowali tym wssystem abyśmy wystapili (pzećiw Pánu) nie tylko nas niech niestrzeże/ ale theraz ze niechay starze: A iesliśmy ta myśla go wczynili/ abyśmy offiary zupełne/ Chlebowe/ y Spokoyne/ náń kładli/ on niechay tego (ná nas) suta/ y Sadzi: a iesliśmy nie ta chucia y rozmowa a postanowieniem wczynili/ žesmy thát sobie morwili/ Jutro rzeká synowie wássy synom nássym/ Synowie Ruben/ y synowie Gad/ Coż wam z Pánem Bogiem Izraelskim: Potożył ci Pan gránice między wámi y námi/ rzeká Jordan: a prze toż niemacie cžastki w Pánie. A zá ta przyczyna a powodem/ wássy synowie odwróćiliby syny násse od boiaźni Božey. Ždátó sie nam tedy to lepiey/ y rzeká klichmy: Zbuduymy sobie Oltarz/ nie dla offiarowania offiar Zupelnych abo Spokoynych/ ale ná znak a ná świadecthwo między námi y między wámi/ potomci nássymi y potomci wássymi/ abyśmy stuzyli Pánu/ a zebyśmy też mieli do teo práwo/ o offiarowác y zupełne/ y witeczne a chlebowe/ y spokoyne offiary: aby niemogli ktorym sposobem rzecz pothym synowie wássy synom nássym/ Niemacie cžastki w Pánie. Co iesli by ie tym dotykáć chćeli/ odpowie dza im: oto Oltarz Pánští/ ktory wczynili oycowie nássy/ nie ná zupełne/ ani ná chlebowe offiary/ ale ná świadecthwo/ nássy y wásse. Bože wchoway nas ták z tego wczynku/ bychmy mieli odstapic od Pána Boga/ a stop iego opuścic/ zbudowawssy oltarz ná offiary zupełne/ chlebowe/ y wsselákie ine/ procz oltarza Pána Boga násszego/ ktory stoi zbudowany przed Przybytkiem iego.

Tho wstýssawssy Sinees káptan/ y kriażetá posselstwa Izraelskiego ktorzy byli sntim/ wkrótnei a wsspokoił sie/ a te słowa synow Ruben/ y Gad/ y pot pokolenia Manasse/ bázro rádzi stýsseli. Irzekł Sinees káptan/ syn Eleázára káptana do nich: Teraz inż známy že sntami iest Pan Bog/ ponieważesście proźni thego przestępstwa/ y wyswobodzili a wybáwiliście syny Izra-

Iosue. 7.

Gene. 31.
Deute. 30.
Iosue. 24.

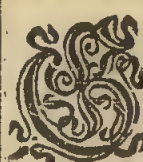
Kriegi Sedziowe

elstie z reki Pańskiey.

Wrocisli sie Sinees z Kriazety/ od synow Ruben y Gad/ z ziemie Galaad/ na grani ce Chananeyskie do synow Izraelskich/ y przetożył przed nimi te rzecz. I podobata sie ta rzecz wssystkim Echorzy ia stysseli. I chwaili stad Boga synowie Izraelscy/ y iuz wiecey nie rokowali aby mieli ciagnac przeciwo im/ y walczyć/ a wygtadzić sie mie osiadłości ich. I nazwali synowie Ru ben/ y synowie Gad/ on ostarz ktory zbu dowali/ Swiadectwo nasse/ ze Pan sam iest Bog.

Cap. 23.

Jozue stazawssy sie wpomina lud Izraelski/ a bro ni im towarzyswa miec z pogany/ y ze wssystkimi Narodoy.

Dy iuz przeminelo niemato czasu/ a dat był Pan pokoy lu du Izraelskiemu/ poddawssy mu wssystkie okoliczne Naro dy/ a Jozue iuz był wielkiego wieku a barzo sthary/ Przyzwat do sie bie Jozue wssystkiego ludu Izraelskie go/ y Stharssych y Kriazath/ y Zeths manow/ y Mistrzow/ y mowil thak do nich: Jam sie iuz stharzat/ a barzom w lathá zassedt: a wy widziecie wssystkie rzeczy Echorzeczynit Pan Bog was w ssystkim okolicznym Narodom/ iako miastho was sam walczył: A theraz ze wam iuz losem rozdzielit wssystkie sie mie/ od Jordanu ku wschodu stonca/ az do Morza wielkiego/ y wiele iessze zostawa narodow: Pan Bog was wy thraci ie/ y wygtadzi z oblicza wasse go/ y odierzycie ziemie iako wam o biecat.

Tylko posilaycie sie/ a o tym piecza miey cie abyście przysrzegali thych wssystkich rzeczy ktore sa napisane w Kriegach zakon u Moizeffowego: a nie nachylaycie sie od nich ani na prawa ani na lewa strone: By lepat wssedssy do poganow/ Echorzy mie dzy wami maia być/ nie przysiegaliście w imie Bogow ich/ a nie stuzyli im/ a chwaty im niedawali: Ale zebyscie sie trzymali Pa na Boga wasse/ coscie czynili az po dzis dzien. Tedy na ten czas odeymie Pan Bog z oblicznosci wassey/ narody wielkie y bar zo mocne/ y zaden sie wam niebedzie mogt oprzec. Jeden z was bedzie wganial tysiac meżow nieprzyacielskich: przetho ze Pan Bog was sam za wami bedzie walczył/ iako obiecat. Tego iedno co napilniey przy strzegaycie/ abyście mitowali Pana Boga wassego.

Iudicu: 1.

Deute: 4.
6.

Deute: 10.

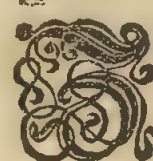
Deute: 32.
Leuiti: 26.
Esaic: 30.

Alle bedziecieli chciec przystawac a trzy mac sie stedom/ tego poganstwa ktore mie dzy wami miasta/ a sinimi sie mieścac mat zensw/ y przyiacielstwa iednoczyć: iuz te raz wiedziecie/ y Pan Bog was nie wyglá dzi ich przed obliczem waszym/ ale wam beda miasto iamy y miasto sidia/ y ku wra zu bołu wassego/ y miasto kotow w oczu wa ssych/ alešby was z diat y wytracit z ziemie tey nalepssey/ ktora wam dat.

Oto ia dzis ida w droge wsthornastkiey ziemie/ a vznacie to wssystka mysla/ y ze wssystkich tych stow Echorzeczynit Pan obiecat uczynic/ y iedno namniessie nie minelo dareninie. Przethoż iakoc wypet nit skutkiem co był obiecat/ a wssystko sie nam sezesliwie stalo: takci przywiedzie na was wssystko zle ktorekolwiek grozi/ azby was zdiat a wygtadził z ziemie tey nalep ssey/ ktora wam dat: przeto zessie prze stapili vmowe Pana Boga wassego/ kto ra swami postanowil/ a zessie stuzyli Bo gom obeym/ y theze im chwate dawali: Rycho a spospiechem porostanie przeciwo to wam zapalczywość Pańska/ y bedziecie zdieci z they ziemie co nalepssey/ Echorz wam dat.

Cap. 24.

Przypomina krotko Jozue dobrodystwa Boie ludu Izraelskiemu/ Lud slubnie Bogu sluyze: Smierc Jozue/ pogrzeb kosei/ Jozeffowych/ smierc Eleasa/ ta kaptana.

Ezwat pothym Jozue wssy stkie pokolenia Izraelskie do Sychem/ y przyzwat Sthar ssych/ y Kriazath/ y Sedzi y Mistrzow: y staneli przed o blicznosci Pańska/ tedy mowil tak do lu du: Tho mowi Pan Bog Izraelski/ z one sthrone rzeki Jordanu mieskali oycowie waszy pierwey/ Thare ociec Abrahamow y Nachor/ y stuzyli Bogom cudzym. Wzia tem potym oycá wassego Abrahamá z gra nie Mezopotamiey/ y przywiodtem go do ziemie Chananeyskiey/ y rozmnożytem na sienie iego/ a datem mu Izáaka: a themu zass datem Jakóba y Ezau. Z thych dwu/ Ezau datem gore Seir w dzierzawie: Ja kob lepat y synowie iego/ sthapili do E gypthu.

I poslatem Moizeffa z Aronem/ y ka ratem Egypt wiele znamion y cud. A wy wiodtem was y oyce wasse z Egypthu/ y przyšliście do Morza: gonili pothym E gypcyktowie oyce wasse z wozni y ziez nemi/ az do Morza czerwonego. Alle wo tali do Pana synowie Izraelscy: thedy on

Deute: 7.
6. 11.

3. Reg: 2.

Deute: 28.

Gene: 11.

Gene: 12.

Gene: 21.
Gene: 25.
Gene: 32.
Gene: 46.

Exo: 7. 8.
9. 10. 11.
Exodi: 14.

wlozyt

Vogue.

wiożył ciemności między was y między E-
gyptczyki: y przywiodł na nie Morze y za-
warto je. Patrzałiscie oczyma swemi na
te wszystkie rzeczy ktorem czynił w Egipt
cie/ y przebywałiscie na puszczy przez dlu-
gi czas: y w wodnem was do ziemi Amor-
reussá/ ktorzy mieszkań sibe strone Jorda-
nu. A gdy walczyli przeciwko wam/ dałem
je w ręce wasze/ y osiedliście ziemię ich/ á
śamescie wybili.

Powstai pothym Bálát syn Sefforow.
Krol Moábcki/ y walczyt przeciwko ludu
Istráelskiemu. Poslat tedy y przyzwat Báz
laámá syná Beorowego/ żeby wam ztorze
czyt: á iam go niechciał wysluchać/ y ow
szem przeke ńtogo sławilem wam przezeń/ y
wybawilem was z ręki iego.

Przeſłiſcie potym Jordan/ y przyſłiſ-
cie do ſiericho. Walczyli też przeciwko
wam mężowie miſtą te^o/ Amoreyczyt/ y
ſerezeyczyt/ y Chananeyczyt/ y Etheyczyt
y Gergezeyczyt/ y Eweyczyt/ y Jebuzey-
czyt: dałem y te w ręce waſſe. I poſłałem
przed wami Sierſſenie/ y wyrzuciłem ie z
mieſc ich / dwa króle Amoreyſkie / nie w
mieczu ani w łuku twoim. I dałem wam
ziemię w Ethoryeſcie nierobili/ y miſtthą
Ethorycheſcie nie budowali/ żebyście mie-
ſtali w nich a mieli: Winnice też y ſady o-
liwne Ethorycheſcie nie ſadzili.

Al przeto teraz Boycie sie Páná Boga/ á
służcie mu doskonałym sercem/ tudzież y ná
uprzyemnieyszym: á wyrzuczte bogi któ-
rym służyli oycowie wássy w Mezopotá-
miej y w Egypcie/ á słuźcie Pánu. Jesli
że sie wam zda być zle/ ábyście Pánu stu-
żyli/ dáte wam ná wola: obierzcie sobie
dzisia co sie wam podoba/ komu byście rá-
czej mieli służyć: Bogomli którym służyli
oycowie wássy w Mezopotámiej/ czyli
bogom Amorreyskim w których ziemi prze-
bywacie: á ja z domem swym będziem y
Pánu służyć.

Odpowiedział lud y rzekł: Niechay tho
 od nas oddalono będzie byzmy mieli p^oa
 n^a odstąpić a opuścić / a mieli służyć bo
 gom innym: Pan Bog n^as sam wywiodł
 nas y oyce n^asse z ziemi Egypckiej / z do
 mu niewoli: y uczynił cozmy widzieli b^ar
 zo wielkie znamięn^a / y strzegł nas n^a w
 s^syskich drogach / po ktorychczmy chodzi
 li / y miedzy w^syskimi narody przez k^o
 rezmy sli. I wyrzucił w^syskie pogan^y / y
 Amorreyck^a obywatela tej ziemi do k^o
 reyczmy w^esli. Będziem tedy Panu Bo
 gu służyć / bo sam iest Bogiem n^as^sym.

I rzekł Jozue do ludu: Nie będziecie
 mogli służyć Panu: Albowiem Pan Bog
 święty / y mocny zawisł iesth: a nie prze-
 puści nieczotom y grzechom waszym. Je-

służyćcie odstapili páná / a służyli bogom
 cudzym / obróci sie y utrapi was / y wytro-
 ci / poniewaz że wam uczynił dobrze. Od-
 powiedział lud do Jozue: Niktáki tak nie
 będzie. iáko mówiš / ale pánu służyć be-
 dziemy. Irzekł Jozue do ludu: Wy sámí
 jesteście świadkami / żeście sámí sobie ob-
 ráli pána abyście mu służyli. Odpowie-
 dzieli mu : jesteśmy świadkami . Theby-
 rzekł: Teraz tedy odcyńcie Bogi cudze z
 pośródka was / a ztkońcie serca wasze
 ku pánu Bogu Isráelskiemu. Rzekł lud
 do Jozue: pánu Bogu nášemu będziemy
 służyć / a przykazaniu jego będziemy po-
 słusni.

Uczyłnł tedy Jozue tego dnia przymie-
rze / y przelożył im przykazania y Sady
tamtę w Sychem. Napisał też wssytkie te
słowa w kriegách zakonu Páńskiego : A
wziął bázro wielki kámiem y potożył gi pod
debem kthory był w Swiatnicy Pánskiej /
y rzekł do wssytkiego ludu: Otho then ká-
mien / będzie wam ná świadectwo / żeście
stucháli wssytkich słow Páńskich kthore
wam mowit: Byście lepak potym tego nie-
przełi / á nie kłámáli Pánu Bogu wásse-
mu. I rozpuścił lud / káždego do dzierzawy
swoiey.

A potom umarł Jozue syn Nun/ sługa
Pánksi/ we stu y dziesięci lath: I pogrze-
bli go/ ná gránicách dzierzawy ie^o w Tam-
náthsare/ Etbore leży ná gorze Eßraim/
ná pułnocy od gory Gaás. I służył Izráel
Pánu przez wssyßkie dni Jozue/ y Schár-
fych/ ktorzy bázro długo żyli po Jozue/ y
ktorzy ználi wssyßkie sprawy Pánskie/ kto-
re czynił ludu Izráelskiemu.

Kości też Jozeffowe/ ktore byli wzięli
synowie Izraelscy z Egiptu/ pogrzebali w
Sychem/ na części pola onego kthore był
kupit Jakob od synów Hemor oycá Sy-
chem/ za sioho (tągniath á) nowinickich
owieczek/ tho było dzierżawa synów
Jozeffowych. Eleázár też syn Aa-
ronow/ umárt: y pochował^o w
Gábaáth Sinees synowie ies-
go/ ktore temu dano było na
gorze Effraim.

Dokończenie Księgi Jozue.

Iosue. 23,

4. Rrg. 23.

Reg: 7.

Gene: 13.

Иосиф. 22.

audien: 2.

10/11. 17.

2. Part: 34.

Page 566

Exodí. 13.

Actum. 7.

Заче: 33.

Kriegi Sedziowe

Poczynają się kriegi Judicum: kto
re Żydowie zowią Sophetym/ po naszymu możemy
zwać Kriegi Sedziow.

Argumentum na Kriegi Judicum.

Pisano w tych kriegach/ iako lud Boży sprawowali a rzadzili Sedzio
wie rozmaici/ tudzież zwycięstwa ich/ kthore odnassali z poganow
Broniac ludu Izraelskiego. Zamyka Kapitulu eden a dwadzieścia.

Cap. i.

Jako Judas z Symeonem bratami walczyli prze-
ciwko nieprzyjacielowi/ a iako porażali ie y doby-
wali miast ich: Othoniel poiat dyktowe Kalebows
Aze/ Chananeyczycy zolt placa.

O śmierci Jozue/ do-
tożyli a radzili sie synowie
Izraelscy Pana/ temi sto-
wy: Ktho poydzie przed
namy przeciwko Chanane-
neussowi/ a kto hetma-
nem bedzie na wojnie: Thedy odpowie-
dział Pan: Judas poydzie: othoni podat
ziemie w reke iego. I rzekł Judas Syme-
onowi bratu swemu: Wstap semna w los
moy/ a walcz naprzeciwko Chananeussow-
wi/ chcesli bych ia też potym siedł skoba w
losie twym. I siedł snim Symeon.

Iosue. 28.

Prout. 18.

Wybrał sie tedy Judas y dat pan Cha-
naneyczyka y Ferezeyczyka w rece ich: y po-
razili w Bezek dziesięć tysięcy meżow. I
szalezi Adonibesek w Bezech/ y walczyli
na przeciwko niemu/ a porażili Chanane-
czyka y Ferezeyczyka. Ale Adonibesek vo-
ciekt: ktorego ścigając poimali/ y obcięli
mu rece y nogi y końcow. Tedy rzekł Ado-
nibesek: Siedmiodziesiąt krolow miałe
obcięte rece y nogi/ zbierali pod stołem mo-
im odrobiny pokarmow: iakom ia uczyni-
tę mi Bog oddat. I przyniesli go do Je-
ruzalem/ tamże umarli.

Leuit. 24.
Iudic. 15.

Deute. 20.

Iosue. 15.

Obległszy potym synowie Judas doby-
wając Jeruzalem/ dobyli go/ y wyszczina-
li mieczem (ludzie) a wssystko miasto wy-
palili. Potym zaś ciagnac/ walczyli prze-
ciwko Chananeycykowi/ kthory mieklat
na gorach/ y na polach ku potudniu. Cias-
gnac tedy Judas przeciwko Chananeycy-
kowi kthory mieklat w Hebron (kthorego
staradawna zwano Charyatárbe) pobit
Sesai/ Abimam/ y Tholmai: A idac stad/
siedł do obywatelow miasta Dabir/ ktore-
go imie z staradawna bylo Karyathseffer/

co iest/ miasto Włauk. I rzekł Kaleb: Kto-
by dobył Karyathseffer/ a spusthossyt ie:
dam mu Aze cortke swa za žone. A gdy go
dobył Othoniel syn Cenez/ brat Kalebowa
mnieyszy/ dat mu Aze cortke swa za žone. Ja
dac snia w drodze Othoniel/ namowil ia
aby profita oycá swego o Kola. Ona gdy sie
dzac na osle wzdychala/ zpythat ie: Ka-
leb: Coe tho? Ona odpowiedziála: Day
mi przeżegnanie: Dales mi ziemie sucha:
day mi też y wilgotna. Dat ie: y thedy Kaleb
wilgoćine wierzchnia y niżsa: A synowie
Cyneussowi/ prziodny Moizeffowi/ wysli
z miastá ktore zwano Palmowe/ pospolu z
syny Judas/ na puszczu losu iego/ ktora iest
na potudnie od Arad/ y mieklati snim.

Iosue. 15.
I Para. 12.
I. Reg. 17.

Szedł potym Judas z Symeonem brá-
tem swoim/ y oba pospolu porażili Chanane-
neussa kthory mieklat w Sessat/ y zabili go.
Nazwano tedy ono miasto imieniem Hor-
ma/ to iest/ przeklectwo. Dobył też Ju-
das Gazy ze wssystkim co w granicach ie-
go bylo/ y Askaloná/ y Akaroná z grani-
cami ich. I był Pan z Judas/ y opánował
gory: ale nie mogł wygładzić tych kthorzy
mieklati wpadole/ y mieli wielki dostátek
wozow z kossami. I dali Kalebowi He-
bron/ iako był obiecal Moizef/ kthory wy-
gładził sniego trzy syny Enachowe. Jebu-
zeussa lepat kthory mieklat w Jeruzalem/
nie wytrácieli synowie Beniamin: I mie-
klat Jebuzeyczyk z syny Beniaminowemi
w Jeruzalem/ aż do dnia dzisieyszego.

Deute. 34.
Num. 10.
I. Reg. 15.

Num. 22.
Iosue. 15.

Iosue. 14.

Iosue. 15.

Iosue. 16.

Iosue. 2.

Dom też a familia Jozeffowa wezbra-
ła sie do Bethel/ y był Pan snimi. Abo-
wiem gdy oblegli miasto/ kthore pierwey
zwano Luzá/ vzrzeli cztowieká wycho-
dzacego z miastá/ y rzekli do niego: Wkáz-
nam kthoredy wnidz mamy do miastá/ a
uczyniemy nad toba miłosierdzie. On gdy
im wkázal/ (wssedłszy) pobili wssystk-
ie ludzie w miescie mieczem: a one cztow-
ieká/ y wssystek rod iego/ pusćili wolnie
Ktory táł swobodnie puszczony siedł do zie-
mie kthym/ y zbudował thám miasto/ a

nazwał

Judicum rzeżone.

Num: 33.
Iosue. 17.

Iosue. 16.

nazwacie Luz: Echora thak zowa az po
dziś dzień.

Manasses też nie wygładził Bethsan/
y Tanach z ich wioskami: także y obywa-
telow Dor/ y Jebelam/ y Mageddo z wo-
skami ich: y iat miastac Chananeus snie-
mi. A gdy sie potym zmocnit lud Izraelsti/
poddit go sobie na dan/ a przed sie ich wy-
gladzić niechcial.

Efraim też nie wybit Chananeussa/
Echora przemieszkawat w Gazer: ale snim
miastat.

Zabulon także nie wytracił obywatel-
ow w Cetron y w Naalon: Ale też miast-
tat Chananeus między nimi a dawat mu
dan.

Aser też nie wygładził obywatelow w
Acho/ Sydonie/ Abalab/ Achazyb/ Zela-
ba/ Affech/ y w Kohob. Ale miastat Aser
w posrzedku Chananeussa/ obywatela o-
ney ziemie/ a nie zabito go.

Neptalim też nie wygładził onych kto-
rzy miastali w Betsemes/ y Bethanath: y
miastat między Chananeussem obywatel-
lem oney ziemie/ a dawali mu dan miast-
czanie z tam tych miast. Wcisnal potym
Amorreyczyt syny Dan na gorze/ ani sie im
dat rospoznać aby mogli zejsc na row-
niach: A miastat Dan na gorze Hares/
co sie wyktada/ Oswiadczenie/ w Naalon
y w Salehim. Obciążona też była reká do-
mu Jozeffowego/ y przyszedł ktemu ze mu
dan dawat. A była granica Amoreusowa/
od gory Niedzwiedkowej Skata y wierz-
chnie miastat.

Cap. 21

Angiot Pan poslat aby zgromit lud/ z przest-
pnie/ po śmierci Jozue lud zgromy/ w nieprzy-
ciastie rece przyszedl/ za grzech gdy linie wywobo-
dzoney iest od Pana.

Deute: 7.
12.

Stapił potym Angiot Pánsti z
Galgala na miejsce Ptaczacych
y rzekł: Wywiodtem was z E-
gyptu/ y w wiodtem do ziemie
ktoram był przysięgi dać oycow waszym: a
obietatem/ zem niemiati naruszyć na wieki
umowy moiey swami: ale tak zebiscie też
nieczynili przymierza z obywatelmi tchey
ziemie/ a oitarze ich ieslibyscie powywrá-
cali: a niechcieliscie sluchac głosu mego:
Czemuzescie tho uczynili? A przetoś nie-
chciatem ich wytracic z oblicza waszego/
abyście mieli nieprzyiaciele / a bogowie
ich byli wam ku wpadu.

A gdy mowit Angiot Pánsti the stowa
do wssystkich synow Izraelstich: podniesli
glos swoy y ptakali. Idano imie miestu o-

nemu/ Miesce Ptaczacych/ abo Miesce
Les: y offiarowali tamze offiary Panu.

Rospuscil tedy Jozue lud/ y rozekli sie
synowie Izraelscy kazdy do osiadlosci swo-
tey / aby ia thzymali: y sluzyli Panu
przez wssystki dni iego/ tho iest Jozue/ y
Starssych/ ktorzy ponim dlugo byli syni/
y wiedzieli wssystkie sprawy Pánstie ktore
czynil z Izraelstim ludem. Umart tedy Jo-
zue syn Nun/ sluzebnik Pánsti/ we shtu y
dziesiaci lath/ y pogrzebligo na granicach
dzierzawy iego/ w Chamnathfare/ na go-
rze Efraim/ wstrone gory Gaas od put-
nocy. Wssystek potym on lud zebrał sie do
oycow swoich/ a umart: I porosthat iny
narod/ ktory nieznat Pana/ ani skutkow
ktore czynil z ludem Izraelstim.

Idopuscili sie ztey rzeczy synowie Izra-
elscy przed obliczoscá Pánstá/ iz ieli sta-
zyć batwanowi Baalim/ Opuscili wsi Pana
Boga oycow swoich/ ktory ie byl wywiodł
z ziemie Egypstkiey/ y puscili sie za Bogas
mi cudzemi/ za bogami ludzi ktorzy mies-
kali okolicznie/ y modle im czynili: I po-
russyli tym Pana ku gniewu/ thym ze go
odstapili a opuscili/ sluzac Baalowi y A-
starotowi batwanom. Rozgniewat sie tes-
dy Pan na lud Izraelsti/ y dat ie w rece ro-
zrywaiacych: Ci tho poimawssy ie / za-
przedali nieprzyiacielom ktorzy okolicznie
miestkali: ani sie mogli przeciwic a zastá-
wic przeciwnikom swoim/ ale gdzie kol-
wiek sie puscili/ reká Pánstá nad nimi by-
la: iako im mowil y przysięgi: y barzo ich
vdręczone.

Wzbudził potym Pan SEDZIE/ kto-
rzy ich mieli wyzwolic z rak nieprzyiaciel-
la burzacego: ale ani tym chcieli być poslu-
sni/ nieczystothe ptodzac z Bogi inymi/ y
modle im czyniac. Rychto vstapili z dro-
gi/ ktora sli oycowie ich: a sluchaiac roz-
kazania Pánstie/ wssystkie rzeczy przeci-
wne czynili.

A gdy iuz Pan Sedze wzbudzał/ za cza-
su ich litowat sie nad nimi/ y wysluchawat
ptaczu a skania vcisnionych/ y wybawiat
ie z morderstwa pustoszcacych. A gdy umart
Sedzia/ przywracali sie na zab/ y daleko
gorssie rzeczy czynili/ nizli czyniali oycowie
ich / nasladniac bogow obcych/ sluzac y
modle im czyniac. Nieopuscili wynalez-
kow swoich/ ani drogi barzo ostrey a twar-
dey ktora sie byli przucyli chodzic. I roz-
gniewata sie zapalczywosc Pánstá na lud
Izraelsti/ y rzekł: Ze ten lud naruszył a ská-
zil umowe moie/ ktoram był vczynil z oy-
cami ich/ a ze wzgardzil a zamiechal stu-
chac głosu mego: ia też nie wygładze
Narodow/ Echorch od umart Jozue:
ze nimi z probuje a doswiadcze ludu Izrael.

Iosue. 24.

Iosue. 24.

Iudic: 2.
406.

Deute: 2.

Exodi. 2.
Iudic: 3.

Deute: 8.
13.

Kriegi Sedziowe

skiego/ strzeżeli drogi Pańskie/ a chodzili
nia/ tak iako strzegli oycowie ich/ czyli nie.
Zaniechal tedy Pan wssystkich tych Waro-
dom/ y niechcial ich rychto wywrocic/ ani
ich dat w rece Jozue.

Cap. 3.

Ztowarzyszy sie Izrael z Pogany ktore Pan na ich
probe zostawil/ a pretoz te cieszto go tepia okoliczni
a obcy Krolowie/ ale gdy sie obaczyt a nawrocil/
wzial wyzwolenie przez Otonela.

Esa Wlady ktore Pan zostawil/ aby wyćwiczyt inni lud Is-
raelski/ y wssystkie kchorzy nie-
znali wale Chananeyskich: aby
potym synowie ich nauczyl sie pothytac a
walczyc z nieprzyjacielnymi/ a miec natog
walczenia: Piec Kriazath Filistynskich/ y
wssystek lud Chananeyski/ Sydonski y E-
weyski/ kchorzy mieszkali na gorze Liba-
nie/ od gory Baalhermon az do wescia
Emath. Zostawil ie aby w nich sprobo-
wat ludu Israelskiego/ iesliby sluchali abo
niesluchali przykazania Pańskiego/ ktore
byl przykazat oycom ich przez Moizeffa.

A tak synowie Israelscy mieszkali w po-
arzędku ludu Cananeyskiego/ Eweyskiego/
Amoreyskiego/ Serezeyskiego/ Eweyskie-
go/ y Jebuzeyskiego: y poimowali sobie za zo-
ny corki ich/ sami tez corki swoje synom ich
dawali/ y sluzyli bogom ich. A uczynili za-
rzecz przed oblicznością Pańską/ y zapamię-
tali Boga swego/ sluzac batwanom Baal-
lim y Ashtaroth. A rozgniewawssy sie Pan
na lud Israelski/ wydat ie w rece Chusan-
rasathaim Krola Mesopotamskiego/ y slu-
zyli mu osm lath. Potym wotali do Pana
y wzbudzil im zbawiciela/ a wybawil iez-
tho iest (wzbudzil) Othoniela syna Cene-
za brata Kalebowego mniessego: A byl w
nim duch Pański/ y sadzil syny Israelskie.
Wyciagnal thedy na wojne/ y dat Pan w
rece iego Chusanrasathaim Krola Syryskie-
go/ y podobit go. I byl pokoy na ziemi czter-
dzieści lath: potym umarl Othoniel syn Ce-
nezow.

Przytozyli zas (mysli) synowie Israelscy
czynic zle przed oblicznością Pańską: tedy
pobudzil a zmocnil przeciwko im Eglona
Krola Moabskiego: ze zle uczynili przed ob-
licznością iego. I przytaczyl kniemu syny
Ammon y Amalech: y wyciagnawssy po-
razil syny Israelskie y opalowat miastho
palmow. Sluzyli tedy synowie Israelscy
Eglon Krolowi Moabskiemu/ osmnaście
lat/ a potym wotali do Pana: ktory wzbu-
dzil im zbawiciela/ imieniem Ahod/ syna
Gera syna Gemini/ ktory obudowat rak ias-

to prawey vzywat. I poslali synowie Isra-
elscy nim dary Eglonowi Krolowi Moab-
skiemu. Ktory (Ahod) uczynil sobie miecz
oboietnyi mniacy rekoiesc na dton/ ktory
przypasal na prawym boku pod plassezem.
I przyniosl dary Eglonowi Krolowi Moab-
skiemu. A byl then Eglon barzo tusthy.
Gdy mu tedy oddal dary/ sfedt za towarzy-
stwem ktore bylo s nim przysto.

A wrocivssy sie zas z Gulgala/ gdzie by-
ly batwany/ rzekl do Krola: Krolu mam
stoba nieco tajemnego mowic. Thedy on
rozkazat pomilczec: A gdy wssystcy od nie-
go odesli kchorzy przy nim byli/ wssedt A-
hod do niego: a siedzial (na ten czas) sam
na Altanie lietney. I rzekl Ahod: Stowo
Boze mam do ciebie. Ktory nathych-
miast powstat z miastetu Krolowskiego.
Tedy wyciagnal Ahod lewa reke/ y dobyl
mieca z prawy strony swojej/ y wrzil gi w
brzuch iego/ tak barzo ze za ostrzem y iela
wbiegly w rane/ y wtonel w tustym brzu-
chu. Ani dobyl zas mieca one/ ale tak ia-
koz vderzyl/ zostawil gi w cieie/ y tudzie-
chnet rzucity sie taina posladkiem.

Ahod lepal zawarssy pilnie drzwi onego
wieczernika/ y spusciwssy zamki/ wssedt
zadnimi drzwiami: Sluzebnicy tez Krolow-
scy przyszedssy/ widzac zamknione drzwi v
patacu/ rzekli sami z soba/ podobno teraz
iesth na potrzebie przyrodzoney. A nacz-
kawssy sie dlugo/ tak ze ich tez bylo wstyd/
y widzac ze nikt nieotwieral/ wziali klucz
a gdy otworzyli nalezli pana swego/ a on
lezy na ziemi martwy. Ahod tez na ten cas
gdy sie oni strwozyli/ vcielt: y przesedt ono
mieсце gdzie byly batwany/ stad sie byl wro-
cil. I przysedt do Seirath: A natchmiast
zatrabil w trabe na gorze Esfaim: I sli-
sni synowie Israelscy/ a on przed nimi:
Rzekl tedy Ahod do nich: Podziecie za mna:
Bo dat Pan Bog nieprzyjaciela nasze
Moabity/ nam w rece. Szli thedy za nim
y osadzili brody Jordanske/ przez ktore sie
przeprawiaia do Moab: y niedopuscili za-
dnemu przesec/ ale pobili Moabity na ten
czas/ okolo dziesiaci tysiecy/ wssystkie duze
a mocne meze: jeden snich niemogt vsc. I
stunion iest lud Moabski na ten czas/ re-
ka ludu Israelskiego: y byl pokoy w ziemi
przez osmdziesiat lat. Po Ahodze byl San-
gar syn Anathow/ ktory porazil fesc seth
mezow Filistynskich lemiessem/ y ten thez
bronil Israelskiego ladu.

Cap. 4.

Deborá Protokini y Barak/ walczia przeciw Zy-
zarze Hetmanowi Krola Jabin/ ktorego vcieltacego
zabila Jabel iona Aberowa.

Po imier

Deute: 7.
12.

Iudieu: 1.

2. Para: 15.

Iudicum: 2.
4.

Deute: 30.

2. Reg: 3.

Num: 10.

Iudieu: 5.

Deute: 2.

Iudieu: 5.

Judicum rzeżone.

Judicu: 2.
3.
1. Reg: 12.

W o śmierci Ahodowej iesseże przed sie synowie Iśraelscy czy nili ślie przed oblicznością Pána: J dat ie Pan w rece Jabin krola Chananeyskiego/ ktory krolowat w Asor: A ten miał zethmanem woyska swoe imieniem Sysara/ a sam mieskat w ha roseth narodow. I wotali synowie Iśraelscy do Pána: Abowiem miał dziewięć set wozow kosystych/ a przez dwadzieścia lat bārzo ie był ścinat.

Judicu: 5.

A była też Debora prorokini/ żoná Láz pidothowa/ kthora na on czas sadziła lud. I sadziła pod drzewem Palmowym/ kthore tak zwano iako y one/ między Rámá y Bethel na gorze Eśfraim. I przychadzali do niej synowie Iśraelscy na każdy sad. Kthora posłata y przyzwata Barák syná Abinoen z Cedés Neptálim/ y rzekła do niego.

Przykazał ci Pan Bog Iśraelski: Jdz a wiedz woysko na gore Tabor/ a weźmiesz z soba dzieśieć tysięcy rycerzow z pokolenia Neptálim/ thakież y z synow Zabulonowych: A ia przywiodę do ciebie do strumienia Cison/ Sysara zethmaná woyska Jabinowe/ y wozy iego/ y wssystko mnostwo a wydam ie w reke twoie. Thedy rzekł do niej Barák: Poydzieszli też semna/ poyde: ale ieslibys ty niechciała isc semna/ nie poyde. Ona mu na to odpowiedziála.

Num: 10.

Poydeć ia sloba/ ale tho wiedz żeć nie przypissa thobie zwycięstwa terazniessęgo/ bo przez niewieście rece bedzie wydan Sysara. Russyta sie tedy Debora/ y ciągnęła z Barákem do Cedés. On wezwawssy Zabulon y Neptálim/ wyiáchat z dzieśieć tysięcy walecznikow/ máiac soba Desbore w woysku. Ale Aber Cyneus/ odstha pił był kiedys od drugich Cyneyczykow bratow swoich/ synow Obáb/ ktory był przyrodny Moizeszowym: ten był rościagnat przybytki aż do padotu imieniem Sennim a mieskat blisko Cedés.

1. Reg: 14.

Powiedziano tedy Sysarze/ że przyciasgnat Barák syn Abinoem na gore Thabor: I zebrał dziewięć set wozow kosystych/ y wssystko woysko z Aroseth narodow/ do strumienia Cison. I rzekła Debora do Baráka: Wstań/ boć ten dzień iesth ktorego dat Pan Bog Sysara w rece twoie: oto sam iest wozdem twoim. I śhapił tedy Barák z gory Tabor/ a dzieśieć tysięcy walecznych ludzi sinim.

Iosue. 1.
Iosue. 4.
Leuti. 20.

I przestraszył Pan Sysara/ y wssystkie wozy iego/ y wssystek zastępiego mieczem na iedno wzrzenie Baráka: thak wieleże też Sysara skoczywssy z wozu/ pieśso vćiekat/ a Barák gonit vćiekające wozy y woysko aż do Aroseth narodow/ y do kad

wssystkiego woyska nieprzyacielskiego co do iednego niewygubił. A Sysara vćiekając/ przypadł do namiotu Jabel żony Haberowej Cyneyczyka: że był pokoy między Jabin krolém Aser/ y domem Habera Cyneyczyka.

3. Reg: 17.
Judicu: 5.

Wybieżawssy thedy Jabel przeciwko Sysarowi/ rzekła do niego: Wnidz do mnie panie moy/ wnidz nieboysie. On wssedssy do namiotu/ przykryła go płaszcem/ tedy rzekł do niej: Prossęćie day mi troche wody/ boć pragne bārzo. Tedy ona odkrywssy naczynie z mlekiem/ data mu pić/ y zaa go przykryła. I rzekł Sysara do niej: Stoy przed drzwiami Przybytku/ a gdyby ktho przyszedł pytać cie/ y mówiac: Jesth tu kto? Odpowiesz: Niemáś nikogo.

Judith. 2.

Wziela thedy Jabel żoná Aberowa gwozdż przybytkowy/ a zaraż y młotek/ y wssedssy potajemnie a cichuńko do niego przystapiwssy/ zástawiła nad stronia głowy iego on gwozdż/ y vderzywssy młotem/ przebiła przez mozg aż w ściem wiazi: ktory sen z śmiercia zlażywssy/ śezedł y v märt.

Alić otho Barák goniac Sysara przybiegat: a wssedssy Jabel przeciwko niemu/ rzekła do niego: Chodz/ wćiąć meżá ktorego śukaż. Ktorey gdy wssedł do niej/ wżrat Sysara a on leży martwy/ a gwozdż tkniacy w stroniach iego. Zniżył thedy a złożył Bog tego dnia Jabiná krolá Chananeyskiego przed syny Iśraelskimi: Ktorezy na każdy dzień krzewili a mocnili sie/ a mocna reka cíażyli Jabiná krolá Chananeyskiego/ aż by go wytrącili.

Cap. 5.

Dieśa Debory y Barákowa/ czyniacych dzieła Pánu Bogu za zwycięstwo.

E dy śpiewáli Debora y Barák syn Abinoemow onego dnia/ themi słowy.

Ktorzyscie kolwie z ludu Iśelskiego wydali dobrowolnie dusse wásse na niebezpieczność/ błogosławćie a chwalćie Pána.

Stuchayćie tego krolowie/ śierzćie sobie w ssy Briażetá: Ia iestem: Ia iestem ktora bede Pánu opiewać/ bede na lutni grać Pánu Bogu Iśraelskiemu.

Exodi. 19.
Deute: 4.

Panie gdys wychodził z gory Seir/ a przechodził kráiny y powiáthy Edomskie/ ziemiá sie russyta/ a niebiosá y obłoki ská pátý wodami.

Gory sie rozptynęły od oblicza Páńskiego/ y gora Synáí od oblicza Pána Boga Iśraelskiego.

Kriegi Sedziowe

Iudicu: 3.
Iudicu: 4.

Za czasu Samgara syna Anathowego/
za czasu Jabeli/ odpoczyneli sście: a kto
rzy sie nimi puścili/ zachodzili na sście
niedrożne.

Przestali mocni w ludu Izraelskim/ y
odpoczyneli: aż by powstała Debora/ po-
wstała matka ludu Izraelskiego.

Nowe woyny obrat Pan/ a brany nie-
przyacielskie sam wywrocił: Tharcza y
horeże nieukazały sie we czterdzieści thy-
siec ludu Izraelskiego.

Serce moje miłue Krizeta Izraelskie:
ktorzy z dobrej woley wysadziliście sami
siebie na niebezpieczeńść/ chwalcie Pana
Boga.

Ktorzy wsiadacie na ozdobne a taniace
sie osły/ a siedzicie na Sadzie/ y chodzicie
droga/ mówcie.

Gdzieście potykali wozy/ y woysko nie-
przyacielskie zactumione/ tham na tym
miescu niechay beda wystawiane sprawie
dliwosci państwa/ y taksza przeciwko moc-
nym ludu Izraelskiego: Thedy z stąpił lud
Pański do Bran/ y otrzymał panowanie.

Iudicu: 4. Wstań/ wstań Debora/ wstań/ wstań/
y mów piosnkę: Wstań Barach/ a poimay
ienice twoie synu Abinoemow.

Zachowane sa ofiarki ludu/ Pan w mo-
cnych sie potykał.

Iudicu: 3. Z Effraim zgtadził ier Amalech/ y po-
niem z Beniamin/ przeciwko ludu twemu
o Amalechu: z Machir Krizeta wysli/ y z
zabulon ci ktorzy woysko wiedli ku po-
tykaniu.

Krizetha z Isachar byli z Debora/ y
fli za Barachem/ ktorzy iakoby na syie
gwałtownie do głębości wydat sie nie-
bezpieczeńści: rozdzielivszy przeciw sobie
Ruben/ a między ludzmi wielkich myśli
stat sie swar.

Czemu mieszkaz między dwiema granica-
mi/ abyś sluchal słyszenia trzody: Rozdzie-
liwvshy przeciw sobie Ruben/ między ludz-
mi wielkich myśli/ nalezł sie swar.

Galaad za Jordanem odpoczywał y
Dan robił koto okretow: Aser mieszkł na
brzegu morskim/ a przemieszkławat na por-
ciech. Ale Zabulon y Neptalim wysadzili
dusse swoje na smierec/ w krajnie Morome.

Przyiachali krolowie y ieli walczyć/ wal-
czyli krolowie Chananeyscy w Chanach/
przy wodach Mageddon/ wzdąm przed-
sie nie plonow nieodnieśli.

Z nieba walciono przeciwko im: gwia-
zdy trwajac w rzędzie y biegu swoim/ prze-
ciwko Syfarsze walczyli.

Strumień Cyson porwał y niost trupy
ich/ Strumień Kadumim/ Strumień Cy-
son: Podepcz dusso ma mocne.

Zopyta z koni opadali/ gdy wcieli z w

ielkim pedem/ y spadali na syie w gtebia
co mocniejssy nieprzyaciela.

Przeklinaycie ziemie Meros/ rzekł An-
giot Pański: ztorzeccie obywatelom iey/ ze
nie przyciagneli na pomoc Pańska/ na po-
moc co mocniejssym iego.

Stogostawiona między niewiasthami
Jabel zoną Aberowā Czyneczeta/ y nie-
chay bedzie stogostawiona w namiocie
swoim.

Zadacemu wody data mleka/ a w cza-
ssy Krizetey przyniosła mąsto.

Lewa rek a iela gwośc/ a prawa kowal-
ski mtoch/ y zabila Sifare/ sukatac mies-
scā rānie w głowie iego/ a stron mocno
przebiwvshy.

Padł iey v nog/ sčzed/ y umarł: Walat
sie przed iey nogami/ y leżał bez dusse y mi-
zerny a bydny.

Otnem patrząc rycatā a wyla matka ie-
go/ y z wieczernikā mowitā/ czemuś sie nie
rychło wraca woz iego: czemu omieszkaly
nogi woznikow iego:

Jednā co medrissa nād ine żony iego/ tey
swoiey swiekrze odpowiedziatā:

Podobno teraz dzieci tupy/ a obierāia
mu co nacudniejssā niewiaste: Szaty od-
mienney māsći dāia (teraz) Żyjarze nā ie-
go cześc/ y zbierāia nossenia rosmāite ku
okraszeniu syie.

Tak niechay zgina wssystcy nieprzyia-
ciele twoi Panie: a ci lepał ktorzy ciebie
miłua/ tak sie niechay isna a miegoeja/ iā
to stończe gdy wschodzy.

Miata tedy pokoy ziemiā/ przez czter-
dzieści lath.

Cap. 6.

Madyanicykowle zmiwolili lud Izraelski/ Angiol
sie Boży Gedeonowi ukazal/ Othoniel mu wzywil
offiary/ zburzył Bālwānā Bāsi/ potym go Bog
poslił nā nieprzyaciela.

Synili zaś synowie Izraelscy ze
rzeczy przed oblicznością Pań-
ską: ktorzy wnetz dat ie w rece
Madyanckie przez siedm lath/
y byli bārzo od nich scisnieni. I poczynili
sobie iamy y iastinie w gorach/ y miesca
bārzo obronne ku odpieraniu. Abowiem
gdy wiec zasiał lud Izraelski/ czynili wtār-
czke Madyan y Amalech/ y insse narody ob-
wschodu stońca: y potożywvshy sie v nich o-
bozem co byto zielonego wssystko poprowā-
li aż idac do Gazy y wssedy indziery prawie
niezostawiali w Izraelu nie/ czym by sie ży-
wić mieli/ ni owiec/ ni wotow/ ani o-
stow. Abowiem y sām y wssystkie trzody
ich/ przyciagali z obozem swoim/ a nā

Estate

Judicum rzezione.

Wstate Szarańcy wssytkie miejsca zasiadali/ niezliczona wielkość ludzi/ y wielbładow/ czego sie iedno dothkneli burzac/ I barzo był skumiony a wniżony lud Iśraelski przez Madyańczyki.

I wotat lud Iśraelski do Pána/ żadać pomocy przeciwko Madyanitom. Thedy on postat do nich Proroka/ y mowit iest/ Tho powiada Pan Bog Iśraelski. Jam uczynił jeszcze wysli z Egiptu/ a wy wiodtem was z domu niewoli/ y wyswobo dzitem z ręki Egypczyków/ y wssytkich nieprzyjacieli ktorzy was gnebili: I wy rzucitem ie na przyscie wasze/ a datem wam ziemie ich: I rzektem: Ja Pan Bog wasz/ Wieboyciesie kogow Ammoreykich w ktorych ziemi mieszkacie. A niechciecie ście słuchać głosu moiego.

I przyszedł Angiot Pański/ a siadł pod debem który był w Efrá/ a przysłuszał do Joás oycá czeladné Ezy. A gdy Gedeon syn iego/ młocił y przewierzał zboże w gum nic/ chęząc wciąć przed Madyańczyki/ ukazał sie mu Angiot Pański/ y rzekł: Pan skoba mezu namocniemy. Odpowiedział mu Gedeon. Prossie moy Pánie/ ponieważ że Pan śnami iest/ czemu sie nas chęćli te wssytkie (31) rzeczy: Gdzieś sa one dziwa ne rzeczy iego/ o ktorych powiadałi oni oycowie nassy/ mowiac/ Wymiodł nas Pan z Egiptu: Otoż teraz porzucił nas Pan/ y wydat w rękę Madyańska.

Pozrzat nań Pan/ y rzekł: Idź w tej mō cy twojej/ y wyzwoliś lud Iśraelski z ręki Madyańczyk/ wiedz o tym ziem cie postat. On mu odpowiedział tymi słowy: Prossie moy Pánie/ czynię ia wyswobodze lud Iśraelski: othoć familia moia napoblerśsa iest w Manasse/ a iam namniemy w do mu oycá moiego. I rzekł mu Pan: Ja be z toba/ a porażiś Madyan iako iednego meza. Tedy on rzekł: Jeslim nálast także w ciebie/ day mi iaki znak tego żebyś ty był który mowisz do mnie. A nie odchodziś/ ależ przyjde zaś do ciebie/ miasac offiäre y offiäruiac ia tobie. On mu odpowiedział: Poczekam cie tu aż przydzie.

Szedł Gedeon wwarzył kózlatko/ y z kórca maki chleba przásnego nápięł: y w tożywssy miaso w kof/ polewkę miasna wy lat wgarniec/ y przyniosł tho wssytko pod dąb/ y offiärowat mu. I rzekł do niego An giot Pański/ Weźm tho miaso y te przásne chleby/ y potoż ná oney skále/ a zwierchu poley polewkę. A gdy tak uczynił/ wycią gnat Angiot Pański koniec lastki ktora trzy mat w rece/ y tknął miasa y chlebow przá snych: tedy wyszedł ogień z skály/ y popalił miaso y one przásne chleby: a Angiot Pań ski zniknął z ocy iego.

Co wyrzawssy Gedeon że był Angiot Pański/ rzekł: Ach moy Pánie Boże/ zem ia widziat Angiota Pańskiego okiem w o ko. Rzekł do niego Pan: Potoy skoba/ Wie boysie/ Wie vmrześ. I zbudował tam Ge deon oltarz Pánu/ a nazwał go/ Pański potoy/ aż do dzisiejszego dnia. A gdy iestce był w Efrá/ Echoré iesth familey Ezy/ rzekł Pan oney nocy do niego: Weźmi By ká oycá twego/ y drugiego także siedmle tnego/ skazie oltarz Bálwaná Baal oycá twego/ a las ktory przy oltarzu iest wyrab: y zbuduieź oltarz Pánu Bogu twemu/ ná wierzchu tej skály/ ná ktoreyes pierwey offiäre był potożyl: y weźmieś Byká wtore go/ tedy bedzieź offiärowat zupełna offiä re ná skosie drew ktorych nárabieś w tym lesie.

Wziawssy tedy Gedeon dzieście meżow służebnikow swoich/ uczynił thak iakomu był przikázat Pan. Ale boiac sie domu oycá swego/ y mieścjanow z onego miastá/ nie chęćat nie we dnie czynić/ ale wssytko w nocy wykonał. A gdy wstali ráno ludzie o nego miasteczka/ wżrzel skazyony oltarz Bál wana Baal/ y las wyrabiony/ y byká dru giego wtożonego ná on oltarz/ Echoré ná ten czas nowo było zbudowano. I ieli do siebie zobopolnie mowić: Ktoż to uczynił: A gdy sie dowiadowáli Echoré tho uczynił/ powiedziano że Gedeon syn Joásow to w ssytko uczynił. Thedy rzekli do Joásá/ wy wiedz y postaw tu syná twe/ a niech vm rze: bo skazit oltarz Baalow/ y gay iego wyrabit. On im odpowiedział: zażęćcie wy mścicielmi Baalowemi żebyście walczyli dla niego: Echoré iesth przeciwnikiem iego/ niech vmrze przed tym niż dzień iutrzeyssy przydzie. Jesliż Bogiem iesth/ niech sie mści nád tym który zepsował oltarz iego. Od onego dnia/ przezowano Gedeoná/ Je robaal/ przetho iż rzekł Joás/ Wiech sie pomści Baal nád tym/ który wyrócił oltarz iego. Thedy wssytek lud Madyański y Amalechitow/ y wssyscy Echorzy mieszkáli ná wschod stońca/ zebrałi sie pospolu/ y przeprawiwsi sie przez Jordan/ potożyli sie obozem w padole Jezrahel. Ale duch Pań ski przyobleł a posilił Gedeoná/ który za trawiwssy w trabe/ z wotat dom Abie zer/ aby śnim ciągneli. Postat też posty do wssytkiego pokolenia Manasselsowego/ tedy y ci śnim ciągneli: y ine posty do Aser/ do Zabulon/ y do Neptálim/ tedy ci wssy cy zaiacháli mu a przysli ná pomoc.

I rzekł Gedeon do Pána/ Jesliż chceś wyswobodzić lud Iśraelski moia reká iakos powiedział/ potoże te wetne ná Boyski bedzieli Rossá tylko ná samey wetnie/ a in dzie wssedy ná ziemi sucho/ bede wiedziat

Exodi. 33.
Iudic. 13.

Iudic. 6.

Num. 10.
Iudic. 3.
Iudic. 8.

Kriegi Sedziow

Gene: 18.

ze przez moie reke wyzwolis lud Izraelski. I stalo sie tak. A wstawis w nocy/ wycislnawis welne/ napelnil czastke Rosy. I rzekl zas do Pana: Niechay sie nie gniewa pierzchliwosc twoia na mie/ iesli iesce z raz pokusse zadaiac znamienia na tey welnie. Prosse aby sama welna sucha byla/ a wssystka ziemia zmokla od Rosy. I wczymit Pan oney nocy/ iako byl zadat/ y byla welna sucha/ a po wssystkiej ziemi Rosy.

Cap. 7.

Obral ludu Pan ku wojnie godnego v wod/ Gedeon vssyslawis sen iednego ciłowicka: Madyanitow/ vderzyl na nie/ o wyciestwie we trzech seth ludu/ o zabiciu Orebá y Zeeb.

Iudic: 6.

Gedy Jerobaal/ ktore inaczey zwano Gedeon/ wstawis w nocy/ y wssystek lud snim/ przyciagnat do studniej ktora zowa Zairad. A woysko lepak Madyaniste lezalo obozem w padole/ na putnocy gory wysskiej. I rzekl Pan do Gedeona: Barzo wiele z soba masz ludu/ nie bedzie wydan Madyan w rece iego/ bysie niechlubit przeciwnie Izraelski lud/ mowiac: wyzwolitem sie sam swa moca. Now do ludu/ a opowiaday cho gdy wssystcy beda stysiec: ktokolwiek boiazliwy a lekliwy iest/ niech sie na zad wroci. I odesli a wrocili sie z gory Galad/ ludu dwa y dwadziescia tysiecy mezow/ a tylko ich dziesiec tysiecy zostalo.

Deute: 20.
1. Mach: 3.

I rzekl Pan do Gedeona: Jescze to ludu wiele iest: Wiedz ie do wod/ tam ich doswiadys: a o ktorym ci powiem zeby stoba sedl/ ten niech idzie: ktoremu zakaze/ ten sie niechaj wroci. A gdy przyszedl lud do wody/ rzekl Pan do Gedeona: Ktorzy (reka a) Jezykem beda teptac wode iako wiece pasci/ zwykli teptac/ postawis ie osobno: Ktorzy lepak vkleknawis na kolana beda pic/ ci stana na drugiey stronie. I bylo tych kthorzy reka do vst mieczac wode teptali/ trzy stha mezow: A wssystko ine mnostwo pokle-

tnawis pito. Chedy rzekl Pan do Gedeona: Cha trzech seth mezow/ ktorzy teptali wode/ wybawie was/ y wydam ci w rece twoie Madyaniski lud: A wssystek iny lud/ niech sie wroci na miejsce swoje. Nabra wssy tedy wedlug pocztu spiye y trab/ rozkazat wssystkiemu inemu mnostwu/ wrocie sie do domow swoich: A sam we trzech seth mezow pusci sie ku bitwie. Ale oboz Madyaniski lezat nisko przy dole.

Teyze nocy rzekl Pan do niego/ wstań/ a spusć sie do obozu/ kom ci ie dat w reke twoie: iesli sie sam isc strachas/ niech sie stoba pusci. Jara giermek twoy. A gdy vssysly co mowia/ posila sie rece twoie/ a tym bezpiecney pusci sie do obozu nieprzyiacielskiego. Z stapit tedy sam y Jara Eicmek iego/ na tray woyska/ gdzie byla straz zbroyna. A Madyan y Amalechy wssystek lud od wschodu stonca/ rozstrzelawssy sie lezeli w padole/ iakoby Szarancá: wielbta dom thez barzo wiele bylo/ tak iako piastu na brzegu morskim. A gdy przyszedl Gedeon/ powiedat ieden rowarzyscowi swemu co sie mu snilo/ a powiadat thym sposobem ono co byl we snie widzial. Snilo mi sie a tak mi sie zdalo iakoby chleb podpapielny iecimienny/ thoczysie a siezat do obozu Madyanistiego: y gdy przybiegl ku namiotowi/ porazil y wywrocil ij/ y zrownat wssystek z ziemia. Odwowiedzial on ktoremu powiedat sen. Inssego cho nie znaciy iedno miecz Gedeona syna Joas meza Izraelstiego: abowiem dat Pan w rece iego Madyan y ze wssystkim obozem.

Gdy vssyslat Gedeon on sen/ tudziez y wyklad iego/ dat chwale Panu/ a wrocivssy sie do obozu Izraelstiego/ rzekl: wsthanie/ Boe podal Pan w rece nasze oboz Madyaniski. A rozssytkowat a rozdzielil one trzy stá mezow/ na trzy czesci/ y dat im w rece traby/ y tagwice czyste/ a w posrzodku ich byly pochodnie goraiace: A rzekl do nich/ Co wyrzucie ze ia bede czynil/ thoz y wy czynicie. Wnide na tray obozu/ a co kolwiek ia uczynie/ toz y wy czynicie. Kiedy zabrzmi traba w rece moiey/ wy takiez po wssystkim woysku trabcie/ y okrzyknicie: Panu y Gedeonowi.

Wssedl tedy Gedeon/ y trzy stá mezow/ ktorzy byli z nim/ w czesc obozu/ gdy sie zacyznata straz putnoca/ y pobudzivssy stroze/ ieli trabie w traby/ a tagwicami iedna w druga sebnac. A gdy thak okolo obozu na trzech miejscach trabili/ a inz tagwice potlukli/ trzymali w lewych rekach pochodnie/ a w prawych traby w kthore trabili: y uczynili okrzyk wolaiac. Miecz Paniski y Gedeonow: stoiac kazdy na swym miejscu/ okolo obozu nieprzyiacielskiego/ a tak

wssystko

3g. 17.

3g. 14.

3g. 20.

wssystko
czac a wy
naglali tr
Dopusci
sto/ ze i
vcietaia
Abel Me
ssy sie me
pehalim
ssa/ gonu
stwo ludu
Poslat
wssystk
cie w oc
wody a
lat sie w
od wod
poimaw
reb y Ze
ba v Pra
niosac gi
Jordan.

Spor Eff
ady Soko
Ro Abum
wy.

3g. 12.

K

przeiw
30/ a m
on odpo
uczynie
se grono
Abiezera
Biazer
jem ia m
uczynili
duch a p
przeiw
A goi
wi/ prz
snim by
cietaia
Sokoth
temu k
li/ zeby
mana k
przeio
a mas w
na y prz
su woi
Tuz go
y Salma
w poton
niem y z

Iosue. 2.

1. Reg: 11.

Iudic: 9.

Iudicum rzeżone.

Reg. 17.

Reg. 14.

Para. 20.

wszystko woysto zamięsłato sie / y wrze-
szac a wyiac wcieli: a przed sie iedną przy
naglali trzy sba meżow trabiac w thraby.
Dopuscił też Pan miecz na wszystko woys-
sto / że ieden drugiego spolecznie zabijał/
wcielając aż do Bethseta / y do podbrzeża
Abel Meula w Tabbath. Potym zwotaw-
szy sie meżowie Izraelscy z pokolenia Ne-
phalim / y Aser / y z wssystkiego Manasse
ssa / gonili Madian. (A dat Pan zwycięs-
two ludu Izraelskiemu w on dzień.)

Poslat też (w skok) Gedeon posły na
wssystk Gore Efraim / roslazniac: Zabie-
cie w oczy Madianczykom / y zaskoczcie
wody aż do Bethera / y Jordana. A zwo-
tat sie wnet wssystk Efraim / y zaskoczyli
od wód y od Jordana aż do Bethera. A
poimawssy dwu meżow Madianskich / O-
reb y Zeb / zabili Orebą na skale Oreb / a Ze-
bą y Prassę Zeb. A gonili Madianczyki /
niosąc głowy Oreb y Zeb do Gedeona za
Jordan.

Cap: 8.

Spor Efraimow przeciwko Gedeonowi / a me-
szak Sokoth y Phaniel / dane Gedeonowi store kofst
ki o Abimelech synie tego / y o śmierci Gedeono-
wey.

Iudic. 12.

Rzekli tedy meżowie z pokolenia
Efraim do Gedeona: Cożes to
chciał uczynić z nas nie we-
zwat gdyś na walkę iachat
przeciwko Madian: wadzac sie s nim bār-
zo / a maliem gwałt mu czyniac. Tedy im
on odpowiedział. Cożem ja mogł takiego
uczynić iak oś cie wy uczynili: Zass nie lep-
sze grono Efraima / niżli wssystko wyno
Abiezer: Orho w rece wässe dat Pan
Kriazeta Madianskie Orebą y Zebą: Cio-
żem ja mogł takiego uczynić / iak oś cie wy
uczynili: Co gdy wymowit / wstromit sie
duch a pycha ich / ktorzym sie byli nadeli
przeciw niemu.

A gdy przyciagnal Gedeon ku Jordano-
wi / przebył gi ze trzemi set meżow ktorzy
sini byli: a wstawssy / nie mogli gonić w-
cielających. I mowit do meżow z miastha
Sokoth. Prossie was / dajcie chleba ludu
temu który przy mnie iest / bo bārzo wstha-
li / żebyzmy mogli ścigać Sebee y Sāl-
mānā krole Madianskie. Odpowiedzieli
przetozoni Sokoth / Aboć iużes poimat
a masz w reku twych rece Zebee y Sālma-
nā / y prze tho chcesz mieć żebyzmy dali wo-
ysku twoiemu chleba. On im odpowiedział:
Tuz gdy tedy Pan da mi w rece me Zebee
y Sālmanā / a gdy sie wroce z zwycięstwem
w pokoiu / z krusse ciata wässe / y z ścier-
niem y z ostem pustynicy. Odciagnawssy

stad / przyiachat do miastha Phaniel / y mo-
wit także do meżow miesca onego. Kto-
rzy mu thesi odpowiedzieli iak o y mieściz-
nie z Sokoth. I rzekł im: Gdy sie wroce
z zwycięstwā w pokoiu / staże te wieże.
A Zebee y Sālmanā Odpoczywali ze wssy-
skim woyskiem swoim. Abo wiem pietna-
ście tysiecy meżow bylo zostato / ze wssyst-
kich husow ludzi ktorzy byli przciagneli
od wschodu słońca / gdyż inż pobitych bylo
sto y dwadzieścia tysiecy / wojennych y tās-
kowych ktorzy mogli miec dobyt meżow.

Pusciwssy sie tedy Gedeon droga thych
ktorzy w namiotach przebrwali (past-
rzow) / od wschodu słońca Tobe y Jeg-
bāā / poraził woysto nieprziacielskie / kto-
rzy (na ten ciās) bezpiecni byli / a nieo-
gledowali sie na żadna nietrafna przygo-
de. Wcieli tedy Zebee y Sālmanā / po kto-
rych sie pusciwssy Gedeon / poimat ie / za-
burzywssy wssystko woysto ich. A wracając
sie na zadz woyny Gedeon przed wesciem
słońca / poimat iedno pacholatko z meżow
miastha Sokoth / y wyradat na nim iako
ktorego Kriazeta a Stārssch w Sokoth
imie bylo / y spisał ich siedm dziesiat y siedm
meżow. Przyciagnal thedy do Sokoth / y
rzekł im: Owoż iest Zebee y Sālmanā / kto-
remiście zamięsłali mi oczy / mowiac: A-
boć rece Zebee y Sālmanā w rekach two-
ich sa / y przethosi żadaś / abrymy dali me-
żom zmordowanym y thym ktorzy wstali
chleba:

Przeto zymawssy Stārse onego mi-
astha / y nabrawssy darnia y osthu z puszczy /
stāt ie snimi pospotu / y skrussyl meze So-
koth. Wieże też Phaniel wywrocit / wy-
biwssy lud który mieszkāt w mieście. Po-
tym rzekł do Zebee y Sālmanā. Co zaci by-
li meżowie ktoreście pomordowali na go-
rze Thabor: Oni mu odpowiedzieli: Po-
dobni tobie byli / a ieden każdy snich / iako-
by był syn krolewski. Ktorem zaś on odpo-
wiedziat: Bracia tho moi byli / synowie
mātki moiej: Żywie Pan / byście ich byli
żywo zostawili / nie zabili bym was był. I
rzekł do Jeter pierworodzonego synā sive-
go / wstań / zabijże ie. On ani miecā do-
byt / że sie bat / bo iessze dziecieciem był. I
rzekli Zebee y Sālmanā: Thy sam wstań /
zabijże nas: Bo masz moc iako ten ktorzy
iestes meżem. Wstāt tedy Gedeon / y zabili
Zebee y Sālmanā: y pobrat ozdoby y pu-
kle / ktore zwykli miewać wietładowie
krolewscy na sziach ku ozdobie.

I rzekli wssysthey meżowie Izraelscy do
Gedeona: Pānuj nād nami / ty y syn twoy /
y syn synā twoiego: zēs nas wyzwolit z re-
ki Madianskiej. Thedy im on odpowie-
dział: Ani ia / ani syn moy będzie pānowat

3. Regu 12.

1. Reg. 11.
25.

Gene. 33.
1. Reg. 10.

Kriegi Sedziow

Exo: 32.

nad wami/ ale będzie nad wami panował Pan. A przystym rzeki do nich: Jedney rzeczy tylko żadam od was/ Dajcie mi kółki z korzysci waszey: Bo Ismaelitowie zwykli byli nosić kółki złote. Oni mu odpowiedzieli/ Bądź radzi damy. I rozciągnawssy na ziemi płaszczy/ z miedzi na kółki swej korzysci: y wazyli one wprossone kółki/ tysiacy siedm set totow złotych: chybá innych ozdób/ zaponet/ y Pawłocząnych kach/ kthorych zwykli używać krolowie Madyansey/ y procz obreczy złotych kore miewaty Wielbladowie krolowscy. I uczynil s tego Gedeon Effod / tho jest odzienie kaptańskie/ y zostawil go w swym miescie Effra. I popetnil w nim nieczyśćcość lud Israelski/ (służył w nim Bóstwu nom) co było Gedeonowi y wssystkiew iesgo fámiliy na upadek. Ukorzył sie tedy Madyan przed syny Israelskimi/ ani inż wiecey mogli syie podnieść a wskorac: ale miata ziemiá pokoy/ przez czterdzieci lat: póki rządził Gedeon.

4 Regu 10.

Odssedł tedy Jerobaál syn Joásow/ y mieszkát w domu swoim/ y miał siedm dziesiąt synow/ kthorych wysli z ledziw iego/ a tho iż miał wiele żon. A miłosica iego/ ktora miał w Sychem/ porodziła mu thej syná imieniem Abimelechá. Umárt potym Gedeon syn Joásow w dobrej starości/ y pochowano go w grobie oycá iego Joásá w Effra/ z fámiliy Ezy. A gdy umárt Gedeon/ odwrócili sie synowie Israelscy/ y popodobili nieczyśćcość w bóstwanie Bálálim. I uczynili z Bálalem przymierze/ aby im był za Boga: Ani pámietháli ná Pána Boga swego/ kthory ie wyrwat z rąk nieprzyacielskich wssystkich okolicznych/ ani uczynili miłosierdzia z domem Jerobaál Gedeoná/ wedlug wsszego dobra ktore był uczynil ludu Israelskiemu.

Nume: 25.

Cap. 9.

Abimelech wybtwssy siedm dziesiąt bráti swych/ proci Joátáná namtoosse/ Ten mowi przypowieść Sychemitom miesszanom/ zwalczył Abimelech Sychemczyki/ potym y sam máenie od niewiasty zabit.

Nssedł tedy Abimelech syn Jerobaálow do Sychem/ ku bráciy mátki swoiey/ y mowił do nich/ y do wssystkiew rodziny/ domu oycá y mátki swoich/ tymi slowy: Mowcie do wssystkich meżow kthory są w Sychem/ Co sie wam zda być lepiey/ Czyli żeby nad wami panowali siedm dziesiąt meżow a wssystcy synowie Jerobaál/ czyli aby nad wami panował jeden mąż? A tu zaraz obaczcie/ zem ci jesth kóś y ciáto wásse. I

mowili brácia mátki iego o niem do wssystkich meżow Sychemskich/ te wssystkie slowá. I przychyliłi serca ich ku Abimelechowi/ mowiac: żeć brat náš jest. I zdáli mu siedm dziesiąt wag srebrá/ z bożnice bóstwa ná Bál Beryth. Tedy on náiat sobie z tego meze nadziuki y tuiacje/ y sli z nim. I przyszedł do domu oycá swego do Effra/ y pobit brácia swa syny Jerobaál meżow siedm dziesiąt/ ná jednym kámeniu: I zostat Joáthán syn Jerobaál namtoossy/ a kthory jest. Zebrawssy sie tedy wssystcy meżowie z miastá Sychem/ y wssystkie fámilie miastá Mello/ sli/ y postanowili sobie krolem Abimelechá/ wedle debn kthory stat w Sychem.

2 Par: 21.

Co gdy powiedziano Joátánowi/ siedł: y stanát ná wierzchu gory Gáryzym: y podniosssy głos wolat temi slowy/ Posluchaycie me meżowie Sychem/ tak aby was też wsluchat Pan Bog. Ssly drzewá/ aby sábie obráty a pomázaly krolá: I rzekly Wnemu drzewu: Rozkázuy nam. Ono odpowiedziáto: A záz bym ia moglá opuścić tuiłość swá/ kthorey ták Bogowie iáko y ludzie używáia: a iść i być wyniesionem nádrzewá: I rzekly záz drzewá do figi/ podi a bádź nam krolem. Ono im odpowiedziáto: Zás ia moge opuścić sldłość moie/ y owoc thát sldki/ a iść/ abym miedzy inemi drzewy krolem było. Tedy mowily drzewá do málice winney: Chodź/ a bádź nássym pánem. Oná im odpowiedziáta: Niemogę ia opuścić winá mego/ ktore podwesela Boga y ludzie/ a być przetożona nádrzewá. Rzekly potym wssystkie drzewá do Stogu: Podi że ty a bádź krolem ná nami. On im odpowiedziat: Jesliś me prawdziwie krolem sobie obiećcie/ Chodźcie/ a odpoczywaycie pod cie niem moim: iesliże wíec niechcecie/ niechay wynudzie ogień z Stogu/ a popali drzewá Cedrowe Libáńskie.

2 Par: 25.
4 Efd. 4.

Psal: 103.

A thát teraz iesliście práwie/ y krom grzechu postanowili krolem ná soba Abimelechá/ a iesliście dobrze uczynili z Jerobaál y z domem iego/ a odwréhowáliście dobrodzierstwa iego/ ktory záz wami walczył/ y dusse swá wydat w nieprzespierzeństwo/ żeby was wyrwat z ręki Madyanckiey/ a wyscie theraż powstáli przeciwko domu oycá meiego/ y wybiliście syny iego siedm dziesiąt meżow ná jednym kámeniu/ a postháwiliście krolem Abimelech: syná słuźbnice iego/ ná tymi kthory missetáia w Sychem/ przetho że brátem wássym jest: Iesliście. tho dobrze a krom grzechu uczynili z Jerobaálem/ y z domem iego/ weselcie sie dziś w Abimelechu/ a on sie w was niechay kocha: Ale iesliście. tho

zle a przes

Iudicum rzeżone.

Esai. 45.

Gene. 34.

zle a przewrotnie uczynili/ niechay sniego wynidzie ogień/ a popali obywathele Sychemskie/ y miasteczko Nello: I niechay też wynidzie ogień z meżow Sychemskich/ y z miasteczka Nello/ a spal Abimelecha. To gdy rzekł vciekł/ y fedi do Bera: I nie szał tam boiac sie brata swego Abimelecha. Także krolował Abimelech nad ludem Izraelskim przez trzy lata.

I poslat Panducha nagorsszego miedzy Abimelecha/ y miedzy obywathele miastha Sychem: thedy oni teli sie nim brzydziej/ y onym zlym uczynkiem ze zabiti siedmidzie siat synow Jerobaal/ y wylanie krwi ich (teli) składać na Abimelecha brathá swego/ y na ine starffe Sychimitow/ ktorzy mu w tym dopomogli. I zasadzili nań zatogi po wierzchu gor: a oczekawaiac przyiazdu iego/ czynili iako zboryce/ odzieraiac the ktorzy tamtedy chadzali: y donioslo sie tho Abimelecha.

Przyszedł pothym Gaal syn Obed z bracia swoiá/ (na pomoc) y wssedł do miastá Sychimam. Na ktorego przyscie/ zburzyl sie y mysl wietssa wzeli obywathele miastha Sychem/ y wybiegssy na role/ burzyl winnice y groná winne portoczyl/ a uczyniwssy tanze spiewaiacych wessli do Bożnice Boga swego/ a goduiac y pijac ztorze czyli Abimelechowi: Gaal theż syn Obed wotál: Coż iesth Abimelech/ y coż tho za Sychem/ że mu mamy sluzyc? Jaz tho nie iesth syn Jerobaal/ y postanowit Zebul sluge swego/ przetożonym nad meżmi Emor oycá Sychem: Czemusi tedy bedziem mu sluzyc? O by tho kto dat lud ten w rece moie/ żebym go wyrwat a wyzwolit z mocy Abimelechowej.

Thedy rzeżono Abimelechowi: Zbierz wielkie woysko a przydz. Abowiem Zebul Arieze miastha/ vsslawssy slowa ktore mowit Gaal syn Obed/ rozgniewat sie bázro/ y poslat krviomko posly do Abimelecha/ mowiac: Othoc Gaal syn Obed przyszedł do Sychimy/ z bracia swoiá/ z mocnia sie w miescie nad twa wola: A tak rusz sie noca z ludem ktory przy tobie iest/ tazyze sie na polu: y bázro rano o wschodu slonca/ vderz na miastho. A gdy sie na cie wysypie z miastha z ludem swoimi/ co mozesz tho mu uczyn.

Wstat tedy Abimelech ze wssytkim woyskiem swoimi w nocy/ y zasadzit zatogi przy miescie Sychimam na czterzech miescach. I wyiachał Gaal/ syn Obedow/ y stanat w branie mieyskiey. Tedy ruszyl sie Abimelech ze wssytkim woyskiem swoimi z onych thaiemnych miesc. A gdy wyrzat lud Gaal/ rzekł do Zebula: Oto z gor mno swio ludzi z stepuie. Ktoremu on odpowie

dziat: Cienie od gor widzisz iakoby gtowy ludzkie/ a tym sie omylasz. Rzekł zas Gaal: Otho werz lud ze szrodku gor wychodzi/ a ieden husidzie droga ktora wiedzie ku Debowi. Rzekł do niego Zebul: Gdzieś teraz sa wsta twoie/ ktoremis wotál/ Coż iesth Abimelech/ żebyzmy mu sluzyli? Jaz tho nie ten lud ktorymes gardzil: Wynidz y walcz przeciw niemu.

Wssedł tedy Gaal/ gdy lud Sychimski na tho patrzat/ walczyl na Abimelecha/ ktory gonit Gaala: az mu do miastá vciekl: y porazono a pobito ludu z iego strony bázro wiele/ az do brony mieyskiey. Ale Abimelech siedziat w Kuma/ a Zebul theż wsgnat z miastá Gaala/ y towarzystwo iego/ ani im dopuscit w niem trwac.

Pothym drugiego dnia wciagnat lud w pole. Co gdy powiedziano Abimelechowi/ ruszyl woysko swoje/ y rozdzielit na trzy zussy/ zostawivssy zatogi po polu. Tedy widzac ze lud ciagnie z miastá/ wstat y vderzyl na nie z zusem swoim/ oblegssy y dobywaiac (ze wssch stron) miastha: A ine dwa zussy tylk o biegaiac po polu/ nieprziaciacle gonili. Ale Abimelech przez caty on dzien/ dobywat miastá: ktore dobywssy wybit wssytkie ktorzy w niem mieskali/ y samo zborzyl/ tak ze sol w niem rozsiewat a rozspowat. Co gdy vsslyfeli ci ktorzy mieskali na wieży Sychimitow/ wessli do Bożnice Boga swego Beryt/ gdzie byli z niem przymierze uczynili/ y stad ze ono mieysce imie wzieto/ ktore bylo bázro obronne a przespiecine. Dowiedziawssy sie też Abimelech/ że meżowie oney wieże Sychimow/ pospotu sie zebrali/ wstapil na gore Selmon ze wssytkim ludem swoim: a pochwyciwssy siektiere vciat gataz z drzewa/ y wlozowssy na ramie swe y niosac ia/ rzekł do thowarzystwa swego/ co widzicie ze iacyntie/ uczynicie wytakiez a rychto. Tedy wssyscy naporzad na obcinawssy gatazi z drew/ sli za panem a Ariezeciem swym. Wnet obtoczivssy one wieze/ podpaliti ia/ y uczynili ze dymem y ogniem tysiac ludzi zgineto/ meżow pospotu y niewiast/ ktorzi mieskali na wieży Sychem.

Ruszylssy sie zamtad Abimelech/ prziciagnat do miasteczka Thebes/ ktore ze wssch stron oblegt swem woyskiem/ a byla we szrodku miastá wieża wysoka/ do ktorej sie byli zbiegli meżowie pospotu y niewiasty/ y wssyscy starssy one miastá/ zamknawssy a obwarowawssy drzewi co namocniej/ a sthoiac po dachach oney wieże na mieyscach ktorych sie bronit mogli. Przyslanowawssy sie tedy Abimelech ku wieży dobywat iey mocno/ y przyskoczivssy do drwi/ gwałtownie ogień chciat podtozyc:

3. Reg. 12.

Iudic. 7.

Kriegi Sedziow

2. Reg: 11.

1. Reg: 31.

2. Para: 11.

Iudic: 9.

Alie oto iedna niewiastha/ wtomek kamie-
nia mlynskiego zwierzchu zrzuciwossy/ y v
godzila w gtoroe Abimelechowi/ y rozbila
az do mozgu. Thedy on wezwat co rychley
pachotka swoje y rzekl ku niemu/ Wyimi
miec z twoy/ a zabij mie: by lepak nie rze-
czono: zebym od niewiasty zginat. On czy-
niac to co mu rozkazano/ zabil Pana swo-
go: ktory gdy vmart wssyscy ktorzy z niem
byli z ludu Isralskiego/ wrocili sie kazdy na
swe miejsce: Tym sposobem odpacit Bog
Abimelechowi ono zle/ ktore uczynil prze-
ciwko oycu swemu zabiwossy siedm dziesiat
bractey swojej. Sychymitom sie tez odda-
to/ co uczynili. A przyslo na nie przeklec-
two Joathan syna Jerobaalowego.

Cap: 10.

O dwu Sedziach Isralskich Thola y Jayra/ o
Balwochwaltwie ludu Isralskiego/ y o tym iako
karany sa to przez philistyny.

N O Abimelechu powstat wodz
miedzy ludem Isralskiem Tho-
la/ syn Sua sryia Abimelecho-
wego/ maz spokolenia Isachar
ktory mieszkal w Samir na gorze Effra-
im: y sadzil lud Isralski trzy a dwadzie-
scia lath/ vmart tedy y pogrzebion w Sa-
mir. Na iego miejsce wstapil Jair Gala-
adczyk/ ten sadzil lud Isralski dwie y dwa
dziescia lat/ ktory mial trzydziesti synow/
ktorzy siedzieli na trzydziesti oslatek/ y co-
czelnieyszych mial trzydziesti ktore nazy-
wano od iego imienia Aworthair/ iakoby
rzekl miasthecza Jair/ az do ninieyszego
dnia/ w ziemi Galaad. A vmart zas Jair:
y pogrzebion iest na miejscu ktorozowa
Ramon.

Iudic: 12.

A synowie Isralscy do starzych grze-
chow przykladajac nowe/ uczynili zle rze-
czy przed oblicznoscia Panska: y sluzili bat-
wanom Baalim/ y Ashtaroth/ y Bogom
Syryjskim/ y Sydoniskim/ y Moabskim/ y
synow Ammon/ y Philistynskim: y odstapili
od Pana a nie chwalili go. Na ktore roz-
gniewawssy sie Pan/ y dat ie w rece Fili-
stynow/ y Synom Ammon/ A byli od nich
wieldze utrapieni a znedzeni/ y scisnieni
przez osmnascie lat/ wssyscy oni ktorzy
mieszkali za Jordanem w ziemi Amorr-
heyskiej ktora iest w Galaad: tak okrut-
nie/ ze tez synowie Ammon przeprawiwssy
sie przez Jordan/ pustossyli Jude/ y Beni-
amin/ y Effraim: y znedzon byl lud Israls-
ki barzo. A wolajac do Pana/ rzekli: Zgrze-
sylimy przeciw tobie/ bosmy opuscili Pa-
na Boga naszego/ a sluzylimy Baalimowi.
Ktorem mowil Pan. A za tez nie nedzili

was Egipczykowie/ Ammorheyczykowie/
synowie tez Ammon/ y Filistini/ Sydonczy-
kowie: nuzy Amalech/ y Chananeyczyk-
owie: a gdyscie wotali do mnie/ zawzdy
was wyrwat z reku ich. A wzdam iednak
opusciliscie mie/ a chwaliliscie Boga ob-
ce: a dla tego iuz wiecey tego nie uczynie
abym was mial wybawic: Idzcie wzzyway-
ciez bogow ktoreście sobie obrali: oni was
niechay wybawia czasu smutku a nedze.

A rzekli zas synowie Isralscy do Pana/
zgrzeszylimy/ iuz ty sam nas trap a karz
iako raczys: tylko nas teras wybaw. A to
mowiac/ wssyskie batwany Bogow inych
z granic swoich wyrzucili/ y sluzyli Panu
Bogu: thedy on zlutowal sie nad nedzami
ich.

Thedy synowie Ammon zwoławssy sie/
potozili sie woyskiem w Galaad przeciw-
ko ktorym zebrawssy sie synowie Isralscy
potozili sie tez obozem w Massifa. A rze-
kli Kriazetha Galaad/ kazdy do bliźniego
swego: Ktorykolwiek z nas napierwey sie
pocznie potykac z syny Ammon/ bedzie wo-
dzem ludu/ Galaadskiego.

1. Reg: 11.

Cap: 11.

Jephthe zapalony Duchem Bozym/ stal sie Sedzi-
a wiedz woynę: Arolem Ammonithow/ a gdy go
wywiejyl/ ofiarowal iedna corkę swa.

N A na ten czas Jephthe z Gala-
ad/ maz barzo mocny y walecz-
ny/ syn nie uczyni niewiasty/
a rodzil sie z Galaada. A mial
ten Galaad zone/ z ktora mial syny: Ci
gdy dorosli/ wyrzucili Jephthe/ mowiac:
Nie mozesz byc dziedzicem w domu oyc-
naszego/ bos sie rodzil z iney matki. Tedy
on siedl precz a chroniac sie ich/ mieszkal w
ziemi Tob: A zessli sie do niego nedznicy y
Iotrykowie/ y chodzili za nim iako za kria-
zeciem.

Gene: 21.

1. Reg: 11.

Na ten czas walczyli synowie Ammon
przeciwko ludu Isralskiemu. A gdy im by-
li silnieyszy a barzo im donaglali/ iachali
co czelnieyszy starszy z Galaad/ aby przyz-
wali sobie na pomoc Jephthe z ziemie Tob:
A mowili do niego: Chodz/ a badz Kriaze-
ciem naszym/ a walcz przeciwko synom Am-
mon. On im odpowiedzial/ Coz za zescie
wy mnie nie mieli pierwey w nienawisci/
a wyrzuciliscie mie z domu oyci moiego/
a thera z za niewola przysliscie do mnie:
Tedy rzekli oni starszy z Galaad do Jeph-
te: Przetożesmy teraz do ciebie przysli/ zez-
byznami iachal/ a walcz przeciw synom
Ammon/ y byt Kriazeciem wssyskich
ktorzy mieszkali w Galaad. Jephthe zas
do nich rzekl/ Jeslicie prawdziwie przy-

Mi do

Iudicum rzeczone.

Deuter: 17. Išli do mnie/żebym walczył za wami przeciwko synom Ammon/ a dabi ie Pan Bog w rece moie/ wiecia wassym Kriazeciem bede: Oni mu odpowiedzieli/ Pan Ekhory te rzeczy słyszy/ on iest szrednikiem y swiadkiem/ że sie stawim wobietnicach nasych Jachat tedy Jephthe z Kriazey Galaad/ y uczyni go wssytek lud Kriazeciem swoim A mowit Jephthe wssykie słowa swe przez Panem w miescie maffsa.

Deuter: 2. A poslat Jephthe posly do Krola synow Ammon/ ktorzyby od iego osoby do niego mowili. Co ty zemna maff/ zes przyciagnal przeciwko mnie/ pustoscic a burzyc sie mie moie: On im odpowiedzial. Ze lud Jisraelski odial mi ziemie moie/ gdy wychodzil z Egiptu/ od granice Arnon az do Jebok y Jordanu: a thak mi ia teraz z dobra wola a spokoim wroc. Thedy zas Jephthe przez nie wskazal/ a przykazal im aby thopowiedzieli Krolowi Ammon/ To powiada Jephthe/ ze lud Jisraelski nie wzial ziemie Moabskiej/ ani tez ziemie synow Ammon: Ale kiedy z Egiptu wysli/ chodzil po pustyni az do czerwonego Morza/ y przyszedl do Kades. A poslat posly do Krola Edomskiego/ mowiac. Dopusc mi isc przez twoa ziemie. On niechcial przesthac a przyzwolic na prozby ich. Poslat takiez do Krola Moabskiego/ y ten takiez niechcial im przesć dopuscic. Zosthat tedy w Kades/ y obszedl z boku ziemie Edomską/ y ziemie Moabska: I przyszedl od wschod słońca ziemie Moab/ y polozył sie obozem za Arnon: ani chcial wnieść za granice Moabskiej. Bo Arnon iest na granicach ziemie Moabskiej.

Deuter: 2. Poslat tedy lud Jisraelski posly do Seon Krola Amorrheyskiego/ ktory mieskal w Esbon/ y rzekli do niego/ Dopusc isc ziemie twoja az do rzeki. Ten tez takiez lekce sobie wazac poselstwo ludu Jisraelskiego/ niedopuscil mu przeyść granic swoich/ y o wssiem zebrałszy niezliczone woysko/ wyciagnal przeciwko niemu do Jasa/ y moc nie sie bronit. Dat go potym Pan w rece ludu Jisraelskiego ze wssytkim woyskiem iego/ y porazil go/ y osiadl wssytkie ziemie Amorrhea/ ktory mieskal w onym powiecie/ y wssytkie granice iego od Arnon az do Jebok/ y od pustyni az do Jordanu. A tak Pan Bog Jisraelski porazil a wywrocil Amorrheusa/ gdy walczył naniub iego Jisraelski/ a ty teraz chees opanowac ziemie iego?

Ierem: 27. A zaż nie to przyslussa tobie prawie/ co ochrzynal a dzierz Bog thwov Chamos? Leuiti: 25. A co lepak Pan Bog nasz zwyciezca otrzymal nam to w dzierzawe idzie: Chyba bys byl lepszym nizli Balak syn Sephorow

Krol Moabski/ abo žebyś tego mogł dowiesć/ żeby sie wadzil z ludem Jisraelskim/ a walczył przeciwko niemu/ gdy mieskal w Esbon/ y we wsiach iego/ takiez y w Aroer/ y we wsiach iego/ abo we wssytkich miastach ktore leza nad Jordanem/ przez trzyścia lath. Czemużescie przez tak dlugi czas/ o tym przywroceniu nie nieczynili? A tak (o tym widz) żec nie ia przeciwko tobie wystepnie/ ale ty przeciwko mnie zczynis/ wypowiadaiac mi woyny nieprawe. Niechay to osadzi Pan ktory iest Sedzia a swiadkiem dnia dzisiejszego między ludem Jisraelskim y syny Ammon. A niechcial przestac Krol synow Ammon/ na slowiech Jephthe/ ktore byl przez swe posly wskazal.

Stat sie tedy duch Panski nad Jephthe/ y obchodzil Galaad/ y Manasse/ Maffsa takiez w Galaad/ a stad ciagnac na syny Ammon/ uczynil obietnice Panu Bogu/ mowiac/ Jesli das syny Ammon w rece moie: Ktokolwiek napierwssy wynidzie ze drzwi domu mego/ przeciwko mnie/ gdy sie bede w pokoju wracal od synow Ammon/ tego bede Panu offiarowal zupełna offiara. Puscil sie tedy y szedl Jephthe do synow Ammon/ żeby boiował na nie: y podal ye Pan w rece iego. A pobit ie poczarwssy od Aroer az przychodzic do Meimith/ dwadzieścia miast/ az thez do Abel/ Ekhore lezy między winnicami/ powiath barzo wielki/ A pochlumieni a vniżeni sa synowie Ammon/ od synow Jisraelskich.

A gdy sie już nawracal Jephthe do miasta domu swiego/ wybieglą przeciwko niemu iedynaczka a iednorodzona corka/ Esbnia/ opluwaiac a tancuiac: Bo innych dziatek nie miał. Ktora gdy wyrzal/ stargal na sobie odzienie mowiac/ Ach nie stworzy mnie ma mila corko: offukatas (zaśfraszowatas) mie/ y samas tez offukana: abo wiem otworzytem vsta swe (a slubit) Panu Bogu/ a inaczej uczynic nie bede mogł Ona mu odpowiedziata. Moy mily oycz/ Poniewazes otworzył vsta swe do Pana/ stan mi sie od ciebie cokolwie slubil a obiecat/ gdyż widam iednak datci Pan pomste y zwyciestwo z nieprzyiacielu twoich. A rzekla potym do oycy/ Tylko mi tego ieszcze dozwoł oco cie barzo prosze: Niechay ze dwa kriezyca chodze ieszcze po gorach/ az optacze dziewictwo moie/ z towarzyszkami moimi. On iey odpowiedzial/ Joz dopuscil iey przez dwa kriezyce: A gdy posla z towarzyszkami swoimi/ optakowata dziewictwa swego na gorach. Gdy już temu wysly dwa kriezyca/ wrocila sie do oycy swego/ y uczynil z nia iako byl slubowal/ a nie vznata nieczystny. Stadze sie

Mar: 6.

Deute: 2.

1. Reg: 18.

Kriegi Sedziow

woszał był zwyczaj między ludem Izrael-
skim / y był chowan / że iednac w rok scho-
dzily sie panny Izraelskie wespotek / y opta-
ływały córki Jephthe Galaadczyka / przez
cztery dni.

Cap. 12.

połowanie Efraim: ktore było powstało na Jephthe:
porażono przy Jordanie / O śmierci Jephthe / y in-
nych trzech Sedzi.

Iudic: 8.

Alicz oto w pokoleniu Efraim
stała sie trwoga a rozruch: Abo
niem idac ku pułnocney stronie
rzekli do Jephthe. Czemus nas
tęż nie obwieścić a nie przyzwać idac na
woyne przeciwko Synom Ammon / że bys-
my też byli ciągneli stoba: Przetoż też spa-
liny dom thwoy. On im odpowiedział.
Miałem zatarczke nie miała tudzież y lud
moy / z syny Ammon: obwieściłem was w
tym abyście mi dali pomoc / a wyście tego
uczynić niechcieli: Co gdym obaczył / po-
żyłem dusze moie w rękach moich / y pusci-
łem sie do synow Ammon / y dat mi ie Pan
w rece moie: cożem thui zawinił / że byście
przeciwko mnie powstawali wojennym
obyczaiem?

Obeslawiły tedy a przyzwawły ku sobie
wszystkich meżow z Galaad / walczyły prze-
ciw Efraim: A porażili meżowie Galaad-
cy Efraim / bo był rzekł / z biegiem iesth
lud Galaadski od Efraim / y miesztu
między Efraim y Mannasse. A osadzili y
ostoczyli Galaadczykowie brody Jordana-
skie / ktoremi sie miał Efraim na zad prze-
prawić. A gdy ieden z liczy Efraim
przyszedł do nich wciekając / rzekł: Prose do
puszcze mi że przebrne na druga stronę: Py-
tał ci to Galaadczykowie / Jests z Efra-
im czy nie? Ktory gdy odpowiedział / Nie
jestem: ieszcze go pytał / Wymowże tedy
Schibboleth / co sie wyklada Ktos. Tedy
on wymawiał / Sybboleth / że nie mógł tim
że słowem wyrzucić a wymowić / Ktos.
Tudzież go y poimáli / y zabił thamże / y
przewoził Jordanskiiego. A wpadło na
ten czas z pokolenia Efraimowego czter-
dzieści y dwa tysiecy ludu. A sadził Jeph-
the Galaadczyk lud Izraelski sześc lat / y
miał potom / y pogrzebion iest w mieście
swoim Galaad.

Po niem sadził lud Izraelski Abesan z
Bethleem: ktory miał trzydzieści synow / y
tęż wiele dziewczek: ktore od siebie precz da-
wał za mał / a także wiele synom swoim /
dat żony a brat ie w dom swoy. Ten siedm
lat sadził lud Izraelski / miał potom y po-
chowano go w Bethleem.

Na iego miejsce wstąpił Abialon Za-
bulonczyk / y sadził lud Izraelski dziesięć
lat: miał potom y pogrzebion w Zabulon.

Po niem sadził lud Izraelski Abdon / syn
Elelow / Sáratonczyk: ten miał czterdzie-
ści synow / y trzydzieści wnukow stych sy-
now / ktorzy iezdzili na siedmiesięt oslech /
a sadził lud Izraelski ośm lat: A miał po-
tom / a pogrzebion w mieście Sáraton w
ziemi Efraim / na gorze Amalech.

Iudic: 10.

Cap. 13.

Pan Bog dat lud Izraelski Filistynom w moc / dla
grzechu ich / Angiot Mátce pierwey / potom oycu na
rodzenci Sámsona zwiastował / a gdy sie narodził
dat mu Pan Błogosławieństwo.

SAs potom synowie Izraelscy czy-
nili złe rzeczy przed obliczno-
ścią Pańską: y dat ie w rece Fili-
stynom przez czterdzieści lat.

Iudic: 10.

Był ieden mał z miasta Sára / a z po-
kolenia Dan / imieniem Manue / ktory
miał żonę nieptodną. Tey wlezał sie An-
giot Pański / y rzekł do niey: Jests thui nie-
ptodna / a dziatek niema: ale poczniesz y
porodzisz syna: przeto strzeż sie byś niepiła
wina ani inego picia pijanego / a że byś też
nie nieczystego nieiała: Bo poczniesz y po-
rodzisz syna / ktoremu głowy brzytwą sie
nieodetnie: Bo będzie Názaráńskim / a po-
święconym / Panu Bogu z dzieciństwa
swego / y z żywota matki swey / a ten pocz-
nie wybawiać a wyzwalać lud Izraelski z
ręki Filistinijskiej.

Num: 6.

I. Reg: 1.

Ktora gdy przysła do męża swego / po-
wiedziała mu / Mał Boży przyszedł do
mnie / miałac twarz Angielską / bierz strą-
fliwy. Ktorego gdym zopytala Kto by był /
a skąd przyszedł / y iakoby go imieniem zwa-
no / niechciał mi nic powiedzieć: tylko to
rzekł: Oto poczniesz y porodzisz syna / Strzeż
sie byś winą y ktorego picia pijanego nie
piła / abyś też czego nieczystego nie iała:
Bo tho dziecko będzie Názaráńskie / (a po-
święcone) Bogu z dzieciństwa swego / y z
żywota matki swey / aż do swey śmierci.

Gene: 16.

Luce: 1.

Mathe: 2.

Prosił tedy Manue Pána / mówiąc:
Prose cie Panie / aby ten mał Boży ktore-
gos był posłał / przyszedł po wtore / a na-
czyt nas cobyśmy mieli czynić z thym dzie-
ciem / ktore sie ma narodzić. I wysłu-
chał Pan pilnie prosiacego Manue / y w-
lezał sie zasz Angiot Pański żenie iego / gdy
siedziata na roley. Ale Manue mał iey / nie
był na ten czas przy niey. Tedy ona wyrza-
ła Angiota / spospiechem bieżała do męża
swego / y powiedziała mu / rzekac: Otoć mi
sie wlezał on mał ktoregom przed thym
widziata.

On wstawy

Iudicum rzezone.

On wstałszy sedł za swą żonę: A przy-
sedłszy do męża / rzekł do niego: Tyś ieś-
th echorys mówil tey niewieście: On mu od-
powiedział: Ja ieśtem. Rzekł do niego Ma-
nue: Diedy sie inż słowo twoie z isci / co
chcesz aby czyniło ono dziecie: albo czego sie
będzie miało strzedz: Rzekł Angiot Pán-
ski do Manue: Tych wssystkich rzeczy kto-
rem powiedział żenie thwoiey / będzie sie
wiarować a wśtagać: a cokolwiek sie win-
nicach rodzi niechay nie ie / winá y pjanę-
go picia niechay niepija / żadney rzeczy nie
czystey niechay niepożywa: a com ie y przy-
kazał / niech wypelni y przysrzega. I rzekł
Manue do Angiota Páńskiego: Prossie cie /
uczyni tho o co cie żadam / że nagotujemy
kozlathko (ku iedzeniu). Odpowiedział
mu Angiot: Jesliś mie przynukaż / niebe-
de iadł chleba twego: ale chceszli offiara zu-
pełna uczynić / uczyni a offiaruy ia Pánu.
A niewiedział Manue żeby był Angiot
Páński. I rzekł do niego: Echorie ieś imie
twoie / że ieśli sie z isci słowo twoie / aby-
chmy ćili ciebie: Echoremu on odpowie-
dział: Cjemu sie pytaś ná imie moie / kto-
re ieś bázno dziwne?

proszę weźmicie mi ją za żonę. Odpowie-
dzieli mu oćiec y matka iego. Coż zaś
niemáš theż niewiasty między córkami
bráćiey twoiey / y we wssiem ludu twoim /
że chcesz wziąć żonę z Filistynczyków / kto-
rzy nie są obrzezani?

Tedy rzekł Samson do oycá swego: We-
źmi mi the: bo mi sie podobá. A rodzicey
iego niezrozumeli / że sie thá rzec: Bósta
sprawa dziatá / wż szukał przyczyny a powo-
du przeciwko Filistynom: Bo ná ten czas
Filistynowie pánowali ludu Izráelskiemu

A thát sedł Samson z oycem swoim y z
matką do Thánnatá. A gdy wessli między
winnice onego miáscetka / nássedł ná me-
Lew młody okrythny / rycząc / y zástoczył
mu. I wstąpił duch Páński w Samsoná / y
rozdarł onego lwa: a iakoby iedno koźlat-
ko w kęsy rozdrápał / niemáiąc owssęki nie-
w raku: a thego oycu y matce sam niepo-
wiedział.

Przyszedł potym do niewiasty ktora był
sobie vlubil widzeniem / y zmowił sie snia.
A po kilku dni gdy zaś sedł po żonę aby ia
z soba wsiat / zsihapil z drogi żeby oglądał
ścierwo onego Lwa: Alie nálażł w pássze-
ce Lwiey Kow pssciot / y plastr miodu. Kto-
ry wsiarossy w rece / iadł idac w droge: a
przyszedłszy do oycá swego y matki dał im też
miodu / a oni też iedli: przed sie iednak nie-
chciał im powiedzieć / że on miod wybrał z
ścierwu onego Lwa.

Przyszedł tedy oćiec iego do niewiasty /
y sprawił synowi swemu Samsonowi go-
dy: Bo tak mieli obyczay młodziency (kto-
rzy sie żenili) czynić. A gdy wyżrżeli mieś-
czanie onego miéscá Samsoná / dali mu to-
wárzyssow trzydzieści echorzyby stím byli.
Thym thedy rzekł Samson: Żadam wam
gadkę: ktora ieśli mi zgádniecie / w siedmi
dni wesela / dam wam trzydzieści Czech-
tow y tak wiele sukien: a ieśli niezgádnie-
cie / thedy wy mnie dacie Czechow trzy-
dzieści / y thrzydzieści sukien. Oni mu
odpowiedzieli: Powiedz nam the gadkę /
że ia wżdy wssyssemi. I powiádał im / Żo-

Deuter. 7.

1 Reg. 17.
Dani: 6.
Hebr: 11.

Cap. 14.

O imie Samsonowey / o Lwie ktorego roślagał /
o gadce ktora zágał towárzyssom / o zábiću trzydzie-
ści Filistynow.

Szedł potym Samson do Thám-
natá: y wyżrżawssy tam niewiá-
sthe iedne z corek Filistynskich /
wrocil sie y powiedział oycu swo-
mu y matce swoiey / mówiac: Widziałem
niewiastę w tánnatá z corek Filistynskich /

hego kto

Kriegi Sedgiow

nego kthory iadi/ wyszedł potarm: y z mo-
cnego wysła iesth stodoła. A niemogli
przez trzy dni gadki tey doiać a rozwiązać
A gdy iuż nādchodzit siódmy dzień/ rzekli
do żony Sámsonowey: Łagodnie zleguy
meżá twego/ a námon go żeć powie co sie
przez te gadke rozumie. Co iesli tego nieu-
czyniś/ spalim cie y z domem oycá ktho-
iego. Wieceście nas dla thego profili ná
wesele/ żebyście nas złupili?

Iud. 14.

Thedy żoná ietá wnetz przed Sámso-
nem pláć / y nárzekáta náń / mowiac/
Wienawidziś thyy nie mituiś mie: że mi
nie chceś powiedzieć gadki tey/ ktoras za-
dat synom ludu moiego. On iey odpowie-
dział/ Wiechciatem thego oycu y mātce
swey powiedzieć/ a tobiebych miał powie-
dzieć: Pláć áta thedy przed nim przez one
siedm dni god: aż wdy pothym siódmego
dnia / gdy sie mu iuż przysthykowaniem
sprzykrzyta/ powiedział iey. A oná wnetz
powiedziáta mieścianom swoim. Oni mu
theż rzekli siódmego dnia przed zachodem
słońca. Coż siódszego náń miod/ co moentey
siego náde Lwá? Rzekł do nich Sámson/
Byście wy byli nie oráli Játowiczká moia
nigdybyście byli nie zgádlí tego com wam
zádat. Wstąpił tedy Duch Páński w Sám-
soná/ y sšedł do Aschálon/ y zábił tam trzy-
dzieści meżow: ktore złupiwšy z odzienia
ich/ dáł thym kthorzy mu gadke zgádneli.
A rozgniewawšy sie bázro / sšedł do domu
oycá swego. A żoná iego poietá sobie meżá:
iednego s przyáciot y z swáthow Sámso-
nowych.

I Reg. 18.

25.

2. Reg. 3.

Cap: 15.

Sámson zboje Filistynom popalił Liffámi / po-
targawšy powrozy kthoremí był zwiázan/ Cieluścia
Ośla tyśiac Filistynow zábił/ y wody sie z niey nápił
dziwnie.

Niektorim częśie/ gdy przicho-
dzili żniwá pšsenicżne: przšfedł
Sámson chcec náwiedzić żo-
ne swoje/ y przynioś iey koślat

ko z stádá. A gdy chciat wniść do iey komo-
ry iáko miał obyczay/ niedopuscił mu oćiec
iey/ mowiac/ Miałem zá to żebyś iey nie-
nazrzał/ przeto wydałem ia zá przyáciela
swego: Ale máś siostrę młodsšá y głódsšá
niż oná / weź ia sobie zá żone miásto they/
Odpowiedział mu Sámson. Od tego dná
nie beda mie mogli winowác Filistynowie
Bo wam uczynie wiele złego.

Wyszedł tedy/ y iat trzy stá Liffé / y po-
wiazat ie (iedne zdruga) zá ogony / a w
pośrzedku y ogonow przywiazat pochod-
nie/ ktore zapaliwšy rozegnat żeby y tam
y sám roznie bieżáły. Tedy one wnetz wbie-
gly w zboże Filistynskie / a zapaliwšy ie/
táť ono co státo w kópach / iáko to kthore
ieszcze byto nie pożeto/ wšysťko pogorzáto/
tháť bázro że też y Winnice y sády Oliwne
ogniem popalił. A pytáli sie Filistynowie/
kto by tho uczynił? A powiedziáno im że
Sámson ziec Thámnáthow / że wziawšy
mu żone/ wydał ia zá innego/ on też prze-
to uczynił táť. Tedy sšedšy Filistynowie/
spalili y niewiásthę / y oycá iey. Rzekł do
nich Sámson / Choćiaście tho uczynili/
przed sie iednáť ieszczesie pomścze náń wá-
mi/ toż dopiero przestáne. A poráził ie po-
rážka wielká / táť że też zdumiawšy sie list
ná leżwi zaktádáli. A sšedšy stád / mieś-
kat w iástiniey/ stáły Echam.

Wtárgnawšy tedy Filistynowie w ziemie
Judá / potóżyli sie z woystkiem ná miescu
ktore potym zwáno Lechi / tho iesth cze-
luść (Oślowa) ná którym poráżono byto
ich woystko. A rzekli do nich meżowie / z po-
kolenia Judá/ Czemuscie przyciágneli ná
nas? Oni odpowiedzieli / Dla tegosmy w
tárgneli a przysłi żebyśmy ieli a zwiázáli
Sámsoná/ ábychmy mu odczynili to co on
przeciwko nam uczynił. Ziecháto tedy trzy
tyśiace meżow z pokolenia Judá do iásti-
mej stáły Echam: y rzekli do Sámsoná: Coż
zá niewieś że Filistinowie pánuia náń ná
mi? Czemus to uczynił? Odpowiedział im
Jáko mnie oni tákem ia im uczynił. Rze-
kli do niego/ myśmy tu przysłi ábychmy cie
zwiázawšy/ wydáli w rece Filistynow. Po-
wiedziat im Sámson. Przysięćcie a przy-
rzecźcie mi to/ że mie nie zábiyećcie. Rzekli
nie zábiyemy cie/ iedno zwiázanego wyda-
my. A zwiázáli go dwiema nowemi post-
ronki/ y wynieśli go z stáły Echam.

Ktorzy gdy przysłi z nim ná miejsce Cze-
luści/ a gdy Filistynowie z krzykiem wybie-
gli przeciw niemu/ wstąpił Duch Páński
wń. A iáko zwykt * len od ognia (predko)
zgorywáć/ táť (predko) one powrozy ná
sobie rośtárgnat y rozermat. A nalazšy
Czeluść Ośla/ ktora teżáta/ pochwycił/ y zá-
bił ná tyśiac meżow/ y rzekł / Ośla Czeluś-

Iudith. 2.

Leuit. 24.
Iudic. 1.

Reg. 10.
* Drwa

cia/ Czes

Iudicum rzezone.

cia / Czeluścia młodego Oslacka / wręta /
dzitem ie / a zabitem tysiąc meżow. A gdy
tych słow spiewać do konat / odrzucił od
siebie Czeluś / y dat imie onemu miejscu /
Ramatlechi co sie wyłada / Podniesienie
Czeluściey. A pragnąc bärzo / wotat do Pa
na / mówiac: Ty miły Panie dajes przez re
ce slugi twego / thät wielkie zwycięstwo a
zbawienie / a oto od pragnienia prawie w
mieram / y wpadnę w ręce nie obżezanych.
Otworzył tedy Pan trzonowy Zab w cze
luś Oslę / y wysły z niego wody: skorych
sie napiwssy ochłodził uchą y pośilit sie.
A przetoż nazwano iest ono miejsce studni
cā wzywająca cego z Czeluściey / aż do dzi
sierzego dnia. A sędził Sámson lud Iśra
elski czasu Filistynow dwadzieścia lat.

Ca: 16.

Sámson Brony wyniosł: Gazy / Dálitā go ofsu
kātā a podeśłā / Filistynowie go ieli / oflepili / porym
nieprzyjacieli swemi vniat / obaliwssy dom.

Szedł też Sámson do miastā Gā
zy / y vřzał tam swowolna nie
wiastę / y wśsedł do niey. Co gdy
wślyfeli Filistynowie / a rozniósł
sie między nimi / że Sámson wśsedł do miā
stā / obtoczyli ā oblegli go / postawiwssy w
bronie mieyskiey straż: y czekāli nań tam či
cho cāta noc / āby rāno wychodzącego
zabili. Spał tedy Sámson do pułnocey: ā
wstāwssy ślad / śedł ku bronie / y wziāwssy
oboje wrota v brony / y z podwojmi y z zam
ki ābo skotkāmī / y włożywssy sobie nā
rāmie / zāniosł ie nā wierch gory ktora sie
chyli ku miāstu Hebron.

Potim zās mīłował niewiastę / ktora mieś
kātā w padole Soret / ktora zwano Dálitā.
A przysli do niey Kriazetā Filistynscy / y rze
kli: Podeydz ā ofśukay go / wybāday ā wy
pytay z niego / w czymby wōdam tak wiel
kā moc miał / ā iākobysmy go mogli pocho
dzić ā zmoc / ā porhym zwiāzawssy kārāć:
Co iesli wczymis dāć kōždy z nas po ieden

nasćie set srebrnych (grossy).

Jetā tedy mōwić Dálitā do Sámsona /
Prośse cie bärzo / powiedz mi / w czym iest
moc twa nāywiećśśā / ā czymby cie mogł
zwiāzāć / żebyś nie mogł rozetwāć: Odpo
wiedziat iey Sámson / Gdyby mie siedm
powrozow żyłāstych / nie suchemi āle iest
cie surowemi zwiāzano / tāt nie kede duż
iāko inssy ludzie. A przyniesli do niey Kria
zetā Filistynskie siedm powrozow / iāko bytā
powiedziātā: y zwiāzātā go temi powroz
mi / māiac iūz nā straż potāiemnie te kō
rzy go mieli poimāć / czekāiac w komorze
kōncā tey rzeczy. A zāwotātā nań: przysli
nā cie Filistynowie Sámsonie. Ktory por
wāt nā sobie one powrozy / nie ināczey iā
koby kō zerwāt nithkē vprzedziona z k
dziele / przetknāssy iā do ognia: āni iessze
wiedziāno w czymby należātā moc iego.

Thedy mu rzekłā Dálitā / otożes mie z
wiōdł / y fāteśniesz mi powiedziāt: Wiec
wōdy iūz teraz powiedz mi / czym byś miał
być zwiāzan. On iey odpowiedziāt. Gdyby
mie zwiāzano nowemi powrozoy / ktorych
by iessze nigdy nieużywāno / iūz bych był ślā
bym nieināczey iāko iny cztowiek. Tedy go
zās Dálitā zwiāzātā thymi powrozoy y
krzyknētā / Filistynowie nā cie Sámsonie /
ā nā zdrādzie iūz stali gotowi / co go mieli
iāć. On tāt porwāt ony powrozy / iāko kō
ptocienna nithkē.

Rzekłā zās Dálitā do niego / Dokādze
mna bedziesz wōdził / ā nieprawdy mōwiś:
powiedz mi wōdy czymbyś miał być zwiā
zan: Odpowiedziāt iey Sámson Jesli
(pry) siedm wōsow z głowy moiej / zśnōwā
nā nićia skrećitā / ā wbiwssy kōt w ziemię v
wiāzātā v niego / nie bede sie mogł wrwāć.
Co gdy wczymitā Dálitā / krzyknētā nań / Fi
listynowie nā cie Sámson / On ocuciwssy
wrrwāt kōt zwiōsāmī y z nićiāmī snōwā
nemi. I rzekłā do niego Dálitā: Jākoż to
mōwiś żebyś mie mīłował / poniewāż myśl
two nie iest przy mnie: Trzy kōcieś mna
zmamit / ā niechciates mi sie te^o zwiēzrē /
w czym byś pokłādat moc swā nāwietśśā.
A gdy mu przytystkwātā / ā przez niemāty
czās wstāwicznie kōto niego chōdziāt / nie
dāiac mu sie wśpoкоїć / zemdlātā duffā ies
go / ā prawie āż do śmierci wśtātā. Thedy
iūz powiādāiac iey prawde / rzekł do niey:
Brzytwā nigdy nie postātā nā głowie mo
iej / bo iestem Tāzāreus / to iest / poświęco
nym Pānu / z żywotā mārki moiej: othoż
Jesliby mi głowę ogolono / odevdzie odem
nie moc moia / ā zemdleie / y bede iāko in
ludzie.

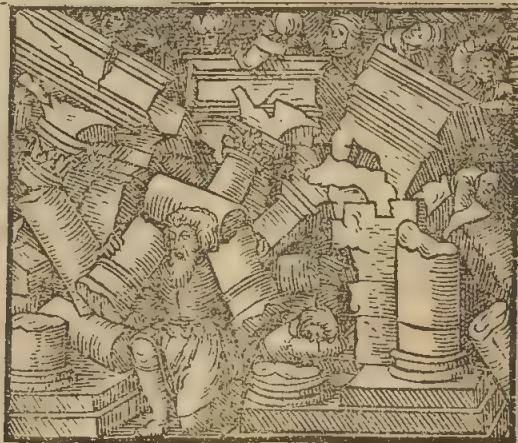
Bacżac tho Dálitā / że sie iey spūsćit ā
zwiērzyt wśśetkiey myśli swey / posłātā do
Kriazet Filistynskich / y roztāzātā / Przrydz

Num: 8.
Iudic: 15.

cieś iess

Kriegi Sedziom

cieś iessze raz/ boć mi inż theraz siwe serce
otworzył. Tedy oni przysli wżawssy soba
pieniadze ktore byli obiecali. A ona kazała
mu vsnać a przespąć sie na tonie swoim gto
we potożywssy. I przyzwata bawierza/
ktory ogolił siedm włosów iego/ y iela go
od siebie zbywać/ y prawie wyganiać: bo
narychmiał moc ona odesła od niego: A
rzekła: Masz na sie Filistyny Sámsonie.
On ocknawssy sie ze snu/ pomyślił sobie/
wynide iakom przed tym czynił/ a wybie
sie: niewiedząc że od niego Pan odssedł.
Ktore iawssy Filistynowie/ narychmiał
mu oczy wytupili/ y wiedli do Gazy zwia
zawssy tancuchami/ y zamknawssy gi w
ciemnicy/ kazali mu mleć.

1. Reg: 5.
1. Mac: 10.

Potym inż mu byty zaś włosy podrosły/
Kiedy kraszera Filistynskie zessli sie byty po
spotu/ offiarować offiary zawołane a kof
sthorwne Dagon Bogu swemu/ y godowa
li spotem/ mowiąc: Dat nam Bog nasz nie
przyaciela nášego/ Sámsona w rece náš
se. Tho theż lud widząc/ chwalili Boga
swego/ y theż mowali: Dat nam Bog nasz
nieprzyaciela nášego w rece nášse/ kthory
pokąził a spustoszył ziemię nášse/ a wiele ich
pobit. A gdy sie inż rozweselili y nagodowa
li/ roskazali aby przywiedziono przed nie
Sámsona/ aby przed nimi igrat. Gdy go
wywiedziono z ciemnice/ igrat przed ni
mi/ y kazali mu stać między dwiema stu
py. A rzekł do chłopców ktore go wodziło:
Niechay przysthapić a dotknę sie słupow
na ktorych wssytek dom zawisł że sie ich po
depre/ a że sobie málucżko odpoczyne. A
dom (na ten czas) był pełniustek meżow
y niewiast/ y byty tam wssytkie kraszera
Filistynskie/ a co po dachach po pietrach
wierzchnich byli/ patrząc na Sámsona
grającego/ okolo trzech thysiecy/ oboiey
plci. Tedy Sámson wzywając Pána Bo
ga/ rzekł: Pánie Boże moy/ spomni na
mie/ a przywróc mi zaśie moc moie daw
wona/ Boże moy/ że sie pomssze nad nie
przyacielnymi memi/ a za vtrácenie obu o
czu/ niechay iedne pomste uczynie.

A iawssy sie obudwu słupow na ktorych
wssytek dom zawisł/ ieden prawa reka/ a
drugi lewa wíawssy/ rzekł: Niechay vnrze
dusá moia/ z Filistyny/ I zadržawssy
mocnie onemi słupy/ wpał dom na wssy
stkie kraszera/ y na wssytko zebranie ludu
kthore tam byto: a daleko ich wiecey pobit
vmierając/ niżli na on czas gdy był żyw. A
przyszedssy brácia iego/ y wssytek rod/ wzie
li ciało iego/ y pogrzebli w grobie oycá ie
go Mánue/ między Sáráa y Ešád: A sa
dzit lud Isráelski dwadzieścia lat.

Iudic: 14.
15.

Cap. 17.

Mátka Michedowa/ sprawila sobie bálwáná/ Mi
chaf naprjod syná swego/ potym Lewite zostháwł
y mego káptánem.

B na ten czas ieden maż z Go
ry Ešráim/ imieniem Michaf/
ten rzekł matce swoiey: Tyśiac
srebrnych (grossy) y sto/ ktoreś
sobie byta oddzieliła/ y na kthores przysie
gła/ com ia sam slyssat/ otoc ie ia mam/ a
sa przy mnie. Tedy mu ona odpowiedzia
ła: Błogosławiony syn moy od Pána. Od
dat ie tedy a przywrócł matce swey. Kto
ra rzekła do niego: Poswiećitám y sub
itám to srebro Pánu/ byś ie wziat z reki mey
ty synu moy/ a sprawił rytę obraz y lany: a
toć ie inż teraz oddaie tobie. Wroćit ie te
dy matce swoiey.

A ona wślawssy dwieście srebrnych/ dá
ła złotnikowi/ żeby snich uczynił obraz rze
zany y lany/ ktory był w domu Michowym.
Ktorey uczynił w domu swym onemu obra
zowi iakoby kápliecke/ uczynił theż Ešfod
y Teráffim/ tho iessh/ vbiór káptáński/ y
Bálwány: I nápełnił rece iednego z sy
now swoidch/ y stat sie mu káptánem. W te
dni nie byto krolá w Isráel/ ale káždy co sie
mu zdáło dobrze tho czynił.

Był też y drugi młodzienc/ z Bethleem
Judá/ y z iego rodu: a ten był Lewite/ y
mieszkał tam w Bethleem. Ten wyszedssy z

Iudic: 18.
21.
1. Reg: 3.

maja

Iudicum rzezone.

miasta Bethleem/ chciał pielgrzymować/ gdziebykolwiek sobie potemu stusnie mie-
sce znalazł. I gdy idąc w drogę przyszedł na-
gorę Efraim/ y wstąpił na chwilę do domu
Michowego/ zapytał go Michas/ odkąd
idziesz. On odpowiedział: Jestem Lewi-
tą z Bethleem Judyjskiego/ a ide żebym
mieszkał/ gdziebym mogł/ a gdzie by mi się
zdato być użyteczno. Tedy rzekł Michas:
Mieszkać w mnie/ a bądź mi oycem y kaptan-
nem: a dam ci na każdy rok po dziesięci sre-
brnych/ y dwie śacie/ y chudzież strawę.
Przyzwolit on Lewitą/ y mieszkał u niego/
y miał się u niego jako jeden z synów jego. I
napełnił Michas rekę jego/ y miał u siebie
młodzieńca kaptana/ mówiąc: Teraz ba-
cisz że mi Bog uczyni dobrze/ że mam u sie-
bie kaptana z Lewitowe^o rodu.

Cap. 18.

Synowie Dan idąc na wojnę do miasta Laís/ w-
stąpił Batań Michowego/ y Lewitego.

NOne dni nie było króla w Izrae-
lu/ a pokolenie Dan szukało so-
bie dzierzawy/ aby w niej mie-
szkać: Bo aż do tego czasu nie
miał części między inemi pokoleniami. Po-
stali tedy synowie Dan z pokolenia y fami-
lii swojej/ pięć mężów co już mocniej-
szych z Sarą y z Efraim/ aby pilnie wy-
spiegowali/ y oglądali ziemię: I rzekli im
Józef a pilnie ogladajcie tę ziemię. Kto-
rzy siedli gdy przysli na gorę Efraim/ y
weszli do domu Michowe^o/ y odpoczęli
tam: I poznawszy głos młodzieńca Lewi-
ty/ y stojąc w jego gospodzie/ rzekli do niego:
Ach cię tu przywiodł: Co tu czynisz: dla
ktorey przyczyny chciałeś tu przysść: On im
odpowiedział: Choć a to mi uczynił Mich-
as/ a niał mi sobie z mytą/ żebych u niego
był kaptanem. I prosili go aby się poradził
páną/ żeby mogli wiedzieć/ iesli by przysli
któremu dla czego sli. Thedy im odpowie-
dział: Idźcie w pokój/ Pan Bog patrzy
na drogę waszą/ do kąd idziecie.

Idąc ona pięć mężów/ przysli do Laís:
y wyzrzedli lud mieszkający w onym mieście/
bez wsey bojaźni/ według zwyczajn. Sy-
dończyków/ przespierali w pokój/ a ono
się im żaden nie sprzeciwił/ bardo bogaty/
y przydał im od Sydonu. y od wssystkich
ludzi oddalony. Wrociwszy się thedy do
bractey swojej do Sarą y Efraim/ gdy
się od nich dowiadowali co by sprawili/ Od-
powiedzieli/ wstaniecie/ a ruszmy się na nie:
Bożmy widzieli ziemię bardo bogatą y ży-

wna: nie mieszkawajcie/ nie odkładajcie.
Podźmy a odźierzmy ją/ niebedziemy mieć
żadnej wstęki prace. Wnidziemy do ludzi
przespieranych/ do powiatu bardo przestro-
nego a ferokiego/ dać nam Pan chłakowe
mieście/ w ktorym żadnego niedostatk-
u niema tych rzeczy ktore się w ziemi rodzą.

Szli tedy z pokolenia Dan/ to jest z Sa-
rą y Efraim/ sześć setch mężów obranych a
gotowych na wojnę/ a idąc pozostali w
Karyatayim Judy: Ktore miejsce od o-
nego czasu/ nazwano Obozy Dan/ a leży
w tyle za Karyatayim. Stąd przysli na
gorę Efraim. A gdy przysli do domu Mi-
chowego/ rzekli ona pięć mężów/ ktorore
przed tym było posłano na wyspiegowanie
nie ziemi Laís/ iney bractey swojej/ wie-
cież wy że w tych domkach jest Efraim/ y Te-
raim/ y obraz rytę y lany/ wwaście cho-
coby się wam zdato.

A gdy się sthadowali odchylili a ode-
šli/ weszli do domu młodzieńca Lewi-
ty/ ktorzy byli w domu Michowym/ y pozdro-
wili go słowy łaskawymi/ a sześć setch me-
żów zbrojnych stali przede drzwiami. A o-
ni ktorzy weszli byli do domu młodzieńca/
chcieli y wazili się wziąć/ Obraz rytę y la-
ny/ Efraim y Teraim/ a kaptan stał przed
drzwiami/ y sześć setch mężów mocnych/
ktorzy oczekawali nie daleko przed do-
mem. Pobrąli tedy oni ktorzy byli weszli w
dom/ y rytę obraz y lany/ y Efraim y Tera-
im. I rzekli do nich kaptan: Coż czynicie?
Odpowiedzieli mu: Młoc/ a potoż pālec
na wstę thwoie: a poydź z nami/ że cię be-
dziemy mieli oycem y kaptanem. Coż ci się
zda lepiej/ żebyś w domu jednego człowieka
był kaptanem/ czyli w jednym pokoleniu
a w fámilii między ludem Izraelskim: Co
gdy wstępsz/ przesthaci na ich powiesci/ y
wziawszy Efraim/ y Batań/ y rytę obraz
siedli snimi. Ktorzy gdy sli/ puszcili przed
sobą działy/ y bydo/ y co jedno było dro-
giego/ y już byli opodal od domu Micho-
wego/ tedy mężowie ktorzy mieszkali w do-
mu Michowym/ krzyk czyniwszy gonili
je/ y wotali stylu za nimi. Oni obezrzawo-
szy się/ rzekli do Michy: Coż ty chcesz: czemu
wotaś: On odpowiedział/ Bogi moje kto-
rem sobie uczyni/ zabraliście mi/ y kaptan-
ną y wssystko com jedno miał/ a powiada-
cie/ Coć się dzieje: Rzekli do niego synowie
Dan. Strzeż się abyś wiecey nie wotał za
nami/ by lepać nie przysli na cie/ mężowie
rozniewani/ a nie zginat sam y z domem
twoim: y sli potym droga jako poceli.
Bacząc Michas że mu siłniejszy byli/ wro-
cił się do domu swego.

A ona sześć setch mężów wziawszy kaptan-
ną/ y to wssystko cośmy przed tym powie-

Iudic. 17.
21.
Iosue. 19.

Iudic. 1.
20.

Num. 13.

Kriegi Sedziow

Iosue. 19.

I. Reg. 4.

Cap. 19.

Lewitowi iednemu Gabaonitowie zone vmorzyli sprostnie a okrumie / ktora maj na dwanaście cjeseci rozsielisy / poslat po iedney sence do koidego poko-
lenia.

Gdy niektory Lewita / ktory mieszkal w shtromie gory Efraim / then byl poiat zone z Bethleem Juda: Ta potym opuścila go / y wrócila sie do domu oycy swego do Bethleem / y mieszkala przy nim przez citheryz Kriezycy. A siedl za nia mazy / chcac sie z nia poiednać / y wgtasac / y tagodnemi slowy namowic / zeby z nim slla zasie / mazy iac z soba chlopecy a dwa Osly. Ona thedy przytela go / y w wiodla do domu oycy swego. Co gdy wlyssat swiekier iego / a gdy go wyrzat / wyszedl przeciwniemu zradościa y oblapil go. A mieszkal ziec w domu swiet-
era trzy dni / iedzac y piyac z nim thowarzystwie.

Gene: 18.
Psal: 103.

Czwartego dnia wstawy w nocy / chciat precz isc / ale go zatrzymat Swiekier iego / mowiac do niego / ziedz wszam pierwey troche chleba / a posil zotadek / toz potym poydziesz. Takze vsiedli z soba y iedli y pili. A rzekl ociec oney dzieweczki do ziec-
cia swietego / Proffe cie zostan thuefche przez dzis / ze sobie bedziem radzi a weseli pospotu. A on powstawy pocat chciec isc precz / Przed sie iednak wstanie y wscitaga iac / zadzierzat go przy sobie Swiekier iego / tak ze v niego zostat. A gdy bylo rano / gotowal sie Lewita na droge. Thedy mu zasie Swiekier rzekl. Proffe cie naiedz sie pierwey stroche / posilisy sie pierwey ni-
zli sie rozedni / potym poydziesz / iedli thedy pospotu. Powstawy thedy intodzieniec / chciat isc / pospotu z zona y z sluzebnikiem

swym. A rzekl zas do niego Swiekier. O-
bacz sam / zec sie inz słońce ku zachodu. A
dzien ku wieczorowi chyli: zostan v mnie
ieszcze dzis / a straw inz ten dzien w weselu
a tutro sie wybierzesz / y poydziesz do domu
twego. Uciechiat ziec przyzwolic namo-
wie iego: ale natychmiast wstawy / siedl /
y przysiedl ku miastu Jebus / ktore inaczej
zwano Hierusalem wiadac z soba dwa Os-
sty z brzemiony y mitosnice swoje.

A gdy inz byli nie daleko miasta Jebus /
dzien sie inz ku nocy miatly rzekl sluga do
pana swego. Chodz proffe cie stonimy sie
do miasta Jebuzeow / y zostanmy w niem /
ktoremu odpowiedzial pan. Nie wsta-
pie do miasta obcych ludzi / ktore nie iesth
Synow Israelskich / ale poyde do Gaba-
a / a gdy tam przydziemy / tam staniemy / abo
koniecznie w miescie Ramy. Mineli tedy
Jebus / y sli droga ktora mieli isc. A zas
slo im słońce / v miasta Gaba-
a / ktore lezy w pokoleniu Beniaminowym: y wessli do
Gaba-
a / aby tam zostali a odpoczyнали. A
gdy wessli do miasta / siedzieli na vlicy / a
zaden ich nie chciat przyiac do gospody.

Wykazal sie Starzec / ktory sie wracal
z pola od roboty swey w wieczor / ktory tez
sam byl z gory Efraim / y przychodniem
bedac mieszkal w Gaba-
a. A ludzie oney
krainy / byli synowie Gemini. Ten starzec
vyzrawy a podniosy oczy swe / wy-
rzat cithowietka siedzacego z thumocit
swymi na vlicy / y rzekl do niego: Skad a do
kad idziesz? On mu odpowiedzial / wyslisz
my z Bethleem Juda / a idziemy na mien-
sce nasze / ktore iest w bok gory Efraim /
skadesmy bili sli do Bethleem: a teraz idzie-
my do domu Bozego / a zaden nas niechce
przyiac do domu swego / gdyz my z soba ma-
my / plewy y siano Osom / Chleb y Wino
mnie y sluzebnicy twej (zenie mej) ku po-
trzebie / y sluzebnikowi ktory przy mnie
iest: procz gospody nie inego nie potrzebu-
jemy.

Odpowiedzial on starzec / Pokoy stoba
Ja ciebie podeymowac v siebie bede wssy-
tkiemu potrzebami: tylko o to cie proffe / nie
zostaway na vlicy. A w wiodsy go do do-
mu swego / dat Osom iesc: A gdy vmyli so-
bie nogi / przyiat ie wieczera. A gdy oni
vzywali / y zdrogi zmordowani bedac / ie-
dzac y piyac posilali ciata swoje. Udeśli
na nie mieszczenie onego miasta / synowie
Belial / to iest bez iarzma (a swowolni) / y
obtoczywszy dom Starcow / ieli kotathac
we drzwi / wotaiac na gospodarza / y mo-
wiac. Wywiedz meza ktory wssedl do
domu twego / niech go mamy na zle wy-
wanie.

Wyszedl do nich on starzec / y rzekl: Nie Gene: 19.

cynicie

2. Reg: 11

2. Reg: 11

Iudicium rzeczone.

czyńcie bracia / nie czyncie tak haniebney rzeczy: Boć ten człowiek wssedł do mnie na gospode / a daycie pokoy temu szaleństwu: Mam córke dziewicę / a ten człowiek ma mitosnice / wywiode obie do was / że iuż tham z nimi swa wola wypetnicie / thylko prosse nie czyncie z meżem tak haniebney złości przeciw przyrodzeniu. Niechciełi sie dać viac a przyzwolic prozbam iego: Co widzac człowiek / wywiódł im mitosnice swoje / y dat aby z nią czynili co chcieli: kto rey cała noc zle używając / sli od niey precz rano. Ona niewiasta gdy iuż odnie-
wato / przysła do drzwi domu w ktorym był zostat maż a Pan iey / tamże wpadł.

A gdy iuż było rano / wsthat on człowiek y otworzył drzwi / aby przed sie ssedł w drogę: Ale oto ona mitosnica a natożnica ie-
leży przede drzwiami / rościagnawssy rece na prog. Tedy on mniemając by spała iat mówić do niey: Wstań a podjmy przed sie. Gdy mu ona nie odpowiedziała / poba-
czywssy że umarta / wziawssy włożył ją na Oslę / y wrocil sie do domu swego. Do kto-
regu gdy wssedł / wziawssy miecz / umarte ciało żony swej pospotu y z kośćciami / zra-
bat / na dwanaście szubut a części / y roz-
słat ie po wssystkich pokoleniach Izrael-
skich. Co gdy wssystcy wyrzeli / pospotu za-
wołali: Nigdy sie takowa rzecz nie szła /
miedzy ludem Izraelskim / od onego dnia
ktorego wysli oycowienaszy z Egiptu / aż
do tego czasu: Wydaycie Oręł a wyrok / a
spotecznie postanowie / co by w they mie-
rze czynić.

Cap: 20.

Wssystek lud Izraelski walczy na pokolenie Beni-
amin / dla zamordowanej niewiasty / za której kroć ie
porąbili y wytracili co do siedmiu procz sześćdzie-
siath ktory b li wcieli na puszczu.

Nęciagneli tedy wssystcy synowie
Izraelscy / y z iachawssy sie po-
spotu iakoby za iednego człowie-
ka wssystcy / od miasta Dan / aż
do Bersabee y ziemie Galaad / ku Pa-
nu do Masfay: y zessli sie wssystki we-
gowie (cho iest Kriazeta) ludzi / y wssy-
stkie pokolenia Izraelskie do zboru ludu
Bożego / a było ich po czterzy kroć sto tysie-
cy pieśszych bojowników. A niebyła ta rzecz
taiemna synom Beniamin / że sie ziechali
synowie Izraelscy do Masfay. A spytano
Lewity meża oney zabitey niewiasty / iako
ie stat tak haniebny grzech / Odpowie-
dział: Przyszedtem do miasta Gabaa w po-
koleniu Beniaminowym z żona swoją / y
tamem stanął na noc: Ale oto mieszcżanie

tego miasta / obkoczyli dom w ktorymem
miał gospode / chcąc mie zabić / a wżia-
wssy żonę moję / haniebnie iey używali / tak
że theż umarta. The ia wżiawssy zrabaz-
tem na szubut / y posłatem ie po wssystkich
granicach dzierzawy wassey: Bo nigdy tak
haniebny uczynek / a tak okrutny grzech
niestat sie w ludu Izraelskim. Teras iesteś-
cie tu wssystcy synowie Izraelscy / postha-
nowcie co macie czynić. Stoiac tedy wssy-
stek lud / iakoby iednego człowieka głosem /
odpowiedziat: Nie wrocimy sie do namio-
tow naszych / ani żaden do swego domu nie
wchodzi / aleś to wssystcy wobec uczyne-
my przeciwko Gabaa. Niech beda obrani
dziesięć meżow ze sta / we wssystkich po-
koleniach Izraelskich / a sto z tysiac / a z dzie-
siaci tysiecy / thysiac / coby znosili woysku
spise / abychmy mogli walczyć przeciw
Gabaa Beniamin / a pomścić sie nad ni-
mi tak sprosnego grzechu / bo theż zaslu-
żyli.

I z ssedł sie wssysthek lud Izrael-
ski do masfay / iakoby ieden człowiek /
iednosthąyna mysla y rada / y posłali posly
do wssystkiego pokolenia Beniamin / aby
im mówili. Czemu sie tak haniebna złość
miedzy wami nalazła: Wydaycie ludzie z
miasta Gabaa / ktory tak haniebna rzecz
zbroili / że beda pobici / a wyrzeleni sie z
ludu Izraelskiego. Oni niechciełi vsłuchac
rozkazania braciey swojej synow Izrael-
skich / y owssiem ze wssystkich miast ktore w
ich losie były / zessli sie do masfay. Ga-
baa / aby im dali pomoc / a żeby sie zasłha-
wili przeciw wssiemu ludu Izraelskiemu. A
popisano ich z pokolenia Beniamin kto-
rzy mogli mieczem bojować / dwadzieścia
y pieć tysiecy: procz obywatelow masfay
Gabaa / ktorych było siedm set meżow bar-
zo mocnych / zároveň lewa iako prawa
bijacych: a tak miernie bijacych z proce-
że też y wotolu niechybili / a nigdy sie kamień
na inssa stronie nieobrocił ani vchylił. Me-
żow też Izraelskich / krom synow Benia-
min / było po czterzy kroć sto tysiecy boi-
owników gotowych ku bitwie.

A ktorzy wssystcy sie przysli do domu
Bożego / to iest / do Sylo: y radzili sie Pa-
na / mówiac: Kto ma być hetmanem wo-
ska naszego / gdy sie bedziem potykać z syny
Beniaminowemi: Odpowiedziat im Pan
Judas badi hetmanem waszym. Thedy
narychmiast synowie Izraelscy wsthawssy
rano / ciagneli y potożyli sie obozem przy
miescie Gabaa: a szad idac ku potykaniu
na syny Beniamin / ieli dobywać masfay.
A wythoczawssy sie synowie Beniamin z
Gabaa / porażili onego dnia synow Izrael-
skich dwa y dwadzieścia tysiecy meżow.

Iosue. 22.
2. Reg. 20.

Iudie. 1.
18.

Kriegi Sedziow

Potym zaś lud Izraelski duszając w swej mocy w liczbie/ sykowali woysko na tym/ że miejscu/ gdzie sie pierwey potykali: ale wzdani pierwey sili y plakali then dzien przed Panem aż do wieczora: y radzili sie go/ mówiac: Mameli iessze isc ku bitwie przeciwko synom Beniaminowym braci naszym/ czyli nie? Pan im odpowiedział/ idziecie a potykajcie sie. A gdy synowie Izraelscy drugie^o dnia wysli ku boiowi przeciwko synom Beniamin/ wyskoczyli synowie Beniamin z miasta Gabaa/ y podkawssy sie sinitmi/ tak sie miedzy nie gwałtownie zawarli bijac/ że zaś osiannaście tysięcy meżow dobrze wojennych porazili a pomordowali. Przetho wssystcy synowie Izraelscy/ przyssli do domu Bożego/ y stędzac plakali przed Panem/ y poscili sie w on dzien aż do wieczora/ y offiarowali mu zupełne y spokojne offiary/ y pytali sie iá to sie im do końca powiedzicie.

iosue. 2.

Ná then czas była tam w Sylo Archá przymierza Páńskiego/ y Sinees syn Eleázarów syna Aaronowego był przetożonym w domu Bożym. Radzili sie thedy Pána/ rzekac: Mamyz iusz wiecey isc ku boiowi z braci: a nássa syny Beniaminowemi/ czyli mamy dac pokoy? Odpowiedział im Pan/ Jedziecie: Bo ie wam w rece dam iutro. Thedy synowie Izraelscy zasadzili na zdradzie a poczynili zatogi/ okoto miasthá Gabaa: y sykowali woysko swe przeciwko synom Beniamin/ iáto pierwssy y wthory troć uczynili. Zás theż synowie Beniamin sinitale wyskoczyli na nie z miastá/ y gonili przeciwniki vcietáiac dáleko: tak że ich iusz byli tak wiele poránili/ iáto pierwssego y wthorego dnia. A siekli te vcietáiac styku/ dwiema drogami/ z kthorych iedná bieżála do Betel/ a druga do Gabaa/ y porázili okoto trzydzieści meżow: Bo sie nádziewáli/ że ie tak mieli bić iáto y pierwey. A ci synowie Izraelscy namislne tyt podáli/ chcac aby ie co nadáley od miastá z soba odwiekli/ a vcietáiac zebjcie na zatogi przywiedli.

Tedy wssystcy synowie Izraelscy/ wsta wssy z miese swoich/ postawili cżoto woyska na miejscu kthore zowa Baál Thamar. Zatogi takieś kthore blisko miastá byty/ potrosse ieli sie vkrázowác/ y wychodzić od zachodu słońca. A ina iessze dziesięć tysięcy meżow z ludu Izraelskiego/ wyrębszając na háre/ wyrwali ludzie z miastá ku bitwie. Jodieżála worna ná syny Beniamin a nie obaczyli sie/ yż ze wssystkich sbron przychodzil ich vpadek: Iporásil ie Pan przed oblicznością synow Izraelskich/ y pobili ich w ten dzien pieć y dwádzieściá tysięcy y sto meżow/ wssystkich ná woynie

spráwnych.

A obaczywssy potym synowie Beniamin/ że im iusz zdotác niemogli/ teli vcietáć. To wdzac synowie Izraelscy/ dopusćili im vcietáć/ aby tym rychlej wpadli na zatogi/ kthore byli rozłożyli przy mieście. A gdy oni kthorzy ná zdradzie byli pretko wyskoczyli/ a synowie Beniamin (podkawssy sie sinitmi) zaś przed nimi vcietált/ w padli (synowie Izraelscy) do miastá/ y wybili wysiekli ie mieczem. A synowie Izraelscy dali byli znák thym kthorzy ná zatodze siedzieli/ iż iáto skoroby miasto wzeli/ że by ogień zápalili: że gdy by sie dym wzgore rzucił a wznosił/ tymby okazáli że iusz miastá wzięte. Co gdy wyszeli synowie Izraelscy w bitwie kładac/ uczynili sie iáto by vcietáli/ a synowie Beniamin minimáiac a máiac zá prawdzliwe vcietánie/ tym státhećniey ie gonili/ zabiwssy z woyska ich o trzydzieści meżow/ y wyszeli áno z miastá wychodzi dym iáto słup. Synowie theż Beniamin obeyszrawssy sie/ gdy obaczyli że iusz miastá wzięte/ a plomieniem gore wysoko: Tedy ci kthorzy przed nimi nanyslnie vcietáli/ obrociwssy sie zaś ná nie tym mocniey odpieráli.

Wyszrawssy to synowie Beniamin/ teli vcietáć/ a mieli sie ku puszczey. A gdy sie y tam po nich puscili nieprzyiaciele/ thedy oni kthorzy byli miasto zápalili/ záskożyli im. Iprzysslo ná tho/ że ie z obu stron nie przyiaciele siekli a bili/ a nie dano im nie odpoczynać. Porácono a pobito ich ná roschod słońca od miastá Gabaa. A byto thedy kthorych ná tym miejscu pobito/ osiannaście tysięcy meżow/ a wssystko co wiece mocniey se rycerstwo. Tho gdy obaczyli ci kthorzy byli iessze zostáli z ludu Beniamin/ z vcietáli ná pustynia/ y sli k n opoce a kále/ kthora zowa Kemmon. A thám že goniac ie/ rostrzelawssy sie y thám y sám/ pobili pieć tysięcy meżow. A gdy iessze dáley vcietáli/ goniac ie/ pobili zaś dwa tysiacá. A przysslo ktemu/ że wssystkich synow Beniamin kthorzy po rozmaitych miejscách pobitho/ byto dwádzieściá y pieć tysięcy/ rycerstwa dobrze spráwnego ná woynie.

Tylko zostáto ze wssystkich synow Beniamin/ kthorzy mogli vác a zchowác sie ná puszczey/ šest set meżow: y kvoli sie w skale Kemmon/ citherzy kriezyce. A wrociwssy sie synowie Izraelscy/ pobili pomordowali wssystko w mieście/ od cżowieká aż do byoleciá/ y wssystkie ine miastá y wostki kthore byty w pokoleniu Beniaminowym/ gwałtownym ogniem popalili.

Cap: 21.

Meżom

Iudicum rzezonie.

Mieszom ktorzy zostali z pokolenia Beniamin dano żony z Jabez Galaad / y z Sylo / ktorze poimáli gdy tancowaty.

Nazysiegli też byli synowie Izraelscy w Masfafa / rzekac: Zaden znas nie da dziewczki swej za żone synom Beniaminowym. Tedy przysli wszyscy synowie Izraelscy do domu Bożego w Sylo: y siedząc przed oblicznością tego do wieczora / ieli wotac a wielkim krzykiem plakac / mowiac: Jdla czego Panie Boze Izraelski / stalo sie to zle w ludu twoim / ze oto dzis zaginelo iedno pokolenie z nas: A drugiego dnia wstawy rancie / zbudowali oltarz / y offiary wiali tam zupełne offiary / tudzież y Spokoyne / tak mowiac.

1. Reg: 25.

Kto niebył znami w woysku Paniskim / ze wszystkich pokolenia Izraelskich: Bo sie byli wielka przysiega zawiązali / bedac w Masfafa / ze mieli zabic kazdego ktorykolwie nie był. Wzaliwssy sie tedy synowie Izraelscy brata swego Beniamina / ieli mowic: Oto teraz zaginelo iedno pokolenie z ludu Izraelskiego / skadze beda miec żony? Bosmy wszyscy wobec przysiegli ze niema my dac za nie corek naszych. Przethoz rzekli: Jesli kto ze wszystkich pokolenia Izraelskich / ktorzyby niebył snami v Panu w Masfafa: I naleziono obywatela Jabez Galaad / ze niebył w tam tym woysku. I takiez na ten czas gdy byli w Sylo / zadny snich niebył tam nalezion.

1. Sam: 31.

Poslali tedy dziesiec tysiecy meow do namocniejszych / y rozkazali im / Jscie / a pobycie obywatela Jabez Galaad / mieczem / tak żony iako dzietki ich. A tego tylko bedziecie przysirzegac. Kazdego mesczyzne / y niewiasty wszystkie ktore poznaly meza / zabycie / thylek panien żywo zoslawicie. I nalezione sa w Jabez Galaad czterzy sta panien / ktorze niepoznaly mezow / y przywiedziono je do woyska w Sylo / w klem Chananeyskiej. I poslali posly do synow Beniamin / ktorzy byli w skale Remmon. I przykazali im aby te panny so-

Iudic: 20.

bie wziety za żony w pokoiu. A przysli synowie Beniamin w ten czas / y dane im sa za matzonki corki z Jabez Galaad: inych nie mogli nalesc / ktoreby byly themze sposobem wydali.

A wszyscy lud Izraelski barzo tego lutowal / y iatowal / ze wygladzili iedno pokolenie z Izraela. Tedy rzekli starszy Izraelskiego ludu: Coz stymi drugimi uczynimy / ktorzym sie żony nie dali? Wszystkie niewiasty w pokoleniu Beniamin zginety: a mamy thomiec na wielkiej pieczy / y staraniu / by nie wyginelo iedno pokolenie z ludu Izraelskiego. Bo tho ista jest / ze im corek naszych niemozemy dac / zawiązani przysiega / y przekleństwem / ktorosmy uczynili tak mowiac / Przeklety ktorzyby dal corkę swa za syna Beniaminowego. A wzietli the rade / mowiac. Ocho teraz jest swieto Paniskie / wrocyste w Sylo / ktore lezy tu pulnocy od miasta Bethel / na wschod slonca od drogi ktorora z Bethel idzie do Sychimiey / a na poludnie od miasteczka Lebona. A rozkazali Synom Beniaminowym temi slowy / Jdcie / a zataycie sie w winnicach: A gdy wyrzycie ze corki Sylo / ida na taniec według ich zwyczajow / wyskoczciez predko z winnic / wezmie kazdy sobie z nich żone / a idzieciez do ziemie Beniamin. A gdy przyida oycowia / y bracia ich / a ieliby sie swami / otowadzcie / y skage klasc / rzeczymy im: Zmituycie sie nad nami / wssakci ich nie pobrali iako ci ktorzy biora na wojnie / albo iako zwycięzcy: Ale jezcie im ich dac niechcieli / gdy waso nie zadali / a thak samiscie sobie winni.

A uczynili synowie Beniamin iako im bylo rozkazano / y iako ich wiele bylo / thak sobie wiele wzietli panien / ktore tancowaly / kazdy swa żone. A posli do swej ziemie / a zbudowawssy zas miastha / mieskali w nich. Synowie też Izraelscy / roziechali sie kazdy według pokolenia / y familiyey swojej do domow swoich. W the dni nie bylo Krola w Izraelu / ale kazdy co sie mu zdalo byc dobrze / to

czynil.

Iudic. 17.

18.

1. Reg: 8.

Koniec Kpiog Sedziow.

Woczynai sie Kriegi Ruth.

Kriegi Ruth sa o Walzenstwie/ktore zial boos z Po-
ganka Ruth / z ktorego pokolenia possedi Pan Chrystus. Niala w
sobie 4. Kapitul.

Cap: 1.

Elimelech dla wielkiego głodu / z żoną y z dwiema
synami / szedł do Moab / tamie y z syny zmarł / a Noemi żona
wrocila sie zas do Bethleem i niewiastka swoia
Ruth.

A ten czas gdy
Sedziowie rza-
dzili lud Boży/
za jednego Se-
dziego / szedł sie
głód wielki wzie-
mi żydowskiej. I
odszedł ieden gło-
wiec z Bethleem
Judá / aby mie-
szkał iako cudzoziemiec w krainie Moab-
skiej / z żoną swoią y z dwiema synoma. O-
nemu bylo imie Elimelech / a żenie iego
Noemi: a tym dwiema synom / synowi ied-
nemu Mahalon / a drugiemu Chelion / a
bratankowie z Bethleem Judá. A wyszed-
szy w krainę Moabską mieszkali tam. A za-
marł Elimelech mąż Noemi / a zostá-
ła sama z synmi. Ci poieli sobie żony z co-
rek Moabskich / z ktorych iedne zwano Or-
ffá / a druga Ruth. A mieszkali tam dzie-
sieć lat / potom oba zmarli / y Mahalon /
y Chelion: y zostála niewiasta osierociata /
bez meża y bez synow. Thedy wzbrátá sie
chcac isc a wrocic sie do swej oyczyzny / z
obiema Niewiastkami swemi z ziemie
Moabskiej: Bo byta uslyszala / ze zas Pan
wyprowadzil na lud swoy / a ze im dat żywnosc.
Szla tedy z miesca pielgrzymowania swe-
go / a znia obiedwie niewiastki: A bedac
na drodze ktora sie juz miata wrocic do zie-
mie Judá / rzekla do nich / Idziecie do domu
matki waszej / Niechay uczyni swami Pan
mitosierdzie / iakoscie y wy uczynili z syny
memi umarlami / y semna. Niechay wam
da Bog nalezac odpoczynienie w domiech
mezych / ktore macie poiac. A pocatowata
ie / Ktore z krzykiem wielkim iely ptakac / y
mowic / Poydziem sloba do ludu twoiego.
Ona im odpowiedziata / wrocicie sie me mi-
te corki / Czemu idziecie semna: a zaiz juz
wiecey moge miewac syny w żywocie mo-
im / zebyście sie spodziewali miec meze ze
mnie: wrocicie sie zas me mite corki a odey-

dziecie: Pomci sie juz szharzala / anie sie juz
godze za maza. A tez bych sja mogla re-
cy pociac / y porodzie syny / byście ich mieli
czekac azby dorosli / a dosli swych lat / pier-
wey bedziecie babami / nizli poydziecie za
maza. Nie czynicie tego me mite cory: bo
wasz ucisk a nedza / wiecey mie trapia / a te-
raz znam ze reká Pańska iesly przeciwko
mnie.

Tedy oni zasie podniosly glos ieli pta-
kac. Orffa pocatowata Swietre swoje / y
odesla od niey: ale Ruth zostata przy
Swietrze swojej / I rzekla iey Noemi: O-
to sie wrocila przyiaciolka twoia do ludu
swoiego / y do Bogow swoich / idz thez thy
znia. Ona odpowiedziata: Nie przeciw mi
sie w tey mierze / bych cie miata zostawic
y odejść od ciebie: Bo gdziekolwiek sie
obrocie / ia sloba poyde: gdziekolwiek be-
dzie mieszkata / ia przy tobie mieszkac be-
de. Lud twoy / ludem moim / y Bog thwoy
Bogiem moim. W ktorey ziemi vmrze /
a gdzie ciebie pochowata / w they ziemi ia
tez vmre / y tam sie tez dam pochowac. Te-
rzeczy mi uczyn Boze / y tego niechay przy-
da / iesli nie sama iedurna smierc / mnie z
toba rozlacz.

Baczac tho Noemi / ze Ruth mocnie a
nieustepnie vmyslita znia isc / nie chciata
sie iey wiecey przeciwic / ani ia thez namá-
wiac a radzic / aby sie do swych wrocila: Ni-
tedy pospolu / y przyszli do Bethleem. Ktore
gdy do miastá wessli / barzo sie to rychto w
wszystkich roznioslo a rozslawilo: A mowi-
ly niewiasty / Ona to Noemi. Tedi im No-
emi mowila / Nie zowce mie Noemi / tho
iesly Piękna / ale mie zowiecie Mára / tho
iest gorzka / Boe mie Pan wszechmocny bar-
zo napelnil gorzkosci. Wyslám stad pet-
na / a przywiodl mie zas Pan prozina. Cie-
mu mie tedy zowiecie Noemi / ktora Pan
ponizyl / y skarat wszechmogacy. Przysla
thedy Noemi z Ruth z Moabskiej ziemie
niewiastka swoia / z ziemie pielgrzymowa-
nia swoiego: y wrocila sie do Bethleem /
ktedy poczynano napierwey zac Jeczynie-
nie.

Cap: 2.

Ruth. 4.

Deute. 25.

2. Reg. 15.

Iud. 11.

Ruth na

Ruth.

Ruth na roli Boos zbiera zosławiające Kłosy / y nalażła łaskę u niego / thajnie z niego żeney iadła na polu.

Byt jeden maż imieniem Boos możny a bázro człowiek bogatj: krewnym Elimelechowi niebo seżytkowi: A rzekła Ruth Moabka do swietry swojej: Jesli kaześ poyde ia na pole / y bede zbierata Kłosy / Kthora zostata po żenach / gdziebych Koliwie nalażła na sie iakiego dobrego a łaskawego go spodarza. Tedy iey ona odpowiedziała / wżmitya corko: Sita y zbierata Kłosy po żenach. I trąfio sie ze na oney roley zbierata Kthora była onego meza imieniem Boos / Ktory byt z przyrodných Elimelechowych. A on na ten czas przychodzil z Bethleem / y rzekł do żenow / Pan Bog swami / O mi mu odpowiedzieli / Błogosławci Pan. A rzekł Boos do młodzienca tego / Kthory stał nad żeney / Czyta tho dziewczęta? On mu odpowiedział / Tho iesth niewiastka z Moabskiej zemie / Ktora przysła z Noemi / y prosiła mie aby zbierata Kłosy Ktore zostata po żenach: a od zaránia aż do tych / miast tu stoi na roli / nie schodzac namniy do domu. Tedy rzekł Boos do Ruth / Sin chaj corko / Nie chodźże na ine pole zbierac Kłosow / ani odchodź ste mieśca / ale sie przytacz do moich dziewek / a gdzie poina / idź zbieratiac za nimi / bomci przykazał slugam moim / abyć żadney przytkości nie czynili: y owsem ieslibys pragneła idź smiele do łagwie / piyże wode te Ktora też piy robotnicy moi. Kthora wpadłszy na oblicze swe na ziemię czyniac mu cześć / rzekła do niego: Skadze mi to / zem tak wielka łaska nalażła przed twemi oczyma / ażeś mie raczył znać niewiasthe opca? On iey odpowiedział / Powiedziano mi wszystko coś uczyniła swietrze twoiey / po śmierci meza twego: ażeś opuściła rodzice twoie / y zięmie w Ktoreies sie narodziła / a przysłaś z nią do ludu Ktoregos przed tym nie znata. Uiechaj tobie odda Pan za wczynek twoy abyś zupełna záplata wzięta od Pana Bo

ga Iśraelskiego do Ktoregos przysła / y pod Ktoregos sie strzydła wdietła. Ona zaś rzekła: Nalażtam łaskę przed oczyma twoimi Panie moj / Ktoreś mie pocieszył / y mowit te słowa ku sercu służebnice thwoiey Kthora nie iesthem podobna jedney z dziewczętek twoich.

A rzekł do niey Boos / Gdy czas będzie iedzenia / przydź tu / a iedź chleb / y rozmor skibke twoie w oczę. Siadła thedy Ruth na stronie od żenow / y wymniawssy sobie prajmą Kłosow iadła / y nalażła sie / a ostatek wzięta. Potym zaś wstała / y śła a zbierata iako pierwey Kłosy. A przykazał Boos robotnikom swoim / mowiac: By też chętała zwami żac / nie broncie iey: y owsem na drząd z waszych przygarfni wpuścżaycie a zosławiajcie / żeby Krom wstydu zbierata / a gdy będzie zbierata / żaden iey z was nieprzymawiaj.

Zbierata tedy na polu aż do wieczora / y co nalażerata łaska wymtočila / y miata iecz mienia iakoby miare Effi / to iest / trzy korce te miosac przysła zaś do miasta / y wkażata swietrze swojej: Uad to iessze wzięta y data iey ostatek pokar swego / Ktore sie sama była nalażła. I rzekła do niey swietra / Gdzieś dzisia zbierata? A gdzieś pracowata? Day mu Boże błogosławienstwo / Ktoreysie nad thoba smitował. I powiedziata iey gdzie zbierata a u kogo: powiedziata też y imie onego meza / że go zwano Boos. Odpowiedziata iey Noemi: Uiechaj będzie błogosławiony od Pana: Kthory też łaskę Ktora okazał żywym / także okazał y martwym. A Ktemu iessze przydala: Krewnyć tho nasz iesth ten człowiek. Ruth theż tak rzekła: Thoż mi też przykazał / że bym sie chak długo trzymata tego żenow / aż by wszystko zboże pozeli. Tedy iey powiedziata swietra / Lepiejci miata corko / żebys z dziewczętkami iego wysła na inwo / być lepak na cudzym polu Ktho nie bronit. Przytaczta sie thedy Ruth dziewczętkam Boos: y tak długo snimi żela / do kad iecz mienia y pšenice do stodoły nie zwlesiono.

Deute: 24.

Cap: 3.

Ruth z łaską swietry swojej / polojyla sie u nog Boos spłacego / wysłała u niego łaskę / y podarze od niego nalażła Ktorecow ieczymienia.

A gdy sie Ruth wrocila z pola do swietry swojej: wsluchata od niey. Corka ma / pomysle o tym abyś miata odpoczynienie / a opatrze tho abyś sie miata dobrze. Boos ten / do Ktoregos sie dziewek na polu przy

Kriegi Ruth.

łaczyla / iest nam krewny / a they nocy bez
dzie wiat ieczmiem na gumnie. Przetcho v
myj sie / namięz sie / y oblecz sie w ochedo
żniessę sary / idzie do gumna / ale niechay
cie niewidzi ten człowiek / aż sie na ie yna
pije. A gdy poydzie spać / namięz że sobie
miejsce gdzie będzie leżał / a przyszedł pod
nieśię płaszcza którym sobie nogi odziete /
y potożył sie tam y będzie leżał / on potym
powie thobie / cobys miała czynić. Ona iey
odpowiedziata / Co iedno rozkażę iam go
torą wczynie. Szła tedy do gumna / y wczy
niła tho wssystko / co iey była rozkażata
swiętą. A gdy sie Boos namięz y napił / a
był wesół / siedł spać (y potożył sie) przy sto
gu zboża / przysła po ciuch / y odkrył wssy
płaszcz od nog iego / potożyła sie. A gdy
inż było o putoocy / (oenit) Boos zlekt
sie / y zaffrasował / iż wyrzucił niewiastę a
ona leży y nog iego / y rzekł iey. Kthoras
i est / Ona odpowiedziata / Ja iestem Ruth
służebnica twoja / wścagni też płaszc twoy
na służebnice swoje / boś mi iest krewny. A
on iey rzekł / Błogosławionas ty coko od
Pana / y prześlasz ono pierwsze mitosier
dzie tym posledniessym / żeś sie nie ieta pa
trzyć młodziencow bądź y bogich bądź bo
gatyich. Nieboże sie / ale ocobyś kolwiek
mi rzekła / toć wczynie. Albowiem wie wssy
stek lud który mieszka w mieście moim / że
ty iestes niewiasta cnotliwa. Nieprze sie
tego żem ci iest krewnym / ale iest inssy blis
sy niżli ja. Odpoczyńże tu teraz / a gdy be
dzie rano / iesli cie będzie chciał / mieć / sobie
prawem krewności / dobrze sie sthanie /
gdzie iesli on nie zachce / bez chyby ia ciebie
weźmie sobie za żonę. Trzoy iest Pan. Spi
że aż do zaránia. Spata thedy y nog iego /
aż do samego dnia. I wstęta bārzo rano
gdy iessę człowiek / człowieka niemoże po
znać / tedy iey rzekł Boos / Patrz tego aby
żaden niewiedziat o tym / żebyś thu była / y
iessę iey rzekł / Rosciagni płaszc twoy y
ktorym chodzisz / trzymayże obiemá rek
má. Ktora gdy rościagnęta płaszc / y trzy
niła mocno / namięzyl śeś korey iecz
mienia / y zadata a wtożył na nie. Ona mo
sac wessła do miasta / y przysła do świętry
swoiey. Ktora iey rzekła / Coś czyniła mi
ta coko / I powiedziata iey wssystko / co
iey wczyniła on człowiek. I rzekła / Othomi
dat śeś korey ieczmiem / y rzekł mi / Niech
ce byś miała próżno iść do świętry twoiey.
I rzekła / Toemi / Poczekay coko / obaczy
my co za koniec ta rzecz weźmie / Boć nie
prześtanie człowiek / aż thego domiedzie a
dopóka co mówil.

Cap. 4.

Boos poial sobie Ruth / gdy iey niechiał ten po
iać kto był iego blisszy / y miał sına / Obed dĩada Da
widowego.

Szedł tedy Boos do brony / y siadł
tam. Igdy wyrzucił swego przy
rodnego / o kthorym pierwey
rzecz była / a on mija / rzekł do
niego / Stąp sam małucsko a siadź thu za
wotawssy go z imienia wasnego. On sta
pił y siadł. Thedy Boos wziawssy dzieśięć
mierzow Stárszych onego miasta / rzekł do
nich / Siadcie tu. A gdy siedli / iat mówić
do przyrodnego swego / Cześć roley brathá
nászego Elimelecha / przedawa / Toemi /
ktora sie wrocita z ziemie Moábkiey / Tho
dla tego powiadam / żem chciał abyś tego
przysłuchiwał / przed wssystkimi kthory tu
siedza / y przed Stárszymi ludu mego. Je
śliś tedy chcesz odzierżec te rola bliskości /
kup / y mierz / Ale ieslić sie to niepodoba
powiedz mi / że bede wiedziat co mam czy
nić. Bo niemáš ktemu / żadnego blisszego /
chyba ciebie / kthory iestes pierwszym / po
thym mnie / kthory iestem wtory po tobie.
Tedy on odpowiedziat / Kupie ia te rola. I
rzekł do niego Boos / Ponieważ że kupiś
te rola z rak niewiasty / musis poiać Ruth
za żonę / ktora była żona syna Elimelecho
wego / abyś wzbudził imie przyrodnego
twego w iego dziedzictwie. On ná to od
powiedziat / Odstepnie bliskości swey. Bo
mi sie niegodzi gładzić pothomstwa swey
fámiliey. Thy wzyway prawa a przywileia
mego / bez ktorego żeś chucia rad bede iá
wnie oppowiadam. A był ten obyczay z sta
radawny w ludu / Isráelskim między krewni
mi / yż iesli kiedy ieden drugiemu prawa
swego wsthepowat / aby było gweśne a do
stónate zdanie / z żuwat człowieka trzewik
swoy z nogi / y dawat go krewnemu swoje
mu. Tho było świadectwo zdania między
ludem / Isráelskim.

Rzekł thedy Boos onemu krewnemu
swemu / Zdymże swoy trzewik. On náthys
chmiasł z zut z nogi swoiey. A Boos Stár
szym y wssystkiemu ludu / oświadczył / mow
iac / Wy dzis iestescie mi świadcy / że ia ius
mam władza we wssystkich rzeczach / ktore
były Elimelechowe / y Chelionowe / y Ma
haronowe / za zdaniem / Toemi / I Ruth
Moábkie żonę Maharonow / żem sobie
wziat za żonę / abym wzbudził imie wmar
tego w dziedzictwie iego / by niezgineo
imie iego z fámiliey swoiey y bráćiey z lu
du. Wy iesthescie they rzeczy świadkowie.
Odpowiedziat wssystek lud kthory był przy
thym w bronie / y Stárszy. My iestemy
świadkowie. Niechay Pan wczyni sta nie
wiasta ktora pomyśla / a kthora wstepnie

Leuit. 25.
Ierem. 32.

Deute. 25.

Deute. 25

do domu

Pierwsze Księgi Królew: 1. Regum.

Gene: 29.
30.
Gene: 38.
do domu twego/ iako uczynił z Rachel y z Lia/ ktore zbudowały dom Izraelski/ aby była przykładem cnoty w Efracie/ aby miała imię sławne w Bethelem: Uciech będzie dom twój/ iako dom Jares/ ktorego Chamar porodził Judowi/ z splotu który dał tobie Pan z tej dzieweczki.

Poiat tedy Boos Ruth sobie za żonę: I wssedł do niej/ a dał jej Pan że poczęła y porodził syna. I rzekły niewiasty do Noemi: Błogosławiony Pan Bog/ który nie dopuścił aby miał wstać a zaginać potchomek w samskiej twojej/ a jego imię aby było mianowane w ludu Izraelskim: abyś miała kthoby ciessyt dusze twoje/ a docho-
wat cie śmierci. Abowiem sie wrodził z

świec twojej/ który cie będzie mitował: a dalekoć to jest lepiej a użyteczniej/ niż by miała siedm synów. Wziawszy tedy Noemi dziecie/ potoczyła na tuncie swoim/ y uczyniła to co matka y piastunka czyni. A sąsiadki radując się jej tego/ mówiły: Na-
rodził się syn Noemi: y dały mu imię Obed: Then był oycem Isai/ oycą Dawidowego. Te są rodzące Jares: Jares splotził Efron/ Efron splotził Aram/ Aram splotził Aminadab/ Aminadab splotził Na-
hazon/ Nahazon splotził Salmon/ Salmon splotził Boos/ Boos splotził Obed/ Obed splotził Isai/ a Isai splotził Dawid
da króla.

1. Para: 2.
Mathei. 1.

Koniec Księgi Ruth.

Początek Księgi Królewskiej:

ktore Łacinnicy zowią Regum/ z których pierwsze dwo-
ie Sydowie zowią Księgami Samuelowymi.

Pierwsze Księgi Królewskie/ opisuia dwu Sedziu Heli y Samuela pro-
roka/ obranie Saula na królestwo/ iego królowanie/ sprawy/ y śmierci.

Cap. 1:

Jako Elana miał dwie jenie/ jedne niepłodną/ ktora zwano Anną: ta prosiła Pana Boga o Syna y dał jej Samuela/ ktorego odchowawszy offiaro-
wali Panu.

Al maż jeden z
Kamracim So-
ffim/ z gory Ef-
raim/ ktoremu
imie było Elan-
na/ Syn Jero-
ham: syna Heli
syna Thobu/ so-
na Zuff/ Efra-
teńczyk: then

miat dwie jenie: jedney imię Anna/ a dru-
giey Fenenna. A miała Fenenna syna/ ale
Anna nemiata dźiatek. A zwykł był chas-
dzać on maż Elana z miastą swojego/ na
pewne dni/ aby dawał chwałę y offiary o-
bierował Panu zastępów w Sylo. A byli
w Sylo dwu synowie Heli/ Offniy Iffi-
nees/ kaptani Panscy. Przyszedł tedy on
dzien/ y offiarował Elana/ y dał Fenennę
nie jenie swojej/ y wszystkim synom jej y
córkam częsci. Annie też dał jedne częsci/
bedac smutny: Bo ia bázno mitował. A pan

był zamknął żywot jej.

Grasowała ia też wiec ta ktora jej zá-
szala (meżowej kaski) y bázno ia niedziła:
zamiatając jej tym oczym/ że Pan zamknął
żywot jej: a to zwykła czynić na każdy rok/
kiedy kolwie nadchodził on czas/ gdy mie-
li iść do kościoła Panskiego: thát ia thedy
drazniła a grasowała: to wiec ona ptaka-
ła/ a nie nie iadła. Rzekł tedy thedy Elana
maż jej/ Anna czemu ptaczysz/ a czemu nie
iesz/ a przecz się tak frasuje serce twoje/ co-
mniemasz/ nie lepszy ia tobie niżli dziesięć
synów: Ale Anna naciadła y napirosyła w
Sylo/ wstata. A gdy Heli kaptan siedział
na stołku przede drzwiami domu Bozego:
modliła się Panu Bogu/ bedac gorzkiego
serca/ y ptaczac wielmi obfficie/ y uczyniła
Panu obietnice a słub mówiac/ Panie za-
stępów/ iesli wezrawszy ogladaś serdecz-
ne trapienie służebnice twojej/ y wspom-
niś na mnie/ a nie zapamiętawszy służebni-
ce twojej/ dalbys mi niewolnicze twe y
syna: Dam go Panu przez wszystkie dni ży-
wota iego/ y brzytna nie postoi na głowie
iego.

A stało się gdy ona tak rozszerzyła a roz-
mnożyła modlitwy przed Panem/ że Heli
pogladal na jej wsta. Ale Anna mówiła w

Num: 4.
6.
Iudic: 13.

sercu

Pierwsze Księgi Królewskie

Psal. 41.

Gene. 21.

Nume. 4.
8.

Luce. 2.

sercu swoim / iedno tylko sie iey wargi rus-
szaly / a glosu żadnego nie bylo slychac. A ro-
zumiat tho o niey Heli / zeby piyana byla.
Tedy iey rzekt: Dokadze thak piyana be-
dzie: straw pierwey tho wino cos sie im
opila. Odpowiedziata mu na to Anna / Ti
taki Panie moy / Bo iestem barzo nieszcze-
sna niewiasta / nie pilam wina ani żadney
rzeczy ktorabych sie mogla vpic / alem te-
raz wylata dusze swoa przed oblicznoscia
Panska. Nie rozumiey o mnie sluzebnicy
twoiey iako o iedney corce Belial: Bo
ciem dla wielkiej boleści / a smutku mego
mowitam do tych miast. Tedy iey rzekt He-
li / Jdz w pokoiu / a Bog Izraelski wyslu-
chay cie / a pociesz w prozbie twoiey o kto-
ras prosita. Ona odpowiedziata: Day bych
nalazta sluzebnica twoia / taksze przed oczy
ma twemi. Tedy sła niewiasta w swa dro-
ge / y iadta / ani tworzy swey wiecey odmie-
nita. A zas wstawssy rano modlili sie przed
Panem / y wrocili sie a przysli do domu
swego do Ramatha.

Poznat potym Elkana Anne zone swo-
ie y wspomionat na nie Pan. I stalo sie po
kila dni / poczeta Anna / y porodila potym
syna / ktoremu imie data Samuel: przetho
yz go sobie v Pana vprosiat. Tedy Elkana
ssedl / ze wssystkim domem swoim / zeby of-
fiarowat Panu ofiare wroczyta a slawna /
y slub swoy / Ale Anna nie sła z nim na
ten czas: Bo powiedziata mezowi swemu /
Nie poyde ia / az sie odchowa dziecie / po-
tym go dowioda / ze sie wkaże przed oblicz-
noscia Panska / y zostanie tam vstawicze-
nie. Tedy iey rzekt Elkana maziey / czy
iako sie zda nalepiey / zostan az iuz odcho-
wasz to dziecie: jadam a proffe aby wypet-
nil Pan slowo swoje.

Zostata tedy w domu niewiasta / y cho-
wata syna swego / thak dlugo az go odcho-
wata od mleka. A gdy go iuz zosthawita /
przywiodta go z soba (do kościota Bozego
go) ze trzemi cielcy / ze trzemi korcy maki /
y zedzbanem wina / y przywiodta go do do-
mu Panskiego w Sylo. A bylo dziecie ieszcze
maluczkie / y niemowito. Tedy offiarowali
cielca / y dziecie oddali kapitanowi Heli. A
rzektá Anna / Proffe moy Panie / żywie du-
sła twoia panie: iaciem iest ona niewiasta
ktoram tu stala przed toba / prosiac Pana.
Prositam oto dziecie / y dat mi Pan ocom
go prosita. A przetho y ia pozyczitam go
Panu / przez wssystki dni ktorych bedzie
pozyczonym Panu (iako dlugo bedzie zyt)
Y dali czesc a chwata Panu. A modlita sie
Anna y rzektá.

Cap: 2.

Piesni Anny matki Samuelowej / slosc synow He-
li kaplana / Baranie Wycowskie synow ale nepo-
teine / Pan Bog gromi / y opowiada Baranie idy.

Radowalo sie serce moje w pa-
nie / y podwyssson iest Rog moj
w Bogu moim:

Vsta moje rozszerzily sie nad
nieprzyacioly memi: zem sie wveselita w
zbawicielu twoim.

Niemasz thak swietego iako iest Pan:
ani iest kto iny krom ciebie / a niemasz tak
mocnego iako Bog nasz.

Nie zaminoscie sie na dlugie mowy o wy-
sokich rzeczach / chubiac sie / niechay odey-
da z vsthy wassych stare rzeczy: Abowiem
Bog iest Panem wssystkich taut / a iemu
bywata gotowane myśli.

Luk mocarzow zmocowan iest / a moli
przepasani sa moca.

Nasytenci pierwey / za chleb sie nasyco-
wali / y glodni nasytenci sa: az nieptodna
porodila wielu / a ktora miata wiele sy-
now / zemdlona iest.

Pan vmarza y ozywia / dowodzi do pie-
ktow / y zasie wywodzi.

Pan vbozy czlowieka / y bogaci / poniza
y wynosi.

Zbudza sprochu niedznego / a z gnoiu wy-
nosi chudego / aby siedzial z Kriazethy / a
trzymal stolice slawy.

Panskie bowiem sa zawiasty ziemie / a za-
lozyl na nich okrag swiata.

Zachowa nogi swych swietych / y nepo-
bozny w ciemnosciach vmilka / bo sie nie
vgruntuie a nieumocni maz w sile swo-
iey.

Beda sie bac Pana przeciwnicy iego / a
on na nie z nieba bedzie gromil.

Pan bedzie sadzil granice ziemie / y
poda panowanie Krolowi swemu / y
wyniesie wysoke rog Pomazanca swo-
go.

Szedl potym Elkana do Ramatha do
domu swiego: a ono pachole poslugowa-
to przed oblicznoscia Panska / y thudziel
przed obliczem Heli kaplana. Ale synowie
Heli / byli synowie Belial / ktorzy nieznali
Pana / ani vzedu kaplanskiego: v ludu: Bo
tho kolwiek offiarowat offiare / przycho-
dzil sluzebnik kaplanski gdy warzono mie-
so / a miewat haczel o trzech zebach / w re-
ce swojej / y wpuszczal albo w panew / albo
w kociel / albo w garniec / a ono wssystko co
wyciagnat ofieczka / tho sobie brat kaplan.
Tak czynil wssystkiemu ludu Izraelskie-
mu / ktorzy przychadzal do Sylo. Iesze
wiec przed tym nizli zapalali tuk / przycha-
dzalo chtopie kaplanskie / y mowilo themu
ktory offiarowat. Day mi miesa / ze wwarze

kaplanowi:

Luce. 2.

Deute. 32.

Sapien. 6.

Tobie. 13.

Psal. 112.

Sapie. 16.

Deute. 8.

1. Regum.

Wyprowadzi. doc nie weźmie od ciebie mie-
sa warzonego/ iedno surowe. To wiec mu
mawiał ten ktory offiarował: Niechay
zapalon będzie pierwey według zwyczajn-
tut. Potym weźmiesz ilec sie będzie podo-
bato duszy twej. Ktory odpowiedział ma-
wiat do niego/ Niechce inaczej: iedno day
mi teraz / albo sam weźmie gwałtem. A
był ten grzech wielki bázro chłopiat przed
Pánem. Bo iuz potym tu wżgardzie nie-
iako przychodzili offiary Pánstie v ludzi.
Ale Samuel posługował przed obliczym
Pánstwu/ pacholatko oblezione w Effod
(komżyczke) lniána / A matka czyniata á
dawała mu sukienke/ ktora mu przynasza-
ła ná pierwszy dzień / gdy przychodziła z me-
żem swoim / aby offiarowała offiary vro-
czysta / y slub swoj. A btogosławił Heli El-
kánie y żenie iego: A rzekł do niego. Day ci
Pánie plemię z tej niewiasty/ za syná/ kto-
regos pożyjeży Pánu. A wrocili sie ná mie-
sce swoje.

Deute: 16.

Luce. 2.

Mathe: 12.

Luce. 2.

Deute: 12.
Leuit: 10.

Náwiedził tedy Pan Anne / y po-
częta y porodziła trzech synow y dwie
dzieweczce. A Samuel chłopiatko wiel-
możone iest v Páná.

Heli lepak był iuz bázro stary / y slyszat o
tym wssystkim/ co ie^o synowie czynili/ wssy-
stkiemu ludu Isráelskiemu / iako też legáli
z niewiastami ktore bywały na modlitwie
v drzwi przybytkowych/ y rzekł im: Ciemu
czynicie rzeczy takowe/ ktore nie docho-
dza o was od wssystkiego ludu/ rzeczy báz-
zo złe: Nie czynicie tego mili synowie/ Bo
nie dobra powiesć/ ktora ia slysse o was/ by-
ście lepak nie wiedzli ludu tu przestepowa-
niu przykazania Pánstkiego. Jesli cztowiek
co wystąpi á zgrzeszy przeciwko cztowieko-
wi/ moze mu Bog dać sie vbiagać/ (á od-
puszcic.) Ale iesli maż zgrzeszy przeciwko
Bogu/ Kto sie zań będzie modlit: A nie v-
sluchali nápowinania oycá swoiego / bo
iuz chciał Pan ie zabić. Ale chłopiatko Sá-
muel / mnożyto sie y rosło / á podobato sie
tát Bogu iako y ludziom.

Przyszedł potym maż Boży do Heli/ y
rzekł do niego: Thoc powiada Pan. Cos
zażem sie nie iawnie okazać á obiawił do-
mowi oycá twego/ gdy byli w Egypcie w
domu Saráonowym: I obratem go sobie
ze wssystkich pokolenia Isráelskiego za ká-
ptana/ żeby wstepował do otcarzá mego/
aby mi woinne rzeczy palit/ á chodził w Ef-
fod (w wbiérze káptánstkim) przedemna:
y datem domowi oycá twoiego/ wssystkie
offiary synow Isráelskich. Ciemużescie to
noga wypchneli offiary moje/ y dary moje
ktorem przykazat offiarować w kosciele/
á wiecres sobie wazył syny thwoie/ niżli
mnie/ żebyście iadali pierwočiny wsselkiej

offiary ludu mego Isráelskiego:

A przeto powiada Pan Bog Isráelski:
Mowiac mowilem / że fámilia thwa/ y
dom oycá twego/ mieli slyżyc przed obli-
cznością moia/ aż ná wieki. Ale theraż
Pan mowi: Niech to odstąpi odemnie dá-
leko/ iedno kto kolwiek mnie vci/ tego ia
wcielbie: á ci kthorzy mna gárdza/ beda
nieśláchetnymi. Ocho iusz dni nádhodza/
á odetne rámie twoie/ tudzieś y rámie do-
mu oycá twego/ że nie będzie sřháry cztó-
wiek w rodzie twoim. A wyřzyś nieprzy-
iáciela á zawisłá twego w kosciele/ cžá-
su dni scześliwych ludu Isráelskiego: á nie
będzie Stárcá w domu twoim nigdi. Wřá-
kos iednáć niedońcá wyniszcze meze z do-
mu thwego/ od otcarzá meiego: ale żeby
zásly oczy thwoie/ y wřhá dusa twotá/ á
wrietřa cžesc domu twego zemrze/ gdy do-
lat mészich przydzie. A tho sobie będzieś
miał zá znák ktory má przysć ná obudwu
syny twoie Offni y Sinees. Obádwa iedne
go dnia vnta. A wzbudze sobie káptana
wiernego/ ktory będzie czynił według ser-
cá mego y dusze moiej: y zbuduje mu dom
wierny/ y będzie záwidy chodzil przed Chry-
stusem (á pomázáncem) moim. I przy-
dzie ná tho/ że ktokolwiek zostanie w ro-
dzie twoim/ przydzie aby sie zań modlono
á będzie offiarował pieniadz srebrny/ y bo-
chnek chlebá/ mowiac: Proffe przypuść mie-
do iedney cžesci káptánstkiej/ że ziem bo-
chnek chlebá.

3. Reg: 2.

1. Reg: 22.

2. Reg: 10.

Esai: 38.

1. Reg: 4.

Ierem: 33.

Cap. 3.

Samuelá Pan po ctery kroć wolał/ y náwił mu
co miáto Heli potkáć/ co mu záś Samuel opowiada.

Chłopiasset Samuel/ posłu-
gowat Pánu przed Heli/ á ná
on cžás Pánstka mowá bytá kó-
strowna á zacna/ bo niebywá-
to widzenia iáwnego: I sřháto sie iednego
dnia/ Heli ležat ná swym miescu/ á oczy ie^o
iusz byty possly/ tát że iusz niemogł widzieć
lámpy Bożej/ pierwey niř ia zžássono. A
Samuel sřpiat w kosciele Pánstkim/ gdzie
sřháta Archá Boża. I záwolat Pan Sá-
muelá/ kthory odpowiedziawssy rzekł: O-
wo ia. I bieżat do Heli/ mowiac: Owo ia/
bos mie wolał. On mu rzekł: Nie wzywa-
tem cie synu: wroc sie záś y spi. I sedł á
spat. Jessejey drugi ras záwolat Pan Sá-
muelá. Porwawssy sie Samuel/ bieżat do
Heli/ y rzekł: Owo ia: wolałes mie? Heli
odpowiedziat: Nie wolałem cie synu moy/
wroc sie y spi. A Samuel iessejey byt nie-
znat Páná/ ani mu bytá znátioma mowá
Pánstka.

1. Reg: 4.

Jessejey

Pierwsze Kriegi Kroliewskie

Jesseje y po trzecie Pan przytożył y zawałat Samuela. On zaś porwałszy się, siedł do Heli y rzekł: Owo ja / Boś mie wezwat. Porozumiał tedy Heli że Pan wotat dziecięcia: I rzekł do Samuela: idź a spi / a jeśli cie Jesseje zawota / rzeczęś / Now Panie / bo słucha słuzebnik twoy.

1. Reg: 2.

Odszedł Samuel y spał na swym miejscu. Przyszedł Pan y stanął: I zawotał go iako y pierwszy / po dwa kroć / Samuel / Samuel. Tedy rzekł Samuel: Now Panie / bo słucha słuska twoy. I rzekł Pan do Samuela: Oto ja czynię słowo w ludu Izraelskim / ktore iesli ktho wsslysy / będzie mu piszczałto w obu wssachiego. W on dzień wzrusze wssystkie rzeczy przeciwko Heli ktorem mówił na dom iego: Pocznę y wykonam. Bom mu tho odpowiedział / że miał sędzić dom ie^o na wieki / dla złości ie^o go / przeto iż wiedział że niecnotliwe rzeczy piodzili synowie iego / a nie karat ich. I dla tego przysiągłem domowi Heli / że na wieki nie zmyisie a nie zgładzi nieprawosć domu iego / ofiarami ani dary. Spat tedy Samuel aż do zaránia / y otworzył drzwi domu Pańskiego. I obawat się Samuel oznaymić widzenie tho Heli.

Gene: 37.

Przyzwał tedy sobie Heli Samuela / y rzekł do niego: Samuelu synu mity: Odpowiedział mu Samuel / awom iusi gotow / I spytał go / Co to za rzecz kthora miał do ciebie Pan: Prossę cie nietay thego przedemna. Toć niechay Bog uczyni / a te rzeczy niechay przyda / iesli namniessęgo słowa zatais przedemna / z tych ktore do ciebie mówił Pan. I powiedział mu Samuel wssystkie słowa Pańskie / a nie przed nim nie skrył. Thedy on odpowiedział / Pan ci jest / co sie iemu podoba / to niechay uczyni.

Kosł thedy Samuel / a Pan był snim / y nie wpadło ze wssystkich słow ie^o żadne na ziemię. I poznał wssystek lud Izraelski / od Dan aż do Bersabee / że Samuel był prawdzimy prorok Pański. I przytożył myśli ktemu Pan w Sylo: bo sie był obiawił Pan Samuelowi w Sylo / wedlug słowa Pańskiego. A trąsity się wssystkie słowa Samuela / iako był powiedział od Pana ludu Izraelskiemu.

Cap. 4.

Silistyni porażili lud Izraelski po dwa kroć / Arche Boja wneli / syny Kaptana Heli pobili / Heli stółka spadł syie stomi / Niewiastka iego przy porodze mu umarła.

Stato się w onych dni / że się Silistynowie zebrali na wojnę. A lud też Izraelski wssystek / wyszedł też przeciwko Silistynom ku Si-

trwie / y potożył się obozem w kamienia pomocy. A Silistynowie lepak przyciagneli do Affek / y skłowali woysto przeciwko woystu Izraelskiemu: A podkawssy się z obu stron / wnet woysto Izraelskie tyt podawto Silistynom: A zbito w onym podkaniu y tam y sam po polu / iako czterzy tysiace meżow. I nawrócił się lud Izraelski do obozu / tedy rzekli Stárszy Izraelscy: Co sie dzieje że nas Pan dzisia porażił / przez Silistyny: Przynieśmy do siebie Arche przymierza Pańskiego / z Sylo / a niech będzie między nami / abyśmy byli przez nie zachowani od reki nieprzyjacielow naszych. Posłał tedy lud do Sylo / y wzięli a przynieśli skamnad Arche przymierza Pana zasthes pom / ktory siedzi na Chierubinie. A byli dwá synowie Heli z Arche przymierza Pańskiego / Offni y Sinees.

A gdy przyniešioná była Arche przymierza Pańskiego do obozu / iat krzyć lud Izraelski wssystek wielkim głosem / tak że rozlegáto po ziemi. I wsslyeli Silistynowie krzyk wotaciacych / y rzekli: Co tho za krzyk tak wielki w woystu Zydowskim: I poználi że Archá Pańska przyniešioná była do woyska. I ulekli się Silistynowie / mowiąc: Przyszedł Bog do obozu. I narzekáli timi słowy / Biedaś nam: niebyto ráko we wesele wczorá ani ongi: Bieda nam. Kto nas wybawi z reki tych Bogow wosokich: Ci sa Bogowie ktorzy porażili Egipt wsselka plaga na puszczey. Bądźcie dobrej myśli y bądźcie meżmi Silistynowie: Byście lepak niešliżyli Zydow / iako y oni nam služili: Posilaycie się / a walczcie.

ludic: 13.

Podkáli się tedy Silistynowie z Zydów / y porażili lud Izraelski / y uciekli każdy do namiotu swego: y skłata się porażka bárzo wielka / tak że legło tam trzydzieści tysiecy pieśsych (z ludu Izraelskiego) y Archá Boja wzięta jest. y dwá synowie Heli zabić / Offni y Sinees.

1. Reg: 4.

Uciekssy ieden maż z woyska / a był z potolemia Beniamin / przybieżał do Sylo tegoś dnia / poskarpawssy odzienie / y posypa wssy głowe popiołem. A na then czas siedział Heli Kaptan na stółku / obrociwssy się ku drodze / oczekawaiac. Ale serce iego lekáto się o Arche Pańską. A on maż iako skoro wssedł / powiedział (te rzeczy miástu) y ptákali wssystcy ludzie w mieście.

I wsslył Heli krzyk / tedy rzekł: Co tho za krzyk tey trwogi: A on pospieszwssy się przyszedł y powiedział Heli. A Heli na ten czas miał dziewiedziešiat y ośm lat / y oczy mu były zássly / że niemogł widzieć. A rzekł do Heli: Ja iestem kthorym przybieżał z bitwy / a iam dzis uciekł z woyska. A rzekł do niego Heli: Co sie státo mity synu: Od-

1. Reg: 4.

powie

1. Regum.

powiedział on poset mówiac: Wcielt Isra-
elski lud przed Filistyni / y sżat sie wielki
wpad a porassta w ludu / Wład tho iessze
y dwa synowie twoi / Offni y Sinees / zabis-
ci: y Archá Boża wzięta iest.

On domawia Archá Boża / a żeli wo-
stecz spadł z stołk kł drzwiam / y żłomi-
wssy syie / umart. Bo uś był maś sżary / y
wielkiego wieku: a ten sadził lud Israelski
ceterdzieści lat. A niewiaśka iego / żoná
Sineesowa / chodżita brzemienna / y bliska
porodzenia: Thá wssyławssy że wzięta iest
Archá Boża / a że też umart dziewierz iey /
tudzież y maś / náchyláta sie y porodżita.
Bo przysły na nie bole gwałtowne. A tu-
dzież theyże chwile gdy umartá / rzekli do
niey ktore stały przy niey: Niebo y sie / Bos
porodżita sżná. Achora ani im odpowie-
dziáta / ani sie kł temu obrociáta: A nazwa-
lá dziećie / Icháboth / mówiac: Przeniesio-
ná iest chwata a máiestat Páński od ludu
Israelskiego / dla tego że poimaná iest Ar-
chá Boża / y dla dziewierzá iey / y dla meżá
iey. A zás rzekłá: Przeniesioná iest chwa-
ta od ludu Israelskiego / dla tego że wzięta
iest Archá Boża.

Cap: 5.

Filistynowie Arche Boża posthawili wedle Ba-
wáná Dagon / tedy Bálwan pádal przed Archá / y
potamał sie / Pan Bog karze Filistyni niemocami /
y myśłami / y odesłali z Arche Filistynowie.

A Filistynowie wzietli Arche Bo-
ża / y odnieśli ia od kámienia po-
mocy / do Azothu. A wziawssy
(zás) Filistynowie Arche Boża /
wnieśli ia do kościotá Bálwana Dagon /
y postawili ia wedle Dagoná. A gdy názá-
iutrz wstáli Azotczycy bázro ráno / a otho
Dagon leży na twarzy na ziemi / przed Ar-
chá Páńską: Tedy podnieśli Dagoná / y po-
stawili ná swym miejscu. Potym zás dru-
giego dnia wstawssy ráno / thákież náleżli
Dagoná leżacego ná ziemi ná twarzy swo-
iey / przed Archá Páńską: A głowá Dago-
nowá y obie rece wtracily sie o prog: Ale
Dagoná tylko piersi zostát ná swym mieys-
cu. A dla tego káptani Dagonowi / takież
y wssyscy ktorzy wchodzą do bożnice iego /
nie wstępuia ná prog iego / w Azocie / aż
do dzisiejszego dnia.

Tedy ocieżáta reka Páńska nád Azotczy-
ki / y stárt ie: y zaráził niemoca ná skrytym
mieyscu zádku / Azot miásto / y gránice ie-
go. A wzdeli sie / a spienily sie wssy y polá w
pośrzodku oney kráiny / y zrodzily sie Ws-
ssy / y státo sie wielkie rozmnożenie śmierci
w mieście. Widzac meżowie Azotcy táko-
wa ná sie porážke / rzekli: Niechaj nietrwa-
daley Archá Boga Israelskiego w nas / bo
ciesska iest reka iego nád námi / y nád Bo-
giem nássym Dagon. A posławssy zebráli
do siebie wssyśtkie Kriáżetá Filistynskie /
y rzekli: Co mamy czynić sta strzynia Bo-
gá Israelskiego: A odpowiedzieli Geth-
eyczykowie / Obwieśdžy wóto Arche Bo-
gá Israelskiego. A obwieśli Arche Boga
Israelskiego / a gdy ia obwoziti stawáta sie
reka Páńska w káżdym mieście / bázro wiel-
kiey porážki / y zaráżat meże w káżdym mie-
ście / od mátego do wielkiego / y gnily trze-
wá ich wychadżáiac snich / Zesli sie potom
Gethczykowie do rádu / y poczynili sobie
stółki storżáne. Posłáli tedy Arche Páńską
do Akaron. A gdy przisłá Archá Páńską do
Akaron / zázwołáli Acháronithowie / mo-
mowiac. Przywieśli do nas Arche Boga
Israelskiego / aby nas pobita / tudzież y lud
náś.

Przethoż thedy posłáli / y zebráli do
siebie wssyśtkie Kriáżetá Filistynskie / Ci
(ziechawssy sie) mówili: Odesłicie re Ar-
che Boga Israelskiego / a niech sie wroci
ná mieysce swoje / a niech nas nie zaráżay
z ludem nássym: Bo był wielki strách śmier-
ci w káżdym mieście / a bázro ciesska reka
Páńska. Meżowie też ktorzy byli nie po-
márli / karat ie Pan ná skrytych mieścach
zádku ich: A wstępowat krzyż káżdego miá-
stá / aż do nieba.

Cap: 6.

D

Odesłano

1. Reg. 17.

Deut. 32.

ene: 35.

Pierwsze Kriegi Kroliewskie

Odesłano Arche idący na woję nowym krowy od Zielat odiały y przywiezioną do Bethśemes / a Bethśamecykowie pomarli dla Archy / y posłali posła aby ją wzięto Caryatharym.

Thedy Archę Pańską w krainie Filistynskiej siedm Kriężycow. A pothym zebrali Filistynowie Kapłany y wieści ki mówiac: co uczynimy sta Archę Bożą? oznaymćie nam / iakobychny ją mieli odeślac na swe miejsce. Oni powiedzieli / iesli Odsytacie Archę Bogą Israelskiego / nie puszczaycież iey prożney / ale coście winni / oddaycie iey za grzech / a tak bedziecie w zdrowieni: a dowiedziecie sie przecz reka iego nie odesła od was.

Tedy oni rzekli: A coż tho iest cobychny mieli iey dać za wystep: Thedy ci odpowiedzieli: Sprawcie piec żadkow zlotych / we dlug liczbę powiátow Filistynskich / tak też y piec mysy zlotych: Bo na was wssystkie / y na Kriazetá násse / iednostáyna porażá a plagá bytá. A poczynicie podobienstwa żadkow wássych / y podobienstwa mysy / ktore potáżily ziemie wásse / y dacie chwałę Bogu Israelskiemu: áwo sńa odeymie reke swoie od was / y od Bogow wássych / y od ziemie wássy. Czemu oćiażacie sercá wásse / iako oćieżat Egipt / y Sario serce swoie: á zaś po Karaniu / nie wypuscit ich / y wssyli: A tak teraz co rychley sprawcie ieden woz nowy / y dwie krowie ktore sie ocylity / na ktorych nigdy iáżmo nie postalo / záprzeżcieś ie w woz / á cieletá ich pozáwieraycie domá. Thedy wziawssy Archę Pańską / wlozyćie ná woz / á one kleynothy ztote / ktoreście dali zá dopuszcżony grzech záwiesćie w kápse w niey ná boku: pusćcież iá żeć sie wiezie / á wy bedziecie pátrzyć: poydzielić swemi gránicami ku Bethśameś (to wiedziecie) żeć on nam thák zle uczynit: ále iesli nie támtedy / bedziem wie dzieć / że reka iego nas żadnym sposobem nie dotknetá / iedno żeć thák z trássunku ná nas przysšlo.

Uczynili tedy tak: y wziawssy dwie krowie / ktore żywity cieletá / záprzeżli ie w woz / á cieletá ich záwarli domá. A wlozyli Archę Bożą ná woz / y skryneczkę / w ktorey byty ztote mysy / y podobienstwa wá żadkow. Szly tedy krowy wprzemie á prosto / ta droga ktora bieży do Bethśames / á sli iedna droga / bieżac y ryczac: y nie z stepowály ani ná práwa ani ná lewa strone: Ale y Kriazetá Filistynskie / sli záńia áż do gránic Betśames. A (ná then czás) Bethśamitowie / żeli pssenić w pádole. A podniosssy oczy / wyzrzeli Archę / y wrádownáli sie wyzrazwssy. A woz przyszedł

na polie Josue Bethśameczyka / táńże stá nat. A byl na thym miescu kámién wielki / tedy oni zrabawssy woz ná drwá / á krowy pobiwssy / wlozyli ná nie / y offiarowáli Pánu offiare zupełną. A Lewitowie zlozyli Archę Bożą / y kápseczkę ktora bytá przy niey / w ktorey byty kleynothy ztote / y potożyli iá ná kámieniu wielkim. A meżowie Betśamscy / offiarowáli offiary zupełne y suche Pánu w on dzien. A pátrzyli ná tho pieć Kriazet Filistynskich / y wrócili sie do Acharon tegoż dnia.

A te sa żadki ztote / ktore oddáli Pánu Filistynowie zá dopuszcżony grzech: Kriazę Azoth ieden / Gázá ieden / Askalon ieden / Beth ieden / Acharon ieden: y mysy ztote wedlug pocztu miásth Filistynskich / piaci powiátow / od miásta murowanego / áż do wsi / ktora bytá bez muru / y áż do Abel (to iest kámienia) wielkiego / ná ktorym byty potożyli Archę Pańską / ktora bytá áż do tego dnia ná polu Josue Bethśameczyka.

A skarat Pan meże Bethśameczyki / przeto że widzieli Archę Bożą / y pobit z ludu siedmdzieśiat meżow / y pięćdziesiat tysiecy pospolstwa. A plákat lud / przeto że Pan raczył porazić lud pospolity porážka thák wielką. A rzekli meżowie Bethśameczycy: Ktoż bedzie mogt stánać przed oblicżnością Pána Boga tak swietego: A do kogoż w stapi od nas: A posłali posly do obywatelow Kariathiarim / mówiac: Przywieźcie záśie Filistynowie Archę Pańską zstapcie odwiezcież iá do siebie.

Cap: 7.

Archá do Caryatharym przywieziona do domu Aminadabowego / zá wponnieniem Samuelowym lud Israelski náwrócił sie do Pána / y poráził Filistyny zá modlitwa Samuelowa.

Szysli tedy meżowie z Kariatharym / y odwiezli Archę Pańską / y wniesli iá do domu Aminadabowego w Gábáá: A syná iego Eleázará poświęćili / aby strzegł Archy Pańskiej: A státo sie / że od onego dnia iako przysšla a ietá trwáć Archá Pańská w Kariatharym / rozmnożone sa dni: Bo ińż byt rok dwudziesty / I odpoczynał wssystek dom Israelski w Panie.

A rzekł Samuel do wssystkiego domu Israelskiego / tymi slowy: Iesli sie z zupełnego sercá przywráćacie do Pána / wyrzucieś od siebie Bogi inne á opce / Báálim / y Askároth: á przygotuyćie sercá wásse Pánu / słuźcież iemu samemu / thedyć was wyrwie z reki Filistynow: Tedy wyrzucili synowie Israelscy Báálim y Askároth / y

służyli

Exodi. 12.

2. Reg. 6.

2. Reg. 6.

1. Para. 14.

Josue. 24.

Tobie. 14.

Deute. 6.

Mathe. 4.

I. Regum.

slużyli samemu Panu. A rzekł Samuel zgromadzić wssysthę lud Izraelski do Maffath/ że sie za wami bede modlit Panu. A zeszli sie do Maffath: A nacierparę sy wody/ wylali ia przed oblicznością Pán/ ka/ y posćili w ten dzień/ a mówili. Thobiesny zgrzeszyli Pánie. A sadził Samuel syny Izraelskie w Maffath.

Ussylseli te rzecę Filistyni/ że sie zebrali synowie Izraelscy do Maffath/ y wstapili Arijetá Filistynskie ku ludu Izraelskiemu. Co uslyszawsy synowie Izraelscy/ ieli sie bać obecności Filistynskiej. A rzekli do Samuela: Nie przedstawayże za nami wotac do Pana Boga naszego/ aby nas wybawit z ręki Filistynskiej. Tedy wziat Samuel Baranká ktory iessze szał y offiarowat go zupełna offiara Panu: A wotat Samuel do Pana za ludem Izraelskim/ y wysluchat go Pan. I státo sie/ gdy Samuel offiarowat Panu offiara zupełna/ vderzyli Filistynowie na lud Izraelski: Ale Pan zágrzmiał wielkim gromem w ten dzień na Filistyny/ y przestraszył ie/ y porázeni sa od synow Izraelskich. Puścivsy sie synowie Izraelscy z Maffath/ gonili Filistyny/ y bili ie aż do miejsca Echoré byto pod Bethchar. Wziawssy tedy Samuel kamień/ potoczył y między Maffath y mie-dzy Sen: y dat imie mieyscu onemu/ Ká-mień pomocy. Tak mowiac: aż do tad dat nam Pan pomoc. A wkorzyli sie Filistynowie/ ani sie iuz wiecey potussali wiejdząc za gránice Izraelskie: A státo sie reká (a po-razka) Pánka nad Filistyny przez wssystkie dni Samuelowe.

A przywrocone sa miásta ktore byli po-bráli Filistinowie synom Izraelskim/ od A-charon aż do Beth/ y gránice ich: I wybá-wit Pan lud Izraelski z mocy Filistynow/ y byt pokoy między Izraelem y Amorrhew-czykiem. A sadził Samuel lud Izraelski przez wssystkie dni żywota swiego: A cho-dził ná każdy rok/ obchodząc Bethel y Gal-galá y Maffath/ y sadził lud Izraelski ná-miescách pomienionych. A wrácat sie záś do Ramáthá. Bo tam byt dom iego/ y tam sadził lud Izraelski/ A wywiodł theż thám byt oltarz Panu.

Cap. 8.

Je synowie Samuelowi byli takom/ przetho lud prosił o Krolá/ Echorému Samuel z roszazania. Pánie siego przekłáda práwo Krolewskie.

Stało sie gdy sie iuz stárzat Sa-muel/ postháwitił syny swoje Sa-dziámi ludu Izraelskie: A byto imie syná iego pierwszordnego

Johel: a wtorego/ Abia/ Sedzi w Bersá-bee. A niechodzili synowie drogámi iego/ ale sie wdáli po takomsthwie/ bráli dáry/ y wyrócáli Sady. Przetho zebra wssy sie wssystcy Stárszy Izraelscy/ przysli do Sa-muela do miásta Ramáthaim. I uczynili rzecę do niego: Oros sie thy ius sthárzat/ a synowie twoi niechodza drogámi twoiemi Postánowze nam Krolá/ ktory by nas sa-dził/ iako thes wssystkie inssie Narody má-sia. A niebyta thá rzecę ku myśli Samuelo-wi/ przeto że mówili/ Day nam Krolá aby nas sadził.

Modlit sie tedy Samuel Panu. I rzekł Pán do Samuela: Ussuchay głos ludzi/ we wssystkim ocoć mówili: Boć nie ciebie odrzucili/ ale mnie/ żeby nie Krolowat nad nimi. Wedlug wssystkich uczynkow swoich/ ktore czynili od onego dnia/ gdy imie wywiodł z Egiptu aż do dzisiejszego dnia: Játo mie przed tym opuszczáli/ a slu-žáli Bogom innym/ tákżec y thobie czynia. Teraz tedy usuchay ich w thym: Wszakos iednak oswiadcę to nimi/ a oppowiedz im práwo Krolewskie/ ktory bedzie Krolowat nad nimi.

Powiedział tedy Samuel wssystkie the-slowá Pánkie/ ludu ktory prosił Krolá od niego/ tak rzekac: To bedzie práwo tego Krolá/ ktory wam ma roszázowac/ syny wásse bedzie brat do swych wozow/ y po-czyni siuch Jezdne/ y stáffiry ábo drábanty przy wozach swoich/ y poczyni sobie Koemi-strze y Serniki/ y oracze rol swoich/ yżeń-ce zboža swego/ y Ptánerze/ y Kotodzie-sie y Seelmáchi. I corek takies wássych/ ná-czyni sobie Aptekárki/ Kuchárki/ y Piekár-ki. Kole tes wásse/ y Winnice/ y sády Oli-wne co lepsze/ wam pobierze/ a rozda ie dworzánom swoim. I owssiem y zboža wá-se/ y wzythki z winnic/ ná dziesiećiny przy-wiedzie/ aby ie dat komornikom y innym slu-žebnikom swoim. Stugi thakies wásse/ y dziewki/ y co wybornieysse młodziénce/ y Oshy pobierze/ y da ie do swey roboty. I trzod tes wássych/ bedzie brat dziesiećiny/ y wy bedziecie v niego iako sludzy. I bedzie cie wotac (a styskowac) w on dzień/ przed Krolew wássym ktoregoście sobie obráli: y nie wyslucha was Pan w on dzień/ Boście sobie żádáli Krolá.

A niechćiat lud usluchac głosu Samue-lowego/ y owssiem tak rzekli: Inaczej nic/ iedno Krol náš bedzie nad nami/ a poro-wnamy sie w thym inssym narodom: a be-dzie nas sadził Krol náš: A bedzie wycha-dzał przed nami/ y bedzie wiodł walki ná-sze za nas. I wysluchat Samuel wssystkie slowá ludu/ y powiedział ie przed Panem. Thedy rzekł Pan do Samuela: Ussuchay

Deute: 17.

1. Reg: 12.

Iudic: 17.

Osec: 13.

Asto: 13.

Deute: 31.

1. Reg: 10.

Deute: 17.

3. Reg: 9.

3. Reg: 12.

Pierwsze Księgi Królewskie

głosu ich/ a posthaw nad niemi Król. I rzekł Samuel do meżow Izraelskich: Odejdź jeden każdy do miasta swego.

Cap. 9.

Saul szukał oslice oycowych/ przyszedł do Samuela/ a on go y na obiad podrymował/ y na noc postawił.

2. Para: 9.
2. Reg: 14.

Bł mąż jeden z pokolenia Beniamin/ na imie Cis/ syn Abielow/ syna Seor/ syna Bethaiothowego/ syna Sareth/ syna Affia/ syna meża Gemini/ bardzo mocny. A ten miał syna imieniem Saul/ wyborne/ a dobrego/ a niebyło meża z synow Izraelskich lepszego nadeń/ a był tak wysoki że mu wysiłek lud inny był po ramię. A zgineły były oslice Cys oycu Saulowemu. I rzekł Cys do Saula syna swiego/ weźmi z sobą jedne go z służebnikow y wystawy idź szukać oslice. Ktorzy idąc przez górę Efraim/ y przez ziemię Salis/ a nie nienalazły/ szli też przez ziemię Salim/ ale y tam niebyło ich: puściłi się zaś przez ziemię Gemini/ choć y tam ich nienależli.

A gdy przysli do ziemi Suph/ a nie nalezli ich/ rzekł Saul do służebnika który był s nim: Podi wroćmy się zaś/ by lepać o cię moją dawasz pokoy oslicom/ nie straszał się o nas. Ktorzy rzekli do niego: Jest tu w tym mieście mąż Boży/ człowiek sławny/ wysłuchaj co jedno komu powie/ bez podchyby tak przychodzi/ a tak wstapamy theraż do niego/ a za nam co powie o drodze naszej dla czegożmy przysli. I rzekł Saul do służebnika swiego: Wiedz powiedzmy. Ale coś poniesiemy meżowi Bożemu: Chleba ius niedostawa w biesakach naszych/ podarza choć jednego nie mamy co byzmy dali człowiekowi Bożemu/ ani co inne. Zaś służebnik odpowiedział Saulowi/ y rzekł: Owom nalaś y siebie ciwar ta część grosza srebrnego/ dajmy tho człowiekowi Bożemu/ że nam powie o drodze naszej.

Przed tym w Zydostwie tak każdy mówił/ idąc sierażyć Bogu/ Podzićcie a idźmy/ do Widycego. Bo kthorego dziś zowa Prorokiem/ przed tym go zwano Widyce. I rzekł Saul do służebnika swego: Bardzo dobrze mówisz/ podzićmy. A szli do miasta w którym był mąż Boży. I gdy wstępowali na górę onego miasta/ nadeszli dzieweczki które szły po wodę/ y spytały ich/ iesli thę w tym mieście Widyce? One odpowiedziały rzekły: Jest/ a o to tu przed thoba, ale się teraz pospiesz. Bo dziś przyszedł do miasta/ a mać dziś być osiara za lud na wysokię gorze. Wszedłszy

do miasta/ natychmiast go nazydziecie/ pierwej niżli wstąpi na górę aby iadł. Albowiem nie będzie lud iadł/ póki on nieprzidzie. Bo on napierwej pożegna offiary/ a potem beda iść/ ci którzy są wezwani. A tak teraz idźcie/ bo dziś go nazydziecie.

Śli tedy do miasta. A gdy chodzili w poszukiwaniu miasta/ ukazał się Samuel idący przeciwko im/ gdy szedł na górę. Ale dzień przedtem niżli był przyszedł Saul/ oblał wótko/ tho był pan Samuelowi/ mowa: Jutro o tejże godzinie o kthorey teraz jest/ posle do ciebie meża z pokolenia Beniaminowego/ y pomóż go na Królestwo ludu memu Izraelskiemu: a then wyswobodzi lud mój/ z ręki Filistynskieg. Bóg wezwał na lud mój/ ze mnie ius doszło woskanie ich. A gdy powiadał Samuel na Saula/ rzekł Pan do niego: Ocho ten mąż/ o którymś ci powiadał/ ten będzie panował nad ludem moim.

I przystąpił Saul do Samuela w poszukiwaniu brzozy/ y rzekł: Proszę ukazać mi gdzie jest dom/ Widycego. Tedy odpowiedział Samuel Saulowi/ temi słowy: Ja jestem Widyca/ Idź przedemną na górę aby iadł semna dzisiaj/ a jutro cie rano puszczę: a tho wysłuchaj co jest w sercu twoim/ powiem thobie. Ani się staraj a frasz o the oslice kthores dziś trzeci dzień stracił/ bo się ius znalazły. A ciesz się beda wysłuchanie rzeczy co lepsze ludu Izraelskiego/ jedno twoje/ y wysłuchaniu domu oycy twego. Odpowiedział na tho Saul temi słowy: Coś/ zażem ja niejest syn Gemini z namniejszego pokolenia Izraelskiego/ a rod mój jest na posłedniejszy między wysłuchami familiami pokolenia Beniaminowego? Czemuż mi tedy te słowa mówisz?

Powiesz tedy z sobą Samuel Saula/ y służebnika jego/ w wiódł na Salie/ y dał im miejsce napierwsze między innymi którzy byli wezwani/ a było ich o trzydzieści meżow. I rzekł Samuel kucharzowi: Daw on dziać kthoręmi dał/ a rozkazatem był aby schował osobno y siebie. Wziął tedy kucharz mostek/ y położył przed Saulem. I rzekł Samuel: O co masz co zostało/ wes przed się idźcie: bo umyślnie thę przećie zchowano/ gdy m thęch ludzi prosił do siebie. I iadł Saul z Samuelem w then dzień. Jesli potym z gory do miasteczka/ y rozmawiał Samuel z Saulem na Salie/ y posłał Saulowi ramię na Salie/ y spał tu Saul. A gdy wstali rano/ a ius odniewato wezwał Samuel Saula na Salie/ mówiąc: Wstań/ że cie ius puszczę. I wstał Saul/ I wstąpił oba/ tho jest Saul y Samuel. I gdy ius wchodzili na oshateczny kraj miasta/ rzekł Samuel do Saula: Kąś służebnikowi

1. Reg: 13.

1. die: 20.
1. Reg: 15.

bniłowi

1. Regum.

bnikowi isc przed nami / a niech (przeosie idzie a tny pozosthan na chwile / ze oppo- wiem slowo Panskie.

Cap. 10.

Sámuel pomázal na Krolestwo Saula / Oppo- wiedzial mu náti tej rzeczy / Potym o tego potwier- dzeniu na Krolestwo.

1. Reg. 16.

Deute. 9.

Gene. 35.

Iudic. 15.

2. Reg. 7.

1. Para. 18.

Dział tedy Sámuel banieciz z oleiem / y wylat na gtowe iego / y pocatowawsy go / rzekt: Oto cie Pan pomázal abyś był prze- tożonym nád dziedzictwem iego / a wyzwo- liś lud iego z rąk nieprzyaciół iego / ktorzy okoto niego sa. A to bedzieś miał ná znát / że cie Pan pomázal ná krolestwo: Gdy o- deydzies dzisia odemnie / naydzies dwu mezu y grobu Rachel / ná gránicach Be- niáminowych o południu / y rzeka ku tobie nálezie: a oćiec twój opuściłszy inż O- slice / frasnie a sthara sie o was / mowiac: Coż mam czynić o synie swoym?

A gdy stámrád odeydzies / y daley zay- dzieś / y gdy przyydzies do Debu Thabor / nádeyda cie trzey meżowie / ktorzy ida do Bogá do Betel / ieden niosac troie kozlat / y drugi trzy chlebice chlebá / a trzeci nio- sac tagwice Winá. A gdy cie inż pozdro- wia / dádzać dwoie chlebá / y wezmiesz ie z ich rąk. Potym przyydzies ná gore Pánska / ná ktorey iest stácja a stanowisko Filistyns- kie. A gdy tam wnidzies do miásta: potk asz sie z wiela Prorokow / z stepniacich z gor / a przed niemi spiewaki y beben / y piffiziat ki / y luthnia albo strzypicizka: a oni pro- rokuiace. A wstapi w cie gwałtownie duch Pánski / y bedzies sniemni prorokowal / a odmienis sie w inásszego meża. A rák gdy sie zifciza ty wssytkie znáti / czyni co kolwiek naydzie reká twojá. Bo Pan stoba iest. A wstapiś przedemna do Gálgalá (Bo ia do ciebie z stapie) abyś offiárowat pánu spokorne offiáry: Bedzies mie czeł at przez

siedm dni / aż przyide oo ciebie / a wkażec co- maś czynić.

A rák gdy sie inż Saul obrocił / aby ssedł od Sámuela / odmienit mu Bog serce iná- czej / y tráfity sie wssytkie ony znáti / w on- dzień. A przyssli ná gore przerzeczoná / álic sie zastep Prorokow potkat sniem. Tedy w- stápit wen Duch Pánski / y prorokowat też miedzy nimi. Co widzac oni wssyscy ktorzy go wejorá albo ongi ználi ze y miedzy pro- roki był / y prorokowat iáko y oni / rzekt ie- den do drugiego / A coż to sie státo synowi Cis: Wiec y Saul miedzy proroki: I mo- wit ieden ku drugiemu / I ktorzy iest oćiec iego: I stádie przysslo w przepowieść: Wiec y Saul miedzy Proroki: I przestát prorokowac / y przyssedł ná gore. Thedy rzekt Stryt Saulow do nie / y do služebni- ká iego. Gdzieście chodzili / oni mu odpo- wiedzieli sstakáć Oslie / a nie nálaśssy ich / wstapiliśny do Sámuela. I rzekt mu stryt iego. Powiedz mi coć mowit Sámuel: I rzekt Saul do Stryá swego / Powiedziat nam je sie nálażty Oslie. A o slowiech Kro- lestwa / ktorore mowit Sámuel / nie powie- dziat mu nic.

I zwolat Sámuel lud Isráelski do Pána do Mássá. I rzekt do synow Isráelskich. Tak mowi Pan Bog Isráelski / Jam wy- wiodł lud Isráelski z Egipcu / y wydártem was z ręki Egipetkiej / y z ręki wpech Kro- low ktorzy was nędzili: a wyscie dzis po- rzucili Pána Bogá wássego / ktorzy sam- was wybáwili / ze wssytkiego złego / y ze- wssytkich wciśkow wássych: žesćie rzekli: Ináczey nie iedno posthánow nád námi Krolá.

Przetoż inż teraz stáncie przed Pánem wedlug pokolenia a fámiliyey wássych. A gdy rozkazal Sámuel pokoleniam wssy- kim ku sobie przystepowac / padł Los ná pokolenie Beniámin. Potym kazat przed sie pokoleniu Beniámin / wedlug fámili- ey iego / y padł los ná fámiliya Methry / y przysslo áż do Saulá syná Cis: Przetho- sstakano go / ale nie był náleżion. I rádžili sie potym Pána / przyydzili do nich. I od- powiedziat Pan / Oto sie stryt domá. Wie- żeli tedy pon wnet / y wzięli go stámrád: I stánat w posrzedku ludu: a był wssyś nád wssytket lud / od rámion ku gorze. I rzekt Sámuel do wssytkiego ludu / Záperwe widzicie kogo obrat Pan / że niemáś mu podobnego miedzy wssytkiem ludem. I záwolat wssytket lud / mowiac: Uiech ży- wie Krol. I powiádal Sámuel prawo Krolestwa przed ludem / y spisat ie ná krie- gach / y položit przed Pánem: I rozpuscił Sámuel wssytket lud / káżdego do domu swiego. Ale y Saul ssedł do domu swego

1. Reg. 13.

1. Reg. 11.

2. Reg. 19.

1. Reg. 8.

1. Reg. 7.

1. Reg. 1.

3. Reg. 1.

Deute. 17.

Pierwsze Kriegi Krolewskie

Iudic: 8.

do Gábáá: A sio przy nim cześć wojska / kto
rych był tknat Bog sercá. Ale synowie Be-
lál rzekli: Wiec nas ten będzie mogt obdo-
wić á wybawić: A wżgardzili im / ani mu
przyniesli żadnych dárow: ále on wżado-
wat sie tak iakoby nieslyssat.

Cap: 11.

Jako Saul ratował á obronił meze z Jabes Ga-
láád / od Naazona Krolá Ammonitkiego / á potey po-
tajece odnowito sie tego Krolestwo..

Iudic: 10.

Stato sie iakoby w miesiac po-
tym / że powstał Naás Ammon
czyt / y iat walczyć przeciw Ja-
bes Gáláád. I rzekli wssysthey
meżowie Jabes do Naás: Uczyni śmami
przymierze á będziemy służyć. Odpowies-
dział im Naás Ammonczyk: Thát śwami
przymierze uczynię / że każdemu z was wy-
tupie po prawym oku / á dam was na po-
śmierć wssystkiemu ludu Isráelskiemu.
I rzekli do niego stárfy z Jabes: Day nam
do siedmi dni / że rozeslemy posly po wssyst-
kich gránicach Isráelskich: Jesli że wierz
niebedziem mieli ktobysie za nas zastawit
á bronit / wynidziemy do ciebie:

Przyšli tedy poslowie do Gábáá Sau-
lowego / y mówili te słowa g dzie lud wssy-
stek slyssat: tedy podniosł wssystek lud gtoś
swoy / y ptákat. A otho Saul przychodził z
polá idac za woty / y rzekł. Co sie státo ludu
że ptáczę: Thedy mu powiedzieli one slo-
wá meżow Jabes. A wstąpił duch Páński
w Saulá / gdy wsslyssat te rzeczy / A rozgnie-
wátá sie pierzchliwosc ied okrutnie. A po-
chwyciwssy obudwu wotu / zrabat ie w ke-
sy y rozeslat po wssystkich powiátach Isrá-
elskich przez rece poslow / mówiac: Kto by
kolwiek nie wyszedł / á nie násladowat by
Saulá y Samuelá / thát sie stanie wotom
iego.

1. Reg: 10.

Iudic: 19.

1. Reg: 13.
15.

Thedy zieleń Boiażń Páński lud / y wssyli
wssystcy iako ieden mąż. A popis uczynit
á policzyt ie w Bezek: y bylo ná then czás
synow Isráelskich / po trzy kroc sto tysiac:
á meżow z pokolenia Judá trzydziści ty-
siec. I rzekli poslom ktorzy byli przyšli:
Ták powiećcie meżom ktorzy sa w Jabes
Gáláád / Jutro będziecie wyswobodzeni /
gdy sie słońce zágrzeje. Przyšli tedy poslo-
wie / y powiedzieli te rzecz meżom Jabes:
Ktorzy bázno sie temu wrádownali / y rzekli
Xáno wynidziemy do was: y uczynicie
nam wssytko tho co sie wam będzie podo-
báło.

Iudic: 7.

2. Reg: 18.

A státo sie názáintrz / rozdzielit Saul
lud ná trzy cześci: y wdart sie w poszobek
obożu o świchtaniu / y poráził Ammon gdy

inż słońce dobrze wessło: á ostatek sie roz-
pierzchnat / tak że nie zostáto śnich dnu me-
zu pospóln. A rzekł lud do Samuelá: Kto
tho mówit / że nie będzie nam Krolowat
Saul: powiedzcie nam te meze / wnetz ie
pobijemy. A rzekł Saul: Nie będzie żaden
zabit w ten dzień / Bo dzisia uczynit Pan
zbawienie w ludu Isráelskim. Potim rzekł
Samuel do ludu: Chodźcie podzmyż do
Gálgálá / á tham odnowimy Krolestwo.
Szede tedy wssystek lud do Gálgálá / I u-
czynili tam Kolem Saulá przed Pánem:
w Gálgálá / A offiárowáli tam spókoyné
offiáry przed Pánem. A był tam wesol nie
pomálu Saul y wssystek lud Isráelski.

2. Reg: 10.

Cap: 12.

Samuel dla diátek swych / okánie sie był niewin-
nym we wssim ludu Isráelskim / Isráelá Farze mie-
wóńeciności / nást i meba wżasné / y pomina lud á-
by sie trzynat Pána Boga swego.

Owst záś Samuel do wssystkie-
go ludu Isráelskiego / Atoż ma-
cie / jem wásse próby we wssy-
skim / ocoście iedno mówili do
mnie / wysluchat / á postánowitem náw wá-
mi Krolá. A teraz Krol idzie przed wámi:
y tam sie stárzat y oświat: á synowie moi
miedzy wámi sa. A tak tegoście świadomi /
jem od młodości moiey aż do thego dnia /
obcowatem á chowatem sie miedzy wámi
othoż teraz sboie przed wámi / mówcie o
mnie przed Pánem y przed pomázáncem
iego / ieslim kiedy ktorému z was wziat
wotu albo Oslá: ieslim kogo pothwarzyl /
Jeslim kogo wciśnat / á ieslim kiedy od kogo
wziat iaki dar / y wżgardze gi dzisia / á wro-
ce wam.

Isue: 3.

Ecclesi: 46.
Año: 10.

A rzekli: Nie potwarzales nas ani wci-
skat / aniś wziat żadney rzeczy z reki czyiey.
A rzekł do nich: Świádek mi iesť Pan
dzis przeciwko wam: A świádkiem mi też
iest pomázániec iego w then dzień / żeście
nie nálesli niczego w rece moiey. A rzekli:
Świádek. A rzekł Samuel do ludu: Pan
ktory stworzył Moizessá y Aaroná / ktorzy
wywiodli oycę wásse z ziemie Egipthskiej /
tu przytym iest. Przeto teraz stoyćcie / że sie
śwami bede párt v práwá przed Pánem / o
wssystkie miłosierdzia Páńskie / ktore z wá-
mi uczynit / y z oycy wássemi: Jáko wssedł
Jakob do Egipetu / á iako wotáli oycowie
wásy do Pána: A poslat Pan Moizessá z
Aaronem / y wywiodł Oycę wásse z Egip-
tu / y postáwit ie na tym miejscu. Ale oni zá-
pamiętáli Pána Boga swego / á oni ie też dat
w rece Syfáry Hetmána rycerstwá Krolá
Azorá / y w reke Filistinow / y w moc Krolá

Gene: 46.
Exodi: 2.
Exodi: 3.

Iudic: 4.

Iudic: 13.

Moábe

1. Regum.

Cap. 13.

pospolu zginiecie.

Jonatás syn Saulow porósł Filistyny/ Saul of-
fiary offiarował/ Samuel go o rcho kaze/ y forthel
ktorym podešli Filistynowie lud Izraelsti.

Sdy poczat krolowac Saul/ byl
iako dziecko w iednym roku/ a
w tym krolowat nad ludem
Izraelstim dwie lecie. I obrat
sobie Saul trzy tysiac z ludu
Izraelskiego: a mial ich przysobie Saul
dwa tysiac/ w Machmas y na gorze Be-
thel: A tysiac z Jonatha w Gabaa Benis-
amin. A iny lud odeslat kazdego do przy-
bytku swego. A porazil Jonatas rycerstwo
Filisthynskie/ kthore bylo osadzone w Ga-
baa. Co gdy wsllyfeli Filisthynowie: Saul
kazar zatrabic w trasie po wssystkiey ziemi
mowiac: Niechay slyssa Zydowie. A wssys-
tek lud Izraelsti wsllyfat takowa nowina/
ze porazil Saul woysko Filisthynskie: A po-
wstat lud Izraelsti przeciwko Filistynom.
I wotat lud za Saulem w Galgata.

A Filistynowie zebrali sie ku porokaniu
z ludem Izraelstim/ trzydzieści tysiecy wo-
zow/ a sześć tysiecy ieznich/ a pospolitego
ludu tak wiele/ iako piasku na brzegu mor-
skim. A wydziagnawssy/ potozyli sie obozem
w Machmas/ od wschodu slonca miastha
Betawen. Co wyrzawssy synowie Izraelscy
ze im bylo ciasnio/ (abowiem znedzony byl
lud) pokryli sie w iastkiniach/ y w thaim-
nych miescach/ w skatych/ w iamach/ y w
dolech. A Zydowie przeprawili sie byli
przez Jordan/ do ziemie Gad y Galaad. A
gdy iessze Saul byl w Galgata/ zerwozyl
sie wssystek lud kthory za nim przyszedl. A
czekat siedm dni wedlug znowy Samue-
lowey/ a nie przyszedl Samuel do Galgat-
ta. Tedy sie rozbiezat lud od niego. A rzekt
Saul: Przynieście mi offiary Zupelne y
spokorne. A offiarował offiary zupelne.
A gdy do konca offiarował zupelna offiary
alic o rcho Samuel przychodzil: y wyszedl
przeciwko niemu Saul/ aby go przywital
Tedy rzekt do niego Samuel: Cos uczynil?
Odpowiedzial Saul/ / zem widzial yz sie
lud rozchodzil odemnie/ a tys nieprzyszedl
na dzien znowiony: K temu Filisthynowie
ziachali sie ius byli do Machmas/ thedym
rzekt: To ius teraz ziada Filisthynowie na
mie do Galgata/ a iam iessze nieubtagat
oblicznosci Panskiej. A tak potrzeba przy-
pedzony/ offiarowatem Panu zupelna of-
fiary.

Tedy rzekt Samuel do Saula: Niemas
drzes uczynil/ anis zachowat przykazania

V iij

Pana

1. Reg. 3.

1. Reg. 6.

1. Reg. 13.

1. Reg. 11.

1. Reg. 7.

1. Reg. 8.

4. Reg. 18.

Exodi. 34.

Deute. 9.

Iosue. 7.

Pierwsze Kriegi Kroliewskie

1. Reg: 18.

1. Reg: 11.
15.

Pana Boga twoego / ktorec przykazat. Był tego nieuczynił / teraz by już był Pan gwesne a pewne uczynił krolestwo twoie nad ludem Izraelskim na wieki / ale już nie takiej wiecy twoie krolestwo niestura a nieporosłhanie. Upatrzył a znalazł sobie Pan meza według serca swowego. A przykazat mu Pan / aby był krolew nad ludem tego / przeto jes niechował tego co przykazat Pan. A tak wstąpił Samuel / y siedł z Gálgalá do Gábáá Beniaminowego. A inny lud ciągnął za Saulem przeciwko one mu ludu / ktory na nie walczył / przyszedłszy z Gálgalá do Gábáá / na pagórku Beniaminowym.

A policzył Saul lud / ktory był przy nim na leżon / okoto sześci set meżow. A Saul y Jonátás syn jego / y lud ktorzy byli przy nich / był w Gábáá Beniaminowym: Ale Filistynowie siedzieli w Máchmás. Wyssli ku podkaniu z obozu Filistynskiego / trzy huszty. Jeden siedł ku drodze Efraim do ziemi Saul. A drugi ciągnął droga do Bethoron: Trzeci lepał sie obroćć droga ku granicam do ziemi Sábáá / leżacej nad padotem Seboim ku puszczey.

A na ten czas niemogł być náleżon Kozwal / we wssyckiej ziemi Izraelskiej. Bo był sobie tho pilnie. a chytrze obśtalował Filistyn / by sobie lepał Żydowie nie dali náczy nic mieczow abo wtoczeń. I dla tego musieli ludzie Izraelscy chadzać do Filistynow / ostrzyć sobie lemiesse swoje / y morytkę y siekire / y widły o trzech rogach / y gracie. A tak zátepiáte im były ostrza y lemiesse / morytkę / widel / y siekier / aż do spice ktora też poprawy potrzebowała. A gdy już przyszedł dzień bitwy / niebył náleżon miecz ani wtocznia w rece wssyckiego ludu Izraelskiego / ktory był przy Saulu y Jonácie / chyba y samego Saula y Jonátę syna jego. I ciągnęła straż Filistynska / żeby sie przentosiła do Máchmás.

Cap. 14.

Jonátás syn Saulow / swym Kapiennikem poraził woysko Filistynskie / ale po zwycięstwie / ze przeciw przysiedze / oycowstey miodu stosował / záledwie zá przycyna ludu smierci wyszedł.

1. Reg: 13.

Przydátó sie w jeden dzień / ze Jonátás syn Saulow / rzekł do Kapiennika swego: Podźmy do woyska Filistynskiego / ktore jest zá osem miejscem. Ale oycu swemu tego nie powiedział. A Saul leżał z ludem ná koniu Gábáá / pod iábtónia zárnistych iáblek / ktora státa ná polu Gábáá: a było saniem ludu okoto sześci set meżow. I Achias syn

Achitob brata Ichabot syna Jineelsowego / ktory sie rodził z Heli káptana Pánskiego w Sylo / ten niósł vbiór káptanski Ephod. Ale ani lud wiedział / gdzie był siedł Jonátás.

A ná tey drodze ktora sie był Jonátás puścił ku woysku Filistynskiemu / były wysokié skály z obu stron / y ná krańcu zebu kámiennie stád y zowad przykre / iedne zwano Boses / a druga Sene: Jeden sie kámiem oney skály wyniosł ku putnocy przeciwko Máchmás / a drugi ná południe przeciw Gábáá. I rzekł Jonátás do Kapiennika swego / ktory nosił zá nim Bronia: Chodź / przedźmy sie do woyska tych nieobrzeżancow / a wo sja Pan będzie czynił zá nas: Boć Panu nietrudno / w wielu abo w mále woyswo bodzić. Odpowiedział mu Kapiennik jego: Uczyni coć sie iedno podobá: Józ kiedy chcesia przy tobie bede kiedykolwiek zechces.

Tedy rzekł Jonátás / Oro już pojdzemy do tych meżow. A gdy sie im wkażemy / iesli wiec do nas tak beda mówić / Potrwaycie do kad nie przyjdziemy do was: stojmy ná swym miejscu / ani przystepujemy do nich. Ale rzekli Chodźcie do nas: Podźmy do nich / Boć ie dał Pan w rece nássę / a tho bedziem mieć zá znák. Wkażali sie tedy obá dwa woysku Filistynskiemu: tedy rzekli Filistynowie / Onoć Żydowie wyláza z iám / gdzie sie byli pokruli. A mówili meżowie z woyska do Jonátę y do Kapiennika jego / themi slowy: Chodźcie do nas / wkażemy wam coś. A rzekł Jonátás do Kapiennika swego: Podźmy / podź ty zá mná: Boć ie już Pan dał w rece Izraelskie. Wstepował tedy Jonátás oczwor nog ná rekach y ná nogach / a Kapiennik jego zá niem.

A gdy wyrzeli oblicze Jonátę / iedni padali przed Jonátę / a drugie Kapiennikiego zabijał idac zá nim. A státa sie tam pierwsza porażka / ktora poraził Jonátás z Kapiennikiem swym / iakoby dwádzieścia meżow ná potowicy tanu / ktora mogł ná dzień para wotow zorác. A státa sie dziw woysku y ná polach: ale y wssycké lud woyska onego ktore było wyiechátó ná picowanie / zdumátó a zlekto sie / y záburzyło sie woysko / a státa sie tho iáko ieden dzień od Boga. A wyrzeli stroże Saulowi / ktorzy byli w Gábáá Beniaminowym / a ono ich bázro wiele pobitych leży / a lud y thám y sam sie rozbiega.

I rzekł Saul do ludu ktorzy przy niem byli. Szukaycie a dowiedźcie sie iesli ktho z nássych odszedł. A gdy sie dowiadáli / náleżiono ze nie był Jonátás z Kapiennikiem swym. A rzekł Saul do Achias káptana. Przystep do Archy Pánskiej. Bo ná then czas była tam Archá Pánska z sennym Izra-

1. Reg: 21.

2. Para: 14.

1. Reg: 13.
Iudi. 14.

1. Mach: 4.

Iudi. 14.

Iosue. 10.
Iudic: 4.

1. Reg: 14.

elstieni:

1. Regum.

Indic. 7.
2. Para. 20.

1. Reg. 13.

elstiem. A gdy mówił Saul do kaptana /
stał się wielgi rozruch a trwoga w woysku
Filistynskiem: y z nienacką / y daley / thym
wiecey rosła y rozgtaffata sie. Tedy Rzekł
Saul do kaptana: wściagni reki thwoiey.
I uczynił Saul okrzyk / y wssytek lud kto-
ry był przy nim / y przysłi aś na boiowisko
(mieysce gdzie sie podać mieli): A otho
miecż każdego obrocił się na swego bliźnie-
go / y stała się porażka bārzo wielka. Ale y
żydzi ktorzy byli z Filistyny wczorą y tak
trzeci dzień / ktorzy byli sınımi przyciągne-
li / odstapili ich y przysłali zaś do ludu I-
sraelskiego / y do tych ktorzy byli z Saulem
y z Jonatą. Wssyscy takieś Iśraelscy /
ktorzy się byli pokręli w gorze Efraim / w-
ssyśstawssyżę wcieli Filistynowie / z iedno-
cżyli się z swemi w potyczaniu. I było z Sa-
ulem iakoby dziesięć tysiecy meżow. A wy-
swobodził Pan Bog syny Iśraelskie tego
dnia. A bitwa rościagnęła się aś do Be-
thawen. A meżowie Iśraelscy z iednocży-
li się w on dzień.

Poprzyśiagi thedy Saul lud / mowiac:
Przeklęty maż ktoroby iadł chleb przed wie-
czorem / aźby się pomścił nād nieprzyja-
cielmi memi. I nie iadł wssytek lud chleba:
tedy wssytko pospolstwo ziemi / obrociło
się na las w ktorym na polu był miód. A
wssedł lud do lasa / y wyrżat miód plynacy /
a żaden nie ściagnął reki do wssy swoich /
Bo się bał lud przysięgi.

Alle Jonatás nie słyszał tego / gdy oćiec
zawiezował lud przysięga: y wyciagnarossy
koniec rozgi / kora miał w rece / omo-
czył w plastrze miodu / y iadł / a były obiaś-
nione oczy jego. Tedy mu powiedział ieden
z ludu tymi słowy. Zawiazat przysięga o-
ćiec twoy wssytek lud mowiac: Przeklęty
maż ktoroby iadł dzisia chleb / bo już był
lud wstát. Odpowiedział mu Jonatás / Za-
smucił oćiec moj lud ziemię Iśraelskay: Sa-
miście widzieli że obiaśnione są oczy mo-
je / zem troffke miodu tego skosztował: ias-
ko wiecey był pożywał lud z tupow nie-
przyiacieli swoich ktorych dostał: daleko
wieczśa stała się by była porażka w Filisty-
nach. Pobili tedy onego dnia Filistyny od
Machmas aż do Alialon. A zmordował się
lud bārzo / y obrociwssy się do tupow / po-
brał owce / woły / cielce / y pobili na ziemi:
y iadł lud ze krowia. Doniosło się to Krola
Saula / że lud zgrzeffł przeciwko Panu /
iedząc ze krowia. Tedy on rzekł: zgrzeffli-
ście. Przywalcie therazie do mnie kamien
wielki. Rzekł Saul: Rozbieżcie się mie-
dzy lud pospolithy / kážcież im / aby każdy
przywiodł do mnie wolu swego y bārana /
pobićcież ie na thym kamieniu / pożyway-
cież / a nie grzeffcie przeciw Panu iedząc

ze krowia. Także przywiodł wssytek lud
káždy wolu w rece swoiey aż do wieczora /
y pobili ie tam.

A zbudował Saul oltarz Panu: A w
ten czas napierwey poczał budować ol-
tarz Panu. Rzekł Saul: Wderzmy na Fi-
listyny w nocy / biymyż się aż do dnia / a nie
zostawiamy z nich meżá. Odpowiedział
lud / wssytko co iedno baczyś być dobrego /
uczyni. A kaptan też rzekł: Przysłapmy sam
do Boga. A poradził się Saul Pana mo-
wiac / mamli gonić Filistyny: Jesli że ie-
daś w rece Iśraelskie: I nie odpowiedział
mu nic w on dzień. Rzekł Saul: Kážcie
tu przysłapć wssytkim wegtom (Kriaze-
tam) ziemi: a dowiedźcie się y obacźcie /
przez kogo się stał ten grzech dzisia. Żywie
Pan zbawiciel Iśraelski / żeby też się stał
przez syná mego Jonatę krom żadney ob-
mowy vmrzeć musi. Na co mu żaden się z
ludu nie zaśtawil.

Rzekł do wssytkiego ludu Iśraelskiego:
Odstępcie wy na iedne strone / a ja z Jo-
natą synem moim bede na drugiey. Odpo-
wiedział lud Saulowi / co się zda być do-
brze w oczach twoich / to czyni. Rzekł do
Pana Boga Iśraelskiego: Panie Boże I-
śraelski / Dayże znać / przeczes dzis nie od-
powiedział ludze thwemu: Jesli then
grzech iest na mnie / albo na Jonacie synu
moim / dayże znać / albo iesli thá nieprá-
wosc iest na ludu twoim / Day światosc.
A náleżon iest Jonatás y Saul / a lud ste-
go wssedł. Rzekł Saul: Rzućcie los mie-
dzy mna y miedzy synem moim Jonathą.
I náleżon iest winnym Jonathás. Tedy
rzekł do niego Saul: Oznayń mi coś uczy-
nił. Powiedział mu Jonathás / rzekac:
Kosztuiac skosztowatem troffke miodu / o-
moczywssy koniec rozgi ktoram miał w re-
ce moiey / a wiec przeto vmieram.

Rzekł Saul: To mi uczyni Panie Boże
a nād thó mi przyday / że śmierćia vmrześ
Jonathá. Rzekł lud do Saula: a wiec
Jonatás ma vmrzeć / ktoroy spráwił a v-
czynił zbawienie thát wielkie w Iśrael:
Toc iest nie słusna rzecz: żyw iest Pan / że
mu wlos z głowy nie spadnie. Bo spomo-
ca Boża to spráwował dzisia. Wybáwił
tedy lud Jonathę / że nie vmárt. Wrocił
się tedy Saul / ani gonił Filistynow / a Fi-
listynowie zaś thym wrocili się na mieysca
swoie.

A Saul vbeśpieczywssy a vperwiniwssy
Krolesthwo swoje nād Iśraelem / walczył
wssedy w okot ze wssytkiemi nieprzyiaciel-
mi swemi / z Kolem Moabskim / z syny Am-
mon / y Edom / y z Krolmi Sobá / y Filisty-
ny / a gdzie się kłóte obrocił / przemágal.
I zebrawssy woysko / porážil Amálech / y

3. Reg. 18.

1. Reg. 28.

1. Reg. 7.

2. Reg. 14.

Deute. 25.

wyrwał

Leuiti. 7.
Ex. 19.
Deute. 12.

Pierwsze Księgi Królewskie

wyrwał Izraela z ręki tych/którzy go ni-
szczyli.

1. Reg: 9.
1. Para: 9.

A miał Saul syny Jonáthe / Jesui / y
Melchisua: y dwie dziewczyny / Pierworod-
ney imię Merob / a młodszey Michol. A i-
mnie żony Saulowey / Achinoem córka A-
chimásowa: y imię Hethmána iego Ab-
ner: ktori był synem Ner / bratá stryjecz-
go Saulowego. A Cis był oćciec Saulow /
A Ner oćciec Abnerow / syn Abielow. A za
czásu Saulowego była zawżdi wielka woj-
na przeciwko Filistynom. Bo ktorego kol-
wiek meża mocnego wyzwał Saul / y sposo-
sobnego ku bitwie / przytaczał go do siebie.

Cap: 15.

Sámuel z roszkania Bożego / Saulowi Amalechi
y roszkał wygubić / Ale on to przestąpił y krolá
Agág y co lepsze plony zachował / prze co Sámuel
go karze / przestá dájac posłuszeństwo nád offiáry / po-
tym sam Sámuel zabił Agág / a Saulá od pána po-
tuczonego zabił.

1. Reg: 9.

Rzekł Sámuel do Saulá. Po-
słat mié był Pan bým cie pomá-
zał ná Królestwo nád ludem ie-
go Izráelskim: A tak teraz słu-
chaj głosu Páńskiego. Tóć mowi Pan za-
stępów. Obliczytem wszystkie rzeczy które
kolwiek uczynił Amálek ludu Izráelskie-
mu / iáko siemu zástawił ná drodze kiedy
wychodził z Egiptu. A przecho inż teraz
idź a wybił Amálechá / y zburz co iedno ie-
st: Nie przepuszczáy mu / ani chuc niechaj
cie nie wvodzi ná ktora rzecz iego: ale wy-
bił od meża aż do niewiásth / y do dziecie-
cia przy pierśiach / wotu / owce / wielbłada-
y osła. Przykazał tedy Saul ludu / y nali-
czył ich iáko Baránkow: po dwa kroc sbo-
tyśiac pieśnych / y dziesięć tysięcy meżow
Judá. A gdy przyciągnął Saul aż do mia-
sta Amálek / zástadził zatogi v strumieniu.
I rzekł Saul Cynow: Idźcie / odejdźcie / a
odtaczcie sie od Amáleka: bým cie sním po-
spotu nieobległ. Boś thy uczynił miłosier-
dzie ze wssystkimi syny Izráelskimi / gdy
wychodzili z Egiptu. Tedy odszedł Cynow
z posrzedku Amálechá. A porącił Saul A-
málechá / od Hewilá aż do Sur / ktore leży
przeciw Egiptowi. A poimati żywo Agág
krolá Amálechieskie: a lud iny wssystek po-
zabił mieczem. A przepuścił Saul y iego
lud krolowi Agág / y co lepszym trzodami o-
wiec y bydla / kátam / y Baránom / y wssy-
stkim rzeczám które były piękne / ani ich
chcieli wvugubić. A cokolwiek było podlego
y wzgardzonego / to pokázali.

Gene: 6.
1. Reg: 15.

A státo sie słowo Pánskie do Sámuelá /
A itomi tego zem Saulá ná Królestwo wy-
sádzit: Bo mié opuścił / a roszkania mego

stuckiem niewypelnit. Záfraszował sie te-
dy Sámuel / y wotat do Pána przez cáta
noc. A gdy w nocy wstát Sámuel / aby rá-
no siedł do Saulá / powiedziano Sámue-
lowi / że Saul przyszedł ná (gore) Kár-
meli / a że sobie wyniósł a wystawił grám-
boge ná znak zwycięstwa / a wrociwssy sie
żeby siedł / y záchat do Gálgátá. Przyszedł
przedsie Sámuel do Saulá / a on offiáru-
ruie zupełna offiára Pánu / z onych plo-
now ktore był pobrat z Amálek. A gdy przy-
szedł Sámuel do Saulá / rzekł do niego
Saul: Błogosławionys thy Pánu / wypet-
nitemci słowo Pánskie. Odpowiedział Sá-
muel: A coś to za wrzást trzod y bydla / k-
to ry brzmi w vsách moich / ktory ia słysze: A
rzekł Saul: Przypędzili tho od Amálechi-
tow: Bo lud moy przepuścił thym co lep-
szym owcam y bydłu / aby były offiárowáne
Pánu Bogu twemu / ostateczemy pobili.

Deute: 17.

1. Reg: 15.

Deute: 17.

Deute: 14.

Tedy rzekł Sámuel do Saulá: Dozwol-
mi / żeć powiem tho co mi Pan mowił tey
nocy. Rzekł do niego: Mów / A rzekł Sá-
muel: Ażá nie ná ten czas gdyś máluczył
kim był w oczách twoich / státes sie głowa
w pokoleniach Izráelskich: A pomazał cie
Pan ná Królestwo nád Izráelem / y posłat
cie ná drogę / mówiac: Idź a wybił te grze-
šniki Amálechity / a będziesz walczył ná nie
aż ie co do ścieżki wytráciš. Ciemużes te-
dy nie słuchał roszkania Páńskiego: áles
sie obrocił do plonow / y uczynites źle przed
oczymá Páńskimi:

1. Reg: 9.
1. Reg: 10.

1. Reg: 7.

1. Reg: 28.

A rzekł Saul do Sámuelá: Jowssiem v
słuchatem roszkania Páńskiego / y chodzi-
tem droga która mié posłat Pan / y przy-
wiódłem Agág krolá Amálechow / y wybi-
łem Amálechity. A lud wybrał z plonu ow-
ce y woty / pierwoćiny onych które pobite
sa / aby offiárowat Pánu Bogu swemu w
Gálgátá. Odpowiedział Sámuel: A żáś
Pan Bog chce zupełnych / ábo inych offiár-
anieráczey widzi aby słuchano głosu iego:
Boć lepsze iest posłuszeństwo niżli offiáry:
lepsza iest wslucháć: niżli offiárowáć tusto-
ści Baránow. Abowiem przeciwiáć sie iest
grzech / iáko y wieśdźbiársthwo: y nieiná-
czey iáko hániebná rzecz iest Bátwochwál-
stwo / tak też niechcieć przyzwolić. Prze-
toś tedy żes porzucił roszkanie Pánskie /
porzucił cie też Pan / ábys niebył Krole-
m.

Eccles: 4.

Exodi: 22.
Deute: 18.

I rzekł Saul do Sámuelá: Zgrzešsystem
żem przestąpił przykazanie Pánskie / y sło-
wá twoie / boíac sie ludu / y słucháiac gło-
su ich. Ale teraz prosse nieśże grzech moy
a wroć sie semna / żebym modłte Pánu we-
nił. I rzekł Sámuel do Saulá: Nie wro-
ce sie z toba / boś porzucił mowę Páńską /
y ciebie też Pan porzucił / ábys niebył Kro-
lem ná Izráelem. I obrocił sie Sámuel

1. Reg: 11.

1. Regum.

1. Reg: 28.

1. Reg: 15.

Exodi. 17.

Numc. 14.

1. Reg: 7.

1. Reg: 28.

3. Reg: 2.

Numc. 11.

Iosue. 3.

7.

che se iść precz/ ale Saul uchwycił go za
koniec płaszcza/ y rozdął sie. Tedy rzekł do
nie go Samuel: Oderwat pan dziś od cie-
bie Królestwo Izraelskie/ y dat ie bliźniemu
twojemu lepszemu niżliś ty. Ale zwyciężają
w ludu Izraelskim nieodpuszcz/ y lutować
sie niebedzie/ abowiem nie iesth człowie-
kiem by miał litować. A Saul zaś rzekł
Zgrzeszyłem / ale wżdam theraz cci mie
przed sibiarssem ludu moiego/ y przed lu-
dem Izraelskim/ a wroc sie semna/ abym
dat cześć a chwate Panu Bogu twojemu.
Wrocivossy sie tedy Samuel/ siedł za Sa-
ulem/ y uczynił modlitę Saul Panu. I rzekł
Samuel: Przywiedzcie do mnie Agag kro-
la Amalech. I przywiedziono przedeń A-
gag okrutnie tłuszy a trzeszacy sie. I rzekł
Agag: Takli cho rozstacia gorzka śmierć.
I rzekł Samuel: Jako miecz twoy/ poczy-
nit niewiasthy aby byty bezdzieci: thak bez-
dzieci bedzie między niewiastami matką
twoją. I zrabat go w kęsy Samuel przed
Panem w Gulgala. I odszedł Samuel do
Ramatha/ a Saul wrocil sie do domu swe-
go do Gabaa. I nie widział wiecy Saul.
Samuela/ do swej śmierci: wśak ze iednak
ptak at Samuel Saula/ ze Panu tego bto-
żalw wysadził był Krolew Saula nad Is-
raelem.

Cap. 16.

Wigadnossy Pan Saula/ Dawida na Krolestwo
Samuel pomazał/ Dawid igrając na harfie przed Sa-
ulem/ nieco mu pomocy przynosił/ na trapienie kro-
te cierpiat od niego ducha.

S rzekł Pan do Samuela: Jakoż
dlugo bedziesz ptak at Saula/ po-
nieważem go ia porzucił aby wie-
cey nie krolował nad Izraelem.
napelni rog twoy Oleiem/ a chodź/ ze cie po-
śle do Isai Bethleemczyka/ bom sobie opá-
trzył Krola/ z synow ieo. I rzekł Samuel:
Jakoż to mam iść? Bo dowieli sie Saul/
zabije mie. I rzekł Pan: Wziawssy cielca z
stada rekta twa/ tedy rzecześ: Przyszedłem
offiarować Panu. I przyzwiesz Isai ku
offiarze/ a ia thám thobie oznaymie co byś
miał dzielać/ y pomaziesz na Krolestwo
ktoregoć kolwiek wkaże. Uczynił tedy Sa-
muel iako mu Pan rozkazał. I przyszedł
do Bethleem/ a dziwili sie temu Scharssy
onego miastá/ y zabieżawssy mu/ rzekli do
niego: Spokoyneli iest przyscie twoie? Od-
powiedział: Spokoyni: Przyszedłem offia-
ry czynić Panu/ poświęcaćcie sie/ a podź-
cie semna/ ze bede offiarował. Poświęcił
tedy Isai y syny iego/ y przyzwał ich ku
offiarze.

I gdy wessli/ wyszłat Eliabá (pierworo-
dnego Isai syna) y rzekł: Jesliże iest przed
Panem pomazaniec iego? Tedy rzekł Pan
do Samuela: Nie patrzą na thwarz iego/
ani na wdątność wzrostu iego: Bom go
odrzuć. Abowiem nie sadzeć ia według
powrzenia człowieka. Ze człowiek tho-
tako widzi co ze wnatrz otworzyssthego
iesth/ ale Bog patrzy na serce. Przyzwał
potym Isai drugiego syna Aminadaba/ y
przywiodł go do Samuela. Ktory rzekł:
I tego Pan nie wybrał. Przywiodł zaśie
y trzeciego Samuá: O ktorym rzekł Sa-
muel: Ani tego Pan obrat. Przywiodł te-
dy Isai siedm synow swoich przed Samu-
ela. I rzekł Samuel do Isai: Nie obrat
Pan z tych żadnego. I ktoru przydał/
wlec tu ius wssstey synowie twoi? Odpo-
wiedział Isai: Jeszeć iest ieden niewiel-
ki/ a pásie owce. I rzekł Samuel do Isai:
Posli poń/ a przywiedz go tu: bo sie pier-
woy nieposadziemy/ aż on przydzie. Po-
słat poń/ y przywiodł go. A był lisowaty/ y
cudnego weyrzenia/ a wesoty twarzy. Te-
dy rzekł Pan: Wstań/ a pomaz go: Boć ten
iest. A tak wśiał Samuel rożek oleiu/ y po-
mazał go między bracia iego: A od onego
dnia sprawował porządnie Duch Boży
Dawida/ y na potym: A Samuel wstawssy
siedł do Ramatha.

Duch też Pański wyszedł od Saula/ a w-
zruszał go zły Duch/ z dopuszczenia Pań-
skiego. Tedy rzekli słuzebnicy Saulowi do
niego: Oto cie trześle zły Duch Boży. Ro-
zkaz nasz Panie/ ze dworzenie twoi ktho-
rzyć słuza/ posłataia iakiego harsfisty: y
gdibycie iat tamac duch Pański zły/ grata
harsfie/ awochy nietak cieszko bylo.

I rzekł Saul do slug swoich: Opatr-
cieś mie thedy iakim dobrym harsfista/ a
przywiedzcie go do mnie. Thedy odpowie-
dzawssy ieden słuzebnik/ rzekł: Widzia-
łem ia syna Isai Bethleemczyka/ ktoru
dobrze gra na harsfie/ a iest ktemu maż du-
ży y waleczny/ a w mowie obaczny/ y pie-
kny: y Pan iesth snim. Poslat wnet Saul

2. Reg: 7.
Gene: 24.

1. Reg: 17.
Psalm: 77.
Ako: 13.
1. Reg: 10.

1. Reg: 19.

Gene: 29.

posly

Pierwsze Kriegi Kroliewskie

posly do Isai/ mowiac: Posli mi syna two-
go Dawida/ ktorzy na polu pasie. Thedy
wziawssy Isai Osla/ nakladl nań chleba/
y flasse wina/ kthemu y kozliatko iedno z
stada swego/ y poslat Saulowi przez Da-
wida syna swego. Przyszedl tedy Dawid do
Saula/ y stanal przed nim: A on go barzo
iat milowac/ y byl y niego Kapiennikiem.
Y poslat Saul do Isai/ mowiac: Niechay
mi stawa Dawid przed oblicznoscia mo-
ia: Abowiem nalasl taksie w oczach moich.
A thak kiedykolwiek duch Panski zly iat ne
dzic Krola Saula/ Dawid wziawssy har-
ffe grat na niego/ y polepsilato sie wiec Sau-
lowi/ y lzy mu nieialo bylo: Abowiem od-
chadzat od niego duch zly.

Cap. 17.

Silistynowie sie zebraeli na lud Israelski z Golia-
sem/ ktorego Dawid z proce zabil/ y wciawssy glo-
we przyniosl Saulowi.

Szabrawssy Silistynowie woyska
swoie na walke/ zessli sie do So-
chor Jude: Y potozyli sie miedzy
miastem Sochor y Azekah na
granicach Dammin. A Saul lepal y syno-
wie Israelscy/ zebrawssy sie przysli do pa-
dotu Terebintowego/ y z sykowali woysko
ku podkaniu z Silistyny. A Silistynowie
stali na gorze z tej strony/ a lud Israelski
stat na drugiej stronie gory: tak iz wat byl
miedzy nimi. Y wystapil maz z woyska Si-
listynskiego nieneciwego toza/ na imie Go-
liasz z Geth/ wysokosci na sesc lokci/ y
na dton/ w przylbicy/ y w pancerzu: a wa-
zyt pancierz iego piec tysiecy sytlow mie-
dzij/ pleski thez na nogach miedziane: a
Tarcz miedziana zakrywata ramie iego.
A drzewo y wlocznicy iego/ (miasie) iako
nawoy y Thlaczow. A sam groch albo
wlocznia iego/ wazyt sesc set totow zelaz-
za: a przed nim siedl Kapiennik iego.

A stanawssy wotat na woysko Israelskie
mowiac: Czemuście wysli gotowi ku bi-
twie: Zajem ia nie Silistynicy/ a wy sludzy
Saulowi: Obierzcie z siebie iedno/ niech
sie semna sam a sam potyka: Bedzieli sie
mogi ze mna potykac/ a przemoc mie/ be-
dzien wassy niewolnicy: co iesli bym go ia
przemogt y zabil/ wy bedac niewolniki na
ssami/ bedziecie nam sluzyc. I mawiat
on Goliasz: Jam dzisia przyganił woys-
kam Israelskim/ (mowiac:) Wyshawcie
mi meza/ ktoryby sie semna sam a sam po-
tykal. Slytac Saul y wssy Israelitowie
takowe slowa Goliassowe/ zdumieli sie y
polekali barzo.

A Dawid byl synem meza Efrateyskiego/

o ktorym wyssey powiedano/ z Bethleem
Juda/ ktoremu imie bylo Isai/ then mial
osm sinow/ a byl maz za Saula barzo stary/
y starozytny miedzy inemi mezymi. Y wypra-
wit byl trzech synow starszych z Saulem na
woyne: a imiona tych trzech synow iego/
wyprawionych na woynie/ byly: Eliab pier-
worodny/ wtory Aminadab/ a trzeci Sam-
ma: na then czas Dawid byl namnieyszy.
Gdy inz tedy trzy starszy sli za Saulem/
odssedl Dawid/ y wrocil sie od Saula/ aby
past trzode owca swojego w Bethleem.

Wychadzat tedy on Silistynicy rano y w
wieczor/ wyzywaiac ku bitwie przez czter-
dziekt dni. A rzekl Isai do dawida syna
swoiego/ wezmi braciey swojej miare Ef-
si maki albo prajma/ y to dziesiecioro chle-
ba/ biegaycie do obozu do braciey swej/ a
dziesiec miedzyczkow te doniesie Kormi-
strzowi: a bracia swa nawiedzis/ a dowies-
sie iakosie im wodzi: y w ktorey rocie sa.
A Saul y synowie iego/ y wssy synowie
Israelscy lezac w padole Therebin/
thowym boiowali na Silistyny. Thak
ze wstal Dawid rano/ y poruczyl thrzode
swa y nemu: a zabrawssy one rzeczy/ ssedl ia-
ko mu byl Isai otec rozkazal. Y przyszedl
na miesce (ktore zwano) Magala/ do woys-
ka/ ktore wyssełssy ku bitwie okrzyk uczy-
nito w onym potykaniu Abowiem z ssedo-
wat byl lud Zebeman Israelski/ tudziez y
Silistynowie z drugiej strony byli gotowi.

Zostawissy tedy dawid one rzeczy/ kto-
re byl przyniosl/ y brzemiona w poruczeni-
stwie sroza/ biezal na miesce gdzie bitwe
stoczyc mieli/ y pytal sie o braciey swej iesli
sie im do brze na wssiem powodzito. A gdy
on ieszcze wymawial/ ukazal sie on Betart
imieniem Goliasz Silistynicy z Geth/ wy-
chodzac z obozu Silistynskiego/ a gdy thez
slowa co y pierwey mowil/ wssylat to Da-
wid. A wssy Israelitowie/ gdy onego
chtopa wyrzeli/ wcielili przed nim/ boiac
sie go barzo. A rzekl ieden z ludu Israelskie-
go. A widziatkes meza tego/ ktorzy wy-
chodzil aby iedno fromocit a hanbit lud Is-
raelski: Pewnie meza tego ktoryby go za-
bil/ y bogaci Krol maitnosciami wielkie
mi/ y cortke swa da mu za zone/ y dom owca
iego uczyni wolnym od podatkow w Isra-
elu.

Rzekl Dawid do onych mezow co z nim
stali/ temi slowy: Co bedzie dano mezowi
ktoryby porazil tego Silistynicy/ y odial-
by taka hanbe od ludu Israelskiego? Coz
widy to za Silistynicy nie obrzezaniec/ ze
prygania woysku Boga zywiacego: a mo-
wil do niego lud thez slowa po wtore/ rze-
kac: Toz Bedzie dano mezowi ktoryby go
zabil. Co gdy wssylat Eliab brat iego star-

2. Reg. 21.

10. Iosue. 11.

1. Reg. 16.

Iosue. 15.
Iudic. 1.
1. Para. 12.
1. Reg. 18.

1. Regum.

ly/ że sie thak wmariał z inemi/ rozgniewat sie na Dawida/ y rzekł: POCOŚ tu przyssedł/ a czemuś opuścił one troche owiec na puszczy? Znamci ia dumka twoie/ a złość serca twego: Bo żebyś iedno bitwę widział tuś przyszedł. Odpowiedział Dawid: Cożem uczynił: coż zaś nie słowo tylko jest? A uchyliwszy sie troche od niego ku inemu powtórzył też słowa. A odpowiadział mu lud też słowa co y pierwey.

A doniosło sie to Król Saul/ z czym sie dał Dawid słyszeć. A gdy był do Saula przymiedzion/ mówił Dawid do Saula: Niech ci nie wpada serce przed żadnym w tej mierze: ia służebnik twoy poyde/ y bede walczył na tego Filisteńczyka. A rzekł Saul do Dawida: Nie możesz thy zdotać tego mu Filisteńczykowi/ ani nań walczyć: Boś ty dziecie/ a coć masz wojenny z młodziem swego. A rzekł Dawid do Saula: Pałat ia sluga twoy/ trzode oycá swego/ (trąfiało sie) że przychadzał Lew y Niedźwiedź/ y brat Barana z posrzedku trzody/ ia gonilem ie wiec/ y zabijał/ y wydzierat z paszczeki ich: A iesli oni porywali sie na mnie/ wchwoćilem ie wiec za czełusc ich/ y dusił tudzież y zabijałem ie. Bo (wiedz o tym że) ia sluga twoy zabitem Lwa y Niedźwiedzia: a tak bedziec y ten Filisteus nie obrzezaniec/ iako ieden z nich. Teraz poyde y zdeymę takowa hanba z ludu twego: Bo coż widy to za Filisteńczyka nie obrzezaniec: Ktory sie ważył zlorzeczyć woysku Boga żywiacego?

A rzekł Dawid: Pán który mie wydart z mocy Lwiey/ y z ręki Niedźwiedziey/ ten mie wybawi z ręki tego Filisteńczyka. A rzekł też Saul do Dawida: Idź/ a Pan Bog skoba niechay bedzie. Tedy oblók Saul Dawida w odzienie swoje/ y włożył przyłbic miedzianą na głowe iego/ y wdział nań pancerz. Przypasawszy tedy Dawid miecz iego na odzienie swoje/ iat kósthować iesliby zbroyno mogł chodzie: Bo tego w zwrzaniu nie miał. A rzekł Dawid do Saula: Nie moge ia thak chodzie/ bom sie temu nie przwuczył/ zwlokł ie tedy z siebie a wzial swoy kiy/ ktory zawždy miał w ręku: y obrát sobie pieć kamieni gładziuchnych z potoku/ y włożył ie sobie w thobote one ktora miał przy sobie/ a proce miosł w reku/ y wystąpił przeciwko Filistynowi.

1 Reg: 16.

Kroczył tedy Goliath stapiaac y przybliżaiac sie ku Dawidowi/ a kapiennik iego przed nim. A gdy na Dawida weszczat Filisteńczyk/ wzgardził im. A był Dawid młodziemiec lisowaty y pieknego wejrzenia. Tedy rzekł Filisteńczyk do Dawida/ Zaciem ia Pies że na mie idziesz z kiyem? A przeklinat Dawida Filistheńczyk przez

Bogi swe. A rzekł do Dawida: cooś o mnie/ rozdám ciáto twoie psakom powie trznym/ y bestiyam ziemskim. Odpowiedział Dawid Goliathowi. Thy na mie idziesz z mieczem/ z wlozcznia/ y tarcza: a ia ide do ciebie/ w imie Pána zastepow/ Boga Hussow Isráelskich/ ktorymes dzis wragał/ a da cie Pan w reke moie/ a poráže cie/ y odetne głowe twoie od ciebie: I dam trupy obozow Filistynskich dzisia psakom niebieskim y bestiyam ziemskim: aby wiedziatá wssystá ziemiá/ że jest Pan Bog w Isráelu/ y poznat by ten wssystek kóściol/ że nie mieczem/ ani wlocznia zbawia Pan: Boć iego jest woyna/ a wyda was w reke násse.

Wstat iuz potym Goliath a idac przystepowat bliżej ku Dawidowi: Potwąpił sie Dawid y bieżał co rychley ku potykaniu przeciwko Filistynczykowi. A siegnawszy reka do toboty swey/ wzial ieden kamien/ y wlozł wssy ty w Proce y zawiodł sie na/ vgozdzil y vderzył Goliatha w czoto: thak iż kámién w czele iego wvriazł/ y padł na oblicze swoje na ziemię. A przemogł Dawid a wzial zwycięstwo nad Goliathem Filistynskim/ w Procy y w kamieniu/ A poráživszy zabít go. A iż Dawid w reku mieczá nie miał/ stoczył y stánat na Goliathu/ y wzial wssy iego miecz/ wzial gy z possow/ zabít go (do kónca) y vciat głowe iego. Co vyzrawszy Filistyni że zdecht/ namocniejšy z nich/ vcieli precz: Tedy russywssy sie meżowie Isráelscy y Judscy/ okrzyk učinili/ y gonili Filistyny aż przypádl do padotu/ y do Bran miasthá Acharon: A padli ranieni Filistynowie na drodze Saráim/ aż do Geth/ y aż do Acharon. A wrociwssy sie zaś synowie Isráelscy od pogonicy Filistenow/ rzucili sie na oboz ich. A Dawid lepał wzialwssy głowe Goliathowe/ przyniosł ia do Jerusálem: A oreza ie go włożył do Namiotu swego.

A na on czas gdy vyzczat Saul Dawida wychodzacego przeciwko Filistynowi/

Ecdi: 47.

1 Para: 12.

Iudic: 7.

Pierwsze Kriegi Kroliewskie

1. Reg: 14.

rzekł do Abnera Hetmána swego. Z ktorego rodu wyszedł ten młodzieniec? Odpowiedział Abner/ żywie duszą twoją Krolu/ żeć nie wiem: Rzekł Krol: Spytay ty/ czy by był syn tento młodzieniec? A gdy sie na- wrocit Dawid zabiwssy Filisteusá/ wziat go Abner/ y przywiódł przed Saulá/ á on przedsie w rękę dzierży głowę Goliassowa. Rzekł do niego Saul: Młodzieniec z k- regos rodu. Odpowiedział Dawid/ Je- stem ja syn slugi twego Isai Bethleema- czytá.

Cap. 18.

Dawid/ Jonáša uczyniwszy przymierze/ Saul w- słysawszy co o sobie to o Dawidzie mawiano/ zruszo- ny duchem z tym słówa sie zabił Dawidá/ á Merob córke swa ktora temu miał dać/ dał inemu: á z Da- widem zrefował Michol młodszą.

S Thátó sie gdy iusi przestat mo- wić Dawid do Saulá/ duszá Jo- náthas spoitá á z iednoczytá sie z duszá Dawidowa/ y thát go Jonathás młował/ iákoby dusse swoje. Thedy w then dzień wziat go (do siebie) y niedopuscił mu wrocić sie do domu oycá swego. Y uczynili Dawid z Jonáthas nie- dzy soba przymierze (á umowę): bo go mi- tował iákoby dusse swoje. Y zwoleł z siebie Jonathás háthe w ktorey był/ y dárował ja Dawidowi/ (tudzież też) y ine odzienie swoje aż do mieczá/ y tułú swego/ y pásá ry- cerskie. Y wychadzał też Dawid ná wssy- stkie rzeczy/ gdzie gi kółwiek posyłał Saul y roztropnie sie wssedy spráwował: y prze- żył gi Saul nádz żołnierzmi y rycerstwem: á miał táske w wssch ludzi/ á nawlecey w dworzánów Saulowych.

1. Reg: 20.

23.

1. Reg: 19.

22.

Iudic: 11.

3. Reg: 21.

29.

Eccle: 47.

1. Reg: 19.

Alle gdy sie wrócił Dawid zabiwssy Go- liassá/ y miosł głowę iego do Hieruzálem/ wssly niewiasty ze wssystkich miast Isrá- elskich/ spiewájąc y rey á tháńce wiódąc/ przeciwno Krolowi Saulowi/ bñąc w fe- bny wesele y grátac ná kórneciech. Y opie- wáli niewiasty grátac y mówiac: Poráził Saul tysiac/ á Dawid dziesięć thysiecy. Y rozgniewat sie Saul przezliś/ y niepodo- bátá mu sie tá ich rzecz. Rzekł: Dawido- wi przyczyna tá dziesięć tysiecy/ á mnie tyl- ko tysiac: Czegoś mu niedostáie iedno tyl- ko Krolestwá? Przetós Saul trzywo záw- ǳy pátrzał ná Dawidá/ od onego dnia y pothym.

Po wtorym dniu/ popadł duch Boży zły Saulá/ y prorokował w posrzedku domu swego: A Dawid grat rekómá swemi/ iá- ko ingi ná káżdý dzień. Y miał Saul w res- ku wlocznia/ y wderzył (ná Dawidá) má- mtiac zá to że go miał przebić ku sčienierzy

wstąpił mu Dawid z oczu iego po wthore. A bat sie Saul Dawidá/ przeto że Pan był snim/ á od niego odskąpił. Odprawił go te- dy Saul od siebie/ y uczynił go Rothni- strzem nádz thysiacem drábow: Y wycha- dzat y wychadzał przed ludem. Ale Dawid we wssystkich drogách swoich roztropnie sobie poczynat/ y Pan był przy nim.

Baczł thedy Saul/ że Dawid był ná- wsssem roztropny/ iat sie go strzedz. Ale wssysthek lud Isráelski y Judski/ młował Dawidá: bo on wychadzał y wychadzał przed nimi. Rzekł Saul do Dawidá: O- to córka moia stárssa Merob/ teć dam zá- żone/ tylko iedno bádź meżem mocnym/ á spráwuy woyny Páńskie. Ale Saul ták so- bie dumat á myslit/ mówiac: Niechay re- ká ma niepostoi ná nim/ ále niech sie ná- obáli reká Filistynska. Tedy odpowiedział Dawid Saulowi: Cożem ja zač? ábo co zá żywot moy/ ábo co zá rod oycá moiego w Isráelu/ bym miał zostáć zięciem Krole- wskim: Przyszedł pothym čás gdy miała być dana Merob córka Saulowá Dawi- dowi: Wydana iesth zá Hádryelá Mólá- thyczyczká. A Dawid rozmitował sse był Michol drugiey córki Saulowey. Powie- dziano tho Saulowi/ y podobáto mu sie. Tedy rzekł Saul: Dam ja zań/ áby mu by- tá tu zgorsseniu/ á niechay náń będzie reká Filistynska. Rzekł Saul do Dawidá: We- dwa rzeczach zięciem moim dzisia bedziesz. Tedy rozkázat Saul sluzebnikóm swoim/ mówiac: Mówcie Dawidowi thát iákó- bym ja o thym niewiedziat/ thymi słowy/ Oto sie podobas Krolowi/ y wssystcy sluz- bnicy iego miłuiá cie. A ták teraz bádź zię- ciem Krolowskim. Y mówili sludzy Saulo- wi/ te wssystkie słowa do Dawidá: Ná co im Dawid odpowiedział: Coż máta sie wam rzecz zda/ być zięciem Krolowskim? A iáciem iest máż wboгі y chudy. Spráwili tedy sluzebnicy Saulá Krolá/ mówiac: Ták á ták nam mówił Dawid. Rzekł Saul záś sluzebnikóm: Mówcieś iestcie ták do Dawi- dá: Nie potrzebuiec Krol wielkiego wiano-

1. Reg: 17.

2. Reg: 9.

Iudic: 14.

2. Reg: 21.

wánia/

1. Regum.

wania/ jedno tylko sto Prepucey z obrza-
zania Filistynow: aby tylko stala sie pom-
stha na nieprzyjacielech Krolewskich. Ale
Saul myslil go wydac w rece Filistynskie.
A gdy zas powiedzieli Dawidowi/ sludzy
Saulowi/ one rzecy ktora mowil Saul/
spodobata sie ta rzecy Dawidowi a byl sie
ciem Krolewskim.

1. Reg: 36

Potym w kilko dni wsthawossy Dawid/
odiachal do Acharon z onemi mezmi ktora
rzy w tego rocie byli. A porazil Filistynow
dwie scie mezoj/ takze przyniosl ich obrze-
zanie/ y odliczyl je Krolowi/ aby sie sthat
niecieniem ie. Dal mu tedy Saul corke swoie
Michol za zone. A widzial to Saul/ y pozo-
zumiat ze Pan Bog byl z Dawidem: A Mi-
chol corke Saulowa mlowata go. Saul
lepat thym wiecey ias sie bac Dawida: A
stat sie Saul nieprzyacielem Dawidowi
przez wssystkie dni. A wysly Kriazeta Fi-
listynscy: A od poczatku wyscia ich/ opa-
trzniemy sie sprawowat Dawid/ nisl wssy-
stey sluzebnicy Saulowi/ y stalo sie imie ie
go zawolane v wsszech barzo.

Cap. 19.

Saul gdy Dawida iawnie zabic chcial/ Jonatas
go wychodit y wbiagat/ ale gdy zas przed nim gral
po wtore go przebie chcial/ potym vciel do Samu-
ela tamje prorokowali.

1. Reg: 18.

Mowil potym Saul do Jonathy
syna swego/ y do wssystkich slug
swoich/ aby sie pokusili o Dawi-
da/ a zabili go. Ale Jonatas syn
Saulow/ mlowat Dawida barzo. A oz-
naymit to Jonatas Dawidowi/ mowiac:
Myслиc cie zabic Saul ociec moy: Dla te-
go prossc cie pilnie zchroñ sie rano/ y be-
dziesz tedy potajemnie/ a skryesz sie. A iac
wyszedssy/ stane wedle oycy swego na polu
gdzie kolwiek bedzie: y bede mowil z oy-
cem moim o cie: a cokolwiek (po nim) po-
bacze/ dam ci znac.

1. Reg: 19.

Mowil tedy Jonatas o Dawidzie do-
bre rzeczy do Saula oycy swego. A rzekl
do niego: Nie grzesz Krolu przeciwko slu-
dze thwemu Dawidowi/ boe nie przeciw-
thobie nieprzewinit/ a sprawy iego/ sa to-
bie barzo dobre: bo potozyl zywoch swoy w
rece swej/ y porazil Filistynow/ a wzynil
Pan Bog wielkie wybawienie ludu Isra-
elskiemu wssystkiemu: widzialesz tho/ y by-
les temu rad. Czemus tedy grzeszys/ prze-
ciwko krwi niewinney/ ze chces zabic Da-
wida/ ktory nie niewinien. Co gdy vsslysat
Saul/ wtrocony slowy Jonatowemi/ przy-
siagl/ zywie Pan ze niebedzie zabic.

Przyzwat tedy Jonatas Dawida/ y oz-

znaymit mu te wssystkie slowa: A w wiode
Jonathas Dawida do Saula/ y byl przed
niem/ iako wtora albo ongi. Potym russo
no woynie/ tedy wyszedl Dawid/ y walczyl
przeciwko Filistynom/ y porazil je porazka
wielka: y vcielki przed nim. A stat sie zas
duch Panski zly w Saulu/ tedy siedzial w
domu swoim/ trzymajac wtocznia: a Da-
wid grat (przed nim) reka swois. Zmie-
rzyt tedy zas Saul na Dawida wtocznia/
cheac y przebic ku scienie/ ale Dawid vchy-
lit sie Saulowi/ a wtocznia lepat bez vra-
zu vtkneta w scienie/ A Dawid vssedl/ y
zachowan iest oney nocy. Poslat tedy Saul
slugi swoie w nocy do domu Dawidowe-
go/ aby go strzegli/ a rano aby go zabili.
Co gdy Dawidowi powiedziata Michol zo-
na iego/ mowiac: Jesli sie they nocy tedy
nie schronis/ iutro vmrzesz: A spuscita go
okrent: a on vssedl y vcielk/ y zachowan
iest. Wziata potym Michol obraz ieden/ y
potozila gi na lozu/ y skorka kozia kosmata
wtolita na glowe ie/ y przykryta go odzie-
nim. Poslat tedy Saul oprawce ktorzyby
poimali Dawida: y odpowiedziano im ze
chornie: zas Saul poslat posly aby oglada-
li Dawida/ mowiac: Wescie a przyniescie
mi go na lozu/ aby byl zabith.

1. Reg: 16.
18.

Iosue. 2.
Acto: 9.

A gdy przysli poslowie/ nalezion iesth
obraz na lozu/ y skorka kozia na glowie ie-
go. Tedy rzekl Saul do Michol/ Czemu-
jesz mie tho thak oktamata/ a wypuscitas
nieprzyaciela mego aby vcielk: Odpowie-
dziata Michol Saulowi. Bo mi on mo-
wil temi slowy: wypusc mie/ niezechcessli
zabije cie. A Dawid vcielkssy/ zachowan
iest/ y przyszedl do Samuelá do Ramatha/
y oznaymit mu wssystkie rzeczy/ ktore mu
wyrzadzal Saul: sli potym Dawid y Sa-
muel/ y mieskali w Naioth. Thedy spra-
wiono potim Saula prze te powiadaiace/
ze oto iest Dawid w Naioth w Ramata.
Wneth poslat Saul oprawce/ aby go poi-
mali: ktorzy gdy wyzrzel iussit proro-
kow prorokuiacych/ a Samuelá nad nimi
stoiacego/ stalsie tes duch Panski w nich/ y
ieli tes y sami prorokowac. Co gdy zas po-
wiedziano Saulowi/ poslat y drugie posly:
ale y ci ieli prorokowac. Poslat zas y trze-
cie posly Saul: ale tes y ci prorokowali.

Ioan: 7.

Tedy sie okrutnie rozgniewawssy Saul
russit sie y sam do Ramatha/ y przyszedl az
do cysterny wielkiej/ ktora iest w Socho-
tam pytaiac rzekl: Na ktorym miescu sa
Samuel y Dawid: A powiedziano mu. O-
to tu sa w Naioth w Ramatha. A ssedl do
Naioth do Ramatha/ A z stapił takiez wen
duch Panski/ y ssedl wchadzaiac y proroko-
wat az przyszedl do Naioth do Ramatha.
A zwolkt sie tez y sam z stat swoich/ y pro-

z
u

rokwat

Pierwsze Księgi Królewskie

1. Reg. 10.

rozkował z drugimi przed Samuelem / y
śpiewał nąguczki przez cały on dzień y
noc. Stadże wrosło przysłowie: Wiele y Sa-
ul między proroki.

Cap: 20.

Jonatás powtórzywszy przymierze z Dawidem / v-
silnie v Oycá przelewał gniew Dawidowi / lecz pro-
sno / przedsię go iedną z reku tego znakiem truch-
szat wyświebodził.

N Ciekł tedy Dawid z Uaioth /
które jest w Kamathá / y przy-
szedłszy mówił przed Jonathá:
Cożem uczynił: Która jest nie-
prawość moia: A który grzech przeciw o-
cu twemu: że szuka dusze mojej: On rzekł
do niego: Boże uchowaj / Nie umrześ: boć
nie uczyni oćiec mój / nie tak wielkie^o abo
mátego / aż ci mi pierwej powie: Wiele by
tey tylko rzeczy tań oćiec mój przedemna-
nił: aże tak nie będzie. A przysięgł zaś Da-
widowi: Alie Dawid rzekł do niego: Wie-
żaiste oćiec twój zem nałaził także przed
twoimi oczyma / tedy rzecze: Niech o tym
Jonatás nie wie / by się lepał nie zafroso-
wał. A owsem / żywie Pan y żywie dusza
twoja / że iednym tylko (iż tak mam rzec)
stopniem / ja a śmierć dzielim się od siebie.

Tedy rzekł Jonatás do Dawida: Ocoż
wiel by mi rzekła dusza twoja / to wszystko uci-
nie. Rzekł Dawid do Jonaty: Ocoż jutro
będzie światło nowego Księżyca / a ja iakom
zwykt mam siedzieć wedle Króla za sto-
łem: wypuść że mnie (siego) że się schronię
kiedy na polu / aż do wieczora dnia trzecie-
go. Jesliby pozjrzał oćiec twój pytał
się o mnie / odpowiesz mu: Prosił mnie Da-
wid / aby siedł co rychley do Bethleem
miasta swego / bo tam będą ofiary wroczy-
ste wsem przyrodnym iego. Rzekłelić / Do-
brze: pokój będzie słudze twojemu. Ale ro-
zgniewalić się / wiedz o tym że się wypet-
niła złość iego. Przeto uczyni miłosierdzie
z sluga twoim / boś sam to sprawił abym
stoba ja słuzebnik twój w przymierze Pań-
skie wstąpił. Jeslić więc jest we mnie k-
to ra nieprawość / ty mnie sam zabij / a do oycá
twego nie przywodzić mnie. Odpowiedział
Jonatás: Nie bądź to we mnie: boć się to
stać nie może / żeby mi tego znać nie miał
dać / dowiedzielibym się perwne że się wy-
pełnia złość oycá mego / przeciw thobie.
Rzekł zaś Dawid do Jonaty / Ktoż mi da
znać / odpowiedzieliby oćiec twój o mnie
co twardego a przykrego: Rzekł Joná-
thás do Dawida: Chodź wynidźmy na po-
le. A gdy wysli oba na pole / rzekł Joná-
thás do Dawida.

Panie Boże Izraelski / Jesli się wywiem
wola oycá mego iutro albo po iutrze /
a było by co o Dawidzie dobrego / y nie tu-
dzież bym posłał do ciebie / a iżby mi ci nie
oznamił / to niechay uczyni Bog Jonacie
y tego niech przysporzy. Ale gdzie by więc
złość oycá mego przedsię trwała przeciw
tobie / odsłonie vcho twoje (a oznamić)
y puści cie wolno abys siedł w pokoju / a
był sthoba Pan / iako był y z oycem mo-
im. A bedeli żyw / uczyni ze mna miłosier-
dzie Pańskie: a umrli / nie oddali miłosier-
dzia twego od domu mego aż na wieki.
Jeslić więc tego nie uczyni / kiedy wyko-
rzeni Pan nieprzyjacioly Dawidowe wsy-
stkie z ziemi / niech zgładzi Jonatás z do-
mu iego / y niechay go szuka Pan z rąk nie-
przyjacioly Dawidowych. Uczyni tedy Jo-
natás przymierze z domem Dawidowym:
aby szukał Pan Dawida z ręk nieprzyja-
cioly iego.

Nad to iefse Jonatás iat przysięgac Da-
widowi / przeto że go miłował: bo iako du-
sze swa tak go miłował. I rzekł do niego Jo-
nathás: Jutro światło nowego Księżyca
będzie się o thobie pytał oćiec mój: bo na
twoje miejsce gdzieś iadaś / będzie się pytał aż
do trzeciego dnia. A tak poydziesz z pospie-
chem / y przydziesz na miejsce gdzie się maś
tąć w robotny dzień / a będziesz siedział
przy kamieniu który zowa Kzel. Tedy i-
ak niemu trzy strzaty wystrzele / a tak strze-
le iakoby ćwicząc się do celu. Posleć thę
(za nim) y chłopie rzekłszy mu: Idź przy-
nieś mi strzaty. Rzekłelić pacholeciu / orho
strzaty przed tobaś / weźmi je: Ty przydz
do mnie / bo już maś pokój / a nie z tego nie
maś / żywie Pan. Co iesli rzekł chłopcu / O-
to strzaty za tobaś: już idź w pokój / bo
cie Pan Bog wypuścił. A orhym słowie
kthoresny spotu mówili / niechay będzie
Pan między mna y toba na wieki.

Skrył się tedy Dawid na polu. A przys-
zło światło nowego Miesiąca / tedy siadł
Krol aby iadł chleb. A gdy vsiadł Krol na
stolicy swej iako był obyczaj / Która była
przy ścięciu / wstał Jonathás / a siadł Ab-
ner podle Króla / y zostató prożne mie-
sce Dawidowe. A nie rzekł Saul w on-
dzień: myślać sobie / żeby się mu podobno
przydátó na on czas nie być czystym / ani o-
czyszczonym. A gdy nasthat wthory dzień
po nowie / zaś zostató prożne miejsce Dawi-
dowe. Tedy rzekł Saul do Jonathasy syná
sweo / Cemu nie przyszedł ku stołu syn Is-
raelski / ani wejorá ani dzisia: Odpowiedział
Jonathás Saulowi: Prosił mnie z pilno-
ścią / aby odszedł do Bethleem / mówiac:
Pusć mnie bo ofiary wroczyśtha ma być
w miesiące moim: Jeden z brátcy mojej

prosił

Luce. 2.

1. Reg. 18.
23.

1. Reg. 20

1. Regum.

prosił mie: á ták theraz ieslim nalazi taske przed oczyma twemi/ niech ide rychto á o gladam brácia moie: Dla thev przyczyny nie przyszedł ku stolu Krolewskiemu. Rozgniewawszy sie Saul ná Jonáthe rzekł mu: Ty synu tákiey niewiasty ktora sie są má ku chtopu miata/ zaż niewiem je ty mi tuies syná Isai ku swey lekkości/ y ku zelżywości nie včciwey mátki twoiey. Wo wiedz je wšystkich dni/ póki syn Isai będzie żył ná ziemi/ nie będzie ani ty vpewnióm ani Krolestwo twoie. A thák iuż teraz posli/ á przwiedź go do mnie: bo synem śmierci iest.

1. Reg: 26.

Odpowiedział Jonáthás oycu swiemu/ temi slowy: Przecz ma vmrzec: Coż tákiego vczynit: Porwat tedy Saul wotcznia aby i był zabít. A porozumiat Jonáthás/ że tho iuż byto postanowiono od oycá iego/ żeby Dawid był zabít. Wstát tedy od stolu z popedliwym gniewem/ ani iadł chleba w on wtory dzień Nowego Krieżyca. Wo sie zafrašowát byt prze Dawida/ i go ták zelżył oćiec iego. A gdy iuż byto rázno/ przyszedł Jonáthás ná pole weding z mowoy z Dawidem/ á chtopie málucżnie z nim/ A rzekł do chtopcá swego: Jdź á przynies mi zás strzaty ktore zafszzele. A gdy chtopie po nie pobieżáto/ wystrzelit druga strzate zani. Przybieżáto tedy chtopie ná miejsce gdzie bytá pádta strzátá/ ktora byt wystrzelit Jonáthás: Thedy wotát Jonáthás zá chtopieciem/ rzekac: Oto tám dálej zá thoba pádta strzátá. A zás zámowiat Jonáthás dziecieciá/ mowiac: Pošpiešay co rychley/ nie postaway. Pozbierat tedy chtopie Jonáty strzaty/ y przyniosł do Pána swiego: o niczym nic nie wieswiedzac co siedziáto/ bo o thym tylko sam Jonáthás á Dawid wiedzeli. Dat thedy Jonáthás Oreže ono swoje chtopieciu rzekł: Jdź donies to do miásta. A gdy iuż odesłło chtopie/ wstát Dawid z mieścá kthore sie miáto ku potudniu/ y padłszy ná oblicze ná ziemié/ wyrzadzit częśc trzeci kroć: y po cátowawšy ieden drugiego/ plákalí pospotu/ ále Dawid wiecey. Rzekł tedy Jonáthás do Dawida/ Jdź w pokoiu: Cosiny kolwiek obádwa przysiegli w imie Pánskie mowiac: Pan niech będzie miedzy mnay toba/ miedzy plemieniem moim y plemieniem twoim áž ná wieki. Wsthawšy Dawid odšsedł: ále y Jonáthás wšsedł do miásta.

1. Reg: 20.

Cap: 21.

Dawid včieká do Nobe/ chleb pošwiecony będac Láitnem iadł: ktorego mu dat Káptan Achimelech.

lech: y mieci Goliassow/ Pochym včiekł do Achis Krolá Gerheyssiego gdzie sie myslit być salonym.

A przyszedł tedy Dawid do Nobe do Achimelechá káptaná: y zumiát sie Achimelech przetho że przyszedł Dawid. A rzekł do niego: Ciemużes ty sam przyszedł/ á żadne go niemáš przy tobie: A rzekł Dawid do Achimelechá káptaná: Krol mi to przykazát/ rzekac: Zaden tey rzeczy niechay nie wie/ dla czegoś poslan iest odemnie/ y com ci zá poruczeństwa dat: bo y služebnikom swym iużem tám á tám dat miejsce. A thák teraz mašli co ná doredziu/ choć spiećio ro chleba day mi/ ábo coż kolwie naydziej.

1. Reg: 14.

Odpowiedział káptan Dawidowi y rzekł do niego: Niemam ci pógotowiu chlebowo Pospolitich (nie pošwieconych) iedno tylko chleb święty: iesliż czyści sa služebnicy/ nawiecey od niewiast/ niechay iedza. Odpowiedział Dawid káptanowi temi slowy: Jácie iesliżec idzie to o niewiasty/ ztrzymálišmy sie wčorá y trzeciego dnia gdyšmy wychodzili/ y byto naczynie služebnikow czyste: A drogá thá plugáwa iest/ Alecy tá będzie dziś pošwiecona w naczyniach. Dat mu thedy káptan pošwiecony chleb: bo też tám chleba nie byto inego/ iedno tylko chleby Oblicžności/ kthore byto wżietho z oblicžności Pánskiey/ że miano wtożyć chleby świeże ciepłe.

1. Reg: 25.
Iudic: 8.

Exodi: 25.
Leuiti: 24.
Mathe: 12.
Marci: 2.

1. Reg: 22.

A byt tám ieden maż z služebnikow Saulowych/ w then tám dzień/ we wonatrz w przybytku Pánskim: kthorego imie Doeg Joumeyczyt/ namożniwšy z pástherzow Saulowych. Ten páśł Mulice Saulowe A rzekł Dawid do Achimelechá: Mašli tu ná doredziu wtoćnia ábo miecz day mi: som soba mieczá mego ani żadnego oreža niewiát/ bo słowa Krolewskie mi przyrýskowát. Tedy rzekł káptan: Jesli thu on miecz Goliassow Filistheusá/ ktoregoś zabít w padole Terebintowym/ wwinione w plascz zá sátami. Káptánstieni: chcešli then wšiac/ weźmi: boć chyba thego/ thu

1. Reg: 17.

æ iij niemáš

Pierwsze Księgi Królewskie

2. Reg: 22.

1. Reg: 19.
29.
Eclai: 47.

memaj mego. A rzekł Dawid: Nie jest też mu inny podobny / day mi go.
Tąże wstał Dawid / y wcielił w ten dzień przed Saulem. A przyszedł do Achis Króla Getheskiego / y rzekli wnet słudzy Achisowi gdy wyrzeli Dawida: A nie tenże to jest Dawid Król ziemski: Niczemus ono spiewano na korach / mówiac: Porazził Saul tysiąc / a Dawid dziesięć tysięcy: Wziął sobie Dawid te ich rozmowy w serce swe / y wlekt się niepomatu Achisa Króla Getheskiego. A odmienił sobie wstą swą przed Królem Achis / y (rzekomo) padał między rękoma ich: y tłuł się o drzewi w fortki / y ciekły mu sliny na brode. A rzekł Achis do slug swoich / widzieliście człowieka śalonego: czemuście go do mnie przywieśli: Czyli nam niedostawa śalonych / żeście tego przywieśli / aby śalał przy mnie: Puszczcie go / stąd niechay nie wchodzi do domu mego:

Cap: 22.

Dawid przyjąwszy ku sobie ludzi niemało w Jaskini Odollai / stąd się wyprawił do Króla Moabskiego / stąd zaś rąda proroka Gad wroczył się do ziemi Judzkiej / a Saul wysyłał kaptany przez Doegą Ezaia / wybić proci Abiathara Który uciekł do Dawida.

Iudic: 11.

1. Reg: 23.

Mathei: 2.

Szedł tedy stąd proci Dawid / y wcielił do jaskini Odollai. Co gdy usłyszeli bracia jego / y wysłszył dom oycá / przysli tam wszyscy do niego. A zeszli się do niego wszyscy / ktorzy kolwie byli w cięskości potężni / y ktorzy się byli zadużyli / a byli w gorzkości wmyślu / stali się ich Królestwem: A było ich przy nim iakoby czterysta mężow. Ruffyl tedy stąd Dawid do Massath / Ktore jest w ziemi Moabskiej: A rzekł do Króla Moabskiego: Proszę niechay pomieszka o ciebie moya matka moja swami / aż bede wiedział / co semna Bog uczyni. A zostawił te przy Królu Moabskim: y mieszkali u niego przez one wszystkie dni / Których Dawid był w onym swym osadzeniu. A rzekł Gad prorok do Dawida: Nie mieszkaj w tym osadzeniu / wybierz się a idź do ziemi Judzkiej. Ruffyl tedy Dawid / y przyszedł do lasu Aretz. A usłyszal Saul że się okazał Dawid / y mężowie ktorzy s nim byli:

A Saul gdy mieszkal w Gabaa / a gdy był iednac w lesie Który jest w Ramá / trzy mając wlocznie w ręce / a gdy go kotem obtoczyli wszyscy sludzy jego / rzekł do slug swoich Który przy nim stali: Stuchajcie mnie teraz synowie Gemini: (co rozumiecie) czyli wysłskim wam da syn Isai role y winnice / y wszystkie was poczyni Kuchmistrzami / y Setnikami: żeście się tak wszyscy

zprzysięgli na mnie / a nie jest ieden Któryby mi (co) opowiedział / a nawiecy że y syn moy przimierze uczynił z synem Isai: Nie masz Któryby z was pożatował przygody me / ani Który by mi oznaymił przeto że wzbudził syn moy sluge mego przeciwko mnie / Który na mnie czwata aż po dziś dzień

Tedy odpowiedział Doeg Jomerczyk Który siał przy Królu / a był pierwszy na dworze Saulowym / rzekac: Widziałem (powiada) syna Isai w Nobie Achimelecha Kaptana Który jest synem Achitobowym. Który się radził Panu oń / y pokarząmy mu dat / ale y miecz Goliath Filistejski dat też mu. Posłał tedy Król aby przyzwano (do niego) Achimelecha Kaptana syna Achitobowe / y wysłstek dom oycá tego / Kaptanow / ktorzy byli w Nobie / ci wszyscy przysli do Króla. A rzekł Saul do Achimelecha: Stuchaj ty synu Achitobow / on odpowiedział: Jestem gotow panie. A rzekł do niego Saul: Czemuście się zprzysięgli na mnie ty y syn Isai / y dajesz mi chleba y miecz / y radziles się oń Panu / aby powstał naprzeciwko mnie / zdrayca aż do dnia dzisiejszego / bedac: Odpowiadaiac Achimelech Królowi rzekł: A Ktoś między wszyscy sługami twoimi thak wierny iako Dawid / y ziec Królewski / y Który gdzie mu iedno kazeł idzie / y thak sławny w domu twoim: Zajem się dziś dopiero poczat radzić oń Panu: Bądź opodal tho odemnie / niech się niedomniawia Król na sluge swego thakowey rzeczy / we wysłstkim domu oycá meiego: Boć niewiedzial sluga twoy nic w tey mierze / thak mátego iako wielkiego.

A rzekł Król: Smiercia vmrzek Achimelech / thy y wysłstek dom oycá twoiego. Tedy rzekł Król swym na to nastroionym słudzy Który stali oko niego: Obroćcie się / wybićcie kaptany Pańskie: Boć reka ich jest z Dawidem: wiedzac że ucieka / a nieoznaymili mi tego. Ale słudzy Ktorewscy niechcieli reki wyćignac na kaptany Pańskie. A rzekł Król do Doeg: Obroć się ty / a rzuc się na the kaptany Pańskie. Obrociwszy tedy Doeg Jomerczyk / rzucił się na kaptany / y zabił ich w on dzień osmdziesiat y piec mężow przybranych w Effor Inianym. A Nobie miasto Kaptanów / wyćinał mieczem meze y niewiasty / y działy máte / y przy pierściach / y wotach / y osłach / y owce pobit mieczem: A wysłsk iakos ieden syn Achimelechow syna Achitobowego / Ktoremu imie było Abiathar / wcielił do Dawida / y opowiedział mu tho / że wybił Saul kaptany Pańskie. A rzekł Dawid do Abiathara: Znetem to wiedzial tego dnia / że gdy tam był Doeg

Jomerczyk

4. Reg: 6.
1. Reg: 18
20 y 23.

2. Reg: 21.

1. Reg: 2.
2. Reg: 21.

1. Regum.

Domeyczyt / krom wathpienia miał o mnie powieścić Saulowi: Jakiem wien wysytkim duffam oycá twego. Mieszkay przy mnie / nieboysie: Jesli ktho będzie szukał dusse moiey / będzie szukał y dusse twoiey / a semna będzie zachowan.

Cap. 23.

Jako Dawid ratował miasta Ceily / ale Saul go przedsię szukał / Jonathas ciessyt Dawida / a Dawid uszedł nadszedł zdradnych Saulowych.

Dawid powiadał / o toć Filistynowie dobýváł (miastko) Ceilam / y rozdzierá gumna. Rádził sie tedy Dawid Páná / mówiac: Namli idz / a poráželi te Filistyny: A rzekł Pan do Dawida: Idz / a poráželi Filistyny / y wybáwiš Ceile. A rzekli oni meżowie ktorzy byli przy Dawidzie / do niego: Oto my tu w ziemi Judskiej będąc boiemy sie / dalekoć wiecey byzmy mieli idz do Ceily przeciwko buffom Filistynskim: Powtore tedy Dawid rádził sie Páná. On odpowiedział y rzekł mu: Wstań a idz do Ceily: Bo ia wydam Filistyny w rece twoie. Poszedł tedy Dawid y meżowie iego do Ceily / y walczyt przeciwko Filistynom / y zagnát dobył ich / y porážil ie porážka wielka: y wybáwił Dawid ony ktorzy mieszkáły w Ceili.

Alle ná on czas gdy wciekát Abiathar syn Achimelechow do Dawida do Ceile / vdiekt a przyszedł byt máiac z soba Effoth (ubior káptanski). Dano też znáć Saulowi że przyciągnát Dawid do Ceile / tedy rzekł Saul: Wydat go Pan w rece moie / bo uszedł do miastka w ktorym sa brany y zamki / y zamkion jest w nim. A przykázal Saul wysytkiemu ludu swemu / aby slił ná wojne y oblegli w Ceile Dawida y lud iego. Czego gdy sie Dawid dowiedział / że táymie Saul zle náń stroit / rzekł do Abiathára káptána: Weźmi ná sie Effod / tedy iat mówić Dawid / Pánie Boże Isráelski / wyslyšat slugá twoy te wieści / żeby sie Saul gotowát przysć do Ceile / aby miasto zburzył dla mnie. Wydázali mie meżowie Ceile w rece iego: a przyciągneli Saul / iáko slyšat slugá twoy: Pánie Boże Isráelski / oznaymi sludze twemu. A odpowiedział Pan: Ziedzye. A rzekł zá sie Dawid: Wydázali mie obywatéle Ceile / y te meze ktorzy przy mnie sa / w rece Saulowe: A rzekł Pan: Wydázá.

Tedy wstát Dawid / a meżow srim ná sescet / y wysli z Ceile / tam y sám sie tustáiac niebędac peroni: Powiedziano potym Saulowi / że Dawid záchat z Ceile /

a że zachowan iest: dla tey rzeczy obkładał wyiáchac. A chowát sie Dawid ná puszczey po miejscách obronnych a przespiecznych / y mieszkát ná gorze w pusthyniey Zys / ná gorze ciemney / przedsię iednák szukał go Saul ná każdy dzień: ale go Pan niewydat w rece iego. A obaczył Dawid że Saul wyiáchat ná tho aby szukał żywota iego. Ale Dawid byt ná puszczey Zys w lesie.

Tedy wstát Jonathas syn Saulow / y sedit ku Dawidowi do lasa / y posilit rece ie go w Pánie Bódze / mówiac kniemu. Nieboysie / bo cie nienaydzie reka Saula oycá moiego / a ty będziesz Krolowát nád Isráelem / a ia po tobie bede wtory / ale wiec to y Saul oćiec moy. Uczynili tedy obádwa przymierze przed Pánem: A zostát Dawid w lesie / a Jonathas wroćit sie do domu swoiogo. Przysli potym Zysfeyczykowie do Saula w Gábá / mówiac: Otoć Dawid kryje sie v nas w lesie po miejscách co bezpiecznieyszych / ná pagorku Zachile / ktorzy iest ná prawey rece puszczey: A tak iáko prágnetá duffá thwoia abys záchat náń ziedz: náśac rzecz będzie / żebyzmy go wydáli w rece Krolowskie.

A rzekł Saul: Błogosławieni wy ob Páná Boga / żeście sie mnie rozjalili. Prossie tedy idćcie / a pilniey sie nágotuyćcie / y tym dworniey czynćcie / a wyspieguyćcie miejsce gdzieby postátá nogá iego / albo kthoby go tam widziat / gdzieście powiedáli: Bóć on sobie pilnie duma o mnie / żeć náń chytrze godze. Wyspieguyćcie tedy a obaczcie pilnie wysytkie chronki iego w ktorych sie kryje: wroććcie sie záś do mnie inż z perona rzecz / abym záchat swánni / abyć sie też y pod ziemia skryt bede i słuak we wysytkich tysiacach Judskich. Oni wstharossy possli do Zys przed Saulem. A Dawid y meżowie iego byli ná puszczey Maon / ná rownych polnych miejscách / po prawej rece Jesimon. Pusćit sie tedy Saul y rowarzy sie ie po nim słuac go: tedy powiedziano Dawidowi / y nátychmiast z stápił ku skále y mieszkát ná puszczey Maon. Co gdy usly

1. Reg. 18.

5. 20.

1. Para. 2.

1. Reg. 26.

Pierwsze Księgi Królewskie

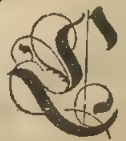
Psal. 14.

Isaie. 37.

ssat Saul / gonit Dawida na puszczy Maon. I siedzi Saul y meżowie jego po boku góry z jednej strony / a Dawid y meżowie jego / byli z boku góry po drugiej stronie: Ale Dawid rospaciał już by miał wyjść reki Saulowej: Także Saul y lud jego / obtaćzali Dawida z ludem jego iako wiankiem aby wyszłyby śladnie poimani. Alie przybieżat polet do Saula / powiedaiac: Potwórp sie / y przydź / boć gwałtownie wtargneli Filistynowie w ziemię. Wrocił sie tedy Saul przestawssy gonit Dawida / y ciągnat naprzeciwko Filistynom. Stadze nazwali ono miejsce / skata rozdzielająca.

Cap: 24.

Dawid krył sie w puszczy Engaddy / wrzucił kray płaszcza Saulowego / y od zabicia go wybrał: Przeto Saul wynawssy sie / a bacząc że już Dawid miał Królować za wola Bożawzawssy od niego przysięge poiednal sie z nim aby y potomstwo jego nie wygładził.

Jagnat tedy Dawid z onego miejsca: y mieszkai na miejscach bardzo przespiecznych / imieniem Engaddy. A gdy sie wrócił Saul po odegnaniu Filistynow / sprawiono go temi słowy. Otoć Dawid iesłh na puszczy Engaddy. Wziawssy tedy Saul trzy tysiące wybornych meżow ze wysłskiego Izraela / wyprawił sie ku wyspięgowaniu Dawida z ludem jego / by też po nawysłszych a naprzekłsłsych skatach / po ktorych thylko samym dzikiem Kozam droga była. A przyciągnat ku chlewom owczym / ktore sie wkazowały iadacemu. A była tam iaskinia / do ktorey po potrzebie przyrodzoney wshedł Saul: A Dawid y lud jego / tam w oneyże iaskiniey daley wewnathrz krył sie. A rzekli słudzy Dawidowi ku niemu. Otoć on dzień / o ktorym mowil Pan do ciebie: Ja wydam thobie nieprzyiaciela twego / żebyś nim czynił iakoć by sie wia działo. Wsthat tedy Dawid y wrzucił kray płaszcza Saulowego milczkiem. Pothym vderzył sie Dawid w pierś / że wrzucił kray płaszcza Saulowe. A rzekł do slug swoich: Niech mi będzie miłosć Pan / abym nie uczynił tey rzeczy Panu memu / a pomazańcowi Pańskiemu / abych miał spuścić reke moje nań: Bo pomazańtec Pański iesł. Zywie Pan / iż iesłże go Pan sam nie zabije / albo po ki dzień jego nie przydzie żeby w mart / albo żeby zechawssy na wojne iesł tam nie zginie / badz mi Pan Bog miłosć ciw / że nie spuszcze reki swojej / na pomazańca Pańskiego. A przeto mi Dawid meżowe swoje temi słowy / y niedopuscił im aby mieli powstać a zabijć Saula.

1. Reg: 20.

Wstawssy tedy Saul wyszedł z iaskiniey y siedł droga swoła. Wyszedł też y Dawid za niem / a wyszedssy z iaskiniey / wotat za Saulem mowiac: Panie moy Królu / y obeyszał sie Saul za sie: a Dawid nachylił wssy twarz ku ziemi / wklonit sie. A rzekł do Saula: Czemu słuchasz słow ludzi ktorzyć powiedaią / że Dawid skłarasie o zle tobie? Ocho dzis widziały oczy twoie / że mi cie Pan dał w reke moie w iaskiniey: A myslilem bym cie zabił / aleć przepusćito oko moie / bom rzekł: Nie wyciągne reki swey na Pana mego / iż iesł pomazańcem Pańskim. A owssiem oycze moy / ogladay a poznay kray płaszcza twego w rece moiey: żeć gdy wrzucił koniec płaszcza twego / niech ciałem wyciągnę na cie reki moiey. Pilsnie obacz a ogladay / żeć nie masz nic z tego w rece moiey / ani żadna nieprawość / a nimci przeciw tobie zgrzeszył: a ty godziś na dusze moie abys mi ia odiat. Niechay Pan rozsądzi między mna y thoba / y niechay sie pomści mnie Pan nad tobą: a reka moia niechay nie postoi na tobie. Iako y w starodawney przypowieści mawiaia / że od złych ludzi / złość wynidzie: reka prze to moia niechay nie będzie na tobie. A to goż wždy przesładuię Królu Izraelski / to go gonis: Psal zdechłego gonis / a pchle ież dne: Niechay Pan będzie sedzia / a rozsądzi między mna y thoba / y niech weysrzy y rozsądzi sprawe moie / a niech mie z reki twoiey wytargnie.

A gdy skończył Dawid rzecz swą ktorą uczynił do Saula / rzekł Saul: A tworze to głos Dawidzie synu moy? A podniosssy Saul głos swoy / płakał / y rzekł do Dawida: Sprawiedliwssy ty iesł niżli ia / bo tyś mnie dał wiele dobre / a iam to tobie złym oddat. A tyś dzisia okazał / coś mi dobrego uczynił: iakoć mie był wydat Pan w reke twoie / a tyś mie nie zabił. A ktoż thakowiy iesł / że gdyby nassedł a nalażł nieprzyiaciela swego / żeby go puscił w pokoiu na dobra droge? Ale Pan niechay ci odda the wzajemność / za to coś dzisia nademna uczynił. A teraz iż tho pewnie wiem / że ty masz Królować / y mieć w rece swey Królestwo Izraelskie: Przysięż mi w Panie / że po mnie nie wygładziś pothomstwa mego / a żebyś nie odiat imienia mego z domu oycy mego. Thedy przysięgi Dawid Saulowi. A nawrócił sie tedy Saul do domu swego / a Dawid z ludem swoim wstał pili na miejsca przespieczniessy.

1. Reg: 3.

ludic: 9.

1. Reg: 26.

Cap: 25.

Samuela

1. Regum.

Samuela goy umarł placja. Dawid rozniewał się na Nabalą prze namito serdnie iego/ ale Abigail żona iego wtróciła gniew iego/ktora po śmierci Nabalą poiat Dawid/ A Michol córka Saulowe wydat za Sata.

1. Reg: 28.

Mart potym Samuel/ a zebra wssy sie wssytek lud Israelski/ ptakaligo barzo/ y pochowali go w miescie iego Ramata. A powsthawssy Dawid/ ciagnat na puszcza Saran.

Gene: 31.

Or 38.

2. Reg: 13.

A Byt nieiały maż na pustyni Maon: a imienie ie na gorze Karmelu/ a cztowiek ten byl bogaty przezlis: bo mial owiec trzy tysiac/ a tysiac koz: y trafilo sie ze strzyżono trzode iego w Karmelu. A imie meza one go bylo Nabal/ a żony iego Abigail. A byla to niewiasta baczna a rostopna y piekna: a maż iey lepak okrutny/ zly/ y barzo zlosciwy/ a byl z narodu Kalesfowego. Co gdy Dawid wssyfat na puszczy/ żeby Nabal strzygt owce swoje/ poslat kniemu dziesiec mtodziencow/ roskazawssy im/ Idziecie na gore Karmeli/ y przydziecie do Nabalą y pozdrowicie imieniem moim spokojnie/ a rzeczećie tak. Niechay bedzie braciey moiey/ y tobie pokoj/ y domowi twemu pokoj/ y wssytkiem rzeczam ktore kolwiek maś pokoj niechay bedzie/ od wielu lat zachowaiac lud twoy/ y wssytkie twe rzeczy. Styssatem ze pastyrze twoi strzygli owce twoie/ktore snami byly na puszczy: A gdy smy sie im niesprzykrzyli/ y nigdy też nie dostawalo czego w trzodach twoich/ przez wssytek ten czas iako byly z nami na Karmelu. Zopytay slug twoich/ tedy to powiedza. A tak teras niechay nayda sluzebnicy twoi takze przed thwemi oczyma: bosmy przysli ku tobie w dzien dobry: co kolwiek naydzie rek twoia/ day nam slugam twoim/ y synowi twemu Dawidowi.

Iudic: 8.

1. Reg: 21.

A gdy przysli sluzebnicy Dawidowi/ mowili do Nabalą wssytkie the slowa/ i imieniem Dawidowym: potym wmlkli. Od powiedziawssy potym Nabal sluzebnikom Dawidowym/ rzekt: Coż tho za Dawid?

A coż jest syn Isai: Dżisci to nastali sludzy ktorzy wciekaja od panow swoich. Thoc oto wezme chleby moje/ y wody moje/ thudziez y mieso bydlece/ ktorem pobit postrzygaczom moim/ y dam ie meżom o ktorych ani wiem skad sa: Wrocili sie thedy sluzebnicy Dawidowi droga swoia/ y przysli/ a powiedzieli Dawidowi te wssytkie slowa ktore mowil Nabal. Thedy rzekt Dawid meżom swoim/ Przypas kazdy miecz swoy. A przypasali ieden kazdy miecz swoje/ tak ze też y sam Dawid przepasat sie mieczem swoim/ y sli za Dawidem okolo czterystha meżow/ a dwie scie zostato przy rzeczach.

1. Reg: 21.

A powiedziat ieden z czeladzi Nabalowey Abigail zenie iego/ temi slowy/ Otho (pry) poslat Dawid posly swoje z puszczy: aby pozdrowili Pana naszego/ a on ie nie cudnie przyiat/ ano ci ludzie/ dosyc sie nam dobrze zachowali/ a nie vprzykrzyli sie nigdy: y nigdi nam nic nie zginelo/ przez ten wssytek czas/ iakosmy z nimi byli na puszczy: mieliśmy ie niasto muru tak wednie iako wnoocy/ przez wssytkie dni ktorychesmy pasli przy nich trzody. A przetho obacz a rozmysl sie co maś uczynic: boć sie wypetnila zlosc naprzeciwko meżowi twoiemu y naprzeciwko domowi twemu/ A on iest ci synem Belial/ thak ze żaden niemoze z nim nic mowic. Pospiechyla sie tedy Abigail/ y wzięta dwieście chleba/ dwoie naczyne wina/ piec baranow warzonych/ y piec miar bialej maki/ y sto wiazanek rozynkow/ y dwie scie wiazek suseknych fig/ y nakladta na Oslu/ y rzekta sluzebnikom swoim: Idziecie naprzod/ a ia poyde za wami. A o tym Nabalowi meżowi swemu nie powiedziata. A gdy wsiadta na Oslu/ y iusz iezdzata pod gore/ Dawid y meżowie iego iachali przeciwko niej/ a ona też im zaiachata. A rzekt Dawid: Poprawdzie darom przysrzegat tego wssytkiego co te go bylo na puszczy/ tako ze nic nie zginelo z tych rzeczy ktore kniemu nalezaty: a oddat mi tho zlym za dobre. To niechay uczyni Pan Bog nieprzyiacielom Dawidowym/ a tho przyda/ iesli co zostawie ze wssytkich rzeczy iemu przynalezacych do zarania/ az do mokrzacego na sciane.

Gene: 32.

2. Reg: 16.

Iudic: 21.

3. Reg: 14.

4. Reg: 9.

A gdy wyzratal Dawida Abigail/ pospiechyla sie/ y zsiadta wnetz z Oslu/ y wpadta przed Dawidem na oblicze swoje/ y uczynila mu czesć na ziemi/ y wpadta do nog iego/ mowiac: Niech bedzie na mie ta nieprawosc moy Panie/ proste niech sluzebnica twoia mowi w vssy twoie/ a posluchay slow sluzebnice twoiey. Proste niechay pan moy Krol niektadzie serca swego przeciwko meżowi themu ztemu Nabalowi/ boć wedle imienia swego glupi iest/ a glupa

stwo

Pierwsze Księgi Królewskie

Gene: 34.

stwo się trzyma: A iacem służebnicą twoją/ nie widziatą służebników twoich panie moy/ ktoreś był posłał. Przeto teraz panie moy/ żyw jest Pan/ y żywie też dusza twoja/ ktory cie zadzierzał abyś nieprzyssedł o wylanie krwi/ a zachował reke twoje tobie. A teraz niechay beda iako Nabal nieprzyjaciele twoi/ y ci co sukalia czego złego Panu memu. A przetho przymy to błogośławieństwo kthore przyniosła służebnicą twoją/ tobie panu swemu/ y day służebnikom ktorzy są przy thobie panu moim. Odeym nieprawość służebniczą twoją/ bo czyniac uczyni thobie Pan panu memu dom wierny/ a yż thy moy panie wojny pańskie wiedzies: dla tego niech w thobie niebedzie należona złość przez wssystkie dni żywota twego. Bo ieslić kiedy powsta nie człowiek ktoryby cie przesładował/ albo sukaliacy dusze thwoją/ bedzie dusza pana moiego w straży/ iakoby w wiazance żywacych w pana Boga twoego: A dusza lepak nieprzyjaciół twoich/ bedzie zakrażona iakoby w pedzeniu y zátoczeniu proce. Przeto gdy Pan uczyni tobie panu memu/ wssystkie te rzeczy dobre kthore mówił o tobie/ a żeby cie postanowił Krájem nad ludem Izraelskim/ niebedzie to ku szkátaniu (ciężkości) ani ku wssczypku serca panu memu/ żebyś wylał krew niewinna/ albo żebyś sie sam siebie mścił: A gdy by Pan do brze uczynił panu memu/ wspomniś na służebnicę twoją/ y uczyniś iey dobrze.

Thedy rzekł Dawid do Abigail: Błogosławiony Pan Bog Izraelski/ ktory cie tu dzis przeciwko mnie posłał/ y błogosławiona ta powieść twoją/ y błogosławiona thy ktoras mi dzis niedopuszcila bym miał idź na przelanie krwi/ a żebyś sie nie mścił reka swa. Bo byś była mi wcześ w drodze niezasła/ żywie Pan Bog Izraelski/ ktorzy mnie zahamował abym ci nie złego nieuczinił/ nie zostalby był żaden z Nabalowych do jutra/ ani mokrzacy na ścianę. Przysiat tedy Dawid z reki iey wssystko co mu była przyniosła/ A rzekł iey: Idź w pokój do domu twego/ otom wsluchat głosu twego/ y uczinem osobe twoją.

Przysła potym Abigail do Nabala/ a on w domu swym uczynił gody nieinaczej iako gody Królewskie/ a serce Nabalowe wesołe: Bo był bardzo pijany/ y niepowiedziala mu najmnieyszego albo najmnieyszego słowa aż do zaránia. A rano gdy sie już wytrzeżwił Nabal/ powiedziala mu żona iego słowa Dawidowe: A obumarto serce iego wewnątrz/ y stat sie iako kamień. A gdy przeminelo dziesięć dni/ poraził Pan Nabala y umarł. Co gdy Dawid wssyszał/ że Nabal umarł/ rzekł Błogosławiony Pan

ktory pomścił sprawę zelżywości mojej z reki Nabalowej/ a slugę swego wchowat odezłego/ a złość Nabalową/ oddat Pan na głowę iego.

Posłał tedy Dawid/ y wskazał do Abigail/ żeby ia wzięła sobie za żonę. A przysła służebnicy Dawidowi do Abigail na górę Karmeli/ y uczynili do niej rzecz/ thak mowiac: Dawid posłał nas do ciebie/ aby cie wzięła sobie za żonę. Ktora powsta wssy nachyliwssy twarz y wklonila sie ku ziemi/ y rzekla: Oto służebnicą twoją/ niechay bedzie miasto służebnice kthoraby wmywata nogi slug pana moiego. Pospiechwssy sie powstała Abigail/ y wsiadła na Oslę/ a piec panien iey służebne sly przy niej/ y iachata za posly Dawidowemi/ y była żona iego. Nalad to y Achinoem wzięł thęż Dawid z Jezrahel: A były obiedwie żonami iego. A Saul Michol córka swoje żonę Dawidową/ wydat za Gathy/ syna Laifowego/ ktory był z Gathim.

Cap. 26.

Dawid od Zysfeyczyków Saulowi wydany/ Szeffelin y Rubek Saulowi wzięli tainie/ co obaczyli/ sy Saul wynal sie być winnym/ a Dawidowi obiecat pokój.

N Oczym przysli Zysfeyczykowie do Saula do Gaba/ mowiac: Oto cie Dawid kryje na pagórku Achile/ kthory jest przeciw pustyni. Ruszył sie Saul y ziachat na puszcza Zysf/ a przy nim trzy tysiac meżow wybornych z ludu Izraelskiego/ aby suklat Dawida na puszczy Zysf. A potoczył sie Saul obozem w Gaba/ Achile/ kthore było przeciwko pustyni na drodze: a Dawid mieszkal w puszczy. Wyrazwssy ze Saul przyciagnął za nim na puszcza/ posłał spiegi/ y dowiedzial sie pewnie ze tham Saul przyiachat. Wstat tedy Dawid potajemnie y przyssedł na ono miejsce gdzie był Saul: A gdy wyrzwał miejsce gdzie spał Saul/ y Abner syn Nerow kethman iego woyska: a Saula ze spi w namiocie/ inelapak pospolstwo okolo niego/ rzekł Dawid do Achimelech ktherczyka/ y do Abisai syna Sary wiebrata Joab/ tymi slowy: Kto sie sem na pusci zwaia ku Saulowi do obozu/ odpowiedzial Abisai/ Ja sie sthoba puszcze. Przysli tedy Dawid y Abisai do obozu w nocy/ y nalezli Saula leżacego y spiacego w namiocie/ a Szeffelin wetkniony w sie mie y głowy iego: a Abnera y lud iego spiacę okolo niego.

Rzekł Abisai do Dawida: Dat Pan Bog nieprzyjaciela twego dzis w rece

Psal: 57.

1. Reg: 18.
2. Reg: 3.
1. Mac: 11.

1. Reg: 23.

1. Reg: 24.

twoje:

I. Regum.

twoie: a chak theraz przebiję go wlocznia
tu ziemi raz/ niebedziec trzeba drugi raz.
I rzekł Dawid do Abisai: Niezabijaj go:
bo ktoś wyciągnie rękę swoje na pomazań-
cá Pánstie/ żeby niemiat być winien: y przy-
dał ktemu Dawid/ żywie Pan/ że iesli go
Pan nie zabije/ albo dzień śmierci iego nie
przyjdzie/ albo nieginie tedy iachawssy na
woyne/ chak mi niechay Pan bedzie mito-
ściw/ że niewyciągnie ręki moiey na pomá-
zańcá Pánstiego. A tak teraz weźmi wlocz-
nia/ ktora iest w głowách iego/ y kubek z wo-
da/ idźmyś precz. Wziat tedy Dawid Sze-
ffelin y Kubek z woda/ ktory był w głowách
y nieo/ y odesłł: a niebryto niko/ ktoryby to
widział/ albo zrozumiał/ albo sie ocucił/ ale
wssytcy spali/ bo był padł na nie sen Pánstí.

A gdy wyszedł Dawid z obozu/ y stanął
oppodal przeciwko im na wierchu gory/
a było niemáte pole między nimi/ Erzy-
knał Dawid na lud y na Abnerá syná Ner/
mowiac: A wiec mi nieodpowieś Abner?
Ozywátac sie Abner rzekł: Ktos thy iesth
co tak wotaf/ a niedaś pokoju Krolowi?
Thedy rzekł Dawid do Abnerá: A wiecś
tho nie maż/ y kogos drugiego maś sobie
podobne w Iśraclu: Czemuzes nie strzeż
páná twego Krolá: bo był wssedł ieden z
woyska aby zabit Krolá páná twoieo. Nie
dobrac tho coscie uczynili: żywie Pan/ żeś
cie godni śmierci/ yż chak niestrzegliście
páná wászego pomazańcá Pánstiego. Po-
pátrż teraz gdzie iest Szeffelin Krolow-
ski/ y gdzie Kubek z woda/ ktory shtat w
głowách y niego.

Poznat Saul gtos Dawidow/ y rzekł:
A twoyż to gtos synu moy Dawidzie: A
rzekł Dawid: Gtos moy pánie moy Krolu/
y przydat. Dla kthoryś przyczyny pan
moy przesłáduie slugę swego: Cożem uczy-
nit/ albo co ztego iest w rece moiey: A chak
teraz prosse slucháy pánie moy Krolu/ slo-
wá slugi twego. Jesliś cie Pan pobudza
przeciwko mnie/ niechay powonia offiary
twey/ ale iesli synowie ludzcy/ przekleci sa
przed oblicznością Pánstá/ ktoryz mie dziś

wyrzucili/ bym niemieśkat w dziedzictwie
Pánstím/ mowiac: Idź/ słus Bogom cu-
dym. A theraz niechay niebedzie wyłaná
krew moia na ziemi przed Pánem: bo wy-
iáchat Krol Iśraelski/ aby sukát iedney
pchy/ iáko wiec gonía przepiórkę po go-
rách.

A rzekł Saul: zgrześštem/ Wroc sie sy-
nu moy Dawid: bo ius wiecey żadnym spo-
sobem niebedeć ile czynit/ przetho że droga
była dusá moia dziś przed twemi oczymá:
włáznie sie tho bowiem jem w tym głupie
uczynit/ a bázom wiele rzeczy niewiedziat.
Odpowiedziawssy Dawid rzekł: Owo Sze-
ffelin Krolowski/ niechay przyjdzie ieden
z sluzebnikow Krolowskich a weźmie gi. A
Pan odptáci každemu wedlug sprawiedli-
wości iego y wiary: bo cie dziś dat mi Pan
w rękę moie/ a niechciatem wyciągnac re-
kí moiey na pomazańcá Pánstieo. A iákom-
ia wieldze sobie wáżył dusse thwoie dziś w
oczách moich/ tak niechay bedzie wáżna
dusá moia w oczách Pánstich/ a niech mie
wybawi ze wsselkiego ucisku. Thedy rzekł
Saul do Dawidá: Błogosławionys thy sy-
nu moy Dawidzie/ a záiste czyniac/ uczy-
nis/ a mogac/ bedzies mogli. Possedt tedy
Dawid w droge swa/ a Saul theś wrocil
sie na miejsce swoje.

Cáp: 27.

Dawid z iednal do Krola Achis/ y otrzymał sobie
y niego miásto Syceleg/ ktore stad przysło w dzie-
nictwo Krolom Iudsim/ z kthorego czynil cieszbe
warczki y korszeci brat.

D Rzekł Dawid w sercu swoim/
wpádne ia kiedyś kolwie iedne
go dnia w rece Sawlowe: zá-
to nie lepiey abym wstapit/ a zá-
chowát sie w ziemi Filisthynskiej/ aby nie-
miał wiecey Saul nádziecie/ a przestát mie
ssukác po wssytkich granicach Iśraelskich
a tak wyde rák iego. Ruffyt sie tedy Dawid
y odszedł sam y sześ seth meżow przy nim/
do Achis syná Náochowego Krolá Ge-
thyskiego. A mieśkat Dawid z Achis w
Geth/ sam y lud iego/ y dom iego/ y dwie
żenie iego/ Achinoen Iśrahelická/ y Abi-
gáil żoná Nábát z Karmelu. Spráwiono
potym Saulá że zláchat Dawid do Geth/
przetoż przestát go inż wiecey ssukác.

Rzekł potym Dawid do Achis. Jeslim
nálazł iáste przed twoimi oczymá/ day mi
miejsce w kthorym kolwie miesćcie kráiny
tey/ abym thám mieśkat: Bo czemu slugá
twoy ma mieśkat w miesćcie Krolowskim
z tobar: Dat mu thedy Achis onego dnia
miásto Syceleg/ y steyż przyczyny státo sie

Syceleg

Pierwsze Księgi Królewskie

1 Reg: 15.

Deute: 20.

Sydeleg królów Judy / aż po dziś dzień /
i mieszkał Dawid w krainie Filistyńskiej
cztery krzyżce. I wyjeżdżał Dawid z lu-
dem swoim na picowanie do Gessury / y do
Gerzy / y do Amalechitów: bo ci mieszkali
z sthărădawną w ziemi / idacym do Sur-
aż do ziemi Egipskiej. I porażał Dawid
wszystkie ziemie ich / ani zostawiał żywego
meżę albo niewiasty / a zabrawszy owce /
woły / osły / wielblady / y ślathy / wracał się y
przychadzał do Achis.

A mawiał mu wiec Achis: Na ko-
goś się dziś oborzył: Odpowiedział Da-
wid / przeciw południu Judy / y przeciw
południu Jeramee / y przeciw południu
Ceni. Nie żył Dawid meżę albo niewi-
asty / ani ich przywodził do Geth / mo-
wiac sam w sobie: Był pakać nie wolały na
nas. To działał Dawid / y to był sobie wsta-
wił Dawid / przez wszystkie dni kłhorych
mieszkał w krainie Filistyńskiej. Wierzył
tedy Achis Dawidowi / mowiąc: wieleś je-
go pobroń przeciwko ludu swemu Izrael-
skiemu / a tak będzie mi sluga wieknistym.

Cap: 28.

Gdy Filistynowie na Saula wychodzi / Saul do
czarownicze się wcieli / aby mu Samuel strzeżił / od
kłhorego się dowiedział o swej / y o swych synow
śmierci.

Tato się potym w one dni / zebra-
li Filistynowie Roty swoje / go-
tując się na wojnę przeciwko Is-
raelowi. I rzekł Achis do Dawi-
da: Wiedz wiedząc teraz / że zemna wyie-
dziesz na wojnę thy sam y meżowie twoi.
Odpowiedział Dawid Achisowi / teraz
się dowiesz co będzie czynił sluga twój. I
rzekł Achis do Dawida. A i tak też wstawa-
cie strożem obecnym głowy mojej przez
wszystkie dni żywota mego.

1 Reg: 25.

Exodi: 22.

A Samuel był umarł / y płakał go wssy-
stek Izrael / y pochowałigo w Ramata mie-
ście jego. A Saul tedy też wytracił był
czarnoekrezniki y wrożki z ziemi / y pobit
one / kłhorzy mieli w sobie iakie wiedźby.
Tedy zebrał się Filistynowie / przycia-
gneli y potożyli oboz w Sunam. Zbit też
y Saul wssystek lud Izraelski / y przycia-
gnął nim do Gelboe. Wyżrzał potym Sa-
ul oboz Filistynski / y iat soba trwożyć / a le-
ktosie serce jego bardo. I radził się p. in-
ale mu nieodpowiedział / ani przez sny / a-
ni przez kaptany / ani przez proroki.
Tedy rzekł Saul slugom swoim: Szukajcie
mi iakiey niewiasty ktoraby miały w sobie
duchą wiedźby / a poyde do niej / a wywiem
się przez nie. I rzekli słuzebnicy tego ku nie

1 Reg: 14.

mu: Jest tu jedna niewiasta w Endor / kto-
ra ma ducha wiedźby. Odmienit tedy ubio-
swoy / y oblokł się w inne ślathy / y siedł sam a
dwa meżowie przy nim / y przysli do niewi-
sty noca / y rzekł do niej: Powiedz mi przy-
śle rzeczy w duchu wiedźby / a wskrzesz mi
tego kogoć powiem. I rzekła niewiasta do
niego: A zaż ty nie wieś iako wiele złe^o wci-
nił Saul / a iako wyplenit a wyzabił czār
nokrezniki y wrożki z ziemi: Czemuś to
sthoiś o żywot moy / abym ja też była za-
bichą? I przyściągł tedy Saul na paną
mowiac / żywie Pan żeć się nie złego nie
stanie dla tey rzeczy. Thedy mu rzekła nie-
wiasta: Kogoś ci mam wskrzesić: Rzekł
do niej: Wzbudź mi Samuela.

A gdy wyżrzał niewiasta Samuela / za-
wolała wielkiem głosem / y rzekła do Sau-
la: Czemuś mnie podssedi: Bóg ty jest Sa-
ul. I rzekł do niej Król: Nieboj się: Coś
widział: I rzekła niewiasta do Saula:
Widziałam Boga wychodzącego z ziemi. I
spytał tedy: Co za osoba jego? Ona powie-
działa: Wychodzi mąż stary / w płaszczu. I
wyrozumiał Saul że był Samuel / y natchy-
lił się ku ziemi na oblicze swoje / a uczynił
mu cześć.

Tedy rzekł Samuel do Saula: Czemuś
mnie nie niechał w pokoju / aleś mnie kazał
wskrzesić: I rzekł Saul: Bardoż teraz
ściśniony. Abowiem Filistynowie walczą
przeciwko mnie / a Bóg odstąpi odemnie:
a niechciał mnie wysłuchać / ani przez rece
Prorockie / ani przez sny: przethożem cie
przywolać / abis mi okazał co bym miał czy-
nić. I rzekł na to Samuel: coś mi już py-
thaś / ponieważ że Pan odstąpił od cie-
bie / a przeniosł się do zawisnity twego:
Abowiem uczynić thak Pan / iakoć przez
mnie był obiecał / oderżnie Królestwo twoje
z ręki twojej / a da je bliźniemu twemu
Dawidowi: żeś nie był posłuszen głosu Pa-
ńskiego / aniś wypełnił gniewu pierzchliwo-
ści jego na Amalechu. Przetoż co dziś cier-
piś / uczyni ci to Pan. A poda Pan też lud
Izraelski stoba w rece Filistynskie: a iutro
ty y synowie twoi semna będziecie: Ale y
Oboz Izraelski wyda Pan w rece Filistyn-
skie. Wsłyszawszy tho Saul tudzież upadł
iako dług na ziemi / bo się był bardo vlekł
słow Samuelowych / tak że ani siły w nim
nie było / że był chleba nie jadł przez cały
on dzień.

Wesła tedy niewiasta ona do Saula /
bo się był strwożył przezliś. I rzekła do nie-
go / oto posłusna była słuzebnica twoja glo-
su twego / y podałam duszę swą w rece
twojej / słuchalam słow twoich ktoreś mo-
wił do mnie. Teraz tedy wsluchay y ty gło-
su słuzebnice twojej / y potożę przed cie chle-

Leui: 20.
Deute: 18.
Acto: 6.

1 Reg: 15.

1 Reg: 31.

Gene: 18

1. Regum.

Gene: 18.

bice chleba/abyś iedzac wzmogł/ y ażebyś
krzepczył był w drodze. On iey odmowil
rzekac: Nie bede iadt. I przymusił go slu
жебnicy iego z niewiasta/ coż potym wslu
chawszy głosu ich powstał z ziemie/ y vsiadł
na tożu. A ona niewiasta miała ciele kar
mine w domu/ a pośpiessywszy sie zabiła ie:
wziawszy też matki/ zaczęła ię/ y wpięła
chleba przásnego/ y potoczyła przed Sau
lem y przed słuzebnikami iego. Ktorzy náia
dli sie/ sli precz/ y chodzili ona całą noc.

Cap. 29.

Kriazetá Filistynskie przymawiali Krolowi Sa
ulu o Dawida/ y niechcieli go mieć w wojsku. Tedy
ma sie Achis kazał zas na zas wrocie.

Szechali sie tedy wssystkie Kory
y zuffy Filistynskie do Affek: ale
y Izrael. potoczył sie obozem ná
studnia Ktora była w Jezrael. Ale
Kriazetá Filistynscy/ chadzali we stych a
w tyśiacach: a Dawid y meżowie iego/ byli
w osthatiecznym zuffie z Krolew Achis.
Tedy wezynili rzec: Kriazetá Filistynscy do
Krolá Achis: Ciego thubcha ci zed
winowie? Rzekł Achis do Kriazetá Filis
tynskich. A wiec nie znaćie Dawida/ kto
ry był sluzenikiem Saulá Krolá Izraelkie
go/ a iuz iesth y mnie wiele dni y lach: a
nie doświadczylem w nim nic thátiego/
ode dnia onego gdy do mnie zbiegl/ aż do
dzisiejszego. Tedy sie rozgniewali Kriaze
tá Filistynskie ná Krolá/ I rzekli do niego:
Niech sie ten ma wroci/ a siedzi ná swym
miescu/ ná Ktoremes go postanowil: a nie
chay znami nie wyiejdza ku bichwie/ by
nam lepat nie był przeciwnikiem/ (a nie
wderzył ná nas) gdybyśmy sie ieli potykac:
Bo iako inaczey moze sie zachowac pánu
swemu/ iedno głowami a gárdy nássemi?
Ażaj to nie on Dawid Ktoremu spiewano
ná Korach/ mowiac: Poraził Saul w th
siacach swoich: a Dawid wdziesiaci tysia
cow swoich.

2. Par: 13.

1. Reg: 27.

1. Reg: 18.

21.

Ezele: 47.

Zawotat tedy Achis Dawida/ y rzekł ku
niemu: Żywie Pan/ iś ty iestes maż vprze
my y cny a dobry przed oblicznością moia:
y weście/ y wysćie twoie do woyskásenna
iesth: y nienalaztem w tobie nic złego/ od o
nego dnia Kthoregoś do mnie przyiachat/
aż do tego dnia: ale Kriazetom sie nie po
dobasz. Wroć sie tedy a idź w pokoin/ a nie
kol w oczy Kriazetá Filistynskich. I rzekł
Dawid do Achis/ cożem wżdam wezynil/ y
cożes obaczyl we mnie sludze twoim od o
ne^o dnia Ktoregom był przed oblicznością
twoia aż do mineysse^o dnia/ abym nie miał
iśc/ y walczyć ná nieprzyiaciela Krolá/

páná moiego.

Odpowiedzialowssy Achis/ mowil thát
do Dawida: Wiem żeś iesth cny a dobry
przed memi oczyma/ iako ieden Angiot Bo
ży: Ale Kriazetá Filistynscy powiedzieli/
Nie wyiejdzie z nami ku potykaniu. A prze
to wstań ráno ty y sluzebnicy pána twoie
go/ ktorzy przysli stoba: a wstawssy wno
cy/ a ietoby świtac iedziecie. Wstał thedy
Dawid w nocy sam y meżowie iego/ aby
ráno wyiechali/ a wrocili sie do ziemie Fi
listynskiej: a Filistynowie ciągneli do Je
zrael.

Cap: 30.

W niebezpieczeństwie Dawidowey/ Amalechitowie wy
palili miasto iego Syceleg/ zabrawssy jony/ dzieł
własności/ Kthore poścignawssy Dawid poraził/
plony odiał/ Kthore w rowny diał puścił swoim
wssystkim.

A gdy trzeciego dnia przysli Da
wid y lud iego do miasta swego
Syceleg/ Amalechitowie iuz by
li wtarcie wczynili strony polu
dnia ná miasto Syceleg/ y dobyli Syceleg/
a zapalili ie. I zabrali w niewola wssysth
kie niewiasty snie^o/ od namnieyssego do na
wiersego: a niezabili wżdy nikogo/ ale po
imawssy gnali z soba/ a sli droga swoia. A
gdy przysedł Dawid y meżowie iego do
miasta/ y nálezi ie áno wypalone/ a jony
swoie/ y syny/ y corki je zabrano w niewo
la: podniessli głosy swoje Dawid y lud K
ro był przy nim/ y ptáli aż prawie wnich
wstali tzy. Bo była wiedziono w niewola
y dwie żenie Dawidowe/ Achinoen Jezra
elietz/ y Abigail żona Nabalá z Karmelu.
I zaffrasował sie Dawid bázro/ bo go lud
iego chciał wtamionowac/ y zatosna była
duśa każdego meża/ dla synow y corek swo
ich: ale posilił sie Dawid w Pánie Bódze
swoim.

1. Reg: 27.

I rzekł do Abiatará Káptaná: syná Achi
melechowego/ wdziey ná mie Effod (v
bior Káptanski). I wtozył Abiatar Effod
ná Dawida/ y rádził sie Dawid Pána mo
wiac: Namli gonic te iortzyki: a poimam
li se czyli nie? I rzekł Pan do niego: Goń
bo bez wathpienia scigniesz ie/ y odbijesz
plon. Puścił sse tedy ponich Dawid sam y
seć set meżow ktorzy przy nim byli/ y przy
sli aż do strumienia Besor: tam niekto
rzy z pracowani wstali/ ale Dawid ze c
termi sly meżow gonit przed sie: bo poz
stato ich było dwie scie/ ktorzy spracowa
ni niemogli sie przeprawic przez strumien
Besor.

1. Reg: 23.

Gene: 14.

1. erem: 41.

I nálezi meżá Egypczyká ná polu/ te

Proue: 25.

Pierwsze Krieger Królewskie

dy go przywiedli do Dawida: y dali mu chle-
ba aby iadł/ y pił wodę/ ba y część wezektá
fig/ także y dwa wezły rożynkow/ ktorzy
gdy się niaiadł/ wstąpił zaś weń duch iego/
y ochłodził się: bo już był nieiadł chleba/ a
ni wody pił/ trzy dni y trzy noc. Także po-
tym rzekł do niego Dawid: Czyś ty/ skąd/
a dokąd idziesz? on odpowiedział: Jestem
ia z Egiptu slugá iednego meżá Amálechi-
ty/ a zostawił me mój pan/ żem się roznie-
mógł dziś trzeci dzień. Bosmy byli wtara-
czeni wczymś od południa Cerethy/ prze-
ciwko Judzie/ y ku południu Káleff/ y wy-
paliliśmy Syceleg. Thedy rzekł do niego
Dawid: Możesz mie przywieść ku tej Hor-
dzie? on zaś rzekł: przysięś mi na Bogá/
że mie niezabijesz. ani też wydasz w ręce pa-
ná mego/ tedy iá ciebie przywiodę do they-
Zordy. Y przysięgł mu Dawid.

A gdy go przywiodł/ a oni roztarli się
po wssystkiej ziemi/ iedząc y pójac/ y iáko-
by dzień swięty obchodząc/ za wssystek on
plon y tupy/ ktorych byli nábrali w ziemi
Filistynskiej/ y w ziemi Judskiej. Y był ie-
Dawid od wieczora do wieczora drugiego
dnia/ y nieuszedł smich żaden/ iedno tylko
cztery sta młodzieńców/ ktorzy wskoczy-
wssy ná Wiełbiady/ y wcieli. Wydát tedy
Dawid ono wssystko co byli zábrali Amá-
lechitowie/ y dwie żenie swoje wsiat zaśie.
Táż nie dostawało żadnego/ od namnię-
wego do nawietsego/ tháż z synów iáko z
corek/ y ze wssyech korzyści: a co iedno byli zá-
rwali/ to wssystko zaśie przywiodł Dawid:
y zábrał wssystkie trzody y sthádá/ y pedził
przed obliczem swoim. Y mówili: Tho iest
plon Dawidow.

Przyciągnat potym Dawid do dwu seth
meżow onych/ ktorzy zchodzili się pozo-
stali/ ani mogli iść za Dawidem/ y kazał
im być zostac przy strumieniu Besor: ci wy-
šli przeciwko Dawidowi/ y ludu ktorzy
przy nim był. A przystapili do nich Da-
wid/ pozdrowił ie spokojnie. Y odpowiada-
dając każdy maż co nagorszy y nieprawssy z
onych meżow ktorzy z Dawidem byli/ rzekł:
Ponieważ że ci niebyli snami/ niedamy im
też nic z tej korzyści ktorazmy odbili: Ale
imiey każdy smich dosyc/ ná żenie swoje y
syniech/ ktorze gdy wezmá niechay ida-
precz. Ale Dawid powiedział: Nie táż w-
czynicie bráćia moi/ z temi rzeczámi ktore
nam Pan Bog dáł/ y strzegł nas/ y te to-
trzy ktorzy się byli werwali do miásta ná-
sego dáł w ręce nássę/ ani was żaden wflu-
cha stháká mowa: bo rowny będzie dział y
temu ktorzy był wssedł ku bitwie/ y onemu
ktorzy pozostáł przy brzemionách/ y iedno-
stáwnie dzielić się beda. Y státo się to ob-
góś dnia/ za wielkierz y chwale y iáko by

za prawo ná pothym wessło w Isráelu aż
po dziś dzień.

Wrocit się tedy Dawid do Syceleg/ y
posłał dary z oney korzyści starssym Jud-
skim/ przyiacielom swoim/ mówiac: We-
źmicie stógosławienstwo z plonu nieprzy-
iacielow/ Páńskich. (A rozesłał te vponin-
ki) onym ktorzy byli w Betel/ y ktorzy w
Rámoth ná południe/ y ktorzy w Jether/
y ktorzy w Aroer/ y ktorzy w Seffámoth/
y ktorzy w Esthámo/ y ktorzy w Ráchal/
y ktorzy w mieściech Jerámehel/ y ktorzy
w mieściech Ceny/ y ktorzy w Záráma/ y
ktorzy przy ieżierze Asán/ y ktorzy w A-
thách/ y ktorzy w Zebrom: także inym kto-
rzy byli ná onych miejscách/ gdzie miesztáł
Dawid/ y meżowie iego.

Cap: 31.

Saul i syny y wojskiem ná wojnie zginat/ iáto ob-
ciawssy ná murze obieśsono/ y zbroie iego w Kosiele
Asárot záwiessono/ A synowie Jábes pochowali cia-
to Saulowe y synow iego.

A Filistynowie lepał walczyli
przeciwko ludu Isráelskiemu:
y wcieli meżowie Isráelscy:
przed Filistyny/ y wpadli pobie-
ci ná gorze Gelboe. Obroćili się pothym
Filistynowie ná Saulá y ná syny iego/
y zábili Jonáthe/ y Abinádábá/ y Mela-
chisua syny Saulowe/ y wssystká prawie
walká obroćita się ná Saulá: y pogo-
niligo strzelcowie/ y był okrutnie zranion
od nich. Thedy rzekł Saul do Kapienniká
swego: Wyjmi miecz swoy/ zabijże mie/
by lepał nie przybiegli ci nieobrzazáncy/ y
niezabili mie/ nágrawáiac się ze mnie. Y
niechciał go zabieć Kapiennik iego/ bo był
prawie sthráchem wielkim porázon. Por-
wał tedy Saul miecz swoy/ y wpadł náń
y przebodł się. Co gdy wyrzát Kapien-
nik iego/ to iest/ że już umárt Saul/ náległ
thákieś ná swoy miecz/ y umárt snim. Da-
márt tedy Saul y trzy synowie/ y Kapien-
nik iego/ y wssystcy meżowie iego spolu/ w
on dzień.

Obaczyl wssy synowie Isráelscy/ ktorzy
byli zá padotem/ y zá Jordanem/ że już w-
cieli meżowie Isráelscy/ a że Saul umárt
y trzy synowie ie/ opusćili miásta swoje/
wcieli smich/ a przyszedssy Filistyni/ mie-
stáli w nich.

Gdy nástát drugi dzień/ przysšli Filistyno-
wie/ by zwłoczyli odzienie z pobitych/ y ná-
leżli Saulá y trzy syny iego/ a oni leża ná
gorze Gelboe. Thedy wćieli głowe Saulo-
we/ y zewlekli go z zbroie/ y posłali do zie-
mie Filistynskiej w okot/ aby tho opowia-

Num: 31.
Deutr: 20.
Iosue. 8.
C 22.

Gene: 14.

1. Para: 11

1. Reg: 24

Iudic: 9.

1. Para: 11

Wchore Kriegi Kroliew: 2. Regum.

1. Reg: 11
dano w kościelech Bálwánstich/ y między ludźmi. Y powiesili zbroie iego w Bojnicy Astaroth/ á ciáto/ obiesili ná murze Bethsan. Co gdy uslysseli ci co mieszkali w Jabes Galaád/ cokolwiek Filistynowie uczynili Saulowi/ wstali wssystcy meżowie co

mocnieyszy/ y sili cáta noe/ y wzięli ciáto Saulowe/ y ciáta synow iego z murow Bethsan: y wrocili sie do Jabes Galaád/ y popalili ie ogniem: á wzięwssy kości ich/ pogrzebli wlesie Jabes/ y posćili siedm dni.

1. Jerem: 34.

Skonczénie pierwszych Kriag Krolewstich.

Poczynają sie wtore Kriegi Krolewskie/ ktore Żydowie zowią wtoremi Księgami Samuelowemi. Są o sprawách ludu Izraelskiego pod Krolém Dawidem/ y o iego samego: Maia Kápitul. 24.

Cap: 1.

Dawid zabiwssy posłał Echora nowinę o śmierci Saulowej przyniosł/ oplakawa Saulá z innymi/ posćiac y przykaszniac/ aby syny Judasie uciono straszyć z tulu.

á bázdo ich wiele wpádssy pomártó: á le tesh y Saul y Jonathás syn iego zbici sa. Rzekł Dawid do onego młodzińca który mu to powiedział: Skąd tho wieś żeby wmart Saul y Jonathás syn iego: Rzekł do niego on młodzienniec: Z tráfunku przyszedłem ná gore Gelboe/ á Saul leżał ná felfelinie swoim: á wozy y iezdni prziblizáli sie ku niemu/ y obroćiwssy sie w tył/ á wyrzawssy mie/ zawolat. Achoremu gdym sie ozwał/ Owo ia jest/ Rzekł: Ktoś ty jest: Od powiedziałem mu: Amalechiteczyc ia jesth. Tedy rzekł do mnie: Stań nádemna á dobiy mie: boćiem teraz w wielkich cięskóściach/ á iesszeć wssystká duszá we mnie jest. Stoiac tedy nád nim zabilem go: bom baczył że ius żyw niebedzie po onym wpadku: á wziętem koronę Echora była ná głowie iego/ y zapone z rámiénia iego/ y przyniozłem tho do ciebie pána moiego.

1. Par: 21.

Wiawssy tedy Dawid ssaty swoje potargat ie ná sobie/ takież wssystcy meżowie ktorzy byli przy nim/ y krzyczeli/ y ptákali/ y posćili áż do wieczórá/ żaluiac Saulá/ y Jonatysyná iego/ y thudzieli ludu páńskiego/ y domu Izraelskiego/ że tak pogineli od mieczá.

2. Reg: 3.
13.

Rzekł Dawid do młodzińca który mu był te nowine przyniosł. Skądś ty? On odpowiedział/ Jestem syn ciotowietá Amalechitey przychodniá. Rzekł do niego Dawid: Czemuś sie nie bał/ wyciągnąć reki swey/ byś zabit pomázánicá páńskiego: á wezwawssy Dawid iednego z sluzebnikow swoich/ rzekł: Przyssthapiwssy vderz nań. On vderzył go/ áż vmárt. Irzekł ku niemu Dawid: Krew thwojá bádż ná głowie twoie: bo usłhá twoie własne/ mowi ty przeciwko tobie/ mowiąc: Jam zabit pomázánicá páńskiego. I ptákáł Dawid

2. Reg: 4.

Mathe: 12.
Luce: 19.

R 4

Saulá

1. Reg: 30.

1. Reg: 4.

Wthore Kriegi Kroliewskie

Mich: 1.

1. Reg: 13.
14.
1. Reg: 15.
16.

Saula y Jonaty syna iego z takim narze-
kaniem y przykazat aby wzyli synow Ju-
dskich z tutez iako napisano jest w krye-
gach sprawiedliwych (ludzi).

A rzekł Dawid: Powrzy Izraelu na te
ktorzy pomarli na wysokich twoich zranie-
ni iako thwoi sławni Izraelu na gorach
twoich pobić sa: iako popadali mój.

Nie powiadać tego w krainie Geth-
ani na roztayniach Askalonskich: by sie le-
pać nie weselity stego corki Filistynskie by
sie nie rozradowaly corki mo obrzezani-
cow.

Gory Gelboe ani rosta ani deszcz nie spa-
day na was y niech tam niebada role pier-
wzych wrodzaiow: Bo tham porzucona
tarcz mocnych tharcz Saulowa iakoby
nie byl pomazany oleiem.

Odekrwie zabitych y od thucznosci
mocnych. Strzata Jonathy nigdy sie
wstecz nie wrocila a miecz Saulow nie
darmo sie wracal.

Saul y Jonathas przyiemny y sli-
czny barzo w żywocie swoim y w smierci thez
nie sa rozdzieleni: predsy niż Ortowie/
Mocniejszy niż Lwi.

Corki Israelskie nad Saulem płacze/
ktory was odziewal w Karmazyn w rosko-
ssach ktory dodawal przybiorow złotych/
tu ozdobie wassy.

Jakoż padli Mocni na boiu: Jonathas
na wysokich twoich zabity jest.

Zal mi cie bracie moy Jonathas sli-
czny barzo a przyiemniejszy nad miosc nie-
wiescia.

Jako matka miluje iednego syna swoje-
go takem ia ciebie milowal.

Jakoż padli duzy y zagineta zbroia wo-
ienna.

Cap: 2.

Dawida w Hebron Dom Judski pomazal na Kro-
lestwo a Isbozetha syna Saulowego pomazal na
Krolestwo Israel co wczynito wielka trwoze y bith-
we.

1. Reg: 23.
2. Reg: 5.

N Othym radzil sie Dawid Pana
mowiac: Namli iachac do kro-
rego miasta Judskiego: A rzekł
Pan do niego: Joz. A rzekł Da-
wid: Do ktoregoz miasta wstapie: Odpo-
wiedzial temu: do Hebron. Jachali thedy
Dawid y dwie zenie iego Achinoen Jesra-
elitka y Abigail zona Nabalá Karmelity:
ale y meze ktorzy przy niem byli wzial Da-
wid z soba kazdego z domem swoim: y mie-
skali w miasteczkach okoto Hebron. I ze-
sli sie mezowie Judscy y pomazali sobie
Dawida aby Krolowal pokoleniem Jud-
skim.

Powiedziano potym Dawidowi ze me-
zowie z Jabes Galaad pogrzebli Saula.
Tedy poslat Dawid posly swe do mezo-
w Jabes Galaad y wskazal do nich: Stogo-
slawieniemcie wy od Pana ktorzyście w-
czynili miłosierdzie tho z panem wassy-
m Saulem: jesteście go pochowali. A thera-
z oddac wam Pan za tho miłosierdzie y
prawde alec y ia tez okaz wam łaskę prze-
to jesteście te rzecz wczynili. Wiech sie posi-
laja rece wasze y badzcie syny mocnosci:
bo aczkolwie umart Pan was Saul: wssak
jeć mnie pomazal dom Judski sobie za
Krola.

Abner tepak syn Nerow / Hetman Ry-
cerstwa Saulowego / wzial Isbozetha sy-
na Saulowego y iezdzil z niem po Obo-
ziech y posthanowil go Krolow nad Ga-
laad y nad Assury y nad Jesrael y nad
Efraim y nad Beniamin y nad wssysth-
kim ludem Israelskim. Czerdziesci lath
mial Isbozeth syn Saulow gdy iat Krol-
ow nad Israelem a Krolowal dwie lecie.
A sam tytko dom Judski stat przy Dawi-
dzie. A byla liczba dni ktorych mieszkal Da-
wid Krolowac w Hebron nad domem Jud-
skim siedm lat y fiesc kriezycow.

A wyiachal Abner syn Nerow y sluzeb-
nicy Isbozethowi syna Saulowego z obo-
zu do Gabaon. Joab tez syn Sarwiew y slu-
zebnicy Dawidowi wyiechali y zaiachali
im w stawu Gabaon. A gdy sie thak spotu-
ziachali staneli przeciw sobie iedni z ied-
ne strome stawu a drudzy z drugiey. A rzekł
Abner do Joaba: Wiech wstana miodzien-
cy a igraia przed nami. Odpowiedzial Jo-
ab: niechaj wstana: I powstalo dwanaście
mezo- w z pokolenia Beniaminowe / z stro-
ny Isbozeth syna Saulowe: a druga dwa-
nascie z sluzebnikow Dawidowych. Te-
dy kazdy z nich wiawssy swego rownie-
za glowe / zawadzil mieczem w bok przeciw-
nego y padli wssyscy spolu: y nazwano
imie miesca onego / pole mocnych w Ga-
baon. Istoczyla sie woyna dosc wielka w
ten dzien: A wciel Abner y mezowie Isra-
elscy przed sluzebniki Dawidowemi. A by-
li tam trzey synowie Sarwiew: Joab / Abi-
sai y Asahel: A ten Asahel byl biegaacz bar-
zo predki iakoby iedna sarna ktora po le-
sie chodzi. Ten Asahel puscił sie po Abne-
rze ani wstapil na prawo ani na lewo /
by niemiat gonit Abnera. Ogladnal sie te-
dy Abner za sie y rzekł: Tys to Asahel: On
odpowiedzial: Ja jestem. Rzekł do niego
Abner: Pusć sie na prawo albo na lewo a
poimay iednego z miodziencow a weźmi
sobie korzysć z nie. Ale Asahel spusć nie
chcial by go niemiat gonit a przynagląc.
Po wthore rzekł Abner do Asahela: Joz.

1. Reg: 31.

2. Reg: 5.

1. Para: 2.

precz

2. Regum.

precz / a nie goń mie / bym cie lepał nie mu-
siał przebić ku ziemi / pothym bych nie
mogł podnieść oczu swych na Joabá brá-
tá twego. On go w thym wsluchac wzgar-
dził / ani chciał wstąpić. Oderzyl nań tedy
Abner / odwróciwszy oścież y przebit ił
przez trzosi / y tamże umarł: a wszyscy kto-
rzy sli mimo tho miejsce gdzie Azahel był
padł y umarł / zastawiali sie. Ale gdy gonili
Joab y Abisai wciekającego Abnera / zaś-
to słońce: A przysli aż do wierzchu wiedze-
nia wody / ktorzy iest przeciwo padolowi /
y drodze na puszczy Gabaon.

Zebrałi sie tedy synowie Beniamin
do Abnera / y stoczywszy sie wieden zuff-
staneli na wierzchu iedney gory. I zawolat
Abner na Joabá mowiac: A wiec do wpad-
ku a wytracenia miecz thwoy mordować
nie przestanie: A zaś nie wiesz że bázno nie
bezpieczna iest rozpacz: Dotadze nie rozka-
żesz ludu swemu żeby przesthat gonić brá-
ciey swoiey. Tedy rzekł Joab: Synowie Pan-
bys to był rano mowit / przesthat by był lud
moy gonić brata swego. Oderzyl tedy Jo-
ab w trabe / y staneto wszystko woysko / ani
gonili daley Israella / ani sie też potykali.

Isiedł Abner z ludem swym przez polá
Moabskie / całuchna one noc: y przeprawi-
li sie przez Jordan / a przeszedłszy wszystkie
Bethoron / przysli do obozu. A Joab wro-
cił sie też opuściwszy Abnera / y zebrał on
wszystek lud: y niedostało z sluzebnikow Da-
widowych dziurietchnasćie meżow / krom
Azahela. A sludzy Dawidowi / porażili z
Beniamin / y z meżow ktorzy byli z Abner:
trzy sta y sześć dziesiat meżow / ktorzy y po-
marli. Wzieli też Azahela / y pogrzebli go
w grobie oycá iego w Bethleem: y sli ca-
ła noc / Joab y meżowie ktorzy przy niem
byli / a o switanu przysli do Hebron.

Cap: 3.

Abner rozgniewawssy sie na Krolá Isbozeth / wci-
nił przymierze z Dawidem / y odprowadzwszy Mi-
chol / gdy Israellity zbierali do Dawida / zabito od Jo-
abá / na ktorého Dawid zgniewał się / y zewnowie
plakał Abnera.

Był rostył przez dlugi czas mie-
dzy domem Dawidowym / y do-
mem Saulowym: Dawid mno-
żac sie / a zawżdy tym silniejszy
sie stawat: A dom lepał Saulow im daley
tym wiecey schodzac. A narodzito sie sy-
now Dawidowi w Hebron: A był pierwo-
rodny iego imieniem Amnon / z Achinoem
Israellitki. A po niem Cheleab / z Abigail żo-
ny Nabalá Karmelity: a trzeci Absalon / z

stiego: a czwarty Adonias syn z Hagith /
Piary Saffacias / syn Abithal / Szosty też
Jethraam z Egle żony Dawidowej / ci sy-
nowie narodzili sie byli Dawidowi w He-
bron.

Gdy tak tedy była walka między domem
Saulowym / y domem Dawidowym: Ab-
ner syn Nerow rządził dom Saulow. A
była iefcze Saulowi natożnica imieniem
Respha / cora Achia / tedy wssedł do niey Ab-
ner. A rzekł Isbozeth do Abnera: Prze-
czes wssedł do natożnice oycá moiego:
On rozgniewawssy sie przezlił prze to slo-
wo Isbozethowe / odpowiedział. A coż
wiecem ia iest dziś psia głowa przeciwo
Judskiemu pokoleniu: ktorym uczynił mi-
tosierdzie z domem Saulowym oycá twe-
go / nad krácia y nad powinowatemi iego
a nie wydatem cie w rece Dawidowe: a ty
nalazles we mnie dziś co byś karat o the-
niewiaste: To uczyn Boże Abnerowi / a to
przyday / iesli nie uczynie thát z Dawidem
iako mu Pan Bog przysięgi / aby było
przeniesione Krolestwo z domu Saulowe-
go / a wyniosła sie stolica Dawidowa nad
ludem Israelskim / y nad Judskim / od Dan
aż do Bersabee. A nie mogł mu nic odpo-
wiedzieć / iż sie go bát.

Poslat tedy Abner posly do Dawida o-
sie do Hebron / mowiac: Czyja iest ziemia:
żeby mowili / uczyni semna przyacielsstwo /
a bedzie reká moia stoba / y nawiodę ku to-
bie wszystkie lud Israelski. Odpowiedział
Dawid: Bázno dobrze. Ja wdziatam sto-
ba przyacielsstwo: ale iedney rzeczy proste
od ciebie / rzekac: Nie pierwey ogladaś o-
blicza mego / ażbyś mi przywiódł Michol
corkę Saulow: thát przydzieś a ogladaś
mnie. Poslat tedy Dawid posly swe do Isbo-
et syná Saulow / mowiac: Wroc mi żone
moie Michol / ktoram sobie poslubit stem
obrzezántow Filistynskich. A poslat Isbo-
zeth po Michol / y wziat ia od meżá iey Gál-
tyela syná Laia. A sedł za nią mażiey pła-
czac / aż do Bahurym: Tedy rzekł do niego
Abner: Idź / a wroc sie / y wrocit sie. Uczyni-
ł potym rzecz Abner do starszych Israel-
skich / mowiac: Thát wczorá iako y trzeci
dzień / stahaliście o tho / aby Dawid Krol
wat nad wami. Przetos teraz uczynicie
tho / bo Pan mowil do Dawida tymi slo-
wy: Przez rekę slugi mego Dawida / wy-
bawie lud moy z rekí Filistynskich / y ze w-
szech nieprzyaciót iego. Mowil też potym
toż Abner do pokolenia Beniaminowego.
A sedł aby mowit z Dawidem w Hebron /
a powiedziat mu te wszystkie rzeczy kthore
sie podobaty ludu Israelskiemu y thudzieli
wszystkiemu Beniaminowi. A przysedł
do Dawida do Hebron ze dwudziestá me-
żow:

1. Reg: 15.
w 16.

1. Reg: 18.

1. Reg: 25.

1. Para: 5.

2. Reg: 5.

2. Reg: 27.

2 ił

żow:

Wchore Kriegi Kroliewskie

zow: A sprawil Dawid na Abnera y na me
ze iego ktorzy byli snim przysli/ gody. Po-
tym rzekl Abner do Dawida: Wstane/ a
poyde/ ze zbiorze ku tobie panu memu Kro-
lowi/ wssystek lud Isralski/ y wstapie sto-
ba w przymierze/ ze bedzie wssiem rosta-
zowat/ iak os tego zada dusa twoia.

A gdy ius Dawid odprowadzil Abnera/
a on odssedl w pokoiu od niego/ thudzie
przysli sluzebnicy Dawidowi y Joabowi
pobiwssy lotry/ z korzyscia a plonem bar-
zo wielkim. Na ten czas Abner niebil przy
Dawidzie w Hebron/ bo go ius byl puscił
od siebie/ y odiachat byl w pokoiu. A Joab
y wssystko woysko kchore bylo przy nim/
potym byli przysli: Tedy bylo powiedzia-
no Joabowi: ze Abner syn Nerow byl v
Krola Dawida/ y puscił od siebie w poko-
iu y odiachat. Wssedl potym Joab do Kro-
la/ y rzekl: Cozesz tho wdzialat: Oto przy-
sedl Abner do ciebie: Czemus go puscił ze
zas odiachat: Za niewiesi ze Abner syn Ne-
row/ przeto przysedl do ciebie aby cie pod-
sedl/ a zeby wiedzial wyscie twoie y we-
scie twoie/ aby wssystko wiedzial co czynisz:
Wssedl pothym Joab od Dawida/ y po-
slat posly po Abnerze/ y odwabil go zasje
od cysterny Syra/ za niewiadomoscia Da-
widowa. A gdy sie wrocil Abner do He-
bron/ odwiodl go Joab osobliwie do posa-
rod brony/ aby snim mowil na chytrosci:
A tamze przebit gi w trzossia/ y vmart iesth
y pomscil sie Joab krowie Azahela bratha
swego. Co gdy vssylat Dawid/ ze sie thaka
rzeci stala/ rzekl: Uciesthem ia winien y
Krolestwo moie przed Bogiem na wieki/
krowie Abnera syna Nerowego/ a niech ta
krew przydzie na glowe Joabowe/ y na
wssysthek dom oyci iego: a niech nie v-
stawa z domu Joabowego cierpiacy ply-
nienie nasienia/ y tredowathy/ y trzy-
maiacy wrzecliono/ y padaiacy od mie-
cja/ y potrzebiacy chleba. A thak Jo-
ab y Abisai brat iego zabili Abnera/ prze-
to yz byl zabil Azahela brata ich w Gabaa-
on na bitwie.

A rzekl Dawid do Joaba/ y do wssysth-
kie ludu ktory byl snim: Podrzycie sacy na
sobie/ a obwinicie sie w wory/ placzcie pier-
wey nizli bedzie pogrzebion Abner. A sedl
Krol Dawid sam za marami. A gdy po-
grzebli Abnera w Hebron/ podniosl Krol
Dawid glos swoy y plakat nad grobem Ab-
nerowym: plakat tesh y wssystek lud. A na-
rzekaiac Krol y placzac Abnera/ rzekl: Li-
taci Abner tak nieumart iako zwykli mrze-
ludzie nisczemni. Rece twoie nie sa zwia-
zane/ y nogi twoie nie sa okowami scias-
gnione: ale iako zwykli wpadac od snoro-
nieprawosci/ takesz thy wpadl. Thakze zas

wssystek lud plakat nad nim.

A gdy sie ius wrocilo y zeslo wssystko
mnostwo aby iedli z Dawidem/ poti iesh-
cze byl iasny dzien/ przyslagl Dawid/ mo-
wiac: Tho mi niechay Bog wezyni/ a tho
niech na mie dopusci/ iesli dzis przed za-
chodem slonca chleba skosthuie/ abo czego
inego. A wssystek lud tho slysat/ y podobal-
to sie im wssystko co czynil Krol przed ob-
licznoscia wssystkiego ludu. Na then czas
vznal wssystek lud pospolity/ tudzie y wssy-
stek lud Isralski/ ze sie ono zabicie Abne-
ra syna Nerowe nie stalo za wola y wiado-
moscia Krolewska. Rzekl tesh zas Krol do
slug swoich: zasz niewiecie ze Arie a na-
wierse wpadlo dzis miedzy ludem Israel-
skim: A iam ieszcze rozkosny y namazany
Krol: A mezwie ci synowie Sarwie cie-
scy mi sa: Ucieh Pan odptaci temu kto zle
czyni/ wedlug zlosci iego.

Cap. 4.

Baana y Rechab zabiwssy we spiaceli Isbozetha
glowe iego do Dawida przyniesli/ kchore miasto za-
placy kazal pobic.

Styssat pothym Isbozeth syn
Saulow/ ze Abner zabil w He-
bron/ y wpadly mu prawie rece
iego/ y wssystek lud Isralski za-
trwozyl soba. A syn Saulow mial na then
czas dwu mezow przelozonych nad lotry/
imie iednemu Baana/ a imie drugiemu
Rechab: synowie Kemmonowi Beroth-
czyta/ z synow Beniamin: Bo y Beroth po-
liciono bylo w Beniamin: A vcieli byli
Berothczykowle do Gethaim/ tamze byli
przychodniami az do onego czasu.

A mial Jonata syn Saulow/ syna mble-
go na nogi: Abowiem na on czas mu piec-
lat bylo/ gdy przysedl posel z Jezrael/ ze
zabici Saul y Jonata. Na then czas por-
wawssy ono dziecie mamka iego/ vcie-
kalo: a gdy predko slla vciekaiac/ powalila
sie snim/ y thakze sthat sie chromym: a
mial imie Nisibozeth. Tedy przysedssy sy-
nowie Kemmonowi Berothczyta/ Rechab
y Baana/ wessli o poludniu gdy dzien go-
racy byl/ do domu Isbosetowe: ktory spat
na tozu swoim w potudnie. A odwierna do
mu iego wycyscacia pssenice/ zasnela. We-
ssli tedy do domu pothaiennimie/ zbieraiac
ktosy psseniczne/ y przebili go w trzossia/
Rechab y Baana brath iego/ y vcieli. A
gdy byli wessli do domu on spat na tozu
swoim na pokoiu swym/ a oni ranivssy za-
bili go: a wziawssy glowe ie/ slli droga po-
puszcley cata noc/ y przyniesli glowe Isbo-
zetowe do Dawida do Hebron: A rzekli do

Krolas

3. Reg: 2.
Iudic: 3.

Danie: 13.
Acto: 20.

1. Reg: 2.

2. Reg: 1.
13.

1. Para: 2.

2. Reg: 9.

2. Reg: 2.

2. Regum.

Krola: Oto głowa Iſbozetha ſyná Sau-
lowego nieprzyaciela twego/ który ſukát
duſe thwoiey: á dat Pan pánu náſſemu
Krolowi pomſtke dzisia nád Saulem y
nád pothomſtwem iego.

1. Reg: 1.

Tedy odpowiadáiac Dawid Rechábo-
wi y Báánowi brátu iego: ſynom Kemmo
ná Berothczytá/ rzekł do nich: Żywie Pan
Kthory wyzwolit duſe moie ze wſſelákie
go wáſtku/ yż onego Kthory mi był nowi-
ze przynioſł/ że był zabít Saul: Kthory miał
zá tho żeby mi ſie thym zachował/ żem go
poimát y zabít w mieſcie Syceleg/ Ktores
mu było trzeba dáć zaptáté zá poſeſtſtwo:
daleko wiecey teraz/ gdy ludzie niecnocli-
wi zabili mezá niewinnego w domu iego/
ná tożu ſwoim/ bede ſukát Ktwie iego z rák
wáſſych/ á zgtádze was z žiemie. Przyka-
zał tedy Dawid ſlugom ſwoim/ y zabili ie:
A obciawſſy rece y nogi ich/ zawiſili ie
nád ſháwem y Hebron: á głowe Iſboze-
towe wſiawſſy pochowali w grobie Abne-
rowym w Hebron.

2. Reg: 3.

Cap: 5.

Pomiano Dawida ná Kroleſtvo nád wſſyſkim
ludem Iſraélſkim/ on wygnawſſy Jebuzejczytá Sy-
on zámieſt wſiat/ y táim mieſtá zbudowawſſy dom/
inych jon napoymował/ Synow náptodził/ ſiliſty
ny dwa kroć poráſł.

Szeſli ſie wſſyſkie pokolenia Iſ-
raélſkie ku Dawidowi do Heb-
ron/ mowiąc: Otho my ieſteſmy
koſc thwojá/ y ciáto twoie/ ále y
wczorá y ongi gdy Saul Krolował nád ná-
mi/ tys wyrwodził y záſie prziwodził lud Iſ-
raélſki. A Pan Bog teſz rzekł do ciebie: Ty
bedzieſ pást lud moy Iſraélſki/ y ty bedzieſ
wodzem iego. Przysli tákie y ſtárfy ludu
Iſraélſkiego do Krolá do Hebron/ y wczý-
nit z nimi Krol Dawid przymierze w He-
bron przed Pánem: A pomázali Dawidá
ná Kroleſtvo nád ludem Iſraélſkim. We
trzydzieſci lat był Dawid/ gdy iá Krol
wáć: á Krolował czterdzieſci lat. W Heb-
ron Krolował nád pokoleniem Juda ſiedm
lat/ y ſſeſć krzeżycow: á w Jeruſálem Krol
ował trzydzieſci y trzy láta/ nád wſſyſtſ-
kiem ludem Iſraélſkim y Judſkim.

1. Para: 12.
C 13.

2. Reg: 2.

A wyiáchał Krol Dawid/ y wſſyſcy me-
ſowie ktorzy przy nim byli/ w Jeruſálem:
przeciw Jebuzeuſſowi Kthory w žiemni prze-
bywał: A powiedziano Dawidowi od Je-
buzeczycow: Nie wnidzieſ ſám ieſli nie
wygtádziſ ſlepych y chromych/ mowiacych:
Nie wnidzie tu Dawid. A dobył Dawid
zámku Syon/ á to ieſt miáſto Dawidowe.
A obiecał był onegoż dnia Dawid y poſtá-

nowit zaptáté onemu/ Kthoby iedno zabít
Jebuzeuſſá/ y Kthoryby ſie dotknát rymien
ná dáchach/ y pobít ſlepe y chrome/ Ktorzy
nienawidzili Dawidá. Schadze wroſlo
przysłowie/ Slepí y chromi nie wnidá do
koſciotá. A mieſtáł Dawid ná zámku Sy-
on/ á názwát gy miáſtem Dawidowym: y
obtoczył y w koto przykopa we wnatrz. A
chodzil mnożac ſie y roſnac/ A Pan Bog
zaſtepow był zniem.

1. Para: 12.

Leuiti: 21.

1. Par: 15.

Poſtáł teſz Hyráim Krol Tyrſki ſwe poſly
do Dawidá/ y drzewá Cedrowe/ y rzemie-
ſniki cieſle y murárze: y zbudowali dom
Dawidowi. A poznát Dawid że go Pan
Bog potwierdził aby był Kroleſm Iſraél-
ſkim/ áże wynioſł Kroleſtvo iego nád lu-
dem ſwym Iſraélſkim. Przertho poiat ſobie
wiecey jon y natożnic z Jeruſálem/ gdy iuż
był wyſſedł z Hebron: A národzili ſie Da-
widowi ini ſynowie y corki: A te ſa imioná
iego ſynow ktorzy ſie mu zrodzili w Jeru-
ſálem. Sámua/ Sobab/ Náchan/ Sáló-
mon/ Jebáhár/ Helifua/ Neſſeg/ Jáſia/
Helifamá/ Heliodá/ y Heliffálerth.

2. Reg: 5.

1. Para: 3.

Wſſyſeli teſz to ſiliſtynowie/ iſ pomázá-
no Dawidá ná Kroleſtvo nád Iſraelem:
tedy wybráli ſie wſſyſcy aby ſukáli Dawi-
dá. Co gdy wſſyſłat Dawid z ſhapit ná za-
mek: A ſiliſtynowie przyciągnawſſy/ poto-
żyli ſie w padole Báſſáim. A rádził ſie Da-
wid Pána mowiąc: Jeſli mam wyiáchać
przeciw ſiliſtynom: A daſſi mi ſe w rece/
Odpowiedziát Pan Dawidowi/ Wyiedź:
ſoć ie wydam w rece twoie. Przyciągnát
tedy Dawid do Báálſáráſim/ y poráził tam
ſiliſtyny y rzekł: Rozdzielił Pan przebe-
mna nieprzyacioly moie/ iáko ſie dziela
wody. Stad że ná zwano ono mieſce/ Bá-
álſſárazym. Jodbiegli tam ſiliſtynowie
ſtrugatek ſwoich/ Ktores zábrát Dawid y
meżowie iego.

1. Reg: 23.

2. Reg: 2.

C 5.

Jeſſeje po wtore przytożyli ſiliſtynowie
myſli/ y przyciągneli á pokádli ſie w pado-
le Báſſáim. Rádził ſie teſy ná then czás
Dawid Pána/ Namli wyciągnąć przeci-
wko ſiliſtynom: á daſſi ie w rece moie/
Pan mu odpowiedziát. Nie wyieźdżay
przeciwko im/ ále obeydź ie w koto z tytu/
y przydzieſ ná nie z thytu przeciwko onym
gruſſkam. A gdy wſſyſyſ gtoſ odráżáacy
ſie ná wierzchu gruſek/ ná then czás vde-
rzyſ ná nie: ábowiem w ten czás poydzie
przed thoba Pan/ aby poráził woýſká ſi-
liſtynſkie. Táke uczynił Dawid/ iáko mu
był Pan roſkázat/ y bił ſiliſtyny ob Gábáá
áż byſ przyſedł do Gezer.

1. Par: 15.

1. Reg: 23.

2. Reg: 2.

C 5.

Cap: 6.

A uſſy Przywie

Wchore Kriegi Kroliewskie

Przywiesli Arche z domu Abinadabowego / zabili Bog Ozy ze sie dostal Archy / przelozyl ja zostawili w domu Obed / Potym ja zasz do Jerusalem przy- prowadzili / a gdy przed nia Dawid tancuie / Michol z ona tego smiala sie z mego / za co starana nieplod- noscia.

1. Para: 14.

Brat zaszie Dawid wssystkie co wyborniejsze z ludu Israelskie- go / trzy dziesci tysiecy. A ruszyl sie Dawid / y ciagnal wssysthek lud ktory byl przy niem z mezo- w Judskich: aby przwiezli Arche Boza / nad ktora wzy wano iesh imie Pana Boga zastepow- siedzacego na cherubinie nad nia. A w- tozyl Arche Boza na nowy woz: y wiezli ja do domu Aminadaba / ktory byl w Ga- baa: A Oza y Achio synowie Aminadaba / wiezli on woz nowy. A gdy ja wzeli z do- mu Aminadabowego / ktory byl w Gabaa strzegac Archi Bozey / Achio siedl przed Ar- cha Boza.

1. Reg: 6.

1. Reg: 7.

Dawid lepal y wssystek lud Israelski grali przed Panem na rozmaitych instrumen- tach foremnie sprawnionych / na harfie / na Geslach / na Hebniech / na Korneciech / na Cymbalech. A gdy inz przysli na grunt Flachorow / wyciegnal Oza reke swa y zasz dzierzal Arche Boza: Bo sie tarli wotowie y nachylita sie byla Archá Boza. A tak roz- gniewat sie Pan barzo na Oza / y zara- zit go prze iego wpor: ktory tamze umart v Archy Bozey. A zafasowat sie Dawid przeto / ze Pan zabil Oze / y nazwano iesh miejsce ono / zabicie Ozy: az po dzis dzien.

1. Para: 14.

Num: 4.

Tedy vlekł sie barzo Dawid Pana w on dzien / mowiac: Jakoz wnidzie do mnie Ar- cha Panska: y niechciat dac wprowadzie Archy Panskiej do siebie w miasto Dawid: ale ia obroci do domu Obededom Getey- czyka. A trwata Archá Panska w domu O- bededom Getheyczyka przez trzy kriezyce / y blagoslawil Pan Obededom y wssystkie- mu domomowi iego. Potym powiedziano Krolowi Dawidowi / iz blagoslawil Pan domowi Obededom / y wssystkim rzecjam iego dla Archy Bozey. Tedy rzekl Dawid: Poyde / a przyprowadze zasz Arche Boza z blagoslawienstwem do domu moiego. Po- sedl tedy Dawid / y wzial Arche Boza z do- mu Obededom / do miasta Dawidowego z radością: a bylo z nim tych co niesli Arche Boza siedm zord / y na osiare bycy y owce. A ci co niesli Arche Panska co ssesi krolow- stapili / to offiarowali Wotu / Owce / y Ba- rana / a Dawid lepal grat na harfie. zawie- soney na ramieniu / a ze wssysthkiey mo- cy skatal przed Panem: ale Dawid byl ob- leczony w Effod / (sate kaptanska) Iniana: Takze y Dawid y wssysthek dom Israelski

1. Para: 16.

prowadzili Arche testamentu Panskiego / z wykrzykaniem wesolym y z trabami.

A gdy inz wessla Archá Panska do mia- sta Dawidowego / Michol dziewczka Saul- lowa wygladac z okna / Wyzratala Krola Dawida / wyskakuiac y tancuiacego przed Panem / y wzgardzila im w sercu swoim. Wnieśli tedy Arche Panska / y polozyli ja na miejscu swoim w poszrodku namiotku / ktory byl Dawid dla niey rozbit: A offiaro- wat Dawid zupełne offiary y tudziez spo- kojne / przed Panem. A gdy dokonat tych tam offiar zupełnych y spokojnych / blago- slawil ludu w imie Pana Boga zastepow / A rozdat wsciornkiemu mnostwu Israe- lskiemu / tak mezo- w iako niewiescie / po bo- chnie chleba / y po iedney pieczeney Baro- towey / y po kotaczu w Olein smazonym: takze rozsedl sie wssystek lud / kazdy do do- mu swojego.

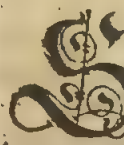
1. Par: 16.

17.

A Dawid takiez wrocil sie aby blagosla- wil domowi swemu: A wyszedly Michol corka Saulowa przeciwko Dawidowi / rzekla: O iako zacny byl dzis Krol Israe- lski / odkrywaiac sie przed dziewczkami sluz- bnikow swoich / a odkrywaiac sie nie in- czej iako gdy by sie odkrywaiac ieden blazen. Rzekl Dawid do Michol: zywie Pan iz be- de grat przed Panem ktory mie obrat racz- ey niz ojca tweo / y nissli wssystek dom iego / a przykazat mi abym byl Kriazeciem nad ludem Panskim w Israelu / a bede grat / y stane sie podlefsym y nissym wiecey ni- zlim byl: a bede ponizonym w oczach mo- ich: a z dziewczkami o ktorych es mowila / zacieysym sie wkaze. Przetoz Michol cor- ce Saulowey / nie narodzil sie syn az do dnia smierci iey.

Cap: 7.

Wmyslil byl Dawid Bogu Kosciol budowac / ale mu Bog tego nie dopuscil / iedno mu oznaymil ze go- mial syn iego budowac.

Tato sie potym gdy byl vsiadł Krol w domu swoim / a Pan dat mu byl pokoy zewsad od wsciornasthkich nieprzyiaciot iego / rzekl do Nathan proroka: Baczysze iz ia mieskam w domu Cedrowym / a Ar- cha Boza stoi miedzy storami: Tedy rzekl Nathan do Krola: wssystko co masz w ser- cu swoim / Idz wczynze / boe Pan stoba iesh. A stalo sie teyze nocy / a oto mowa Panska do Nathan proroka / mowiac: Idz mowze do slugi mego Dawida. Tho mowi Pan: A wiec thy bedzies mi budowal dom na mieskanie: Bo nie mieszkaciem ia w do- mu od onego dnia / ktoregom wyrwiodl lud

1. Par: 18.

2. Reg: 10.

1. Para: 23.

Esate. 66.

Israelski

2. Regum.

Israelski z ziemie Egipskiej / aż do tego dnia: ałem chadzał w przybytku y w namiocie / po wszystkich miejscach przez Egiptem / siedzi ze wsem ludem synow Israelskich / a zamkedy rzekł do którego pokolenia Israelskiego / ktorému rozkazał / aby piasło lud moy Israelski / mówiac: Czemus mi nie zbudował domu Cedrowego: A tak y teraz to powiesz słudze memu Dawidowi. Toć powiada Pan zastepow: Jam cie wzial z passey gdys chodzil za trzodami / abys był Wodzem nad ludem moim Israelskim / y bytem sħoba wssedy gdieś sie kolwie obrocił / y wybiłem wssystkie nieprzyjacioly twoie z oblicza twego: y wczynitemci zawotanie wielkie / według zawotania wielkich ludzi ktorzy sa na zemi. A ztoże miejsce ludu moiemu Israelskiemu / y bede go szczepił / y bede z niem mieszkał / a nie będzie sie wiecey trwożył: ani przytoż (myśli) synowie nie cnothliwi / aby go mieli trapić iako pierwey / od onego dnia ktoregom postanowił Sedzie nad ludem moim Israelskim: y damci pokoy od wsszech nieprzyjacioly thwoich. A opowiadać tho Pan: żeć Pan dom ma wczynić.

A gdy sie wypelnia dni twoie / a zagniesz z ocy twemi / wzbudze plemie twoie po tobie / ktore wymidzie z żywota twego / y wmoenie Krolestwo ie. Ten zbuduje dom imieniu memu / y wstano wie Thron Krolestwa iego / aż na wieki. Ja mu bede za oycą / a on mi będzie za syną: ktory iesli co nie prawe / go wczyni / bede go karał rozga iako y inne meze / y plagami synow ludzkich. Ale mto sierdzia swego nieodeymie od niego / thak iakom odiał od Saula / ktoregom zgładził od oblicza moiego. A będzie wierny dom thwoy / y Krolestwo twoie na wieki przed obliczem twym / y Tron twoy będzie staty wstawicznie. Według tych wssystkich slow / y według zupełnego widzenia tego / tak mówił Natan do Dawida.

Wssedł pothym Dawid Krol / a wsiadłszy przed Panem / rzekł: Cożem ja iesi Panie Boże moy / y co za dom moy / żeś mie aż ktemu przywiódł: Ale y thoc sie ieszcze mało byd zdáło przed oblicznością thwoia Panie Boże / yżes mówił y o domu służebniká twego na dlugi czas: bowiemci tho iesi prawo Adámowe Panie Boże moy. A coś tedy ieszcze może wiecey przydać Dawid / żeby miał mówić do ciebie: abowiem ty znaś sluge twego Panie Boże moy. Dla słowa twego / a według sercá twego / wczynites wssystkie te wielmożne rzeczy / tak że byś ie oznaymł słudze twemu. Dla tegoż wielmożnymes sie okazał Panie Boże / iż nie iesi rowny tobie / ani iesi Bog proz / ciebie / między wssystkimi cożmy kolwie

lysseli o nich wśami naszymi. A ktoryś też iesi lud takowy iako twoy lud Israelski na ziemi / dla ktorego siedł Bog aby gi sobie wykupił za lud / y wczynił sobie imie / a czynił im wielkie rzeczy y strasliwe na ziemi od obliczności ludu twego (trácać pogány) ktoryś sobie wykupił z Egiptu od ludu y od Boga iego: Abowiem wmochnies sobie lud twoy Israelski za lud wieczny / a ty Panie Boże sħates sie mu za Boga. A tak teraz Panie Boże / slowo ktoreś mówił nad sluga twoim / y nad domem ie / wzbudź na wieki: a wczyni iakos mówił / aby by to wielbiono imie twoie na wieki / a żeby mówiono / Pan Bog zastepow / Bog nad ludem Israelskim. A dom slugi twego Dawida / będzie wpewnion przed Panem / boś ty Panie zastepow / obwieścił vcho slugi twego mówiac: Zbudujeć dom: dla tego sposobił sluga thwoy serce swoje / aby sie modlił thá modlitwa. Theraz tedy Panie Boże / ty ieses Bog / a słowa twoie beda prawdziwe: Abowiem mówites do slugi swego tak dobre rzeczy. Pocznis ius / a bto gossław domowi slugi thwego / aby był na wieki przed toba: żeś thy Panie Boże mówił: Błogosławieniem twoim będzie bto gossławion dom slugi twego na wieki.

Cap. 8.

O wyścieście cieszym Dawidowym nad okolicznymi nieprzyjacioly / y o porządowaniu Krolá Tona z pofortuniemia Dawida / y o wżednikach iego.

Státo sie potym / poraził Dawid Filistiny / y stłumit ie: A wydarł Dawid wodze danieli z ręki Filistynskiej. Poraził też lud Moabski / y pomierzył ie po wzrostem (pomiarem) zrownawssy wssystko z ziemia: A wymierzał ie dwiema pomiary / iednym ku zátroceniu / a drugim ku ożywianiu: A sħat sie lud Moabski / sluga a poddanym Dawidowym / pod pewna dania. Poraził theś Dawid Adádezerá syná Koobowego Krolá Sobskiego / gdy ciagnął aby opánował rzekę Euffrátén. A poimawssy Dawid z iego strony tysiac y siedm set iezdnych / a dwa dziesicia thysiecy pieszych / poderzwał żyty wssystkim wojnikom: tylko zostawił smich sto wozow.

Przyciagnął też lud Syrski z Dámássku aby dali ráthunek Adádezerowi Krolowi Sobskiemu: y poraził Dawid z ludu Syrskiego dwadzieścia y dwa thysiecy meżow. A zostawił Dawid żołnierze dla obrony ná Dámássku mieście w ziemi Syrskiej: a od tego czasu Syrya płaciła dań Dawidowi.

Deute: 4.

Exodi. 14.

Deute: 32.

2. Para: 9.

Nume. 24.

4. Reg: 1.
o 3.

Ethore Kriegi Kroliewskie

Iudith: 16. A zachował Pan zawisłe Dawida przy
wszech rzeczach oco sie tylko kusit. Tedy po
brat Dawid zbroie złote/ktore mieli służe
bnicy Adadezerowi/ y przyniosł ie do Jern
zalem. A z Bethe/ y z Beroth miast Ada
dezerowych/ nábrał Krol Dawid Miedzi
bárzo wiele/ z Ethorey náczynił Salomon
wssysthko náczynie miedziane w koscie
le: thát wánne miedziana/ iáko y slupy y
oltarz.

1. Par: 19. Dowiedział sie o tym Thon Krol Emať
ski/ ze Dawid porážíł wssystke moc Adade
zerowa/tedy poslat Thon Joram syná swe
go do Krola Dawida/ áby go pozdrowił z
rádoscia á z winssowaním/ tudzieš y dzieš
kował: zá tho ze zwalczył Adadezera/ y po
rážíł go. Abowiem ten Adadezer/ byl nies
przyaciélem Thon/ A w rekách iego byly
sprzety złote/ Srebrne/ y Miedziane: ále
y the poświęcił Krol Dawid Panu z sres
brem y ze złotem/ Ethore byl poświęcił ze
wszech narodow co ie byl podobit/ iáko z Sy
ryiey/ z Moáb/ z synow Ammon/ y Filisty
now/ y z Amálechitow/ y z Korzysci Adas
dezerá syna Koobowe Krolá Sobského.

1. Par: 19. Vczynil tež sobie Dawid záwotanie wiel
kie/ gdy sie wrácat podobiwssy sobie Syria
w padole solnym/ porážíwssy ośmínáście
tysiecy: á w Gebelem o trzy y dwádzieścia
tysiecy: A postáwíl w Idumei żołnierze/ y
zostáwíl tam obrone: ták ze tá wssystká I
dumejská ziemiá sluzyla Dawidowi. A zá
chowal Pan Dawida przy wssysthkim do
czego sie kolwiek rússyl. A Krolowat Da
wid náđ wssystkím Isráelem: czynil theš
sady y spráwiedliwosc wssysthkiemu ludu
swemu. A Joáb syn Sárwiey byl zetmá
nem woyská iego: A Jozáffar syn Achilu
dow/ byl u niego Kancelrzem/ A Sadoch
syn Achitobow/ y Achimelech syn Abiátá
row/ byli káptany: á Sárátás pisárzem.
Bánáíáš lepak syn Joiáby náđ strzeley y
náđ páwezniki: á synowie Dawidowi/ ká
ptany byli.

Cap. 9.

O miłosierdziu Dawidowym Ethore vczynil Da
wid i Miffibozethem synem Jonátowym/ Ethorego
poruczył Sybowi.

1. Par: 9.

Rzekł Dawid: Zostali kto iest
cze żyw z rodu Saulowego/ bym
vczynil s nim miłosierdzie dla Jo
náty: A byl u Dawida słuzebnik
z domu Saulowego imieniem Syba: Kto
regó gdy wezwat ku sobie Krol/ rzekł do
niego: A tyś iest Syba: On odpowiedział:
Ja iesthem slugá twoy. Thedy rzekł Krol:
Jestże kto iestże żyw z domu Saulowego/

aby m vczynil náđ nim miłosierdzie Boże:
Powiedział Krolowi Syba: Zostali iestże
syn Jonáty chrom ná nogi: Spytał Krol
gdzieby byl: Powiedział Syba Krolowi/
Oto tu iest w domu Máchirá syná Ammi
elowego w Lodábár.

2. Reg: 4

2. Reg: 17.

A poslat Krol Dawid/ á wzięł go z do
mu Máchirá syná Ammielowego z Lodá
bar. A gdy przyszedł Miffibozeth syn Jo
náty syná Saulowego do Dawida/ padł
ná oblicze swoje y vczynil czeš. A rzekł Da
wid: Miffibozeth: On odpowiedział: Jes
stem tu slugá twoy. Thedy rzekł ku niemu
Dawid: Nieboysie/ bo wiedz pewnie że
vczynie náđ toba miłosierdzie/ dla Joná
thy oycá twego/ á przywrocę wssystkie ro
le Saulá oycá twego stárego/ á ty bedzieš
iádt chleb zá mým stólem záwždy. A thory
vczyniwssy mu počciwosc/ rzekł: A co jem
ia iest słuzebnik twoy/ żeš weyżzał ná mie
iáko ná zdechłego psá:

2. Reg: 19.

1. Reg: 10.

Wezwat thedy Krol Sybe/ słuzebniká
niegdy Saulowe/ y rzekł ku niemu: Wssy
stko co iedno bylo Saulowego/ y wssystek
dom iego/ dátem synowi páná twego. A
ták spráwuy ty ziemié náń/ chy sam y syno
wie twoi/ y sludzy twoi/ á bedzieš nosil po
kármy ku iedzeniu synowi páná twego/ á
Miffibozeth syn páná twego/ bedzie zá
wždy iádt chleb przy sthole moim. A miał
Syba synow pietnáście/ y slug dwádzieš
cia: tedy rzekł Syba do Krolá: Jákoš ro
skázat pánie moy Krolu sludze twemu/ ták
słuzebnik twoy vczyni á Miffibozeth be
dzie iádt chleb ná stole moim/ iáko ieden z
synow Krolowskich. Miał thež Miffibo
zeth syná málutkiego imieniem Michá: sl
zył tedy wssysthek rod Sybow Miffiboze
towi. A Miffibozeth mieskał w Jernzá
lem/ bo z stolu Krolowskiego vstáwicznie
pokármy miewat: á byl chrom ná obie
nódze.

3. Reg: 16.

2. Reg: 4.

Cap: 10.

Zanon Krol Ammonczyk/ wvynawssy slugam
Dawidowym lekkosc/ Ethore byl poslat ciešyć go
po smierci oycá iego/ zebrawssy woyská pláci Kro
low/ porážíł raz y drugi.

Thát sie záš potym/ iż vmárt
Krol synow Ammon/ á ná mie
scu iego Krolowat Zanon syn ie
go. Tedy rzekł Dawid: Vczynie
miłosierdzie z Zanonem synem Náás/ iá
ko tež vczynil miłosierdzie oćiec iego zem
na. Poslat tedy Dawid słuzebniki swe áby
go ciešyli/ po smierci oycá iego. A gdy przí
šli sludzy Dawidowi do ziemié synow Am
mon/ rzekli Axiázethá synow Ammon do

1. Par: 20.

1. Reg: 22.

Zanon

hanon páná swego / Mniemasz abyć tho dla ciebie oycá twego poslat do ciebie Dawid te coby cie ciešyli / a nie dla tego wiecey że by wyspięgowali y oglądali miasto / aby ie potym zburzyt: poslat Dawid slugi swe do ciebie. Poimat tedy hanon slugi Dawido we / y ogotit im po potowicy brody a stat im porzynat do potowice aż po siedzenia / y pušćit ie tak od siebie. Co gdy powiedziano Dawidowi / poslat przeciwko im: bo byli o ni meżowie bázro zelżeni / y roszakat do nich dawid: Zostancie w Jerycho / aż wam wrosta brody wásse / a potym sie wroćcie.

Obaczywszy to synowie Ammon / że krzy wode uczynili Dawidowi / posłali / y náieli sobie z pieniędzy żołnirze y Rohobá Syryjskiego / y Soboá theż Syryczytá / dwa dziesięć tysięcy piešych: a w krolá Maachá tysiąc meżow / a od Hystob dwánasć tysięcy meżow. Tho gdy wysłsat Dawid / poslat Joabá ze wysłstkiem wojskiem wojen nikow. Wyciągneli tedy synowie Ammon y z słykowali sie przed sáma brona: A Syryczyt Soba / y Rohob / y Hystob / y Maachá osobno stáli ná polu. Bázjac Joab że goto wi byli sie z nim potykac / y przed soba y zá soba / wybrat sobie co wyborniešych z ludu Izráelskiego / y wysłkowat spíce wojská swego przeciwko Syryczytom: a ošćatek ludu / dat w moc Abisáy brácu swemu / ktery też ie słykowat przeciw synom Ammon. A rzekł Joab: Jeslibys obaczył ano spierá / ta a przemagaia moie strone Syryczytów / wie / przybedzieš mi ná ráctunk: A iesliby theż synowie Ammon przemagali ciebie / pomogec też ia tobie: Bádz iedno meżem mocnym / a potykay mi sie zá lud náš / y zá miasto Boga nášse / a pan Bog uczyni / co dobrego bedzie przed oblicznością iego.

Zaczat tedy Joab bitwe y lud kthory z nim był / z Syryczytami: a oni wnet tyt po dali y ućietli od obliczności iego. A synowie też Ammon wyrzawšy że pierzchneli Syryczytowie / ieli ućietac przed obliczým Abisáy / y wpádli do miastá. A wroćit sie po tym Joab od synow Ammon / y przyšachat do Jerusálem. Widzac synowie Ammon / że sie Syryczyt ućiet / a iże porażeni byli od ludu Izráelskiego / zebrałi sie pospóln. Poslat też Adádezer / y wywiódł Syryczyt / ki ktorzy miešćáli zá rzeka / y przyćiagnat z ich wojskiem. A Sobách lepak hethman rycerstwa Adádezerowego / był przetożonym nád tym ludem. S cým gdy obwiešćiono Dawida / zebrał wysłstek lud Izráelski / y przepráwili sie przez Jordan / y przyćiagnat do Helám: A z słykowali wojsko Syryczytowie przeciwko Dawidowi / y walczyli ná lud Izráelski. Ućietli wnet Syryczytowie od oblicza Izráelskiego / y

porážit Dawid siedm set wozow Syryczytów / y czterdziešć tysięcy ieźdnych: theż y Sobách hethmaná ránil / ktery wnetże y márt. Wyrzawšy tedy oni wysłscy Krolowie / ktorzy byli ná ráctunk przyiechali Adádezerowi / że byli zwyciężeni od ludu Izráelskiego / ućietšy sie ućietli przed Izráelem pieć dziesiąt y ošm tysięcy. A uczynili potoy z ludem Izráelskim / y służyli im / y bali sie potym Syryczytowie dáć pomoc synom Ammon.

Cap: II.

Dawid upadł w cudzolostwo y Bersábea żona Driassowa / o śmierci Driassowej / o poselstwie Joabowym do Dawida. Dziecie cudzolojne wrodziło sie Dawidowi.

Tháto sie thedy w Rok / ná ten czas gdy zwykli Krolowie wysie idzac na wojne / poslat Dawid Joabá y dwor swoy przy nim / y wysłstek lud Izráelski / żeby zburzyli a kázili syny Ammon / y oblegli miasto Rábba: a Dawid zostat w Jerusálem.

Gdy sie to ták działo / tráfiło sie iednego dnia że wstáwšy Dawid z tojá swego z południa / przechodził sie po Saliey domu Krolowskiego: A wyrzát niewiáštbe a ona sie myie przeciwko oney Salie Krolowskiej: a bytá biatá głowá bázro piekna. Poslat thedy Krol / aby sie dowiedziano co zá niewiáštá bytá. Dano tedy spráwe Krolowi / że to bytá Bersábee / córka Helámá / żoná Driassá hethczytá. Pošlawšy tedy Dawid pošly / wziat ia: kthora gdy przysłá do niego / dopušćit sie iey: a nátychmiast oczyszćioná bytá od (przyrozoney) plugáwošći swey / y wroćitá sie do domu swego / poczawšy. A pošlawšy opowiedziatá tho Dawidowi / rzekac: jem poczetá. A poslat Dawid do Joabá / mówiac: pošli do mnie Driassá ktheczytá. A pošlat Joab Driassá do niego. A gdy przysłedł Driass do Dawida: pyrat go iákoby sie

1. Para: 26.

Exodi. 2.
Danie: 13.Leuiti: 2.
18.

Wchore Kriegi Kroliewskie

dobrze sprawował Joab / y lud / y iakoby sie toczyła wojna. A rzekł zaś Dawid do Uriaś: Idź do domu swego / a wmyśl nogi twoje. Wyssedł tedy Urias z domu Kroliewskiego / y niesiono za nim potrawy Kroliewskie. Ale Urias spał przed brona dworu Kroliewskiego / z inssemi słuzebnikami Pána swego: a nie sedł do domu swego. A powiedziało to Dawidowi / że nie ssedł Urias do domu swego. Tedy rzekł Dawid do Uriaś: Coś zaś nie zdrowi teras przyszedł: Ciemuż nie ssedł do domu swego: Rzekł Urias do Dawida: Archá Boża / y lud Isráelski / y Judski mieszkają theraż pod namioty / a Pan moy Joab / tudzież słudzy Pána moiego na ziemi leżą: a iabym miał wnieść do domu mego / aby ch iadł / y pił / y spał z żoną swą: przez zdrowie twe / y przez zdrowie dusze twoje nie uczynię tego.

2. Reg. 14.

Indic. 19.

Rzekł tedy Dawid do Uriaś: Bądźże iefcże dziś przy mnie / a iuchro cie puszczę. Zosthat tedy Urias w Jerusálem w on dzień / y w drugi / y wezwat go Dawid aby iadł / y pił przy nim / y vpoit go. Rethory wyssedłszy w wieczor spał na pościeli swojej z slugami Pána swego / a do domu swego nie ssedł. A gdy już było ráno / napisał Dawid list do Joába / y posłał go przez ręce Uriaśowe: napisał w liście. Postawcie Uriaśa na przodku / tam gdzie namocniey sie spieraia: odstapcież go / że tak będzie zabít.

3. Reg. 22.

A tak gdy Joab obległ miasto / postawił Uriaśa tam gdzie rozumiał być meże namocnieysze. A wyssedłszy meżowie z miasta / walczyli przeciwko Joabowi / A pado tam nieco słuzebników Dawidowych / a Urias / Etheceyż tam też z nimi zabít. A posłał Joab oznaymuiać Dawidowi wssyśte te sprawy walki / y poruczył też posłowi mowiać: Gdy już wyprawiś wssyśte rzeczy o porażce do Krola / iesli obaczysz żeby sie gniewał / a iżyby mowit czemuście sie przystepowáli pod mur ku bitwie: zascie nie mogli wiedzieć / że z muru / z gory wiele strzał bywáta wypuszczáne: A kto zabít Abimelechá syná Hierobaál: za nie biatą głowá spuszczá nań vtomek kámienia z muru / y poráził a zabít a w Thebes: Ciemuście blisko muru przystapili: Powieś: Też y sluga twoy Urias / Etheceyż zabith.

Indic. 9.

Odśedł on poset: przysedł / y powiádał Dawidowi ono wssyśtko co mu był Joab poruczył. A rzekł tak on posetku Dawidowi: przemogli nas tam ci meżowie / wssili na nas w pole / a my potkawssy sie z nimi / gonilismy ie aż do Brony mieyskiej. Theby strzelcy obrocili strzelbe swa na slugi twoje z wierzchu z muru / y porázili nie co z slug Krolowskich / a owssiem y Urias / he-

theceyż sluga twoy vmárt. A rzekł Dawid do posła. Thát powieś Joabowi: Niech cie tá rzecz nie obchodzi / bo rozlicznie sa przypádki na wojnie: a inż teraz tego / inż zaś one zabia miecz: Doday myśli a posilay rycerstwo thwe przeciwko miastu / a zburz ie / a nápomina y ie. Wssyśtá potym żoná Uriaśowá / że zabith był mój / iey vryas / y oplakawátá go. A gdy inż było po pláczu y żatobie / posłał Dawid / y wwiódł ia do domu swego / y była mu żoná / y porodziła mu syná. A nie podobátá sie thá rzecz Pánu / Ethora był uczynił Dawid przed Pánem.

Cap. 12.

Dawid pod przypowieścią Krola mu Nathán dał / sam ná sie wyrok dał / potym go Nathán karze / iá co gdy iálował / odpuszczono mu grzech / Karanie zo sławisszy / Salomon sie vrodził / miasto Rábba / burzone / y Korone Krolowska tam wzięto.

N Retho posłał Pan Nathán do Dawida / Ethora gdy wssedł do niego / rzekł ku niemu: Rozsądź mi tho Krolu / Dwá meżowie byli w iednym miescie / ieden bogaty / drugi vboży. Bogaty miał owiec y wolow / bázwo wiele: a vboży lepał nic inego nie miał / chyba iedurna owieczka / Ktora był kupił y wychował / y Ethora zroślá v niego pospolit / z syny iego / chleb iego iedzac / y z kubka iego pijac / y ná łonie iego sypiaiac: y miał ia sobie iáko wlasną dziewkę. A gdy iákis pielgrzym przysedł do bogatego / poniechawssy on wziąć owiec / albo wolow swoich / aby onemu pielgrzymowi który był do niego przysedł / uczynił co iesć / wziął owieczkę onego meża vbożiego / y nágotował pokarm onemu cżowietowi który był do niego przysedł:

5. Reg. 10.

A Dawid popedziwssy sie gniewem wielkim / ná onego cżowieka / Ktory tak uczynił / rzekł do Nathán: Żywie Pan / y dzień iest śmierci / Ktory takowa rzecz uczynił: a owce wroci cżowák / przeto że thó rzecż uczynił / a nie przepuscił. Tedy rzekł Nathán do Dawida: Tys / iam iest meżem onym Ktory thó uczynił. Thóć mowí Pan Bog Isráelski. Jam ciebie pomázal ná Krolsthwo ná ludem Isráelskim / y iam cie wydáł z ręki Saulowey / y dálem ci dom Pána twego / y żony Pána tweo w łono twoje / y dálem ci dom Isráelski / y Judski: a zdálic sie to máto / przidam ci iefcże do leko wiecey. Ciemuż tedy wzgardził przykazanie Pánstie / abys uczynił zte rzeczy przed obliczem moim: Uriaśa / Etheceyż a zabith mieczem / a żonę iego wsiátas sobie za żonę / a zabith go mieczem sinow Ammon.

Exodi. 22.

1. Reg. 16.

A przeto

2. Regum.

Prout: 17.

Deute: 28.
2. Regu: 16.

Ecclesi: 47.
Psalmo: 50.

Reg: 10.

Reg: 11.

Reg: 12.

Ecclesi: 38.

1. Paral: 3
Mauh: 1.

A przeto nierównidzie miecz z domu twego na wieki / iżes mna wzgardził / a wzięles żonę Vryasę / i theyczyła aby tobie żona była. A tak toć powiada Pan: Oto ja wzburze na cie zle z domu twego / a wezmę żony twoje przed twymi oczyma / y dam je bliźniemu twemu / y będzie obywat z żonami twemi iawnie. Bo tys uczynił potajemnie / a ja uczynię tho co mówię przed oczyma wssystkiego ludu / Izraelskiego / y przed wssemi iawnie na słońcu.

Potym rzekł Dawid do Natana: Zgrze byłem Panu Bogu. A rzekł Natan do Dawida: Pan też przeniosł grzech twój / nie umrześ / wstaje jednak / żeś uczynił tho / dla czego nieprzyjaciele służnili imię Pańskie / dla uczynku tego / syn który się narodził / umrze. A wrócił się Nathan do domu swego. Starał tedy Pan niemoca cie / iżta dziecię / iżtore porodziła żona Vryasowa Dawidowi / thak że o żywocie iego rozpaczal Dawid. A prosił Dawid Pana Boga za onym dziecięciem / y poscił się po stem / a wssedłszy na pokoy / padł na ziemię. Przysłi potym Starszy domu iego / przysnuł się do go aby wstał z ziemi: iżtore ani chciał wstąpić / ani iadł sınımi pokarmow. A przydało się dnia siódmego / że umarło ono dziecię / tedy niesmieli służownicy iego powiedzieć mu o śmierci dziecięcey / tak sobie mówiąc: Otho gdy iessze było żywo / tho dziecię / mówiliśmy tu niemu / a niechciał słuchać powiesci nassej / a coż iesli nie wiecey gdy mu powiemy / że umarło dziecię / niebędzie się frasował a dreczył. A gdy Dawid wssłyszał że służownicy iego między sobą sepeca / zrozumiał że tho ius umarło dziecię / thedy rzekł do slug swoich: Vmarłot ius dziecię. Odpowiedzieli mu: Vmarłot. Wstał Dawid z ziemi / y wmył y pomazał się: A gdy odmiął kate / wssedł do domu Pańskiego / y uczyniwszy modlitwę Panu / wrócił się do domu swego / y prosił aby mu położono chleb / y iadł.

A rzekli do niego dworzanie iego: Coż tho za rzecz / ktoraś teraz uczynił: Dla dzieciątka po ki iessze było żywo / poscites y plakał: a gdy umarło dziecię / wstałes y iadłes chleb. On im odpowiedział: Dla dzieciątka po ki iessze było żywo / poscitem y plakał: bom tak sobą mówię: A to wie / a wośnadsz da mi tho Pan Bog / żeby iessze to dziecię było żywo: a teraz gdy ius umarło / coż ius mam poscić: a zaś go ius moge zaś wstrześcić: Aychley ja poyde do niego / a ono ius się do mnie nie wroci. A ciessyl Dawid Bersabee żonę swoię / y wssedłszy do niej spał sını: iżtore wrodziła mu syna / y nazwał imię iego Salomon / y mitował go Pan Bog. A dat go w ćwiczenie Natanowi prorokowi / a ten nazwał imię iego / Przyjemny Bogu / przeto że go Pan mitował.

1. Para: 21.

Thegoś cjasu walczył Joab na miastho Rabbath synow Ammon / y dobywał miast Krolewskiego. A posłał Joab posły do Dawida / mówiac: Dobywałem miast / a ius koniecznie go dobede / bo iest miastho między wodami. A tak teraz zbierz osthatę ludu / a oblaż miast / a dobadz go sam: by lepał gdybym ja zburzył to miast / nie przypisano zwycięstwa memu imieniu. Ze brat thedy Dawid wssysłel lud / y ciągnął przeciwko Rabbath: a gdy na nie sturmował / dobył go. A wziął koronę Krolewską z głowy iego / ktora ważyła Centnar złota / a miała w sobie bärzo drogie kamienie / y włożona iest na głowę Krola Dawida. Ale y korzysć z miast wyniosł bärzo wielka: a lud z onego miastha zabrawssy / przecirali gi pitami / y przeciesdzali je wozy żelaznemi / a drugie kordy przecinal / a inne w piecu ceglany palil: Thak wdziałat wssim miastem synow Ammon / a pothym się wrócił zaś ze wssystkim woyskiem swoim do Jeruzalemi.

Cap. 13.

Amnon syn Dawidow uczynił gwałt Thamar siostrze Absalonowej / prze co go potym iabil / y vcieli do Krola Gezurskiego.

Stahato się pothym / że Amnon syn Dawidow / rozmitował się siostry Absalonowej syna Dawidowego / imieniem Thamar bärzo piękney: a tak ia bärzo mitował / że też dla miłości zachorzał: bo że była panna / przytrudniessym mu się zdato / aby miał co nienciwego sını uczynić. A miał Amnon przyaciela imieniem Jonadaba / syn Semmää brata Dawidowego / który był bärzo mady. Ten rzekł do niego: Czemus tak bärzo chudnieś dzień ode dnia synu Krolewsk: Czemu mi thego nieoznayas: Tedy rzekł do niego Amnon: Niliu / że Thamar siostrę bratę mego Absalon. Odpowiedział mu Jonadab: Potof się na tożu twym / a zatosz się niemoca: a gdy cie przydzie nawiedzac oćec twoy Dawid / rzeczesz mu: Prossę niechaj thu przydzie Thamar siostrą moią / żeby mi uczyniła co iesć / y data mi / żebym iadł z reki iey.

Ukladł się tedy Amnon / y zatoszył się niemoca. A gdy go przyszedł Krol Dawid nawiedzac / rzekł Amnon do niego: Prossę niechaj tu przydzie Thamar siostrą moią / aby uczyniła przed mymi oczyma poliwke / a bę dwie / a żebym iadł z reki iey co nago-

Wichore Kriegi Krolewskie.

mie. I poslat Dawid po Thamar do do-
mu moriase: Idź do domu Ammoná brá-
ta twego/ uczyniż mu co ieść. Thedy przy-
šla Thamar do domu Ammoná bráta swe-
go: á on leżał ná tożu / y wsiawossy máki
zmieścawossy á zbywossy z woda/ rozpráwita
iá y uczynita mu polewski przed ie^o oczymá

A wziałossy ono co wwarzytá / wylátá ná misłe y potożyłá przedeń / ále niechćiat ieść : Rzekł Amnon : Káżcie wssystkim wynieść precz : á gdy wssystkim precz kaza- no / rzekł Amnon do Thámár : Wnieś po- karm do pokoju / że thám bede iadł z reki twoiey. Tedi wziałossy on pokarm ktory ná gotowitá / wniosłá ná pokoy do Amnoná bráthá swego. A gdy mu ieść podawátá / vchwycił íá / y rzekł : Chodź mita siostró / potóś sie wedle mnie. Oná mu odpowie- dziátá : Nieczyni bráćie mcy nieczyni mi gwałtu : boć sie tho czynić niegodzi v ludu Isráelskiego : nieczyni tego sálestwá. Bo tho wiedz żeć íá niebede moglá cierpieć zel- żywości á smoty moiey / á ty sam bedziesz iátkoby ieden z salonych w ludu Isráelskim : ráćzey ieśseż mow z Krolew / á nieodmo- wić mie tobie. Niechćiat Amnon przestáć ná prośbách ieý / ále bedac mocnieyssym / vcżynił ieý gwałt / y vcżynił swá wola. A wnet pothym miat íá Amnon przelisi w wielkiey nienawiści : thák yż wietśśa bytá oná nienawieść tego / niżli miłóść pierwśśa kthora íá miłowát. Rzekł ieý Amnon : Wstáń / idźże precz. Oná mu odpowiedziá- tá : Thá rzecz kthora teraz przeciwno mnie czyniś / wypędziáć mie / dáleko gorśśa ieśt niżli coś mi pierwey vcżynił. Ale niechćiat ieý słucháć / á owśsem powotawssy chłopcá ktory mu posługowát / rzekł mu : Wypro- wadz íá tám precz odemnie / zámkniesz drzwi o niey. A bytá Thámár wśáćie dlu- giej aż zá kóśtki : bo w tákowych sáthách chadzáte Krolewny ieśseż pánny. Thákże wywiódł íá słuzebnik precz / y zámknáł zá- nie drzwi.

Tedy oná posypawssy głowe popiołem /
potargawssy one sâte długa na sobie / za

tomuży rece na głowie swej/ Ma idac a
krzyżac. W rzekł Eniey Absalon bráth iey/
Aboc Amnon brát twoy gwaltch wczynis/
míteż ie theraz mila siostró/ bráth ci twoy
jest/ ani frásuy sercá twego dla tego. Nie-
státá tedy Thámar w domu Absaloná brá-
tá swego/ práwie schnac od żátości.

A gdy sie tey rzecyż Arol Dawid dowie-
 dział / żałmućit sie bārzo. A niechciał zafrá-
 sować Ammoná syná swego / bo gi bārzo
 mitował / że był piwnorodnym synem iego.
 Absalon theż áni śle áni dobrze niemowit
 nie do Ammoná : bo go iuś bārzo Absalon
 nienawidział prze to / iż uczynit gwałt sie-
 strze iego Thámár.

Stało się potom w dwie lecie/ że mia-
no strzyżz owce Absalonowe w Baálhá-
zor Ethore iest wedle Effraim: y wezwat
tám Absalon wssystkich synow Krolew-
skich/ á przyszedli do Krolá/ rzekł: Oto be-
da strzyżz owce służebnikowi twemu/ pro-
szę aby przyiáchał Krol z służebnikami swemi/
do slugi swego. Rzekł Krol do Absaloná:
Nieżadaj tego synu moy/ nieżadaj abyż-
my wssystcy mieli być v ciebie/ á być ci cie-
scy. A gdy go ktemu przynukał/ á on przed
się odmawiał/ dat mu stogosláwienieństwo.
Rzekł potom Absalon do Dawida: Jesliś
sam niechceś być v mnie/ proszę wždy nie-
chay z snámi idzie Amnon bráth moy.
Rzekł do niego Krol: Niepotrzebá thego
aby tám stoba siedł. Ale przynukał gi Ab-
salon że snim poslat Amnoná/ y wssystkie
ine swe syny. A spráwił Absalon gdy iáko
iedne gody Krolewskie.

Rozkazyt Absolon słuzebnikom swoim temi słowy: Pilnuycie tego gdy sie iusz Amnon wpije winem / a gdy wam dam znać / biycieś a zabiyćie go / nieboyćie sie nic: Bo ja iestem który wam rozkazuje: posilćie sie a badzćie meżmi mocnemi. A uczynili słuzebnicy Absolonowi przeciw Amnonowi / iako im byt rozkazyt Absolon: a porwawszy sie inssy wssystcy synowie Krolewscy / wstoczywszy każdy na Mulice swoe / wćiekli. A gdy oni iessze byli w drodze / przyšla wieść do Krola Dawida / że Absalon pobit wssystkie syny Krolewskie / a że niezosthat żnich żyw tylko sam ieden. Wstat tedy Krol Dawid / y sthargat na sobie swe odzienie: y padł na ziemię: y wssystcy dworzanie iego którzy przy nim stali / podarli na sobie szaty swoje.

Tedy rzekł Jonadab syn Semmää brat
Dawidowego: Niechaj tak nierozumie
pan moy Arol aby wssystcy synowie Kro-
lewscy byli pomordowani: tylko sam Am-
non zabith: bo mial nań chrap Absalon
od onego dnia gdy był Thámár siesthrze
iego gwałt uczynił. A thák teraz nieprzy-

Gene: 28.

C. 31.

1. Regū: 29

Gen: 34.

Levi: 18.

2. Regⁿ. I

G 3.

русь.

2. Regum.

puszczaj panie Krolu moy tey rzeczy ku sercu swemu / myslac sobie / ze wssysthcy synowie Krolewscy pomordowani sa: boć sam tylko Amnon zabith iest.

Wcielt tedy Absalon. A gdy podniosl o czy swoje stroz ktory byt na wiezy / wyrzatal ono lud wielki przybiegal nie pattrzac drogi z boku gory. A rzekl Jonadab do krola: Owoz iuz sa synowie Krolewscy / tak iak to mowit sluzebnik twoy / chac sie stato. A gdy przestat mowic / pokazali sie synowie Krolewscy: a przyszedli z krzykiem ieli ptas: ac: ale y sam Krol / y wssy sluzebnicy ie go / ptakali ptaczem wielkim barzo. A Absalon wcielt / puscił sie do Tholomai syna Ammihurowego Krola Gessurskiego. Zatonal tedy Dawid syna swego Amnona przez wiele dni. A Absalon gdy wcielt y przyszedl do Gessur / byl tham przez trzy lata. A przesthat Krol Dawid przeciwić sie Absalonowi / przetho ze iuz byt ozalit smierci Amnonowey.

Cap: 14.

Joab przez naprawna niewiastę / stara sie aby byl Absalon zas przywan: Gessur do Jerusalemu / o piekności synow Absalonowych / a iako Absalon po przywroceniu swym do Jerusalemu / dwie lecie oblicza oycowstiego nie widual / o spaleniu zboza Joabowego.

Aozumieiac tedy Joab syn Sarwie / ze serce Krolewskie nachylo sie ku Absalonowi / poslat do miastha Thetum / y wsiat z thamethad niewiastę madra / y rzekl iey: Uczyn the postac iak obys w zatobie byta / y oblecz sie w zatobe / a nie pomazuy sie oleiem / ze bys sie zdala byc niewiastą ktorą iuz przez dawny czas / optakawa umarte: go: tedy wnidzies do Krola / y bedzies mowila do niego temi slowy. A iuz ia nauceyt Joab iako miata mowic. A tak gdy wessla niewiastha Thetum do Krola / padla przed niem na ziemi / y uczynila mu czesć Potym rzekla: Zachoway mie Krolu. A rzekl do niey Krol: Co za potrzebe masz: Tedy ona odpowiedziata / Ach niesthory wdowaciem ia iest: bo mi umart maz moy. A ia sluzebnica twoia miata dwu synow: ktorzy zwadzili sie na polu / ieden drugiego zabith / ze nie byl ktoby ie byl rozwa: dzil. Ochoz powstawssy wssysta rodziua przeciwo mnie sluzebnicy thwoiey / mowia: wyday nam tego ktorzy zabith brachá swego / ze ij zabiyemy dla krwie brata iego ktorogo zabith / a ze zgadzimy dziedzic: y okoto tego chodza / aby mi zgasil i skierke moie ktora mi ieszcze zostata / aby iuz nie

zostata pamiatka meza mego / ani pothomek na ziemi.

Tedy rzekl Krol do oney niewiasty: Joz do domu swiego / iusci ia opatrze to miasto ciebie. A rzekla niewiastá Thetum do Krola. Niech na mnie bedzie Panie moy Krolu thaco nieprawosc / y na domu oycá moiego: a Krol y maiestat iego niechay bedzie tego niewimny. A rzekl Krol: Ktoć co o to rzecze / pozwi a przywiedz go do mnie / tedy wiecey nie bedzie sie smial ciebie dotknac: A ona ieszcze rzekla: Niechay pamietá Krol / na Pana Boga swego / aby sie nie mnozili bliscy krwie ku pomacice / azeby nie zabijano syna mego. Odpowiedzial Krol: Zywie Pan / ze wlos z glowy syna twego nie spadnie na ziemi. Toz dopiero rzekla ona niewiastá: Niech ieszcze panu memu Krolowi sluzebnica twoia powie iedno slowo / proffe. Rzekl: Mow. A rzekla niewiastá: Czemuzes wmylit takowa rzecz przeciwo ludu Bozemu a wymowit Krol tho slowo aby zgrzesyl / aby nie przywrocil zasie wygnanca swego: Wszak wssy my rzemy / a iako woda splywamy do ziemi / ktora sie zas nie wraca: a nie chce Bog by miata dusá zginac / ale owsem odmienia (wola swa) myslac o tym aby do konca nie zginat / ktory na czas odrzucon iest. A tak przyslam teras abim mowila do Pana mego Krola / tho slowo przed ludem. A rzekla sluzebnica thwoia: Bede mowila do Krola / awoby iako uczynil Krol slowa sluzebnice swoiey. A wsluchal Krol slowa / aby wyzwolit sluzebnice swoie z reki tych wssystkich / ktorzy chcieli z dziedzictwa Panskiego wygadzic mnie / y syna mego pospotu. A tak niech mowi sluzebnica twoia / aby sie sthato slowo Pana moiego Krola / iako Offiara. Abowiem iako Angiot Panski / chac iesth Pan moy Krol / ze ani btogoslawieniem ani zlorzeczaniem zruszy sie: a sthady Pan Bog twoy iest stoba.

Odpowiedziawssy Krol rzekl do niewiasty: Nie tay przedemna / o co cie bede pytal A rzekla niewiastá: Mow Panie moy Krolu. Tedy rzekl Krol. Jesli ze sie z toba na to wssystko reká Joabowá zlozyla: Odpowiedziata niewiastá: Na zbawienie dusse twey Panie moy Krolu / ze ani na prawo ani na lewo iest co z tych wssystkich rzeczy ktore mowit Pan moy Krol: Abowiem sluga twoy Joab / on mi przykazal / y on wlozyl w vska sluzebnice twoiey wssystkie te slowa / abym te rzecz obrociá podobienstwu / sluzebnikci twoy Joab to mi roslazal: Ale ty Panie moy Krolu / iestes mady / iak to mady iest Angiot Bozy / ze bys wyrozu: mial wssiem rzeczam na ziemi.

1. Reg: 14.

Ezech: 16.

2. Reg: 18.

2. Reg: 11.

4. Reg: 6.

Deut: 19.

Wchore Kriegi Krolewskie.

Rzekł Krol do Joaba: Oczu inż sie v-
koimysz czynitem słowo twoie: a takt idź
przywiedź zaście dziecię me Absaloná. A
padł Joab na oblicze swe na ziemię v-
nił cześć / y dziękował Krolowi / temi slo-
wy. Dzia wyrozumiał słuzebnik twoy zem-
nalażi także przed oblicznością twa. Panie
moy Krolu: bos czyni ocom prosit panie
moy Krolu / słuzebnik twoy. Wstawszy te-
dy Joab / ssedł do Gessur / y przyprowadził
Absaloná do Jerusálemu. Rzekł Krol Da-
wid. Niech sie wróci do domu swego / ale
oblicza mego niechay nie widzi. A nawro-
cił sie Absalon do domu swego / ale oblicza
Krolewskiego nie widziat. A nie był żaden
maż między ludem Izraelskim / tak piękny
iako Absalon / a i tak bardzo śliczny od stopy
aż do wierzchu głowy / nie było na nim za-
dneymakuty. A gdy strzygi włosy / a strzy-
gat je raz w rok / bo mu ciężaty / ważyli
włosy dwie ście tochow pospolitey wagi.
Miał też Absalon trzy syny: a iedne dziewe
czke / imieniem Thamar / bardzo piękna.

2. Reg: 18.

A mieszkał Absalon w Jerusalemie dwie
lecie / a oblicza Krolewskiego nie widziat
Posłał potym do Joaba / aby go w wiodł
do Krola: ale Joab nie chciał przysć do
niego. Posłał y po wtore do niego / on przed
sie niechciał do niego przysć. Tedy rzekł do
słuzebnikow swoich: Wiecież wy rola Jo-
abowe co iest wedle mey roley / kthora ma
Jezymien na jezior: idziecie spalić muj.
Spalili thedy słuzebnicy Absalonowi ono
zboże. A przyszedłszy słuzebnicy Joabowi
podarłszy na sobie odzienie / rzekli: Spalili
słuzebnicy Absalonowi część zboża thego.
Wstał potym Joab / y ssedł do Absaloná
do domu iego / y rzekł: Czemu słudzy twoi
popalili zboże moje: Odpowiedział Absa-
lon Joabowi: Státem do ciebie prosiac / a
bys przyszedł ku mnie zebyś mnie posłał do
Krola / abys mu odemnie mowit: Dla cze-
gożem tu przyszedł z Gessur: lepiey ci mi
tám było być: a tak cie dla Boga prosię / a
bys ogladał oblicze Krolewskie: iestliż wiec
pamiętha na nieprawość moie / niechay
mnie ráczey zabię. Wssedł thedy Joab do
Krola / y powiedział mu to wszystko: Po-
wołano tedy Absaloná / y wssedł przed Kro-
lá / y uczynił mu cześć na ziemi / przed nim:
y pocátował Krol Absaloná.

Exodi: 22.

Cap: 15.

Absalon siednawszy sobie przyjaciół w ludzi / sprzy-
siągł sie na Oycá w Hebron / przed Kthorým oćiec
vcięka: a z przyjaciółmi: I posłał Chusy od
siebie / aby cozerwał terádę Achitofelowe.

Oczym Absalon sprawił sobie wo-
zy y iezdne / y pięcdziesiath me-
żow ktorzyby przed nim chodzili. A wstał rano Absalon / sta-
wał v brony na drodze / a każdego meża kto
ry miał iaka sprawę aby przyszedł przed sąd
Krolewski / przyzywał Absalon do siebie / y
mawiał: z ktoregoż ty miasta iest: To wiec
on odpowiedział / z iednego pokolenia Iz-
raelskiego ia iestem slugá twoy. I odpo-
wiedział mu Absalon: zbadza mi sie słowa
twoie być dobre a sprawiedliwe / ale nie-
maż koby cie wysłuchał / vsthanion bedac
od Krola. A mawiał wiec Absalon: O koby
mnie vstanowili sadzia nád zemia / zeby do
mnie przychadzali wssylcy ci co mają iakie
sprawy / thoć bych ia sprawiedliwie sadził.
A gdy ku niemu przystępowat iaki cżo-
wiek / aby go pozdrowit: wyciągat rekę
swoie / a vstawy / cáłował go: a czynił tho
wssytkiemu ludu Izraelskiemu / kto iedno
przychadzał na sąd / aby go był Krol prze-
słuchał / y przychylał ku sobie sercá synow
Izraelskich.

3. Reg: 1.

A gdy wyszli czterdzieści lat / rzekł Absa-
lon do Krola Dawida: Poyde a wypelnie
obietnice moie ktoram obiecat Panu Bo-
gu w Hebron. Abowiem obieciać słu-
bit slugá twoy / gdym był w Gessur / mowiac:
Jestliż mie przywiedzie zaś Pan Bog do
Jerusálemu / bede offiarował Panu. Odpo-
wiedział mu Krol Dawid: idź w pokoiu /
On wstawszy ssedł do Hebron.

2. Reg: 13.

A posłał był Absalon spięgi po wsszech
miastach ludu Izraelskiego / mowiac: Já-
ko skoro vsslyście trąbienie w traby / w-
net wolaycie: Absalon będzie Krolował w
Hebron. A z Absalonem lepak wyszło dwie
ście meżow z Jerusalemem wyzwaných / idac
s nim w vprzemym sercu / nie o żadney rze-
czy namniemy nie wiedzac. Przyzwał thedy
Absalon Achitofelá Giloniskiego / rádnego
Pana Dawidowego / z iegoż miastá Giló.
A gdy offiarował offiary: stáło sie sprzysie-
żenie bardzo wielkie / a lud sie zbieráiac / roz-
mnażat przy Absalonie. Przybiegł thedy
poset do Dawida / mowiac: Prawie z sercá
wssytek lud Izraelski idzie za Absalonem.
Rzekł Dawid ku słuzebnikom swoim kto-
rzy byli przy nim w Jerusalemie: Wstańcie
a vciękaymy: bo nie będziemy mogli mieć v-
cieczki przed Absalonem: spieście sie abyś-
cie wyszli / by lepak nas nie zaiáchat / a nie
wypelnit nád nami vpádku / a miasthá nie
wycínał mieczem. Tedy rzekli słuzebnicy
Krolewscy do niego: Wssytko co kółwie-
nam rokáże Pan náš Krol / my słuzebnicy
schući rádzi uczynimy. Wssedł tedy Krol
y wssytek dom iego na swych nogach / a zo-
stawił Krol dzieściec natożnic swoich / aby

2. Reg: 16.

20.

przygla

2. Regum.

przygladaty domu tego. Wypedi tedy Krol y wyslystek lud Izraelski pieśso z miasta y sta nat daleko od domu swego: a wyslyscy sluzebnicy tego/chodzili okolo niego/ y husytki strzelcow/ y paweznikow/ a wyslyscy Getheryczytowie waleczni duzy/ sześć set mierzow ktorzy byli prz. sli za nim z Geth/pieśso sli przed Krolem.

1. Reg: 23.

2. Reg: 28.

Ruth. 1.

A Krol rzeki do Echaí Getheryczytá/ cze mu ty idziesz znami? Wroc sie miesztarze z Krolem/ bos ty gościem/ a wyszedles z miejsca swego. Wczorás przyszedł/ a dzisia musis z nami wychodzić? Nuż ia porode gdzie mam iść/ a ty sie wroc/ a wesim y odz wiedz z soba brátry swe: A Pan Bog wciy ni stoba miłosierdzie y prawde/ jes ty prze ciwko mnie okázat táste y wiare. Odpowiedziat Echaí Krolowi/ mowiac: żywie Pan/ y żywie Pan moy Krol/ ze ná ktorym kolwiek miejscu bedziesz Panie moy Krolu badz w smierci badz też w żywocie/ tam bedzie sluga twoy. A rzeki Dawid do Echaí: Chodz a podz snami. Szede tedy Echaí Getheryczyt/ y wyslyscy meżowie ktorzy byli przy nim/ y ino mnostwo. A wyslyscy ptakali glosiem wielkim/ a wyslystek lud szede spotu. A szede Krol przez strumien Cedron/ a wyslystek lud szede przeciw drodze Oliwny ktorá pátrzy ku puszczey. Wyszede też Sadoch káptan/ y wyslyscy Lewitowie snim/ niosac Arche przymierza Bożego. A zlozyli z siebie Arche Boża/ A wstapit Abiathár/ a sie zebrał spelná wyslystek lud ktory byl wyszedł z miasta.

1. Reg: 9.

Trzaki Krol do Sadochá: odnies zaś Arche Boża do miasta: iesliże narde táste przed páńskimi oczymá/ przwiedzie mie zaś/ y wkaże mi ia/ y przybret swoy. A iesli żeć mi rzecze/ Niepodobas mi sie: Goto wem/ mech Pan czyni co sie iemu zda być dobrze: A rzeki Krol do Sadoch káptana: O widzaci/ wroc sie do miasta w pokoju: A Achimás sen twoy/ y Jonathán syn Abiathárow/ dwa synowie wassy niechay beda z wami. Oto sie ia skrwie tedy ná polu w they puszczey/ a przyda slowa ku mnie od was/ ktore by mi oznarmity. Odnieśli tedy Sadoch y Abiathár Arche Boża do Jerusálem y mieszkali tam. Dawid lepak szede sbroná ná gore Oliwná/ idac áptáczac/ przikrywaly gtowe/ a bosymá nogami: ále y lud wyslystek ktory byl przy nim/ zákrý wassy gtowe wsthepowat ná gore ptáczac. Dano potym znać Dawidowi/ że też y Achitofel byl w onym zprzysiezeniu z Absalomem. A rzeki Dawid: Prosse cie Panie Boże/ obroć je w salenstwo ráde Achitofelowe.

A gdy iuz wsthepowat Dawid ná wierzch gory/ ná ktorey miał czynić mądele pánu:

alic sie snim podat Chusai Arachitezyt/ w rozdrápanym odzieniu/ a prochu pełno máiac ná gtowie. A rzeki kniemu Dawid: Pordzieśli semná/ bedziesz mi ciężek: a iesli sie wrocis do miasta/ ażebyś rzeki Absalonowi: Jestem sluzebnikiem twym Krolu/ zostaw mie przy gardle: Jákom był sluga oycá twego/ ták bede sluga twoim: tedy rozzerwies ráde Achitofelowe. A mof tam soba Sadochá/ y Abiathára káptany: a tákde slowo kthorebys wsthepsat w domu Krolowskim/ oznaymis Sadochowi y Abiathárowi káptanom. Abowiem sa snimi dwa synowie ich/ Achimás syn Sadochow/ y Jonathán syn Abiathárow: tedy przeslecie niemi do mnie tákde slowo ktorebyscie wsthepseli. A gdy iuz tedy szede Chusai przyziaciel Dawidow do miasta/ Absalon też tedy wsthepsedł do Jerusálem (y Achitofel snim).

1. Reg: 17.

Cap: 16.

Ofocił Syba Mifbozetá y Dawida/ Semei táiat Krolowi/ a iako to miosł Dawid. Chusai przyszedł ku Absalonowi/ pódrowil go y rounawiat snim/ Absalon wstapil do nalojnic oycowst. ch.

Gdy Dawid troske przeminat wierzchu gory/ wkażat mu sie Syba sluzebnik Mifbozetow idac przeciw nie/ ze dwiema oslomá/ ná ktore bylo wlozono dwie scie chleba/ y ssto kossow Rozynkow/ y siedm stek fig/ y dwoie naczynie winá. A rzeki Krol do Syby: Co sie prze te rzeczy rozumie? Odpowiedziat Syba: Pánie moy Krolu/ O slowie ci sa prze domowe Krolowskie aby ná nich iesdzili/ a chleby y figi ku żywności sluzebnikom twoim/ a wino żeby pili iesliby ktho wsthat ná puszczey. A rzeki Krol: A syn lepak pána twego gdzie iesť? Odpowiedziat Syba Krolowi/ zostat w Jerusálem/ mowiac: Dzia mi Pan Bog przywroci dom Izraelski krolestwo oycá mego. Thedy rzeki Krol do Syby: Tobie dawam wyslystko co bylo Mifbozetowego. A rzeki Syba: Prosse pánie moy Krolu/ aby ch nálazł táste przed toba. A szede Krol Dawid droga aż do Bahurym.

1. Reg: 25.

1. Reg: 9

2. Reg: 19.
Exodi: 22.

Ecclesi: 25.

A oto wychodził stamtad maż ieden z rodu Krolá Saulá imieniem Semei/ sen Gerá: a idac táiat/ y miotat kámieniem ná Dawida/ y ná wyslystkie sluzebniki Dawidowe: a wyslystek lud/ y wyslystko rycerstwo/ sli wedle Krolá po prawey y po lewy stro nie. A thák oto mowit Semei táiac Krolowi: Wynidis/ wmidz meiu krwey/ a meju Belial. Oddaci Pan Bog a pomócit

Wthore Kriegi Krolewskie.

Cap: 17.

2. Reg: 16.

3. Reg: 2.

2. Para: 2.
2. Reg: 12.
W. 15.

Gene: 35.

nad thoba wssystkiew krowie Krola Saula: jes sie w dart gwahtowmie na Krolestwo po nim/ otoz tes dat Pan Krolestwo two ie/ w rece Absalona syna twego: a otho cie teraz zciskais przeciwnie a zte rzeczy/ jes iest mezem krowiey. Rzekl do Krola Abisai syn Sarwiew: Czemu laie then pies zdechly/ panu memu Krolowi: poyde ia a wtne mu teb.

Powiedzial Krol: Cos mnie y wam iest sy nowie Sarwiew: daycie mu pokoy niechay laie: so mu tho Pan rozkazal aby on laial Dawidowi: a ktho taki iest kthoby smiat rzec/ przeci thak wzynit: Rzekl Krol do Abisai: y do wssystkich sluzebnikow swoich Oto syn moy/ ktory wyszedl z żywota me iego/ sthoi mi o gardto: dalekoć wiecey then syn Gemini laiac mi bedzie. Daycie mu pokoy niechac laie wedlug przykaza nia panskio/ owa sna weyzyzy Pan Bog na vtrapienie moie/ a odda mi Pan do brym/ miasto tego przeklinania. Chodzil thedy Dawid y thowarzyse iego przy nim droga: a Semei po wierzchu gory z boku/ przeciwo niemu tes chodzil/ przeklinaiac/ a kamienie nań ciskaiac/ y prochem sypiac.

Przyssedl pothym Krol ze wssystkim ludem swym (na miejsce) spracowany/ a tham poiedli y odpoczyneli. A Absalon y wssystek lud iego wessli do Jeruzalem/ ale y Achitofel snim. A gdy przyssedl Chusai Arachitczyk przyiaciel Dawidow do Absalona/ rzekl do niego: Badz zdrow Krolu/ zdrow badz Krolu. Do ktorego Absalon rzekl: Taka z tho iest miodac ku przyacie lowi twemu: Czemu nie sedl z przyacielem twoim: Odpowiedzial Chusai Absalonowi: Nie wzdy/ so tego ia bede ktorego obrat Pan/ y wssysthek ten lud/ thudzie wssysthek lud Israelski/ y przyethym bede trwat. A ze iessze ytho przydam/ komus bym ia mial sluzyc? a zaś nie synowi Krolewskiemu: A przetho iakom byt poslussen oycu twemu/ tak bede poslussen y tobie.

Rzekl Absalon do Achitofela: Poradz cie sie cobyzmy mieli czynic. Tedy rzekl Achitofel do Absalona: Wnidz do natoznice oycy twego/ kthore zostawit aby przygla daly domu: yz gdy wsslysy wssystek lud Israelski/ zes splugawit oycy twego/ tym dusz sie sie staly rece ich przy tobie. Rozbili tedy Absalonowi namiot na Altanie/ y wssedl do natoznice oycy swego/ przed wssystkim ludem Israelskim. A rada Achitofelowa na on czas gdy ia dawat/ tak ważna byta/ iakoby sie ktho byt Boga radzil. Thak byta wielkiey wagi kazda rada Achitofelowa/ y na then czas gdy byt z Dawidem/ y gdy byt z Absalonem.

Chusai zeprowal rade Achitofelowa/ a toz omady mit Dawidowi/ ktory za porada Chusai przeprawil sie przez Jordan/ dla ciego obieal sie Achitofel/ przy iaciele Dawida potrzebami podymnia.

Tedy rzekl Achitofel do Absalona: Obiore sobie dwanaście ry siecy meżow/ a wssy wssy sie be de gonit Dawida tey nocy. A przypadisy nań/ (boć theraż wstat/ a zem dlay mu rece) poraze go: a gdy od niego vcieczie wssystek lud kthory przy nim iesth/ poraze samego Krola opuszczonego. I przywiodec zas wssysthek lud/ iako zwykt sie wracac ieden cztowiek: so thy iacy iednego meza sukasi: a wssystek lud bedzie w pokoiu. A spodobata sie rada iego Absalonowi/ y wssystkim starszym z ludu Israelskiego.

Rzekl pothym Absalon: przyzwocie mi Chusai Arachitczyka/ posluchaymy co tez on powie. I gdy przyssedl Chusai do Absalona/ rzekl do niego Absalon: Tak tu radzil Achitofel: Mamy thak wzynic czyl ni: co thy radzis? Thedy rzekl Chusai do Absalona: Nie dobra tho rada/ ktora te raz dat Achitofel/ y przydat k temu Chusai: Ty znas oycy twego/ y meze kthorzy przy nim sa/ ze sa barzo mocni a gorliwie go vmyslu: nieinaczey iako Wiedzwiedzia ca gdy iey Wiedzwiedzietha zabiora rozie sie w lesie: ktemu ociec twoy maz woien ny iest/ nie omieszkac z swym ludem na iednym miejscu. A co wiedziec iesli sie teraz nie kryie po iaskiniach/ abo gdzie po inych miejscach gdzie on rozumie: A gdyby ieden z ludu twego padl na poczatku/ wsslysy ktho byk olwiek wsslysat/ y rzecze: Stata sie porasta w ludu ktory byt z Absalonem. Tedy kazdy namocniessy ktorego serce iest iako by Lwie/ zdraenie a zleknie sie. Do to wie wssysthek lud Israelski/ ze ociec twoy maz barzo mocny/ y te kthorzy przy nim sa by duze. Ale tho sie mnie zda byc dobra rada/ Wiech sie zbierz do ciebie wssystek lud Israelski/ od Dan az do Bersabee/ iako piaset morski bez liczby/ a thy bedzieś miedzy niemi. A wderzyny nań/ gdziek olwiek go naydziemy: a przykryemy go/ iako zwykt ros pasc na ziemie/ a niezostawieni z me zow ktorzy przy nim sa co do iednego. Co iesli gdzie wnidzie do miasta/ otocz y wssy sthek lud Israelski ono miastho powrozy/ y wewleczem ie do rzeki/ tak ze ani ieden ka mien niezostanie go.

Thedy rzekl Absalon y wssyscy meżowie Israelsci: Lepsa rada Chusai Arachitczyka/ nizli rada Achitofelowa. Prawie thak

2. Reg: 15.

Prone: 17.

za Boja

2 Regum

Esai: 8.
19.

1. Reg: 15.

za Boża wola rozrywana jest rada Achitofelowa wyteczna/ aby przywiodł Pan Bog zle rzeczyną Absaloną. Potym rzekł Chusy Sadochowi y Abiatharowi kapłanom: Tak a tak radził Achitofel Absalonowi y stharszym Izraelitom/ a tam thes zaś tak a tak poradził. A tak thes co rychley posłicie/ daycieś znać Dawidowi/ mo-
wias: Nie mieszkał theynocy na polu w puszczy/ ale bez omieszkania daley sie prze-
nies: by lepał Krol y co sa przynim pretko niezginełi.

A Jonathas y Achimais sthali w studniey Rogel: thedy Ma knim dzieweczka y po-
wiedziata im the rzec: a oni potym sli/ aby to poselstwo powiedzieli Krolowi Da-
widowi: bo niemogli być widzani/ ani też mogli wnieść do miasta. A wyrzucił ie ieden
służebnik/ y powiedział tho Absalonowi: A oni wstali weszli w dom iednego człowieka
w Bahurym/ ktorzy miał shtubnia na swym dworze/ y spuścili sie do niego. A nie-
wiasła wziawszy płachtę/ rozciągnęła ją nad studnia/ takoby suffac ieczmiem: a thak
ie stryła.

A gdy przybiegli służebnicy Absalonowi do domu oney niewiasty/ rzekli: Gdzie sa Achimais y Jonathas: Odpowiedziata im niewiasta: Szli precz spieśnie napi-
wszy sie troche wody. A oni szukając gdy ich nie znaleźli/ wrócili sie do Jeruzalem. Po-
tym gdy oni odeszli/ wyszli oni z studnie/ a siedzcy oznaymili tho Krolowi Dawido-
wi rzekac: Ruszcie sie/ a co rychley sie prze-
prawcie przez rzekę: boć tak radził Achitofel przeciwko wam. Wstat tedy Dawid
y wyszedł lud ktorzy przy nim był/ y prze-
prawili sie przez Jordan przededniem/ a
ni ieden nie został/ ktoriby sie był nieprze-
prawił przez rzekę. Widząc Achitofel że
sie nie udało według rady jego/ osiodła osła
swego/ wstat y iachal do domu y do miasta
swiego: a rozprawiwszy dom swoy/ obie-
sit sie/ y pogrzebion w grobie oycá swego.

Math: 27.

2. Reg: 19.

1. Para: 2.

1. Reg: 11.

2. Reg: 9.

2. Reg: 19.

3. Reg: 2.

Dawid lepał przyszedł na iedno miejsce
obronne: Absalon też ze wsem ludem Izra-
elskim przebył Jordan. A Absalon miasto
Joaba uczynił zetmanem nad swym wo-
jskiem Amase: a ten Amasa był syn iednego
męża co ij zwano Jetra z Jezreli/ ktor-
y był wstąpił do córki Abigail imieniem Na-
as/ siostry Saryeey ktora była matka Jo-
abowa. A potożył sie obozem lud Izraelski
z Absalonem w ziemi Galaad. A gdy przy-
ciągnął Dawid na ono obronne miejsce/
tedy Soby syn Naaszow z Rabbat miasta
synow Ammon/ y Machyr syn Amihelow
z Lodabar/ y Berzellai Galaadczyk z Ro-
gelim/ dąrowali mu Kotory y Kobierce/ y
naczył gliniane/ pszenice y Jeczmiem/

y maki/ y kupy/ y Bobu/ y soczewice/ y ta-
tarki w oleiu obwarzana/ y miodu y masła
owce y cielce karmne/ y dąrowali to Dawi-
dowi y ludu ktorzy z nim byli na pozwienie
bo sie domniemawali żeby lud głodem y
pragnieniem był zemdlon na puszczy.

Cap: 18.

Absalon porażony na bitwie wcieka/ wsiadł na
Dzień i wlosy wciekając/ przebił wloczniami/ co Da-
wid wysławszy/ bardo y gorzko płakał.

Gdy Dawid ogladałszy lud
swoy/ uczynił nad nimi Kotmi
strze y setniki/ y dał trzecia część
ludu pod rękę Joabowe/ a dru-
ga trzecia część pod rękę Abisai syna Sary-
eey bratka Joabowego/ a trzecia część
pod rękę Ethai/ ktorzy był z Geth: A rzekł
Krol do ludu swego: Wynidec y ja z wami:
Odpowiedziat lud/ Nie wynidzieś: bo cho-
ciabysmy my wciekli/ nie wiele o nas beda
dbać: chocia też pobiliby nas potowice/ y
na to nie wiele beda dbać: bo thy sam ie-
den stoisz za dziesięć tysięcy inych/ a tak le-
piey jest abyś nam w miescie został dla po-
mocy.

1. Reg: 11.

2. Reg: 15.

2. Reg: 21.

Rzekł do nich Krol: co sie wam zda być
nalepiey/ to uczynie. Stanał tedy Krol w
bronie/ a lud wychadzał z miasta husiti swo-
mi/ po tyssacu y po stu. A przykazał Krol
Joabowi y Abisay y Ethai/ mowiac: za-
chowaycie mi a żywcie syna Absaloną. A
slyszat to wyszedł lud/ gdy Krol przykazo-
wał wsem przetożonym/ o Absalonie synu
swym. Thakże wyszedł wyszedł lud w pole
przeciwko ludu Izraelskiemu/ y stala sie bi-
twa w lesie Effraim. A zbit tam iesth lud
Izraelski/ od woyska Dawidowego/ y sta-
la sie w on dzień wielka poraska na dwa-
dzieścia tysięcy. A rozstrzelata sie była etha
bitwa po wyschłocy ziemi/ a daleko wie-
cey było onych ktorzy w lesie pogineli/ niżli
ktorzy od miecza zgineli.

Wchore Kriegi Kroliewskie

W trąsilo sie w the bitwe / że sie poth-
 kat Absalon siedzac na Mule z sluzebnik
 Dawidowemi: a gdy wbieżat Mui pod ie-
 den Dab gesthy y wielki / wwikłata sie mu
 głoway w wieżla na debie: a gdy zawisł mie-
 dzy niebem y ziemią / Mui na którym sie-
 dział wybieżat pod nim. Wzrzat cho ie-
 den / y oznaymit to Joabowi / mowiac: wi-
 działem Absaloną wiszac na debie. Rzekł
 Joab meżowi one^o co mu to powiedziat:
 Jesliś widziat czemuś go nie przebił ku
 ziemi / a ia bym tobie był dat dziesięć sy-
 low srebra / y ieden rycerski pás. Rzekł on
 ku Joabowi: Bys thy mnie dat w rece me-
 tysiac srebrnych / żadnym sposobem niemy-
 diagnalbym reki mey na syna Kroliewskie-
 go: bosmy tho wysysey słyseli co przykazał
 Krol tobie / y Abisay / y Ethai / mowiac: za-
 choway cie mi syna mego Absaloną. Ale-
 bym też był wssetecznie uczynił przyciwo-
 duszy moiey / niaki by sie to było nie zatai-
 to przed Krole / y ty byś sam był przeciwo-
 to mnie. W rzeł Joab: Nie bedzie to iako
 ty chcesz / ale sam nań vderze przed thoba.
 Wziat tedy Joab trzy wtocznie w rece swo-
 ie / y wtkwit ie w sercu Absalonowym / a
 gdy sie ieszcze ruchat wiszac na debie / przy-
 pado dziesięć kopiennikow Joabowych /
 y dobili go.

Kazał potym Joab zatrabić w traby / y
 y wściagnął lud / aby nie gonil ludu Isra-
 elskiego / który wciekat / chcąc zachować mno-
 stwo. Wzieli potym Absaloną / y wrzucili
 go w lesie w iame wielką / a namiotali nań
 wielką gromadę kamienia: a lud wysystek

Israelski wciekł do domow swoich. A Absa-
 lon pokł ieszcze był żyw / wywiodł był sobie
 Tytut albo napis / który iest w padole Kro-
 lewskim / bo był rzeł: Ciemam syna żadne-
 go / a to bedzie pamiatka imienia mego. W-
 nazwał on Tytut imieniem swoim / a zo-
 wia ij do dnia dzisieyszego / Rzeł Absalo-
 nowa.

W rzeł Achimás syn Sadochow: Do-
 bieże / a dam znać Krolowi / że mu Pan
 Bog uczynił sad / nad nieprzyacioly iego.
 Do ktorego Joab rzeł: Nie bedzieś pos-
 tem dzis / ale oznaymisz w inszy dzien: Nie
 chce byś the dzis nowine nośit / abowiem
 syn Krolowski umart. W rzeł Joab do Chu-
 sy: Idz / powiedzże Krolowi coś widziat.
 Uczyniwszy Chusy poklon Joabowi bieżat /
 zaś powthore Achimás syn Sadochow
 rzeł do Joabą: A co wadzi żebym ia theż
 bieżat za Chusy? W rzeł mu Joab: prze-
 cż wżdam chcesz bieżec synu moy: choć sam
 nie przyniesiesz dobrego poselstwa. On od-
 powiedziat / a coż bylech bieżat: Rzeł Jo-
 ab: Bieżże. Bieżawşy tedy Achimás scie-
 słami / wbieżal Chusego. A Dawid siedziat
 między dwiema branami.

Tedy stroż który był na wierzchu brony
 na murze / wznioşy oczy / wzrzat cżowiek
 a on sam bieży. A zawotawşy / oznaymit
 Krolowi W rzeł Krol: ieslić sam iest / toć
 dobre poselstwo w wstach iego. A gdy sie
 ten pośpieszał a iuz sie przybliżat / Wyżrzat
 stroż cżowiek drugiego / y wotaiac na
 wież / rzeł: wkażcie mi sie y drugi cżo-
 wiek który też sam bieży. Rzeł Krol: y to

Deute: 17.
 1. Reg. 15.

2. Reg. 14.

Deute: 21.
 10. Iosuc: 7.

dobry

2 Regum

dobry poset. Thedy rzekł stroż / widze biegnie
pierwszego / zdani sie iakoby Achimás syn
Sadochow biegał. Rzekł Krol: maż to do
bry / y niesie dobra nowine. Wotając thedy
Achimás / rzekł do Krola: Bądź pozdro-
wion Krolu. A cćiac Krola padł przed nim
na ziemię na swe oblicze / y rzekł: Błogosła-
wiony Pan Bog twoy / ktorzy poraził lu-
dzie te co podnieśli ręce swoje na Pana me-
go Krola. A rzekł Krol: Ażali potoy syn
moy Absalon? Odpowiedział Achimás /
Widziałem twoye wielka / gdy mie wy-
prawił Joab ku tobie słuzebnik twego o
Krolu: mego nie nie wiem. Do ktorogo
Krol rzekł: Odstę / stojże tu / záledwie on
odstąpił / a stanął / wstąpił sie Chusy: a przy-
stąpiwszy do Krola / rzekł: Dobrac nowine
moy / Panie moy Krolu: abowiem osadził
Pan za toba dzisiaj / reki tich wssystkich kto-
rzy powstali na cie / Rzekł Krol do Chusy:
Synu moy Absalon? Odpowiedział mu
Chusy: Day tak byli wssyscy nieprzyaciśle
Pana mego Krola / iako twoy syn / thakże
y wssyscy ktorzy sie burza przeciw niemu
názle. Zasmucit sie tedy Krol Dawid / wsta-
pił do góry hu / na brone / y ptał at tam. A
tak mówił idąc / Synu moy Absalonie / Ab-
salonie / synu moy: Ktoby mi to dat aby mi
za cie umarł: Absalonie synu moy / Synu
moy Absalonie.

Ca. 19.

Dawid Krol na namowe Joabowe wstąpił sie / swe
przeciwniki namawiał ku sobie / Posłał do po-
kolenia Juda aby nie byli posledniemi ku przywie-
szeniu Krola / Senty / prossi: o iasle / Nisibozet przy-
szedł y rozdzielł mu umienie / Siba / pojegnal sie / Ber-
selaem / Chamaem przy sobie sadzicjal / lud Izrael
si / z pokoleniem Judskim od Dawida sie cetaia.

Nawiedziano potym Joabowi /
ze Krol ptaćze álitnie syna swe-
go Absaloná: y obroćito sie ono
zwycięstwo w żatósć wssystkie-
mu ludu w ten dzień: Bo też wssyszał lud gdi
tegoż dnia powiedziano / iż żalnie Krol sy-
na swego. A schrańiat sie w ten dzień lud
wnieść do miasttha / prawie iako zwykł sie
chronić lud gdy wciela z bitwy. A Krol le-
pał okrył głowe swoje / y wotat głosem
wielkim / Synu moy Absalonie / Absalonie
synu moy. Wssedłszy potym Joab do Kro-
la w dom / rzekł: Zawszyszes á prawie zel-
żytes dziś oblicze wssch słuzebnikow two-
ich / ktorzy zachowali á wyswobodzili dusze
twoie / y dusze synow twoich / y corek two-
ich / y dusze żon thwoich / y dusze natożnic
twoich. The miluies co cie nienawidza / á
maż w nienawiści te ktorzy cie miluia: o

terazes dziś ze nie nie dbasz o zethmany
twoie / y o slugi twoie / á prawiem theraż
poznat / ze gdyby był żyw Absalon á my wssy-
scy pogineli / tedybyć sie to było podobáto.
A przeto wstani tym cżasem / á wynidzi: roz-
mawiajże z ludem ochotnie / á weżni dośc
ludu twemu: Bo toć na Pana Boga przy-
siegam / ze iesli nie wynidzies / iż ani jeden
przy tobie nie zostanie tey nocy / á gorzey
to tobie bedzie / niżli wssystkie inše zte rze-
czy / ktore na cie przychodzą od młodości
twoiey / aż do tego cżasu.

Wstát tedy Krol y siadł w bronie: y po-
wiedziano ludu wssystkiemu / ze Krol sie-
dział w bronie: y przyszło wssystko mnoż-
wo przed Krola / á lud Izraelski rozbiegł
sie byt do domow swoich. Wssystek też lud
swarzył sie we wssch pokoleniach Izrael-
mowiac: Krol nas wyswobodził z reki
Filistynkiey: á teraz wcielt z ziemie dla Ab-
saloná. Absalon lepał ktoregosmy pomaza-
li Krola nad soba / iest zabít na wojnie: á
przeto doładze milczyć / á nie przyprowa-
dzące zaśie Krola: A przysła wssystka ród-
da ludu Izraelkiego do Krola. A Krol le-
pał Dawid posłał do Sadochá y Abiátá-
rá kaptanow / mowiac: Mowcie do star-
sych pokolenia Juda / temi slowy: Przec-
posledni przychodzące ku przyprowadze-
niu zaś Krola do domu ie: Apowieść wssy-
stkiego ludu Izraelkiego przysła była do
Krola w dom iego / iż byt rzekł Krol: Tak
mowcie do ludu Judskiego: Wycie brá-
cia moi / Kósć moia / á ciato moje / czemuś
checie być posledni w przyprowadzeniu
á przywiec Krola zaśie: Amázowi też po-
widzcie / zażes ty nie iest Kósć moia / y ciá-
to moje: To mi niechay Bog weżni / á te-
go przyda / iesli nie bedzie zethmanem
moim záwždy na miejscu Joabowym. A
naktónit / takowa rzecz / serce wssch me-
żow Judskich: iako serce iednego meża: y
posłali do Krola / mowiac: Przywroć sie
zaś do nas ty y wssystcy słuzebnicy twoi. A
wroćit sie Krol: á przyciagnat aż do Jor-
dana / wssysthek też lud Judski / wyszedł aż
do Gálgata / aby wyszedł przeciw Krolu-
wi / á żeby go przeprowadził przez Jordan.
Semei lepał syn Gera syna Gemini z
Báburym / pokwapił sie y wyszedł z meżmi
Juda przeciwko Krolowi Dawidowi z ty-
siacem meżow z Beniamin / y Sybá sluz-
bnik z domu Saulowego / z pietnascia sy-
now swych / y zedwudziestha słuzebnikow
swych: A wssoczymy w Jordan / sli bro-
dem przed Krole / aby przeprowadzili
dom Krolewski / á weżnili według rozka-
zania iego. Tedy Semei syn Gera / wpał
przed Krole / gdy sie ius przeprawił przez

Jordan

2. Reg. 19.

2. Reg. 15.

2. Reg. 14.

2. Reg. 17.

2. Reg. 18.

2. Reg. 16.

3. Reg. 2.

2. Reg. 16.

Schore Kriegi Kroliewskie

Jordan/ y rzekł do niego: Panie moy nież porczytay mi za zle/ ani pamieta y na przes winienie slugi twego/ na on czas gdyś wy siedł panie moy Krolu z Jeruzalem/ ani tego miey Krolu w sercu twoim. Abowiem ia sluzebnik thwoy/ vztawam ius grzech moy: a przethozem dzis pierwsy przyszedł z pokolenia a z domu Jozefowego/ y wysbieżatem w droge przeciwo paniu memu Krolowi.

2. Reg: 16. Math: 16. Odpowiadaiac Abisai syn Sarwicy rzekł: wiec dla onych slow niebedzie zabith Semei / ze tait pomazancowi Panskiemu: Tedy rzekł Dawid: Co mnie swami synowie Sarwicy? Ciemuscie mi dzis miastho Szatanu (a przeciwnika: Wiec dzis ma byc zabith maz w ludu Isralskim: cos za niewiem izem sie dzis stat Krolew nad ludem Isralskim: Y rzekł Krol do Semei: Nie vmrzysz. Y przysiaget mu.

2. Reg: 16. Misibozeth tez syn Saulow/ wyszedł w droge przeciwo Krolowi nieumywszy nog: ani ostrzysze brody: y chust swoich nieprawyssy od onego dnia w ktorzy byl Krol wyszedł/ az do dnia ktorogo sie zas wrocil w pokoiu. A gdyś sie podał z Krolew/ rzekł ku niemu Krol: Ciemuś nie siedł semna Misibozeth? Odpowiedziat. Panie moy Krolu/ sluga moy wzgardzil mna: Rzektem do niego ia sluzebnik twoy/ by mi dat osiodlac osla/ aby ch nań wsiadłszy iachal z Krolew: bom chomy sluzebnik twoy: Uad tho iessze obzadowat a ostaryt mie sluzebnika twego v ciebie pana mego Krola: Ale thy panie moy Krolu/ iestes tak Anagiot Boży/ Czini co sie tobie podoba. Bo dom oyc mego nie iedno smierc byl wien panu memu Krolowi: A tyś mie vczy nit iednym stych ktorzy siadai przy twym stole: a o cos sie moge slusnie a sprawiedliwie zatowac: Abo oco mam wiecey wtac do Krola: Thedy rzekł Krol do niego: Cos daley mowisz? Jus tho pewna com rzekł: Thy z Syba dzielcie z soba imienie. Odpowiedziat Krolowi misibozeth/ Ba y wssystko chceli niech wezmie/ poniewaz sie wzdaw wrocil w pokoiu Krol pan moy do domu swego.

1. Reg: 2. 2. Reg: 17. Berzellai tez Galadecyz barzo sbary/ wyszedł z Rogelim/ przeprowadzil Krola przez Jordan/ gotow bedac y daley zarzek snim iachac. A byl Berzellai Galadecyz stary barzo/ to iest/ w osmdziesiat leciech/ y ten tez dodawal spiż Krolowi gdy miesztat w Manaim (tho iest) na onym obronnym miescu. Bo byl maz barzo bogaty. Y rzekł Krol do niego Berzellai: Jedz semna/ ze ius odpoczyniesz bezpiecznie w Jeruzalem. Y rzekł Berzellai do Krola: Wietes iest tat. zywotha mego/ a

bym miat iachac z Krolew do Jeruzalem: Juzem dzis w osmdziesiat lach: a zac ius tak czuyne sa smysly moie/ aby mogly rozoznac co slotko co gorzko: abo ius moze sie kochac sluzebnik twoy w iedzeniu abo w picciu: Abo zas ius moge sluchac glosu spiewkow abo spiewaczek: Ciemuś by miat byc sluzebnik twoy ku prozney ciaz paniu memu Krolowi: Odiade maluczko od Jordanu sluzebnik twoy przy tobie: niepotrzebiec tey zobopolnosci a oddzialania/ ale owsem prosse abym sie wrocil sluzebnik twoy/ abym vmart w miescie moim/ a byl pochowan przy grobie oyc mego y matki moiey. A to masz sluzebnika twego Chamaa: ten niechay iedzie przy tobie Krolu panie moy/ a vczyn mu co sie kolwiek podobat byc dobrego. Rzekł mu Krol: Niech ze semna iedzie Chamaa/ a ia mu vczy nie tho co sie tobie bedzie podobalo: a owsem o co mie kolwie zedac bedziesz/ to wssystko otrzymasz. A gdy sie ius wssyshek lud przeprowil przez Jordan y Krol zastanowil sie Krol/ y pocatowat Berzellai/ y pozegnalt sie snim: tak ze on wrocil sie na miejsce swoje. Pusclt sie tedy Krol do Gatgata/ a Chamaa snim: A wssyshek lud Judski przeprowadzal Krola/ a ludu Isralskiego tylko iedna potowica przynim byta.

Potym wssystcy meżowie Isralscy zebra wssy sie do Krola/ mowili kniemu: Przecz cie nam vkradli bracia nassy meżowie Judscy/ a przewiedli Krola y dom iego przez Jordan/ y wssystki meze ktorzy byli przy nim: Odpowiedzieli wssystcy meżowie Judscy/ do meżow Isralskich: Abo wiem bliszy nam iest Krol: czemu sie o to gniewacie? cos abo miniacie byzmy co ziedli Krolewskiego/ czli ze nam dary dano: Odpowiedzieli meżowie Isralscy meżom Judskim/ rzekac: Dzieciacta ciesci wietsszymy my v Krola nizli wy/ a przetho wiecey knam Krol nalezy nizli kwam: Ciemuscie nam vczynili krzywde/ ze nami nie pierwey dano znac/ abyzmy odprowadzil zas Krola swego: Ale ostrzey y twardziey odpowiadali meżowie Judscy meżom Isralskim.

Cap. 20.

Seba oderwat lud Isralski od Dawida/ ktorego Joab goniac Amasai na drodze zabil/ Sybe w miescie oblegi/ ktorogo glowe przynamowe iedney niewiasty Joabowi z miast wydano/ a on teg oblezenie rospuscil.

S Rąfio sie ze thes tham byl mas Belial imieniem Seba syn Bochry/ maz z rodu Gemini: then zabit w trabe/ y rzekł: Nie

2 Regum

3. Regu. 12.

2. Regu. 15.

mamy my części w Dawidzie/ ani dziedzic-
stwa w synu Isai: wroc sie do przybyth-
kow twoich ludu Israelski. I oderwat sie
a odstapil wssystek lud Israelski od Dawi-
da/ a nastadowal Seba syna Bochromo-
go: ale synowie Judscy trwali przy Krolu
swym/ od Jordanu az do Jeruzalem. A
gdy wssedl Krol do domu swego w Jeru-
zalem/ wzial one dziesiec niewiasth nato-
znic/ ktorzym byl poruczyl doyszenie do
mu/ y postawil straz nad nimi/ dajac im
wssystke zywnosc: a nie wychadzat do nich/
ale byly zamknione zywiac w wdowstwie
az do swey smierci.

Thedy Krol rzekl do Amasy: zezwiey
mi wssystkich meow Judskich na trzeci
dzien/ a ty thes badz przy tym. Sedl tedy
Amasa aby wezwat meze Judskie/ y mie-
skat tam dalej niz mu byl Krol naznaczyl.
Rzekl potym Krol do Abisai: Wiecey nas
teraz bedzie tepal Seba syn Bochry/ nizli
kiedy Absalom: a chak wziawssy sluzebniki
pana twego/ scigayze go/ by lepak nie do-
padl do miast obronnych/ thedrby nam vs-
sedl. Szli tedy snim meow Joabowi/ y
strzelcy z pawezniki/ tudziez y wssystcy co
mocnierszy/ wssli z Jeruzalem aby gonili
Sebe syna Bochry.

A gdy byli w Gabaaon w kamienia wiel-
kiego/ podkal sie snimi Amasa. A Joab byl
w sukience ociagley a ciasney wedlug mia-
ry kfiaktu swego/ a na tey zwierzchu mial
miec przypasany/ ktory wisiat az do ledz-
wi w posswach/ tak sprawiony ze snadnie
mogt go dobyc/ y im vderzyc. Thakze rzekl
Joab do Amasy: Badz pozdrowion bracie
moy: I trzymat reka prawa za podbrodek
Amase/ iakoby go caluiac. Ale Amasa nie
obaczyl ani sie strzegl miecza ktorzy mial
Joab: a Joab vderzyl gi w bok/ y zabil tak
ze wyptynety sniego ielita na ziemie: a nie-
zadat mu ius po wtore rany.

2. Regu. 2.

3.

3. Regu. 2.

Potym Joab y Abisai brat iego/ puszcili
sie po Sebie synu Bochromym. W tym tes-
dy niektorzy meow z towaryssow Joa-

bowych/ zastanowiwssy sie przy cieie Amo-
sowym/ mowili do siebie. Wezrzy/ to ten
chcial byc Hetmanem w Dawida na mies-
cu Joabowym. Takze lezal Amasa skwa-
wiony na szrod drogi. To wyzrawssy ie-
den maz/ ze sie zastanowiat wssystek lud/ a
by ogladowat Amase/ sciagnal go z drogi
na rola/ y zakryl go odzieniem/ aby sie nie
zastanowiali ci co ida mimo dla nieo. Gdy
go thedy sciagniono z drogi/ mial kozdy
maz idac za Joabem scigajac Sebe syna
Bochromego. A on iuz byl przebiegl przez
wssystkie potolenia Israelskie az do Abela:
y do Bethmaacha: y wssyscy meow co wy-
borniezy zbiegli sie byli ku niemu. I przy-
ciagneli ci a oblegli go w miescie Abela y
w Bethmaacha/ y obtoczyli ssanemi a wa-
ty miasto/ y bylo w oblezeniu miasto/ a w-
ssyhet gmin ktory byl z Joabem/ mocno
chcial zbic mury.

Tedy zawolatá niewiasta madra z mia-
sta/ zey sluchaycie/ sluchaycie: rzecze Jo-
abowi/ niech sam przystapi/ mam z nim
nieco mowic. A gdy przystapil do niey/ rze-
kla ku niemu: Tys jest Joab: Odpowie-
dzial ia. I iela tak do niego mowic/ Stu-
chay powiesci sluzebnice twoiey. On od-
powiedzial: slucham. Ona potym rzekla:
Mowiono wiec w starim przislouiu: Pyta-
sie ktho o czym/ pytay sie w miescie Abela:
a tak sie im powodzilo/ Zajem ia nie tha
jest ktora odpowiedam prawdzioie w lu-
du Israelskim/ a ty chceš wywrocic miasto
a zburzyc mathke w ludu Israelskim: Cze-
mu tak kasis dziedzictwo Panskie: Odpo-
wiedzial iey Joab/ Boze thego vchoway/
Boze tego nie dopuszczay na mie: Nieka-
ze ani chce zburzyc miastha/ Nie tak ci tho
jest/ ale ci slowiek z gory Efraim/ imieniem
Seba/ syn Bochrom/ podniosl reke swa
przeciwko Krolowi Dawidowi: wyday-
cies go nam samego/ odciagniemy wnetz
od miastá. Rzekla potym niewiasta do Jo-
aba/ oto gtowa iego bedzie do ciebie spus-
czona przez mur. Wessla tedy do wssystkie-
go ludu/ y mowila do nich mdrze: ktorzy
sciawssy glowe Sebie/ syna Bochry/ wy-
rzucili przez mur do Joaba. A on wnetz
vderzywssy w trabe/ odciagnal od miastá/
y ssedl kazdy do domu swego: a Joab wro-
cil sie do Jeruzalem do Krola.

A byl Joab Hetmanem nad wssystkiem
woyskiem Israelskim a Banaias syn Jo-
iady/ nad strzelcy y pawezniki: Aduram le-
pak podstarbim nad ptaty Krolewskiem:
a Jozaphat syn Abiludow Kanclerzem: a
Syba pisarzem: a Saboch y Abiatbar Ka-
ptani: a Ira Jaiycezyk byl Kapellanem
Dawidowym.

Deute. 20.

3. Regu. 23.

Indu. 20.

2. Regu. 2.

2. Regu. 8.

Wschore Kriegi Kroliewskie

Cap. 21.

Ciaśu Krola Dawida był głod trzy lata / siedm
miejow z rodu Saulowego wkrzyjowano / potym ich
ciała pochowano z kośćcami Saulowymi / opisuie
cięższy wojny Dawidowe z Filistyn.

Szczęśliwie też głod za dni Da-
widowych / a thymczasem zupełne
trzy lata porząd: y poradził się
Dawid Panu. Tedy rzekł Pan:
Dla Saula / y dla domu jego krmawego /
że pomordował Gabaonitów. Zawoławszy
potym Krol ku sobie Gabaonitów / mowił
do nich. (A ci Gabaonitowie / nie byli z sy-
now Izrael / ale byli ostatki Amorej-
czyków: bo im byli przysięgli synowie Izrael
scy / a Saul ich chciał wybić z nienawiści /
i tak oby dla ludu Izraelskiego y Judskiego.)
Tedy rzekł Dawid do tych istych Gaba-
onitów: Co wam mam uczynić: a i takie sie
wam stanie słusne nagrodzenie / abyście
ktogosiławili dziedzictwo Pańskie. Od-
powiedzili mu Gabaonitowie: Nie idzie
nam ani o złoto ani o srebro / iedno
nam żal na Saula / y na dom jego: ani
też thego chcemy aby miał być zabity kto-
ry ciłowiel z ludu Izraelskiego. Rzekł Krol
do nich: Coż widam chcecie żebym wam
uczynił: Rzekli do Krola: Nież tego kto-
ry nas prawie śmiertelnie / y stumił niesprawie-
dliwie / tak wgladzić mamy / żeby ani ie-
den nie zostal z rodu jego we wszystkich
granicach Izraelskich. Niechby nam wyda-
no siedm meżow z synow jego / abyśmy ie
wkrzyjowali Panu w Gabaon mieście Sau-
lowym / meżdy webranego Pańskiego. A
rzekł Krol: Ja ie dam.

1. Regu: 18.
20 y 23.

2. Regu: 18.

Przepuścił thedy Krol Miffibozetowi
synowi Jonaty syna Saulowego / Dla przy-
siegi ktora była między Dawidem y Jon-
atą synem Saulowym. Także wziął Dawid
dwu synow Kessfi corki Abia / ktore poro-
dziła Saulowi: Armoni y Miffibozet: y
zás pięć synow Michol corki Saulowej /
ktore porodziła Adryelowi synowi Bezel-
lai / ktory był z Molathy: y dal ie w rece G-
baonitom ktorzy wkrzyjowali ie na gorze
przed Panem: y padło tych siedm pospolu
zabitych / w pierwsze dni zimy iecimien-
nego: Wziawszy potym Kessfi corka Abia
włosieniec / rozpostharta u siebie na stół
od poczatku zimy / aż na nie defcz sędzi
nieb: a niedopuszcila ich pthakom drapac
we dnie / ani zwierzetam w noc. Dano po-
tym znać Dawidowi / co czynila Kessfi /
corka Abia / natożnica Saulowa.

1. Regu: 31.

Tedy sędzi Dawid y wziął kości Saulo-
we y kości Jonaty syna jego / od meżow Ja-
tes Gabaon / ktorzy ie byli wkradli z miaste

czka Bersan / gdzie ie byli powiesili Filisty-
nowie / gdy zabili Saula na Gelboe / y wy-
niosł z tamtad kości Saulowe / y kości Jo-
naty syna jego: A zebrałszy też kości onych
ktorzy byli wkrzyjowani / pogrzebli ie z ko-
ściami Saulowymi y Jonatą syna jego w
ziemi Beniamin / w boku gory / w grobie
Cis oca jego / y uczynili wszystko co był
Krol przykazal / a potym się Bog zmiło-
wał nad ziemią.

Tym czasem stoczyła się wojna Filisty-
now / z ludem Izraelskim: tedy zjechał Da-
wid / z sluzebnikami swymi / y boiowali na Si-
listyn. A iż Dawid schodził na sitach / Je-
sidenob (ktory był z rodu Arafa / ktorego
sam grot y oreza wazył trzy sta uncyi żelaz-
za / a ktemu przypasat był nowy miecz) po-
kusił się o Dawida. Ale ratował Dawida
Abisai syn Sarniwy / a wderzawszy Filisty-
na zabił go. Thamże thudzieli przysięgli
meżowie Dawidowi / mowiac: Już wie-
cey siłami nie wyedzieli na wojnę / byś nie
zgasł świece ludu Izraelskiego.

1. Regu: 27

2. Regu: 13

2. Regu: 18

1. Para: 21

Wtóra wojna była w Gob przeciwko
Filistenom: a w tym boiu poraził Sobo-
chai z Usaty / Saffa z familey Arassa z ro-
du Ochrzymkiego. Trzecia theż wojna
była w Gob przeciw Filistynom / na ktho-
rey poraził od Rogu daniel syn Lasi / za-
warczył z Bethleem / Goliassa Geterczy-
ka: kthorego drzewo w wtocznicy było na
mieści iako Wawow y Tkaczow. Czwartą
wojną była w Geth / na kthorey był ma-
wielki / ktory miał po sześciu pascow y racy
y nog / cho iesth / dwadzieścia y czterzy / a
był rodu Arassowego. Ten wragał ludu I-
sraelskiemu: a thego też poraził Jonatas
syn Sammá brata Dawidowego. Ci czte-
rzej wrodzili się z Arassą w Geth a zgineli
od reki Dawidowej y sluzebnikow jego.

Cap. 22.

Pisał Dawidowa Ktota Panu Bogu dzieki za
swe wyswobodzenie od wscich nieprzyjaciol.

Slowit potym Dawid ku Panu
słowa teyto pieśni / w ten dzień
gdy go Pan Bog wyswobodził
z reki wscich nieprzyjaciol jego
y tudzieli z reki Saulowej. Tymi słowy.

Pan iest opoka ma / moc a duzosc ma / y
zbawiciel moy.

Pan Bog moy mocny / bede w nim du-
fat: tarcz moja / y rog zbawienia mego: po-
deymiciel moy / y wciestka moja / zbawicie-
lu moy / od nieprawosci wybawis mnie.

Chwalebneho bede wzrwał Pana /
a od nieprzyjacielow moich wyswobodzon

Psal: 1

2. Regum.

á zachowan bede.

Boć mie obethoczyli struszenia śmierci/
strumienie Belialowy przestraszyły mie.

Powrozy piekielne ogarnęły mie: vprze-
dzili mie śmiał śmierci.

W wścieku moim bede wzywając Pána / á
do Boga moiego ia bede wolał: á wyslu-
cha głos moy z kościotł swego swietego / y
wołanie moje przeniknie aż do vssu iego.

Truszyłá sie y zátreszlá sie ziemiá / fun-
damenty go stłukły y rozrązaly sie / że sie na
nie rozgniewał.

Wyszedł dym z nozdrz iego / y ogień z vst-
iego bedzie palat / wegle sie rospalito od
niego.

Stłonił niebios y zstłapil / á mrok pod
nogami iego.

Wstápił nád Cherubin y latał: y puścił
sie ná piorách wietrznych.

Potożył okoto siebie ciemności zaslone /
á iáko przez rzeszoto spuszczając wody z o-
błokow niebieskich.

Od blasku przed obliczym iego / obłoki
sie zapálili iáko wegle ogniste.

Zágrzmi z niebá Pan / a naywysšy wys-
da głos swoy.

Spuscił strzaly swe y rozmiotat ie: ty-
stáwice / y spalit ie.

Y ukázaly sie ony wylania morskie / y od-
kryte sa fundamenty swiáta / przed skutem
Pánstím / y od wetchnienia Duchá popede-
lności gniewu iego.

Poslat z niebá y wsiat mie / y wyciąg-
nat mie z wod bázno wielkich.

Wyswiebodzil mie od nieprzyaciela
mego bázno mojne / y od tych ktorzy mie
nienawidzieli: bo byli dusšy niżli ia.

Vprzedzil mie w dzień vtrapienia me-
go / y stat sie Pan vpewnienie á vmocnie-
nie.

Y wywiódł mie ná przestrzeństwo: wyba-
wil mie zem sie mu vpodobat.

Odpłáci mi Pan według sprawiedli-
wości moiej / y według czystości rąk moich /
odda mi.

Jsem strzezt drog Pánstich / y nie czyni-
tem nic nie luthościwie przeciwné Bogu
memu.

Bo wysšyškie Sady ie° przed obliczno-
ścią moia / á przykazań iego nie odłożytem
nástrone od siebie.

Á przethoż bede doskonałym przed nim /
á bede sie pilnie strzezt od nieprawości
moiej.

Y przywróci mi Pan według sprawie-
dliwości moiej / y według czystości rąk mo-
ich przed oczymá iego.

Z swietym cšowiekiem bedzieš swie-
tym: á z dużym doskonałym.

Z wybranym wybrány bedzieš: á z prze-

wrotnym bedzieš przewrotnym.

Á lud vbogi zbawiony uczyniš / y twemi
oczymá pyssie poniżyš.

Bowiemes ty swiáto moje Pánie / y ty
Pánie oświeciš ciemności moie.

Bo w thobie pobiegne bedac przepá-
ny / á w Pánie Bóże moim y mur prze-
stocze.

Bog / niepokátana drogá iego / powiešć
Pánstá w ogniu wypławiona á wyciešćio-
ná: iest carcza wšsem ktorzy w nim dufanie
máia.

Y kto iest mocny / krom Boga náššego?

Bog ktorzy mie przepálat mocnošćia /
y vgladzil á wyrównat doskonała droge
moie.

Zrownywaác nogi moie z Jeleniami /
á ná wysokošćiach moich stáwiaác mie.

Ktory ćwicz y rece moie ku boiowi / stá-
dáác iáko by tuk miedziany rámióńa moie.

Dates mi sežyth zbawienia twego / á ci-
chošć moia rozmnożyła mie.

Rospřestrzenites kroti moie podemna /
á nie vstána kostki moie.

Bede vganial przed soba nieprzyació-
ty moie / y zetre ie / y nie obroce sie ná zad-
až ie wytráce.

Znišćie ie y potamie / ráž że niewstór-
ia: vpádna pod nogami memi.

Opásates mie mocá ku boiowi / nách-
lites á nákrzywyl ie pod mie the co mi sie
sprzeciwiłi.

Nieprzyacióty moie dates mi podáace
tyt: te co mie nienawidza / y wytráce ie.

Wolác beda á niebedzie ktobi ie zbawit:
ku Pánu / á niewysłucha ich.

Wygładze ie by proch ná ziemi: iáko sto-
to ná vlicách stocze á struše ie.

Záchowaš mie od spornych mow ludu
moiego strzedz mie bedzieš zá głowe na-
rodom: lud ktorého nieznám / bedzie mi
služyt.

Synowie obcy zástháwiami sie / slyše-
niem vchá vslucháia mie.

Synowie obcy spłyneli iáko by wodá / á
stureža sie w včistách swóich.

Zywie Pan / á błogosławiony Bog moy
y bedzie powysšon Bog mocny zbawie-
nia moiego.

Bože ktorzy mi dáies pomsty / á zmiataž
ludzie pod mie.

Ktory mie wywodziš od nieprzyaciót
moich / y od tych ktorzy mi sie przeciwiáto
wywysšas mie: od mežá nieprawego wy-
zwoliš mie.

Á przetoš bede cie wyznáwat miedzy
Narody / á imieniu twemu bede spiewat

Ktory wielmožne czyniš zbawienia
Krolá swóiego / y ktorzy czyniš miłosierdzie

Psal: 18.

118.

1. Reg: 17.

Psal: 17.

Psal: 143.

Roma: 15.

Psal: 17.

Wchore Kriegi Krolewskie.

pomazancowi swemu Dawidowi / y nasie-
niu iego na wieki.

Cap. 23.

Ostateczne słowa Dawidowe / y spisek zhenych a
zawolanych meow iego.

The sa słowa ostateczne / kthore
mowit Dawid syn Isai: Rzekł
mażktoremu statecznie obieca-
no iest o pomazancu Bożym / Ja
kobywym / wyborny spiewał w ludu Isra-
elskim. Duch Pániski mowit przez mie / y
mowa iego ięzykiem moim. Rzekł Bog
Israelski ku mnie: Mocny Israelski: Pa-
niacy nad ludzmi / sprawiedliwy ktho-
ry pánue w boiażni Bożey. Jako swia-
tłość zorzey gdy Słońce wschodzi / rano
bez obłokow miegoce sie / a iako dżdżem
roście trawa z ziemi. Ani iest tyli dom
moy v Bogu / aby umowe wieczna uczynit
semna / a we wsech rzeczach pewna y v
twierdzona. Abowiem wysytko zbawienie
moie / y zupełna wola : a niemáš nic coby
zniew niewrosło. Przestępnicy lepak wpy-
stcy iako ciernie beda wyrwani / kthorego
żaden sie rekomá nieimie. A zachceli sie kto
ich dotknac / przystroi sie na tho z żelazem
y z oszczepem / a spalone beda w ogniu a
na proch.

2. Reg. 7.

1. Para. 11.

The sa imiona meow tycerskich a mo-
cnych Dawidowych / Dawid kthory siedzi
na stolicy namadrse Kriaze miedzy trze-
mi / on iest iakoby slabiuchny w drzewie ro-
baczek / kthory osm set porazit iednym za-
wiedzeniem.

Ponim Eleazar syn sryia iego Ahoith-
czyt / miedzy trzemi mocnymi / ktorzy byli
z Dawidem / kiedy vragali (woysku Isra-
elskiemu) Filistynowie / a zessli sie thám
byli na bitwie. A gdy wysli synowie Israe-
scy ku boiowi / bi thak dlugo Filistyny / a
vsthat / y az mu reká stretwiata od miecza:
A uczynit Pan zbawienie wielkie w then
dzien: A lud kthory byl vciekt przed nieprzy-
iacioły / wrocil sie zas zbierac korzysci z
pobitych.

Po tym zas byl Semma syn Agge z Arari
A zachali sie Filistynowie na stanowisko:
Bo thám bylo pole ofiane wssedy Soczewi-
ca. Gdy ius tedy vciekat lud przed Filisty-
ny / then zastawit sie w posrzodku roley / y
bromit go / a porazit Filistyny: A uczynit
Pan zbawienie wielkie w ten dzien.

1. Para. 12.

Przed tym takiez z stapili byli trzey / kto-
rzy byli przednieyszy miedzy trzydziestcia /
a przysli byli we żniwa do Dawida do ia-
skiniy Odollam: a oboz Filistynski tezat w
padole Obrzymow. Dawid lepak byl na

twierdzy: A sthanowisko Filistynskie bylo
na then czas w Bethleem. A chciat miec
Dawid wody z sibudnie / y rzekł: O by mi
kto dat wody z cysterny ktora iest w Beth-
leem przy branie. Wermáli sie tedy trzey
mocni do obozu Filistynskiego / y naczer-
páli wody z cysterny ktora byla w Bethle-
em v brony / y przynieśli do Dawida: Ale
on niechciat iey pic / ale offiarowat ia wy-
lawssy przed Panem / mowiac: Niech mi
Pan Bog bedzie mitosciw / nienczynie te-
go: a wiec bym mial krew tych ludzi kto-
rzy po nie chodzili / y niebezpieczność ich
duś / pic: Niechciat iey tedy pic. Tho uczy-
nili trzey meow mocni.

Abisai tes brat Joabow syn Sárwie /
był Kriazeciem iednym z tych trzech. Ten
iest kthory podniosł wlocznia swa przeciw-
ko trzemá stem / kthore y zabil. Zawolany
tho był miedzy tymi trzemi / y był zacnieys-
zy miedzy niemi / a był ich Kriazeciem / a
le do trzech onych pierwssych nie doszedł.

Banaías thez syn Joiady meza namo-
cnieyszego / wielkich uczynkow z Kabsel-
Ten zabit dwa Lwy Moabskie / y tenze z
stapit y zabit Lwa w posrzodku cysterny:
na ten czas gdy był snieg. Onze tez zabit me-
za Egipthczyka / meza godnego ku podzi-
wowaniu / kthory mial w reku wlocznia: a
tak gdy przyszedł do niego z rozga / gwa-
tem wydart wlocznia z reki Egipthczyka /
y zabil go iegoś wlocznia. To uczynit Ba-
naías syn Joiady. A then był zawolany
miedzy trzemi mocnymi / ktorzy byli mie-
dzy trzydziestcia zacnieyszy: wssakos iednak
nie doszedł moca onych trzech pierwssych.
A uczynit go sobie Dawid Sekretharzem.

Azabel brat Joabow miedzy trzydzie-
sta / Elehanán syn sryia iego z Bethleem:
Semma z Arody / Elia z Harody / Ze-
les z Galcy / Zira syn Acces z Thetua / Abie-
ser z Anathor / Mobonnai z Huzaty / Sel-
mon Ahoiteczyt / Maharai Netoffatczy-
czyt / Heled syn Baana y ten tez Netoffa-
tyczyt / Ithai syn Rybai z Gabaaht sy-
now Beniaminowych / Banaia Saraton-
czyt / Hedday od strumienia Gaaś / Abia-
bon Arbathczyt / Azmaweth z Berony /
Eliaba z Galabony. Synowie Jafena /
Jonatam / Semma z Orody / Abiam syn
Sarár Ararczyt / Elifelet syn Azbai sy-
na Maachatowego / Eliam syn Achitofe-
low Geloniteczyt / Hesrai z Karmelu / Sa-
rai z Arbi / Jgaal syn Nathanow z Soba-
Bonni z Gaddy / Selech z Ammony / Na-
harai Berotreczyt / Kapiemik Joaba syna
Sárwie / Zira hietryczyt / Gareb thez
hietryczyt / Uryas hietryczyt. Wsskich
trzydziestci y siedm.

1. Para. 11.
2. Reg. 11.

1. Para. 11.

1. Para. 12.
2. Reg. 28.

2. Regum.

Cap: 24.

Dawid prze tho ze lud wyslysek policzyc kazal/ od Gad zgromiony/ od Boga starany/ ze trzech plag wybiera mor/ gdzie za trzy dni siedmiedziestych tysiecy umarlo/ Dawid prosil laski oltarz budowac.

Para: 21.

Ruszyta sie iessze gniewem pie rzchliwosc Pansta na lud Israelski/ y poruszyta Dawida mies dzy niemi/ aby chak mowil do Joaba: Idz/ a zlicz mi wyslysek lud Israelski y Judski. Tedy rzekl Krol do Joaba: He tmanaj rycerstwa swego: Obiedz wyslyskie pokolenia Israelskie od Dan az do Bersabee/ a policz wyslyshek lud/ abym wiedzial liczbe iego. Rzekl Joab do Krola: Przysmnos a przysporz Panie Boze ludu panu memu Krolowi chak wiele iako go theraz iesth/ y zasie sthokroc wiecej pomnos przed obliczem pana mego Krola: Ale przecz mie ni takowa rzecz pan moy Krol: Otrzymasz przedsie slowa Krolewskie mowe Joabowe/ y inych hezmanow woyska.

xodi: 30.

Szedl tedy Joab/ y Kriazeta rycerstwa od oblicza Krolewskiego/ aby zliczeli lud Israelski. A gdy sie przeprawili przez Jord dan/ przysli do Aroer na prawa reke miasa/ ktore iest w padole Gad: a przez Jaser sli do Galaad/ y do ziemie nissley/ a do sy/ az przysli do lasow Dan. A schodziosy okolo Sydonu/ sly wedle murow/ miaszba Tyru/ y okolo wsey ziemie Eweyskiej y Chananeyskiej/ y przysli do Bersabee na potu dnie ziemie Judskiej: a tak schodziosy wyslyskie ziemie/ byli zas w Jerusaleme w dzie wiaci Kriezycach/ y we dwudziestu dni. A dat Joab spiszek policzonego ludu Krolowi: A naleziono meow Israelskich osm kroc sthokroci/ meow mocnych/ chako woch co inz mogli dobyc mieczu na woynie: a spokolonia Judanaleziono piec kroc sthokroci tysiecy tylko meow woiennych.

A gdy inz zliczon byl lud/ ruszylo Dawida serce iego: tedy rzekl Dawid do Pana. Panie zgrzeszytem wielmi w tym vczyntu: ale prosse moy Panie/ abyś przeniosl nieprawosc slugi twego/ bomci barzo glupie vczynil. Takze wstal Dawid rano/ a slowa Panskie staly sie do Gad proroka y widza cego/ mowiac: Idz mowze do Dawida/ Toć mowi Pan: Trzy rzeczy daiec Pan na wola/ obierz sobie iedne z nich kthora zechcesz/ ze ta vczynie.

A gdy przyshed Gad do Dawida/ oznaymit mu to/ mowiac: albo przez siedm lat/ bedzie glod w ziemie twoiej: albo przez

trzy Kriezycy/ bedziesz vcietal przed nieprzyiacielmi twoimi/ a oni cie beda gonic/ albo pewnie trzy dni bedzie powietrze morowe panowac w ziemie twoiej. A tak teraz rozmysl sie a powiedz/ ze dam odpowiedz temu ktory mie poslat. Tedy rzekl Dawid do Gad: Barzo mi teraz czlywo: wyslykosh iednat lepiej ze wpadne w reke Panska/ (bo otwite sa miłosierdzia iego) nizli w rece ludzkie. Dopuscil tedy Pan na lud Israelski powietrze morowe/ od zara nia az do czasu naznaczonego/ a umarlo za ten czas ludu od Dan az do Bersabee/ siedmiedziestych tysiecy meow. A gdy Angiot Bozy wyciagnal reke swoie na Jerusaleme aby w nim wytracil lud/ zlutowal sie Pan nad utrapieniem ludu/ y rzekl do Angiota siyacemu lud: Dosyc theraz dosyc: zatrzymay reke twoie. A byl Angiot Panski wedle placu Areunowego Jebuzeyczyka. Rzekl Dawid do Pana/ gdy wyrzatal Angiota zabijajacego lud: Jactem iest moy Panie kthorym zgrzeszyl/ y iactem zlosci wie vczynil: Ci co sa iako owce co z vczyni nili: Prossie vsilnie niech sie na mie obroci reka twoia/ y na dom oycy mego.

Przyshed zasie Gad prorok w ondzien do Dawida/ y rzekl mu: Wstap/ a postaw oltarz Panu na placu Areunowym Jebuzeyczyka. A wstapil Dawid wedlug mowy Gad proroka/ ktora mu byl poruczyl Pan. Areuna lepal wyrzawszy ze Krol z sluzebniki swemi idzye kniemu: wyszedssy vczynil poklon Krolowi/ na twarz swa na ziemie. Rzekl: Co temu za przyczyna iest/ ze pan a Krol moy idzie do sluzebnika swego? Rzekl Dawid do niego: abym kupil v ciebie plac/ a zbudowal oltarz Panu/ aby przestala ta porasska ktora sie zmaga mie dzy ludem. Odpowiedzial Areuna Dawidowi: Pan moy Krol niech gi wezmie/ y ofiaruie iako sie iemu podoba: mas y woly na offiary zupełne/ y woz/ y iarzma na woly/ tu potrzebie drew. Wyslyskie te rzeczy dat Areuna Krolowi: Rzekl Areuna do Krola: Pan Bog thwoy niech przyimie slub twoy. Odpowiedzial mu Krol/ mowiac: Wlaskiey tak niebedzie iako chcesz/ ale kupie to za pieniadze od ciebie/ a niebede ofiarowal Panu Bogu mojemu offiar zupełnych darownych. Kupit thedy Dawid plac/ y woly/ za piecdziesiat syklow srebra/ y zbudowal tam oltarz Panu/ y ofiarowal zupełne y spokoyne offiary: A zlutowal sie Pan nad zemia/ y zastanowiona ona plagu a porasska od ludu Israelskiego.

1. Para: 21.
Ecc: 2.
Dan: 13.
Philip: 1.

2. Reg: 15.

Prone: 3.

Koniec wtorych Kriag Krolewskich.

A a ij Poczynas

Caput.

Trzecie Kriegi Krolewskie

Woczynnia sie trzecie Kriegi Krolewskie: kthore Zydowie zowa pierwszemi Adelachim.

Wkthorych opisnie sie starosc y smierec Dawidowa: Krolowanie Salomonowe: Budowanie kostiolu: Rozdzielenie krolestwa: a nakoniec krole Judskie y Isralskie. Maia Kapitul. 22.

Cap. 1.

Dawida z starszego panienka Abisai zagrzewa pan na trwacie / Adonias krolestwo okupowawssy a osiadssy / Bersabee nastroiona rada Nathanaowa / o trzymala v Dawida ze Salomona pomagano na krolestwo / co wssysawssy Adonias wiekt.

Starzał sie iusz byt Krol Dawid: y mial wieku swe go wiele dni / a gdy sie okrywai farami (na tozu) niemogt sie zagrac. Tedy rzekł kniemu sludzy iego: Szukaymy

panu nassemu Krolowi mlodziuchney ia: kiej panny / niechze stawa przed Krolom / a niech go zagrzewa / a zeby spiatu w rekach iego / a niech sie thak zagrzewa pan nas Krol. Szukali tedy we wsszech granicach Isralskich / mlodey panienki a co na pieknieyssey / y nalezli Abisag Sunamitke: y przywiedli ia do Krola. A byta cho panienka barzo piekna / y spiatu z Krolom / y oslugowata mu / ale iey Krol nieuznat. Adonias lepak syn Aggith wzniost sie wozgore / mowiac: Ja bede Krolowat. A nasprawaat sobie wozow y ieznych / y piecdziesiat mezwow kthorzyby chadzali przed nim. A nigdy go oto ociec iego niegromit abo karat / zeby rzekł: Czemus tak wczynit? A byl y then piekny barzo / wtory syn po Absalomie. A zmowe mial z Joabem synem Sar-

wiey / y z Abisagiem kaptanem / kthorzy iusz podpirali rzeczy Adoniasowey. Ale Sadoch kaptan / y Banaias syn Joaby / y Nathana prorok / y Semei / y strzelcy / y pa weznicy / y wssytku moc woyska Dawidowego nie byla z Adoniasem. Offiarowawssy tedy Adonias barany / y cielce / y inetuczne a tlusthe rzeczy / y kamienia Zobelet / ktory byl blisko studniey Rogiel / wezwat wssytkich braciey swey synow Krolewskich / y wssytkie meze Judskie dworzany Dawidowe. Ale Nathana proroka / y Banaiu / y inych mocnych / tudziez y Salomona brata swego nie wezwat.

Takze rzekł Nathana do Bersabee matki Salomonowey: Slysatajes zeby Krolowat Adonias syn Aggith / a pan nas Dawid o tym niewie? Atak teraz chodz wezmi rade odemnie / a zachoway dusze swoie / y syna twego Salomona. Idz / wnidz do Krola / rzeczy do niego: zajes thy panie moy Krolu nie przysagt mnie sluzebnicy twoiey / mowiac: y Salomon syn twoy bedzie Krolowat / y on osiedzie na stholicy moiey po mnie? Czemus tedy iusz Kroluie Adonias? A gdy thy iessze bedzies mowic o cho z Krolom / przyde ia za toba / y doraze a dokonam slow twoich.

Wessla tedy Bersabee do Krola na pokoy: a iusz byt Krol barzo sie starzat / a Abisag Sunamitka poslugowata mu: Wtostniwssy sie Bersabee wczynita czesc Krolowi. A rzekł Krol do nley: Co to chce? Ona odpowiedziawssy / rzekla: Panie moy Krolu / tys przysagt na Pana Bogatweo sluzebnicy twoiey / ze Salomon syn twoy bedzie Krolowat / a on osiedzie stholicie moie po mnie: otos iusz teraz Adonias Kroluie za niewiadomościa twoia Krolu panie moy. Nabit wolow / y inych tucznych a tlustych rzeczy / y baranow wiele / y wezwat tam wssytkie syny Krolewskie / Abisag thara tes kaptana / y Joaba hetmana: a Salomona sluge twoe nie wezwat: Wssa kostiednat Krolu panie moy na ciebie samego oczy patrzata wsszego ludu Isralskiego / aby im naznaczyt kthoby mial sie dziec na stholicy twoiey po tobie / Krolu panie moy. A bedzie to / gdy bedzie Krol pan

3. Reg. 2.

Isue: 15.
19.

2. Reg. 15.

3. Reg. 3.

moy spat

3. Regum.

moy spat z oycy swemi/ bedziemy ia y syn moy grzesnymi.

Ona iessze thak ku Krolowi domawia/ alie Nathan prorok przyszedl. A opowiedziano go Krolowi/ mowiac: Jest tu Nathan prorok. A gdy wssedl Nathan przed oblicznośc Krolewską/ a uczynil cześc na twarz ku ziemi/ rzekł: Krolu panie moy/ tyżes rzekł: Adonias niech po mnie Kroluie/ y on niechay siedzi na stolicy moiey. Ze tho on siedl/ y nabit wotow/ y tustych innych rzeczy/ y baranow moc/ y powolat tam wssch synow Krolewskich/ y zetmas now/ y Abiathara tes kapłana. A gdy thak oni iedli y pili przed nim/ y krzyczeli: Żyw Krolu Adonias: Mnie slugi twego/ y Sadoch kapłana/ y Banaias syna Joiady/ y Salomona slugi twego nie wezwat. A statos sie a wyslo tho slowo od Krola pana mego/ a mnies sludze swemu nie oznaymit/ ktoby miat osiesc Tron a stolicę Krola pana mego po niemi.

Odpowiedzial Krol Dawid/ temi slowy: wzowcie do mnie Bersabee. A thora gdy przysla przed Krola/ y sthanela przed nim/ przyslaga Krol rzekac: Żywie Pan/ ktory mie wyrwat z wsselakiego wciśtu/ i z iakomci przyslaga na Pana Boga Israelskiego/ mowiac: Salomon syn twoy bedzie po mnie Krolowat/ a on bedzie siedziat na tronie mym po mnie: tak iuz dzis uczynie. Spuscilwssy Bersabee twarz swa ku ziemi uczynila cześc Krolowi/ mowiac: Żyw Panie moy Dawidzie na wieki. Rzekł zas tez Krol Dawid: Przyszowcie mi Sadocha kapłana/ y Nathana proroka/ y Banaiasa syna Joiady. A ktorzy gdy wssli przed Krola rzekli do nich: Wescie z soba slugi pana waszego wssadzcie Salomona syna mego na mulyce moie/ prowadzcie go do Gihon. Tam ze go niechay koronowac a pomaze na Krolestwo Israelskie y Judskie Sadoch kapłan/ y Nathan prorok: Potym vderzicie w traby krzyczac: Żyw Krolu Salomonie. A poy dziecie zaniem/ y przydziecie do Jeruzalem/ A vsiedzie na stolicy moiey/ y on bedzie Krolowat miasto mnie: y potym mu porucze aby byl krazeciem nad ludem Israelskim y Judskim. Odpowiedzial Banaias syn Joiady Krolowi/ y rzekł: Amen. Thak niechay mowi Pan Bog Krola pana mego. A iako byl Pan Bog z Krolew Panem moim/ tak niechay bedzie/ z Salomonem a boday wssla iessze uczynit stolicę/ tego: nizli byta stolicą Krola pana mego Dawida.

Szli thedy Sadoch kapłan/ y Nathan prorok/ y Banaias syn Joiady/ y strzelcy/ y pawesnicy/ y wssadzili Salomona na mulyce Krola Dawida/ y przywiedli go do

Gihon: A wziat Sadoch kapłan olej z rostkem z przybytku/ y pomazal Salomona: A vderzyli w traby/ a lud wssystek krzyczal: Żyw bacz Krolu Salomonie. A ssedl za nim wssyciek gmin/ y wssystek lud/ gracia na fletach/ y weselacych sie z wielka radościa/ aś prawie ziemia huczala od krzyku ich. A wsslysat to Adonias/ y wssyscy ktorzy byli od niego wezwani/ a iuz sie tez byly go dy skonczyly: ale y Joas tez wsslystawssy glos traby/ rzekł: Co to za krzyk a thak wielki huk w miescie: On to domawia/ alie Jonathan syn Abiathara kapłana przyszedl: do ktorego rzekł Adonias: Wnidz do nas boś maj mocny/ a z dobra nowina idzies. Odpowiedzial Jonathan Adoniasowi/ Nie barzo z dobra: Bo Krol Dawid Pan nasz/ postawil na swym miejscu Krolew Salomona: A poslat z nim Sadocha kapłana/ y Nathana proroka/ y Banaiasa syna Joiady/ y strzelce y pawesniki/ ci go wssadzili na mulyce Krolewskiej. A pomazali go/ Sadoch kapłan/ y Nathan prorok/ na Krolestwo w Gihon: y sli z tamtad z weseliem/ y byl huk po miescie: Toć iest ten glos coscie wssyli. Ale y Salomon iuz siedzi na stolicy Krolewskiej. A wchodzac sludzy Krolewscy/ blagoslawili panu nassemu Krolowi Dawidowi/ mowiac: Rozsyrz Pan Bog imie Salomonowe nad imie twoie/ a w wielb thron iego nad thron twoy: A uczynit Krol modle Panu Bogu a dziekowat mu za to na lossku swoim/ iessze nad tho tak mowit: Blagoslawiony Pan Bog Israelski/ ktory dal dzisia/ ze siedzi na stolicy mey syn moy/ a ia na to swemi oczyma patrzam: Poletali sie/ a wstawssy rozessli sie wssyscy ktorzych byl naprosil Adonias/ kazydy w swa droge. Adonias lepat sam boiac sie Salomona/ wstat y ssedl do przybytku pańskiego/ y trzymat sie rogu oltarza. Powiedziano to potym Krolowi Salomonowi/ mowiac: Otoć Adonias boiac sie Krola Salomona/ dzierz sie rogu oltarza/ tak mowiac: Niech mi przysieze dzis Krol Salomon/ ze nie zabije sluzebnika swego meciem. A rzekł Krol Salomon: Bedzieli dobrym mezem/ y ieden wlos z glowy mu nie spadnie na ziemie: ale naydzieli sie w nim co ztego/ bez chyby vmrze. Poslat tedy Krol Salomon/ y wywiodl go od oltarza/ a wssedssy uczynil cześc Krolowi Salomonowi. Tedy mu rzekł Salomon: Idz do swego domu.

Cap. 2.

Dawid przed swa smiercia/ dale sprawe Salomonowi iakoby sie miat zachowac na Krolewie/ potym vmarl/ Salomon potym zabil Adoniasa/ Semei/ y Abiathara/ Joas tez zabith.

1. Reg. 10.

3. Reg. 2.

Exodi. 21.

Trzęcie. Kriegi Krolewstie.

Isue: 23.
Deute. 31.

Deuts:17

2. Reg: 3.
2. Reg: 20.

2. Reg: 17
 19.
 * dotu

2. Reg: 16

2. Reg: 19

✕ doſu
Acto: 2.
C 13.

2. Reg:5.

1. Par: 30

I. Reg: 16

Machodzity iusſbliſko dni ſmier
ci Dawidowey / tedy przykazał
Salomonowi ſynowi ſwemu /
mowiac: Oto ia iuſ pufferam
ſie na drodze wſſyſtkiey ziemi: a iuſ umie-
ram: Zmocniayſe ſie / a bądź meżem mo-
cnym. A pilnuy tego / abyſ przyſtrzegal
przykazania Pańa Boga thwego / abyſ
chodził w drogach iego / y ſtrzeżł Cere-
moniey a obrzedow poſwietnych iego / y przy-
kazania iego / Sadow / y ſwiadectw / tak
iako napisano ieſt w zakonie Moizeſſo-
wym: abyſ rozumiał wſſem rzeczam ktore
czyniſ / y gdzieby ſiekolwiek obrocił: aby
Pan umocnił a utwierdził powieſci ſwo-
ie / ktore mówił o mnie / tymi ſłowcy: Be-
dali ſynowie twoi ſtrzeżli drog moich / a
bedali chodźć przedemną w prawdzie / w
zupełnym ſercu ſwym / y we wſſyſtkiey du-
ſze ſwey: niebędzie tobie odiet mąż z ſtolice
Kroleſtwá Iſraelskiego.

Wiesz też dobrzety synu moy co mi czyni
Joab syn Sarwiew/ co uczynił dwiema
Hetmanom Izraelskim. Abnerowi synowi
Nerowemu/ y Amazie synowi Jeter: że ie
zabił/ y wyłat krew wojenna czasu pokoju.
y skropił ich krewia pás swoy rycerski/ ktory
miał ná biodrach swoich/ y bity swoje kto-
re miał ná nogách swoich z krawaw. A ták
uczynił wedlug mądrości twej/ á nie do-
prowadził siedziwości iego w pokoju do
* piektow. Ale y synom Berzellai Gáláa
dytczyka/ oddał táta/ á beda iest chleb zá-
wždy z stołu twego: boć mi záśli ná droge
gdym wciekał przed Absalonem bráthem
twoim. Masz też przy sobie Semei syná
Gera syná Gemini z Bahurym/ ktory mi
taiał slowy bárzo plugawemi á zlemi/
gdym siedł ná miejsce obronne: ále że mi zá-
iachał w droge gdym sie przepráwiał przez
Jordan/ przysiągłem mu był ná Pana Bo-
gá/ mowiac: Nie zabije cie mieczem: Thy
niecierp mu tego ták by miał być tego pro-
żen. Jesteś mąż mądry/ wiesz co mu masz
uczynić/ y sprowadziš siwozne iego ze kra-
wia do * piektow.

Zásnal potom Dawid z oycy swemi/ a
pogrzebion iest w mieście swym. A dni kró-
wych Krolowat Dawid nád ludem Iśráela
šim/ sa czterdziesći lath: W Hebron kro-
lowat siedm lat: W Jeruzálem trzydzie-
ści y trzy. Thedy Šálonon vsiadł ná tro-
nie Dawidá oycy swego/ y zmocniło si-
Krolestwo iego bázno.

Abdias potym wssedł do Bersabee ma-
tki Krola Salomona. Ktora rzekła do ni-
go: Spokoyne! iest wesćcie twoie: On od-
powiedział: Spokoyne: v przydał / Mam
nieco mowić do ciebie. Rzekła do niego

[illegible]

Też o timże czasie przyszedł posel do Kro-
la Sálomoná / powiádaiacze sie Joáb ná-
chylit zá Adoniassem / á nie zá Sálomonē
a Joáb (boiac sie) vcielł do przybytku
Pánstkiego / y wiał sie rogu v oltarzá. Dano
o tym też znáć Krolowi Sálomonowi / że
Joáb vcielł do Przybytku Pánstkiego / áże
stoi v oltarzá: Tedy poslat Sálomon Bá-
náie syná Joiády / mowiac: Idź / zabijcie

3. Reg: 1.

Reg: 3.
Reg: 10.

Elch: 44.

3 Reg: 1.

2. Reg: 7

1. Reg: 2

g. Reg.

3 Regum

go. Przyszedł Banaías do Przybytku Pańskiego / y rzekł do niego: Tę roztązie Krol wynidz. On odpowiedział: nie wynidz / ale tu już umre. Sprawił w tym czasie Banaías Krola / mowiac: Tak a tak mowił Joab / a to mi odpowiedział. Rzekł Krol: uczyniżę tak iako mowił / a zabij go / y pogrzeb: y odeymiesz krew niewinna / ktorą wylana jest przez Joab / odemnie y od do mu oycá mego. A odptáci mu Pan krew ie go na głowe iego / bo zabił dwu meżow sprawiedliwych / y lepszych niżli sam: a za bił ie mieczem / o czym niewiedział nic. Wóciec moy Dawid: Abnerá syná Nerowego Hetmaná ludu Izraelskiego / y Amásé syná Jetherowego / Hetmaná woyská Judskiego: a wróci sie krew ich na głowe Joabowe: y na głowe potomstwa iego / na wieki: a Dawidowi y plemieniu iego / y fámili iey / y stolicy iego niechay będzie pokoy od Pána náwieki. Także sędzi Banaías syn Joády / a przystąpiwszy ku nie mu zabił go / y pogrzebion jest w domu swym na puściu.

1. Reg: 3.
2. Reg: 10.

Ezech: 44.

Uczył Krol Banaíasá syná Joády Hetmanem woyská swego na miejscu Joabowym: a Sadochá káptaná na miejscu Abiathárovym postawił: poslat też Krol y przyzwał ku sobie Semey / y rzekł mu: zbuduy sobie dom w Jeruzalem / mieszkay też tam: a nie wychodz sńiego tam ábo sám / bo ktorego kolwiec dnia wynidziesz / tak że byś przyszedł za strumień Cedron / wiedz o tym że będziesz zabít: a krew twoia będzie na głowe twoie. Odpowiedział Semey Krolowi: Dobrze mowi Krol Pan moy / a uczyni tak słuzebnik twoy. Także mieszkát Semey w Jeruzalem wiele dni.

A státo sie potym we trzy lata / że wciéklí byli słudzy Semey do Achis syná Máchá Krolá Geth: y powiedziano Semey / iż słudzy iego sñi do Geth. Wstawssy Semey / osiódlat sobie osła swego / y iáchat do Achis do Geth / sñutác slug swoich: y przywiódł ie z Geth. Dano potym spráwe Krolowi Sálomonowi / że Semey ieżdżit do Geth z Jeruzalem / a że sie zás wrócił. Thedy poslat poń / y rzekł mu: Zajemci tego nie powie dziat y Pánem Bogiem nie oświadczyt / iż ktorego kolwiec dnia wynidziesz tam ábo sám wiedz że umrzesz: A odpowiedziałes mi / Dobra mowá ktorą wysłyszał. Czemus żeś tedy nie sñhrzegł przysięgi Pańskiej / y przikázania ktoremci był dat: Potym rzekł Krol do Semey: Ty wieś wssystko zte o co ciebie gryzie twe sumnienie / cos uczynił Dawidowi oycu memu: odptáci ci Pan złość twoie na głowe twa. A Krol Sálomon błogosławiony / y stolicá Dawidowá będzie státa á státeczná przed Pánem ná wieki. A rozkázal Krol Banaíasowi syno

1. Reg: 16.

wi Joády: ktorzy przystąpiwszy ku niemu zabíł go / y umárt.

Cap. 3.

Sálomon potawssy ióné od Sáróná Krolá Egipskiego / prosił Pána Boga o mądrość: y otrzy mat iá / co sie naprzód okazało przy rozsádku dwu niewiast o dzieci.

N Mocniło sie tedy Krolestwo Sálomonowe w reku iego. A blisko ácia złączon jest Sárónowi Krolowi Egypthskiemu: Abowiem pociat cortę iego / y przywiósł iá do miásta Dawid / do kad nie skonát á nie dobudowát domu swego / y domu Pańskiego / y muru o koto Jeruzalem. A ná ten czas ieszcze lud offiarowát ná wysokich gorách: y nie był zbudowány kościot imieniu Pańskiemu do onego dnia.

Deute: 7.

Deute: 72.

A mitowát Sálomon Pána Boga / chodząc w przykázaniu Dawidá oycá swego / wyiawssy tho yz ieszcze offiarowát pogorách / y káżdzt wonnemí rzeczámí. Przetoż raz odiáchat Sálomon do Gábáon / aby tam offiarowát: bo tho miejsce byto náwoy se: y offiarowát tam w Gábáon ná ołthá rzu Krol Sálomon zupełnych offiar thysiac. Ukázal sie Pan Sálomonowi w noc y przez sen / tak mowiac: Zaday mie oczę / a dam ci. Tedy rzekł Sálomon: Tys uczynił z sluga twoim Dawidem oycem moim wielkie miłosierdzie / iákosy on chodzit przed oblicznością twoia w prawdzie y w sprawiedliwości / y w vprzeymym á prostym sercu stoba: Záchowates mu thes tho wielkie miłosierdzie twoie / y dates mu syná ktorzy siedzi ná tronie iego / iáko tho jest dzisia. A teraz Pánie Boże moy / thys to sprawił że bym iá slugá twoy Krolowát: ná miejscu Dawidá oycá mego: gdyś iá iesstem dziecie málutkie / y ten ktorzy nie zna wescia y wyscia swego. A slugá twoy jest w posrzedku ludu ktorys sobie obrát / ludu niezlicznego / ktory áni zliczon áni zrácho wan być moze prze mnostwo. A przetho miły Pánie / dayże słudze twemu serce sñá dne ku náuczeniu á madre / aby mogł sá dzie lud twoy / á rozeznác miedzy złym y dobrym. Bowiem ktoróž moze sádzić ten lud / lud ten twoy tak wielki?

2. Para: 1.

3. Reg: 9.

Sapie: 9.

Podobátá sie tedy tá rzecz Pánu / ktorey od niego Sálomon zádát. Tedy rzekł Pan Sálomonowi: Zes mie o tho profit / á że nie zádates o tho aby był dlugo żyw / áni by był bogaty / áni żeby dostát dusz nieprzyiá ciot thwoich: Ale zes profit o mądrość ku rozeznaniu sádu: otożem ci uczynił wedlug zádania twego / á datem ci serce madre y

Math: 6.

Trzecie Kriegi Kroliewskie.

Ecles. 1.

rozumne/ thak dalece/ ze żaden ani przed toba był/ ani po tobie powstanie / tobie rowny a podobny. Ale wiec y te rzeczy o ktoś reś mie nie żadat/ datemci ius/ to iest/ boż gactwa y chwalebna sławe/ thak yż żaden nie był rowien thobie z Krolow przeszłych przez wszystkie dni minete. A bedziessli cho dził drogami moimi/ a strzegł przykazá

nia y rozkazania a poruczeństwa moiego/ iako chodził Dawid oćiec twoy/ przedłuże dni żywota tweo. Ocknał porim Sálomon y porozumiał ze to był s. n. a gdy przyiáchał do Jeruzátem/ stánał przed Archa przimie rza páńskie/ y offiárował zupełne offiá ri/ także y offiáry społoyne/ y uczynił wielkie a zacne gody wssiem słuzebnikom swoim.

3. Reg. 15.

2. Para: 1.

Przysły potym dwie niewiście nierza dnice do Krola/ y stánety przed nim/ z kto rych iedná thak rzekła: Dla Boga prosse moy pánie/ Ja y tá oto niewiásta/ mieśka táśwa w iednym domu/ y porodziám w iey połoiu. Trzeciego dnia po moim porodze niu/ porodziá też y oná/ y byłichmy pospo lu/ ták iż żaden iny nie był z námi w domu/ chyba nas dwie. A umárt syn tey niewiásty w nocy/ bo go spiac vdtawila. Tedi wstaw sy kieby iuż bázso dobrze vćichto w nocy/ wzięla synáček mego od bołu słuzebnice twey gdym zaśneta/ y potożyła go ná swo ich rełach/ a swego umárte/ potożyła pob le mnie. A gdym wstawsy rano/ chciała dáć pierśi ssać synowi memu/ nálaźtám go v mártego: kthoremu gdym sie tym pilniey przypatrzała w iáśny dzień/ doślám thego ze nie iest on moy kthoregom porodziá. Od powiedziáta oná druga niewiásthá. Nie ták iest iako powiedaś/ ale ten umárt y to twoy syn/ a moy żywy. Ná to zaś oná mo wila: Nie prawde mowiś/ boć syn moy żyw/ a tworci iest umárt. A ták tymi słowy párt y a swárzyły sie przed Krolem.

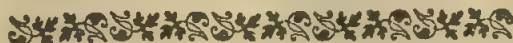
Tedy Krol rzekł: Tá powieda/ Moy ży wy syn/ a twoy umárt: Tá zaś przeko. Nie ták/ ale twoy umárt a moy żywy. A rzecze Krol: Przynieście mi mieczá: A gdy przynie siono miecz przed Krolá/ rzekł: Przet niecie to dziecie żywe ná dwoie/ daycież ie dney iedne potowice/ a drugiey druga: Te dy rzekła oná niewiásta kthorey syn był żyw/ do Krolá: bo sie były zruśyły wnetrznosci iey lutościa nád synem swoim: Prosse pá nie/ daycieś iey to żywe dziecie/ a niezabi jaycie go. A ona zaś rzekła: Bá iuż nie/ chay nie bedzie ani mnie ani thobie/ ale niech ie rozetna. Toż dopiero Krol odpo wiedział y rzekł: Daycie oto tey dziecie to żywe/ niezabivaycie go: boć oto tá iest máć ká iego. Vślykał tedy wssystek lud Iśraelski sad on kthory Krol uczynił/ y vlekli sie Kro lá/ widzac w nim być mądrość Bożá/ ku spráwowaniu sadu.

Danie: 13.

Gene: 43.

Luce: 7.

Cap: 4.

Opisnie

3 Regum

Opisuje Królestwo Salomona po
trąpy a stół jego y pokój z mego y liczbę przy
wieści y piosnek jego.

A gdy Królował nad wsem lu
dem Izraelskim Krol Salo
mon te królestwa były przy nim:
Azarias syn Sadocha kaptana
Luboreff y Abia synowie Sisa pisarze: Jo
zaffat syn Ahiludow/ Rancierzem: Bana
ias syn Jozady Hetmanem: Sadoch lepak
y Abiathar kaptan: Azarias syn Natha
now Marssalkiem nad tymi którzy stali
przy Krolu: Zabud syn Natanow kaptana
przyjaciół Krolowski: y Ahisar rzadca wo
domu: y Aboniram syn Abda podskarbiem.

3. Reg: 12.

Miał też Salomon dwanaście starost
nad wsem ludem Izraelskim/ którzy doda
wali spyże Krolowi y domowi jego: abo
wiem na każdy miesiąc co ich do roku/ opá
trzałi go wpystkami potrzebami. A te sa
imiona ich: Benhur starosta na gorze Efa
frain. Bendekar w Mattes/ y w Sale
bin/ y w Bersames/ y w Helon/ y w Be
chanan. Bethzed w Aruboth: tegoż thej
był y Socho/ y wpystká ziemiá Effer. Ben
abinadab/ thego był wpystket powiath
Nephathdor: a ten miał za żonę Thaphet
corkę Salomonow. Bana syn Ahiludow:
rzadził Tanach y Mageddo/ y wpystke
krainę Bethsan/ ktora jest wedle Sarta
ny pod Izrael/ od Bethsan aż do Abelmeh
hulá/ przeciwko Jekmaam. Bengaber w
Ramothe Galaad/ miał w dzierzawie A
worthair syna Manasseffowego/ w Gala
ad: Tenże też władał we wpystkiey kraí
nie Argob/ ktora jest w Bazan/ sześćdzies
fiat miał wielkich y murowanych/ kthore
miały zamki (albo riglie) miedziane.

Abinadab syn Abdo władał w Manas
sin/ Achimadas w Nephthalim: ale y then
miał Basemath corkę Salomonow w
matzeństwie. Baana syn Chusy w Aser/ y
w Baloth. Jozaffath syn Jarue/ w Jaza
char. Semei syn Elá w Beniamin. Gaber
syn Dry/ w ziemię Galaad/ y w ziemi Se
on Krolá Amorrhayskie y Og Krolá Ba
zańskie/ nad wsem co jedno było w oney zie
mi. Juda a Izrael był lud bez liczby/ thák
iako piasek morski w mnożstwie iedzac y pi
iac a bedac dobrej myśli. A Krol lepak Sa
lomon mieszkał w państwie swoim/ mając
wpystkie Krolestwa/ od rzeki ziemi Si
listynskie/ aż do granice Egiptyskie: kto
rzy mu przynosili dary/ y służyli mu przez
wpystkie dni żywota jego.

1. Krol: 14.

Gene: 15.

1. Krol: 23.

1. Krol: 71.

A obrok y strawa Salomona Krolá na
każdy dzień thá była: trzydzieści korcy bia
tey maki/ sześćdziesiąt korcy maki/ dzies
ięć wotow thucznych/ a dwadzieścia wo

łow tych co po passy chodzą/ sto baranów
wyławssy obtowy w Jeleniach/ Sarnach/
Bawotow/ y pthakow domowych. Abo
wiem on dzierzał wpystke krainę ktora by
ła za rzeką/ iako od Thaphsa aż do Gazy/
y wpystkie Krole onych krain: y miał po
koy ze wsszech stron w okół. A był a mieszkał
lud Izraelski y Judski bez wsselákich po
strachow/ ieden każdy pod winna macica
swa/ y pod figowym drzewem swym/ od
Dan aż do Bersabee/ przez wpystkie dni
Krolá Salomona.

Leui: 26.

1. Mac: 14.

A miał Salomon czterdzieści tysięcy żo
bow rożnikow/ a dwanaście tysięcy iedz
nych. A chował y żywił te wpyssy wylicze
ni Starostowie Krolewscy. Ale y potrzeby
ku stótu Krolá Salomona z wielkim stara
nim a pilnością dodawali czasu swego. Je
cześnie także y plewy koniom y inemu do
bytku przywożili na miejsce gdzie Krol
był/ według tego iako snimi ustanowiono.

Deute: 17.

3. Reg: 10.

2. Para: 9.

Dal thej Bog mądrość Salomonowi/
y roztropność bardzo wielką/ y syrość ser
ca/ iakoby piasek który jest na brzegu mor
skim. Tak iż przechodziła mądrość Salomo
nowa/ mądrość wsszech Krolow na wschod
słońca/ y Egiphtskich: A był mądrssy niżli
wpysthey ludzie: Mądrssy niżli Echan
Esraita/ y Zeman/ y Chalkol/ y Dorda sy
nowie Macholiowi: y był zawołany mied
zy wsemi Narodi w okół.

Ecdes: 1.

Mówił też Salomon trzy tysiące przy
powieści: a piosnek jego było pięć tysięcy.
Rozprawił thej o przyrodzeniu drzew/
począwszy od Cedru kthory jest na gorze
Libanie/ aż do Jizopu kthory wyrasta z
ściány. Rozstrząsał też mądrze o przyrodze
niu bydlat/ ptakow/ robactwa/ y Ryb.
A przychodzali z rozlicznych ludzi słuchac
mądrości Salomonowey/ y od wsszech Krol
ow ziemskich/ kthorzy słuchali mądrości
tego.

Proverbia:

Canticorv:

Cap: 5.

Hiram Krol Tyrski był w dobrej przyjaźni z Sa
lomonem/ y dodał mu robotników na budowanie
kościoła pánu Bogu/ a Salomon go podejmował
spija.

A Oślat thej Hiram Krol Tyrski
sługi swoje do Salomona: Abo
wiem wssyszał że go pomazano
na Krolestwo Izraelskie/ na
miescu oycá jego: bo ten Hiram był zawssę
przyjacielem dobrym Dawidowi. A posłał
Salomon do Hiram/ mówiac: Ty dobrze
wiesz wola Dawida oycá mego/ a że on sam
niemógł budować domu imieniu pána/
Boga swego/ dla walk ktore naniśie zerwał

2. Reg: 5.

2. Para: 2.

1. Para: 23.

29.

stacjaty/

Trzecie Kregi Kroliewskie.

2. Reg. 7.

stacjaty/ od nieprzyjaciół okolicznych/ aż
ie Pan Bog dal pod nogi iego. Theraz iuś
dat Pan Bog moy vspokoienie ze wssad /
ze niemáš przeciwniká/ ani podkánia zle-
go. Przerof myśle budować Kościół imie-
niu Pána Boga moiego: ták iáko mowit
Pan Bog oycu memu/ powiádaiac: Syn
twoy ktore° dam po tobie ná stolice twa/
on będzie budował dom imieniu me°. A ták
rozkaś słuzebnikóm swym aby mi wycieli
Cedrow Libáńskich/ á słudzy moi niech be-
da z slugámi twemi. A zá praca słuzebni-
kom twym damci co kólwie będzieš chciat:
bo wieś dobrze żeć niemáš żadnego meżá
w ludu mym/ kthoryby vmiat wyrebować
drzewá Cedrowe iáko Sydonczycy.

A gdy Hirám Krol vsslyśat słowá Sá-
lomonowe/ rozrádował sie bázó/ y rzekł:
Błogosławiony Pan Bog dzisia/ kthory
dat Dawidowi syná namedrśse°/ náń tym
ták wielkim ludem. Y wyprawił poslá Zi-
ráma do Sálomóná/ thák mowiac: Vss-
chatem coś mi kólwie rozkázat: iuś ia včy
nie ná wssém wola thwoie/ o drzewie Ce-
drowym y Jodtowym. Słudzy moi zwió-
za ie z Libanu do morzá: á ia ie z słože á
zbije w pty/ y przypuszczé ie po morzu/
až ná tho miejsce gdzie náznáciš á rosta-
jęš/ tedy ie wiesmies: á ty mnie dodaš po-
trzeb/ abych miał żywność domowi me-
mu. Tákże Hirám dodawał Sálomonowi
drzewá Cedrowego y Jodtowe°/ ná wssém
według woli iego. A Sálomon záś dawał
Hiránowi dwádzieścia thysiecy korców
pssenice ná pożywienie domowi iego: Y

dwádzieścia korcy oliwy náczyśsey: The
rzeczy Sálomon dawał Hiránowi ná káž
dy rok.

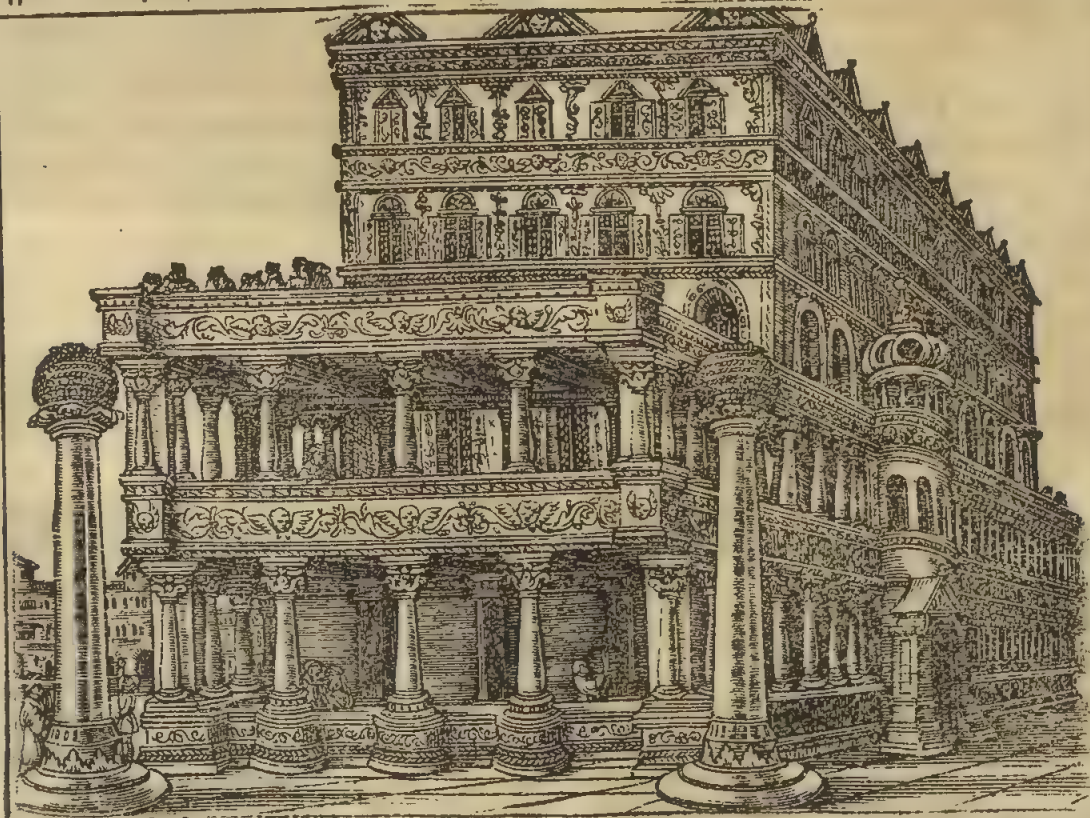
Dat theś Pan mądroś Sálomonowi/
iáko mu byt obiecat: y byt pokoy między Zi-
rá Krolew Tyrskim/ y Sálomonem: y včy
nili między soba przymierze. Obrat potym
Krol Sálomon dziłniki á robotniki ze w-
ssého ludu Isráelskiego/ á byt wssystich po-
čet/ trzydzieści thysiecy meżow. Y słał
ie ná gore Libanu/ po dzieśiáci thysiecy
ná káždy miesiąc ná przemiány/ thák że
przez dwa křiežycá bywali w swym domu:
A náń tym dziłnikóm počtem byt posthá-
wion vrzednikiem Abonirám.

Miał teś Sálomon siedmđziesiat thysie-
cy chłopow/ či co iedno ná swych rámio-
nách brzemioná nosili/ á ośmđziesiat thys-
siecy thych co w gorze łamali á ciósali ká-
mien: kromia vrzednikow kthory byli náń
kážda robota: kthorych byto w počcie oso-
bno trzy thysiecy y trzy stá/ či iedno rozkázó-
wali ludu y tym istym robotnikóm. Przy-
kázat tedy Krol aby wzięli kámiennie wiel-
kie/ kámiennie drogie ná fundáment kóś-
cielny/ a żeby ie wyciósali ná čterzy grá-
nie. Y wyciósali murárze Sálomonowi/ y
Hiránowi: Ale Gubiczłkowie nágorowá-
li drzewá y kámienia ná budowanie domu
Božego.

3. Reg. 4.
5. 12.

Cap. 6.

Artak Kościół y budowanie iego/ Sient/ Wita,
rśá/ Vblágalnce/ y thego wssystiego oqpedojnoś
á ozdoba.

Čter dzies

3. Regum.

2. Par. 3.
Acl. 7.

Ioan. 10.
Acl. 3.
5.

Stato sie tedy wczterista i osmdzie-
siat lat / od wyscia synow Isra-
elskich z ziemie Egypckiej / kro-
lowania Salomonowego nad
ludem Israelskim roku czwarthego / krie-
zycy Zyl (tho iest kriezyc wtory) stalo sie
ze poczat Krol Salomon budowac dom
Paniu Bogu. A ten tho dom kthory budo-
wat Krol Salomon Panu / wzdluz mial
sescdziesiat tokci / w syrz dwadziescia tok-
ci / a na wysie trzydziesci tokci. A byl Por-
tyk (Kruchtha abo Sien) przed koscio-
tem / na dwadziescia tokci wzdluz / thak
dlugi iako kosciot byl syroki / a mial na syrz
przed kosciotem dziesiec tokci. Poczynil
tesz w kosciele okna we wnattrz rozbite a
pochodzisthe. A zbudowal thes na scienie
koscielney Altierzyki albo ganek w koto /
na scianach domu Bozego koto kosciotu
y koto Modlitewnice / takiesz w koto poczy-
nil y pobocznicie. Ganeł nissy byl na piec
tokci syroki: Szredni ganek na sesci: A
Trzeci ganek na siedm tokci. Tramy lepat
potozyl w kosciele okoto ze wnattrz / thak
zeby sie niespieraty muru koscielnego. A
gdy ten kosciot budowano / budowano gi
z kamienia wciosanego y gotowego: thak
ze ani mlotek / ani siekiera / ani zadna rzecz
od zelaza / niebyta slyszana w kosciele gdy
gi budowano.

A drzwi do szredniego patacu byly w scie-
nie na prawey stronie kosciotu: y wchadza-
no na szredni patac po kreconym wscho-
dzie: takiesz tesz z szredniego na trzeci. Bu-
dowal tedy y do budowal kosciotu Bozego:
Przykryl potym dom Bozy stropem Cedro-
wym. A uczynil opasanie a pobocznicie nad
wyszym domem na wysi piec tokci: y przy-
kryl gi drzewem Cedrowym.

A sthala sie mowa Panska do Salomo-
na / mowiac: Dom ten kthory budujesz / be-
dziesli chodzil w przykazaniach moich / a
iesli bedziesz sady moie sprawowal / y sz-
rzegł wsszego roskazania a poruczenistwa
mego / chodzac w nich: wmoenie mowe mo-
ie tobie / kthoram mowil do Dawida oycu
twoiego. A bede przebywat w posrodku
synow Israelskich / a nie opuścze ludu me-
go Israelskiego. Budowal tedy Salomon
kosciot Bozy y dokonat go. Obbit a podfu-
trowal sciany koscielne wewnattrz forsty
Cedrowemi: od clu a pawimentu domo-
wego / az do wierzchu scian / y az do stropu
y okryl drzewy Cedrowemi wnattrz: a to
koscielne potozyl taraciami Jodlowemi.

A uczynil (sciane dzielaca kor od ciata)
ku zadney stronie kosciotu / od tlaku wie-
rzchu na dwadziescia tokci z forstow Ce-
drowych: a tak uczynil wnetrzny dom Mo-

dlitewnicy (albo koru) aby byla swiatni-
ca swietych. Ale ciato kosciotu bylo na cz-
terdziesci tokci przede drzwiami Mo-
dlitewnice. A wssystek dom wewnattrz byl
otafflowany forsty Cedrowemi / maiac fu-
gowania y spoienia barzo foremnie wdzia-
tane / y rycia y rzezania wydaiace sie a wy-
sle: Wssystko Cedrowemi forsty bylo obbi-
to / tak ze zaden kamien w murze nie mogl
byc widzian. Modlitewnice zas wewn-
trzy w posrodek wdzialat / aby tam postawil
Arche przymierza Panskiego. A ta istha
Modlitewnica albo Kor / miata wzdluz
dwadziescia tokci / y dwadziescia tokci na
szerza / y dwadziescia tokci na wysi: a okryl
y obbit ia zlotem nacyzyszym: Ale y Ot-
tarz otafflowal Cedrem.

Takiesz y dom (ciato kosciotu) kthory byl
przed modlitewnica / okryl zlotem nacyzys-
szym / a przybijal blachy zlate / gwozdziami
zlotemi. Tak ze niczego nie bylo w kosciele
coby zlotem nieokowano. Ale y ottarz wssy-
stek Modlitewnice okowal zlotem.

Uczynil thes w korze Modlitewnicy
dwa Cherubiny / z drzewa Oliwnego / dzie-
siec tokci na wysi / na piec tokci iedno strzy-
dlo / v iednego Cherubina / a drugie thes
strzydlo na piec tokci / to iest dziesiec tokci
maiace strzydla / od konca iednego / az do
konca strzydla drugiego. Drugi takiesz Che-
rubin byl na dziesiec tokci: w rowney mie-
rze: y robotu w obu byla iednostayna: tho
iesth Cherubin ieden mial wzdluz dziesiec
tokci / a drugi takiesz. A postawil Cherubiny
w posrodku kosciotu wnetrznego: a ro-
staczaly swe strzydla Cherubinowie / thak
ze strzydlo iednego Cherubina dotykalo sie
iedney / a strzydlo drugiego Cherubina dru-
giey sciany / a drugie dwie strzydla thakaly
sie siebie w posrodku kosciotu. Thez y te
Cherubiny okowal zlotem.

A wssystkie sciany koscielne w koto po-
wyrzyl rozlicznym ryciem y wydroze-
niem: thes poczynil na nich Cherubiny / y
Palm / y kwiaty rozmaite / iakoby sie wy-
daiace z sciany y wychodzace. Ale y pawi-
ment domu Bozego przykryl zlotem we-
wnattrz y zewnattrz. A gdzie miano wcho-
dzic do Modlitewnice / uczynil dwoie
drzwiczki z drzewa Oliwnego / a podwoie
v drzwi byly na piec grani. A dwoie drzwi
z drzewa Oliwnego: a wyrzyl thes na nich
Cherubiny / y osobe Palm / y inssie rzezania
a floryzowania barzo wydaiace sie: a tho
wssystko okryl zlotem / a okowal zlotem
tak Cherubiny iako y palm / y inssie rzeczy.

Thez takiesz uczynil gdzie miano wcho-
dzic do kosciotu / podwoie z drzewa Oliw-
nego na czterzy granie: a dwoie drzwi z
drzewa iodlowego na obu stronach iedne

przeciwko

Exodi: 25.

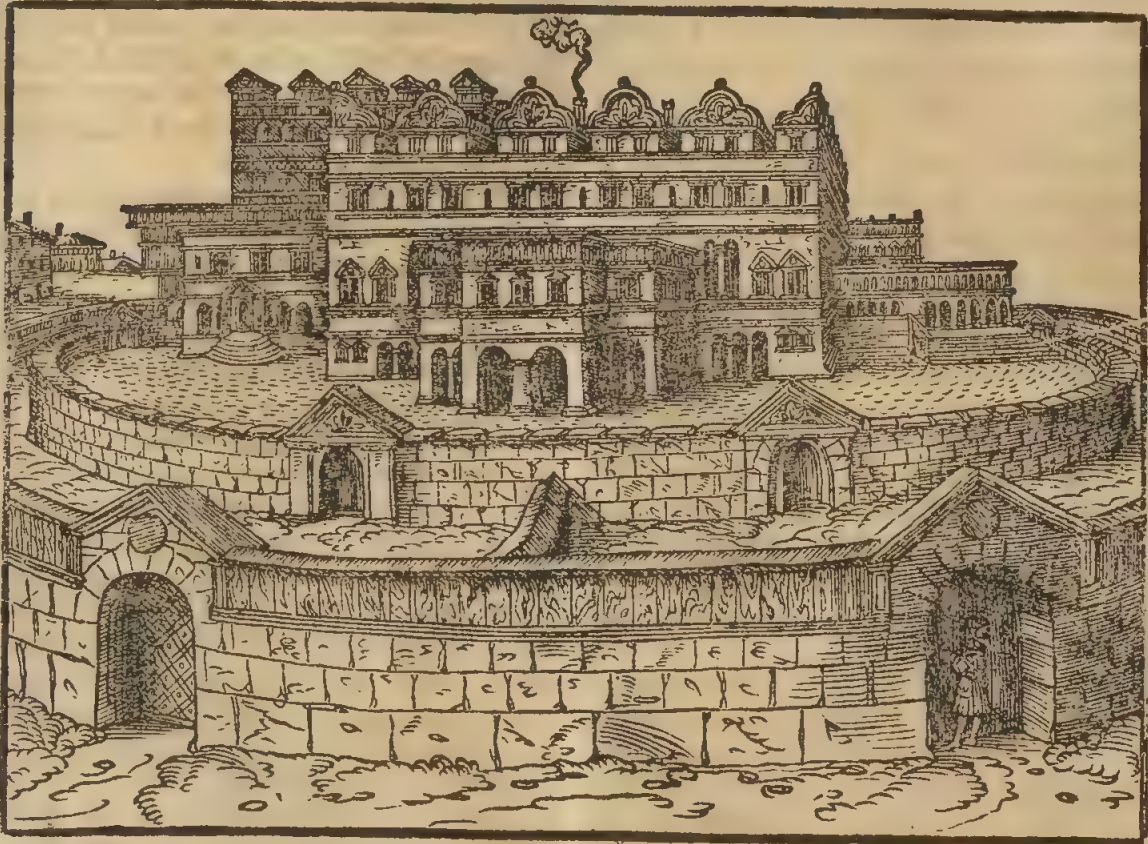
Trzecie Księgi Królewskie.

przeciwko drugiem: a każde drzwi były dworskie / a spotu się między sobą dzierżać otwierały się. A wyrzycił Cherubiny y palmy / y rycia bardzo wychodzące: y obbił to wszystko blachami złotymi / robotąforemna a doskonała według modła a prawiłdła. Zbudował też sieni wewnątrz trzemi rzędy z kamienia wypolowanego / a jednym rzędem z drzewa Cedrowego. Czwartego roku (Krolowania Salomonowego) założył no dom pański / Miesiąca Zif / tho iesth

Kwietnia / a roku iedennastego / miesiąca Zif albo października / (a tho iesth osmy Ksiezy) Dokonan iest dom pański ze wszystka swa robota / y ze wszystkim naczyntem jego: a tak budował y siedm lat.

Ca. 7.

Pałac a dwór Salomonow budował także y dom żony jego / a do kościoła Bożego rozmaite naczynia a sprzęty gotował.

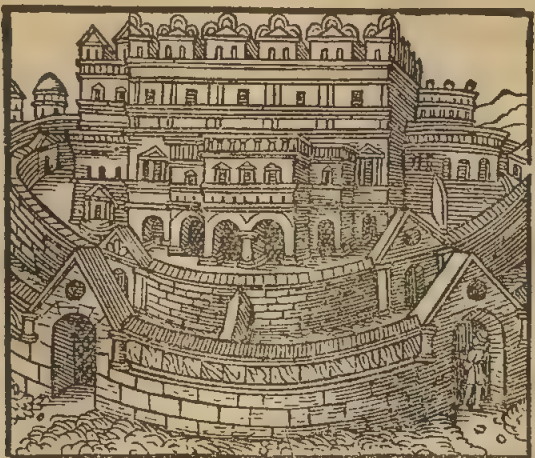

Dom zaś swoy budował Salomon trzynastcie lat / tak że y do skonałe postawił. Zbudował też y dom z lasu Libańskiego wzdłuż na sto łokci / a pięćdziesiąt na szerza / a na gore na trzydzieści łokci: y cztery Alchany ku przechadźce / między słupy Cedrowemi: Bo był dat wyciąć drzewa Cedrowe na słupy: a tarcicami Cedrowemi obbił a otąflował wszystkie dom / który stał na czterdzieści y pięci słupach. Jeden rząd miał słupów piętnastcie ieden przeciwko drugiemu postawionych / y przeciwko sobie stojących / mając równe płace między sobą / a na słupach drzewa na cztery granie we wszystkim sobie równe. A sieni też wznosił na słupach pięćdziesiąt łokci wzdłuż / y trzydzieści łokci w szerz: y druga Sieni przed słożeniem wieższej sieni: y słupy y głowki na słupach poczynił. Wczynił też y Pałac gdzie był Miałostat a stolicą Królewską / na której sadził: y otąflował drzewem Cedrowym / od spodu aż do wie-

rzchu. A domczek w którym siadał gdy miał sadzić / był w posród sieni / thymże kształtem sprawiony.

Zbudował też także dom corce Faradnowey / Ekhora był poiat Salomon / thakaz robota iako y the sieni / wszystko z kamienia drogiego / Ekhore wedle prawiłdła y miary we wewnątrz y zewnątrz / tharte a glądzone było: od gruntow / aż do wierzchu ścian / a

3. Reg. 3.

wewnątrz

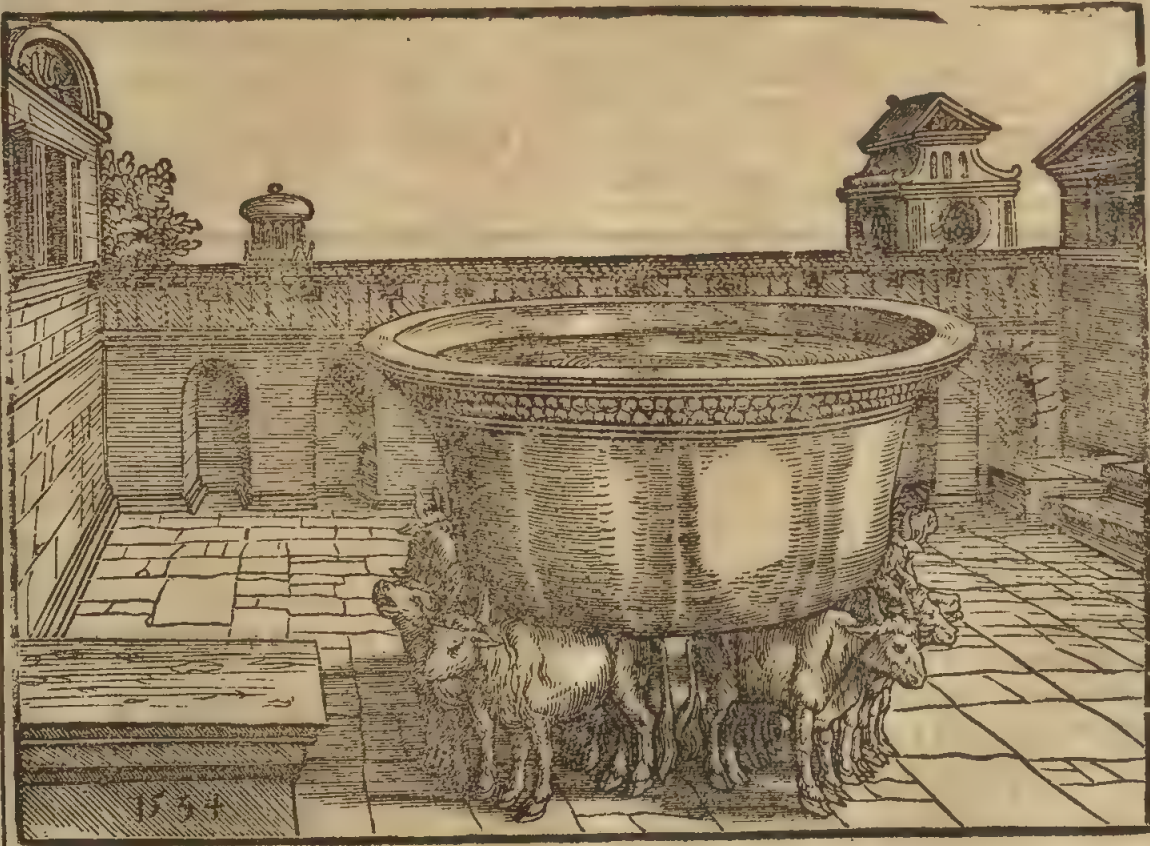
3. Regum.

wewnątrz aż do sieni wietrzey. A grunty zakładane z kamienia kosztowne y wielkiego / na dziesięć albo na ośm tokci: a na wierzchu także kamienie drogie w rownej mierze ciósane było / y także też drzewo Cedrowe. A sień wiecześnie była okragła / mając trzy rzedy z kamienia ciósanego / a jeden rząd drzewa Cedrowego y heblowanego Theż y w sieni domu Pańskiego wewnątrz y w sionce domowej.

Posłał też potym Krol Salomon y przyzwał Hirama z Tyrn / syna iedney wdowy z pokolenia Neptalim / z oycá Tyryczyka rzemieśnika ćwiczonego okoto miedzi / y pełnego mądrości / rozumu / y umienia ku sprawowaniu wszelkych rzeczy z miedzi. Ten gdy przyszedł do Krola Salomona / poczynił mu wszystko co iedno rozkazał. Wlat na przód dwa słupy miedziane / ieden słup na ośmnaście tokci wysokości: a nie na dwanaście tokci obeymowata obadwa słupi.

Uczył też y dwie mąkowice a kapitelle które miały stać na wierzchu słupow / własne z miedzi: ieden kapitel na pięć tokci w

zgore / a drugi także pięć tokci wżwyż: a na kształt y podobieństwo sieci y tancerstwow spotem między sobą dziwnym sposobem poplecione. Obiedwie te mąkowice na słupy łane były. Siedm rzędów siatek było na kapitellu iednym / a siedm siatek na drugim. A dołonał słupow y dwu rzędów okoto wszelkich siatek / aby zakrywały mąkowice które były na wierzchu z ziarnistych siatek. Thymże sposobem uczynił przy drugiej mąkowicy. A kapitelle które były na wierzchu słupow / zrobione były na kształt leliwy w sionce na czterzy tokcie. A także inne mąkowice na wierzchu słupow z wierzchu podług miary słupá przeciw siatkám. A rzędów siatek ziarnistych było dwieście okoto mąkowice wtorey. A postawił te dwa słupy w sionce kościelney: A gdy postawił słup po prawey stronie sieni: nazwał jím imieniem Jachim: Takież też wzniósł słup drugi / y wezwał imię tego Boas. A na wierzchu słupow / robote na kształt leliwy postawił: a thym sposobem dołonana jest sprawa słupow.

Uczył też Morze (albo kocioł na wmywanie) łane / w szerz na dziesięć tokci / od kraju iednego do drugiego / okragłe w kształt: Pieć tokci wysokość tego / a obwód na trzydzieści tokci opasowata się w koto. A rzeźbienie pod kraiem obchodziło się / dziesięć tokci obracając on kocioł: Dwa rzedy rzeźbienia rozmaitych historyi na nim były wylane.

A stało ono morze na dwanaście wo-

lech: z których było obrocono trzechku putnocy / trzech na zachód słońca / trzech ku południu / a trzech na wschód słońca: a morze na nich z wierzchu stało: których wotow wszystkich zadki wewnątrz pod wmywaniem albo Morzem skrył się. Amiałość tego Morza była na dłoń. A kraj tego / iako by kraj w czasie / y iako rozwinięty leliwy brato w się tbo Morze dwa tysiąc miar / które zowa Batow / a trzy tysiące metret.

Trzecie Kriegi Krolewskie.

Wiat też także dziesięć podstawków miedzianych/ każdy podstawek rozdłuż na cztery tokcie/ y na czterzy tokcie w sferze/ a trzy tokcie na wyspach. A thá robotá podstawków miedzy ryciem rozmaitym gładką była przy spojeniu na rogach było rzeźbanie. A miedzy korunkami y ryciem wieniecami/

byli Lwi/ wotowie/ y Cherubinowie tak też przy spojeniu zwierzych: a pod Lwy y woty iakoby rzemienie wisszące z miedzi. Byli też czterzy koty w każdej podstawku/ y ośmi miedziane: y na czterzech stronach iakoby ramię pod wmywaniem lane/ jedno przeciwko drugiemu patrzące.

Wstąpił onego Morza były wewnathrz na dnie zwierchu: a co zewnathrz mogło być widziano/ było na jeden tokcie/ a wssyśko okragło/ a dno miało być na putchora tokcia: ale na węglach w słupow/ były rozliczne rzeźbania: a rzodki też miedzi słupami na czterzy granie a nie okragłe były. Też były y czterzy koty/ thák że pod każdym rogiem w podstawku iedno podprawiono było/ a spinano je pod podstawkiem: Jedno koto było na putchora tokcia wysokie. A koto takowe były iakie pospolicie bywały w wozu: y ośi/ y spice/ y zwoná/ y piasthy wssyśko lane. Bo y one czterzy ramię/ a iednego każdego rogu podstawka iednego/ z tego podstawka lane y spoione były. A na wierzchu podstawka była okragłość nieiaka na putchora tokcia/ thák foremnie wdziałana żeby wmywało z wierzchu mogło być włożone: mając w sobie (ona okragłość) wydrożenia y rozliczne rzeźbania są z siebie. Wyrzł theś na forstach onych które były z miedzi/ y na węglach Cherubiny/ y Lwy y Páimv/ tak iakoby na podobieństwo człowieka stojącego/ a thák że się niezdaly być rycie/ ale iako by były przystawione wokół. Thymże kytatem wdziałat

dziesięć podstawków/ iedno stháynego lania/ y miary też y rycia iednakich.

Wdziałat też dziesięć kotów albo konw miedzianych/ z których każda wssie brata czterdzieści koty/ a była na czterzy tokcie: A każda konw postawił na swym podstawku: dziesięć konw na dziesięci podstawków. A postawił dziesięć podstawków/ pięć na prawa stronę kościota/ a pięć na lewa. A morze postawił przy prawey stronie kościota/ przeciw wschodu słońca na południe.

Poczynił theś Ziram Kotły/ Wanny/ Panwie/ Konwie/ y wykonał wssyśke roboty Krola Salomona/ w kościele Pańskim. Dwa słupy: dwie thoczenie które othaczaly w koto dwie kápitelle na słupie: dwie siatce/ które miały okrywać a ozdabiać one dwoie obrotzenie/ które było na wierzchu słupow. A ziarnistych iábtek cztery sta na dwu siatkach/ dwa rzedy iábtek ziarnistych na każdej siatce/ ku ozdobienu a okryciu onego obrotzenia na kápitellach które były na wierzchu słupow. Podstawków też dziesięć/ y konw dziesięć na onych podstawkach. A morze iedno/ y wotow dwanaście pod morzem y koty/ y wanny

albo pan

3. Regum.

abo panwie / y konwie: Wssystko naczyynie
ktore poczynit Hirám Krolowi Sálomona
nowi w domu Bozym / z Mosiadzu byty.
A lat cho wssystko Krol ná polu v Jordas
ná / w gliniástej ziemi / między Sochoth y
Sártán. A postáwít wssystkie one sprzety
Krol Sálomon w domu Páńskim: á prze
wielka wielkość / niebyto wagi oney mie
dzi.

Exodi:25.

A poczynit Krol Sálomon wssystko na
czyynie w domu Páńskim: Otárz zloty / y
stol thes zloty / ná kthorym by kładzono
chleby obliczności poswiecone: y Lichta
rze á swieczniki ztote: piec ná prawey / á
piec ná lewey stronie przeciwko korowi z
czystego zlotá: y kwiathi iákoby Lilje / y
kágáńce á lámpy ná wierzech thes zlothe: y
klepeje ztote / y stągwie ztote / y haciki / y
Banie / y Mosdzierzki / y Kádzielnice / zna
czystego zlotá: y záwiásy v drzwi domu
wnetznego Swiatnice Swietych / thus
dzies y drwi kóścielne / ze zlotá byty. A
wykonat Krol Sálomon wssystko dzito /
ktore czynit do domu Páńskiego / y wnioś
te wssystkie rzeczy ktore byt poswiecit Da
wid Krol oćiec iego / Srebro / Zloto / y ine
sprzety / y włożył ie do skárbu domu Bożo.

Para:5.

Cap: 8.

Archá Boża wniesioná do kóścioła Bożego /
Mgta nápetnita dom Boży / Krol Sálomon po dlu
gicy modlitwie / Stogosláwi ludu / y lichá wolow y
owiec tych ktore ofiárowano w dzień poswacenia
kóścioła.

Para:5.

Reg:6.

N O tym zebráli sie wssystcy stá
sy ludu Isráelskiego / y Kriáze
tá pokoleń / z wodzami á z czo
tem fámiliay synow Isráel
skich / do Krolá Sálomona w Jeruzálem:
aby wniesli Arche przymierza Páńskiego
z miásta Dawidowego to iest z Syonu. A
z sedł sie wssythornasthet lud Isráelski do
Krolá Sálomona miesiacá Echánim cho
iust Wzresnia w dzień swiet / ktorej iest krie
zyc siodmy. Przysli tedy wssystcy Scharssy
ludu Isráelskiego. A wzieli Arche Páńska
kápłani y niesli ia / y Przybytek przymierza:
y wssystko naczyynie poswietne ktore bylo
w Przybytku: á niesli ie kápłani y Létot
towie. A Krol Sálomon / y wssystko mno
stwo ludu Isráelskiego / ktore sie bylo do
niego zeszło / sli sinim przed Archá / y zá
býáli ofiárujac owce y woty bez osácam
ku y bez lichby.

Wniesli tedy kápłani Arche przymierza
Páńskiego ná swe miejsce / do kóru á Mo
dlieternice / do Swiatnice Swietych / pod
Przydiá Chierubinow. Bo Cherubinowie

roztoczyli byli siwe strzydta nad ono miejsce
gdzie miała stać Archá / y okrywaly Arche
zwierzchu y drasski iey. A iz pirwey wycha
dzaly drażki / y wkazowaly sie koniuszki ich
z Swiatnice przed Modlieternicá / ius sie
wiecey zewnatrz nieukazowaly: ktore byty
tam aż do niniejszego dnia. A w tey Arse
nie niebyto inego / iedno dwie tablice ká
mienne / ktore tam byl wlozył Moizeš ná
gorze Oreb: gdy Pan uczynit przymierze
z syny Isráelskimi / ná then czas kiedy wy
chadzali z Egiptu. A státo sie gdy ius wy
sli kápłani z Swiatnice / iz mgta nápet
nita dom Páński / tak ze niemogli kápłani
stać / y posługowac przed mgta: bo byla
nápetnita chwata Páńska dom Páński.

Hebr: 9.
Deut:10.
Exodi:40.

Ezech:9.

2.Para:6.
Leui:16.

Thedy rzekł Sálomon: Pan rzekł żeby
miał przebywac we mglic. Buduiac zbu
dowałem dom ná Przybytek tobie / Pánie
Boże prze mocna stholicie twoie ná wieki.
Pothym obroćit Krol Sálomon oblicze
swoie / y stogosláwił wssystkiemu kóściołowi
Isráelskiemu: ábowiem wssysthet kóś
ciot á zbor ludu Isráelskiego státhám. A
rzekł: Stogosláwiony Pan Bog Isráel
ski / ktory mowit wsty swemi do Dawida /
y w rekách iego dokonal / mowiac: Od one
go dnia gdy wywiodł lud moy Isráelski z
Egiptu / nie wybratem sobie miásthá ze
wssch pokoleń ludu Isráelskiego / aby miał
być budowan dom / w ktorym by bylo imie
moie. Ale obrat Dawida nád ludem
moim Isráelskim. Chciat żec thes Dawid
oćiec moy / budowac dom imieniu Pána
Boga Isráelskiego / ale rzekł Pan do Da
wida oycá mego: Żes vmyslit w sercu
twym budowac dom imieniu memu / do
brzes záiste uczynit rozmyśláiac to w sercu
á w vmysle swym: wśákoś iedná / niebe
dzies ty mnie domu budowat / ale syn twoy
ktory z biodr twych wynidzie / on zbuduie
dom imieniu memu. A potwirdził Pan
słowa swoje ktore mowit: y posthánowio
nem iest ná miejscu Dawida oycá mego / y
wsiadł ná Tronie Isráelskim / thák iákó
mowit Pan: y zbudowałem dom imieniu
Pána Boga Isráelskiego. A wstánowitem
tu miejsce Arse w ktorey przymierze Páń
skie iest / ono co uczynit z oycy nássemi /
gdy wysli z ziemi Egiptskiej.

2.Reg:7.
1.Para:13.
2.Para:6.

1.Reg:16.

2.Para:4.

2.Para:6.

Stánat potym Krol Sálomon v ota
rzá Páńskiego / przed oblicznością kóścio
ła Isráelskiego / y podniósł á wyciagnat re
ce swe ku Niebu / mowiac: Pánie Boże Is
ráelski / niemáš thobie rownego Boga
ná niebie wzgore / áni ná ziemi ná dole:
ktori chowáš vmowe y miłosierdzie slu
gam twoim / thym kthorzy chodza przed
toba / w cáłym sercu swoim. Ktorey przy
strzegat sludze thwemu Dawidowi oycu

Trzecie Księgi Królewskie.

	memu/ coś mu tożwte obiecat: Ostryś ma- wiat/ a rekomaś wypelniać/ czego y dzi- sieyśy dzień okazyte. A tchak teraz Panie Boże Izraelski/ zachoway słuzebnikowi twemu Dawidowi oycu memu/ to coś mu 2. Reg: 7. obiecat/ mowiac: Nie bedzie odiet maż z potolenia twego przedemna/ kthoryby miał siedzieć na Thronie Izraelskim: wśa toż tak bedali strzedz synowie twoi drogi swey/ aby chodzili przedemna iakoś ty cho- dził przed oblicznością moia. A teraz Pa- nie Boże Izraelski/ niechay vmocnione be- da słowa twoie/ ktoreś mowil słudze twee- mu Dawidowi oycu memu. Coż wiec ma- my za to mieć/ żeby prawdzynie Bog prze- bywał na ziemi: Ponieważ że wśdy Nie- bo y nieba niebios ciebie ogarnać nie mo- ga/ daleko wiecey dom ten ktorym zbudow- wat: Ale weźrzy na modlitw: slugi thwe- go y na prosby iego Panie Boże moy: V- ślyś chwale y modlitwe/ ktora sluga twoy modli sie dzis przed toba: Niechay beda oczy twoie otworzone nad tym thodomem we- dnie y w nocy: nad tym domem o ktorymes mowil: Bedzie w nim imie moie: abyś wy- sluchat modlitwe slugi twego ktora wyle- wa tobie na tym miejscu: Abyś wysluchat modlitwe slugi twego/ y ludu twego Izra- elskiego/ o cokolwiek by prosił na tym mie- scu/ y wysluchasz na miejscu przybytku tve- go w Niebie: a wysluchawszy bedzieś mto- ściw.	
Esai: 66. Acto: 7.	2. Para: 6. Exodi: 22.	Jesliby co wysthapit cztowiek przeciw bliźniemu swemu/ y miałby na sie iak a przy- siege/ kthoraby obowiazat: y przyszedł by prze te przysiege/ do domu twego przed ot- carz twoy/ ty wysluchasz na niebie: y weźmiesz y rozsadzisz slugi twoie/ potepiając niepo- bożnego/ y oddając mu droge iego na gto- we iego: a vsprawiedliwiając sprawiedli- wego/ y oddawając mu według sprawie- dliwości iego.
Deute: 12.	Deute: 30.	Jesliby wcietał lud twoy Izrael przed nie- prziacioly swemi/ boć bedzie przeciw tobie grzeszył/ a gdyby pokutuiac/ y spowiadając sie imieniu twoo/ przysli/ modlili sie/ y odpraszali cie w tym domu/ wysluchasz ie na niebie/ a odpusć grzech ludu twego Is- raelskiego/ y w wiedziesz ie zaśie do ziemi ktoras dat oycom ich.
	3. Reg: 17	Jesliby zamknięte było niebo/ a nieby- toby dżdża dla grzechow ich/ iesliby mo- dlac sie na tym miejscu/ pokute czynili imie- niu twemu/ a odwrócili sie od grzechow swoich/ prze vtrapienie swoje: wysluchasz je ich na niebie/ a odpusć grzechy slug two- ich y ludu twego Izraelskiego: wkaże im zās droge dobra kthoraby mieli chodzić/ a rąć spuścić deszcz na ziemi/ ktoras dat lu- du twemu za osiadyłość.
		Wpescalliby sie też głod na ziemi/ albo mor- albo skazenie powietrza/ albo sucha/ albo sa- ranieja/ albo rdza/ albo dreczyliby nieprzy- iaciel lud twoy obległszy go w mieście/ al- bo wśelaka plaga/ każda choi oba/ wśelkie przeklectwo ktoreby przypadlo na ktoreś gokolwie cztowieka z ludu twego Izrael- skiego nieśliby pobaczyć rane serca swego/ y podniosł a wyciagnalby rece swoje w tym domu/ wysluchasz thy w niebie na miejscu przybytku twego/ y dasz sie vblagać/ y weź- miesz/ abyś dat każdemu według wśech drog- iego/ iako wyżrzesz serce iego/ bo thy sam znasz serca wśech synow ludzkich/ żeby sie ciebie bali/ po wśystkie dni ktorych żywa na ziemi/ ktoras dat oycom naszym.
		A owśsem iesze nad tho/ też y cudzośie mieć a obcy/ ktoryby nie był z ludu twego Izraelskiego/ gdyby przyszedł z dalekier kra- iny dla imienia twego/ Boć bedzie slynac wśedy imie twoie wielkie/ y reka thwoia mocna/ y ramię twoie wyciagnione/ a tak gdyby przyszedł a modlit sie na tym mie- scu/ ty wysluchasz w niebie/ na vtwierdze- niu przybytku tveo/ y weźmiesz to wśystko o co cie kowliek bedzie wzywac cudzośie- mieć: aby sie nauczyli wśyscy Narodowie ziemscy/ bac imienia tveo/ iako lud twoy Izraelski: a niech doznata ze imie tve wzy- wano iest nad tymto domem/ kthorym ia zbudowat.
		Jesliby też lud twoy wyciagnat na woj- ne przeciwko nieprzyiacielom swoim/ dro- ga ktora y kowliek posłesz: a modlili by sie o bracając twarz ku miastu ktoreś sobie ob- rat/ y ku domowi ktorym zbudowat imie- niu twemu: Wysluchasz w niebie modlich wy ich/ y prosby ich/ a weźmiesz im sad.
		Jesliby zgrzesyli przeciw thobie/ bo nie iest ten cztowiek ktoryby nie zgrzeszył a rozniewawssy sie dalby ie w rece nie- prziaciolom ich/ y zawiedzionoby ie wie- źniami do ziemi nieprzyziacielskiej badz blisko badz daleko/ a czyniliby pokute w ser- cu swym na miejscu iecthwa swego/ y vba- czywssy a nawrocivssy sie przepaszliby cie w iectwie bywssy/ mowiac: Zgrzeszylismy/ nie prawnie a niecnothliwiesmy czynili: y przywrociliby sie ku tobie w zupełnym ser- cu swym/ y ze wśystkier dusie swey w ziemi nieprziaciol swoich/ do ktoreyby wieźnia- mi zawiezieni byli/ a modliby sie thobie obracając twarz swa ku ziemi swey/ kto- ras dat oycom ich/ y ku miastu kthores so- bie obrat/ y ku kościolowi ktorym zbudow- wat imieniu thwemu: prośe wysluchasz na niebie/ w vtwierdzeniu a w obtodze Tronu twego modlitwy y prosby ich/ y v- czynisz Sad ich/ a bedzieś miłosćiw ludu twemu/ kthory zgrzeszył przeciw thobie/ y

wśsem

3. Regum.

1. Esd. 11.

Exodi. 19.

Exodi. 19.

2. Para. 7.

wsem nieprawościom ich / kthorem wy-
kroczyli przeciwko tobie: y uczyniłeś miłosier-
dzie przed onemi ktorzy ie w iectwie mie-
li / aby sie y oni zruśli miłosierdziem nad
nimi. Abowiem lud to twoy iest / y dziedziec
wo twe / ktoreś wywiodł z ziemi Egip-
skiej / prawie ze środka pieca żelaznego:
Prośe niechaby były otworzone oczy twe
na modlitwe służebniká tweo / y ludu twe-
go Izraelskiego / á żebyś ie wysłuchał we
wszystkich rzeczach / o kthore kolwie by cie
wzywáli. Boś ty ie sobie odtoczył ze wszech
Narodow zá dziedziecwo sobie / tak iákoś
mówił przez Mojżesá sluge swego gdyś
wywiodł oyce náśse z Egiptu Pánie Bo-
że.

A sibiáto sie / gdy iuż dokonał Sálomon
Krol próśby á modlitwy swej kthora sie
modlił Pánu Bogu / wstąpił od ołchárzá
Páńskiego: bo był ná obie kolenie pokleknał
y obiedwie ręce tu niebu podniósł. Státnat
tedy / y dáł błogosławieństwo wsemu ludu
Izraelskiemu / wielkiem głosem / mówiac:
Błogosławiony Pan Bog ktory dáł odpo-
czynę ludu swemu Izraelskiemu / według
wszystkich słow swych ktore mawia: nie w-
padło snich ná ziemié ani iedno námnicy-
sse słowo / ze wszech kthorekolwie mówił
przez Mojżesá sluge swego. Będzie Pan
Bog náś z nami / iáko był z oycy náśsemi /
nie opuścáiac nas ani zámieráiac. Ale
niechay skoni sercá náśse tu sobie / abyśmy
chodzili we wszech drogach iego / y strzegli
rozkázání y Cerimony iego / y sadow ktore ro-
kázal oycóm náśym. A niech beda te słowa
moie kthoremich sie modlił dziś przed Pá-
nem / przystępuiace blisko tu Pánu Bogu
náśsemu wednie y wnoce / aby czynił Sad
słudze swemu / y ludu swemu Izraelskiemu
ná każddy dzień: żeby poználi wszystkie naro-
dowie ziemscy / że Pan / to iest Bog / á nie
máš inego kromia iego. Będzie też serce
náśse doskonałe z Pánem Bogiem náśym:
abyśmy chodzili w dekretach á w wstá-
wách iego / á strzegli przykázání iego /
iáko y dziś.

Potym Krol Sálomon / y wszystkie Is-
rael sium / offiarowali offiary przed Pá-
nem. A nábit Sálomon offiar Spokoy-
nych ktore offiarował Pánu Bogu: wo-
tow dwá y dwádzieścia tysięcy / á owiec
sto y dwádzieścia tysięcy. A poświęcił ko-
ściół Páński Krol y wszystkie synowie Is-
raelscy. Tego dnia poświęcił Krol potowice
sieni / ktora była przed domem Páńskim: y
offiarował tu offiare zupełną y poświętną /
y Loy á tłustosc Spokoynych: Bo ółtarz
miedzyány ktory był przed Pánem / niewiel-
ki był / á niemogły sie weń włożyć zupełne
offiary / y poświęcone / y tłustosci Spokoy-

nych. A uczynił Krol Sálomon ná then-
czás święto známiénite / á wszystkie lud Is-
raelski sium / mnóstwo wielkie od Emáth aż
do strumienia Egypckiego / przed Pánem
Bogiem náśym / przez dwoie siedm dni /
to iest czternaście dni. A w osmy dzień ro-
puscił ludzie: Ktorzy błogosławili Krola
lá / wrocili sie do domow swoich z radoś-
cią / y z ochotnym sercem / weselac sie ze
wszech rzeczy ktore uczynił Pan Bog Da-
widowi sludze swemu / tudzież y ludu swe-
mu Izraelskiemu.

Cap. 9.

Pan ukazał się powtórę Sálomonowi / káśe mu
strzedz przykázání swego / á gładzić mu stóbye gdzie
by ich nie chował / Sálomon buduje wiele inssych
máš / holdowne sobie czyni narody / á posłałszy
wojsko woda do Ophir / złota bierze wiele nábrat.

Táto sie gdy dokonał Krol Sál-
omon budowania domu Páń-
skiego / y budowania domu Kro-
lewskiego / y wszystkich co za-
dáł á chciał wdziać: ukazał sie mu Pan
Bog po wtore / iáko mu sie był ukazał w
Gabaon. A rzekł Pan do niego: Wysłucha-
tem modlitwy y próśbe twoje / kthorás sie
modlił przedemną: poświęcił dom then-
ktoryś zbudował / tak żeby było tu imie mo-
ie ná wieki / á beda tu oczy moje y serce mo-
ie przez wszystkie dni. A ty też będzieszli cho-
dził przedemną / iáko chodził Dawid óciec
twoy / w prosthości serca y w sprawiedli-
wości: á będzieszli czynił wszystkie rzeczy
ktorem przykazał tobie / á Sady y statuta
moie iesli będziesz chował: v pewnie á vmo-
cnie stolicę Krolestwa twego ná Izrae-
lem ná wieki / tak iákom obiecał Dawi-
dowi oycu twemu / mówiac: Nie będzie
odiet máż z rodziánu twego / z stholice Is-
raelskiej.

Ale ieslibyscie sie obwroceniem obwo-
cili wy y synowie wáśsy / nie náśláduiac
mie / ani przystrzegáiac rozkázání moich /
y Cerymony á obrzędow poświęthnych
ktorem wam postanowił / ale żebyście od-
stąpiłszy mnie / służyli Bogom innym ob-
cym / á modle im wyrządzali: wyrzuce lud
Izraelski z ziemi ktorą dáł im / á kościół
ktorem poświęcił imieniu swemu zárzuce
od oblicza mego / tak że przydzie lud Is-
raelski w przyslowie / y w bayce wsem lu-
dziom. A dom ten będzie ná przykład: tak
że każdy ktory poydzie przezeń / zurniecie sie
á będzie sikał / y rzecze: Czemus tak Pan
Bog uczynił ziemi tej / y kościółowi temu:
A drudzy odpowiedza: Iz opuścili Pána
Boga swego / kthory wywiodł oyce ich z
Egiptu / y wdali sie po wodzech oberch /

Deute. 26.

2. Para. 7.

3. Reg. 3.

2. Reg. 7.

4. Reg. 25.
Iere. 7.

Psal. 78.

Deute. 29.
Iere. 22.

Trzecie Księgi Królewskie.

2. Para: 8.

2. Para: 5.

modle im czyniac/ y czczac ie: przetoż Pan Bóg przywiodł na nie to wszystko zle.

A gdy już wysła dwadzieścia laty iako był zbudował Salomon dwa domy/ to jest dom Pański/ y dom Królewski: za dodawa nim Hiry Króla Tyrskiego drzewa Cedrowego/ y Jodłowego/ y złota na wszystko czemu było potrzeba: Tedy Król Salomon/ dał Hirąmowi dwadzieścia miasteczek w ziemi Galilejskiej. Wyiachał thedy Hirám z Thyr/ na oglądanie miasteczek które mu był dał Salomon/ y nie były mu łmyśli/ tedy rzekł: Tę to są miasta któreś mi dał bracie? A przezwał ie Chabul/ aż do dzisiejszego dnia. Tedy posłał Hirám Królowi Salomonowi sto y dwadzieścia cetrarow złota. Tę jest suma nakładow/ ktora nątożył Król Salomon na budowanie domu Pańskiego/ y domu swego/ y Mello/ y muru Jerozolimskiego/ y na Hazer/ Mageddo/ y Gazer.

Sarao zaś Król Egypciejski/ wyiachał y dobył a wziął miasto Gazer/ y wypalił ie: a lud Chananejski ktorzy w mieście mieszkali wybiti/ y dał ie za wiano corce swej która była za Salomonem. Także Salomon zbudował Gazer/ y Bethoron nissime/ y Baalath/ y Palmire w ziemi pusthey. A wszystkie miasteczka ktore keniemu przysłużyły/ a były bez muru/ obmurował: także y miasteczka wozom/ y miastka iezdcom y co mu sie kolwie lubito budować w Jeruzalem/ y na Libanie/ y we wszystkich ziemi Królestwa swego. Zaś też wysłstek lud który był ieścież zostat z Amoreczyków/ z Etheczyków/ z Fereczyków/ z Heryczyków y Jebuzeczyków ktorzy nie są z synow Izraelskich/ tych wsszech syny/ ktorzy byli zostali w ziemi/ to jest ktorzych niemogli synowie Izraelscy wykorzenić: wszystkie Salomon poczynił holdownikami pod dania/ aż po dziś dzień. Z synow lepat Izraelskich/ żadnego nie uczynił Król Salomon służebnikiem/ ale byli ludem rycerskim/ y służebnikami jego/ y Kriazety/ y Woiewodami/ y Urzednikami nad wozy y nad koniami. A było v rzędnikow ktorzy byli nad innymi v dworze Salomonowego/ pięć set y pięćdziesiąt/ ktorzy mieli lud pod sobą/ a każdy według swego powołania a urzedu rozkazywał.

Leuit: 25.

1. Reg: 3.

3. Reg: 7.

2. Reg: 5.

Corka też Saranonowa/ wyiachała z miastą Dawidowego do domu swego/ ktorzy ie był zbudował Salomon: na then czas budował Mello. Offiarował thes Król Salomon trzy kroć na każdy rok offiary zupełne y spokojne/ na ołtarzu który był zbudował Panu/ y kładził wonnymi rzeczami przed Panem: y dokonał kościotła. Naczył też Król Salomon okretow w Alsyon Gazer/ ktore jest wedle Abilath na brze-

2. Para: 4.

3. Reg: 22.

2. Para: 8.

gu morza czerwone/ w ziemi Jomnejskiej. A posłał Król Hirám w onych okreciach slugi swoje/ meze w żeglárstwie y koto morza dobrze umieietne/ z służebnikami Salomonowemi. Ci gdy przyptyneli do ziemi Offir/ nabrawszy stad złota czterzy stba y dwadzieścia cetrarow/ przywiezli do Króla Salomona.

1. Reg: 10.

Cap. 10.

Saba Królowa przyiahała aby słyszała mądrość Salomona Króla/ ktorey sie dziwiła. Dary mu dała/ y od niego wzięła/ Tarcze złote poczynił y Król sta stolice bardzo nakładna/ y o hojności jego.

Aley Królowa Saba/ wysłsała wssy zawołanie a sławę Salomonowe w imie Pańskie/ przyiahała aby go słusita w zagadkach. A przyiahałszy do Jeruzalem z komaństwem a stowarzysztwem wielkim: y z bogactwem/ y z wielbłady ktorzy nieśli na sobie ziola/ złoto bardzo mnogie/ drogic kamienie/ przysła do Króla Salomona/ y mówiła snim wszystkie rzeczy ktore miała w sercu swym: y odpowiadał ie Salomon na wszystkie rzeczy ktore mu zadamowała/ y nie była ta gadka/ ktorey by Król nie wiedział/ a na ktora by ie nieodpowiedział.

2. Para: 9.
Math: 12.

Obaczysz Królowa Saba mądrość Salomonowę y dom który był zbudował/ y potrawę stolu jego/ y mieszkanie służebnicze/ y porządek między dworzanymi jego/ y ślasy ich/ y podczasy/ y ofiary zupełne ktore offiarował w domu Pańskim/ prawie zmartwiała dziwuiac sie/ y rzekła ku Królowi: Prawdać już bacze iesth/ com słyszała w ziemi swej o mowach twoich/ y o mądrości twoiej: a niewierzyłam tym ktorzy mi powiadali/ dokadem sama nie przysła/ a nieogladata swemi oczyma/ a doznatam że mi tego połowice niepowie dziano: Wietssa iesth mądrość twoia/ y sprawy twoie/ niżli powieść ktoram słyszała. Błogosławieni meżowie twoi/ y seje

sławi słus

3. Regum.

sluży twoi/ ktorzy stoia przed thoba
zawždy/ a słuchają mądrości twojej. Nie-
chay będzie Pan Bog twój błogosławio-
ny/ ktoremuś się upodobał/ a posadził cie
na Tronie Izraelskim/ przeto że Pan umi-
tował lud Izraelski na wieki/ a posthano-
wił cie Krolom/ abyś czynił Sad. y sprá-
wiedliwość. A dąrował Krolowi słońce y
dwadzieścia Centnarow złota/ y ziół kosztow-
nych bårzo wiele/ thudzież y drogich ká-
mienię: A nigdy po tym nieprzyniesiono
tęch wiele ziół kosztownych/ iako náthen
czás gdy Krolowa Saba dąrowała Kro-
lowi Salomonowi. Alej okrethy Krolá
Hirám/ ktore przyniosły złota bårzo wiele
z ziemi Ofir/ przyniesły z tántad drzew
Tyinowych niemáto/ y kámienia drogiesz-
go. A poczynił Krol Salomon z drzewá
Tyinowego słupy a podpory w domu Bo-
żym/ y w domu Krolowskim/ y hársy y Ge-
nie Muzykom: theś y thekiego drzewá

Thylinowego nieprzyniesiono nigdy po-
tym/ ani ich widziano do dzisieyszeo dnia.

A Krol zaś Salomon/ dał Krolowej
Sabie wszystko co iedno chciała a żadała
od niego: prócz tych rzeczy ktore iej był
dąrował darem Krolowskim. Ona potym
odiachata y wrocila się do ziemi swej z slu-
żebnikami swymi. A była waga y poczet złota
ktore dawano Salomonowi na każdy rok:
sześć set sześćdziesiąt y sześć cetnarow zło-
ta: wyiawssy tho ktore przynasali ci mezo-
wie/ ktorzy byli nád cty y ku pcy y ci co odz-
ienie albo zota przedawali/ y prócz wssch
Krolow Arabstich/ y Kria zat ziem. Sprá-
wił też Krol Salomon dwieście Tarcz y z
nayeysstszego złota/ sześć set totow złota
dał na blache do iedney tarczy. Spráwił
też trzy stá páwez okraglych z probowá-
nego złota: każda páweza trzy stá Min
albo grzywnien złota wáżyta: y pochował a
złóżył ie Krol do domu z lasu Libańskiego.

3. Reg: 9.

3. Reg: 7.

Wdziátat theś Krol Salomon słońce
Krolowską z kóści Stoniowych wielką: y
okował a ozdobił iá złotem prześáśnym/
ktora miała sześć stopniow: a wierzch oney
stolice był okragły z stłu: dwie rece z obu
stron trzymające Stolicę/ y dwa Lewi stá-
li przy każdej rece: nád to dwánaście Lew-
tów státo ná sześci stopniách Stolicę z obu
stron/ (z iedney sthrony sześć a z drugiey
sześć/ ieden przeciw drugiemu): Nie iesth
uczyniony tákowy Tron we wssch inych
Krolstwach. A y wszystko naczynie/ z kto-
rego się nápijät Krol Salomon/ było zło-

te: y wssystek sprzęt ktory był w domu z lasu
Libanowego/ był znayeysstszego złota:
Nie było srebra/ a zámie go theś sobie nie-
wáżyli czásu Salomonowego: Bo okrety
Salomonowe/ z okrethy Hirám/ ráz we
trzy láta iepódzáli do kráiny Tarskiej po mo-
rzu/ przynosząc tántad złoto/ Srebro/
zeby Stoniowe/ Mápy/ y Páwey.

Wyniosł a zwiemożył się tedy Krol Sa-
lomon nád wssystkie krole ziemskie/ Bogá-
ctwy y Mądrością. A wssystką práwie zie-
miá/ prágnetá widzieć twarz Krolá Sa-
lomoná/ aby słucháta mądrości iego/ kto

3. Reg: 9.

2. Para: 9.

Trzecie Księgi Królewskie.

Deute: 17.
3. Reg: 4.

ra był wolał Bog w serce iego. Zewszad mu przynoszono dary / Uczyniwszy srebrne / y zło-
te / szary / zbroie y oręża wojenne / ziota ko-
strowne / konie y muły na każdy rok. A zebrał
Krol Salomon wozy y iezdne / y miał
tysiąc y czterysta wozow / a dwanaście ty-
siec iezdnych: A rozestlał y rozłożył je po
miastach obronnych / a drudzy przy nim
byli w Jeruzalem. A sprawił to że taka hoy-
ność a dostatek srebra była w Jeruzalem /
iako kamienia: Cedrowe też drzewa thal-
wiele było / iako ptonet figowych co rosta
po polu. A przywodził konie Krolowi
Salomonowi z Egiptu / y z krajiny Koā.
Abowiem kupcy królewscy kupowali je z
Koā / a przywodziłi je za pewne a umowio-
ne pieniądze. Bo przychodził cug ieden wo-
znikow z Egiptu za sześć set totow srebra:
a ieden kon za sto a pięćdziesiąt. A iuż tym
targiem a sposobem wszyscy Królowie ze
teysey y Sirysey / konie swe przedawali.

Cap. II.

Salomon miał jon bardzo wiele / ktore go odwo-
dili od páná Bogá / y wzbudził nań Pan nieprzyja-
ciele / Adad / Kason / Jeroboam / do ktorego przy-
szedł prorok Ahia / y podrapał na sobie płaszcz swoy
na dwanaście stuk / y dał mu dziesięć / Smierć Sa-
lomonowa.]

3. Reg: 3.

Exodi: 34.
Deute: 7.
E 17.

Eccles: 47.
Canti: 6.

4 Reg: 21.
E 23.

A Krol Salomon / mitował bār-
zo niewiaśth wiele z cudzych
ziem / corkę też Sáraonowę y ie-
ne niewiaśth Moabstie / Am-
monstie / Idumeystie / Sydonstie y Cethey-
stie: z onych narodow / o ktorych Pan mo-
wił synom Izraelskim: Nie wchádzaycie do
nich / ani z nich niechay nie wchádzala do
waszych: bo iscie odwróca sercá wasze / aby-
ście sie kłaniáli Bogom ich. Strymi thedy
niewiaściami złączył sie Salomon okrutna
mitoscia. A miał jon ktore były iako Kro-
lowe / siedm set / a natożnie trzystá: y zma-
mili a odwrócili niewiaścý serce iego. A gdy
iuz był stary / dopiero nakázane było serce
iego przez niewiaścý / żeby sie puścił a sedit
za Bogi obcemi: ani iuz było serce iego zu-
pełne a dostonate z Pánem Bogiem iego /
tak iako było serce Dawida oycá iego. Ale
chwalit iuz Salomon Asarthen Boginia
Sydonstá / y Chamos Bogá Moabstiego /
y Molochá Bátwáná Ammonstiego. A wdział
tát Salomon tho co sie niepodobáto przed
Pánem / a nie nápełnił tego / aby był náslá-
dowat Páná Bogá / iako Dawid oćiec ie-
go. Na ten czas zbudował Salomon Bos-
znice Chamos Bátwánowi Moabstiemu
ná gorze ktora iest náprzeciwko Jeruzá-
lem / y Molochowi Bátwánowi synow Am-

mon. Także tym sposobem poczynił wssyst-
kim jonam swoim z cudzych ziem / ktoro-
pality kádzidło y offiarowały Bogom swo-
im. A rozgniewał sie Pan ná Salomona /
przeto że sie odwróciłá mysl iego od Páná
Bogá Izraelskiego / ktory sie mu był wka-
zał po wtore / y dał mu być o tym przykázá-
nie / aby nienásładowat Bogow cudzych /
a on tego nie strzegł co mu był rozkázal
Pan.

3. Reg: 3.
E 9.

1. Reg: 15.

3. Reg: 12.

Esai: 37.

Iere: 51.

Rzekł thedy Pan Bog do Salomona /
ponieważ że tho było v ciebie / żeś nie
strzegł umowy moiey / y przykázania moie-
ktoremci przykázal: rostárgnawssy porwe
Królestwo twoie / a dam ie słudze twemu
Wssát że iednáł za dni twoich / nie uczynie
tego / dla Dawida oycá twego: z reki syná
twego rostárgne ie / anić odeymę wssystkie
go Królestwa / ale iednoż pokolenie dam
synowi twemu / dla Dawida slugi mego /
y dla Jerusalemu ktorem sobie obrat.

A wzbudził tuż Pan Przeciwniká Sa-
lomonowi / Adadá Idumstiego z rodu Kró-
lewskiego / ktory był w Edom. Bo gdy był
Dawid w ziemi Idumeystiey / a Joab He-
zman sedit był aby pochował one ktore po-
ráżono a pobito ná bitwie / a wybił był ko-
zdego messczyzne w Idumei / (Abowiem
sześć krieżycow tam mieszkát Joab / y wssy-
stek lud Izraelski / dokad nie wybili káзде-
go meżczyzny w Idumei) sam thylko był
Adad wciékt / a snim tilko Idumeystow
z slug oycá iego / aby sie schronit do Egi-
tu: a ná ten czas Adad było páchole máte.
a gdy wysli z Madian / przyszli do Saran
y poieli z soba meze z Saran / y sli do Egi-
ptu / do Sáraoná Krolá Egiptstiego: kto-
ry dał mu dom / żywnosc / y ziemię mu obda-
zał a poruczył. A nálezi Adad wielka táśke
v Sáraoná Krolá / tak że mu też dał za zo-
ne siostry żony swoiey rodzona Królowey
Táffnes / A porodziła mu siostra Táffnes
syná imieniem Genubáth / y Karmitá y wy-
chowátá Táffnes w domu Sáraonowym /
y mieszkát Genubáth v Sáraoná z syny ie-
go. A gdy wysłat Adad w Egipte bedac
że iuz zasnát Dawid z ocy swemi / iż thes
Joab Hetman umárt / Rzekł tu Sáraono-
wi: Opuść mie że poyde do ziemi moiey.
Rzekł mu Sárao: Tęgosci v mnie niedostá-
ie: że chceš iść do ziemi twoiey: A on odpo-
wiedziat / Niczego / ale proffe cie abyś mie
opuścił. Wzbudził też Pan Bog ná Sáro-
mona drugiego nieprzyaciela imieniem
Kason syná Eliadowego / ktory był wciékt
przed Adarezerem Krolew w Sobie pá-
nem swym: y zebrał przeciw niemu meze /
y stat sie Kriazecięm ná totry / gdy ie mor-
dował Dawid: A odesli do Dámássku /
támże mieszkáli / y uczynili go Krolew w

Dámássku

3. Regum.

Damasku / a był przeciwnikiem ludu Izra-
elskiemu / przez wszystkie dni Króla Salo-
mona: A to jest zle Adadomo / y nienawisć
przeciw ludu Izraelskiemu / a królował w
Syrycy.

Jeroboam zaś syn Nabathow Effra-
tey był z Sareda / sluga Salomonow / kto-
regu mądrą była imieniem Serua wdo-
wa: ten też podniósł rękę przeciw Królo-
wi Salomonowi. A przyczyna że powstał
przeciw niemu ta była / iż Salomon zbu-
dował Mello / y wyrównał przepaść miasta
Dawida oycą swego. A był cho Jeroboam
chłop młody / y duży / co widząc Salomon /
że młodzieniec był sposobny dobrze y dowo-
dny / uczynił go podskarbiem nad dania
w pokoleniu Jozephowym.

Stało się też tegoż czasu / gdy Jerobo-
am wychodził z Jeruzalem / podał go A-
hias Sylończyk Prorok na drodze / mając
u siebie płaszczy nowy: a byli tylko sami
dwa w polu. Tedy Ahias wzniósł płaszczy
swoy nowy w kłothach / był / skągał i na
dwanaście części. A rzekł do Jeroboama /
Weźmi sobie dziesięć sztuk / Bo toć mowi
Pan Bog Izraelski: Oto ja roztągnę kro-
lestwo z rąk Salomonowych / a dam tobie
dziesięć pokoleń. Ale jedno pokolenie tyl-
ko zostawie niemu / dla Dawida slugi moie-
go / y dla Jeruzalem miasta / ktorem sobie
obrat ze wszelkich pokoleń Izraelskich: przeto
że nie opuścił / a modle czynił Astarthenie
Boginiey Sydońskiej: y Chamos Bogowi
Moab: y Molochowi Bogu synow Ammon
aż nie chodzą memi drogami / aby czynił
sprawiedliwość przedemną / y przykazania
moie / y sądy / iako Dawid ociec ie. A nie o-
deymie wszystkiego krolestwa z rąk iego /
ale iestże zostawie go chęć Arieziem
przez wszystkie dni żywota iego / dla Dawi-
da slugi mego / kłothorem obrat / kłothory
strzegi poruczeństwa y przykazania mego
ale odeymie krolestwo z rąk syna iego / a
tobie dam dziesięć pokoleń: a synowi ie-
go dam jedno pokolenie: aby została świe-
ca Dawida slugi mego / po wszystkich
dni przedemną w mieście Jeruzalem / kto-
rem sobie obrat / aby tam było imię meie.
A ciebie zaś przyjmie / y bedzie królował
nad wszystkimi rzeczami / ktorych pożą-
dował twoja / y bedzie królem nad ludem
Izraelskim. A tak iesli bedzie słuchał tego
wszystkiego co ja tobie przykaże / a bedzie
słuchał chodząc memi drogami / y czynił cho-
ciest dobre przedemną / strzegac poruczeń-
stwa y przykazania moich / iako czynił Da-
wid sluga moy: Bedec schoba y zbuduie
dom wierny / iakom zbudował dom Dawi-
dowi / y dam ci lud Izraelski: a bede karat
potomstwo Dawidowo dla tego / wsłatze

jednak nie powstanie dni:

Przetoż chciał Salomon zabić Jerobo-
ama: kłothory wstawy wcieli do Egiptu
do Sefaka Króla Egiptskiego / y był tam
w Egipte aż do śmierci Salomonowej.

A ostatek słow Salomonowych / y w-
szech skutkow iego / tudzież mądrości ie-
go / wypisane są wszystkie rzeczy w kłie-
gach słow y dni Salomonowych. A Kro-
lował Salomon w Jeruzalem nad wszyst-
kim ludem Izraelskim / czterdzieści lat. A
usnął Salomon z ocy swemi / y pogrze-
bion jest w mieście Dawida oycą swego.
A Królował po nim Roboam syn iego.

Cap: 12.

Roboam wysłuchał młodey rady / odstąpił od
mego dziesięć pokoleń / y był królem tylko
nad dwójgiem / a Jeroboam nad dziesięćorgiem /
ale stał a poczynił dzieła na złe.

Rzeczywiście tedy Roboam do-
szedł do Sychem / bo się tam był zebrał
wszystek lud Izraelski / aby go so-
bie obrali królem: A Jerobo-
am syn Nabatow będąc iestże w Egipte
zbiegiem od oblicza Króla Salomona /
wysławszy o śmierci iego / wrócił się z Egi-
ptu. A posłali a wezwali go: Przyszedł tedy
Jeroboam / y wszystkie zbory ludu Izraelskie-
go / y ieli tak mówić do Roboama / Ociec
twoy włożył na nas bardzo ciężkie iarczmo:
a tak ty już teraz umniejsz a popuść nam
nieco z panowania oycą twoim bardzo twar-
dego / y z iarczma nacięższego ktore na nas
włożył / tedy bedziem służyć. On im odpo-
wiedział / Idźcie teraz / a trzeciego dnia
do mnie zaś przyjdziecie.

A gdy się lud rozszedł / wstąpił Król Ro-
boam do rady z starszemi / kłothory stawali
przed Salomonem oycem iego / po iest-
cie był żyw / y rzekł k nim: Co wy mnie ra-
dzie za odpowiedź dacie ludu temu? Oni
mu odpowiedzieli: Jesli ty dziś wysłuchasz
ludu tego / y posłogujesz mu / a dasz miejsce
prośbie ich / a bedzie do nich mówit iago
dni: Bedzie ię miał slugami przez wszyst-
kie dni. Uciechawszy Roboam Rady star-
cow / ktora mu podali / przypuścił ku sobie
w radę młodzieńcy ktore s nim pospół
wychowano / a stawali przy nim.

A rzekł do nich: Co wy mnie też
radzicie / żebym odpowiedział ludu temu
na to co ku mnie mówili: Włzy nam przy i-
arczma kłothore na nas włożył ociec twoy: A
rzekli do niego młodzieńcy kłothory s nim
zrosli: Tak ty powiedz ludu temu / kłothory
mówit do ciebie powiadając: Ociec twoy
obciążył iarczmo nasze / thy nam włzy nieco:

Także

Trzecie Księgi Królewskie.

Isaie: 14. Także im odpowiedz: Namniemy pąlec moy/ mieśsy test niżli grzbiec oycá mego. A teraz oćiec moy włożył na was iármio ciężkie/ á ia ieszcze cięższe przydam: Oćiec moy siękt was biczmi/ á ia was bede siękt wężłowatemi biczmi.

3. Reg: 11. Przyszedł tedy Jeroboám y wysyłał lud do Roboáma dnia trzeciego/ iáko im był dzień złożył Król/ rzekac: Przydziesię zaś do mnie dnia trzeciego. A dał Król twar- da á ciężka odpowiedź wssemu ludu/ zaś niechawssy oney rády Stárcow ktora mu byli podali/ ále mówił im według rády młodzieńcow/ rzekac: Oćiec moy obciążył was iármiem/ á ia ieszcze przydam iárm- mu wssemu: Oćiec moy siękt was biczmi á ia bede was siękt wężłowatemi. A nie po- zwolit Król ludu: bo sie był odwrócił Pan od niego/ á wżgárdził im/ áby wzbudził słowo swoje/ ktore był mówił przez Ahia- sá Sylomeczyká do Jeroboáma syná Nába- rowego. Widząc lud że ich Król niechciał wysłuchać/ odpowiedział mu temi słowy:

2. Reg: 20. Coż my za część mamy w Dawidzie? Abo co za dziedzictwo w synu Isá: Rozedyż że sie ty ludu Isráelski do swych przybytkow: á ty Dawidzie pátrż teraz domu swego. A rozssedł sie lud Isráelski do domow swoich. Nád syny tedy Isráelskimi/ ktorzy kó- wiek mieśkali w mieściech Judskich Kro- lowat Roboám. A posłał Król Roboám wżedniká swego Aburám/ ktorzy był nád dochód: á wnet wżamionował go wysyłał lud Isráelski aż do śmierci. A Król Robo- ám co rychley wsiadssy ná wóz/ viáchat do Jeruzálem: także odstąpił lud Isráelski od domu Dawidowego aż do niniejsze- go dnia.

3. Reg: 4. A státo sie gdy sie dowiedział wysyłał lud Isráelski że sie wrócił Jeroboám/ posłali/ y przyzwáli go ziąchawssy sie ná Siem/ y wstáwili go Krolem/ nád wssim ludem Is- ráelskim: á nie fiedł żaden za domem Da- widowym/ From iednego sáme- go pokole- nia Judá. Przyiáchat tedy Król Roboám do Jeruzálem/ y zebrał wysyłał dom á po- kolenie Judá/ y pokolenie Benjáminow: sto y osmdziesiąt tysiecy wybor- nych me- żow y wojennikow: áby walczyli przeciw- ko ludu Isráelskiemu/ á dobyli zaś Krole- stwá Roboámowi synowi Salomono- wemu.

2. Par: 11. Státa sie pothym rzecz Páńska do Se- meizá mezá Bożego/ tymi słowy: Mow do Roboáma syná Salomonowego Kro- lá Judskiego/ y do wsszego domu Judá y Benjámin/ y do inych z thám thego ludu/ rzekac: Tho mowi Pan: Nie wychodźcie/ ani walcźcie ná bráthy wásse syny Isráel- skie: wróc sie każdy máż do domu swego/ bo to słowo odenimie wyszło. Wsłucháli te-

dy mowy Páńskiej/ y wrócili sie z drogi/ iáko im był przykazat Pan Bog. A Jeroboám zbudował miásto Sychem ná gorze Efraím/ y mieśkat tam: á wyszedssy z tad zbudował Samuél. A pomyślił Jeroboám w sercu swoim: Terazże náwróci sie Kro- lestwo ku domu Dawidowemu/ iesliże be- dzie chodzil lud ten do kościotá Bożego do Jeruzálem czynić swe offiáry: á obroci sie zaś serce ludu tego do Pána swego Robo- ám Krolá Judskiego/ tedy mie potym za- bija/ á do niego sie wroca. A wymyśliwssy ráde/ wlat dwu cielen ztochych/ y rzekł im: Już wiecey niechodźcie do thego Jeruzá- lem: Oto Bogowie twoi Isráelu/ ktorzy cie wywiedli z ziemie Egypckiej. A postá- wil iednego cielcá w Bethel/ á drugiego w Dán: A stáł sie then wczynek przyczynek grzechu/ bo chodzil lud czynić modle cieleni ái do Dán.

A poczynił kościoty Bátwánom ná wy- sokich gorách/ á kaptany z czynił znapo- dlejszych ludzi/ ktorzy niebyli z synow Le- wi. A wstáwili dzień swięty piętnasthego dnia/ osme- go křieżycá/ ku podobienstwu swiętá ktore swięcono w pokoleniu Judá. A wstápiwssy wczynił takieś oltarz w Be- thel/ áby offiárowat cielenom ktorych był nádziálat: posthánowił też w Bethel ká- ptany wysokich Bátwánow ktorych był ná czynił. A wstápił ná oltarz ktorzy był zbu- dował w Bethel/ piętnastego dnia křięzy- cá osme- go/ ktorzy był wymyślił z sercá swe- go: A wczynił swięto wroczyśte synom Isrá- elskim/ y wstápił ná oltarz áby offiárowat wonny zápal.

Cap: 13.

Máż Boży prorokował w Betel/ o stázeniu Bát- wochwálistwá/ Król Jeroboám wewat go ku obia- da/ á on niechciał iedz/ potym sálesnie zwiódł pro- roká ze v niego iádt/ Lew proroká Bożego wdał w pogrzebion.

Gene: 16. 17. Iudic: 13. 4. Reg: 11. **A** Lic otho máż Boży przyszedł z Judá z poruczeństwem Bożym do Bethel/ gdy ieszcze Jerobo- ám stáł przy oltarzu/ á kádzi- dło kádił ná węgla/ y záwołał przeciwko oltarzowi w mowie Páńskiej/ y rzekł: Oltarzu/ oltarzu/ to mowi Pan: Oto sie ná- rodzi syn z domu Dawidowego/ imieniem Jozyás/ ten będzie ná thobie offiárowat káptany Bátwánskie/ ktorzy teraz ná to- bie kádzi dło pála/ y kości ludzkie ná tobie popali. A dał známie onegoś dnia/ mo- wiąc: To będzie tego znák iż Pan Bog eo- mowił: Oto sie oltarz rozpádnie/ á popiół sie wysypie ktorzy w nim iest. A gdy wssyłał

Król

3. Regum.

Krol Jeroboam rzecż kthore uczynił maż Boży przeciw oltarzowi w Bethel/ wyćia gnat reke swa od oltarza mówiac: Jmćie go. A vschłā wnet reka iego ktora był wyćia gnat przeciw niemu/ ani iey mogł zać sie ku sobie skurzyć. Oltarz sie też rozpadł y popiot sie z niego wysuł/ podług znamie-
nia ktore był powiedział maż Boży w mo-
wie Pāńskie. A rzekł Krol do meża Boże-
go: Modl sie Panu Bogu twemu/ a pros
go zāmnā / żeby mi była zdrowiona reka
moja. A modlił sie maż Boży obliczu Bo-
żemu/ a zdrowiona jest zāsie reka Krol-
lewska/ tak że była iako pierwey.

A rzekł Krol do Meża Bożego: Pod-
do mnie w dom/ a będziesz obiedował sem-
na/ potym cie dāruie. Odpowiedział maż
Boży Krolowi: Bys mi dat potowice kro-
lestwa twego/ nie poyde sthoba/ ani bede
iadt chleba ani bede pit wody na tym mies-
cu/ bo mi tak przykazat Pan Bog gdy dom
nie mowit: Nie będziesz iadt chleba/ ani be-
dziesz pit wody ani sie wroćis taś droga kto-
raś przyszedł. A odśedł ina droga/ a nie wro-
cił sie ona ktora był przyszedł do Bethel.

A w Bethel mieszkāt ieden stary Prorok/
do kthorego przyszedł synowie iego/ po-
wiedzieli mu wysłstkie sprawy ktore był u-
czynił maż Boży w on dzień w Bethel/ y
słowa ktore mowit do Krola/ powiedzieli
wysłstko oycu swemu. A rzekł im oćiec ich:
ktora droga sedł zāsie? A wskāzali mu syno-
wie iego ktora droga sie wrācat maż Boży
ktory był przyszedł z Judā. Thedy rzekł sy-
nom swoim: Osiodłaycie mi osła. Gdy o-
siodłali/ wsiadł y puścł sie zā meżem Bo-
żym/ y nādiachāt go siedzacego pod Tere-
bintem: A rzekł kniemu: A thys iest maż
Boży/ ktoryś przyszedł z ziemi Judā: Od-
powiedział: Jam iest. Thedy rzekł do nie-
go: Podz semna do domu/ ze zies troche
chleba. Odpowiedział: Wroćć sie a iśc
stoba niemoge/ chleba też iesć/ ani wody
pić na thym miejscu niebede: Bo mowit do
mnie Pan w mowie Pāńskiey rzekac: Nie
będziesz thām iadt chleba/ ani wody pit/
ani sie wroćis ta droga/ ktoraś przyszedł.
Rzekł on Stary do niego: A iaciem theś
prorokiem podobny tobie: A Angiot theś
mi mowit w rzeczy Pāńskiey/ mowiac: W-
wiedz go zāsie z soba do domu twego/ aby
poiadt chleba/ a napił sie wody. Zwiadł go
y w wiadł go do domu swego: tāmże iadt
chleb w domu iego/ y pit wodę. A gdy sie-
dzieli zā stotem/ stātā sie mowa Pāńska ku
temu prorokowi/ ktory go był wstecż przy-
wiadł do domu swego. A zāwołāt nā meża
Bożego kthory był przyszedł z Judā/ mo-
wiac: Toć powiada Pan Bog/ żeś niebył
posłusny vsłham Pāńskim/ a niestrzegłś

poruczeństwa kthore tobie przykazāt Pan
Bog twoy/ a wroćites sie/ y iadles chleb/
y pites wodę na tym miejscu/ nā kthorym
przykazāt ci Bog abyś nie iadt chleba. ani
pit wody: niebedzie pochowan ścierw
twoy/ w grobie oycow twoich.

A gdy sie nāiadt y napił/ osiodłat osła
swego Prorok ktorego był on stary wstecż
wroćit. A gdy odiechāt/ podkāt go Lew
nādrodze/ y wduśit go/ y leżāt nā drodze
ciāto iego martwe/ a osiet stat wedla nie-
go/ Lew też stat przy ciēle umārtego.

Alić otho meżowie ci kthorzy sli mimo
droga/ vsryawsy ciāto martwe āno leży nā
drodze/ y Lew ā on stoi przy ciēle: przy-
sedłszy/ rozgłosili te rzecż w onym mie-
ście/ w kthorym on stary Prorok mieszkāt.
Co gdy vslyśāt on Prorok ktorygo był wsa-
tecż z drogi zwiadł/ rzekł: Maż Boży tho-
iest/ kthory niebył posłusny słow Pāńskich/
przetoż dat go Pan Bog Lewu/ y zlamāt
go/ według słowa Pāńskie ktore mowit
ie: A rzekł do synow swoich: Osiodłaycie
mi osła. A gdy mu osiodłali/ iāchāt y nālāzł
ciāto iego umārte āno leży nā drodze/ ā o-
stā y Lew stoiace przy ciēle: Lew āni ciā-
tā umārtego iārt/ āni osła obrāśit. Wziāt
tedy Prorok ciāto meża Bożego/ wlożył
nā osła/ ā wroćiwssy sie przyniosł ie do miā-
stā aby ptākali nād nim. A pogrzebł go w
grobie swoim: y ptākali nād nim. Ach āch
moy brācie. A gdy go optākali/ rzekł do sy-
now swoich: Gdyć vmre pochowaycie mie
w grobie w kthorym maż Boży leży: wedle
kości iego potojcie kości moie. Boć zāpra-
wde wypelniasie słowa Boże/ kthore mo-
wit w rzeczy Pāńskiey przeciwko oltarzo-
wi ktory iest w Bethel/ y przeciwko wysł-
stkim Bożnicam Batwanow kthore sa w
miesćciech Samāryiey.

Po thym vpomināniu nie nāwroćit sie
Jeroboam od drogi swoyey nāgorssy/ āle
owssēm przeko nāczynit kaptanow bāt-
wāńskich z nāpodleśsego ludu: ktho ledno
chciāt nāpelniat reke iego/ y stāwāt sie kā-
ptanem wysłkich. A z tey przyczyny zgrze-
ś był dom Jeroboamow/ y wywrocon iesth/
y wyglādzon z ziemi.

Cap. 14.

Abiās Prorok ienie Jeroboamowey prorokutē
przyšle āle rzecż/ o śmierci Jeroboamowey sy-
nā/ y sāmego/ O zādābie Krolu/ O grechach Judā-
stich/ prze kthore Pan nieprzyiācielā nā nie przepu-
ścł/ kthory wylupit kościot Boży w Jeruzālem/ O
mierci Roboāmā y nāmiasztu iego.

Egoż cāsū rozniemogł sie Je-
roboamowi syn iego Abiā. Te-
di rzekł Jeroboam ienie swoyey
wstań obmienze sātū/ By cie nie

3. Reg. 20.

4. Reg. 13.

4. Reg. 8.

poznano

Trzecie Kriegi Kroliewskie.

3. Reg: 11.

poznano bys była żona Jeroboamowa: idź
je do Sylo / gdzie jest Abias prorok Ekhory
mi mowit / że mam krolować nad tym lu-
dem. Weźm w rece twoje dziesięć chle-
bów / y płacek / y faskę miodu / y idź do niego:
Bo ten pewnie okaze / coć sie będzie dzia-
ło stym dziećciem. Uczyniła żona Jerobo-
amowa tak iako iey maż kazał: wstawa-
szy posłała do Sylo / y przysłała do domu A-
biasa: a on już nie mógł widzieć / bo mu
już oczy były zasłasy od starości. Rzekł Pan
Bog do Abiasa: Ochoż żona Jeroboama
wchodzi do ciebie / aby sie ciebie radziła o
synie swym który niemocen jest: To a tho
iey powiesz.

3. Reg: 12.

Agdy ona wchodziła czyniac sie ina ni-
żli była / wlyssat Abias stapanie nog iey
wchodzący drzwiami / y rzekł: wnidz żono
Jeroboamowa / przecz sie czynisz ina niżlis
ieśth: a iam do ciebie poslan twarby po-
set. Idź / powiedzże Jeroboamowi. Toć po-
wiada Pan Bog Izraelsti / zem cie wy-
wysy w posrzedku ludu / y datem cie żeś
ieś Krolemi nad ludem moim Izraelstim /
a rozewratem Krolestwo domu Dawido-
wego / a datem ie tobie / a tyś niebył thaki
iaki był sluga moy Dawid / Ekhory pilnie
strzeżt rozkazania moich / y naśladowat
mie w zupełnym sercu swym / czyniac co
sie podobato przed oblicznością moia: ale
ty uczyniłeś daleko gorzey niż wysy co
byli przed tobą / a naczyniłeś sobie Bogow
obcych a litych / abys mie na gniew wyz-
wał / a mnieś zarzucił za grzbiet thwoy:
Przeto / oto ia też przywiodę zle rzeczy na
dom Jeroboamow / a wybiye wysy thko co
ieś Jeroboamowego / aż do mokrzacego
na ściáne / y do zamięnionego / y do nawo-
gárdzenisszego w Izraelu: y wycyścisz ostát
ki domu Jeroboamowego / iako wycyścił
ia gnoy aż do czysta: ktorzy z Jeroboamo-
wych zemra w miescie / pś ie beda ieś: a
ktorzy na polu / beda ie targac pthacy po-
wietrzni: że tak Pan mowit.

3. Reg: 15.

A tak ty wstań / a idź do domu swego: a

práwie w ten czas gdy będzie nogá thwa
wstepować do miasta / vmrze to dziećcie / a
będzie go plakat wysy Iśrael / y pogrze-
bie go: ten tylko sam ieden z rodziny Jeros-
boamowej / będzie pochowan w grobie /
Bo mowa Páńska dobra náleżóna ieś nad
nim. A postanowi sobie Pan Krola nad
Iśraelem / który wybiye rod Jeroboamow:
w ten dzień / y w ten czas: a będzie kárat
Pan Bog lud Iśraelsti / iako sie chwicie
trzećina na wodzie: y wyrzemi lud Iśrael
sti z tej dobrej ziemi ktora dał oycóm ich
y przewienie ie z á rzekę: że sobie naczynili
gátow bátwáńskich / aby iedno wyzywáli
na gniew Pána Boga. A wyda Pan Bog
lud Iśraelsti dla grzechow Jeroboamo-
wych / który y sam zgrzeszył / y lud Iśraelsti
przywiodł ku grzechu.

3. Reg: 15.

4. Reg: 17.

Wstata pothym żona Jeroboamowa / y
šla precz / y przysłała do Tersá: Agdy ona
wstepowała na prog domu / vmário ieśth
dziećcie / y pogrzebiono ie. A plakat go wysy
steł lud Iśraelsti / wedlug słow Páńskich /
ktore mowit przez rece slugi swego Abias-
sa Proroka. A ostháteł słow Jeroboama
iako walczył / y iako krolował / popisáne sa
wysyktierzeży w kriegach słow y dni Kro-
low Iśraelstich. Dni ktorych krolował Je-
roboam / bylo lath dwádzieścia / y dwie: y
zástat z oycy swemi / y krolował miasto nie
go Nádáb syn iego.

2. Reg: 14.

1. Para: 13.

A Roboam zasie syn Salomonow Kro-
lowat w Judá / Miat już Roboam ciera-
dziesci lat y iedno / gdy krolować poczał: a
krolował siedmnásie lath w Jeruzálem
miescie / ktore sobie obrat Pan / ze wysy-
kich pokoleń Iśraelstich / aby thu bylo imie
iego: A imie mátki iego Nádám / Ammon-
sta. A uczynit theż zterzeży lud Judski
przed Pánem / y wzrussyli go we wyszech rze-
czach ktore popłodzili oycowie ich w grze-
chach swych / ktoremi grzeszyli. Bo y oni cá-
kież pobudowali sobie oltarze / y bátwany /
y gátow bátwáńskich na kóždy gorze wy-
sokiey / y pod káżdym drzewem gátystym:
ale y zniwiescieli już byli na ziemi / y czy-
nili wsselákie obrzydłości / y nieczystości /
iako iny pogáni / ktore był Pan Bog stárt /
przed oblicznością synow Iśraelstich.

2. Para: 12.

A piatego roku krolestwa Roboamowe-
go / przyciagnat Sesák Krol Egiptski do
Jeruzálem / y zabrat skárby domu Páńskie-
go / y skárby Krolowskie / y wysyktie rzeczy
rozebrát: A one tarcze złote / Ekhorych był
naspráwiát Krol Salomon pobrat: miá-
sto ktorych naczynit Krol Roboam tarczy
miedziánych / y poruczył ie w moc wrzedni-
kom ktorzy byli nad páweżniká / y tym kto-
rzy strzegáli ná dworze Krolowskim. A
gdy już wchodził Krol do domu Páńskie-
go nośili

2. Para: 12.

3. Reg: 10.

2. Para: 9.

go nośili

3. Regum.

go/ nosili je oni Echorzy przed nim na wa-
rzad chodzywali: a potom je wnosili do
zbroiowni na ono miejsce gdzie tarcze cho-
wano. A inne sprawy y rzeczy Krola Roboa-
ma/ y w wszystkie skutki ie/ oto spisane sa w
Kriegach slow a dni Krolow Judskich. A by-
la wojna miedzy Roboam y Jeroboam za
wzdy. Potym zasnal Roboam z oycy swe-
mi/ y pogrzebion jest snim w miescie Da-
widowym: a imie matki iego Naama Am-
moniska: a po nim Krolowal syn iego Abi-
am.

Cap. 15.

Abia Krolowal nad ludem Judskim/ ten byl stym/
po smierci iego Krolowal syn iego Asa/ ten umarl
tez y stanal na iego miejscu. Josaphath dobry/ Krol
tez Israelski Nadab umarl/ a po nim Krolowal Ba-
asa ten ze w synchym rodem Jeroboamowym ignal.

Smnasthiego roku Krolestwa
Jeroboamowego syna Naaba
thowego/ Krolowal Abiam
nad ludem Judskim. Trzy la-
lata Krolowal w Jeruzalem: Imie mat-
ki iego Maacha/ corka Abesalomowa. A
chodzil we wsszech grzechach oycy swego/
ktore czynil przed nim: niebyto serce iego
zupełne a doskonałe z Panem Bogiem ie-
go/ iako bylo serce Dawida oycy iego. Ale
tisko dla Dawida/ dat mu Pan Bog iego
Kaganiec a swiece w Jeruzalem/ aby po
nim wzbudzil syna iego/ a postanowil go
w Jeruzalem: przeto je czynil nyegdy Da-
wid dobrze przed oczyma Panstwiem/ a nie
wstepowal od wsszego przykazania Bozes-
go/ przez wszystkie dni żywota swego: wy-
iawossy ono co powiedziano o Dryassu E-
teczyku. A wssakos byla wstawiczna bur-
da miedzy Roboam y Jeroboamem/ przez
wssytek czas żywota iego. Ostatek mowy
spraw Abiam/ popisane sa w Kriegach
slow y dni Krolow Judskich. A byla bitwa
miedzy Abiam y miedzy Jeroboam. A zas-
snal Abiam z oycy swemi/ a pogrzebion w
miescie Dawidowym. A na miejscu iego
Krolowal Asa syn iego.

A tak dwudziesthiego roku Jeroboama
Krola Israelskiego/ Krolowal Asa Krol
Judski: a Krolowal czterdzieści lat y rok
ieden w Jeruzalem. Imie matki iego Ma-
acha corka Abesalomowa. A czynil Asa
dobrze przed oblicznoscia Pana Boga/
iako y Dawid otec iego. A wrgladzil nie-
wiesciuchy z ziemie/ wyrzucil y wrzescil
wssytkie plugastwa batwanski/ Echorych
byli naczynili oycowie iego. Nakoniec y
Maacham matke swa odwiadl/ aby nie-
byla Kiezna w Bojnicy Pryapusowej ha-

niebnego batwana/ y w ganiu iego Echorzy
byla poswiecila: zburzyl y ten tam Kosciot
iego/ a zdruzgotal batwan on haniebny a
plugawy/ y spalil (a wrzucil) do rzeki Ce-
dron: ale otarzow ktore byly na wysokich
gorach thych niepokazil: Wssakos iednak
serce Asa doskonałe bylo z Panem Bogiem
po wssytkie dni żywota iego. A wniosl do
Kosciota Bozego one wssytkie rzeczy kto-
re byl oddal a poswiecil otec iego/ Zloto/
Srebro/ y inne naczynie. A byla zawssse woj-
na miedzy Asa/ y Baasa Krolew Israels-
kim pokiey zyli.

Baasa tedy Krol Israelski wtargnawo-
sy w ziemie Judska/ zbudowal miasto Ra-
ma/ tak aby niemogt zaden wyiachac abo
wiachac z skrony Asa Krola Judskiego.
Wssawssy tedy Asa wssytko srebro y zloto
ktore bylo zostalo w skarbiech domu Pan-
skiego/ y w skarbiech domu Krolewskiego/
dal je w rece sluzebnikom swym/ y poslat
do Benadad syna Thabremonowego syna
Hezion/ Krola Syryjskiego/ ktory mieskal
w Damassku/ mowiac: Przymierze jesth
miedzy mnay toba/ a miedzy oycem mo-
im y oycem twoim: przeto posylam ci dary
srebro y zloto/ przythym proste abyś przy-
ciagnal z woyskiem/ abyś rzucil przymie-
rze ktore mäs z Baasa Krolew Israelskim
a niech odciagnie odemnie. Przyzwoliro-
sy Benadad Krolowi Asa/ poslat Hetma-
ny woyska swego do miast Israelskich/ y po-
burzyli miastha Abion/ Dan/ Abel dom
Maachi/ y wssytkie Ceneroth/ to jest/ wssy-
tkie ziemie Neptalim. Co gdy wsslyssal Ba-
asa/ niechawssy budowania Kaamy/ wro-
cil sie co rychley do Tersa. A Krol Asa roze-
slal posly po wssytkiej ziemi Judskiej/ ro-
skazuia/ zadan sie niewymawar: Thak je
rozebrali kamienie y drzewo z Rama/ z
ktorego budowal Krol Baasa. A zbudo-
wal z oney mathereyey Krol Asa/ miastho
Gaba Beniamin/ y Massa. A ostathet
wsszech slow Asa/ y wssytkie mocy iego/ y
wssytko co uczynil/ a iako y Echorze miast
zbudowal/ a za tego nieispisano w Krie-
gach slow y dni Krolow Judskich: Wssak-
os iednak na starosc swa chorowal barzo
na nogi. A zasnal potym Asa a umarl/ y
pogrzebion jesth z oycy swemi w miescie
Dawida oycy swego. A Krolowal po nim
Josaffat syn iego.

A Nadab zasnal syn Jeroboamow Krolowal nad Israelem roku wtchorego Krolowania Asy Krola Judskiego: a Krolowal nad Israelem dwie lecie. A uczynil zte rze-
czy przed oblicznoscia Pansta/ y chodzil drogami oycy swego/ y w grzechach iego/
wktore byl przywiadl y lud Israelski. A
czwalat a godzil nan Baasa syn Achiez

Trzecie Kriegi Krolewskie.

3. Reg: 14.

familiey Jacharowey / y pothym gi zabiti w miescie Filistynskim ktore zowa Gebbethon. Abowiem Nadab y wssystek lud Israelski oblegli byli Gebbethon. Zabil gi tedy Baasa trzeciego roku Krolowania Asy Krola Judskiego / y Krolowat na miejscu tego. A gdy Krolowat / wybit wssysthek rod Jeroboamow: niezosthawit i jednego cztowieczka z plemienia tego / az go wygladzit wedlug slowa Panskiego / ktore mowit przez sluge swego Abiasa Sylońskiego / dla grzechow Jeroboamowych ktore czynil / y na ktore przywioldi lud Israelski: y dla wystepku / ktorym zruszytu gniewu Pana Boga Israelskiego. Jne rzeczy ktore albo mowit albo czynil Nadab / wypisane sa w kriegach slow y dni Krolow Israelskich. A byla zawisse burda miedzy Asa y Baasa Krolew Israelskim po wssysthkie dni żywota ich. Trzeciego roku Asy Krola Judskiego / Krolowat Baasa syn Achie / nad wssystkim ludem Israelskim w Thersa / czterzy y dwadziescia lat. A czynil zte rzeczy przed Panem / y chodzil drogami Jeroboamowemi / y w grzechach ktoremi y sam grzeszyt / y lud Israelski na grzech przywiold..

Cap. 16.

Poslan Jechu Prorok do Baasy z prorocstwem / on gi zabiti / sam po tym tes zabiti po jego smierci syn tego Krolowat y iny az do Achaba zlego / za ktorego y nowu badowano Jerycho, Ahiel y Bethel.

3. Reg: 14.
16.

Thata sie mowa Panska do Jechu syna Anani przeciwko Baasa / rzekac: Przeto jem cie wyniosl a powysyt z prochu / a w czynitem cie wodzem ludu mego Israelskiego / ty przed sie chodzites po drodze Jeroboama / y dajes przyczynne grzechu ludu memu Israelskiemu / abyś mie zruszyt a rozdrażnit w grzechach ich: Oros / ia wytnie posladki Baasa / y posladki domu tego: a wezynie dom twoy / iako y dom Jeroboama syna Nabatowego / ktory zrodu Baasa vmrze w miescie / ziedza go psi: a ktdoby na polu / te pracy z sarpata powietrzni. Ostatek rzeczy ktore albo mowit / albo czynil / albo boiowat Krol Baasa: wssystko to napisano w kriegach Stow y dni Krolow Israelskich: Zasnal pothym Baasa z oycy swemi / y pogrzebion jest w Thersa: a Krolowat po nim Elá syn tego. A gdyś sie byli stali slowa Panskia do Jechu proroka syna Anani przeciwko Baasa / y przeciwko domu tego / y przeciwko wssemu ztemu ktore czynil przed Panem Bogiem gniewajac go wezynkami rak swoich / ze mu sie tak

miato stac iako domowi Jeroboama: przeto przyczynne zabiti go / cho jest / Jechu proroka Bozego syna Anani.

Roku szesc y dwudziestego Asy Krola Judskiego / Krolowat Elá syn Baasynad Israelem w Thersa dwie lecie. A powstat przeciw niemu sluga tego Zambry / Bethman nad potowica leznych tego. A byl na then czas Elá w Thersa pijac / y opit sie w domu Asa starosty w Thersa. Tedy Zambry wderzymosy nań / zabiti go / roku siedm y dwudziestego Asy Krola Judskiego / y Krolowat miasto niego. A gdy ius thak Krolowat y osiadl stolice tego / wybit wssystek rod Baasow / thak ze niezostawit z tego rodu ani mokrzacego na sciane / y krewnych y przyiaciot tego. A wygladzit Zambry wssystek dom Baasy / wedlug slowa Panskiego ktore mowit do Baasa przez Jechu proroka / a to dla wssystkich grzechow Baasy y dla grzechow Elá syna tego / ktory y sami grzesyli / y tu grzeszeniu lud Israelski przywiedli / wyzywajac a gniewajac Pana Boga Israelskiego marnosciami swemi. Jne rzeczy ktore mowit y co czynil Elá / spisane sa w kriegach Stow y dni Krolow Israelskich.

Roku siedm y dwudziestego Asy Krola Judskiego / Krolowat Zambry w Thersa siedm dni: a woysko bylo obleglo Gebbethon miasto Filistynskie. A gdy sie dowiedzieli ci co w woysku byli / iz Zambry powstawosy przeciw Krolowi / zabiti gi: wezmit sobie wssystek lud on Israelski Krolew Amry / ktory na then czas byl hermanem nad woyskiem Israelskim w obozie. Rusyli sie tedy Amry / a wssystek lud Israelski snim od Gebbethon / y oblegli Thersa miasto: A widzac Zambry ze ius rychto miano miasta dobyc / wsedl do domu Krolewskiego / y spalil sie z domem Krolewskim. Thak ze zmart w grzechach swoich ktore czynil przeciwko Panu Bogu / chodzac po drodze Jeroboam / y w grzechu tego / ktorym tes przywioldi tu grzeszeniu lud Israelski. Ostatek mow Zambry / y zatog y okrucienstwa tego / opisane sa w kriegach slow y dni Krolow Israelskich. Waten czas rozermwat sie lud Israelski na dwie stonie: potowica ludu sła za Thebni synem Ginetowym / aby gi sobie wziali za Krola: a druga potowica stala przy Amry / y przemogt nakoniec lud ktory stal przy Amry / nad ona strona ktora sła po Thebni synem Ginetowym: A vmart Thebni / a Krolowat Amry.

Roku trzydziestego y pierwszego Asy Krola Judskiego / Krolowat Amry nad Israelem / dwanascie lath: w Thersa Krolowat szesc lat. A kupil gore w Samaryiey

y Semera

3. Reg: 14.
21.

3. Reg: 15.

3. Reg: 12.

4. Reg: 9.

3. Regum.

v Semerá za dwa Centnary srebrá: y zbu-
dował ją / a dał imie miástu ktore byt zbu-
dował / Semer / imieniem Pána oney go-
ry Samáryiey. A czynił theż Amry zte
rzeczy przed oblicznością Páńską / a czynił
złotliwiey nád wssystkie ine kthorzy byli
przed nim. A chodzit ona wssystka droga
a postęptiem Jeroboáma syná Nábátho-
wego / y w grzechách iego kthorymi przy-
prawił byt / przyprawił y lud Isráelski o
grzech / aby tym gniewał Pána Boga Is-
ráelskiego w prożnościach swoich. A osta-
tek słow Amry / y wálki iego kthore wiódł /
dostátecznie pisane są w kriegach słow y
dni Krolow Isráelskich. Potym zaśnat
Amry z orey swemi / y pogrzebion w Sa-
máryiey A Krolował po nim Acháb syn ie^o.

A ten Acháb syn Amry / Krolował nád
ludem Isráelskim roku trzydziestego y os-
mego Asy Krolá Judskiego. A Krolował
Acháb syn Amry nád Isráelem w Samá-
ryiey dwie y dwádzieścia lat: Czynił theż y
ten Acháb syn Amry zte rzeczy przed obli-
cznością Páńską wiecey niż wssystcy Kro-
lowie Isráelscy / ktorzy przed nim byli. A
iuz niemiał ná tym dosyć: aby chodzit w
grzechach Jeroboáma syná Nábátho-
wego: ale nád to poiat żonę Jezá-
bel / córke Ehbáala Krolá Sydoniskiego.
A ssedł y sluzyl Bálolowi / y dawat mu mo-
dła. A postawił oltarz Bálolow w kosciele
Bálolowym ktory byt zbudował w Samá-
ryiey / y náśadził gay / a to przydat Acháb /
aby uczynkami swemi gniewał Pána Bo-
gá Isráelskiego / wiecey niż wssystcy Kro-
lowie Isráelscy / ktorzy przed nim byli. Za
dni Achába Krolá / Ziel z Bethel zbudow-
wał zaśie Jerycho: w Abirám pierworod-
zonym swoim zatóżył ie: a w Segub ośtat-
nim swoim posthawił brany iego: według
słowá Páńskiego kthore mówił przez Jo-
zue syná Nun.

Cap. 17.

Eliás zwałt siebo je deszej nie ssedł przez trzy
lata / żywili go Krucy naprzód / potym niewiásta Sa-
repta / ktorey to Maki nigdy nie vbywała / ani Olein
Umátlego syná iey strzeżit z umátlých.

TMówił Eliás Thesbiteczyl z o-
bywáthelow Gáláadzkich / do
Krolá Achába: Żyw iest Pan
Bog Isráelski / przed ktorego
oblicznością stoie / że nie bedzie po te lata
ani rosy ani dżdża / iedno weble słow vst-
moich. A stály sie słowá Páńskie do niego /
mowiac: Odeydz stad / a idz ná wschod słoń-
ca / skrzyje sie v strumieniu Káryth / kthory
iesth przeciw Jordanowi / a z tam thego
strumienia bedziesz pit: iuzem ja przyka-

zał krúkom aby cie tam żywili. Szedł Eli-
ás / a uczynił według słowá Páńskiego: A
gdy odssedł / vsiadł przy strumieniu Kárit /
ktory iest przeciw Jordanowi. Tam krucy
przynosili mu chleb y mieso ráno / thakiez
theż zwięzora chleb y mieso: a nápijál sie
z strumienia. I Po kilku dni wyszedł on
strumieni: bo dżdża nie bywáto ná ziemi. A
stháłá sie rzecz Páńska do niego / mowiac:
Wsthań / Idz do Särepty Sydoniskiej /
tam bedziesz mieszkat: Bom ia iuz thám
przykázat iedney wdowie / żeby cie żywiłá.
Wsthał y ssedł do Särepty. A gdy przyszedł
dobrány mieysctey vkázałá sie mu niewiá-
stha iedná wdowá / zbieráiac drwá / y po-
wotáł iey / y rzekł: Day mi málutko wody
w náczyniu że sie nápije. A gdy oná stá aby
mu przyniosłá wody / zámotáł za nią / mo-
wiac: Prosse cie przynies mi záras w
reku swych troche chlebá. Kthorá mu od-
powiedziála: Żyw Pan Bog twoy / żeć nie
mam chlebá / iedno čoby mogł w gárac wó-
ziac maki w dzieży / a troche oleiu w bokta-
stku: otóści teraz zbieram drwá aby ch ssed-
ssy uczyniła to sobie y synowi swemu / aby-
chmy ziadssy iuz to / potym pomárli.

Rzekł do niey Eliás: Niebożje sie ále
iuz idz a uczyn tak iákos mowila: wssak że
iednáć mnie napierwey z tey maki uczyni
chleb nie wielki podpopielny / przyniesze
mi: a potym sobie y synowi swemu uczyni
A toć mowi Pan Bog Isráelski: Nieube-
dzieć maki w tym tam náczyniu / ani oleiu
w łagwicy / aż do tego dnia / gdy Pan Bog
da desze ná ziemi. Ona stá y uczyniła we-
dlug słowá Eliásowego: A iadł on / y oná
y dom iey: A od onego dnia / nie vstáta ni-
gdy maki w náczyniu / ani oleiu vbyło w
w łagwicy: według słowá Páńskiego ktore
mówił przez Eliásá.

Stháto sie potym / że zánie mogł on syn
tego gospodynicy / y byłá chorobá tego bár-
zo gwałtowna tak że iuz w nim tchu nie-
stawáto. Rzekłá tedy do Eliásá: Coż mnie
iest z toba mezu Boży: wssedles do mnie /
aby byty wspomniáne nieprawości moje /
a żebyś zabił syná mego: Tedy rzekł do niey
Eliás: Day mi syná twego. A wziął go z
rak iey / a wniósł do komory gdzie sam mie-
skat / y potóżył go ná tożku swoim / thámże
wotáł do Pána Boga / tymi słowy: Pánie
Boże moy / A wieces y te wdowe / kthora
nie iákożkolwie podeymnie w swym domu
thák vtrápił / że sie iednego syná zabił:
A rozciagnął sie / y zmierzyl sie nád dziecie
ciem trzy kroc / a wotáł do Pána / mowiac:
Panie Boże moy / Prosse / niechże sie wro-
ci dussá dziecieciá tego w wnetrznóści iey
go. A wysłuchał Pan głos Eliásow: A w-
rocitá sie dussá onego syná weni / y ożył.

Luce: 4.

Iudic: 4.

Deute: 7.

Iosue: 6.

3. Reg: 10.

4. Reg: 1.

3. Reg: 18.

4. Reg: 3.

Iacob: 5.

Luce: 4.

4 Reg: 4.

Eccle: 48.

Luce: 7.

Acto: 20.

Trzecie Księgi Krolewskie.

Wziat tedy Eliasz ono dziecko / y zniósł je z swego pokoyka ná dot / y dał je matce jego / rzekł: Otoż żyw jest syn twoy. Rzekła niewiasta do Eliassa. Terazem po tym poznata żeś ty iesth mąż Boży / a słowo Pańskie w ustach twoich prawdziwe iest.

Cap. 18.

Eliasz uczynił że deszcz spadł na ziemię / Abdias sto prorokow żywił czasu głodu / Ofiary ofiarowali króla Baalwanczy / y Eliasz też. Eliassowe ofiary ogień miódka zapalił / a Baalwanczych nie / Eliasz pobit króla Baalwanczy / a deszcz uczynił.

1400bi:5.

Math: 10.

No w wielu dni / stało się słowo Pańskie do Eliassa / roku trzeciego / mówiac: idź / Pokaż się Achabowi / abym dał deszcz na ziemię. Szedł Eliasz aby się pokazał Achabowi / a był okrutny głód w Samaryi. A wezwat Król Achab Abdiasa rzadźce / a sprawce domu swego. A ten Abdias bał się Pana Boga bardzo. Abowiem gdy zabijała Jezabel Królowa proroki Pańskie / on zbierał ich sto / pokrył je w iakłiniach / pieczył ich a pieczył / y podkładał im żywit chlebem y wodą. Rzekł tedy Achab do Abdiasa / Idź do wszystkich studni / y do wszystkich padołów / awozysiny wody mogli tedy náleść trawę / a zachować ko nie y muly / aby tak iuż do końca dobytek nie zaginął. A rozdzielili między się krajiny / które mieli schodzić: Achab szedł jedną drogą / a Abdias inną drogą osobno.

A gdy był Abdias na drodze / pokłat się snim Eliasz: który gdy go poznał / upadł ná oblicze swe y rzekł: A tyżes iesth panie moy / Eliasz. Jemu Eliasz odpowiedział / Ja. Idź / powiedz Panu swemu / Jest tu Eliasz. A on rzekł: Cożem zawinił przeciwko tobie / że mnie wydałeś sluge swego w ręce Achabowe / żeby mnie zabił. Żyw iesth Pan Bog twoy / że nie masz iuż narodu ani krolestwo / gdzieby nie stał Pan moy ciebie szukać: Aże wszyscy powiadali: Niemasz go u nas: Zawiazał każdy naród y każde Krolestwo przysięga / przeto żeś nie był náleżon. A teraz mnie kaześ / Idź / a powiedz Panu. Jest tu Eliasz. A skoro ja odejde od ciebie Duch Pański zanieś się na inne miejsce / które ja nie wiem: a ja wssedysz powiem Achabowi / wiec iesli cienie náyda tedy on mnie zabije: a sluga thwoy boi się Pana Boga wnet z młodości swojej. A zać nie oznaymiono tobie Panu memu / com uczynił gdy mordowała Jezabel Królowa Proroki Pańskie / żem zachował skrywssy / sth meżow prorokow Pańskich / pieczył / a pieczył po iakłiniach / y żywitem

ie / chlebem y wodą: A tyż teraz mnie mowisz / Idź / a powiedz Panu twemu / Jest tu Eliasz: aby mnie tym rychley zabił y / rzekł Eliasz: Żyw iesth Pan Zastepow / przed kthorego obliczym stoie / żeś się dziś Achabowi pokazał.

Szedł tedy Abdias przeciwko Achabowi / y oznaymił mu: I przyszedł Achab ná przeciw Eliassowi. A gdy go wyzwał / rzekł: A tyżes to iesth co burzys lud Izraelski: On mu odpowiedział: Nie iam zaburzył / a zasmucit lud Izraelski / ale ty / y dom oycy thwego / żeście opuścili rozkazania Pańskie / a wdaliście się za Baalim. Wszak toś iedną posli theras / a zgromadził tu mnie wssytek lud Izraelski ná gore Karmelu / y proroki Baalowe kthorych iesth pakt / a sta: y Gaiowe proroki czterysth / ktorzy iadaia z stołu Jezabel.

Posłał Achab do wszystkich synow Izraelskich / y zgromadził Proroki one ná gore Karmelu. Przyskapiwszy tedy Eliasz do wszystkich ludu Izraelskiego / rzekł: A do każdego będziecie chromi ná obie strony. Jesliże Pan iesth Bogiem / náśladuycie się go: a iesli Baal / idźcie się za nim. Nie odpowiedział mu ná to lud Izraelski ni słowá. Potym rzekł zaś Eliasz do ludu: Jam ieden sam zostat Prorok Pański / a prorokow Baalowych / iesth czterysta y piecdziesiat meżow: a prorokow też leśnych iesth czterysta. Niechaj nam beda dane dwa woty: Niechaj sobie oni obiora wotu iednego / a zgrabą go w kęsy / niechay wloza ná drwá / ognia niepodkładaiać: A ja też rozsiękam drugiego wotu ná ssthu / y wloze ná drwá / a ognia nie podloze. Wzywaycie się imion Bogow waszych: a ja bede wzywał imienia Pana Boga swego. A Bog który wyslucha przez ogień / ten niechay będzie Bogiem.

Odpowiedział wssytek lud y rzekł: Bardzo dobry iesth wyrok / który powiedział Eliasz. Rzekł tedy Eliasz prorokom Baal. O bierzcie sobie wotu iednego / uczynicie wy pierwey / bo was wiecey iesth: iuż wzywacie imion Bogow waszych / a ognia nie podkładacie. Ktorzy gdy wzięli wolu / kthorego im był dat / ofiarowali go y wzywali imienia Baalowego poczarąssy od zaránku aż do południa / mówiac: Baal wysluchaj nas. A nie było ani głosu / ani ktho by im odpowiedział: y stali przez otchary / ktorzy byli uczynili. A gdy iuż było południe / ssedził a posmiewał się snich Eliasz / mówiac: Wotaycie iedno wielssym głosem: Boć was Bog iesth / a podobno też teraz siem mowi / albo iesth gdzie w gospodzie / albo ná drodze / albo też spi / trzeba go obudzić. Tedy oni głosem wielkim ieli krzy-

Amos: 7.
Iere: 4.

Iosue: 24.

Roma: 11.

czyć / y

3. Regum.

czeń / y rzeźali według obyczaju swego no-
żmi / y bodli wtoczeńkami / aż sie krwia
oblewali. A gdy iuż było zpotudnia / a oni
prorokowali / przyszedł czas ktorego offia

ra zwykta być offiarowana / ani głos iaki
był slyssan / ani żaden odpowiadał / ani też
dłat na one modlarze.

Rzekł Eliasz wssemu ludu: Chodźcie sam
do mnie. A gdy do niego lud wssystek przy-
stąpił / naprawił oltarz Pánki ktory sie był
skaził. A wziął dwanaście kámieni / we-
dług pocztu dwanaście pokolenia synow
Jakobowych / kthore mu było rzeczone od
Pána / mowiac: Izrael będzie imie twoie.
A zbudował z onego kámienia oltarz w
imie Pánkie: A uczynił też około oltarza
iako by dwie strudze aby mogła zbiegać / y
włożyć drwa: y zrabat na skutki wotni / y na-
kładał na drwa / y rzekł: Nábierscie czterzy
wiadra pełne wody / wylećcieś ia na te zu-
pełna offiary y na te drwa. A zaśie rzekł:
A powtore też takieś uczynicie. A kthorzy
gdy po wtore uczynili / rzekł: Jescze y trze-
ci kroc takieś uczynicie. Uczynili y po trze-
ci / y plynęła woda około oltarza / aż były
pełne one strugi wody. A gdy iuż był czas
że miała być offiarowana zupełna ona of-
fiara / przystąpił Eliasz prorok / iat mo-
wił: Pánie Boże Abrahámow / Isáákow /
y Izraelow / okáz to dzisia żeś thy iesth Bo-
giem Izraelskim / a ia sluga twoim / a żem
według przykazania twoego uczynił te wssy-
stkie rzeczy. Vsslyś / vsslyś a wysluchay mie
Pánie: niech pozna ten lud / y żeś thy iesth
Pán Bog / a żeś ty zaśie náwrócił serce ich.
A spadł iest ogień z Nieba od Pána / y spa-
lit one offiary / y drwa / y kámienie / proch

też y wode ktora była około oltarza wy-
trawit. Co gdy wyrzał wssystek lud / padł
na oblicze swoje / y rzekł: Pán ten či iesth
Bogiem / Pán ten či iesth Bogiem. A rzekł
do nich Eliasz: Pochytaycie te proroki Bá-
álowe / thát żeby snich y ieden nieussedł.
Ktore gdy poimali / wiodł ie Eliasz do stru-
mienia Cyson / y zábit ie tam.

Potym rzekł Eliasz do Achába / Jdź / a
iedź y piy / bo sum wielkiego dżdża blisko
iest. A śedł Acháb aby iadł y pił. A Eliasz
wstąpił na gore Kármeli / y sklonił sie ku
ziemi / tak że zchylił oblicze swe aż do kolan
swych modłac sie / y rzekł do chłopca swego
go: Wstap wyssey / poyrzyj ku morzu. Kto-
ry gdy wstąpił / y pogladnął / rzekł: Nie-
maś nic / A zaś rzekł do niego: Jdź zaśie
po siedm kroc / a pátrź. A gdy po siódmy
kroc śedł / wyrzał áno oblóczek málucżki /
iako by stopa człowieka / wychodziła z zá-
morza. Rzekł tedy Eliasz: Jdź / powiedz
Achábowi / kaź záprzadz woz twoy / iedź
co rychley / by cie niezástát deszcz. A gdy sie
tám i sám krećił Acháb / álić wnet niebo sie
ciemno záchmurzilo / y obłok / y burza od wiá-
tru / y spadł deszcz bázno wielki. Tedy Acháb
wsiadł na woz / iáchał wstok do Jesráhel.
A zaś náđ Eliassem śháta sie reka Pánka /
y podpásawssy biodra swoje / bieżał przed
Achábem / aż przybieżał do Jesráhel.

1. Mach: 1.

Deute: 13.

5. 17.

4. Reg: 10.

Num: 25.

1. Reg: 15.

3. Reg: 17.

Indic: 6.
Eccle: 58.

Trzecie Kriegi Krolewskie.

Cap: 19.

Eliassa przed Jezabel wchodzącego/ Angiot Pán
li ná puszcz ywi/ potym przyszedł ná górę Oreb/
Pan Bog sum rozmawiał / y kazał mu pomazać
dwumemu ná Krolestwo/ iednego ná Syryjskie/ á
drugiego ná Iśraelskie Krolestwo/ á Eliassa ná
Prorocstwo.

E

owiedział potym Acháb Je
zabel wssyſtkie rzeczy ktore był
uczynił Eliass: á iáko wybił wssy
ſtkie proroki Baál mieczem.

Thedy posłatá Jezabel posłá do Eliassá/
mowiac: Tho mi niechay Bogowie uczyni
nia/ y to á tho niechay przydadza/ iesli ius
tro o tey godzinie nie zabije cie/ iáko ied
nego z onych prorokow. Vlekt sie tedy Eli
ass/ á wstawiſſy siedł gdzie go oczy niſſy:
y przyszedł do Bersabee Iudskiej/ thú 30
stawiſſy chłopca swego/ siedł ná puszczu
droga dnia iednego. A gdy przyszedł/ y po
sádzil sie pod iednym drzewem Játowco
wym/ zádat tego dussý swoiey aby mogli um
rzeć/ y rzekł: Dossý ius mam Panie Boze/
ius weźmi dussé moje: bo ciem ia nie jest le
pszy niżli oycowie moi/ y potożywssý sie/ zá
jnal w ciemiu Játowcowym.

Alie oto Angiot Pánſki tknal go/ y rzekł:
Wstań/ á iedz. Poyrzat/ áno w głowách
v niego podpopielný chleb/ y naczynie wo
dy. Jadł tedy y pił: y záſie zájnal. Wrocił
sie záſ Angiot Pánſki po wtore/ y tknal
go/ á rzekł mu: Wstań/ á iedz/ bo masz dá
leka drogę przed soba. Athory wstharwssý/
iadł y pił/ y chodzil posiliwssý sie onym po
karmem/ czterdzieści dni y czterdzieści
nocy/ á ná górę Bozá horeb.

A gdy táni przyszedł/ mieſſkat w iáſtini:
á wnetſhátá sie rzecz Pánſka do niego/
mowiac mu: Coſt thú czyniſ Eliassu: On
odpowiedział: Zalem wielkim rozjalitem
sie dla Pána Boga zastepow/ iz opuścili
vmowe Pánſka synowie Iśraelscy: Ostarze
twoie pokázili/ á proroki twoie wysćiná
li mieczem/ y zostatém ia tylko sam/ y tho
iesseje stoia o to by mi gárdto wzięli. Rzekł
kniemu: Wynidz/ á ſthoy ná gorze przed
Pánem Bogiem: á oto Pan przemija/ á
przed Pánem wiátr wielki y mocny/ wys
wrácaiac gory/ y łamiac skály: Nie w wie
trze Pan/ á po wietrze burzá: nie w bu
rzej Pan/ á po burzey ogień: Nie w ogniu
Pan/ á po ogniu sum wietrzyku cichego:
Co gdy wssyſſat Eliass/ zákrýł oblicze swe
ptasczem/ á wysſedſſy stánat we drzewách
Jáſtiniy/ A oto glos do niego mowiac:
Coſt tu czyniſ Eliassu: A on odpowiedział:
Zalem wielkim rozjalitem sie prze Pána
Boga zastepow/ iz opuścili vmowe two

ie synowie Iśraelscy: Ostarze twoie pokáz
zili/ á proroki twoie wybili mieczem/ á 30
statem ia tylko sam/ á iesseje o tym chodza
iáko by y mnie gárdto wzięli.

Rzekł Pan do niego: Idz/ á wróc sie
záſ ná drogę swa puszczu do Dámáſſtu: á
gdy thám przydzieſ/ pomážeſ Azábelá
Krolem nád Syrya/ á Jehu syná Uámſy/
pomážeſ ná Krolestwo Iśraelskie. A Eli
zeuſá syná Sáſſáthowego kthory jest z A
belmeulá/ pomážeſ ná prorocstwo ná swe
mieſce. A będzie tho/ że ktokolwiek wydzie
mieczá Azábelowego/ thego zabije Jehu:
A ktokolwiek vſſedł mieczá Jehu/ zabije
go Elizeuſ. A zostawie sobie w Iśrael
ſkim ludu/ siedm tysiecy meżow/ kthorych
kolána nie ktániáły sie przed Bátwánem
Baál/ y wssyſtkie vſtá ktore sie nie modli
ły Baálowi cátniac ręké.

Idac zámrad Eliass/ nálazł Elizeuſá
syná Sáſſáthowego/ orzacego dwánaſćia
par wotow/ á on miedzy thym dwánaſćia
ſprzeżeniem wotow/ był sam ieden. A gdy
przyszedł Eliass do niego/ wrzucił náń ptascę
swoy. Athory wnet zániecharwssý wotow/
bieżat zá Eliassem/ y rzekł. Proſſe niech
pierwey pocátuie oycá swego/ y mátkę mo
ie/ á thát poyde zá thoba. Rzekł mu: Idz/
wracayſe sie: bo co było ſemnie/ uczynitem
ci. A idac od niego/ wziat pare wotow/ y
zábity/ á ptugiem wwarzył ie/ y dat ludu/
á iedli: Wstawiſſy záſ poſſedł/ y ſſedł zá E
liassem/ y poſlugowal mu.

Cap: 20.

Achab po dwá kroć: wyćieył Krolá Syryjskiego
Potym przymierze snim uczynili iywego zostawiſſy
dla ciego od Proroka był Karan.

B

Benádád Krol Syryjski/ zeb
rat wssyſtko woysko swoie/ y
dwá y trzidzieści Krolow/ z so
ba/ y konie/ y wozy/ á wyćia
nawssý walczył przeciwko Sá
máryiey/ y obległ ia. A posławiſſy posly do
Acháb Krolá Iśraelskiego do miáſtá/ rzekł:
Toć wſtázuię Benádád/ Srebro/ y ztotho
twoie/ moiesá: y żony thwoie/ y synowie
twoi co wybornieyſſy moi są. Odpowie
dział Krol Iśraelski/ Wedlug ſłowá twe
go Pánie moy Krolu/ twoyem ia iesth/ y
wssyſtki rzeczy moje. Wroćiwssý sie záſ
poſlowie/ Rzekł: Toć roſtázuię Benádád
ktory nas poslat do ciebie/ Srebro y ztotho
twoie/ żony twoie y syny twoie dáſ mi: A
táť iutro o tey godzinie poſle ſlugi moje
do ciebie/ á beda rumowác á ſſperowác
dom twoy/ y dom slug twoich: á to wssyſt
ko co sie im podoba/ náktádſſy ná swe rece

Roma: 11.

4. Reg: 3.
4. Reg: 9.

Roma: 11.

Luc: 9.

3. Reg: 15.

pobiora

3. Regum.

pobioray wynioja. Thedy Krol Izraelski zwolat wssystkich starssych ziemie / y rzekł: Pilnie sie temu przypatrzcie a ogladajcie zeć ten Krol na nas godzi chytrze: abo wiem / poslat do mnie po żony / y po syny moie / y srebro / y zioto / a nie odmowilem mu. A rzekli wssystci starssy ziemie / y wssystek lud do niego. Nie sluchay ani mu w tym pozwalay.

Dat potym te odpowiedz poslom Benadadowym. Powiedzcie Panu memu Krolowi / ze wssystko o coś sprzodu iednac slat do slugi swego / gothow iest wdziat / ale tey rzeczy uczynic nie moge. Wrociwssy sie poslowie / dali mu tez sprawe. Ktory zasie odeslat / y wskazat: Terzeci niech na mie dopuszcza Bogowie / to a to niechay przydadza / ze nie nastarcy prochu wssystkiey Samaryiey / garściom wssysto ludu ktory za mna idzie. Odpowiadaiac Krol Izraelski rzekł: Powiedzcie mu / niechay sie nie chlubi ten ktory sie przepasnie ku bitwor / iako y ten ktory iuz zlozyt z siebie zbroie. Stalo sie iz gdy wyslat Benadad te slowa / pit na to sam y Krolowie ktorzy s nim byli w chlodniach: A rzekł sluzebnikom swoim: oblażcie miasto / A oblegli ie.

A otho Prorok ieden przyszedssy do Achab Krola Izraelskiego rzekł mu: Toć powiada Pan: Zaprawde widziales to wssystko mnostwo ludzi tak wielkie? Otho ia dant ie dzis w reke twoie: abys wiedzial zem ia iest Pan. A rzekł Achab: Przez kogo? Odpowiedzial mu / To mowi Pan Bog / tylko przez pacholki Kriazath powiatnych / Thedy Achab / A kthos pocinie walczyć: On mu rzekł: Ty. Popisat thedy a policzył pacholiki Kriazat powiatow / y nalazil ich poczet Dwiescie trzydziesci y dwu: Potim tez zliczył wssystek lud Izraelski / y bylo ich siedm tysiecy / y wysli o potudniu. A Benadad pit y ożart sie w chlodniku swym / a Krolow trzydziesci y dwa s nim / ktorzy Byli na pomo: mu przyiachali. A sli na spiecy sluzebnicy Kriazat powiatow.

Wyslat tedy Benadad na spiegi / ktorzy mu powiedzieli mowiac: Meżowie wysli z Samaryiey. A on rzekł: Idalyc o pokoy zimayciez ie żywo: iesli tez ku bitwie / tak iez ie żywo poimaycie. Wysli thedy pacholcy Kriazat powiatow / a ine woysko ciagneto za nimi: y porazit ieden kazdy z nich swego ktorym sie podkat: Potym Syriyczycowie tyl podawssy wcieli / a lud Izraelski ie gonit. Ale y Krol Syriyski Benadad dopadssy konia z iezdnemi swemi stas dat ku swym. Krol tez Izraelski pusciwssy sie za nimi / pobit konie / popswat wozy ich / y porazit ziemie Syriyska porasska barzo wielka.

Przystapiwssy zas Prorok do Krola Izraelskiego / rzekł mu: Idz / posil ze sie / a wiedz y bacz co masz czynic: bo przez rok Krol z Syriey wyiedzie przeciwko tobie. A sluzebnicy lepak Krola Syriyskiego / mo wili do niego / Bogowie Gorni sa bogami ich / dla tegoż zwyciezili nas: ale lepiej ze bysmy sie z nimi potykali na rowniach / a pewnie ie porazimy. A ty Krolu uczyni tak / Odpraw Krole wssystkie z woyska twego a day miastho ich Kriazeta: a wypelni zasie liczbe dra bow ktore pobito stwoich / y konie wedlug koni pierwssych / y wozy wedlug wozow ktoreś przed thym mial: a bezdziem sie s nimi potykac w rowniach: a wierzysz to ze ie porazimy. Dwiertzyl Krol radzie ich / y uczynil tak.

A tak gdy iuz rok minat / zliczył Benadad woysko swe Syriyskie y przyciagnal do Affek / aby walczył przeciwko ludu Izraelskiemu. Zdrugiey tez strony synowie Izraelscy takies zliczono / a nabrawssy sobie spiecy wyciagneli ku nim / y potozyli sie przeciwko nim / iakoby dwie male stadce koz / a Syriyczycowie lepak wssystke ziemie napelni li. A przystapiwssy ieden maz Bozy / rzekł do Krola Izraelskiego: Tho mowi Pan Bog: Ze powiedzieli Syriyczycowie / Bog Gor iest Bogiem ich / a ze nie iest Bog padolow: Dam wssystko cho mnostwo thak wielkie w reke twoie / a zwiecie zem ia iest Panem. Szykowali tedy ci y owi przeciwko sobie woyska przez siedm dni / a siodmego dnia stoczyla sie miedzy nimi bitwa: A porazili synowie Izraelscy z woyska Syriyskiego sto tysiecy pieffch iednego dnia. A ktorzy z nich zostali / wcieli do miasta Affek: a tam obalit sie mur na siedm a dwadziescia tysiecy ludzi ktorzy byli zastali po bitwie.

Benadad tez Krol wcietaiac wpadł do miasta / y wssedł na pokoy ktory byl osobno w loznicy / Tedy rzekli do niego sluzebnicy iego: Stychalissmy o tym Krolu / ze Krolowie Izraelscy sa miłosciwi: a tak wezm my wory na biodra nasze / a powrozy na glowy nasze / wynidzmyz do Krola Izraelskiego: awo snac nas żywo zostawi.

Przepasali tedy wory biodra swoje / y naladli powrozkow na glowy swoje / y przysli do Krola Izraelskiego / mowiac thak do niego: Sluzebnik thwoy Benadad mowi: Prossie cie niechay żywie duffa moia. A on rzekł: Jesli iesseze żyw / brath moy iest. A oni wziali to sobie za dobry znak: a spieffnie wchwycili z wsteh iego ono slowo / y rzekli: Brat twoy Benadad żywie. A rzekł im: Idziez przywiedzciez go do mnie. A przyszedł kniemu Benadad / a on go wzial do siebie na woz. A rzekł ku niemu: Miasta

Deute: 9.

Trzecie Księgi Kroliewskie.

1. Reg. 20. Ktore był pobrat ojciec moy oycu thwemu przywroceć a naczyni sobie vlic w miescie Damaſſku/ iako naczyni ojciec moy w Sa maryey/ a ia uczyniwoſſy ſtoba przymierze odiade od ciebie. Uczyni tedy przymierze ſnim y opuſcił go.

3. Reg. 13. Thedy maż ieden z ſynow prorockich/ rzekł do towarzyszſſa ſwego w mowie Pańſkiej: Vderz mie. Ale on niechciał go vderzyć. Rzekł mu: Ponieważes niechciał ſłuchać głosu Pańſkiego/ oto oſta piſ ode mnie/ a vdarwiecie Lew. A ſkoro małutko oſta piſ od niego/ podklat go Lew/ y zadał wit. Ale y drugiego meża nalażſſy/ rzekł: Vderz mie. On vderzył a ranił go. Szedł potym on prorok/ y zaſſedł Krolowi na drodze/ y zmienił vſtch y oczy ſwe poſpasy niem prochu. A gdy Krol przemijał/ zawołał na Krola/ y rzekł: Sługa twoy wyſſedł z bliſka ku boiu: a gdy vciekał ieden maż/ przywiódł go ktoś do mnie/ y rzekł: Strzeż thęgo meża: ieſliżec vciecze/ duſa twa za duſę ięgo bedzie/ albo daſ winy cernar ſrebrą. A gdy ſie ia z ſtrwożony tham y ſam obracał/ wnet mi zginął. Rzekł Krol Iſraełſki do niego: Thak o tym ſadz iakoſ ſam dat wyrok. A on wnet otart proch z oblicza ſwego/ y poznał go Krol Iſraełſki że był ieden z prorokow. On potym rzekł: do Krola: To mowi Pan Bog/ Ieſ wy puſcił z rak twoich meża ktory był godzien śmierci/ duſa twoia za duſę ięgo bedzie/ y lud twoy/ za lud ięgo. Wrocił ſie thedy Krol Iſraełſki do domu ſwego/ y niechciał ſłuchać onęgo Proroka Bożęgo/ ale owſem z furys a gniewem przyiachal do Sa maryey.

2. Reg. 12. 2. Reg. 11. 2. Reg. 10. 2. Reg. 9. 2. Reg. 8. 2. Reg. 7. 2. Reg. 6. 2. Reg. 5. 2. Reg. 4. 2. Reg. 3. 2. Reg. 2. 2. Reg. 1. 2. Reg. 0.

Cap. 21.

Achab zabił Nabotha dla winnice ięgo/ Eliſz go o to karat/ y vpamiętawoſſy ſie czynił pokute.

1. Reg. 8. **N** Orych wſſyſkich rzeczach teſ go czaſu/ Miał Naboth Iſraełſki winnice ktora była w Je ſrahel/ wedle dworu Achabá krola Samaryſkiego. A mowił Achab do Naboth temi ſłowy: Day mi te winnice twoie/ że ſobie z niey ucznie ogrodo na ſiolo/ bo mi przylegiła/ a bliſko domu mego ieſt/ a dam ci za nie winnice lepſſa: bedzielić ſie zdato być lepſey/ záptáć iá Srebreſ/ zacj ſtoi. Odpowiedział mu Naboth: Niech mi Pan miłoſciw bedzie/ żeć nie dam thobie dziedzictwa oycow moich. A przyſſedł Achab do domu ſwego deſiać ſie/ y zgrzytał zębami na Nabotha Iſraełſkiego/ o to/ że mu rzekł: Nie dam tobie dziedzictwa

Leuit. 25. Num. 36. Aſo: 4.

oycow moich. A porzuciwoſſy ſie na toſſku ſwoim/ obrocił ſie do ſciány/ y nieiał chleba.

A weſſła do niego Jezabel żoná ięgo/ a rzekła mu: Coſ tho ieſth/ przeczeſ ſie thak záſraſował: a czemu nie ieſ chleba? On ię odpowiedział/ Mowitem tam Nabothowi Iſraełſkiemu: Day mi winnice twoie/ wſiawoſſy odemnie pieniażce: abo ieſlić ſie podobá dam ci lepſza za nie. A on mi powiedział: Nie dam ci winnice moiey. Rzekła thedy Jezabel żoná ięgo kniemu: W wielkieſ thy wadze/ a czyſcie ſprawnieſ Kroleſtwo Iſraełſkie: Wſthañże iedno a iedz chleb/ y badz dobrej myſli/ inſci iá tobie dam winnice Nabothá Jezrahelſkiego.

A nápiſała liſt imieniem Achabowym/ y zápieczętowała ſygnetem ięgo/ y poſłała do wrzednikow y do czełnieyſſych ludu/ ktorzy byli w mieſcie ięgo/ y mieſſkali z Nabothem. A tego liſtu tho wyrozumienie było. Ztoſcie poſt/ kaſcieſ ſiedzieć Nabothowi między czełnieyſſymi a pierwoſſymi z ludu/ náſtálucieſ dwu meżow ſynow Beſialowych przeciwko iemu/ niechże ci po wiadaia nañ ſáteſſne ſwiádecstwo/ żeby Naboth ſlogoſławił Bogu y Krolowi/ wywieſcieſ go wy y vtámionucie/ a tak niechay vmrze. Vdziałali tedy thak mieſzanie ięgo ſthárſſy/ y wrzednicy ktorzy mieſſkali ſnim w mieſcie/ tak iako im była roſkazáta Jezabel/ y iako im było nápiſano w liſcie ktory do nich poſłáta. Ztożyli y zá powiedzieli poſt/ y kaſáli ſieć Nabothowi między pierwoſſymi z ludu. A tam przy wiodſſy dwu meżu ſyny dyabelſkie/ kaſáli im ſieć przeciwko niemu. Tedy oni to ieſt meżowie dyabelſcy/ wyználi przeciwko niemu ſwiádecstwo przed mnoſthwem. ſlogoſławił Naboth Bogu y Krolowi. A przeto wywieſli go z miáſta/ y vtámionowali. A poſłáli do Jezabel/ mowiaci: Vtámionowan ieſ Naboth/ y vmárt. Co vſlyſſawſſy Jezabel iż Naboth vtámionowan/ y vmárt/ rzekła do Achab: Wſtañ/ a iuſ oſiaż winnice Nabothá Jezrahelſkiego/ ktoryć niechciał pozwołić/ ani ię dáć zá pieniażce: Boć iuſ Naboth nie żyw/ ale vmárt. Gdy to vſlyſſat Achab/ tho ieſt/ iż Naboth vmárt/ roſtat/ y ſedł do winnice Nabothowey/ aby ia odzierał.

A ſtála ſie rzecz Pańſka do Eliſa Teſbicey/ mowiac: wſtañ/ a záidz w drogę Achabowi Krolowi Iſraełſkiemu/ ktory ieſt w Samaryey: Otoć idzie do winnice Nabothowey/ aby wſiał w nie poſeſſya: mowże do niego temi ſłowy: Tak mowi Pan Bog/ zábiſes/ náđ tho ieſſce y oſiađeſ. A potym przydaſ/ Thoć powiada Pan: Na tym mieſcu gdzie piſ lizał krew Nabotho

2. Reg. 11.

Leuit. 24. Aſo: 7.

3. Reg. 22.

3. Regum.

4. Reg. 9.
Osc. 1.
4. Reg. 9.
3. Reg. 14.
15. & 16.
1. Mach. 1.
Name. 21.
Enil. 14.
Alo. 7.

Nabothowe/ beda takiesz lizac krew twoja
ie. Tedy rzekł Achab do Eliasa: Zajesz mie
kiedy natas nieprzyjacielem tobie: Ktory
rzekł: Nalaztem/ w ten sposob yjesz sie za
przedat abyś czynił zle przed oblicznością
Pana. Toć powiada Pan Bog: Ocho ta
przywioda na cie zle rzeczy/ y wyżne potom
stwo twoje/ y wybije z rodu Achabowego
wieżnia/ y na ostateczniejszy z Izraela/
aż do mołżacego na ściąne/ y czynie dom
twoy/ iako dom Jeroboama syna Nabat
thowego/ y iako dom Baazy syna Abiaso
wego: jesz tak czyni/ abyś mie ku gniewu
poruszył/ y przywiodłes o grzech lud Isra
elski. Ale y o Jezabel mowit Pan/ rzekac:
Pai beda żrzc Jezabel na polu Jezabel.
Jesli umrze Achab w nieszacie/ ziedza go
psi: A iesli umrze na polu/ rozthargai go
ptacy powietrzni/ a tak niebył żaden taki
drugi iako Achab/ ktory zaprzedan jest a
by czynił zle przed oblicznością Pana Bo
ga: Bogo podesczwata Jezabel zoną ie/
y stat sie obrzydliwym/ tak dalece/ ze sie
dat za Batwany ktorych byli naczynili A
moreczytowie/ a ktore byt wyplenit Pan
Bog przed obliczym synow Izraelskich.

A gdy uslyszat Achab te mowy/ rozdart
na sobie odzienia/ a oblokt sie we wtosie
niec/ y poscit/ a spat na worze/ y chodzit
zwiesiwssy glowe. A sthata sie zas rzecz
Paniśka do Eliasa Thezbitczyka/ mowiac:
Widziatjes Achaba/ iako sie vpołorzył a
poniżył przedemna: Przetoż ponieważ je
sie thak vpołorzył a poniżył dla mnie/ ius
nieprzywioda thych zlych rzeczy nań za ży
wota iego: Ale za dni syna iego/ przywio
de te zle rzeczy na rod iego.

Cap. 22.

Ziachali sie spolu Krol Achab y Josaphat aby cia
gneli na wojne/ Prorocy saleśni fortunne rzeczy o
biecowali/ a Micheas niefortunne/ y byt prieto wśa
dson do Ezzu/ a jadu Achab na tej wojnie.

2. Par. 28.
4. Reg. 1.
1. Reg. 23.
2. Reg. 2.
O 21.

A gdy ius minely trzy lathy w
ktore niebyto wojny miedzy Sy
rya y Izraelem: Trzeciego roku
pryiachat Krol Josaffat Jud
ski do Krola Izraelskiego. A rzekł Krol Is
raelski do sluzebnikow swoich. Coś za nie
wiecie iz nasze iest Ramoth Galaad cze
musz tak zaniedbawamy dobyć go zas z re
ki Krola Syryjskiego: A rzekł do Josaf
phat a poiedziesz też semna na wojne do
Ramoth Galaad: Odpowiedzial Josaf
phat Krolowi Izraelskiemu: Jako ia ie
stem/ tak y ty/ a lud moy y lud twoy iedno
sa/ takiesz iezdni moi y iezdni twoi. A rzekł
Josaffath do Krola Izraelskiego: Proste
cie/ popytay sie pierwey dzis na słowa Bo
ze. Zgromadził tedy Krol Izraelski proro

3. Reg. 18.
Kow okoto citherzy stha mejom/ y rzekł do
nich: Mam sie puscić a wyiachat na woj
ne do Ramoth Galaad/ czyli mam themu
dąc pokoy. Ktorzy mu odpowiedzieli: Wy
iedz/ dąc ie zaiste Pan w rece Krolewskie.

A rzekł Josaffat: Niemasz tu kthorego
proroka Panskiego/ abyśmy zopytali prze
zeń: A rzekł Krol Izraelski do Josaffath:
Jostat iessze masz ieden/ przez kthorego
możemy spytać Pana/ ale iac go mam w
nienawisci/ ze mi nie dobrego nie proro
kuje/ a owsem zawaydy sie/ zowia go Mi
cheas syn Jemla. Rzekł Josaffat do nie:
Niemow tak Krolu. Wezwat tedy Krol
Izraelski komornika iednego/ y rzekł mu:
Pospiesz sie/ przywiedzze mi Micheasa sy
na Jemlowego. A Krol Izraelski/ y Jo
saffath Krol Judski/ siedzieli każdy na sto
licy swey Krolewskiej/ obloktysy sie w stary
Krolewskie/ na placu wedle brany Sama
ryjskiej/ a wssyscy prorokowie prorokowa
li przed nimi.

Wdziatat thes sobie Sedekias syn Cha
naan rogi zelazne/ y mowit: To mowi Pan
Tem rogami zelaznymi bedziesz przemias
tat ziemie Syryjska/ aleś ia stasiz. A wssy
scy prorokowie iednostaynie prorokowa
li/ mowiac: Wyiedz Krolu do Ramoth
Galaad/ a iedz fortunnie/ a dąc ie Pan w
rece twoie. A poset ktory byt sedt po Mi
cheasa/ mowit do niego rzekac: Ocho
wssyscy prorokowie iednosthayna mowa/
wssystko dobre proroknia Krolowi/ zgodz
sie też chy snimi/ a mow takiesz dobre rze
czy. Rzekł do niego Micheas: Żyw iesth

2. Par. 18.
Pan Bog/ iz cokolwiek mi Pan powie/ to
bede mowit. A przyszedł do Krola/ y rzekł
do niego Krol: Micheassa/ mamyli wyia
chat do Ramoth Galaad na wojne/ czyli
dąc temu pokoy: Kthoremu on odpowie
dział. Jedz/ a ciagni forthunnie/ bo dąc
Pan Bog nieprzyjaciela w rece Krolew
skie. A rzekł zas Krol do niego: Po wtore
y po trzecie po przysiegam cie/ byś mi nie
niepowiadał iedno co iest prawda/ w imie
Pana Boga. Toż on rzekł: Widzialem
wssystek lud Izraelski/ a on sie rozbiezał po
gorach/ iakoby owce gdy pasterzaniemasz:
A rzekł Pan: Niemais ci Pana/ niechże
sie każdy nawroci do domu swego w pokoy.

2. Par. 18.
Rzekł tedy Krol Izraelski ku Josaffa
tom: Zajem ci niepowiedzial/ że on mnie
nigdy nie dobrego nie proroknie/ iedno
zawaydy co ztego: A on iessze ktemu przy
daiac/ rzekł: A przethos sluchay coć mowi
Pan: Widzialem Pana siebzacego na ma
iestacie swoim/ a wssystek zastep niebieski
przy nim sthoiacy na prawicy y na lewicy:
A rzekł Pan: A krosz zwiedzie Achaba Kro
la Izraelskiego by miał wyiachat do Ra
moth Ga

Czwarte Kriegi Kroliewskie.

Ezech: 4.

Iob: 16.

Mar: 14.

3. Reg: 13.

moth Galaád / żeby tam zginat: A mowit ieden tak drugi owak. A wystąpił Duch ieden / a stanałszy przed Panem / rzekł: Ja go zwiode / Rzekł mu Pan Bog: Czym to uczynisz? On odpowiedział: Poyde a bede omylnym duchem w ustach wssch prorokow iego. A rzekł Pan: Zwiędziesz y przez mozesz / idźże a uczyni tak. Ochof teraz dał Pan Bog ducha omylności a kłamstwa w usta wssch prorokow twoich / ktorzy thusa / a Pan Bog mowit przeciwko thobie zte rzeczy.

Przystąpiwszy Sebechiasz syn Chanaanow / wyciał policzek Micheassowi / y rzekł: A więc mnie opuścił duch pański a thobie mowit? A rzekł Micheasz: Miał oś gledać w on dzień gdy będziesz wciekał z komory do komory / byś się mógł ukryć. A rzekł Krol Izraelski: weźmiście Micheasza / niechże tu będzie w Ammona / przetożone w

tym mieście / y y Joasza syna Amelechowego / a powiedzcie im: To rozkazuje Krol / wsadźcie tego meża do ciemnicy / a podey mućcie go chlebem z smutku / a woda wci sku / aż się zaś wroce w pokoiu. Rzekł do niego Micheasz: Wrocili się ty w pokoiu toć wemnie Bog nie mowit: A rzekł: Słyście to com rzekł wssysey ludzie.

Wyjechał tedy Krol Izraelski / y Joasza Krol Judski do Ramoth Galaád / na wojnę. A rzekł Krol Izraelski do Joasza: Przybierz się w zbroie / a wynidź tu bitwie / obłotysz się w swe odzienie. Ale Krol Izraelski / odmieniał odzienie swoje / y wyszedł na wojnę. A Krol Syrijski przykazał był Hetmanom swoim obożnym ktorich miał trzydzieści y dwu / mowiac: Nie będziecie boiować przeciw żadnemu / małemu albo wielkiemu / iedno tylko przeciwko samemu Krolowi Izraelskiemu.

2. Reg: 20.

2. Par: 35.

A gdy wżrzel ony obożny Hetman Jozasza / mniemając być Krola Izraelskiego oborzywszy się ieli gwałtownie bić nań: Po tym krzyknął Jozasza. A pobaczyli Hetmani obożni że nie Krol Izraelski / y dali mu pokoi. A ieden maż wyciągnąłszy łut / strzelił w niepewna / a z trąfunku postrzelił Krola Izraelskiego między płuca y żoladek. Tedy rzekł woźnicy swemu: Wawroc ręce swoja / a wywieź mnie z woyska / bom bärzo ranion. A stoczyła się bitwa gwałtowna onego dnia / a Krol Izraelski stał na wozie swym przeciwko Syryczykom / a wieczor wmarł: a ciekła krew z rany iego do wosaz

ka: A wolał Woźny chodząc po woysku przed zachodem słońca / mowiac: wroc się każdy do miasta / y do ziemie swojej. Umart tedy Krol y przywiezion jest do Samaryi: Pogrzebli tedy Krola w Samaryi / a woz iego krawcy wyptokali w stawie. Samaryjskim y lizali piś krew iego / y wodze wynyli według słowa pańskiego ktore mowit. A ostatek rzeczy Achabowych ktore albo mowit / albo czynit / y dom ktory zbudował z sionowych kości / tudzież y miasta ktore wywiódł a postawił / napisane są wssykie w kriegach slow y dni Krolow Izraelskich / Spat tedy Achab z oycy swemi /

a na ie /

3. Reg: 21.

4. Regum.

á ná iego mieyscu Krolowat Ochozyiaf syn iego.

2. Par: 20.

A Josaffát zás syn Afi poczat Krolowac nad ludem Judskim/ czwartego roku Krolstwa Achaba Krola Israelskiego. Miat ná ten czas trzydzieści y pieć lát gdy Krolowac poczat/ á Krolowat pieć á dwadzieść lát w Jeruzálem: imie mátki iego Azubá/ corká Salái. A chodzil po wssysthkey drogze Afi oycá swego/ á nie wstepowat z niy: ále czynit to co sie podobáto przed oblicznościa Pána Boga. Wssakoz przed sie wysokich nie zgtádzil áni pšowat: ábo woiem iesseje lud offiárowat / y palit zápal ná wysokościach. A miat pokoy Josaffátch z Krolém Israelskim. A inerzeczy ktore álbo mawial Josaffát / ábo stutki ktore czynit / y wálki ktore wiodl: á záf tego niená pisano w Kriegach slow y dni Krolow Judskich:

3. Reg: 15.

2. Reg: 8.

Ofstátek iednáť onych niewieściuchow/ ktorzy byli zostáli po Afi oycu iego/ wykosrzenit Josaffát z siemie. A ná ten czas nie bylo Krolá w Edom. Náczynit tež byl Jos

saffát Otkretow ná Morzu/ ná ktorých pšlat byl do Ofir dla Zlota/ ále nie mogli doiać/ bo sie rostráćity byty w Afyon Gaber. A rzekł Ochozyaf syn achabow do Josaffát: Uiech sie spusćia ludzy moi z sluzebniki twemi w okrećiech. Ale inz niechćiat Josaffát. Zásnat potym Josaffát z oycy swemi / y pogrzebion iest z nimi w mieście Dawida oycá swego. A Krolowat po nim Joram syn iego. A Ochozyaf syn Achabow poczat byl Krolowac nad ludem Israelskim w Samáryiey / siedmnaśtého roku Krolowánia Josaffát Krolá Judskiego: á Krolowat nad ludem Israelskim dwie lećie: y uczynit zte rzeczy przed oblicznościa Pánka/ chodzac po drodze oycá swego y mátki swoiey / y droga Jeroboamá syná Nabotowego/ ktorzy byl uczynit ze grzeszył lud Israelski: A sluzyl Baálowi bátwánowi / y część á chwale mu dawat / á tym zruśsat y pobudzat ku gniewu Pána Boga Israelskiego / wedlug wssystkieo co czynit Ociec iego. **Sk**

3. Reg: 9.

2. Par: 20.

2. Par: 22.

Skonczenie Trzecich Kriag Krolewskich.

Wocynaia sie czwarte Kriegi Krolewskie: á wedlug Zydow wthore Adelachim.

Czwarte Kriegi Krolewskie/ wypisuiá zlość Krolow Israelskich y Judskich: prze ktorých zlości/ koniec wzięto oboie Krolestwo / y Jeruzálem zburzone/ y Kościol wypalony. **Máia Kapitul. 25.**

Cap: 1.

Ochozyaf bedac chor/ poslat do bátwána o ráde/ o co Eliáf go kárat/ Dwa Zehmány ogień: niebá spalil/ á po trzeciam sšedl do Krolá/ y powiedzial mu o iego śmierci.

2. Reg: 8.

4. Reg: 3.

O smierci Krola Achab odshapit y oderwat sie lud Moábki od Israela. Ochozyaf zásie Krol Israelski/ wypadl z patacu swego / ktorzy miat w Samáryiey/ oknem przez krátki/ y zánies mogli: A poslat posly swe rośkázuiac im: Idźcie: popytayćie sie Beelzebubá Boga Akaron: wstáneli zás z tey choroby moiey.

3. Reg: 14.

4. Reg: 8.

Angiol lepat Pánki mowit do Eliáfá Thesbitchyká/ temi slowy: Wstań: zaidź: ze w drogę poslom Krolá Samáryjskiego/

ták że mow do nich: Coś áboć niemáf Boga w Israelu/ że idźcie ná ráde do Beelzebubá Boga Akaron: Otoż przetho Ták mowi Pan Bog: Z tośká tego ná ktorzy meś legł/ nie wstánies/ ále śmierćia vmá rzef. A odssedl Eliáf. Wroćili sie tedy oni poslowie do Ochozyafá/ ktorzy im rzekł: Czemuście sie wroćili? Oni mu odpowiedzieli: Podkát sie snámi ieden máž/ y rzekł nam: Idźcie/ á wroćcie sie do Krolá ktorzy was poslat/ powiedźcieś mu. Tho mowi Pan Bog: Czyli inš Boga niemáf w Israelu/ że sšes ná ráde Beelzebubá Boga Akaron: A przeto z tośká ná ktorymś sie polożył/ nie wstánies/ ále śmierćia vmá rzef. A on im rzekł: Co zá figury á postáwy byl/ á w iákim odzieniu then máž co was tho tám podkát/ á mowit wam the slowá? Oni mu odpowiedzieli: Był máž kšmáty/ á opášat biodrá swe pásem skorzánym

Math: 9.

Rzekl.

Czwarte Księgi Kroliewskie.

Becki: 48.
Luce: 9.

Rzekł Ochofias: Eliasz Thezbitczyk jest. A posłał do niego Koczmistrza / y pieczęsiał meżow którzy byli pod nim. On siedł do Eliasa (na gore) a wyzrawszy siedząc cego na wierzchu gory / rzekł: Ciotwiecze Boży / Krol przykazał abyś z siedł na dot. Odpowiedział a rzekł Eliasz onemu Koczmistrzowi: Jeslim ia jest ciotwiek Boży / niech z sthapi ogień z nieba / a pojrze cie y pieczęsiał pachotkow twoich. Także z sthapił ogień z nieba / y spalił go / y pieczęsiał onych którzy byli przy nim.

Posłał zaś k niemu inego pieczęsiał thnik a y chłopow s nim pieczęsiał. Ten też mówił do Eliasa: Ciotwiecze Boży: Toć wskazuje Krol / pospiesz sie / a z sthapi na dot. Odpowiedział Eliasz y rzekł: Jeslim ia ciotwiek Boży jest / niechay z sthapi ogień z nieba / a pojrze y ciebie y the twoie pieczęsiał. Z sthapił tedy ogień z nieba / y spalił go z ona ie pieczęsiał. Jeszcze posłał y trzeci Koczmistrza / y pieczęsiał meżow ktorzy przy nim byli. Ten gdy przy siedł / napierwoy uklonił sie Eliassowi / y prosił go / mówiac: Ciotwiecze Boży / Niechciey gárdzić dusza moia / y duszami tych ktorzy przy mnie sa sluzebnikow twoich. Otoć z sthapił ogień z nieba / y pożart

dwu Koczmistrzow pierwszych / y sto meżow ktorzy przy nich byli: ale ia the raz dla Boga prossi / byś sie smitował nad dusza moia.

A rzekł Angiot Pániski do Eliasa: Józ s nim nieboy sie. A tak wstał / y siedł s nim do Krola / y mówił do niego: Thoć powiada Pan Bog: Przeto żeś posłał posły swe rądzic sie Beelzebubą Bogą Akaron / iako by ius nie było Boga w Israku / od ktorego byś sie mogł dowiedziec tych slow / przeto z tosta te na ktorym teraz leżysz / niewstanieś / ale śmiercia vmrześ. A vmart według mowy Pániskiej ktora powiedzial Eliasz / y Krolował Joram brát iego miasto niego / wtorego roku Krolowania Joram syna Josaffata Krola Judskiego: bo nie miał syna. A ostatet inych rzeczy Ochofiasowych ktore mówił abo czynił / spisane sa w Księgach Mow y dni Krolow Israku.

Cap 2.

Eliasz płaszcem rozdzielł Jordan / a wzięt iesth do nieba na wozie ognistym / y zaś płaszcem iego Eliasz us Jordan rozdzielł. Eliasa gdy szukano nie był na lezion / napręsił Eliasz wody w Jerycho / a dzieci ktore sie z niego smiaty Niedwiedzie rozdrapali.

Gene: 5.

Stalo sie po tym gdy ius Pan Bog chciał Eliasa wznieśc w wichrze do nieba / sli Eliasz y Elizeus z Gálgálow. A rzekł Eliasz do Elizeusa: Siedz tu / bo mie Pan posłał aż do Bethel. Rzekł do niego Elize

us: Żyw jest Pan / y żywie dusza twoia / że sie ciebie niepuszczę. A gdy przysli do Bethel / wysli synowie prorocy / ktorzy byli w Bethel / do Elizeusa / y rzekli mu: Wiesz że ty o tym / iż dzisia Pan Bog weźmie pánatwego od ciebie? On odpowiedział:

Wiem

4. Regum.

Wiem y ia / Milczcie. Rzekł tedy Eliasz do Elizeusa: Siedz tu / boć mie Pan poslat do Jerycho. Tedy on rzekł: Żywie Pan / y żywie dusza twoja / że cie nie odstąpi.

A gdy przysli do Jerycha / przystąpili synowie prorocy ktorzy byli w Jerycho / do Elizeusa / y rzekli do niego: Wieśże ty czy niewieś yże Pan Bog dziś weźmie pias na twego od ciebie? Rzekł: Wiem ia to / Milczcie. Rzekł iesse Eliasz do Elizeusa: Posiedz tu / boć mie Pan Bog poslat aż do Jordana. On mu rzekł: Żyw iest Pan Bog / y żywie dusza twoja / że sie ciebie nie puszczę. Szli tedy oba spolu / a pięcdziesiąt meżow synow prorockich szli za nimi / kto rzy pozostali y stanieli przeciwko im z daleka: A oni oba szli nad Jordanem. Zdiał potym Eliasz z siebie płaszcz swoy / a zwinawossy gi / wderzył w wody / kthore wnet rozstapily sie na dwie strony / y przesli oba posussey.

A gdy ius przesli / Eliasz rzekł do Elizeusa: Żaday odemnie co chcesz żeć dla ciebie uczynie / pierwey niżli bede wżiet od ciebie. Rzekł Elizeus: Prossę niechby był we mnie dwoy duch thwoy. On odpowiedział Trudnyies tho rzeczy prosit: wsakos / iesliż mie wyzrzyś gdy bede wżiet od ciebie / bedzieś miał tho o cos żadat: iesliśby wiec mie niewzrzył / niebedzieś miał. A gdy tak szli spolu / a idac rozmawiali / alić otho woz ognisty / y konie ogniste / rozdzielili ie obu na rozne strony : y wżiet iest Eliasz w wichrze do nieba: A Elizeus widział go y wolat / Oycze moy / oycze moy / ktoryś był iako woz Israelski / y woźnica iego. A nie widział go wiecey / a wżiawssy odzienie swoje / rozdart ie na dwie części.

A podniosł płaszcz Eliassow / ktory mu był upadł: a wrociwssy sie szat na brzegu Jordanowym / a onym płaszczem Eliassowym ktory mu był upadł / wderzył wody / a nie roztapily sie. Rzekł: Gdzie iest theraz Pan Bog Eliassow: Wderzył tedy po wto re w wody / y roztapily sie thani y sam na dwie strony / tak że przesedł Elizeus. Co widząc synowie prorocy ktorzy byli w Jerycho dziwuiac sie z daleka przeciwko im / rzekli: Odpoczywał duch Eliassow nad Elizeusem. A idac przeciwko niemu / czynili mu część na oblicze swe na ziemie / y rzekli do niego: Ocho / z slugami twemi iesli pięcdziesiąt meżow mocnych / ktorzy mogą isc y szukać Pána twego / by go szła duch Páński pochwyćwssy / nieporzucił na kthorey gorze / abo w ktory padol. On im rzekł: Tieslicie. A przynukali go tak aż im tego pozwolit / y rzekł: Poslicieś tedy. A posłali wnet pięcdziesiąt meżow: kthorzy gdy go szukali trzy dni / nic nie nálesli. A wroćili

sie do niego: a on ná then czas mieškat w Jerycho / y rzekł im: Wszakem wam powiadał: Nieposylacie.

A mówili theś Wieszczanie Jerysey do Elizeusa: Wey to thui w tym mieście wyborna pomieszkanie / tak iako thui sam pánie widziš: Ale wody tu barzo złe / a ziemia nieurodzayna. Rzekł Elizeus: Przyńście mi naczynie iakie nowe / náspćieś w nie soli. Kthore gdy przyniesli / wyszedł do źródła wod / y wylpat w nie soli / y rzekł: To mówi Pan: Vzdrowilem the wody / a niebedzie ius wiecey w nich śmierć / ani nieptodność. Thakże vzdrowione sa wody aż do tego dnia / wedlug słowa Elizeussowego ktore mówił nad nimi.

Szedł potym z tamtad Elizeus do Bethel / a gdy siedł droga / the máte dziecka wybiegssy z miasta / náśmiewáły sie śniego mówiac Chodź sám tyś / wstęp sám tyś. A on poyzrzawssy / wyzrzył ie / y przekłat ie w imie Páńskie : a wystoczywssy dwa liście dżwiedzie z lasa / rozdrápali z on ych dzieci czterdzieści y dwoie. A siedł z tamtad ná gore Kármeli / a škad zaś wroćit sie do Samaryey.

Cap: 3.

Joram / Jozaffát / y Ahol E dom śiagneli ná wojnę przeciwko Moab / y niemeli wody / ale przez mo / dliwa Elizeussowe / hoynoc im wody dańś Beze djoś / ktemu y wycieśtwo.

Joram syn Achabow Krolował nad ludem Israelskim w Samaryey / osmnastego roku Jozaffáta Krola Judskiego. A Krolował dwanaście lat. Czynił y ten źle przed Pánem Bogiem / ale wždy nie iako oćiec iego y máćka: Abowiem wyrzucił Bátwany Baála kthorych był náśtawiat oćiec iego. Wszakos jednáť dżierzał sie grzechow Jeroboama syna Nabátowego / kthory przywiódł ku grzeszeniu lud Israelski / ani ich obśkapit.

3. Reg: 16.

Czwarte Księgi Królewskie.

4. Reg: 1

3. Reg: 22

3. Reg: 22

3. Reg: 17
18.

Deu: 20.

A Mész Krol Moabski/ chował bydła
bardzo wiele / y płacił Krolowi Izraelskie-
mu sto tysięcy baranków / y sto tysięcy ba-
ranów pospolu z wełna ich. Ale skoro w-
miał Achab / zruszył a ztamt przymierze
które miał z Krolm Izraelskim. Wyta-
chal tedy Krol Joram w on dzień z Sa-
marcy / y zliczył wszystkich lud Izraelski. A
posłał do Josafata. Krola Judskiego / mo-
wiał: Krol Moabski odstąpił odemnie /
wyjdzieszenna przeciwko niemu na woj-
nę. On odpowiedział: Wyjdzieszenna / który mo-
jest / ten też twój jest: lud mój / lud twój:
A konie moje / sa konie twoje. A rzekł: Kto
ra droga pociągniemy? On mu odpowie-
dział: Puszczaj Idumejską.

Ciągnęli tedy Krol Izraelski / Krol Jud-
ski / y Krol Edom / y obściskali drogę za
siedmi dni / a nie mieli wody w wojsku / ani
bydła które za nimi gnano. A rzekł Krol
Izraelski: Och biada / biada / biadaż nam /
zgrupował nas Pan Bog trzech Kro-
low / by nas wydat w ręce Moabskie. A
rzekł Josafat: Jestli thu gdzie Prorok
Pański / abyśmy prosili Pana Boga prze-
zeń: Tedy odpowiedział jeden z slug Kro-
la Izraelskiego / Jest thu Elizeusz syn Sa-
ffatow / co wiec nálezwał wody na ręce E-
liassowe. A rzekł Krol Josafat: Jest przy
nim mowa Pańska. A zeszli do niego Krol
Izraelski / y Josafat Krol Judski / y Krol
Edom.

A rzekł Elizeusz do Krola Izraelskiego:
Co ty masz semna: Idź do proroków oycá
swego / y máchki thwoiey. Krol przed
sie Izraelski rzekł kniemu: Ciemu Pan
zgrupował tych trzech Krolow / żeby ie
wydat w ręce Moabskie? Odpowiedział
Elizeusz: Żywie Pan Aszthepow przed
Kthorego oblicznością stoie / że bych sie nie
wstydzil oblicza Josafat Krola Judskiego /
nie słuchałbym cie / ani bym na cie poyrzał:
Ale już theraż przywiedziecie mi spiewaká.
A gdy spiewał on spiewak (psálmy Boże)
stała sie nad nim reka Boża / y rzekł: Tho
mowi Pan / zdziałaycie przy tym strumie-
niu wody y przykopy. Bo thát powiada
Pan. Nie użyżycie wiatru / ani dżdża / a
tho tożysko będzie pełne wody / y będziecie
pić / y wy sami / y czeladź wássa / y dobytki
wássa. A iesszeć na thym nieprzestacie do-
broć Pańską: ale iesszeć nad tho da Pan
Bog nieprzyaciela wásszego Moabczyká w
ręce wássa. A dobedziecie każdego miasthá
obronnego / a stązicie każde miasto wybor-
ne / y każde drzewo dawające owoc wy-
tniecie / y wszystkie sthudnie zasypiecie / y
każda rola co wybornieyszą zámieciecie ka-
mieniami.

A gdy było ráno / gdy mieli zwyczaj of-

fiary ofiarować / alie wody przypłynęły po
drodze Edomskiej / y nápełniona iesth sie-
nią wodami. A wszyscy Moabitowie wšly-
ssawšsy / że przyciągnęli trzech Krolowie a
by na nie walczyli / zwołali wszystkich boiow-
ników / ktorzy wšsšcy byli przepasani rycer-
skiem pásem po wierzchu / y sthanęli na
swoich grancach. A wsthanęli ráno / gdy
już słońce weszło nad wodami / wšrzeli
Moabitowie przeciwko sobie wody czer-
wone iáko krew / y rzekli: Krew to iest ob-
mieczá / pewnie ci táam Krolowie boiowá-
li przeciwko sobie / y posiekli sie sami mie-
czy soba ieden drugiego: a thát teraz je sie-
miej tu korzyści ludu Moabski. A rzucili
sie do obozu Izraelskiego: A ruszywšsy sie
lud Izraelski poraził Moabity: a oni wnet
uciekli przed nimi. Przyciągnęli potym ci
co byli zwyciężyli / y pobili Moabity / y mia-
sta ich pokázili: / y każda rola co lepsza ka-
mieniami zámierali: y wszystkie sthudnie zá-
sypali / y wszystkie drzewa owocne wycieli-
cá / że tylko parkány lepiene zostály: A ob-
toczyli miasto proczárzmy / a wielka część
go zburzyli. Co gdy wšrzal Krol Moabski /
że iego nieprzyiaciele przemogły / wziął z
sobą siedm seth meżow z mieczmi / aby sie
wdarł do Krola Edom / ale niemogli.
Pochwyćwšsy potym syná swego pierwo-
rodzonego / który miał po nim Krolować /
ofiarował go zupełna ofiárą na murze:
A stháto sie rozgniewanie wielkie w ludu
Izraelskim / y cudzież wnet odciągnęli od
niego / y wrócili sie do ziemie swojej.

Cap: 4.

Cuda Kthore Elizeusz uczynił / Oletu rozmnożenie /
nie płodney porodzenie / Umártego wskrzeszenie / Kar-
nie gorzkiej w słodkie obroczenie / y chleba przyspo-
żenie.

Miewiasta iedná z jon Proroc-
kich wotála ná Elizeusá / mo-
wiał: Slugá twój / a mąż mój
umári / a ty sam wiesz że służeb-
nik twój bat sie Pána Boga: Otoż teras
przyssedł ná mie wierzyć / y chce mi wziąć
w długu dwu synow moich / aby mu służyli
A rzekł do niego Elizeusz: Coż chcesz po mnie
żebymci uczynił? Powiedzże mi co masz w
tym domu: Oná odpowiedziála: Nie-
mamci nic ubogá służebnicá twojá w do-
mu moim / iedno trochę Oleiu co bych sie
im mázála. A rzekł iey: Idź / nápożyczayże
od wšszech sąsiadow swoich naczynia pro-
żnego nie máto. Wnidźże a zámknij o sobie
drzwi / gdy już w domu będziesz ty / y synowie
twoi: náleyże oleiu tego co masz we wszystkich
tych sedy / a gdy pełne będą weźmiesz.

4. Regum.

Sztá oná niewiasta / y zámkneta drzwi o sobie y o syniech swoich: Oni dodawali nacynia / a ona nalewala. A gdy pelne by ty nacynia / rzekla do syna swego: Poday mi jeszcze czego: On odpowiedział: Nie mam już. A przestat rość oley. Sztá tedy oná niewiasta y powiedziata cho ciłowies kowi Bożemu: On iey rzekł: Jdź / przeday że ten Oley / zaptacie komus dluzna: a ostą tkiem / żywcie sie ty y synowie twoi.

Stato sie dnia niektorego / że ssedł Eli zeus przez miasto Suna / a byta tam zaca na niewiasta / ta tedy zadržata go / aby ziadł troche chleba v niej: A gdy tam tedy często chodzywał / wstepował do niej aby tam iadł chleb. Ktora rzekla do meza swego: Baczcie sie ze ten to jest mąż Boży swie ty / co to v nas stawa często: A tak weżymy mu pokoić a komorkę mata / postawimy tam y łóżko / y shtot / y skotek y wiecniak: iż gdy przydzie do nas / zostanie tu. A bylo dnia iednego / że idac tam tedy / skonił sie do onego pokoić / y odpoczywał w nim. A rzekł do Giezy chłopiecia swego: Wzow tu tey niewiasty Sunamicki: Ktory gdy iey wezwał / a ona shtaneta przed nim / rzekł: pácholeciu swemu: Now iey. Oros / wsta / wiecznie a pilnie sluzyla nam / coś chcesz że bych za cho weżnił: Masli iaka sprawe / a iesli chcesz abym mowil z Krolew / albo z hetmanem iego o cie: Ona mu odpowie dziata: Ja tu oto miedzy ludem moim mieskam. A rzekł Eli zeus: Coż wždy chce że iey za to weżni: A rzekł Giezy: Niepytay boć oto syna niema / a mąż iey stary.

Rozkazal mu tedy Eli zeus aby iey przy zwał: Ktory gdy zabakono / a staneta prze dedrzwiami / rzekł do niej: O tym czasie / a o they godzinie / bedzieśli żywa / bedzieś miata w swym żywocie syna. Ona mu od powiedziata: Prossie Panie moy mezu Bo ży / prossie niechciey ktamac sluzebnicy swey. A poczeta oná niewiastha / y porodziła po tym syna w onje czas / y w onej godzinie / Ktora iey był powiedziat Eli zeus. A vro slo ono páchole. A gdy bylo iednego dnia / wyszło na pole do oycá swego ku žencom / rzekło oycu swemu: Głowa mie boli / głowa mie boli. Thedy oćiec rozkazal sluzebniko wi / Weźm: domiedzże go do matki. Ktory gdy go wziął / y przywiódł do matki iego / ona polożyła go na łonie v siebie / y trzyma la go aż do południa / y umarło. Ona wzię wssy chłopie / slá y polożyła go na łóżku chto wiek a Bożego / y zámkneta drzwi a wyszed sy zawotata meza swego / y rzekla. Prossie dla Boga / posli semna iedne czeladnika / z oslicza / że pobiegne aż do meza Bożego / a zas sie wroce. On iey rzekł: Dla czego ch ces iac do niego: Niemafci dzis swietha Nowu / a też nie jest Sobota. Ona mu od powiedziata porde.

A osiodlat iey sluzebnik Oslice / y przyka zata sludze: Popedzay a pospiešay sie / a bysmi nie mieszkata na drodze: a thak czyn iakoc rozkazuje. Jachata thedy / y przysla do meza Bożego na gore Karmeli: Wsrza wssy ia mąż Boży przeciwko sobie / rzekł do Giezy chłopca swego: Ocho / ono idzie oná Sunamicka: Jdzie przeciwko niej: spy

Gene: 18.

Czwarte Księgi Królewskie.

4. Reg: 9.
Luc: 10.

Akor: 9.
Math: 6.

Ako: 10.

3. Reg: 17.
4. Reg: 8.
Luc: 7.

tążę/ dobrzeł się dzieje około ciebie: y około meżę twego/ y około syna twego? Ona odpowiedziała: Dobrze. A gdy przysła na gore do meżę Bożego / wchwyciła się nog iego / y przystąpił Giezy aby ją od niego odwiodł. A rzekł człowiek Boży: Pusc ją: abo wiem duszę ię w gorzkości iesth / a Pan Bog zatait tego przedemną / a nie oznay mił mi tego. A rzekła ona niewiasta: J za jem prositą syna y Pána moiego? Jazem nie mowitą do ciebie: Nie slydż a nie posłmieway się semnie.

A rzekł Elizeus do slugi swego Giezy: Przepas biodra swe/ wezmij laske moie w reke twoie/ idzże: Portali cie kthory cżłowiek/ nie pozdrawiay go: iestli cie on pozdrowi / nie mu nie odpowiaday: y włożysz laske moie na oblicze dzieciecia. A matk a zaś onego dzieciecia rzekła: Żyw iest Pan Bog/ y żywie dusza twoja/ żeć się ciebie nie puszczę. A wstawy sseł za nią. A Giezy już był sseł przed nimi / y potożył był laske na oblicze dzieciecia: a niebyło ani głosu / ani cżuyności ani smysłu: y wrocił się zaś przeciwko niemu / y dāt mu sprawę / mowiac: Nie wstātōc to dziecie.

Wssedł tedy Elizeus w dom / a oto dziecie wmarłe leżātō na toskū iego: a wssedłszy zamknął drzwi o sobie/ y o onym dziecieciu y modlił się ku Panu Bogu. A wstąpiwssy potożył się na onym dziecieciu: a potożył w sta swe na wsta iego/ y oczy na oczy iego/ y rece swe na rece iego: y nāchylił się nad nim / y rozgrzātō się ciātō w dzieciecia. A on się wrociwssy przechodził po domu y tām y sam: a zaś wssedłszy na gore / potożył się na nim: Potym ziewnētō ono dziecie siedm kroc / y otworzyło oczy. A on zawoławssy Giezy slugi swego rzekł mu: Wzow tey Sunamitki: Ktorā wezwāna / Wessła do niego. On iey rzekł: Wezmij syna sweo. Przyskapiwssy ona / pādā do nog iego / y wżynitāmu gęść padwsi na ziemi. A wziawssy syna swego/ wysła. Elizeus też wrocił się zaś do Gālgāla:

Natychen cżās był gtōd w siemi/ a synowie prorocy mieszkali przy Elizeusu / A rzekł iednemu z sluzebnikow swoich: Przyskaw do ognia gārniec wielki / nāwarzże iārżyny synom prorockim. A wysseł ieden z nich w pole aby nārwał żiot polnych / y nālazł iākoby mādice winna leśna / y nārwał sniey Bań okraglych ktore bārzo gorzkie / a nābrat ich pełen piassę swoy / a wrociwssy się nākraił ich w gārniec nā iārżynie: bo nie wiedziāt co było. A wytożyli potym (nā misę) towarzyszom ku iedzenin: a gdy oney warzew srostowali / zawołali mowiac: Jād a śmierć w thym gārnecy meżu Boży. A nie mogli onego ięś. Thedy on

rzekł: Przynieście mi małi. A gdy przynie- siono / wssypał w gārniec / y rzekł: Naktādżże teraz ludu/ niechże gie / y niebyło wiecey jadney gorzkości w onym gārnecy.

Maż theż ieden przysseł z Baalsālisa / ntosac meżowi Bożemu chleby pierwoćin / dwādzieścā chleba ieczmiennego / y zboże nowe w kālęcie swoiey. A on rzekł: Day to ludu że będzie iadł: Odpowiedziat mu sluzebnik iego/ Wieleż tego że mam poto- żyć sto meżom: Rzekł zaśie do niego. Day ludu że będzie iadł: Bo thāt mowi Pan: Bēda ięś y ięścże zostānie. Tākże on po- tożył przed nimi / ktorzy y nāiebli się y ięś- cże zostātō / wedlug słowa Pāńskiego.

Cap. 5.

Jako Naaman wydzwion od Tredu swego przy Elizeusa: Ktory się obrocił na Gieś iākomego: Kto- ry dāty brat od Naamana.

Naaman Hetman Królā Syriy- skiego / był maż zacny y Pána swego / y wielkiego zawołania / bo był przezeń Pan Bog dāt wyswiebōdzenie Syriey: a był to maż mo- cny y bogāthy / ale kthredowāthy. A wysšli byli z Siriey tochrzytowie / ci wwiebli z ziemi Iśrāelskiej dzieweczkę māluczkā / kthora bytā nā posłudze żenie Naamono- wey/ tedy tā rzekła do pāniey swoiey. O by to Pan moy był y prorokā ktory iest w Sa- māriey / iściby go wzdrowił od trelu kto- ry ma.

A wssedł Naaman do Pána swego / y powiēdāiac mu te rzecż / że tāt a tāt mo- witā dzieweczkā z ziemi Iśrāelskiej. Rze- kł do niego Król Syrijski: Jędz / a iā posle- listy do Królā Iśrāelskiego. Ktory gdy iā- chat / wziawssy z soba dzieściec cethnārow srebrā / y sseść tysięcy złoty / y dzieściec sāt odmiennych: przyniosł list do Królā Iśra- elskiego / w the słowa: Gdy wezmiesz ten list wiedz iżem poslat do ciebie Naamana sluge sweo / abyś go wzdrowił od trelu ieo. A gdy Król Iśrāelski przeczytāt on list / roz- dāt nā sobie odzienie swe / y rzekł: Jazem iā iest Bogiem / żebym mogł zabić y zaś o- żywić: iż ten poslat do mnie / bym wzdrowił cżłowiekā od trelu iego? Jedno wy pātrza- cie / a przypātrzaycie się themu / iākōc nā mie przyczyn sstka.

Thego gdy się dowiedziāt Elizeus maż Boży / to iest / że Król Iśrāelski rozdāt nā sobie sātę swie / poslat do niego / mowiac: Ciemus podāt odzienie nā sobie? Nie- chay przyjdzie do mnie / a vżnac że iest pro- rok w Iśrāelu. A przyiāchāt Naaman z konmi y z wozy / y sstāt w drzwi domu E- lizeussowego: Tedy wyslat do niego Elize-

Exo: 15.

Ioan: 6.

Deute: 32
1. Reg: 2

uś posła

4. Regum.

uś posła/ mówiac: Jdź/ wmyj się w Jor-
danie siedm kroc/ a weźmie zdrowie ciato
twoje/ y będzieś czystym. Rozgniewawssy
się Naaman/ chciat obdychać precz/ thak
mówiac: Miałemżá tho że miał do mnie
wynidz/ ásthoiac że miał wzywać imie-
niá Pána Boga swego/ á pochył się do-
tknąć reka swoia mieyscá thredu/ á thak
mie vzdrowić. Cośżáż nie lepsze á rzekł w
Damascku/ Amán y Sárffar/ niżli te wssy
stłkie rzeki Isráelskie/ żebych się miał w
nich myć/ á być czystym.

Luc: 4.

A gdy się już obrocił y odieżdżał z gnie-
wem/ przystąpili do niego słudzy jego/ y iaki
do niego mówić: Oycze/ być też wiec na-
wierzchśa rzecz był rozkazat then prorok/ w
prawdzie miałbyś być wczynić/ tím wie-
cey ponieważ ci to rzekł: Wmyj się á będziesz
oczyszćiony. Szedł tedy Naaman/ y omyl się
w Jordanie siedm kroc/ podług powieści
meżá Bożego/ y przywrócił się ciato jego/
(że tak było) iako ciato dziecięcia mátego/
y był oczyszćiony. Wrocivssy się tedy do me-
żá Bożego ze wssytkim towarzystwem swo-
im/ á przyszedłszy sthanat przed nim y rzekł:
w prawdzie to znam/ że niemáś Boga i-
nego po wssytkiej ziemi/ iedno thylko w
Isráelu. A tak prosse dla Boga/ ábys wziął
stog osławienie od słuzebníka twego. A on
mu odpowiedział: Żyw jest ten Pan przed
którym stoie/ że thego od ciebie nie weźme.
A gdy go gwałtem przynukał/ niaki nie
pozwolił. Rzekł potym Naamán: Jákoć się
widzi: Ale cie prosse bázro dopuść mi słu-
żebníka swego/ że nabiorę z tej ziemi brze-
mioná ná dwa Muty: Bo ia już słuzebnik
twoy/ nie bede wiecey czynił offiar zupet-
nych albo inych bogom cudzym/ iedno pá-
nu Bogu. Tylko cie o to prosse/ ábys się mo-
dlit zá mna sluga twoym Panu Bogu/ Ji
gdy wnidzie Pán moy do kościotá Rem-
mon/ áby thám modle czynił/ á podpártł
się ná rece moiey/ ieslibym theż musiał się
ktániac w kościele Remmon/ gdy on be-
dzie siektániał á modle dawał ná tím tam
miescu: áby mi to Pán Bog słudze twemu
raczył odpusćić. Ktory rzekł do niego: Jdź
w pokój.

3. Reg: 13.
Danic: 5.

Odiachat tedy od niego obrawssy sobie
á vpátrzywssy czas słusny. A rzekł (sam w
sobie) Giezy slugá meżá Bożego: Pán
moy folgował á przepusćit Naamonowi
themu Syryczykowi/ thak że niechciat od
niego nic wziąć z tych rzeczy thore z soba
przyniosł: Żyw jest Pán Bog/ iż pobieże zá
nim/ y weźme co od niego. Bieźat thedy
Giezy zá Naamanem: Ktorego gdy wyz-
rzał Naamán że k niemu bieży/ zstoczył z
wozu przeciwko niemu/ y rzekł: Dobrze-
li się dzieie we wsszech rzeczach: On odpowie

dział/ dobrze: Pán moy posłał mnie k tobie/
mówiac: Przysli teraz do mnie dwa mło-
dzieńcy z gory Efráim/ synowie prorocy
day im z Cetnar Srebrá/ á ze dwie ssácie
odmienne. A rzekł Naamán: Lepiejá iż
weźmiesz ze dwa Cetnary. A przymusił go.
Zawiazat tedy dwa cetnary srebrá we dwa
wory/ y dwóie odzienie/ y włożył ná dwu
słuzebníkom swoich/ ktorzy niesli przed
nim. A gdy już przyszedł wieczor/ wziął z
reki ich/ y schował w domu/ á one odpra-
wił/ y sli precz.

A sam wssedłszy/ sthanat przed Pánem
swoim. Rzekł do niego Eliseus: Stád tho
idzieś Giezy: On odpowiedział: Niecho-
dziłem nigdziey słuzebnik twoy. A on rzekł
A zaś niebyło przy tym serce moie/ gdy się
wracał człowiek stoczywssy z wozu swego
przeciwko tobie: A tak teraz wzięles sre-
bro/ wzięles y háty: ábys sobie skupił oli-
wne sády/ y winnice/ Owce y Woty/ slugi
y słuzebnice. Ale (wiedz o tym) że y trad
Naamánow zostanie ná thobie á chci się
ciebie/ y plemienia twego/ aż ná wieki. A
wyszedł od niego tredowaty iako śnieg.

2. Par: 26.

Cap. 6.

Siektirá spłynęła sprawa Eliseusa/ rády táienne
oznáyomwał Krolowi Isráelskiemu/ Draby Krolá
Syryjskiego zaślepivssy/ záwiódł do Samárycy/ Sá-
máryia obleżono/ głód áż do iedenia dzieci.

Rzekli potym synowie prorocy
do Eliseusa: O tho tho mieysce
gdzie mieśkamy przed thoba/
bázro nam ciásne. Podjmy ku
Jordanowi/ á niechay każdy weźmie z lá-
sá máteryiey potrzebney/ za tám sobie zbu-
dujemy miejsce ná mieśkanie. Rzekł im
Eliseus: Jdźcie. A rzekł ieden snich: Podj
że y ty z słuzebníki swemi. Odpowiedział/
Jia poyde. A siedł snimi. A gdy przysli do
Jordaná/ rabáli drwá. Tráśto się iż gdy
ieden rabat drwá ná budowanie/ siektirá
mu wpádlá w wodę: A iat wolác rzekac:
Heu bieda/ heu bieda/ heu bieda/ż mnie Pá-
nie moy/ y tyiem był pożyczyl. Rzekł chto-
wiek Boży: Gdzie wpádlá? A wskázat mu
ono miejsce: wciat thedy drewno/ y wrzucił
ie tám: alic siektirá plywa/ tedy mu rzekł:
Weźże. A on wyciągnął reke y wziął ia.

A Krol Syryjski walczył ná lud Isráel-
ski/ y rádził się z słuzebníki swemi/ mówiac
Na tym á ná tym miescu záśádzimy zato-
gi. Posłał tedy máż Boży do Krolá Isrá-
elskiego/ mówiac: Wáruy byś nieśsedł ná
to miejsce/ bo tám Syryczykové ná zdra-
dzie się záśádzili. Posłał wnet Krol Isrá-
elski ná miejsce ono o ktorzym mu powie-

Czwarte Kriegi Krolewskie.

1. Reg: 22.

Oziat mąż Boży/ y uciekał go y osadził/ y skrył się tam nieraz ani dwa. A zastrasował to sie serce Krola Syryjskiego z tej rzeczy y zwoławssy słuzebników swoich/ rzekł: Czemu mi tego niepowiecie/ kto jest z dray cą moim y Krola Izraelskiego? A rzekł ieden z słuzebników jego: Ułaskawie Krolu panie moy/ ale Elizeus Prorok Ekhory jest w Izraelu/ then ci cho powiada wssystkie słowa ktorekolwiek przemowisz na pokoiu twym. Rzekł im: Idźcie/ dowiedźcie się gdzieby był/ że posle a poimam go. A po wiedzieli mu/ tak mowiac: Oto tuć jest w Dotain.

2. Para: 32.

Poslat tedy thám iezdne y wozy/ y moc woyska: ktorzy ziacharwssy w nocy/ oblegli miasto. A wstawssy na swiataniu słuzebnik meża Bożego/ wyszedssy/ wyrzali woysko okoto miasta/ y iezdne/ y wozy: A dat znać Elizeusowi mowiac: Biada/ biada/ ach panie moy/ Coś bedziemy czynić? Rzekł do niego: Nieboj się/ wiecey ci jest siłami/ niżli siłami. A gdy się modlił Elizeus/ tak mowil: Panie otwórz oczy slugi twego/ żeby widział. A otworzył Pan oczy słuzebnikowe/ y wyrzali/ a ono gorą petna koni y wozow ognistych/ okoto Elizeusa. A nie przyiaciele silił niemu. Ale Elizeus modlił się zaś Panu/ mowiac: Prossie panie zaś ten lud slepota. A zarażił ie Pan Bog slepota/ iż niewidzieli wedlug słowa Elizeusowego. A rzekł do nich Elizeus: Ucieć to droga/ a nie też tho miasto: Jedźcie za mna wkażcie ia wam meża Ekhorego wy skutacie. A w wiódł ie aż do Samaryey/ a gdy wtechali do Samaryey rzekł Elizeus: Panie/ otwórz oczy tych aby już widzieli. A otworzył Pan oczy ich/ y obaczili się być w pańszodku Samaryey.

2. Para: 32.

Gene: 19.

A rzekł Krol Izraelski do Elizeusa wyrzawssy ie: Namie ie pobić orcie moy? Odpowiedział/ Niepobędę: Boś ich nie zaimat ani mieczem/ ani tukiem thwom/ byś ie miał pobić: Ale owsem potosi przed nie chleb y wode/ aby iedli y pili/ y iachali zaś do Pana swego. A dano im hoynosc pokarmow/ y iedli y pili/ potym ie puscił y iachali do pana swego/ ani wiecey potym w iesodzali totrzykowię Syryscy/ do ziemi Izraelskiej.

Leui: 26.

Deute: 28.

2. Reg: 24.

Potym zaś státo się/ zebrał Benádáb Krol Syryjski/ wssystko woysko swoje/ y wciagnat a oblegl Samaryę. A shtat się głód wielki w Samaryey: a tak długo było miasto w obleżeniu/ aż przedawano głowe osła za ośmdziesiąt srebrnych/ a czwarta część miary ktora zwano Kab gnoiu gołębie/ za pięć srebrnych. A gdy raz fedł Krol Izraelski po murze/ zawotata nań iedną niewiastę/ mowiac: Pomóż mi panie moy

Krolu. A thory ie odpowiedział/ Ucieć ale niech ci Pan Bog pomoże: w czymżec moge pomóc: czy z gumną/ czy z sprasą winney? A rzekł do niego Krol: Czego chcesz? Ona mu odpowiedziała: Otoć mi ta niewiastha rzekła: day syna twego/ że go dzia ziemy/ a iutro ziemy mego. Wwarzytychmy tedy syna mego/ y ziedlizmy go: Wlaz iutrz rzekłam ież też/ day syna twego że go ziemy. A ona skryła syna swego. Co gdy Krol wssyszał/ rozdali na sobie odzienie/ y fedł po murze. A widział wssystek lud wto sień w ktory się był obrat Krol we wnatrz na gotym cieie. A rzekł Krol: Weźmi mi to Pan Bog/ a tego przyda/ iesli się dzia zostoi głowa Elizeusa syna Saffathowe na nim. A Elizeus siedział w domie swoim/ starcy też siedzieli przy nim. A poslat Krol meża/ a przed tym niżli przyszedł on poset/ rzekł Elizeus do starcow: Wiecieś wy tho że tu poslat syn meżoboyce/ aby była ścieta głowa moja? A przeto pilnujcie tego/ y gdy przydzie then poset/ abyście drzw zamkneli/ a nie dopuścili mu wniść: Boć oto sum nog Pana iego za nim jest. On te go domawia/ alic przyszedł on poset ktory był poslan do niego. A rzekł: Ocho/ tak ius wielkie zle od Pana jest: Czegoś wiecey mam czekać od Pana?

2. Reg: 17.

Thre: 4.

3. Reg: 19.
or 20.

Cap. 7.

W wielkim głodzie Elizeus prorokował o wielkiej hoynosci/ Syrycyjki Pan Bog przestraszył/ thát że od wssstkiego wcielił tam w ich obozie naleził wse go dostatek Izraelscykowię/ y było tamie/ a w oboz ktory niedowierzał słowu Elizeusowemu utoczon w ciuś-iy.

Rzekł potym Elizeus: Stuchajcie słowa Pańskiego. Tho powiada Pan Bog. O tym czasie iutro/ będzie Korzec maki białey za ieden Státer/ a dwa korca iecz mienia za ieden Státer w branie Samaryjskiej. Odpowiedział ieden z Kriazat/ na Ekhore/ rełach Krol sie spierat/ y rzekł cztowietkowi Bożemu: By też Pan Bog otworzył przetchliny Wiebieskie/ y zaby to mogło być co mowisz: Rzekł do niego: Ogladaś tho swemi oczyma/ ale sthago iecz nie bedzie.

4. Reg: 7.

Wáten czas byli czterzey meżowie tresdowáci wedle brony Samaryjskiej: ci rzeali ieden do drugiego: Coś chcemyś tu być ażbychmy pomarli: Bo choć zechcemy wniść do miasta/ głodem umrzemy: Chociaż byśmy tu zostali/ przed sie umrzeć: a thát podźmy a zbieżmy do obozu Syryjskiego: iesli nam przepuściza/ to bedziem żywi: Będali nas chcieć zabić/ przed sie iednak zez-

umrzemy.

4. Regum.

Mach: 5.
Esai: 13.

mrzemy. Powstali tedy w wieczor aby sili do woyska Syriyskiego. A gdy przyszli do przodku obozu Syriyskiego / nienależli tam nikogo. Bo był pan Bog dopuścić na woysko Syriyskie / że slysseli ssum a trząst wozy i jezdnych / y woyska wielkiego: A rzekli jeden do drugiego: Oto Krol Izraelski naita sokie przeciwko nam Krole / Egiptyskiego y Egipskiego / y przywiodł ie na nas. Ryszywszy sie tedy w nocy / wcieli: 30 stawioшы namioty / konie / y osly w obozie: a sami wcieli thylko chcac swe żywoty zacho-

chowac. A tak gdy przyszli omi tredowaci na przodek oboza / wessli do jednego namiotu / tamże iedli y pili: y zabrali z tamtad Srebro / zloto / y szaty / y sili precz a pochowali the rzeczy: y zaś sie wrociwszy / sili do drugiego namiotu / także też z tamtad zabrawszy / pokryli. A rzekli jeden do drugiego: Nie dobrze czynimy / abowiem ten dzień jest dobrej nowiny. Jesliż bedziemy milczec / a nie powiemy aż rano / bedziemy ze złości karani: Podjmy oto / a powiedzmy te rzecz na dworze Krolewskim.

A gdy już przyszli do brany mieyskiej / powiedzieli im mowiac: Szlismy byli do obozu Syriyskiego / y nienależliśmy tam żadnego człowieka / iedno thylko konie a osly przywiązane / a namyoty rozbite. Szli tedy bronni / y oznajmili to na patacu Krolewskim wssedy wnatrz. Krol powstawssy w nocy / rzekł do slug swoich: Pamiadam wam coć to nam uczynili Syriyczycowie / Wiedza dobrze jesmy w wielkim głodzie / przetoż wysli z obozu / a pokryli sie po polu / thak sobie mowiac: Gdy sie wytocza z miasta / poimamy ie żywo / a pothym snadnie wnidziemy do miasta. Odpowiedział ie den z sluzebnikow ie: Weźmi te pieć koni / ktora ieszcze zostata w mieście / boć ich już iacy thylko we wssystkim ludu Izraelskim / ine wssystkie poiedziono / a poslawssy / mozym sie tego dowiedziec.

Przywiedziono tedy dwa konie / y poslat Krol do obozu Syriyskiego / mowiac: Jedzcie / wysspieguycieś. Achorzy iachali

po nich aż do Jordanu: a otho wssedy po drodze bylo pełno szat / y naczyń / kthore motali od siebie Syriyczycowie gdy soba trwozyli: Wrociwszy sie poslowie dali sprawę Krolowi. Lud potym wytoczywszy sie rozermat a rozebrał oboz Syriyski: A był korzec maki białey za ieden Stater / a dwa ieczmienia / za ieden stater / według słowa Páńskiego.

A ono Kriaze na którym sie Krol zwykt podpierać / postanowił był Krol w bronie: kthorego wtoczyła tłuszcza w bronie / y vmart: według onego iako mówił maj Boży / kiedy był Krol do niego ziechat. A státo sie według mowy człowieka Bożego / ktora mówił do Krola / kiedy rzekł: Dwa korca ieczmienia beda za ieden Stater / a korzec maki Białey za ieden Stater: o tymże czasie iutro / w bronie Samaryjskiej: gdy bylo odpowiedziało ono Kriaze meżowi Bożemu / rzekac: By też pan Bog otworzył przetchliny na niebie / a zasłby to mogto

4. Reg: 7.

Czwarte Księgi Kroliewskie.

być co mówią: A on mu odpowiedział: Wzrążyś to swemi oczyma / ale tego iść nie będziesz. A przyszło nam tak iako mu opowiedziano że go lud w bronie uchwycił / aż w mór.

Ciąp: 8.

Głód na ziemi przez siedm lat / Sunamitka / która mie wyszła / a wrocęwszy sie swego wssytkiego dostąpiła / O śmierci Krola Syryjskiego Benadaba / y o hasaelu namiasztu tego / Joram Krol Judski umarł / O chosiasz nastat.

4. Reg: 4.

Mówił też Elizeusz do oney niewiasty / ktorey był syna strześci / temi słowy / wstań: Idźże thę y dom twoy / mieszkajże na pielgrzymstwie gdziekolwiek możesz: Boć już wezwał Pan Bog głodu / a przepuścić go na ziemię przez siedm lat. Ona wstała / y uczyniła według słowa człowieka Bożego / a idąc z domem swoim pielgrzymowała w ziemi Filistynskiej przez siedm lat. A gdy się skończył siedm lat / wrocila sie niewiasta z ziemi Filistynskiej / y wyszła aby prosiła Krola o dom swoy / y o role swoje. A Krol rozmawiał sie z Giezy słuzebnikiem człowieka Bożego / mówiac: Powiedz mi wssytkie rzeczy zacne ktore czynił Elizeusz. A gdy on Krolowi rozprawiał iako umarłego wskrzesił: Wkazała sie niewiasta ona ktorey był syna ożywił / wotając do Krola o dom swoy y role swoje: Thedy rzecze Giezy: Panie moy Krolu / Tę thę jest niewiasta / y to jest syn iei ktorego wskrzesił Elizeusz. A iat sam Krol pytał niewiasty: y powieściła mu: A dat iey Krol iednego komornika swego / mówiac: Przywroc iey wssytko co iey jest / y wssytkie potrzeby z rol od tego czasu iako była wyszła z ziemi do dzisia dnia.

3. Reg: 19.

4. Reg: 1.
14

Przyszedł też Elizeusz do Damassku / a Benadab Krol Syryjski chorował: A powiedziano Krolowi mówiac: Przyszedł tu mąż Boży. A rzekł Krol do Hazaela: Weź mi z soba dary: a idź przeciwko mejowi Bożemu: poradź sie Pana przezeń / mówiac: Jeśli bede mógł powstąpić z they niemocy? Szedł Hazael przeciwko niemu / niosąc z soba dary / y wssytkie rzeczy drogic z Damassku / brzemioną na czterdzieści wielbładow. A gdy stanął przed nim rzekł: Syn twoy Benadab Krol Syryjski posłał mnie do ciebie / mówiac: Bedeli mógł być wzdrowiony z tey choroby? A rzekł mu Elizeusz: Jdy powieść mu / Bedzie wzdrowiony: Ale wskazał mi thę Pan iż śmiercia umrze. A stał snim a tak sie zasmucit / aż sie oblat łzami: A płakał mąż Boży: Ktoremu rzekł

Hazael: Czemus pan moy płacze? Odpowiedział mu: Bo wiem iakie zte rzeczy uczyniś synom Iśraelskim. Miasła ich obronne wypaliś / a młodzieńce ich wyszcinaś / mieczem / y máluczkic ich potłuczysz / a brzemienne panie porozcinasz. Tedy rzekł Hazael: Coś: zażem ia słuzebnik twoy psem / abym miał thę okrutna rzecz uczynić? Rzekł Elizeusz: Okazał mi thę Pan Bog że masz być Krolem Syryjskim.

4. Reg: 10.
12. 13.

3. Reg: 19.

Kthory gdy odszedł od Elizeusza / przyszedł do pana swiego / ktory rzekł k niemu: Coś ci powiedział Elizeusz? Rzekł: Powiedział mi że przydziesz tu zdrowiu. A gdy było drugie dnia / wziął koldre / a wmożywszy ia w wodzie rozciągnął na obliczu iego. A gdy umarł / Krolował Hazael na miejscu iego. Piątego roku Krolowania Jorama syna Achabowego Krola Iśraelskiego / y Josafata Krola Judskiego / Krolował Joram syn Josafata Krola Judskiego / Trzydzieści y dwie lecie miał gdy / Krolować poczał. A Krolował osm lath w Jeruzalem. A chodził drogami Krolow Iśraelskich / iako był chodził dom Achabow / bo miał za żone dziewke Achabowe: y czynił zte rzeczy przed oblicznością Pánka. Jedno że niechciał Pan Bog zatracić pokolenia Judy / dla Dawida slugi swego / tak iako mu był obiecał / że mu miał dać swiece (to jest Krolestwo) y synom iego przez wssytkie dni.

2. Par: 21.

2. Reg: 7.

2. Reg: 8.
3. Reg: 22.
2. Par: 21.

Czasu Krolowania iego / odstąpił od niego Edom / aby nie był poddan pokoleniu Judskiemu / A posthanowił sobie Krola. A przyciągnął Joram do Seir / y wssytkie wozy iego snim: a wstałszy w noc / poraził Idumejczyki / ktorzy go byli obtoczyli y zethmany Obojne / a lud pospolitych wciął do domow swych. Ostał tedi Edom aby nie był pod mocą Judska do dzisia dnia. Odstąpiła takieś y Lobna thegoś czasu. A ostatet mow Joram / y rzeczy ktore czynił / opisane sa w Księgach Slow y dni Krolow Judskich. Zasnął tedy Joram z oyc swymi / y pogrzebion snimi w mieście Dawidowym: a Krolował po nim Ochozias syn iego.

2. Par: 22.

Dwanastego roku Jorama syna Achabowego Krola Iśraelskiego / iat Krolować Ochozias syn Jorama Krola Judskiego. We dwu a dwudziestu lat był Ochozias / gdy poczał Krolować / a Krolował tylko rok ieden w Jeruzalem. Imie matki iego Achalia córka Amry Krola Iśraelskiego. A chodził też drogami domu Achabowego / czyniac zte rzeczy przed Panem Bogiem / iako rod Achabow: bo był zteciem w domu Achabowym. Wyciągnął też był Ochozias z Joram synem Achabowym na

4. Regum.

4. Reg: 9.

woyne przeciwko Hazaelowi Krolowi Syryjskiemu do Ramoth Galad: A Raniłi Syryczycowie Joram: Który wrocił się do Jezrahel na leczenie: że go byli raniłi Syryczycowie w Ramoth gdy walczył na Hazaela Krola Syryjskiego. A Ochoziasz lepak syn Joramow Krol Judski wstąpił do Jezrahel: nawiedząc Joram syna Achabowe: bo tam chorował.

Cap: 9.

Elizus pomazał na Krolestwo Jehu: Który po tym dwu Krolow zabił: y wykorzenił dom Achabow. A Jezabel: ożna Karat izuicie: y ziedli ją psi: według proroctwa Elissowego.

1. Reg: 19:

4. Reg: 4.

P Prorok Eliseus: przyzważył jednego syna proroctwa: y rzekł mu: Przepasuj biodra twoje: weźmiesz te białe oleju w reke swą: idź do Ramoth Galad. A gdy tam przyszedł: wyjrzał Jehu syna Josafatowego syna Namy: a wssedłszy: wymotał go sobie z postrzodku braciey jego: y w wiedział go do dalszego pokoju. A trzymając białe oleju: wyleł na głowę jego: y rzecze: Toć powiada Pan: Pomazatem cie Krolem nad ludem Izraelskim: y otworzywszy drzwi: wciecz się: a nie zastanawiaj się tam. Szedł tedy on młodzieniec służebnik Prorokow do Ramoth Galad: y wssedł tam: A oto Kriazetą wojska siedzieli: y rzecze: Mam stoba nieco mówić Kriaze. A rzekł Jehu: Z którymże z nas wssystkich: On odpowiedział: Stoba Kriaze.

3. Reg: 21.

1. Reg: 25.

3. Reg: 14.

3. Reg: 21.

Wstąpił tedy Jehu: y siedł do pokoju swego: A on wrócił olej na głowę jego: y rzekł: Toć mówi Pan Bog Izraelski: Pomazatem cie abyś był Krolem nad ludem Pana Boga Izraelskiego: a wybijesz dom Achab: a Pana twego: że się pomścisz krwi slug moich Prorokow: a krwi wsszech slug pańskich: z reki Jezabel. A wytrąca wssysthet dom Achabow: y wybije z rodu Achabowe go mokrzącego na ściąganie: y wieźnią: y na wżgardziensie: w ludu Izraelskim. A dam ci dom Achabow: iako rod Jeroboama syna Nabatowego: y iako dom Baasa syna Abia. A Jezabel też ziedza psi na polu Jezrahelskim: a nie będzie miała ktoby ją pogrzebił. Potym otworzywszy drzwi: wciekł. A Jehu wyszedł zaś do służebnikow Pana swego: ktorzy rzekli k niemu: Dobrzeli się na wssiem dzieie: Pocz to przyszedł ten ssalony do ciebie: On im rzekł: Znaćcie czyli wiek: y wiecie coć mówit. A oni mu odpowiedzieli: Są ci cho: ale wżdy powiedz nam. Tedy on rzecze: Tho a to mi mówit. A rzekł: Toć powiada Pan: Pomazatem cie Krolem nad ludem Izraelskim. Sko-

czywszy oni spieśmnie: y roziażyli każdy płaszcz swoy: rospostarli mu pod nogami: na podobienstwo maieścaci Krolowskie: y zatrabili w trabe: krzycząc: Stát się Krolem Jehu. A tak z spiknął a przysięgił się Jehu syn Josafatha syna Namfowego: przeciwko Joram: A Joram był (na ten czas) oblegił Ramoth Galad: sam y wssystek lud Izraelski: walcząc na Hazaela Krola Syryjskiego: a w tym wrocił się był do Jezrahel aby się leczył na swe rany: bo go byli raniłi Syryczycowie gdy boiował przeciwko Hazaelowi Krolowi Syryjskiemu.

Rzecz potym Jehu: Jesli się wam tak zda: niechayby żaden iako zbieg niewychodził z miasta: by nie siedł: a nie dał znać o tym w Jezrahel. Ruskł się tedy Jehu y iachał z swemi do Jezrahel: Bo tam Joram niemocen leżał: a Ochoziasz też Krol Judski: przyiachał go tam był nawiedząc. A wyrzucił stroż który był na wieży Jezrahelskiej: a no przyeżdżał huff Jehu: y rzekł: Wiedzcie iakiś huff. Tedy rzecze Joram: Wessmi woz: a też niech kto przeciwko im iedzie: a iachawssy niech rzecze: Dobrzeli się na wssiem wiedzie. Jachał on co był wsiadł na woz przeciwko im: y rzekł: Tak mówi Krol: Jesli wssystkie rzeczy w pokoju: O powie dział Jehu: Co thobie z pokojem: Józ a iedź za mna. A powie dział stroż mówiac: Przyiachał ius poset do nich: ale się nie wróca na zad.

Posłał woz skoimi wtory: y przyiachał też do nich: y rzekł: To mówi Krol: Posłoyli iest: Rzekł Jehu: Co tobie do pokoju: Mui: a iedź za mna. Opowiedział też to stroż: mówiac: Przyiachał ci do nich: iednoć na zad nie iedzie: a iest ci przyazd: zdami się iakoby przyazd Jehu syna Namfowego: bo nawalnie a pretko przybiega. A rzecze Joram: Zaprzej woz. A zaprzężono woz jego. Wriachał tedy Joram Krol Izraelski: A Ochoziasz Krol Judski: każdy na swym wozie: w droge przeciwko Jehu: y należli go na roli Nabota Jezrahelskiego. A gdy Joram wyrzucił Jehu: rzekł: Jesli mi a pokoy Jehu: Ale on mu odpowiedział: Co za pokoy: Jesczeć swowolności Jezabel matki twoiey: y czar iey są: zo wiele się mnoży.

Thedy Joram obrocił za się reke swą: a wciekając rzecze do Ochoziasza: Wtady tayne a zatogi tu są Ochoziaszu. A Jehu w tym wyciągnawssy tuł swoy: postrzelit Joram między plecy: thak że przenikła strzala przez serce ie: y natychmiast padł y umarł na wozie swoim. A rzekł Jehu Badacherowi Kriazetiu. Wessmi go: porzuc że na roli Nabota Jezrahelskiego: bo tho pomnie gdyżwa siedząc na wozie i-

Math: 21

4. Reg: 8

Ezech: 33

thali

Czwarte Księgi Królewskie.

chali za Achabem oycem też / że Pan Bog
włożył nań tożle brzemie / mówiąc: Krwie
Nábotowey / y krwi synów jego / ktorom

widział wejora / mówi Pan. Pomścę nad
tobą na tey roli / A tak teraz weźmi go /
a porzuć na polu według słowa Pańskiego.

3. Reg: 21.

2. Para: 22.

A Król Judzkiej Ochozjas to widząc /
wściekał droga która śląd ogrody: gonił też
y tego Jehu / rzekąc: A tego też zabijcie
na wozie jego. A zabito go na drodze która
bieży do Gáber / która jest podle Jebłáam:
którzy wiáchali wiody do Mágeddo / y tam
umarli. Potym włożywszy go słuzebnicy ie-
go na woz / wzięli do Jeruzálem: A po-
grzebili go w grobie z oycy jego w mieście
Dawidowym. Roku iedenastego Jorá-
má syná Achabowego Króla Izraelskiego:
Królował Ochozjas nad Juda.

Przyiáchali tedy Jehu do Jezrábel: A
Jezabel usłysawszy o przyjeździe jego / w-
málowatá oczy swe bielidłem / y wpiękrzy-
tá a przybratá głowę swoją / y wygladá-
tá oknem páchrzac na Jehu gdy wjeżdżał
w miastko. A rzekła: A możesz być pokoy
Zambrowi który zabił pániá swojego: A
podniósł Jehu twarz swą ku oknu wzgo-
re / y rzecze: Ktora to jest: A przychiliwszy
się k niemu dwa albo trzy komornicy / po-
wiedzieli mu / Onác tho jest Jezabel. Te-
dy im rozkazał / Zrzucicie ją nádot. Szli y
zrzućili ją / y skropioná jest ściana krwia-
iá / y konie kopytá posłápaly ją. A gdy po-
tym wssedł Jehu aby iadł y pił / rzekł: Jdź-
cie / opatrzyćcieś tam te przekłeta niewiá-
ste / pogrzebćcieś ją / boć wiody Królowná
jest. A gdy śli aby ją pogrzebli / nie nále-
żli iedno kóść głowy / a nogi / y konice rak.

3. Reg: 16.

3. Reg: 16.

Wroćiwssy się powiedzieli mu te rzecz. Te-
dy rzekł Jehu: Wypełnitá się mowá Pań-
ska / która mówił przez sluge swego Elías
śá Tezbitczyka / rzekąc: Na polu Jezrábel
ślim ziedza psi ciáto Jezabel / a bedzie
ciáto Jezabel iáko gnoy na polu Jezrábel
ślim / tak że beda mówić ci ktorzy beda mi-
iáć: A onác tho Jezabel.

3. Reg: 21.

Cap. 10.

O zabiću synów Achabowych / y wssiego rodu ie-
go / takież y bráćiey Ochozjassá Króla Judskiego /
Azediow takież Bálwánlich / chytrze zwolánych /
pobiciu kóściot ich stájon: Smiere Jehu.

A Miał Acháb siedm dziesiąt syn-
ów w Samáryey: Nápisat też
dy Jehu list / y posłał do Samá-
ryey / do Kriazath Izraelskich
y do Schárshych / y do tych którzy wycho-
wywali syny Achabowe / mówiąc: Jáko
ś oro weźmiećcie a przeczytacie te listy / wy-
co macie syny pániá wássego / y wozy / y konie
y miastá obronne / y zbroie / obierzcie sobie
co lepsze / a tego który się wám spodoba z
synów Pániá wássego / postánowiećcieś go ná
stolicy oycá jego / zástawiaćcieś się a bićcie
o dom Pániá wássego. Vlekli się oni báz-
zo y rzekli: Oto dwa Królowi niemożli mu

Iudic: 8.

zdołać /

4. Regum.

zdołać / iakoż byzmy sie mogli temu zařtā-
wie a oprzeć: Pořlali tedy Orzednicy do-
mu Krolewskiego / y przelożeni miāřbā / y
Stārřy / y ci ktorzy chowali syny Achābo-
we / do Jehu / mowiac: Jesteřmy służeńni-
cy twoi / co iedno rořkazęř / wřřystko wczę-
niny / a Krolā sōbie obierāć a řbānowić
niebedziemy: co sie kōlwie tobie podobā-
czyni.

Odpisat im zāřie listy powtore / temi sło-
wy: Jesliřcie moi / a mnięřcie posłusni / po-
řcinaycieř głowy synow Pānā wāřęgo /
przyczcieř do mnie intro o te dob do Je-
zrāel. A synow Krolewřkich siedmdzieřiat
meřow / chowano v zacnieřřych w mieř-
cie. A gdy im oddano listy / wziawřřy syny
Krolewřkie siedmdzieřiat meřow / pořcinā-
li ie / y pokłādli głowy ich w kōffe / a pořlali
do niego do Jezrāhel.

A przysředł do niego pořet powiādāiac:
Przyniesiono głowy synow Krolewřkich.
Ktory mu rzekł: Skłādźcie ie nā dwie kupa-
pie v brany mieřřckieř aż do iutrā. A gdy
sie rozednił / wysředł / a stojac rzekł do wā-
řřystkiego ludu: Sprāwiedliwiřcie: Jesli
řem sie ia spiřnat a sprzysięgi nā pānā me-
go / y zābiteř go: kthoř pobit ty wřřystkie:
Obāćcieř tedy teraz / iř żadne słowo Pān-
řkie nie pādło nā ziemię / z tych rzeczy ktho-
re Pān mowit nā dom Achābow / a je wřřy-
řtko to Pān wczęnit / co mowit przez słuęę
řwego Eliāřřā. Wybit tedy Jehu wřřystkie
ktorzy byli zōřtāl z domu a z řāmiliey A-
chābowey w Jezrāel / y wřřtornāřtkie wrze-
dniki iego a zniāome / y kāptany: āř niezo-
řtāto żadnego z rodu iego. A wriādawřřy
řlad przysięchali do Sāmāryiey: A gy nādiā-
chat ku chātupie pāřtryzkiey nā drodze / nā
lazi tam Brāćia Ochōřřāřřā Krolā Jud-
řkiego / A rzekł do nich: Cořcie wy zaci: Oni
mu odpowiedzieli: Jesteřmy brāćia
Ochōřřāřřow / a iedziemy ābychmy po-
zdrowili syny Krolewřkie y syny Krolowey.
Kto ry rzekł: Poimaycieř řywo. A
gdy ie řywo poimāli / pomordowali ie řy-
wo w cysternie poble chātupy / czerdziej-
ci y dwu meřow / a nie zōřtāwit z nich ja-
dnego.

A gdy dāley obdiāchat / pořkat sie z Jonā-
dābem řynem Rechābowym / y řlogosłā-
wit mu. Potym rzekł Jehu do niego: Jeste-
li twe řerce vprzeme a prořthe řemna / iāko
moje řtoba: Odpowiedziāł Jonādāb: iest.
Rzeczę Jehu: Jesli iest: Day mi reķę řwā.
On mu dai reķę. A on wzniōřł go do siebie
nā woz / A rzekł do niego: Jedř řemna a o-
glādāy moy řāl dla Pānā Boga mego. A
wřādziwřřy ř nā řwoy woz / iāchāt z nim do
Sāmāryey. A wybit wřřystkie kthorzy byli
zōřtāl z domu Achābowego w Sāmārye

iey / co do iednego według słowa Pānřkie-
go / kthore mowit przez Eliāřřā.

Zgromādził potym Jehu wřřytet lud / y
rzekł do nie: Achāb chwalil Bāālā niebar-
zo / āle ia go bede chwalil wiecey. Przetoř
teraz wřřystkie proroki Bāālowe / y wřřyst-
kie słuęi iego / y wřřystkie kāptany tego / z-
zowcie do mnie: niechāy żadny nie bedzie
kthorzyby nie przysředł. Do chce wielka ofiā-
re wczęnić Bāalowi: ktho przy tym nie be-
dzie řywo nte zōřtānie. Ale Jehu dziātāt to-
nā chytrořci / āby iedno wygłādził Bātwo-
chwalce Bāālowe. A rzekł: Swiećcie dzieci
vrocisřbego řwiētā Bāalowi. A rozesłāt po
wřřęch grānicach ludu Iřrāelřkiego / wřřy-
wāiac ich / āby sie zesřli wřřystcy słuęy Bā-
alowi: nie zōřtāt y ieden kthorzyby nie przy-
ředł. A wessli do kōřciotā Bāāl: y nāpeř-
nion był dom Bāalow od kōńcā do kōńcā.

A rzekł onym ktorzy mieli w mocy řřaty:
Wyniescie odzienie wřřem sługam Bāālo-
wym: A wyniesli im odzienie. Wessli tedy
do kōřciotā Bāalowego Jehu y Jonādāb
řyn Rechābow / y rzecię chwalcom Bāālo-
wym: Pořkutaycie / a obāćcie pilnie / by
řna nie był kthory z sług Pānřkich / āle āby
tylko sām byli słuęy Bāalowi. Wessli te-
dy āby czynili pořwietne y zupetne offiāry.
A Jehu iuř był sōbie nāgotowāt oāmdu-
řiat meřow / y rořkazāt im: Jesliby kthory
wciēkt z tych ludzi / kthore ia przywiōdā a
dam w reķę wāřę / řywoth wāřę bedzie zā-
řywot iego.

A řbāto sie / gdy sie iuř offiārā zupetna
řoniczylā / przysiężāt Jehu Rycerzom / y ře-
tmānom řwoim / wniđcie / y wybićcie ie /
āby żaden nie wřředł. A wybili ie mieczem /
y wymiotāl precz Rycerze y řethmāno-
wie / y řli do miāřtā kōřciotā Bāalowego /
y wyniesli Bātwan z kōřciotā Bāalowego
a řpalili y zdruřgotāl ię. Kōřciot teř ta-
kieř Bāalow řkzili / y nādziātāl z niego
wychodow / āř do dzisieřřęgo dniā. A wy-
głādził Jehu Bāalā z ludu Iřrāelřkiego:
Wřřakōř iednāř nie odstāpił grzechow Je-
roboāmā řynā Łabatowego / kthory przy-
wiōdł ku grzeszeniu lud Iřrāelřki: āni opu-
řcił cielcow złotych / ktorzy byli w Bethel
y w Dan.

A rzekł Pān Bog do Jehu: Jzeř pil-
nie sprāwowāt to co byto dobrego / y co sie
podobāto oczām moim / y wczęniteř wřřyst-
ko co byto w řercu moim / przeciwoř domo-
wi Achābowemu: řynowie twoi (zā řho)
do cřwartęgo pokolenia bede siedzieć nā
Thronie Iřrāelřkim. Iednāřte Jehu nā-
przysiężāt tego / āby był chodził w zākoř-
nie Pānā Boga Iřrāelřkiego w zupetnym
řercu řwoim: Bo nie odstāpił od grzechow
Jeroboāmowych / kthory był przywiōdł o

3. Reg: 21.

3. Reg: 16.

Reg: 21.

3. Reg: 18.

4. Reg: 11.

Exod: 10.

grzech

Czwarte Księgi Kroliewskie.

grzech lud Izraelski.

Za tychże dni począł sobie Pan dnać a
styskować nad Izraelem: A przetoż też po-
razit ie Hazael we wsszech granicach Izra-
elskich: począwszy od Jordanu ku wschodu
flonicą/ wssystkę ziemię Galaad/ y Gad/ y
Ruben/ y Manasse/ od Aroer Ekhore iest
nad strumieniem Arnon/ y Galaad/ y Ba-
zan. A ostatek slow Jehu/ y wssystkie spra-
wy/ y moc iego/ wypisane sa w Księgach
Stow y dni Krolow Izraelskich. A zasnat
Jehu z oycy swemi/ y pogrzebli go w Sa-
mariyey/ a po nim Krolowat Joachaz syn
iego/ a dni wssystkiego Krolowania iego
nad Izraelem/ w Samariyey/ ośm a dwa-
dziesiąt lat.

Cap. II.

Atalia cheac siana Krolowac/ zbita syny Krolow-
skie/ ale potym sa sprawa Joaszy Kaptana zabitych/ a
Joas Krolow Izraelskim postanowion/ Rozdział y ob-
rządy Baal Baitwana poprowadzane.

2. Par: 22.

Atalia zaś matka Ochoziaszo-
wa/ wżrząwszy że syn iey umarł
wstata/ y pobita wssystkio ple-
mie Krolowskie. Tedy Josaba
siostra Ochoziaszowa własna
dziewka Krola Joram/ porwawszy Joas-
sa syna Ochoziaszowego/ ukradła go z po-
srzedku synow Krolowskich ktore zabijano
y mamkę iego z konnary gdzie legalizy skry-
ła go przed Atalia/ by go nie zabita. A był
przy niej sześć lat pothálemnie w domu
Pánstkim. A Atalia Krolowata na ziemi
siedm lat.

2. Par: 23.

Stodmego roku poslat/ sobie Joiada
Kaptan/ po Rycerstwo y Serniki/ y w-
wiodł ie sobie do Kościota Pánstkiego/ y w-
czynił s nimi sinowe: a poprzyśiągssy ie w do-
mu Pánstkim/ ukazał im syna Krolowskie-
go/ A przykazał im/ mówiac: Tá iest rzecz
ktora macie czynić: Trzecia część was nie-
chay wnidzie w Sabbote/ y niech trzyma
straz domu Krolowskiego: A wtora trze-
cia część/ niechay bedzie w brány Seir: A
osthátnia trzecia część niechay bedzie w
brány/ ktora iest za mieścianiem Páwezni-
kow: y bedziecie strzedz czynnie domu
Mesa. A dwie części z was wssystkich kro-
rzy Sabbote wychodziecie/ niechay beda
na straży w domu Pánstkiego przy Krolu.
A obśkapić go/ máiac oreza w retach wa-
ssych. A iesliby kto (obcy) wssedł do zagro-
dzenia Kościelnego/ Niech bedzie zabity:
a bedziecie przy Krolu tak wychodzącym/
iako wychodzącym. A uczynili Sernicy na
wsssem/ tak iako im był rozkazal Joiada Ka-
ptan. A wziawszy s soba każdy meze swoje

2. Par: 23.

ktorzy przychadzali na Sabbote/ z themi
ktorzy ius sli po Sabbocie/ przysli do Jo-
iady Kaptana. A on im dat wlocznie y zbro-
te Krola Dawida/ ktore byly w domu Pán-
stkim. A staneli wssyscy máiac oreza w re-
tach swoich po prawey stronie Kościota/
aż do lewey strony otharza y domu/ okolo
Krola. A wywiodssy onego Krolowica/
wlozyl nani korone/ y swiadectwo: takze i
uczynili Krolow/ y pomázali: a kláskaiac
rekomá/ mówili: Zyw badz Krolu.

Deute: 17.

2. Par: 23

Wssysawssy Atalia zgielł ludu biezace-
go/ wessła między tłuszcza do Kościota Pán-
stkiego/ wżrząta Krola stoiacego na máie-
stacie wedlug obyczaiu/ a przy nim spiewa-
li/ y trebáczę/ y wssystek lud ziemi wesela-
cy sie/ y trabiacy: Rozdárssy na sobie swe
ssaty/ záwołata. Zbuntowanie/ sprzysięze-
nie. A przykazał Joiada Sernikom ktorzy
byli nad woyskiem/ rzekac: wywiedziecie ia
z Kościota/ a krolowie za nia poydzie/ zá-
biycie i mieczem. Bo powiedzial był Ka-
ptan: Niechay nie bedzie w Kościeli Pán-
stkim zabita. A wlozyl na nie rece/ y wypch-
neli ia na droge kedy konie chodza/ wedle
pátacu/ y tamze iest zabita.

2. Par: 23.

Uczynił tedy Joiada Kaptan przymie-
rze między Pánem/ y między Krolow/ y lu-
dem/ aby był ludem Pánstkim/ A między
Krolow y ludem. Wssedł potym wssystek lud
do Kościota Baal/ y potázili oltarze iego/
y obrázy bázro podruzgotáli. Mátthana
też Kaptan Baalowego zabili przed oltar-
zem. A postanowil Kaptan straz przy do-
mie Pánstkim. A wziawszy Serniki/ y strzel-
ce/ y Páwezniiki/ y wssystek lud/ wyprowá-
dzili Krola z domu Pánstkiego/ y wessli na
pátac droga ktora idzie do brony Páwez-
niów/ y posádzil sie na stolicy Krolowskiej
A był wesol wssystek lud ziemi/ y miásthó-
sie wsspokoiło. A Atalia zabitha iest mie-
czem w domu Krolowskim. W siedmi lat
był Joas/ gdy począł Krolowac.

3. Reg: 1

Cap: 12.

Joas na opráwa Kościota Pánstkiego/ pússil
Kaptanom pieniadze offiárne/ Hazael Krol Syrii
si chział obleđ Jeruzalem/ Joas Krol Izraely Ko-
zielne pobráwssy/ dat mu aby odciagnat od miásta:
potym zábu od sluzebnikow/ ponim zoslat Krolom
Amásiás.

Jobmego roku Krolowania Jes-
hu/ począł Krolowac Joas: a
Krolowat czterdzieści lath w
Jeruzalem. Imie máthki iego
Sebia/ z Bersabee. A czynił Joas dobrze
przed Pánem po wssystkie dni w ktore go
uczyl Joiada Kaptan. Wssakos przedsi-

2. Par: 24:

3. Par: 26

Baitwana

4. Regum.

10:30. Białwanow na gorach wysokich nie potażi: Albowiem ieszcze lud offiarował y zapasy czynił na tych gorach wysokich. A rzekł Joas do kaptanow: Wssyście pieniadze swietych/ ktore by były do kościoła Pańskiego przyniesiono/ od tych kchorzy przechodzą/ a ofiarują albo za wypłacenie dusze/ albo dobrowolnie/ y z rozmysłu serca swego przyniosą do kościoła Pańskiego: niechay biora kaptani według porządku swego/ y niechay oprawiaia miejsca potażone w domu Pańskim/ y inne rzeczy ktoreby wydzielili potrzebować poprawy. Ale kapłani nieoprawiali kościoła Bożego/ do trzech a dwudziestu lat Krolowania Joassowego. Przyzwał tedy Krol Joas/ Joiady Biskupa y kaptanow/ y rzekł im: Czemuzście nieoprawiali dachow kościelnych y innych miejsc co sie potażily? Niebierzeście też ius więcej pieniadzy według porządku waszego/ ale ia obroćcie na poprawę kościoła. A zakazano a niedopuszczono więcej brać pieniadzy kaptanom od ludu/ y poprawiać kościoła.

Para: 24. Potym Joiada Biskup wziawssy Stupę albo Strzynię/ zwierzchu uczyniwssy dziurę/ postawił ia wedle ołtarza po prawey stronie/ wychodzącym do kościoła Pańskiego/ y kładli tam kaptani kchorzy strzegli drzew/ wssyście pieniadze/ ktore przynoszono do kościoła Pańskiego. A gdy ius baczili że były niemęte pieniadze w oney strzyni/ z chadzał pisarz Krolowski/ y Biskup/ a wysypowali one pieniadze/ y liczyli co ich należeli w domu Pańskim: y wdawali ich według liczby y potrzeby. w ręce tych co byli nad murarzmi domu Pańskiego: A ci kościelni/ ius tham dawali Cieslam y Murarzom kchorzy robili w domu Pańskim/ a poprawiali kościoła: tudzież też thym co tamali kamienie/ aby skupowali drzewo y kamienie/ ktore wiec ciosano. Tak że sie dokonata oprawa domu Pańskiego/ we wsszech rzeczach ktore potrzebowały nakładu/ na oprawę domu Bożego: wśak że nie sbych pieniadzy bywały sprzety kościelne/ iako Wiadertka/ haciki/ Kądzienice/ y Traby/ y wsselakie naczynie złote y srebrne/ ktore wnassano do kościoła Pańskiego. Bo tym kchorzy co robili/ dawano ie ku oprawie kościoła Pańskiego: a nie brano liczby od tych ludzi ktorzy brali pieniadze by ie rozdawali rzemieśnikom/ ale wiernie sie w thym zachowywali. A zaś pieniadzy za wine/ y pieniadzy za grzechy/ nie wnosszono do kościoła Pańskiego/ bo by ty Kaptanście.

Reg 13. Tegoraz czasu przyciągnął Hazael Krol Syrijski/ y scurmował na miasto Geth/ y dobył go: A ieszcze obrocił twarz swa aby

ciągnął do Jeruzalem. Z tej przyczyny po brał Joas Krol Judski wssyhtkie rzeczy poświęcone/ ktore byli poświęcili y oddali Panu Bogu/ Josaffat/ Joram/ y Ochozyas oycowie iego Krolowie Judscy/ y ktore był też sam offiarował/ y wssyhtko złoto ktore mogło być należono w śarbich kościoła Pańskiego/ y na dworze Krolowskim: A posłał to Hazaelowi Krolowi Syrijskiemu/ toż sie odśanicował y odiachał od Jeruzalem. A ostatok mowy Joassa/ y wssch skutkow iego/ popisany jest w Księgach Slow y dni Krolow Judskich. Powstał nań potym słudzy iego/ y zbuntowali sie sami między soba/ y zabili Joassa w domu Mello/ tedy chadzał do Sella. A zabili go Josachar syn Semaath/ y Jozabad syn Somerow słudzy iego/ także umarł: A pogrzebli go z oycami iego w mieście Dawidowym. A na miejscu iego Krolował Amazyas syn iego.

Cap. 13.

Joachas Krol Izraelski prze stożet swe zdopuszczenia Bożego utrapion był od Krola Syrijskiego/ po nim Krolował Joas. Ten przyszedł do Elizeusa choroego/ kazał mu prorok strzelać/ tamże mu to wyłożono/ smierć Elizeusowa/ po smierci strzelił umarłego.

Trzeciego y dwudziestego roku Krolowania Joassowego/ syna Ochozyasa Krola Judskiego/ Krolował Joachas syn Jehu nad ludem Izraelskim w Samaryey siedmiu latach. A uczynił źle przed Panem/ y naśladował grzechow Jeroboama syna Nabatowego/ ktory przyniósł na grzech lud Izraelski/ a namnięł sie od nich nieodstrzelit. A rozgniewata sie pierzchliwość Pańska na lud Izraelski/ przethosł dat ie w ręce Hazaela Krola Syrijskiego/ w ręce Benadab syna Hazaelowego/ przez wssyhtkie dni. A modlił sie Joachaz obliczu Pańskiemu/ a wysłuchał go Pan: Bo widział wielki ucisk ludu Izraelskiego/ iż go był prawie stąrt Krol Syrijski. A dat Pan wybawiciela ludu Izraelskiemu/ y był wyzwobodzon z mocy Krola Syrijskiego: y mieszkali synowie Izraelscy w domiach swoich iako to czasu przedessłego. Przed sie iednak nie odstrzelili sie od grzechow rodu Jeroboamowego/ kchorzy ku grzeszeniu przyniósł lud Izraelski/ a owsem w nich chodzili: bo y las Białwański trwał w Samaryey. A nie zostato Joachasowi z ludu/ iedno pięćdziesiąt iednych/ y dziesięć wozow/ a dziesięć thysięcy pieśnych: bo ie był wybit Krol Syrijski/ a prawie ie obrocił iakoby w proch na gumninie. A inne mowy y sprawy

Łe Joachas

4. Reg: 8.

2. Para: 24.

4. Reg: 18

4. Reg: 14.

4. Reg: 8.

Czwarte Kriegi Krolewstie.

Joachazowe/ tudzież y moc iego/ opisane
sa w kriegach Slow y dni Krolow Izrael
skich. Omart pothym Joachaz/ y pogrze-
bion z oycy swemi w Samaryiey: A Kro-
lowat na miejscu iego Joas syn iego.

Trzydziestego y siódmego roku krol-
wania Joasza Krola Judskiego/ Krolowat
Joas syn Joachazow nad ludem Is-
raelskim/ a Krolowat szesnaście lat/ y wzy-
nit co ile przed oblicznością Pánsta/ nie
nieustąpił od wsszech grzechow Jeroboama
syna Nabatowego/ ktory przyprawił lud
Izraelski o grzech/ a owsem w nich cho-
dził. Ostatek slow/ spraw/ y wsszech mocy
iego/ iako walczył przeciwko Amasiasowi
Krolowi Judskiemu/ wypisano jest w krie-
gach Slow y dni Krolow Izraelskich. A za-
miał Joas z oycy swemi/ a Jeroboam siedł
na stolicy iego. A Joas pogrzebion jest w
Samaryiey z Krolmi Izraelskimi.

Elizeus thes leżał w chorobie swej/ w
ktorey y umarł. A ziachał do niego Joas
Krol Izraelski/ y płakał przed nim/ mo-
wiał: Oycze moy/ Oycze moy/ tyś jest woz
Izraelski y wojnica iego. Potym rzekł Elize-
us: Przynies tuł y strząły. A gdy przyniosł
do niego tuł y strząły/ rzekł do Krola Is-
raelkiego/ włoż ręce twoje na tuł. A gdy on
włożył/ położył też Elizeus ręce swoje/ na
rece Krolewskie/ y rzekł: Otworzą się na
wschod słońca. A gdy otworzył/ rzekł El-
izeus: Wystrzelże strzale. A wystrzelił.
Rzekł tedy Elizeus: Serżata wybawienia
Pánstkiego/ y strżata zwycięstwa nad Sy-
ryczykami: a porażysz ziemię Syryjską w
Asfek/ tak aż ia wyniszczyś. Potym rzekł:
Weźmi strząły/ Ktory gdy wziął/ Rzekł
mu: Serżel a vderz w ziemię. On vderzył
wssy trzy kroć w ziemię/ przestął: Rozgnie-
wał się mąż Boży nań/ y rzekł: Bys był v-
derzył pięć/ albo sześć/ albo siedm kroć/ po-
rażilibys był Syryę aż do skazenia: a coś te-
raz iacy trzykroć ia porażysz. Umart tedy
Elizeus/ y pogrzebli go. Przysli potym
iacyś totrzykroć z ziemi Moabskiej tego
roku. A niektorzy ludzie gdy chowali chto-
wieka umartego/ wzięli one totrzykroć/ tak
że porzucili ono ciało umarte w grob Elize-
usow. Ktore iak skoro sie dotknęło kości
Elizeusowych/ ożyło/ y stanął cztowiek
na nogi swoje.

Hazael tedy Krol Syryjski ponedził sy-
ny Izraelskie po wssybhkie dni Joachaza
Krola: A złutował się Pan nad nimi/ y
przywrócił się do nich/ dla umowy ktora
miał z Abrahamem/ Isaakiem/ y Jako-
bem: a nie chciał ich wythrać/ ani do-
tkać od siebie aż do tego czasu. Umart pothym
Hazael Krol Syryjski/ a Krolowat po nim
Benadab syn iego. A Jo

as zaśie syn Joachaza/ wywazył a dobył
miast z rąk Benadab syna Hazaelowego/
ktore on był wziął z rąk Joachaza oycy ie-
go/ wojennym prawem: po trzy kroć y po-
raził Joas/ y przywrócił zaś miasta ludu
Izraelskiemu.

Cap: 14.

Amasias Krol Judski odierzał zwycięstwo nad
inymi nieprzyjacioly/ ale potym dla pychy iego pote-
pał go Krol Izraelski Joas/ o smierci obudwu/ o sy-
niach ich ktory po nich Krolowali.

Torego Roku Joasza syna Joa-
chazowego/ Krola Izraelskiego
go/ Krolowat Amasias syn Joa-
sza Krola Judskiego w Jerusa-
lem. Pięć a dwadzieścia mu lat
było/ gdy Krolować począł: a dziewięć y
dwadzieścia lat Krolowat w Jerusalemi:
Imię matki iego Joadan z Jerusalemi. A
wczynił ten dobrze przed Panem: wssakof-
nie tak iako Dawid otec iego. We wssy-
kim thak sie sprawował iako Joas otec
iego/ tym thylko vchybil/ że bawianow na
wysokich nie pokąsł: Bo iefcze lud offia-
rowat y palit zapal na wysokich. A gdy już
odierzał Krolestwo/ pomordował napier-
wey slugi one ktorzy byli zamordowali
Krola oycy iego: a synow tych ktorzy byli
zabili oycy iego/ nie pobit: wedding onego
co napisano jest w kriegach zakonu Mo-
zessowego/ tak iako przykazat Pan Bog/
mowiał: Nie beda mrzeć oycowie za syny/
ani synowie mrzeć za oycy/ ale każdy w
swoym grzechu umrze. On porażił Edom-
czykow w padole solnym dziesięć thysiecy:
A otrzymał skate bitwa y dat iey imię Jek-
thel/ aż po dzisie dzień.

Tedy poslat Amasias Krol Judski posly
do Joassa syna Joachazowego/ ktory był
synem Jehu Krola Izraelskiego/ mowiał:
Wyiedź/ a ogladaymy się. Odeslat Joas
Krol Izraelski do Amasiasa Krola Jud-
skiego/ themi slowy/ Stog albo Rzep Li-
bancki poslat do Cedru co wysse na gorze
Libanie/ mowiał: Day corte twoje syno-
wi me za żonę. Przysli potym zwierzęta
leśne/ ktore sa na Libanie/ y portoczyły no-
gami on rzep. Porażiwssy Edomczyki zmo-
cnił się/ y wniosło cte wzgore serce twoie:
Przestay a miey dosyć na tey slawie twoiey
a siedź w domu swoim. Ciemu wyzwał się
drażnił zte/ abys y ty sam y lud Judski sto-
ba wpał: A nieukoił się Amasias: Wycia-
gnat tedy Joas Krol Izraelski/ y Amazy-
as Krol Judski do Bethsames miasteczka
Judskiego/ y wyrzeli sie. A porażon jest lud
Judski od ludu Izraelskiego/ y rozbiegli sie te

4. Reg: 2.

Ecclci: 48.

4. Reg: 14.
Abd: 1.

4. Reg: 1

2. Para: 25

4. Reg: 1

Deu: 24

Hiere: 31

Ezech: 11

2. Para: 25

4. Regum.

den każdy do przybytku swo^o. A samego Amasiasza króla Judyjskiego syna Joasza syna Ochoziaszowego / poimati Joasz król Izraelski w Bethsames / y przywiódł go do Jerusalemu: y zburzył mur w Jerusalemie / ob strony Effraim aż do strony Echora: była w kacie / na czterysta łokci. Zabrał też wszystkie złoto y srebro / y wszystkie naczynie które było znalezione w domu Pańskim / y w świątyniach królewskich / tudzież y zastępcę / y wrócił się do swej Samaryi. Inne słowa y sprawy Joasza króla które czynił y moc jego / Echora boiował przeciwko Amasiaszowi królowi Judyjskiemu / wypisane są w Księgach Słowy dni Królów Izraelskich. Zasnął potym Joasz z ojcami swymi / y pogrzebion jest w Samaryi z królami Izraelskimi: a po nim królował Jeroboam syn jego:

Amasiasz leżał syn Joasza króla Judyjskiego / po śmierci Joasza syna Joachazowego króla Izraelskiego / był żywy pięć y dwadzieścia lat. A ostatki słów Amasiasza / opisano jest w Księgach Słowy dni Królów Judyjskich. A stało się przeciwko niemu sprzyśszenie a zbuntowanie w Jerusalemie ale uciekł do Lachis. A posłali po nim (buntownicy) do Lachis / tamże i zabito / A przyniesiono go na koniach / a pogrzebiono go w Jerusalemie z ojcami swymi w mieście Dawidowym. Wziął tedy wszystkie lud Judyjski Azariasz w trzydziestu lat / y uczynił go sobie królem miasto ojców jego Amasiasza. Ten zbudował Ailam / y przywrócił pokoleniu Judyjskiemu / gdy zasnął król z ojcami swymi.

Roku piętnastego Amasiasza syna Joasza króla Judyjskiego / Królował Jeroboam syn Joasza króla Izraelskiego w Samaryi / czterdzieści lat y jedno: y czynił złe rzeczy przed Panem. Nie odstrzelił od siebie grzechów Jeroboam syna Nabatowego / który tu grzechowi przywiódł lud Izraelski. Ten dobył granie Izraelskich od onad gdzie wchodzi do Emath / aż do morza pustego / według czego co powiedział Pan Bog Izraelski przez sługę swego / Jonasz syna Amathy Proroka / który był z Geth które jest w Offer. Bowiemy widział Pan Bog trapienie bardzo gorzkie a cięskanie ludu Izraelskiego / aże i w byli wyniszczeni aż do tych co w ciemnicy zamknieni / y do nawzgardzienszych w ludu / aże i w nie było żeby był pomógł ludu Izraelskiemu. Ani też mówił tego Pan Bog żeby miał wygładzić imię ludu Izraelskiego z pod niebia / ale wyswiebodził je ręką Jeroboama syna Joasza. Inne słowa Jeroboama / y sprawy wszystkie / y moc jego Echora walczył / y iako przywrócił miasto / Damas

set y Emath synom Izraelskim / wypisane są w Księgach Słowy dni Królów Izraelskich. A zasnął Jeroboam y pogrzebion z ojcami swymi królami Izraelskimi: a po nim królował Zacharyasz syn jego.

Cap: 15.

Po Amasiaszu trędowatym / Królował Joatan nad Juda / a w tym czasie było wiele Królów Izraelskich / ktorim Assyryjcy po odcynowali wiele miast. A Królestwo Judyjskie dostało się Achasowi.

Roku dwudziestego y siódmego Jeroboama króla Izraelskiego / Królował Azariasz syn Amasiasza króla Judyjskiego. W trzydziestu lat był / gdy królować począł / a Królował pięćdziesiąt y dwie lecie w Jerusalemie: Imię matki jego Jechelia z Jerusalemu / y czynił co się lubiło Panu Bogu / na wszystkim tak iako czynił Amasiasz otec jego. Wszakże wysokość nie pokaził: iż iesse lud ofiarował / y palił zapachy wonne na gorach wysokich. A zarażił Pan króla / że był trędowatym do śmierci swojej / y mieszkiał w domu wolnym osobliwie: a Joatham syn jego rządził dworem: y sadził lud ziemi. Inne rzeczy / mowy y skutki Azariaszowe spisane są w Księgach Słowy dni Królów Judyjskich. Umart potym Azariasz y pogrzebion z ojcami swymi / w mieście Dawidowym. A Królował po nim Joatham syn jego.

Roku trzydziestego y osmego Azaryasza króla Judyjskiego / Królował Zacharyasz syn Jeroboam nad Izraelem w Samaryi / sześć krzyżyców / a czynił złe rzeczy przed Panem / iako y oycowie jego: Nie odstąpił stopa od grzechów Jeroboama syna Nabatowego / który uczynił / że zgrzeszył lud Izraelski. A spiknął się nań Sellum syn Jabez / y zabił go iawnie: A Królował miasto niego. Inne rzeczy Zacharyaszowe wypisane są w Księgach Słowy dni Królów Izraelskich. Te są słowa Pańskie które mówił do Jehu / rzeknac: Synowie twoi do czwartego pokolenia będą siedzieli na Tronie Izraelskim. A to się tak stało.

Sellum syn Jabes / Królował trzydziestego a dziewiątego roku Azariasza króla Judyjskiego: a Królował tylko jeden krzyż w Samaryi. Bo przyciągnął w syna Gaddy z Tersa: wehagnął do Samaryi / y porazi Sellum syna Jabes w Samaryi / y zabił go / a sam na jego miejscu Królował. Ostatki słów Sellum / y zbuntowanie jego iako zdrada uczynił / zaś te nie napisano w Księgach Słowy dni Królów Izraelskich: Tedy dobył Ma

Czwarte Kriegi Krolewskie.

nahem / miasta imieniem Thapsa / y wybit obywatel tego / y granice tego z Tersa / bo mu niechcieli otworzyć / y pobit wssystkie Brzemienne niewiasty / y poroscimat ie.

Roku trzydziestego y dziewiatego Azaryassa Krola Judskiego krolowat Manahem syn Gady nad Izraelem dziesiec lath w Samaryey. A broit wssystko zte przed Panem: Nie odchylil sie od grzechow Jeroboama syna Nabathowego / ktorzy przywioldi w grzech lud Izraelski przez wssystkie dni tego. A przyjezdziat Sul Krol Assyryjski do Tersy / y dawat Manahem Sulowi tysiac Cethnarow srebra / aby mu byl tu ratunku / a wtwierdził y wpewnil Krolestwo tego. A wlozyt Manahem dan na lud Izraelski / na wssystkie moine y bogate / aby kazdy z nich dawat Krotowi Assyryjskie / piecdziesiat lotow srebra: A wrocil sie Krol Assyryjski / y nie mieszkat w Ziemi. Ine rzeczy y slowa Manahem / y wssystkie skutki tego / opisane sa w kriegach Stow y dni Krolow Izraelskich. A zasnat Manahem z oycy swemi / a po nim krolowat Saceia syn tego:

Piecdziesiat lat byto krolowanu Azaryassowemu na Krolestwie Judskim / gdy krolowat Saceia syn Manahema nad ludem Izraelskim w Samaryey dwie lathy: y czynil wssystko zte przed Panem: nie nie odstepuiac od grzechow Jeroboama syna Nabathowego / ktorzy przywioldi w grzech lud Izraelski. A sprzyziagił sie nań Saceia syn Komelie / Kriaze tego / y zamordowat go w Samaryey na wiezy domu Krolewskiego wedle Argob / y podle Arye / a przy nim piecdziesiat meżow z synow Gada / Gadzich: a zabiwssy go / krolowat zań. Ine mowy sprawy Saceiasowe / opisane sa w kriegach Stow y dni Krolow Izraelskich.

Roku piecdziesiatnego y wtorego Azaryassa Krola Judskiego / krolowat Saceia syn Komelie nad ludem Izraelskim w Samaryey / dwadzieścia lat. A czynil co iedno ztego bylo przed Panem: Nie odstrzelil sie od grzechow Jeroboama syna Nabathowego / ktorzy przywioldi Izraelski lud w grzech. Za dni Saceie Krola Izraelskiego / wtargnat w ziemie Theglat Salazar Krol Assyryjski / y dobył a wział miasta / Aion / Abel / dom Maacha / y Janoe / y Cedee / y Asor / y Galad / y Galilea / y wssystkie ziemie Neptalim: A zawiodł ie do ziemie Assyryjskiej. Potym Osee syn Elaz / zbuntowat sie / y nastroil zasadzki na Saceassa syna Komelie Krola Izraelskiego / y ranil y zabil go: A krolowat na miejscu tego dwudzieścigo roku Joatham syna Ozye Krola Judskiego. A ostatek mow Saceie y wssystkich uczynkow tego / popisano iesth w kriegach

Stow y dni Krolow Izraelskich.

Wtorego roku Saceie syna Komelie Krola Izraelskiego / Krolowat Joatham syn Ozye Krola Judskiego / dwadzieścia y piec lat mu byto / gdy Krolowac poczat / a krolowat szesnaście lath w Jeruzalem: imie matki ie Jerusa / corka Sadoka. A cheł czynil co byto lubego Panu: Na wssem iako czynil Ozya ociec tego / tat sie on tez sprawowat. Jedno ze wzdoy batwanow na gorach niepoprowat / iz iessze lud offiary tam czyniat / y palit zapaty wonne. Then zbudowat brane do domu Panskiego przestiz wysoka. A inssie mowy y sprawy Joathamowe / spisane sa w kriegach gdzie spisano dziele Krolow Judskich. O tym czasie poczat Pan Bog dopuszczac na lud Judski Kasya Krola Syryjskiego / y Saceie syna Komelie. Umart potym Joatham y pogrzebion z oycy swemi w miescie Dawida oycy swego: A Krolowat po nim Achaz syn tego.

Cap. 16.

Achaz Krol Judski syna swego batwanom podwil / sprzyziagił sie z Krolestwy Assyryjskim / zbudowat oltarz batwanski y offiarowat na nim / Nacyniute z domu Bozego przestawil indziej / umart / a po nim cnotliwy syn tego Ezechiasz Krolowat.

Jedmnastego roku Saceie syna Komelie / Krolowat Achaz syn Joatham Krola Judskiego / Byto mu dwadzieścia lath gdy poczat Krolowac / a szesnaście lat Krolowat w Jeruzalem. Niczynil ten nic co bysie bylo miato podobac przed oblicznoscia Pana Boga tego / iako czynil Dawid ociec tego / ale chodzil drogami Krolow Izraelskich / iessze nad tho y syna swego poswiecil / przenosiac q przez ogien / według obyczaju poganskiego batwanstwa / ktore rozmiorat Pan tuż przed syny Izraelskimi. Offiarowat tez offiary / y palit wonny zapal po wysokich gorach / y na pagorkach y pod kazdym drzewem galesistym. Theby przydiagneli Kasya Krol Syryjski / y Saceie syn Komelie Krol Izraelski dobywac Jeruzalem. A gdy oblegli Achaza / niemozgli go dobyc y przemoc. O tym tesi czasie / Kasya Krol Syryjski / dobył zas miasta Ailam / a wygnat z niego Zydy. A przybedssy Idumejczycowie y Syryjczycowie do Aile / mieszkali w nim az y po dzis dzien.

A poslat Achaz posly do Teglat Salazar Krola Assyryjskiego / themi slowy / Stuzebnikiem twoim / y synem twoim iesthem / przwiadz a wyzwol mie z reki Krola Syryjskiego / y z reki Krola Izraelskiego / ktorzy

2. Para: 17.

2. Para: 28.

Deut: 18
4. Reg: 21

Esa: 7.

4. Reg: 14

1. Para: 21

4. Regum.

Efai: 8.

Efai: 17.

3. Reg: 7.

Deut: 1. Reg: 7.

Efai: 17.

4. Reg: 7.

1. Reg: 7.

rzyc teraz oborzyli sie na mie. Agdy ze-
brał Acház srebro y zoto/ ktore mogło być
nalezione w domu Pánstkim/ y w starbiech
Krolowskich: poslat dary Krolowi Asyrijs-
kiemu. Ktory iednak przyzwolit woli ie-
go: Bo iachawssy Krol Asyrijski do Dama-
ssku/ zburzył j/ y zagnat one ktorzy w nim
mieszkali do Cyrenen/ A Rásyma zabit.

Tedy iachal Krol Acház w droge prze-
ciwko Teglatfalachar Krolowi Asyrijskie-
mu do Damassku/ a gdy wyrzai otchaz w
Damassku/ poslat Krol Acház do Dryasá
kaptana fizerunk iego y podobienstwo/
wedlug wsselkiey roboty ie°. Zbudował
Dryasá Kaptan oltarz: na wssiem tak iako
był roszazat Krol Acház z Damassku/ pier-
woy niżli przyiachat Krol Acház z Dama-
ssku/ wssystko Dryasá Kaptan spráwít. A
gdy przyiachat Krol z Damassku wyrzaw
by oltarz/ uczynil mu poćciwość/ a przy-
stapíwssy/offiarował/ zupełne y ine offia-
ry y napoyne/ y wylat krew (okolo otcha-
rza) offiar spokojnych/ ktore był offiaro-
wał na oltarzu. A oltarz tepat Miedzian-
ny ktory był przed Pánem/ wyniosł zkos-
ciotá Pánstkiego/ y z miescá oltarzowego:
y postáwít go na stronie putnocney od ol-
tarzá.

Przykazat też Krol Acház Dryassowi
kaptanowi/ mowiac: Ná wielkim otcha-
rzu offiaruy zupełne offiary Bántkowe/
y zbożne wieczorne/ y zupełne Krolowskie/
y zbożne też iego/ tháże y zupełne offiary
od wssystkiego ludu/ y zbożne takieś/ y of-
fiary Napoyne/ wssysthke krew zupełnych
offiar/ tudzież y rabanych/ ná nim wyle-
wác bedziész. A oltarz ten miedzianý niech
bedzie gotowy ná wola moie. Odziátat te-
dy Dryasá Kaptan wssysthko cho co mu był
przykazat Krol Acház. Pobrat pothym
Krol Acház podstáwki rytche/ y wmywadło
kthore ná wierzchu było/ y Morze zło-
żyl z wolow miedzianych ná ktorých státo/
y postáwít ie ná pawimencie kámiennym.
Pokádnice też á strzynie kóścielne Sobo-
tnia ktora był postáwít w kóściele: y wcho-
dzenie Krolowskie zewnetrzne/ obroćit do
kóściotá Pánstkiego/ dla Krolá Asyrijskie-
go. A ostaték tych rzeczy kthore czynil A-
cház/ wypisáne sa w kriegách Slow y dni
Krolow Judskich. Umári pothym Acház/
y pogrzebion z oycy swemi w miescie Da-
widowym. A Krolowat po nim Ezechiasz
syn iego.

Cap. 17.

Sálmánázar pochodíwssy Krolá Oze Isráelskiego
zagnat lud Isráelski do ziemie Asyrijskiej w niewo-
la/ á ziemie ich swym ludem osádzil/ ktore Lwi mor-
dowálil. Y poslan im Rásyma Isráelski aby ie wciyl za-
konu Bożego.

K Otu dwanaściego Acház Krolá
Judskiego/ Krolowat Oze syn
Elá w Samáryey nád ludem
Isráelskim dziewięć lat. Rzy-
nił złe przed Pánem: ále niebył tháki iácy
oni Krolowie Isráelscy ktorzy przed nim
byli. Ná tego powstał Sálmánázar Krol
Asyrijski/ y stat sie v niego Krol Oze slu-
ga/ á dawat mu daní. Agdy doszedł thego
Krol Asyrijski/ że Oze chce mu sie wy-
bić/ stat posly do Suá Krolá Egipskiego/
aby wiecey niedawat dani Krolowi Asy-
rijskiemu/ iáko był zwykł ná káždy rok dá-
wac: oblegt go/ á poimawssy/ wsádzil go
do ciemnice. Z iezdzil pothym y zdobywat
wssystke ziemie iego/ potym przyciagnaw-
ssy do Samáriei/ ležat v niej trzy láchá. A
dziewiętego roku Krolowania Oze/ do-
byt Krol Asyrijski Samáryey/ y zagnat
lud Isráelski do Asyriei/ y osádzil ie w mie-
ście Hála/ y w Hábor przy rzece Gofán/
w miesciech Medskich.

Bo ták sie státo/ gdy synowie Isráelscy
zgrzesyli przeciwko Pánu Bogu swemu/
ktory ie był wywiódł z ziemie Egipskiej/
z reki Fáráóná Krolá Egipskie°: á chwa-
lili Bogi cudze. Chodzili wedlug zwyczá-
iow onych Narodow/ kthore był wytrácił
Pan Bog przed oblicznością synow Isrá-
elskich/ y Krolow ich: że też takieś czynili. Y
przywodzili synowie Isráelscy skutki nie-
dobremi Pána Boga swego ku gniewu:
y pobudowali bátwanow ná gorách wyso-
kich we wssich miásthách swych/ od wieze
Strojow áz do miásta obronnego. Y po-
czynili sobie slupy/ y lásy Bátwánskie ná ká-
dym wysokim pagorku/ y pod wsselkim
drzewem gátesistym: y palali thám zápal-
wonných rzeczy ná oltarzach/ ná krtatth
pogánow ktore był Pan Bog wyplemít od
oblicza ich: Y czynili słowa á spráwy báz-
zite przywodzac ku gniewu Pána Boga/ y
ćčili plugásthwa/ o kthorych im był Pan
Bog przykazat aby ich nieczynili. A oswiad-
czat sie Pan Bog ludu Isráelskiemu/ y lu-
du Judskie°/ przez wssystkie Proroki y wi-
dzace/ mowiac: Odwróćcie sie od wássych
drog bázzo zlych/ á strzećcie Przykazania
y Cerymoniy á obrzedow swietych moich/
wedlug wssiego zakonu ktorým przykazat
oycom wássym: Y iákom posylat do was
slugi moie Proroki.

Ále oni przedsie niechćieli slucháć/ á ow-
sem zátwárdzili krczyce swoje/ iáko y o-
comie ich/ kthorzy niechćieli być poslússni
Pánu Bogu swemu. Y odrzucili od siebie
práwá zakonu iego/ y vmowe ktora wci-
nił z oycy ich/ y vpominánia iego ktoremí
ie vpominat: A pusćili sie zá márnoscíá-
mi/ y sprostnie czynili: násladowáli w tym

4. Esd: 13.

4. Reg: 18.

Efai: 8.

Exod: 14.

Deut: 4.

Niere: 25.

Deut: 31.
Malach: 3.

Czwarte Kriegi Kroliewskie.

3. Reg: 12. pogánow Echorzy byli okoto nich/ o Echorzych im był Pan Bog przykazal/ aby thák nie czynili iáko oni pogáni. A opuścili wssy stkie przykazania Pána Boga swego. A weżynili sobie w lanych dwou cielcow / y gáz ie/ á cześć y chwate dawáli wssemu Rycer sthwn Niebieskiemu: Stuzyli Baałowi/ y poświęćáli syny y corki swoje wodzac ie przez ogień: y pilni byli czar y wrożeń: á práwie sie ná tho wydáli aby złe czynili przed Pánem Bogiem/ á żeby go ku gnies wu wyzywáli. Rozgniewał sie tedy Pan bázno ná lud Isráelski/ y odrzucił ie od obli cżności swey/ iż nie zostáto iácz iedno po kolenie Judskie: Acz y to pokolenie Judskie nie strzegto też przykazania Pána Boga swego: wssákos iednák chodzili w bte dziech Isráelskich/ ktorych on był nábroit. Porzucił tedy Pan wssy stko plemie Isráel skie/ y wtrápił ie/ á podał ie w rece drapie żnikow/ áz ie odrzucił precz od oblicza swe go: iuż od onego czásu / gdy sie odstrzelit á oderwat lud Isráelski od domu Dawido wego/ á wybráli sobie Krolá Jeroboamá syná Nabatowego: Bo Jeroboám oddzie lit lud Isráelski od Pána/ y przywiódł ie w grzech bázno wielki. A chodzili synowie Isráelscy we wssy stkich grzechach Jeroboá mowych Echorze on spachal: á nieodstapili ich/ áz gdy iuż Pan odrzucal lud Isráelski od oblicza swego/ iáko wiece mawiał przez

wssy stki Proroki slugi swoje. Przemiesion thedy á zágnał lud Isráelski z swey ziemié do ziemié Assyrijskey/ do dnia dzisiejszego. A (ná ich miejsce) przywiódł Krol Assy rijski lud z Babilonu/ z Ruchá/ z Awáh/ z Emáth/ y z Seffárwáim/ y osádził ie w mie ściech Samárijskich miásto synow Isráel skich ktorzy osiedli á opánowali Samáriya y mieszkáli w miástach iey. A gdy tá ieli mie szkác/ nie báli sie Pána Boga: y dopuścił ná nie Pan Lwy ktorzy ie zabijáli. Dano potym spráwe Krolowi Assyrijskiemu/ po wiádać: Narody ktoré przywiódł/ á o sádziles nimi miásthá Samárijskie/ nie w mieia zátónu Boga tam tey ziemié/ y prze puścił ná nie Pan Lwy: othoż dawia ie/ przetho że niewiedza obyczáiw swietych Boga tey ziemié. A przykazal Krol Assy rijski mowiac: Záviedzcie thám iednego káptaná z wiesniow / niechże ssedssy mie szka tam z nimi: niechay ich náuczy záko nu á praw Boga thám tey ziemié. A gdy przyszedł ieden z onych káptanow Echorzy byli w iectwie / mieszkál w Bethel/ y wczyt ie iáko mieli sluzyc Bogu/ á chwalić go. A kóždy naród weżynil sobie Boga swego/ y postáwili ie w Buznicach wysokich/ Echorzy był nábudowal lud Samárijski/ lud á lud w miesciech swoich w Echorzych mie szkáli.

Hiere: 55.

1. Efd. 4.

A meżowie Babilonscy/ weżynili Boga Sokothbenoth: A meżowie Rucheyscy weżynili Nergel: A meżowie z Emáth v

czynili Asymá. A heweyscy weżynili Nergá ház/ y Thárták: A ci zaś co byli z Seffárwáim palili syny swoje w ogniu: A Abdráme

lech

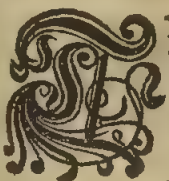

4. Regum.

Reg. 12. lech y Anámelech Bogom Seffarwárskim /
 á przed sie iednak służyli Pánu Niebieskies-
 mu. A náczynili sobie kriedzow z nawzo-
 gárdzenissych ludzi / y postanowili ie w ko-
 ścielach báltwániskich. A gdy chwalili Pána
 przed sie takież Bogom swym służyli we-
 dług z wyczáu pogańskiego / z kthorych ie
 bylo zawiédziano do Samáryey. Podziś
 dzień trzymáia sie z wyczáu shtáregó: Nie
 boia sie Pána Boga / ani strzega Ceremo-
 niy swietych iego / ani sadow / ani zákonu /
 ani rozkázania ktore przykázal pan synom
 Jakóbowym / ktore^o przezwał Israelem :
 á uczynit był z nimi umowę / y rozkázal mo-
 wiac : Nieobawaycie sie Bogow obcych /
 ani im modły czynicie / ani im słuźcie / ani
 ofiaruycie im . Ale Pána Boga wászego
 ktory was wywiódł z ziemie Egipskiej w
 wielkiej mocy / w ramieniu rozciągnio-
 nym : tego sie boycie samego / temu modły
 y ofiary czynicie. Obrzedow swietych / y sa-
 dow / y zákonu / y przykázania ktore wam
 nápisal / strzeście / abyście ie pełnili po wssy-
 stkie dni : á Bogow obcych tych sie nie boy-
 cie . A umowy tey kthora uczynit swámi /
 Niezábaczaycie : ani chwalcie Bogow cu-
 dzych / ale sie Pána Boga wászego boycie
 á onci was wyświebodzi z ręki wssch nie-
 przyiaciół wássych . A coż oni tego nie slu-
 chali / ale według swego nálogu á náwo-
 kłości swoich stárychże rzeczy broili. A tak
 ci to narodowie / balić sie oni pána Boga /
 wssákże przed sie y báltwánom swoim służy-
 li: Abowiem y synowie ich / y wnukowie /
 tak czynia po dziś dzień / iáko czynili oycó-
 wie ych.

Cap. 18.

Ezechiasz opisate / ten dopiero wejá onego mie-
 dnánego z puszczy stáit z nimi báltwány / Kroló-
 wi Assyryjskiemu sie kory / Jerusálem Oblesono /
 ná Ezechiasz Krolá y ná Pána Boga hárdnie Ráp-
 saces káje .

Rzecie^o roku Osee syná Elá
 Krolá Israelskiego / Kroló-
 wat Ezechiasz syn Achazow
 Krolá Judskiego: W práci á
 wedmudziestu lat był gdy po-
 czát krolowác : á krolowát dziewięć y dwa
 dziesięć lat w Jerusálem: Imie mátki ie-
 go Abi corká Zacháriassowá. Czynit ten co
 bylo przyiemnego y Pána Boga / spráwu-
 iac sie ná wssem tak iáko Dawid oćiec ie-
 go. Ten rozmiotat wyssokosci / báltwány po-
 druzgotat / gáie porabat / wejá miedziáne
 go złamat / onego co go był spráwił Mo-
 zesz: Bo iessze synowie Israelscy do thego
 czásu / pálili mu zapaty wonne: a przez-

wat go Nohestá. Ten Ezechiasz w Pánie
 Bódze Israelskim duffat: Także też po nim
 nie był mu żaden rowny á podobny ze w-
 ssch Krolow Judskich. Ale ani stych ktho-
 rzy przed nim byli: A przypoił sie ku Pánu
 Bogu / á nie odstapil od torow ie^o / pełniac
 przykázania iego / ktore był Pan przyka-
 zat przez Moizessá. Stadze był też Pan
 Bog sntim / á we wssystkich rzeczach do-
 kthorych sie iedno obroćit mądrze sobie po-
 czynat. Znowit też był wojne Krolowi As-
 syryjskiemu / á nie był u niego sluga. Then
 poráził Filistyny áż do Gázy / y wssystkie
 powiáty ich / od wieże strożow / áż do miá-
 stá obronnego:

Czwartego roku Krolowánia Ezechia-
 sowego / á ten rok był siódmy Osee syná Elá
 Krolá Israelskiego / przyciągnat Sal-
 manásár Krol Assyryjski do Samáryey / y
 skurmwát kthorych / y dobył. Bo we trzy lata
 to iest / sstatego roku krolowánia Ezechia-
 sowego / á dziewiatego roku Osee Krolá
 Israelskiego dobyli Assyryjczykové Sa-
 máryey : A zagnat Krol Assyryjski Israela
 miedzy Assyryjczyki / á zostáwił ie w háty y
 w hábor miásthach Medskich / nádz rzeka
 Gozan: Nie słucháli głosu Pána Boga
 swego / ale przestapili umowę iego: Tego
 wssystkiego cokolwiek przykázal Moizesz
 slugá Páński / ani słucháli / ani skutkiem pe-
 nili.

Cternásthego roku Krolá Ezechiasz /
 przyciągnat Sennacheryb Krol Assyryjski
 do wssch miást Judskich obronnych / y zdo-
 bywał ich. Ná ten czas poslat Ezechiasz
 Krol Judski / posly swe do Krolá Assyryjs-
 kie^o do Lachis mówiac : Winienem / ods-
 iedz odemnie / á cokolwie ná mie wtożyš /
 poniose : Wtożył tedy Krol Assyryjski ná E-
 zechiasz Krolá Judskiego trzyśta cetna-
 row srebrá / á trzydziesięć zlotá. A dat E-
 zechiasz wssystko srebro ktore sie náležito w
 domu páńskim y w stárbiech Krolowskich .
 Ná then czas stúk Ezechiasz drżwi w ko-
 ściotá Páńskiego / y bláchy żtorhe ktore był
 sam przybit / á dat ie Krolowi Assyryjskie^o.

Zeslat záś Krol Assyryjski Thártaná /
 Rábsará / y Rábsacena z Lachis do Krolá
 Ezechiasz z wielką mocá do Jerusálem:
 ktorzy ciągnac przyciągneli do Jerusálem
 y potożyli sie wedle przywiedzienuia wod-
 wierchniego stáwu / ktory iest ná drodze
 roley Sábierskiej. A wyzwáli Krolá. A wy-
 ssedł do nich Eliáchim syn Zelchie Márssá
 iek nadworný / y Sobá pisarz / y Joách yn
 Asáffow Kancelerz. A uczynit rzecz do nich
 Rápsaces. Powiedzcie tho Ezechiaszowi.
 Toć powiáda Krol wielki / Krol Assyryjs-
 ki. Co to zá dufność / ná ktora sie spuszczasz:

Le iij podobnos

Esa. 14.

4. Reg. 17.

Deu. 28.

2 Para. 32.

Ecclesi. 48.

Esa. 2.

36.

4. Reg. 12.

2. Para. 32.

2. Para. 29.

Deu. 7.

4. Reg. 23.

Num. 23.

Czwarte Księgi Królewskie.

4. Reg: 17.
Esai: 36.
Ezech: 29.

Podobnoś tak: wradził: żebyś się gotował ku bitwie: w tego duffaś: żebyś się miał przeciwie: Czyli masz nadzieję w Egypcie: czy: Egiptu trzeciym y złamanym: nakt cho: tym gdyby się spart: czy: to: wtedy: y: zło: mi y w reke mu: wbież: y: przeto: le: ia: Nie: inak: syc: Faraó: Król: Egypcki: tym: wssy: fkim: ktorzy: w: nim: sobie: rusa. Rzecz: cie: li: mi: w: Panie: Bódze: nassym: swe: dufanie: pokładamy: Wszak: tho: ten: jest: ktorego: o: tarze: na: gorach: wysokich: y: obrazy: po: ka: żit: A: przykażat: ludu: Judskiemu: y: miastu: Jeruzalem: Thu: w: Jeruzalem: przed: tym: o: tharzem: bedzie: cie: modle: czynić. A: thak: podzie: o: tho: thera: z: do: Pana: mego: Króla: Asyryjskiego: da: wam: dwa: tysiąca: koni: iedno: ius: wy: baczcie: by: był: kto: wsiada: iacy: na: nie. Bo: iako: sie: wy: możecie: za: sthawić: iednemu: panu: nam: niessemu: z: slug: pana: mego: Czyli: duffaś: w: Egypcie: dla: wo: zow: y: iezdnych: Czyli: bez: woli: Pankiey: przyciągnat: na: tho: miejsce: abym: ie: zbu: rzył: Pan: Bog: ci: mi: rzekł: Jedź: do: tey: sie: mie: z: spustofsz: ia.

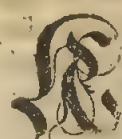
Rzekł: potym: Eliachim: syn: Zelchie: y: Sobna: pisarz: y: Joache: do: Rabsaka. Prosimy: abyś: nam: sluzebnikom: swym: mo: wit: iezykem: Syryjskim: Bo: rozumiemy: ten: iezyk: a: nie: mow: do: nas: po: y: dowolu: gdy: slyssy: to: iny: lud: ktory: jest: na: murze. Do: powiedziat: im: Rapsaces: mowiac: Coś: do: twegoś: pana: albo: do: ciebie: poslat: mis: Pan: moy: abym: te: rzeczy: mowit: a: nie: wie: cey: do: meżow: ktorzy: siedza: na: murzech: aby: iedli: gnoy: swoy: y: pili: moc: swoy: pos: potu: y: swami: Stanał: thedy: Rapsaces: y: wolał: glosem: wielkim: po: y: dowolu: temi: slowy: Sluchaycie: slow: Króla: wielkiego: Króla: Asyryjskiego. Tak: mowi: Król: Nie: chay: was: niezawodzi: Król: Ezechiasz: bo: was: niebedzie: mogt: wydrzeć: z: reki: moiey. A: niech: wam: potchuchi: niedodawa: o: Pa: nie: Bódze: mowiac: Wydrze: a: wyswo: bodzi: nas: Pan: Bog: a: nie: poda: miastá: te: go: w: rece: Króla: Asyryjskiego. Nie: sluchay: cie: w: tym: Ezechiasza. Bo: wam: to: obiecnie: Król: Asyryjski: uczynię: semna: eo: wam: iest: pożyteczno: a: wynidzie: do: mnie: bedzie: każdy: pożywat: winá: z: winnice: swey: y: Si: gi: z: drzew: swoich: y: bedzie: cie: pić: wody: z: cystern: wassych: dotad: aż: ia: przyiade: y: za: prowadze: was: do: ziemie: ktora: iest: podo: bna: ziemie: wassey: do: ziemie: rodząney: y: da: iacey: obffice: vzytki: winá: chleba: winnic: oliwy: olein: y: miodu: a: zosthaniecie: żywi: nie: pomrzecie. Nie: sluchaycie: Ezechiasza: ktore: was: zwodzi: mowiac: Pan: Bog: wybawi: nas. A: za: wybawili: Bogowie: po: ganscy: ziemie: swa: z: reki: Króla: Asyryjskie: go: Gdzie: thera: z: Bog: Emath: y: Arffad:

Esai: 10.

Gdzie: thera: z: Bog: Sefarwaniti: Ana: y: A: wa: A: wyswobodziliś: Samaryia: z: reki: mo: ie: y: A: ktorzyś: tho: Bogowie: ze: wssch: Bo: gow: ziemskich: ktorzy: by: wyroa: żyli: ziemice: swa: z: reki: moiey: żeby: mogt: wydrzeć: Pan: miastó: Jeruzalem: z: reki: moiey: Mleczat: w: ten: czas: lud: ktory: był: na: murzech: a: nie: odpowiedziat: mu: y: slowa: Bo: mieli: za: ta: zanie: od: Króla: aby: mu: nie: nie: odpowia: dali. Wrocił: sie: tedy: Eliachim: syn: Zelchie: Marszałek: nadworny: y: Sobna: pisarz: y: Joach: syn: Asaff: Kancelarz: do: Ezechiasza: rozdarszy: na: sobie: odzienie: y: powiedzieli: mu: slowa: Rabsakowe.

Cap. 19.

Ezechiasz: y: Isaiás: gdy: sie: z: prosba: obrocił: do: pa: na: Boga: o: wybawienie: y: pomste: sluzniestwa: Rabsakowego: Angiot: panni: poraził: Asyryczykow: sto: y: ośmiesział: a: pięć: tysięcy: Senacheryb: Król: wcie: ka: iac: od: synow: swych: iabł: w: kościele: Bawafsum.

Thore: gdy: vsslyssat: Ezechiasz: Król: rozdart: na: sobie: odzienie: a: oblokł: sie: w: wor: y: wssedł: do: domu: Bożego. A: do: Isaiasa: Proroka: syna: Amos: poslat: Eliachimá: Marszałka: nadwornego: y: Sobne: pisarza: y: co: stársze: z: kaptanow: obleczone: w: wo: ry. Ci: przyszedssy: rzekli: do: niego: Tho: mo: wi: Ezechiasz: Dzień: wciśtu: y: taiania: y: sluznienia: dzień: iesth: ten: tho: došli: ius: synowie: ku: porodzeniu: a: macthá: sit: nie: ma. Owa: sna: Pan: Bog: twoy: vsslyssy: wssy: fkie: slowa: Rapsaka: ktorego: poslat: Król: Asyryjski: Pan: tego: aby: vragat: Bogu: ży: wemu: a: ganił: y: gronił: slowy: ktore: Pan: Bog: twoy: slyssat: uczyni: modlitwe: za: then: ostatet: ludu: ktory: iesth: náleżon. Przy: sli: tedy: sludzy: Król: Ezechiasz: do: Isai: asa: proroka: y: rzekli: do: nich: Isaias: Tak: powiedzcie: panu: wassemu: Pan: tak: mo: wi: Nie: strachay: sie: nic: tych: mow: ktore: slyssat: a: ktoremi: vragali: mi: a: sluznili: sluz: bniczy: Króla: Asyryjskiego. Oto: ia: wpu: sce: wen: ducha: z: asmucone: go: y: vsslyssy: nowine: a: wroci: sie: do: ziemie: swey: a: zra: że: go: mieczem: w: ziemie: iego.

Wrocił: sie: potym: Rapsaces: y: za: sthal: Król: Asyryjskiego: dobywającego: Loby: Bo: ius: był: slyssat: że: odshapit: od: Lachis. A: gdy: vsslyssat: o: Taraku: Królu: Murzynskim: żeby: ciągnat: przeciwko: niemu: wyprawił: posly: do: Ezechiasza: Króla: mowiac: Po: wiedzcie: tak: Ezechiaszowi: Królowi: Jud: skie: Niechay: cie: niezawodzi: Bog: w: kto: rym: masz: nadzieję: ani: mow: Nie: przydzie: Jeruzalem: w: rece: Króla: Asyryjskiego. Bo: sameś: o: tym: slychat: eo: czynili: Królowie:

Esai: 37.

Esai: 37.
2. Para: 32.

Asyriy:

4. Regum.

Asyryjscy wssystkim ziemiam/ iako ie spu-
stossyli/ a wiec ty sam bedziesz mogl byc wy-
bawion: A za wyzwolili Bogowie pogani
scy one wssystkie/ ktore spustossyli oycowie
moi/ cho iest/ Gozan/ y Zaran/ y Reseff/
y syny Eden ktorzy byli w Telasár: Gdzie
teraz Krol Emát/ gdzie Krol Arffád/ y
Krol miasta Sefarwaim/ Ana y Alwa:

A gdy wziat Ezechias list z rak poslow/
y przeczedl y/ wstapit do domu Páńskiego:
y rosposthart y przed Pánem/ y modlit sie
przed oblicznością iego/ mowiac: Pánie
Boże Israelski/ ktory siedzisz nad Chieru-
binem/ tys iest sam Bogiem nad wssystki-
mi Krolmi ziemskimi: tys stworzył Nie-
bo y Ziemie. Naktón vchá twego a sluchay
otworz Pánie oczy twoie/ a widzi: a slu-
chay wssystkich slow Senacherybowych/
ktory na cho poslat/ aby nam wymawiat a
gámit Boga żywego. W prawdzie Pánie
Boże Asyryjscy Krolowie rosprossyli Na-
rody y ziemie ich pokázili/ y bogi ich pomio-
tháli w ogień: Bo niebyli Bogowie/ ale v-
czyńli rak ludzkich z drzewa y kámenia/ y
wytráćili ie: A tak teraz Pánie Boże náš/
wybaw nas z raki iego/ aby zwiedziaty
wssystkie Krolestwa ziemskie/ żeś thy iestś
sam Pán Bog:

A poslat Isaiás syn Amos do Krola Eze-
chiasa/ mowiac: Pan Bog Israelski tak
mowi: Ocos mie zdat z strony Sennache-
ryb Krola Asyryjskiego/ wysluchatem cie.
A the sa slowa ktore mowit Pan Bog o-
nim: Wzgárdzit toba y vragatci Panno
corko Syoniska: za thoba stoiac kwat glo-
wa posmiawiac sie corko Jerozolimska.
Komus wymawiat y vragat/ y kogos blu-
sznit: ná kogos sie wyniosl glosem twóim:
a podniosles w niebo oczy twoie: Ná swie-
te Israela. Przez sluzebniki twoie vraga-
tes a przymawiat Pánu/ mowiac: W mno-
stwie wozow moich wiachatem ná wyso-
kosci gor/ ná wierzech Libanu/ y wyciatem
wysokie Cedry iego/ y wyborne Jodły ie-
go. A przyszedtem aż do granic iego/ y las
Kármelu gory iam wyrabit. A pitem wo-
dy cudze/ y osussatem nogami memi wo-
dy zámknione.

J zalis nie slychal com czynil od poczat-
ku: od starych dni uczynilem to/ a terazem
ie przywiode: y beda ku wpádku/ pagorkom
z obu stron wateczaym/ miastá jobronne.
A ktorzy siedza w nich zemdleli ná rece/
zadrżeli/ y zelzeni sa/ stáli sie iako siano ná
polu/ a zielona trawa ná dachu/ ktora
pierwey wwiédta/ nizli sie dostala. Miestka
nie twoie/ wysciety wedcie twoie/ y droge
twoie iam przewiedziat/ y te popedliwosc
twoie przeciwo kó mnie: Ossalates ná mie/
a pycha twoia wsthapita/ do wssu moich: a

thát zawloke obracike w nozdrza twoie/
wedzido w vsta twoie/ y przywiode cie
zas droga ktoraś przyszedl. A tobie Ezechi-
assu to bedzie známte/ Pożyway tego roku
co naydziesz/ a drugiego roku te rzeczy kto-
re sie dobrowolnie rodza: a trzeciego zas
roku/ sieciet/ znicie/ sadzcie winnice/ y po-
żywaycie owocow ich. A co kolwie zostá-
nie z domu Juda/ pusci korzenie nádol/ y
uczyni owoc wzgore. Abowiem z Jerusa-
lem wynida ostátki/ a to co bedzie zbawio-
no z gory Syoniskiej: Zawistna mítosc Pá-
ná Boga zastepow uczyni to.

A przetof/ tak mowi Pan o Krolu Asy-
ryjskim: Nie wnidzie do miasta thego/ ani
strzaly ná nie wyszrzeli/ ani go zaprzatnie
tarcz/ ani go tes obroczy walem. Ta dro-
ga sie wroci ktora przyszedl a do tego mia-
sta nie wnidzie mowi Pan: Zászycie cho
miasto/ y wyzwobodze ie dla mnie/ y dla
Dawida slugi mego.

A státo sie oneyze nocy/ przyszedl Angiot
Páński/ y pobit w obozie Asyryjskim stho
osmdziesiat y piec tysiecy. A gdy Krol w-
stat ráno/ wyrzat wssystkie ciata martwe:
y wnet sie rusyt od miasta Jerusalemu y od-
ssedl. Wrociwssy sie Sennacheryb Krol As-
syryjski/ mieskat w Ninive. A gdy czynil
modte Nefroch Bogu swemu w kosciele
Abramelech y Sárásar (stharssy) synowie
iego/ zamordowali y mieczem/ y vciekli do
ziemie Armeniskiej. A Krolowat po nim
Asarhaddon syn iego.

Cap. 20.

Ezechias widrowion/ zást wiat/ Krol Bábilon
li przeposly radnie sie z zdrowia iego/ Málnothé
in swa okazal/ prze co byt od Isaiassa Káran/ y nie-
woley Bábiloniskiej opowiedzenie wiat/ pothym v-
marl/ A Málnasses syn iego Kroluie zást.

Ednego czasu/ zánie mogt Krol
Ezechias ná smierc: a przyszedl
do niego Isaiás Prorok syn A-
mos/ y rzekt mu: Toć mowi
Bog: Rospraw dom swy/ y vmrziesz a
nie bedziesz żył. Gedy on obrocivssy sie
twarza ku scienie/ prosit Pána Boga tes-
ni slowy: Pánie Boże proste cie pamietay
jem chadzat przed toba w prawdzie/ y w
sercu doskonałym/ a jem czynil przed toba
co sie tobie podobáto. A ptákát Ezechias
ptáczem wielkim. A pierwey nizli dosedl
Isaiás ná put sieni/ sthátá sie rzecz Pánska
do niego/ temi slowy: Wroc sie/ a powiedz
Ezechiasowi wozowu ludu mego: Toć
mowi Pan Bog Dawida oycá thwego/
Stysstem prosbe thwoie/ y widziatem
ptácz twoy/ a otos vzbrowitem cie: trzecie

Esa: 37.

Ose: 1.

Tob: 1.

Zach: 2.

Matth: 25.

Aho: 9.

2. Para: 32.

Esa: 38.

Psal: 36.

go dnia

Czwarte Księgi Królewskie.

Cap: 21.

go dnia wnidzieś do kościoła pańskiego.
A przydam iesse dniom twoim piętna-
cie lat: ale z ręki Króla Asyryjskiego wy-
zwolę cie / y to miasto / y zaszczycę to miasto
dla mnie / y dla Dawida slugi mego.

Isai: 38.

Rzekł Isaiasz: Przynieście mi bryła
Fyg: Ktora gdy przyniesli / przyłożyli na
wrzód iego y zdrowion jest. Rzekł Eze-
chiasz do Isaiassa: Ktore będzie znamię iż
mnie Pan Bog zdrowi / a iż mam wnieść
dnia trzeciego do kościoła pańskiego: Rze-
cze mu Isaiasz. To będzie znamię od Pana
że to ma uczynić co mówił: Chceś aby w-
stąpił cień (słoneczny na zegarze) dziesia-
cia linii: Czyli aby się wrócił dziesięć kár-
bow a stopniów: Rzekł Ezechiasz: Lat-
wieć przyrość cieniowi na dziesięć linii
a pretów / ani chce by to było: ale żeby się
współ wrócił dziesięć kárbow. Wzynał
tedy Isaiasz prorok Pana Boga: y wste-
czył cień przez dziesięć linii a pretów ktore
iż był zaszedł na zegarze Acházowym /
wstecz dziesięć kárbow.

Ecclesi: 48.

Isai: 39.

Tegoż czasu posłał Berodach Baládan
syn Baládanow Król Babiloński / listy y
dary do Ezechiasza: Bo był usłyszal że za-
niemogi Król Ezechiasz. A był rad Ezechi-
asz gdy do niego przyiachali / (a z radości)
okazał im dom wonnych ziół / y złocho / y
srebro / masce rozmaite a oteki / y dom kro-
lewski / y co jedno miał w skarbiech swoich.
Nie było tego w domu y w mocy iego / eze-
goby im Król Ezechiasz nie ukazał.

4. Reg: 24.

Hier: 20.

Danie: 1.

Przyssedł tedy Isaiasz prorok do Króla
Ezechiasza / y rzekł do niego: Co powiada-
li ci meżowie: a skąd przyiachali do ciebie?
Odpowiedział mu Ezechiasz: Z dalekiej
strony przyiachali do mnie / z Babilonu. A
on odpowiedział: Coż widzieli w domu
twoim: Rzekł Ezechiasz: Co jedno jest w
domu moim / to widzieli: tak że też y w skar-
biech moich niemał nic / czego by nie wi-
dzieli. Także Isaiasz rzekł Ezechiaszowi:
Stuchaj słowa pańskiego / Przyjda oto te dni
y wssytkie te rzeczy ktore są w domu two-
im / a brane do Babilonu / ktorych na-
chowałi oycow twoich / do dzisiejszego dnia.
Nie zostanie nic / Mówi Pan: ale y syny
twoje ktorzy wynda z ciebie / ktori będą
miat / zabiórą / a będą komorniki na dwor-
ze Króla Babilońskiego. Rzekł Ezechi-
asz do Isaiassa: Dobra jest mowa pańska /
ktoreś mówił: Niechaj będzie pokoy y
prawda za dni moich. A inne mowy Króla
Ezechiasza / y wssytká moc iego / y iako w-
uczynił staw / y przywiódł wodę do miasta
y w wiódł wód the wssytkie są napisane
w Księgach Słow y dni Królów Judzkich.
A zasnął Ezechiasz z oycy swemi. A Król
wiał po nim Manasses syn iego.

2 Para: 32.

Manasses Bógwólstwa strot / dla tego Pan
mu opowiedział / że miał zgładzić pokolenie Juda-
skie y Jerusalemy / po nim Królue Amos / a gdy tego
słysz zabił / Królował Jozias.

2. Para: 33.

Manaście lat miał Manas-
ses / kiedy Królować począł: A
Królował w Jerusalemie pięć-
dziesiąt y pięć lat. Imię mat-
ki ie / Hassiba. A czynił złe rzeczy przed o-
blićnością pańską / według obyczaju Báb-
wanow Pogańskich / ktore był wygładził
Pan przed obliczym synów Izraelskich. A
obrocił się w zad / a pobudował wysoko-
ści / ktore był pokazył oćciec iego / y wymiódł
otcharze baalowe / y naczynił gátów iako y
Achab Król Izraelski: y dawał cześć a ch-
wałę wssytkiemu Rycerstwu niebieskie-
mu / y służył mu. A wybudował oltarze w
domu pańskim / o ktorym kościele rzekł
był Pan: W Jerusalemie potożę imię
moje. A nabudował oltarzow wssemu ry-
cerstwu niebieskiemu (Gwiazdam / Sto-
cu / y Miesiacowi) / w obu sieniach ko-
ścioła pańskiego. A przemówił syna swego
przez ogień: y wieściłby stroit / y pilnował
latania przesego / y naczynił wieściłow /
y zamnożył ie / aby iedno czynił złe przed
Panem / a żeby go ku gniewu przywiódł.

3. Reg: 11.

4. Reg: 18.

4. Reg: 23.

Leuit: 20.

Deut: 18.

4. Reg: 16.

A postawił Bábwaná leśnego ktory był
uczynił / w kościele pańskim / o ktorym ko-
ściele mówił Pan do Dawida / y do Salo-
moná syna iego: W tym kościele y w Je-
rusalemie / ktorem sobie obrat ze wssytkich
pokolen Izraelskich / potożę imię moje na
wieki. A iż wiecey nie dopuszczę ruszyć się
nogam ludu Izraelskiego z tej ziemi: Kto-
ram dał oycom ich: Wssakże tym sposobem
bedali strzegli skutkiem tego wssytkiego
com im przykazał / y wssytkiego zakonu /
ktory im rozkazał sluga moy Moizesz: Ale
oni byli nieposłuszni ani słuchali: ale dali się
zwieść Manassesowi / aby czynili złe nad
wssytkie pogany / ktore stárt Pan Bog
przed oczyma synów Izraelskich.

3. Reg: 9.

A mówił Pan w rece slug swoich pro-
rokom / mówiac: Ze Manasses Król Jud-
ski uczynił the nągorsse brzytkości / nad
wssytkie złe rzeczy ktore czynili przed nim
Amorecyktowie / a że thesi y lud Judski
przywiódł w grzech a nieczystoty swe / dla
tego tho mówi Pan Bog Izraelski: Ze o-
to ia przywiódę złe rzeczy na Jerusalemy
y na pokolenie Juda: iż kto ie kolwiek wssy-
sy / zapiseczy mu w obu vssu. A wyćiągnę
na Jerusalemy powrozek Samarijski / y
ciągnę dom Achabowego: a zgładzę Jeru-
salem / iako wiec szysaia z thablice co na-

Hier: 14.

pisano

4. Regum.

pisano: a scharssy y zmywssy obroce y beda na niey cześnie kryslat prakciem. A opussze ostatek dziedzictwa mego/ y wydam gy w rece nieprzyjaciol iego: A beda na spustoszenie/ y na lupies wssystkim przeciwnikom swoim: przeto ze zle czynili przedemna/ y trwali w pobudzaniu mnie/ od onego dnia gdy wysli oycowie ich z Egiptu/ aż do dnia ninieyszego.

Nad cho iessze Krol Manasses Barzo wiele krwie niewynney przelat/ thak ze nia napelnit Jeruzalem po gardlo: procz grzechow swoich/ kthoremi przywioldi ku grzechowi lud Israelski/ aby zle czynit przed Panem. A osthatet slow Manassesowych y wsszech spraw/ y wssystki grzechy iego kthoremi grzeszt: opisano iest w kriegach Slow y dni Krolow Judskich. Zasnai potym Manasses z oycy swoimi/ y pogrzebion iest w ogrodzie domu swego/ w ogrodzie Oza. A po nim Krolowat Amon syn iego.

We dwu a dwudziestu lath byl Amon gdy Krolowac poczat: a Krolowat w Jeruzalem dwie tecie. Imie matki iego Mesalemeth cortá zarusowa z Jateba. Czynit y ten zle przed Panem iako y otec iego Manasses. Chodzit tymi wssystkimi drogami/ po ktorych chodzit otec iego: A sluszyl plugawosciom/ kthorem sluzyl tesz otec iego/ y czynit im modle/ opussiwssy pana Boga oycow swoich/ y nie chodzil po drogach Panskich. A nastroili nani zdrady niekthorzy sludzy iego/ y zabili Krola w domu iego. A lud ziemie/ pobit wssystkie ktorzy sie byli spikneli na Krola Amon: a wczynili sobie Krolew miastho niego Jozyas syna iego. A ine rzeczy ktore mowit abo czynit Amon/ spisane sa w kriegach Slow y dni Krolow Judskich. A pogrzebli go w grobie iego/ w ogrodzie Oza. A Krolowat zań Jozyas syn iego.

Cap: 22.

Jozyas odnawia koscidł Bozj ka sluzbie Panskiej/ nalezione Deuteronomum kriegi piat Mossowe/ Drzysly wpaadek pokolenia Juda dla grzechow iego zolda pror okiny oznaymia.

Osmi lat byl Jozyas gdy Krolowac poczat: a Krolowat w Jeruzalem rok y trzydzieści: Imie matki iego Jodya/ cortá z Abaiowa/ z Besekath: A czynit co sie podobato Panu Bogu/ y chodzil po wssystkich drogach Dawida oycá swego: nie wstepiuc ni na prawo ni na lewo. Osmnastego roku Krola Jozyasa/ poslat Krol Saffan syna Asia/ syna Mesulam pisarza koscioła Panskiego/ roslazuiac mu/ Jdz do Helchiasa Kaptana nawyssego/

aby byly zebrane pieniadze ktore sa wntesione do koscioła Panskiego/ ktorych wotni koscielni nazywali od ludu/ zeby wydanabyly na rzemieśniki przez wrzedniki koscioła Panskiego: ktorzy niechay ie na te wydaia ktorzy robia w kosciele Panskim/ na oprawe koscielnego przykrycia: to iest na cieple y na murarze/ y na the co zapraswiaia gdzie sie co obalilo: a zeby nakupiono drzewa/ kamienia z gor y z huth/ na oprawe koscielna. Ale niech im pod liczba y pod waga srebra ktore beda brac niedaia: tak niechay maia w mocy y w wierney rece y siebie.

A rzeki Helchias Biskup do Saffana pisarza: Kriegi zakonu nalaziem w domu Panskim. A dat Helchias one kriegi Saffanowi/ y czedt ie. Przyszedł potym Saffan pisarz do Krola/ y dat mu sprawe o tym co mu byl poruczyl/ rzekac: Zebrali iusz sludzy twoi pieniadze/ kthore sa nalezione w domu Panskim: y dali wrzednikom koscielnym/ aby ie tam saffowali rzemieśnikom za robote koscielna. Powiedzial tesz y tho Saffan pisarz Krolowi/ mowiac: Dat mi thes kriegi Helchias Kaptan/ kthore gdy czedt Saffan przed Krolew/ a Krol wsluslat slowa kriag zakonu Panskiego/ rozdart na sobie odzienie: A przykazat Helchiasowi Kaptanowi/ y Achikam synowi Saffana/ y Achoborowi synowi Michaiowemu/ y Saffanowi pisarzowi/ y Asiafowi sludze swemu temi slowy: Jdzcie/ poraccie sie pana o mnie/ y o ludu/ y o wssystkim pokoleniu Judskim/ y o slowiech tych kriag kthore sa nalezione: Bo sie gniew wielki pana Boga na nas rospalit: iz nieslu chali oycowie nassy slow tych kriag/ izby to wssystko czynili conam iest w nich opisano.

Szli tedy Helchias Kaptan/ y Achikam/ y Achobor/ y Saffan/ y Asiaf/ do Holdam prorokini/ zony Sellowey syna Thekue/ ktory byl synem Arasa stroza Szat. Ktora prorokini mieszkala w Jeruzalem we wtorym: A mowili do niey: Ona im odpowiedziata: To mowi Pan Bog Israelski/ Powiedzcie meżowi temu kthory was do mnie poslat. Tho mowi Pan: Ocho ia przywiode zle rzeczy na tho miesce/ y na obywatel iego/ wssystkie slowa zakonu ktore czedt Krol Judski: Bo mie opuscili a offiary czynili Bogom obeym/ gniewaiac mie wssystkimi rak swoich wezynkami: y rospali sie gniew moy na tym miescu/ a niebedzie/ y gasson. A Krolowi Judskiemu ktory was poslat abyście sie radzili pana/ tak powiecie: To mowi Pan Bog Israelski: Przeto izes sluchat slow tych kriag a ze sie zdrzaslo y vlekto serce twoie/ a wkorzyles sie przed Panem/ wsluslawssy slowa

1. Para: 34.

Here: 21.

naprzec

Czwarte Kriegi Kroliewskie.

4. Reg: 25.

naprzeciwko miejscu temu / y iego obywatelom / to jest / że beda w straci / y w przeklethstwo (dany) : a rozdarte sathy swoje / y plakales przedemna / a iam ciebie wysluchal / mowi Pan Bog: Przeto wez me cie do oycow twoich / y bedziesz pochowan do grobu twego w pokoiu / aby nie widziaty oczy twoie wslego ztego / ktore mam przywieść na to miejsce.

Cap: 23.

Jozas Balmowy y oltarz ich pokazil / kosc Balmowchwalcom palil / y wielka noc obchodit potym na wojnie zabil / ponim Krolie syn iego Jozas / ktorego Pharaon wieniem wzial do Egiptu / zstah wissly na iego miejscu Eliacy.

2. Para: 34.

E dali sprawe Krolowi o tym co im powiadziata Zolda. Ktery wnetz rozessal: y zebrali sie do niego wssystcy starszy potolenia Judskiego / y miasta Jeruzalem.

2. Esd: 2.

Wssedl tedy Krol do koscioła Panskiego / y wssystcy mezwie Judscy / chudziey y wssystcy co mieskali w Jeruzalem / Kaplani y prorocy snim / y wssystek lud od matego do wielkiego: y czytali gdy wssystcy slysseli wssystkie slowa kriegu przymierza / ktore nalezione sa w kosciele Panskim. A stasnal Krol na wschodzie / y uczynil przymierze przed Panem Bogiem / zeby chodzili za Panem / y strzegli przykazania iego / y swiadectw / y obrzedow koscielnych zupelnym sercem / y wssystka dusza / aby znawali slowa przymierza tego / ktore byly opisane w onych kriegach: A przyzwolil lud na wsmowe.

Isa: 24.

2. Para: 6.

4. Reg: 18.

A przykazal Krol Zeleassowi Biskupowi / y kaplanom we wtorym rzędzie / y wtrotnym koscielnym / aby wyrzucili z koscioła Panskiego / wssystko naczynie ktore bylo spraviono Baalowi / y lesnym Balmwanom / y wssystkiemu rycerstwu niebieskiemu: y popalit je precz za Jeruzalem w padole Cedron / y niosl proch ich do Betel. Wygladzil takies Kriezja Balmanska / ktorzych byli postanowili Krolowie Judscy / aby ofiarowali po gorach w miesciech Judskich y okoto Jeruzalem: A te ktorzy palili za pal wonny Baalowi / y Stoiu / y Kriezycowi / y dwanasce znamionam niebieskim / y wssystkiemu rycerstwu niebieskiemu. A kazal wyniesc Gay z domu Panskiego precz z Jeruzalem do padolu Cedron: y tamze u spalil / a w proch obrocil / y posypal po mogilach grobow ludu pospolitego. Pokazil thes butki niewiesciuchow / ktore byly w do Panskim / na ktore dzialy niewiasty (Kobierce) iakoby domki lesne.

Zoph: 1.

A zebral wssystkie kaplany z miast Judskich / y zgwalcil a pokazil wssystkie wysokosci na gorach / gdzie wiec ofiarowali kaplani / od Gabaa do Bersabee: A pokazil oltarze bran / w wesciu do drzwi Jozue Kriezcia miasta / ktore drzwi byly po lewey stronie brony mieskiej. Wssatze iednak nieprzystepowali Kriezja Balmanscy do oltarza Panskiego w Jeruzalem: Ale tylko iadali przasne chleby miedzy braćcia swoia. Zplugawil thes Toffeth / ktore jest w padole syna Ennom: aby żaden nie poswiacal syna swiego albo corki / przez ogien / Molochowi. Odiat thes konie / ktorzych byli nadali Krolowie Judscy / Stoiu / w drzwiach koscioła Panskiego / wedle kuczki Natana Melecha komornika / ktorzy byl w Sarwarym: Wozy thes Stoneczne popalit w ogniu. Oltarze thes takies Balmanske ktore byly na wierzchu wieczernika Achazowego / ktorzych naczynili Krolowie Judscy: A oltarze thes ktorzych nabudowal Manasses w obu sieniach koscioła Panskiego / pokazil Krol / y popalit na proch / a biezac stad / wysypal popiot ich w strumien Cedron. Wysokosci thes ktorzych byly w Jeruzalem / po prawey stronie gory obrazenia / ktore byl zbudowal Salomon Krol Isralski Zistarotowi Balmawanowi Sydonskiemu / y Chamos obrazeniu Moabskiemu / y Melchom brzytkosci synowi Ammon / pokazil Krol. A podruzgotal slupy / a lasy powyrebował: y napelnit te miejsca kosciami umarlych. Wlad tho y oltarz ktory byl w Bethel / y wysokosc ktora byl uczynil Jeroboam syn Nabadthow / ktory przywiodel ku grzechowi lud Isralski: A oltarz on wysoki skazil y spalil / y stasnal na proch / y las takies wypalil.

Hiere: 7.

4. Reg: 12.

3. Reg: 1.

3. Reg: 1.

3. Reg: 1.

3. Reg: 1.

4. Regum.

mieli otcharze w opiece/ y popalit kosci ludzkie na nich/ pochym sie wrocit do Jeruzalem.

1. Para: 35.
2. Esd: 1.
Deute: 16.

A przykazat wssystkiemu ludu/ mowiac: Czyniecie Saze/ (Baranki wielkonocnego) Panu Bogu wassemu/ thak iako opisano jest w kriegach przymierza tego. A niebyta takowa Wielka noc od czasu Sedziow/ ktorzy sadzili lud Izraelst/ po wssystkie dni Krolow Izraelstich/ y Krolow Judstich/ iaka byla Wielka noc Panu osmnastego roku Krola Jozyasa/ w Jeruzalem. Wyrzucit tez a wyplewit krol Josyas/ wssystkie Praktekarze/ Wieści/ y obrazy rozmarzych sctwanow/ y plugawosci/ y brzyt kosci ktore byly w ziemi Judstiej y w Jeruzalem: aby posthanowit slowa zakonu/ ktore sa napisane w kriegach/ co ie nalazil Helchias kaplan w kosciele Panskim. Nie byl temu podobny Krol przed nim/ ktory by sie nawrocit do Pana Boga w zupełnym sercu swym/ y ze wssystkiej dusse swej/ y we wssystkiej mocy swojej/ wedlug wssystkiego zakonu Moizesowego: ani po nim zadon powsthat kthoryby mu byl rowien. Wszakos iednak nie odwrocit sie Pan od gniewu pierzchliwosci swojej wielkiej/ ktora sie byl rozgniewat na lud Judst: dla grzechow ktorimi go byl narussyl Manases. A rzeki Pan: Thez y pokolenie Judstie/ oddale y zarzuce od oblicza mego/ iakom wyrzucit lud Izraelst: y porzuce to miasto/ ktorem byl obrat sobie Jeruzalem/ y dom o kthorymem mowit: Bedzie tham imie moie. A inierzeczy ktore albo mowit/ albo czynit Krol Jozyas/ napisane sa w kriegach Slow y dni Krolow Judstich.

4. Reg: 24.

2. Para: 35.

4. Reg: 22.

2. Para: 36.

Gd: 31.

Za czasu y dni tego/ przyciagnat Sarao Necho Krol Egipski przeciwko krolowi Asyryjskiemu/ do rzeki Eufraten: y russyl sie y wyciagnat Krol Josyas przeciwko niemu. A zabit jest w Nageddo gdy sie z nim podkat. A niesli go vmartego sluzebnicy jego/ z Nageddo: a przyniossly do Jeruzalem/ pochowali w grobie tego. A wziat lud ziemie Joachas syna Josiassowego: y pomazali go/ a uczynili Krolem na miejscu oycy jego. Trzy y dwadziescia lat miat Joachas gdy Krolowac poczat/ a Krolowat trzy kriezycy w Jeruzalem: Imie matki jego Amital/ corka Jeremiaffa z Lobna. Czinit tez y ten zle przed Panem: we wssystkich rzeczach thak iako czynili oycowie jego. A poimat a strepowat go Sarao Necho w Reblata/ kthore jest w ziemi Emath/ aby nie Krolowat w Jeruzalem: A wiozł nad to Dan pieniezna na ziemie/ sto cetnarow srebra/ y cetnar zlotca. Postanowit thez y Krol Sarao Necho/ Eliacym senna Josiassowego/ miast

sto Jozyassa oycy jego/ y odmient mu imie zowac go Joakym: ale Joachasa wziat y zawiodł do Egiptu. A zloto lepak y srebro dat Joakim Sarakonowi/ ktore bylo wlozono na ziemie na kazdy rok/ aby zdawano bylo wedlug przykazania Sarakonowego: a kazdego wedlug tego przemozenia ssacowal/ y odbieral srebro y zloto: od ludu ziemie aby ie oddawat Sarakonowi Nechoowi. Dwadziescia y piec lath miat Joakim: kiedy Krolowac poczat: a Krolowat w Jeruzalem iedennascie lat. Imie matki jego Zebida corka Sadaia z Kuma. A czynit zle przed Panem na wssiem tak iako tez czynili oycowie jego.

Cap. 24.

po smierci Joakimowej Krolowat syn tego Joachin/ Tego Krol Babilonski oblegt w Jeruzalem y przywiadł go do Babilonu/ a wystawil Krola Sedechiasa/ kthory sie tez sprzeciwil Krolowi Babilonskiemu.

Dziachal za tego dni Nabuchodonozor Krol Babilonski/ y z niewolitł sobie Joakima ze mu sluzyl trzy lata: a potom mu sie zas sprzeciwil. A przepuscil nań Pan Bog totrzyki Chaldeyskie/ y totrzyki Syryjskie/ y totrzyki Moabskie/ y totrzyki synow Ammon: a dopuscil im Pan ze wtargneli na lud Judst/ aby go wyniszczyli/ podlug slowa Panskiego kthore mowit przez slugi swoje proroki. A stalo sie thoprzez slowo Panskie przeciwko ludu Judstkiemu/ izby go zgladzil od siebie dla wsszech grzechow Manassesowych/ kthore czynit y dla krwie niewinney ktora wylat/ y napelnil Jeruzalem krwia ludzi niewinnych: A dla tey rzeczy niechcial Pan Bog byc miłosciwym. A osthatel slow Joakimowych/ y spraw jego/ wypisan jest w kriegach slow y dni Krolow Judstich: A zasnal Joakim z oycy swemi: A Krolowat po nim Joachin syn jego. Juz wiecey sie nie pokussil Krol Egipski by miat wyiachac z ziemie swej: Bo byl wziat a opanowat Krol Babilonski wssystko co iedno bylo Krola Egipskiego/ od rzecia Egipskiego az do rzeki Eufraten. Osmnascie lath miat Joachin gdy poczat Krolowac w Jeruzalem/ a Krolowat trzy miesiace: Imie matki jego Nehesta corka Elnathanowa z Jeruzalem. Czinit y ten zle przed Panem/ tak we wssiem iako y otec jego.

Około thego czasu przyciagneli sludzy Nabuchodonozora Krola Babilonskiego do Jeruzalem/ y obtozono miasto Waty y Szanczmy. Przyciagnat y Nabuchodonozor Krol Babilonski ku miastu z sluzebnikami swymi/ aby go dobywali. Wyssedł thedy z

Hiere: 22.

2. Para: 36
Danie: 1.

Hiere: 22.
4. Reg: 23.

Hiere: 36.

Hiere: 46.

2. Para: 36.
Hest: 2.
3. Esd: 1.
Ezech: 17.

Czwarte Księgi Krolewskie.

4. Reg: 20.
Isaie: 39.

Deute 28:
Iere: 24.

Jeruzalem Joachin Krol Judski do Kro-
la Babilonskiego / sam y matka ie / y kria-
ta / y dworzanie / y komornicy iego: y przy-
iat go Krol Babilonski osmego roku kro-
lestwa swego. A wyniosl z tamtad wssyst-
kie skarby domu Panskiego / y skarby domu
Krolewskiego: A portuēt wssystko naczyn-
ie złote kthorego był nasprowiat Sáro-
mon Krol Izraelski w kościele Panskim/
podług słowa Panskiego. A zabrat wssy-
stek lud z Jeruzalem / y wssystkie Kriaze
ta / y wssystkie mocarze z woyska / y dziesięć
tysiecy w niewola: y każdego rzemieśnika/
y tego ktory umiał zawierac Oboz (albo
kowale) a nie nie zostawiono / chyba wbo-
giego ludu tej ziemi. Zawiodł też do Bā-
bilonu Joachina y z matka iego / y żony
Krolewskie / y komorniki: y Sedzie też
tej ziemi zabrat w niewola z Jeruzalem
do Babilonu. A wssystkich meżow mocnych
siedm tysiecy / a rzemieśników y kowalow

tysieć wssystkie meże mocne y waleczni: y
wiodł je Krol Babilonski więziami do
Babilonu. A miasto niego postanowił
Krolem Máchaniassá stryżá iego: a prze-
zwat go Sedechiassem.

Rok y dwadzieścia miał Sedechiasz / gdy
Krolowac poczát / a Krolowat w Jeruza-
lem iedenastcie lath: Imie matka iego A-
mital / córka Jeremiaszowa z Lobny. A
czynił też złe rzeczy przed Panem / ná
wssiem tak iako czynił Joakim. Bo sie gníe-
wał pan Bog ná Jeruzalem / y ná lud Jud-
ski / aź ie zarzucił oblicza swego. Od-
stat potym a sprzeciwił sie Sedechiasz Kro-
lowi Babilonskiemu.

Cap. 25.

Nabuchodonozor Krol Babilonski obległ Jeruza-
lem / y dobył go / Krolowi oczy wylupił / Lud wytrá-
cił y simat / Kóściot świąt / sprząty kościelne po-
brat / a Godoliasz postanowił ná ludem / ktorego
gdy Ismael zabit / wcieli lud do Babilonu.

Iere: 37.

Iere: 32.

Iere: 39.
E 52.

Ezech: 4.
E 5.

Státo sie Roku dziewiatego
Krolestwa iego / Krieżca dzie-
siatego / dnia też także dziesią-
tego tegoż Krieżca: Przyciąg-
nął Nabuchodonozor Krol Babilonski do
Jeruzalem / sam swa głowa / ze wssystkim
woyskiem swoim / y oblegli ie: poczynili wó-
to obrony a śzańce. A zamknięto miasto / y
wátem obegnano / aź do iedenastego ro-
ku Krola Sedechiasza / dziewiatego dnia
Krieżca: y zamogł sie bázro głod w mieście
tak że ni lud w mieście chleba nie miał:

Przekowano tedy Mur mieyski: y wssystcy
meżowie waleczni wcieli w nocy / droga
brony kthora iest między dwiema mury do
ogrodá Krolewskiego / a Chaldeyzyktowie
leżeli koto miastá. Wcieli tedy Sedechiasz
droga ktora wiedzie ku polam rownym pu-
stynicy. A púściło sie woysko Chaldeyskie po
Krolu Sedechiaszu / y poimáli go ná row-
niach Jericho: A wssystcy bojownicy ktorzy
przy nim byli / rospierzchli sie od nie / y po-
zostawili go. Poimawssy tedy Krola / przy-
wiedli go do Krola Babilonskiego do Reblá
thá: ktory przekazał go prawem. Tedy sy-

Deute 28:
Iere: 44.
Sopha: 1.

ny Sea

4. Regum.

ny Sedechiassowe przed nim pomordowat / a samemu oczy wyłupity / i związał wssy ianachami / zawiadł go do Babilonu.

Reg: 9.
Para: 36
Ezech: 16.

Piatego Krieżycá / dnia siódme / ten iest rok dziesiętnasty Krola Babilonskiego: Przyszedł Nabuzardan Kriaze wojska / sluga Krola Babilonskiego do Jerusalemu. Zapalił dom Pański / y dom Krolewski: y domy w Jerusalemie / thát je wypalił wssyście domy w Jerusalemie. A Murzy okoto Jerusalemu / zburzył / w okoto lud Chaldeyski / ktory był z Hetmanem. A osłażet ludu ktory był w mieście zostat / y zbiedz / ktorzy byli wcielili do Krola Babilonskiego / y inne pospolstwo zawiadł a przemysł Nabuzardan Hetman. Tylko chudzińka a robotniczki zostawil / winarzy / y oracze. A

Reg: 30.
Hier: 27.

slupy miedziane / ktore były w kościele Pańskim / y podstawi / y Morze miedziane ktore było w do Pańskim / potłukł Chaldeyscy / y zawiadł wssyście miedzi do Babilonu. Konwie też a garnce miedziane / y kielce / y widły / y czaśce / y moździerzy / y wssyśko naczyńie miedziane ktorzych używali na posłudze / zabrałi. Takież y kądzielnice / y banie: ktore były złote / złote a ktore srebrne / srebrne: pobrat wssyśko Hetman / to iest / slupy dwa / Morze jedno / y podstawi / ktore był ucynił Salomon w kościele Pańskim: Wagi nie było miedzi wssyśko go naczyńia. A ośmnaście toćci jeden slup był wysoki: y Kapihell miedziany na nim wysoki na trzy toćcie: y rzeźbienie ozdoby z ziarnistemi iabłki na Kapiellu slupowym cho wssyśko miedziane: thátowes mias ochodostwo y przyprawy drugi slup.

Reg: 7.

Poimaty wsiat też Hetman Sarcia Kaptana pierwszego / y Soffoniasa Kaptana wtorego / y trzech wrotnych. Poimaty też y urzędniá jednego z miasta / ktory był przetożonym nad draby y piec meżow z onych ktorzy stawali przed Krolew / ktore zachwył w mieście: y Soffera Hetmana / ktory wiec czwiczyl nowouki wojenne z ludu ziemi: y szesćdziesiąt meżow z pospolitego ludu / ktorzy byli należeni w miastcie. Te wssyśkie poimawssy Nabuzardan

Hier: 40.

Hetman / wiodł ie do Krola Babilonskiego do Reblathy. Y pobyt ie Krol Babilonski a pozabiat ie w Reblach w ziemi Emimach: y przeniesion a zagnan iest lud Judski z ziemi swojej. A nad onym ludem ktory zostawiono było w ziemi Judskiej / ktory był wolno puscił Nabuchodonozor Krol Babilonski / postawił Godoliasa syna Abikam syna Saffan. Co gdy wssyśeli wssyścy Hetmani wojsk / y sami y oni ludzie ktorzy byli przy nich / to iest / że Krol Babilonski przetożył ludu Godoliasa: przysli do Godoliasa do Masffa: Ismael Syn Náchanie / Johánnan syn Káree / Sarcia syn Tanehumet / Metosfarytczyt / y Jezoni as syn Maachary / ci sami y towarzysstwo ich. Y przysięgi im Godolias y towarzyssom ich / mowiac: Nieobawaycie sie / słuzyc Chaldeyscy / mieszkaycie w ziemi / a służcie Krolowi Babilonskiemu / tedy sie będziecie mieć dobrze.

Hier: 40.

Y sthalo sie siódmego Krieżycá / przyszedł Ismael Syn Náchaniasa syna Elisamowego z rodu Krolewskiego / a dziesięć meżow s nim y zabili Godoliasa. tak że umart: thát je y żydy / y Chaldeyscy ktorzy z nim byli w Masffa. Ruffwssy sie tedy wssyśki gmin / od mátego do wielkiego / y Hetmani nad Rycerstwem sli do Egiptu / boiac sie Chaldeyscy.

Hier: 41.

Stato sie też roku trzydziestego y siódmego / po przeniesieniu a zawiadzeniu Joachin Krola Judskiego / Krieżycá dwunastego / dwadziestego y siódmego dnia / tego Krieżycá: Wymiosł Ewilmerodach Krol Babilonski tego roku ktorego poczat Krolowac ku gorze głowe Joachina Krola Judskiego z ciemnice: y mowil mu tak: wie: y wystawił stolice jego / nad stolice inych Krolow ktorzy przy nim byli w Babilonie: Y odmienil mu szaty ktore mias w ciemnicy / y iadal chleb zawždy przed obliczym jego / przez wssyśkie dni żywota swego. Obrok mu też postanowil y naznaczył bez przestania a wystawiciny ktory mu dawano od Krola na każdy dzień po wssyśkie dni żywota jego.

Hier: 52.

Koniec Kriag Krolewskich.

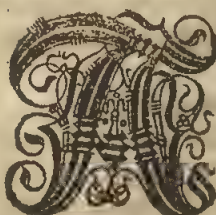
1. Baralipomenon.

**Wozynaia sie Kriegi ktore z Grec-
ta Baralipomenon/ iakoby rzekl Gschactkow: ze wsobie
misa to co sie w Krolewstich opuszcilo: z dydowska Dibre Haiamim zowa/
tho jest Słowa dni. Latinnicy po swemu Annales nazwac moga. Dwoie
kriag podzielných jest: w pierwszych o Krolestwie Israelskim po ki bylo
w cale: we wtorych onimze na dwoie rozdzielonym/ rozprawa.
Capitul w pierwszych jest. 29.**

Cap: 1.

Rod Adamow ai do Abraham/ takze Abrahamow
y Eizau/ o Krolech y Kriajetach Edomskich/ pierwey
mili nastali Krolowie Israelscy.

Gene: 1.
4. & 5.

Adám/ Seth/ Enos/
Kainán/ Málaleel/ Jás
red/ Henoch/ Máchusa/
lem/ Lámec/ Noe/
Sem/ Chám/ y Jáfeth.

Gene: 10.

Synowie Jáfethowi:
Gomer/ Magog/ Madai/ y Jawán/ Tu-
bál/ Mosoch/ Thyrás. A synowie Gome-
rowi: Ascenes/ y Kyffath/ y Thogormá.
A synowie Jawánowi: Elifá/ Thársys/
Cetym/ y Dodánim. Synowie Chámowi:
Chus/ Mefráhim/ Futh/ y Chánaán. A
synowie Chusowi: Sábá/ y Hewilá/ Sá-
bathá/ y Regmá/ y Sábátachá. A syno-
wie Regmá: Sábá/ y Dádán. Chus zaśie
miał Nemrotá: ten począł być moimym ná-
ziemi. A synowie Mefráhim: Ludem/
Anánim/ Láábim/ Nephewim/ Jethru-
sym/ tef y Chásluim: z ktorých possli Jili-
synowie/ y Káfetorym.

Gene: 10.

A Chánaán zaś zrodził Sydoná pierwo-
rodneho syná swego/ Jethrea takze y Je-
buzea/ Amorrhea/ y Gergesea/ y Hewea/
y Arácea/ y Synea/ Arádia tef y Samá-
rea/ y Hamátheassá. Synowie Semo-
wi: Elám/ Asur/ Arffarád/ Lud/ y Arám.

Gene: 11.

Synowie Arám: Hus/ Hul/ Gether/
y Mosoch. Arffarád tef zrodził Sale:
ktory tef miał syná Heberá. A Hebero-
wi wrodzili sie dwa synowie/ imie iedne-
mu Sáleg/ iż za iego dni rozdzielona jest
ziemia: A imie bráchá iego Jekthán. A
Jekthán zaś miał Elmodáb/ Sáleff/ Afá-
moch/ Járe/ Adorám/ tef y Dzá/ y Deklá/
Hebát tef y Abimáel/ y Sábá/ y Ofir/ y
Hewilá y Jobáb: wssystcy ci synowie Jek-
thánowi. Sem/ Arffarád/ Sale/ Heber/
Sáleg/ Kágau/ Serug/ Nachor/ Thare/
Abram/ tenże jest Abraham

Gene: 15.

& 16.

A synowie Abrahamowi: Izáák/ y Is-
máhel. A rod tych ten oro jest: Pierworo-

dny Jsmáhelow Liábáioch/ y Cedár/ y Ab-
deel/ Máfám/ Máfámá/ Dumá/ Máfá/
Zádád/ Themá/ Jethur/ Liáffis/ y Ced-
má. Ci sa synowie Jsmáhelowi.

Gene: 25.

A synowie Cethury mitosnice Abraham-
mowey/ ktore mu zrodzila: Zámram/ Jek-
sán/ Mádán/ Mádian/ Jeshot/ y Sue.

Gene: 25.

Żas synowie Jekthánowi: Sábá/ y Dá-
dán. A synowie Dádánowi: Asurym/ Lá-
tusym/ y Láomim. A synowie Máfys-
ánowi: Effa/ Effer/ Henoch/ Abidá/ y
Eldáá. Wssystcy ci synowie Cethury.

Gene: 29.

Gene: 35.

Miał tef iesseże Abraham Jzáká: kto-
regó synowie byli Eizau/ y Israel. Syn-
owie Eizau: Elifáz/ Rahuel/ Jethu-
Jhelom/ y Kore. Synowie Elifáza:
Temán/ Omár/ Sefi/ Gáchám/ Cenes/
Thámna/ y Amátek. Synowie Rahue-
lowi: Liábách/ Sára/ Sámma/ Mezá.

Gene: 36.

Synowie Seirowi: Lothán/ Sobál/
Sebeon/ Anán/ Disón/ Eser/ Disán. Syn-
owie Lotáná: Hory/ Homám. A siostra
Lotáná była Thámna. Synowie Sa-
bála: Alián/ Mánahách/ Ebal/ Sefi/ y
Onám. Synowie Sebeonowi: Aia/ y
Aná. Synowie Aná: Dyson. Syno-
wie Dysonowi: Hamarám/ Efebán/ y Je-
thrán/ y Charán. Synowie Eserowi:
Bálaán/ Jáván/ y Játán. Synowie
Disóná: Hus/ y Arán.

Gene: 36.

Gene: 36.

Ci sa Krolowie ktorzy roztázowali w
ziemi Edomskiej/ pierwey niżli był Krol
nás syny Israelskiemi. Bále syn Beorow/
á imie miastá iego/ Denábá. Vmárt po-
thym Bále/ y Krolował po nim Jobáb
syn Jare/ z Bozrá. A gdy tef Jobáb vmárt/
Krolował ná mieyscu iego Husám z sie-
mie Themánskiej. Vmárt tef y Husám/
y Krolował zań Adád syn Bádádow/ kto-
ry poráził Máfyaná w ziemi Moábskiej/
á imie miastá iego Awith. A gdy tef Ad-
dád vmárt/ Krolował miastó niego Sema-
lá z Máfretá. Ale y Semlá vmárt/ á
Krolował po nim Saul z Kohoboth/ kto-
re leży ná rzeka. Gdy tef vmárt y Saul/
Krolował miastó niego Bálanán syn A-
choborow. Ale y then vmárt/ y Krolował

I. Paralipomenon.

zan Adad: iego miastu imie bylo / Jan. A
zone iego zwano Meetabel / corka Ma-
tred / corki Mezaabowey. A gdy Adad
vmart / poczel byc Kriazetha w ziemi E-
domskiej miasto krolow: Kriaze Chamna /
Kriaze Alwa / Kriaze Jereth / Kriaze O-
olibama / Kriaze Ela / Kriaze Sinon /
Kriaze Cenez / Kriaze Theman / Kriaze
Mabzar / Kriaze Magdyel / Kriaze Hi-
ram. Ci wodzowie Edomscy.

Cap. 2.

Rod Jakobow y Jude patriarchi sz do Isai oycz
Dawidowego / y bracia y siostry iego.

Synowie Izraelowi ci sa: Ru-
ben / Symeon / Lewi / Juda / Iz-
chár / Zabulon / Dan / Jozeff /
Beniamin / Neptalim / Gad /
y Aser. Synowie Judy: Her / Onan / y
Sela. Ci trzey porodili mu sie z corki Sue
Chananeyki. A Her pierworodny syn
Judy / byl zlym przed Panem / y zabít go.
A Thamar niewiastka iego / porodila
mu Sares y Zara. Atak wssystkich synow
Judy / piec. Synowie Saresowi: Hesi-
ron / y Chamul. Synowie thes Zary: Sa-
mry / Echan / y Eman / Chalkol thes / y
Darda / wssystkich piec. Synowie Char-
mi: Achan / ktory zafraszowal lud Izraelski /
y zgrzeszył w onym korzyszczeniu a krado-
zy rzeczy przekletay. Synowie Ehana
Azarias. A synowie Hestronowi ktorzy
sie mu narodzili: Jerahmeel / Ram / y Ka-
luby (ten jest Kaleb).

Zasie Ram mial Aminadaba. Ami-
nadab lepak Nabhazona / Kriaze synow
Judskich: Nabhason thes mial Salma / od
ktorego posiedl Booz: A Booz mial syna
Obeda / a ten zasie mial Isai. Isai mial
pierworodnego syna Eliaba / Wtorego A-
binadaba / Trzeciego Summaa / Czwar-
tego Nathanaela / Piatego Raddai / Szos-
tego Asoma / Siódmego Dawida: ich sio-
stry byly / Sarwia y Abigail. Synowie
Sarwicy: Abisai / Joab / y Asahel / trzey.
Abigail zasie porodila Amasa / ktore-
go ociec byl Jether Ismahelczyt. Ka-
leš syn Efronow / poiat zone imieniem A-
zuba / z ktora mial Jeriotha: byli tes syno-
wie iego Jaser / y Sobab / y Ardon. A
gdy vmarta Azuba / poiat zas Kaleb zone
Efrate: Kthora mu porodila Hur. A
Hur zas mial syna Dri: A Dri Beseleela.

Potym wssedl Hestron do corki Machi-
ra oycz Galaad / y poiat ia gdy iusz byl w
szescdziesiat lat: ktora mu porodila Segu-
ba. Ale y Segub mial syna Jair / odzierzal
tes trzy y dwadziecia miast w ziemi Ga-

laad. A dobył Gesur y Aram miasteczek
Jair / y Kanath y wioski iego / szescdzie-
siat miast. Wssystcy ci synowie Machi-
roycz Galaad.

A gdy vmart Hestron / wssedl Kaleb do
Efraty. Mial thes Efron zone imie-
niem Abia / ktora mu porodila Asur oycz
Theue. Narodzilo sie thes Jerahmeel
lowi pierworodnemu Hestrona / synow:

Ram iego pierworodny / potym Baná
Arán / Asom / y Achia. Poiat potym dru-
ga zone Jerameel / imieniem Atara / kto-
ra byla matka Onam. Ale Ramá thes
pierworodnego syna Jerameelowego ci
byli synowie / Moos / Jamin / y Akar.

Onam tes mial syny / Semei / y Jada:
A synowie Semei: Nádab / y Abisur.
Imie zony Abisurowey / Abihail / Kthora
mu porodila Ahobban / y Molid. A syno-
wie Nádaba byli Saleb / y Apphaim. Sa-
leb ten vmart bez dzieci. A syn Appha-
ima Jesh / Kthory Jesh mial syna Sefana:
A Sefan Oholai. Synowie zas Jada brá-
ta Semei Jeter / y Jonatan. Ale y Jeter
vmart bez dzieci. A Jonathan mial syny
Sáleta y Zyzá. Ci byli synowie Jerahmeel-
lowi / pierworodnego Ezroma.

Sefan tedy nie mial synow iedno corki:
y sluga z Egiptu imieniem Jeráa. Temu
dat dziewczke swa za zone: y porodila mu
Echei. A Echei mial syna Nathan / A Na-
tan zas Zabab / Zabab thes mial Ofal /
a Ofal Obeda / a Obed Jehu / Jehu zas
mial Azariassa / Azariass Zeles / a Zeles
Elasa / a Elasa Sisamoi / Sysamoi Sellum /
a Sellum Jakamia / a Jakamia mial syna E-
lisama. A synowie Kalebá brata Jerá-
meelowego / Nefá pierworodny iego / ten
jesth oycem mieszkaiacych w Zyp / y syna
Nafesa oycz Hebron. A synowie Hebron
Bore / Thassua / Recem / y Samma. A
Samma mial syna Raham oycz Jerkaim:
A Recem tez mial Sammai. A syn Sam-
mai / Maon: A Maon ociec Betsuraw.

A Efsa mitonica Kalebowa: porodila mu
Zara / Moza / y Gezez. A zas Haram mial
Gezez. A synowie Jabbadai: Begom / Jo-
atam / Gesan / Sfalet / Efsa / y Saass: Mi-
tonica Kalebowa Maacha: porodila mu
Saber / y Tharaná. Mial tez Saass ociec
Madmená / Sue oycz Machbená / y oycz
Gabaá. A corka Kalebowa byla Achsa.

Ci byli synowie Kalebowi / syna Hur /
pierworodzonego Efrata: Sobal ociec
Kariathiarim / Salma ociec Bethleem /
Haryss ociec Bethgader. A synowie zas
byli Sobala oycz Kariathiarim / ktory wi-
dzial potowice odpoczyntow / a z rodu Ka-
riathiarim / Jethreycytowie / Asfuteycy /
Kowie / y Semathesey / y Maserei. Z tych

Gene: 29.
D. 35.

Gene: 38.

Math: 1.

Luth: 4.

Isue: 7.

Para: 2.

Math: 1.

Ruth: 4.

Reg: 16.

2. Reg: 17.

2. Para: 2.

Exodi: 31.

1. Para: 4.

1. Para: 4.

1. Reg: 23.

Isue: 15.

Judicum: 1.

Isue: 15.

Judicum: 1.

1. Baralipomenon.

wyśli Sáraithowie / y Eſtháolitowie.
Synowie Sálma: Bethlehem / y Nerho-
ſſáty / Korony domu Joábowego / á po-
wice odpoczynienia Sarai. Rodziná theſ-
tákieſ Piſárzow kthorzy mieſſkaia w Já-
bes ſpiewáiac y brzmiać / á w przybytkách
mieſſkaiać. Ci ſa Cyneyſcy / ktorzy przyſli z
goracoſci oycá domu Rechábowego.

Cap. 3.

Narod Krolá Dawida / y Krolow Judſich z ro-
du Dawidowego / ſyny y z dychwami ich.

2. Reg: 3.

Dawid záſie miał te ſyny / ktor-
zy ſie mu zrodziłi w Hebron:
Pierworodnego Ammoná z
Achinoe Iſraélſkiey niewiaſty.
Wthorego Daniela z Abigáil
Kármeliſkiey: Trzeciogo Abſáloná ſyná
Máachi corti Tholmai Krolá Geſſurſkie-
go: Czwartego Adoniaſſá ſyná Aggith:
Piátogo Sáſſáciaſſá z Abital: Szóſt-
tego Jetráhamá z Egly żony ſwoiey. A thát
ſeſć mu ſie vrodziło w Hebron / g dzie k-
lowat ſiedm lat y ſeſć krieſycow. A trzy-
dzieſci tat y trzy / krolowat w Jeruſálem.
Thu w Jeruſálem ci ſie mu vrodzili ſyno-
wie / Symmáa y Sobab / Náthan y Sál-
mon: Czerzey z Betſábee corti Ammielo-
wey: Jabaar teſ / y Eliſamá / y Eliſáeth /
Noge / Neſſeg / Jáſſia / Eliſamá / Eliáda /
y Eliſſelet / thá wyſſyſtka dziewięć ſynow
Dawidowych / procz ſynow natożnic. Nie
li teſ ſioſtre Thámár.

2. Reg: 5.

2. Reg: 12.

2. Reg: 13.

Matth: 1.

A ſyn Sálomonow / Roboám: kthorego
ſyn Abia: miał ſyná Aſſá. Z tego teſ náro-
dził ſie Joſáſſát oćiec Jorámow: Then
Jorám miał Ochóſiaſſá / z kthorego wy-
ſſedł Joás: A tego ſyn Amáſias miał Azá-
ryaſſá. Zás Azáryaſſow ſyn Joathám /
miał Achaz oycá Ezechiaſſowego / z kthore-
go ſie vrodził Mánáſſes.

Alle y Mánáſſes miał teſ Amoná oycá Jo-
ziaſſowego. Synowie zás Jozyaſſowi byli
pierworodni Johánán / wtory Joáchym /
Trzeci Sedechiaſ / Czwarcy Sellum.

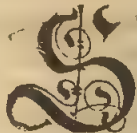
Matth: 1.

Z Joákimá národził ſie Jechoniaſ / y
Sedechias. Synowie Jechoniaſſowi ci by-
li: Aſyr / Sálátyel / Melchirá / Šfádáia /
Senneſer / y Jecemia / Haamá y Náda-
bia. Z Šfádáia ſie zrodzili Zorobabel y
Semey. Zorobabel miał ſyn Mosollám /
Hánániam y Sálomich ſioſtre ich: Zásá-
bám teſ / y Ohol / y Bárachiam / y Zásá-
bám / Joſabhezed pieć. Syn Hánániaſſow
Šáſtias oćiec Jeſeiaſſá / kthorego ſyn Ká-
ſſáia: á tego zás ſyn Arnan / z kthorego ſie
vrodził Obdiá / kthore ſyn był Secheniaſ.
Syn Secheniaſſow / Semeia: kthorego ſy-

nowie Hattus / Jegaál / Bária / Náaria /
Sáſſát y Seſá / ſeſć w liczbie. Syn Neá-
rie: Eliená / Ezechiaſ / y Ezykám trzey.
ſyn Eliená: Odwia: Eliasib / y Pheleia /
Zekub / Johanan / Dalaia / y Anáni
ſiedm.

Cap. 4.

Rod Judy / Modlitwa Jábowá / Rod Symeo-
now / ktorzy poráſili nieprzyjacioly / y mieſſkali w nie-
mi ich.

Synowie Judy: Šáres / Hebron
y Chárm / y Hur / y Sobál / á
Káia ſyn Sobálow miał ſyná
Jáháchá / z kthorego ſie náro-
dzili / Abumái / y Laad. Tyro-
dziny Saráthy. To teſ iſt potomſtwo Eá-
ma Jeſráel y Jeſemá / y Jedebos. Imie teſ
ſioſtry ich / Aſaleſſuni: A Šfánuel oćiec
Gedor / y Ezer oćiec Juſá. Ci ſa ſynowie
Hurowi kthory był pierworodny Eſſráty
oycá Bethlehem. Aſhur oćiec Thekue
miał dwie żenie / Záláa y Náára. A Náá-
rá tá mu porodziła Oozam / Heſſer / The-
máni / y Abáſſari / Ci ſa ſynowie Nááry.

Gene: 38.

1. Para: 2.

A ſynowie Záláa: Sereth / y Sahar y
Ehnan. A Kos miał Anobá y Sobobá:
y rodzinie Abárehelá ſyná Arumowego. A
był Jábes zacnieyſſy náđ bráćia ſwoie / á
máćká iego dáta mu tho imie Jábes / mo-
wiał: Jiem go porodziła w boleſci.

Wzywát ten Jábes Bogá Iſraélſkiego
temi ſlowy: Jeſli mi ſtógóſłáwiał ſtógóſłá-
wiſ / y rozwiédzieſ á rozſerzyſ gránice mo-
ie / y bedzieli reka twoia ſemna / á wczymſli
mi to je mie złoſć nie zátumi. A dat mu
to Pan Bog o co proſił. A Káleb bráth
Suá / miał ſyná Máhirá kthory był oycem
Eſthon. A zás Eſthon miał Bechráſſá / y
Jeſſe / y Tehinná oycá miáſtá Náás: Ci ſa
meſowie Rechá. A ſynowie Cenezowi O-
thoniel / y Sáraia. Synowie Othonie-
lá: Záhách / y Náonáthy.

Gene: 28.

Náonáty ten miał ſyná Oſſrá. A Sáraia
miał Joábá oycá pádotu rzemieſniczego:
tám bowiem rzemieſnicy byli. Synowie
teſ Kálebá ſyná Jeſſoni / Hir / Elá / y Ná-
hám. Synowie teſ Elá / Cenez. Syno-
wie Jáleleel: Zoff / Zoffa / Thyria / y Aſráel.

1. Para: 2.

A ſynowie Eſra: Jether / Mered / Eſſer
y Jálón / y miał teſ Nária / y Šámmái / y
Jeſſá oycá Eſhámo. Zoná teſ iego Ju-
dáia / porodziła Járed oycá Gedor / y He-
ber oycá Socho / y Jethiela oycá Zánoe.
A ci ſynowie Bethiei corti Šſaráonowey
kthora wział Mered. A ſynowie żony O-
dáiev ſioſtro Náhámá oycá Ceilá / Gármí /
y Eſhámo kthory był z Náchátv. Syno-
wie thez Symoná: Ammon / y Rynná ſyn

Hánán

1. Paralipomenon.

Zanan / y Thilon. A synowie Jeshy: Zo-
heth y Benzoheth. Synowie Selá / sy-
ná Judy: Her oćiec Lechá / y Láadá oćiec
Máresá / y rod domu / robiących Bisiór al-
bo len w domu Przysięgi. Którzy kazat
stać Stoncu / y meżowie Kłamstwa / y Be-
spieczni / y Postępujący / którzy byli Kriaze-
cy w Moáb / y ktorzy wrocili sie do Lá-
hem. A te słowa sa sħáre. Ci sa Lepiarze
co mieszkali w Szczepnicach / y w zapłoth
kách / y Krolá w sprawách iego / y przemie-
stawáli tam.

Synowie Symeonowi: Námuel / Já-
min / Járyb / Sára / Saul / Sellum syn ie-
go / Mábsám syn iego / Másmá syn iego.

Synowie Másmá: Hámuel syn iego /
Záchur syn iego / Semei syn iego. Sy-
now Semei šestnásce / á corek šest.

A brácia iego niemeli synow wiele / y wssy-
stek rod niemogł wyrownac liczbie synow
Judá. A mieszkali w Bersabee / y Mo-
ládá / y Hásársuhál / y w Báláá / y w Asem /
y w Tholád / y w Báhuel / y w Hormá / y w
Sycelág / y w Bethmarcháboch / y w Hás-
ársufym / y w Berherái / y w Saárym Te
byly miásta ich aż do Krolá Dawida. Wsi
też ich: Etám / Aen / Remmon / Tochen / y
Asan miast pieć. A wssystkie wioski ich o-
kolo tych miast aż do Bálá. Te sa miesz-
kania ich / y rozdział osiadłosci ich. Mo-
sobáb też / y Jemlech / y Josá syn Amásia-
sá / y Joel / y Jehu syn Josábie / syná Sá-
raie / który był synem Aşyelá / y Elioenái / y
Jakobá / y Jshaiá / y Aşaiá / y Abyel / y J-
miel / y Bánaia. Zysá także syn Sefsei /
syná Allon / syná Jdaia / syná Semry / sy-
ná Samaiá.

Ci sa mianowani Kriazetá w narodách
swoich / y w domu przybuzenstw swoich /
rozmnożeni sa bázro. A wssili aby we-
słido Gádor aż do wschodu padotu / á żeby
futáli pastwisk trzodam swoim. A nále-
śli pastwiska buyne y bázro dobre / y ziemie
przestrona á syroka y spokojna / y rodzą-
na / w ktorey przed tym mieszkali naród Chá-
mow. A tak ci tam wssyli ktorezmy wy-
sey wypisáli mianowicie á po imieniu / cza-
su Ezechiasá Krolá Judskiego: y pobili á
potukli przybytki ich / y obywatelę ktorzy
tam byli náleżeni / y wymazáli á wygładzi-
li ie aż po dzia dzień: á mieszkali sami miásto
ich / iż tam buyne y hoyne passe náleżli. Szli
też drudzy z Symeonowych synow ná go-
re Seir / meżow pieć set / máiac Kriazetá
Jáleym / y Lááryám / y Káffaiám / y Ozy-
el syny Jeshy: y wzbili ostatek Amálechitow /
którzy mogli byli wóć. A mieszkali tam
miásto ich aż po dzis.

Cap. 5.

Rodzay Ruben / Gad / y put Manasse / y mie-
skania ich.

Synowie też Rubenowi który
był pierworodny syn Izraelá
(Boć ten był pierworodnym
iego: Ale gdy splugawil tożę op-
ca swego / dane sa pierworodności iego sy-
nom Jozeffowym który też był syn Izraelá
low / y iusł niepoczytano tego za pierwo-
rodnego: A zás Judás który był namo-
cnięsly z brácię swóiey / z plemienia iego
Kriazetá sie rodzili: A pierworodzeństwá
przyczętanę sa Jozeffowi.) A tak syno-
wie Rubená pierworodzonego syná Izraelá
elowego: Enoch / Jállu / Eşron y Chármí.
Synowie Joelá: Samaiá syn iego / Gog
syn iego / Semei syn iego / Micha syn iego /
Rechia syn iego / Bál syn iego / Beera syn
iego / ktorego wziat w niewola Thelgáth
Jálnásár Krol Asyryjski / á był Kriazęciem
w pokoleniu Ruben. A brácia iego / y
wssystká rodzińá iego gdy ich potiężano po
ich fámiliách / mieli Kriazety Jehiel y Zás-
charyassá. A zás Bálá syn Azas syná
Samma syná Joelowego / ten mieszkali w
Aroer aż do Nebo y Beelmeon. Mie-
skali też y przeciwko wschodu słonca aż do
wescia w puszczę y rzeki Eufrátę. Abo-
wiem mieli moc wielká dobytkow w ziemi
Gálaád. A zá dni Krolá Sálá / wal-
czyli ná Agareny / y pobili ie / y mieszkali
miásto nich w domiech ich / po wssystkiey
oney stronie ktorá sie chyli ku Gálaád od
wschodu słonca.

Synowie zás Gad mieszkali przeciwko
im w ziemi Básán / aż do Selchá: Joel ná-
eşele / á Sáfán wtory / á Janái y Sáfán
w Basan. A brácia ich podlug domow ro-
dzin swych / Michael / y Mosollám / Sebe /
Jorái / Jáchan / Zie / y Heber / siedm. Ci
synowie Abiháilowi syná Hury / syná Ja-
ra / syná Galaád / syná Michael / syná Je-
sef / syná Jeddo / syná Buzowego. Brá-
cia też syná Abyel / syná Guni / Kriazetá
domu w fámiliách swoich: y mieszkali w
Galaád y w Basan / y w wioskách ich / y po
wssystkich przedmiesciách Saron / aż do
gránic. Wssystcy ci policzeni sa czaśu Jo-
atham Krolá Judskiego / y Jeroboam Kro-
lá Izraelskiego.

Synow Ruben y Gad y potowice po-
lenia Manasse / meżow wojennych / kto-
rzy y tarcę nosić / y miecz / y tuk ciągnac mo-
gli / cwićzeni ku boiowi / było czterdzieści
czterzy tysięcy / siedm set y šestdziesiąt wy-
chadzających ná woynę. Walczyli ná
przeciwko Agarenom: A Jureyczyko-
wie / y Lassis / y Modab dodali im pomocy

Gene: 49.

Exod: 6.

Num: 26.

4. Reg: 15.

Iosu: 17.

Num: 32.

1. Paralipomenon.

A wydani są w rece ich Agareny / y wssystcy ktorzy byli przy nich / iż Bogą wzywali gdy sie potykali: y wysluchali ie / przeto iż weni wierzili. A dostali wssystkie a pobrali w czym oni władza mieli: Wielbiadow piecdziesiat thysiecy / Owiec dwie ście y piecdziesiat tysiecy / a oslow dwa tysiac / a duś czlowieczych sto tysiecy. Wiele ich też rannych tam padło: Abowiem była wojna pńska. A mieszkali na ich mieyscu aż do przeniesienia albo zaprowadzenia.

Iosue: 13.

4. Reg: 15.
17.

Synowie też potowice pokolenia Manasse / osiedli ziemie od granic Basan aż do Baal / Hermon / y Sanir / aż do gory Hermon / bo ich wielka liczba była. A ci byli Kriazety domu rodziny ich: Effer / Jesy: Eliel / Ezryel / Jeremia / Odoia / y Jedyel meżowie co mocniejszy y moźniejszy / a zaś wotani Kriazetów w familiach swoich. Ale opuścili Bogą oyców swoich / y w nieczyście chodzili za Bogami ludzi tchey ziemie / ktore zglądził bog przed nimi: A wzbudził Bog Izraelski ducha Sui Krola Asyrijskiego / y ducha Thelgachffálnásár Krola Asyrijskiego: y przeniosł Ruben / y Gad / y potowice pokolenia Manasse / y prziwiodł ie do Láhela / y do Hábor / y Ará y rzeki Gosán / aż po dziś dzień.

Cap: 6.

O Syniech Lewi ktorzy byli spiewali / a ktorzy Offiarownik / y o mieścich ktore mieli w pokolemach Izraelskich.

Gene: 46.
1. Para: 24.

2. Para: 26.

4. Reg: 22.
23.

4. Reg: 25.

Synowie Lewi: Gerson / Kaath: y Merary. Synowie Kaath: Amram / Isaar / Hebron / y Oziel. Synowie Amramowi: Aaron. Moise / y Maria. Synowie Aaronowi: Nadab / Abiu / Eleazar / y Jethamar. Eleazar zaś miał syna Sineesa: a Sinees Abisue / a Abisue Bocci / Bocci miał Ozy / Ozy Zachariaff / Zacharyas Meraiot / a Meraiot Amaryas / Amarias Achitoba / Achitob Sadoth / Sadoth Achimaas / Achimaas Azariaff / Azaryas Johanan / Johanan też miał syna Azariaff: a ten jest ktory weźnił kaptanśkiey powinności dosyć w domu Bozym ktorzy zbudował Salomon w Jerusale. A thenże Azaryas miał syna Amariaff / Amarias Achitoba / Achitob Sadoth / Sadoth Sellum / Sellum miał Zelcia / Zelciaf Azariaf / Azariaf Saraiaf / Saraias Jozedech / A Jozedech wssedł kiedy przeniosł Pan Jude y Jerusale przez rece Nabuchodonozora.

A tak synowie Lewi: Gerson / Kaath / y Merary. A te imiona synów Gerson: Lobni y Semei. Synowie Kaath: Amram:

Isaar / Hebron / y Oziel. Synowie Merary: Moholi y Musy. A te są narodowie Lewi podług familiey ich. Gerson Lobni syn iego / Jahath syn iego / Zamma syn iego / Joah syn iego / Abdo syn iego / Zará syn iego / Jethrai syn iego. Synowie Kaath: Aminadab syn iego / Kore syn iego / Asyr syn iego / Elkana syn iego / Abisaff syn iego / Asyr syn iego / Thahat syn iego / Oriel syn iego / Ozyas syn iego / Saul syn iego. Synowie Elkana: Amasai / Ahimoth / y Elkana. Synowie Elkana: Soffai syn iego / Nahath syn iego / Eliab syn iego / Jeroham syn iego / Elkana syn iego. Synowie Samuelowi: pierworodzony Dassen / y Abia. A synowie Merari / Moholy: Lobni syn iego / Semei syn iego / Oza syn iego / Sammaa syn iego / Haggia syn iego / Asai syn iego.

1. Reg: 1.

1. Para: 26.

1. Reg: 1.

1. Para: 24.
25.

A ci są ktore postawili Dawid nad spiewaniem domu pńskiego / od tego czasu gdy postawiona jest Archá: y posługowali przed przybytkiem Swiadectwa / spiewając aż Salomon zbudował dom pński w Jerusale: a stawali według rzędu swiego na posługach. A ci lepat są ktorzy stali z syny swoimi / z synów Kaath: Zeman Kantor syn Joela / syna Samuelowego / syna Elkany / syna Jeroham / syna Eliel / syna Tohu / syna Suff / syna Elkana / syna Mahat / syna Amasai / syna Elkana / syna Johel / syna Azaryasa / syna Soffoniaffa / syna Thahat / syna Asyr / syna Abisaff / syna Kore / syna Isaar / syna Kaath / syna Lewi / syna Israel. A brat iego Asaff / ktorzy stawali po prawey rece iego / Asaff syn Barachiaffa / syna Samaa / syna Michael / syna Basaiaf / syna Melchie / syna Athanai / syna Zará / syna Adai / syna Echan / syna Zamma / syna Semei / syna Jeth / syna Gerson / syna Lewi. A synowie Merary bracia ich po lewey stronie: Echan syn Kuzy / syna Abdi / syna Maloch / syna Hasabiasa / syna Amaziassa / syna Zeltie / syna Amasai / syna Boni / syna Somer / syna Moholi / syna Musi / syna Merari / syna Lewi. Bracia też ich Lewitowie / ktorzy byli zrzadzeni na wsselka posługe przybytku domu pńskiego. Aaron zaś y synowie iego / palili zaś pal wonny na oltarzu zupełnych offiar / y na oltarzu wonnych rzeczy / na wsselka sprawe Swiatnice swietych: y żeby sie miodlili za lud Izraelski / podług wssystkiego co był przykazat Moisef sluga Boży. A ci są synowie Aaronowi: Eleazar syn iego / Sinees syn iego / Abisue syn iego / Boccy syn iego / Ozy syn iego / Zarahia syn iego / Meraioth syn iego / Amarias syn iego / Achitob syn iego / Sadoth syn iego / Achimaas syn iego.

A te są mieszkania ich po wsiach / y krá-

nach

1. Baralipomenon.

fu: 14.
711.

nach/ synow/ mowie/ Aaronowych/ pod-
lug rodzin Kaathichow: bo im byli losem
przypadli. Dali im tedy Hebron w ziemi
Judskiej/ y okolo niego przedmiescica: A
role miesckie y wsi/ Kalebowi synowi Jeso-
ny. Zas tes synom Aaronowym dali miasta
dla wscieczki/ Hebron y Lobna/ y przed-
miescica ich: Jeter tes y Esthemo z przed-
miesciami ich: Ale y Helon y Dabir z przed-
miesciami ich: Asan tes y Bethsemes y
przedmiescica ich: A z pokolenia Benia-
min/ Gabee y przedmiescice iego/ Almath
z przedmiesciem swym/ Anathoth tes z
przedmiesciem iego: Wssystkich miast trzy
nascie/ podlug rodzin ich. A synom Kaath
ostaninim z rodziny ich/ Dali z potowice po-
kolenia Manasse w dzierzawie miast dzie-
siec. A synom Gerson podlug rodzin
ich/ z pokolenia Isachar/ y z pokolenia A-
ser/ y z pokolenia Neptalim/ y z pokolenia
Manasse w Basan/ miast trzynascie.

A synom Merary podlug rodzin ich z
pokolenia Ruben/ y z pokolenia Gad/ y z
pokolenia Zabulon/ dali losem miast dwa-
nascie. Dali tedy synowie Israelscy Le-
witom miastha y przedmiescica ich: adali
losem/ z pokolenia synow Juda/ y z po-
kolenia synow Symeon/ y z pokolenia synow
Beniamin/ miast te/ ktore nazwali imio-
ny swoimi/ y tym ktorzy byli z rodu synow
Kaath/ y byly miasta w granicach ich/ z
pokolenia Efraim. Dali im tedy miastha
dla wscieczki/ Sychem z przedmiesciem ie-
go na gorze Efraim: A Gazer z przed-
miesciem iego: Jekmaam tes z przed-
miesciem iego: A Bethoron takies/ thus
dzies y Helon z przedmiesciem iego/ y Ge-
thremmon tymze krtatem. A z potowice
zas pokolenia Manasse/ Aner y przedmie-
scie iego: Balaaam y przedmiescice iego
to co/ mowie/ ktorzy byli ostanni z rodu
synow Kaatowych. A synom Gerson/ z
rodu potowice pokolenia Manasse/ Ga-
ulon w Basan y przedmiescice iego: y Asa-
roth z przedmiesciem iego.

Z pokolenia Isachar: Cedus y przedmie-
scie iego/ y Daberet z przedmiesciem ie-
go/ Ramoth thes y przedmiescice iego/ y
Anem z przedmiesciem iego. Z pokolenia
tes Aser: Masal z przedmiesciem iego/ y
Abdon takies/ Hakot tes y przedmiescice
iego/ y Kohob z przedmiesciem swym.

A z pokolenia Neptalim: Cedus w Ga-
lilei y przedmiescice iego/ Hamon z przed-
miesciem iego/ Karyathaim y przedmie-
scie iego. A synom Merary ostannim:
z pokolenia Zabulon/ Remmono y przed-
miescice iego/ Thabor z przedmiesciem ie-
go. Za Jordanem tes przeciwn Jerycho
tu wschodu slosca Jordanu/ z pokolenia

Ruben/ Bosor na pustynie z przedmie-
ciem iego/ y Jassa z przedmiesciem iego/
Kademoth tes y przedmiescice iego/ y Me-
ssaath z przedmiesciem iego. Thakies
tes z pokolenia Gad/ Ramoth w Gala-
ad z przedmiesciem swym/ y Mahanaim z
przedmiesciem iego/ ale y Hesebon z przed-
miesciem swym/ y Jeser z przedmiesciem
swym.

Cap: 7.

Rod Isachar/ Beniamin/ Neptalim/ Manasse/
Efraim/ y Aser.

I Sacharowi lepak synowie: To-
la/ Sua/ Jisub/ y Symeron/
czterzev. Synowie Thola/
Ozy/ Kassaia/ Jeriel/ Jemai
Jebsem/ y Samuel/ Kriazeta po domiech
rodzin swoich. Z rodu Thola mezo-
wo mocniejszy naliczono czasu Dawida
dwa y dwadziescia tysiecy/ y sesc set. Sy-
nowie Ozy: Izrahia: z ktorego sie rodzili
Michaël/ Obadia/ Joel/ y Jesia/ piec:
wssystcy Kriazeta. A byli snimi po famili-
ach/ y ludziech ich/ gotowi na wojne/ me-
zowie namocniejszy/ trzydziesci y sesc ty-
siecy: bo mieli wiele zon y synow. Bra-
ciey tes ich po wssystkiej rodzinie Isachar
co dusisy na wojne/ osmdziesiath y siedmi
tysiecy naliczono bylo:

Synowie Beniamin: Bela/ Bechor/ y
Jadydel/ trzey. Synowie Bela: Ezbom/
Ozy/ Ozyel/ Jerymoth/ y Drai/ piec Kria-
zet familiey/ y tu walczeniu barzo mocni:
A poczet ich/ dwa y dwadziescia tysiecy/
trzydziesci y czterzy. A synowie Becho-
rowi: Zamiar/ Joas/ Eliezer/ Elieonai/
Amry/ Jerimoth/ Abia/ Anathoth/ y Al-
math: ci wssystcy synowie Bechorowi. A
naliczeni byli po familiach swych/ Kriazeta
rodzin ich/ mezowo na wojne co dusisy
dwadziescia tysiecy y dwie scie. A syno-
wie Jadyhel: Balan. A synowie Ba-
lan: Jehus/ y Beniamin/ Aod/ Chanaana/
Zetan/ Tharsis/ y Ahisabhar: wssystcy cy sy-
nowie Jadyhela/ Kriazeta rodzin swoich/
mezowo namocniejszy/ siedmnascie thys-
siecy y dwie scie na wojne wychodzacy.

Seffam thes y Hassam synowie Izry: y
Hassym synowie Aher.

A synowie Neptalim: Jasyel/ Guni/
Jeser/ y Sellum/ synowie Balá.

A syn Manasse/ Ezyel: a mitosnica iego
go Syra/ wrodzila mu Machira oycá Ga-
laad. A Machir wziat zone synom swym
Happhim y Saffam: y mial siostry imie-
niem Macha: A imie wtorego Saffa

Gene: 46.

2. Reg: 24.

Gene: 30.

Isa: 17.

1. Paralipomenon.

Nume: 26.
23. & 36.

1. Reg: 12.

Ad y narodzilo sie Salsaadowi dziewczak.
Y porodzila Maacha zóna Machirowa/
syna / a nazwała imie iego Sares: a imie
brata iego Saresy synowie iego Olam/
y Rekem. A syn Olam / Badañ. Ci sa syno-
wie Galaad syna Machira / syna Manasse.
A siostra ie^o Mołachet porodzila meza pie-
knego y Abiezer y Mołola. A byli syno-
wie Semida: Ahin / Sechem / Lecy y Ani-
am.

A synowie Efraimowi / Suthala / Ba-
red syn iego / Thahat syn iego / Elada syn
iego / Thahat syn iego / a tego syn Zabab / y
tego zas syn Suthala / a te^o też syn Ezer y
Elad: A pobili ie synowie y obywatelę Get
i byli wtagneli aby zabrali osiadłosci ich.
Przeto Efraim oćiec ich / zatowat a pla-
kat ich przeznie mało dni y przyszli bracia
iego / aby go pocieszyli. Y wyszedł potym do
żony swojej / ktora poczęta y porodzila sy-
na / y nazwał imie iego / Beria / przetho-
ze sie rodził we zlych przygodach domu iego
go. A corka iego byla Sara / ktora zbudowa-
ła Bethoron niffse / y wysffe / y Ozenza-
ra. A synowie iego Kassa / Reseff / y
Thale / z ktorego sie rodził Thann / ktorzy
potym miał Landan: Tego też syn Ammi-
ud / ktory miał Elifama / z ktorego possedł
Lun / ktory miał syna Jozue. A osiad-
łosc y dzierzawa ich y mieszkanię bylo Be-
thel z wioskami swoimi / a ku wschodu Mo-
ram / ku zachodu Gazer y corki iego / Syn-
chem też z corkami swemi / aż do Asa z cor-
kami iego. Podle synow thez Manasse
Bethsan y corki iego / Thánath y corki iego
go / Mageddo y corki iego / Dor y corki (to
jest wioski) iego / w tych mieszkali synowie
Jozefa syna Israelskiego. Synowie A-
sera: Jemna / Jesua / Jesui / Baria / y
Sara siostra ich. A synowie Baria: He-
ber / y Melchiel: ten jest oycem Barzaitch

Heber potym miał syny Jefflat / So-
mer / Horam / y Suaa siostra ich. Syno-
wie Jefflata: Sfozech / Chamaal / y Aloth:
ci synowie Jefflatowi. A zas synowie So-
mera: Abi / Roaga / Zaba / y Aram. A sy-
nowie Zelem brata iego: Sufsa / Gemna
Selles / y Amal. Synowie Sufsa: Sue-
Zarnasser / Suat / Beri / Jamra / Bosor /
Zod / Samma / Salusa / Jethran / y Berá.

Synowie Jetherowi: Jeffonne / y Jfál-
ffa / y Ara. A synowie Olla: Aree / Zani-
el / y Kesia. Wffsey ci synowie Afferowi:
Kriazetha rodzyn / co wybornieyff y co
mocnieyff Kriazeta kriazat: a liczba ich
w tych leciech żeby sie już godzili na wo-
jne / sześc y dwadzieścia tysiecy.

Rod synow Beniamin / y Saulow / thahie synow
iego.

Beniamin zaśie miał syna pier-
worodzonego swego Bala / Al-
bel wtorego / Abara trzeciego /
Nobaa czwartego / y Kassa
piatwego. A synowie Bala byli Abdar /
Gera / Abiud / Abisue też / y Naaman / A-
boe / Gera / Sessuffan / y Huram. Ci sa
synowie Abod / Kriazetha rodzyn mie-
stkaacych w Gabaa / ktorzy przeniesieni
sa do Manahat. A Naaman y Achia / y Ge-
ra / on ie przeniosł. Y miał też Oza y Abi-
hud. A Saharaim lepak miał syny w kraj-
nie moabskiej / gdy opuścił Huzym y Baza-
żony swoje. A zrodzył z Hodas żony swo-
iej Jobab / Sebia / Moła / Mołchom / Je-
hus też y Sechia / y Marmá. Ci sa synowie
iego / Kriazeta w familiach swoich.

A Mehusym miał syny Achitob y Elffa-
al. A zas synowie Elffaal: Heber / Misa-
am / y Samad: Ten zbudował Ono / y Lod /
y corki iego. A Baria y Samá Kriazetha
narodow mieszkacych w Aialon: Ci wy-
gnali obywatelę Geth. Y Abio y Sefat
Jerymoth / Zabadia / Arod / Zeder / Mi-
chael też y Jeffa / y Joba synowie Baria.
A Zabadia / Mołellam / Hezeki / Heber /
Jesamery / Jezlia / y Jobab / synowie El-
ffaal. Y Jacym / Zechry / Zaby / Eliodai /
Selethai / Eliel / Adaiá / Barata / y Samá-
rach / synowie Semei. A Jeffan / y Heber /
y Eliel / y Abdon / y Sechry / y Hanan /
y Hanania / y Aelam / y Anathothia /
y Jeffaia / y Sfanuel / synowie Sefat.
Samary / Sochoria / Oeholia / Jersya /
y Elia / y Zechry / synowie Jeroham. Ci pa-
tryarchowie / y Kriazeta rodzyn ktorzy
mieszkali w Jeruzalem.

A w Gabaa zas mieszkali / Abigabaon
a imie żony iego Maacha: Syn thez iego
pierworodny Abdon / y Sur / y Cis / y Baal
y Nadab / Gedor thez y Abio / y Zacher / y
Macelloth: A Macelloth zas miał syna
Samaa: Y mieszkali przeciwko bracię swo-
ię w Jeruzalem z bracia swota. A Ne-
row Syn Cis / A Cis miał Saula / a Saul
Jonathan y Melchisua / y Abinadab / y Ez-
baal. A syn Jonathy / Merybbaal: a Merib-
baalow Michá. Synowie Michá / Sfi-
thon y Melech / y Taraa / y Achaz. Achaz po-
tym miał Joada / a Joada Alamartha y Az-
moth / y Jamry. Jamry lepak miał Moła /
a Moła Banaa / ktorego syn był Kessa / z
ktorego wyszedł Elasa / ktory potym miał
Asela. A Asel miał sześc synow / themi i-
miony / Ezrykam / Bochru / Ismabel / Sa-
ria / Obdia / y Hanan: wffsey ci synowie
Asela: A synowie Efeła brata iego / D-

1. Paralipomenon.

am pierworodny / Jehus wtory / Eliffa
et trzeci. A byli synowie Olam bårzo
mocni / a ciagneli duze tuk : maaac wiele
synow y wnukow / aż do sta y piecdziesiat.
Ci wssysthey synowie Beniaminowi.

Cap: 2.

Ktory pierwszy : synow Izraelicki mieskali w Je
ruzalem / wciynności a wriedy Kaptanow y Lewi
tow / narod Saula y synow iego powtarza.

Tak wssystek lud Izraelicki poli
czon iest : a summa ich opisana
iest w kriegach Krolow Izra
elickich y Judickich : A przenies
sieni sa do Babilonu / prze grzech a wytes
pki swoje. A ktorzy przebywali pierwszy
w osiadłościach y w miastach swoich : Is
rael / y Kaptany / y Lewitowie / y Nathi
ney : Mieskali w Jeruzalem z synow Ju
da / y z synow Beniamin / z synow też Es
saim / y Manasse / Othey syn Ammias
dow / syna Amry / syna Omrai / syna Bon
ni / z synow Sarez syna Judy. A z Sylo
ni : Asai pierworodny / y synowie iego.

A z synow Zará : Jahucl / y braciey ich
seść set dziewięćdziesiąt. A z synow Be
niamin : Saló / syn Mosollam / syna Od
wia / syna Asana : A Jobania syn Jero
ham / y Elá syn Ozy / syna Mochori : A Mo
sollam syn Saffacia / syna Rahuela / sy
na Jebaniey : y braciey ich po familiach
swoich / dziewięć set / pięćdziesiąt y seść.
Wssystcy ci Kriazetá rodzin po familiach
oycow swoich.

A z Kaptanow zaśie : Jedaiá / Joiaryb /
y Jachim : Azarias thes syn Zelchie / syna
Mosollam / syna Sado / syna Maraioth /
syna Achitob / Biskup domu Bożego. Ale
Adaias syn Joroham / syna Salsur / syna
Melchie : y Maasai syn Adyela / syna Jez
ra / syna Mosollam / syna Mosollamith /
syna Emmerowego : braciey też ich Kriaze
ta po familiach swoich / siedm set /
y pięćdziesiąt : bårzo mocni w bitach ku
sprawieniu wsselakiey posługi w domu
Paiskim.

A z Lewitow zaśie : Semeia syn Haisu
bow / syna Ezykám / syna Hasebia / z sy
now Merary. Bachakár thes ciestá / y
Galál / y Mathania syn Michá / syna Ze
chry / syna Asaff / y Obdia syn Semeie / sy
na Galál / syna Jorihun : y Barachia syn
Asy / syna Elkana / ktory przebywat w Sie
niach Netoffaty. Wrotni też zaśie : Sel
lum / Akub / Telmon / y Abimán : y brath
ich Sellum Kriaze. Aż do tego czasu w
branie Krolewskiej na wschod słonca strze

gali na przemiany w rzedzie swoim z sy
now Lewi. A Sellum syn Kore / syna
Abiasaff / syna Kore / z bracia swoia / y z
domem oycá swojego : Ci sa Koritowie
nad poslugami / strozowie kucht a sieni
Przybytku Bożego : a familie ich / po rzad
strzegace weścia do sieni a przybytkow
Paiskich. A Sinees syn Eleazara / byl
wodzem ich przed Panem. A Zachary
as syn Mosollamia / wrotny w drzwi Przy
bytku Swiadectwa.

Tych wssystkich obranych wrotnymi do
drzwi / dwiescie y dwanaście : y popisani
po wsiach wlasnych : ktore postanowili Da
wid / y Samuel widzacy w wierze swojej /
thak oni same iako y syny ich we drzwiach
domu Paiskiego y w Przybytku / w rze
dziech swoich. Podlug citherzech wia
strow / na czterech stronach byli wrotni /
tho iest / na wschod słonca / y na zachod / na
pólnocy / y na południe. A bracia ich we
wsiach mieskali / y przychodzili na Sobo
the swa / od czasu aż do czasu.

Tem czterem Lewitom zwierzone by
to wssystkich Swiatnikow / a byli nad ko
morkami y nad skarbem domu Paiskiego.

Okolo też Kosciota Paiskiego trwali
na strozy swojej : zeby gdy ius byl czas / o
tworzyli rano drzwi Koscielne. Z tych
też byli postanowieni nad naczyniem Kos
cielnym : Abowiem pod liczbą wnosili
naczynie / y wynosili. Sniich też byli ci /
ktorym zwierzone wssystkiego sprzetu Ko
scielnego / mieli w mocy Maki / Wino /
Oley / Kádzido y inne ziotá wonne. A sy
nowie Kaptanscy / mäszi z ziot wonnych
sprawiali. A Mathathias Lewita pier
worodny Sellum Korytczyka / byl spra
wca onych rzeczy / ktore w panewce smas
zono.

A synow Kaath bracia ich / byli nad
chleby obliczności a swieconemi / aby na
kázda Sobota swieze chleby nagotowano.

Ci sa Kriazetá spiewakow po familiach
Lewitskich / ktorzy w Komorach mieska
li / aby wednie y w nocy wystawicznie swey
posludze dosyc czynili. Przedni z Lewi
tow / po familiach swoich Kriazetá / mie
skali w Jeruzalem. A w Gabáon mies
skali oćiec Gabáon Jehiel / a imie żony ie
go Maacha : syn pierworodny iego Abdon
Sur / Cis / Baal / Ner / Nádab / Gedor /
też y Abio / y Zacharias / y Macellor. A
Macellor mial Sammaam : Ci mieska
li na przeciwo braciey swojej w Jeruza
lem / z bracia swoia. A Ner mial Cisa /
a Cis Saula / a Saul Jonathán / y Mel
chisua / y Abinadab / y Esbaal. A syn Jo
nathán / Merybbaal : A Meribbaal mial
Michá. A synowie Michá : Siron / Mes
ch /

1. Para: 27.

Num: 3.

Exod: 30.

1. Para: 9.

1. Para: 9.

1. Paralipomenon.

lech/ Tharáa/ y Abáz. Abáz lepat miał Já
ra/ á Járá Alámáthá/ y Azmoth/ y Zám-
ri. A Zámri miał Mofá: á Mofa zás
Báná: ktore syn Ráffaia miał Elásá: z
ktorego sie rodził Afel. A ten Afel miał
fesić synow themi imiony / Ezrykám /
Bochru/ Jsmáhel/ Sária/ Obdia/ Háe
nán. Ci sa synowie Afelowi.

Cap. 10.

© Saulowcy śmierci/ Nieprzyjaciele ma głowe
szeli/ Meżowie Jábés Gálád pogrzebli gi/ przy-
jyná tefi iego śmierci.

1. Reg: 31.

A Silistynowie wiedli wojne z lu-
dem Izraelskim/ y wcieli syno-
wie Izraelscy przed Silistyny/
y popadali ranni na gorze Gel-
boe. A gdy ius nadieździali Si-
listynowie/ goniac Saulá y syny iego/ zás-
bili Jonátán/ y Abinádáb/ y Melchisua/
syny Saulowe. A obrocila sie á ociążata
ona bithwa na Saulá/ y nádiachali go
strzelcy/ y zranili go strzátami. Tedy rzekł
Saul do Kapienniká swo: Wyimi miecz
swoy/ zabiye mie: by potym nie przysli ci
nieobrzeżancy/ á nieposmiwáli sie ze mnie.
A niechciał tego uczynić Kapiennik iego/
bedac zięth stráchem: porwał thedy Saul
miecz/ y przebił sie na nim/ y umárt. Co
gdy wyrzát Kapiennik iego/ mowie/ iż
Saul umárt: przebił sie tefi y sam mieczem
swoim/ y umárt. Zginat tedy Saul/ y trzey
synowie iego/ y wssystek dom iego pospolu
vpadł. Co gdy wyrzeli synowie Izraelscy
ci co mieszkáli w rownych polách/ wcieli:
á Saulowi y synom iego pomárlim zostáwi-
li miásta/ á lámi y tám y sám rozpierzchnę-
li sie: przysli potym Silistynowie/ y mie-
szkali w nich.

Iudic: 9.

1. Par: 9.
© 10.

2. Reg: 31.

2. Reg: 2.

1. Reg: 15.

A drugiego dnia/ zwłoczac Silisthyno-
nowie lupy z pobitych Izraelszykow/ ná-
leżli Saulá/ y syny iego leżace na gorze
Gelboe. A zewlokssy go/ y głowe mu wcia-
wssy/ y zbroie odpiawssy/ posłali do ziemie
swoiey/ aby ia obnossono/ y wkázwano po
kosciołách Bátwáńskich ludziom: A zbro-
ie iego poswiecili w bożnicy Boga swoies-
go/ głowe przybili w kosciele Dagon. Co
gdy wsslyfeli meżowie Jábés Gálád/ me-
żowie/ wsslyfko co uczynili Silistynowie nád
Saulém/ powstáli wsslyfcy meżowie mo-
cni/ y wssyli ciáta umárte Saulá y synow
iego: A przynieśli ie do Jábés/ y pogrze-
bli koscici ich pod debem ktory był w Jábés/
á poscili siedm dni. Umárt thedy Saul
dla nieprawosci swoich/ przeto i przesta-
pit przekázanie Páńskie ktore był przeká-
zat/ á że go nieprzysrzegat: ále owssiem

ieście radził sie Wieszczki/ áni miał na-
dzieie w Pánie: przethof thes zabit go/ y
przeniosł Krolestwo iego do Dawida syná
Isai.

Cap: 11.

Jako lud pomázat ná Krolestwo Dawidá/ á kto-
rzy na dworze iego byli zacniessy wptieja.

1. Reg: 21.

2. Reg: 5.

1. Reg: 11.

Iosue: 15.

Iudic: 1.

1. Reg: 17.

2. Reg: 21.

2. Reg: 3.

S Gromádzit sie tedy wssystek lud
Izraelski do Dawidá do Heb-
ron/ mowiac: Jesthezmy kosc
twoia/ y ciáto twoie. Wczorá
takieś y trzeci dzień/ gdy ieście Krolowat
Saul/ tys był ktoryś wywodził y w wodził
lud Izraelski: Bo thobie rzekł Pan Bog
twoy: Ty bedziesz páł á rzadził lud moy I-
zraelski/ á ty bedziesz kriażecié nád nim. Przy-
šli tedy wsslyfcy stárssy Izraelscy do Kro-
lá do Hebron/ y uczynił s nim Dawid przy-
mirze przed Pánem: A pomázali go Kro-
lem nád ludem Izraelskim/ wedlug mowy
Páńskiej/ ktora mowil przez Samuela. A
odiáchat tefi Krol Dawid y wsslyftek lud
Izraelski s nim do Jeruzálem/ á to iest Ge-
bus/ gdzie przed tym byli Jebuzerscy oby-
wátelnicthey siemie. A rzekli ci ktorzy
przebywali w Jebus do Dawidá: Nie
wnidziesz sám. A dobył Dawid zamku Si-
on/ ktore iest miástem Dawidowym/ y
rzekł: Ktobykolwiek napierwey poráził Je-
buzerszyk/ bedzie Kriażecié y Wodzem.
Wstąpił thedy napierwey Joáb syn Sár-
wicy/ y zostat Kriażecié. Mieszkat thedy
Dawid ná zamku/ stádsze názwano ie miá-
stem Dawidowym. A zbudowat miásto
okolo ob Mello/ áz dognat kólá: á Joáb
ostátek miásta zbudowat. A pomázat sie
Dawid/ á postepuiac rozmagat sie/ á Pan
zasthepow był s nim.

Ci byli kriażetá meżow mocnych/ ktorzy
pomágali Dawidowi do Krolestwa nád
wsslyfkim ludem Izraelskim/ podlug slo-
wa Páńskiego ktore mowil do Izraela. A
ten iest poczet meżow mocnych y Dawidá
Jesbaám syn Háchámónow/ Kriaże mie-
dzy trzydziestá: Then podniosł wlocznia
swoie przeciwko trzem set/ ktore ranił te-
dnym rázem. A ponym Eleázár syn stri-
ia iego Ahoitcżyk/ ktory był miedzy trzemi
mocnemi. Then był z Dawidem w Jesbo-
mim/ gdy sie Silisthynowie zebráli ná ono
mieysce ku potykaniu: y bylo ná oney roley
w they káinie petno ieczmienia/ y wcieli
był lud przed Silistyny. Ci sie zástáwili w
szrodku roley/ y obronili go: A gdy porá-
żli Silistyny/ dat ná ten czas Pan zbáwies-
nie wielkie ludu swoiemu. A przysli trzey
ze trzydziosci kriażet ku stále/ w ktorey

był Da-

1. Paralipomenon.

był Dawid/ przy iaskiniey Odollam/ gdy
Filistynowie potoczyli się byli obozem w pa-
dole Ráffáim. A Dawid był na twierdzy/
a stanowisko Filistynow w Bethlehem. A
zachciało się Dawidowi wody/ y rzekł: O si-
mi kto dał wody z cysterny Bethlehemskiej/
która jest w branie.

Wnet ci trzey szkodkiem woyska Sylistyn
skiego sili / y nabrali wody z cysterny
Bethlehemskiej / ktora była w branie / y
przyniesli ją do Dawida żeby pili/ ktory nie-
chciał iey pić / ale raczy offiarował ją pa-
nu Bogu/ mówiąc: Zachowaj Boże/ że-
bym przed oblicznością Boga moiego tcho-
miał uczynić / ażebym miał krew tych me-
żow pić: bo z niebezpieczeństwa żywothow
swoich/ przyniesli mi tę wody. A dla they
przyczyny niechciał iey pić. To uczynili ci
trzey co mocniejszy.

Abisai też brat Joabow ten był Książ-
ciem trzech: y on wyniosł włoćnia swoje
przeciwko trzem set kthore ranił / a on był
miedzy trzemi włoćniami / y
miedzy thrzemi wtory znamięnichssy / y
Książce ich: wssakże iednak trzech pierwo-
ssych nie doszedł.

Reg: 23. Banaías syn Joíady meżá bázno mocne-
go/ ktory wiele rzeczy dokázował z Kábses-
el. Then poráził dwu Lwow Moáblicki:
Tenże też zasie idąc zábył Lwa w pórzo-
dku cysterny zá śniegu. A ten poráził meżá
Egiptskiego / kthorego wzrost był ná pięć
łokci / a miał włoćnia by Nawoy Tkacki:
y z stąpił ku niemu z rozga/ y uchwycił mu
włoćnia ktora trzymał w rece/ y zábił go
iegoż włoćnia. To poczynił Banaías syn
Joíady/ ktory był miedzy trzemi mocnemi
włoćniami / pierwsy miedzy
trzydziestą / wssakós przedsię nie doszedł o-
nych thrzech: y uczynił go Dawid od vchá-
swego.

Reg: 17. A w woysku co mocniejszy meżowie ci
byli: Azáhel bráth Joabow / Elánán syn
stryia iego z Bethlehem / Sammoth Aro-
ritejyt / Helles Gálonicjyt / Irá syn Acces-
sow z Tekui. Abiezer Anátotcjt / Sobbo-
chái Husátcjt / Ilái Abhobites / Máhárái
Nethoffátcjt / Heled syn Baaná Nes-
toffátcjt / Ehai syn Rybái z Gábáát sy-
now Beniamin / Banaía Gáráthomejyt /
Hurái z strumienia Gaas / Abiel Arbáth-
ejyt / Azmoth Bauramejyt / Eliábá Gálá-
bonicjyt / Synowie Alsem Gezonicjyt / Jo-
náthán syn Sage Ararcjyt / Abiám syn
Sáchar Ararcjyt / Elissál syn Drow / He-
ffer Mecherátcjt / Abiá Jeloncjt / Hezo-
ro z Kármelu / Naarai syn Azbáow / Jo-
el bráth Náchanow / Mibahár syn Agará-
iow. Selet Ammonicjyt / Máhárái Berot

ejyt Kapiennik Joabá syná Sárwiey /
Irá Jethreycjt / Gáreb Jethreycjt / Do-
riaf Jethreycjt / Zábád syn Gholi / Abiná-
syn Siza Rubencjyt Książce Rubenitow /
a przy nim thrzydziestci. Hanán syn
Maachá / y Josaffát Máchániski / Ozya A-
stárotcjt / Sammá y Jehiel synowie Ho-
thám Gárothcy Jedihel syn Sámrý /
y Johá bráť iego Thosáreycjt / Eliel Mú-
humcjt / y Jeribái / y Jozáia synowie El-
náem / y Jethmá Moábicjt / Eliel y O-
bed / y Jazyel z Máfobia.

Cap: 12.

Książetá wssedy pólolenia kthorzy byli przysli do
Dawida/ aby go sobie obráli Krolew/ the tu opisuje.

S I też przysli do Dawida do Sy-
celeg / gdy iefczie wciekał przed
Saulem synem Cis / kthorzy byli
namocniejszy / y co wyborniejsy.
Boiownicy kthorzy ciągneli tuł / y obiemá
tekómá z proce kámiennie ciskáli / y ugadzáli
li strzátami: z bráćiey Saulowych z pólolenia
Beniamin. Książce Abiezer / y Joás
synowie Samáá Gábáátcjtowie: y Ja-
zyel y Jfálet synowie Azmótowi / y Bára-
chá y Jehu Anátotcy. Samáías też Gá-
báoncjt mocniejszy miedzy trzydziesth y
nád trzydziestą. Jeremiaf y Jeheziel / y
Johánán / y Jezábád Gáderothcjtowie:
y Eluzái / Jerymuth / y Baália / y Samá-
ria / y Sáffácia Gáruffitcjtowie. Elká-
ná / y Jeshá / y Azareel / y Joezer / y Jesba-
an z Kárehim: Joelá też / y Zabádia syno-
wie Jerohámowi z Gedor.

Alle y z Gáddy zbiegli do Dawida / gdy
się chował po puszczy / meżowie bázno du-
ży co lepszy boiownicy / kthorzy nosili
tharcz y włoćnia: oblicza ich frogie iá-
to Lwi / a prethcy iáto dzikie kózy po go-
rach: Ezer cżelniejsy / Obdiás wtory / El-
áb trzeci / Máfmaná cżwartý / Jeremiaf
piaty / Ehy sóssty / Eliel siódmy / Johánán
Osmý / Elzebád dziewiáty / Jeremiaf dzie-
siáty / Máchbánái iedenástý. Ci z synow
Gád kethmani: Napodiejssy nád stem-
rycerzow wladza miał / a nawieczssy nád
tyfiacem. Ci sa kthorzy przessli Jordan pier-
wszego kriejycá / kiedy zwyli zbierác á wy-
lewác z brzegow swoich: y wygnáli wssyst-
kie kthorzy mieszkáli w padolech ná wschod
y ná zachod slonca.

Przysli też y z Beniamin pólolenia y z
Judá ná one twierdza / w wtorey mieszkál
Dawid. A wyszedł przeciwko im Dawid / a
rzekł do nich: Jesliście spokojnie przysli
do mnie / a mnie ná pomoc / niech się moie

1. Reg: 27.

I Paralipomenon.

Serce przychylił a przytaczę ku wam: ale jeśli zdradzieckie na mnie godzicie za nieprawości moje: ponieważ że ja w ręku swych nieprawości nie mam / niechaj choć ogłada Bóg owców naszych / y rozładzi. Ale Duch Pański wstąpił w Amázay Kriáże między trzydziestą y rzekł: o Dawidzie twoim synu / y z thoba synu Isai / Pokoy / pokoy tobie / y pokoy pomocnikom twoim. Boć tobie pomaga Pan Bóg twój. Przyśiął ie tedy Dawid / y poczynił ie Kormiszczami.

1. Reg: 29.

1. Reg: 29.
w 30.

Żas też z Manasse zbiegli do Dawida / kiedy ciagnął z Filistyn na Saula / aby walczył: ale nie potykali się z nimi: bo naradzili się Kriazetha Filistynskie / odesłali go / mówiąc: Z waga a niebezpieczeństwem głow naszych / wroci się do Pana swego Saula. A tak gdy się wrocił do Syceleg / zbiegli do niego z Manasse: Ednás / Jozabab / Jedihel / Michael / Jozabab / y Ednás / Elnu / y Salach / Hetmani nad Ryceřstwem w Manasse. Ci dodali rękę Dawidowi przeciwko tórtzynom: Bo byli wssyscy meżowie bázno mocni / y zostali Kriazethy w wojsku. Ale y na każdy dzień przychodzili Dawidowi na pomoc / aż był poczet nie mąty / iakoby wojsko Boże.

Ta jest liczba Kriazeth wojska / ktorzy byli przysłi do Dawida / gdy był w Hebron / aby przeniesli Kroleřstwo Saulowe do niego / według słowa Pańskiego.

Z synów Juda co jedno niesli Tharecy włoćnia / sześć tysięcy y ośm set wyprawnych ku boiowi.

Z synów Symeon meżowie co mocniejsi na wojnę / siedm tysięcy y sto.

Z synów Lewi czterzy tysiące sześć setch. Jozabab też Kriazę z rodu Aronowego a s nim trzy tysiące y siedm set. Sadoł też dziećte wojownego dowcipu / y dom oycá ie go / Kriazat dwie y dwadzieścia.

A z synów Beniamin bráthowie Saulowych / trzy tysiące. Bo inych wielka część ślázá domem Saulowym.

A z synów Efraim / dwadzieścia tysięcy y ośm setch namocniejszych w sile / meżowie záwołáni w rodzinach swoich.

A z połowice pokolenia Manasse ośm tysięcy / każdy z nich po imiennach swych przysłi / aby Dawida Kroleem postanowili.

Z synów też Isachar meżowie ćwiczeni ktorzy znali cíasy coby kiedy miał czynić lud Izraelski / Kriazat dwiesćcie: A ostátęć pokolenia tego zá ich rada śsedł.

A z pokolenia Zabulon ktorzy wychodzą ku bitwie / y sthawali na spiecy dobrze o-

pátrzeni Ořeřym wojenny m / pięćdziesiąt tysięcy przysłi na pomoc / nie w dwóistim sercu.

A z Neftalim / Kriazat tysięcy / a przy nich opátrzeni a nástroieni tarcza y włócznia / trzydziści y siedm tysięcy.

Z Dan też gotowych ku potkaniu ośm y dwadzieścia tysięcy y sześć set.

Z pokolenia Aser wychodzących na wojnę / y na hárc wyieźdzających / czterdziści tysięcy.

A zá Jordanem z synów Ruben / y Gad y połowice pokolenia Manasse / przybranych w zbroie wojenna / sto y dwadzieścia tysięcy. Wssyscy ci meżowie wojenni / sprawni a gotowi ku potkaniu / wprzemym a doskonałym sercem przysłi do Hebron / aby postanowili Kroleem Dawida nad wssy łdem Izraelskim: ale y wssyscy inni z ludu Izraelskiego / jednego sercá byli / aby Dawid był Kroleem. Y byli tam w Dawida trzy dni iedzacy pijac: bo im byli nágotowali bráćia ich. Ale y ci ktorzy niedálekó ich byli / aż do Isachar / y Zabulon / y Neftalim / przynosili chleby na ślech / wiel bładziech / Mulech / y ná Wolech ku iedzeniu: Mąke / figi / Rozynki / Wino / Olej / Wole / Barány / wssęgo hoynosc: Bo sie rá dowat temu lud Izraelski.

2. Reg: 5.

Cap. 13.

Arche Boża / Kariatiarum wieli ná woję / y dotknął sie ieę Oza / y umorzył go przeto Bóg / y postawił ia Dawid w Obiededomá.

Szedł potym w radę Dawid z Hetmany / Setnik / y ze wssy łkiem Kriazety / y rzekł do wssy łkiego zboru Izraelskiego: Po-

2. Reg: 10.

dobali się wam / a jeśli te słowa ktore będzie mówił poyda od Pana Boga naszego: Posłamy do iney bráćiey naszej / po wssy łkich powiećciach Izraelskich / y do Káptanow / y Lewitow / ktorzy mieszkaia po przedmieścach / aby się zgromádžili do nas / abyśmy záś przyprowadžili Arche Pana Boga naszego do nas: Bośmy się o iney nie pycháli / ani śaráli zá dni Saulowych. Y odpowie dziáto wssy łko mnořstwo aby się tak státo: Bo się podobá tá rzecz wssy łkiemu ludu.

Zgromádžit tedy Dawid wssy łhet lud Izraelski do Serhor rzeki Egipteskiej / abyś wssedł do Emáth / aby przywiořł Arche Bożá / z Kariatiarum. A śsedł Dawid a s nim wssy łhet lud Izraelski ná gore Kariatiarum: Ktory jest w Judá / aby z támtad przyniořł Arche Pana Boga siedzacego nad Cherubim / gdzie wzywano iesth-

imie

1. Paralipomenon.

1. Reg: 6. imie iego: I włożyli Arche Bożę na nowy wóz/ z domu Abinadabowego: A Oza y brat iego sprawowali wóz. Ale Dawid y wysyśleł lud Izraelski/ grali przed Panem Bogiem co z mocy/ spiewając/ grając na Luentach/ na Arfach/ przebijając na bebnich/ na Cymbalach/ y trabach.

2. Reg: 6. A gdy już przysłi do placu Chidon/ wysłał Oza rękę swoję/ aby podpórł Archę: bo iey był nieco wół sulać nąchylł. Rozgniewał się tedy Pan na Oze/ y zabił go/ przetoż się dochoł Archę: y umarł tamże przed Panem. A zasmucił się Dawid/ przeto że Pan oddzielił od nich Oze: y przezwat ono miejsce/ Oddzielenie Ozy: aż po dziś dzień. A ulekkł się Dawid Bogu na ten czas/ y rzekł: Jakos mam do siebie wziąć Arche Bożę: A dla tego przyciśnu nie wziął iey do siebie/ to jest/ do miasta Dawidowego/ ale ja obrocił do domu Obededomu Gethycyjsk. A trwał Archę Bożę w domu Obededom przez trzy kresy: y błogosławił Pan domowi iego/ y wysyśleł tym rzeczą ktore miał.

Cap. 14.

Hirám Tyński Krol Dawida Cedrowym drzewem obarował/ Synowie Dawidowi/ o dwóm wysłanym/ które odniosły i Filistynow.

1. Reg: 5. **A** Olat thes Hirám Krol Tyński posły do Dawida/ y drzewa Cedrowe/ y rzemieślniki ktorzy y kamieniem y drzewem robili: aby mu zbudowali dom. A doznał Dawid/ że i Pan Bog potwierdził na Krolestwie Izraelskim/ y wyniosło się Krolestwo iego nad ludem iego Izraelskim. Poymował też Dawid inie żony w Jeruzalem: y miał syny/ y dziewki. A te są imiona tych ktorzy mu się rodzili w Jeruzalem: Samua/ Sobab/ Natan y Salomon/ Jebahar/ y Elisua/ y Elifale: Uoga też y Uasseg/ Jafsa/ Elifama/ Baaliada/ y Elifale.

Wysławssy Filistynowie/ że pomazano Dawida Krolew nad wysyśleli Izraelem i i ruszyli się wysyśleć aby go szukali: Co gdy wysyśleł Dawid/ wyciągnął przeciwko im. Ale Filistyn przyszedł/ potożyli się w padole Kaffatim. A radził się Dawid Panu/ mówiąc: Namli się podać z Filistyn/ a jeśli ie wydaś w ręce moje: Odpowiedział mu Pan/ Podaj się/ a dam ci ie w ręce twoje. A gdy już oni wtargnęli do Baalffarásim/ poraził ie thám Dawid/ y rzekł: Rozdzielił Bog nieprzyjacioty moje ręką moją/ tak iako się dziela wiec wozy: y ztadże nazwano iesth ono miejsce/

Baalffarásim. A ostawili a odbieżeli tam byli Bogi swoje/ ktorze Dawid kazał popalić.

Drugi raz też tak iesth w tãrgneli Filistynowie/ y roztożyli się po padole. A radził się zás Dawid Bogu/ y rzekł mu Bog: Nie iedź z nimi/ odieđ od nich/ a uderz y ną nie przeciwko onym gruskom. A gdy wysyśleł sum idacego po wierzchu grusset/ tedy wynidzieł ku bitwie: Bo wysyśleł Bog przed thobę/ aby poraził oboz Filistynski. Uczył tak Dawid iako mu był przykazal Bog. A poraził woysto Filistynskie/ od Gabaon aż do Gázera. A roslawilo się imie Dawidowe po wysyśleli krainach/ a Pan dopuścił strach iego na wysyśleli Narody.

Cap. 15.

Wysłał Kaptany/ ktorzy z domu Obedowego nieśli Arche Bożę do domu Dawidowego/ ofiary cię/ niac z radością/ Dawid przed Archą plaše/ y wżgął oślę un Michol córka Saulową.

S Abudował thes sobie Dawid Krol domow w mieście: A zbudował miejsce Arse Bożey/ y rozbił iey namiot. Potym rzekł Dawid: Uieślusna rzecz iesth/ aby leda kto nosił Arche Bożę/ iedno Lewitowie/ ktore obrat Pan ku noseniu Archi/ y ku służbie swoję/ na wieki. Zebrat tedy wysyśleł lud Izraelski do Jeruzalem/ aby była Archę Bożę przyniesioną na swe miejsce/ ktore iey był nagotował. Tudzież też y syny Aaronowe y Lewity. Z synow Kaath/ Uriel był przedniessym/ a braciey iego sto y dwadzieścia. Z synow Merary Azaiá Kriaze/ a braciey iego dwiescie y dwadzieścia. Z synow Gersonowych/ Joel Kriaze/ a braciey iego sto y trzydzieści. Z synow Elisaffan/ Semeias Kriaze/ a braciey iego dwiescie. Z synow Zebbron/ Eliel Kriaze/ a braciey iego osmdziesiąt. Z synow Oziel: Aminadab Kriaze/ a braciey iego sto y dwanaście.

A przyzwał Dawid Sadoł y Abiatará Kaptanow: a Lewithow/ Uryelá/ Asaiá/ Joelá/ Semeiá/ Elielá/ y Aminadabá/ y rzekł do nich: Wy ktorzyście Kriazethy familey Lewiickich/ poświęcajcie się z bratymi waszymi/ a przyniescie Arche Pana Boga Izraelskiego/ na miejsce ktore iey nagotowane iesth: By lepak iako pierwey/ żeście niebyli swa osoba/ nie pobit nas Pan Bog y teraz/ ieslibyżmy co nieprzysshoynego a nieslusznego uczynili. Poświęcili się tedy Kaptani y Lewitowie/ aby nieśli Arche Pana Boga Izraelskiego.

Deute: 7.

2. Reg: 5.

2. Reg: 6.
Nume: 4.

1. Para: 14.

Numer: 4.
7.

1. Paralipomenon.

Exod: 25.

Nieśli tedy synowie Lewi Arche Boża / iako był przykazat Moiześ podług słowa Pańskiego / na ramięch swych / na drążkach. A rzekł Dawid Książetom Lewitkim / żeby postanowili z braci swoich śpiewali a gracje na instrumentach muzyki rozmaitey / iako Gesłach / Arffiech / Cymbalech / aby sie rozlegat na wysokośći dźwięk wesela.

Poſtanoſyli tedy Lewity: Hemán ſyná Joelowego / a z bractey tego Aſáf ſyná Baráchiáſa: A z ſynow Merary / bractey ich: Eſhán ſyná Kaſaie. A przy nich bracia ich / na wtorym rzędzie / Zacháryaſa / y Ben / y Jázyel / y Semirámoth / y Jáhiel / y Ani / Eliáb / y Banaías / y Maáſyám / y Mátháthías / y Eliſſálu / y Mácenías / y Obededom / y Jehiel wrotny. A ſpieſwaci zaſ bili / Hemán / Aſáf / y Eſhán: na cymbalech miedziánych zwońiac. A Zacháryaſ / y Ozyel / y Semirámoth / y Jáhiel / y Ani / y Eliáb / y Maáſyás / y Banaías na geſłach táiemne rzeczy gráli. Ale Mátháthías / y Eliſſálu / y Mácenías / y Obededom / y Jehiel / y Ozázyu / na lutniách o ośmi ſłrunách gráli. Mutete o zwycięſtwie. A Choneniás Kriáze Lewitow / był nád proroctwem / ku záczynániu pieśni: bo był bárzo mądry. A Baráchiás / y Eſhán / byli wrotni Archi Bożey. A Sebeniás / y Joſáſſát / y Máthánaél / y Amáſai / y Zacháriás / y Banaías / y Eliezer káptani / trabili w traby przed Archą Bożą: A Obededom / y Jehiás / byli wrotni Archi Bożey.

Szli tedy / Dawid / y ſtárſzy Iſraélſcy / y Kotmiſtrzowie aby przynieſli Archę przymierza Pańskiego / z domu Obededom z weſelem. A gdy wspomogł Bog Lewity ktorzy nieſli Archę przymierza Pańskiego / offiárowano ſiedm wotow / y ſiedm báránow. A Dawid wbrał ſie był w ſátę Biſiorowá / y wſſyſcy Lewitowie ktorzy nyſli Archę / y ſpieſwacy / y Choneniás Kriáze nád proroctwem miedzy ſpiewáky: A Dawid theż był oblióti káptániſkie odzienie lniáne. A tak wſſytek Iſraélſki Lud prowádził Archę przymierza Pańskiego z weſeliem / y z brzmieniem trab / y z Cymbaty z geſłamy / y na lutniách brzeczacz. Agdy przyſła Archá przymierza Pańſkie^o áſ do miáſta Dawidowego / Michol córká Saulowa wogładáiac oknem / wzrzáta Arolá Dawida ſkaczaczego y gráiaczego / y wzgar dzytágo w ſſercu ſwoim.

Cap. 16.

Postawiono Arche Boża tam gdzie był Dawid miejsce i gothował / porządę uczynił miedzi rozmaite / temi wżedł Lewitow / ktorzy mieli służyć Archi / pieśń Maśowa.

Nazynieſly tedy Arche Boża / y poſtánowili ſa w poſrodku Námióthu Eſhory ſey był rozbił Dawid / y offiárował zupetne y ſpołoyne offiáry przed Pánem Bogiem. A gdy zkończył Dawid offiár zupetnych y ſpołoynych / błogóſławił ludu w Pańſkie imię. I pobiłit káždego z oſobna / od meżá áſ do niewiaſtby / dawſſy káždemu kotacz / y ſtute pieczenia Dawidowej / y zemie wſſmażona w oliciu.

A poſtanoſił Dawid przed Archą Pańſką Lewity / ktorzyby tam poſługowali: a przypomináli ſpráwy iego / y ſlávili y chwálili Pána Boga Iſraélſkiego: Aſáſſá Kriáze / a wtorego poniem Zacháriáſſa. A Jáhiel / y Semirámot / y Jehiel / y Mátháthyáſa / y Eliáb / y Banaie / y Obededom / y Jehiel nád instrumenty hárfſſami y geſłami: Aſáf zaſſie / aby cymbatamy dzywonił. A Banaia / y Jahaziel káptani / żeby wſtáwicznie thrabili przed Archą przymierza Bożego.

W then ſe dzeń / poſtánowił Dawid: Kriázećiem ku wyſławianiu Pánu Bogu. Aſáf / y bracia iego:

Wyznawáycie Panu Bogu / wzywáycie / y imienia iego: oznaymuycie miedzy ludzmy wynaleſti iego.

Śpiewáycie mu / y gráćiemu: a powie dáycie wſſyſkie czuda iego.

Chwalcie imię ſwiete iego: Níech ſie rozweſelia ſerce tych ktorzy Pána ſłukáia.

Szukáycie Pána / y mocy iego: ſłukáycie oblicza iego záwždy.

Rozpomináycie ſſobie dziwne rzeczy iego ktore uczynił / y znamiona iego / y náſady iego.

Náſienie Iſrahela ſlugy iego: ſynowie Jákobá wybranego iego.

On ieſt Pan Bog náſſ / po wſſyckiey ſie myſady iego.

Pámietaycie wiecznie ná wmoſe iego. Ná ſłowá Eſhore przykázał / ná typac národow.

Ktora uczynił z Abrahámem: I ná przyſiege iego z Iſákiem.

I poſtanoſił ſa Jákobowi zá przykázanie: a Iſraelowi zá wmoſa wiekniſta.

Tak mowiac / Tobie dámi ſiemie Chánaneyſka / pomiár dziedzictwa wáſſego.

Gdy ich było w liczbie niewiele / poniżeni / iako goſćie w niej.

I ſſly od národu do národu / y z iednego

Króleſtwa

2. Reg: 6.

Pſal: 104.
Eſai: 12.

Genef: 22.
Genef: 26.
Genef: 28.

1. Paralipomenon.

Krolestwo do ludu mego.

Niedopuszczaj żadnemu potwarzać ich /
ale gromi dla nich Króla.

Sal: 104. Niechycie się pomazaniom moich /
a prorokom moim / nie czynicie nic złego.

Sal: 95. Śpiewaj Panu wssystkaziemia / zwiastujcie dzień ode dnia zbawienie jego.

Opowiadajcie między Narody chwale jego / między wssystkimi ludzmi dziwne rzeczy jego.

Bo jest wielki Pan / a bardzo godzien chwaty: y straszliwszy nad wssystkie Bogi.

Abowiem wssystcy Bogowie Pogańscy są Bawani: ale Pan niebiosy uczynił.

Wyznawanie y wielmożność przed nim: moc a radość na miejscu jego.

Przynoście Panu Jamily ludzkie / przy noście Panu sławy y rozkazowanie.

Daycie Panu chwałę / imieniu jego / po dniescie offiary / a przydźcie przed oblicze ność jego: y czynicie modły Panu w okrasie świętey.

Niech się zrusza przed oblicznością jego wssystkaziemia: abowiem on vgrunthował okrag nieruszać się.

Niech się wesela niebiosy / a niech się rozradnie ziemia: niechay powiadaia w narodziech / Pan Królował.

Niech zagrzmi Morze / y pełność jego: niech się rozradnia pola / y wssystko co na nich jest.

Sal: 95. Tedy beda chwale czynić wssystkie drzewa lesne przed Panem: iż przyszedł sadzić ziemię.

Wyznawajcie Panu iż dobry / iż na wieki miłosierdzie jego.

A mówcie / zbaw nas Boże zbawicieliu nasz: a zbierz y zgromadz nas / y wyrwi z narodow abyśmy wyznawali imieniu twojemu Świętemu / y rozradowali się w pieśniach twoich.

Błogosławiony Pan Bog Izraelski od wieku / y aż na wieki: a niech wssystek lud mówi / Amen / y chwala Panu.

Zostawił tedy tam przed Archą przymierza Pańskiego / Asaff y bracia jego: aby po slugi czynili przed Archą vstawaicznie na każdy dzień / porządki swoje. A Obiedom y braciey jego ssedziesiat y osm: y Obiedom syna Jothum / y Josaf postanowił wrotnymi: a Sadok kapłan y bracia jego też Kapłani / przed Namiotem Pańskim na wysokości która była w Gabaon żeby offiarowali zupełne offiary Panu na oltarzu zupełnych offiar vstawaicznie / rano y wieczor / według thego wssystkiego co napisano jest w zakonie Pańskim / która ry przykazał Izraelowi. A ponim Zeman y Jothum y inne wybrane / każdego

imieniem jego / ku wyznawaniu Pana / że na wieki miłosierdzie jego. Zeman też y Jothum na tracie trapiace / y wymbały dzwoniace: y wssystkie instrumenty rozgające Muzyki ku graniu Panu Bogu: A syny Jothum / uczynił wrotnymi. A na wrocil się wssystek lud do domow swoich / y Dawid: aby thes błogosławił domowi swemu.

Cap. 17.

Gdy Dawid zamyślił budować dom Boży / obiecał mu Pan syn który go miał budować / że co Dawid dzieł czynił / wynossac dobrodusystwo a dobroliwość Boja ktorą go podejmował Pan.

A Gdy Dawid mieszkał w domu swoim / rzekł do Natana proroka: Ocho ja mieszkam w domu Cedrowym: a Archą przymierza Pańskiego stoi pod skorami. A rzecze Natan do Dawida / wssystko co w sercu twoim jest / uczyn: Bo Pan Bog z tobą jest. Tedy teży nocy stała się rzecz Boża do Natana / mówiac: Idź / mówże Dawidowi słudze memu: Toć powiada Pan. Nie będzieś thy mnie budował domu na mieszkanie. Bomi nie mieszkał w domu od onego czasu / ktoregom wywiodł Izraelski lud z Egiptu / aż do tego czasu: alem tym był zem odmieniał zawżdi miejsca przybytku / mieszkać w namiocie z ludem wssystkim Izraelskim. A zam kiedy mówił co by iedne z sedzi Izraelskich / ktorymem był poruczył aby paśli a rzadzili lud mój / że bym rzekł: Czemuscie mi niezbudowali domu Cedrowego? Przeto teraz tak będzieś mówił do slugi mego Dawida. Tho mówi Pan wsszech zastępow: Jam ciebie wziął / gdyś chodził za trzoda po pastwiskach abyś był wodzem ludu mego Izraelskiego. A bytem stoba gdzies się kolwiek obrocił: y pobitem wssystkie nieprzyiacioly thwoie przedtoba / y uczynitem ci zawołanie / iako iednego z wielkich kthorzy sa sławni a zaci na świecie. A datem miejsce ludu mojemu Izraelskiemu: będzie wsszczepion / y będzie mieszkać w nim / a ius sie wiecy nie zruszy: ani ich zetra synowie nieprawości / iako od początku / ode dni w kthorem dat Sedzie ludu memu Izraelskiemu / y zctumitem a poniżył wssystkie nieprzyiacioly twoie. Wiasthuieć tedy tobie / iż ci ma Pan zbudować dom.

A gdy wypelnisz dni twoie / żebyś siedł do oycow twoich / wzbudze plemię twoie po tobie / ktore będzie z synow twoich / y wsta nowie a vperwie Królestwo jego. On mi

2. Reg: 7.

1. Reg: 10.

Math: 16.

2. Reg: 7.
Psal: 131.

I. Paralipomenon.

1. Para: 25.

1. Reg: 15.

Deut: 32.

Deut: 4.

zbuduje dom / y vmocnie stolec iego aż na wieki. Ja mu bede za oycą / a on mi będzie za syna: a miłosierdzia mojego nie odeymie od niego / iakom odiać od tego Echora był przed tobą / y postanowie go w domu moim / y w Królestwie moim aż na wieki. A stolec iego będzie namocniejszy aż na wieki. Podług wssystkich słow tych / y według wssystkier tey wizyey mówił Nathan do Dawida.

A gdy przyszedł Król Dawid / y stał przed Panem / rzekł: Cożem ja iesłh Panie Boże / y coż za dom moy / abyś mi dał takowe rzeczy? Ale iesłczy y cho maćo sie być zdało przed oblicznością twoją / przetoż mówites o domie slugi twego na przysły czas / y uczynites mie znamięntym nad wssystkie ludzie Panie Boże. Coż wiecey przydać może Dawid / gdyżes chiał wnieślić slugę twego / y poznales go? Panie dla slugi twoiego / według serca twego uczynites wssystkie wielmożność te / y chćiales oznaczyć te wssystkie wielkie rzeczy. Panie nie masz chobie podobnego / y niemasz inego Boga krom ciebie / ze wssystkich o Echora chęzmy słychali naszymi wssyma. Abowiem ktory iesł iny (lud na ziemi) iako lud twoy Izraelski / narod ieden na ziemi / do ktorego przyszedł Bog / aby ij wyzwolił / y uczynił sobie ludem / y wielkością swoją / y strachy wyrzucił narody od oblicza iego / Echora tego był z Egiptu wyzwolił? Y uczynites sobie lud twoy Izraelski za lud aż na wieki / a tchy Panie states sie Bogiem iego. A tak teraz Panie / mówią ktoraś mówit słudze twemu / y o domie iego / niechay będzie w twierdzoną na wieki / a uczyni iakos mówil. Niechayże trwa / a będzie wielebne imię twoie na wieki: aby było mówiono / Pan Zastępów Bog Izraelski / y dom Dawida slugi iego trwający przed nim. Abowiem ty Panie Boże moy / odkrytes a obnażył cho slugi twoego / żebyś mu miał zbudować dom: stęgoś naśl slugę twoy duffanie / aby sie modlił przed tobą. Teraz tedy Panie ty iesłes Bog: a mówites do slugi twoego tak wielkie dobrodzieystwa. A poczas iesł stęgośławić domowi slugi twoiego / żeby był zawždy przed tobą: Abowiem gdy tchy Panie stęgośławił / będzie stęgośławion na wieki.

Cap. 18.

Dawid o we wyziesłwa nad nieprzyiacłoty iego za pomocia Bożą / opisał / y wzednił iego.

Thato sie potym / iż porażit Dawid Filistyny / y ztłumił a poniżił ie / y odiał Geth / y corti iego zrekł Filistynskier: porażit też y Moab / ze sie stęhali Moabitowie slugami Dawidowemi / dawając mu dary. Tęgoś też ożasł porażit Dawid Adarezerą Królą Sobą krajny Hemath / gdy był wyiachal aby rozszłyżł Królestwo swoje aż do rzeki Eufraten. Wziat tedy Dawid tysiac wożow iego / y siedm tysięcy ieżnych / y dwa / dziesćcia tysięcy meżow pieśnych: y podciał żyły wssystkim wojnikom / wyiawssy stęho wożow ktore sobie zachował. Przyciagnął był także y Syrus z Damassku / aby ratował Adarezerą Królą Sobą: Ale yiemu porażit Dawid dwa y dwadziesćcia tysięcy meżow. Y osadził żołnierze w Damassku / aby też y Syrya sluzyla mu / y dawala trybuty. Y wspomogł go Pan we wssystkich rzeczach / kęzemu sie kolwie obrocił. Dośłat też y pobrat tam Dawid Tharcze zloty / ktore mieli sludzy Adarezerowi: y przyniosł ie do Jeruzalem. Takież y z Thebat / y Chun miast Adarezerowych / miedzi barzo wiele stęhorey potym Salomon sprawił Morze miedziane / y slupy / y ine naczynie miedziane.

Tho gdy wssłsat Thon Król Hemath / mówie / iż Dawid porażit wssystko woysko Adarezerą Królą Sobą / posłat Adoram syna swego do Królą Dawida / o pokoy / a przycym aby mu winssował a radował sie stęgo / ze porażit a zwyciężył Adarezerą Abowiem Thon był nieprzyiacłem Adarezerowym. A Dawid każde naczynie a sprężeth zloty / srebrny / miedziany poswięcił Panu Bogu / z srebrem y zlotem ktore był pobrat ze wsszech Narodow / tak z Idumei / z Moab / y z synow Ammon / iako z Filistynow y Amalechitow.

A Abisai zaś syn Sarmiey / porażit Edom w padole Solnym / osmnaście tysięcy: y zaśadził w Edom żołnierze / aby Idumea sluzyla Dawidowi: A zachował Pan Dawid we wsszech sprawach gdzie sie kolwie obrocił. Królował tedy Dawid nad wssystkim ludem Izraelskim / a czynił Sady / y sprawiedliwosć wssystkiemu ludu swemu. A Joab syn Sarmiey był v niego zethmānem / a Josaffat syn Ahilud Kancelerzem / a Sadoch syn Achitob / y Ahimelech syn Abiatharow Kapłany / a Susa pisarzem. Banaías też syn Joaby był Kormistrzem nad woyski Strzelcow y Tarczownikow: Ale synowie Dawidowi / pierwssy przy race Królestwier.

Cap. 19.

Baron

1. Paralipomenon.

Hanon Krol Ammonski / sluzebnik Dawidowe há-
niebnie zelywssy / odeslal: ktorego Dawid porazil y
zwyciezyl spolu y z Syryczytami pomocnik iego.

Reg: 10.

Razito sie iz umart Naas Krol
synow Ammon / a Krolowat po
nim syn iego. Thedy rzekl Da-
wid: Uczynie miłosierdzie z ha-
non synem Naasa: abowiem oćiec iego w-
kazal mi też taksę. A wyprawil kniemu po-
sly / ktorzy go mieli ciešyc po śmierci oycá
iego. Ktorzy gdy przyiachali do ziemie sy-
now Ammon / aby ciešyli Hanoná / rzekli
Kriazeta synow Ammon do Hanoná: Thy
podobno miniasz / że by tho Dawid dla
poćciwošci oycá twego / poslal te ktorzy
by cie ciešyli: a tego niebacysz / iz aby wy-
spiegowali / y wypatrzyli / y zlezdziłi ziemie
twoie / przyiachali do ciebie sludzy iego.
Tedy wnetz Hanon slugi Dawidowe ob-
tyšit v ogolit / y pourzynat im sath od poslad
ku aż do nog / y pušcit ie od siebie. Ktorzy
gdy odiachali / a terzez oznaymili Dawi-
dowi / poslat przeciwko im / bo bázro wiels-
ka háńbe podieli / y przykazat aby zostali w
Jerycho / dotad ažby zarosla im broda / po-
tym żeby sie wrocili.

Widzac synowie Ammon / że krzywdę
uczynili Dawidowi / thak Hanon iako iny
lud / poslali tysiac grzywoien srebra / aby so-
bie náieli z Mezopotámiey / y z Syryey
Naacha / y z Sobá / wozow y izeynych. A
náieli dwa y trzydziešci thysiecy wozow / y
Krola Naacha z ludem iego. Ktorzy gdy
przyciagneli / potozyli sie obozem przeciw-
ko Medaba. Synowie też Ammon zgro-
madziliwssy sie z miast swoich / wyciagneli
ná woynie.

To gdy vsslal Dawid / poslat Joaba / y
wssystko woysto mežow mocnych: A w-
ssedssy synowie Ammon / z sykowali woysto
wedle brany mieyskiey: A Krolowie ktorzy
im byli ná pomoc przyiachali / osobno w
polu staneli. Joab zethman rozumieiac /
že miał ná sie lud z sprzodku y z tylu / obrat
meže co mocniessę ze wsszego ludu Isra-
elskiego / y pušcit sie ná Syryczyty: A ostátek
ludu poruczył w moc Abisai brátu swemu:
y ssi przeciw synom Ammon. Rzekl Jo-
ab: Przypralcie mie Syryczytowie / daš mi
rátunek: a ieslić by theš ciebie przemogli
synowie Ammon / bedeć ná pomoc. Potrze-
piay sie / a czynwá mežnie zá lud náš / y zá
miasta pána Boga nášego: A pan Bog
co dobrego iest przed obliczem iego / to v-
czyni. Ruffot sie tedy vciagnat Joab / y lud
ktory s nim byl przeciwko Syryczytom ku
bitwie: y obrocił ie wstecz že vciekali. A sy-
nowie zaś Ammon / wyrzawssy že vciekali

ia Syryczytowie / ieli theš sami vciekali
przed Abisai bráthem iego / y w pábli do
miasta: Joab też wrocil sie do Jeruzalem.
Widzac Syrus že go vpádo od ludu Isra-
elskiego / wyprawil posly / y przywioldi zaś
Syryczyty ktorzy byli zá rzeká: A zethma-
nemich byl Sophách zethman Adare-
zerow.

Co gdy dano znać Dawidowi / zbit wssy-
sheit lud Israelski / y przeprawil sie przez
Jordan / y vderzył ná nie / y sykowawssy
ku nim woysto / a oni przeciw niemu bo-
wali. A vciekali potym Syrus przed ludem
Israelskim: A zbit Dawid Syryczytow
siedm thysiecy wozow / y czterdziešci thys-
siecy piešsych / y Soffách zethmaná one-
go woyska. Obaczawssy sludzy Adareze-
ro / iz byli od Israela zwyciezeni / zbiegli
do Dawida / y sluzili mu: A niechciata in-
wiecey Syryia dáwać pomocy synom Am-
mon.

Cap. 20.

Woyny Ethore sie Dawidowi sciesliwie wiodly
przeciw Ammonitom y Filistynom / zlotha korone
uczynil sobie Dawid / Obczyma o czterech dwudzie-
stu palcow zabit.

Rok potym stalo sie o tym cza-
sie gdy mieli obyczay Krolowie
ná woyny wyiezdjac / zgroma-
dzil Joab woysto y co mocnię
se rycerze / y burzył ziemie synow Ammon /
a ciagnawssy daley oblegt Rabbá: a Da-
wid zá thym mieskal w Jeruzalem / gdy
Joab porazil Rabbá y zburzył ie. A wzial
Dawid korone Melchonowi z gtowy iego:
y nalazł w niej talent albo cetnar zlotha /
y bázro drogie kamienie / y uczynil sobie z
niej Krolowska korone: tupieš theš w tym
miescie wzial bázro wielki. A lud ktory w
nim byl / wywioldi: A kazal po nich wlo-
czyc brony zelazne / y Szczotki / y wozy ze-
lazne / tak že ie y targali y z starli: tak po-
czynil Dawid wssystkim miastham synow
Ammon: y wrocil sie ze wssystkim ludem
swoim do Jeruzalem.

Potym stala sie woyna do Gazer prze-
ciwko Filistynom: ná Ethorey porazil So-
bachai zuszathyczyt / Saffai z rodu Ra-
faimowego / y stumil ie.

Stoczyla sie zaś y druga woyna z Fili-
styn / ná ktorey porazil Adeodatus syn Ja-
ir z Bethleem / brata Goliasha Geteystie-
go / v ktorego wtocznie drzewo bylo iako
nawoy v tlaczow.

Ale y druga iessze woyna przypáda w
Geth / ná ktorey byl cztowiek bázro wielki /

2. Reg: 11.

2. Reg: 11.

1. Reg: 21.

1. Paralipomenon.

po pięci palców w rękę y w nogi mając / tho
jest / spotu wssystkich czterzy y dwadzieścia /
ktorych thes bit possedł z narodu Káffá.
Ten bluznit przeciwko Izraelowi: A zabit
go Jonáthán syn Sámáá brata Dawido-
wego. Ci są synowie Káffá w Gerh ktora
rzy zbici są reka Dawidowa y slug jego.

Cap: 21.

Dawid tym je lud policzyć kazal / i grzeszył / pán
rozgniewał / wkorzywszy się zaś obliżał / se przesiłat
morem lud kárá / wywiodł oltarz ná placu Orná
ná Gebuzeycyká.

2. Reg: 24.

Nowstał potym Szátán przeci-
wko ludu Izraelstiemu / y pod-
wiodł Dawidá żeby policzył lud
Izraelsti. Tedy rzecze Dawid do
Joábá / y do ktriazat ludu: Jozcie / á policz
cie lud Izraelsti / od Bersabee aż do Dan:
przyniescieś mi te liczbe / żebych wiedział.
A odpowiedział Joáb: Uciech Pan Bog
pomnoży ludu swego stoćroć więcej niżli
jest: á zaś Krolu pánie moy nie wssystcy
sludzy twoi są: Czemus się tego dowiadać
pan moy / coby za grzech było poczythano
Izraelowi: Ale słowa Krolowstie ważniey
są byty. Wyiachał tedy Joáb / y strążył wssy
stheł lud Izraelsti: y wrocil się do Jeruza-
lem. A dał spisek á liczbe Dawidowi tych
ktore był obssedł: y náleżóná jest wssystká
liczba Izraelstiego ludu / tysiac tysiacy / y
sto tysiacy meżow ktorzy wladali mieczem:
A z pokolenia Juda po czterzy tóć sto ty-
siac / y siedmdziesiat tysiacy meżow wojen-
nych. Bo Lewi y Beniamin / nie liczył:
przeto że Joáb bezdziecznie á zaniechucia
pełnit to rozkazanie Krolowstie.

Niepodobáto się to pánu Bogu / co był
Dawid rozkazal: y karat lud Izraelsti. A
rzekł Dawid do Boga: Zgrzeszyłem bázro-
izem tho uczynił / prosse odeymże nieprá-
wość slugi twego / boćiem niemadrze uczy-
nił. A rzekł Pan do Gad Wódzacego krol-
lá Dawidá / themi slowy: Józ / mowże do
Dawidá / á powiedz mu: Tho mowi Pan.
Dáiec ná wola / iedno z tych trzech rzeczy /
obierz sobie ktore chcesz / á thóc uczynie.
Przyssedłszy Gad prorok do Dawidá / rzekł
do niego: To mowi Pan: Obierz sobie co
chcesz: Albo przez trzy lata gład: albo przez
trzy krieżyce wćiekáć przed nieprzyiacióly
twymi á niemodz vsć mieczá ich: albo przez
trzy dni miecz Pánsti / żeby śmierć boiowá
lá ná ziemi / á Pánsti Angiot żeby zabijal
po wssystkich gránicách Izraelstich: á ták
rozmyśl się theraż / cobyś miał odpowie-
dzieć temu ktory mie poslat. A rzekł Da-

wid do Gad: Ze wsszech stron dolegiości
mie cisha: ále wódam lepiey mi wpasć w
rece Pánstie / bo wielkie są miłosierdzia ie-
go / niż w rece ludzkie.

Przepuścił tedy Pan mor ná lud Izra-
elsti: y umáto ludzi z Izraelá siedmdzie-
siat tysiacy meżow. Poslat też Angiotá do
Jeruzalem / aby też w nim zabijal: á gdy
ták zabijal / porzýzał Pan / y smitował się
ná táká wielkością ztego: y rozkazal An-
giotowi ktory zabijal / Dostć ius / niech
przesłanie reka twojá. A Angiot Pánsti
stát wedle boiska Ornán Jebuzeycyká. A
podniósłszy Dawid oczy swoje / wyzýzał An-
giotá Pánstiego stojacego między Liebem
y między ziemia / á w rece jego goły miecz /
á że się obroci ku Jeruzalem: Thedy pádł
ná ziemię ták Dawid iákó stársszy ludu / ob-
leczeni będąc we wtosień / ná oblicze swoje.
A rzekł Dawid do Boga: Wssátem ja ro-
zkażal policzyć lud: iaciem zgrzeszył / iam
ci jest ktorym złe uczynił: tho stádko coż
przewinito: Pánie Boże moy / prosse pil-
nie niechay się reka twojá obroci ná mie /
y ná dom oycá moiego / á lud twoy niechaj
niebędzie mordowan. A przykazał Angiot
Pánsti prorokowi Gad / aby powiedział
Dawidowi / żeby wstąpił / á zbudował olt-
arz pánu Bogu ná boisku Ornán Jebu-
zeycyká.

Szedł tedy Dawid według powieści
Gad / ktora mu powiedział imieniem
Pánstím. A gdy Ornán wzgóre porzýzał /
y wyzýzał Angiotá / á czterzy synowie jego
snił / y skryli się: bo ná ten czas młócił ná
boisku psenice. A ták gdy przychodził Da-
wid do Ornána / wyzýzał go Ornán / y wy-
ssedł przeciwko nie / z boiská / y uczynił mu
czesć ná twarz ná ziemi: A rzekł do niego
Dawid: Spuść mi mieysce boiska twego /
żebyś ná nim zbudował oltarz pánu tym
spósobem ábyś wziął zá nie srebrá zácí stóć
aby przesłháta plagá od ludu. A rzekł Or-
nán do Dawida: Weźmi / á uczyni Krolu
Pánie moy / cóć się podoba: Ale y wotow-
dam ná zupełná offiárę / y te cepy ná drwá
y psenice ná zbożná offiárę / wssystko z chu-
cia dam. A rzekł mu Krol Dawid: Utkáti
ták niebędzie / ále dam ci srebrá zácí co stóć
Abowiem niemam ci tego brác / á sthego
offiárować pánu offiáry zupełne darmo-
dane. Dat tedy Dawid Ornánowi zá boi-
sko šest set lotow zlotá spráwiebliwe wa-
gi. A zbudował tam oltarz pánu: y offiá-
rował thám zupełné y spókoyné offiáry: y
wzywał Pána / y wysluchal go w ogniu z
Liebá ná oltarzu zupełney offiáry. A przy-
kazal Pan Angiotowi: y włożył miecz swoy
w pochwy. Nátychmiast tedy Dawid /

obacz

I. Paralipomenon.

Exod: 36.

Para: 1.

obaczysz, że go Pan wysłuchał / na Boistlu Ornan Jebuzeyczyt / ofiarował tam swe offiary. A Przybytek Pański który był sprząwit Moizesz na puszczy / y ołtarz zupełnych offiar / ta chwila był na wysokości Gabaon. A nie przemógł Dawid iść do ołtarza / aby tam prosił Pana Boga: Bo był ziele wielkim strachem / widząc miecz Angiola Pańskiego.

Cap. 22.

Dawid nakładł Salomonowi przygotować na budowanie kościoła Bożego / y poruczył mu to / aby budował / ponieważ sam miał przę zakazanie Pańskie.

Para: 13.

Rzekł Dawid: Ten jest dom Boży / y ten ołtarz na zupełne offiary Izraelowi. A przykazał aby byli zgromadzeni wszyscy nowo nawróceni z ziemie Izraelskiej / y poczynił z nich kamieniami / aby ci osłali kamienie / y glądzi / na budowanie domu Bożego. Ugotował też Dawid żelazą bardzo wiele / na grozdzie do drzwi / y na spuszczenie / y na spaianie: między tak / że waga bez liczby. Drzewa też Cedrowe niemogły być ofiarowane / kthore Sydon / czykowice y Thyriyczkowice znieśli byli do Dawida. I rzekł Dawid: Salomon syn mój / dziecie małutkie jest / a kochanek: a dom który chce budować Panu / taki ma być / aby po wśzech krainach był głoszon / a sławion: a tak przygotuje mu wszystkie potrzeby. I dla tey przyczyny / przed śmiercią swoją / przygotował mu wszystkie nakłady.

A przyzwał potem Salomona syna swego: thajże mu przykazał aby zbudował dom Panu Bogu Izraelstiemu. I mówił Dawid do Salomona: Synu mój / byt / ać cho moia wola / żebym zbudował dom imieniu Boga moiego. Ale stała się rzecz Pańska do mnie / mówiac: Wieleś krwie wylat / y wieleś walk wiodł: niebedziesz mogł budować domu imieniu mojemu / ponieważś tak wiele krwie przelał przedemną. Syn twój który się tobie narodzi / będzie miał bardzo spokojny: bo mu ja dam odpocynać od wśzech nieprzyjaciół jego / o koliczenie: a z tey przyczyny / nazowia go Spokojnym / y pokoj / y proznowanie dam w Izraelu przez wszystkie dni jego. On będzie budował dom imieniu mojemu: y on mi będzie za syna / a ja iemu za oycą: y wmoenie sfolec krolestwa jego nad Izraelem na wieki. Theraz tedy synu mój / niechaj Pan Bog będzie sfohob / a bądź forthum

nym / a buduy dom Panu Bogu twemu / iako mówił o tobie. Day ci też Panie Boże roztropność / y czynność / abyś mógł rzadzić lud Izraelstki / y strzedz zakonu Pana Boga twego. Abowiem na then czas będzieś się mógł pomnożyć / gdy byś strzegł przykazania / y Sadow kthore przykazał Pan Moizeszowi / aby nauczał lud Izraelstki: Posilay a zmacniay się / a czyni meł / nie boy się / ani się lekay. Ochoć ja wboświe moim / przygotowałem ci nakłady do domu Pańskiego / ztota sfoh tysięcy cethn / a srebr / a sfoh tysięcy cethn / arow: mie dzy y żelazą tym niemaś wagi / bo przecho dzy wielkość każda liczba: drzewa też y kamienia przygotowałem na wszystkie potrzeby. Maś też wiele rzemieślników / eo cie sfoh kamienie / Murarze / rzemieślniki oko lo drzewa / y wszystkie rzemieślni sprawce rozumne / na złoć / na srebrze / na mie dzy / y na żelazie / kthorego niemaś liczby. Wstańże tedy / a wczyn tak / Bedzie Pan Bog sfohob.

Przykazał też Dawid wszystkim kriażom Izraelstkim / aby rathowali na wśsem Salomona syna tego / mówiac: Widziacie że Pan Bog wasz jest swami / a że wam dał odpocynienie w to / y podał wszystkie nieprzyjaciół wasze w rece wasze / y podana jest ziemia przed Panem / y przed ludem jego. Wydarćie tedy serca wasze / y dusze wasze / abyście sfohali Pana Boga waszego / a rusćie się / y buduycie Swiatnice Panu Bogu / aby wniesioną była Arch / a przymierza Pańskiego / y naciynie Panu Bogu poświęcone / do domu kthory się buduje imieniu Pańskiemu.

Cap. 23.

Dawid stary / namaciwszy Krolew Salomona / policzonym Lewytom wśedy rozdać / Moizeszowi synowi Lewitom przyliczeni.

Tak Dawid bedac sfohary y petyen dni / posthánował Krolew Salomona syna swego nad ludem Izraelstkim. A zgromadził wszystkie kriażet / Izraelstkie / y Kaptany / y Lewity. A liczeni są Lewitowie od dwu / dzieśtu lat / y wśsey: tedy należono ich / trzydzieści / y osm tysięcy / meżow. Z tych wybrano / y rozłożono na posługi domu Pańskiego / czterzy / y dwadzieścia / tysięcy: przetożonych z Sedziow było sześć tysięcy. A ceterzy tysiące wrotnych: także też wiele Spiewaków / kthory sfohali Panu na rozmaitych Instrumenciech / a nástroiech / kthorych był nástrawiat ku graniu. A rozłożył / a rozsyłował ie Dawid według po

3. Reg: 3.

3. Reg: 2.

Reg: 7.

Reg: 5.

Reg: 7.

Reg: 5.

Nameri: 4.

I. Paralipomenon.

rzadku synow Lewi / mowie / Gerson / y
Káath / y Merary.

Synowie Gersona / Leedan y Semei.
Synowie Leedan: Kriaze Jáhíel / y Ze-
thán / y Joel trzey. Synowie Semei:
Sálo mith / y Hozyel / y Arám / trzey. Ci
Kriazetá familiey Leedan. Zás synowie
Semei: Lebeth / y Jyza / y Jáus / y Bária /
ci czterzey synowie Semei. A był Lebeth
pierwszy / Jyza wtory: A Jáus y Bária
niemeli wiele synow / á dla tego w iedney
familiey á w iednym domu policzeni sa.

Exod: 6.

1. Para: 6.

Exod: 29.

Exod: 2.

Synowie Káath: Amrá / y Isáar / y
bron / y Ozyel / czterzey. Synowie Am-
rá / y Aaron / y Móizese. A oddaczone Aaro
ná aby posługował w Światnicy święt-
szej / sam y synowie iego ná wieki / żeby pas-
lit zápat wonny Pánu według swego oby-
czáiu / á błogosławił imieniu iego ná wie-
ki. Móizese téż cztowieká Bożego syno-
wie / policzeni sa w pokoleniu Lewi. Sy-
nowie Móizessowi: Gerson / y Eliezer. Sy-
nowie Gersonowi: Subuel pierwszy. Miat
téż Eliezer syny: Rohobia pierwszy. A nie
miat ius Eliezer inych synow. Ale synowie
Rohobia rozkrzewili sie bázgo. Synowie
Isáar: Sálo mith pierwszy. Synowie Je-
bron: Jeryau pierwszy / Amáriás wtory /
Jáházyel trzeci / Jekmáam czwarty. Sy-
nowie Ozyelá: Michá pierwszy / Jeshá
wtory.

Synowie Merary: Moholi y Musy. Sy-
nowie Moholi: Eleázár y Cis. Umárt po-
tym Eleázár / niemáiac synow iedno dzie-
wki: y pobráli synowie Cis brácia ich.
Synowie Musy: Moholi / Eder / y Jery-
moth / trzey. Ci synowie Lewi w rodzi-
nách y w fámiliách swych / Kriazetá ná
przemiány / y według liczby głow onych
wssystkich Echorzy byli ná posłudze domu
Páńskiego / od dwudziestu lat / y wyssey.

Nume: 4.

Nume: 1.

2. Para: 35.

Abowiem rzekł był Dawid: Dai Pan
Bog Isráelski odpoczyntenie ludu swemu /
y mieszkánie w Jeruzálem ná wieki. A ius
wiecey niebedzie powinność Lewitá /
aby potym nosili Przybytek / y wssystko ná
czynie iego ku posługowaniu. A podług
przykazania Dawidowego náposledney-
szego / bedzie braná liczba synow Lewi / od
dwudziestu lat y wyssey. A beda pod re-
ka synow Aaronowych ku posłudze w do-
mu Páńskim / w kruchtách / y w gmáchach /
y ná miejscu oczyszczenia / y w Światnicy
y ná wssystkich posługách kóściotá Boże-
go. A káptani beda nád chleby poswie-
conemi / y nád mąka ku offiarowaniu / y
nád pláckí / y nád przásnymi chleby / y nád
torty z panwie / y nád práżeniem / y nád
wsselka waga y miára.

A Lewitowie zas aby sthawali rano ku
wyznawaniu y spiewaniu Pánu / thakies
ku wieczorowi / ták przy offiarowaniu zu-
pełnych offiar Páńskich / iáko y w sobbocy /
y ná Płowie / y w insse świętá wroczyssie / po-
dlug liczby / y Cerimony káżdey rzeczy / w-
sthawicznie przed Pánem. A niech przy-
strzegáis zachowywania Przybytku przy-
mierza / y zwyczajow Światnice / y zacho-
wywania synow Aaronowych bráciey swo-
iey / aby posługowali w domu Páńskim.

Cap. 24.

Uá ceterzy dwadziestá losow podzieleni synowie
Aaronowi y insse fámilie Lewitow od Dawida.

A Synow Aaronowych the były
rozdzielenia. Synowie Aaro-
nowi byli: Nadáb / Abiu / Ele-
ázár / y Jthámár. Ale Nadáb
y Abiu umarli pierwey niżli óciec niemá-
iac dzieci: á káptáński wrząd nosili Eleázár
y Jthámár. A rozpráwił á rozsyłkował ie
Dawid / to iest / Sádoká z synow Eleázá-
rá / y Abimelechá z synow Jthámára / we-
dlug porzadku ich / y posług. A náleżiono
synow Eleázárovych dáleko wiecey w me-
żách celnieyszych / niżli synow Jthámára.
A rozdzielił im / tho iest / Synom Eleázá-
rowym Kriazet według familiey sessna-
ście: á synom Jthámárovym według fám-
iliey domow ich ósm. A rozdzielił obie fá-
milie między soba / losy: Bo byli Kriazetá
Światnice / y Kriazetá Boży / thak z sy-
now Eleázárovych / iáko z synow Jthá-
mára.

Leuiti: 10
Nume: 3.

A popisat ie Semeiás syn Nátánaelow
Pisarz z pokolenia Lewi / przed Krolem /
y Kriazety / y Sádokem káptanem / y Abi-
melech synem Abiátará / tudzieś y przed
Kriazety fámiliey káptáńskich / y Lewith-
skich: Jeden dom ktory był nád inymi / Ele-
ázárov: y drugi dom ktory pod soba miat
ine / Jthámárov. A padł pierwszy los ná
Joiáryb / Wtory ná Jedáiey / Trzeci ná
Hárim / Czwarty ná Seorym / Piąty ná
Melchia / Szósty ná Máimám / Siódmy
ná Alkos / Ósmy ná Abia / Dziewiąty ná
Jesua / Dziesiąty ná Sechenia / Jedenna-
sty ná Eliasib / Dwánasty ná Jácy / Trzy-
nasty ná Hopffá / Czerasty ná Jsbááb /
pietnasty ná Belgá / szesnasty ná Emmer-
Siedmnasty ná Hezyr / Ósmnasty ná Alff-
ses / Dziewiętnasty ná Sfeteiá / Dwudzie-
sty ná Hezezielá / Jeden á dwudziesty ná
Jáchiná / Dwu y dwudziesty ná Gámul /
Trzeci á dwudziesty ná Dáláian / Czwarty

Luc: 1.

I. Paralipomenon.

a dwudziesthy na Maaazyau. The sa prze-
miány a porządki ich wedle posługi ich / aby
wchodzili do domu Pańskiego / według po-
rządki swego / pod mocą Aaroná oycá ich :
iáko był rozkazał Pan Bog Izraelski.

A z synow Lewi ktorzy ieszcze zostáli / z sy-
now Amram / był Subael : a z synow Suba-
el / Jehedeia. Z synow też Kohobiel / Arie-
ze / Jesias. A Isáary syn Salemoth : y syn
Salemoth / Jaháth : a syn iego Jeriau pier-
wszy / Amariaš wtory / Jahazyel trzeci / Je-
kmaán czwarty. Syn Ozyelow / Michá.
syn Michá / Samir. Brát Michá / Jesya /
y syn Jesya / Zachariaš. Synowie Mez-
rary / Moholi y Musy. Syn Oziau : Ben-
no. Syn thež Merary : Ozyau / y Soám / y
Zachur / y Hebry. A zaś Moholi syn / Elea-
zar / ktory niemiał dziatki. A syn Eys / Je-
rameel. Synowie Musy : Moholi / Eder /
y Jerymoth. Ci synowie Lewi / podług do-
mow fámiliy ich. Rzućili też yony losy
przeciw bráciey swoiey synom Aarono-
wym / przed Krolem Dawidem / y Sado-
kiem y Abimelechem / y Arieżety fámili-
ey Kaptáńskich y Lewińskich : tak wiecześnie /
iáko mnieysze / wssy skie los rownie podzie-
lał.

Cap: 25.

Rozdział Dawid : synow Asaffowych / Zeman-
owych / y Jodythum Kántory y Organistá ná ctery
dwadzieścia fámiliy y losow.

leci: 47.

Thát Dawid y wrzednicy iego
woyści / oddaczyli na posługę sy-
ny Asaff / y Zeman / y Jodythum
ktoryby prorocztwa opiewáli
przy Lutniach / gestlach / y Cimbalech / we-
dług liczby swoiey / według powinności y
wrzedu swego posługuiac. Z synow Asaffo-
wych : Zachur / Jozeff / Nathania / y Azáre-
lá / synowie Asaff : pod reka Asaffowa pro-
rokniać wedle Krolá.

A Jodythum : Synowie Jodythum / Godo-
liáš / Sory / Jeseiáš / Zásabias / y Nathá-
s / sesc / pod reka oycá swego Jodythum
ktorzy ná lutniy prorokowali / ná dthemí
ktorzy wyznawali y chwalili Pána Boga.

Zeman też : synowie Zemanowi / Bok-
cyau / Nathaniau / Ozyel / Subuel / Jery-
moth / Zánaniaš / Zánani / Eliáth / Ge-
delthy / Komemthyef / Jesbákáz / Mello-
thy / Othyr / Mábazyoth : Ci wssy syno-
wie Zeman Widzacego Krolewskiego w
mowach Bożych / aby podwyszył moc ie-
go : y dał Bog Zemanowi synow czternaś-
cie / y trzy corti. Wssy byli pod reka oycá
swego rozsyłowani ku spiewaniu w Koś-

ciele Pańskim / ná cymbalech / ná gestlach /
ná lutniach / ku służbam domu Bożego we-
dle Krolá : to iest / Asaff / y Jodythum / y Ze-
man. A była tych liczba z bráciey swoia / kto-
rzy wczyli pieśni Pańskiey / wssych Dokto-
row dwiescie osmdziesiat / y osm : A rzu-
ćili losy porządki swemi za rowno thát
wiecześnie iáko mnieyszy / wczony pospolu y
nieuczony. A padł pierwszy los Jozeffowi
ktory był z synow Asaff. Wtóry Godoliáš
wi / temu y synom iego / y bráciey iego dwu-
naście. Trzeci Zachur / synom y bráciey ie-
go dwunastcie. Czwarty Isary / synom y
bráciey iego dwunastcie. Piaty Nathania-
š / synom y bráciey iego dwunastcie. Szosthy Bokcyau / synom y bráciey iego
dwunastcie. Siódmy Izraelowi / synom y
bráciey iego dwunastcie. Ośmy Jesáey / sy-
nom y bráciey iego dwunastcie. Dziewiaty
Nathaniey / synom y bráciey iego dwunast-
cie. Dziesiaty Semei / synom y bráciey ie-
go dwunastcie. Jedennasty Azáreelowi /
synom y bráciey iego dwunastcie. Dwana-
sty Zásabiei / synom y bráciey iego dwunast-
cie. Trzynasty Subaelowi / synom y bráciey
iego dwunastcie. Czternasty Natháthiey /
synom y bráciey iego dwunastcie. Piętna-
sthy Jerymothowi / synom y bráciey iego
dwunastcie. Szesnasty Zánaniey / synom y
bráciey iego dwunastcie :

Siedmnasty Jesbákáz / synom y bráciey ie-
go dwunastcie. Ośmnasty Zánani / synom y
bráciey iego dwunastcie. Dziewiętnasty
Mellothy / synom y bráciey iego dwunast-
cie. Dwudziesty Eliáthowi / synom y brá-
ciey iego dwunastcie. Jeden y dwudziesty
Othirowi / synom y bráciey iego dwunast-
cie. Wtóry dwudziesty Geddelthy / synom
y bráciey iego dwunastcie. Trzeci y dwu-
dziesiąty Mábazyoth / synom y bráciey iego
dwunastcie. Czwarty y dwudziesty Ro-
memthyezer / synom y bráciey iego dwu-
nastcie.

Cap: 26.

Rozdział Wrotnych losom / Ktorzy mliá Ktorych
dzwu pátzyć / storey strony / Ktorzy stárbu y naczy-
nia poświęconego przysięgáć.

Rozdział Wrotnych the sa / z
Korytow / Meselemia / syn Ko-
re / z synow Asaffowych. Syno-
wie Meselemie : Zachariaš pier-
worodzony / Jadyhel wtory / Zábádráš
trzeci / Jathánel czwarty / Eliám piaty /
Johánan sšosty / Eliórná siódmy. Syno-
wie zaś Obededom / Semeiáš pierworo-

Prout: 36

dzony

1. Paralipomenon.

dzony/ Jozabád wtory/ Joabá trzeci/ Sábár czwarty/ Náhanael piaty/ Ammiel szesty/ Jáchár siódmy/ Goliáthy osmy: iż mu Pán Bóg błogosławił. A Semeiey synowi iego/ narodzili się synowie przetożeni fámiliey swoich/ bo byli mężowie bázro mocni. Synowie rtedy Semeiey: Othni/ Káffael/ Obed/ Elzabád/ y bráćia iego mężowie ná mocnieyszy: Eliu też/ y Samáchi: ci wssyscy z synow Obededom: sami y synowie/ y bráćia ich ná mocnieyszy ku posługowaniu/ sseśdziesieth y dwa z Obededom. A zás synow Meselemie y bráćia ich bázro dużych/ osmnáście. A z Hosá/ to jest/ z synow Meráry: Semry Kriaze/ Abo wiem niemiat pierworodzonego/ a przeto postanowił go oćiec iego Kriazećiem: Zelcias wthory/ Tábelias trzeci/ Záchariaš czwarty/ wssytkich tych synow y bráćiey Hosá/ trzynáście. Te rozśadzono ná wrota/ aby záwždy Kriazetá ich stráž trzymáli y posługowali w domu Pániskim/ iáko y bráćia ich. Rzucili tedy losy zrowná/ y má tym y wielkim/ podług fámiliey ich/ o każdá bráne. Padł tedy los od wschodu słońca Selemiowi. Ale Zácharyassowi synowi iego/ mężowi rostopnemu y wczonemu/ losiem się dostała strona Putnocna. A Obededomowi y synom iego/ ná południe/ ná ktery stronie domu był Zbor stáršych Szefim y Hosá ná zachod/ wedle brany ktora wiedzie ku drodze idacym ná gore: sšhraž przeciwo strážey.

1. Para: 10.

A ná wschod słońca Lewitow sseśc/ a ná putnocy czterzey ná dzień/ y ná południe takież w dniu czterzey: a gdzie bywał Zbor dwa á dwa. W komorkach też Wrothnych/ ná zachod słońca czterzey ná drodze/ dwa po komorach. Ná putnocy zás y ná południe: czterzey ná każdy dzień się mienily/ a przy onym miejscu gdzie się rada schodziła ná zachod słońca po dwu/ máia cy pod sobą ine ná drodze/ po dwu takież w komorkach. Te są rozdziały Wrothnych/ synow Kore y Meráry. Ale Achias był ná stárby domu Bożego y ná naczyńiem Kościelnym. Synowie też Ledan/ Synowie Gersonitow: z Ledan Kriazetá fámiliey Ledán/ y Gersonni/ Jehieli. Synowie Jehieli: Záram y Joel bráćia ie^o ná stárby domu Pániskiego. Z Amrámitow też/ y Jšáarytow/ y z Hebronitow/ y Ozyelitow. Subáel syn Gersonow syná Moizeffowego/ przetożon ná stárby. Bráth też iego Eliezer/ ktorego syn Káhábá/ a tego syn/ Jšaias/ a tego zás syn Jorám/ tego też syn Zechry/ y tego syn Selemith. Ten Selemith y bráćia iego ná stárby swietnych/ ktore poświęcił Dawid Krol/ y Kriazetá

fámiliey/ y Kocmistrzowie/ y setnikowie/ y wodze woysk/ z wojen/ y z lupow wojennych/ ktore oddali á poświęcili ná budowanie/ y ná sprzety Kościoła Pániskiego. A the wssytkie rzeczy poświęcił był Samuel Wódzcy/ y Krol Saul syn Cis/ y Abner syn Nerow/ y Joáb syn Sarwiey: a wssyscy poświęcili te rzeczy byli/ przez rękę Selemith y bráćiey iego. A ná Jšáarytami był wrzędniem Chonenias/ a synowie iego ku sprawam zewnetrznym/ aby sadzili y náuczali lud Jšráelski. A z Hebronitow/ zás sábias/ y bráćia iego mężowie bázro mocni/ tysiac y siedm set przetożeni byli ná ludem Jšráelskim zá Jordanem ná zachod słońca/ we wsszech sprawach Pániskich/ y ku posłudze Krolewskiej. A Hebronitow Kriaze było Jerya podług fámiliey y rodzinich. Cšterdziesiego roku Krolestwa Dawidowego policzeni są/ y náteżiono meżow co mocnieyszych w Jaser Gálaád/ y bráćiey iego mocnieyszego wieku/ dwa tysiacá/ y siedm set Kriazet fámiliey. A Krol Dawid przetożył ie ná Rubenithámi/ y Gáditámi/ y ná połowica pokolenia Ná násse/ ku wsselkiej posłudze Bożey y Krolewskiej.

Cap. 27.

Wrzędni Krolewskie opisane/ Kto ná cym był przetożonym/ takiej rade iego.

A Synowie Jšráelscy według liczbyswoiey/ Kriazetá fámiliey: Kocmistrzowie y Setnikowie/ y Stároštkowie/ Kthorzy náslugowali Krolowi podług huffow swoich/ wychodząc y wychodząc ná każdy Kriazec do roku: ieden każdy smich był przetożon ná czterzy y dwudziesta tysiecy. Ná pier wssym huffem pierwszego Kriazycá/ był wrzędniem Jesboám syn Zábdiel: a pod nim czterzy y dwádziestá tysiecy. Z synow Jarez Kriaze wssytkich Kriazet w woysku Kriazycá pierwszego. Wtorego Kriazycá miał huff Dudia Abhitecyt/ a po nim drugi imieniem Mácelloth/ ktory rządzi. cześć woyská dwádziestá y czterzy tysiecy.

Wódzá theš huffu thrzeciego Kriazycá thrzeciego/ był Banáias syn Joiády Káptaná: a w swym dziele miał dwádziestá y czterzy tysiecy. Ten jest Banáias mocnieyszy między trzydziestá/ y ná trzydziestá. A był ná huffem iego Amizabád syn iego. Czwarthy/ czwarthego miesiacá/ Azáhel bráth Joábá/ a Zábadyas syn iego po nim: y w huffie iego czterzy y dwádziestá tysiecy. Piaty/ Kriazycá piatwego/ Kriaze Samáoth Jezeritecyt: a w huffie

2. Reg: 22.
1. Para: 11.

1. Paralipomenon.

iego czterzy y dwadzieścia tysięcy. Szos-
sty/ hostego miesiąca/ Hira syn Akkes Te-
kuteżył: a w huffie iego czterzy y dwadzie-
ścia tysięcy. Siódmy/ miesiąca siódme-
go/ helles ffallonczył z synow Effraim:
a w iego huffie/ czterzy y dwadzieścia
tysięcy. Ośmy/ ośmego krieżycá/ Sobo-
chai husáthski z rodú Zárahí: a w huffie
iego czterzy y dwadzieścia tysięcy. Dzia-
siaty/ krieżycá dziesiątego/ Abjezer A-
náthochczył z synow Jemini: a w huffie
iego czterzy y dwadzieścia tysięcy. Dzia-
siaty/ miesiąca dziesiątego/ Márai/ y ten
Nethoffátczył z rodú Zárahí: y w iego hu-
ffie czterzy y dwadzieścia tysięcy. Jedena-
sty/ krieżycá jedennastého/ Banaías
ffarátonczył z synow Effraim: a w hu-
ffie iego dwadzieścia y czterzy tysiące.
Dwanaśty/ krieżycá dwanaśtego/ Hodaí
Nethoffáthczył z rodú Gorthoniels a w
huffie iego czterzy y dwadzieścia tysięcy.

Alle nád Narodú a pók oleniami ludu Is-
raelskiego ci byli. Nád pókoleniem Ruben-
itow Kriaze Eliezer syn Zechry. Nád po-
koleniem Symeonitow/ Kriaze Sáfáci-
ás/ syn Máchá. Nád Lewiśkim/ Hásá
biás syn Kámuelá: Nád pokoleniem Aro-
nitow Sádok. Nád Judskim/ Eliu bráth
Dawidow. Nád Isácharowym/ Amry syn
Micháel. Nád Zabuloniskim/ Jesmáías
syn Abdie. Nád Neptálim/ Jerimoth syn
Ozrielow. Nád syny Effraim/ Osee syn
Ozázyu. Nád potowica pokolenia Má-
náse/ Jeol syn Gádáley. A nád druga po-
towica pokolenia Mánáse w Galaad/
Jádodo syn Záchariássa. A nád Benjá-
min/ Jásiel syn Abnerow. A nád pokole-
niem Dan/ Ezriet syn Jerohim. The sa
Kriazetá synow Israelskich. A niechdiat
ich Dawid liczyć niżej dwudziestu laty: iż
był Pan rzekł/ że miał rozmnożyć lud Is-
raelski iáko gwiazdy ná Niebie. Joáb syn
Sárwiey počat był liczyć/ a nie dokonał:
bo dla tego przypadł był gniew Boží ná
lud Israelski: y dla tego liczbá onych ktho-
rzy byli zliczeni/ niebyła wpisána w krie-
gi dzieiow Krolá Dawida.

A nád stárby Krolewskiemu był Azmoth
syn Abiela. Nád onemi záse stárby ktore
były w miesciech/ y we wsiách/ y ná twier-
dzách/ był przelożonym Jonáthán syn O-
zye. A nád robotámi wiejskimi/ y ná o-
raczmi ktorzy sprawowali ziemié/ był wrze-
dnikiem Ezry syn Chelub: Nád spraw-
cámi Winnic/ Semeiás Komáthczył. A
nád piwnicámi winnymi/ Zábdyás Sáf-
sonczył. Bo nád Otivámi y Figámi kto-
re były ná polach/ Bálanán Gáderiski. A
nád spizárniámi Oleiowemi/ Joás. A nád

dobytkiem ktory pásono w Saron/ prze-
łożonym był Setráí Saronczył: a nád wo-
ty po padolech/ Sáfáac syn Adli: Zás nád
Wielbiady/ Vbil Jsmáheleczył: Nád Osly/
Jádías Meronáthczył: Nád owcámi też
Jázyz Agarenczył. Ci wssystcy wrzednicy
nád máietnošcia Krolá Dawida. A Jo-
náthán zás stry Dawidow/ rádny pan/
maž barzo mady y wežony: then y Jabel
syn Záchamoni/ byli z syny Krolewskiemu.
Achitoffel też rádny pan y Krolá/ a Chusi
Aráthczył przyiáciel Krolewski. Po A-
chitoffelu był Joiadá syn Bánaie/ y Abiá-
thar. A zethmánem woyská Krolewskie-
go/ był Joáb.

Cap: 28.

Dawid wspomina lud y Salomona syná swego/ y
dat mu fzerant kóšciola páńskiego/ y naczyńia
wssystkiego/ y wage złotá y srebrá ná spisu ná
rozmáite potrzeby tego kóšciola.

Nazywał pothym Krol Dawid
wssich kriazat Israelskich/ Wo-
dzow pokoleń/ zethmánow nád
huffy ktorzy posługowali Kro-
lowi: Rothmistrzow thes y Setnikow/ y
Wrzednikow ktorzy byli nád máietnošcia/
y dzierzawámi Krolewskiemu: Synow też
swoich z Komornikámi/ y wssystkich mo-
znych a mocnych w woysku swym/ do Je-
ruzálem. Powstawszy tedy Krol/ stojac
temi słowy mowił: Posluchaycie mie brá-
cia moi/ y ludu moy. Wsslitem był zbudo-
wác dom/ w ktorymby stánelá Archá przy-
mierza páńskiego/ y podnożek nog Pána
Bogá nášsego: a ná budowanie wssystkie-
gom iusnágotowat. Ale pan Bog rzekł
mi: Niebedzieš budowat domu imientu
memu: przetcho ižes maž waleczny/ a žes
przelewat krew ludzka. Ale obrat mie Pan
Bog Israelski/ ze wssystkíey fámilíey oycá
moiego/ ábym był Krolew nád Israelem
ná wieki: Abowiem z pokolenia Judá/ ob-
rat Kriazethá: A z domu Judá/ fámilia
oycá moiego: a z synow oycá moiego/ ták
siemu zlubito áby mie Krolew obrat nád
wssystkim Israelem. Ale y z synow moich/
(bom i dal Pan wiele synow) obrat Sá-
lomóná syna mego/ áby siedziat ná stolcu
krolestwa páńskiego nád Israelem/ y rzekł
mi: Salomon syn twoy zbuduie dom moy/
y sieni moie: bom tego sobie obrat. zá syná/
y ia mu bede zá oycá. A wtwierdze Krole-
stwo iego/ áž ná wieki: bedzieli trwat w
pełnieniu przykazania mego/ y Sadow/
iáko y dzisia. Theraz thedy (oznámuie)
przed wssystkim zborem Israelskim/ gdy

2. Reg: 16.

2. Reg: 7.

3. Reg: 5.

1. Para: 25.

1. Reg: 16.

Gene: 49.

1. Para: 6.

1. Para: 18.

2. Para: 6.

1. Paralipomenon.

Cap. 29.

słysz Bog nasz/ strzeżcie/ a pytajcie się na
wszystkie rozkazy Pana Boga naszego
abyście otrzymali ziemie dobrą/ y zostali
wili ja po sobie synom waszym/ na wieki.
A ty Salomonie synu mój/ wiedz o Bo-
gu oycą twoiego/ a służ mu sercem do-
skonałym/ y umysłem dobrowolnym. Abo
wieci wszystkich ludzi serc wywiadać się
Pan/ a wszystkie myśli dusi rozumie. Bez-
dziesli go szukać/ naydziecie: ale jeśli go od-
stąpić a opuścić/ odrzuci cie na wieki.
Przetę teraz/ ponieważ cie obrat na tho
Pan/ abyś mu zbudował dom Świątni-
ce/ bądź mocnym/ a dokonaj.

Potem dał Krol Dawid Salomonowi sy-
nowi swemu wizerunek Sieni/ y Kościoła:
y gmachow/ y wieżernik/ y pokoiow na
miejsce gdzie się niegodziło wnieść/ y do-
mu Obłagólnice/ y wszystkich sieni kthore
wymyślił/ y gmachow około Kościoła/ na
skarby domu Bożego/ y na skarby świętych
y rozdziatow kapłanów y Lewitów/ na
wszystkie sprawy domu Pańskiego/ y na
wszystko naczynie ku służbie Kościoła Pań-
skiego. Złota też pod waga/ na każde na-
czynie na służbę. Srebra też pod waga/
na wszystko naczynie rozlicznych robót/
Alle y na lichtarze złote/ y na lampy ich/
złota podług miary każdego lichtarza y ka-
żdey lampy. Takie też y na lichtarze sre-
brne/ y na światła ich/ wedle rozności ich
miary rozna waga srebra dał. Dał też
złota na stoty Wykładow/ podług rozney
wielkości stotow: Takie też srebra na in-
stoty srebrne. Na haciki też y na cząste/ y
na kadzielnice ze złota naczyniowego/ tak
że nalewki złote/ podług miary/ a potrze-
by kturey tych rzeczy/ odważył złota na
Lewitów a Lewitów. Takie też y na Lewy sre-
brne/ rozna srebra waga oddzielił. A na
ołtarz na którym zapalwonny palono dał
prawie brązowego złota: a żeby sniego
było podobieństwo niosących Cherubinow
roztaczających strzydła/ y zakrywających
Arche przymierza Pańskiego. Rzekł: Wszy-
tkie te rzeczy przysły do mnie/ reka pańska
spisane/ abym wyrozumiał wszystkie spra-
wy tego wizerunku a wzoru.

Rzekł też Dawid Salomonowi synowi
swemu. Czuj meżnie y bądź posłon/ a dzia-
łaj/ nie boj się ani się lekaj. Abowiem Pan
Bog mój będzie z tobą/ a nie opuści cie/ a
ni ostawi/ aż dokonasz wszystkich robót ku
posłudze domu Pańskiego. Oto rozdziat
Kapłanow y Lewitow/ na wszelką posłu-
gę domu Bożego stoja przy tobie/ y goto-
wi są/ a umieją tak Księżetę/ jako inny lud
czynie wszelkie przykazania twoie.

Co za nadanie uczynił Dawid na Kościół Boży/ y
Księżetę/ Modlitwa Dawidowa y Ofiary. Sáló-
mon pomazał na Krolestwo/ a Dawid zmarł.

Owsit pothym Krol Dawid do
wszystkiego zboru: Salomona
syna mego samego obrat Bog
iessze dziećciem młodziuch-
nym: A sprawa to wielka jest: abowiem nie-
człowiekowi się gotuje tho miesztanie/ ale
Panu Bogu. A ja wszelką pilność mo-
ja naogothowałem nakłady na dom Boga
moiego. Złota na złote naczynie/ y srebra
na srebrne/ miedzi na miedziane/ żelaza na
żelazne/ drzewa na drzewiane/ y kamie-
nie Onichinowe/ y czerwone jako barwie-
ka/ y rozmaitych farb/ y wszelkie kamie-
ni drogic/ y kamienia Marmurowego obfi-
ciem naogotowałem. A nad to wszystko com o-
fiarował do domu Boga moiego/ z wła-
sney majątności swej złoto y srebro da-
wam na Kościół Boga moiego/ wyławszy
tych rzeczy kthorem naogothowałem na dom
świątnice świętych. Trzy tysiące cetnarow
złota Ofiarskie: a siedm tysięcy grzywien
srebra co nalepffego: ku pozłoceniu ścian
Kościołnych: iż gdzieby było potrzeba złota
ze złota/ a gdzie trzeba srebra/ aby była ze
srebra robota/ przez ręce rzemieślnicze: A
jeśli kto dobrowolnie chce Panu Bogu co
ofiarować/ napeln reke swoja dziś/ ofiaruj
że/ co kto chce Panu Bogu.

Obiecali tedy Księżetę rodziny/ y Księ-
żetę pokoleń Izraelskich/ Kormistrzowie
też y Setnicy/ y urzędnicy dzierżaw Kro-
lewskich. A nadali na potrzeby domu
Bożego/ złota cetnarow pięć tysięcy/ y
dziesięć tysięcy złotych. Srebra dziesięć
tysięcy cetnarow: a miedzi ośmnaście ty-
sięcy cetnarow: żelaza też sto tysięcy cetna-
row. A y tego kowalek należono kamie-
nie drogic/ dali je do skarbu domu Pańskiego
przez reke Jachielá Gerzonicyka. A weze-
lił się lud/ gdy słudzy dobrowolnie słu-
wali/ iż zupełnym a całym sercem je ofia-
rowali Panu: Ale y Krol Dawid rozrado-
wał się radością wielką.

A błogosławił Panu przed wszystkim
ludem/ tak mówiąc: Błogosławiony iest
Panie Boże Izraela oycą naszym/ od wie-
ku do wieku. Twoja iest Panie Wielmo-
żność/ y możność/ y chwalebna sława/ y
zwycięstwo/ a thobie chwala: Abowiem
wszystkie rzeczy ktore są na niebie/ y kthore
na ziemi/ twoje są: Twoie Panie Krole-
stwo/ y tyś iest nade wszystkim Księżet-
ch. Twoie są bogactwa/ y twoja iest chwała

I. Paralipomenon.

Gene: 15.
47.
Sapien: 2.
5.

ty Pánuleś náde wssiemí : W rece thwoiey moc y možnosť / w rece twoiey wielkość / y roztáżowanie wsszech rzeczy . A ták teraz Pánie Bože náš / wyznawamy sie thobie / y chwalimy imie twoie sławne . Cožem ja iest / y iáki iest lud moy / žebyśmy mogli the wssystkie rzeczy obiecać : Wssystkie rzeczy twoie sa / a cośmy z reki twoiey wzięli / thobiesmy dali . Bo iestěsmy pielgrzymy przed toba / y przychodniowie / iáko y wssyřcy oycowie nášcy . Dni nášse nie ináčey iáko čien ná ziemi / a nie máš žadnego przedluženia . Pánie Bože náš / wssystká tá hoynosć kto rasmy nágothowali / aby byl zbudowan dom imieniu twemu swietemu / z reki twoiey iest / a wssystkie rzeczy twoie sa : Wiem to Pánie Bože moy / iż thy probuieš a doświadczaš serc ludzkich / a prosił the y w přezymosć miłuiš / přetož y ia w prošcie sercá moiego / offiarowalem te wssystkie rzeczy wesele : y kážílem že tež y lud ktery thui iest náležon offiarowací z wielkárádostí podarza . Pánie Bože Abraháma / Isáka / y Isráela / oycow nášřch / strzež wiecžnie tey woleý sercá ich / a záwždy ku čci twoiey niech tá ich mysl trwa . Sálomonowi tež synowi memu day serce dořkonáte / žeby strzežł przykazaň thwoich / a swiádecťwá thwoie / y Ceremonie twoie / a žeby pełnił wssystkie / a niech zbuduje Dom / ná který zgotowalem nářtády .

Przykazał tež Dawid wssystkiemu ľosćciolowi / to iest ľudu zgromádonemu / mořwíac : Błogosławcie Pánu Bogu nášřemu . A błogosławíť wssystkež Zbor Pánu Bogu oycow swoich : y kłáníali sie / dawa

li część a chwale Pánu / a potym Krolowi . A offiarowali Pánu offiary : a drugiego zás dná / offiarowali ná zupełne offiary bykow tysiac / Baránow tysiac / baránkow tysiac / z napoynemi ich ofiárámi / y wssystkiem obyczátem a posthepkem hoynie ná wssystek Isráel . A iedli y pili przed Pánem w on dzień z wielkim weselem . A pomázali po wtore Sálomona syna Dawidowego . A pomázali go Pánu zá Kriáze y Sádoká zá Biskupa . A siadł Sálomon ná stolcu Pánřkim zá Krolá / miásto Dawidá oycá swego / a podobal sie wssystkim / y byl mu powolnym wssystek lud Isráelski : Ale tež y wssystkie Kriájetá / y možni Pánowie / y wssystci synowie Krolá Dawidá / dali reke Sátomonowi Krolowi / y byli mu wssyřcy poddáni . W wielmožit teby pan Sálomoná nád wssystkim ľudem Isráelskim / y dáł mu ták a slawe Kroleřtwá / iákiež žadny Krol Isráelski przed nim nie miał .

Dawid theby syn Isái Krolowat nád wssystkim Isráelem : A dni Krolowánia iego nád Isráelem / bylo čterdziesćci lath : W Hebron Krolowat siedm lat / a w Jeruzálem / trzy a trzydziesćci lat . A umářł w stáročci dobreý / peten dni y bogactw / y slawy . A Krolowat po nim Sálomon syn iego . A dziecie Dawidá Krolá pierwsze y po slednie / nápisáne sa w Kriegach Samuela Widzacego / y w Kriegach Nátthan Proroka / y w Kriegach Gad Widzacego : y wssystkiego Kroleřtwá iego / y mocnosć / y čžářow które přeszli zá niego / ták w Isráelu iáko we wsszech Kroleřřtwach inych ziemi .

3. Reg: 1.
3. Reg: 1.

3. Reg: 4.

Koniec pierwszych ksiąg Paralipomenon.

2. Paralipomenon.

Woczynąia sie wtore kriegi Paralipomenon.

Opisują iako lud był sprawowany przez Salomona: A potem przez inne Krole Judy i Izraela. Maia kapitul. 36.

Cap. 1.

Salomon offtatnie tysiac offtat w Gabaon / Pan sie mu tam ukazal w nocy / Dal mu o co zadat to iest / Mądrość / przydawssy bogactwa y slawe / pothym wozy y iezdne zbiera.

3. Reg: 3.

Mocnił sie tedy Salomon syn Dawidow w Krolestwie swoim / a Pan Bog iego był z nim / y w wiel bit go wysoce. A przykazat Salomon wstornkie mu ludu Izraela

1. Para: 22.

Exodi: 36.

2. Reg: 6.

Exod: 38.

Sapien: 9.

3. Reg: 3.

skiemu / Zetmanom / y Setchnom / y Wozom / y Sedziom wssystkiego Izraela / y Kriazetom familliey / aby z nim iachali / y iachal ze wssim mnostwem Izraelskim / na wysokość Gabaon / gdzie stat przybytek przymierza Bozego / ktory uczynil Moisesz sluga Bozy na puszczy. Ale Arche Boza przywiozt był Dawid z Kariatiharym na miejsce Kthore iey był nagothorowat / a gdzie iey był rozbit Namiot / to iest / do Jeruzalem. Otarz też miedziany / Kthory był wrobit Beseleel syn Dry syna Hur / thamże był przed przybytkiem Panskim / Kthorego sstat Salomon y wssystek Zbor. Przystapit tedy Salomon do Otarza miedzianego / przed przybytkiem przymierza Panskiego / y offtatrowat na nim tysiac offtat / Alie oto oneyże nocy / ukazal sie mu Pan Bog / mowiac: Zaday czego chcesz odemnie / zeć to dam. A rzekł Salomon do Boga: Tyś uczynil z Dawidem oycem moim miłosierdzie wielkie / y posthanowites mie miasto niego Krolem. A tak teraz Panie Boze speli sie mowa twoia / ktoras obiecat Dawidowi oycu mojemu: Abowiem tyś mie uczynil Krolem nad ludem twoim mnogim / Kthory tak niezliczony iest / iako proch ziemie. Dayże mi Mądrość y rozum bym wchadzał y wychadzał przed ludem twoim: Bo a kto może ten lud twoy przystornie / Kthory tak wielki iest / sadzić? Rzekł potym Bog do Salomona: Zeć sie to wiecey sercu twemu podobato / a nie

adates bogactw ani majątności / ani slawy / ani dusz tych Kthory cie mienawidzali / ale ani dni żywota wielu: ales zadat mądrości y umienia / abyś mogł godnie sadzić lud moy / nad Kthorymem cie posthanowil Krolem: Wiedz że mądrość y umietność dāne sa tobie: A bogactwa / y majątność / y slawe / dam ci / także iż żaden z Krolow / ani przed toba / ani po tobie / nie bedzie rowien tobie. Wrocil sie tedy Salomon z Wysokosci Gabaon do Jeruzalem / od przybytku przymierza Panskiego / y Krolowat nad ludem Izraelskim. Zbierał sie tedy na wozy y na iezdne / y miał thysiac y czterzy sta wozow / y dwanaście tysiecy iezdnych: y roztozyl ie po mieścicach / gdzie były oboznie iego / a drugie przy Krolu w Jeruzalem.

3. Reg:

3. Reg:

10.

A uczynil Krol Salomon taka Roynosć srebra y zlotā w Jeruzalem / zego było iako kamienia / a drzewa Cedrowego iako plosnek Sygowych / Kthore rosta po polu w wielkiej obfiteści. A przywodziłi mu konie z Egiptu / y z Roa kupcy Krolewscy / Kthory zaiędzali y kupowali / czterzy woźniki za sześć set srebrnych / a konia za sto y piedziesięt srebrnych: thakieś też ze wssch Krolestw Geteykich / y od Krolow Syryjskich kupia wiedli.

Cap. 2.

Smowa miedzy Salomonem y Hirā Krolm / o robotnik / y o potrzeby na budowanie Kościol / y dworu Krolewskiego.

Myslit tedy Krol Salomon budować imieniu Panskemu Kościol / a sobie palac Krolewski. A naliczył siedmdziesiąt tysiecy meior / tych Kthory na rāmionach nosili / a osmdziesiąt tysiecy kamienników / co w gorze tamali y ciosali kamień: a Przystawow nad nimi trzy tysiac y sześć set.

Poslat też do Hirām Krola Thyrskiego / mowiac: Jākos czynil z oycem moim Dawidem / zes mu posylat drzewa Cedrowego / aby sobie zbudowal dom / w Kthorym y

3. Reg: 1

3. Reg: 5

mieszkal

2. Paralipomenon.

mieszkał: uczyni też tak semna/ abym zbudował dom imieniu Pańa Boga moiego/ abym i poświęcił na offiarowanie zapala wonnego przed Panem/ y na kładzenie żiot dobrej woni/ y na wykładanie wielkiste chlebow poświęconych/ y na offiary zupełne porankowe y wieczorne/ także y w Soboty/ y na Tłowie Kieżycy/ y w inne wroczy/ ste święta Pańa Boga nasse/ na wieki Kto re rzeczy są przykazane ludu Izraelskiemu.

Bo dom Ktory chce budować/ wielki ma być: abowiem też wielki jest Bog nasz nad wszystkie Bogi. A Ktoś tedy mógłby prze moc/ aby mu zbudował sposobny a przy sthoyny dom: Jesliż Ciebie/ y Ciebie nie bios ogarnąć go niemoga/ cożem ja iesli/ żeby mógł zbudować mu dom: Ale tylko to czynię na tho ten dom/ aby więc palano zapal wonny przed nim. Posliż mi tedy cztowieka rozumnego/ Ktoryby umiał ro bić ze złota y ze srebra/ z miedzi y z zelaza/ z Pawłoki/ z Karmazynu/ y z Ziacyntu/ y Ktoryby umiał ryc rozliczne rzezania z re mi rzemieśniki Ktore mam przy sobie w ży dofstwie y w Jeruzalem/ Ktorych nagotho wał Dawid oćiec moiy. Ale y drzewa Cedrowego mi posli/ y Jodłowego/ y Sosno wego/ z Libanu: Bo tho wiem że słudzy twoi umieia wyrebować drzewa na gorze Libanskiej/ a beda słudzy moi przy slugach twodich/ aby mi thym wiecey drzewa spra wili. Bo ten dom Ktory ja chce budować Bedzie przeziśli wielki y sławny. A tym ro botnikom Ktorzy beda wyprawować drze wa slugam twoim/ dam na strawe psenice ce Korcow dwadzieścia tysięcy/ a iecimie nia także wiele Korcow/ y winia dwadzieś cia tysięcy Batow/ Oleiu też dwadzieścia tysięcy Bathow.

Odpowiedział Hiram Krol Tyrski przez list/ Który poslat Salomonowi: Jż umito wał Pan lud swoy/ przeto dat tho abyś ty nad nim Krolował. Ktemu przydat/ mo wiec: Błogosławiony pan Bog Izraelski/ Ktory stworzył Ciebie y siemie/ Ktory dat Krolowi Dawidowi syna matrego/ wzo nego/ czynnego/ y rostopnego/ aby budo wał Dom Pańu/ a sobie dom Krolowski. Poslatem tedy do ciebie meza rostopnego y dobrze umiejetnego Hiram oycá mego/ syna niewiaśy z corek Dán: Ktorego oćiec był Tyryczyk/ Ktory wybornie umie robić Złothem/ Srebrem/ Miedzią/ Zelazem/ y Marmurem/ y Drzewem: z Pawłoki/ z iedwabnych skut Modrych/ y Karmazynu czerwonego/ y Zbisioru: y Ktory umie rze zać wszystkie rzezanie/ y wynaleść foremnie a mdrze cobykolwie w robocie było po trzebnego/ z rzemieśniki twemi/ y z rze

mieszniki pańa moiego Dawida oycá two iego. A tak psenice/ Jeczmiem/ Wino/ y Olei Ktores obiecal pan moy/ posli slugom twoim. A my ius wyrabieiny drzewa z Li banu/ ile go potrzebować Bedzieś/ a spu ściiny ie do Joppe pty po morzu: a twoia rzecz Bedzie odwieść ie do Jeruzalem.

Zliczył tedy Salomon wszystkie nowo wierce Ktorzy byli w ziemi Izraelskiej/ ius po onym policzeniu/ Kiedy ie był policzył Dawid oćiec iego: y należono ich sto pieć dziesiąt y trzy tysiące y sześć seth. A Kazał smich siedmdziesiąt tysiącom/ aby na ra mionach brzemiona nosili: y osmdziesiąt tysięcy Ktorzyby kamienie w gorach łama li: a trzy tysiące y sześć set przystawow nad robota tych ludzi.

Cap: 3.

Kośćciol / y Kruchta / albo Sien / Zastone/ dwa słupy przed drzwiemi Kościelnemi Budwie a sprawia

Począł Salomon budować dom Pański w Jeruzalem/ na gorze Moria/ Ktora wskazana była Dawidowi oycu iego/ na miejscu Kthore nagothował był Dawid na boisku Ornán Jebuzeyczyká. A począł bu dować Kieżycy wtorego/ dnia wtorego/ roku czwartego Krolestwa swego. A te sa fundamenty Kthore złożył Salomon/ aby budował dom Boży/ wzduż na sześćdzie siat łokci pierwszy miary/ a w syrz dwadzie ścia łokci. Kruchta zaś albo Sien na przod ku / wzduż sła według syrokości domu Bożego/ na dwadzieścia łokci: ale wyso kość Kościoła była na sło y dwadzieścia łokci: A pozłocił i we wnarz złotem naye czysszym. Dom też wietssy przykrył tarcia cami Jodłowemi/ a na wierzchu obit wse dy blachami przednie złotá / a na nich wy ryt Pálmy/ y iakoby łancuski ieden z dru gim sie z plataiace. Półzył też Pawiment Kościelny Marmurem co Kostonnieyszym Bärzo ochedożnie. Ale Złoto było Bärzo do brze sprobowane a dobre/ z Ktorego blach naczyniowssy/ pobit dom Boży/ y tramy ie go/ y podwoie/ y ściány/ y drzwi/ y wydro żył a wyrył Cherubiny po ściánach.

Uczył też dom Swiatnice swietych: wzduż/ podług szerkości domu/ na dwa dziesiąt łokci: w szerz thakież na dwadzieś cia łokci. A obbit y otasłował i też blachá mi złotemi / iakoby sześcia seth cetnarow. Ale y gwoździe złote poczynił/ tak że każdy gwoźdz pięćdziesiąt łotow wazył: Wieczerniki też obbit złotem.

3 h iij Uczył

2. Paralipomenon.

Uczynił też w swiatniocy swietych dwa Cherubiny/roboty Snicarska: y okowal je też złotem. Skrzydła Cherubinow rozstaczały sie na dwadzieścia łokci/tak że skrzydło jedno miało pieć łokci/ a tykato sie ścianom kościelney / a drugie thakież pieć łokci miało/ dotykato sie skrzydła drugiego Cherubina. Takież Cherubina Drugiego skrzydło miało pieć łokci/ a tykato ściany drugiey / a drugie też pieć łokci miało/ dotykato skrzydła drugiego Cherubina. A tak skrzydła obudwu Cherubinow rozstosowane były/ a rozciągali sie na dwadzieścia łokci: A sami stali na nogach swoich/ a thwarzy mieli obrocone ku domowi zewnethrznemu.

3. Reg: 7.

Uczynił też Zaslone z modrego postawu z pawłoki/ z iasno czerwonego Karmazynu/ y z bismutu wyhasthował na niey Cherubiny. Przede drzwiami też kościelnymi dwa słupy/ ktore miały wzdłuż trzydziści y pieć łokci/ a głowki ich po pięci łokci. Tuż dzieś y iakoby tancuski w Obłagalnicy poczynił: y włożył je na kápitelie słupowe. Jąbłek też żarnistych sto/ ktore zawiesił między tancuski. A te słupy postawił w Kruchcie kościelney/ jeden po prawey/ a drugi po lewey stronie: On ktory był po prawey/ nazwał Jachim/ ktory na lewey/ wezwał Boos.

Cap: 4.

Oltarz/ Morze / Konwie/ Lichtarze/ Stoly/ Ciąse/ y inne potrzeby a sprząy do kościoła sprząwia.

Uczynił też Oltarz Miedziany wzdłuż na dwadzieścia łokci/ w szerz także na dwadzieścia/ a w zgorze na dziesięć.

3. Reg: 7.

Morze też wlał kthore miało od brzegu do brzegu dziesięć łokci/ okragłe okoto: pieć łokci miało na wysssa/ y okragłe ię okoto trzydziści łokci obiegat. Podobienstwo też wotow było pod nim/ a na dziesięć łokci nieiaktie zewnathrz rycia/ iakoby dwiema rzedy brzeg morza obtaczaty. A Woty były lane / a ono Morze na dwunastie wotow postawiono było/ z ktorych trzech obrocono było ku Putnocy/ a trzech na Zachod / a trzech na Poludnie/ y thrzech na Wschod słońca / thrzimaiac na sobie Wotow: a posładki onych wotow / były wewnathrz pod Morzem / a miasssoc iego była na dton/ a brzeg iego był iakoby brzeg wkie licha / albo rozwinionej Leliyey: A brato w sie trzy tysiące korcow.

3. Reg: 7.

Wdziatal też dziesięć Konwi albo Kotow: y posthawil pieć po prawey/ a pieć po lewey stronie/ aby w nich wmywano co kol

wiek mieli offiarować zupełna offiara: a le w Morzu onym/ kaptani sie wmywali. Sprawil też y Lichtarzew Złoty/ dzieś sie / na on kthatch iakoby był rozkazat: y postawil je w kościele / pieć na prawey / a pieć na lewey stronie. Takież y stotow dzieś sie/ y postawil je w kościele / pieć na prawoy/ a pieć na lewo. Ciąse też złotych sto.

Zbudował też Pałac Kaptanom/ y gmach prawie Krolewski wielki: y drzwi w tego gmachu/ ktore okowal miedzią. A ono Morze posthawil po prawey stronie przeciw wschodu słońca na potudnie. Wdziatal też y Hiram Kottow/ Zakow/ y Ciąse: y wyrobił wssyskie roboty Krolewska w domu Bozym: to jest/ Stupy dwa/ y Kápitel/ le/ y wierzchy/ y iakoby iaktie siatki/ ktoreby zakrywaly Kápitel na słupach. Jąbłek też żarnistych czterysta/ y siatki dwie/ thak iż dwa rzedy jąbłek żarnistych / spaiaty sie ze dwiema siatkami/ żeby okrywaly Mako wice y wierzchy słupow. Wdziatal też y pod sławki/ y Korbly / ktore postawil na pod sławkach: Morze jedno/ Wotow też dwa/ nastie pod morzem/ y kościelkow/ Zakow y Ciąse. Wssysko naczynie wdziatal Salomonowi Hiram oćiec iego w domu Pańskim z Miedzi naczyssew. W krainie Jordanskoy latie Krol / w ziemi iytowathey/ miedzy Sokoth/ y Saredathá. A było tak wiele wssyskiego naczynia / że też niewiedziáno wagi miedzi.

Sprawił tedy Salomon wssysko naczynie domu Bozego/ y Oltarz Złoty/ y stoly/ y na nich chleby Wykładow. Lichtarze też z kágancy ich/ aby świeciły przed obłagalnica według porzadku/ ze złota naczyssego: y kwiarty nieiaktie y Lámpy/ y kleszczki złote: wssysko ze złota naczyssego sprąwiono. Pussti też kądziłowe/ y kądzielnicce/ y Ciąse/ y moździerzky/ ze złota naczyssego. A drzwi też wyrzył kościół wnetrze/ to jest/ do swiatnice swietsey: y drzwi kościelne ze wnatrz złote. Tak że skonczyła sie wssyska roboty / kthora uczynił Salomon w domu Pańskim.

Cap. 5.

Zebrałszy Salomon Stharsse y celnicyssie ludu Izraelskiego/ offiarował Panu Bogu/ Arche posthawil w obłagalnicy / a chwata, pása napelnia kościół.

Wdziatal tedy Salomon do kościoła wssyskie rzeczy / kthore był posłubił Dawid oćiec iego srebro y złoto/ y wssysko naczynie włożył do skarbów domu Bozego. po-

3. Reg: 7.
w 8.

2. Paralipomenon.

Reg: 8. tym zebrat starsze Izraelskie / y wssystkie
Kniazeta pokoleni / y przodki familiey / y sy-
now Izraelskich / do Jeruzalem: zeby przy-
prowadzili Arche przymierza Panskiego /
z miasta Dawidowego / ktore zowa Syon.
Zesli sie tedy do Krola wssyscy mezwie
Izraelscy w dzien wroczysty kiejzycia sioda-
mego. A gdy przysli wssyscy starszy ludu
Izraelskiego / wzeli Lewitowie Arche y
wniesli ja / ze wssystkimi przyprawami
Przybytku. A naczynie Przybytkowe / k-
re w nim byli / wzeli y niesli ie Kaptani y
Lewitowie. A Krol Salomon / y wssystko
mnostwo Izraelskie / y wssyscy ktorzy sie by-
li zgromadzili do Archy / ofiarowali Bara-
ny y Woly bez wsey liczby: bo thak wiele by-
to ofiar.

Wnieśli tedy Kaptani Arche przymierza
Panskiego na swe miejsce / to iest / do wbl-
gálnice kościelney / do Swiatnice swiet-
szej / pod skrzydła Cherubinow: tak iz Che-
rubinowie rozciągali skrzydła swoje nad
tym miejscem / gdzie postawiono bylo Ar-
che Panska / y zakrywali Arche z drażkami
siej. A konce onych drażkow / na ktorych no-
siono wiece Arche / iz troche dłuższe byly / te-
dy sie wstawiały wychodząc z Obłagálni
cerale iest / kto matuciko był zewnatrz nie
mogli ich widzieć. Także tam była Archá aż
do dnia dzisiejszego. A nie było nic innego
w Arse / jedno dwie tablice / ktore był wto-
zył Mojżesz na gorze Horeb / gdy Pan Bog
dał Prawo a Zakon synom Izraelskim wy-
chadzającym z Egiptu.

Reg: 8. 1. Reg: 9. A gdy wssli Kaptani z Swiatnice / (bo
wssyscy Kaptani ktorzy tam mogli być nále-
żeni / poświęceni sa: a iestże na ten czas
przemiany y porządek posług między nimi
nie był postanowiony) tak Lewitowie / i-
a / to Kantorowie a śpiewacy: to iest / y ci co
pod Azáfem były / y ktorzy pod Hemán-
nem / y co pod Jothum / synowie y bracia
ich / oblokły sie w szaty białe białorowe:
na cymbalech / na Arfach / na Luthniach
grali / stojąc na wschod słońca od Oltarza /
a przy nich stho y dwadzieścia Kaptanow /
ktorzy trabili. A tak zaraz a spolu wssyscy
trabami / glosy / Cymbalami / y w Organy / y
rozmaitemi Instrumenty Muzyki krzy-
żąc / a glosem sie wzgore zbijając / Barzo
daleko on glos było słyszeć: tak iz gdy pocze-
li Pána chwalić / a wymawiać: Wyzna-
waycie to Pánu iz dobry / a że na wieki mi-
łosierdzie iego: nápełnił sie dom Panski o-
błokiem / tak iz nie mogli Kaptani stać / y po-
sługi czynić przede matą: Abowiem chwa-
ła Boża nápełniła była dom Boży.

Cap. 6.

Wczynt rzezi Salomon Krol pierwszy do ludu /
potym pokleknałszy do Pána Boga modlać sie bar-
zo długo.

Edy rzecze Salomon: Pan Bog
to przyobiecał / że będzie mieś-
kal w obłoku: a ja zbudowałem
dom imieniu tego / aby thám
przebywał na wieki. A obrocił Krol obli-
cze swoje / y błogosławił wssystkiemu mno-
stwu Izraelskiemu (bo wssystko zebranie
ono ludu sthato ząpátrzywszy sie) y rzekł:
Błogosławiony Pan Bog Izraelski / ktory
to co mówił Dawidowi oycu mojemu / stu-
tkiem wypelnił / mówiac: Od onego dnia
ktoregom wywiódł lud mój z ziemi Egi-
ptskiej / nie obratem sobie miasta ze wssych
pokoleń Izraelskich / zeby w nim miał być
dom budowań imieniu memu: a nim ob-
rót sobie żadnego innego meża / aby był wo-
dzem ludu mego Izraelskiego: ałem sobie
obróć Jeruzalem / zeby w nim było imie-
moje: Obratem też Dawida / abym go po-
stawił nad ludem moim Izraelskim. A
gdyż ta była wola oycá mego Dawida / bu-
dować dom imieniu Pána Boga Izraels-
kiego / rzekł Pan do niego: Iz ta była wo-
la thwoja / zebyś dom zbudował imieniu
mojemu / dobrześ to uczynił / máiac wola
tą ową: Ale to wiedz że nie ty będziesz budo-
wał domu / wśakże iednak syn twoy / ktory
wynidzie z łodri twoich / ten zbuduje dom
imieniu mojemu.

A toż już Pán z iscił skutkiem słowa swo-
je / ktore był mówił: A ja powstałem mi-
asto Dawida oycá mego / y osiadłem Thron
Izraelski / tak iako mówił Pan: a zbudowa-
łem dom imieniu Pána Boga Izraelskie-
go. Postawiłem też w nim Arche / w ktho-
rej iest umowa Panska / ktora uczynił z sy-
ny Izraelskimi. Stánat potym przed Ot-
tarzem Panskim / przeciwko wssemu zeb-
raniu ludu Izraelskiego / y podniósł wzgore
rece swoje. Bo był sprawił Salomon pod-
stawek miedziány / y postawił w poszrod
kościota / ktory był wzdłuż na pięć łokci / w
szerz także na pięć / a wysoki na trzy łokcie:
y stánat na nim / y potym kleknałszy na ko-
lana swoje / przeciw wssystkiemu mnost-
wu Izraelskiemu / a rece w niebo podniósł
szy / iat mówić:

Panie Boże Izraelski / nie masz tobie po-
dobne Boga na Niebie y na ziemi: ktory
strzeżesz umowy y miłosierdzia z slugami
twoimi ktorzy chodzą przed toba w zu-
pełnym sercu swoim. Ktoryś spelił słudze-
twemu Dawidowi oycu memu cośkolwiek
mówił do niego: a coś był vsty obiecał / toś
iż skutkiem wypelnił / czego podpiera y

3. Reg: 8.

2. Reg: 7.

3. Reg: 8.

1. Para: 23.

1. Para: 7.

2. Reg: 7.

1. Para: 22.

3. Reg: 8.

h h iij niniey

2. Paralipomenon.

minieysz czas. A tak ius teraz Panie Boze
Izraelski/ wypetnij ludze twemu oycu me-
mu Dawidowi coſtſolwie mowit/ tak rze-
kae: Nie wſtanie z rodu twego maſ prze-
demna/ ktoryby ſiedziat na Stolecu Iſra-
elſkim: ale tak ieſli ſynowie twoi beda przy-
ſtrzegac drog moich/ a chodzic w zakonie
moim/ iakos y thy chadzal przedemna. A
tak teraz Panie Boze Izraelski/ niechay
bedzie potwierdzona rzecz a mowa twoia:
ktoras uczynil do ſlugi twego Dawida. A
wiec to ius podobna rzecz ku wierzeniu/
aby miat mieſzkac Bog z ludzmi na ziemi/
Jeſliſz Wiebo/ y Wiebioſa niebios niemo-
ga cie oſiegnac/ im wiecey ten dom ktho-
rym zbudowat? Wſſakze na thoc thylko
zbudowan ieſt/ abys weyſzrat na modli-
twe ſlugi twego/ y wſilna proſbe iego Pa-
nie Boze moy/ a zebys wyſluchal proſby
ieo ktore wylewa przed toba ſluga twoy:
abys otworzyl oczy ſwoie na then dom we-
dnie y wnocey/ nad mieyſcem gdzieſ zaſlu-
bit/ zebym iato byc wzywano imie twoie:
a zebys miat wyſluchac modlitwe/ kthora
ſie ſluga twoy modli na nim: wyſluchayze
proſby ſlugi twego/ y ludu twego Izrael-
ſkiego. Iſ ktobykolwiek ſie modlit na tym
mieyſcu/ zebys wyſluchal z mieſzkania
twego/ tho ieſt z nieba/ a badz mu mi-
loſcyw.

Jeſliby kto zgrzeſſyt przeciw bliſniemu
ſwoiemu/ a przyleſſedby gothow bedac przy-
ſiegac przeciw niemu/ a obwiazalby ſie
klatwa przed otkharzem w tym domu: thy
wyſluchayſz Wieba/ y uczyniſz rozſadek ſlu-
gam twoym/ tak zebys oddat nieprawo-
mu droge iego na glowe wiarna/ a mſcit
bys ſie ſprawiedliwego/ oddawaiac iemu
podlug ſprawiedliwoſci iego.

Jeſliby zwoyciez on byl lud twoy Izrael-
ſki od nieprzyiaciſi ſwoich (boe beda grze-
ſzy przeciw thobie) a nawrociwſy czynili
pokute/ y proſiliby imienia twego/ y mo-
dlili ſie tu na tym mieyſcu: ty wyſluchayſz
Wieba/ a badz miſoſciw grzechom ludu
twego Izraelſkiego/ y przywroc ie zaſie do
ziemie ktoras im dat/ y oycom ich.

Jeſliby niebo bedac zamknione/ dzia-
nieſpuſcilo/ dla grzechow ludu twoiego/ a
proſiliby cie na tym mieyſcu/ y ſpowiadali
ſie imieniu thwoiemu/ a nawrociſliby ſie
od grzechow ſwoich/ gdybys ie trapiſ: wy-
ſluchay z nieba Panie/ a odpusc grzechy
ſlugam twoim/ y ludu twemu Izraelſkie-
mu/ a naucz ich drogi dobrej/ ktora by cho-
dzili/ y ſpasc deſzcz na ziemie ktoras dat lu-
du twemu w oſiadtosc.

Wſciſali by ſie glod w ziemi/ abo Mor/
Kdza/ zarazone powiethrze/ Sarancza/

Chrzascz/ y nieprzyiaciele ſpuſthoſywyſy
ziemie oblegaly by bronie mieyſkie/ albo ia-
kaſkolwie plaga/ y choroba trapiſta by ie:
ieſliby ktory z ludu twego Izraelſkiego pil-
nie proſil/ poznawſy porazke y niemoc
ſwoie/ a wyciagnalby ruce ſwoie w tym do-
mu: ty wyſluchayſz Wieba/ to ieſt z nawyſ-
ſzego mieſzkania twego/ a day ſie wchwy-
cic a wſtagac/ y odpac kazdemu wedlug
drog ieo ktore ty wieſz ze on ma w ſercu ſwo-
im: abowiem ty ſam znaſ ſerca ſynow ludz-
kich. Aby ſie ciebie bali/ y chodzili po dro-
gach twoich/ po wyſſſkie dni ktorych zy-
wia na ziemi/ ktoras dat oycom naſſym.

Opczego teſz takiez ktory nie ieſt z pocztu
ludu twego Izraelſkiego/ przyſſedby z da-
lekich ſtron/ dla imienia twego wiekiego/
y dla reki twoiey mocney/ a ramienia wy-
ciagnionego/ a uczynilby czeſc a chwate
na tym mieyſcu: thy wyſluchayſz Wieba/ z
napewnieſſzego mieſzkania twego/ a uczy-
niſz to wyſſſko/ o co bedzie zdat on piel-
grzym: aby poznali wyſſſcy Narodowie ſie-
mſcy imie twoie/ a bali ſie ciebie iako lud
twoy Izraelſki/ a zebym doznali iz imie two-
ie wzywano ieſt nad tym domem kthorym
zbudowat imieniu twemu.

Wyciagnieli lud twoy na wojne/ prze-
ciniko nieprzyiacielom ſwoim/ droga kto-
ra ie poſleſ/ a czyniliſby modte obrociwſy
ſie ku drodze na ktorey to miasto ieſt kto-
res obrat/ y dom ten kthorym zbudowat is-
mieniu twemu: y wyſluchayſz Wieba proſ-
by y modlitwy ich/ a pomſcis ſie ich.

A ieſliby zaſ przeciwko tobie zgrzeſſyli/
boe niemaſ takiego czlowieka ktoryby nie
zgrzeſſyt/ a rozniewal bys ſie na nie/ y po-
dat bys ie nieprzyiacielom/ a zawiedliby ie
w niewola do ziemie datekiej/ a choe theſ
do bliſkiey: y nawrociwſy ſie z ſerca ſwego
w oney ziemi do kthorey zawiedzieli ſa w
niewola/ a czyniliby pokute/ y modlili ſie
w ziemi niewolſtwa ſwego/ mowiac: Z-
grzeſſyliſmy/ ztoſliwieſmy czynili/ nieſpra-
wiedliwieſmy czynili: a przywrociliby ſie
do ciebie w zupełnym ſercu ſwoim/ y w ca-
ley duſſy ſwoiey/ w ziemi ſiectwa ſwego do
kthorey zagnani ſa/ bedalic czeſc a chwate
czynic/ przeciw drodze ziemie ſwoiey kto-
ras dat oycom ich/ y miasta ktoreſ ſobie o-
brat/ y domu kthorym zbudowat imieniu
twemu: ty wyſluchayſz Wieba/ to ieſt z tr-
walego a mocnego mieſzkania twego/ mo-
dlitwy ich/ y uczyniſ Sad/ y odpuciſ li-
du ſwemu aczkolwie grzeſſie. Abowiem
ty ieſtes Bog moy/ proſſe niech beda oczy
twoie otworzone/ y wyſſy twoie pilnie ſlu-
chajace modlitwy a proſby ktora ſie dzieie
na tym mieyſcu. A tak teraz powſtani Pa-
nie Bo-

Eſai: 66.
Hiere: 23.
Acto: 7.

3. Reg: 8.
Exod: 22.

Deute: 30.
Baru: 2.

3. Reg: 17.

2. Kera:

Matth: 5

Ioan: 12.

Danie: 6.

1. Ioan: 1.
1. Reg: 8.
Eccl eccl: 7

Danie: 6.

1. Eſd: 1.

nie Bo-

2. Paralipomenon.

nie Boże na pokoy a y odpoczynek twoy/ ty sam y Archá mocy twoiey: Káptani twoi Pánie Boże niech sie obloka w zbawienie/ a świeci twoi/ niech sie raduia w dobrych rzeczách. Pánie Boże moy nie odwracay oblicza swego od pomázánia twego: pámiethay ná miłosierdzia Dawida slugi twoiego.

Cap. 7.

Ogień z nieba offiary popalit: Wielmožność a chwala páńska nápełniła Kościół/ offiary hojnie/ poświęcanie Kościoła święto przez siedm dni święta/ pan Bog sie wstawił Salomonowi/ y oznáymu ie je modlitwe jego wysluchał.

N Gdy skończył modlitwe swa Sálonon kthora sie modlił Pánu/ ogień z Nieba zstąpił/ y pożarł a spalił zupełnie y inne offiary: a wielmožność Páńska nápełniła wssysthek dom. Ani mogli káptani wnyść do Kościoła Páńskiego/ przeto iż była chwala a wielmožność Páńska nápełniła Kościół Páński. Ale y wssystcy synowie Isráelscy widzieli zstepuacy ogień/ y wielbność Páńska ná dom Páński: tedy padłszy twarzą swą ná ziemié ná páwiment kamienny uczynili modle/ y chwalili Pána/ iż dobry/ iż ná wieki miłosierdzie tego. A Krol/ y wssysthek lud offiarowali offiary przed Panem Bogiem. Zabít tedy Krol Sálonon wojow ná offiary dwa y dwádzieścia tysiecy/ Báranow sto y dwádzieścia tysiecy: y poświęcił dom Boży Krol y wssystek lud. A káptani lepat stáli przy swych powinnościach y w rzędziech/ a Lewitowie przy organiech a instrumentiech Aluzki Pánskiey/ ktorých był náczynt Dawid Krolu chwale Pána Boga (Iż dobry/ iż ná wieki miłosierdzie tego) te piosnki Dawidowe ná instrumen ciech gráiac/ a głosom swym przyspiewáiac: A káptani gráli ná trabách przed nimi a wssystek Isráelski lud stat.

Poswiecił też Sálonon potowice sieni przed Kościołem Páńskim: bo tam był offiarował zupełnie offiary/ y tłustości Spokoynych: je oltarz Niedziány kthory był wczynił/ niemogi wsię wziąć zupełnych y zbósných offiar/ y tłustości. A uczynił Sálonon wroczyshę świętą ná on czas przez siedm dni/ a wssysthek lud Isráelski sinit/ zbor wielki bázno/ od onego mieysca gdzie wchodzi do Emách aż do strumienia Egipskiego. A osnego dnia uczynił świętą zboru ludskiego/ przeto że poświęcał oltarz przez siedm dni/ a wroczyshę obcho dził przez siedm dni. A tak dnia trzeciego y

dwudziesthu siódmego krieżycá/ rospuścił lud do domow swoich/ weselace sie y raduiace z tego dobrá kthore Pan uczynił Dawidowi/ y Salomonowi/ y ludu Isráelskiemu. A dokonał Salomon domu Páńskiego/ y domu Krolowskiego/ y wssystkiego co był w sercu swym wymyślił/ żeby wdziałat w domu Páńskim/ y w domu swoim/ a ná wssiem mu sie szczęściło.

A ukazał mu sie Pan w nocy/ mówiac: Wyssluchałem modlitwe twoie/ y obratem sobie to mieysce ná dom offiary. Jesli kiedy zámkne Niebo/ tak żeby deszcz nie był/ y ie slybym rozkazat y przykazat Szaránczy wyrzecz co ná ziemi: albo bych przepuścił mor ná lud moy: A lud moy nawróciwssy sie ku mnie/ ná kthorym wzywano iesh imia moie/ a modliłbi mi sie/ y szukał oblicza moiego/ a czyniłby pokute zá swe drogibárzo zle/ ia thes wyslucham z nieba/ y bede miłosierdym grechom ich/ y wzdrowie ziemi ich. Oczy też moie beda otworzone y wssy moie náchilone ku modlitwie onego kthory sie bedzie ná tym mieyscu modlił. Albowiem obratem y poświęcił to mieysce/ żeby tu ná nim było imie moie ná wieki/ a żeby trwały oczy moie/ y serce moie thru po wssystkie dni.

Ty także/ bedzieśli chodził przedemną/ iáko chodził Dawid oćiec thwoy/ a iesli wssystko to com przykazat tobie czynić bedzieś/ sprawiedliwosci moie/ y sady moie bedzieśli chował/ wzbudze stolec Krolowstwa twoiego/ iákom obiecał Dawidowi oycu twemu/ mówiac: Nie wstanie z rodu twoego máz/ ktorzyby niemiál być Kriáżećiem ná ludem Isráelskim. Ale iesli sie odwrócicie/ a sprawiedliwosci moie/ y przykazania moie kthorem przed wami polożył/ opuścicie/ a odstapiwssy mnie służylibyscie Bogom cudzym/ y modle im dawáli: wykorzenie was z ziemi moiey ktorą wam dał/ y dom ten ktorým poświęcił imieniu memu/ zárzuca od oblicza mego/ y dam ją w przypowieść/ y ná przykład wssystkim ludziom. A dom ten bedzie zá przypowieść wssystkim kthorzy tedy poyda: a beda mo wic zumiawssy sie/ Czemus tak Pan Bog uczynił tey ziemi/ y domowi temu: Odpowiedza: Iż opuścili Pána Boga oycow swoich/ ktori ie wywiodł z ziemi Egipskiej/ a ieli sie Bogom cudzych/ y modle im czynili/ y służyli: przetoć też przysly ná nie te wssystkie zle rzeczy.

Cap. 8.

Krol

3. Reg: 9.

1. Para: 6.

2. Para: 35.

2. Reg: 7.

Deute: 29.
Hier: 22.

osue: 13.
6:
Reg: 5.
sal: 131.

Reg: 8.

Reg: 18.

Mach: 2.

7 2.

Edj: 6.

Joan

Reg:

Ecd:

Mach: 4.

7 8.

2. Paralipomenon.

Krol Salomon miasta pobudował/ lud sobie obcy podbit/ offiary czyni/ po Złoto do Ophir z Krolen Sziramem poslat.

3. Reg: 9.

2. Para: 11.
74.

GDy minelo dwadzieścia lat po budowaniu domu Bożego / y domu Krolowskiego: pobudował miasta Echora był dat Salomonowi Krol Sziram / y kazat w nich mieścić synom Izraelskim. Przyiachał też do Emath Suba / y dosthat go. Zbudował Palmire na puszczey / y inne miasta barzo obronne pobudował w Emath. Zbudował też Betoron wysse / y Betoron nisse / miasta murowane / ktore miały brany / zawory / y zamki. Balaach takies y wysstkie miasta co mocniejszy / ktore były Salomonowe / y wysstkie miasta obożne / y miasta Jezdnych. Wysstko cokolwiek chciat Krol Salomon y co zamyslił / zbudował w Jeruzalem / y w Libanie / y po wysstkiey ziemi Krolestwa swego.

Wysstek lud ktory był zostat z Zethey / czykow / z Amoreczykow / Sferezechy / y Zewechy / y Jebuzeow / Echorzy nie byli z rodu Izraelskiego y z synow ich: potomki ich Echorych byli synowie Izraelscy niewybili / podbit sobie Salomon w trybut / aż do tego dnia. A z synow Izraelskich żadnego nie włożył w roboty Krolowskie: bo ci tylko byli ludźmi wojennymi / a Wo dze y Zethmany pierwssy nad ieżnemi y nad wozy.

Wssch wodzow a Zethmanow woyska Krola Salomona / było dwie scie y piecdziesiat / ktorzy cwičili lud. Cokte też Krola Saraona przeniosł z miasta Dawidowe go do domu Echorzy był zbudował. Bo thak był rzekł Krol Salomon: Niebedzie mieścić żona moja w domu Dawidowym Krola Izraelskiego / przeto iż poświęcony jest: bo wniesiona była Archa Pańska do niego.

Nume: 28.

Exo: 23.

1. Para: 10.

Tedy offiarował Salomon panu Bogu zupełne offiary na otcharzu Pańskim / ktory był zbudował przed kruchta / żeby na każdy dzień offiarowano na nim / według rozkazania Moizezowego / w Sobboty / na Nowie Kieżycy / y we dni swiete / trzy kroć wrok / to jest / w swieto Przásnic / w swieto Tegodniow / y w swietho Kuczek. Postanowił też podług sprawy Dawida ovcą swego / powinności a wrzedy Kaptanów / w posługach ich: Lewity takies w posradku swym żeby chwalili Pana Boga / a posługowali przed Kaptany / według posradku a sposobu dnia każdego: y wrone też postanowił w rozdziałow swoich do każdych drzwi: Bo tak był rozkazat Dawid

człowiek Boży. A nieopuszcili nic z rozkazania Krolowskiego / tak Kaptani jako Lewitowie / na wssem co im kolwie rozkazat y w przysrzeganiu skarbów. Wssstkie nakłady gothowe miał Salomon / od thego dnia gdy złożył dom Pański / aż do onego gdy u dokonat.

Tedy odiachał Salomon do Asyongaber / y do Alilath do brzegu morza czerwonego / ktory jest w ziemi Edomskiej. A poslat mu Krol Sziram przez sluzebniki swoje okrety / y Marynarze a Zeglarze / wniat z Morzem / y puscił siez slugami Salomonowemi do ziemi Offir: y wyniesli z tamtad czterzy sth y piecdziesiat cetnarow zlotha / a przyniesli do Krola Salomona.

3. Reg: 10.
22.

Cap: 9.

Saba Krolowa / dary do Salomona przyiachała / y z dary odiachała / waga zlotá do roku Salomonowi przychodząca / Budowania Maiestatu / Izlu by / obfiość w bogactwach / w możności / Mar drość Salomonowa / y śmierć tego / y nami ssek.

Krolowa też Saba wsslawy / y o zawotaniu a slawie Krola Salomona / przyiachała do Jeruzalem aby go skusila w gadkach: z wielkimi bogactwy / y z wielblady ktorzy niesli na sobie ziota wonne / y zlotá barzo wiele / y kamienie drogic. A gdy przysla do Salomona / rozmawiała s nim / co i dno miała w sercu swoim. Ale wyprawiał iey Salomon wssstko co mu kolwie zadawała / y niebyło nic czego by iey iasnie nie oz naymit. Ktora gdy wyrzátá madrość Salomonowa / y dom ktory zbudował / y potrawy stolu iego / y mieścić sluzebnicze / y wrzedy dworzánow iego / y sáty ich / pot czásse też y sáty ich / y offiary Echora offiarował w domu Pańskim: od wielkiego ządziwienia / dusze w niej prawie niestawáto. A rzekła potym do Krola: Prawdziwa slawa a powieść / ktoram slyślá w ziemi swej o mocy y o madrości twoiej. Nie wierzytám ci tym co mi powiadáli / azem sama przysla / y swymi oczyma ogladátá: A doz náttám / że mi ledwie potowice madrości twoiej powiadano: przessedles slawe cnotami swemi. Błogosławieni sludzy twoi / ci Echorzy stoia przed toba na każdy czas / sluchaiac madrości twoiej. Niechay będzie Pan Bog twoy błogosławion / ktory cie chciat miec na Stolecu swoim Krolen Pana Boga twoiego. Ze Pan Bog mituię lud Izraelski / y chce go zachować na wieki / przeto

3. Reg: 10.
Matth: 13.

2. Paralipomenon.

cie postanowił Krolom nad nim/ bys cży
nit Sady y Sprawiedliwość.

A dala Krolowi sfo y dwadzieścia ce
tnarow zlotá/ y ziot wonnych bázó wle
le/ y kámienia bázó drogiego: Nie było tá
kowych ziot/ iáko te ktorych dala Krolowa
Sabá Krolowi Sálomonowi. Ale y sludzy
Hirám z slugami Sálomonowemi/ przy
niesli zlotá z Offir/ y drzewá Tymowe/ y
kámienie co drofsse. Z ktorego drzewá Ty
mowego/ poczynił Krol schody w domu
Pánstkim/ y w domu Krolowskim: Lutnie
też y Hárffy spiewakom: Lúdy niewida
ne drzewá takiego w ziemi Judsey.

A Krol Sálomon dat Krolowej Sabie
wszystko co iedno chciáta/ y czego zádáta/
á dáleko wiecey niż co bylá do niego przy
nioslá: Ktora odiáchawssy zás/ wrocila sie
do ziemi sweicy z sluzebniki swemi. A bylá
waga zlotá kthore przynossóno Sálomo
nowi ná kazdy rok/ šest set/ šestdziesiot/
y šest cetnarow zlotá: wyiawssy one suma
Ktora Legatowle rozmaitych narodow/ y
Kupcy/ y wssysthey Krolowie Arabsey/ y
Kriazeta ziem/ przynassáli tak zlotá iáko
srebrá Sálomonowi. Wdziátat tedy Krol
Sálomon dwiescie wtóczeni zlotych/ z šest
áci set zlotych/ kthore ná kazda wtóczenia
wydawano. Trzytá rest tarcz zlotych/ ká
da po trzy stá zlotych/ ktoremi sie okrywá
lá kazda tarcza: y schowat te Krol w zbro
iennym domu/ kthory był osádzony lasem
Libánskim.

Spráwił też Krol Sálomon Stolec ná
tron Krolowski bázó wielki z Stoniowych
kóści: y okrył j zlotem naczysszym. Sześć
też stópniow po ktorych wstepowano ná
stolec: y táwecizke zlotá/ y dwoie podpá
cia z obu sthron przeciwno sobie/ á dwa
Lwy sthoiace wedle onego podpárcia: ále
y inych dwánaście Lewkow stojacych ná
pesti stopniách z obu sthron. nie było tákie
go Stolecá po wsszech Krolestwach. Wssy
stko też naczynie ku stolu Krolowskiemu
było zloté: y naczynie w domu z drzewá Li
bániskiego/ ze zlotá nacyssse. Abowiem
srebro onych czasow nizacz sobie nieważo
no. Bo záwždy w trzy láchá raz okrethy
Krolowskie ssly do Thárfys z slugami Hi
rám: y przynossili z támead Srebro/ Zio
to/ kóści Stoniowe/ y Nátpy/ y Páwy. A
tá zwielmózyl sie był Sálomon ná wssy
stkie Krole ziemskie/ w bogactwach y w sla
wie. Tá ze wssysthey Krolowie ziemscy prá
gneli widziec oblicze Sálomonowe: áby
slucháli madosci Ktora był dat Bog w ser
ce iego. A przynassáli mu dáry/ naczynia
Srebrne/ y Ziothe/ y Száthy/ y Zbroie/ y
Ziotá drogie/ Konie y Múly ná kazdy rok.

Miat też Sálomon czterdzieści tysiecy
koní w stháyniách: y wozow á lezbnych
dwánaście thysiecy: á roztozyl te po mies
ciech Oboznych/ y thám gdzie był Krol w
Jerusálem. Dowodzil też swey mocy á pá
nowat ná wssystkimi Krolmi/ od rzeki
Eufráten/ áz do ziemi Filystynskiej/ y áz
do gránic Egiptskich. A uczynil oát wiel
ko obfithosc srebrá w Jerusálem iáko ká
mienis á Cedrowego drzewá také mnoz
wo iáko ptonet figowych co rosta po po
lu. A przywodzono mu konie z Egiptu/ y
ze wssystkich inych ziemie. A ine spráwy y
dzicia Sálomonowe pierwsse y poslednie/
opisáne sa w Kriegach Nathan Proroka
y w Kriegach Ahie Silonnithy/ y w wizyey
też Abdo Widzacego/ przeciwno Jeroboá
mowi synowi Nábáth. Krolowat tedy
Sálomon w Jerusálem ná wssystkim Is
ráelem/ czterdzieci lat. Zásnat potym y po
chowano go z oycy swemi w miescie Da
widowym: A Krolowat miasto niego Ro
boám syn iego.

Cap. 10.

Koboám syn Sálomonow poruciłssy ráde stá
rych ludu/ á iawssy sie rády mlodych/ Krolestwa po
lowice wtoczssá wtáczil/ také iui záwždy dziéto sie
Krolestwo Isráelskie/ od Judskiego.

Tachal potym Koboám do Sy
chem: Bo sie tá m był zssedl wssy
stek lud Isráelski/ żeby go postá
nowit Krolom. Co gdy wsslyssat
Jeroboám syn Nábátorow Ktory był w Egi
ptcie/ (Bo był wciékt przed Sálomonem)
nátychmiast sie wrocil. A poslawssy przy
zwáli go/ y przyszedl snim wssystek lud Is
raelski/ y mowili do Koboáma: themi slo
wy: Ociec twoy ciezyt nas á gnabit twár
dym iázmenn: przeto ty lekse rzeczy nam
roztázuy niżli ociec thwoy/ kthory ná nas
wtózyl cieffka niewola/ á vlyz nam troche
they ciezey/ chcessli bysmyc sluzyli. Odpo
wiedzil im: Przydzicie tu zás do mnie po
trzechim dniu:

A gdy odesli od niego/ iat sie rádzie stár
cow Ktorzy stáwali przed oycem iego Sál
omonem/ pokl iessze był żyw/ thák mo
wiac: Co mi zá ráde dáiecie/ żeby m odpo
wiedzil temu ludu: Oni mu odpowiedzie
li: Bedziessli przyiemny ludu temu/ á vgtá
sszessli ie tágodnemi y tástáwemi slowy/
bedac sluzyli ná kazdy czas. Ale on niechaw
ssy rády stárcow/ poczat sie rádzie z mlode
mi/ Ktorzy sie z nim schowáli z mlodu/ á by
li ná dworze iego. A rzekt do nich: Co sie
wam zda: álbo co zá odpowiedz mam dáć

ludu

Deute: 17

3. Reg: 4.

3. Reg: 11.

3. Reg: 12.

3. Reg: 13.

3. Reg: 9.

3. Reg: 7.

3. Reg: 10.

ludu temu / który mi rzekł: Wzniesi się wsi
nam tego iarzma / które na nas włożył o-
ciec twój: A oni mu odpowiedzieli / iako
młodzi kchorzy z nim zrosli y wychowani
w roskossach / y rzekli: Tak ty odpowiesz lu-
du który to tak mówi: Ociec twój cięście
iarzmo włożył na nas / ty go nam podniesi
ś wsi / Powiedzie im: Namniemyście pałec
mój / mieście jest niżli biodra oycy mojego.
Ociec mój włożył na was iarzmo cięście /
a ja mu wagi przydam: Ociec mój siełt
was biczmi / a ja bede wezłowatemi pu-
hami.

Przyszedł tedy Jeroboam a wszystkie lud
przy nim do Roboama dnia trzeciego / ias-
ko im był naznaczyć. A odpowiedział im
Krol cięście a twarde rzeczy / zaniechaw-
szy rady Starych / mówił według zdania
młodych. Ociec mój włożył na was cięście
iarzmo / a ja cięście weźmie: Ociec mój
siełt was biczmi / a ja was bede siełt pu-
hami wezłowatemi.

3. Reg: 11.

2. Reg: 20

A niechciał przestać na prośbie ludu: Bo
to już była wola Boża / aby się ziszcza mo-
wa tego ktora powiedział przez Achiasa
Sylonitę do Jeroboama syna Nabatho-
wego: A lud też wszystkie słysząc że Krol nie
zgodnie a twarde rzeczy mówił / rzekli takt
nie: Nie mamy części w Dawidzie ani
dziedzictwa w domu Izai. Ludu Izraelski
wróć się do domów swoich / a ty Dawidzie
opatrzy dom swój. A rozszedł się lud Izra-
elski do domów swoich. Thedy nad syny Iz-
raelskimi kchorzy mieszkali w miastach
Judzkich / krolował Roboam. Posłał po-
tym Krol Roboam: Adurama / który był wy-
bierat popłachy / y ukamionowali go syno-
wie Izraelscy / tak że umarł: A Krol też Ro-
boam wpadłszy co rychley na woz / wjechał
do Jeruzalem. Także odstąpił lud Izraelski
od domu Dawidowego aż po dziś dzień.
A stało się gdy wysłyszał wszystkie lud Izraelski
że się nawrócił Jeroboam / posłali y
przywiali go zgromadziwszy się wszyscy / y
wzięli go Krolew nadę wsem ludem Iz-
raelskim: a żaden nie naśladował Dawida
chyba pokolenie Judzkie.

Cap. II.

Roboam chciał dobywać roztępnego Krola
w swego / ale za opowieszeniem Pana Boga wole-
ł swojej / musiał dać pokój / Miasta budował / Lewi-
ty y Kaptany wygnane od Jeroboama przyjął / po-
jął jon y milośnić wiele.

3. Reg: 11.

R

zwiadał tedy Roboam do Je-
rusalem / y przyzwał do siebie w-
szystkiego pokolenia Juda y Be-
niamin / sto y osmdziesiąt tysięcy

cy wybornych / thudzień y wojennych me-
żow / chcąc walczyć przeciwko Izraelowi /
a przywrócić ku sobie zupełne Krolestwo
swoje. A stała się rzecz Pánka do Semeia
ssa ciotowietki Bożego / temi słowy: Mów
do Roboama syna Salomona Krola Jud-
skiego / y do wszystkich ludu Izraelskiego
ktory jest w pokoleniu Juda y Beniamin /
Tak mówi Pan: Nie wyciągniecie ani be-
dziecie walczyć naprzeciwko braciey was-
szej: Wróć się ieden każdy do domu
swego: Bo się to stało za ma wola: Ktorzy
gdy wysłyszeli rzecz Pánka / wrócili się / ani
šli przeciwko Jeroboamowi.

Mieszkali tedy Roboam w Jerusalemie /
y wywiodł miasta murowane w Juda. A
zbudował Bethleem / y Echem / y Thekue
Beethsur też / y Socho / y Odollam / y Beth-
y Maresa / y Zayff: Ale y Aduram y Lachis /
y Azecha: Saram też / Alalon / y Hebron /
ktore były w Juda y w Beniamin / poczy-
nił miasta bardzo obronne. A gdy te mury
obegnat / posthanował w nich Setharofy y
Szpichlerze na Wino y na Oliwe. Ale y
w każdym Mieście weźnił schowania
Tarcz y Włoczeń: A opatrzył a oprowił je
z wielką pilnością: y był panem nad Juda
y Beniamin.

A Kaptani y Lewitowie: ktorzy byli we
wszem ludu Izraelskim / przysli do niego
ze wszystkich miast swoich / opuszczając
przedmiescia y osiadłości swoje / šli mie-
dzy pokolenie Juda / do Jerusalemu: prze-
to iż ie odrzucił Jeroboam y potomkowie
iego / aby nie byli Kaptani Bożemi. Który
już był naczynił sobie Kaptanów białow-
skich a diabelskich / y Cielcowych kchorych
też był nadsiał. Ale y ini ze wszystkich po-
koleń ludu Izraelskiego / ktorzy na to wy-
dali byli serca swoje / aby šli kaptani Pana Bo-
ga Izraelskiego / przysli do Jerusalemu
na ofiarowanie ofiar swoich / przed Pa-
nem Bogiem oycow ich. A zmocnili Kro-
lestwo Judzkie / a potwierdzili Roboama
syna Salomonowego przez trzy lata: Bo
chodzili po drogach Dawida y Salomona
tylko przez trzy lata.

A Roboam pojął żonę Mahalath / cor-
kę Jeremoth syna Dawidowego. Abihail
też corkę Eliaba syna Izai: ktora mu wro-
dziła syny / Jeus / y Somoria / y Zoom. Po-
tey też pojął Maache corkę Absolona / kto-
ra porodziła mu Abia / Echi / Ziza / y Sa-
lomit. A miłował Roboam Maache cor-
kę Absolonową / nad inssę wszystkich żon
swoich / y nalożnice: Bo był pojął jon osm-
naście / a nalożnic sześćdziesiąt: y wziął z
nich osm a dwadzieścia synow / a sześć dzie-
ciat corek. A postanowił iako za głowe A-

2. Reg

Hierc

3. Reg

3. Reg

2. Paralipomenon.

bia syna Naachi / Kriazęciem nād wssyst-
ka bracia iego : So tego był myslit Krolew
zosthawic / że był medrśy y mocnieyśy niż
wssystcy drudzy synowie iego / y we wssysth-
kich graniach Judskich / y Beniamin / y
we wssystkich miastach murowanych : y da-
wał im obrok bārzo hoyny / a wiele jon
jadał.

Cap: 12.

Dla gzechu Krola Roboam y ludu Judskiego / dał
ie Pan Bog w rece Krolowi Egipskiemu / który po-
brał śarby wssystkie z kościolā Bożego / y z domu
Krolewskiego / tarcze złote / srebrne / umiast Roboam /
nastat Abia syn iego.

A gdy ius było vmocnione Kro-
lestwo Roboamowe y potwier-
dzone / opuścił zakon Boży / a
wssystek lud Izraelski snim. Te-
dy roku piatego Krolowania Roboamo-
wego / przyciągnat Sefak Krol Egipski
do Jeruzalem / bo byli zgrzeszyli przeciwko
Panu Bogu / w tyśiacu y dwu set wozow /
y w sześćdziesiąt tysięcy iezdnych : a gmino
wi pospolitemu ktorzy snim był przyszedł
Egipthu / liczbą niebyło : iako Libijczyko-
wie / Trogtodythowie / y Murzynowie. A
zdobywał miast co obronnieyśych w ziemi
Judskiej / potym przyciągnat aś do Jeru-
zalem.

Wssedł potym Semeias Prorok do Ro-
boama Krola / y do Kriazath Juda ktorzy
się byli ziaćhali do Jeruzalem / vćiekaiac
przed Sefakiem / y rzekł do nich : Tho Pan
mowi : Wyście mie opuścili / a iam theś
was zosthawit w rece Sefak. Str uchleli
tedy Kriazetā Izraelskie / Krol też także /
y rzekli : Sprawiedliwy iest Pan Bog. A
gdy wyszłat Pan że się mu vkorzyli / śhata
się rzecz Pańska do Semeiasa / mowiac :
Że się tak vkorzyli / ius ich przetho niezā-
trāce : a dam im mālutko rātunku / a nie
wyleie się gniew moy nā Jeruzalem / przez
reke Sefakā. Wssakże przedśie beda mu ślu-
życ / aby poznali iako wielki przedziat mie-
dzy śluzba moia / a śluzba Krolestwa śiem-
skiego. Odciagnat tedy Sefak Krol Egi-
pski od Jeruzalem / zabrawśy śarby do-
mu Pańskiego / y domu Krolewskiego / y
wssystko z soba zawiōzł : y one tarcze złote
ktorych był nāsprawiat Salomon / miasto
nich Roboam nāczynit miedziānych / y od-
dał ie wrzednikom nād tarczami ktorzy
strzegli sieni iego pātacu. A gdy wchadzał
Krol do domu Pańskiego : przychadzali wic-
ci Pāwezniczy vbrali ie : y zāśie odnosili / y
kādli w gmachu gdzie zbroie chowano.

Wssakos iż się vkorzyli / odwrōcił się od
nich gniew Pański / iż niebyli zgtādzeni do
końca : Abowiem w pokoleniu Juda nāle-
żione są dobre vczynki.

Zāmogi się tedy Krol Roboam / y Kro-
lowat : A miał rok y czterdzieści gdy poczał
Krolowac : a krolowat siedmnaście lath
w Jeruzalem mieście / ktorze obrat Pan
ze wssystkich pokolen Izraelskich / aby tam
vpewnit imie swoje : Imie mātki iego było
Naaamā Ammanitka. A vczynit śle / y nie
przygotowat sercā swego aby śukał Pānā.
A dziecie Roboamā pierwsze y poslednie /
opisane są w kriegach Semeiasa Prorokā :
y Addo Widzacego / a spilności wyłożo-
ne : A walczyli przeciwko sobie Roboam /
y Jeroboam po wssystkie dni. Vsnat po-
tym Roboam z oycy swoiemiy pogrzebion
iest w mieście Dawidowym. A Krolowat
po nim Abia syn iego.

Cap: 13.

Abia Krol Judski stociłt wojne z Jeroboamem
Krolem Izraelskim / y porāł go zā pomocā Bożā /
miast mu pobrat / śmierc Jeroboamā.

Smnasse roku Krola Jero-
boam Izraelskiego / iat Krol-
wac Abia nād Juda : Trzy lata
krolowat w Jeruzalem : imie
mātki iego Michaiā / corkā Dryelowā z
Gābāā : y wiedli z soba wojne Abia y Jero-
boam. A gdy wssedł Abia iat się potykāc /
māiac wybornych y wojennych meżow cz-
terdzieści thysiecy : Jeroboam z śykował
przeciwko niemu woysko ośmdziesiąt thy-
siecy meżow : ktorzy theś także y wyborni
byli / y nā potykācie duży.

Stānat tedy Abia nā gorze Semeron /
ktorā była w Efraim / y rzekł : Stuchay
Jeroboam / y thy wssysthek ludu Izraelski.
Coż za niewiecie iż Pan Bog Izraelski dał
był Krolestwo Dawidowi nād Izraelem
nā wieki / iemu samemu y synom iego vmo-
wa Soli : A powstā otho Jeroboam syn
Nabātā slugā Salomona synā Dawido-
wego / y sprzeciwił się panu swemu. A zbie-
gli się do niego meżowie namikczemniey-
śy / y synowie Belial : także przemogli nā-
przeciwko Roboamowi synowi Salomo-
nowemu : Ale Roboam był prośtak / y sercā
boiāśliwego / y niemogi się im oprzec. Te-
raz wy mowicie że się możecie oprzec Kro-
lestwu Pańskiemu / ktore dzierży przez syny
Dawidowe : a macie ludu wielkie mno-
stwo / y cielce złote / ktorych wam nāczy-
nit Jeroboam zā Bogi : A wygnaliście ka-
plany Pańskie syny Aaronowe y Lewithy :

Ji a nāczy

„naczyńście sobie kapłanów iako wssystcy narodomie ziemscy: Ekhokolwiek przyjdzie/ a poświęci ręce swoje w byku y wołach/ y w siedmi bārániech/ shtawa sie v was kapłanem onych ktorzy nie sa Bogowie. Ale náš Pan Bog jest/ Ekhoregozmy nieopusćili: A kapłany z synow Aarownowych służy Panu: y Lewitowie sa w porządku swoim. Zupetne też offiary offiaruia Panu na każdy dzień rano y wieczor: y wonna masec sprawiona podług rozkazania Zakonu/ y wykładania chleby na sthole przechysttym/ y jest v nas lichtarz złoty/ y kagance iego/ aby były zawždy kwieciorowi zapalone: my zaś shtę strzeżemy przykazania Pana Boga nášego/ Ekhoregoście wy odstapili. A tak wiedźcie że w naszym woysku Bog jest wozdem/ y kapłani iego ktorzy traba w traby/ a brzmią przeciwko wam: Synowie Israelscy nie walczicie przeciwko Panu Bogu oycow waszych/ boć sie wam to nieposzczęści.

Nume: 10.

Zatym gdy to on mówił: Jeroboam z tytu zasadzal zatogi. A stoiac przeciwko woysku Judskiemu za nie wiadomości Judy/ obraczał iż woyskiem swoim. A poyrzawszy lud Judski obaczył ze mu sie już zrytu y z przodu pochytał/ tedy zawolat do Pana a kapłani ieli trabić. A wssyscy meżowie Judscy uczynili okrzyk: Ale gdy tak oni krzyżeli/ przestraszył Bog Jeroboama/ y wssystek lud Israelski który stat przeciwko Abiey y ludu Judskiemu. A wćiekli synowie Israelscy przed ludem Judskim/ y dat ie Pan Bog w rece ich. Poraził ie tedy Abia porażka bārzo wielka: y padło tam rannych z ludu Israelskiego pięćdziesiąt tysięcy meżow mocnych. A setumieni sa synowie Israelscy w ten czas: a synowie Judy przeżyli sie zmocnili: przeto iż nadzieie mieli w Panie Bodge oycow swoich. A gonit Abia Jeroboama składającego k domu: y dobył miast iego/ Bethel y cortki iego/ y Jesana z wioskami iego/ Efron też y cortki iego. A ni mogt wiecey wskorac a oprzeć sie Jeroboam zdni Abia: Ekhorego poraził Pan/ y umart jest. Także Abia/ vmocniwssy krolestwo swoje/ poial żon czternaście/ y miał s nimi dwa y dwadzieścia synow/ y ssestnaście dziewek. A ostathet dzieiow Abia/ y drog/ y spraw iego/ bārzo pilnie opisano jest w kriegách Adbo Proroka.

Cap: 14.

Asa nastal po swym oycu Abiy/ Ekhoremu Bog przeto ze bawany poprowal we wssystkich iemi Judskiej/ a ludu rozkazal nastadować Pana Boga/ oycow swoich/ dal pokoy przy dziesięć lath/ poyym Murzyny poraził:

Asa potym Abia z oycy swymi/ y pochowali go w mieście Dawidowym: A Krolował po nim Asa syn iego/ za ktorego czasu/ vspokoita sie była ziemia przez dziesięć lat. A czynił co było dobre/ y przyjemne/ przed oblicznością Pana Boga swego/ po przewracat oltarze cudzoziemskiego nabożeństwa/ y bawany po gorach wysokich/ y slupy podruzgotat/ pomycinat też bawankie lasi. A przykazał ludu Judskiemu aby patrzałi Pana Boga oycow swoich/ ażeby pełnit Zakon Boży/ y wstornkie Przykazania iego. A poprowal po wssystkiej ziemi Judskiej oltarze/ y buznice: a Krolował w pokoiu. Pobudował też miast obronne w ziemi Judskiej/ bo był w pokoiu/ y za dne wojny za czasow ie/ nie vzniknety/ że Pan Bog pokoy mu dawał. A rzekł do ludu Judskiego: Pobudujemy te miast/ a obtoczymy ie mury/ a vmocnimy ie wieżami/ y bronami/ y zamki: po ki wssystkie rzeczy miała pokoy od wojen/ przeto jesny shtali Pana Boga oycow naszych/ a że nam da pokoy w koto. Budowali tedy/ niemając żadney przekazy w budowaniu.

A miał Asa w woysku swoim/ tych co Tarcz nosili y wlocznia/ z ludu Judskiego po trzy kroc sto tysiac. A z Beniamin zaś tychże co tarcz nosili y strzelba/ dwieście y osmdziesiąt tysięcy: ci wssyscy meżowie bārzo mocni. A wyiachał przeciwko im Zará Murzyn z woyskiem swoim/ w ktorym miał dziesięć kroc sto tysiac/ y wozow trzy stary przyciagnat aż do Maresa. Asa then też wyiachał przeciwko niemu/ y shtował woysko ku potykaniu w padole Sefthah/ który jest przy Maresa. A wzywł a prosił Pana Boga/ temi slowy: Panie nie mās v ciebie żadney rozności/ w male pomoc a ratować albo w wielu: Ratuy nas Panie Boże náš: abowiem w thobie a w imieniu twoim mając duffanie/ wyslisiny przeciwko temu mnostwu. Panie/ ty jestes Bog náš/ niechże nie przemaga przeciwko tobie człowiek.

Przestraszył tedy Pan Bog ony Murzyny przed Asa/ y ludem Judskim: y podawssy tyt wćiekli Murzynowie. A puścił sie po nich Asa/ y lud który przy nim był aż do Gerara: y gwałtownie padali Murzynowie prawie do skazenia: bo ie Pan Bog zabijał y stari/ za boiowaniem woyska iego. Wabrali tedy łupow a korzyści wiele. A zdobywali wssystkich miast okoto Gerary: bo był na wssystkie okrutny strach przypadt: y wybrali wssystkie miast/ a bārzo wielka korzyść wyniesli. Burzac też y owczarnie

nabrali

2. Baralipomenon.

nabrali brdta mnoſtwo beż liczby / y Wiel
ſtadow: y wrocili ſie do Jeruſalem:

Cap. 15.

Niſtaliſz prorokwie Aſyie y ludu tego / Aſia oſtatek
bawianow p okazil / y co ſlubil Bogu to dat po te
ſe i ola.

Azaryaf ſyn Obedow / gdy ſie
w nim ſtat duch Boży / wyſſedł
przeciwno krolowi Aſa / y rzekł
mu: Stuchaycie mie Aſa / y wſſy
ſiet ludu Juſki y Beniamin. Pan Bog
i wami / zeſcie wy też ſnim byli. Bedziecieli
go ſkutac / naydziecie ale ieſli go oſtchapi
cie / opuſci theż was. A to wieſzcie że bār
30 wiele dni przeminie w ludu Iſrael
ſkim / bez Boga prawdziwego / y bez kaptā
nā / Doktorā / y bez Zakonu. A gdy ſie nāw
roca w wciſku ſwoim do Pānā Boga Iſrā
elſkie / a gdy go beda ſkutac / nayda go. Nā
on cżās nie bedzie pokoy wychodzacemu /
y wchodzacemu: ale ſtrāchy ze wſſad we
wſſyſkich kthorzy mieſtā po ziemi. Bo
bedzie walczyć narod przeciwno narodo
wi / y miāſtho przeciwno miāſthu / bo ie Pan
Bog zaburzy we wſſelkim wciſku. A thāt
wy kżepcie a poſilaycie ſie / a nie ſpuſzczay
cie rāt wāſſych: Boć bedzie zaptātā zā w
cżynki wāſſe.

Co gdy wſſyſat Aſa / mowie: the ſlowā y
proroctwo Azariāſſa ſynā Obedowc^o pro
rokā: wſiat wietſſa myſl y wykorzenit Bāt
wany po wſſyſthkiey ziemi Juſkiej y Be
niamin / y z miāſt nā gorze Eſſrāim ktho
rych był doſtat: y poſwiecił otharz Pānſki
kthory był przed kthucha Pānſka. Potym
zgrupādzt wſſyſthko pokolenie Judā / y
Beniamin / y przychodnie ſniemi z Eſſrā
im / y z Mānāſſe / y z Symeon: bo ſie ich
było bārzo wiele zbiegło do niego z ludu
Iſrāelſkiego / iāſnie widzac że Pan Bog
iego był ſnim. A gdy przyſſli do Jeruſalem
kżieżcā trzecięgo roku piēnāſthego kro
lowānā Aſy: oſſiārowali Pānu w on dzień
z plonow y lupow kthore byli przygnāli /
wotow ſiedm ſet / a bārānow ſiedm tyſiecy.

Potym wſſedł wedlug zwyczāiu ktho
twierdzeniu przymierza / że mieli ſkutac
Pānā Boga oycow ſwoich zupełnym ſer
cem / y z wſſyſthkiey duſſe ſwoiey / y rzekł: Je
ſliby ktho nie ſkutat Pānā Boga Iſrāelſkie
go / niech ſmie: cā vmrze / od namnieyſſe
go do nawiētſzego / od meżā āż do niewiā
ſty. A przyſiegli Pānu głoſem wielkim z
rādōſcia / trabiac w trabe wojenna y w in
ſe traby / wſſyſthcy kthorzy byli w ziemi Ju
ſkiej z przetlināniam: bo przyſiegli zupeł

nym ſercem / y cāta duſſa ſwa ſkutali go / y
nāleſli: y dat im Pan Bog pokoy w okolo
Ale y Māāche mātke Krolā Aſā / ztożył z
zacnego a wyſokiego roſtāzowanā a pānō
wānā: przetho że wczynitā w leſie Obraz
bātwanā Pryapuſſā: kthory bātwan wſſy
ſhet zdruzgotha / a zdrobimwſſy ā w kſi
ſpalit / y wſypat w rzekę Cedron. A te wy
ſokoſci zoſtāwione ſa w Iſraelu: wſſatē
przedſie / ſerce Aſā było doſkonāte po wſſy
ſthkie dni ięgo. A wſſyſthkie one rzeczy kthore
był obiecat oćiec ięgo dāt Pānu Bogu / y
on ſam / wnioſł a wtożył do domu Pānſkie
go: Srebro / Złoto / y rozliczny ſprzet nā
cżynia A niebyło mōrny do trzydziſthęgo
y piatego roku Kroleſtwā Aſā.

Cap. 16.

Baazā Kāmā budnie / Aſā po rātunek wietł ſie
do Krolā Syriyſkiego / prze co gdy ā Hanāni Pro
rok Karat / wſadit go / potym nā nogi bārzo choruiac
poſiādātac nādzieie w doktorzech / vmāt.

Kotu trzydziſthęgo y ſoſthęgo
Kroleſtwā ięgo / przydiagnat
Baazā krol Iſrāelſki do ziemi
Judā / y obmurował miāſtho
Kāmā / aby żadny niemogł przeſpiecnie
wnieſć y wynieſć z Kroleſtwā Aſā. Tedy A
ſā pobrat ſrebro y złoto z ſkārbow domu
Pānſkiego / y z ſkārbow Krolewſkich: y po
ſlat do Benādād Krolā Syriyſkiego / ktho
ry mieſtāt w Dāmāſtku / mowiac: Mām
ſtoba przymierze / oćiec theż moy z oycem
twoim we zgodzie mieſtāli: prze te rzecy
poſlatem ci Srebro y Złoto / abyſ ztama
wſſy przymierze kthore maſ z Baazā Kro
lem Iſrāelſkim / przymuſit go aby odemnie
odiāchat. Dowiedziawſſy ſie tego Benā
dād / poſlat przetożone huſſow ſwoich / do
miāſt Iſrāelſkich: kthorzy dobyli miāſt Abi
on / Dan / y Abelmāim / y wſſyſthkich miāſt
ſnow Nepthālim murowānych. Wſſyſſa
wſy to Baazā: poniechat budować Ka
mā / y przerwał robotę ſwoie. Krol zāſ
Aſā / wſiawſſy z ſoba wſſyſthet lud Juſki /
pobrali kāmienie z Kāmā / y drzewo ktho
re był ku budowanā nāgotował Baazā / y
zbudował z tey māteryiey Gābāā y Māſ
ſſā.

Nā on cżās / przyſſedł Hanāni Prorok
do Aſā Krolā Juſkiego / y rzekł do niego:
Jieſ māt duſſanie w Krolu Syriyſkim / a
nie w Pānie Bōdze twoim: dla tego wſſo
woyſko Krolā Syriyſkiego z rēki twoiey.
A zāſ niewiecy dāleko było Murzynow y
Libyżytkow / w woziech y w ieżnych / y w
mnoſtwie poſpołſtwā bārzo wielkim: ktho
re / gdyſ Pānu Bogu wierzył / pōddat ci

1. Reg. 15.

Indic. 3.

1. Reg. 15.

2. Reg. 8.

2. Para. 14.

2. Paralipomenon.

2. Mach: 9.

Gene: 31.

1. Reg: 13.

Ioan: 7.

3. Reg: 15.

Ecclesi: 38.

ie w rece twoie? Abowiem oczy Pańskie patrza na wszystkie ziemie/ y dodawaja moc y thym / ktorzy weni sercem doskonałym wierza. A tak głupieś tho uczynił / a prze-
thoś thej / od ninieyszego czasu powstana przeciwko thobie walki. Rozgniewał sie tedy Asa na onego Widzacego: kazał ij wsadzić do wieże: bo sie był o tho bärzo roz-
iadł: y pobit niemáto ludu w then czas. A dzieie Asy pierwsze y ostatnie / napisane sa w kriegách krolow Judskich y Izraelskich.

Zaniemogł potym Krol Asa roku trzy-
dziesiątego y dziesiątego królestwa swego /
na nogi bärzo ciężka niemoca / ale ani w
they chorobie swojej wciąkał sie do páná /
ale wiecey duffał w náuce Lekárskiej.
Umarty pogrzebion z oycy swemi / roku
czterdziesiątego y pierwszego królestwa swo-
iego. A pochowali go w grobie iego / który
był sobie nágotował a wykopat w mieście
Dawidowym: y položyli go na iego tożu /
pełnym ziół y máści wonnych / ktorych byli
náczynili Apehetárze / y palili nád nim z
wielką pompa.

Cap: 17.

Josaphath Kroluie / słara sie o sammojenie zakonu
Bojzego / uczyciele po ziemi swej rozstali / ktorzy w-
czyli zakonu Bojzego.

3. Reg: 15.

Nim Krolował Josaphath
syn iego / y zmocnił sie na lud
Izraelski. A rozłożył żołnirze
pod liczbą po wszystkich miá-
stach Judskich / ktore były opráwione mur-
stach. Zdziałał też chwierdze w ziemi Judskiej /
w miástach Efraim / ktorych był dostat Asa
oćiec iego. A był Pan Bog z Josaphatem /
iż chodził drogami pierwszemi Dawida o-
yca swego: a niemiął nádziecie w Báálim /
ale w Bogu oycá swego / y siedł w przyka-
zaniách iego / a nie wedle grzechow ludu
Izraelskiego. A wtwierdził Pan Bog kro-
lestwo w rece iego: y dał wszystkim lud Jud-
ski dary Josaphathowi: y przyszedł ku nie-
zmiernym bogactwom / y ku wielkiej słá-
wie. A gdy serce iego wzięło smiátość / dla
drog Pańskich / też y Bátwány y lásy ich w
ziemi Judskiej wykorzenił.

A gdy było trzeciego roku Królestwa ie-
go / posłał z kriażat swoich Benhail / y Ob-
dvám / y Zachariáš / y Natánáel / y Mi-
chee / aby wczyli lud w mieściech Judskich:
a przy nich posłał Lewity / Semeia / y Ná-
thaniáš / y Zabádvassá / Azábelá też / Se-
miramoth y Jonáthe / Adoniasá / Tobias-
sá / y Thobádoniasá Lewity: a sieni-
mi Elisámá y Jorám káptany: y wczyli lud w
ziemi Judskiej / máiac kriegi zakonu Bo-

zego: y chodzili od miásta do miásta po zie-
mi Judskiej / wczac lud. Schadze shtat sie
wielki shtách Pański / po wssch Króle-
stwach okolicznych ziemi Judskiej: thát że
nieśmieli walczyć przeciwko Josaphatho-
wi. Ale y Filistynowie przynassali dary Jo-
saphatowi / y dań w srybrze płacili. Z Ará-
bhey theś przymodzili bydła / Bäránow
siedm thysiecy y siedm seth / thát że wiele
kózłow.

Zámogł sie tedy Josaphat / y w wielmo-
żon iesth bärzo wysoko: y nábudował do-
mow w ziemi Judskiej iákoby wieże / y
miast murowanych / y wiele známiennych
rzeczy poczynił w mieściech Judskich W
Jeruzalem też byli meżowie rycerscy y mo-
cni / ktorych thá iesth liczbá / kázdego po
domu y fámiliei iego. W Judá Wodza
był Ednas Kriaż / a przy nim bärzo mo-
cnych meżow po trzy kroc shtó thysiecy: po
nim był Johanán Kriaż / a przy nim po
dwa kroc sto tysiac / y osmdziesiąt tysiecy.
Po tym też Amázyás syn Zechry / poświę-
cony Panu / a przy nim po dwa kroc shtó
tysiac meżow mocnych. Po nym siedł duży
nábitwe Eliádá / a snim tych co niesli tute
y tarco / po dwa kroc sto tysiac. Jesseż po
nym Jozábád: a snim sto y osmdziesiąt ty-
siec sposobnych a gotowych rycerzow. Ci
wszystcy nádoředziu byli Krolowi / nieli-
czac tych ktoré był rozłożył po mieściech
murowanych w ziemi Judskiej.

Cap: 18.

Josaphat y Achabem Krolom Izraelskim w petya-
cielstwo wesli / ná woynę snim wyráchat do Kámoth
Gálaád / salesim prorocy wyćielstwo / a Micheáš
prorok Boży poraśke / prorokina / ale Achab wes-
dlug Micheášowego proroctwa jábit ná woynę.

Nim tedy Josaphat bogaty y bärzo
zámotány / a złaczył sie w przia-
cielstwo z Achabem. We trzy-
latá potym iechat do Achabá do
Samariey: Ná przyiechánie iego / nábit
Achab bäránow y wotow bärzo wiele / ies-
mu y ludu iego / który z nym przyiechat: y
nánowyl go aby z nym iechat do Kámoth
Gálaád. A rzekł Achab Krol Izraelski do
Josaphatha Krolá Judskiego: Jedy semná
do Kámoth Gálaád. On mu odpowiedział:
Jako ta / tak y ty / a iáko lud twoy / tak y
lud moy: bedziem przy tobie ná woynę.

Rzekł potym Josaphat do Krolá Izra-
elskiego: Prossie / poradź sie dšia pierwey
odpowiedzi Pańskiej. Tedy Krol Izraelski
zebrał prorokow czterzy stá / y rzekł do nich
Námy iáchac ná woynę do Kámoth Gá-
laád / czyli dáć pokoy: Oni mu odpowie-

dzieli

2. Paralipomenon.

dziteli: Jedź, boć ie Pan Bog wyda w rece Krolewskie. Rzekł Josaffat: A za tu nie masz proroká Páńskiego/ byzmy sie theż od niego dowiedzieli: Rzekł Krol Izráelski do Josaffata: Jest tu ieden mąż/ od którego możemy sie dowiadować woli Pánskiej: iedno iac go nienawidza/ bo mi nie dobrego nie prorokuie/ ale zawsdy źle: a iesth tho Micheas syn Jemlá. Rzekł Josaffat: Nie mow thát Krolu. Zawsz wotat thedy Krol Izráelski iednego ko mornika/ y rzekł do niego: Wzow to rychley Micheassa syna Jemlá. A Krol Izráelski Josaffat Krol Judski siedzieli oba na swych stolkach/ vbrani po Krolewsku. A siedzieli na placu wedle Brany Samaryty / a wssyscy prorocy prorokowali przed nimi. A Sedekias syn Chanaana vczynt sobie rogi zelazne/ y mowit: To Pan Bog mowi: Temi rogami bedziesz przemiatal Syrya/ az ia zetrzesh. Wcaz wssyscy prorocy prorokowali/ mowiac: Jedź do Ramoth Galaad/ powiedziec sie a poszejesi/ a dać ie Pan Bog w rece Krolewskie.

A on poset ktery był biezat aby wezwat Micheassa/ rzekł tniemu: Ochoć słowa wssytskich prorokow iednym glossem dobre Krolowi Prorokua: a thát proste cie żeby sie powiesć twoia od nich nie odstrzełatá/ a żebyś forthunne rzeczy powiadał. Onemu odpowiedział Micheas: Zwić Pan Bog/ iź cokolwiek mi powie Bog moy to bede mowil. Przysedł tedy do Krola: Ktore Krol rzekł. Micheassu/ mamy iá chác do Ramoth Galaad na wojne/ czyli poniechác: On mu odpowiedział: Jedsie. Bo wssytko fortunnie wam przypadnie/ y beda wzdani w rece wasze nieprzyiaciele waszy. Rzekł Krol: Poprzysiegam cie po drugi y po trzeci kroc/ abyś mi nie powiádat/ iedno co iest prawda w imie Pánskie. Tedy on rzekł: Widzialem wssytek lud Izráelski rozbieżany po gorach/ iakoby owce krom pasterza: y rzekł Pan: Nie maia ci Pánow/ wroc sie kazdy do domu swego z pokojem. Rzekł Krol Izráelski do Josaffata/ zajemci nie powiedziat/ że mi ten ni gdy nic dobre nie prorokue/ tylko co źle.

A iescze rzekł Micheas: Stuchaycie słowa Páńskiego. Widzialem Pána siedzacego na swym stolcu/ y wssytek zastep nieba ano sboi koto niego po prawey y po lewey stronie: Rzekł Pan: Ktoż zwiedzie Achaba Krola Izráelskiego/ żeby iachat a vpadł w Ramoth Galaad: A gdy ieden tak drugi owak mowil/ wystąpił duch/ y sthánal przed Pánem/ a rzekł: Ja go zwioda a podyde. Achoremu rzekł Pan: Jáko go zwiedzieš: a on odpowiedział: Podyde be

de duchem fatesnym w vstach wssych prorokow ie. Rzekł Pan: Zwićdziesz/ y prze możesz: idź/ weyńże tak. Ochoż teraz dal Pan Bog ducha klamstwa w vsta wssytskich prorokow twoich: a Pan mowit o tobie źle. A przystapiwszy Sedekias syn Chanaana/ wyciát Micheassowi policzek/ y rzekł: Ktoraz droga siedi duch Pánski ode mnie/ że miał tobie mowić: Rzekł Micheas: Ty sam ogladaš w on dzień/ kiedy bedziesz vciekat z komory do komory kryiac sie. A przykazat Krol Izráelski themi słowy: Wezmiecie Micheassa/ dowiedziecie go do Almona przetożone w mieście/ y do Joas syna Amelech. A powiecie im: Tho Krol rozkazuje: spusćcie tego do ciemnice a dajcie mu troche chleba y wody nie wiele/ az sie zas wroce w pokoiu. Rzekł Micheas: Jesli sie ty wrocisz w pokoiu/ thoc przez mie Pan nie mowit. A przydat/ Stuchaycie tego wssyscy ludzie.

Także wyciagneli Krol Izráelski y Josaffat Krol Judski/ do Ramoth Galaad. Rzekł Krol Izráelski do Josaffata/ Odmienie ia odzienie/ a tak wyiade ku bitwie: a ty oblecz sie w swe szaty. Odmieniwšy tedy szaty Krol Izráelski/ siedi ku bitwie. A Krol zas Syryjski przykazat był Rotmistrzom iezdnych swoich/ mowiac: Nie przycieraycie wiecey ná żadnego ná wielkiego albo ná mátego/ iedno thylko ná samego Krola Izráelskiego.

Także gdy wyrzeli Rotmistrzowie iezdnych Syryjskich Josaffata/ rzekli: Tho iest Krol Izráelski. A obkoczyli go bjacnan: A on to zwotát do Pána/ y rathowat go/ a odwrocit ie od nie. Bo gdy obaczyli Rotmistrzowie iezdnych że nie był Krol Izráelski/ odstapili go: A tráfito sie iź ieden z gminu pospolitego strzelit thát ná przestrzat/ y tráfít a vgodzil Krola Izráelskiego między lopacki v sruie: tedy on rzecze wożnicy swemu: Obroc reke swoje/ y wwmiesz mie z wojska/ bo mie raniono. A skonczyta sie bitwa w ten dzień: A Krol Izráelski stat ná wozie swoim przeciwko Syryczy/ kom aż do wieczora/ y vmárt: gdy slonice zachodzilo.

Cap. 19.

Josaffata Jechu Prorok igromil ie pomagat Achabowi: postanowil Sedie y vpomina ch dogo iá to sie w tym zachowac maia. Dal tej y vrazd Ducho wnym/ aby náuczali lud Rojy.

Josaffat Krol Judski wrocit sie do domu swego w pokoiu/ do Jerusalemu. Achoremu zabiezat Jechu syn Anani Widzacy y

Ji uż rzekł

Ezech: 14.

2. Paralipomenon.

2. Para: 17.

Deute: 10.

Roma: 8.

Akto: 10.

Gala: 2.

Ephese: 6.

Colo: 3.

1. Pet: 1.

rzekł do niego: Bezbożnemu dodać po-
mocy/ a z temi kchorzy nienawidza Pána
przyaciółstwa iednoczyś: a przeto zaślu-
żyteś był gniew Pánki: ale dobre uczynki
należone są w tobie/ z tad iżeś wykorzenił
ganie z ziemie Judskiej / y wprawiłes serce
twoie abyś szukał Pána Boga oycow two-
ich. Mieszkał potym Josaffat w Jerusa-
lem: a zaś wyiechał był do ludu do Bersa-
bee aż do gory Efraim/ y przywiódł ie zaś
sie do Pána Boga oycow swoich.

A postanowił Sedzie ziemskie w ko-
dym obronnym mieście Judskim / na każ-
dym miejscu/ przykazuiać sedziam temi sło-
wy: Bądźcie co macie czynić / bo nie sprá-
wicie sadu cztowieczego/ ale sad Pánki:
iż co kolwiek osadzicie/ to wssystko sie ná-
was zleie. Niechay będzie przy was boiażń
Pánka: a sprawuycie wssystko z pilnością:
Boć nie máś y Pána Boga nášego nie-
prawości / ani bráńowania w personach/
ani żadości dárów.

W Jerusalemi też postanowił Krol Jo-
saffat Lewity y káptany / y Kriazetá fani-
licy z Isráela/ aby sad y spráwe Pánka sa-
dzili/ onym ktorzy mieszkali w Jerusalemi
A przykazał im morować: Thát będziecie
czynić w boiażni Pánkiej wiernie/ y ser-
cem doskonałym. Wsseltá spráwe bráćiey
wáśsey ktorzy mieszkali w mieściech swo-
ich/ kthora sie przythoczy do was/ między
rodzina a rodzina/ gdziekolwiek będzie py-
tanie o Zakonie/ o rozkazaniu/ o Ceremo-
niach/ o vsprawiedliwieniach/ okazcie a
wyprawcie im/ aby nie grzesyli przeciw
Pánu Bogu/ a ieby nie przyszedł gniew ná-
was/ y ná bráćia wáśse: thát czyniac nie
zgrzeszyście. A Amarias Káptan y Bi-
kup wáś/ w tych rzeczách ktore ku Bogu
należą/ będzie przetożonym: A Zababyas
syn Ismaelowy/ ktory jest kriazetiem w do-
mu Juda/ nád onemi spráwami będzie/
ktore ná wrzód Krolewski przynależą: Ma-
cie przy sobie Mistrze Lewity/ posilaycie
sie/ a sprawuycie z pilnością: a będzie Pan
swými w dobrych rzeczách.

Cap. 20.

Nieprzyjaciele mnoży spiknęli sie ná Josaffata/
ale on stójwssy posth/ spolu z ludem swoim Pána
Boga prosił/ y wyswobodził go Pan od nich/ ie sie
sami między soba posiekli/ a on lupy pobrat/ pro-
sół a karze o przymierze ktore z Ochozassan uczynił.

4. Reg: 5.

N

Owym zebráli sie synowie Mo-
absy / y synowie Ammon / y
synimi z Ammonichow/ ná Jo-
saffata aby walczyli przeciw

ko niemu. A przysli poslowie/ y dali sprá-
we Josaffatowi/ morować: Przyciągnelo
przeciwko tobie mnostwo wielkie z onych
mieysc kthora sa zá morzem/ y z Syryey/ a
otoć potożyli sie w Asáson Tamar/ kthora
jest Engáddy. Wleł sie Josaffat boiażnia
wielka/ wdat sie wssystek ná tho/ aby pro-
sił Pána: y zapowiedział a złożył post wpy-
skiemu ludu Judskiemu. A zebrał sie lud
Judski aby sie modlił Pánu Bogu: ale y
wssystcy z miast swoich przysli theż aby sie
też Pánu modlili. A gdy stanął Josaffat
w porzodku zboru Judskiego/ y Jerozo-
limskiego w domu Pánkim przed nowa sie-
nia/ rzekł: Pánie Boże oycow nášych/ thy
jesthes Bog ná niebie/ a pánuiess wssiem
krolestwam ludzkim: w rece thwoiey jesth
moc y moźność/ a żaden sie tobie zástawić
a sprzeciwić niemoże. Zaześ nie thy Pánie
Boże náš/ wybił wssystkie obywathele zie-
mie tey przed ludem twoim Isráelskim/ a
dajes ia plemieniu Abraháma przyaciela
twego ná wieki: A mieszkali w niey/ y zbu-
dowali Swiatnice a kościot imieniu two-
mu/ tak morować: Jesliżeby sie zwálili ná-
nas zle rzeczy/ mieć sadu/ mor/ abo gło-
sthanieny przed tym domem/ przed obli-
cznością twoia/ w ktorym domu zwywa-
no jest imie twoie: y będziemy wolác do cie-
bie w wciśkách nášych/ a wysluchasz nas/
y wyswobodzisz. Otoż teraz synowie Am-
mon/ y Moab/ y gora Seir/ przez ktorych
ziemie niedopuszczites iśc synom Isráel-
skim kiedy wychodzili z Egiptu/ ale wdy-
lili sie od nich/ a nie zabili ich: przeto teraz
czynio/ a othe stojay vsitua/ aby nas wy-
rzucili z osiadłości/ kthoras thy nam dat
Boże náš/ wiec ich niebedziesz sódził: W-
nas ci niemáś tak wielkiej mocy/ iebyżmy
sie tak wielkiej wielkości mogli zástawić/
kthora sie oborzyła ná nas. Ale ponieważ
jeniewiemy co mamy czynić/ tho nam ie-
sze zostawa/ abyśmy oczy náśse kthobie
podniesli. A wssysthet lud. Judski sthát
przed Pánem zmatemi dziathkami/ y zo-
nami/ y z syny swymi.

A był Jaházrel syn Záchariassa / syná
Bánáie/ syná Jehiel/ syná Máchanie/ z
pokolenia Lewi z synow Asaffowych/ nád
kthorým stat sie duch Pánki w porzodku
tłuszczy/ y rzekł: Pilnie sluchaycie ludzie
Judscy/ y ktorzy mieszkacie w Jerusalemi/
y ty Krolu Josaffat: To wam mowi Pan:
Nieboycie sie ani sie lekaycie thego mno-
stwa: Boć tho nie wáśa bitwa/ ale Boża.
Jutro wynidziecie przeciwko im/ boć sie
puszcza skhrona gory kthora zowa Sis/
y naydziecie ie ná końcu strumienia/ ktory
jest przeciw pustyni Jeruel. Nie wy sie

będziecie

2. Paralipomenon.

bedziecie potykac / iedno tylko śmiecie sto-
cie / a ogladacie pomoc Państwa nad soba /
o Juda / y ty Jeruzalem: nieboyte sie / ani
sielekaycie: Jutro wynidziecie przeciwko
nim / a Pan bedzie swami. Takze Josaffat
y lud Judski / y wszyscy ktorzy mieszkali w
Jeruzalem / padli na oblicze swe na ziemie
przed Panem / y uczynili mu cześć a chwa-
le. A Lewitowie z synow Aśach y z synow
Kore / chwalili Pana Boga Izraelskiego /
głosem wielkim / na wysokość. A gdy rano
wstali / wysli po puszczy Chetua: A gdy
sli / stanawszy Josaffat w posrzedku ich /
rzekł: Siuchaycie mie meżowie Judscy / y
wssystcy obywathele miastha Jeruzalem:
Nleycie duffanie w Panie bodge wssym /
bedziecie bspieczni: wierzcie prorokom
iego / a wssystko sie wam scieszliwie powie-
dzie. A dat ce rade ludu / a posthawil swie-
waki Państwa / aby go chwalili w chuffach
swoich / a sli przed wojstem / y zgodnym
głosem spiewali. Wyznawaycie Panu / iz
dobry / iz nawięki miłosierdzie iego. A gdy
zaczeli chwaly apiewac / obrocił Pan Bog
zdrady a zatogi ich / na same / ro iest / syny
Ammon / y Moab / y obywathele gory Se-
ir / ktorzy byli przyciagneli na wojne prze-
ciwko ludu Judskiemu / y porażeni sa. A
bowiem synowie Ammon y Moab / pow-
stali na obywathele gory Seir / chcąc ie wy-
bić / y wygładzić: a gdy ius thego skutkiem
dokazali / obroćili sie zaa sami na sie / y po-
padali sami od zobopolnych ran. A lud Jud-
ski gdy przyszedł do iastini ktora iest tu pu-
szczy / wyzrat zdaiek a wssystek syroki plac
pelen ściernow / a ze żadnego niebyto kto-
ryby mogł wyść. Przyciagnat pothym Jo-
saffath / a wssystek lud snim zbierac lupy z
umartych / y nalezli miedzy trupy / rozma-
ite graty / y sity / y naczynie barzo drogie:
y rozebrali miedzy sie / thak ze wssystkiego
zanieść niemogli / ani przez trzy dni tu-
pow odebrać / dla wielkości korzyści. A
dnia czwartego / zessli sie do padotu Bto-
gosławienia: abowiem iz tam Błogosławi-
li Panu / nazwali mieysce ono / Padotem
Błogosławienia / aż do dzisiejszego dnia.
Wrocili sie tedy wssicy meżowie Jud-
scy / y ci ktorzy mieszkali w Jeruzalem / y Jo-
saffath Krol przed nimi do Jeruzalem z
wielkiem weselem / z thad ze im dat Pan
Bog poćieche z nieprzyiaciot ich. A wessli
do Jeruzalem z Arssami / z Luthniami / z
trabami do domu Pańskiego. A spadł wiel-
ki strach Boży na wssystkie Krolestwa ziem
skie / gdy wssysly ze Pan waleczł przeciw-
ko nieprzyiacielom Izraelskim. A byto w
pokoin Krolestwo Josaffatowe / a dal mu
Bog pokoy wotolo.

Krolował tedy Josaffath nad ludem
Judskim / a miał trzydzieści y pieć lat / gdy
Krolował poczat: a dwadzieścia y pieć lat
Krolował w Jeruzalem: Imie matki iego
Azubá córka Selahi. Y postepował droga
oyca swiego Asa / ani z stapit z niey czy-
niac to co sie podobato Panu Bogu. W-
saffath iednak Wysokości nie pokazil / ani
ieszcze był lud nie na prostował serca swego
go do Boga oycow swoich. A ine dziele
Josaffatowe pierwsze y ostatnie / napisan-
ne sa w slowach Jehu syna Hanani ktore
wyprawił w kriegach Krolow Izraelskich.

Potym Josaffat Krol Judski wstapil
w przyiacielstwo z Chozrassem Krolem
Izraelskim / ktorego uczynki byly bezbożne
A był uczestnikiem tego zeby naczynil Ok-
retow ktoreby sli do Tharsis: y naczynil
Okretow w Asiongaber. A prorokował E-
liezer syn Dodau z Maresa mowiac do
Josaffata: Jies uczynil przymierze z Ch-
chozrassem / starat Pan praca twoja / iz po-
rozbiłaty sie Okrety / ani mogli plynac do
Tharsys.

Cap. 21.

Joram po oycu Josaffath Krolom zostawssy /
bracia swoje wybil / Krolom Eliasz przez luth me-
moc barzo zla / y smere / y spustoszenie Krolestwa iego
go / opowiadano / co wssystko sie zscilo.

JSnat potym Josaffath z oycy
swoimi / y pogrzebion iesth w
mieście Dawidowym / a Krol-
wat po nim Joram syn iego.
Ktory miał bracia syny Josaffatowe / A-
zaryassa / Jahl / Zacharyassa / Azaryassa /
Michaela / y Saffaciaffa: ci wssicy syno-
wie Josaffata Krola Judskiego. A dat
im otec ich wielkie dary zlotá / y srebrá / y
dochody z miast co obronnieyszych w ziemi
Juda: a Krolestwo oddat Joramowi / prze-
to iz był pierworodnym. A wstat Joram
na Krolestwo oycá swiego: a gdy sie w-
nie w wiazat / pobit wssystkie braty swo-
ie mieczem / y niektore Kriazeta Judskie.

We dwu a trzydzieści lath poczat Jo-
ram Krolować nad ludem Judskim / a kro-
lowat osm lat w Jeruzalem. Chodzil dro-
gami a postepki Krolow Izraelskich / iako
czynil dom Achabow: Bo miał za żone
dziewkę Achabow: a czynil zle przed obli-
cznością Państwa. Ale Pan Bog nie chciał
zgtadzić a wytracić domu Dawidowego /
dla umowy ktora był snim uczynil: a ze był
obietat dać mu pochodnia / y synom iego
na każdy czas.

W ty czasy wybjal sie Edom / sy nie był

3. Reg: 22.

3. Reg: 22.

3. Reg: 22.

ludi: 9.

4. Reg: 8.

2. Reg: 7.

4. Reg: 8.

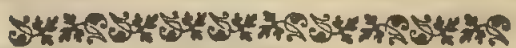
2. Paralipomenon.

poddanym Judskim / y postanowit sobie Krola. A gdy wyciągnat Joram z Krá jethy / swemi / y ze wssysthkiem konnemi / ktorzy przy nim byli / wsthawszy w nocy / poraził lud Edomski który go był oblegt / y wssystkie wodze konnych tego. Przedsie ie dnát wybiját sie stego Edom / aby nie był pod Pánstwem Judskim aż po dzis: tegoż czasu y Lobna odstapilo / aby nie było pod ręką tego. Bowiem był opuścił Páná Bo / gá oycow swoich / nád tho iefcie y bátwa / now nabudowat w mieściech Judskich / y przywiódł ná to obywatel Jerolimskie / ze nieczyste ptodzili / a że zgrzeszył lud Ju dski.

A przyniesiono mu list od Eliassá Pro / roká / w którym napisano było. To mowi Pan Bog Dawida oycá twego / Jész nie chodzil drogami Josáffát oycá thwego / y drogami Alá Krolá Judskiego / áles sie pu ácił drogami Krolow Israelskich / y przy / wiódles w nieczyste lud Judski / y obyvá tele Jerolimskie / násládujac cudzołóst / wá domu Achábowego : nád tho y brácia / swoje dom oycá twego / lepsze niżliá ty / po / mordowales: Otho cie Pan Bog poraził / plaga wielka z ludem twoim / y z syny / y z / jonami twemi / y ze wssystká máietność / twoja : A ty sam bedziesz niemogł wielka / choreba ná wnetrze twoie / áz z ciebie wyká / pia wssystkie trzewá twoie / z nienacká / ná káždy dzien.

Wzbudził tedy Pan przeciwno Joram / Duchá Filistynow / y Arábskiego / ktorzy sa / pográmczini Murzynom / y wtárgneli do / ziemie Judskiej / y spustoszyli iá / y roztárgá / li wssystkú máietność ktora moglá być ná / leziona w domu Krolewskim / nád to ief / cie y syny tego y jony / y nie zostat mu syn ja / den / iednoż Joácház / który był namtodsy. / A iefcie nád tho wssystko / skárat go Pan / niemoca brzucha nie vleczona. A gdy / dzien zá dzien przemiját / á toczyły sie czasy / wsslo temu dwie lecie: thátże wysussony / dluga choroba / i z téż wnetrza z niego wy / chodzily / záraz choroby y żywotha pozbyt. / A umárt w bárzo ciesskiej chorobie / y nie / uczynit mu lud wedlug zwycáiu palenia / y pochowania / iáko czynit przodkom tego. / Trzydziesci y dwie lecie miał gdy poczat / krolowác: á Krolowat w Jerusálem osm / lat. A chodzil nie dobrze / A pogrzebli go w / mieście Dawidowym : wssát je nie w gro / bie Krolewskim.

Cap. 22.

Ochozassá bezbojnego Krola zabit Jehu / po / spotu y Joram Krolá Israelskiego / á gdy Athalia zá / biyátá syny Krolewskie / Jozábeth záchowała Joassá / namtodsszego.

Edny obywatel Jerolimscy / postanowili sobie Krolow / Ochozassá syná tego namtod / sszego miásto niego: bo wssyst / kie stársze ktorzy pierwssy brá / cia byli / pobili totrowie Arábscy / ktorzy sie / byli oborzyli ná oboz: Krolowat tedy / Ochozassá syn Joram Krolá Judskiego. Miał / ná then czas Ochozassá gdy poczat Krol / wác w Jerusálem / czterdziesci y dwie le / cie / á krolowat iácy rok: Imie mátki tego / Athalia corká Amry.

Ale y ten postepowat drogami domu A / chábowego: ábowiem mátká tego przynu / kátá go / żeby bezbożnie czynil. Czynit tedy / zle rzeczy przed oblicznością Pánka iáko / y dom Achábow: Bowiem onis mu byli rá / dniami Pány po smierci oycá tego / ná tego / skáze. A chodzil w radách ich. A wybrat sie / rás z Joramem synem Achábowym / Kro / lem Israelskim ná wojny / przeciwno házá / elowi Krolowi Syryjskiemu / do Rámoth / Galaad: A ránili tam Syryjczycowie Jo / ramá. A wrocil sie do Jezráhel ná leká / rstwo: bo był nie máto ran / odniósł z prze / rzeczoney bitwy. Przeto Ochozassá syn Jo / rám Krol Judski / zláchat był / aby náwie / dzil Joram syná Achábowego który był nie / mocen w Jezráhel. Abowiem bytá to Bo / za wola przeciwno Ochozassowi / aby / przyláchat do Joramá: A gdy przyláchat / kniemu / wyláchat snim przeciwno Jehu / synowi Námssy / ktorego pomázat Pan / á / by wygládzil dom Achábow. A gdy Jehu / wytrácat dom Achábow / nálazł Krájetá / Judskie / y syny bráthow Ochozassowych / ktorzy mu sluzyli / y pobit ie. Sámege téż / ssutájac Ochozassá / nálazł á záchwytil / go w Samáryey / gdzie sie krył: á gdy go do / niego przywiedziono / zabit i / y pogrzebli / go: przeto że był synem Josáffát / ktory ssu / kát Páná z zupełnym sercem swoim / áni by / to iúż wiecey żadney nádzieie / by kó z ro / du Ochozassá miał krolowác. Abowiem / Athalia mátká tego / widzac iże iúż umárt / syn tey / porwawssy sie ietá zábiáć wssystek / rod krolewski domu Joram. Ale Jozábeth / corká Krolewská / porwátá Joassá syna O / chozassowego / y ukrádá go z posrzedku / synow Krolewskich / gdy ie zábiáno: y skry / tá go z mátká tego w pokoiu gdzie sámá / legátá: A tá Jozábeth ktora go skrytá / bytá / corká Krolá Joramá / jóna Joiády Bisku / pá / siostrá Ochozassowá. Stádze Athalia

4. Reg.
2. Para.

4. Reg. 1

4. Reg.

4. Reg.

nie zá

2. Paralipomenon.

nie zabita go. A był z nimi w domu Bożym
skryty przez sześć lat których Athalia kro-
lowała na ziemi.

Cap. 23.

Joiada Biskup/pomazał na Krolestwo Judzie Jo-
asę/y iżbito Athalia okrutnie/ Chwała Boża mo-
wiona w ziemi/ a lud pokusił Koscioł/oltarz/y flu-
py Baala białwaną.

Koku potym siódmego/ zmocni-
wssy sie Joiada/ wziat k sobie
Serniki/ iako Azaryasza syna Je-
roham/ y Ismaela syna Joha-
nan/ Azaryasza też syna Obedome/ y Ma-
ziaffa syna Aduie/ y Elizaffat syna Zechry:
y uczynit s nimi umowę. Ktorzy schodzili
ssy Judska ziemi/ zebrali Lewity ze wssy-
skich miast Judskich/ y Kriazeta families
Izraelskich/ y przysli do Jerusalemu. A u-
czynito wssystko mnostwo umowe w domu
Panskim z Krolew.

A rzeki do nich Joiada: Oto syn Krole-
wski bedzie Krolowat/ chak iako mowit
Pan o synach Dawidowych. Chak jest tedy
rzecz kthora macie uczynic: Trzecia czesc
was Kaptanow/ y Lewitow/ y Swiatni-
kow/ ktorzy przychodzicie na sobothe/ be-
dzie w branach/ a trzecia czesc przy domu
Krolewskim/ a trzecia w brany/ kthora
rzeczona fundamenthu: A ine wssystko
mnostwo niechay bedzie w sieniach domu
Panskiego. A niech zadni inssy nie wchodzi
do domu Panskiego/ iedno Kaptani/ a ci co
poslugiwa z Lewithow: ci thylko niechay
wchodza/ iż poswieconisa: a ine wssystko
pospolsstwo/ niechay bedzie pilne strazey
Panskich. A Lewitowie niechay obsthapia
Krola/ maiać ieden kazdy horeza swoje: a
iesliby kto iny wssedl do koscioła/ niechay
bedzie zabity/ a niech beda Lewitowie przy
Krolu gdy wchodzi/ albo gdy wychodzi.
Uczynili tedy Lewitowie y wssysthet lud
Judski/ na wssiem tak iako byl rozkazat Jo-
iada Biskup: A wziat kazdy meze kthorzy
pod nim byli/ y przychadzali porzadkiem
swym na Sobbothe/ z onemi kthorzy byli
wypelniti Sobbothe swoje/ y mieli zas wy-
niac. Bo Joiada Biskup/ niedopuszczit byt
obchodzic huffom/ ktorzy przychadzali na
kazdy tydzien iedni po drugich.

A dal Joiada Kaptan/ Sernikom wlo-
cznie/ Tarcze/ y Pancezy Krola Dawida/
kthore byl oddat a poswiecit do koscioła
Panskiego. A postawil on lud kthory byl z
puginati/ po prawey stronie koscioła/ a z do-
lewey strony koscioła przed oltarzem/ y
kosciolem/ okoto Krola. Potym wyrwie-

dl syna Krolewskiego/ y wlozyl nań Koro-
ne/ y swiadectwo/ a dali mu w rece zakon
Bozy aby ij dzierzat/ y uczynili go sobie Kro-
lem: pomazat go też Joiada Biskup/ y sy-
nowie iego. A winssowali mu wsszego do-
brego/ mowiac: Zyw Krolu zyw.

Co gdy wssysata Athalia/ mowie/ glos
biezaciach y chwalacich Krola/ wessla miedzy
ludzie do koscioła Panskiego. A gdy wy-
szata Krola a on sthoi na schodzie gdzie
wchadzano/ y Kriazeta/ y huffy przy-
nim/ a wssysthet lud ziemi je sie radnie/ a
ze trabia w traby/ y na instrumentach roz-
maithych grata/ y glos chwalacych/ roz-
darta odzienie swoje/ y rzekta: Zasadzki
zasadzki. Wssedssy Joiada Biskup do Se-
rnikow y Hetmanow/ rzeki im: Wymiedz-
cie ia z ogrodzenia koscioelnego/ a tham ia
zabijcie mieczem. A kazal Kaptan by-
ty niezabijali w domu Panskim. A wieli ia
za gardlo: a gdy ia przywiedli do brony
gdzie konie Krolewskie sthaly/ tam ia za-
bili.

A uczynit Joiada umowe miedzy soba/
y wssystkim ludem/ y Krolew/ aby byli lu-
dem Panskim. Takze wssystet lud wssedl do
domu Baal/ y zburzyl ij/ a oltarze y bala-
wany iego popslowali: Matana thes Ka-
ptana Baalowego zabili przed oltarzmi.
A postanowit Joiada przelozone w domu
Panskim/ pod moca Kaptanow/ y Lewitow
ktore rozssytowat Dawid w do Panskim:
aby offiarowali Panu zupetne offiary/ i
to opisano jest w zakonie Moizesowym/
w radości y w pieśniach/ wedlug postano-
wienia Dawidowego. Postawil też wro-
tne w branach domu Panskiego/ aby nie
wchodzili do nie/ nieczestw wsselka rzecia.
A wziat Serniki/ y meze co mocniessy/
y przelozone ludu/ y wssystko pospolsstwo
ziemi/ y wyprowadzili Krola z domu Pan-
skiego/ a wiedli go brona wierzchnia do
domu Krolewskiego/ y posadzili go na stol-
cu Krolewskim. A weselit sie stego wssy-
stet lud ziemi/ y miasto uciachneto: Ale A-
thalia zabita mieczem.

Cap. 24.

Joas poeli Joiady Kaptana ktory go na Krolestwo
wsadul/ poty byl dobry/ kazal na poprawe koscioła
pieniadze zbierac/ potym kazal zabic Zacharyasza sy-
na Joiady/ zатыm Izraelska y Judska ziemi Syrijs-
cytowie drapieża/ Joasa potym sludzy ugoś zabili.

Siedmi leciech byl Joas gdy
poczal Krolowac: A Krolowat
w Jeruzalem czterdzieci lat:
Imie matki iego Sebia z Ber-
sabee. A czynit wssystko co bylo dobrego

przez

4. Reg: 11.

4. Reg: 11.

1. Par: 24.
G 25.

Num: 28

4. Reg: 12.

2. Paralipomenon.

przed Panem / po wszystkich dni do kad żył
Joiada Kaptan. A dał mu Joiada dwie
żenie / z ktorými miał syny i córki. Po-
tym zwiadziło i zлюбиło się Joasowi / żeby
poprawił domu Pańskiego. Zgromadzi-
wszy tedy Kaptany i Lewity / rzekł im: Wy-
idźcie do miast Judskich / zbierajcieś od
wszystkiego ludu Izraelskiego pieniądze /
na poprawę dachu kościoła Boga nasze-
go / na każdy rok: a czynicie to z sopo-
chem. Ale Lewitowie przyniedbaliśm to
sprawowali.

Exodi: 30

4. Reg: 12.

Przyzwał tedy Krol Joiady Biskupa /
rzekł do niego: Ciemus się o tym niestha-
ra / abyś był przynukał Lewity / żeby nie-
śli pieniądze od ludu Judskiego i Izrael-
skiego / ktore posthanowit Moizesz sluga
Pański / aby je wnosito wszystko mnostwo
do przybytku świadectwa: Bo ocho-
Achalia nieczochliwa / i synowie iey /
pokazili dom Pański / a z tego wszystkiego
co było poświęconego w kościele Pańskim
ozdobili Bożnice Baalim. A przykazał
Krol / i czynili skrzynie: i postawili ia we-
dle brany domu Pańskiego z dworu. A da-
no opowiadać w Judskiej i w Jeruzalem /
aby ieden każdy przynosił płac / ktore wto-
żet Moizesz sluga Boży / na wszystkie lud
Izraelski na puszczy. I rozradowali się te-
go wszystkie królestwa / i wszystkie obecny
lud / a przyszedłszy / nosili do skrzynie Pań-
skiej / i kładli w nie / tak że ia pełno nalo-
żyli.

A gdy już był czas przynieść skrzynie z
pieniądzmi przed Krola Lewitom / (bo
widzieli bardo wielkie pieniądze) przy-
chadzał pisarz Krolowski / i ten ktorego
od siebie pierwsz Kaptan wysłał na to:
tedy wyspowali pieniądze / ktore były w
skrzyni: a skrzynie zaś odnosili na swe miej-
sce: to tak czynili na każdy dzień / i zebrali
niezliczne pieniądze. Ktore dali Krol i
Joiada Biskup tym rzemieślnikom ktorezy
byli nad robotnikami domu Pańskiego: a oni
jusz z tych pieniędzy / nymowali te co ka-
mieniarzami i cieślarzami / i rzemieślnikami każ-
dey roboty / aby poprawili domu Pańskie-
go: Kowale też Słofarze / Kotlarze: aby
co poczynano wpadac / tego zaś podparto.
A robili oni robotnicy foremnie a dowci-
onie / i zalechali a zaprawiali rozpá-
dliny w ścianach / i prawie wydzwigli dom
Pański ku pierwszemu jego ozdobie / i wmo-
cniłi a wpewnili i. A gdy już dokonali wsy-
stkich kościelney roboty / przynieśli zaś do
Krola i Joiady Biskupa ostatet pieniędzy
za ktore sprawiano naczynie kościelne
ku jego potrzebom / na zupełne offiary:
zaś też ciase i inne sprzęty złote i srebrne:

i bywały offiarowane zupełne offiary w
domu Pańskim ustawicznie / przez wszyst-
kie dni Biskupa Joiady.

Starzał się też Joiada będąc pełen dni /
potym umarł / mając sto i trzydzieści lat:
i pogrzebli go w mieście Dawidowym z
Krolmi: przeto że dobrze uczył z ludem
Izraelskim / i z domem iego. A gdy umarł
Joiada / wessli Arijeta Judsey do Kro-
la / i czynili mu pocimność w konem / ktory
potym zmierzony ich wslugami / pozwolił
im. I opuścili kościół pana Boga oycow swo-
ich / i służyli gaidom i bóstwom rzym: i
stał się gniew Pański na lud Judski i mia-
sto Jeruzalem / dla tego grzechu. I stał do
nich Proroki aby się nawrócili do Pana:
ktoreych oni gdy im to mówili / niechcieli
słuchać.

Potym duch Boży wystąpił w Zachary-
as syna Joiady Kaptana / tedy stanął przed
wszystkim ludem / i mówił do nich: To Pan
Bog mówi: Ciemu przestepiecie przyka-
zanie Pańskie / co wam nie będzie wżyte-
czno: a opuścili i odstapiliście Pana / aby
on też was opuścił: A oni zbieżawszy się
nań / wtamionowali go / z rozkazania Kro-
lewskiego / w sieni domu Pańskiego. A nie
rospomniat się Joas Krol na ono mitosier-
dzie / ktore nim uczył: Ie da oćiec
tego Zacharyas / a owsem dał zabić
syna iego. Ktore gdy umierał / rzekł: Niech
cho Bóg Pan Bog / a niech dochodzi te-
go. Gdy po tym minat rok / przyciągnęto
na Krola wojsko Syreyskie / a przychali
do miast Judskich / i do Jeruzalem / i po-
zabijali wszystkie królestwa ludu / i wszystek
plon posłali Krolowi do Damasku. A za-
prawde / acz nie wielkie wojsko było przy-
ciągnęto tych Syryjczyków / wssakże Pan
wydał im w ręce niezliczne mnostwo: a to
dla tego / że byli opuścili Pana Boga o-
cowa swoich: na Joas i też Krola hanie-
bne czynili sady. A odiechawszy zostawili
go w ciestkich niemocach. I powstał prze-
ciwko iemu iegoś słudzy / na pomste krwie
syna Joiady Kaptana / i zabili go na tożtku
iego / także umarł: I pogrzebli go w mie-
ście Dawidowym ale nie w grobiech Kro-
lewskich. A ci ktorezy nań zbradzie go-
dzili / byli Zabab syn Semach Ammoni-
ty / i Jozabab syn Semarych Moabczyk. A o
syniech iego / i o summie pieniędzy kto-
re są zebrane za niego / i odnowienie domu
Pańskiego / napisano jest pilniey w krie-
gach Krolowskich: A Krolował po nim
Amazyas syn iego.

Math:

1. Par:

4. Reg:

Cap: 25.

Amazyas

2. Paralipomenon.

Amáziasz wstawił Krola po oycu swym / Jozu-
meyski lud poraził / zwycięstwo odniosł / iś Boga ich
chwalił / wysłał Joász Krola Izraelskiego na woj-
nę / y poiman od niego / Jeruzalem wylupiono / po-
nym zabur w Lachis.

Alec y dwadzieścia lat miał A-
máziasz gdy Krolować poczał / a
Krolował dziesięć y dwadzieś-
cia lat w Jeruzalem: Imię ma-
tki jego Joadan z Jeruzalem. A czynił
dobrze przed oblicznością Pańską / wssak je-
iedenak nie zupełnym sercem. A gdy oba-
czył że vmocniona było Krolestwo tego / po-
bił one slugi / Kthorzy byli zabili oycę jego.
Ale synow ich nie pobit: tak iako napisano
jest w Księgach Zakonu Mojszowego /
gdzie Pan przkazał mówiac: Wycowie-
nie beda zabijani / za syny / ani synowie za
oyce swoje: ale ieden każdy w swym grze-
chu umrze.

Zgromadził potym Amáziasz Krol lud
Judski / y poczynił smich po ich familiach
Przełożone / Kochmistrze / y Sethniki / we
wssykim Potoleniu Juda y Beniamin: y
potoczył je ode dwudziestu lat wysłszy / y na-
lazł ich trzydzieści tysięcy ludzi / młodych
Kthorzy mogli iść na wojnę / y władać wto-
cznia y tarcza. Należał też za pieniadze z lu-
du Izraelskiego sto tysięcy dużych / za sto
cetnarow srebra. A przyszedł człowiek Bo-
ży do niego / a rzekł: O Krolu / niechay z to-
banie wieidza wojsko Izraelskie: boć nie
jest Pan Bóg z ludem Izraelskim / ani ze
wssymi syny Efraim. Jesli tak mniemasz
że wojnę stoisz w sile a w mocy wojska / do-
puszcz Pan Bóg że cie nieprzyjaciel twoy
zwycięży: Zaprawdę na Pánu Bogu tho-
jest / y ratować a podpomoc / y obrocić na
zad w wcieczkę. A rzekł Amáziasz do chto-
wieka Bożego: Coż tedy będzie czynić ze stem
cetnarow srebra Ktorem już dal żołnierzom
Izraelskim: Odpowiedział mu człowiek
Boży: mac Pan Bóg staćci może dać dale-
ko więcej niżli to.

Odprawił tedy Amáziasz wojsko Kthore
było przyszło do niego z Efraim / aby sie
zais wrocilo na swe miejsce: tedy oni rozia-
dłszy sie bázro na lud Judski / wrocili sie do
ziemi swojej. Ale Amáziasz z dobrym
sercem wzwiodł lud swoy / y ciągnął do pa-
dotu Solnego / y poraził dziesięć tysięcy sy-
now Seir. A druga dziesięć tysięcy meżow
poimáli synowie Judscy / y przywiedli na
wierzch iedney stawy / y spycháli je na słyie z
wierzchu na dol: Kthorzy wssley porozbiya-
li sie. A ono wojsko Ktore był opuścić Ama-
ziasz / niechac by miało snim ciągnąć na
wojnę / wczynili wrócić do miast Jud-

skich / od Samaryi aż do Bethoron: a po-
biwssy o trzy tysiące ludu / pobrali łup báz-
zo wielki.

A Krol Amáziasz poraziwssy Jomeyski
lud / gdy do niego przyniesiono bogi synow
Seir / postawił je sobie za bogi / y czynił um-
modle / y palit im zápal wojny. Prze co roz-
gniewawssy sie Pan Bóg na Amáziasza:
posłał do niego proroka / co by mu rzekł:
Czemus czynit modle bogom thym Kthorzy
nie wybawili ludu swojego z ręki twoiey:
A gdy mu tak mówił: Odpowiedział: Coż
zajes ty rada Krolewska: dayże pokoy / bych
cie nie zabił. Idac od niego on prorok /
rzekł: Wiem że cie vmyslił Pan zatracić /
jesz tak źle wczynit / a ieszcze nad tho / jesz nie
przesłat na radzie moiey.

Także Amáziasz Krol Judski wstawił
przed sie bázro zła radę / posłał do Joás
syna Joachaza syna Jehu Krola Izraelskie-
go / temi słowy: Wyiedź / ogladawia sie zo
bopolnie. Tedy on odesłał posły mówiac:
Kzep Ktory roście na gorze Libanie / po-
słał do Cedra Libańskiego mówiac: Day
cortę twoie synowi memu za żonę: alie oto
bestie Kthore były w lesie Libańskim / przy-
sły y portoczyły on Kzep. Pomyslitesz że
Kac / Porazitem Edom / y dla tego vno-
si sie thwe serce w pyche / siedz lepiej do-
má / nie drażń na sie ztego / byś nie padł y
sam y Juda sthoba. Nie chciał tego posłu-
chać Amáziasz / przetho że thá była wola
Pańska / aby był wydan w ręce nieprzyja-
cielskie / dla Bogow Edomskich.

Wziął tedy Krol Izraelski Joás / y
dali sie sobie widzieć: A Krol Judski Ama-
ziasz / był w Bethsames ziemi Juda. A
padł lud Judski przed ludem Izraelskim /
y rozbiegli sie do domow swoich. A Krol
Judskiego Amáziasz / syna Joaza / syna
Joachazowego / poiman Joás Krol Izra-
elski w Bethsames / y przywiodł do Jerusa-
lem. A rozwałił mur Jerolimski od bro-
ny Efraim / aż do brony narożney / na czte-
rzy stałoki. Wssyko złoto y srebro / y wssy-
sko nacivnie Kthore nálażł w domu Bo-
żym / y w Obededoma / w starbiech też domu
Krolewskiego / tudzież też y syny Kriaje-
ce miastho rekoymi zabral do Samaryey.

A był żyw Amáziasz syn Joasza Krola
Judskiego / pothym iako umarł Joás syn
Joachaza Krola Izraelskiego / piętnaście
lat. A ostatek mow Amáziaszowych pier-
wssych y ostatnich / napisane sa w Księgach
Krolow Judskich y Izraelskich. Ktory gdy
odstąpił od Pána Boga / zasądził mu sie
na gárdło Krywomko w Jeruzalem. A gdy
był wciekł do Lachis / posłali po nim / y za-
mordowali go tam. A przyniossly martwe-

go na

4. Reg: 14.

Judic: 9.

4. Esd: 4.

1. Par: 32.

4. Reg: 14.

2. Paralipomenon.

go na koniach/pogrzebli go z oycy iego/ w
mieście dawidowym.

Cap: 26.

Ozyas po oycu Kroluie/ Nieprzyjaciele wyzies
za/ Budnie Jerusalem/ Winnice szejpi/ Miasta buon
ie/ szejpiem wnieiony wssieczne zapal panu palic
chce/ za co sathan Tredem.

4. Reg: 14.

Edy wssyfhel lud Judski / sy
na iego Ozyassa w ssefnascie
lat/ wziat y posthanowit sobie
Krolem miasto Amazyassa oy
ca iego. Ten zbudowal Alath/ y przywro
cit ie ku panstwu Judskiemu / gdy iuz krol
vmart z oycy swemi.

4. Reg: 15.

Ssefnascie lat miat Ozyas kiedy Kro
lowac poczat / a krolowat piecdziesiath y
dwie lecie w Jerusalem: Imie matki iego
Jehelia z Jerusalem. A czynil co bylo do
brego przed oblicznoscia pansta/ podlug
wssyftkich spraw oycy swego Amazyassa:

4. Reg: 12.

A paterzat pana Boga za dni Zacharyassa
Kozumietacego / y Widzacego Boga: a
poti sskat pana/ spradowat go na wssyft
kim. Potym wybrat sie y walczyt przeciwo
ko Filistynom/ y zburzyt mury w miesciech
Geth w Jabney y w Azorn: wywiolt te
miasieczka w Azocie/ y w Filistym. A rato
wat go Bog przeciwo Filistynom/ y prze
ciwo ludu Arabskiemu/ ktorzy mieszkali
w Gurbal/ y przeciwo Ammonithom.
A dawali Ammonitowie dary Ozyassowi:
y rozslawilo a rozglosilo sie imie iego / az
do granic Egipskich/ prze zwyciestwa ie
go/ czepte a geste. Pobudowat tez Ozyas
wieze w Jerusalem na bronie narozney / y
na bronie padolney/ y ine/ po teyzo stronie
muru/ y vmocnit ie. Wywiolt tez wieze na
puszczey/ y powykopywat barzo wiele cy
stern: Przeto iz miat wiele bydla/ thak po
polach/ iako po puszczach: Miat tez winni
ce y winarze po gorach/ y na Karmelu: bo
byl czlowiekiem barzo przychylnym ku spra
wowaniu role.

A woysko zolnirzow iego/ ktorzy wic
wychadzali ku bithwie/ pod moca Jehiel
Pisarza/ y Miassey uczyciela/ y pod rek
Zananiaassa ktory byl z Wodzow Krolow
skich. A wssyftet poczet kraszat po famili
ach meow mocnych / dwa tysiac y ssef
set. Pod nimi zas wssyftet lud wojenny po
trzy troc sto thysiac y siedm tysiecy/ y piec
set: ktorzy byli sposobni na woynie / y poty
kali sie z nieprzyjacielmi o Krola. Pospra
wiat tez Ozyas/ wssyftkiemu woysku thar
cie/ y wlozenie/ y przytbice/ y pancerce/ y
luki/ y proce na czyskanie kamienia. Klacz

nit thez w Jerusalem rozmaitych strzelb a
przypraw na obrone / ktorze roztozyt po
wiezach/ y po murzech/ aby z nich strzela
no strzalami/ y wielkimi kamieniami: y roz
nioslo sie imie Ozyassa daleko / stad ze mu
Pan Bog pomagat / y vmocnit go. Ale
gdy byl vmocniony/ podnioslo sie serce ie
go na zatrate swa / y zanedbawat pana
Boga swego: a wssedssy do kosciota pani
skiego chciat palic zapal wonny panu na
oltarzu kadzylnym.

Alle thudziez wssedt za nim Azarias ka
ptan/ a snim kaptanow panstkich osmdzie
siaz meow barzo mocnych / y zastawili sie
Krolowi / mowiac: Nie twoy to wrzad
Ozyassu/ bys miat palic wonny zapal pa
nu Bogu / ale Kaptanski: to iest synow A
ronowych/ ktorzy sa poswiaceni ku tako
wey posludze: Wymidz precz z Swiatnice/
nie lekce sobie te wasz: Boe to nie poydzie
w poczet ku slawie od pana Boga. Rozgnie
warossy sie Ozyas trzymaiac w rece thury
bularz w ktorym chciat palic wonny za
pal/ grozit kaptanom. A natychmiast wz
mkt trad na czele ie / tuż przed kaptany w
domu panstkim przy oltarzu kadzylnym.
A gdy nań poyrzat Azarias Biskup/ y w
ssfety in kaptani/ obaczyli thrad na czele
iego/ a natychmiast go wypedzili z koscio
ta. Ale y sam wlektssy sie/ co rychley wssedt
z kosciota/ przeto iz pocut natychmiast
plage pansta. Takze Krol Ozyas byl tredo
watym az do dnia sinierci swojej / y mies
kat w domu osobliwym peten thredu/ dla
ktorego byl wypedzon z domu panstkiego.
A Joatham zachym syn iego rzadzil dom
Krolowski/ y sadzil lud ziemie. A ostatet
mow Ozyassa pierwssych y ostatnich/ napi
sat Jsaia syn Amos Prorok. Zasnal po
tym Ozyas z oycy swemi/ y pogrzebli go na
polu/ grobow Krolowskich/ przetho iz byl
tredowaty: A krolowat po nim Joatham
syn iego.

Cap. 27.

Joatham po Ozyassu oycu swym Kroluie / Zwy
cieylt Ammonassiego Krola/ y wziat od niego wins
piemiejna/ namiaset y pothomek iego bezbojny A
chaz.

Jec y dwadzieścia lat miat Jo
atham kiedy krolowac poczat/ a
krolowat ssefnascie lath w Je
rusalem: imie matki iego Jeru
sa/ cortka Sabokowa. Czynil co bylo dobre
go przed Panem Bogiem/ podlug wssedch
spraw iako sie spradowat Ozyas ociec ie
go: wyiawssy tho ze nie wssedt tak do kos
ciota

2. Paralipomenon.

ciotą Pánstiego: á iessze też lud opuszczá-
iac co dobrego grzeszył. Then zbudował
branie domu Pánstiego wysoka / y ná mu-
rze Ofel wiele pobudował. Miaszta thes
pobudował ná gorách Judskich y w lesiech
zameczki y wieże. On też walczył ná Kro-
lá Ammonistiego / y zwycięzył ie: y dáli mu
synowie Ammon ná on czas / sto cetnarow
srebrá / y dziesięć tysiacy korcow pssenice /
tylosz też korcow ieczimienia: Tho mu dáli
synowie Ammon roku wtchorego y trze-
ciego.

Y zmocnił sie był Joáthám / przesho iż
sprawował drogi swoje przed Panem Bo-
giem swoim. A ostaték mow Joáthám / y
wssystkie walki iego / y skutki / opisane sa w
kriegách Krolow Israelskich y Judskich.
W pieć y dwádzesć lat był / gdy poczał
Krolować / á sześnaście lath Krolował w
Jeruzálem. Zasnát thes Joáthám z oycy
swemi / y pogrzebli go w mieście Dawido-
wym: á Krolował po nim Acház syn iego.

Cap. 28.

Acház będąc Bálwochwálca / lud swoy przywiódł
ku á trócentu / nieprzyjaciele go tepla / pomocy od
Asyryjczykow jada / ále mu nie pomaga / Bogom
Dánáskowym modlił się / á kóściót sáwał / po-
ni n nastat Bogoboyuy Ezechias.

Dwádzesć lat miał Acház
gdy Krolować poczał: á sześna-
ście lath Krolował w Jeruzá-
lem: Nie czynił ten tak dobrze
przed oblicznością Pána Boga / iáko czy-
nił Dawid oćiec iego: ále sie puścił á cho-
dził drogami Krolow Israelskich / ktemu
iessze nálat Bátwánow Báálim. Ten iest
kthory wonny zápal palit w padole Ben-
hennon: y oczyszczał syná swé przez ogień
według zwyczajú Poganistiego / ktre po-
gány pobit Pan ná przysćcie synow Isra-
elskich. Offiarował też / y kádził po wyso-
kościách / y po pagorách / y pod káždym
drzewem gázezistym. Przetho wydał go
Pan Bog iego / w ręce Krolá Syryjskiego
ktory go y poráził / y wielki łup záwziął z
iego Pánstwa / y zániosł do Dámásku: Wy-
dał go thes w ręce Krolá Israelskiego / y
skaran poráżka wielka.

Abowiem Jacee syn Komeliey / zámor-
dował z ludu Judskiego / iednego dnia
dwádzesć tysiacy / á wssystko meze rycer-
skie: przeto iż opuścili á odstapili Pána Bo-
ga oycow swoich. Thegoś też czasu / zabił
Zechry mąż mocny z Efraím / Miaszám
syná Krolowskiego / y Ezyká Kriaze do-
mu iego / Ekanán thes drugiego po Kro-
lu. A poimáli synowie Israelsi bráciey

swoiey / po dwá kroć sibo tysiacy niewiast /
dzieci / dzieweczki / y kórzysć bez liczy: y
záwiedli ie do Samáryey. O thymże czasie
był thám Prorok Pánstí imieniem Obed:
ten zássedłszy drogę onemu woysku / kthory
szedł do Samáryey / rzekł im: Otho Pan
Bog oycow wássych / zágniewawssy sie ná
lud Judski / wydał ie w ręce wásse / á po-
mordowáliście ie okrutnie / tak iż też okru-
ciensstwo wásse przebito á siegáto aż do nie-
bá. Iessześ chcecie syny Judskie y Jeruzá-
lem sobie zniemolić zá slugi y zá niemolni-
ce / czego záśte nie iest potrzeba / bosćie w
thym zgrzeszyli Pánu Bogu wássemu.
Ale ráczey sluchaycie rády moiej / á odwie-
dźcie záś wieźnie ktoresćie wymiedli z bráci
wássy: Boć wielki gniew Pánstí wiáśi ná-
wámí. Y zástawili sie meżowie z kriazath
synow Efraím / Azáryáš syn Jóhánán /
Báráchias syn Mosollámot / Ezechias syn
Sellum / y Amásia syn Hádáli / onym ktrzy
sie wracáli z bitwy / y rzekli im: Nie w wie-
dziecie sámi wieźniow / byźmy nie zgrzeszy-
li Pánu. Dla czego chcecie przytożyć y tho
do grzechow nássych / á stáre występi przy-
spazáć: Boć to wielki grzech iest / á gniew
pierzchliwosci Pánstiey wiáśi ná-
ludem Israelskim.

Opuścili thedy y zostawili oni wojenni
meżowie plon / y wssystko co byli pobráli /
przed kriazet / y wssystkim mnostwem. Y
stáneli meżowie kthorezmy wssysey wysło-
wili / wziawssy ksobie wieźnie / kthore wy-
rzeli nágo / odziáli ie záś z kórzysćci: A gdy
ie w sáty y w bory odziáli / ná armii / ná
poili / náamazáli też one / ktrzy wstáli ná
drodze / y wsseláká onich pilność wczynili:
ktrzykótwie chodźcie niemogli / á byli mde
go ciátá / wśádzili ie ná bydlachká / y przy-
wiedli do Jericho miástá Palm do bráciey
ich / á sámi sie záś wrocili do Samáryey.

Tegoś czasu posłał Krol Acház do Kro-
lá Asyryjskiego / zádáiac pomocy. Y przysli
Jdumeyczykowie / tedy poráżili wiele ludu
Judskiego / y nábráli łupow barzo wiele.
Silišynowie też wtarczke wczyniwssy / roz-
biegli sie do miast Judskich w rowniey / y
ku stronie południowey: y dostáli Bethsá-
mes / Aiálon / Gáderot / Socho też y Tán-
nán / y Gámzo z wioskami ich: y osádzili
sie w nich. Do był Pan Bog poniżyl syny
Judskie / prze Acházá Krolá ich / przeto iż go
zbáwił pomocy swoiey / y dla tego iż wzgár-
dził był Pánem Bogiem. Przywiódł też
náń Telgátffálnázará Krolá Asyryjskiego /
ktory go znedził / y ziemię spustoszył / á zá-
den mu sie nieopárt ani zástawil.

Tedy Acház złupiwssy dom Boży / y dom
Krolowski / y Kriazet / dáł Krolowi Asy-

2. Paralipomenon.

2. Para: 29.

ryjskiemu dary/ przed sie mu to nie niepo-
mogto. Nad cho wssystko iessze / czasu v
trapienia y wciśku swego / wietśa wzgarde
przeciwno pānu okazal / sam swa osoba
Krol Achaz offiarowal obiathy Bogom
Damaszkowym / tymże ktorzy go porażili /
mowiac: Bogowie Krolow Syrijskich /
pomagaia im / a tak ia też ie wchwyca a w
skromie ofiarami / tedy też beda przy mnie.
Gdyś owsem przeto oni mu byli ku wpa-
du / y wssystkiemu ludu Izraelskiemu. A tak
Achaz rozebra wssystko naczynie a
sprzet domu Bożego / y pokazi wssy / zam-
knat drzwi / kościotā Bożego / a poczynit
sobie oltarze w Jeruzalem w każdym ka-
cie. We wssystkich też miastach Judskich /
nādziatat oltarzow coby na nich patono
kādziotā Bogom obcym: a thak pobudzit
ku gniewu Pānā Bogā oycow swoich. A
ostatet slow iego / y wssystkich dzieiow ie-
go pierwszych y osthatnich / wypisano w
kriegach Krolow Judskich y Izraelskich.
Zasnāt porhyt Achaz z oycy swemi / y po-
grzebli go w miescie Jeruzalem: Bo go
niechcieli pochować w grobiech Krolow
Izraelskich. Krolowat po nim Ezechiasz
syn iego.

Cap. 29.

Ezechiasz Krol Kościot Boży otworzył / wychodo-
zył / y w nim ofiary czynić rozkazal / posthānowit z
nowu Kaptany / Lewity / y Kantory.

4. Reg: 18.

Ezechiasz Krolowat / gdy mu bylo pięć y dwa-
dzieścia lath / a dwadzieścia y
dziewięć lat Krolowat w Je-
ruzalem: Imie matki iego Abia / corkā
Zacharyassowā. A czynit co sie podobāto
Pānu Bogu / na wssiem tak iako też czynit
Dawid oćiec iego. Ten tegoż roku y mie-
siacā kthorego iat Krolowat / otworzył
drzwi domu Pāńskiego / y poprawit ich. A
przywiodł Kaptany y Lewity / a zgromā-
dził ie na strone od wschodu słońcā. A rzekł
do nich: Stuchaycie mie Lewithowie / a
poświacaycie sie / wycyścicie dom Pānā
Bogā oycow wāssych / a wyniescie wssel-
kie plugasthwo z Swiathnice. Zgrzesyli
oycowie nassy / a złe uczynili przed oblicz-
nosćia Pānā Bogā nāssiego / opuścili wssy
go: odwrócili twarzy swoje od Przybytku
Pāńskiego / a obroćili sie tytem. Zamkneli
drzwi ktore byty w kruchcie / y zagāsili ka-
gānce: zapalu wonnego niepalili / a zupet-
nych ofiary nie offiarowali w kościele Pā-
nā Bogā Izraelskiego. Przetosi też zruszył
sie gniew Pāński na lud Judski y na Jeru-

2. Para: 28.

salem: y wydal ie w niepokoy / y nā zātrāce-
nie / y nā kssytanie / iako sami widziacie wā-
ssymi oczymā. Ocho / pomordowani oycow
wie nassy mieczem / synowie nassy / y corti
nasse / y żony w niewola wiedzione sa / dla
tak sprosnego grzechu. A tak cho mi sie te-
raz podoba / abyśmy uczynili przymierze z
Pānem Bogiem Izraelskim / aby od nas
odwrócit pierzchliwość gniewu swego. Sy-
nowie moi nieomieszkawaycie tego: was-
ci obrat Pan abyście stali przed nim / y po-
slugowali mu / a żebyście go cćili / y palili
mu zapal wonny:

Powstali tedy Lewitowie: Māhath
syn Amasai / y Joel syn Asarie / z synow
Kāath. A z synow Merary: Cys syn Abdy /
y Azaryas syn Jālaleel. A z synow Ger-
sonowych: Joāh syn Zemmā / y Eden syn
Joāhow. A zās z synow Elisāffān: Sāmry
y Jāhiet. Z synow też Asāffowych: Zāchary-
as / y Māthānias. A też z synow Zemān:
Jāhiel / y Semey. Ale y z synow Joythun:
Semeias / y Ozyel. Zebrali też brācia swo-
ie / y poświęcili sie / y wessli podług rozkaza-
nia Krolowskiego / y przykāsania Pāńskiego
go / do kościotā Bożego aby ū wycyścili.
Wessli też Kaptani do kościotā Pāńskiego
go / aby ū poświęcili: wyniesli tedy wssel-
kie plugawstwo / ktore wewnatrz nalezli
w sieni domu Pāńskiego: ktore plugawst-
wa wziawssy Lewitowie / wyniesli precz
do strumienia Cedron. A poczieli cyscic a
chodożyć w pierwsy dzień / pierwszego krie-
życā / a osinego dnia thegoż krieżycā wessli
do sieni Kościotā Pāńskiego: Cyscili tedy
kościot ośm dni / a ssefnastego dnia the-
goż krieżycā / co byli poczieli / dokonali.
Przyssli porhyt do Ezechiaszā Krolā / y
rzekli do niego: Poświeciliśmy wssysthet
dom Pāński / y oltarz zupetnych ofiary / y
naczynie iego / tudzież y stot wytkādow / ze
wssystkim sprzetem iego / y wssystkie graty
kościelne ktore byl splugawit Krol Achaz
zā krolowania swego gdy byl wytkroczył: a
oto wystawione sa wssysthkie rzeczy przed
oltarz Pāński.

Tedy wstawssy Ezechiasz Krol o switā-
niu / zebrat wssystkie Kriżetā z miast / y
wssedł do domu Pāńskiego: y offiarowali
spotu bykow siedm / bārānow siedm / Jā-
gniath siedm / y kozłow siedm zā grzech /
zā krolesthwo / zā Swiathnice / y zā lud
Judski: A rzekł Kaptanom synom Arono-
wym / aby te rzeczy offiarowali na oltarz
Pāńskim. Pobili tedy byki / y wythoczyli a
wzieli krew Kaptani / y wylali ia na oltarz:
zabili też y bārāny / a krew ich nā oltarz
wylali: zbili też y Jāgnieta / a wylali krew
nā oltarz. A postawili też kozły / ktore mia-

ty być

2. Paralipomenon.

ty być) za grzech przed Królem wssystkim mnostwem / y włożyli na nie ręce swoje. Potym ie zabili kaptani / y pokropili krwią ich przed oltarzem na oczyszczenie wssiego ludu Izraelskiego: bo był Krol rozkazał aby offiarowali zupełna offiary za wssystek lud Izraelski / y za grzech.

Postanowił też Lewity w domu Pańskim / z cymbałami / z Arfami / y z luthniami / według rozkazania Dawidowe / y Gád Widzacego / y Nathan Proroka: iż tak Pańskie rozkazanie było / przez proroki ie go. Stáneli tedy Lewitowie dzierżąc Instrumenty one Dawidowe / a kaptani trąby. Rozkazał Ezechiasz żeby offiarowali zupełne offiary na oltarzu: A gdy offiarowano te offiary / poczęli chwały opiewać Panu / a w trąby trąbić / y na rozmaitych Instrumentach ktorych był Dawid Krol Izraelski na sprawiał / grać. A gdy wssystki tłuszcza cześć a chwałę Bogu czynili / Spiewali / y ci co trzymali trąby / byli swego pilni / aż sie skończyła zupełna offiara. A gdy sie skończyła ta obława / wstąpił sie Krol / y wssyscy ktorzy s nim byli / y dali Bogu modły.

Rozkazał Ezechiasz y Eziechię Lewitom / aby chwalili Pana Psalmy Dawidowe / y Asaffa Widzacego: ktorzy chwalili Boga z wielkim weselem / a śpiewając się modlić czynili. A Ezechiasz Krol to iestże przydał. Poświęciliście teraz ręce wasze Panu / przystapcie / a offiarujcie offiary spokojne y chwały w domu Pańskim. Offiarowano tedy wssystko mnostwo offiary / y chwały / y zupełne offiary z nabojną myślą.

A liczba zupełnych ofiar kthore ofiarowano mnostwo: ta była / Byłow siedm dziesięć / Barankow sto / Jagniat dwiesięć. A poświęcili Panu wotow sześć seth / a owiec trzy tysiące. Ale kaptanow nie wiele było / ani mogli nadeżyć łupić skor z bydła kthore miało być na zupełne offiary: przetoż Lewitowie bracia ich ratowali ich / aż sie skończyła robota / a po ki sie nie poświęcili kaptani: Albowiem Lewitowie tak chwiejszym porządkiem bywali poświęceni / niżli kaptani. Było tedy zupełnych ofiar bardzo wiele / sady spokojnych / y napoyne przy zupełnych offiarach: y skończy sie oczyszczenie domu Pańskiego. Rozradował sie Ezechiasz / y wssystek lud / z tego że sie wykonała służba Pańska / a że sie ta rzecz tak z kthorzym richo dokonata / cho mu sie podobato.

Cap. 30.

Ezechiasz rozkazał posły po wssim Izraelu / wzywając ich na obchod przesthepu do Jerusalemu / ktorzy w konawssy obchodzili a świecili tej dni przasnica przez czternaście dni / wielkim weselem / y hojnymi offiarami.

Nostat też Ezechiasz do wssiego ludu Izraelskiego y Judskiego: rozkazał y listy do pokolenia Efraim y Manasse / aby sie zeszli do domu Pańskiego do Jerusalemu / a żeby uczynili przesthep a wielką noc Panu Bogu Izraelskiemu. A wssedłszy w radę Krol z kthorzym y ze wssim mnostwem Jeruzalemskim / złożyli czas aby obchodzili przesthep wthorego kthorzy. A bowiem nie mogli czynić tego czasu swego: iż kaptani ktorzy by mogli nadeżyć / nie byli poświęceni / a lud też iestże sie był nie zszedł do Jerusalemu. A podobata sie ta rzecz Krolowi y wssystkiemu mnostwu. A urządzili rozesłać posły do wssystkiego ludu Izraelskiego od Bersabee aż do Dan / aby przysli / a obchodzili przesthep Panu Bogu Izraelskiemu w Jerusalemu: bo wiele ludzi nie czynilo tak iako w zakonie było opisano.

Rozbiegli sie tedy poslowie z listy na rozkazanie Krolewskie / y kthorzym iego / po wssystkiej ziemi Izraelskiej y Judskiej / według rozkazania Krolewskiego / opowiadając a mówiąc: Synowie Izraelscy nawróćcie sie do Pana Boga Abrahimowego / Isakowego / y Jakobowego: a nawróćcie sie też Panu temu ostarcowi ktorzy sie wywiklat z rąk Krola Asyryjskiego. Nie bądźcie takowimi iacy oycowie waszy / y bracia kthorzy odstąpili od Pana Boga oycow swoich / a wydał ie też na zatracenie / iako sami widzicie. Nie za twarżaycie kthorzy waszych / iako oycowie waszy / podaycie ręce Panu / a zedyćcie sie do kościoła iego / ktorzy poświęcił na wieki: Służcie Panu Bogu oycow waszych / tedy sie odwróci od was gniew pierzchliwosci iego. Bo iestli sie wy nawróćcie ku Panu Bogu / bracia waszy / y synowie waszy / beda mieli łaskę y panow swoich / ktorzy ie w niewola porabiali / a potym wroca sie zaś do tej ziemi. Boć miłosćimy y łaskawy iest Pan Bog wasz / a nie odwróci oblicza swego od was: iestli sie do niego nawróćcie.

Tedy oni poslowie szli co rychley od miasta do miasta / po wssystkiej ziemi Efraim y Manasse aż do Zabulon / ale oni sie posmiawali s nich y wragali im. Przed sie idąc drudzy meżowie z Aser y z Manasse / y z Zabulon przestawiając na kthorzy radzie / przysli do Jerusalemu. Ale w ziemi Judskiej sthata sie moc Pańska / że im dał serce

Num: 9.

Exo: 34.

2. Paralipomenon.

2. Para: 28.

iednostayne na tho / żeby na wssiem czynili podług rozkazania Krolewskiego y Kríasat iego / slowo Páńskie. Zebráto sie thedy do Jerusálem ludu bázro wiele / aby obchodzili wroczyšć Przášnie wtorego Miesiaca. A porostawšy pokázili oltarze bátwańskie / kthore byly w Jerusálem : y ono wssystko w czym wiec kázono bátwánom wywrocíwšy potopili w rzece Cedron.

A ofiárowáli Barántá czternaštego dnia Kriezycá wtorego. A káptani tey y Lewitowie poświeciwšy sie / ofiárowáli zupełne ofiary w domu Páńskim. A stáli w rzedzie swoim według rozprawy y zakonu Moizessá cztowieka Bożego. Káptani bráli z rak Lewitow krew / ktora wylewali na oltarz : przeto że sie ich było nie wiele poświecilo : y dla tegoż Lewitowie ofiárowáli Barántá tym ktorzy nie przypráwili sie do thego : aby byli poświeceni Pánu. Wielka tey takież część ludu bytá z Efráim / y z Mánasse / z Isáchar / y z Zabulon / kthory nie był poświecon Pánu / a iedli przed sie Barántá / nie według opisania : A modlit sie zá nie Ezechiasz / mowiac : Dobry jest Pan Bog / a będzie miłosćiw tym wssystkim / ktorzy zupełnym sercem szukáia Pána Boga oycow swoich / a nie poczythali im tego (zá grzech) że sie nie poświecili. Ktorego wysluchał Pan Bog / y był miłosćiw ludu.

2. Para: 35.

Obchodzili tedy synowie Isráelscy ktorzy mogli być náleziemi w Jerusálem swiecho Przášnie / przez siedm dni z wielkiem weselem / chwalac Pána na każdy dzien / Lewitowie theż y káptani na organiech a instrumenćiech rozmaitych / ktore ná ich w rzed przysluszály. A mowil Ezechiasz ku sercu wssystkich Lewitow ktorzy mieli rozumienie dobre o Pánu Bogu : A iedli przez siedm dni swiete / ofiárujac ofiary społoyne / a chwalac Pána Boga oycow swoich. A upodobato sie wssystkiemu mnóstwu / a by swiećili tey drugá siedm dni : co iednak y uczynili z wielką radością. A Ezechiasz Krol Judski / dał był wssystkiemu Zboru ludzi tysiac byków / a owiec siedm tysiecy. A Kriázerá tey dał im byków tysiac / a owiec dziesiec tysiecy : A poświecilo sie było bázro wiele káptanow. A rozweselito sie wssystko mnóstwo ludzi Judskich / tudzież y káptani / y Lewithowie / y wssystek gmin ktory sie był z sšedł z pokolenia Isráelskiego : takież y nowonáwrocenci z ziemie Isráelskiej / y ci co miesćáli w ziemi Judskiej. A státa sie bázro wielka wroczyšć / iáká niebyła w tym miesćcie od Sálomóná syná Dawidowego Krolá Isráelskiego. A wstał wssy pothym káptani y Lewitowie / bto

gostáwili ludu : y wysluchan iest gtoś ich / y przenikłá modlitwa ich do przybytku swietego Niebieskiego.

Cap. 31.

Lud Bálwany y lásy ich pokázil / Ezechiasz w porządku káptany y Lewity postánowił ku posługam / Dziešćiny hoynie lud káptanom y Lewithom dáł / Ezechiaszowi sie sšczęšnie wodni ná wssiem.

A gdy the rzeczy były porządnie odpráwione / wysšedł wssystek lud Isráelski / kthory mogli być náleziom w miesćciech Judskich y potłukli bátwany / a lásy ich powyrebowáli / zburzyli wysokosci / a oltarze pokázili : a nie tylko lud wsszego pokolenia Judskiego y Beniamin / ále y z Efráim tey / y z Mánasse / áž do sšzedu wywrocili : potym sie náwrocili wssystcy synowie Isráelscy do osiádkosci a miast swoich.

Ezechiasz zá sie Krol / postánowił zuffy káptáńskie y Lewithskie według ich rozdziałow : kázdego w swym wrzędzie własnym / tak káptany iákó Lewity / ná ofiárowanie ofiár zupełnych y społoynych / żeby posługowáli / y wyznawáli y śpiewáli w branách obozu Páńskiego. A część Krolewska bytá / żeby z iego własney máietności záwždy ofiárowano zupełná ofiáre ráno y w wieczor / thákžey w Sobothy / y w swieto Włowu miesiacá / y w inne wroczyšće swietá / iákó opisano iest w zakonie Páńskim. Przykázal tey ludu kthory obywat w Jerusálem / aby dawáli część máietności swoiey káptanom y Lewitom / aby tym pilniey mogli sie obierác w zakonie Páńskim. To gdy dosłło do wssu mnóstwá / bázro wiele pirworodztwá zniešli synowie Isráelscy / Zboža / Winá / Oleiu / y Miodu : owa że wssystkiego co ziemiá z siebie wydáie / dziešćiny ofiárowáli. Ale iessze synowie Judscy y Isráelscy / ktorzy obywat w miastách Judskich / ofiárowáli dziešćiny z wołow y z owiec / y dziešćiny z rzeczy swietych / ktore byli poslubili Pánu Bogu swemu : a wssystko to znošac / náczynili gromád bázro wiele.

Miesiacá trzeciego poćzeli záktádác grúnty onym gromádam / a sšedme go ich dotożyli. A gdy wessli Ezechiasz y Kríasz iego / wyžzeli kupy / y dziekowáli Pánu / y ludu iego Isráelskiemu. A spytał Ezechiasz káptanow y Lewitow / czemu by ták ležály te gromády. Odpowiedziat mu Azáryas káplan piérwšy / z rodu Sádok / mowiac : Jákoš poćzeli ofiárowác piérworodztwá do domu Páńskiego / iedlichmy / y

leštes

2. Paralipomenon.

ieścieżmy nasyćeni / a zostąto ieścież bārzo wiele: przeto iż b̄ogoslāwīt Pan ludu swemu: a ośtāt̄kow ten dostāt̄ek iāko sam bār-
czyś.

Rozkazał tedy Król Ezechiasz / aby po-
czyniono gmāchy w domu Pāńskim. Co
gdy uczyniono / wniesiono do nich tāt̄ pir-
worodztwa iāko y dzieśięcinę / y cokolwiek
było Pānu obiecano wiernie. A nād ty-
mi rzeczāmi ci byli przetożeni / Chonenias
Lewitā / y Semei brāt̄ iego po nim / a po
tym zās Jāhiel / y Azāzyās / y Nāhāth / y
Asāel / y Jerimoth / Jozābād tef y Eliel / y
Jesmachias / y Nāhāth / y Bānāias / wrze-
dnicy pod rēkōmā Choneniey y Semei brā-
tā iego / z rozkazānia Ezechiasza Krōlā / y
Azāriassā Biskupā domu Bōżego / nā kō-
re to wssysthko nālężāto. Kore liepāt̄ syn
Jemnā Lewitā / y odwierny drzewy od w-
chodu słońcā: nād tymi rzeczāmi byt postā-
nowion / kōre z dobrej woley ośiārowanō
Bogu / y nād pirworodztwy / y nād temi
kthore posswiecono w Swiāthnicy swie-
tych. A pod rēkā iego bily Eden y Benia-
min / Jesue y Semeias / Amariās tef y Se-
chenias / w mieściech kāpiāńskich: aby wier-
nie dzielili brāciey swoiey dziaty / naniey-
ssym y wietssim: wssystkim kthorzy wchā-
dzaly do kōściota Pāńskiego / chibā chłopiā
tēk we trzech lieciech y wyssey / y czego kol-
wiek byt wżytek nā kāżdy dzień ku posłudze
y obrzedom ich wedlug rozdziātow swych:
Kāptanom po ich sāmiliach / y Lewitom
ode dwudziestego roku y wyssey / po ich po-
rządākach y Hussiech / y wssystkiemu mno-
stwu / tāt̄ jonam iāko y dzieciom ich oboigā
pogłowia / wiernie z tych rzeczy kōre po-
świeczone byli obrok dawāno. Alie y z sy-
now Aronowych kthorzy mieskali po po-
lach / y po przedmieściāch miāst̄ swoich iūz
byli nāznaczeni meżowie kthorzyby oddzie-
liali dziaty wssystkiey pti mēskiey / z kāpiā-
now y Lewitow. Uczynit̄ tedy Ezechiasz
to wssystko cośmy powiedzieli po wssystkiey
ziemi Judskiey: y czynit̄ to czo byto dobre
y prāwego / y prāwdzynie przed Pānem.
Bogiem swoim / we wsselkiey sprāwie kō-
ra przed sie wziāt̄ o posłudze w domu Pāń-
skim / podlug zākōnu y Cerimonyi / chcac
ślūt̄k Boga swego / zupelnym sercem swo-
im: y czynit̄ y powodziło mu sie.

Cap: 32:

Sennacheryb Król gdy obległ miasto Jeruzalem /
Ezechiasz Król ludu swego upomina aby mocniej wsta-
ł Panu Bogu / nie się nieustraszać pogroźek nieprzy-
jacieli: A gdy Ezechiasz z Jazababem prorokiem
Pana Boga prosił / Angiel Boży rozpowiadał wojsko
Sennacherybowe / y sāmego synowie zabili / Ezechiasz

szczęściem wniesiono / Pānā rozgniewał / chorował /
zmāł / nāmiaszkem syn zły Mānāsēs.

SO tych sprāwāch y po thāt̄owey
prāwdzie / przyciāgnat̄ Sen-
nacheryb Król Asyryjski / a w
thārgnowssy w ziemię Judskā /
obległ miāst̄hā obronne / chcac ich dobyć.
Co gdy obaczył Ezechiasz / mowię / iż przy-
ciāgnat̄ Sennacheryb / a że wssysthka onā
borzā oney woyny miātā sie oborzyć nā Je-
ruzalem: wssedssy w rādę z Kriāżet̄y / y me-
żmi co mocnieyszymi / (podawāł im tego)
aby zāthkali wierzchy studnie kthore byty
przed miāstem: a gdy nā tym wssystkich wo-
lā stānētā / zebrał wielkie mnostwo / y zā-
thkali wssystkie studnice / y potok kthor̄ pły-
nat̄ w posrzedku ziemi / mowiac: Byle-
pāt̄ nieprzyciāgneli Krōlowie Asyryjscy /
y nienālężli dostā tēk wody. Zbudowāt̄ theż
(czyniac rostrop nie) wssystek mur kthory
sie byt obālil / a nā wierzchu wywiōdł wie-
że: a przed tym murem ieścież y drugi mur:
Nāprāwīt̄ theż z nowu Mello w mieście
Dāwidowym / y nāsprawiat̄ wsselāk̄iego
oreżā y tarcz. Poczynit̄ theż w woysku swe-
go ludu Żetmāny. A zezwawssy wssystkich
nā vlice brany mieysc̄iey / mowit̄ do sercā
ich / tymi słowy.

Nieźnie sobie poczynaycie / a posilaycie
sie / nieboycie sie nic / ani sie lekaycie Krōlā
Asyryjskiego / y wssiego mnosthwā kthore
snił testh: Boć dāleko ich wiecey snāmi /
niżli snim. Abowiem snim iest ramię ciele-
sne / a snāmi Pan Bog nās / kthory iest po-
mocnikiem nāssym / y potyka sie zā nas. A
pokrzepit̄ a posilit̄ sie lud temi słowy Eze-
chiasza Krōlā Judskiego.

Gdy sie te rzeczy iūz tāt̄ stāły / poslat̄ Sen-
nacheryb Król Asyryjski słuzebniki swoje
do Jeruzalem (bo sam ze wssiem woyskiem
leżat̄ okolo Lāchis) do Ezechiasza Krōlā
Judskiego / y do wssystkiego ludu kthory
był w mieście / mowiac: Tōc wskāżwie Sen-
nacheryb Król Asyryjski: W kōgof tāt̄ du-
ffacie / że siedzicie iāko w obleżeniu w Jeru-
zalem: Czyly was zwiōdł Ezechiasz / aby
was gtdem wymorzył / thussac żeby was
Pan Bog was māt̄ wybawić z rēki Kro-
lā Asyryjskiego: A jās to nie ten iest Eze-
chiasz / kthory pokāżil wysokości Bōżę / y ot-
tarze iego / a przykazał ludu Judskiemu y
Jeruzalem / mowiac: Diedziedzcie otczā
śedziecie modle czynić / y nā nim palić zā-
pal wonny: zās niewiecie com iā poczynit̄
y oycowie moi / wssiem narodom ziemskim:
y przemogli oni Bogowie wssch naro-
dow / y wssystkich ziem / wyswobodzić zie-
mice swe z rēki moiey: Powiedzcie mi kō-

4. Reg: 18
Isaie: 36.

4. Reg: 18
Ecclesi: 4.

4. Reg: 6.

Hiere: 17.

4. Reg: 18.

2. Paralipomenon.

ry Bog ze wssch Bogow wsseláckich nardo-
w/ kthore poburzyli oycowie moi/ żeby
ktory mogł wydrzeć lud swoy z ręki moiey:
aby was miał wyrwać was Bog z theyże
ręki: Niechże was thedy niezwodzi Eze-
chiasz/ ani omylna namowa z rozumu nie
wyprowadzi/ a też mu niewierście. Bo ieslić
żaden Bog wssch narodow y Krolestw/
niemogł wyswobodzić ludu swego z ręki
moiey/ y z mocy oycow moich: záchymci i
dzie żeć ani Bog was niebedzie was mogł
wydrzeć z ręki moiey. Ale y inych wiele rze-
czy mówili słudzy ie° przeciwko Panu Bo-
gu/ y przeciw Ezechiaszowi słudze iego.
Nápisat też list peten służniewstwa y vra-
gania Panu Bogu Izráelskiemu/ pyssac
thák przeciwko niemu/ iż iáko Bogowie
inych narodow niemogli wybáwić ludu
swoiego z ręki moiey/ ták y Bog Ezechia-
szow niebedzie modz wydrzec ludu swego
z ręki moiey. Náđ tho iesseje głosom wiel-
kim/ po Zydowsku/ ku ludu ktory siedział
ná murze Jerozolimskim/ wotat/ aby ie-
strwożył/ a miásta dobył. A mowit ták prze-
ciwko Bogu Izráelskiemu/ iáko przeciw-
ko innym Bogom ziemskich narodow/ (kto
rzy są) robota rák ludzkich.

Modlili sie thedy Ezechiasz Krol/ Panu
Bogu/ y Isaiás syn Amos Prorok/ prze-
ciwko takiemu bluznieniu/ y krzyżeli áż ku
Niebu. A zesłał Pan Angióła/ ktory zabił
káždego meżá mocnego y wojennego/ y
Zetmaná woyská Krolá Assyrijskiego. A
wrocił sie z wielką lekkością do ziemie swo-
iey. A gdy wssedł do kóściółá Boga swego/
synowie kthorzy/ smiegił possli/ zabili go
mieczem. A wchowat Pan Ezechiasza/ y
ktorzy obywáli w Jeruzalem/ ręki Kro-
lá Assyrijskiego/ y wyswobodził z ręki wssch
nieprzyaciół/ a dat mu pokoy w okolo.
Bárzo wiele też ludzi przynosili wsselákie
offiary Panu Bogu do Jeruzalem/ y dary
Ezechiaszowi Krolowi Judskiemu: ktory
wyniesion był wzgore po tym/ przed wssy-
skiem Narody.

Onych dni/ zaniemogł Ezechiasz ná-
smierć/ y modlit sie Panu Bogu: a wyslu-
chat go/ y dat mu tego znák. Ale potym nie
oddat mu thák/ iáko stat od niego dobro-
dzieystwa: Bo podniosło sie serce ie°: y stat
sie gniew Boży przeciwko niemu/ y ná lud
Judski y ná Jerusálem. Potym sie wżdy w-
korzył y sám/ y ci co mieszkáli w Jerusálem:
zt ego że sie było wyniosło serce iego: a dla
chego nie przyszedł ná nie gniew Páński zá-
dni Ezechiaszowch.

A był Ezechiasz bogáthy y bárzo záwotá-
ny/ y názbierat sobie skárbow bárzo wiele/
sebrá/ ztochá/ y kámienia drogiego/ ziot

wonnych/ y zbroie rozmaítchey/ y naczynia
bárzo drogiego. Spięchlerzow theż zboż-
nych/ winnych/ y Oleynych/ y stáien ná wssé-
láki dobytek/ y chlewow bydłu/ y miást sobie
sséć nábudowat. Bo miał trzody owiec y
stád bydła bez liczby/ przeto iż mu dat Pan
máietność przezliś wielką. Ten to jest Eze-
chiasz/ kthory záspat wysse żródło wod
Gihon/ a obrocił ie dołem ku zachodowi
słońca do miásta Dawidowego: We wssy-
skich sprawach swoich/ co chciał a poczał/
wssytko szczęśliwie dokázat. Jácyś w Le-
gaciey Kriázt Babiloniskich/ kthore było
posłano do niego/ aby go pytáli o cudo kto-
re sie było ná ziemi przytráfito/ opusćit go
był Bog/ aby był skusson/ a były iásne y iá-
wne rzeczy ktore były w sercu iego.

Inne słowá Ezechiaszowe/ y litości ie-
go/ wypisane są w wizyey Isaiássa Proro-
ká syná Amos/ y w kriegach Krolow Jud-
skich y Izráelskich. Zásnat potym Ezechiasz
z oycy swemi/ y pogrzebli go náđ groby sy-
now Dawidowych: y czynit mu pogrzeb y
obchod wssytek lud Judski/ y wssyscy obywá-
tele Jerolimscy: A krolowat po nim Má-
nászes syn iego.

Cap. 33.

Mánászes prze stóści swe wstęth w niewola do
Babilonu/ gdzie gdy sie ku Bogu wdat/ przywrocón
był ná krolestwo/ y był práwym chwalcá Pána Bo-
gá Izráelskiego/ po nim był sly Amón syn iego/ a
gdy tego zabił/ nástát bogoboyny Jozyaf.

Edwunáście lat był Mánás-
ses gdy poczał Krolowat/ a krol-
owat pięćdziesiat y pięć lat w
Jerusálem. Ale czynit złe przed
Pánem/ podług wssch brzydliwosci o-
nych pogánow/ kthore Pan wykorzenit
przed syny Izráelskimi. A odwróciwssy sie
postáwili z nowu Wysokostí/ ktore był po-
stáwili Ezechiasz oćiec iego: nábudowat y
otcharzow Báalim/ y naczynil gáiorow/ y
czynit modle wssyktemu rycerstwu niebie-
skiemu/ y cćit ie. Wywiódł też otcharze w
domu Páńskim/ o kthorym był powiedziat
Pan/ W Jerusálem bedzie imie moie ná
wiektá: a pobudowat te otcharze wssyktemu
woysku niebieskie°/ w obu sieniách domu
Páńskiego. A kázat przenosić syny swoje
przez ogień w padole Benemon: Przy-
strzegat snow/ trzymat sie práktyk z prásse-
go látu/ zábáwiał sie okolo czár/ miéwát
przy sobie czárnokrzézniki/ y záklináče y
wiele złego broit przed Pánem/ aby go po-
budził ná sie. Postáwili też bálwán rytý y
lany w domu Páńskim/ o kthorym mowit
Pan do Dawida/ y do Salomóná syná iego.

4. Reg: 19.

4. Reg: 20.
Esa: 38.

Dea: 8

4. Reg: 1

4. Reg: 1

4. Reg: 1

2. Para: 1

2. Paralipomenon.

go / temi słowy: W tym domu / y w Jerusa-
lem kłhorem sobie obrat ze wszech pokole-
nia Izraelskiego / potoż imię moje na wie-
ki. A nie dopuścić wynieść nogi ludu Izra-
elskiemu / z tchey ziemię ktoram dāt oycom
ich: ale tak / iesli beda przysrzegac y czynić
te rzeczy ktorom im przykazal / y wszytke
zakon / y Ceremonie / y sady / ktorom przyka-
zał im przez Moiześa.

Mánászes tedy zwiódł syny Judskie / y o-
bywatele miasth Jerusalemu / aby gorzej
czynili niż wszytkie narody / ktore byt Pan
wytracił od oblicza synow Izraelskich. A
mówił Pan do niego / y do ludu iego: a nie
chcieli na to dbać. A dla tego przwiódł
na nie Hetmany woyska Krola Assyryjskie-
go: A poimáli Mánásseśa / a okowawssy go
w tancuchy y w petha / zawiędli do Babilo-
nu.

Athory bedac thāt w wciśku / modlit
sie Pānu Bogu swemu / y czynił pokute slu-
żna przed Bogiem oycow swoich. A prze-
prassat go a modlit sie bārzo pilnie: y wyslu-
chat modlitwe iego / a przwiódł go zasie
do Jerusalemu do Krolestwa iego. Tam po-
znat Mánásseśa / iż Pan sam iest Bogiem.

Potym zbudował mur przed miasthem
Davidowym / na zachod słońca Gibon / w
padole: od weścia do brony rybney w koto-
aż do Ofel / a podniósł bārzo wysoko: y po-
stawił Hetmany nād huffy / po wszyt-
kich miastach Judskich obronnych. A wy-
rzucił Bogi obce / y ich obraz z domu Pān-
skiego / Oltarze także ktorych byt nāczy-
nił na gorze domu Pāńskiego / y w Jerusa-
lem / y wymiotat wszytkie z miastā: Ale
Oltarz Pāński z nowu postawił / y offiāro-
wat na nim ofiāry spokoyne / y chwalebne:
Przykazał też ludu Judskiemu / aby służyli
Pānu Bogu Izraelskiemu. Wssakoz ieszcze
lud ofiārował po gorach Pānu Bogu swe-
mu. A ostātek dzieiow Mánásseśowych / y
modlitwa iego do Pānā Bogā swego: sło-
wā też widzących / ktore mawiali donie-
go / w imię Pānā Bogā Izraelskiego / są o-
pisane w kriegach Krolow Izraelskich.
Modlitwa też iego / y wysłuchanie / y wszy-
skie grzechy iego / y wżgārda / mieysca też
nā ktorych budował kōścioty bātwaniskie /
y gāie / y obrāzy / przed tym niżli czynił po-
kute / napisano w mowach Hosai. Wstāt
tedy Mánászes z oycy swemi / y pogrze-
błigo w domu iego: A Krolował miastho
niego syn iego Amon.

De dwu y dwudziestu lach byt Amon /
gdy począł krolować / a krolował dwie le-
cie w Jerusalemu. A czynił złe przed obli-
czem Pānskim / iako też czyniał Mánásseś
oćciec iego: a wszytkim bātwanom / ktorych

był nāczynił Mánásseś / offiāry czynił / y
służył. A nie wstydził ani sie obawat obli-
cza Pāńskiego / iako sie wstydal Mánásseś
oćciec iego: ale bāleko wiecey grzeszył. A gdy
sie nań przysięgli służy iego / zābili go w
domu iego. A iny lud / pomordowawssy o-
ne ktory zābili Amona / postanowili sobie
Krola po nim Jozyassā synā iego.

Cap: 34.

Jozyass Krol cnotliwy bātwan Kzist do ściodu
oprawował kōściotā Bożego / iāleżiono zakon Bo-
ży w kōściele / czynił q / y uczynił umowę: pānem
Bogiem.

Sin lat miał Jozyass kiedy kro-
lować począł: a krolował rok y
trzydzieści w Jerusalemu. A czy-
nił ten co było dobrego przed o-
blicznością Pānā Bogā / y chodził drogā
mi Dawida oycā swiego: niestepując ani
nā prawo ani nā lewo. A osmego roku kro-
lestwa swiego / bedac ieszcze dziećciem /
począł szukać Pānā Bogā oycā swego Da-
wida / a dwānasthego roku Krolowania
swego / wyciscił z ludu Judskiego y z Jeru-
salem z wysokości po gorach / y lasi / y obra-
ży lāne y rite. A pokāzili tū przed nim ot-
tarze Bāalim / y obrāży ktore nā nich by-
to postawiono potāmali: Gāie też wyra-
bāli / rite obrāży podrusgotāli / a proch nā
grobiech onych ktory im offiārowāli / rosy-
powāli. Nād to y kōści kaptanow ich po-
palit nā oltarzach bātwaniskich / y wyche-
dożył ziemię Judska y miastho Jerusalemu.
Ale y w mieściech pokolenia Mánasse / y
Efrāim / y Symeon / aż do Nephtalim /
wszytkie bātwany poprzewracat. A gdy
iū pokāzit oltarze / y gāie / y potāmāi do
ściodu obrāży rzeżāne / a wszytkie Bożni-
ce poburzył po wszytkiej ziemi Izraelskiej:
wrócił sie do Jerusalemu.

A thāt osmnastego roku Krolowania
swego / wyczyściwssy iū ziemię / y kōściot
Pāński / posłat Saffan synā Eselie / y Mā-
asiassā przetożonego w mieście / y Johā
synā Joachāzowego Kānclerzā: aby oprā-
wili domu Pānā Bogā swego. Ci przysli
do Helciasśa kaptanā wielkiego: a wzię-
wssy od niego pieniadze / kłhorych było nā
niesiono do domu Pāńskiego / y ktorych by-
li nāzbierāli Lewithowie / y odwierni / z
Mánasse / z Efrāim / y ze wsszego ostātu
ludu Izraelskiego / także y wszytkiego po-
kolenia Judā / y Beniamin / y tych kłhory
mieszkałi w Jerusalemu: oddāli ie onym w
rece / ktory byli przystāwāmi nād robot-
nikāi w domu Pānskim / aby ci poprawili kō-

2. Paralipomenon.

ściotą / a co tedy słabego aby odnowili. A ci pothym rozdali ie rzemieśnikom / y murarzom / aby naktupili kamienia od gor-
ników / y drzewa na zaprawianie popso-
wanego budowania / y na wiazanie wierz-
chow / ktore byli pokazili krolowie Judscy.
Ktorzy wiernie wssytko sprawowali. A by-
li przystawami nad robotnikami / Jothan
y Abdiás z synow Merary : Zacharyas y
Mosollam z synow Kaath : ktorzy przypis-
lowali robocie : wssyscy Lewitowie byli kto-
rzy umieli grać na wsseláckich organiech.
A nad temi ktorzy kurozmáitým potrze-
bam brzemioná nosili / byli pisarze y mi-
strzowie z Lewitow y odwierni.

4. Reg 22. A gdy bráli pieniadze kthorych bylo na-
niesiono do kościotá Páńskiego / nálażt Hel-
cias káptan kriegi zákonu Páńskiego / wy-
dane przez Moizessá. Rzecze do Sáf-
fana pisarzá : Nálażtem kriegi zákonu Bo-
żego w domu Páńskim / y podał mu ie. A on
przyniosł kriegi do Krolá / y zwiásthował
mu temi słowy : Wssytko coś poruczył do-
rót słuzebnikom twoim / iuz sie wykonywa-
Srebro ktore iest nálezione w domu Páń-
skim / zgromádzili smy / á oddali Prz-
stha-
wom nad rzemieśniki / rozmaitego rzemie-
sła. Ktemu iessze dat mi Helcyas káptan
te kriegi : ná kthorych gdy przed Krole-
m czedł / á on wssyfat słowa zákonu / rozdát
ná sobie odzienie : y przykázal Helcyas-
owi / y Abikám synowi Sáf-
fana / y Abdon-
owi / synowi Michá / Sáf-
fanowi theż pi-
sarzowi / y Asae dworzáninowi Krolewskie-
mu / mowiac : idźcie á modźcie sie Pánu za-
mnie / y za then osthátek ludu Isráelskiego
y Judskiego / ná wssysthkieni mowami
kriag tych kthore nálezione sa : ábowiem
wielka pierzchliwość gniewu Páńskiego
wylata sie ná nas / przeto iż oycowie nássy
nie przysrzegáli słow Páńskich / aby czyni-
li wssysthkie rzeczy opisane w tych kriagách.

4. Reg 23. A sseđt Helcyas / spotu z onemi kthorzy
posłani byli od Krolá do Oldei Proroki-
niey / żony Sellowey syná Thekuath / syná
Zaśtrá ktory strzegal stat : á cá miesskátá w
Jerusálem ná Wtozey : y mowiti do niey slo-
wá ktore smy wyssey wysłowiti. A oná im
odpowiedziátá : To mowi Pan Bog Isráet-
ski : Powiedzcie meżowi ktori was do mnie
poslat / To mowi Pan : Oto ia przywiode
zte rzeczy ná to miejsce / y ná obywathele
iego : y wssysthkie przektectwá / ktore sa wy-
pisane w tych kriagách / kthore czythano
przed krole-
m Judskim : Bo mie opuścili / y
offiarowali Bogom cudzym / á mnie ku
gniewu pobudzyli we wssysthkich wezynkách
rák swoich : dla thego rozptynatá sie zápal
czywość moia ná thó miejsce / á niebedzie

vgassoná. A do Krolá Judskiego / ktory
was poslat ná vprossenie Pána Boga / rák
mowcie : Toć mowi Pan Bog Isráelski :
Jes slyssat słowá tych kriag / y zmiectá-
to serce twoie : á vkorzytes sie przed oblicz-
nościa Pána Boga / gdyś wssyfat thó co
rzeczono przeciwko miejscu themu y oby-
wátelom miásta Jerusálem / á wssydzyles
sie oblicza mego / rozdátas odzienie swo-
ie / y piátates przedemna : iam theś cie-
bie wysluchal / mowi Pan. Abowiem iuz
cie weźme do oycow twoich / á wniosa cie
do grobu thwego w pokoiu : áni ogladá-
oczy twoie wssiego ztego / kthore ia mam
przywieść ná thó miejsce / y ná obywathele
iego.

Powiedzieli oni wssytko thó co mowitá
Krolowi. A on wezwawssy wssysthkie stár-
se Judskie / y z Jerusálem / wstąpił do do-
mu Páńskiego / á snim pospotu wssysthk lud
Judski y miesszanie Jerozolimsy / Kápta-
ni y Lewitowie / y wssysthk gmin od ná-
mniesssego do nawietsssego. A thám gdzie
wssysthcy dobrze slysseli w domu Páńskim /
czytat Krol wssysthkie słowá onych kriag. A
stoiac ná swym Máieścacie / wezynit vmo-
we przed Pánem / że miał chodźć za nim /
y strzedz Przykázania / y Swiádectwá / y
vspráwiedliwienia iego / zupelnym sercem
swoim / y ze wssysthkíey dusse swoiey / á że
miał wssysthkó pełnić co napisano bylo w
kriagách ktore czytat. A ná to záwiazat
też przysiega / wssysthkie kthorzy mogli być
náleżienmi w Jerusálem / y w Benjámin : y
czynili obywathele Jerozolimsy wedlug
vmowy Pána Boga oycow swoich. Wyto-
rzenit tedy Jozyas wssysthkie obrzydności
ze wssch powiáthow synow Isráelskich : y
kázal aby wssysthcy ktorzy byli zostáli z ludu
Isráelskiego / sluzyli Pánu Bogu swemu.
Przez wssysthkie dni żywothá iego / nieod-
stąpili od Pána Boga oycow swoich.

Cap. 35.

Jozyas Przesthepu swiétó / á po nim práwie z wiel-
ka hoynościá obchodil / potym chcąc ná Krolá Egi-
pskiego walczyć / rántony Bárzo / ze wielkim wssch
smutkiem / vmárt.

Práwił pothym Jozyas w Je-
rusálem Swietho Przesthepu /
thó iesth / obchod Bárántá Pá-
nu / ktorego offiarowali cžter-
nástego dnia križycá piérwsse-
go. A posthánowit káptany w swych vrze-
dziech / y nápominał ie aby poslugowali w
domu Páńskim. Do Lewitow teś / ná kto-
rych náuczenie wssysthk Isráel poswie-
cat sie Pánu / mowit : Postawcie Arche w

Swias

2. Paralipomenon.

Swiatnicy Koscielney / ktorzy zbudowali Salomon syn Dawidow / Krol Izraelsti: bo iuz nikati iey wiecey nosic niebedziecie. A tak teraz posluguycie Panu Bogu wassemu / y ludu iego Izraelstiemu: a gotuycie sie po domiach y rodzinach waszych wedlug rozdziatow kazdego / iako przykazat Dawid Krol Izraelsti / a opisat Salomon syn iego. A posluguycie w Swiatnicy po dlug familey y szuffow Lewitstich / y po swieciwssy sie ofiaruycie Baranka: bracia tesz ktemu sprawcie / aby mogli uczynic po dlug slow ktorzy mowit Pan Bog przez Moizeffa.

Dat thes nad to y vpominanie / Jozyas wssystkiemu ludu ktorzy tham byl nalezion na tho swieto Przestepu / iagniaty y to zlat z swych trzod / y inego bydia trzydzie sci tysiecy / wotow tez trzy tysiecy / to wssy stko z Krolewstiey maitnosci. Kriazet tatez iego co z swey chuci obiecali / offiarowali / tak ludu iako Kapitanom y Lewitom. Alte y Biskup Helcyas / y Zacharyas / y Jachiel / przetozeni zwierzchni domu Panskiego / dali tesz Kapitanom na obchod Przestepu / bydia mnieyszego dwa tysiac a y sesz seth / a wotow trzy sta. A Chonienias / y Semeias tesz y Natanael bracia iego: takiesz Hasabias / y Jehiel / y Jo zabad Kriazeta Lewitstie / dali inym Lewitom na obchod Przestepu / piec tysiecy Baranow / a wotow piec set.

Nagotowawssy tedy wssystkiego tu oney posludze / staneli Kapiani w swych wrze dziech: Lewitowie thes w swych szuffach podlug rozkazania Krolewstiego. A offiarowali Baranka: y kropili Kapiani krwia rekami swemi: A Lewitowie tupili bydio na zupetne offiary. A odtaczili ie aby dali po domiach y familiach wssystkich z osobna / zeby offiarowali Panu Bogu / iako opisano iesth w kriegach Moizeffowych: z woty tez takiesz uczynili. A wpietli Baranka v ognia / tak iako wypisano iesth w zakonach / w Panwiciach y Garncach: y kwapli wie rozdawali wssystkiemu pospolstwu. A sobie / y Kapitanom / potym nagotowali: Bo sie byli Kapiani zatrudnili y zabawili okoto offiar zupetnych y tustosci az do no cy. Przethof Lewitowie sobie / y Kapitanom synom Aaronowym naposledz nagotowali.

A zas Spiewacy synowie Asaffa sthali w swym rzędzie / podlug rozkazania Dawidowego / y Asaffa / y Seman / y Jothun Prorokow Krola Dawida. Odwierni tesz przy kazdey branie pilnowali / tak iz thes y napakt nieodstapili od poslugi: przetoz tez

bracia ich Lewitowie nagotowali im co iesc. A thak wssystka chwata Panska porzadnie sie skonczyta w on dzien: uczyniwssy offiary Baranka Wielkonocnego / y zupetne offiary offiarowawssy na otchazru Panskim / podlug rozkazania Krola Jozyassa. A obchodzili a odprawili synowie Izraelscy ktorzy tam byli nalezieni / Przestep w on czas / y swietho wrocysse Przasznic przez siedm dni. Niebylo Przestepu rowne temu w ziemi Izraelstiey / od dni Samuela proroka: ale ani jeden ze wssich Krolow Izraelstich sprawil Wieka noc iako Jozyas Kaplanom / Lewitom / y wssystkiemu ludu Judstiemu y Izraelstie / ktorzy byl nalezion / y obywatelom miastha Jeruzalem. Osmnastego roku Krolestwa Jozyasowego / obchodzono te Wieka noc.

Gdy iuz byl poprawil a odnowil Jozyas Kosciol / przyciagnal Necho Krol Egipci na wojne / do Charkamis wedle Eufraten: y wyciagnal przeciwko niemu Jozyas. Ale on poslawssy do niego posly / rzekl: Co ty mas zemna Krolu Judsti: nie iade teraz na cie / ale na inssy dom dzis walcze / na ktory rozkazat mi Pan iachac spieffnie: nie czyn tego przeciwko Bogu / ktorzy semna iest / by cie nie zabili. Nie chciat sie Jozyas wrocic / a owsem zwiodl na wojne / ani przesthat na slowiech Necho ktore byly z wst Bozych: ale ciagnal / aby sie z nim potkat na polu Mageddo. A tamze postrzelony od strzelcow / rzekl sluzebnikom swoim: Wymiedzcie mie z boiowiska bom barzo zraniony. Ktorzy stozyli go na inssy woz / ktory za nim ssedl po Krolewsku / y przywiezli go do Jerusalem / tamze umarl: y pochowany iesth w grobie oycow swoich / a wssy stek lud Judsti y Jerozolimsti / plakali go. A nawiecey Jeremias: ktorzy wssy spiewacy y spiewaczki / az po dzis dzien / nad Jozyassem powtarzaja Lamentacye z narzekaniem / y wesslo tho iuz prawie zaisze prawo w ludu Izraelstim: oto mas opisano w Lamentacyach. A ine slowa Jozyassa / y miłosierdzia iego / ktorzy czynil wedlug zakonu Panskiego / skutki tez thakiesz iego pierwsze y poslednie / wypisane sa w kriegach Krolow Judstich y Izraelstich.

Cap: 36.

Joachasa Krola stozyl z Krolestwa Krol Egipci / y wzial go z soba do Egiptu / a brata wsadzil Joachasa / tego Krola Babelstii wzial do Babilonu / y sprzetan Koscielny / na iego miejscu Sedecyam posadzil z tego / ktory chcac sie wybiec Asyryecykom / uczynil ze Kosciol y miasto zapalone / samego z ludem w niewola wziecho do Babiloniey / az po thym za dozwozeniem Krola Cyrusa wypuszczeni.

Potym

4. Reg: 23.
3. Esd: 1.

1. Reg: 22.

Zach: 12.

1. Reg: 24.

2. Reg: 30.

Levi: 1.

Ex: 22.

1. Reg: 26.

2. Reg: 27.

Pierwsze Księgi.

4. Reg: 23.
3. Efd: 1.

W Orym lud ziemie wziały Jo-
acház syná Jossaffowego / po-
stawit go Krolém na mieys-
cu oycá tego w Jerusálem. We
trzy dziesięci y trzech lat był Joacház gdy po-
czat Krolować / á krolował trzy Księzyce w
Jerusálem. Bo go był złożył Krol Egipski /
gdy wiáchat do Jerusále / y włożył na ziemie
dan sto cetnarów srebrá / á cetnar złotá.
A uczynit zań Krolém Eliácym bratá ie-
go / nád Judá y Jerusálem: przemieniwszy
mu imie Eliácym w Joácym: á samého
Joacházá wziat z soba / y zawiódł do Egi-
ptu.

4. Reg: 24.
1. Efd: 1.

Piec y dwa dziesięciá lath miał Joácym /
kiedy poczat Krolować / á krolował iedená-
naście lát w Jerusálem: á czynit złe przed
Pánem Bogiem swoim. Przeciwno temu
wyciągnat Nabuchodonozor Krol Chál-
deyski: y zwiázawszy go lancuchy / wiodł do
Bábilonu. Do kąd y naczynie Pánskie prze-
mógł / y postawił je w Kosciele swoim. A os-
táték słow Joácymá / y brzydliwosci iego
które broit / y co w nim nálezióno / nápiśa-
ne są w Księgach Krolów Judskich y Iz-
raelskich. Krolował po nim Joáchin syn
iego.

Hiere: 52.
1. Reg: 24.

W osmi lát był Joáchin kiedy Krolować
poczat / á krolował w Jerusálem trzy mie-
siace y dziesięć dni. Uczynit złerzeczý przed
oblicznością Pániská. A gdy dochodził rok
poslat Nabuchodonozor Krol posły / ciá
wssy go przywiedli do Bábilonu / zabra-
wssy z soba zaráz co drossie naczynie z do-
mu Pániskiego. A Krolém uczynit Sede-
chiasá stryia iego / nád ludem Judským y
Jerusálem. Miał Sedechiasz ieden á dwa
dziesięciá lát gdy poczat Krolować / á Kro-
lowát iedenánaście lát w Jerusálem. Cý-
nit y ten złerzeczý przed oczýma Páná Bo-
gá swóiego / áni sie wstydzył oblicza Jere-
miasá Proroká / ktory mu mawiat z wstý-
Pániskich: Od Krolá też Nabuchodonoso-
rá odstąpił / ktory go był zawiázat przysie-
ga przez Bogá: y zátwardzył Křczyce swo-
ie y serce / áby sie nienáwroczył do Páná
Bogá Izraelskiego. Ale y wssystkie Křia-
żetá Káplánskie y lud odstąpili od práwdy
złostliwie / wedlug wsszech brzydliwosci
pogániskich: y sptugáwili dom Pánski / kto-
ry był sobie poświęcił w Jerusálem.

Hiere: 25.

Posyłał więc do nich Pan Bog oycow
ich posły swoje Proroki / ráno wstáiacze /
y ná každý dzien vpomináiacze ie: przeto
is chciat odpusćić ludu swemu / y Koscio-
łowi swóiemu. Ale oni / wrágali posłom
Bożym / y zá máto sobie wázili słowa iego
á nágráwali sie z Proroków: áś przýssedł
gniew Pánski ná lud iego / ktoremu nieby

to żadnego lekarstwa. Abowiem przy-
wiodł ná nie Krolá Cháldeyskiego / y pozá-
bił młodzięńce ich mieczem w domie S-
wiatnicy swej: Niezlitował sie ná mł-
dzieńcem / áni ná pánna / áni ná shtar-
cem / á więc áni ná zgrzybiátym: ále wssy
shtkie wydat w rece iego. A wssystko ná-
czynie domu Pániskiego / ták wiethse iáko
mmieysze / y stárby Kosciele y Krolowskie /
y Křiażetce / przeniół do Bábilonu. Z-
pálili nieprzyáciele dom Boży / y zburzili
mur Jerozolimski: wstórńkie wieże popa-
lili / á co iedno było Kostownego / wssystko
porozwálili. Jesli kto mieczá wssedł / wie-
dziono ij do Bábilonu / był niewolnikiem
Krolowským y synów iego / áś potym páno-
wat Krol Perski. Aby sie spelnily słowa
Pánskie przez wstá Jeremiasá: á żeby swie-
ciá ziemiá Sobboty swóie: Bo przez wssy-
stek czas spustossenia swieciá Sobbothe /
áś sie wypelnito siedmdziesiat lat.

Pothym pierwszego roku Cyrusa Krolá
Perskiego / áby sie słowa Pánskie spelnily /
Kthore mowit przez wstá Jeremiaszowe /
wzbudził Pan ducha Cyrusowego Kro-
lá Perskiego: Tedy on kázat wotác po wssy-
skim Krolestwie swym / theś y ná piámie
przez listy / rozkázuiac: To powiáda Cyrus
Krol Perski: Wssystkie Krolestwa ziem-
skie dat mi Pan Bog Niebieski: á tenże mi
przykázat / ábym mu zbudował dom w Je-
rusálem / Ktore iest w ziemi Judskiej: prze-
to / kto zwáz iest we wssystkim ludu iego:
Niechay bedzie Pan Bog iego snim /
á niech thám idzie.

Koniec Księg Parálipomenon.

**Modlitwa Adanásse Kro-
lá Judskiego / Ktora uczynit Sedac w
wiezieniu Bábilonskim.**

N Anie Wsszechmogacy
Boże oycow nássych / A-
bráhamá / Izááká / y Ja-
kobá / y plemienia ich sprá-
wiedliwego / ktoryś swo-
rzył Niebo y Ziemie ze
wsseláká ozdoba ich / ktoryś zástawił mo-
rze słowem rozkázania twego / ktoryś zám-
knął Przepásć / y zápieczetowales iá strá-
sliwym y chwalebnyim imieniem twóim:
Ktore^o sie wssystkie rzeczy lekáia / y drża od
twarzy mocy thwoiey: iz nieznosná iesth
wielmożnosť chwały twoiey / y niewytrzy-
mány gniew zágrożenia twego ná grze-

finit:

Ezdrášowe.

sniti: ale niezmiernie y niedosięgte miłosierdzie obietnice twoiey: bowiem ty jesteś Pan/ nawysyśszy/ nadobrotliwyszy/ nie skwapliwy/ y wielkde miłosierdny/ y litniacy nad złościami ludskimi. Tyś miły Pánie/ z wielkley dobroci swey/ obiecałeś pokutę y odpuszczenie grzechow/ tym którzy prześciw tobie zgrzeszyli/ y za wielkością miłosierdności twoich/ postanowiłeś pokutę grzesznikom/ ku zbawieniu. A tak ty Pánie Boże sprawiedliwych/ nie potoczyłeś pokuty spráwiedliwym/ Abrahánowi/ Izáákowi/ y Jakobowi/ tym którzy nie zgrzeszyli: aleś dał pokutę dla mnie człowieka grzesznego: bom ci zgrzeszył nad liczbę piasku morskiego: zannożyły się nieprawości moje Pánie/ rozmnożyły się nieprawości moje/ takżem też niegodzien wejrzeć y patrzyć na wysokość nieba/ prze wielkość nieprawości moich: skrzywiłem się od wielkiego wieżenia żelaznego/ że niemogę podnieść głowy moiey/ ani ius moge oddychać: bom wzbu-

dził gniew twoy/ a złem przed toba wezy-
nił: nieczynilem woli twoiey/ a rozkaza-
niam twego nieprzystrzegat/ skłaniałem
brzydliwosci/ a mnożyłem grzechy. A te-
raz kłękam na kolana serca swego/ żada-
jąc od ciebie dobroci. Zgrzeszyłem Pánie
zgrzeszyłem/ a uznawam grzechy a niepra-
wosci moje. A tak żadam vsilnie prosiac
ciebie Pánie/ odpuszcze mi miły Pánie/ od-
puszcze mi: a nie zadržay mnie spolu z nie-
prawościami moimi/ ani wiecznie sie
gniewajac/ nie zachowyway na mnie złych
rzeczy/ ani nie zadržaj ani potępiay na na-
mieszcie miejsce w ziemi: Abowiem tyś test-
Bog/ mówie/ Bog pokutniacych: a wem-
nie okazałeś wsselaka dobroci twoie/ że mie
niedostojnego zbawisz/ podług wielkiego
miłosierdzia swego/ a bede cie zawždy chwa-
lił/ wssystkich dni żywota mego: bo ciebie
chwali wssystka moc niebieska/ a tobie
jest cześć a chwata na wieki wie-
ków. Amen. ✠

Wozynáia sie pierwsse Księgi Ez- drášowe.

Pierwsse Księgi Ezdrášowe są o wysciu ludu Izraelskiego/ z niewoli Ba-
bilonstkiej: y o wezieniu zakonu Bożego od Ezdráša káznodzieic. Máia
Kápitul dziesięć.

Cap. 1.

Cyrus Krol wznussony duchem Bożym/ wypuścił
lud Judy z niewoli/ aby budowali kościół pánu
Bogu w Jeruzalem/ wrociszy im naczynie ktore
był zabrał z kościoła Salomonowego.

Dzisiaj pierwsse/
go Cyrusa Krola
Perskiego/ aby
się spełniło slo-
wo páńskie z ust
Jeremiasza/ wz-
budził Pan du-
chą Cyrusa Krola
Perskiego: y pu-
ścił then głos po-
wssystkim Krolestwie swym/ theż y ná pi-
śmie/ mówiac: Tak mówi Cyrus Krol
Perski: Wssystkie Krolestwa ziemskie dał
mi Pan Bog Niebieski/ y onże mi przy-
kazat żebym mu zbudował dom w Jeru-

zalem/ ktore jest w Judstwie. Kto jest
miedzy wami ze wsszego ludu iego: Niech
chay będzie s nim Pan Bog iego. Niech i-
dzie do Jeruzalem ktore jest w Judow-
stwie/ a buduje dom pánu Bogu Izrael-
skiemu. On jest Bog/ ktory jest w Jeruza-
lem. A wssystcy ktorzy zostali po wssch
miejscach gdziekolwiek mieszkają/ niech
go zaktádają na pomoc meżowie z miejsca
swego/ Srebrem/ Złotem/ istota/ y by-
dłem/ prócz tego co dobrowolnie offiaru-
ją do kościoła Bożego/ ktory jest w Je-
ruzalem.

A powstałi Książetá oycow z pokole-
nia Judy y Beniamin/ y Káptani/ y Le-
witowie/ y każdy ktorego Bog wzbudził
duchą/ aby siedł budować kościół páński
go ktory był w Jeruzalem. A wssystcy oko-
liczni ludzie/ zaktádali rece ich naczyniem
Srebrnym/ Złotym/ istota/ dobytkami/ y
graty domowemi/ prócz tych rzeczy ktore
z dobrej woli offiarowali. A sam też Krol

Para: 36.

1. Efd: 2.

liere: 25.

Efd: 45.

Pierwsze Księgi.

2. Para 36
Danie : 1.

tesz Cyrus wyniosł a wydał naczynie kos-
ciotła Pańskiego / Ettore był zabrał Nábua-
chodonozor z Jeruzalem / y włożył do kos-
ciotła Boga swego. A wyniosł ie Cyrus
Krol Perski przez rękę Michrydata syna
Gazabár / y odliczył ie Sásabáforowi kria-
żciu Judskiemu. A ten jest spiszek naczynia
tego / Ciasz złotych trzydzieści / Ciasz sre-
brnych tysiąc / Nóżow dwadzieścia y dzie-
wieć / Kubkow złotych trzydzieści / a innych
kubkow srebrnych czterzy szta y dziesięć.
Naczynia inszego tysiąc. Wssytkiego na-
czynia złotego y srebrnego / pięć tysięcy y
czterzy sta. To wssytko zabrał Sasabásar
z tymi ktorzy sli z zaprowadzenia a z wie-
szenia Babilońskiego do Jeruzalem.

Cap. 2.

Liczbá synow Judskich Ettorezy wysli z niewoley
márac wodzą Zorobabelá do Jeruzalem / y dárów
ná nowe budowanie kościoła Bożego / zdanych.

1. E/2:7.

Ci sa synowie Powiatu / ktorzy
wysli z wieszenia do ktorego ie
był zaprowadził a zawiódł Náb-
uchodonozor Krol Babiloński
si do Babilonii / y przywrócili sie do zie-
mie Zydowskiej do miasta Jeruzalem / ie-
den każdy do miasta swego. Ktorzy przy-
sli z Zorobabelem / Jesua / Nehemia /
Saráia / Raheláia / Mardochei / Bel-
san / Messar / Beguai / Rehum / Baaná.

2. E/2:2.

Tá jest liczbá meżow ludu Isráelskiego:
Synow Sfarez: Dwa tysiące / sto / siedm-
dziesiąt y dwa. Synow Seffacya: trzy
sta / siedm dziesiąt y dwa. Synow Area:
siedm set / siedm dziesiąt / y pięć. Synow
Sfaharh Moabá synow Jozue / y synow
Joabowych dwa tysiące / ośm set / y dwa
nasćie. Synow Elám: tysiąc / dwieście /
pięćdziesiąt y czterzy. Synow Zethua:
dziewięć set / czterdzieści y pięć. Synow
Zachai: siedm set y sześćdziesiąt. Synow
Bani: sześć set / czterdzieści y dwa. Sy-
now Bebai: sześć set / dwadzieścia y trzy.
Synow Azgab: tysiąc / dwieście / dwadzie-
ścia y dwa. Synow Aldonitám: sześć set /
sześćdziesiąt y sześć. Synow Beguai.
dwa tysiące / pięćdziesiąt y sześć. Synow
Adin: czterzy sta / pięćdziesiąt y czterzy.
Synow Ater / ktorzy byli z Ezechiasza: dzie-
wiećdziesiąt y ośm. Synow Besai: trzy
sta / dwadzieścia y trzy. Synow Jorai:
sto y dwanaście. Synow Hasum: dwie-
ście / dwadzieścia y trzy. Synow Geb-
bár: dziewięćdziesiąt y pięć. Synow Be-
thlehem: sto / dwadzieścia y trzy. Me-
żow Metuffá: pięćdziesiąt y sześć. Me-
żow Anathoth: sto / dwadzieścia y ośm.
Synow Azmaweth: czterdzieści y dwa.
Synow Karyathiarim / Cephira / y Be-
roth: siedm set / czterdzieści y trzy. Sy-
now Rama y Gabaa: sześć set / dwadzie-
ścia y jeden. Meżow Machmas: sto /
dwadzieścia y dwa. Meżow Bethel y
Hai: dwieście / dwadzieścia y trzy. Sy-
now Niebo: pięćdziesiąt y dwa. Synow
Megbis: sto / pięćdziesiąt y sześć. Sy-
now Elama drugiego: tysiąc / dwieście /
pięćdziesiąt y czterzy. Synow Harym:
trzy sta y dwadzieścia. Synow Lodha:
dwa y Ono: siedm set / dwadzieścia y pięć.
Synow Jericho: trzy sta / czterdzieści y
pięć. Synow Senai: trzy tysiące / sześć
set y trzydzieści. Kaptani: Synow
Jadaiá w domu Jezue: dziewięć set / siedm
dziesiąt y trzy. Synow Emmer: tysiąc
tysiąc / dwieście / czterdzieści y siedm.
Synow Harym: tysiąc / y siedmnaście.
Lewitowie: Synow Jezue y Cedmiel /
synow Odowie: siedm dziesiąt y czterzy.
Spiewacy: Synow Asaf: sto dwadzie-
ścia y ośm. Synowie Odwiernych: Sy-
now Sellum / Synow Ater / synow Teli-
mon / synow Akub / synow Harym / synow
Sobai: wsszech w obec sto / trzydzieści y
dziewięć.

Nathyneow (to jest tych co drwa / wo-
de / do kościoła nosili): Synow Syha / sy-
now Hasuffa / synow Tabbaot / synow Ce-
ros / synow Syaa / synow Sfadon / synow
Lebana / synow Hagaba / synow Akub / sy-
now Hagab / synow Semlai / synow Ha-
nan / synow Gaddel / synow Gaher / synow
Kaaia / synow Kasyn / synow Nekoda / sy-
now Gazam / synow Aza / synow Sfafa /
synow Bese / synow Asena / synow Nys-
nim / synow Neffusym / synow Babbut /
synow Akuffa / synow Harym / synow Be-
luth / synow Mahida / synow Harsa / sy-
now Bertos / synow Sylara / synow The-
ma / synow Nafsa / synow Haryssa / synow
slug Salomonowych / synow Sotai: synow
Soffereth / synow Sfaruda / synow Jala /
synow Derkom / synow Geddel / synow Sa-
ffacya / synow Hatil / synow Sfochereth /
ktorzy byli z Asaim / synow Amin / wssyk-
kich Nathynejskich y synow slug Salomo-
nowych / trzy sta / dziewięćdziesiąt y dwa.
A ci ktorzy wstapili z Thelmela / Thel-
harsa / Cherub / y Aldon / y Emer: y niemo-
gli wstąpić do domu oycow swoich / y plemie-
nia swego / iesli byli z pokolenia Isráel-
skiego / synowie Dalaiá / synowie Thobia /
synowie Nekoda: sześć set / pięćdziesiąt y

dwa.

dwá. A z
Zobia / syn
Ettorezy poi
lądowylá
Eali opisá
wyrzuceni
im Acherá
smiercy: a
y doskona
elstie bylo
dziesięty
procz slug
siedm tysie
A między n
dwieście
trzydzieści
dziesięty pi
trzydzieści
siedm set / y
A go wo
miesce kos
rusalem: do
Boj / aby k
według m
budowanie
cy y tysiac
odzienia k
Kaptani / y
cy / y Odw
miesciech
lud w mie
Sfessy sie
tatz / y ofia
godza / wdm
Jeruzalem
sedet / y k
syn Salach
oltarz Bo
fiarowali
w zatonie
stawili on
go / gdy n
odstrastat
pełna Pan
Sobie swiet
superna of
porząd / w
w swor dzi
wiecna tal
wssytkie y
sly posm
ktore dobr

Ezdrášowe.

E/d: 5.

Esd: 7.

Agdy wchodzili z Kriazath orcow na
miejsce kościoła Pańskiego który był w Je-
rusalem: dobrowolnie offiarowali na dom
Boży aby był budowan na swym miejscu:
według możności swojej zdali nakład na
budowanie: Złota totow czterdzieści tysie-
cy y tysiąc / srebrá grzywien pięć tysięcy: á
odzienia kaptáńskiego sto. Mieścáli thedy
kaptani / y Lewitowie / y lud / y Spiewa-
cy / y Odwierni / y Náchymiey czykowię w
mieścicach swoich / á wsthornek Izráelski
lud w mieścicach swoich.

Cap: 3.

• E/d: 8 •

• E/d:5 •

cclc:49

June: 28

June: 29

3. E/d: 5.

f. Para: 17.

P/ol: 146.

Cap: 4:

5. Esd: 5.

21 Hego:

Pierwsze Księgi.

1. Reg: 17.

1. Efd: 1.

tego: Ochośmy offiářowali offiary ode dni
Asorhaddan Krola Assurskie / ktorzy nas
tu zawiodł. Odpowiedział im Zorobabel
y Josue y inni Kriazetá oycow Izraelskich:
Nie może być / żebyśmy mieli my spotu z wa-
mi budować dom Bogu nášemu / ale my
sami będziemy budować Panu Bogu ná-
szemu / tak iako nam rozkazał Cyrus Krol
Perski.

A stało się że lud oney ziemi / przekazał
robote ludu Judskiemu / y turbował a prze-
kazał mu budowanie. A z náyprawili prze-
ciwko nim rące / aby pslowali rade ich / po-
wysyśle dni Cyrusa Krola Perskiego / aż do
Krolowania Daryussa Krola Perskiego. A
gdy Krolował Asverus / (a ten jest Artas-
xerxes) na początku Krolestwa iego / napisa-
łi żatobe przeciwko tym ktorzy mieszkali
w ziemi Judskiej y w Jeruzalem. A za dni
Artaxersa / napisał Belsam / Nitridas-
tes y Tabeel / y inni ktorzy byli w radzie ich
do Artaxersa Krola Perskiego. A list oney
żatoby pisan był litherami Syryjskimi /
y czytano ię ięzykiem Syryjskim. Nehum
Beeltheem / y Samsai Pisarz pisał te-
den list z Jeruzalem Artaxerxowi Krolowi /
tym Krtalchem. Nehum Beeltheem / y
Samsai Pisarz / y inni radni ich / Dyney / y
Affarsathachey / Terffaley / Affarsey / Er-
chuey / Babilończykowie / Susanacheyczy-
kowie / Diemi / y Elamitowie. y inni z naro-

4. Reg: 17.

dow ktorzy przywiodł Asenaffar wielki y
slawny / a kazał im obywać w miesciech
Samarjjskich / y w innych powieciach za rze-
ka w pokoiu: (a ten jest przepis listu ktory
posłali do niego) Artaxerxowi Krolowi /
sludzy twoi ktorzy sa za rzeka / Pozdrowie-
nie wstaznia. Wiedz o tym Krolu / że ci
Zydowie ktorzy wysli od ciebie sam do
nas / przysli do Jeruzalem do miasta od-
pornego y nagorszego / ktorzy budują wy-
wodząc mury iego / y parkany skladając.
Przetoż wiadomo to bądź teraz Krolowi /
iż iesli się tho miasto zaś dobuduje / a mury
iego beda oprawione / ani dani / ani cła / a-
ni podatkow rocznich nie dadzą / a thá wi-
na y szkodá wyciągnę się aż do Krolow. A
tak my pamiętając ná sol ktorasmy ná Pa-
tacu Krolowskim iedli / a iż patrzyć ná Krole-
wskie szkody y obrażenia za rzecz nie slusna
mamy: przeto posłaliśmy y oznaymili Kro-
lowi / aby posłukał w Kronikach oycow
twoich / a nardzielsz tho w nich y dowiessz się
iż to miasto / jest miasto odporne / a szkodli-
we Krolom / y powiatom / a że z staradaw-
na zawždy w nim wojny rozniłaly / y prze-
toż to miasto zburzone jest. Oznaymuie-
my to Krolowi / że iako skoro to miastko be-
dzie dobudowane / a mury iego beda popra-

wione / dierżawy za rzeka mieć nie będzie.

Odpisał Krol zaś / temi slowy / do Re-
humbeeltheem y Samsai pisarza / y do innych
ktorzy byli w radzie ich co mieszkali w Sa-
marjey / y do innych za rzeka / wstazniac po-
zdrowienie y pokoy. Skargá ktorasście po-
słali do nas / iawnie czytana jest przede-
mna. A rozkazatem patrzyć / skutano y nále-
żiono / że to tam miasto z staradawną kro-
lom się przeciwu y odpiera / a rozruchy y tr-
wogi y walki z niego wychodzą. Bo y by-
wali Krolowie bázno mocni w Jeruzalem
ktorzy też opánowali byli wysyśle krajny
ktore sa za rzeka: Trybut / cio / y popłatki
bierali. A tak teraz sluchaycie wyrok / za-
kazcie a broncie tam tym meżom / aby nie
budowali tego miasta / aż ieslibym kieby ro-
zkazał. Baczcie abyście tego nie dbale nie
czynili / aby prze to z lekka nie rosło że prze-
ciw Krolom: Czytano tedy wzor listu Artas-
persa Krola przed Reum Beeltheem y Sam-
sai Pisarzem / y przed rada ich / y sli co w-
skok do Jeruzalem do zydow / y kazali im
wramieniu y moca. Także zadzierżana jest
robota domu Bożego w Jeruzalem / y nie
budowano go aż wtorego roku Krolowa-
nia Daryussa Krola Perskiego.

Cap: 5.

Zá wspomnaniem Agget y Zacharyasa Profo-
kow / teli się zaś budować Bożciola Bożego / acz tego
bronili okoliczni Kriazetá Samarjjskie / posthano-
wieni od Krola Assyryjskiego / y pisano o tym do Da-
ryusa Krola.

T Prorokowali Aggeus Prorok /
y Zacharyas syn Addo / Proroku
iac zydow ktorzy byli w zydow-
stwie y w Jeruzalem / w imie Bo-
gá Izraelskiego. Tedy powstał Zorobabel
syn Salathiel / y Josue syn Jozedek: y po-
czeli budować kościot Boży w Jeruzalem
y s nimi prorocy Boży pomagając im.

Tegoż czasu przyszedł do nich Thathá-
nai ktory był Kriazeciem za rzeka / y Star-
buzanai / y radni ich: y teli im tak mowić /
Kro wam ná to radził / abyście dom then
budowali / y mury ie° abyście oprawiali:
Ná co tedyśmy im odpowiedzieli / ktore by-
ły imiona ludzi tych co byli sposobiciele a-
bo sprawcy onego budowania. Ale oko Bo-
gá ich było nád stharcy zydowskimi / y nye
mogli im zabronić. A zdáło się im aby thá-
rzecz włożona była ná Krola Daryusa / a
tak aby dosyć uczynili oney żatobie.

Przepis listu ktorzy posłał Thathánai
Kriazę ziemice zarzecżney / y Sthárbusa-
nai / y radni iego Arffasacheyczykowie Kro-

czy by

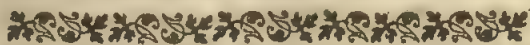
Ezdrasowe.

rzy byli za rzeką / do Daryussa Krola: rzecz ktorą mu byli posłali / temi słowy była napisana.

Daryussowi Krolowi pokoy wsselakt. Bądź to wiadomo Krolowi żeśmy byli sli do żydowskiej Prowincyey / do domu Bogá wielkiego / ktory buduią z kámenia nieciosanego / y tramy zakładają po ścianach á buduią ten dom spilności / y prawie robotą w reku ich. Pytaliśmy tedy stárcom onych / tak do nich mówiac: Kthowam dat moc ábyscie dom ten budowali / á te mury ábyscie poprawiali: ale y ná imioná tych / ktorzy tego przyczyna á powodem byli / pytaliśmy sie / ábysmyc ię wypisali y wypisaliśmy imioná tych meżow / kthorzy są Kriazetá miedzy nimi. A odpowiesdzieli nam temi słowy / My iestessmy sludzy Bogá niebá y ziemi / á buduiemy kościót ktory był zbudowany przed tym wiele lat: á ktory był Krol wielki Jsráelski zbudował y wymiódł. Ale gdy oycowie nássy / przywiedli ku gniewu Paná Bogá Niebieskiego / podał ie w rece Nabuchodonozora Krolá Babilonńskiego Kaldeyczyka: Dom thes ten stásił / á lud iego przeniósł do Babilonu. A pierwszego roku Cyrussa Krolá Babilonskiego / Cyrus Krol dat wyrok áby dom Boży budowano. Bo y naczynie kościota Bożego złote y srebrne / kthore był Nabuchodonozor zábrat z kościotá thego w Jeruzálem / y zániosł ie do kościotá Babilonskiego: wydat Cyrus Krol Perski z kościotá Babilonskiego / y dat ie Sásabásarowi imieniem / ktorego też y Kriazeciém wczymil / y rzekł do niego: To naczynie pobierz / á idź / y potoż ie w kościele ktory iest w Jeruzálem / á dom Boży niech záse będzie budowan ná miejscu swoim. Ná onże thedy czas Sásabásár przyszedł: y záłożył fundamenty kościotá Bożego w Jeruzálem / á od onego czasu áż do tad buduię sie ten kościót / ani iessze dokonány iest. A tak teraz iesli sie tho zda Krolowi rzecz dobra być / áby posłukano w Kronikách Krolow Babilonskich / iesli Krol Cyrus rozkazał budować kościót Boży w Jeruzálem / á wola Krolewska w they rzeczy niechay posle do nas.

Cap. 6.

Darius Krol Perski dekrét Krolá Cyrusa priod / ká swego / o budowaniu kościotá Bożego w cásie záchowya / y ku skutku przywieść káje / y dokonano kościotá Bożego / fostego roku Krolowania Daryussa / radością y wielkimi offiátami.

Ezedy Daryus Krol rozkazał: y szukano po libráryách / ktore były záłożone w Babilonicy / y ná leziono kriegi iedne w Egbátánis / ktory zamek iest w Medenistym powiecie / w kthorych tháki zápis było wczymiono. Pierwszego roku Krolá Cyrusa / Cyrus Krol wyrok dat áby dom Boży budowano / ktory iest w Jeruzálem / ná miejscu gdzieby offiárowáli offiáry / á żeby tákie grunty záłożyli / kthoreby mogli znieść ściany ná wysi ná šestdziesiat / á serokosc też ná šestdziesiat łokci / trzy rzedy z kámiemi nieciosanych / też takieś trzy rzedy z drzewá nowego: A náktady z domu Krolewskiego beda dane. Ale y naczynie kościotá Bożego złote y srebrne / kthore był Nabuchodonozor wyniosł z kościotá Jeruzolimskiego / á przyniosł do Babilonu / niechay beda przywroczone / y odniesione do kościotá Jeruzolimskiego ná miejsce swoje / ktorež y položone są w kościele Bozym. A tak teraz że Tháthánái Kriazę kráiny ktora iesł za rzeką / Scharbuzánái / y rádni nássy Affarsácheyczycowie / ktorzy iesłescie zá rzeką / idźcie od nich oppodal / á dajcie im pokoy / niech buduią on kościót Boży Kriazetá Żydowskie / y Stárssy ich / á ten dom Boży niech wywióda ná swim miejscu. Ale y iam rozkazał coby mieli czy nie Scharssy Żydowscy / áby był budowan dom Boży / á żeby z skrzynie Krolewskiej / tho iest z popiółkow ktore sywáia dawał ne z tej ziemi co zá rzeką / spilności ná ktády dodawano thym meżom / áby przezwótki ábo iákíey przekáżki niebyło robocie: Bedzieli tego potrzebá / Cielce / Baránki / y Koslethá / ná zupełná offiáre Bogu Niebieskiemu / zboże / Sol / Wino / y Oley / według porzadku Káptanow kthorzy są w Jeruzálem / niechay im beda dane ná káżdy dzień: áby sie ná iákí niedostátek niestarżyli. Niechże offiárnia offiáry Bogu Niebieskiemu / á niech prossa Bogá zá zdrowie Krolewskie y synow iego.

A tak iam ten wyrok wydat: Aby káżdy estowiek kthoryby odmienił tho rozkázanie moje / wzianossy drzewo z domu iego / á wybzwinawossy ie / ná nim go wbiwossy / áby smárl: á dom iego niechay będzie ná polstwo. A Bog ktory wczymil áby w tym kościele mieszkáło imię iego / niech rozprossy wssyktie Krolestwa / y lud ktoryby ściágnat reke swoje / áby bronit y kásił dom Boży ten kthory iest w Jeruzálem. Já Daryus postanowilem ten wyrok / kthory chce áby sie spilności z spelnit. Tedy Tháthánái Kriazę kráiny zá rzeką / y Scharbu

3. Esl: 4.

3. Esl: 6.

3. Esl: 7.

Pierwsze Księgi.

anai / y raycie iego / tak iako był roztazat Krol Daryus / spłnoscia petnili. A starcy Zydowsky budowali / y powodzito sie im wedlug proroctwa Aggeusa Proroka / y Zacharyassa syna Abdo: a budowali y zbudowali za pomoca Boga Israelskiego: y za roztazanim Cyrusa y Daryusa / y Artahaseresa Krolow Perskich: y konali domu tego Bozego / az do dnia trzeciego kiezycy Wrszemia / ktory jest rok ossty Krolowania Daryusa Krola.

2. Para: 7.

Y uczynili synowie Israelscy / Kaptani / y Lewitowie / y iniktorzy z iectwa przysli poawiacanie domu Bozego w radości. A offiarowali w poawiacanie domu Bozego / cielcow sto / Baranow dwiescie / Jagniaty czterysta / Roztow za grzech wssystkiego ludu Israelskiego dwanascie / wedlug liczby pokoleni Israelskich. Y postawili Kaptany w rzedziech swoich / y Lewity w przemianach swoich / nad sluzba Boza w Jeruzalem / iako opisano jest w kiezycach Moizeffowych. Uczynili thez synowie Israelscy ktorzy wywiedzeni z niewolier Przestep / cternastego dnia kiezycy pierwszego. Bo byli oczyszczeni Kaptani y Lewitowie iako ieden: wssystcy byli czysci ku ofiarowaniu Baranka Wielko nocnego / wssystkim thym co wysli z niewolier / y braciey swojey / y sobie. A iedli synowie Israelscy ktorzy sie byli wrocili z zaprowadzenia / y wssystcy ktorzy sie byli odtaacyli od splugawienia Narodow ziemie / ku Zydow chcac sukac Pana Boga Israelskiego. Uczynili thez swietcho Przasnie przez siedm dni z weselim / bo ie byl wwe felit Pan / gdy obrocit serce Krola Assur ku nim / aby im pomagat budowania domu Pana Boga Israelskiego.

Exod: 11.

Cap. 7.

Ezdras pisarz nabrawszy z soba towaryswa nie mato / sedl do Jeruzalem z Babilonu / listhem Krolow / y dary wielkim / aby weyl lud Bozy y rzadyl. Defret Krolowst wyplisne.

3. Efd: 8.

A O tych rzeczach w Krolestwie Artaherisa Krola Perskiego / byl Ezdras syn Saraiassow / syna Azaryassowego / syna Zeleja / rowego / syna Sellum / syna Sado / syna Achitob / syna Amaryassa / syna Azaryassa / syna Maraiot / syna Zarachiasa / syna Ozy / syna Botci / syna Abisue / syna Sinees / syna Eleazar / syna Aarona Kaptana / od poezartu. Ten Ezdras wyszedl z Babilonu / a byl pisarzem biegtim w zakonie Moizeffowym / ktory Pan Bog dal ludu Israelskiemu: y pozwolit a dat mu Krol / po-

Exod: 20.

dlug reki Pana Boga iego nad nim / wssystko o co prosit. Y wysli z synow Israelskich / y z synow Kaptanskich / y z synow Lewitskich / y z spiewakow / y z Odwiernych / y z Niatyneczycow / do Jeruzalem roku siedmego Artaherisa Krola. A przysli do Jeruzalem kiezycy piatego / ktory jest rok siedmy Krola. Abowiem pierwszym dnia kiezycy pierwszego / poczat wsthepowac z Babilonu / a w pierwszym dniu kiezycy piatego przyszedl do Jeruzalem / podlug dobrey reki Boga swego nad soba.

Ten Ezdras na to byl sposobil serce swoje / aby sie wywiadat Zakonu Panskiego / aze by sprawowat y nanczat lud Israelski przykazania y sadu. A ten jest przepis listu wyroku ktory dal Artaherres Krol Ezdrasowi Kaptanowi / Pisarzowi wezonemu w slowie y przykazaniu Panskim / y w Ceremoniach iego w ludu Israelskim. Artaherres Krol nad Krolmi Ezdrasowi Kaptanowi / pisarzowi Zakonu Boga niebieskiego nanczeniemu / Zdrowia. Jam dal taki wyrok / iz komuzby kolwiek spodobalo sie w Krolestwie moim z ludu Israelskiego / y z Kaptanow iego / y z Lewitow / isc do Jeruzalem stoba / aby sedl. Abowiem iestes poslan od samego Krola / y siedmi radnych iego / aby snawiedzil Zydowstwo y Jeruzalem w zakonie Boga twego / ktory jest w rece twoiey: a zebyś niosl srebro y zloto ktoro Krol y rada iego dobrowolnie offiarowali Bogu Israelskiemu / ktorego przybythet jest w Jeruzalem. A wssystko srebro y zloto / ktore kolwiek naydziesz we wssystkiey ziemi Babilonskiej / abo coby chcial lud offiarowac / y z Kaptanow ktorzyby dobrowolnie offiarowali do Kosciota Boga swego / ktory jest w Jeruzalem / swieobodnie bierz / a z pilnoscia skupuy z tych pieniedzy cie lce Barany / iagniaty / y zbojne ofiary / y Niaty poyne do nich / a ofiary ie na oltharzu w Kosciote Boga waszego / ktory jest w Jeruzalem. Ale iesliżec sie thez tobie y braciey twoiey podoba / uczynic co z ostathku srebra y zlota / wedlug wolei Boga waszego / uczynicie. Uczynicie thez ktore tobie poruczaie ku posludze domu Boga twoiego / wyday przed oblicznoscia Boga twego / w Jeruzalem. Nad to y inne rzeczy ktorychby potrzeba bylo w domu Boga twoiego / ilekolwiek bedzie potrzeba wydac / wydas z skarbu / y z skrzynie Krolewskiej / y z moiey. A ia Artaherres Krol / dalem ten wyrok wssystkim podskarbiom Koronnym ktorzy sa za rzeka / iz czego kolwiek bedzie pozadat od was Ezdras Kaptan / Pisarz Zakonu Boga Niebieskiego / bez omieskania abyście mu dali / do stha grzywnien sre-

bra / y

Ezdrasowe.

brá / y dosta korcow zboża / y dosta kuff winá / y dosta Lágiew Oleiu / a soli bes miári. Wssstyk co przyslusza ku służbie Bogá niebieskie / niech będzie z pilnością dano do domu Bogá niebieskiego: by sie le pak nie rozgniewat ná krolestwo Krolá / y synow iego. Oznáymuie my też cho wam o wssstkich káptaniech / y Lewitach / y Spiewakách / y Odwierznych / y Nátyneczkiach / y slugach do Bogá tego / abyście ciá / dani / poplátkow / nie wkładali ná nie.

A ty Ezdras / podług mądrości Bogá twego / która jest w rece twoiej / posthá now Sedzie y wrzedniki / aby sadzili wssstki lud który jest zá rzeká / mowie te wssstkie / ktorzy znáia zakon Bogá twego / ale y te co nie umieia / wczcie swiebodnie. A każdy ktorzyby nie pełnit zakonu Bogá twego / y práwá krolewskiego z pilnością: wcznia o nim Sad / badi ná śmierć / badi ná wygnanie / badi ná zdanie o mądrości iego / albo wiece do ciemnice.

Rzekł Ezdras: Błogosławiony Pan Bog oycow násszych / ktorzy to dat w serce krolewskie / aby sławit dom Pański / ktorzy jest w Jeruzálem / y ná mnie stonit mto: sierdzie swoje przed krolém y ráda iego / y wssstkiemi Kriazetami moimemi krolewskie miá ia vmocniony reka Pána Bogá mego / która jest ná demna / zgromadziłem Kriazetá z ludu Izráelskiego ktorzyby sli semna.

Cap. 8.

Wylicza te / ktorzy wysli: Babilonu / Ezdrasem który zapowiedział był post / prosił o fortunę drogę / sześcioro przysli do Jeruzálem / a naczynie / które z soba przynieśli / wnieśli do Kościoła / a ofiarowali.

Tak te sa Kriazetá famíliow / y rod onych ktorzy wysli semna zá krolowania Artaxersá Krolá / z Babilonu. Z synow Sineses: Bersom. Z synow Jehámár: Daniel. Z synow Dawidowich: Hattus. Z synow Secheniassá / y z synow Fáros: Zachariás / a snim náliciono meżow sto y pięćdziesiąt. Z synow Phahátmoab / Elioenái syn Zarehe: a przy nim dwieście meżow. Z synow Secheniassá / syn Ezechiel: a snim trzysta meżow. Z synow Adan / Abedsyn Joránathán: a snim pięćdziesiąt meżow. Z synow Alam / Jaiás syn Achálie: a snim siedm dziesiąt meżow. Z synow Saffaciassá / Zebedia syn Michalow: a snim osmdziesiąt meżow. Z synow Joáb / Obedia syn Jahiel: a snim dwieście / y osmdziesiąt meżow. Z synow Selomieh / syn Jossie: a snim sto

sześc dziesiąt meżow. Z synow Bebai / Zacharyas syn Bebai: a snim osm y dwadzieścia meżow. Z synow Azgád / Jóhanán syn Etcetan: a snimi sto y dziesięć meżow. Z synow Adonikám / ktorzy byli na ostatku niewssy / y te imiona ich / Elifelet / y Jehiel / y Samaiás: a snimi sześc dziesiąt meżow. Z synow Begui / Uthái y Zabud: a snimi siedm dziesiąt meżow.

A zebrálem ie przy rzece / która bież od Ahawá / y mieściłichmy tam trzy dni: A skutatem między lude m / y między káptany y między syny Lewi / a nie znalazłem tam żadnego: a tak poslatem Eliezera / Arvelá y Semeiassá / y Elnathán / y Jareb / y drugiego Elnathán / y Nathán / y Zachariás / y Mosollám Kriazetá: y Joiarab / y Elnathán madre: A poslatem ie do Eddo / który był pierwszym ná Kássie mieyscu: y dalem im w usta ich słowa które mieli mówić do Eddo / y do bráć iego Nátyneczki / ktorzy ná mieyscu Kássie / aby przynieśli nam służebniki domu Bogá násszego. A przynieśli nam przez rękę Bogá násszego dobra nád nami / meżá náuczenia iego z synow Moholi / syná Lewi / syná Izraelowe go / y Sarabiassá z syny iego / y bráć iego osmdziesiąt / y Zachariás / a snim Jaiás z synow Merary / y bráć iego / y synow iego dwadzieścia / y z Nátyneczki / ktorzy byli dáł Dawid y Kriazetá ná posługi Lewitom / Nátyneczki / ktorzy dwieście y dwadzieścia. Wssscy ci swoimi imionami byli nazwani.

Zapowiedziałem post / tamże y rzekł Ahawá / abyśmy sie wdrecyli przed Panem Bogiem násszym / y prosili od niego drogi / prosił nam y synom násszym / y wsssemu státku násszemu. Bom sie wstydáł prosić y krolá pomocy / y iezdnych / ktorzyby nas krolili od nieprzyaciela ná drodze / iesm byli rzekli Krolowi / Reka Pána Bogá násszego jest nád wssstkiemi ktorzy go ssiáia w dobroci: a rozkázowanie ie / y moc iego / a popedliwy gniew nád wssstkiemi ktorzy go opuszczáia. Posłaliśmy tedy / y prosiliśmy Bogá násszego o to: y zdarzyło sie nam sześcioro.

A odroczyłem ze dwunásć Kriazet / káptáńskich / Sarabiassá / y Zachariás / a do nich bráć ich dziesięć: A odważyłem im srebrá y złotá / y naczynie poświęcone domu Bogá násszego / ktorzy ofiarowat Krol y ráda iego / y Kriazetá iego / y wssstok lud Izráelski z onych ktorzy mogli być náleżeni / a odważyłem w rece ich srebrá grzywien sześc set y pięć dziesiąt / a naczynia srebrnego sto / złotá sto grzywien: y kubków złotych dwadzieścia / ktorzy wazyli

Pierwsze Księgi.

3. Efd: 8.

po tysiacu złotych / y naczynię miedzi i sfa-
cey nálezey dwoie / cudne iako złoto. A
rzekł im: Wy iestecie świeci Pánscy / y
naczyńie swiete / y srebro y złoto ktore do-
browolnie iest ofiarowano Pánu Bogu
oycow násszych: czuycie á strzeżcie / ázbyście
odważyli przed Książetę káptáńskiem / y
Lewitow / y wodzami fámiliej Izráelskich
w Jeruzálem / do skárbu domu Páńskiego.
Wzieli tedy káptani y Lewitowie / wáge
srebrá y złotá / y naczynia / żeby ie odnieśli
do Jeruzálem do domu Pána Boga ná-
sszego.

Ruszylichmy sie potym od rzeki Abáwá:
dwánástego dnia křiżycá pierwszego / i-
dac ku Jeruzálem: á reka Boga násszego
była nad námi / y wybáwít nas z ręki nie-
przyácielskiej y totrowskiej ná drodze. A
przyszlichmy do Jeruzálem / á mieszkálích
my tam trzy dni. A czwartego dnia odwa-
żono iest srebro / y złoto / y naczynię w do-
mu Pána Boga násszego / przez rekę Me-
remoth syná Dyrassá kápláná / y przy-
nim był Eleázár syn Sineelow / á sieni-
mí Josábed syn Jozue / y Moábáá syn Bene-
noi Lewity / podług liczby y wáge wssysth-
kich rzeczy. A popisano wssysthke wáge w
on czas. Ale y ci kthorzy byli przyszli z iec-
twá synowie záprowadzenia / offiárowá-
li zupełne offiáry Bogu Izráelskiemu / ciel-
cow dwánáście zá wssystek lud Izráelski /
Báránow dziewiędziesiąt y šest / Já-
gniáth siedmdziesiąt y siedm / kozłow zá
grzech dwánáście / wssystko ná zupełná of-
fiáre Pánu. Oddáli też wyroki Krolow-
skie pánom kthorzy byli z ręki Krolowskiej y
Książethom inym zá rzeká / á ták wyniesli
lud y dom Boży.

Cap: 9.

Lud był nieodlacyony od inych ludu pogáńskich /
ie iony s. bie poymowali: y pogánow / co Ederás sly-
sac / odnieńie ná sobie tágat / y plákal sadecjnie
przed pánem.

3. Efd: 8.

A Gdy sie te rzeczy skonáły / przy-
šli do mnie Książetá / mowiac.
Nie iest odlacyon lud Izráelski /
y Káptani / y Lewithowie / od
ludzi ziemskich / y od brzydliwosci ich / mo-
wie / Chánáneyczkow / y Zeteyczykow /
Serezerczykow / y Jebuzeyczykow / y Ama-
monitow / y Moábitow / y Egipczykow /
y Amorrheryczykow. Abowiem poieli sobie
corki ich / y synom swym / y pomieszáł ná-
sienie swiete z inymi ludzmi ziemie. Reka
też Książet y Urzednikow była pierwsza w
tym wyřroceniu. A gdym uslyszat te rzeczy

Deute: 7.

22.

Iosu: 23.

Iudic: 3.

rozbiartem ná sobie ptaszczy y suknia / y rwa-
tem włosy z głowy y z brody mey siedzac zá-
łosnie. Zesli sie do mnie wssystey kthorzy
sie bali słowa Pána Boga Izráelskiego /
dla występtu tych ludzi / kthorzy byli z nie-
woley przyszli: á iam siedziat smutny áz do
offiáry wieczorney. A w offiáre wieczorna
powstátem z utrąpienia mego / y rozdárzy
ptaszczy y suknia / kłeknátem ná koláná swo-
ie / y podnioslem rece moje do Pána Boga
moiego / y rzekłtem: Boże moy wstyd y from-
mie podnieść oblicze moje ku thobie / że sie
złosci nássze rozmnożyly nad głowa náša /
y grzechy nássze zrosly áz do niebá / ode dni
oycow násszych. Ale y my sami zgrzeszyliz-
my ciestko áz do tego dnia / á we złosciách
násszych widámy byli my sami / y Krolow-
wie násszy / y káptani násszy / w rece Krolow-
ziemskich: ná mieczy / ná więzienie / y dra-
pieży / y ná pohánbienie twarzy / iako y dnia
tego. A teraz ná mály czas iako ná okiem
mgnienie wyslucháná iest próžbá nássa od
Pána Boga násszego / áby nam byty zostá-
wione ofstátki / á żeby nam byt dan pokoy
iego / ná miejscu swietym iego / y oświecił
oczy nássze Bog náš: á żeby nam dat żywot
niemielki w službie násszy / bo služby iesthe-
zmy / y w niewoley násszy nie opuścít nas
Bog náš: y náklonit ná nas miłosierdzie
przed Krolow Perstím / żeby nam dat ży-
wot / á żeby podwyszył kóściot Boga nássze-
go / y pobudował zá sie pustki iego / á żeby
nam dodał nádzieie w Juda y w Jeruzá-
lem. A theraż co rzeczem pánie Boże
náš po tych rzeczách / żeśmy opuścili przyka-
zánia twoie / ktoreś przykazat przez slugi
twoie proroki / mowiac: Ziemia do ktorey
wy wchodzicie / żebyście ia osiedli / iestci sie-
miá plugáwa podług plugásthwá pogáń-
skiego / y inych ziem / ktora ziemie nápełni-
li brzydliwosciami swymi od vst áz do vst /
w swym splugáwieniu. A tak corek wá-
szych nie dáycie zá ich syny / y corek ich nie
bierzcie synom wásszym / nie stoycie o pokoy
od nich / y o szczesliwosci ich ná wieki /
ábyscie byli vmocnieni / y pożywali dobrá
ziemie / y mieliście dziedzicmi swy wásse
áz ná wieki. Po tych tedy wssystkich rze-
czách kthore przyszly ná nas w sprawách
násszych nagorsszych / y dla grzechu násszego
wielkiego / ižes chy Boże náš wybáwites
nas z nieprawosci násszy / á dateś nam wy-
báwienie iako to okázuie dzisiejszy dzień /
ábysmy sie nieobracáli / áni gwałcili przy-
kazánia twoich / áni byzmy małženstwa ie-
dnoczyli z ludzmi tákowych brzydliwosci.
Zalish sie ná nas pánie rozgniewat áz do
koniecznego zátrácenia / ábyś nam niezo-
stáwít ofstátká ludu ku zbáwieniu: pánie

Boże.

Boże Izrae-
bowi mezm-
zachowani-
Oro przed-
ssym / bo nie-
noścía two-

Ederás sly-
przyszli: y me-
ianki / y opsi-

Deute: 11.

now Izrael-
dzieci: y plat-
powiedział-
Elam / y rze-
kroczyli áz do
mu / jezmy
skiego z cud-
wie zá ten
przymierze
porzucmy y
snych rodził
kthorzy sie
násszego: ni-
W stan / tw-
dziemy przy-
á cieni.

Wstat po-
siega Książ-
y wssysthke l-
dlug słowa
dras przed d-
nice Jóhan-
chleba nie ia-
plátat grze-
z niewoley.
dowstwie
dzi kthorzy
do Jeruzá-
przyszli w
Książet y
go / á sam
przyszli z ni-
Zesli sie
Beniamin
miesiacá dz-
stwy siedziat
Boże / drza-
dia: potym
wit do nich:
mowali ión-
dali do grze-

Deute: 11.

Ezdrášowe.

Boże Izraelski/ iesthes thy sprawiedliwy/
bowiemezmy opuszczeni/ ktorzybyzmy byli
zachowani/ iako dzień dzisieyszy okazuje.
Oto przed tobą iestemy w grzechu ná-
ssym/ bo niemożemy sie ostać przed oblicze
nósca twoja/ dla tey rzeczy.

Cap. 10.

Ezdrás zewarłszy kłobie wssysthek lud kthory był
przyszedł z niewoley/ kazał im opuścić żony cudzo-
ziemki/ y opisać te kthory uczynili.

E Dv sie thak modlit Ezdrás/ á z
ptácze kthory y wzywát / y leżat
przed kosciolem Bożym/ zebra-
to sie do niego niemáto ludzi z sy-
now Izraelskich/ meżow/ y niewiast / y
dzieci: y ptákat lud ptácem wielkim. A ob-
powiedziat Secheniás syn Jehiel / z synow
Elám/ y rzekł Ezdrášowi: Myzmy wy-
kroczyli á zgrzeszyli przeciw Bogu náss-
mu/ jezmy poieli żony z ludu pogan-
skiego z cudzey ziemi: á teraz/ iesli poku-
tuie za ten grzech lud Izraelski/ uczynimy
przymierze z Pánem Bogiem nássym / á
porzucimy wssystkie żony/ y the kthory sie
sních rodzili/ podług woli Paniskiej/ y tych
kthory sie boia przykazania Pána Boga
násszego: niechże sie stánie podług zakonu.
Wstani/ twoia rzecz iest rozegnać/ á my be-
dziemy przy tobie: bádż dobrej myśli /
á czyn.

Wstát potym Ezdrás/ y zázwiázat przy-
siega Kriazetá Kaptánskie/ y Lewitkie/
y wssysthek lud Izraelski/ żeby uczynili po-
dług słowa tego: y przysięgli. A wstát Ez-
drás przed domem Bożym/ y siedł do to-
nice Johánan syná Eliásyb/ y wssedł tam:
chleba nie iadł/ y wody nie pił: Abowiem
ptákat grzechu tych ludzi ktorzy byli wssli
z niewoley. A dano wotac po wssim sy-
nowstwie y w Jeruzálem/ y wssystkich lu-
dzi ktorzy wssli z niewoley/ aby sie zebrałi
do Jeruzálem. Iż káždemu kthoryby nie
przyszedł we trzech dni/ według wádzienia
Kriazet y stárfych/ zábióra máietność ie-
go/ á sam będzie wyrzucon z zboru tych co
przysli z niewoley.

Jeśli sie tedy wssyscy meżowie Judscy/ y
Beniámin do Jeruzále za trzy dni: co iest/
miesiacá dziewiatego / w dzień dwudzie-
stwy siedziat wssysthek lud ná vlicy domu
Bożego/ drżac dla grzechow swych/ y odeb-
dza: Potym powstát Ezdrás káptan/ y mo-
wił do nich: Wyście wystapili/ jesćcie po-
mowáli żony z cudzey ziemi/ ábyście przy-
dali do grzechu ludu Izraelskiego. A ták te.

raz wyznawaycie sie Pánu Bogu oycow
wássych/ á uczynicie co musie podoba: y od-
taczcie sie od ludzi iney ziemi/ tudzież od
żon z ich ziemi. Odpowiedziáto ná tho
wssystko mnostwo/ y rzekło glossem wiel-
kim / Podług słowa twego do nas / niech
sie stánie. Wssákże iednak/ iż lud iest wielki
y czas nie pogodny / y iuż nie możemy dłu-
żej trwac na dworze / y thá rzecz nie dnia
iednego ani dwu iest/ Bosmy przezliż zgrze-
szyli w tey rzeczy: niechay beda postháno-
wieni Kriazetá po wstornkiem mnostwie:
á wssyscy w miesciech nássych ktorzy poie-
li żony z cudzey ziemi / niech sie zeyda ná
pewny czas/ á z nimu stárfy w káždym mie-
ście swym/ y Sedziowie iego / póki sie nie
odworóci gniew Pána Boga násszego od
nas/ dla tego grzechu.

A thak Jonáthan syn Azáhel/ y Jáazyá
syn Thekue/ postáwieni ná tym/ á Mosol-
lám y Sebethái Lewitowie rárowáli te w
tym: y uczynili ták. synowie wyswobodze-
nia. Jodešli Ezdrás káptan / y Kriazetá
familiy do domow oycow swóich/ á wssy-
scy z imienia swego: A siedli pierrwszego
dnia/ Kriazyca dziesiatego/ ná they rzeczy:
A odprawieni sa wssyscy meżowie kthory
byli poieli żony cudzoziemskie/ do dnia pier-
wszego/ Kriazyca pierrwszego. A nálezi ono
miedzy káptany ktorzy byli poieli żony cu-
dzoziemki. Z synow Jozue syná Jozedecho-
wego/ y z bráciey iego: Máárya/ Eliezer/
Járyb/ y Godolia. A dali rece swoje ná to
że mieli opuścić żony swoje/ á za wykrocze-
nie swoje że mieli offiarowac Báraná z
trzody. A z synow Emmer: Hánani y Ze-
bediá. Z synow Harym: Máárya/ Elia/
Semeiá/ Jehiel/ y Ozyás. A z synow Sfe-
shur: Elioenái/ Máárya/ Jsinábel/ Náthá-
nael/ Jozábed/ y Elásá. A z synow Le-
wi: stich: Jozábed/ Semei/ Celáia/ ten iest
Kálitá/ Sfarcia/ Judá/ y Eliezer. A z opie-
wakow/ Eliásyb. A z odwiernych Sellum/
Telem/ y Dry. A z synow Izraelskich/ z sy-
now Sfaros: Kemeiá/ y Jezya/ y Melchia/
y Miamin/ y Eliezer/ y Melchia/ y Ba-
nea. A z synow Elám: Náthánia/ Já-
charyas/ Jehiel/ Abdy/ Jerymoth/ Elia.
A z synow Zethua: Elioenái/ Eliásyb/
Náthánia/ Jerymoth/ Zabab/ y Azryzá.
Z synow Bebay: Johánnan/ Hánania/
Zábbái/ Achálát. Z synow Bani: Mosol-
lám/ Melluch/ Adaiá/ Jásub/ Sáal/ y Rá-
moth. Z synow Sfaháthmoáb: Edná/
Chálát/ Baniámas/ Máaryas/ Máriámas/
Beseleel/ Bennui/ y Manasse. Z synow
Jerem: Eliezer/ Jezue/ Melchias/ Seme-
ias/ Symeon/ Beniámin/ Máloch/ Sá-
máryas. Z synow Hasom: Náthánai/

Wtore Kriegi.

Mathatā / Zabad / Elifelet / Jermai / Ma-
nasse / Semey. Z synow Bani / Maads-
dy / Amram / y Del / Baneas Badaas /
Chetiau / Dania / Marymuch / y Eliashb /
Mathanias / Mathaniai / y Jasy / y Bani /
y Bennui / Semet / y Salmias / y Nathan
y Adaias / y Mechnedebai / Sysai / Sarai /

Ezret / y Selemia / Semerya / Sellum /
Amarya / Jozeff. Z synow Nebo / Jehiel /
Matharyas / Zabad / Zabinā / Jeddu / y
Joal / y Banaia. Ci wszyscy poieli byli
żony z cudzey ziemi / a były z nich dru-
gie niewiasty ktore były narodzi-
ły synow.

Koniec pierwszych ksiąg Ezdrasowych.

Woczynania się Kriegi Nehemiasza: ktore też zowa Wtore Ezdrasowe.

Sa o budowaniu muru około Jeruzalem: y o karaniu grzechu ktory się tra-
fił. Mała Kaptul: 13.

Cap. I.

Nehemiasz usłyszałszy o wstąpieniu żydowskim
ktory po poimaniu a niewolej zostali / płacze y po-
ści sie długo wymawiać grzechy ludzkie / a prosić pa-
nā o miłosierdzie.

Słowa Nehemiasza / syna Hel-
chie. Wstąpił się
kriego Listopá-
du / Roku dwu-
dziesiątego / a tam
był na Zamku
Susa. A przy-
szedł z Anani i z

den z braci moich / sam y meżowie Judsey:
y pytali ich o żydziach ktorzy byli zostali
po poimaniu y o Jeruzalem. A powiedzie-
li mi / że ci ktorzy zostali y zbawiali po poi-
maniu / tam w prowincyey / są w wielkim

wciśku / y pośmiewiśku: a że mur w Jerusa-
lem zburzon jest / y brony jego wypalone
ogniem.

A gdy usłyszał takie słowa / siadłem
y płakałem / y żałowałem tego przez wiele dni /
y pościłem / y modliłem się przed obliczno-
ścią Pana Boga niebieskiego: A rzekłem:
Proście Panie Boże niebieski / mocny / wiel-
ki / y groźny / ktory strzeżesz umowy / y miło-
sierdzia z temi ktorzy ciębie miłują / a strze-
ga przykazania twego: niechaj beda usły-
twoje słuchające / y oczy twoje otworzone
abyś słuchał modlitwy slugi twego / ktora
się ja dziś modle przed tobą / w nocy y we
dniu za syny Izraelskimi slugami twemi / y
powiadam się za grzechy synow Izrael-
skich / ktoremi zgrzeszyli przeciw tobie: ja
y dom oycā me / zgrzeszyliśmy / marnościami
mi zwiedzieni / a nie strzeżaliśmy przykaza-
nia / y Ceremoniy / y sadow / kthores przy-
kazat Moizessowi słudze twemu.

Rozpomin się na słowo kthores mowił
Moizessowi słudze twemu / rzekac: Gdy
przestąpiłeś przykazanie moje / rozprosie-
was między ludzi. A jeśli się nawrócicie
do mnie / y będziecie strzegli przykazania
moie / y pełnić je: choćbyście wiec byli za-
wiedzieni na kraj niebā / y z tamtąd was
zgramadzę / y zaś przywiodę na miejsce
ktorem obrat / aby tam przebywało imię
moie. Y oni słudzy moi / y lud twoy / ktoreś
wytupił w moc twoię wielkic / y w rece
twoię przeduszy. Proście miły Panie /
Uciech się pilno słucha ucha twoie modlit-
wy slugi twego / y modlitwy slug twoich /
ktorzy się chcą bać imienia twego święte-
go: a sprawuy sluge twego dzisiaj / y daw mu

Ezdrasowe.

taśke v tego meza. Ja bowiem Nchemiasz
byłem podcząss m v Krola Artaxersa.

Cap: 2.

Nchemiasz otrzymawszy v Krolu listy/ przyszedł
do Jeruzalem/ y namawia na budowanie Murów.

S Tąto sie Kwiećca Kwietnia/
roku dwudziestego Artaxersa
Krola/ a wino stalo przed nim
tedy wziawszy wino/ podatem
Krolowi: y uczynilem sie chorym przed o-
bliczym iego. A rzekł mi Krol/ Czemu
twarz twoja smutna jest/ gdyż na thobie
choroby nie bacze? nie darmo tho/ ale coś
z tego jest w sercu twoim. A zlektem sie nie
pomatu a przelisz/ tedy rzekł do Krola/
Krolu żyw na wieki: iako nie ma być zato-
sne oblicze moje/ ano miasto/ dom grobow-
oyca moiego spustoszone jest/ y brony iego
popalone ogniem.

A rzekł mi Krol/ o coż mie żadaś? Tedy
prosiłem Pana Boga niebieskiego: a rze-
kłem do Krola. Zdali sie to Krolowi dob-
rze/ a iestli sie podobna sluzebnik twój przed
oblicznością twoja/ żebyś mie poslat do ży-
dowstwa/ do miasta grobu oycy moiego/
abych ie budował. A rzekł mi Krol/ y krolu-
wa ktora siedział wedle niego: Jako tam
dlugo zmieszkaś na tej drodze/ a kiedy sie
zś wrociś? A podobato sie to Krolowi/ y
poslat mie: a naznaczyłem mu czas. A rze-
kłem do Krola: Jesli sie Krolowi zda być
dobrze/ aby mi dal list do Kriazatow ktorzy
sa za rzeka/ żeby mi dali przewod/ aźbym
przyszedł do żydowstwa/ y list do Asafy le-
śnego Krolewskiego/ aby mi dal drzewa/
żebym mogł przykryć brany kościelne/ wie-
ze v domu/ y mury miejskie/ y dom do kro-
rego wride. A dal mi Krol podług reki
Boga mego dobrej semna. A przyszedłem
do Kriazatow co byli za rzeka/ y oddalem im
listy Krolewskie. A poslat był Krol sem-
na zethmany wojenne y iezdne.

Wysławszy Sanaballat Choronithski/ y
Tobiasz sluga Ammaniteczyt/ zastrasowali
sie vtrąpieniem wolkim/ iż przyszedł chto-
wiek ktory suk at psszczescienia synow Is-
raelskich. A przyiachatem do Jeruzalem/
a byłem tam trzy dni: pothym wstawy
wnocy ia/ y kilka meżow semna/ a nieo-
znaymitem nikomu/ co mi Pan Bóg dal
w serce moje/ żebym uczynił w Jeruzalem/
ani bydlatka nie było przymnie/ iedno tho
na ktorymem siedział. A wviachatem bro-
na Padołna w nocy/ a przed studnia Smo-
łowa/ y ku bronie Gnoyney: a ogladowa-

łem mur Jeruzolimi i rozwalony/ y bran-
iego popalone. Potymem iachal do brany
Studzienney/ y do przywiedzenia wody
Krolewskiego/ a tam ius nie było miejsca
bydlatku na ktorymem siedział/ żeby mo-
gło przejść. A puszcilem sie przez strumień
wnocy/ a ogladowatem przed sie mur: y
wrociwszy sie przyiachatem zś do brany
Padołney/ a w iachatem do miastha. Ale
Urzednicy miejscy niewiedzieli kedy był
iachal/ albo co bym czynił: Ale ani Żydom/
ani Kaptanom/ ani przednieyszym w mie-
ście/ ani Urzednikom/ ani innym ktorzy ro-
bili/ aż do thego miejsca nicem był niepo-
wiedziat.

A rzekłem im: Wy wiecie vbrezenie w
ktorym tu iestemy/ iż Jeruzalem spusto-
szone jest/ y brany iego popalone: Podście/
a zbudujemy zś mury Jeruzolimskie/ nie-
badzmy ius wiecy ku pohaniemu. A o-
znaymitem im reke Boga moiego/ yże by-
ła dobra semna/ a słowa Krolewskie ktore
mi moril/ y rzekł: Wstanimy/ a budujemy.
A vmocnione sa rece ich w dobrym. Wsly-
sali tedy Sanaballat Choroniteczyt/ y To-
biasz sluga Ammaniteczyt/ y Gosem Arab-
czyt/ y vragali nam/ y gardzili nami/ a
mowili: Coś tho za rzecz ktora czynicie/
czyli przeciw Krolowi chcecie powstać? A
odpowiedziatem im na ich słowa/ tak mo-
wiac: Bóg niebieski ten nam pomaga/ a
my iestemy sludzy ie: Wstanimy a buduy-
my/ a wam niemaś cśsci/ y sprawiedli-
wosci/ y pamiatki w Jeruzalem.

Cap: 3.

Budowa w Jeruzalem. Mur/ Wieze/ Brany/ Po-
czaj Eliasz wielki Kaptan/ po nim drugi ktorzy
tho wypisue.

S Zedy powstał Eliasz Kā-
ptan wielki/ y bracia iego Kā-
ptani/ y budowali brane Trzo-
dy: oni sa poświęcili/ y posta-
wili wrota iey/ y aż do wieze
na sto lokci poświęcili ia/ aż do wieze Za-
naneel. A podle niego budowali meżowie
Jerycho: podle nich budował Zachur syn
Amry. A brane Rybna budowali synowie
Asnaa/ y oni sa przykryli/ y zawiesili wro-
ta v niey/ y zamki/ y zawory. Wedle nich
budował Marymuth syn Dryassa/ syna Ak-
tus. A podle niego budował Mosollam syn
Barachiasa/ syna Mesezebet: Podle tych
budował Sadok syn Baana. A wedle nich
budowali Tekuenczykowie: Ale ich przed-
nieyszy y zacnieyszy/ niepoddali sie na ro-
bothe Pana Boga swego. A stara brane

budowali

Hiere: 31.
Zacha: 14.
2. Para: 33.

Storie Kriegi.

Budowali Joiada syn Sasea / y Mosollam syn Besodya: oni ia przykryli / y zawiesili wrota iey / y zamki / y zawory. Wedle nich budowali Melcias Gabaconczyk / y Jadon Meronaczky / meżowie z Gabacon y Masfa: za Kriaze ktore bylo za rzeka. A podle niego budował Ezyel syn Aratia ztornik: Wedle też tego budował Anania syn Apetekarski: y wywiedli mur Jerolimski aż do muru vlice Szyrokiey. Wedle niego budował Rassaia syn Hur Kriaze przecznice Jerolimskiey. A wedle tego budował Jedaiia syn Haromaff przeciwko domowi swemu: podle tego budował Zachtus syn Haseboniasa. Potowice przecznice budował Melchias syn Herem / y Hasub syn Sahathmoabow / y wieże Piecowa. A podle niego budował Sellum syn Alohes / Kriaze potowice przecznice Jerolimskiey / sam y corki tego. A brane Padohna budował Hanun / y obywatele Zano / ci ia zbudowali / y zawiesili wrota iey / y zamki / y zawory / y tysiac tokci muru / aż do brany Gnoyney. Brane Gnoyna budował Melchias syn Rechab / Kriaze vlice Bethacharam: on ia zbudował / y postawił wrota iey / y zamki / y zawory. A brane Schudzienna budował Sellum syn Cholhoza / Kriaze wsi Masfa: then ia zbudował / y przykrył / y zawiesił wrota iey / y zamki / y zawory / y mury od stawu Syloe do ogrodu Krolewskiego / y aż do stopniow po ktorych zchodza na dot z miasta Dawidowego. Po nim budował Nehemias syn Azbok / Kriaze potowice vlice Bethsur / aż przeciwko grobu Dawidowemu / y aż do sadzawki ktora wielka praca ucyniono / y aż do domu moaych.

Po nim budowali Lewitowie: Rehum syn Benni: Po nim budował Hasebias Kriaze potowice vlice Ceile w vlicy swojej. Wedle niego budowali bracia ich / Bawai syn Henadadow: Kriaze potowice Ceiley. A budował podle niego Aser syn Josue Kriaze Masfa miare wtora / przeciwko onemu miejscu gdzie wsthepuia ku namocniejszyemu rogu miasta. Po nim na gorze budował Baruch syn Zachai miare wtora: od rogu aż do brany domu Eliasyb Kaptana wielkiego. Po nim budował Merymut syn Dryassa syna Attus / miare wtora od brany domu Eliasyb / po ki zasztat dom Eliasyb Kaptana. A po nim budowali Kaptani meżowie z pol Jordaniskich. Po nich budował Beniamin y Hasub przeciwko domowi swemu: Po nich zaś budował Azarras syn Masfassa syna Hananiaffowego / przeciwko domowi swemu. Po nim budował Benni syn Henadad część wtora od

domu Azaryaffowego aż do nakrzywienia y aż do rogu. Po nim budował Sael syn Ozy przeciwko nakrzywieniu y wieży ktora wychodzi z domu Krolewskiego wysokiiego / tho iesth / w sieni ciemnice: Po nim Sadaia syn Sars. A Nathyneyczycowie mieszkali w Ofel / aż naprzeciwko branie Wodney na wschod sionca / y wieży ktora iue przechodziła wysokościa. Po nim budowali Thekuencycyowie miare wthora / z drugiey strony / od wieży wielkiey y wysokiiey aż do muru kościelnego.

A wzgore ku branie Konskiey budowali Kaptani / każdy przeciwko domowi swemu. Po nich budował Sadok syn Eumer przeciwko domu swemu. A po nim budował Semaiia syn Secheniassa / stroż brany od wschodu. Po nim budował Hanania syn Selemiassa / y Hanun syn Seleffosty / miare wtora: Po nim budował Mosollam syn Barachiasa / przeciwko skarbnicy swojej. Po nim budował Melchias syn Ztornicz / aż do domu Nathyneyczycow / y Kramarzow / przeciwko branie Sadowey / y aż do wieczernika narożnego. A między wieczernikiem narożnym / y w branie Trzodowey / budowali rzemieśnicy y kupy.

Cap: 4.

Chęć zbrontę budowania Jerusalem okoliczni narodowie / przekazali im / ale Żydowie iedna budowali / a druga reka miecz trzymala.

GDy vsslysat Sanaballath jezmy budowali mur / rozniewalsie barzo: a bedac barzo zruszony / wragal Żydom / y mowil przed bracia swoia / y przed mnostwem Samarytanow. Coż czynia ci Żydowie bezmocni: A zaś im dopuszcza narodowie: Czyli offiarowac beda y skonacia to iedno dnia: Coż za beda mogli czynic kamieniami z kup popiotu ktorego nagorząto: Ale y Tobias Ammanitczyk powinowathey iego / rzeki: Niechay budui: przydzie Liffa przestoczny mur ich kamienny.

Rzekł Nehemias: Sluchay panie Boze nasz / jezmy sie stali ku wzgardzie: obroci to pohanbienie na glowe ich / a day ie na wzgarde w ziemiey iectwa. Nie okryway nieprawosci ich / a grzech ich przed obliczem twoim niechay nie bedzie zgtadzony ze sie posmiwiali z buduiacych. A tak budowalichmy mur / y zlaczylichmy wssytek aż do potowice: y pobudzilo sie serce ludu ku robieniu.

A sthato sie gdy vsslyfeli Senaballac / y Tobias / y Arabczycyowie / y Ammonitho

Łydraśowe.

wie / y Azotczytkowie / że była zamurowa-
na dziura muru Jeruzolimskiego / a żeśmy
poczynali co było obalono muru zamykac
rozgniewali się bårzo. A zgromadzili się
wssystcy spotu / chcąc przyciągnac / y wal-
czyć przeciw Jeruzalem / a naczynić za-
tog. Ale my modliliśmy się Panu Bogu
naszemu / y zaszadziliśmy straż przeciwko
im na murze / we dnie y w nocy. A rzekł Ju-
dás: Zemdlona jest moc nossących / a rumu
bårzo wiele jest / my niebędziem mogli bu-
dować muru. A nieprzyiaciele nasze zmo-
wili się / niech niewiedza / ażbyśmy przypa-
dli między nie / y pozabijamy ie / a roze-
wiemy im robotę.

Jstato się gdy przyszli Żydowie ktorzy

mieścili podług nich / a gdy nam powiadali
po dziesięć kroć / że wssystkich miejsc z kto-
rych byli przyszli do nas / postawilem za mu-
rem około lud porządnie z mieczmy / wto-
czniami / y z łuki. A opatrzywszy pilnie /
wstalem / y mówię do czełnieyszych / y do wó-
rzedników / y do inego ludu pospolitego.
Niebojcie się obliczności ich. Pamiętają-
cie na Pana Wielkiego y straszliwego / a po-
tężajcie się za bratyrwasse / za syny / y za cór-
ki wasse / y za żony wasse / y za domy wasse.
A sthato się / gdy wssysteli nieprzyiaciele na-
ssy / iże nas przestrzeżono : rozewat Bog
rąde ich. A my wrociliśmy się zaś wssystcy
do murów / każdy do swej roboty.

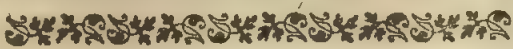

J było tak ob onego dnia / yś potowica
młodzieniow robili / a potowica była go-
towa ku bithwie / trzymając y wlocznie /
y tarcze / y łuki / y pancerze / a Kriazeta też
za niemi w każdym domu Judskim / budu-
jących na murze / y nossących / y nakładają-
cych brzemiona: Jedna ręka robili / a w
drugiej trzymali miecz / bo każdy robotnik
przy robocie był przepasany mieczem. A bu-
dowali / y trabili w trabe podług mnie. A
rzekłem do czełnieyszych / y do przetożonych
y do inego ludu pospolitego / Robotha
wielka jest y ssyroka / y myśm się rostrzela-
li po murze ieden ob drugiego daleko: a
tak na którymkolwiek miejscu wssystcie tra-
bienie w trabe / tam się zbiegajcie do nas.
Pán Bog nasz będzie walczył za nas. A my
sami robmy / y potowica nas niechay trzy-

ma wlocznie ob wescia zorze / aż do wescia
gwiazd. Thegoś czasu mowilem do lu-
du / każdy zwaz z sluzebnikiem swoim mie-
staj w posrodku Jeruzale / a mieycie mie-
dzy soba porzadek a przemiany wednie y
w nocy / na robothe. A ja / y bracia moi /
y sludzy moi / y stroze ktorzy byli za mna /
nie zwloczyliśmy z siebie odzienia naszego:
iedno thylko co się ieden każdy zwloczył do
omicia.

Cap. 5.

W głod wielki / posukał ziemias Bogacie takto /
me / a kazał lichwie / siwe dobras dobrej woley toz
daiac nie dostatecznym a potrzebnym.

Księga Księgi.

Stat sie krzyk wielki od ludu /
y od żon iego / przeciwko brá-
ciey swey żydom. A byli niekto-
rzy co thák mówili: Synow y
corek nášych już bár zo wiele: wezmmy zá-
nie zboża / á iedim y żywmy sie. Byli dru-
dzy co mówili: Role nášse y winnice / y do-
my nášse pozastháwiamy: á bierzmy zboże
w then gtod. A ini iessze mówili: Pożycz-
my pieniedzy ná podáthki Krolewskie / y
daymy role nášse y winnice: á theráz iáko
ciáto bráciey nášse / ták y ciáta nášse niech
beda / y iáko synowie ich / ták y synowie ná-
ssy. Oto my znielowilim y syny nášse / y cor-
ki nášse w służbe / á z corek nášych sa służ-
bnice / á nie mamy skąd by miáły być wyku-
pione / y role nášse / y winnice / ini dzierża.

Deute: 23.

A rozgniewatem sie bárzo / gdy w sly-
sat krzyk ich temi słowy / y myslito serce mo-
ie sám w sobie / y sfukatem co zacniessy / y
urzedniki / mówiac im: A wiec każdy z was
lichwe wyciąga od bráciey wássey. A zgro-
mádzitę przeciwko im mnoštvo wielkie /
y rzektem im: Wy / iáko wiecie / wykupilis-
my brácia nášse żydy / ktorzy byli záprzeda-
ni Pogánom / według przemożenia nášse-
go / á wiec wy záprzedaćie brácia wásse / że-
ie záś bedziemy wykupować. A zámilł nes-
li / y nie mieli mi co odpowiedzieć. A rze-
ktem do nich: Nie dobra to rzecz co czyni-
cie: Czemu nie chodziecie w boiázi Pána
Boga wássego: áby nam nie wymiáthali
ná oczy Pogáni nieprzyaciáele nášy. Oto
y ia / y brácia moi / y sludzy moi / pożyczylis-
my wielom pieniedzy / y zboża: Nie vpomi-
naymy sie wssyscy w obec tego / postapmy
tych dluznych pieniedzy / tym co nam dluz-
jni. Wroćcie im dziá role ich / y winnice ich
y sády Oliwne ich / y domy ich: á owsssem y
setna część pieniedzy / zboża / winá / y ole-
iu / ktorasćie zwykli od nich bieráć / daycie
im ná ich potrzebe. A rzekli: wroćmy / á
nie od nich nie weźmiemy y thák uczynimy
iáko mówis: Przyzwatem tedy káptanow
y obwiazatem ie przysiega ná to / żeby ták
uczynili iákom im mówit. Wład to iessze
wytrzasnalem / podobet toná mego / y rze-
ktem. Ták niechay Bog wytrzasnie kóžde-
go mezá / ktoryby nie zisćit skutkiem słowa
tego / z domu iego / y z pracy iego: thák
niech bedzie wytrzasnion / y znisćzon. A
rzeklo wssystko mnoštvo / Amen. A chwa-
lili Pána. Uczynit theż lud iáko bylo rze-
czono.

2. Efd: 2.

Od onego dnia / ktorého mi przykazat
Krol być křiażetiem w żydowstwie / ode-
dwudziestego roku áż do trzydziestego y
wtorego Artaxersá Krolá / przez dwánaś-

cie lat / ia y brácia moi / zboża ktorého wiec
dawano křiażetom / nie iedlimy. A wodzo-
wie pierwssy ktorzy byli przedemna / ob-
ciázili lud / y bráli od nich chleb / wino / y
pieniadze / ná każdy dzień czterdzieści to-
tow: á wiec y sluzebnicy ich sćiskáli á ne-
dzili lud. Ale iá ták nie czynit / dla boiá-
zi Božey: á owsssem ná robotie okoto mu-
ru murowatem snimy / niekupitem nikó-
z roley / á wssyscy sluzebnicy moy zebráli
sie byli do roboty. Żydow theż y urzedni-
kow sto y piećdziesiąt meżow / y ci wssys-
cy ktorzy przychadzáli z okolicznych nam
Narodow / przy moim stole iadáli. A goto-
wano y mnie ná każdy dzień / iednego wo-
tu / báránow wybornych sześć / nie licząc
ptástwá / y w dzieści dni winá rozmaí-
te / y wiele inych rzeczy dawatem: Wład to
y zboża ktore ná każdy rok dawano ná Wo-
iewodztwo moje / nie domagatem sie: bo
był bárzo zcedty y zbożat lud. Pomniże ná-
mie Pánie Boże moy / ku dobremu według
wssch rzeczy ktorem uczynit ludu temu.

2. Efd:

Cáp: 6

Sánábállát y inni chcieli odwieżć y odsbrássyć
Nehemassá od budowania Jerusálem sátesnymu mi-
sty y namowám / ále nie mogli / á gdy dokonáli / u-
w-letáli sie wssyscy okoliczni Narodowie.

Státo sie / gdy wssysat Sáná-
bállát / y Thobias / y Gosem Ará-
beżyk / y ini nieprzyaciáele nášy /
že m ia zbudowat mur / thák že
już nie bylo w nim żadnego rozzerwánia /
ále iessze do tego czásu nie záwiésitem był
wrot w bronach / posłali do mnie Sáná-
bállát y Tobias / y Gosem Arábeżyk / mo-
wiac: Przyjdź á uczynimy miedzy soba zo-
bu stron przymierze / zábiwssy cielcá ná po-
tu Ono. Ale oni ná to godzili: iáko by mi co
z tego uczynili. Poslatem tedy do nich posly
ták mówiac: Niemoge zisćháć / bom wiel-
ka rzecz záczát budowáć: by sie lepać zá-
mym odiáchaniem / omieśćkanie iákie nie
státo. A sláli do mnie temiż słowy po czterzy
kroć / á iam im też odpowiedat temiż sło-
wy co y pierwey.

Potym poslat do mnie Sánábállát / sluz-
ebniká swego wedle pierwssych słow pia-
ty raz / á miat list w rece swoiey nápisány
temi słowy. Miedzy narody ten iest sluch /
y Gosem theż powiedziat / iż ty y żydowie
macie wola sprzeciwit sie / y dla tego ku-
duies mur / á żebyś sie chieat krolew nád ni-
mi wyniesć: prze też przyczynę powiádáia
żebyś sposobił sobie proroki / ktorzyby o to-
bie powiádáli w Jerusálem / mówiac:

Krol

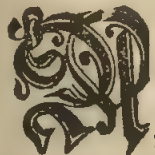

Ezdrášowe.

Krol w żydowstwie jest. Doydzie tchā rzecz krola: a tak przyiedź / a poradzwa sie spotesznie. Odeslatem do nich / mowiac: Nie stāto sie podług słow twoich ktore ty mowisz / bo ty sam w swym sercu zmyślasz. Abo wiem ci wszyscy shtāsyli nas / chcąc aby przestaly rece nasze tey roboty / a żebychmy poniechali. Przetoż tym więcej vmacniałem rece moje: y wssedłem do domu Semeiasz / syna Dalaiaasz / syna Methabeelowego / kryjomko. Który rzekł: Rozmowy sie między soba w domu Bożym / w postrzodku kōściotā / a zamknimy drzwi kōścielne: boć maia przyiāchac aby cie zabili / a nocać maia zāchac aby cie zabili. Rzekłem: Jāś ktho mnie podobny wczekać: a kto (bedac) iako ia / wnidzie do kōściotā y bedzie żyw? Nie wnidz. A zrozumiātem że go Pan Bog nie poslat / ale iāś koby prorok uiac mowil do mnie / a że Tobiasz syn Abiābāllāt przendieli go byli / bo był wziat zaptāt / aby ch bedac prześtrāsiony odnie / wssynit y zgrzeszet / y mieli by byli zta rzecz ktoraby mi zāpluskawali oczy. Pānietay nā mie panie boie dla Tobiasz y Sānābālāt / wedlug ich skutkow tādowych: Ale y nā Tobiaszā prorokā / y nā nāsse proroki ktorzy mie strāsili. A dokonan jest mur / dwādzieśtego y piatē dniā kriejca Wrsenā / w piecdzieśiat y dwā dni. Stāto sie tedy gdy wysyli wssley mies przyiāciele nā sly / że sie poletali wsslybey Narodowie ok oliczni / y prāwie struchleli sām w sobie / y poznali że sie od Pānā Bogā stālā tā sprāwā. Tychże dni wiele listow posylali stārshy żydowsky do Thobiasz / y zās od Tobiaszā przychadzali do nich. Bo ich wiele bylo w żydowstwie / ktorzy mieli snim przysiege: bo był zięciem Secheniasz synā Area / y Johānān syn iego poiat był cōrke Mosollām synā Bārāchiaszowego: ale y chwālili go wiece przedemna / y słowā moie oznāymowali temur a Tobiasz też slytal listy aby mie odśtrāsyt.

Cap. 7.

Gdy miāstā dobudowano / Brony z zāwierano straż po stāwiano / policzono te ktorzy sie z niewolow nāwroćili / z kaptānistwā zrucono te ktorzy nie mogli rodu swego wśazac / dāry dano nā budowanie.

Gdy iūż wywiedziono y skona no mur / zāwiesilem wrothā / y policzytem odwierne / y āpies wāki / y Lewity / przykazatem też Jānani brātu memu / y Jānaniāssowi Ariejēcū domu z Jerusālem / bo mi sie zdał być meżem prawdziwym y boiacym sie Bogā / nād inssē / y rzekłem im: Nie otwieraycie bron Jerozolimskich / āż cyscie

słońce zāgrzeie. A gdy ieficze stali spōtu / zāmkniono brony / y zātārāsowano: y postānowilem strożę z obywatelow Jerozolimskich / aby strzegali nā przemiāny kādzy w rzedzie swoim / y ieden kādzy przeciwko do mowi swemu. A miāsto bylo ferotie bārzo y wielkie / a w nim ludu nie bārzo wiele / a ni domy ieficze były pobudowane. Ale dat Pan Bog w serce moje / y zgromādziłem co czełnieysze / y wrzedniki / y lud obecny / aby ch ie policzyt: y nāla ztem kriegi liczy onych kthorzy byli pierwey przysli / y nāleżiono w nich tāk nāpisano.

Ci synowie Wloscy ābo Powiāru ktorzy wysli z niewolow zāprowādzonych / ktore był zāwiodł Nābuchodonozor Krol Bābiloniski / a wroćili sie zās do Jerusāle / y do ziemi Judskiej ābo żydowskiej / ieden kādzy do miāstha swego. Ktorzy przysli z Bōrō Bābelēm / Jozue / Nehemiassem / Azāryasem / Rāāmiassem / Nāhāmāni / Mārdōcheusem / Belsānem / Mesfārāt / Begoāi: Nāhūm y Bāānassēm.

Liciba meżow ludu Jsrāelskiego. Synow Sfaros / dwā tysiac / sto / siedmdzieśiat y dwā. Synow Sāffācyassowych: trzy stā / siedm dziesiat y dwā. Synow Area: sześ set / piecdzieśiat y dwā. Synow Sfarhāth Moāb / synow Jozue y Joābowych: dwā tysiac / ośm set / y ośmnaście. Synow Elām: tysiac / ośm set / piecdzieśiat y czerzey. Synow Zethua: ośm set / czerdziesci y piec. Synow Zāchāi: siedm set / sześ dziesiat. Synow Bānnui: sześ set / czerdziesci y ośm. Synow Debāi: sześ set / dwādzieścā y ośm. Synow Azgadowych: dwā tysiac / trzy stā / dwādzieścā y dwā. Synow Abdonitām: sześ set / sześ dziesiat y siedm. Synow Beguāi: dwā tysiac / sześ dziesiat y siedm. Synow Abin: sześ set / piecdzieśiat y piec. Synow Ater synā Hezechiaszowego: dziewięć set y ośm. Synow Hāsem: trzy stā dwādzieścā y ośm. Synow Besāi: trzy stā dwādzieścā y czerzey. Synow Hāress: sto y dwānaście: Synow Gābaon: dziewięć dziesiat y piec. Synow Belehem y Neussā: sto / ośmdziesiat y ośm. Meżow Anāthor: sto / dwādzieścā y ośm. Meżow Bethāzmoth: czerdziesci y dwā. Meżow Kāryātiārym / Ceffirā / y Berot / siedm set czerdziesci y trzy. Meżow Rāmā y Gebā: sześ set / dwādzieścā y ieden. Meżow Machmās: shtō / dwādzieścā y dwā. Meżow Bethel y Hāi: sto dwādzieścā y trzy. Meżow Nebo drugiego / piecdzieśiat y dwā. Meżow Elām drugie: tysiac dwiescie / piecdzieśiat y czerzey. Synow Hārē: trzy stā y dwādzieścā. Synow Jerycho: trzy stā / czerdziesci y piec. Sy

1. Esd: 2.

1. Esd: 2.

Store Kriegi.

now Ledhadyd y Ono: siedm set/ dwadzie
ściá y ieden. Synow Senáa: trzy tysiac/
dziewiec set y trzydzieści. Káptani: Sy
now Jdaia z domu Jezua: dziewiec set/
siedmdziesiat y trzy. Synow Emmer: ty
siac/ pięćdziesiat y dwa. Synow Fashur:
tysiac/ dwieście/ czterdzieści y siedm. Sy
now Arem: tysiac y siedmnasćie. Lewito
wie: Synow Jozue y Cedmiel/ ktorzy byli
syny Odwie: siedmdziesiat y czterzey. Spie
wacy: Synow Asáf: sto czterdzieści y osm.
Odwierni: Synow Sellum/ synow As
ter/ synow Telmon/ synow Attub/ synow
Zátytá/ synow Sobai: stho/ trzydzieści y
osm. Náthyneyczkowie: Synow So
há/ synow Záfuffá/ synow Thebbáoth/ sy
now Ceros/ synow Syáa/ synow Sfádon/
synow Lebána/ synow Zágábá/ synow Sel
mái/ synow Zánán/ synow Geddel/ synow
Gáher/ synow Káaia/ synow Kásyn/ sy
now Nektodá/ synow Gezem/ synow Asá/
synow Gazea/ synow Besai/ synow Mus
nim/ synow Nefusym/ synow Bábuk/ sy
now Záfuffá/ synow Zarthur/ synow Bes
loth/ synow Mábida/ synow Zársá/ synow
Berkos/ synow Sysára/ synow Themá/
synow Nássa/ synow Zátrffa/ synow slug
Salomonowych/ synow Sotái/ synow So
ffereth/ synow Farydá/ synow Jáhala/ sy
now Dáron/ synow Jeddel/ synow Sá
ffácia/ synow Záthyl/ synow Fochereth/
ktorzy sie rodził z Sabáim/ syná Ammono
nowego Wssyftich Náthyneyczkow/ y
synow slug Salomonowych/ trzystá/ dzie
wiećdziesiat y dwa.

1. Esd: 2.

1. Esd: 2.

1. Esd: 2.

A ci zás sa ktorzy wstapili z Thelmelá/
Thelhársá/ Cherub/ Addon/ y Emmer: á
niemogli okázac domu oycow swoich/ y ná
sienia swego/ iesliže z Isráelskiego ludu
byli. Synowie Dáláia/ synowie Tobia/ sy
nowie Nektodá/ šest set/ czterdzieści y
dwa. A z káptanow/ synowie Zábá/ syno
wie Attos/ synowie Berzelai/ ktorzy byt
póiat žone cörke Berzelai Gáláadczyká žo
ne/ y nazwano go imieniem ich/ ci szukali
pisma swego w pocżcie miedzy drugiemí/
ále nie nálešli: a przetho zrzuceni sa z ká
ptánstwa. Rzekł im Athersáthá/ aby nie
iadáli z Swiatnice swietych/ ážby nástát
Káptan iáki wežony y cwičzony. Wssyftie
go mnoštwa w obec iáko ieden máž/ czter
dzieści y dwa tysiacé/ šest set y šestdzie
siat: krom slug y služebnic ich: ktorych byto
siedm tysiecy/ trzystá/ trzydzieści y siedm:
á miedzy niemi spiewakow y spiewaciek/
dwieście/ czterdzieści y pieć. Koni ich by
to/ siedmseth/ trzydzieści y šest. Múlow/
dwieście/ czterdzieści y pieć. Wielbladow
czterzystá/ trzydzieści y pieć. Osłow šest

thysiecy/ siedm set y dwadzieściá.

Do tad opisowal co byto w Kriegách náleżomych
nápisano/ á už od tad prowadziás žystoryia N
hemassowe.

A niektorzy z Križat fámiliev/ dáli ná
te robote. Athersáthá dáł do skárbu/ złotá
tysiac grzywien/ czáś pięćdziesiat/ káth
káptánstich/ pieć set/ y trzydzieści. A z kria
žat fámiliev dáli do skárbu ná robote/ zlo
tá grzywien dwadzieściá tysiecy/ á srebrá
grzywien dwa tysiacé/ y dwieście: á co iny
lud nádat/ bylo złotá grzywien dwadzie
ściá tysiecy/ á srebrá grzywien dwa tysiacé/
y šat káptánstich/ šestdziesiat y siedm. A
miesťtati Káptani y Lewitowie/ Odwier
ni y Spiewacy/ y ine pospolstwo/ y Náty
neyczkowie/ y wssyftet Isráelski lud/ w
miesćciech swoich.

Cap. 8.

Ezdras wstawyšy lud do Jerusálem/ rozdzielnie
cýta zakon Božy/ á gdy sie lud zářřasowat niepo
málu/ Nehemiás go česly/ nánosyšy chroštu/ Áu
ciet Swiato wrošyše obchodza: á ná káždy dzieš o
nego swiatá/ cýta un Ezdras zakon Božy.

Nadšedl porchym křiživc siodmy/
á synowie Isráelscy byli w mia
stách swoich. A z fedt sie á ze
brat wssyftet lud iáko by máž ie
den/ ná Wodna vlice: y rzekli Ezdrášowi
pisáržowi aby przyniosł kriegi zakonu Mo
izeššowego/ ktorzy byt Pan przykazat ludu
Isráelskiemu. Przyniosł tedy Ezdrás ká
plan zakon przed mnoštvo mežow y nie
wiasť/ y przed wssyftie ktorzy mogli rozu
mieć/ w pierwsy dzień křižycá siodmego.
A cýtat ná kriegách iáwnie á iáśnie ná v
licy ktora bytá przed brana Wodna/ ob zá
rántu áž do potudniá/ przed oblicžnosťá
mežow y niewiasť/ y ludzi madrich: á lud
wssyftet vssy byt wyciagnat ku sluchániu
kriag. A stat Ezdrás Pisarz ná wšchodzie
drzewiánym/ ktorzy byt správili ku kázaniu:
y stáli podle niego Nátharyás/ Semeia/ y
Ania/ Vria/ Zelcia/ y Nááša po prá
wey rece iego: A po lewey/ Jádáia/ Misá
el/ Melchia/ Záfum/ Záfádáná/ Záchás
ria/ y Mosollám.

1. Esd:

3. Esd:

Deute:

4. Reg:

Otworzył thedy Ezdrás Kriegi przed
wssyftim ludem: šo šhat wssyftý náđ
wssyftim ludem. A gdy ie otworzył/ wštat
wssyftet lud. A štogošlávít Ezdrás Pánu
Bogu wielkim glosém/ á wssyftet lud odpo
wiedzial/ Amen/ Amen: podnošac rece
swoie/ y kłániáli sie/ y padšy ná twarz swo
ná žemie/ modle mu dawáli. A Jozue/ y

Lucas:

Bani

Ezdrášowe.

Báni / y Serebia / Jamin / Atkub / Seb-
thái / Ody / Maaša / Celithá / Azáryas /
Jozábed / Zánán / Sáláia / y Lewitowie /
czynili pomilczenie w ludu / ku słuchaniu
zakonu Bożego: a lud stat na swym mieys-
scu. A czytali na kriegách zakonu Bożego
y rozdzielnie / y iásnie ku wyrozumieniu: A
rozumieli gdy im czytano.

Esdr: 9.

A rzekł Nehemias / thegos theż zwano
Atersáthá / y Ezdrás Káptan y Pisarz / y
Lewitowie / wykládáiac zakon wssystkie-
mu ludu: Dzień poświęcony jest Pánu Bo-
gu nášemu / nie smiećcie się ani płaczące. A
bowiem płakał wssystek lud / gdy slyśał slo-
wá zakonu. A rzekł im: Idźcie / a iedźcie tlu-
ście rzeczy / y piycie wino osłodzone / a posli-
cie też częstke tym ktorzy sobie nienágoto-
wali: Bo dzień święty jest Pánu / a niebad-
cie smutni. Boć Pániska rádosć y wesele
jest / moc nášá. A Lewitowie czynili po-
milczenie po wssystkim ludu / mówiac:
Nileżcie / boć dzis dzień święty jest / a nie-
badźcie bolesćiwí. Odśedł thedy wssysthek
lud iedć y pić / y rozsyłać częścí / y stroić wiel-
kie wesele: iż wyrozumieli słowa / ktorych ie-
wczyt.

culi: 23.

A drugiego dnia / zessli się Kriázetá fá-
miliey wssystkiego ludu / Káptani też y Le-
witowie / do Ezdrášá pisarz / aby im wy-
kládał słowa zakonu. A náleżli w zakonie
nápisano / iż Pan przykazał przez Moize-
ssá / aby przebywali synowie Izráelscy w
Kuczkách / w dzień wroczyśty / krieżycá sio-
dmego: y żeby kázali / y ogłosili wola swa
po wsszech miáściach swoich / y w Jeruzálem
mówiac: Wynidźcie na gore / nánościeś
máiu Oliwnego / y máiu co pięknieyszego
drzewá / y Swierkowego / y Pálmowego /
y z drzewá gestego / abyście náczynili Ku-
czek / iáko nápisano jest. Wyssedł tedy lud /
y przyniosł máiu. A náczynili sobie Kuczek
kázdy na swym domie / y w swych sieniách
y w sieniách domu Bożego / y ná vlicy Wo-
dney / y ná vlicy brany Ešfráim. A ták wssy-
sthek Zbor tych ktorzy się byli z iectwá
wrocili / poczynił Kuczki / y mieśkali w o-
nych Kuczkách: Bo nieczynili iuż ták byli sy-
nowie Izráelscy ode dni Jozue syná Nun-
až do dnia onego. A było wesele sárzo wiel-
kie. A czytali na kriegách zakonu Bożego
na kázdy dzień / od pierwszego dnia až do
dnia ośthátecznego. A obchodzili vro-
czyść przez siedm dni / a dnia ósmego v-
czynili zbieranie według zwyczajú.

Cap. 9.

Lud pokutniac w poście y w worzech / oddzielił się
od cudzoziemców / Ezdrás wynawa dobrodziejstwa
Boże / a synów Izráelskich zbóże / modli się za lud /
iż je uczynili przymierze z Pánem Bogiem.

Dzień zaś dwudziesty y czwar-
ty thegos miesiąca / zessli się
synowie Izráelscy / w poście / y
w worzech / po sypawssy się
prochem. A odtaczone jest náśienie synów
Izráelskich / od wsselkiego syn a z cudzey zie-
mie: y stháneli / a wyznawali się grzechom
swoich / y nieprawości oyców swoich. A
powstáli na tho aby stáli: y czytali na krie-
gách zakonu Pána Boga swego / czterzy
kroć przez dzień / y czterzy kroć się spowia-
dali / y czynili modle Pánu Bogu swemu.

A staneli na wschodzie Lewitkim Jo-
zue / Bani / Cedmiel / Sábánia / Bonni /
Sárebias / Bani / y Chánáni: y wołali glo-
sem wielkim do Pána Boga swego. A rze-
kli Lewitowie do Jozue / y Cedmiel / y Bon-
ni / Zásębna / Serebia / Odoia / Sebnia /
Sáthábia: Wstáńcie / błogosławcieś Pá-
nu Bogu nášemu od wieku aż ná wieki: a
dobrorzecźcie imieniu sławy iego wyso-
kiemu / wsselákim dobrorzeczeniem y chwa-
ta.

A rzekł Ezdrás: Thy Pánie Boże sam
iesthes / thys stworzył Niebo / y niebo nád
nieby / y wssystek zastęp ich: Ziemię / y wssy-
stkie rzeczy co są ná niej: Morzá / y wssys-
tko co w nich jest: y ty ożywiaś te wssystkie
rzeczy / thobie częścć a chwale dáie zasthep
Niebieski. Ty sam iestes Pynie Boże / kro-
rys obrał Abráma / y wywiodłes go z ognia
Cháldeyskiego: y dales mu imię Abráham
A nálażes serce iego wierne przed sobą: y
uczynites s nim umowę / żebyś mu dat śies.
imię Chánáneyska / Zetheyska / Zeweyska /
Amorrhayska / Sferezeyska / Jebuzeyska / y
Gergezayska / abyś dat ie náśieniu iego: y
z iścites słowa twoie: iżes jest sprawiedli-
wy. Thys wyrzał utrąpienie oyców ná-
ssych w Egiptchcie: y wsslyśates krzyk ich
nád Morzem czerwonym. A uczynites
znáki y cudá nád Fáráonem / y nád wssy-
stkiemi služebniki iego / y nád wssystkim
ludem ziemi iego: Boś poznat iż pyśnie
czynili przeciwko im / y uczynites sobie
imię / thát iáko y otho w ten dzień. Roz-
dzielites przed nimi Morze / y przessli s rzó-
dkiem Morzá po sussey: a the co ie gonili
wrzucites w głebokosc / iáko by kamień w
gwaltowne wodj. A bytes przewodnikiem
ich we dnie w slupie obłokowym / a w nocy
w slupie ognistym / aby im było widzieć ná-
drodze ktora chodzili. Słapites też ná go-
re Synái / y mówites s nimi z niebá / y da-

Gene: 1.

Gene: 11.

Gene 17.

Gene: 15.

Exodi: 3.

Exodi: 14.

Exodi: 19.

Exodi: 20.

Sto Księgi.

Deute : 4. tes im sady sprawiedliwe / y zakon praw-
dziny / Ceremonie y przykazania dobre. A
Sobothę poświęconą twą wkazales im / y
przykazania / y Ceremonie / y zakon przy-
kazales im przez Mojżesza sluge twego.
E. 6 : 16. Dates im też chleb z nieba / w ich głodzie /
Nume : 20. y wode z skały wywiodes im pragnącym /
Gene : 22. y rzektes im aby sili y osiedli ziemię na ko-
raś podniosł ręce swoje / aby im ją dat. Ale
oni y oycowie nasszy pysnie czynili / y zacho-
wádzili krzycze swoje / a nie sluchali roz-
kazania twoiego. A niechcieli sluchac ani pa-
mierali na cuda twoie ktoreś im był uczyni-
ł. Ale zadržali sście swoje / y dali na ro-
glowe swa / aby sie zaś wrocili w niewola
swoie / iakoby przez swar. Ale thy Boże
mitosciwy / y łaskawy / y miłosierny / nieu-
krwapiłwy / y mnogiego zmitowania / nie o-
puszczes ich : A wiec ani gdy sobie wiali
Cielca / y mówili : Toć Bog twoy / ktory cie
wywiodeł z Egiptu : y czynili bluźnierstwa
wielkie. Ale ty w miłosierdziu twoim mno-
gim / nieopuszczes ich na puszczey : Stup ob-
łokowy nie odssedł od nich przez dzień / aby
ie prowadził droga : ani słup ognisty przez
noc / aby im wkazował drogę ktoraby sili.
Ducha też twego dobrego dates im / coby
ie uczył / y Mianny twoiey nie broniles w-
stam ich / y wodes im dat gdy pragneli. Cz-
terdzieści lat żywiles ie na puszczey / a nie
im nie dostawato : odzienie ich nie zwioth
słato / y nogi sie ich nie stharty. Dates im
krolestwa y ludy / y podzieliles im losy : y o-
dzierzeli ziemię Syon / y ziemię Krola He-
zebon / y ziemię Og Krola Basan. A roz-
mnożytes syny ich / iako gwiazdy niebieskie
y przywiodes ie do ziemi o ktorę ies po-
wiadał oycom ich / aby wessli y odzierzeli
ia. A przysli synowie a osiedli one ziemię /
y stumiles przed nimi Chananeyczki kto-
rzy mieszkali wtamtęy ziemi / y dates ie w
rece ich / y Krole ich / y lud y ziemię / aby sili
mi poczynali iako chcieli. A tak zdobywali
miast obronnych / y ziemię Buyna. y osiedli
domy pełne wssęgo dobra : cysterny od inich
sprawione / winnice / y sady Oliwne / y drze-
wa owocne mnogie : y iedli / y nasyteni sa
y potyli / y buiali w rostkossach / z twej wiel-
kiej dobroci.
Ale oni pobudzili cie ku gniewu a obsta-
pili od ciebe / y zarzucili wsthecż za sie za-
kon twoy : a Proroki twoie zabiyali / ktorzy
ie wspominali aby sie ku thobie nawrocili : y
czynili bluźnierstwa wielkie. A dates ie w
reke nieprzyiacioli / y utrapili ie. A cza-
su utrapienia y wciśku swego wotali do cie-
bie / y wysluchales ie z Nieba / a iako sa mi-
łosierdzia twoie wielkie / dawales im zbaw-
ienie / ktorzy ie wyswobodzali z mocy nie-

przyiacioli ich. A gdy troche odpoczyneli /
wrocili sie zaś aby czynili zle przed oblicz-
nością twoją : dates ie zaś w rece nieprzy-
iacioli ich / y opánowali ie. A gdy sie zaś na-
wrocili y wotali ktobie : thy z nieba wyslu-
chales / y wybawiles ie w miłosierdziach
twoich przez mnogie czasy. A wspominales
ie aby sie nawrocili do zakonu twego. Ale
oni hardzie czynili / y nie wsluchali Rozka-
zania twoiego / y w sadziach twoich grzesyli
ktore człowiek czyniac / bedzie w nich żyw-
y podali grzbiet swoj iako ci co odstepnia
y krzycze swoje zadržali / a nie chcieli slu-
chac. A oczekawales im wiele lat / y wpmi-
nales ie w Duchu thwoim przez Proroki
twoie : a nie wsluchali / y podates ie w rece
ludziom postronnym. Ale przed sie w ob-
sitych lichosciach twoich / nie dates ich na
konieczne skazenie / a nie ich opuścił : ies ty
ies Bog smitowania / y ieshes bärzo łas-
kawy.

A thak teraz Boże nasz wielki / mocny / y
straszliwy / chowaiacy umowe y miłosier-
dzie / nie zamiatuy od oblicza twego they
wsselkiey prace ktorą na nas przypada /
na Krole nassze / na Kriazetą nassze / na Kapt-
any nassze / na oycę nassze / y na wssy shtet lud
twoy od Krola Assur / aż po dzis. A ty spra-
wiedliwy ieszes Panie / we wssy shtet im co
przyslo na nas : bos prawdzowie nam w-
czynił / a myśmy nie pobożnie czynili. Kro-
lowie nasszy / Kriazetą nasszy / Kaptani nasszy /
y oycowie nasszy nie pełnili zakonu twego /
y nie pilnowali rozkazania thwoie / y swia-
dectwa twoie / ktoreś świadczyl im. A ci
w krolestwach swych dobrych / y w dobro-
ci twoiey mnogiej / ktoraś im okazował /
y w ziemi bärzo sserokiey y buyney / ktoraś
im dat przed oblicznością ich / nie sluzyli
tobie / ani sie wrocili od chuci swych bärzo-
złych. Oto my dzisia niewolniki ieszesmy / a
ziemią ktoraś dat oycom nasszym / aby poży-
wali chleba iey / y dobrę ktorę sa w niej / a
my sami niewolniki ieszesmy w niej. A zbo-
ża ktorę sie na niej rodza obficie / wyda-
wa z siebie Krolom / ktoręś postanowił
nád nami dla grzechow nasszych / y panuia
nád ciaty nassemy / y nád dobytkiem ná-
ssym wedlug woli swojej / a ieshesmy w
wielkiem wciśku. Przeto nád temy rzecza-
mi wssy shtet my czynimy Przymierze / y za-
pisujemy / a piszechuia ie Kriazetą nasszy /
Lewithowie nasszy / y Kaptani nasszy.

Cap: 10.

Udajac się te Ktory mieli iść pociągować umowę
ktora uczynili / y obiecuią chować a pełnić / offiary
y daryściu dając.

A pie

Ezdrášowe.

E Pieczętarzmi ci byli: Nehemiáš / Athesáthá syn Háchelái / y Sedecyáš / Sáráyaš / Azáryáš / Jeremiáš / Šfeshur / Amáriáš / Melchiasz / Hattus / Sebenia / Meluch / Harem. Merimuth / Obdiasz / Dániel / Genthon / Băruch / Mosollam / Abiá / Miámin / Maázia / Belgái / Semeia / Tho ci byli káptáni.

A Lewitowie: Josue syn Azaniasow / Ben nui z synow Henádad / Lebmiel: y bráciá ich Sebenia / Odaia / Celitá / Šaláia / Hánan / Michá / Rohob / Hasebia / Šahur / Serebia / Šabania / Odaia / Bani / Baninu.

Głowy Ludu: Šfáros / Šfáháthmosab / Elám / Zethu / Bani / Bonni / Azgád / Šebái / Adonia / Begoai / Adin / Ater / Hecziá / Azur / Odaia / Hášum / Belái / Hášrejš / Anáthoth / Lebái / Megffiasz / Mosollám / Šafir / Mesizábel / Šadok / Jedduá / Šfeltiá / Hánan / Anáia / Osee / Hánaniá / Hášub / Alohes / Šfálea / Šobek / Rehú / Maášia / Echaia / Hánan / Anán / Meluch / Hárám / Bána: Yini Ludzie / Káptáni / Lewitowie / Odwírni / y spiewacy / Wáthineiczycowie / y wssystcy ktorzy sie odtaczeli od ludow ziem do zákonu Bozego / żony ich / synowie ich / y corki ich / y wssystcy ktorzy mogli rozumieć slubiac za braty swoje / czelniejszy ich / y ci co przychodzili aby slubowali y przysięgali że miely chodźić w zakonie Bozym / ktory był dat przez recze Moizessá slugi swego / aby czynili y strzegli wssystkich mándatorow Pána Boga nášego / y sadow iego / y Cere moni iego / á zebychmy nie dawáli corek nášych ludu z cudzey ziemie / y corek ich nie bráli synom nášym.

Thakiež theš od ludu ziemie / thego co przywozi rzeczy przedawne / y wssystkie rzeczy ku potrzebam nášym / aby przedawáli je w dzień Sobotny / nie bedziemy od niego kupować w Sobote y w iny dzień swiety. Rok teš siodmy wolny uczynimy / nie wyciągáiac nic od nikogo. A postanowimy ná sie práwo / że bedziem dáwać thrzeciá część totu ná rok / ná potrzebe domu Boga nášego / ná chleby wyttádow ábo Oblitínosti / y ná chlebowá ofiáre wiekništa / y ná zupełne ofiáry wieczne w Sobothy / y ná swietá Wóru Križycá / ná swietá wroczyšte / y we dni swiete / y za grzech: aby sie modlono za lud Izráelski / y ná wsselákie pothrzeby domu Pána Boga nášego. A rzucilišmy losy / okolo dodawania drew / miedzy káptany / Lewity / y lud / aby byli przywożone do domu Pána Boga nášego / według domow á fámiliy oycow ná

šych / ná každý čas od roku do roku / aby gorzály ná oltarzu Pána Boga nášego / iáko nápisáno jest w Zakonie Moizessowym.

Abysmy thež przynosili pierworodzwa ziemie nášey / y pierwsze výřtki wsselákiego owocu z každého drzewá od roku do roku / do domu Pánskiego / y pierworodności synow nášych / y bydla nášego / ták iáko jest nápisáno w zakonie / y pierworodzwa wotow nášych / y owiec nášych / aby byly ofiarowane w domu Pána Boga nášego / káptanom ktorzy poslugiwá w domu Boga nášego. Ták tež y pierwočiny pokármow nášich / y napoju nášego / y iábtká wsselákiego drzewá / zbierania thež winá / y oleju / bezdziem przynosić káptanom do spižárniy Boga nášego / y dziešata część ziemie nášey Lewitom. Sami Lewitowie dziešaciny beda bráć z wssystkich miast / roborh nášych. A bedzie káptanem syn Aaronow z Lewitami w dziešecinach Lewitskich / á Lewitowie beda dáwać dziešata część dziešeciny swojej do domu Boga nášego do skárbnice w domu skárbu. Abowiem do pokádnice beda odnosić synowie Izráelscy. y synowie Lewi pierworodzwa zbožia / Winá / y Oleju: y ták tež bedzie naczynie Pánskie poáwiescone / y káptani / y spiewacy / y Odwírni / y služebnicy / á nie opuścámy domu Boga nášego.

Cáp: II.

Wylicia obywathele Jeruzalimie / y miast Judy / po odnowieniu / á po wyscú z niewoli Babilonškiey.

W Ještáli tedy Križetá ludu w Jeruzálem: á iny lud pospoli / ty pušćit los aby wybráli jedné część z dziešaci / ktorzyby miesli mieszkáć w Jeruzálem miescie Swiešthem / á dziešiec części aby mieskali po inšich miesciech. I błogosławił lud wssystkim mežom ktorzy sie dobrowolnie ofiárowáli ná mieskanie w Jeruzálem.

A ták ci sa Križetá powiátu ktorzy mieskali w Jeruzálem y w miastách Zydowškich. A miastá každý w dzieržawie swojej / w miesciech swoich / Lud Izráelski / Káptani / Lewitowie / Wáthineiczycowie / y synowie slug Šátomonowich. A w Jeruzále mieskali ci co byli z synow Judy / y z synow Beniamin: z synow Judy / Achaías syn Azyam / syná Zácharyassowego / syná Amáryassowego / syná Šáfáciassowego / syná Máláleel. z synow Jares / Maášra syn

Mm iij Băruch /

Store Kriegi.

Băruch / syn Holhoza / syn Hasya / syn Hadaia / syn Joiaryb / syn Zacharyassa / syn Sylonithy : ci wssysthey synowie Sares / ktorzy mieszkali w Jeruzalem / czterysta sześćdziesiąt y dziewięć meżow mocnych.

1. Para: 10.

A ci sa synowie Beniamin: Sellum syn Mosollam / syn Joed / syn Gadaia / syn Kostaia / syn Masya / syn Echeel / syn Jsaia / a po nim Sebbai / Sellai: dziewięć seth / dwadzieścia y osm. A Joel syn Zechry w rzednił nad nimi / y Judas syn Senua nad miastem wtory. A z Kaptanow / Jdaia syn

1. Para: 10.

Joiartb / Jachin / Saria / syn Helcie / syn Mosollam / syn Sadok / syn Meraiot / syn Achitob Kriaze domu Bozego / y bracia ich ktorzy robili robote kościelna: osm set / dwadzieścia y dwa. A Adia syn Jeroham syn Seletia / syn Amis / syn Zacharyassa / syn Jeshur / syn Melchie / y bracia ich Kriazeta oycow: Dwiescie / czterdzieści y dwa. A Amasai syn Azreel / syn Abazai / syn Mosollamot / syn Emmer / y braciey ich moźni Barzo / sto dwadzieścia y osm: a Urzedni Kiem nad nimi Zabbiel syn moźnich.

1. Para: 10.

A z Lewitow: Semeia syn Hasiubow / syn Azrykam / syn Hasiabia / syn Boni / y Sabarai / y Jozabed / nad wssysthkiem spras wami Kthore byty zewnatrz w domu Bozym / od Kriazat Lewitskich: A Nathania syn Michai / syn Sebedei / syn Asaff / Kriaze ku chwaleniu / y wyznawaniu na moślitwie / a Bekbecya wtory z braciey tego / y Abdas syn Sammua / syn Galal / syn Jochun. Wssysthkich Lewitow w miescie Swietym / dwiescie / osmdziesiat y czterey. A Odwrotnych: Attub / Thelmon / y

1. Para: 10.

braciey ich / ktorzy strzegli drzwi: sto / siedmdziesiat y dwa.

A ostatek z ludu Israelskiego / Kaptanow y Lewitow / we wssich miastach Judskich kazdy w dzierzawie swojej. A Nathyneyczykow ktorzy mieszkali w Ofel / y Syaha / y Gassfa / z Nathyneyczykow. A Biskup Lewitow w Jeruzalem / Azzu syn Bani / syn Asabie / syn Maranie / syn Miche. Z synow Asaff / spiewacy na posluzdze domu Bozego. Bo byl mandac Krolewski na nie / y porzadek miedzy spiewaki na kazdy dzien / y Satabia syn Mesezebel: z synow Zara / syna Juda w rece Krolewskiej / podlug wsselkiego slowa ludu / y w domiech po wssysthkich krainach ich. Z synow Juda mieszkali w Karyatharbe / y w corkach tego / y w Dybon a w corkach tego / y w Kabsel a w wioskach tego / y w Jezue / y w Molada / y w Bethffalet / y w Harsual / y w Bersabee / y w corkach tego: y w Siceleg / y w Machona / y w corkach tego: y w Kemnon / y w Saria / y w Jerimut /

Zanoa / Odollam / y po wsiach ich / Lachis / y w krainach tego / Azeka / y w corkach tego. A mieszkali w Bersabee az do padolu Ennom. A synowie Beniamin / w Geba / Mechnas / y Hai / y Bethel / y w corkach tego: Anachoth / Nob / Anania / Asor / Ramia / Gethaim / Hadid / Seboim / y Neballat / Lod / y w Ono padole rzemieśniczym. A Lewitowie mieli dzierzawe miezy Juda y Beniamin.

Cap: 12.

Wylicza Kaptany y Lewity / y Kriazeta ich / ktorzy przyszli z Jeruzalem: Zorobabel / y inni / wielka pompa po swiatacia mur mieści.

Isa Kaptani y Lewitowie / ktorzy przyszli z Zorobabelem / synem Salathiel / y Jozue: Saria / Jeremias / Ezdras / Amasria / Melluch / Zachus / Sebenias / Rehum / Merymuth / Ado / Genthon / Abiamin / Mada / Belgai / Semei a Joiaryb / Jdaia / Sellum / Amos / Helcias / Jdaia. Tho Kriazeta Kaptanscy / y bracia ich za dni Jozue.

A Lewitowie: Jesia / Bennui / Cedmiel / Sarebia / Juda / Nathanas / ci nad himnami a spiewaniem y bracia ich: y Bekbecya / y tez Hanni y bracia ich / ieden kazdy na swej powinności. A Jozue mial syna Joacy / a Joacy Eliasyb / a Eliasyb Jdaia / a Jdaia mial Jonathan / a Jonathan mial syna Jedda. A za dni Joacy / ci byli Kaptani / y Kriazeta familiey: Familiey Saria / byt czołem a Kriazeciem Marai: Jeremias / Hanaia: Ezdras / Mosollam: Amarias / Jochanan: Michas / Jonathan: Sebenias / Jozef: Haramos / Edna: Maraioth / Helci: Adai / Zacharia: Genthon / Mosollam: Abias / Zechry: Miamino / y Moabyas / Selti: Belgas / Samma: Semeias / Jonathan: Joiarybow / Nathana: Jodai / Azzu: Sellai / Celai: Amos / Zebber: Helcias / Hasebia: Jdaias / Nathanael.

Lewitowie za dni Eliasyba / y Jdaia / y Jochanan / y Jedda spisani Kriazeta familiey / y Kaptani w Krolestwie Daryusa Perskiego. Synowie Lewi Kriazeta familiey napisani sa w Kriegach slow y dni / y az do dni Jonathan syna Eliasyba. A Kriazeta Lewitow / Hasebia / Serebia / y Jezue / syn Cedmiela / y bracia ich po przemianach arzadziech swoich / aby chwalili y wyznawali podlug przykazania Dawida meza Bozego / a zeby zachowywali porzadek

iedem

Ezdrášowe.

sedem po drugim. Nathánia / Betbekia / Obedy / Mosollám / Telmon / Akkub / to ci strzegli w branách / y przed wrociami w Sieni. Ci byli za dni Joáchimá syná Josue / syná Josede / y za dni Nehemiášá Križetá / y Ezdrášá káptaná y kážno dzieie.

A ná poswiacaniu muru Jerozolimskie go / obeszli Lewithy ze wsech miesth ich / aby ie zwotáli do Jeruzálem / aby czynili poswiacanie / y wesele w czynieniu dziek / y spiewáli gráciac ná Cymbalech / Arffách / y Lutiách. A zessli sie thež synowie spiewatow z pol okoto Jeruzálem / y ze wsi Netuffáry / y z domu Gálgál / y z kráin Gebá / y Azmáwet: bo byli sobie zászdzili wsi spiewáci okoto Jeruzálem. Thedy očyščili sie káptani y Lewitowie / potym očyščili y lud / y brany / y mur.

Esd: 3. A kázatem wstápić Križetám Judáskim ná mur / a postáwitem dwa Chory / a bo žuffy wielkie / thych co chwalili Pána Boga. A sili ná práwa strone po murze / tu branie gnoyney. A za nimi sšedł Ožáryš y potowicá Križet Judských / y Azáryš / Ezdráš / Mosollám / Judá y Benjámin / y Semeia / y Jeremiáš. A z synow Káptánských z thrabámi Zácháryš syn Jónáthán / syn Semeie / syn Nathánie / syn Mácháie / syn Zechur / syn Asáf / y brácia iego / Semeia y Azáreel / Málalái / Gálalái / Málái / Nathánáel / y Judá / y Zánáni / ná instrumentěch piesni Dawida mežá Bžego: a Ezdráš káznodzieiá przed nimi w branie Schudzenney. A protiwo im wstápiłi po stopniach miásta Dawidowego / kedy wchodzono po murze ná dom Dawidow / až do brony Wodney ná wschod slonca. Drugi záš Chor albo žuff / tych co dziekowáli Bogu / sšedł z protiwiá / a ia zá niem / y potowicá ludu ná murze / y ná wiežy piecowey / až do muru náššyrše / y ná bronie Ešfráim / y ná bronie Stárey / y ná bronie Rybney / y ná wiežy Zánáneel / y ná wiežy Emáth / y až do brony Thrzodney: a w bronie stáli strože / y stáneli dwa žuffy / ktorzy chwate dawali w domu Bžym / y ia / y potowicá vrzedníkow semná. A káptani / Eliácim / Málášia / Míámin / Míchea / Elienái / Záchárya / Zánánia ná thrabiech / y Málášia / y Semeia / y Eleázár / y Azzy / y Johánán / y Melchia / y Elám / y Ezer. A spiewáli spiewáci głošno / y Jezráiáš protižony ná nimi: y offiárowáli w on dziei offiáry wielkie / a weselili sie: bo ie byt Pan Bog wwešelit rozrádowaním wielkým / a wiecežony ich / y dzieci / rozrádowáli sie / y slyšáne tho byto wesele Jerozolimskie dáleko.

Postánowili tež w tenže dziei meže ná stády stárbowemi / ná napoynemi rzecžami / y tu pierworodnošciám / y tu dziešeciám / aby ie przez nie wnošili wewnátrž Križetá miásta / w ozdobie dziek czynienia / káptany / y Lewithy: bo sie kochá lud Judski w káptaniech / y Lewithoch ná posludze Bžey stóiacých. A strzegli stražey Boga swego / y stražey očyščenia / y spiewacy / y odwierni / podług przykazania Dawidowego / y Sálomona syná iego. Bžiem zá dni Dawida / y Asáfá od początku postánowieni byli Križetá ná spiewáci / ktorzyby spiewáli piesni chwalac y wznawáiac Pána Boga. A wšyšthet lud Isráelski zá dni Zorobabelá / y zá dni Nehemiášá / dawáli dziaty spiewákom / y odwiernym ná káždy dziei / y poswiacáli syny Aarowane.

Cap. 13.

Gdy zythano Križi Mošessowe / náleżono práwo o cudzoziemcá / y przywiedli ie tu skutu / cžesć Lewitom náznácono / kázá te co w Sobote robili / ašo přešdawali / Nehemiáš sika te co cudzoziemci poymowali.

Onže dziei zythano ná Križetá Mošessowych / gdje lud sluchał: y náleżono w nich nápisano / žeby nie mieli Ammonitowie ani Moábitowie wchodzić do košciotá Bžego / ná wieki: přeto že nie wššli protiwo synom Isráelským z chlebem / y z wodá: y náleli protiwo im Báláámá: aby im zlorzecžyl / ale obroćit Bognáš přečlectwo w šlogošlawienie.

A státo sie gdy wššlyšeli tákowe práwo / obłacyli kždego cudzoziemcá od ludu Isráelskiego. A byt ná tym Eliázyb káptan / ktorý byt protižonym w stárbie domu Boga náššego / a powinowáтым Tobiaššowi. A wczynit sobie pokládnicie nie mála / a tám przed nim stádáli dáry / káždido / sesdy / y dziešeciny zboža / winá / y oleiu: cžesć Lewithow / spiewákom / y odwierných / y pierworodztwá káptánskíe. Nie bytem ia przy tym wššlyškim w Jeruzálem / bom sie roku trzydzišestego y wtórego Arthárešá Krolá Bábilonškiego / wroćit do Krolá: a ná końcu dni moich proštem Krolá. Potymem przyáchat do Jeruzálem / y wybacyštem žta rzecž / ktera wczynit Eliázyb Tobiaššowi / že mu wczynit pokládnicie w truchtach domu Bžego. A zdatá mi sie tá rzecž być šárzo žta. Tedy wyrzucítem náczynie domu Tobiaššowego přečž z po-

M m iij kładnice.

1. Para: 24.

25.

2. Esd: 8.

Deute: 23.

Name: 22.

2. Esd: 2.

Trzecie Księgi.

2. Efd: 10. Kładniece. A przykazaniem wychodzić / y wy-
czyścić pokładniece one: a wniosłem do niego
zabnącynie domu Bożego / ofiarę y kła-
dźdo. Dowiedziałem się też iż części Le-
witów nie były im dane: a dla tego bieżat
każdy z Lewitów do swojej krainy / także
y z spiewaków / y z tych co posługowali: A
mówiłem przeciwko przetożonym / mo-
wiał: Czemuscie opuścili dom Boży? Po-
tymem ie zgromadził: y kazał im stha-
nać na swych stacyach albo miejscach. A
wysłuchał lud Judy przynosił dziesięciny
zboża / winy / y oleju / do składowi. A postano-
wiliśmy nad składowi Selemiasza kaptana
naw / y Sadok pisarza / y Szabai z Lewitów
a przy nich Chanan syna Zachur / syna Ma-
thaniaś: bo ich doznano być wiernymi / y
im zwierzano części bractwa ich. Pomiż
2. Efd: 5. na mie o Boże moje prze to / a nie zmywaj
miłosiernych uczynków moich / ktorem czy-
nił w domu Boga moiego / y w Ceremo-
niach jego.

2. Efd: 10. Tychże dni / wyszłem między ludem
Judy / depace w prasach dnia Sobot-
nego / a drugie że znosił a składai kopy /
y nakładai na osły wino / iagody y figi / y
wsselacie brzemie / a że ie wnosił do Jeru-
zalem w dzień Sobotni. Tedy ie srogo v
pominat / aby w then dzień gdy sie godzi
przedawać przedawali. A Tyrjczykowie
mieszkali w Jeruzalem / y przynasiłi ryby
y wsselacie rzeczy przedawne: a przedawali
w Soboty synom Judy y Jerozolims-
kim: y poszukiem co celnieysze z ludu Jud-
skiego / mowiał im: Coż to za rzecz tak zła
ktora wy czynicie / że gwałcicie dzień So-
botni? A zaż nie tho iest co czynili oycowie
naszy / y przywiódł Bog nasz na nas tho
wssystko złe / y na to miasto? A wy ieszcze
przydawacie gniewu na lud Izraelski
gwałcac Sobote?

A stalo sie gdy iusz odpocynęły brany Je-
rozolimskie / w dzień Sobotni / rzekłem:
y zamkniono brany / y przykazaniem aby ich
nie otwierano aż po Sobocie: y postanowi-
łem na bronach służebniki moje / aby żaden
nie wnosił żadnego brzemienia w dzień
Sobotni. A osthali kupcy y przedawacze

wsselaticz rzeczy przedawnych przed Jeru-
zalem raz y drugi. A przed świadki upomi-
nałem y przykazaniem im / rzekac: Czemu tu
stawacie okolo muru? Jesliż wiec tho po-
wthore uczynicie / wyciągne ręce swa na
was. Od tego czasu nieprzychadzali w
Sobote. Rozkazałem też Lewitom a-
by sie oczyszcili / a przysli na straż do bram:
y ku święceniu dnia Sobotny. A dla tego
też pamiethay na mie Boże moje / a prze-
pusć mi według mnożstwa miłosierdzia
twego.

Tychże też tam dni / wyszłem zryby a
oni poymnia żony z niewiast Izraelskich /
Ammonskich / y Moabskich. A synowie ich
napoty wiec mowili po Izraelsku / a nie w
miejscu mowić po Izraelsku / ale mawiali
podług języka onego y owego ludu. A zgro-
mitem ie tedy / y kazałem im. A wbiłem
słuch niektore meze / y oberwatem na nich
włosy / y poprzyśniętem ie przez Boga / a-
by nie dawali corek swoich synom ich / a też
nie brali z corek ich synom swym / y sami so-
bie / mowiał: A zaż nie thakoważ rzecz
zgrzeszył Salomon Krol Izraelski? a tho
po prawdzie w wielu narodziech / nie był
mu Krol podobny: a był mił Panu Bogu
swemu / y uczynił go Bog Krolew nad
wssystkim Izraelem: y tego tedy przywie-
dli ku grzechowi niewiasty cudzoziemskie.
A wiec y my nieposluszni będąc uczyni-
my the thak wielka zła rzecz / abyśmy
zgrzeszyli przeciwko Bogu naszemu / a że
byśmy poymowali żony z cudzey ziemi: A
z synów Joaby syna Eliaszba Kaptana
wielkiego / byłieden zięciem Sanaballata
Oronskiego / ktoregom wypędził od siebie.
Rozpamięć sie Panie Boże moje przeciw-
ko onym ktorzy plugawia kaptanstwo / y
prawo kaptanckie / y Lewitckie. Thakżem
ie oczyszcit od wssystkich żon cudzoziemskich
y postanowitem porządek kaptanów y Le-
witów / każdego na swej posłudze: y na
przynoszenie drewna czasow posthanowio-
nych / y na pierworodzeństwa. Pás-
mietay na mie Boże moje ku do-
bremu. Amen.

✠ ✠

Koniec wtorych Księg Ezdrasowych.

Woczynai sie trzecie kriegi Ezdrassowe.

Opisnie w thych kriegach/ co sie dzialo przed zaprowadzeniem w niewola Babilonska: a co po wziesciu w niewola. Miedzy thym iest odpowiedz na iedno pytanie/ o tym co by bylo na swiecie mocniejszyego. Maia Capitul. 9.

Cap. 1.

Powtarsza dziele Jozyassa Krola/ ktore sa opisane w kriegach Krolewstich/ iako obchodni swieto Przesstepu albo Wielkiej noci/ iako wielkie offiary czynili/ potym co Jechonias/ Joacyz/ Joachin/ y Sedeias czynili/ iako zabrani w niewola Babilonska dla swych zlosci/ to wssystko opisnie.

Sprawil Jozyas Wielka noc w Jeruzalem Panu/ y offiarowal Baranka czter naste dnia pierwszego kreszycia/ narzadzinywszy kapłany wedlug po

rzadku dni/ obleczone w biale suty w kosciotele Pańskim y rozkazal Lewithom poswieconym slugam Izraelskim/ aby sie poswiecili Panu/ ku wstawnieniu swiethey Archi Pańskiej do domu Bozego/ ktorzy zbudowal Salomon syn Dawidow Krol. Wiebedziecie iey wiecey nosic na ramionach waszych. A teraz sluzcie panu wasze/ a mieycie stharianie o ludu iego Izraelskim po czesci wedlug wsi y pokoleni waszych/ y podlug opisania Dawida Krola Izraelskiego/ y podlug wielmoznosci Salomona syna iego/ wssystcy w kosciotele/ y podlug czastki kresstwa oycow waszych/ onych ktorzy stoisia przed obliczem braciey swojej ludu Izraelskiego. Offiaruycie Wielkonocnego Baranka/ a przygothuycie offiary braci waszych/ y czyncie podlug przykazania Pańskiego go: ktore dane iest Moizesowi.

Darowal tez Jozyas miedzy lud obecny ktorzy nalezion byl w miescie/ Owiec/ Jagniat/ Kozlat/ y Koz trzydzieści tysiecy/ Cielcow trzy tysiacce/ tho wssystko dano z Krolewskiej maietnosci ludu podlug obietnice: a kapłanom na Wielka noc owiec dwa tysiac/ a cielcow sto. A zas Jechonias/ y Semeias/ y Nathanael bracia/ y Zafabias/ y Oziel/ y Koraba na tenze przesstep dali owiec piec tysiecy/ cielcow piec set. A gdy sie to dzialo ochodożnie/ sthaneli kapłani y Lewithowie/ maiac przasne

chleby po swych pokoleniach. A podlug wazredow kresstwa oycowskiego/ przed oblicznością ludu offiarowali Panu/ podlug tego co napisano iest w kriegach Moizesowych: A piekli Baranka y ognia iako byc miato: y offiary ine warzyli w kotlech y w garncach z dobra wola a z ochocha: y przynosili wssystkim ktorzy byli z pospoli tego ludu: a potym nagotowali tez sobie y kapłanom. Bo kapłani offiarowali tustosci/ az wysla godzinu: przethos Lewitowie nagotowali sobie/ y braciey swojej synom Aaronowym. A swieci Spiewacy synowie Asafa/ byli w porzadku swym podlug przykazania Dawidowego/ y Asafa/ y Zacharias/ y Jedymusa ktorzy byl od krola. Odwierni tez w kazdych drzwiach ze nie wstapil zaden od swej powinnosci: bo bracia ich zgotowali im. A dokonano wssystko co przysluszczalo ku offiarze Pańskiej.

W ten dzien swiecili Przesstep/ y offiarowali offiary na offiare Pańska/ podlug rozkazania Krola Jozyassa. A swiecili synowie Izraelscy/ ktorzy nalezieni sa w on czas/ then Przesstep: y dzien swiety Przasnitc siedm dni: A niebyto tak slawne swieto Przesstepu w ludu Izraelskim/ od czasow Samuela Proroka: y wssystcy Krolowie Izraelscy/ nie swiecili thakiey Wielkiej noci/ iaka sprawil Jozyas/ y kapłani/ y Lewitowie/ y Zydowie/ y wssystek lud Izraelski ktorzy mogt byc nalezion w Jeruzalem. Osmnastego roku gdy Krolowal Jozyas swiecono Przesstep. A byly prosto sthanowane skutki Jozyassowe przed oblicznością Pana Boga swego/ w sercu doskonalszym/ y w boiazni: A co okoto niego napisano pierwszych czasow/ y o tych ktorzy zgrzesyli y ktorzy nieucziwie sie stawili przeciwko Panu Bogu niz wssysthey inssy narodo wie/ y ktorzy nie szukali Pana ani slow tego w ludu Izraelskim.

A porhey wssystkiey sprawie Jozyassa Krola/ przyciagnal Sfarao Krol Egiptski/ chcac walezyt na Charkamis z drogi nad rzeka Eufraten/ y wyiachat przeciwko niemu Krol Jozyas. A poslat Krol E

4. Reg: 23.
2. Para: 35.

Trzecie Księgi.

3. Reg: 22.

4. Reg: 23.
2. Para: 36.

4. Reg: 24.

gipski do Jozyasza / mówiąc: Co ty masz semna Krolu Judski? Nie jestem posłan od Pana abym przeciw tobie walczył / bo ja mam bojować nad Eufrathen / a tak spiesznie odiejdź. A nie wrócił się Jozyasza na wozie: ale chciał mocno zwalczyć go / nie bacząc na słowa Prorockie z ust Pánstkich: ale stoczył snim wojnę na polu Mageddo. Ziaćali się też królowie do Krola Jozyasza. A rzekł Krol Jozyasza slugam swoim: Wymieście mnie z bojowiska / bom bardzo zraniony. A narychmiast wymieśli go z boju. A wstąpił na inssy woz swoy: a przyszedł do Jeruzale / i umarł / i pogrzebion w grobie oycowstym. A po wssystkim Żydowstwie płakali Jozyasza: y ktorzy byli na wrzedziech / spotem z żonami go żalowali / aż do te dni. A postanowiono to / aby tak zawsze bywało / na wssysthek rod Izraelski. A te rzeczy opisane są w Księgach Historii Krolow Judskich: y wssystkie dzieła Jozyasza / y sława jego / y mądrość jego w zakonie Pánstkim: y cokolwiek on uczynił / y ktorych rzeczy nie napisałano w Księgach Krolow Izraelskich y Judskich.

A wzniósł lud Judski Jechoniasza syna Jozaszowego / uczynili go Krolew na miejscu Jozaszowym / oycą jego / gdy był we trzech y trzydziestu lat. A Krolował nad Izraelem trzy Księzce. Bo i słożył Krol Egipski / aby nie Krolował w Jeruzale: y włożył na lud aby dawali sto setnarów srebra / a ieden złota. A postanowił Krol Egipski Joacym brata jego / Krolew Judskim y Jeruzolimskim: y zawiązałi wrzednicy przysięga Joacymowi: a Zaráćel brata jego poimawszy zawiadli do Egipcu. Pieć y dwadzieścia lat miał Joacym / gdy począł Krolować w ziemi Judskiej y w Jeruzale: y uczynił źle przed oblicznością Pana Boga.

Potym zaś przyciągnął Nabuchodonosor Krol Babiloniski / y związał go między łańcuchami / zawiadł do Babilonii: a naczyni poświęcone z kościoła Pánstkiego zabrał Nabuchodonosor / y wniósł a poświęcił je w kościele swoim w Babilonii. Abowiem o plugaństwach jego y o niepobożności jego / napisano w Księgach czasow Krolewstkich. A Krolował Joachin syn jego po nim. A gdy został Krolew / miał osiemnaście lat. A Krolował trzy Księzce / y dziesięć dni w Jeruzale: czyniąc wiele złego przed oblicznością Pánstka: a po roku posłał Nabuchodonosor przemieść go do Babilonu pospołu y z swietym naczyniem Pánstkim. Postanowił zaś Sedechiasz Krolew Judskim y w Jeruzale / gdy miał dwadzieścia lat y ieden

A Krolował iedenaste lat. A uczynił źle przed oblicznością Pánstka / ani się obawiał słow które mówił do niego Jeremiasz Prorok / z ust Pánstkich: ten zawiązany przysięga od Krola Nabuchodonosora / zlamawszy przysięgę odstąpił od niego: y zawiązał zakon Pana Boga Izraelskiego: A ziaćał także ludu Pánstkiego wiele rzeczy niesprawiedliwych broili / y czynili niepobożnie / nad wssystkie plugaństwa poganistkie: y splugawili kościół Pánstki / który swietny był w Jeruzale.

Syłał Pan Bóg oycow ich Angiotę swego aby ie zasiał nawiedzi / aby im dla tego był przepuszczył / y Przybytkowi swemu: Ale oni wrażli a posmiewali się z Angiotą jego: y w który dzień mawiał im Pan / w thenże szdżili a nagrawali się z Prorokiem jego. A thory iusł ku gniewu wielkiemu pobudzon od ludu swego / dla niepobożności jego: rozkazał ziaćać Krolew Chaldejskim. Ci pobili młodziencę ich mieczem / okolo swietego kościoła ich / a nie przepuszcili młodemu / słaćemu / pannie / y młodziencowi: ale wssysthcy przysłi wydani w ręce ich / a wssystko naczynie swietne Pánstkie / y Krolewskie skarbę zabrałszy / zanieśli do Babilonii / a zająli dom Pánstki / y rozmiothali mury Jeruzolimskie: wieże mieście popálili / y potázili wssystkie co poćciwse budowania jego / a wniwecz obrocili: a tych co wsi mieća które zostawali żywo / zaporwadzili do Babilonu. A byli niewolnikami jego / aż Krolowali Persowie: aby się ziaćło słowo Pánstkie przez usta Jeremiasza Proroka: a z dobrowolnie swiećića ziemi Soboty swojej / przez wssysthek czas spustoszenia swego swiećića ziemi / aż do wypelnienia siedmdziesiaty y siedm lat.

Cap. 2.

Cyrus Krol Perski posłał swiećobnie lud Judski / niewolę Babiloniskę / wrocivssy im naczynie do domu Boiego / osłarżono lud do Artaxersa Krola / y zasiał im zasiać budować kościół Boiego.

A

Gdy Krolował Cyrus Krol Perski / ku wypelnieniu słowa Pánstkiego przez usta Jeremiasza / wzbudził Pan Duchá Cyrusa Krola Perskiego: tedy on dat wotac po wssystkim Krolestwie swoim / także y przez listy oznaymował / mówiąc: Thak powiada Cyrus Krol Perski / Pan Bóg Izraelski postanowił mnie Krolew nad wssystka ziemi / Pan wysłi / y oznaymit mi / aby mu był budowan kościół w Jeruzale.

Jeruzale /

Ezdrasowe.

Jeruzalem / ktore jest w ydywstwie . Przetoż
jesli jest ktorzy z rodu waszego / Pan iego
niechay z nim wstapi do Jeruzalem . A
tak co ich kolwie okolo tych tham mieysc
miejska / niech te wspomoga ktorzy sa na
onym miejscu / zlotem / srebrzem / dary / ko
mi / bydlem / y inemi rzeczami ktore bywa
ia dobrowolnie dawane na kosciot Pa
ski / ktory jest w Jeruzalem .

Powsthawossy tedy Arijeta pokoleni /
wsi / y Judscy z pokolenia Beniamin / y ka
ptani y Lewitowie / ktore wzbudzit Pan
aby sli y budowali dom panski / ktory jest w
Jeruzale : A ci co byli okolo nich / zakladali
ie wssytkim / iako zlotem / srebrze / y dobytki /
y obiecowaniem mnogim / wiele ludzi / ko
rych wymysl zbudzon byt od Pana . A sam Cy
rus Krol wyniosl naczynie swiete Panskie /
ktore byl zaniosl Nabuchodonozor Krol
Babilonski / z Jeruzalem / a poawiecit ie
Bawianowi swemu / y wyniossly ie Cyrus
Krol Perski / oddat Mitrydatowi / ktory
byt podskarbnim iego . A przez tego rece wy
dane sa Salmanasarowi Staroście Juda
skie . A tego naczynia ta liczba : kubkow
srebrnych ku napojnym offiara dwa tysia
ca / y czterysta : Miednic srebrnych trzy
dziesci : Czapki zlotych trzydziesci : a srebro
nych dwa tysiac / y czterysta : a inego na
czynia tysiac : wssytkiego naczynia w obec
zlotego y srebrnego / bylo piec tysiecy / osm
set / y sescdziesiat . Rodlczono ie Salma
nasarowi pospolu sieni ktorzy z niewoley
Babilonskiey przysli byli do Jeruzalem .

Ezdr. 4. Za czasow Artaxersa Krola Perskiego / pisali
li do niego o tych ktorzy mieskali w ydyw
stwie y w Jeruzale / Balsamus y Mitryda
tus / y Sabellius / y Ratumus / Balthemus
Samelius pisarz / y ini co mieskali w Sa
marcey / y po inszych miejscach / nizey napisa
lany list Krolowi Artaxersowi . Panie / slu
dzy twoi / Ratumus nad przypadlemi rze
czami pisarz / y Sabellius pisarz / y ini dwo
ru twego sedziowie / w Celestryey y Sfeni
ciey . Wiadomo to badz Panu Krolowi / ze
ci ydywie ktorzy od was przysli do nas /
gdy wessli do Jeruzalem miasta nie wier
nego y zlosliwego / ieli budowac sklepy abo
wieze y mury iego / y kosciot wywodza . Co
iesli tho miasto / y mury iego pobudua sie /
nie thylko ze nie beda dani placic / ale sie y
na krole oborza a zapra sie im . A iz sie to
dziecie przy kosciele / zdato sie tho nam byc
dobrze / abyśmy thego nie lekce wazyli : ale
zebyśmy oznaymili Krolowi Panu nasze
mu / bedzielić sie zdato Krolu / niechay by
ssukano w kriegach oycow twoich / thedy
nawdzie w kronikach napisano o thym / a
dowieć sie iz to miasto byto sporne / ktore

y Krole y miasta burzyto . A sami ydywie
sporni / a ci ktorzy zawzdy sniego walki
stroili / z teyze przyczyny to miasto spusto
szone jest . Przeto teraz oznaymujemy to
bie panie Krolu / iz iesli to miasto sie zbu
duie / y mury iego iesli beda doskonale wy
wiedzione / przyshepu nie bedzieś miat do
Celestryey y Sfenicyey .

Tedy odpisal Krol Ratumowi ktorzy
popisowal przypade a przygodne rzeczy /
y Balthemowi / y Sabelliusowi pisarzowi /
y inym wrzednikom obywataym w Syry
ey y Sfenicyey / ten list co go przypisue .
Czedlem list ktoryście mi poslali . Przetoż
rozkazatem byt ssukac / y naleziono / iz tho
tam miasto od wiekow jest przeciwnie kro
lom / a ludzie w nim nie trwale wiary / a
walki z niego wywodzacy / y Krolowie
barzo mocni bywali w Jeruzalem panua
cy / y ci ktorzy brali dan z Celestryey y Sfe
niki . A tak terazem przykazat / aby bronio
no ludziami tym budowac miasta / a nie do
puszczac aby co wiecey byc miato : ale zeby
ani postepowali daley / poniewaz ze sa zlo
sciw / tak aby sie od nich iakie zamieszanie
Krolom nie stalo . Przeczedssy to co by
lo od Krola Artaxersa napisano / Ratum
mus / y Sabellius pisarz / y ci co s nimi wrze
dniki byli / zaprzagssy wozy wskok przypa
dli do Jeruzalem z swymi iezdnymi / z mno
stwem ludzi / y z woyskiem / y ieli bronie bu
downikom / tak ze przestali budowac kos
ciota w Jeruzalem / az do wtorego roku
Krolestwa Dariusza Krola Perskiego .

Cap: 3.

Gdy Krol Darius po czestowaniu gosci spal / trzej
komornicy wzięli między sie Gadke / co moczney
siego / Wino / Krol / niewiasta / ci prawda y wiodzi
o wynte .

KROL Daryus sprawil wielka
wieczera na wssytkie domo
we sluzebniki swoje / y na wssy
tkie wrzedniki Miedskie / y Per
skie / y na wssytkie slachcice / y sedzie / y ray
ce / y na przetozone pod soba / od Indyey
az do Morzynskiey ziemie / stho y siedm a
dwadzieścia Prowinciy albo ziemie : A gdy
sie naiedli y napili / y nasytzeni gdy sie roze
sli / tez Darius Krol wshedł do pokoju swie
go / zasnal / y potym ocknal .

Tedy oni trzej komornicy stroze ciála /
ktorzy strzegli ciála Krolewskiego / ieli
mowic ieden do drugiego . Powiedz każ
dy z nas takowa mowe ktoraby przecho
dzila inne : a czyia rzecz okaże sie byc medr
ssa nizli drugiego / da mu Krol Daryus
dary wielkie / chodzic w pawloce / ze zlo

Trzecie Księgi.

tą pić / na złoty m łożu legać / woz z wzdą-
mi złotemi / y czapkę z białoru / y zapone zło-
ta około szyi: a będzie siadał na pierwszym
miejscu po Dariuszu / dla mądrości swej / y
bada go nazywać przyjacielem Dariuszo-
wym. Tedy napisał każdy swoje słowa /
zapieczętowali / y położyli pod poduszkę Da-
riusza Krola / tak sobie mówiąc: Gdy Krol
wstanie / oświadczy mu pisma nasze: a
ktorekolwiek tych trzech Krol pochwali / y
urzędnicy Perscy / powiadając że tego slo-
wo mądrości jest / then zwycięstwo odzierzy
iako napisano jest. A napisał ieden / Moc-
ne jest wino. Drugi napisał / Mocniejszy
Krol. Trzeci napisał / Mocniejszy sa nie-
władcy: ale wszystkie rzeczy przemaga pra-
wda.

A gdy wstał Krol / wziął pisma swoje / a
podali mu / y czytał. A posłał przyzwać
k siebie wszystkie urzędniki Perskie y Med-
skie / y Słachty / y Sędziów / y przełożonych /
y usiedli w radę: y czytano one pisma przed
nimi. Tedy rzecze Krol: Wzowiecie tych
młodzieńców / niech sami powiedzą słowa
swoje. Wezwano ich y wstali. A rzekł im:
powiedzcie nam o tym sami / coście napi-
sali. Tedy począł pierwszy / Ktory powie-
dał o mądrości winu / temi słowy: Mężo-
wie / o iako zmagą wino wszystkie ludzkie
Ktorzy je piją: Zawodzi rozum. Wład to tak
Krolowski iako ścierotka rozum czyni mą-
dry. Zaś też niewolnika y wolnego / ubogiego
y bogatego / y wssch inszych myśli obra-
ca w beśpieczność y w wesele / iż zapomina
na wszelkiego smutku y długo / y każdego
wnetrza czyni pocziwe / nie pomni na kro-
la / ani na przełożonego / y czyni że taki czo-
wiek wszystko celnary mierzy. A kiedy się
napija nie pamięta ani na przyjaciela
swo / ani na braterstwo: ale w małej chwi-
li skoczą do mieczów: a gdy z winu wytrze-
zwieją / y wstają / nie pamiętają co dzie-
łali. O mężowie / wiec nie przechodzi mo-
ca wino: Ktoż tak myśli czynić iako wino?
A to rzekłszy umilkł.

Ciąp: 4

Dowodzą moc y Krolowskiy / Niewieściey / y pra-
wdy. Data są wigrane prawdy. Dariusz na prośbę
Zorobabelową wrocił naczynie kościelne / y piase da-
łac wolność a swobodę y nakład Żydom na budo-
wanie kościoła y Jeruzalem.

Począł drugi mówić / Ktory był
rzekł o mądrości Krola: O me-
żowie / A wiec nie mocniejszy lu-
dzie / Ktorzy ziemią y morzem
władną / y wszystkim co w nich jest: A Krol

wszystkie przechodzi / y panuje im: a co ie-
dno im każe / to wszystko czynia. Posłali ie-
na wojnę / ciągną / y rozmiatły wiały gory
borza mury / y wieże. Zabijali ie / y oni zabi-
łali / y Krolowskiego słowa nie przestępi-
li. Jesli zwycięża / wszystko co kolwie po-
bił / Krolowi przynosił. Wraz wszyscy
inni / co ich iedno / acz nie walczy ani się po-
ryka / ale sprawują ziemię: Tuż gdy żna
przynosił podarki Krolowi: A ten ieden
sam / rzecze zabijcie / zabijcie: rzecze odpu-
ścić / odpuszcza: iesli rzecze ubić /
ubija: rzecze wykorzystać / wykorzysta:
rzecze budować / budują: iesli rzecze / wi-
nić / wytną / szczepić / szczepia: a tak wszy-
stek lud / y wszyscy mocarze / Krola słucha-
li / a on na to dobrze siedzi / pije / y spi.
A ci go około strzega / a nie może żaden z
nich odejść / a czynić sprawę swoją / ale na
słowo wszycego słuchają. Mężowie / iakoż
Krol nie przewyższa Ktory tak jest zawo-
diany / y umilkł.

Trzeci Ktory był rzekł o Niewiastach / y
Prawdziwie / To jest Zorobabel / iak też mo-
wił: O Mężowie / nie iesli wielki Krol / y
mnodzy ludzie / ani też wino mocą przecho-
dzi / Ktoż jest tedy ten co im panuje? A zaś
nie niewiasty wrodziły Krola / y wszystkie
lud Ktory panuje na Morzu y na ziemi / y z
nichże się też rodzi / y od nichże wychowa-
ni są / ci Ktorzy szczepili winnice z Ktorych
wino bywa: A te słyły słyły wszystkie lu-
dziom / y oni czynią cieść meżom / a nie mo-
gą być ludzie bez niewiast. Bo zbierali
Kto złota y srebra niemają / y wszelką rzecz
ozdobną: a iesli wyży iedurną niewiastę
nadobnie ubraną Ktemu y piękna: wszyst-
ko to opuścili na nie pątrzaia / y otwo-
rzywszy wstają dzwonią się / y wiecy iak so-
bie ludzka a przewabiają niż złoto / niż sre-
bro / niż wszystkie rzeczy drogic: Cztowiek
własnego oycą swego Ktory go wychował:
opuszcza / y swoje oyczyznę / a do niewiasty
przystaje. A z niewiasty opuszcza duszę: ani
na oycę pamięta / ani na matkę / ani na kra-
inę. A z tad musicie cho znać / że wam nie-
wiasty panują. A zaś wam tego żal: Bie-
rze wiec cztowiek miecz swój / y idzie w dro-
gę króć / zabijając / żeglować po morzu / po
rzekach / ze lwem się potyka / y w nocy
chadza / a gdy Kogo okradnie / zdradzi / ob-
tupi / to swej miłej przyniesie. Żasie miłue
maż żonę swą / wiecy niżli oycę / albo ma-
tkę. A wiele ich od rozumu odstąpiło dla
żon swoich: y niewolniki się stawali dla
nich / y mnodzy zgineli / y pobici / y zgrzeszy-
li dla niewiast. A teraz wierzcie mi / iż acz-
ci wielki jest Krol w mocy swojej: Bo wszy-
skie krainy wstydzą y boją się go dotknąć

Gene: 1.
Math: 19
1. Corin: 6
Eph: 1.

Wstaje

Ezdrasowe.

Wszystkie iedenak / widziatem ia Apemen cor
te Bezakowe gamrachke dziwnego Krola /
siedzaca wedle Krola po prawey stro-
nie / ktora zdeymowala korone z glowy ie-
go / a wkładala na sie / a od tewice policzko
wala Krola. A na to nic / iedno stworzym
sy wsta patrzal na nie : a iesli sie nan wsmie-
chneta / smiat sie / bo iesli sie nan gniewata
ciejst y blagat ia / tak dlugo dotad go zas
nieprzyjeta w tase. O mezwowie / czemu
niemala byc mocniejszy niemiasty : Wiel-
ka iest ziemia / a wysokie Niebo : ktoz cho-
czyni : Na ten czas Krol y panowie iego /
poyrzeli ieden na drugiego.

A poczat mowic o prawdzie / O Mezo-
wie / A zaż nie sa mocne niemiasty : Wiel-
ka iest ziemia / a wysokie Niebo : y prechki
bieg słońca obraca w okol Niebo na mies-
ce swoje za ieden dzien. A zaż nie wielmoż-
ny iest ten co cho czyni : y prawda wielka /
y mocniejszy nad wszystkie. Wszystkie sie-
mia prawdy wzywa / Niebo tez ia Bogoslá-
wi / y wszystkie sprawy zruszaja sie y drza
przed nia / a niemasz przy niewie nie pra-
wego. Wino nie prawe iest / Nie prawy
Krol / Nie prawe niemiasty / Nie prawi
wszystcy synowie ludscy / y nieprawie ich wszy-
stkie skutki / a nie masz w nich prawdy / y w
swey nieprawosci zagina : a prawda trwa
y Bierze moc na wieki / y swie / y zwycieza
na wieki wieczne. Niemasz w niej przymo-
wania osob ani brakowania : co iest spra-
wiedliwego to czyni kazdemu / niesprawie-
dliwemu y zlosciwemu / a wszystkie iastawie
bywaja przyeci od wzyntkow iey. A nie
masz w sadzie iey nie nie prawego / ale moc
y Krolestwo / moznosc / y maiestat wszy-
stkich wiekow. Bogosláwiony Bog praw-
dy. A przestat mowic.

A wszystkie ludzkie zawolali / y rzekli : Wiel-
ka iest prawda / y przemaga. Tedy Krol
rzecze do niego / Pros / iesli co chceś miec
wiecey odemnie nizli cho co pisano iesth /
a dam ci / podlug tego iakos iest medrzym
nalezion nizini / a bedziesz podle mnie sia-
dal / y powinowatym moim bedziesz nazy-
wan. On potym rzekl do Krola : Wspom-
ni na slub twoy / zes slubit / budowac Jeru-
zalem / w ten dzien w ktorys przyiat kro-
lestwo : a zes wszystkie naczynie ktore zabra-
ne iest z Jeruzalem / mial odeslac ktore juz
odtaczyl Cyrus / kiedy pobit Babilonia / a
chcial ie tam odeslac. A chy slubites budow-
ac kosciot / ktory spalili Idumeyczycow
wie / gdy wykorzenione iest Zydowstwo od
Chaldeyczycow. Teraz tedy to iest o co cie
zadam Panie / y o co prosze / to iest on ma-
iestath Ekhorego od ciebie pozadam / abyś
spelnit slub ktorys slubit Krolowi Niebie-

stiemu z wszystkich.

Tedy wstawy Daryus Krol / pocato-
wat go / y napisal listy do wszystkich Wto-
darczow y Starosth / y Kriazat / aby go od-
prowadzili / y te ktorzy przy nim byli / wysy-
stie ktorzy ida budowac Jeruzale. A do wszy-
stkich Urzednikow ktorzy byli w Syriey / y
Genice / y Libanie napisal listy / aby nawo-
zili drzewa Cedrowe z Libanu do Jeru-
zalem / a zeby snimi budowali Jeruzalem. A
pisal tez wsem Zydow / ktorzy wychodzili
z iego Krolestwa do Zydowstwa na swie-
bode / aby zaden mocarz / y przelozony / y
starosta / nienadziejat na miasto a brany-
ich : y kazda krajina ktora przed tym trzyma-
li / aby im byla wolna : Idumeyczycowie
tez aby ziachali z zameczkow Zydowskich /
ktore do tychmiast chzymalia / a na nabu-
dowanie kosciota rozkazal dac na kazdy rok
dwadziescia thalenth / pokieby go nie-
dobudowali : a na swietym oltarzu zupelne
offiary offiarowac na kazdy dzien / tak ia-
ko miala przykazanie : druga tez dziesiec ta-
lenth kazal dawac na kazdy rok : A wysy-
stie ktorzy ida z Babiloniew budowac mia-
sta Jeruzalem / aby byla swieboda thak sa-
mym / iako y synom ich / y wszystkim kapla-
nom ktorzy przed nimi ida. Napisal thez
iakto wiele pieniedzy / y stathe poswiecona
kazal dac / w ktoreby poslugowali / y Le-
witom kazal dac przykazania / az do one-
go dnia kiedy sie wyprawi kosciot / y Jeru-
zalem zbuduje : y wszystkim ktorzy strzegli
miasta / rozkazal aby dano losy y zotd. Pus-
cit tez wolno wszystkim naczynie Ekhorekol-
wiek byl odtaczyl Cyrus od Babilonu / y
wszystko cokolwiek byl rzekl Cyrus / on tez
przykazal aby tak bylo / a zeby odeslani byli
do Jeruzalem.

A gdy odszedl on mlodziemiec / podniow-
sy oblicze swe ku Jeruzalem / dziekowal
Krolowi Niebieskiemu / y rzekl : Od ciebie
iest zwyciestwo / y od ciebie iest madośc /
y oswiecenie. A ia sluga twoy iesth. Bogo-
sláwiony iestes / ktorys midat madośc / y
bede cie wyznawat Panie Boze oycow na-
sych. A wziat listy / a odszedl do Babiloni-
ey. A przysseddy / oznaymit Braciey swo-
iey wszystkiey ktorzy byli w Babiloniew / y
Bogosláwili Boga oycow swoich / iż im
dal swiebode y ochode / aby sli y budowali
Jeruzalem / y kosciot gdzie wzywano
iesth imie iego w nim / y rozradowali sie a
weselili z muzyka przez siedm dni.

Cap. 5.

Lin

Oblicza

Trzecie Księgi.

Widzicie te co sie z Babilonem wrocili do Jeruzalem y do zydomstwa/ gdy przyszli co czynili/ a bu-
dowac kościół mieli od nieprzyjaciół przekazke.

1. Esd: 2.

Math: 1.

3. Esd: 4.

W tym wybrano na one droge
ktorzy mieli isc kiazeta fami-
ley oycowskich podlug pokoleni
ich/ z zonami/ z syny/ z corka-
mi/ z slugami y z sluzebnikami/ y dobytki
swemi. A Dariusz Krol/ poslat sieniemi po-
spolu iezdnych tysiac/ azby ie doprowadzili
do Jeruzalem w pokoiu/ z muzyki/ y z be-
bny/ y z fletnikami: a wssytcy bracia ich byli
sthego radosni/ y kazat im pospolu sieniemi
isc. A sa te imiona mezo w ktorzy sli po-
dlug wsi swoich w pokolenia/ y w dzial
kriestwa ich. Kaptani: Synowie Sfinea-
esowi/ syna Aaronowego/ Jesus syn Jo-
sedech/ Joacyim syn Zorobabel/ syna Sa-
lathyelowego z domu Dawidowego/ z ro-
du Sares/ z pokolenia Juda: ktorzy mowit
pod Daryusem Krolew Perstkim mowy dzi-
wne/ wtorego roku Krolestwa iego/ krie-
stycia Nisan pierwszego.

A sa ci zydomie/ ktorzy wysli z niewo-
ley zaprowadzenia/ ktorzy byt przeniesl
Nabuchodonozor Krol Babilonski do Ba-
bilonu/ a wrocil sie zas do Jeruzalem. A
futal czesci zydomstwa/ ieden kazdy miasta
swego/ ktorzy przyszli z Zorobabelem/ y z
Jesusem/ Nehemiasz/ Areores/ Elimeon/
Emmanio/ Mardocheusem/ Belsiro/
Mehpsatochor/ Oloro/ Emonia ieden
z kiazath ich. A liczba ich (oddzielona)
od poganow/ z przetozonych ich/ synowie
Sares/ dwa tysiac/ stho/ siedmdziesiat y
dwa. Synow Ares: trzy tysiac/ stho/ piec
dziesiat y siedm. Synow Sfinea/ sto/ czter-
dziesci y dwa. W syniech Jesu y Joabes/
tysiac/ trzy st y dwa. Synow Demu: dwa
tysiac/ czterzy stha/ y siedmdziesiat. Sy-
now Choraba: dwiescie y piec. Synow
Zanika: stho/ sešcdziesiat y osm. Sy-
now Bebech: czterzy stha/ y trzy. Synow
Archad: czterzy stha/ dwadzieścia y siedm.
Synow Chan: trzydziesci y siedm. Synow
Soroar: dwa tysiac/ sešcdziesiat y siedm.
Synow Adin: czterzy stha/ sešcdziesiat y ie-
den. Synow Aderektis: stho/ y osm. Sy-
now Cyaso y Zelás: stho y siedm. Synow A-
zorot: czterzy stha/ trzydziesci y dziewiec.
Synow Jedarbonate: sto/ trzydziesci y dwa.
Synow Ananie: sto y trzydziesci. Synow
Aloni: dziewiec dziesiat. Synow Marsar:
czterzy stha/ dwadzieścia y dwa. Synow Za-
barus: dziewiec dziesiat y piec. Synow Se-
polemon: sto/ dwadzieścia y trzy. Synow
Tepopás: piecdziesiat y piec. Synow Ze-
hanatus: sto piecdziesiat y osm. Synow

Cebethamus: sto/ trzydziesci y dwa. Sy-
now Krearpátros/ ktorzy z Enokadies y z
Modie: czterzy stha/ dwadzieścia y trzy.
Ktorzy z Gramas y Gabea: sto/ dwadzie-
cia y ieden. Ktorzy z Besselon y Ceagge:
sešcdziesiat y piec. Ktorzy z Bastaro: sto/
dwadzieścia y dwa. Ktorzy z Bechenobes
piecdziesiat y piec. Synow Liptis: stho/
piecdziesiat y piec. Synow Labboni: trzy
stha/ piecdziesiat y siedm. Synow Sychem:
trzy stha/ y siedmdziesiat. Synow Suadon:
y Eliomus: trzy stha/ siedmdziesiat y osm.
Synow Eritus: dwa tysiac/ stho/ czter-
dziesci y piec. Synow Anaas: trzy stha/ y
siedmdziesiat.

Kaptani ci: Synow Jedbus: Synow
Luther: synow Eliasyb: trzy stha/ siedmdzie-
siat y dwa. Synow Emerus: dwiescie/
piecdziesiat y dwa. Synow Sasyry: trzy stha/
piecdziesiat y siedm. Synow Káree: dwie
ście/ dwadzieścia y siedm. Lewithowie:
Synow Jesu Kaduhel/ y Banus/ y Se-
rebiás/ y Edias/ siedmdziesiat y czterzy.
Wssy stha liczba odedwunascie lath: trzy-
dziesci tysiecy/ czterzy stha/ sešcdziesiat y
dwa. Synow/ corek/ y zon/ summa wssy-
stkich/ czterdziesci tysiecy/ dwiescie/ czter-
dziesci y dwie. Synow Kaptanskich kto-
rzy spiewali w kościele: Synow Asaffo-
wych: sto/ dwadzieścia y osm. A Odwir-
ni: Synowie Esmenni/ Synowie Azer/
Synowie Amon/ Synowie Alkuba/ To-
pa/ synowie Tobi/ wssy stich sto/ trzydzie-
sci y dziewiec. Kaptani ktorzy sluzili w
kościele: Synow Sel/ Synow Gassfa/
Synow Tobloch/ Synow Kárie/ Synow
Su/ synow Zellu/ synow Labana/ synow
Amarcha/ synow Alkub/ synow Otha/ sy-
now Cetha/ synow Aggab/ synow Obai/
synow Anani/ synow Kanna/ synow Ged-
du/ synow An/ synow Kadin/ synow De-
sanon/ synow Náchobá/ synow Káseba/
synow Gáze/ synow Ozui/ synow Synone/
synow Attre/ synow Hastem/ synow Alsa-
na/ synow Mánai/ synow Násyrim/ synow
Alkusú/ synow Agista/ synow Alui/ synow
Sawon/ synow Sasalon/ synow Meedda/
synow Jusa/ synow Káree/ synow Bára-
tus/ synow Sáree/ synow Koesy/ synow
Násyth/ synow Agisty/ synow Pedon. Sa-
lomon syna iego/ synowie Alsoffot/ syno-
wie Jazyda/ synowie Celi/ synowie Dedon/
synowie Gáddáhel/ synowie Seffegi/ syno-
wie Aggia/ synowie Sáhareth/ synowie
Sábáthen/ synowie Károneth/ synowie
Málsith/ synowie Ame/ synowie Sásus/
synowie Abdus/ synowie Subá/ synowie
Kurá/ synowie Káhotis/ synowie Sásffat/
synowie Málmon/ wssytcy ktorzy poslu-

gowali

Ezdrasowe.

głowali przy swieceniu / y sluzebnicy Salomonowi / wssystkich czterzy sthā ośmdziesiąt y dwa.

1. Ezd: 2. Ci są synowie ktorzy wstąpili z Thelmlā / z Stelārā: Kriajetā ich / Kārmellām y Kāreth: ā nie mogli powiedziec miast swoich / y rodziny swojej / iakoby sli z ludu Izraelskiego Synowie Dālāry / synowie Tūbāl / synowie Nechodāikā / z Kāptanow / ktorzy sprawowali vrzedy Kāptāniskie: ā nienależono synow Obia / synow Achisof / synow Addyn / ktorzy potat żone z corek Sfārgolēu: y nazwani są imieniem tego: ā o tych rdzain sūkano pismā w regestrze / ā nie jest naleziono: v zāczano im Kāptānistwā vjyrać. Irzekt im Nechemias / y Asfārās / ā by nie byli wtiesniti swietnych rzeczy / āsby powstał Biskup wczony / ā okazał im prawde. A wssystkiego Izraelā bylo / krom slug y sluzebnic / czterdzieści y dwa tysiące / trzysta y czterdzieści. Slug ich y sluzebnic: siedm tysięcy / trzy sthā / trzydzieści y siedm. Spiewakow y spiewaczel: dwiescie / sześdziesiąt y piec. Wielbadow czterystā / trzydzieści y piec. Koni siedm tysięcy / trzydzieści y sześc. Młotow po dwa krocsto tysięcy / czterdzieści y piec. Osłow / piec tysięcy / dwadzieścia y piec.

A przetożeni ich po wsiach / gdy przysli do Kościotā Bożego / ktorzy byli w Jeruzalem / āby odnowili y wywiedli Kościot nā miescu swoim / wedlug swej moźności / dāli do skārbu Kościelnego nā robote / y nā potrzeby tego swiete / zlotā dwānāsćie tysięcy grzywien / y piec tysięcy grzywien srebrā y ssać Kāptāniskich sto. A mieszkali Kāptani y Lewitowie / y ktorzy byli przysli z ludu / w Jeruzalem / y w oney krainie / y swietci spiewacy / y odwierni / y wssystek lud Izraelski w swych ziemicach.

2. Ezd: 3. A gdy iuz nādchodzit Kriajetā siodmy / ā synowie Izraelscy gdy byli przy rzeczach swoich / zessli sie iednomyslnie do sieni ktorā była przede drzwiami od wschodu słońca. A stoiac Jezus syn Josedechā / y brācia jego Kāptani / y Zorobabel syn Salāchielā / y brācia jego / wczynili oltarz / āby ofiarowali nā nim zupełne ofiāry / podlug tego co napisano jest w Kriegach Mojsesā ciotwiekā Bożego. A zessli sie tām z inich narodow ziemie / y wywiedli oltarz nā miejscu swym wssyscy narodowie ziemie / y ofiārowali ofiāry zupełne Pānu zarānkowe. A swiećili swieto Kuczek / y dzień wroczysty / iako przykazano w zakonie: y ofiāry chlebowe nā każdy dzień / iako miało być: y po tym ofiāry postanowione / y ofiāry Soborne / y Cłowego Kriajetā / y wssystkich dni swietnych wroczystych. A co ich kolwiek obie

cowato Pānu od Cłowe^o Kriajetā podimego / poczęli ofiārować ofiāry Pānu Bogu / ā Kościot Pāński ieszcze nie był zbudowany: A dāli pieniadze murārzom y cieślom / y napoy / y pokarm / z radością. A dāli wozy Sydonieykōm / y Tyrieykōm / āby im przywiezli: z Libanu tramy Cedrowe / przypuszczone w ptiech do portu Joppe: podlug wyroku ktori im napisano od Cyrusa Krolā Perskiego.

A wtorego roku przyszedłszy do Kościotā Bożego do Jeruzalem / Kriajetā wtorego / poczał Zorobabel syn Salāthielow / y Josue syn Josedech / y brācia ich / y Kāptani / y Lewitowie / y wssyscy ktorzy byli przysli z iecthwā do Jeruzalem: y zātożyli Kościot Boży nā Cłowie Kriajetā wtorego / roku wtorego / od przyscia ich do żydowsthwā y do Jeruzalem. A postanowili Lewity od dwudziestu lat nād robota Pānska: A stat Jezus y syn tego / y brācia wssyscy Lewitowie zmwōwili sie / żeby pełnili zakon / y czynili sprawy swe w domu Pāńskim. Stāneli też Kāptani māiac ssaćy biate / y traby / A Lewithowie synowie Azāssowi māiacy cymbāły chwalac spotu Pānā / y błogosławiac / wedle postanowienia Dawidā Krolā Izraelskiego. A spiewali piesni Pānu / i z łotkośc tego / y cześc iesst nā wieki nād wssim ludem Izraelskim. A wssyscy ludzie thrabili / y wykrzykali glosiem wielkim / chwalac Pānā przy wywodzeniu ā budowaniu domu Pāńskiego. A przysli niesktorzy z Kāptanow y z Lewitow / y stārszych przetożonych po wsiach / ktorzy widzieli pierwsy Kościot / ku budowaniu Kościotā tego z Kriykem y z ptāczem wielkim / ā mnōdzy / z trabami y z radością wielkā: iak iż lud nie slysiat trab przed ptāczem ludzkim. A była tħluszcza w thraby thrabiac wielmoźnie / iak że też dāleko ie slyssano. A wsslysseli nieprzyiaciele pokolenia Judā y Beniamin / y przybiegli dowiādowāc sie co by to zā trabienie bylo. A poznali że ci co przysli z iecthwā / buduiā Kościot Pānu Bogu Izraelskiemu. Przysstħopiwssy tedy do Zorobabelā y do Jezusā przetożonych / rzekli im: Bedziemy budowāc pospotu swāmś bos my też takież slychali Pānā Bogā wāssego / y my takież chodzimy w zakonie obedi Azbāzāret Krolā Asyriyskiego / ktori nās tu zāgnāl. A rzekt im Zorobabel / y Jezus / y Kriajetā wsi Izraelskich: Nie gōdzi sie nām y wām spotu budowāc domu Bogā nāssego / bo my sami bedziemy budowāc Pānu Izraelskiemu / podlug tego iak to nam przykazał Cyrus Krol Perski. A narodowie oney ziemie / ktorzy leżeli nād themi ci co są w żydowstwie / y podnoszac

1. Ezd: 3.

Ecclesi: 49.

1. Para: 17.

2. Ezd: 4.

3. Ezd: 1.

Trzecie Księgi.

im budowanie / a zatogi czyniac / y lud na
nie przywodzac / bronili im budować / a czy
niac wtarczki na nie / przerywali im / by nie
było dokonano budowanie za czasu Krola
Cyrusa : y przewlekli ono budowanie na
dwie lecie / aż do Krolowania Daryusso-
wego.

Ciąp: 6.

Za przywoleniem Daryusowym ydowie Kościot
y miasto Jeruzalem budowa.

1. Efd: 5.

A Wtorego roku Krolstwa Dá-
riussowego / prorokował Agge-
us / y Zacharyasz syn Addin / pro-
rocy w ydowstwie y w Jeru-
zalem / w imie Boga Izraelskiego nad ni-
mi. Tedy stánawssy Zorobabel syn Salá-
thielow / y Jesua syn Jozedek / poczęli bu-
dować dom Pański / ktorzy iest w Jeruzá-
lem : gdyż przy nich byli prorocy Pańscy / y
pomagali im.

W tenże czas / przyszedł do nich Sysen-
nes Podkroli Syrijski / y Sfeniki / y Sár-
trabuzanes / y thowarzysze jego / a rzekli im :
Za czym rostkazaniem budujecie ten dom
y to przykrycie / y inne wssystkie rzeczy kona-
cie : A ktorzy sa budownicy co tho budują :
A mieli także / gdy sie nawiedzenie stało od
Pána / nad onymi ktorzy byli z iectwa przy-
šli stárszy ydowscy / a nie przekazano im
budowania / ażby pierwey dano znać Dá-
ryusowi Krolowi o tych rzeczach wssyst-
kich / a do kadby nie wzięli odpowiedzi.

Przepis listu tego ktorzy posłali Daryusso-
wi / ten był. Sysennes podkroli Syrijski y
Sfeniki / y Sártrabuzanes / y thowarzysze
jego w Syryey y w Sfenicyey stárostawie /
Krolowi Daryusowi pozdrowienie wsta-
znia. Niechay to wssystko bedzie wiadomo
Pánu Krolowi : iż gdyśmy przysšli do krái-
ny Ydowskiej / a wesslichmy do Jeruzá-
lem / náleżlismy áno budować dom / boży wiel-
kiá / Kóściół z kámienia gładzonego / y wiel-
kich y drogich máteriy w scianach / a że tá-
robotá spólnoscia sie dzieie / y za pomoca
spoteczna że sie im sporzy w reku ich / y z
wielka wielmożnoscia bázro pilnie kona-
ia. Tedyśmy pytháli stárszych / mówiac : Za-
czym dozwoleńie ten dom budujecie : a te
budowania zakładacie : A pytałismy prze-
to : ábysmy tobie oznáymili ludzie y przezo-
żone / y chcieliśmy od nich mieć imioná prze-
łożonych ná spisku. Ale oni nam odpowie-
dzieli / mówiac : My iestessmy sludzy thego
Pána / ktorzy stworzyt y Niebo y ziemié / a
też budowan był ten dom przed wielá lath
od Krola Izraelskiego wielkiego y namoc-

3. Reg: 6.

nieyszego / y był stonány. Ale iż oycowie ná-
ssy skretni byli / a grzeszyli przeciwko Bogu
Izraelskiemu / podat ie w rece Nabucho-
donozora Krola Babilonskiego / Krola
Chátdeyskiego / także y dom ten spalili y zbo-
rzyli / y lud w niewola záprawádziłi do Bá-
bilonu. A pierwszego roku Krolowania
Cyrusa Krola Babilonskiego / rostkazat pi-
sanim swym Cyrus / ábysmy ten dom sudo-
wali / a ktemu y ono naczynie swiete złote
y srebrne / ktore był wyniosł Nabuchodon-
sor z domu ktorzy był w Jeruzalem / y oddat
ie był do swego Kóściola / zaś wyniosł Cyrus
Krol z Kóściola ktorzy był w Babilonicy / a
wydat ie Zorobabelowi / y Salmánázarowi
Podkrolowi y przykazano im / aby ofia-
rowáli tho naczynie y potożyli w Kóściele /
ktory miał być w Jeruzalem / a żeby sudo-
wali on Kóściół Boży ná miejscu swoim.
Także Salmánázár zátożył fundamenty
domu Pańskiego / ktorzy iest w Jeruzalem :
a od onegoż czasu aż do tych miast buduje-
my go / a iestże nie iest dobudowany. Te-
raz tedy o Krolu / iesliże to twe zdanie / nie
chayby posłukano w Krolowskich Kroni-
kach Cyrusa Krola ktore sa w Babilonicy :
a iesliby náleżiono / iż zá rada Krola Ciu-
sa poczecho budowanie domu Pańskiego /
ktory iest w Jeruzalem / a zdátoby sie tho
Krolowi Pánu nássemu / niech nam o
tym nápišse.

Rostkazat thedy Krol Dariusz sukac w
Kronikach / y náleżiono w Ktáchanis
miasteczku / ktore iesth w Medzkiej krái-
nie / miejsce iedno gdzie ták było nápišano.
Roku pierwszego Krolowania Cyrusa we-
ga. Krol Cyrus przykazat dom Pański /
ktory iest w Jeruzalem / budować / gdzie
palono ná ogniu wstáwicznie : ktorego wy-
sokosc niech bedzie ná dziesiec toci / a sy-
rokosc ná šestdziesiat toci / kwadrácho-
wym kámieniem wgládzonym ná trzy rze-
dy / a iednym rzędem drzewianym drzewá
z teyże kráiny / y rzędem drzewianym ied-
nym nowym : a náklad ma być dan z do-
mu Krola Cyrusa : y naczynie swiete domu
Pańskiego ták złote iáko srebrne / ktore wy-
niosł Nabuchodonozor Krol z domu Pań-
skiego ktorzy iest w Jeruzalem / skąd było
wsiete / aby tam zá sie było potożone : A przy-
kazat piecza mieć Sysennowi Podkrole-
mu Syryey y Feniki / y Sártrabuzánowi / y
thowarzyszom ie / y innym wrzednikom ná to
wysádzonym w Syryey y Fenicyey / aby sie
niewrywali do onego miejsca.

A iam takież rostkazat aby zupełnie bu-
dowano : y opátrzytem / aby im pomagáli
ci Ydowie ktorzy teraz wssli z iectwa /
aby dokonano stháthecnie Kóściół domu

Pański

Le drassowe.

4:6.

Cáp: 7.

Dom Boży doſonány poſwieconoy y obchodzący
w nim ſwięto przestępn y przaffnic.

Ref: 6.

Ady Syſennes podkrole Cele-
ſtrycy y Jeniti / y Sárabuzá-
nes / y towarzyſſe ich / będąc po-
ſłuffni temu co było od Dárius-
śa przykazano / przypilnowáli naſwietſzym
robotom co mogli nawiecey / pomagáiąc
ſtárſſym Żydowſkim / z Kriazety Syryjſkie-
mi: y powodziło ſie naſwietſſe budowanie:
bo thát prorokowáli Aggeus y Zacháriaſz
Prorocy. Y dokonali wſſyſtkiego podług
przykazania Pána Boga Iſraélſkiego: y z
porady Cyrusa / y Dáruſa / y Artaxerſa kro-
low Perſkich. Y ſkonawan był dom náſz
aż do trzeciého y dwudzieſtego dnia krie-
życá Adar / koſtego roku Dáriuſa Króla.

winni w każdym drzwiach: A iż pociągłszy
synowie Izraelscy z tymi którzy byli przymsi
z iectwa on Przestęp cżternastego dnia
Kieżycą pierwszego/ kiedy sie poświęcili ka
plani y Lewitowie. Tę wssystcy synowie
onego iectwa/ spolu byli poświęceni/ fo
Lewitowie wssystcy spolu byli poświęceni.
A offiárowáli Przestępek wssystcy synowie
iectwa/ y bráciey swey káptanom / y sami
sobie. A iedli synowie Izraelscy/ którzy byli
z niewoley/ także y wssystcy którzy byli zo
stáli/ oddzieleni od wsszech brzydliwości
Pogánow oney ziemié/ szukájac Pána: y
obchodzili dzień swiętchy Przestępie przez
siedm dni/ godując przed oblicznością Páni
sta: iż obrociit ráde Króla Asyryjskiego knim
aby zmocnit rece ich tu sprawám Pána
Boga Izraelskiego:

Cap. 8.

Artakreses Krol przyt list dawa swiechoda Edras
fowi wynisć z ludem; uienie Babilonstkiey do Jeru
żalem; opisiue Ktorzy snim wysli / nacynie Kościel
ne oddano im w rzeć. Gdy przyfili do uienie wciy
niwssy Edras rzeć, wspomina lud ku pokucie; za cho
że sie nieodtacyli od cudzoziemstich żon:

Dzemy gdy Krolowat Artáver-
ses Krol Perski/ przyszedł Ez-
drás syn Azárye/ syná Helcie/ sy-
ná Solome/ syná Sadok/ syná
Achithob/ syná Amery/ syná Azáel/ syná
Bokci/ syná Abisue/ syná Sinees/ syná E-
leázará/ syná Alaronowego pierwszego ká-
planá: Then Ezdrás wyszedł z Babiloni-
ey/ będąc pisárzem y bázro wczoným w za-
kone Moizeffowym/ ktory zakon dan iest
od pána Boga Izráelskiego/ ku náucza-
niu y ku czynieniu. I uczynił mu Krol częśc
wielką/ że był nálażł táske przed obliczno-
ścią iego/ w rosselticy dostoyności y żadzy.
A wysłłł też pospótu snim niemáto synow
Izráelskich/ y Káptanow/ y Lewithow/ y
świetych spiewakow kościelnych/ y odwier-
nych/ y slug kościelnych do Jeruzálem.

Roku siódmego gdy Krolował Artaxer-
ses miesiaca piatego/ ten iesť rok siódmy
Krolowania iego. A wyszedłszy z Babilo-
niey na Nowie Kriżycá piatego/ przysli-
do Jeruzáleń/ według przykazania iego/
a podług forthunney drogi kthora im dał
Pan Bog ich. Abowiem w tych rzeczach
Ezdrás wielka pilność miał/ aby nie
opuszcł z tych rzeczy/ coby byli z zakonu
Páńskiego/ y przykazania iego/ wżec wśy
stet lud Isráelski/ wśelkiey sprawiedliwo-
ści/ y sadu.

2) przyszedłszy ci ktorzy pisali listy o Arca

Trzecie Księgi.

versá Krolá/ oddali pisanie które było wy-
sła od Artaxersá Krolá do Esdrásá kápłá-
ná/ y káznodzieie zakonu Bożego/ które-
go wypis then iest. Krol Artaxerses/ Ez-
drásowi káptanowi/ y czytelnikowi zakonu
Pániskiego/ pozdrowienie. Ja ludzkosci
wzywaiac w dobrotliwosciach/ przykaza-
tem tym którzy z narodu Zydowskiego za-
dacia z chuci swey/ y káptanom/ y Lewi-
tom/ ktorzy sa w Krolestwie moim/ aby
sli przy thobie do Jeruzalem. A thak iesli
ktorzy chca iac stoba/ niechay sie zeyda/ y
niechze stoba ida/ iako sie podobato y mnie
y siedmi przyiacielom moim radnym/ aby
obaczyli a zwiedzili te rzeczy które sie dzie-
ia w Zydowskowie y w Jeruzalem/ zachos-
wzywaiac wssystko co masz opisano w zaka-
nie Pániskim/ a zeby niesli dary Panu Bogu
Izraelstie/ ktorem slubit ia/ y ci co sprzy-
iaia miastu Jeruzalem/ a wssystko zloto y
srebro/ ktore bedzie nalestono w krainie
Babilonstiey/ Panu do Jeruzalem/ z tym
co iest darowane za on lud do koscioła Bo-
gá ich/ który iest w Jeruzalem/ aby zebra-
no to zloto y srebro/ na Wolu/ y na Bará-
ny/ y Jagnietá/ y Kozly/ y co ktemu nale-
zy/ aby offiarowali offiary Panu Bogu na
starzu tego ktorzy iesli w Jeruzalem. A
wssystko cokolwiek bedzie chciat czynic z
bracia swoia/ ze zlotá y srebrá/ spraw po-
dlug woli twoiey/ a wedlug przykazania
Pána Boga twego. A swiete naczynie które
tobie dano na poslugi domu Pána Boga
twego/ który iest w Jeruzalem/ y inne rzeczy
ktorzych brá potrzebował ku sprawieniu
koscioła Boga twego/ das z Krolewskie-
go skarbku/ gdy bedzie chciat co czynic z brá-
cia twa/ ze zlotá y srebrá/ wykonay po-
dlug woli Pániskiey.

A ia Krol Artaxerses/ przykazalem
podskarbin w Syriey/ y w Feniciei/ i z co-
kolwiek napisze Esdrás káptan y czytelnik
zakonu Pániskiego/ z pilnoscia abyć bylo
dano/ a z do sta cernarow srebrá/ thakiez y
zlotá/ y a z do sthá cwieterci zboza/ a winá
a z do sta naczynia/ a inych rzeczy ktorzych
maia hornosc/ aby dali kes facuniku. Wssy-
stko wedlug zakonu Bożego niechay sie
dzieie Bogu nawyssemu/ aby lepak nie-
powstat gniew w Krolestwie Krolew-
skim/ abo sına/ y synow iego. A wam Trze-
dnikom to sie rozkazuje/ abyście na wssyst-
kie káptany/ y Lewity/ y swiete spiewaki/ y
na slugi koscielne/ y na wczęciela tego koscio-
ła/ iadnego trybutu/ ani iadnych in-
szych popiótkow niewkládali/ ani mier za-
den tej mocy aby im co mial zamiatać. A
te Esdrá podlug mądrości Bożej/ postá-
now Sedziey rozegnanec po wssystkiey

Syriey Feniciei/ a wssystkie którzy zakonu
Boga twego nieumieia/ nuczay/ aby wssy-
stey ktorzyby wytroczyli z zakonu/ pilnie
byli karani/ badz na gardle/ badz na me-
kach/ badz na pieniezney winie/ albo wy-
gnanim.

A rzekł Esdrás pisarz: Błogosławiony
Pan Bog oycow naszych/ który dal te wo-
la w serce Krolewskie/ aby obiaćni dom
swoy który iest w Jeruzalem/ y mnie wczęyt
przed oblicznoscia Krolewską/ radę iego/
y przyiaciot/ y Kriazat iego. A ia sthalem
sie statym na vmysle/ wedlug spomożenia
Pána Boga moiego. A z gromadzitem z
ludu Izraelstiego meze/ aby semna pospo-
tu sli do Jeruzalem. A ci sa Starssy popi-
sani wedlug oyczyn/ y kpiestw po rozdzia-
lech onych ktorzy semna wysli z Bábilo-
niey gdy Krolowal Artaxerses. A z synow
Sares/ Gersomus/ z synow Siemárich/ A-
menus. Z synow Dawidowych/ Akhus syn
Secelie. Z synow Sares/ Zachárias/ a
z nim wrocito sie mejom stho y piecdzie-
siat. Z synow Wodza Moabiliona Zaráei/
a przy nim mejom dwiescie y piecdzie-
siat. Z synow Zachues/ Jechonias/ Jechoeli/ a
z nim mejom dwiescie piecdzie-
siat. Z synow Sála/ Máasiá/ Gotholie/ a snim
mejom siedm dzie-
siat. Z synow Sáfacie/
Záriá/ Micheli/ a z nim mejom osmdzie-
siat. Z synow Job/ Abdias/ Jeheli/ a z
nim mejom dwiescie y dwanasce. Z sy-
now Banie/ Sálimot syn Jozáfie/ a snim
mejom sto y fescdziesiat. Z synow Beer/
Zachárias Bebei/ a snim mejom dwiescie
y osm. Z synow Ezeád/ Jan Eceetán a
snim mejom sto y dzie-
siat. Z synow Adonie-
kám poslednich/ te sa imiona ich/ Eliffá-
lam/ syn Gebel/ y Semeias/ a snim me-
jom siedmdzie-
siat.

A zgromadzitem ie do rzeki która zowa-
Thia/ y lezelisny tam trzy dni/ y policzytem
ie tam. A synow káptánskich y Lewitstich
nienalaztem tam zadnego. A poslatem do
Eleázará y Etceloná/ y Másmená/ y Máló-
baná/ y Enáathaná/ y Samea/ y Joribum
Náthan/ Enuagán/ Zacháryassa/ y Mo-
solámá/ ku tym wodzom y wczeyim/ y po-
wiedziatem im aby przyssli do Loddea/
ktory byl blisko skarbnie. I rozkazatem im
aby mówili Loddeowi y brátu iego/ y onym
ktorzy byli przy skarbnie/ aby nam poslali
the ktorzyby byli káptany w domu Pa-
ná Boga nášego. A przywiedli nam pod-
lug reki mocney Pána Boga nášego/ me-
ze wczone: Z synow Moholi/ sına Lewi/
sına Izraelowego: Sebebianá/ y sına y
bracia iego/ ktorych bylo otmnasce. A sli-
ám y Amin z synow syny Chananeusowe

y syny

Ezdrášowe.

Ezdrášowe.
y syny ich meżow dwadzieścia. A z tych co
kościotowi służyli / kthore postanowił Da-
wid / y Kriazat ku pomocy Lewitom ko-
ściotowi służących dwieście y dwadzieścia.
Wszystkie imiona ich pismem są oznajmio-
ne. A zapowiedziałem tam a złożył posth-
modym ludziom przed oblicznością Boga
abych żądał od niego drogi dobrocy nam / y
tym ktorzy s nami byli / y ludziom / y bydlu /
dla totrowstwa. Bom sie wstydał od Króla
prosić drabow y iezdnych w towarzysstwo
dla obrony od nieprzyjaciół naszych. Boga
my rzekli byli przed Królem / że moc Pań-
ska będzie z temi / ktorzy jego służą ze
wszystkiej chuci. A zaśie prosiłszy Pana
Boga naszego iako y pierwszy: ktorego syny
jednak mieli miłosierdyem / y othrzymali-
my to od Pana Boga naszego. A odtacy-
tem z przetożonych ludu / y z kaptanow ko-
ścielnych / meżow dwanaście: y Sedebia / y
Alanna / a s nimi z bráćiey ich meżow dzie-
sieć: y odważytem im złoto / y Srebro / y
sprzet kaptaniński domu Boga naszego / kto-
re był dárówat Król / z rádami swemi / y z
Kriazet / y co nádat wszystkim Izrael. A
gdym odważył / oddatem srebra srebro y pięć
dziesiąt cetnarow / a naczynia srebrnego
sto cetnarow / y złota sto cetnarow / a naczynia
ze złota srebro y czterdzieści: y naczynia
miedzianego z dobrocy miedzi s naczyniem / dwa
nastę: co sie tak świeci iako złoto: A rze-
ktem im: A wy świecie / a świecie Panu / y na-
czynie święte / a złoto / y srebro / srebro / srebro
Panu Bogu oycow naszych. Czuyćte a
strzeżcie / azyście oddali przetożonym lu-
du / y Kaptanom / y Lewitom / y przetożo-
nym miastom Izraelickim w Jeruzalem / do
domow gdzie iadali kaptani w domu Bo-
ga naszego. A ci Kaptany y Lewitowie co
odebrali złoto / y srebro / y naczynie / wnie-
śli do Jeruzalem do kościoła Pańskiego.

Ezdrášowe.
A ruszyliśmy sie od rzeki Thy / dwana-
stego dnia trzecią pierwszą / ażeśmy przy-
šli do Jeruzalem. A gdy minął trzeci dzień
czwarty / dnia odważyłszy złoto y srebro /
oddano jest do domu Pana Boga naszego
Márymothowi synowi Jory kaptanowi:
przy nim był Eleazar syn Sinees: A byli s ni-
mi Josadus syn Jesu / y Mediás / y Banni
syn Lewity / ná liczbe / y ná wage wszystko.
A nápisana jest waga ich rzeczy godziny. A
ktorzy byli przysli z iechym / offiarowali
offiary Panu Bogu Izraelickiemu: wolow
dwanaście zą wszystkim lud Izraelicki / bára-
now osmdziesiąt y sześć / Jagniat siedm
dziesiąt y dwie / kozłow zą grzech dwana-
ście / y zą zdrowie krow dwanaście / wszyst-
ko to ná offiary Panu Bogu. A czytali kro-
lewskie listy / Podskarbim Krolewskim / y

na miejscu Krolewskim / co byli w Celejry-
iey / y Senciey / thedy mieli weccit lud ży-
dowski y kościot Pański.

Dołonałszy tych rzeczy / przystąpili do
mnie przetożeni / mówiac: Nie oddzielił sie
rod Izraelicki / y Kriazet / y kaptani / y Lewi-
towie / od cudzoziemcow ziemie: y od plu-
gawstwa narodu Chananejskiego / y He-
thejskiego / Serezejskiego / Jebuzejskiego /
Moabskiego / y Egipskiego / y Idumejskie-
go / bo sie zieli z córkami ich / y s nimi / y syno-
wie ich / y zmieszali sie plemie święte / z na-
rodem cudzoziemskim: a byli wcześni prze-
tożeni / y stary nieprawości tey / od począt-
ku jego Krolestwa. A skrom to wstyd / ro-
zdártem odzienie ná sobie / y święta sukien-
ke: y targać wstyd na głowie / y ná brodzie
siedziałem boleśny y zasmucony. A zessli
sie do mnie / tak żalosnego / z nieprawości
takowej / ci wszyscy ktorzy kolwiek ná ten
czas zrušení bywali słowem Pana Boga
Izraelickiego: a siedziałem tak żalosny aż do
offiary wieczorney. Potym wstawy od po-
stu / máiac ná sobie odzienie podarte / y su-
kienke święta / kłękając y rece wznosząc do
Pana mówitem.

Panie zasmucony a zasmucony sie przed
obliczym twoim. Abowiem grzechy nasze
rozmnosili sie ná głowy nasze / a nie-
prawości nasze wyniosły sie aż do nieba.
Bo od czasow oycow naszych / iesthemy
w wielkim grzechu aż do tego dnia. A dla
grzechow naszych / tudzież grzechu oycow
naszych / wydaliśmy z bracia naša / y z káp-
tany našemi / Krolom ziemskim pod miecz
y w niewola / y ná drapieżstwo z pohánbie-
nim / aż po dziś dzień. A teraz iako iesth
wielkie to miłosierdzie co sie nam dostato
od ciebie Panie Boże. Zostawże nam ko-
rzenie / y imie ná miejsce poświęcenia twego
odkry światło nasze w domu Pana Boga
naszego / aby nam dan był pokarm ná każdy
czas niewolcy našey. A gdyśmy byli niewol-
niki / nie opuścił nas Pan Bog nasz: ale nas
pothawil w tásce y Krolow Perskich / iż
nam kazáli dáwać pokarm / y ozdobić ko-
ściot Pana Boga naszego / a kutować spu-
stosłate miejsca w Syon / iże nam dali stá-
czne mieszkánie w żydowstwie y w Jeru-
zalem. A teraz co rzeciemy Panie máiac
te rzeczy: abowiem przestąpiliśmy przykazá-
nie twoie / kthores dat w rece slug twoich
Prorokow / mówiac: Ponieważ iż tá zie-
mia / gdiście wessli azyście opánowali
dziedzictwo tey / ziemia splugawiona iesth
plugawstwem Poganickim / a swa niecz-
stość sprosna nápełniła ją wszystkim. Dla
tego tedy nie będziecie wydawać a tacyć
corek waszych z syny ich / ani corek ich nie

Ezdrášowe.

Ezdrášowe.

Ezdrášowe.

Ezdrášowe.

Trzecie Księgi.

bedziecie Bracie synom waszym / ani cheż bez
dziecie szukać snimi potoku po wszystkie cza-
sy: abyście zmocniwszy się iedli co lepsze rze-
czy ziemie / y rozdzielali dziedzictwo synom
waszym na wieki. A cokolwiek na nas przy-
pada / wszystko się dzieie dla uczynków na-
szych złych / y wielkich grzechów naszych. A
dajesz nam tądowy korzeń / a my zaśie naw-
roćiliśmy się abyśmy prześtapili przykład
nia twoie / abyśmy się pomieścili sprośno-
ściami pogańskich narodów tej ziemie. Za-
liś się rozgniewał na nas tak żebyś nas wy-
trącił ażeby nie zostali korzeń / y imię nasze:
Panie Boże Izraelski iesthes prawdziwy.
Abowiem opuśczeni iest korzeń aż do dzia-
siewszego dnia. Ode teras iestemy przed ob-
licznością twoją w nieprawościach na-
szych / boć w nich do tych miaś siębac / przed
tobą nie możemy.

2. Efd. 10.

A gdy tak modlił się czyniąc spowiadał się
Ezdras płacząc / potężny był na ziemi
przed kościołem / zeszła się k niemu z Jeru-
zalem tłuszcza wielka bardo / meżowie y nie-
wiasty / młodzienicy y panny. A był płacz
wielki w onym mnóstwie. A gdy zawołał
Jehoniasz Jeheli z synów Izraelskich /
rzekł Ezdrasowi: Mówmy przeciwko Pa-
nu zgrzeszyli / iżechmy poymowali sobie w
mążństwo niewiasty cudzoziemskie z po-
gánów ziemie. A teraz iestes nad wszystkie
tym ludem Izraelskim: przetóż niech się o-
tym teraz schanie przysięga od nas Panu
Bogu / że wyżeniemy od siebie wszystkie zo-
ny nasze pogańki y syny ich. Jako thobie
ustawiono iest od starzych / podług zakonu
Pańskiego / powstawy rozpowiedz. Boć
na cie ta sprawa należy / a my stoimy przy-
tobie. Mesto w tym sobie poczynay. Także
wstawszy Ezdras / zawiązał przysięga
kriazeta kaptanów y Lewitów y wszystkich lud
Izraelski / aby tak uczynili y przysięgli.

Cap: 9.

Zebrali Ezdras lud / y roztęli aby odbyli żon
pogańek. A uczynili tak / potym czytał zakon ludu
Bożemu.

1. Efd. 10.

AWstawy Ezdras z przedsiem-
tu kościelnego / odśedł do tożni-
ce Jonathy syna Nafabi / y be-
dac tam gościem / nie wstąpił ch-
leba / ani wody pić dla nieprawości mno-
stwa. A puszczono ten głos po wszystkich
domach w Jeruzalem / do wszystkich
ktorzy byli z iectwa wrócili się do Jeruza-
lem / aby się zeszli / a kobykolwiek nie przy-
szedł we dwu albo we trzech dni / podług
rozsadku a zdania starey rady / aby był za-
brane majątności jego / a sam aby był wy-

opcowan od tego mnóstwa co przyszło z
niewoley. Tedy zeszli się wszyscy ktorzy byli
z pokolenia Juda y Beniamin we trzech
dni do Jerusalemu. A był na ten czas mie-
siac dziewiaty / dzień kieżycy dwudzie-
sity.

A siedziato wszystko mnóstwo na placu
kościelnym / drżąc od zimna ktore na then
czas było. Potym wstawy Ezdras / rzekł
do nich: Wyście nie dobrze uczynili / żeście
sobie w mążństwo brali niewiasty cudzo-
ziemki / abyście y to przydali ku grzechom
Izraelskim. A tak teras wyznawaycie się
y dajcie wielmożna chwata Panu Bogu
oyców waszych / a wypełńcie wola tego / y od-
stapcie od pogańów ziemie / y od żon cu-
dzoziemskich. A zawołało wszystko mnóstwo
wo / a wielkim głosem rzekli: Tak iakoś
rzekł / uczynimy / ale iż mnóstwo wielkie
iess / a czas zimny / tak że nie możemy na-
dworze stać: ktemu ta sprawa nie iest ied-
nego dnia / ani dwu: bosmy wielce w tym
zgrzeszyli: Niechay stoia przetożeni mno-
stwa / y wszyscy ktorzy z nami mieszkali / a
ci ile ichkolwiek iest co mają żony pogańki
przy sobie / niech stana na każdym miejscu
y czasie od starzych / y Sedziów słożonych: a-
by się wbiągali a wkoit gniew Pański o then
grzech.

Tedy Jonathas syn Eli / y Ozyas The-
kam przyieli to na się / a Boseramus / y Le-
wis / y Sabbatheus pomagali im tej sprá-
wy. A stali przy tym wszystkim / oni wszyscy
ktorzy byli z iectwa przyszli: A obrat sobie
Ezdras kaptan / Kriazeta wielkie z o-
ców ich po imionach: y wśedli na tej sprá-
wie / na nowie kieżycy dziesiątego. A do-
konata się ta sprawa o meżach ktorzy mie-
li żony cudzoziemskie / na nowie kieżycy
pierwszego: A należeni są niektorzy z káp-
tanów / ktorzy się też byli pomieścili z żona-
mi z cudzey ziemie. Z synów Jesu syna Jo-
zedech / y braciey jego: Maseas / y Elize-
rus / y Jorybus / y Joadeus / a ci thudzieś
wygnali żony swoje / y dali na offiarę ku v-
stąganiu Pana bārana za niewiadomośc
swoie. A z synów Semmery: Maseas
y Eses / y Jeelech / Azarias. A z synów Sfo-
sere: Limozias / Zilmáenis / y Nathánee /
Jussio / Reddus / y Talsas. A z Lewithów:
Jorábdus / y Semeis / y Kolnis / y Kalitas
Sfálctas / y Kolwas / y Elionas. A z wie-
tych spiewaków: Eliášb / Zakkárus / A z
Odwiernych: Salumus / y Tolbánes. A z
spopolitego ludu Izraelskiego: Zsynów Joro-
Ozy / Remias / y Geddyas / y Melchias / y
Michelus / Eleázarus / y Jámmebiás / y
Bánnas. Zsynów Jolámán: Chamás / y
Zácharyas / y Tezrelus / y Joddyus / y Ery-

1. Efd. 10.

moth /

Ezdrášowe .

moth / y Helias. A z synow Zachari: Eliás / y Liásamus / Zochias / y Larymoth / y Zabdys / y Tebedias. Z synow Zebes: Jan / y Amánias / y Zabdys / y Emens. Z synow Banni: Olamus / y Maluchus / y Jeddeus / y Jasub / y Asabus / y Jerymoth. A z synow Addin: Naathus / Mooshas / Kálus / y Káanas / Maaseas / Matathias / y Be seel / y Bonnus / y Manasses. A z synow Luac: Cloneas / Afeas / Melchias / Sa meas / Symon / Beniamin / Malchus / y Marras. Z synow Alom: Karyaneus / Matathias / y Bannus / Elissalach / Ma nasses / y Semei. A z synow Banni: Jere mias / Mooshas / Abránnus / Johel / Bane as / Pelias / Jonás / Marimoth / Eliash / Matthaneus / Eliasis / Orizas / Dielus / Samedyus / Zambri / y Jozeff. Z synow Uobei: Jodelus / Matathias / Sabadus / Zecheda / Sedmi / y Jesei / y Baneas. Ci wssystcy poieli sobie byli zony cudzoziem skie / y opuścili ie y z syny.

1. Esd: 8.

A mieszkali Kaptani y Lewitowie / y ktorzy byli z Izraela w Jeruzalem / y we wssystkicy iedney krainie na nowie kriezycá siodmego. A byli synowie Izraelscy w mie staniach swoich. Potym zesslo sie wssystko mnostwo pospótu na plac / ktorzy iesli od wschodu slonca brany swietey / y rzekli Ez drásowi Biskupowi: y czytnikowi / aby przyniosl zakon Moizeszow / ktorzy dani jest od Pana Boga Izraelstkiego. Tedy przy niosl Ezdrás Biskup zakon wssystkiemu mnostwu ich od meza aż do niewiasthy / y wssystkim kaptanom / aby sluchali zaka nu na nowie kriezycá siodmego. A czedł na plac / ktorzy jest przed swieta brana kos cielna / od zaranku aż do wieczora przed mezymi y przed niewiastami. A wssysthy sluchali spólnoscia zakonu Bozego.

A stat Ezdrás Kaptan y kaznodzieia za konu Bozego na drzewianym stole / kto

ry bylo weymiono. Przynam thez sthaneli Matathias / Samus / Ananias / Azary as / Urias / Ezechias / y Balsamus / po prá wey rece: a po lewey sthronie / Saldeus / Misael / Malachias / Abusthas / Sabus / Labadys / y Zacharias. A wziat Ezdrás kriegi przed wssystkim mnostwem: bo wy isley siedziat w slawie przed oblicznoś cia wssystkich. A gdy dokonat zakonu / wssysthy powstali: y bogoslawili Ezdrás Pana Boga nawiessiego / Boga Sabaoth abo zasthepow wsechmocnego. A odpo wiedziat wssystek lud / Amen. A podniowssy wzgore rece / padssy na ziemie dali cześc á chwate Panu. Jezus / y Banaceus / y Sa rebias / y Jaddimus / y Akubus / y Sabba theus / y Kalithes / y Azarias / y Jorás dus / y Ananias / y Filiás Lewitowie / kto rzy wczyli zakonu panskiego / y przed mnostwem czytawali zakon panski / y wie cey nad inssie wazyli wssystcy the / ktorzy rozumieli co czytali. A mowil Atharathes Ezdrásowi Biskupowi / y kaznodziei / y Lewitom ktorzy wczyli mnostwo / tymi slo wy / Dzień ten swiety jest Panu. A wssystcy ptakali gdy sluchali zakonu.

1. Esd: 8.

Thedy rzekl Ezdrás: Rozeyćcie sie / iedz cieś co natluscisze rzeczy / y piycie co na slobssie picia / a slicie tez dary thym co nie maia. Abowiem ten dzien swiety jest Pa nu / a thak niebadzcie wen smutni. Boe was Pan oswiecił. A Lewitowie tez opo wiadali lawnie wssystkim / mowiac: Dzień ten swiety jest / niebadzcie wen smutni. Rozessli sie tedy wssystcy iesc y pic / y wyz wać / y dawac dary / onym ktorzy niemieli / aby thez y oni wywali. Bo barzo wielce pocieszeni sa slowy ktorych byli nauczeni.

A schadzali sie wssystcy do Jeruzalem / obchodzic ono wesele / podlug te stamentu to jest zakonu Pa na Boga Izraelstkiego.

Koniec trzecich Kriag Ezdrášowych.

Przemowa na czwarte kriegi Ezdrášowe .

Czwarte Kriegi Ezdrášowe / acz nie tey wagi sa iako inie starego zakon u: iz ani w Zydowskich Bibliach bywaia nalezione / ani od koscioła powssichne sa przyiete za pewne / przedsiessiny ie tu niechcieli opuścić. Stey przyczyny / iz wzdy iednak Doktorowie swieci w swych pismiech / pocciwa o nich zmiante czynia. Wiec aby komu tego niemialo dostawac w Biblicy / czego wezeni ludzie tu podparcia swych rzeczy / y tu wykladaniu pisma / wzy waa: zdasz sie nam byc rzecz / nieprzystoyna / zwlaszcza ze inssz wssyst kie Biblie ktore sa y wychodza / te Kriegi w sobie miewaia.

Poczynas

Czwarte Księgi.

Początek się czwarte Księgi E- drasowe.

Cap: 1.

posyła Pan Edras / aby wymiatał na oczy wiele
dobrodziejstw / które Pan niewdzięcznym żydom
czynił.

2. Efd: 7.

Thore Księgi

Edras Pro-
kta / syna Sarey /
syna Azarey / syna
Helchie / syna Sa-
danie / syna Sa-
doch / syna Abi-
thob / syna Abie /
syna Sinees / syna
Zeli / syna Amea-
rie / syna Azey / syna Marymoth / syna Ar-
na / syna Gzye / syna Borich / syna Abisei /
syna Sinees / syna Eleazar / syna Aaro-
nowego z pokolenia Lewi / który był wie-
śniem w krainie Medskiej / w królestwie A-
rtaxerxa króla Perskiego. I stało się słowo
Pánistie do mnie / tymi słowy. Idź opowie-
dź ludu mojemu okrutne złości ich / y
synom ich nieprawości / które ich się prze-
ciwko mnie dopuścili / aby opowiadali synom
synów swych: że grzechy rodziców ich zro-
sły w nich. Bo zapamiętawośy mnie ofi-
rowali Bogom cudzym. Alas nie iam ie
wywiodł z Egiptu z domu niewoley: A
ni mie pobudził / a rady moie wzgardził.
A ty otrzymaś głowę twoją / wrzuc
że wssytko złe na mie: ponieważ że niebyli
zakonu mego posłusni / Boć to lud jest swo-
wolny. I dotąd że ie bede znosił / którym
tak wielkie dobrodziejstwa czynił: Wy-
trąciłem dla nich wiele królów / I fara-
on z słuzebnikami jego / y wssytko wojsko jego
pobitem. Wssytkie narody przed obliczem
ich wytrąciłem: y nawschod słonca dwoi sie
mnie ludzie Tyrscy y Sydonscy rozproszyłem /
a wssytkie nieprzyjaciele ich wybiłem.
A tak mówię ty do nich / mówiac / To Pan
mowi: Jam was zaprawde przez morze
przewiodł / y dałem wam na przotku drogę
szeroką y obronną: Dałem wam y wodze Mo-
jessa / y Aarona kaptana: Dałem wam też
światło w słupie ognistym: a czyniłem mie-
dzy wami wielkie dziwy: ale wy zapamię-
taliście mnie / mowi Pan. To mowi Pan
wsszechmogacy: Przepiorę wam byt na
znak / Namioty wam ku obronie dał / y
tęczę się semrałi: a nioscie w imię moie tri-

Exo: 14.

Num: 11.

Isaie: 8.

10 & 12.

Exo: 14.

Exodi: 3.

Num: 18.

Exodi: 13.

Exodi: 16.

umffowali z zatrącenia nieprzycięt w
ssych / ale iessce y do they doby semrałicie.
Gdzie moie dobrodziejstwa / które wam
czynił: A zascie niewolali na mie na puch-
czy gdy sie wam chciało iessć mówiac: Cze-
mus nas na te puszczę wywiodł / abyś nas
pomorzył głodem: Lepiej nam było słuzić
Egypthczykom / niżli pozdyhać od głodu
na te puszczę. Jam sie wzięł kłania wässe-
go / y dałem wam manne na żywienie.
Jedliście chleb Angielski. A zażem niero-
zwał stąty / gdyście pragneli / y wypłyne-
ły z niej wody co dosyć: Od gorąca / zasl-
niałem was liściem na drzewie. Rozdzie-
liłem między was ziemię kury: Chananey
czyli / y Serezeyczyli / y Filistyny od oblicza
wässe / wyrzuciłem: Coż wam iessce mam
uczynić: mowi Pan. To mowi Pan wse-
chmogacy: Na puszczę gdyście byli w rze-
ki Amorreyskiej pragnący y bluzniący i
mie moie: niebałem wam ognia za bluznier-
stwo / ale owssem wrzuciłem drzewo w wo-
dę / y uczyniłem słotkę rzekę. Coż ci mam
uczynić Jakób: Uciechciałeś mi być posłu-
sny Judá. Przeniosłeś sie do inych karo-
dów / y dałem im imię moie / aby strzegli przy-
kazania mego. Ponieważście wy mnie
opuszcili / ia was też opuszczę. Gdy bedzie-
cie żadać odemnie miłosierdzia / nie sinitu-
ie sie. Gdy bedziecie mnie wzywac / niewy-
słucham was. Boscie spyskali rece wässe
krwią / a nogi wässe pretkie sa na Mze-
boystwo. Ucie iakobyście mnie opuszcili / a
le iakobyście sie sami opuszcili / mowi Pan.
Tho mowi Pan wsszechmogacy: Jesli-
żem ia was nie prosił iako oćiec synów /
iako matka corek / iako matka dziatek
swoich / abyście byli ludem moim / a ia
wam Bogiem wassym: y żebyście wy mnie
za syny / a ia wam byt za oycę: Takem was
zwabił a zbierał iako kłos kłęczathk /
pod skrzydła swoje. A teraz coż wam czy-
nić mam: Zarzuce was od oblicza mego.
Gdy mi ofiary przyniesiecie / odwróce o-
blicze swe od was. Dni wässe swiete / y swie-
to nowego kłęczyc / y obrzezania / wzgar-
dziłem. Jam siał do was slugi moie Pro-
roki / a wyscie ie poimawośy pobili / y po-
targaliście ciata ich / których krew ia be-
de szukał / mowi Pan. Tho mowi Pan
Bog wsszechmogacy: Dom wasz zpuszczat.
Zarzuce was iako wiatr miece żdźbto / a
synowie wässe plodu miece niebeda: iż przy-

Num: 14

Num: 20

Exodi: 2

Exodi: 3

Matth: 1

Isaie: 66

Matth: 3

Ezdrášowe.

Łazania mego zaniebali / y co jesth ztego przedemna / to czynili. Wydam domy wasze ludu przychodzącemu / ktorzy nie słuchali mnie / wierzą: ktoremum znaków zasnanych niekázowat / beda czynić com przykazat. Prorokow nie widzieli / a beda pamiethać na nieprawości ich. Oświadczam ludu przychodzącego łaskę / ktorego dziaćki macie raduia sie z weselem / niewiedząc me cielesnymi oczyma / ale duchem wierzą com mówił. A teraz bracie weźrzy co za wielka sława: y ogladay lud przychodzący od słońca wschodu / ktorym dam * Księstwo Abrahámowo / Isaákowo / Jakóbowo / Osee / y Amos / y Micheášowo / Joela / Abdiasa / y Jonassa / y Naum / y Abakuk / Soffoniasa / Aggeusza / Zachariasa / y Malachiasa ktorego y Angiotem pańskim nazywano.

Cap. 2.

Bojnicki / a zbor żydowski pod figurą Matki / Bywa tu przezywany / od jich spraw swoich / ku lepszym uczynkom.

Eo mówi Pan: Jam wywiódł ten lud z niewoley / temum też dat przykazanie / przez slugi moje proroki ktorych słuchać nie chcieli / ale winowecy obroćili rady moje. Matka która ie zrodziła / mówi im: Idźcie synowie / bomci ja wdowa / y osieroćiała: wychowata was z radością a potracitam was z płaczem y sfrąsunkiem: iżeście zgrzeszyli przed Panem Bogiem waszym / y co ztego jest / toście przednim czynili. A tak coż wam teraz mam czynić? Ja ciem jest wdowa osieroćiała. Idźcie synowie moi / żadaycież od Pana miłosierdzia. A ja ciebie ojcze za świadka sobie biore nad matką synow / ktorzy nie chcieli testamentu mego chować / abyś dopuścił na nie pohaniebienie / a matkę ich na rozstarganie / aby nie było narodu ich. Niechay beda imio na ich rozprossione między narody / niechay beda wygładzeni z ziemi: boć wzgardzili śacrament / to jest swiatosc moja. Bieda tobie Assur / ktory przechowywał złośliwe w sobie. Narodzie zly pomni czym uczynił Sodomie y Gomorze / ktorych ziemią leży w smolnych gruzlach / y w kupach popiołu. Tak zeć z nimi uczynie / ktorzy me nie słuchali / mówi Pan wsechmogacy.

To mówi Pan do Ezdráša: Zwiastuy ludu moiemu / iż im dam królestwo Jerozolymskie / ktorem byt miał dać Izraelowi. A weźmie k sobie sławę ych / y dam ym przy-

bitki wieczne / ktorem byt onym nagotowat. Drzewo żywota bedzie im tu woniey wonney miasci / nie beda robić / ani sie spracuić. Idźcie / a weźmiecie. Proście sobie niewielie dni / chciećieli by byli przedtuzone. Jużci wam zgotowano królestwo. Czućieś. Oświatcz Niebem y ziemią bom iuszkąził a start złe / a stworzyłem dobre: bo żywie ja / mówi Pan. Matko przytul k sobie syny twoie / wychowuy je z weselem: Ja ko gołebicą vmocniay nogi ych: bom cie obrat / mówi Pan. A wzbudze vmartłe z miejsc ich / y z grobow ie wywiode / bom poznat imie moje w Izraelu. Niebo y sie matko tych synow / bom cie obrat / mówi Pan. Poslisz ja tobie na pomoc slugi moje Isaia / y Jeremiasa / na ktorych rade / poświęćitem y na gotowatem ci dwanaście drzew obciążonych rozlicznymy owocami: y thakże wiele zrodzi plynacych mlekiem y miodem: y gor bezmiernych siedm / na ktorych kwitnie Roza y Lilya / na ktorych radości napełnie syny twoie. Wdowe vsprawię do wiay Sierotce sprawy Sadz / potrzebne mu day / osieroćiałego obroń / obnażonego odziey / zlamanego y wloznego vlecz / z chromego sie nieśmiej / obroń bezracznego / a ślepego ku widzeniu iasności moiej przypuść. Starego y młodego w murzych twoich choway / Vmartłe gdyby nadszedł nazańczimossy w grobie pochoway / tedie dam piwossie miejsce w zmartwychwstaniu moiemu: Wythchni a odpocznij ludu mojemu / boć przydzie od poczynienie thwoie. Namko dobra / karim syny twoie / potwierdzay nogi ich. Slugi ktorem tobie dat / zadaj siuch niezaginie: abowiem ja beda ich ssukat z liczy twoiej. Nie morduy sie: bo gdy przydzie dzień wstisku / y scisku / inie beda płakać / y frasować sie: ale thy wesota y rozmnożona bedziesz. Beda zayzreć Narodowie / ale nie beda moc przeciwko tobie / mówi Pan. Rece moje zasloniać / aby synowie thwoi ognia piekielnego nie widzieli. Wesel sie matko z synami twoimi / bo ja ciebie wytargne / mówi Pan: Pamieta y na syny thwoie ktorzy spia / abowiem ja ie wywiode z bokow ziemi / a miłosierdzie snimi uczynie: bo miłosierny jest them / mówi Pan wsechmogacy: Obłapiay syny thwoie aż ia przyjde / a wzyje im miłosierdzia: boć opytawa śbudnice moie / a łaska moja nie wstanie.

Ja Ezdráš przykazanie wziętem od Pana na gorze Oreb / abym ssedł do ludu Izraelskiego: a gdym do nich przyszedł: wyrzucili me / y wzgardzili poruczeństwo pańskie. A dla tego powiadam wam Narodowie / ktorzy słyszyćie y rozumiećie. Cze-

Apo 4: 22

Exo: 15.

Tobie: 1.

Czwarte Księgi.

Kaycie na pasterza waszego / odpoczynienie
wiekuiszda wam : bowiem blisko jest ten /
ktory na koncu swiata przydzie. Gotowi
badzcie ku odpłatom królestwa / abowiem
swiatałość wieczna będzie wam świecił /
na wieki wiecznie . Uciekaycie przed cie-
niem swiata tego / Weźmcie pocieche sla-
wy waszey . Ja oświadczaam iawnie zbawi-
cielem moim . Poruczone wam dar przy-
muycie / a weselcie sie / dziękując one^o kto-
ry was ku niebieskiemu królestwu wze-
wat . Wstaniecie / a stojcie / ogladajcież poczet
naznaczonych na godach pańskich . Ktorzy
się z cienu swiata przeniesli / i snace odzie-
nie od pana wzięli . Przyimi Syon liczbę
thwoie / y zamkni i snacy poczet twoy / tych
ktorzy za kō pański wypelnili . Synow two-
ich o ktoreś prosił : zupełna jest liczba . Proś
rozkazania pańskie^o / aby był poświęcony
lud twoy / ktory jest wezwany od początku .

Apoc. 7.

Ja Ezdras / widziałem na gorze Syon
tłuszcza wielką / ktorey nie mogłem zliczyć
a wszyscy plemiem swym chwalili pana Bo-
gą . A między nimi we szrodku był młody
miec wzrostu wysokiego / wysłsy nad wysłsy
ki one / y na głowy każdego snich wkładał
korony / y wiecay niż imi podwyższał się . Jam
się temu dziwował . Tedy spytał Angio-
l / rzekł : Co to są za ci pańskie . On mi od-
powiedział / Ci są ktorzy śmiertelna suk-
nia zewlekli / a wzięli na się nieśmiertelna
a wyznawali imię Boże . Oż teraz ie ko-
runia / a biera zwycięstwa zapłaty . Rze-
ktem do Angiola : A co ono za młodyniec
ktory na nie korony kładzie / y odpłate zwy-
ciestwa w rece im daje . Odpowiedział mi
y rzekł : Ten jest syn Boży / ktorego na tym
świecie wyznawali : A iam począł ie wiel-
bić / ktorzy się mocno za imię Boże zasta-
wia . Tedy mi rzekł Angiol : Jdź iaw to
ludu memu / iakie y iako wielkie dziwy Pa-
na Boga widziałeś .

Cap. 3.

W wszystkich potomkach Adamowych / a niewie-
stey w niewiernych / złość pannie.

Koku trzydziestego po zburze-
niu miasta / byłem w Babilo-
niey / y zasmęcałem się leżąc
na toście moim / a myśli dziw-
ne przychodziły na serce moje : żem widział
spustoszenie Syon / a hołność onych ktorzy
mieszkali w Babilonie . Bierzom się chwiał
w duchu moim / y iatem mówić do Nawys-
szego słowa nabożne / tak mówiąc : O pa-
nujacy panie / tyś rzekł od początku / gdyś
ścępił ziemię / a to sam / y rozkazałeś ludu
y dałeś Adamowi ciato martwe : aley ono

zlepienie rak thwoich było / y wetchnales
weń ducha / żywota / y stał się żywym przed
toba / y w wiodłeś go do raju / ktory była na
ścępiła reka prawa twoja przed tym niżli
ziemią przysła . A temuś rozkazał mitować
drogę twoją / ale śniey ušhapil / a natych-
miast ušlawiłeś w nim śmierć / y w naro-
dziech iego / y narodziło się Narodow y po-
kolonia / y ludzi / y rodzin tak wiele że im
liczby niema . A chodził każdy narod po
swęj woli / y dzwyw płodzili przed thoba / a
gárdzili przykazaniem twoim .

Zas po tym przepuścileś potop na oby-
watele te^o swiata / y wytrąciłeś ie . Przy-
pado na każdego snich / iako na Adama
śmierć / tak na nie potop . Ale zostawileś
wody iednego snich Noego z domem iego /
y śniego sprawiedliwi wysłscy . A stało się /
gdy ius poczynali się mnożyć / ci co mieszkali
na ziemi / y ius zamnożyli syny / y ludy / y
narody mnogie / ieli zas złość płodzić wie-
cey niżli pierwsi . A gdy thak nieprawość
przed thoba broili / stało się żeś obrat sobie
meza snich / ktoremu imię było Abraham .
A mitowałeś go / a okazałeś iemu samemu
wola swoje : y sprawileś mu thestament
wieczny / a obiecałeś mu / żeś nigdy nie-
miał opuścić nasienia ie^o . A dałeś mu I-
zaaką / a Izaakowi dałeś Jakoba / y Ezau .
A odstąpiłeś sobie Jakoba / a Ezau oddzieli-
łeś . A stał się Jakob w mnożwie wielkim .
A stało się gdyś wywodził plemie iego z E-
giptu / przywiodłeś ie na górę Syna . A na-
ktoniłeś niebios a ušlawileś ziemię / y poru-
śliłeś okrag / y okazałeś aby drżał przepaść /
y zamaćciłeś swiata / y śla chwata thwoia
cztermi bronami / ogniem / trzęsieniem zie-
mie / wiatrem / y mrozem / abyś dat ple-
mieniu Jakobowemu zakon / a rozdałowi
Izraelskiemu pilność . A nie odiałeś od nich
serca złośliwego / iżeby w nich uczynił za-
kon twoy pożytek . Abowiem serce złośliwe
noszac pierwsi Adam / przestąpił / y zwy-
cieżon jest / także y wysłscy ktorzy się śnie-
go rodzili . A stała się zostawiająca choroba
y zakon z sercem ludzkim / z zakazaniem ko-
rzenia / a odeszło co było dobrego / zostawało
co było złego . A przeminęły czasy / y doko-
naly się lata : thedy wzbudziłeś sobie slugę
imieniem Dawida / y kazales mu budować
miasto imienia twego / y ofiarować sobie
w nim kądziło y ofiary . A działo się tho-
wiele lat / potym opuścili ci co mieszkali w
onym miescie : na wssm tak czyniac / iako
uczynił Adam / y wysłsko potomstwo iego .
Boviem y ci używali serca złośliwego . Te-
dyś podał miasto twoie w rece nieprzyja-
ciol twoich . A zaslepś czynia ci co mie-
skali w Babilonie : A dla thegoś / będzie

Gene. 1.

Gene. 1.

Gene. 1.

Gene. 1.

Gene. 12.

Gene. 12.

Gene. 12.

Exo. 19.

Deute. 1.

1. Reg. 1.

2. Reg. 1.

Ezdrášowe.

panować nad Syonem:

Stało się gdy tam przyszedł / a wyraża-
tem niepobożności którym liczyli niemają:
y widzieli duszę moją tego trzydziestego
roku / wielu którzy grzeszyli / y wystąpiło
semnie serce moje: iżem widział iako te cie-
pię grzeszące / a przepuszczają niepobożnie-
czyniacym / y zadržaliś lud twój / a zacho-
wales nieprzyjaźniość twoją / a niedalesz te-
go znać: Tę nie pamiętam iakoby miała
być opuszczoną ta droga. A zaś lepsze rze-
czy działa Babilon niżli Syon: Albo inny
narod poznał cie krom ludu Izraelskiego:
Albo które pokolenia uwierzyły testament-
tom twoim iako uwierzył Jakób: Kto-
rych odpłata nie ukazała się / ani robota w-
czyniła pożytku. Albowiem przechodząc
przeszedłem w synagoge Pogan / y widzia-
łem je obciuciace / a nie nie pamiętające na
przykazania twoje. Przetoż teraz zważ
na wadze naszą nieprawości / y onych któ-
rzy mieszkają na świecie: a nie będzie imie
twoje należono / iedno w Izraelu. Albo
wiem kiedy nie grzeszyli przed oblicznością
twoją co mieszkają na ziemi: Albo któ-
ry narod przysięgał że przykazania
twoje: Te zaś tedy po imionach nardzień
iż chowali przykazania twoje: ale między
pogany nie nardzień.

Cap: 4.

Też dworność wstępnego bádacza / przywo-
dzac rozmaite podobieństwa.

Odpowiedział mi Angiot / Kto-
regu było do mnie posłano / a i-
mie tego Uriel / y rzekł mi: Wy-
stąpił wyśładziło się serce two-
je na tym świecie / y myśliś dosięgnąć a do
iść drogi Dawyśsego. A rzekłem: Thát
Panie moy. On mi potym odpowiedział:
Posłano mi / aby ci trzej drogi pokazał / a
przetoczył przed tobą / troje podobieństwa /
z których jeśli mi na iedno odpowiesz / ta też
tobie okaże te drogi / która pragniesz wi-
dzieć / a naucze cię staćby było serce ziośli-
we. A rzekłem: Mów Panie moy. Thedy
rzekł ku mnie: Jdź / odważ mi wagę ognia
albo mi namierz miarę wiejącego wiatru:
albo mi zaśie przywroć dzień kthory prze-
minat. Odpowiedziałem rzekac: A kthoś
to może uczynić stch co się rodzi / o co ty
mnie pytasz: Thedy rzekł do mnie: Bym tym
był żeby cię pytał o to / iako wielkie są
miejscania w sercu morskim / albo iako wiel-
kie żyły są na początku przepaści / albo iako
wielkie są promienie nad wzmierzaniem /
albo które są w słońcu / a iakoby mi odpo-

wiedział / nie puszczałem się do przepaści /
a nym iessze do piekła ani do Nieba kiedy
wstępował / a ia teraz nie pytałem cie iacy
o ogień / o wietrze / y dniu / kthoryś już prze-
szedł / y od których rzeczy nie możesz być od-
dzielony: a nieśmi o nich nie odpowiesz.
A rzekł do mnie: Ty nie możesz poznać tych
rzeczy które są twoje / y kthore spolu stoba-
rosły: a iakobyś będzie mógł rozum twój po-
stać drogi Dawyśsego / a gdy już ze wnętr-
z swiatach natężony / zrozumieć iakone sta-
nie przed obliczem moim: A rzekłem do nie-
go: Lepiej nam było nie być / niżli iessze
żyć w niepobożnościach / y cier-
pieć / a nie rozumieć z kthorey przyczyny.

A odpowiedział mówiac do mnie: Prze-
chadzając się siedem byt do lasa między
drzewa polne / y myślił (drzewa) iedne
rzecz / mówiac: Podziw / a wyszedł w las-
czym na to morze / niechay wstąpię przed
nami / thedy naciągnął sobie inych lasow.
Wtaz także w lasy morskie / myślił też / iak
mówiac: Podziw / a wyciągnął zbo-
żymy te lasy polne / a wyglądził je / za-
leciemy sobie ino krajine. A obrociła się myśl
leśna wniwecz: bo przyszedł ogień y spalił je
Takież y myśli w lasach morskich: abowiem
zastawit się piasek / y nie dopuścił im. Thedy
gdybyś sedzia ich był / kthobyś sprząwiał
dlugym uczynił / albo kthobyś zdał: Odpo-
wiadać rzekłem: Zaisze marna myśl wzię-
ty przed się: bo ziemia dana jest lasowi / a
morzu miejsce by nosito waly swoje. Thedy
rzekł y odpowiedział mi: Dobrześ osadził /
ale czemuś thát niesadził okolo ciebie sa-
mego: Bo iakoby ziemia lasowi dana jest / y
morze nawatnościom swym: takci też tym
ktorzy na ziemi mieszkają / te rzeczy thakto-
ku zrozumieniu dane są / kthore są na ziemi:
a tym którzy są na niebie / te rzeczy kthore
też nad wysokością niebios. Odpowiedzia-
łem rzekac: Proszę cię bardo Panie / aby mi
był dan smysł wyrozumienia / bom ci niech-
ciał się pytać na twe niebieskie rzeczy / ale
o tych potocznych / kthore się po nas na kaza-
by dzień toż: Dla czego widam lud Iz-
raelski dan na posmiejch Poganom: lud
kthoryś wmitował / dan jest pokoleniam
niepobożnym / a zakon oycow naszych na
zatrącenie przywiedzion jest / y roszraw
napisanych już magdziej niemają: y zeszliśmy
z swiata / iakoby Szarancza / a żywot nasz
stracił w strach / y nie jesteśmy dostoy-
ni miłosierdzia dostąpić. Ale co uczyni
imieniu swemu / kthore wzywano jest nad
nami: O tom ci ia pytał.

Odpowiedział mi / y rzekł: Jeśli się be-
dziesz o wiele rzeczy bádął / cięstho się be-
dziesz dziwował: boć then świat kwapi się

Iudi: 9.

2. Para: 3.

Isale. 55.

Ioan. 3.

1. Corin. 3.

Czwarte Księgi.

Gene: 6.

á kwápi przeminac / á nie może thego po-
iać aby mogli znośić przysile rzeczy / kthore
sa obiecane sprawiedliwym: ábowiem pe-
ten jest niesprawiedliwości y chorob then
swiat. Ale oco mie pytaś / powiem: Násia-
no ztego / á do tychmiasz iescze nie przyslo
skazenie iego. A tak iesliżeby nie bylo wy-
wrocono tho co násiano iesz / á odesłoby
mieśce gdzie násiano ztego / nie przydzie
ono dobre / kthore wsiáne jest. Ábowiem je-
le ztego násienia wsiáne jest w sercu Adá-
mowym od początku: to iáko wiele nie po-
bożności zrodzito do tych miasz / y będzie
rodzić niż przydzie żniwo: Wważże iedno
y siebie to źiele ztego násienia / iáko wielki
owoc niepobożności wrodzito: kiedy beda
posieczone kłosy / kthorym liczby niemá-
iáko wielkie to gumno będzie: Odpowia-
dać rzekł: Jáko / á kiedyż to będzie: Cze-
muż thák nie wiele á ztych lat nássych: Od-
powiedział mi / y rzekł: Nie kwápiay sie ty
ná Nlawyśsszego. Ábowiem ty dármo sie
kwápiś náń / Bo wielkie jest wysádzienie ser-
ca twego. A záś o tym nie pytáli duffe sprá-
wiedliwych w przybytkach swych / mo-
wac: Dokáże ták bede duffál: A kiedyż w-
dy przydzie wýthet gumná záptáthy ná-
sszy: Odpowiedział ná tho Jeremiel Ar-
chángiot / á rzekł: Kiedy sie wypelni liczba
násienia między wámi / ábowiem ná wa-
dze wázył swiat / á miára rozmierzyl czás-
y / y liczba zliczył czásy / á nie poruszył / ani
wzbudził / áżeby sie wypeniła przerzecio-
ná miára: Odpowiadáć rzekł: O Pá-
nuiaacy Pánie / ale y my wssyscy pełni iesze
siny sprosney ztości. A by iedno nie dla nas
nie byly nápetnione gumná sprawiedli-
wych / dla grzechow przebywáacych ná
ziemi. Odpowiedział mi / á rzekł: Jáz á
spythay brzemienney / gdy sie iúz wypelni
dziewiec krieżycow / możeli żywot iesze
iey zadržymáć w sobieptod: A rzekłem:
Nie może Pánie. A on rzekł do mnie: W-
piekle przybytki duf / żywotowi niewieście
mu przyrownáne sa. Bo iáko tá kthora ro-
dzi spiessy sie aby wsslá potrzebie rodzenia:
táko y ty przybytki kwápi sie oddáć te rze-
czy co im porucżono. Od początku będzie
tobie wkázano o tych rzeczach kthore chceś
widzieć.

Odpowiedziałem / rzeknac: Jeslim ná-
lazi táśke przed twemi oczymá / á iesli tho
można rzecz jest / á ieslim k temu sposobny /
okáż mi to / iesli wiecey iesze ma być czás-
su niżli go przemineto: álbo iesli wiecey
przemineto niżli co ma być: Co iúz przemi-
neto / wiem: ále cobymióto być przyslego:
nie wiem. A rzekł do mnie / Stań ná prá-
wey stronie / wkáżec wyktád podobieństwá.

Stánatem / y wyzrzatem: A oto piec gorá-
iacy ssedł przedemná: y státo sie gdy pátał
ptomień / wyzrzatem: á oto dym zostáwał.
Potym ssedł przedemná obłok pelen wo-
dy y wydat z siebie deszcz náwálny. A gdy
przeszłat on wielki deszcz / kropili po nim
krople. A rzekł do mnie: Wýslże sobie / że iá-
koć roście deszcz wiecey niżli krople / á o-
gień wiecey niżli dym: táł przechodzi wiel-
kosć czás kthora przeminetá. A zostáwał
ty krople y dym: á modlitem sie y rzekłem:
Co mniemáś bedeli żyw áż do onych dni:
álbo co będzie w one dni: Odpowiedział
mi temi słowy: O znamionach / o kthore
mie pytaś / po czesći moget nieco powie-
dzieć: ále o żywocie twoim / nie iessem po-
slan ábych ci co powiedzieć miał / á też nie
wiem nic.

Cap. 5.

Kosłejne náśki okánie E. dráśsowi o przyslych
rzeczach Angiot Boży / ku pociesze y nádziei łeicom.

Ale o znamionach: Oto dni prz-
da / w kthore ci co mieszkáia ná
ziemi / beda poimáni w wielkich
czynssach: á záthłumi sie drogá
prawdy: y swiat będzie niepiodny od wia-
ry / y zámoże sie nie sprawiedliwość ná-
kta ty sam widzisz / y o kthoreś przed tím
slychát: y będzie wlożywssy stopę krolowác
kráina kthora teraz widzisz / y wyzra sa
spustossona. A dalić thobie Nlawyśssy żyć
wýzryś po trzeciej thrabie / y roświeci sie
nagie słońce w nocy / á krieżyc thrzy kroc
przez dzień / á z drzewá krew będzie kápá-
iá / y kámién wyda glos swoy / á ludzie beda
poruszeni: y będzie krolowat ten / kthorego
sie nie nádziewáia ci co mieszkáia ná zie-
my / y ptháśtwo przeprowadzi sie indzie:
A morze Sodomskie ríby zasie wyrzuci / y
wyda glos w nocy / kthorego nieznáia mno-
dzy. A wssyscy beda slysec glos iego / y be-
da przepasći gesté ná wielu mieś / á ogień
czestho kroc będzie sie wyrywat / y dzikie
zwirzethá przeýda ná inssie mieýscá / á
niewiáśthy niemocene przyrodna niemoca
beda rodzić dziwne pothwory / á w sloth-
kich wodach / slone beda náteżione / y przy-
iáćiele wssyśthey sámi z soba walczyć be-
dą: y będzie ná ten czás zákruty siny / y ro-
zum oddzieli sie ná pokoy swoy: Beda go-
mnodzy slykác / ále go nie náýda: á rozmno-
ży sie niesprawiedliwość / y niepowsciagli-
wość ná ziemi. Tedy będzie pytać kráiná
pogranieczney swoiey / y rzecze: A stáś
przez cie sprawiedliwość czyniac spráwie-
dlíwie: Oná powie: że nie. A będzie ná on

Ezdrášowe.

čas / iże beda nădziecie mieć ludzie / a nie
nie otrzymać: beda robić / a nie poszczę-
ścić sie im drogi ich: O tych známionach
abymci powiedział dopuszczono mi iesth:
ale iesli sie zaś bedzieś modlit y płakał / ias-
ko y theraż / a posćitbys siedm dni / wślyśysz
zaś wiecześnie rzeczy niż te.

A ocucitem / a ciato moje zlekto sie bār-
zo: y duffa moia chćiatā wemnie mocno w-
stāć: ale trzymał mie Angiol ktory był przy-
ssedł / ktory mówił we mnie / y posćit mie /
a postawił mie nā nogi moje. A trāfio sie
drugiey nocy przyszedł do mnie Salāthiel
Wodź ludu / y rzekł mi: Gdzieś byt: A cze-
mus tāt smućien nā twarz: Cylī niewieś
iż ci zwiersono ludu Izraelskiego w krāis-
nie zāprowādzienia ich: Przetho wstań / a
ziedz tes chlebā / a nie opuścay nas / iāko
pāstyz trzody swoie / miedzy drapieznemi
wilk: A rzektem do niego: Jdź precz ode
mnie / a nie przystepuy blisko do mnie. A w-
słuchal mie w tym com mu rzekł: ssedł te-
dy precz ode mnie. A iā posćitem siedm dni
krzyczac y płacząc / iāko mi rozkazal Dry-
el Angiol.

A stāto sie po siedmi dni / tedy mi zaś my-
śli sercā mego barzo przykre były / y wzięła
zaśie duffa moia Duchā rozumnego: y ias-
tem zaś mówię przed Nāwysfšym mow /
y rzektem: Pānułacy Pānie / z wślyśkich lā-
sow ziemie / y ze wśech drzew iego / obra-
tes iedynā winnice: A ze wślyśkiego okra-
gu ziemie / obrates sobie iāme iedne / y ze
wślyśkich kwiāthow swiātā / obrates sobie
Lilia iedne. A ze wślyśkich przetchlin Mor-
skich / nāpełnites sobie porok ieden: A ze
wślyśkich budowanych miast / poswiećites
sobie sam miasto Syon: a ze wśech stwo-
rzonych ptakow / miānowates sobie gole-
bice iedne: y ze wślyśkiego bydła / obrates
sobie owce iedne: a ze wślyśkich rozmno-
zonych Nāradow / dobytes sobie lud ieden:
a temu ludu kthoregoś požadał / dātes za-
kon od wśech powchalony. A teraz Pānie
czemuś wydał iednego mnogim: y przyprā-
wites nā iednym kōrzeniu wiele inych / y ro-
sprossytes iednego twego miedzy wiele / y
portoczyli go nogāmi / ci ktorzy sie zāstħā-
wiāli obietnicām twoim / y ktorzy testħā-
mentom twym nie wierzyli. A iesliż māiac
w nienawisći nienawidziātes ludu two-
go / mā być karan twemiż rekāmā.

A stāto sie gdym mówił te rzeczy / poslan-
iest do mnie Angiol / ktory też był przessley
nocy do mnie przyszedł / y rzekł mi: Słuchay
mie a nāucze cie: a pilnie mie pātrzy / a
przyczynie przed tobā. A rzektem: Mow
Pānie moy. Tedy on rzekł ku mnie: Bār-
zoś sie stat w zāchwycceniu myśli prze lud

Izraelski. Cylis go thy wiecey vmitowat /
niżli on co go uczyni: A rzektem do niego
Nie Pānie / ale z jātościm to mówił: Bo-
wien mie gryza wnetrza moie nā kājda
godzine / gdy sie o thym stāram iākobym
mogi poiac ścieśšte Nāwysfšego / y wysłā-
dowāc cśāstke sadow iego. A rzekł do mnie
Nie moješ: Jam rzekł: Cemu Pānie: k cze-
mużem sie rodzić: albo czemu mi sie nie stat
żywot / mātki moiey grobem / abym był nie
pātrzat nā nedze Jākobowe / y nā vmordo-
wānie ludu Izraelskiego: A rzekł potym do
mnie / zlicz mi te rzeczy kthore ieszcze nie
przysły / a zbierz mi rozmiothāne krole /
a uczyn mi kwiecie zielone z zwiēdniatych /
otworz mi też zāmknione spiżarnie / y wy-
wiedz mi zāwarte w nich wiātry / wkaż mi
obraz glosu: tedy iā tobie wkaże the praca
ktora zādāś widzieć. A rzektem: Pānułacy
Pānie / A ktoś tāt iest coby to mogł wie-
dzieć / iedno ten ktory z ludzmi obywanā
nie mā / A iāciem prostał głupi / iāko of-
mam powiedzieć o tych rzeczach o ktoreś
mie pytał: A rzekł do mnie: Jāko nie mo-
ješ uczynić iedney szych rzeczy kthoremci zā-
dāt: tāt nie bedzieś mogł nāleść sadu me-
go / ani do kōncā tey lāsti / ktoram ludziom
obiecāt. A rzektem: ale oco Pānie / ty ieszes
blisko tym ktorzy sā nā kōncu / eoś ci uczyni-
ā / ktorzy przedemnā byli / albo my / albo
ci co po nas: A rzekł do mnie: Koronie
przypodobam sad moy. Bo iāko nie ośtate
czinieśšych omieśštātoś / tāt ani pierwszych
prekōść. Odpowiedāiac / rzektem: Anis
mogi uczynić zārāz tych ktorzy byli / y tych
ktorzy sā / y ktorzy māia być / stworzyc / abys
tym rychley sad twoy okāzāt: A odpowie-
dział mi / a rzekł. Nie może vprzedzić stwo-
rzenie stħworzyciela / ani swiātch zā raz
znosić / tych ktorzy māia być stworzone nā
nim. A rzektem: Jākożes rzekł sludze twe-
mu / iż ożywiāiac ożywites z siebie stworzo-
ne stworzenie zārāz / y znosiło stworzenie:
możec y teraz znosić ninieśše wślyśkie. A
rzekł do mnie: Spytay mātczyne^o żywotā /
mowiac: Gdy rodziś / cze^o pod cśāsem ro-
dziś: Proszę iey tedy / abyć zārās dziesiecio
ro vrodziłā: A rzektem: Bā wżdyć nie be-
dzie mogtā / ale musi zā cśāsem. A rzekł do
mnie: Jam też tāt iest żywot rozdzielit cśā-
sem ziemi / y tym kthorzy sā wsiāni nā niey.
Abowiem iāko dzieciatko nie rodzi onych
rzeczy ktore sā starych / tākem iā też rospřā-
wił sam s siebie stworzony wiek. A spyta-
tem rzeknac: Ponieważes mi iūz drogi po-
dāt / beda mówił przed tobā: Bo tā mātka
nāśšā / o ktoreies mi powiedāt / ieszcze mto-
dā iest / a iūz sie ku stārości chyli. A odpo-
wiedziāt mi / a rzekł: Pytay oney ktora ro-

Czwarte Księgi.

dzi: a powieć: iedno iey ták rzecz: Czemu te dzieci ktoreś teraz porodziła / nie sa podobni tym ktore byli przed toba / ale mnieyszego wzrostu? Tedy ona tobie odpowie: Jedne sa ktore sie rodziły za młodych sit / a drugie ktore sie rodziły za czasu starości / gdy już zemdlona moc żywota. Obacz je tedy y ty sam / żeście wy mnieyszego wzrostu / niż oni ktorzy przed wami byli: a ci co po was beda / iesseże mnieyszego niżli wy / iakoby już im daley tym wiecy starzali sie stworzenia / a w nich moc młodości schodziła. Tedy rzekł: Prossie Panie Jeslim nálażt táskę przed oczyma twemi / okáz słudze twemu / przez kogo náwiedzai sítwozrenie twoie.

Cap. 6.

Pan Bog wysłstko zna drzewiey niż sie sítanie / a wysłtko dla ciłowielá stworzył / y wysłstkich rzeczy koniec baczy.

Rzekł do mnie. Od początku ziemskiego okregu / drzewiey niżli stáneli gránice światá / pierwey niżli wiaty zebránia wiatrow / przed tym niżli buczaty głosy gromow iesseże niżli sie oświecały iasności tysłkawic / y drzewiey niżli byly vmocnione gruney Rásiowe / y niżli kto mógł widzieć piękne kwiatki / y przed tym niżli byly utwierdzone porussone mocy / y pierwey niżli bylo zgromádzone niezliczne rycersítwo Angiotow / y niżli byly wyniesione wysokości powietrza / y iesseże nie byly mianowane miáry obtoztow / póki iesseże nie wydawali goracá piece w Syon / y drzewiey niżli došlo bylo niżli nieysłych lath / y przed tym niżli byly wyopcowane wynálesti tych ktorzy teraz grzeszsa / y niżli byli piatnowáni ci co wiáre skárbili: tedy m iá jnyłit / y sítali sie przez m iá sáme / a nie przez inego / y koniec theż przez m iá / a nie przez inšego. A odpowiadaiac rzekłtem: Coż za rozdział bedzie czasów: ábo kiedyś bedzie pierwszego koniec / a drugiego początek? A rzekł do mnie: Od Abraháma aż do Isáaka / kiedy sie sniego národzili Jakoby Ezau / Jakób reka trzymał od poczatku piéte Ezau: ábowiem koniec tego wieku Ezau / a przodek drugiego po nim Jakób. Cítowiecza reka między piétha y reka. Dáley sie niepytay Esdrásu. A odpowiadaiac rzekłtem.

Gene: 25.

O pánuiacy Panie / ieslim nálaśt táskę przed oczyma twemi / prossie ábys wkazał słudze thwemu koniec známion twoich / ktoryches mi cześć pokazal przezsley noey. Odpowiedziat y rzekł do mnie: Wstań ná

nogi twoie: a słuchay głosu kthory peten sumu. A bedzie iáko zruszenie / a mieysca nieporussone bedzie / ná kthorym bedzie stat. Przetos gdyś mowi / nielekay sie / ábo wiem o koncu słowo: y o gruncie ziemie rozumie sie / bo o tych rzeczach mowa drzy y bywa z russioná / iż wie że koniec ich musi sie odmienić. A sítáto sie / gdy m wysłstai / wstátem ná nogi moie / y wysłstátem / á onogłos mowiacy / a sum iego iáko sum gwałtownych wod / y rzekł: Oto dni przychodza / a bedzie kiedy poczne sie przybliżyć / ábymi náwiedzai the co przebywaiá ná ziemi: a gdy poczne sie pytać o tych ktorzy niespráwiedliwie sítodzili niespráwiedliwosciá swojá / a gdy sie skonczy pokóra Syon / y kiedy bedzie náznáczony wiek kthory pocznieszchodzie / a przemijáć / te známiona wczynie. Księgi beda otworzone przed oblicznošcia światá / y wysłstcy záraz beda to widzieć / y dziatki iednoroczne / beda mowić głosi swoimi / a brzemienne niedošle dziatki beda rodzić we trzech we czterzech krieszycách / a beda żywe / y beda wzbudzone. A nagle okáza sie ofiáne mieysca iakoby rgorry / y pełne spiżarnie wnet álic beda puste: a traba zátrabi z dawiétem / kthora gdy wysłstcy wysłssa / gwałtownie sie polekáia. A bedzie w on czas / beda náiezdáć a kuzryć przyiaciele swe przyiaciele / iáko nie przyiaciele / a wleknú sie tego ziemia: y żyly studziénne sítána / y nie póciéka zá trzy godziny. A stánie sie / że kázoj kthory pozostánie z tych wysłstkich / o ktorychemci przepowiedziat / ten bedzie zbáwion / y ogláda zbáwienie moie / y koniec wieku wásego. A ogládaia ktorzy ludzie sa przywieci / kthorzy ámierci nienkušili od národzenia swego / y odmieni sie serce przebywaiacych / a obroci sie w iny smysl. Abowiem zágládzosne bedzie zte / a bedzie záglássoná zbráda. Ale zákwitnie wiára / a bedzie zwycięžoná skážitelnosć / y okáże sie práwda / kthora bylá bes wšsego pożytku przez thák dlugi czas.

A státo sie gdy m iá ták mowyt / że m otha zmienáć pogladáć ná tego przed kthory mem sítat / y rzekł do mnie: Przyszedtem ná to ábymi ci okázat czas przysšley noey. Przetoi iesli iesseże bedzieś profit / y poscił siedm dni / oznáymieć záś wiethšse rzeczy niżli te / kthorem wysłstai przez dzień. Abowiem wysłuchan iest głos twoy od Nlawyšsego. Abowiem wyžrat mocny proštore a wprze mošć twa / y wysłdliwosć / kthoras od młodošci twej zachowat: y dla thegoš poslat m iá bym ci to wysłstko okázat / a žeby mci powiedziat: Niey duffánie / a nieboysie / a niekwápiay sie z pierwszemi czasy myšlić

márne

Ezdrášowe.

marne rzeczy / ani sie kwap od naposle-
dnieyszych czasow. A stalo sie po tym / zem
plakal zas / y poscitem takies siedm dni a
bym wykonat trzy tegodnie / o ktorych mi
powiedziano.

Tedy stalo sie osmey nocy / ze serce moje
truchlalo a trwozylo z soba we mnie / y ia-
tem mowic przed Nawyszym. Abowiem
duch moy barzo we mnie palat / y dusza mo-
ia barzo cnetá sobie / yrzektem: O Pánie /
Mowiac mowiles od pocatku stworze-
nia w pierwszym dniu / rzekac: Stan sie nie-
bo y ziemia: a twoie slowo uczynet doskoná-
ti. A byt na ten czas duch / a ciemności obto-
czyli wysstko / y milczenie / dzwiek glosu chto
wieczes iessze niebyt stworzod od ciebie. Te-
dys kazat wyniesc z skarbów twoich swiá-
tlo swietne / aby sie okazala sprawa twoia.
A wthorego dnia stworzyles ducha / y
twierdzenia / y rozkazales mu aby dzielit y
rozdziel uczynit miedzy wodami / zeby czes-
c iedna wzgore odesla / a czes-
c na dole zo-
stala. Trzeciego dnia / rozkazales wodam
aby sie sthoczily na siódma czes-
c ziemi: A
szesc czesci osuszyles y zachowal / aby c
przed toba sluzili ofianiem od Boga y sprá-
wienim. Bo iak storo slowo twoie wyslo-
wnet sie stawat uczynet. Abowiem thedyś
wyszedi owoc mnostwa niezmierny / y za-
bliwosci smaki rozliczne / y kwiatki farby
nieodmienne y wonie wonności nieogá-
nioney / a te rzeczy staly sie dnia trzeciego.
A czwartego dnia / rozkazales aby byt slo-
neczny blask / Kwiecyowa swiáthlos-
c / gwiazd porzadek: a rozkazales im / aby wslu-
gowali czlowiekowi ktoregos mial stwo-
rzyć. A piatego dnia kazales siódmej cze-
sci ziemi / gdzie sie byly wody stoczily / ze-
by zrodzila zwierzeta / ptaki / y ryby: y thak
sie stawalo. Woda niema / y krom dusse /
zwierzeta wydawata z siebie / kthore z ki-
nieniem Bozym bylo iey rozkazano / aby ste-
go cudá twoie narodowie slawili. A na ten
czas zachowales dwie duszy: imie iedney
dases Enoch / a imie drugiey Lewiathan /
y odtacyles ie iedne od drugiey. Bo nie-
mogla siódma czes-
c / tam gdzie sie byla wo-
da rozlata / znosit ich. A dases Enochowi
iedne czes-
c kthore sie osuszyta thrzeciego
dnia / aby tam na niey mieszkal / gdzie gor-
iest tyfiac. A Lewiathanowi dases siódma
czes-
c wilgotna / y zachowales ia / aby by-
ta ku pozarcu ktorym chceš / y kiedy chceš.
Szosthego dnia / przykazales ziemi aby
stworzyta przed toba bydlo swoyskie y dzi-
kie / y csotgáiace: a nad temi rzeczami stwo-
rzyles Adama / ktoregos postanowil Aza-
zeciem / nadewssmi rzeczami ktoreš stwo-
rzyć / a sniego rodziemy sie my wyssthey /

lud ten ktoris sobie obrat.

A to wysstko mowilem przed toba Pa-
nie / zes dla nas stworzył ten swiat. A ine
narody od Adama pochodzace / powiedzia-
les ze nic nie sa / a iz slinie przyrownane sa
y przyrownales ktopli / kthore z naczynia
kapie hoynosc ich. Atheraz Pánie / oto /
the Narody kthore za nic sa policzone /
poczely nam Panowac / y pozerac nas:
A my lud twoy / ktorys nazwal pierworo-
dnym / iedynakiem / y mitosnikiem twoim /
wydanismy w rece ich: a iesli dla nas stwo-
rzon iest swiat / czemuż nie mamy w mocy
swey dziedzictwa na ziemi: Dokadze to be-
dzie?

Exo: 4.

Cap: 7.

Bez smutkow nie przychodzimy ku wiecznemu a
ni smiertelnemu żywotowi.

A Stalo sie / gdym dokonat rze-
czy swey / poslan iesth do mnie
Angiot / then co byt y mnie y
pierwszey nocy / y rzekt do mnie:
Wstan Ezdrasu / a sluchay tych slow kto-
rem przyszedi mowic do ciebie: Jam rzekt:
Mow Boze moy. Thedy rzekt do mnie
Morze rozlane iest na placu barzo wiel-
kim / aby bylo y gteboke y nie zamierzoner
ale bedzie wescie iego w ciásnym miescu
polozone / aby bylo podobne rzekam. Abo-
wiem kthoby chce chciat wnisc w morze / a
ogladac ie / albo panowac na nim: iesli
wiece nie przejdzie ciásnego / na sserokosc
iego iako bedzie mogt wnisc?

Zas druga / Miasto zbudowano / y osa-
dzono w rownym polu: a iest w nim pełno
wsszego dobra / wesce do niego ciásne / y
na przykrym miescu postawione / tak ze po
prawey stronie wescia / ogien / a po lewey
woda barzo gteboka: a tylko iedurna scie-
ska miedzy nimi biezy / to iest miedzy og-
niem y woda / tak ze sie nie zmiesci na scie-
sce / iacy tylko stopa czlowieca. A tak iesli
by dano to miasto czlowiekowi w dziedzic-
thwo / iesli nigdy przejdzie onego niebes-
pieczenstwa kthore przed nim lezy / iako o-
panuje dziedzictwo swoje? Jam rzekt:
Takci iest Pánie. A on rzekt do mnie: Tak-
ze tez iest czes-
c ludu Isráelskiego. Bo dla
nichem ia stworzył swiat: ale gdy przesta-
pit Adam wstawy moje / osadzono iesth / co
sie stalo. A stali sie wescia tego swiata bar-
zo scisle / y boleśne / y pracowithe: ale máto
ich / a ztych / y pełnych nieprzespieczności /
a praca wielka ogrodzone. Abowiem wie-
cszego swiata wescia / przestrona y bespie-
czne / y czyniace owoc niesmiertelności. A

Czwarte Księgi.

Deute : 8.

tak jeśli nie widzi ci co żywić i da / ta ście
sta wasta / y częż / nie beda mogli wziąć
tego co tam złożono. Teraz tedy czemu sie
ty trwożyś / ponieważś skazitelnym / y czemu
sie ty zruszaś / bedac smiertelnym. A częż
musz thego sobie nie wziat w rozum co iest
przysslego / ale tylko co iest ninieyszego.

Odpowiedziatem / y rzektem: Paniuacy
Panie / otos tak sprawnil zakonem twoim /
ze sprawiedliwi the rzeczy odziedzicza / a
niepobożni zagina: a ze sprawiedliwi zno-
ssa scisle rzeczy / spodziewaiac sie po nich
przestrych. Bowiem ci co niepobożnie
czynili / y scisle rzeczy cierpieli / y przestro-
nych nieogladai. Rzekł do mnie: Nie
máš Sedziego nad Bogá / ani rozumnego
nad Nawyssego. Abowiem wiele ich gi-
nie w przytomnym żywocie / przetho iż za-
niebawaiac zakonu Bożego / ktory przed
nimi položono. Bo przykazuiac rozkazat
Bog przychodzącym / kiedy przyssli / co czy-
niac byliby żywi / a co zachowywaiac nie by-
liby karani. Ale ci nie dali sie namowić / a
owssę zapartmu sie / a postanowili sobie wy-
myśl marny / y wziali przedsie omylności
grzechow / nad to mowili zeby Nawysse-
go nie bylo / y drog iego nie uznali / a zako-
nem iego wzgardzili / y zaprzeli sie slukow-
iego / a w prawiech iego wiary nie mieli /
y uczynekoch iego nie wykonalali. Dla te-
go Ezdraszu prożne rzeczy prożnym / a pelne
pelnym.

Oto czas przydzie / y bedzie tho / kiedy
przyda známioná kthorem opowiedziat
tobie / y wkaże sie oblubienicá / y wkażuiac
sie bedzie wkażaná ziemiá / ktora teraz za-
krywai: a każdy ktory wybawion bedzie z
przerzeczoných ztych rzeczy / ten wyzrzydzi
wy moie. Abowiem bedzie obiauiiony syn
moy JEZVS / z themi ktorzy snim sa :
y beda poćieszeni ci kthorzy pozosthali we
czterystá lat. A bedzie po tych lećiech / ze v
mrze syn moy KXXTVS / y wyslycy
kthorzy oddech máia ludzie: y obroci sie
swiat w stare milczenie przez siedm dni / iá
to w pierwszych sadziech / thát iż żaden nie
bedzie zostawion. A po siedmi dni stanie sie
iż bedzie wzbudzon wiek ktory iefcze spi / y
vmrze skazoni: y ziemiá przywroci te ktorzi
w niej spia / y proch kthore w onym milcze-
niu miešťai: y komorki wydadza one kto-
re im sa zwierzone duffe. A ziáwi sie Nás-
wysy na stholcu Sadowym / y przemina-
nedze / a długomyślność sie zbierze. Thylko
sam sad zostanie / prawda bedzie sthata / a
wiara sie zmocni / y uczynek bedzie náslá-
dowat / a záplata bedzie wkażaná / y sprá-
wiedliwosci beda czyny / a niesprawiedli-
wosci nie beda panowaty.

Tedy mrzekł: Napierwssy Abrahám za
Sodomity sie modlit / Potym Moiześ za
oyce ktorzy ná puszczy zgrzesyli / y ktorzy
po nim byli / za lud Ifraelski / za dni Achás-
za / y Samuela / y Dawida / za porażkę / a
Salomon za one ktorzy przyssli ná postwie-
centie / y Eliáš za temi ktorzy desć wziali /
y za vmártego aby ożył / a Ezechiasz za lud
we dni Sennacheryba / a mnodzy za mno-
gie. A tak jeśli teraz gdy skazitelnosc zro-
sla / y niesprawiedliwosc sie rozmnożyła / a
modlili sie sprawiedliwi za grzeszne: czemu
y teraz tak nie bedzie? Odpowiedziat mi /
rzeknac: Przythomny a ninieysy wiek nie
iesth koncem / slawa w nim czestha trwa: /
Dla tego modlili sie za mde. Abowiem
dzień Sadny bedzie koncem czasu thego /
a poczatkiem czasu przyssley niesmier-
telności / gdzie iuz przemienie skazitelnosc
zniszczeie niestromnosć / odciete bedzie nie-
dowiarsstwo: Ale wzrosćie sprawiedliwosc
wznidzie prawda / ná ten czas bowiem za-
den niebedzie mogt zbawić onego / kthory
zginat / ani ponorzyć onego kthory zwy-
cieżył.

Odpowiedziat rzekac: Ták iest pierwsza
moia mowa / ostatnia / iż lepiej byto Adámo-
wi nie dáwać ziemi / abo wiec iuz dawssy
zahamowac go aby nie grzeszył. Abowiem
co tego za vřetek ludzom żyć w ninieyszym
wieku w smutku / a po smierci spodziewac
sie karania: O thy Jádámie cożes uczynił:
Bo iestis thy zgrzeszył / nie ciebie tylko sa-
mego stat sie ten vpadek / ale y ná wssysth-
kich ktorzy smy z ciebie possli. Abowiem co
nam tego za korzyść / iż nam obiecano nie
smiertelny wiek: gdyż smy my czynili smier-
telne uczynki: A ponieważś ze nam opowie-
dzianá iest wieczná nádzieia: a coś gdy smy
sie my nagorssy sthali prożnymi. A iż nam
odłożone sa przybytki zdrowia y bezpiecz-
ności: gdyż smy my śle obcowali. A iż zlo-
żoná iest slawa Nawyssego aby bronitá
tych ktorzy pozno obcowali / álesmy my co
gorssimi drogami chodzili. A iż okazany
bedzie Ray / kthorego owoc nienaruszony
trwa / w ktorym iest bezpiecność / y lekár-
stwo / gdyż my tam nie wnidziemy. Bosmy
ná niewdzięcznych mieyscach chowali sie.
A iż wiecey niżli gwiazdy beda sie isnac ob-
licza onych / ktorzy powściągliwosc mie-
li: gdyż oblicza násse wiecey niż ciemności
czarne. Bosmy żywić nie myslili o thym /
gdy smy nieprawie czynili / iż poczniemy
po smierci cierpieć. Odpowiedziat / y rzekł:
To iest wymysl boiu / kthory bedzie boio-
wat then co sie ná ziemi rodził cżłowiek: iż
iesliby był zwyciężony / aby cierpiat coś po-
wiedziat: co iesliby zwyciężył / wieśmie tho

Gene: 19
Exodi: 32

2. Reg: 21
3. Para: 1
3. Reg: 17
4. Reg: 17
O 19

Roma: 5

Ezdrášowe.

co powiadam: Bo toć jest żywot/ o którym Moizeš; powiadał po ki żył/ mowiac do ludu: Obierz sobie żywot/ abyś żył. Ale mu niewierzyli/ ale ani poniem Prorokom: ale ani mnie ktorym mowit do nich: Bo nie byłoby smethku ku zadržaniu ich/ iako będzie radość nad onymi/ ktorzy sie dali na wiesć ku zbawieniu. Odpowiedziatem rze kąc: Wiem Pánie/ iż nazwan jest nawysšy miłosierdnym/ sšhad że sie nad tymi smiluje ktorzy iessze na on swiat/ nie przysšli/ a że sie też smiluje nad onemi ktorzy sie o bierają w zakonie ie: a nieukwapliwy jest iż długie oczekawanie dawa tym ktorzy zgressyli/ iako swemu stworzeniu: y sšezodry jest/ abowiemci chce dárovac ile komu potrzeba: y mnogiego miłosierdzia/ bo rozumna miłosierdzia tym ktorzy ninieysšy sa/ y ktorzy przemineli/ y ktorzy máia iessze być. Bo gdzieby on nierozmnożył miłosierdzia swego/ wšakby niebył ożywion swiat z thymi ktorzy beda dziedzićyc ná nim. A dárovac: bo gdzieby on nie dárovat z dobroci swey/ aby sie odłoga sšhata tym ktorzy niepráwość czynili z ich niepráwości/ niemogłaby styšiacá dziešata częśc ludzi być obżywioná. A sedzia gdzieby nieprzešřzał tym ktorzy wzdrowieni sa słowem iego/ a nie wygłádził mnoštwá sporow/ wšakby snadnie zosťato z niezlicžney wielkošci/ iedno bázro máto.

Cap: 8.

Aczkoli Pan Bog rzeczon miłosierdnym ná thym swiecie dla grzešnych/ wšakofš wie cey będie potepionych miłi zbawionych.

Odpowiedziat mi themi slowy/ Ten wiek uczynit Nawysšy dla wielu/ a przysšli dla niewielu. A powiem przed toba podobienšthwo Ezdrášu. Jáko thy będzieš pythát ziemie/ a powieć thobie/ żeć doda ziemie dáleko wiecey z kthorey by był gármiec/ a throche proštku/ z kthorego bywa zto to: thákci sa y uczynki ninieysšego wieku. Mnódy sa stworzeni/ ale máto ich będzie zbawionych. Odpowiedziat rze kąc: Poitni tedy duššo smysl/ a poyrzy co smáknie. Abowiem zšsedieš sie byš wšluchał/ a chceš prorokowác. Boć niedano tobie časú/ iedno tylko žyć. O Pánie/ iesli niedopusćiš ludze twemu/ abyšmy sie modlili przed toba/ a žebyš nam dat nášienie sercu/ a smysłowi dobra spráwe/ škadby mogt być owoc škadby mogt žyć wšelki náruššony/ y kthofš będzie mogt znošić miešce cštowiecze: Bo ty sam iestieš/ a my wššystcy iestiešmy iedno

tworzenie: rať twoich/ iakoš mowit: y iakož theraz w żywocie mácierzynškim spráwione jest ciáto/ y dawáš cštonki: záchowanano bywa w ogniu y w wodzie swo: ze nie twoie: y przez dziewieć křiešycow cšre pi twoie tworzenie/ twoie štworzenie ktoré w nim štworzone jest: a že y ono záchowywa/ co bywa záchowywano/ oboie będzie záchowane: A záchowany żywot/ nie kiedy zasie wydáie the rzečy kthore w nim zrošly. Boš roškazat cštonkom/ to jest pieršiam/ aby dawáły mleko vžytek pieršy/ aby sie to karmilo co šthworzono iestš/ a ž do časú niektorego/ a po tym abyš go spráwnym uczynit twoe miłosierdzium. Ochowa ies go twoia spráwiedliwošcia/ y wycwiczyles w zakonie twoim/ y káraleš go twym rozumem: y vmorzyš go iako swe štworzenie: a ožwiž go/ iako uczynit twoy. Jesliž wšec tego zadržáš ktorýš táť wielka praca štworzon jest/ za twym roškazá nim táťwie to zředzić aby y tho co sie thák šlawáto/ bylo záchowano. A teraz Pánie będe mowit: O káždym cštowiecze ty lepiey wiesš. A o ludu twoim/ prze ktery boleie: y o dziedziectwie twym/ dla kthorego ia plaće: y o ludu Išráelškim/ dla kthorego smutny iestem: y o Jakobie/ dla kthorego žálu ie: a prze to pocžnešie modlić przed thoba sam zášie/ y zá nie: bo widze vpadki nášše ktorzy mieššamy ná ziemí. Alešmyššat o preťkošci Sedžiego kthory ma być. Przeto wšlyš glos moy/ y zrozumiey mowe moie/ a będe mowit przed toba.

Poczáthek slow Ezdrášowych pierwey nišli był wziet: I rzektem/ Pánie kthory mieššáš w wieku/ kthorego oczy podniešione sa ku wieržchnim rzečám/ y ná powietrze y kthorego Tron jest myšla nie ogármiony/ y šlawá nie poieta: przy ktorym stoi woysko Angiošow držac/ kthorych záchowanie w wietrze y w ogniu obracá sie/ kthorego slowo prawdziwe/ y powiešci trwáte: kthorego roškazanie mocne/ a rošpráwienie štrášne: kthorego poyrzenie wysušša przepášci/ a zágniwanie cžyni zwiedniate gory/ y prawda šwiádecťwo wydawa: Wyšlučay modliťhwe slugi twego/ a przymni w vššy prožbe štworzenia twoiego. Bo po kim žyw/ będe mowić: y po ki co rozumiem/ będe odpowídat. Nie pátrž ná wytkroćenia ludu twego/ ale ná ty ktorzy thobie w prawdzie služá. Ani pogladay ná žiošliwe chući narodow/ ale ná the kthorzy twoie šwiádecťwa/ z bolesćiami šřzegli/ ani rozmyšlay kthorzy przed oblicžnošcia twoia fatešnie sie obchodzili a spráwiáli/ ale pomni ná te ktorzy z woli twoiey boiažni poználi. Ani chćiey zadržáć tych ktorzy bydle

Czwarte Księgi.

3. Reg: 8.

2. Para: 6.

Gene: 4.

ce obyczaje mieli / ale patrz na one ktorzy zakon twego iasnie uczyli. Ani sie gnieway na one ktorzy gorssy nizli bestie sa osadzemi / ale miluy ony ktorzy zawzdy w twej sprawnosci y slawie duffaia. Abowiem my y oycowie nassy na takie choroby choruiemy: A ty dla nas grzesnych / miłosiernym bedziesz nazwan. Bo iesli bedziesz raczył zmitowac sie nad nami / thedy cie miłosiernym beda zwac / a zwlaszcza nad nami ktorzy nie mamy uczynkow sprawnosci. Bo sprawnosci ktorzy maia wiele uczynkow dobrych odlozonych / z swych wlasnych uczynkow wezma zaplate. Co bowiem jest czlowiek / zeby sie nań miat gniewac: albo ten narod skazitelny / zeby sie miat tak gorlic z niego: Zaprawde zaden nie jest s tych ktorzy sie rodzili / co by kiedy zle nie czynil / y z tych ktorzy cie wyznawai / by kiedy nie wykroczył. W tym zaisie zwiastowana bedzie sprawnosc y dobroc twoia Panie / gdy sie nad themi zmituies / ktorzy niemai postaci albo istnosci dobrych uczynkow.

Odpowiedzial mi mowiac: Dobrześ poniekad mowil / a podlug slow thwoich / tak sie też sthania. Jz nie beda w prawdzie myslit na stworzenie onych / ktorzy zgrzesyli przede smiercia / przed sadem / przede zathraceniem: ale sie beda kochat w sthwozaniu sprawnosci / y beda thez pamietat na pielgrzymowanie / y na zbawienie / y na wziecie odplaty. A tak iakom mowil thak y iesh: Abowiem iako Oracz miece na ziemie osiewke obfitha / y szczepia mnostwo szczepi / ale podczas nie wssysthko co wssiat dochowano bywa / ani wssysthko co wssiepił przymie a wkorzeni sie: tak y ci co naswiecie nasiani sa / nie wssyscy beda zbawieni.

Odpowiedzialem zaś rzekac: Jeslim pozyskal taksie / niechay mowie / Ktorym obyczajem nasienie Oraczowo / iesli nie wzidzie / albo nie bedzie miato dźdu twego czasu slusnego / albo gdyby wyprzato od wielkosci dźdu / tedy ginie / takież y koźdy czlowiek / ktorzy rekami twemi stworzony jest / y ty iemu obrazem mianowany / bo ieshes mu przypodoban / dla ktoregos wssysthko stworzył / y przyrownales ij nasieniu oraczowemu. Nie gnieway sie na nas / ale przepusc ludu twemu / y zmituy sie nad dziedzictwem twoim. Bo ty nad stworzeniem twoim litość okazuies.

Odpowiedzial ku mnie / y rzekl mi: Co jest przytomnego / to przytomnym / a co przysslego / bedacym. Bo wielec iesse po trzebā a wielec nie dostacie / bys miat miltowac stworzenie moje wiecey niz ia: a kto

bie y onemu czestokroć przyblizalem sie / ale niesprawnym nigdy. Ale y w thym dziwnym ieshes y Nawyssszego ieshes sie y potorzyl iako na cie slussa / a nie poczytas sie rozsadkiem swym / abys byl miedzy sprawnymi wielce uwielbion. Przetoż nedze mnogie / y mizernymi sie sthania oni ktorzy mieskac beda na swiecie ostacicznych czasow / ze w wielkiej pyssie chodzili. A ty o sobie rozumiey / y o podobnych sobie skutay slawy. Bo wam otworzony iesh Ray / wsszczepiono jest drzewo żywota / zgotowany iesh przyssly czas / przyprawiona jest obfitha / zbudowane jest miasto / doswiadczone odpoczynienie / dokonana jest dobroc / y wyprawiona madsoc. Korzen zle naznaczo jest od was: choroba y schowane sa przed wami / y do piekta wciekto skazenie / w zapamietaniu. Przemineły bolesci / y ziawion jest na ostatku skarb nie smiertelnosci. Nie przypuszczayze k sobie wiecey / pytaiac sie o mnostwo tych ktorzy na zatracenie ida. Bo y ci wziaswssy swiebody / wzgardzili Nawyssszego / y zakon iego porzucili / a drogi iego opuścili. Kchemu iesse sprawni ludzie iego portoczili / y mowili w sercu swoim: Nie masy Bogā: a zaprawde wie dzac ze vmierai. Bowiem iako was przyma one przerwione rzeczy: tak ich pragnienie y mekta / ktore sa im nagotowane / abowiem nie chciat aby miat byc czlowiek zatracon. Ale y cy ktorzy stworzeni sa / splugawili imie o nego ktory ie uczynil: y nie byli wdziaczni onemu / ktory im nagotowat żywot. Dla tegoż Sad moy theraz sie przybliza. Ciesgom nie wssystkim okazat / iedno thobie / a tobie podobnym nie wielu. Tedy odpowiadzial tak mowiac: Ocho teraz Panie okazales mi barzo wiele znamion / ktore pocnie czynic osthatecznych czasow: ales mi nie okazat ktorego czasu.

Cap. 9.

Sady Bostie iako y inie iego wielkie sprawy / vprze dia nektore znamiona.

Odpowiedzial mi a rzekl: mierz mierzac czas sam w sobie: y bedzie gdy wyzrysz / gdy iusz przeminie ciesz iaka znamion tych ktore sa tobie opowiedziane / thedy zrozumiesz ze iusz jest ten czas / ktorego pocnie Nawysssy nawiedzac swiat / ktory od niego jest stworzony. A kiedy da sie widziec na swiecie / zruszenie mieysc / y ludzi z tworzenie: thedy porozumiesz / iz o tych mowil

Nawysssy

Ezdrášowe.

Nawysšy / ode dni ktore byty przed thoba
od počatku. Do iakoč każda rzecz ktora
jest stworzona na świecie / ma počatek /
tudzież y dokonanie / a tho skończenie jesth
iawne: tak y czasy v Nawysšego počatku
máta iasne w cudách y mocách / y skończe-
nia w skutkách y známionách. A bedzie / że
každy ktory bedzie zbawionym / y ktory be-
dzie mogł wyść przez uczynki swoje dobre
y przez wiare / ktoraście uwierzyli / ochro-
nił sie przereczonych niebezpieczeńści / y
wyżrzy zbawienie moje w ziemi moiej / y w
granicách moich / bom sie poświęcił od wie-
ku. A ten czas beda litować / ktorzy tu
teraz sie używáli drog moich: y w mekách
beda mieszkać / ci ktorzy ie odrzucáli zgře-
dzywszy. Bo ci ktorzy nie poználi / po-
ki żyli dobrodziejstwá otrzymáli: y ci co
sie brzydili zakómem moim / póki iessze
mieli swiebole / y póki iessze mieli gotowe
pokuty miesyce / nie wyrozumeli / ale wz-
gárdzili: ci musza po śmierci w mece po-
znáć. A tak ty niechciey być tak iessze dwor-
nym / byś miał pytać / co za meki nie pobo-
żni beda cierpieć: ale owšem ná to pytaj /
iako sprawiedliwi beda zbawieni / y ktora-
rych jest swiát / y dla ktorych swiát y kiedy.
J odpowiadziatem / mowiac: Nowilem
niegdy / y teraz mowie / y potym beda ma-
wiat: iż wiecey jest tych ktorzy gina / niżli
tych co beda zbawieni: thák iako sie mnoży
nawátność / ná d krople. Odpowiedziat
mowiac do mnie: Jáka rola / thák y ná-
siene: A iakie kwiátki / takie y bawry: y iaki
robotnik taká y robotá: y iaki oracz / takie
y oranie: bo czas był wieku. A theraz gdy
gotował tym ktorzy teraz sa / przed thym
niżli sie stat swiát / ná ktorym by mieli mie-
szkać: a żaden mi sie niezaśhawit. Bo ná
ten czas każdy / a teras stworzyciel ná tym
świecie sprawionym / y w żniwie niewsta-
wiałem / y w zakonie niewybadanym / ná-
ruffyli sie obyczaje ich. J ogladatem swiát
ta oto byta nieprzespieszcność dla mysly kto-
re ná nim przysly. Wyżrzatem tho / y prze-
puszcztem mu bärzo: y zachowatem sobie
ziärno z grona / y szczepi z pokolenia mno-
giego. Niechasz tedy zginie mnostwo kto-
re sie bes przycziny narodzilo / a niech thyl
to zostanie ziärnto moje / y szczep moy: bom
z wielka praca dokonat. J thy iesli sie w
wiażesz w siedm dni iessze / ale niebedziesz
sie wnie pościł: poydziesz ná pole z ákwitte
gdzie domu niezbudowano: y bedziesz iadł
ale tylko kwiátki polne / miesá ani wkusis /
y winá pić niebedziesz / iedno tylko kwiátcy.
Proś nawysšego bez przesthanku / tedy
przyjde do ciebie / y budeć mowić stoba.
A siedtem iako mi rzekł ná pole / ktore

zowa Ardat / y siedzatem tam w twieciu
A pożywatem żiot polnych / y náiadtem sie
ich do woley y sytości. A státo sie po siedmi
dni / a iam siedziat ná sienie / a serce moje
ktopytáto sie we mnie iako y pierwey. A o-
tworzone sa usta moje / a počatem mowieć
przed Nawysšym / tak: O Pánie / ty wyia-
wiaiac sie nam / wkażales sie oycom nášym
ná puszczey / ktora y bezdrożna jest y nie-
plodna / kiedy wychodzili z Egiptu: y mo-
wiles mowiac: Thy ludu / Israelski sluchay
mie / y násiene Jakobowe / pilnie bacz ná
słowa moje. Boć oto ia rozsiemam w was
zakon moy / y uczynić w was pożytek / a be-
dziecie w wielbieni przezeń ná wieki. Abo-
wiem oycowie wássy wiaawssy zakon / nie-
zachowywali go / y przykazania moich nie
strzegli: y stat sie owoc zakonu nieplodny /
Bowiem niemogł / iż twoy był. A thák / ci
ktorzy zakon wzięli / pogineli / niestrzegac
tego co w nich wsiano było. A pátrząc tak
biegię pospolitijm siwa / iż gdy przymie wsie
ziemiá násiene / albo morze okret / albo ná-
czynię iaki potárm albo napoy: tedy / gdy sie
stázi eno w co sąsiana / albo w co włożono
kto / że y tho pospotu co wsiano jesth / albo
wsiypano jest / albo co przyieto jest / kási sie
y nisszeje / a one rzeczy przyiethe iuz nie-
trwáia v nas. Ale nam nie thák sie státo.
Abowiem my ktorzyśmy zakon przyieli /
grzeszác zgnielichmy / y serce nášse ktore
zakon przyieto: ale zakon niezaginát / a
owšem zostat w swym wsiłowaniu.

A gdy to mowil w sercu swoim / poży-
rzatem oczymá swemi / y wyżrzatem niewia-
sthe po prawey stronie / a oná nárzeká / y
pláczé z krzykiem wielkim / a ná wmyśle bär-
zo bolátá / odzienie ná niey pothárgáne / y
popiot ná głowie iey. A opuszcztem one my-
śli / w ktorem sie był wdat / a obrociłem sie
k niey / y rzektem do niey: A przecż tak plá-
czesz / a przecż tak żatujesz ná wmyśle swym /
Rzekłá do mnie: Niechaymie Pánie moy /
niech siebie sámá optáczé / a przydam wie-
cey boleści: bom bärzo gorzkiego teraz w
myślu / y ponizonam bärzo. A rzektem do
niey / Coż ci sie státo: powiedz mi. Rzekłá
do mnie: Byłam nieplodna služebnicá two-
iá / a nierodzilám bedacá meżem trzydzie-
ści lat. A ia zaiste ná każda godzine / y ná
každy dzień / przez te trzydzieści lat / pro-
sse Nawysšego wnoocy y wednie. A státo
sie po trzydzieści lat / wysluchat mie Bog
služebnice twoie / y porzrzat ná pokore mo-
ie / y baczyl ná frásunek moy / y dat mi syná:
tedy kochátám sie stego bärzo y ia sámá / y
maż moy / y wssyſthey mieszczenie moi / y
czilichmy z tego bärzo Mocnego. A wy-
chowátám go z wielka praca. Potym státo

Exod: 19.

24.

Deute: 4.

Exod: 32.

Esaie: 40:

2. Timo: 2.

4. Efd: 10.

sie gdy

Uzwarte Kriegi.

nie gdy dorosł / y przyszłby czas aby poiat żo-
ne / sprawiłam mu wesele.

Сар. то.

Przez niewiastę płacząca / y jęście wesoła / śmiano-
nowano Jerozalem.

A Ekháto sie / Gdy. wssedł syn
moy do tożnice swoiey / padł /
y umarł: y wyrzuciłmy wssy
skcy swiátá / á wstáli wssytcy
mieszcżanie moi aby mie cieřsyli / y odpoczy
nelám do drugiego dnia áż do nocy. A stá
to sie / gdy sie wssysthey vpoкоїli či kthorzy
mie cieřsyli aby ch sie vspokoiłá: wstátám w
nocy y vciétám: y przysłám iáto mie ba
czyř ná tho pole: y mysle sie iuř niewrócić
do miásta / ále tu zostáć: ále áni ieřć / áni
pić / iedno bez przestánku żatowáć / y po
ćić póki nieumre. A opuścilem one mo
we w ktorám sie był wdał / á odpowiedzia
łem iey zgniewem / ták mowiac: O śalona
náđ i usse wssystkie niewiásty / za niewidziř
tkánia nářsego / v co ná nas przypada: O
tho Svon mártá nářá wsselákim smutk
kiem frásuie sie / y poniżona ieřth wielkim
poniżeniem / á tka gwałtownie. A theraz
poniewař wssytcy płáćemy y ieřesłmy smu
tá: poniewařeřmy wssysthey żářniuceni: á
ty dla iednego syna ták lámentuieř. Zopy
tay iedno źemie tedyć powie: iř tá ieř kto
raby miátá płáć vpadu thák wielu thych
co sie ná niey rodzą. A śniey wssystcy od po
czátku śa żrodzeni / y ini nářtána: á oto má
łem wssysthey ná żáćracenie ida / y ná żgi
nienie wiele ich odchodzi. A kthoř thedy
ma wiecey płáć / czyli tá kthora ták wiel
kie mnořstwo stráćitá / czyli ty kthora dla ie
dnego sie ktopoceř. Ale ieřli mi rzeczeř. Ji
nie ieřth płáć moy podobny źiem / źem ia
owoc żywotá mego stráćitá / ktorým z bo
leřćiami počétá y porodžitá: á źemiáć po
dlug drogi źiemřkiej / y odesłło ná niey mno
řstwo ninieyře / iáto sie przytrářfity. A ia
tobie powiádam / iátoř ty z boleřćia poro
džitá / ták y źemiá dawa owoc swoy cřto
wielkowi od počátku onemu ktery śa wczý
nit. A thák teraz żáćrzyamay śámá w sobie
boleřć swo / á żnoř mocnie the przypadki
kthore cie dotkneły. Bo ieřli bedzieř mieć
żá śpráwiedliwe vtożenie Boże / y ráde ie
go řwego cřářu przyimieř / y w thákowch
rzecřách bedzieř pochwalona. Joffe tedy
do miásta do meřa twego.

Hebre: II.
 & 12.

Liechciey tak czynić iako mowisz/ ale po-
zwol namawiać ciemu. Bo iako wiele iest
upadów Syon: Bądź pocieszoną dla bole-
ści Jeruzalem. Widzisz dobrze że oświece-
nie nasze spustoszało/ y oltarz nasz rozwa-
lony/ y kościół nasz zburzon iest/ y oltarz
nasz ponizony iesth/ y chwala umilkła/ y
radość naszą rozpata sie/ y swiatio lich-
tarza naszego zgassone iest/ y Archą zako-
mi naszą rozzerwana iest/ y swiecone rze-
cy nasze splugawione sa/ a imie kthorego
wzywano nad nami/ małem zgwalcione
iest/ y dziatki nasze pobambione sa/ y Za-
plani nasze popaleni sa/ y Lewitowie w
nierwola zagnani/ y panny nasze splugawio-
ne sa/ a żony nasze gwałt cierpiały/ y sprá-
wiedliwi nasze poimani sa/ y dziatki nasze
potracone sa/ a młodzienicy nasze służyli/
y mocarze nasze zemdleli/ a co nademysły
to wietsszego iest/ o sobliwy znak Syon/ że
wstapito sławy swojej. Bo y wydane iest w
rece tych kthorzy nas nienawidzą. Ty te-
dy orzesni twor smutek wielki/ y odloz od
siebie mnostwo boleści/ aby sie zaś nad to
ba smilował mocny/ y odpoczywnienie robie-
wieni sławyszy/ odpoczynek od pracy.

Y stało sie gdym do niego mowit / álic /
gle śneto / lice iey / y posthawa á wzrok iey
byt błyskawcy / thát zem sie iey lekt wielce / y
myślitjm co fi to było: Alie oto nagle wypu-
ściłá głos wielki / petny bóiaźni / iż sie w iec
ziemiá trzęsła od krzyku oney niewiasty. A
wyrzatem / á ono mi sie już wiecey miewia-
sta nie wkazáta ále miásto budowano / y
miesce mi wkazowano z grótow wielkich:
tedym sie lekt y zawolatem glosem wielkim
mowiac. Gdzie jest Angiot Dryel / kthory z
przodku był przyszedł do mnie: bo onci mi
kazał przysć w mnoſtwie w zachwyceniu
rozumy tego / y stał sie koniec moy ná ská-
żenie / á modlitwa moia w pohánbienie. A
gdym ia to mowit / álic przyszedł do mnie y
wyrzát mie: á otom już leżał iáko vmárty /
y rozum moy z ináčyt mi sie / thedy mie w-
iat zá práwa reke / y posilił mie / y postawił
mie ná nogi moje / á rzekł mi: Coć sie dzieie
czemuć sie thát zasinuczył rozum thwoy / y
zmysł sercá twego: y czemu ták z soba trwo-
żyś: I rzekł tem: Iżś mie opuścił / iam wcz-
nił podług słow twoich / y wyszedłem ná to
pole / á otom widział / y widze czego wysło-
wić niemoge. Rzekł on do mnie: Stań iá-
ko maż / á vppone cie. I rzekł tem: Mow ty
Pánie moy ku mnie / á nie odstepuy odem-
nie / ábym darmo nie vmárt: bom widział
czegoś nie wiedział / y slysse cie^o niewiem.
Aboc moy zmysł nie myli / czrti duffá moia
spi: A ták teraz cie proſſe ábyś okazał słu-
dze twemu tho zachwycenie teráznięysze.

4. Esd: 7

Одпо

Ezdrášowe.

Odpowiedział y rzekł do mnie: Stuchay
 mie/ a náucze cie/ y powiemci o tym/ czego
 sie boisz: boe Nawayssy obíawil tobie táies
 mnice wielkie. Widziat vprzeyma droge
 twoie/ żeś sie bes przestánia frásował o lud
 twoy/ y bázos jatował Syonu. A ták tho
 iest wyrozumienie Widzenia tego/ ktorec
 sie wkazáto przed málučká chwila/ ktoras
 obáčyl że płacze/ iales ia ciešyc. A teras
 inż osoby niewiásty nie widziš/ áleć sie wka
 záto miásto ktore budowano: á żeć sie wka
 záta vpádku sijná swe/ to inż wipráwa iest.
 Tá niewiásta ktoras widziat/ iestci Syon/
 á iž ci rzekłá/ ktora y teraz ogladaš/ iáko
 miásto zbudowane. I ižci rzekłá/ że bytá
 nieplodna trzydzieści lat/ dla tego/ że byto
 trzydzieści te^o lat/ kiedj w niej nie biłá iest
 cze offiárá offiárowaná. A státo sie po trzy
 dziesięci lat/ zbudował Salomon miásto/ y
 offiárował offiáry: toć inż byto że nie pto
 dna porodziłá sijná. A żeć rzekłá/ iž go wy
 chorová z práca/ to byto miestkánie w Je
 rusálem. Jeć też rzekłá/ iž syn moy przyszed
 sšy do tojnice swoiey vmarł/ y przypádlá
 nani przygodá: to byto/ on vpadł thory sie
 stat miástu Jeruzálem. A oto widziates po
 dobienstwo iego: A iž sijná pláklá/ póczá
 tes ia ciešyc: á o thych rzeczach co cie pod
 káły/ thom ci miat powiedziec. A the
 raz widzi Nawayssy/ żeś sie z vmyslu záfrá
 sował/ á że z zupetne^o sercá cierpiš dla nie
 go/ okázatci iádnosć slawy iego/ y pieknošć
 ozdoby iego. Bo przetomci był rzekł ábyš
 zostáhat ná polu gdzie žádnego domu nie
 zbudowano. Bom ia to widziat/ jeć Nawayssy
 poczynat te rzeczy okázowác: Dla
 tego mci rzekł/ ábyš przyszedł ná pole gdzie
 niemáš grunthu žádnego budowania.
 Abowiem nie mogto ono miejsce znošić bu
 dowania/ roboty ludzkiey/ ná kthorym po
 czynano wkazowác miásthó Nawayssého.
 A ták ty nie boy sie/ á niech sie nie leká ser
 ce twoie: ále wnidz/ ogladaye swiatlosć y
 wielkosć budowania/ ile može poiać wz
 rok oczu twoich: á potym vslyššyš/ ile može
 sluch vssu twych slyšec. Bo thy stogollá
 wienššy iestes nádu wielu/ y powotanes iest
 od Nawayssého iáko nie mnodzy. A rey no
 cy ktora ma być z inetrá/ zostániest tu: y wka
 žeć tobie Nawayssy one widzenia/ zwierz
 chnich rzeczy/ ktore vczyni Nawayssy tym/
 ktorzy miestkáia ná ziemi od najposledniej
 sšych dni/ A spatem tám one noc/ y druga/
 iáko mi byl rzekł.

Cap: II

Wkazat sie Ezdrášowi w widzeniu strášny Orzel/
 wssytkiego swiáta pánowanie sobie sposobiáiac.

Wyzrzat em sen/ á otho wycho
 zít z khorzá Orzel/ ktori miat
 dwánašcie skrzydeł pior/ á trzy
 głowy. A wyzrzat em že oto roz
 ta: 3. skrzydłá swoje po wssytkiey ziemi/
 á wssytkšy wiáthrowie niebiescy/ deli
 nan/ á zbieráli sie. A wyzrzat em/ álić zo
 nych pior iego/ wyrasthály przečo drugie
 piorá/ á te zákončáły sie w piorečká má
 luczkie y drobne. Bo głowy iego byty spo
 koyne/ á srednia głowá wieczšša bytá niž
 drugie głowy/ ále y tá odpoczywátá z dru
 giemi. A wyzrzat em/ á ono Orzel leciat ná
 swym pierzu/ y krolowat ná ziemi/ y ná
 tymi ktorzy miestkáia ná niey. A wyzrza
 tem iž mu byty poddáne wssytkie rzeczy pod
 Niebem/ y žádný mu sie nie sprzeciwiat/
 wiec ani ieden z tego stworzenia ktore iest
 ná ziemi. Potym wyzrzat em/ álić Orzel
 wstat ná páznočky swoje/ y wydat głos pie
 rzem swoim/ mowiac: Nie wssyšcy záraz
 czuycie/ spi každy ná swym miejscu/ á czá
 sem badzcie czuyti. A głowy náostátek nie
 chay záchowáne beda. A wyzrzat em že on
 głos nie wychodził z głow iego/ ále z po
 rzodku čiátá iego. I policzytem przeciwné
 piorá iego/ á oto byty ich ošm.

Wyzrzat em záš álić spráwey strony/ w
 státo iedno pioro/ y krolowáto po wssytk
 kiey ziemi. A gdy ták krolowáto/ státo sie
 že mu przyszedł koniec/ á niewkazáto sie
 wiecey miejsce iego: tedy powstáto záš pio
 ro wedle niego/ y krolowáto. A to dlugi
 čas trzymáto. A státo sie gdy krolowáto/ že
 przychodzil koniec iego/ iž sie też nie wka
 záto iáko y pierwsze. Álić głos wypuščon iest
 iemu/ mowiac: Stuchay ty pioro ktoreš
 trzymáto przez ták dlugi čas ziemie. Toć
 zwiáštuiet tobie pierwey nišli sie pocinieš
 nie wkazowác. Zaden po thobie nie bedzie
 trzymác času twoiego/ ále ani potowice
 iego. A podnioslo sie trzećie/ á trzymáto
 Kriestwo iáko y pierwsze: y tho potym sie
 nie wkazáto. Tož ták ná wssytkie przycho
 dzito ine/ že kóžde z osobná Krolestwo trzy
 máto/ potym sie záš nie wkazowáto. I wy
 zrzat em/ á otho zá časem drugie piorá
 wznosiłi sie po práwey stronie/ áby thež y
 te trzymáły Kriestwo: á slych byty ktore á
 chtrzymáły/ ále wnet záš schodzili. Bo y nie
 ktore snich wznosiły sie/ ále przed sie nie trzy
 máły Kriestwá: Wyzrzat em potym že sie inž
 nie wkazowátá ona dwánašcie pior/ y dwie
 skrzydle w ktorých piorá byty/ á nie nie zo
 státo ná čiele Ortowym/ iedno dwie gło
 wie nie ruffáiacie sie/ á sšešć skrzydeł: I wi
 dziat em že z sšešć skrzydeł oddzielity sie
 dwie/ y zostáły pod głowá ktora iest po prá

wey stro

Czwarte Księgi.

Cap: 12

Widzenia przeze mniego wykład.

wey stronie. Bo czterzy zostały na swym miejscu. Wyższat też że piora co pod strzydłem/ myśliły sie wznieść/ a otrzymać Krześtwą. I wyższatem że sie iedno pierze podniosło/ ale wnet zaś zniknęło. A wtore rychley niżli pierwsze zniknęli. Potym widziałem że one dwie piora które pozostały/ same z sobą myśliły/ aby też Krolowały: a za tym gdy oni myśliły/ oto iedną z głow odpoczęwających/ która była we środku/ ocuciał: Bo ta głowa była wiecześnie niż kthora z onych dwu. I wyższatem że sie spoily ony dwie głowie sta: alicz oto nawa rociła sie głowa z temi które snia byli/ y zjadła one dwie piora pod strzydły które myśliły też krolować. A ta głowa przestraszyła wssytkie ziemie/ y pánowała nād nią/ y thymi kthorzy mieszkając na niej z praca mnoga/ y moc odzierała okregu ziemie/ nāde wssytkie strzydły które były. Potymem widział/ alicz ona srednia głowa nagle zniknęła/ y thā iako strzydła. Ale zostały dwie głowie/ kthore także Krolowały na ziemi/ y nād onemi kthorzy na niej przebywają. I wyższatem że głowa po prawey stronie/ pozarta one kthorā była po lewey.

I wysłyszałem głos który ku mnie mówił: Poyrzyj przeciwko sobie/ a obacz to co widzisz. I wyższatem/ a ono iakoby Lew zainflony z lasu ryczący: y widziałem iż wypuścił głos cślowieczy do Orta. A rzekł temi słowy: Stuchay ty/ a bede mówił do ciebie. A będzie mówił do ciebie Ławysfego. Zażes nie chy jest kthorys został ze czterzech królew: rżat/ kthorē był nāznaczył aby krolowali na świecie moim/ aby przez nie przyszedł koniec czasow ich: A czwarty przyszedłszy zwyciężył wssytkie zwierzęta które przeminęły/ y mocą trzymał świat z strachem wielkim: a wssytek okrag z praca bārzo zła/ a przebywał przez tak dlugi czas na okregu ziemie z zdradą. I sadzites ziemie nie wedle prawdy. Boś gnabit a trapił ciche/ y obrażales spokojne/ y mitowales kłamlive/ a pokāzites przybytki tych kthorzy owoc czynili/ y stłumites mury onych kthorzy tobie nie nie škodzili: A wstapito okrucienstwo twoie aż do Ławysfego/ y pycha twoja/ aż do mocnego. I weyższat Ławysfego na hārde czas/ a oto sie skonāły/ y złości jego wypelnione są. Przetoż ty Orle wiecety sie nie wstāżuy/ ani strzydła twoie strāśliwe/ y piora twoie nāgorse/ y głowy twoie zlosliwe/ y pāznokce twoie niecnotliwe/ y wssytko ciāto twoie prożne/ aby sie ochłodziła wssytkā ziemiā/ y przywrocila sie wyzwolona z twoier gwałtowności/ a miała nādzieję o Sadzie y miłosierdziu onego kthory je stworzył.

Wstało sie/ gdy mówił Lew te słowa do Orta/ Wyższatem/ że ona głowa która była została/ a snia czterzy strzydła one które kniey należały/ a wznieśli sie były aby krolowały: a było Krolestwo ich liche/ y trwogi pełne. I wyższatem/ że sie nie wstāżowały/ a wssytko ciāto Ortowe zapātato sie/ a lekāła sie ziemiā bārzo/ y ia od oner trwogi/ y od zachwycenia myśli/ y od boiażni wielkiej ocucitem/ y rzekłem duchowiemu: Otożes ty mnie to ręczn/ że sie bādāś drog Ławysfego. Oto dotychmiast spracowanym na rymysle/ y zembiałem w duchu moim bārzo/ thāt że przed wielkim strachem/ ni kesa we mnie mocy niemāś/ takem sie przelekt ten nocy. A tak teraz kiedy sie modlit nawa wssytkiemu/ aby mie pośilit aż do końca. I rzekłem: Pānujacy Pānie/ ieslim nālazi także przed twemi oczymā/ a ieslim vsprāwiedliwiony w ciebie przed wielk/ y iesli pewnie wstepie prosba moia przed oblicze twoie/ pośil mie/ a oznāym mie słudze twemu wykład/ y rozdziat widzenia tego strāśliwego/ abys doskonałe poćieszył dusze moje. Ponieważżes mie sobie miał godnym/ kthoremubys okāzał ostāteczne czas/

I rzekł do mnie: Ten jest wykład tego Widzenia. Orzel kthoregos widział wychodzący z morza/ to jest ono Krolestwo/ które widział w swym widzeniu Daniel brāch twoy. Ale nie jest temu wyłożono/ iż ia tobie teraz wykladam. Oto dni przychodzą/ a nāstanie Krolestwo na ziemi/ y będzie strach jego wiecześnie niżli wssytkich Krolestw które były przed nim. A beda w nim Krolować dwānāsćie Krolow/ ieden po drugim. Bo wtory gdy poćmie krolować ten będzie trzymał ie przez dłuſſki czas niżli kthorzy ze dwunāsćie/ Then jest wykład dwunāsćie strzydł kthores widział. A głos kthorys słyszał że mówił/ nie z głow jego wychodząc ale z pośrzedku ciāła/ ten iesłh wykład: Iż po czasie Krolestwa onego/ wzniętna swary niemāle/ y zachwieie sie bārzo ku wpadku: iedno przedsie nā then czas niempādnie/ ale wstāwione będzie nā swoy początek. A iżes widział osm pior pod strzydły jego/ kthore sie dzierżali strzydł jego/ ten tego wykład: powstāna w nim osm Krolow/ kthorych czas/ beda lekcie/ y lāthā prakcie/ a dwā snich zgina. A gdy będzie inż nādchodzil czas szedni/ cze

Daniel

Ezdrasowe.

rzey beda zachowani pod czasem / gdy sie pocznie przyblizac czas iego aby sie dokonato / a dwa beda na koniec zachowani. A izes widzial trzy glowy odpoczywajace / ten jest wyklad: Na ostatku iego / wzbudzi Nawyssszy trzy Krolestwa / y zas wzowie do nich wiele rzeczy / y panowac beda nad ziemia / y nad temi ktorzy mieszkaja na niej / z praca wielka / nad wysstkie inie ktorzy byli przed nim. Dla tego oni nazwani sa glowy Ortowe. Abowiem ci beda / ktorzy powtorza zlosci iego / y ktorzy dokonaja poslednich rzeczy iego. A izes widzial glowe wietssa ze sie nieukazowata / ten jest wyklad tego / bo ieden snich na tozu swoim umrze / wsatze iednak z mekami. Bo dwu ktorzy beda trwac / miecz pobije: Jedne bowiem miecz zezrze / y te ktorzy przy nim: Wssatze y ten od miecza na ostatku padnie. A izes widzial dwie podskrzdlne ptora wznaissajace sie nad glowe ktora jest na prawey stronie / ten jest wyklad. Ci sa ktore zachowal Nawyssszy ku koncowi swemu to jest krolestwo liche / y zaburzenia pelne.

Jakos tez widzial y dwa / ktoregos widzial z lasa ocuciaczego y ryczacego / y mowiacego do orty / y ze go thej karat / y niesprawiedliwosci iego / przez wysstkie mowy iego iakos slessat: thoc jest Wiatr / ktory zachowal Nawyssszy ku koncowi na nie / y na niepoboznosci ich: y bedzie ie treskat / y porazi przed niemi rozzerwania ich. Abowiem postawi ie na sadzie zywo / y bedzie / ze gdy ie juz zgromi a sreske / tedy ie pokarze / bo ostatok ludu mego wyzwoli z niedza / ktorzy zachowani sa w granicach moich / y bedzie ie rozweselat / dokad nie przydzie koniec dzieni Sadny / o ktorym mowitem do ciebie z sprzodku. To maffsen ktoras widzial / y wyklad iego. Thys tedy sam byt godzien widziec te tajemnice Nawyssszego. Przeto napisz to wysstko w krysgach / co widzial / y zachoway ie tedy na miejscu skrytym: y naucez thych rzeczy co medrffe z ludu twego / ktorych bys serca baczyt iz moga poiac y zachowac te tajemnice. A ty trwaj tu ina siedmi dni / aby ukazano / cokolwiek widziatobysie Nawyssszemu aby tobie miato byc ukazano.

A ked precz odemnie. A sthato sie / gdy wysstak wyssthe lud / ze juz przesslo siedmi dni / a iam sie iessze niewrocit do miasta / tedy zessli sie wysstey / od namnieyszego do nawietsszego: a przysli do mnie / y rzekli: Cozessmy zgrzessyli przeciw tobie / abo cos my tat niesprawiedliwego uczynili / iz opusciwssy nas / w sadzites sie na tym miejscu: Abowiem ty nam iedurny zostat ze wsszech ludzi / iako grono z winnice / y iako

swieca w ciemnym miejscu / y iako porty okrethowi zachowanemu od burzey. Czyli mato mamy na zlych rzeczach / ktorore nas potykaja: Jeli nas thy iessze opuścisz / daleko bylo lepiej nam / abyssmy byli pogorzeli y my / w zapaleniu Syona. Bo nieieffessmy lepssemi nizli oni ktorzy tam pomarli. A ptakali z krzykiem wielkim.

Thedy ia odpowiedzialem im / y rzekl: Nley dobra nadzieie ludu Israelski / a nieffrasuy sie domie Jakobow. Abowiem iest o was pamiatka przed Nawyssszym / a mocny niezapamietat was w pokusie. Bomi ia nieopuscit was / anim odssedl od was: alem przyszedl na to miejsce / abym sie mohlit za spustossenie Syonu / zebym szukal miłosierdzia dla vniżenia poswiecenia waszego. A teraz idi kazdy z was do domu swego / a ia przide do was po thych dniach: Odssedl tedy lud / iakom mu kazat / do miasta: A iam siedzial na polu siedmi dni / iako mi roskazat: y pozrywatem kwiecie a thylko polnego / ziolka thylko miasc sobie za pokarm przez one dni.

Cap: 13.

Drugie Widzenie ukazano Ezdrasowi / o mezu ktorzy i morze wyszedl / z wykladem iego.

Stato sie po siedmi dni / ze mi sie ssinto w noc. A oto z morza wiatr ponstawat / aby zaburzyt wysstkie waty iego. A wzrzatem / ze sie rozmagal on cztowiek / z tysiacmi niebieskimi / a gdzie twarz swa obracat aby opatrzyt / drzato wysstko co pod nim bylo widziano: a gdziekolwiek wychodzil glos z wsi iego / rospalali sie wysstey ktorzy sluchali glosow iego / iako odpoczywa ziemia gdy pocinie ogien. A widzialem po tym / a oto zbierato sie mnostwo ludzi / ktorym liczby niebyto od czterzech wiatrow Niebieskich / aby zwalczyli cztowieka ktory wyszedl z morza. Widzialem thez / ze sam sobie wyryl gore wielka / y wleciat na nie. A chciatem widziec kraine / abo miejsce skadby wyrta byla gora: a niemogtem. Potymem zas widzial / ze oni wysstey ktorzy sie byli zebrali nań / by go zboiowali / balisze barzo / wssakos iednak smieli sie potykac. Alic / gdy wyrzat gwałtowny popad mnostwa przychodzacego / niepodniosl reki swojej / ani miecza dobyl / ani iakiego oreza wojennego / iedno tilko iakom widzial / iz wypuscil z wsi swoich iako dech ognisty / a z warg iego duch plomienny / y z izeyka swego wypuszczat iskry / y burze / y

Czwarte Księgi.

po mieściło się ono wssystko spotu: on dech
ognisty / y duch ptomienny / y gwałtowność
burzey / y wpadł na ono mnóstwo po-
pedliwie / kthore gotowo było walczyć / y
spalił wssystkie / tak że bārzo nagłe żadne-
go nie było wyżyć z onego mnóstwa bez
liczby / jedno tylko proch / y swad dymu: wi-
działem / y wlekkem się. A potym zaś widzia-
łem onegoś człowieka z chodzącego z gory
y powołującego go ku sobie mnóstwa in-
go / spokojnego / y przystępowającego do niego
twarzą ludzką bārzo wiele / a niektórych
co się radowali / a drugich też smutnych: A
niektórzy byli związani / niektórzy przywo-
dzacy z onych którzy byli ofiarowani: y za-
niemogłem od wielkiego strachu / pochy-
mem ocucić / y rzekę.

Tys od początku okazał słudze twemu
te dziwne rzeczy / y pochytałeś mnie być go-
dnym / abyś przyjął pilną prośbę moją: prze-
to ieszcze teraz wkaż mi wykład tego snu.
Bo iako się domyślam w śnysie moim / te-
dy biada onym którzy byli opuszczeni w one
dni: a daleko więcej biada onym / którzy by
nie byli opuszczeni. Bo ci co nie byli opus-
czeni / smutni byli. Rozumiem teraz / kto-
re rzeczy są odłożone na ostateczne dni / a
podkłada je / ale y tym kthorzy opuszczeni są.
Bowieć dla tego przysłi w wielkie nie-
bezpieczeńści / y w potrzeby mnogie / iako
okazała te sny. Wszakże iednak takwiec jest
themu kthory jest w niebezpieczeństwie
przysć ku themu / niżli przejść / iako obiół
od wieku / y teraz widzieć co się przygadza
w naposledniejszym czasie.

Odpowiedział mi / y rzekł: A wykład te-
Widzenia powiem tobie / y oczyńś mori-
y toć objaśnienie. Jես mi powiedział o tych
którzy opuszczeni są / to jest tego wykład /
Kthory odeymnie niebezpieczeńść w on
czas / ten się sam ostrzeż / którzy w niebe-
spieczność wpadli / ci są kthorzy mają D-
czynki y Wiara ku Ciąmoćniejszemu. Wie-
dziej tedy / iż ci więcej obłogosławieni są ci
co pozostali / niżli oni co pomarli. Te wy-
kłady Widzenia: Jես widział meżę wy-
chodzącego z serca Morstkiego / ten ci jest kto-
rego zachowywa Ciawysy od wielu lat /
kthory sam przez się wybawi stworzenie
swoje: y on rozrządzi te kthorzy pozostali.
A jես widział z ust jego wychodzić / iakoby
dech / ogień / y burza: a iż nie trzymał mie-
cza / ani horeża wojennego: bo pokazał
przekość jego ono mnóstwo / które było na
cho przysł / aby go zwałczył: ten tego
jest wykład. Oto dni przychodzą / kiedy po-
cznie Ciawysy wyswobodzić one którzy
są na ziemi: a przyjdzie w zachwyceniu my-
śli na one którzy mieszkała na ziemi. A iе-

dni beda myśleć iakoby drugie zbiorowali /
jedno miasto drugie miasto / jedno miejsce /
drugie miejsce / a narod powstanie przeciw
narodowi / y krolestwo przeciw krolestwu.
A bedzie gdy się te rzeczy sthāna / y przyda
znamiōnā kthoremci wkaż: thedy na ten
czas ziawi się syn moy / kthoregoś widział
iako meżę występującego.

A bedzie / iż gdy wssysy wssystkie narody
głos jego / tedy zloży każdy woynie swoje w
krainie swojej / które miał przeciwko dru-
giemu: y zbierze się w kupę mnóstwo nie-
zliczne / iako ono kthore chciało przysć y
zwalczyć go. A on bedzie stał na wierzechu
gory Syon. Syon też przyjdzie / y okaże się
wssystkim gotowym y zbudowanym / iakoś
widział gore ryca bez rak. A ten syn moy /
bedzie karat z tych rzeczy kthore wynależli
Pogani / te kthorzy prze swe niepobożno-
ści przysłi w burza / a dla złych myśli swych
przysłi w meki kthoremci poczną być męcze-
ni / kthore przypodobane są ptomieniom:
y zatrąćie bez pracy przez zakon / kthory
ogniowi jest przyrównany. A jես widział
iż zbierał kthore inie mnóstwo spokojne / te
są dziesięć pokoleń / które zabrane są
z ziemie swojej za dniow Ozeassa Krola /
ktore wieśniem wiodł Salmanaazar Krol
Asyryjski: y przeniosł je za rzekę / y zanie-
sieni są do iney ziemie. A oni dali sobie the-
rade / aby opuścili mnóstwo Pogánów / a
żeby sli do dalszey krainy / gdzie nigdy nie
mieszkał ludzki rodzay: aby żeby tam cho-
wali poświęcone sprawy swoje / kthorych nie
zachowywali w krainie swojej. A wssli
przez ciśnie a wassie wesscia rzeki Eufrā-
ten. Abowieć czynił im na ten czas Cia-
wysy znamiōnā / y zstąpił promienie
rzeki / aby przysłi. Bo przez one krainę /
było drogi chodzenia przez putorā lāthā:
A one krainę zowią Arsāret. Tedy mieszka-
li tam aż do ostatecznieyssego czasu: a the-
raz zaś gdy poczną zaś przychodzić / zstąpi
thez zaś Ciawysy promienie rzeki / żeby
mogli przejść: przetoż widziałeś mnóstwo
z pokoi. Ale y ci co pozostali z ludu two-
go ci są którzy się nadywają w granicach moich.

Sthānie się thedy / gdy poczną thrācie
mnóstwo onych Narodów które się zebra-
ły / zasczyć te którzy zwyciężyli lud: a w
ten czas okaże im wielkie a mnogie cuda. A
rzekłem ja: Pānuacy Pānie / tho mi też w-
każ dla czego widział meżę wychodzą-
cego z serca Morstkiego: A rzekł mi: Jako nie
możesz tych rzeczy kthore są w głębokości
Morstkiej / ani się dowiadać / ani wiedzieć:
tak nie może żaden na ziemi widzieć syna
moiego / aby onych którzy przy nim są / ied-
no tylko czasu dnia. Ten jest wykład snu te-

Math:

4. Regi

Exodi
Iosue:

Edrassowe.

go ktorys widziat / y dla czegoś tu iest sam
oświecony. Abowiem opuścites swoy / a o-
bierates sie okolo zakonnu moiego / y ssuka-
tes go. Żywot twoy sposobi ates ku mądros-
ści / a synysl swoy nazwates mątką / y dla te-
go okazałem ci záptáthy v Nawyśssiego.
Bo po drugich zaś thrzech dni / bede inne
rzeczy do ciebie mowit / a oznáymieć powa-
żne y dziwne rzeczy. Odszedłem tedy / y z sta-
pitem ná pole / wielce sławiae á chwalać
Nawyśssiego / z tych dziwow tchore tego
czásu czynit / á że ty spráwuić / y te rzeczy tto-
re spráwione sa pod czásem / y siedziatem
tám trzy dni.

Cap. 14.

Wszakże Pan Ederassowi we Frym niektóre rzeczy tajemne a przysię obowiązał mu.

S Tąto sie trzecie^o dnia / á tam
siedziat pod debem: A oto wy
słedi ku mnie głos ze krzą / y
rzekt: Ezdrášu / Ezdrášu.
Rzektem / owo ia pániery wstátem ná nos
gi moie. Tedy rzecze do mnie: Ziáwiáiac
ziáwiótem sie we krzu / y mówilem do Moia
zešá / kiedy lud moy słuszy w Egipcíe / y po
talem go / á wywiódtlem lud moy z Egip-
tu / y przywiódtlem go ná gore Syná / y trzi-
matem go przy sobie przez wiele dní / y wy-
powiedziátem mu wiele dziwnych rzeczy /
á wkázałem mu thež táiemności cšásw / y
koniec: Przykázałem mu tež / mówiac: Te
słowa iáwne vczyńsi / á te táic bedzieš. A
teráz ci powiedam: znáti ktoremci wkázał
y siy ktoreš widziat / y wyklády ich kthores
slyšat / wtož ie w serce swoie: Bo ciebie
wšslyscy przylýma / á obrociš sie oštátni z rá-
da moia / y z tobie podobnemi / áležby sie do-
kónáły cšásy. Bo swiát wtrácił młodošć
swoie / y cšásy przychodza blisko ktemu áby
sie starzáły. Abowiém ná dwánašcie cšesći
rozdzielen jest swiát / á iuž go przemineto
dziesięć cšesći / y potowicá dziesiętey cšes-
ći: A iešćže go zoštháto po potowicy dzie-
siátey cšesći. A ták teraz rospraw dš swoy
y kárz lud swoy / á poćiešay z nich kthorzy
poniženi / y wyrzecž sie iuž skázichelności / y
pušć od siebie šmiertelne myšli / á odrzuć
od siebie wági ludžkie / iuž sie tež zewlecž z
šmiertelnego przyrodzenia / y odtóž ná ie-
dne strone trošklíwe myšli twoie / á spieš sie
iáto byš sie przentioš od thych cšásw: ábo
wiém zte rzeczy ktoreš teraz widziat že sie
przytráfiáli / zás iešćže goršše beda cžynić.
Bo im swiát bedzie młedyšsy prze štárošć /
tym sie wiecey rozmnožá zte rzeczy ná the

ktorzy tam mieszkają. Abowiem prawda
 się dalej oddaliła, a kłamstwo się przybliży
 to. Iż się już spieszy przysć widzenie które
 widziat.

Odpowiedziałem / y rzekłem przed tobą
 Pánie: Oto ja już odeyde iákoś mi roszka-
 zat / á bede kárác minieyffy lud. Ale one kto-
 rzy sie jáś národza / ktoż będzie wpo minat:
 A ták potożoj iest swiát w ciemnościach / á
 ktorzy ná nim miešťáia / sa bes swiátłości.
 Bowié zakon twoy zápalony iest / przetoż
 też żaden nie wie co sie od ciebie státo / álbo
 ktore sie poczná wczynki. Jessim tedy nálażt
 w ciebie iáste / wpusć we mnie Duchá swie-
 tego / á nápiśse wssy skto co sie státo ná swie-
 cie od początku / co byto w zakonie twoim
 nápiśano / ábj mogli ludzie náleść ściesske á
 ktorzyby chcieli żyć ostatátecznych czásow /
 áby byli żywi. Odpowiedział mi y rzekł:
 Idac / zgromadz lud / rzecze im ábycie nte-
 śkúáli przez czterdzieści dni / A ty lepať ná-
 gotuy sobie táblie Dúšpanowych ntemá-
 to / wezmiś z sobą Sáreássa / Dábriássa / Sá-
 lemiássa / Echéána / y Azyelá / tych piáci / k-
 to rzy gotowi ná pretkie piśanie : przydże tu :
 á ia zápalé w sercu twoim swieće rozumu /
 Echorá nie zágásnie póki nie skóńczyś tych
 rzeczy ktore pocznies piśać. A gdy dońonáś
 iedne rzeczy obiórawiś / á drugie mądrym
 skryćie wydaś. Wázááintrz tedy o tey godzi-
 nie / pocznies piśać.

Szedłszy tak iako mi przykazał / zgromad-
dzitem woszek lud / y rzektem : Słuchaj
ludu Izraelski tych słow. Pielgrzymowali
oycowie waszy od początku w Egipcie / y
wybawieni są stamtąd / a wzięli Zakon ży-
wota / ktore^o nie strzegli / y ktorzyście też wy
po nich przestępowali : y dana jest wam sie-
mia za część / y ziemia Svon / ale y waszy oy-
cowie / y wy sami czyniliście nieprawość / a
nieprzystrzicaliście drog / ktore wam przy-
kazał Nawoyszy : a on bedac Sedzia sprá-
wiedliwym / odiał od was część swego tho-
co był dawał. A teraz wy thu iestecie / y
bracia waszy w was są. A tak iesli bedzie-
cie panować smysłowi waszemu / a cwi-
czyć serce wasze / bedziecie żywo zachowani
a po śmierci młotem sie otrzymacie. Bo
po śmierci Sad przydzie / kiedy zaśie oży-
wiemy : a na ten czas okażą sie imiona sprá-
wiedliwych / a złośliwych ludzi weźnki oka-
żane beda. Przeto do mnie teraz żaden nie
przychodzi ani nie szuka / kto aż do czterdzie-
ści dni .

Wziatem pięci meżow/iako mi rosta-
zat:y slišny ná pole/támžesmy trwali.W sta-
to sie názáinutr / á otho glos powolat mie/
mowiac: Ezdraśu otworz vsřhátwoie/á
nápiysie czym ěie nápoie. W otworzytem

Deute : 4.
 5.

Ezechi : 3.
Apoca : 10.

Czwarte Księgi.

vsta moie / á oco pełny kielich mi podawa-
no: A to pełno było iáko woda / á fárba iego
ogniu podobna. Wziatem tedy y pitem: y
gdym sie nápił / serce moie meczyło sie rozu-
mem / á w piersiach moich rosła mądrość.
Bo duch moy był zachowan przy pámieci.
A otworzone sa vsta moie / á nie zámarty
sie wiecey. Naróbyssy dáł rozum piaci me-
som: y pisałi one rzeczy dziwne / ktore były
powiádane przez noc / ktorych nie wiedz-
li. A w noc y iádali chleb / á iám przez dzień
mawiał / y w nocym nie młczat. I nápi-
sa no przez czterdzieści dni / triag dwieście
y czworo. I státo sie / gdy sie wypelnito cz-
terdzieści dni / rzekł Naróbyssy / mówiac:
Pierwsze ktoreś pisał / iáwnie wytoż / á nie
chay czytaia dosłowni y niedosłowni: A po-
slednich siedmdziesiąt zachowaś / á byś ie
wydat mądrym z ludu twoiego. Albowiem
w tych jest żyła rozumu / y studnicá mądro-
ści / y rzeká wmiętności. A wdziałatem
táć.

Cap. 15.

Opowiada cięskości przyszłe ná wssytek świat.

Tho mów w vssy lútu mego
słowá Proroctwa / ktore w-
puszcze w vstá twoie / mówi
Pan: y kázáby ná kárce były
nápisane / bo wierne y prawdziwe sa. Nie
boysie myśli náprzeciwko tobie / y niech to-
ba nie trwoża niedowiarstwa mówiacych.
Bo każdy niedowiarék / w niedowierstwie
swoim umrze. Oto ia przymowdzę mówi
Pan / ná okrag ziemié zle rzeczy / Niecz y
Głód / y Smierć y zátrocenie: przetcho że
splugawitá nieprawość wssytkie ziemié / y
wypelnione sa uczynki srodliwe ich. A dla
tegoż mówi Pan / iuz nie bede młczat nie-
pobożności ich / ktore bezbożne czynia: á ni
ścierpie wiecey tych rzeczy ktore zstolsiwe
czynia: Oto krew niewinna / y sprawiedli-
wa wola do mnie / á dusze sprawiedliwych
krzyčia bez przestánku. Wsszac bede sie
ich mścić mówi Pan / y przyyme kázda
krew niewinna z nich ku mnie. Ocho lud
moy / iákoby stadko ku zabicciu bywa przy-
wodzon / iuz nie ścierpie bóley / á by miał
mieścáć w ziemi Egipskiej: ále go wywo-
de mocna reka / y w ramięni wysokim / y
poráže plaga iáko y pierwey / y zaráże wssy-
tkie ziemié tego. Ptáćac będzie Egipt y
grunty iego poráža porážone / y káraniem
ktore przepuści náń Pan Bog. Ptáćac be-
da Oracze sprawiaczy ziemié / iż pogina
náśienia ich od rdze y grádu / y od gwiazd

Apoca: 6.
19.

strásliwych. Biáda światu / y tym ktorzy
mieścáia ná nim: bo przybliżył sie niecz / y
zetrzenie ich: A powstanie Narod przeciw
Narodowi ku walce / á sáblá w reku ich:
ábowiem będzie nie vstáwiczność między
ludźmi / á iedni ná drugie sie zmacniaiac /
nie beda dbać ná Krola swego / y ná Kri-
żetá: Drogi uczynkow ich w mocy ich. Be-
dzie chciał cztowiek do miásthá iáć / á nie
będzie mogt. Bo dla pychy ich miásthá beda
strwożone / domy beda wymrocone / ludzie
sie beda káć. Nie zmitnie sie cztowiek ná-
d bliżnim swoim / bynte miał nieczem pók-
zić domow ich / by też nie miał rosthargac
máietności ich / dla głodu chleba / y dla w-
ciśku wielkiego. Ocho ia z zwoltrani /
mówi Bog / wssytkie Krole ziemskie / á-
by sie mnie bali ktorzy sa od wschodu słoń-
ca / y od południa / y od putnocy / y od Liba-
nu / áby sie obroćili ná nie / y oddali co czy-
nili drugiem: iáko czynia po dzisá dzień wy-
bránym moim / táć uczynie / y oddam w to-
no ich.

Tho mówi Pan Bog / Nie przepuści
práwica moia grzesznikom / á ni vstánie
niecz moy nád themi co wylewáia krew
niewinna ná ziemi. Wssedł ogień od gnie-
wu tego / y wypalił fundámenty ziemié / á
grzeszniki iáko słone zapalona. Biáda
tym co grzesza / á nie strzege przykazania
mego / mówi Pan: nie przepuścze im. Od-
stapcie synowie od mocy / nie plugawcie
poświecenia mego / boć zna Pan wssytkie
ktorzy grzesza przeciwko niemu. Dla te-
goż wydat ie ná smierć / y ná zabicie. Bo
iuz przyszly zle rzeczy ná okrag ziemié /
y zostániecie w nich / bo nie wybawy was
Bog / czemuście też grzeszili przeciwko nie-
mu. Oto widzenie strásliwé / á oblicze
iego od wschodu słońca. I wynida narody
smotow Arábskich / ná wozach mnogich / á
iáko wiátr / ich liczbá ponieśie sie po ziemi-
áby sie iuz bali y drżeli wssytky ktorzy ie v-
ssyssa. Kármónczykowic sáleacy w gnie-
wie / y wynida iáko dziecy wieprzowie z lá-
su / y przyda w mocy wielkiej / y pospolu stá-
na ku bithwie sniemy / y spustośsa częśc zie-
mie Assyryjskiej. I potym zmocna sie smo-
towie pámmietaiac ná swe národzenie / y o-
broca sse spiknawssy sse mocza wielka / á
by ie scigali. Oni beda ztrwożeni / y beda
młczec w mocy ich / á obroca nogi swoie
ku vciétaniu / y od kráiny Assyryjskiej pod-
siádac obteże ie / á zágubi iedne snych / y
będzie strách á drzenie w woysku ich / y ro-
styk między Krolmi ich. Ocho obłoki od
wschodu słońca / y od putnocy / áz do połu-
dnia / y oblicze ich groźne bázro / pełne gnie-
wu y burze / y rostraca sie spotu / á straca

Ezdrasowe.

gwiazde mnoga na ziemie / y gwiazdy ich /
y bedzie krew od miecza aż do brzucha / y
gnoy ciotowicz / aż do popregu Wielbłado
wego / a bedzie strach y drzenie wielkie na
ziemi / y wezdrzga sie ci ktorzy wyszra
gniew on / a trzesowica ie popadnie: a po
tym porussa sie dżde gwałtowne od polu
dnia y od pulnocy / a cześc iedna od zachodu
y zmocnia sie też wiatry od wschodu / y
otworza oblot / ktory zbudzi w gniewie /
y gwiazde / ku weczynieniu przestřachu / ku
wiatru od wschodu / y ku zachodowi bedzie
zgwałtowny: y podniesione beda obloty wiel
kie y mocne pełne gniewu / y gwiazda / aby
przestřasili wssystke ziemie / y te ktorzy mie
stkaia na niey. A wyleia na każde miejsce
wysokie y wyniesione gwiazde strasna / o
gien y grad / y miecze lathaiace / y wody
mnogie / tak że sie zaleia zupełnie wssystk
kie pola / y wssystkie źrzodła pełności wod
mnogich / y rozwała miasta / y mury / y go
ry / y pagorki / y drzewa w lesie / y siano na
łakach / y zboża polne. A przyda wstřawia
cinnie a sthale aż do Babilonu / y zetra ia
zeyda sie do niego / y obeyda ie / a wyleia
gwiazde / y wssystek gniew na nie / y wsta
nie a przeidze proch y dym aż do nieba / a w
systey okolicznej beda go ptakac: a ktorzy
pod nim zostana / beda slużyć tym ktorzy ie
strasili. A tch Alza towarzyszko nadszcie
Babilonstkiey / y slawo osoby iey: Biada to
bie niedznico / przeto jes sie temu przyrow
nata / y stroitas corki twoie w wssetecino
ści aby sie podobata y chlubitá z gámrator
twoich / ktorzy sthoba zawnidy chcieli swa
wola pelnić. Nasladowatas (wiedz wie
dzac) nienawysnego Babilonu we wssch
wczynkach tego / y w wynalestkach tego: Dla
tego mowi Bog: Przepuszcze na cie zle
rzeczy / wdowstwo / wbostwo / gtod / miecz /
morowe powietrze / na spusthossenie do
mow twoich od gwałtu / od smierci / y sla
wy mocy twoiey. Jako kwiat wstnie gdy
nastanie goracość ktora wypuszczoa iesth
na cie / bedzie niemogta iako wbozuchna /
wbita a starana od niewiast / tak że cie nie
beda mogli przyiac mocarze / y mitosnicy
twoi. A zaś bych sie ia byl tak srozyt na cie
mowi Pan / byś byla nie pobita wybranych
moich / na każdy czas / wynossac bicie rak /
y mowiac na smierc ich / gdyś sie byla wpi
ta. Otrās osobe twarzy twoiey: Zaplathá
wsseteczności twoiey w tonie twoim / prze
toż zaitem wezmies. Jako ty czynis wybra
nym moim / mowi Pan: Tak wezyni tobie
Bog / a wyda cie na zle. A synowie twoi
gtodem pomra / y tch od miecza zginiess / a
miasta twoie beda zburzone / y wssysthey
twoi na polu od miecza popadaja. A kto

raz ja na gorach / gtodem wyzdychaia / a be
da na sobie źrzec ciato swoje / y krew beda
pic / od gtodu chleba / y pragnienia wody.
Nieszczesna po morzu przydzies / y zasie
popadnies zle rzeczy. A w wesciu potluka
miast o proznie / y wygtadza niektora czaś
ke ziemie twoiey / y cześc slawy twoiey wy
korzenia / wracaiac sie zas do Babilonu
wywroconemu. A rozwalona bedzie im
iako szbto / a oni tobie iako ogien: y po
ra cie y miasta twoie / ziemie twoie / y gory
twoie / wssystkie lasy twoie / y drzewo plo
dne ogniem popala. Syny twoie wieznia
mi powioda / a plát twoy za łup beda miec
y slawe oblicza twoiego wykorzenia.

Cap. 16.

Strasne spusthossenie kthore ma przyac na wssystek
swiat w ostatczny czas.

B iada thobie Babilonie / y Al
za / Biada tobie Egipcie y
Sryra. Przepuszcze sie wor
mi y wlosieniami / a placzcie
synow waszych / y zatucicie: bo iuz bliskie iest
starcie wasze. Puszczon iesth miedzy was
miecz / a ktho iest coby go mial odratit od
was: Wpuszczony iest miedzy was ogien /
y kto iest taki żeby go zagasil: Przepuszczo
ne sa na was zle rzeczy / ktho iest kthoby ie
mogt odpedzi: Aza kto odpedzi / wa ta
knacego w lesie / abo zagasi ogien we źdź
ble tuś kiedy pocinie gorzeć: A zaś kto od
zenie strzate od strzelca mocnego wystrze
lonar: Pan mocny przepuszcza zle rzeczy /
ktoż iest taki ktory ie odpedzi od was: Wy
sedt ogien od gniewu tego / kto iesth żeby i
zagasil: Bedzie błyskac / y ktoż sie niebedzie
bat: Bedzie grzmiat / a ktho sie niebedzie
lekat: Pan pogrozi / a kto gruntownie nie
bedzie start od oblicza tego: Ziemia drza
ta / y grunty iey / Morze sie burzy ze dna y
waty tego rozmiotane beda / y ryby tego
od oblicza Páńskiego / y od slawy mocy ie
go: Bo mocna prawica tego / ktora tuś cza
gnie / strzaty i go ostre kthore od niego by
wata wystrzelone / nie wstana gdyby ie po
czat wpuszczal na granice ziemie.

Oto bywaja puszczone zle rzeczy / a nie
wroca sie / aż przyda na ziemie. Ogien sie
zapala / a niebedzie zagassony / aż wypali
grunty ziemie. Jako sie niewraca strzata
puszczona od strzelca mocnego / tak sie nie
wroca zle rzeczy kthore bywaja puszczone
na ziemie. Biada mnie / Biada mnie: ktoż
mie wybawi na on czas: Początek boleści:
y mnogiego łkania / początek gtodu y wiel
kiego zadrženia / początek walk a beda

Czwarte Księgi Ezechielowe.

nie lekając mocy / począłby z tego a beda wssystcy drzeć. Na te czasy co bede czynił gdyby nadeszły te zle rzeczy: Oto głód / pora iść / niedza y wciś / zesłane są the kazi ni ku polepszeniu / a w tych wssystkich przed sie nienawroca sie od złości swoich / ani beda żarżdy pomnieć na takowe kárania. Oto bedzie zbożataniość wielka na ziemi / tak że beda mniemieć być sobie zesłany pokoy / a na ten czas rozrosta sie zle rzeczy na ziemi / mieć / głód / y wielkie zamięślanie. Bo z onych ktorzy na ziemi mieszkaia / wiele ich od głodu pomrze / a drugie mieć potraci / one ktorzym głód nie niuczyni / a umarte iako gnoy beda wyrzuć / a niebedzie kto by te ciessyt. Abowiem zostanie ziemia pusta / a miasta iey beda zburzone. Niezostanie kto by orat ziemie / y ktorzy ia osiewat. Drzewa beda rodzić owoce / a ktoż ie zbierac bedzie? Jagoda winna dojrzeie / y ktoż ia tloczyć bedzie? Bo bedzie mieyscy wielkie spustoszenie. Bedzie pragnat człowiek człowieka widzieć / albo głos iego wlyssć. Abowiem zostana w mieście dziesięć / a dwa z rol ktorzyby sie pokryli w gestwach lesnych / y w rozpálinách skal. Jako zostawia w sadzie oliwnym / y na każdym drzewie / trzy albo czterzy oliwki: Albo iako w winnicy zebranej gronka zostawiaia oni ktorzy pilnie winnice obieracia: tak zostana w one dni trzy albo czterzy / ktorzych niepobija ci co beda wyrwac domy ich w mieczu. A zostanie ziemia pusta / y role iey sponienia od scharości / a drogi y wssystkie ściessy iey / zarosta cierniem / przetho że ni mi ludzie niebeda chadzac. Plakac beda Panny / niemaiac oblubienicow / plakac beda niewiasty / niemaiac meżow / plakac beda corki ich / niemaiac pomocy / oblubienicy ich na wojnie pogina / a meżowie ich głodem wymra.

Stuchaycież zaś tego / a poznaycie te słowa sludzy Pańscy. Oto słowo Pańskie / przy mowcie ie: Nie wierźcie Bogom o ktorych mowi Pan. Oto przybliżaia sie zle / a nie zamestkaia. Jako Brzemienna kiedy rodzi dzieciatę Kriżycá syná swego / gdy iuz nadchodzi godzina rodzenia iey / przed dwiema albo trzema godzin / Bolesci przychodzi na żywot iey: a gdy wychodzi dzieciatko z żywota / nie zamięstkaia namniej ssey chwile: tak ci nie omiestkaia zle rzeczy przyść na ziemie: a świat bedzie skal / y Bolesci ogarna go.

Stuchaycie słowa ludu moy: Gotuycie sie na bitwe / a we zlych rzeczach thakiemi badzcie / iakoby przychodniowie na ziemi. Ktory przedawa / iakoby ten co wcieta: A ktorzy kupuie / iakoby then co ma stracić:

Ktory kupczy / iakoby ten ktorzy zysku nie ma wziac: a ktorzy sudiue iakoby nie miał mieścić. Ktory osiewa / iakoby nie miał żać / tak y kto szczepi winnice / iakoby iey nie miał obierac: ktorzy sie żenia / iakoby synow nie mieli mieć: a ktorzy nie żenia iakoby mieli być wdowcy. Dla teyże rzeczy ci ktorzy robotuia / bez przyczyny robia. Bo pozyski a zarobki ich / cudzoziemcy pozna / a maitność ich rozedra / y domy poprzewracia / a syny ich poimaa: Bo w iectwie y w głodzie rodza syny swoje: A ktorzy kupczy z drapiestwa / im dluzey stroia miasta y domy swoje / y imienia y osoby swoje tym wiecy rozżarza sie na nie / prze grzechy ich / mowi Pan. Jako nienazrzy swowolna niewiasty / żony poćciwey a barzo dobrej: thak bedzie nienawidzieć sprawiedliwosc nieprawosci / gdy sie bedzie stroic / y żaluie na nie w oczy / gdy przydzie ktorzyby bronit te co wynayduie wsselki grzech na ziemi. A przeto nie przypodobaycie sie mu ani uczynkom iego / bo iessze maluczo bedzie odietá nieprawosc z ziemie / a spráwiedliwosc bedzie krolowac nad wami.

Niech nie mowi grzesny aby nie zgrzesyt: Bo wegle ogniste spali na głowie onego ktorzy mowi: Nie zgrzesytem przed Panem Bogiem / y slawa iego. Oto Pan pozna wssystkie uczynki ludzkie / y wynalesti ich / y myśli ich / y serca ich. Abowiem rzekł: Stań sie ziemiá / y skata sie iest: Stań sie niebo / y skato sie. A na słowo iego gwiazdy sa założone / y wie licze gwiazd. Ktory speeraie Przepasc / y starby iey: ktorzy wynierzyt Morze / y pociecie iego. Ktory zamart Morze w posrzedku wod / a zawiesit sie mie nad wodami słowem swoim. Ktory rozciagnat Niebo iakoby komore / nad wodami vgruntowat ie. Ktory zalozył na puszczy studnice wod / y na wierzchu gor ieziora / aby wypuscizaty rzeki z wysokiey skaty aby napoit ziemie. Ktory stworzył człowieka / y potozyl serce iego w posrzedku ciata / y wpuścit weń Duchá / żywot / y rozum / y dech Boga wsschmogacego ktorzy stworzył wssystko / y dowiaduie sie wssystkich tajnych rzeczy w skrytosciach ziemie. Tenci wie wynalesti wase / y co myslicie w sercach waszych / grzesac / a chcac zatatic grzechy wasze. Przetoż Pan / dowiaduac dowiadowat sie wssch uczynkow waszych / o starzy was wssystkie / a wy zawshydzicie sie / gdy wynida grzechy wasze przed ludzie / a nieprawosci wasze iako oskarzyciele wasz stana w on dzien. Coż bedziecie czynic: albo iako zataticie grzechy wasze przed Bogiem y Angiolmi ie? Oto Sedzia Pan Bog bey cie sie go. Przestancie grzechow waszych

Gene. 11.
Psal. 146.

a zapá

Tobiasz.

á zapamiętawcie już nieprawości waszych
działać na wieki / á Bog wywiedzie was /
y wybawi ze wszelkiego wciśku. Boć oho
zapala się na was goracość tłuścizny
głowy / y zachwyca niektóre z was / y na kar
mia bawiany zabite: á ktorzy im pozwola
beda im na pośmiech / y na wraganie / y na
potłoczenie: Bo bedzie miescam miejsce / y
do bliskich miast porostanie wielkie / ná to
co się Pána boia. Beda iakoby ślani ni
komu nieprzepuszczać: ku roztarganiu y
zburzeniu boiających się Pána / bo spustosza
y rozetwa mądrości / á z domów swych
beda je wymiatać. Na then czas się okáže
doświadczenie wybranych moich / iako zło

to które probuia ogniem.

Stuchajcie moi mili / mowiy Pan: Oto
iust tu są dni wciśkow / ále y z tych wybá
wie was. Nie boycie się / ani wawcie: Boć
Pan Bog wodzem waszym jest. Oto kto
rzy chowaią porucenistwá y przekazania
moie / mowiy Pan Bog / áby nie przewazy
ły was nieprawości wasze / áby się nie pod
niosły nieprawości i wasze. Biada tym kto
rzy bawaią się od grzechów swoich / y
ktorzy bawaią zacić od nieprawości swo
ich: iako pole ściśka się od lasów / á ciera
nim przykrywa się ściśka iego / po ktorej
nie chodzi człowiek / á bawia wyrzucon /
y wyrzucon ku pożarciu ogniomu.

Koniec czwartych ksiąg Ezdrasowych.

Wocynaia się Księgi Tobiaszowe.

Opisuje się w tych księgach Tobiaszowych / cnotliwy
á przykładny żywot jego: doświadczenie ktorym go Bog probował
posługowanie Angielskie temu: y poćciwe małżeństwo syna jego.

Capitul máia: 14.

Tobiasz.

Cap. 1.

Tobiasz w wieżeniu bedac / Zakonu Bozego nie / odstapil / z dziecinstwa iessce mylosiernym byt / vbo / gie zakladaiac / vmarte chowaiacz. Maitnosci zba / wion skromnie sterpiacz / zass od Pana Boga icy do / stat hoime.

Tobiasz z pokolenia y miastha Nephthalim / Kto re miasto lezi w zwierzchney Galilei / nad Naa / zon / za droga / ktora biezi ku Za / chodowi / po le / wey stronie ma /

iac miasto Zephet: Gdy byt poiman cziasow Salmanazar Krola Asiryskiego / przed sie iednak w poimanu bedac drogi prawdziwey nieodstapil: tak isz wssystko co mogi miec / na kazdy dzien / braciey / Kto rzy tef w iechwie z nym byli / z iegof pokolenia / wdzialat. A choze byt mlodsi ze wsszech ktorzy byli z pokolenia Nephthalim / przed sie iednak nie dziecinne nie czynil w swych sprawach. Na osthatek / gdy iusz wssyscy chadzali do cielcow ztorhch / Ktorych byt naczynit Jeroboam Krol Izraeli / ten iedurni chronil sie towarzistwa wssystkich: a chadzal do Jeruzalem do Kosciola Panskiego / tamze czynit czeac a chwalil Panu Bogu Izraelskiemu / wssystkie pierworodzienshwa swoje / y dzieciny swe / wiernie offiaruiac / thak ije trzeciego roku nowo na wiare nawroconym / y przychodniom dawal wssytkie dzieciny. Te rzeczy y inne tym podobne / podlug Zakonu Panskiego bedac iessce dziecinciem zachowywat.

Alle gdy sie iusz sthat mezem / poiat zone Anne z pokolenia swego / y miat z nia syna y mianowal go swym imieniem: Ktorego wnet iessce z miodu wczyl bac sie pana Boga / y wscitagac sie od wsselkiego grzechu. Gdyf thedy bedac poimany przyszedl z zona y z synem swym do miastha Tiniwen ze wssystkim swym pokoleniem: A gdy wssy sey pozowali pokarmow poganskich / sam tylko strzezt dusze swojej / a nigdy sie nie pokalit w ich pokarmiech. A isz pomniat na pana w zupełnym sercu swym / dat mu Bog taksze przed obliczem Salmanazara Krola: a on dat mu swiebode isc gdzieby kolwie chciat / maiac wolnosć wczynic cokolwiek by chciat. Chadzal tedy do wssystkich Ktorzy byli w poimanu / y dawal im napomniania zbawienne.

A gdy byt przyszedl do Rages miastha Ne

dyckiego / maiac przy sobie dzieciec grziwien srebra / z tych rzeczy ktore mu byt Krol darowal: gdy wyrzal w wielkiej tluści Gabelussa z narodu swego / pochrzebnego / a byt tef z pokolenia iego / dat mu ono srebrona sultbriff wlasney reki. Potym po nie maly czasie / gdy vmart Salmanasar Krol a Krolowal po nim syn iego Senacheryb / a ten miat w wielkiej nienawisci syny Izraelskie przed oblicznoscia swoia. Tobiasz na kazdy dzien chadzal po wssystkim rodziu swym / a cieffyl ie / y wdzialat iednemu kazdemu maitnosci swey / podlug swey maitnosci. Laczynace zywit / a obnazonym o / dzienie dawal / y vmartym a zamordowanym pogrzeb z pilnoscia spravowal. Na ostatek gdy sie byt wrocil Krol Senacheryb wiedzaiac z ydomostwa przed porazka Ktora byt okolo niego Pan Bog wczynil dla bluznierstwa iego / a rozgniewawssy sie wielu byt pobit z synow Izraelskich: Tedy Tobiasz pogrzebal ciata ich. Alle gdy byto oznaymiono Krolowi / kazat go zabic / y zabrat wssytkie maitnosci iego. A Tobiasz z synem swym y z zona wciekssy / ztupion bedac z maitnosci swey / kryl sie / bo go wiele ludzi mitowato. Potym we czterdzieci y piec dni / zabili Krola iego z synowie: Tak ze sie zas wrocil Tobiasz do domu swego / y wssytki maitnosci iego przywrocona mu byla.

Cap. 2.

Tobiasz pochowanim vmartych smordowan / Ku z probowanu cierpliwosci iego oslepony od Jaf / Polki / Ktoremu zons y przyjaciele wragia.

A Potym / gdy byto swieto wroczyste Panskie / a wczyniono by to obiad dobry w domu Tobiaszowym / rzekl synowi swemu: Joz / przywiedzze tu iessce Kogo z pokolenia naszego Ktorzy sie boia Boga / aby tu snami godowali. Gdy tak odssedl / wrocil wssy sie powiedzial mu / ze tam ieden z synow Izraelskich / lezat zabity na vlicy. On natychmiast wyskoczyl wssy z zastola / opusciwssy obiad swoy / natczo przybiezat do ciata: A wziawssy ie / wniosl do domu swego potaiemnie: i z gdeby slonce zaslo / ostro znie ie pochowal. A gdy skryl ciato / iadl chleb z ptaczem y z boiaznia: spominaiac one slowa / ktore mowil Pan przez Amos proroka. Dni swiat wassych / obracai sie w lamentowanie y w zatosc. A gdy iusz slonce zaslo / sedl / y pochowal go. A karali go Kiego wssyscy Krewni iego / rzekac: Juz cie

Byto

4. Reg: 17.

5. Reg: 12.

Exod: 22.
23.
Deute: 12.
18. 26.

Nume: 36.

Gene: 43.
Iudit: 12.
Hiere: 40.

Matth: 23.

4. Reg:

4. Efd:

Deute:

Amos.
1. Mach

Tobiasz.

Było dla tego kazano zabić / y zaledwieś w-
siedł śmierci / a wżdy ty zaś grzebieś wmar-
te: Ale Tobiasz / wiecey sie boiać Boga
niżli Krola / chwytal ciała zabitych / y kłyt
w domu swym / a opuszczył je pochowywał.

Y thrafito sie że niektorego dnia zpraco-
wany onemi pogrzeby / przyszedłszy do do-
mu swego / porzucił sie podle ścian / y zaś-
snął: a iż zgniazda Jaskółce na ten czas
gdy spał / ciepłe łayną padały mu na oczy / a
rāt osnāt. A te potuś / dla tego dopuścił
nati Pan Bog / żeby pochołnym ludzkom
był dan przykład cierpliwości iego / iako y
świetego Jopā. Albowiem gdyż z młodości
swoiey zawiądy sie Pānā Boga bat / y przy-
kazania iego przysłuchegat / przed sie iednā
nienarzekat albo szemrat przeciwno Bogu
że go ślepota podkātā: ale niezruśfony
trwał w boiaźni Bostiej / dziekuiac Pānu
Bogu przez wszystkie dni żywota swego
Bo iako swietego Jopā przegarzał Krol-
owie: takież też temu wragali / rodzicy y
krewni iego / posiniawiac sie z żywota iego
go / a mowiac: Gdzieś thwoia nādzieia /
prze ktoras iatnużny dawat / y pogrzeby
strait: Ale Tobiasz gromit ie / rzekac: Cies-
mowiec tāt / bo iestem synowie swietych /
a oczekawamy żywota onego / kthore Pan
Bog ma dāt tym / ktorzy wiary swey nigdy
nieodmieniaia od niego.

Alle Anna żona iego / chadzātā zawiądy
tłāc płotnā: tāt że sprace rāt swodich / po-
żwienie ktorego nabyć mogła przynosiā.
Y przyszedłszy sie ieden dzien / że przynio-
sła kosiatko do domu. Kthore gdy uslyśiat
Tobiasz māj iey wrzeszczac / rzekł: Patrzącie
by to kōsle niebyło kradzione: darcie ie zaś
czyste iest: bo sie nam niegodzi ani teść cze-
go kradziezey / ani sie dotykāc. Wła to żona
ie / rozgniewawszy sie odpowiedziā: Tuż
wiec iawnie nādzieia twa mārna sie stātā:
y iatnużny twoje teraz ci sie okazāły. Takie
y themi inssami słowy zāmiātātā mu oczy
wragāiac.

Cap: 3.

Modlitwa Tobiaszowa ktora prosi o śmierć / a dru-
ga pāny Gary corki Rāguelowey / ktorey gdy dzie-
wka przynowila o siedm meżow zabitych / ona po-
szcāc sie te modlitwy do Boga wypłātā.

Gdy Tobiasz westchnat / y iat
sie modlił z płaczem / tāt mo-
wīac: Sprawiedliwy iesths
Pānie / y wszystkie sady twoie
sa sprawiedliwe: a wszystkie drogi twoie /
mitosierdzie / prawda / y sad. A teraz Pā-
nie Boże rozpamięt sie nā mie / a nie cini

pomstj zā grzechy moje / ani wspominać nā
grzechy moje / albo rodzicom moich. Bo-
smyc niebyli posłusni przykazania twego /
prze toż też wydaniami w rosiarganie / y w
niemola / y nā śmierć / y w przysłowie / y nā
posiniach wssytkim narodom / między kto-
res nas rosprossyt. Atheras moy Pānie /
wielkie sady twoie: iestmy nieczynili we-
dlug przykazania twego / y niechodziliśmy
wprzemyie a ścyrze przed toba. Przethoż
teraz moy Pānie według woli twej uczyni
zemna / a rośkaj w pokoiu wziac ducha me-
go. Bo lepiej mi daleko umrzeć / niżli ży-
wu być.

Tegoż dnia przydato sie iże Sarā corkā
Rāguelowā w Rāges mieście Medys-
kim / też takież y ona uslyśiatā przymowę
a przygane / od iedney służebnice oycā swe-
go. Bo iż bytā wordāna iuz zā siedm meżow
a Cžart imieniem Asinodous pomorzył ie
skoro iedno wesli do niej. Stadzie gdy fu-
kātā Sarā nā dziewce zā iey winā / Odpo-
wiedziā iey rzekac: Bodayjesmy wiecey
nie ogladali synā albo corki z ciebie nā sie-
mi / mordetko meżow twoich. Cžyli y mnie
chcesz zabić / iakos iuz zabiłā siedmi me-
żow: Wła ten głos / sła Sarā do zwierzech-
niey komory domu swego / thānże trzy dni
y trzy nocy nie iadłā / ani piłā: ale nā modli-
twoie trfātac z płaczem prosiłā Pānā Bo-
gā / aby ia od thālowey przymowki wybā-
wił.

A siātā sie dnia trzeciego / gdy dołonātā
modliwcy / ktogostawiac Pānu rzekłā: Bto
gostawione iest imie twoie / Boże oycow
nāszych: Kthory gdy sie rozgniewas / mto-
sierzdzie uczyniś / a cžasu wdreczenia grze-
chy odpuszczas / tym kthorzy cie wzynwāia.
Zu tobie Pānie oblicze moje obracam / do
ciebie oczy moje podnassam. Prossie Pānie
abyś mie wyswobodził z tego wezłā tāt iey
przygāny: albo rāczey mie wezmi ste^o swiā-
tā. Thy wieś miły Pānie / iżem ci ia nigdy
nie zādātā meżā / alem cžystā zachowātā du-
še moje tobie od wsselkiey zādōści. Wgōdm
sie nie stowārzyśytā zigrāiacemi: anim spo-
teczności iaktēy miātā / stemi ktorzy w lek-
kości chodzą. A meżā z boiaźni twoia / nie
spożadliwōściā moia / przyzwolitām poiać
A albomci / ia ich niegodnā bytā / albo oni
podobno mnie / byli niegodni: żeś mie podo-
bno inemu meżowi zachowāt. Boć nie iest
w mocy cžłowieczey rādā twoia. A to zā i-
sta rzecj ma kōzdy ktorj cci a chwali ciebie:
iż żywot iego / iest w doświādczeniu: kēdzie
koronowan kēdzie: abyliby w utrapieniu
kēdzie wyswieśdzonā kēdzie w grzechu
ku mitosierdziu twemu przyśc może. Albo-
wiem nie kochas sie thy w zātāceniū nā-

Deute: 23.

Esa: 8.

40: 346

sym

Tobiaś.

ſym bo po burzy czyniſz wciſſenie / a po płas-
czi y żatobie rozradowanie wlewaſz. Bądź
imie twoie Panie Boże Iſraełſki ſłogo-
ſławione na wieki. Tegoż času wylucha-
ne ſa modlitwy obojgu przed oblicznoſcią
chwały Wawyſſzego Boga: A zeſłan ieſt
Anioł Pański ſwięty Raehſſat / żeby obo-
ie ono ludzi wzdrowił / kthorych w ieden
čas modliłſy przed obliczym Bożym ſa
powiedziáne.

Cap: 4

Tobiaś bacząc że w rydyle miał wmrzeć / teſtament
czył / na ktorym ſynowi ſwiete a pocieſſne nauki da-
ł / iako by ſie przeżył Bogu / y ludziom zachowy-
wać miał.

Przetho gdy już Tobiaś spo-
dziwał ſie że modlitwa iego
miałaby być wyluchana / aby w
mrzeć mogł: wezwał k ſobie
ſyná ſwego Tobiaſá / y rzekł mu: Poſłuchay
ſynu moy ſłow yſt moich / a załóż ie w ſercu
ſwym iako fundamēt. Gdy pan Bog weźmie
duſſe moie / ciáto moie pochoway / a bedzieſz
wyrządzał częſć máłce ſwoiey po wſſyſtkie
dni żywota iey. Bo maſz ná to poinnić / co
zá niebeſpieczeńſtwa / a iako wiele ciera-
piáta dla ciebie w żywocie ſwym. A gdy też
y ona wypelni czas żywota ſwego / pogrzeb-
że ia wedle mnie. A przez wſſytki dni żywo-
ta twego / miej ná pamięci Pána Boga: a
wáruy byś kiedy grzechowi nieprzyzwolit /
a żebyś nie przeſtepowat przykazania Pá-
ná Boga náſſe. Z máłetnoſci twey daway
iálmuzne / a nie odwracay oblicza twego
od żadnego w bogiego: Bo takci bedzie że
ſie też od ciebie oblicze Pańskie nie odwró-
ci. Jako bedzieſz mogł / tak bądź miłofierny.
Bedzieſz miał wiele / hoynie daway: ieſli
máto bedzieſz miał / też máto ſchwała w dzie-
łay. Bo tak zſkárbiſz ſobie dobra odptáte w
dzień pothrzeby: ábowiem iálmuzná / od
wſſelkiego grzechu / y od ſmierci wybawia:
y nie dopuſci duſſy iſć do ciemnoſci. Duſſá
nie wielkie bedzie przed Wawyſſym Bo-
giem Iálmuzná / wſſytkim kthorzy ia da-
wáia.

Exod: 20.
Eccleci: 7.

Roma: 6.

Eccleci: 35.

2. Teſa: 4.

Gene: 3.
Deute: 24.

Strzeż że ſie theż pilnie ſynu moy miły
wſſelkietey ſproſtney pſoty: a kromia żony
ſwey nigdy ſie nie dopuſzczay grzechu poz-
náć: Pyſſe nigdy w zmyſle twoim / albo w
ſłowie twoim pánować nie dopuſzczay: boć
od niey począték wzięto wſſytko zátráce-
nie. A kthożkolwiek v ciebie bedzie co robił
tudzieſz mu záptác / a ptacá náiemniká twe-
go / żadnym ſpoſobem niechay v ciebie nie
zoſtáie. Czegoby niechciał / aby tobie inſzy

weźnił / wáruy byś thego kiedy drugiemu
nie czynił. Chlebá twego z tácznemi a w
bogiemi pożyway / a ſſárami twemi nágie
przyodzieway. Cieb twoy y wino twoie / da-
way przy pogrzebie ſpráwiedliwego / a nie
też go ani piy zgrzeſſnił. Kády záwždy od
mádrogo ſſukay. Na kády czas chwał Pá-
ná Boga: a proſz od niego żeby drogi two-
ie ſpráwowat / a wſſytki rády twoie w nim
niech zoſtáwáia.

Matth: 23.
Luc: 11.

Tobie.

Roma:

Oznáymieć też ſynu miły / ſem dat dzie-
ſieć grzywnien ſrebra / gdyſ ieſſe był má-
luczkim / Gábelowi w Ráges Miedyiſkiem
mieſcie / a Cerográſſiego mam v ſiebie. A
przezo popytay iáko by do nieo mogł przyſć:
weźmyſ od niego námiéniona wage ſreb-
rá / a wróc mu záś Cyrográſſiego. Nieboy
ſie moy miły ſynu wbożuchny: w praw-
dzie żywot wiedzimy / ale wiele dobrego
bedziem mieli / ieſli ſie bedziem Pána Bo-
gá bać / a ieſli odſthapimy od wſſelakiego
grzechu / a bedziem czynić dobrze.

Cap: 5.

Gdy Tobiaś młody ſſuka towaruſſá chce iſć do
Ráges myáſá Miedyiſkiego / tráſſit ſie z nim Anioł
Ráphael / temu óciec ſyná poruczył / y ſſi w drogę.

E gdy odpowiedział Tobiaś oy-
cu ſwemu / y rzekł: Wſſyſtkie
rzeczy ktoreſ mi przykażat oy-
ce moy / weźynie. Ale iako bych
miał dochodzić tych piémiedzy / nie wiem:
On mnie nie zna / a ia o nim niewiem: co
mu tego zá znák dám: Ale y drogi kedybych
tám miał iſć niewiem. Tedy mu odpowie-
dział óciec iego / temi ſłowami: Mam záſte
v ſiebie zápis reki iego / kthor y gdy m u-
każę / nátychmiáſ ci wróci. Idź ie jedno
teraz / poſſukay ſie ſobie iákiego mezá wier-
nego / kthor by ſtoba ſſedł / zá ſluſſna záptá-
ta: ábyś wzięto to ſrebro / pókim ieſe żyw.

Tedy wyſedſy Thobiaſ / náſſedł mto-
dzienicá pieknego / a on ſthoi przepáſany / a
iáko by gotowego ná chodzenie. A niewie-
dzac by był Anioł Boſki / pozdrowił go / a
potym rzekł: Skádeſ do náſ przyſeđł do-
ry młodzięncze: On mu odpowiedział / od
ſynow Iſraełſkich: A rzecze do niego Tho-
biaſ: Wieſ ty drogę ktora bieży do krátny
Miedyiſkiej: Odpowiedział mu: Wiem /
a po tych tách drogach częſtom chadzał / y
mieſtkatem tách v Gábeluſá bráthá náſſe-
go / kthor mieſtká w Ráges mieſcie Miedyi-
ſkim / kthore leży ná gorze kthorhánis.
A rzecze do niego Thobiaſ: Dla Boga
cie proſſe / počekay mie thu máłuczkó /
iedno że te rzeczy zwláſthwie oycu ſwemu.

Tedy

Tobiasz.

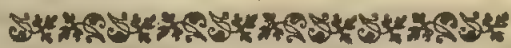
Tedy wśedłszy Tobiasz/ oznaymit te wśystkie rzeczy oycu swemu. A zdozwil wśy sie temu oćciec/ prośi aby wśedł do niego.

A gdy wśedł/ pozdrowił go/ y rzekł: Bądź tobie radość zawiady. A rzekł Tobiasz: Co za radość ia mam mieć/ ktory w cie mnościach siedze/ a swiactości Niebieskiej nie widze? Rzecze do niego młodzienc: Bądź mocney myśli/ nie długo temu iż będziesz wzdrowion od Boga. Rzekł k niemu Tobiasz. Będiesz je ty mogt dowieść syna moiego do Gabelusa do Rages miastha Medyskiego? a gdy sie zaś wrociś/ wroceć zapłate thwoje. Rzekł do niego Angiot: Ja y zawiode go/ y zaś przyprowadze do ciebie. Kthoremu Thobiasz odpowiedział Prośe cie/ powiedz mi kthoregoś ty do mu/ albo kthorego pokolenia? Rzekł do niego Ráffael Angiot/ O narodzie sie pytasz naienimkowym/ czyli tyłko na same na iemnik/ ktoryby z synem twoim siedł: Ale bym cie tak pieczliwym a frásownym nie zostawił/ iestem ia syn Azariassa Ananiaśa wielkie. Odpowiedział Tobiasz/ z wielkie^o rodu iestęś. Ale prośe cie niegnieway sie zem sie chciał dowiedzieć rodu twego. Rzekł do niego Angiot: Jużci ia syna twego zdrowo zawiode/ y zdrowo zaś przyprowadze. Odpowiedział wśy Thobiasz/ rzekł: Szczęśliwie chodźcie/ bądź pan Bog swami na tej drodze waszej/ a Angiot ieniedchay was prowadzi.

Tedy zgotowawśy wśystkie rzeczy kthore mieli z soba wśiać na droge/ poźegnali Tobiasz oycą swego/ y matkę swoje/ y sli oba pospotu. A gdy sli/ ietá máchtá iego płakać/ y mowić: Podpore stárości nášey wśiales/ y odesłates od nas. Boday byto nigdy niebyło to srebro/ po kthores go posłał. Bo dosyć iesmy mieli na tym wbośtwie nášym/ mogliśmy to z kárby sobie poczytać/ iesmy nášę syná widzieli. A rzekł do niego Tobiasz: Nie płacz/ zdrow tam dojdzie syn náš/ y zdrow sie wroci do nas/ y oczy twoie ogladáia go. Bo wierze iż Angiot Boży dobry prowadzi go/ a dobrze spráwuje wśystkie rzeczy kthore sie okoto niego dzieia/ tak iż z radością wroci sie do nas. Ná the słowá przestháta máchtá iego płakać/ y wśmilitá.

Cap: 6.

Angiot Tobiasza młodego od ryby wybawił/ a powiedział mu co za vjnak był sercá/ watrobey/ y zółci iey/ kaze mu potać Sare/ y vey go iako miał w matzenstwo wśtać/

Tedy siedł Tobiasz/ y Pies przy nim siezał/ a pierwśym noc legiem. zostat v rzeki Tygris. A wśsedł vinywać sobie nogi. Alie rybá wielka przyptynelá chce go pozrzec. Kthorey zleknawśy sie Tobiasz/ ktrzyknał glosem wielkim/ tak mowiac: Pámie chwythac mie rybá. A rzecze mu Angiot: Vchwyć ia za strzelle/ przyciagni je ia do siebie. Co gdy vczynil/ wyciagnal ia na susza/ y ietá trzepiothac przed nogami iego: Tedy rzecze Angiot: Wywnetrz te rybe/ a serce iey/ y zółć/ y watrobke/ schoway sobie. Boć te rzeczy sa potrzebne/ a tu lekarstwu pożyteczne. Co gdy vdzialat/ vpietł cześc oney ryby y wzieli z soba na droge: a ostátek náfolili/ co im mogto dostać/ aźby przysli do Rages miastha Medyskiego.

Tedy spytał Tobiasz Angiota/ rzekł do niego: Prośe cie bérzo Azariassu brácie/ żebys mi powiedział/ co za lekarstwo będą miały te rzeczy z ryby/ kthores kázat schować? A odpowiedział wśy Angiot/ rzekł mu: Sercá tego kesa gdyby wlozył na węgle/ dym iego wypadza wśsełki rodzay dyabelsthwá: lubo od meżow/ lubo od niewiaśt/ thák je wiecey nieprzyśtapi do nich. A zółć pomocná iest na oczy śilmem zászle gdy nia pomáże/ tak je ie vzdrowi. A rzekł do niego Tobiasz: Gdzie chceś abyśmy zostáli? Odpowiedział wśy Angiot/ rzekł: Jest tu Raguel imieniem/ maż krewny z pokolenia twego/ a then ma corkę imieniem Sare/ niemáiac nic inego/ ani syná/ ani dziewóti. Thobie sie obiecatá wśystká máietnośc iego/ y masz ia ty wśiać za żone. A thák żaday iey gd oycá/ dać ia thobie za żone.

Odpowiedział Tobiasz y rzekł: Słyśse je bytá wydaná siedmi meżom/ a pomárli iey: ale y tom też słyśsat/ że ie dyabel zámorowat. A tak boie sie ia też/ by theż tho ná mie nieprzyślo: a poniewazem iesth iedy nák v rodzicow moich/ bych też niewtożył stárości ich z kátościa do grobu. Tedy Angiot Ráchśfat rzekł do nie: posłuchay mie/ vkażec ia tobie/ ktrzy sa/ nádktrzymi dyabelsthwu przemodz moje. Ci záiśte/ ktrzy w matzenstwo tak wśtepuia/ aby Boga od siebie/ y od swego sercá wyrzucili/ aby ie dno swey lubości dosć vczynili/ iákoby Koń ábo Młut/ kthorzy niemáia rozumut/ ma zwiierzchnośc á moc nádktátemi dyabelstwu. Ale thy gdy ia poymieś/ wśsedłszy do tożnice/ z strzymay sie od niey przez trzy dni/ a nie inśsego czynić niebedzieś/ iedno sie pánu Bogu modlić/ śnia pospotu. A pierwśey nocy gdy wlożyś ná węgle wa-

Num: 27
36.

Thes: 4

Ps: 31.

Tobie: 3.

trobe

Tobiaś.

throbe oney ryby/ będzie odpędzone dyabelstwo. A zaś drugiey nocy/ w złaczenie swiętych patriarchow przypuszczon będzie. Trzeciey zaś nocy: błogosławieństwo dosta piś/ aby sie z was synowie zdrowo rodzili. A gdy przeminie trzecia noc/ weźmieś pannie z boiańnia Boga/ wiecety dla ptodu/ niżli dla lubości/ żebyś w namięniu Abrahánowym błogosławieństwu w syniech dostapil.

Cap: 7.

Dana Sará Tobiaśowi za żonę/ na radę Ráchffa owe/ y zapisałi imowe/ a wesele obchodzają.

A Wessli do Ráguelá: a przyiatie Ráguel z radością. A pając pilnie na Tobiaśa Ráguel/ rzekł Annie żenie swey: iako bário podobny jest ten młodzienc/ cioteczne bratu me. A rzekłszy to/ spytał: Zkadeście młodziency bracia nasy? Oni mu odpowiedzieli: Jesthesmy z pokolenia Nephtálim/ z ietcow ktorzy są w Uliniwe. Rzekł do nich Ráguel/ znaćcie Thobiaśa bráthá mego? Oni rzekli: Znamy. A gdy wiele dobrego o nim mówił/ rzekł Angiot do Ráguelá: Thobiaś o ktorym pytaś/ o cieć tego jest. Skoczywszy Ráguel/ a z płaczem/ pocatował go/ y płacząc nód syia iego/ rzekł: Młey błogosławieństwo miły synu/ boś dobrego a cnotliwego meżá syn. A Anná żoná iego/ y Sará corká ich/ płakały. A gdy sie rozmowili/ rozkazał Ráguel zabić bórana/ y gotować gody.

Tobie: 9.

A gdy ie już sadowił za stół ku iedzeniu/ rzekł Tobiaś: Ja tu dziś ieść ani pić niebede/ aż mi pierwey prośba moie potwierdzi/ a obiecaś mi dać za żonę Sarę corkę twoię. Tho słowo wysławszy Ráguel/ zlecił sie/ wiedząc co sie przydało onym siedomi meżom/ ktorzy byli wessli do niego/ y iat sie bać by sie także y temu nieśtato. A gdy sie tak ważył/ a żadney odpowiedzi Tobiaśowi nie dał/ rzekł do niego Angiot: Nie obaway sie dać ia zań/ boć temu boiacemu sie Boga/ jest obiecana żona corká twoia: przetoć ie inssy niemogł mieć. Tedy rzekł Ráguel/ Uiewatpie/ że Pan Bog modlitwy y tzy moie przed obliczność swą przypuścił. A wierze że dla tego sprawił to iżeście przysli do mnie/ aby thá przyłacioná była krewności swoiey/ podług zakonu Moizessowego: A teraz niemiey żadnego wathpicnia żeć ia dam. A wiawszy reke prawa corki swoiey/ dał ia w prawa reke Tobiaśowi/ rzekac: Bog Abrahánow/ y

Nume: 36.
Tobie: 6.

Bog Izaakow/ y Bog Jakobow/ niech będzie z wami/ a on was niechay złaczy/ y niech wypełni błogosławieństwo swoje w was. A wstawwszy karche listu uczynili spisek małżeństwa. A potym godowali/ chwając Pana Boga. A przyzwał Ráguel do siebie Anny żony swey/ y przykazał iej aby nągotowała drugą komore. A w wiadła do niej Sarę corkę swoię/ a płacząc thá mówiła: Bądź dobrej myśli corko ma mi: ta: Pan niebieski niech ci da radość/ za on smetek ktorys cierpiata.

Cap: 8.

Tobiaś pałac watrobke rybia/ dyabelstwo odęgnął/ y nąpomina Sarę ku modlitwie a potym nąsant: zasypanwszy grob ktorzy był nągotował/ dnie/ Eniac Panu Bogu godowali/ a dał Ráguel posąg po dziewce.

A Sy już było po wieczerzy/ w prowadzili młodziencá do niej. Wspomniałszy tedy Tobiaś na słowa Angielskie/ wyiat z kálety swoiey kes watrobki/ y włożył ia na węgle ogniste. Tedy Ráchffat Angiot poimiał diabla/ y przywiał go na puszczy wysszego Egiptu. Tedy nąpominał pannie Tobiaś/ temi słowy: Sará/ wstań a modlmy sie Panu Bogu dziś/ y jutro/ y po jutrze: bo tych trzech nocy z Bogiem sie złaczamy a gdy trzecia noc przeminie/ w nąssym będziemy małżeństwie. Bo iestesmy synowie swiętych/ przeto niemożem sie tak tacyć/ iako pogani ktorzy nieznają Boga. A wstawwszy pospół/ modlili sie Panu Bogu oboie bez przestanku/ aby im zdrowie było dane. A rzekł Tobiaś/ Panie Boże oycow nąssych/ niech cie błogosławia Niebo y zie mia/ Morze/ Studnice/ y rzeki/ y wssystko stworzenie twoie ktore w nich jest. Tyś stworzył Adama z gliny/ y dales mu pomoc Ewe. A teras Panie thy wieś/ żeć ia dla zbithku biore siostrę moię za żonę/ ale dla samey miłości potomstwa/ w ktorymby było błogosławiono imie ną wiek wiekow. Rzekłá też y Sará: Smituy sie nąd nami Panie/ smituy sie nąd nami niechże sie stą rzeiemy oboie spół w dobrym zdrowiu.

I. Corin

Tobie.

Tobie.

Gene:

A státo sie okolo tego gdy kury poia/ kazał zawotać Ráguel slug swoich/ y slił z nim spół/ żeby wkopali dot. Bo sie spodziewał/ żeby mu sie tak státo/ iako onym siedmi meżom/ ktorzy też byli wessli do ntey. A gdy zgotowali dot/ wrociliwszy sie Ráguel do żony swey/ rzekł iej: Posli iedne z dziewek twoich/ że spátrzy iesli wmart jest/ że go pogrzeże/ pierwey niż sie rozedni. Thedy

ona

Tobiáš.

ona posłata iedne z dziewet swych. Ktora wssedſy do tożnice/ nalażła ie żywey zdrowe/ a oni ſpotu ſpia. A wroćiwſſy ſie powie dżiata nowine dobra: tedy dziekowali Pánu Bogu Ráguel y theż Anná żoná iego/ y rzekli: Chwalimy cie Pánie Boże Iſráelſki/ że ſie thát nie traſito/ iákoſmy ſie domniemawáli: Boś wczynit z námi miłosierdzie twoie/ y wygnateś od nas nieprzyiaſciela ktory nas prześladowat. A zmitowateś ſie nád dwiema iedynáti. Sprawo tho Pánie żeby oni ciebie zupełniey błogolaſwiliſy offiáre tobie chwały twoiey/ y ſwe go zdrowia offiárowáli/ aby poználi wſſy ſcy pogáni/ żeś ty ieſt Bog ſam po wſſyſtkiey ziemi.

A nátychmiáſt roſkazał ſlugom ſwoim Ráguel/ żeby zaſypáli dot/ ktory byli wyko páli pierwey niźby rozedniáto. A żenie ſwo ieſy kaſat/ żeby przygotowáta gody/ a ná rzadzita wſſyſtkiego/ czego by ná ſtráwe w brodze byto potrzeba. Kaſat theż zábić dwie Játowicy tuſte/ y czterzy Barány/ y ſprawić gody ná wſſyſtkie ſwe ſaſiády/ y ná wſſyſtkie przyiaćioły. A poprzyſiał Ráguel Thobiaſá/ żeby pomieſſkał v niego dwie niedzieli. A ze wſſyſtkie co miał Ráguel/ potowice dał Thobiaſowi/ y wczynit ten zápis/ że tá potowica druga ktora zoſtała/ po ſmierci ich miáta ſpaſć ná Tobiaſá iáko ná Pána wtaſnego.

Cap. 2.

Angiół ná próſbe Tobiaſſowe ſſedł do Gábeluſa wiaſat od niego pieniadze/ y przywioł go ná weſele do Tobiaſſa.

Zedy wezwat k ſobie Thobiaſ Angióta/ ktore cztowiekiem być mniemiał/ y rzekł do nieo:

Azáryáſu bráćie/ proſbe abyś poſluchał ſłow moich: Bych ci ſie ſam dał zá ſluge/ niebede doſthorny opáchrznoſci twoiey. A wſſákoſ proſſe cie nád narowyſſe/ żebyś ſobie wziął bydła albo ſlug/ a ſſedł do Gábeluſa do Rágueſ miáſtha Medſkiego: oddayże mu cyrograph iego/ a weźmi od niego pieniadze/ a proſ go ode mnie ná weſele moie. Bo ſam dobrze wieſ żeć oćiec moy dni liczy: a ieſli omieſſkam ie dnym dnem wiecey/ záſraſnie ſie duſſa ie go. A wiđziſ teſ iſcie/ iákoć mie Ráguel przyſiega obwiazat/ ktorego poprzyſieże niá wżgárdzić niemoge.

Tedy Ráchoſſat wſiawſſy czterzech ſlug Ráguelowych/ y dwa wielblady/ ſſedł do Rágueſ miáſtha Medſkiego: a nálażiſſy

Gábeluſa/ oddatmu cyrograph iego/ a wziął zupełná pieniadze. A oznaymit mu o Tobiaſſu/ ſynie Tobiaſſowym/ y o wſſyſtkich rzeczach ktore ſie ſtáły: y zádat go aby ſnim ſſedł ná weſele do niego. A gdy wſſedł do domu Ráguelowego/ záſtał Thobiaſá zá ſtotem ſiedzacego: a porwáwſſy ſie z záſtola/ pocátowali ſie zobopolnie: y iat ptákáć Gábeluſ/ a błogolaſwił Boga mo wiać: Błogolaſw cie Pan Bog Iſráelſki/ boś ieſt ſynem cnotliwego meża y ſprawie dliwego/ y bogoboynego/ y Jálmuzniká wielkiego: A niech bedzie mowiono błogo ſławieſtwo nád żona twoia y nád rodzi cámi twemi/ abyſcie ogladáli ſeny wáſſe/ y ſyny ſynow wáſſych/ áż do trzeciego/ y czwarthego pokolenia: a badz plemie wáſſe błogolaſwiono od Boga Iſráelſkiego/ ktory kroluie ná wieki wieków. A gdy wſſyſcy rzekli: Amen/ wdáli ſie ná gody: ale y gody z bóiażnia Boża obchodzili.

Cap. 10.

Tobiaſ ſtáry ſraſnie ſie z żona i nterychlego náw racánia ſyná ſwego/ a on ſie ledwie v Ráguela vpro ſi/ ie go puſcił Ráguel/ Poſag dał po diewce/ Błogolaſwi im obiemá/ a diewkę vpomina o goſpadać ſwo.

A gdy omieſſkał Thobiaſ wroćić ſie do domu/ dla god/ troſkał ſie oćiec iego Tobiaſ: rzekac: Co mniemaſ/ przecż omieſſkaſ ſyn moy/ albo czemu go thám zátrzymano: Cżyli albo iż Gábeluſ umárt: a niemáſ kthoby mu miat dać pieniadze: A iat ſie bázro ſraſowác/ y Anna żoná ie z nim: y poćeli oboie ſpotu ptákáć: dla tego że ſie niewroćil ſyn ich ná dzień náznáczony do nich: Ptákáta tedy mátká iego nie wtu lonemi tżami/ y mowita: Ach biáda mnie ſynu moy miły/ y przecżeſmýc dopuſćili piel grzymowác/ tobie ſwiáttu oczu náſſych/ la ſce ſtároſci náſſey/ wćieſſe żywota náſſego/ nádzieiey potomſtwa náſſe. Máiac w to bie ſámy wſſytko/ niemieluſmýc dopuſćić iſć od ſiebie. Máwiaſ iey Tobiaſ: Milcz nie ſraſuy ſie/ zdrowci ieſt ſyn náſ: boć doſyć wierny maż ono ieſt/ ktory meſmy go po ſláli. Ale oná żadnym obyczátem nie mog tá być poćieſhona/ ale ná káždy dzień wy chodzac wygladáta y obchádzáta wſſyſtkie drogi ktoremi ſpodzieráta ſie że miat przy ſć/ żeby go zdáleká wyrzála/ by cho mogto być/ przychádzáſcego.

A záś Ráguel/ mawiał do zięcia ſwego zoſtani tu a ia poſle poſlá do Tobiaſſa owa twego/ iżeś zdrow. Ktore Tobiaſ rzekł:

Tobie. 7.

Tobie. 5.

Tobiáš.

Titum . 2.
1. Petri . 3.

Ja wiem że oćiec moy y mátká moia dni teraz licza / á frásnie sie dussá ich w nich. Al gdy wiela slowo prosit Ráguel Tobiašsá / á on mu žádnym sposobé pozwolic nie chciat: Oddat mu Sare / y potowice wssystkíey máietności swoiey / potowice slug / dzierwek / bydla / Wielbiadow / y Krow / y w pienia- dzach nie máto: y pušcił go od siebie dobrze zdrowego y wesotego / mowiac: Angiot Boží swiety niechay bedzie ná drodze wá- ssey / á niech was doprowádzi zdrowe áze- byście nálešli wssystkí rzeczy dobre przy ro- dzicow wášych / ázeby ogladáty oczy moie syny wáše pierwey nišli umre. A wziawssy rodzicy corkę swoá / pocátowali ía / y pušci- li w droge / y pomniawssy ía / áby čitá swie- try / imitowátá mežá / rzadziát čzelacz / sprá- wowátá dom / á sáma sie okázátá býc bez przygány.

Cap: II.

Tobiaš zosťhávawssy Sare z čzeladziá ná drodze / sám z Angiotem wprjódo si do oycá / ktory ich w dnie- cínie przyát / pomázat oczy oycu zolcia / y preywíat dzieťnac tedy Pánu Bogu / gdy przysťlá sá nim Sá- ra / godowáli siedm dni.

Aldy sie wracáli / przysťli do Charan / ktore íest wpat dro- gi przeciwo Fliniwen / iedená- nastego dnia. A rzekł Angiot Tobiašu bráćie / wieš íak os zosťhávít oycá swego. A ták íesťie sie podobá / y przedzimy sáma dwá / á z nienaglá niech zá námi dro- ga ída čzeladz / pospołu y z žona twoia / y z dobytkiem. A gdy mu sie to spodobáto žeby sťlinapržob / rzekł Ráchšfat do Tobiašsá: weźmi z soba žolc rybna: bo bedzie íey po- trzebá. Wziat tedy Tobiaš one žolc / y sťli w przod. A mátká íe° Anna siedziátá ná ká- ždy dzień przy drodze ná wierzchu gory / škad moglá widzieť opodal. A gdy z one- gož miesťca wygladáta przyčicia íego / vyz- rzátá z dáleká / á nátychmiast poznátá przy- chádžátacego syná swego: y biezawssy zwiá- sťhowátá mežowi swemu / rzekac: Jusť ci ídzie syntwoy.

A rzekł Ráchšfat do Tobiašá / Jáko sťto ro wnidzieš do domu twego / tedyš vcžyn- čješć á chwate Pánu Bogu twemu: á po- dzieťkowawssí mu / przysťap do oycá swego / y pocátuy go. A thamže wnet pomází oczy íego ta zolcia ribia / kthoraz soba niesieš. Bo wiedz wiedzac že nátychmiast odtwo- rza sie oczy íego / y vyrzi oćiec twoy swiá- tlošć Niebieska / y páthrzac ná čie bedzie sie rádomat: Tedy przybiežat nápržod pies- ktery przy nym biežat w droge: á przysťed-

ssí íakoby posťet / margányim ogóna swego rádomat sie. Tedy powstáwssí slepy oćiec íego / íat otracátac sie w nogi biežec: po- tym dáwssí reke chłopcu swemu / wybiežat przeciwo synowi swemu: á przywítawssí sie / pocátował go z žona swoia / y poceli- sboie plátac od rádošci. A gdy vcžynili mo- die Pánu Bogu y podzieťkowáli / potym v- siedli: Wziawssí tedy Tobiaš žolci rybney pomázat oczy oycá swego: y potrwał íak- miarz putžodžiny / y pocželo sielmo z ožnu íego schodžic / íakoby štonká íáiecžna / kto- ra vlawssí Tobiaš / zčiağnat z ožnu íego: y nátychmiast wziat wzrok. A chwálili Pá- ná Boga / on y žoná íego / y wssystcy co go ználi. A mowyt Tobiaš / šlogosláwie čie- šie Pánie Bože Izráelski / ížeš ty mnie ká- rat / y tys mnie zás vzbrowít: íž oto ía wí- dze Tobiašá syná mego.

A przysťlá potym w siedmi dni Sára žo- ná syná íego / y wssystká čzeladz / y dobyth- ki zdrowe / y wielbiadowie / y pieniadzy že- ninych bázžo wiele: ále - - - - - teš pieniadze- ktore byť wziat / od Gábelusá. A powie- džiát rodzicom swym wssystkie dobrodžiey šwa Bože ktore z nym vcžynil przez čžto- wiéťká ktery go prowadzyl. A przysťli do Tobiašá Achior y Nábáth čiothecžni brá- čia íego / weselac sie y ráduiac sie mu ze w- ssystkiego dobrá kthore šnim vcžynil Pá- nu Bog. A siedm dni goduiac / wssystcy z rádo- šcia wielka weselili sie.

Cap. 12.

Powšedá Tobiaš mlody oycu swemu dobrodžiey- šwaš kthore mu Angiot vcžynil / Wace čhe mu dáć potowice máietnošci swoy / Angiot nie wíac niež- ce / ále sie oznamyt w prawdžie.

Aldy wezwat do siebie Tobia- š syná swego / y rzekł mu: Co sie godži dáć mežowi themu swiethemu kthory przysťed z- roba: Odpowiedziawssy Tobiaš / rzekł: Oy- cze / y což zá záptáte možem dáć íemu: álbo co može býc przysťhoynego dobrodžieyšth- wom íego: Ánie dowiodł y przwiodł zá- sie zbrowo . pieniadze od Gábelusá on sám wziat: žone mi ziednat / y diabelšwo od nie- sam vsmierzyl: rádošć rodzicom íey vcžy- nil / mnte sámežo od po žárčia ryby wyrwał y tobie vcžynil to že wídziš swiátlošć nie- bieška / y wššego dobrá przeženiesiny nápe- nieni. Což mu zá to možemy dáć šluffnegoy Ale prošse čie oycze moy / žebyš go prošil / owa šnac bedzie racžyl wziac sobie potow- ce wssystkích rzeczy / kthore przymiesione sa.

A przy-

Tobiáš.

A przyzwawaj go / mowie oćiec z sy-
 nem / odwiedli go na strone / y teli prosić /
 żeby raczył wstać a mieć sobie pui częsci
 wssystkiego co przyniesiono. Tedy im odpo-
 wiedzial potajemnie / Chwalcie Pána Bo-
 ga Iśraelskiego / a przed wssystkim żywym
 stworzeniem wyznawajcie go / że uczynił
 z wami miłosierdzie swoje. Abowiem tás-
 iemnice Zrolewsta táci / dobrórzec iesth-
 ále spráwy Bostie obíawie / a wyznawá-
 pocéiwa rzec iest : Dobra iest modlitwa
 z postem / y iatmużna lepša niżli starby zlo-
 tá chowác. Abowiem iatmużna od śmierci
 wybawia / a tá iest ktora oczyszcá grzechy /
 a czyni że ciotwiek naydzie miłosierdzie y
 żywot wieczny. A ci ktorzy czynia grzechy y
 nieprawosć / sa nieprzyjacioty swoy dussy.
 A przeto obíawiam wam te prawde / a nie
 zátáie przed wami tájney mowy. Gdys
 sie ty wiec madlat z ptáczem / a pogrzeba-
 tes vmárte / y odchodzites obíadow twoich
 y przechowwates vmárte przez dzieñ w
 domu twoim / a w nocie ie pogrzebat / iam
 ofiarowat twoie modlitwe Pánu / a ijes
 byt przyiemnym Pánu Bogu / musiáto rák
 być aby cie pokuśa sprobowaá. A teraz po-
 stat mie Pan / żeby cié wzdrawit / a Sare-
 žone syná twego aby od Diabelstwa wr-
 bawit. Bo ia iestem Ráchfat Angiot / ies-
 den z siedmi / ktorzy stojá przed Bogiem.
 A gdy to wssysteli / wlekli sie y drżac pádli ná
 ziemie ná oblicze swoje. A rzeki do nich An-
 giot : Połoy wam / nie bórć sie. Abowiem
 gdym byt przy was / zá wola Bostá bytem
 ie^o dobrórzec ićie / y spiewajcie mu. Zdatéci
 sie / popráwdzie swámi iesć y pić / ále ia wo-
 żywám póřarmu niewidome / y napoiu kto-
 ry od ludzi widzian być nie moze. A ták wż
 mi cías żebym sie wroćit do tego ktory mie
 poslat : ále wy błogosławcie Boga / a opo-
 wiádaycie wssystki cudá ie^o. A gdy to wimo-
 wít / z oczu ich zniknat / y nie mogli go wie-
 cey widzieć. Tedy padly przez trzy godzi-
 ny ná swe oblicze / błogosławili Pána Bo-
 ga : a powstałszy powiáдали wssystkie cudá
 iego.

Cap. 13.

Słowa Tobiasza starego / ktoremu chwalit Pána
 Boga / wssystkie ktemu tei nápominaac / proroknie
 o sławnym mieście Jeruzálem.

Tworzywszy pothym Tobiasz
 stary wsta swoje / chwalit Bo-
 ga / mowiac. Jestes wielkim.
 Panie ná wieki / y ná wssysth
 kie wieki krolestwo thwoie : Abowiem

thy karzech y zbawiasz / domieejasz do pie-
 ktow y zá sie wywodzisz : a nie iest kthoryby
 mogl wysć reki twoiey.

Wyznawajcie Pánu synowie Iśraelscy /
 a przed oblicznością poganow chwalcie ie
 go : Abowiem dla thego was rosprossyt
 między pogány / ktorzy go nie znáia / żeby-
 scie wysławiali cudá iego / y kázali im w
 mieć / że nie iest inssy Bog wsszechmogacy
 krom iego.

On nas karat dla nieprawosći násszych :
 a on nas theż zbáwi dla miłosierdzia swe^o.

Patrzejcie tedy coć snámi uczynit / a zho-
 táma y zedrzieniem wyznawajcie sie temu
 a krolá wsszech wieków powysławajcie w skut-
 kach wsszech.

Ale ia w ziemi niewolstwa mego bede
 sie mu wyznawat : że okazat máiestat swoy
 ná ludem grzesznym.

Nawróćcie sie tedy grzesznicy / a czyncie
 spráwiedliwosć przed Bogiem / wierzac
 że uczyni swámi miłosierdzie swoje.

Ale ia y dussá moia / bedziemy sie w Pá-
 nie Bódze weselić.

Dobrórzec ićie Pána wssysthey wybráni
 iego : obchodźcie dni wesela / a wyznawaj-
 cie sie temu.

Jeruzálem miásto Boze / karat cie Pan
 dla uczynku rák twoich. Wyznawaj sie
 Pánu w dobrách twoich / y dobrórzeci Bo-
 ga wsszech wieków / żeby záś zbudowat w
 tobie Przybytek swoy / a przyzwat záś do
 ciebie wssystkie ierce / żebyś sie weselito ná
 wssystkie wieki wieków.

Swiátlosćia iásna bedzie sie tśnac / a
 wssystki granice ziemskie / beda cie čić.

Narodowie z dáleká do ciebie beda przy-
 chodzieć / a dary przynossac / beda częśc á
 chwáté dáwac Pánu w thobie / a ziemie
 twoie zá swiáthosć beda mieć : iż imienia
 wielkiego beda wzywac w tobie.

Przecleci beda ktorzy toba wzgárdza : a
 beda potepieni wssystcy kthorzy by bluznili
 przeciwko tobie : a ci ktorzy by cie budowá-
 ly poźegnáni beda.

Ale ty bedzies sie weselić w smiech two-
 ich / abowiem wssystcy beda błogosławieni
 y beda zgromázeni do Pána.

Błogosławieni wssystcy ktorzy cie mitu-
 ta / y ktorzy rádzy pókoioró twemu.

Dusso moia chwal Pána / abowiem wv-
 swiebodzit Jeruzálem miásto swoje od w-
 sszech učstkow iego : Pan Bog náś.

Bede błogosławiony / iesly beda ostáthki
 plemienia mego / ktoreby patrziły ná sla-
 we Jeruzálem.

Brony Jeruzálem z Sáphtu y Smára
 gdu beda zbudowane / y zdrogie^o kámenia
 wssystek okrag murow iego.

Deute : 32.

I. Reg : 2.

Sapien : 6.

2. Para : 6.

Luce : 2.

Esaie : 60.

Marci : 8.

Aktuum : 2.

Apoca : 21.

Tobiaś.

Kamieniem biatym y czystym wssystkie
vlice tego zburtowane beda/ a po vlicach
tego Alleluia beda spiewać.

Błogosławiony Pan/ ktorzy ie wywo-
syt/ aby było nad nim krolestwo jego na
wieki wiekow/ Amen.

Cap: 14.

Lata y śmierć Tobiaśowa/ prorocтво o zapadnie-
niu Ninive/ Syn jego do oycy ient. swy nawrocil
sie/ tamże umiart.

Vskoczyły sie słowa Thobia-
śowe. A od przesrzenia swe-
go Tobiaś/ był żyw czterdzie-
ści y dwie lecie/ a widział syny
wnukow swoich. A gdy wypełnił sto y dwie
lecie/ pogrzebion jest poćciwie w Ninia-
wen. Bo pięćdziesiąt y sześć lat miał gdy
osłnat/ a w sześćdziesiąt lat bedac zaś prze-
szat. A ośmądek czasu żywota jego/ był w
wesele/ a z dobrym pomnożeniem boiaźni
Bożej/ ze siedl w pokoju z tego świata.

A w te godzinie gdy miał umrzeć/ wez-
wał do siebie Tobiaśa syna swego/ y siedm
młodzieńcow synow jego/ a wnuczat swo-
ich/ y rzekł im: Wkrótce przydzie skazenie
Ninive/ boć niezagineto słowo Pańskie:
a bracia nasy ktorzy sa rozprosseni z ziemie
Izraelskiej/ wroca sie do niey. A wssystk
pustha ziemia iey napelni sie/ a dom Boży
ktory w niey jest spalony/ zaśie bedzie zbu-
dowany: a tam sie zaś wroca wssystcy kto-

rzy sie Pana Boga boia. A opuszcza pogani
bawiany swoje/ y przyda do Jeruzalem/
a beda mieszkac w nim/ y beda sie kochać w
nim wssystcy Krolowie ziemscy/ czyniac
modle Bogu Krolowi Izraelskiemu. Stu-
chajcieś tedy synowie moi oycá waszego:
służcie Panu Bogu w prawdzie/ a staray-
cie sie o tym żebyście czynili tho co sie temu
podobaj: Synom też zaś waszym przykazcie
aby czynili sprawiedliwośći y iatmizny/
żeby pomnieli na Pana Boga/ a chwali-
li go na każdy czas w prawdzie/ y we wssyst-
kiey sile swojej. Teras tedy synowie słu-
chajcie me/ a nie trwajcie tu/ ale w kto-
rykolwiek dzieñ pogrzebiecie matkę waszą
wedle imie w iednym grobie/ tedy mney-
cie sie ktemu żebyście wysili z tad. Bo wi-
dze iż złość tego koniec mu uczyni.

A státo sie po śmierci matki swey/ Tobia-
ś wyszedł z miasta Ninive/ z żona swoia/
y z syny/ y z wnuki swoimi/ a wrocił sie zaś
do swych swietrow. A nálastie zdrowe w sta-
rości dobrej: y opatrzał ie spłnoscia/ y on
zawart oczy ich: y wssystko dziedzietwo do-
mu Raguelowego on pobrat: y ogladał
piate pokolenie swe/ syny synow swoich. A
wyżywszy lat dziewięćdziesiąt y dziewięć
w boiaźni Bożej/ z weselem go pogrzebli.
A wssystcy powinowaci jego/ y wssysthet
narod jego w dobrym żywocie/ y swietym
obcowaniu trwat/ thát że byli przy-
iemni y Panu Bogu/ y ludziom/
y wssystkim ktorzy mieszká-
li w ziemi.

Koniec Kriag Tobiaśowych.

Poczynania sie Kriegi Judyth.

Wnich opisuie oblezenie w Betulien ludu Israelskiego: wciwosc a sprawe Judyth wdowy swietey: zabicie Olefernesza Hethimana / a ludu Israelskiego z oblezenia wyzobodzenie. Mala Kapitul 16.

Cap: 1.

Nabuchodonosor Krol wycieiy wssy Medskiego Krola / chcac opanowac wssykie Krolestwa / rozeslal posly do nich / ktore ze niewolniczych przyieto y odprawiono / przyslali sie mszcie.

Nabuchodonosor Krol Medoniski podbit byt pod swa moc barzo wiele narodow / y tenze zbudowal Miaszto barzo mocne / ktore nazwal Ekbatanis. Mury w nim wywiodl z kamienia quadratowego y ciosanego / na wysssa siedmdziesiat lokci / a na szerza lokci trzydzieci: a wieze koto niego wywiodl wzgorze na sto lokci / a y kazdey wieze granzowitey iedna stona byla na dwadziescia stop / a postanawial brony mieyskie / miezdy dwiema wiezom co wysssimi: y chlubit sie iakoby mozny w mocy woyska swego y w slawie wozow swoich wojennych.

A tak dwunastego roku Krotowania iego Nabuchodonosor Krol Asyryjski / ktory Krolowal w Niniven mieście wielkim walcyl na Krola Asfarad: a porazil go na glowe na wielkim polu / ktore zowa Ragau / przy rzece Eufrazen / y Tygryn / y Tabazon / na polu Eryoch Krola Elkoriskiego. Wtymczas wynioslo sie wzgorze Krolestwo Nabuchodonosorowe / y podnioslo sie serce iego: a poslal do wssych ktorzy mieszkali w Cylicy / w Damasku / y na Libanie: y do narodow ktorzy sa w Karmelu / w Cedar / y do obywatelow Galiley / Mich / na wielkim polu Ezdrelon: y do wssych ktorzy byli w Samaryey / y za rzeka Jordan az do Jerusalem / y do wssykiey ziemi Jesse / azby przysto do granic Musryjskich. Do tych wssykich rozeslal posly Nabuchodonosor Krol Asyryjski: ktorzy wssyey iednostayna myslay wola odmowili / y odprawili posly proznie / a bes wsselkier pocciwosci odrzucili. Tedy rozgniewat sie Krol Nabuchodonosor na one wssykie ziemi / y przyslali na tron y Krolestwo swo

ie / ze sie miał mścić nad wssytkimi krajami przerzeczonymi.

Cap: 2.

Nabuchodonosor wyprawił Holofernesza Hetmana na woyskiem na one wssykie Krolestwa aby je porobil / opisuie moc woyska / a gdy wielu podobil sobie / inne wssykie strach wielki ogarnal.

Roku trzynastego Krola Nabuchodonosora / dwu y dwu dziesielego dnia Kwieczca pierwszego / stalo sie slowo w domu Nabuchodonosora Krola Asyryjskiego / zeby sie chcial bronit wssiem. A tak zezwal wssykie starsze / y wssykie Woiewody / w wssyko rycerstwo swe / y mial sumiatayna rade swa. y powiedzial na tym byc mysl swoje / aby wssykie ziemi podobil pod swa moc a roskazowanie. Ta rzecz gdy sie wssykim spodobala / powotal Krol Nabuchodonosor Holofernesza Hetmana swego / y rzekl mu: Wyciagni przeciw kazdemu Krolestwu na zachod slonca: a zwlaszcza przeciwko onym ktorzy wzgardzili roskazanie moje. Nieprzepusci oko twoie zadnemu Krolestwu / a kazde miaszto murowane a obronne / pod ma moc podobiesz.

Tedy Holofernes wezwal Krizath / y przetozonych mocy ludu Asyryjskiego: y policzyl meze na one wyprawe / iako mu byl Krol roskazal. Drabow piesich stoy dwadziescia tysiec / a iezdnich strzelcow dwanaście tysiec. y kazal wssykiemu woysku swemu ciagnac naprzod z Wielktadow niezlicznym mnostwem / y z spiza ktoreby dostatek woysko miało: Wotow tez z stady / a w wiec trzodami kazal gnac / tak wiele ze im liczby niebyto. Zboza takieze w wssykiey ziemi Syryjskiej kazal chlam kedy mial z woyskiem ciagnac / gotowac. A Zlothay srebro z skarbu Krolewskiego nabral barzo wiele. y wyiachal z swoim zasthepem / y z wozy y z iezdnymi / y z strzelcy / ktorzy byli okryli ziemi iako Sarancza. A gdy wyciagnal z granic Asyryjskich / przeciagnal ku wielkim goram Ange / ktore sa polewey stronie Cylicyey: y dolazl a dobyl kazdego

Ezechiel 9.

Judith 7.

Judith.

zameczku ich / y odzierzał każda ogródę ich
Dobyt też iednego sławnego miasta Mes-
loty / y złupit wssytkie syny Tharsys / y syny
Ismaelowe / ktorzy mieszkali przeciwko pu-
stce / a na południe ziemi Cellon. A prze-
prawił sie przez rzekę Eufraten / a przycia-
gnat do Mezopotamiey / y poburzył wssytkie
miasta wysokie ktore tam były / od rzeki
Mambre / aż gdzie przychodzą do Morza:
y opánował granice ich / od Cyliciey aż do
granic Jaffet / ktore są na południe: A za-
brat wssytkie syny Madian / a złupit wssy-
tkie majątność ich / a wssytkie ktorzy mu
sie przeciwwili / pomordował mieczem. A po-
tym ziachał na polá Damaskowe we zni-
wa / y zapalił wssytko zboże / a wssytkie
drzewa owocne y Winnice kazał wyrebić
A sžad przypadł strach iego na wssytkie
ktorzy mieszkali na ziemi.

Deute: 20
Iudi: 15.

Cap: 3.

Miasta y Krolestwa dobrowolnie sie poddała Ho-
lofernesowi / ktorzy on sobie brał pomocniki / a
przed sie burzył miasta / y Bogi / choc aby Nabucho-
donozora Bogiem mieli.

Wysłali tedy posły wssytkich
Powiatow / y miast Krol-
lowie / y Kriazetá / iako Syry-
ski / Mezopotamski / y Syrye-
Sobal / Libiey / y Cyliciey / ktorzy przyia-
chawssy do Holofernesá thak mówili:
Wiech już przestanie być gniew twoy nad
nami. Bo wzdamci lepiej żebyśmy żywi slu-
żyli Nabuchodonozorowi Krolowi wiel-
kiemu / a żebyśmy byli poddani tobie: niżli
by pomarli z nieszczęciem naszym / samibyś-
my niewolstwá naszego sstode cierpieli.
Kaźde miasto nasze / y wssytkie dzierżawy /
wssytkie gory / pagorki / polá / y stada Wo-
tow / trzody Owiec / y Koz / Koni / y Wiel-
bladow / y wssytkie majątności nasze / y slu-
dzy nasze przed oblicznością twoją są: Wie-
chay wssytko co nasze iesth pod prawem
twoim będzie. My theż y synowie ná-
sy / iestemy sludzy twoi. Przyjdź do nas
spokojnym Pánem / a wywray służb ná-
sych / iako sie tobie będzie podobáło.

Iudit: 5.

Tedy ziechał Holofernes z onych gor /
z wielką mocą zastępów swoich / y opáno-
wał każde miasto / y wssytkie ktorzy mie-
szkali w iemi. A ze wssch miast wybrał so-
bie co mocniejszy meze ku pomocy / y co
sławniejsze ku bitwie. A upadł tak wielki
strach na powiaty / iż ze wssch miast oby-
watele / Kriazetá y starzy spotu ze wssim lu-
dem / wychodzili przeciwko niemu gdy
przyjeżdżał / przyjmując go z wienicy / z po-

chodniami / spiewając / grając na bebniech
y piszczałkach. Ale y te rzeczy mu wyrządza-
iły / niemogli ostrócić okrucieństwa serca
iego. Abowiem y miasta ich potażił / y lasy
ich wyrebował. Bo mu by przykazał Krol
Nabuchodonozor aby wssytkie Bogi ziem
skie wykorzenit / tylko żeby on sam był zo-
stat Bogiem / y wssytkich Narodow kto-
reby Holofernes pod iego moc podbit y
poddal: A gdy ciągnął przez Syrya Sobal
y wssytkie Apameam / y przez wssytkie Me-
zopotamia / przyciągnat do Idumeicy-
tow w ziemi Gabaá / y dobył miast ich / y
mieszkał tam trzydzieści dni / za ktore dni
kazał sie zebrać a z moc wssytkiemu wojsku
swemu.

Cap: 4.

Synowie Israelscy okentnie sie vlekli Holoferne-
sá / a są upominánim Eliachim Káptana Forca sie
przed Pánem posty y wdzięcznem / a žádá pomocy
od Pána.

Wstąpiwszy tedy rzeczy synowie
Israelscy / ktorzy mieszkali w
ziemi żydowskiej / vlekli sie bár-
zo oblicznością / strach y drze-
nie przeiał wssytkie zmysły ich: by też thak
nie uczynit y kóściotowi Bożemu y miastu
Jeruzalem / iako poczynit innym miastom y
kóściotom ktore w nich byli. A rozessali po
wssytkiej w okot Samarye / aż do Jery-
cha / y zastoczyli a osiedli wssytkie wierzy-
chy gor. A miasteczka swe obtoczyli mury / y
zgrupowali dostatek zboża gothuiac sie
na obleżenie. Eliachim też Káptan ich / pi-
sał do wssytkich ktorzy byli przeciwko E-
drelon / ktore leży przeciwko wielkiemu po-
lu / nie daleko Dothaim / y do wssytkich
przez ktore mogt być przeiazd: aby zastę-
czyli a osadzili przeiazdby w gorach / ktoreby
by mogt przyiahać do Jeruzalem: a żeby
tam strzegli / gdzie ciásna droga była przez
gory. A uczynili thak synowie Israelscy iá-
ko im był rozkazał Káptan Boży Eliachim.
A krzyczał lud wssyshet ku Pánu Bogu z
wielką wáilnością / y korzyli dusze swoje po-
sty y modlitwami / sami y niewiasty ich. A
Káptani oblekli sie we wstosienice / a dziaćki
máluczkie a niewinne potoczyli na ziemi ku
kóściotowi Bożemu / ktemu y oltarz Pán-
ski przykryli wstosieniem.

Ecclesi:

A wotáli wssyscy ku Pánu Bogu Israels-
kiemu iednostáinnie / aby Pan Bog nie da-
wał ná tupieź dziatek ich / a jon ich ná roz-
działy / y miast ich ná sżalenie / a swiatości
ich ná splugawienie: żeby sie stáli posmiesz-
wiskiem y pogánom.

Tedy Eliachim Káptan Boży wielki / ob-
chodził wssyhet lud Israelski / wmarwiając

Judith.

Ex 1: 17.
sie snimi / napominat wssystki Zydzy y prosit
rzekac: Wiedzcie wiedzac ze Pan Bog
wyslucha prozby wasze / iesli ze trwaciac po-
trwacie w posciech y na modlitwach przed
oblicznoscia Panska. Pamietaycie na Moi
zeffa sluge Bozego / ktory nieprzyaciela
swego Amaleka / dusiaciego w mocy y
w moznosci / y w woysku swym / y w thar-
czach / w wojskach / y w koniach swych: nie
mieczeniem sie potykaiac / ale modlitwami
Pana sukaiac / porasit: thakci sie sthanie
wssiem nieprzyacielom Israelskim / iesli be-
dziecie trwac na tym wcinu ktoryscie za-
czeli. Thedy na takowe wpmiwanie iego /
prossac Pana Boga / trwali przed oblicz-
noscia Panska: tak ze thez y ci co offiary
wali zupełne offiary Panu / przepasawssy
sie wlosieniami / offiarywali offiary Panu
Bogu / a popiot byl na gtowach ich. Takze
wssystcy zupełnym sercem modlili sie Panu
Bogu / aby raczył nawiedzić lud swoy Is-
raelski.

Cap: 5.

Holosenes pyta Achiora o lud Israelski / on mu
powiedzial wssystkie rzeczy od poczatku / co sumi
Pan Bog czynil / y radzi aby wporne sie sumi nie-
pot / Eali co wssyslawssy / rozgniewat sie na Achiora.

Owiedzialo potym Holoser-
nesowi Hetmanowi Asyrijs-
kiemu / ze sie synowie Israels-
cy gothwia bronie / a ze drogi
miedzy gorami zawarli: Thedy zapale-
niem wielkim rospalit sie w gniewie: y
wezwal wssystkich kriażat Moabskich / y
Kriażat Ammon / y rzecze do nich: Po-
wiedzcie wy mnie co cho tam za lud / ktory
sie osadzil na tych gorach: albo ktore mia-
sta ich / iakowe / y iako wielkie: co by ich tez
za moc byla / albo co za wielkosc ludu the-
go / albo thez kcho v nich Hetmanem na
woynie: albo czemu thak nad wssystkie ine
ktorzy mieszkali na wschod slonca / ci tylko
wzgardzili nami / a niewysli przeciwko
nam / aby nas przyieli w pokoiu:

Luc 11.
Tedy Achior Kriaże wsszech synow Am-
monskich / odpowiedaiac / rzekl: Bedziessli
nie raczył sluchac Panie moy / powiem
przed toba prawde o tym ludzie ktory na
gorach mieszká: a nie wynidzie satefne
slowo z ust moich. Lud then iesli ro-
dzaiu Kalderskiego / ten napierwiey mie-
skat w Mezopotamiey: ze niechcieli nasla-
dowac bogow oycow swoich / kthorzy byli
w ziemi Chalderskiej. Porzuciwssy tedy o-
brzedy oycow swoich / ktore przy mnostwie

bogow byli / teli chwalić Boga jedne^o Nie-
bieskiego: kthory im potym przykazat aby
skamnad wysli / a mieszkali w Charan. A
gdy potym byl wielki glod po wssystkich
ziemi / sli do Egiptu / tamze za czterzy sta-
lat tak sie rozmnozyli / ze niemogto byc po-
liczone woysko ich. A gdy ie gnabit a ciążyt
Krol Egiptski / a buduiac sobie miasta swe
robotami koto stota y cegly znedzil a znie-
wolil ie: wotali ku Panu Bogu swemu / y
karat Pan Bog wssystke ziemie Egiptsta
rozmaitemi plagami. A gdy ie inż od siebie
wypchneli Egiptczykow / a porasita tez
miedzy nimi wstata / a potym ie zas chcie-
li poimac / y ku niewoli przywrocic. A gdy
przed nimi vciakali / Bog niebieski rozdzie-
lit a otworzyt im Morze / thak y stad y z o-
wad z obu stron wody iakoby mur sthaly / a
ci sucha noga po dnie morskim idac / prze-
chodzili. Na thymze miejscu / gdy po nich
bieżato niezliczne woysko Egiptczykow /
tak go wody zawarty / iz wiec ani ieden nie
zostat / kthoryby ten skutek potomnym lu-
dziom powiadat.

Przeszedssy Morze czerwone / pusthynie
gory Syna osiedli / w kthorych nigdy czlo-
wiek niemogt mieszkac / abo syn cztowieczy
odpoczynat. Tham gorzkie wody im oslo-
dniaty ku picciu / a przez czterdzieci lat ży-
wnosc z nieba mieli. Gdziekolwiek wessli
bez tułu / bez strazy / y bez tarcze / bez mie-
cza / Pan Bog ich walczył za nie / y zwoy-
cieżył. A zadny niebyt ktoryby mogt vragac
abosie zastawic ludu temu / iedno na then
cias / kiedy odstepowali od chwaly Pana
Boga swego. Bo ile kroć procz Pana Bo-
ga swego inego chwatali: wydani bywali na
lupies / y pod miecz / y na posmiech. A zas
ile kroć zatowali tego is odskapili od chwa-
li Pana Boga swego / dawat im Bog nie-
bieski moc odpierania. Na koniec / Cha-
nanierskiego Krola / y Jebuzeyckiego / Je-
rezeyskiego / Heteyckiego / Heweyskiego / A-
moreyskiego / y wssystkie moczarze w Heze-
bon / porazili: a ziemice y miasta ich sami o-
siedli: a pokt iedno niegrzesyli przed obli-
cznoscia Boga swego / dobrze sie snimi dzia-
to. Bo Pan Bog ich nienayrzył zlosci. A
bowiem y przed tymi laty / gdy odskapili od
tey drogi ktora im byl dat Bog ich / aby nie
chodzili: wygraniczeni sa bitwaniami od wie-
lu narodow / a wielu ich zabrano w niewo-
la do cudzey ziemie. A zas niedawno na-
wrocili sie ku Panu Bogu swemu / z one-
go rosprossenia iako byli rozmiotani / zgro-
madzili sie zas / y przysli na te gory wssyst-
kie: a znou zas thrzymala Jeruzalem /
gdzie mala Swiatnice swietnych. A tak te-
raz moy Panie / dowiaduy sie pilnie / iesli

Gene: 41.

Gene: 46.

Exodi: 1.

Exodi: 12.

Gala: 3.

Exodi: 1.

Exodi: 12.

Exodi: 14.

Exodi: 15.

Exodi: 16.

Deute: 8.

Judi: 2.

1. & 4.

Isaie: 12.

4. Reg: 25.

1. Esa: 1.

Judith.

Iudit. 6.

jest iaká nieprawość ich przed oblicznością Boga ich / jeśliż jest / tedy możemy ciągnąć przeciwko im: Abowiem poddać poddać Boga ich thobie / y podbyćci beda pod moc twoją. Ale jeśliż ten lud nieprzegniwał Pana Boga swego / niebedziem mogli sprzeciwić się im: Bo Pan Bóg ich bronić ich będzie / a bedziem na pohaniebienie wszystkich ziem.

A stało się gdy przesthat mówić Achior / rozgniewali się nań wszyscy przetożeni Ariazetha Holofernesowi / y myśli go zabić / mówiac ieden do drugiego: Ktoś to powiada / żeby się lud żydowski mógł sprzeciwić królowi nasze Nabuchodonosorowi / y ie zastępom: Ludzie niezbroyni / niemocni / y nieczwieżeni w rzeczach wojennich: Ale żeby poznać Achior że nas zdradza / pojedźmy na ty góry: A gdy poymani beda moczarze ich / tedy wespolek sijnimi mieczem przebiemy będzie: żeby każdy Naród wiedział / że Nabuchodonosor jest Bogiem na ziemi / a nadeń inzego nie ma.

Cap. 6.

Holofernes gniewając się / rozkazał Achiora wiazanego wiesić do Bethuliey / ie do miasta niemogli przystąpić wiazali go w drewno / synowie Izraelscy odwiazali go / dowiedziawszy się przyczyny od niego / cieśli go / a Pana Boga się forzyli.

Iudit. 5.

Iudit. 12.

Tato się / iż gdy przestali mówić / rozgniewał się Holofernes bardo / y rzekł do Achiora. Jeś nam prorokował / mówiac: iż lud Izraelcki obronion będzie od Boga swego: abymci okazał żeć niema Boga / iedno Nabuchodonosor: gdy ie wssyśkie pomorduiemy iako iednego człowieka / tedy y ty sijnimi pospotu od miecza Asyryjskiego zginiesz / a wssyśki lud Izraelcki stoba zatrąceniem zginie: a doznasz że Nabuchodonosor jest Panem wssyśkich ziem: tam na te czas miecz rycerstwa mego przejdzie przez boki twoje / a przebiemy pądniesz między rannemi ludu Izraelckiego / a wiecy nie odetchniesz / a zgładzon sijnimi będzieś. A jeśliż rozumiesz prorocztwo swe być prawdziwe / niezwieśsz thwarzy swe: a ta bladość ktora na twarzy thwey jest / niech odejdzie od ciebie / jeśliż mnie maś że się ty słowa moje nie z iscia. A żebyś poznać że tych rzeczy sijnimi pospotu skostnieją / otho theyie godziwy stowarzyszyć się stamym ludem: iż gdy oni słusne karanie miecza mego weźmą / thy sijnimi spotu be-

dziesz karan.

Thedy Holofernes przykazał slugam swym aby ieli Achiora / a zawiedli go do Bethuliey / y oddali w ręce synów Izraelckich. A wiazawszy ię słudzy Holofernesowi / iachali sijnim polem: ale gdy się już przybliżali do gory / wysli przeciwko im Procnicy / a oni uchyliwszy się od boku gory / przywiazali Achiora ku drzewu za ręce y za nogi: a thak ię powrozy wiazawszy odbieżeli / y wrocili się do Pana swego.

Alle synowie Izraelscy wyszedli z Bethuliey przysli do niego. A rozwiazawszy go przywiedli do Bethuliey / a postawili go między wssyśkim ludem / pytali go coby to za rzecz była / że go Asyryjczycowie przywiazanego odbieżeli. W one dni byli tam Ariazety / Ozyas syn Michassow spokolenia Symeonowego / y Charmi / ktorego też y Goroniel zwano: Tak że tedy między starymi weszrodli / a na porzeczniu wssyśkich powiedat wssyśkie rzeczy Achior / co iedno mowit / gdy go pytał Holofernes: iako go lud Holofernesow chciał dla thego słowia zabić / a iako theż sam Holofernes rozkazał się / rozkazał go stey przyczyny ludu Izraelckiemu wydać: iż gdyby zwyciężył syny Izraelckie / tedy też samego Achiora rozlicznymi mekami kazał zamordować / iedno dla tego że był rzekł: że Bóg nie bielei obrońca ich jest.

A gdy Achior the wssyśkie rzeczy wypowiedział / lud wssyśki upadł na oblicze swe / chwalać Pana Boga / a spotecznym lamentowaniem y płaczem iednostayne modlitwy swe przekładali przed Panem Bogiem / mówiac: Panie Boże nieba y ziemi obacz hardość ich / a wzgladni na ponizienie apokore nasze / a rącz weyrzec na oblicze swietych twoich / rączże okazać że ty nie opuszczasz tych ktorzy duffaia w tobie: a że the co o sobie trzymają wiele / z swey mocy się chelpia / ponizają. Skończywszy pothym płacz / y modlitwe ktora się cały dzień modlili ludzie / y cieśli pothym Achiora / mówiac: Bóg oycow naszych / ktoregoś thy moc opowiadał / ten tobie da te odpłate: że ty rychley ogladaś ich zatrącenie. A gdy Pan Bóg nasz raczy dać te swieboe słuzbnikom swoim / niechay też będzie Pan stoba między nami / abyś iak oć się będzie podobato ze wssyśkimi twoimi / thak opowal sijnimi.

Thedy Ozyas dokonawszy they raby / wziął go do domu swego / y weżył nań wieczerza wielką. A wezwawszy wssyśkich starych / spotu dokonawszy postu / posilili się. A potem zwołan jest wssyśki lud / a przez całą noc modlili się w kościele / za-

dać

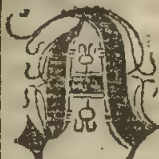

Judich.

dać wspomnienia od Boga swego Iśra-
elskiego.

Cap: 7.

Holofernes oblegał miasto Betulia / wezwał nie-
posłuszeń wód w nieszczęściu / dca miasto poddaje / ale O-
zyas Eptan radzi to do piaci dni odłożyć / a czekać
zmierzania Bostiego.

Ale Holofernes drugie dni
przykazał wojskam swoim / a
by ciągnęli do Betuliey. A by
to drabow pieszych sto y dwa-
dziesiąt tysięcy / a iezdnych dwa a dwadzie-
ścia tysięcy / procz onych meżow gotowich
ktore był poimati / a przyniośli z powłatorow y
z miast roselatich młodzieńcow. Ci wossysey
spolu przygotowali sie na wojnę / przeciw-
ko synom Iśraelskim / y ciągnęli po kraini
gory aż na wierzchy / ktore jest przeciw Do-
raim / od miejscy ktore zowa Belma aż do
Chelmon / ktore jest przeciwko Ezdrelon.
A synowie Iśraelscy tak o skoro obaczyli ich
mnożstwo / porzucili sie na ziemi / sypiac po-
piot na głowy swoje / iednostajnie sie mo-
dlac / aby Pan Bog Iśraelski okazał swe
miłosierdzie nad ludem swoim. A pothym
wstawssy Horeja swe wojenne / osiedli wie-
scą ciśnie gdzie iakoby walcie sciesili prze-
chody były w gorach / a strzegli ich wno-
cy y we dnie.

Tedy Holofernes / gdy chodził okoto mia-
sta nalażt ano z studnice kthora była przed
miastem ciekła woda rurami abo żeby od-
potudnia do miasta / y kazał porabac rury
one co niemi woda ciekła: wssakże iednak
były szrodta niedaleko od muru / z kthorych
wkradaliac brwali widani czerpac wode /
wiecey ku ochłodzeniu tyłko niżli ku picciu.
Ale synowie Ammon y Moab / przysli do
Holofernesa zechmiana swego / mowiac:
Synowie Iśraelscy niedużaiac we wo-
czniach / ani strzatach / iedno tylko bronia
onych gor / y oprawia one pagorki mie-
staiac na przykrym a wysokim miejscu. A
tak aby ie mogt zwyciężyć bez stoczenia bi-
twy / postaw stroże y szrodet / aby niecier-
pali such wody / tedy thak niedobyci-
niecza pobijesz ie / abo to pewna że zemdle-
ni poddadzac miasto swe o ktorim rozumie-
ia / i na gorze leży / żeby go niemi-ano dobiec.

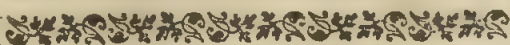
Podobaly sie te słowa Holofernesowi /
y wssystkim sluzebnikom iego / y rozsadzil
wskoto po sthu przy kazdey studnicy. A gdy
tak te straż przez dwadzieścia dni trzyma-
no / wsschly cysterny y wssystkie shtoki wod
wssystkim kthorzy mieszkali w Betbuliey /
tak iż w samym mieście już niemieli skad by

byli nasyćeni aby iedne dni / bo pod miara
dawano ludu wode na każdy dzień. Z sse-
ssy sie tedy do Ozyassa wssystcy meżowie / y
niemi-asthy / młodzieńcy / y dziatki mate /
wssystcy spotu iednostajnym glosem / mo-
wili: Osadz cho Pan Bog między thoba a
między nami / jes thy nad nami zle rzeczy
wezynil / iśca niechciat mowic spokojnie z
Asyriyczki / przechof theż zaprzedał nas
Bog w ich rece. Stadze theż teraz niemi-
kroby nas ratował / gdy już ocho padamy
umieraiac przed ich oczyma prze pragnie-
nie / zadržaniem wielkim. A przechof te-
raz zbierzcie wssystkie kthorzy sa w mieście /
że sie wssystcy dobrowolnie poddamy ludu
Holofernesowemu. Boć wżdam lepiej / a
bysmy y w wiesieniu żywi chwalili Pana
Boga / niżli thum mamy pomrzec / a być ku
pohambieniu wssystkiem ludzom / gdyby-
smy widzieli żony nasze / y dziatki nasze
mrzec przed naszymi oczyma. Oświadamy
dzis niebu y ziemi / y Panu Bogu oycow
naszych / kthory sie maści nad nami podlug
grzechow naszych / abyście już wydali mia-
stho w rece rycerstwa Holofernesowego /
aby był koniec nasz krosy przez miecz / kto-
ry sie nam przewlodzi gdy schniemy od pra-
gnięcia.

A gdy tho rzekli: shtat sie płacz wielki y
krzyk w kościele od wssystkich / y przez
wiele godzin / iednostajnym glosem wota-
li ku Bogu / mowiac: Zgrzeszyliśmy miły
Panie y z oycy naszymi / niesprawiedliwie-
smy czynili / złościesmy popetnili / ale ty iśca
jest miłosciwy / smiluy sie nad nami: a two-
im karanim kaskawym / maści sie złości na-
ssich / a niemydaway tych kthorzy ciebie wy-
znawai- / tym kthorzy cie nieznai-: aby nie-
rzeczono między Poganym / gdzieś theraz
ich Bog jest. A gdy tak spracowani thym
wotaniem / y zmordowani płaczem wci-
neli / powstawssy Ozyas / oblawssy sie tza-
mi / rzekl: Bądźcie dobrev myśli bracia / a
poczekamy iessze te piec dni smitowania
od Pana Boga. Alwo snadź gniew swoy
odeymie / a wezmi slawe imieniu swemu.
Jesli wiec gdy przemina piec dni / nieprzy-
dzie nam iaka pomoc / wezmiemy the słowa
ktoreście mowili.

Cap: 8.

Judyt wdowa swieta opłonie / iśko strofne kapt-
ny / ie pozwolił ludu poddac sie nieprzyjacielowi / v-
pomina aby sie Panu y za nie modlili / a o iey wezyna-
ku ktory myslal / by sie niewywiadowali.

Exodi. 17.

Psal. 105.

Psal. 115.

Judit. 8.

Judith.

Tęż było się / gdy wysłyszała te słowa Judyth wdowa / kthora była corka Merary / syna Jozef / syna Jozephowego / syna Dzye / syna Elai / syna Jannor / syna Geonowego / syna Rappaim / syna Achitob / syna Melchie / syna Enan / syna Nataniaszowego / syna Salatrel / syna Symeon / syna Ruben: a mąż jej był Manasses / który był umarł we żniwa ieczmiennie: bo sthał nad tymi co snopie wiązały na polu / także przyszło wielkie wpałenie na głowe jego / y od tego umarł w Betuliey mieście swym / y tamże go pogrzebiono z oycy swymi.

Była tedy Judyth już po nim wdowa trzy lata / y sześć kriejcow. A na wysłsy pierrze domu swego / uczyniła sobie osobliwa komorka / w kthorey z dzieweczkami swymi zamknawssy sie mieszkała: a mając na biodrach swych wlosieniec / posciła po wysłstkie dni żywota swego / proci sobo / y Nowu kriejca / y inych swiat wroczytych domu Izraelskiego. A była osobnie piękna w wywzrenia: kthorey był mąż z sthał wielkie bogactwa / y czeładzi do stacel / y majątności w st. dach wotow / w erzodach owiec / bārzo wiele. A była ta miedzy wysłstkiimi sławniejsza / bo sie Pána Boga bārzo bala: a niebyło takiego / który by oney mógł co złego mówić.

Judit: 7.

Tha tedy gdy wysłyszała iż Ozyas obiecał / gdy przemienie piaty dzień / że miał miastho poddać / posłała po kaptany Chabry / y Charmi: A gdy przysli do niej / ieta knim mówić: Co to jest za słowo / na ktore pozwolit Ozyas / że chce poddać miastho Asyriczykom / iesliżebym w piaci dni nieprzysło wam wspomnienie. A cożecie wy / że tak kusicie Pána Boga: Takowec słowa nie sa themi kthoreby miłosierdzie Boże wzbudzili: ale owssiem ktore gniew pobudzaia / a podpałai pierzchliwosc Pánka. Zatrystiliście wy czas smitowania Bożemu / a na wola swa ztożyliście mu dzień. Jedno żeć Pan Bog cierpliw jest / przeto pokutujemy za to / a odpuszczenia v niego wylewając izy zadawmy: boć nietak Pan będzie groził iak to ciłowiel ani iako syn ciłowielcy zapali sie ku gniewu. A przetcho wkorzmyś mu dusse nasze: a bedac w duchu umiornym / slużac mu mowmy placiac do Pána / aby we dlug woli swojej / uczynit snami rechtlo miłosierdzie swoje: iż iako sie sece nasze zasłmucito dla pichy ich / tak też abyśmy sie mogli chlubić z pokory naszej / iesli nienasla domali grzechow oycow naszych / kthorzy opuścawssy Boga swego / chwalił Bogi

Judit: 2.

4. 5. 6.

obce: dla ktorego sprosnego grzechu / da

ni ja od Boga pod miecz / y na łupie / y na pohánbienie nieprzyiacielom swym. Ale my inego Boga nieznamy / proci jego samego. Czekamyś pokorni znisławania jego / a będzie suk at krowie naszej z wthrapienia nieprzyiacioli naszych: y z tlemi wysłstkie pogani / ktorzykolwiek powstaią przeciwko nam / a uczyni se bezecne Pan Bog nasz.

Teraz tedy bracia / poniewaz wy iestecie kaptany / a skarsy nad ludem Bozym / a z was wisi dusza ich / przetchoż napominanum waszym serca ich podnieście / aby na to pamiethali / żeć kusseni byli oycowie nasi / aby ich doświadczeno iesli prawdziwie chwalił Pána Boga swego. Maia theż y na to dobrze pomniec / iakoc kussono theż oycá naszego Abrahama / a sprobowany wiela wciśkow y trapienia / stat sie przviacielem Bozym. Takzeć theż Izak / tak Jakob / tak Morze / y wysłstcy ktorzy sie podobali panu Bogu / przes wiele wciśkow / a sfrassunkow zesli s swiata wiernymy. A ony liepak kthorzy nie przymowali pokus z boiażnia Pánka / a swa niecierpliwosc y wsseteczność semrania swego wrdali przeciwko Panu Bogu / sa wykorzenieni od zatraciciela / a od wezow pogineli. A tak y my niemścimy sie tych rzeczy kthore cierpiemy / a owssiem przyczaiac ie grzechom naszym / wierzmy iż teiste karania / sa mniwse kazni Bozkie: ktoremi nas iako slugi swe karze / ku poprawie naszej / a nie ku zatraceniu naszemu.

Przetki iey Ozyas y Kaptani / wysłstko to cos mowia / prawdziwa rzecz iest / a nie moze być mowa thwoia na niezym przegani. A tak theraz modl sie za nami / bo iest niewiastá swieta y bogoboyna. Odpowiedziata im Judyth: Jako to zem thak mogla mówić / znaćie że od Boga iest: tak com umysliła czynić / sprobuycie iesli theż z Boga iest: a modlcie sie / żeby Pan Bog v moenit rade moie. Bedziecie wy tey nocy stać v brony / a ia wynide z Abra dziełka moia: a modlcie sie Panu Bogu / iżby iakoscie rzekli / raczy Pan wezrzec na tud swoy Izraelski / w tych piaci dni. A niechce tego / żebyście sie mieli pytać na sprawe moie: do tad aż wam zas dam znać. Tu nie sie inego niech nie dzieie / tylko modlitwa do Pána Boga naszego za mna. Przetki do niej Ozyas Kriaze Judskie / Jdy w pokoiu: a Pan Bog niech będzie sthoba / ku pomfcienu nieprzyiacioli naszych. A wrocawssy sie odsli od niej.

Cap. 21

Judith

Judith.

Judith Forąc się Panu Bogu/ leżąc na twarzy swa
prosi Pana Boga y z lud/ y żeby tej mocy dodał z
mordować Holoferneśa.

Dy oni odesli/wesła zaś Ju
dyth do modlitewnice swojej
y obtośły się we wstosieniec/
nasyłała sobie na głowę po-
piotu / y wpadły na twarz przed Panem
wotała ku Panu Bogu/ mówiąc.

Panie Boże oycu mego Symeona/ Kto
ryś mi był dat miecz ku obronie a pomocy
cudzoziemcom/ ktorzy byli gwałtownicy
w spługawieniu swoim/ a odkryli tona Pa-
nienskie ku zekrywosci: a dates niewiasty
ich na łupież/ a corki ich w niewolary wssy-
słheł płon na podzielenie slugam twoim/
ktorzy się mściłi gniewu twego: Ráchuy
prosse cie Panie Boże moy/ mnie wdoroy:
Bowiem żeś ty czynił pierwsze rzeczy/ a ie-
dne po drugich myślisz: a tho się wssysłko
stało/ coś ty chciał. Albowiem wssysłkie dro-
gi twoje gotowe są/ a thw: sądy potożytes
w twej opatrności. Weyrzy teraz na G-
bozy Asyryjskie/ tak iako na en czas racy-
tes widzieć obozy Egipskie/ gdy za sluga-
mi twoimi zbrojni bieżeli/ dufając w swo-
ich wozach/ y w swych koniach/ y w wielko-
ści rycerstwa: Aleś zgladzał na zesty ich
a ciemności umordowały ie. Togi ich zo-
stały w przepasci/ a wody ie zasopili. Tak
się niechay y stani stani ktorzy dufają w
mnośtwie swoim/ y w wozach swoich/ y
w drzewcach/ y w tarczach/ y w strzałach/
y we wlocznich swoich się chlubią/ a nie
wiedzą o tym żeś ty sam iest Panem Bo-
giem naszym/ ktorzy scierają a burzą wojny
od początku/ a imię twoie iest PANT. Pod-
niesze ramię twoie/ iako od początku: a ro-
strac moc ich/ o moc twoie: Niech upad-
nie moc ich w gniewie twoim/ ktorzy się
obietują gwałcić światości twe/ y spługa-
wie przybytek imienia twego/ a ściać nie-
czem rog oltharzą thwego. Uczyni thak
mily Panie/ aby iego wstawnym mieczem/
pycha iego była scietą/ aby był poiman si-
dłem oczu swoich w mnie/ a poraż go tigo-
dona mowa wst moich. Dayże mi na wymysle
moim statosc/ abym go wzgardził/ a moc
abym go poraził. Bo to będzie wspominek
imienia twego/ gdy go niewieścia reka po-
razi. Boć nie w mnośtwie należy moc two-
ia Panie/ ani w siłach konskich wola two-
ia iest/ anić się też od początku pyssni podo-
bali: ale pokornych a skromnych zawżdyć się
modlitwą podobają. Boże Niebios/ stwor-
ca wod/ y Panie wssio stworzenia/ wyslu-
chayże mnie niedznie prossaca/ a w twim
milsierdziu mocnie dufajaca. Pomni Pa-

nie na Testament twoy/ a day słowo w
stał moie/ a w sercu mym rade vmocni/ aby
dom twoy w swiatosci twej zostal: a wssy
scy pogani aby poznali iżes ty iest Bog/ a
nad cie inego niemają.

Cap: 10.

Judith wbraśy się bardo strojnie/ wysła z mla-
stą i dziewczą swą/ modlać się Panu Bogu: przywie-
dioną do Holoferneśa/ ktorzy się tej wnet rozmi-
wal.

Tato się tedy gdy już przestala
Judith wotać ku Panu Bo-
gu/ powstała z onego miejsca
na ktorym leżała porzućwszy
się wzdłuż przed Panem. A przyzwala Ab-
ry dziewczki swej/ a zśedły do domu swe-
go/ złożyła z siebie wstosieniec/ y zewlokła z sie-
bie wbiór wdowstwa swego/ y zmyła ciato
swoie a namazała się maseia Mirry wybor-
ney/ y rozczosala włosy swoje/ a wlozyla cza-
pę na swa głowę/ y obtozła się w stary we-
sela swego/ obula też trzewiczki piękne na
nogi swoje/ y wlozyla na się zaponki/ y
kwiaty wyszywane/ y kolski/ y pierścionki
y we wssyckie stroie swe wbrała się. Kto-
rey y Pan dodał piękności: y ten wssyck
wbiór nie z iakiey marności pochodził/ ale
z cnoty: przetoż też Pan piękność onej
pomnożył aby wssyckich ludzi oczom zdatą
się być nieporównaney piękności.

Wlozila też na Abre swa flaszeczke wy-
nā/ y białke oliwy/ y ieczmiennie kruptki/ y
fig/ y chleb z syrem/ także wysła. A gdy przy-
śli do brony mieyskiej/ nalezli Oziąfā a
on tej czeke y z kaptanji onej miasta. Ktorzy
gdy ia wyrzeli/ zdumia wssi się/ dziwowa-
li się zbitnie tej piękności. Wssakże nie nie
pitaiac iej/ wpuscili ia aby śla/ mówiac:
Panie Boże oycow naszych dayże takie swa
y wsselka rade serca thwego moce swa
niech posili/ aby z ciebie sławe miało Jeru-
zalem/ aby było imię twoie w potcie swie-
tych y sprawiedliwych: A odpowiedzeli
wssyckey ktorzy tam byli iednym głosem A-
men/ stali się tak. Judith lepał wssla z bro-
ny modlać się Panu Bogu/ a zania Abra-
iey.

Stalo się gdy już od miasta z gory stepo-
wala/ okolo słonca wschodu/ przybiegli
kniey spiegiertze Asyryscy y poimali ia/ mo-
wiac: Skad albo do kad idziesz? Ona od-
powiedziela/ Jestem corką żydowska/ a
bla tegom od nich wcielila/ żem poznala is-
na tho ma przisć że wam beda wydani na
łupież/ przetoż wzgardzi wssy wami/ nie

chcieli

Ecclesi: 36.

Judith. 3.

Judith. 3.

Judith.

chcieli sie dobrowolnie wam poddać / aby
należeli miłosierdzie przed oblicznością wa-
szą. Srey przyciny myslalam sama to sobie
mowiac: Poyda ia sama do samego Acha-
zeia Holofernesa / zemu oznaymita thate
mutce ich / a okaze mu ktorym przystepem
mogli by ie otrzymać: tak zeby y jeden ma-
nie zginat z woyska ie. Stuchaiac oni me
zowie tey rosprawy iey / patrzałi na iey obli-
cze: y bylo w ich oczu wielkie podziwienie:
bo sie dziwili iey piękności. A rzekli potym
do niey: Zachowatas dusse swa / tym jes na-
laza sobie taka rade / aby przysla do na-
szego pana. A tho wiedz / ze gdy sthaniesz
przed oblicznością iego / uczyni dobrze /
a bedziesz barzo wdzieczna w sercu ie. Po-
tym ia wiedli do namiotu Holofernesowe-
go / opowiadaiac ia.

A gdy przysla przed / natychmiast byt
iet w swych oczu Holofernes. A rzekli knie-
mu sluzebnicy iego: A thosby lekce wazyl
lud Zydomski / ktory ma tak piekne niewia-
stki / abyśmy dla nich niemieli przeciwo-
im slusnie walczyć. Wyrzawossy tedy Ju-
dyth Holofernesa siedzacego pod namiotem /
ktory byt z Pawlota / wysrywany zlo-
tem / osadzony Szmaragd / y drogiemi ka-
mieniami: poyrzawossy na twarz iego / uczy-
nita mu pocetnosć / wpadssy na ziemie. A
podniesli ia zas sludzy Holofernesowi / na
rozkazanie pana swego.

Cap: II.

Judyth spytała o przyciny przyśła swego od Ho-
lofernesa / podesła i swa odpowiedzia / obiecuiac mu
okazywać i ozydne zwycięstwo.

Jedy rzecz do niey Holofer-
nes: Bądź dobry myśli / ani sie
lekay na sercu twym: Bo ciem-
ia nigdy nie ztego nieuczynit
żadnemu człowiekowi / ktory chciał sluzić
Krolowi Nabuchodonozorowi. Lud też
twoy / by mna byl niewzgardził / nigdybych
byt niepodniósł wtocinie swej przeciwo-
niemu. A iuz mi teraz przyciny powiedz /
prze ktoraś od nich odesla / a w podobatoć
sie abys do nas przysla.

Rzekla kniemu Judyth: Przyimi słowa
sluzebnice swej: Bo iesli sie bedziesz spra-
wiat wedle slow sluzebnice twoiej / uczyni
pan rzecz doskonata shoba. Abowiem ży-
wie Nabuchodonozor Krol wssystkietz sie-
mie / żywie też y moc iego thora iest w to-
bie / na pomste wssystkich dusz obledliwych:
bo nie tylko ludzie sluzą iemu przez cie / ale
y polne zwierzetha sa mu powolne. Abo

wiem slynie dowcip rozumu twoego w wsszech
narodow / y roznióslo sie po wssystkim swie-
cie / izes ty sam iest dobry y mocny / we wssy-
skim Krolestwie iego / y sprawa a karność
twoia rozgłoszona iest po wssystkich po-
wiatach. A toć rzecz nietayna thora mo-
wit Achior: y toć też wiedza coś mu kazat
uczynić. Wiadoma rzecz iest jesmy tak Bo-
ga naszego grzechy obrzili / ze też rozkazat
przez proroki swoje do ludu / ze go wyda-
dla grzechow iego. A iż wiedza synowie Is-
raelscy / ze obrzili Boga swego / stad tedy
strach twoy na nich iest. Nadecho ieszcze / y
głod wielki przypadł na nie / a prze wielki
niedostatek wody / chodza napoty pomar-
li. Nakoniec tho iuz mysla / aby bili bydło
swoie / a krew iego pili: a swecone rzeczy
Pana Boga swego / thorych im Bog
y th ykac sie zakazat / w zbożu / w winie /
w oleju / the wssystkie rzeczy iuz wmyśli-
li wydać / y strawić / thorychby ani th ykac
mieli. A przetoż ie tak czynia / pewna rzecz
ze beda wydani na stracenie. Co ia sluz-
bnica twoia obaczawossy / vcieta od nich
a poslat mie Pan Bog thobie / abychci te
rzeczy oznaymita. Abowiem ia sluzebnica
twoia chwale Pana Boga / też y tu v cie-
bie: y bedzie wychadzata sluzebnica twoia /
a bede sie modlic Panu Bogu / thedy mi
powie / kiedy im ma odpacić za ich grzech:
a przyszedssy dam ci znać / tak ze ia ciebie
przewiodę przez poarzodek Jeruzalem / y
bedziesz miał pod moca swa wssysthek lud
Israelski / iako owce bez pastersa swego / a
niezaszczeknie na cie y jeden pies: bo mi te
rzeczy oznaymione z opatrności Bożej.
A ze sie Pan Bog gniewa na nie thera /
przetom poslana ktobie abym ci to powie-
działa.

Podobaly sie te wssystkie słowa Holofer-
nesowi / y wssystkim slugam ie / y dziwowa-
li sie mądrości iey / y mowili ieden ku dru-
giemu: Niemasz takiey niewiasty / w swie-
cie na poyzrenie / na glachkosć y na ma-
drość mowy. A rzekl do niey Holofernes:
Dobrze Bog uczynit / ktory cie poslat przed
ludem / abys go thy wydata w rece nasze / a
ze dobra iest obietnica twoia / iesliże mi to
uczyni Bog twoy / bedzie też y moim Bo-
giem / y thy w domu Nabuchodonozoro-
wym wielka a zacna bedziesz / a imie two-
ie bedzie slynęto po wssystkietz ziemi.

Cap: 12.

Holofernes dat wolać o pantej Judyth / aby wy-
chadzala gdzie chce na modlitwa / potym dnia ciwar-
tego byl smut wesoł / y zapaliwssy sie ku niey / vpit sie
ofrutnie.

Tedy

Judith.

ne: 43.
bie: 1.
nie: 12.

Edy iey kazał Holofernes w-
niść / thám gdzie słożone były
skarby iego / y kazał iey thám
mieszkać / y rozkazał a nazna-
czył co iey miano dawać z iego stołu. Kto-
remu odpowiedziała Judith temi słowy:
Teraz ja niebode mogła pożywać tych rze-
czy ktoreś mi rozkazał dawać / aby też y na-
mie nieprzyszedł gniew Boży: ale bede te-
raz iadła te rzeczy ktorem z soba przynio-
sła. Rzekł do niej Holofernes: Kiedyż nie-
dostanie tych rzeczy coś z soba przyniosła /
coż sloba będziemy czynić: Odpowiedziała
Judith: Żywie duszą twoją panie moy /
jeź niewytrawi tych wszystkich rzeczy słu-
żebnicą twoją / dothead pokiey nieuczyni
Bog przez rece moje tego com wymyślił. A
w wiedli ja służebnicy iego do namiotów
gdzie im rozkazał. A prosił gdy tam wcho-
dził / aby iey dozwolono w nocy przed-
dnie wchodzić precz / na modlitwę / aby
sie modlił Panu Bogu. Tedy rozkazał ko-
mornikom swoim / żeby wychodził y wcho-
dził / na chwalenie Boga swego / iakoby
sie iey podobato / przez trzy dni. A wycho-
dził w noc do padole miały Betulę /
y wmywał sie w studnicy wody. A gdy wy-
chodził / modlił sie Panu Bogu Izrael-
skiemu / żeby sprawował droge iey / ku wy-
zwoleniu ludu swego. A wchodząc zaś mie-
szkała w namiocie czysta / aż pothym iadła
pożarm swoy wieczor.

Stało sie czwartego dnia / że Holofernes
sprawiał wieczerza na dworzany swoje / y
rzekł do Wagao komornika swego: Idź a
namówiay te żydowki / żeby dobrowolnie
semna przyzwoliła mieszkać. Bo nie wćci-
wa rzecz iest y Asyryjczykom / gdyby nie-
wiałła posmierwata sie z mezą / tho czyniac
aby od niego wysła niewinna bedac. Tedy
wśedł Wagao do Judyt / y rzekł. Nie wśty-
day sie dobra dziewczeczko / wniđ do páná
meo / aby była wćcioná przed oblicznościami
ieo / a żeby sním iadła / y piła wino w wese-
lu. Ktoremu Judyt odpowiedziała: A co
żem ja iest / abych miała odmowić sie Panu
memu: Wśstykło co bedzie przed oczy-
mi iego dobrego albo najlepszego / gotho-
wam uczynić. A co sie iemu bedzie podo-
bać / toć mnie bedzie rzecz dobra po wśstyk-
kie dni żywota mego.

Wśtala potym / y obratá sie w swe śsáty / a
wśsedł stanela przed oblicznościami iego. A
serce iuz Holofernesowe było zranione: bo
iuz patał w żadości iey. A rzecze do niej Ho-
lofernes: Pij teraz / a siedź semna z we-
selem: Boś znalazła łaskę y mnie. A rzekła
Judyt: Bede piła panie moy / bo wśietbio-
na iest dziś duszą moją / nad wśstykkie dni ży-
wota mego. Bratá thedy / y iadła y piła
przed nim to co była nágotowata dziewczka
iey. A stat sie Holofernes kniey bázno ocho-
tnym / y pił winá bázno wiele / tak że go ni-
gdy thak wiele nie piał w żywocie swoim.

Kr

Judyth

Judith.

Cap: 13.

Judith wciyniwszy kupańu Bogu modlitw/ wcie
ła Zoloferscowi glowe, ktora do Bauliez primoś
sy, wpomina i tu dzieł cymieniu / sciego ia wstfey
Bogofławu / Aqter glowiego wyrzawiff zbaw
niał sie.

Ecdoci: 31.

Gdy Był wieczor pokwapił
sie słodzy iego do gospod swo-
ich / y zamknął Wągao drzwi
y łóżnice / a sam odśpiał / a wssy
scy byli zmocowani od winá. Tedy była Ju-
dyth sama w tojnice / a Holofernes leżał
ná tożu / zaśnawssy twárdo od wielkiego v-
picia. Y rzekłá Judyth do dziewki swoiey /
żeby stálá strzegąc przede drzwiami.

Stána wssy tedy Indyth v tożá/ prositá
Pána sptáčiem/ ruffáiac wárgami pomá-
luczku/ á mowiac: Potwierdz mie Pánie
Boże Isráelski/ á weyrzy tey godziny ná v-
cynak rak moich/ žebys thák iákos obiecat
wydzwignat Jeruzálem miásto twoie: á
to com wymyslúá vcýmnić/ wierzac že tho
przez cie może bý vcýnniono/ ábych do kós-
náta. A gdy to wyrzeklá/ przystapilá do slu-
pá/ ktory stál w głowach v niego/ y odwia-
záta puginat ie^o/ ktory wisiał ná nim vwiá-
zány. A gdy go dobylá/ wietá głowe iego zá-
wlošy/ y rzeklá: Potwierdz mie Pánie Bo-
że tey godziny: y vderzylá dwá křoć w sŕŕie

1. Reg: 17.

x. Macb: 7.

iego/ y wciela mu głowe/ a zdiawfy z flu-
pow nanniecił/ zwałita ciato tego Bes glo-
wy. A po matcy chwili/ wysłł y podatę gło-
we hołofernesowe dziewce swoiey / y kaza-
łá iá włożyć w worek swoy. Potym wysłł
obiedwie podług zwyczáin sw. / iáko by ná
modlitwe / y wysłł z obozu: á idac wko-
wałé/ przysłł do brony mieyskiej. A záo-
łatá z datéká Judyt ná stráža ktora byłá ná
murze/ Stworzcie brony / boć snámi iesth
Pan Bog/ kthory weźmít moc w ludu Is-
raelskim.

I stało sie gdy vslyszeli meżowie głos icy
 wezwáli wnech káptanow onego miásthá.
 Chák że zbiegli sie do niey od námnicysszego
 do nawieczsszego / bo sie inż spodziewáli że
 sie zás nie miała wrocić. A zápalivsy po-
 chodnie / obstopili ia wssyscy : áoná wstápi
 wsy ná wssisse miece / roskázáa aby pomil-
 czenie učinili. A gdy sie inż wssyscy vcißsly
 rzekla Judyth / Chwalcie pána Boga ná-
 fego / ktory nie opuścíl nas / ktorzy w nim
 dußfamy / á we mnie sluzebnícy swey / wypet-
 nil miłosierdzie swoje / ktore obiecal domo-
 wi Isráelskiemu / y zámordowat reku moia
 nieprzyaciela ludu swego tey nocy. I wy-
 tawsy zworku głowe Holofernesowe / vka-
 záa im / mówiec : Oto głowa Holofernesowa

wa Hetmaná rycerstwa Asyryjskie/ owo y
namietczik ie° za Etzym leżał w pianświe
swoim / gdzie przez rękę niewieścia porá-
ził go Pan Bog náš. A żyw jest Pan Bog/
jeć mie strzeżł Angiol iego / y skąd wycho-
dzaca / y gdym thám mieszkala / y gdym z
rámead ná zad sie zaś wracala : á je nie do-
puścił Pan Bog na mnie służebnice swoje
abych była splugawiona / ale krom pluga-
wości grzechu przewrócił mie wam / radu-
iaca sie / y z zwycięstwa iego / y z wścia me-
go / y z wyswobodzenia wássego. Wyzna-
wajcie mu to wssęcy / jeć jest dobry / jeć ná
wieki trwa miłosierdzie iego.

Także wszyscy chwalcie Pana Boga / że
Eli do niego: Błogosławit cie Pan w mocy
swojej / iż przez cie winowecz obrocił nie-
przyjacieli nasze. Ozyaflepak Krtaże star-
se ludu Izraelskiego / rzekł do niego: Błogo-
sławionas ieshy coko od Pana Boga na-
wyższego / nad wszystkich niewiasty na ziemi
Błogosławiony Pan który stworzył Nie-
bo y ziemię / który cie sprawował ku ścieciu
który czelneysszego nieprzyjaciela naszego:
Bo tak dzis imie twoie wielmożył / że nie
wynidzie chwata twoia z vsz ludzkich / Kto-
rzy beda pamiętać na moc pańska wiecznie
dla których nie przepuścilas duszy thwey /
prze vcist / a wielkie vthrapienie Narodu
twego / ales zabiegła vpádłowi przed obl-
czynoscie Boga naszego. A rzekł wszystkich
lud / Amen / ślań sie tak.

Po tym przyszedł Achior przyzwany / y
rzekł k niemu Judyth / Bog Izraelski kto
remus ty świadcetwo wydał / że sie pomści
nab nieprzyjacioli swemi / then rēiał glo-
we wssystkich nie wiernych tej nocy moia
reka. A iebyś doznał że tak iest / ocho maś
głowe Holofernesowe / ktorę z Hardoaci
swę / wzgardził Boga Izraelskiego / y to-
bie grozi śmiercia / tak mowiac : Gdy be-
dzie potman lud Izraelski / taze cie przebie-
miecjem . Wyrzawsy Achior głowę Holo-
fernesowe / zdiety wielkim strachem / wpadł
na twarz swoie na ziemie / y vthāitā sie w
nim dusza tego . A potem gdy k sobie zaś
przyszedł / wpadł v nogi Judyth / y czynił iey
część / mowiac : Błogosławiona ty od Bo-
ga swęgo / we wssystkim przybreku Jakobo-
wym / abowiemi w wssystkich ludzi / ktorzy
wsslyśa imię twoie / bedzie wmielbion Pan
Bog Izraelski w tobie.

Plal: 10
 29 106

Indit.

Cap: 14.

Wywieścił głowę Zolofernesowe z muru Achior
 sie obrzejał lud sie z miasta na nieprzaticela wytho-
 czył Asirycy kowie chcac obudzić Zolofernesą na
 klesi go Bei głowy.

patyini

Ach: 15.

W O tym rzekłá Judith do wssy-
stkiego ludu: Stuchajcie brá-
cia: wywiescie te głowe z mu-
row nássych / á gdy wznidzie
słonce / weźmi każdy zwas oreża swoje / wy-
bieście wielkim pedem / nie żebyście mieli
zbieżeć nádót / iedno iákobyście ná nie chcie-
li wderzyć. Tedy spiegorwie mussa sie vciec
do Hethmána swego / v budzić go ku boio-
wi: A gdy wodzowie ich przybieża do Na-
miotu Holofernesowego / á náyda iáci kłoc
bez głowy we krwi swej v kalány / przypá-
dniec ná nie boiażń. A gdy obaczycie że v-
ciekáia / puścieś sie po nich bezpiecznie / bo-
cie Pan Bog ztoczy pod nogami wássmi.

Tedy Achior widząc moc kora vczynit
Pan Bog Isráelski / zaniechawssy sposobu
pogańskiego / wwierzył w Boga / y dał sie
obrzezác / y poczytan iesth miebzy ludem
Isráelskim / y wssystko potomstwo rodziá-
iego aż po dzis dzień. A thát wnetz skro-
dzień nástát / zámiesili z muru głowe Ho-
lofernesowe / y wziat każdy máz horeże
swoie / y wbiegli z wielkim trzaskiem y
krzykiem. Co wyrzawssy stráž / przybiegli
do namiotu Holofernesowego. A ci zas-
krozy byli w namiecie / przechadzáiac sie /
y przededrzwiami v pokoia nogami hástá-
iac / dla tego aby ocknat: ná rzad on trast
czyniac / aby nie od budzacych / ale od su-
miataych ocknat Holofernes. Bo iaden
niesmiał do tożnie Mocy Asyryjskiej kótá-
cąc / abo sam sobie otwieráiac wniść. Ale
gdy sie zessli iuz wssysthey Woiewodowie /
y Kochmistrzowie / y wssystcy vrzednicy w
woysku Krolá Asyryjskiego: rzekli komor-
nikom / Wnidzcie / obudzcieś go / bo o to
wybiegły myssy z iam swoich / y smieia nas
wzywáć ku bitwie.

Reg: 14.

Tedy wssedł Wágáo komornik do tożnice-
ie / y stánat przed oppona / y kłátnat kłká
kroc rekoma: bo sie domniawát żeby spat
z Judyth. Ale gdy żadnego ani tchnienia
ani ruffania nieslyssat / przystápit bliżej do
oppont / á podniossy ia / y wyrzawssy ciáto
Holofernesowe bez głowy / áno leż ná sie
mi pwaláne we krwi swojej / krzyknat gło-
sem wielkim z płaczem / y rozdát odzienie
swoie. A wssedssy do namiotu Judyth / nie
nálast iey / y wybiegt wssok do ludu / á rzekł:
Jedná żydowká nedzna vczynitá zelżywosc
wielka krolowi Tábuchodonozorowi. Bo
owoć leży Holofernes ná ziemi / á gtowy
swey niema. Co vsslyssawssy ony křiázetá za-
stepow Asyryjskich / podrápáli wssystcy há-
tj ná sobie / á nieznosni strách y drzenie przj-
padł ná nie / y skrozyt sie myssli ich bázno.
A stál sie krzyt niewymowny w obozie ich.

Asyryjskowie obaci wssy ze im Hethmána iábi-
to / ieli vciekác / żydowie ie goniac wssystke korysć
y tupy pobráli / Judyth wdowe chwala błogoslá /
wiac iey / á cokolwiek iedno Holofernesowego bylo /
tho iey wssystko dárowali / vzywáiac ná wssm wesé-
la wielkiego z onego zwycięstwa.

A Gdy wssystek zastep vsslyssat iż
Holofernes iest sciet / odssedł
od nich y rozum y rádá / iedno
tilko sama boiażnia y stráchem
zruszeni / wsieli sobie vcieczke ná pomoc:
tát iż iaden swym towarzyszem nie niemo-
wiac / thylko zwiesiwssy teb / odbiežawssy
wssystkiego / spiessli sie vysć rák żydow-
skich / o ktorých slysseli že ná nie obronna-
reka przysli: y vciekáli drogami po polách
y scieškami po gorách.

1. Reg: 17.

Wyrzawssy to synowie Isráelscy že vcie-
káia / scigáli ie. A zbiegli wderzywssy w tra-
by / y krzyżác za nimi. A iż Asyryjskowie
vciekáli vrykáiac sie ná ssie nie w kupie: á
synowie Isráelscy w iednym huffie slyto-
wánym biegli za nimi / przetoh porážali
wssystkie ktorých nálesć mogli. Tedy O-
żiá rozeslat posly do wssyrtich miast y křiá-
in Isráelskich. Ták že kóždy powiat / y křiá-
de miásto / co wybornieysa mtođ zbrojno-
posláli za nimi / y gonili ich zábijáiac mie-
czem / áž przybiegli práwie do swych grá-
nic. A ostaték owych ktorzy byli zostáli w
Bethuliev / wssli do namiotow Asyrijs-
kich / y zábrali z nich korzysci y tupy / ktho-
rych odućietli Asyrijskowie / y obciázili
sie imi bázno. A oni co sie spogoniev w zwy-
ciestwo wrocili do Bethuliev / wssystko co
przy nich náydowali / to przyniesli z soba:
tát iż nie bylo liczby / bytu y dobytku / y w-
ssystkim ruchomym rzeczám / že od nam-
nieyssego do napiećsssego kóždy sie zbogá-
cił z łupow ich.

Potym Joáchim narowssy Biskup z Je-
rusalé / przysedł do Bethuliev ze wssystkimi
kápłany swemi / aby ogladat Judyth. A to-
rá gdy wsslá przeciwo niemu / błogoslá-
wili ia wssyscy iednym głosém / mówiac:
Ty iestes slawá Jerozolimská / thy iestes v
weselenie Isráelskie / tys vćciwoscia ludu
násssego / ižes ták máżnie vczynitá / á zmoc-
nione bylo serce twoie / przeto žes snázność
á cýstosć miłowátá / á po mezu swoim in-
ssegos nie vznátá: Przetož tež y reká Pán-
ska posilitá cie / á z tey rzeczy bedzieś błogo-
sláwiona ná wieki. A wssystek lud odpowie-
dział / Stańsie / stańsie ták. A przez trzódzie-
ści dni náledwie zebrał tupy Asyrijskie lud
Isráelski. Te tedy rzeczy kthore wlasne byt

Judith.

holofernefowe doznali / oddane są wſſyſt
kie wdowie Judyth / we złoćie / w srebrze w
ſſarach / w pertach / y we wſſech ſprzetach:
a to wſſyſtko dano ie y ieſt od ludu. A wſſy
ſcy ludzie radowali ſie ſwego zniemiſtwa
mi / z pannyami / z młodziſzemi / na orga
niech y na lutniach.

Cáp: 16.

Pioſnka panny Judyth / kthora chwaliła Pána z
zwycieſtwa / lud oſſiary czyni w Jeruſalem / y była
Judyth ſławna aż do ſmierci.

A Ochym Judyth ſpiewała the
pioſnke Pánu / tymi ſłowy.
Zaczynaycie Pánu nábeſa
bniech / ſpiewaycie Pánu ná
Cymbalech / przypiſpiewaycie mu nowy
pſallm / rozraduycie ſie a wzywaycie imie
niá iego.

Pan ktory poraſa a ſciera woyny / Pan
mu ieſt imie.

Ktory rozbił namioty ſwoie wpoſerzod
ludu ſwego / aby nas wyrwat z rąk wſſech
nieprzyaciół naſſych.

Przyciągnat Aſſur z gor od pułnocy w
wielkoſci mocy ſwoiey: ktorego mnoſtwa
zaſtawito rzeki / a konie ich przykryły pa
doly.

Obiecat ſie wypálić gránice moie / a
młodziſzence moie wyſcinać mieczem / dział
ki moie puſcić ná łupy / a panny zábrąć w
niewola.

Alle Pan Bog wſſechmogacy przekáſi
mu / dat go w ręce niewieſcie / y zbodi py
che iego.

Bo mocarz ich nieupadł od młodziſze
cow / ani go zabili ſynowie Tyrán / ani ſie
nań oburzyli wieldzy obrzymowie: ale Ju
dyth córka Merary / w pięknoſci oblicza
ſwego / roſproſſyła go.

Abowiem zwlokła z ſiebie wdowie odzie
nie / a wbrátá ſie w ſáty weſote / ná rozrá
dowanie ſynów Iſraélſkich.

Pomázátá oblicze ſwe oleykiem won
nym / a ſplotſſy przypráwki ſwe przykryła
czapka / oblokła ſie w nowe odzienie / aby
go podeſſła.

Trzewieſki ieſy uchwyciły oczy iego / pie
knoſć ieſy poimátá duſſe iego / wcieliá mie
czem ſwie iego.

Leżeli ſie Perſowie ſtátoſci ieſy / a Me
dowie ſmiátóſci ieſy.

Thedy wyty worſtá Aſſyryjſkie / gdy ſie
ukázali poniſzeni moi / ktorzy ſchneli od prá
gnienia.

Synowie corek poráſiły ie / a iáko dzie
ci wciékáſce bili ie / pogineli ná woynie od
oblicznoſci Pána Boga mego.

A ták ſpiewaymy himne Pánu / pienie
nowe ſpiewaymy Bogu náſſemu.

O Adonáſy tyś Pan wielki / y ſławny w
mocy twoiey / ktorego niſtch niemoſe zwy
cieſzyć.

Wiechierobic wſſyſtko ſtworzenie two
ie ſłuży: boſ ty rzeki a ſtály ſie: poſlates du
chá twego / a wnet ſtworzone ſa / a nie ieſt
ten ktoryby ſie ſprzeciwił głoſowi twemu.

Gory z gruntow ſwych y z wodami ruſſa
ſie / opoki iáko woſt roſpłyná ſie przed ob
licznoſciá twojá.

Alle co ſie ciebie bojá / wielkimi a za
cnyimi beda záwody v ciebie.

Biáda temu národowi ktory powſtáſe
ná lud moy: bo Pan wſſechmogacy będzie
ſie mścił nád nimi: a w dzień ſádu ſwego
náwiedzi ie.

Bo przepuſcił ogień y robaki ná ciátá
ich / aby byli palone a cierpieli aż ná wieki.

A ſtáto ſie po tym zwycieſtwie / wſſyſtek
lud ſedł do Jeruſalem aby modle dáwał
Pánu Bogu: a wnet iáko ſtóró były oczy
ſceſzeni / oſſiárowáli wſſyſcy oſſiáry zupel
ne / y obietnice / y ſluby ſwoie. Alle Judyth
wſſyſtkie woienne rzeczy holoferneſowe /

które ieſy był lud dat / y namiotczył ktory ſá
má wziętá z toſznice iego / dáta do koſciótá
ná przeklectwo zápámiętá. A był tam
lud weſot wedlug oblicza ſwiethych: a ob
chodzili ten tryumſſ / to ieſt weſele z one
go zwycieſtwa / przez trzy mieſiace poſpo
tu z Judyth.

A po tych dniach / zwrócił ſie
kázdy do domu ſwego / a Judyth ſháta ſie
wielká y zacná w Bethulſey / y była záwo
táſſa a ſławnieyſſa nád wſſyſtkie po wſſy
ſtkiey ziemi Iſraélſkiey. Bowiemi tu ieſy cno
cie była czyſtoſć przytáczóná / ták że nie
znátá meſá po wſſyſtkie dni żywotá ſwego /

iáke ieſy umárt Mánáſſes mąż ieſy. A wy
chadzátá w ſwierte dni z wielká poćciwo
ſciá. A mieſtátá w domu meſá ſwego ſto
y pięć lath / y uczynitá Abreſwa ſłuſebnica
wolná / pothym umártá / y pogrzebioná z
meſem ſwym w Bethulſey.

A plákal ieſy
wſſyſtek lud ſiedni dni. Przez wſſyſtek cás
żywotá ieſy / niebył żaden ktoryby przykro
ſci czynił ludu Iſraélſkiemu / ale y po ſmier
ci ieſy wiele lath. A dzień zwycieſtwa one
go / ſwietem ob Żydów poczytany ieſt /

miedzy inſſemi ſwiethy / y cciá a ob
chodza ſi Żydowie od onego
cáſu / aż po dziſ dzień.

Koniec Księgi Judyth.

Początek

Woczynaiia sie Kriegi Hester.

W ktorých sie opisuie okrucieństwo Almannowe: obieśse-
nie iego przez sprawę Hester: po wyszssenie Mardocheussowe: y wyswobo-
dzenie Żydowskie. Maia Kapitul 16.

Cap. 1.

Aswerus Krol iawołany/ucienil sławne gody/ na
ktore Krolowa proffona przyse niechciała/ y sło-
na i Krolestwa/ y postanowiono prawo/ aby żony me-
żom posłusne były.

Adni Asweru
sa/ ktory Krol
wat od Indiyey
aż do Murzyns-
kiej ziemi/ nad
them y siedm a
władziescia zie-
mie: gdy wsiadł
na stolecu Krol-
stwa swego/

Susan miastko Krolestwa iego poczat-
kiem było. Tedy trzeciego roku Krolowa-
nia swego/ sprawil wielkie gody/ na wssst-
kie Kriazeta/ y sluzebniki swoje/ na moca-
rze Perskie/ y na zacne meze Medskie/ y na
slafosty swych Powiatow w siebie/ aby o-
kazal bogactwa sway Krolestwa swego/
y wielkosc/ y chetne moznosci swoy/ przez
dlugi czas/ to iest/ przez sto y osmdziesciath
dni. A gdy ius wssli dni onych god/ we-
zwat tez wssstkiego ludu ktorzy byt na-
lezion w Susan/ od nawietrznego do nam-
ierfego/ y kazal przez siedm dni gody go-
torac/ w sieni przed ogrodem y sadem: ko-
ra po Krolewstwu ochedozona y sprawniona
byla/ a wisiaty po wssstkich stronach oppo-
ny powietrzney barwy/ y zlotey/ y niebies-
kiej/ albo modrey barwy: zawieszane na
smurach bismorowych y pawlocinych/ kto-
re bylo zawleczone przez obraciki stonio-
wey kosci/ a zawieszano je na slupkach
Marmurowych. Stotki tez byt zloty y sre-
brny/ na podobie/ ktorzy byla potozo-
na kamieniem Smaragdowym y pary-
skim: ktora dziwnie ozdabiato malowa-
nie/ rozlicznymi szychowanymi. A pili ei
ktorych bylo naproffono z kubkow zlotych/
a pothrawy na inssich a na inssich misach
przynosono. Wina tez/ tak iako przystha
iz wielmoznosci Krolewskiej/ boynie a co
lepsze nalewano. Nieprzymiat nikt z tych
ktorzy pic niechcieli aby pili: ale iako byt
Krol rozlozil/ postawil y w kazdego sto-

tu iednego z Kriazath swoich/ aby kazdy
brat coby mu sie podobalo.

Krolowa takiez Wastha wezynila gody
na wssstkie panie na palacu/ gdzie Krol
Aswerus zwykl byl mieszkawac. Tedy dnia
siodmego/ gdy Krol poczat byc dobrej my-
sli/ a z wielkiego picia rospalilo go wino/
rozkazal Maumánomi/ y Bazathowi/ y
Zarbánomi/ y Bagáthowi/ y Abgátowi/
Zetárowi/ y Chárchálowi siedmi komorni-
kom swym/ ktorzy przed nim poslugowa-
li/ aby przyprowadzili Krolowa Wasthy
przed Krola/ wlozyl y iey na glowe Ko-
rone: aby okazal wssstkim ludziom y Kria-
zetom/ pieknosc iey: bo byla wielmi pie-
kna. Kthora odmowila/ y na Krolewskie
rozkazanie/ ktore byl przez komorniki wsta-
zal/ przyse wzgardzila.

Przetoż rozgniewawssy sie Krol/ y roz-
jarzawssy sie wielka zapalczywoscia/ spy-
tal medrcow/ ktorzy podlug zwyczaju Kro-
lewskiego zawidy przy nim byli/ y wssstko
z ich rady ciniat/ ktorzy umieli prawa/
y zwyczaie starssich: A byli pierwssy y na-
blissy/ Chársená/ Sethár/ Admáthá/
Társis/ Mares/ Mársáná/ y Mámuchán
siedmi wodzow Perskich/ y Medskich/ kto-
rzy zawidy widali oblicze Krolewskie/ y
tuż po nim zwykli byli siadac: (tych thedy
spetá) coby za wyroku godna byla Was-
ta Krolowa/ ktora rozkazanie Krola Aswe-
rusa/ ktore do niej przez komorniki wsta-
zal/ wezynic niechciala.

Odpowiedzal Mámuchán/ gdy Krol
slysat y wssstkie Kriazeta: Nie thylko w-
tym Krola obrázila Krolowa Was-
ta/ ale y wssstkie ludzie/ y wssstkie Kriazeta/ kto-
re po wssstkich ziemicach Krola Asweru-
sa. Bo roznie sie ta powiesc Krolowej
do wssstkich niewiast/ tedy pothym beda
gardzic meze swoje/ mowiac: Krol Aswe-
rus kazal aby Krolowa Was-
ta przysla do
niego/ a ona niechciala. A thym przetia-
dem/ wssstkie żony Kriazete thát Perskich
iako Medskich Kriazath/ lekce sobie beda
wazyc rozkazania swych mezow/ przethof-
sussnie sie otho Krol pan nasz gniewa. A
tak iesli sie tobie tak zda/ niechay wynidzie
wyrok z rozkazania twego/ a niech tho be-

Hester.

dzie wpisano przy prawiech Perskich y Medskich / ktore sie niegodzi przestapic: aby iuz wiecey Krolowa Wasly nie wcho- dzila do Krola: a Krolestwo iey / insza kros- ra iesth lepsza nizli ona / aby wzięta. A cho- niech sie rozglosi po wssystkim panstwie po- wiatoz twoich / kthore iest barzo szerokie / aby wssystkie zony / tak wielkich iako ma- lych / wyrzadzaly czesc matzontom swoim.

A podobata sie rada iego Krolowi y kria- zetom: y uczynil Krol podlug rady Namu- chan / a rozeslat listy po wssystkich powie- ciech Krolestwa swego / iako kthory narod- sluchać albo czytać mogt / roznymi ie- zyki / y pisany / ze meowic / sa przednieys- mi y zacnieyszymi w domiech swoich: a ka- zat ro rozbić y glosić w wsszech narodow.

Cap: 2.

Gdy swersowi Krolowi panien sukata / miedzy- nim: przywiedziono bylo Hester bratanke Mardo- cheusowa / a podobala sie Krolowi przed inszymi / y- stala sie Krolowa. Mardocheus wydal i drade na ko- morniki Krolewskie / a the wicnosc iego w Kroniki- wpisano.

Dy sie tak the rzeczy staly / a iuz Krola Aswernusa gniew o- minat / wspomniat na Wasly / co uczynila / y co uciierpiata. Tedy rzekli sluzebnicy Krolewscy ci comu- poslugowali: Niechby sukano dzieweczki- panien a pieknych: a niech beda rozeslani- ktorzyby patrzyli po wsszech ziemicach dzie- weczki- sliecznych: a panien: niechze by ie- przywieziono do miasta Susan / a oddano do niewiesciego domu / pod raka Egeus- sa komornika / ktory iest Ochmistrzem y stro- zem niewiast Krolewskich: a niech wezma- ubior niewiesci / y ine rzeczy ktemu potrze- bne. A ktora sie ze wsszech y lubi Krolowi / ta niech bedzie Krolowa miasto Wasly. Podobata sie ta rzecz Krolowi y rozkazat- tak uczynic / iako mu podali rade.

Hester. 11.
4. Reg: 24.

Byl maż Żydowin w mieście Susan / imieniem Mardocheus / syn Jair / syna Se- mei / syna Cis / z pokolenia Jemini / ktory byl zaniciony z Jernzalem / na on czas gdy- tez byl Jechoniasza Krola Judskiego / a bu- chodonozor Krol Babiloniski zaniost w niewola / a tenze byl wychowal corkę brat- ra swego Elyse / kthora imaciey zwano Hester: bo iuz oycay matki niemiat: barzo- piekna / y slcina na twarzy. A gdy iey byli- ociecy matka pomarli / thedy ia Mardo- cheus sposobil sobie za własna corkę. Gdy- sie iuz tedy rozglosilo Krolewskie rozkaza- nie / a podlug mandathu iego / wiele pie- knych panien przywiedzono do miasta Su- san / y oddawano ie Egeusowi komornik-

lowi: tedy tez miedzy memi pannami / da- no mu bylo Hester / aby byla chowana w- poczie inych niewiast. Ta Hester spodoba- la sie Krolowi barzo / y nalazla taste przed- oblicznoscia iego. A rozkazat komorniko- wi / aby iey dano co rychley ubior niewie- sci / a zeby iey dat czesci iey / y siedni pa- nien co pieknieyszych z domu Krolewskie- go / a zeby thak same / iako francymery / albo- sluzebne panny iey / przybrat y ozdobil. Kto- ra niechciata komornikowi oznaymic ludu- y oyczyzny swojej. Bo iey byl Mardocheus- zakonazat / aby o they rzeczy owsseli milczat: ktory przechadzat sie na kazdy dzien po- przedsiotku onego domu / w kthorym wy- bornieysze panny chowano / stharaiac sie o- zdrowiu Hester / y chcac tez wiedziec / co by- sie snia dzialo.

A gdy potym przyssedl ten czas / aby wssy- stkie panny porzad wchodzily do Krola: gdy iuz wssysthko wypelniono co tu przy- braniu niewiesciemu przysluffilo / nast- wat dwunasty miesiac: bo fesc kriejy cora- mazali sie oleykiem Mithorwym / a druga- fesc inych oleykow y siot wonnych pożywa- li. A gdy miaty wchodzić do Krola / iakie- goby iacy chciaty ubioru braty sobie: a iako- sie im podobato / wpietrawy sie / z domu- niewiesciego do loznice Krolewskiej prze- chodzily. A ktora wchodzila wieczor / wy- chodzila rano: a tak z thad do inego domu- bywaly odprowadzone / ktore zas byly pod- reka Susagazy komornika trzebionego / ktory byl Ochmistrzem w niewiast Krolew- skich / a zadna zas niemogla wnisc do Kro- la / az gdyby Krol chcial / a iey po tmienu- waszym rozkazat przyśc. Gdy iuz thedy- przeminat on czas porzadku / nasthawal- dzien w ktory Hester corka Abihail / brata- Mardocheusowego / ktora byl sobie wzięt- za własna dziewczę / miata wnisc do Kro- la. Tedy ona nie sukata sobie tych stroiow- niewiesci / ale cokolwiek chcial Egeus- Ochmistrz y stroi panien / to iey dal za- chedzieniu. Bo byla barzo piekna / y prze- swa wielka slcina / wssystim byla w dzie- cina y mla. Wiedziono ia tedy do loznice- Krola Aswernusa dziesiathego kriejy / ktory zowa Tebeth / siodmego roku Kro- lowania iego. A rozmilowal sie iey Krol- nad wssystkie insze / a miata y niego taste y- milosc przedewssystimi niewiastami / y- wlozyl na glowe iey korone Krolewską / y- kazat iey byc Krolowa na wierscu Wasly. A rozkazat nagozhorowac gody powazne na- wssystkie kriażeta / y sluzebniki swe / po- mniac sobie Hester. A postanowil odpoczy- nienic albo swieto wssystkim ziemicani / y- rozdawal dary wedlug wielmoznosci kra-

lewstey.

Hester.

lewskiej. A gdy y po wtore szukano y zbiera-
rano panny/ Mardocheus przed sie trwał
w drzwi Krolewskich / a Hester iesseże była
nieoznajmitya oyczynny y ludu swego/ po-
dług sąkazanja Mardocheusowego. Bo
co iey kolwiek on rozkazywał/ pilnie tego
strzegła Hester: y na wssystkim tak sie sprá-
wowała/ iako na on czas zwykła była/ gdy
ia iesseże málutka wychowywał.

Hier. 15.
12.

Thedy ná on czas gdy Mardocheus by-
wał w drzwi Krolewskich/ rozgniewáli sie
Báagathán y Thares dwá komornicy kro-
lewscy / ktorzy byli odwiejnymi/ a w pierw-
szych drzwiach w páacu sítawáli: y chcieli
sie kiedy oborzyć ná Krola/ a zabić go. O-
czym wiedział Mardocheus: thedy wnet
dat znać Krolowej Hester: a ona Krolowi
imieniem Mardocheusa/ ktorzy do niej the-
rzej doniosł. Dowiadowano sie y naležio-
no y obieffono obudwu ná subienicy. A w
pisano w Kroniki/ y w księgi Krolewskie/
przed Krolém.

Cap. 3.

W powyższemu Amán Krolowi sie niechciał kła-
niać Mardocheus/ Amán ochrymal to y Krola aby
wssyscy ydowie byli wytrácent iednego dnia / roz-
kazywano te Mandaty Krolewskie ydowie płacić.

Oczym Krol Aswerus wyniosł
a podwyszył Amána syna A-
madathy/ ktorzy był zrodu A-
gág: y wystawił sítalec tego
nad wssystkie Krájerá Krolé miał. A wssy-
scy dworzanie Krolewscy / ktorzy byli na
dworze Krolewskim/ kłaniáli sie/ y częśc
wyrzadzáli Amánowi: bo im tak był przy-
kazat Krol. Thylko sam Mardocheus nie
kłaniał mu sie/ ani żadney pocciowości wy-
rzadzał. A rzekli mu słuzebnicy Krolewscy
ktorzy siádali przede drzwiami Páacu kro-
lewskiego: Ciemuż ty mimo in sie niezácho-
wujesz rozkazanja Krolewskiego? A gdy
mu tak często mówiali/ on ná tho przed sie
nie nie dbał/ thedy powiedział Amánowi/
chee obaczyć/ bedzieli trwał w swym wny-
śle/ bo sie im był spowiedział być ydowiz-
nem. Cze dowiedziawszy sie Amán/ y sama
rzecz thęgo doznawssy/ że sie mu Mardo-
cheus nie kłaniał/ ani wlekał/ rozgniewał
sie bázro/ y za nie sobie tego nie miał za-
bić iedne Mardocheusa: przetoż był sly-
szał iż był zrodu ydowskiego/ tym wiecy w-
sítował wytrácić wssyski żydy ktorzy byli
w Krolestwie Aswerusowym.

Thedy pierwszego Krieyca Kthory zowa
Nisan/ roku dwanaściego Krolowania As-

werusowe/ wrzucono ios wedzban/ ktori
ydowie nazywáli sfur / przed Amánem
Krolé by dnia y Krolé Krieyca narod żydo-
wski miał być wybit: y thrafil sie Krieyce
dwanaście Ktory zowa Zdar. A rzeki potym
Amán Krolowi Aswerusowi: Jest ieden lud
po wssystkich ziemicach Krolestwa twoiego
rozmiotany/ a ieden od drugiego rozni/ ra-
zywáiac nowych praw y obrzedow/ ná to
y Krolewskim rozkazanjem gárdzac. A wiec
to bázro dobrze że to nienytecino Krole-
stwu two/ by sie miał bęstwić a mnożyć we-
złości prze te swa wola. A tak ieslić sie podo-
ba/ weyń wrok aby byli wstęci: a ia dziesieć
tyściey cernarow srebra odważe do skárbu
twoego. Zdawszy tedy Krol Sygnet swoy
Kthory nośit z pálcá/ dat go Amánowi sy-
nowi Amadathy z rodu Agág/ nieprzyja-
cielowi ydowskemu/ y rzeki do niego: Sre-
bro Krolé ty obiećnieś wezmny ie sobie/ a z
ludem czym coć sie zda.

Powolano tedy pisarzow Krolewskich/
Krieyca pierwszego Kthory zowa Nisan/
trzynastego dnia tegoż Krieyca/ y napisa-
no Mandaty iako rozkazat Amán/ do wssy-
skich Krájerá Krolewskich/ y do Sedziow
Powiatowych/ y do rozmaitych narodow/
iako Ktory narod mogli czytać/ y słuchac po-
dług rozności ięzykow/ imieniem Krola
Aswerusa/ a listy zápieczetowane tegoż Sy-
gnatem/ rozesłane sa przez posly Krolew-
skie do wssystkich powiatow/ żeby wybili a
wygładzali wssyski żydy/ od dziecięcia aż do
starego/ od mezá do niewiasthy iednego
dnia/ to iest/ trzynastego/ Krieyca dwana-
ściego/ Ktory zowa Zdar/ a dobra ich rozse-
bráli/ a summa onych listow ta była/ żeby
wssyskie powiaty wiedziály/ y gotowáli sie
ná dzien przereczony. Spiechli sie tedy po-
słowie Ktorých było posłano z listy/ aby tym
rychley rozkazanje Krolewskie wypelnili. A
nátychmiast rozbito w Susán wyrok/ a ná-
then czas Krol y Amán biesiády stóili/ a
wssyscy ydowie w miejscu bedacy ptákali.

Hester. 13.

Cap. 4.

Żaloba Mardocheusowa y innych ydom Mardo-
cheus wstąpił do Hester aby sła y prośiłá Krola za
żydy, ona pierwszy odmawiała/ a potym złożyła post
ydom przez trzy dni y przez trzy noce.

O gdy uslyzał Mardoche-
us/ rozdarł odzienie ná sobie/
a oblokł sie w wor/ nasypano-
sy popiołu ná głowe: y ná po-
szob wlice mieśkiey glosem wielkim krzy-
czał/ obázuiać gorzkosc serca swego/ a z
tym krzykiem siedi aż ku drzwiam páacu

Kr. iij

Krolew.

Krolewskiego. Bo sie nie godzilo wnisc na dwor Krolewski w worze. Takze tez po wsech ziemicach / y miasteczkach / y miastach do ktorych okrutny on wyrok Krolewski byl przyszedl / placz wielki byl miedzy zydy / post / krzyk / y klanie / a wiele ich miasto poscieli na worze a na popiele legalo.

Wessli potym sluzebne Panny Hester / y Komornicy / y oznaymili iey. Co wyslyszas wssy sthruchlata zleffs sie / y poslata Mardocheusowi sstache / aby go wnie wbrali / zdiawssy wor: kthory niechcial przyjac. Tedy ona wezwawssy Atach Komornika / ktorego iey Krol dal byl za sluzebnika / rozkazala mu aby ssedl dowiedziatsie od Mardocheusa czemu by to czynil. Szedssy Atach nadssedl Mardocheusa a on sthoi na vlicy miastek / przede drzwiami dworu Krolewskiego. Ktory powiedzial onemu Komornikowi wssystko co sie dzialo: iako Aman obiecowal ze mial wniesc srebra do skarbu Krolewskiego / aby zydlowie byli wybici: dal mu tez przepis wyroku onego ktory byl rozbito w Susan / aby go offiarowal Krolowi / a zeby ia napomional aby wessla do Krola / a prosila go za ludem swoim.

Hester. 13.

Wrocivssy sie Atach / powiedzial Hester wssystko / co mowil Mardocheus: Ona mu odpowiedziata / y kazala powiedziec Mardocheusowi: Wiedza to wssyscy sluzebnicy Krolewscy / y wssystkie pomiary ktore pod iego Pansthem sa / iz badz maj / badz niewiastha / nie hedac zawotani gdyby wssedl do iego pokoju / bez zadnego omiescienia / wnet ma byc zabith: chybaj zeby Krol zlota laske kniemu sciagnal / na znat iasli / tozby tak mogl zywo zostac. A tak ia iakobym miata wnisc do Krola / a ia iuz trzydzieci dni nie iessem wezwana do niego: Co gdy wyslyszat Mardocheus / zasie wskazal do Hester mowiac: Nie rozumiey zebyss thym / y wot swoj zachowata / nad inssie zydy / izes iest w domu Krolewskim / bo iesli teraz milejec bedziesz / wiedz ze inym sposobem beda wybawieni zydlowie: ale ty / y dom oycy twoego zginiecie. A kto wie / ieslis nie dla tego ku Krolestwu przysila / abys ie w takowey potrzebie spomogla.

Hester. 14.

Thedy zas Hester te slowa do Mardocheusa wskazala. Idz / a zgronadz wssystkie zydy / ktore w Susan naydzieiss / modlcie sie za mna. Taciedziecie ani plicie trzy dni / y thrzynocy: ia thakies z sluzebniczamy swenni bede poscila: a potym wniide do Krola / czyniac nad prawo / nie wezwana / a wydam ssie na niebespiecnoac / y na smierc. Sedl tedy Mardocheus / y uczynil wssystko co mu byla Hester rozkazala.

Hester wessla do Krola / iasle nalazila / prosila Krola do siebie na gody z Amanem / neszauts thakies / Aman stog Mardocheusowi.

Edny dnia thrzece oblokt sie Hester w ssaty Krolewski / y staneta na sali domu Krolewskiego / ktora byla wewnatrz przeciwo pokoiowi Krolewskiemu: A on siedzial na stholcu swoim w patacu Sadowym / na przeciwo drzwiam. A gdy wyrzatal Hester Krolowa ze sthoi / spodobata sie oczom iego / y wyciagnal ku niej laseczke zlota / ktora w rece trzymal. Ktora przystapiwssy / pocatowala Konusczek laseczki iego. A rzekl do niej Krol: Czego chce Hester Krolowa: co za prosba twoja: Bys tez y potowice Krolestwa prosila / bedzie tobie dano. Tedy ona odpowiedziata: Jesli sie to Krolowi podoba / prosze zeby do mnie dzial przysedl na gody Ktorem nagotowata a Aman z toba. Rzecz wnet Krol: wzorcie Aman a co rychley / aby byl posluszen woley Hester.

Hester.

Marc.
Hester.

Przysli tedy Krol y Aman na gody Ktorem Krolowa przygotowata. A rzekl do niej Krol / gdy sobie byl podpil. Czego v mnie zadasz aby byto dano / y o ktora mierecz zadasz: Bys tez y potowice Krolestwa moe v mnie prosila / otrzymasz. Ktore od powiedziata Hester. Proszaj y zadanie moie to iest: Jeslim nalazta iasle przed obliczno scia Krolewsta / a iesli sie Krolowi podoba / zeby mi dat y uczynil oco zadam a zeby ma prosbe wypeul: racz Krolu przysac y z Amanem iutro takiez do mnie na gody Ktorem nagotowata / a iutro otworze Krolowi wola moie.

Wysedl tedy Aman onego dnia wesoly y ochorny. A gdy wyrzatal Mardocheusa a on siedzi v drzwi Krolewskich / a ze nie tylko iz nie powsthat przeciwo niemu / ale iz ani sie rusyl z miejsca na kthorym siedzial / rozialt sie okrutnie / a nie okazuiac po sobie gniewu / przysedssy do domu swego / wezwat k sobie przyiacioli swoich / y zareszony swoiey / y rosprawial im o wielkosci bogactw swoich / y mnostwie sinow swoich: y iako go tez z wielka slawa Krol wyniosl nad wssystkie krazeta / y sluzebniki swoje. A potym thez rzekl: Ato y Krolowa Hester / zadnego innego nie wezwata na gody z Krolem do siebie / chybaj mnie: v kthorey y iutro z Krolem bede obiedwal. Ale the wssystkie rzeczy mam / zdany sie przed sie iakobych nie niemial / po ki bede widzial Mardocheusa zyda siedzac przede drzwiami Krolewskimi. A odpowiedzie

li mu

Hester.

li mu Zares żoną iego / y iny przyjaciele :
Każ nągotować thram wysoki na piec
dziesiąt łokci na wys / rzecze Krolowi in
ero rano / żeby dat na nim obieścić Mardo
cheusa : tedy tak poydzieś wesół z Krolew
ną gody . Spodobala mu sie ta rada / y ro
kazat nągotować wysoka subienica .

Cap: 6.

Krol chce wćić Mardocheusa za wierność ktho
ra był wćym / Aman o to pyta / Aman o sobie the
wola Krolewska rozumieć / powiedział bązo dobrze
y bązat temu samemu Krol aby to Mardocheus
wi wćym / y wćym z wielką boleścią .

Aman lepat corychley siedi do domu swe
go / smucien / y zakrywssy głowe / y powie
dział Zares żenie swojej y przyjacielom /
ono wssysko co sie mu przydało . Ktoremu
odpowiedzieli medrey ktore miał przy so
bie w radzie / y żoną iego : Jesliżec Mardo
cheus iest Żydowin / przed ktorjmes począt
wpadać / niebedzieś sie mu mogł zastawić /
ale padnieś przed oblicznością iego . Oni
to iessze domawiaia / przysli komornicy
Krolewscy / aby bez omieszkania co rychley
siedli na gody z Krolew / ktore im Krolowa
Hester nągotowała .

Cap: 7.

Hester Krolowa o swoy y o ludu swego żywot kro
lę prosi / a żaluje na Amana nieprzyjaciela Żydowskie
go / Ktorego Krol na teyże subienicy ktora był Mar
docheusowi nągotował / kazat obieścić .

Zhe cała noc Krol nie nie spał /
y kazat sobie przynieść history
rie y kroniki pierwszych czasów
Ktore gdy przed nim czytano
przysli naono miejsce / gdzie napisano ia
ko Mardocheus oznaymit Krolowi / że dwa
komornicy Bagatan y Tares chcieli Kro
lę Aswerusa zabić . Tho gdy wysłsat Krol
rzekł : Co za cześ od nas abo ktora zapła
the wziat Mardocheus za the wierność
Trzekli do niego słuzebnicy iego / żadney o
wsseli zapłaty niewziat .

Trzecze Krol : Kto to iest w sieni : Ano
był inż wssedł Aman do sieni przed potoy
Krolewski / chce Krola podwieść / żeby był
kazat Mardocheusa obieścić na subienicy /
ktora mu inż był nągotował : Odpowie
dzieli tedy słuzebnicy / Aman stoi w sieni .
Rzekł Krol : Wlechi wnidzie . A gdy wssedł
rzekł kniemu : Coby przysłało wćynieć temu
meżowi / Ktorego Krol chce wćić : Wyslac
Aman w sercu swym / y rozumieć że Krol
żadnego inego niemiata wćić iedno iego sa
mego / tedy odpowiedział : Chtowiek ktho
rego Krol chce wćić / ma być obleczon w
sate Krolewska / y wsadzcon na konia Kro
lewskie / y ma wsiac korone Krolewska na
głowe swoje / a celnieyssy z křiazat Krolew
skich aby pod nim trzymał konia : a wodzac
go po vlicach mieśkich abj wolał / mowiac :
Tak bedzie wćion / kogo kolwiek Krol ze
chce wćić . Rzekł mu Krol : Pospieś sie / a
wsiawssy sate Krolewska y konia / wćyni tak
iakoś mowit Mardocheusowi Żydowi /
ktory siedzi przed drzwiami dworu Krolew
skiego . Wary byś stych rzeczy ktoreś mo
wił nie nieopuscił . Thedy Aman wsiawssy
sate Krolewska y konia / y oblokssy Mardo
cheusa na rynku mieśkim / wsadził ij na
konia / a sam siedł przed nim y wolał / Tey
czi godzien iest / kogo Krol zechce wćić .
Wrocił sie zaś Mardocheus do wrot dwo
ru Krolewskiego .

Alż wssedł Krol y Aman na
gody do Krolowej Hester / aby
nia pili . Rzekł doniey Krol
takieś drugiego dnia gdy go
wino ro palito : Hester co za prośba two
ia / co chceś iec prze cie wćynieć : Byś też
y potowice Krolestwa mego prosił / o
trzymać . Ona temu odpowiedziała : O kro
lu iestli nalażła przed twymi oczyma ta
sle / a iestli sie podobą / proste : Daruy mie
żywotem moim o kthory proste / y lud moy
za ktorym sie przyczyniam . Abowiem ie
stesmy dani ia y lud moy / abyśmy byli stru
szeni / pomordowani / y wytraceni . Abych
my wżdy racyey byli zaprzędani w niewo
la / snadzy wżdy znosnieyssa rzecz była acz
zła / wżdam bych była płacząc milczatą .
A teraz nieprzyjacieli nasz iest / Ktorego okru
czeństwo rozlewa sie y na Krola .

Odpowiedziawssy Krol Asverus / rzekł :
Kthory to iest : a co za moc iego / aby tho
siniat wćynieć : Rzekł Hester : Przeciwnik
naś y główny nieprzyjacieli naś iest / ten

Marci . 6 .
Hester . 5 .

nieczny

Hester.

niecny Amán. Co Amán wsslyssawssy/ wnet
sie zlekt/ ani mogt znosić oblicza Krolewskie
go y Krolowey. A Krol rozniewawssy sie
wstat z zasthola/ y sedł z onego mieysca do
sądu/ gdzie bylo pełno szejepia. Amán thej
wstawssy iat prosić Hester Krolowey o gár
dło swe/ bo inż zrozumiat że mu źle Krol
mysłit uczynić. Kethory gdy sie wrocit z są
du/ y wssedł zaś ná ono mieysce gdzie go
dowali/ szejedł Amána á on od żatości w
padł ná toże/ ná Kethorym legatá Hester/ y
rzecze: Jesse chce przy mnie/ w nim do
mu/ Krolowey gwałt uczynić? Jesse sło
wo z wst Krolewskich niewssło/ á wnet
zakryli twarz iego. A rzekł Harboná/ iea
den z komornikow ktorzy stáli przed Kro
lem służac: Otho sñhoi thram w domu
Amán/ wysłi ná pięćdziesiąt tołci/ kto
ry był zgotował Mardocheussowi themu
Kethory mówił o Krolá. A rzecze mu Krol:
Obieściesz go ná nim. Obieściono thedy A
mána ná subienicy/ Ktora był nágotował
Mardocheussowi/ á gniew Krolewski wko
ił sie.

Danie: 6.

Cap: 8.

Hester wywssy wssy Mardocheussa/ dawne listy
Krolewskie ná Żydy wrdane/ nowymi mandaty pod
nosła/ y otrzymála y swieboła Żydom/ y wolność
pomsty ná nieprzyiacioly sweni.

W tegoż dnia/ Krol Asverus
dat Krolowey Hester dom A
mána przeciwnika Żydowskie
go/ y Mardocheus też wssedł
przed obliczność Krolewską. Do mu inż He
ster była wyznata/ że iey był sryiem. Tedy
wziawssy Krol pierścien/ Kethory był kazat
wziac od Amána/ y dat go Mardocheussowi.
A Hester posthánowiła Mardocheussa
ná domem swim. Nieprzesłhac iessze
ná tych rzeczách/ wpadła do nog Krolew
skich/ płacząc/ y mówiac do niego prosila/
aby żłość Amána Algagczyka/ y one zdrady
iego bário źle/ Ktore był wimysłit przeciw
Żydom/ kazat za nie mieć. Tedy on podług
zwyczajn spuszczł kniey berto złothe/ czym
znak łaski okázował. A ona powsthawssy/
stánęła przed nim/ y rzekła: Jesli sie thák
zda Krolowi/ á ieslim náłázta łaskę przed
oczymá iego/ y tá prośba moia iesli nie iest
przeciwna woley iego/ proste aby nowe
mi listy Krolewskimi/ były podniesione á
skázone sñhare mandaty Amána/ zdrayce y
nieprzyaciela Żydowskiego/ ná Kethorych
był roskazat/ aby Żydy wybitho po wssch
ziemicách Krolewskich. Abowiem iakoz

bede mogła znosić mordowanie y zabijanie
ludu mego?

Tedy odpowiedział Krol Asverus/ He
ster Krolowey/ y Mardocheussowi Żydo
wi: Dom Amána darowatem Hester Kro
lowey/ á samego kazatem obieśc ná subie
nicy/ że smiat reke wyciągnac ná Żydy. A
tak pisłcie do Żydom iako sie wam podoba/
imieniem Krolewskim/ zápieczetowawssy
listy Sygnetem moim. Bo ten był obyczaj
iż listom Ktore imieniem Krolewskim prze
słano/ iesli iego pierścieniem były zápie
czetowane/ żaden sie im zastawic ábo sprze
ciwiac nie smiat.

Wziawssy tedy Kancelerzow y pisarzow
Krolewskich/ á było to miesiac trzeciego
Ktory zowia Sibar/ od dat listow Amána
wich dnia dwudziestego y trzeciego tego Krie
życá pilano te listy wedle woli Mardocheu
sowej/ do Żydom/ y do Kriazat/ do sprawc
y sedziow/ ktorzy byli przetożeni we sñhu y
dwudziestu y siedm powiećciech/ od Indr
iey aż do ziemie Murzynskiej. Ziemicy á zie
micy: ludu á ludu/ według ięzykow y pi
smá ich/ y Żydom także/ thák iakoby mogli
Kády czytac ábo słuchac rozumiec. A the
listy Ktore posłtano imieniem Krolewskim:
iego własnym sygnetem pieczętowano/
á rozysłtano przez posłly y podwodniki: Kto
rzyby po wssystkich ziemicách co rychley
biegaciac/ one dawne listy/ záściem no
wych pokazili. Ktorem też y sam Krol ro
skazat/ aby sedssy do Kádego miasthá Ży
dowskiego/ kazali im aby sie ziednoczywssy
w tupe/ stali o żywot swoy/ á wssystkie nie
przyiacioly swoje y z żonami/ y z dziećmi/
y z domy pobili y wygładzili. A wstáwiony
iesth po wssystkich ziemicách ieden dzien
pomsty/ tho iesth trzynasthy dzien Krieżycá
dwanaściego Adar.

A summa listhu onego thá była/ aby po
wssystkich ziemiach y ludziech Kethorych byli
w państwie Krolá Asverusa/ tá rzecz wiá
doma była/ iż Żydomie byli gothowi/ mact
sie ná nieprzyiacioly sweni. A wysłi pod

wodni

Hester.

woodnici prethcy sposelstwo krolewskim / a
wyrok krolewski rozbito bylo w miescie Su
san. A mardocheus gdy wychadzał od Kro
lá y z dworu iego / swiecił sie w szatach kro
lewskich / modrych y białych / nosząc na głó
wie koronę złotą / w płaszczu jedwabnym y
pawłoczanym . A wszyscy miasta radowa
ły y weselito się : Ale żydom / zdato się iakoby
im nowa świętość wesła / radość / cześć y
tańce / w wszystkich narodow / miast y krain
gdziekolwiek krolewskie Mandatby przy
chodzili / dzwone rozradowania / gdy y we
jela / y świętą obchadzali : tak bardzo że mno
dzy z innych narodow / y sekt / poniechawszy
swocy / przyszedli na wiare ich y na obrzedy
święte ich . Bo był na wszystkie przypadki
wielki strach imienia żydowskiego.

Cap: 9.

Żydowie wstędy nieprzystąpiły swoje mordnia / a
Bieświsy dwiści synow Amanowych / potym Mār
dochowa pisał do wśech żydow / aby ten dzień Phu
rym nazywasy / świecili na pamiatke wielkiego do
brodniestwa.

A Tak trzynaste^o dnia / dwuna-
tego kreszyc^a / ktory zowa^a Al-
dar iak osny iuz wyssej powie-
dzieli / gdy sie stroili na wytra-
cenie w^osy^ostkich zy^odow / a iuz nieprzyacie-
le ich szewali nad ich krowa: stalo sie opat-
iz zy^odowie ieli miec gore / a mscic sie nad
nieprzyacioly swemi. Zebra^oli sie po wosy-
stkich miastach / y miastecz^ockach / y mie^oscach
aby wy^ociagneli rece swe na nieprzyacioly
y przesiadowmili swoje. A zad^oni sie nie
smiat zastawic / przeto iz by^ot w^osy^ostkie ludy
strach wielki ich przeiat. A bowiem y Sa-
dzrowie ziemie / y Wodzowie / y Sprawce /
y w^osy^oscy w^ozednicy / na kaz^ody^o miejscu / nad
czym kolwiek wysadzemi / w^ow^osy^ostali zy^ody
bo^oiac sie W^oardochens^oa oktorym wiedzie-
li ze by^ot przednieyszym na dworze krolew-
skim / a ze wiele mogt. Powiesc tez a slawa
imienia tego rosla na kaz^ody^o dzie^oni / a w^osy^o-
stkich bywata o^oni^o rozmowa.

Pomordowali tedy żydowie nieprzyja-
cioty swoje porażką wielką / y pozabijali ie/
oddawaiac im to / co oni byli na nie zgoto-
wali: tak bärzo / że iący w mieście Susan/
pieć set meżow zabili procz dzieściaci synow
Amaná Ugagczytká nieprzyjaciela żydow-
skie: ktorzy te są imiona / Sfarsándatá /
y Delffon / y Essfátá / y Sforátá / y Adália / y
Arydatá / y Sfermestá / y Arisay / y Arydái / y
Tesátá. Ktore gdy zabili / tupow z mająetno-
ści ich braci niechcieli. Y nących miast liczbá
onych ktorzy byli w Susan pobici / do kro-

ła przyniesiona jest. Tedy rzecze Krol do
Krolowey / W miescie tylko Susan / zabili
żydowie pięć set meżow / y innych dziesięć sy-
now Amanowych : comniemasz / iako ich
wiele pobili po wszystkich Powieściach : Cze-
goż wiecey żadaś / a co chcesz je ieszcze ro-
zkaze wdziać : Ona rzekła do Krola /
Zdali sie tak Krolowi / niechby dozwolono
żydom / iż iako dziś uczynili w Susan / aby
tak ieszcze y iutro uczynili : a dziesięć synow
Amanowych / aby obiesili na słubienicy.
I rozkazał Krol aby tak było. I wnet roz-
bito w Susan wyrok Krolowski : a dziesięć
synow Amanowych obieszczono.

Tedy zebrałszy się zaś żydowie czer-
nastego dnia krzyżca Adar / zamordowali w
Susan trzysta mężów / ale ani tych mą-
ności rozebrali. Także y po wszystkich ziem-
iach / ktore byli pod mocą królewską / opar-
li a zastawili się żydowie o dusze swe / wybi-
wszy nieprzyjaciół y przemądrów i swo-
je: do tylu / że było w pełni zabitych siedm
dziesiąt y pięć tysięcy / a żaden się z nich ni-
czego nie tknął z mądrości ich. Dzień
trzynasty krzyżca Adar / ieden w wszystkich
był zabijania / a czernastego dnia przestá-
li. Tenże dzień postanowili sobie świętem
wroczystym: aby w ten dzień pothym
zawždy używali / godowali / y weseli byli.
Ale oni którzy w mieście Susan zabijali /
we trzynasty y we czerneasty dzień tegoż
krzyżca / mordowali a zabijanie czynili:
a piętnaste^o dnia przestáli. Dla tegoż tenże
dzień postanowili świętym / god y wesela.
A ci żydowie którzy w miasteczkach niemu-
rowanych y po wsiach mieszkali / czerneas-
ty dzień krzyżca Adar god y wesela święty
postanowili: tak aby weni byli weseli / Mac
sobie spotecznie część potraw y god swoich

Przetoż tedy Mardocheusz / spisałossy te
wssystkie rzeczy na listciech rozelsai do ws-
sech żydow ktorzy po wssystkich krolew-
stkich krainach mieszkali / tak w bliskich iá-
ko w dalekich / aby czternasty y pietnasty
dzień krieżycá Adár za swietá przyieli / á ná
káždy rok gdyby ty dni przysšli / wroczysh-
ćcia aby swiećili á obchodzili: iż w thy dni /
pomścili sie żydowie nád swemi nieprzyia-
cioty / á ptáč y smetek / obroćili sie w radość
y w wćieche / á żeby ty dni były god y wesela /
á żeby ieden drugiemu w nie posłali częśc
swych potraw / á wbośszym aby podarza iá-
kie dávali. Y przyieli żydowie w wroczysh-
zwyczaj / wssstko co ná on czas czynić po-
czeli / á co im Mardocheusz przez listy cży-
nić rozkazat. Abowiem Aman syn Amada
thy / z rodu Agag / nieprzyiaciel y przeciwn-
nik żydowski / myslit przeciwnko im złe rze-
czy / aby ie był pozabýjat / y wygładzili y rzu-

Hester.

cił Sfur/ co znamięnie los. A potym Hester wešla była do Krola/ prosiac/ aby wzięto wanie iego/ listy Krolowskimi w niwecz byty obroczone: a ono zte Ktore żydom myśli/ aby sie obrociło na głowe iego: iakoż potym/ y samego/ y syny iego zwiędli na ssiu bienicy: A od onegoż czasu/ te dni nazwano Sfurym/ to jest losow: przetho iż Sfur/ to jest los/ wpuśczone był wedzban.

A wszystko co sie działo na on czas/ nąpisano jest w tych Kriegach: Ktore rzeczy cierpieli/ y co na potym odmieniono/ to wszystko przyieli żydowie na sie/ y na syny swoje/ y na wszystkie Kthorzy chcieli na wiare ich przystać/ aby sie żadnemu nie godziło tych dwu dni przeminąć bez swięcenia: o Kthorzych pismo świadczy/ y inne czasy tho okazuia rok od roku.

Te sa dni Ktore spamięci ludzkiej nigdy nie wymiada: a po wszystkich Narodziech/ wszystkie ziemice po wszystkich swięcie beda swięcić: A niemają żadnego miastka/ w Ktorymby dni Sfurym/ to jest/ losow/ nie były swięcone od żydom/ y od ich rodziu/ Ktory jest obowiązan na te Ceremonie. Pisali tedy Hester Krolowa corka Abihail/ y Mardocheus żyd też y wtory list/ aby wśelaka pilności tendzien swięty był obśtalowan na potomne czasy. A posłali do wszystkich żydom/ Ktorzy mieszkali we sru/ y dwudziestu y siedmi krainach Krola Aswerusa/ aby mieli pokoy/ a przyjmowali prawde/ zachowywając dni losow/ a czasow swoich z radością obchodzili: iako byli postanowili Mardocheus y Hester. A oni przyieli ku zachowaniu y sami sobie/ y synom swoim/ posty y wolania/ y dni losow: y wszystkie the rzeczy Ktore sie zámifiało w tych Kriegach Kthore zowa Hester.

Cap. 10.

Wyklad sru Mardocheusowego/ Kthory mu sie snit.

AKrol lepak Asverus/ wszystkie ziemie/ y wszystkie wyspy Morakie/ uczynił sobie Zoldowne: Ktorego moc/ y panowanie/ y dostojność/ y zacność/ Kthora podwyższył Mardocheusa/ opisane sa w Kriegach Medskich tudzież y Perskich: y iako Mardocheus z narodu żydowskiego był wtorym po Krolu Aswerusie/ y zacnym między żydy/ a przyiemny y wdzięczny y ludu bráciey swojej/ opáchruiac dobrá ludu swemu/ a mówiac te rzeczy Ktore sie stániały ku pokoiowi násienia swego.

Słowa swietego Hieronima.

Edno było w żydowskim piśmie/ wszystkie wiernie przełożył. Ale ty rzeczy/ Ktore teraz piśse/ znalazłem napisane w pospolitym wykładzie/ Kthore sa napisane Greckim izyptiem y literami/ a ta kapitula na then czas stała na końcu Kriag/ Kthora według obyczaju naszego/ przekrzestaliśmy Obelo/ tho jest/ krzestaniem.

A rzeki Mardocheus: Stáli sie te rzeczy od Pana Boga. Wspomniałem na sen Ktorym widział/ Ktory toż mi znaczył: iż nie sie z niego nieodmienito/ Máte źródło/ Ktore rozroztło sie w rzeki/ y obrociło sie w światło y w słońce/ y rozlało sie w wody mnogie. Tác jest Hester/ Ktora Krol wziął za żonę/ y chciał aby była Krolowa. A dwa smokowie ia iestem y Aman. Narodowie Kthorzy sie byli zeszli: ci sa/ Ktorzy oto stáli aby zgładzili imie żydowskie. A národ moy: jest lud Izráelski Kthory wolał do Pana/ y zachował Pan lud swoy/ a wyswobodził nas od wśego ztego/ y uczynił znamięna wielkie y cudá między narody: a przykazat aby dwa losy były/ ieden ludu Bożego/ a drugi wszystkich narodow. A przyszedł oboj los na złożony dzień/ iuż od onego czasu/ przed Bogiem wśem narodom: y wspomniat Pan na lud swoy/ a zmitował sie nad dziedziecstwem swym. A beda zachowywane thy dni Krieyca Adar/ we czternasty y w piętnasty dzień thegoż Krieyca/ zśedssy sie z zupełną chucią y radością/ w iede zbor ludu/ y potym we wśech potomnych rodziach ludu Izráelskiego.

Cap: 11.

Wypisanie sru Mardocheusowego bez wykładu.

Roku czwartego/ gdy Krolowa li Ptholomeus y Kleopatra/ przynieśli Dosireus/ Kthory sie był Káptanem Lewithskiego rodu mienit/ y Ptolomeus syn iego/ ten list Sfurim/ Ktorzy powiedáli/ że wykládat Li symachus syn Ptolomeusow w Jerusalemi.

Hieronim swięty mowi: Tę y ten początek był w przełożeniu pospolitym/ Ktorego niemają ani y żydom/ ani y żadnego wykládaczą.

Wtorego roku/ gdy Krolował Artaxerxes nawieczszy/ pierwszego dnia Krieyca Nisan/ widział ten sen Mardocheus/ syn Jairy/ syná Semei/ syná Cys/ społolenia Beniamin: Żydowin/ Kthory mieszkát w mieście Susys/ mają zacy/ y między pier-

wśemu

wsiem na dworze krolewskim. A był też z
oney liczby więźniów / kture był zaniósł
Nabuchodonozor Krol Babiloniski z Je-
rusalem / z Jechoniassem Krolew Judy-
skim a był sen jego oto ten.

Zdało mu się / ano wielkie głosy / trwogi /
gromy / y ziemie drżenia / y zamieszanie wiel-
kie na ziemi: alie oto dwa okrutnie wielcy
smokowie / gotowi się z sobą potać. Wła-
stowych krzyk zruyli się w wszystkie narody /
aby walczyli przeciwko ludu sprawiedli-
wemu. A był on dzień ciemności / y nieprze-
spiecznistości / zasmucenia / y wstępu / y wiel-
ki strach na ziemi. A zasmucał się Narod
sprawiedliwych / boiać się z tych rzeczy swo-
ich / a widząc się być na śmierć nagotowa-
nym. A wolał do Pana Boga: a gdy oni
krzyżeli / alie zdroy maty rozlat się w silna
rzeka / y w wielkie wody wrośł. Swiatho y
słońce wzeszło / a ponizeni byli podwysze-
ni / y pożarli zacne. Co gdy wzrzał Mardo-
cheusz / a wstał z poscieli / myślił co by Bog
chciał uczynić / y mocnie to trzymał w
myśle swym / chcąc się dowiedzieć co on
sen znaczył.

Cap. 12.

Powtórza se wtorey Kapituly / wyświadczenie zdrady
komorników / ktora byli wymyśliłi na Krola.

A Wstąpił na ten czas na dwor-
ze krolewskim z Bagatha / y
Thara trzebieńcy krolewskie-
mi / ktorzy byli odwiernemi u
płacu. A gdy porozumiał myśli ich / y sta-
rania ich pilnie przebiegał: dowiedział
się iż chcieli wyciągnąć ręce swe na Krola
Artaxerksa / y dać otym znać Krolowi. Kto-
ry na obudwu wybadawssy / gdy się przy-
znali / zdat je na śmierć. A Krol to co się
stało / kazał w Kroniki napisać: Ale y Mar-
docheus pamiatke they rzeczy w kriegach
napisał. Przykazał mu Krol aby na dwor-
ze jego był / dawssy mu dary za oznaymie-
nie y ostrzeżenie. A Aman sen Amadathi
Bugeus / był nazaciniessy przed Krolew-
m / y chciał zasmuścić Mardocheusowi / y lu-
du jego: dla onych dwu komorników Kro-
lewskich / ktorych dano strącić.

Słowa Świętego Hieronima.

Poety przemowa. To co za tym idzie /
na onym mieniu było położono zdzie na-
pisano w kriegach. A rosthargali dobra y
stacti ich. Cośmy w samym tylko pospo-
litym wykładzie nalezi. A przepis listu
ten był.

Wypis listu który był po stał Aman do Artaxer-
ksa / o pobiciu żydowskim / y rzeczy
Mardocheusowa o ich wyzwobodzeniu.

Rol nawiętszy Artaxerxes / ob-
Indiey aż do ziemi Murzyn-
skiej / sth / dwadzieścia y sie-
dmi ziemi Artaxerxes / Wo-
iewodam / ktorzy sa pod jego panowaniem /
pozdrawienie. Gdyż nad wiela narodow
Krolu / a prawiem wyslyshet swiath pod
swo moc podbit / otom sthat abym jadnym
posobem złe nieużywał wielkości mocy
moiey / ale z bym łaskawie y łagodnie sprá-
wował swe podane: aby bez żadnego strá-
chu żywotch swoy po cichu wiodac w poko-
iu / ktorego wyslyshet ludzie pragna / Kocha-
li się. Ale gdy się pytał Rady moiey / kto-
rymby się obyczajem tho wypelnić mogło:
ieden smich który y mądrością y wiernością
nie przechodził / a był po Krolu wtory / imie
niem Aman / oznaymit nam / że jesth iatis
lud po wyslyshet ziemi rozprossony / który
nowych praw używa / a czyniac tho prze-
ciwko zwoyczajowi wssch narodow / Kro-
lewskim rozkazaniem gárdzi / a zgodę wssch
narodow swo niestwornością a niezgoda-
rwie. Czego gdyśmy się dowiedzieli / wi-
dzac ten ieden narod krnabrny / przeci-
wko wyslyshetemu rodzajowi ludzkiemu uży-
wać praw przewrotnych / a przeciwić się
nassym mandatom / y burzyć w nam pod-
danych ziemicach swornosc y pokoy: rosta-
zaliśmy / aby ktoreby kolwier Aman / kto-
ry przetożonym jest nad wyslyshetimi krainá-
mi / a jest wtorym po Krolu / y ktorego mia-
sto oycá cciemy / ukazat: aby wyglądzeni
byli z żonami / y z dziećmi / od nieprzyja-
ciot swych / a żeby się żaden nad nimi luto-
cia niezruffat / czternastego dnia / Kriezycá
dwanaasthego Adar / roku ninieyssego: aby
ci ztościwi ludzie / iedne dnia do piektow
z stapiwssy / przywrocili Krolestwu nasse-
mu pokoy / ktorym zatrwożyli.

Słowa Świętego Hieronima.

Aż do tad przepis listu. A tho co za tym
idzie / naleziem napisano po onym mien-
iu / gdzie się cie. Szedssy Mardoche-
us: uczynił wszystko co mu Hester rozkazał.
Wssakoz tego niemaż w żydowskim / ani
y żadnego wykładacjá.

Ale Mardocheus prosił pana Boga / pa-

Hester. 1.

Hester. 16

Hester. 3.

Hester.

mietaiac na wszystkie sprawy jego / y rzekł: Panie / Panie Krolu wszechmocny / boć w mocy twojej wszystkie rzeczy są położone: y nie jest ten któryby się mógł oprzeć woli twojej / jeśli cho postanowił w sobie abyś zachował lud Izraelski. Tyś sprawił Niebo y ziemię / y cokolwiek się zamysła w otęgu niebieskim. Jesthes Panem wszech rzeczy / a nie jest ten co by się sprzeciwił mąci statowi twemu. Ty wszystko znaś / y wieś zemci i a ani z pychy / ani z iakię wzgardy / ani z pożądania marnę chwaty / cho uczynił / zem niektaniat się Amánowi napysniej femu. Abowiem dla zachowania ludu Izraelskiego / gochowem jest y stopy nog jego ciotować: ale żęciem się bat / aby m cci Bogá mego / nie przeniosł do cztowieká / a żebym nikogo ino nie ccił kłektanim / krom Pána Bogá meo. A teraz panie Krolu / Bo że Abraháamowi smituy się nad ludem twoim / boć nas chca nieprzyiaciele náš wytrácić / a dziedzictwo twoje zgtádzić. Nie wzgardzay częstki twojej / kthoras sobie wykupit z Egiptu. Oslý prośbę moie / a bądź miłos w losowi y dziedzictwu twoo / a obroć żatobe náš w wesele / abyśmy żywi będąc chwalili imię twoje Panie / a nie zamyslał yst tym ktorzy ciebie chwala. Wssystek takież lud Izraelski thaj mysla y modlitwa wolat do Pána: przetho iś nad nimi pewná smierec wiśiatá.

Cap: 14.

Hester vřorty wssy się Pánu Bogu / spłácam prosi o wyswobodzenie ludu Izraelskiego.

Hester theż Krolowa / vcielá sie do Pána Bogá / lekáiac się niebezpieczeństwá kthore nádz Chadzáto. A zewlołssy się z o dzienia Krolewskiego / wśietá ná sie odzie nie przystoyne ptáczu y smetku: a miásto o leykow wonnych rozlicznych / popiolem y smieciámi posypátá głowe swoie / a ciáto swe vřortyá posty: a wssystkie mieyscá ná kthorých przed tym zwyklá bywáć wesolá / tágániem wlos swoich nápełnitá. A mo dítá się Pánu Bogu Izraelskiemu / mo wiac.

Panie moy / ktory jestes sam Krole m ná / sym / wspomozże mié opuściáta / a kthora chybá ciebie / niema żadne inego spomo żęcielá. Niebezpieczeńsť moia w reku mo ich jest. Słychatám od oycá moiego / żeś ty Panie wśiat sobie lud Izraelski ze wsszech narodow / a oyce náš z wssystkich przod kow ich / abyś odzierzał dziedzictwo wie

czne / y uczynites im iákos morit. Zgrze szychmy przed oblicznością twoia / y prze tożes nas też dat w rece nieprzyiacioli ná sych: bosmy chwalili Bogi ich. Spráwie dliwy jestes Panie. A kthoraz / niemáia ná thym dosyc / ženas bázto ciessťa niewola gnabia a ciazá / ále moc rak swoich / mocy bátwánskiey przypisuiac / chca odmienić twoie obietnice / a zgtádzić dziedzictwo twoje / y zamknać vstá tym kthorzy ciebie chwala / a práwie zgtáć slawe a częśť kós ciolá y otarzá twego / žeby otworzyl vstá poganom / a chwalili možnosť bátwánow: y slawili čielestnego Krolá ná wieki. Nie dawayże miły Panie / berta twego tym kthorých niemáš / aby sie niechychotali z vpádu nášego: ále obroć ráde ich ná nie same / a tego ktory się počat ná námi pastwić / stráć.

Respondnisie Panie / a vřaz się nam ciazu vřistku a fráunku nášego / a day mi dufanie Panie Krolu Bogow / y wstorn kiej mocy: rácz dáć mowe gládká w vřthá moie przed oblicznością Kwá / a obroć ser ce iego ku nienawiści nieprzyiaciela nášego / aby y sam zginá / y iní kthorzy mu po zwaláia. A nas wybaw w mocy twojej / ráctuyże mié služebnice twojej / kthora ja dny iney pomocy niema krom ciebie Panie ktory o wssystkich rzecách wieś / wieś też žec nienayřze cci zlosliwych / a žec mie mierzi tože nieobrzezáncow / y wsseltieo cu dzořiemcá. Ty wieś potrzebe moie / žec w obrzýdnosći mam znáť hárdořci y slawy moiej / ktory jest ná głowie moiej / we dni okázowánia mego / a žec się brzýdze iáko smáta niewiásty w przyrodzonej niemoci / a žec iey nie nosse we dni milčenia mego / y žem też nieiadátá ná stole Amánowym / a nimisie podobáty bieřiády Krolewskie / ánim też pitá winá bátwánom offiárowánego: wieś też že nigdy niebytá wesolá služebni cá twoia / od tego ciazu iákom tu zániesio ná / áž do dzysieřsszego dnia / iedno w tobie Panie Bože Abraháamow. Bože mocny ná dewssystkie / wysluchay glos tych / kthorzy żadney iney nádziete niemáia / a wybaw nas z reki nieprzyiacioli nášych / a zbaw mie boiáži moiej.

Słowa Swietego Hieronima.

Tom też nálažł w wykládzie pospolitým.

Cap: 15.

Zá rořkázáním Mardocheuřsswym wěřlá Hester do Krolá / a Krol ía tářáwie przyiat.

Deute: 4.

7.

Xrořka.

Rozkazat Krolowey Hester Mardocheus/ aby wessła do Krola/ a prosila za lud swoy/ y za oyczyzne swoje/ rzekac: Pamietay na one dni wniżenia twego/ iaa kos wychowana na rece moiey/ poniewaz tedy ze Aman pierwszy po Krolu mowil prze ciwko nam o nasze smierci: ty wzyway Pa na/ a mow Krolowi o nas/ y wyswobodz nas od smierci.

Sieronim. Też y to znalazłem w po-
spolichym wykładzie.

Hebr. 5.

Theby dnia trzeciego/ zewlokła z siebie odzienie ptaczu swotego/ a oblokła sie w śaty sławy swojej. A gdy sie tśneta w onym Krolewskim odzieniu/ y wezwata wssysth- kich rzeczy Kradzce/ a zbawiciela Bogā: wzięła z soba dwie służebne panny: a na ies dney tedy sie sparta/ iakoby od wielkiej ro- skossy y od wielkiej ciata subtylnosci sama soba wtadać a isc niemogła: a druga śła za nia niosac iey rucho. A ona sama zaru- mieniwssy sie by kwiat rozey/ a wciessnemi oczyma/ y wesolym weyrszeniem/ caita simu- tna mysl/ y wielka boiaznia scisniona. Ja- dac tedy przez wssystkie drzwi porzad/ za- stawita sie przeciwo Krolowi/ gdzie on siedzial na stholcu Krolestwa swotego/ obleczony w śathy Krolewskie/ swiecac sie od złota/ y od kamienia drogiego/ a byl frogiego weyrszenia.

Pener: 21.

A gdy podniosl oblicze swe/ a pataiace- mi oczyma gniew serca swe^o pokazal: Krolu wa od strachu wpadła/ a zblednawssy/ om- dlata y zwiesila glowe na pannie służebna. Tedy odmienil Pan Bog umysl Krolewski w ciachosc: a wnet vlekł sie o nie/ zstocyl z swe^o stolca: a trzymaiac ia swemi rekoma/ tak dlugo az Ksobie przysla/ temi ia slowy cieffyl. Cof chcesz Hester: Jactem brat twój nieboy sie/ Nie vmrzysz: boć nie na cie/ ale na wssystkie inssie to prawo uczyniono. Przi- stepze tedy a dotknisze Berta. A gdy ona przedsiemilejata/ wziat Berto złote/ y po- tyt na iey ssi/ y pocatowal ia/ rzeknac: Cze- muż ku mnie nie mowisz? Tedy ona odwo- wiedziata/ Wyzratam cie Panie/ iakoby Angiola Bozego/ y zasnucilo sie we mnie serce moie/ dla boiazni slawy twotey. A- bo wiem sarzo dzivny iestes panie/ a obli- cze twoie pelne wdzieczności. A gdy mowi- la/ zaa powtore wpadła/ a na poty vmarta Krol sie lepal frasowal/ a wssyscy służebni- cy cieffyli go.

Gl: 33.

g: 19.

Słowa swietego Sieronima?

y Przepsis listu Krola Artaxersa/ ktory za indy po wssystkich ziemicach Krolestwa swego rozsyłal/ ale y tego w Kriagach zy- dowstkich niemasz.

Cap: 16.

List Krola Artaxersa.

Rol wielki Artaxerxes/ od In- dvey az do ziemie Murzynskiej sibo dwadziecia y siedm zie- mic Kriazetham y Woiewo- dam/ Kthorzy poslusni sa naszego rozkazania pozdrowienie wskazuje. Mnodzy do- broci Kriazat/ y cci Kthora im od nich dana iest/ zle pozrywali a obracali na swa pyche: tak ze nie tylko poddanie Krolewskie wssilu- ia zmedzić/ ale niebedac wdzieczni cci Kto- ra im dana od nich/ na onez Kthorzy im ia dali/ sioda cciemne zaktadai. A malo na- tym maiac ze nie dziekuią za dobrodzieyst- wa/ y gwałca prawa ludzkości im okaza- ne/ ale iefceze za to maią/ zeby y karania od Boga/ ktory wssycko widzi/ wysc mieli. A- tak dalece w ssalenstwo zassli/ zeby te Ktorzi powinności albo wrzedow sobie zwierz- nych/ pilnie przysirzegai/ y thak sie na w- ssen sprawuią/ aby y wssystkich chwały go- dni byli/ swemi macactwy wywrocili: gdy wssy Kriazat wprzeme/ a z swego przyrodze- nia ine sadzace/ chythrosia zdrady swey podchodza. Ta rzecz moze miec dowod z ślarych Kronik/ y z tych rzeczy Kthore sie dzieia na kazdy dzien/ iako zlym niektorzych ludzi podusieczaniem/ Krolewskie chuci bywa- ia nakazona. Przetoż przyslusa opatrzyć po- koy wssystkich powiatow. A nie macie tak rozumiec/ gdy wam rozne rzeczy roskazuie- my/ zeby to pochodzilo z iakiey lekkości ser- ca naszego/ ale iz wedlug cżasu y potrzeby iako wiece wzyteczno bywa rzeczy pospoli- tey/ tak wydawamy wyroki.

Hester: 1.

13.

Esaię. 29.

A zebyście te rzeczy o Ktozey mowimy ia- sniey zrozumieli/ Aman syn Amadathy/ y- rodem y mysla Macedonczyt/ a obcy ode- Ktwie Perskiej/ a nasze dobrothliwosc/ o- Krućienstwem swym pylacy/ ob cym bedac- przyiet iest od nas/ y doznal po nas naso- bie thak wielkiej ludzkości/ ze go y oycem- naszym nazywano/ y wssyscy mu cżesc wy- rzadzali/ bedac wtorym po Krolu. Ten pod- niosl sie w tak nadeto pyche/ ze o to stat ia- Koby nas y Krolestwa zbawil/ y gardla. Abo- wiem Mardocheusa/ za Ktorego wierno- scia y dobrodzieysthwem iefceze zywiemy/ y- towarzysste Krolestwa naszego Hester/ ze- wssystkim narodem ich/ nowemi iaktiemis

Hester. 3.

Hester.

anie slychaniem chytrościami / żadał od nas aby byli pobici: o tym myślał / aby one pobito / suadniey żatogi czynił naszey opuszcistości / a potym krolestwo Perskie / przeniósł do Macedonow. Ale my doznaliśmy te żydy wżadney rzeczy nie być winne śmierci / na kroraśmy ie zdali / za podsejzowaniem naynechotliwego człowieka Amána: a o wsem przeke znaleźliśmy że sprawiedliwych prawo używają / y być syny nawyższego y nawięzszego / y zawsze żywiacego Boga / za ktorego dobrodzieystwem / y oycem naszym / y nam krolestwo iesth dane / y aż po dziś dzień iesth strzeżone. Przetoż one listy ktore był Aman naszym imieniem rozesał / wiedźcie być wzruszone. Dla ktorey złości / przed brona miasta tego / to iest Susan / y sam ktory to wymyślił / y wysyłek rod iego / wiśa na ssubienicach: gdy nie my ale sam Bog oddał mu to co zasłużył. A ten wyrok ktory teraz slemy / we wszystkich miastach niech będzie obwołany y rozbity / że sie swie

bodnie godzi żydom używać pra w swoich. Ktorem y wy macie tego dopomagać aby mogli wybić te / ktorzy sie gotowali na ich śmierć / trzynastego dnia trzeźca dwanaściego / ktory zowa Adar. Abowiem then dzień / frásunku y żatosti / Bog wszechmogący / odmienił im w radość. Stadze y wy między inemi swiety / ten też dzień mieycie swietym / a swieccie iż wielkim weselem / aby y na potomny czas wiedziano / że ci wysocy ktorzy Persom wiernie służy / służyła przystoyna zaptate za swa wierność biorą ci co czynia żatogi na krolestwo ich / żagina dla swey złości: A każda kraina / y każde miasto / ktoreby niechciało wcześnikiem być tego swieteha / niech od ognia y od miecza zginie: y niech tak będzie wygładzone / żeby nie tylko ludzom / ale też y bestiam / nie godziło sie na mieszkanie na wieki / na przykład wżgardy y nieposłuszeństwa.

Koniec krieg Hester.

Woczynai sie Kriegi Jopowe.

Wstorych opisuie sie Jopa swietego cierpliwosc wielka /
y doskonalość: tudzież y rozmowa ktora miał z przyiacioły / w ktorey oznay-
mił ciela zmartwych wstanie. Maia Kapitul: 42.

Cap: 1.

Opisuie maitnośc Jopowe / rozmowe ciartow /
sta z Bogiem / gdy sie sobie wprosił maitnośc Jopa
sprawiedliwego / a gdy ciart wssylko mu odial y sy-
ny pomordowal / Job Pana Boga chwali stego.

A Maż ieden
w ziemi Hus / i-
menim Job: a
był to maż vprze-
my a prosty / kto-
ry sie y Pana Bo-
ga bat / y ztego sie
wiarówat. A
miał siedm sy-

now / y trzy corti. Maitnośc iego była /
siedm tysiecy owiec / trzy tysiecy Wielbia-
dow / pieć set też iarzm Wotow / y pieć seth
Oslic / a czeladzi barzo wiele / y był to maż
zawotany między wssystkiemi na wschod
słońca. I chadzali synowie iego / a sprawo-
wali gody ieden na drugiego w domach
swoich / ieden każdy w swoy dzień. A posyła-
iac rozywali theż trzech siostr swoich / aby
iadały y piły smimi. A gdy sie wkoto obessli
dni onych biesiad / sytat do nich Job y po-
swiacał ie: a wsthaiac o swithaniu ofia-
rowat zupełne ofiary za każdego z osobną /
Bo wiec z soba mawiał / By lepak nie zgrze-
szyli synowie moi / a nie stogoslawili (cho-
iesth / ztorzeczyli) Panu Bogu w sercach
swoich. Tak działat Job na każdy dzień.

Jednego dnia / gdy przysli synowie Bo-
ży / aby stali przed Panem Bogiem / był
też między nimi y Szatan. Doktor^o rzekł
Pan: Skad idziesz? On odpowiadaiac / rzekł:
Obchodзіtem ziemię / y krazyltem ia. A rzekł
Pan do niego: Widziales Jopa sluge me-
go / że mu nie maś na ziemi podobnego /
czlowiek vprzejmy y prosty / y Bogoboyny /
a że sie wiarówat ztego? Odpowiadaiac
Szatan / rzekł: Azac sie Job dármo boi
Boga: boś go ty zasszczycił y dom iego / y w-
ssystke maitnośc zewszad: Sprawam rak
iego stogoslawiles / a osiadtosć yego rozro-
sła sie na ziemi. Ale wyciągni iedno nán

málucżko reżę swa / a dotkni sie wssystkie-
go czym włádnie / wyrzys iestlić w twarz bto
goslawić nie bedzie. A rzekł Pan do Szatá
ná / oto / wstornko co ma / w mocy twoiey
iest: thylko nani nie wyciągay reki twoiey.
Wyszedł tedy Szatan od oblicza Pánstkie^o.

A gdy w ieden dzień / synowie y corti ie-
iedli y pili wino / w domu brata swego pier-
worodnego: przybieżat posel do Jopa / kto-
ry powiedat / Wotowie orali / a Oslice pá-
siono przy nich / y wtárgneli Sabeyczy-
kowie / a zabrałi wssystko / a czeladz pobili
mieczem / záledwíem ia sam vshedł abym ci
to opowiedział. On ieszcze tego domawia-
przybieżat drugi y rzecze: Ogien Boży z-
stapit z nieba y popalit wssystkie owce y pá-
stuchy / iedno iem sie ia wdy wymknal / a-
bym ci to zwiástował. I ten záledwie do-
mowil / przypadł trzeci y rzecze: Chaldehy-
czykowie z srtowawsy trzy huffy / a zastos-
czywssy wielbtady / záieli ie / ale y slugi pozá-
biáli mieczem / iam tylko sam vcielt / abym
ci to powiedział. Then ieszcze domawia /
alic drugi przyshedł / powiadaiac: Na ten
czas gdy synowie thwoi y corti iedli y pili
wino w domu brata swego pierworodne-
go / nagle wiatr gwałtowny przypadł od
pufceży / y zburzył czterzy wegły w domu / a
dom obálirssy sie / przytłukt działki twoie
y pomarli: vshedtem ia tylko sam / że bym cie
w tym sprawil.

Wstawssy tedy Job rozdárt na sobie odzie-
nie / y ogolirssy glowe / vpadssy na ziemię /
dat cześc chwate Panu Bogu temi slowy:
Wyszedtem nagi na ten swiat z żywota má-
tki moiey / y nagi sie zas tam wroce. Pan
Bog dat / Pan Bog wziat: iako sie Panu
podobato / tako sie y státo: Niech bedzie i-
mie Pánstie pochwalone. We wssystkich
tych rzeczach nie zgrzeszył Job vsty swemi:
ani wyrzekł nic głupiego przeciwko Bo-
gu.

Cap. 2.

Szatan za dozwolenim Bozym Jopa Wielka do-
roba stoył / tak iż zóná mu vraga / y mímawia aby Bo-
gu ztorzeczył / przyiaciele náwiedziac / siedm dni na
ziemi siedza / záluwac go / a nie kńiemu nie mowiac:

4. Reg: 2.

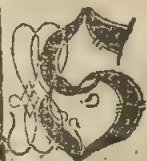
Eccles: 5

1. Timo: 6.

Job. 2.

Job. 1.

Tato sie gdy iednego dnia przy
šli synowie Boży / y stali przed
Pánem / przyszedł też Szatan
miedzy nie / y stat przed oblicza
nościa iego / i rzekł Pán do Szathána /
Skąd idziesz? Ekhory odpowiadając rzekł:
Krażyłem około ziemi / y schodziłem ją. A
rzekł Pán do Szatana: A obaczyłeś sługe
mego Jopá / że mu niemáš podobnego ná
ziemi / máż vprzemy y prosy / ktory sie Bo
gá boi / z tego chrony / a dotychmiast trwa
w niewinności / a tyś mie zrušył przeciwno
ść niemu / żebym go trapił darmo. Które
odpowiadając Szatan rzekł: Skore zá sto
re / y wszytko co iedno człowiek ma dla żywo
ta swego rad da: ále spuść iedno reke twoie
a dotknij kóści iego y ciáta / ná ten czas oba
czyš że w oczy błogosławić będzie. A rzekł te
dy Pán do Szatana: Oto / w rece twoiey
jest / wssátoż dusze iego strzeż.

Pronek: 13.

Wyšedšy tedy Szatan od oblicza Pánistie
go / zaráził Jopá wrzodem nágoršym / od
stopy nožney / aż do wierzchu głowy iego / kto
ry skorupa ropę ostrobowal / siedząc ná gno
iu. A rzekł k niemu żoná iego. Wiece ty iest
eże trwáš w prostocie twoiey? Błogosław
Bogu / a vmrzysz. Ktory rzekł do niey: Já
to iedná z šalonych niewiašt takés theraz
mowitá / ponieważesmy dobre rzeczy przy
mowáli z reki Božey / zlych też czemu nie
mamy znosić? Wtym wssyškim nie zgrzes
zył Job vsty swemi.

Miche: 7.

Tobie: 2.

Matth: 10.

Job. 1.

Job. 42.

Wssyšlawšy potym trzy przyiaciele Jo
powi / one zle przygody ktore náń przypá
dły / przyszedł każdy smich z mieyscá swego:
Eliffáz Themaneczyl / Baldád Subiteczyl /
y Soffár Naámacheczyl. Bo sie byli zmo
wili / żeby pospótu przyszedšy náwiedzili
go / y cieššyli. A gdy z dáleká náń pozjrzeli /
nie poználi go / y krzyżąc plátáli / y roz
dáršy ná sobie odzienie posypáli popiotem
głowy swoje / ku niebu. A siedzieli przy nim
ná ziemi siedm dni y siedm nocy / y żaden
nieprzemowit do niego słowa: Bo widzie
li boleść iego być bárzo ciężką.

Cap. 3.

Job przeklina dzień národzenia swego / y żywot
nintyššy okázánie być nędzny / y okázánie iáko wiele
zlych rzeczy vchodzi / kto z tego swiáta schodzi.

O tym otworzył Job vsta swo
ie / y ztorzeczył dniui swoiemu /
tymi słowy / Boday zginat on
dzień Ekhoregom sie rodził / y
noc w Ekhore rzeciono / Począł sie czo

Hiere: 20.

wiek. Dzień on niechay sie obroci w ciem
ności / aby sie o nim niepytal Bog zwysó
kości / aby niebył oświecony swiátością.
Niech go zámia ciemności y ciem śmier
ci: aby go osiągnął mrok / aby był vwichlan
gorzkością. Noc one ciemny wicher boday
osiadł: aby nie ślá w liczbe miedzy dni do
rocznemi / a niebyłá policzoná w miesia
cach. Boday bytá oná noc opuścila / a
chwały niegodná: aby ia ztorzecyli / ci co
y dniowi ztorzecza / ktorzy gotowi sa wzbu
dzić Lewiathána. Aby sie zámily gwiaz
dy mrokiem iey: a czekały swiáta / y nieo
gládali go / ani w schodu zorze wstawaia
cey. Ze niezawarla drzwi żywotná Ekhory
mie nosił / ani odista zlych rzeczy / od oczu
moich.

Czemużem nieumiał w tonie mądrzym
wyšedšy z brzucha / czemużem tudzież niezgí
nał? Czemużem był wzięt ná koláná / a przec
mie chowano przy pierśiach? Bobym ia
był teraz spiac milcząc / a we śnu moim od
poczywałbym. Z Krolmi y z rádami ziem
skimi / ktorzy tu siebie budują pufki: Albo
z Kriazety ktorzy máia zlotá dosyć / v ná
pełniaia domy swoje srebrem: Albo iáko nie
dosłle dziećie skryte niebyłbym / abo iáko ci
co poczarwšy sie nieogládali swiátości.
Tam zlosiwi przestali swey trwogi / a tam
odpoczynełi sprácowány duzością. Tak
że y ci ktorzy niegdy byli w wieżach pospótu
bez przytkości / ánie slyšeli głosu poborce.
Máły y wielki tham sa / y slugá wolen
od Pána swego. A przecż mizernemu
daná jest swiátość / a żywot thym Ekhory
sa w gorzkości dusze: Ktorzy oczekawaia
śmierci / a nieprzychodzi: iáko ci co sie do
kopywaia skárbu. A gdyby náleżli grob /
bárzo sie stego ráduia. Nieżowi Ekhorego
drogá jest skryta / a ogarnął go Bog ciem
nościami: Pierwey niżli iem / wzdycham:
a iáko zbieráiace wody / tak ryczenie moje:
Bo przypadł ná mie strách Ekhoregom sie
stráchał a cżegom sie obawał / to mie pod
kátó. Azam nieochylał: zam nie milcząc:
zam niebył spokóynny: a wzdám przysłó ná
mie zágniowanie.

Cap. 4.

Eliffáz karze Jopá niedzielnosć / a powiáda
mu że to náń przychodzi dła iego grzechow / od Bo
gá ktory niewinnego niekarze.

Dpowiedając Eliffáz The
mánski / rzekł: Pocznimyli
mowić do ciebie / podobnoś
niemito będzie / ále vnysłone

Job.

słowa krobj mogt w jobie zatrzymać. Oros-
ty nauczał wielu / a posilates rāt spracowa-
nych. Wstępliwie wpewniali mowy two-
ie / a drżące kolana vmacniates. A tcheraz
przysła na cie plagā / ališ vstat: dotkneta
sie ciebie / a zafrārowates sie. Gdzież iest bo-
żajni twoia / mocnośc twoia / cierpliwosc
twoia / y doskonałosć drog twoich: Ro-
spomni sobie prosscicie / kthož kiedy niewin-
ny zginat: albo kiedy ludzie wprzeymi zgiā-
dzeni sa: A owšem widzialem one ktorzy
czynia nieprawośc / a rozsiemara boleści /
y zna ie. Jegdy wiat Pan Bog / zagineli / a
duchem gniewu iego ze byly wthrani.
Ayt Lwi / y glos Lwice / y zeby Lwiczath
skruszone sa. Zubr zginat / przetcho ze tupu
niemiat / a Lwiczeta rospedzone sa.

Ale mnie ziawione iesth słowo skryte / y
iako by krādomie przyieto vcho moje žily
sephania iego. W okropności widzeni
nocnego / gdy cieški sen przypada na lu-
dzie / zdiał mie strach niematy / y drzenie /
a prawie wssytkie kości moje przestraszo-
ne sa. A gdy duch w mey przytomności prze-
mijāt / wstāt y wlošy na cieie moim. Sthā-
nat kros / kthoregom twarz y nieznat / ob-
ras przed oczyma moimi / a glosem sly-
sat iako powietrza cichuczkiego. A za ošto-
wiek / Bogu przyrownāny bedzie vspra-
wiedliwion / ābo maš bedzie cysstsy nād
stworzyciela swego: Otho či co mu słuža /
nie sa stali / y w Angielech swoich nālazt
nieprawości. Czymże nie wiecey či co mie-
stāia w domiech gliniānych / ktorzy māia
grunt z ziemie / beda zeprowāni by od mo-
lur: Od zārānia āž do wieczora beda pod-
cieci āže żaden nie rozumie wiecznie zā-
gina. A ktorzy zostāna / o dieci beda: z nich
pomra / ale nie w mādrosći.

Cap: 5.

O sprawiedliwosci Bojey / je on nā dobre nie ste-
go niedopuszcja / a owšem ie wyswobodia / a žle ka-
rze y gnabi.

Słayze tedy / iessi iest ktho by
odpowiedział / a obroć sie do
ktorego z swietych. Mežā glu-
piego gniemliwośc zābija / a
mālutkiego martwi zāzdrośc. Jam wi-
dział głupiego perwie ā mocnie wkorze-
nionego: ā wnetem przekliat ochedožno-
ści iego. Dāleko beda synowie iego od zbā-
wienia: y beda potārci w bronie / ā niebe-
dzie ich kto wyrwac. Jego žniwo gładny
poie / ā sāmego poima zbroyny / ā rozchwy-
tāia tākomi bogāctwā iego. Tlic nā žiemni

bez przycyny niebywa / a z ziemie nie wy-
midzie boleśc. Cžłowiek sie rodzi nā praca /
a prāt nā latanie. Dla ktorey rzeczy ia be-
de prosil Pānā / ā Bogu przelože słowa mo-
ie. Ktory czyni wielkie rzeczy / ktorych ža-
den doisc niemože rozumem / y dziwne /
bez licžby. Ktory spuszcza deszcz na ziemie /
y odwilža wodami wssytkie rzeczy. Kthory
wynosi pokorne wzgore / ā frārowite po-
krzepia zdrowiem. Ktory rozsypuie myš-
zlych ludzi / āby rece ich niemogly tego sto-
nāc co žāczely. Ktory vsidla chytce w ich
že chytrości / ā rāde nieprawych rozsypuie.
Wiednie wbiegna w ciemności / ā w polu-
dnie tāt beda mācac / iako w nocy. A wy-
swobodzi niedostatecznego od mieciā vstih
ich / y z reki gwaltownikowey / vbogie-
go. A bedzie medostatecznemu nādziela / ā
nieprawośc stuli vstā swoie.

Błogosławiony cžłowiek ktorego Pan
Bog karze: ā thāt karania Pānkiego nie
odrzucay. Bo on zranī y on zleczy: Bže ā
rece iego vztowia. Z sseści zmuchtōw ā
frāunkōw wyswobodzi cie / ā w siedmym /
nie tknie sie ciebie žle. W gładzie wybāwi
cie od smierci: ā nā worynie od reki mieciā.
Od obmowistā iezykowego zākryt bedzieš
ā nie bedzieš sie lekat porażki (mōrowey)
gdyby przysła. W spustošeniū y w gładzie
bedzieš sie smiat: y besthiy žiemskich nie be-
dzieš sie bat. Ale z kāmieniem polnym vmo-
wā tw oia: ā bestie žiemskie spokoyne beda
tobie: y zwiēš že ma pokoy przybytek twoy
y nāwiedzāiac osobe twoie nie zgrzešyš:
Bedzieš tež wiedzāt iž množne bedzie nā-
sienie twoie: ā rod twoy iako žiōtā žieškie.
Wmidzieš w obfithości do grobu / iako gdy
wnoša kope pszenice cžasu swego. Oto /
iakošmy te? došli tāt iest / co slyšac rozbie-
ray sobie nā vmysle.

Cap: 6.

O kāmie Job ie cieje cierpi niž iāslužyt / vstāžja sie
nā przyiaciele cieško / je go opušeja.

Dpowiedaiac Job / rzekl: O-
by to grzechy moje kthoremich
gniew zāslužyt / Byly wlozone
nā wage: znedza ktora cierpie
Jako piasek mōrski okāzātaby sie byc cieš-
ka: przetož y słowa moje pelne sa boleści.
Abowie strzaty pānskie we mnie sa / ktorych
iādowitośc wyielā ze mnie ducha / ā strā-
chy Pānskie woitua przeciwko mnie. A zāš
bedzie rycāt leāny osiet māiac trawie: ā
bo zali bedzie kuczāt wot / gdy stānie y iāslu-
pełnych: Jāž kto bedzie mogt vstāic co
nie slonego / cžegoby sola nie zāprawiono:

Deute: 28.

1. Reg: 2.

3. Machab:

1. Corin: 3.

Deute: 28.

Psal: 10.

Prover: 3.

1. Petri: 4.

Hebre: 12.

Ose: 6.

1. Corin: 10.

Psal: 70.

Amo 3.8

Pro: 27.

Thren: 1.

Job. 11.

Albo/ czy może kto tego kosztować/ co gdy by kosztował przynosi śmierć. Abowiem duszy iaczney y gorzkie rzeczy zdadza sie być słodkie. Czego drzewiey niechciała sie doznać dusza moia/ teraz od wielkiego w cišku/ pokarmem moim sa.

Ktoż mi to da aby sie z iścica prośba moia: a czego oczekawam/ aby mi dat Bog? A ktory poczat/ ten aby mie start: aby rozpustit reke swoje/ a podciał mie? Żebym thomiat za pościeche/ iż karząc mie boleścią/ nie przepuścił mi: nie bede sie przeciwil słowam swietego. Abowiem co za możność moia iest/ Żebym thozniost: albo co za łoniec moy/ abym cierpliwie czynit? Nie iest ci wżdy moc moia iako moc kamienna/ a nic też ciato me miedziane. Otoniemam pomocy w sobie/ y powinowaci theż moi odstapili mie.

Żethory odeymnie od przyiaciela swego miłosierdzie/ boiazni Pánka opuszcza: Bracia moi przemineli mie/ iako strumieni ktory pretko bieży po padolech. Ktorzy sie boia szronu/ przypadnie ie snieg. Na then czas gdy beda rozproseni zagina: a skoro sie zagrzeia/ rozplyna sie z miejsca swego. Powiktaly sie sciesłki trokowich: poprošnicy beda chodzie y zagina. Obacicie sciesłki do Tema/ y drogi Sabá/ a pociekajcie maluczko. Pohánbiemi sa/ Żem mial nadzieie: przyšli też aż do mnie/ a wstydem zaptoneli sie. Terazescie przyšli: a teraz widzac przygo de moie boicie sie. Żalim wa rzekt: Przynieście mi/ a z maitności waszey darycie mi: Albo/ wybawcie mie z reki nieprzyiaciel skiej/ a z reki mocarzow wydrzycie mie? Oczcie sie mie/ a ia bede milczat: a ieslim cze go nieumiast/ nauczcie mie. Czemuscie w wtoczyli mowam prawdziwym/ gdyż nie maś miedzy wami żadnego/ Żethoryby mie mogli karać? Thylko na fuki a przymowki mowe stroicie/ a na wiatr słowa wypuszcacie. Na sirote sie oburzacie/ a podwrocic przyiaciela swego wstaniecie. Wszakoz iednat coście zaczęli/ konaycie: wyciecie mi wssu swoich/ obaczcie sie bedeli klamat. Odpowiedzcie mi proste was krom swaru/ a mowiac co sprawniedliwo iesth/ osadzcie: A nienaydziecie w ięzyku moim nie prawości/ ani w wstach moich gupstho zabrzmi.

Cap. 7.

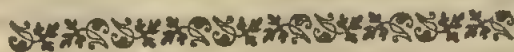
Job powiada/ że ludzki żywot iest wiele pracami skozony: a ktemu bázno trofki/ przetoż wola do Boga modlac sie.

Dwoth cztowieczy na swiecie iesth boiowanie/ a dni iego/ sa iako dni naiemnikowe. Jako sluga pragnie cienia/ a iako naiemnik oczekawa konca roboty swojej: Takemy ia miewat Miesiace daremne/ y nocny pracowite obliczatem sobie. Jesli zaś sne/ rzeka: Kiedyż zaś wstane? a zaśie bede czekał wieczora/ a napetnion bede boleści aż do ciemności. Obleczone iest ciato moie żagnitością/ y smrodliwym prochem: Skora moia zesłta y pomarszczyta sie: Dni moie rychley przeminety/ nišli od tkacza płota: no oderzmione bywa/ y wytrawione sa bes wsselakiej nadziei: Pámietay że iesth żywot moy iako wiatr/ a nie wroci sie oko moie aby widziato rzeczy dobre/ ani mie oglada wzrok cztowieczy: oczy twoie nademna/ a nie ostoi sie. Jakschodzi a żniża obtok y priemija: thak ktho zstapi do grobu nie wynidzie. A nigdy sie zaś nie nawroci do domu swego/ ani go wiecey iuz pozna miejsce iego. Przetoż y ia nie wssciagne wss moich/ mowic bede w wdreczeniu dusza mego: bede rozmawiat z gorzkością dusze moiey.

A coż zażem ia iest morzem/ albo wielorybem/ Żes mie obtoczył ciemnica: Rzeklibym/ Poćieszy mie tośko moie/ wlyż mi nedze mey gdy bede mowit z soba na poście li moiey: Bedzieś mie strąsył przez sny/ a przez widzenia okropności porąsiś. Dla ktorey rzeczy obrata sobie obieśenie dusza moia/ a śmierć kości moie. Rospaczat/ żadnym sposobem wiecey iuz żyć nie bede: Odepusc ze mi Pánie/ boć nie nie sa dni moie. A coż iesth cztowiek że i thak wielmożnym czyniś: albo przeci kniemu przytadaś serca swego: Nawiedzass go raniuchno/ a w rychle go zaś probnieś: Dlugoż mi tak nie odpusciś/ ani mi dozwołiś abym slinke swa poiknat: Żgrześotem: Coś ci mam uczynić o stroju ludzki? Czemuz mie pothawil przeciwnikiem sobie/ a shtatem sie sam sobie ciężet? Czemuz nie odeymieś grzechu moiego/ a czemu nie zgtadziś niepráwości moiey? Oto/ teraz w prochu bede leżat: a bedzieśli mie ráno sskat nie ostoi sie.

Cap: 8.

Baldach Jopá karsze i niepożońskiego mowienia/ a napomina aby sie ku lepszey drodze a ku Bogu nawrocil a wolat/ chcieliby miec pościeche.

Odpowiedziawssy Balaad Su
hiczyl / rzekł : Długoż takowe
rzeczy bedzieś mowit / y duch
rozmaithey mowy vsi twoich :

A wiec Bog wywraca Sady : albo Wszech
mocny przewrotnie co czyni przeciwko spra
wiedliwości : Choć też wiec synowie twoi
zgrzeszyli przeciw iemu / y opuścili ie w rece
nieprawości ich : Ty przed sie iesli rano po
wstanieś do Boga / a bedzieśli Wszechmo
cnego prosit : Jesli bedzieś czysty y w pro
stości chodzisz / wnet ocuci sie ktobie / y weży
ni spokojny przybytek sprawiedliwości
twojej / Tak dalece / że pierwsze rzeczy two
ie były małe / a poslednieysze bärzo sie roz
mnoży. Pytaysie iedno pierwszych Naro
dow / a pilnie sobie rozczytay pamiętkę o
w twoich : (Bo iesłesmy my wczorasy /
a nie wiemy że dni nasze na ziemi są iako
cień) A oni cie naucza : beda ktobie mowić /
a z serca swego wyprawować beda swe wy
mowy.

A zaś sie może zielenić sitowie bes wila
gotności : albo rość rogożina bes wody :
Gdy iesze kwitnie / ani iey iesze rwa res
ta / pierwey niż wysychnie ziota wiednie a
schwie : Tak sie stawa drogām wysycha k
rzy zapamiętawia Boga / a nadsieia po
krycie ciekła zaginie : Nieupodoba sie iemu
blazenstwo iego / a duffność iego iako
palcia siatka : Bedzie sie podpierat do
mu swego / a nie ostoi sie : podpierac go be
dzie / a nie powstanie : zda sie wilgotnym
niż wznieście słońce / a na weseście słońca /
zobito iego zeydzie. Na mnostwo skat ko
rzenie iego zagęści sie / a między kamienimi
rość bedzie. Jesli go kto wyrwie z miejsca
iego / zaprzy sie go / (ono miejsce) a rzecze :
Nie znam cie. Albowiem to iest wesele dro
gi iego / aby zaś z ziemie ine sie puszcilo. Bog
nie porzuć wprzemego / a też reki nie poda
zostawym. Ażby sie wypelnily smiechu vsi
twoie / a wargi twoie wykrzykani. Kto
rzy cie nienawidza / beda obleczeni hanba
a przybytek niecnolliwych nie ostoisie.

Cap. 2.

Job wypisane wszechmocnośc Bosta / a że ludzie
w sprawiedliwości przyrownani ku Bogu są nie
miesotni.

Odpowiadac Job / rzekł :
Prawdziwie tho wiem że tak
iest / a że sie nie stawa sprawie
dliwym człowiek / przyrownan
ni bedac Bogu. Bedzieli sie chciał snim spie

rać / a tysiac mu nie bedzie mogt odpowie
dziec / iedne slowa Nadrego serca iest / a
mocny w wdatości : kto sie mu kiedy zasta
wit / a mial pokoy : Ktory przeniosl gory / a
nie poczul ci co ie wywrocił w pierzchli
wości swojej. Ktory zrusza ziemie z mies
ca iey / a slupy iey strzasia sie. Ktory gdy
przykaze słońcu / nie wschodzi : a gwiazdy
zamyka iako pod pieczęcia. Ktory rozcia
ga niebiosy sam / a chody na welnach mor
skich. Ktory sposabia gwiazdy iako woz /
iako kossy / y iako baby / y wnetrznosci od po
tudnia. Ktory czyni wielkie rzeczy / y nie o
garnione / y dziwne / ktorym niemasz liczb.
Przydzieli do mnie / nie wyzrze go : odep
dzieli / nie zrozumie mu. Spytali nagle /
ktoz mu odpowie : albo kto moze rzec : Cze
mu tak czynisz : Bog ktorego zagniewan
zaden sie oprzec nie moze / a pod ktorym sie
zginia ci co nosa okrag. A tak ktorem ia
iest / abym mu mial odpowiedac / a ze bym
mial mowic swemi slowy kniemu : Ktory
bym też mial nieco sprawiedliwego / nie od
powiem nic / ale Sedzie moiego bede pro
sit. A gdy mie wyslucha wolaiaceo ktobie /
iesze nie wierze by wysluchal glos moy.
Albowiem w wichrze mie zetrze / a rozmno
zy rany moje też bes przyczyny. Nie dopu
sca odpoczynać duchowi memu / a napet
nia mie gorzkosciami. Jesli ktho ssa w
nim mocy / namocniessy iest : Jesli prawo
ści Sadu / zadny nie smie za mna swiadek
wa dac. Bedeli sie chciał vsprawiedliwic /
vsta moje potepia mie : okazowallibym sie
niewinnym / dowiedzie tego zem iest nie
cnolliwym. A tak bym też byt prostym a w
przemym / thego nie bedzie wiedziec dusza
moia / a bede sobie cfnat z żywotem moim.
Jedno iest com ia mowit / iż niewinnego y
niepobożnego on zniszcza. Jesli bicznie
niechay zaraz zabije / a z vthrapienia nie
winnych niech sie nie smieie. Ziemia dana
iest w rece niepobożnego / twarz Sedziow
iego zakrywa : a iesli nie on iest / ktory thedy
iest : Dni moje przesze były niżli ten co zli
sty biega : vcieli / a nie ogladali nic dobre
go. Przebiegli iakoby todki z iabiki / iako O
rzel gdy na paska leci. Gdy bym rzekł / Ni
taki thak nie bede mowit : nienie oblicze
swoie / a boleści bywam dreczon. Wstyd
tem sie wszech uczynkow moich / wiedzac że
nie przepuszczaś grzeszaczemu. Ale ieslim y
tak iest niecnolliwym / czemużem darmo
vsirowat : bym też byt omyty y snieżna wo
da / y isnetyby sie iako naczysshe rece moje :
Przed sie ty mnie w smrodziech ponorzyś /
bedzie sie mna brzydzic odzienie moje. Albo
wiem ani bede odpowiadat meżowi ktory
mi iest podobny : ani temu ktoryby semha v

Amos. 5.

Eccles. 8.
Hier. 10.

1. Corin. 4.

Eccles. 9.

Job. 2.

Hier. 2.

Sadu za rowno mogl byc sluchan. Nie
jest kthory by obudwu mogl karac / a potos
zyc reke swo na obu. Niechay odeymie ode
mnie rozge swoje / a strach ie^o niechay mie
nie strasy: Mowic bede / a nie bede sie go
bat: bo nie moge letaiac sie odpowiadaci

Cap: 10.

Cnie sobie Job w zywoicie tym / wysnawasie byc
stworzeniem Bozym: Stotha stworzonym / a prosi o
miejsce pokucie potrey jyw.

Nie sobie duffa moia wzywoicie
moim / rozpuscze przeciw sobie
mowe moie / bede mowil w gorz
kosci duffe moiej. Rzekne Bogu:
Niepotepiay mie: wlasz mi to cze^o mie tak
sadzisz: Czylic sie to nie zda byc dobrze / ies
li by mie potwarzyl / a po thym wcinat /
mnie sprawe rak twoich / y podpart a do
pomogt rady bezboznych: Czyli tez ty masz
oczy cielesne: abo iako widzi czlowiek / tak
y ty widziesc bedziesc: A zas iako dni czlo
wiecze / tak y dni twoie / y lata twoie sa ias
ko czasy ludzkie: Abys szukal nieprawosci
moiej / a grzechu sie mego wywiadowal:
A zebys wiedzial zem nie niepoboznego
nieuczynil / poniewaz ze nie jest zaden kto
ryby mogt z reki twoiej wydrzec.

Deute 32.

Psal: 118.

Sapi: 7.

Rece twoie Panie uczynily mie / y utwo
rzyly mie zupełne^o w okol: a tak mie nagle
spychasz z gory: Rozpomiem sie proste cie /
zes mie zlepil iako gloto / a zas mie w proch
obrocisz. Zajes mie niewydoit iakoby mle
ko / a z sadziles mie y utworzyl iako ser:
Skora y ciadem odziales mie / kosciami y
zylami spoiles mie. Zywoty y miosierdzie
dajes mi / a nawiedzanie twoie przysrzec
gato ducha me^o. A czk olwiek te^o taisy w ser
cu twoim / iednak ze to wie / ze o wsszech rze
czach pamietasz. Jeslim zgrzeszyl / a na go
dzine przepusciles mi: przecyje abych byl
czystym od nieprawosci moiej nie dopus
cisz: Bedeli zlym / bleda mnie: a iesli spra
wiedlywym / niepodniosz gtowy / othuczo
ny bedac utrapieniem y nedza. A dla py
chy / iako Lwice porwiez mie / a nawrociw
szy sie dziwnie mie moczysz. Znowu przeciw
ko mnie wiedziesz swiatki swoje / y tym wie
cey rozjarzasz gniew twoy przeciwko mnie
a meki boiwa we mnie. Czemus mie wys
wiodel z tonu matki me / ktory bodaiem byl
tam zginat / by mie bylo oko nieogladalo.
Bylbym byl iakoby niebyt / z zywoita tui prze
miesion do grobu. Zasz frotkosc dni mo
ich nie skonczy sie wkrótce: A tak dopusc ze
mi / ze maluciko obiatnie boleści moiej.
Drzewiey nizli zayde / a zas sie nie wroce /

Job. 3.

Hiere: 20.

do ciemney ziemie / y okrytey mrokie smier
ci / do ziemie mizeriey y ciemnosci / gdzie
tylko cien smierci / a rzadu zadnego / a ow
sem wiekustha okropnosć a strach prze
mieskawia.

Cap: 11.

Zophar twierdzi tho ze Job dla wielu grzechow
ktore y wylcin / iesli od Boga karan / okamiac Boga
byc nieogarnionego / obiecniac murzej zas iesli sie o
baczy a nawroci ku Bogu / wiele dobrego.

Dpowiadaiac Soffar Tlaa
machezyl / rzekl: A zas ten co
wiele mowi / niebedzie thez y
sluchat: Albo maz wielomow
ny bedzie vsprawiedliwiony:

Thobie samemu milczec beda ludzie: a gdy
sie z ussych nasmieiesz / a ciebie zaden nie
przegada: Bos powiedzial / sczyra iesly
mowa moia / y iessem czystym przed obli
cznoscia twoia. A Boze day tho by sthoba
Pan Bog mowil / a utworzylci wsta swo
ie / abyć okazat tajemnice swey madości /
y iz rozliczny iesly zakon iego / abys zrozu
mial / ze cie daleko na mniessie rzeczy wy
ciaga Pan / nizli zaslugue nieprawosc
twoia. Snadz slady Boze ogarniesz rozu
mem / a prawie doskonale Wsschmocene
go naydziesz: Wssysse iesly niz Niebo / cos
uczynisz / a iesly gtebszy nizli pietlo / y stadze
ij poznasz: Dufszac nizli ziemia miara
iego / a perssa nizli Morze. Wyssyszto
wywroci / abo w iedno zegnai / kto mu da
odpor: Albo kto mu moze rzec / Czemu tak
czynisz: Albowiem on zna proznoac ludzka /
a widzac nieprawosc / a wiec niekarze:
Maz prozny podnosi sie w pyche / a iakoby
lesnego Oslu szrebie / zda sie sobie tak wol
nym byc vrodzonym. Ale ty vmocniles ser
ce thwoie / y wyciagnales do niego rece
twoie.

Job. 1

I. Reg. 7.

Hiere: 11.

Esai. 1.

Leuid. 6.

Odeymiesli nieprawosc od siebie / kto
ra iesly w rece twoiej / a iesli niebedzie trwa
ta niesprawiedliwosc w przybytku two
im: Waten czas bedziesz mogt podniesc o
blicze swe bez zmazy / y bedziesz staty / a nie
bedziesz sie bat. Wiedze tez zapamietasz / a
bedziesz spominat iako na one wody co prze
minely. A oswiecić sie pod wieczor iako po
tudiowy blask: a gdy sie bedziesz rozumiat
byc zniszczonym / wzmidziesz iasny iako Ju
trzenka. A bedziesz mial duffnosć przeto
zywssy sobie nadzieie / a pogrzebiony bespie
cznie spac bedziesz. Odpoczywac bedziesz a
niebedzie cie kto przestraszac: a beda pro
sie oblicza twego mnozdy. A oczy niepobo
znych wstana / y wciezka im zginie / a na
dzietia ich obrzydlosć iesly duffe.

Otępienie Job swa cierpliwosc / y moc Boza / ktos
ma tej gody ma miejsce mądrości.

A Odpowiedziawssy Job / rzeki:
Tedyście wy tylko sami ludzie /
swami zemrze mądrość: A
iać mam serce iako y wy / anim
jest was podleyssy: bo ktoż teo
niewie co wy wiecie: Z kogo sie posmierza
przyjaciel iego / iako to zemnie / bedzie wzy
wat Boga / a wyslucha go: bo tam w po
smiechu jest sprawiedliwego prostota. Ka
ganiec wzgardzony w myslach bogatych /
nagotowany na zamierzony / a zlozony czas.
Obfituia przybytki drapieżnikow / a smie
le wyzywala Boga / gdy on dat wssystko
w rece ich. Atoli pyta sie bydl / a naucz
cie: y pthakow niebieskich / a okazac tho.
Mow k ziemi / a odpowiedz: y powiedzac
rwy morskie. Ktoż tego niewie ze te wssy
stkie rzeczy rekā Pāniskā / wezmia: W kto
regu rekā duffa / kazdey rzeczy żywey / y duch
wsseltiego ciata cztowieczego: A zasz nie
ucho slow rozsadza: a smaku / wstha iedza
cego: W starych ludziach jest mądrość / a
wdługowiecznym czasie rostopność. V nie
goć jest mądrość y mocność / onci ma rade
y rozumność. Jesli on skazi / niemaf thęgo
kto by mial zbudowac: iesli zamknie cisto
wieka / żaden nie jesth kthoryby otworzył.
Zadzierzyl wody / wssystkie rzeki wyschna:
a iesli ie wypuści / wywroca ziemie:
V niego jest mocność y mądrość: on zna
oskutawiaacego / y tego ktorego oskutawa
ia. Przymodzi rāce kuglupiemu koncowi
a Sedzie ku skretwieniu. Pas krolom od
pānie / a powrozem przepānie bōdrā ich.
Wodzi kaptany bes slawy / a przedniessę
pāny podchodzi. Odmieniac slowā praw
dzinych / a nauke starych odevmuiac. Wyle
wa wzgardzenie na kriażetā / a one ktorzy
byli zaktumieni wynosi. Kthory wyiawia
thayne rzeczy z ciemności / y wywodzi na
swiatlość ciemności. Ktory rozmnaża
narody y trāci ie / a wywrocone w cāle zas
postanawia. Ktory odmienia serce kria
żet ludu ziemskiego / y oskutawa ie / aby na
daremno chodzili gdzie drogi niemaf. Na
cāc beda iakoby w ciemnościach nie w swie
tle / y wezmi je beda bladzic iako pjanā.

Job spiera y potepia przyjaciele / ich slow / okāu
ie je beda karani od Boga / swęy cierpliwosci bronit
a od Boga sie wywiadu. / prze ktore by gney / byt
tak bāzo karan.

D tho te wssystkie rzeczy widziato
oko moie / y slysato ucho moie / a
rozumialem wssystkiemu. Pod
lug vmieciethności wassey / y ia
znam: y nie iessthem was po
dleyssym. Wssatze iednak do Wsschmo
gacego mowic bede / a chce z Bogiem sie
gadac: Pierwey pokazawssy jescie wy su
downicy kramstwa / a nasladownikami
przewrotnych nauk. O byście byli lepiey
milszeli / zeby was bylo miano za mądre.
Sluchaycież tedy wywodow moich / a roz
sadku vst moich pylnie sluchaycie. A zasz
Bog potrzebuie wasse / kramstwa / abyście
od nieo mowili zdradliwosci: Czyli osobe
ieo (na sie) bierzeć / a miasto niego sadzić
vstuić / Czyli mu sie to podobac bedzie /
przed ktorym nie taino byc niemoze: i zali
bedzie osut an / iako iny cztowiek / wasseni
zdradliwosciami: On was karac bedzie /
ze w taimności oblicze ieo przimuić.
A wnet iako sie skoro ruszy zawichrzy a za
maci was: y strach iego oborzy sie na was
pamiatka wassa przypodobiona bedzie po
pietowi / y obroca sie w stoto ssie wase.
Pomilczcie maluczko ze bede mowit / co
mi ktolwie mysl potknie. Czemuz targam
ciato swoje zebami moimi / a dusze swa no
se w rekach moich: Wy mie tez choc y zabili
przed sie w nim bede duffat: wssat oz drogi
moie przed oblicznoscia iego karac bede
A on bedzie zbawicielem moim: abowiem
nie przydzie przed oblicznosc iego żaden
pokryty cztowiek. Sluchaycie mowoy moiey
a gadki wezmiecie sobie w wssy wasse. Bedeli
sazon / wiem ze nie sprawiedliwym nar
da. Kto jest ktoby byl sadzon semna: Tlicz
przydzie: przecz milczac gine: Jacy mi
dwou rzeczy nie czyn / tedy sie przed twarza
twoia nie skryie: Reke twoie oddal odem
nie / a strach twoy niech mie nie strassi. W
zow mie / a ia odpowiem tobie: albo raczey
niech ia mowie / a thy mnie odpowiaday.
Jakoż ia wielkie mam nieprawosci y grze
chy / sprossine zlości moie / y winy moie os
kaz mi. Czemuz kryies oblicze twoie / a
masz mie sobie za nieprzyaciela: Przeciw
to listu ktory bywa od wiatru zachwcon
okāznieś moc swoje / y zdysto vshle prze
sladnieś. Boriem ze spisiues przeciwko
mnie gorzkości / a chceś mie zniszczyc grze
chy młodości moiey. Wsadzites w peto no
gi moie / a pilnies strzeżt wssystkich scieżet
moich / y slady nog moich ogledowates:
Ktory iako zagmtośc mam byc skazony / y
iako odzienie ktore mol zgryza.

Proue: 17.

Psal: 31.
Luci: 18.

Psal: 24.
Iob: 33.

Job ubaczywszy wielmożę człowieka / Dziwne
sie dobroci Bożej przeciw iemu / je potym żywotie o
czekawa mego / y. oinaymiał ciał ludzkich imarowy
wstanie.

Eliffas Jopá stroffnie z chluby / je sie podcytat byc
madrzym a dyciat / Bogiem gadae / opisuie przelecto
wo slych a pokrytych ludzi.

Psal: 50.

Eccles: 1.

Gene: 47.

Psal: 137.

Człowiek narodzony z niewia-
sthy / nie dlugi czas żywiał / a
wzdam napełnion bywa mno-
giey niedze. Który iako kwiąth
wychodzi y potarł. Bywa / a
schodzi iako cień / a nigdy w iednostáynym
postánowieniu nie trwa. A wiec przystoy-
na rzecz być mniemasz / otworzyć oczy swo-
ie ná tákowe / y przywieść go z soba ná sad
Ktoż może uczynić czystym / z nieczystego
nástienia záczetego / a zaś nie ty który sam
iestes? Krotkie są dni człowieka / liczbá
krieżycow iego v ciebie iest: postánowites
gránice iego / ktorych przeysć nie może. A
ták odeydz ná chwilkę od niego żeby odpo-
czynat do kad nie przydzie požadány / iako-
by naiemnicy / dzień iego. Drzewo tedy ma
nádzieie: iż bedzieli wyciete / zaś bedzie sie-
lone / a látorosłki iego zaś sie puszcza. Jesli
je sie stárzeie w ziemi korzeń iego / y w pro-
chu obumarlyby pień ie: / Ták odwilżenie
wody odmłodzi sie / y pusci z siebie látorosł-
ki iako gdy napierwej było wsádzone: a cżło-
wiek gdy umrze / y bylby obnáżony y stáżony /
prose gdzie iest: / Nie ináczey iako gdyby wo-
dy sły z morza / a rzeká wyprożnioná bedac
gdyby wyschła: Ták człowiek gdy umrze nie
powstanie / aź bedzie stárte niebo nie ocuci
sie / ani powstanie ze snu swego.

Kto by mi to dał / abyś mie w piekle zá-
szczyt / y skrył mie / aźby przeminetá pierz-
chliwość twoią / a żebyś mi złożył czas / kie-
dybys miał wspomnieć ná mie? A mnie-
masz że umarły człowiek zaś ożywie: po w-
ssytkie dni / ktorych teras boiue / oczeká-
wam póki nie przydzie zmienie nie moie.
Wzowieś mie a ia odpowiem tobie: stwo-
rzeniu rak twoich / podaś práwice. Tys w
prawdzie policzył kroki moie / ale wzdam
przepuść grzechom moim. Zápieczetowa-
les iakoby w worku wytkroczenia moie / a
les vleczył nieprawosć moie. Gorá wpadłszy
rospłwa sie a nisczeie / a kámiem przenie-
sion bywa z miejsca swego. Wody náczynia
dółkow w kámieniu / y powodzia z nienac-
ká sie ziemiá kázi: przetoż y ludzie takież zá-
tráciś. Zmocniles go ná máty czas / aby po-
tym wiecznie przeminat / odmienis oblicze
iego a wypuścis go. Choć slachćicy beda
synowie iego / choć nie slachćicy nie zrozu-
mie. A wsákosć ciáto iego póki iest żyw / be-
dzie bólato / a dusá iego nád sámymsa
ba bedzie ptákátá.

Odpowiedziawszy Eliffas The-
mánczył / rzekł: A zaś mady be-
dzie odpowiadat iakoby ná
wiátr mówiac / y nápełni go
racosćciá żoladek swoy: Stbro-
faies słowy thego ktory nie iesth rowny
tobie / a mówis coć nie iest wýteczno. Jle
z ciebie iest / wyprośniles boiażni / y zdiates
prośby przed Bogiem. Abowiem nieprá-
wosć twa náuczyla wstá twoie / y násládu-
ies ięzyk bluzniercow. Potepia cie wsthá
twoie / a nie ia: y wárgi twoie odpowiedza
tobie. Zajes sie ty pierwssy człowiek náro-
dził / y przed wssytkimi pagórki stworzo-
nes: Cżyliś rády Boskiey sluchat / a podle-
śa bedzie niżli thy madyosć iego: Coż thy
wiesć cżegobysmy niewiedzieli: Co ty rozu-
mies / cżegobysmy nieumieli: A stháry y
dawni są między námi / dálekó stárszy niżli
oycowie twoi. A zaś trudná rzecz iest aby
cie počieszył Bog: ale słowa twoie zlosćci-
we tego bronia. Cżemuś cie thát podnosi
serce twoie: a iakoby wielkie rzeczy myslac
wytrzeszczas oczy: Cżemu sie thát nádyma
przeciwko Bogu duch twoy / abyś wypu-
szczat z wst twoich tákowe słowa: A coż iest
człowiek / żeby miał być niepokálanym / a
żeby sie miał wtkázac sprawiedliwym / then
co sie rodzi z niewiásty: Oto między swie-
tymi iego żadny nie iesth bez odmiány / y
Niebiosá nie są cżyste przed oblicznością
tego: im wiecey obrzydny a nieużyteczny
człowiek / ktory pje nieprawosć iako wo-
de:

Okáżec / iedno mie posłuchay: com sam
widziat / powiemci. Medrcowie wyzna-
wáia / a nie táia przed oczý swemi / ktorym
sámym daná iest ziemiá / a nieprzejdzie ob-
cy przez nie. Przez wssytkie dni żywota swe-
go / Bezbożny sie pyssni / a nie iesth pewná
liczbá lat okrucieństwa iego. Szum strá-
chu brzmi záwždy w wssach iego: chodz be-
dzie pokoy / on sie wssedzie zdrad domysla.
Nie wierzy by sie miał wroćic z ciemnosćci
do swiátlá / ogladáiac sie ze wśad ná miecz
Gdy sie ruszy ku nábyciu chleba / wie iż iest
gotowy w rece iego dzień ciemnosćci. Strá-
szyć go bedzie frásunek / a vćisť go wátem
otoczy / iako Krolá ktory sie wiec gotuje ku
bitwio. Abowiem wyciagnat przeciwko
Bogu rękę swoie / a przeciw wsszechmoga-
cemu zástáwił sie iest. Biezat przeciwko
nie wyciagnawssy byie / a tustemi kregi
vzbrowi sie. Otkryta twarz iego tustosć / a z

Job.

Bołow iego sádo wisi. Mieszká w miá-
stách opuszcájących/ y w domiech spustossá-
jących/ które w gromády są z sypáne. Nie zbo-
gácieie/ áni będzie długo trwáć mądrost-
iego/ áni w pusci w ziemi korzenia swo-
iego. Nie wynidzie z ciemności: gátezi ie-
go posuszy ptomien/ y oddálon będzie duché
wst ie. Nie będzie wierzył darmo błędem
zmamiony/ żeby którym mytem miał być
odkupiony. Pierwey niż iego dni wypetnia-
sie/ zginie: á rece iego uschną. Zaráżony be-
dzie iáko Winnicá/ w pierwssym kwieciu
grono iego/ á iáko by Oliwá opuszczájac
kwiat swoy. Abowiem zgromádzanie po-
krytego cztowiek/ iáto wie jest/ á ogień po-
pali domy tych co rádzi dary sióra. Począł
bolesć/ á porodził nieprawosć/ á żywot
iego sposabia zdrády.

Cap: 16.

Job boleśe swa wypowiedá / á oznaymia że to cier-
pi bez winy/ ciutac sie być czystym od wssy niepra-
wosći.

Dpowiádájac Job/ rzekł: Sły-
chałem częstokroć thákie rze-
czy/ wssystcy wy jesteście báz-
ciešcy/ cięšcyście. A zaś kiedy
będá mieć koniec słowá powie-
trzne/ álbo jesth ci co nie ku myśli/ że thák
mowisz/ Mogtem ci iá teź podobne rzeczy
thym wássym mówić: á boże day by była du-
śá wássa zá dusse moie. Ciešsł ci bym y
iá was iágodnimi słowy/ y kiwałbym theš
glowá swá ná wámi. Posiátlbym was v
sły swemi/ y ruchałbym wargi moie/ iáko
by przepuszczájac wam. Ale coż mam czy-
nić/ bedeli mówil nie ukoj sie bolesć mo-
iá: bedeli teš milczáł/ nie odepdzie odem-
nie. A teraz ścišnetá mie bolesć moia/ y w
niwecz sie obroćity wssysthki cštonki moie.
Márški moie świadectwo wydáia przeciw-
ko mnie/ y powstáwa nieprawdy mowczá
przeciw obliczu memu odpierájac mi. Je-
brat popełniwośc gniewu swego ná mie/ á
groźac mi/ zgrzytat ná mie swoimi zebá-
mi: gtorny nieprzyáciel moy poyrzał ná
mie stráśliwemi oczymá. Othworzyli ná
mie wstá swoie/ á wymawiaiac mi bili mie
w twarz moie/ byli syci mák moich.

Zámknáł mie Bog v nieprawego/ á wy-
dáł mie w rece niezbožnych. Já/ ktorým
niegdy był bázó bogáty/ therazem nagle
stárt: wiat mie zá sšrie/ zdruzgotáł mie/ y
postáwíl mie sobie iáko cel. Othoczył mie
wtoczniami swemi/ zránił biodrá moie/ á
nieprzepuścił/ y wtoczył ná ziemié trzewá
moie. Posiełł mie rána ná ráne/ oborzył
sie ná mie iáko Obrzym. Wssytem wor ná
stare moie/ y posypálem popiotem ciáto

moie. Oblicze moie zpuchneto mi od plá-
czu/ á oczy moie posły bilmem.

Thom cierpiat krom nieprawosći rekt
moiey/ máiac czyste ku Bogu próžby. Zie-
mio nieprzykryway krowie moiey/ á niech w
tobie nienáydnie mieyscá/ gdzieby sie miał
kryć krzyk moy. Abowiem otho w niebie
swiádek moy/ y ktorý mie swiádom jest ná
wysokosćciách. Zwáwi przyáciele moi/ do
Bogá rozpływáie sie oczy moie. A Boże
day ták byt sádzon máž z Bogiem/ iáko by-
wa sádzon syn cztowieczy z thowárzyssem
swoim. Abowiem oto krotkie látá mýjáia:
á po ściessce chodze/ kthora sie záš nie-
wroce.

Cap: 17.

Powidá Job że cierpliwie oczekáwa odpłaty Bo-
giey/ w boleściách ciáta/ w ešfáunku dusze.

DVCz moy zcienczeie á zemble-
ie/ dni sie moie stroca/ thylko
mígrob zostáwa. Nie zgrze-
sslem/ á przedsie w gorzkos-
ciách przemiesztáwa oko mo-
ie. Wsswobodź mie/ á postháw mie wedle
siebie/ á niech ktho chce boiúie przeciwko
mnie. Serce ich dálekieš wczynil od umie-
nia/ á przetož niebédá podwysšeni. Lú-
biecnie thowárzyssem/ y oczy synow iego
wstána. Postháwíl mie iáko by ná przysło-
wie ludu/ á jestem przykádem przed nimi.
Zámknáł sie od rozgniewánie oko moie/ á
cštonki moie málem wniwecz sie obroćity.
Zdžiwia sie spráwiedliwi temu/ á niewin-
ny powstánie ná pokrythego cztowiek. A
będzie trzymáł spráwiedliwy drogę swoie/
á czystym rekam przydá mocnosćci. A thák
wy wssystcy náwróćcie sie/ y chodźcie/ á nie
nájde między wámi żadnego mądrego.

Dni moie przeminely/ myśli moie roz-
pierzchnely sie/ trapiac serce moie. Noc
obroćili w dzień/ á záš po ciemnosćciách
spodziemam sie swiátości. Ścierpieli/
piekto jesth domem moim/ á w ciemnos-
ciách wstátem toštko moie. Zgnitości rze-
ktem: Jesteš oycem moim: Robacy mátká
y siostra moia. Gdzieš teraz jest oczekáwa-
nie moie/ á ná cierpliwośc moie kto bacz-
nie má? Do nagtebszego piekła z sšhapiá
wssystkie rzeczy moie: coš miniaš iž wždy
tám będá mieć odpoczynienie?

Cap: 18.

Báldáó kárze Jopá że niešluchał tych ktorzy iemu
dobrze rádzá powiádájac iáko wiele złego nágotowa-
no ztym/ ieby iho postánowil iž Job dla grzechow
jest stárány.

B O tym odpowiadając Balaam
Subitcyt / rzekł: Kiedys thym
słowam chętnym koniec w-
czynicie: Wyrozumiećcie pier-
wej toż mowmy: Czemuz nas
poczytacie za bydlęta / y staliśmy się smrodli-
wymi przed wami: Czemuz trącis duse
twoie w pierzchliwosci twoiej: i zaś dla cie
bie będzie opuszczona ziemia / y beda prze-
niesione stąty z miejsca swego: zali światło
niepobożnego nie będzie zgąszone / ani się
będzie świecił płomień ognia iego.

Światłość zgaśnie w przybytku iego:
y świeca ktora nad nim jest będzie zgąszo-
na. Ściana się kroi mocy iego / a zepchnie
go na syieradę iego. Bo wnikł w sieć
nogi swoje / a w planach iey chodzi. Zadzier-
żana będzie noga iego w sidle / y rospali się
przeciwko temu pragnienie. Skryta jest
w ziemi stopa iego / a samotoroka iego na-
ścięła. Zerwał go strąszyć beda strąchy / y
wnikł do nogi iego. Zemdla od głodu
mocy / a tak nienie dojdzie do kości iego.
Niechay pojrze piękność skory iego / niechay
skazi ramię iego wprzędziaca śmierć.
Wytrągnięta bądź z przybytku iego du-
chność iego / a niech go dlaż nogami zginie-
nie / iako Krol: niech mieści się w przyby-
tku iego towarzysze one / ktory nie jest / niech
pokropiona będzie w namiocie iego siarką.
Z dotu korzenie iego niechay wyschnie / a z
wierzchu niech będzie potarte żniwo iego.

Pamięć iego niechay zgine z ziemi /
a imię iego niech nie będzie sławione po w-
ticach. Wypędzigo z światłości do ciemno-
ści / a z światła przeniesie go. Nie będzie na-
sienie / ani rod w ludu iego / ani ktore osta-
tki w krainach iego. Wdzień iego zumięta
się nappodleyssz ludu / a co czełnieysze ogar-
nie strach. A tak ty sa przybytku nieprawo-
ści / a to miejsce onego ktory nie zna Boga.

Cap: 19.

Job karząc przyjaciela / okrucieństwa / okazywał że
nieprawdliwie był karan od Boga / nieco o zmar-
thwych wstaniu powieść / oznajmując że będzie sad
powstęchni.

A Odpowiadając Job / rzekł:
Długoż będziecie trąpić duse
moje / y przyćmiewać mi mowa-
mi: Oto już mnie dziesięć kroć
potwarzacie / a nie wstyd was
tego gdy mi tak przytyskacie. Bo jeśliżem
nie miał / przy mnie zostanie nie wnie-
sione moia. Ale wy się przeciwko mnie wspi-
nacie / y zbijacie mnie posmięwistki moimi.
Wiec chociaż już teraz zrozumiecie / że
nie Bog nieprawdliwym sadem skarał:
a plagami swymi mnie utrapit. Ocho / beda
wotał / gwałt cierpiac / a żaden mnie nie wy-

slucha: beda krzyżat / a nie mają koby o-
dził. Ścieśnię moje w koto ogrodził / że
przeżyć nie moge / a na drodze mojej ciem-
ności potoczył. Złupił mnie z sławy mojej / y
zdiat koronę z głowy mojej. Popsował mnie
zerwał / y gine / a iakoby wytrągnionemu
drzewu / odiał nądzienie moje.

Rozgniewała się przeciwko mnie pierz-
chliwość iego / y tkał mię sobie miat / iako
nieprzyjaciela swotego. Popsołu przysli-
totrowie iego / y wczynili sobie drogę przez
mnie / y oblegli koto przybytek mój. Brat-
cia moje daleko odegnat odemnie / a zna-
iomni mój / iako obcy odesli odemnie. Opus-
čili mię krewni moi: a ci co mię znali zapo-
mnieli o mnie. Komornicy moi / y slu-
żebnicy moje / iako obcego mię sobie mieli /
y bytem w oczu ich iakoby pielgrzym. Za-
błąkałem slugi mego / nie mi nie odpowie-
dział / wsty własnymi prassatem go. Tchu
mego chronią się żona moja / y modliwa-
tem się synom żywota mego. A wiec y głupi
przeglądali mię: a gdy od nich odssed-
należali się zemnie. W obrzydności mię
niegdy mieli radni moi: a kogom nawie-
cey mitował / then się odemnie odwracal.
Takaże gdy już opadło ciało moje / skora
moja przyschnęła do kości moich / zostaly
tylko wargi przy zębich moich.

Złutuycie się nademna złutuycie się na-
demna / wzdam tylko wy przyjaciele moi:
boć mię reka Pańska dotknęła. Czemu mię
prześladowacie iakoby Bog: a nasycać się
ciata mego: Kto by mi to da / aby spisanie
były mowy moje: Kto mi to da / aby były wy-
rzone na kriegach pracikiem albo grąff-
ka żelazna / a na blasse otowianey / albo w-
dy złotem wyrzute na krumieniu: Bo jeśli
wiem że Odkupiciel mój żyw jest / a w osta-
teczny dzień że mam powstahć z ziemi / y
zaś obleczon bede w skore moje / y w ciele
moim ogladam Boga. Ktorego mam wi-
dzieć ia tenże / y oczy moje maia ogladać / a
nie iny: Odłożona jest tka nądzienia moja w
w tonie moim: A przeto czemuż teraz wy
powiedacie / Przeglądumy go / a grunth
słowa naysłuszy przeciwko iego: A tak wie-
kaycie od mieczi / boć miecz jest mściwiel
nieprawości / a wiedźcie być sad.

Cap. 20.

Sczesliwość / ludzi zliych krotka.

Odpowiadając Soffar Naama-
tytes / rzekł: Dla teo myśli mo-
ie rozliczne iedne po drugich
przychodza / a rozum na rozum
ite strony zachwytuia. Nauki
tej ktora mię strofuie słuchac beda / a duch
wyrozumienia mego będziec odpowiadat.

Leviti: 26.

Abac: 1

Job: 1

Psal: 1

Hier: 1

Job: 1

Tho

Cho wiem od początku / i tak oż potożon jest
człowiek na ziemi / i z chwały niepoboż-
nych krotka jest / a radość potrythego czo-
wieka iakoby gdzie igła tknie.

By też na niebo wstąpiła pycha jego / y
glowa sie obłotow tykat: przed sie na koncu
iako smieci zginie / a ktorzy go wydali / rze-
kno: Gdzież jest? Jako sen kłhory przemija
nie będzie należony / przydzie iako widze
nie nocne. O to kłhorego widalo / nie wyży-
ani go wiecey oglada miejsce jego. Syno-
wie jego skruszeni będą niedostatkami / y
skutki jego oddadzą mu boleść jego. Kości
jego napełnione będą grzechy młodości
jego / a snim w prochu spać będą. Abowiem
gdy słodki będzie w ustach jego grzech / sły-
ie go pod język swoy. Przepuści mu a nie
opusci go / y będzie go tait w gardle swoim
Chleb iego w żołądku jego obroci sie w żół-
Tasceżora wewnatr. Bogactwa kłhore
pozart / zwroci / a zbrzucha jego wycią-
nie ie Bog. Glowe gadziny iadowitey są
będzie / y żabie go ięzyk Jassciurcy. Niech
nie oglada sthockow rzeki / strumieniow
miodu y masła: Odcierpi za wstętko co dzia-
lat / a przed sie skonany nie będzie: według
mnostwa wynalestow swoich / thak y cier-
pieć będzie: abowiem wytłumiac obnażat
w bogie: wydzierat niedzemu dom / a nie
budował go. A nie natchat sie ani nasyt
brzech jego: a gdy iuz dostanie czego iadat
wotadac tym nie będzie mogt: Nie zostawa-
lo z potraw jego nic / przetoż też nie nie zo-
stanie z dobr jego. Gdy sie iuz natcha y na-
syti / będzie scisnion / będzie pátat / a wse-
laka boleść oborzy sie nani: Boday sie natch-
kat brzuch jego / aby nani wypuścił gniew
pierzchliwosci swojej / aby nani spusił ia-
ko defcz wojne swa. Będzie vciakat przed
zbroia zelazna / a w padnie na tuf miedzia-
ny: Wyciągniony y wyiethy z saydakow
swoich / y blyskaiacy w gorzkosci swojej:
porda a przyda nani strasliwe rzeczy. Wsy-
stki ciemności skryte sa w tajemnych mies-
cach jego: pojrze go ogień kłhorego nie pod
niecaia / y będzie trestkan bedac zostawio-
no w przybytku swoim. Obiawia niebios
nieprawosc jego / y ziemia powstanie prze-
ciwo iemu. Jawni będzie rodzy dom / ie-
go / odwolecion będzie w dzien pierzchliwo-
sci Bozey. Thac jesth cjashtka człowieka
bezbożnego y grzesznego y Boga / y dzie-
dzictwo slow jego od Pana.

Cap: 21.

Job vprosiłszy pomilczenie / dochodzi przyje-
ny ciemu grzesznicy / przy wysłstet iymoth sway / na
wssem poorthuniar bywata / na koniec odppowiada
ie ie Pan Bog na dzien zatracenia chowa / a thym
ibija falegna pocieche przyiaciel swoich.

Dpowiedziawssy Job / rzekł:
Stuchaycie prosse was slow
moich / a czyncie pokute. Scier-
pćie też y mnie / ie też bede mo-
wil: a gdy odmowie smieycie
sie bedzieli sie wam zdato. Coż zali przeciw
człowiekowi rozmowa moia jest / aby ch sie
słusnie nie mial smucic: Pilnie iedno mie
sluchaycie / dziwuycie sie / a wtożcie palec
na usta wasze. Boć y ia sam gdy wspomnie
lekam sie / y drze od wielkiego strachu. Cze-
muż tedy niepobożni żywa / podniesieni sa /
y zmocnieni sa bogactwy: Własnie ich tr-
wa przed nimi / kłhonych moc / thak też y
wnukow / przed oblicznością ich. Domy ich
przespicznie a spokojne / a rozgi Bozey nie
masz na nich. Krowa ich poczetá / a nie po-
rzucita: Játowica sie ociełita / a nie strada-
ta plodu swego. Wychodza dziatki ich ma-
te iako trzody barankow / a dziatheciski ich
iesze nie mowia a iuz stacza igratiac. Trzy
maia w reku bebenek y lutnia / y raduia sie
gdy wlyssa organy. Wyzywaią dobrych dni
a we mgnieniu oka do piektow z stepuia.
Ktorzy mawiali Bogu / Odstep od nas /
bo wiadomosci drog thwoich nie chcemy.
Ktoż jest ten Wsechmogacy abyśmy mu
mieli sluzyc: a coż nam pomoze chodzysm y
sie mu modlili?

Wstát je przed sie iż nie sa w rece ich do-
bra ich / rada niecnostliwych badz daleko
odemnie. O iako wiele krot swiatlo grze-
snikow będzie zgassone / y przypadnie na
nie powodzi / y boleści rozdzieli pierzchliwo-
sci swojej. Bada iako plewy na wietrze / y
iako perzyna / kłhora wicher rozwiewa.
Bog zachowa synom jego boleść ovcowe:
a gdy im odda / na then. czas zwie. Wyżra
oczy jegoż zabicie swe / a z pierzchliwosci
Wsechmogacego pic będzie. Bo coż nani
iuz należy o domu jego po niem: a liczby
miesiacow iego bedzieli potowica vietha:
Zali Boga kto będzie vczyl nant / kłtory wy-
sokie sadzi: Ten vmiera duży y zdrowy / bo-
gaty y szczesny. Wnetrza tego obroslu th-
kiem / a kłosci bywata odwilżone spikciem.
A drugi zaś vmiera w gorzkosci dusse swey
bez wsech maietnosci: a wzdám przed sie
spolu w prochu będą leżet / y rotacyie przy-
kryta. Zaprawde wiem myśli wasze / y zda-
nia przeciwko mnie nieprawe. Boviem
je tak mowicie: Gdzie jest dom Arianey:
y gdzie przybytki niepobożnych: Zopytay-
cie kłhorego chcecie człowieka podroznego /
a doznacie ze on the też rzeczy rozumie. Iż
na dzien zatracenia zachowywan bywa-
zly człowiek / a przywiedzion będzie na
dzien gniewu. Ktoż będzie strofował przed
nim droge iego: a to co czyni / kłto mu od-

Abac: 7.
Psal: 72.
Hier: 12.

Prouer: 3.
Hebr: 12.

Esai: 5.
Amos: 6.

Luce: 19.

Exod: 8.
Malach: 3.

Prouer: 24.

da: On do grobow wiedzion będzie / a w gromadzie umarłych będzie czut. Stochki był glazikom Koczycowym / a za soba każde człowieka poćiągnie / a przed soba bezliczby. Czemuż mie tedy ciessycie poproznicy / gdyż waffa odpowiesz / okazala sie być przeciwna prawdzie:

Cap: 22.

Karie Jopá Eliffás / ieby czynil gwałty w Bogim / y brł niemilosierdnym / a je Pan Bog karacemu sie zło sci swych / wiele dobrego daie y obicenie.

Odpowiedzial Eliffás temi slo wy: J zaś człowiek może być przyrównan Bogu / by też był doskonałe uczony: Co thego za pożytek Bogu będzieśli thy sprawiedliwym: Albo co mu tym przydaś / będzieśli niepokalona droga twoia: Czyli boiac sie ciebie będzie cie karat / a przyjdzie sloba na sad / a nie dla złości twoiey wielkiej / y niestonczonych nieprawości twoich: Albowie brates zakład braci twoiej bez przyczyny / a obnażone odzierates z odzienia. Niepodates wody spracowanemu / a ta knacemu viates chleba. W mocy ramienia thwego dzierzates ziemie / a mocniejszyśm bedac otrzymawates ia. Wdowy opuścza tes prozne / a mocy majątność sirotek ścię rates. Przetoż też obtoczones samotowka mi / a fraszcie cie strach nagły. A miates za to żeś niemiat ciemności ogledać a nawat nościa wod zbierających że niemiat być uciszon. Czyli nie myśliż iż Bog wysłszy iest niżli Niebo / a że sie wywyżsa nad wierzch wysłstkich gwiazd: A mowisz: A coż wie Bog: y iakoby przez mgie sadzi. Oblotki są strykości iego / anić on nasyłch rzeczy pilnuie / a przechadza sie przy okregu niebieskim. Czyli chcesz przysrzegac ściesski wśech wieków / po ktorey chadzali meżowie niecnocliwi: Kthorzy zmarli przed swym cza sem / a rzeka wywróciła grunty ich / kthorzymawiali Bogu / Odstep od nas: a iakoby nie niemogli uczynić Wśechmogacy / tak go sobie mieli. Gdyż on napełnił domy ich dobrych rzeczy: Kthorych zdanie daleko badz odemnie. Wyższa sprawiedliwi / y bezda stego weseli / a niewinny będzie snich sy dzit y posmiewat sie. A zaś niepodciete iest wspinanie ich / y ostatki ich za nie pożarł ogień: Przystańże tedy knie / y miej pokoy / a przez to będzieś mieć vsytki co lepsze. Przy mi z vsi iego zakon / y wloz momy iego w serce twoie. Jesli sie nawróciś do Wśechmogacego / będzieś zbudowany / a daleko odstawiś nieprawość od przybytku tme go. Dać miasto ziemie krzemiem / a miasto

krzemiem strumienie złothe. A sthawi sie Wśechmogacy przeciwko nieprzyjacio lom twoim / y srebrać nązbierata. Na ten czas nad Wśechmogacym roskossami oplywać będzieś / y podniesiesz ku Bogu oblicze twoie. Będzieś go prosit / a wyslu cha cie / y sluby twoie spełniś: Kthorakol wie rzecz pomysł / thedyć przyjdzie / a na drogach twoich będzie świecić swiactlo. Bo ktory sie wkorzy a ponizy / będzie w slawie y kthory będzie zchylat acyż swoje / ten be dzie zbawion. Zbawion będzie niewinny / A będzie zbawion w czystości rak swoich.

Cap: 23.

Omawia sie Job je nie prawie iest karan od Bo ga / poniewaz od iego drog nieodstepowal /

Aco odpowiadaiac Job / rzekł: Theż y teraz w gorzkosci iesth mowa moia / y reka karania mego obciążona iest nad kasa nim moim. Ktoby mi tho dat / abym go poznal y nalazł / a żebym przyszedł aż do stolca iego: Przetoż przed nim sad / a vsi moie napelnie sukrow / abym sie do wiedział slow ktoreby mi odpowiedział / a żebym zrozumiał co mi będzie mowit. Nie chce aby sie semna spieral wielka moca / ani żeby mie przytoczył wielkoscia ciessko ści swey. Ale niech przetoż powieścia spra wyedliwosc swoie przeciwko mnie / a przy dze do zwycięstwa sad moy. Poydeli na wschod słonca / nie okaże siez ideli na zachod / niezrozumiem go. Jesli na lewa stro ne / co mam czynić: niezachwyce go: Pnszczeli sie na prawa / nie wyrze go. A on le pat wie droge moie / y sprobuie mie by zlo ta / ktore przez ogień przepławiaia. Sla dem iego sly nogi moie / przysrzegatem drog iego / a nieusthepowatem zniex. Od przykazania vsi iego nieodstepowatem / a w tonie moim krytem slowa vsi iego. Boć on tylko sam iest / a żaden niemoze odwro cić myśli iego: a co iedno dnssa iego chciat / a tho wysłstko uczynit. A gdy wypelni na demnia wola swoie / y inych wiele rzeczy ta kowych ma pogotowiu. Przechozem ci ia od oblicza iego iest zafrasowany / a patrza c nań / z boiaznia sie troffese. Bog zmiel cżył serce moie / a Wśechmogacy zatrwa żył mna. Albowiem nie zaginalem dla na stawiaacych ciemności / ani oblicza mego zakrył mrok.

Cap: 24.

Job wypisłue inych lypa nieprawości / przektore beda sátraceni: przektectwo cudozlojniká.

Hier: 2.
Osee: 13.
Job. 27. 29.
30. 31.
Ecclecl: 23.
Ezech: 8.
9.
Job. 21.
Psal: 106.
Prouer: 2.
Gene: 15.
Den: 4.
30.

Ręce są czyste / Wszechmo-
gacemu: a ci co go znają / nie
wiedzą dni jego. Jedni mezo-
wie granice przenosili / roz-
chwytywali trzody / y pasali ie.
Ośla sirothczynego zaganiaty / y brali w
zastawie wolu Wdowiniego. Wywracali
drogę ubogich / y wiskali spotu ciche na zie-
mi. Drudzy iakoby dzicy Oslowie na puś-
cza wychodzą na sprawę swoje / czynni na
lupy / gotuią chleb dzieciom. Kola nie swo-
ie pożynaia: a winnice one^o ktorego gwał-
tem wiskali / obierają. Nągłe ludzie wy-
puszczają / obrawssy ie z kathy / kthorzy sie
niemaia czym odziać w mroz: ktore gwał-
towne dżdże z gor zmaczają: a niemając
sie czym okryć / wskatách sie kryia. Gwał-
towny czyniali odzierając sirothy / y lud po-
spolichy ubogi drapieżyli.
Nągim y tym kthorzy bez odzienia chadz-
li: y taknaci brali kthorzy. Miedzy kopami
albo sthogi ich opoludniu odpoczywali / ktho-
rzy natłoczywszy sie w prąsiech pragna. U-
czynili że ludzie z miast kłali / y duszą zranio-
nych krzyżat / a Bog bez pomsty przemi-
nać nie dopuszcza. Oni bywali przeciwni
swiátkości / nie wiedzieli drog iey: ani sie
wrocili ścieżkami iey. Co naraniey powsta-
wa mezołowca / zabija niedostatecznego
y ubogiego: a w nocy będzie iako złodziey.
Oto cudzozińców przysrzega mroku /
mowiac: Nie wyzrzy mie oko / y zakrycie
twarz swoje. Podkopywa w nocy domy /
iako sie byli za dnia znowili / y nieznali
swiátki. Okazeli sie nagle bardo zorz-
miemaią być cien śmierci: a tch- w cie-
mnościach chodzą / iako w iasny dzień.
Zekst- a nieścaciecnieysy iest (cudzozińcy)
niż zwierchność wody: bado przetletha
czaski iego na ziemi / boday niechodzil po
drodze winnic. Niech przjdzie do wielkie-
gorac- z śnieżnych wod / a grzech iego aż
do piektow. Niech go zapamieta miłosier-
dzie Boże: słodkość iego robacy: niech nie
będzie onim zmiark- ale bado starty iako
drzewo niewytecne / abowiem żywił nie-
płodna y te kthor- nie rodzi / a w domie do-
brze nie czyni. Sciągnat mocne w mocy
swoiey: a gdyby stanat / nie będzie wierzyl
żyworowi swemu. Dat mu Bog miejsce ku
pokucie / a on go zle używa ku pyśe: y ocz-
iego sa na drogach iego. Podniesione sa na
chwile / a nie offoia sie / a ponizone beda i-
ko wssstkie rzeczy / y beda odniesieni / a iako
wierzechy kthorow potarci beda. Co iesliż t-
nie iest / kthor może okazać abym skłamał / y
przełożyć przez Bogiem słow- moie:

Cap. 25.

Wywodzi Balaad / że nie iest żaden cz- sby przed
oblicznością Boga.

Adpowiadając Balaad Su-
hithczy / rzekł: Moc y strach y
onogo iest / kthorzy czyni stwor-
nośc na wysokościach swoich.
Zali iest liczba rycerstwa iego:
y nad kim nie wznieście swiátko iego: / Za-
li wspaniedliwion być może człowiek przy-
rownan Bogu / albo okazać sie czystym
ten co sie rodzi z niewiasty: Oto kthorzy
y ten nie iśnie sie: y gwiazdy nie sa czyste
przed oblicznością iego: czymże wiecey cto-
wiek bedac zgnitoscia / y syn człowieczy be-
dac chrobakiem:

Cap. 26.

Job powiada / że Bog nie potrzebuie żadney po-
mocy od człowieka / a wskazuje nie ograniczona moc iego
go / skutkow a spraw iego.

Odpowiedziat Job y rzekł temi
słow-: Czymże iest pomocni-
kiem: czyli mdlego: y podpie-
raś ramię onego kthorzy nie iest
mocny: Komużes dat radę: po-
dobno onemu kthorzy nie ma mądrości:
a roztropność swa okazates być wielka. Ro-
gożes chciał wczyc: a zaż nie onego kthorzy
uczynił techniem: Oto Obrzymowie kłai-
pod wodami / y ci co snimi mieszkai. Ob-
nżone iest y odkryte piektlo przed nim / a
niemaj- żadney zasłony zacięcia. Kthorzy
rosciaga a rościaga Niebo pólnocne nad
prożnym miejscem / a zawieśa ziemię na ni-
czym. Kthorzy zatrzymawa wody na obto-
cech swoich / aby zaras nie spadli na dot.
Kthorzy trzyma stolice swoje / a rościaga
nad nim mgie swoje. Brzegami obtoczył
wody tak blugo ażby sie skończyły swiátkość
y ciemności. Silary niebieskie strzesai y le-
kai sie na iedno skłnienie iego. W mocy iego
nagle sie morza zebrali / a roztropność iego
go porażita bardo. Duch iego okrasit
y ozdobił niebios-: a za sprawa reki iego /
wywiedzion iest w-ż zawity. Oto to z stro-
ny drog iego powiedziano iest: A gdyśmy
ledwie małuczka krople mow iego słyseli /
kthor- będzie mogli na wielkość gromu iego
go patrzyć.

Cap. 27.

Job przedse powieśa sie być y miedzi sprawie-
dliwym / y odstąpić iego. nigdy niechce / a iak o
grzesznicy beda karani od Boga.

Wzydat nad to Job / wziawszy
przypowieśc swoje / y rzekł: Ży-
wie Pán Bog / kthorzy mi od-
iat rozsadek mój / y Wszech-
mocny kthorzy ku gorzkości przy-

Gene: 15.

Iob. 4.

Ioa: 3.

Gene: 1.

Hiere: 5.

Matth: 2.

wiodł dusze moje. Ji potki echu staie wem-
nie / a Duch Boży w nozdrzach moich / że
vstha moje niebeda mawiac nieprawosci/
ani tezyt moy bedzie wyslowial kłamstwa
Boże vchoway bych was mial osadzic spra-
wiedliwemi: potki ia nie vstane / potchy nie
odstapie niewinności moiey. Vsprawiedli-
wienia mego ktoregom sie iat dzierzec / nie
odstapie: bo mie nie strofue serce moje / we
wssytkim żywocie moim. Niech bedzie ia-
ko bezbożny / nieprzyiaciel moy / a przeciw-
nik moy iako zlosliwy. Abowic co za nadzie-
ia iest pokryte cztowieka gdzieby tak omie
wydzieral / a nie wyswobodzil Bog dusze
iego: Zali Bog vsslysh wolanie iego / gdy
nań przydzie iaki vciśt: czyli bedzie sie
mogi kochać w Panie Wszechmocnym / y
wzywac Boga na każdy czas: Naucze was
przez reke Boża / ktore rzeczy Wszechmoga-
cy ma / a nie zatracie. Oto wy wsslyscy wiecie /
a przeciw bez przyczyny proznie rzeczy mowi-
cie. Ta iest czaśka cztowieka zlosciwe v
Boga / y dziedzictwo gwaltownikow / kto-
re od Wszechmogacego wezma. Jesli sie ro-
zumnoz synowie iego / przyda na miecz / a
wnukowie iego nie naiedza sie chleba. Kto
rzyby pozostali od niego / pogrzebieni beda
w zatraceniu / a wdowcy iego nie beda pla-
kaly. By thez nánosil srebro iako ziemię / a
ssat nagotowat iako kłota: Zgotuie on w
prawdzie / ale sprawiedliwy bedzie w nich
chadzal: a srebro niewinni dzielic bedzie.
Zbudue iako mol dom swoy / a iako stroj v
czynil sobie kudke: Bogaty gdy vmrze nie
z loba nie wezmie: othworzy oczy swoie / a
nie nie naydzie. Zaleie go iakoby woda nie
dostatek / wnocy zadusi go burza: Pochwy-
ci go wiatr parzacy / y zanie sie / a iako wis-
cher porwie go z miesca iego. A wypusci
nań zle / a nie przepusci: z reki iego vcieta-
iac vcieta bedzie. Scisnie nad nim rece
swoie / y bedzie krytac nad nim / pogladac
iac na miejsce iego.

Cap: 28.

Job vskazuje ze Madrość y z poczatků y z dostoy-
ności przedneyssa a zacneyssa iest niy zloty / a naczym
madrość należy.

Deute: 8.

A srebro żył swoich początki: y
złoty miejsce iest na ktore sie
z splywa. Zelazo z ziemi wy-
nosa / y kamien rospuszczoney
od goraca w miedzi sie obras-
ca. Czas vtożył ciemnościam / a koscie w
szech rzeczy on przeglada. Kamien tez mro-
tu / y cieniu smierci. Rozdziela strumien
od ludu pielgrzymuacego / tych ktorych za
pomniata noga niedostatecznego cztowie

ka y bezdrożnych. Ziemia z ktorey sie rodzil
chleb miescy swemi / od ognia podwrocna
iest. Miesce Zafiru kamienie iego / a bryly
iego zloty. Scieski nie wiedzial ptak / ani
na nie pogladnelo oko Sempowe. Nie
chodzili po niey synowie kramarscy / ani
przesla po niey Lwica. Do krmienia wy-
ciagnat reke swoie / wymrocil y z korzenia
gory. Na skatach żrzodia wyrabit / y co ied-
no drogiego bylo to wssytko widziatoko
iego. Stebokosci tez rzek wybadat / y rze-
czy tajemne na swiatlosc wywiodł.

A madrość zas gdzie bywa należona: y
ktore iest miejsce rozumności: Nie wie czt-
owiek ceny iey / ani sie nayduie w ziemi rosko-
snie żywiacych. Przepasc mowi / Nie mas
iey we mnie: A Morze tez powlada / nie
mas iey przy mnie. Nie bedzie dano zloty
rydze za nie / ani bedzie odwazone srebro
na zamiانة iey. Nie bedze przyrownana
ku natrapianym barwam Indyjskim / ani
kamieniowi Sardyowi nadrośsemu / albo
Szaffirowi. Nie zrowna sie snia zloty al-
bo skto / ani iey zamiانة za kleynoty zloty.
Wysokie y przedneyse rzeczy nie beda y na
mienione ku przyrownaniu iey. Ale wycia-
gana bywa madrość z skrytych rzeczy. Nie
bedzie iey przyrownan Thopazius z ziemi
Murzynskiej / ani iey przyloza ku naczysh-
sley barwie.

Stadje tedy madrość przychodzi: y kto-
re iest miejsce rozumności: Zatrzyha iest
oczoni wsech ktorzy żywa / y ptakom thez
niebiestim nie wiadoma iest. Zatrzenie y
smierć rzekli: Styssielichmy vssyma nassemi
powiesc iey. Bog rozumie droge iey / y on
wie miejsce iey. Abowiem on na granice
swiaty patrzy: a wssytko co iest pod nie-
bem widzi / Ktory vczynil wiatrom wage
y wody zawiesil w mierze. Gdy stanowil
dizdom prawa / y droge nawatnościom ssu-
mielacymi: Tedy ia widzial / y wypowie-
dzial / y nagotowat / y wysladowat. A rzekl
cztowiekowi / Oto bac sie Boga / to iest
madrość: y odstapic odezłego / to rozum.

Cap: 29.

Przywodni sobie na pamięć Job lata pierwsze swo-
ie / a iako w nich bedac / byl sprawiedliwym y miło-
sernym.

Escze ktemu przydat tez Job
wziawssy przepowiedc swoje /
y rzekl: Kto by mi to dat / abym
byl iako za onych pierwszych
Miesiecy / y iako w one dni
gdy mie Pan Bog przysrzegal. Gdy sie
swieciła pochodnia iego nad glowa moja /
a przy swiecy iego chadzatem w ciemno-
ściach: Jakom byt za dni młodości moiey /

gdy pochłaniemnie Bog był w przybytku moim: Gdy Wszechmogący był semna: a oko do mnie dzieci moje: Gdy wmywał nogi moje masłem/ a opoka wypuszczała mi rzeki oleju: Gdy wychadzał do brany mieszkięj a na vlicy gotowano mi stolice. Wyższaw sły mie młodzięcy/ y krili sie przedemna: y starzy powstawssy stawali. Książetá prze sthawali mówić/ a páleć kładli na vsthá swoje. Głosy swoje zastánawiali Wodzo wie/ a ięzyk ich/ przyculił sie do gąrtá ich. Vcho słysząc Bógosławiáto mie/ a oko wia dząc świadectwo mi wydawało. Przetho zem wybawiał vbogiego krzyżającego/ y siá rora ktora niemiatá ktoby iey pomogł. Bógosławieństwo tego co miał zginac/ przy chodzito na mie/ a serce wdowie pociesza tem. Obłożonem w sprawiedliwość/ y o działem sie nia iáko innym odzieniem/ a ko rona/ sadem moim.

Okiepnem był sypem/ a noga chroma mu. Dycemem był vbegich: a sprawy kto ryem niewiedziat/ pilniem sie wywiádo wał. Stártem wiec czelusci nieprawemu/ a z zebow iego wydzieratem łupy. Z ma wiatem/ w gniazdeczku swym vmre/ a iá ko drzewo Pálmowe rozmnoże dni. Ko rzeń moy otworzony iest wedle wod/ a ro sa przemieszkawac będzie na żniwie moim. Sława moia záwždy będzie odnowiona/ a łut moy w rece moiey będzie opráwiony. Ktorzy mie słycháli/ oczekawali wiec wy roku mego/ a spłinościa pátrzac milcza wali na ráde moie. Niesmieli nic przyda wac do słow moich/ a rozpiywála sie po nich wymowa moia. Oczekawali mie iáko dżóá/ y vsthá swe rozzięwali by na gwat torony deszcz z wieczórá. Jeslim sie kiedy v smiechat k nim/ niedowierzáli/ a swiátośc licá me^o nie pádátá na ziemie. Chciátlim kiedy iść do nich: siádałem pierwssy: a gdy m siádt by Krol/ stawát okoto mnie zasthep/ przedsiem bywał pocieszycielem smutnych.

Cap: 30.

Wmáymnie Job co zá cięskósci cierpiat w swym n. effczesciu/ y iákie przyłorci miewat od słych ludzi.

ATheraz posmięwáia sie zem nie młodssy niżli iá/ ktorych iá roycow/ nie poczytatem być go dne by mieli siedzieć ze psy trzo dy moiey. Ktorzy dużósci rák zá nicem sobie miewat/ y zdáły mi sie tego żywota być niegodni. Od niedostátku y od głodu nieptodni/ ktorzy gryzli na puszczey/ smrodliwi będąc od nedze y miservey. Z żuli trawę/ y skorę drzew/ a korzeń Játow

cowy był pokármem ich. Ktorzy te rzeczy tágáiac po padolech/ gdy każde z osobná nálesli/ ktemu sie skrzykiem zbiegáli. Nie stawali na pustyniach strumieniow/ y w ziemnych lochách/ ábo na glazikach wodnych. Ktorzy między tákowemi rzeczami bywali weseli/ a być pod cierniem/ za ro skó to sobie poczytáli. Synowie głupich y niesláchetnych/ a na ziemi owsseti nie znákomici. Teraz sie im w piosnce obroci á statem sie im przysłowiem. Brzydza sie mna/ a dáleko vciękáia przedemna/ y nie wsthydza sie plwac mi na twarz.

Abowiem sáydak swoy otworzył/ y vtra pił mie/ y włożył mi w vstá wedzido. Po prawey stronie gdzie sie wssczynátá nedzá moia/ nátychniásth powstáli: nogi moie podwrocili/ y scisnili iáko by wátni/ scie sstámi swoiemi. Rozmnożáli drogi moie/ sthrzegáli na mie/ y przemogli/ a nie by to ktoby mie był ráutowat. Jáko by przebi wssy mur/ y otworzywssy drzwi/ oborzyli sie na mie/ y sthoczyly sie do moiey nedze. Wniweczem był obrocon: odniosł iáko by wiátr zádość moie: y iáko by obłot przemiá neta zdrowie moie. Atheraz we mnie sá mým iúz wiednie dussá moia/ y opánová ly mie dni vdreczenia. W nocy kósci moie bywála stłote bolesciámi: a ci co mie fra nie spia. Od mnostwa ich kási sie odzienie moie/ a nieináczey iáko kraniec okoto byie obthoczyli mie. Przyrownanem stochu/ a zdatem sie podobien perzynie y popiótowi.

Wotam ktobie/ a niewysłuchawáś mie: stoisz a niepóżyżys na mie. Odmieniles mi sie w okrutniká/ y w twárdosci reki two iej przeciwiss mi sie. Podniosles mie wzgo re/ a iáko by na wietrze zostáwioyssy/ okrut nies mie rostracił. Wiem że mie vmorzyss/ gdzie postanowiony iest dom káždemu ży wiacemu. Przedsie iednáť nie tu wynis szejeniu memu sciagaś reki twoiey/ a iesli by vpádl/ sam ty zbawiss. Plákatem nie gdy náđ onym kthory był vtrápiiony/ y lu thosć okázowátá dussá moia vbogiemu. Czekatem czego dobrego/ álic przypádo wsssthyto iťe: oczekawatem swiátości/ a nagle wyskoczyly ciemności. Wnetrza mo ie iúz wyrzátý niemáiac żadnego odpo czynku/ vprzedzily mie dni vdreczenia. Struchlátým chadzał/ bez wsselákiey pierz chliwósci/ powstawáiac/ między tłuszcjam wotat. Byłem brátem Smókom/ a towá rzyssem Strusom. Sczyrniátá skóra moia na mnie/ a kósci moie wyschly od goracá. Zárfá moia wátobe/ a orgány moie w glos pláčacych/ obrociły sie.

Thre: 3.
Psal: 68.

Matth: 15.

Ejale: 59.

Cap:

Oświadczenie Job swa niewinność / Bogu świadkiem
wypowiada się zawsze dobrego dzieła / z tego chroni.

Ecclesi: 41.
Matth: 5.

Czyniłem przymierze z memy
oczym / abym ani pomyślał o
Pannie. Abowię coby miał za
ciastkę we mnie Bog z gory/
a dziedzictwo Wszechmogacy
z wysokości. A zaś nie jest zatracenie nie-
cnotliwemu / y oddalenie chemu co czyni
niesprawiedliwość. A zaś on nieobacza
drog moich / y wszystkich kroków moich nie
liczy. Jeslim chadzał w marność / albo po-
spieszała się ku zdradzie nogą moją: Nie-
chay mie zawiesi na wadze sprawiedliwej /
a nechay zwie Bog prostotę moją. Jesli z-
stąpił krok mój z drogi / a iesli sło oko mo-
je za sercem moim / a iesli na rękach moich /
została swedra iaka: Niechże już wiec sie-
ie / a insy niech pożywa / a naród mój niech
bedzie wykorzystany: Jesli jest zwiędzio-
ne serce moje nad niewiastą / a ieslim kiedy
w drzwi przyjaciela moiego zdradliwie
strzegali: Uterzałnicą inego / nechay be-
dzie żona moja / a ieszcze y snia niech insy
porozumienie miewała. Abowiem jest tho
grzech barzo ciężki (Cudzołóstwo) y nie-
prawość nawietśa. Jest to ogień a do za-
tracenia pożyracy / a wysytek płod ludzki
wykorzeniaczy.

Prouer: 5.
Job: 34.

2. Reg 12.

Deute: 22.

Luce: 16.

Isaie: 58.

Luce: 18.

Deute: 4.

17.

Sapien: 13.

Jeslim kiedy gárdził dąć się na rozsadek
z sluga moim / y z sluzebnica moja / gdy sie
oco semna gadali. Bo coż bym czynił gdy
powstanie na sad Pan Bog: a gdyby mie
pytał / co bym mu odpowiedział: Zaś mie
nie tenże w żywocie uczynił / który y onego
sprawił / y utworzył a zformował nas w
żywocie iedenże. Jeslim kiedy odmawiał
wbogim czego chcieli / a oczom wdowinym
ieslim kazał poczęć. Jeslim iadał chleb
swoy sam / żeby iey też nie iadła sirota: (Bo
z dziecinstwa zrosło semna miłosierdzie /
a z żywota matki moiej wyszło semna.) Je-
slim gárdził tym co mie mijał przeto że nie
miał sath / a w bogiego bez odzienia: Jes-
li mi nie dziękowali boki iego / że welna
owiec moich zagrzewan jest: Jeslim pod-
niosł na sirote rękę moją / w ten czas gdym
sie baczył być w bronie nawyszym: Kamie
moje od scharu swego niech odpadnie / a
plecy moje z swemi kosciami niech sie zdru-
zgoca. Bom sie zawssze bał Pana Boga /
nieinaczej iako wzbijających sie wátow
morskich nademna / a brzemienia iego nie-
mogłem znosić.

Jeslim rozumiał ztoto być siła moja: a
rydzymie mawiał / Duffanie moje: Jeslim

sie kiedy kochał z wielu bogactw moich /
a że dostawała wiele rzeczy ręka moja: Wi-
działim słońce gdy świeciło / y kiejyc gdy
iśny chadzał: A radowałim sie potajem-
nie w sercu moim / y całowałim rękę moją
wstami swemi: Była by to nieprawość na-
gorssa / y zaprzeczenie Boga nawyszego. Ra-
dowałim sie kiedy z wpadu tego co mie nie
nawidział: a byllim sie wesol że go złe rze-
czy nalaży: Bom nie wydawał ku grzesze-
niugárdta mego / abym żadał pomsty prze-
klinając duszę iego. Jesli niemowili mezo-
wie przybytku mego / kethoby nam dat bys-
mi sie miesia iego nasyćili: Na dworze nie
zostawał pielgrzym / podroźnemu zawždy
drzwi moje otworzone były. Jeslim krył
iako iny człowiek grzech mój / y thąilem w
tonie moim nieprawość moją: Jeslim sie
kiedy vlekł mnożstwá wielkie / a wżgárdá
bliskich byłali mi groźna: a nie milczallim
rączy / anim wychodził ze drzwi: Kethoby
mi dal słuchacza: aby żadza moie słyszał
wszechmogacy: a kiejgi napisał ten który
sądzi. Abym ie na ramieniu swym nosił / a
obtoczyłbym ie sobie iako koronę: Po wysy-
tek / stopniach moich bede ie przepowia-
dał / a iakoby Kráżećiu bede ie ofiarował.
Jesli przeciwko mnie ziemia moja wola-
a ptaczali snia brozdy iey: Jadałim kiedy
vżytki iey bes pieniedzy / a duszę oraczow
iey zafraśowałim: Miasło pszenice niech
mi sie zrodzi Oseth / a miasłho ieczmienia
ciernie.

Skonczyły się Słowa Jopowe.

Gdy trzej przyjaciele Jopowi odpowiadali wle-
cey niechcieli / powstali młodzieńcy Eliu / y strofne
starce z niemadrości / a sam sie swa chlubi.

Oprzestali tedy oni trzej mezo-
wie odpowiadac Jopowi /
przeto że sie sobie zdał być sprá-
wiedliwym. I rozgniewawszy
sie barzo Elihu syn Baráhel /
Buzyczył z rodu Ram: a rozgniewał sie
na Jopá prze to że sie sprawiedliwym być
powiedział przed Bogiem. A na przyjacioly
lepał przeto sie gniewał / że nie náleżli od-
poru wedle rozumu / iedno trlko zgotá po-
tepiáli Jopá. Tedy Elihu oczeławał Jopá
mowiacego: przeto iż starfy byli ci co mo-
wylí. A gdy obaczył że oni trzej odpowie-
dziec nie mogli / roział sie barzo. A odpo-
wiedziawszy Elihu syn Baráhel Buzyczył
rzekł: Jestem młodsy w leciech / a wy-
ście starfy / dla tegoś schyliłszy głowę / wsta-
dzilem

dzilem

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 12.

Job 13.

Gene 20.

28. & 31.

Panic 2.

Matth 2.

Cap: 33.

Okazuje Eliu z slow Topowych ze nie jest sprawie
dluwy / a iako bog mowi / wcy / karze / y liośc okazuje.

Sluchayze tedy Jopie slow mo
ich / a wsfstkiey rzeczy moiey
pilnie posluchay: Orom otwo
rzyt vsta moie / niechze mowi
iezyt moy w vstach moich. Pro
stym sercem motm mowoy moie / a vmieiet
nosć sferera wargi moie mowic beda. Duch
Boży wczynil mnie / a dech Wsfchmogace
go ozywil mie. Mozesli odpowiedz mi / a
zastaw mi sie w twarz. Ocho y mnie iako y
ciebie wczynil Bog / y stegoż stota iam tez
jest sfhworzon. Wsfatōz iednak dzim moy
niech cie nie sfhrasy / a wymownosć moia
niech ci nie bedzie ciesska.

Mowites com sfyslat swemi vssyma / y
gtos slow twoych wrozumiatem. Jestem
ia ciefy / y bes grzechu: niepokalany / y nie
masz we mnie nieprawosć. Bo ze Bog
wynalazł na mie jatoby / przetoż miał mie
sobie za nieprzivaćielā. Wsfadził w petā no

gi moie / przysrzegat wsfstkich sfieczek mo
ich. To jest tedy w czym nie testes vsprawie
dluwy. Odpowiem ci / ze wiecszy jest
Bog niżli cztowiek. Zapieraś sie przeciw
ko niemu / zeć nie na wsfstkie slowa odpo
wiedziasz. Raz thylko mowi Bog / a dru
ga raz tegoż nie powtarza. Przez sen w
widzeniu nocnym / kiedy przypada sen na
ludzie / a spia na tożku: Na te czas on otwa
rza vfy mejom / a cwićiac ie / nauceja ma
drości / aby odwrócił cztowieka od tego co
wczynil / a wsfwobodzil go od pychy. Wvry
wałac dufe iego od sfazenia: a sfwoth ie
go / aby nie przyszedł na miec. Jut a tez v ka
rze Bog przez bolesć na tożku / a wsfstkie
kosćie wysufa. Sfrzydza sie mu wlec chleb
w sfwoćie iego / y duffy iego pokarm przed
cym chutlwy. Wsfchnie ciato iego / y kosć
ktore przed tym odziane byly bywais obna
zone: Przybliża sie ku sfazeniu dufa iego /
a sfwot ku smierci przynossacym. Bedz eli
zan mowil Angiol ieden z ruficy / aby zwiā
stował cztowiecza sfprawiedliwosć. Zlicu
ie sie nad nim / y rzecze: Wvzwol go / aby
nie z sfapil na sfazenie: Nalazte przeco sie
mam nad nim zmitowac. Jufci wvnificia
to ciato iego od karania / niech sie nawroci
ku dniom mlodości swoiey.

Prosić bedzie Boga / a bedzie mu mltō
sfciwy. vvyrzy oblicze iego z wfelem / a od
ptaci cztowiekowi sfprawiedliwosć iego.
Pofrzy na ludzie y rzecze / zgrzeszytem a
prawdliwem wsfroczyt / a cżegom byt go
dzien nie wziatem. Albowiem wsfwobo
dzil dufe iego / aby nie sflā na zātrācenie / a
le aby sfwiac sfwiātosć widziāla. Oto the
wsfstkie rzeczy sfprawnie Bog po trzy kroć
na każdym / aby odwabil dufe ich od sfaze
nia / a zeby oświecił sfwiātosćia sfwiciacych.
Bacz Jopie / a sfuchay mie: a milcz gdy ia
mowia. a masli cobys ku mnie mowil / od
powiedz mi. Mow: Bo thego chce byś sie v
kazat byc sfprawiedliwym. Jesliż wiec nie
masz sfuchayze mnie: milcz / a nauceje cie
madrosć.

Cap: 34.

Zas Eliu karze Jopa z blunierstwa / y i nych grze
chow / okazuje sfprawiedliwosć Sadu Bożego / a ze
wssm wladue y o wsfstkim wie.

Rosprawiāiac tedy Eliu / theż
y to mowil / Sluchaycie mad
rzy slow moich / y vcyeni pilnie
mie posluchaycie: Bo vcho slow
doświādeja / a gārdlo pokāra
m vkuszenie rozeznawā. Sad obierzmy
sobie / a miedzy soba rozważ my co jest lep

Job 12.

1. Cori 14.

Job. 16.
13.

16°. Bo Job rzekł: Sprawiedliwym jest / jedno Bog wywrocił Sad mój / a przy sa-
dzeniu mnie / mądractwo jest: gwałtowna
strzała moia bez wsego grzechu. Któryż
jest mój / iako jest Job: który pije wrażania
iako woda / Który kroczy ścieżkami co czynia
nieprawość / a chodzi z meżmi bezbożne-
mi: Abowiem rzekł: Nie będzie sie podo-
bat mój Bogu / by też y biegat śnim.

Psal: 27.
Hier: 25.
Matth: 16.
Roma: 3.

A przeto meżowie mądzy posłuchaycie
mie / Odsthap od Boga nielithość / a od
Wssechmogacego nieprawość. Bo on w-
czynek człowieka odplaci mu / a według
jednego każdego drog przywroci im. Za-
prawde Bog nieporhepi daremnie / ani
Wssechmocny wywroci sadu. Ktogoś in-
szego posthánowił nad ziemią. Albo kogo
postawił nad okregiem który stworzył: Je-
śli obroci knie serce swoje / ducha ie° y dech
Ksobie przyciągnie: zaraz wsthanie każde
ciato / a człowiek sie zaś wpopiot nawroci.
Masli tedy rozum / sluchay te° co powia-
dają / y pilnie posłuchaj głosu wymowności
mojej. A zaś ten co niemiłuje sadu / może
być wzdrowion: a iakoż thy onego który na
wszem sprawiedliwy jest / tak wielce pote-
piasz: Który mawia Krolowi / Odstepni
abozbiegłże: Który zowie Książetá Bez-
bożnemi: Który nieważy sobie osoby Kria-
żat: ani wie co to Okrutnik / gdyby sie zaś
sthaniał przeciwko wrogiemu: abowiem
wczynek rąk jego są wssystcy. Nagle poma-
ra / a o pulnocy beda sthrowożeni ludzie / a
przeyda / y wezma gwałtowniká bez mocy.
Abowiem oczy jego nad drogami ludzkie-
mi / y wssystkie kroki ich obacza.

Psal: 145.
Gene: 3.

Nie są ciemności / ani jest cień śmierci /
żeby sie tam mieli skryć / ci co czynia niepra-
wość. Bo już wiecey nie jest w mocy czło-
wieczey / żeby przyszedł do Boga na sad.
Zetrze wielu / a bez liczby / y posthánwi in-
na miejscu ich. Abowiem zna wczynki ich:
y dla tego przywiedzie noc / a beda potar-
ci. Jako nielutościwie pozabiją ie na miej-
scu Widzacych. Ktorzy iakoby wiec na w-
rzad odstąpili od niego / a wssystkich drog
jego zrozumieć niechcieli / aby dopuścili
przysć do niego wotaniu niedostateczne-
go / ażeby wysluchał głos wrogich. Bo gdy
on pozwoli a da pokoy / Ktoż jest coby mogł
przekazać: a gdyby skrył twarz swa / Kto jest
coby go mogł wyżyć / y z narodu y ze
wszech ludzi: Który czym aby Krolowat
człowiek pokryty / dla grzechow ludzkich.
Jsem ia tedy mówił do Boga / thobie też
niebede bronit. Jesli oblodził / naucz mie
ty: mowillim nieprawie wiecey nieprzy-
dam. Czyli nieprawości od ciebie pożąda
Bog / żeć sie niepodobata: Bos thy poczał

Job: 31.
Prover: 5.

Roma: 9.
Danie: 2.

Roma: 8.

1. Reg: 8.
Osee: 13.

Nie są ciemności / ani jest cień śmierci /
żeby sie tam mieli skryć / ci co czynia niepra-
wość. Bo już wiecey nie jest w mocy czło-
wieczey / żeby przyszedł do Boga na sad.
Zetrze wielu / a bez liczby / y posthánwi in-
na miejscu ich. Abowiem zna wczynki ich:
y dla tego przywiedzie noc / a beda potar-
ci. Jako nielutościwie pozabiją ie na miej-
scu Widzacych. Ktorzy iakoby wiec na w-
rzad odstąpili od niego / a wssystkich drog
jego zrozumieć niechcieli / aby dopuścili
przysć do niego wotaniu niedostateczne-
go / ażeby wysluchał głos wrogich. Bo gdy
on pozwoli a da pokoy / Ktoż jest coby mogł
przekazać: a gdyby skrył twarz swa / Kto jest
coby go mogł wyżyć / y z narodu y ze
wszech ludzi: Który czym aby Krolowat
człowiek pokryty / dla grzechow ludzkich.
Jsem ia tedy mówił do Boga / thobie też
niebede bronit. Jesli oblodził / naucz mie
ty: mowillim nieprawie wiecey nieprzy-
dam. Czyli nieprawości od ciebie pożąda
Bog / żeć sie niepodobata: Bos thy poczał

mówić / a nie ia: jeśli wiesz co lepiej / mow.
Meżowie rozumni niech mi mówią / a
mój mądry niech me slucha. Ale Job głu-
pie mówił / a słowa jego niemają w sobie
nauki. Oycze mój / niechże będzie proba-
wan Job aż do końca: nieprzestaway. cżto
wielką nieprawości. Który przydat do
grzechow swoich bluznierstwo: miedzi na
mi zátym niechay ściśnion będzie / a potym
niech na sad wyzowie Boga mówami swo-
imi.

Cap. 35.

Eliu dochodząc tego / słow Jopowych / że sie Bo-
gu co jest dobrego niepodoba / okazuje że nie Bogu
ale człowiekowi y pobożność wyuczyna / y bezbożność
stodliwa.

Eliu the słowá zaś
mówił: Zdalic sie tho práwa
mysl twoia / żeś smiał mówić /
Sprawiedliwym niżli Bog:
Bos mówił: Nie podoba sie
tobie (Boże) co jest prawego: Albo / co
stego tobie za użytek / bedeli grzeszył: A tak
ia bede odpowiadat słowam twoim / y przy-
taciotom twoim stoba.

Powrzyz w niebo a przypatrz sie / a o-
bacz powietrze / że wysse jest niżli thy.
Zgrzeszyli / coś mu tym zaśstodzi: a roz-
mnożali sie nieprawości twoie / coż wcz-
niż przeciwko iemu: Ale będzieśli spráwie-
dliwie czynił / coś mu dárniś / albo co z res-
ti twoiej weźmie: Człowiekowi który to-
bie jest podobny / zaśstodzi bezbożność twoia
a syná człowieka ratuje spráwiedliwość
twoia. Dla mnośthwá potwarcow wotác
beda: y beda krzyżec dla nąsitowania mo-
cnych okrutnikow. A nie rzekł: Gdzieś jest
Bog co mie stworzył / Który dawat wier-
se (to jest / obietwienia) wnoce: Który
nas wyucza nad dobytki ziemskie / y nad
ptaki niebieskie wyćwicza nas. Tam wo-
tác beda / a nie wyslucha / dla pychy zlych
ludzi. Nie próżno thedy wyslucha Bog / a
Wssechmocny w każdego spráwe weyży.
Choć bys też rzekł: Nie baczyć / sadz sie ie-
dno snim / a poczekay go. Boć theraz nie-
przepuszcza pierzchliwości swojej / ani sie
bárzo mści złości: A tak Job poproznicy
otwiera wsta swoje / y nieumiejetnie roz-
syrza słowá swoje.

Cap: 36.

Eliu spráwiedliwości Boszej browiac / wcz je pan
Bog przeto karze aby wyćwiczył / przeto mowi aby
Ksobie ludzie przysli / a the co sie kniemu nąwracáia
wyswobadza / y wspomina Jopá aby sie wspomniawssy
karzył pánu / obietnuc mu wiele dobrego.

Przyda

Nazydawaiać ieszcze Elihu /
tak mówił: Scierp nie málus
czko / á okazać. Bo ieszcze mám
co o Bogá mówić. Powtorze
to co umiem z przodku / á do
włode stworzyciela mego być sprawiedli
wym. Záprawde bez omylnosci słowa mo
ie / á doskonála umiejetnoscia dokazać tes
go. Bog mocnych nie odrzuca od siebie /
ponieważ że sam iest mocnym. Ale nie zba
wia nielutosciwych / á sad vbogim dáwa.
Nie zdeymie oczu swych z cizowieká sprá
wiedliwego / y krole ná stolcu sadza ná wie
ki / á tam bywáia wywysisseni. A bedali w o
kowách / y iesli beda zwiázani powrozy v
bostwa / Okaze ym skutki ich / y nieláchet
noscy ich / że byli gwałtowniky. Odsoni
tes vcho ich / aby karat : á mówić bedzie /
aby sie odwrócili od niepráwosci. Jeslyby
vslucháli / y zachowywáli / wyzyia zupeł
ne dni swoich w dobrem / y lath swoich w
slawie. A iesli nie vslucháa / zeyda od mie
cza / y beda zniszczeni prze głupstwo. O
bludni á chytrzy wzywáia gniew Boży /
ani beda takowi wotác gdy ich powiáza.
Umrze w zaburzeniu duffá ich á żywot ich
miedzy niewiesciuchy.
Wyrwie vbogiego z ucišku tego / y odsłoni
w utrapieniu vcho ie°. Przeró wybawicie
z vst ciásnych bázro sferoce / ktore niemá
ia pod soba fundámentu : á odpoczynienie
stolu twego bedzie pełne tustosci. Rzecz á
spráwa twoia iáko nielutosciwe° osadzo
ná iest / spráwe y sad wezmies. Uiedayze sie
thedy vnosic gniewu / bys kogo vcisla t : y
hoynosc dárow niech cie nienáchyla. Stoz
wielkosć swa bez zasmucenia / y wssytkie du
ze w sitách. Uie przewracáy nocy / aby nie
przyszli ludzie zá nimi. Wáruy bys sie nie
stón : i ku niepráwosci : bos tey poczat ná
sladowác po nedzy. Otho / Bog wysoki w
mocnosci swoiey / á żaden mu nie iest po
dobny miedzy wydawcami práw. Aetho
moze zwiedziec drogi tego? Albo ktho mu
moze rzec : Uczynites niepráwosc : Pámies
tay że niewiesi spráwy iego / o kthorey pro
rowáli meżowie. Wssytky ludzie go wi
dza / á káždy poglada z dáleká. Otho Bog
wielki ktory przemaga umiejetnosć náhe
liczba lath iego nieosfacowána. Kthory
(Bog) odeymie krople dżdżowi / á wyle
wa dżdże gwałtownie ná krtatich wirow /
kthorzy z obtokow plyná / kthore zákrywáia
wssytkie rzeczy zwierzechu. Bedzieli chciat
rozciagnac obtoki / iáko namioty swoy / á
blyskac swiátel swoim zwierzechu / y brzegi
morskie zákryie. Bo przez ty to rzeczy sadzi
ludzie / y dáwa żywotosc wiele ludziorom. W
rekách krtie swiátlosć / á rostkánie iey aby

zásie przysla. Zwiastuje o niey przytácies
towi swemu / że osiádnosc iego iest / a żeby
iey mogl dostapic.

Cap: 37.

Eliu zdziwnych skutkow Bozych / doklada Bozey
madrosći / moznosci / sprawiedliwosci / y sady iego
byc niedostepne powiáda.

Ate rzecz / serce sie moje leka /
y wystaknie z miesca swe°. Stu
chaycie sluchania w sbrachu
gtosu iego / y dźwięku z vst ie
go wychodzacego. Pode wssy
kie niebiosá on przeglada / y swiátlo iego
náde wssemi granicami ziemie. Zá nim be
dzie huciec dźwięk / bedzie grzmiec gtosem
wielkosci swoiey / á nie bedzie rozumem
dosiezoný / gdy vssykan bedzie gtos iego. Be
dzie grzmiat Bog w gtosie swoim dziw
nie / ktory czyni rzeczy wielkie y ktorych ro
zum ogarnac nie moze. Który ánielowi ro
skázue / aby spadat ná ziemie / y dżdżom žim
nym / y nawálnym dżdżom mocy swoiey.
Który ná rece wssytkich ludzi znaczy / aby
kóždy snich znal spráwy swoie: Wnidzie be
sya do toziska / y w iáskini swoiey bedzie mie
stac. Od wnetrznych rzeczy wynidzie bu
rza / á od putnocy žimno. Gdy Bog wieie z
siada sie mroz / á potym iás bázro sie sfero
ko rozlewáia wody. Zboże prágne obto
kow / á obtoki spuszczáia ná nie swiátlo swo
ie. Kthore obchodza wssytkie rzeczy okoto /
gdzie ie kolwiek wola spráwuiacego obrá
ca / ku wssytkiemu co im kolwie rostká ná
wsem okregu ziemie. Chocia w iednym pó
koleniu / chocia w ziemi swoiey / choc też ná
kthorym inym miescu milosierdziu swemu
rostkazat aby byly nálezione.

Stuchayze tego pilnie Jopie: stoy / á obá
czay dziwne spráwy Boze: zali ty wiesi gdy
przekazat Bog dżdżom / aby vskázaly swiá
tlosć obtokow iego: Czyli znas sciessti ob
tokow wielkie / y doskonále umiejetnosci :
A zass odzienie twoie nie iest cieple / gdy
przewiewa ná ziemi wiátrek z potudniá :
Podobnosť ty snim budowat Uiebiosá / ktho
re sa bázro twárde by tes były z miedzy vlá
ne. Okáś nám co bysmy mu rzekli : Bo zá
prawde nny wssytkanisny ciemnosciámi.
Ktoż mu powie co iá mówie : by thes mo
wit cizowiek / bedzie pozarty. Uie teráz nie
widza swiátlosci : prethto powietrze z sie
dzie sie w obtoki / á wiáttr wieiacý zápedzi
ie : Od putnocy zloto przychodzi / á do Bo
gá stráslliwe chwálenie. Godnie go nálesć
niemożemy / wielki w mocy / w Sadzie /
w sprawiedliwosci / á wyslawion być nieá

Uv á moza.

Psal: 148.

może. Dla tegoż beda sie go bać meżowie / a nie beda smieć nań patrzyć / wssyscy ktorzy sie sobie zdadza być mądry.

Cap. 38.

Bog mowi do Joba / y powiada mu dziwne sprawy ktore uczynił od początku / a tym dowodu jesto / że równego niema.

Job. 40.

Dpowiedział wssy tedy Pan Jobowi z wichru rzekł / Ktoś to jest co thak wiche domysły a mniemania mowami niewyszczonemi / Przepaś iako masz biodra swoje / Bedecie pytać a tymnie odpowieday. Gdzieś na ten czas był gdy m założył fundamenty ziemi / powiedz mi / maszlyzto rozumu. Kto założył miarę iey / iestly wieś / albo ktho nadsia rościagnął snur / Alczyim podstawił iey vgruntowane sa / albo ktho założył kamień węglowy iey / Gdy mie chwalił gwiazdy iurzenne pospotu / a weselili sie wssyscy synowie Boga.

Psal. 27.

Hiere. 5.

Psal. 32.

103.

Luc. 8.

Kto zawart drzwiami Morze / gdy sie wyrwato iakoby z żywota wychadziac / Gdy m kładł obłok odzienie iego / y gdy miewiła w mrok iakoby w pieluchy dzieciństwa / Obroczytem ie granicami moimi / y założytem zaworę y drzwi. I rzektem / aż do tad wylewac będzie / a daley nie popłis / y tu będzie rostracząc nadełhe walty twoje. Czyli thy skoro po wyszciu twoim przykazat swithaniu / y naznaczyłes zorzy miejsce swoje / I trzymales strasząc konie ziemi / a wytrzasnates z niey niepobożne / Bedzie przywrocona iako stoto pieczęć / a bedzie statá iako odzienie. Odietá bedzie od niepobożnych swiáctwo iego / a ramię wysokie bedzie zlamáno. Ażazes wsiędł do głębokości Morza / a po namysłym ónie przepaści przechodziles sie / Zaści sa otworzone wrótá smierci / a drzwi ciemne widziatlis / Zatis ogladat szerokość ziemi / Powiedz mi iesli wieś / wssytko / Na ktho rey drodze swiáctwo miejsca / y ktore iestly ciemnościami miejsce. Abyś przywiódł każda rzecz ku koncowi swemu / a wyrozu miał sciesst domu iego / Wiedziatlis ná then czas / żeś sie miał narodzić / a liczbe dni twoich znałis / A wsiellis kiedy do starbów sniegu / albo ogladatlis starby grądu / Którem ia nágotował ná czas nieprzyjaćielow / ná dzien bitwy y wojny / Kthora droga rozsypuie a rozchodzi sie swiáctwo / dzieli sie goracość ná ziemi / Kto dat ná wálnemu dżdżowi bieg / y drogę grzmiace mu piorunowi. Abyśś dól defez ná ziemié / From człowieka ná puszczy / gdzie żadny

Exodi. 9.

Iosue. 10.

człowiek nie miejsca / aby napelnit bezdrożna y opuszcza / a wywiódł trawy zielone / Kto iest oycem dżdża / y kto zrodził krople rosy / z czyiego żywota wyszedł lod / a mroz z nieba kto zrodził / Jako kamienie wody twárdniela / a wierzech przepaści scina sie y zmarza.

Zas będzie mogł ślaczyc miedogacze gwiazdy ktore zowa baby / abo okrag wożu niebieskiego będzie mogł rozerwać / I zassły wywodził iurzenkę czasu swego / y Zwierzecey gwiazdy nadsia syny ludzkie mi nastawac kazet / Wieśze thy porządek Nieba / y polożysz rachunek iego ná ziemi / Czyli podniesies we mgle głos twój / a ná wálność wod przykryie cie / Zali spuścisz ty sławice / a poroda wraciac sie zas rzek ná tobie / Owosny thy / Ktho wtożył we wnetrznosci człowieka mądrość / Albo kto dat Kurowi rozumność / Ktoż wysłowi dziwny sposób niebios / y spiewaniu niebieskie / mu kto kaze umilknać / Gdy załádan proch ná ziemi / a bryty sie zlepiały / Zasz wy drzesz Lwicy łup / a dusse Lwiat iey nasyć / Kiedy leża w tożyskach / a w iastyniach czynia zatogi / Ktho gotuie Krukowi pokarm iego / gdy wotála praśetá iego do Boga / tutać sie / że niemála pokarmow.

Psal. 1

Cap. 39.

Powłada Bog Jobowi wielkie rzeczy o swym stworzeniu / y opisał wielu zwierzech przyrodzenie.

Zas ty wieś czas porodzenia dzikich koz ná skalach / albo doyszales kiedy gdy Lanie rodza / Rozliczytes miesiace poróczenia ich / a zwiędziates czas rodzenia ich / Zchylá sie do plodu / y rodza / y ryk niemáły wypuszczaia. Oddziela sie od nich ptod ich / a odchodzi ná pastwa / odchodza a niewracaia sie do nich.

Kto wypuscił Oslá dzikie / wolno / a pęta iego ktho rozwiąza / Kthoremu waleń dom ná puszczy / a przybytki iego w ziemstłoney. Gárdzi mnostwem miast / a ná wolanie poborce nie niedba. Ogleduie gory pastwy swojej / a trawy zieloney wssedzie pátza.

Zas będzie chciał Jednorozec sluzyc tobie / albo będzie mieszkał v żłobu twego / Zasz przywiedzieś Jednorozca ku oraniu ná lecu twoim / albo będzie wtoczył brony trac bryty po thobie / Zali będzie miał dusanie w wielkiej mocy iego / y pozostawisz mu roboty twoje / Zali mu wierzyc będzie / żeby miał przywrocić ná sienie twoje / a żeby miał do gunnát twego zwiész.

Strusie pióro / podobne jest pióram Ra-
rogowym / y Jastrzebowym. Gdy zostá-
wia iárcá swoje w ziemi / podobno thy ie
w prochu zágrzeiesz. Zápomina że ie nogá
może rostłoczyć / albo bestya polná zetrzeć.
Zátwardzon bywa przeciwko plodu swo-
mu / iákoby niebyt iego / prozno robotcho-
wał gdyś go żadná boiażń nieprzynuká-
Bo zbáwił go Bog madrosći / áni mu dat
rozumu. Gdy cías przychodzi / strzydta w-
zgore podnosi: posamięwa sie z koniá / y z
iesdżce iego. X dásie thy koniowi moc / czy
li obthoczyć frze iego rzięnym? Zás go
thy wzbudziś ná skóć iákó Szaráńcá: sła-
wá nodrz iego strách. Ziemie kopytem ko-
pa / ráduie sie śmieie: przyciera ná zbroy-
ne. Gárdzi stráchem / á mieczowi nieuste-
pnie. Bedzie ná nim chrobothat saydát /
bityśac sie bedzie wtóćniá y tarcia. Pátá
iáć á rziac rozmiata ziemie / áni sobie wa-
ży gdy bramy dzwiéł traby. Gdy wsiśy trá-
be woienne okázuie że rad. Zdaleká wic-
cziue wojne / nápominánie Wodzow / y
krzyk wojńká.

Alás twa to madrosćia obrásta pirzym
Jástrzab rostáćiac strzydta swoje ná po-
tudnie: Zás też ná twe rostázanie wzbyie
sie w zgore Orzet / á ná nieprzystępných
mieścách zbuduie gniazdo swoje: Ná opo-
kách mieśkawa / á ná przykrých krzemie-
niách przebywa / y ná nieprzystępných stá-
tách. Stámtad przegłáda sobie potárm / á
z dálek áoczy iego widza. Práfferá iego li-
za krew: á góziékolwiek bedzie ściern /
tám wnet Orzet bedzie.

Al przydat iessze Pan á rzekł do Jopá:
X zás kto sie spiera z Bogiem / chát sie tá-
twie wspotáia: Wódre iednáť kćóć strofu-
ie Bogá / máć mu też odpowádáć: Opo-
wiádáć Job Pánu / rzekł: Já którym lek-
ce mowit / cóż moge odpowédziec: reke
moie wtoże ná wstá moie. Jednom mowit /
czego bódatem byt niemowit: y drugie / tu
tým wiecey nieprzydam.

Cap: 40.

Bog opowádá słość Behemothá albo Gloná /
ktory duchownie máczy Antydytá / tudzież tei y py-
che Lewiáńá / albo Wielorybá ktory iest Gáran
wipisue.

Dpowiedziat Pan Jopowi z
wichru / mowiac: Przepás iá-
to máż biodrá swoje: bedecie
pyrat / á powieds mi. X wczý-
niżze thy fátessny sad moy: y
potepis mie / abyś byt wspráwiedliwion. X
massli thy ramię iákó Bog / á iesli głosem

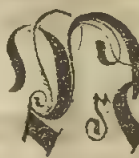
iemu podobnym gromis: Rospostrz że ko-
to siebie krasé / y wynies sie ná wyssa / bád-
że sławnym / y oblecz sie w ozdóbne fáthy.
Rosproś hárdé w pierzchliwosci twoiey /
á poyśrzawssy ná káždego chetpliwego / z-
tium go. Poyśrzy ná wssystkie pyssne / á
poháńs ie / y zetrzy niepobożne ná mieyscu
swoim. Skriy ie w prochu pospolu / á ob-
licza ich ponorz w dole: Tedy ia wyznam /
że cie może zbáwić práwicá twojá.

Oto Behemot ktoregom wczynit sloba /
bedzie iadt siáno iákó Wót: moc iego w bio-
drách iego / á sitá iego w pętku brzuchá ie-
go. Przycisła fryac ogon swoy iákó Cedr /
żyty iaderet ie zwichtlane sa. Kości iego iá-
ko pisseżalki miedziáne / chrząstka iego iá-
koby bláchy zelázne. On iesłh počáttiem
drog Bożych ktory go wczynit / przystosúie
mieczi iego. Temu gory trawy rodza: wssy-
śkie bestye polne beda tám igrać. W cie-
niu spi / skrywssy sie w trzcinie / á ná miey-
scách wilgotnych. Zácimíáia cienie cien ie-
go / otocza go wierzby rzeczne. Orho wyt-
knie rzeké / á nie zádziwi sie: á ták sobie tu-
sy że Jordan wplynie mu w pásszete.
Przed iegoś oczymá iákoby ná wede go po-
rwie / á tytámi przetóle nozdrzá iego.

Zás bedzies mogt wćiagnáć Wielory-
bá wede / á zápowroze wwiázesz iezyk iego:
Jzaliś zámleczies mu obráćke przez noz-
drzá iego / albo ościa przetóles czielusć ie-
go: Czyli rozimnoży do ciebie próžby / albo
bedzie sloba mowit iágodnie: Alás wczyni
sloba vmowe / y przyimies go zá sluge wie-
cznego: Alás go podeydzies iákoby pták /
albo go wwiázesz do služebnic twoich: X re-
zrabiaz go przyaciéle / albo rozdziela go
miedzy sie kupy: Zaliś nápełnis niewody
skora iego / albo wiersa rybna głowe iego:
Wtoż náń reke twoie: Pámietav ná wojne
á wiecey mowic nie przydáv Oto nádzieia
iego omýli go / á gdy ná to wssyscy beda pá-
trzyć ná dol bedzie zrucón.

Cap: 41.

Jessie opisúie Lewiáńána albo Wielorybá ple-
kielnego / co iesłh ná przyrodzenia / á co zá powagi /
ná koniec zámýka że iest Beolem wssystkich pyssnyá

Ażebym byt okrutnym wzbu-
dze go: Bo kto sie może sprzeci-
wic twarzý moiey: Acho mi
pierwey dat / ábym mu miał
oddáwáć: Wssytkie rzeczi ktore
sa pod niebē / moie sa. Nie przepusze mu
ánt ná słowá wielmożne / áni ná słowá tu
prožbie nástroione. Ktoż obidáwi twarz
odzienia iego: á w poszodek wst iego ktho

Esaie . 27 .

Esaie . 27 .

Hiere: 50:

widzie: wrotą twarzy jego kto otworzy: oko zębów jego strach. Ciąto jego iakoby tarcze lane / spoione tuskami wespolek sie przyciskajacemi: Jedną drugiey bywa zła czona / że ani wiatr przydzie przez nie: iedną drugiey sie trzymać będzie / a trzymając sie spotu nikati nie beda rospiete. Zischanie jego blask ogniowy / a oczy jego iako by powieki switania. Z ust jego pochodnie wychodza / iakoby tuczywo ogniem zapalone. Z nozdrz jego wychodzi dym iako z garnca podpalonego y wrzacego. Dech jego wiegle rozpala / a ptomien z ust jego pada. Wsly jego będzie mieszkac moc / a przed obliczym jego chodzą niedostatek. Clonki ciała jego dzierza sie pospotu: wypusci nań rzęski / a na inne miejsce nie poplyna. Serce jego strwardzieie iako kamien / a osadzone będzie iako w kowala nakowalnia. Gdy zrzucen będzie / vlekna sie Angiotowle / a bedac przestraszeni / beda oczyszczeni. Gdygo zachwyti miecz / nie beda sie mogli ostac / ani wtocznia / ani kaffran: Bo będzie sobie wazyt zelazo iako plewy / a miedz iako sprochniate drzewo. Nie odpodzi go maz strzelec kamienie sproce obrocity mu sie w trzcinę. Iako zdybto będzie sobie poczytat mtot / a będzie sie posmiawat z onego kthory nani miece wtocznia. Pod nim beda promienie sloneczne / a nasciele sobie ztorą iako blotą. Uczyni je będzie wrzata gtebość morza iako woda w garncu: y wlozy iakoby kiedy masci wreia. Za nim swiecieć będzie scieska / będzie mniemiati aby sie przepasc stazata. Niemasz na ziemi mocy kthoraby sie mu mogta przyrownac / ktori uczynion iest aby sie nikogo niebat. Wslytko wysokie wi dzi / on iest krolew nad wslytkiemi syny pychy.

Cap: 42.

Wznawa sie Job / y wysnawa ze nie madrze mowit / Pan go przeklada nad przyacioly / y modli sie za nim: we dwoy nasob wzial wslytkiego co pierwey mial / a potym bedac pelen lat umart.

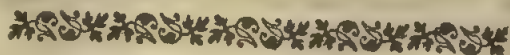

DPow Jadaiac Job panu / rzekt: wiem ze wslytko mozesz / a nie iest tobie tajemna zadna mysl. Ktoryz to iest kthory chai rady bes vmieciehności: prze-

tom nie madrze mowit / y te rzeczy kthore nad obyczay przechadzai wiadomośc moie. Stuchay / a ia bede mowit / bede cie pytat / a okaz mi. Stuchem vcha sluchalem cie / a teraz oko moie widzi cie. Przetoj sam siebie karze / y pokute stroie w pyrzynie y w popiele.

A gdy odmowit Pan te slowa do Jopa / rzekt do Eliffaza Themanczyka: Rozgniewata sie pierzchlwośc moja na cie / y na dwa przyacioly kthowie / zesce nie mowili przedemna co iesth prawego / iako sluga moy Job. Przetoj wezmiecie sobie siedm bykow / y siedm baranow / a idziecie do slugi mego Jopa / ofiaruyciez za sie zupełne offiary: A Job sluga moy będzie sie za was modlit: oblicze jego przyyme / aby wam nie bylo poczytane za grzech glupstwo: Boscie nie dobrze mowili przedemna / iako sluga moy Job. Odesli tedy Eliffaz Themanczyk / y Baldad Subitecyk / y Soffar Naamathczyk: y uczynili thak iako mowit Pan do nich: y przyiat Pan oblicze Jopowe.

Pan tez obrocity sie na pokute Jopowe / gdy sie on modlit za przyacioly swoje. A przydat Pan wslytkiego co iedno mial Jop we dwoy nasob. Przysly potym do niego wyslycy bracia jego / y wslyskie siostry jego / y wyslycy ktorzy go przed tym znali: y iedli snim chleb w domu jego: y pokiwali swą glowa nad nim / a ciešly go ze wslytkiego ztego ktore nań byl Pan dopuscil. A dali mu ieden kazdy owce iedne / y kofiste zlota iedne. A Pan Bogoslavit byl posledniey sym rzeczam Jopowym wiecey nizli pierwszym jego. I rozmnoczyto mu sie ceterna scie tysiecy owiec / a sesc thysiecy wielbta dom / y tysiac iarzm wotow / a tysiac oslic: y mial siedm synow / a trzy corki. A dat iedney imie Dzien / a druga nazwat Kasya / a trzecia mianowat Kornustibia. Nie sa nalezione niewiasty thak sliczne iako corki Jopowe po wslytkiej ziemi: a dat im oćiec ich dziedzicthwo miedzy bracia ich. A byl Jop po tym karaniu / sto y czterdzieci lat / y widzial syny swoje / y syny synow swoich / az do czwartego pokolenia / y umart bedac stary / y dni peten.

Koniec krieg Jopowych.

Esai. 19.
1. Reg: 16.

Przemowa n a Zoltarz.

Na Zoltarz Dawida Krola y Proroka swietego
Przemowa.

NWszystkie inne pisma Starego zakonu/ bracie moy czlo-
wiecze krzesciansti/ tak one ktore nam Patriarchow swie-
tych/ Sedzi y Krolow slawnych dziecie opisuią/ iako y o-
we Prorockie/ swa wciwosc/ swa powage/ y swoy uzy-
tek maa: wstawia iednak ten Zoltarz a te piosnki zacnego y
swiete Krola y Proroka Bozego Dawida/ wszystkie inne /
glebokoscia y powaznoscia thaimnie / gestoscia nauk zbawiennych / wdzie-
cznoscia poctech mnogich / y foremnoscia wierssow ku krotce rzeczy powie-
dzeniu/ y ku spiewaniu snadnych y sposobnych/ celuią. Bo sie nam w nich
prawie wszystkie rzeczy uzyteczne y zbawienne/ ktore po wssch pismiech ro-
znie a pyroce bywaa opisane/ thu za osobliwa Duchą swietego sprawa/
bardzo krotkimi slowy/ z wielka wdziecznoscia y powaznoscia zamylaia sie.
Abowiem/ powiedz mi czego sie ktho stych swietobliwych piosneczek nau-
czye niemoze. Stad o wssch rzeczach widomych y niewidomey sprawie
Niebios/ zywiol/ zwierzat/ ptakow/ y zywnosci ich stad ia maia/ o czlo-
wiecze y o wssch rzeczach stworzonych od Boga/ krotka ale dostateczna
nauke wezmies. Tu naydzies dostateczne wssch cnotch opisanie / thu umiar-
kowanie sprawiedliwosci/ thu wielkie a okazale wstydlivosti ozdobienie /
tu doskonatosc madowosci/ tu oznaymienie y zalecenie cierpliwosci/ stad na ko-
niec wszystko co iedno iest dobrego nieinaczey iako zzywy studnice zbawienia
nasse wyplywa. Dyznanie Boga wsschmocne/ oznaymienie Krysta syna ie-
u Mesyassa prawdziwego/ strach y ogromnosc mak piekielnych czartu na-
znaczonych/ obietnice chwały y żywota wiecznego/ otworzenie y objaśnie-
nie tajemnic Bozych ludziom zakrytych/ tu iako we zwierciadle ogladat/ y
obaczyc mozes. Thu Duch swiety przysze rzeczy wyraża y obawia/ sthäre
dziecie przypomina/ prawa y zakon ludziom opisuię/ sprawam ludzkim po-
rzadek postanawia. Tak/ iz trudno by kto mial inaczey rozumiec albo mo-
wic/ iedno ze te piosnki a te Psalmy/ sa niemaczey iakoby pospolitym a nie-
przebrany wssch dobrych a zbawiennych rzeczy y nauk skarbem/ ktorego
sie kazdemu podlug czyiey potrzeby dostatecznie wssgo co mu iacy potrzeba/
dodaie. A tym snadniey nizli z innych pisem/ ze wtak zacnym onych powa-
znych rzeczy podaniu y opisaniu/ przyiemnosc krotkoscia/ a krotkosc wdzie-
czna przyiemnoscia iest zaprawiona. Abowiem tak tho duch swiety w Da-
widzie byl sprawic raczył/ zby on tho co pisal powaznie/ a ludziom wssm
zbawienne/ krotkim a foremnym wierssow y sentencji zamylanim/ tudzies
y spiewanim tak ocukrowal / iz thā wdziecznosc / przelomirwssy w ludziach
krewkosć ich/ ktora sie zawždy ku gorssy stronie chylac one zawodzi/ mogla
ich przy naukach zbawiennych zatrzymac. A prawie thak tu Duch Swie-
ty przez Proroka swego snami poczynā/ iako widamy baczne a madre Me-
dyki czynic ktorzy za potrzeba/ omierze a przykre lekarstwa pacjentom swo-
im miodem albo czym slodkim osladzaia/ aby on taki nieboraczek zchorzaly/
prze one niewdziecznosc zdrowych lekarstw/ zdrowia swego y pożytku nie-
zaniedba: nieinaczey ci tez ten nasz wieczny a nieomilny lekarz y poctessyiel/
nam w sprosznosc grzechow nassych zchorzaly/ zbawienne swe nauki/ z

Przemowa na Zoltarz.

pisem wssystkich zebrane / a prawie w the piosnki zlane / snadnościa / krotko-
 scia / spiewanum / y wdziecznościa przykutrowawssy / podacie: aby smy sie ich
 tym ochotniey ieli / ia wssy trzymali / trzymajac stuchkiem pelnili / pelniac do
 krolestwa onego ku ktoremu nas ciagnie przysc mogli. Coz tedy rozumiesz
 bracie moy mily / w iakiey powadze / a w iakiey bys wciwosci tak zacne tak po-
 wazne piosnki Dawida swierego miał miec. Zaprawde okazali bym to szc-
 rze / ze nad inssie kriegi miałyby byc v ciebie / y sa v ludzi wczonych wietssy
 powadze / By mi papiru starwalo / ale tho na ten czas pusciwssy / krotko sie te-
 go naucz czemu ie zoltarzem / albo z Greekiego Psalterzem zowiemy. Psal-
 terz albo Zoltarz wlasnie iestci Instrument sposobny ku graniu / ktorego for-
 ma a kształt bys na kształt obecney a pospolity nassey Lutnie: iedno thym roz-
 nosc / ze v lutnie grzbiet w ktorym sie glos odbija iest na dole / a deka z kółem
 y z strunami na wierzchu: ale v Psalterza inaczey / bo grzbieth na wierzchu a
 struny na dole pod deka ktora grzbiet zakrywa / tak ze sie na nim zdołu gra /
 a powiadaia ze tho muzyka barzo wciessna. Otoz Dawid przy takowym
 instrumenecie te swe piosnki na sluzbie Bozey spiewal wiec sam / z kaplany / y
 po nim aby w kosciele spiewano: postanowyl. Stadze y po dzis dzien w koscie-
 lech ie spiewaia. Acz iuz w Lacinskim thudziesz y w Polskim taka iuz wdzie-
 cznosć y snadnosć wiersow nie idzie / wssakze iako na snadniey byc moglo /
 slowo od slowa przekladaia / tak thu masz sobie podano. Jesliż wiec niew-
 ssystkiego bedziesz mogli zrozumiec / to cie nie niech nierussa ani obchodzi / bo c-
 thaiemnice Boze nie kazdemu odkryte a iawne bywaia: ale owssiem pythay
 wczonych o zrozumienie w pokorze y w wnizeniu ducha thwego / thedy sie na-
 uczyz: a za swym sie rozumem radzec niepuszczay / bo tak snadnie do bledowic
 a potym niewiem kedy trafilz / a od prawdziwey drogi / ktora iest Pan
 Krystus wbladziz / y na koniec od chwały tego odpadniez / czego tie racz
 Panie Boze przez meke syna swego zachowac Amen.

Psalterz.

Woczynaia sie kriegi psalmow kto

re z Greckiego Laciniczny Psalterium zowa/po swemu
Organum/ Sydowie Nablath/ Polacy z Czechy Soltarz.

Ten Soltarz napisal Dawid Swiety Krol y Prorok czelnieyszy/ czyniac
w nim zmianke o Bosctwie y o czlowieczensctwie Chrysta Pana naszego/ o v
meczenniu/ Wstrzeszeniu/ Wniebo wstapieniu/ y o Sadzie przyszlym/ o me
lach grzesznych ludzi/ o dobrodziejstwach Bozych/ y o Chwalach
iego. Niesie w sobie Psalmow pultorasta.

Psalm Dawidow. 1.

Opisane w pierwowym psalmie droge ku wieczne
mu Błogosławieniu.

Błogosławio
ny tho mąż/ k
ry nie odśedł z
rada przewro
tnych/ ani the
na drodze grze
sniów stanął/
y na stolicy po
śmiewców nie
siedział.

Jowsem w zakonie pańskim mysl y wola
iego/ y będzie rozmyślał wednie iez w no
cy zakon iego.

Abędzie iako drzewo kthore w szczepione
jest przy ciekacych wodach/ kthore owoc
swoy poda czasu swego.

Ani list iego spadnie/ y wssytkie rzeczy kto
rekolwiek czyni posfortunia mu sie.

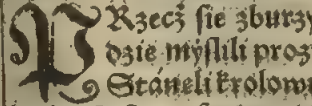
Wietakci zlosliwy nie tak: ale iako proch/
ktory nosi wichor po wierzchu ziemi.

Przerhoz niepowstawia sli a bezbozni w
sadzie: ani grzesznicy w radzie sprawiedli
wych.

Bo zna pan droge sprawiedliwych: a dro
ga zlosniow. marnie zgini.

Psalm Dawidow. 2.

Prorok o tych mowi ktorzy zalogi czynili przeciw
ko Krolestwu Chrystusowemu y o iego wywyższeniu.

Bzecz sie zburzyli pogani/ a lu
dzie myslili prozności.

Staneli krolowie ziemscy/ y kria
zeta zesi sie pospolu przeciwko Panu/ y
przeciwko pomazancu iego.

Rozstargniemy zwiaski ich/ a zrzucimy z
siebie iarzmo ich.

Ktory przebywa w niebiossach/ nasmiere
sie smich/ a Pan wragac im bedzie.

Al thedy w gniewie swoim do nich mowic
bedzie: y w zapalczywosci swej zamaci.

A ia lepat postanowionymi jest krolew ob
niego nad iego swieta gora Syon: oppo

wiedaiac rozkazanie iego.

Pan rzekl do mnie/ syn moy iestes ty: iani
dzisiaj ciebie porodzil.

Zadaj y mnie/ damci pogany wdziedzic
two tobie/ wssytkie konczyny ziemi w o
siadlosc twoie.

Bedziez ie rzadzil w przecie zelaznym: a ia
to garnczarskie naczynie zetrzesz ie.

Al tak teraz krolowie rozumieycie: wczcie
sie wy ktorzy sadzicie ziemi.

Stuscie Panu w biazni: a rozraduycie sie
mu z wielkim strachem.

Przymyacie karanie / by sie kiedy nieroz
gniewal Pan: abyście niezgineci zdrogi z
sprawiedliwych.

Gdyby sie nagle rozjarzyl gniew iego/
Błogosławieni ci wssytky ktorzy duszai
wnim.

Psalm Dawidow. 3.

Psalm Dawidow gdy uciekal przed Absolonem
synem swoim.

WAnie przecz rozmnozeni sa ci kto
rzy mie frasnica: wielec ich powsta
ie na mie.

Wiele ich mowi dussy moiey: niemać ten
zbawienia w Bogu swoim.

Alez ty iednak Panie obrońca a przymiciet
moy/ czesc a stawaj y wynosiciel glowy
moiey.

Wotalem do Pana wielkim gtossiem mo
im: y wysluchal z gory swey swietey me wo
lanie.

Zasnalem ia a zdrzymalem sie/ y powsta
tem: Bo Pan przyiat iest mie.

Nie bedzie mie strach tysiacow ludu obta
caacych mie: powstan thylko Panie Boze
moy a zbaw mie.

Bo ty porazil wssytkie kthorzy bez wsey
przyczyny na mie powstala: z kruszytes ze
by grzesniow.

panstie iest zbawienie/ y nad ludem two
im Błogosławienstwo twoie.

Psalm Dawidow. 4.

Czlowiek sprawiedliwy sami sie wspomina ku spra
wam chotliwym/ sa tej slowa koscioła wsmiuku be
dacego.

Hebre: 1.

5.

Actum: 13.

Apoca: 2.

19.

Esai: 30.

icrem: 17.

1. Reg: 15.

Psalterz.

Psalm: 90.

Dym wzywaj/ wysluchaj mnie bog
sprawiedliwosci moiej: w uciszenie
niu mym rozprzeszrenites mi.

Smituy sie nademna/ a wysluchaj prozby
moiej.

Synowie ludzcy dokadze bedziecie tak cie
skiego serca: y przecz kochacie sie w pro
znosci/ a wydatcie sie na kłamstwa:

Wiedzieciez iuz ze dzinnem uczynil Pan
Swietego swego: a wyslucha mnie gdy k
niemu zawotam.

Ephesi: 4.

Gniwajcie sie a niegrzeszcie: co myslicie
w sercach waszych/ a wlopkach waszych
struche mieycie.

Offiarujcie offiary sprawiedliwosci/ y na
dziecie mieycie w Panie: wielec ich mowi/
ktos nam te dobra oznaymit.

Naznamionowana iesth nad nami swiaa
cios oblicza twego Panie: dates rozrado
wanie w sercu moim.

Od owocu zboza/ winy y oleie iego rozo
mnozone sa.

W pokoiu w tym samym/ bede spat y odpo
czywat.

Bo ty Panie osoblwie mnie zostawit: a
vpewnil w nadziei.

Psalm Dawidow. 5.

Modlitwa Kosciola Chrześcijańskiego/ okazy Pro
rok se miata byc wysluchana/ omaymia thej satecine
uczyniele/ a ktorzy mieli byc z Kosciola wyrzuceni.

Acz przyiac w vsi tve Panie pro
zbe moie: a racz wzrozumiec wo
stanie moie.

Racz sie przychylic ku gtosu modlitwy mo
iej: Krolu moy y Boze moy.

Thobiec sie ia modlic bede o Panie: rano
przesluchas prozby moiej.

Kaniucio ia stane przy thobie y ogladam
izes ty Bog ktory nieprawosci nielubiz.

Sapie: 14.

Prouer: 3.

Ami bedzie zyt a mieskat przy thobie zlosci
wy: y przed oczyma twemi nieprawit trwac
niebeda.

Bo ty wsszech nierad widziz ktory tu nie
prawosc plodza: wytraciz wssyskie ktho
rzy vsta swe w klamstwo zawodza.

Czkiem ktory krowie pragnie y takiez zdra
dlwym: bedzie sie Pan brzydzit.

Psalm: 137.

A ia lepat (duffaiac) wielkosci mitosier
dzia twego/ wnde do domu thwego: po
chwale cie w koscielu thwym swietym/ z
boiaznia twa.

Przeprowadz mye Panie w sprawiedliwo
sci twoiej: prze nieprzyiacioly moie/ spra
wuy przed oblicznoscia twa droge moie.

Bo oni w vstach swych nie prawdy niemaj
ia: a serce ich proznosci petne.

Gario ich iest iako grob otworzony: iezyki
swemi kymie a zdradliwie czynili/ Oszadz
ze ie ty Boze.

Niech odpadna od myśli swych/ wedlug
mnostwa zlosci ich odpedz ie/ bo cie na wo
sem barzo obrusyli moy Panie.

A niech sie wssystcy wesela/ ktorzy Panie w
tobie vffai: beda sie zradościa kochac wie
cinie a ty bedziesz przemieskawal w nich.

I ci wssystcy ktorzy miluia imie twoie be
da sie toba chepic: bo ty btogoslawiz spra
wiedliwemu.

Panie iakoby tarcza dobrej woley twoiej
koronowales (a zasieczit) nas.

Psalm Dawidow. 6.

Modlitwa dusze jatosney ku Panu Bogu/ kthora
na sie ciuje ktogose Sadu przystego/ prze sprosne
grzechy swole.

Anie/ nie racz ze mie karac w za
palczowosci twoiej: ani w gniewie
twoim racz mie kaznia skladac.

Smituy sie nademna Panie/ bom ci mdly
(a krewki) vztrow mie Panie/ boe sa za
trwozone kosci moie.

Idussac ma wemnie barzo sie zasnuccia:
a thy Panie dokadze (odkladaz vztro
wic ia) :

Nawroc ze sie moy Panie/ a wyrwi dusse
ma: wybaw a vztrow mie/ prze mitosier
dzie swe.

Boe nie iest ten kthory by na cie pamietat
w smierci/ wieczney ja w piekle lepat kto
sie bedzie wyznawat (a spowiadat) tobie:

Pracowatem w placzu mym/ bede omy
wal na kazda noc tozmicke swoje/ tzami
bede pokrapiat posciel moie.

Zasnuccio sie od zapalczowosci (twoiej)
oko moie: zastharzatem sie miedzy wssemi
przeciwniki moimi.

Odyzcie odemnie wssystcy wy co niepra
wosc plodzicie: Boe Pan wysluchal gtos
placzu moiego.

Wysluchal Pan prozby moiej: przyiat Pan
modlitwe moie.

Niechze sie zawstydza/ a niech soba gwa
townie trwoza wssystcy nieprzyiaciele moi

niech sie nawroca/ a zawstydza barzo richo

Psalm Dawidow. 7.

Ten psalm iest o niewinnosci Pana Jezusa y o te
go w Niebo wstapieniu. Ktory spiewal Panu Dawid
a sa slowa Chury syna Jemini.

Anie Boze moy w tobiem vffanie
miat: wybawze mie od wssch moich
prześladownikow/ y wyzwol mie.

By kiedy iako Lew niezatapit dusse mey/
gdy by niebyto kthoby odkupit/ ani kthoby
zbawit.

Jesliem ia moy Panie Boze tho uczynit/
(thy baczyz) a iesli w retu moich iesth iaka
sposna zlosc.

Jesli tez kiedym zlosc za zlosc komu od
dawat/ thedy stussnie niechay vpadne od
nieprzyiacioly moich bez pozyciu.

Psalterz.

Już więc niechaj przeciwnik mój przesła-
duie dusze moje/ niech poima/ niech zatus-
mi żywot mój na świecie/ a chwata ma
niech wssyſtke w proch prawie obroci.

Psalm Dawidow. 9.
Mowi tu prorok o mocy sadu ostatecznego y o
Anychryſcie.

Kacj powstać Panie z ruffony gniewem
twoim: a wynies moc swoie w granicach
nieprzyjaciół moich.

A powstań Panie Boże mój z rozkazaniem
twoim ktoreś przykazat: a zbór (abo gro-
mada) ludzi obthoczycie.

A przethoś wstap zasie na wysokość: Pan
rozsadza ludzkie.

Imnie theż sadz mój Panie według sprá-
wiedliwości moiej/ y tudzież według nie-
winności moiej ktora jest nademna.

Wniwecz sie obroci złość grzeszników/ a
bedziesz sprawował prawnego: (thy) Bo-
że ktory świadczysz sercy y żadz ludzkich.

Sprawiedliwa pomóż moia od Pána
ktory zbawia ludzkie serca wprzymego.

Psalm Dawidow. 10.
Bog sedzia sprawiedliwy/mochny y cierpli-
wy: zas sie bedzie gniewat na każdy dzień:

Jesliż sie nienawroci cie/ mieżać już swe-
go dobył/ luf swoy wyciagnal/ a mac go
pogotowiu.

A w nim nágothowat naczynie śmierci/
strzaly swe goraiace uczynil.

Psalm Dawidow. 15.
Ocho rodzi już niesprawiedliwość/ poczat
bolesć/ y porodit nieprawosć.

Ochworzył ianie/ a wykopat ia: y wpadł
sam w on dot ktory nástroil.

Obroci sie bolesć iego na iegoś głowe: y
wstapi złość iego na wierch głowy iego.

A ia bede chwalił Pána podług sprawie-
dliwości iego: y bede opiewat imieniu Pa-
na nawyssego.

Psalm Dawidow. 8.

Proroknie Dawid o podwyszeniu y o wielbieniu
Pána Chrystusa/ y o rozmnozeniu koscioła iego.

Wanie ktora jest Pan náš/iako prze-
dzivne jest imie thwe po wssy
ziemi.

Bo sie wyniosła wielmożność twoia/ nád
niebiosá.

Z vsť mátych dzieł/ y ktore iesseje sia
przy pierśiach dokonales chwaty/ dla nie-
przyjaciół swoich: abyś skáził nieprzy-
jaciela y mściciela.

Abowiem ogladam niebiosá twoie/sprá-
we rak twoich: Niesiac y gwiazdy ktoreś
thy mocnie vgruntowal.

Psalm Dawidow. 143.
Cos jest ciżowiek/ że go nieprzepomni-
ś/ abo syn ciżowieczy yż go rák nawiedza:

Máds go co mniejszym stworzył niż An-
gioty: cćia á chwala go koronowal/ po-
stanowiles go nád spráwami rak twoich.

Wssyſtkeś pod nogi iego (stworzenie)
podrzucił: Owece/ Woty wssyſtkie: nád tho
iesseje sydetá polne.

Praki niebieskie/ Ryby Morſkie/ ktore sie
przechadzaie po ścieſkach Morſkich.

Panie ktory jestes Panem nášim/iakież to
dzivne jest imie twoie po wssyſtkiej ziemi.

Psalm Dawidow. 9.

Mowi tu prorok o mocy sadu ostatecznego y o
Anychryſcie.

Spowiedac sie bede Panie tobie we
wssyſtkim sercu moim: oppowiedac
bede wssyſtki dzivy twoie.

Vprzymie radowac y tochat sie bede: spie-
wac bede imieniu twemu Náywyſſy.

Gdy wstecz obroci nieprzyjaciela mego:
pomdleiac y zginac od obliczności twoiej.

Jes wſiat przed sie Sad mój y spráwe ma:
vſiadles ná stolicy ktory sadzisz spráwie-
dliwość.

Pogromiles Naroby y zginat zlosnik: wy-
gladziles imiona ich wiekuiście/ y ná wie-
ki wiekom.

Mieczy (á moc) nieprzyjacielskie vſtaly
ná koniec: á miastá ich poburzył.

Zginetá pamiatka ich z dzwiektem: á Pan
trwa ná wieki.

Z posobit á zgothowat ná Sadzie Náies-
ſtat swoy: á sam bedzie sadzil okrag (ſſro-
kości) ziemi/ wſtáwey prawosći/ a lu-
dzie bedzie sadzil w sprawiedliwości.

Jstat sie jest Pan vćieciſka cćetku vbogie-
mu: spomocnikiem w potrzebách y w vći-
ſkách iego.

Niechże w tobie vſſáia/ ci ktory tve imie
znáia: Bos żadnego nie zaniechal/ ktory
cie iedno Panie ſukal.

Spiewaycie Panu co mieſtka w Syonie:
obawcie pilność iego Narodom.

Boć ſukaiac pilnie kowie ich w ſpámietał:
nie wyſſedł mu z pamieci kzyk vbogich.

Smiluy sie nádemna mój Panie: obacz v-
niżenie me od nieprzyjaciół moich.

Ktory mie wybawia/ á wynosi z bran
śmierci: abyś stawił wssyſtkie chwaty tve
w branách cćetki Syon.

Bede sie wesełil w zbawicielu twoim: po-
wiazneli Narodowie w záturacie tey ktora
uczynili.

W tym sídle ktore (ná mie) zástawili: ſá-
mi sie w nim zá nogi ztowili.

Vznán bedzie Pan Bog czyniacy Sady:
w spráwách rak swoich vſtawion jest grze-
ſnik.

Niech sie wssyſtcy grzesznicy obroca do pie-
kła: wssyſtscy Pogány co zápámietawáia
Boga.

Boć wídam niedokónca zápámieta Pan
vbog iego: ćierpliwosć vbogich dokónca
nie zginie.

Powſtañże mój Panie niech sie nie síli cći-
wiel: niech beda sadzeni Narodowie przed
oblicznością twoia.

Psalm 110.
117.

Iſaie. 53.

Deute. 4.

Psalm 75.

Psalterz.

Postaw Pánie nád nimi wydawce zató-
nu: że poznáia Narodowie yż sa ludzie.

En sydwie pocynáia 10 Psalm.

Czemus Pánie odstapit nas dáleko: prze-
gladaż w przygodach y w wciśkách nášych.
Gdy sie w pyche wynosi cztowiek złośliwy/
zapala sie w bogi: bywáia zátapieni w rá-
dách ktore wymysli.

Abowiem pochwalon bywa w żadzách du-
sse swoiey: á złośliwemu iesseże stogoslá-
wia.

Záiatrzyt á rozgniewat sobie Pána grze-
snił: prze wielkość gniewu swego niebe-
dzie dbat.

Niemás Boga przed oczymá iego: spługá-
wity sie drogi iego w każdy czas.

Z chodza z oczu á z oblicza iego Sady two-
ie: nád wssysthimi nieprzyiacioly swemi
bedzie pánowat.

Bo tak mowit w sercu swoim: nierusse sie
od Narodu do Narodu/ bez ztego.

Roma: 3.

Jego wsta pełne sa przekletstwá y gorzko-
ści/ y zdrády: á pod ięzykiem iego práca y
bolesć.

Prover: 1.

Siedzi z bogaczmi w tájemney osiadłości:
w skrytych miejscách aby zámordowat nie-
winnego.

Oczy ie^o pátrza ná chtëká vbogiego: tái sie
ná zdrádie w ciemnym miejscu iáko Lew
w swey iaskini.

Zákłáda sídla aby polápił vbogiego: (pila-
nuie) polápić vbogiego gdy go k sobie
przyciaga.

W sídle swoim zniży á zniży go/ pochyli
sie y pádnie/ gdy pánowac bedzie nád vbo-
giemi.

Bo rzekt w sercu swoim zapomniáti Bog
y odwróciť oblicze swoje aby nic nie wi-
dział do końca.

Powstańże pánie boże/ niech sie podniesie ie-
ká á moc twojá: nieprzepominay vbogich.

Czymże rozgniewat zlosnił Boga: Bo tak
mawiat w sercu swoim: Niebedzie otho-
dbat.

Abowiem ty práca y frásunek (vbogich)
baczyż: abys ie wydal w rece swoje.

Thobiec zostáwion iest vbogi: thy opiekun-
nem y pomocnikiem bedziesz sirocie.

Zetrzey rámie grzesnikowe y zlosnikowe:
bedzie szukał grzech iego/ á niebedzie ná-
leżton.

Pan wiecnie bedzie krolowaty ná wieki
wiekom: wyginitcie pogáni z ziemi iego.

Żadza vbogich ludzi wysluchať Pan: go-
towość serca ich wysluchať ucho twoie.

Wczyn sad sirothce y vbogiemu: aby wiecey
nie niślit wielbić sie cztowiek ná ziemi.

Psalm Dawidow. 10.

Wey prorok odpiéráć kácerzom/ kthory wślúia
wternego w niewierność swa przewróciť.

W Pánie swym duffanie mam: iá-
koż wy mowicie dussy moiey/ prze-
nies sie ná gore iáko wrobl.

Luce. 13.

Boć oto grzesznicy wyciągneli iut: nago-
towáli wssystkie strzáty w tule swoim/ aby
postrzelili sercá práwych z cienia.

Prover: 26

Abowiem coś thy byt spráwił oni skázili: á
spráwiedliwy cztowiek co wczynit.

Abac: 2.

Pan w kóściele swietym swoim: Pan w
niebiesiech stolicá iego.

Isaic. 61.

Oczy iego záwždy ná vbogiego pátrza: po-
wieki oczu iego pytaia synow ludzkich.

Pan pyta práwego y niepráwego: ále ten
kthory sie we złości kocha: nienawidzi du-
sse swoiey.

Gene: 19

Spusci ná grzesniki sídla iáko besscz/ o-
gien y siarká: y wiátry nawátności/ á tho
bedzie) zaskáká kielichá á trapienia ich.

Exodi.

Boć Pan spráwiedliwy / á nic niema
niślśego nád spráwiedliwośc/ wprzeymośc
rádo widzi oblicze iego.

Psalm Dawidow. 11.

Modliwá iest rodziú ludzkiego do Pána Boga/
aby raczył iesláć syná swego ná swiat/ y tháť sie mo-
dili oni prorocy swietci w stárym zákonie.

E Ależ mie wybáwić Pánie/ bo iúż v-
stat swiety/ bo porzucone sa praw-
dy od synow ludzkich.

Dáremne rzeczy mowili każdy z bliznim
swoim/ vsthá kłamliwé/ w sercu á sercem
mowili.

Niech stráci á zniży Pan káde wsta zdrá-
dliwé: y ięzyk wielkomowny.

Ktorzy mowili/ Jezyt náš w wielbiemy: v-
stá náśse v nas w mocy/ kóž nam Pánem
iesth.

Ale Pan rzekt: Dla nedze vbogich y ptáczu-
ich/ teraz iúż powstáne.

Potože (nádzieia) w zbáwicielu: duffále
bede czynit w nim.

Omowy páńskie/ vmowy cyssthe: (iáko)
srebro wypłáwione w ogniu/ wypalone z
ziemie/ wyciszone siedm kroc.

Thy Pánie chowác nas bedziesz: y bedziesz
nas strzegł od rodziú tego ná wieki.

Oto beda zlosnicy kázyć: wedle swey wy-
sokosci rozmnożytes syny ludzkie.

Psalm Dawidow. 12.

Żada prorok goraca iadza przysláca syná Bożego
ná ten swiat.

E Okadze Pánie zapominať mie do
kónca: długož bedziej od wrácat
oblicza swego odemnie.

Długož sie bede rádzt dusse moiey: ciestkość
máiac w sercu moim cały dzien.

Pokieyże sie bedzie wynosić przeciwnit
moy nád mie: Wezrzy moy Pánie á wystu-
chay mie Pánie Boże moy.

Kácž oświeciť oczy moie/ bych kiedy niezá-
śnat

Psalterz.

śnat na śmierć: by kiedy niezełt nieprzyja-
ciel moy/ przemogłem przeciw niemu.
Ktorzy mie wciśkają/ beda rądzi bych był w
zruśson: aleć ia przed sie mam w miłosier-
dziu twoim wffanie.
Niepomatu sie rozweseli serce moje wzba-
wieniu twym: bede spiewał Pánu kthory
mi dat (wiele) dobra: y bede opiewał imie
niu Pána Boga najwyższego.

Psaln Dawidow. 13.

Przymawia prorok żydom ktorzy niechcieli wie-
cieć Pánu Chrystusowi/ a yi wssystcy ludzie sa grze-
śni/ chyba Pána Chrysta/ oświadcze.

Zęłt niemadry w sercu swoym /
Nie maż Boga.
Zkazył sie y przemierzył w naukach
swych niemasz by ktho czynił co dobrego/
nie masz aż do iednego.
Pozrył Pan zniebą na syny ludzkie: aby o-
glądał iesli iesłh co by rozumiał o Bogu a
pytał sie onim.
Wssystcy sie (z złością) sklonili/ y zaraż
sie stali niepożytecznymi: niemasz kthoby czy-
nił co dobrego/ niemasz aż do iednego.
Garto ich iesłh (iako) grob otworzony: ie-
zyki swenni zdradliwie czynili/ iad iaszczo-
czy pod wargami ich.
Wsta ich ztorzeczeństwa y gorzkości pełne:
prethkie sa nogi ich ku wylaniu krwi.
Skruśsenie a nieszczęście na drogach ich/
drogi pokoju nigdy niepoznali: niemają
przed oczyma swymi bojaźni Bożej.
A wiec potym nie poznają wssystcy ktorzy
sie złościąmi parają: co pożyłają lud moy
nieinaczej iako chleb.
Nie wzywali Pána/ tam sie trzęśli od bo-
jaźni gdzie sie było bać niestrzebą.
Leć Pan iest w Narodzie sprawiedliwym
zatkumiliście rade ubogiego: aleć Pan na
dziecia iego iest.
Ktoż da z Sionu zbawienie Izraelowi:
Gdy wiec Pan oddał wiesienie ludu swo-
go/ rozweseli sie Jakób/ y rozraduje sie lud
Izraelski.

Psaln Dawidow. 14.

Wstał prorok który cztowiek wniósł do Ero-
leństwa niebieskiego.

Nanie ktoż bedzie w Przybytku two-
im przemieszkował: abo kto na gorze
twoj świętej bedzie odpoczywał:
Ten co bez zmaży chodzi/ a czyni sprawie-
dliwość.
Ktory theż mowi prawdę w sercu swoim:

ktory w języku swym nieuczynił zdrady.
Ani też uczynił bliźniemu nic złego/ y po-
śmierci nie przyiał przeciw bliźniemu
swemu.
Ku zniszczeniu przywiedzion iest przed o-
blicznością iego cztowiek złośliwy: a the
ktorzy sie boją Pána wynosi a wielbi.
Ktory przysięga bliźniemu swemu/ a nieo-
myła: ten co pieniedzy swych nie dat na li-
chwe/ a od niewinnych darow niebrał.
Ktory to czyni/ nawięki wieczne pousson
niebedzie.

Psaln Dawidow. 15.

Zamyka w sobie psalm prorociwo / o świętych
Bożyich/ y o umieszczeniu y też z strzeżeniu Pána Chry-
stusowym.

Aleć mie zachować Pánie/ bom v-
stfiał w tobie: Zęłtem Pánu/ iestes
Bog moy/ abowiem dobr moich
niepotrzebuje.
Świętym ktorzy sa na ziemi iego dziwne
uczynił wssystkie wole me między nimi.
Rozmogły sie niemocy ich/ potym sie po-
spieśli.
Nie bede zbierał z schadzek ich ze krwi/ a
ni bede spominat imion ich wsty memi.
Pán ci iest czaśtką dziedzictwa mego y kie-
lich mego: ty sam iestes ktory mi dziedzic-
two moje przywrócił.
Pomiara na mie przypadło (dziedzictwo)
bárzo zacne: abowiem oświadczył a dziedzic-
two moje przezacne mi iest.
Bede chwalił Pána kthory mi dat rozum:
nádtho ieszcze aż do nocy napominaty mie
wewnętrzności moje.
Widziałem przed obliczym swym Pána za-
wody: bo mi iest na prawey stronie/ aby ch-
sie nieporuszył.
Przetoż rozradowało sie serce moje/ y w-
weselił sie język moy: nád tho ieszcze y ciato
moje wnańdziei odpoczywać bedzie.
Bowiem nie zostawił dusze mojej w pie-
kle: a nie dał Świętemu twemu obezrzec-
(na sobie) skazenia.
Oznajmiles mi drogi żywota: napełnił
mie pocieszenia z oblicza twego/ roztoszył
na prawicy twej do końca.

Psaln Dawidow. 16.

Opisał modlitwę Chrystową która miał wyw-
dować oycę cięśia meki swej okrutney/ a iest głos p-
na Chrysta ile cztowiek.

Aleć wysłyszeć moy Pánie meę sprá-
wiedliwość: skłoni sie pilnie ku mo-
dlitwie mojej.

Psalterz.

Nałtoń vssy swe ku prozbie moiey/ a nie w
 vstach kłamlivych.
 Od thwey obliczności niech pochodzi sąd
 moy: oczy thwe niech obezrza sprawiedli-
 wość
 Prohe: 17. Doświadczyles serca mego/ y nawiędziles
 w noc/ probowales mie ogniem/ a niená-
 leżóna iest wemnie nieprawość.
 Aby niemowily vstha me spraw ludzkich:
 dla słow vstha twóich iám przysrzegat pil-
 nie drog twárdych.
 Rácz uczynić doskonałe kroki moie ná dro-
 gách twoich: By porussone nie byty sthopy
 moie.
 Jam wotat/ bys mie wystuchat Boze: ná-
 łtoń vchá twego ku mnie/ a wystuchay sto-
 wá moie.
 Uczyń przedziwne miłosierdzie twoie: kto-
 ry zbawiaż vssáiace tobie.
 Zach: 2. Od przeciwników práwice twoiey: Rácz
 mie strzedz iáko zrenice w oku.
 Mathe: 23. Pod ciemnem strzydeł twoich obroniś mie:
 od obliczności złośliwych ludzi ktorzy mie
 vtrąpili.
 Nieprzyiaciele moi dusse moie obthoczili:
 sądto swe zámkneli/ vstha ich rzeczy pyssne
 powiádali.
 Porzuciwssy mie/ teraz że mie obthoczili:
 oczy swe vdałi a spusćili ná ziemié.
 Przyieli mie iáko Lew gotowi bedac ku lu-
 pu/ y iáko Lwie sęzenie ktore mieška w
 ciemnościách.
 Powstań moy Pánie/ vprzedz go/ a pod-
 sężep go: wyrwi dusse moie od złośliká/
 sáble twoie z rák nieprzyiaciół twoich.
 Ephe: 6. Pánie/ odtacz ie (złe ludzie) od tych kto-
 rych máto ná srocie za żywota ich: a ciem-
 nościami twemi násycon iest brzuch iego.
 Násyćili sie synow swoich: a ostaték zostá-
 wit dziatkam swoim máłym.
 Ale ia Pánie przed twa oblicznością/ oka-
 że sie z sprawiedliwością: hoynie bedená-
 sycon/ gdy sie okaże (nádemna) chwata
 twoia.

Psaln Dawidow. 17.

Opisuje prześladowanie Chrystowe od Żydow a
 iáko miał być wysłuchan/ iáko slosice ciem/ ziemá
 orzec mieli czasu meki iego/ y iáko ná niebiosá wstá-
 pic miał.

Bede cie miłowat Pánie mocy mo-
 ia: Pan iesth vtwierdzenie moie/ y
 vćieczka ma/ y wybawiciel moy.
 Hebre: 2. Bog moy spomożyciel moy: a bede mu vfat.
 Obrońca moy/ rog a ráunek zbawienia me-
 go/ y przymiciel moy.
 2. Reg: 22. Chwalac bede Pána wzywac: a bede wyba-
 wion od przeciwników moich.

Ogarnety mie boleści śmierci: y strumienie
 złości zafasowały mie.
 Boleści piekielne obthoczyły mie: y zafko-
 czyły mie siódla śmierci.
 W vćisku swym wzywatem Pána: y wota-
 tem do Boga mego.
 I wysłuchát głos moy z kóścótá swe^o swie-
 tego: y wotanie moie przed oblicznością
 iego/ wesoło a przemiłto do vssu iego.
 Math: 7. Truszyłá sie y zádrzáta ziemiá: fundámenty
 gor rozsypany sie y zátrzesly/ bo sie ná nie
 rozniewat.
 Wyssedł dym w zágniewaniu iego: y ogień
 sie od oblicza iego zápalit: wegle sie roz-
 palito od niego.
 Skłonił niebiosá y z stápit: a mgła okrut-
 na pod nogami iego.
 I wstápit ná Chierubim/ y latał ná strzy-
 dách wietrznych.
 I potożył ciemności tájemność swoie/ o-
 koto niego przybythet iego: ciemna wodá
 ná obtocech po powietrzu.
 Dla błyskania przed oblicznością iego obto-
 ki przeminely/ grad/ y wegle ogniste.
 I zágrzmiał Pan z niebá/ a náiwysy dat
 głos swoy: grad y wegle ogniste.
 Wypusćit strzaty swoie/ y rozmiothat ie:
 gromy rozmnożył/ y zámácił imi.
 I ziawity sie wnetz studnice wod: y odkry-
 ly a vłazáły sie fundámenty ziemié.
 Dla trząsku a fukánie twego Pánie: z ná-
 tchnienia ducha gniiewu twego.
 Zestát zwysokósci y przyiat mie: y wyiat
 mie z wod bázro wielkich.
 Wyrwat mie z nieprzyiaciół moich bázro
 zmocnionych/ y od tych ktorzy mie niena-
 widza: Bo sie zmocnili ná mie.
 Jesli mie w dzień trapienia mego: ále Pan
 stáł sie obrońca moim.
 I wywiódł mie ná przestrzeństwo: zbáwił
 mie że mie chćiat.
 I odptáci mi Pan wedlug sprawiedliwo-
 ści moiey: y wedlug czystości rák moich ná-
 grodzi mi.
 Bompilnie strzeżt páńskich drog/ a nie-
 czynitem nic złego od Boga mego.
 Bo wssytkie Sady iego przed obliczno-
 ścia moia: a sprawiedliwości iego nieod-
 rzucatem od siebie.
 A bede niepomázanym spotu snim: a bede
 vchodzit od nieprawości moiey.
 Nágrodzi mi Pan wedlug sprawiedliwo-
 ści mey: y wedlug czystości rák moich przed
 oczymá iego.
 I swietym obeniác swietym sie stámies: a
 zniwinnym meżem/ bedzies niewinnym.
 I wybranym wybrány bedzies: a z prze-
 wrotnym przewrotny.
 Bo ty lud pokorny zbawiaż: a wzroś py-
 ssnych z tłumiz a zniżyż.

Boże

Psalterz.

Rozraduemy sie w zbawieniu twoin: a
w imie Boga naszego z wielbieni bedzie
my.

Niech wypelni Pan wszystkie zadosci two
ie: terazem poznat ze Pan zbawionym w
czynit Pomazancą swego.

Niechay go wyslucha z Ciebie swego
swietego: w potentaciech (w mocarzoch)
zbawienie prawice iego.

Ci w wojach/drudzy w koniach: alec my w
imie Pana Boga naszego wzrywac bedziemy
Oni sie pomotali y padli: a my wstali a pod
niesienizmy.

Panie. zbaw a zachoway krola: a wyslu
chay nas kthorego cie dnia bedziemy wzy
wac.

Psalm Dawidow. 20.

Onaymia Prorok iako Bog Ociec miał wforo
nowac Pana Jesu Chrysta syna swego/ iako sie thes
miał mścić nad nieprzyiac. oty iego.

Nanie w mocy thwey rozraduie sie
Krol: a nad zbawieniem twoim
wielce sie rozweseli.

Bos wypelni mu zadosc serca iego: a w
woley wst iego nieomylites go.

2. Reg. 12.

Bos go vprzedzit w bogostawieniu stob
kości: wlozytes na glowe iego Korone z
kamienia drogiego.

Żywota żadat od ciebie/ a tys mu dat: prze
dluzenie dni na wiecznosć y na wieki wie
kow.

Wielka iesth chwata iego w zbawieniu
twoim: slawe a wielka poczciwosc wlozył
mu na glowe.

Abowiem wydaż go w bogostawienstwo
nawiekt wieczne: obweseliż go radością z
obliczem twoim.

Abowiem krol ma vffanie w Panie: a w
mitosierdziu najwyżego niebedzie w zru
sion.

Niechay bedzie należona reka thwoia ob
wsech nieprzyiaciot thwoich: a prawica
twoia niechay naydzie wszystkie ktrzy cie
miena widzieli.

Potozył ie iako piec ognisthy czasu oblicza
thwego: Pan w gniewie swoim zasmaci
ie/ y pożrze ie ogień.

Owoc ich wytraciż z ziemie: a potomstwo
ich od synow ludzkich.

Abowiem naklonili na cie zle rzeczy: zamy
slili także rady ktrzych skonczyc a postano
wic niemogli.

Abowiem dał ie ze tyt podobza: w ostat
kach twoich z gotuiez twarz ich.

Kacz sie już podniesć Panie w mocy two
iej: bedziemy spiewac y wychwalac mocy
twoie.

Psalm Dawidow. 21.

Ten psalm mowi o mece y o wykreszeniu Pana
Chrystusa.

BOże Boże moy wezrzy na mnie: cze
mużesz mie opuścić: daleko sthrona
od zbawienia mego słowa wystep
kow moich.

Boże moy bede wolał przez dzien/ a niemy
stuchasz: y wnocy/ a nie tu niemadrosći
moiey.

A thy mieszkasz w swietym/ chwalo Isra
elska.

Wtobie vffali dycowie nasi: vffali a wy
swobodzites ie.

Ktobie wotali/ a stali sie zbawionemi: w
tobie vffali/ a nigdy niebyli z hanbieni.

Acz ia iestem robaczek a nie cztowiek: po
sniemiwisko ludzkie y odrzuczenie pospol
sthwá.

Wszysthcy widzac mie/ natrzassali sie ze
mnie: mowali wsty/ a glowa kiwali.

Psalm:

Vffalcy w Panie/ niechay go wyrwie:
niech go wyswobodzi/ boć sie mu go ch
ciato.

Math:

Abowiem tys iest coś mie wytargnat z ży
wota: nadzieia ma od pierśi matki mey/
na tobiem potożony z żywota.

Psalm:

Z żywota Matki moiey ty iestes Bog moy
nie odstepuyże odemnie.

Boć już trapienie a wciś niedaleko iest: ze
niemasz ktoby podał wspomozenia.

Obtoczyli mie zerossad cielcorwie mnodzy:
tłusci bykowie obsiedli mie.

Rozdarli na mie pasieczki swoje/ iakoby
Lew łapaliacy y rycacy.

Isaac:

Wylanem iest nieinaczey iako woda: y ro
sponsored sa wszystkie kości moie.

2. Reg:

Stato sie nie serce iako most rozpuszczony/
w pośrodku żywota mego.

Vschneła iako storupa moc moia/ y izeył
moy przyschnat do podniebienia mego: z
tartes mie wproch sinierci.

Bo mie ogarnely mnodzy psi: rada zlosni
ka obległa mie.

Sktoły rece moie y nogi moie: a wszystkie
kości wemnie policzyli.

Math:

A sami w zgladali a patrzali na mnie: bzilei
li między sie odzienia moie/ a o odzienie me
los rzucili.

Ioan:

Alé ty miły Panie nie oddalay wspomozie
nia twego odemnie/ a wezrzy na obrone
moie.

Wyrwi Boże od śable dusse moie: a z reki
psiey iedynaczke moie.

Wybarw mie z pasieczki Lwa: a od rogow
Jednorosczowych pokora moie.

Isaac:

Psalterz.

9. Bede powiadał imię twoje braciey moiey: w pośród kościotłó bedę cie chwalił. Co sie páná Boicie chwalcie go: wssystek naród Jákobow wielbicięgo. Boy sie go wssystko potomstwo Isráelskie: boć nie wzgardził ani przeniosł oczymá prózby wboięgo. 9. Anic odwrócił oblicza swęgo odemnie: á gdyń do niego wolał/ wysłuchał me. Dciebie iesth chwata ma: w zborze wielkim: sluby moie oddam przed twarzã tych ktorzy sie go boia. 31. Beda wbozdy ięć/ y beda (hoyńie) ná karmieni: y beda chwalić Páná ci co sie o nim pytaia: beda żywe serca ich ná wieki wieczne. Rozpomnia sobie y náwroca sie ku Pánu wssystkie gránice ziemie. 31. Beda częśc á chwate czynić przed oblić cziroscia ię wssystkich Narodow fámilie. Bo páńskie iest krolestwo/ á on bedzie pánowat nád Naroddy. Jedli y czynili częśc á chwate wssystcy tłu: stochowie ziemscy: przed ięgo oblicznościa wssystcy ktorzy z stepuia do ziemie. 60. A dusá moia bedzie mu żyta: á potomstwo moie bedzie mu sluzyc. Opowie sie Pánu rodzay przysty: á opowiedza niebiosá sprawiedliwosc ięgo ludu ktorzy sie národzi/ ktorzy Pan uczynil.

Psalm Dawidow. 22.

W tym psalmie wylicza Prorok dobrodziejstwa kościotłówi Krześcianstwu od páná Boga dáne. Jaka thez iest náuka/ pozywánia ciáta Boięgo y in: sych swiętości.

10. 2. An mię sprawuie/ á (thez) nicze: go mi nie dostánie: ná miejscu páńskwistá tam mię postáwił. 2. Lá wrodzie ożywiáacy wychowat mię: dusse moie náwrocił. Wywiódł mię ná drogi sprawiedliwosci: dla imienia swęgo. 10. 2. Albowiem bym też chodzil we órzodku cie: niá smierci/ niebeda sie zlego bat: Bos thy iest semna. 10. 2. Miotlá y lastá twoia: the mię cięssy. 10. 2. Nágothowates przedemna stot: ná złość thym ktorzy mię ciáza. 10. 2. Námażales oleiem głowe moie: á kielich moy wpoiaacy iáko przeiásny iest. 10. 2. A miłosierdzie twoie poydzie zá mna: przez wssystek czas żywota mego. 10. 2. A żebych przemieszkawat w domu Pán: skim/ w przedłużeniu dni.

Psalm Dawidow. 23.

Psalm then omáymia Chrystusowe oślawienie y ciotwistá náprawien. e/ á je iesth pánam wssystkcy ziemie.

W Anika iest ziemia y wssystká iey o: siádtosc á pełnosť/ okrag ziemie y wssystcy ktorzy ná nim mieszkáia. Bo on sam ná morzu vgrunthowat go: y nádrzekami zbudowat go. A tho wstapi ná gore páńská: ábo kto stá: nie ná miejscu ięgo swiętym: 14. 2. Uiewinnych reku á czystęgo serca/ ktorzy niebrat dusse swęy ná prozności/ ani przy: siegat ná zdrádzie bliźniemu swemu. 20. 2. Thenci weźmie błogosławienstwo od Pá: ná: y miłosierdzie od Boga zbáwicię: lá swęgo. 20. 2. Ten iest rodzay futáiccyh Páná/ futáia: cych oblicza Boga Jákobowego. 20. 2. Podnieście (á otworzcie) Kriazetá forey wáffe/ otworzcie sie brony wieczne: á wni: dzie Krol chwaty. 20. 2. Który tho iest Krol chwaty: Pan mocny á moźny/ Pan mocny w bitwie. 20. 2. Wzniescie brany wáffe Kriazethá/ á o: thworzcie sie brany wieczne: á wni: dzie Krol chwaty. 20. 2. Który tho iest Krol chwaty: Pan wssyst: kich mocy ten ci iest Krol chwaty.

Psalm Dawidow. 24.

W tym psalmie wylicza Prorok aby dobry ciłowiek w rzecjach/ przeciwnych nieśmiat: ale oczekawat Bo: siey pomocy/ á mowi Prorok w osobie kościotłó.

W Thobie Pánie podniozłem dusse moie: Boże moy w tobie iá dusam á niebeda sie wstydá. 24. 2. Niech sie semnie nieprzyiaciele moi niepo: smierais: ábowiem wssystcy ktorzy ciebie znossá/ niebeda pohánbieni. 24. 2. Pohánbieni niech beda wssystcy ktorzy niepráwe rzeczy czynia/ zbytecznie. 24. 2. Okaż mi Pánie drogi twoie/ á wyucz mię áciejek twoich. 24. 2. Sprawuy mię w prawdzie twoiey/ y wci: mie: Bos thy iest Bog zbáwiciel moy/ á ciebiem oczekawat cały dzień. 24. 2. Rozpomiń sie ná smilowanie twoie Pá: nie/ y ná miłosierdzie twoie/ ktorze sa od wieku. 24. 2. Lá występi miłodości mey nierác Pánie pámietać/ tudzieśy ná niedbátości moie. 24. 2. Ale według miłosierdzia twęgo pámietay ná mię ty Pánie/ dla dobroci twoiey. 24. 2. Stodki á wprzeżmy iest Pan/ á dla thego zakon dá tym ktorzy grześá ná drodze.

Bedzie

Psalterz.

Isaie. 43. Będzie sprawował ciche przy sadzie: na
wezy ciche drog swoich.
Wszystkie drogi Pańskie / miłosierdzie y
prawda / tym którzy sie bádáia o testámen
cie iego y o świadectwach iego.
Dla imienia twego Panie zlitniesz sie nad
grzechem moim: boć mnogi jest.
Który człowiek jest co sie boi Pána: zákon
mu postanowił na drodze która wybrał.
Dusza iego w dobrách będzie przemieszká
wáciá potomstwo iego odziedziczy ziemię.
Ierem: 31. Utwierdzeniem jest Pan bojącym sie iego:
á testáment iego áby im był obáwion.
Oczy moje zámwóse ku Pánu: ábowiem on
wyrwie z sióła nogi moje.
Wezrzy ná mie á zlituy sie nádemna: bom
á iedynaczek á wbojuchny jest.
Grásunki serca mego rozmnożyły sie: z ne
dzy mych wytárgni mie.
Wezrzy ná pokóre moje y ná prace moje:
á rácz odpuszcic wszystkie grzechy moje.
Ican: 15. Wezrzy ná nieprzyiaciele moje / boć sie
rozkzrewily: á nawisčia zlosliwa nienawi
dza mie.
Strzeż dusze mey / á wybaw mie: niezawo
stydze sie / zem w tobie uffat.
Uciwinny á wprzeymy przystáli ku mnie:
zem oczekáwał ná cie.
Wyzwol Boże Israéla / ze wósselkich wciá
skow iego.

Psalm Dawidow. 25.

Modlitwa sprawiedliwego ośho áby mógł wy
sić od zlych ludzi.

Psalm 16. **S**łodych mie Panie / bomci ia w nie
winności mey chodзіtem: á w Pá
nie duffáiac wnicym nieustąpiem.
Psalm 138. Doświádz mie Panie á pokus mie: rozpal
wnetrzności me y serce moje.
Boć miłosierdzie twoie / jest mi przed me
mi oczymá: y upodobatem sie (sobie) w
prawdzie twey.
Nieusádzitem sie w spoteczności á w zbo
rze prozności: á z zlosliwie broiacymi nie
wvide.
Uienárzratem kóściotá (á zborn) zlosli
wych: á z okrutniki niebode siadał.
Isaie. 1. Omyś réce moje między nieróinnymi: á
obtoćie oktarz twoy Panie.
Abych słyszał głos chwaly: á wypowíádat
wszystkie chvá troie.
Panie miłowatem piękność (á ozdobe)
domu twego / y miejsce mieszkánia chwaly
twoiey.
Nie tráć z okrutniki Boże dusze moe / á
zmeźmi trwáwemi żywotá mego.
Exodl. 23. **Deute. 17.** Uktorych wrékú nieprawóści se: práwiciá
ich pełná dárow.

Á ia w niewinności swey chadzal: wykup
mie / á zlituy sie nádemna.
Tógá moia stála w prostocie: w kóścielech
Panie bede cie chwalił.

Psalm Dawidow. 26.

Śányka w sobie psalm dziełi ciłowieká dobrego
ná wybáwienie przestá / y modlitwe áby go Bog
czył brome od nieprzyiaciot dusznych / á jeby przy
sedł po tym do krolestwa Bożego.

W An oświecenie moje y zbáwienie
moie: kogoś sie mam báć?
Pan obrońcá żywotá mego: kogoś
mie będzie strách?
Gdy sie ku mnie skódnicy moi przyblizáia /
jeby żarli ciáto moje.
Ktorzy mie trásáia á ciáza nieprzyiaciele
moi: zemdeleli y popádáli sámí.
By przeciwko mnie woyská stáneli / nie le
knie sie serce moje.
By sie ná mie oburzyłá bitwá / w thym ia
dusfáć bede.
Jedneiem tylko rzeczy žábat od Pána / cey
fukáć bede: ábych przemieszkáwał w domu
Pańskim przez wszystkie dni żywotá mego.
Abych wzrzał wola Pańskie / á náwiedzał
kóściot iego.
Bo mie skrył w przybytku swoim we zte
dni: w táienności przybytku swoe wbespie
czył mie.
Ná opoce podwyszył mie: y teraz podniosł
głowe moje ná nieprzyiacioty memi.
Obchadzatem / y offiárowatem w przybyt
ku iego offiáre głośnego spiewánia: spie
wáć bede / y chwale dam Pánu.
Wysłuchay Panie głos wotánia mego kto
rymem wotál do ciebie: zmiłuy sie nádem
na / á wysłuchay mie.
Thobie rzekto serce me / fukáć cie twarz
moia: obliczá twego Panie bede fukál.
Nieodwracay obliczá twego odemnie: nie
vchodz w gniewie od slugi twego.
Bádz pomocnikiem moim: nieopuszczáy
mie / áni mie wzgardz Boże zbáwicie
lu moy.
Boć óciec moy y mátká moia opusćili mie
ále mie Pan przyiál.
Spraw á posthánow mi Panie zákon ná
drodze twoiey: á spráwny mie ná áciessce
prostey dla nieprzyiaciot moich.
Nie podaway mie między dusze tych ktho
rzy mie wciśkáia: Boć powstałi ná mie fáz
teczni świadkowie / y skámátá sobie nie
práwóść.
Wiáre mam zupełná że ogládam dobrá
Pańskie w ziemi żywiciých.
Oczekáway Pána / meźnie sobie czyn: á
niech sie zmocnia serce twe / á znos Pána.

Psalterz.

Psalm Dawidow. 27.

W tym psalmie jest głos Pana Chrysta o jego mści-
cieniu y o martwym wstaniu.

R Thobie Panie wotać bede/ Boże
moy niezaculay vsu odemnie: byś
kiedy niezamilił o demnie / a byt
bym przyrownan z stepuacym do jeziora.
Wysłuchay Panie głosu prośby moiej gdy
sie modle tobie: gdy w znossie rece moie do
łosciotą twego swietego.
Byś mie pospotu z grzeszniki nierwydal: a
stymy kdrzy czynia nieprawosć niezatr-
cay mie.

cm: 9. Ktorzy powiadaia pokoy z bliznim swo-
im: a wyslysk o zte w sercu ich.

Odday im wedlug ich spraw: y wedlug nie-
slachetnosci wynalestkow ich.

Wedlug spraw rak ich day im: przywroc
im odptate ich.

Bo nierozumieli spraw a skutkow Pan-
skich y w sprawie rak ich skazy ie: a nie zbu-
dies ich.

Stogoslawniony Pan: Bo wyslychat glos
prośby moiej.

ute: 8. Pan w spomozenie moiej obrońca moy: a
w nim duffato serce moie y bytem podpo-
mozon.

Zatrwitto ciato moie: a zmei dobrej wo-
li bede wyznawat chwale iego.

Pan moia jest ludu swego: y obrońca zb-
wienia pomazanca swego.

ute: 32. Zbawionym uczini lud twoy Panie: a stogo-
slaw dziedzictwu swemu: sprawuy ie a wy-
wys na wieki.

Psalm Dawidow. 28.

Opominanie ludzi wiernych/ aby oni ofiarowali
Panu Bogu ofiary duchowne.

Psalm: 95. **P**ryznoscie Panu synowie Boscy:
przynoscie Panu syny Barankowe.
Przynoscie Panu czesc a chwale/
przynoscie Panu chwale imieniu iego:
Chwalcie Pana w iego Sieni swietey.

Exodi. 9. Stos Panski nad wodami/ Bog Maiest-
a 8. tu zagrzmiat: Pan nad wielkoscia wod.

Exodi. 9. Stos Panski w mocy: glos Panski w wiel-
Exodi. 14. koscici:

Ezech. 17. Stos Panski wykrecaacy Cedry: y pota-
mie Pan Cedry Libanckie.

Deute: 3. I poprze ie jako cielce. Libanckie: a wdzis-
Nume: 16. ciny jako samczek Jednoroscow.

Stos Pana rozdzielaiacego ptomien ogni-
sty: glos Pana ktory tucze a kazi pustynia/
zruszy Pan pustynia Kades.

Glos Panski przyprawiaacy Jelenie / y
obiastni gestwy: a w łosciotie iego wyslyscy
beda mowic chwale.

Pan czyni ze kto w potop mieszkac moze: y
bedzie siedziat Pan Krolem na wieki.

Pan da moc ludu swemu: Pan stogosl-
awienstwo da ludu swemu w pokoiu.

Psalm Dawidow. 29.

Psalm ma w sobie slowa Chrystowe do cielowiec
do Boga oycy/ ktorami dziekuje za swe strzeszenie.

W wyslysc cie bede Panie/ zes mie
przyiat: a niedales pociechy nie-
przyiacielom moim ze mnie.

Panie Boze moy/ wotalem do ciebie: y w-
z drowiles mie.

Panie wywioteles z pietla dusse moiej: wy-
bawiles mie od tych ktorzy z stepowali do
jeziora.

Esai. 54.
2. Cor. 4.

Spiwajcie Panu swietci iego: y chwalcie
pamiatke swietosci iego.

Boz gniew w popedliwosci iego: a żywot
na woley iego.

Ku wieczorowi bedzie trwat placz: a ku
iutrzennemu czasiu wesele.

A ia lepak mowil w obfitosci moiej/ nie w-
zrusze sie na wieki.

Panie/ w woli twoiej dodales ochedożno-
sci meymocy.

Odwrocites na czas oblicze twe odemnie:
y stalem sie zatrwozonym.

Ku thobie Panie wotać bede: y ku Bogu
memu prośby bede czynit:

Psalm: 6.

Cof za korzysć we krwi moiej/ poniewaz
ze z schodze ku skazie:

Zalic chwale bedzie czynit proch/ abo pra-
wde twa bedzie wyznawat:

Wyslysat Pan a zlihowat sie nademna:
Pan stal sie spomocnikiem moim.

Obrocites mi placz a trapienie me w we-
sele: z siekates wor moy/ a przyoblektes mie
wefelim.

Abyc spiewata chwala moia/ a niebedzie
mi tego zal: Panie Boze moy na wieki cie
chwalic bede.

Psalm Dawidow. 30.

Opomina sie cielowiec sprawiedliwy aby nie w so-
bie samym/ ale w Panie Boze duffat/ a jest glos syna
Bozego wedding cielowieczenstwa.

W Tobiem Panie duffat/ niebede z
hanbion na wieki: w twej spra-
wiedliwosci wybaw mie.

Psalm: 24.
70.

Zkton vcho swe ku mnie: pospiesz sie ku wy-
bawieniu memu.

Psalterz.

1. Reg. 19.

23.

Luce. 23.

Bądź mi Bogiem obrońcą / y za dom wcie-
 czt: aby mnie zbawionym uczynił.
 Boś ty iest moc moia / y tyś wciecztka moia:
 a dla imienia twego dowiedziesz mnie y wy-
 chowasz mnie.
 Wywiedziesz mnie z onego sidła kthore na
 mnie stryćie zaściawili: boś thy iest obrońcą
 moy.
 W rece twoie Pánie polecam ducha me-
 go: odkupitesz mnie Pánie Boże prawdy.
 Nienawidziš wssystkie ktorzy czynia pro-
 zności nadarmo.
 Ja lepať w Pánie duffat: rozradnie y roz-
 wesele sie w miłosierdziu twoim.
 Boś wezrzat ná pokore moie: zbawitesz w
 potrzebách duffe moie.
 Nie zawaręš mie w reku nieprzyiaciel-
 skich: postawitesz ná miejscu przestronym
 nogi moie.
 Zmituy sie Pánie nádemna boć mie tra-
 pia: zasmacito sie w gniewie oko moie /
 duffa moia / y żywoth moy.
 Boć sie strociť w žáłości żywoth moy: a lá-
 ta moie w pláczu.
 Zemdlata w wboštwie moc moia / a kóści
 moie bázo sie z frášowaty.
 Nád wssystkie nieprzyiacioly moie statem
 sie posmierwił / sasiadom moim wielmi
 bázo / y boiašnia znaiomym moim.
 Ktorzy mie widali / precz odemnie wciek-
 li: zapámietano o mnie / iáko o umartym
 z serca.
 Statem sie iáko naczynie stłuczone: zem
 stlyšat przykre stowa a táńania wielu / kto-
 rzy okolo mnie mieškali.
 W onych zchadzákách swoich przeciwo
 minie / radzili iáko by duffe moie potápili.
 Jam przed sie w thobie duffat Pánie / rze-
 ktem: thy iestes Bog moy / w reku twoich
 czáskti ošiadłóšci moiey.
 Racz mie wyrwac z rak nieprzyiacioly mo-
 ich / y od tych ktorzy mie przesladuia.
 Kóšwiec oblicze thwe nád služebnikiem
 twoim / a wybaw mie dla miłosierdzia
 twego.
 Pánie z háńbion niebede: zem cie wzywat.
 Niech sie wštydza złošnicy / a niech beda w
 wiedzeni do piekła: niech oniemieta wšta
 zdradliwe.
 Co przeciwo spráwiedliwemu nieprawóšć
 a fášš mowia w pyšse a we zlym wzywaniu.
 O iáko wielka wielkošć słodkošci troy
 Pánie: ktoras skrył boiacym sie ciebie.
 Wykonales (ia) tym co w tobie duffata /
 przed oblicznošcia synow ludzkich.
 Skryiesz ie w táiennošci oblicza twego
 od strwożenia ludzi.
 Zášczyćiz ie w przybytku twym od przeci-
 wnošci iezykow.
 Błogosławiony Pan ze zdziwiť miłosier-

dzie swe nune w miescie obronnym.
 Jam lepať rzekł w ošecińu rozumu me-
 go: Odrzuconem od oblicza oczu twoich.
 Przeto wysluchales glos modlitwy moiej:
 gdym wolat do ciebie.
 Miluycie Pána wssysthey swieci iego: boć
 Pan prawdy chceć a sukac bedzie / y sowi-
 to odplaci ptozacym pyche.
 Mesto czyncie / a niech sie potwierdza ser-
 ce wasze / wy wssystey ktorzy duffacie Pánu.

Psalm

Psalm Dawidow. 31.

Błogosławmi Prorok ciłowieka tego kory dostal
 grzechom odpuszczenia / a przy co by iá miat dostac
 šraz opisuie.

Błogosławieni ktorym odpuszczone
 sa nieprawóšci / a kthorych grzechy
 pokrythe.
 Błogosławiony a šczęśliwy tho iest ma-
 kthoremu Pan niepoczyt ha grzechu / a
 niemas zdrady w duchu iego.
 A izem milczat zaštarzaty sie kóšci moie /
 gdym czaty dzien wolat.
 Bo wednie wtoocy ciezata nádemna reká
 twoia: obrociťem sie w nedzy mey gdym mie
 iáko czernie bodlo (sumnienie).
 Grzech moy oznaymitem tobie Pánie: a
 niezataťtem nieprawóšci moiey.
 Rzektem bede sie spowiadat sam ná sie nie-
 spráwiedliwóšci mey Pánu: a tyś odpusciť
 sprošnošć grzechu mego.
 Za tha bedzie ciebie prosiť každy swiety cza-
 si potrzeby.
 Przed sie jednat w pochopte nawatnošci
 wod wielkich: do niego nieprzyštapia.
 Thys wciecztka moia od wcištu ktery mie o-
 garnat: radošć ma / wyrwiže mie od tych
 ktorzy mie obtoczyli.
 Dam tobie rozum / y dam ci spráwe ná the-
 droge ktera poydzieš: wtwierdze nád toba
 oczy moie.
 Niechcieyćie być iáko Kon y Mut / ktorzyć
 rozumu niemata.
 W manšhuťu a w wedzidle czelúšci ich
 škocz / ktorzy sie k tobie nieprzyštapia.
 Wieleć iest kámi grzesnikowych: a thego
 co duffa w Pánie miłosierdzie ogarnie.
 Rozweselećie sie w Pánie y rozraduyćie sie
 wy spráwiedliwi: a chlubićie sie wssystey v-
 przymego serca.

Roma

Iob.

Luce.

Prout.

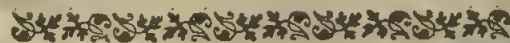
Prout.

Tobi.

Prout.

Psalm Dawidow 32.

Wspomina w them pieniu Prorok aby wierať Pán-
 sey / a wielkie š hojne dobrodziešstwa / chwale a
 wielki temu czynili.

Wesfelcie

Psalterz.

Wszelcie sie sprawiedliwi w Panie
na wprzeyme a proste przyszli
spoteczne chwalenie.
Chwalcie Pana na harffie: na instrumen-
cie odziesiaci sbrun chwalcie iego.
Spiernawcie mu proszke nowa: wdzie-
cznie opierawcie mu z glosnymi glosy.
Boc proste iest stowo Panskie: a wssystkie
skutki iego w wierze.
Mitue mitosierdzie y Sad thez: petna zie-
mia mitosierdzia iego.
Stowem Panskim nieba wtwierdzone: y
duchem wst iego wssystka moc ich.
Zbierac iako w wiadro wody morskie:
skadaiac w skarb przepasci.
Niech sie Pana boi wssystka ziemia: przed
nim niech sie zrusza obywatacy w kraj
ziemie.
Boc on rzekt: y staly sie: on rozkazal: a
stworzone sa (wssystkie rzeczy).
Pan ci rozspynie rady Narodow: a od-
miatha myśli ludzkie: y odmienia rady
Krajece.
Sama rada Panska trwa na wieki: myśli
serca iego od narodu do narodu.
Bogostawiony cho narod: ktorego Pan
iest Bogiem iego: Lud ktory sobie za dzie-
dzictwo obrat.
Pozrzat Pan z nieba: widzial wssystkie sy-
ny ludzkie.
Z przyprawnego przybytku swego wezrzat
na te wssystkie ktoryz mieszkali na ziemi.
Ktory stworzył kazdemu z osobna serca
ich: ktory wyrozumial wssystkie sprawy ich.
Nie bywa wybawion Krol przez wielka
moc: y Otrzym sie nie wybawi w wiel-
kosci mocy swojej.
Omylna rzecz Kon ku wybawieniu: w
hoynosci sil swoich niebedzie wybawion.
Oto oczy Panskie nad boiacymi sie iego: y
nad tymi ktorzy duffala w mitosierdziu
iego.
Zby wyrwat dusze ich od smierci: a zeby ie
zywi w glosie.
Dusza nasza znosi Pana: bo rathunkiem y
obronca naszym iest.
Bo sie w nim rozweseli serce nasze: a w i-
mieniu swietym iego duffalizmy.
Stan sie mitosierdzie twoje Panie nad na-
mi iakozmy duffali w tobie.

Psalm Dawidow. 33.

Pociesz w tym psalmie wielka a hoyna ludzom
w ktopocie a frasunku bedacy: aby sie Panem cie-
szyli: a od niego pomocy a ratunku y pociechy pew-
na nadzieia czekali.

Wszelcie dobrodziecy Pana na wssel-
ki czas: zawzdy w wstach mych chwa-
la iego (trwac bedzie).
W Panie sie bedzie chlubita dusza moja:
niech slysa cisy a pokorni: a niech sie we-
sela.
Wielbcie Pana semna: wywysaymy imie
iego spotecznie.
Szukatem Pana / y wysluchal mie: y ze
wssystkich weiskow moich wyrwat mie.
Przystapcie kniemu: a oswieccie sie: a ob-
licza wasze nie zamstydzia sie.
Then ubogi wotat: a Pan go wyslu-
chal: y ze wssystkich weiskow iego wyba-
wil go.
W pusci Angiot Panski w okolo boiacych
sie iego: y wyrwat ie.
Skostuycie a obaczcie zeć stodki iest Pan:
Bogostawiony mazy ktory w nim dusa.
Boycie sie Pana wssystcy swieci iego: Boc
niemaz niedostatku tym ktorzy sie go boia.
Bogaczowie niedostatek cierpieli y takne-
li: a tym ktorzy Pana szukali niezydnie na
zadnym dobru.
Chodzie synaczkowic a sluchaycie mie:
Boiazni Panskicy nauce was.
Ktory czlowiek chce miec zywt: zada wi-
dziec dobre dni:
Wscigay iezyka swego od zlego: a wst-
twoich by zdrady nie mawialy.
Odwroc sie od zlego: a czyni dobrze: szukay
pilnie pokoiu: y nasladuy go.
Czy Panskie nad sprawiedliwemi: a wssy-
iego nad prosbami ich.
A oblicze Panskie nad tymi ktorzy czynia
zterzeci: aby wygladzil z ziemi pamiat-
ke ich.
Wotali sprawiedliwi a wysluchal ie Pan:
a ze wssystkich weiskow ich wyzwolit ie.
Thym blisko iest Pan ktorzy sa fraszowite-
go serca: a pokorne w duchu zbawi.
Wiele iest weiskow sprawiedliwych ludzi: a
z tych wssystkich wybawi a wyrwat ie Pan.
Strzeze Pan wssystkich kosci ich: iedna
smich nie kruszy sie.
Smierc grzesnikow nagorssa: a ktorzy
nienawidza sprawiedliwe: zgrzesza.
Wykupi Pan dusze slug swoich: a niezgrze-
ssa wssystcy ktorzy duffanie w nim pokla-
daja.

Psalm Dawidow. 34.

Psalm ten niesie prorocstwo o mece Chrystusowej:
a iest glos Pana Chrystusa na zydy ciazacego: a o
pomste wotajacego dla ich przeokrutnego sprze-
cia.

Psalterz.

Sadz thy Panie skodniki moie: a za
walcz naiezniki moie.
Wezmi zbroie y tarcz: a przybadz
mi na pomoc.
Dobadz sieble a zastoczy zawrzej the kto
rzy mie przesladuia: rzecz dussy mey/ Ja
jestem zbawienie twoie.
Niech pohanbieni beda a niech sie zawstyo
dza/ ktorzy sukcia dusse moiey.
Wyt sie niechay obroca a niech zesromos
cam beda ci ktorzy mi sie mysla.
Niech sie stana iako proch na wietrze/ a
Angiot Panski cisnacy a gnabiacy ie?
Niechay bedzie droga ich ciemnosci y sia
kosci: a Angiot Panski przesladuiacy ich.
Bo bez wsey przyczyny zasthawili na mie
kryomko sidla ku mey zgubie: poproznicy
vragali dussy moiey.
Niech nań przydziej sidlo o ktorym niewie
a tapka kthora zastawit niech go potapi: a
sidlo niech go vmota.
Alle dussa moja rozweseli sie w Panie: a be
dzie sie kochac w zbawicielu swoim.
Wszystkie kosci moie rzeka: Panie/ kthoz
podobien tobie?
Kthory wyrwaz niedostatecznego z rak
mocniejszych nizli on: potrzebnego y vbo
giego od tych ktorzy go lupia.
Powstawssy fiteczni swiadkowie/ czego
niewiedziat o tho mie pytali.
Oddawali mi zte za dobre: nieptodnosci
dusse moiey.
A ia lepak goymi sie iuz przykrzyty/ oblo
czytem sie we wlofieniec.
Korzytem w poscie dusse moie: a modlia
two moja na tonie moim sie obroci.
Jako w bliżnim/ y iako w bracie nassym
takem byl sobie vluhit: iako ptaczliwy y za
smucony takem sie korzyl.
A oni naztosci mnie wesela stroili/ y z cha
dzali sie: z thoczyly sie na mie trapienia/ a
niewiedziatem.
Rostrzelali sie ani sie vjalili/ kusili mnie/
nagrawali sie ze mnie / a nagrawaiac z
grzytali swemi zebami.
Panie kiedyz wzdani wezrzy: przywroc
dusse moie od zazdrosci ich / od Lwom
iedynaczke moie.
Bedec sie spowiadat w kosciele wielkim w
ludu powaznym bede cie chwali.
Niech pochiechy zemnie niemala przeciwo
nicy moi niesprawiedliwie: ktorzy z dobrej
woley nienazrza mie/ a pomrugala oczy
ma.
Aczci podczas spokoynie do mnie mawiali
a wgniewliwosci ziemskiej mowiac/ zdra
dy myslili.
I rozdarli na mie vsta swote: mowili wey/
wey/ widziaty oczy nasse.

Psal: 12.

Math: 24.
1. Thefa: 5.
Ecclesi: 27.

Psal: 108.

Prove: 17.
Iob: 3.

Psal: 22.

Ioan: 15.

Widziales to Panie/ niemilczcie tego: Pa
nie nie odchodz odemnie.
Powstaj a przypiluy sadu meo Boze moy/
a Panie moy ku sprawie mey.
Rozpraw a sadz mie wedlug sprawiedli
wosci twoiey Panie Boze moy: a niech sie
nie wesela ze mnie.
Niech niemowia w serech swoich/ Hey
Hey dussy nasse: by niezekli poirzemy go.
Niech sie zaplona a barzo zawstydza: kto
rzy sie raduia z tym rzecjam moim.
Niechay obleczeni beda stomota y brzydli
woscia/ ktorzy zlosliwie mowia przeciw
mnie.
Niech sie rozraduia a rozwesela ktorzy za
dala sprawiedliwosci moiey: a niech zaw
zdy mowia: Wielmożni badz Pan/ ktorzy
chca pokoiu sluzebnika iego.
A iezyt moy bedzie rozmyslat sprawiedli
wosc twoie/ caly dzien chwale twoie.

Psalm Dawidow. 35.

Odzanie ze nam ludom wszystko sie/ samemu Pa
nu Bogu wszystko dobre/ ma byc przypisano. Dwo
iatkei grzeszniki/ iedne: niewiadomosci/ drugie y
wporu/ opisuje mowiac.

Zekt niesprawiedliwy sam w sobie/
bede grzeszyl: niemaz boiazni Bo
zey przed iego oczyma.
Abowiem zdradliwie czynil przed obliczo
scia iego: aby sie nalazila nieprawosc iego
ku nienawisci.
Kazde slowo vst iego nieprawosc a zdra
da: niechcial zrozumiec aby dobrze czynil.
Nieprawosc mislit na tosku swoim: przy
stat ku kazdey drodze zley/ ani sie brzydzil
niecnota.
Panie wniebie jest dobrocliwosc twoia: a
prawda twoia az do obokow.
Sprawiedliwosc thwoia iako gory Boze:
Sady twoie przepasc barzo wielka.
Ludzie y bydleta thy Panie zbawiz iakos
rozmnozyl milosierdzie twe Boze.
A synowie ludcy pod zastona strzydl two
ich beda miec duffanie.
Vpija sie z obffithosci domu thwego: a z
Strumienia roskossy twej napoi sie.
Bo v ciebie jest studnica zywota: a w swia
tlosci twej ogladamy swiatlosc.
Rosciagni milosierdzie twe na the ktorzy
o tobie wiedza: a sprawiedliwosc thwoia
na the ktorzy sa vprzeymego a prosthego
serca.
Niech nieprzychadza na mie noga pychy:
a rek grzesznikowa niech mie nierusa.
Tam vpadli co czynia nieprawosc: wype
dzeni sa/ ani mogli stanac.

Psalm Dawidow. 36.

Weym

Psalterz.

W tym psalmie wspomina prorok. aby człowiek do
bry bacząc złośliwego ihu na wsem fortunnego. a
złoty cnotliwego być w mieniu / tym sie niegorzyl / a
m rozpaczal. Bo cho. rzeczy dociejsze a barzo od
miennie.

Nie gnieway sie dla złośliwych / ani
cie zawisć niech zrusza na tych kto
rzy nieprawość czynia.

Boć barzo pretko zwiędna iako siano: a iak
toby trawa zielona barzo rychlo opadna.

Niey nadzieie w Panie / a czyni dobrze a
mieszka na ziemi / y nasycisz sie w bogact
wach iego.

Rozkochay sie w Panie: a dać tobie zado
ści serca twego.

Oznaym Panu droge twoie / a miey w nim
duffanie: a on uczyni.

I wywiedzie iako swiatłość sprawiedli
wość twoie / a Sad thwoy iako południe:
bądź poddanym Panu / a pros go.

Nie zruszay sie zawisćia nad onym kthore
mu sie szczęści na drodze iego / w cielekto
ry czyni niesprawiedliwość.

Przestań sie gniewać / a porzuć pierzchli
wość: nie zayrzyz aby sie miał wzrości pa
rąc.

Boć ci co zlie czynia beda wykorzenieni:
a ci kthorzy na Pana czekaja / odziedzicza
ziemie.

A niedlugoć temu / że niebedzie grzesznika:
bedziez szukał miejsca iego / a nienaydziez
go.

Alle ciſſy odziedzicza ziemie: a beda sie ko
chac w wielkości pokoju.

Bedziec grzesznik spiegowat na sprawie
dliwego: y bedzie. nań zgrzytat swemi ze
bami.

Alle Pan bedzie sie smiat z niego: bo prze
szat że przydzie dzień iego.

Wyieni złoſſnicy miecz / naciagneli tuk
swoy.

Abym oskatali ubogiego y niedostatecznego:
aby pomordowali (ludzie) prostego serca.
Niech ich niech wnidzie w serca ich: a tuk
ich niech sie zlamie.

Lepſſa throchą sprawiedliwemu / a niſſi
wielkie bogactwa złoſſnikow.

Abowiem ramię grzesznikow beda ſtar
te a Pan posila sprawiedliwe.

Zna Pan dni niepokalanych (ludzi): a
dziedzictwo ich bedzie trwać nawięki.

Nie beda pohanbieni we zly czas / a w glo
dzie beda nasyceni: bo grzesznicy wygina.

Alle nieprzyiaciele Pańſcy ſkoro wywyſſeni
beda y uczezeni: wſtacia iako dym znikna a
zgina.

Bedzie grzesznik pozyczat / a niezapłaci: a
sprawiedliwy lepak zlitnie ſie y bedzie ro
zdarat.

Bo ci co mu bogosławia posieda a odzie
dzicza ziemie: a ktorzy mu ztorzeza wy
gina.

Od Pana chod człowieczy sprawowan: be
dzie: a droge iego wluhi sobie.

Gdy wpadnie / niestłuczesie: Bo pan pod
kłada reke swoje.

Bytem młodym / terazem. ſie ſchárzat: a
widam niewidziatem sprawiedliwe cze
ka opuszczonego / a potomki iego by mieli
zebrać chleba.

Caty dzień miłosierdzie okaznie y pozycza:
a nasienie ie. w bogosławienſtwie bedzie.

Uchyl (a wſthap) ſie od ztego / a czyni do
brze: y przebyway na wiek wiekom.

Boć Pan mitnie Sady / a nieopusci ſwych
ſwietych / nawięki zachowani beda.

Niesprawiedliwi pomſtha karani beda: a
potomſtwo nielutoſciwych zaginie.

Alle ſprawiedliwi dziedziczyc beda ziemie:
beda na niey przebywać nawięki wiecznie.

Wſta ſprawiedliwego beda rozmyſląc ma
droſć: a iezyk iego bedzie. mowit Sady.

Pana Boga iego zakon w ſercu takiego: a
nie beda podſzczepione poſtepti iego.

Przyſtrzega grzesznik ſprawiedliwego: y
fuka iako by gi zamordowal.

Alle Pan go nieopusci w reku iego: ani go
przekaze (a pothepi) gdy bedzie ſadzon
od niego.

Czekay na Pana / a ſtrzeż drogi iego: tedy
cie wywyſſy że oſiedziez dziedzictwem zie
mie / gdy wygina grzesznicy. ogladaſ.

Widziat ciem ia złoſſnika wynieſionego y
podnioſlego iako Cedry Libańſkie.

Nijatem potym / ale go iuz niebyto: patrza
tem go / anim miejsca iego mogli naleſć.

Strzeż niewinnoſci / a obaczay ſprawi
dliwoſć: boć zoſtana oſtharki cztowieko
wi ſpokojnemu.

Niesprawiedliwi tepak ſpotecznie wygina
oſtarki nielutoſciwych wniwecz ſie obroca

A zbawienie ſprawiedliwych od Pana: y
obrona ich czasu troſt a wciſkow ich.

Katnie ich Pan y wybawi ie: wyrwie ſe
grzesznikom y zbawi: że mieli w nim wſanie

Psalm Dawidow. 37

psalmu tego tytuł własny jest / rozpamiętawanie.
Ze Dawid rozpamiętaw. wpaść złości swych / y
hojne miłosierdzie Boże nad nędzным a wpadłym
człowiekiem.

Nanie (proſſe) nierac̃z mſe w ſwey
pierzchliwoſci treſtthac̃ / ani w
gniewie twym mie karac̃.

Boć ſtrzały twoie utkneli we mnie: y przy
ciſnales̃ mie reka ſwoia.

Niemaj iuz̃ zdrowia w ciele moim od gnie

Proke: 24.
Psalm: 33.
C 144.

Psalm: 111.
Proke: 11.

Esai. 58.

1. Theſſ. 5.

terem: 10.
Psalm: 6.

Psalterz.

wn trze^o: niemam potow kosci moie prze
oblicznosc grzechow moich.

Boe nieprawosci moie wyniosly sie nad
gtowe moie: a iako ciepkie brzemie tak mie
obciazily.

Rozgnoli sie (zas) y pokazili blizny mo-
ie: prze gtuposc moie.

Stalem sie nedznikiem/ zgarbitem sie do
konca: caly dzien choditem w testnicy.

Bo y bledra moie napelnione sa posmies-
wiska: a niemaz zdrowia w cieie moim.

Jestem z trapiomy y barzo wniżony: rycza-
tem prawie od zalu serca mego.

Panie/ przed toba wsselka zadosc moia: y
placz moy niebyt tobie skryty.

Zatrwozyto soba serce moie we mnie/ opu-
scila mie moc moia: swiatlosc oczu moich

y thanie iest przy mnie.

Przyaciacele y blizni moi/ namie przystapia-
li y powstali.

A ci co przymnie byli/ zdaleka sthaneli: y
gwatth mi czynili ci co sukali dusse moiey.

Alle ci ktorzy sukali mi ztego/ prozności
mawiali: a zdrady caly dzien myslili.

Ja lepak iakoby gtuchy niesluchatem: a ia
koby niemy nieochwieraiac vsth swoich.

J statem sie iako czlowiek gtuchy/ a niemaj-
acy w vstach swoich odpowiedzi.

Bom ia Panie w tobie mial nadzieie: thy
wysluchaj mie Panie Boze moy.

Bom tak mowil/ Aby sie nigdy nie kochal-
li ze mnie nieprzyaciacele moi: a gdy sie ru-
szyly nogi moie/ mowili na mie wielkie rze-
czy.

Bociem ia gorow ku biczowanin: a boleśc
moia zawzdy przed memi oczyma.

Abowiem nieprawosc moie ia oglasciac be-
de: y beda myslit za grzech moy.

Acz przedsie nieprzyaciacele moi zywie/ y w-
twierdzem sa na miery rozkrzewili sie ci co

mie nienawidza niesprawiedliwie.

Ktorzy oddaja zle za dobre/ w wtaczali mi/
zem nasladowat dobroci.

Nieopuszczaj se mie Panie Boze moy: nie
odstepuy odemnie.

Przybadz mi na pomoc/ Panie Boze zbaw-
wienia mego.

Psalin Dawidow. 38.

W tym psalmie zamyla sie potucha y prosba.
Gucha w swym wstku/ y w nieprzyaciaci sciescin.
Prośba o wchowanie od ilych ludzi bezpiecienstwa/
y od kazni a pomsty za grzechy.

Mowilem beda przysrzegat drog
moich: bych czym niesthapit w is-
zyku moim.

Zatozytem straz vstam swym: gdy sie prze-
ciwko mnie grzesznik zasadzil.

Zamilknatem y wniżytem sie/ y milczatem
o dobrem: a boleśc moia odnowila sie.

Zagrzało sie we mnie serce moie: a w roz-
myślaniu moim zapali sie ogień.

Mowilem ięzykiem moim: Oznaymi mi
Panie koniec moy.

Ipoczet dni moich ktory iest: zebym wies-
dzial czego mi niedostacie.

Ochoz zliczne wezynit dni (zywotha) me-
go: a istota moia iako nie przed toba.

Wssakze iednak zupelna marnosc: kazdy
czlowiek zywiacy.

Przedsie iednak iako obraz przemija czto-
wiek/ ale y darmo sie frasiue.

Starzy: a nie wie komu tho co zbiera
przydzie.

A teraz ktore iest oczekawanie moie: Zas
nie Pan: y marnosc a osiadlosc moia w

ciebie iest.

Od wssystkich nieprawosci moich wytara-
gni mie: dajes mie na posmiuisko gtu-
piemu.

Oniemiatem anim otworzyt vsth moich/
bos ty wezynit: odevm odemnie plagi a ka-
rania swoje.

Przed mocna reka twoia iam vstat w ka-
ranin: dla nieprawosci karates czlowiek a.

Wczynites ze wyssecht (zly czlowiek) iako
paiata dusse iego: przedsie iednak prozno

sie frasiue kazdy czlowiek.

Wysluchay Panie modlitwe moie/ y pilne
prośba moie/ vssyma vsliz placz moy.

Nie milcz: boe przychodzien ia iesthem w
ciebie/ y pielgrzym/ iako wssysthey oyco-
wie moi.

Odpusc mi/ ze sie ochtodze pierwey nizli
odeyde/ a wiecey niebede.

Psalin Dawidow. 39.

Nalezy psalm ten panu Chrystusowi/ za ktorego
w zelenie kosciol dzietczyni. Tudneż w osobie oy-
cow swietych ktorzy oczekawali przyścia Chrystu-
sowego/ tak mowi.

Oczekawaiac oczekawatem Pana/
y przychylit sie ku mnie.

I wysluchat prosby moiey/ a wy-
wiodt mie z ieziora nedze/ y z blota smro-
dliwego.

I postawit na opoce nogi moie/ a sprawo-
wat postepki moie.

I w puscit w vsta moie piosnka nowa/ pie-
nie Bogu nassemu.

Obacza to wiele ich/ y poletaia sie: a beda
dusfac w Panie.

Stogoslawniony tho maz ktorego duffanie
iest imie Paniskie: a nie pozrzat na marnosc

aci y na palenstwa falezne.

Wiele wezynit thy Panie Boze moy dzi-
wne skut-

Psalin:
11
Iob. 7
8

Luce.

a. Par.

Ierem.

Psalterz.

wne (skutki) twoje: a w myslach twoich nie jest kłopotu byt podobien tobie.

Rozgłaszałem y powiadał: rozmnożyły się (skutki twoje) niezlicznie.

1. m: 7.
B: 10.
P: 2.

Offiar y darow żadnych niechciał/ aleś mi doskonale wssy uczynił.

Offiary zupełney ani za grzechy nie pozadałem: na ten czasem rzekł: Owo ide.

Naprzodku krieg napisano o mnie/ aby uczynił wola twoje/ Boże mój chętałem/ a zakon twój we środku serca mego.

1. m: 21.
P: 21.

Opowiadałem sprawiedliwość twoją w kościele wielkim/ oho warg moich nie wściagnę/ Panie thy wieś.

1. m: 12.

Sprawiedliwości twojej nie thątem w sercu moim: prawdę twoją y zbawienie powiadałem.

Nie thątem miłosierdzia twego y prawdy twojej przed zborem wielkim.

A thy Panie nie oddalay miłosierdzia twojego odemnie: miłosierdzie/ y prawda twoja zawsze mi k sobie przytęły.

Boć mnie ogarnęły złe rzeczy którym liczyłem niemaj: zachwyciły mnie nieprawości moje/ a niemogłem ich oczyścić przemianą.

Rozmnożyły się wiecy niż włosy na głowie mojej. y serce me opuściło mnie.

1. m: 69.

Niechci się w podobia Panie/ abyś mnie wyrwał/ a wyrwał: Panie ku ratunku memu wezrzy.

Niech beda pohani bierzy y niechay się wstydza spotu ci którzy szukaia dusze mojej aby mi ją odiełi.

1. m: 31.

Niech się w zad obroca a niechay się sromia ci co mi złego życza.

1. m: 7.

Niechay wnet odniosła hańba swoje/ ktorzy mi mówia: Wey/ Wey.

Aby się rozradowali a wweleli w thobie/ wssystcy co ciebie szukaia: aby zawsze mawiali: Wielebny badez Pan/ ktorzy mi tuia zbawienie twoje.

Alce ia zebrał iesthem a wbożuchny: Pan piecza ma o mnie.

Spomocnik mój/ y obrońca mój thy iest: Boże mój nie omieszkaway.

Psalm Dawidow. 40.

Psalm ten ofobliwie sluiy ciłowekowi miłosier-
nemu a dobrotliwemu. A niesz prorocwo o mece
pána Chrystusa/ y o iego z martwych wstaniu.

Błogosławiony mąż który wyrozu-
mie niedostatecznemu y w bogiemu:
we zły dzień wyswobodzi go Pan.
Panie zachoway go/ y ożyw go/ y uczyn go
błogosławionym na ziemi: a niewydać go
w dusze nieprzyjaciół iego.
Niechay mu da pomoc Pan na tofku bo-
leści iego: wssystke pościel iego przemianą

tateś w chorobie iego.

Jam rzekł/ Panie smutuy się na demna:
wzdrow dusze moje/ bom ci zgrzeszył.

Nieprzyjaciół moi śle mi mówili: kiedyż
wyrze/ a zginie imie iego?

A iestli (nieprzyjaciół) do mnie wchodził/
jedno thylko na w zwiady/ omylne rzeczy
mówił/ serce iego zgromadziło nieprá-
wość sobie.

Wychodząc precz/ y mówił w thaz.

Przeciwko mnie szemrałi wssystcy nie-
przyjaciół moi: przeciwko mnie wssystko
mi złe myśli.

Słowo fátczne postawili przeciwko mnie
żalić ten co spi nie przyda (myśli) aby zaś
wsthat.

Abowiem ciłowek pokoju mego kłopotu-
mum duffat/ ktorzy pozywat chleba mego
thenże wielmożne uczynił na demna pod-
szepienie.

1. m: 12.

Thy lepać Panie smutuy się na demna/ a w
zbudź mie: a oddam im.

Wthymem doznał żeś mie sobie vluhił: że
się nie wweleli nieprzyjaciół mój na demna
A mnie dla niewinności przyiaś: y vmo-
cnił a wtwierdził me przed oblicznością
swoją na wieki.

Błogosławiony Pan Bog Izraelski od
wieku do wieku/ Badez/ Badez.

Psalm Dawidow. 41.

W tym psalmie iest głos krześciańskiego ciłowka
któ/ zadającego mieć krolstwo wieczne páns Boga.
A thui żydowie wtore kriegi wczyniaia.

Ako Jelen/ żada do studnic wod:
tak żada dusza moja k tobie Boże.

Pragnęła dusza ma do Boga żywey
studnice: kiedyż przyjde a stane przed obli-
cznością Boga?

Miałem sobie trzy swoje za chleb wednie y
wnocy: gdy mi na każdy dzień mówia/
Gdzież twój Bog?

Psalm: 79.

Na thom wspominał/ y wylałem w sobie
dusze moje/ że przyjde na miejsce przyby-
tu przedziwnego/ aż do domu Bożego.

Z glossem wesołym y z glossem chwaty ia
ko zwiek goduiacego.

Przedzje wždy smutnaś dusza moja/ a prz-
ecz mie tworzy?

Psalm: 41.

Niey w Bogu nadzieie/ boć iestce wyzna-
wać się mu bede: zbawienie oblicza mego
y Bog mój.

42.

Na mie samego dusza moja w zburzyła się
a dla thęgo bede na cie pamiętał w ziemi
Jordánskiej/ y przy Hermon gorze málud-
kiej.

1. m: 12.

Przepaść przepaści wzywa/ w huczeniu
przedchyn (abo wpuśc) twoich.

Psalterz.

Ionc. 2.

Wysstkie wysokości thwoie y nawalnosc
ści twoie/ namię sie ztoczyły.
Wednie roszakat Pan miłosierdzie swoje:
a wnoocy piosnka jego (ze mna).
W mnie iest modlitwa Bogu żywota me-
go/ rzekł Panu przymiciel moy iestes.
Przeczes mie zapomniat: a czemu tak za-
fraszowany chodze/ gdy mie nedzi a trapi
nieprzyiaciel.
Gdy sie tamia kości me/ przymawiali mi
nieprzyiaciele moi ktorzy mietrapia.
Gdy mi na każdy dzien morwia/ gdzie iesth
Bog twoy: czemuś wždy smutna dusso ma
a przecz mie tak trwożyż.
Nlecy w Bogu duffanie: Boć sie mu iest-
cze wyznawac bede: Zbawienie thwarzzy
mey/ y Bog moy.

Psalm: 41.
C 41.

Psalm Dawidow. 42.

W apomina nas! prorok/ abyśmy przegody/ fra-
sunt/ wtrapienia swiata tego lekce jnoszac/ ku Panu
a chwale tego zawsze sie garneli.

Ezjadz mie Panie/ a rozeznay z
prawe moie z ludem niepobożnym:
od czlowieka zlego a zdradliwego
wyrwi mie.
Zes thy Boze iesthes moc moja: czemu
zes mie odegnat: a przecz tak smutny cho-
dze/ gdy mie trapi nieprzyiaciel.
Wypusc swiatlosc twoie/ y prawde two-
ie: thec mie przywiodly y dowiodly na go-
re twa swieta/ y do Przybytkow twoich.
Jwnide do oltarza Bozego: do Boga kto-
ry rozwesela mtodosc moie.
Bede cie chwalit na harsie Boze Boze moy
przeczes smutna dusso ma/ a czemu mie
thak trwożyż.
Dufay Panu Bogu boć iestche sie mu bede
wyznawat: zbawienie oblicza meo y Bog
moy.

Psalm: 4.

Psalm Dawidow. 43.

W tym psalmie iest modlitwa kościota Bozego/ o
obronę od nieprzyaciol tego. Gdzie prorok przy-
pomina dobrodzieystwa a cuda ktore pan okaz-
wal przy wybawieniu ludu sobie obranego.

Deute: 6.

Boże styszelizmy naszymi vssyma:
oycowie naszymy powiadali nam.
Sprawe ktoras vczynit za czasu
ich/ y za dni staradawnych.
Moc twoia wytracila Naroby/ a sczepi-
les ie: vtrapiłes lud y wygnales ie.

Deute: 7.

Boć nie mieczem swem posiedli ziemie: a
ramie ich niezbawilo ich.
Alle prawica twoia y ramie twoie/ swie-
tnosc olicza twego: zes sobie vlubil w nich

Ty iestes samktrolem moim y Bogiem mo-
im: ktory poruczal zbawienia Jakobowi.
przez cie nieprzyiaciele nasze przewieie-
my a rozmiecemos moca: a wymie twe wz-
gardzimy te co na nas powstali.
Boć nie w tuku mym bede duffat: y miecz
moy pewnie mie nie wystrobodzi.
Boś ty nas wybawil z tych ktorzy nas tra-
pia: a co nas nienawidzieli/ tes z hābilit.
W Panie bedziem chwaleni cały dzien: a
w imie thwe chwale czynic bedziemy na
wieki.
Theras zas odegnates y z hābilites nas: a
niwychadzaż Boze w mocnościach na-
szych.
Obrociłes nas wspak za nieprzyacioly na
symi: a ci ktorzy nas nienawidzieli plony
rozdzierali: między sie.
Dates nas na pokarm iakoby Owce: y w
poganstwo rosprossyles nas.
Zaprzedates Lud swoy bez placy: a nie
przełożono wiele na zamianie ich.
Potożyłes nas siasiadom naszym na wozgar-
de: w zefromocenie y w posmielowisto thym
co mieszkali koło nas.
Potożyłes nas w przepowieśc Narodom:
ku chwianiu głowy innym ludziom.
Cāluchny dzien wsthyd moy przeciwo mnie
iest/ zhanbienie twarzy mey przykryto mie.
Dla glosu vragaiacego y obmowce: dla o-
blicza nieprzyaciela y przesladownikā.
Te wssystkie rzeczy na nas przysly/ a w-
dzy my cie niezapamietali: anizmy niepra-
wie czynili w Testamentie twoim.
Ani vstapilo w spak serce nasze: * y vchyl-
tes aciefti nasze od drog twoich.
Boś nas poniżył na miejscu trapienia: y za-
krył nas cien smierci.
Jeslichmy przepomnieli imienia Boga na-
szego/ a ieslizmy wyciagali rece nasze do
Boga obcego:
Zaż Bog niebedzie sie o tym pythat: Boć
on wie skrytości serdeczne.
Boc my dla ciebie vmartwiamy sie przez
cały dzien: śacowano nas nieinaczej iako
owce ku zabiciu.
Powstańże/ czemu Panie zaśypiaż: pow-
stań a nieodrzucaj nas do konca.
Czemuś twarz swa odwracaż/ zapamię-
taważ niedostatkū naszego y vcišku a tra-
pienia naszego.
Bo sie vkorzył w prochu duffa náš: z
rownat sie z ziemia a przylgnat prawie do
niey żywot náš.
Powstańże Panie ratuy nas a odkup nas
dla imienia twego.

Psalm: 77.

Esai. 5.

Psalm: 78.

*
Ami st-
pit tr-
nash zdi-
gi twoy

Rome:

Psalm:

Psalm:

Psalm Dawidow. 44.

W tym psalmie iest modlitwa kościota Bozego/ o
obronę od nieprzyaciol tego. Gdzie prorok przy-
pomina dobrodzieystwa a cuda ktore pan okaz-
wal przy wybawieniu ludu sobie obranego.

psalm

Psalterz.

Psalm ten jest słowozanie y pánicy mlody tej pánicy Chrystusow y Kościola tego.

Obsfityści wyrzekło serce moje do
bie słowo: powiadam ia sprawę moją
cie królowi.

Język mój piórko pisarza prętko pisał
tego.

Sliczny osoba nad słizność synów ludz-
kich/ rozplyneta się przyiemność w wściech
twoich/ przetcho słogosláwiti ci Pan Bog
na wieki.

Przypaś miecz swoy na biodrach twoich/
o Namocnieyszy (Panie).

Wpostaci a słizności swey przypiluy ścię-
słowie idz/ y króluy.

Dla prawdy/ cichości/ y sprawiedliwości:
y wywiedzie cie dziwnie prawicą twoją.

Strzaty twoie ostre/ ludzie pod thoba pa-
dąc beda w sercu nieprzyiacioli królewskich

Stolec twoy Boże na wieki wiekom/ ber-
to sprawowania/ berio królestwa twego.

Wmitowales sprawiedliwość/ a nienawiz-
dziales nieprawości: przeto pomazat cie

Bog Bog twoy oleiem radości/ nad wje-
snił ci twoie.

Jako Mirra/ Aloes/ y Kassa z fath two-
ich/ z domow złości Stoniowych/ z ktho-
rych Kochaty cie królowy ku twej cici.

Stáneta królowa na twej prawicy w sa-
cie złotogłowowej/ obthoczona rozlicz-
nością.

Slyż coko/ a obacz/ przytkon vchą twego:
y zapamiętay ludu twego/ y domu oycá

twego.

A požada Król słizności twoiey: Boś sam
jest Pan Bog twoy/ a beda go chwalić.

Jeortki Tyrskie z dary: oblicza twego beda
požadac/ wssystcy bogáci z ludu.

Wssystkta chwata iego cortki królewskiey
we wnatrz/ wbramach złotych: przyodzia

na rozlicznemi przyprawami.

Beda przywiedzione za nia Panny królo-
wi: bliskie tey beda tobie przyniesione.

Beda przyniesione z radością y zweselim:
beda przywiedzione do Kościola królew-
skiego.

Miastho oycow twych narodziłi się syno-
wie tobie: poczyniż ie Kriazethy nad wssy

sibka ziemia.

Beda pamiętać na imie twoie we wssel-
kim rodziu y narodzie.

Przetoc ludzie beda się thobie wyznawać
na wieki/ y na wiek wiekom.

Psalm Dawidow. 45.

Zamyka w sobie prorocstwo o wciślách Kościola
Bozego y swietych tego/ y mowiesi sibat a sibatczina
podkámie ich/ y przesładownik i swietni.

Oże nasz wćieczko y moc nášsa: po-
mocnik w wćiskách ktore nas báz-
zo nádesty.

Przetoz też niebedziem się bać gdy soba be-
dzie ziemiá trwojyc/ a gory przeniesione

beda w serce morskie.

Zásuniaty y zruszly się wody ich: zburzly
się gory w mocy ich.

Nawatność rzeki obweselita miasto Boże:
poswiecił przybytek swoy Nawyszy.

Bog we arzodku iego nie bedzie w zrusson
ratunie go Bog ráno na switanu.

Zátrwozyl się Narodowie/ y náchylily się
królestwa: wypuścili glos swoy ruszyla się

ziemiá.

Pan mocy wssystkich snami: przymiciel
nasz Bog Jakobow.

Podzień a ogladaycie skutki pánkie/ co zá-
cudá wczyni na ziemi: wspaniac waltki po

wssystkiej ziemi.

Zetrze luk/ y potamie horeja: a tharcze w
ogniu popali.

Nieycie pokoy/ a obaczaycie żeciem ta jest
Bog. Beda wywysson między pogány/ y

beda powysson na ziemi.
Pan wsszech mocy snami/ przymiciel nasz
Bog Jakobow.

Psalm Dawidow. 46.

Prorok w osobie Apostolskiej mowi/ Gdyż thát
wielkie a hojne dobrodziejstwa wam Pan Bog w-
czyni/ thedy.

Szyskcy naradowie plażcie a kles-
cie rekami: z wesolym glosem
spiewaycie Pánu a chwalcie go.

Bo Pan nawyszy/ stráslivy/ Król wielki
nad wssystka ziemiá.

Podat nam ludzie: y narody pogánskie
pod nogi nášse.

Obrat nam dziedziectwo swoje: piekność
Jakobá ktorego mitowat.

Wstapit Pan wniewyslowney wesolosci:
Pan w glosie traby.

Spiewaycie wesele Bogu nášsemu/ spie-
waycie: Spiewaycie królowi nášsemu/

spiewaycie.

Bo Król wssy ziemié Pan Bog: spieway-
cie z rostropna mabrosćia.

Bedzie Bog królowat nad narody: Bog
siedzi na stolicy swej swietey.

Kriazeta z narodom zebrali się spotu z Bo-
giem Abrahánowym: że bogowie mocni
ziemscy/ báz-
zo wyniesieni sa wzgore.

BBb iij

Psalm

Psalterz.

Psaln Dawidow. 47.

W tym psalmie proroctwo iest o mieście Jerusa-
lem/ iako sie miało wynieść w zachodzie/ z Pána Chry-
stusa ebecuosci/ tudzież iest o trzech królach/ o miece
Chrystusowej y o iego przesładowaniu.

Wielki Pan y chwalebny bázno/ w
mieście Boga nášego/ ná gorze
iego swietey.

Zakłada á grunthuie sie weselem wsey
ziemie: gorá Syon z boku pólnocne/ mia-
sto Króla wielkiego.

Bog w domiech iego bedzie vzan: gdy ie
przymie.

2. Par. 20.

Abowiem oto ziemsci królowie: zgrómá-
dzili á z iácháli sie spotu.

Czi widzac tak sie zdíwili: zátrwożyli so-
ba/ z rússyli sie/ strách ie wielki ziat.

Thám bole iakoby rodzacey białey głowy:
wielkim wiatrem zetrzeš okrety Tarskie.

Jakozmy stysseli/ takéżmy ogladáli w mie-
ście Pána wsszech mocy/ w mieście Boga
nášego: Bog ie vssfundowat ná wieki.

Przyielizmy Páne miłosierdzie twoie/ w
pośrzodku kóściotá twego.

Według imienia twego Boże/ tak y chwa-
lá twojá ná kończyńy ziemie: spráwiedli-
wości pełná iest práwica twojá.

Psaln: 96.

Niech sie weseli gorá Syon/ á niech sie rá-
duia corki Judskie/ dla twoich Páne sa-
dom.

Obstapcie w koto Syon/ á rozmituycie sie
iey: powiádaycie po wieżách iey.

Potóście serca wáše w mocy tey gory: roz-
daycie domy iey/ ábyscie oppowiadáli w
narodzie drugim.

Boć tu (w tym mieście) iest Bog/ Bog
náš ná wieczność y ná wieki wiekom:
sam nas bedzie rzadzil wiecznie.

Psaln Dawidow. 48.

Prorok swiety dáwa nam spráwe w tym psalmie
iako sie przeciw swiatu/ y zgorssieniam stáwié mamy/
w onym iako ómylnym sie niegódác/ tych sie wiá-
rować pilnie.

Słuchaycie tych rzeczy wsselkni Na-
rodowie: bierzcie w wssy wssystcy co
mieszkacie w okrag swiatá.

Wsselkni obywátelé Ziemscy y synowie luc-
cy/ wespót bogáty y vbogi.

Vstá moie beda mowit mądrość: á rozmy-
slenie serca mego przestroge á opátzność.

Psaln: 77.

Słonie vcho moie ku przepowiesci: o-
znayme w spiewaniu rzecí á mysl moie.

Przeci sie mam bać wdzien zty: nieprá-
wość stopy moiey ogární me.

Atorzy duffáia w mocy swoiey/ á w wiel-
kości bogactw swoich sie chlubia.

Brách nieodkupi/ odkupi cztowiek: nie dá
Bogu vblagania iego.

Zaptáty odkupienia dusse swoiey: á be-
dzie ná wieki pracowat/ y bedzie iessze żyt
do końca.

Nieogleda zátrácenia (ábo z kázy) gdy
vzrzy ze y mądry vmeráia/ spolecznie nie
mądry y głupi zgina.

Á zostáwi obcym bogactwá swoie: á gro-
by ich sa im domy ná wieki.

Pzybytki ich w národu y w narodzie: roz-
glássáli imioná swe w swych ziemiách.

Á cztowiek gdy był we cci / nie wyrozum-
miał: przyrownan iest bydtu nierozumne-
mu/ y stat sie mu podobnym.

Thá drogá ich pogorssenie im sámym: á
potym w vstáhách swoich beda sie sobie po-
dobác.

Jako owce w piekle polozeni sa: smierć ie
spásie.

Á spráwiedliwy nád nimi zwierzchność á
pánowanie beda mieli oswitaniu: á pomoc
ich zgrzybieie w piekle od chwaty ich.

Á widam iednák Bog odkupi dusse moie:
z mocy piekielney gdy mie weźmie.

Nieboy sie ze cztowiek z bogácieie: y gdy sie
rozmnóży chwátá domu iego.

Boć gdy zerdzie/ niewesmieć wssystkiego:
ánic z nim z stápi chwátá iego.

Bo duffá iego tylko czásu życia iego bedzie
dobrorzeczoná: chwalic cie bedzie gdy mu
dobrze vczyńi.

Wnidzie aż do narodow oycow swoich/ á
náwieki nieogleda swiatlá.

Cztowiek bedac we cci niewyrozumiat the-
mu: przyrownan iest bydletom bezrozum-
nym/ y stat sie im podobien.

Psaln Assaphow. 49.

Zamyka proroctwo o stuteczynym kázaniu Pána
Chrystowym/ y o przyściu iego dwóuśim/ y o káje-
niu offiar stárego zákonu.

Bog Pan wssystkich Bogow mowit:
y przyzwat ziemie.

Od wschodu do zachodu stóncá: z
Syonu ozdoba á sličnosť krasy iego.

Bog iáwnie przydzie: Bog nas niezá-
milcy.

Ogień przed oblicznością iego bedzie go-
rzat: á okoto niego burzá gwałtowná.

Przyzowie niebo z wierzchu/ y ziemie/ áby
rozeznawali lud swoy.

Zbieraycie mu swiete iego: ktorzy porza-
dnie czynia testáment iego nád offiárámi.

Jobiáwia niebiosá spráwiedliwość iego:
Bo Bog Sedzia iest.

Słuchay

Psalterz.

Sluchay ludu moy y bede mowic Izraelu/
a oswiadcze: Bog Bog twoy ia iestem.
Nie prze two offiary bedecie karat: bo zu
pelne offiary twoie sa przedemna zawzdy.
Nie bede brat zdomu twego ciełcow: ani
z trzod twoich kozłow.
Boc wssystek zwierz lesny moy iesth: bydo
na gorach y woty.
Znam wssystkie ptaki powietrzne: a ozdoba
pol przy mnie iest.
Zachceli iesci/ nierzeka thobie: bo wssystek
okrag ziemie moy iest/ y osada iego.
Za ia bede iadal mieso wolow: abo krew
kozla bede pit.
Offiary Bogu offiary chwaty: a odday
lawyssemu sluby twoie.
Wzywaycie mie w dzien trapienia twego:
wyrwie cie/ tak ze mie ciec bedzie.
A grzesnikowi rzekł Bog: Cemu thy wy
powiadasz sprawiedliwosci moie/ y bierzest
testament moy w usta twoie?
Ano ty masz w nienawisci karnosci/ a po
rzuciles w tył slowa moie.
Jesliś widzial zlodziei/ biezales z nim: a z
cudzożniami składasz ciastka swoje.
Usta twoie obfichowały zloscia: a ięzyk
twoy ploti zdrady.
Siedzac/ mawiales przeciwko bratu twe
mu/ a przeciw synowi matki twoiey zakti
dases zgorssenie: toś czynil a milczatem.
Miales za to thy zlosniku/ zem mial byc
tobie podobien: karac cie bede/ a postawie
cie przeciwko obliczu swemu.
Bierzcie to sobie w rozum wy co zapas
mietawacie Bogu: by was kiedy niepotas
pit/ a niebedzie kcho by wydart.
Offiara chwaty weci mie: a tam droga/ kes
by mu okaze zbawienie Boze.

Psalm Dawidow. 50.

Wrusza prorok cziowieka grzesnego ku pokucie
swym przykladem/ w tym psalmie ktory na ten czas
mowil Dawid gdy iuz byl Bersabee poznal/ a po
tym do niego Natán prorok przyszedl.

Wituy sie nademna Boze/ według
wielkiego miłosierdzia twego: a we
dług wielkości slutowania thwego/
zgtadz nieprawosć moie.
Lad tho omey mie od nieprawosci moiey:
a oczyśc mie od grzechu mego.
Boc ia uznawam sprośnosć nieprawosci
moiey: a grzech moy zawzdy iest naprzec
ciwko mnie.
Thobiem samemu zarzessyl/ a slem przed
toba uczynil/ abyś sie vsprawiedliwil w
mowach twych/ a zwycięzyl poniewaz cie
inaczey sadza.
Boc oto zaczetem we zlosciach/ a w grzes
kach poczetá mie matka moia.

Bo też oto wmitowales prawde/ niewia
dome a skryterzeczy mądrości twoiey/ ob
iastiles mi.
Pokropie mie Pánie Izopem a bede oczys
cion: omyleś mie/ a bede bielssy nizli snieg.
Stuchu memu daj radosć y wesele: a wnes
fela sie kosci unizone.
Odwróc oblicze twe od grzechow moich:
a wssystkie nieprawosci moie zgtadz.
Stworz we mnie serce cysste Boze: a du
cha twego prawego odnow w wnetrzno
sciach moich.
Nieodmiatay mie od oblicza twego: a du
cha twego swietego nieodeymuy odemnie.
Przywroc mi radosć zbawienia twego: a
czelnieyszym duchem potwierdz mie.
Naucze zlosniku drog twoich: a niewierni
nawroca sie k tobie.
Wybarw mie ze krowie Boze/ Boze zbawie
nia mego: a rozraduiesie ięzyk moy spra
wiedliwoscá twoia.
Panie otworzys ty wargi moie: a usta mo
ie beda wystawil ic chwate twoie.
Bo byś chciat odemnie offiar/ wzdam ci
bym byl dat: ale wiem ze/ w zupełnych ofia
rach sie nie bedziej kochat.
Offiara Bogu duch z frassowany/ serce
struszone y upokorzone Boze ty nie wzgar
dzisz.
Dobrothliwie racy uczynic w dobrej woli
twey Synow: a niech beda zbudowane
mury Jerusalem.
Na then czas wdziecznie przyjmowac be
dziesz offiary sprawiedliwosci/ dary y zupeł
ne offiary: na then czas beda ktasć na Ot
tarz twoy ciełce.

Psalm Dawidow. 51.

W tym psalmie opisane sprawy Antykrystowych
tuden zloszenie y grozba przeciw niemu/ y poctie
cha w trudnościch poboynym ludzom/ samyka sie.

Rzecz sie chlubisz we zlosci/ ty coś
sie z mocnil w nieprawosci:
Caly dzien niesprawiedliwosc iez
zyk twoy rozmyslat: iako ostrá brzytwá czy
niles zdrade.
Mitowales zlosć wiecey nislí dobrothli
wosc: wiecey nieprawosć nislí mowic spra
wiedliwosc.
Mitowales wssystkie slowa wywrocenia:
zdradliwym ięzykiem.
Przetho skazi cie Bog do konca: wywroci
cie/ y wyniesie cie z przybrthku twego/ y
wykorzeni cie z ziemie zwiacych.
Uzrza sprawiedliwi a beda sie bac/ y beda
sie sniego smiac: y rzeka/ Ano on cziowiek
ktory niektadi Bogu Spomocnikiem swo
im:

Ephe: 5.
1. Petri. 3.

Ezech: 36.
Actum. 2.

Michae. 6.

Esaie. 66.

Roma: 12.

Psalterz.

Psalms: 48.
Lucas: 12.

Alle duffat w wielkości bogactw swoich:
y przemiogł w prozności swojej.
A i zaś iako Oliwa płodna w domu Bo-
żym: miałem duffanie w miłosierdzu Bo-
żym na wieki: y na wiek wiekom.
Bede cie chwalił na wieki jeś uczynił: a na
imie twe czekać bede/ bo dobre iesth przed
obliczym swietych twoich.

Psalm Dawidow. 52.

Cieśy tu Prorok Izaję pobożne/ w przeciwności
swych y trudnościach bedace.

Psalms: 13:

Eżet niemadry czeł w sercu swo-
im: Niemaj Boga.
Narusseni y przemierzli sie sthali
w nieprawościach: niemaj koby dobrze
czynił.
Bog pozrzał z nieba na syny ludzkie: chcac
widzieć byliby rozumieiaczy albo szukaicy
Boga.
Wssystcy wstapili/ spotu nienzytecznymi sie
stali: niemaj koby dobrze czynił niemaj
aż do iednego.
Zaż beda wiedzieć wssystcy ktorzy niepra-
wość czynia: ktorzy pozyrzaia lud moy iako-
by chleb.
Niewzywali Boga: tam drżeli od bojaź-
ni/ gdzie strachu niebyto.
Bo Pan Bog rozsypankości tych ktorzy
sie ludzom podobaja: z hańbieni sa bo ie
Bog wzgardził.
Kchoż da z Syonu zbawienie Izraelowi:
gdy obroci Bog wieżenie ludu swego/ roz-
radnie sie Jakob/ y rozweselise Izrael.

Roma: 3.

Psalm Dawidow. 53.

Vezy Prorok cztowiek sprawiedliwego/ aby w
przeciwnościach ymiał chwalić Boga.

Boże w twym imieniu uczin mi zbaw-
ionym: a w mocy twoiej wybaw
mie.
Boże wysluchay modlitwe moie: przyimi
w vssy twoie słowa vst moich.
Boć obcy powstali przeciw mnie/ a mo-
carze szukali dusse moiej / nie przetożyli
Boga przed oblicznością swoją.
Abowiem otho Bog wspomaga mie: a
Pan iest przymiciel dusse moiej.
Obroć zte rzeczy na nieprzyiacioly moie: a
w prawdzie twej wytrąć ie.
Dobrowolnie bede offiary czynił thobie: a
bede chwalił imie twoie Panie/ Bo do-
bre iesth.
Boś mie wyrwał ze wssystkich wciśkow
moich: a na nieprzyiacioly me nie patrzy-
to oko moie.

Deute: 32.

Psalm Dawidow. 54.

Jest tu zmianka o vmieszeniu Pana Chrystusowym
w Glos Chrystusow w osobie slujebniczej.

Wysluchay Boże modlitwe moie:
a niewzgardzay żądania mego:
przypilnuj mi/ a wysluchay mie.
Zasmuconem w ćwiczeniu moim: y za-
trwożytem soba dla powieści nieprzyja-
cielskiej/ y od wciśnienia czeł grzesne.
Bo przypady na mie nieprawości: a w
gniewie byli mi przykrzy.
Serce moie zatrwożyło sie: a strach smier-
ci przypadł na mie.
Przyšli na mie strach y drzenie: y obtoczyły
a skryły mie ciemności.
Trzektlem/ Kto mi da pierze iako Gotebi-
cy: y odlece a odpoczynie?
Otho oddalitem sie wciśaiac: y mieśka-
tem na puszczy.
Oczekawałem tego ktorzy mie wybawit:
od stáhego ducha/ y od Burzey.
Zruc ie na dot Panie/ a rozdziel ieszyki ich:
Bom widział nieprawość y odpory w mie-
ście.
Wednie y wnoy obtoczy ie na murzech ie-
go nieprawość: a we srzodku praca/ y nie
sprawiedliwość.
A nieusthanie na vlicach iego: lichwa a
zdrada.
Bo sia by mi ztorzezył nieprzyiaciel moy:
wytrzymałbym wždy spokora.
Abby ten ktorzy mie w nienawiści miał/ na
mie wielkie rzeczy mowit: snadź bym wždy
vchronił mu sie.
Alle ty cztowiecze iednomyslny/ wodz moy
y znaiomy moy:
Ktoryż semna spotu wdzieczne pokármy
iadat: a w domu Bożym chadzaliśmy w
spoteczney myśli.
Niech przydzie śmierć na te: a niech żywo
zstapia do piekła.
Bo złości w mieśkaniu ich w poszrob-
ku ich.
A iam lepał do Boga wotat: a Pan mie
zbawi.
Wiecior y rano y w potudnie bede powia-
dat y oglaśsal/ y wyslucha glosu mego.
Odkupi w pokoiu dusse moie od tych ktho-
rzy sie ku mnie przyblizaia: bo między wie-
la byli semna.
Wyslucha Pan/ a stumi ie/ ktorzy iesth
przed wieki.
Boć niemaj im odmiany/ a niebali sie Bo-
ga: wyćignat reke swoje ku odptacaniu.
Pomazáli testament iego/ wydzieleni sa
od gniewu obliczności iego: y przybliżyło
sie serce iego.

1. Reg.

Gene:

Psalms:
Micha:

Num:

Psalterz.

Zmiekczaly powiesci tego wiecy nż oley: a ono byty strzaly.

the: 6.
ecc. 12.
ciri. 5.

Kładz na pana staranie twoie/ a on ciebie wychowa: niedopusci wieczney od miennosci na sprawiedliwego

A chy panie w wiedziesz ie do studnie za traceniam.

Niezwie krwie y zdrady na poty nieprze trwala dni swoich: a ia panie bede duffat w thobie.

Psalm Dawidow. 55.

Modlitwa o wybawienie z niebezpieczeństwa. A jest głos Bościota który sie modli aby wierni niebyli wci snieni od nieprzyjaciol.

um: 50.
56.

Zmituy sie nademna Boże/ boć mie podeptat cztowiek: cały dzien boi iac znedzil mie.

Podeptali mie nieprzyjaciele moi cały dzien: bo niemato walecznikow na mie.

Ob wysokości dnia bede sie strachal: ia le pat w thobie bede duffat.

W Bogu bede chwalit mowy moie/ w Bogu duffat: nieboie sie by mi co miato vczy nic ciato.

Caly dzien stowa moie brzydili sobie: prze chto mnie wssytkie myśli ich/ na zte.

Beda przemiestawac y zkryia: sami beda strzedz na stopy moie.

Jako czekali dusse me/ zadnego smich zba wionym nieuczyni: w gniewie ludzie ze trze.

Boże żywot moy oznaymitem tobie: po tozyles tzy moie przed oblicznością twoia.

Jakoy w obietnicy twoiey: na ten czas nie przyjaciele moi tyt podadza.

W ktorykolwie dzien bede cie wzywat: o cho vznatem zes Bog moy iest.

W Bogu bede chwalit stowo/ w panie bede chwalit mowe: w Bogu duffat/ nie obawam sie by mi co miat vczy nic cztowiek.

Wemnie sa Boże sluby twoie: ktore pelnic bede w dawaniu chwały tobie.

114.
Bos wyrwat dusse moie od smierci/ a no gi moie od upadku/ abym sie podobat przed Bogiem w swiatłości żywacych.

Psalm Dawidow. 56.

O umeczeniu y umartwych wstaniu pana Chry stusowym.

Zmituy sie nademna Boże zmituy sie nademna: boć w thobie duffa duffa moia.

the: 23.
A pod cieniem skrzydel twoich bede duffat: aż przejdzie nieprawość.

Bede wotat do boga nawisszego: Boga kto ry mi dobrze vczynil.

Zeslat z nieba y wybawil mie: dal tu po smiewisku the ktorzy mie podeptali.

Poslat Bog miłosierdzie swoje y prawde swoje: y wyrwat dusse moie z porzodku sczeniach Lwich: spatem z trwożony.

Synowie ludzcy/ zeby ich zbroia y strzaly: a iezyk ich ostry miecz.

Racz sie wyniesc nad nieba Boże: a po wssytkiey ziemi chwata twoia.

Nastroili sidlo nogam moim: y naktonili dusse moie.

Wykopali przedemna iame y upadli wnie.

Gotowe serce me Boże/ gotowe serce me: bede spiewat y psalm mowit.

Powstań chwata moia: powstań psaltbe rzu y harffo: powstane na switanu.

Wyznam cie panie miedzy narody: y bede psalm mowit miedzy pogany.

Bo sie zwielmozyto az do nieba miłosier dzie twoie: a ze do obokow prawda twoia.

Racz sie wynysc nad niebiosy Boże: y po wssytkiey ziemi chwata twoia.

Psalm 107.

Psalm 102.

Psalm Dawidow. 57.

Opominanie w sobie niesie aby ludzie prawdziwie mowili y sadzili/ stad tej moze y pocieche brat vira piony.

Eśli owsem prawie sprawiedli wość mowicie: prawie sadzcie sy nowie ludzcy.

Abowiem ci w sercu nieprawości czynicie: na ziemi rece wasse niesprawiedliwości z splatania.

Odbaleni sa grzesnicy od żywota/ stadzili od brzucha/ mowili fals.

Pierzchniwość ich na kretat weżowey: ia to gtuchey iafczorki / y zaciunaiacey vssy swoje.

Athora nieslucha głosu zaklinaiacych: y czarownika chytrze zaklinaiacego.

Bog zetrze zeby ich w vstach ich: cielnosci Lwow zetrze Pan.

Wniwecz sie obroca iako woda z sptywa iaca: naciagnat tuk swoy dokad niezmaleia.

Jako wost kchory sie rosplywa zniszczenia: przypadt ogien/ a nieogladali stonca.

Pierwey nishi zrozumiali ciernia wasse tarn: iako żywiate thak w gniewie po zrze ie.

Kozradnie sie sprawiedliwy gdy pomsthe oglada: rece swoje vmyie we krwi grze snika.

I rzecze cztowiek/ poniewaz wždy iest v zytet sprawiedliwemu: w zdam ci iest Bog ktory ich sadzi na ziemi.

Aklam: 7.

1. Reg: 25.

Psalm

Psalterz.

Psalm Dawidow. 58.

Może psalm ten y Dawidowi y Chrystusowi być przywłażon / onemu je sie modlit aby od nieprzy-
iaciot był wyswobodzon. temu je sie modlit przeciw-
ko zley Bojnicy.

Wyrwi mie z nieprzyiaciot mo-
ich Boże moy: a od tych co na mie
powstaia wybaw mie.

Wyrwi mie z tych ktorzy czynia niepra-
wośc: a od meżow krwie zbaw mie.

Boć oto poimáli dusze moje: vderzyli na
mie mocarze.

Ant nieprawość moia / ani grzech moy
Panie: bez nieprawościu bieżał y napra-
wiałem.

Powstań a zabieś mi drogę / a wezrzy: a
thy Panie Boże zastępow moćnych Boże
Izraelski.

Pilen badź ku nawiedzeniu poganow: nie
badź lichosćiu wssystkim co czynia nie-
prawość.

Psalm: 58:

Obroca sie ku wieczorowi a beda mrzeć
głod iako psi / a beda krayć koto miasta.

Ocho beda mowić vsty swemi / a miecz w
wargach ich: bo któż slychat?

Psalm: 58:

Prouer: 2:

A thy Panie nasmieiesz sie z nich: w niwecz
obrociż wssystkie narody.

Moc moie ku tobie przysrzegac bede / bo
iestes Bog przymiciel moy: Bog moy /
miłosierdzie iego vprzedzi mie.

Bog vkaże mnie na nieprzyiacioty moje:
niezabijay ich / by sie kiedy niezapamietali
ludzie moi.

Rozmiec ie w mocy twoiey: a zloś ie pa-
nie moy obrońca.

Grzech vst ich / powieść warg ich: a niech
beda pochwyćani w pysse ich.

A dla przeklinania y tzy obiarwieni beda na
zglądzeniu: w gniewie dokonania ich / y
niebeda.

Psalm: 58:

A beda wiedzieć że Bog bedzie panowat
nad Jakobem: y po granicach ziemie.

Obroca sie ku wieczorowi / a beda mrzeć
głod iako psi / y beda krayć koto miasta.

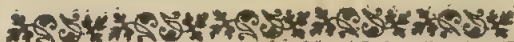
Oni sierożbiegna do iadta / a iesli sie nie-
nasyca beda mąkotac.

Alle ia bede spiewat moc twoie: y beda ra-
no wywysat miłosierdzie twoie.

Boś sie slyhat przymiciel moy: y vcieczka
moia w dzien vciśku mego.

Spomocnik moy tobie bede spiewat / jes-
iest Bog przymiciel moy: Bog moy miło-
sierdzie moie.

Psalm Dawidow. 59.

Proroctwo w sobie niesie / o przesławowaniu Krze-
ścianstwa / o rosyżeniu koscioła pana Chrystusowe-
go y o zwycięstwach krześcianskich nad pagany.

Boże odegnates nas / y pokazites
nas: rozgniewates sie / y zmitowa-
les sie nad nami.

Wzruszytes ziemie / y stworzytes ia: vz-
drow struszenie iey / boć wzruszona iest.

Okazates ludu twemu twarde rzeczy: na-
poites nas winem rozjalenia.

Esai. 54
Ierem: 2

Dates boiacym sie ciebie znak: aby vcieta-
li od oblicza tuku.

Abby byli wybawieni miłosnicy twoi: wy-
bawie mie prawica thwoia / a wysluchay
mie.

Psalm: 10

Bog mowit na miejscu swym swietym /
rozwele sie y rozdiele ziemie Sychemani
y pagorek przybytkow rozmierze.

Moia iest Galaad / y moie Manases / a E-
fraim iest moc glowy mey.

Juda Krol moy: Moab garnet nadzieie
moiey.

Do Idumeam ziemie rozciagne bot swoy:
minie poddani sa cudzoziemcy.

Kroś mie dowiedzie do miasta obronnego:
któż mie dowiedzie aż do Idumeam?

Zalż nie ty Panie ktosis nas odpiedzit: a za-
niemynidzieś Boże przed zastępy nassymie:

Day na ratunek w nassym vtrapieniu: boć
niczemne iest zbawienie od cztowiek.

W Bogu czynić bedziem moc: a on wni-
wecz obroci te ktorzy nas vciśkai.

Psalm Dawidow. 60.

Prorok sie modli w osobie ludu krześc. nstiego / a
by iego modlitwa wysluchana byla.

Wysluchay Boże vprzeyma prośbe
moie: przychyl sie ku modlitwie
moiey.

Od konczyn ziemie wotatem ku tobie: gdy
sie frąsowato serce moie wywysyites mie
na opoc.

Wywiodies mie / boś sie stat nadzieia ma:
wieża mocności od twarzy nieprzyiaciot
moich.

Bede przemieszkawat w przybytku two-
im na wieki: zaszczycon bede pod zasloną
skrzydeł twoich.

Bo thy iestes Bog moy wysluchates proś-
by moiey: dates dziedzictwo boiacym sie
imienia twego.

Dni na dni przydaż krolowi: lathá iego aż
do dnia narodu a narodu.

Trwa na wieki przed oblicznością Boża:
miłosierdzia y prawdy ie^o kto bedzie fukal

That

Psalterz.

Tak psalm bede mowit imieniu twemu na wiek wiekom: aby m wypełniał sluby moje dzien ode dnia.

Psalm Dawidow. 61.

Upomina prorok abyśmy częstie tego swiata częstie opuściliśmy/ ku wiecznym sie mieli/ ale w tej mierze ostrojni byli/ bo nawierze pokusy na the sie obu/ częsta khorzy sie nawiecy ku panu y bogoboyności mywania.

Gali Bogu podzucana niebedzie dusza moja: bo od niego zbawienie moje.

Boć y sam Bogiem moim/ zbawicielem moim: przyniciel moy/ niebeda wiecey wzruszon.

Dokadze wždy sie targacie na człowieka: zabijacie wy wszyscy: iakoby ściennie pochy loney/ y na parkan wpadający.

Wszakże iednak załpate moje vmyslili odpę dzić: bieżalem w pragnieniu: wsty swemi dobrorzechyli a sercem swoim ztorzechyli.

A wszakoz Bogu poddana badz dusso ma: bo od niego cierpliwosc moja.

Bo on iest Bogiem moim/ y zbawicielem moim: wspomocnik moy/ niewyprowadze sie od niego

W Bodze zbawienie moje y chwata moja: Bog zpomozienia mego/ a nadzieia ma w Panu Bogu iest.

Dufajcie mu wsselkie zgronadzenia ludz kie/ wyleycie przed nim serca wasze: Bog spomocnikiem naszym na wieki.

Wszakże iednak omylni synowie ludzey: fa teczni synowie ludzey w wagach: aby ossu kali sie sami w prozności w rąz.

Niemieyże nadzieie w nieprawości/ a dra piestwa nie požadacie: bogactwa bedeli przyrastac/ serca knim nieprzykladacie.

Raz ci mowit Bog/ them dwie rzeczy sly szat/ ze moc Boza iest/ a thobie Panie mi losierdzie: bo thy każdemu odptacisz wedle uczynkow tego.

Psalm Dawidow. 62.

Kobietot kzesetiałst w utrapieniu a w wesslu beda ty o wyswobodzenie do pana wota/ mowiac.

Gde Boze moy/ o swithaniu czuie ku thobie.

Pragneta ciebie dusza moja/ iako często yciato moje.

Na ziemi spustossatey/ y niedrozhney/ y bez wodney: tak w Swiatnicy okazatemcisia/ abym ogladat moc twoja y chwale twoja.

Boć lepsze iest miłosierdzie twoje nad ży woty: w st a moie beda cie chwalić.

Thak bede dobrorzechyli thobie w żywocie moim: a w imie twoje bede podnosil rece moje.

Jako sadlem a tustoscia napelniona badz dusza moja: a wargami radości beda cie chwalić usta moje.

Takem pamietat na cie na poscieli mey/ w tuczenny czas bede rozmyslat w tobie: zes byt spomocnikiem moim.

A pod zakryciem skrzydel twoich bede sie weselit/ przytaczyla sie dusza moja k thobie: przyietla mie prawica twoja.

Oni lepat prozno sukali dusse moiey/ wni da w gtebokości ziemi: wydani beda w re ce mieczu/ beda czaska Liffam.

A Krol bedzie sie rozweselat w Bogu/ Be da pochwaleni wssystcy ktorzy w nim przy siegaia/ bo zatkana iest pasczeka tych kto rzy nieprawości mowili.

Psalm Dawidow. 63.

Upominanie y modlitwa/ aby chmy shatecnie sie w przeciwnościach zachowali/ a umieli tak iako Pro rok panu sie tego słowy modlic w tych wesslach naszym.

Syluchay Boze modlitwe moje gdy wprzymie proste: a z strachu nieprzyiaciot wywoiej dusse moje

Zasczytates mie op zebrania zlosliwychy od mnostwa tych ktorzy piodza nieprawosc.

Bo zaostrzyli ięzyki swe iako ine miecie: naciagneli tuk rzecz przegorzka: aby po krycie postrzelili niepomazanego.

Naglec go postrzela/ a niebeda sie bac: w twirzili sobie zmore niecnostwa.

Rozmawiali zeby zastawili tryomko si dia/ rzekac: kros ie obaczyc.

Dziwnie sie pytali na nieprawosci: wstali pytaiac sie dwornym rozbieraniem.

Przystapi człowiek ku sercu wysokiemu: a bedzie Pan wywoysson.

Strzaly malutkich/ staly sie im samym ra namy: zachorzaly przeciwko im ięzyki ich.

Zawstydzili sie wssystcy ktorzy ich widzie li: y vlekli sie każdy człowiek.

Opowiadali sprawi Boze: y skutki iego z rozumeli.

Bedzie sie wesselit sprawiedliwy w Panie y bedzie wnim dufnosć pokladat: a beda po chwaleni wssystcy wprzymego a prawe go serca.

Psalm Dawidow. 64.

Cieszy prorok te wssystkie ktorzy sa wygnani do te go padolu/ czyniac im mysl a dodac nadzieie/ ze maia w nioz a nawrocie sie do zwierzchnego Jeru zalem.

Gdzie przystussa chwata Boze w Syonie: a thobie sie wypełni slub w Jeruzalem.

Deute: 6.

1. Reg: 18.

Psalterz.

Wysłuchay modlitwe moie: do ciebie w-
szelkie ciato przyjdzie.
Stowa zlosnikow w zieli gore nad nami:
a niepobożnosćiam naszym/ ty bedziesz m-
tosćiw.
Ephesi: 1. Stogostawiony ktoregos sobie obrat a kso
bie przytulil: bedzie przemieszkawat w przy-
bytkach twoich.
Bedziem nasyceni dobr domu twoego: swietcy
posciot twoy/ dzimny w sprawiedliwosci.
Wysłuchay nas Boze zbawicielu nasz: na
dziecio wssystkich konczyn ziemie/ y tudziez
na morzu daleko.
Ktory przygotywasz gory w mocy swe/
przepasany moznoscia: ktory zaburzaj gle-
bokosc morza sum narownosci iego.
Zasmuca sie Narody/ a poletaja sie cud
twoich ktorzy na granicach mieszkaja: wy-
chadzaniem iutrzennem y wieczornem po-
ciessone uczyni.
Nawiedziles ziemie y napoiles ia/ rozli-
cnym obyczajem ubogaciles ia.
Rzekla Boza napelniona wod: zgotowila
ies pokarm ich: bo thakie iesh sprawienie
iey.
Zrodila iey napelni / rozmnoz wssysth
kie zniey rosnace: w ktopiach dzdza iey to
zraduicilesie plodna.
Stogostawisz zupełnemu roku z dobrotli-
wosci twoiey: a pola twoie beda pelne ob-
fithosci.
Kozstucznieia ozdobne miesca pustyniey
a pagorki przepasa sie wesselem.
Przyodzialy sie barani owiec/ y padoly ob-
siewac beda zbozem: beda wolac/ bo beda
chwale dawac.

Psalm Dawidow. 65.

Mowi thu Prorok o wesselu onym/ ktorego mieli
vyc oycowie w othytaniach bedacy/ tudziez y wssyt
cy Panu Chrystusowi popisani/ ziego z martwych
w stania.

Ezwesel sie a wykrzykay Panu
wssystka ziemia/ day chwale imie-
niu iego: czyncie czesc chwale ie-
mu.
Mowcie Panu/ Jakoż strasne sa sprawy
twoe moy Panie: w mnoztwie mocy two-
iey stamaja tobie nieprzytaciele twoi.
Wssystka ziemia niech czesc czyni a niech
wessele spiewa tobie: piosnki niech spiewa
imieniu twemu.
Chodzcie a ogladajcie sprawy Boze: stras-
fny w radach swych nad syny ludzkiem.
Ktory morze wysusa/ przez rzeka przeyda
sucha noga: tham sie wnim rozwesselac be-
dzien.
Ktory panuje w swey mocy wiecznie/ oczy
iego patrzaja na Narody: ktorzy ku gniewu

Exodi. 14.
Iosue. 3.

w zruszaja/ niech sie nie podnassaja sami w
sobie.
Stogostawcie Narodowie Boga nasze-
go/ a uczynicie ze bedzie slyszany glos chwa-
ly iego.
Ktory potozyl dusze moie ku żywotnowi: a
niebat by miaty byc poruszone nogi moie.
Bos nas z probowal Boze: doswiadssytes
nas ogniem/ thak iako probierze srebra.
Przywiodles nas na sidla/ potozyles vci-
ski y trapienia na grzbiecie naszym: nakla-
dles ludzi na głowy nasze.
Przeslismy przez ogien y przez wode: y wy-
wiodles nas ku ochłodzie.
Wnide do domu twego z offiarami zupet-
nymi: wypelnie sluby moie/ ktore obiecza-
ly vsta moie.
Imowily vsta moie w vcišku a trapieniu
moim.
Zupelne offiary tuczne bede offiarowal z
zapaleniem Baranow: offiarniec woly y
kozly.
Chodzcie/ sluchajcie: a bede powiadal/
wssystcy ktorzy sie Boga boicie/ iako wiel-
kie rzeczy uczynil duszy moiey.
Do niego moimi vstami wolal: y rado-
walem sie pod izykiem moim.
Jeslim obaczyl nieprawosc iaka w sercu
swym/ niewyslucha Pan.
Dla tego wysluchal Pan Bog: y przypre-
lit glosu prozby moiey.
Stogostawiony Pan Bog/ ktory nieode-
pchnal modlitwy moiey/ a miłosierdzia
swego odemnie.

Isaie. 41

Ecclesi:

Psalm Dawidow. 66.

Ku chwale Bozey y dobrym uczynkom Prorok w
tym pieciu wspomina.

Boze smiluy sie nad nami a poze-
gnay nam/ roswiec oblicze swe nad na-
mi/ a zlituy sie nad nami.
Abysmy uznali na ziemi droge thwoie: we
wssystkich narodziech zbawienie twoie.
Niech cie chwala Boze ludzie/ niech cie
chwala ludzie wssystcy.
Niech sie wesela a raduia narodowie: ze
sadzil ludzie sprawiedliwie/ a narody na
ziemi sprawuies.
Niechay cie chwala Boze ludzie: niechay
cie chwala ludzie wssystcy/ ziemia wydata
owoc swoy.
Niechze nam stogostawi Bog Bog nasz/
a niech nam stogostawi Bog: a niechay sie
go boia wssystkie granice ziemie:

Psalm Dawidow. 67.

O wywysze

Psalterz.

O wywyższeniu Chrystusowym/ a o upadku nieprzy-
 iaciół jego. Prorok z duffanin jada z kreszenia Chry-
 stusowego/ prze ktore by byli porażeni nieprzyiacie-
 le jego.

W Jech powstanie Bog / a badzcie
 rosprosseni nieprzyiaciele jego : y
 niech vciekaja ci cogo w nienawi-
 ści maty / od oblicza jego.

Jako ginie dym / tak niecha vstana : iako
 sie rospytwa wosk od ognia / tak niecha zgi-
 na grzesznicy od oblicza Bozego.

A sprawiedliwi vzywajcie / y raduycie sie
 na pozrzeniu Bozym / a niech sie kochaja z
 wesfelem.

Spiwajcie Bogu / psalm spiwajcie imie
 niu jego : czyncie droge temu ktory wstapil
 na zachod : Pan mu imie.

Badzcie weseli przed obliczym jego / fra-
 sowac sie beda od oblicza jego / oycy siroth /
 y sedzie wdow.

Bog na miejscu swem swietym : Bog ktory
 kaze mieszkac iednostayney myśli w domu.

Ktory wywodzi wieznie w mocy / takiez y
 the ktorzy przypedzaja ku gniewu / ktorzy
 mieszkaja w grobiech.

Boze gdyś wychadzał przed oblicznoscia
 ludzi twoich / gdyż przechadzał na puszczy.

Ziemia sie w zruszala / abowiem niebiosy
 deszcz spuszcily od twarzy Bozey na gorze
 Synai / od oblicza Boga Israelskiego.

Deszcz dobrowolny oddzielil Boze / dzie-
 dzictwu twemu / y zemdlone jest / a ty zas
 dokonales go.

Zwierzetha twoie beda w nim mieszkac :
 zgotowales w stodości swej w bogiemu /
 Boze.

Pan da slowo kazaczym slowo Boze mo-
 ca wielka.

Krolmocności mity a mity : a ozdobie do-
 mu rozdzielil lupy.

Alez zesniecie w posrzedku poswieconych /
 piora gotebice posrebrzoney / a ty grzbie-
 tu jego w bladości zloty.

A gdy rozklada Niebieski Pan krole nad
 nie / beda bielsszy nizli snieg na gorze Sela-
 mon : gorá Boza / gorá tłusta.

Gorá z siadla gorá tłusta : czemuż sie zapá-
 trzacie a wzgledacie na gory z siadte?

Gorá na ktorey sie zlubito mieszkac Panu :
 bo Pan bedzie mieszkac do konca.

Wozy Boze wiecey mnogie niz dzieciec ty-
 siecy / tysiacie weselacych sie : Pan w nich
 na Synay gorze swietey.

Wstapiles na wysokość / pojawssy z soba
 ience : wstales dary miedzy ludzmi.

Abowiem niewierzace / mieszkac Pana
 Boga.

Bogosláwiony Pan dzien odebniá : vczy

ni nam droge fortunna / Bog zbawienie
 nászego.

Bog náš Bog czyni zbawione / a Pana
 Boga dokonczenia smierci.

Przed sie iednak Bog zetrze glowy nie-
 przyaciół swoich : wierzch wlosu przecha-
 dzajacych sie we zlosciach swoich.

Rzekl Pan / z Bazán obroce / obroce do
 gtebości morskiej.

Aby sie omoczyła noga twa we krwi : iezyt
 psow twych z nieprzyaciół od niego.

Widzielić wescia twoie Boze : wescie Bo-
 ga mego krola mego ktory jest w swietym.

Przedesli kriażeta ziednoczymssy sie z tymi
 co spiewali / w posrzedku mlodych bebe-
 niczek.

Włoscielch doborzeczcie Bogu : Panu
 z studnie Israelskich.

Tam Beniamin mlodzienczyk / wzachwy-
 ceniu rozumu.

Kriażeta Judskie / hermany ich : Kriażeta
 Zabulon / Kriażeta Neptali.

Przykaz Panie mocy twoiey : potwierdz
 ze tho Panie cos sprawil w nas.

Złosciota twego w Jeruzalem / tobie of-
 fiarowac beda krolowie dary.

Zgromi zwierza trzcinnego / zebranie by-
 low w krowach ludzi : aby the wypchneli
 ktorzy doswiadzeni sa siebrem.

Rozmiec a rozprosi Narody ktorym sie
 chce wojny : przyada poslowie z Egiptu :

Murzynska ziemia przydzie (aby datá)
 rece swe Bogu.

Krolestwa ziemskie spiwajcie Bogu /
 chwale dajcie Panu.

Przyspiwajcie Bogu ktorzy wstapil na
 Niebo nieba / na wschod stonca.

Orho da glosu swemu glos mocy / dajcie
 chwale Bogu : nad Israelem wielmożność
 jego a moc jego w obtołach.

Dziwny Pan Bog w swietych swoich /
 Bog Israelski sam da site y moc ludu swe-
 mu : Bogosláwiony Bog.

Psalm Dawidow. 68.

W Nowitnu prorok o mece Pana Chrystusowego / a
 jest glos Pana Chrystusa w osobie ciowieczey.

W Xbow mie Boze / bo juz wescly
 wody az do dusse moiey.

Wlgnalem w glocie gtebości / a
 niemaz na czym sie zostac.

Przyszedtem na gtebość morska : a na-
 wálnosc prawie mie wtopila.

Wtordowalem sie wotaiac : ochrápiatymi
 sie staly czelusci moie : wsthaty oczy moie /
 gdy nádzieie mam w Bogu mym.

Rozmnozyli sie nád wlosy glowy moiey : ci-
 co mie nienawidza darmo.

Psalterz.

Ioan: 15.

Zmocnili sie co mie przesladowali nieprzy-
iaciele moi niesprawiedliwie: czego mi nie
chwytat/ na ten czajem ptacit.

Boze tyznas niemadrosc moie: a grzechy
moie nie sa tobie skryte.

Niech sie we mnie niewsthydza co na cie
czekaa Panie: Panie wszech mocy.

Niech niebeda z hanbieni dla mnie ktorzy
ciebie szukaa / Boze Israelski.

Bom dla ciebie wytrwat pohanbienie: a
zakryt wstyd oblicze moie.

Obeymem sie stat miedzy bratthy swemi: y
cudzoziemcem synom matki moiey.

Ioan: 2.

Roma: 15.

Bo mie zawisna milosc domu twego gry-
zla: a zelzywosci tych ktorzy wymiatali to-
bie na oczy: z spadly na mie.

J odreczytem dusse swoa postem: y stalo mi
sie to ku pohanbieniu.

J wlozytem na sie ubior swoy wlosien: y
statem sie im w przyslowie.

Iob: 30.

Treno: 3.

Przeciwko mnie rosprawiali ci co siedzieli
w branie: a o mnie miewali biesiady y spie-
wali: ci co pili wino.

Ja lepak modlitwe moie do ciebie Panie:
czas wpodobania Boze.

W wielkosc miłosierdzia twego wyslu-
chay mie/ w prawdzie zbawienia twego.

Wyrwiezcie mie z sloty/ abych nie vlgnat:
wyswobodz mie od tych ktorzy mie niena-
widza/ y zglebokosci wód.

Niech mie niezamarza nawatnosc wody/
ani mie pozysa gtebokosc/ y niech o mnie
niezamyka pasczeki studnia.

Wysluchay mie Panie boć dobrotliwe iest
miłosierdzie twoie: według mnostwa mi-
łosierdzia twego wezrzy na mie.

A nieodwracay oblicza twego od stuski
twego: boć sie frasuje/ co rychley wyslu-
chay mie.

Przybliz sie ku duszy mey/ a wybaw ia: dla
nieprzyiaciot moich wybaw mie.

Thy znaz z hanbienie me/ y zelzywosc mo-
ie/ y wstyd moy.

Przed oblicznoscia twoia sa wssysthey co
mie trapiu: z hanbienia oczekawato serce
me y nedze.

J czekatem kthoby sie vzalit przy mnie/ a
niebyto nikogo: y kthoby mie pociesyl/ a nie
nalaztem.

Ioan: 19.

Roma: 11.

J (owsem) ku iedzeniu memu dali mi
zolt: a w vpragnieniu moim octem mie
poili.

Badz slot ich przed nimi na sidlo/ y na ob-
danie/ y na w zgorssenie.

Niech sie ich oczy zacmna aby niewidzieli:
a grzbietu ich zawssie nachylay.

Wyley na nie gniew twoy: a pierzchliwosc
gniewu twego niech ie zachwyci.

Mathe: 23.

Ato: 1.

Niestkanie ich niech spustossie: a w przy-
bytach ich niech niebedzie kthoby mieskat.

Bo kogos thy skarat/ przesladowali: a ku
bolesci ran moich wiecey przydali.

Przytoz zlosc ku zlosci ich: a nechay nie-
wchodza ku sprawiedliwosci twoiey.

Niech wygladzeni beda z ktiag zywie-
cych: a niech z sprawiedliwemi niebeda w
pisani.

Ja iestem vbogi y zbolaty: Boze zbawie-
nie twoie przyieto mie.

Chwalic bede imie twoie z spiewaniem: a
bede go wielbit z chwata.

J podobaa sie Bogu wiecey nifli byczek
miodziuchny/ ktoremusie dopiero y rogi y
kopyta puszczaa.

Weyzrzyciez vbodzy a rozraduycie sie: su-
kaycie Boga/ a bedzie zyc dussa wassa.

Bo Pan wysluchal vbogie: a wiezniow
swoich nieprzeniosl oczyma.

Niechze go chwala Niebo y ziemia/ mo-
rze/ y wssystko co sie ponich wlozy.

Bo Pan Bog sprawi zbawienie Syonu:
y pobuduiasie miasta Iudskie.

J beda tam mieskat: a dziedzictwem iey
dossthanu.

J pothomstwo slug ieo posiedzie ia: a ci co
mituia imie iego beda mieskat w niey.

Psalm Dawidow. 69.

W Panu Bogu duffac/ kto chce pociechy y zb-
awienia dosstac.

Bo ku wspomozeniu memu pitnse
wezrzy: Panie potwap sie na ratu-
nek mnie.

Niech beda pohanbieni a niech sie wsty-
dza/ ktorzy szukaa dusse moiey.

Niech sie w zad obroca/ a niech sie froma
ia comi ztego zadaa.

Niech sie wnetz odwroca wstydzac sie/ ci
comi mowia Wey Wey.

Niech sie wesela a kochaa w tobie wssyst-
cy ktorzy ciebie szukaa: a niech zawzdy mo-
wia: Wwielbiony badz Pan/ co mituia zb-
awienie twoie.

Acz ia niedostateczny a vbogi iestem: Bo-
ze w spomozze mie.

Spomocnik moy y wybawca moy thy ie-
stesi: Panie nieracz omieskawac.

Psalm Dawidow. 70.

Wczy Prorok aby kazdy sprawiedliwy w Panu
Bogu vprzema nadszanie miał.

Wthobie Panie duffatem/ nie be-
de z hanbiony: w sprawiedliwo-
sci twoiey wybaw a wyrwi mie.

Naklon ku mnie vcha twego: zbawze mie.

Badz

Psalterz.

Badz mi za Boga zasciciela y za miesce obronne: abyś mie uczynił zbawionym. Bo utwierdzenie moje/ y ucieczka ma ty iestes.

Boże Mój wyrwij mie z rąk cizetka grzesnego: y z ręki tego co przeciw zakonowi czyni/ y niesprawiedliwego.

Im: 21. Bo ty Panie iestes cierpliwosc moja: Panie y nadzieia ma od mlodosci moiej.

Im: 1. Wtobiem iest utwierdzony z żywotha: z brzucha matki mej thy iestes obrońca moim.

Wtobie piosnka ma zawždy/ statem sie wieliom iakoby dzim/ a ty spomocnik moy iestes mocny.

Niech beda napelnione usta moje chwaly twoie/ ze bych spiewal stawe twoie/ cały dzien wielkosc twoie.

Nieodmiatayze mie czasu mej stharnosci: gdyby zesla moc moja nieopuszczay mie.

Boć mowili nieprzyjaciele moi: y ci co strze gli na dusze moje/ zesli sie spotu w rade:

Mowiac Bog ci go opuścic/ przesladuy cie y poimayciego: boć niemasz ktho by go nam wydart.

Boże nie oddalay sie barzo odemnie: Boże moy wezrzy na ratunek moy.

Niech beda zhanbieni a niech ustana ktory dussy mej wrotaczaja: niech ie okryje zelzywosc a wstyd the co mi zlych rzeczy sukcia.

A ia lepak zawždy bede duffat: y przydam tu wsselkiey chwale twoiey.

Usta moje beda oppowiadac sprawiedliwosc twoie: cały dzien zbawienie twoie.

Bom nieuznal pisma/ wrode do moznosci ci Panskiej: Pante bede pamietat na twa sprawiedliwosc same.

Boże uczyles mie z mlodosci moiej: a ze do tychmiast bede wyslawiat dziwne cuda twoie.

Im: 6. Jaz do stharnosci y fedziwosci: Boże nie opuszczay mie.

Az roslawle ramie twoe/ wsselkiemu narodowi ktory ma przysc.

Moc twoie y sprawiedliwosc twoie Boże az na wysoosci/ kthorys uczynil wielmozne rzeczy/ ktoz podobien tobie:

Reg: 7. Jakoż wielkich ukazales mi uciskow wiele a zlych: a obrócivssy sie ozywites mie: y z przepasci ziemskich zastes mie wywiolit.

Rozmnozytes wielmoznosc twoie: a obrociwssy sie poeciessytes mie.

Bo y ia wyznam thobie w instrumenecie psalmowym prawde thwoie/ Boże: bedec spiewat na harffie/ swiety Izrael.

Beda sie weselic usta moje gdyc bede spiewat: y duffa ma ktoras odkupit.

Ale y iezyk moy przez cały dzien bedzie rozprawiat sprawiedliwosc twoie: gdy zhan

bieni a zawstydzeni beda ktorzy mnie wssego zlego sukcia.

Psalm Salomowi. 71.

Proroctwo o Mesyasu y o tego krolastwie a ze Chrystus iest prawy Bog y ciowiek.

BOże sad twoy racz dac krolowi: a sprawiedliwosc twoie syno w krolowskiemu.

Aby sadzil lud twoy w sprawiedliwosci: a vbostwo twoie w sadzie twoim.

Niech przyima pokoy gory ludu/ a pagorki sprawiedliwosc.

Bedzie sadzil vbostwo ludu/ y zbawione uczyni syny vbogich: a z tlumi potwarce.

Jbedzie trwat z Stoncem y przed Miesiacem w narodzie a w narodzie.

Spadnie iako deszcz na runo: a iako kropie kapia na ziemie.

Wznidzie za dniow iego sprawiedliwosc y obffitosc pokoiu: az bedzie odiet miesiac.

Joppanie od morza do morza: y od rzeki az do konczyn okregu ziemie.

Przed nim vpadna Murzyny: a nieprzyjaciele iego beda lizac ziemie.

Krolowie Tarscy y wyspy dary przyniosa: krolowie Arabscy y z Saby dary przyniosa.

Jbeda go chwalic wssystcy krolowie: wssystcy narodowie beda mu sluzyc.

Bo wybawi vbogiego od moznego: a vbo giego ktory pomocnika niemial.

Przepuscil vbogiemu y niedostatecnemu: y dusse vbogich zbawione uczyni.

Z lichw y z nieprawosci wykupi dusse ich: a czciwe imie ich przed nim.

A bedzie byl/ y bedzie mu dano zloto Arabskie/ y beda chwate czynic zawždy z niego: cały dzien beda mu dobrorzeczy.

A bedzie utwierdzenie w ziemi na wierzechach gor/ wywysfony bedzie nad drzewa Libanskie owoc iego: y zakwitna z miasta iako trawa ziemie.

Niech bedzie blagostawione imie iego na wieki/ przed stoncem trwa imie iego.

A beda wnim pozeegnani wssystkie pokolenia ziemskie: wssystcy narodowie beda wiel mozyt iego.

Blagostawiony Pan Bog Izraelski/ ktory sam sprawuje dziwne rzeczy.

Jblagostawione imie Maiestatu iego na wieki: a napelniona bedzie maiestatu iego wssystka ziemia: Sthan sie tak/ Sthan sie thak.

Thu sie skonczyly Psalmy Dawida syna Jesse.

Stad zydownie trzecie kniegi zaczynta.

Psalm Asaphow. 72.

CCc iij

Ku staceczno

Deute: 17.

Psalm: 88.

Exodi: 21.

3. Reg: 4.

3. Reg: 10.

Isaic: 60.

Mathe: 2.

Iudi: 13.

Psalm: 135.

Psalterz.

Ani Státeczności nas Prorok wiedzcie. bychmy wi-
dzac zlych kwitn eme/ myśli nasyli od páná nie vo-
nošili/ ale wiedac ich niestátecznošć á opmiane ry-
chla/ przy pánu mocnie trwali.

Jako dobry jest Bog Izraelski tymi
ktorzy sa prostego serca?

Iob . 21.

Ierem: 12.

Abac. 1.

Moie lepak nogi maliem sie wzru-
szyć: maliem puscily sie kroki moie.

Izem sie rozjarzył zawisćia ná zlosniki/
widzac pokoy grzesników.

Bo niemáš wzgledu żadnego ná smiereć
ich: ani státecznošć y utwierdzenia w ka-
raniu ich.

W pracy z ludzmi nie sa ani z ludzmi kara-
ni beda.

Stad iela sie ich pycha: przykryci sa niepra-
wošćia á niewiara swoia.

Wymykla iakoby z sádtá zlosć ich: puscili
sie zá zadzami serca.

Myšlili/ y morwili zlosć: niecnote ná wys-
sokim miejscu mawiali.

Podniešli w niebo geby swe: á iezyk ich cho-
dził po ziemi.

Przetcho obroci sie lud moy tu: á pełne dni
náliezone beda w nich.

Psalm: 73.

Irzekli/ Jákóž tho wie Bog: á iest że thež
wiadomošć ná wysokošć.

Ocho sami grzesnicy y obficiacy wtem ży-
woćie/ otrzymáli bogactwa.

Malach. 3.

Irzekłem/ Wiedza bez wsey przycyny vo-
sprawiedliwiałem serce moie: á omýwas-
łem między niewinnymi rece moie:

I bytem bicowan cały dzień/ y karanie me
ná switanu.

Mawiałbym/ powiem tak/ ochožem na-
rod synow twoich odrzucił.

Miałem zá tho žech tho miał poznac: (á
lie) praca wielka przedemna.

Dokad nie wniđe ná miejsce swiete Bože:
á wyrozumiem z końca ich.

Przed sie iednáł dla zbrad položyles im:
zruciles ie gdy sie podnosili.

Psalm: 89.

Esaie. 29.

Jako sie stáli opuściali: gwałtownie wsta-
li: zgineli dla nieprawošć swoiey.

Jako sen ocuconych ludzi Pánie: w mies-
cie twoim obraz ich zniszczyž.

Bo sie zápalilo serce moie/ y ledzwi me ob-
mienty sie: y iam wniwecz obrocony/ á
niewiedziatem.

Statem sie v ciebie iáko inie bídle: á ia zá-
wždy stoba.

Trzymáteš reke práwa moie: á z woli twey
przewiodies mie/ á z chwata przyiates mie

Bo což ia mam w niebie: á od ciebie cožem
chćiat ná ziemi?

Numer: 18.

Psalm: 118.

Thren: 3.

Wstáto ciáto moie y serce me: Bog serca
mego/ y czašćia ma Bog ná wieki.

Bo otho/ ktorzy sie oddaláia od ciebie/

zginę: wytráćites wssyškcie co sie zbudzo-
ližyli od ciebie.

Mnie lepak nalepssa thrać przy pánu
Bogu: pokládac nádzieie swoie w pánu
Bogu.

Abych oznaymiał wssyškcie powiešći two-
ie: w branách corki Syon.

Psalm Asafow. 73.

Upominanie w tym psalmie iest/ ábr puscivssy
stáranie o rzeczách dociešnych/ mielumy pilnošć o
wiecznych.

Dla czegož Bože odegnates nas
do końca: rozgniewatá sie popedli-

wošć twa ná owieczki pástwišká
twego?

Spámietay ná zgromádenie twoie: kto-
res opánował z poczatku.

Odkupites liaske dziedzictwa twego: go-
rá Syon ná ktoryieš mieškat.

Podnies rece twoie ná pychi ich ná koniec:
iáko bárzo zlosliwie czynit nieprzyiaciel ná
swiethym?

I chlubili sie ci co cie nienawidzieli: w po-
środku wroczyšćošć swoiey.

Potožyli znáti swe/ zá znáti: á nie poználi
iáko w wyžciu ná wierzech.

Jákoby w lesie drwa siekierami wyrebo-
wali drzewa iego iednomišnie: siekiera y
nasekiem obálił ia.

Zápalili ogniem košćiot tweoy: náziemi z
pyskali przybytek imienia twego.

Rzekli w sercu swoim Rodzina ich spotu:
uczynimy že wstána wssyškcie dni swiethe
Bože ná ziemi.

Znákow náššych niewidzieližmy/ iuž nie-
máš Proroka: ani nas wiecey pozna.

Dokadže Pánie Bože bedzie bližnit nie-
przyiaciel: dražni przeciwnik imie twoie
do końca?

Czemuš odwracaž reke twoie/ á práwice
twoie ze środku toná twego do końca?

Bog náš lepak Krol náš przed wieki: sprá-
wował zbáwienie we środku ziemi.

Tys vmocnił moca swoia Morze: zgnio-
ties głowy smokow w wodách.

Tys potárt głowy smokowi: dates go ná
pokarm ludziom Murzynškim.

Tys przerwał źródtá y rzeki: tys wysuszył
rzeki Ežhan.

Twoy iest dzień/ y twoia noc: thys spráwił
žorze y Stónice.

Tys uczynit wssyškcie gránice ziemi: thys
stworzył Láto y Wiosne.

Pámietayže ná tho: nieprzyiaciel ztorze-
czył pánu: á lud głupi poruszył imie twoie.

Niebday Bestyam duš ktore chwala ciebie:

á dusšyczež

4. Reg:

2. Para:

1. Reg:

Exodi. 1.

Iob. 41.

Esaie. 21.

Psalterz.

aduſſyczeſt v bogich thwoich nie opuſzczaj do końca.

Wezrzy na teſtamenth thwoy: bo pełne ſa ciemnoſci ziemſkich mieſtkańia niepráwoſci.

Niech niebedzie odwocon pokorny bedac záwſſydzony: vbogi á niedoſtateczni beda chwalić imie twoie.

Powſtań Boże rozſać ſpráwe ſwoie: wſpo mni ná bluźnierſtuo/ tho kthore ſie dzieie od niemádrogo cáty dzień.

Niezapominay głoſu nieprzyaciół twoich: pycha tych ktorzy cie nienawidza wy noſi ſie záwſdy.

Psalm Aſaphow. 74.

O ſpráwach Páná Chryſtuffowych/ o Apoſtoliſich/ iáko meli koſciół ſtánowie/ á iáko pychy ſie ſtriedz mamy.

BOże bedziemyć ſie wyznáwáć: bez dzień ſie ſpowiádać/ y wziráć imie nia twego.

Bedziemy ſtarwieć dziwne ſpráwy thwoie: gdy weźmie čás/ ia bede ſpráwiedliwoſci ſadził.

Koſpiyneta ſie ziemia/ y wſſyſtcy co náńiey mieſtkaia: iam vtwierdził ſtupy iej.

Rzektem złoſciwym nieczynicie złoſliwie: á wykracáiacym/ Niepodnoſcie rogu.

Nie wynoſcie w zgorę rogu wáſſego: nie mówcie przeciwko Bogu niepráwoſci.

Bo áni od wſchodu/ áni od zachodu/ áni od ſpuſtoſſátych gor: Bo Bog ſedzia ieſt.

Thego tłoćy á tłumí/ á tego wynoſi: Bo kielich w rece Pánſkiey winá ſczyrego peſten zmięſſania.

Ináktónit z thego w tho: wđam iednáť drozdze iego nie wyniſczone: beda pić wſſyſtcy grzeſznicy ziemſcy.

Ja lepat bede ſlawit ná wieki: bede ſpieſwat Bogu Jakobowemu.

A wſſyſtkie rogi grzeſſnikow pokáże: á beda wywyſſone rogi ſpráwiedliwego.

Psalm Aſafow. 75.

Dobrodzieſtwa ſwe Bog oznáymia ktořem náſ tu podeymowáć á obdázáć tacy.

Náiomý Bog w żydoſtwie: w Iſráelu wielkie imie iego.

I ſtáto ſie wpokoiu mieſce iego: á mieſtkańie iego w Syonie.

Thám pokáſit mocnoſci/ Luk/ Tharcz/ Nieczy boy.

Oſwiecáiac ty dziwnie z gor wiecznych: zátrwożeni ſa wſſyſtcy niemádrzy ſercem. Spáti ſwoy ſen: á nie nienáleżli wſſyſtchy

meżowie bogactwo w rekach ſwoich.

Od ſukánia twego Boże Jakobow z drzy máliſie ktorzy wſiádaia ná konie.

Ty ieſteſ bázro ſtráſliwy/ y kto ſie thobie z przeciwie: od tego času gniew twoy.

Zniebá dateſ ſtyſſeć ſad twoy: ziemia ſie zá trzeſtá y wpokoitá.

Gdy powſtawat Bog ná ſad: áby wybáwit wſſyſtkie čiche ziemie:

Bo myſl čłowiecza bedzie ſie tobie wyznáwáć: á oſtátek myſli beda obchodzić dzień ſwiety.

Sluby czynicie y pełńcie ie Pánu Bogu wáſſemu: wſſyſtcy ktorzy okolo niego przynaſſacie dáry.

Stráſliwemu y temu ktery odeymie ducha Áriażethom: ſtráſliwemu y krolow ziemſkich.

Iudic: 4.
2.Par: 20.
4.Reg: 19.

Psalm Aſaphow. 76.

Upomina Proroť abyſmy iadoſć y kochánie ſwiátá tego tłumí/ przeſtázáiac ná wſſem Páná Bogá wſſechnogácego.

Loſem moim wotatem ku Pánu: głoſem moim do Bogá/ y wezrzat ku mnie.

W dzień včíſtu mego ſukátem pilnie Bogá/ rekámi memi w nocy do niego: á nie ieſtem omylon.

Niechciáta ſie včieſſyć duſá moia/ pámietalem ná Bogá/ y kochátem ſie/ y čwiczytem ſie: y vſtat duch moy.

Yprzedzáty čučia oczý moie: fráſowátem ſie/ á nicem niemowit.

Rozmyſlatem ſobie ſtarádawne dni: y roki wieczne mialem ná pámieci.

I rozwažátem ſobie w nocy w ſercu moim/ y čwiczytem ſie: y vmiáthátem ducha mego.

Žali ná wiecznoſć Bog odrzuć: czyli nie przytoży (myſli) áby ſie ſtat vbtágańſſym:

Čyli do końca miſoſierdzie ſwe odetnie: od narodu do narodu:

Čyli zápámietha Bog ſmitowáć ſie: ábo zátrzymá w gniewie miſoſierdzia ſwoie:

I rzektem/ Terazem začáť. táč odmianá práwice Návyyſſego.

Pámietalem ná ſpráwy Pánſkie: bo bede pámietať od przodku ná cúdá twoie.

I bederozmyſlat we wſſyſtkich ſpráwach twoych: y w wynáleſkách twoych bede ſie čwiczyť.

Boże w ſwietym drogá twoia: ktery Bog táť wielki iáko Bog náſ: thy ieſteſ Bog ktery dziwczyniſ.

Obiáwiteſ miedzy ludzmi moc twoie: obkupiteſ w rámienu lud twoy/ ſyny Jakobowe y Jozephowe.

Pſal: 141.

Pſal: 142.

Pſalm: 73.

Exodi: 14.

Psalterz.

Ozrzaty cie wody Boże/ wzrzaty cie wody:
y vlekły sie: y zadržaly sie głębokości.
Wielkość sumu wod: wydaly gtos obtoke.
Abowiem strzaly twoie przechodza/trzask
gromu twego w kole.
Oswieciły sie tuskawice twoie okragu sie-
mie: zruszyla y zatrzesla sie ziemia.
W morzu droga twoia/ y scieszki twoie w
wielkich wodach: a slady twoie niebada na-
lezione.
Wymiodles iako owce lud twoy/ w rece
Moizeszowej y Aaronowej.

Psalm Asafow 77.

Opomina Prorok lud aby niebyl niewdzięcen do
dobrodziejstwa Bozkiego/ a wylicza dobrodziejstwa
wyslyskie ktore Pan racyl czynic ludu Izraelskiemu
gdy go niewoli wywodził.

S Luchay pilnie ludu moy zakonu
mego: nakloncie vch swego ku slo-
wam vst moich.

Mathe: 13. Otworze w przypowieściach vstha moie:
Exodi. 12. bede powiadal powiesci od poczatku.
Deute: 4. Jakowesny rzeczy slyszeli y vztalismi ier a
o ycowie nassy powiadali ie nam.
O 11. Nie sa zataione przed syny ich/ w drugim
narodzie.

Powiadaiac chwaty Panstkie/ y mocy iego/
y dziwy iego ktore uczynil.
A w zbudzi/ swiadectwo w Jakobie: y za-
kon polozyl w Izraelu.

Jako wielkie rzeczy rozkazal oycom na-
szym oznaymiać ie synom swym: aby poznal
drugi narod.

Synowie kchorzy sie z rodza a nastana/ y
beda powiadac synom swoim.

Abypokladali w Bogu nadzieie swoje/ a
niezabaczali spraw Bozych/ a przykazania
iego aby skutali.

Num: 14. Aby niebyli iako oycowie ich/ narod zly y
w zruszaiacy ku gniewu.

Narod ktory nie sprawiat fercá swego: a
ktorego duch nigdi niewierzyt Bogu.

1. Reg: 4. Synowie Efraim naciagaiacy y spuszcza-
iacy tuk: obrociłi sie w dzien walki.

Niestrzegli testamentu Bozego: a w za-
konie iego niechcieli chodzic.

J zapamietali dobrodziejstw iego: y cud
iego ktore iem okazal.

Przed oycami ich czynil dziwy w ziemi E-
gypcie/ na polu Taneyskim.

Exodi. 14. Rozdzielit morze y przewiodl ie/ y zastan-
wil wody iakoby w wiedrze.

Exodi. 23. Prowadzil ie w obtoke wednie: a cata noc
w swiatlosci ognia.

Exodi. 17. Rozbit skale na pusczy: y napoit ie iako w
wielkiej gteboosci.

Num: 20. 2. Cor: 10. J wymiodl wode z skaly: y wymiodl wody

iako rzeki.
Awzdy iessze przytozyli myśli wiecey grze-
szyć: wzruszyli ku gniewu Nawyszego na
miescu suchym.

J kusili Boga w sercach swoich: ze zadali
pokarmow dussam swoim.

J mowili zle o Bogu/ rzekac: Zaliz bedzie
mogi Pan Bog narzadzic stot na pusczy:

Bo vderzyl skale/ y plynety wody/ y zebra-
ly strumienie.

Zali y chleb bedzie mogt dac/ abo nagoto-
wac stot ludu swemu?

Przeto vlyszal Pan/ y odlozyl/ y zagorzal
sie ogien w Jakobie/ a gniew z stapil na
lud Izraelski.

Ze niewierzyli Bogu/ ani dussali w zbaw-
icielu iego.

J rozkazal obtoke z wierzchu/ y othwo-
rzyl fortke niebieskie.

J spuscil iako deszcz Manne im ku pokar-
mu/ a chleb niebieski dat im.

Chleb Angielski iadt czlowiek: zeslat im
pokarmy w wielkiej obfirosci.

Przeniosl wiatr od poludnia z Nieba: y
moca swa przywiodl wiatr od zachodu.

J spuscil im mieso iako proch: a iako mor-
ski ptasiek prastwo lataiace.

J padli w szrodku ich oboza: przy miepka-
niach ich.

Tedy iedli y nasytili sie barzo: y zadosc ich
przyniosl im/ niebyli omyleni w zadosc
ciach swych.

Jesseze pokarmy byty w vstach ich a
gniew Bozy przyszedl na nie.

J pobit tustosc ich: a wybranym Izrael-
skim przekazke uczynil.

Wchych wssstkich rzeczach iessze zgrze-
szyli: y niewierzyli thym dziwnym spra-
wam iego.

A tez vstali w prozności dni ich: y lata ich
barzo spiessnie.

Gdy ie zabijal skutali go: y nawracali sie/ y
raniucto przychadzali do niego.

J rozpamietawali ze Bog spomocnikiem
ich iest: a Bog wysoki odkupiciel ich iest.

J mitowali go vsthy swemi: a lezytkiem
swym ktamali im.

Alle serce ich niebylo vprzeyme snime: ani
mu byli wierni w testamencie iego.

On przedsie iest miłosierny/ y bedzie mi-
loscim grzecham ich/ y niewytraci ich.

J rozmnozyt to aby iessze odwrocil gniewu
swoy: y niezapalit wssstkiego gniewu
swego.

J wspominal ze sa ciato: duch idacy a nie
wracaiacy sie.

Jle go kroć poruszyl ku gniewu na pusczy
pobudzil go ku gniewu wprzez wodziu?

J nawrocili sie: y kusili Boga y swiete w
Izraelu obrazili.

Exodi. 11.
Num: 10.

Exodi. 11.
Deute: 11.
Sapient: 11.
Ioan. 6.

Exodi. 11.
Num: 11.

Num: 11.

Num: 11.

Psalm: 10.

Psalterz.

Nie wspomnieli na ręce jego: w on dzień
 gdy ie wybawił z ręki tego co ie trapił.
 Jako potoczył znaki swoje w Egypcie: y
 dzinoy swe na polach Taneystich.
 I przemienił w krew rzeki ich: y ddżowe
 wody ich/ aby ich niepili.
 Puścił nanie muchy psie/ y kasatyie: y zabił
 y wygubił ie.
 I zarażił zboża ich rdzą. a praca ich Szarańcza spasił.
 Potulił grądem winnice ich: y Mory ich
 mrozem pokąsił.
 Pobit też grądem bydło ich: a osiadyści
 wssysknie ogniem popalił.
 Wypuścił na nie gniew rospalenia swego:
 popedliwość/ gniew/ y trapienie/ dopuścił
 czenia przez złe Angioty.
 Uczynił droge szczęście gniewu swego/ nie
 odpuścił od śmierci dussam ich/ y bydło ich
 w śmierci zamknął.
 I zamordował wssysknie pierworodzone
 w ziemi Egypcie: pierwiastki wssysknie
 prace ich w przybytkach Cham.
 I wywiodł iako owce lud swoy: y prze-
 wiodł go iako trzodę po puszczey.
 A wywiodł ie w nadziei/ a niebali sie/ y nie
 przyjaciele ich zaciopito morze:
 I przywiodł ie na gore poświęcenia swego
 go/ gore ktorey dostata prawica jego.
 I wyrzucił od ich obliczności pogány/ y
 losiem rozdzielił im ziemie w pomiarze kto-
 rym była mierzona.
 I kazał im mieszkac w przybytkach ich/
 pokoleniam Izraelskim.
 I kusili a obrażili Boga narowysse: a swia-
 dectwa jego nieprzystrzegali.
 I odwrócili sie a niechowali umowy: iako
 ich oycowie obroćili sie w tuteż zły.
 Pobudził go ku gniewu na swych pagor-
 kach: a wrzazanych bawianach wyzwalił
 go ku gniewu a zawiścił.
 Wysłyszał Bog/ y wzgardził: y bärzo wni-
 wecz obroćił lud Izraelski.
 Odrzucił przybytek swoy w Sylo: Przy-
 bytek swoy gdzie mieszkali między ludźmi.
 I dał w więzienie moc ich: a piękność ich
 w rece nieprzyjacielskie.
 I zagarnął w mieczu lud swoy: a dziedzic-
 two swoje w zgardził.
 Młodzieńce ich pożarł ogień: a panny ich
 mielamentowały.
 Kaptani ich od miecza pogineli: a wdow
 ich nieptakano.
 Jocknał iakoby ten ktory spał Pan/ iako-
 by mocz opity winem.
 I poraził nieprzyjacioly swoje w tył: z hań-
 bienie wieczne włożył na nie.
 I odegnął przybytek Jozephow: y poko-
 lenia Efraim nieobrat.
 Ale obrat pokolenie Juda: gore Syon kto

ra umitował.
 I zbudował iako Jednorożec Swiatnice
 swoje na ziemi: ktora wfundował na wieki.
 I obrat Dawida sluge swego/ a odtoczył
 go od trzod owiec: chodzącego za piodne-
 mi wziął go.
 Aby pisał Jakoba sluzebnika swego: a Iz-
 raela dziedzictwo swoje.
 I wychowywał ie w niewinności serca
 swego: a w rostopności rąk swoich spra-
 wował ie.

Psalm Asafow. 78.

Oplakawa prorok onego okrucieństwa ktore sie
 dzialo nad miastem Jeruzolimska za krola Antyo-
 cha okrutnika stogiego.

B Oże przyszli pogani do dziebztwa
 thwego/ splugawili kościot thwoy
 swiety: potoczyli Jerusalema na straż-
 owo com.
 Składli trupy slug twoich na pokarm pta-
 kom powietrznym: ciata swietych twoich
 ziemskim bestyiam.
 Rozlali krew ich iako wode okolo Jerusa-
 lem/ a niebył kto pogrzebac.
 Stalismsy sie z hanbieni sasiadom naszym:
 naigrzysko y naposmiwisko tym ktorzy
 okolo nas mieszkali.
 A zas sie Panie gniewac bedziez do konca
 zapali sie iako ogień popedliwość twoia:
 Wyley gniew twoy na Narody ktorzy cie
 nieznali: y na krolestwa ktore niewzywali
 imienia twego.
 Boć pożarły Jakobow Narod: a miejsce ie
 go spustosyli.
 Niepamiętajże nieprawości naszych stha-
 rych/ niech nas rychto vprzedza miłosier-
 dzia thwoie: bosmy sie stali vbogiem bär-
 zo.
 Wspomóż nas Boże zbawicieli nasz: a bla-
 dziy chwaty imienia twego Panie wybaw
 nas: a bädz miłosciw grzechom naszym
 dla imienia twego.
 By nierzeciono między pogány/ Gdzież
 ich Bog?
 Aby znająca była między pogány przed na-
 symi oczyma/ pomsta krowie swietych two-
 ich ktora rozlana jest: aby wssedł przed o-
 bliczność twoie skwierk więzniow.
 Wedlug wielkości ramienia twego/ opa-
 nuy syny umartwionych.
 A odptac sasiadom naszym siedmiorako w
 tono ich: pohanbienie ich ktorzym vragali
 tobie Panie.
 A my lepał lud twoy y owieczki pastwiska
 twego bedziem ci sie wyznawac na wieki.
 W narodzie a w narodzie bedziem stawic
 a glosic chwale twoie.

1. Reg. 16.

2. Par. 36.

Jerem: 15.
16 & 34.
1. Mach: 7.

1. Reg. 9.
Psalm: 43.
Jerem: 19.

Jerem: 10.

Esai. 46.

Psalterz.

Psalm Asafow. 72.

Modlitwa aby Pan raczył Bronić Królestwa Izraelskiego od postronnych a pogranicznych nieprzyjaciół/ Księciot i tej Krześciański tej modlitwę czyni ku Bogu.

Num: 2. **Psalm: 41.** **Isaie. 5.** **Ierem: 12.** **Math: 21.** **Exodi. 4.** **2.Par: 36.**

Psalm: 71. **Psalm: 88.**

Boże kłhory sprawuies lud Izraelski
rącz przypilić: który wywodził ias
ko owieczki narod Jozephow.
Kłhory siedzi nad Chierubin: okaz sie
przed Efraim/ Beniamin y Manasse.
Wzbudz możność twoją: a przydz ie nas
zbawionemi uczyni.
Boże nawróć nas / a wkaż nam oblicze
twoje / a bedziemy zbawieni.
Panie Boże zastępów: długoż sie bedzie
gniewat na modlitwe służebnik twego:
Długoż nas bedzie karmit chlebem ptacu
a napawał nas izami pod miarą:
Potożyłes nas na odpor sasiadom naszym:
a nieprzyiaciele naszym pośmiwali sie
znas.
Boże wszech mocy nawróć nas: y wkaż
nam oblicze twoje / a bedziemy zbawieni.
Przeniosłes winnice z Egiptu. wyrzuci
łes pogány / y naszczepiles ia.
Przewodnikiemes był w drodze przed obli
cznością iey: y wszczepiles korzenie iey a na
petnił sie ziemia.
Okrzył gory cień iey: a drzewka iey Cedry
Boże.
Kosserzył lachoroski swoje aż do morza:
a ie do rzeki rozwody iey.
Czemuzes zepsował parkan iey: a obierai
one wszytkiey ktorzy mijai droga.
Wyrzył ia a zburzył wieprz leśny: a osobli
wy zwierz spasił ia.
Boże wszech mocy nawróć sie / wezrzy znie
ba y obac / a nawiedz te winnice.
I dokonay ia ktora szczepił reka twoja: y
na syna cztowieczego kłhoregoś wtwier
dził sobie.
Zapalona ogniem y z stopana: od fuku a
gromienia oblicza twego pogina.
Budz reka twa nad meżem prawice two
iej: y nad synem cztowieczym kłhoregoś v
mocnit sobie.
A nieodstepniemy od ciebie: ożywił nas / y
bedziemy wzywać imienia twego.
Panie Boże wszech mocy nawróć nas a o
kaz oblicze twoje / tedy bedziemy zbawieni.

Psalm Asafow. 80.

U pomina Prorok aby poruczył sie ziemie / ku
niebielun rzeczą abyśmy sie gárneli. Głos Księ
ciot.

Psalm: 81. **Exodi. 1.** **Exodi. 2.** **Exodi. 3.** **Exodi. 4.** **Exodi. 5.** **Exodi. 6.** **Exodi. 7.** **Exodi. 8.** **Exodi. 9.** **Exodi. 10.** **Exodi. 11.** **Exodi. 12.** **Exodi. 13.** **Exodi. 14.** **Exodi. 15.** **Exodi. 16.** **Exodi. 17.** **Exodi. 18.** **Exodi. 19.** **Exodi. 20.** **Exodi. 21.** **Exodi. 22.** **Exodi. 23.** **Exodi. 24.** **Exodi. 25.** **Exodi. 26.** **Exodi. 27.** **Exodi. 28.** **Exodi. 29.** **Exodi. 30.** **Exodi. 31.** **Exodi. 32.** **Exodi. 33.** **Exodi. 34.** **Exodi. 35.** **Exodi. 36.** **Exodi. 37.** **Exodi. 38.** **Exodi. 39.** **Exodi. 40.** **Exodi. 41.** **Exodi. 42.** **Exodi. 43.** **Exodi. 44.** **Exodi. 45.** **Exodi. 46.** **Exodi. 47.** **Exodi. 48.** **Exodi. 49.** **Exodi. 50.** **Exodi. 51.** **Exodi. 52.** **Exodi. 53.** **Exodi. 54.** **Exodi. 55.** **Exodi. 56.** **Exodi. 57.** **Exodi. 58.** **Exodi. 59.** **Exodi. 60.** **Exodi. 61.** **Exodi. 62.** **Exodi. 63.** **Exodi. 64.** **Exodi. 65.** **Exodi. 66.** **Exodi. 67.** **Exodi. 68.** **Exodi. 69.** **Exodi. 70.** **Exodi. 71.** **Exodi. 72.** **Exodi. 73.** **Exodi. 74.** **Exodi. 75.** **Exodi. 76.** **Exodi. 77.** **Exodi. 78.** **Exodi. 79.** **Exodi. 80.** **Exodi. 81.** **Exodi. 82.** **Exodi. 83.** **Exodi. 84.** **Exodi. 85.** **Exodi. 86.** **Exodi. 87.** **Exodi. 88.** **Exodi. 89.** **Exodi. 90.** **Exodi. 91.** **Exodi. 92.** **Exodi. 93.** **Exodi. 94.** **Exodi. 95.** **Exodi. 96.** **Exodi. 97.** **Exodi. 98.** **Exodi. 99.** **Exodi. 100.** **Exodi. 101.** **Exodi. 102.** **Exodi. 103.** **Exodi. 104.** **Exodi. 105.** **Exodi. 106.** **Exodi. 107.** **Exodi. 108.** **Exodi. 109.** **Exodi. 110.** **Exodi. 111.** **Exodi. 112.** **Exodi. 113.** **Exodi. 114.** **Exodi. 115.** **Exodi. 116.** **Exodi. 117.** **Exodi. 118.** **Exodi. 119.** **Exodi. 120.** **Exodi. 121.** **Exodi. 122.** **Exodi. 123.** **Exodi. 124.** **Exodi. 125.** **Exodi. 126.** **Exodi. 127.** **Exodi. 128.** **Exodi. 129.** **Exodi. 130.** **Exodi. 131.** **Exodi. 132.** **Exodi. 133.** **Exodi. 134.** **Exodi. 135.** **Exodi. 136.** **Exodi. 137.** **Exodi. 138.** **Exodi. 139.** **Exodi. 140.** **Exodi. 141.** **Exodi. 142.** **Exodi. 143.** **Exodi. 144.** **Exodi. 145.** **Exodi. 146.** **Exodi. 147.** **Exodi. 148.** **Exodi. 149.** **Exodi. 150.** **Exodi. 151.** **Exodi. 152.** **Exodi. 153.** **Exodi. 154.** **Exodi. 155.** **Exodi. 156.** **Exodi. 157.** **Exodi. 158.** **Exodi. 159.** **Exodi. 160.** **Exodi. 161.** **Exodi. 162.** **Exodi. 163.** **Exodi. 164.** **Exodi. 165.** **Exodi. 166.** **Exodi. 167.** **Exodi. 168.** **Exodi. 169.** **Exodi. 170.** **Exodi. 171.** **Exodi. 172.** **Exodi. 173.** **Exodi. 174.** **Exodi. 175.** **Exodi. 176.** **Exodi. 177.** **Exodi. 178.** **Exodi. 179.** **Exodi. 180.** **Exodi. 181.** **Exodi. 182.** **Exodi. 183.** **Exodi. 184.** **Exodi. 185.** **Exodi. 186.** **Exodi. 187.** **Exodi. 188.** **Exodi. 189.** **Exodi. 190.** **Exodi. 191.** **Exodi. 192.** **Exodi. 193.** **Exodi. 194.** **Exodi. 195.** **Exodi. 196.** **Exodi. 197.** **Exodi. 198.** **Exodi. 199.** **Exodi. 200.** **Exodi. 201.** **Exodi. 202.** **Exodi. 203.** **Exodi. 204.** **Exodi. 205.** **Exodi. 206.** **Exodi. 207.** **Exodi. 208.** **Exodi. 209.** **Exodi. 210.** **Exodi. 211.** **Exodi. 212.** **Exodi. 213.** **Exodi. 214.** **Exodi. 215.** **Exodi. 216.** **Exodi. 217.** **Exodi. 218.** **Exodi. 219.** **Exodi. 220.** **Exodi. 221.** **Exodi. 222.** **Exodi. 223.** **Exodi. 224.** **Exodi. 225.** **Exodi. 226.** **Exodi. 227.** **Exodi. 228.** **Exodi. 229.** **Exodi. 230.** **Exodi. 231.** **Exodi. 232.** **Exodi. 233.** **Exodi. 234.** **Exodi. 235.** **Exodi. 236.** **Exodi. 237.** **Exodi. 238.** **Exodi. 239.** **Exodi. 240.** **Exodi. 241.** **Exodi. 242.** **Exodi. 243.** **Exodi. 244.** **Exodi. 245.** **Exodi. 246.** **Exodi. 247.** **Exodi. 248.** **Exodi. 249.** **Exodi. 250.** **Exodi. 251.** **Exodi. 252.** **Exodi. 253.** **Exodi. 254.** **Exodi. 255.** **Exodi. 256.** **Exodi. 257.** **Exodi. 258.** **Exodi. 259.** **Exodi. 260.** **Exodi. 261.** **Exodi. 262.** **Exodi. 263.** **Exodi. 264.** **Exodi. 265.** **Exodi. 266.** **Exodi. 267.** **Exodi. 268.** **Exodi. 269.** **Exodi. 270.** **Exodi. 271.** **Exodi. 272.** **Exodi. 273.** **Exodi. 274.** **Exodi. 275.** **Exodi. 276.** **Exodi. 277.** **Exodi. 278.** **Exodi. 279.** **Exodi. 280.** **Exodi. 281.** **Exodi. 282.** **Exodi. 283.** **Exodi. 284.** **Exodi. 285.** **Exodi. 286.** **Exodi. 287.** **Exodi. 288.** **Exodi. 289.** **Exodi. 290.** **Exodi. 291.** **Exodi. 292.** **Exodi. 293.** **Exodi. 294.** **Exodi. 295.** **Exodi. 296.** **Exodi. 297.** **Exodi. 298.** **Exodi. 299.** **Exodi. 300.** **Exodi. 301.** **Exodi. 302.** **Exodi. 303.** **Exodi. 304.** **Exodi. 305.** **Exodi. 306.** **Exodi. 307.** **Exodi. 308.** **Exodi. 309.** **Exodi. 310.** **Exodi. 311.** **Exodi. 312.** **Exodi. 313.** **Exodi. 314.** **Exodi. 315.** **Exodi. 316.** **Exodi. 317.** **Exodi. 318.** **Exodi. 319.** **Exodi. 320.** **Exodi. 321.** **Exodi. 322.** **Exodi. 323.** **Exodi. 324.** **Exodi. 325.** **Exodi. 326.** **Exodi. 327.** **Exodi. 328.** **Exodi. 329.** **Exodi. 330.** **Exodi. 331.** **Exodi. 332.** **Exodi. 333.** **Exodi. 334.** **Exodi. 335.** **Exodi. 336.** **Exodi. 337.** **Exodi. 338.** **Exodi. 339.** **Exodi. 340.** **Exodi. 341.** **Exodi. 342.** **Exodi. 343.** **Exodi. 344.** **Exodi. 345.** **Exodi. 346.** **Exodi. 347.** **Exodi. 348.** **Exodi. 349.** **Exodi. 350.** **Exodi. 351.** **Exodi. 352.** **Exodi. 353.** **Exodi. 354.** **Exodi. 355.** **Exodi. 356.** **Exodi. 357.** **Exodi. 358.** **Exodi. 359.** **Exodi. 360.** **Exodi. 361.** **Exodi. 362.** **Exodi. 363.** **Exodi. 364.** **Exodi. 365.** **Exodi. 366.** **Exodi. 367.** **Exodi. 368.** **Exodi. 369.** **Exodi. 370.** **Exodi. 371.** **Exodi. 372.** **Exodi. 373.** **Exodi. 374.** **Exodi. 375.** **Exodi. 376.** **Exodi. 377.** **Exodi. 378.** **Exodi. 379.** **Exodi. 380.** **Exodi. 381.** **Exodi. 382.** **Exodi. 383.** **Exodi. 384.** **Exodi. 385.** **Exodi. 386.** **Exodi. 387.** **Exodi. 388.** **Exodi. 389.** **Exodi. 390.** **Exodi. 391.** **Exodi. 392.** **Exodi. 393.** **Exodi. 394.** **Exodi. 395.** **Exodi. 396.** **Exodi. 397.** **Exodi. 398.** **Exodi. 399.** **Exodi. 400.** **Exodi. 401.** **Exodi. 402.** **Exodi. 403.** **Exodi. 404.** **Exodi. 405.** **Exodi. 406.** **Exodi. 407.** **Exodi. 408.** **Exodi. 409.** **Exodi. 410.** **Exodi. 411.** **Exodi. 412.** **Exodi. 413.** **Exodi. 414.** **Exodi. 415.** **Exodi. 416.** **Exodi. 417.** **Exodi. 418.** **Exodi. 419.** **Exodi. 420.** **Exodi. 421.** **Exodi. 422.** **Exodi. 423.** **Exodi. 424.** **Exodi. 425.** **Exodi. 426.** **Exodi. 427.** **Exodi. 428.** **Exodi. 429.** **Exodi. 430.** **Exodi. 431.** **Exodi. 432.** **Exodi. 433.** **Exodi. 434.** **Exodi. 435.** **Exodi. 436.** **Exodi. 437.** **Exodi. 438.** **Exodi. 439.** **Exodi. 440.** **Exodi. 441.** **Exodi. 442.** **Exodi. 443.** **Exodi. 444.** **Exodi. 445.** **Exodi. 446.** **Exodi. 447.** **Exodi. 448.** **Exodi. 449.** **Exodi. 450.** **Exodi. 451.** **Exodi. 452.** **Exodi. 453.** **Exodi. 454.** **Exodi. 455.** **Exodi. 456.** **Exodi. 457.** **Exodi. 458.** **Exodi. 459.** **Exodi. 460.** **Exodi. 461.** **Exodi. 462.** **Exodi. 463.** **Exodi. 464.** **Exodi. 465.** **Exodi. 466.** **Exodi. 467.** **Exodi. 468.** **Exodi. 469.** **Exodi. 470.** **Exodi. 471.** **Exodi. 472.** **Exodi. 473.** **Exodi. 474.** **Exodi. 475.** **Exodi. 476.** **Exodi. 477.** **Exodi. 478.** **Exodi. 479.** **Exodi. 480.** **Exodi. 481.** **Exodi. 482.** **Exodi. 483.** **Exodi. 484.** **Exodi. 485.** **Exodi. 486.** **Exodi. 487.** **Exodi. 488.** **Exodi. 489.** **Exodi. 490.** **Exodi. 491.** **Exodi. 492.** **Exodi. 493.** **Exodi. 494.** **Exodi. 495.** **Exodi. 496.** **Exodi. 497.** **Exodi. 498.** **Exodi. 499.** **Exodi. 500.** **Exodi. 501.** **Exodi. 502.** **Exodi. 503.** **Exodi. 504.** **Exodi. 505.** **Exodi. 506.** **Exodi. 507.** **Exodi. 508.** **Exodi. 509.** **Exodi. 510.** **Exodi. 511.** **Exodi. 512.** **Exodi. 513.** **Exodi. 514.** **Exodi. 515.** **Exodi. 516.** **Exodi. 517.** **Exodi. 518.** **Exodi. 519.** **Exodi. 520.** **Exodi. 521.** **Exodi. 522.** **Exodi. 523.** **Exodi. 524.** **Exodi. 525.** **Exodi. 526.** **Exodi. 527.** **Exodi. 528.** **Exodi. 529.** **Exodi. 530.** **Exodi. 531.** **Exodi. 532.** **Exodi. 533.** **Exodi. 534.** **Exodi. 535.** **Exodi. 536.** **Exodi. 537.** **Exodi. 538.** **Exodi. 539.** **Exodi. 540.** **Exodi. 541.** **Exodi. 542.** **Exodi. 543.** **Exodi. 544.** **Exodi. 545.** **Exodi. 546.** **Exodi. 547.** **Exodi. 548.** **Exodi. 549.** **Exodi. 550.** **Exodi. 551.** **Exodi. 552.** **Exodi. 553.** **Exodi. 554.** **Exodi. 555.** **Exodi. 556.** **Exodi. 557.** **Exodi. 558.** **Exodi. 559.** **Exodi. 560.** **Exodi. 561.** **Exodi. 562.** **Exodi. 563.** **Exodi. 564.** **Exodi. 565.** **Exodi. 566.** **Exodi. 567.** **Exodi. 568.** **Exodi. 569.** **Exodi. 570.** **Exodi. 571.** **Exodi. 572.** **Exodi. 573.** **Exodi. 574.** **Exodi. 575.** **Exodi. 576.** **Exodi. 577.** **Exodi. 578.** **Exodi. 579.** **Exodi. 580.** **Exodi. 581.** **Exodi. 582.** **Exodi. 583.** **Exodi. 584.** **Exodi. 585.** **Exodi. 586.** **Exodi. 587.** **Exodi. 588.** **Exodi. 589.** **Exodi. 590.** **Exodi. 591.** **Exodi. 592.** **Exodi. 593.** **Exodi. 594.** **Exodi. 595.** **Exodi. 596.** **Exodi. 597.** **Exodi. 598.** **Exodi. 599.** **Exodi. 600.** **Exodi. 601.** **Exodi. 602.** **Exodi. 603.** **Exodi. 604.** **Exodi. 605.** **Exodi. 606.** **Exodi. 607.** **Exodi. 608.** **Exodi. 609.** **Exodi. 610.** **Exodi. 611.** **Exodi. 612.** **Exodi. 613.** **Exodi. 614.** **Exodi. 615.** **Exodi. 616.** **Exodi. 617.** **Exodi. 618.** **Exodi. 619.** **Exodi. 620.** **Exodi. 621.** **Exodi. 622.** **Exodi. 623.** **Exodi. 624.** **Exodi. 625.** **Exodi. 626.** **Exodi. 627.** **Exodi. 628.** **Exodi. 629.** **Exodi. 630.** **Exodi. 631.** **Exodi. 632.** **Exodi. 633.** **Exodi. 634.** **Exodi. 635.** **Exodi. 636.** **Exodi. 637.** **Exodi. 638.** **Exodi. 639.** **Exodi. 640.** **Exodi. 641.** **Exodi. 642.** **Exodi. 643.** **Exodi. 644.** **Exodi. 645.** **Exodi. 646.** **Exodi. 647.** **Exodi. 648.** **Exodi. 649.** **Exodi. 650.** **Exodi. 651.** **Exodi. 652.** **Exodi. 653.** **Exodi. 654.** **Exodi. 655.** **Exodi. 656.** **Exodi. 657.** **Exodi. 658.** **Exodi. 659.** **Exodi. 660.** **Exodi. 661.** **Exodi. 662.** **Exodi. 663.** **Exodi. 664.** **Exodi. 665.** **Exodi. 666.** **Exodi. 667.** **Exodi. 668.** **Exodi. 669.** **Exodi. 670.** **Exodi. 671.** **Exodi. 672.** **Exodi. 673.** **Exodi. 674.** **Exodi. 675.** **Exodi. 676.** **Exodi. 677.** **Exodi. 678.** **Exodi. 679.** **Exodi. 680.** **Exodi. 681.** **Exodi. 682.** **Exodi. 683.** **Exodi. 684.** **Exodi. 685.** **Exodi. 686.** **Exodi. 687.** **Exodi. 688.** **Exodi. 689.** **Exodi. 690.** **Exodi. 691.** **Exodi. 692.** **Exodi. 693.** **Exodi. 694.** **Exodi. 695.** **Exodi. 696.** **Exodi. 697.** **Exodi. 698.** **Exodi. 699.** **Exodi. 700.** **Exodi. 701.** **Exodi. 702.** **Exodi. 703.** **Exodi. 704.** **Exodi. 705.** **Exodi. 706.** **Exodi. 707.** **Exodi. 708.** **Exodi. 709.** **Exodi. 710.** **Exodi. 711.** **Exodi. 712.** **Exodi. 713.** **Exodi. 714.** **Exodi. 715.** **Exodi. 716.** **Exodi. 717.** **Exodi. 718.** **Exodi. 719.** **Exodi. 720.** **Exodi. 721.** **Exodi. 722.** **Exodi. 723.** **Exodi. 724.** **Exodi. 725.** **Exodi. 726.** **Exodi. 727.** **Exodi. 728.** **Exodi. 729.** **Exodi. 730.** **Exodi. 731.** **Exodi. 732.** **Exodi. 733.** **Exodi. 734.** **Exodi. 735.** **Exodi. 736.** **Exodi. 737.** **Exodi. 738.** **Exodi. 739.** **Exodi. 740.** **Exodi. 741.** **Exodi. 742.** **Exodi. 743.** **Exodi. 744.** **Exodi. 745.** **Exodi. 746.** **Exodi. 747.** **Exodi. 748.** **Exodi. 749.** **Exodi. 750.** **Exodi. 751.** **Exodi. 752.** **Exodi. 753.** **Exodi. 754.** **Exodi. 755.** **Exodi. 756.** **Exodi. 757.** **Exodi. 758.** **Exodi. 759.** **Exodi. 760.** **Exodi. 761.** **Exodi. 762.** **Exodi. 763.** **Exodi. 764.** **Exodi. 765.** **Exodi. 766.** **Exodi. 767.** **Exodi. 768.** **Exodi. 769.** **Exodi. 770.** **Exodi. 771.** **Exodi. 772.** **Exodi. 773.** **Exodi. 774.** **Exodi. 775.** **Exodi. 776.** **Exodi. 777.** **Exodi. 778.** **Exodi. 779.** **Exodi. 780.** **Exodi. 781.** **Exodi. 782.** **Exodi. 783.** **Exodi. 784.** **Exodi. 785.** **Exodi. 786.** **Exodi. 787.** **Exodi. 788.** **Exodi. 789.** **Exodi. 790.** **Exodi. 791.** **Exodi. 792.** **Exodi. 793.** **Exodi. 794.** **Exodi. 795.** **Exodi. 796.** **Exodi. 797.** **Exodi. 798.** **Exodi. 799.** **Exodi. 800.** **Exodi. 801.** **Exodi. 802.** **Exodi. 803.** **Exodi. 804.** **Exodi. 805.** **Exodi. 806.** **Exodi. 807.** **Exodi. 808.** **Exodi. 809.** **Exodi. 810.** **Exodi. 811.** **Exodi. 812.** **Exodi. 813.** **Exodi. 814.** **Exodi. 815.** **Exodi. 816.** **Exodi. 817.** **Exodi. 818.** **Exodi. 819.** **Exodi. 820.** **Exodi. 821.** **Exodi. 822.** **Exodi. 823.** **Exodi. 824.** **Exodi. 825.** **Exodi. 826.** **Exodi. 827.** **Exodi. 828.** **Exodi. 829.** **Exodi. 830.** **Exodi. 831.** **Exodi. 832.** **Exodi. 833.** **Exodi. 834.** **Exodi. 835.** **Exodi. 836.** **Exodi. 837.** **Exodi. 838.** **Exodi. 839.** **Exodi. 840.** **Exodi. 841.** **Exodi. 842.** **Exodi. 843.** **Exodi. 844.** **Exodi. 845.** **Exodi. 846.** **Exodi. 847.** **Exodi. 848.** **Exodi. 849.** **Exodi. 850.** **Exodi. 851.** **Exodi. 852.** **Exodi. 853.** **Exodi. 854.** **Exodi. 855.** **Exodi. 856.** **Exodi. 857.** **Exodi. 858.** **Exodi. 859.** **Exodi. 860.** **Exodi. 861.** **Exodi. 862.** **Exodi. 863.** **Exodi. 864.** **Exodi. 865.** **Exodi. 866.** **Exodi. 867.** **Exodi. 868.** **Exodi. 869.** **Exodi. 870.** **Exodi. 871.**

Psalterz.

A wy lepał iako ini ludzie pomrzecie: a ias
to ieden z kriażat wpadniecie.
Powstań Boże/ rącz sadzić ziemie: Bo thy
dziedziczyć będziez w wssystkich Narodow.

Psalm Asafow. 82.

Narzekańie ludu Bożego/ ze wssystcy nieprzytaciele
pogranicni spikli sie przeciw memu/ a prosił aby by
li wygładzeni.

Psalm: 2.

BOże kthoz będzie thobie podobien:
nie milcz/ ani sie wściagay Boże.
Boć oto nieprzytaciele twoi zabu-
rzyli: a kthorzy cie mienawidza wyniesli w
zgore głowe.
Tia lud twoy zstosiwa wtkadali rade: y mys-
lili przeciw swietym twom.
Mawiali/ Chodźcie/ a wygładzmy ie z na-
rodu: a niech nie slynie wiecey imie Isra-
elskie.
Bo myslili iednostaynie: spotu przeciw to-
bie testament (a umowe) wczynili: Przy-
bytki Jdumeyczykow y Hismaelitow.
Moabczycy/ Agareni/ Gebal/ Ammon/ y
Amalek: cudzoziemcy/ z tymi co mieszkali
w Tyru.
Abowiem Asur przyszedł z nimi: stali sie ku
pomocy synom Lotowym.
Wczynim tak iakoś wczynił Madyan y Sy-
fary: iako Jabinowi przy sbrumieniu
Cyzon.
Wyginali w Endor: stali sie iako sinieci
na ziemi.
Zlosz Kriazeta ich iako Oreb y Zeb/ y Zee-
bee/ y Salmána.
Wssystkie Kriazetha ich: kthorzy rzekli/
Dziedzictwem opanuymy Swiatynice a
Przybytek Boży.
Boże moy wczyni z nich iako Koto: y iako
jbto na wietrze.
Jako ogień ktory pali las: y iako ptonien
pożarzyty ktory pali gory.
Tak ie będziesz przesładowat w burza swa:
a w gniewie swym z frasiuesz ie.
Nápeti wstydem oblicza ich: a będąc fus-
kac imienia twego Panie.
Niech sie zawstydzá a zasmáia na wiek
wiekom: niech beda pohánbieni y niech
zgina.
Aby uznali ze tobie imie Pan: tys sam na-
wysy na wssystkiey ziemi.

Psalm synow Chore. 83.

Znamienita chwala Koscioła swiethego/ y słowa
Bożego/ w tym psalmie sie zamyka. A iako test prze-
tężsna rzecz być obywatelom domu Bożego/ y iego
dobrych rzeczy wywac.

Ako sa mile przybytki twoie Panie
wsszech mocy: požada (a odžadze)
Wstawa dusza moja do sieni Pánstiej
Serce me y ciato moje rozradowali sie w
Bogu żywym.
Abowiem wroblit nálażi sobie mieszkani-
czko/ a Synogárlica thez sobie gniazdko/
gdzie by zlozyla ptastki swoje.
Oltarze twoie Panie wsszech mocy: Krolu
y Boże moy.
Błogosławieni co mieszkáia w domu two-
im: na wiek wiekom beda cie chwalić.
Błogosławiony mąż ktorego jest ráctunek
od ciebie: wstepowania w sercu swym roz-
tozyl/ w padole też/ ná miejscu ktore wtozyl.
Abowiem błogosławienstwa da sprawca
zakonu/ poyda z cnoty w cnotę: widziań be-
dzie Bog náđ Bogi w Syonie.
Panie Boże wsszech mocy wsliz prosby mo-
ie: wssymá przeslyz Boże Jakobow.
Obrońca náš Boże rącz wezrzec: a wes-
rzey ná oblicze pomázanica twego.
Boć lepszy ieden dzien w Przybytkách two-
ich niżli tysiacé.
Obratem sobie biec odrzuconym a wzgar-
dzonym w domu Boga mego: wiecey niż-
li mieszkac w przybytkách grzesnych ludzi.
Bo Pan Bog miłuié miłosierdzie y praw-
de: iaske a chwale da Pan.
Nie zbawi dobr tych co chodza w niewin-
ności: Boże wsszech mocy/ Błogosławio-
ny czowiek ktory w tobie duffa.

2. Corin: 5.
Canti: 5.

Psalm: 24

Psalm synow Chore. 84.

Proroctwo o Krolestwie Chrystusowym y modli-
wa aby Pan przy prawdziwey chwale swey raczył
lud swoy zachowac.

Nie dobro rzeczytes ziemi thwey:
odwroćtes wiezienie Jakobowe.
Odpuścites nieprawość ludu tve-
mu: pokrytes wssystkie grzechy ich.
Odkromites wssystek gniew twoy: odwro-
ćtes sie od gniewu popedliwości twoiey.
Náwroc nas Panie Boże zbawicielu náš:
a odwroc gniew twoy od nas.
Zas náwietzi sie ná nas będziesz gniewat:
abo rościagniesz gniew twoy od narodu do
narodu:
Boże ty náwroćiwssy sie knam ożywiš nas
a lud twoy będzie sie wtobie weselił.
Okaz nam Panie miłosierdzie thwoie/ a
zbawienie tve day nam.
Beda sluchat co rzecze we mnie Pan
Bog: bo będzie mowit pokoy náđ ludem
swoim.
Ináđ swietymi swemi: y náđ tymi ktorzy
sie obracáia w serce.

Psalm: 21.

Psalterz.

Wyjątki iednak bliskie jest zbawienie tego
thym co sie go boia: aby przemieszkawala
chwata w ziemi naszey.

Milosierdzie y prawda potkali sie: spraz
wiedliwosc a pokoy catowaly sie.

Prawda sie wsszejeta z ziemie: a sprawiedli
wosc z nieba pozrzata.

Abowiem Pan da dobrocliwosc: a ziemia
nasia da vzytek swoy.

Sprawiedliwosc bedzie przed nim chodzi
ta: y troki swe na drodze stanowic bedzie.

Psalm 85. Modlitwa Dawidowa.

Duchownie Panu Chrystusowi sluzj / według te
rtu kojedmu pobożnemu / o zachowanie

N Alkon Panie vcha twego a wyslu
chaymie / bom niedostateczny a v
bozuchny jest.

Strzeż dusse meybom jest swietym: zbaw
stuge twego Boze moy duffaiacego tobie.

Zlituysie nademna Panie / bom do ciebie
wotat cały dzien: rozwesel dusse stugi tweo

bom do ciebie Panie dusse moie wznosit.

Boś thy Panie stodka y cichy: y wielkiego
mitosierdzia. tym wssystkim ktorzy ciebie

wzywaja.

Prziymi w vssy twe Panie modlitwe mo
ie: y przysthan na gtos vprzeymy prosby

moiey.

W dzien vcisnienia mego wotatem ku to
bie: jes mie wysluchal.

Niemaj tobie rowne między Bogi Panie
a niemaj w skutkach a sprawach twoich.

Wssystcy naradowie ktoreś kolwiek stwo
rzył / przyda y beda cie chwatic Panie: a

beda wielmozyć imie twoie.

Boś ty sam jesth wielki czyniacy cuda: thy
sam jestes Bog.

Wodź mie Panie po drodze twoiey / a be
de chodzil w prawdzie thwoiey: niech sie

wweseli serce moie / a niech sie boi imienia
twego.

Bedec sie przyznawat Panie Boze moy z
zupełnego serca mego: a bede wielbit imia

twe na wieki.

Bo milosierdzie twe wielkie jesth nadem
na: a wyrwales dusse moie z piekta gieb
sszego.

Boże zlosnicy powstali na mie: w zborze
mocarzow sukali dusse mey: a niepostha

wili ciebie przed swemi oczyma.

A thy Panie Boże lutościwy y miłosciwy:
cierplivy y wielkiego milosierdzia / y praw

dziwy.

Wezrzey na mie y smilny sie nademna: day
moc twoie sludze twemu / a zbaw syna

slużebnice twoiey.

Dezyn semna znak ku dobremu / aby widzie

li ci co mie nienawidza / a byli z hanbiem:
jes thy Panie rathowat mie / y poćieszy
tes mie.

Psalm synow Chore. 86.

Prorocwo o Kościele nowego zakonu naszym a
iako miał być zbudowany.

N Undamenty iego na gorach swie
tych: miluie Pan brany Syonu /
nad wssystkie ine przybytki Jako
bowe.

Zacine rzeczy powiadane sa o thobie / mia
sto Boze.

Bede pamietat na Raab y na Babilon
ktore mie znata.

Orho Eudzoziemcy / y z stron Thyrskich / y
lud Murzynski / ci tam byli.

Zaj Syonu gorze rzecze Cziowiek / y
człowiek narodzil sie w niey: a sam Fla

wyssy vgruntowal ia:

Pan bedzie powiadat w pismiech ludz
kich / y krtajeciech / tych ktorzy byli w nim.

Jako wsszech weselacych sie mieszkanie jest
w thobie.

Psalm Hemaná Esraithy. 87.

Chrystus Pan w osobie sluzebniczey modli sie a
tak mowi.

P Anie Boze zbawienia mego / we
dnie y wnocy wotatem przed toba.

Niechże wnidzie modlitwa ma
przed oblicznosc twoie: przytkon vcha twe

go ku prozbie mey.

Boć napelniona jest wssystkim z tym duffa
moia: a żywoth moy przyblizyl sie piektu.

Poczytano mie z tymi co z stepuia do iežio
ra / statem sie iako człowiek bez rachunku /

między zmarlymi wolen.

Jako zranieni ktorzy spia w grobiech / na
ktore nie pamiethasz wieczey: y ci od reki

twey odegnani sa.

Wetoczyli mie w giebssie ieżoro: w ciemno
ściach y w cieniu smierci.

Nademna wtwierdzona jest popedliwosc
twoia: y wssystkie nawalnosci thwe przya

wiedles na mie.

Dalekos odiaczył znaiome moie odemnie:
potozyli mie obrzydzeniem sobie.

Wydanem a niewychadzatem: oczy moie
z chorzaty prze niedostatek.

Wotatem ktobie cały dzien Panie: wznosi
tem ku tobie rece moie.

Jzali vmartym cuda czynic bedzies / czyli
Lekarze beda w skrzeszac / a chwata thobie

dawac:

Ioel. 2.

Psalm: 85.

Psalm: 92.

Exodi. 34.
Psal: 44.

Psalterz.

Psalm 6.
1. c. 38.

Czyli będzie ktho opowiadał w grobie mi-
łosierdzie twoie: a prawda twoja w stras-
ceniu?

Żas poznane beda w ciemnościach: cudā
twoje: a sprawiedliwość twoją w ziemi
zapamiętania?

A iam kthobie Panie wotat: a modlitwa
moja wprzeździ cie rano.

Przeź je moy Panie odpędzaj prośbe mo-
je: odwracaj oblicze twoe odemnie?

Obogimić ia / a w pracach od młodości
mojej: a wywyższonym bedac / umiżonem
y zafraśowanym.

Przyśly na mie gniewy twoie: a strachy
twoje zasmuciły mie.

Obtoczyły mie iako woda: cały dzień ogar-
nety mie pospolu.

Oddalites odemnie przyiaciela y bliźniego
y znaiome moje od niedze.

Psalm Echanā Efrāhity. 88.

W tym pienu Prorok wysławia o Panie Jezusie /
o miłosierdziu Bożym / o prawdzie / o mocy iego y
obietnicach Bożych / o Panie Chrystusie y o inssy ch
dobrodziejstwach nam dany ch.

Milosierdzia Pańskie nawięki opie-
wać bede.

W narodzie a w narodzie / pra-
wda twoja wsty memi opowiadać bede.

Boś rzekł / Nawięki będzie budowane mi-
łosierdzie w niebieszech / będzie zgotowa-
na w nich prawda twoja.

Reg: 7.
Al: 131.

Postanowiłem testament wybranym: przy-
siągłem Dawidowi studze memu / że na-
więki przygotuje potomstwo twoje.

J zbuduje od narodu do narodu skłolice
chwały.

Alm: 18.

Wyznawać beda niebiosā cudā twoe Pa-
nie: tudzież prawda twoja w kościele swie-
tych.

Alm: 85.

Bo kto na obłoczach zrowna sie Panu / be-
dzie podobien Bogu w syniech Bożych?

Bog który bywa wielmożny w radach lu-
dzi swietych / wielki y nād wssyście strasli-
wssy ktorzy w okrag niego sa.

Panie Boże wsszech mocy ktos przypodo-
bien tobie: moznis Panie / a prawda two-
ja okoto ciebie.

Exodi. 14.
Izai. 8.

Thy panuiesz moznosci morskiej: a burza
nawatności iego ty krocisz.

Tys pysnego stłumił iakoby zranionego w
ramieniu mocy twojej / rozproszyles nie-
przyiacioly twoje.

Twoje sa nieba / twoja tez y ziemia: okrag
ziemie y pełność iey tys fundował: pełno-
cna strone y morze tys stworzył.

W imie twoe Tabor y Hermon gory rozrā-
duia sie: ramie twoe z moca.

Niech sie zmocni reka twoa / a niech sie roz-
weseli prawica twoja: sprawiedliwość a
sąd utwierdzenie skłolice twojej.

Milosierdzie twoe y prawda wprzeździ o-
bliczność twoja: błogosławiony lud który
umie chwale (czynić Panu).

Panie w swiatłości oblicza twego beda
chodzić / a w imie twoje beda weseli cały
dzień / a w sprawiedliwości twojej wywyższe-
ni beda.

Bo ty ieszes chwata mocy ich: a w sposo-
baniu twym wywyżsy sie rog nasz.

Bo od Pana jest przyiecie nasze / y swiete-
go Izraela krōla naszego?

Thedyś mówił w widzeniu swiethym two-
im / rzekacz: polożylem wspomozienie w mo-
cnym / y wywyżsyłem wybranego z ludu
mego.

Nalazłem Dawida sluge mego: oleiem
mym swiety m pomazalem go.

Bo reka ma będzie mu pomagac: a ramie
moje utwierdzi go.

Nic nieprzewiedzie na nim nieprzyiaciel /
a syn nieprawości nieprzyzporzy by go miał
skodzić.

A wybije przed oblicznością iego nieprzy-
iacioly iego: a the cogo nienawidza dam
w wciekanie.

A prawda moja y miłosierdzie me przy nim /
a w imie moje będzie wywyższona moc iego.

A na morzu poloze reke iego: y na rzekach
prawice iego.

On mie będzie wzywac: Thy ieszes oćiec
moy / Bog moy y przyimicie zbawienia
mego.

Deczyniego sobie pierworodnym synem: a
wysszego nād wssyście krole ziemskie.

Nawięki bede mu chował miłosierdzie mo-
je / y testament moy wierny iemu.

J postanowie na wieki wiecznie potomstwo
iego: y Tron iego iako dni niebieskie.

Alle iesliżeby opuścili synowie iego zakon
moy / a w sadzech moich nie chodzili.

Jesli by sprawiedliwości moje zgwałcili /
a przykazania mego niestrzegli.

Nawiedze w roście nieprawości ich: a w
karaniu grzechy ich.

A przedzie miłosierdzia swego nierospro-
sze od niego / ani bede skodził w prawdzie
swey.

Ani zgwałce testamentu mego: a co wy-
chodzi z ust moich nic nienarusze.

Razem przysięgi w swietych moim a nie
skłamam Dawidowi: potomstwo iego be-
dzie trwać na wieki.

A skłolice iego iako skłolice przed obliczym
moim / a iako miesiac doskonały na wieki:

y swiadek wierny na niebie.

A ty lewaś odpędziles y wżgardziles: obto-
żyles pomazancā twego.

Esai. 1.
Abac. 1.

1. Reg. 16.
2. Reg. 5.
Actum. 13.

2. Reg. 5.

2. Reg. 8.

2. Reg. 7.
3. Reg. 9.

Psalm: 71.

Psalterz.

Psalm: 79.

Odwróćtes testhament slugi twego : z
gwałcites na ziemi kościot iego swięty.
Pokážites wssyſtkie ptothy iego: polożytes
wtwierdzenie iego strách.
Dárli go wssyſtscy ktorzy ſli w droge: ſtat
ſie poſmiwiſtkiem ſaſiadow ſwoim.
Podwysſytes práwice tych ktorzy go tlu-
mili: wweſelites wssyſtkie nieprzyacioly
iego.

Psalm: 43.

Odwróćtes pomoc mieczá iego: á mieráto
wates go ná woynie.
Skážites go od ochedoſtwá: á ſtolec iego z
tártes ná ziemi.
Skroćites dni czáſu iego: oblates go pohán
bienym.

Gene: 2.

Dotądze Pánie odwracáž ſie do kónicá: ro-
ſpali ſie iáko ogień gniew twoy.
Wſpomni co zá iſthotá mojá ieſt: Bo zázes
dármo wſtáwił wssyſtkie ſyny ludzkie.
Ktorys ieſt cztowiek coby żył á ſmierci nie
ogladat: żeby miał wyrwać duſſe ſwoie z ra-
ki piekielney.

Gdzież ſa twe miſoſierdzia ſhárádawne
Pánie: iákoſ przyſiaǵi Dawidowi w pra-
wodzie twoiey.

Roſpomni ſie Pánie ná zefromoczenie
ſlug thwoich: ktorým trzymat ná tonie
nym: wiele narodow.

Ktorem wragáli nieprzyiaciele twoi pá-
nie: ktorým wragáli odmiáne Chryſtuſá
twego.

Stogostáwiony Pan ná wieki: Stań ſie/
Stań ſie.

Psalm Moizeſſa mežá Božego. 89.

Nowi w tym psalmie Profoſ o krotkoſci y má-
noſci żywota niemieſſego. á iada Páná aby on ſam
ſprawował wssyſtkie ſpráwy náſſe.

Thu ſydownie czwarte kriegi psalmow weſynka.

2. Petri. 3.

Psalm: 72.

Psalm: 36:

Iſaie. 40.

Panie ſhates ſie nam wcieczka: od
narodu do narodu.

Pierwey niſli były gory/ ábo ſie-
miá ſtworzóná y okrag ſwiátá: od wieku
do wieku ty ieſtes Bog.

Nieobraczáy cztowieká w wniżenie/ á rze-
kies/ náwraczáyćie ſie ſynowie ludzcy.

Bo tyſiac lath przed oczymá twymi/ iáko
dzień wezoráſſy ktorzy przeminat.

I ſtroža w nocy: iáko rzeczy ktore ſobie zá-
nie miéwáia/ ich liátá beda.

Ráno iáko trawá przeminie: ráno niech
kwienie y przeminie/ á podwieczor niech
ſpada/ twárdzieie/ y ſchnie.

Boſmy wſtáli w gniewie twoim: á w zápál
czywoſci twoiey zátrwożeniſmy.

Poſtáwites nieprawoſci przed obliczno-
ſcia twoia: wiek náſ w oſwieceniu twa-
rzy twoiey.

Bo wssyſtkie dni náſſe zwiatlaty: á w gnie-
wie twoim wſtálizmy.

Látá náſſe iáko páieczná beda pocztáne:
dni lat náſſych wſámych leciech ſiedmódzie-
ſiath.

Á ieſli w potentáciach/ á w mocarzach te-
dy) oſmódzieſiat lath: á co wiecey/ boleſci
á pracá.

Bo rychto nádeſtá cichoſci/ á bedziem ká-
ráni.

Króž wie á zna možnoſci gniewu twego:
á prze ſtrách twoy/ gniew twoy rozliczyć.
Práwice twoie ták znáiomá wežyn: á cwi-
czone ſercem w madroſci.

Náwróc ſie Pánie wždy kieby: á day ſie w-
proſić proſbam ſlug twoich.

Nápełnienizmy ráno miſoſierdzia twego:
rozáradowalizmy y Kochálizmy ſie we wssyſt-
kich dniách náſſych.

Weseliliſmy ſie zá tich dni w ktorych náſ
wniżył: lát w ktorežmy že rzeczy widzieli.

Wezrzy ná ſlugi ſwe/ y ná ſpráwy twoie:
á ſpráwy ſyny ich.

Niech bedzie iáſnoſci Páná Boga náſſego
nád námi: á ſpráwy rák náſſych ſpráwy
nád námi: y ſpráwe rák náſſych rácz ſprá-
wowác.

Chwałá pioſnki Dáwidowey. 90.

Tu okázne beſpieczeńſtwo tego cztowieká/ ktorzy
wssyſtko ſwe duſſanie w pánu Bogu poklada.

Rethory mieſſka w ſpomozeniu ná-
wyſſego w obronie Boga niebieſ-
kiego bedzie przemieſſkawat.

Rzecz. Pánu przyimićet moy ieſtes y w-
cieczká ma: Bog moy beda w nim duſſat.
Bo mie on wyſwobodzi z ſidá tych ktorzy
towia/ y od przykrego ſłowá.

Rámiony ſwemi záſſećyćie ciebie: á pod
ſkrzydłami iego wſſáć bedzieſ.

Tarczá zátoży cie prawdá iego: niebedzieſ
ſie bał ſtráchu nocnego.

Áni ſtrážy lececey wednie/ áni ſpráwy
chodzącey w ciemnoſci/ áni náiaždu pia-
belſtwa południego.

Opádnie ich od bołu twego tyſiac: á dzie-
ſieć tyſiecy od práwey ſtrony twey: á tu to
bie żaden nieprzyſtápi.

Á wſſáć oczymá twemi ogladaž: á wżrzy
odptáte grzeſſnikow.

Boſ ty Pánie nádzieia ma/ náwyſſas po-
ſtáwił wcieczke twoie.

Niech ktobie zle nieprzyſtepuie: á káranie
nieprzybliży ſie mieſſkaniu twemu.

Bo Angiołom ſwym poruczeniſtwa dat o
tobie: aby cie ſtrzegli ná wssyſtkich dro-
gách twoich.

Beda cie ná rekách noſić/ byſ lepał nieob-
rážil o kámién nogi twoiey.

Ná žmij

Psalterz.

Na zmię y na Bazyliku chodzić będzie/
y potoczyś nogami Lwa y smoká.
Przeto że wemnie nadzieie miał wybawie
go: zaszcyce go że poznał imie moje.
Wotat ku mnie á ia go wyslucham: snim
jestem w ucisku: wyrwe y wielbie go.
Długoscia dni napetnie go: á okaze mu
zbawienie moje.

Psalm wdzien Sobothni. 91.

Upominanie/ aby chmy w ten żywocie pracę á cie/
skości stronnice podeymowali/ ciesac sie wiecznem blo
gostawienstwem.

Obra rzecz jest wyznawać sie pa-
nu: á chwale czynić imieniu twe-
mu w sławie.

Abysmy sławili ráno miłosierdzie thwoie:
á prawdę twoie przez noc.

W zotcharzu o dzieści stron / z spiewa-
niem/ ná hársie.

Boś mie rozweselił Pánie w stworzeniu
swym: y w sprawach tak twoich bede sie rá-
dował.

Jako wiele wielmożne sie stáły sprawy
twoie Pánie: bázro gtebokie sie stáły myśli
twoie.

Waż tego niemadry niepozna: á głupi te-
mu niewyrozumie.

Gdy wzyda grzesnicy iáko siáno: y ukázá-
liby sie wssystcy ktorzy czynia nieprawość.
Abysy żgineli ná wiek wiekom: á thy zás ná-
wysy náwieki Pánie.

Bo otoc nieprzyiáciele twoi Pánie/ bo o-
toc nieprzyiáciele twoi zginá y rozprošeni
beda wssystcy ktorzy czynia nieprawość.

Abędzie wywysson rog mój iáko Jedno-
rošcow: á sšhárość mojá w miłosierdziu
hoynym.

J wżgárdziło oko moje nieprzyiácioty mo-
ie: á od powstawáiacych przeciwko mnie
złotników/ niech stysy vcho moje.

Spráwiedliwy zátwítie iáko Pálma: roz-
krzewi sie iáko Cedrus Libánski.

Sczepieni w domu Pánstkim: w sieniách
domu Boga náššego beda kwitnać.

Jesseje sie rozmnoża w stárości hoyney: á
beda cierpliwi dobrze/ aby zwiástowali.

Bo spráwiedliwy Pan Bog náš: á nie-
máš w nim nieprawości.

Psalm dzien przed Sobota. 62.

Próroctwo o pánu Chrystusie y krolešwie iegó/
y o Apostolech.

An krolowat/ oblokt sie w oches-
dostwo: przyoblokt też Pan moc/
y przepásat sie.

Bo utwierdził okrag ziemię/ ktorzy sie nie
wzrússy.

Zgotowana stolicá twojá od onych miast
od wieku ty jestes.

Podniosly rzeki Pánie: podniosly rzeki
głos swoy.

Podniosly rzeki náwalności swoye/ od gto-
sów wod mnogich.

Dziwne wyniesienia morškie: dziwny Pan
ná wysokościach.

Swiádecstwa twoie stáły sie bázro godne
wiary: ná dom thwoy Pánie przystússa
światobliwość w długości dni.

Psalm czwartego dnia Sábátu. 93.

Zada Sadu Bojzego ná te ktorzy véšli czynia lu-
dziom niewinnym/ ták iáko by tego Bog niewidziat.

Bog wielu pomstł Pan: Bog wie-
lu pomstł dobrowolnie czynił.

Podwiż sie ktorzy sadził ziemię/ w
czyń zaptate stússna pyssnym.

Dokadze ci grzesnicy Pánie: dokadze ci
grzesnicy beda sie chłubić.

(Dokadze) beda wypowiadac y mowic
nieprawość/ beda wssystcy mowic ktorzy
czynia nieprawość:

Pánie lud twoy ponizyli: á dziedziectwo
twoie strapili.

W domy y gošciá zabili/ y sirothy zámor-
dowali.

Jesseje mawiali: Nieuzrzyć Pan/ niezro-
zumieć Bog Jakobow.

Zrozumieycieš kaleńcy w ludu: á wy głupi
widam kiedy mteycie rozum.

Áthory stworzył vcho/ záz nie vsslysy: ábo
ktorzy spráwił oko nie będzie baczył:

Ktory kárze národy záz nie będzie trestat:
ktorzy cšlowieká vczy vnienia:

Pan wie myśli ludzkie że sa mární.

O błogosláwiony to cšlowiek ktorego thy
Pánie wyuczył: á náuczył go zátoku twe-
go.

Abys mu vlył wé zle dni: áz sie wykopa
grzesnikom iámá.

Boć Pan nieodpedzi ludu swego: á dzie-
dziectwa swego nieopusci.

Áz sie spráwiedliwość wroci ná sad: y kto-
rzy wedle niey: wssystcy ktorzy sa sercá pro-
sthego.

Ktoż mi powstanie przeciwko złotnikom:
ábo ktho semina stánie przeciwko thym co
nieprawość plodza:

Abowiem Pan iesliby nie wspomogł mie/
przez mąta dússá mojá mieškatáby bytá w
piekle.

Bo ieslim rzekł że sie ruszyłá nogá mojá:
Pánie miłosierdzie thwoie wspomagáto
mie.

Według mnoštwá bolešci moich w sercu

Psalm: 23.

Psalm: 45.
88.

Deute: 26.

Deute: 32.

Psalm: 7.

Roma: 12.

Psalm: 72.

Gene: 7.

8 19.

Exodi: 14.

1. Cor: 3.

1. Cor: 11.

2. Cor: 7.

Psalterz.

moim: poćiechy twoie rozradowały dusze
moje.

Zalijz dzierz sie ciebie stolicami nieprawości:
ktory czyniż boleść w przykazaniu.

Beda sie zasądzać na dusze sprawiedliwego:
a niewinna krewn potępia.

I stat mi sie Pan wciecka: a Bog moj po-
moca nadzieje mojej.

Joddać im nieprawość ich: a wezłości ich
zatrąci ie: wytrąci ie Pan Bog nasz.

Psalm. 94.

Upomina tu chwale Pana Boga ochomey y ma-
bojney: a niedbalych pogrosta przynuka.

Ephe: 5.

Echodźcie weselmy sie Panu: wykrzy-
kaymy (abo z weselem spiewaymy)
Bogu zbawicielowi naszemu.

Upředzmy oblicze iego w wyznawaniu
(chwaty) a w psalmiech mu spiewaymy.

Boć Bog wielki Pan: y Krol wielki nad
wssemi Bogi:

Bo Pan nieodpedzi ludu swego: ze w roku
iego sa wssystkie granice ziemie: y wysoko-
ści gor iego sa.

Bo iegoś morze y sam ie stworzyl: a ziemie
vgruntowały rece iego.

Podźcie czynmy mu cześć a chwate: paday-
my: y płaczmy przed Panem ktorzy nas
stworzyl: Bo sam iest Pan Bog nasz.

Psalm: 22.

99.

Hebre: 3.

4.

Exodi: 17.

A my lud pastwiska iego: y owce raki iego.

Jestliż dzis wsslyście głos iego: niechcieya-
cie zadržować serc wassych.

Jako czasu pobudzenia: według dnia po-
kusy na puszczu.

Gdzie mie kusili oycowie wassy: doświada-
czyli y ogladali sprawy moje.

Czterdzieści lat gniewatem sie na ten na-
rod: a mawiałem zadrždy ci stado sercem.

Oni przedsie niepoznali drog moich: ias-
kom przyślagn na ten czas gdym sie gniewa-
wal: ze nie wioda do odpoczynku mego.

Nume: 14.

Hebre: 4.

Psalm. 95.

Upominanie tu chwale Bozey wssiego stworzenia:
głos protokow.

2. Par: 17.

Spiwajcie Panu piosnke nowa:
spiewajcie Panu wsselka ziemia.

Spiwajcie Panu a dobrorzeciecie
imieniu iego: stawcie dzień ode dnia zbawie-
nie iego.

Oglašaycie między narody chwate iego:
między wssystkiemi ludzmi dziwy iego.

Psalm: 46.

Eccle: 43.

Boć wielki Pan a barzo chwalebny: stras-
sliwy nad wssystkie Bogi.

Boć wssysthey bogowie pogańscy diabels-

stwo: aleć Pan Wiebiosa uczynil.

Wyznawanie a krasa przed oblicznością
iego: swietobliwość y wielmożność w o-
swieceniu iego.

Znoście Panu familie Narodow: przy-
noście Panu cześć a chwate: przynoscie
Panu chwate imieniu iego.

Psalm: 28.

Weźmiecie offiary: wnidcież do sieni iego:

chwalcie cżciac Pana w sieni swietej iego.

Niech sie wzrussy od obliczności ie wssyst-
ka ziemia: powiadaćcie między narody: ze
Pan krolowat.

Bo oprawil okrag ziemie: ktorzy sie nie-
wzrussy: bedzie sadzil ludzie w sprawiedli-
wości.

Psalm: 97.

Kaduycie sie nieba: niech sie weseli ziemia:

niech sie w zrussy morze y pełność iego: w-
wesela sie pola y wssystkie rzeczy ktore sa
w nich.

Ná ten czas sie rozwesela wssystkie drze-
wa lesne od oblicza Pańskiego: ze przyszedl:

boć przyszedl sadzić ziemie.

Bedzie sadzil okrag ziemie w sprawiedli-
wości: a ludzie w prawdzie swoiey.

Psalm. 96.

Opisane iest w tym psalmie sadu Bozego ostatel-
czego barzo scogiego: y znakow vprzedaicacych go.

An krolowat niech sie rozradowie
ziemia: niech sie wesela mnogie
wyspy.

Psalm: 43.

Obłoki y mgła okolo niego: sprawiedli-
wość a sad poprawia stolice iego.

Ogień go vprzedzi: y zapali okolo niego
nieprzyiacioly iego.

Azum: 5.

Oswiecity sie tyskawice iego okregu zie-
mie: widziata y wzrussyta sie ziemia.

Gory iako woss plynely od obliczności Pań-
skiey: od obliczności Pańskiej wssystka
ziemia.

Iudicu: 5.

Zwiastowały Wieba sprawiedliwość iego:
y widzieli wssystcy ludzie chwate iego.

Niech beda pohanbieni wssystci co wyrza-
dzaia cześć a chwate rzezany Bawia-
nom: ktorzy sie chlubia w obraziech swoich.

Hebre: 1

Psalm: 47.

Wyradzaycie cześć a chwate wssystcy an-
iotowie iego: styskata y wweselita sie gora
Syon.

Trozweśelitysie corti Iudskie: dla Sa-
dow twoich Panie.

Boś ty Pan nawysy nad wssystka ziemia:
barzo iesthes podwyssony nad wssystkie
Bogi.

Ktorzymilniecie Pana: nienayrzeycie zle-
go: strzeżec Pan dusi Swietych swoich: wy-
bawi ie zrak grzesnikow

Wznikta swiatłtość sprawiedliwemu: a
prostego y vprzeymego serca: wesele.

Amos: 9

Weselcie

Psalterz.

Weselcie sie sprawiedliwi w Panie: a wy
znawajcie sie pamieci oswiecenia iego.

Psalm 97.

Perzetho je nas Pan Chrystus raczyt osoba swa
nawiedziec y okracic/ a ze nas na wiare wzwal/ wes
zawssy oswiecit/ y pomina prorok bysny go chwa
lila.

Spiewajcie Panu piosnke nowa: ze
dziny poczynil.

Wyswobodzila sobie prawica iego:
y ranie swiete iego.

Jawne uczynil Pan zbawienie swoje:
przed oblicznoscia Poganow obawil spra
wiedliwosc swoie.

Wspomniat iest na miłosierdzie swoje: y
na prawde swoje domowi Izraelstiemu.

Widziaty wssystkie granice ziemie zbawie
nie Boga naszego.

Zaspiewajcie z weselem Panu wsselka zie
mia: spiewajcie/ radujecie sie/ y psalmy o
spiewajcie.

Spiewajcie Panu przy harffie/ na harffie
y glosem chwali: Na trabach z blach kowa
nych y w glosie kornetu rogowego.

Wykrzykajcie przed oblicznoscia Krola pa
na/ niech sie wzruszy morze y petnosc iego:
okrag ziemie y wssysthcy co mieszkaja na
nim.

Rzeki pliasa rekami/ spolem gory beda sie
weselic od oblicznosci Panskiej: ze przyszedl
sadzie ziemie.

Będzie sadzil okrag ziemie w sprawiedli
wosci: a ludzie w iustawey prawosci.

Psalm 98.

Napomina ku cci a chwały czynieniu Panu Chry
stusowi.

An Krolowat/ niech sie ludzie gnie
waja: ktory nad Cherubin siedzisz
niech sie wzruszy ziemia.

Pan wielki w Syonie y nawysy nad wssy
stkie ludy.

Niech sie wyznawaja imieniu twemu w
ielkiemu/ bo strasliwe y swiete iest: a wccie
wosc Krolowska Sad miluje.

Thys sprawil porzadek/ sad y sprawiedli
wosc w Jakobie tys uczynil.

Wywyslaycie Pana Boga naszego/ a chw
alcie podnoszek nog iego: Bo swiety iest.

Mozesz y Aaron miedzy kaplany iego: y
Samuel miedzy tymi ktorzy wzywaja imie
nia iego.

Wzywali Pana/ a on ich wystuchal: wstap
ie obloctnym mawial do nich.

Strzegli Swiadcetw iego: y przykazania
ktore im dal.

Panie Boze nasz tys ie wystuchal: Boze
tys im bywal miłosciw/ abytes miłcie
lem na ich wssystkich wynalestkach.

Wywyslayciez Pana Boga naszego/ y cześć
a chwale czyncie na gorze iego swiethey:
Bo swiety iest Pan Bog nasz.

Psalm 99.

Ku spolecnemu w dni swiete Pana Boga chwale
nia y pominięcie.

Wykrzykajcie z weselem Bogu w
sselka ziemia: sluscie Panu z we
selem.

Wchodzie przed oblicznosc iego: w ro
zradowaniu.

Wiedzcie o tym ze Pan sam iest Bog: on
nas sam stworzyl/ a nie my sami siebie.

Lud iego/ a owce pastwy iego: wnidziecie
w forty iego w wyznawaniu/ do sieni iego
go w pieśniach/ spowiadajcie sie mu.

Chwalcie imie iego/ Bo iesth wdzieczny a
slodki Pan/ na wieki miłosierdzie iego: y
aze w rodzay y w rozdaui prawda iego.

Psalm Dawidow. 100.

Opisane porzadek a sprawe dobrego gospodarza
w domu/ y Krola w państwie swym. aby sie karat/
dobre milowal a nimi sie bawil.

Miłosierdzie a Sad: bede spiewat
chobie Panie.

Chwalic bede/ a z rozumiem na
drodze niepomazaney gdy przydziesz do
mnie.

Przechadzalem w niewinności serca me
go/ w posrzedku domu mego.

Nie ktadtem przed oczy swe rzecz niespra
wiedliwa: co przewrotnosc czynil niena
widzialtem ie.

Nie przystalo ku mnie serce zlosciwe: zlo
sciwego ktory sie staniel odemnie/ zna
ciem niechcial.

Thego co cci potaiemnie wrotaczal bliznie
mu swemu: przesladowalem.

Ktory byl oczu pyssnych/ a serca nienasy
conego: z takimem nieadal.

Oczy moje (zawszy sie ciagneli) ku wier
nym ziemie/ aby semna siedzieli: co droga
niepomazana chodzil/ ten mi poslugowal.

Niebedzie mieszkac w domu moim ktory
stroj pyche: ktory nieprawe rzeczy mawia/
niebyl wzdziechen przed oblicznoscia o
czu moich.

O iutrzennym czasie zabijalem wssystkie
grzeszniki ziemie: aby ch wytracil zmiastha
Panskiego wssystkie co nieprawosc czynia.

Psalm. 101.

Wzodlitwa vbojuchnego gdyby był we frąfunku/ a przed panem gdyby był potrzebe swoje.

Psalm: 101.

W Anie vsllyś prozbe moie: a wotanie me niech przydzie kthobie. Nieodwracayże oblicza twego o demnie: wktorykolwie dzień bywam trapien/ naktun ku mnie vchą twego. W kthorykolwie dzień wzywabym cie: co rychley wysluchay mie.

Psalm: 67.

Boć vstąty prawie iako dym dni moie: a kosci moie iako skwarczki wyschly. Posieczonem iako siano/ y vwiędo serce moie: tak zem zapomniat iesc chleba swego. Odgłosne płaczu y żalu mego/ przyschla kosć moia do miesa mego.

Treno: 4.

Podobny statem sie Pelikanowi na puscy/ statem sie iako lelek w swym mieszkaniu. Czutem/ y statem sie iako Wrobl opuścias ty pod dachem.

Caly dzień vragali mi nieprzyjaciele moi: a ci co me chwalili/ przeciwno mnie przysiegali.

Zem popiot iako chleb iadac: a kubek moy mieszatem z płaczem.

Od obliczności gniewu popedliwosci twoiey: bos podniowssy rostraciles mie.

Dni moie iakoby cien zesty: a iam zwled iako siano.

Ty zas Panie trwaz na wieki: a vpominek twoy do narodu a narodow.

2. Par: 36.

Ierem: 25.

W 29.

1. E/dre: 1.

6. W 7.

Ty powstawssy bedzies mitosciw Syonow: bo czas smitowania iego/ bo inz przyszedl czas.

Bo sie vpodobali slugam twoim kamien nie iego: a nad ziemia iego zlituis sie.

I beda sie bac pogani imienia twego Panie: a wssysthecy krolowie ziemscy chwaly twodney.

Ze zbudowal Pan Syon/ a da sie widziec w chwale swoiey.

Wejrzał na modlitwe pokornych: ani wzgardzil prozby ich.

Niech rospisula te rzeczy w drugim narodzi: a lud na pothym shworzony bedzie chwalit Pana.

Ze wejrzał z wysokości swey swietey: Pan z nieba pojrzał na ziemię.

Abby vsllysat kłanie wiezniow: a rozwiazal syny pomordowanych.

Abby obwieściali w Syonie imie Panskie: a chwale iego w Jeruzalem.

Na ten czas gdy sie lud pospotu schadzat: y krolowie aby sluzyli Panu.

Odpowiedzial mu na drodze mocy swoiey: trotkosc dni moich oznaym mi.

Nie wzyway mie na zad w potowicy dni

moich: od narodu do narodu lata twoie. Napoczetku thy Panie fundowales sie mie: a sprawy rak twoich sa nieba.

Hebre: 1

The przemina a thy przed sie trwaz: a wssy stey iako sata starzeiasie.

Esai: 40

2. Petri: 3

I iako odzienie zmieniz iey zmienia sie: a le thy tenze sam iestes/ a lata twoie nigdy nieustana.

Synowie slug twoich beda mieszac: a potomstwo ich na wieki sprawowane bedzie.

Psalm: 101

Psalm Dawidow. 102.

Vciy a vpomina aby wierni i vprzymego serca dziekowali Panu Bogu za dobrodzieystwa/ ktoremi ich hoynie oddajac raczyl.

Błogosław dussio moia Pana/ y wssy kte tonetrza moie/ imie swiete iego. Dobrozecz dussio moia Panu: a niechciey zapamiatawac dobrodzieystw iego. Kthory bywa mitosciw wssiem zlosciam twoim: kthory vzbawia wssy kte choro-

Psalm: 37

by twoie. Ktory wyjmuie z zatracenia zywot twoy: kthory cie koronuje w mitosierdziu y w li-

thosci. Ktory napelnia wssiego dobra zadosci twoie: odnowi sie iako orla mitosoc twoia.

Pan czyniac mitosierdzia: a sad wssiem co krzywde cierpia.

Oznaymit dlogi swoje Moizeffowi: synom Isralskim wole swoje.

Exodi: 34

Mitosciwy a lutosciwy Pan: niestwa-

Psalm: 14

plwy a barzo mitosierny. Nie wiecznie sie gniewac bedzie: ani na wieki nam bedzie grozil.

Nie czynit nam wedlug grzechow nassych: ani wedlug nieprawosci nassych odptaca nam.

Bo wedlug wysokości nieba od ziemi: v-

Psalm: 51

mocnit mitosierdzia swe nad temi co sie go boia.

W 107.

Jako iest daleki wschod stonca od zachodu tak dalekie vczynit od nas zlosci nasse.

Jako otec zwykl byc litosciw synom swoim/ tak sie zlitowal Pan nad thymi co sie go boia: Bo on zna mlosc nasse.

Wspomniat izechmy proch/ czlowiek iako

Psalm: 77

siano/ dni iego iak polny kwiaty thak o kwienie.

Bo y duch wnim przemienie/ a niezostanie: a wiecey niepozna miesca swego.

Mitosierdzie lepat Panskie od wieku az do wieku nad tymi co sie go boia.

Psalm: 10

A sprawiedliwosc iego na syny synow: tym ktorzy pilnula testamentu iego.

A pamietala na przykazania ie aby se czynili.

Pan na niebie sprawil stolice swoje: a kro-

Psalterz.

lestwo iego wssystkim panować będzie.
Chwalcie Pana wssystcy Aniołowie iego:
mozny w sitach/ czyniac słowo iego / ku
stuchaniu głosu słow iego.
Dobrorzeczyć Panu wssystkie mocy iego:
służebnicy iego wy co czynicie wola iego.
Błogostawcie Pana wssystkie sprawy iego:
na wsselkim miejscu panowania iego
dobrorzeczyć dussu moia Panu.

Psalm Dawidow. 103.

Tę pewnym i słusnym przyczynami przywodzi
nas Prorok ku chwale Panu.

Potożyłes ciemność/ y stała sie noc: a w niej
bada przechadzać wssystkie bestye lesne.
Zwierzeta rycząc aby tapali: a szukałi od
Boga pokarmu sobie.
Wzesto stonice/ y spotu sie zgromadzily: y
potoża sie w swych tożystach.
Wynidzie człowiek na robotę swoje: y ku
sprawie swojej aż ku wieczoru.
Jako zwielbione są sprawy twoje Panie:
wssystkie rzeczy w mądrości sprawił: na
pełnioną ziemią osiadyłości twej.
Cho morze wielkie a syrokie: w nim czotga
iacych sie rzeczy jest/ że im lizby niemał.
Zwierzeta wielkie y małe: tam tedy okrety
popłynę.

Gene: 3.

Smot ten ktoregos stworzył ku nagrawa
niu iemu: wssystkie rzeczy od ciebie czekają
abyś im dał w czas pokarm.
Gdy im ty das/ beda zbierać: gdy ty otwo
rzyć reke twoje: wssystkie rzeczy beda napeł
nione dobrą.
Ale gdy ty odwrócisz oblicze twoje/ zasmu
ca sie: odeymiesz duchy ich/ y wsthaną/ y o
broca sie zaś w proch swoy.
Wypuścisz ducha swego/ a beda stworzone
y odnowisz obliczność ziemi.
Niech że będzie chwata Pańska na wieki:
rozradnie sie Pan w sprawach swoich.
Ktory patrząc na ziemię uczyni że sie be
dzie trząść: ktory dotykałac sie gor tedy sie
kurza.
Bede spiewał Panu w żywocie moim: a o
piewać bede Bogu memu po kim żyw.
Niech mu beda lubieźne słowa moje: ia
zawsz bede sie kochał w Panie.
Niech wstana wssystcy grzesznicy na ziemi/
tudzież y nieprawi/ tak żeby ich niebyło.
Błogostaw dussu moia Panu.

Iob. 40.

Gene: 2.

Psalm: 103.

Psalm. 104.

Przypomina Prorok rozliczne dobrodziejstwa Bo
żę cym nas ku dziełom y chwale czynienia przy
wodzi.

Znawaycie sie Panu/ y wzywaj
cie imienia iego: stawcie między
pogány sprawy iego.
Spiewaycie a z weselim opiewaycie mu:
opowiadaycie wssystkie cuda iego.
Chlubcie sie z imienia iego swietego: niech
sie weseli serce tych ktorzy szukają Pana.
Szukaycie Pana/ a statym badzcie: su
kaycie oblicza iego zawiśdy.
Pamiętaycie na dzieł iego ktore czyni:
cudá iego y sady iego.
Potomstwo Abrahámowe stugi iego: sy
nowie Jakobowi wybrani iego.
On Pan Bog nasz/ we wssystkiej ziemi sa
dy iego.
Pamiętał na wieki testhament swoy: sto
wo ktore rozkazał na tysiąc narodow.

1. Par: 17.

Esai: 12.

Logostaw dussu moia Panu: Pa
nie Boże moy wielmożnymes sie
stał bázio.

Przyoblotles sie w chwale y w kráse: odzia
nes swiátością iáko świat.

Rosciagnawssy niebo iáko skóre: ktore
przykrywał wodami wierzch iego.

Ktory kładziesz obłoki iáko wózek swoy: k
ry chadzasz na skrzydłach wiatrow.

Ktory czynisz Anioły twoje duchy: a stugi
swoie ogień palacy.

Ktory zatóżyłes ziemię na sthatości iey:
nie pochyli sie na wiek wiekom.

Głębokość wód iáko świat/ odzienie iey: na
gorách beda stać wody.

Przed futkiem twoim wcieka: przed gło
sem gromienia twego/ bać sie beda.

Wychodzą wzgórze gory/ a zniżają sie pola
na miejsce ktoreś im wfundował.

Zatóżyłes im czyl/ ktorego nie przestapia:
ani sie nawróca/ aby przykryli ziemię.

Ktory wypuszczasz źródła na págorkách:
przez szrodek gor poćieką wody.

Snich beda pić wssystkie bestie polne: ocze
kawać beda Ostawie dzicy w prágnieniu
swoim.

Wład nimi pracy powietrzni przemieszká
wac beda: sprosrod stał spiewać beda.

Ktory potrapiasz gory z swoicy wysokości
z owocow spraw twoich będzie nasycona
ziemią.

Wywodząc siano bydletom: y sioła ku po
trzebie ludzkiej.

Abys wywiodł chleb z ziemi: y wino aby
rozweseliło serce ludzkie.

Abys wweleli oblicze w olein: a chleb aby
serce człowiece potwierdził.

Przyciągną k sobie wilgość hoynie drze
wá polne: y Cedronie Libańskie ktore w
szepit: tam wroblíowie gniazdka budo
wac beda.

Karogow dom wodzem ich jest/ gory wy
sokie Jeleniom: a skála wciekła Jezom.

Stworzył miesiąc na czas: stonice pozná
to zachod swoy.

Walterz.

na suchym miejscu.
Ktore zaślubił Abrahámowi y na przysię-
ge swoje (ktora uczynił) Izákowi.
Gene: 28. I ustanowił cho Jakobowi za rozkazanie:
a Izraelowi za wiekisty testament.
Mowiac/ Dam thobie ziemię Chanáney-
ska: w pomiar dziedzictwa waszego.
Gdy byli w małym poczęcie/ bardzo mało/ y
obywateli ich.
Gene: 12. I przefli z narodu do narodu: y skrolestwa
do ludu inego.
Gene: 20. Nie zostawił ciżowieka by im miał skodzić
y pokarać miasto ich krole.
Nie tykaycie się pomazaniom moich: a w
proroczech moich niechciejcie zle czynić.
I przyzwał głód na ziemię: a wssyškto w
moenie chleba stárt.
Gene: 37. Poslat przed nimi meżá: záprzedan iesth
Gene: 39. Jozeph za niewolnika.
Luce: 2. Wsádzili w okowy nogi iego/ zielezo prze-
Gene: 41. nikto dusze iego/ aż przysło słowo iego.
Powiesć Pańska zapaliła go: poslat Krol
y odwiązał go: Kriaze nad ludem/ y wy-
puscił go.
Uczynił go Panem domu swego: y kriaze
ciem wssyšktych osiádkości swojej.
Aby on wycwiczył Kriazera iego iáko sie-
bie samego: a stharcem iego rostopności
Gene: 46. náuczyl.
Exodi: 1. I wssedł Izraelski lud do Egiptu: a Ja-
Actum: 7. kob był obywatelem w ziemi Cham.
I rozmnożył lud swoy obficie/ bardzo y zmo-
enił go nad nieprzyjacioly iego.
Exodi: 3. Obrocił serce ich aby nienazrzel ludu ie-
go/ a żeby chytrze podesli slugi iego.
4. y 5. Poslat potym Moizesa sluge swego: Aa-
Actum: 7. roná ktorego obrat Pan.
Exodi: 7. Potożył w nich słowa známion swoich y
cud w ziemi Cham.
Exodi: 10. Zeslat ciemności y záciemil: a nieuprzykrzył
sie swoim słowam.
Exodi: 7. Odmienił wody ich w krew: y wybił ryby
ich.
Exodi: 8. Wypuścił z siebie ziemiá záby: w poko-
jach krolewskich.
Exodi: 8. Rzekł/ y przyleciała psia mucha y moty-
le/ po wssyšktych ich gránicách.
Exodi: 9. Uczynił z dzdżow ich grad: ogień paláacy
w ziemi ich.
I záráził winnice ich y sády figowe ich: y
stárt drzewá w gránicách ich.
Exodi: 10. Rzekł/ a przystá faráńca y iáko by Chrz-
afes/ ktorym liczy niebyto.
I wyiádał wssyšktych traw w ziemi ich/ y
wyzárlá wssyšktych owoc ziemie ich.
Exodi: 11. I wybił każda rzecz pierworodzona w zie-
mi ich: pierwiastki wssyšktych robot ich.
Gene: 22. A wymiódł ie z srebrem y ze złotem: a nie-
był w pokoteniach ich żaden chory.
Kádował sie Egipt z wyścia ich: bo był w

padł strach ich na nie.
Kosciagnat obtok ná obrone ich: a ogień
aby im przez noc świecił.
Exodi: 13. Zabili y przyleciały przepiórtki: a nássycit
Exodi: 16. ie chleba niebieskiego.
Exodi: 17. Koszczepit skáte/ y plynety wody: plynety ná
Nume: 20. suszey rzeki.
Gene: 17. Bo pomniat ná słowo swe swiate kthore
miał do Abraháma slugi swego.
I wymiódł lud swoy w weselu: a wybrane
swoie w rozrádowaniu.
A dat im powiáry Pogańskie: a roboty ludz-
kie osiedli.
Psal: 110. Aby przysrzegáli sprawiedliwości iego/ a
zákonu iego aby pilnie szukáli.

Psal. 105.

Kosciot swietly Kresciáński rpomina ku chwale
Boskiey dobroci/ ktora tym co sie o niey pytaia iesth
gothowá/ przywodzi thej ná pámieć niewdzieczność
przedkow nássych żydow/ y Boskie dobrodziejstwa.

Wznawaycie się Panu boć dobry
iesth: boć ná wielki miłosierdzie
iego.

Ktoż wysławiać będzie możności Pańskie
uczyni że beda stycháne wssyšktych chwaly
iego.

Błogostawieni kthorzy strzega Sadu/ a
czynia sprawiedliwość ná każdy czas.

Pamiętay ná nas Pánie w dobrey wolei
ludu twego: náwiedz nas w zbáwicielu
thwoim.

Ku ogládaniu w dobroci wybranych two-
ich/ ku rozweseleniu w weselu narodu twe-
go: abyś był chwalon w dziedzictwie two-
im.

Zgrzeszylismy spótu z oycy nássymi: niespra-
wiedliwie smy czynili a złości smy broili.

Oycowie nássy w Egiptcie nte zrozumieli
cud twoich: niepamiętáli ná wielość mi-
łosierdzia twego.

I poussili cie ku gniewu w stepuac w mo-
rze: w morze Czerwone.

I zbáwił ie dla imienia swego: aby oznay-
mit możość swoie.

I z szukał Morze czerwone/ a wneth wy-
schto: y przewiódł ie przez głębokości wod
iáko po púszy.

I wyzwólit ie z ręki tych co ich nienawi-
dzieli: a wykupit ie z ręki nieprzyjacieli
skiey.

A przykryłá wodá the co ich ciázyl: ieden
smich nieostat.

I wierzili słowam ie: y chwalili chwa-
le iego.

Przeko uczynili/ że zápamiętáli ná skutki
iego: a nieczekáli rády iego.

I pozabáli zadza ná púszy: y kuáli Boga

Dat im

Psalterz.

na suchym miejscu.

Dat im według żadości ich: y spuścił nasy-
czenie w dusze ich.

me: 16. I rozjarzyły Moizessa w Tłamieciech: A-
aroną swietego Páńskiego.

Rozstąpiła się ziemia y pozarta Datana: y
pokryta á przysuta zebranie Abironowe.

I zagorzało się w bożnicy ich: płomień po-
żart grzeszniki.

odi: 32. I uczynili Cielcá przy gorze Oreb: y czyni-
li modle bátwanowi rzezánemu.

or: 10. I odmienili chwale iego w podobieństwo
cielcá: ktory siano gie.

me: 1. Zapamiętali Boga ktory ie wybawił/ kto-
ry czynił wielmożne rzeczy w Egypcie/ dzi-
wy w ziemi Chán: straszliwe rzeczy w mo-
rze Czerwonym.

I rzekł/ że ie miał wytrącić: by był Moiz-
esz wybrány iego niezastąpił się z trza-
skiem przed oblicznością iego.

aby był odwrócić gniew iego żeby ich nie-
wytracał: á nie sobie nieważyli ziemię po-
żadliwey.

me: 14. Niemierzyli słowu iego: y márkotháli ro-
przybytkách swoich: nie wslucháli głosu
Páńskiego.

I wymógł rękę swą ná nie: aby ie pothárł
ná puszczy.

A żeby rozmiotat pothomstwo ich między
naroby: á rosproszył ie między postronne
powiaty.

me: 25. I poczęli są modle stroić Beelphegor: y ia-
dali offiary zá umarte.

uc: 22. I poruszyli go ku gniewu w wynálestách
swoich: y rozmnożył sie między nimi wpa-
dek.

or: 10. I stanął Phinees y wblagał: á wstąpił po-
razka.

me: 15. I poczytano mu iesth ku sprawiedliwości
w narodzie: y do narodu aż ná wieki wie-
cznie.

odi: 17. Wzruszyli go zas przy wodách Odporu: y
uc: 20. utrapion iest Moizesz dla nich: że rozdra-
żnili ducha iego.

me: 7. I opatrzenie oznaymit wsty swemi: niewy-
stydziłi Pogánstwa ktore Pan wyniszczy-
rozkazat.

me: 2. I zmieszałi sie między pogánstwem/ y ná-
wytkli spraw ich: y służyli rzezánym obra-
zom ich: y stato sie im ku wzgorszeniu.

me: 32. I offiarowali syny swoje y córki swe dyab-
łowi.

me: 18. A wylali krew niewinna: krew synow y có-
rek swoich/ ktore offiarowali rytym obra-
zom Chánaneykim.

me: 7. I zarażona iest ziemia we krwiach/ y splu-
gawiona sprawami ich: y scudzożyli sie
w wynálestách swoich.

me: 20. Rozgniewał sie tedy zapalczywością swą
Pan ná Lud swoy: y zbrydzył sobie dzie-
dzictwo swoje.

dzictwo swoje.

I wydał ie w ręce pogánskie: y pánowáli
nad nimi či co ich nienawidzieli.

I ciążyli á nedzili ie nieprzyjaciele ich: y by-
li wniżeni pod rękami ich: często á gęsto ie
wywazal.

Oni lepał y w gniew go pobudzili w ra-
dzie swey: y wniżeni byli we złościach
swoich.

A widział gdy byli trapieni: y wslýssat pro-
be ich.

I pámietał ná testament swoy: y żal mu
było według wielkości miłosierdzia swego.

I dat ie w miłosierdzie: przed pozrzeniem
tych ktory ie poimáli.

Zbaw nas Pánie Boże náš: á zbierz y zgro-
madz nas z narodow.

Abychmy chwale czynili imieniu twemu
swietchemu: á przechwaláli sie w chwale
twoiey.

Wtęgosławiony Pan Bog Iśráelski od wie-
ku aż do wieku: á rzecze wslýsset lud/ stań
sie/ stań sie.

Psalm. 106.

Przypomina wiele dobrodziejstw y miłosierdya
Páńskiego/ czynionych ludu Iśráelskiemu/ ábychmy my
sámie Pánu Bogu dziekowáli.

A tu ydowie wczynáli piáte kriegi psalmow.

Znawaycie Pánu że dobry iesth/ bo náwieki miłosierdzia iego.

Niech powiedzą či co odkupieni
są od Pána: kthore odkupił z ręki nieprzy-
jacielskiej/ z roznych kráin zebral ie.

Od wschodu stonicy y od zachodu: z pułno-
cy y od morza.

Blatáli sie po pustyńie y po sussey: drogi ku
miastu nienálezli żeby w nim miesztáli.

Láknacy y prágnaacy: duffá ich wstąpił w
nich.

I wotáli do Pána gdy byli w wciśku: á stra-
pienia ich wyswobodził ie.

Inawiodł ie ná prosta drogę: aby bli do
miasta ná miesztanie.

Niech wyznáia Pánu miłosierdza iego: á
dziwne sprawy iego synom ludzkim.

Inasycit dusze čćie: á dusze láknaca nasy-
čit dobr.

Siedzace w čiemnościách y w čiemu smier-
ci: okowane zebránina y żelazem.

Bo odporni byli powieściam Páńskim: á
ráde nawyssego pobudzili ku gniewu.

I wniżone iest w robotách serce ich: z cho-
rzeli á niebyt kto rátniac.

I wotáli ku Pánu gdy byli trapieni: á z w-
ciśkow ich wybawił ie.

I wawiodł ie z čiemności y z čienta smier-
ci: á okowy ich potamał.

Exodi. 16. Deute. 8. Psalm: 77. 104. 2. Par: 33.

Indicum przez wslýssat. Deute: 30.

Psalm. 106.

Psalm. 106.

Psalm. 106.

Psalm. 106.

Psalm. 106.

Psalm. 106.

Psalm. 106.

Psalm. 106.

Psalterz.

an. 17.
Num. 1.

piony : a prozba iego niech sie w grzech obroci.

Dni żywota iego niech krotkie beda: a biskupstwo iego niech weźmie drugi.

Synowie iego sirothami: a żona wdowa niech beda.

Niech beda przeniesieni chwieiacy sie synowie iego: y niech zebza: a niech beda wyrzuceni z własciwych domow swych.

Abymowal lichwiarz wssysthke maier tnosć iego: aby rozdali obcy praca iego.

Niechay niema pomocnika: a niech żaden niebedzie coby sie zlitowal nad siostrami iego.

Dzieci iego niech beda ku zatracie: w iednym rodzieniech zginie imie iego.

Niech przydzie na pamiec zlosc oycow iego przed oblicznoscia Panską: a grzech marki iego niechay niebedzie zgładzony.

Niech zawždy beda przeciwno Panu: a niech wyginie pamiatka ich na ziemi: prze tho ze thez nierosponmiat uczynic mto s sierzia.

A przesladowal ciowieka niedostatecznego y zebzaccego: a na sercu zatosnego y skruszonego aby umartwil.

Zochat sie wprzekletstwie y przydzie nań: niechcial stogoslawniostwa: a bedzie thez oddalone od niego.

A oblokt sie w zlorzeczenstwo iako w sate: y wesi iako woda w wnetrza iego: a ias to oley do kosci iego.

Abymu byta iako odzienie ktorym sie okrywa: a iako pas ktorym sie zawždy opasuje. Tac sprawa onych co mi wtaczaja v Pana: y co sie mowia przeciw dussy mey.

A thy Panie: Panie uczyn zemna dla imienia twego: boc wdzieczne jest miłosierdzie twoie.

Wyzwol mie bom niedostateczny a vbozuchny iesth: a serce me z fraszowato sie we mnie.

Jako cień gdy schodzi: zyciem iesth: a o trzesionem iako Saranica.

Kolana me schorzaly od postu: a ciato mo ie odmienilo sie od oleiu.

A sthatem sie im nasmiwistiem: widzac mie chwiali glowami swemi.

Wspomoz mie Panie Boze moy / zbaw mie dla miłosierdzia twego.

Abymiedzieli ze rek twoi iesth otho ta: a ty Panie uczynites ia.

Oni beda zlorzeczyć: a ty dobrozreczes: kto rzy na mie powstaja: niech beda pohanbie ni: a sluga twoy bedzie sie weseli.

Niech beda obleczeni: ci co mi v wloca wstydem: a niech beda pokryci zestomocem iako sownym odzieniem.

Bedec sie wyznawal barzo Panu vsty me: a w posrodku wielu bede cie chwalił

Bo stanat po prawey rece vbogiemu: aby wyswobodzil od przesladuacych dusse moia.

Psalm Dawidow 109.

Zamyka sie wthym Psalme zacne prorocstwo o Chrystusie Panie taki byc mial: tho iest ze mial byc Bog y ciowiek / niosac na sobie vrad y krolowskiy kapianski.

Ezett Pan Panu memu: siedz na prawicy moiey.

Alz potoze nieprzyiacioly thwoie: podnoskiem nog twoich.

Kozge mocy twoiey wypusci Pan z Syonu: panuyje w posrodku nieprzyiacioly twoich.

Schoba pocatek wdzien mocy twey w iasnosci Swietych: z żywota przed Lucyferem porodzitem cie.

Przyragt Pan a niebedzie mu thego zal: Ty ieszes kaptanem na wieki: wedlug porzadku Melchisedechowego.

Pan po prawey rece thobie: podruzgotat w dzien gniewu swego krole.

Sadzie bedzie miedzy narody: napelni v padle rzeczy: z tlocy wielu glowy na ziemi. Z bystrego sbrumienia na drodze bedzie pil: przeto podwysy glowe.

Psalm. 110.

Wylieja dobrodusystwa Boze czynione ludu Izrael stianu: za ktore Pana dziekue: mowiac.

Wznam sie tobie Panie w zupełnym sercu moim: w zborze sprawiedliwych y w zgromadzeniu.

Ze wielkie sa sprawy Panskie: wyszukane na wssystkie wole iego.

Wyznawanie y wielmoznosc sprawa iego: a sprawiedliwosc iego trwa na wiek wiekom.

Pamiec uczynit dziwow swych / miłosierzy a lutosciwy Pan: dat zywnosc boiacym sie iego.

Pamietac wiecnie bedzie na testhamenty swoy / moc skutkow swych z wiastnie ludu swemu.

Abym podal dziedzictwo Poganski: v czyni rak tego sa / Prawda y Sad.

Wierne sa wssystkie przykazania ie: vtworzone na wiek wiekom / uczynione w prarodzie y w sprawiedliwosci.

Odkupienie Pan poslat ludu swemu: przykazat na wieki testament swoy.

Swiethe a ogromne imie iego / Pocatek mabrosi: boiazni Panska.

Zrozumienie dobre wssiem ktorzi czynia ia:

Psalm: 15.

Mathe: 22.
1. Cor: 15.
Hebre: 1.
9 10.

Hebra: 7.

Psalm: 91.

Psalm: 33.
Gene: 15.

Psalm: 104.

Iob. 28.
Prouer: 1.
9 9.

pochwa

Psalterz.

pochwalenie iego trwa na wiek wiekow.

Psalm. III.

Napominanie jest w tym psalmie: abyśmy byli walecy a roztazania pasciego pilni: a jezy my tez sluzkami milosierdnymi to okazowali bliżnim naszym.

Błogosławiony tho maż kthory sie pana boi: w roztazaniu iego bedzie chciec harzo.

Psalm: 56. Możne bedzie na ziemi potomstwo iego: narod prostych a wprzejmych bedzie błogosławiony.

Czesć y bogactwa w domu iego: a sprawie dlugosc iego trwa na wiek wiekow. W zesła jest w ciemnościach swiätosc w przejnym a prostym: milosierdny y lutościwy y sprawiedliwy.

Psalm: 36. Prouc: 19. Wczesny tho cztowiek ktory zlituie sie a pożycza: bedzie roztadat mowy swe przed sadem: bo na wieki niebedzie poruszon.

Prouc: 10. Ejaie: 49. Psalm: 16. W wiekisty pamiatce sprawiedliwy bedzie: od posluchow ztych bac sie niebedzie. Gotowe serce iego duffac w panie: poztwierdzone jest serce iego niebedzie poruszone: az przezyrzy a wzgardzi nieprzyjacioty swoje.

Prouc: 11. 2. Cor: 9. Rozprossyt / rozdat ubogim: sprawiedliwosc iego trwa na wiek wiekow: rog iego wywysszon bedzie w chwale. Grzesnik wzrzy / a bedzie sie gniewat: zabami swemi bedzie zgrzital a bedzie schnat zadosc grzesnikow zginie.

Psalm. 112.

Pobudza nas ku chwalemtu Boga ze tho / je nas i ponizonych wywyssze raczyt.

Psalm: 133. 134. Chwalcie dziatki pana / chwalcie imie pascie.

Badz imie pascie błogosławione / od terazniejszego czasu az na wieki.

Mala: 1. Od wschodu stonca az do zachodu: chwalebne imie pascie.

Wywysszony pan nad wssystkie narody: y nad nieby chwata iego.

I ktoz taki iako jest pan nasz kthory przezmieszkawa na wysokościach: a patrzy na pokorne na niebie y na ziemi.

1. Reg: 2. Wzbudziac z ziemi niedostatecznego: a z gnoiu wynosiac ubogiego.

Abey y posadzil z kraszety: z kraszety ludu swego.

Ktory czyni aby mieszkata nieptodna w domu / matka weselaca sie z synow.

Psalm. 113.

Ze to je zydy pan raczyt z ienctwa Egiptskiego / nas ias i piekielnego wyrwac a wywieść / y pomina protol aby my chwale a chesce pana czynili.

A ten czas gdy wychodzil lud izraelski z Egiptu: dom Jakobow z ludu bezbożnego.

Stala sie ziemia Judska poswiecenie pascie: lud izraelski moznosc iego.

Morze widziato y vcietto: Jordan sie na wspat obrocit.

Gory rozweselity sie iako barani: a pagorki iako iagnieta v owiec.

Coz sie dzieie Morze zes vcietto: y ty Jordanie czemuś sie wstecz wrocit:

Wy thez gory czemuście sie rozradowaly iako barani: a pagorki iako iagnietha v owiec:

Przed oblicznoscia pascia zruszyla sie ziemia: od twarzy Boga Jakobowego.

Kthory obraca opoki w wodne obficie ieziora: a skaty w zrodia wod.

Tu zydomie psalm w seiyasia. 115.

Nie nam nie nam panie: ale imieniu twe mu day chwale.

I milosierdzia twego y prawdy twej: by nierzekli pogani / gdziez jest Bog ich:

Gdyz Bog nasz jest w niebie: wssystko co iedno chciat vczynt.

Batwany poganscy srebro y zolto: sprawa rak ludzkich.

Wsta maia a mowic niebeda: oczy maia / a nie beda widziec.

Wssy maia a niewssyssa: nozdrza maia a womey czuc niebeda.

Rece maia a niebeda sie dotykac: nogi maia / a chodziec niebeda / ani wotac beda garlem swoim.

Niech im podobny beda ci co ie czynia: y wssystcy co nadzieie w nich pokladaja.

Dom izraelski mial nadzieie w panie: ratunkiem y obrońca ich jest.

Dom Aaronow duffat w panie: spomocnikiem y obrońca ich jest.

Ktorzy sie pana obawiaia duffanie w panie mieli: ratunkiem y obrońca ich jest.

Pamiethat pan na nas / y błogostawit nam.

Błogostawit domowi izraelskiemu: błogostawit domu Aaronowemu.

Błogostawit wssystkim co sie boia pana: maluckim y wielkim.

Niech iesce przyda pan na was / na was ynawasse syny.

Błogostawieniście wy od pana: kthory stworzyl niebo y ziemie.

Niebo y niebiosa panu: a ziemie dat synom ludzkim.

Tu vmarli

Psalterz.

Psalm: 6.
Ej. 38.
Nie umarli beda cie chwalic Panie: ani ci
wssystcy ktorzy szeptu do piekta.
Ale my ktorzy smy zywi dobrozeczymy Pa-
nu: od tego czasu az na wieki.

Psalm. 114.

Zalmyka sie w tym psalmie dzetkowanie Panu Bo-
gu i raciy wysluchawac prosby nasze/ a wyswo-
bodzac trudnosci utecnych.

Smitowatem (Pana) bo wyslucha
Pan gtos modlitwy moiej.

A iz naklonit ku mnie vcha swego:

a za dni moich bede go wzywac.

Obtoczysie na mie bolesci smierci: a niebe
spiecenstwa piekielne nalazly mie.

Grasunek y bolesc nalaztem: a imieniem
Panskiego wzywac.

O Panie wybaw dusse moie/ milosierzny y
sprawiedliwy Pan/ a Bog nas zlituje sie.
Pan jest strzegacy maluckich: vkorzytem
sie y wyswobodzil mie.

Nawroc sie dussio moja do pokoiu twego:
Boe Pan dobrze vczynil.

Bo wydart dusse moie od smierci: oczy mo-
ie od placu/ nogi moie od upadku.

Spodobam sie Panu/ w krajnie zywi-
acych.

Psalm. 115.

Gdy z prawdziwa chwala bedziem Pana Boga
wyznawali/ a skromnie co na nas przypadne wycier-
pimy/ co nam za to bedzie okazu.

SWierzytem przetoż mowilem: a ia
lepak poniznem barzo.

Jam rzekl w wysciu moim: wssel
ci czlowiek kamicu.

Cos mam oddac Panu: za to wssystko co
mi na dale

Aielich zbawienny wezme/ a imienia Pan-
skiego wzywac bede.

Sluby moie wypelnie Panu przed wssem
ludem iego: barzo droga jest przed oblicz-
noscia Panska smierec swietych iego.

O moy Panie zem ia sluga twoy/ iam slu-
ga twoy: y syn sluzebnice twoiej.

Rozzerwales zwiasci moie/ tobie offiaro-
wac bede offiare chwały: a imienia Pan-
skiego wzywac bede.

Sluby moie Panu oddam przed obliczno-
scia wssystkiego ludu iego: w sieniach do-
mu Panskiego/ w porzodku twoim Jeru-
zalem.

Psalm. 116.

Pobudka jest w tym psalmie ku chwaleniu Pana
milosierdzia y prawdy iego.

Chwalcie Pana wssystcy narodobwie:
chwalcie go wssystcy ludzie.

Bo utwierdzone jest nad nami mi-
tosierdzie iego: a prawda Panska trwa
na wieki.

Psalm. 117.

Osnaymuie prorok Chrysta Pana ze iesth kamien
weglowy ktory dwie scienie spaja/ tudziez ku chwa-
leniu go vpomina.

Chwalcie Pana bo iesth dobry: bo na
wieki milosierdzie iego.

Niech theraz mowi lud Israelski ze
dobry iest: bo wiecznie trwa milosierdzie
iego.

Niech thez ninie mowi dom Aaronow ze
dobry: bo na wieki milosierdzie iego.

Niech wssystcy mowia ci co sie boia Pana:
ze na wieki milosierdzie iego.

Z vcisku a z trapienia wzywatem Pana: y
wysluchal mie w syrokości Pan.

Pan mi iest zpomocnikiem: niebede sie o-
bawat by mi co czlowiek mial vczynic.

Pan racunkiem moim: a ia za nic miec be-
de nieprzyiacioli moie.

Lepiej iesth duffac Panu: nizli duffanie
miec w czlowiezie.

Lepiej miec nadzieie w Panie: nizli du-
ffac w kiazetach.

Wssystcy narodobwie obtoczyli mie: ale w
imieniu Panskim/ pomscilem sie nad nimi.

Obstepuiac obtoczyli mie: a w imie Pans-
kie pomscilem sie nad nimi.

Ogarneli mie iako pczoty: y rozpalili sie ia
ko w cierniu ogien: ale w imie Panskim pom-
scilem sie nad nimi.

Wypchniony swankowatem ku upadku:
ale Pan przyiat mie.

Moc y chwata moja Pan: y stat mi sie ku
zbawieniu.

Gtos wesotosci y zbawienia: w przyby-
tach sprawiedliwych.

Prawica Panska vczynila moc/ prawica
Panska wywysyla mie: prawica Panska
vczynila moc.

Nieumre ale bede zywi: a bede oppowiadat
sprawy Panskie.

Karzac potarat mie Pan: iednak mie
smierci niepodat.

Otworzcie mi forty sprawiedliwosci/ w
bedsyrwie bede sie wyznawat Panu: the

sprawy Panskie/ sprawiedliwi w nida do-
niey.

Wyznam tobie zes mie wysluchal: y states
mi sie ku zbawieniu.

Roma: 15.
Psalm: 118.

Psalm: 104.
105. 106.
135.
Judith. 13.

Hebre: 13.

Psalm: 145.

Exodi. 15.
Esaie. 12.

Esaie. 26.

Psalterz.

Mathe: 21.
A Sam. 4.
1. Petri. 2.

Kamien on kthory odrzucili budownicy:
ten sie stat głowa węgla.
Stalo sie tho od páná: á dziwna tho rzecz
jest w oczách nášých.
Ten ci tho dzien kthory sprawil Pan: roz-
raduymy á weselmy sie weń.
O moy Pánie uczyn mie zbawionym: o pá-
nie rácz szczęście sprawić: Błogosławiony
kthory przychodzi w imie Pánstkie.
Błogosławilimy wam zdomu Pánstkiego:
Bog Pan/ y oświecił nam.
Postanowcie dzien wroczysty w gestwie lu-
du/ aż do rogu oltarza.
Bog moy ty ieszes á bede sie tobie wyzna-
wat: Bog moy ieshes thy/ á bede cie wy-
wyssat.
Wyznawac ci sie bede żeś mie wysluchal: y
states mi sie tu zbawieniu.
Wyznawaycie sie Pánu boć dobry: bo ná-
wieki trwa miłosierdzie iego.

Psalm. 118.

W thym psalmie opisuje sie iáko pobożni ludzie/
bárzo sobie zákon Boży waja/ y tak bárzo go sa pil-
ni/ ie gdy widza ono co grzesznicy tamia okramie te-
go litnia/ A iáko wj tego zadáa aby byli od páná w-
nim dobrze wyćwiczeni/ á ci co gi przestępia aby by-
li stumieni y zágubieni.

Alph.

Psalm: 1.

Błogosławieni niepokálení ná dro-
dze: kthorzy chodza w zákonie Pán-
stkim.

Psalm: 18.

Błogosławieni kthorzy z pilnością sie py-
taia o świadectwach iego: zupełnym ser-
cem kthorzy go szukáia.

Bo ci co nieprawosć piodza/ niechodzili
droga iego.

Deute: 4.

Thys przykazat: rozkazania twego strzedz
bárzo.

5 & 6.

Day tho Boże by byty sprawowane drogi
moie: tu przysrzeganiu sprawiedliwosci
twoich.

7 & 8.

Iosue: 22.

& 24.

Ná ten czas z háńbion á zefromocón nie-
bede: gdy pilnie przegladne wssytkie przy-
kazania twoie.

Bedeć sie wyznawat w prostosci serca me-
go: w thym zem sie dowiedzial sadow sprá-
wiedliwosci twoiey.

Sprawiedliwosci twoich bede strzegł: nie
opuszczay mie Pánie z żadney strony.

Beth.

Czym poprawia miodzienczyk dro-
gi swoiey: w przysrzeganiu przy-
kazania twego.

Zupełnym sercem szukałem cie: nieodpy-

chay mie od wyrokov twoich.
W sercu mym skrytem umowy twoie: á-
bym niezgrzeszył przeciw tobie.
Błogosławiony ieshes Pánie: náucz mie
sprawiedliwosci twoich.
W powiesciach moich/ wyprawowatem
wssytkie Sady wst twoich.
W drodze świadectw twoich kochatem sie
iáko we wssytkich bogactwach.
W rozkazaniach twoich bede sie ćwiczył:
á opátrze drogi twoie.
W sprawiedliwosciach twoich bede rozmi-
slat/ á niezapámietam mow twoich.

Gimel.

Odpát słudze twemu/ ozyw mie/ á
bede strzegł powiesci twoich.
Odstón oczy moie/ á ogladam dzi-
wne rzeczy z zakonu twego.
Przychodzien ia ieszem tu ná ziemi: nie kři-
przedemna przykazania twego.
Prágnelá duffá ma požadac vsprawiedli-
wienia twoich ná kazdy czas.
Pogromiles pyšne/ przekleci co vstepuia
od poruceństw twoich.
Oddal odemnie pohánbienie y wzgárde:
bom świadectw twoich szukał.
Boć zasiedli křiázhá y przeciwko mnie
mowili: á (záthym) dsuska twoy ćwiczył sie
w sprawiedliwosciach twoich.
Bo y świadectwa thwoie sa rozmyślanie
moie: á rada moia sprawiedliwosci twoie.

Daleth.

Rzyskata tu páwimentowi duffá
ma ozyw mie według slowá twe-
go. Drogi moie wypowádatem y wy-
sluchales mie/ náucz że mie sprawiedliwo-
sci twoich.
Drogi sprawiedliwosci twoich náucz mie:
y ćwiczyć sie bede w dziwnych spráwach
twoich.
Drzymatá wiec duffá ma prze cliwosc: v-
twierdz że mie w slowiech twoich.
Droge nieprawosci oddal odemnie: á z za-
konu twego badz mi miłosciw.
Droge prawdy wybratem sobie: Sadow
twoich niezapámietatem.
Przyslatem Pánie tu świadectwam two-
im niechcieyże mie pohánbic.
Droga przykazania twoich biezatem: gdys
rozssrzyl serce moie.

He.

Psalterz.

W Otoż mi zakon pánie droga sprá-
wiedliwosci twoich: á bede sie o
nim pytal wssedy.

Day mi zrozumienie á bede z pilnoscia su-
kat zakonu twego: y bede go strzegł w zu-
petnym sercu moim.

Prowadzże mie sciessta poruczenstwo two-
ich: bom iey pragnat.

Náchyl serca mego ku swiádecstwam two-
im: á nie ku takomstwu.

Odwroc oczy moje by niewidziaty marnos-
sci: na drodze twej obzyw mie.

Ostanow sludze twemu umowe twoie: w
boiazni twoiej.

Odetni pohánbienie moje kthore mi byto
podeyżrzane: bo sady twoie uczesne.

Otom zawždy požadat roskazania twoich:
w sprawiedliwosci twej obzyw mie.

Wan.

N Uciech ná mie przydzie miłosierdzie
twoie: y zbawienie twoie według
umowy twoiej.

J odpowiem słowem tym co mi wragaia:
żem duffat powiesciam twoim.

A nieodeymuy z ust moich słowa praw-
dziwego nigdy: bom w sadziech twych za-
wždy nadzieie miał.

J bede strzegł zakonu twego zawždy do
wieku: y ná wiek wiekom.

J chadzałem po syrokości: bom przyka-
zania twoich pilnie szukał.

J mawiałem w swiádecstwach thwoich
przed krolmi: á niebytem zesromocony.

J rozmyślałem sobie w roskazaniu twoim:
ktorym m miltowat.

J wznosilem rece moje ku przykazaniom
thwoim ktorem miltowat: y bede zwyczaj
brat w sprawiedliwosciach twoich.

Zain.

W Omniej pánie ná słowo twe stu-
dze twemu: w kthorymes mi ná-
dzieie dat.

Tac mie ciešsytá w wniżeniu moim: bo v-
mowa twa ożywiá mie.

Pyssni ztosciwie działali ná każdy czas: á
ia od zakonu tweo nigdy sie nie wwiódt.

Pámietatem ná sady twoie pánie od wie-
ku: y uciešsytlem sie.

Jat sie mnie niedostaték: dla grzesznikom
opuszczajacych zakon twoy.

Piosnkámim sobie miał sprawiedliwosci
twoie: ná miejscu pielgrzymowania mego.

Pámietatem y w nocy pánie imie twoie:
y strzegłem zakonu twego.

Then mi sie stat (czaska) žem pilnie su-
kat sprawiedliwosci twoich.

Seth.

C Zaská moia pánie: rzekłem strzedz
zakonu twego.

Uprzeżmiem prosiť oblicza twego
w zupełnym sercu moim: zlituy sie nádem
ná według powiesci twoiej.

Rozwazałem sobie drogi moje: y obroci-
łem nogi moje ku swiádecstwam twoim.

Gorow iestem á nie iestem zasmucony: á
bych strzegł przykazania twoich.

Powrozy grzesznikom opletty mie: á za-
konu przedsie twego niezapámietatem.

O árod nocy wstawalem ábych wyznánie
czynt thobie: z sadow sprawiedliwosci
twoich.

Uczesnikiem ia iestem wssch ktorzy sie cie
bie boia: y kthorzy strzega przykazania
twoich.

Miłosierdzia twego pánie pełná iest žie-
nia: sprawiedliwosci twoich náucz mie.

Teth.

O brothliwosc uczyniles z sluga
twoim: według słowa twego.

Dobrotliwosci y kárności y umie-
ietności náucz mie: bom wierzył przyka-
zaniom twoim.

Pierwey niżli bym wniżon wykościlem był:
przetożem powiesci twej przysrzegał.

Dobryšes thy: á w dobrotliwosci twej ná-
ucz mie sprawiedliwosci twoich.

Rozmnożyła sie ná mie nieprawosć hár-
dych: ia lepał w zupełnym sercu bede sie bá-
dat przykazania twoich.

Z siádo sie iakoby mleko serce ich: ia zas
rozmyślałem sobie zakon twoy.

Dobrze mnie tho žes mie wniżyt: ábym sie
uczyl sprawiedliwosci twoich.

Lepšy mi iesth zakon twoy: niżli thysiace
złota y srebra.

Jod.

L eże thwe pánie uczynili mie:
y stworzyli mie: day mi zrozumie-
nie: ábym sie uczyl poruczenstwo
twoich.

Ci co sie ciebie boia wřza mie y rozrádu-
ia sie: žem w słowa twe náder duffat.

Poznátem pánie že sady twe sa sežyra
sprawiedliwosc: á w prawdzie twej wko-
rzytes mie.

Badz miłosierdzie twe aby mie ciešsytá:
według obietnice twoiej sludze twemu.

Num: 18.

Psal: 62.

Psal: 32.

Mathe: 19.

Esaie: 6.

Gene: 1.

Iob: 10.

Psalterz.

Uciech sie stocza na mnie miłosierdzia two-
ie a bede żył: bo zakon twoy iest rozmyśl-
nie moje.

Uciech beda pohánbieni hárdzi/ że nieslu-
śnie czynili przeciwko mnie nieprawość:
ia lepak bede sie ćwiczył w roszkaniach
twoich.

Uciech sie ku mnie obroca ci co sie ciebie
boia: y ktorzy znáia świadectwa twoie.
Badz serce me niepokálane w sprawiedli-
wościach twoich: ábych niebył zelżony.

Caph.

Sstatá (prágnac) ku zbawieniu twe-
mu duffá moia: a w slowie twoim
náderem dufat.

Wstáły oży moie ku powieści twoiey/ mo-
wias/ kiedyś nas pocieszy:

Bom sie stat skorzane wiaderko na mrozie
sprawiedliwości twoich niezapamiętha-
tem.

Psalms: 38.

Wieleż tych dni slugi twego/ gdy uczyni-
sz rozsadek z tymi co mnie przesładuią.
Powiádalić mi złońnicy básni: ále nie iáto
nie sie zakon twoy.

Wszystkie roszkania twoie prawda istha:
złóńnicy przesładowáli me rátuuy me.

Máto co mniey że me niezniszczyli ná zie-
mi: iednak ia nieodstapitem przykazania
twego.

Według miłosierdzia twego ożyw me: a
bede strzeżę świadectw vst twoich.

Lamed.

Psalms: 32.

116.

Isaie. 40.

Mathe: 5.

24.

Panie wiecznie trwa ná niebie sto-
wo twoie.

Od rodzań do rodzań prawda
twoa: ugruntowales ziemię y trwa.

Zrządzeniem twoim trwáia dni: boć wssy-
stkie rzeczy sluzá.

Jedno tylko że zakon twoy iest me rozmy-
ślenie: snadź bym był ná ten czas zginat w
wkorzeniu moim.

Wiecznie nieprzepomnie sprawiedliwos-
ci twoich: boś me w nich ożywił.

Twoyciem ci ia zbawię me: bom szukał
sprawiedliwości twoich.

Czekálic ná me grzesznicy żeby me stráci-
li: świadectwa twoie z rozumiatem.

Wsselákiey doskonałości widziatem zkoń-
czenie: syrokie bázro przykazanie twoie.

Mem.

Akożem miłował zakon twoy pá-
nie: ná każdy dzien rozmyślanie mo-
ie iesth.

Ná nieprzyiacioly moje uczyniles me ro-
stropnym mandatem twym: bo go mam
ná wieki.

Nád wssystkie uczyciele moje rozumia-
tem: bo świadectwa twoie iesth rozmy-
ślanie moje.

Miatem wiecey rozumu niżli sthary: bom
sie pytat o roszkaniach twoich.

Od wsselákiey drogi zley odciagam nog
swoich: ábym strzeżę stów twoich.

Nieodchylitem sie od sadow twoich: boś
thy mnie zakon wiożył.

O iáto sa przyjemne á stódkie vstam mym
namowy twoie: stódffe niżli miod vstham
moim.

O przykazaniach thwoich zrozumiatem:
przetożem nienáysrzat wsselákiey drogi zlo-
śliwey.

Nun.

Ochodnia nogam moim stów
twoie: á świeca sćiesstam moim.

Przisiagtem y iuzem vmyslił stredz
sadow sprawiedliwości twoiey.

Poniżonem iest Pánie zewssad: ożyw me
według stów twego.

Dobrowolne podárza vst moich vpodobá-
ne sobie uczyni Pánie: á sadow twoich ná-
ucz me.

Duffá moia záwždy w reku moich: á zako-
nu twego nigdym nieprzepomniat.

Zástawili grzesznicy sidlo ná me: á od przy-
kazania twoich nigdym nieustapit.

Dziedziectwemem dostat świadectwa two-
ie ná wieki: bo sa rozrádowanie serca meo.

Przychylitem serca mego ku czynieniu sprá-
wiedliwości twoich ná wieki/ dla odpłaty.

Samech.

Złóńniki w nienawiści miatem/ á za-
kon twoy miłowatem.

Wspomocnik y przymiciel iesthes
moy: á w slowie thwym náderem miat
nádzieie.

Odstepcie odemnie złóńnicy: á bede sie wy-
wiadowat przykazania Boga mego.

Przyimi me według vmowy twoiey á be-
de żył: á nieday mi sie záwstydać w oczeká-
waniu moim.

Rátuy me á bede zbawion: y bede rozmy-
ślat záwždy w sprawiedliwościach twoich.

Wzgárdziles wssystkie ktorzy odstepnia
od sadow twoich: bo niepráwa iest mislich.

Poczytatem zá przestępniki wssystkie grze-
śniki ziemi: dla thegoż miłowatem swiá-
dectwa twoie.

Z kol bóiańia ciáto moje: bom ci sie sadow
twoich obawat.

Ain.

Psalterz.

Alin.

S Czyniłem sąd y sprawiedliwość :
nie dajże mi w ręce tym co mię po
twarzają.

Przyimi sługe twoe ku dobremu: niech na
mię hárdzi potwarzy niektáda.

Oczy moje wstáły ku zbáwieniu twemu: y
ku namowię sprawiedliwości twoiey.

Czyni z sluga twym według miłosierdzia
twego: a sprawiedliwości twoich náucz
mie.

Slugáciem iá twoy: daj mi zrozumienie
ábym vniat świadectwa twoie.

Czas ci już wejść Pánie: rozmiórhálic
zakon twoy.

Przetohozem miłował rozkazania twoie:
nád Złoto y nád Topázyon.

Dla thegoż ku wssysthkim przykazaniom
twoim ciągnatę sie: káżdá niecnostíwa
droge miałem w nienawiści.

Phe.

Z iwayne są świadectwa twoie Pá-
nie: przetohoz wywiadováta sie o
nich duffá moia.

Rozpráwowanie a wykład mow twoich
oswieca: y dawa zrozumienie málutkim.

Ochworzyłem vsthá moie y wziatę w sie
duchá: bom przykazania twoich pośedał.

Poyrzny ná mię a bádż mi miłosćiw: we-
dlug rozsádku miłuiących imię twoie.

Spráwuy kroti moie według wymowy
twoiey: a niech mi niepánuie wsseláta nie-
spráwiedliwość.

Wyjmi me z potwarzy ludzkich: abym
strzegł przykazania twego.

Roswieć oblicze thwe nád stużebnikiem
twoim: náucz me sprawiedliwości two-
ich.

Wypusćili wielkie plynienia wod oczy mo-
ie: iże nie strzegli zakonu twego.

Táde.

Esthes spráwiedliwy Pánie: y v-
przeymysad twoy.

Przykazates spráwiedliwość (kro-
ra iest) świadectwa twoie/ y prawda two-
ia przeliż.

Prawie me zwedziła zawistá miłosć mo-
ia: bo zapomnieli nieprzyiaciele moi słow
twoich.

Ognisthe słowa twe bázro: a slugá twoy
miłował gie.

Młodzienięykiem iá iesth a wozgárdzony:

spráwiedliwości twoich niezapámietatem
Spráwiedliwość twoia spráwiedliwość
ná wieki: a zakon twoy prawda.

Smutek y wćist náleżli mię: przykazania
twe rozmyślanie moie iest.

Spráwiedliwe świadectwo twoie ná wie-
ki: daj mi rozum tedy bede żył.

Kuph.

O statem zupełnym sercem moim
wysłuchay me Pánie: spráwie-
dliwości twoich bede sie dowiá-
dował.

Wotatem do ciebie zbáw me: abych strzegł
przykazania twoich.

Uprzedziłem bázro ráno y wotalem: żem
w słowech twoich náder duffat.

Uprzedzily oczy moie do ciebie z switánim
ábym rozmyślat powiesci twoie:

Wysłuchay głos moy według miłosierdzia
twego Pánie: a według rozsádku twego
ożyw me.

Przybliżyli sie przesládownicy moi ku zto-
sćia stáli sie bázro dáleko od zakonu twoe.

Blisko thy iesthes Pánie: a wssystkie drogi
twoie prawda.

Zpoczątku poznatę o twych świadc-
twách: żeś ie ná wieki vfundował.

Kes.

O yrzny ná ponizenie moie a wyr-
wi me: bom zakonu twego nie-
przepomniał.

Sadz thy sąd moy a wyswobodź me: dla
wyroku twego ożyw me.

Dálekie iest od grzeszników zbáwienie: bo
spráwiedliwości twoich nie szukali.

Wielk ie są Pánie miłosierdzia twoie: we-
dlug sadu twego ożyw me.

Wiele ich co me przesládúta a frásuia me
od świadectw twoich nieuchyliłem sie.

Widziałem przestępniki a prawię schnat
że wyroków twoich nie strzegli.

Bacz żem przykazania twoie Pánie mił-
ował: w miłosierdziu twoim ożyw me.

Przodek słow twoich prawda/ wiekuisse
Sady spráwiedliwości twoiey.

Schin.

K iazeta przesládowali me báz-
ro/ a od słow thwoich lekáto sie
serce moie.

Weselić sie iá bede ná wyroki twemi/ iá-
ko ten co náleśl wielkie tupy.

Niepráwość miałem w nienawiści y brzy-

Esai. 9.

EEc iij

Opitem

dzitem sie nia/ alem zakon twoy mitowal.
Siedm kroc przez dzien chwatem tobie da-
wat/ nad sady sprawiedliwosci twoiey.
Pokoy obffity tym co miluia zakon twoy:
a niemala zadnego pogorffenia.
Oczekawatem Panie zbawienia twego:
a przykazaniom twe mitowal.
Strzegla duffa moia swiadectwo twoich:
barzom sie w nich kochal.
Chowatem przykazania twoiey swiade-
ctwa twoie: bo wssystkie drogi moie przed
oblicznoscia twoia.

Thau.

Niech przyblizy sie modlitwa mo-
ia przed oblicznoscia thwoia Pa-
nie: wedlug powiesci twoiey day-
mi zrozumienie.
Niech wniozcie zadanie me przed oblicz-
nosc twoie: wedlug mowy thwey wythar-
gni mie.
Beda wystawiac wargi moie chwate: gdy
mie nanczyfz sprawiedliwosci twoich.
Bedzie opowiadat iezyk moy slowa twoa
ie: bo wssystkie przykazania twoie sprawie-
dliwosc.
Stah sie rek a twa aby mie zbawila: bom
obrat sobie przykazania twoie.
Zwielka zadza pragnatem zbawienia twe-
go Panie/ a zakon twody jest rozmyslanie
moie.
Bedzie zyc duffa ma a bedzie cie chwalic: a
sady twoie spomoga mie.
Bladzitem iako biedna a zgineta owca: su-
kay Panie slugi thwego: bom niezapom-
nial przykazania twego.

Psalm. 119.

O kanie Prorok iakie mieskanie miedzy ludmi
klamliwymi/ a jeby go Pan wybawic gnich racyl/
jada.

Ionc. 2.

O Pana w wisku a frasiunku mem
wotatem/ y wysluchal mie.
Panie wyzwol dusze moie od wstch
zlosliwych a od iezyka zdradliwego.
Cosci bedzie dano abo czym ci bedzie przy-
sporzone/ do klamliwego iezyka:
Schrzaly moczarzowc barzo ostre/ zwa-
glen pustoszczacy.
Wiada:z mnie ze przemiestawanie moie
przedluzyto sie/ mieskatem z obywatelni
Cedar/ dlugo pielgrzymowala duffa ma.
Stym co pokoiu nienazrzela spokoyniem
sie chowal: gdy m im co mawial/ natez dza-
li na mie bez wsszey przyczyny.

Psalm. 120.

Gdzie wiecejka a wssystko duffanie cielea poboine-
go/ a iako gotowa pomoc ianu od Pana/ thu nam
Prorok opisuie.

Wobnosstem oczy moie na gory: z
stad by mi przyszedl ratunek.
Ratunek a pomoc moia od Pa-
na/ ktory stworzyl niebo y ziemie.
Nie dawayze w zruszenie nogi twey: anic
zasnie ten co cie strzeze.
Ochoz niebedzie drzymat ani spat: kthory
strzeze Israela.
Pan cie strzeze/ Pan zaszczylenie a obro-
na twoia po prawey rece twoiey.
Przez dzien Stonice nie w pali cie: ani Nie-
siac przez noc.
Pan cie strzeze od wsszego zlego: niechay
strzeze Pan dusze twoiey.
Pan strzez weicia twego tudziez y wyscia
twego/ od tych miast az na wieki.

Psalm. 121.

Prorok w pomina nas abychmy wntecini byli do
brodzist panstich/ a jebyfmy w zgodzie/ w pokoiu/
w spolecney a iednostayney milosci braterskay zly/
chwalac iedno myslne Pana Boga swego.

Ozradowatem sie w tych rzeczach
ktore mi powiedziano/ Do domu
panstkiego poydziemy.
Staty nogi nasse/ w sieniach twych Zieru-
zalem.
Zieruzalem kthore sie buduje iako miasto/
ktorego wczascka iego jest spoleczna.
Bo sie tam zesly pokolenia pokolenia pan-
skie: swiadectwo Israelowo/ ku chwale-
niu imienia panstkiego.
Bo tam siedzieli Sedziowie na sady: sto-
lice nad domem Dawidowym.
Proscie o the rzeczy ktore naleza ku poko-
iowi Zierozolimskiemu/ y hoynosc tym kto-
rzy cie miluia.
Stah sie pokoy w mocy thwey/ a obffitosc
w wiezach twoich.
Dla braciey moiey y bliznich moich/ mowi-
tem pokoy o thobie.
Dla domu Pana Boga nassego: sukatem
dobrych rzeczy tobie.

Psalm. 122.

Ludzi wiesionych a stodie wtrapiionych od okrut-
kow odpornych a sprzeciwnych woli Bozey y przy-
kazaniom iego.

Ktobiem

Psalterz.

1. r. 6.
Ej. 66.

R Tobiem podniosl oczy moie: ktory
mieszkaz na niebie.
Otho iako oczy slug w reku pa-
now swoich.

Jako oczy sluzebnice w reku paniey swo-
iey: tak oczy nasze ku panu Bogu nassemu
dokad sie niesmituie nad nami.
Zmituysie nad nami Panie zmituysie nad
nami: bozmy barzo napelnieni wzgardy.
Boz wielce napelniona dusza nasza: po-
smiewisko bogatym/ a wzgarda hardym.

Psalm. 123.

Dziękowanie za wyzwolenie z cięskości a nie
błepieństwa y weselącego wycapienia.

Pier. 1.

Ej. 8.

Jedno ze Pan byt między nami
niech teraz mowi lud Izraelski: ie-
dno ze Pan byt snami.

Gdy na nas ludzie uporni powstahawali:
snadz by nas byli żywo pochloneli.

Gdy sie ich pierzchliwosc rozgniewala na
nas: snadz by nas woda byla pozarta.

Bystry prad przepłynał dusza nasza: snadz by
byla przepłynęła dusza nasza wode nieznos-
sna.

Błogosławiony Pan ktory nas nie dat w
zachwycenie zebom ich.

Dusza nasza iako wrobl wyrwana jesth: z
sida łowcow.

Sidło sie porwato: a my wybawieni jeste-
smy.

Pf. 120.

Wspomożenie nasze w imie Pańskie: ktory
uczynił Niebo y ziemię.

Psalm. 124.

Okazuje prorok ze każdy człowiek duszą ma panu/
a iakowa tego odpłatę.

Prze. 10.

Isa. 1.

Gal. 6.

R Torzy duszai w Panie/ iako go-
ra Syon: nawieki sie nieporussy
ktory mieszka w Jeruzalem.

Gory okolo niego: a Pan w okol ludu swes-
go: od tey doby az na wiek wiekow.

Bo niezaniecha Pan rozgi grzesznikow
nad losem sprawiedliwych: aby sprawie-
dliwi nie z ciagneli rak swoich ku niepra-
wosci.

Uczyn dobrze Panie dobrym a vprzymes-
go serca.

A ktory sie vchylal przywiedzie ie Pan
ku obwiazaniom z tymi co czynia niepra-
wosc: pokoy nad Izraelem.

Psalm. 125.

Upomina ku cięczeniu samego siebie gdyż wiany je
Pan iest ktory nas z smutku wywodzi.

Dynawrocił Pan wiezienie Sy-
onskie/ stalismy sie iako vciesseni.
Na ten czas napelnione sa wesela
dusza nasza: a iezyk nasz radości.

Na ten czas rzeka między pogani: Wielmo-
żne rzeczy uczynił Pan snami.

Wielmożne rzeczy raczył uczynić Pan z
snami: stalismy sie weselom.

Obroć Panie wiezienie nasze iako bystry
potok na południu.

Ktorzy sieia z płaczem: z weselim zac beda.

Galat. 6.

Idac sli y płakali: miecac nasiemia swoje.
Przychodzac lepak przyda z weselim: mio-
sac snopki swoje.

Psalm. 126.

Upominanie ihu w tym psalmie aby każdy co ie-
dno dobrego zeby panu przyczynat. sobie abo nie/
abo iedno co złego/ Bo bez niego ani sie wsczyna a-
ni kona ani trwa żadna rzecz.

Jesli Pan niezbuduje domu: po-
proznicy robili co gi budują.

Exodi. 1.

Jesliże Pan niebedzie strzeż mias-
ta/ daremnie czuie ten cogo strzeze.

4. Reg. 9.

Daremna to iest wam przede dniem wsta-
wac/ wstaniecie gdy sie nasiedzicie/ wy co po-
zywacie chleba boleści.

Gdy da miłosnikom swym sen: otho dzie-
dzictwo Pańskie/ synowie zaplatą owoc ży-
wota.

Jako strzaly w reku mocarza: tak synowie
wysrzelaiaacych.

Błogosławiony mąż ktory napelnit za-
dość swa z tych: niebeda zelzeni gdy beda
mawiać nieprzyiacielom swoim w branie.

Psalm. 127.

Dotacym sie pana Boga/ na wsem szczęście słu-
żyto tu prorok okazuje.

Błogosławieni wszyscy ci co sie bo-
ia pana: ktorzy chodza w drogach
iego.

Psalm. 33.

Roboty rak thwoich iest bedzie: szczęśli-
wys y bedzie thobie dobrze.

Zonka thwoia iako winna macica bedzie
piodna: w mieszkaniach domu twego.

Synowie twoi iak latorosiki oliwne/ oko-
lo stolu twego.

Othoż tak błogosławion bedzie człowiek
ten ktory sie boi pana.

Niechże błogosławi Pan z Syonu/ abyś

Num. 6.

Psalterz.

Iob. 42.
Tobie. 14.

ogladaj dobrą Jeruzalem/ wsszech dni ży-
wota twego.
Abys ogladal synaczkę synow twoich/ po-
koy nad Jeruzalem.

Psalm. 128.

Potucha ludnom wciśnionym/ iś deś thu bywala
trapieni od okrutnikow/ iednak cho znać maia/ że is
to trawaś bez władzy ci okrutnicy zgina.

Częstokroć na mie sęurmowali od mto
dości mey: niech teraz powie Izrael.
Często mie prawie dobywali od mto-
dości moiey: wżdam iednak nie mi niemo-
gli.

Nła grzbiecie moim budowali grzesnicy:
przedluzali nieprawość a złość swoje.
Pan sprawniedliwy odetnie syie grzesni-
kom: niech beda pohaniieni że sie wsthecs
wssystcy obroca/ ktorzy maia w nienawis-
ści Syon.

Psalm: 36.

Niech sie stana iako trawa na dachu/ kto-
ra pierwey wśchnie nisl i a wyrwa.
Skoreycho nie napetni reki swey then co
żnie: ani iona swego/ co sнопki znośi.
A nierzekli ci co mijałi/ Błogosławienie
Pánstie nad wami: błogosławiliśny wam
w imie Pánstie.

Psalm. 129.

Modlitwa ofobliwa káiacego sie a pokutacego
człowieka/ ktory prosi aby go Pan wolnym od grze-
chow wciynit.

Głębokości wotalem kthobie Pánie:
Pánie wystuchay głosu mego.
Niech sie skonia vssy twoie ku głosu
wprzymey prosby moiey.

Iob. 9.
Psalm: 42.

Jesli Pánie bedzież złości pilnie baczył/
Pánie ktoż temu wytrwa?
Bo v ciebie smitowanie iesth: dla zakonu
twego znośitem cie Pánie.
Oczekawala a znośila duffa moia w sto-
wie iego: duffata duffa moia w Pánie.
Od straży poranieyssey aż do nocy: niech du-
ffa Izrael w Pánie.
Bo v Pána miłosierdzie/ y obfith v nieś
goż odkupienie.

Esaie. 43.

A sam odkupi Izrael że wsszech złości iego.

Psalm. 130.

Żłanká poboznemu/ pokore zachowac/ a tu sie Pa-
nu przypodobac. przykładem Dawida.

Anie nie wyniosło sie w nicym ser-
ce moie: ani podniosły sie oczy mo-
ie.

Anim chadzał w wielkich (rzeczach): ani
w dziwnieyszych nad mie.
Gdziem nie pokornie rozumiał: álem po-
wysłał dusse moie.
Jako ktore ostawione iest od pierśi matki
swoiey: tak odpata w dussy moiey.
Niech duffa Izrael w Pánie/ od rich miast
aż na wieki.

Ecclesi.

Psalm. 131.

Modlitwa aby Pan kóściot y Koolestwo Boze wla-
ściwey zachowac raczył/ a na każdy czas można
ścia swa go bronit.

Amietay Pánie na Dawida: y na
wssytkę cichosć iego.

Jako przysięgi Panu: ślub ślubow-
wat Bogu Jakobowemu.

2. Reg. 2.
1. Para.

Jesli wniđe w przybytek domu twego: ie-
śli wstapie na tośtko pościeli moiey.

Jesli przypuszcze sen na oczy moie: a po-
wiekam moim iesli dami drzemac.

I damli odpoczynek czasom moim: áleś
znayde miejsce Pánu/ przybytek Bogu Ja-
kobowemu.

Oto stysselizmy onim w kranie Efrácie:
nalezlizmygo na polách między lasy.

Wnidziemy do Przybytku iego: bedziem
czesc czynic na miejscu/ gdzie stánety nogi
iego.

2. Para.

Powstań Pánie na odpoczynienie twe: thy
y Archá poświęcenia twego.

Exodi. 21.
Ephr. 1.

Káptani twoi niech sie obloka w sprawie-
dliwość: a swieci twoi niech sie rozraduia.

Dla Dawida slugi twego: nieodwracay
oblicza Pomazánica twego.

2. Reg. 1.
Para. 11.

Przysięgi Pan Dawidowi prawde: a nie
omyli go: z owocu żywota twego/ poloze
na stolicy twoiey.

Psalm: 8.
Actum.

Jesli synowie twoi beda przysięgac the-
stamentu mego/ y swiadectw moich thych
co ich nauce.

I synowie ich aż na wieki/ beda osiadać sto-
lice twoie.

Bo obrat sobie Pan Syon/ obrat ia sobie
za mieszkanie.

Tho odpoczynek moy na wiek wiekow: thu
mieszkac bede zem ie sobie obrat.

Psalm: 13.
Esaie. 1.

Wdowe iego błogosławiac błogosławic be-
de: wbostwo iego nasyce chleba.

Káptany iego obloka w zbawienie: a swie-
ci iego radościa sie rozwesela.

Luc. 1.
3. Reg. 1.

Tam wzbudze rog Dawidow: nagotowa-
tem pochodnia Pomazánicowi moiemu.

Nieprzyiacioly iego odzieie zelżywościa:
a nad nim lepać zatkwithnie poświęcenie
moie.

Psalm: 13.
Esaie. 1.

Psalm

Psalterz.

Psalm. 132.

Zalęca nam zgodę i miłość braterską w Kościele świętym.

DTho iako dobra a iako wdzieczna rzecz jest/ mieścić braciey spotu. Jako masć na głowie Echora spływa na brode/ na brode Aaronowe. Ktora też spływa na króie odzienia ie^o: iá to rosá gory Hermon/ Echora stepnie na gore Syon. Abowiem tam obiecać Pan raczył Stogosláwienstwo: y żywot aż na wieki.

Psalm. 133.

przymodzi Prorok ku chwale Bozey.

DThoż theraz dobroślawcie Pánu: wssystcy studzy Páńscy. Kthorzy stoicie w domu Páńskim: w sieniách domu Pána nášego. W nocy podnoście rece wasze ku miejscu swietemu: a dobrořzecźcie Pánu. Niechay Stogosláwi tobie Pán z Syonu: Ktory uczynił niebo y ziemię.

Psalm. 134.

Także ku chwale Bozey przymodzi Prorok iáko w przestym psalmie/ iedno je tu przycyju do tego dośláda.

Chwalcie imię Páńskie: chwalcie studzy Pána. Ktorzy stoicie w domu Páńskim: w pátacách domu Boga nášego. Chwalcie Pána/ Bo dobry Pan: spiewaycie imieniu iego/ Bo wdzieczne jest. Bo Pan obrat sobie Jakóbá: a Iśráelá w osiádość sobie. Bomci iá poznat żeć wielki iesth Pan: a Bog náš nád wssemi Bogi. Wssystkie rzeczy Echora iedno chciał Pán/ uczynił na niebie y na ziemi: w morzu y we wssystkich gtebościách. Wywodzac obłoki od Eonczyn ziemi: tysła wice w deszcz uczynił. Ktory wywodzi wiatry z skárbow swoich: Ktory pobit pirworodztwá Egypthskie/ od Ełtomieka aż do Byblecia. I zesłał znaki y cudá w pośrzodku cieble Egypthcie/ ná Sáraóná y ná wssystki slugi iego. Ktory poráził wlele narodow: y pozábijał Erole mocne. Seoná Erolá Amorreyckiego y Og Erolá z Bazán/ y wssystkie Eroleśtwá Chánaán.

I dał ziemie ich w dziedzictwo: w dziedzictwo ludu swemu Iśráelskiemu. Pánie imię twoie ná wieki/ Pánie pámiatka twoia od narodu do narodu. Bo będzie sadził Pan lud swoy: a slugam swoim da sie vprośic. Bátwany Pogańskie srebro y zoto: spráwá rák ludzkich. Wślá máia mowić niebada: oczy máia a nie nieuszra. Wssy máia a nieuslyssa/ Bo niemáż tchu w wściech ich. Podobni im niech beda ci co ie czynia: y wssystcy co w nich dufáia. Domie Iśráelski dobrořzecźcie Pánu: dośmie Aaronow Stogosláwcie Pánu. Domie Lewitow dobroślawcie Pána: Kto rzy sie boicie Pána/ dobrořzecźcie Pánu. Stogosláwiony Pan z Syonu: Ktory mieska w Jeruzálem.

Psalm. 135.

W tym pieńiu Prorok pobudza ku chwale Bozey lud ięga wielki dobroci/ wssystkiemu ludu dánych pospolicie/ a osobno wylicza niektore dobroci dánye ludu Żydowskiemu.

Wznawaycie Pánu żeć dobry: Bo ná wieki (trwa) miłosierdzie ie^o. Wznawaycie sie Bogu bogow/ Bo ná wieki miłosierdzie iego. Wznawaycie Pánu nád Pány: Bo ná wieki miłosierdzie iego. Kthory sam wielkie dziwy czyni: Bo ná wieki miłosierdzie iego. Kthory uczynił niebo w mądrości: Bo ná wieki miłosierdzie iego. Ktory utwierdził ziemie nád wodami/ Bo ná wieki miłosierdzie iego. Then co stworzył dwie swiátłości wielkie: Bo ná wieki miłosierdzie iego. Stońce aby miało moc náde dniem: Bo ná wieki miłosierdzie iego. Miesiac y gwiazdy aby miały moc nád noc: Bo ná wieki miłosierdzie iego. Kthory pobit Egipt z pierworodztwy iego: Bo ná wieki miłosierdzie iego. On co wywiódł Iśráelá z pośrzodku ich: Bo ná wieki miłosierdzie iego. W rece mocney y w ramięniu wysokim: Bo ná wieki miłosierdzie iego. Ktory rozdzielił morze czerwone w rozdziaty/ Bo ná wieki miłosierdzie iego. I przewiódł lud Iśráelski przez pośrzodek iego: Bo ná wieki miłosierdzie iego. I zrucit Sáraóná y moc iego w morze czerwone: Bo ná wieki miłosierdzie iego. Then co przewiódł lud swoy przez puszcza: Bo ná wieki miłosierdzie iego.

Deute: 32.

Psalm: 113.

Psalm: 104.

105 & 106

Deute: 10.

Iudic: 13.

Psalm: 71.

Iob: 38.

Psalm: 23.

Gene: 1.

Exodi: 12.

Exodi: 14.

Exodi: 15.

16 & 17.

On co

Psalterz.

10. iuc. 12.

On co pobit krole wielkie: bo na wieki mitosierdzie iego.

I pozabijat krole mocne: bo na wieki mitosierdzie iego.

Seon krola Amorreyskiego: bo na wieki mitosierdzie iego.

I Og krola Bazańskiego: bo na wieki mitosierdzie iego.

I dat ziemie ich w dziedzictwo: bo na wieki mitosierdzie iego.

W dziedzictwo Izraelowi sludze swemu: bo na wieki mitosierdzie iego.

Iudicu: 2.

Ze w ponizeniu naszym pamiethat na nas: bo na wieki mitosierdzie iego.

3. & 4.

I wykupit nas od nieprzyjaciol naszych: bo na wieki mitosierdzie iego.

Psal: 103.

Rechory dacie pot arm wsselkiemu ciatu: bo na wieki mitosierdzie iego.

Wyznawaycie Bogu niebieskiemu: bo na wieki mitosierdzie iego.

Wyznawaycie Panu nad Pany: bo na wieki mitosierdzie iego.

Psalm. 136.

Placz i lament ludu cnotliwych / na okrutniki ktorzy lud Boży cieja i nedza.

Ezech: 1.
& 3.

Ab rzekami Babilońskimi tameszmy siedzieli / y ptakali: gdyz my na cie spominali Syonie.

Na wierzbinię w posrodku iey: powiesz szalimy organy nasze.

Bo nas tam pytali / ktorzy nas w wiezies nie wiedli / o slowa piosnek naszych.

A ktorzy nas przywiedli: spiewaycie nam piosnke ktora z piosnek Syońskich.

Mathe: 7.

Jakoz bedziem spiewac piosnke Pańska: w cudzey ziemi.

Jesli ciebie zapamietam Jeruzalem: niech zapamietam prawice moiey.

Niech przylgnie iezyk moy ku czelusciam moim: iesli niewspomnie na cie.

Jesli sobie nieprzetozę Jeruzalem: na posczatku wesela mego.

Ierem: 49.

Pamiethay Panie na syny Edomskie: w dzien Jeruzalem.

Ezech: 25.

Ktorzy mowia / wyniszczenie: spustoszenie w nim / az do gruntow iego.

Abd: 1.

Corka Babilońska nedzniczka: btogoslawiony ktory odda odpitate twoie / ktoraż odpłaciła nam.

Esaie: 13.

Btogoslawiony ktory sie bedzie bat: y postucze malutkie dziatki swe o opoka.

Ierem: 50.

& 51.

Psalm. 137.

Za to wyswobodzenie ktore nam Pan Bog otec przez Chrysta Pana raczył wezynie / prorok przywoła nas bymy Panu chwale dawali.

Bedec sie wyznawat thobie Panie z zupełnego serca mego / zes wysluchaj wssystkie slowa ust moich.

Przed oblicznością Angielską bedec spiewat: y chwate tobie dam wkościele twym swietnym / a bede sie wyznawat imieniu twemu.

Dla mitosierdzia twego / y prawdy twoiey: bos w wielbit nadewssystko imie thwe swiete.

W ktorykolwiek dzien wzywalbym cie: wysluchay mie: zamnożyz w duszy mey moc.

Niech wyznawaiacie wssysthcy krolowie ziemscy: bo slysseli wssysthkie slowa ust twoich.

A niech spiewaią na drogach Pańskich: bo jest barzo wielka chwata Pańska.

Abowiem wysoki jest Pan / a na niskości pątrzy / a wysokie rzeczy zdaleka poznawa.

Jeslibym chodzil w posrodku trapienia / ożywił mie: a na gniew nieprzyjaciol moich wyciągnales reke twoie: y zbawila mie prawica twoia.

Pan bedzie odpłacał za mie / Panie mitosierdzie twe na wieki / a spraw rat twoich nieprzenos oczymá.

Psalm. 138.

Opowiada prorok ie wssystkie sprawy cztowiecze Panu iawne sa a niechajemy / tudzież prorocstwo o mece Pana Chrystusowey.

Anie zprobowales mie y doznates mie: tys poznat posiedzenie moie / y powstanie moie.

Wyrozumiales myśli moie zdaleka / scieszke moie / y powrozek moy wysladowales.

I wssystkie drogi moie przejrzales / bo nie maż mowy w iezyku moim.

Oto Panie tys poznat wssystkie rzeczy na poslednieysze y nastarssze / tys mie uformowal / y potozyles nademna reke swoie.

Dziwna sie stala wmieltnosc twoia zemi: zmocnila sie / a niebede mogli kniey.

Kedyz poyde od ducha twego: a gdziez cieke od obliczności twoiey.

Wstapieli do Nieba / thy ieszes tam: z szaspeli też do piekła / thy tudziez ieszes.

Bych wzial strzydla moie z zaranku / y mie sklat na konczynach morskich.

Zaisze na tamto miejsce reká twoia dowiezie mie: a bedzie mie trzymac prawica twoia.

Tedym rzekł: Awo snadz mie ciemności okryja / a noc objaśnienie me w roskossach moich.

Bo ciemności niebeda zaciemione od ciebie

Psalterz.

á noc iáko dzien sie oswieci/ iáko ciemno-
ści iego/ thák y swiátość iego.

Boś thy posiadt wssystkie wnetrza moje:
przyiaś mie z żywota mátki moiey.

Wyznam tobie żeś sie stráśliwie wvielbił:
dziwne spráwy thwoie/ á duffá ma vzna
bárzo.

Nie skryty sie vstá moje od ciebie coś vczyni
w zákrytości/ á máietność ma wnisko-
ściách nissych ziemie.

Niedostónátého mego widziaty oczy two-
ie/ á w kriegách twoich wssystcy beda ná-
pisáni: dni nástáwác beda/ á żaden w nich.

Á mne lepať przešliż vcczeni sa przyiáciele
tvooi Boże/ bárzo sie zmocniło křiéstwo ich
Bede ie rozliczát/ á rozmnoża sie ná pias-
seť: powstátem/ á iessczem iest stoba.

Jesli Boże pozábijaż grzeszniki: meżowie
křwie odchylcie sie odemnie.

Bo mawiaćie w mysli: niech pobiora w
proznosci miásta swe.

Zájem thych co ciebie nienážízeli nienáží-
rzat: á náđ nieprzyiácioty twomi nieschnat
Dostónátá mienawiscia nienawidziatem
ich: stálimi sie nieprzyiácioty.

Psa. 25. Doświácz mie Boże/ á zwiédz serce moje:
pytáy mie/ á poznáy ściesski moie.

Á ogladay iesli drogá zlosliwa we mnie
iest: á przywiedz mie po drodze wieczney.

Psalm. 139.

Modlitwá przeciw zlym á okřutnym ludziom
by ie páń vyplenić ráczył by tem swobodniey lu-
dzie dobrzy pánu Bogu mogli slúżyć.

Wdrzey mie pánie od złego chto-
wieka: od zlosliwego mezá wy-
wi mie.

Czi ktorzy mysliłi niepráwosci w sercá-
ch swoich: cáty dzien postánawiali bitwy.

Bo. 44. 3. Záostrzyli ięzyki swe iáko weżowie: ná-
dziny pod ich wárgami.

Serzeż mie pánie od reki grzesznikowey:
á od ludzi niepráwých wydrzy mie.

Ktorzy mysliłi podwroćić křoki moie: zá-
křyli ná mie sídło pyssni.

Ipowrozy záciagneli ná sídło/ wedle dro-
gi potozyli mi zgorssenie.

Rzektem do pána/ Bog moy ty iestes: wy-
slucháy pánie głos vprzemey próžby mo-
iey.

Pánie pánie moc zbáwienia mego: zásto-
nites głowe moie w dzien wojny.

Niewydáy mie pánie przeciw zádości mo-
iey grzesznikowi/ mysliłi przeciwo mnie
nieopuszczáyże mie/ bysie lepať tym niepod-
niesli.

Psa. 7. Głowá obethoczenia ich/ práca warg ich
okřyie ie.

Spádná ná nie wegle/ zmiećieš ie w ogieni
w nedzach nieostoiá sie.

Náz iezyczny nie bedzie piewien ná ziemi:
niezá niespráwiedliwego złe rzeczy záchwy-
ca w zatrácie.

Poznátem že vczyni Pan Sad niedostáte-
cznego/ y pomste vbogich.

Wssátož iednáť spráwiedliwi beda wyzna-
wác imieniu Pánstiemu: á prosći y vprzey
mie beda miešťác obliczem twóim.

Psalm. 140.

Proši od pána áby vst iego od omýlných y zlych
powiešci/ iego sámego od sídla á dýtyrości zlosni.
Fow racyl (trzed).

Anie wotátem do ciebie/ wystu-
cháy mie: przychyl sie ku głosu me-
mu/ gdybym kólwie wotá do cie-
bie.

Niech spráwowaná bedzie modlitwá mo-
iá/ iáko zápalóna offiárá przed obliczno-
ścią twojá: podnossenie ráť moich/ offiá-
rá wieczóna.

Exodi. 30.

Nume. 28.

Zátož pánie stráz vstám moim/ á drzwi w
křoto ogrodzone wárgam moim.

Eccle. 21.

Nie náktániáy sercá mego do stów zlosći:
ku wymawianiu wymowek w grzechach.

Z ludzmi ktorzy czynia zlosć: á niebede ob-
cowat z wybránymi ich.

Psalm. 26.

Pokárze mie spráwiedliwy z lúthosćia
y zgrómi mie: ále oley grzesznikow/ niech
niekřusći głowy moiey.

Bo iepcze y modlitwá mojá/ w thych rze-
czách co sie im podobáia: sedzie ich przy o-
pocē/ pochłanieni sa.

Wssyssa stowá moie bo mogli: iáko křusć
ziemie/ wyniká iest ná ziemie.

Kosprossone sa křosci násse wedle piekta: bo
křobie pánie á pánie oczy moie: w tobiem
duffat nie zgladzay duffe moiey.

Serzeż mie od sídla křore ná mie zástáwili:
y ob pogorssenia czyniacých niepráwosc.

Wpádná w sieć iego grzesznicy: osobliwem
iá iest áž przeyde.

Psalm. 141.

Wpominá ábyšiny sie w trapieniu y w věstách ná-
ssých ku pánu věieřáli/ bo on nas gotow wyswobod-
zic.

Losem swym wotátem ku pánu:
głosem swym vprzemiem sie mó-
dlit pánu.

Psalm. 76.

Wylewám przed oblicznością iego próžbe
moie: y vtrápienie moie przedemiem prze-
křádat.

Gdy vstá

Jerem: 25. Gdy wstawa wemnie duch moy/ y tys po-
znat ścieśki moie.
Na tej drodze ktoram chodził/ zaszławił
tryumfo sioło. na mie hárdzi.
Pożyrałem na prawa y widziałem: a nie-
był kto by mie poznał.
Zginęła wcieczka odemnie/ a niemam ktho
by szukał dusze moiey.
Wolałem kthobie. Panie/ rzekłem tys na-
dziecia ma/ cząstka a działy moy. na ziemi ży-
wiałych.
Obezrzy sie na vprzeyma prośba moie: bo
ciem bázro poniżony.
Wyzwol mie od przesładuiących mie: bo
sie zmocnili na mie.
Wowiedz z strażey dusze moie ku chwale
niem imienia twego: na mieć czekaia sprá-
wiedliwi/ do kad mi nieodptáciż.

Psalm. 143.

Modlitwa człowieka we frasunku a w wielkoy po-
stawie/ aby z nich był wybawion.

Psalm: 101.

W Anie wystuchay modlitwe moie:
weś w wssy prośbe wślna moie/ w
prawdzie twej / wystuchay mie
w twej sprawiedliwości.

Iob. 4.
15.

A nie wchodź na sąd z sluga twoim: bo nie
wsprawiedliwi sie przed oblicznością twa
żaden żywy człowiek.

Psalm: 76.

Bo przesładował nieprzyjaciel dusze mo-
ie: poniżył na ziemi żywoth moy.

Postawił mie w ciemnościach/ iako umar-
te tego światła/ frąsował sie we mnie duch
moy/ zątrwożone jest we mnie serce moie.

Psalm: 62.

Pamiętałem na dni sfiare: rozmyślałem
we wssyśkich sprawach twoich: y o wczyn-
kach rąk twoich rozważałem sobie.

Wyciągnąłem rece swe do ciebie/ dusza ma
przed toba iako ziemia bez wody.

Co chutniey wystuchay mie Panie/ boć w-
stawa duch moy.

Nie odwracay odemnie oblicza twego: a
bede podobien tym co z stepu do ieżiora.

Day mi wstysiec ráno miłosierdzie thwoie:
bom w tobie duffał.

Oznaym mi drogę ktorą bym miał chodzić
bom ku tobie podnosil dusze moie.

Wytárgni mie z nieprzyjaciół moich pá-
nie kthobiem sie wciek: náuż mie czynić wo-
la twoie/ bo thy iesz Bog moy.

Duch twoy dobry dowiedzie mie do ziemi
prostej: dla imienia twego Panie ożywi
mie w sprawiedliwości twoiej.

Wowiedz z zasmucenia dusze moie: a
z miłosierdzia twego wytráciż wssyśkie
nieprzyjacioly moie.

I stráciż wssyśkie co nedza a trapiá dusze
moie: bo ia jestem sluga twoy.

Figura w Dawidnie y w Goliassu/ páne Chrysta
z dusznym przeciwnikiem/ ktorego Chrystus Pan/ iá
fo Dawid Goliass/ iák wyciętye miał.

B Logosławiony iesz Pan Bog moy
ktory ćwiczy rece moie ku bitwie: a
pálce moie náwoyne.

Miłosierdzie moie y wcieczka ma/ przy-
miel moy y wybawiciel moy.

Obrońca moy y wnimem duffał: ktory pod-
dawa lud moy pod mie.

Panie coś człowiek iesz/ żeś sie mu oznay-
mit: ábo syn człowieczy/ że wždy go sobie
wazyż.

Człowiek stat sie rowien prozności: dni ie-
go iako cień przemijáia.

Panie náklon niebios twoich z sfiapje:
ekniey gor a ząkurza sie.

Róświec tysławicami a rozprosyż ie: wy-
pusć strzály twe/ a zątrwożyj nimi.

Spusć reke twoie z wysoko: wyrwi a wy-
zwoł mie z wod wielkich/ y z rąk synow
obcych.

Których wsta mowiły prozność: a prawi-
ca ich prawić nieprawości.

Boże piosńke nowa bedeć spiewał: ná psát-
terzu o dzieśiaci stron bedeć igrat.

Który daważ zbawienie królom: kthorys
odkupit Dawida sluge twego: od mieczá
złotliwego wyrwi mie.

A wydrzey mie z synow obcych ktorych wsta
mowiły prozność: a prawić ich prawi-
ca nieprawości.

Kthorych synowie iako nowe szejpie: w
młodości swej.

Corki ich przystrojone: zewssad ozdóbne
ná krtat kóścielny.

Spizármie ich pełne: obfituiace thych y o-
wych rzeczy.

Omce ich ptodne w chodzeniu swym: wo-
ty ich tłuste.

Niewáli sie im ściána/ ani przechodzenie:
ani wrzast bywa ná vlicách ich.

Stowili lud taki być błogosławiony kthory
the rzeczy ma: Błogosławiony lud ktore-
go iesz Pan Bog iego.

Psalm. 144.

Wpominá Prorok aby chmy wyziesiwá nád nie-
przyjaciela nássym sobie nie przypisowáli: ále sáme-
mu Bogu/ ienże iesz co dyabla móca swa pochadza
a wycięja.

W Wyśfác cie bede Boże królu moy:
y bede dobroślawit imieniu twe-
mu wiecznie/ y ná wiek wieków.

Psalterz.

Przez wysłstkie dni będę dobrozeczny: y
będę chwalił imię twoje wiecznie: y na wie-
ki wieków.
Wielki Pan a chwalebny bazar: a wielko-
ści jego końca niemaż.
Larod a narod będzie chwalił sprawy two-
je a możność twoją będą przepowiadac.
Wielmożność chwały światości twojej opo-
wiadać będą: a dziwne rzeczy twoje wysła-
wiać będą.
Imoc strasznych dziwow twoich będą sta-
wic: a wielkość twoją będą powiadać.
Pamięć hojney wdzięczności twojej będą
wyprawować: a sprawiedliwość twoją be-
da ogłaszać.
Miłosćniwy a lutościwy Pan: cierplivy a
hojnie miłosierny.
Stodki a wdzięczny Pan wysłstkim: a mi-
siendzia jego nad wysłstkie skutki jego.
Niech cie wyznają Panie wysłstkie sprawy
twoje: a świeci twoi niech ci dobrozecz-
ce chwale królestwa twego będą powiadać:
a o możności twojej będą mówić.
Aby oznaymili synom ludzkim możność
twoją: y chwale wielmożności królestwa
twego.
Królestwo twoje królestwo wysłch wie-
kowi: a panowanie twoje we wysłstkim na-
rodzie a narodzie.
Prawdziwy a wierny Pan we wysłstkich
stwierzech swoich: a świeci we wysłstkich
sprawach swoich.
Podnosi Pan wysłstkie ktorzy upadają: a
a wydzwiga wysłstkie rozbięte.
Czyż wysłch ludzi w tobie Panie duffaia:
a ty daież pokarm ich czasu stusznego.
Otwieraz ty reke twoje: y napelniaz każde
zwierze stogostawienstwem.
Sprawiedliwy Pan we wysłstkich dro-
gach swoich: a świeci we wysłstkich skut-
kach swoich.
Blisko jest Pan wsem co go wzywają: w
sem co go wzywają w prawdzie.
Wola tych co sie go boia uczyni: y proz-
by ich wyslucha: y uczyni je zbawione.
Strzeze Pan wysłstkich ktorzy go miłuią:
a wysłstkie grzeszniki wytraci.
Chwale Pańska wstha moie wymawiać
będą: a niech stogostawienstwo wysłstkie ciato i-
mie swiete jego na wieki y na wiek wie-
ków.

Psalm. 145.

Duffania w ludzich niepokładę prorok wci / le-
dno w sanym Panie Etery stwarza: y wci: idchowy-
wa / bron / wybawia / grzechy odpuszcza / w spoma-
ga / a nakoniec zbawia Ego racy.

Chwal duffo moia Pána / chwalić be-
de Pána czasu żywotna mego: będę
spiewał Panu iako długo będę żył.
Nie duffaycie w krtazetach ani w smiech
ludzkich / w ktorych zbawienia niemaż.
Wyniozie duch jego y nawroci sie do nie-
mie swojej: na on dzień wygina wysłstkie
ich myslenia.
Stogostawiony Eterego ratunkiem iesłh
Bog: Jakobow: nadsieia jego w Pána
Bodze jego: Etery stworzył niebo y ziemię:
y wysłstkie rzeczy Etere w nich sa:
Ktory strzeze prawdy na wieki / czyni sad-
o tych co cierpia krzywdy: daie pokarm ta-
kacym.
Pan rozwiezuie spechaner: Pan oswieca
ślepe.
Pan podnosi upadłe a stlucone: Pan spra-
wuje sprawiedliwe.
Pan strzeze przychodniow / sirothe y wdo-
we przyjmie: a drogi grzesznikom wytraci:
Pan będzie Eterowat na wieki / Bog twoy
Syonie / od narodu do narodu.

Psalm. 146.

Prorok długimi slowy przypomina dobrodziej-
stwa Boze iak duchowne iako cielesne / za ktore chce
wysłch Pána Boga chwalać: Eterkowali mu.

Chwalcie Pána a bowiem dobrze jest
spiewać Bogu nassemu: niechaz be-
dzie wesole a ozdobne chwalenie.
Buduiac Pan Jeruzalem: rozprossenia
Izraelskie będzie zgromadzał.
Ktory wzdrawia skrussone na sercu: y za-
wieszuie skrussenia ich.
Ktory liczy wielkość gwiazd: a tym wysł-
stkim imiona daie.
Wielki Pan nasz y wielka moc jego: a ma-
drości jego liczby niemaż.
Przyjmuiac ciche Pan: a tlumiac grzeszni-
ki aż do ziemi.
Zaspiewaycieś Panu w wyznaniu: a przy-
grawaycie Bogu nassemu na harfie.
Ktory okrywa niebo obłoki: a czyni deszcz
na ziemi.
Ktory wywodzi na gorach trawę y siele-
ku sluzebności ludzkiej.
Ktory dawa bydletom żywność ich: y tru-
czetom miodym wzywaiacym go.
Nie będzie sie Eterowat w duzości skapię: a
ni sie mu w podobą w goleniach męskich.
W podobanie a Eterowanie Pańskie iesłh nad
tymi co sie go obawiają: y nad tymi ktorzy
duffaia w miłosierdziu jego.

Psalm. 147.

Psal: 103.

Psal: 117.

Actu: 14.

Apoc: 14.

Isaie: 40.

Esdr: 3.

Psal: 103.

Iob: 36.

Psalterz.

Jednego Argumentu ten psalm i przeszlym.

Chwal Pána Jeruzálem: chwal Boga
mego Syonie: Bozmocnił zamek bran twoich: sto
gosił wit synom twoim w tobie.

Gene: 1.

Ktory polozył granice twe pokoy: a tu
czność z bożi nasyca cie.

Ktory wypuszcza wyrok swoy ziemi: przeto
bieży mowa jego.

Ktory daie śnieg: iáko wełne: mgie iáko
popiół rozsypane.

Wypuszcza Kresstat swoy iáko skutki: przed
obecnością zimną jego křoś wytrwa:

Wypuszcza słowo swe: y rosthopi: ie: wienie
wiatr jego y poćieka wody.

Deute: 4.

Ktory obiańwia słowo swoje Jakobowi:
sprawiedliwośći y sady swoje Izraelowi.

Nieuczynił tak żadnemu narodowi: y sa
dow swoich nie oznáymil im.

Psalm. 148.

W tym pieńu proroek pobudza stworzenie aby
Pána Boga chwaliło y stworzył ie á radnie wstá
wil: tej cłowiek tu chwałę Bożę przywodzi.

Chwalcie Pána z niebios: chwalcie
go ná wysokościach.

Chwalcie go wssystcy Angieli jego:
chwalcie go wssystkie mocy jego.

Chwalcie go Słońce y Miesiąc: chwalcie
go gwiazdy y światłość.

Chwalcie go Wiebá nád nieby: y wssystkie
wody ktore są nád niebiosy: niechay chwa
la imie Pánstie.

Psalm: 32.

Bo on rzekł y státy sie: on rozkázal y stwo
rzone są.

Postánowił ie ná wiek y ná wiek wiekow:
zátóżył przykázanie á nieprzemienie.

Chwalcie Pána z ziemie: Smotowie y
wssystkie przepásce.

Ogień/ Grad/ Śnieg/ Lód/ wiatrowie
wichrowáci/ ktore spráwnia słowo jego.

Gory y wssystkie pagórki/ drzewá owoc dá
iace y wssystcy Cedrowie.

Besthyie y wssystko bydto: weże y pthacy
pierzni.

Krolowie ziemscy y wssystcy Ludzie: Kria
żetá y wssystcy sedziowie ziemscy.

Młodzienicy y pánenki/ skárzy z mlodymi
niech Pána chwała: Bo wyrwyssone iesth
imie jego sámeho.

Koniec Psalmow Dawidowich.

Wyznawanie iego ná niebie y ná ziemi: y
podwyssyl rog ludu swego.

Chwała wssystkim swietym iego: synom
Izraelskim ludu ktorzy sie kniemu przy
bliza.

Psalm. 149.

W tym pieńu proroek przywodzi lud aby Pána Bo
ga chwalił: odkupienia/ á iáko sobie lubi w tym křo
ty dla niego skromno cierpia. A iáko swietci beda se
dnie z Pánem Jezusem.

Spiewajcie Pánu piosńke nowa:
chwała iego w kościele swietych.

Niech sie weseli Izrael w tym křo
ry go stworzył: y corti Syonu niech sie rá
dunia w křolu swoim.

Niech imie iego chwała w spiewaniu spo
tecznym: ná bebnie y ná psalterzu niech mu
gráia.

Bo sie wlubito Pánu w ludu swoim: y wy
wyssyl ciche ku zbawieniu.

Beda sie rádownać swietci w chwale: beda
sie weselić w tożnicach swoich.

Radości Boskie w gárle ich: y miecze obo
jetne w rękách ich.

Ku czynieniu pomsty w národzích: zgro
mienia w ludzích.

Ku powiazaniu křolow ich w okowy: á
sláhcice ich ná rękách w petá żelazne.

Abey uczyli ná nie sad spisány: chwátá tho
iest wssystkim swietym iego.

Psalm. 150.

Chwała Boża á to je swiethe swoje racje sławne
czyńcie.

Chwalcie Pána w swietych iego:
chwalciego w utwierdzeniu mocy
iego.

Chwalcie go w mocách iego: chwalcie go
według hoyney wielkości iego.

Chwalcie go w głosu trab: chwalciego ná
psalterzu y ná harfie.

Chwalcie go ná bebnie y w spiewaniu spo
tecznym: chwalcie go ná strunách y or
gániech.

Chwalcie go ná cymbalech wdziecznie brz
miacych: chwalcie go ná cymbalech
trzykłonowych: Wsselki duch chwal

Pána.

Przypowieści Salomo: Proverbia rzezone.

Księgi Salomonowe kthore Żydo-
wie misse / Łacinnicy Proverbia swem / a Greckim
słowem Parabole / zowa: Polacy z Czechy Księgi Przysłowia / abo
Przypowieści swym iezykiem nazwać moga. Samykaia wsobie
rozdziałow. 31

Cap. 1.

Vyjetk parabol y sluchania mądrosć / zalkauie
pozwalac grzesnym y snim chodit / taz mądrosć ku
solne przywodit / a thym co na gardza grozi. Mowi
bajt mądrosć.

Przypowieści Salo-
mona syna Dawidowe
krola Istraelskiego: Ku
vmieniu mądrosć i kar-
nosć / ku zrozumieniu
słow roztropnosć / y ku
przyeciui cwičenja / Nauki / Sprawie-
dliwosć / Sadu / y prawosć: aby była da-
na malutkim chytrosć / młodziencowi vs-
micietnosć y wyrozumienie.

Mądry sluchaiac / medrsky bedzie: a czo-
wiek rozumny rzady osiedzie. Obaczy przy-
słowie y wyklad iego / słowa ludzi mądrych
y zagadki ich.

Boiażni Pańska / poczatok mądrosć. Ma-
drosćia y nauka głupi gardza. Sluchay sy-
nu moy nauki oycá twego / a niepuszczay
mimo sie przykazania matki swoiey: aby
była przydana przyiemnosć głowie thwo-
iey / y zapontka złota sygi thwoiey. Synu
moy / bedali cie łagodnie ludzić grzesnicy /
nieprzystaway do nich. Jesli rzeka: Podz-
snami / zasadzmy sie kryjomko na krew / za-
łożmy stricie samotowki przeciw niewinne-
mu ni przecz: poirzemy go żywo iako piekto
y całego / iako ktozy w pada do iamy: Nlay
dziemy wssytek státek bázro drogi / nápel-
nimy domy nasze łupami. Pusć snami los-
niech ieden mieštek nas wssytekich bedzie.

Synu moy miły niechodz snimi / wšcia-
gni nogi swey od ściešek ich. Boć ich nogi
bieża ku złemu / a ná to sie spiessa aby krew
wylali. Ano prozno wiec zázucáia sieci /
przed oczyma ptaków pierzástych. E a ni-
theż ná swa krew zasadzki czynia / y stroia
zdrády ná swe dusse. Takci ściešeki každe-
go iakomce tápáia / dusse thych co máie-
tnosć máia. Mądrosć iáwnie przed domy
sie oznáymuie / ná vlicách wydaie głos
swoy: Ná gtowie tłuszez wota / w branách
mieyskich wypráwia słowa swoie / mowiac:
Dotádjé wždy malutcy kochacie sie w dzie-
cinštwie / a głupi / tych rzeczy co im škodza
žadac beda / a nieroztropni nienazzeć beda
vmicietnosć: Náwroćcie sie ná to kará-
nie moie: Othoć wam wypowiem ducha
meo / a okáże wam słowa moie. Abowiem
wzywatem / a odmowiliście: wyciągna-
tem reke moie / a niebył kthoby weyřzat.
Wzgárdziliście wsselka ráde moie / a zá-
niedbáliście fukania moie. A iá takież w
záginienu wássym / sniac sie beda / y be-
de wam vragat / gdy ná was tho przy-
dzie czegoście sie obawáli. Gdy nádeydzie
ná was nagta porážka / a zátáracenie / iá-
koby burza gdy przypádmie: gdy ná was
przyjda trapienie y vciřt. Ná ten čas mie
wzywac beda / ále niewyslucham: wstána
ráno / ále mie nie nayda: przeto že w wiel-
kiey nienawisći mieli kárnosć / a boiażni
Pańskiey nieprzyieli / ani przesthawali ná
rádzie moiey / y wstacžali každemu kará-
niu memu. Beda tedy pożywac owocu dro-
gi swoiey / y beda syć rad swoich. Odwro-
cenie malutkich pomorduie ie: a šeješćie
šalonych ludzi ztráci ie. Ale kthoby mie v-
sluchat / bedzie odpoczywat bez strachu / y
obširošći vžyie / nie sie złego nieobawaiac.

Cap. 2.

Co ja vyjetk mądrosć / iako dobrego wiele przy-
nosi / złego odwodzi / gdyž snia dary Boskie przycho-
dza / bez niey obteolivosći nádhodja.

Synu miły / przymiešli namowy
moie / a poruczeństwa moie zá-
tářižli przy sobie / tháť žeby vcho-
twoie mądrosći slucháto: ná-

Prouc: 6.
Esaie: 59.

Prouc: 8.

Esaie: 65.
Iere: 7.

Psal: 17.
Hebre: 12.

Roma: 1.

Prouc: 3.

Przypowieści Salomonowe

Psal: 118.
Iacobi: 1.

Prover: 7.

Deute: 11.

Exo: 20.

któże serca twe abyś poznat roztropność. Abowiem będzieśli mądrości wzywaj / a natchyżliż serca twego opatrznosci / będzieśli tey nabywał iakoby pieniedzy / y iako karby wykopałsi ia: na then czas zrozumięś boiażni Pańska / y wiadomość Bożą nabydzieś. Boć Pan dawa mądrość / a z wstę iego opatrznosc y wniemie. Będzie strzeżt zbawienia prostych a wprzymych / y zaszczyci the co chodza po prostu / zachowajac ścieżki sprawiedliwości / y drog swiętych przysrzegajac. Na ten czas wyrozumieś sprawiedliwość y sad / thudzieś prawosc / y wsselka ścieżke dobra.

Wmodzieli mądrość w serce twoie / a wniemie podobali sie duffy thwoiey: porządność strzedz cie będzie / a opatrznosc zachowa ciebie / abyś był wytrącon od zley drogi / od człowieka kłhory przewrotnie mowi: kłhory opuszczają drogę prawą / a chodza po drogach ciemnych: kłhory sie wesela gdy złe uczynia / a kłhaja sie w nagorszych rzeczach: kłhorych drogi sa przewrotne / y bezecne kroki ich. Zás abyś był zachowan od cudzey niewiasty / y od obcey kłhory piesci moiry swioie / a opuszcza wódz młodości swoiey / y w mowy Bogá swego zapamiętata. Bo sie natchylił ku śmierci dom iey / a ścieżki iey do piektow. Wssy kłhory wchodza do niey / nie wroca sie / ani zachwycą ścieżek żywota. Theż abyś chadzał dobra droga: a ścieżek spráwiedliwych ludzi abyś strzeżt. Bo kłhory sa prości a prawi / beda na ziemi mieśkac / y prostaczkomie beda trwac nániey. A nie pobożni beda wytraceni z ziemi: a kłhory nieprawie czynia / beda sniey zgładzeni.

Cap. 3.

Mądrość przedluga żywota / prawdy y miłosierdía nieopuszczaj: dusz Pánu Bogu y bacz sie go / ciesz mi wyzadac / karania stronić przynowac / co mądrości naśladowa formi sie im / prze przycie / la uczynie / nie skłody go ani sie snim spierg / slych mienasładowac / slych sátrá / dobrych Błogosławie / nie / thu se zamykaja.

SAm moy / niezapominay zato niu moiego / a serce twe niech strzeze przykazania meo. Boć przydadz dingości duiow / y lat żywota / y pokoiu. Młotierozie y prawda niechay cie nieopuszczaj / obowiem te sobie okoto syie twey / y z spis na tablicach serca twoiego: tedy nabydzieś łaskę y naukę dobra v Bogá y v ludzi. Niey dusanie w Panie z zupełnym sercem twoim: a niepuszczay sie na opatrznosc twoie. Na wssy kłhich drogach twoich mysl onim / a on będzie sprawował kro

ki twoie. Uiebadz sam v siebie mądrym: Boy sie Boga / a odstep od zley / boć zaisze zdrowie tho będzie pętkowi twemu / y odwilżenie kościam twoim.

Cciy Pána Boga z mąietności twoiey / y spierworodztwa wsselkiego zboża twe go rozday v bogim: a napełnia sie sthodoły twoie hoynoscia / a prasy twe beda winem oplywac. Karnosci Pańskiey synu moy nieodmiatay: ani styluy sobie gdy od niego bywasz karani: bo wiedz że kogo miłue Pan / tego karze: a nieinaczej iako oćiec w synie tak sie kocha.

Błogosławiony tho człowiek który nalażt mądrość / y kłhory obficiuie w roztropności. Lepšie iest nabyć mądrości / niżli kupczenie złotem y srebrem / wżthet iey pierwsze y przeczyśte. Droższa iest niżli wssy kłhkie mąietności / a wssy kłhkie rzeczy kłhorych ludzie požadaja / tey niemoga być przyrownane. Dingosc dni na prawicy iey / a polewey stronie / bogactwa y sława. Drogi iey drogi barzo piękne / a wssy kłhkie ścieżki iey / spokoynne. Thym co ia zachwycą iesth drzewem żywota: a kłhoryby ia otrzymal ten ścieżliwy.

Pan mądrością zatożet ziemię / vperw nit a wsthanowit Uiebiosá opatrznoscia. Za mądrością iego / wyniknety przepaci / y obtozi z rosy sie z siadaja a zraśthaia. Synu moy niech ci te rzeczy z oczu nieschodza. Strzeż zakon mego tudziez y raby: a będzie tho żywot duffy twoiey / y przyiemnosć wstham twoim: na then czas będzieś chodzit duffale na drodze twoiey / y nogá twoia swantowac niebędzie. Będzieśli spal / niebędzieś sie bat: będzieś odpoczywał / a będzie wdzieczny sen twoy. Uie lez kaysie naglego strachu / ani przypadajacych na cie moci zlosnikow. Abowiem Pan będzie przy boku twoim / y będzie strzeżt nogi twoiey / by cie niepoimano. Uiebron dobrze czynic temu kłhory moze: iesliż mozeż y sam uczyni dobrze. Ani mow przyiacielowi twemu / idz teraz / przydzie zas / tedy intro dam: mogac terazze dac. Uie mysl przyiacielowi twemu zley / gdyż on w tobie swa dusznosc poklada.

Uie wadz sie z człowiekiem bez przyczyny / gdyż on tobie nie zley nieuczynil. Uie naślady człowieka niesprawiedliwego / ani sie puszcza po drogach iego: boć posmie wacz kazy / iest brzytkosc Pańska / a z prostymi ludzmi rozmowaj. Chudoba a niedostatek od Pána iesli w domu niezbożnego: a przybytki sprawiedliwych beda błogosławione. Sam sie nagra z posmiewcom / a cichym da łaskę. Mładrzy ludzie stawia chwale osiegną: a głupich wyrwyśenie / zelywosc.

Isaie: 5.
Roma: 11.

Deute: 11.
Malach: 3.

Tob: 4.
Hebr: 11.
Apoc: 1.

Prover: 8.
Sap: 8.

Gene: 2.
Ioan: 17.

Prover: 11.

Psal: 118.

Prover: 11.

Psal: 31.
Prover: 11.

Proverbia rzecone.

Cap. 4.

Przykładem swym Salomon przywodzi tu pyta-
niu y nabywaniu mądrości / y okazuje wypatek / odo-
wodzi od złego / radzi strzedz serca / wst / oczu / y chodu.

Słuchajcie synowie nauki oyców
wskazy i pilnie baczcie: żebyście
znali roztropność. Dar dobry
dam wam / nieopuszczajcie za-
konu mego. Boćiem ja też był synem oyców
moich / młodziutki i jedynaczek przed mat-
ką moją / y nauczał mnie mówiąc: Niech
przyjmie słowa moje serce twoje / strzeż
przykazania mego / a będziesz żył. Naby-
way mądrości / nabyway roztropności:
nie zapomniasz ani się odchylać od słów wst-
moich. Nie puszczaj ich od siebie / a będzie-
cie strzedz: miłuj i a zachowacie. Począ-
tek mądrości / nabyway mądrość / a przy-
wileki oświadczenia twojego / nabyway opas-
czności / chwyć się ich / a wyniesie ciebie.
Będzieś od niego z wielmożów / gdy ja be-
dziesz obłąkał. Da głowie twojej pomno-
żenie iasności / y korona sławna zasygnalizuje cię.

Stuchaj synu mój / a przyjmij słowa
moje / chcesz być siarozmnożył iasną żywo-
tą twego. Okazeć droge tu mądrości / po-
wiode cię ścieżkami iasności / sprawiedli-
wości: na które gdy wnidziesz / niebada ście-
żone kroki twoje / a bieżąc / niebędziesz się
miał na czym obrazić. Trzymaj naukę / a
nieopuszczaj się ich: Strzeż ich / bo ona jest
żywot twój. Nie Kochaj się w ścieżkach
niepobożnych / a drogac się zły niech
niepodobą. Wiekaj od niego / ani chodź po
nie / wchylaj się a opuść i / boć nie spia aż
co złego uczynia: a niepietwey dorwa się
syn / azy (tego) podwroćli: iedza chleb
niepobożności / a wino nieprawości pija.
A sprawiedliwych (ludzi) ścieżka / iako
światłość iasności / która wychodzi a rości
aż do prawego dnia. Droga niepobożnych
ciemna / niewiedza gdzie maia paść.

Synu mój stuchaj pilnie powieści mo-
ich / a tu słowam moim nakłoni vchą two-
go: niech niezechodzą z oczu twoich / strzeż
ich w posrodku serca twoiego: boć żywo-
tem sa tym którzy ie nabyli / a wsselkie-
mu ciastu zdrowie. Wsselaka straża strzeż
serca twego / boć sniego żywot pochodzi:
Oddal od siebie vsta zte / a wargi wstaczą
iace komu / niech beda opodal od ciebie.
Oczy twoje niechay na słusne rzeczy pa-
trza: a powieki thwoie niech vprzędzają
kroki twoje. Sprawy ścieżki nogam two-
im / a wssylkie drogi twoje / niech beda v-
perwione. Nie wchylaj się ni na prawa ni
na lewa strone: Odwroć noge twoje od złe

go: bo the drogi kthore sa po prawey stro-
nie zna Pan: ale te ktore sa po lewey / prze-
wrotne sa. Albowiem on proste uczyni kro-
ki twoje: a drogi twoje w pokoju sprawi.

Cap. 5.

Raże się strzedz: niemieciwey niewiasty / a żeby ktho
prace swej y lat marnie nieucacił / własna żone Raje
młować / a cudzey się strzedz.

Synu mój / bacz pilnie na ma-
drość moją / a tu roztropności
mojej nakłoni vchą twego: abyś
strzegł myśli / y naukę aby wargi
twoje zachowały. Nie przyskuby na zwo-
dzenie niewiasty: Boć vsta niemieciwey nie-
wiasty / sa iako plaster miodu rozplywający
się / a gardło iey iasnieysze niż olej: a ostate-
czne rzeczy iey / gorstkie iako piołun / a iey-
zyk iey ostrzy iakoby miecz oboietny. Ugi-
iay z stepu na śmierć / a kroki iey przeni-
kaia aż do piekła. Po ścieżkach żywota nie-
chodzą / obledliwe sa kroki iey / a niewysła-
dowane.

Przechodź teraz synu mój stuchaj mój / a
nieodstepuy od słów wst moich. Daleko v-
czyn od niego droge swoje / a nieprzyskubuy
tu drzwiami domu iey. Nie daway obcy-
m ci twoj / a lach twoich okrutnemu / by le-
pał obcy niebyli napełnieni siłami twoi-
mi / a prace thwe by niebyły w domu cu-
dzym / y zatówałby w ostateczny czas / gdy-
byś strawił mięso twoje y ciasto twoje / y
rzekł byś: Czemużem ja miał w nienawiści
wmiennie / a fukom niepozwołito serce mo-
je / a nim chciał stuchać głosu thych co nie-
uczili / a mistrzom nienakłoniłem vchą
swego: Bez maty bytemi we wssim zym /
w posrodku kościołay Synagogi. Pił wo-
de z cysterny twojej / y wody studnie two-
jej. Niech odcieta żródła twoje precz /
a na vlicach wody twoje rozdzielay. Micy
te sam sobie / a imi niechay nie beda vcz-
sniacy twoi. Bądź promień twój błogosła-
wiony / a rozweselay się z niewiastą mto-
dości twojej: Pani namilssa / a nambzie-
czniemy ielonet: pierś iey niechay cię vpa-
iaia na wsselki czas / w miłości iey Kochay
się vstawicimie.

Czemuż się daż zwodzić synu mój od cu-
dzy / a odpoczywaj w łonie cudzey: Pa-
trząc Pan na drogi ciłowicze / a wssylkie
kroki iego obacza. Niepobożnego ciłowic-
ka iegoś samego złości poimaa / y powro-
zmi grzechow swoich bywa ściagan / on v-
mrze że niemiat wmiienia / a w hoyności
głupstwa swego / będzie oktamant.

Cap. 6.

Przypowieści Salomonowe

Rekomy/ leniwcowi naukę dawa/ opisywając sposoby
te/ siedm rzeczy które Pan nienawidzi/ napomina
ku zachowaniu zakonu/ a żeby nieposadał niewia-
stby/ y owsem strzegł sie towarzystwa z cudzoziemcami.

Prouc: 11
17 et. 20
22 et 27.

Synu moy/ reczyfli za przytacie-
a twego/ wwiązites inemu re-
ke twoie/ vsidlitea sie sam sto-
wy vstb twoich/ a ietes swemi
własnymi słowy. Przeto synu moy miły v-
czyn co powiem/ a wyswoboc sie sam/ bos
wpadł w reke bliźnego twoego. Biegay tam
sam/ pospieszay sie/ budz przytacieła two-
iego: nieprzypuszczay sinu na oczy twoie/
y powieki twoe niechay sie niewzdrzema-
wają. Dobadz a wyrwiey sie iako Sarnka
z rak/ y iako ptak z reki ptasnikowej.

Prouc: 20.
et 30.
Prouc: 13.

O leniwce/ idz do mrowki/ obaczayze
ścieśki iey/ a wez sie (od niey) mądrości:
Ktora niemaiac wodzą/ ani nauczyciela/
ani sprawce/ gotuje sobie lecie pokarm/ a
zbiera we żniwa coby iadła. Dokadze leni-
wce spać bedzieś? Kiedyż wždy wstanieś
ze snu twego? Māto co pospiś/ māto co po-
drzemieś/ māto co ziożyz rece twoie abyś
vsnął/ alic przydzie na cie iakoby podroiny
niedostatek/ a vbostwo iakoby maż zbroy-
ny. Co iesli bedzieś czynny a nie leniwy:
przydzie żniwo twoie iako studnia/ a nie-
dostatek daleko vcieczie od ciebie.

Psal: 17.
Prouc: 12.
Prouc: 1.

Cztowiek Apostotha (abo zbiegliec)/
maż nieuzyteczny/ ydzie vstami przewro-
tnymi/ pomruga oczyma/ zacira noga/
palcem mowi/ z tym sercem myśli zte/ a na
każdy czas niezgody sieie/ na thego nagle
przydzie zadržatā iego/ y nagle bedzie stāt
ani bedzie wiecey miał lekarstwa. Szesci
rzeczy nienawidzi Pan/ y siódma sie brzy-
dzi duffa iego. Oczy wysokie/ Język kłam-
liwy/ Rece ktore wylewają krew niewin-
na/ Serce ktore wymysla co nagorsze my-
śli/ Nogi prechkie na biezenie ku złemu/
Świadek fałecznego ktory nieprawdy mo-
wi/ Jonego ktory sieie między bracia ro-
sterki.

Psal: 115.

Zachoway synu moy przykazania oycā
twego/ a nieopuszczay rozkazania matki
twoiey. Przywiaz ie w sercu twoim na każ-
dy czas/ a obwiń okoto gardła twego. Gdy
bedzieś chodzil/ niech sthoba ida: gdy be-
dzieś spat/ niechaycie strzega: gdy ocknieś
rozmarwāy snimi: Bo wiedz ze przykazā-
nie swieca iest/ a zakon swiātość: y droga
do żywota/ fukānie kārności. Aby cie strze-
gly od niewiāstby zley/ y od łagodnego
iezyka cudzey. Niechay nie pożąda serce
twoe piękności iey/ byś niebył iet skiniem
iey: Boć zaplātā nieucziwey niewiāstby/
ledwie stoi za ieden chleb: alec niewiāstbā/
prze droga duffe meżowe imnie. J zaś mo-

Prouc: 5.
et. 7.
Math: 5.

ze cztowiek stryc ogień w tonie swoim/ by
sāty iego niemaiły gorzeć: Albo chodzie po
ognistym węgłu/ by niemaiły sie spālic sto-
py iego: Nieinaczey ci gdy kto wnidzie do
niewiāstby bliźnego swego/ czystym niebe-
dzie gdy sie iey dotknie. Nie wielkā iestcie
wina gdy kto co vkrādnie/ bo dla tego krā-
dnie/ aby duffe iaknaca nāsyć: a theż gdy
by był zachwycony/ siedmiorāto przywro-
ci/ y wssytkie istote domu swego na cho da:
Ale ktory cudzoziemkiem iest/ prze niebo-
sthathek serca swiego/ straci duffe swoje:
nieuczciwość y lekkość sobie zbiera/ a zela-
żywość iego zgłādzona nigdy niebedzie:
Bo zawisła miłość/ a zapalczywość me-
żowa/ nieprzepuści w dzień pomstby/ ani
sie da vchwycić czyieykolwiek prozbie/ ani
przyjmie na odkupienie obfitych dārow.

Cap. 7.

Upomina młodzieńcyk ku mądrości/ y do w-
ni przykazania/ a żeby sie pilnie strzegł łagodności
słow niewiāst niewuczneych/ y meżaych/ co syroko
opisyw.

Synu moy strzeż słow moich/ a
przykazania moie zachoway. So-
bie. Synu cci Pānā/ a bedzieś
zdrow: a procz niego nieboay sie
inego. Choway przykazania moie/ a be-
dzieś żyw: a zakon moy/ iako żrzenice okā
twego. Przywiaz ie sobie na palcach two-
ich/ nāpiż ie na tablicach serca twoiego.
Rzecz do mądrości/ Siostra ma iestes/ a
roztropność zow przytaciełka swia. Aby
cie strzegła od niewiāstby obcej/ y od cudzey/
ktora słowā swoje przyiemne czyni. Bo z
oknā domu mego/ wyszaleam przez kratę/
y widam māluczkie/ obaczam niemadrego
młodzieńca/ ktory idzie po vlicach przyka-
cie/ y blisko drogi domu onego sthapa w
ciemności/ gdy sie dzień k wieczorowi chy-
li/ w nocnych ciemnościach y w mroku.

Deut: 1
Name: 1
Prouc: 5.

Alie oto zābieżatā mu niewiāstbā/ w v-
bierze swowolney niewiāstby/ gothowā nā
zwodzenie duff/ swiegotliwa y biedna/ nie-
spokoyna/ y tā kthora sie w domu swym o-
stać nie moze na nogach swoich/ theraz nā
przed domu/ theraz nā vlicach/ theraz
przy kaciech zdrādy stroiac. J vīawssy one-
go młodzieńca/ cātowātā go/ a nie wstybli-
wa twarza łagodnie sie kniemu ma/ mo-
wīac: Slubitām zā zdrowie offiāry czynić
dzisiam wypelnitā sluby moie: przethożem
wystā przeciwko tobie/ z chuciā pragnac
cie widzieć/ y nālāztām cie: ściagnetām po
wrostkami tofko moie/ y vslātām kobier-
cami fārbowanemi Egypciemi/ pokro-
pitām tofko moie Mirra y Aloe/ y Cmas-
monowa wodka/ podz vjwymy miłości

y tudzieś

Proverbia rzezone.

y tudzież kochamy sie w lubieznym obta-
pianiu/ aż do dnia. Boć teraz meza w do-
mu swym niemaz/ zaiachal w daleka dro-
ge: worek pieniedzy z soba wzial/ w petnia
ma sie zas wrocić do domu swego.

Wsiadł go wiela stow/ y tagodnościami
warg swoich przyciagnęła go. Wneth
siedł za nią/ iakoby worek gdy go na zabi-
cie wioda: y iakoby baranek w zigrawia-
cy sie/ ktory niewie ze go do powroza cia-
gna aż przebie szęta watrobe jego/ nie-
inaczej iako gdyby sie ptak kwapił do siola/
a niewie ze idzie graso duse ied. Teraz tedy
synu mojsłuchaj mie/ y badz pilen stow wst-
moich/ niechay sie nie da wvodzić w dro-
gi tey rozum twoy: ani sie day zwodzić scie-
kam tey: Boć wielu rannych zgubila/ a
eo mocniejszy zamordowani sa od niey.
Dom tey droga do piekła/ przenikające wne-
trzności śmierci.

Cap. 8.

Madrość roztępnym sposobem nam sie zaleca/ y
wyski ktore zniey y niuyski ktore bez niey na nas
przypadają/ przekłada.

Madzrość nie woła/ a opas-
trznosc niewydaie głosu swo-
go: Na wysokich y na nawys-
sych wierzchach nad drogę sto-
iac w posrodku sciesseł/ przy branach
mieyskich w sanych drzwiach mowi/ tymi
stowoy: O meżowie do wasci wolam/ a
głos moy do synow ludzkich. Zrozumieycie
malutcy chytrosc/ a niemadrzy obaczaycie.

Sluchaycie/ bo mam o wielkich rzeczach
mowić/ a otworzone beda wargi moie/ aby
prawe a proste rzeczy opowiadali. Bo pra-
wde bedzie opiewać gardło moie/ a wargi
moie beda sie brzydily niepobożnym. Spra-
wiedliwe sa wssystkie powiesci moie/ nie-
maz w nich nic ztego/ ani przewrotnego.

Proste sa tym ktorzy rozumieja/ a prawe
tym co nadyia nauke. Przyimuycie nau-
ke moie/ a nie pieniadze: Nauke nad ztoto
obieraycie. Boć lepsza iest Madrość nizli

wssystkie maitnosci nadroffse: a zadna
rzecz ktorey kto poządać moze/ tey niemo-
ze być przyrownana. Ja madrość mieś-
kam w Radzie/ a bywam w myslach wzo-
nych. Boiazni Pánika nienawidzi ztego/
brzydze sie Chluba/ Pycha/ droga zla/ y
vsty dwuniezyczynemi. Moia iest rada y pra-
wość/ moia iest opatrznosc/ moia też iest
możność. Przez mie krolowie kroluia/ y

Stanowacze praw sprawiedliwe rzeczy
skaznia: Przez mie kriażetha roskaznia/ a
mocarze skaznia sprawiedliwosc. Ja the
ktorzy mie mituia/ mituiet/ a ktorzy rano
do mnie czuia/ nayda mie. Przy mnie sa

Bogactwa y stawa/ pyssne maitnosci/ y
sprawiedliwosc. Abowiem lepssy iest owoc
moy/ niz ztoto niz drogie kamienie: a do-
chody moie nizli srebro przewyborne. Na
drogach sprawiedliwosci chadzam/ pos-
rodkiem sciesseł sadu/ abym zbogacila te
co mie mituia/ a skarby ich bym napelnila.

Pan odzierzał mie na poczathku drog
swoich/ pierwey nizli co czynil z poczatku.
Od wiek umzrzadzona iest/ y staradawna
pierwey nizli ziemia byla. Iesseze niebyty
przepasci/ a iam iuz poczetá byla: ani ies-
cze krzodia wod wyniknety byty. Ani iesseze
gory cieffka wielkoscia byly stanety/ przed
pagorkami iam sie rodzila: Iesseze byl zie-
mie nieuczynil/ ani rzek/ ani zawioz okre-
gu ziemie. Kiedy przygotował nieba/ by-
lam przy nim: gdy pewnym porzadkiem/
y kotem otaczal przepasci: gdy niebiosá v-
twierdzal wzgore/ y rozważal zdroie wod
kiedy obkładał morzu miedze iego/ a vsta-
we dawał wodam/ aby niewylewały z brze-
gow swoich: gdy zawieffal fundamenty
ziemie/ vktadałam snim wssystko: y kocha-
lam sie na każdy dzien/ igraiac przed nim
na każdy czas/ igraiac na okregu ziemie: a
kochanie y roskos ma/ być z syny cztowie-
czymi.

A thak theraz synowie sluchaycie mie:
Błogosławieni ktorzy strzega drog mo-
ich. Sluchaycie nauki/ a badzcie madre-
mi/ a nieodmiataycie tey: Błogosławiony
cztowiek ktorzy mie slucha/ ktory czuje v
drzwi moich na każdy dzien/ a pilnuie v
podwoiow drzwi moich. Ten co mie naya-
dzie/ naydzie żywoty/ y wyczerpie zbá-
wienie od Pána: Alle ktorzy przeciw mnie
z grzeszy/ obrazi duse swoje. Wssystcy kto-
rzy mie nienawidza/ kochaja sie w śmierci.

Cap. 9.

Madrość domzbudowala/ gości naproffla/ od-
wodzi od duciniwá/ przedluzenie żywota obicuje/
Cudzołojmce opisuje.

Budowala sobie madrość dom
wyciosata stupow siedm. Offia-
rowala offiary swoje/ zmiesza-
la wino/ wystawila sthot swoy.
Kozeslata sluzebnice swe/ aby przyzwala-
na zamek/ y na mury mieyskie: Jesli ktory
iess malutki/ niechay przydzie do mnie. A
ku niemadym mowila: Chodzie sam/ ledz
cieff chleb moy/ a piyte wino ktorem wam
zmieslata. Opuścicie thez iuz dziecinstwo/
a żywcie/ y chodzie po drogach opatrzo-
sci. Kto vzy nasintewce/ then sobie sam
krzywdę czyni/ a ktorzy gromi stowy nie-
pobożnego/ sam sobie swedre rodzi. Nie

Eccl: 24.

Sapient: 9.

Gene: 1.
Job: 26.

Eccl: 16.

Eccl: 18.

Eccl: 3.

Eccl: 17.

Sapient: 6.

Eccl: 11.

Przypowieści Salomonowe

Psal: 110
Ecclesi: 1.
Prouc: 4.

Karzą słowem najmniejszą / bycie nie miał w
nienawiści. Grom tak / mądrego a będzie
ciebie młoda. Podaj mądremu powód /
a przyporzona mu będzie mądrość.
Wez sprawiedliwego / a potwapi się poiać.
Początek mądrości / Boiażni Pańska: a w
mienie swiętych / opatrność. Przez nie
pomnoża się tobie dni twoje / y przyporzyc
lath żywota twego. Bedziesz mądrym /
sam sobie będziesz / ale jeśli będziesz syde-
rzem / sam to złe ponieśiesz.

Niewiasta głupia y wrzaskliwa / y pę-
ną pobudek / a która nie koniecznie nieu-
mie: siadła sobie na stołku przedbrziami
domu swego / na widoku onego miastka
miescu / aby przyzywała te co idą droga / a
chodzą droga swoja. Który jest małutki nie
chay się skłoni ku mnie. Trzętka do głupie-
go / kradzione wody są stodoła: a chleb skry-
ty / smaczniejszy. A niewiedziat że tam są
obrzymowie / a w głębości piekielnej /
goście a godownicy ich. Bo wiedz że kto
się do niej przytacza / z stapi do piekła: Bo
kto od niej odejdzie / zachowan będzie.

Cap. 10

Mowi w tym rozdziale / o Synie mądrym y glu-
pim / spras mądrym y słym / robomym y legawym /
wprzeimym y przewrotnym / o miłości y nienawiści /
o dobroci y złości iezych.

Paraboly albo przypowieści Salomonowe.

Prouc: 15.

Prouc: 17.

Ecclesi: 5.

Psal: 36.

Prouc: 12.

Prouc: 6.

Psal: 131.

Psal: 22.

Wadry syn rozwesela oycę: ale syn
głupi / jest żalostcia matki swej.
Nie niepomoga starzy złe na-
byte: ale sprawiedliwość wybaw-
i od śmierci.

Nie będzie karat głodem Pan dusze czo-
wiek sprawiedliwego: a zatogi bezboż-
nych wywroci.

Reka osłabiona a niedbata przywodzi
niedostatkę: ale reka mocnych / sprawia
bogactwa.

Kto się spuszczą na kłamstwa / ten wi-
dry karmi: a tenże też ściga ptaki latające.

Kto zgromadza we żniwa / syn tho jest
mądry: ale który dobrze dośypia / nie jest
syn pobawienia.

Błogosławieństwo Pańskie nad głowa
sprawiedliwego: ale wstęga bezbożnych po-
krywa nieprawość.

Pamiętką sprawiedliwego człowieka z
chwałami: a imię niepobożnych zprocha-
nie.

Mądry / przymie przykładania w serce:
a głupi będzie bit wargami.

Który chodzi po prościu / chodzi bezpie-

cznie: ale który sam swe drogi kazi / ozna-
mion będzie.

Który pomruka okiem / żąda boleści: a
głupi wargami będzie bit.

Żyła żywota / wsta sprawiedliwego: a w-
sta niebożnych pokrywa nieprawość.

Nienawiść wzbudza poswarki: a mi-
łość pokrywa wisselanie grzechy.

W wargach człowieka mądrego / bywa
należona mądrość: a rozgą na grzbiecie
onego który potrzebuie serca.

Mądry cenia umienie: ale wsta głupie-
go / blisko zhanbienia.

Istota bogatego / miasto możliwości ie-
go: lekianie ubogich / niedostatek ich.

Skutek sprawiedliwego jest ku żywoto-
wi: ale owoc bezbożnego / ku grzechowi.

Droga żywota / strzegacemu nauk: a k-
to zaniedbawa karania / ten bładzi.

Wargi kłamliwe / taia w sobie niena-
wiść: kto kogo potwarza potyka / niema-
dry jest.

Wielomowność bez grzechu niebywa:
ale który pomiarkuie wargi swoje / nab-
ędzie iezych.

Iezyk sprawiedliwego / jest iako srebro
prawie brantowe: ale serce bezbożnych za-
nie sibi.

Wargi sprawiedliwego / wiele wsta: a ci-
mentowie / w chudobie serca swego zemra.

Błogosławieństwo Pańskie / czyni bogate:
ani się snimi z towarzyszami trapienie.

Głupi iakoby śmiechem czyni grzech: a
le mądrość jest meżowi opatrność.

Czego się bezbożny boi / to nań przydzie:
a iego żadość będzie dana sprawiedliwym.

Jako chmura przechodząca / tak prze-
dzie bezbożny: a sprawiedliwy iako funda-
ment wiekni.

Jako ocet zebom / y dym (przyjemny)
ocjom: tak leniwy tym cogo gdzie posłali.

Boiażni Boża przyporczy dni: a lata bez-
bożnych / skrotnie.

Oczekawanie sprawiedliwych wesele: a
nędzie bezbożnych zginie.

Moc człowieka wprzeime / drogą Pań-
ską: a strach tym co złe rzeczy czynia.

Sprawiedliwy na wieki wzrusem nie-
będzie: ale bezbożni niebada mieścić na
ziemi.

Wsta człowiek sprawiedliwego / wyda-
dza mądrość: a iezyk złośliwych zginie.

Wargi sprawiedliwego obaczają lube
rzeczy: a wsta bezbożnych / rzeczy prze-
wrotne.

Cap. 11.

Prouerbia Rzeczone.

Opisane wiyteki sprawiedliwosci y prawosci tu
dzies y inszych cnot/ a ias skody ktore przynossa sto
sci y mairne bogactwa.

Słeczna waga: brzydliwosc iest
w pana: a gwichr prawy wola
iego iesth.

Godzie bedzie pycha/ tam bedzie
y przygana abo potwarz: ale gdzie pokora
tam y madość.

Prostota a vprzeymosc sprawiedliwych
ludzi bedzie ie sprawowac: ale przewro
tnosc ludzi przewrotnych/ zburzy ie.

Niepomoga bogactwa w dzien pomsty:
ale sprawiedliwosc wybawi od sinierci.

Sprawiedliwosc vprzeyme bedzie spia
rowac droge iego: a bezbozni w niepobo
znosci swoiey vpadnie.

Sprawiedliwosc vprzeymych wybawi
ie: y w zasadzach swoich poimani beda
nieprawi.

Gdy czlowiek bezbozny vmrze/ iuz wie
cey niebedzie zadney nadzieie: a oczekawa
nie pieczliwych przewdzie.

Sprawiedliwy czlowiek z wciśku wyswo
bodzon iest: a na iego miejsce wydan bedzie
bezbozny.

Czlowiek obtudny/ vsty podchodzi przy
ciacielu swego: ale sprawiedliwi/ beda wy
zwoleni vmietetnoscia.

W dobrach ludzi sprawiedliwych bedzie
wymyssone miasto: a w wytraceniu bezbo
znych/ bedzie pochwalenie.

WlogoslawniŃstwem sprawiedliwych/
podwyssono bedzie miasto: a vstami bezbo
znych/ wymrocone bedzie.

Ktory gardzi przyciacielu swego/ nie
dzni iesth na sercu swym: a mazy madry
bedzie milczal.

Ktory na zdradzie chodzi/ wynosi a ob
iawia tajemnice: ale ktory wierny iesth/
tai czego mu sie przyciaciel zwierzyt.

Godzie nie iesth Rzancu/ tam lud vpa
dnie: ale tham zachowanie pewne/ gdzie
wiele rad.

Utrapia tego zte rzeczy/ ktory reczy za
obcego: a ktory sie strzeze fidet przezpie
czen bedzie.

Niewiastu wdziedzina naydzie chwate:
a duzy beda mieli bogactwa.

Dobroreczy dussy swoiey mazy miłosier
ny: ale ktory iesth okrutnikiem/ thez y
krewne odrzuca.

Bezbozny dziala vczynek niestawie
ny: a theniu co rozsiewa sprawiedliwosc/
wierna zaplata.

Laskawosc przygotywa zywoty: a na
ladownikowi zlych rzeczy/ sinierc.

Obrzydzone iest panu serce zte: a wola
iego w tych/ ktorzy po prostu chodza.

Keta w rece/ nie bedzie niewinnym zly:
a potomstwo sprawiedliwych/ zbawiono
bedzie.

Obraczka zlota w nozdrzach v swinie:
tak niewiasta piekna a niemadra.

Zadosc sprawiedliwych iesth wssystko
dobre: oczekawanie bezboznych popedli
wosc.

Jedni vdziedala wlasnych rzeczy/ a bo
gatssymi bywaja: a drudzy wydzieraja nie
swoie/ a zawzdy w niedostatku sa.

Dussa ktora dobroreczy/ vtuczniete: a
kto ko vpaia/ y sam takiez vpoion bedzie.

Kcho kryie zboze/ bywa przeklinan od
ludzi: a blagoslawniŃstwo nad glowa tych
co przedala.

Dobrze ten rano wstae ktory szuka do
brych rzeczy: ale ktory nasladuje zlych rze
czy/ zatlumion bedzie od nich.

Kto dussa w bogactwach swoich/ vpa
dnie: a sprawiedliwi iakoby zielony listhe
beda kwitnac.

Kto burzy dom swoy/ w osiadlosci bez
dzie miat wiatry: a kto iest glupi/ bedzie
sluzyt madremu.

Owoc sprawiedliwego drzewo zywota:
a ktory przymnie duse/ madry iest.

Iesli wiec sprawiedliwy na ziemi bie
rze (odplate)daleko wiecey bezbozny y
grzesny.

Cap. 12.

Zasthu mo wi o thym ktory wdziedzien abo nie/
karania/ o bezboznych y sprawiedliwym/ o pracow
tych y legawym/ glupim y madrym/ o pozytku y za
skody iesth.

Ktory mitnie karnosc/ mitnie v
mietetnosc: ale kcho nienawidzi
karania: niemadry iest.

Ktory dobry iest/ otrzyma so
bie taksu v pana: ale ktory dusa wmyslach
swoich/ niepobożnie czyni.

Nie zmocni sie czlowiek z niepobożno
sci: a korzen sprawiedliwych nie bedzie
wzrussony.

Niewiastu pilna/ iesth korona meżowi
swemu: a w k osciach oney ktora czyni rze
czy przystojne z hanbiem iesth zagniosc.

Mysli sprawiedliwych ludzi/ sady a ra
dy bezboznych/ zdrodlive.

Stowa bezboznych zasadzki czynia na
krew: vsta sprawiedliwych wybawia ie.

Wywroc bezbozne/ a niebedzie ich: ale
dom sprawiedliwych/ bedzie trwat.

Znauti swey bywa poznana mazy ale kto
ry plony iest y niezemny/ snadny bedzie na
wzgard.

Lepssy iest vbogi mairac swa potrzebe:
nizli wielmożny ktoremu niedostatek chleba

Ierc: 17.

Psa: 36.
et III.

Luce: 6.
2. Cor: 9.

Prover: 18.
Ierc: 17.
Luce: 12.

Gen: 4.

Dani: 13.

Psal: 36.

Ecdeci: 10.

Przypowieści Salomonowe

Ecdi: 20.
Prouc: 28.

Zna sprawiedliwy żywot bydlatka swego: ale wnetrznosci bezbożnych okrutne.

Ktory sprawuje ziemie swoje/ będzie na sycon chlebem: ale ktory szuka proznowania/ cho nagłupsty jest.

Ktory wdzieczni a przyiemny jest/ żywie w pomiernościach: w swych twierdzach zostawia przygane.

Zadza bezbożnego/ w pominek jest na gorssych rzeczy: ale korzeń sprawiedliwych sie pomnoży.

Prouc: 13

Dla grzechow vst/ wpał przybliża sie ztemu człowieku: ale sprawiedliwy wchodzi z wstępu.

Wzrostkiem vst swoich każdy napelnion będzie dobrych rzeczy: a według skutkow rakiego/ będzie mu odplacono.

Drogą głupiego/ zda sie być prosta w oczu jego: a kto mady/ ten rady slucha.

1 Reg: 10.
2 Reg: 16.

Szalony wnet okazuje gniew swoy: a ktory tai w sobie krzywdę/ cho chytry.

Ktory to mowi co wie/ sedzia jest sprawiedliwosci: a ktory klama/ jest świadkiem zdradliwym.

Jest ktory co obiecuie/ a kole go iakoby miecz sumnienie: ale iezyk madych/ zdrowie jest.

Vsta prawdziwe/ sthale beda na wieki: ale ktory jest świadek rychty/ nastraja iezyk klamstwa.

Zdrada w sercu tych co zle mysla: ale kto rzy wstępuia w rady spokojne/ tych nasladunie radość.

Nie zafraśnie sprawiedliwego cokolwiek nań przypadnie: acz bezbożni beda ztego napelnieni.

Prouc: 6.

Brzydoscia v pana sa wargi klamliwe: ale ktorzy wiernie na wsem czynia/ ci sie temu podobaja.

Czowiek obrotny tagi nauki: a serce nie madych wyzwa głuposc.

Ketá moczarzow panowac będzie: ale ktora oslabia/ ta holdowac będzie.

Prouc: 15.
et: 17.

Grasunek w sercu człowiekiem wkorzygo: a powiescia dobra obwieslon będzie.

Ecdi: 30.

Ktory zaniedbawa skody dla przyiaciel/ sprawiedliwy jest: a droga bezbożnych/ osuka ie.

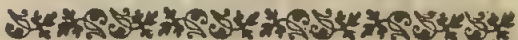
2 Timo: 6.

Nie narydzie zdradliwy zysku: a istota człowieka będzie zaplata zlotą.

Na sciesce sprawiedliwosci/ żywot: ale droga niedrożna/ wiezie ku smierci.

Caput. 13.

Razem slusna przyczyna vst swych kazdemu człowiekowi strzedz pilnie/ o bogactwie/ pisse/ iadziej rospawia/ y o innych potrzebnych rzeczach.

S In mady/ jest nauka oycowa: ale ktory snyderzem jest/ nieposlucha gdy bywa w pomian.

Z owocu vst swych człowiek nasycon będzie dobra: a dusza przestepnikow/ zlosliwa.

Prouc: 1
et: 21.

Ktory strzeze vst swoich/ strzeze dusze swojej: ale ktory nie jest obacny na mowie/ wciue zlych rzeczy.

Prouc: 6

Tuz chce iuz niechce leniwiec: a dusza pracowitych vtye.

Sprawiedliwy będzie sie brzydzit słowem nieprawdziwym: ale bezbożny insseromoci/ y sam tez z hanbion będzie.

Sprawiedliwosc strzeze drogi niewinnego: a bezbożnosc grzesnego podwraca.

Iob: 2.

Jest iakoby bogaty gdyz nie niema: a iakoby ubogi/ gdy jest w obfitych bogactwach.

Odkupienie dusze mezoowej bogactwa jego: a ktory jest ubogi/ w pomianania fukliwego nieścierpi.

Prouc: 24

Swiatlosc sprawiedliwych wroscela: a pochodnia bezbożnych będzie zagassona.

Miedzy pysnemi vstawnice swary: a ci co zadney rzeczy nieczynia bez rady/ sprawia sie madoscia.

Maietnosć w rychle nabyta/ będzie w mnieyssona: a ktora znienacka bywa reka zgromadzona/ rozmnozy sie.

Nadzicia ktora sie odwrócy/ vtrapi dusse: zadosć gdy sie napelni/ jest drzewo żywotne.

Math: 24

Ktory wstacia niektorey rzeczy/ sam sie na przyszly czas obwiezuie: a ktory sie obawia przykazania/ w pokoiu będzie mieszkal.

Synowi klamliwemu nie sie dobrego niestanie: ale slugi madygo fortunne beda sprawy/ y będzie zrzadzona droga jego.

Progr: 14

Dusse zdradliwe blakaja sie w grzechach/ ale sprawiedliwi miłosciwi sa/ y litnia sie.

Zakon madygo/ zroblo żywotne/ aby sie vchylit od vpadu smierci.

Nauka dobra ziedna takske: na drodze tych ktorzy innymi gardza/ przepasc.

Chytry wssstho co czyni bez rady nie czyni: a ten co szalony jest/ okazuje swe głupstwo.

Poset bezbożnego wpadnie we zle rzeczy: ale legaty wierny/ jest zdrowie.

Luc: 11

Na tego ktory odstepnie karnosci/ (przy padaja) nieobstatet y hanba: ale ktory pozwala w pomianiacemu/ będzie wczon.

Zadosć gdy sie wypelni/ czyni duszy kochanie: brzydzia sie głupi tymi/ ktorzy sie chronia ztego.

Sapien:

Ktory z madyrą chadza/ madyrą będzie: przyiaciel głupich/ podobnym sie stanie.

Proverbia Rzezone.

Grzeszne ludzkie przesładowie zła: a sprawa
wiedliwym odplacona beda dobra.

Dobry zostawia dziedzice syny y wnuki:
a mialenosc grzesznego czlowieka bywa
zachowana sprawiedliwemu.

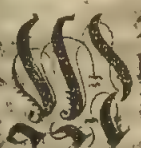
Wiele pokarmow na nowinach oycow:
a innym bywa zbierane bez rozsadu.

Ktory folguie rozdzie/ mienawidzi syna
swego: a ktorygo miluje/ przyuaglaia go
wciy.

Sprawiedliwy ie/ a nasyca dusze swo-
je: ale brzuch bezboznych/ mienasycony.

Cap. 14.

Madrosca gluposc bialej glowy po cym po-
mac/ o chytrym synie y zdradliwym/ o miastecznym y
o boiazni Bozey.

Adra biata gtowa/ buduje dom
swoy: ale salona/ y zbudowany
reklamie potanie.

Then co chodzi prosta droga
obawiaac sie Pana/ bywa wzgardzon od
onego/ ktory bezecna droga chodzi.

Wystach glupiego/ miotta pychy: a war-
gi ludzi madych/ strzeg a ich.

Gdzie wolow niemas/ zlob prozny by-
war: a gdzie wiele zboza/ tam tawna moc
wodowa.

Swiadek wierny nie sklama: ale fater-
ny swiadek/ potwie nieprawde.

Szukać posmiawacz madrosce/ a nie-
nadywie: nauka madych/ mada a tawia.

Jdz przeciwko mezowi glupiemu: a nie
umie mowic obacznie.

Madrosca chytrcowa iesth/ zrozumiec
droge swoje: a nieopatrzność glupich o-
bledna.

Glupi bedzie sie posmiawat z grzechu: a
miedzy sprawiedliwymi/ niestac bedzie
laska.

Serce ktore zna gorzkosc dusze swojej/
wadosci iego nieprzymiesza sie obcy.

Dom niepobożnych zgladzoni bedzie:
przybytki sprawiedliwych beda kwitnac.

Jest droga ktora sie zda czlowiekowi byc
sprawiedliwa: a koniec iey wiedzie do
smierci.

Smiech z zatoscia zmieszan bedzie: a na-
ostatek po radosci/ bywa placz.

Bedzie syth drog swoich glupi: a nad
nim bedzie maz dobry.

Oprzeżmy a czlowiek niewinny kazdemu
słowu wierzy: ale dowcipny abo chytry/ o-
patrza kroki swoje.

Synowi zdradliwemu nie sie dobrego
niestanie: ale studze madremu/ poszczescia
sie skutki iego/ y bedzie dobrze sprawowac
na droga iego.

Madry boi sie/ y schrania sie ztego: ale
glupi postaknie duffaiac sobie.

Niecierplivy czlowiek sprawni glupst-
wo: a maz przeciwny/ wsem mienawistny
iesth.

Otrzymala malutcy glupstwo/ a chy-
try beda ociekawac wiadomosci.

Beda lezeć zli przed dobrymi: y bezbo-
zini przede drzwiami sprawiedliwych.

Ubogi czlowiek y bliznemu swemu be-
dzie mienawistny: ale y bogatych przyia-
ciot barzo wiele.

Ktory gardzi bliznim swym/ grzeszy: a
ktory sie lutuje nad ubogim/ blagoslawio-
ny bedzie.

Kcho wierzy w Pana/ miostardzie mi-
lue.

Ktorzy czynia zle rzeczy gladza/ Mito-
sardzie a prawda/ te przygotowala dobre
rzeczy.

W kazdym uczynku dobrym bedzie hoy-
nosć: ale gdzie slow wiele/ tam pospolicie
bywa niedostatek.

Korona madych/ bogactwa ich: salen-
stwo glupich/ iesth nieopatrzność.

Wyzwala dusze swiadek wierny: ale czo-
wiek odmienny abo obojetny/ nieprawda
mawia.

W boiazni Panskiej duffanie moznosci:
y synom iego bedzie nadzieia.

Boiazni Panska frodio żywota/ aby sie vs-
chylit od wpadu smierci.

Wciwosc a dostojenstwo krolewskie w
wielkosci ludzi: ale w matem ludu iest lek-
kosć krazeca.

Ktory iest cierplivy/ sprawnie sie wiel-
ka madrosca: ale ktory niecierplivy/ wy-
wysa glupstwo swoje.

Zywot ciata iest/ zdrowosc serca: a za-
gnitosć kosci/ iest jazdrosc.

Ktory potwarza niedostatecznego/ ora-
ga stworzycielowi iego: ale kcho sie lutuje
nad ubogim/ czci onego.

We zlosci swojej wyziona bezboznego:
ale sprawiedliwy/ ma duffanie w smierci
swoiej.

W sercu opatrzego odpoczywa ma-
drosc: a niemi wsseltie wyćwicz.

Sprawiedliwosc wynosi Narody/ ale
grzech czyni mizerne ludzkie.

Wdzieczny iesth Krolowi sluzebnik ro-
stropny: a nie vzyteczny gniew iego na so-
bie poniebie.

Cap. 15.

Odpowiedz mielka/ tey madry/ y niepomietny/
ofiaty y nauka bezbożnych co czynia/ o postuszen-
stwie/ o meju gniewliwym a leniwym/ o iakamstwie/
o boiazni Bozey/ thn wciy.

Odpowiedz

Przypowieści Salomonowe

Iudic: 8.
Prouc: 15.
et: 25.
1 Reg: 25.
3 Reg: 12.

Słowo jest łagodne / przeta-
mie gniew: ale mowa przy-
tra wzbudza pierzchliwość.
Jeżeli ludzi mądrych / ozda-
bia wmielność: wstąpi sła-
nych / wyblizgocą głupstwo.

Na każdym miejscu / oczy Pańskie pilnie
patrzą na dobre y złe.

Jeżeli łagodne / drzewo żywota: ale kto-
ry bez mierny jest / zetrze ducha.

Głupi w posmiejach bierze wpoiminanie
owca swojego: ale który strzeże gromienia /
chytrości będzie.

W obfitej sprawiedliwości / moc jest
nawietś: a myśli bezbożnych beda wyko-
rzenione.

Tob: 4. Dom sprawiedliwego hojna możliwością
w owocach bezbożnego zamieszanie.

Mągi mądrych / rozsiewa wmiel-
ność: serce głupich niebędzie podobne.

Offiary bezbożnych brzytkie są Panu:
śluby sprawiedliwych / wblagające.

Obrzydzenie jest Panu drogą bezbożne-
go: a kto idzie za sprawiedliwością / będzie
go Pan miłował.

Łauka zła tych którzy opuszczają drogę
żywota: tego słowne karanie nienawidzi /
wyrze.

Piektu y zatrącenie przed Panem: im
wiecej serca synów ludzkich.

Sap: 2. Cztowiek zapowietrzony (to jest zły) nie
rad widzi tego cogo karze / ani chodź do
mądrych.

Serce wesole / rozwesela oblicze: we fra-
sunku myśli / wpada a składa duch.

Prouc: 12.

et: 17.

Eclai: 30.

Serce mądrego / szuka nauki: a wstąpi głu-
pich / karnia się nieumiejętnością.

Wszystkie dni wbojiego złe: bezpiecna
myśl iako wstawnicze gody.

Prouc: 16.

Psal: 36.

1 Thimo: 6.

Lepiej mieć mało zbożnia Pańka: niż
zli skarby wielkie a nie nasycone.

Lepiej być prośonym na iarzynie z do-
bro wola: niżli na tuczne ciele / z nienawi-
ścią.

Prouc: 15.

Maż gniewliwy / w sęczy swary: ale
ktory cierpliwy / y wscięte wstroni.

Droga leniwych / iakoby ptoch z ciernią:
a droga sprawiedliwych / krom wrazu.

Prouc: 10.

Syn mądry rozwesela owca: a głupi czt-
owiek / przeglada mątkę swoje.

Głupstwo jest głupiemu rostkosi: a maż
mądry dobrze rozprawa troki swoje.

Rozlåtunia się tam myśli gdzie niemaf
po rady: a gdzie jest nicmalo porádných v-
twierdzone się stáia.

Kocha się cztowiek w zdaniu wsthi swo-
ich: a mowa potrzebna nalepsza.

Ścieżka żywota nędż wozonym: aby się v-
chromi piektu nagiersego.

Dom ludzi hardych zburzy Pan: a wmo-

eni między wdowoy.

Obrzydzenie jest Pańskie złe myśli: y sę-
ra mowa nacudnieysza / wmochnona be-
dzie od niego.

Który naślądnie iakomsthwá zburza
dom swoy: a który nienazrzy dárov będzie
żyw.

Milosierdziem y wiara bywáia oczyszczo-
ne grzechy: a przez boiazi Pańską wchyla
się każdy odezlego.

Serce sprawiedliwego / będzie rozmy-
ślać poslussenstwo: wsta bezbożnych optywa-
ia zlemi rzeczami.

Dalekość jest Pan od bezbożnych: a mo-
dlitwy sprawiedliwych wysłucha.

Światłość oczu obwesela dusze: sława
dobra wrecza kóści.

Wcho które słucha karania żywota: w
postrzodku mądrych będzie mieszkać.

Który odrzuca karnosć / niemiay sobie
dusze swojej: a który przystaie a przyzwa-
la karaniu / ten jest włodarzem serca swo-
go.

Boiazi Pańka / karnosć mądrości: a
chwale wprzeda poniżenie.

Cap. 16.

Je Pan Bog sprawuje serce ludzkie / widzi y wai-
chwali wbostwo / mądrość / pokore / słasć / y ciera-
pliwosć.

Słowo hojna a powinna rzecz
cztowiekowi / dusze gotować:
Panu aby sprawował dobrze
jeżeli.

Wszystkie drogi cztowiecze / iatone są
przed oczyma iego: duchow waznikiem
jest Pan.

Oznaym Panu uczynki twoie: a bedana
prawione myśli twoie.

Wszystkie rzeczy dla siebie samego Pan
sprawil: y bezbożnego też na zły dzien.

Brzytkosć Pańka jest każdy chetplivy:
by też reka w reke byla / nie jest niewinnym.

Początek drogi dobrej / czynić sprawie-
dlivosć: wdzieczniysza jest v Bogu / wie-
cey niżli offiarować offiary.

Milosierdziem a prawda bywa odku-
pioną nieprawosć: y w boiazi Pańskiey /
ochrania się cztowiek ztego.

Gdy się spodobaia Panu drogi cztowie-
cze / y nieprzyiaciele iego stont ku poko-
iowi.

Lepssa trocha z sprawiedliwoscia: niżli
wiele dochodow z nieprawoscia.

Serce cztowiecze rostkada drogi swoje
ale Boska rzecz / sprawować troki iego.

Rosprawianie Boskich praw w war-
gach trolewskich: tedy na sadzie niepobto-
dza wsta iego.

Prouc: 11.
Psal: 32.

Psal: 36.
Iob: 13.

Luc: 11.

3 Mach: 1.

Prouc: 15.

Prouc: 5.
et: 19.

Prouerbia rzezone.

Waga y gwiżdże sady Pańskie są: a sprawy jego wssyście kamyki morka.

Obrzydzeni (maia być) królowi ci co czynią nieludościwie: boć sprawiedliwość ścia zmocnia się stolicą jego.

Wola królowi wargi sprawiedliwe: który wprzeme rzeczy mawia/ młowan będzie.

Gniew królewski posłowie śmierci: a mąż mądry wblaga je.

W rozweseleniu twarzą królewskię/ żywoth: a łaskawość jego/ iakoby deszcz zwięcsza.

Odzierżaw mądrość: boć lepsza jest niżli złoto: a nabyway opatrności/ bo wiedz że drossa jest niż srebro.

Ścieśka sprawiedliwych/ chroni się ztego: stróż dusze swojej/ zachowuywa drogę swoję.

Wprzeda pychę poniżenie/ a przed upadkiem/ wznosi się duch.

Lepiej się korzyć z cichymi/ niżli dzielić tupy z pyśnymi.

Wczony a ćwiczony w słowku naydzie dobrą: a który duffa w Panie błogosławiony jest.

Który mądrego jest sercā/ bedągo zwąć opatrzym: a który wdzięczney wymowy/ wiecey rzeczy naydzie.

Źródło żywota/ jest nauka tego ktho ia ma: nauka głupich/ śaleństwo.

Serce mądrego/ wyćwiczę wsta jego: y wargam jego przyda wdzięczności.

Plastry miodu słowa ozdobne: słodkość dusze/ jest zdrowie kości.

Jest droga kthora się zda człowiekowi być prosta: a ostateczne rzeczy iey/ wiada do śmierci.

Duffa pracniacego pracnie sobie: bo go przymusiły wsta jego.

Mąż bezbożny kopa zle: a w wargach jego/ ogień się rozpala.

Człowiek przewrotny wzbudza zwady a święgotliwy rozłaca kłajetę.

Mąż złośliwy podchodzi przyjaciela swego: a wie dzie go nagorssa droga.

Który zapatrzywszy się pilnie myśli zle rzeczy: gryżąc wargi swoje wykonywa ono zle.

Korona dostojności starość/ kthora na drogach sprawiedliwości będzie należoną.

Lepiej jest cierpliwy niżli mąż mocny: a then co Panem jest myśli swoy/ niżli on który wyraca miastą.

Łosy bywają spuszczone w ton: ale ob Pana bywają nastroione.

Cap. 17.

Jako pan probuje serc ludzkich/ że nieprzystoyna rzecj gárdne w bogum: co przystoi głupiemu/ przyia. Ziel wierny/ myśli dobra/ duch śmiutny/ głupi milcacy.

Lepiej jest kęs chleba suchy z radoscia: niżli dom pełen potarmom z swarem.

Stuga mądry będzie Panem synom głupim/ a między bracia dziedzictwo dzielić będzie.

Jako srebro probuie w ogniu a złoto w kominie/ thak Pan doświadcza serc.

Ży posłussen jest ięzykowi złośliwemu: a fatecny pozwala wargam kłamliwym.

Który gárdzi w bogum/ wraga stworzy cielowi jego: a który się weseli z upadku drugiego/ nie będzie bez pomsty.

Korona starych ludzi synowie synow: a chwala synowska oycowiem ich.

Nie przystoia głupiemu słowa ozdobne: ani kłajetę wargi kłamliwa.

Perła przewdzieczna jest oczekawanie tego który na co czeka: gdzie się kolwie o broci bacznie sobie porzyna.

Który nabywa przyiacielstwa przenosi oczyma występti: który druga powiescia powtarza/ tacy porównane.

Wietsszy wagi baczne go wpoiminanie słowne/ niżli sbo plag y głupiego.

Ży człowiek zawsze swarow sukta: ale angiol okrutny będzie poslan przeciw niemu.

Lepiej się podkac z niedzwiedzica zabia wssy iey niedzwiatki/ niżli z salonym który duffa w swem głupstwie.

Który zle za dobre oddaie/ niewynidzie zle z domu jego.

Który przekopawa a spuszcza wode/ jest powodem swarow/ a pierwey niżli odnie sie przymowki/ odstapi sadu.

Który w sprawiedliwia złośliw/ y który potepia sprawiedliwego: obadwa obrzydzeni są u Boga.

Coś za wzytek głupiemu mieć bogactwa poniewas że mądrości kupić niemoże.

Który dom swoy wywodzi wysoke/ niż jedno walenia sukta: a który się chroni na uki/ na zle wpadnie.

Ten który jest prawym przyacielem/ na każdy czas miłue: a brath w wciśkach poznany bywa.

Głupi człowiek będzie sobie plasat rektami/ gdy recy za przyjaciela swego.

Który myśli o rostyrtach/ miłue swary: y który podnosi drzwi swe/ nie jedno upadku sukta.

Który jest przewrotnego serca/ nie naydzie nie dobrego: a kthory obraca ięzyk/ wpadnie we zle rzeczy.

Ecclai: 10.

Prover: 14.

Iob: 31.

Prover: 4.

1 Reg: 24.

et: 26.

2 Reg: 12.

Przypowieści Salomonowe

Prover. 12.
et: 15.
Ecclesi. 30.
Exodi. 23.

Głupi wrodził się na swą sromotę: ale aże
ni oświeca rozradowie się w głupim śmie.
Wesoła myśl sprawuje nam liachą kwi-
tnące: ale duch smutny wysusza trawę.
Bezbożny człowiek bierze dary z toną: a
by wywrócić ścieżki Sadu.
Wła obliczu opatrznego okazuje się ma-
drość: ale oczy głupich / po granicach je-
mie.
Prover. 19.
Syn głupi jest gniewem oycowski: a boleść
matki ktorago wrodził.
Nie dobra rzecz / czynić skode sprawie-
dliwemu: ani być przetożonego ktorzy sprá-
wiedliwie sádzi.
Ktory pomierza powieści swoje / then
jest uczyony y opatrny: a drogiego ducha
maż wyćwiczony.
Iob: 13.
Głupi bedzieli milczat / w poczęcie ma-
drych ostanie: a iesli stuli wargi / bedzie
mian za rozumnego.

Cap. 18.

O roztaniu się sprzyjaćielom / o nieukarnym / nieufie
poważ sprawdy / wsta głupiego / sprawiedliwy się ob-
winia / brat pomagający bratu / pożytek wst / niewia-
stha sta y dobra / mowa bogatego y wboiego.

Wszycyn szuka ktorzy się chce ro-
stać sprzyjaćielem: na każdy czas
bedzie wragania godzien.

Głupi nieprzyjmuie słowo o-
patrzności: chyba byś to powiadał co w
sercu się jego toczy.

Bezbożny gdy już przyjdzie w głębokość
grzechow / za nie sobie ma: iedno że wždy
za nim chodzi lekkość y posmiwisko.

Słowa z ust mężowch są woda głęboka
a strumień rozlewający / źródło mądrości.

Prover. 24.
Liedobra rzecz przyjmować na sádzie
persone bezbożnego: żebyś się nachylił od
prawdziwego sadu.

Wargi głupiego wplota się w swary: a
wsta jego rostyrtki pobudzają.

Wsta głupiego / zadręta jego: a wargi /
wpadek dusze jego.

Słowa dwu leżycznego / zdadza się być
proste / a one przerażają aż do wnetrzności
żywota.

Leniwość poraża bojaźń: a dusze niewie-
ściuchow / beda łacznac.

Ktory pieścizony a rozpustny jest w sprá-
wie swojej / brat onemu jest / ktorzy swa
sprawa wssistko wtraca.

Prover. 10.
Wieża namocniejsza imię Pańskie: ku-
niey się ma a bieży sprawiedliwy / a wyro-
sion bedzie.

Istota a mądrość bogactwa jest mą-
drosto mocy jego: y iako mur duży otacza-
cy go.

Serce człowieka pierwey się wyniesie
niżli bedzie struszone: a pierwey niżli be-
dzie cicia ozdobił / wniża się.

Ktory pierwey niżli wysłucha odpowia-
da / okazuje się być głupim / y godnym za-
sromowania.

Duch męzow podpięra młodości swo-
iej: ale ducha tego ktorzy się śladnie roz-
gniewa / kto ścierpieć może.

Serce madre / otrzyma wmiętność: a
ucho mądrych / szuka nauki.

Dar człowieka rospreszczenia drogie
iego: a przed kłójetą / czyni mu miejsce.

Sprawiedliwy napierwey sam na się za-
linc: przychodzi przyjaćiel jego / a pości-
gnie go.

Los wtumia spórk: tudzież y między
możnemi rozsadek czyni.

Brat ktorzego drugi brat wspomaga /
iako by miasto mocne: a sady jego / iako by
zawory miast.

Z owocu wst messczyzny bedzie napeł-
nion żywot jego: y wst iego / nasyca go.

Śmierć y żywot w leżykowej mocy: a
ktorzy gi milnia / beda iedno owoce jego.

Ktory nalaż biata głowa dobra: nalaż
rzecz bardzo dobra: y wyczerpnie pociesze-
nie od Pana.

Ktory wypadza niewiaste dobra / wypa-
dza rzecz dobra: ale ktorzy chowa cudzo-
żnice / głupi a salony jest.

Człowiek wboi mowi z prośbami: a bo-
gaty bedzie wymawiał frodze.

Maż śladny w przyjaćielstwie / ktorzy
się wdat w thowarzystwo / wiecey przyja-
cielem bedzie / niżli brat.

Cap. 19.

O prostocie wboiego człowieka / bogactwa przy-
mnoża przyjaćiel / o swiadku śalecznym / o chwale
cierpliwego / o gniewie krolewskim / o jenie swar-
liwej / o dobrej jony dławcu / o wyćwiczeniu syna.

Wszycy jest człowiek wboi kto
ry chodzi w swej prostocie / ni-
żli bogaty nakrzywiacy wst
swoich a niemadry.

Gdzie niemaż wiadomości
dusze / tham niemaż nic dobrego: a ktorzy
spiesno chodzi / obrazi się w nogi.

Głuposc człowieka podrywa krotki iego:
przeciwko Panu / wre wmyślem swoim.

Bogactwa dobaja wiele przyjaćiel: a
ob wboiego / y ci ktore miał / odstepnia.

Swiadek śaleczny bez pomsty nie wy-
dzie: y ktorzy kłamstwo mawia nie wcie-
eje.

Wiele ich ktorzy cicia osobe możnego: a
ktorzy dary dają za przyjaćielmi tego.

Bracia

Prouerbia rzeczone.

Bracia cztowiek v bogiego y ci go nie
nawidza/ iessze nad cho y przyaciela dā
leko odstapili od niego.

Ktory celko stowā chwyta/ nie niebedzie
miat: ale ktory otrzymat rozum/ mituie du
še swoje/ a ktory przysrzega opatrzo
ści/ nadeydzie wiele dobrego.

Prouc: 19. Który kłam mawia/ zginie.

Nie przyszoła głupiemu rostkossy/ ani
studze być Panem nad kiazetą.

Nauka meżowa po cierpliwości bywa
doznana: y chwata tego iest/ niecierpliwie
rzeczy przestepować.

Prouc: 28. Jako ryk łwi/ tak gniew krolewski: y iā
to rosa na trawie/ tak ochotność tego.

Prouc: 17. Boleść oycowa syn głupi/ y dachy wsta
wicznie kąpiące zwadliwa niewiasta.

Prouc: 27. Domy bogactwa przypadają od rodzi
ców: ale własciwie od Pana Boga żona
madra.

Gnusność przynosi sen/ a dusza rospu
stna/ bedzie taczna.

Ktory przysrzega przykładania/ przy
srzega dusze swojej: a ktory zaniedbawa
drogi swojej/ bedzie vmartwion.

Prouc: 11. Jako na lichwe Panu Bogu dāie ktory
sie lichwie nad v bogim: a oddamū zās w
zaćem.

Czwicz syna twego nierozpacza: a ku
zabiciu tego/ nie przykładay dusze twojej.

Ktory niecierpliwym iest/ podymie
skode: a gdy co komu wydrze/ iessze zās
przytoży.

Stuchay rady/ a przymi naukę/ abyś
był mądry ostatecznych (czasów) twoich.

Prouc: 16. Wiele myśli w sercu męskim: ale wola
Pańska na wieki trwać bedzie.

Cztowiek potrzebny miłosierny iesth: a
przed sie lepszy v bogi/ niżli mąż klamliwy.

Boiaż Pańska ku żywotowi: a w obfi
tości bedzie mieścić/ krom nawiedzenia
nagorszej rzeczy.

Prouc: 26. Leniwiec zawssie kryje ręke pod pachy/
ani iey doniesie do wst swoich.

Prouc: 21. Gdy złotnikā skarza/ mędrszym bedzie
głupi: ale iessi skarzēs mądrego/ zrozumie
mądrość.

Ktory syn trapi a frąsuie oycā/ a chroni
sie mātki/ nieślachetny iest y nieścieszliwy.

Nieprześharay synu sluchāć nauki: a
wiedz stowā vmietności.

Świadek nieprawdy posmiewa sie z sa
du: a wsta bezbożnych/ zeżra nieprawość.

Gorowe sa posmiewcam Sady/ a mto
ty bñace ciātā głupich.

Cap. 20.

Wino/ gniew krolewski/ waga y miara nieprawa/
takie cho sa rzeczy/ sm sie miarować y chleba zdra
dlwego/ ztego zā sie nieoddawāc/ oycu niezłorzecze/
co wierdzi stolice krolewsta.

K

Opustna (abo buyna) rzecz
iest wino/ a trwożliwa pja
stwo: kto sie kolwie w nich ko
cha/ mądrym niebedzie.

3 Esdr: 3.

Eph: 5.

Jako ryk łwi/ tak gniew ypostrach krol
lewski: ktho go wyzywa/ grzeszy na swo
dusze.

Prouc: 24.

Jest za cześć cztowiekowi ktory sie z
chrania poswarkow: ale wssysthcy głupi/
co sie w dāia w potwarzay.

Legawiec dla żimnā orāć niechciał: be
dzie thedy lecie żebrał/ a nie mu niebedzie
dano.

Jako woda głęboka/ tak rada w sercu
v meżā: ale cztowiek mądry/ wczyrpnie iā.

Wielic ludzi miłosiernymi nazywani
bywāia: ale meżā wierne^o kto kedy naydzie?

Psal: 36.

Sprawiedliwy ktory chodzi w prostos
ci swojej/ błogosławione po sobie syny zo
stāwāi.

Krol ktory siedzi na stolicy Sadowey/
swem poyżrzeniem wssystko zepsuie.

1 Ioan: 1.

Ktoż tho moze rzec/ Czyste iest serce mo
ie/ iestem prożen od grzechu?

Prouc: 20.

Waga a waga/ miara y miara/ oboie
obrzydzenie iest przed Panem.

Prouc: 22.

Z zabawek chutliwych swoich dawa sie
poznāć dziecie/ bedali czyste a prāwe sprā
wy iego.

Ucho słyszące/ oko widzące/ Pan obo
ie stworzył.

Niekochay sie we spāniu by cie nieuci
śnat niedostatek: otworz oczy twoie/ a nā
syc sie chlebā.

Zta to rzecz iest/ zta/ każdy kupuāc mo
wi/ a gdy odeydzie/ wnet sie bedzie prze
chwalat.

Jest złoto/ iest theż wiele drogiego kā
mienia: ale wārgi vmietności/ naczynie
przedrogie.

Prouc: 6.

et: 27.

Weźmi odzienie tego co zā obce^o reczył/
a miasto cudzego/ weźmi zakład od niego.

Smaczny iesth cztowieku chleb klam
stwa/ ale potym beda peine wsta iego kā
mienia.

Prouc: 24.

Myśli radāmi sie mocnia: a dobremi
sprāwami mātā być wiedzione worny.

Z tym co tajemnice wyiāwāia a chodzi
zdrādliwie/ y rozdziera wārgi swoje/ nie
wday sie wtowārzystwo.

Exod: 21.

Leui: 20.

et: 21.

Deute: 27.

2 Reg: 15.

Ktory złorzeczy oycu swemu abo māt
ce: we Źródku ciemności bedzie zgāssōnā
pochodnia iego.

Dziedzictwo nā kthore sie wiec kwāpia

G G g

z przodku

Przypowieści Salomonowe

z przodu / na koniec słogoslawniešhwa
niec niebedzie.
Math: 5. Nie mów tak / Oddam mu to złe: czę-
Roma: 12. Ray Pána / a wyswobodzi cie.
Prove: 20. Brzytkością jest v Pána waga y waga:
Swicht zdradliwy nie jest dobry.
Jerem: 10. Pan więc rzadzi a sprawnie posłhepti
meżowe: y ktoż z ludzi zrozumieć może dro-
gę swoję /
Upad pewny jest człowiekowi pożywać
swięte: a potom sluby odwoławac.
Krol mądry nysseży bezbożne y zalamu-
je nad nimi koto.
Poświata Pánska dychanie człowieka:
Kthora wysławie wssystkich skrytości ży-
wothá.
Miłosierdzie a prawda the strzega kro-
lá: a tron iego (abo stolec) zmocnion bywa
táskawościá.
Wesele młodych moc ich: a częśc Sthá-
rych ludzi sedziwośc ich.
Sinosć rany odymie złe rzeczy: a zra-
nienia w skrytościach brzucha.

Cap. 21.

Ze serce krolewskie jest w ręce Bożey / Miłosierdnego
chwali / gani drapiejniká / o jenie swarliwey / o py-
śnym mezu.

4 Reg: 1.
2 Hcfr: 6.

Alko rozdziaty wod / tak serce kro-
lewskie w ręce Pánskiey: gdzie zá-
chce / tam go náchylí.
Wsselka droga meżowá / zda-
mu sie być prosta: ale Pan wazy sercá.
Czynić miłosierdzie y sad / wiecey sie tho
Pánu podoba / niżli offiary.
Podniesienie oczý / jest rozszerzenie ser-
cá: świeca bezbożnych / jest grzech.
Myśli człowieka dużego zawždy w obfi-
tości: ale każdy leniwiec w niedzy jest.
Kthory zbiera skárby ięzykiem kłamlí-
wym / niczemny a salony jest / wplecie sie
w siatá smierci.

Esai: 33.

Titum: 1.

Prove: 25.

Prove: 19.

Drapiejstwa bezbożnych potárgna ie / je-
niechca czynić sadu.
Przewrotna droga meżowá / obca jest:
ale ktory czysty jest / prosty a dobry uczynek
iego.
Lepiey siedzieć w kacie kthorego nie-
przykryto: niżli z niewiásthá zwadliwa / y
w domu spoteczny.
Dusá bezbożnego pożada złego / nie smi-
luie sie nad bliźnim swoim.
Skarawssy złego / metrssy bedzie málut-
ki: y iesliby násladowat mądrego / weźmie
wmielernośc.
Myśli sprawiedliwy o domu bezbożne-
go: aby odcárgnat grzesne od złego.
Ktory zátula sobie vcho ná wołanie v-

bożnego: on też także wołać bedzie / ale go
niewysłuchaia.

Dar skryty ukraca gniewá podárze w to-
no dane / stromi nawietse rozgniewanie.
Radosć jest sprawiedliwemu uczynić
sad: ale tym co złe czynia / strach.

Maż ktoryby pobladził od drogi náuki:
miedzy wiela obrzymow bedzie mieškat.

Ktho sie kocha w godách: w niedostátku
bedzie: a ktho miłue wino y tucjne rzeczy /
nie zbogacieie.

Miásthó sprawiedliwego / bedzie ban-
grzesny / a miásto prawych / nieprawy.

Lepiey mieškat ná pustyni: niżli z nie-
wiásta swarliwa y gniewliwa.

W mieštanu sprawiedliwego skarb po-
žadliwy y oley: a człowiek niemądry / roz-
prossy go.

Ktory idzie zá sprawiedliwoścí / y mi-
łosierdziem / naydzie żywot / sprawiedli-
wośc y sławe.

Mądry człowiek opánuie miásthó ludzi
mocnych / y skáit site dusánie iego.

Ktory strzeże vst swoich / y ięzyká swo-
iego: strzeże od vciškow dusse swoiey.

Pysnego / chępliwego zowia nieuczó-
nym / ktory w rozgniewaniu okázuie a pto-
dzi pyche.

Zadości theż poráža leniwego: bo nie
niechciáły rece iego robić: Cáty dzień záda
a chce: ale ktho sprawiedliwy jest / bedzie
dawał / a nieprzešanie.

Offiary bezbożnych / brzydliwe sa / kthore
sie offiárnia z grzechu.

Swiádek falczny zginie: maż poslu-
śny / bedzie mowit zwycięstwo.

Maż bezbożny niewssydlíwie zásadza
twarz swoie: ale ktory prawy jest / poprá-
wia drogi swoiey.

Niemáż ani mądrości / ani opáczno-
ści / ani rády / náprzeciwko Pánu.

Gornia więc konia ná ten dzień gdy ma
być bitwa: ale Pan ci dawa zbáwienie.

Cap. 22.

O dobrej powiešci / o vbożim y bogáym / o mi-
łosierdnym y czystoścí / o strzeżeniu sie gniewliwego / a
je nepřystoi śárych gránie przestepowac.

Lepšie imie dobre / niżli bogá-
twá hojne: nádz ztotho y srebro
táská dobra.

Podkáli sie vbożi z bogáym:
obu tych czyni Pan.

Chytry obaczysy co złego / skryie sie: a
prosty idzie y w páda w škóde.

Koniec stromności boiażń Pánska / bo-
gáctwá / sta wá y żywot.

Oreža y miecze ná drodze przewrotne

Esai: 47.
Math: 18.
Luce: 16.

Prove: 11.

Esai: 25.

Prove: 11.
13 et: 21.

Prove: 15.
Iere: 7.

Esai: 8.
et: 46.
Psál: 11.

Esai: 4.
Eccles: 7.

go: ale

Brouerbia rzecone.

Cap. 23.

Przysłowie jest: Młodzieniec który idzie wedle swej drogi/ chodź sie wiec stara/ nie odstąpi iey.

Bogaty v bogim roszkazuje: a ktho czę go pożyje/ sluga iesth onego kthory mu pożyje.

Ktory rozsięwa nieprawość/ bedzie zat złość: a rozgą gniewu iego weźmie koniec.

Ktory iest skłonny ku miłosierdziu/ bedzie ktog osławiony: bo dat chleba swego vbo giemu.

Zwycięstwa y ci dostanie ktory daie da ry: ale dusse odeymie tym co ie biora.

Wyrzuc syderza a posniwce/ wynidac za nim swary/ y vsthanac zwady y przy mowki.

Kthory miłnie czystość serdeczna/ dla wdzięczności warg swoich/ bedzie miał przyiacielem krola.

Oczy Pańskie strzega wmielności: y podsszejpione bywaia stowa nieprawego.

Mowi wiec leniwiec/ Lew iest na dwo rze/ na vliet by mie vdawit.

Dolina barzo gteboka vstha cudzey: na ko sie Pan rozgniewat/ vpadnie do nien.

Przymiazane iest gtupstwo w sercu dzie ciacym: ale miotla karności/ wyzenie ie.

Ktory potwarza v bogiego/ aby przy sporzył sobie mienności: da potym bogac hem/ a sam nedze bedzie klepat.

Synu moy/ natchyl vcha twego/ a stu chay stow madrych ludzia przyloz serce ku nauce moiey/ kthora bedzie tobie piekna/ gdy ia bedziesz chowal w pamieci twej/ y rozplynie sie w wargach twoich. Aby bylo w Panie duffanie twoie: przethozem ci ia dzis vkazał. Ocho ci ia opisat troia/ ko/ w mysleniach y w wmielności/ abym ci okazat pewność y wymowy prawdy/ a bys vmiat odpowiadac z tych rzeczy thym co cie posłali.

Nie czyn bez prawia v bogiemu/ boe v bogi iest: ani scistay nedznika w branie/ boe Pan bedzie sadzil wine iego: y po strzela te ktorzy poktoli dusse iego.

Nie badz przyiacielem cziowiekowi gnie wliwemu/ ani chodz z mezem pierzchli wym: Bys lepat nieprzywykt sciestkam ie go: a wzialbys zgorssenie dusy twoiey.

Nie byway z tymi ktorzy sobie rece daia slubiac/ y ktorzy sie rekoymia ozrywai za dtugi: bo niemażli stad wrocie/ coż za dzio iest/ zeby wzial kofre z loza twoiego?

Nie przestepuy kopcow starych/ kthore spali orcowie twoi.

Widziales meza spiefnego wstutku swo im/ przed krolmi takow stad bedzie/ ani bedzie przed nie slachetnymi.

Jako sie kto ma mied na godach v kriaectia/ a cilo wieka zawisnego stolu sie chroni/ god takiz y opila swa/ y bialych glow.

Dy siedzies abys iadt z kriae ciem/ pilnie na to bacz co po to zono przed oblicznością two ia: posthanowze noz w garle twoim/ wstakos iesti maż w mocy dusse twoie: Nie zaday pokarmow tego/ w kthorym iest chleb klamstwa.

Niechciey pracowac v silnie abys byl bo gacym: ale opatrności twoiey vlož miare.

Nie podnos oczu twoich do bogactw kthorych mied niemożes: bo vczynia sobie strzydla iakoby ortowe/ y zaleca do nieba.

Nie iaday z cziowiekiem zazdrościwym: ani zaday pokarmow iego: bo na krtach wrosta y gadacz/ domniawia sie czego niemie.

Rzeczcie/ iedz a py: ale mysl iego nie iest skoba: Pokarmy ktoreś ziadł/ zrzuciz a straciz piekne mowy twoie.

Niemow gdzie gtupi sluchai: boe woz gardza nante wymowności twoiey.

Nietylay sie granic staradawnych/ a na rola sirot nie wchodz: bo bliski ich mocent iest/ y on bedzie sadzil przeciwko thobie sprawe ich.

Niechay wnidzie ku nauce serce twoie/ a vssy twoie do stow wmielności.

Nieodeymuy od dzieciecia twego kar nosci: bo iesti go pretem bedziesz bit/ nie vmrze: Ty go pretem vbijes/ a dusse iego z pietla wybawiz.

Synu moy/ bedzieli madra duffa two ia/ spotem sie sthoba radowac bedzie serce moie: a rozradnia sie wnetrznosci moie/ gdyby prawo mowity wargi twoie.

Niechay serce twoie nie nasladnie grze snikow/ ale w boiażni Pańskiey badz cathy dziei: Bo bedziesz miał nadzieie w ostha tnych czasow/ a oczekawanie twe nie be dzie odiete.

Stuchay synu moy/ a badz madry y spra wuy dobrze na drodze vmysl swoy.

Nie byway na godziech v opilcow/ ani na spolecznych obiedziech: v tych kthory mieto ku iedzeniu znassai: Abowiem tak opijaiac sie/ y skadki cymiac/ znisszeia/ a ich przestepianie bedzie pod zdartemi hat kami.

Stuchay orca tweo ktory cie zptodzil: a nie wzgardzaj gdy sie stazeie marki twoiey.

Prawde kupuy/ a nieprzedaway madro sci/ nauki/ y rozumnosci.

Ecclesi: 21.

Ecclesi: 27.

Ierc: 17.

Thimo: 6.

Ecclesi: 22.

et: 32.

Math: 7.

Prouc: 22.

Prouc: 15.

Ecclesi: 30.

Prouc: 24.

Prouc: 12.

Przypowieści Salomonowe

	Wielce sie rozwesela oćiec sprawiedliwego: kthory madrego sptodzil/ bedzie sie w nim weselit.	ry patrzy na serce/ ten themu rozumie: a straza dusse twoiey nie nieomeli/ y odptaci ci cztowiekowi wedlug uczynkow iego.	1 sal: 31 Esaie: 1
	Niechay sie raduie oćiec twoy/ y matka twoia/ aniech sie weseli ktora cie vrodzila.	Jedz synu moy miod/ bo dobry iesth/ y plaster ktory iest naslodssy gardlu twoiemu: Tak ci iest y nauczzenie madrosci dussy twoiey: kthora gdy naydziesz/ bedziesz mial w osthatheczyym czasie nadzieie/ a nadzieia twa nie zaginie	
Prouc: 22.	Synu moy daymi serce twoie/ a oczy twoie drog moich niechay strzega: Boć ia ma gteboka iest/ nieucćiwa niewiastha/ y studia waska zóna cudza.	Nie spieguny ani sie pytay na zlosc w domu sprawiedliwego/ ani pustosi odpoczynienia iego: Boć siedm kroć vpadnie sprawiedliwy/ a zaś powstanie: ale zlosnicy obalila sie we zle.	Psal: 33 et: 36.
Esaie: 5.	Zasadoza sie po drogach/ iakoby tott/ a ktore obaczy nieostrożne/ zabije.	Gdyby vpadł nieprzyiaciel twoy/ nie ra duy sie/ a w vpadzie ie/ serce twe niech sie niekocha: by lepat nie vřzat Pan/ a nie podobato mu sie tho/ by potym nie zniost z sniego gniewu swego.	Prouc: 1
	Komu biada: Cziemu oycu biada: komu swary: komu doty: komu bez wsey przy czyny rany: komu zaslepienie oczu: zaś nie thym co spotu trwaa na winie/ a cwićza sie kto swoy lepiey wypije.	Nie spieray sie z nagorssymi/ ani nasladuy zloznikow: boć zli ludzie niemaa nadzieie o przysztych rzeczach/ a swiatlo bez bojnych ludzi zgasnie.	Iob: 21. Prouc: 1 Prouc: 1
	Ikomu biada: Cziemu oycu biada: komu swary: komu doty: komu bez wsey przy czyny rany: komu zaslepienie oczu: zaś nie thym co spotu trwaa na winie/ a cwićza sie kto swoy lepiey wypije.	Synu moy boy sie Pana y krola: a nie mieřay sie miedzi obmowce: Boć nagle przypadnie stracenie ich/ a vpadet obu dwu kto wie?	
	Nie patrz na wino gdy ptowieie/ gdy sie zaisnie w sklenicy barwa iego/ snadnieć a gtatko wchodzi/ ale na ostatet/ vřeknie iako Waz/ a iako Zmija iad rozleie.	Tho teź madrym rzeczo.	
	Oczy twoie vřza cudze/ y serce twe bedzie myslieć rzeczy przewrotne. A bedziesz iako ten co spi w posrzed morza/ y iakoby vřpiony zeglarz gdy straci zthyr/ Trzeć jest: Bilimie/ a nieczutem bolenia/ ciazgneli mie/ a nieczutem nic. Gdy ocuce/ y zaśie wino nayde:	Niedobra rzecz/ przymowac persone na sadzie.	Prouc: 1
	Cap: 24.	Kthorzy mawiaa zlosliwemu/ iesthes sprawiedliwy: beda ie przeklinac ludzie/ a beda sie imi brzydzic y chronic narodowie: ale kthorzy go beda karac/ pochwaty niuysda/ y przydzie na nie btogosławienstwo.	
	Z tych nienaslawiac/ madrosc/ mysl glupiego/ tych co wiada na smierc wyprawiac/ niepodchadzac sprawiedliwego/ obmowcy/ sady sprawiedliwej/ zle za zle nieoddawac/ o polu cztowieka leniwego	Wysta calnie/ ten co prořthe a prawe stowa odpowiada.	
	N ie nasladuy ztych meow/ ani tego pragniey/ abys byl sarni: Boć serce ich iedno o drapie stwach myśli/ a wargi ich nie ies dno fařs a zdrady mowia.	Przyprawuy ze wnatrz uczynet twoy/ y pilnie sprawy rola twoie/ a potym buduy dom swoy.	
	Madroscia dom bedzie zbudowan/ a opatrznoscia vmocnion: nauka beda na pełnione piwnice/ wřsskta materność co drořsa y co chedossa.	Nie badz nadaremnie swiadkiem prze ciw bliźniemu twemu: ani podchodz łago dnořcia vřt twoich nikogo.	Prouc: 1
	Maź madry/ iest y mocny: a maź ucjony/ duży y mocny.	Nie mow iako mnie on uczynit/ tak mu ia teź uczynie: odptace kaźdemu wedle v czynkow iego.	Prouc: 1
Prouc: 20.	Bo za dobra sprawa dzieie sie woyny: a bedzie wyswobodzenie gdzie rad wiele.	Szedtem po roli cztowieka leniwego/ y przez winice meza glupie: alic oto/ wřsedy zaroslo pokrzywami/ y pokryto wierzech iey ciernie: y parkan kamienny popřował sie.	Prouc: 1
	Wysoka iest barzo glupiemu madrość/ w bronie nieotworzy vřt swoich.	Co gdym vřzat/ wlozytem tho w serce swe/ a iego przyktadem nauczylem sie tego.	Prouc: 1
Roma: 14.	Ktory myśli źle czynic/ glupi nazwan bedzie.	Dlugos legawy bedziesz spat:	
	Myśl glupiego grzech iest: a obrzydze nie ludzkie obmowca.	Kiedyz wřdam ze snu wřstanieř:	
Eclci: 4.	Jeslibys rořpaczat vpadssy w dzień vřt řtu: vbedzie mocy twoiey.	Nato zaprawde bedziesz spat/ mntey bedziesz zdrzymawal sie/ namntey rece sto řys abys odpocynal: a przypadnie na cie iakoby biezacy poset chudoba twa/ a zebra mina/ iako maź dobrze zbroyny.	
	Wypraw te co ie na smierc wiada: a the ktorych ciagna na stracenie/ nieustay wy bawiać.		
Eclci: 4.	Jeslibys rzekt: Niemoge tak wiele: kto		

Proverbia Rzeczone.

Cap. 25.

Chwała bna pokora/ posłuszeństwo dobre/ cierpliwość wytrębna/ miod iako mamy iadac/ tu nieprzyjacielowi iako sie miec/ o swarliwej ienie.

The też przypowieści sa Salomonowe/ Ekhore przetożyli meżowie krola Ezechiasa iudsi: go.

Chwała Boska iest/ taic słowo: a stawa krolewska iesth pytać sie o mowie.

Niebo wzgore/ a ziemia nado le/ a serce krolewskie iest ktorego niemoze wyrozumiec.

Otrzy rdze ze srebra/ a wkaże sie naczynie przeczyszczone: odcymni nieprawość z twarzki olewskiej/ alic bedzie vmocnion spramiedliwoscia stolet iego.

Nie okazuy sie przed krolewskiem wielka takska/ a na wesciu zacnych nie stawiaj: Boć to lepiey zej rzeka/ wstep sam wyssey/ nizli byt ponizon przed krasieciem.

Co widziaty oczy twoie/ nie wnet sie z tym poroway w swarze/ bys tego inż pochył poprawic niemoż/ gdybyś zelsyt przyiaciela twoiego.

O rzeczy a potrzebie twoey/ rozmawiaj z przyiacielem twoim/ a tajemnice obce/ mu nie zwierzay/ byc lepak nieposmiawat sie z ciebie gdyby wlyssat/ a nieprzesztat by cie tym potykac.

Laska a przyiacielstwo wybawiaia: ktore sobie zachoway/ byś niebył na posmiech.

Jabika złote na tożach srebrnych/ ten co mowi każde słowo czasu swego.

Koskła złota/ a kamień tynacy/ ten co karze madrego/ y vcho posłusnie.

Jako chłód silezny w dzień żniwa: tak poset wierny temu co gi poslat/ duffy te go vspokoienie sprawi.

Obtok y wiatr/ a deszcz gdy po nich nie idzie/ tak maż zacny/ gdy sie w obietnicach nie isci.

Cierpliwoscia krasze vglaskane a pochodzone bedzie: a miekki ięzyk przetoni twardość.

Nalaztes miod/ iedz ile potrzebuesz: bys lepak obiadssy sie go/ nie rzucit.

Odnies noge twoie z domu bliznie two go/ bys sie mu kiedy nie przyiadl/ tak ze by cie miał w nienawisci.

Oszczep/ Miecz/ y Strzala ostro/ takow człowiek ktory mowi przeciw blizniemu swemu fałszywe świadectwo.

Zab sprochniaty/ a noga vstata/ ten ktory duffa w niewiernym dnia vciśku swego: a traci piaszcz w mroz.

Ocet w saletre kto spiewa piosnki sercu ziemu.

Jako Mol ssatama Cierw drzewu: tak smutek skodzi sercu malkiemu.

Bedzieli taknat nieprzyiaciel twoy/ na karmigo: bedzieli pragnat/ poday mu wodę napić sie: Bo wiedz ze wogle ognisthe zgromadzisz na glowe iego/ a Pan odda thobie.

Wiatr zputnocy rozbija deszcz: a twarz smutna ięzyk obmowny.

Lepiey siedziec w kacie niepobitym/ nizli z niewiastha zwadliwa y wspolczynym domie.

Duffy pragnacey zimna woda: tak poset dobry z dalekich stron.

Trzodko noga zamacone/ y zyta zakazona/ spramiedliwy Ekhory przed zlosliwym wpada.

Jako temu co wiele miodu ie/ nie iesth zdrowo: tak ktory sie pilnie bada o maiestacie bedzie zatunion od chwały.

Jako miastho otworzysze/ bez obwodu murow: tak maż ktory gdy mowy niemoze waciagnac ducha swiego.

Cap. 26.

Co glupiemu niesluy/ a iako mu mamy odpowiadac poset glupi/ przyslowie glupiego/ podszczuwacz gniewliwy/ pyssny/ ięzyk zdradliwy.

Jako snieg lecie/ a dżdże we żniwa: tak nieprzystoyna chwata glupiemu. Jako ptak ktory wysoko lata/ y wrobl gdzie chce leci: tak klatwa poproznicy wymowiona/ przydzie na kogokolwiek.

Biez koniowi/ pomroz oslowi/ a rozga grzbietowi niebacznych.

Nie odpowiaday glupiemu wedlug gluposci iego/ abys sie mu niestat podobien.

Odpowiedz glupiemu wedlug gluposci iego/ by sie sobie niezdal byc madrym.

Chromy na nogi/ y ten Ekhory pije nieprawość/ takowy iest Ekhory posyla poselstwo przez posla glupiego.

Jako chromy po proznicy ma cudne goleni: tak nieprzystoyna iest w vsciech glupiego przypowieść.

Jako ten co przyklada kamien na gro made Mercurussowe: tak ten co wyrza dza pocciwość niemadremu.

Jako gdyby sie vrodzil darn w rece pianego: tak przypowieść w vstach glupiego.

Sad koniec czyni sprawam/ a Ekhory przyklazuje glupiemu milczenie/ gniemy vstromia.

Jako pies Ekhory sie wraca ku blwoći.

Roma: 12.

1 Reg: 30.

Prove: 21.

Ezelei: 3.

Psal: 31

Przypowieści Salomonowe

υπάροχ

Prouerbia rzezone.

na pożywienie słuźebnicam twoim.

Cap. 28.

Sprawiedliwość wro wssystkim ma być chowana.

Nieka bezbożny/gdy go nikt nie goni: a sprawiedliwy / iakoby Lew duffaiacy/ bez strachu będzie.

Dla grzechow ziemi/ wiele przetożonych na niey/ a dla cztowieczey mądrości/ y dla wiadomości tych rzeczy ktore bywają powiadane/ żywoth przetożonego dluſſy będzie.

Maż vbogi kthory potwarza vbogie/ podobien iest dźdźowi gwałtownemu/ za którym przychodzi głod.

Ktorzy odstepuia zakonu/ chwata bezbożnego: a ktorzy strzega/ ci sie rozpalają przeciwno niemu.

Nieżowie ſli/ nie myśla o ſadzie: ale ktorzy sie pytaia na Pana/ na wssystkie ſtroiny obaczają.

Lepſzy ubogi kthory chodźi w proſtości ſwoiey/ niżli bogaty na drogach zły.

Kthory strzeże zakonu/ ſyn iest mądry/ ale kthory oſyrce karmi/ czyni zelżywość oycu ſwemu.

Kthory zbiera bogactwa lichwami/ a lichwa ſwiebodna/ zbiera ie vbogim.

Kthory uchyla wſſu ſwoich aby nie ſtuchal zakonu/ modlitwa iego będzie przezkleta.

Ktory podchodźi ſprawiedliwie na zły drogę/ w zadržaniu ſwym upadnie/ a proſtacy oſieda dobrą iego.

Bogaty zda ſie ſobie być bardo mądry: a vbogi z rozumem dowie ſie co w nim iest.

W rozradowaniu ſprawiedliwych/ hoy na chwata: a gdy kroluia ſli/ upadek ludzki.

Kthory taji złoſci ſwoich/ temu ſie nie niepowiedzie: ale kthory ich ſpowiada/ a opuſci ie/ miłofierdzie otrzyma.

Blago temu cztowiekowi/ kthory ſie za wždy leka: ale kthory twardey myſli/ upadnie we zle.

Lew ryczący/ Uiedzwiedz taktacy/ iest przetożony zły nad ludem vbogim.

Kriaze potrzebuiace mądrości/ mnogie wciſnie bez prawiem/ a kthory nienawidzi taktomſtwa/ długie beda dni iego.

Cztowieka kthory bezprawnie patrzy krmie cztowieczey/ by teź do ieżiora wciel/ żaden go nieſcierpi.

Kthory chodźi proſto/ zbawion będzie: kthory przewrotnemi idzie drogami/ za raz upadnie.

Ktory ſprawuie ziemię ſwoię/ na gie ſie

chleba/ ale kthory naſlądnie proznowania/ będzie peten niedoſtátku.

Maż wierny / wielmi chwalon będzie/ ale kto pretko chce być bogaty/ nie będzie bez winy.

Ktory przyimuie a poznawa tmarz na ſadzie/ niedobrze czyni/ bo takowy y za kſchleba/ opuſzcza prawdę.

Maż kthory rychto chce być bogaty/ a inſym zaſrzy/ then niewie że nań przydzie niedoſtatek.

Kthory karze cztowieka/ wiecey ſobie w niego na pothym taſki zſyſczie/ niżli on co łagodnym ieżykiem iego zwoździ.

Ktory wuiacia co w oycu ſwego/ albo w matki/ mowiac że cho nie grzech: wcześni ktem iest meżoboyce.

Ktory ſie przechwala y rozprzeſtrzenia/ ſwary wzbudza: ale kthory ma nadzieie w Panie/ zbawion będzie.

Ktory duſſa w ſercu ſwoim/ głupi iest: ale kthory poſtepuie ſobie mądrze/ ten będzie chwalon.

Kcho dawa vbogiemu/ niebędzie mu niedoſtawato: kthory wzgardza proſſace/ będzie cierpiat niedoſtatek.

Gdyby naſtali niemiłościwi/ pokryia ſie ludzie: a gdy oni zgina/ rozmnoża ſie ſprawiedliwi.

Cap. 29.

Co na tego przychodzi co ſie karze nieda/ co dſia la Krol ſprawiedliwy/ co taktomcy/ Czo czyni ma drość a iaki ma być ſluzebnik co przydzie na cztowieka gniewliwego y pyſnego.

Na meż kthory tego co gy karze twarda krczyca wzgardza / nagle przypadnie zadržanie: a nie poydzie za nim zdrowie.

W rozmnożeniu ſprawiedliwych/ rozraduie ſie lud poſpolity: ale gdy na zle przyda rządy a przetożeńſtwa/ będzie kłac lud.

Maż kthory miłui mądrość/ rozweſela oycu ſwoiego: ale kthory żywi ſwowne nie wiasty/ wtraci maiećnoſć.

Krol ſprawiedliwy wynoſi ziemię / a maż taktomy pſnie ia.

Cztowiek kthory łagodnemi a obtudnemi ſłowy mowi do przyiaciela ſwego/ zadržca ſieć poſtepkom ſwoim.

Cztowieka złoſliwego grzeſzacego wplecie ſidło/ a ſprawiedliwy będzie cho chwatal/ y rozraduie ſie.

Wznawa ſprawiedliwy ſprawy vbogich a złoſliwy niezna wmaiećnoſci.

Ludzie złoſliwi rozſypuia miactho: ale mądrzy wſkramiaia pierzchliwość.

Cztowiek mądry bedzieli ſie z głupim

Eccle: 20.

Prove: 23.

1 Thim: 6.

Math: 15.

Iere: 17.

Pſal: 48.

2 Corin: 9.

Deute: 15.

Prove: 28.

et: 29.

Prove: 28.

Prove: 3.

Luce: 15.

Prove: 3.

Iudi: 8.

Gene: 18.

2 Reg: 20.

ſpierał

Przypowieści Salomonowe

merat/ chodź by sie gniewat/ chodź je sie
imat/ nienaydzie odpoczynienia.
Mezowie ktorzy krew rozlewaja/ nie-
ia widza prostaka/ a sprawiedliwi sukcia
usse iego.
Wssysthek vmysl swoy/ wynosi glupi/ a
nadry odklada y zachowywa na potym.
Kraze kthore rado slucha niepraw-
dziwych rzeczy/ wssystkie sluzebniki swoje
na bezbozne.
Zerkali sie vbogiz tym co pozyca/ a o
budwu iest Pan/ oswieccielem.
Krol kthory sadzi wedlug prawdy vbo-
gie/ Tron a stolica iego bedzie na wieki va-
twierdzon.
Kozga a karania dawaja rozum/ ale
dziecie ktore rozpuscita na swa wola/ zela
swa matke swoje.
W zamozeniu zlosliwych/ zamnoza sie
zlosci/ y sprawiedliwi beda patrzac na ich
vpad.
Cwiez snat twego a ochlodzi cie/ y przy-
da rostossy dussy twoiey.
Gdy vstanie prorocstwo/ rozprossy sie
lud/ a kthory strzeze zakon/ blogo tako-
wemu.
Sluga niemoze slowy nauczon byc/ bo
rozumie co mowiz/ a odpowiedziec gar-
dzi.
Widziates czlowieka pretkiego na mo-
wienie/ wiecy sie tam glupstwa spodzie-
waj/ nizli vkarania.
Ktory zmtodu rostossie chowa sluge
swoiego/ vzna potym byc go sobie sporne.
Czlowiek gniewliwy/ pobudza swary/
a ktory latwie sie rozgniewa/ bedzie pocho-
pnieyszy ku gniewu.
Za pyssnym chodzi ponizenie/ a pokor-
nego duchem/ przymie chwata.
Kthory sie z towaryssa ze zlodzieiem/
nienazrzy dusse swoiey/ przysiegaiacego
stysy/ a nie wydaie go.
Kto sie boi czlowieka/ rychto vpadne/ a
kto duffa w Panie/ bedzie wywysson.
Mnodyz sukcia oblicza krazecego/ y
sad kazdego snich wynidzie od Pana.
Brzydza sie sprawiedliwi meza bezbo-
znego/ a bezbozny takiez/ brzydza sie onych
ktorzy sa na prostej drodze.
Syn kthory przysrzega slowa/ vydzie
zatracenia.

Cap. 30.

po Korat y prosba tego Proroka/ Ciwor stan ludzi/
trzy nienafcone rzeczy/ trzy trudne czwarta mienaf-
toma/ pod trzemi sie ziemia ruffa/ czwartego zmoc-
memoje/ o czterech namniessych rzeczach/ o trzech
ktore dobre chodza.

Lowa zgromadzaiacego/ lyna
wracaiacego. Widzenie kthore
mowit Nas/ z ktorym iest Bog/
y ktory posilon iest/ maiac Boga
przemiestkaiacego przy sobie/ mowil.
Ja iesthem naglupssy z meow/ y ma-
drosc ludzka nie iesth semna. Uienauczy-
tem sie madoosci/ y nieumiem vmietno-
sci swietych. I kthos wstapil do nieba/ y
zas z stapil/ Ktos zatrzymal wiatr w re-
kach swoich/ Ktos zawiatal wody iakoby
w odzieniu/ Ktos vczynil wssystkie grani-
ce ziemskie/ Co za imie iego/ y thudziez co
za imie snat iego/ wiefli.
Wsselka mowa Boza ognistha/ tarcza
iest tym co mu duffaia/ nie przydany nie do
stow iego/ aby niebyt karan/ a nalezion
ktamea.
O dwie rzeczy ciie prosil/ nie odma-
waj mi ich/ pierwey nizli vmre. Proznosc
y stowa ktamstwa daleko postaw odemnie
Zebractwa ani bogactw/ nie daway mi/ ie-
dno tylko day potrzebe zywnooci mey/ bym
lepat nafcony nieprzyszedl ktemu abym
sie ciebie zaprzal/ y rzekl/ Ktos iest Pan/
Abd zas vbostwem przycishiony niemu/
sial krzwo przysiegac przez imie Boga
moiego.
Nieofkariay slugi przed Panem iego/
by cie lepat nieprzeklinat/ y vpadi by.
Narod ludzi ktory oycu swoiemu ztorze-
czy/ a ktory matce swey niedobrorzeczy.
Rodzay ktory sie sobie zda byc czystym/
ano przed sie nie iest oczyszczon od smrodow
swoich.
Kod ktorego wysokie sa oczy/ a powieki
iego podniosly sie wzgore.
Rodzay kthory miaslo zebow ma mie-
cie/ a z zyma swemi trzonowemi/ aby wy-
iadl niedosthateczne z ziemie/ a vbogie z
ludzi.
Dwie sa corce pijawki/ ktore tak wssy-
sko mowia/ Przynieś/ przynieś.
Trzy rzeczy sa nienafscone/ a czwarta
ktora nigdy nie rzecze mam dosyc. Piekto/
zymoch bialej glowy/ a ziemia kthora sie
nienafsci wody/ a ogien nigdy nie rzecze
iuz dosyc.
Oto ktore sie posmiowa z oycat/ a ktore
przeglada ptod matki swoiey/ niech go wy-
klua krucy wodni/ a samego niech z iedza
mtode Orleta.
Trzy rzeczy v mnie sa trudne/ a o czwar-
tey prawie nie nie wiem. Droga Orta na
powietrzu/ droga Wezowa na skale/ dro-
ga okretu na szrod morza/ a droga mesczy-
zny w iego mlodooci.
Tak a tez iest droga cudzoloimice/ ktho-
ra iadssy/ y vtarwssy vstha swoje/ mowit/
Uicem ztego nie vczynila.

Pod trze

Proverbia Rzeczone.

Pod trzema rzeczami trzesie się ziemia / a czwartej już znieść niemoże: Pod sługą gdy by królował: pod głupim / gdy się nasyćie po karmow: Pod niewiastą mienawistną / gdyby ia kto poiat: pod służebnicą / gdyby została dziedziczką pańi swojej.

Cztery rzeczy są namnięysze na ziemi / a tęższa medrdsze niż wszystkie medrcowie: Mrowki lud mdy / który we żniwa gotuje sobie żywność swoją: Zajączek / lud nie duży / który na skałę buduje tożysto swoje: Szarańcza króla niema / a wychodzi wszystkie ordami swemi: Pajączek nogami mia sto rąk trzyma się / a przemieszkawa w pałacach królewskich.

Trzy rzeczy są kłhore dobrze chodzą / a czwarta która szczęśliwie stapa. Lew nas mocnięyszy z besty / na żadnego się podkłada nie nie leknie: * Kur maiać podstubione biodra swoje: y Baran: Ani jest Król któryby się temu przeciwieć mógł.

A kto głupi / okazał się gdy go wyniesiono wzgórze: Bo by był rozumiat / włożył by był palec na wstą swą. A który mocno ścisła wymioną chce wydoić mleko / wycisnie y masło: a który gwałtownie wysięka nos / wyciągnie y krew: tak kłho wzbudza gniewy / przywodzi roznie a nie zgody.

Cap. 31.

Upomina aby nierozdawał niewiastom miłośności swojej / ani królom winą / tedno załosnymi aby królowie sprawiedliwie sadzili / chwalał mocney nie wiasty / piękność omylna lasła.

Stowa Łamuela Króla / Widzenie kłhorym go chwyczył Matka jego.

Słuchaj mity / co mity żywota mojego / co mity żadz moich: Uterozdaway niewiastom miłośności twojej / ani bogactwo twoich / ku wytraceniu królów.

Niedaway królom / o Łamuelu / niedaway królom winą: Bo tam żadney ciałem nice niemaż / gdzie pannie opilstwo: By lepak nie pili / a zapamiętaliby sadow / y odmiemiliby sprawę synów w bogiego.

Dawaycie piąne picie struchlątym od smutku / y wino tym / kłhorych serce jest w gorzkosci: niech pija że zapomni niedze swojej / a na boleść swą aby wiecy nie wz-

pomnieli.

Otworź wstą swoją niememu / y ku sprawie wszystkim synom którzy zchodzą.

Otworź wstą swoją / rozeznay co jest sprawa wiedliwego / a obroń niedostatkę hecznego go y w bogiego.

Niewiasta mocna kłż naydzie: daleko a z ostatnich granic jest opłata iey.

Duffa w niej serce męża iey / a tupow niebedzie potrzebował.

Odda mu dobre a nie złe / przez wszystkie dni żywota swojego.

Szukata wełny y lnu / y robita zradością rękamy swemy.

Stala się iakoby okret kramarzom / zdaleka niości chleb swój.

Wstala w nocy / y rozdarta korzysć sługom domowym swoim / y pokarmy służebnicom swoim.

Obaczyła rolę / y kupila ją / robota rąk swoich / nassiepiła winnice.

Przepasata mocno biodra swoje / y posila ramię swoje.

Skostowata y wżratala że dobre jest kupiec two iey / nie zgasił przez noc świeca iey.

Reke swa pusciła ku mocnym rzeczom / a palce iey obracały wrzećiono.

Reke swa otworzyła niedostatecznemu: a dlonie swe rozciągnęła ku w bogiemu.

Nie bedzie się bać czeladka iey zimną od sniegu / bo wszystkim domownicy iey / odzia ni w sowne śaty.

Odzienie sobie poczynila / Bisior y pawa wloka śaty iey.

Zacny w branach mąż iey / gdy vsiedzie między Senatorami ziemi.

Potno zrobita y przedala / a pas data Chananeyskim.

Mojność y piękność odzienie iey / a bedzie się smiać w dzień ostateczny.

Wstą swoją otworzyła mądrości / y zakon takawości na języku iey.

Ogladala ścieżki domu swojego / a nie iadła darmo chleba.

Powstali synowie iey / y nazywali ją na szczęśliwsta: mąż też iey / y chwalił ją.

Wiele corek zgromadziły bogactwa / ale tyś przeniosła (imi) wszystkie.

Omylna takła / y marna jest piękność: niewiasta kłhora się boi Pana thak tylko bedzie chwalona.

Dawcie iey z wytekow rąk swoich / a niech ia wychwalaia w branach sprawy iey.

Prok: 12.

Skonczenie Przypowieści Salomonowych.

Wtore Księgi Salomonowe: ktore

Zydowie Koheleth/ Łacinnicy słowem Greckim Eccle-
syastes zowią/ Polacy ięzykiem swym mogą nazwać/ Kąznodzieystie: w
których o marności a niestateczności świata tego się dzieje: o potępieniu
grzesznych/ a szczęściu onych którzy na drodze Pańskiej chodzą.
Rozdziałow ma. 12.

Cap. 1.

Wszystkie rzeczy marno a próżne/ a nie nowego pod
słońcem/ trudne wszelkich rzeczy wyszukanie/ y tho pro-
żne a i zyskaniem ducha.

Eccles: 12.

Słowa Eccle-
syastesowe syna
Dawida króla
Jerozolimskie-
go. Marność
nad marnościami
mi/ rzeki Eccle-
syastes: Marn-
ość nad marn-
ościami/ a wssy-
stkie rzeczy marność. Co ma człowiek wie-
cey ze wssy pracy swej ktora praca pod
słońcem: Rodzay przemija/ a rodzay iny
nastaje/ ale ziemia na wieki trwa. Wschod-
zi słońce y zachodzi/ a na miejsce swe zasje
przychodzi: tamże się odnowi wssy/ przez
południe się thoczy/ a chyli się ku putnocy:
obaczając wssyście rzeczy wokół wycha-
dza duch/ a w swe się okregi nawraca.
Wssyście rzeki do morza płyną/ a morze
nie zbiera: Właż miejsce płyną rzeki zasje
z ktorego wychodzi/ aby zaś płynęły.

2 Petri: 3.

Iob: 14:

Eccles: 3:

Wssyście rzeczy trudne są: niemożę ich
człowiek wysłowić mowa. Wtępnosca się
oko widzeniem/ ani ucho napełnia się słysze-
nim. Co jest to co już było/ iedno tho kto-
re iessze będzie. Co jest tho co się już stało/
iedno też co się iessze ma stać. Wtępnosć
pod słońcem nowego/ ani ktho rzecz może/
oto to jest nowe. Bówiem już jest to prze-
stę z wieki tymi/ kthore przed nami były.
Wtępnosć pierwszych rzeczy pamiętali/ ale
ani tych rzeczy ktore się potym stana/ ba-
dzie wzmiątką y onych kthorzy będą cza-
sow naposledniowych.

Ja Ecclesyastes byłem królem Izrael-
skim w Jeruzalem/ a wymyśliłem w wymysle
mym pytać się a wynaleść mądrze o wssy-
stkich rzeczach kthore się dzieją pod słoń-
cem. Co zabawka wiele stać dat jest Bog
synom ludzkim/ aby się nią zabawiali. W-
dziatem wssyście rzeczy kthore się dzieją

pod słońcem/ a otho wssyście rzeczy pro-
żne/ a tylko utrapienie dusze. Przewrotni
ludzie z ciekawością naprawieni bywają/ a
głupich niezliczny poczet.

Nawiałem w sercu swym rzekać: O-
tom się stał wielkim/ a przeszedłem wssy-
stkie mądrością/ kthorzy byli przedemną w
Jeruzalem/ a rozum mój wymyślał iesth
wiele rzeczy mądrze/ a wzniósł się. Jyda-
łem na tho serce swoje/ abych umiał rostro-
pność y też nauczanie/ obiedliwosć y glu-
pstwo: A poznałem/ że y w tych rzeczach
iesth praca a wdreczenie ducha/ przetoż i
prz y wiele mądrości/ iesth wiele rozgnie-
wania: a kto przydawa umienia/ przyda-
wa y pracę.

3 Reg:
et: 4

Cap. 2.

W wywołaniu rostkossy/ Bopotrzebney chwaly/ w
rostkossach/ w bogactwach/ wssedy marność.

Rzekłem tedy w sercu swym.
Poyde a polubię sobie obficie
w rostkossy/ a wywalcę bedę lu-
bych rzeczy. Wyrzatem ano y
tho też była marność. Smiech poczytatem
za ślad/ a w weselu rzekłem: Czemu się dą-
mo zwoodzi. Wymyśliłem w sercu mym/ w-
ciągając od winy ciato moje/ abych rozum
mój przeniósł ku mądrości/ a wwiarował
się gupstwą/ do kad bych nie obaczył co by
było wytheczo synom ludzkim/ co czynić
potrzeba iest pod słońcem/ przez wssyście
dni żywota swego. Spaniatem wczynit ku-
tki swoje/ nabudowatem sobie domow/ y
nassiepiłem winnic/ naczynitem ogrodow
y rostkossnych sadow/ a nasadzitem ie wssy-
latic drzew/ y nadszadatem sobie stawow:
abych odwilżat sad szejepia rodzacego. Wła-
byłem sobie slug y sluzebniczek/ y miałem
czeladz wielka: Skoth takież y wielkie sta-
da owiec/ nad inssę kthorzy byli przedemną
w Jeruzalem. Zgromadzitem sobie srebra
y zlotha/ y maitnosci królewskich/ y po-
wiatow. Ziednatem sobie spiewaki y spie-
waczki/ a rostkossy synow ludzkich/ Kubki
y Kusliki złote na sluzbe aby wino w nie

3 Reg:
4 et:
6 et: 7

3 Reg:
et: 9.

2 Par:

Ecclesiastes rzeçzone.

nałewano. I przesiadłem wssyſkie bogactwem ktorzy byli przedemna w Jeruzalem: Madrość takżez thrwała semna, a wssyſkiego co iedno żadały moje oczy nie odmówilem im: a nim też bronit sercu memu, aby sie nie miało kochać we wsselkiej roſkoſſy, aby sobie nie miało labować w tych rzeçzách ktorem naęotował: A mialem thożá czaſtka moie, gdyż bych robothy mey pożywał. A gdyżem sie obrocił ku wssiem skutkom, ktore uczyniły rece moie, y ku pracam w nich je tho nádarémno wsiłował aż do pothu: wsiłatem we wsselch rzeçzách marność, a wdreczenie duchu, a iż nic niemáż pewnego pod stońcem.

Szedłem abych spátrzył madrości, bledow y balenstwa, a rzekłem: Jco iest cztowiek, aby mogł naśladować krola, stworzyç ciela swego. A wsiłatem je tak, dleko przechodziła głupstwo madrość, iakoż różna iest od ciemności, światłość. Madrość cztowieka oczy sa w głowie iego, a głupi w ciemnościách chodzi. A poznatem iż iedno iest obudwu żagimienie. A rzekłem w sercu swym: Jeliż iednoſtájne głupiego y moie będzie zęście, coż mi slego żá korzyść, iżem wietſza praca miał o madrości: A rozmażwiałem z rozumem moim, a obaczyłem, iż y tho była marność. Bowiem nie będzie pámiatka madro, takżez iako y głupiego náwielki, a pothomne czaſy, zapomnieniem wssyſkie rzeçy zároveň pokryia: Dmiera náuczony zároveň iako y nieuk. A dla tegoſ cneto my sie z żywotem mym, wiedzac, wssyſkie rzeçy być zle pod stońcem, a wsselka marność y wdreczenie duchu.

Pothym omierzył mi wssyſhek dowcip moy, ktorymem pod stońcem. Bárzo pilnie pracował, że bym miał dziedzicá po sobie, o ktorym niewiem będzie li madry czyli głupi, a pánować będzie nád shtákiem, mym kthoregożem pracować aż do upocenia nábyt. A iest że co tak marnego? A przetho przestatem, y odpowiedziało serce me ná koniec pracam pod stońcem. Bo gdy ieden prácuie w madrości, w náuce, y w stáramiu pilnym, a potym cztowiekowi próżniacemu, to co nábyt zostáwia: A toć theż marność a wielkie zle. Abowiem co żá kórzyc będzie cztowiekowi ze wssyey prace swoiey y wdreçnoſci duſſney, ktora sie iest pod stońcem, nedziła. Wssyſkie dni iego boleſci y skázy pełne sa, ani w nocy myſli eżgo odpoczyne. A tożaliż nie iest marność: Wiec nie lepiey ieſć a pić, a okazać żywotu swemu dobre rzeçy z roboty swey: A thoć iest z rak bożych. A thoż tak będzie iadł y wżywał, a w roſkoſſách sobie bujał, iako iá: Cztowiekowi dobremu przed oblicznoſcia swoiá dat iesth Bog madrość, ymienie, y

wesołość, ale grzeſznikowi dat wdreczenie y praca zbytnia, aby przykładał a zbierał, a dat onemu, ktory sie podoba Bogu. Ale y thoć iesth marność, a dáremna pieczę myſli.

Cap: 3.

Ji wssyſkie rzeçy czaſ máia, a swym zamierzonym biegiem máia, a iedno iest żagimienie cztowieka y tej niemego bydiecia.

Szysſkie rzeçy swoy czaſ máia, a swym zamierzonym biegiem wssyſkie máia pod stońcem. Czaſ národzenia, a czaſ umárçia. Czaſ ſeżepienia, a czaſ wykopania co było ſeżepiono. Czaſ zabijania, a czaſ wzdrowienia. Czaſ obalenia, a czaſ budowania. Czaſ płaczu, a czaſ śmiania. Czaſ nárzekania, a czaſ ſkapania. Czaſ rozmiatania kámieni, a czaſ zbierania. Czaſ obtápiania, a czaſ wzdać ſie od obtápiania. Czaſ nábycia, a czaſ ſtrácenia. Czaſ oſtrzegania, a czaſ odrzucenia. Czaſ rozedrzenia, a czaſ zſſywania. Czaſ mleżenia, a czaſ mowienia. Czaſ miłości, a czaſ nienawiſci. Czaſ boiowania, a czaſ pokoju. Coż ma tedy cztowiek wiecey z prace swoiey? Widzialem wdreczenie ktore dat Bog ſynom ludzkim, aby ſie rozciagali ná nim. Wssyſkie rzeçy dobre uczynił iest czaſu swego, a ſwiat poddá iesth gadaniu ich, aby nienálaż cztowiek ſpráwy ktora uczynił Bog od poczatku aż do końca. A poznatem je niemáż nic lepiſſego iedno ſie weſelić, a w żywocie ſwoim do brze czynić. Bo każdy cztowiek kthory tey pije, y co widzi dobrego z prace ſwoey, tho iest dar Boży. Dowiedzialem ſie yż wssyſkie ſkutki kthore uczynił Bog, trwáia náwielki. Niemożemy im nic przydáć ani wiać co Bog uczynił aby ſie go báli. Co uczyniono iest, to też trwa: A ktore rzeçy máia być, iuż pierwey były: a Bog tho odnáwia co było przeminelo.

Widzialem pod stońcem miáſtho ſadu bezbożnoſci, a miáſtho ſpráwiedliwoſci nie práwoſci. A rzekłem w sercu mym: Spráwiedliwego a niewiernego będzie ſedził Bog, a czaſ każdy rzeçy thedy będzie. A rzekłem w sercu mym o ſmiejach ludzkich: aby ie doſwiátczył Bog, a ukázał je ſa podobni niemym zwierzechom. A dla tegoż iednoſtájne iest zchodzenie cztowieka y też niemego bydiecia, a rowny oboiego ſtan. Jáko cztowiek umiera, tak też y ony mra, a iako cztowiek technie, tak y ony, a nie ma wiecey cztowiek nád bydło: Wssyſkie rzeçy poddane ſa marnoſci, a wssyſkie ida

Iob: 14.

1 Corin: 7.

Eccle: 20.

Eſaie: 45.

Deute: 8.

Iaco: 1.

Eccle: 1.

Eccle: 2.

Pſal: 48.

Kriegi Salomonowe

Eccles: 12.
Sapient: 2.

Ku jednemu miejscu: Z ziemi sie stali / y w
ziemi sie jednako sie obracali. Ktoz tho wie
jest / wsthepuie duch synow Adamowych w
zgore / a iesli duch bydecy sthepuie na dot.
A doznatem nie miebyc lepszego / jedno wes
selic sie cztowiekowi w pracach swoich / a
tho byc czastke iego. Bowiemyktho go kte
mu przywiedzie / aby potomne rzeczy po
znal po sobie.

Cap. 4.

W sprawie / Wzrost / Zdraby / Marnosci / to wssy
slo marnosc / rzo o sciagunym cztowiku / o duze
ciu / o stancu / a ze poslusznostwo lepsze nizl offiary.

Abac: 1.
Eccles: 5.

Brocitem sie ku rzeczam in
nym / y wzratem pothwarz / a
bezprawia ktore sie pod ston
cem dziecia / a tzy niewinnych /
a zadnego pocieszciciela: ani te
go ktorzy sie mogli zasadzic gwaltowno
sci ich / y sa pozbawieni pomocy odewssch
ludzi. A chwalitem wiecey martwe / nizl
zywe: a sczesciwszego nad obu sadzilem / te
go co ani sie ieszcze narodzil / ani zlych rze
cy ktore sie dziecia pod stoncem widziat.
Potym pogladnatem na wssykie prace lu
dzkie / y na domowpr: obaczylem przy nich
byc iawna zawiść bliźniego. A przeto y w
tym marnosc iesth / a pracowanie zbyte
cne. Szalony zcista rece swoje / a ie mie
so swe / mowiac: Lepsa jest garzka z od
poczynieniem / nizl pełne obydwie rece
z praca y z wdreczeniem dussym myśli.

Patrzac daley nalaztem y ina marnosc
pod stoncem: Jedurny sam iest cztowiek /
a drugiego niema / ani syna / ani brata / a
przedsie jednak pracowac nieprzeskawa /
ani sie iego oczy nasycacia bogactw / ani tez
rozmysla sobie / mowiac: Komu ia to ro
bie / a podchodze duffe moie w dobrach. A
w tym thez marnosc iest / y wdreczenie na
gorffe. Lepsa tedy iesth byc dwiema spo
tem / nizl jednemu: abowiem dwa maia ten
pozytek stowarzysztwa swe: Jesli jeden wpa
dnie / drugi go podeprze: Biada samemu:
bowiem gdy wpadnie / niema ktoby go po
dmiosl. A iesli dwa spoleni spaci beda / zagrze
ie sie jeden od drugiego. Jeden sam iako
sie zagrzeie: A iesli by kto przemogt jedne
go / tedy mu sie dwa zastawia: Powrozet
ze trzech promykow nieciawie sie rozer
wie.

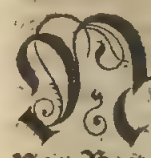
Gene: 41.
1 Reg: 16.
3 Reg: 12.
Para: 33.
Reg: 25.

Lepse iest dziecie y bogie a madre / nizl
Krol stary a salony / ktorzy nieumie opa
trzyt sie na przyszle rzeczy. Bywa drugdi iz
kto sciennice y zokow przychodzi ku kro
lestwu: a drugi odzacz sie w krolestwie / a
wjdani w wosstwie zginie. Widziatem

wssykie zywe ktory chodza pod stoncem
zmiodziencem dugim ktoni ma powstac na
miesce iego. Bez lidzby iest ludzi wssykich
tych ktory byli przed nimi / y ktorzy potom
maia byc / niekeda sie weseli w nim. Alie
y to tez marnosc a wdreczenie duchu. Ostrze
gay nogi twoiey gdy wchodzisz do domu
Boszego / a przybliz sie abyś styslat. Boe da
leto lepsze iesth poslusznostwo nizl offiary
glupich ludzi / ktorzy niewiedza co ztego
czynia.

Cap. 5.

Abychmy niemawiali wporne a wssetecnie przed
Bogiem / sluby mu petnli / Bogu sie bali / bezpra
wia macymliz / lako niemyli.

Jemow nie wssetecnie a nie
ozmyslenie / ani serce twoie nie
chay bedzie pretkie ku mowia
niu przed Panem Bogiem. Bo
Pan Bog na niebie / a ty na ziemi / prze
tho niech beda skromne stowa thwoie. Za
wiele prac / przychodzi sny / a wielomow
nosci nadydzie sie wiele glupstwa y salono
sti. Slubialesi co Panu Bogu / nieomie
sklaway spelnit: Bowiemy nie lubi sie temu
niemadra a nieroterna obietnica. Ale co
kolbie slubites / spelnit co narychley mozes
a daleko lepiez iest nieslubowac / nizl sluz
bowawssy obietnicy dosyc nieudziatac.
Uterwydaway vs swoich / aby grzeszto cia
to twoie / ani mow przed Angiolem. Nie
ma opatrznosci: By sie lepat nierozgnie
wat Pan Bog na mowa twoie / a meroz
profyl wczynki rak thwoich: Gdzie wiele
snow / tam wiele iest marnosci / y niezliczo
ne mowienia: Ale ty boy sie Boga.

Gdyby wzrat pothwarz / niedostatecz
nych ludzi / a bezprawne sady / ano sie prze
wraca sprawiedliwosc w ziemi: niedziwny
sie takowym rzeczani. Bo nad wysokiego
iest drugi wssy / a nad teze sa wyniesiem
mssy / nad to ieszcze we wssykie ziemie ro
stazite Krol starobniskom swoim. Lako
my cztowiek nienasyt sie pieniedzy: a ktho
milne bogactwa / nie wezmie z nich wye
ku: Przeto y to iest marnosc: Gdzie iesth
wiele bogactw / tam iest wiele rych co ich
pozynia. Co iest temu platno ktory wta
dni bogactwem / jedno iz poglednie oczy
na swobiti na nie: Wdrecziny iest sen czo
wiekowi pracniacemu / choia malo albo
wiele iest: ale stosc bogatego nieda mury
spaci. Jest y druga choroba barzo zla / kto
ram wydzial pod stoncem: Bogactwa na
zle swego pana zachotane. Bowiemy gina
w wdreczeniu barzo zlym. Wrodzil sena / co
w narotestni: wbostwo bedzie. Jako wy
bednagi z zywoia marti swey / tak sie zaste

wroci

Ecclesiastes rzezone.

Wroci / a nie niewieźmie soba z prace swej. Wiedza owseki jest to choroba: Jako przisedi tak sie wroci. Coz tedy jest pożyteczno themu ze pracowat iako na wiathr? We wssystki dni żywota swego iadł w ciemnościach / y theż w wielkim pracowaniu / w niedzy y też w smutku. Tho tedy zdało mi sie rzecz dobra / aby iadł a pił każdy / a yż woiat biesiady z swej prace / kthora robota woiat on sam pod słońcem / w liczbie dniow żywota swego / kture iemu dał Bog / a tho jest działo iego. A każdy człowiek kthoremu dał Bog bogactwa y maietność / moc taż / też dał mu aby pożywał zboża onego / aże by sie kochał z prace a z działu swego: thoć jest dar Boży. Bowiem niebedzie pamiętati dni żywota swego / przetho iż Bog są prosił rostkossami serce iego.

Cap. 6.

Niez bogactwa a nieumieć ich wywać / jest marność.

Est y inne zle kturem widziat pod słońcem / a iacie częsthe między ludzmi. Maż kturemu dał Bog bogactwo / statek / y częśc / a nie niedostawa dussy iego ze wsszech rzeczy ktrych żada: a wssakoz niedał mu Bog they mocy aby iadł stego / ale człowiek obcy pożrze ono: tho wielka marność y niedza. Jesliby vrodził kto sto synow / a byłby żyw za wiele lat / a iużby miał więcej dni swego wieku / a dussa iego niepożywata nie do br z maietności swej / a niemiat by y po grzebu: o tym to moje zdanie / iż lepsze jest dziecie niedosłe niżli on. Bo daremnie przyszedł / a bierzesie ku ciemności / a ie go imie z pamięci wynidzie. Nie widziat stonca / ani poznat rozdziału między złym y dobrym / by też był dwá tysiąc lat żyw / a niezżyłby dobra: a zali nie ku jednemu kresu wssystkie rzeczy sie kwapią. Wsselka robota człowieka jesthcy w vsciech iego: ale nienapełni sie dobrem dussa onego. Co ma więcej mady nad głupiego / a co ubogi iedno aby tam siedł gdzie jesth żywoth: Lepiej jest widzieć to co żadaż / niżli żadać tego czego nieznaz. Ale y toć jesth marność / y theż duchu nášego frásunek. Ktory ma być / iuż jest nazwano imie iego: a znaią ze jest człowiek / a niemoże w sadzie szlimesym niżli sam jest spierać sie. Słow jest wiele / a wielka w gadaniu maia marność.

Cap. 7.

Wssych rzeczy nad sie nieśmij szukać / a co sobie rączy ludie maia obierac / a czego sie wiarowac / a ze niewiasta gorssa bywa niżli śmierć / ze Bog człowieka stworzył prostego a dobrego.

Eż potrzeba jesth człowiekowi wssych rzeczy niżli sam jest szukać / ponieważ ze niewie co by mu było vżyteczne w żywocie iego / liczbie dniow pielgrzymowania swego / a czasu kthory iako cień przemiyat. Abo kto mu może vkażac / co by sie po nim miało dziać pod słońcem: Lepsze jest imie do bre niżli masce drogic: a dzień śmierci / niżli dzień narodzenia.

Lepiej iść do domu żatobne niżli do domu godowne: Bo w domu żatoby a smutek / koniec wssch ludzi przypomina sie / a żywy człowiek rozmyśla co przyszłego bedzie.

Lepssy jest gniew niżli smiech: Bowiem przez smutna twarz thego co sie gniewa / bywa karan vmysl występnego.

Serce madych tam gdzie jest smutek / a serce głupich tam gdzie wesele.

Lepiej jesth dać sie madremu karac / niżli pochlepsiweni głupim ludziom okłamać: Bo iako trząskanie pod garncem ciera zapalonego / tak jesth smiech kalonego. Ale y tho jest marność.

Potwarz frásunie madrego / a moc serca iego traci.

Lepssy koniec modlitwy / niż początek.

Lepssy cierpliwy niż sporny a chetliwy.

Niebadz vkwapliwy ku gniewaniu / Bo wiem gniew w tonie kalone odpoczywa.

Nie mow: Co rozumiesz za przyczyna tego jest / iż pierwey lata były lepsze niż teraz są: Bo głupie takowe jest pytanie.

Vżyteczniejszy jesth madrość z bogactwem / a więcej pożyteczna / tym kthorzy stonca widza. Bowiem iako zasszcycia madość / tak też zasszcycia y pieniadze. Ale to nadzwoż ma vmienie y madość / yż żywoth dawaią dzierzawoy swemu.

Obacz vczyntki mitego Boga / yż thego żaden niemoże poprawić / kthorego on wzgardzi.

W dzień dobry kochay sie w dobrach / a przestrzegay dnia złego. Bo iako zły dzień tak y dobry Bog vczynt / dla thego ze by człowiek nientalaził przeciw iemu sprawiedliwych żatob.

Tyżeczy także widziatem w dzień marności moiej: Sprawiedliwy człowiek w sprawiedliwości swej ginie / a zlosliwy w złości swej przez dlugi czas żywie.

Niebadz tedy nazbyt sprawiedliwy / ani więcej rozumiey niż potrzeba / byś więc niezgłupiat.

Proue: 22.

Canti: 11.

Proue: 27.

Math: 5.

Roma: 11.

Kriegi wtore Salomonowe.

Nie czyni przelisz niemilosciwie / a niechciey
tez byc glupim / bys wiec przed swym czasem
nie umarl.

Dobrze jest wspomoc sprawiedliwego /
ale ani od onego abyś twej reki nie odcia-
gnat: Bo ktho sie boi Boga / thaki nierad
nie zaniedbawa.

2 Reg: 20.

Madrosć posilita madre² czlowieka nad
dziesiec kiazat miast.

Ecclesi: 7.

2 Para: 6.

Luce: 17.

Niemaz zaiste czlowieka sprawiedliwego
go na ziemi / ktoryby czynil dobrze / a przy-
nym izby niegrzeszyl.

Alley ku wssystkim mowam ktore bywa-
ia powiadane / nie przykladay serca twe-
go: by potym nienszysat slugi twego a on
thobie stworzeczy: Bowniem zaiste wiesz na
sumnieniu twoim / izes y ty czestokroc zto-
rzechy inym.

Iob: 28.

Wssystkich rzeczy pokusilem w madro-
sci. A rzektem: Schane sie madrym: a ona
daleko odemnie odstapila / tym wiecey niz-
li pierwey byta. A gleboka glebia / kthoz
iey doydzie.

Prove: 7.

Obezrzatem wssystkie rzeczy rozumem
moim / abych wiedzial y pobaczyl / y szukal
madrosći a rozumu / a ze bych thez vznak
nieluthosc glupiego: y obledliwosc ludzi
nierostropnych. A nalaztem niewiasthe
gorzcszeysa nizli smierc / kthora iesth sidlo
tomcow / a serce iey iako niewod / a rece iey
iako okowy. Ktho sie Bogu podoba / taki
sie iey wwiaruie / ale ktho grzeszny iest / be-
dzie od niey poiman. Oroszem to iedno na-
lazt / rzekt Ecclesiasthes: a drugie abych
nalazt rozum kthorego iessce moia dusza
fuka / a nie nalaztem go. Aleza iednego z
thysiaci nalaztem: a niewiasty ze wsszech
nienalaztem. Telkom tho nalazt / iz Bog
stworzyl czlowieka prawnego / a on sam w
plort sie w nieskonczone gadanie. Kto iest
takowy iako madry / a ktho poznat odpo-
wiedz slowa y zgadnienie:

Gene: 1.

Cap. 8.

Madrosć gdzie sie okazuje / niegodu sie odstapic
od twarzy Bozey przezle czynki / o pogrzebie ludzi
martwych iych / a przez ludzi bez boiazni Bozey
grzeszaca je skutkom Bozym przygana byc dana nie
moje.

Roma: 17.

Madrosć czlowiecia okazuje sie
na twarzy iego / a namocniey-
szy zmieni oblicze onego. Ja vst
krolewskich strzeze / y przykaza-
nia przysiegi Bozey. Niekwap sie odyć od
oblicznosci ie^o / ani trway w czynku zlým
bo wssystko co bedzie chcial czyni / a mo-
wa iego pełna iest mocy / a niemoze mu za-
den rzec / Czemu tak czynisz? Ktho strzeze

Iob: 9.

przykazania / niemusi nic zlego. Czas y od
powiedz / rozumie serce czlowieka madre^o.
Wsselka sprawa ma swoj czas / y swa chwile:
a mnogie czlowieczce vtrapienie / abowiem
niewieprzemienelych rzeczy / a przyszlych nie
moze sie od zadnego posla wywiedziec. Nie
iesth w mocy czlowieczey zabronic duchu /
ani ma w mocy dzien smierci / ani mu thez
bedzie dopuszczono / aby odpoczywat gdy
nastaje boy iego / ani thez wyzwoli bezbo-
zność zlosliwego. Wssystkiem the rzeczy
obaczyl / y wydatem serce me na wssystkie
uczynki ktore sie dzieiapod stoncem: Pod
czas czlowiek czlowiekowi panuje na swe
zte. Widzialem zlosliwe pogrzebione: kto-
rzy tez gdy iessce zyli na swiecie / na mie-
scu swietym byli / a chwalono ie w miescie
iakoby byli w uczynkach swych sprawiedli-
wi. Alley tho iest marnosc. Abowiem iz wy-
rok niebywa wydan rychto przeciw zlým
ludziom / synowie ludzcy dopuszczaja sie
wiele zlego bez wssystki boiazni Boga. A
wssatko grzeszny czlowiek dla tego iz zlosc
popelnia na sbo kroc / a podpieran bywa
przez cierpliwosc.

Lam:

Iob: 14.

Psal: 36.

Jam vznak ise to bedzie dobra rzecz bo-
iacym sie Pana Boga / tym ktorzy sie oba-
wia oblicza iego. Niech sie nie dzieie do-
brze zlosliwemu / y dni iego niech niebeda
przedluzone / ale iako cien niechay przemi-
na kthorzy sie nieboia oblicza Panskiego.
Jest tez y druga marnosc / ktora bywa na
ziemi. Sa sprawiedliwi ktorym sie sle wie-
dzie / iakoby uczynki zlých ludzi dziatali: A
sa tez ludzie zlosliwi ktorzy tak sa bezpie-
czni / iakoby mieli uczynki swarawiedliwych
ludzi. Alley the rzecz namarnieysza byc sa-
dze. A przeto chwalitem wesele / zeby czo-
wiekowi niebyto tepszey rzeczy pod ston-
cem / iedno aby iadi a pil / y tudziei sie we-
selit: a to telko z soba wezmie z prace swej
wssystkich dniow zywota swego / ktore dat
mu Bog pod stoncem. A przytozylem ser-
ca swego abych vmial madrosć / a zrozu-
mial rozdziatow ktore sie dzieia na ziemi.
Jest taki czlowiek ktoremu we dnie y w no-
cy sen na oczy nieposstoi. Zrozumialem iz
ze wssystkich uczynkow Bozych / zadney
czlowiek przyczyny wynalesc niemoze / rich
rzeczy ktore sie dzieia pod stoncem: a im
wiecey pracowac bedzie w wynalezieniu /
tym mniery nardzie. Aby choia rzekt ma-
dry ze on thakowa rzec zna / niebedzie
mogt doskonale nalesc. Wssystkom tho w
sercu moim rozwarzat / abych ie pilnie zro-
zumial.

Cap. 9.

Nie pierwien

Ecclesiastes rzecone.

Nieprawie cztowiek tasi Bozey/ Echora rzec na swiecie nagorss/ potym swiecie a żywocie/ co jest co tu czyni/ Eonca swego żaden niewie/ o cztowieku y bogum a madrym/

S A spráwiedliwi y madrzy/ a spráwy ich w rece Bozey: A przed sie iednak niewie cztowiek iesli go dzien miłości Bozey czyli niena wiści: ale wssystkie rzeczy ku przyslym czasom zachowane sa nie pewne: przetho iż wssystkie rzeczy zároveň sie przygadzaia/ spráwiedliwemu/ y niespráwiedliwemu/ dobremu y złemu/ czystemu y nieczystemu/ temu ktory offiáruie obiáty/ y temu ktory gárdzi poświęconemi offiárami: Jáko do bry thát y grzeszuy/ iáko krzywoprzysieśca: ták y ten ktory práwdziwie przysiega. To jest nagorssie między wssemi rzecziámi ktore pod stóncem bywáia/ że ty rzeczy wssystkim sie przygadzaia. Przetoż serca synow ludz kich nápełnione bywáia złościá/ y wzgar da za żywot há swego/ a pothym do piekta bywáia przywodzeni. Żadnego niemáż kto ryby zároveň żyw był/ a kthoryby o takowey rzeczy dufanie miał: Lepssy Pies żywy/ niż Lew mártwy: Bowiemy co żywia/ wie dza tho ná sie iż umrzeć máia/ ale umár li nic wiecey nieznáia/ ani máia wiecey za pláty: Bowiemy w zapámietanie dana jest pámiatka ich. Miłość takież/ nienawiść/ y zazdrość pospólu zginety/ ani máia cze ści ná tym swiecie/ y w czynku kthory sie pod stóncem dzieie. Idzie przetho a iedz chleb twoy w weselu/ a piy wino twe w rá dości/ bo w czynku twe podobáia sie Bogu. Odzienie twe niechay będzie wssistkiego czasu iásne/ a óle z głowy twej niechay ni gdy nie odchodzi. Záżywaj z żonka twa kto ra miłniesz żywota wesolego/ przez wssyst kie dni żywota odmienności twoiey kthore dáne sa thobie pod stóncem przez wssistek czas marności twej. Bowiemy to jest cześc twoia w żywocie y w twej robocie kthora prácuiesz pod stóncem. Co kolwite reká two iá może wczynić/ bez przestánia działay/ bo ani spráwa/ ani rozum/ ani madrość/ ani umienie/ będzie w piekle/ gdzie sie ty po spiessá.

Obrociemy sie ku inemu/ y widziatem pod stóncem/ áno niemáż biegu ludzi pret kich/ ani wale ludzi mocnych/ ani chleba madrych/ ani bogactw wczonych/ ani rze mieńników tásit: ale czas iesli y przypadek we wssystkich rzecziách. Niewie cztowiek Eonca swego: ale iáko ryby weda imia/ a pra ki siótem iowia: takież też we zty czas ima ni bywáia ludzie/ gdy ná nie nagle prziy dzie. Te też madrość widziatem pod stón cem/ a nawietsza być doświadczytem: A iá

sto máte/ a máto w nim meżom. Przycia gnat ná nie Krol mocny/ a oblegt ie/ y ná działat wátow wssedzie wokot/ a dokoná to sie jest obleżenie. Náleżon jest w nim maż vbogi a madry/ y wyzwolit miásthó przez madrość swoie/ a żaden ná pothym niewspomniat jest ná cztowieka onego v bogie. A iá mowitem lepssá być madrość niżli moc. Jákoż thedy madrość vbogiego jest wzgárdzoná/ a stow iego nieuslucha no: Stowá madrych slucháia w milcze niu/ wiecey niżli krzyku kriażeciá między salonymi. Lepssa jest madrość niżli orze woienne/ a ktho w iednym zgrzeszy/ wiele dobrego wtráci.

Cap. 10.

Ktora madrość jest chwalebna/ Serce madrego y glupiego/ o podwysszeniu glupiego y slugi/ o wtrá cie/ o krolu dyetieciu/ o krolu dobrym/ a je pienia o dze wssiem rzecziám Pánem.

M Dchy zmárte/ káza wdzięczność máści drogicy. Drossa jest ma drość a sławá máta/ ná czas drugdy blażenstwo. Serce ma drego cztowieka ná práwicy iego/ y thej serce salonego ná lewicy iego. Ale y po dro dze salony chodzac/ gdy sam jest salony/ mnima być wssystki takowe. Jesliby duch moc máiacego wstąpił ná cie/ mieśca twe go nieopusszay: Bowiemy dbanie a práco wanie wstánowi grzechy wielkie. Jest ied ná rzecz zia kthoram widziat pod stón cem/ iáko by przez obledliwość wychodzac od obliczności kriażecy: salonego ná do stoiensztwie wysokim posádzonego/ a boga the ná dole siedzace. Widziatem slugi ná koniech siedzace/ a kriażetá po ziemi iáko by slugi chodzace. Kto pod ktm dotek ryie: ten sam wen w pádnie. A kto ptot rozmia ta/ tego Máż rad wiada. Kto przenosi ká mienie/ będzie miał od nich wdreczenie/ a ktho ściepa drzewie/ będzie od nich miał obrażenie. Bedzieli zelázo przytepióne a to nie ták iáko pierwey/ ale bedzieli iesseje stepione/ zwielsa práca będzie záostrzo ne/ ták po wielki pilności przywodzi wie le madrości. Jesli waż potáiemnie wksi niema nic ná d tego ktory potáiemnie in eia wwdocy. Stowá vst madrego sa mi tość/ a vsta niemadrego z rzuca go ná gto we. Początek stow iego salenstwo/ a ná poslednieysza rzec vst iego jest blad ná gorss. Szalony stowá zágeffca a rozmna za. Niewie cztowiek co było przed nim: a co zá sie ma być po nim/ ktho mu tho może wkázać: Vsiłowanie glupich ludzi wdreczy ie: kthorzy niewmieia do miásta pospiesić

Sap: 6.
3 Reg: 22.

Roma: 12.

Prout: 26.
Ecclesi: 27.
Psal: 7.

Ecclesiastes Salomonow

Cap. 12.

Tę młoda młec Bogą przed oczyma/ pierwey niżej nadeyduie frasowita starość/ a na koniec śmierć/ a gdy wssystko marność/ przykazanie Boże pełnić/ bo ze wsszech liczbę czynię Bedziem.

Omnina stworzycielu twego za czasu młodości twej/ drzewiey niżej przydzie czas wdręczenia twego/ a pierwey niżej cie nadeyda lata o kthorych rzeczeń/ nie są mi tu myśli. Drzewiey niżej się zaciemni słońce y światło y miesiąc y gwiazdy/ a pierwey niżej się nawroca obłoki po dżdżu/ gdy się zrusza stroże domu/ a beda się trząść meżowie namocniejszy/ a prożno beda mleć ziarno w namniejszy liczbie/ a zaciemnia się pątrzący przez dziury/ a zamiękna się drzwi na wlicy w ponizeniu głosu mielacego. I powstana na głos ptaszy/ a ołchyna wssystkie cory spiewania. I wysłknie także rzeczy beda się bać y strachować na drodze/ zaktwinnie drzewo Migdatowe/ a rosthucznicie Kobylka/ a rozprossa się Kąpary/ Bowniem cztowiek poydzie do domu wieczności swej/ a beda się thutac po wlicach ptaczacy. Drzewiey niżej się rozzerwie powrozek srebrny/ a nawroci się Kabeł złoty/ a zbruzga się Wiadro nadsudnia/ a zlamie się Koto nad cysterna/ a nawroci się proch do ziemi swej/ a duch nawroci się do Boga kthoryz dat o niego.

Marność nad marnościami rzekł Ecclesiastes/ a wssystkie rzeczy marność. A gdy był namedrsky Ecclesiastes/ weżył lud y powiadał co był weżył naśladowiac mas drości/ złożył jest przyslowia wiele. Szukał słow wzytecznych/ y popisał mowy naprawisse y prawdy pełne. Słowa mądrych iakto osthnowie/ a iakoby gwoździe gteboke wbitce/ ktore przez mistrzowska rade dany są od pasterza jednego. Wład tho wiecey synu miły niepytasy. Władziatć wiecey krtag żadnego końca niemaś/ a częste prze myślanie/ cielesne jest wdreczenie. Końca mowienia wssystcy spotem słuchaymy. Boga się boy a przykazania iego pilnie choway/ Thoc iesth iście doskonaty cztowiek. Wssystkie rzeczy ktore siedzie iak/ przywiedzie Bog na sad za wsseltkie obłędności/ chocia do bre chocia by było złe.

✠ ✠

Dokończenie Krtak Ecclesiastes.

Ejate: 5.

Prouc: 28.

Psal: 103.

sie. Biada tej ziemi w kthorey iesth Krol Dziecie/ a w kthorey Krtazetá ráno iadaia. Btogo tej ziemi w kthorey Krol slachetny iest/ a w kthorey Krtazetá iedza czasu swego/ tu posileniu a nie tu wssethecznemu wzywaniu. Dla niedbatości zgnije Krolwa/ a dla leniwoch rak Kápác Bedzie do domu. W smiechu czynia chleb/ y wino/ aby go dawa li pijac. A pieniadzom sluzy wssystko. W myśleniu twym Krolowi nieuwatczay/ y na pokoiu twym/ nieztorzecż Bogáthemur/ bo wiedz że y ptacy powietrzni doniosa glos twoy/ a ci krtorzy maia strzydla zwiastuia twe zdanie.

Cap. 11.

O rosthewaniu nauki/ o nieodmienneści sadu/ na ktory sie niegodzi zapamiętawac.

Luce: 14.

Wsz chleb twoy na wody. cieka ce/ Bowniem po niemáym czasie naydzieś gi zasie. Day częś ci siedm tudzieś y osm/ bo niewiesz co złego ma przyść na ziemię. Jesli obłoki beda pełne/ thedy wyleta deszcz na ziemię. Jesli wpadnie drzewo na potudnie abo na putnocy/ na kthorekolwie miejsce wpadnie/ thám Bedzie. Ktho pątrzy na wiatr/ ten ci nierozsiewa/ a kto ma baczność na obłoki/ nigdy niebedzie žal. Jako niewiesz ktora iest droga ducha/ a ktorem obyczaiem składala sie kosc w żywocie brzemienney niewiasty/ tak niewiesz sprawo Bozych/ ktory sprawca iest wssystkich. Ráno siey nasienie twoie/ a wieczor niechay też nieprzestawa reka twoia/ bo niewiesz ktore lepiey wzindzie/ tho czyli ono/ a iesli obie spotem/ lepiey Bedzie.

Ecclesi: 11.

Wita rzecż iest światło/ a lubnie sie o cztom widzieć słońce. Chocia by theż przez wiele lat żył cztowiek/ a wte wssystkie byt wesol/ tedy wždy ma pamiętać na ciemny czas/ y na wielkość dniow/ kthore gdy przyda/ beda karac marności przeminete. A przeto Kochay sie młodziencze w młodości twej/ a w dobrych rzeczach niech Bedzie serce twe czasu dni młodości twoiej/ i chodź po drogach serca twego/ y w zasadość oczu twoich/ a wiedz yż za the wssystkie rzeczy/ przywiedzie cie Pan Bog tu sadu. Odyń gniew od serca twoiego/ a oddal złość od ciata swego. Bowniem młodziestwo y rostkof/ márne rzeczy są.

Ecclesi:

Hebr: 4

Math:

Przelegi

Pieśń Salomo: Canticum canticorum rzeczona.

Księgi trzecie Salomonowe które

Zydowie zowa Syr Hasirim. Grekowie Asma asir-
ton/ Łacinnicy Canticum canticorum/ a po naszymu wyłożyć y zwać m-
że/ Pieśń z pieśni Salomonowych. Ktore księgi wedle gotey litery y roma-
mu dalekiego/ są o krolu Salomonie/ y corce krola Egypckiego: ale we-
dle wyrozumienia duchownego/ o złączeniu dusze swietey y o spojeniu
Chrysta Pana z kościołem Krześcijańskim. Maia Cap. 8.

Cap. 1.

Słowy niewiasty wypowiada sie wielka radość
wybranych Bożych/ aby niepochybnie miał je Bo-
ga k sobie miłościwego y dobrotliwego maia.

Nechay mie
cātuie pocato
wanim yst swo-
ich: abowiem le-
pse sa pierśi two-
ie/ niżli wino/
woniące ma-
ściami nalepse
mi. Oley wyla-
ny imie twoie/

przetoż miodzuchne panny miłowały cie.
Ciagni mie za sobą: pobieźemy ku woniey
mąści twoich. W wiódł mie Krol do po-
kojow swoich/ rozraduiemy y rozweselim
sie w thobie/ pamietaiac na pierśi twoie
nad wino: Vprzeżmy miłuić ciebie.

Cap. 25.
Lara: 3.

Czarnaciem ale slićzna cortki Jeruzal-
em/ iako namioty Cedar/ iako skory Sa-
lomonowe. Niebaczyć na to zem sniada/
boćtem ogorząta od słońca: Synowie mat-
ki moiey walczyli przeciwko mnie/ potoży-
li mie sstrozem w winnicach: Winnicem
moiey nie strzegła. Oznaym mi/ kogo mi-
luie dusza moja/ gdzie byś piasł/ gdzie od-
poczywał w południe/ bym sie nie iela tu-
lać za trzodami towarzyszw twoich.

Nieznasli sie sama/ o napiętnieysza mie
dzy niewiastami/ wynidz/ a idz za ślady
trzod twoich/ a pas kosałka twoie/ przy-
budkach pasterskich/ ieznym moim przy wo-
siech Saraonowych/ przyrownatem cie
przyiaciotko moja. Piękne sa iagody lica
twego/ iako w Synogarllice: syta twa iako
zaponki. Lancuski ztote zdziałamy tobie/
naktapiáne srebrem.

Gdy był Krol na sstholicy swey/ moy
Nard wydat wonia swoie. Wiazantá mir-
ry moy miły mnie/ będzie miedzy pierśiami
moimi przebywat. Grono z Cypru miły
moy iest mnie/ na winnicach Engadskich.
Oto chy piękna iestes przyiaciotko moja/

oto ty iestes bärzo cudna/ ociski twoie iako
gotebice. Ocho ty piękny iestes miły moy/
y ozdobny. Losko nasse kwitnace: tramy
domow nassych Cedrowe/ sstropy (abo
pietra) nasse Cyprysowe.

Cap. 2.

Oblubieniec oznaymie Bogá byt słabem wse-
go dobrego/ a je go śladnie dostac.

Makwiat polny/ y Lilia padol-
na. Iako lilia miedzy cierniem:
tak przyiaciotka moja miedzy
corkami. Iako Jablon miedzy
plonnymi dzewy/ tak namilssy moy miedzy
syny. Pod cieniem onego/ ktoregom poja-
data/ siedziatam: a owoc iego stodka gar-
dłu memu. W wiódł mie Krol do piwnice
winney/ zradził we mnie miłość. Ozdob-
cie mie kwieciem/ osypcie mie iabtki/ boć
od miłości mdeleie. Reka iego lewa pod glo-
wa moja/ a prawica iego obtapi mie. Po-
przysiegam was cortki Jeruzalem przez
Sarny y Jelenie potne/ abyście nie budzi-
li/ ani ocucić kazali namilssy moiey/ do-
kaby sama niezachciata.

Canti: 8.

Canti: 3.

Głos miłego mego/ othoć on idzie staczac
po gorach/ przestakuiac pagorki: Podo-
bny iest namilssy moy Sarnie/ y miodemu
Jelonkowi/ othoć on stoi za ściána nassa/
patrząc przez okna/ przegladaiac przez
kraty. Ocho moy namilssy mowi ku mnie:
Wsthan spiesz sie przyiaciotko moja/ got-
biczko moja/ piękna moja/ a przydzi: Boć
iż zimá przemineta/ gwałthorny deszcz
przepadł y odssedł. Kwiatki sie wkazaly w
nassay ziemi/ czas obrzynania winnic przy-
siedł: głos Synogarllice slyssan iest w zie-
mi nassay: Drzewo figowe wydató figi
swoie/ winnice kwitnace/ wydaty won-
nośc swoie. Wsthanże przyiaciotko moja/
slićzna moja/ a przydzi. Gotebiczko moja w
rospadlinach skalnych/ w dziurach parka-
nu/ wkaz mi oblicze thwe/ niechay brzmi
głos twoy w wssach moich/ abowiem głos
twoy wdzieczny/ y oblicze thwoie piękne.

Pieśń Salomonowa.

Poimaycie nam listki małuckie/ ktore kas-
za winnice: Boć winnica naszą zakwitła.
Namilssy moyinnie/ a iá temu/ ktory sie pá-
sie miedzy Lilia/ azby sie wzniósł dzień/ á
nachyliły sie cienie. Nawróć sie: podobny
Bądź miły moy Sarnce/ y młodemu Jes-
lontowi/ ná gorách Betel.

Cap. 3.

Młoda Páni oznaymia iáko wielka pilnośćia pá-
triała oblubienicá/ á iáka chucia go przy sobie zá-
trzymać chętała/ należonego.

MA tofku moim/ przez nocy fu-
kátam tego/ ktore^o miłwie duffá
moia: Szukátam go á náłáztám
Wstáne y obeyde miásto: po vs-
licách y po ryntách bede szukac kthorego
miłwie duffá moia: szukátam go/ álem nie
náłázta. Wádestá mie stráz/ kthora strzes-
ga miásta/ widzieliżescie thego co go mi-
łwie duffá moia: A gdyń małucko odestá á
minetá/ náłáztań tego w ktorym sie kocha
duffá moia: Chycitám sie go: áni sie go pu-
scze/ dośad go nie w wioda do domu má-
ti moiey/ y do tożnice rodzicielski mey. Já-
wiezuie was przysiega corti Jerozolim-
skie/ przez Sarnki/ y Jelenie polne/ ábyś-
cie niebudzili/ áni ocucić dáli namilssy/
dośad sama niezáchce.

Canti: 2.

J kthoraż to iest co wstepuie przez pła-
scia/ iáko by promienidymu z wonnych ziół
Mirry y Kadzida/ y wsselakiego prochu
Aptekarskiego: Oto tofko Salomonowe
śesćdziesiąt mocnych obśapili/ co z namo-
cnieyszych ludu Iśraelskiego. Wssystcy trzy
máiac miecze/ y wpráwni ku boiowi/ v ká-
dego miecz ná biodrách/ dla stráchow no-
cnych. Pókoiczek ku nosseniu uczynił sobie
Krol Salomon z drew Libáńskich. Stupy
v niego zdziátat srebrne/ páwiment zło-
thy/ á wschód ze wssad páwtoeczány: á po-
łowice miłoscia vssat/ dla corek Jero-
zolimskich. Wynidźcie á ogladaycie cora-
ki Syon Krolá Salomóná w koronie/ kto-
ra go wkoronowátá mátká iego/ w dzień
poslubienia iego/ y w dzień wesela sercá
iego.

Cap. 4.

Pan młody opisuje osobę páni młodey/ y ká-
tomóści wssim przypodbi.

Jákożes piękna/ przyaciółko
moia/ o iákożes piękna: Oczy-
twoie iáko v gołebie/ procz te-
go co sie wemnatrz tái. Wtofy
twoie iáko trzody kóz/ ktore wysły z gory

Canti: 6.

Galaad. Zeby twoie iáko by trzody postrzy-
żonych owiec/ ktore wysły z wody/ ká-
máiac po dwoygu iágniath/ á iálowey mie-
dzy niemi niemáś. Jáko tkánica Kármá-
zynowa czerwona wárgi twoie/ y wymo-
wá twoia wdziecina. Jáko kes iabiká ziár-
nistego/ tái stroni twoie/ procz thego co
sie we wnatrz tái. Szycá twá iáko wieżá
Dawidowá/ ktora zbudowano z Alkierz-
mi/ tysiac tarcz wisi z niey/ wssystká bron
mocarzowá. Dwoie pierśi twoich/ iáko by
dwoie młodych sárniat bliźniathet/ á kto-
re sie pásá w Liliách/ azby sie wzniósł dzień
á nachyliły by sie cienie. Poyde ná gore
Mirry/ y do pagorká Kadzida.

Canti:

Wssystká iestes piękna przyaciółko mo-
ia/ á plány niemáś ná tobie. Podśie z Li-
banu oblubienico moia/ podś z Libanu/
podś bedzieś koronowána z wierzchu A-
máná/ y zwierzchu Sánir/ y Hermon/ z
tożyst Lwich/ y z gor Pardow. Zráńtás
serce moie siośtro moia oblubienico/ zráń-
tás serce moie iednym okiem twoim/ y ied-
nym wtosem syie twoiey. O iáko piękne
sa pierśi twoie siośtro moia oblubienico:
pięknieysse sa pierśi twoie niżli wino/ y wo-
nia máści twoich/ nád wssystkie wonne
ziótá. Wárgi twoie oblubienico iáko plástr
miodu gdy sie rozptywa miod y mleko pod
izyktem twoim/ á wonność káth twoich
iáko wonność kádzida. Ogród zámknio-
ny siośtra moia oblubienica: ogród zám-
kniony/ studniá zápieczetowána. Wypu-
śezánia twoie/ Ká y iábtek ziarnistych/ z
owocami Jábtoni. Cypryś z Nárdem/
Nárdus y Száffran/ Gistutá y Cynámon
ze wssemi drzewy Libáńskimi/ Mirrá y
Aloes ze wssemi przednieyssemi máściami.
Studniá ogrodna/ studniá wod żywych/
ktore płyna pretko z Libanu. Wstáń wie-
trze putnocy/ á wiey wietrze z południá/
przewiey ogród moy/ á niech płyna won-
ne ziótá iego.

Cap. 5.

Pan młody okázuie sie byc gotowym ku przyjeź-
dowi kćciy ktore mu oblubienicá dawa/ stád sie oká-
zuie że Pan Bog z dobrych uczynków ludu wierzą-
cych/ nawiecy sie ciesz y rozwesela.

Kzydziż miły moy do ogrodá
swoiego/ á pošyway owocu z
drzew swoich. Podś do ogrodá
mego siośtro moia oblubienico/
Pośatem Mirre moie z wonnemi ziótami
memy/ iádem plástr z miodem moim:
pitam wino moie z mlekiem moim: Jedz-
cie przyacióle y piycie/ y podpieycie so-
bie namilssy. Já spie/ á serce moie cziui
Głos mego miłego ktory kótáce. Otwor-
mi siośtro

mi siośtro

Canticum canticorum rzeczona.

mi sioſtro moiá/ przyiaćiotko moiá/ go-
bieżko moiá/ niepokátóna moiá: bo głowá
moiá pełná ieſtroſay/ y kędziorki moié/ kó-
pli nocnych. Zwołótiám z ſiebie ſuknia mo-
ie/ iákoż ia zaś mam oblec: Dmytám nogi
moié/ iákoż ie zaś mam pomázac: Namil-
ſy moy wpuſćit rękę ſwoię przez dziurę/ á
brzuch moy zádrzat ná dochtńienie iego.
Wſchátám/ ábym otworzyłá memu mitez-
mu: Rece moié optynety Mirra/ á pálce
moié pełne Mirry co náwybornieſſey. Za-
wore drzewi moich odożyłám memu mite-
mu/ á on ſie był vchylit/ y przeminat.

Duffá moiá roſtopiła ſię/ gdy moy mity
mowit: Szukátám/ á nienáláztám go/ wo-
tátám náń á nieodpowiedziat mi. Náleſli
mie ſtrożowie/ ktorzy obchodzą miáſto w
nocy: vbili y zranili mie: wzięli mi pláſzcz
moy ſtrożowie murów. Obwiezuie was
przyſiega córki Jeruzálem/ ieſlibyſcie ná-
leſli mego mitego/ ábyſcie mu oznaymi-
li/ żeć dla miłóſci mdele. Jáki ieſth mity
tway/ náđ inego mitego/ ó napieknieſſa
z niewiaſt: Jákiż ieſt mity tway od inego
mitego/ żeś náſ tak poprzyſiegá.

Mity moy biaty y rumiány/ wybrany z
tyſiacow. Głowá iego złoto nálepſſe/ wto-
ſy iego iáko látoroſli Pálmowe/ czarne iá-
ko Kruſk. Oczy iego iáko Golebice/ náđ
poroćkami wod/ ktore mlekiem ſa omyte/
y ſiadáia wedle pochofów napelnieſſych.
Jágody iego/ iáko ogrodku wonnych ziół/
náſádzone od Aphetárzow. Wárgi iego
Lilie wypuſzczáiace Mirra co przedniey-
ſza. Rece iego gładkie złote/ pełne Jácyn-
thow. Brzuch iego by Stoniowa kóſć/ ó
ſádzony Záſſirami. Golenie iego ſtupy
Mármurowe/ ktore poſtáwiono ná pod-
ſtáwkách złotych. Oſobá iego by Liban/
wybrany iáko drzewo Cedrowe. Gárdio
iego náłágodnieſſe/ á wſſyſtet poządliwy.
Ták ieſt namilſſy moy/ á ten ieſt przyia-
ćiel moy/ córki Jerozolimſkie. Gdzież od-
ſedł mity tway ó napieknieſſa z niewiaſt:
Gdzie ſie ſtonit mity tway: á bedziem go
ſtoba ſukac.

Cap. 6.

Oblubienicá przywiódſſy ſobie ná pámięć inádo-
moſć Bożá/ ktory ſie zdał odchodzie iáko by zágnie-
wany/ rozumie ſię go indziej ſukac niema/ ále wew-
wnatrz w ſercu wietnym to czyni: á ſe miłóſć upet-
ná záſie ieſt odnowioná.

Ily moy z ſhapit do ogrodu
ſwego/ do pogrodku wonnych
ziół/ áby ſie páſł w ogrodziech/
á Lilie zbierał. Já memu mi-
temu/ á mity moy mnie/ ktory ſie páſie mie-

dzý Liliami. Pięknaſ przyiaćiotko moiá/
wdzieczná y ozdóbna iáko Jeruzálem: ſtrá-
ſná/ iáko wojenna ſpicá z ſykowána. Od-
wroc oczy twoie odemnie/ boć te vczyniły
żem odleciat. Wtoſy twoie iáko ſtádo kóz/
ktore ſie vkazáły z Gálaad. Zeby twoie iá-
ko trzody owiec/ ktore wyſły z Kapieli/
wſſyſtkie máiace po dwoygu iágniateg/
iátowey niemáż między niemi. Játo ſkor-
tá iábłá żiarniſtego/ thát iágody twoie/
krom tájemnych rzeczy twoich.

Szeſćdzieſiat ieſth Krolewſkich żon/ á
oſmódzieſiat nátożnic/ á młodziukim páń-
nam liczy niemáż. Jedná ieſth golebica
moiá/ doſkonátá moiá: iedynacizká ieſth y
mátki ſwey/ wybrana rodzicze ſwey. Wi-
dziáły ſe córki Syonſkie/ y głoſiły iá być ná
ſiógóſłáwienſſa: Krolowie/ y nátożnice/ á
chwalili iá. Ktoráż tho ieſt ktora idzie iá-
ko żorza náſtháwáiaca/ piękna iáko Nie-
ſiac/ wyborna iáko Stonce/ ſtráſſná iáko
woienna ſpicá z ſykowána.

Z ſhapitám do ogrodu Orzechowego/
ábym ogladála iábłká padolne/ á obaczy-
lá ieſli zákwitá winnicá/ á ieſli zrodzily
iábłká żiarniſthe. Niewiedziátám: Duffá
moiá záſtráſowátá mie/ dla wozow Ami-
náábowych. Wroc ſię zaś wroc ſię Sulá-
miſka/ wroc ſię zaś wroc ſię/ ábyzmy ná-
cie pátrzáli.

Cap. 7.

Oblubienicę chwaly oblubienicę w wſſelámi dá-
ry zewnetrznemu y wnetrznemu obdárzoná ieſt ołá-
ſnie.

Oż vſzryſ w Sulámiſkiej/ ſe-
dno hordy wojenne. Játoż pie-
kne ſa kórki twoie w trzewikách:
córko Kriáſeca: Spoienia biodr
twoich/ iáko záponki ktore zrobione ſa re-
ká żemieſniczá. Pepek tway iáko koſliczek
roczony/ nigdy niepotrzebuie napoiow.
Brzuch tway iáko ſtóg pſſenice/ obſypány
Liliami. Dwoie pierſi twoich/ iáko dwoie
młodych bliźniat Sárný. Szwiá twa/ iáko
wieżá z kóſci Stoniowej. Oczy twoie iáko
ſádzápkí w Eſebon/ ktore ſa w bronie co-
rét mnoſtwa. Noſ tway/ iáko wieżá Li-
báńſká/ ktora ieſt przecim Dámáſkowi.
Głowá twojá by Kármelus: á wtoſy gło-
wy twoiey/ iáko Páwłotá Krolewſká zięta
cewkami.

Játożeſ piękna/ á iáko ſliczná namilſſa
w roſtoſſách. Wzroſt tway przypodoban
ieſt drzewu Pálmowemu/ á pierſi twoie
gronam. Rzektem: Wſtápie ná Pálme/ y
vrwe owoce ieý: á beda pierſi twoie/ by gro-
ná z winnice: y wonnoſć wſt twoich/ iáko

Canti: 4.

3 Reg: 11.

Canti: 4:

wonnoſć

Kriegi Madrości

wonność iableczna. Gárdo. thwoie iako
wino nalepsze/godzi sie memu mitemu pic
a wargam y zebom tego/ku przeżuwaniu.
Ja memu mytemu/ a obrócenie tego
ku mnie. Przydź moy mily/ wynidźmy na
pole/ pomieścaymy we wsiach. Kano w
stańmy do wynnicy/ ogladaymy iesli zaktwi
cnela winnicia iesli kwiecie zawiezie sie w
owoc iesli zaktwintely iablka siamiste: Tam
ci dam pierśi moie. Potrząkły wydały won
ność. W branach naszych sa woselakie iabl
ka: nowe y sthäre mily moy zachowatam
thobie.

Cap. 8.

Opisnie sie thn serdeczna a goraca iadość swetich
oyców/ aby Mesiasz obiecany ciasto na sie wia
wssy/ zbawienie sprawie racyl.

Kthoż mi cie da brata moiego/
pożywiającego pierśi matki
moiej/ abym cie znalazła same
na dworze/ abym cie pocato
wala: a iuz mna żaden aby niegárdził: W
chwyce sie ciebie y w wiode do domu ma
tki moiej. Thám mie bedziesz wczyl/ a dam
thobie napoy z wina przyprawionego/ y
moscz z iabtek ziarnistych moich. Lewa
reka iego pod glowa moia/ a prawa iego
obtapi mie. Poprzysiegam was corky Je
rusolimskie/ abyście nieobudzały/ ani daly
oczeknać mey namylssey/ dotąd by sama
niechciała.

Canti: 2.

Ktoraz tho iest/ czo wstepnie spuszczy/
rostossamy opływajac/ pod parssy sie swe
milogor/ pod drzewem Jablonowym obu
dzilem cie: thám narussona iesth matka
thwoia: thám z gwałconá iesth rodzicka
thwoia. Potosi mie iako znanie na sercu
twoim/ iako znanie na ramieniu twoim.
Bo mocna iest mytosć iako smiere: twar
da iako piekto zawisła miłosć/ pocho
dnie iey/ iako pochodnie ognia y plomies
niow. Wielie wod niebeda mogły wga
sić miłosci/ ani rzeki iey zatopia: By czos
wiel dat wssysthet sthatek domu swego za
miłosć/ iako niezymthak im wzgárdzi.
Siostra naša mata iest/ a pierśi iessze
niema: Coż uczyniemy sistrze nassey/ w
dzień kiedy mamy do niey mowić: Jesli
mur iest/ z buduyemy na niem Bassehy sre
brne: Jesli sa drzwi z brymy ie forsthy Ce
drowemi. Ja iesthem mur/ a pierśi moie
iako wieża/ sczego statam sie przed niem/
iako by potoy naidniaca. Winnica byla spo
koynemu/ w oney kthora ma ludzi: Wydat
ia strozom/ maż przynosić za owoc iei thy
siac srebrnych. Winnica moia przedemna
iess. Tyście twoich spokojnych/ a dwie ście
tych ktorzy strzega owocu iey. Ktora prze
bymar w ogrodziech/ przyiaciele naslucha
wala ciebie/ day mi wssyssec glos twoy. W
ciecz mily moy/ y przyrownay sie Sar
nie y mlodemu Jelontowi/ na go
rach dobrowonnych ziok.

Koniec Pieśni Salomonowej.

Pocynaia sie Kriegi Madrości: od
Lacinnikow Sapientie nazwane: Kthore ucza sprawo
wać lud/ zachować sprawiedliwość/ Bálwochwálstwo tepic: Wznaymuia
przyscie/ y vmeczenie Pana Chrystusa/ ktory iest prawdziwa madrość.
Maia Kapitul.

Cap. I.

Abymy sprawiedliwość miłowali/ w dobroci a
prostocie Boga sie bali/ o duchu Swietym/ o wy
streganiu klamstwa/ obnoweli/ o wlaściania y sam
rania.

3 Reg: 3.

1 Para: 15.

Słuchcie sprawiedli
wość/ wy co sadzicie zie
mie. Słuchcie o Panu w
dobroci/ a w prostocie
serca szukajcie go: Bo ci
go naidniat/ ktorzy go
nie kussa: a okazuje sie

tym ktorzy wiare maia w nim: Abowiem
przewrotne myśli/ odtaczaja od Boga: a
doswiadczona cnota/ karze niemadre: Bo
wziostliwa dusze. nie winidzie madrość/
ani bedzie mieszkac w cieie poddanym grze
chom. Abowiem Duch swietly wmienia/
wciencie od obludnego ciłowielka/ y wynie
sie sie od myśli/ ktore sa bez rozumu/ a ka
ran bedzie od przychodzącej nieprawości.
Abowiem dobrocliny iest Duch madrości:
a nie wybawí przeklethego od warg iego:
Bo wnetznosci iego swiadek iesth Bog/ y
serca iego prawdziwy wypatrzyciel/ a slu
chac iezyla iego.

Abowiem

Sapientie nazwane.

310

Abowiem Duch Pański napelnit okrag
ziemie: y trzymając wssystko/ wiadomośc
ma głosu. Dla tegoż który mówi nieprawę
rzeczy niemoże sie tąć/ ani go minie karza
cy sąd. Bo w myslach zlosliwe^o pytanie be-
dzie/ a słuchanie mówie^o do Pana przy-
dzie/ ku skaranii nieprawości iego. Abo-
wiem vcho zawisney miłości/ słyszy wssyst
ko/ a sum semránía niebedzie thaiemny.
Strzeżcieś sie tedy semránía/ kthore nie
vysřku nie niesie: a od wstaczenia wscia-
gaycie języka: Bo mowa táyna ná dárem-
no niepordzie: a vřhá kthore klámáia/ zá-
bijaia dusse.

Niežadaycie śmierci w obtebnościach
żywotha wássego/ ani sobie náł wyawcie
zatrácenia w vczyńkach rák wászych. Boć
Pan Bog śmierci nie vczyńit/ anić sie ko-
cha w zatráceniu żywych: Abowiem wssy-
stkie rzeczy stworzył/ aby były: y snadne ku
zdrowieniu vczyńit narody okregu sie-
mie/ a nie iesřh w nich lekárřwo zatráce-
nia/ ani kroleřřtvo pietká ná ziemi. Bo-
wiem spráwiedliwosc wieczna iesřh y nie-
smiertelna: ale niespráwiedliwosc iesřh ná-
bycie śmierci. A zlosliwy rekoma y stomy
zdozywáli sie ná nie: máiac ia sobie zá przy-
iaciotke/ zefli/ y sluby řřia vczyńili: bo go-
dni řřa śmierci/ kthorzi kolwiek z iey strony řřa.

Cap. 2.

Myslenie miłostiwych řřydow/ y o idy rzadze
przeciwo Panu Chryřřusowi.

Bo wlec mówili grzeřřnicy my-
řlac niedobrze: sami w sobie. Kro-
tki y tho w ciřřności iesř czas ży-
wota nářsego/ a niemáż ochłody
ná koncu řřłowieczym/ ani iesř kthorzy po-
znán był wrociwřř sie od pietkora: Bożmy
sie z nieżego rodzili/ a potym bedziemy iá-
kobyżmy nie byli: bo dym tchem iesř w no-
zdrách nářřych/ a mowa/ iřřierki ku po-
ruffeniu řercá nářsego. Bowiemi vğassony
popiot/ bedzie ciáto nářse: a duch rozleie
sie iáko miękke powietrze/ y przejdzie ży-
wot nářř/ iáko řřad obłoka/ y rozeydzie sie
iáko mgła/ kthora wytrawiona iesř od pro-
mieniom stoniecznym/ y od ciepła iego ob-
ciázona: a imie nářse w zapomnienie przy-
dzie zá časem/ a żaden niebedzie miał w
pámieci vczyńkow nářřych. Czas popraw-
dzie nářř podobny iesř cieniowi przemijá-
iacemu/ a niemář wrotu řřoncu nářřemu:
bo zápieczetowany iesř/ a żaden sie zář nie
náwroci.

A táť podźcie/ kochaymy sie w dobrách
kthore mamy/ a pożywa ymi řřworzenia/ iá-
ko zá miodu corychley. Winem drogim y

máściami nápetniaymy sie/ a niechay nář
nieprzemija kwiaty času. Przywienicmy
sie Roża/ pyerwey niżli zwiędnie/ żadna
Łaká niech nie bedzie kthora by miała mi-
nac rozpustnosť a řřwa wola nářřa. Żaden
z was niech prožen niebedzie/ nieczyřřoty
nářřey: Wřředy zostawmy iákie znáti we-
řřela: boć tá iesř czařřta nářřa/ y tho los nářř.
Vciřřniemy vbogiego spráwiedliwego/ a
nie przepuřřciaymy wdowie/ ani zářřarzá-
temu/ nie wřřřdaymy sie řřiwiznei řřhárcá
wielu lath. A niechay bedzie mořřność ná-
řřa/ práwo niespráwiedliwosci. Bo co mde
go iesř/ nářřduie sie wlec niepożyteczne.

A tháť podeydzmy spráwiedliwego/ bo-
nam niepożyteczen/ y owřřem przeciwny
iesř vczyńkom nářřym/ y wymiata nam ná-
oczy grzechy przeciwo zákonu/ y rozgřassá
ná nářř grzechy obcowania nářřego. Po-
wiáda o sobie řřeby miał náuke Bořřka/ iesř-
cze y řřnem Bořřym sie być mieni. Stat sie
nam ku wynořřeniu y osoczeniu. myřli ná-
řřych. Już nam y ku widzeniu bário cze-
řřki: bo żywoth iego iesř rozny od inřřych/ a
odmienione řřa drogi iego. Miał nářř sobie
iáko zá mářřáče/ a wřřřymawa sie od
drog nářřych/ nieináčeřř iáť obřř od nieczyřř-
řřosci/ y przełáda ořřáthecziemyřře czařřy
spráwiedliwych ludzi/ y chlubi sie řře ma oy-
cem Bogá. Ogladaymyřř tedy/ iesřliż te iey
go powieřřci řřa prawdziwe/ a řřuřřmy ktho-
re rzeczy máia náń przyřřc/ y dowiemy sie
kthore beda ořřháthecziemyřře rzeczy iego.
Boć iesřli iesř prawdziwy řřyn Bořřy: przyřř-
mieć go/ y wyřřwobodzi z řřeti przeciwni-
řřow. Zestomocenim a potwarza y meřřá-
mi řřłostywny go/ řře sie dowiemy podcřřwo-
řřc iego/ y doswárczeniu cierpliwořřci iego.
Táť śmierć co řřomotniemyřřa zdámy go: bo
bedziem náń mieć wřřglád/ według powie-
řřci iego.

Toc myřřli/ ale pomyřřli: bo ie zářřepita
złosc ich. I niewiedzieli thaiemnic albo
řřwiatořřci Bořřych/ ani sie zpodziwáli od-
ptáry zá spráwiedliwosci/ ani rozřadzáłi
cři duf řřwierych. Abowiem Bog stworzył
cřřłowieka niewyřřorzemnego/ y ná obraz
podobieřřřwa řřwego stworzył go. Ale zá
zázdrořřcia cřřártowřřka/ przyřřřa śmierć ná
okrag ziemie. A nářřláduia go cři kthorzy řřa
z řřrony iego.

Cap. 3.

O řřeřřeřřu dobrych/ co od řřřych bywáia trápce-
ni: y o nieřřeřřeřřu řřřych/ zářř teřř o řřnádnáci y odptá-
cieřřa dobre řřeřřeřřu/ y o nieřřeřřeřřu řřřydow řřřydow
řřřydow.

Alle duffe

Ioan: 7.
Esai: 53.

Psal: 21.
Math: 27.
Ier: 11.

Roma: 1.

Gene: 1.
et: 2.

Gene: 3.
Ioan: 8.

Księgi Madrości

Deute: 33.

Sapie: 5.
Hebre: 11.

1 Petri: 1.

Roma: 8.

2 Corin: 5.

Exodi: 16.

Deute: 8.

Math: 13.

1 Cori: 15.

Math: 19.

1 Corin: 6.

Math: 25.

Esai: 56.

Ne duffe ludzi sprawiedliwych: w rece Bozey sa: a nie tknie sie ich meka smierci. Zdali sie o: czom ludzi gtupich vmierac: a zesce ich: minimali zeby bylo trapienie: A iakoby od drogi sprawiedliwej odesli na za tracenie: a ze na tej drodze jest zatracenie: ale oni sa w pokoiu. A iesli przed ludzmi meki cierpieli: nadzieia ich pełna jest nie: smiertelnosci. Wmale byli trapieni: ale w wielu dobrze beda sprawieni: Bo Pan Bog kusił ie: y znalazł ie być godne siebie. Jako zlotą w piecu probował ich: a iako by zupełna offiara przysiał ie: a czasu swe: go bedzie opatrzenie ich.

Beda sie linać sprawiedliwi: a iako istry miedzy trzciną beda sie przebiegac. Beda sadzić Narody: y panować nad ludzmi: a Pan ich krolować bedzie na wieki. Ktorzy w nim duffanie mają zrozumieia prawde: a wierni w miłości przyzwola iemu: Bo dar y pokoy jest wybranym iego. A zlosnicy lepał: według tego co myslili: karani beda: ktorzy zamiedbali sprawiedliwego: y od Pana odstali.

Bo ktho madrość y vmienie odrzuca: nieścieszny tho jest: y daremna iesť ich nadzieia: y roboty bez vzytku: y niepożyte: czne sprawy ich. Tiewiały ich gtupie sa: a synowie bärzo sli ich. Przeklete stworzenie ich: abowiem szczęśliwa jest nieptodna: y niepokalona: ktora nieuznala toża w grzechu: bedzie mieć vzytek w vzinawaniu dusz swietych: y Trzebieniec ktory nieczynił re: kami swemi nieprawosci: ani myslil prze: ciwko Bogu niechoctliwych rzeczy: Bo beda mu dany wiary dar wyborny: y dział w łosciele Bozym nawdzieczniessy. Bo: wiem dobrych spraw chwalebny vzytek: y ktorzy nie ginie korzeń madrości.

A synowie cudzołożników: w wymiście mu beda: a od nieprawego toża: plemie beda wygładzone. A chodź by też długiego żywota byli: za nie policzeni beda: a napo: sledniessa sthārosć ich bedzie bezeczna. I iesliby rychley pomarli: nie beda nadzieie mieć: ani w dzień vzinawania: rozmowy. Bo zlosliwe Narody: okrutnego sa skoń: czenia.

Cap. 4.

O wciwym rodzeniu y nieślachetnym: o smierci lu: di sprawiedliwych: o potepieniu niewiernych.

Jako piękne jest cysie rodze: nie: z iasności: Bo niesmier: telna jest pamięćka iego: ze y v Boga znaioma iesť: y v ludzi.

Gdy obliczna iesť nasładnia iey: a zadania iey gdy sie oddali: y na wieki koronowana pannie: niepokalanych boiowania zaptate wygrawaiac. A rozmaite zlosliwych mno: stwo: nie bedzie pożyteczne: y cudzołożne: szczepienia: nie puszczą korzenia gtebo: ani postandwia vgruntowanie stateczne. A iesliby na gatałkach pod czas zrosły: nie moeno vgruntowane: od wiatru beda zruszone: y od vsilności wiatrow: beda wykorzenione. Bo potamia sie galezi niedostę: y owoce ich nieużyteczne: y nie: dozrzate a kwāsne ku iedzeniu: y na nie sie niegodza. Bo ktorzy sie z nieprawych ro: dza synowie: sa świadkowie nieprawosci: przeciwo rodzicom: w zopytaniu swoim.

A sprawiedliwy cztowiek: bedzieli od smierci zachwycon: w ochłodzeniu (abo odpoczynieniu) bedzie. Bo sthārosć nie wielkiego wieku: ani liczeniem lat policzo: na: vciwa jest: a bedziwe sa smysły czo: wiecze: a wiek sthārosć: żywot niepokala: ny. Ten co sie Bogu podobą stat sie miły: y żywiać miedzy grzeszniki: przeniesion: jest. Oderwan jest by: złość nieodmienita: rozumu iego: abo zeby obtudność nie zwio: dła duffe iego. Bo vrok: omylnosci: začmi: wa dobre rzeczy: a nieustawicność: začmi: wosci: przewraca smysl bez zlosci. Then kthory dokonat: w krotke wypelnił czaś: y mnogie: ze sie Bogu podobata duffa iego: przeto pospieszył sie aby go wywiódł z po: arzodku nieprawosci. Ale ludzie widzac: a nierozumieiac: ani potładaiac w swe ser: ca takowych rzeczy. Bo taska Boza y mi: łosierdzie iesť ku swietym iego: y wżglad: na wybrane iego.

A cztowiek sprawiedliwy vmarty: potę: pia: żywe niesprawiedliwe: y młodość ry: chlo skonana: dlugi żywot niesprawiedli: wogo. Abowiem vżrza koniec madrego: a nie zrozumieia coby myslil o nim Bog: y czemu by go Pan tak obronito miał. O gla: daia y beda im gardozić: a z nich lepał Pan sie bedzie posmiawat: y beda potym pada: iacy bezecni: y w z hanbiciu miedzy v: märtymi na wieki: ze ie rozermie nadete: bez glosu: y zruszy ie od fundamentow: a ze do wierchu spusthossia: a beda tkac: a pamięćka ich zaginie. Przylada w różny: laniu grzechow swoiich boiaźliwi: y osocza: ie z drugiey strony nieprawosci ich.

Cap. 5.

Zlosliwi na osthānim sadzie pomawssy cnotliwe: ktore im gnabili: oplakuią swa nedze: y je też wssyst: ko ich szczescie doczesne bylo: a sprawiedliwych wie: fuiste bedzie: Jako sie Bog stor: y sam soba y przes: ine rzeczy: na karanie zlosliwych.

Tł. ten

Sapientie nazwane.

1b: 19.

pie: 3.

Para: 30.

ipien: 2.

lou: 10.

b: 8.

sal: 1.

roue: 10.

t: n.

acobi: 1.

al: 39.

124.

sal: 17.

ph: 6.

MAtthen czas stana sprawiedliwi w wielkiej statości/ przeciwko onym co ie sciskali/ y co odeymowali poth a robote ich. Wyrza wssy zadržoża sie boiaźnia strąśliwa/ y zdiwila sie nagley odmianie/ nienadzialego zbawienia/ mowiac sami w sobie potute czyniac/ y dla wciśtu ducha tkaiac. Cid to sa kthorezmy niekiedy mieli na posunich/ y na podobienstwo wragan a. My nieczuyni aglupi/ żywot ich mielizmy za falenstwo/ a koniec ich beze cci: oto teraz iakoć policzeni sa między syny Boskami/ a między swietymi czasitka ich iest.

Przetho mylilizmy od drogi prawdziwey/ a swiatłość sprawiedliwości nie świeciła nam/ y stołice rozumienia nie wzešto nam. Wstalizmy zmordowani na drodze nieprawości y zadrženia/ a chodzilizmy po drogach barzo trudnych/ a drogizmy pāniskiey niewiedzieli. Coż nam pomogła pycha/ abo jezmy sie chetpili z bogactw coż nam to wżetku przyniosło: Przešty te wssytkie rzeczy iako cień/ y iako poset co w przod biega: y iako Okret ktory plynie po pretkiej wodzie: kthorego gdy iuz przydzie/ nie moze nalesć śladu/ ani sciesćki dna ie° między welnami. Aboc tak przešty iako ptak ktory leci po powietrzu/ gdzie żaden znak nienayduie sie drogi ie°/ iedno tylko sum strzydet iego/ rozdmuchaiac lekki wiatr: y dzieliac gwałtem drogi powietrza/ rusaiac rosthocnem i strzydty przeleciat/ a potym żaden znak leczenia ie° niebywa nalezion. Aboc iessze tak przešty iako strzata wypuszczona ku cyłowi/ rozdzielone na powietrze/ tudzieš sie zas zbiegto/ że żaden niewie ścia oney strzaty: tak y my vrodziwssy sie/ tudzieš przestalizmy być/ a niemoglizmy żadnego znaku cnothy wkażać/ a we złości nāssey dokonānizmy.

Chakowe rzeczy mowili w piekle/ ci co grzesyli. Bo nādzieia zlosliwego/ iest iako mech gdy go wiatr zachweci y wznosi: y iako pijanka cieniuchna/ ktora od nawatności bywa rozbita: y iako dym/ kthory wiatr rozniešie: y iakoby pamiatka gošcia ktory za ieden dzien precz odiedzie.

Atte sprawiedliwi/ na wielki beda żyć/ a v Pānā iest odpata ich/ a mysl ich v Tla wsszego Boga. Przetoż wezma krolestwo sličnosti/ y korone okrašy z rekiey Pāniskiey: Bo prawica iego zāšciyci ie/ y w rāmieniu swym swietym/ bronit ie bedzie.

Jweznie zbroie zawisła miłosć iego/ y przyzbroi stworzenie/ ku pomšcie nieprziaciol swoich. Miasło kawatana (abo pleset) oblecze sprawiedliwość/ a miasło Przyłbice weznie sad pewny: Weznie

Tarcz nieprzebierna/ vprzeymość (abo ias stawa sprawiedliwość). A miasło wtocznie zaostrzy okrutny gniew swoy/ y bedzie snim walczył wssytek okrag ziemie/ przeciwko niezmyslnym ludzom. Poyda prostho wypuszczania tystawic/ a od obłokow iako od lukow dobrze wyciagnionych/ Beda wykorzenieni/ a na pewne miejsce wstocza. A od skalistego gniewu/ wielkie beda grady wypuszczone/ rozżarzy sie na nie woda Morska/ y rzeki sie zbiegna twardzie. Przeciwo im sthanie duch mocy/ y iako wichher wiethrzny rozedrze ie: y zantiesie na puszcia wssytkie ziemie nieprawości ich/ a złość wywroci stolice mocarzow.

Cap. 6.

Kreci ku krolom y Sedziom/ ktora ie wspomina a by pātezali mādrosć/ Bo sie Bog grojnym okaže sprawcom y tym Kādizcom/ co mātac the od niego moc/ nie czynia sprawiedliwości.

LEpssa Mādrosć/ nišli sity: a Maž rostropny nišli mocny. Stuchayciež thedy krolowie/ a zrozumieycie/ wczcie sie sedzio wie granic ziemie. Tāstawcie vssu wy ktrzy wladniecie mnoštwy ludzi/ y podobacie sie sobie w wielgošciach Tlarodow: Bo wam dana iest moc od Pānā/ a sita od Tla wsszego/ ktory bedzie sie pytat na wczynki wasze/ y myšli waszych pilnie bedzie šukat: iž wždy bedac sprawcami krolestwa iego/ nie sadzilišcie sprawiedliwie/ anišcie strze gli zakonu sprawiedliwości/ anišcie tež według woli Boskiej chadzali. Strāšnie a rychlo sie wam wkaže/ bo sad naciešy bedzie tym/ ktrzy sa przelożeni.

Bowiem mātemu miłositerdzie bedzie wczyniono: ale ci možni/ možnie beda meki cierpieć. Boć Pan Bog niebedzie dbat na osobe cziye/ kthory iest wssytkim Pānem: ani sie bedzie wštydat wielkości cziye: że y mātego y wielkiego on sam wczynit y rownie piecza ma o wssytkich. A wždy iednāš mocneyssym gwałtownieysa ma być meka. Ku wam tedy krolowie sa te słowa moie/ abyšcie sie wczyli mādrosć/ a nie wypādli. Abowiem ktrzy beda strzedz sprawiedliwości/ sprawiedliwie beda sadzeni: y kthorzy sie nāuczā sprawiedliwych rzeczy/ nārda coby mieli odpowiedzieć. Požadayciež thedy mow moich/ miłuycie ie/ tedy bedziecie mieć vmienie.

Jasnać iest/ y ta ktora nigdy niezwie dnie/ Mādrosć/ a snādnie widziāna bywa od tych/ ktrzy ia miłuiā: y naleziona od tych/ kthorzy iey šukāia. Vprzeda the ktrzy iey požadāia/ aby sie im pierwey wi

Eccles: 9.

Roma: 13.

Eccles: 10.

Kriegi Madrości.

dzieć datą. Kthoryby na switaniu tżut do niey/ nie bedzie sie mordował: bo ia naydzie siedzaca v drzwi swoich. A tak myslie o niey/ smysl jest doskonaly: a kthoryby czul dla niey/ rychto bezpieczen bedzie. Bo te kthorzy iey sa godni/ sama obchodzi sukiasiac/ y na drogach wkaże sie im ochotnie/ y we wsselkicy opatrznosci/ zabieży im a podta sie snimi. Abowiem poczatke iey/ na prawdziwssie jest požądanie vmienia. Przeto/ staranie o vmienie/ mitowanie iesth: a mitowanie/ iest przysrzeganie praw iey: a przysrzeganie praw/ iesth dokonanie nieskazytelności: a nieskazytelność czy ni nabliższego Pánu Bogu. A tak požada nie madrości/ przymodzi do wiecznego krolestwa.

Num: 27.
2 Reg: 14.
3 Regu: 3.

Przeto iestliż sie wiec kochacie w stholicach y w bertach/ o krolowie ludzy/ mituyciez madrość/ chcecieli wiecznie krolować: mituycie swiatłość madrości/ wy wssystcy coście przetożeni nad ludem. Ale co iesth madrość/ abo iako wczyniona iesth/ powiem: a nie zataie przed wami swiatosci Bożych/ ale od poczatku narodzenia bede sie badat/ y potoże na swietle wiadomośc iey/ a nie mine prawdy: ani z zazdrościa su faca wte droge porde: Bo taki ciotuiek nie bedzie wczesnikiem madrości. A mnostwo madrych ludzi/ zdrowie wssystkicy w ośtrag ziemie: a Krol madry/ iest pewne v gruntowanie ludu. Przeto tedy przymicie nauke przez powiesci moie/ a bedzie to wam pożyteczno.

Cap. 7.

Opominaj sam swym przykladem Salomon ku mardrości/ ież y temu dana madrość za prozba: potym wychwala y wynosi Madrość nad wssystkie rzeczy.

Estemci ia takiez smiertelny cztowiek/ podobny wssystkim/ y z rodzaia ziemskiego/ z onego kthory pierwssy iest stworzon/ y w żywoście matki swej spracjonem iesth ciato/ w dzieściaci Niesiacach z siadtem sie we krwi z nasiemnia ciotwieczego/ y z lubości snu podobney. I takiez vrodziwssy sie/ wsiatem w sie pospolite powietrze/ y takiez wy padtem na ziemie wczyniona/ y pierwssy gtos podobny wssystkim wypuszcitem ptaszac/ chowano mie theż w powiciu/ a z wielkimi troskami. Boć y skolow żaden nie miał inego poczatku narodzenia. A thak iedno iest wesćie wssystkim ku żywotowi/ y iednostayne z chodzenie.

Iob: 10.

Iob: 1.
1 Thim: 6.

Dla tego: żadatem/ y dan mi iest smysl: y wzywatem/ a przyszedł w mie duch madrości/ y przetożtem ia nad krolestwa v

stolice/ a bogactwa nieważylem sobie niezacz przyrownawssy ie kthory/ a nim iey przyrownat kamienia kosschownego: bo wssystko stoto przyrownawssy kthory/ iesth piasek drobny/ a srebro iako ktocho bedzie miano przeciwko iey.

Iob: 28.

Nad zdrowie y nad piekność mitowatem ia/ y vmysliem sobie miec ia za swiatłość: Bowiem swiatło iey takie iest kthorego zgasić niemoże. A przysly mi wssystkie dobre rzeczy pospotu snia/ y niezliczna poćciwość przez rece iey/ y kochatem sie we wssystkich: że przedemna sta tha madrość/ y niewiedziatem/ żeby tych wsszech dobrych rzeczy mactka byta/ kthorem sie bez obtudności nauczył/ a bez zazdrości wdzilam/ y poćciwości iey nie thaię. Bo nieskonczony iest tho skarb ludzior: thego kthorykolwie vzywali/ sthali sie wczesniki przytacielswa Bożego/ przez dary vmienności zalecen. Ale mnie dat Bog mo: wie co rozumiem/ y przed czasem obaczyc przystoyne rzeczy tym kthorem bywata dane: abowiem sam iest y wodzem madrości/ y madrych poprawca/ bo y my sami y mowy nasze/ y wsselaka madrość/ y skutkow wiadomości karnosc/ w ie rekut iest.

3 Regu: 1.
Math: 6.

On sam mi dat tych rzeczy kthore sa/ wiadomośc prawdziwa: abym wiedziat połozenie okregu ziemie/ y mocy żywotow/ poczatke y skonczenie y arzodek czasow/ wzatem przemiany/ y skonczenie czasow/ odmiennosc zwyczajow/ y przemiane wssystkich rzeczy/ y rozdzial czasow/ biegi roczne/ y potożenie gwiazd/ natury zwierzat/ y gniewy besthyj/ moc wiatrow/ y mysl ludzkie/ rozności drzew/ y moc korzonkow/ y kthore kolwie rzeczy sa skryte y niewidane/ nauczył sie: Bo mie nauczyla Madrość wsszech rzeczy rzemiesnik: (abo Mistrz). Abowiem w niey iesth duch rozumności/ swietly/ iedyny/ rozliczny/ subtelny/ wymowny/ bybli/ niepokalany/ pewny/ wdzieczny/ mitosnik dobra/ ostrzy/ kthory nie broní dobrze czynić/ ludzki/ do brotliwy/ stateczny/ isly/ bezpieczny/ wsschmocny/ wsszech opatrzny/ y kthory przemika wssystkie duchy rozumne/ czysty/ y subtelny. Bo nad wssystkie rzeczy kthore sie ruszaja/ pretssa iest madrość: a wssedy dosiega/ prze swa czysthość. Abowiem (Madrość) iesth para mocy Bożej/ y nieiatie wypływanie iasności wsschmogace. Bog a sczerze: y przetoż nie splugawione do niey niewchodzi. Bo iest iasność swiatłosci wieczney/ y zwierciadło krom zmaży maiestatu Bożego/ y obraz dobroci iego. A bedac iedyna/ wssystko moze/ y sama w sobie trwajac/ wssystko odnawia/ y ponarodziech/ w dusse swiethe sie przenosi/

Sapie: 3.

przytacioly

Sapientie nazywane.

przytacioty Boże y proroki ustawia. Albo
wiem żadnego Bog nie mituje/ iedno tego
ktory z mądrością przebywa. Bo ta sli-
cznieysza jest niżli słońce/ y nād wssystkie
sprawy gwiazd/ światłości przyrownanā/
nāyduie sie że iesth pierwsza. Bo zā swiā-
tłości przychodzi noc/ ā mądrości nie
zwyćieja złość.

Cap. 8.

Ponieważ jeż mądrością wssystkie rzeczy poja-
sliwie idā/ bāzo sie iey chwytac mamy/ ā jadac iey
od Boga/ od ktorego sāmego bywa danā powiā-
gliwość.

Nazetoż dosięga (Mądrość) od
końca do końca mocnie/ ā roz-
kłada wssystkie rzeczy w dō-
cznie. Tem mitował/ y pytałem
sie o niey od młodości moiey/ y chodzącem
o tym iako bym iā sobie wziāt zā obliwien-
cie/ y stałem sie młodością piękności iey.
Wrodziwość iey w wielbiā thet ktory ma
obcowanie z Bogiem: Ale y wsszech rzeczy
Pan umitował iā: bo nāuczycielka iest wiā-
domości Bożej/ y bratowniczkā spraw ię-
go. A iesth bogactwā bywāia požadāte w
żywoćie: coż nād mądrość māietnieysze-
go/ ktora wssystkie rzeczy sprawuie: Jes-
liż też slyssy co czyni/ ktōż tych rzeczy ktō-
re sā/ iesth wietssy mistrz ā sprawcā niżli
onā: Iesli ktho sprawiedliwość mituie:
prace tey (Mądrości) māia wielkie cno-
thy: Bo onā nāuczā/ trzejwiości/ rostro-
pności/ sprawiedliwości/ y wssy cnoty/
nād ktore/ niemāż nic w thym żywoćie lu-
dzim wytecznieyszego.

Jesli też ktho żada wielkiego umienia:
wiec onā minie rzeczy/ o przyszlych sie ro-
zmyśla: umieć też chytrości mow/ y odpo-
wiedzi wywodom: znāmionā y cudā wie-
przed thym niż bywāia/ y przypady cza-
sow y wiekow. Przetoż umyśliłem iā sobie
przywiesć/ ku spolecznemu obcowaniu:
wiedzac tho że sie semna rozmowi o do-
brych rzeczach/ ā bedzie tho umawianie
myślenia y testności moiey. Dla niey bede
miał iāśność w tusszy/ y częś w stārsszych/
bedac młody: y bede nāleżon dowcipny nā
Sądzie/ ā przed oblicznością mocarzow/
bede w podziwieniu/ ā oblicza křiazach/
beda mi sie dziwili. G dy bede milczāt/
bcięrpia mie/ ā gdy bede mowit/ beda nā
nā mie pogledac/ ā gdy rzecz bede wiecey
rozbierāt/ nā wstā swe rece włożā.

Nād tho iessze/ przez nie dostāne nie-
smiertelności/ y wiekuiszā y pāmiatkē zo-
stāwie po sobie tym/ ktorzypo mnie māia
być. Bede rozprawowāt ludzie/ ā naro-

dy beda mi poddane. Beda sie mnie bac
krolowie okrutni/ wssysawssy o mnie: w
mnostwie bede widzian dobrym/ ā nā woj-
nie mocnym. Wssedssy do domu mego/ od-
poczyne snia: Abowiem niema przykrości
obcowanie snia/ āni testliwości spole-
nie ży-
cie snia/ y owsssem ma wesele ā radość.

Te rzeczy sam z soba rozważāiac/ y przy-
wodzac sercu memu nā pāmiec/ że nie-
smiertelność iest w rozmyślaniu mądro-
ści/ ā w przytacielstwie iey kochanie dobre/
y w uczynkach rat iey/ pocziwość uśtawi-
czna/ y w gadaniu rozmowy iey mądrość/
y zacność w spolecznych snia rozmowach:
křazyłem slyssāiac/ ābym iā sobie wziāt. A
byłem chłopię dowcipne/ y otrzymałem du-
śe dobra. A gdy byłem tym wiecey dobrym/
przyszedłem do ciātā niepokalanego. A gdy
wiedziāt/ jem inaczey niemogt być pow-
ciagliwy/ ābytho Bog dat/ bā y toć też
była nāwyższa mądrość/ wiedzieć czyj by-
tho był dar: przystąpiłem do Pānā/ y pro-
sitem go/ mowiac ze wssystkich wnetrzo-
ści moich.

Cap. 9.

Modlitwā Salomonowā do Boga o Mądrość:
Bo iey jaden mić nemoże komu iā sam Bog nieda/
ktora ācz wssyskim/ nāwiecey uednā Rządcom Lu-
du potrzebna iest.

Boże oycow moich/ ā Pānie mi-
tośierdzia/ ktorys uczynit wssy-
stko słowem twoim/ ā mądro-
ścią twā postawileś cziowie-
kā/ by pānowāt ā wladza miał nād swo-
rzeniem ktore od ciebie uczyniono iest/ āby
sprawowāt okrag ziemię w prawości/ y sprā-
wiedliwości/ y w nāprosszeniu serca sad-
sadzit: Dayże mi Mądrość/ ktora siedzi
przy stolicach twoich/ ā nieodrzucaj mie
od słuźebnikow twoich: Boćiem iā iesth
sługā twoy/ ā syn słuźebnice twoiey/ czi-
wiel mdy/ y krotkiego czaśu/ y māluczkī
ku wyrozumieniu sadu y praw. A iesli ktho-
ry bedzie doskonały między syny ludzkimi/
niebedzieli przynim mądrość twoiā/ zā
nie policzon bedzie. Tys mie obrāt krole-
m ludu twemu/ y Sedzia synow twoich y co-
re: y rzektes mi/ ābym budowāt kościot-
nā twej swietey gorze/ y w miescie mieś-
kānia twoiego oltarz/ podobienstwo przy-
bytku twego swietego/ ktorys zgotowāt z
początku: ā sloba mądrość twoiā/ ktora
zna sprawy twoie/ ktora y przy tobie bytā
nā then czaś gdyś okrag ziemię czynit/ y
wiedziātā co sie podobāto oczom twoim/
y co by było prosszego w przykřazaniach two-
ich. Jesli iā z niebios swieteych twoich/ y od

3 Reg: 3.
Gene: 1.

Psal: 115.

1 Para: 29.
2 Para: 1.

Proue: 8.
Ioan: 1.

Księgi Madrości.

stolice wielmożności twojej / by semna była / y semna pracowata / abym wiedział co by tobie przyjemnego było: Boć ona wie wszystko y rozum / y przeprowadzi mnie w sprawach moich trzeźwo / y będzie mnie strzec w swojej mocy. A beda przyjemne tobie uczynki moje / y bede sprawował lud twój sprawiedliwie / a bede godzien stolic oycą moiego.

Esaię. 40.
Roma. 11.
1 Corin. 2.

Abowiem kto z ludzi może wiedzieć rady Boże: albo kto będzie moc myśleć coby chciał Bog? Bo myśli ludzkie bojaźliwe / y nieiste są opatrzości nasze. Jż kto ciato które się kazi / obciąża dusze: a ziemskie przebywanie / poniża smysł tego co wiele myśli. A trudnością się domyślamy o tych rzeczach co są na ziemi / a które rzeczy są na pozrzeniu są / spraca je nądujemy: A te lepsze rzeczy które są w niebie / kto ich dożydzie? Smysł twój kto będzie wiedział / jeśli ty nie dasz madrości / a nie zesłałby ducha twego świętego z wysokości: A jeśli by prawione były ścieżki tych którzy są na ziemi / a tych rzeczy co się tobie podobają naszym / uczyliby się ludzie: Boć przez madrość wzdróżyli się / którzy się kłówie tobie podobali Panie / od początku.

Cap. 10.

Schwala nam Madrość że ona zachowała y odzyskała przypadków wyswobodni: Adama / Noego / Abrahama / Loty / Jakoba / Jozephę / Mojżesza / y Syny Izraelskie.

Gene. 1.
et. 2.

A (Madrość) onego kthory pierwszy stworzon jest od Boga / otec okregu ziemi / gdy sam był stworzon / strzegła: y wywiodła go z wyrocenia iego / y wywiodła go z gliny ziemi / y dała mu moc panowania wsem rzeczom. Od niego gdy odstąpił niesprawiedliwy w gniewie swoim / przez gniew meżoboystwa braterskiego / zaginął. Dla kthorego grzechu gdy woda Potopu wygładzała ziemię / wzdróżyła zaś madrość / przez wzgardzone drzewo sprawiedliwego rzadzac.

Gene. 4.

Gene. 6.
7 et. 8.

Gene. 11.

Gene. 19.

Ta y w onym ziednoczeniu a społecznosci pychy / gdy się były narody podniosły / wiedziata sprawiedliwego / y zachowała Bogu bez skargi / y w syniech miłosierdzia mocnego strzegła.

Ta (madrość) sprawiedliwego już więcej kłaiącego / wyswobodziła od zlosników zapadających się / gdy ogień zstąpił na piec iniafi: kthorym iessze na świadectwo ich złości / zostata spusthoszta ziemia kurzac się / y drzewa niepewnego czasu owoce miewające. J niewierney dusze pamiętkę / sto

iacy słup soli. Abowiem madrość mijatac nie tylko w tho wpadli że niewiedzieli dobrego / ale iessze śaleństwa swego zostali wili ludziom pamiętkę / aby w tych rzeczach w kthorych zgrzeszyli / ani się tchąć mogli.

Ale Madrość the co iey pilnie strzeża / od boleści wyzwoliła. Thā więcej kłaiącego przed gniewem braterskim. Jakoba / sprawiedliwego / przeprowadziła prostymi drogami / y wskazała mu krolestwo Boże / y dała mu wieczność swiętych / więcej go w pracach / y skonata prace iego. Wzdradzie podchodzących go (Jozephę) była przy nim / y pocciwym go uczyniła. Strzegła go od nieprzyjaciół / y od zwodników obroniła go / y botowanie wielkie / dała mu aby zwyciężył / a żeby znał że nade wszystko mocniejszy jest Madrość. Ta (Madrość) zaprzędanego sprawiedliwego (Jozephę) nie opuściła / ale owssem wyswobodziła go od grzeszników / y zstąpiła s nim do iamy / y w więzieniu nie opuściła go / do kad mu nie przyniosła berta krolewskiego / y możności przeciwko onym którzy go tłumili: y dała być matącze te którzy go plugawili / y dała mu iasność wieczna.

Ta lud sprawiedliwy y nasienie (Izraelskie) krom skargi wybawiła od narodów: kthorego ziskali. Wstała w dusze slugi Boga (Mojżesza) y zasthawili się przeciw krolom groźnym / w cudach y znamionach. J oddata sprawiedliwym zapłacie prace ich / y przeprowadziła je po drodze żywney / y była im miastem zasłony we dnie / y miastem światła gwiazd / przez noc: y przewiodła je przez Morze czerwone / y przyniosła je przez wodę wielką. A nieprzyjaciół ich potopiła w morzu / y od głębokości piekielnych wywiodła je. Dla tego sprawiedliwi wzięli łupy zlosliwych / y chwalił się śpiewając imię swięte twoje Panie / a pospółu chwalili zwyciężna moc thwoie: Bo madrość otworzyła usta niemych / a ięzyki dziatek niemowiaczych iessze / więcej nita bardo wymowne.

Cap. 11.

Jako dżwone rzezy Pan Bog czynił w Egypcie dla ludu Izraelskiego / pomsty mocne nad nieprzyjaciół ich.

Sprawowała sprawy ich w reżach proroka swiętego. Szli drogę po puszczy / na których nie mieszkało / a na miejscach pustych rozbili swe namioty. Zasthawili się przeciwko nieprzyjaciółom / y pomścili się nad nimi. Pragneli y wzywali ciebie / y

daną

Sapientie nąwane.

Exodi: 17.
Izai: 20.

Dana jest im woda z skały barzo wysokiey / y odpoczynienie pragnienia z twardego kamienia. Bo przez które rzeczy kazni cierpieć nieprzyjaciele ich / dla niedostatku picia swego: w onym gdy obfichowali synowie Izraelscy / weselili się. Przez te rzeczy / gdy im niedostawało / dobrze się im stało. Bo miasto studnice wieczney rzeki / dajesz niesprawiedliwym krew ludzką. Których gdy wbywały / przez odchodzenie dziecięć zabitych / dajesz im obfita wodę / nad nadzieję: wkazując przez ono pragnienie kthore na ten czas było / iakobyś twoje wywyższał / a przeciwniki ich niższył: Bo gdy kussenii byli / a zaiste z miłosierdziem karanie przysnując / obaczali a wiedzieli / iakoby zlosnicy meki cierpieli / w gniewie osadzeni. Thych bowiem iako oćiec (iakawy) wspominać doświadczałeś: ale one iako frogi Krol pytać / potępiać. Bo thak obliczni iako niebytni iednostajnie byli trapieni. Albowiem dwoiak a ie byta zietá testnicá / y ská nie z rozpominaniem przemináłych rzeczy. Albowiem gdy słyszełi áno się smimii przez ich trapienie dobrze dzieie / przypomináli sobie Páná / dziwując się mu przy końcu wyscicia. Albowiem z ktorego się w wytożeniu złym wyrzucenego posmięwali / temu się przy koniecznym rzeczy skończeniu dziwowáli: nie iednako czyniac sprawiedliwym: a za ich myślenia nierozumne / nieprawości ich (byty).

Exodi: 12.

Ji niektórzy wbadziwssy chwalili weże niemie / y bestye prożne / wypuściles na nie wielkość niemych zwierząt na pomste: aby wiedzieli / że przez kthore rzeczy cztowiek zgrzeszy / przez też y karan bywa. Boć nie byta tak niemożna wsszechmocna reka twoia / ktora stworzyła okrag ziemię z mątes rzezy niewidomey / wpuszcic na nie mnóstwo Niedzwiedziow / ábo smiate Lwy / ábo nowe iakie a nieznáome gniewu pete ne bestye / ábo pare ognista tchnace / ábo dymny smrod wydawáiac / ábo stráśliwe iskry z oczu wypuszczáiac / kthorych zwierzat nietilko obrażenie mogto ie wygładzić / ale iedno pożrzenie dla strachu vmorzyć. Ale y procz te / iednym duchem mogli być pobić / przesladowanie cierpiac od samych uczynkow swoich / y mogli być rozmiotani przez ducha mocy twoiey. Ale (ty Pánie) wssystkies rzeczy pod miara / pod liczbá / y pod waga rozłożył.

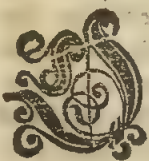
Exodi: 26.
Izai: 16.
Izai: 8.

Albowiem wielka moc / zawždy tobie samemu zbywała: a mocy ramienia twoiego kto się zastawi: Bo iako iezyczeł w wagi / tak iest przed toba okrag ziemi / y iako kropła rosy przed switaniem / ktora spada na ziemię. Ale nad wssystkimi się smiujesz / y wssystko mozesz / y przegladaż grzechy

ludzkie dla pokuty. Bo miłujesz wssystkie rzeczy ktore są / a żadney nienawidziż / z tych kthores stworzył: áni byś pewnie cobyś miał w nienawiści postanowit ábo uczynit. A iakozby lepać mogto co trwac / ieślibyś ty niechciał: Albo coby od ciebie nie było wezwano / iakoby było zachowano: Ale odpuszczasz wssystkim / bo twoie są wssystkie rzeczy / ktory miłujesz dusse.

Cap. 12.

Gady Boże przeciw grzesznym sprawiedliwe.

Jako dobry / a iako wdzięczny iest Pánie duch twoy we wssystkich: Dla tegoż one ktorzy stadzą po częsci karzesz: a oto w czym grzesza / napominasz y namawiasz / aby opuścili wssy zlosć / wierzyli w cie Pánie. A one lepać staradawne obywatele ziemie twoiey swietey / przed ktoremis prawie zádrzat (widzac) że czynili uczynki sprośne kthorych thy nienawidziż / przez lekárstwowá / y offiary niesprawiedliwe / y synow swoich morderze bez miłosierdzia / y iádące trzew ludzkich / a pozerce krowie / rodzice y namowce dusz bez rachunku chciates strácić / z posrzedku swiathosci twoiey / przez rece oycow nástych / aby stusne wzeli pielgrzymowanie slug Bozych / ktora ziemiá tobie że wsszech iest miłssa. Ale y tym iako to ludziom odpuściles / y poslates przechodźce woyská twoiego Sierffenie / aby ie potrosse z ziemię wygnali. Nie przetho żeby niemożna byta reka twoia woyna podbić zlosniki sprośne / wiedliwym / ábo bestyami okrutnemi / ábo słowem przykrym zaraz wytrácić: ale po częsci sadzac / zostawiales miejsce pokucie: wiedzac iż marny ázly iesth narod ich / y przyrodzoná zlosć ich / a iż niemogla być odmienioná mysl ich na wieki. Albowiem náśienie ich bylo przeklete z poczatku / y niktogo się nieboiace / odpuszczenieś dawat grzechom ich.

Deute: 9.
12 ct: 18.

Bo ktoś tobie rzecze: Coś wdziálat: Albo kto stanie przeciw sadu twoiemu: Albo kto przed obliczność twoie przydzie broń niesprawiedliwych ludzi: Albo kto tobie bedzie za złe mieć / ieśliby zaginety narody ktoreś thy uczynil: Boć nie iesth iny Bog iedno thy / ktory piecza maż o wssystkich / ábyś okazał iż nie sadziż niesprawiedliwego sadu. Ani Krol / ani żaden Thyran (ábo Okrutnik) niebedzie się przed oblicznością twą pythał o tych kthores strácić.

Exodi: 23.
Deute: 7.

A tak bedac thy sprawiedliwy / sprawiedliwie wssystko rozpráwiasz: y onego theż kthory niema być karan / potępiasz / maż za

1 Petri: 5.

Kiepi Wadrosći

n: eprzystoyna rzecz mocy twoiey. Bo moc twoia/ poczetek iesth. sprawiedliwosci: a prze to jes iest Panem wssystkich/ tak czyz / zebyś wssystkim odpuscit. Abowiem chy moc wkazuies/ tym ktorzy o tobie nie wierzba bys byt mocy doskonaly: y tych ktorzy cie nieznaja/ smiatosc przenosis. A thy panuiacy mocy/ z vspokoienim sadzis/ y z wielka powaga rzadzis nas. Bo masz powoli moc/ gdy chceś. A vczytes lud twoy przez thakie vczynki/ ze mu potrzeba byc sprawiedliwym y ludzkim/ y dobrej nadzieie vczynites syny twoie: bowiem sadzac zostawiasz miejsce pokucie w grzechach. Ale iesli nieprzyiacioty slug twoich/ y winne smierci/ z thakaz meczyt pilnoscia/ y wyzwolites dajac czas y miejsce/ przez ktore mogli sie odmienic od zlosci: z iakowa pilnoscia sadzites syny twoie/ ktorych rodzicom przysiegi y umowy dales dobrych obietnic:

A thak gdy nam dajesz karanie/ nieprzyiacioty nasze rozmaitym obyczaiem tepies/ abyżmy dobroc twa sadzac pamiethali/ a gdybyżmy byli sadzeni/ abychmy duffali w miłosierdziu twoim. Przetoż y onym ktorzy za żywota swego halenie y niesprawiedliwie żyli/ przez też rzeczy ktore chwalił/ dales nawietse meki. Abowiem na drodze oblednosci/ dlugo sie stakali/ mairac za Bogi one rzeczy ktore miedzy zwierzety sa niczemne / na krtate dzieci nierozumnych żyiac. Przetoż iako dzieciom nierozumnym/ sad dales w posmiech. A ktorzy sie naigrzyski y fukaniem nieukarali/ doznali godnego sadu Bożego: bo w tych rzeczach ktore cierpieli/ niecierpliwie sie miel: a w ktorzych cierpliwi/ gniewali sie. Przez te rzeczy ktore mieli za Bogi/ w onych gdy byli wytracani/ widzac onego ktorego przed tym znać niechcieli/ prawdzivego Boga poznali: Dla thegoż y koniec potepienia ich przydzie na nie.

Cap. 13.

Marni ludzie to co z rzeczy stworzonych Boga nie uznajac/ same racyey rzeczy za Bogi celi/ ale oni iescie glupsy/ ktorzy baltwany Bogiem miewaja/ od nieczynnego baltwana rzeczy przyslych sie wywia duiac.

N Rozni sa wssysthey ci ludzie/ w ktorych nie iest wiadomosc Bozka/ a z tych rzeczy ktore widome sa dobre/ niemogly zrozumiec onego/ ktory iesth: ani sie skutkom przypatrzuiac/ nieuznali ktoryby byt ich sprawca: Ale abo ogien/ abo ducha/ abo zruszone powietrze / abo okrag gwiazd/

abo wielka wode / abo stonce y miesiac/ rzadze okregu ziemie Bogami byc mniemali.

Ktore Bogi mniemajac / iesli ktemu kochajac sie w piekności ich przysli: niechaz wiedza/ ze daleko wiecey panuiacy im piekność iest: Bo stworziciel cudnosci/ to wssystko postanowit. Abo iesliż sie dziwiti mo cam ich y sprawam: z thychze niech rozumieia/ ze ten co ie vczynit/ mocniejszy nad nie iest. Bo zwielkosci kraszy y stworzenia/ znaomie sthworzyciel ich moze byc wi dzian: wssakze iednak w tych iesseze wiody/ mniessza zatoba a skarga. Bo y ci podobno obladzaia/ fukaiac Boga/ a chcac nalesc. Abowiem poniewaz ze w sprawach iego obieraiac sie pytaia/ a namowna v siebie maia/ ze dobre sa rzeczy widome: a zas ani tym ma byc przezrzano. Bo iesliż wiec tak wiele mogli wiedziec/ ze mogli sacowac wieki/ iakoz nie tarwiesz naleszi Pana ich:

A nieszczesni sa/ y miedzy umartemi na dziecia ich iest/ ktorzy nazywali Bogami robote rak ludzkich/ Zlotoy Srebro/ wysnalesse rzemieśniczey nauki/ y podobienstwa zwierzath/ abo kamien niczemny robotá reki starey.

Abo iesliby ktory mistherny Cieśla abo Stolarz/ wyciat w lesie prosthe drzewo/ a stegoby foremnie a dowcipnie odart wssystke skore / y vzywaiac na nim rzemiesla swego z pilnoscia / y wyrobilby naczynie pozytyweczne ku obesciu żywota: a trzask lepak onego drzewa/ vzywaiaby ku warzeniu pokarmu: a ostatet thego co sie ku żadney rzeczy iuz niegodzi/ by vczynit drzewo krzywe/ y sekow petno/ zeby wystrugat z pilnoscia gdyby mu taczno bylo/ y wedlug nauki rzemiesla swego / wyformowat by go / y przypodobalby ie obrazowi cztowiecze / mu/ abo ktoremu zwierzeciu ono drzewo przyrownat/ postrychnawssy rubryka/ y rumiana vczyniwssy abo vfarbowawssy barwe ie / y wsselka makule ktora na nim iest zamazawssy/ y vczynilby onemu obrazowi slusny przybytek/ y na scienie go posthaz wivssy/ a ziawssy zelazem by lepak nieupadl opatrzynwssy go/ wiedzac nan/ ze sie niemoze ratowac/ bo obraz iest/ a pomocy mu trzebá. I o mairtnosci swey/ y o syniech/ y o godziech/ obietnice czyniac/ pręta sie (od niego). Nie wstydzi sie mowic z onym/ ktory iest bez dusze: a iesseze o zdrowie prosi niemocnego: y o żywot prosi v martlegory na pomoc niczemne wzywa/ y o przeprowadzeniu na drodze zaba/ tego ktory chodzic niemoze: y o nabrywaniu/ y o obesciu/ y o wssystkich rzeczey przypadki prosi onego co na wssiem iest nieuzyteczny.

Sapien: 11.
Roma: 1.

Roma: 1

Deute: 4.
er: 17.

Caput.

Sapientie nãzwane.

Cap. 14.

Przeklina desmo ono Ettore dwala y cęta/ kto
dobroreczy/ przez Ettore sie sprawniedliwość dziele/ co
za pojeatek batwodwalsiwa y co za postępi/ co za
śfody przychodza z niego.

Szko wiesz drugi myślać puścić się
na wodę/ y po niebieskich
wałach/ poczynając się plawić:
wzywa drzewa młodego ni-
ono którego niesie. Bo ono (na Echorym
płynie) chciwość nabyćia wymyśliła/ a rze-
mieśnik swoim dowcipem wdział. Ale two-
ja Ojczyzna opatrność od początku wszystko
sprawuje: bos uczynił y na morzu drogę/ y
miedzy wetnami ścięte bardzo pewna: O-
żądziąc iż mocen jesteś ze wszystkiego wy-
bawić/ By też y krom okretu puścić się Echo
na morze. Ale aby niebyły próżne mądros-
ci twoje uczynki/ dla tegoż też y li-
chu drzewu zwierząta ludzkie dusze swoje/ a
przeprowadzając się przez morze/ na łodzi
wybawieni są. Ale y od początku/ gdy gi-
neti pyślni obrzymowie/ nadsziedzi okregu
ziemię do łodzię się wciągnę/ zostawił swia-
tu nasienie narodzenia/ która reka twoja
była sprawowana.

Abowiem błogosławione iesth drzewo
przez ktore dzieie sie sprawiedliwość. Ale z
ktore^o bywa reka uczyniony białwan / y ono
same przeklecie iest / y on ktory go uczynił:
bo on ci go wždy wdziałat: a białwan lepak
bedac mdły / nazwano gi Bogiem. A iedno
stąynie w obrzydzeniu sa v Boga / bezbo-
żni y bezbożność iego. Abowiem y to co v
uczyniono iesth / z tym co ie uczynił / bedzie
meki cierpieć. Dla tegoż y ną białwany ną
rodow nie bedzie względu: bo stworzeniu
Bożemu ku nienawisći sa uczynione / y ną
pokusę dussam ludzkim / y ną samotowe
nogam ludzi niemadrych.

Bo początek cudzoziostwa (duchowne-
go) iest / wymyslanie baltwánow: y wyná-
iesti ich / iest skaza żywota: Bo niebyty z po-
czatku / ani beda ná wfeki. Abowiem ná-
der prozność ludzka the wynalazta ná o-
krąg ziemi / y dla tego krotki ich koniec
nálezi on iest. Bo gdy oćiec cierpnaca ja-
tościa boleiac / syna swego bázro rychto w
mártego wdziatal obraz / tedy ontego ktory
ná on czas iáko cztowiek vmárt / teraz iá-
ko Boga iat chwálić / y postháwił miedzy
slugami swemi sluzby y offiary. Potym za
niemáłym czasem / gdy sie zámagał zly zwy-
czay / tá obiedliwosc iáko zakon chorána
iest / y za roskazaniem okrutników / chwa-
lone byty the wymysłki. A the ktorych iáko
nie ludzie cćić niemogli / przeto że byli opo

dał / z dalekiego kraju obraz ich przynioz-
 fy / i równy obraz króla / które^o chcą a chwał-
 lić chcieli / sobie uczynili: aby onego króla
 był daleko / i takoby oblicznego chwalił swo-
 ją pilnością. Przysporzyła a pomogła też
 ku chwale niu ich / y te którzy niewiedzie-
 li / rzemieślnicza wyborna pilność. Bo ten
 chce się tym wieczech zachować / onemu
 który go (na robocie) wziął / stał się na-
 uka swa / aby podobieństwo ono co nale-
 piey wyrażił. A pospolity lud wiedziony
 o chędożności roboty / onego który przed
 czasem takto estował był chcą / teraz za
 Bogą poczytali. A to było żywota ludzkie-
 go zwiędzenie / bo ludzie żądzą a bo kró-
 lom fotgując / niespoteczniście (a nie pos-
 polithe) imię / kamieniom y drzewom
 wkládali.

A nie dosyć ná tym było/ Gładzić okóło
Boskiej wiadomości/ ale iessze żywia w
wielkim bóiu nieumiejetności/ tak wielkie
y tak mnogie złe rzeczy/ położyem názywá-
ia. Abowiem ábo syny swe offiaruiac/ ábo
taiemne offiary czyniac/ ábo pełne fałsz-
stwa czynności máiac: iuż áni żywota/ áni
małżeństwa czystego przysrzegáia/ ale ie-
den drugiego prze swa zazdrość / zábyja:
ábo cudzołożac zásmuca: á wssystko sie iuż
pomieśšato/ krew/ mežoboyšstwo/ kradzie-
stwo/ obtudność/ skáżenie/ niewiára/ zá-
burzenie/ krzywoprzysiestwo/ trwoga do-
brych ludzi/ dobrodziešstw Bożych zápa-
mieranie/ duš popługáwienie/ przyrodze-
nia odmienienie/ małżeństwa niešháte-
czność/ nierządność cudzołożstwa/ y nie-
wšedliwošci.

Bo tych niegodnych wymowieniu B^{at}wanow służba/ wsszego ztego iest przyczyna/ y poczatke/ y koniec. Bo zaiste albo gdy sie wesela/ śaleta: albo pewnie proro^{ku}cia śaleczne rzeczy / albo niesprawiedliwie żywia/ albo rychto krzywo przysięgają. Abowiem gdy duffają w B^{at}waniach k^{ro}rzy sa bez duffe/ krzywo przysięgając/ mni^{ma}ją by sobie nie škodzili: Oboie thedy n^{ie} stussnie przysiędzą/ iż źle trzymali o Bo^{gu}/ pilnując n^{ie} B^{at}wany/ y przysięgali nie^sprawiedliwie/ n^{ie} zdrądzia g^{ar}dząc spr^{aw}iedliwością. Boć nie tych c^o przysięg^{ają} iest moc/ ale grzeszacych karanie/ ch^odzi zawsze po wykroczeniach niesprawiedliwych.

Cap. 15.

Głos wiernych ludzi którzy zalecała wdzięczność i miłosierdzie Boga za którego lasła zachowanie od Bóg wochwałstw; a dziwnie posiniawanie; Bóg wochwałcom.

Deuter: 18.
Iere: 7.
et: 19.

Księgi Nadrości.

Alle tchy Boże náš/ wdzięczny
y prawdziwy iestes/ cierpliwy/
a wssystko sprawuie w mito-
sierzdu. Abowiem iesli zgrze-
szymy/ twoizmy iednak/ wiedzac wielkość
twoie: a iesli nie zgrzeszmy/ wiemy iż v cie
bie ieszczmy policzeni. Bo ciebie znać/ iest
doskonata sprawiedliwość: a vmieć sprá-
wiedliwość y moc twoie/ tho iesth korzeń
niesmiertelności. Boć nas niewiedto w
stad ludzkiego zte° rzemieślá wymyslenie/
ani cień malowania/ pracá krom vżytku/
obraz rytę prze różliczne fárbę/ ná kthory
głupiego wezrzenie/ dawa mu żadość/ y
mituie vmárte° obrazu podobienstwo bez
dusse.

Roma: 9.

Mitosnicy ztych rzeczy/ godni sa smier-
ci/ ktorzy máia nadzieie w takowych rze-
czách/ y ci co ie czynia/ y kthorzy mituia/ y
kthorzy chwala. Ale y Gárneczárz mielka
gline dławiac/ pracowicie lepi ná násse
vżytki każde naczynie/ y z iednegoż btochá
lepi/ y tho naczynie ktore chedogie ku vży-
waniu/ takżeż też y the co sa im przeciwo-
ne/ á thego naczynia co by był za vżytek/
rozsadkiem iesth gárneczárz. Z dáremna
praca Boga lepi z tegoż btochá: on kthory
máło przed tym z ziemie był stworzon/ y po
máley chwili obroci sie zás zkad był wzięt/
gdy od niego beda chcieć dlugu/ dusse kto-
ra miał. Ale y temu iest stáranie/ nie otho
iżby miał robić/ ani iż krotki iesth iego ży-
woth/ ale sie przeciwi zlotnikom y srebrni-
kom: ale y kottarzow násláduie/ y przeklá-
da sobie chwate/ że rzeczy niczemne dzia-
ła. Abowiem popiołem iest serce iego/ y sie
mía dáremna nadzieia iego/ y żywot iego
podleyssy niżli oná glina: bo niewiedziat
kto go zlepił/ y kto weń wetchnat dusse kto-
ra sprawuie/ y kthory náchnat mu ducha
ożywiácego.

Psal: 114.

Ale y minimali zeby żywot náš był grá/ y
obcowanie żywota sposobione być tylko ku
zyskowi/ a zeby mieli stad stad/ też wiec y ze
ztego nábywac. Abowiem then wie że ná-
wssystkie wykraca/ kthory z máteryey gli-
ny/ stábe naczynia/ y rycie rzeczy lepi. Bo
wssystcy niemadrzy/ y przezliż niescesliwe
dusse/ pyssni sa/ nieprzyiaciele ludu two-
iego/ y ci co mu roskázuia: iż wssystkie bá-
wany narodow/ Bogami być minimali/
ktorzy ani w oczu wzroku máia ku widze-
niu/ ani nosow máia ku czuciu woniey/ ani
vssu ku sluchaniu/ ani pálcow v rak ku má-
caniu/ ale y nogi ich leniwe ku chodzeniu:
bo ie cztowiek vdziaat: a ten co ducha po-
życzyt/ one vlepit.

Zaden iácie cztowiek/ niemoże sobie po-
dobnego Boga vczynić. Abowiem ponie-
waz że iest smiertelny/ martwego czyni re-

komá nieprawemí. Lepssy sam iest niżli ci
kthore chwali: bo wzdani on żył/ bedac
smiertelny/ a báwany nigdy. Ale y świe-
rzetá namizernieysse chwala/ ale nie czyni
ne rzeczy tym ludzom przyrownane/ gor-
se sa niżli ci. Ale ani pożrzeniem może kto
z tzych zwierzath co dobrego widzieć. Ale
odegnali Boga chwate/ y biogosláwienie
iego.

Cap. 16.

Jáko pan Bog przes swa sprawiedliwość náklá-
da z sprawiedliwemí/ a iáko dáł ludu swemu Má-
ne pokarm Angielski/ y iáko Egypcejski faraó.

Za tzych rzeczy/ y im podo-
bnych/ stussne cierpieli meli/
y od mnostwa bestyí sa wytrá-
ceni. Dla kthorych má/ do-
brzes rozpráwił lud thwoy/
ktorymes dáł żadliwość kochania ich no-
wysinát/ gothuie im pokarm przepiórti
aby oni żadaiac pokarmu/ dla tzych rzeczy
ktore im okázane y zesláne sa/ też y od po-
trzebney żadliwości byli sie wwieli. Ci le-
pak w krotce stáli sie vbogiemi/ nowego
vkusili pokarmu. Miałoc było ná nie przidz
bez wymowki zátrácenie/ gdy thák okru-
cieństwo stroili: a thym tilko tho vkázac/
iáko nieprzyiaciele ich bywali trácení. A-
bowiem gdy ná nie przysiedt okrutnych be-
stiey gniew/ vkásanim škodliwych wezow
bywali wypedzani.

Numc:

Numc:

Exodin:

Deute:
I Reg:

Ale nie náwieki trwat gniew twoy/ tyl-
ko ku stáranu w máley chwili z trwożeni
byli/ máiac znát zbáwienia/ ku wspomí-
naniu roskáznia zakonu thwego. Abo-
wiem kthory sie náwrocił/ nie przesto co wi-
dział bywat vztrowion/ ale przez cie kto-
rys iest wssystkich zbáwicielem: a w tym v-
kázales nieprzyiaciom nášym/ yż ty ie-
stes/ kthory wybawiaż od wssiego zte°. Abo-
wiem one/ kásanie stáranie y much wyby-
to/ y nie iest nálezione zbáwienie dusse ich:
bo godni byli/ aby od takowych rzeczy wy-
gineli. A synow twoich/ ani smokow iádo-
witych zwycięzili zeby/ bo przychodzác mi-
tosierdzie twoie/ vztrawiáto ie. Jż w pá-
mieci mow twoich bywali doznawani/ a
bárzo pretko bywali vztrawiani: by súa
vpadssy w gtebokie zápámiétanie/ niemo-
gliby vzywac twej pomocy. Boć ani ziele
ani plastr vztrowit ie/ ale thwoia Pánie
mowá/ kthora vztrawia wssystkie rzeczy.

Bo Pánie tchy iestes kthory máż w mocy
żywoth y smierci/ przwodziż do forthet
smierci y wywodziż: ale cztowiek zábiác
zlościa swa dusse swoie/ a gdy iuz wynidzie
duch/ niewroci sie/ ani przyzowie zás du-

ffe/ kthora

Sapientie nazwane.

1. 9. Ite/ Ktora wzięta jest: Ale wac reze twej/ nie jest možna rzecz. Ze wždy niechcieli ciebie znać bezbożni/ mocą ramięcia twoiego kárani sa: od nowych wód/ y grądom/ y dzdzow przeciwności cierpieli/ á przez ogień zniszczeni.

Tho iacie dziwno bylo: iż w wodzie/ Ktora wssytko gási/ tym wiecey ogień sie silil: Bo mściicielem jesth okregu sprawiedliwych ludzi. Abowiem w iedne dob vci chał ogień/ by niewygorzały zwierzethá/ Ktore byly do bezbożnych posłane: ale aby sami widzac/ wiedzieli iż Boskim sadem cierpia prześladowanie. A o drugi zaś dobie/ ogień ná wodzie nád moc swa/ zewszad sie rozgorymal/ aby zlosliwey ziemié ná rod/ wytrácił.

16. Za Ktore rzeczy/ Angielskim pokármem żywiles lud twoy/ y gothowý chleb z nieba dales im bez wssy prace/ Kthory w sobie miał wsselákie kochanie/ y chuc á smáł wse lákney wodziecności. Abowiem bogáctwá twoie słodkosc twoie Ktora ku synom máj/ okázowála: y folgujac woli káždego/ do czego Ktho chciał/ obracála sie. Snieg se pak y lod z sierpieli moc ognia/ y nie tá iaty: aby wiedzieli yż vżytki nieprzyacielskie nišcyt ogień goráacy/ w grádzie y we dżdu blyszczac sie. A tho zaś aby sie żywili sprawiedliwi/ ogień też swey mocy zápa mietal. Bo rzecz stworzenia tobie stráż rzycielowi wsluguiac/ rozpala sie ku trapieniu przeciwko niesprawiedliwym: á kley sa bywa ku dobrze czynieniu tym Kthorzy thobie duffáia.

Przetoż ná ten czas we wssytko (rzecz stworzoná) przemienioná/ lásce twoiey/ Ktora wssytkie żywi/ wslugowála/ ku woli tym Ktoryches ty žádal: aby wiedzieli sy nowie twoi/ Ktores vmitowal Pánie/ ze nie owoce národzenia karmia ludzie/ ale mowá twojá/ the Ktorzyby w cie wwierzyli/ zachowywa. Bo co od ognia niemogto być wytrácono/ wnet od málutkiego promienia słonecznego/ zágrzáne/ sšháito: aby tho wssim wiadomo bylo/ ze trzeba á by vprzédzito stáncie ku błogosławienstwu twemu/ á ná wšchod światłości/ tobie mo dle czynić. Abowiem nádzieia cštowieká niewodziecznego/ iáko zimny lod z stáie: y zniknie iáko wodá nieużyteczná.

Cap. 17.

O wielkości sadow Boskich/ Ktory dŕwnami me/ kám itrapit Egypciykt y grzešne.

12. Ieltie sa išcie sady twoie Pánie/ á niewymowne stowá twoie/ przetoż niekárne dusse zá bładzily. Bo to v siebie zá ná mowná á pewná máia zlosni/ cy/ żeby mogli pánować národowi swies

temu: zpetány okowami ciemności/ y długiey nocy/ zámknieni pod dáchy/ zbiegowie od wieczney opátrznosci y przešrzenia leželi. A gdy zá tho máia iáko by táyni byli w ciemnych grzechách: ciemná zápa mietánia záslona/ rozprosseni sa/ stráchá iac sie okropnie/ y z wielkim podziwieniem zátrwożeni. Bo áni tá iástinia Ktora ie w sobie máia/ strzegá ich bez stráchu: ze dŕwieł stepniacy/ frásowal ie/ y o soby smutne vřázuiac sie im/ lekánia im dodawáły. A žádnáć ogniewa moc nie moglá im swiáhtá podáć/ y iáśny bláśk gwiazd niebieskich/ niemogł oświecić oney nocy ogromney.

Alle vřázowal sie im nagly ogień/ stráchu peten: á boiáśnia poráżeni oney twarzý Ktoréy widáć niebyto/ mnimili goršse być rzeczy the widáne. I cšarnokriestkiew náuti/ przviožone byly obšudności/ á chluba mádrošci/ káranie z zelżywošcia. Bowiem oni Ktorzy obiecowáli wygnáć stráchy y one trwogi od dussey stábey/ ciž sami z sposinie wštkiem petni stráchu zemleli. Bo ácz ich žádná oná potwora nie trwožytá/ ale prze chodzenim zwierzath y kššřánim wežow zruššeni/ drzac gineli: y powietrza/ Ktores go žádnym sposobem žáden sie vchronić niemože/ twirdzac sie niewidzieć.

Abowiem cšestokroć vprzédzáia rzeczy bázno zle/ gdy Ktho gryšie sumnienie. A yž iest boiáśliwa zlosć/ dáie swiádectwo po tepienia. Bo wiec záwždy pierwey przešira rzeczy okrutne/ ztrwožone sumnienie. Boć inššé nie iest boiáśń/ iedno wšpo moženie vporności/ y wydanie myšlenia rátkow. A gdy we wnatrz nničyšse iest oczešawanie/ wietššá policža moc oney przycžyny/ Ktora meke žáda wa. A oni le pak Ktorzy wešli w mocná noc/ y od ná niššych/ y od náwyššych štron nádhodza ca/ tenže sen spiacy/ podečas stráchem od potwor bywáli nágábáni á dŕáźnieni/ nie gdy omdlewániami dusse odchodzili. Bo wšem przypadał ná nie nagly y nienádzáty strách. Počym gdy Kthory smich vpadl/ strzegani byt w ciemnicy/ Krom okow zám kniony. Bo ielli Kthory byt wiesniak/ ábo pášterz/ ábo oracz/ á zachwycon byt: ciera piáł nedze Ktorey vác niemogł. Ze wssytky iednym táncuchem ciemności byli zwiázáni. Bádž chočia wiátr pižczacy/ bádž glos wodziecžny ptháššy/ miedzy gátežiami ná drzewie/ bádž moc wody všilnie biezacy/ bádž dŕwieł wálny družgocacych sie škat/ ábo biegánie niewidome z igraváiacych sie zwierzath/ ábo glos wálny rycacych besthyj/ ábo rozlegáiacy žá sie z náwyššych gor glos pomawiaiacy/ the wssytkie rzeczy czynily ie omdlewáiace przed

stráchem.

Exodi: 7.

Psal: 45.

Księgi Nadrości.

trąchem Bo wssystek okrag ziemię/ przez
zroczyta był oświecan światłością/ y nie
przekazytelstemi sprawami był trzymany a
zachowan. Thyle o onym samym położona
była ciemna noc/ obraz ciemności/ ktorzy
miał na nie przysć. Oni tedy sami sobie by
li ciemny niż ciemności.

Cap. 18.

Jakie dobrodziejstwa czynił Bog ludu swemu w
Egypcie/ a Egypczyki dawnie testat y morzył.

Ale światem twym bardzo wiel
ka była światłość/ a ich iscie
głos nieprzywicieli styseli/ ale
oblicza niewidzieli. A y theż
oni tychże rzeczy nie cierpieli/ wielmożyli
ciebie/ a ktorzy pierwey byli obrażeni/ y
iż porwani niebyli trapieni/ dziekowali to
bie/ a że by była rozniça/ ciebie Boga pro
sili. Dla tego ognisty stęp gorący/ przez
wodnikiem mieli nieznanymy drogą/ Sto
nice krom upalenia dobrej gospody dajes.
Godnie przedse oni być bez światłości/ a
cierpieć ciemności ciemności/ ktorzy strze
gli zamkniętych synów twoich/ przez kto
re poczynano być dawanie nienaruszone za
konu światła onemu wieku. Gdy myśli
sprawiedliwych pozabijac dziateki/ a gdy ie
den syn był iż wyrzucony/ y zaś wybawio
ny/ ku wywiedzeniu ich/ wiele synów od
iat/ a zaraz y one zatracił w gwałtowney
wodzie.

Ona bowiem noc pierwey poznana jest
od oyców naszych/ aby prawdziwie wie
dzac co za przysięgam wierzeli/ spokojniej
tego umysłu byli. A przyiaci jest lud twoy
y zdrowie sprawiedliwych/ y wytracenie
niesprawiedliwych. Bo iakoś niedził prze
ciwniki nasze/ także nas theż wyzywając
wielbił. Bowniem skrycie offiarowali sprá
wiedliwi synowie dobrych/ y sprawiedli
wości zakon w sworności stánowili/ aby
rownie dobre y złe rzeczy przysmowali sprá
wiedliwi/ oyców wsszech spiewając chwaly.

Rozlegali sie theż niezgodny głos nte
przyiaceli/ y żalosne narzekanie bywato
stysane płaczacych dziatek. A iednostay
nym karanim pan z sluga był karani/ y po
polity ciowiek cierpiat także iako y Krol.
Zaiednako thedy wssystcy iednym słowem
smierci/ umarłych mieli bez liczby. Bo iż
żwi pogrzebowaniu umarłych niemogli
starczyć y wiednym mgniemiu oku/ ktorzy
byl naznamienny narod ich/ zaginat. A
bowniem o wssystkich rzeczach niewierzat
dla dobrodziejstw/ thedy gdy napierwey
było wytracenie pierworodnych/ slubili sie
ludem Bożym być.

Bo gdy spokojne milczenie wssystkie rze
czy trzymato/ a noc w swym biegu put dro
gi miała/ wsszechmocna mowa twoja Pa
nie wystoczywsszy z nieba z krolewskich sto
lic/ duży bojownik w posrzedek ziemię wy
tracenia/ w skoczył/ miecz ostry nieomylnie
rozkazanie twoje niosac/ y stojac/ wssyst
kie kary napelnitá smierciá/ a stojac na zie
mi dosiegata aż do nieba. Thedy natchy
miasz widzenia snów zlych zatwożyły ie
y strachy przypadły nigdy niespodziane. A
ieden tam drugi sam padł i apoty umarły
wklazując prze kthora przyczynę umierat.
Bo ony widzenia ktore ie thak zatroskaly/
theż wstrzegaly/ by niepogineli niewie
dzac przecz tho złe cierpieli. Tkneta też ná
then czas y sprawiedliwych pokusa smier
ci/ y stat sie rozruch ná puszczy one^o mnoż
wa/ ale nie dlu^o trwat gniew twoy. Bo sie
pospieszył ciowiek (ktorzy był) bez żatoby/
modlic/ za ludzie/ wyniożył służby swo
iey tarcza Modlitwe/ y przez zápal próbe
swa przimodzic/ zástawil sie gniewu/ y ko
niec uczynil potrzebie/ wklazując y był tw
oy służebnik. I zwyciężył za stepy/ niemio
ca cielesna/ ani zbroia mocna/ ale słowem:
one^o ktorzy sie mu przeciwił potłoczył/ przy
siegi ojcowskie y testament przypominając.

Bo gdy iż kupami ieden ná drugiego
padał umarły/ stánat miedzy niemi/ y iá
koby wciat one nawalność/ y przeciat one
droge/ ktora do żywych wiódla. Abowiem
ná odzieniu długim kthore miał ná so
bie/ był wssysthek okrag ziemię/ y rodzicow
ich wielmożne rzeczy ná czterzech rze
dziech kamieni drogich były wyrte/ y wiel
możność twoja/ ná koronie głowy tego
napisana była. Tym tedy wstapil then co ie
wyganiat/ y tych sie rzeczy bat. Bo była sa
ma pokusa gniewu dostateczna.

Cap. 19.

Jako Pan Bog zamordował Egypczyki/ a lud
swoy wyzwobodził/ y przemiódł przez morze/ iako
im płakow dalszostatek y co potym czynili.

Ale ná bezbożne aż do końca
bez miłosierdzia gniew przy
padł. Bo przeszedł a przewie
dział y przyśle rzeczy ich/ y
gdy sami dopuścili by sie wy
wiedzi/ y z wielka piecza naprzód ie pu
ścili/ przychodzil zaś ná nie jat. Abowiem
ieście mareas w rekoniá jat/ y opłakiwa
nia stroic w grobow ludzi pomarłych/
wsieli przed sie iussa mysl nieumiejętności/
a ktore z prosba byli wyrzucili/ te iako zbie
gi gonili. Abowiem ie kthemu kthemu wio
dla stusna potrzebnosc/ a tych rzeczy

kthore

Exodi:13.

Exodi: 1.

Exodi:14.

Exodi:12.

Num.

Exodi:

Exodi:

Sapiencie nazwane.

Łchore były przypady/ już pamięć trącili/ á czego niedostawáto mekani/ áby wypet-
nita pomsta: y ludby wždy twoy áby dziw-
nie przessedt/ á oni lepak áby nowa smierć
náleżli.

Abowiem wsselkie stworzenie/ od po-
czátku swego/ ku swemu rodu przykstató
wane było/ vsługuiac przykazaniám two-
im/ by działki twoie były strzeżone krom
vrázu. Bo obtoż oboz ich zasłaniał/ á z wo-
dy łtora przed nimi była/ ziemiá sucha sie
okazáta/ y w Morzu czerwonym drogá
bez przekázy/ y okázato sie płodne pole z
głębokości wielkiej: przez łchore wssystek
narod przessedt/ łchory zakrywáta reka
twojá/ widzac thwoie dziwy y cudá. Bo
iáko by łonie ziedli pokarm/ y iáko iágnie-
thá raduiac sie wielbili ciebie Pánie/ łto-
rys ie wybawit. Abowiem pamiętáli iess-
cze ná one rzeczy/ łtore sie działy w mie-
kaniu ich/ iáko miásto zwierzath wydáta
ziemiá muchy/ á miásto ryb/ z wypuszcza-
tá z siebie rzeká wielkość Zab. A ná osiá-
thet lepak vjrżeli nowe stworzenie ptha-
łow/ gdy przywiedziemi żadliwością/ za-
dali pokarmow godownych. Bo w rozma-
wianiu żadze/ przy lecieli z zamorza Prze-
piorki/ y trapienie thej ná grzešniká przy-
sto/ nie bez tych známon/ łchore sie
pierwey działy przez gwałtowność pio-
runow.

Spráwiedliwie iácie cierpieli wedlug
swych złošci. Bo dáleko mieršienšsa nieluc-
kość nieprzyimowania gošci wdom przed
sie wšieli. Wiec iedni nieznácomych przy-
chodniow w dom nieprzyimowáli/ á dru-
dzy dobre gošcie w niewota podbijáli. A
nie tylko tho/ ále y ine iessze byto dožre-
nie ná nie: że nierádzi przyimowáli ob-
cych. A łtorzy ie z radością przyteli/ łtho-
rzy tychże vzywáli vstaw/ okrutnemí dre-
czyli bolesćiami. Przetoż zaráżeni sa slepo-
ta: iáko oni we drzwiách spráwiedliwego/
gdy byli nagłemi przykryci ciemnošćiami/
ieden káždy przyscia do drzwi swoich su-
kat. Abowiem gdy sie żywioły same wšie
mienia/ iáko w Orgániech rozmáithość
głosow sie mieni/ á przed sie wssystkie tra-
by swego głosu pilnuia: przetoż zrozumia-
no być moze z pewnego widzenia. Bo pol-
ne rzeczy w wodne sie obracáły: á łchore-
łowie rzeczy były pływáiace/ ná ziemię
przechadzáły. Ogien w wodzie miał moc
nád swe przyrodzenie/ y woda gássacego
swego przyrodzenia zapomináta. Przeto
zaspłomienie/ niepality tych škázytelnych
zwierzath ciát pospołu chodzących/ ani
rozpuszczáły onego co łatwie wiec táiáto
iáko Łód/ pokármu dobrego. Bo we wssy-
škim wielmożytes lud thwoy Pánie/ y vci-
tes/ y nie wzgárdziš ná wsselki ciás/
y ná káždym miejscu będąc przy nich.

Gene: 19.

Koniec Kriag Madrošci.

Przemowa na Ecclesiastvś same- goš Jesusa syná Syrachowego.

MJelu y wielkich ludzi/ przez zakon y proroki/ y inšše łchorzy
ich náśladowáli/ madrošć sie nam okázata: w łchorey mierze/ musiem
chwalić lud Isráelski/ prze ich náuke y madrošć: bo potrzeb iest škad-
nietylko same one Isráelity być vczonemi/ ále tezy obce mócz być vczá-
ie y pišsac kárho vczone. Dział moy Jesus/ gdy sie pilniey wdat w pil-
ne czytanie zakonu/ y prorokow/ y inššych kriag/ łtore nam od stáryšch
náššych dane sa: chciat tezy sam nieco nápišac/ coby ku náuce y madrošci zaležáto: áby ci
łtorzy sie chca vczyc/ á te rzeczy vniéc/ áby tym wlecey á wiecey pilni byli/ á ku dobremu
zymotorwi byliby potwierdzeni. A przeto vpomnam was/ ábyšcie przychodzili z dobra
wola/ á zwietsza pilnošcia ku czytaniu: á prošse ábyšcie mi odpusćili yš ku wysławianiu
madrošci stow mi niedostawa. Abowiem niedostawa y stow Żydowskich/ gdy ná inššy
iezyk przekládane bywáia. A nie telko tho pišanie/ ále y w zakonie/ y w proroczech/ y w
inššych/ stowá dáleko rozne sa gdy w swym iezyku bywáia powiádane. Abowiem gdym
do Egiptu w osmy y trzydziestym lecie przysšedt/ cžásu łrolá Ptolomeušá Ewergetá/
á gdym tam przez dlugi cžás był/ nálažem tam kriegi zostáwione/ niemátey y nieládá-
iákiey náuki. A ták rozumialem to być rzecz dobra y potrzebna/ ábym y sam przydat nie-
iákie pilnošci ku wytoženiu tych kriag/ y z wielka cžynnošcia y z náuka/ ile cžásu stowá-
to/ dokończylem ich y wydat: áby ci łtorzy obczáiom dobrych vczyc sie chca/ y wedlug
zakonu Božego žyc/ mte liby sie šczego vczyc. Šk

Poczynáia

Wozynaia sie Kriegi Jesusa syna Synrachowego/ kthore zowia Ecclesiasticus.

The kriegi sa o poslussenistwie poddanych/ o nauczaniu dobrych obyczajow
y powinności cnotliwych/ o mądrości y chwale swietych: wobec wssy
skich cnot nauce w sobie zamykaja. Maia Kapitul. 51.

Cap. 1.

O troickiej mądrości Bozkiej y początku iey. O
wcielenu Syna Bozego. O chwale boiazni Bo
skiej. A iż sprawiedliwość iest stopień ku mądrości.

3 Regu: 3.
et: 4.
Job: 28.
Iacobi: 1.

Mądrość ma
drość iest od pa
nā Bogā y snim
była zawždy / y
iesth przed wie
kiem. Piaset mo
st / y krople ddo
we / y dni wie
kow / kto iest zli
czyt: Wysokość

niebā / a serokość ziemie / y gtebość prze
pāści / ktho kiedy rozmierzyt: Mądrości
Bozey ktora vprzedzaiac wssystko / kto kie
dy dossett: Pierwey niż wssystkie rzeczy
stworzona iest mądrość / a rozum rostro
pności iest od wiekow. Studnicā mądro
ści / iest slowo Boze nāwysokości / a przistep
do niey / iest przykazanie wieczne. Korzeń
mądrości komu iest obiawion / a iey domy
sly kto iesth vznak: Umiejetność mądrości
komu iest odkryta / y obiawiona / a rozmnoże
nie w chodzenia do niey kto iest zrozumiat:

Roma: 11.

Jeden iest nāwysy stworzyciel wssyst
kich rzeczy wsschmogacy / y Krol mocny
a groźny bārzo / siedzacy nā tronie swym y
pānuiaacy Bog. On stworzyt mądrość w
uchu swietym / y widziat / y rozliczyt / a ro
zmierzyt iest. I wylat ia nā wssystkie sprā
wy swoje / y nā wssystko ciāto wedlug dat
ku swego / y vżyczyt iey tym ktorzy go mi
luia.

Prove: 9.
Psal: 110.

Boiazni Boza iest chwala / y chlubienie
y wesele / y korona radości. Boiazni Pānsta
vkocha serce / y da wesele y radość nā dlu
gie dni. Temu ktory sie boi Pānā Bogā be
dzie dobrze nā ostātku / a w dzień śmierci
swoiey będzie btogoslāwion. Mitowanie
Pānā Bogā / iest poćciwa mądrość. A kto
ymby sie vkazāł w widzeniu / miłuiā ia
w baczeniu / y w vznaniu wielkich rzeczy
iey. Początek mądrości iest boiazni Bo
za / a z wiernymi w żywocie spotu stworzo
nā iest / a z wybranymi niewiāsthami cho

dzi / z sprawiedliwemi y z wiernemi bywa
poznana. Boiazni Boza iest nabożność
umiejetności. Nabożenstwo będzie strze
gto y vsprawiedliwiāto serce / vcieffenie y
radość da. Kto sie Bogā boi temu do
brze będzie / a w dzień dokończenia iego
będzie btogoslāwion. Zapetność mądro
ści iest / bac sie Bogā / a petność od owo
cow iey. Wssystek dom iego nāpełni od ro
dzaioy / y schowania nāpełni skārby iey.

Korona mądrości iest boiazni Boza / ktora
nāpełnia pokoy y owoc zbawienia: a wi
dziat y rozliczyt ia: a dōia rzecz / mądrość y
boiazni / sa dāry Boze. Naukey rozum opā
trznosci / mądrość vdzieti: a chwale tych
kthorzy sie iey dzierza wywysa. Korzeń
mądrości iest bac sie Pānā: bo gātezie iey
dlugowieczne. W skārbiech mądrości iest
rozum / y umienia nabożenstwo: ale grzesni
kom mądrość iest przekletstwo. Boiazni
Boza wygania grzech: Bo kto iest bez bo
iazni / niemoże być vsprawiedliwion: abo
wiem gniew smiatosci takowego cztowie
ka / iest podwrocenie iego. Do cżāsu be
dzie cierpiat cierplivy / a pothym oddanie
vciechy. Dobry smysl aź do cżāsu będzie kryt
stowā swoje / a vsta wielu beda wyktādāc
rozum iego. W skārbiech mądrości iest o
znaymienie nauki: ale przekletstwo grze
snikowi iest / sluzba a chwata Boza.

Synu požadaiac mądrości / zachoway
sprawiedliwość / a Pan Bog da ia tobie.
Mądrość bōwim y nauka iest boiazni Bo
za: a co sie podobā iemu / iestci wiāra a cī
chość / y nāpełni skārby iego. Niebadz ktna
brnym abo niewiernym boiazni Bozey: a
nieprzystepuy kniemu z dwōiākim sercem.
Niebadz pokrytym cztowiekiem przed o
bliczem ludzkim / y nie wzgarssay sie z vst
twoich. Badz pilen w nich abyś snadz
nieupadt / a przywiōdtby duszy swoiey z
żywość / a obiawiłby Bog skrytości twoie /
y w pośrzodku zgromādzenia wiernych by
cie merostracit / iżes przysthapit zlosliwie
do Pānā Bogā / a serce twoie pełne iesth
zdrādy y fātsu.

Cap. 2.

Ecclesiasticus rzeczone.

Tego który przystępuje ku służbie Bożej pobudza ku sprawiedliwości/ miłości/ pokorze/ y cierpliwości. A te którzy się boją Boga pobudza ku wierze y dobrej nadziei.

wość mieć beda/ aż do oglądowania iego/ mówiac: Niebedziemi pokuty czynić/ w padniemy w ręce Boże/ a nie w ręce ludzkie: Abowiem według wielkości iego/ tak y miłosierdzie iego snim jest.

2. Reg: 24.
Danie: 13.

Cap 3.

Synowie mają mieć rodzice swe we celi y w opatro waniu/ Bogu się korzyć/ a na rzeczy wysoke y które są nad rozum/ nie mają się dwornie wysadzać.

Synowie mądrości/ kochajcie się sprawiedliwych: y narod ich/ jest ci posłuszeństwo a miłość. Sadu oycowskiego słuchajcie synowie mili/ a tak czynicie abyście byli zbawieni: Bo Pan Bog wieci oycę w synach: aś du matkę i paterzając/ wtwierdził na syny. A którzy miłują Boga/ będzie się modlił za grzechy/ y będzie się wściagał od nich: a na modlitwie dniow będzie wysłuchan: Jako ten co skarbi/ tak y ten co cci matkę swoją. Ten który cci oycę swego/ będzie pocieszon w synach swoich: a w dzień modlitwy swojej/ będzie wysłuchan. A którzy cci oycę swego/ żywotem dłuższym żyw będzie: a który jest posłusznym oycu swemu/ ochodzi a po cieści matkę swoją. A który się boi Boga/ cci rodzice swe/ y jako panom będzie służyl tym którzy go wrodzili. W uczynku/ w mowie/ y we wszelkiej cierpliwości/ cci oycę swego/ aby na cie przyszło bogosławieństwo od Boga/ a bogosławieństwo iego a by trwało na ostatek. Bogosławieństwo oycowskie/ stanowi domy synowskie: a przekleństwo matczyne/ wytorzenia y grunty. Nie chęć się w zelżywości oycę twego: a bawiem nie jest tho tobie częśc ale hanba. Abowiem częśc człowieka jest z poczęci wości oycę swego/ a sromota synowi jest oćciec bezecny.

Exodi: 20.
Deute: 5.
Eph: 6.

Exodi: 20.
Deute: 5.

Mathe: 5.
Gene: 27.
Ez: 49.
Deute: 33.

Synu przyni starość oycę swego: a nie zaśmucay go w żywocie iego: a iesliby wstał w smysle/ odpusć mu/ a nie wzgardzay w mocy twojej. Jalmużna zaśiste oycow a nie będzie w zapamiętaniu. Abowiem za grzech matczyn odpłacono tobie będzie do brym/ a w sprawiedliwości będzie tobie budowano/ a w dzień zaśmucenia będzie pamiętano na cie: a jako łód gdy bywa iasno tak rozplyna się grzechy twoje: Jako baryz zley sławy jest ten który opuszcza oycę: jest przeklęty od Boga a który zaśmucawa matkę swoją.

Synu/ w cichosci uczynki swe konay: a nad ludzka chwale będzieś miłowan. Jmeś wietysz/ tym się wieciey korz we wszystkich rzeczach: a naydziesz także przed Bogiem/ Abowiem wielka jest moc Boga są

Philipi: 2.

K K

mego/

Mathe: 4.
Luko: 3.
Mathe: 4.

Seren: 3.
Luko: 17.

Mathe: 30.
Luko: 20.

Reg: 18.

Mathe: 14.

Mathe: 13.

Synu przystępując ku służbie Bożej/ stoy w sprawiedliwości/ y w bojaźni/ a gotuy duszę swoję na pokusy. Stum serce swe/ a cierz: y nąchyl vchę swego/ a przysmi słowá rozumu/ a niekwap się ku czasn obwiedzenia (tho jest śmierci.) Cierz a znos podeymowania Boże: przylacz się ku Bogu/ a znos/ aby rosl na ostatek żywoty twoy. Wssystko co na cie przysdzie/ przysmi: a w boleści cierz: a w vniżeniu twoim miej cierpliwość: Abowiem w ogniu probuia złota y srebra/ a ludzie przyiemni Bogu w piecu vniżenia.

Wierz Bogu/ a on ciebie odnowi: sprawuy drogę swą a miej nadzieję w nim. Zachoway bojaźń iego/ y skarbey się w niej. Wy którzy się boicie Pana Boga/ czekajcie miłosierdzia iego: a nieustępujcie od niego/ byście nieupadli: A którzy się boicie Boga/ wiercie mu: a niebedzie wyprośniona odpłata wassá: Wy którzy się boicie Boga/ miejcie nadzieję w nim: a przysdzie wam w kochanie miłosierdzia. A którzy się boicie Boga/ miłujcie go/ a beda oswiecone sercá wassé. Przypatrzuycie się synowie narodowi ludzkim: a wiecie iż za dny nie jest pohánbion który miał nadzieję w Panie Bóże. Jkroż kiedy jest opuścżony/ a który trwa w przykazaniu iego: abo kto kiedy wzywał go/ a wzgardził im: Bo jest iasławy y miłosierny Pan/ a czasn zaśmucenia odpusć grzechy: y obrońca jest wssystkich a którzy go szuká w prawdzie.

Bieda tym którzy są dwójakiego sercá/ y vstám złośliwym/ y rekam złe czyniacym/ y grzesnikowi który po ziemi chodzi dwie má drogoma. Bieda ludziom wsseteczne go sercá/ którzy niewierzą Bogu: a dla te go niebeda zaśzcyceni od niego. Bieda tym którzy stráćili cierpliwość/ y tym co opuścili drogi proste/ a vdałi się na drogi złe. A co ci czynić beda gdy ie pocznie ną wiedzác Pan? Ci którzy się boia Boga/ beda wierzyć słowam iego: a którzy go miłua/ beda pilnie przysrzegac drog iego. A którzy się boia Boga/ pytac się beda na te rzeczy w których się on kocha: a którzy go miłua/ beda napełnieni zakonu iego. A którzy się boia Pana beda przyprawiac sercá swoje/ a przed oblicznością iego go poswieca dusze swoje. A którzy się boia Boga/ strzega przykazania iego/ y cierzli

Jesus Synrach.

Prove: 25.
Roma: 12.
Deute: 4.

2. The: 4: 3.

Psal: 40.
Danie: 4.
Mathe: 5.

Deute: 15.
Math: 23.

meo/ a od pokornych bywa vccion. O wy
slych rzeczy nad sie nie pytaj sie/ y mocniej
sych nizlis sam/ nie ssukay. Ale ktore rzeczy
przykazal tobie Bog/ the zawozy rozmy
slay/ a wielu vczynkow tego niebadz dwor
ny/ Boe tobie tego nie trzeba/ widziec te
rzeczy ktore sa skryte od oczu twoich. W
proznym rzeczach niezabawiaj sie zbyth
nie/ a w wielu vczynkow Bozych niebe
dziesz dworny. Boe wiele rzeczy nad do
mysl ludzki okazane sa tobie. Wiele ich za
iste podefto podeyrzenie thych rzeczy/ y w
proznosci zatrzymane sa smysly ich.

Serce twarde bedzie sie sle miato nao
statet: akto milnie niebezpieczenstwo/ w
nim zginie. Serce kthore chodzi dwiema
drogoma/ niepowiedzie mu sie/ a serce
zte/ na nich zgorssy sie. Serce zstosliwe/ be
dzie obciazone w boleściach: a grzesnik
przyda iessze ku grzeszeniu. Zgromadze
nie hardych niebedzie zdrowie: bowiem
pratek grzechu bedzie wykorzenion w nich
a niebedzie rozumian. Serce madrego/
bywa poznano w madrości: a vcho dobre/
bedzie sluchato madrości ze wssystkiew za
dze. Madre serce y rozumne/ wciagnie
sie od grzechow: a w sprawach sprawiedli
wosci/ bedzie miato pofortunienie. Ogien
goratacy zagassa woda: a ialmużna prze
ciwia sie grzechom: a Bog iesth opatry
ciel onego ktory oddawa taksę. Pamietha
na przyfte rzeczy/ a czasu vpadu swego
naydzie podpore.

Cap. 4.

Jako oblicie niema byc odwrocono od vbogiego:
o ochotności naprzeciwko temu/ o miłości madro
ści/ o czasu mowienia y miłosierdziu naprzeciwko
domowym.

Synu/ ialmużny vbogiego nie
podchodz/ a oczu twoich nie
odwracay od niedostatecznego.
Dusse taknacego czlowieka nie
wzgardzay/ a niezaiatrzay vbogiego w
vboſtwie iego. Serca niedostatecznego
nie trap/ a nie odkladay datku vcisnion
mu. Prosby znedzonego czlowieka nie po
rzucay/ ani oblicza swego odwracay od po
trzebnacego. Od niedostatecznego nie od
wracay oczu swych dla gniewu: a nieosta
wiaj po sobie by cie ktho mial przeklinac:
bo kthory cie przeklina w gorzkosci dusse
swoiey/ bedzie wysluchana prosba iego/ a
wyslucha go ten ktory go stworzyl. Zebra
niu ludzi vbogich sthaw sie vmownym/ a
starſsemu vkorz dusse swoie/ a wielmożne
mu nakton glowe swoie. Stton ku vbogiemu
bez zasimucenia vcho twoie/ y przywod

mu dlug twoy/ y odpowiedz mu tagodnie
w cichoſci.

Wyzwol onego kthory krzywdę cierpi z
reki pyssnego/ a niech to niebedzie kwasn
na dusse twoiey. Na sadzie badz milosier
ny sierotam iako ociec/ y miasto meza badz
matce ich: a bedziesz ty iako syn naroyssiego
posluszny/ a smilnie sie nad thoba wiecey
nizli matka. Madroſc synom swoim żywot
w dycha/ a przylmie te ktorzy iey sukia/
y poydzie wprzod na drodze sprawiedliwo
ści: A kthory ia milnie/ milnie y żywoch: a
kthorzy beda czuc kniey/ osiegną taksę iey.
Ktorzy sie iey beda trzymac: żywot odzie
dzicia: a gdziekolwie wnidzie/ bto glosa
wi Bog. Ci co sluza madroſci/ posluszni
beda swietemu: a te ktorzy ia milnia/ mi
lue Bog. Ktho iey slucha/ bedzie sadzil
lud: a ktory patrzya pitnie na nie/ zostanie
z dufaním. Jesli iey wierz/ odziedziczy
ia/ y beda w potwierdzeniu ich sthworze
nia/ bowiem czasu pokusy chodzi snim/ a
napierwey wybiera iego. Boiazny strach
y doſwiadczenie przywiedzie nań/ y bedzie
go dreczyla w zasimuceniu nauki swey/ a/
les go stusi w myslach iego/ a wierz/ du
sy iego. Y mocni go/ y przywiedzie dro
ge prosta do niego/ y wweleli go/ y obnazy
strytoſci swe iemu/ y bedzie starbic wen na
uke y rozum sprawiedliwosci. Ale iesli zmy
li a obtadzi/ opuſci go/ y wyda go w rece
nieprzyiaciela iego.

Synu zachowuyway czas/ y wystrzegay sie
zlego. Niewstydaj sie za dusse twoie mo
wie prawdy. Abowiem iest fromota ktora
przywodzi grzech/ iest tez fromota kthora
domieſzcza chwaty y taksę. Nieprzymuy li
ca naprzeciwko obliczu twemu/ ani prze
ciwko dusse twoiey ktamstwa. Niesromay
sie bliźniego swego w vpadku iego: ani po
wſciagay slowa czasu zbawienia. Niepo
kryway madroſci twej w ozdobie iey. A
bowiem z iezyka madroſc bywa rozezn
na/ a smysl/ y vmienie/ y nauka w stowie
smyslonego/ y vmocnienie w vczynkach spra
wiedliwosci.

Niezasthawiaj sie slowu prawdy za
dnym obyczajem/ a z ktamstwa nieumie
ietności twej sromay sie. Niewsthydz sie
spowiadac grzechow swoich/ a niepodda
way sie wsselkiemu czlowiekowi dla grze
chu. Niezasthawiaj sie obliczu mocnego/
ani siluy przeciwko bystroſci rzeki. Dla
sprawiedliwosci boiuy za dusse twoie/ a ze
do ſinterci pothytasie o sprawiedliwoſc/
a pan Bog zwalczy miasto ciebie nieprzy
iacioly twoie.

Niebadz vkwapliwym na iezyku two
im/ a nieczemnym y oslabionym w vczyn
kach twych. Niebadz iako Lew w domu

twoim/

Gene:
Exodi:

Roma:

Leuiti:

Prove:

Ecclesiasticus rzeczone.

twoim/ przewracając domowników twoich/
 a wiskając twe poddańe. Niech niebes
 dzie wyściagniona ku braniu/ ani skurzo
 na ku daniu ręką twoją.

Cap. 5.

Jako żadny w bogactwach nie ma dusić/ ale sie
 Bożej pomsty bac/ Jako ku pokucie ma sie kwapić/
 a słowa Bożego pilnie słuchać.

Szechciey baczyc na państwa
 niesłusne/ a niemow/ mam do
 stateczny żywot: abowiem nie
 niebedzie to pożyteczno czasu
 pomsty y obrodu. Nienasładowy w mocy
 twej żadze serca twego: a nie mow/ iakom
 mogt: abo ktho mie potepi za uczynki mo
 ie: Bog zaście miszczacy sie pomści. Nie
 mowje zgrzeszytem/ a coś mi przypado
 smutnego: abowiem Nawysysy/ iesh cie
 pliny oddawca. Za odpuszczony thobie
 grzech/ nie bądź bez boiaźni/ ani przytka
 day grzechu na grzech: a nie mow/ mto
 sierdzie Pańskie iesh wielkie/ a smutnie sie
 nad wielkością grzechow moich. Mto
 sierdzie bowiem y gniew/ rychto przycho
 dza od niego: a na grzeszniki gniew iego
 pátřza.

Nieomieszkaway nawroćcie sie do Pa
 nã/ a nie odkładay dzień za dzień: boć na
 gle przypadnie gniew iego/ a czasu pom
 sty zgładzi cie. Nie bądź pieczliwym o bo
 gactwach niesprawiedliwych: boć nie nie
 pomoga w dzień śmierci y pomsty. Nie
 day sie przewierac każdemu wiactrowi/
 ani sie puszczay na każda drogę: bo tak każ
 dy grzesznik bywa probowan w dwoistym
 języku. Bądź staty na drodze Pańskiej/ y w
 prawdzie smysłu twego y w nauce/ a niech
 za toba idzie słowo pokoju y sprawiedli
 wości.

Bądź cichy w słuchaniu słowa Bożego/
 abyś ie zrozumiał: a z mądrością day
 odpowiedz prawdziwa. Jesli rozumiesz/
 odpowiedz bliźniemu thwemu: nierozu
 mieśli/ wtoż rękę na usta twoie/ by cie nie
 podchwycono w słowie nie baczynym a nie
 mądrym/ a byłby pothym zelzon. Cześć y
 chwata w mowie smyslnego: ale język nie
 roztropne^o iest wywrocenie iego. Strzeż
 sie byś niebył nazwan zaussnikiem w ży
 wocie twoim: a w języku twym byś niebył
 podchwycen/ a byłby pohánbion. Abo
 wiem nad złodzieiem zawżdy iest sromota
 y pokutha/ a nad dwuniezyczynym przeklet
 stwo co gorssze: a zaussnikowi nienawisć/
 y nieprzyjaźń/ y sromota. Czyń sprawie
 dliwość matemu y wielkiemu za równo.

Cap. 6.

O wiernym y obłudnym przyjacielu/ o podnieście
 niu w myślach/ o duszy złośliwej/ o mowie łagodney/
 o mądrości y nauce.

Nie bądź bliźniemu miasto przy
 iaciela nieprzyjacielem: abo
 wiem wraganie y pohánbie
 nie bedzie dziedziczył zły czło
 wiek/ a każdy grzesznik zazdrościwy y dwo
 iakięgo języka. Nie wynysysay sie w myśli
 dusze twoiey iako Byt: by lepak niebył wy
 tracona moc twoja prze głuposc/ a liście
 twe pożarto by/ y owoc twoy zágubito/ y
 zostalby iako drzewo suche na puszczu: A
 bowiem dusza złośliwa/ zátřaci cztowieka
 ktory ia ma/ y dawa go w rozradowanie
 nieprzyjacielowi/ y przywiedzie go w los
 niewiernych.

Słowo stobkie rozmnaża przyiaciele/ a
 wblaga nieprzyjaciele: a język iakawy w do
 brym cztowiecie obfichwie. Niey spokoy
 nych wiele/ ale ktoć by rádžil mię iednego
 w tysiacu. Masli miec przyiaciela/ w po
 kusach go mię/ a nietatwie mu sie zwie
 rzay sam siebie: bo iest ieden przyjaciel do
 czasu swego/ a ten niebedzie trwat w dzień
 wstisku: Jest też przyjaciel ktory sie odmienia
 w nieprzyjaciela: iest też drugi przyjaciel/
 ktory nienawisć y swar/ y hánbe obiawi.
 Jest też lepak przyjaciel towarzyś shtolu/
 a niezetrwa w dzień potrzeby. Przyjaciel
 iesli zetrwa stoba stale/ bedzie tobie iako
 by rowiennik/ a w domowych rzeczach
 twoych uczyni wiernie: Jesly sie vniży przed
 thoba/ a przed obliczem twym bedzie sie
 krył/ iednomyslne bedzieś mial przyiasn
 dobra. Od nieprzyjacieli thwych oddal
 sie/ a od przyjacieli thwych ostrzegay sie.
 Przyjaciel wierny iesh wielka obrona: a
 kto go naydzie/ naydzie starb. Przyacie
 lowi wiernemu żadna rzecz niemoże być
 przyrownana/ y nie iest stusna waga zło
 thã y srebrã przeciw dobroci wiary iego.
 Przyjaciel wierny iest lekarstwo żywota y
 niesmiertelności/ a kthorzy sie boia Pána
 Boga/ nayda go. Ten ktory sie boi Boga/
 rownie bedzie mial przyjacielstwo dobre:
 abowiem wedlug iego/ bedzie przyjaciel
 iego.

Synu od mlodości twej bierz naukę/ a aż
 do sędziwości najdziesz mądrość. Jako ten
 ktory orze/ y ten co sieie/ przystep do niey/
 a czełay dobrych owocow iey: abowiem w
 sprawie iey mało popracuiesz/ a rychto be
 dzieś pożywat z wrodzaiow iey. O iako
 przykra iest bärzo mądrość ludzom nieu
 czonym/ a niewytrwa w niey głupi. Jako

Roma: 12.
 Philip: 2.

Ecclesi: 20.

Deute: 13.
 33.
 Mich: 7.
 Math: 10.

Ecclesi: 37.

Ecclesi: 31.

Jesus Syrach

Math: 11. Kamienia moc doświadczenie będzie w nich: a nieomieszkają zarzucić iey. Abowiem ma drosć nauki iesth według imienia iego/ a nie iest wielom iawna: ale ktorym wiadoma iesth/ trwa s nimi aż przed obliczność Bożą. Stuchay synu a przyjmuy radę rożumnu/ a nieodrzucaj rady moiey: Włoż noge twoie w petę iey/ a w tancuch iey sy-
Ecclesi: 2. ieswa/ podłóż ramię twoe a noś ię: a nie-
Psal: 1. bądź testliw w okowach iey.

We wssystkim wmyśle twoim przysłuchaj się/ a ze wssystkiew sity twej strzeż drog iey. Szukay iey a będzie obławiona tobie/ a ohrzymawssy ię/ nieopuszczay iey: a bawiem na ostątku nabydziesz odpoczy-
Ecclesi: 2. nienie w niej/ a obroci się tħobie w ko-
Psal: 1. chanie. I beda tobie okowy iey na obrone mocy/ y za podstħawki sity/ a tancuchy iey miasto sity chwaty. Część zaiste żywothę iest w niej/ a okowy iey iest związanie zbawienia. W odzienie chwaty przyoblecz się ię/ a koronę radości włożysz na się. Synu
Ecclesi: 2. będzieszli mie słuchał/ nauczysz się iey: a iesli
Psal: 1. przytożysz kńiey myśli twej/ madyr będziesz. Iesli skłoniś wcho swe/ przyjmiesz naukę: a iesli będziesz rad słuchał/ madyr będziesz. Miedzy wiela sħarssch rostopnych sħa-
Ecclesi: 2. way: a madości ich serdecznie przytacz
Psal: 1. się/ abyś mogł wsselt a powieść Bożę sły-
Ecclesi: 2. szyć/ a przypowieści chwaty by nieuciekły
Psal: 1. od ciebie. A iesli wżrżysz madorego/ niezasy-
Ecclesi: 2. piay do niego/ a progi drzwi iego/ niech
Psal: 1. trze nogę twoją. Myśl thwoie miedzy w
Ecclesi: 2. przykazaniu Bożym/ a w rozkazaniu iego
Psal: 1. nawiecyw obecnym bądź: a on da tobie ser-
Ecclesi: 2. ce/ y żadość madości będzie daną tobie.

Cap. 7.

Abychmy złości nieczynili/ abychmy się nieuspra-
Ecclesi: 2. wiedliwiali/ wrzędow nie dokupowali: abychmy na
Psal: 1. dzień gniewu pamiętali/ a iako się madyr ma mieć
Ecclesi: 2. tu jenie dniciam slugam/ o cħieniu rodzicow/ y o
Psal: 1. chwale Bostkiey.

Miejczyń z tych rzeczy/ a nie zły-
Ecclesi: 2. chwyca cie. Odstep od złego/ a
Psal: 1. odcyda złości od ciebie. Synu/
Ecclesi: 2. nierozsieway złości na zago-
Psal: 1. niech niesprawiedliwosci/ a nie będziesz ich
Ecclesi: 2. iat w siedmior nasob.

Psal: 142.
Ecclesi: 7.
Iob. 9.
Luce. 18.

Uie ssukay od cħtowiek wrzedu/ ani od
Ecclesi: 2. krola stolice cħci. Uieusprawiedliwiy się
Psal: 1. wrzed Bogiem/ boć on sam iesth wzawca
Ecclesi: 2. serca: a przy krolu niechciey być widzian.
Psal: 1. madyr. Uie żaday być sedzia aleś by mogł
Ecclesi: 2. moca rozrwać niesłusności: byś się snadź
Psal: 1. nieulekt oblicza mocnego/ a weżyniłby po-
Ecclesi: 2. gorszenie nieślatości twoją. Uie grzesz
Psal: 1. miedzy wielkością miast/ ani się wkladay

miedzy lud/ ani przyczyniay sobie dwoi-
Ecclesi: 2. kich grzechow/ abowiem ani w iednym
Psal: 1. nie będziesz prożen. Uie bądź boiżliwym
Ecclesi: 2. na wmyśle twoim. Modlić się/ iatmużny
Psal: 1. czynić/ tym niegardz. Uiemow thę/ na
Ecclesi: 2. wielkość dārow moich weyżrzy Bog/ a
Psal: 1. gdy ię offiāruie Bogu nawysssiemu/ dāry
Ecclesi: 2. moie przyjmie.

Uie natrzasay się z cħtowiek w gorzko-
Ecclesi: 2. ści dusse iego/ abowiem iest ten ktorzy po-
Psal: 1. niżę y powysa/ opātrzyciel Bog. Uie
Ecclesi: 2. kochay się w kłamstħwie przeciwno brātu
Psal: 1. thwemu: ani naprzeciwno przyacielowi
Ecclesi: 2. takież czyni. Uiechciey kłamać wsseltiego
Psal: 1. kłamstħwa: abowiem wstħawicizność iego
Ecclesi: 2. nie iesth dobra. Uie bądź wielomowny
Psal: 1. miedzy wielkością stārssch: a niepowta-
Ecclesi: 2. rzay słowā w mowie twoiey. Uie miedzy
Psal: 1. w nienawiści roboynych spraw/ y orania
Ecclesi: 2. roley stworzoney od nawysssiego. Niepo-
Psal: 1. liczay się w wielkość nieumiejetnych. Pā-
Ecclesi: 2. mierzay na gniew Boży/ boć nieomieszkā.
Psal: 1. Dniś bārzo ducha swiego/ abowiem pom-
Ecclesi: 2. sħā cħiā złośliwego iest ogień a chrobak.
Psal: 1. Uie wykraczay naprzeciwno przyacielo-
Ecclesi: 2. wi odwłaczāiacemu pieniadze: ani brātħā
Psal: 1. namitssiego dla złota nie wżgardzay. Uie
Ecclesi: 2. odchodź od niewiasty rozumney y dobrej/
Psal: 1. ktoriyś dostat w boiżni Bożey: bawiem
Ecclesi: 2. wdzieczność sromieźliwosci iey iesth nad
Psal: 1. złotho.

Uie obrażay sħużebnikā prawdiwiew pra-
Ecclesi: 2. cuiacego/ ani naniemnikā dawāiacego du-
Psal: 1. sħę swoje za cie. Sħużebnik rozumny/ niech
Ecclesi: 2. tobie będzie miły iako duszā twa/ nie omy-
Psal: 1. lay go w wolności/ ani go opuszczay w nie-
Ecclesi: 2. dostātku iego. Masli dobytek/ opātrzay
Psal: 1. gi: a iesli iest pożytheciny/ choway gi przy
Ecclesi: 2. sobie. Masli syny weżze ię/ a nāchylay ich z
Psal: 1. dziecinstħwa ich. Iesli masz cortki/ strzeż
Ecclesi: 2. że cħiā ich: a nieukāzuy wesolęgo oblicza
Psal: 1. twego przed nimi. Wyday cortkē a wiel-
Ecclesi: 2. kę rzecz sprawiś/ a cħtowiekowi smyslnę
Psal: 1. mu day ię. Masli żonę po swej myśli/
Ecclesi: 2. nierwyganiay że iey precz: a nienawisney
Psal: 1. niezwierzay się wssystkim sercem twoim.
Ecclesi: 2. Cħci oycā swego/ a boleści mātħki swoyey
Psal: 1. nie zapomina. Pāmietay że byś się był nie
Ecclesi: 2. narodził by nie oni: a oddaway im/ iako
Psal: 1. oni tobie.

We wssystkiew duszy twej boy się Pānā/ a
Ecclesi: 2. kaptany iego miej we swietobliwosci. Zewssy-
Psal: 1. skiew sity twej miłuy Boga ktorzy cie stwo-
Ecclesi: 2. rzył: a slug iego nieopuszczay. Cħci Boga
Psal: 1. ze wssystkiew dusse twoiey/ y cħci też kaptā-
Ecclesi: 2. ny/ a oczyszcay się rāmiony. Day im częśc
Psal: 1. iako iest przykazano tobie/ pirwoćin y o-
Ecclesi: 2. czyszcienia: a od zāmieśkāwatosci thwey
Psal: 1. oczysć się z niewiela. Datęk rāf twoich
Ecclesi: 2. y offiāre swietobliwosci offiāruieś Pānu

Bogu/

Ecclesiasticus rzeczone.

Bogu/ y poczatki swietnych: a v bogiemu
sciagni reke swoje/ aby bylo skonczono zlu-
chowanie y stogoslawienstwo twoie. Be-
dziesz dan w taksze przed oblicznoscia wssch
zywych/ a vmartemu niezabraniaj taksze.
Budz ptaczacym na pocieszenie/ az zato-
bliwemi chodz. Nie len sie nawiedziec nie-
mocnego/ abowiem sthogo w mitosci be-
dziesz utwierdzon. We wssytskich sprawach
swych pamietaj na koniec twoy: a na wie-
ki niegrzeszys.

Cap. 8.

Jako sie mamy strzedz wady y mocneyssym/ y
zlych wiadomac/ a bliynich niewigardzac/ a smierci
nieprziatelskiej sie nie radowac/ y slow madrych
nie wigardzac.

Nie wadz ani sie prawuy z chto-
wiekiem moznym/ bys lepak
niemypadl mu w rece. Nie
swarz sie z mezem maietnym/
byc lepak zasie przeciwo thobie nieustawil
praw: boe wiele ich zatracilo zto y sre-
bro/ a az do sere krolewskich sciaga sie y o-
braca. Niewadz sie z cztowiekiem wie-
lomownym/ a nieprzytozys na ogien iego
drew. Nie obcu y z cztowiekiem nieucz-
nym/ aby sle niemowil o rodzaju twym.

Nie wzgardzaj cztowieka ktory sie od-
wraca od grzechu/ ani go sromoc/ pamie-
taj y wssytskej iestezmy w skazeniu. Nie
gardz cztowiekiem w stharcosci iego/ abo-
wiem z nasci przychodza k starosci. Nie
wesel sie z smierci nieprzyziatela twoiego:
wiedzac y wssytskej mrzemy: a do radosci
chcemy przysc. Nie lekce waz powiesci
stharszych madrych/ a w przypowieściach
ich przebyway: od nich zaiszhe nauczys sie
madrosci/ y nauki rozumu/ y sluszyc wiel-
moznym bez zaloby. Niech cie niemija
powiesci starzych: abowiem oni nauczysli sie
od swych oycow. Nauczys sie zaisze od nich
rozumu/ a czasu potrzeby dasz odpowiedz.
Nie rozjarzaj wegla grzesznikow karzac
ie/ a niebadz zapalon ptomieniem ognia
grzechow ich. Nie sthoy przed obliczem
thego co rad pothwarza/ aby nie siadt
iako zdradnik przeciwo vstam twom. Nie
pozyczaj na lichwe cztowiekowi mocney-
szemu nizli thy/ a iesliby pozyczyl miey za
stracone.

Nie slubuy nad moznosc two: co iesli
slubis/ tak o thym mysl iakobys sam ptacil.
Nie sadz przeciwo sedziemu: abowiem
wedlug sprawnosci sadzi. Nie chodz
w droge z smiatym/ aby snadz nie zwalil
swych zlosci na cie: abowiem on wedlug
woley swojej chodzi/ a wespetek z palen-

stwem ie^o zaginie. Z cztowiekiem gniewli-
wym nieczyn swaru/ a z smiatym nie chodz
na puszcza: abowiem iako nie iest przed nim
krew: a gdzie niema ratunku/ zgtadzi cie.
Nie miey rady z glupiem: abowiem nie-
moze sie im podobac/ iedno co im mito.
Przed obcym nie czyn rady: bo niewiesz co
on uczyni. Nie kazdemu cztowiekowi ser-
ca twego odkrywaj: aby snadz nieuczynil
thobie mitosci falszywey/ a pothym by cie
zelzyl.

Cap. 9.

O wystrzeganiu sie nieprzepteciestwa nieczysto-
sty/ o zachowaniu przyziatela dawnego/ o obcow-
niu z dobrym.

Nie miey w podeyrzeniu wiel-
kim zoney twoiey/ by nie okazala
nad toba zlosci nauki zley.
Nie dawaj niewiescie mocy
nad dussa thwoia/ by lepak niechodzila w
mocy twoy/ a chy bys byl zelzon. Nie patrz
na niewiasie wiele chciwa/ aby snadz nie
wpadl w sidla iey. Z tancicznica nieby-
way vsthawicznym/ ani iey sluchaj: bys
snadz nieginat w iey vfilnoscach. Na
panne nie wzgledaj/ bys sie lepak niepo-
gorssyl z pieknoSci iey. Niewdawaj nierza-
dnicam dusse swoy w zadney rzeczy: aby
niezagubit y sam siebie/ y dziebziectwa twe-
go. Nie patrz chodzic po vlicach mia-
sta/ ani sie statay po rynkach iego.

Odwrac oblicze twoie od niewiaszty v-
braney/ a nie patrzaj na cudnosc cudza:
dla pieknoSci niewiesciey wiele ich iest zgi-
nelo: a sthad sie jadza iako ogien zapala.
Kazda niewiasa nierzadna/ iako smieci
na drodze od wssytskich przechodzacych be-
dzie podeptana. PieknoSci niewiaszty cu-
dzy wiele sie ich dziwowato/ y sthali sie sa-
zli: bo rozmowa snia iako ogien rozpala.
Z cudza zona nigdy nikathey niesiada/ a
ni sie pokladay przy niey na swym tok-
ciu/ ani sie snia rozmawiaj na winie: by sie
lepak niektonilo serce twoe kniey/ a krowia
twoa vpadiby na zatracenie.

Nie opuszczaj przyziatela stharego: boe
ten nowy nie bedzie rowny onemu. Przy-
ziatel nowy iest iako nowe wino: stharzeie
sie/ a z chucia bedziesz ie pit. Nie zastry-
chwal y bogactwo grzesznemu: abowiem
niewiesz iakie przydzie nań wywrocenie.
Nie kochay sie w krzywdzie niesprawiedli-
wych/ wiedzac ze az do piekta nie bedzie
mil niemitosciwy. Daleko badz od cztowie-
ka ktory moze zabic/ a nie bedziesz miat po-
deyrzenia boiazni smierci: a przysthapizli
do niego/ niczego sie nie dopuszczaj/ byc

Prouc. 32.
Esair. 3.

Ecclesi. 9.
37.

Gene. 6.

Prover. 5.

Mathe. 5:
Gene. 34.
2. Reg. 11.
Iud. 10.
11. 12.

Iud. 9.
2. Reg. 15.
3. Reg. 1.

Jesus Sprach.

lepať niezbauiť cie żywota. Pospolitość smierci wiedz: abowiem w porzodku sidi bedzieš stapat/ a po zbici bolesnych bedzieš chodit. Wedle možnosti twej strzeż sie bliźniego twego: a z madremi y opátrznemi rozmawiaj.

Ecdeti: 9.
37.

Mezowie sprawiedliwi niech y ciebie beda gościmi stotowemi/ a w boiaźni Bożej niech bedzie twoie chlubienie: a w smysle niech bedzie tobie rozmyślanie Bożkie/ a wssystka rozmowa twoja w przykazaniach Prawdysszego. W reku rzemieśników robota ich bedzie chwalona/ a křiażetá ludu beda chwalone z madrości mowy swej/ a w umysle stárszych bedzie chwalono słowo. Stráśliwy iesth w mieście cztowiek iezyczy: a křnabrny w słowie swoim nienawisny bedzie.

5. Reg: 3.

Cap. 10.

O sedziach y křolech/ o tákomstwie y pyssie y chwale Bożej/ o sludze rozumnym/ o počciwości dusze y chwale smutku.

Prover: 29.

Sedzia mabry bedzie sadzit lud swoj/ a křiestwo rozumnego bedzie state. Jakowy iest sedzia ludzi/ tácy y sluzebnicy iego: a iaki iest przetożony miastá/ tácy y mieścizna iego. Krol niemabry stráci lud swoj: a miastá beda osádzone przez rozum rostroponych. W rece Bożkiey iest moc siemie/ a przekłeta wsselka złość ludu: a požytke cżnego sprawce Bog zbudzi ná czas ná niey: W rece Bożej iest moc cztowiecza/ a ná oblicze wczonogo cztowieka wlozy cześ swa.

1. Reg: 12.

Leuiti: 19.

Nie wspominaj ná żadna křzywda bliźniego twego: a nie nie czyn w sprawách křzywdy. Pycha nienawisna iest przed Bogiem y przed ludźmi: a wsselka złość ludzka przemierza. Krolestwo od iednego ludu do drugiego bedzie przeniesiono dla niesprawiedliwosci/ y křzywd y potwárzy: y rozmaitych chytrosci.

Ierem: 27.

Danie: 4.

Nád cztowieka takomego/ niemáś nie gorsszego. Przecz sie pyśniś siemie a popieśle: Nie nie iest nieprawosť tácy miltowác pieniadze: bo takowy y dusze swa ma przedarna: yż w żywocie swoim zárzuć wne trzności swe. Wsselki potentat křotkiego żywota. Ntemoc zástárzata cżazy lekářa: a křotka niemoc vždrowia lekářa: tak řec y Krol dzisia iest/ a iutro vmrze. A kředy cztowiek vmrze/ odziedziczy weże y gádzine y chrobaki.

Początek pychy cztowieczej/ iest odstapic od Boga: abowiem od onego křorygo stworzyt/ odstapito serce iego: początek zá

iste křadego grzechu iest pycha: kto wniey trwa/ bedzie peten przekleńctwa/ a náko niec go wyroci. Dla tegoż bezeczne wczynit Pan Bog schadzki zlych ludzi/ y potážit ie do křonca. Stolicy křiażat pyssnych skážit Bog a posádzit ciche miastá nich. Křzenie ludu pyssne vssyť iest Bog/ a wsszczepit pokorne stegoż ludu: Ziemie Naro dow wyrociť Bog/ y wytráćit ie aź do gruntu: vssyť Bog wiele siuch y potráćit ie: y zgtádzit pámiatke ich z siemie. Pámiatke pyssnych zágubit Bog/ a zostawit pámiatke pokornych smyslem: Nie iesth stworzona ludziom pycha/ ani gniewliwosť plemieniewi niewieścieniu. Ten ro dzay ludzi bedzie wczion křory sie boi Boga: ale tho plemie bedzie ztupiono ze cči křthore przestepnie przykazania Pańskie. Miedzy bráćia rzadzca ich bedzie wczic: a křhorzy sie boia Pána beda przed oczy má iego.

Sapiel: 6.
Luce: 14.
Gene:

Chwata Bogatych/ pocżessnych/ y vbo gich/ boiaźni Boża iesth: Nie wzgárdzác cztowieka sprawiedliwego vbogiego/ ani wielmożyc meza grzesznego bogatego: W ielki iest sedzia/ y mocen iesth weczci: ale niemáś wietsszego náđ tego křory sie Boga boi. Sludze madremu synowi beda sluzyc: a maź opátrzny y nánie bedzie ssemrat gdy go křarza/ a nie wczon nie bedzie cżion. Nie podnos sie wspráwie wczynku twego/ a nie odkłáday cżasuvdreczenia: Lepssy to co prácuie a ma do státek ná wssystkiem: nissli on co sie chelpi a potrzebuie chleba.

Prover: 2. Reg:

Prover:

Synu mity/ wéichosci zachoway dusze swoie/ a wyrzadzay iey cześ wedlug zastugi iey. Grzeszacego ná dusze swa křo wspráwiedliwi: abo křo cżic bedzie/ tego co bezeczna czyni dusze swoie. Vbogi chlubit sie skáźni y boiaźni swej: a iesth takowy cżion wiek křorego cżia dla bogactwa iego. A křo sie chelpi z vbořtwa/ iáko dálek wiescey z bogactwa: a křtho sie chelpi z bogactw boi sie chudoby.

Cap. 11

O madrości/ o cici/ o sadu křabrnym/ o ntejadániu Bogactw/ o nie wczieniu vbogiego od Boga/ o odpłáćie dobrych.

Madrość pokornego/ ponysssy głowe iego: a miedzy wielmożnymi ludźmi posádzi go. Nie chwal meza z křáśsy iego/ ani gardz cztowiekiem ná pozřenie thwoie: Mlata miedzy latającemi peřotá iest/ a počátek słodkości ma owoc iey. Lúgdy sie z řath nie chlub/ ani sie wynos wdzien cżci

Gene: 41
Danie: 6

Azum: 1

twoiey.

Ecclesiasticus rzezone.

Reg: 15.
Hest: 6.
J 7.

June: 13.
 17.
 Aug. 7.
 22.
 Oct: 18.

ib. 7.
Lech: 28.

Cáp: 12.

Szli czynisz co dobrego wiedz
komu czynisz / a będzie łaska w
dobrach twoich obfita. Czyń
dobrze sprawiedliwemu a naye-
dzień odpłatę wielką / aćz nie od niego ale
zaiste od Pana. Abowiem nie jest themu
dobrze / ktory jest wstawieczny w złościach /
a iatmużny nie dawa: abowiem y Nawyś-
szy ma w nienawiści grzeszniki a złutowat
sie jest nad pokutniacemi. Day miłosier-
nemu a nie przynimuy grzesznika: a niemi-
łosciwym y grzesznikom odda pomstę /
strzegac ich aż do dnia pomsty. Day do-
bremu: a nie przynimuy grzesznego. Czyń do-
brze pokornemu: a nie daway złościwemu
zakaz mu chleba dać / aby w nim nie był
mocniejszy nad cie: abowiem dwoiakie zło-
ści naydzieś we wszystkich dobrych rze-
czach / ktoreby mu kolwie uczynił. abowim
y Nawyśszy ma w nienawiści grzeszniki:
a bezbożnym odda pomstę.

Galat: 6.
1. Timo: 5.

Iesus Syrach.

Ierem: 41.

obroćmy się nie stanać na twoim miejscu / a nawróćmy się na miejsce twoje / skutki potym y stolice twej: a na ostatek poznajmy słowa moje: a byłby pobudzon z słow moich. A kto się zluwie nad zaktli naczem ktorego waży wiady nad wszystki mi ktorzy się przybliżają ku gądzinam o krutnym: tak y nad tym który towarzyszy z meżem złym: a wwichłat się w grzechach jego. Jedne godzinie będzie z toba trwał / ale jeśli się pochynieś nie podniesie cie. W wściech swoich osłabza nieprzyjaciel: a w sercu swoim godzi iakoby cie przewrocił w dot: Oczyma swemi płacze nieprzyjaciel: a jeśli trąfi na czas / nie będzie nasycen kwie. A jeśli przypadna na cie złe rzeczy / nabydziesz go tam pierwszego / y iakoby pomagać będzie kopat doty pod nogami twe mi. Głowa swa będzie chwiać / a ręka będzie pisać / a wiele szemrać przemieni twarz swa.

Cap: xij.

Składy a towarzyszy i niebezpieczne są: pyśnemi / z bogatemi y moźnemi: Młudy Bogaty y blizniego / nie przystoi bogatemu z wrogim / tego miana onego waja.

Deute: 7.

Nie dotknij się snoty / zmaże się od niej: a kto opuści s pyśnym oblecze się w pyche. Brzemie na sie kładzie / który z pocziwssym nad sie towarzyszy. A bogatemu nad sie nie bądź towarzyszem. Jaki towarzysz wo ma kociet z gąrcnem gliniąnym: abo wiem kiedy się wspotek uderza / ten się stusze. Bogaty nie słusnie uczyń / a będzie się gniewał: a wrogowi obrażony będzie milczat. Jeśli mu będzie dawat / przytuli cie ku sobie: a jeśli nie będzie miał / opuści cie. Jeśli co masz strawi stoba / a wyniszczy cie / a nie będzie lutowat ciebie. Jeśli mu będzie potrzebien podeydzie cie / a wsmiechając się dodać nadzieie powiedziac ci wszystko dobre / y rzeczeć: Co potrzebá tobie: y pohani cie w potrawach swych / ależ cie wyniszczy dwa albo trzy kroć / a na ostatek na smiecie się z ciebie / pothym widzac opuści cie / y głowa swa będzie chwiać na cie. W ktorz się Pánu Bogu / a oczekaway rać iego: Ostrzegay się / aby zwiedziony w ssaleń stwie nie byłby poniżon. Nie wniżay się w mądrości thwey / aby stać poniżon w głupstwo byłby zwiedzion.

Przyzwany od moźnieysze odehydzi: a potym zaiste wiecy cie będzie wzywać: Nie bądź wśetecznym abyś nie był odpędzon: a nie bądź daleko od niego / abyś nie przyśedł w zapamiętanie iego: Nie mów

z nim zarówno / ani wierz wielomowności iego: abowiem w wielomowności będzie cie kusit / a wsmiechający się / będzie cie pytał o tajemnicach twoich: Okrutny wmyśl iego: będzie zachowywał słowa twoje / a nie przepuści tobie od złości / y więzienia. Strzeż się / a miej pilna baczność słuchem twoim: bo chodzisz podwroceniem twoim. Słuchając słow onych iako wesnie pątrzy / a będzie ciżut.

Ze wszystkiego żywota twego młudy Bogaty / a wzyway go w zdrowiu twoim. Każde zwierze młuię sobie podobne / tak y każdy człowiek blizniego swego. Każde ciało ku podobnemu sobie będzie przytaczono / a wszelki człowiek z rownym sobie stowarzyszy się. Jeśli kiedy Włk sie z owca zgo dzi / thedy grzesnik z sprawiedliwym. Co za spotecznosc człowiekowi swietnemu ze psem: abo kthora cześć dobra bogatemu z wrogim: Obtow lwi iesthci Ofiel leśny na puszczy / tak y pastwiska bogaczom sa wbo dzy. A iako pyśnemu potora iest brzykosc tak y bogatemu wrogowi iesth przetlestwo. Bogaty zburzony pomoc miewa od przyjacioli swoich: a wrogowi gdy upadnie / będzie wygnan y od znaiomych. Bogatego gdy podeyda / wiele ma nagrodzićielow stody: gdy pyśnie co rzekł / sprawiedliwiali go. Obogiego osutano a podeyto / iesse go futajia: rzekł co mądrze / a niedano themu miejsca. Bogacz mowit: a wssytcy milczeli / a stowo iego wyniosa aż do oblokow: wrogowi rzekł też co / alie mowia / Coż to zach / a jeśli w czym dotknij / wywroca go. Dobrac iest mąietnosć / temu kto niema grzechu w sumnieniu: a nagorsze iest wbostwo / w wściech zlosliwego: Serce człowiecze / odmienia oblicza iego / tak w dobrym / iako we złym. Sład serca dobrego / y oblicza dobrego trudno nabydzies / a z spraca.

Cap: 14.

O tych ktorzy nie obrażają słowem niłogo / o takom stwie / o pamiętaniu na śmierć / o błogosławieństwie tego człowieka który trwa w mądrości.

Błogosławiony jest mąż który się nie podknał w słowie wst swoich / a nie iest skłan abo fraso wan smutkiem grzechu. Scześliwy iest kthory niemiat na wmyśle swym smutku / a nie odpadł od nadzieie swojej.

Meżowi takomemu a skapemu bez wzytu iest mąietnosć / a człowiekowi zawia snemu kczemu iest ztoro: Kthory zbiera z wmyślu swego niesprawiedliwie / inssym zbiera: a w iego dobrym będzie inssy zbierać ku żywal. Kto sam sobie złym / komuś

inssemu

Ecclesiasticus rzecone.

inssenu bedzie dobry : a nie bedzie mial
wciechy w bogactwie swoim. A cho sam
sobie zayrzy/ niemaf nic naden gorssiego/
a ta iest odptata zlosci iego/ bo iesli co do-
bre uczyni niewiadomie a niechac czyni:
a na koniec obiawia zlosc swa. Zlosliwe
oko zawisnego y odwraciac oblicze swe/
y wzgardzac duse swa: Tienafycone iest
oko chciwego w dziale nieprawosci: a nie
bedzie nafycon/ alefby znizeyt fuffac du-
se swoje. O to zte gotowe iest ku ztemu/ a
nie bedzie nafycon chleba potrzebuiac: a w
smutku bedzie przy stole swoim.

Synu iesli mas/ czyni sobie dobrze: a Bo-
gu godne obiary offiaruy. Pamietay izci
smierc nieomieftawa/ y testhament pie-
ktow ktory iest tobie okazan: abowiem te-
sthament thego swiata vmrze z smiercia.
Przede smiercia uczyni dobrze przysiaci-
lo wi swemu/ a wedlug moznosci twej scia-
gaia reke day w bogiemu. Nie podchodz
sie sam w dzien dobry/ a czastka dnia dobre
go niech cie niemija. A za zym nieoftha-
wis bolesci y prace twoiey: W thym roz-
dziale losu (od Boga) day y bierz/ a
wsprowadziay duse swa. Przed smier-
cia twa/ czyni sprawiedliwosc: boe niemo-
ze w piekle nalesc pokarmu. Kazde ciato
iako siano starzeie sie/ a iako list owoc plo-
dny czyniac na drzewie zielonym. Jes-
bno sie rodzi a drugie sie kazi: tak rodzenie
ciaty y krowie iedno sie dokona a drugie sie
rodzi. Kazda sprawa skazytelna/ na ofta-
tek wftanie: a kto ia sprawuie/ porodzi za-
nia. A kazdy uczynek wyborny/ bedzie wpra-
wiedliwiony/ a kto gi czyni/ bedzie smiego
mial czesc.

Blogoslawniony iest maz ktory w madrosci
bedzie mieskat: a ktory w sprawiedliwosci
swey bedzie rozmyslat: a w umysle swoim
bedzie wiaiat opatrznosc Boza. A cho-
ry rozmysla drogi iey na sercu swoim/ a w
skrytosciach swych rozumieiac/ idac za nia
iako ty sladowit/ a na drogach iey stojac:
Ktory patrzy okny iey/ a w drzwi iey poslu-
chaiac/ ktory odpoczywa podle domu iey/
a w scianach iey wtykaiac kot/ posthawi
chatupe swoje krece iey/ y odpoczywa w cha-
tupce iedna na wieki: postawi syny swe
pod przykryciem iey/ a pod galeziami iey
bedzie mieskat: bedzie obronion pod przy-
kryciem iey od goracosci/ a w chwale iey
bedzie odpoczywat.

Cap. 15.

O chwale meza Bogoboynego/ a iz nafse dobra
sa od Boga/ a ile od czlowieka/ ktory stworzon iest
w wolnym rozmysle.

Cho sie boi Boga/ bedzie czy-
nit dobrze/ a kto sie trzyma spra-
wiedliwosci dostanie iey: a za-
biezy mu iako matka pocziwa/
y iako niewiasta od panienstwa sweo przy-
mie go: Takarmi go chlebem zywota y ro-
zumu a woda madrosci zbawienny napoi-
go: a bedzie vmocniona winim/ y nien-
chyl sie/ y bedzie go trzymata a nie bedzie
pochanbion: a wywysly go przed blizniemi
iego/ a w posrodku zebrania wietnych
otworzy wfta iego/ y napelni go duchem
madrosci/ y rozumu/ a odzieniem chwaly
przewodzie go.

Uciessenie y radosc zbierze nan/ a imie-
niem wiecznym w dziedzictwo obdarzy
go. Ludzie faleri niedostana iey/ a ludzie
smyslui podkai sie smia. Ludzie faleri nie
wyzra iey/ abowiem daleko iest od pychy y
od zdrady. Mezowie ktamliwi nie beda pa-
mietac na nie/ a mezowie prawdziwi be-
da nalezieni w niey/ y fcescie beda miec az
do ogladania Bozego.

Nie iest wdziecina chwata w wsciech
grzesne czlowieka/ abowiem nie iest od
Pana poslan/ a ze od Boga iest postia ma-
drosci: bo przy madrosci Bozey bedzie stac
chwata: a w wsciech wierne rozmnozy sie/
a panuiacy da mu ia. Nie mowze Bog w
tym/ ze iey niemam/ bo ktorych rzeczy nie-
nawidzi Bog/ nieczyni ich. Nie mowze tez
on mie sam przywodzi w blad/ abowiem
nie sa mu potrzebni ludzie zlosliwi. Kaz-
de przekletstwo bledne/ nienawidzi Pan
Bog: a nie bedzie muto thym co sie boia
Boga.

Bog ob poczatku postawil czlowieka/ y
ostawil go w rozmysle rady iego. Przydat
iest przykazanie y zapowiedz swa/ iesli be-
dzies przykazania strzezi/ zachowai cie/
a na wieki wiare luba Panu Bogu zach-
wac. Potozyl przed toba wode y ogien/ do-
czego chcef sciagni reke twoie. Przed czo-
wiekiem zywot y smierc: dobre y zle: co miu
sie spodoba/ bedzie mu dano: abowiem
wielka iest madrosc Boza/ a mocna w mo-
cy/ widzac wssystko bez przeslanku. Oczy
Panskie ku tym co sie go boia/ a on pozna-
wa wsselki uczynek czlowieczny. Nikomu
nieprzykazat zle czynic/ a zadniemu nie dat
czasu ku grzeszeniu: abowiem nie zaba-
mnoftwa synow niewiernych y niepozyche-
cznych.

Cap. 16.

Jako sie nianamy Kochac w syniech zlych/ o pom-
scie Bozey o milosierdziu iego/ zniomosci Bozey y
Sadu iego jaden sie wchronic niemoze.

Mathe: 4.

Ioan: 4.

Gene: 1.

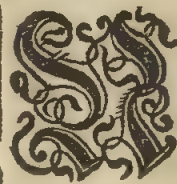
Ierem: 21.

Psaln: 35.

Hebre: 4.

Iesus Synchron.

Je cieś sie we ztych syniech/ie
sliby sie mnożili: ani sie kochaj
w nich/ iesli niemają boiażni
Bożey w nich: Uciwierz ży-
wotowi ich/ ani wgladay na ich robote. A
bowiem lepssy ieden ktory sie boi Boga:
niżli tysiąc synow ztych. A pożyteczniejszy iest
umrzeć bez synow/ niżli zostawić syny zto-
śliwe. Od iednego smyslnego bedzie ośa-
dzona oycyzna/ a od trzech ztośliwych spu-
stoszeie:

Ecclesi: 21.

Gene: 6.

Gene: 19.

Num: 14.

26.

Ecclesi: 5.

Wiele thakówych rzeczy widziato oko
moie/ y mocniejszy niżli the styśato vcho-
moie. W zborze grzeszacych rozgore sie o-
gien/ a w ludu niewiernym bedzie palat
gniew. Nie modlili sie za swoje grzechy
starzy Obrzymowie/ ktorzy skazeni sa/ gdy
dusali w swoich estach/ a nieprzepuscit iest
Bog pielgrzymowaniu ich/ ale ie przeklat
dla pychy stowa ich: Nie zlurowat sie nad
nimi/ lud wssystek traca/ ktorzy sie wyno-
sili w swych grzechach. A iako sesc set ty-
siec pieśnych/ ktorzy sa zgromadzeni w
twardosci serca swego: aby byt ieden krab-
ny/ dziwnaby rzecz byla by mial byc bez
pomsty: abowiem miłosierdzie y gniew iest
przy nim: Mocna iest prośba/ ktora wylie-
wa gniew wedlug miłosierdzia swego: tak
y karanie Boskie człowieka wedlug wczyn-
kow sadi.

2. Petri: 3.

Luc: 21.

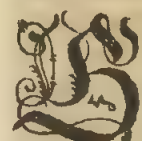
Nie wydzie wdrapiesthwie grzesny/ a
nie przedtuz sie znossenie a scierpienie te-
go co czyni miłosierdzie. Wsselkie mito-
sierdzie/ wczyni kazdemu miesce/ wedlug
zaslug wczynkow iego: y wedlug rozumu
pielgrzymowania ie. Nie mowze: skrye
sie przed Bogiem/ a zwysokosci kto na mie
wspomnienie: miedzy ludem wielkim nie be-
de poznany: abowiem co iest dusza moia
wtat wielkiej wielkości stworzenia? Oto
niebo/ y mebios niebios/ przepasc/ y w-
ssystka ziemia/ y wssystkie rzeczy ktore w-
nich sa/ przed oblicznoscia iego beda z ru-
szone/ gory spotu y pagorki/ y grunty zie-
mie: a gdy weyrzy na nie Bog/ od strachu
zadrza. A wtych wssystkich niesmyslne iest
serce: a kazde serce on rozum: a drogami
iego kto z rozumie: y burzliwosci ktorey
ani oko wyrzy czlowiece: Abowiem wie-
le wczynkow iego iest w tainosci: ale wczyn-
ki sprawiedliwosci iego kto wypowie/ ala-
bo kto zniesie: Bo daleko iest zakon Boży
od niektorzych/ a pytanie ludzkie/ na do-
naniu iest. Ktorey bywa umniejszy na
sercu/ myśli proinosci: a maza nie rostro-
pny y bledny/ myśli biazenskie rzeczy.

Stuchay mie synu/ a wcz sie nauki smyslu
a stowa moie wważay na sercu swym/ a po-
wiemci wprawdzie nauke/ y bede badat a-

bych mogl wyprawic madosc/ a stowa
moie rozważay na sercu twoim/ y powta-
dam w sprawiedliwosci ducha mocy ktore
potożył Bog wuczynkach swoich od pocza-
tku/ y wprawdzie opowiadam nauke iego
Wsadzie Bozym/ sa sprawy iego od poczat-
ku/ y od ustanowienia ludzi rozdzielil cze-
sci ich/ a poczatki ich w ludu ich. Wzdobit
na wieki sprawy ich/ ani takteli/ ani pra-
cowali/ a nieprzeszali od spraw swoich.
Zaden bliźnego swego nie bedzie dreczył
na wieki. Nie badz niewierny stowu ie.
Potym Bog na ziemie weyrzat/ y napel-
nit ia dobra swego: Ale dusza kazda żywio-
ca bedzie oznaymiata przed obliczem iego
a w niey powtore nawrocenie ich.

Cap. 17.

Jako Bog ustanowienie patrzy na wssystkie/ a nikt
nie niemoze przed nim skryc/ iako ciotwieka stworzył
y obdarzył/ o istnienie/ o potencie/ o spowiedzi.

Bog stworzył człowieka z zie-
mie/ a wedlug obrazu swego w-
czynil go: y zasie obrocił go w
nie: a wedlug siebie przydzial
go cnote. Lidsze dni y czasu dat iemu/
tudziez thez dat mu moc nad temi rzeczami
mi ktore sa na ziemi. Potożył boiażni iego
nad wsselkim stworzeniem/ a panowal nad
zwierzethy y nad ptaki. Stworzył z nie-
go pomocnika podobnego iemu: rade/ y ia-
zył/ y oczy/ y wssy/ y serce dat im ku wymy-
slaniu/ y nauke rozumu napelnil ie. Stwo-
rzył w nich nauke ducha/ y smyslem napel-
nit serce ich: Zie rzeczy y dobre okazat im.
Potożył oko ich na serce ich/ ukazat im
wielmoznosc spraw swoich/ aby imie swie-
te iego wespotek chwalili: y wielbili go w
dziwnych sprawach iego/ aby wypowiadali
wielkości wczynkow iego. Przydat im
nauke/ a w zakonie żywota iako dziedzycze
postawil ie. Testament a umowe wieczna
ustawil snimi/ y sprawiedliwosc y sady swo-
ie okazat im. A wielkości iego cci widzia-
to oko ich/ y pocciwosc glosu wssysaty wssy
ich/ y rzekl im: Strzeżcie sie od wsselkiego
zlego: y przykazat kazdemu snich o bliźnim
swoim piecza miec. Drogi ich sa przed nim
zawždy/ ani sa thayne oczam iego. Nad
kazdym osobno ludem przetożył iest rzadz-
ce: a cześć Boga Izraelstkiego stala sie iest
iawna. A wssystkie wczynki ich iako słońce
przed oblicznoscia Boza/ a oczy iego bez
przeszanku patrzaiace na drogi ich. Nie
sa zatamione testamenty prze zlosci ich/ a
wssystkie zlosci ich/ przed oblicznoscia
Boza.

Jatmuina meiora iakoby worek snim/

y iaste

Ecclesiasticus rzeczone.

29. y także człowiecza iako żrzenice zachowa:
the. 25. a potym powstanie/ y odptaci im odptate/
każdemu snich na głowe iego/ a obroci ie
na nißße cześci ziemie. Ale pokutniacym
lum. 3. dat droge sprawiedliwości/ y wtwierdził
the co niemogli cierpieć/ y poslat im los
prawdy.

Nawróć się ku Panu Bogu a opuść
grzechy twoie: modl się przed oblicznoś-
cia Pańska/ a umnieyś tego czymś obró-
żał. Nawróć się do Pana Boga/ a odwróć
się od niesprawiedliwości twoiej/ a bardo
mniey w nienawiści przekletstwo/ a poz-
nay sprawiedliwości y sady Boże/ a stoy w
losie postanowienia y modlitwy narowyße-
go Boga. Idź w stronę wieku swietego/
z żywymi y temi co dają chwale Bogu.
Nie mieszkay w bledzie zlosliwych/ przede-
śmierci spowiaday się: abowiem od wa-
mártego iako nie ginie spowiedź. Bedzieś
się spowiadał żywiał/ żywy y zdrowy/ be-
dzieś się spowiadał/ a bedzieś chwalił Bo-
ga/ y bedzieś się przechwatał w miłosier-
dziu iego. O iako wielkie jest miłosier-
dzie Pańskie/ a zlutowanie iego nad tymi
ktorzy się nawracają ku niemu: Bo ciem-
nie wszystkie rzeczy moga być w ludzich/
że nie jest niesmiertelnym syn człowieczy/
a w prozności złości mieli kochanie. Co
jest iasnieyszego nad Stoić: y tho wsta-
nie: albo co jest gorßszego iedno co wymy-
sliło ciało y krew: y tho bedzie karano. Wła-
moc wysokości nieba Bog patrzy/ a wysy-
skey ludzie ziemią a popioł.

Cap. 18.

O wielmożności Boskiej/ y o miłosierdziu ludz-
kim naprzeciwko bliźniemu/ o Jalmużnie/ o Sadne-
go dnia pamiętaniu/ zawdy się modlić/ za jadoś-
ciami się nie puszczać.

En który żywie na wieki/ swo-
rztł wszystkie rzeczy wespoteł
Bog sam jest sprawiedliwy/ a
trwa nawieki Krol niezwy-
żony: Kto dostateczy wypowie-
dzie sprawy ie: Abowiem kto sie dobada
wielmożności spraw iego: A moc wielko-
ści iego kto wyslowi: albo kto bedzie mogł
wypowiedzieć miłosierdzie iego: Nie mo-
że nikt umnieyszyć ani przydać ani wyná-
leść wielmożności Bożej. Kiedy chto-
wiek dokona tedy pocinie: a gdy odpoczy-
nie/ tedy bedzie czynił. Coż jest człowiek/
y co za táska iego: a co jest dobrego albo
złego iego: Poczet dni ludzkich/ nawiecy-
sto lat: Jako krople wody Morskiej poczy-
tany są: iako kamyceł piaskowy/ thát sa-
máte rok i dniow wieka. Dla teo cierpliwy

jest Pan Bog nad nimi y wylewa miło-
sierdzie swoje. Wyższát dume serca ich że
zta jest/ y poznat przewrotność ich iż zto-
śliwa jest: dla tego wypelnił zlutowanie
swe nad nimi/ y wkazał im droge prawdy.
Luthość człowieka przy bliźnim iego/ ale
miłosierdzie Boże nad wszelkim ciałem.

Kto miłosierdzie ma/ náucza y ćwiczy
iako Pasterz trzode swoje. Kto przyjmie
náuke miłosierdzia/ lutowie się (nad dusza
swa) y ktho się pospiesza w sádzich iego:
Synu w dobrej rzeczy nie daway stárgi/ a
we wszelkim daru nie przydaway smut-
ku słowa złego. I zali goracości nie och-
todzi rosát: tákci y słowo dobre lepsze jest ni-
żli datek. A zai oto słowo nie lepsze jest ni-
żli datek dobry: a oboie bedzie przy człowie-
ku sprawiedliwym. Głupi przykro ztaie/ a
dathet nie wycwiczonego/ psunie oczy.

Przed Sadem nágothuy sprawiedli-
wość sobie/ a przed tym niżliby mówił we-
sie. Przed niemoca pożyway lekarstwą
y przed Sadem pytay sam siebie/ a przed
oblicznością Bożą naydzieś zmitowanie.
Przed niemoca wkorz się/ a czasu choroby
wkaż opcowanie twoie. Niezaprzethay
się byś nie miał zawždy się modlić/ a nie
wstydy się aż do śmierci vsprawiedliwyac
się: bo záptátá Boża trwa nawieki: Przed
modlitwą przypráwuy dusze swa/ a nie
badz iako człowiek/ który kuśi Boga. Pa-
miethay na gniew w dzień dokonania/ y
czas odptaty weźmiesz w opcowaniu. Po-
mini na wboßstwo czasu obfitości/ a na po-
trzebe wboßstwa w dzień bogactw. Od-
zarania aż do wieczora bedzie przemie-
nion czas/ a ty wszystkie rzeczy sa rychte
przed oczyma Bożemi.

Czowiek mądry we wszystkich rzeczach
się obawa/ a we dni grzechow bedzie się
strzeżt gnußności. Wseltki dowóscipny
poznawa mądrość/ a temu kto ia naydzie-
da wyznanie. Snyßni w słowach/ y sa-
mi mądrze czynili/ y wyrozumieli prawde
y sprawiedliwość/ y wzywáli przypowie-
ści y sadow.

Zá żadzami twoimi nie chodź: a od swej
woley odwracay się. Jeśli daś duszy twej
żadze iej/ weźmiesz radość nieprzyjacie-
lom thwoim. Nie kochay się w tłußcz-
ach ani w mále/ abowiem wstáwiczne sa
występy ich. Nie badz miernym w swa-
rzech o dtug/ wssát mas co kolwie na świe-
cie/ bo bedzieś zazdroßciwym duszy twej.

Cap. 19.

O pyaßstwie/ nieczystości/ y wielomowności/ o po-
znaniu/ człowieka y rozeznaniu mądrości ludzkiej
od Boskiej.

Esai. 66.

Prouc. 15.

25.

Ecclei. 41.

2. Cor. 12.

Iacobi. 1.

Ecclei. 11.

Roma. 2.

13.

Robotnik

Jesus Syrach

Gene: 19.
3. Reg: 11.

Iosue: 22.

Ecclesi: 42.

Ecclesi: 22.
27.

Leuiti: 19.
Math: 18.

Ecclesi: 4.
25.

Iacobi: 3.

Leuiti: 19.

Mathe: 18.

Iacobi: 3.

Mathe: 6.

KWobornit piyany niezbogaci sie: a kto gardzi matemi rzeczami/ zniemagla upadnie: Wino y niewiasty przywodzi ku odstapieniu prawdy y madre: y karza zmyslna: ktorzy sie przytacza ku nierzadnicam beda zlosliwi. Spruchniatosc y robacy beda dziedziczyc w nim: a bedzie wyniesion na przyklad wieczysy: y bedzie z liczby dobrych wyrzucona dusza iego.

Kto wierzy rychlo/ lekkiego serca iest: a bedzie vmnieysson: a ktho grzeszy na dusze swoje/ tym wiecey bedzie vmnieysson. Kto sie kocha w nieslufnosci/ bedzie n. znaccon: a ktho nienawidzi karania/ bedzie wtkrocon ie° zywt/ a ktho nienawidzi wielomownosci/ gasi zlosc. Kto grzeszy na dusze swoje/ bedzie tego zatowat/ a ktho sie kocha we zlosci bedzie naznaccon winnym. Nie powtarzay slowa zlego y przykrego: a nie bedzie vmnieysson.

Przyacielowi y nieprzyacielowi nie powiaday vmyslu swego/ a iesli masz iaki grzech nie obiauiay: abowiem bedzie cie sluchat/ y bedzie cie strzezt/ y iakoby bro- niaz grzechu bedzie cie nienawidziat: a tak przy tobie bedzie zawzdy. Slyszates slo- wo przeciwno blizniemu twemu/ niech w tobie bedzie vmorzono: wierzac iz sie od niego nie rospukniesz. Dla slowa rodzi glupi/ iakoby ktanie przy rodzeniu dziecie cia. Jako strzata kthora wtkneta w ledzwi w psa/ tak slowo w sercu glupiego. Skarz przyaciela/ by lepat (uczyniwszy co) nie poruzumiat/ y rzekty/ Nieuczynitem: abo iesli uczynit/ by zas nie przytozyt (mysli) onoz uczynic. Skarz blizniego by smac nie rzekt: a iesli by rzekt/ aby lepat nie powtarzat. Skarz przyaciela/ abowiem cze stho wysthepuie/ a nie wsselkiemu slowu wierz. Jest takowy ktory sie potyka ies zykiem/ a nie z vmyslu: abowiem kto ten iest ktoryby nie swantowal kiedy ięzykiem swoim.

Skarz przyaciela twego pierwey nizli mu pogrozisz: a day mieysce boiazni. Naz wyssego: abowiem wsselka madrosć iesth boiazni Boza/ a w niey bac sie Bogá: a we wsselkiey madrosći iesth sprawa zakonu. A madrosć nie iest nauka zlosci: a nie iest mysl grzesznikow roztropnosć. Jest zlosc o patrznosci a wniey przeklectwo: iest y szalo ny ktory bywa vmnieysson w madrosći: Lepsy iest czlowek ktory bywa vmnieysson w madrosći/ y ktory schodzi na zmysle w boia zni Bozey: nizli ktory obfitnie zmyslem/ a przestepnie zakon Nawyssego. Jest do wscipnosć pewna a thaz zlosliwa: a iesth ktory wypuszcza slowo pewne powiedaiac prawde. Jest ktory sie zlosliwie korzy/ a

wnetznosci ie° sa napelnione zoriady. Jest y sprawiedliwy ktory sie barzo spuszcza od wielkiey pokory. Jesth y sprawiedliwy ktory skania oblicze swoje/ a zmysla sie nie widziec czego nie wiedzianno: A iesli dla niedostatku sit swoich nie danoby mu grze ssy/ wssatze iesli naydzie czas zle czynie- nia/ uczyni zle. Z porzienia bywa poznany maz/ a po obliczu bywa poznany madry. Odzienie ciata/ y smiech zab/ y chod czto- wieczy mowia o nim. Jest skanie ktam- liwe w gniewie stomocacego czlowieka: iest y sad ktory nie zda sie byc dobry. Jesth tez milczacy/ a ten iest roztropny.

Cap: 20.

O karaniu o milczeniu/ y wielomownosci/ o dat- ku/ o wniatku/ o klamstwie/ o madrosći skrytey.

Aleto lepiey iest tagodnie sta- rac nizli sie gniewac/ a temu ktory wyznawa na modlitwie (grzechy swe) nie przekazac. Zadawosc trzebienca zbawi panienstwa pannerat ktory czyni sad nie prawy przez forc a gwalt. Jako dobra rzecz iest sta- ranemu oznaymic pokute/ bo tak wydziesz dobrowolnego grzechu. Jest czlowiek mil- czacy ktory bywa nalezion madry/ a iesth nienawisny ktory iest wsseteczny na mo- wienie/ a iest milczacy ktory nie ma zmy- slu mowy: iest drugi milczacy ktory zna czas godny ku mowieniu.

Czlowiek madry bedzie milczat do cza- su/ ale wsseteczny y nie opatrny nie bedzie patrzat czasu. Kto wiele mowi/ obrazi dusze swoje: a kto moc sobie sposabia nieslu- snie/ bedzie nienawidzian. Jest postep- pek we zlosciach meowu niewkaranemu a iest wynalesta ku szkodzie. Jest dathet ktory nie iest pozyteczny: iest y datek za kto- ry odpata dwoiaka. Jesth dla chwaly y vmnieyszenie/ y iest ktory z ponizenia swego podmie sie glowe. Jest ktory wiele od- kupi mata zaplata/ y przywracaia te sied- miorako. Madry/ w slowiech samego sobie miltego czyni/ ale wdziecznosci glupich be- da wylane.

Datek szalonego/ nie bedzie pozyteczny tobie: bo oczy iego siedmiorna sobne sa: dac- mato/ ale wiele wymowi: a othworzenie wst iego iest zapalanie. Dzisiaj pozycz- kto a intru zasie zada: a nienawisny iesth taki czlowiek. Szalonemu nie bedzie przy- iaciet/ a nie bedzie miosc w dobrach ies- go: abowiem ktory iedza chleb iego: fasy- swego sa iezyka. Wiele kroc/ a wiele ich beda sie smiac snie°: abowiem to coby mo-

gto byc

Ecclesiasticus rzeczone.

gło być miano / nie prawie z rozumem roz
dawał: także y coby nie miało być miano.

Wpad fałszywego języka / iakoby then /
ktory na prawimencie pada / thak wpadki
złych pretko przyda.

Człowiek nie wdzięczny / jest iakoby bay
ka miarna / a w wściech nie wyćwiczonych
wstawicznia będzie. Z wstęsalonego nie
będzie przyjemna przypowieść: abowiem
nie powie da iey czasu swego. Jest ktory
niemoże dla niedostatków grzeszyć: a w
swoym wpokoieniu będzie sie frąsował. Jest
ten ktory straci dusze swa dla hańby / a od
nieopatrzonej osoby straci ją: a w przy
mówianiu osoby zatrać sie. Jest ten ktory
dla sromoty obiecuje przyjacielowi / a po
tym uczyni go sobie nieprzyjacielem dar
mo. Zeliwość barzo zła w człowieczu
jest kłamstwo / a w wściech nie wyćwico
nych wstawicznia będzie.

Lepssy jest ztodziey niżli wstawicznia kłam
ca: a wssakże oba odziedzicza zatrącenie.
Obyczaje ludzi kłamliwych są bezecne a
pohánbienie ich / z nimi bez przestanku.
Mądry w słowach sam siebie okaze / a czo
wiek roztropny spodoba sie wielmożnym
Kto sprawuje ziemie swoje / wyniesie wy
soko brog zboża: a ktory czyni sprawiedli
wość / on będzie poroysson: a ktory sie po
doba wielmożnym / wydzie nieprawości.
Upominki y dary / zaslepiaia oczy sedziam:
a iakoby niemy w wściech odkłada karania
ich. Mądrość zataiana a skarb niewido
my / y co za pożytek w obur? Lepssy to czo
wiek ktory thai szalenstwo swe / niżli then
ktory kryje mądrość swoie.

Cap. 21.

O grzechach / iako sie ich mamy strzeż / o śmiałości
ięzyka / o odsciepieniu / o dokonaniu grzesznych / o szale
nym y mądrym.

Głnu zgrzeszyłeśli nie powtarzay
drugi raz: ale y za pierwsze pros
aby być byty odpuszczone. Jako od
weza tak wciekay od grzechu / a
jesli przystapiś k nim / przyjmą cie. Zeby
Lwie są zeby grzechow / ktoremi zabijają
dusze ludzkie: Jako miecz oboietny wsselki
grzech / a iego ranie nie masz wzdrowienia.
Zaianie y krzywdy niszczaia maietność /
a dom ktory barzo obfity jest / będzie zni
szojon pycha: a istota pysznego / będzie wyko
rzeniona. Prośba z wstę w bogiego / aż do
wsu Bożych przydzie / a Sad nagle przy
dzie iemu. Kto nienawidzi karania /
znak jest grzesznego: a kto sie boi Boga o
broci sie ku sercu swemu. Znażny zdaleka
ktory mocen śmiałości ięzyka / a mądry

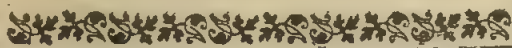
umi sie wywinac od niego. Kto buduje
dom swoy nakładem cudzym / jest iako ten
ktory zbiera kamienie swoje śmie. Ja
ko zgrzebi zwiniłone tak jest zgromadzenie
grzesznych: a koniec ich jest płomień o
gnisty.

Droga grzesznych jest wburkowana ka
mieniem / a na końcu ich piekło / ciemno
ści / y meki. Kto strzeze sprawiedliwo
ści / zatrzyma smysły. Doskonalszość bo
iżni boskiej / jest mądrość y rozum. Nie
będzie naucon ktory nie jest mądry w do
brym: Ale jest szalenstwo ktore obfituje we
złości: a niemasz tam smysłu (dobrego)
gdzie jest gorzkość. Umiejetność mądro
go / iako powódź zbierze a zaleje / a rada
iego iako studnica żywota trwa. Serce
szalonego jest iako garniec słucony / a za
dne mądrości niezatrzyma w sobie. Sto
wo mądre ktory kolwiek wstę umieje
tny / będzie go chwalił / a przyjmie go kso
bie: wstęsat ie wstęczny a niepodobato
mu sie / y zaruć ię za sie. Powieść szalo
nego jest iakoby brzemie na drodze: ale w
wściech mądrego będzie należona wdzie
czność.

Wsta mądrego człowieka bywaia skutka
ne w kościele (w zborze ludzi) a słowa ie
go będą rozmyślać na sercach swoich. Ja
ko dom wygraniczony tak jest szalonemu
mądrość / a nauka niesmyslnego są niewy
mowne słowa. Peta na nogach jest ci głu
piemu nauka / a iakoby okowy rak na rece
iego prawey. Szalony w smiechu podno
si głos swoy / ale mądry zaledwie sie
potajemnie będzie śmiał.

Ozdoba złota opatrzniemu jest nauka /
a iakoby zaponą na ramieniu iego pra
wym. Nogą szalonego człowieka pretka
jest iść w dom bliźniego: ale człowiek umie
jetny / będzie pohánbion od osoby mocne
go. Szalony oknem będzie nagładał w
dom / ale mądry naucony przed domem stha
nie. Szalenstwo jest człowieczu nastucha
wać przeze drzwi a roztropny będzie obcia
zon sromota. Wsta nie opatrznych głupie
rzeczy będą powiadać: ale słowa opatrznych
gwichtem będą wazone. W wściech ludzi
szalonych serce jest ich: ale w sercu mądrych
wsta są ich. Gdy zlosliwy przeklina dyia
bia / przeklina sam dusze swoie. Zausnik
zmaje dusze swa / a we wssylkich rzeczach
będzie nienawidzian: a ktory snim będzie
przebywał będzie w nienawiści. Milcza
cy a rozumny będzie cżcion.

Cap. 22.

Ecclesi: 16.

Ecclesi: 33.

Ecclesi: 19.

Leuiti: 19.
Ecclesi: 28.

Jesus Syrach.

O leniwym: o synie y o corce falonych/ o jaluwa
nir umartych/ o wiatrowaniu sie falonego/ o rozej
waniu przyacielsstwa.

LAmieniem słotnym jest włamio
nowan leniwy/ a wssystcy beda
mowic o wzgardzeniu ie°. Lay
nem wotowym iesth włamiono
wan leniwy: a każdy kto sie go dotknie/ be
dzie otrzasat rece swoje. Sromota oycowa
iesth syn nieumiejetny: a corka falona w
winnieyszenie bedzie. Corka rostropna iest
dziedzictwo meżowi swemu: abowiem kto
ra hańbi (meża swego) bywa ku zelżywo
ści oycu swemu. Oycá y meża zelżywa a
zawstydzá wssieteczna/ a od zlosliwych nie
bedzie nunięsa/ ale od ubogich bedzie nie
wccioná.

Jako spiewanie w żatobie/ tak iesth po
wiadanie nie wczesne: Karanie y nanka
ná wsselki czas iest madrość. Ktory weży
głupiego iest iako ten ktory zlepiá skorupę.
Kto powiáda co temu kto nieslucha/ iesth
iako ten ktory budzi spiacęgo z cięstkiego
snu. Ktory powiáda falonemu madrość/
iest iako ten co mowi stym ktory spi/ a ná
końcu powiesci swey mowi: Ktoż tho iesth?
Nád umartym płacz/ bo wstáta iego swiá
tłość: nád falonym też płacz/ abowiem w
stat w smysle. Niewiele płacz nád umár
tym/ abowiem odpoczyna. Bo nagorssę
go/ iest gorssy żywoth niżli śmierć falone
go. Żatoba a płacz umartęgo przez siedm
dni: ale falonego y grzesznego/ wssystki
dni żywota ich.

Z falonym niewiele sie wdáy w rzecz/ a
z niemadrym nie chodź. Schoway sie przed
nim aby niemiat przykrości/ a nie splugá
wisz sie grzechem iego. Wsthap od niego/ a
naydzieś odpocznienie: a nie leń sie (w
dobrym uczynku) dla falenstwa ie°. Nád
otow co iesth cięstkiego: a kthoremu inssę
innie iedno falony. Piaset/ y Sol/ y skute
żelazá tatwiew znosić/ niżli ciłowieká nie
obacznego y falonego/ y zlosliwego. Jako
wiazanie drzewiane spoione ná gruncie
budowania nie rozchwietie sie/ thák y serce
wrtwierdzone/ w radzie rozmysloney.

Myślenie madrego ná wsselki czas y bo
iáznia niebrwa skázone a z fátssowane. Já
ko plewy ná wysokosci: a wapno nie zála
ne/ polożone przeciwko wiatrowi nieostó
ia sie: tak y serce boiáżliwe w myśleniu fa
lonego przeciwko náwátności boiáźni/ nie
zástawi sie. Jako tynkowanie piassęyshe
ná ścienie gładkiey: thák y serce leklive w
rozmyślaniu falonego/ ná wsselki czas nie
bedzie sie lekáto: ale y ten ktory w przyka
zaniu Bożym trwa záwždy. Kto sie vde

rzy w oko/ wypuszcza tzy: a kto dotknie ser
ca/ wynosi smysl. Kto ciska kámieniem ná
ptaki/ zpedzi ie: tak y ten kthory przyma
wia przytácielowi/ rozrywa przyaciels
wo. Wyjmiesli miecz ná przyaciela/ nie
rozpaczáy/ abowiem iest náwrocenie ku
przytácielowi. Jesli otworzy wstá smutne/
nie boy sie: abowiem iest ziednanie. Chybá
przymowki/ táiania/ pychy/ táiemnice wy
iáwienia/ a rány zdrádlivey: dla tych tyla
ko wsszech rzeczy wciece od ciebie przyaciel.

Zachoway wíare przytácielowi w ubo
stwie ie°: abyś y w szczesciu iego weselit sie.
Czasu wciśku iego trwáy mu wierny: abyś
y w dziedzictwie iego pospótu dziedziczył.
Przed ogniem wynidzie spieć párá y dym
z ognia/ tak y przed rozlaním kwié/ zto
rzczeństwa/ potwarzy/ y groźby. Przy
táciela pozdrowić nie sromay sie: przed o
blicznością iego nieskryie sie/ a iestlić sie co
złego prze zeń przyda/ ścięrp: każdy ktho
wssysty bedzie sie go strzeżł. Kto dá wstam
moim strzáż/ a ná wárgi moje pieczęć per
na/ żebych nie wpađł dla nich: a ięzyk moy
żeby mie nie strácił.

Cap. 23.

Modlitwa náprzeciwko pyśe/ objárstwu/ y nieczy
stoset/ o przysięganiu/ o blujmieniu o madrey mowie
o karaniu chęćego grzeszyć/ o boiáźni Bóssley.

Panie Oyce/ a Pánie żywota me
go/ nieopuszczáy mie w radzie
ich/ ani mie dopuszczáy wpaść
w tym wraganíu. Jkroś przy
kláda wmyśleniu moim karanie/ a w serce
moie náuke madrości/ aby w niewiádomo
ści ich nieprzepuścili mi/ a nieokázowaty
sie występti ich/ aby sie nierozrosty niewiá
domości moie/ a nierozmnożyły złości mo
ie/ a grzechy moie by sie nie obssitowaty/
abych nieupađł przed oblicznością przeci
wnikow moich/ a rádownaty sie nieprzya
ciel moy. Pánie Oyrze y Boże żywota me
go/ nie opuszczáy mie w myśleniu ich. Po
wyzszenia oczu moich nie daway mi/ a w
sselka żadza zła odwroc odemnie. Oddal
odemnie żadliwosci żywota/ a chuci niecy
ste niech mie niezáchwytáia/ a dussy niepo
czliwey y niemadrey nie daway mie.

Náuki wst moich stuchaycie synowie/ a
ktory iey bedzie strzeżł nie zginie wsty swe
mi/ ani sie wzgorssy w nagorssych uczyn
kach: Wmárnosci swey bywa poiman
grzesznik/ a pyssny y przekletý bedzie pogor
sson wnich. Przysięganiu niech nieprzy
wykáia wstátwoie: abowiem wiele przy
god wnim: A miánowanie Boga niech
niebedzie wstáwiczne wusciach thwoich/ a

Ecclesi: 38.

Geni: 30.

Provi: 27.

1. Cor. 1.
Hebre.

Ecclesi.
2.

Psal: 1.

Exod. 1.
Ecclesi.
Math. 5.

Ecclesiasticus rzeczone.

imionam swietych nieprzymiesza sie / abo
wsem nie bedziesz bez winy vnich / abo
wiem iako sluga czesto troc preany / od si
ności nie bywa vnnieysson: tak każdy przy
siejnik y mieniacy imie Boze / cale od grze
chow nie bedzie oczyscon. Miaz ktorzy
wiele przysiega bedzie napelnion zloscia /
a niewynidzie zdomu iego pomsta. A iesli
by ktemu inaczey uczynil / grzechu iego na
nim bedzie: a iesli by chcac przebaczat uczy
nie co prawda / dwoiako wystapi: a iesli na
daremno bedzie przysiegat / nie bedzie v
sprawiedliwion: abowiem bedzie napet
nion odpłata dom iego. Jesty druga mo
wa przeciwna smierci / boday byta nienale
żona w dziedzictwie Jakobowym. Abo
wiem od miłosiernych te wssystkie rzeczy
beda oddalone / a w grzechach nie beda sie
kálac.

Jesty mowie niech nieprzwykła vstha
twoie / abowiem iest wntey slowo grzechu.
Pamiętay na oycá y matkę twą / abowiem
miedzy wielmożnemi stoisz / aby cie lepat
niezapamiętat Bog przed oblicznością
ich / y vstawiciznością twą znamion / pod
tat by lekkość / a wolalby sie byt nierodzie
a dzień narodzenia swego przeklinatbyś.
Cztowiek ktory przywykt słowam sromot
nym / prze wssystkie dni żywota swego nie
bedzie odwołon.

Dwoy Narod obficie w grzechach / a
trzeci przywodzi gniew y zatracenie. Du
ssa goraca iako ogień palaiacy / niebedzie
zagassona / aleś co potknie: a cztowiek
zlosliwy wusciech ciata swego nieprze
sthanie / aleś rozżarzy ogień. Cztowiek
ktowi Niecyslemu każdy chleb iest stodek / a
nieustanie przestepuac az do końca. Ka
żdy cztowiek ktory vstepuie zlosa swego / w
zgadzaiac dusse swoje / y mowiac / ktoros
mie widzi: wssak ciemności ogarnety mie
a scian y okryty mie / a żadny mie niewidzi /
ktogoz siebier moich grzechow niebedzie
pamiętat Nawysssy. A niezrozumi iz w
ssstko widzi oko iego / abowiem wypredza
od siebie boiazni Boza takowego cztowiek
ka strach / a oczy ludzkie boiacysie iego: nie
uznat iz oczy Boze daleko wiecey iasnieysse
sa nisl stonice / opatrzaiace wssystkie drogi
ludzkie / y gtebołość przepasci / y na ludz
skie serca patrzaiace na skryte strony. Abo
wiem Panu Bogu wssystkie rzeczy pier
wey nizli sa stworzone / znaiome sa / tak y
po skonaniu patrzy na wssystko. Ten czt
owiek na vlicach miasta bedzie msczon / y ia
ko żrzebie konskie bedzie goniona gdzie sie
nie nadzieie tam bedzie vchwycon / a be
dzie na sromote wssystkiem / dla tego iz nie
rozumiat boiazni Bozey. Tak y niewia
da każda ktora opuszcza meza swego / y kto

ra stanowi dziedzictwo z cudzego matzen
stwa: abowiem naprzod wzakonie Lawy
ssiego nie byta wierna / a druga iz naprze
cio meżowi swemu wystapita: Trzecie / iz
w cudzosthwie byta nieczysta: a z inego
meza syny sobie vstawiła. Ta niewiasta do
kosciota nie bedzie przywiedziona / a na sy
ny iey beda pogladac. Nie wydadza syno
wie iey korzenia / a gatasti iey nie dadza o
wocu: ostawia na przekleństwo pamiatke
iey / a hanba iey nie bedzie zgtadzona. I
poznata ci ktorzy sa zostawieni / iz nie lep
ssiego nie iest iedno boiazni Boza: a nie nie
iest mitszego iedno patrzac na przykazanie
Boze. Chwata wielka iest nasladowac
Pana Boga: abowiem dlugosc dni bedzie
wzieta od niego.

Cap. 24.

O chwale madości stad iest posla / a takie sa vczyn
ki iey / a gdzie odpoczywa.

Madrosć bedzie chwalita dusse
swo / a w Bodze bedzie cciona /
a wposrzodku ludu swego be
dzie chwalona / a w kosciotech
nawysssiego otworzy vsta swoje / a przed
oblicznością moey ied bedzie sie chlubic / a
wposrzodku ludu swe bedzie powysssiona /
a w zupełności swietej bedzie dzitworana /
a w wielkości ludzi wybranych bedzie mia
ta chwale / a miedzy btogosławionemi be
dzie btogosławiona / mowiac. Jam z
vsthy Lawysssiego wysta / pierworodna
przed wssystkiem stworzeniem.
Jam sprawila na niebie aby wschodzila
swiatłość nieskonczona / a iako mgta kry
tam wssystkie ziemie. Jam na wysoko
ści mieškata / a stolec mój na stupie obto
kowym. Okrag nieba obeštam samá / a gte
bołość przepasci przeniknelam / a po bur
liwosciach morskich chodzilam / a na w
ssstkiey ziemi statam. A miedzy wssystkiem
ludem y rodzaiem przodekem miała: a w
ssystkich na wyssszych / y nanisszych serca / mo
ca swa podlaziła: a wtych wssystkich odpo
czynieniam ssukala / a w dziedzictwie Pan
skim bede mieškata.

Thedy przykazat y rzekt mi stworzyciel
wsszech rzeczy: a ktorzy mie sthworzyt /
odpocznat w przybytku moim / y rzekt
mi: W Jakobie przebyway / a w Izra
elu dziedzicz: a wybranych moich rozpusc
korzenie.

Od poczatku y przed wieki iestem stwo
rzona y az do przyszlego wieku nieustane: a
w mieškaniu swietym przed nim postugo
watam. A tak w Syonie iestem vtwierdzo
na / a w mieście poswieconym takiez od

Exodi. 20.

Prouer. 8.

Exodi. 31.

Psal. 131.

Iesus Synrach.

Deute. 34.

Ioan. 15.

Ioan. 6.

Exodi. 20.
C 24.
Deute. 4.
C 29.

Iosue. 3.

poczywalam / a w w Hierusalem moc moia. A wkorzenitam sie w lud pocciwy / a w cjesciach Boga mego dziedzictwo iego / a w pelnosci swietych zadzienie moje. Wyniesionam wzgore iako Cedar na Libanie / a iako Cyprys na gorze Syon: Jako Palma iestem powyssona w Kades / a iako ko sadzenie. Rozej w Jerycho. Jako Oliwa ochedozna na polu: a iako Javor iestem powyssona przy wodzie na olicach. Jako Cynamon y Balsam woniacy daram wonnosci. Jako Mirra wyborna daram slodkosc wonnosci. A iako Storar / y Zalban / y ungula / y Guttar: a iako drzewo Libaniste nie rzezane napelnitam wonnoscia miesztanie moje: a iako Balsam nie zmiesany wonnosci moja. Ja iako Wodrzew rozszerzylam gatezi moje / a gatezi moje sa cci y takti.

Ja iako Winna macica rodzilam w dzie cinoac woniey: a kwiecie moje owoc cci y pocciwosci. Jam matka pietney milosci y boiazni / y vznamia / y swiety nadsieie. Wemnie wsselka takti zywota y prawdy: Wemnie wsselka nadsieia zywota y cnoty. Chodzie wssyfy do mnie ktorzy mie zas dacie / a od rodziow moich bedziecie napetnieni. Abowiem duch moy stodfy iest nizli Miod: a dziedzictwo moje nad miod y plasir miodu. Pamiatka moja w rodziu wiekow. Ktorzy mie pozywaia / iefcze beda taktac: a ktorzy mie pija: iefcze mie beda pragnac. Kto mie slucha nie bedzie pohambion: a ktorzy pracuia we mnie nie zgrzesza. Ktorzy obiaznia mie / zwoth wieczny beda miec.

Ty wssyfti rzeczy kriegi zywota / a Zaston Nawyssszego / y poznanie prawdy. Zaston roskazat Moizes w przykazaniu spras wiedzliwosci / y dziedzictwo domowi Zastobowemu / a Izraelstiemu ludu obietnice. Postanowit Dawidowi sludze swemu zbudzie Krola sniego namocniessego a na tronie cci siedzacego nawieki. Ktory napelnia iako Fizon (rzeka Rajska) madoosc / a iako Tigris we dni nowych wrodow. Ktory napelnia iako Eufrates smysel / ktery zbiera iako Jordan we zniwa. Ktory dawia nauke iako swiatlosc / y stoiac przy nim iako Geon (rzeka Rajska) w dzien zbierania winia. Ktory dokonawa aby ia pierwey vmiat / a mgleyssy nie wysladnie sie iey: abowiem od Wtorza bedzie obfita wato myslenie iey / a rada iey w przepasci wielkiey.

Ja madoosc wylatam rzeki: Ja iako bystrosc wody niezmiertney z rzeki / Jam iest iako rzeka Doryr: a iako wiedzienie wody wyslam z Raisu / Rzektam: pokropie ogrod moy szczepienia / a napoje rozenia mego

owoc. A otho stala mi sie bystrosc obfita a rzeka moja przyblizyta sie ku morzu: abowiem nauke iako switanie oswiecam w ssyftim / a bede ia wypowiadata az na dlu gosci czasu. Przenitne wssyfti nisse cjesci ziemie / a ogladam wssyftkie spiacce / y oswiece wssyftkie ktorzy maia nadsieie w Panie Bodge. Jescie nauke iako prorocstwo wyleie / a ostawie ia ssutaiacym madoosci / a nie przestane w rodziu ich: az do wieku swietego. Patrzayciez izemci nie sam sobie pracowal / ale wssyftim ssutaiacym prawdy.

Cap. 25.

O trzech rzeczach Ettore sa lube psam Bogu y o tnych trzech nielubych / o zlosci stey niewiasty je od niey wssyfto ste pochodni.

Eth trzech rzeczach vpodobalo sie duchowi memu / ktore sa chwalebne przed Bogiem y przed ludzmi. Zgoda a sthwornosc braciey a milosc bliznich / a maz ziona ktorzy sie dobrze zgadzai. Trzy osoby nienawidzi dussa moja / a bede obciazon barzo dussy ich: Vbogiego pysnego: Bogatego ktamliwego / a starego ssalonego y niezmyslnego. Czegoz w mlodosci swey nie zgromadzil / iako naydziez w starosci thwey: Jako iesth rzecz ozdobna aiwiznie rozsadet / a starsym poznac rade: Jako sliczna iest starym madoosc / a chwalebny rozum y rada: Korona starych iest wielka vmietetnosci: a chwata ich boiazni Boza.

Dziwiec rzeczy do ktorych serce me nie ma ztego domniemania wielmozytem / a dzieiatha powiem iezyktem ludzom: Cztowiek ktory sie cieffy w syniech / zywia a widzac wywrocenie nieprzyziateli swoich. Vtlogostawiony ktory miesza z niewiasta rozumna / a ktory iezyktem swoim nie sswantowat / y ktory nie sluzyl podle ssym nizli sam. Vtlogostawiony ktory nalazi przyziatela wiernego / a ktory po wiada sprawiedliwosc vchu sluchaiacemu. Jako barzo iest wielki ktory nalazi madoosc y nauke: ale nie iest nad tego ktery sie boi Boga.

Boiazni Boza nadewssyfto sie przelozyta. Vtlogostawiony iest cztowiek komu dano iest za dar miec boiazni Boza / Kto ma boiazni Boza / y komu bedzie przyzwan: Boiazni Boza / iest poczatet milosci iego / a wiary poczatet ma byc iey przytazon. Wsselka rana iesth smutek serdeczny / a wssyfta zlosc iest zlosc niewiescia. A kazda rana (ale nie rane serca) wyrzy: y

Ecclesiasticus rzeczone.

Każda złość / ale nie złość niewieścia / y
wsselka przykrytość / ale nie przykrytość
nienawidzących / a wsselka pomsta ale nie
pomsta nieprzyjacieli (może człowiek oba
żyć).

Nie masz głowy gorsszey nad głowę we-
żowa / a nie masz gniewu nad niewieści
gniew. Lepiej jest mieszkać ze lwem al-
bo z Smokiem / niżli ze złą Niewiastą.

Złość niewieścia zmienia oblicze iey : y
zasłapi twarz swą iako / Niewiedzy / y iako
wor wkaże (twarz swa) między domowy-
mi. Zapłakać maż iey / y wssylawssy westch
nat mato. Młata jest wsselka złość prze-
ciw złości niewieściey. Los grzeszników
niech padnie na nie. Jako iść ku gorze
piaskiem jest ciężko nogom stáremu / thát
jest niewiastá swegoctliwa / człowiekowi
spokojnemu. Nie páchrz na niewieścia
piękność / a nie požaday niewiast / w krasie
iey: Niewieści gniew / jest nie pocziwość
y zhańbienie wielkie. Niewiastá iesliby
miałá wladz / jest przeciwna meżowi swo-
mu. Serce pokorne / a oblice smutne / a rana
smiertelna / jest niewiastá zła. Rece mgte
a kolana stábe / niewiastá która nie bto-
gláwi meżá swego. Od niewiasty shtat sie
jest pocziathet grzechu / a prze nie wssyl-
my. Nie daway wodzie twej wy-
shtat y námniessego / a niewieście ztey nie
daway swobody wychodzenia. Jest nie
bedzie chodzitá przy thwey rece / zely cie
przed oblicznością nieprzyjacieli. Od etas
lá twego odetni / aby zawždy ciebie zle
nie wzywáta.

Cap. 26.

O chwale dobrej niewiasty: O Bożym try-
cie / O dwu rzeczach które zasmucá / y o dwu nie-
bezpiecznych.

Niewiasty dobrej bto-
gláw / y iesht maż / a bto-
liem liczbá
lat ich jest dwoista. Niewi-
stá mocna meżá kocha a lathá
żywothá iego w pokoiu nápetá
ni. Cześć dobra / niewiastá dobra / zá-
dziať dobry jest tym którzy sie boia Boga.
Bedzie dáta meżowi za wczynki dobre. Bo
gátiego y wbogiego. Serce dobre ná wsselki
čas oblicze ich wesote. Tzech rzeczy lekáto sie serce moie / a cztwar-
tey oblicze moie bato sie / Zdrádenia mia-
stá / a zgrómádenia ludu a potwáry ktam-
liwey. Náśmierc ty wssylkie rzeczy sa cie-
ssse. Bolesc serca y zátość / jest niewiastá
zle domniemania o meżu swoim. W nie-
wieście niewierzący meżowi / jest bicz iszy-
ká / wssylkim pospolitey. Jako iármá wo-

low które sie rucha / tak jest niewiastá zła :
kto ia ma / jest iako ten który niedziwádká
trzyma. Niewiastá opita / gniew wielki : a
fromotay shtáradosc iey nie bedze zákrta.
Niecystosc niewiasty w podniesieniu oczu /
y po poniekach iey bedzie poznána. Náś co
ra która sie nieodwraca (od młodzińców)
wperwni stráž : aby shtac wpatrzywssy czas /
nie czynita po swej woley. Od wsselkiey
niewciowości strzez oczu iey / a nie przeciw
sie iesli cie zgardzi. Jako podroźni chto
wieť gdy pragnie ku studnicy wsta otwo-
rzy / y shtodey wody bliskiey bedzie pit / a prze-
ciw každemu iezioru siedzie / a przeciwo-
to wsselkiey strzale otworzy / shtat swoy /
ales wstanie. Nitosc niewiasty pilney be-
dzie rostossowata meżá swego / y kosc iey
go rostuczy. Wyciwiczenie iey jest dar Bo-
zy. Niewiastá rozumna a milczaca / nie
iesht odmiana náuczoney duszy. Nitosc
nad milosciá jest niewiastá swieta y sro-
mieszliwa / a wsselkiey rzeczy wáznosc nie
jest godna wstrzymawáiacey sie duszy. Já-
ko słońce wschodzące swiatu ná wysokości
Bożej : tak y niewiasty dobrej piękność / ku
okrasie domu iey. Swieca swiecaca ná
lichtarzu swietym : thát cudność oblicza
nad wiekiem shtatym : Stupy ztothe ná
stolcach srebrnych : thát sa nogi mocne ná
podeswach niewiasty stáley. Grunty wiec-
ne ná Opocz mocney / tak przykazanie Bo-
że w sercu niewiasty swietey.

W dwu rzeczach zasmucito sie jest ser-
ce moie / a w trzeciej gniew mi przysedł :
Máż waleczny wstawáacy dla niedostát-
ku : a maż mady wsgárdzony : a ten który
przestepnie od sprawiedliwosci do grze-
chu / Bog zrzadził te / ku mieczowi. Dwie
osobie trudne y nieprzespiczne zdáti mi
sie : trudno kupiec bywa oddalon od nied-
bátosci (zbawienia swego) : a shtekarz nie
bedzie vsprawiedliwion od grzechow vst
swoich.

Cap. 27.

O wboim którzyby sie chciat zbogáć / o Kupcu / o
sowie Bożym / o Doświadczeniu człowieka /
o nieśtátości shtálowego / o Przysteganiu / o nieobá-
wieniu tajemnic / o slym człowieku.

Na niedostátku wiele ich zgrze-
ssyto : a kto sie chce zbogáć / od-
wraca oko swe. Jako w posrzo-
dku kupy kámenia kot wrytáia
tak w posrzedku przedawania y kupowa-
nia bedzie scisnion człowiek grzechy. Be-
dzie stáť grzech z grzesznikiem. Jesli w bo-
iásmi Bożej wstáwicznie niebedzieť sie dzie-
rżat / rychto dom twoy bedzie wwrócon.

Indic: 6.

Ecclesi: 42.

Canti: 5.

Prone: 30.

1. Thim: 6.

Prone: 23.

Jesus Syrach

Prouc: 27.
1 Petri: 1.

Math: 7.

Roma: 12.
Colof: 4.

Ecclesi: 23.

Ecclesi: 19.
C: 22.

Prouc: 10.

Hefi: 7.
Psal: 7.
Prouc: 26.
Ecclesi: 10.

Jako w dziurkach w rzessotha zostawa proch: tak niedostatek cztowieczy w myśli jego. Garncow w garncejarza doświadczaj piec / thak y ludzie sprawiedliwe pokusy wcišku.

Jako praca wok opaniu drzewa w laznie owoc iego / thak slovo okazuie mysl serca cztowieczego. Przed mowa nie chwali meza: abowiem toć jest doświadczenie ludzi. Jesli bedziesz nasladowat sprawiedliwosci / dostaniesz iey: a obetecy ia iakoby sa te dluga pocciwa / a bedziesz mieszkac z nim a bedzie cie bronit na wieki / a w dzieñ v znania naydziesz vmoenie. Pchacy ku sobie podobnym zlataja sie / a prawda wroci sie do tych ktorzy ia czynia. Lew zasadz ki czyni zawidy tomu: tak grzechy tym ktorzy czynia zlosc.

Cztowiek swiety w madsosci trwa iako słońce: ale glupi iako miesiac mieni sie. Miedzy niem adremi zachoway slovo cza su swemu: a miedzy tymi ktorzy rozmyslaja (zakon Bozy) badz vstawiczym. Powiesc grzeszacych jest nienawisna / a smiech ich w wystepiech grzechu. Kto mowiac wie: le przysiega / czyni ze wlosy wstaja na glos wie: a nieuczliwosc iego / czyni zaktanie v ssu. Kwie rozlanie iesth w swaru pyssnych / a zlorzeczensthwo ich iest ciesthie ku sluchaniu.

Kto obiawia tajemnice przyiacielstwie / wiare traci / a nienaydzie przyiaciela ku swey myśli. Miluy bliźniego swego / a zlacz sie z nim wiara: a iesli obiawis tajemnice iego / nie dostaniesz go potym. Abowiem iako cztowiek ktorzy traci przyiaciela swego: tak y ktorzy traci przyiazni bliźniego swego. A iako ten ktorzy vpusseja pchaka z reki swey / tak y ty ktorys opuscit bliźniego swego a nie vchwycis go zas: nie scigay go / a abowiem iest daleko od ciebie: bowiem v cietka iako sarnka z sidla / abowiem zranio na iest dussa iego: iuz go wiecey nie bedziesz mogt zwiezac: ale y zlorzeczensthwa bywa vstromienie a poiednanie. A obiawic tajemnice przyiaciela / iest rozpacz dusse nie szczesliwey.

Ktory pomruga okiem / stroi zlosci / a iadny go nie odrzuci. Przed oblicznoscia oczu twoich ostodzi vsta swoje / a mowie twoiey bedzie sie dziwit: ale na koniec przebroci vsta swoje / a w stowach twoich da pogorszenie. Wielem styssat / a nieprzywratem kniemu / a Pan nienawidzi ie.

Ten ktorzy wzgore rzuca kamien / na glose iego padnie: a rana chytra chytre cztowieka rozetnie rane. A ktho iame kopa w padnie w nie / a ktho zaklada kamien bliźnie mu swemu / obrazi sie sam na nim: a ktho na insszego sidlo stawia / sam w nim zginie.

Ten ktorzy czyni nagorssa rade / na samego sie obali: a nie pozna skad nan przyslo. Naigranie y posmiwisko pyssnych / y pomsta iako Lew zasadz sie nan na zdradzie Sidlem zagina ktorzy sie radnia z vpadu sprawiedliwych / a bolesc znisscy ie pierwey nizli v mra. Gniew y pierzechliwosc oboie sa przeklete / a maz grzesny bedzie ie w sobie miat.

Cap: 28.

O nie zadaniu po nstyo: o odpuszczeniu ktrydy / o niedostatkach / y nieprzespiciościach ieyka / o rze em ieyku / vssy dla ieyka zlego zagrody: a na vsta wedzido wlozyc.

En ktorzy sie chce mscic / od Pana Bogá naydzie pomsthe: a grzechy ie chowaiac zachowa. Odpusc bliźniemu swemu ktorzy cie ssodzi: a tedy gdy sie bedziesz modlit za grzechy / bedac odpuszczone. Cztowiek na cztowieka trzyma w sobie gniew: a iakos od Bogá ssuka smitowania. Nad cztowiekiem podobnym sobie nie ma miłosierdzia a za grzechy swoje prosi: Sam bedac ciastlo / gniew trzyma / a smitowania prosi od Bogá. A ktho sie bedzie modlit za grzechy takowego: Pamietay na ostateczne rzeczy a przestani nieprzyiazni: abowiem zeście y smierc wisa nad toba w przykazaniu iego.

Pomni na boiazni Boza a nie gnieway sie na bliźniego. Pomni na testament Dawyssiego / a niewaz sobie nie sacznosci bliźniego. Wsciagni sie od zwady / a v mney ssy grzechow: abowiem cztowiek gniewliwy pobudza zwade / a maz grzesny zanie ssa przyiaciele / y miedzy spokoyne wrzuci nieprzyazni. Abowiem według drew tak o gien gora: a według mocy cztowieczy / tak gniewliwosc bedzie ie / a według maitetnosci swey powysy gniew swoy. Sporaka pretka / rozjarza ogien / a zwada naglawlewa drew: a ieyk poswiadczajacy przwodzi smierc. Jesli podedmiesz iak o ogien rozjarzy sie / a iesli pluniesz nan bedzie zgasson: a oboie z vst pochodza.

Zaufnik y dwuiezyciny iest przeklety: a abowiem wiele ich zwodzi maitacych potoy. Jezyk trzeci wiele ich zrussit y rozegnatie z narodu do narodu: miasa murowane bogaczow pokazit / a domy wielmożnych rostopat: sily ludzi podcial / a lud mocny rozerwat. Jezyk trzeci / niewiasthy mskie wyrzucit / a zbawit ie ich prac: Kto patrzy nan nie bedzie miat odpoczymienia ani bedzie miat przyiaciela w kthorymby odpoczymat. Plaga albo raz od bicia /

czyni

Ecclesiasticus rzeczone.

czyni sınısć / ale raz od izeyka / tamie koss-
ci. Wiele ich wpadło od mieczu : a wssakże
nie thak wiele iako ich pogineto dla izeyka
swego. Błogosławiony ten który jest za-
sfczycon od izeyka ztego / a który w gwie-
zliwosc tego nie przyszedł / a który nie ciaz-
gnął iarzma tego / a w tego zwiastki nie jest
związany : abowiem iarzmo ie jest iarzmo
zelazne / a zwiastka tego jesth zwiastka mie-
dziana. Smierć tego jest smierć naygor-
sza / a lepsze jest piekło niżli ży izeyk. Trwa-
losć tego nie będzie trwata / ale othrzyma
drogi niesprawiedliwych : a płomieniem
swym nie popali sprawiedliwych. Ci kto-
rzy opuszczają Bogu / wpadną nań / a roz-
pali się na nich / tak że nie będzie zagasson
a będzie puszczon na nie iako Lew a iako
Lepard obrazi je.

Ogrodz vsy twoje cierniem / a izeyka
ztego nie słuchaj : a wstham twoim wczyni
drzewi / a zamki wstham twoim. Złoto two-
ie y srebro spusć / a słowam twoim wdzia-
tay ssale albo wagi : a wstham twoim wodzi
dla proste / y strzeż się aby snac nie potyb-
nat się na izeyka / a wpadłby przed obliczym
nieprzyjacieli ktorzy się na cie nasadzili /
a byłby wpad twoy nie wleczoney na śmierć.

Cap: 29.

O pożyczaniu pieniedzy / y o Lichwie / o Jalmu-
nie / o sfczodroblivosti.

Tho czyni miłosierdzie / then
pożycza bliźniemu swemu / a
ktory przemaga reka / chowa
przykazanie. Pożyczaj bliz-
niemu swemu czasu potrzeby tego / a zaśie
oddaj też bliźniemu swemu czasu swego.
Przyrzecz słowem a wiernie snim czyn : a
na każdy czas nabydziesz co potrzeba.

Wiele ich iakoby rzecz należona mnie-
mali być rzecz pożyczona / y czynili przy-
kroś tym ktorzy je zakładali. Połte biez-
rza całuta rece dajacemu / a w slubowaniu
zaptacić wniżata głos swoy : a czasu zaptła-
cenia będzie żadat odożenia czasu / a biez-
dzie mówi słowu przykre / y będzie ssem-
rat / y będzie winowat czas : a jeśli będzie
mógł zaptacić / będzie przeciwnie : Jaki-
zny ledwie zaptaci połowice / a będzie pol-
czat ono iakoby rzecz należona : a jeśli nie
tho czyni thedy go zdradzi w pieniadzach
tego / a będzie go miał nieprzyjacielem dar-
mo / a przymowki y ztorzeczenie oddam
a miastho cci y dobrodzieystwa / oddam
zeżywość. Wiele ich nie dla złości nie
pożyczali / ale aby niebyli zdradzeni bez po-
trzeby bali się. Przedsie iednak nad pokor-
nym wymyslem bądź namocniejszy : a dla iat

mużny niepościagay go. Dla przykazania
Bożego przyjmij w bogie : a dla niedostatk-
tu tego / nie opuszczaj go prożnego.

Strać pieniadze dla brattha y przyia-
ciela / a nie choway ich pod kamieniem na
stracenie. Potof skarb swoy w przykaz-
niu Nawyssszego / a będzie thobie pożyte-
czen wiecey niżli złoto. Zamkni iatmu-
żne w sercu w bogiego / a ta za cie będzie się
modliła za wsselka złość. Jalmużna mie-
żowa iako worek snim jest : a także cztowie-
cza iako żrzenica zachowa / a potym pow-
stanie / a odptaci im odptate. A każdemu z
nich na głowe tego : nad tarcza mocnego /
y nad włocznia / przeciwko nieprzyjacie-
lowi twemu będzie walczyła.

Najdobry iedna wiare bliźniemu swemu
mu : a kto straci (wiare) hanbe sobie zo-
stawi. Łaski rekoymie swego niezapomi-
nay : abowiem dat za cie dusze swa. Cito-
wiek grzeszny y nieczysty wcieta przed re-
koymia. Dobrá rekoymie przypisuje sobie
grzesznik : a niewdzięcznego serca cztowiek
opuści wyzwołiciela swego. Naj słubnie
za bliźnie swego : a gdy straci poćciwość
będzie opuszczon od niego : Slubowanie
złe wiele zawiodło przyjacieli / a zruszyło
ie iako nawatności morskie : Nieże mocne
obracając przymusiło wędrować : a tulił
się między ludem cudzym.

Grzesznik ktorzy przestepnie przykaza-
nie Boże / wpadnie w obietnice zła / a ten
co się wydaie na wiele rzeczy / w padnie w
ślad. Podpomagay bliźnie według można
ści twojej / ale strzeż się abyś sam w toż nie
wpadł. Początek żywota cztowieczego jest
chleb a woda / y odzienie / y dom który za-
krywa skarbadość. Lepssa jest żywność w
bogiego pod przykryciem deszczowym /
niżli hojne gody w gościnie bez domu.
Namniessa rzecz za nawietssa niech ci be-
dzie miła : a wragania po pielgrzymowa-
niu / nieucylyssy. Żywot niedzny jest thu-
ląc się od domu do domu : a gdzie będzie go-
ściem nieuczyni wiernie : ani otworzy wst-
swoich. Będzie gościem / a wssakże będzie
karmit y napawał niewdzięczne / y łeże
nad to przykrych rzeczy wssyly. Jdz gościu
nagotuy ku stolu : a tym co wręce mas / kar-
mi inssie. Wynidz precz od oblicza cci przy-
jacieli moich : potrzeba domu mego / y go-
spoda / states mi się bratem. Cieskie są ty
rzeczy cztowiekowi zmysł mającemu / za-
mieszkanie domu : a narzędzie pożyczania
tego.

Cap. 30.

O karaniu synow / o zdrowiu / a i lepsza jest śmierć
niżli żywot gorzki / o mądrosći stryey / a o poćiesze-
niu serca / y zasmuceniu.

Math: 6.
Luce: 12.
Thim: 6.
Danic: 4.
Luce: 11.
Actu: 10.

Ecclesi: 29.

Psal: 36.
Thim: 6.
Heb: 13.

Jesus Syrach.

Proue: 13.
23.

Dente: 6.

Ecclesi: 7.

Danie: 14.

Ecclesi: 20.

Proue: 12.

15. 17.

Proue: 14.

Tho miuie syna swego / często go karze / aby sie radował w skończeniu swym / a nie maczał drzwi w bliźnich. Kto uczy syna swego / będzie chwałon w nim / a w posrodku domowych będzie sie w nim chlubil. Kto uczy syna swego / w zazdrość przywodzi nieprzyjaciela: a między przyjaciółmi będzie sie chępit w nim. Umart ojciec iego / a iakoby nie umart: abowiem podobnego sobie zostawit po sobie. Za żywota swego widział y uweselit sie w nim / a przy śmierci swoiey nie iest żałmucon / ani iest pohanbion przed nieprzyjaciółmi: abo wiem zostawit obrońce domu przeciwko nieprzyjaciółom: a przyjacielem oddawa iacego miłość. Dla dusze synow będzie wiązał rany swoie / a na każdy głos beda za trwożone wnetrżności iego. Koni nieukrocony stanie sie ku nosseniu twárdym: a syn rozpustni / stanie sie skonnym ku złości. Po chleby synowi swemu / a uczyni cie boiaźliwym: z igrzawaj sie nim / a żałmuć cie. Nie smiey sie nim / abys pothym niezadowol: a na ostátku ścırpna zeby twoie. Nie dawaj mu mocy za młodu / a nie wzgardzay myśli ie. Nauczay syna iego w młodości / a tucź boki ie. Po ki młod: by lepał nieśwárdział a nie wierzył by tobie / a będzie tobie boleść duszna. Nauczay syna twego a pracuy nim: abys skądosi iego niebył obrazon.

Lepssy iest w bogi zdrowy a duży w siłach: niżli bogat y mdy y zbithy złości. Zdrowie dusze zależy w swiatosci sprawiedliwości / a lepse iest niżli wssystko złocho y srebro: a ciato mocne lepse iest niżli dochod niezmierny. Nie iest dochod nadszys zdrowia cielesnego: a nie iest wietśa rostkoss nad wesele serdeczne.

Lepssa iest śmierć niżli żywot gorzki: a odpocynienie wieczne / niżli niemoc dług: Dobre rzeczy skryte w wsciech zamkniętych / iakoby nashawianie potraw okolo grobu. Jco będzie pożyteczna ofiara bataranowi: abowiem ani będzie iad / ani woniat: tak iest ten ktory bywa zagnan od Pana Boga / a nosi zaplate złości. Patrzący oczyma / a wzdychając / iako nieposobni w małżeństwo obłapiący pannie y wzdychający.

Smutku nieprzydaway duszy twoiey / a nie drecz siebie samego w radzie twey. Wesołe serce toć iest żywot cztowieczy: a skarb bez wstania swiatobliwości: a radość cztowiecza iest iego przedłużenie żywota. Smutuy sie nad dusza swa podobając sie Bogu / a waciągay sie (od ztego) / y zgromadzay serce swe w swiatobliwości iego: a smutek daleko odpędz od siebie. Abowiem wiele lu

dzi zabít smutek / a nie iest korzyści w nim. Zazdrość a gniew umniejsza dni / a przed czasem starość przywiedzie myślenie. Jaksie serce / dobre iest na godzinach / abowiem potarmy iego z pilnością bywania.

Cap: 31.

O pocztliwości / o myśleniu rzeczy ni. netych / o bogactwach / o piyaisiwo / o mzywo.

Zuynosc o pocztliwości / wysnyciatio: a myślenie o niey / oddali sen. Myślenie o przetrzeniu odwraca zmysl / a niemoc ciestka trzejwia czyni dusze. Pracował bogacz w zgromadzeniu bogactw a w odpocynieniu swoim będzie napełnion dobrą swego. Pracował też w bogi w wymowaniu pożywienia / a nakoniec niedostateczny bywa.

Kto złoto miuie / nie będzie usprawiedliwion: a kto nasładowie wraty / będzie napełnion smiey. Wiele ich upadło w grzech dla nabycwania złota / y stalo sie w cudności iego zadržanie ich. Drzewo wrazu iest złoto ofiarniacych: Bieda onym ktory go nasładowa / wśelki nieopatrzny zgini w nim.

Bogostawiony Bogacz ktory iest nasłezion bez zması: a ktory za złotem niepuszcit sie ani duffat w pieniadzach y w skarbach. Kto iest taki / a będzie go chwalić: abowiem uczynit dziwy w żywocie swoim. Kto doswiadczon iest w nim a doskonały iest nasłezion / a będzie mu chwata wieczna: Który mogac wystąpić a nie wystąpił / y czynic źle a nie czynit: a przetho w twierdzone sa dobra iego w Panie Będzie a iatmużny iego będzie wysławiało wssystko zebranie swietych.

Przy stole wielkim vsiadtes / nie otwarzay ze nań pasczki twoiey pierwsy: Nie mów / iesli wiele iest co nań nakładziono: Pamieta y iż zle iest oko nieprawe a zlosliwe. Jco iest stworzono gorszego niżli oko dla tego ze wssystkiego oblicza swego będzie plakalo gdy wyrzy. Nie ściągay reszki swoiey pierwsy / aby sie nie stromat zelżony zazdrością. Nie obciążay sie Wianem na godzinach. Zrozumiey rzeczam bliźniego swego z samego siebie. Pożyway iako cztowiek stromny tych rzeczy ktore przed cie kłada: abys nie brimian wnienawisci gdy by wiele żart. Przesthań pierwey iest / bys sie okazał obczaynym: a nie bądź zbyt aby smac nieobrazit / a iesliś między wiela vsiadł nie ściągaj pierwey niżli oni reszki swoiey: ani pierwey chciey pic:

Cztowiek

Ecclesiasticus rzeczone.

37. Człowiek wczony na małe wino ma dosyć /
a spiac nie będzie stykował przed nim / a
ni poczuje boleści. Czuyność y Kolerą
y morzenie jest meżowi ożartemu: Sen
zdrowie w człowiecze miernym / Będzie
spat aż do żaranku a dusza jego snim będzie
sie kochata. A jeśli będzie przymusson wie
le iść / wstań z pośrodku y zwroć / a ochło
dzi cie / a nie przyprowadzi ciała swego o nie
moc.

12. Stuchay mnie synu / a nie w zgardzay mnie
a na ostatku nadydziesz słowa moje praw
dziwe: We wszystkich sprawach twoich
bądź śpieszny a niemoc żadna nie przy
dzie na cie. Żoynego w chlebie / beda bto
gosiawic wsta wielu ludzi / a świadectwo
prawdy jego wierne. Dla chleba nie sprá
wiedliwego będzie szemrało miasto / a swiá
dectwo niesprawiedliwości jego prawdzi
we jest. Tych którzy radzi pić wino niepo
budzay / abowiem wielu wykorzenilo wi
no. Ogien doświadcza zelazá twarde / tak
wino serca pyssnych okaze nie pomierne
picie. Umiarowanie żywot ludzioru / jest wi
no w trzeźwości / jeśli ie będzie pit pomier
nie / będzie trzeźwi. Coż to za żywot jest /
ktory bywa umnieysson winem: Co zdra
dza żywot / iedno śmierć. Wino ku wro
seleniu stworzono jest od początku / a nie
dla pijanstwa. Radość dusze y serca jest wi
no miernie picie: Zdrowie jest dusze y ciała
trzeźwie picie. Wino zbytnie picie / czyni
rozdrażnienia / gniew / y wpadów wiele.
Gorzkosć jest dusze / wino zbytnie picie.
Światłość pijana jest nie opatrznego ob
rażenie / umnieysza się y zadaje rany. Przy
picie winá nie kárz bliźniego ani w zgar
dzay go w weselu jego: Słow sromotnych
nie mów mu / a nie nálegay mu bázno o
dług.

Cap: 32.

O wsselkim wczynku / o krostropności / o chwale
kásno dzie / o imieniu / o bożym Bożey / o opatrzo
ści / o nędzy w Bóże.

17. **N**ie postanowiono cie Przetożonym
a Rządzą / nie podnosię sie:
bądź między nimi iako ieden z
nich. Niey o nich pieczę / a tak
opatrzą / a wyprawiwssy wssykie pieczę
wości twoie / wsiad / abyś sie weselił dla
nich / abyś okraś miłości wziął wieniec al
bo koronę a dostąpiłby rozmnożenie dostó
ieństwa. Now wprzód ty ktoryś jest starszy
w leciech: bo tobie to przystoi. Pierwsie słó
wo miłuiacemu nauce / a nie przerywáy
Muzyki. Gdzie niemaś sluchu / niewyle
wáy mowy / a bez potrzeby nie podnoś sie

w mądrości swojej. Kamyczek Kárbun
kulus w okraśie złota / a przyrównanie Mu
zykow na biesiedzie przy winie. Jako w
pierscienu złotym znamienity jest Smá
rág / tak poczet Muzykow przy wesotym
y pomiernym winie.

Stuchay milcząc / a miasto pocciwości
przybędzie y dobrej łaski. Młodzieńcze
mów w twojej rzeczy záledwe gdy thobie
potrzeba jest. Jeśli dwa razy będzieś
spytan: Odpowiedz twoia niech ma pocza
tek. W wielu rzeczach bądź iakoby nie wie
dział / a sluchay milcząc rudziej y pytać.
Niedzy wielmożnemi nie śmiej mówić:
a gdzie są starszy nie wiele mów. Przed
gradem będzie tuskawica: a przed sromie
żliwoscia będzie pierwey łaská / a za pocci
wość przydzie tobie dobra łaská. Gdy jest
godzina wstania nie śubie sie: ale pierw
ssy bież do domu twoego / a tam sie zabáwíay
tám gray / y czyni umysly twoe / ale nie wgrze
chach / a w słowie pyssnym. A stego wssy
skiego błogosław Pána Boga ktory cie
stworzył / y ktory cie nápaia wssykiego do
brá swego.

Kto sie boi Pána Boga przyimie naukę
jego: a ktorzy beda czuć ku niemu / nayda
błogosławienstwo: Kto szuka zakonu be
dzie nápetnion od niego: a kto zdradliwie
pocynac będzie pogorszy sie w nim. Kto
rzy sie boia Pána Boga nayda Sad sprá
wiedliwy / a sprawiedliwosci iako swiece
zapala. Grzeszny człowiek będzie sie wia
rowat kárania: a według wolei swej náy
dzie przyrównanie. Niez poradny nie ro
sprosly porozumienia / cudzy y pyssny nie
będzie sie obawat strachu: Ale też uczyni
siem bez rady / y od swych zlych wczynkow
będzie káran.

Synu bez rady nie czyni / a po wczyn
ku nie będzie žal. Po drodze wpádu nie
biegáy / a nie obróci się o kámién / ani sie
zwierzáy drodze pracowitey / abyś niepo
tożył duszy twojej pogorszenia. Synow
swoich strzeż sie / a od domowych wiaruj sie
pilnie. We wsselkim wczynku thwoim
wierz z wiary dusze twojej / abowiem tho
jest zachowanie przykazania: Kto wierzy
Bogu ten strzeże przykazania tego: a kto
ma nadzieie w nim / nie zeydzie mu ni na
czym.

Cap: 33.

O wywołaniu dla Bożym Bożey / O odpowie
dzi mądrego / o krostropności słonego / o cisto
wiece iako jest w reku Bożym / iako glina w reku
Gánczastli / o przeciwności dwu rzeczy / Jako czi
niana sadnani dawać y bogactwo pokad żyw jest / o
slugach.

Thego

Iesus Sprach

Ego ktory sie boi Boga nie zle go nie potka / ale w pokusie pan Bog zachowa go / y wybawi od zlego. Mady nie ma w nie- nawisci przykazania y sprawiedliwosci a nie bedzie rozrazon iako okret w zburze- niu Mor skim. Cztowiek rozumny wierzi zakonowi Bozemu / a zakon iemu iest wie- rny. Kto na pytanie odpowiada / nago- tuie slowo / a tak kiedy sie bedzie modlit be- dzie wysluchan / y zachowa nauke / a na- ten czas odpowie. WnetrznoSci ssalone go sa iako koto wozowe: a iako os obraca- iaca sie iest mysl iego. Jako Stadni pod kazdym rze / thak y przyaciela posmiwca. Przecj ieden dzien drugi przewysza / y za- sie iedno swiatlo drugie swiathto / a ieden rok drugi rok od stonca: Wiadomoscia a madoScia Boza rozdzielone sa (te rze- cy) gdy sthworzone Stonce / a gdy przy- strzega dekretu a zrzadzenia Bozego. A odmienit czasy y dni swiete ich / a w tych (czasiech) dni swiete swieci na godzinie. Snich powysysyt y wielmozyt Bog / a nie ktore z nich polozyt w liczbe dni / a wysy- ludzie sa z ziemie a ziemie / stad iesth swo- rzon Adam. W wielkoscia nauki Bog rozdzielit ie / y odmienit droge ich. A snich niektore stogoslavit y powysysyt / a snich niektore poswiecil a ku sobie przytulit / a s- nich niektore przeklat y ponizyt / a obroci- ie od rozdzielienia ich.

Ecclesi: 21.

Gene: 1.

Roma: 9.

2. Cor: 6.

Ecclesi: 24.

Jako Garnczary z gliny ktora ma w re- ce swej / moze uczynic y vlepic co chce / y wyssthtie drogi iey sa wedlug wolej iego: tak cztowiek iest w rekutego ktory go stwo- rzyl / a odptaci mu wedlug sadu swego. Przeciwniemu dobre iest / a przeciwniwo- tomi smierci: takiey y przeciwniwozowi spra- wiedliwemu iest grzesny. A thak patrzay na wyssthtie uczynki Nawyssthego: dwoie iesth przeciwniwozowi: a iedno przeciwniwo- dnemu / a ia naposlednieyssi ocucitem / a iako ten ktory zbiera ostaki gronek po tich ktorzy zbierali wino. W stogoslawien- stwie Bozym y samem mial nadzieie / a ias- to ten ktory zbiera wino napelnitem pra- se swoje. Patrzaycie izemci nie sobie same- mu pracowat / ale y wyssthtim sukaiacym nauki.

Stuchaycie mie wielmozni / y wyssthtey ludzie / Sprawce koscioła wescie thoso- bie w vssy. Synowi / y niewiescie / bratu / y przyacielowi / nie daway mocy nad soba pokis zyw: y niedaway inssemu dzierzawy twej / abyś siadz potym nie bylo zal / a pro- sitby zas te v nich. Pokades zyw a tchnies- niech cie nieprzemienia zadny cztowiek: abowiem lepiey iest aby cie synowie twoi

profili / nizli by ty patrzat z rak synow swo- ich. We wyssthtich sprawach twejch badz- trzymajac zwierzchnosc: abys nie dat zma- zy w chwale twej. W dziei dokon- nia / dni zywota thwego / a czasu smierci twej / rozdaj dziedzictwo twoie.

Obrok / y rozga / y brzemie oslowi: chleb / a karanie / y praca sludze. Pracue w ka- ranu / a sukta odpocynac. Popusc mu- rak / a sukta swej wolej. Jarzmo y we- dzidto strzywiaia syie twarda / tak y stuge ponizai prace vstawicjne. Studze zto- slivemu meka y peta / pusć go na praca- niech nieproznue: abowiem proznowa- nie wiele ztoSci nauczylo. W pracy v- staw go: abowiem tak zalezy nań. A iesliby niechciat posluchac / ston go petami / a nie przekladay go nad insseni. A wssatke bez rozsadzenia nie czyni nic ciestkiego. Jesli mas stuge wiernego / niech ci bedzie iako zywot twoy: iako brata tak go sanuy: abo- wiem krowa zywota nabytes go. Jesli go obracis niewinnie / vciecz: a iesli wynius- sy vciecz: kogos bedziesz sukac / a na kto- rey drodze mas go sukac niewiesz.

Cap. 34.

W snied / o guzlach / o ciarach / o kłamstwie / o chwa- letach ktorzy sie boia Boga / o iednym ktory budnie a drugie kasi / o cztowiecie ktory czyni dobre bedac w grzechach.

Kozna nadzieia / a kłamstho- sa meza nierozumnego: a sny pod- wyssthai nieopathrzne ludzie. Jako ten ktory chwyta cien / a ktory goni wiatr / tak y ten ktory sukta ocze- wiste kłamstwa: wedlug tego iest widze- nie snow. Przed obliczym cztowieczym zda sie twarz drugiego cztowieka. Od nie- czystego y co bedzie oczyszciono: a od kłam- ce co prawdziwego bedzie powiedziano: Wieczby stedne y wrozi kłamstho / y sny zloczyncow / iest proznosc: A iako nie- wiasty ktora rodzi / tak serce twoie cierpi obudy / az by od nawyssthego bylo zeslano nawiedzenie / nie przykladay ku nim serca twego: abowiem wiele ludzi sny zawiodly w stad / a zgineli duffat w nie. Bez kła- mstwa bedzie wypelnione slowo zakonu / a madoSc w vsciech wiernego bedzie zro- wnana.

Kto nie iest kussom y co wier / Mas w wie- lu rzeczach bywaty / bedzie myslit wiele: a kto sie wiele nauczyt wypowie rozumienie. Kto nie doSwiadaczyl / mato vmie: ale ktho w wielu rzeczach byl / rozmnaza ztoSc. Kto nie iest doSwiadczony a wiele vmie: Kto nie iest zrownan bedzie obftowal w zto-

sci. Wiez

Ecclesiasticus rzeczone.

ści. Wielem rzeczy widział wypowieda-
iać / y rozmaitych zwyciężać słow. Któż
kroć aż do śmierci w niebezpieczeństwie
był dla nich / a iestem wybawion z rąk Bo-
żey.

Duch bojących się Boga bywa ssukan /
a przed oblicznością jego będzie błogosła-
wion: a bowiem ich nadzieia jest w zbawie
cielu ich / a oczy Boże patrzą na miłośni-
ki swe. Kto się boi Boga / przed niczym
się nie będzie strachował ani lekował: a bowiem
on jest nadzieia jego. Bojącego się Boga
błogosławiona jest dusza jego. A na kogoż
patrzą: a kto jest moc jego? Oczy Pana
Boga patrzą na tego który się go boi /
obroncą mocy / utwierdzenie cnoty / zasła-
ną od gorącości y zaciemnienie południa / y
prośnienie obrazienia / y spomoc upadku /
podwyższając duszę / y oświecając oczy / dając
zdrowie / y żywot / y błogosławieństwo.

Tego który ofiaruje ze złe nabytego / o-
fiara jest zmażana: a nie są dobrze miłe
Bogu naigrawania niesprawiedliwych.
Pan sam jest tym co się strzymawał na
drodze prawdy y sprawiedliwości. Dła-
row od ludzi nie prawych / nie pochwała
nawysłysz / ani patrzą na ofiary złośliwych:
ani dla wielkości ofiar ich złutnie się nad-
grzechy ich. Kto ofiaruje ofiarę z ma-
ierności ludzi ubogich / jest iako ten co za-
bija syna przed oblicznością jego oycą. Ch-
leb niedostatecznych / jest żywot ubogiego /
kto go osiłekawa / jest cztowiek krwie. Kto
bierze chleb cztowiekowi / który go przez
pot nabywa: jest iako ten który zabija bliź-
niego swego. Kto wylewa krew: a kto
czyni zdradę robotnikowi / bracia sobie są.
Jeden buduiac a drugi kłając: co im za po-
zytek tego iedno pracą: Jeden się modlać
a drugi przeklinając: Ktoregoż głos wysłu-
cha Bóg? Kto się omyli po dotknięciu w-
marte / a powtore sięgo zaśie dotknie: co
ma zażytek wymyślenia: chłab y cztowiek
który posci w grzechach swoich / a zaśie w
nie wpadać / co zażytek bierze w pota-
rzać się: modlitwy jego kto wysłucha?

Ciąp: 35.

Ji dobrze czynię / jest modlitwa y ofiara / o weso-
łości w ofiarowaniu / o modlitwie sieroty / wdowy /
y pokornego.

To zachowywa zakon / rozma-
ża modlitwa. Ofiara zbawien-
na jest / strzedz przykazania Bo-
żego / a odstępować od wszelkiej
złości: a zmiłowanie ofiarować ofiarami
za nie sprawiedliwości / a modlić się za
grzechy / jest odstępować od niesprawiedliwo-

ści. Oddawa łaskę kto ofiaruje żemte / a kto
czyni miłosierdzie ofiaruje ofiarę. Podo-
ba się Panu Bogu odstępować od złości a pro-
żba za grzechy jest odstępować od niesprawy-
dliwości. Nie wstaje się przed obliczno-
ścią Bożą prożny: a bowiem the wysłkcie
rzeczy dla przykazania Bożego bywania.
Ofiara sprawiedliwego tłusty czyni Ot-
tarz / a wonność słodkości przed obliczno-
ścią jest Ciawysłanego. Ofiara sprawy-
dliwego przyjemna jest / a pamiętki jego
nie zapomni Pan.

Dobra myśla weźni chwale Bogu: a nie
wzmnieyśy pierważnek reku twoich. W
każdym daku ochotna wstaje twarz twoja.
a z radością poświęcać dziesięciny twoje.
Dawaj Ciawysłanemu według daku ie-
o / a w oku dobrym weźni wynalaskę rak two-
ich: a bowiem Pan Bóg jest który odpta-
ca / a siedm kroć tyle od płaci tobie. Nie
ofiaruj darów złych boć ich nie przyjmie /
a nie patrzą na ofiarę nie sprawiedliwą: boć
Pan jest Sedzia / a nie maś w niego chwa-
ly persony.

Nie przyjmie Pan osoby przeciwko v
bogiemu / a prozbe obrażonego wysłucha.
Nie wzgardzi prozby sieroty / ani wdowy:
ieśliby wylewała mowę z płaczem. A za-
ży wdowy na iągody nie plyną / a wotanie
ieyna tego który ie wywodzi: a bowiem z
iągody wstępuia aż do nieba / a Pan Bóg
wysłuchający (nie) będzie się w nich ko-
chał. Kto chwali Boga w ochotności /
będzie przytet: a prośba jego aż do obto-
kow przybliży się.

Modlitwa korzacego się / obtoki prze-
nitnie: a dokad się nieprzybliży / nie po-
ciey się: a nie odstąpi / ależ nawysłysz wey-
rzy. A Pan nieprzedłuży / ale będzie sa-
dził sprawiedliwe / a weźni sad: a Ciawo-
cnieyśy niebędzie nad nimi miał cierpli-
wości / ależ zetrze grzbień ich: a poganom
odda pomste / aleśby wyniszczył zupełność
hårdych: a moc złośliwych pomtoć: ażyby
oddał ludziem według weźniów ich / y we-
dlug spraw Jadamowych / y według smia-
łości jego / ażyby sadził sad ludu swego / y
poćieyśy sprawiedliwe miłosierdziem swo-
im. Sliczne jest miłosierdzie Boże / cza-
su zaśmucenia: iako obtok dżdzowy czaśu
suchości.

Ciąp: 36.

Modlitwa wysłkłych wiernych ku Panu Bogu / o
wyteczności niewieściey.

Slutny

Philip: 4.

Exodi: 34.

Gene: 4.

2 Cor: 9.

Thobie: 4.

Deute: 10.

Exodi: 3.

Iudis: 4.

Trenor: 3.

Asum: 10.

1. Petr: 21.

Eue: 15.

1. Petr: 24.

Eue: 17.

1. Petr: 19.

1. Petr: 2.

1. Petr: 7.

Jesus Sprach

Ierc: 10.

Exodi: 4.

2 Para: 6.

Nume: 6.

1 Corin: 2.

Slutuy sie nad nami panie Bo
ze wssystkich / a weyrzy na nas:
a wkaż nam swiätosć smitowa
nia twego / a spuść boiañi two
ie na ludzie ktorzy nießkutali ciebie: aby po
znali yż nie ießth inßy Bog iedno thy / aby
wyslawiali wielmożności twoie. Wynieß
reke twoie na lud obcy / aby ogladali moc
twoie. Abowiem iako przed oblicznością
ich ießthes poświęcon miedzy nami / thak
przed oblicznością naszą bedzieß w wielmo
żon miedzy imi: aby cie poznali / iako y my
poznalichmy iż nie ießth inßy Bog okrom
ciebie Panie. Odnow znamiona / a prze
mien dziwy. Wcici reke / y ramię prawe. Po
budź pierzchliwość / a wyley gniew. Pod
wyß przeciwnika / a starz nieprzyaciela.
Pospieß sie z czasem / a pomni na koniec /
aby wypowiedali dziwy twoie. W gnie
wie ptomienia / niech bedzie pożart kto te
raz wydzie pomsty: aktorzy każa lud twoy
niech nayda zatracenie.
Zetrzy glowe kriażat / y nieprzyacieli
mowiacych / Niemaf inße nad nas. Zgro
madz wßytko pokolenie Jakobowe: aby po
znali że niemaf inße Boga / iedno ty / aby
wypowiadali wielmożności twoie / a odzie
dziczys ie iako od poczatku. Smituy sie nad
ludem twoim / nad ktorym wzywano ießth
imie twoie / nad Ißraelem ktoregoß przy
rownat ku pirworodnemu twoiemu. Zlu
tuy sie nad miastem poświęcenia twoiego
Jeruzalem / nad miasthem odpoczynienia
twoiego. Napelni Syon niewymownych
stow twoich / a chwata twoia lud twoy.
Day swiadectwo (o tym) iż od poczatku
stworzenie twoie sa / a zbudź proßby / kto
re mawiali w imie twoie / Prorocy pier
wßy. Day odpłate Panie tym ktorzy cie
bie oczekawia / aby twoi Prorocy praw
dziwi byli należeni / a wysluchay proßby
slug twoich. Wedlug ßlogosławienßtwä
Aaronowe day ludu twoiemu / a nawiedz
nas na droge sprawiedliwości / aby wie
dzieli wßystcy ktorzy mießkaia na ziemi /
iżes ty Bog opatrzyciel wiekow.
Wßelkiego pokarmu bedzie pożywat
brzuch / a wßdam pokarm ieden lepßy niżli
drugi. Wßta dotykaia sie pokarmu z bydle
cia / a serce niebączne priymie slowä ktam
liwe. Serce zle da troße / a cztowiek v
miejety sprzeciwi sie iey. Kaßdego meß
czyzne przyime niewiaßta / a bywa lepßa
corkä iedna niż druga. Pieknosć niewia
ßty wweßela oblicze meßa swego / a przywo
dzi cztowiekowi żadza nad wßystkimi za
dzami. Jeßli ieß ieyßk vßdrowienia / ieß
y wßrocenia y mitosierdzia: nie ieß maß iey
wedlug synow ludzkich. Kto ma niewia
ße dobra / ma dobry poczatek imienia po

moc: wedlug niego ieß pomoc / y podpora
y odpoczynienie. Odzie niemaf pŁotu / ße
dzie rozdrapiezono imienie: a gdzie nie
maf niewiaßty / tu pläce vbogi (albo cho
ry). Komu wierzy / kto niema gniazda:
a ßtaniaiać sie kedyby kolwiek omierżnat
iako podkäsany tott wystäkuiać z miastha
do miastä.

Cap. 37.

O roznaniu przyacieli / o ßukän'u towarßyßwa
ß dobrymi / o obłudney mowie / o nauce mądrego / o
ßtrzeżeniu objaßtwä.

Aldy przyacieli rzece: Jiam ci
ßkoba wßtapiß w przyacielißwo:
äle ießth tho przyacieli / samym
tiko imieniem przyacieli. J za
li troßki niemaf aß do ßmierci: Ale thowa
rzyß / y przyacieli w nieprzyacielißwo ßie
obroca. O dumo nazioßliwßßa / ßkadzeß
ßtworzona ieß abyß przykryta ziemie ztoß
cia y chytroßcia iey: Towarßyß przyacie
lowi / bedzie ßie weßelit z przyacieliem w
roßkoßßach: a cßaßu zaßmucenia bedzie mu
przeciwnikiem. Towarßyß przyacieli
wi / ßpotu ßnim żatwie dla swego brzucha /
a przeciwi nieprzyacielowi weßmie tarcza
Nie zapomina y przyaciela swego na vmy
ße ßwoim / a pamiethay nañ w vczynkäch
twoich.
Nie radß ßie z ßwiekreß twoim / a przed
zayrzaceni tobie kßy räde ßwa: Wßelki
poradnik objaßwa räde / äle ieß poradnik
ßam w ßwobie. Od poradnika (ziego)
ßtrzeß duße ßwey / pierwiey wiedz ktoraby
byta iego potrzeba / a co on na vmyße ßwo
im bedzie myßli: aby ßradß nie wetknal ko
tu w ziemie / y ßatby przeciwi thobie aby vyß
rzał iako ßie tobie powiedzie. Z meßem nie
naboßnym rozmawia y o swietobliwßßci /
a z nießprawiedliwym o ßprawiedliwßßci /
a z niewiaßta o tych rzecäch ktorych ona
nienawidzi / z boiaßliwym o walce / z kup
cem o przeiaßhaniu / z thym co kupuie o
przedawaniu / z meßem zawißnym o mitoß
ßci czynieniu / z niemitoßciwym o zlucho
waniu / z niepoćciwym o poćciwßßci / z o
raczem rozmawia y o wßelkiey roboćie / z
robotnikiem rocznym o dokonaniu roku / z
ßtuga leniwym o wielkiey pracy. Nie ßlu
chay tych we wßelkiey rädzie. Ale z meßem
ßwietym ßadß vßßawiciny / ktorego kolwiek
poznaf ßtrzeßacego boiaßni Boßey / ktore
go dußßa ieß wedlug duße twoiey: Ktory
by kolwiek zaiaßat ßie w ciemnoßciäch / nie
poßatui cie. A serce dobre y rädy / vßßaw z

Joba:

Ecclesiasticus rzezone.

Joba: abowiem mieniasz nie droższe nad to.
Dusza meża swietego niktiedy prawdzi-
wiey powie / nizi siedm opatrznych stozora
siedzących na wysokości ku strzeżeniu. A
w tych wssystkich rzeczach pros nawysze-
go / aby rzadzil w prawdzie droge twoie.
Przed wssystkiemi uczynki / słowo praw-
dliwe niech przed toba idzie / a przed wssel-
ką sprawą / rada siateczna. Słowo zle-
przemieni serce: z którego (serca) czterzy
strony pochodzą: dobre y złe: żywot y śmierć
a panem thych rzeczy iesth wstawiczym /
iezyt.

Maż nauczony / wiele ich naucz / a du-
szy swoiey iesth wdzieczny. Kto omylnie a
obłudnie mowi / iesth nienawistny / a w każ-
dey rzeczy bedzie zdradzon: abowiem nie
iesth mu dana od Boga taksza / iż wsselkiey
madrości zbawion iesth. Ten iesth mady
kto iesth duszy swoiey mady / a owoc zmyslu
ieo iesth chwalebny. Maż mady lud swoy
wszy / a pożytki zmyslu ieo sa wierne. Maż
mady bedzie napetnion błogosławienst-
m / a ci ktorzy go wyrza beda go chwalić.
Żywot meża iesth w liczbie dni / a dni lu-
du Izraelskiego nie zliczone sa. Mady
miedzy ludzmi bedzie dziedzietyl cześć: a
imie iego bedzie żyto na wieki.

Synu w żywocie twoim doświadcz dusze
twoiey / a iesth bedzie złośliwa / nie daway
iey mocy: abowiem nie każdemu każda
rzecz wzyteczna / a nie każdey duszy każda sie
rzecz lubi. Nie bądź chciwy na każdych
godach / a nie wdaway sie na każdy po-
karm: abowiem z wielu pokarmow bedzie
niemoc / a żadza przybliży sie aż do kolery.
Dla obżarstwa wiele ich zgineło / ale kto-
ry iesth mierny w iedeniu przychymy sobie ży-
wota.

Cap. 38.

O cieniu Lekarza / Jako siemamy modlit Bo-
gu w memocy / o spowiedzi / o pogrzebie umarłych /
o ziemniach / bez ktorych miasto niemoże być zbu-
dowane.

Się we cci Lekarza. dla potrze-
by / abowiem y tego stworzył
Nawysze: Bo od Boga iesth
wsselkie lekarstwo a od Krola
weznie dar. Umienie Lekarzowe powysze
by głowa iego: a przed oblicznością wiel-
możnych bedzie chwalon. Nawysze swo-
rzył z ziemi lekarstwo / a maż mady nie
bedzie sie im brzydzt. A zaż od drewna
nie osłodzona iesth woda gorzka. Ku poz-
naniu ludzkiemu moc iesth ich: y dat wiado-
mość (lekarzow) Nawysze aby był cion
w swoich dziełach. Tymi Lekarz ktor

ci boleści: a Apetkarz uczyni lekarstwem
słodkości / y masę sprawi ku zdrowiu / a nie
beda skonezone sprawy iego. Abowiem po-
koj Boży iesth na oblicze siemie.

Synu w niemocy thwey nie wzgardzay
sam siebie / ale pros Pana Boga a on cie-
bie zdrowi. Odwróc sie od grzechu / a
rzadz rece swoje / a od wsselkiego grzechu
oczysć serce thwe. Day słodkość y pa-
miatke offiary chleba z naciysthsey maki
pseniczney / a uczyni thlusty offiary / y
day miejsce lekarzowi. Abowiem y tego
Pan Bog stworzył / a niechay od ciebie nie
odstepnie / abowiem iego sprawy sa tobie
potrzebne. Abowiem iesth czas kiedy w re-
ce Lekarzow upadnie / a oni beda prosie
Pana Boga aby sprawował odpocynie-
nie ich y zdrowie dla opowanta ich. Kto
wykracza przed oblicznością onego ktor-
go stworzył / wpadnie w rece Lekarza.

Synu nad umartym wypuszczay tzy / a
iaktoby cieśkie rzeczy cierpiat poczni kłac /
a według rozumu przykry ciato iego a nie
wzgardzay pogrzebem iego. A dla ob-
mowki płacz gorzko ieden dzien / a pocies
sie zaś dla troski / a czyn tak płacz według
zaslug iego / ieden dzien albo dwa dla wra-
gania. Abowiem od throski przyspiessza
śmierć / a pokrywa się / a smutek serca sta-
nia slyie. W zawiedzeniu trwa smutek
a imienie w bogiego według serca iego.
Nie poddaway w smutek serca twego / ale
odpadz y od siebie / a pamiętay na koniec /
y nie zapominay: abowiem stać nie bedzie
nawrócenie / a nie themu nie pomożes / a
sam sobie zaśkodzi.

Pamiętay na sad moy / bo takie bedzie y
twoy. A nie wezora a tobie dzia. Wład po-
kojem umartego uczyni ze bedzie pamiętka
ieo / a pocies go gdy dusza snie ma wymieć.
Mądrość spisy czasu prożnowania / a kto
mniey ma spraw czynić / mądrość porozu-
mie. Abowiem mądrością bedzie napet-
nion. Kto dzierzy plug / a ktho sie chępi
w osieniu / ostym osienia wolow pogą-
nia / a obiera sie w pracach ich / a rozprawa
iego o cielech bykow. Serce swoje
wyda ku oraniu zagonow / a cunność ieo w
tuczeniu krow. Tak każdy rzemieśnik y budo-
wnik / ktorz noc iako y dzien trawi / ktorz ry-
ie dlokiem obrzytyte / a wstawicność ie-
go przemienienia malowanie. Serce swoje
wyda na podobienstwo malowania / a cun-
nością swoia dokonawa roboty: tak the-
kował siedząc przy nakowalnicy / a oglada-
iac robote zelaza. Goracość od ognia be-
dzie palita ciato / a w goracości bominą
pracnie. Głos od młota odnawia weho ie-
go / a na podobienstwo roboty ok o iego.
Serce swe wyda aby iedno dokonat roboty

Esai. 38.
2. Para. 16.

Ecclesi. 32.
1. The. 4.

Prouer. 12.
w 17.
Ecclesi. 30.

2. Reg. 12.

Jesus Syrach

ty / a czynność swa ochędzi niedoston-
tość. Tak gánczárz siedząc przy robo-
cie swoiey / obracájac nogami swoimi ko-
to / kthory w pieczliwośći jest zámidy prze-
praca swoie / a niezliczna jest wśelka pra-
ca iego: W rękú swoich będzie spráwiał
gline / a ku nogam swoim będzie stániał
dite swoie. Serce swoie wyda aby dokónat
glázománia / a czynność swa wyczęści
piec. Ci wśfsey (rzemieśnicy) w rękach
swoich duffali / a każdy z nich wnauce swoey
jest mady. Bez tych wśfskich nie mo-
że być zbudowano miásto: A nie beda mie-
stáć ani wchodząc / ani do zgromádzienia
wiernych beda przechodząc. Na stolcu Sa-
dziego nie beda siádać / ani skázania sadu
porozumienia ani obáwia (swiátu) ná-
pki (albo kázi) y sadu / a w przepowies-
ciach nie beda nálezieni: ale sthworzenie
wiekú utwierdza / a zádanie ich będzie w
pracy rzemiesla przystosúac ku temu du-
sse swoie / a pytájac sie ná Przykazánie ná
wysššego Boga.

Cap: 39.

O zwiészeniu mądrego / y o chwale iego / eo jest od
pocjátku potrzebnego ludzom ku żywności / a co de-
brym y złym sthworzono iest od pocjátku.

Mądrości wśfških stárych
będzie sie pytat mady / a písmá
Proroków będzie sie wčyt / Ro-
powiedanie Mejom zámotá-
nych będzie záchowywat / a w trudności
przypowiesci spotu wnidzie. Tháiemnie
przypowiesci będzie sie domiádat / a w tá-
iemnicach podobienstw będzie sie obierat
W poárzodku wielmożnych będzie poslu-
gowat / a przed oblicznością przetożonego
wkaże sie. Do ziemi cudzoziémców por-
dzie / dobrego y złego we wśfških rze-
czach będzie kóstrawat. Serce swoie wy-
da ná ożywność ná switaniu ku Pánu Bo-
gu kthory go stworzył / a przed oblicznością
nawysššego będzie sie modlit. Otworzy
wsta swoie w modlitwie / a zá grzechy swo-
ie będzie pilnie prosił.

Abowiem iesli Pan wielki będzie chciat
duchem rozumu nápełni go: a sam iáko
gwałtowny desój puści wymowe mądro-
ści swoey / a w modlitwie będzie sie spowia-
dat Pánu Bogu. A Pan Bog będzie rza-
dził ráde iego y náuka / a w táiemnicach ie-
go będzie sie rádził. On obáwi vmienie
náuki swoiey a w zátomie testámentu Páni-
skiego będzie sie chlubit. Będzie ich wie-
le chwálito mądrość iego / a náwieki nie
będzie zgładzona. Nie odepdzie pámiáth
ta iego / a imie iego będzie spominano od

rodzajem aż do rodzajów.

Mądrość iego beda wysłáwiáć ludzie /
a chwale iego będzie opowiedáć kósciot /
Jesli zostánie imie iego / zostáwi wiecy ni-
żli tysiac: a iesli vmrze będzie mu pożyth-
czno.

Jesze porádzi sie ábych wypowiedat /
abowiem iáko by pierzchliwośći jesthem
nápełnien glosen mowy: Postuchaycie
mie Bóskie owoce / a iáko róza wśádzona
náb żródtém wod / owoce wypuszcáycie.
Jáko Liban wonność stódkostí mieycie /
Zákwićnicie kwiecie iáko Lilia / a wyday-
cie wonność / a wypuszcáycie láthorosti
wdzięczności / a pochwalcie piosinki y bto-
goslawcie Boga w wčynkach iego. Da-
waycie imieniu iego wielmożność / y wy-
znawaycie go w glosie wst swoich y w pie-
śniach wst y strzypic: a tak mowic będziecie
w wyznawaniu.

Spráwy Pána Boga wśfški bázro sa
dobre. Ná stowo iego stáneta woda iáko
mur / a w mowie wst iego iáko przetopy
wody / abowiem w rozkazaniu iego wpo-
bánie a wdzięczność bywa a nie iesth vm-
nieyszenie w zbáwieniu ie. Wčynki wśfel-
kiego człowieka sa przed nim / a nie nie iest
skryto przed oczymá iego. Od wieku aż do
wieku pátrza / a nie nie iest dširone przed
oblicznością iego. Nie godzi sie pytat / co
to iest / albo co ono iest: abowiem wśfskie
rzeczy czásu swego beda zwiédziane. Bto-
goslawienstwo iego iáko rzeká zbierze: a
iáko potop ziemie nápoi / thák gniew iego
ludzie kthory nie sšutáli iego / odziedziczy.
Jáko obrocił wody w suchość / a wyschneta
ziemiá / a drogi iego drogám ich sa przyro-
wnáne: tak grzesznikom obrażenia w gnie-
wie iego.

Jáko dobre rzeczy dobrym sa stworzo-
ne od pocjátku / tak náznosliwym dobre y
zle. Pocjatek potrzebney rzeczy żywot a
człowieczego iest / woda / ogień / zelázo / sol
mleko / a chleb pszeniczny maki / y miod / y
grono winá / y oley / y odzienie. Teto wśf-
ški rzeczy swietym w dobre: thák y złym a
grzesznym we zle sie obroca. Sa ducho-
wie kthory ná pomste stworzeni sa / a w
gniewie swaim utwierdzili iest swoie. A
czásu dokónania wyleta sily: a gniew one-
kthory ie stworzył ku skutkowi przywiáda.

Ogień / grad / gład / śmierć / ty wśfskie
rzeczy ku pomści stworzone sa: zéby okru-
tnych zwierzat / y niedzwádkowie / y we-
żowie / y mieci miszacy ná wythracenie
grzesznych. W przykazaniu iego beda w-
zywáć / a ná ziemi dla potrzeby beda zra-
żone / a czásow swoich nieprzestápiá slo-
wa. Dla tego od pocjátku iestem utwier-
dzony / y rádziłem sie / y myśliłem / y písmo

wypuszcilem

Ecclia:

Gene:
Gene:

Roma:

Ecclia:

1. Thim:

Math:

Ecclia:

Ecclesiasticus rzeczone.

wypuszcitem na świat. Wsseltie sprawy
Boskie są dobre / a każda sprawa godziny
swojej posłuszy. Nie ma być mówiono / to
jest gorse niżli ono: abowiem wssytkie rze-
czy czasu swego beda schwalone: A theraz
w zupełnym sercu y wssy wespółek chwal-
cie y błogosławcie imie Boże.

Cap. 40.

O obowiazaniu wielkim y cieszim iazymie / o ne-
bzy ludzkiej / o przemienności chwaty y pychy grze-
snych / o błogosławienstwie sprawiedliwych / y o Bo-
żym Bożey.

S Abawa wielka stworzona jesth
wssytkim ludzkiem / y iazmo
cieśkie na sny Jadamowe / o
dednia wyscicia z żywota matki
ich / aż do dnia pogrzebu do ziemi / ktora
jest matką wssytkich. Mysli ich y boia-
zni serca / wynaleśta oczekawania / y dzień
dokonania: ktorzy siedza na stole chw-
lebnym / aż do pomizone wsiemien y popiołu
y od tego ktory pożywa iedwabnego odzie-
nia / y nosi korone / aż do onego ktory by-
wa przykryty plotnem surowym. Pierz-
chliwość y zawise / trwoga / nieustawie-
ność / y boiazi śmierci / gniemliwość trwa-
ła / y rosterki / a czasu odpocynienia na to-
żu sen mocny przemienia nauce jego. Na-
sto y iakmierz nie w odpocynieniu / a we
snie też widzi iako y we dnie. Zatrwożon
jest w widzeniu serca swego / iako ten kto-
ry wssedł w dzień bitwy. Czasu zbawie-
nia swego powsshat / y żadney boiazi nie
niedziwuiac ze wsselkim ciatem / od czo-
wiska aż do bydlęcia / a na grzeszniki siedm
kroć thyle (przyjdzie). Ląd tho iessze
śmierci / krew / rośtyr / y miecz / wssy /
głody / struszenie / y bicie: na zlosliwe stwo-
rzone są te wssytkie rzeczy / y dla nich sthat
sie potop.

Abowiem wssytkie rzeczy ktore z ziemi
są / w ziemi sie obroca: a wssytkie wody
w morze sie obroca. Każdy dar / y złość be-
dzie zgładzona: ale wiara na wieki bedzie
trwała. Istoty niesprawiedliwych iako
rzeká wyschna / a iako grom wielki w de-
fci beda grzmieć. W otwieraniu rak swo-
ich / bedzie sie weselit: thak przesthepnicy
(przykazania Bożych) przy dokonaniu
beda schnać. Wnekowie bezbożnych nie
rozrzewia galezi / a korzenie nieczyste na
wierzechu opoki brzunia. Po każdej wo-
dzie jest zieloność / y na brzegu rzeki przed
wssytkim sianiem bedzie wyrwane. Laska
jest iako Ray w błogosławienstwach / a mi-
łosierdzie na wieki trwa. Żywot sobie
dosłateczne robotnika bedzie osłodzon a

w nim naydzieś skarb. Synowie budowa-
nie miasta utwierdzi imie: a nad tho nie-
wiasta nie zmazana bedzie waznieysza.

Wino y Muzyka podweselaia serca / a
nad tho oboie miłość mądrości. Pisszalki
y Arffa wdzieczna czynia melodya / a nad
to oboie jest iezyt wdzieczny. Wdzieczno-
ści y cudności bedzie żądło oko twoie / a
nad tho lubieznieysze jest zielone posienie.
Przyjaciel y thowarzysz wczas sie zgadz-
lacy / a nad obudwu jest żona zmejem. Br-
cia bywaia sobie na spomożeniu czasu za-
simucenia: a nad nie miłosierdzie wyzwoli.
Złoto y Srebro jesth posihawienie nog / a
nad tho oboie / rada dobrze przyiemna.
Mąietności y siły powysiaia serce / a nad
tho jest boiazi Boża. Nie jest w boiazi
Bożey umniejszenie / a nie trzeba w niej
fukac spomożenia. Boiazi Boska iako
Ray błogosławienstwa: a nad wsselka
chwate przykryla. Synu za czasu żywo-
ta twego nie cierp nedze / abowiem lepiej
jesth umrzeć / niżli niedosthathet cierpieć.
Maż ktory pátzra na cudzy sthot / nie jesth
żywot iego w myśleniu pożywienia: abo-
wiem karmi dusze swoje pokarmy cudze-
mi. Ale maż umieietny y naucezony / be-
dzie sie strzeżt tego. W wsselch nieopa-
trznego bedzie osłodzone wbośthwo: a w
brzuchu iego ogień bedzie gorzał.

Cap. 41.

O pamięci na śmierci y na sad / o zstraceniu
grzesznych / o pracowaniu / o dobrym imieniu / o ma-
drości obawieniu / o wiarowaniu sie niewiaśty.

Pamięć na śmierci / iako bardzo gorz-
ka jest pamięć o tobie cztowie-
kowi temu ktory ma pokoy
w mąietnościach swoich: me-
żowi spokoynemu / a ktorego
drogi porzadne są we wssytkich rzeczach /
a ktory iessze moze brać pokarm: O śmier-
ci / dobry jest sad twoy cztowiekowi nedz-
nemu: a ktory zchodzi na silach / a zessle-
mu w leciech / y kthoremu o wssytkim
stáranie jest / y niewiernemu ktory traci
mądrość. Nie boy sie sadu śmierci. Pá-
mietay na te rzeczy ktore byty przed toba /
a ktore máia przysc na cie: toć sad ob Pá-
na Boga na każde ciało: a co przyjdzie to-
bie z dobrej woli Nawaysszego / chodź dzie-
sieć / choć sto / choć tysiac lat. Abowiem
nie máś w piekle żaloby na żywot. Syno-
wie brzytkości bywaia synowie grzeszni-
kow / y ktorzy obcui wedle domow bezbo-
żnych. Synow ludzi grzesznych zginie-
dzieciństwo / a spotomstwem ich / bedzie
wstawicność pohánbienia. Na oycá nie-

Ecclesi: 35.

Gene: 3.

Ecclesi: 40.

1. Thim: 6.
Philp: 4.

Jesus Syrach

Ecclesi: 40. miosciwego starza synowie/ i dla niego sa w pohanbieniu. Biada wam meow bezbozni/ ktorzyście opuścili zakon Boga nawrzssego. A iesli sie narodzicie/ w przekletstwie sie narodzicie: a iesli zemrzecie/ w przekletstwie bedzie dzial wasz. Wssstkie rzeczy ktore z ziemie sa/ w ziemie sie obroca: thaz y niemiosciwy/ od przekletstwa na stracenie. Ptacz ludzi w cieie ich/ ale imie bezboznych bedzie wymazano.

Prover: 22. Micy piecza o dobrym imieniu/ boe tho wiecey zostanie tobie nizli tysiac starbow drogich y wielkich. Dobrego zywota jest liczba (niewielka) dni: ale dobre imie zostanie na wieki. Synowie zachowaycie nauke w pokoiu: abowiem madrosć skryta a starb niewidomy: y co za wjetek obudwu. Lepssy tho czlowiek ktorzy kryie glupstwo swoje/ nizli czlowiek ktorzy kryie madrosć swoje. A wssstke wrocicie sie ku thym rzeczam ktore pochodza z ust moich. Albowiem nie jest rzecz dobra zachowac wssstka niepocciwosc/ a nie wssstkie rzeczy wssstkim dobrze sie podobaja w wierze.

Ecclesi: 20. Sromaycie sie przed oycem y przed matka o nieczysthote/ y przed przelożonym y przed mocnym o kłamstwa/ przed krazaniem y sedzim za grzech/ przed zebraniem wiernych y ludem za nieprawosc/ przed towarzyssem y przyacielem za niesprawosc/ a przed miescem w ktorym mieszkasz (strdzy sie) krasć/ dla prawdy Boga y testamentu: Wstrdż sie za wybranie pierwszego miejsca za stotem/ y dla zganiecia datku y wziecia: zmilczenia wstrdż sie przed pozdrawiacymi: sromay sie z wezrzenia na niewiaste nierządne/ dla odwrocenia oblicza twego od bliskiego/ (thez sie wstrdż). Nie odwracay oblicza swego od blizniego twego/ y (sromay sie tez) dla wziecia czesci czyiey a nieprzymrocenia. Nie patrzay na niewiaste inego meza: ani sie wywiaduy o dzierwe iego/ ani staway przy tozn iey. (Strzeż sie) z przyiacielmi miec rozmowy sromotney: a gdy komu co dasz/ nie wymawiaj.

Cap. 42.

O nieobidawieniu tajemnic/ o nieprzymowieniu person/ o mietorych osobliwych slozeczach/ o strzezeniu corki urney/ y o wiadowaniu sie niewiast.

Ecclesi: 19.

Ne powtarzay thaimney powiesci w obawienie slossacym a bedziesz prawdziwie bez zelzywosci/ y naydziesz laske przed oblicznoscia wssstkich ludzi. Za te wssstkie rzeczy niewstydaj sie/ a nie przymuy person/ bys mial (co w nich dla kogo) wy-

stapic. (Nie wstydaj sie) z zakonu panskiego/ y testamentu/ y z sadu vsprawiedliwic blizniego/ z slowa towarzysow y podobnych/ y z rozdawania dziedzictw przyiaciot/ z rownych wag y gwichtow/ z nabycia wiela albo mata/ z poprawiania kupowania y kupiectwa/ y z wielkiego karania synow/ y sludze ztemu boe ztrawic. Nad niewiestha zta dobre jest znanie. Godzie wiele rat jest/ zamkn: a co kolwie wydasz zlicz a zwasz: a dacek kazdy y wstet napisz. Od cwiczenia glupiego y sallowego (wiary sie): y od starszych ktorzy bywaja sadzeni od mlodych: a bedziesz naucej we wssstkich rzeczach/ y chwalebny przed oblicznoscia wssstkich meow.

Corka y oyc (opatrzynego) skryta jest/ czuynosc iego y wieczliwosc odcymuie mu sen/ by lepak w mlodosci swej niestala sie cudzoloznica: a potym z mezem mieszkajac/ bytaby nienawisna: aby kiedy niebytą spugawiona w panienstwie swoym/ a w domu oycy sweo by niebytą naleziona brzemienna: by zas z mezem swoim mieszkajac nie wystapila: albo pewnie nieptodna sie stala. Nad corka buyna postanow pilna straz: by cie kiedy nieprzymiodla w posmiach nieprzytacielom/ dla wragania w miescie/ y wzgardzenia od ludzi/ a zelzytaby cie miedzy wielkoscia ludzi.

Nie zapatrzay sie na piekosc kazdego czlowieka/ a miedzy niewiastami nie mieszkay: abowiem z odzienia wychodzi mol/ a od niewiasty niezlusnosć mesta. Albowiem lepssa jest nieprawosc mesta/ nizli niewiasta ktora dobrze czyni/ a niewiasta ktora czyni zelzywosc na posmiach.

A przeto bede pamietat na sprawy Bostkie/ a com widziat obawie w slowie panskim wezinki iego. Stonce oswiecace po wssstkich rzeczach porzazato/ a chwaty Bostkiey pelna jest sprawa iego. Wssstak pan Bog kazat swietym wyslawiac wssstkie dziwne sprawy swoje/ ktore wewierdzil pan Bog wsszechmogacy/ aby byly wstawnione w chwale iego. Przepasc y serce czlowiecze poznat: a w chytrosi ich wysmyslil. Albowiem poznat pan Bog kazda nauke/ a wezrzat na znanie wieku/ zwiazujac rzeczy przeminete/ y te ktore mata przyjsc/ obawiaiac slady tajemnic. Nie jest mu tayne wssstkie myslenie/ a nie skryte sie przed nim zadna mowa. Wielkosci madrosci swojej ozdobi/ ktorey jest przed wieki/ y az na wieki/ ani jest przydana ani jest umniejszona/ a niepotrzebuie niczyiey rady.

O iako zadliwe sa wssstkie sprawy iego/ y iako istra ktora moze byc widziana/ Wssstkie the rzeczy zywia y trwaia na

wieki/

Ecclesiasticus rzeczone.

wielki / a we wsseltkey potrzebie wssystkie /
też rzeczy stochają go. Wssystko dwoisthe /
iedno przeciw iednemu: a nie uczyni / żeby
czego niemiato dostać. Każdego człowieka
fa potwierdził dobrą. A kto się nasyć wi-
dzac chwale iego:

Cap. 43.

Wysławia dziwne sprawy Bostley chwały / swo-
tych iela y w chwale iego / po iada se wysłowienie ich
przechodzi wsseltki ierz y wsa.

Wielkość wthwierdzenie / pie-
kność iego (Boża) iest / ozdo-
ba nieba w widzeniu chwały.
Słońce w widzeniu opowiada
iac (światłość) w zespiciu / na-
czynie (cho iesth) bärzo dziwny sprawy
Lawa ysszego. O południu wypala ziemię /
a przed goracością iego / kto będzie mogł
wytrwać? Trzy kroć więcej słońce gory
pali / promienie ogniste wypuszczając / niż
li kcho w piecu pali ku wypaleniu spraw /
(ktemu) promieniami swemi oslepiać o-
czy. Wielki iest Pan kthory ie stworzył / a
na słowo iego pospiesza droge.

A miesiąc we wssistkich rzeczach czasu swe-
go / okazywając czas y znanie wieku. Od-
miesiac iest znanie dnia swietego / Swia-
to kthore sie umniejsza w dokonaniu. Nie-
fiac według imienia iego iest / rosnac bär-
zo dziwnie na dokonaniu. Naczymie hu-
fow na wysokości / na wthwierdzeniu nie-
biestim świecac chwalebnie. Cudność nie-
ba / chwata gwiazd / świat oświecać na
wysokości Pan. Na słowo swiete / sthāna
ku sadu / a nie wsthāna w strażach swych.
Weyrzy na teczę a błogosław onego kthory
ia uczynił: bärzo ozdobny iest w błasku swo-
im. Okrażył niebo w okregu chwały swo-
iey / rece nawyssszego otworzyły go. Kosta-
żanim swoim poscił śnieg / y pokwapił sie
yskawice wypuścić sadu swego. Dla tego
otworzone sa skärby / y wyleciały mgły iako
ptacy. W wielkości swojej położył obłoki /
a potamały sie kāmienie gradowe. Przed
oblicznością iego beda poruszone gory / a
z woli iego wiele wiatr z południa.

Stos grzmienia iego / porażił ziemię /
nawalnosc wiatru kthory wiele sputnocy /
y zgromadzenie wiatrow. A iako prał spu-
szczając skrzydła ku siedzeniu / tak spuszcza
śnieg / a iako Szaranieca spadająca thāt
stepowanie iego. Piękności białości iego
będzie sie dziwito oko / a nad nawalnością
dżdża leka sie serce. Wtroz iako sol wysypie
na ziemię / a gdy zmärznie będzie iako wie-
rzchy ostu. Żimny wiatr puthocny wiat / a
zmärzła woda iako Kryształ / nad każdym

zgromadzeniem wod będzie odpoczywał / a
iako w pancerz oblecze sie w wodę. I po-
żrze gory / y wypali puszcza / y zagasi sie lo-
ność iako ogień. Lekarstwo wssistkich w
pretkości mgły / y rośsa zabiegająca od go-
racości przychodzący uczyni ia nissła.

W mowie iego wcihnat wiatr / a
mysla swoia wstroił przepaść / y szczepił
go Pan Jesus. Kthory sie woża po mo-
rzu / wypowiada niebezpieczeństwa iego
go / a slyśac wssyma nāssymy bedziemy sie
dziwować. Tam sa znanienitche sprawy y
dziwne / rozmaite zwierzath rodzące / y
wsseltkiego bydła / y sthworzenie dziwnych
potwar: Dla niego iest wthwierdzon drog
koniec / a w mowie iego wlozone sa wssyst-
kie rzeczy. Wiele bedziemy powiadać / a
wstaniemy w slowiech: ale dokonanie mo-
wy on iesth we wssistkich rzeczach. Chlu-
biac sie do czego bedziemy moźni: Abowiem
on iesth wsschmogacy nad wssistkie spra-
wy swe. Groźny Pan a wielki bärzo / y dzi-
na moc iego.

Chwalac Pānā iako nawiecy moźecie
a iesthe prerowssy / a dziwna iego wielmo-
żność. Błogosławiac Pānā Bogā / pod-
wyssszając go iako nawiecy moźecie: abo-
wiem on iesth wiecższy nad wssistke wchate.
W wyssszając go badźcie napelnieni cno-
ty. Nie wstuycie abowiem nie ogarniecie.
Kto go oglada y wypowie o nim: a kto go
wielmoży tak iako iest od początku: Wie-
le rzeczy skrythe sa wiecższe niżli te: Abo-
wiem mātōsmy widzieli spraw iego. Ale
wssystko Pan Bog uczynił a dobrze czynia-
cym dał mądrość.

Cap. 44.

Chwali pospolicie meze chwał bne / o chwale En-
chā / Noe / Abrahāma / Isāka / y Jakōbā.

Wchwalmy meze zacne a chwale-
bne / y rodzice nasse w rādżaiu
ich. Wielka chwale uczynił
Pan Bog wielmożnością swo-
ia od wieku. Pānuiać w mocy swojej lu-
dzie wieldzy w mocy / a rosthropnością
swo opātrzeni / opowiedaiać w Prorocach
dostojność Proroka / y rosthżuiac wniny
ssym ludu / y w mocy rosthropności ludziom
nawieśse słowa. W umietyności swojej
ssukāiac rozmaitego spiewania / y wypra-
wuiac piośki w piśmie. Ludzie Bogāci
w cności cudności nauke mający: po-
czyńiac w domiech swoich. Ci wssyscy
w rodżaiach ludu swego / chwały sa do-
sthapili / a za dni swych sa miani w chwa-
le. Ci co sie z nich narodzili / ostawili imie

M M m iij opowia

Jesus Syrach.

Gene: 74.

opowiadania chwaly ich: a sa ktorych nie
masz pamiatki: zgineli iakoby niebyli / y na
rodzili sie iakoby niebyli narodzeni / y syno-
wie ich z niemi. Ale oni mezwie mitosier-
dzia sa / ktorych mitosierne uczynki byly / z
ich potomstwem trwaja dobra / dziedzict-
wo swiete wnukowie ich / a w testamen-
ciech sthato potomstwo ich: a synowie ich
dla nich nawieki trwaja: plemie ich y chwa-
la ich nie bedzie opuszczona. Ciata ich w po-
toin pogrzebione sa / a imie ich zywie do na-
rodu a narodu. Madrosć ich niech powie-
daia ludzie / a chwale ich niech zwiastnie
kosciot.

Ecclesi: 39.

Gene: 5.

Ecclesi: 49.

Gene: 6.

7. & 8.

Gene: 9.

Gene: 12.

15. & 17.

Gene: 22.

Gene: 26.

Gene: 28.

29. & 30.

Isue: 18.

& 19.

Gene: 47.

Enoch podobat sie Bogu / y przeniesion
jest do Raiu aby dat ludu madrosć.

Noe jest nalezion doskonaly y sprawies-
dliwy a czasu gniewu stat sie ziednaniem.
Dla tego ostawiono mu jest ostatok ziemie
gdy sie stat potop. Umowy wieczne potozo-
ne sa v niego / aby nie bylo zgładzono po-
topem wssiekie ciato.

Abraam wielki otec wielkości ludu / a
nie jest nalezion podobny iemu w chwale /
ktory zachowal zakon nawysse / a byl w
testamencie snim. Na cieie iego postawil
testament / a w pokusie nalezion jest wier-
ny. Przeto pod przysiega dat mu chwala w
ludu swim aby rost iako kopiec ziemie / a ia-
ko gwiazdy aby pomyslono bylo plemie ie-
go / a izby dziedziczyto od morza az do morza / a
od rzeki az do granic okregu ziemie. A Izaa-
kowi takiez uczynil dla Abraama oycę ie-
go. Stogoslawniostwo wssystkiego ludu
dat mu Pan Bog: a thestament swoy vt-
wierdzil na glowie Jakobowej. Vznal go
w stogoslawniostwie swoim y dat mu dzie-
dzictwo / a oddzielit mu cześc w dwanaście
pokoleniu. A zachowal mu ludzie mitosier-
dzia nayduiace taksie przed oczyma wssyst-
kiego ciata.

Cap: 45.

O chwale Moyses / Aaron / y Sineassa / y o zbo-
rze Chore zstarconym.

Exodi: 11.

Asto: 7.

M Jy Bogu y ludziom Moyses /
ktorego pamiatka wbtogosl-
wienstwie jest. Podobnego v-
czynil ie w chwale swietych / y
w wielmozyt go w boiazni nieprzyacielow:
a w stowach swoich dziwy krocil. W wiel-
bit go przed oblicznością krolow / a kazat
mu przed ludem swoim / y v kazat mu chwa-
le swoje. W wierze y w cichości iego v-
czynil go swietym / y wybrat go ze wssystkie-
go ciata. Abowiem sluchal go y glosu ie-
go / y w wiadi go wobtoł. I dat mu serce
ku przykazaniu / y zakonu żywota y nauki
naucając Jakoba testamentu swego / y sa-

Num: 12.

Exodi: 19.

& 20.

dow swoich Izraelskiego ludu.

Uczynil podwyssonym Aaroná brata ie-
go / y podobne iemu spokolenia Lewi / v-
stawil mu testament wieczny / y dat mu tá-
ptanstwo w ludu / y vbtogoslawnil w chwa-
le / y przepasal go pasem sprawiedliwosci / y
obloł w odzienie chwaly / y vkoronowal
okrasa cnoty. Trzewiki / y Nabitki / y Na-
ramionki wlozyl nani / y obtoczył go w koto-
dzwonkami zlotemi gestho / aby dzwonily
gdyby ssed / aby slysan byl dzwiek w koscie-
le na pamiatke synom narodu swego. O-
dzienie swiete zlotem y Jacyntem / y paw-
toła / robotha przetykana / meza nadrego
rozsadkiem y prawda obdarzonego. Bre-
conemi niciami Karmazynowemi / spras-
wa rzemieśnik / kamieniem drogiu wyrza-
nym w osadzeniu zlotym / y robota thego
ktory rye drogic kamienie wyrze / na pa-
miatke wedlug liczby pokolenia Izrael-
skiego. Korona zlota na czapce iego wy-
bita a naznaczona znamieniem swietym:
a chwata cci y uczynek cnoty / judze oczu
przypiekrane. Thak cudne rzeczy przed
nim nie byly od poczatku.

Exodi: 1.

Exodi: 2.

Nie jest oblecion w nie zadny cudzošie-
miec iedno tilko sinowie ie sami / y wnuko-
wie iego przez wssystek czas. Offiary iego
spalone sa ogniem na kozdy dzien. Wypet-
nit Moyses rece iego / a pomazal go ole-
iem swietym. Stalo sie mu tho za testa-
ment wiekisty / y pokoleniu iego iako dni
nieba / aby wrzedy kaptanski sprawowal / y
y mial chwale / aby w wielbit lud swoy w i-
mieniu swoim. One obrat ze wssystkich
zywiacych / offiarowac offiary Bogu za-
pal / y dobra wonnosć na pamiatke / y v-
blagac Pana Boga za lud swoy / y dat ie-
mu w przykazaniu swoim moc w testha-
menciech sadow: vczyc Jakoba swiadect-
wa / a w zakonie swoim dac swiatlosć Iz-
raelowi.

Leuiti: 1.

Deute: 1.

& 21.

Malac: 1.

Num: 11.

Abowiem przeciwo iemu sthaneli obcy /
a dla zazdrości ogarneli go / ludzie na pu-
socy ktorzy byli z Datánem y z Abironem /
y zgromadzeni Chore w gniewie. Vyrzat
Pan Bog / a nie spodobalo mu sie / a pozar-
ci sa żywo od ziemie w predkości gniewu.
Uczynil im dziwy / a spalil ie w plomieniu
ognia / A przydal Aaronowi chwaly / y dat
mu dziedzictwo / y pierwszoki owocow
ziemie oddzielit mu. Chleb im napier-
wey zgotowal do sytności / abowiem y o-
ffiary Boze beda iesc / ktore dat iemu y po-
koleniu iego / ale na ziemi nie bedzie dzie-
dziczyt ludzi / a cześci nie ma miedzy lu-
dem / abowiem sam Bog jest iego cześc y
dziedzictwo.

Num: 12.

Exodi: 2.

Leuiti: 2.

Deute: 1.

& 18.

Num: 1.

Sinees syn Eleazarow trzeci jest w ch-
wale / nasladuiac go w boiazni Bozey: y

stac w

Ecclesiasticus rzecone.

stać w pocztliwości ludu: w dobroci y w o-
choćności dusze swojej spodobato się Bo-
gu Izraelskiemu. Dla tego wystawił mu
świadectwo pokoju / Książęciem swietrych
y ludu swojego / aby miały sam y potomst-
wo je^o kaptanśka dostojność na wieki. A te
stament Dawida Króla syna Jesse spo-
lenia Juda / dziedzictwo temu y pokoleniu
tego / aby dał mądrość w serce nasze / sędzi-
lud swoy w sprawiedliwości: aby niebyły
zgnębzone dobra ich / a chwale ich w ludu
ich wieczna uczynił.

Cap: 46.

O chwale Joine Chalebowsy y Samuelowsy.

Mocny na walce Jezus syn Na-
we / namiastek Moizessow mie-
dzy proroki / ktori byli wielki we-
dług imienia swego / narwiecz-
szy k^o zbawieniu wybranych Bożych / aby
zburzył powstające nieprzyjacioly / aby o-
siegnał dziedzictwo ludu Izraelskiego.
Achorey chwaty dostąpił podnossac rece
swoie / y rzucając na miasta miecze: Ktoż
przed nim tak zastawił się? Abowiem nie-
przyjaciela sam Pan Bog pobit. I zali w
gniewie jego nie zastawiło się słońce / a ier-
den dzień stał się iako dwa.

Wzywaj nawiyszego / mocnego w zbu-
rzeniu nieprzyjaciol zewssad / y wyslu-
chaj go wielki y swiety Bog: w kamieniu
gradowym w mocy barzo silney.
Oderzył na lud nieprzyjacielski / a na zste-
powaniu potracił przeciwniki / aby pozna-
li pogani moc jego / i przeciwn Bogu wal-
czyć nie tawie: y scigał stylu mocarze.

A za dni Moizessa miłosierdzie uczynił
on y Chaleb Syn Jeffone / aby stali przeci-
wni nieprzyjaciolom / aby bronili lud od
grzechow / aby przelomili szennanie zlos-
ci. A ci dwa zostawszy / od nieprzebiecz-
ności wybarwieni są / od liczby sześć set ty-
siec picssych / aby ie przywiedli do dziedzic-
stwa / do ziemi Echora opływa mlekiem y
miodem. A dał Pan Bog temu Chalebo-
wi moc / aż do starości została temu siła / a
by wstąpił na wysokie miejsce ziemi / a po-
kolenie jego osiągnęło dziedzictwo: aby
widzieli wszyscy synowie Izraelscy iż do-
rze być posłusznym Bogu swietemu. A wszy-
scy siedzą każdy imieniem swoim / Echorych
nie jest skazano serce / ktorzy się nie odwo-
cili od Pana Boga / aby była pamięćka ich
w błogosławieństwie / a k^ości ich aby wy-
staly z miejsca swego / a imię ich aby trwa-
ło na wieki / gdy zostaną do synow onych
swietych meżow chwala.

Umitowany od Pana Boga swego Sa-

muel Prorok Painski / odnowił państwo / y
pomazał Książetę w ludu swoim. W za-
konie Bożym zgromadzenie sędzi / y wi-
dział Boga Jakobowego / a w wierze
swojej iesth doświadczon być prorokiem.
A poznany iest w slowiech swoich wierny /
abowiem widział Boga swiactości / y wy-
wat Boga wszechmogacego / w wymraci-
niu nieprzyjaciela okolo zewssad stojace / w
offiarze meża niepokalanego. A zagrza-
miał z nieba Pan / a w dzwieku wielkim
uczynił słyszący głos swoy / y stął Książetę
Tyriyskie / a wssyskie Hetmany Filistenskie
a przed czasem końca żywota swego y wie-
ku / wydat świadectwo przed oblicznością
Painską y Chrysthową: że pieniądze aż wiec
do botow nie wziął nic od żadnego cztow-
wieka / a nie skrzył nań cztowiek. A po-
stym umarł / y oznaymł Królowi / y wka-
zał mu koniec żywota swego y podniósł
głos jego z ziemi w proroctwie / zgnębienie
nieprawość ludu.

Cap: 47.

O chwale Nathanowsy: Dawidowsy / y Salomo-
nowy / O zabiciu Goliassa / o nieopatrności Robo-
amowsy y Salwochwalskie Jeroboamowym

Tym powsthat Nathan pro-
rok za dni Dawidowych / A ias-
ko toy odiy od mieśa / tak Da-
wid od synow Izraelskich był
odtaczon. Zelwy grat iako z iagniechy /
y z niedzwiedzmi thakie czynił iako z ias-
gniety owiec w młodości swojej. A za-
nie zabił Obrzymę / y oddalił wraganie od
ludu: w podniesieniu reki swej z kamie-
niem w procy / porącił harcowanie Golia-
ssa / gdy wzywiał Pana wszechmogacego: y
dał w prawicy jego / aby zgnęził cztowie-
ka mocnego na walce / aby powyszył rog
ludu swego. Thak w dziesiaci tysiecy v-
wielbił go / y pochwalit go w błogosławień-
stwach Painskich / dawając mu korone ch-
wały: abowiem shtat nieprzyjaciela ze
wszech stron / a wykorzenit Filistyny prze-
ciwniki / aż do dzisiejszego dnia / stął rog
ich aż na wieki. W każdym uczynku dał
wyznanie swietemu / y nawiysiemu w slo-
wie chwaty.

Z zupełnego serca swego chwalił Pana
y miłował Boga / ktorzy go stworzył / y dał
mu nad nieprzyjacioly moc: a shtac kazat
Spiewakom przed otchazem / a w gło-
sie ich słodkie uczynił spiewanie. I dał w
obchodziech cześć / y ozdobił czaśy wocyste /
aż do skonienia żywota / aby chwalili imię
swiete Painskie / aby rozszerzali rano swia-
tosc Boża. Chrystus oczyszcit grzechy ier-

1. Reg: 10.
or 16.

1. Reg: 7.

1. Reg: 12.

2. Reg: 12.

1. Reg: 17.

1. Reg: 18.

2. Reg: 5.
or 8.

1. Para: 16.

2. Reg: 12.

Jesus Syrach

go/ y podwysyly na wielki rog iego/ y dat mu testament krolow/ a stholicie chwaly w Izraelu.

3. Reg: 3. Po nim powstal syn mady/ y dla niego potumit wssystke moc nieprzyacielska. Salomon panowal we dni pokoju/ ktoremu podbit Bog wssystkie nieprzyaciela/ aby zbudowal dom w imie iego/ aby zgostowal swiatosc na wielki/ iako nauczony jest z miodosci swoiey. Inapelnion jest iakoby rzeka miodosci/ a ziemie odkryta duffa ie. Inapelnites w podobienstwach gadki/ na wyspydaleto roslawiono jest imie twoie/ a jestes mitowan w pokoju twoim. W pieśniach/ y w przypowieściach/ y w podobienstwach/ y w wykładaniu dziwi ty sie ziemie/ a w imieniu Pana Boga ktoremu jest przewisto Bog Izraeli.

3. Reg: 10. Zebrates Zloto iakoby Mosiac/ a iakoby otowu napelnites srebra/ y nachylites ledziwo twoich ku niewiastam. Miales moc w cieie swoim/ uczynites zmaze w chwale swoiey/ zelzytes pokolenie swoie/ abyś przywiody gniew na syny swoie/ y na inffe balenstwo swoie/ abyś uczynit panstwo rozdwoione/ a z Efraim aby panowato panstwo twarde.

2. Reg: 7. Ale Bog nieopusci miłosierdzia swego/ ani skazy/ ani zgładzi czynkow swoich/ ani straci z pokolenia wneti wybranego swego/ a plemienia one/ ktory mituje Boga nie skazi. Ale dat osthatet Jakobowi y Dawidowi stego pokolenia. Imiat koniec Salomon z oycami swymi. A zostawit po sobie z plemienia swego ludu balenstwo/ a umnieyszonego od opatrznosci Koboama ktory odwrócił lud rada swia/ y Jeroboama syna Nabatowego/ ktory uczynit aby grzeszyt lud Izraeli/ y dat droge grzeszenia Efraimowi/ y wielkie grzechy ich okficowaly/ abowiem barzo odwrócity ie od ziemie ich/ y futat wssystkich nieslufnosci/ alez kieby przysta na nie obrona/ y od wssystkich grzechow wyzwolit ie.

Cap. 48.

O chwale Eliasa/ Eliseusa/ Ezechiasa y Izaasa.

3. Reg: 17. **M**astat potym Elias Prorok/ iakoby ogien/ a slowo iego iako pochodnia gerzato. Ktory przywiody na nie gtod/ a tych co go nasladowali prze zazdrosc swa/ w malym poczie zostato: abowiem niemogli znosit przykazania Bozego. Stowem Panskim zatrzymat niebo/ a spuscito z siebie ogien na ziemie (trzy kroc). Thak rozszerzyt sie Elias w dzimach swoich. I ktho sie moze tak chlubic iako ty/ ktorys wstrzesit umiar

3. Reg: 18.

4. Reg: 1.

3. Reg: 17.

tego wstawy z pietla/ z dziatu smierci/ slowem Pana Boga/ Ktorys zrucit na zatracenie krole/ a zlamates tacwie ich moc/ y chwalebne z toza ich. Ktory sluchaz na gorze Syna sadu/ a na Horeb sadow obrony. Ktory pomazuies krole na pokute/ a proroki czynis namiaski po sobie. Ktory ty jestes wziet w wichrze ognistym na wozie koniow ognistych. Ktory jestes na pisan w sadziech czasow/ abyś wsmierzyt gniew Boski/ ziednac serce oycowstie ku synowi/ y nawrocic pokolenie Jakobowe. Stogoslawnieni sa kthorzy cie widzieli/ a przyacielsstwem twoim sa ozdobieni. Albowiem my w zywocie zywieni tylko/ ale po smierci nie bedzie takowe imie nasze.

Elias kthorzy wichrem zakryt jest/ a w Elizeusu napelnion jest duch iego: za dni swoich nie obawal sie krazecia/ a moca ni kt go nie zmogt. Ani go przemogto slowo zadne/ a prorokowato martwe ciato iego/ za zywotha swego czynit cudy/ a po smierci czynit dziwy. W tych wssystkich rzeczach nie katal sie lud/ a nie odstapili od grzechow swoich/ az gdy wygnani sa z ziemie swoiey/ a rozmiotani sa po wssystkiej ziemi/ a zostawion jest lud barzo maty/ y krazie w domu Dawidowym. Niektorzy smich czynili co bylo mto Bogu/ ale drudzy wiele sie dopuszczali grzechow.

Ezechias obronne uczynit miasto swoje/ a przywiody w poszrodek iego wode/ y kopat zelazem skate/ y wdzialat do wody studnia. Za dni iego/ wstapit Sennacheryb Krol/ y poslat Rabfacena/ ktory sciagnat reke swoje na nie/ y podniosl reke swoje przeciw Syonu/ y sthat sie iesth pyssym z mocy swoiey. Na ten czas zruszyt sie serca y rece ich/ y cierpieli bolesci/ iako niewiasta ktora rodzi. I zwywali Pana miłosierznego/ y wyciagnawssy rece swoje/ podnieśli do nieba: a swiethy Pan Bog wsslysat rychto glosu ich. Niewspomionat na grzechy ich/ ani ich dat nieprzyacielowi ich/ ale ocyait ie wrece Izaasa Proroka swie tego. Wywrocit namioty Asyrijskie/ y start ie Angiot Panski: abowiem czynit Ezechias co bylo mto Panu Bogu/ a mocnie chodzit na drodze Dawida oycy swego/ ktora mu przikazat Izaas Prorok wielki y wier ny przed oblicznoscia Boza. Za dni iego wstecz sie wstapilo slonce/ a przydat krolowi zywota. Duchem wielkim widziat ostateczne rzeczy/ y pocieszyt ptaczace w Syonie/ az na wielki. Okazat przyszle rzeczy/ y skryte pierwey nizli przyszli.

Cap. 49.

O chwale

Ecclesiasticus rzeczone.

O chwale Jozyassa / o Krolach ktorzy byli promi grzechu a ktorzy nie / o przesladowaniu Jeremiasa / o chwale Ezechia i dwunastu prorokow: o chwale Zorobabela / Jeremiasa / Enoch / Jozefa / i Sem.

Amiatka Jozyassa / w slozeniu wronnosci uczyniona sprawa Aptekarzowa. W kazdych vsciech iakoby miod bedzie ostozdona tego pamiatka / y iako muzyka na godzicach przy winie. On iesly zrzadzom od Boga ku pokucie ludzom / y mios obrzydzenia niemilosciwosci / y sprawiat ku panu Bogu serce swoje / a we dni grzechow / potwierdzil miłosć Boga. Okrom Dawida y Ezechiasa / a Jozyassa / wyslycy sie dopuścili grzechu: abowiem opuścili zakon narowysszego Krolowie Judscy y w zagardzili Boiazni Boga: Bo dali Krolestwo swoje insym / a chwale swoje obcemu ludu zapalili wybrane swiatosci miasto / a pusste uczynili drogi iego w rece Jeremiasa woy. Abowiem zle uczyli / ktorzy od żywota matki swojej iest poświęcon aby byl pro rokiem / aby wyróć / y wyrwat / y zadržal / y zafie aby budowaly odnawiat. Ezechiel ktori widzial oblicznosc chwały Bozey / ktora mu ukazal na wozie Cherubim. Abowiem wspomniat na nieprzyiacio ly w deszczu nawalnym / dobrze czynic tym ktorzy ukazali proste drogi. A dwunastu prorokow kosc: niech wynikna z miejsca swojego: abowiem posilali Jakoba / a wyskupili sie w wierze mocy swojej.

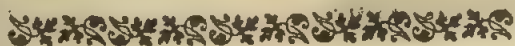
Jakoż rozszerzymy Zorobabela: abowiem y on iakoby znanie iest w prawey rece ludu Izraelstiemu. A Jezusa syna Jozedekowego / ktorzy za dni swoich zbudowali dom / a powysyli koscioł swiety Panu / sprawiony na chwale wieczna. A Nle miaf w pamiatce wielkiego czasu / ktorzy wywiodli nam mury wywroczone / y posthali wrony y zamki / ktorzy zbudowali domy nasze.

Zaden sie nie narodzil na ziemi iako Enoch: Bo y ten wziet iest z ziemi.

A Jozef ktori sie narodzil cztowiekiem kriaże bráciey utwierdzenie ludu / rzadzca bráciey / postanowienie ludu / a kosc iego nawiedzone sa / a po smierci prorokowali. Seth a Sem y ludzi chwały dosthapi / a nad kazda dusza w poczatku Adamowym.

Cap. 50.

Chwała Symona Oniasowego Syna / o dwom ludu / O Chwale wydawce tych to krag.

Symon Oniasow syn / Kaptan wielki / ktorzy za swego żywota podpart domu / a za dni swoich potwierdzil koscioł. Wyso kosc tez koscioła od niego iest zalożona / dwoie budowanie / y wysokie sciany kosciel ne. Za dni iego wyplywały studnice wod: a iako morze napelnione sa zbytnie. Ktori vleczył lud swoy / a wybawil ij od zadržania. Ktory przemogł rozprzeżenie miasto / ktori dostapil chwały w opcowaniu z narody / y rozwiódł weście do domu y do sieni. Jako gwiazda iutrzenna w pośrodku mgły / a iako miesiac pelny swie cec we dni swoje: A iakoby stonice iasne / tak y on swiecił w kosciele Bozym. Jako teczka gdy swieci miedzy mgłami chwały / y iako kwiaty rozey w wiosnie: a iako Lilije ktore sa przy sroku wody: y iako kadzido woniujące lecie: iako ogień blyskający sie a kadzido gorące. w ogniu: Jako rzecz ktora ze zloty litha / ozdobiona wsselakim kamieniem drogim. Jako oliwa wypuszcająca pakowie / a Cyprys ktori sie podnosi wzgore / gdy wziat na sie odzienie chwały / a odziat sie doskonalscia cnoty. A gdy ssedł do oltarza swiethego / dat mu chwałę / odzienie swiatosci. Ale gdy brat czechł z reki Kaptanow / on sam stal wedle oltarza. Przy nim koto bráciey / a iakoby sadzenie Cedru na gorze Libanstej / thak przy nim staty iako gatezi palmy / a wyslycy synowie Aaronowi w chwale swojej. Ale offiara Painska w rekach / przed wysly kim zgromadzeniem synow Izraelstkich / a skonczenia sprawuiac na oltarzu / aby rozmnozył offiary narowysszego Krola / sciagnat reke swoje ku ofiarowaniu napoyne mu / y ofiarowal ze trwie iagody winney. Wylat na fundamencie oltarzowym wonnosć Boga Narowysszemu Kriazeci. Na then czas zawotali synowie Aaronowi / w traby dete trabili / y dali sie slyscet głosom wielkim na pamiatke przed Panem Bogiem.

Tedy wyslycy ludzie spotu pokwapilisie y wpadli na obticze na ziemi / aby modle dali Panu Bogu swemu / y zeby czynili modlitwy ku wsschmogacemu Bogu narowysszemu. Rozmnażali chwałę spiewając głosy swemi Psalmy / a w wielkim domu rozlegalsie głos peten wdziecznosci. A prosil lud Pana Boga narowysszego w modlitwie / az sie dokonata czech Boga / a ofiary swoje dokonczyly.

Tedy z skapissly na dot / rece swoje podniosli na wyslykto zgromadzenie synow Izraelstkich / aby dat chwałę Bogu z wst swoich / a w imieniu iego aby sie chlubil: powo

2. Mach. 3.

torzyt

Jezus Syrach

torzył modlitwe swoje chcać włożyć moc Bożą. A wiecye iefcye prosił Boga wfech rzeczy/ktory wielkie rzeczy czynił po wssyst kiey ziemi/ktory rozmnożył dni nasze od ży wotą matki naszey / y uczynił z nami wedz tug miłosierdzia swego: aby nam dat wwe selenie serca/ a żeby sie stat pokoy za dni na ssych w ludu Izraelskim na wieczne dni/ aby wwierzył lud Izraelski snami być mi łosierdzie Boże / aby nas wyswiebodził za dni naszych.

Dwoy lud nienawidzi duffa moia / ale trzeci nie iest lud ktorybych nienawidziat: ktory siedzi na gorze Seir/ a Filistynow/ a ssalony lud ktory mieszka w Sychymie.

Nauke mądrości y karności / pisat w tych kriegach Jezus syn Syrachow Jero zolimczył / ktory odnowił mądrość z serca swoio. Błogosławiony iest ten ktory sie w tych dobrach obiera/ ktory ktądzie ie w ser ce swoje/ mądrzi bedzie zawsze. Abowiem iesli to bedzie czynił/ na wfełkie sie rzeczy bedzie godził: abowiem światło Boże iest iego ślad.

Cap: 51.

Modlitwa Jezusa syna Syrachowego w kthorey zamyka sie Chwalenie/ Wywyższenie Boże y dzieło wanie temu.

Mznawac sie tobie bede Panie Krolu/ y bede cie spotu chwalit Boga zbawiciela meo. Wyzna wac sie bede imieniu tweo/ bos mi sie stat pomocnikiem obrońca/ y wyzwolites ciato moje od zatracenia/ od sioda ie zykta zle/ y od vst mowiacych klamstwo/ a przed olicznoscia stojacych przy mnie/ sta tes mi sie pomocnikiem. A Wywobodzites mnie wedlug obfithosci miłosierdzia imie nia twego/ od (Lwow) rycacych gotho wych ku pozarcu/ z rak ssutaiacych dusse moiey/ y zbron zasnuenia/ ktore mie ogar nely / y od vciſtu ptomienia kthory mie ogarnat / a w posrzedku ognia nieupali tem sie. (Wywobodzites mie) od gtebo ſkości brzucha piekielnego / y od iezyka po miazanego / y od stowa klamliwego / od Krola ztego/ y od iezyka niesprawiedliwe go. Bedzie chwalita do smierci duffa mo ia Pána/ a żywoth moy przyblizat sie az do piekta na dot. Obroczyli mie zewssad/ a nie byl ktobj mie bit wspomogi. Ogladatam sie na ratunek ludzki/ a nie bylo go. Spo mionatem na miłosierdzie twoie Panie/ y na pomoc twoie/ ktore od wieka sa/ abo

wiem wyrwywasz oczekawaiace na cie Pa znie/ a wyzwalas ie z rak poganſkich.

Wywyższytes na ziemi mieszkanié indie a o smierc cześna prosiem. Wzywatem Pána/ Oycá Pána mego/ aby mie nie opu ſczat w dzien zasnuenia mego/ y czasu pyssnych bez pomocy. Bede chwalt imie twoie vstawicimie/ a spotu bede ie chwalt w wyznawaniu/ a iest wysluchana modlit wa moia. A wyzwolites mie od zatracenia y wyrwales mie od czasu zlosliweo. Przeto bede wyznawat y bede cie chwalt/ y bede błogosławil imieniu Pánſkieo. Pokim iest iefcye miod/ pierwey niżli bych obtadził/ ssutatem mądrości iawnie w modlitwhie moiey. Przed czasem zadatem o nie/ y az do smierci bede ie ssutal/ a bedzie kwitne ſta iakoby rana a rychta iagoda winna.

Wweſelito sie serce moie woniey/ chodzia ta noga moia droga proſtha/ od miodoſci moiey ssutatem ie. Przychylitem máto v cha mego/ y przyiatem ia. Wielkam nálaſt sam w sobie mądrość/ y bázom sie poprá wit w niey.

Temu kthory mi dawa mądrość/ dam chwale/ abowiem rádзіtem sie aby ch wez dtug niey czynił / náſładowatem dobrej rzeczy / a nie bede pohánbion. Mocowa ta sie duffa moia w niey / a czyniac ia / ie ſtem vtwierdzon. Rece moie podnioslem wzgore / a w mądrości tego swieciła du ſſa moia/ y nieumieietnoſc moie oſwieciła. Duſe moie obrociſtem proſto ku niey/ a w vznaniu nálaſtem ia. Oſiadlem od po czatku ſnia serce/ dla tego nie bede opuſt czon. Brzuch moy zasnućit sie ssutaiac ie przeto dobre poſiede imienie. Abowiem dat mi Pan iezyk záptate moie / a im bede go chwalt. Przybliſcie ſie do mnie nieu czeni/ y zbierzcie ſie w dom náuk: y coſ ief cze mieſſacie: a coſ mowicie w tych rze czach: duſe waſſe prágna bázio.

Otworzytem vſta moie y mowitem. Go tucie ſobie mądrość bes ſrebrá/ a ſſyye wa ſe podtozcie w iáizmo/ a niech przyimie du ſſa waſſa náuke/ abowiem bliſkie iesth ie nálezenie. Pátrzaýcie oczyma waſſymi izem máto pracowát / a nálaſtem ſobie wielkie odpoczynienie. Przyimucie ná uke wiecey niżli wiele ſrebrá/ a obſite zto to oſiádaycie w niey. Niech ſie weſeli du ſſa waſſa w miłosierdziu ie: a nie bedzie cie zelzeni w chwale ie. Czyncie ſprá we waſſe przed czasem/ a da wam záptathe waſſe času swego.

Koniec Eccleſiaſtika.

le
n
u
u
le
ut
le
a
ro
de
st
le
iz
a
ci
st
n
ey
a
m
a
va
o
ey
m
de
en
ef
e
So
a
du
ey
mi
die
a
o
du
e

Jan

Est

S
O
Ju
ch
E

Te
me

Op
ni pi
fiar
lajc
sta
bod

1.16.

18.

Izaiasz.

Woczyna sie Proroctwo Izaiassowe.

I Argument na Proroctwo Izaiassowe.

Izaiasz Prorok w zacnym mieście Jeruzalem / po-
szedł z rodu Krolowskiego / thamże theż prorokował. A pod Krolm
Judskim Maniassesem na dwie części przeczyniony / żywota dożenat. I po-
chowan iesth pod debem Rogiel / podle Źródła wod / E chore niegdy Krol
Ezechiasz zaśypał.

Te n Prorok karze lud Żydowski: Prorokuje o przysciu Pańa Krystusowym w cieie / y o
mece iego: o wezwaniu Poganow na wiare iego: O krolestwie Judskim y Iśraelskim.

Cap. i.

Opisate gniew Boży na lud Judski y na Jeruzalem /
iż prze grechy ich chce bārzo spustossyć ziemię / ich of-
sary y swiętą odrzucić / a iakoby sie mieli sprawić ku
lajsce Bożej otrzymaniu / a iż zaś Pańa obrązili / cie-
słka pomyśle opowiada / y pothym theż zaś wyswo-
bodzenie.

bioś / a bierz sobie w vsy ziemio / Boć Pań
mowit : Wychowatem syny / y podwysszy-
łem : a oni mna wżgąrdzili. Poznat wol
Pańa swego / y Ośiet żłob Pańa swiego /
a lud Iśraelski mie nie poznat / y lud moy
nieporozumiat. Bieda narodowi grzesne-
mu / ludu obciążonemu nieprawością / nā-
sieniu zlemu / synom okrutnie złośliwym.
Opuscili Pańa / bluźnili swietego Iśracla /
odwrócili sie wstecz. Nā czymże was wie-
cey bede karat / Echorzy przydawacie prze-
winienie: Każda głowa chorā / y każde ser-
ce żatobliwe / od stopy nożney aż do wierz-
chu głowy niemāś w nim zdrowia. Rānā /
y ż siniatość / y spuchła rānā: nie test zāwta-
żānā / ani lekārstwy vleczonā / ani zmiel-
cionā oliwa. Ziemiā wāśśa spusthossōnā /

Deute: 32.

Miche: 1.

Hicre: 8.

Oscā: 7.

Psal: 88.

Abacuc: 1.

Deute: 28.

Leuit: 26.

2. Para: 26.
27. & 28.

Idzenie Izai-
assa syna Amoso-
wego / ktore wi-
dział nad Juda y
nad Jeruzalem
żā dni Ozyassā /
Joatāma / Achā-
zā / y Ezechiasā /
Krolow Judskich.
Stuchaycie Nie

A A a a

miasta

Izaiasz.

Roma. 9. miasta wassę wypalone są ogniem: kraine wassę tuż przed wami obcy ludzie pożyrą: i spustossie iako w spustosseniu nieprzyiacielskim. A bedzie opuszczona coka Syon iako chłodnik w winnicy/ y iako chatu-
Hiere: 7. Matth: 9. pka w ogrodzie ogorkowym/ a iako miasto ktore bywa spustosseno. By nam był Pan zastepow niezosthawit nasienia/ bylibychmy iako Sodoma/ y podobni tym co w Go-
Miche: 6. morze mieszkali.

Isaie. 59. Zach: 7. Matth: 6. Stuchaycież słowa Pańskiego Krążetá Sodomskie/ Bierzcie w wasz zakon Bogá nássego ludu Gomorski. Coż mi po mno-
Hiere: 7. 21. 22. stwie offiar wassych/ mowi Pan: Peten-
Ecclesi: 4. Proue: 24. ciem iest wssiego. Zupelnych offiar z Bará-
Deute: 11. 23. Leuit: 26. now/ y thututustych rzeczy/ y krwie ciela-
Proue: 25. Ezech: 22. com wassych/ y iagnath/ y Rozłom niech-
 ciałem. Gdyście przychadzali przed obli-
 czynosc moie/ ktoż tych offiar požadat z rak
 wassych/ abyście chadzali w sieniach mo-
 ich? Nie offiaruycież wiecey offiary po-
 proznicy: zapal wonny obrzydlosc mi
 iest. Swiat Nowego Krieszycá/ y Sobbo-
 ry/ y swiath inych nie znossie a niescierpie/
 Bonieprawe są zbory wassę: Pierwsze dni
 Miesiacow wassych/ y wroczyshosci wa-
 sych miata w nienawisci dusza moia: Sta-
 tymi sie przykre/ zmordowalem sie znosac
 (was). A gdy wyciagniecie ku niebu re-
 ce wassę/ odwróce oczy swe od was: y gdy
 zagesszeć albo rozmniać bedziecie mo-
 dlitwy/ nie wyslucham: Bo rece wassę/ pet-
 ne są krwie. Omycie sie/ a badzcie czysthy-
 mi/ odcygnie zlosci mysli wassych z oczu
 moich: Poniechaycie czynić przewrotnie/
 wezcie sie dobrze dziatác: sukaycie sadu/ po-
 magaycie wciśnionemu/ sadzcie osirotátes-
 mu/ Broncie wdowoy. A przydzicie/ wskazy-
 cież sie ná mie/ mowi Pan:

Bedali grzechy wassę iako Szárat/ wy-
 bielone beda iako snieg: a iesli beda tak czer-
 wone iako Czerwiec/ iako bawelna tak zbie-
 leia. Bedziecieci chcieć/ a mnie sluchac/
 dobr ziemie bedziecie pożywać: Co iesli
 niezechcecie/ a mnie ku gniewliwosci po-
 russycie/ mie cż was pozrze/ Bo wsta Pań-
 skie mowily.

Jako sie sthato Wierzadnica ono mia-
 sto wierne/ pełne sadu: Sprawiedliwosc
 w nim obywatá/ a teraz meżoboyce. Sre-
 bro thwoie obrociło sie w żużelice: Wino
 twoie zmieszano iesth z woda. Krájetá
 twoi niewierni/ thowarzyssie zlodzieyscy.
 Wssystcy milunia dary/ a násladuiá odptá-
 ty. Za sirota nie sadza: a sprawa Wdowia
 nie wchodzi przed nie.

Dla thegoś mowi Pan Bog zasthepow
 mocny Izraelski: Ach poćiesse sie nád nie-
 przyiacieloy swemi/ a pomissze sie nád prze-

ciwniki memi. A obroce reke swa ktobie/ y
 wypale do czystá żużelice twoie/ y odcygnie
 wssystke cene twoie. A przywroce sedzie
 twoie iako przed tym byli/ y porádniki two-
 ie iako z starádamná. Potym bedzieś ná-
 zwano miastem sprawiedliwego/ miastho
 wierne. Syon ná sadzie bedzie odkupiono/
 y przywioda ie zás w sprawiedliwosci: A
 zetrze haniebne zlosniki/ spotu y grzeszni-
 ki: a ci co opuścili Pána beda wyniszczeni.
 Bo beda pohánbieni od bálwánow kros-
 rym offiarowali: y bedziecie sie wstydzić zá
 ogrody ktoreście byli obráli/ gdy bedziecie
 iako dab kiedy sniego liście opada/ y iako
 ogród bez wody. A bedzie mocnosc wassá/
 by perz zgrzebi/ a skutek wass iako iskra/ y
 bedzie oboie podpalono spolu/ a ktoby zá-
 gásił niebedzie.

Cap. 2.

O przyściu Pána Krystusowym/ y o tego wywysse-
 niu/ y o pokázeniu Bálwánow y bálwochwaleow.

Slowo ktore widziat Izaiasz syn
 Amos nád Juda y Jeruzalem.
 A bedzie w ostáteczne dni ná-
 gotowana góra domu Pańskie-
 go/ ná wierzchu gor/ y wynie-
 siona bedzie nád wssystkie pagorki: A zgár-
 na sie do niey wssystkie narody/ a poyda lu-
 dzie mnodzy/ y rzekna: Chodzcie/ wsthep-
 my ná gore Pańską/ y do domu Boga Ja-
 kobowego/ a naucz nas drog swoich/ y be-
 dziemy chodzieć pościeśkách iego: Bo z Sy-
 onu wynidzie zakon/ a slowo Pańskie z Je-
 ruzalem. A bedzie sadzil narody/ y karat
 ludzie mnogie. A skuia z mieczow swoich
 lemiesse/ y z wloceń swoich sierpy. Nie pod-
 niesie národ przeciw narodowi- mieczá/
 ani sie beda wiecey ćwiczyć ku bitwie.

Domie Jakobow podzcie/ a chodźmy w
 swiátosci Pańskiej. Abowiem porzucíteś
 lud twoy dom Jakobow: iż nápełnieni są
 iako niegdy/ y wieszećki mieli iako Jilstry-
 nowie/ a dzieci sie cudzych dzierzeli. A ná-
 pełniona iest ziemia iego srebrá y zlothá: y
 niemáś końca skarbom iego. Nápełniona
 też iest ziemia iego koni/ a bes liczyby wozy
 iego. Pełná też iest ziemia bálwánow: ro-
 boćie rak swoich dawáli modle/ themu co
 weczynili pálce ich. A nátkonil sie cżlowiek
 y wniżył sie mąż: A tak nie odpuszczarze im/
 Wnidz w opokę/ a skryj sie w przekopach
 ziemnych/ od oblicza boiaźni Bożey/ y od
 Wielmożności máiestatu iego. Oczy wyso-
 kiego cżlowieká/ ponizone są/ a nákrzywio-
 na bedzie wysokość meżow: a Pan thwó-
 sam bedzie podwyssszony w on dzień. Abo

Zach: 8

Hiere: 10

Miche: 4

Zach: 8

Psal: 11

Hiere: 31

Psal: 49

Actuum: 1

Joel: 1

Deute: 8

17.

Esaie: 44

2. Thesa:

wiem

Wzrost.

wień dzień Pański zastępow na każdego
pyśnego y wysokiego y na każdego chępli
wego a będzie pomizon. A na wszystkie Ce-
dry Libańskie wysokie y podniesione y na
wszystkie Dęby Basańskie y na wszystkie go-
ry wysokie y na wszystkie pagorki wyniesio-
ne y na każde miejsce wysoka y na każdy
mur obronny. A na wszystkie Ołtry Ehar-
skie y na wszystkie co na porzucenie cudne
goieści. A na krzewiona będzie wysokość
ludzi a y ponizana będzie wysokość me-
żów. A będzie podniesion sam Pan w on
dzień. Bawiany do ściegu beda podruzo-
tane y winna do igras opocinych y do od-
chłani ziemskich / przed oblicznością baid-
zi Pańskich y przed Wielmożnością Ma-
iestatu iego / gdy powstanie aby płowal
ziemię. W on dzień zarzuci człowiek krebrneba-
wany swoje y złote obrąbki swoje / które był
sobie poczynił aby im modle dawał / Krety
y niedopyrze. Y winidzie w rozpádlino-
pocine y w iaslinie skaliſte / od oblicza bo-
iażni Pańskich y przed iasnością Maieſta-
tu iego / gdy powstanie karać ziemię. A tak
mieście sobie pokoy z takim człowiekiem
ktorego dech w nozdrzach tego jest: bo po-
czytan jest on sam za wysokiego.

Cap: 3.

Ze mieli być żydowie / przeſwa pyche y pſcie y i-
nie grzech / cieſko Karani y iama ich być spuſſoſſo-
na / a że dzieſi y niewieſciuchowie mieli un pánowac.

A Bowiemy oho pánuiacy Pan
Zastępow / odeymie od Jeruza-
tem y od Juda dużego y mocne-
go y wſelka siłę chleba y wſel-
ka siłę wody: Mocne y meża
woiennego / Sedziego y Proroka y wieſz-
czka y ſtarcá: przetożonego náđ piaciadzie-
ſiat y počciwego ná twarz y porádnego
y medrca z budowników y roſthropnego
w mowach tájemnic Boſkich. Y dam im
dzieci za Kriazetá / a niewieſciuchowie be-
da náđ nimi pánowac. A oborzy ſie lud
maż ná meżá y ieden każdy ná bliźniego
ſwego: będzie ſie trwożyło dziecie przeciw-
ko ſtaremu y nieſláchćie przeciwko ſlách-
tnemu. Abowiemy zátzyma maż brata ſwe-
go / czeładnika owca ſwego y rzecze: Maſz
odzienie / bądź Kriazćiem náſzym / a wpa-
den w ręce twoie y Odpowie w on dzień
mówiac: Nie ieſtem leſtárzem / a w domu
moim chleba nie maſz / ani odzienia: niepo-
ſtanawiaćcie mie Kriazćiem tego ludu.
Boć ſie iuż wáły Jeruzałem / a Judá y
páđiſie ięzyk ich y wynáleſci ich ſa náprze-
ciwko Pánu / aby wyzwáli oczy Wielmo-
ż-

nego Maieſtatu iego. Poznanie twarzy
ich odpowie im / a grzech ſwoy iák oby So-
doma ogłaſſali / a nie táli go. Biada duſzy
ich: abowiemy oddane im ich ſie rzeczy. Po-
wiedźcie to ſprawiedliwemu / iſz dobrze / bo
owocu wynáleſtów ſwoich pożywać będzie
Biada niełutoſciwemu przede ſtym: abo-
wiemy odplatać ręk iego ſtanie ſie mu. Lud
moy poborce iego ſtupili / a niewiaſty pá-
nowáły náđ nimi. Ludu moy / ktorzy cie
ktogoſławionym być mienia / ci cie zwozda
y drogę krotów twoich rozmiatać.

Scot gotowy ná Sed Pan / a ſihot aby
ſadził ludy. Pan ná Sad przydzie z ſtarcá
mi ludu ſwoiego y z Kriazetá iego: bo wy-
ſcie wypáli winnice ma / a to coſcie odarli
z wboiego / ieſt w domu wáſſym. Czemuſz
tak ſciſkáć lud moy y oblicza wboich lu-
dzi práwie zmielacie (by mliemo) mówi
Pan Bog zaſtepow.

Trzeći Pan: Przeto że ſie wynioſły w z-
gore corki Syoniſkie y chadzały wyciągná
wſſyſſie y mruganiem oczu / ſly y plaſáły
chadzały y nogami ſwemi dwornym krotie
poſtepowáły: Oblyſi Pán wierzch głowy
corek Syoniſkich y obnáży Pán wtoſy ich.
Ná on dzień odeimie Pán ozdobe trzewic
koy y zaponki ná krtat kriejca y táncu-
ſſi y kólmurze y zaponki y cziptki y rabe-
czki y poncioſſki y krecione táncuſſi y iá-
błuſſka wóniáce y koiſſi y pierzſcionki
y perły ná czełá wiſſiáce y bryze y płaſſczy-
ki y przeſcierábla y igielki y zwierzciádt-
ka y ſerpántki y czepece y letniki. A będzie
miaſto wónie przyiemney / ſmrod / a mia-
ſto ſſinurá / powrozek y miaſto przypráwek
tyſiná / a miaſto cieniſiey ná pierſiach ko-
ſulki / wtoſien. Co pieknieſzy teſz meżowie
thwoi / od mieczá popadáia / a mocarze
twoi ná bitwie. Y beda zátowac y teſz pła-
tác bronv Zierozolimſkie / a ſpuſthoſſona
ná ziemi ſiedzie.

Cap: 4.

Stedni niewiaſty beda iednego meſſczyne dzieci
miec meżem / plod Boſki będzie wywypſſon / oſtáreſt
ludu Iſraélſkiego będzie zbáwiony y wſpicejony.

Záchwycá ſobie ſiedm nie-
wiaſt meżá iedne w on dzień
mówiac / chleb ſwoy ieſć be-
dziemy / w odzieniu náſzym
będziem chodzie / iedno thyl-
ko niech będzie miánowane imie thwoie
náđ nami / a odeymi zeliſywoſć náſſe.

W on thám dzień będzie plod Pański w
wielmożności y w ſlawie / a owoc ſiemię
wſoiki y rozrádowanie tym ktorzy beda

Eſaie: 28.

Iuda: 1.

Apoca: 1

Eſaie: 5.

Zachá: 3.

Isaie. 62.

Exodi. 13.

zbawieni z Izraela. A Bedzie: iż kożdy kto
ryby zostat w Syonie/ y ostatni był w Jeru
zalem/ świętym będzie nazwany/ każdy kto
ry napisany jest w żywocie w Jerusaleim: Je
śli omyle Pan plugawości cerek Syona
kiedy/ a krewo Jeruzolimską omyle/ z pośród
oku tego to Duchu/ jedny w Duchu/ zapo
lenia. A sthworzy Pan nad każdą miast
scem gory Syonistey/ y tam gdzie go wyzy
wano/ obtoł przez dzień/ a dmy/ błask og
nia pataiacego w noey. Abowiem nad
wsselk a sławę/ obtroną. A przybytek będzie
na zasłone wędnie od goraca/ a tu prze
spieczności y tu stryćiu od wichru y ode
dzdża.

Cap: 5.

Pod figurą winnice nieplodney/ proroknie Sad y
spustoszenie Zydowskie/ y opisane grzechy ich/ lafom
stwo/ pñanishwo/ wigard a nanki Bozey/ rozprze
szenie piekła/ poniesienie pyssnych/ wyrzyszenie
Pana Boga/ scieszenie sprawiedliwych/ Biada rozlic
nym grzechom/ inak Zydowi ze miał być przeciwko
nim podwysssion.

psal: 79.

Isaie. 3.

Hiere: 2.

12.

Matth: 21.

Spiewac beda mitemu swemu
piośńkę stryiecznego brata me
go winnicy tego. Winnica sta
ła sie memu mitemu nō pagor
ku syme oteiu. A ogroził ją/ a
kāmienie sniey wybrał/ y nāscepił winni
ce wyrborną/ y zbudował wieże wpośrzo
du iey/ y prāsę też sprawił w niej: y czekał a
by zrodziła iągody winne/ alić zrodziła
agrest. A tak teraz obywatele Jeruzolimscy
y meżowie Judscy/ rozsądźcie mie z winni
ca moia. Co iesth/ com daley miał czynić
winnicy moiey/ a nie uczyniłem iey? Czyli
izem oczekawał żeby mi zrodziła winne ią
gody/ a ona zrodziła agrest.

psal: 1.

Isaie. 32.

56.

A teraz wam pokaze co ia uczynię win
nicy moiey. Odeymę od niej ploch/ y be
dzie sposobna ku roztarganiu: rozwałę par
kan iey/ y będzie na potłoczenie. I potoże
ia pusta/ nie beda iey obrzynac/ ani okopy
wac: y zrosta na niej Ciernie y Tarnie: a ob
tokom przykaze aby nie spuszczały na nie
dzdża. Abowiem winnica Pana zastepow
dom Izraelski iest: y maż Judski pałowie ie
go rostkossne: A czekałem żeby czyniła Sad
alić nieprawość: sprawiedliwość/ a ono
krzyk. Biada wam ktorzy przytaczacie
dom ku domu/ a rola roli przyczyniacie/ aż
do miedze onego miejsca. A zaż wy tylko sa
mi będziecie mieszkac w pośrzedku ziemie:
W vsach moich sa te rzeczy/ mowi Pan za
sthepow. Jesli nie beda wiele domow
wielkich y ozdobnych spustoszone/ ses oby
watela. Abowiem dzieśień stalenia winni

czynych/ uczynia tagwieżtejedne/ a trzdzie
ści koroy osienki/ dadza trzy korce.

Biada wam co wstaiecie rano na opila
stwo/ y na to abyście pili do wieczora/ aby
scie winem gorzeli. Lutenia/ y gesty/ y bēben
y piffciatka/ y wino: na biesiadach wassyh
a na sprawe Pānsta nie nie patrzyte/ y na
uczynki trakt iē° nie nie baczyte: przecho
żę w niewola wiedzion iest lud moy/ iż nie
miał wiadomości/ a zaenteyssy z niego po
zdychali od głodu/ a mnostwo tego od pra
gmienia poschło. Przeto rospreszczonito
piekto dusse swoje/ y othworzyło passęte
swa beze wssęgo konca: A z stapia mocarze
iego/ y lud iego/ y wysocy y sławni iego do
niego. A nākrzywiony będzie cztowiek/ y po
niżony będzie maż/ a oczy wysoki ludzi
na dot beda spuszczone. A podwysssion be
dzie Pan zastepow na sadzie/ a Bog świę
ty będzie poswiecon w sprawiedliwości. A
beda pasieni bārāntowie według rzadu
swęgo/ a pustynie w hoynosć a rodzaynosć
obrocone/ przychodniowie beda iest.

Biada wam ktorzy ciągniecie niepra
wość powrośkami prożności/ a iakoby po
stronek wozowy/ grzech. Ktorzy mawiacie
Niech sie spieśy/ a niech rychto przydzie
uczynę iego/ abyśmy widzieli. I niech sie
przybliży/ a niech przydzie rada świętego
Izraela/ y bedziemy o niey wiedziec.

Biada wam co pomniadacie/ zle być do
bre/ y dobre być zle: Kładac ciemności za
światłość/ a światłość za ciemności: Kła
dac gorzkie za słotkie/ a słotkie za gorzkie.

Biada wam ktorzyście madremi sami
przed swem/ oczyma/ a sami przed soba
rostopnemi.

Biada wam co iestescie mocnemi na pi
cie winy/ a meżowie duży ku mieśaniu pi
yānstwa. Ktorzy vsprawiedliwacie zlosli
wego dla dārow/ a sprawiedliwość cteka
sprawiedliwego odeymiecie od nie. Dla
thęgo iak o pozrya zdiśto ięzyk ogniowy/
a goracość ptomieniowa spala: thāci ko
rzeni ich iakoby pyrz będzie/ a potomstho
ich iakoby proch rozsypie sie. Abowiem obrzu
cili zakon Pana zastepow/ a słowa święte
Izraela bluźnili. Przeto rozniewatā sie
pierzchliwość Pānsta na lud swoy/ y wycia
gnat reke swoje nani/ y pobit go: a strwożyły
sie gory/ y stāły sie zdechliny ich iak o gnoy
w pośrzed vlie.

W tych wssykich rzeczach/ nie odwro
ciła sie pierzchliwość iego/ ale iessze reka
iego wyciagniona. A podnieśie choragiew
w narodziech dāleko/ y krytāc kniemu be
dzie z grānic ziemie: a oto spieśny bārzo
prekto przydzie. Niemāś vstawiacego
ani spracowanęgo miedzy nim: nie będzie

Isaie. 2

Amos.

Ose.

Isaie.

Prove.

Miche.

Prover.

Deute.

Ezechi.

Prove.

Numc.

Isaie.

10.

Isaie. 4.

Danic.

Isaiasz.

sie zdrzynawat/ ani bedzie spat/ ani sie ro-
zwiaze pas ledziw iego/ ani sie przepadnie
rziemien botow iego. Strzaly iego ostre/ a
wszystkie tuk iego wyciagnione. Kopyta v
konu iego by krzemien/ a kota iego iakoby na
walna burza. Ryk iego iakoby Lwi/ bedzie
ryczat by Lwiera/ bedzie zgrzytat/ a bedzie
sup trzymat/ y obeymie/ a nie bedzie ktho
wydrzac. A bedzie nad nim w on dzien dz
wieczato/ iakoby huk Morsti/ bedziemy pa-
trzyt na ziemie/ a oto ciemnosci zasnuce-
nia/ y swiatlosc zaimiona iest w mroku
iey.

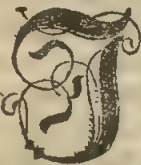
Cap: 6.

Widzial Isaiasz Boga na stolec Miestatu iego/
bedac oczyszczoney/ poslan aby prorokowat ludu sy-
dowstemu/ je ydowstwo miało być spustossone.

tak ze beda bez obywatela/ y domy bez czlo-
wieká: a ziemia póki niezostanie spustosso-
na. A daleko zapodzi Pan ludzie/ y rozmno-
zy sie to co bylo puste w posrodku ziemie.
A iessze w niey wytykanie dziesiecín/ y na-
wroci sie: a bedzie na okazanie iako The-
rebinth (abo Modrzew) / y iako Dab kto
yrospuszcza galezi swoje: nasienie swiete
bedzie/ to co bedzie stalo w niey.

Cap: 7.

O tych ktorzy chcieli zwalczyć Jeruzalem/ a Krola
swey myśli postanowić/ o pociescu Panny Maryey/
y porodzeniu syna Emannela/ y o wyswobodzeniu
Jeruzalem.

Stalo sie za dni Achaza syna
Joatanowego/ syna Ozyassa
Krola Judskie/ przyciagnal
Kasyn Krol Syryjski/ y Sa-
cee syn Komeliey Krol Isra-

elski/ do Jeruzalem/ chcac sthurmowac
przeciwko niemu: y niemogli go dobyc. A
wskazali domowi Dawidowemu/ rzekac:
Ziednoczyt a zlaczyt sie Syrya z Efraim/
mem/ y zruszyt sie iesth serce iego/ y serce
ludu iego: iako sie wiece russia drzewa w
lesie od wiatru.

A rzeki Pan do Isaiassa: Wynidz prze-
ciwko Achazowi ty/ y Jasub syn twoy kto-
ryc zostal/ na koniec wiedziema wody z sta-
wu wierzchniego na droge co idzie do ro-
li fábierstkiey. A rzeciesz do niego: Bacz
abyś milezat: Nieboysie/ a serce twoie nie-
chay sie nielek a dwu ogarkow tych glowien
kurzacych sie/ w gniewie pierzchliwosci
Kasyna Krola Syryjskiego/ y syna Rome-
liey: przeto ze wessla w rade przeciw tho-
bie Syrya na zle/ Efraim/ y syn Rome-
tiey/ mowiac: Wstapmy do Judy/ a zbudz-
my go/ y odciosniemy go k sobie/ a posta-
nowmy Krolew w posrodku iego/ syna
Tabeelowego.

To mowi Pan Bog: Niestaniec sie to/
ani tak bedzie. ale glowa Syryjska Damá-
sek/ a glowa Damassku Kasin. A iessze te-
mu szesdziesiaty y piec lath/ y przestanie
Efraim być ludem: a glowa Efraim Sa-
maria/ y glowa Samaryey/ syn Komeliey.
Niebedziecieli wierzyć/ nie zostaniecie.

A przydat Pan mowic do Achaza/ rze-
kac: Pros sobie znaku od Pana Boga two-
iego/ do gtebotosci piekielney/ abo na wy-
sokosci wzgore. Tedy rzeki Achaz: Nie be-
de profit/ ani też kusit Pana. A rzeki Isai-
asz/ Stuchayciez tedy domie Dawidow/
y zasná tym wam máto/ ze sie vprzylrza-

4. Reg: 16.
2. Para: 28.

Hebre: 3.
4.

4. Reg: 15.
Esai: 66.
1. Para: 6.
3. Reg: 23.

Apoca: 4.

Esai: 19.
Matth: 13.
Marc: 4.
Luce: 9.
Acto: 28.
Roma: 12.

Matth: 1.
Luce: 1.

3. Reg: 12.

2. Para: 33
Izai: 36.

4. Reg: 25.

cie ludzioru/ jeszcze theż przykrzy y Bogu
moiemu: Przetoż da wam sam Pan zna-
mie / Ocho Panna pocznie y porodzi sy-
na / a będzie nazwano imie tego Emanu-
nuel. Masło y Miod iest będzie aby wmiat
odrzucać złe / a obierać dobre. Abowiem
pierwey niż będzie wmiatło to dziecie odrzu-
cić złe / a obracć dobre / będzie opuszczona
ziemia ktora sie ty mierzi / od oblicza dwu
Krolow swoich. Przywiedzie Pan Bog
na cie y na lud twoy / y na dom oycy twego
dni / iakowe nieprzychadzaly od onych dni
odlaczania Efraim od Judy z Kolem Asy-
ryjskim.

A będzie w on dzien / possepce Pan mu-
sca Echora iesth na koncu rzek Egiptickich /
y Psczele ktora iest w ziemi Asurskiej: a
przyleca / y beda odpoczywać w sstoy w stru-
mieniu padołnych / y w iaskiniach skal-
nych / y we wssystkich chroscinach / y po
wssystkich dzurach. Na on dzien / będzie
golit Pan Brzytwa ostrą z pieniedzy nate-
ta / y tych ktorzy sa za rzeka / y Krola Asy-
ryjskiego / glowe / y włosy na nogach / y wssy-
stke brode.

A będzie na on dzien / wychowa cztowiek
Krowe wolow / y dwie owce / y prze obfi-
tosć mleka będzie iadt masło. Abowiem
masło y miod będzie każdy iadt / Echora be-
dzie zostawiony na szrodku ziemi. A be-
dzie też w on dzien / każde miejsce gdzie by-
to tysiac winnych macie / za thysiac srebr-
nych: ze sie w ciernie y darnie obroca. Z
szratami y zbrukiem beda tam wchadzac: A
bowiem darnie y ciernie beda po wssstorn-
kiej ziemi. A wssystkie gory ktore motyka be-
da skopane / nie przydzie tam strach ciera-
nia y tarnia / y będzie na pastwisko wolow
y na portoczenie dobytkom.

Cap: 8.

Co za imie miało być dzieciecia ktore sie miało na-
rodzić / o spuszczeniu Krolstwa Izraelskiego y Sy-
ryjskiego / o wyzwoleniu ziemi / y o narodzeniu
Chrystusowym.

Ezai: 30.

T rzekł Pan do mnie: Weźmi
sobie krtęgi wielkie / a piś na
nich piśmem cztowieczym. Pre-
tko tupy zciagay / rychto bierz
korzyść. A przywziaszem kso-
bie swiadki wierne Dryassa kaptana / y Za-
chariasa syna Barachiaszowe: y przystapi-
tem do prorokinie / a poczeła y porodziła sy-
na. A rzekł Pan do mnie: Wzow imie tego
pospieś sie tupy zdzierac / Kwap sie bracć
korzyści. Abowiem pierwey niżli dziecie be-
dzie wmiatło nazywać oycy swego / y matce

swoie / będzie odietą możność Damassku /
y tupy Samaryjskie przed Kolem Asyry-
jskim. A przydat Pan iestce mowić do mnie
rzekac: Przetho iz lud then odrzucił wody
Siloe / ktore plyną cicho / a przyiat rączey
Kasyna y syna Komeliey: dla thego / ocho
Pan przywiedzie na nie wody rzeczne
gwałtowne y mnogie / Krola Asyryjskie-
go / y wssystke slawe tego: y wstapi na wssy-
stkie szrodki tego / y poplynie nad wssstorn-
kami brzegi tego / y pocięce przez Jude /
zabierając / y idac aż do gardła przydzie.
A będzie roztoczenie szrodek tego / napę-
niając syrokość ziemi twoiey o Emanu-
elu.

Zgromadźcie sie ludzie / a badźcie zwoy-
cieżeni / y sluchaycie wssystkie dalekie zie-
mie: Zmocniaycie sie a badźcie zwoycieżeni:
Przepaśćcie sie a badźcie przemożeni: W-
chodźcie w radę / a rozzerwana będzie: Now-
cie slowo / y nie stanie sie: Bo snami iest Bog
Abowiem tho mowi Pan ku mnie iako
w mocney rece wyćwiczyl mie / abym nie
chodzil droga ludu teo / mowiac: Ciemow-
cież / sprzysiężenie / bo wssystko co ten lud
mowi / Sprzysiężenie iesth: a postrachu ie-
go nie strachaycie sie ani sie lekaycie. Panna
Zastepow tego poswiacaycie: onci iest leka-
nie wasse / y on iest strach was. A ten wam
będzie poswiacenim: A kamieniem obraże-
nia / y opoka zgorssenia dwiema domom
Izraelskim / sidiem y wpadkiem obywatel-
lom Jerozolimskim. A obraza sie ich nie
malo / y powala sie / a beda starci / y vsidle-
ni a poimani.

Zawiaz swiadectwo / zapieczetuy zakon
w zwoleńkach moich. A bede czeat Panna
ktory skrył oblicze swoje od domu Jakobo-
wego / a bede nań oczekawat. Oto / ia y dzie-
ci moie / ktore mi dal Pan na znamie / y na
cud Izraelowi od Panna zastepow / Echora
przemieszkawa na gorze Syon. A gdy rze-
ka do was / Pytacie sie wieściow y ga-
daczow / ktorzy maktoca w swych zaklin-
niach: (odpowiecie) A zaś lud nie będzie
szukał widzenia od Boga swego: o żywe y o
marcie: Do Zakonu wiecey / y do swiadec-
wa (mamy biecć). Nie rzekali wam wte-
slowa / nie będzie im interzenna swiatłość.
A poydzie przez nia / y powali sie / y będzie
tátnat / a gdy będzie tátnat / będzie sie gnie-
wat / y będzie przeklinat Krola swego / y Bo-
ga swego / a wezrzy wzgore. Na ziemi też
będzie pilnie patrzyć: a oto wdreczenie / y
ciemności / osłabienie / y wciś / y mrok sciga-
iacy a nie będzie mogł wylecieć z wciśtu
swego.

Cap: 9.

Isaías.

Narodzenie Krystusowe y tego panowanie opowia-
da / Stajenie tej dydowskiej y Jerusalema miasta.

Nierosłego czasu wzięcie się sta-
ło ziemi Babilonu / y ziemi Ele-
ptalim / a na ostatku obciążona
jest droga Morza za Jorda-
nem Galilei Pogańskiej. Lud
Ethory chadzał w ciemnościach / widział
światłość wielką : mieszkać w krainie
ciemności / światłość jest im wesele.
Rozmnożył się naród / a nie wielbiliby ra-
dości. Bada się weselić przed chobą / iako ci
co się wesela we żniwa / iako się wiec radu-
ia zwycięscy dostawscy korzystać / a gdy się
dziela lupy. Abowiem iarzmo brzemięcia
iego / y rozga ramię iego / y berto pobor-
ce iego / tys jest zwyciężył / tak iako w dzień
Madyjański. Bo woskiele gwałtowne ztu-
pienie z thrwoga / y odzienie zmieszane ze
krwia / będzie na spalenie y potarm ognio-
wy. Abowiem maluczi narodził się nam
a synaczek dan jest nam / y stało się krześ-
wo na ramię iego : y nazwano będzie i-
mie iego / Dziwny / Równy / Bog / Mocny /
Ociec przyslego wieku / Króże pokoju. A
będzie rozmnożone panowanie iego / a
końca nie będzie pokoju : Na stholcu Da-
widowym / a na królestwie iego osiedzie :
aby ie wthwierdził y vmocnił w sadzie y w
sprawiedliwości / od tego czasu aż na wie-
ki / a zawisła miłość Pana woszech zasthe-
pow uczyń to.

Stowo poslat Pan do Jakoba / y spado-
na Izraela. A dowiesie wysłtek lud Efra-
im / y ci co mieszkają w Samaryi / w pyse
y w wysokiej myśli / mówiac : Cegły wypa-
dą / ale będziemy budować kwadratorowym
kamieniem : Płonki figowe z wycinali / ale
Cedry odmienimy. A podniesie Pan nie-
przyjaciela Asynowe na niego / a nie-
przyjaciela iego w trwogę obroci : Syria
od wschodu / a Filistyny od zachodu / a poch-
tona Izraela wysłtka pasczeka. We wys-
łkach tych rzeczach / nie odwróciła się pier-
zchliwość iego / ale iefcze reka iego wycia-
gniona jest : lud się też nie nawrócił do tego
ktory go karat / ani Pana woszech zasthe-
pow uczyń to.

A wykorzeni Pan z Izraela / głowę y o-
gon / nakrzywiać y nakazywać w
ieden dzień. Długowieczny y poctywy then
jest głowa / a prorok nauczaący kłamstwa
ten jest ogonem. A bada y ci ktorzy wbi-
sławia lud ten zwodzic / y ci ktorzy bywa-
ia wbiogoslawni / straczeni na dół. Dla
tego / w młodziastkach iego nie będzie
się Pan kochał : a nad sierotami y wdowa-

mi iego nie smutnie się : bo każdy pokrytym
człowiekiem jest y złościwym / a woskiele v-
sta mówią gupstwo. We wosłkach tych
rzeczach nie odwróciła się pierzchliwość ie-
go / ale iefcze reka iego wyciągniona jest.
Bo się różniła iako ogień bezbożność /
tarnie y ciernie będzie żart : y zapali się w ge-
stwie wosle / y stoczy się w kupa pycha dym-
na. W gniewie Pana woszech zasthepow za-
maczyna jest ziemia / a będzie lud iakoby po-
tarm ogniovi. Naż bratu swemu nie prze-
puści / y uchyli się na prawa stronę / a będzie
iaktat : y będzie iakt na lewy / a nie nate-
sie : ieden każdy ciato ramię swego be-
dzie żart : Manases Efraima / a Efraim
Manasesa / ci pospotu przeciw Judowi.
W tych wosłkach rzeczach nie odwróciła
się pierzchliwość iego / ale iefcze reka iego
wyciągniona.

Cap: 10.

Biada stannowicielom praw niesprawiedliwych ku
sejmieniu wdow y sierot Prorok wie przeciw Senna-
cherybowi opisać pyche iego / Cieszy lud Izraela
aby się go nie bał / a ostatki ich że się miały nawrócić
ku Panu.

Biada tym ktorzy postanawia-
ia prawa nie sprawiedliwe : a
pissac / niesprawiedliwość za-
pisowaliby tylko ucisneli v-
bostwo na sadzie / a gwałt czy-
nili sprawie ponizonych ludu moiego : aby
były wdow y wydarłkiem a korzystać ich / a
sieroty aby zdzierali a lupili. Coż wy uczy-
nicie w dzień nawiedzenia / y zneżenia
Ethore z daleka przychodzi : ku czyciey się v-
dacie pomocy : a gdzie zostawicie sławe
wasze / byście się nie nakrzywili pod okowami
mi / a z pobitemi żebyście nie wpadli : Z tych
wosłkach rzeczy nie odwróciła się pierzchli-
wość iego / ale iefcze reka iego wycia-
gniona.

Biada Asurowi / rozga pierzchliwości
moiey / y ty moy iesth / w reku ich roznie-
wanie moie. Do ludu zdradliwego po-
slego / a przeciwko ludu pierzchliwości mo-
iey / dam mu poruczeństwo / by pobrat lupy
rozebrał korzystać / y potoczył go na po-
tłoczenie iako blocho na vlicach. A on sam
nie thak będzie mniemal / a serce iego nie
tak się będzie domyslało : ale na starcie be-
dzie serce iego / y na wytrącenie do ssczedu
wielu narodow. Abowiem rzecze : A zaś
nie kłajać moi pospotu krolmi sa : zaś nie
iako Charkamis tak Kalano : A iako Arffad
tak y Emath : zali nie iako Damask ma y
Samaryja : Jakt jest nalasla reka moia

Esaie. 5.
9. & 10.

Esaie. 28.
Matth. 23.

Esaie. 5.
9.

Esaie. 36.
Hier. 25.
Ezech. 21.

4. Reg. 18.

Proleństwa Babilwanskie/ także y obrązy ich z Jeruzalem y z Samaryey. A zaś nie wczynie tak miastu Jeruzalem y obrazom iego/ iakom uczynił Samaryiej y Babilwanom tej?

A stanie sie: gdy wypelni Pan wysyśleć sprawy swoje na gorze Syon/ y w Jeruzalem/ nawiedze owoc wielmożnego sęca Krola Assur/ y slawę wysokośći oczu iego. Abowiem rzekł: w mocności reki moiey iam to uczynił/ z mądrości moiey wyrozu mialem/ y odiałę granicę ludzkę/ a kradzież ich z odzieraniem y stągnięciem iako moseny wzgore siedzące. A nalażła reka moia iakoby gniazdo moc ludzka: a iako wiece zbierania iacya ktore zostawia/ takom ia wysyśleć ziemię zgromadził: a niebył ktory by ruszył piorem abo otworzył wstępa/ y gasłat. I zaś sie będzie przechwalać siektora nad onego ktory nie rabie: albo zaś sie podwysy pita na onego ktory nie thrze: nie inaczej iako gdyby sie wzmośla rozga prze ciwko one ktory ia podnosi/ albo sie podniosł kiy ktory wśdam drewno iest. A dla tego/ że sie Panuacy Pan zastepow na tustości iego szczurość/ a pod slawę iego podniecona będzie gorzeć iakoby pal ognia. I będzie swiatlo Izraelskie w ogniu/ a swietry iego w płomieniu. A podniecona y pożarta będzie tarń y ciernie iego/ iednego dnia. A slawę lasu iego/ y Karmelu iego/ od dusse aż do ciata będzie zniszczona/ y będzie od strachu wciekał. A ostatek drzewa lasu iego/ prze ich nie mnogość/ beda zliczone/ y dziecię ie popiśse.

A będzie w on dzień: nie przyda ostatek Izraelski/ y ci co wcieka z domu Jakobowego/ podeprzeć sie na onym ktory ie bje: ale sie wesprze na Panie swietym Izraelskim w prawdzie. Ostatek sie nawroca/ ostatek mowie/ Jakobowe do Boga mocnego. Abowiem by też był lud twoy Izraelski iakoby piaset morski/ ostatek sie z niego nawroca/ skonczenie zkrocone rozleie y rozmnoczy sprawiedliwość. Bo skonczenie/ y skrocenie/ Pan Bog zastepow uczyni w potrodku wysyśleć ziemię.

Dla tegoż/ cho mowi Pan Bog zastepow: Nie chciey sie bać ludu moy kthory mieszkają w Syonie/ Assurá: Bo rozga cie wderzy/ a kiy swoy podniesie na cie na drodze Egipskiej. Jeszeć bowiem troścucze y nie wiele/ a skonczy sie gniew moy y pierzchliwość moia na sprośna złość ich. A wzbudzi nań Pan zastepow bicz/ podług porasłki Madyanckiej na skale Oreb/ y rozgę swa na Morze/ y podniesie ia na drodze Egipskiej.

A będzie na on dzień/ zbite będzie brzemie iego z ramięnia twego/ y iarzmo z sły

ie twoiej/ y sprochnie iarzmo od oblicza o leiu. Przydzie do Aiat/ przydzie do Magron: y Machmas zostawi a poleczi nacy nie swoje. Przebiegli w skot. Gaba stolec nasy: zumiata sie Ramá/ Gabaat Saulowe wciekło. Zarzy głosem twoim cortko Galim/ bacz pilnie Laifa/ wbożuchne Anátoth. Zaprowadzilo sie Medemena/ oby watele Gabim zmocniaycie sie: Jesse dzień iesth aby bylo sthano w Nobe: będzie potrasat reka swoia nad gora cortki Sion y nad pagorkiem Jerozolimskim. Ocho/ Panuacy Pan zastepow/ stłucze tagwice w strachu/ y wrodziwy w zroście beda podcieci/ y wywyssemi beda ponizeni. A beda poprzewracane gesthwy lesnie zelazem/ y Libanus z wysokościami wpadnie.

Cap: II.

Proctwo o narodzeniu/ Gdzie/ wywyssemi Artusowym/ o nawroceniu Narodow poganskich kniemu/ y o wierze ich/ tej y o zacięci grobu iego.

Wynidzie rosciska z korzenia Jesse/ a kwiat z korzenia iego wyniknie. A odpoczynie na nim duch Paniski/ duch mądrości y rozumu/ duch rady y moseności/ duch wiadomości y lutości. A napelni go duch boiazni Paniskiej: nie wedlug widzenia oczu będzie sadzil/ ani wedlug slyssenia vssu karac będzie: Ale będzie sadzil w sprawiedliwosci w bogie/ y karat w prawosci za cichymi ziemie: A będzie bit ziemie rozga vst swoich/ a duchem warg swoich zabije nielutościwe. A będzie sprasiedliwosc pasem biodr iego: a wiara prze pasanie ledzwi iego.

Bedzie mieszkai spotu Wilt z iagnieciem a Rys z koshatkiem odpoczywać będzie: Cielec/ y Lew/ y Owca/ pospotu beda mieszkac/ a dziecię maluchkie będzie ie poganiac. Cielec y Niedzwiedz beda sie pasć: spotu beda legac sczemietha ich/ a Lew iako Wot będzie ptewy iadat. A będzie sie kochato dzieciatko od pierśi nad dziura zmiowa: a do iamy Bazylistowej/ iuz odchowane dziecię/ reke swa wpusci. Nie beda skodzie/ y nie beda zabijac po wysyśleć gorze swietey moiey: bo napelniona iesth ziemia vmieiethnosci Paniskiej/ iako gdy wody morskie wysyśleć zakrywaja.

W on dzień korzeń Jesse/ ktory stoi na znamie ludzom/ iemu sie narodowie beda modlic/ a będzie grob iego slawny. A będzie w on dzień/ przyczyni Pan powrore reke swoie aby opanowal ostathet ludu

Deute: 8.
Isaie: 47.
Ezechi: 29

Isaie: 45.
Roma: 9:

Isaie: 37.

Matth: 17.

Roma: 9.
3. Reg: 19.
Isaie: 11.

Isaie: 37.
Iudic: 7.
Exodi: 14.

Isaie: 37.

Matth: 6.
Isaie: 6.

2. Thesa: 1.
Ephesi: 1.

Isaie: 1.

Abacuc: 1.

Roma: 1.

Isaie: 1.

Isaiasz.

swego / i thory bedzie zostawiony od Asy-
ryjczykow / y od Egiptu / y od Sektos / y od
ziemie Murzynstey / y od Elam / y od Sen-
nagar / y od Emath / y od wyspow Morskich.
Y podnie sie znanie na Narody / y zgroma-
dzi zbiegi Izraelskie / a rozmiotbany lud
Judski zbierze ze czterzech czesci ziemie. A
bedzie odietą zawiesc Efraimowi / a w sy-
scy nieprzyjaciele Judscy zagina: Efra-
im niebedzie zasrzal Judzie / a Judas nie
bedzie walczył przeciwko Efraim. A po-
leca na ramionach Filistynowie po morzu
a spotu wezma korzysc syny od wschodu
słońca: Idumea y Moab przykaz nie re-
si ich / y synowie Ammon posluszni beda. A
pustossy Pan iazyk morza Egipskiego / y
podnie sie reke swoje nad rzeka w mocy du-
cha swego: y porazi go w siedmi szrodach /
tak zeby przessi przezeń obuci. A bedzie
droga ostatkowi ludu mego / ktory bedzie
zostawiony od Asyryjczykow: iako byla
ludu Izraelskiego na on czas gdy wyszedl z
ziemie Egipskiej.

Exodi. 14.

Cap: 12.

Piosnka chwały y dzieł dawania ie wyswobodze-
nie y dobrodziejstwa Pana Bzawiciela.

Rzeczysz w on dzień: Wyzna-
wacsi sie bede Pante / bo sie
na mie rozgniewal: obrociła
sie zapalczywosc twoia / y po-
ciessyles mie.

Exodi. 15.

Psal. 117.

Joan. 6.

1. Para. 17.

Psal. 104.

Oto Bog zbawiciel moy / dufale a smie-
le czynic bede / a niebede sie bat: Bo mo-
ciosc moja / y chwata moja Pan Bog / y
statni sie na zbawienie.

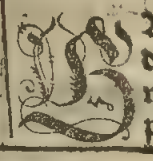
Bedziecie wode czepac z radościa z stu-
dnic zbawicielowych.

Rzeczecie w on dzień: Wyznawaycie
sie Panu / a wzywaycie imienia iego:
oznaymycie miedzy ludzmi wynalesti ie:
pamietaycie ze wysokie iest imie iego.

Spiewaycie Panu / ze wielmożnie wcy-
nit: opowiadaycie tho po wssystkiej ziemi.
Raduy sie a chwal przybytku Syonki: bo
wielki iest w poszrod ciebie swiethy Israe-
elski.

Cap: 13.

Opowiada okrutnie wielkie spustossenie Babilon-
czykow od Medow.

Zemie Babiloniskie / ktore wi-
dzial Izaiasz syn Amos. Na go
rze ciemney podnieście znanie /
podwyscie gtosu / podnieście re-

Hiere. 50.

ke / a wozowie meday wioda w brony.
Jam roskazal poswieconym moim / y we-
zwalem mocarzow moich w gniewie mo-
im / ktorzy sie raduja w slawie moiey. Glos
mnostwa na gorach / iakoby ludzi gestych /
gtos dzwieku krolow / y narodow zgroma-
dzonych: Pan zastepow przykazal rycer-
stwu wojennemu / ktore przychodzilo z da-
lekich ziemie / od zwierzchnosci niebieskiej:
Pan y naczynie pierzchliwosci iego / aby
pokazil wssystke ziemie. Wyicie (Babi-
loniczycowie) bo blisko iesth dzien Panski:
iakoby pustossenie od Pana przydzie. Dla
tego wssystkich rece beda spuszczone / a ser-
ce kazdego czlowieka zeschnie y struszone be-
dzie. Gryzienia y bolesci beda sie ich dzier-
zec / iakoby tha co rodzy beda boleci: ieden
kazdy ztretwiecie wyrzawssy bliźniego swe-
go / lice popalone twarzy ich.

Oto dzien Panski przydzie / okrutny / y
peten wielkiej mierziaczki / y gniewu / y
pierzchliwosci / ku ztozeniu ziemie w pu-
stynia / a ku straceniu sniey grzesnikow
iey. Abowiam gwiazdy niebieskie / y swia-
tlosc ich nie rozposstrza swiatla swego: za-
cmito sie słońce w zesciu swom / y kriejce
nie bedzie sie blysscze w swiatlosci swey.
Nawiedzie zle rzeczy okregu swiattha / y
przeciwko bezbożnym nieprawosc ich / y
wczyni je wsthanie pycha niewiernych / a
chlube mocarzow ponize. Drossy bedzie
majmili ztoto / a czlowiek nizi przeczyske-
rydze ztoto. Nad to / niebem zatruwe: y
zruszy sie ziemia z miesca swego / dla zagnie-
wania Pana zastepow / y dla dnia gniewu
pierzchliwosci iego. A bedzie iakoby La-
niczka wcielakaca / y iakoby Owca: a nie-
bedzie ktoby zgromadzil: Jeden kazdy ku
ludu swemu sie obroci / a kazdy snich do sie-
mie swey wciecze. Kazdy ktory bedzie nale-
zion / zabiti bedzie: a kazdy ktoryby nadssedi
padnie od miecza. Dziatki ich maluckie
beda rostracone przed ich oczyma: rozer-
wane beda domy ich / a zony ich beda gwa-
cone. Oto ia wzbudze na nie Medski lud /
ktory o Srebro nie niedba / ani ztota chce
miec: ale strzatami maluckie dzieci postrze-
laia / y nad temi ktore iessze zsa niewlutu-
ia sie / y synom nieprzepuscii oko ich. A be-
dzie Babilon miasto ono zawolane w kro-
lestwach / zacne wpyse Chaldeczykow /
(wywrocone) thak iako wywrocił Pan
Sodome y Gomorrhe. Niebedzie w nim
mieszkano az do konca / y niebedzie zatozo-
ne az do rodzaju a rodzaju: ani tam rozbi-
ie namiotow Arabczyk / ani tham pasterze
odpoczywac beda. Ale beda odpoczywac be-
swe / y beda petne domy ich smokow: tham
beda mieszkac Strusowie / a kosnaci tam

4. Reg. 7.

2. Mach. 5.

Ezech. 32.

Ioel. 2.

3.

Matth. 24.

Marci. 13.

Luc. 21.

Psal. 136.

Gene. 19.

beda

beda skłacać y beda sie ozywac puhacie / w domiech iego / a Smokowie strzydaci w patacach rostkossnych.

Cap: 14.

Prophetwo o pocieszeniu zydowstwu / a o wyswo-
bieniu i niewoli Babilonsthey / o straceniu Lucefe-
ra i nieba prze pyche iego / y o pomsciu nad Sisyty.

Bliźno już jest iż przydzie czas
iego / a ni dni iego nieodwłoka
sie daleko. Abowiem zlu-
chuie sie Pan nad Jakobem
y obierze iesseje niektore z Is-
raela / a da im iesseje odpocynac w ziemi
swoiey: Przytacz sie przychodzien do nich /
y przystanie ku domowi Jakobowemu / be-
da ie trzymac ludowie / y przywiada ie na
mieysce swe: y posiedzie ie dom Israelski w
ziemi Panstkiey za slugi / y za sluzebnice: a
beda poymowac the ktorzy ie przed thym
poimali / y pobbje sobie poborce swoje.

A bedzie w on dzien: gdy Pan Bog da
odpocynac od roboty twoiey / y od wtluce-
nia twego / y od niewoley ciestkiey w ktho-
ryes pierwey niewolnikiem byl / wezmies
sobie za przepowiesc przeciw krolowi Ba-
bilonstkie / y rzeczes: Jakoż wstat teraz po-
borca / wstata y dan: Start Pan ty bezbo-
znych / rozge panuiacych / bijacych lud w
zagniowanu / plaga nie v zdrowiona / pod-
bijaiaca Narody w pierzchliwosci / prze-
sladuiaca okrutnie: Vspokoila sie y vmil-
kla wssystka ziemia / rozradowata sie y wes-
selita: Jodty takieś rozweselity sie nad to-
ba / y Cedrowie Libanstkie. Jakożes vsnat /
zaden nie przyszedl kthoryby nas podciat.
Piekto z spodu zburzyto sie na wyscie a za
biezeniu przysci tu twemu / wzbudzi to-
bie Obrzymy.

Wssyscy Kriazeta ziemscy powstali z stol-
cow swoich / wssystkie kriazeta Narodow.
Wssyscy odpowiedza / y rzekna tobie: A tyś
tez zraniony iako y my / shtates sie nam po-
dobny: Stargniona iest do piektow pycha
twoia / wpadl scierw twoy: pod toba bedzie
rosposthrzony mol / a przykrycie twoie be-
da robacy. Jakożes spadl z Nieba Lucife-
rze / ktorys rano wschodzil: Wpadles na zie-
mie / ktorys wiec raniwal narody: kthorys
mawiat w sercu swoim: wstapie na Nie-
bo nad gwiazdy Boze podwysse shtolec
moy / y vsiede na gorze testamentu / na stro-
nach pulnocnych. Wstapie nad wysokosc
obtokow / bede podobnym naywyssemu.
Wszakze iednak az do piekta stargnion be-
dziesz / w gtebokosc iesiora. Ktorzy cie wy-
rza / krobie sie przychyla / y na cie beda po-

gladac. A onze to maz / ktorzy zaburzył ste-
mie / ktorzy porostracal krolestwa: ktorzy v-
czynil okrag puszcza / a miaszta iego pobur-
rzył / wiezniom iego nie otworzył cienmi-
ce: Wssyscy a wssyscy Krotowie Narodow
posneli w slawie / kazdy maz w domu swo-
im / a tyś wyrzucony z grobu twego / iako
by latorosl niepozyteczna splugawiony / y
wrotiony z temi ktorzy pobici sa mieczem
a z shtapili do dna iesiorowego / iako trup
zgnity. Nie bedziesz miec towarzystwa ani
stymy w pogrzebie: Bos thy ziemie twoie
zatraca / tyś lud twoy pobit: nie bedzie wez-
wano nawietki nasienie nagorssych. Nago-
tuycie syny iego ku zabiciu w nieprawosci
oycow ich: Nie powstana / ani odziedzicza
ziemie / ani napelnia oblicza okregu miaszt.
A powstane przeciwko im / mowi Pan za-
stepow: y zatraca imie Babilonstkie / y ostac-
ti / y ptod / y pokolenie / mowi Pan. A dam
Babilonia w dzierzawe Jezom / y potoze
ia w iesiora wodne / y beda ie vmiatati mio-
sta wycieraiac / mowi Pan za stepow.

Przytaci thez Pan za stepow / mowiac:
Jesliż nie bedzie thak iakom mniemat / y ia-
kom sobie na vmysle rozważył / thak sie nie
przygodzi. Zebym start Asyryycyk a w zie-
mi moiey / a na gorach moich pottoczylym
go nogami / y odiete bedzie od nich szarzo-
iego / a brzemie iego z ramion ich bedzie z-
iete. Ta iest rada ktoram vmyslit na wssyst-
ke ziemie / y thak iest rek a rozciagniona na
wssystkie narody. Abowiem Pan za stepow
tak skazal / y ktoz to bedzie mogt zwalci-
ci: A rek a iego wyciagniona / y ktoz ia odwo-
ci: Onego roku gdy vmart Krol Achaz /
stato sie to brzemie / Nie wesel sie Silištyni-
ska ziemia wsselka / boć iest shtuczona w
kasy rozga tego ktorzy cie bit: abowiem z ko-
rzenia wezowego wynidzie Basyliet / a
nasienie iego pozeraiace ptaka. A beda sie
pasc pierworodzeni vbogich / a vbodzy
smiele odpocynac beda: y kaze zaginac w
glodzie korzeniu twemu / a osthakti twoie
pobije. Kay bronowotay miaszt / zburzo-
na iest wssystka ziemia Silištynska: abo-
wiem od pulnocy dym przydzie / a nie iesth-
ten co by vszedl przed kuffem iego. A coż
odpowiedziano bedzie poslom Narodu:
Bo Pan zatożył grunty Syonstkie / y w nim
beda nadzieie miec vbodzy ludu iego.

Cap: 15.

Opowiada vpadet Moabst / y vialenie proroc-
kie przygody Moabstey.

Luce. 10.
Apoca: 12.

Ezechi: 31.
32.

Hiere: 4
Ezech: 2
Zopho: 2
3. Reg: 1

4. Reg: 11

Zaiafz.

ere: 48
ech: 25.
pho: 2.

ere: 48.
lor: 18.

Borocstwo o vdreczeniu Moab / iże w nocy spustofone iesth Ar miasto Moabskie / vmlit: iż w nocy zburzon iesth Mur Moabski / vmlit. Wsta- pit dom Krolewski / y obywathele Dybon na wysokości abjptakau: nad miasty Nabo y Medaba / Moab bedzie kwilić: na koźdey głowie iego tyśina / y koźda broda ogolona bedzie. Na rozbieżeniu trzech drog przepa- sili sie worem: na dachach iego / y na vli- cach iego / koźdy z nárzekaniem vdaie sie na ptacz. Bedzie wotat Ezebon y Eleale / aź w mieście Jasa slyssan byl glos ich. Nád to sprawniemy miodziency Moabscy beda krzyżec / y duśa iego lamentliwie bedzie ptakac ie. Serce moje do Moaba bedzie wotac / zawory iego aź do Segor iatowice trzyletniey: Abowiem przez wchodzenie na gore Luith ptaczac wstapi / a na drobze Oronaim wotanie skuszenia podniossa. Bo wody Nemrym spustofone beda / iż vstha trawa / vstat ptod / zieloność wsselaka zgi- neta: Wedlug wielkości vczynkow nawię- dzenie ich: do strumienia / wierzb / powio- da ie. Bo obeydzie wotanie granice Moab skaz do Gallim nárzekanie iego / y do stu- dnie Elim krzyk iego. Bo wody w rzece Dybon / napelnily sie krwie / abowiem poto- ze na Dybon przyczynki / tym ktorzyby vssli z wowi / z Moab y z ostatkow ziemie.

Cap: 16.

prosi o zesłanie Baranka Pana Krystusa / Moab- si Nad prze hardsosc y niewiernosc. ma byc ponie- sony / maslo ich zostawilssy.

Esi Baranka Panie Panuia- cego ziemi / z opoki na puszczy na gore corki Syon. A bedzie iako ptak vlacuiacy / y ptasse- ta z gniazda wylacuiace / thak beda corki Moabskie na przewozie rze- ki Arnon. Wsthap w rade / zbierz gro- mady: potoz iakoby noc cien twoy o potud- niu: pokry vciekaiace / y tutaicacy sie nie wyday. Beda v ciebie mieszkac zbiegowie moi: Moab badz skryhoscia ich od twarzy pustossycielu: Bo sie skonczyt iuz proch / zni- szez on iest nedznik / vstat ktory tloczył nogi mi ziemie.

A bedzie przygotowany w miłosierdziu stolec / y bedzie na nim siedziat w prawdzie w przibytku Dawidowym / sadzac y dowia- duiac sie sadu / a barzo rychto oddaiac co iest sprawiedliwego. Slyslichmy pyche Moabowe / iesth barzo hardy: pycha iego / y chetpliwosc iego / y rozgniewanie iego /

wiecisse ja nizli moc iego. Przetoż ptaczli- wie krzyżec bedzie Moab ku Moabowi / koźdy bedzie lamentowat: Tym ktorzy sie kochaia w murzech z vpaloney cegly / po- wiadaycie plagi a nedze ich. Boe przed- miescia Hesebonskie spustofone sa / y win- nice miasta Sabama Pana narodow wy- dzieli / praciti iey / aź do Jaser przysli / biala- li sie po puszczy / rospłodzenia iey opusszo- ne sa / przebyli morze: Nád tym ptakac be- de ptaczliwie miasta Jaser / y winnice Sa- bama: Vpoie cie tza moja Ezebon y Elea- le / iż na czas zbierania win twoich / y na jni- wo twoie / glos tloczacych przypadt. A od- iete bedzie wesele y rozradowanie z gory Karmelu / a w winnicach nie bedzie sie nikt weselit ani wykrzykac. Wina w prasie nie bedzie dlażył ten ktory byl zwykt dlażyć odiatem glos depcacych. Nád to brzuch moy dla Moaba iakoby lutnia brzmiac be- dzie / a wnetrznosci moje dla muru z wys- paloney cegly. A bedzie: iż gdy sie okaże tho- ocj pracowat Moab na wysokościach swoich / wnidzie do bożnic swoich aby sie modlit / a nie bedzie mogt.

To slowo ktore mowit Pan do Moaba od teo czasu. A teraz mowit Pan rzeknac: We trzy lata / (ktore Moabitom beda) iak- oby lachá naiemnikowe / o dietha bedzie slawa Moabitow nad wssyctim ludem mnogim / y zostanie iakoby gronko / máte y liche / jadnym sposobem nie mnogi.

Cap: 17.

O vctajeniu Damaskowym / o rozgniewaniu Bo- zym przeciwko Israilowi / opowiada bieda thym co przesladua a scistia lud Bojy.

Dziemie Damaskowe. Otho Damaskus przestanie być mia- stem / a bedzie iako gromada ka- mienia po zburzeniu. Miasta thez Aroer zostawione beda thrzodam / y beda tam odpoczywac / a nie bedzie ktoby wystrasyt. A vstanie ratunek Efraimowy / y krolesthwo w Damasku: a ostathki Syryey / beda iako slawa synow Israilskich / powieda Pan zastepow.

A stanie sie w on dzien: ze scieniczeie sla- wa Jakobowa / a tusthosc ciata iego wy- chudnie. A bedzie iakoby ten co zgroma- dza we jniwo / ono co zostawa / a ramie iego ktosy bedzie zbierac: y bedzie iako on ktory zbiera ktosy po padole Raffaim. A zostanie w Damasku iako grono / y iako po othrziesieniu Oliwet na drwi albo trzech drzewiech oliwnych / na samym wierzchu

Deut: 32.

Hiere: 49.
Amos. 1.

Esaie. 24.

gątezi / a choć teſz czterzech albo pięci na
wierzchoch gątażek ich rodząynych / mowi
Pan Bog Iſraełſki.

W on dzień przychyli ſie cztowiek ku ſwo
rzyćielowi ſwoiemu / a oczy iego ku ſwiete
mu Iſraełſkiemu pogladac beda : a nie na
chyli ſie ku ołtarzom E chore wdziałaty rece
ie^o : a na to co uczynili palce iego nie porzy
rzy / na gąie y na boſnice bātwańskie. Na
on dzień / beda miaſta mocy iego opuſzczo
ne iako plugi / y zboża na polu E chore zo
ſthawione od ſynow Iſraełſkich / y bedzieſz
puſta ziemia. Jieſz zapamiętat Boga zbā
wiciela ſwego / a niepomniatāſ na mocne
go pomocnika twego : przetoż bedzieſz ſcze
pić ſzczepienie wierne / y ptod cudzy bedzieſz
oſiewac. W dzień ſzczepienia twego / pton
ne wino / a rano naſienie thwoie kwitnac
bedzie : Odieta ieſt ſniwo w dzień dziedzie
twā / a bedzie cieſko żatowac.

Bieda mnoſtwu mnogich ludzi / iako
mnoſtwo morza ſumiac^o / y zgietk tluſzcz /
iako huk mnogich wod. Bieda brzmiac na
rodowie iako huk wod zbieraiacych / y be
dzie mu iaiat / a wciecze daleko : y bedzie
porwany iako proch na gorze od wiatru / y
iako wichur przed burza. Czaſu wieczo
nego / alie oto zaburza : a rano / thedy ſie
nieoſtoia. Thac ieſt czaſtka onych / co naſ
puſtoſyli / y loſ roſtargaiacych naſ.

Cap. 18.

Przeiw Egipczykom E chorey ſydy ſtamu przy
wiedli je w nich duſſanie miet / przydacie poſcieche ſy
dom / nawrocenia zāſ do Jeruſalem.

Bieda ziemi cieniowi ſkrzydel
nemu E chorea ieſt za rzekami
N Turczyſkiemi / E chorea ſle na
morze poſly : a w naczyiniu z ſi
towia na wody. Jdſcie poſlo
wie pretecy do narodu oderwane^o y podar
tego / do ludu ſtraſnego / po ktorym niemāſ
inego : do narodu czełaiacego a portoczo
nego / ktorego ziemie porwały rzeki iego /
do gory imienia Pānā zaſtepow / gory Si
on. Wſſyſcy obywatel okregu ſwiata E ko
rzy mieſſkacie na ziemi / gdy podnieſiono
bedzie znanie na gorach / wyrzycie / a dz
wieł trawy wſſyſcie : ſo tak mowi Pan ku
mnie : Odpoczyne / y ogladam na ſwym
mieyſcu / iako ſwiatko w południe iāſna ieſt
a iako obłok roſy we żniwa. Bo przed i
wem wſſyſteł okwitnat / y nieżrāta doſko
natoſc rodzic bedzie / a beda poderſnione
gātaſki iego ſierpami : a co zoſtanie / bedzie
oberſnione y obbyte. A zoſtāna ſpotu pta
kom gornym / y beſtyam ziemſkim : a przez

wſſyſtko lato / beda na nim ptacy / y wſſy
ſkie beſtye ziemne beda na nim żimowac.

Na on czaſ / bedzie przynoffon dar Pā
nu zaſtepow / od ludu oderwanego y ro
ſtargnionego : od ludu ſtraſnego / po kto
rym niebył inny / od narodu czełaiacego /
czełaiacego a portoczonego / ktorego rze
ki porwały ziemie iego / na mieyſce imie
nia Pānā zaſtepow na gore Syon.

Cap. 19.

Doſtatecniey opiſanie E karanie Egipczyk^o / a ze beda
poſieſſent nawrociffy ſie ku Pānu / gdy im bedzie
ieſtany iſawietel.

Bciażenie Egiprowe. Oto pan
wſtapi na obłok lekki / y wnie
dzie do Egiptu / y zruſſa ſie bāt
wanowie Egipczy od oblicza
ie^o / a ſerce Egiprowe wſchnie
w poſzrodku iego. A kaie ſie zbieżec Egipt
czytom przeciwko Egipczykom : thac je
bedzie maż walczyt przeciwko bratu ſwe
mu / y przyiaciel przeciw przyiacielowi
ſwemu / miaſtho na miaſtho / kroleſtwo na
kroleſtwo. A rozermie ſie duch Egipczyſki
we wnetrzoſciach iego / a rade iego ſtra
ce : y beda pytac bātwanow ſwoich / y gada
cior ſwoich / y Wieſſeżkow / y Wroſſkow.
A wydam Egipt wreke Pānow okrutnych
a Krol mocny bedzie im pānowat / powia
da Pan Bog zaſtepow. A wſchnie
woda w morzu y rzeka ſpuſtoſſie wſchnie
wſſy. A wſtāna rzeka / a ſcienczeia y powyſy
chaia zrodia ich po brzegach. Thrcina
y ſitowie powiedna / obnaży ſie tożyſko po
tokowe od ſtoku ſwego : y kaide oſianie wil
gotne oſchnie / wwidnie / y nie bedzie. Be
da ſwego zaſmuceni rybitwi / y beda kłac
wſſytcy ktorzy wede mieca w rzeka / a ci co
rozciagāia ſiec po wodzie / powiedna.
Wſtydac ſie beda ci co ſprāwuiā Len / ko
rzy działy a kłāli ſubthelne rzeczy. A beda
wilgotne rzeczy iego oſlābiāte : wſſyſhcy
ktorzy czynili kātuje ku towieniu ryb.

Stupie Kriāżetā Tāneyſkie / madra rā
dā ſarāonowā / dāty rade niemadra. Jā
koż powiādacie ſarāonowi / Jeſtem iā ſyn
madrych / ſyn krolow ſtārożytnych : Gdzież
teraz ſa medrcowie twoi : niechci zwiāſtu
ia a niech oznarmia tobie / co wymyſlit Pan
zaſtepow nad Egiptem. Zglupieli Kriā
żetā Tāneyſcy / powiedli Kriāżetā Mē
ſſeyſcy / zwiedli Egipt / wegiet ludow ie
go. Pan zāmieſſat w poſzrodku iego du
chā wichrowāte^o : y w ſlad wwidli Egipt
we wſſelkim uczynku iego / iako wiec bta
dzi opity y ten co wrāca. A niebedzie Egi

ptowi

4. Reg. 26.

Iſaie. 37.

Deut.

Hiere.
Ezech.
Luc.

Marci.
Luc.

2. Reg.
Iſaie.

3. Reg.

Zaiaf.

ptowi potrzeba aby uczynił głowę y ogon
nadrzyniacy y wściągacy. W on dzień
bedzie Egipt iakoby niewiaſty / y zdumie-
ia ſie / y beda ſie bać / od oblicza poruſſenia
reki Pana zaſtepow / ktoro on bedzie ru-
ſat nad nim. A bedzie ziemią Judſka Egi-
ptowi ku ſtrachu: każdy ktory na nie ſpom-
ni / wleknie ſie od oblicza rady Pana wſech
zaſtepow / ktora on myſlił o nim.

Deute: 10.

W on tam dzień / beda pięć miſt w zie-
mi Egipcckiej / ktore beda mowić ięzykiem
Chananeyſkim / y beda przyſiegając przez Pa-
nā zaſtepow: Jedno beda zwāć / miſtſto
Stoneczne. Na on dzień / bedzie oſtarz
Pānſki w poſrod ziemi Egipcckiej / y na-
pis Pānſki w kraju tego: a bedzie na znāk y
nā ſwiadectwo Pānu zaſtepow w ziemi
Egipcckiej. Bowiem beda wolać do Pānā
przed thym co ie bedzie dreczył / y zeſle im
zbawiciela / y obrońce / ktory ie wyſwobo-
dzi. I poznaia Egipczykowie Pānā / y po-
znaia teſ Pānā Egipcckiego w ten thām
dzień / a beda go cčić y w oſſiārach y w da-
rzach: y beda ſluby obiecować Pānu / beda
teſ ie pełnić. A ſkarze Pan Egipt poraſka /
y zās go wzdrawi / y nawroca ſie do Pā-
nā / y da ſie im wbtāgac / y wzdrawi ie. Na
on dzień bedzie droga z Egiptu do Aſſyri-
czykow / y wnidzie Aſſyryczyk do Egiptu
a Egipczyk do Aſſyryczykow / y beda ſlu-
życ Egipczykowie Aſſyriowi. W on dzień
bedzie Iſrael trzeciū Egipczykowi y Aſ-
ſyryczykowi: Błogolaſwienie w poſzro-
du ziemi / ktorey błogolaſwił Pan zaſte-
pow / mowiac: Błogolaſwiony lud moy
Egipthſki / y uczynił rak moich Aſſyriy-
czyk / a dziedziectwo moje Iſrael.

Cap: 20.

Opowiada iectwo Egipczykom y Murzynom /
ktore mieli miec v Aſſyryczykow / tak ie ſie ſydowie
mili dziwić ich wtrąpieniu.

O tego roku wſſedł Tharthān
do Azotu / gdy go poſlat Sār-
gon Krol Aſſyryyſki: a walczac
przećiwko Azotowi / dobył go:
nā on cżās mowił Pan przez
Iſaiāſſā ſynā Amoſſowego / themi ſlowy:
Idź / a rozwiāż wor z biodr twoich / a z zui-
też boty z nog twoich. A uczynił tak / idac
nāgi y boſy.

A rzeki Pan: iāko chodził ſługā moy I-
ſaiāſſā nāgi y boſy: to znāk bedzie y cud trzy-
letni nad Egipthem y Murzynſką ziemiā:
tak poſenie Krol Aſſyryyſki iectce Egipth-
ſkie y zanieſienie Murzynſkie / młode y ſtā-
rego / nāgiego y boſego / z okrytemi poſlād-

kami ku zelżywoſci Egipcckiej. A beda ſie
bać / y wſtydāć ſie beda (ſydowie) nādzieie
ſwoiey od Murzynow / y ſlawy ſwoiey od
Egipczykow / a rzecze obywatel oſtrowu
tego w on dzień / Oto / A tak to była nādzie-
ia nāſſā / do ktoreyſmy ſie wćiekli o pomoć
aby nas wyſwobodzili od Krolā Aſſyriy-
ſkiego: A iākoſ my bedziemy mogli wćiec:

Cap. 21.

Wpadek Babiloński od Medſkiego y paſkiego lu-
du / obciążenie Jouney y Arabſkiej.

Zemie puſtego morza. Jāko
wichrowie od wiātru z ſtrony
potudniowej przychādzaia /
z puſczey a z ziemi ogrom-
ney / przychādzaia. Widzenie
cieſkie mi ieſt zwiāſtowane: ktory niedo-
wiārkiem ieſt / nie wiernie czyni: y ktory pu-
ſtoſſycielem ieſt / burzy. Wſtać (ty krajno)
Klam / obleż Medſki cżtowiecze: Kazałem
przeſtāć wſſetkiemu tkāniu tego. Dla tego
nāpełnione ſa biodra moje boleſci / zdżymā-
nie a ſciſł mie zdiat / iāko zdżymānie tey co
rodzi: wpadłem gdym wſlyſzał / zāſraſowa-
łem ſie gdym wyzrał. Wiedlo wemnie ſer-
ce moje / ciemnoſci ſtrefiły mie. Babilon
moje mile / potożone mi ieſt / zā podziwie-
nie. Potoż ſhot / pātrż pilnie nā ſtrażey: ie-
dzac y pijac portwicie ſie kriażethā / poch-
wāćcie tarcza. Boć mi tak Pan rzeki / Idź
a poſtaw ſpiegā: y cokolwiek wyzrzy niech
ci zwiāſtūie. A wyzrał woz dwu iezdnych /
wſiādāiacego nā oſlā / y wſſepniacego nā
Wielbtadā: y obzierat bāzro pilnie mno-
giem pātrzeniem. A zārweżał Lew: Na ſtrā-
żey Pānſkiej ia ieſtem / ſtoiac wſthāwicznie
przez dzień: y nā ſtrāżey moiey ia ieſthem /
ſthoiac po wſſyckie nocy. Oto ten przycho-
dzi māj ktory ſie wozi nā woſku o dwu ko-
niu iezdnych / y odpowiedział / a rzeki: wpa-
dło / wpadło Babilon / y wſſyckie obrāzy ry-
te Bogow tego / podruzgotaly ſie nā ziemi
Młodźbā moia / y corkā boiſkā moie / com
ſlyſſat od Pānā zaſtepow / zwiāſthowātem
wami.

Deute: 5.

Hiere: 51.
Apoca: 14.
E 18.

Hiere: 49.

Iſaie: 16.

Brzemie Duma. Wota nā mie Krol Se-
ir / Strożu / co w nocy: ſtrożu co w nocy:
Rzekł ſtroż. Przyſſło rāno y noc: Pytācieli /
pytācie / nawroćcie ſie / przyjdzieſ. Brze-
mie w Arabſkiej: W leſie do wieczorā bedzie
cie ſpāć / nā ſcieſſkach Dedānin. Wyſſedſy
w drogę przećiw prāgnacemu / przynieſ-
cie mu wody / ktorzy mieſſkacie w ziemi od
potudniā / z chleby zābieżcie wćiekāiacemu
boć wćiekli od mieczow / od mieczā nādcho-
dzacego / od tułcu wćięgnionego / od cie-

Hiere: 49. **Stiey bierwy:** Abowiem tak mowi Pan tu mnie/ Jesseje w iednym roku/ iakoby w roku natemniczym / a bedzie odietca wssystka slawa Cedar. A ostaki liczby strzelcow mocznych z synow Cedar beda vmnieyffone: bo Pan Bog Izraelsti mowi.

Cap: 22.

Slowa Boie przeciwko Jeruzalem / je mialo byc zburzone od Nabuchodonosora / stroffuie Prorok y Ezeiel lud / i gonieby sie miedzi Koryc a plakac tym sie wiecy o Jerata. Sobna przelozony koscioła mat byc z wrzadu zlozony / a Eliachim postanowiony.

Rzemie padotu Widzenia. Coz sie thez thobie dziale / jez y thy wssystko wsthapito na dachy / rzytu pelne / miastho w ludziech geste / miasto wesole: po fici twoi nie pobici mieczem: ani pomarli twoi / pomarli na wojnie. Wssyscy kriażet ci twoi vciekli pospotu / y twardo sa powiazani: wssyscy ktorzy nalezeni sa powiazani sa pospotu / daleko vciekli. Dla tegom rzek: Odsthepcie odemnie / gorzce bede plakal: Nie chcieycie sie o thym stharac abyście mie cieffyli / z spustossenia corti ludu moego. Abowiem dzien zabicia y podepthania y ptacow od Pana Boga zastepow w pa dole widzenia / ogladajaci mur / y wie moz ny na gorze Syon. J Elamitowie wziali sardak / y woz ciotowiet iezonego / y obtasili sciane carcz. A beda wyborne padoty twoie pelne wozow / a iezdni zatoza stolce swode w bronie. A bedzie odsloniona zaslon na Judska / ogladaš w on dzien palac gdzie zkroie chowacia w domu leśnym. A rospadliny miastá Dawidowego wrzy cie / ze sie zagescili: a zgromadziliście wody stawu nissiego / y domy Jerozolimskie zlicziliście / a pokaziliście domy na obstalo wanie muru. Uczyniliście iezoro miedzy dwiema murami / y wode starego stawu: a nie wzgladneliście do one / ktory ten staw byl uczynit / y robotnika iego nie widzieliście z daleka. A wzowie Pan Bog zastepow w on dzien ku ptaczu / y ku narzetaniu / y ku lścinie / y ku pasu worowemu: alie oto ra dosc y wesele zabijac cielce / y zarzynac barany / iesc mieso / a pic wino. Jedzmy a piy my / bo iutro pomrzemy. A ziawit sie w wssu moich gtos Pana zastepow. Nie bedzie wam odpuszczenia ta nieprawosc az pom rzecie / mowi Pan zastepow.

Hiere: 9.
Luce: 19.

2. Reg: 5.

Esaie: 56.
Sapient: 2.
1. Cor: 15.

Esaie: 36.

Tho mowi Pan zastepow: Jdi / a wnidz do tego ktory mieska w przybytku / do Sobny przelozonego w kosciele / y rzeczesz do niego: Co ty tu czynisz / albo iako kthos thy thur: ijesz thsobie wykawat grob / wycio

lates sobie na wyotosci pamiatke pilnie / a w skale przybytek sobie. Ocho / Pan kaze cie zaniec / iako zanosza Boguta / y iako odzienie tak cie wzniesie. Koronuiac vkoronuje cie vdreczeniem / iako pite zarzuci cie do ziemie syrokiej y przestrony: tham vmrzesz / y tham bedzie woz slawy twoiey / zelizywoac domu Pana twego. A wyzons cie z stanowista twego / a z wrzadu twego sloze cie.

A bedzie w on dzien / wozowe sluge mego Eliacyma syna Zelcie / y oblote go w skale thwoie / a pasem thwoim posile go / y moc twa dam w rece iego: a bedzie iako ociecy tym co mieskaia w Jeruzalem y domowi Judskiemu. A wtoze kluc domu Dawidowego na ramie iego: a gdy otworzy nie bedzie ktoby zamknal: a gdy zamknie / nie bedzie ktoby otworzil. A wetkne go iako kotek na miescu wiernym: a bedzie stholica slawy domowi oycá swego. Azawiesza na nim wssystke slawe domu oycá iego / nacynia rozmaite / kade nacynie malucicie / od kurtow / az do wsselkiego instrumentu muzyczne. W on dzien mowi Pan Bog zastepow / bedzie odiet kotek kthorv byl wetkniot na miescu wiernym: y bedzie ziamany / y vpadne / y zginie co wisiato na nim / je tak Pan mowi.

Cap: 23.

Spustossenie Tyrie na Sedmulestat lath opisuie dla iego prchy / a potym bedzie przywrocene.

Rzemie Thyrskie. Arzyccie plackliwie okrey morskie / bo zburzony iest dom skad zwykli byli przychodzic: z ziemie Cesarz ziawiono im iest. Mielez cie ktorzy mieszkacie na ostrowie: kupiec two Sydoniskie kthore sie wosi po morzu / napelniliście na wodach mnogich / nasienie Nilu / zniwo rzeki zboze iego: y sthato sie kupiectwo narodow. Zapalaysie Sydonie bo mowi Morze / mocnoac morska / rzetac: Niepracowatem sie rodzenim / anim vrodzil / y niewychowatem mlodziencow / anim ku doroszeniu wychowal panienek. Gdy tho vssysa w Egipcie / beda zaltowac gdy vssysa tho o Thyrze. Przepciawiaycie sie przez morza / wyście ktorzy mieszkacie na wyspie. A zas tho miasto nie iest wasse / ktore sie chlubito z lat pierwssch y z staradawnosci swey: Powioda te nogi iego daleko na pielgrzymowanie. Ktoz co kiedy pomyslat o Tyrze niegdy koronowanym / ktorego kupcowie Arizety / a krasmarze iego co czelnieyfy panowie w ziemie

Iob: 22.
Apoca: 18.
Zach: 11.

Hiere: 4.
Ezech: 26.
27. 28.

Prziasz.

Job. 12.
Danie. 2.

Pan zastepow myslit to/ aby zdart pyche
wsselt iey slawy/ a ku zelzywości przywiody
wssystkie zacne Pány ziemie. Joz przez
swa ziemie iakoby przez rzeka/ corko mor-
ska/ iuz wiecey pasá niemaš. Reke swa
wyciagnat na morze/ a zaburzyt krolestwa:
Pan rozkazat przeciwno Chanaan/ aby
stari mocarze iego/ y rzekł: Nieprzydas iuz
daley bys sie miało chlubić/ pothwarz ćier-
piac panno corko Sydońska: powsthawossy
przeptaw sie do Cethym/ y tam też niebe-
dzie miała odpoczynku. Oto/ ziemia Chál
deyska takowy lud niebyt/ Asur zatożył iá
w niewola zagnáli mocarze iego/ podko-
páli domy iego/ przyprawili iá ku obále-
niu. Awilcie okrety morskie/ że zburzona
jest moc wássa.

A bedzie ná on dzień: w zapamiętaniu
bedzieš o Tyrze siedmdziesiat lat/ iáko dni
Krola iednego: a po siedmdziesiat lath be-
dzie Tyrowi iakoby pieśni nierządnic. We
zmi lucnia/ obchodze miásho thy nierza-
dnico zapamiętana: dobrze spieway/ a cze-
sto powtarzay piosnke/ aby pamiętka o to-
bie była. A stanie sie po siedmdziesiat lat/
nawiedzi Pan Tyr/ y przywiedzie go zasz-
e do towárow iego: y bedzie zasz nieczystote
ptodzit ze wssystkimi krolestwy ná obliczu
ziemie. A beda kupiectwa iego y kupie iego
poswiecone Panu/ nie beda schowane/ a
ni odložone do skárbu: iz tym ktorzy beda
mieszkac przed Panem/ bedzie kupiectwo
iego/ aby iedli do woley/ a przyodziewali
sie aż do wiotchosći.

Cap. 24.

Ze rzeczy ktore Pan prze grzechy ludzkie ná wssy-
stek lud ma dopuscic/ przydane pocieszenie ostatkom
a iáko bedzie stráslivy dzien Sadny.

Hose. 4.

DO Pan rozsprossy ziemie/ y
obnázy iá/ y karac bedzie obli-
cze iey/ y rozmiace obywatel
iey. A bedzie iáko lud/ ták y ká-
ptan: a iáko sluga thák y pan
iego: iáko sluzebnica thák y páni iey: iáko
kupniacy ták y ten co przedawa: iáko lich-
wiarz ták y then ktorzy ná pożyczki bierze:
iáko ten co sie vpomina/ thák y ten co dlu-
žen jest. Rosprosseniem rozspossoná bedzie
ziemia/ y wydzieraniem bedzie odarta. Bo
Pan mowit to slowo: Ktáta pláczac/ y sply-
nelá ziemia/ y zemdláta: opadl okrag/ zem-
dláta wysokość ludu ziemie. A ziemia zá-
razóná jest od obywatelow swoich: iz prze-
stapili zakony/ odmienili práwo/ zgwał-
cili przymierze wiek uiste.

Dla tego/ tedy bedzie jarto przeklectwo

ziemie/ a beda grzeszyc obywatele iey/ y dla
tego pobaznia sie oracje iey/ a zossthanie
ludzi sárzo máto. Ktáto zbieranie winá/
chorzátá winna máciecá/ wzdycháli wssyst-
cy ktorzy sie weselili ná sercu. Przestáto we-
sele ná bebniech/ wstat zgielt weselacych sie/
wmilktá wdziecznošć lutnie. Wiebeda sie
napijac wina z spiewaniem/ gorzki bedzie
napoy pijacym ie. Potharte jest miásho
prožnošći/ zámkniony jest káždy dom/ acz
žadny niewchodzit. Arzyt bedzie nád wi-
nem po vlicách: opuszczone jest wsseltie
wesele/ przeniesiona jest radošć ziemie.
Ostáwiona w miescie pusthynia/ a nedzá
zástumi brony. Bo the rzeczy beda w pos-
rzod ziemie/ w posrzodku ludzi/ iáko gdy-
by máto Oliwek ktore ná drzewie zosstaly/
obbito z oliwnego drzewa: y groná winne
gdyby sie skonczylo zbieranie winá. Ci pod-
niosá glos swoy/ y beda chwalic: gdy bedzie
wielbiony Pan/ wytrzytác z weselem be-
da z morza. A przetcho w náukách wiel-
biaycie Pána: ná wyspach morskich imie
Pána Boga Israelskiego.

Isaie. 17.

Od granic ziemie chwatysmy slysseli/ sla-
we sprawiedliwego. A rzektem: Táiemni-
cá moia mnie/ Tháiemni: cá moia mnie/
Biedaž mnie: przestepnicy przesthapili/ a
wykroczeniem przestepniko w przestapili
Strách/ y iámá/ y sidlo nád thoba ktorzy
mieszkaz ná ziemi. A bedzie: iz iesli kto wcie-
cze przed glosem stráchu/ tedy wpádnie w
iámé: a kto sie wygrámoli z iámy/ zádzierzy
go sidlo: Bo sie przetchliny ná wysokošći
otworzyly/ y beda strasznišone fundamen-
ty ziemie.

Hiere. 48.

Zlámaniem zlámiesie ziemia/ zetrzeniem
stártá bedzie ziemia/ zruszeniem bedzie zru-
soná ziemia/ záchwianiem záchwieie sie
ziemia iáko pijány/ y bedzie zdieta iáko ná-
mioth iedney nocy: a przewazy iá nieprá-
wošć iey/ iz wpádnie/ a nie stóra by zasz po-
wstáta.

A bedzie: W on dzien nawiedzi Pan ry-
cersthwo niebieskie ná wysokošći: y krole
ziemskie ktorzy sa ná ziemi. A zgromádba
sie zgromádzieniem iednego snopka do ie-
siora/ a tam beda zámknieni w ciemnicy:
po wielu dni beda nawiedzieni. A zapto-
nie sie Kriezye/ a zámsthydzi Stóńce/ gdy
bedzie Krolowat Pan zastepow ná gorze
Syon/ y w Jeruzálem/ a przed oczymá
stárcow swoich gdy bedzie wielbion.

Luce. 21.

Cap: 25.

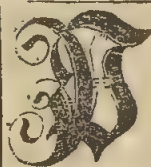
Prorok dyktate Boga iá dítwne sprawy iego/ y
iá dobrodusystwa ktore miał ucynic ludu swemu
ná gorze Syon.

B B b b q

Panie

Isaie. 26.

Anie/ ty jesteś Bog moý/ be-
de cie wywyższat/ á beda sie wy-
znawał imieniu twemu: iżes
uczynił dziwne rzeczy/ myśli
szhara dawne wierne: Amen.

Jes złożył miasto w gromadę/ miasto mo-
cne w upadek/ dom ludzi obcych: aby nie-
było miastem/ á na wieki by niebyło suda-
wane. Stchego będzie cie chwalił lud mo-
cny/ miasto narodów duzych będzie się cie-
bie bało. Jes się stał mocnością w bogie-
mu/ mocnością niedostatecznemu w wbre-
czeniu jego/ nadzieja od wichru/ zasłona
od gorąca/ ábowiem duch mocárski/ iáko-
by wicher zápieráacy się o ścianę. Jáko go-
racość w uprągnienu/ tak trwoga obcych
poniży: á iáko gdy pre pod obłokiem pa-
lacym/ tak pokoleniu mocnych zwiędnać
kajesz.

Matth: 22.

Uczyni Pan zasthepow wssystkim lu-
dziom na tey gorze/ gdy z tucznych rzeczy
gody winnego zbierania/ tłustych rzeczy
spół w sobie mających/ á winą zbierania
wstatego czystego. U straci z tey gory osoba
związki zawiązanej na wssystkie ludzi/ y
plotno kthore zaczął na wssystkie narody.

Hosea. 13.

1. Cori: 15.

Apoca: 7.

21.

Straci ná dol śmierć náwieki/ y odeymie
Pan Bog iże od wsselkiego oblicza/ y po-
hánbienie ludu swego zdeymie ze wsscorn-
kiey ziemi: bo Pan mówił.

Ephe: 2.

U rzecze ná on dzień: Oto Bog náš ten-
tho/ czekałismy go/ y zbawił nas: ten Pan/
czekałismy nań/ rozradniemy się/ y będziemy
wefeli w zbawicielu jego. Abowiem odpo-
czynie reká Páńska ná tey gorze: U będzie
młocony Moáb pod nim/ iáko się wiec tra-
plewy wozem. U rościagnie rece swoje pod
niem/ iáko rozciąga ten co płynie ku pty-
waniu: y potłumi sławę jego/ z potłucze-
niem rak jego. U obrony wysokich murów
twoich upadną/ á beda zniżone/ y stárgnio-
ne beda ná ziemié aż do błotá.

Cap: 26.

Piosnka dziełowania za podwyższenie sprawied-
liwych/ á ponizzenie nieczestliwych/ y o martwych po-
wstaniu tych co pomarli.

Proue: 18.

Zacha: 2.

Ten dzień/ beda spiewać the
piosneczkę w ziemi Judskiej.
Miastho mocy nášey Syon
zbawiciel/ potężony będzie w
nim mur y pártan.

Psal: 117.

Otwórszcie brany/ á niech wnidzie na-
rod sprawiedliwy/ ktory przysrzega praw-
dy. Stáry stád odssedł/ chować będzieś
pokoy: pokoy/ bosmy w tobie nadzieja mie-
li. Duffaliście Pánu Bogu w wiecz-
nych wiekach/ w Pánu Bogu mocnym

ná wieki. Abowiem náchyli tych co mie-
stáia ná wysokosci/ miasto wysokie poni-
ży: poniży ie aż do ziemi/ ściagnie ie aż do
prochu. Potłoczy ie nogá/ nogi wbo-
giego/ kroti niedostatecznych. Ścieśká
sprawiedliwego prosta jest/ prosti gościnnie-
sprawiedliwego ná chodzenie. Á ná ście-
śce sadów thwoich Pánie oczekáwalismy
cie: imie twoie y pámiatka twoie/ w rado-
ści duffe. Duffá moia požádá cie w
nocy: ále y duchem moim we wnatrz z rá-
ná beda ciut do ciebie: gdy uczyniś sady two-
ie ná ziemi/ sprawiedliwosci się náucza o-
bywátele okregu. Smiluyimi się ná bez-
bożnym/ á nie náwytnie sprawiedliwosci:
w ziemi swietych nie práwe rzeczy działat/
á nie ogláda chwały Páńskiej.

Pánie Boże niech będzie podwyższone
reká twoia/ aby nie widzieli: niech wyzrze-
á niech beda pohánbieni zawiśni ludzie/ á
nieprzyjacielu thwoie niech ogień požrze.

Pánie daś nam pokoy/ bo wssystki skut-
ki nášey uczynites nam. Pánie Boże náš
opánowali nas panowie bez ciebie/ tylko
w tobie niech spominamy ná imie twoie.

Ci co mra niech nie żywa/ Obrzymowie
niech zmartwych nie wstáwáta: Dla tegos
náwiedzil y stárt ie/ á wytráciłes wssystk-
e pámiatki ich. Odpusćites narodowi
Pánte/ Odpusćites narodowi: i zázes jest
w wielbion: oddálines wssystkie gránice zie-
mie.

Pánie w ucisku szukałi ciebie/ w verapte-
niu smetránia náuká twoia im. Jáko nie-
wiastá ktora západa w brzemie/ gdy blisko
przychodzi ku porodzeniu/ bolećac wotá
w boleściach swoich: tak esmy się stáli od o-
blicza twego Pánie. Pośelichmy y iakoby
smy też rodzili/ y porodzilismy ducha. Zbá-
wienia nie uczynilismy ná ziemi/ dla te-
goż nie upadli obywátele ziemscy: Beda
żywi umarli thwoi/ pobici moi zasie po-
wstána: ocucicie się/ á chwalcie wy co mie-
stáacie w prochu: bo rosa swiátości rosa
thwoia/ á ziemié Obrzemska ściagnieś do
upadu.

Józ ludu moý/ wnidz do lożnice twoiey/
zámkni drzwi twoie o sobie/ stry się má-
luczkó ná mgnienie oka/ áż przemienie zá-
gniewanie. Abowiem oto Pan wynidzie
z miestá swego/ aby náwiedzil nieprawosć
tego co miestá ná ziemi przeciw niemu: y
ziáwi ziemiá krew swá/ á nie zákrýte wie-
cey zabitych swoich.

Cap: 27.

Żaiafz.

O Sadzie y zabitraceni Egiptu / o Egiptu oycow
 synow Izraelitow / miastu obronne spustoszenie /
 Izraelitowie wrociwszy sie z niewoly beda cieszyc
 chwale czynic Panu Bogu swemu.

W On dzien / nawiedzi Pan mie-
 chem swoim twardym / y wiel-
 kim / y mocnym / Lewiatana
 weza zawore / y Lewiatana
 weza zwinione / y zabije Wie-
 loryba / ktory jest w morzu. W on dzien
 winnica przeczyszczonego winu bedzie mu spie-
 wac / Ja Pan ktory ia zachowuywam zna-
 gla iey bede slynowat : by lepak nie sthato
 sie nawiedzenie przeciwko niey / w nocy y
 wednie zachowuywam ia. Zagniewania
 nie mam : Ktoz mie uczyni cierniem y glo-
 giem na bitwie : poyde po niey / podpale ia
 zarazem : Cyli raczy zatrzymac moc moie :
 uczynimy pokoy / pokoy mi uczyni : Echorzy
 wychodza pedem do Jakoba / bedzie kwit-
 nac y rodzie Izrael / y napelnia wssysthek
 swiat nasieniem.

I zaż wedlug plagi onego ktory go bje-
 vderzyt go : albo iako zabija zabijce iego /
 tak zabije iest : W mierze przeciwko mie-
 rze gdy odrzucona bedzie / bedzie ia sadzit :
 rozmyslata w duchu swoim twardim przez
 dzien goracości. Przeto z tego odpuszczo-
 na bedzie nieprawosc domowi Jakobowe-
 mu : a then wssysthek owoc aby odiet byl
 grzech iego / gdy polozy wssystki kamienie
 ostarzowe iako kamienie pochluczone na
 proch / nie beda sthac gate batwanski ani
 boznice. Abowiem miastu obronne bedzie
 spustoszone / ozdobre bedzie zostawione /
 y opuszczone iako pustynia / tham sie bedzie
 past cielec / y tam sie bedzie pokladal / y po-
 trawi wssyckie wierzchy ie. W suchosci /
 zniwa iego beda pokrussone / niewiasthy
 przychodzac / y uczacy ie : Abowiem nie iest
 lud mady / przetoz tez nie zmitnie sie nad
 nim / ktory go uczynil / y ktory go stworzyl /
 nie przepusci mu.

A bedzie : ze w on dzien porazi Pan od to-
 zysta rzecznego az do strumienia Egiptu
 stiego / a wy sie zgradzicie jeden a jeden
 synowie Izraelscy. A bedzie : iz w on dzien
 bedzie trabiono w trabe wielka / y przyda-
 ci co byli zabitraceni z ziemie Asyryjskiej / y
 co byli wyrzuceni z ziemie Egiptskiej / y be-
 da cieszyc a chwale czynic Panu na gorze
 swietey w Jerusalemie.

Cap: 28.

Grozi Pan pyssnym y pjanym Izraelitom / przeto-
 ze y kaplani wdala sie na pjanstwo / y Eriazet w po-
 smiewistu miala slowa prorockie / o kamieniu Weglo-
 wym / o Egiptu nagrawajcow / y pociesze troche do
 brych.

B Jadaf Koronie pychy / pjan-
 nym Efrimitom / y Ewiato-
 wi opadaiacemu / slawie rado-
 ści iego / Echorzy po wierzchu
 padołu barzo tlustego byli bla-
 dzacy od winu. Oto duzy a mocny Pan / ia-
 ko nawalnosć gradu : wicher potamuiacy /
 iako wzburzenie wod gwałtownie zatha-
 piataych / y wypuszczoney na ziemie prze-
 strona. Nogami bedzie potloczona korona
 pychy pjanaych Efrimskich ludzi. A
 Ewiat slawy radości ich opadnie / ktory iest
 na samym wierzchu padołu tlustych / iako-
 by wczesne przed dozratoscia Jesieney :
 Ta ktory gdy poyrzy ten co patrzy / wnet
 iako skoroby reka wiat / poirze go.

W ten tam dzien / bedzie Pan zastepow
 korona slawy / y wieniec wesela ostarko-
 wi ludu swego : y duchem sadu temu ktory
 siedzi na sadzie / a moca tym co sie wracaa
 z woyny do brony. Ale ci thez dla winu
 nie wiedzieli / a dla pjanstwa obtadzili : ka-
 pian y prorok nie umieli nie dla pjanst-
 wa / zatopieni sa od winu / stadzili w pjan-
 stwie / nie znali Widzacego / nie umieli sa-
 du. Abowiem wssyckie stoly ich pelne zwrá-
 cania y sprosnych smrodow / tak ze tez nie
 bylo wiecey miejsca. Kogoz ten nauczy wiá-
 domosci : y komu to uczyni zeby zrozumial
 co slysat. Ostawione od mleka / oderwane
 od pierci. Iz Koskaz zas roskaz / Koskaz po
 wthore roskaz / Czekay poczekay / Czekay
 poczekay / Thu throche / a tham throche.
 Abowiem w mowieniu wst / y ięzykiem i-
 nym bedzie mowil do ludu tego : Ethoremu
 rzekl : To iest odpoczynienie moie / posilcie
 spracowanego / a tho iest ochloda moia :
 aniechcie sluchac. A bedzie im slowo Pan-
 skie / Koskaz / zasie roskaz : Koskaz / zasie ro-
 skaz : Czekay / poczekay / Czekay / poczekay : tro-
 che tam / troche sam : aby sli y padli wznat
 y byli potarci / y wsiadli / y poimani.

A przeto sluchaycie slowa Panskiego me-
 zowie posmiwey / Echorzy panuiecie nad
 ludem moim ktory iest w Jerusalemie. Abo
 wiemescie tak mowili / Wzielismy przymie-
 rze z smiercia / az piektem mamy umowe :
 iz gdy porasta pustofaca po inszych poy-
 dzie / nie przydzie na nas : izesmy potozyli
 omylnosc nadzieie nasze / y Ektamstwemef-
 my zasszczyceni.

Dla tego tedy mowi Pan / Oto ia zato-
 ze w fundamentach Syonskich kamien / ka-
 mien dowiadczony / Weglowy / Drogi / za-
 tozony na gruncie / ktory w wierzy / niech sie
 nie kwapi. A potozie pod waga Sad / a spra-
 wiedliwosc pod miara : y wywroci grad na
 dzieie omylnosci / a zasszczycenie wody zato-
 pia. A bedzie zgtadzzone przymierze wasze

Hosea . 3 .

Matth . 16 .

Isaie . 40 .

Isaie . 3 .

Leuit . 10 .

Ezech . 44 .

Psal . 117 .

Luca . 20 .

Roma . 9 .

1. Petri . 1 .

Isaie. 37.

2. Reg. 5.
Iofuc. 10.

z śmiercią / a umowa wasza z piekłem nie
ostoi się: porażka spustosząca gdy przyjdzie
będzie iey na portoczenie. Kiedykolwiek
poydzie / zabierze was: bo rano o świtanu
przyjdzie we dnie y w nocy / a samo thylko
draznienie da zrozumienie słuchowi. Bo
zważyło się toż / tak że drugi spądnie: a kot
dra też tak wasza / że obudwu ząkręć nie
może. Albowiem iako na gorze rozdziatow
będzie stat Pan: iako w padole kłhory iest
w Gabaon będzie się gniewał: aby uczynił
uczynek swoy / obcy uczynek iego. aby spra
wował skutek swoy / obcy skutek iego od
niego. A tak teraz nieposmięwajcie się by
się lepać nieścisnety okowy wasze: Bom
słyszal od Pana zastępów skonanie y wro
cenie na wszystkie ziemie.

Ufyma przymicie a słuchajcie głosu me
go / pilnujcie a słuchajcie powieści moiey.
I zaś cały dzień będzie oracz orat / radlit / y
włoczył bronami po roli aby siał: A zaś gdy
wyrówna wierzech iey / nie nāsieie Wyki / y
Aminu nierostrzesie / y rozsieie psenice
porządkiem / y Jeczmień y Proso / y inne zbo
że mieyscy swemi: A wyćwicz go na sadzie
Bog iego naucz go. Albowiem nie broną
mi mtoconá będzie Wyka / ani wozowe ko
to po kminie beda toczyć: ale pratem będzie
obitá Wyka / y Amin kłhem. A zboże będzie
zmielone: wśak osi nie na wieki ten co mto
ci będzie go mtoć / ani go będzie gabać
koto wozowe / ani kopychy swemi trzeć go
będzie. A to od Pana Boga zastępów wy
sła / aby dziwna uczynił rade / a wcielmo
żył sprawiedliwość.

Cap: 29.

Proroctwo o skazaniu Izraelitów / o kriegach zápie
cietowanych / o ślepocie żydowskiej / biada ludzom
głębokiego serca / oświadczenie Jakobowe proroctwo że ma
być oświecone / a nawrócić się do Pana Boga.

Ezech. 43.

Bieda Arielowi / Arielowi mia
stu ktorego dobył Dawid: przy
dan iest rok do roku / swietha
wroczyście przeminely. A otocze
watem Ariel / y będzie smetne
y żalosne / a będzie mi iakoby Aryel. A oble
ge iakoby kule okoto ciebie / y wśype prze
ciwko thobie grobla / y bąsthy poczynię na
dobywanie ciebie. Ponizone będzieś / z sie
mie będzieś mówić / y z ziemie będzie mo
wa twoja słyszana: y będzie głos twoy z sie
mie iakoby Czarnokrzężników / a z ziemie
mowa twoja będzie seprata. A będzie iak
to prochu drobnego / mnóstwa rozmiata
iacych ciebie: a iako perz przeláthuiaca /
mnóstwo tych którzy nad toba przewiedli:

a będzie nagle rychto. Od Pana zastępów
będzie nawiedzona w gromie / y w trzesie
niu ziemie / y w wielkim huku wichru y bu
rzey / y w płomieniu ogniowym pożarai
cym. A będzie iako sen widzenia nocnego
mnóstwo wszystkich narodow / którzy wal
czyli przeciwko Aryel / y wszyscy którzy bo
iowali / y koto niego leżeli / y którzy ie zwy
cięzili. A iako wiec się łacznac^o sni żeby
iadi / a gdy ocknie / cieża iesth duka iego: A
iako pragnacy przez sen pię / y gdy się ocu
ci / spracowany iesth pragnie / a duka ie
go iesth cieża iesth: tak będzie mnóstwo
wszystkich narodow kłhory walczyli prze
ciwko gorze Syon.

Strętwiajcie / a dziwuycie się: kotoscie
się a cholebiecie się: wpijcie się ale nie winem
taczajcie się / ale nie od opłisłhwa. Bo
wam Pan przymieślat ducha spátosci: za
wrze oczy wasze / Proroki y Kriazeta wasze
ktorzy widzia widzenia ząkręć. A będzie
wam widzenie wszystkich iako słowa krieg
zapieczetowanych: kłhore gdy dáda temu
kto umie czytać / rzekna: Czytaj te kriegi:
on odpowie: Nie mogę / bo zapieczetowa
ne. A beda dane kriegi temu co czytać nie
umie / y rzeká mu: Czytaj / Odpowie: Nie
umiem czytać. A rzekł Pan: Przechy iż lud
ten przybliża się ku mnie wśhy swotemi / a
wargami swemi chwali me / a serce iego
daleko iest odemnie: y bali się mnie rozka
niem ludzkim y naukami ich: dla tego / o
to ia przydam żebych uczynił podziwienie
wielkie ludu temu wielkim dziwem y trá
snym: iż zginię mądrość od mędrcom iego
y rozum rostopnych iego zatai się.

Bieda wam którzy iestecie głębokiego
serca / abyście záchaili przed Panem rade
wasze / ktorych uczynki sa w ciemnościach /
a tak sobie mówia: Kto nas thu widzi: a
kto nas zna: Przewrotna iest tá myśl wa
śa: nieinaczej iako gdyby glina myślita
przeciw gárczarzowi / abo rzekłá robotá
rzemieśnikowi swemu: Nie tyś mnie zro
bił: a sthworzenie sthworzyłowi swemu
nierozumieś. A zaś iesth nie po mátey
chwili / a w krotce / odmieni się gorá Li
ban / w gore Chármel / a Chármel zá lás
będzie poczytan: A wślyśa ná on czas glu
śy słowa tych krieg / a z ciemności y mroku
oczy ślepych beda widzieć. A przydáda
ciśy wesela w Panie / a wśody ludzie w
swiethym Izraelitim rozraduiá się: że bo
wiem wśhat ten co przemagał / zniścion
iest nasmięwa / y podcieci sa wszyscy kto
rzy czuli okoto nieprawości / ktorzy przy
wodzili ku grzechowi ludzie w słowie / a te
ktory zle stroszowali w bronie podchodzili /
y daremnie się odchylili od sprawiedliwe

Psal: 7.

Isaie. 6.

Matth: 1.

1. Corin:

Ecclesi:

Isaie. 4.

Ezech: 5.

Isaie. 32.

Prouer:

Prze

Isaia.

Przetoż to mowi Pan ku domowi Ja-
kubowemu / ktori odkupił Abrahama: Nie
teraz bedzie zawstydzany Jakob / ani sie
teraz oblicze iego zaplonie: Ale gdy wyrzy-
siny swoje / robote rak moich / między soba
poswiacaiace imie moje / y beda poswecac
swiethego Jakoba / a Boga Izraelskiego
beda opowiadac / y beda wiedziec obledli-
wym duchem zrozumienie / a septuchowie
naucza sie zakonu.

Cap: 30.

Wydacie Pan pogrośli na ostatki ludu Jerolim-
skiego / ktorzy dla zbuzenia Jerolimskiego wcieli do
Egiptu / przeciw woli Bozey /

I Jedá wam synowie odbiegley
mowi Pan: ktorzyście czynili
ráde / a nie zemnie: y začíná-
liście pletno / a nie przez du-
chá moiego: abyście przydali
grzech ku grzechowi / ktorzy tak chodziecie /
abyście zaś wessli do Egiptu / a niepytali-
ście ośt moich / w nadzieie pomocy w mo-
cności Faraonowej / y maiać dufanie w
cienu Egipthowym. A bedzie wam moc
Faraona ku pohánbieniu / a dufanie w cie-
niu Egipckim ku zelżywości. Boć byli sli
w Taffni Kriazetá twoi / y poslowie twoi
aż do Thanes przestli. Wssyscy byli pohán-
bieni dla ludu / ktori im niemogt być użyte-
cznym: nie byli ku pomocy / ani ku iakiemu
pożytku / ale ku sromocie y ku nasmiwisku.

Brzemie dobytkow od południa. W sie-
mi wbreżenia y doległości / Lwica y Lew
snich / Jassejorka y Bazyliet lathaiacy /
nosacy na plecach dobytkowych bogactwa
swoie / a na garbiech Wielbładowych skar-
by swoje / do ludu Ekhory im być pomocen
niemoże. Bo Egipt daremnie a nieczem-
nie bedzie ratował: przetożem wołat na to
pychac tylko iest / odpoczn. A thak teraz
wssedssy / napisz mu na Buzspanie / a w
kriegach pilnie cho wyrzniey / y bedzie w
ostateczny dzien na świadectwo aż nawie-
st. Albowiem lud iest ku gniewu pobudza-
iacy / y synowie Kamlini / synowie Ekhory
niechca sluchac zakonu Bozego. Ekhory
mowia widzacym: Niechcieyćie widziec:
a patrzaiaćym / Niepatrzcie nam na terze-
czy / Ekhore sa proste: mowcie nam rzeczy
mle / prorokuyćie nam błedy / odcymicie
odemnie droge / odchylcie odemnie scieške
niech wsthanie od oblicza naszego swiethe
Izraelski.

Przetoż cho powiada swiety Izraelski /
za to iżście wzgardzili slowo to / a melisa-
cie nadzieie w pothwarzy y w twodze / a
spuściliście sie na to: przetoż bedzie wam

ta nieprawość / iako zryśowanie muru wy-
sokiego / z wierzchu zatathane: bo nagle
kiedy sie mienadzicia / przydzie stharcie
iego. A skrussy sie iako sie skrussa lagwicz-
ka gárczarska krusseniem gwałtownym:
a nie bedzie należona z wotmow iey skor-
pa / w Ekhoreby mogt przynieśc troche o-
gnia z ogniska / albo nábrac troche wody z
dotu.

Bo tak mowi Pan Bog swiety Izraels-
ski. Jesli sie narorocicie a przestaniecie / be-
dziecie zbawieni: w milczeniu a w nadziei
bedzie moc wasza. Aleście niechćieli / mo-
wiac: Nie widy / ale sie do koni wciecemy.
Przetoż też wciecacie. A na zawodniki w
siedziemy. Przetoż predssy beda ci co was
beda gonit. Tysiac ludzi od oblicza strachu
iednego: a od strachu piaci meżow / wciecacie
cie / alif zosthawieni bedziecie iako miasse
okretowy na samym wierzchu gory / y iako
znak na pagorku. A przetoż oczekawa
Pan aby sie zmitowal nad wami: y dla te-
go powssiony bedzie ten ktori wam prze-
puszcza: Bowiem Bog Sadu Panem: Bto
goslawieni wssyscy ktorzy nań czekaia. Lud
bowiem Syoniski bedzie mieszkal w Jeru-
zalem: Thy co ptaczysz nikati iuz nie be-
dziesz ptacz / lutosć maiać smutnie sie nad
toba: na glos wołania twoiego / wnet iako
skoro wssy odpowie thobie. A da wam
Pan chleb zciśly / y wode krotka: A nie kaze
iuz wiecey obćiebie oblecieć Doktorowi
twemu: y beda oczy twoie widziec zawždy
nauczyciela swego. Wssy też twoie sluchac
beda slowa napominaiacego z tyłu.

Tac iest droga / chodziecie po niey: a nie v
stepuyćie ani na prawo ani na lewo. A po-
psuieś blachy srebrne rythych obrazow
twoich / y ssaty lanych batwanow ze zlotha
thwego / y rozspossy sie / iako plugawość
przyrodzoney niemocy niewieścicy. Wy-
nydz mowze mu. A bedzie dan defcz nasie-
niu twemu / gdziekolwiek sial na ziemi
y chleb zboża ziemie bedzie wssy y tusthy.
W ten dzien bedzie sie pass na imieniu two-
im baranek przestrzemie: y bykowie twoi / y
osleta Ekhory sprawnia ziemie / zmiesany
pokarm beda iest / iako on co na gumnie
wywiany bywa. A beda po wssy sthlich go-
rach wysokich / y na kazdym pagorku wynie-
sionym zrodla biezacych wod / w dzien po-
bicia wielu / gdy wpadna wieze.

A bedzie swiatłłość Kriezycowa / iako
swiatłłość sloneczna / y swiatłłość sloneczna
bedzie w siedmior nasob / iako swiatłłość
siedmi dni / w dzien ktorego zawiaze Pan
rane ludu swojego / a wderzenie plagi iego
gdy wzdrzwi. Oto imie Paniste przycho-
dzi zdalka / goraiaca pierzchliwość iego /

Psal: 2.

Exodi. 14.
2. Para: 20.

Leuit: 26.
Iosue. 23.

Roma: 2.

Deute: 34.

Psal: 35.

2. Petri. 3.

á ku wytrzymaniu á znoffeniu ciestka: wár
gi iego pełne sa zágniewania / á iezyk iego
iáko by ogień požyráacy. Duch iego iáko by
strumień zálewáiac áž do pot sšyie / ku wy-
tráceniu narodow do sšezedu / y wedzido
obtedności ktore byto ná czeluściach ludz-
kich. Piosnitá będzie wam iáko glos poáwie-
coney wroczyštosći / á wwešenie serca iáko
owego kthory idzie z pissezalka / aby wšsedł
ná gore Pánska do Mocnego Izráelskie-
go. A da sšyšeć Pan slawę glosu swiego /
á strách ramienia swego okáže w pogroźce
pierzchliwosći / y w ptomieniu ognia požy-
ráacego: rostráci wichrem y kámeniem
grádownym. Bo od glosu Pánskiego / zlek-
nie sie Assur chábina vderzony. A będzie
przešcie chábiny vgruntowane / ktorey ka-
že Pan odpoczynać nád nim w bebniech y
Zarřfach / á w osobliwych woynach zwál-
czy ie. Abowiem zgotowana iest od wczorá
dnia Toffet / (to iest otchtań piekielna) od
krolá zgotowana / gleboka y roprzeštrzenio-
ná. Podniatá iey ogień y dREW bázro wiele
Poddymánie Pánskie iáko strumień siárki
podniecáacy ia.

Esaie . 10 .

Matth . 25 .

Cap: 31.

Karze te co sie do ludu nie do Boga o pomoc w-
cieká / á grzeszne wpmína ku náwroceniu.

Jáda tym co zstepnia do Egip-
tu o rátnie / duffáiac w ko-
niech / á máiac nádziecie w wo-
siech / iż ich wiele y w ieźdnych
že sa bázro moćni: y nie duffáli
w swietym Izráelu / á Pána nie sšukáli. Ale
on mady przywiodł zle / á slow swych
nie odiał: A powstanie przeciwko domowi
nagorřsy / y przeciw ráthunkowitých co
czynia niepráwość. Egipc / cztowiek / á nie
Bog: á sškápy ich / ciáto á nie duch. A Pan
náchylł reke swoje / y powálił sie pomocnik
y ten pádnie ktoremu dodawáia pomocy /
táťže spotu wšřyscy beda znišćzeni.

Apoca : 5 .

Gene : 49 .

Deute : 32 .

Išaie . 2 .

Bo táť mowi Pan do mnie. Jáko gdy-
by ryczał Lew / y lwiatko nád łupem swym
á przysłoby ná nie mnořstwo pářtherzow /
glosu ich nie będzie sie bać / y mnořřwá ich
nie vlekníe sie: táť zřtapi Pan zářtepow / á
by walczył ná gore Syon / y ná pagorek
iey. Jáko ptácy lářáiac / nád ptářřety / táť
obroni Pan zářřhepow Jeruzálem / sšczy-
cac y wyswobodzáiac / przechodzac y zbá-
wáiac.

Náwroćcie sie iákoście gleboko byli zá-
řli / synowie Izráelscy: Abowiem w on-
dzień / odrzuci moř bátwany řrebrá swego /
y bátwany ztohá swego / ktorych wam ná-

czynity rece wářse ku grzechowi. A wpaďnie
Assur od mieczá nie meřowe / á miecz nie
cztowieczy / požrze go / y wćiecie nie przed
mieczem / á mlodzieńcy iego beda dań ptá-
cić á moc iego od stráchu zginie / á beda sie
lekáć Kriářetá iego wćiekáiac: rzeťt Pan /
ktorego ogień iest ná Syonie / á komin ie-
go w Jeruzálem.

Išaie . 10 .
37 .

Cap: 32.

O przyšcin Pána Krysťusa tu sie opřšue / y sšče-
šcie ludu ná ten cás / glupiem Kriářethom / zřradli-
wym ludom / niewiářtam bogáym / opowiáda przy-
řta nedze / porym sščešcie y pořey obiećnie ludu Bo-
jemu .

Otho / w spráwiedliwosći Krol
będzie krolowat / á kriářetá w
Sadzie pánowáć beda. A be-
dzie mař / iáko ten co sie kry-
ie przed wiátre / á thái sie
przed burza / iáko křzynnice wod w wprá-
gnieniu / y cien řkáty wyniesione y w góre
ná pustyniey. Nie záćmieia oczy widzac ych
y wšřy sšřřacych pilnie sšucháć beda. A serce
glupich ludzi zrozumie náuke / y iezyk mo-
mow pretko będzie mowit y iářnie. Juř
wiecey nie beda názywáć nie madyego
Kriářeciem / áni zřradliwego beda názy-
wáć Wiećřřym. Bo glupi / niemádrze mo-
wić będzie / á serce iego będzie pldzić nie-
práwość / aby wykonat obtudność / á żeby
mowil do Pána ná zřradzie / y żeby wćzynit
cěřza duffe tářnacego / y nápo y prágna-
mu aby odiał. Zřradliwego naczynia báz-
ro zle sa: Bo on myřli swe nářřoit / ná tho
aby znišćřyt řciche mowa niepráwdziwa /
gdy wíec mowit w bogi Sad. Ale kriáře the-
řzeřy ktore kriářeciň przysřřia / będzie my-
řli / á sam nád wodzámi řtáć będzie.

Prouc : 1 .

Niewiářty dořřhátećnie á bogáte por-
řtáńcie / á sšucháćcie glosu mego: coki du-
řáiac / bierzcie sobie w wšřy co wam be-
demowit. Po dñách / y po rocech wy be-
dziecie záburzone / máiac duffánie: Bo sie
řřoněřyto zbieránie win / zbieránie inř wíe-
cey nie przyřdzie / řřetwiáćcie od stráchu
boga řři / záburzone będziecie máiac du-
řánie: zwloćcie sie / á wšřyřćcie sie / prze-
pářuyćcie biodrá wářse. Náđ pierřiami lá-
mentuyćcie ptáćzac / nád křáina požadliwa
nád winnica pldna. Tá řiemi ludu me-
go cernie y glog zářřře: coř niewiecey dá-
leko ná wšřřřich domiech wesela miářřhá
ráđniacego sie: Abowiem dom opuřřřony
ieřř / mnořřwo miářřá řřuřřřřone iest / řiem-
nořci y mácánie řřáty sie nád iářřiniámi ář
ná wíeťi. Nádoř leńnych osłow pářřwířřá

trzed: do kad na nas nie bedzie wylany duch
z wysokości: A bedzie puszczą na gorze Chár
mel / a Chármel bedzie policzon za las.
A bedzie mieścić na pustyni sad / y spráwie
dlivość w Chármelu bedzie siedzieć. A be
dzie skutek spráwiedliwosci / pokoy / a sprá
wowanie spráwiedliwosci wciśnienie y bes
pieczność aż na wieki. A bedzie lud moy sie
dział w piękności pokoiu / y w przybytkach
dusania / y w odpoczynieniu hoynym. A
grad thám gdzie z ieżdża do lasa / y pon
żeniem bedzie ponizone miasto. Błogosła
wieni ktorzy sieciećie na wsselákich wodach
wpuścziac noge wotowa y Osla.

Cap: 33.

Otoż drapieżnikom / a oznaymą porządzenie Krola
Senachieryb / a Zydowstie w swobodzenie / wola na
pokryte ladzie / iacy mają być et co spánem mają mie
ścić na wysokościach / y o niedostatkach ich.

Jedá tobie Kthory odzieras / a
drapieży / co za y sam niebe
dzies odarth: y thobie Kthory
inym gárdzi / za y sam nie
bedzies wzgárdzony: gdy Koni
czyś swe drapieżstwo / odart bedzies: a gdy
iuz z mordowawiszy sie przestanieś gárdzić
wzgárdzonym bedzies. Panie / smituy sie
nad nami: ciebieśiny bowiem oczekawali.
Bądź obrona nášsa z zaranku / a zbawie
niem nášsym czasu utrapienia. Przed gto
sem Aniotowym wcieli narobowierá przed
podwyszeniem thwoim rozpierzchneli sie
pogani. A zebrane beda korzyści wásse iáko
wiece bywáia zebráni chrzasczowie / iáko
gdy imi doty bywáia nápełnione.

W wielbion jest Pan / iż mieścić na wy
sokości: nápełnit Syon sadem y spráwie
dlivością. A bedzie wiara za czasow two
ich: Bogactwa zbawienia / mądrość y w
miejtność: Boiażi Boża táć jest starb ie
go. Oto / Widzacy beda wotac na dworze /
Angiotowie pokoiu gorzce beda ptákac:
Kozprossone sa drogi / przestat ten co cho
dzi sciessta / zgwatcona jest umowa / po
rzucit miasta / zanic sobie nie poczytat lu
dzi. Zátowata y schorzata ziemia: zásty
dzon jest Liban / y oglussat: A státa sie kra
ina Saron iáko puszczą / y strzesiona jesth
kraína Bazán y gorá Kármelus. Teraz
powstane mowi Pan: theraz sie wywysse /
teraz bede podniesion. Poczniecie gora
cosc / a porodziec zdybto: duch wás iáko
ogień pojrze was. A beda ludzie iáko po
piot na pogorzeliśtu / ciernie zebrane w o
gniu bedzie spalone.

Stuchaycie ktorzy iescecie daleko / com

ia weymit / a sasiadzi wznaycie moc moie.
Przestráśeni sa na Syonie grzesznicy / o
siadli strach pokryte ludzie. Ktoż z was be
dzie mogt mieścić z tym ogniem co poży
ra: Ktoż z was bedzie mieścić z goraco
ściami wiecznemi: Then Kthory chodzą w
spráwiedliwosciach / a mowi prawde / Kto
ry odmíata iákomstwo z potwarzy / a czyni
prozne rece swoje od wsselkiego daru / Kto
ry zátyka wssé swoje aby nie słyszał krwie / a
zámruza oczy swoje aby ztego niewidział:
tenci bedzie mieścić na wysokości / obmu
rowania kámienne wysość iego: chleb
iemu dan jest / wody iego wierne sa. Krolá
w ozdobie iego ogladáia oczy iego / wysza
ziemie z daleka. Serce twoie bedzie rozmy
slac boiażni: Gdzies jest wejony: gdzie ten
co slowa zakonne rozwaža: gdzies jest náu
czyciel malutkich: Ludu nierostropnego
nie wyzryś / ludu wysokiej mowy: thák że
bys niemogt zrozumiec rozpráwnosci ie
zyka iego / w ktorym żadney mądrości nie
máš. Poyrzy na Syon miasto wroczystos
ci nášsey: oczy thwoie wysza Jeruzalem
miasto być przybytek bogachy / przybrthet
Kthory żadnym sposobem nie bedzie mogt
być przeniesiony: ani beda odiethe gozdzie
iego náwieki / y wssystkie powrosci iego
nie beda porwane: Bo tylko tam wielmo
żny jest Pan náš: tożyska rzek / trzynnice bár
zo syrokie / y othworzysze: nie zeydzie po
nich okret z wiosly / ani todzie o troiey pod
todze zeydzie po nich. Abowiem Pan se
dzia nášsym / Pan sprawca zakonu nášsym
Pan Kroleń nášsym: on nas zbawi. Osla
biaty powrosci thwoie / ale nie przemoga:
Ták bedzie mást twoy / abyś niemogt roz
serzyć známienia. Na ten czas beda dzie
lone lupy wielu wydarthkow: chromi bedo
dzielić korzyści. A nie rzecze sasiad / zem
dlatem. Ludu Ktory mieścić w nim / bedzie
odietá nieprawość iego od niego.

Cap. 34.

Cieście Kárdnie Boskie na wssystkie narody / Jdu
meystey thez ziemie zburzenie y wiekiste spustossenie /
prorośnie.

Rzyskacie narobowie / a slu
chaycie / a pilnie sluchaycie lu
dzie: Ulehay slucha ziemia /
y petność ie / okrag swiáthá /
y wssystek rodzaj iego. Ze zá
gniewanie Páńskie na wssystkie narody /
a pierzchliwosc na wssystko rycerstwo ich:
pobit ie / y wydat ie na zabicie. Zabić ich
beda wyrzuceni / a z trupow ich wynidzie
smrod: beda schnać gory odekrwie ich. A

Psal: 14.
23.

Hebre: 9.

2. Petri. 3.

zafraśnie sie wssystko rycerstwo niebie-
skie / y beda zlozeni iako kriegi niebieskie:
a wssystko rycerstwo ich opadnie / iako o-
pada list z Wina y z figi. Bo sie napoit w
niebie miecz moy: orho na wlosc Idumey-
ska z stapi / y na lud pomsty azbiacia moie-
go na sad.

Isaie. 63.

Miecz Panski napit sie krwie / rosył ob-
tustosci / ze krwie barankow y kozlow / ze
krwie baranow barzo tustych: bo offiara
Panska w miescie Bozra / y zabijanie wiel-
kie w ziemi Edomskiej. A z stapia Jedno-
roscy snimi / y bycy z mocarzmi: napije sie
ziemia krwie ich / y proch ich thukiem tlu-
stych rzeczy: Bo dzien pomsty Panskiej /
rok odptary sadu Syon. A obroca sie stru-
mieniec iey w smote / a proch iey w siarke / y
bedzie ziemia iey iako smota goraiaca. We
dnie y w nocy niebedzie wgaszona / na wie-
ki bedzie wstepowal wzgore dym iey / od na-
rodu do narodu spusthossna bedzie / na
wieki wiekow niebedzie kthoby siedl przez
nie. A posieda ia puhaci / y Jez: a Zoraw /
y Kruk beda w niej mieszkac: A bedzie na
nie rozciagniona miara / aby wniwecz by-
la obrocona / y prawidlo na spusthossenie.
Slachciocy iey tam niebeda / raczy Krola
beda wzywac / a wssystcy Kriazeta iey wni-
wecz sie obroca. A porosta w domiech ich
ciernie / y pokrzyw / a osiet po murzech ich:
y bedzie toystkiem smokow / a pastwiskiem
Scrusom. A zbiegna sie tam sli duchowie /
put czowieka put osla / y dziki maz bedzie
wotat ieden na drugiego: thamo bedzie le-
gac iedza / y nalazta sobie tamo pokoy. Tam
mial iame Jez / y wychowal Jezeta / y oko
pat / a wychowal w cieniu iey: Tam sie zle-
ciaty kanie / iedna do drugiej. Szukaycie
pilnie w kriegach Panskich / a czytaycie: y
iedney rzeczy stych niedostawalo: ieden dru-
gie nie szukal: Bo to co z wst moich wycho-
dzi / on mi poruczył / y duch iego sam ie ze-
bral. A on im rzucil los / a rekta iego rozdzie-
lita ia im pod miara / as na wieki posieda
ia / w rodzaui a w rodzaui beda w niej mie-
skac.

Zopho. 2.

Cap: 35.

O przysslym ssciesciu / weselu / Bspiecznosci wiekut
stey tych ktorzy mieli w Arytusie wierzyc.

Bedzie sie weselic pusta y bezbro-
zna / y rozraduje sie pustyni / a
zakwitnie iako Lilia. Rodzac
bedzie rodzie / a rozraduje sie be-
dac wesola / y chwalecy: Stawa Libanska
dana iest iey / ozdoba Karmelu y Saron:
oni wzrza wielmoznosc Panska / y ozdo-
be

Hebre. 15.

a krase Boga naszego. Dmacniaycie reku

vpadych / a kolan zemdlonych poitaycie.
Kieczcie boiazliwym / Posilaycie sie / a nie
chcieycie sie bac / orho Bog was przywie-
dzie pomsthe odptacenia: Pan Bog sam
przyjdzie / a zabawi was.

W ten czas otworza sie oczy slepych / y v
ssy glnych beda otworzyte. W ten czas
stoczy chromy iako Jelen / y rozwiązany be-
dzie iezyk niemych / bo rozdzielone sa wody
na puszcz / a strumienie na pustynie. A kto
ra byla sucha / bedzie Jeziorom / a pragna-
ca stanie sie krzynicami wod. W tych tozys-
kach / w ktorych pierwey smokowie przeby-
wali / wznidzie zielona trzcina y sithowie.
A bedzie tam sciessta y droga / a bedzie na-
zwana droga swieta: nie poydzie po niej
spugawiony / a to droge bedziecie miec pro-
sta / tak zeby glupi niebladzi po niej. Nie
bedzie tham Lwa / y swierz zly nie poydzie
po niej / ani tam nalezion bedzie: y beda cho-
dzić ci ktorzy beda wybawieni. A wykupie-
ni od Pana / nawroca sie y przyda na gere
Syon z chwata: a rozweselenie wiekuiszhe
na glowie ich / Radosc y wesele otrzymaja
a wciecze precz boleśc y kanie.

Deute. 2
31.

Matth. 21.

15.

Luc. 7.

Psal. 8.

Isaie. 4.

43. 44.

1. Petri.

Apoca.

Cap: 36.

Sennacherib Krol Assyryjski / pobrawszy inie mta
na Judshe / poslal do Jeruzalem ku Krolowi Ezech-
iaszowi Kapslana Bethmána / ten nablunowssy sie
Boga Izraelstiego / nasromocissy sie Krola na
pomina miesciany aby sie dobrowolnie poddal.

Wshalo sie cternastego roku
Krola Ezechiasza / przyciag-
nal Sennacherib Krol Assy-
ryjski / na wssystkie obronne
mieszta Judskie / y dobyl ich y
pobrat. Tedy poslat Krol Assyryjski Kabsa-
cena z miastha Lachis do Jeruzalem / do
Krola Ezechiasza z moca wielka / y polozył
sie przjiwiedzeniu wod z staru wierzchnie-
go / na drodze ktora idzie do roley Sarnier-
skiej. A wyszedl do niego Eliacy Biskup
syn Zeleyassow / ktory byl nawsszym kapa-
lanem w domu Bozym y Sobna pisarz / y
Joache syn Assow Kancelarz Tedy rzecze
do nich Kabsaces Powiedzcie Ezechiaszo-
wi / Toć powiada Krol wielki / Krol Assy-
ryjski. Co to za duffnosć wst / w ktorey duf-
fasz / albo za ktora rada choc teź moca go-
tuiesz sie sprzeciwić: W tymie dufasz ied od-
stat odemnie: Oto dufasz w trzcinnym k-
ciu w tym przelomionym Egipcie: W ten
wym wsparluby sie czlowiek / wnidzie w reke
iego y przekole ia: thakic iest Sario Krol
Egipski tym wssstkim co w nim duffaia.
Odpowiesli mi / w Panie Bodge naszym
duffamy: a zas nie then iesth Bogiem wa-

4. Reg. 1.

2. Para. 1.

Isaie. 7.

8. 9.

7. 8.

Isaie. 1.

4. Reg. 8.

Ezech. 9.

Isaiasz.

ssym ktorego wysokości y oltarze wyrzucił Ezechiasz / a rozkazał ludu Judzkiemu y Jeruzolimitanom. Przed tym oltarzem bez dziecie modcie czynili: A thak teraz rączyey podday sie Panu memu Krolowi Asyryjskiemu / a dam ci dwa tysiacą koni / y nie bedziesz mogł dodać z ludu twego ktoby na nie wsiadł. A iako tby bedziesz mogł znosić twarz Sedziego iednego mieśca / z slug namnieyszych pana moiego: A duffe si w then Egipt / w woziach y w iezdnych: a teraz zatim bez Pana wstąpił do ziemie tey aby m ia wytrącił: Panci rzekł do mnie / Ciagni przeciwko tey ziemi a zagub ia.

A rzekł Eliacy m y Sobnā y Joāhe / do Rabsacena: Mow do slug thwoich Syrejskim ięzykiem / boć Ź rozumiemy. Nie mow do nas po iydowsku / gdzie slysy lud ten co iest na murze. Rzekł do nich Rabsacez: Coż mniemasz że mie Pan moy do pana twego a do ciebie tylko poslat / abym te wssykie slowa mowit: a nie wiecey do tych meżow ktorzy siedza na murze / aby iedli plugawostwa swoje a pili mocż nog swoich pospolu y swami?

Tak je skonał Rabsaces / y wołat glosiem wielkim po iydowsku tymi slowy: Sluchaycie slowa Krola wielkiego / Krola Asyryjskiego. Tak mowi Krol: Niechay was nie zwodzi Ezechiasz / boć was niebedzie mogł wydrzeć. Niech wam też nie dodate duffania Ezechiasz o Panie Boddze / mowiac: Wyrwawssy wyswobodzi nas Pan / nie bedzie dano to miasto w rece Krola Asyryjskiego. Nie sluchaycie w tym Ezechiasza / bo toć wam powiada Krol Asyryjski / O czynicie semna blogoslawnienstwo / a wynidzcie dobrowolnie do mnie / a iedz ieden każdy z Winnice swoiey / y każdy z Sigi swoiey: a piy theż każdy wode z Cystherny swoiey / aź przyiade y zabiorę was do ziemie ktora iest iako ziemia wassa / do ziemie obfituacey we zbożu / w winie / w chlebie / y w winnicach. A niech wami nie mać Ezechiasz / mowiac: Pan nas wyswobodzi: A zaś wyswobodzili Bogowie poganscy / każdy z siebie swoje / z reki Krola Asyryjskiego: Gdzież iest on Bog Emāth y Arffād: Gdzie iest Bog Seffarwaim: A zaś wydārli Samāriā z reki moiey: A ktory iest ze wssykich Bogow tych ziem / ktorzyby wydārli ziemie swa z reki moiey / żeby miał wydrzeć Pan miasto Jeruzalem z reki moiey: A oni na to y milczeli / y nie odpowiedzieli mu ni slowa. Bo im był Krol rozkazał mowiac: Nie mu nieodpowiadać. Tedy wssedł Eliacy m syn Heliyey / ktory był przetożonym w domu Bożym / y Sobnā Pisarz / y Joāhe syn Asaffow Kancelarz / do Ezechiasza roz-

dārssy na sobie odzienie / y zwiastowali mu slowa Rabsacenowe.

Cap: 37.

Struchlał Ezechiasz slyszac takie wragania Panu Bogu y od Rabsacena / y od samiego Sennacheriba Krola / poslat do Isaiassa prosiac by sie Bogu mo- dlił za ludem / ktory mu obiecal pomoc Boga: An- giot porym pānsh woysko porażi / a Sennacherib synowie zabił.

Stato sie: gdy to wsslyssat Krol Ezechiasz / rozdārł na sobie o- dzienie / y obwinat sie worem a wssedł do domu Pānshiego. A poslat Eliacy m / ktory był nad domem / y Sobne Pisarz / y stārse z kaptanow okryte worem / do Isaiassa Prooro- ta syna Amossowego / y rzekli do niego.

Toć wskazuje do ciebie Ezechiasz / Dzień vtrapienia / y dzień skārania / cudzieś y bln- żnienia ten dzień: bo došli synowie ku ro- dzemu sie / a niemoga sie vrodzić: Awo- by iako wsslyssat Pan Bog slowa Rabsace- nowe / ktorego poslat Krol Asyryjski Pan- iego / na bluźnienie Pānā Boga żywego / y na wraganie temi slowy / ktore slyssat pan Bog twoy: a thak podnies modlitwe swa za tym ostatkiem ktorzy należon iest. A przysli sludzy Krola Ezechiasza do Isai- assa:

A rzekł do nich Isaiasz: To powiecie Pa- nu wāssemu / Tho mowi Pan / Nie boy sie tych slow ktoreś slyssat / ktoremi bluźnił mie sluzebnicy Krola Asyryjskiego. Ocho- ia mu dam Duchā / y wsslyssy posla / a wroci- sie do ziemie swoiey / y uczynie że zginie a pādnie od mieczi w ziemi swoiey. A Rabsā- ces wrocił sie zaś do Krola Asyryjskiego / y nādssedł go boiuiacego na miastho Loba- ne. Bo był zaślychnat że był wyciāhāt z La- chis / y wsslyssat o Thāraku Krolu Murzyn- skim że thak powiādano / Wyciāgnat aby walczył przeciwko robie.

To gdy wsslyssat poslat posly do Ezechia- ssa mowiac. To a to powiecie Ezechiasso- wi Krolowi Judzkiemu. Niech cie nie ossu- kawā Bog twoy / w ktorym ty duffasz / mo- wiac: Nie bedzie wydāno Jeruzalem w rece Krola Asyryjskiego. Oto tyś sam sly- ssat o tym wssytkim co uczynili Krolowie Asyryjscy / wssytkim ziemiam ktore wy- wrocili / a wiec by tby mogli być wybawio- ny: A zaś ie wydārli Bogowie poganscy / ktore wywrocili oycowie moi / Gozām / y Haram / y Reseff / y syny Eden / ktorzy byli w Thalāsār: Gdzieś iuż iest Krol Emāth y Krol Arffād / y Krol miastā Seffarwaim / Anā y Awā. A wziat Ezechiasz listy iego z rak poselskich / y ciedł ie / a ssedł do domu

4. Reg: 19.
10ne. 3.

Esai. 37.
1. Reg: 23.

4. Reg: 17

Pānshiego

Exodi. 25.

Gene: 1.

Zacha: 2.

Matth: 25.

Akto: 9.

pańskiego / rospostat ie przed Panem . A potym modlit sie Panu tak mowiac .

Panie wszech zastepow Boze Izraelski / ktory siedzisz na Cherubinie : ty iestes sam Bogiem wszytkich krolestw ziemskich / tys stworzyl Niebo y ziemie. Naktom moy Pa nie vchaj twego a sluchaj : otworz moy Pa nie oczy twoie / a bacz to : a slysz wszytkie slo wa Sennacheryba / ktore poslat aby bluznit Pana Boga swego. Wprawdziec Panie zec Asyryjski krolowie / pospustofali ziemie y krainy ich : a bogi ich popalili w ogniu : bo nie byli Bogowie / ale robotaraki ludzkich drzewo a kamien / przetoz ie potarli. Ale te raz Panie Boze nasz / wyswobodz nas z re ki tego / ze poznata wszytkie krolestwa ziemskie / i zes ty sam iest Pan .

Poslat tez Izaiasz syn Amos do Ezechiasa / mowiac : To mowi Pan Bog Izraelski Ocos mie prosit z strony Sennacheryb krola Asyryjskiego / to iest slowo ktore mowit Pan onim . Lekce cie sobie wazyl / y vragat ci Panno corko Syoniska / kiwat glos wa za toba corko Jeruzolimiska. Komuzes wymiatal / y kogozes bluznit / y na kogozes podniosl glosu twego : a wyniosles wzgore wysokosc oczu twoich : Na swietego Isra elskiego. Przez reke slug twoich / vragates panu Bogu : a powiedziales W mnoztwie wozow moich iam wstapil na wysokie go ry / na wierzech gory Libaniskiej : y wytne wysokie Cedry iey / y wyborne Jodty iey / a wni de na samy wierzech wysokosci iey / do lasa Karmelu iey. Jam wykopat y pil wode / a wysuszytem stopami nog moich / wysusytkie potoki pagorkow . Zajes nie slyszal com mu niegdy vczynil : Od dawnych a starych dni iam ono sthworzyl : y tchazem przy wiodl / y stalo sie na wykorzenienie pagor kow / spotecznie walczaczych / y miast obron nych. Obywatele ich / opuscimossy rece drze li / y pohanbieni sa : stali sie iako siano na po lu / a trawa na pasiekach / y ziele na dachu / kthore pierwey wwidlo mizli doyzrzalo. Mieszkantie twoie / wyacie twoie / y wesacie twoie iam poznal / y ssalenstwo twoie nas przeciwko mnie .

Gdy sie bucit a burzyl przeciwko mnie / pycha twoia wessla w vssy moie : przethoz wlozecz kotto wnozdza twoie / a kryg w v sta twoie / a zas cie nawioda na drogetko ras przessedt . A ty Ezechiasu tho bedziesz miat za znak. Jedz tego roku co sie samo ro dzi od siebie / a wtorego roku pozway ia sbet : ale trzeciego roku siercie y znicie / y sszepcie winnice / a pozwaycie owocu ich / y wypusci to coby bylo zachowanego z do mu Iudskiego / a co zostanie korzen na dot : a owoc wyda z wierzechu : Bo z Jeruzalem

wynida ostatti / a zbawienie z gory Syo nu : chutliwa milosc Pana zastepow vczy ni to .

A przetoz to mowi Pan o Krolu Asy ryjskim / Nie wnidziec do tego miasta / ani tam zastrzeli strzaly : y nie zaprzatnie go tarczaj / ani obthocy koto niego walu. Taz droga odehydzie kthora przysedt / y do miasta tego nie wnidzie / mowi Pan. A zas szejce to miasto / abym ie zachowal dla sie bie / y dla Dawida slugi mego.

Wysedt tedy Angiot Panski / y pomordo wat w obozie Asyryjskim sto / osmdziesiat y piec tysiecy. A wstali rano / a otho wssyscy lezeli pomarli. Odciagnal tedy a obdachal precz / a wrocil sie Sennacheryb Krol Asy ryjski / y mieszkal w miescie Ninive. A sta to sie / gdy czynit modte w kosciele Nesro tha Boga swego / Adramelech y Sarasar synowie iego / zabili ij mieczem / y zbiegli do ziemie Ararat / a krolowal po nim As sarhaddon syn iego .

Cap. 38.

Ezechiasz zachorowal / wstawssy znak na zegarze A chazowym / wyzdrowial a gdy mu lat pientasie zy wora przydan / a wyswobodzenie obiecane / prosile te czyniac Panu dzieki / spiewal .

O tym wyswobodzeniu / zachor zal Ezechiasz na smierc : y wssedt do nieo Izaiasz syn Amos sslow Prorok / a rzekl do nieo : Tho powiada Pan : Rospraw dom twoy / bo ty vmrzysz / a niezosthaniesz zw. Tedy obroci sie Ezechiasz twarza ku sciemie / a modlit sie Panu / rzekac : Prossie cie Panie / rospomien sie prosse iakom chadzal przed toba wprawdzie / y w doskonaly m sercu / a czynitem co bylo dobre przed twymi oczyma . A plakal Ezechiasz placzem wielkim.

Stalo sie tedy slowo Panskie do Izaiasa / mowiac : Jdz / rzecze Ezechiaszowi : Tho mowi Pan Bog Dawida oycy twoego / Stsstatem modlitwe twoie / y widzia tem tzy thwoie. Othos ia iessze przydam nad lath twoie / pientasie lath / y z reki Krola Asyryjskiego. wyrwe y ciebie y tho miasto / a zaszejce ie. A to bedziesz miat na znak od Pana / ze Pan vczyni to slowo kto rem ci powiedzial . Otho ia vczynie ze sie wstecz wroci cien praitow / przez kthore iuz byl przessedt na zegarze Achazowym slonecznym / na wstecz przez dziesiec liniy. A wsteczilo sie slonce przez dziesiec pretow po sthopniach ktore iuz bylo przemieneto .

Pismo Ezechiasa Krola Iudskiego gdy

Isaie. 3

2. Mach.

3. Mach.

4. Reg.

2. Para.

1. Reg.

1. Reg.

1. Reg.

1. Reg.

1. Reg.

Izaiasz.

był zachorzał / a zaś ozdrowiał z niemocy swojej.

Jam tak rzekł: W potowicy dni moich / poyde do bron piekielnych: rozczytham sobie ostatki lat moich. Rzekłem: Nie wyjrze Pán Bogá na ziemi żyjących / nie ogladam wiecy człowieka / y obywatela pokoju. Narod moy już ginął: y sto czył sie odemnie / iakoby kuczka pasterka: przeciethy iest iako od tkacza nie / żywoch moy: gdym sie iessze wsszczynat / przerzynał mie: od zaránia do wieczora dokonasz mie.

Niatem nadzieie aż do zaránia / iakoby Lew tak podruzgotat wssytkie kości moje: od zaránia do wieczora dokonasz mie.

Jako Jaskółce thak bede wolał / bede kłat iako gołebica: wyciągnęły sie oczy moje / pátchząc na wysokość: Pánie gwałch cierpie / odpowiedz za mnie. Co rzekne / albo co mi odpowie / ponieważ że sam uczył: Bede ia tobie rozczynał wssytkie lara moje / w gorzkości dusze mojej. Pánie iesli tho tak żywa / a w thakowch rzeczach żywoch ducha moiego / pokarzesz mie / a ożywiś mie. Ocho / w pokoiu gorzkość moja nagorzczeyssa: a tyś wzdart dusze moje aby nie zgineła / zarućites za sie wssytkie grzechy moje. Abowiem nie piekto sie będzie spowiadać thobie / ani śmierć będzie ciebie chwalić: nie beda czekać ci ktorzy z stepuia do iesiora / prawdy twojej. Żywy / żywy / ten sie tobie spowiadać będzie / iako y ia dziś: oćiec synom oznajmować będzie prawdę twoją. Pánie zbawionym nie uczyn / a psalmi nasze bedziemyć spiewać / przez wssytkie dni żywota naszego / w do Pánstkim. Kazał Izaiasz aby wziął wssy bryte fig / uczynili plastr y przyłożyli na rane jego / y był wzdrowion. Tedy rzekł Ezechiasz: Co thego będzie za znak / że ia wróde do domu Pánstkiego?

Cap: 39.

Gdy Ezechiasz Krol / wssytkie skarby swe posłom Krola Babilońskiego wkazał / Izaiasz Prorok oznajmnie mu że miał być do Babilonu zabrany.

A on czas / posłał Merodach Balađan / syn Balađanow Krol Babiloński / z listy y z dary do Ezechiasza: bo był zasłychnał że chorował / y zaś zmniejsz moc powsthat. Y był im Ezechiasz bardo rad: thedy wkazał im osobliwy gmach ziot drogich / y srebra / y zlotá / y wonnych rzeczy / y olejow bardo dobrych / y wssytkie pokładnice naczynia swego / y wssytko co iedno mogło być należono w skarbiech ies

go. Niebyło nic takowego czego by im był nieukazał Ezechiasz w domu swoim / y we wssytkiej mocy swojej.

Wssedł potym Izaiasz Prorok do Ezechiasza Krola / y rzekł do niego: Coć powie dzieli ci meżowie / y skąd przyszli do ciebie? Odpowiedział Ezechiasz: Z dalekiej ziemi przyiáchali do mnie / z Babilonu. Rzekł Ezechiasz: Coż widzieli w domu twoim? Odpowiedział Ezechiasz: Wssytko co ies dno w domu moim iest / widzieli: niebyło tey rzeczy ktorey bych im nieukazał w skarbiech moich.

Tedy rzekł Izaiasz do Ezechiasza: Słuchaj słowa Pána zastepow: Ocho przyda te dni / że beda zabrane wssytkie rzeczy ktoré olwie w domu twoim sa / y ktorych náchowáli oycowie twoi aż do tego dnia / do Babilonu: niebedzie nic zostawiono / tak Pán mowi. A syny twoje ktorzy wynida z ciebie / ktorych národziś / zabiora / a beda smich mieć komorniki na dworze Krola Babilońskiego. Y rzekł Ezechiasz do Izaiasa: Dobre iest słowo Pánstkie ktore mowił / a przydat. Tylko niech będzie pokoy y prawda za dni moich.

Cap: 40.

Proroctwo o Swietym Janie Krcicielu / o Karłu / o przysięcin Pána Krystusowym / o białochwałach / o wezwaniu na krzesćianstwo poganow.

Niescie sie / ciescie sie ludzie moi / mowi Pán Bog wasz. Mowcie ku sercu Jerozolima / skiemu / a przyzowie go: boć sie już skończyła złość jego / oba puszczona iest nieprawość jego: Wzielo z ręk Pánstkiej łowicie za wssytkie grzechy swoje. Głos wolańcego na puszczey: Przyprawiaćcie droge Pánstka / prosihe czynicie na puszczey ścieżki Boga naszego. Każdy wolał będzie podwyszon / a każda góra y pagorek będzie ponizón / y beda wssytkie rzeki krzywe naproszczone / a chropowate / drogami gładkimi. A oblaui sie wielmożność sławy Pánstkiej / y zaraz wyjrzy każde ciato / że wsta Pánstkie mowity.

Głos mowiacego / Wotay. Tedy rzekł: Coż mam wolać: Wsselkie ciato siano / a wsselka sława jego / iako polny kwiat. Wyszło siano / y kwiatek opadł / że wiatr Pánstki wionął nań. Prawdziwie siano iest lud / wssuszone iest siano / opadł y kwiat: ale słowo Pána Boga naszego trwa na wieki. Wstępná góra wysoka thy ktory Kaześ Ewangielia Syonowi: Podnies mocno głos twego / ktory Kaześ Ewangielia mia

4. Reg: 24.

Isaie: 57.

Matth: 3.

Marci: 1.

Luci: 1.

Ioan: 1.

Ioan: 1.

Psal: 89.

Ecclesi: 14.

Iacobi: 1.

1. Petri: 1.

Matth: 5.

Psal: 32.

116. & 118.

1. Petri: 2.

Isaie. 62.

Ezech. 34.

Sapien. 9.

Roma. 11.

Isaie. 44.

Pfal. 146.

Isu Jeruzalem / podwyż / nieboysie. Po-
wiedz miastam Judskim / Oto Bog wasz:
Oto Pan Bog w mocy przyjdzie / a ramie
iego będzie panować: Ocho / zaplata iego
snim / a sprawa iego przed nim. Jako pa-
sterz / będzie pász trzode swoje: w ramieniu
swoim zgromadzi baranki / y w zanadrzu
swoim będzie ie nosił / kothne thez sam po-
niesie.

A ktoż rozmierzył wodę gąsienic / a nie-
biosá dlonia zważył: Ato zawiesił trzemi
pálcy wielkość ziemi / y rozważył ná wa-
dze gory / a pagórki ná skalach: Atoż rá-
tował ducha Páńskiego: albo kto był w nie-
go rádny / a wkazał mu: skimże sie w ráde
schadzał / a násthróit go / y náuczył sciesski
sprawiedliwosci / y wycwiczył go w umie-
tetności / a droge rostropności okazał mu:
Oto Narodowie (iemu przyrownáni sa)
iako kropka z wiaderka / a iako mgnienie ie-
zyka w wági / poczytáne sa: Ocho / wyspy
iako by máluczkich proch. A Liban nie do-
stanie ku podpáleniu / y zwierzat ie nie stá-
nie ná zupełne offiary. Wssyscy narodowie
iako by nie byli / thák sa przed nim: a i iko by
nie / y częz miejsce poczytáne sa od niego.

A thák komużescie podobnym uczynili
Boga: albo co zá obraz iego postawicie: A
zá rytého obrazu nie Sznicár sprawił:
albo wiec zlotnik zlotem ij wyformował /
albo tenże zlotnik ze srebrnych blach uczy-
nił: Mocne drzewo y ktureby nie gnito ob-
rat: rzemieśnik mądry pátrzy iako by postá-
wił obraz żeby sie nie obálit. I zá tego nie
wiecie: Zażescie nie slysseli: zá wam tego
nie zwiástowano od poczatku: záliście nie
zrozumieli fundamentow ziemi: Atoż
siedzi ná okregu wssyckiey ziemi / a obywa-
tele iey sa / iako by Szaráncza: Atoż rozpo-
strza Niebiosá iako nié / a rościaga ie iako
Namiot ná mieszkánie. Atoż dáie tájem-
nych rzeczy wybadáże iako by nie byli / Se-
dzie ziemskie iako by częz uczynili: záprá-
de áni wsszczepiony / áni wsiány / áni wko-
rzeniony w ziemi pień ich: Nagle wionat
ná nie / álic wshli: a wicher iako sloniáne
zdóbto wyniesie ie. A komużescie mie przy-
podobáli y przyrownáli / mowi Swiethy:
Podnieście wzgore oczy wasze / a obaczcie
kto to stworzył: kthory wywodzi rzessa ich
pod liczbá / a wssyckich po imieniu wzywa
prze mnostwo mocy á siły / y mocności ie-
go / y iedurny nie zostat.

Ciemu powiádaś Jakobie / a mowiś Ja-
sraelu / Skrytha iest droga moia od Pana
á od Boga moiego sad moy odssedł: I zá
nie wieś / álbos nie slychat: Bog wiekuiśthy
Pan / kthory stworzył gránice ziemi: nie v-
stanie / áni sie mordowác będzie / a niemáś

poscignienia á doscia mądrości iego: Ato-
ry dodawa sprácowánu mocy / a thym
kthorych niemáś mocności / y siłe rozmna-
ża. Vstána dzieci / á beda robotowác / y mto
dzieci w niemocy swey pádna. A kthorzy
máta nádzicie w Pánie / zmieniá moc / we-
zma piórá iako Orłowie / pobieža á beda
sie mordowác / beda chodzie / a nie vstána.

Cap: 41.

Rozpráwia Pan z bátwochwáley o możności
swey / y o rozmáitých dobrodziejstwach kthore ludu
swemu Izráelskiemu uczynił / záraz okázáie bá-
wánska niewládza / y bátwochwálcow niściánnosć.

Jech ku mnie nie nie mowia
Wyspy / a Narodowie niechay
zmieniá moc: niech pierwey
przystapia / toż pothym niech
mowia / pospólu sie do Sabu
przystapmy. Atoż wzbudził od wschodu
Slonica sprawiedliwego / zábałat go áby
ssedł zá nim: Da w obliczności iego Naro-
dy / y krole odzierzy: dá iako by proch mieczó
wy iego / a lukowiy iego iako zdobto porwa-
ne od wiátru. Będzie ie gonit / przeminie
w pokóiu / sciesská ná nogach iego nie wka-
że sie.

Atoż to sprawił y uczynił / wzywáiac ná-
rodow od poczatku: Ja Pan / Pierwssy y O-
státeczni ia iestem. Wyzráły wyspy á vlekłi
sie / kráie ziemskie zumiály sie / y przybliżyli
sie y przystapili. Jeden káždy kłánie sie swe-
mu pomagác będzie / a bráthu swemu rze-
cze / Potrzepiay sie. Posilił Kotlarz bjac
mtotem / onego kthory też ná ten czas kú-
rzałac: ná lutowánie sie godził: y vmoenil
go gwózdziámi / áby sie nie ruffáto.

A ty Izráelu slugo moy / Jakobie kthore-
gom obrat / násienie Abrahánowe przyia-
ciele moi / w kthorymém cie zachwycił od
kráiorw ziemi / a z dálekich stron iey wez-
walem cie / a rzektemci: Slugaś ty moy / o-
bratem cie / a nie odrzucitem cie. Nie boy
sie bo ia iestem stobá: nie vchylay sie / bomci
ia Bogiem twoim: posilitem cie / y rátho-
walem cie / a przyietá cie práwica spráwie-
dliwego moiego. Oto beda pohámbieni / a
záwssydzá sie wssyscy kthorzy walezá prze-
ciwko tobie: Bada iako by nie byli / y wugi-
na meżowie kthorzy sie tobie zástháwáia.
Będzie ich ssutá / a nie náydzieś / meżow
tobie przeciwnych: Bada iako by nie byli / a
iako by zniszczenie cziłowieká walczácego
ná cie. Abowiem ia iestem Pan Bog twoy
kthory cie trzymám zá reke twoie / y kthory
mowię: Nie boy sie: Jam ciebie wspomogi
Niechciey sie báć robaczkú Jakobie / ktho-

Isaie. 4.
E 43.
Apoca. 1
E 12.

Isaie. 43

Izaiasz.

rzyście pomarli z Izraela: i am tobie dopo-
 mogli/ mowi Pan/ y odkupiciel twoy swie-
 ty Izraelski. Jam ciebie potożył iako woz
 na miodzbe nowy/ kthory ma zeby trzace:
 Bedzieś młocił gory/ y potrzese/ a pagor-
 ki w proch obrocisz. Bedzieś ie wiat/ wiatr
 zanieśie/ a wicher rozmiecie ie: a ty rozrą-
 duieś sie w Panie/ y w swiethym Izraelu
 rozweseliś sie. Potrzebni/ y wboży słu-
 wod/ a nie mają ich/ iezik ich od pragnienia
 vsecht. Ja Pan wysłucham ie/ Bog Izra-
 elski nie opuścze ich. Otworze na naywy-
 szych pagorkach rzeki/ a w pośro-
 dzynice: uczynie z puszczey ieziora wodne/
 z ziemie niedrożney żrzdla wod. Dam na
 pustynia Cedr/ y tharn/ y swierk/ y drze-
 wo oliwne: Potoże na puszczey Jodie/ y
 Wiaz/ y Buzspan pospolu: Aby widzieli
 y wiedzieli/ y rozczytali sobie/ y zrozumieli
 pospolu/ ieto reká Pańska uczynitá/ y swie-
 tchy Izraelski stworzył to.

Gene: 21.
 Izaie. 35.
 13. & 44.

Przetoścież też rzecz a sprawiedliwość
 wasze/ mowi Pan: Przynieście/ iesli śnac
 co macie/ rzekł Krol Jakobow: Uciech
 przystapia/ a zwiastuia nam wszytke rze-
 czy przysly. Pierwsze ktore iuz byly opowie-
 dzcie: y przyslyśmy sercá nášego/ a bedzie
 my wiedziec posleynie rzeczy ich/ a kthore
 ieszcze mają przysc wkazcie nam. Opowie-
 dzcie te rzeczy ktore mają przysc na przy-
 sly czas/ y bedziem wiedziec ieszcze wy Bo-
 gowie. Dobrze też albo złe/ iesli możecie
 uczynicie/ a mowmy/ y wzrzymy sie spolu.
 Oto/ wy iestescie z miszcego/ a robotá wá-
 ssa z tego czego niemają. Obrzydnoścá ten
 iest/ ktory was obrat.

Wzbudziłem od putnocy/ y przyjdzie/ od
 wschodu słońca: bedzie wzywát imienia
 mego/ y przywiedzie wrzedniki iako bloto/
 a iako gárneczarz ktory tłoci nogami gli-
 ne. Ktoż zwiastował od wsszczecia/ abyśmy
 wiedzieli/ y od poczatku/ abyśmy rzekli:
 Sprawiedliwy iest: Niemają ktoby zwi-
 stował/ albo opowiedziat/ albo ktoby słu-
 chat powiesci wáshych. Pierwszy ku Siono
 wi rzecze. Owom ia iest/ a miastu Jeruzále-
 dam Ewangeliste. A widziatem/ a nie by-
 to stych żadnego kthoryby wssedł w rádę/ a
 spytany aby slowo odpowiedziat. Oto wssy
 scy niesprawiedliwi/ a nieczemne uczynki
 ich/ wiatr y próżność bawány ich.

Izaie. 43.
 Matth: 8.

Cap: 42.

Słowá Boga oyca ku Kryslusowi synowi swemu
 y o iego sprawách/ o bawo chwałstwie y slepocie ży-
 dowstey.

TO slugá moy/ przymie go:
 wybrány moy/ ulubita sobie w
 nim duffá moia: Dalem ducha
 moiego na niego/ Sady Fla-
 rodom bedzie wydawat. Nie
 bedzie wolat/ ani bedzie bratowát osobá-
 mi/ ani bedzie slyssan głos iego na dworze.
 Thrzciny przetomionej nie zethrze/ y lnu
 kurzacego sie nie vgasí: w prawdzie wy-
 wiedzie sad. Nie bedzie smutnym/ ani
 zaburzonym/ alezby potożył na ściemni sad/ a
 zakonui iego beda oczekawac wyspy.

Matth: 3.
 12. & 17.

To mowi Pan Bog kthory stwarza nie-
 biosá/ y rościaga ie: vmacnia ziemie/ y rze-
 czy wssytki ktore sniey wyrastá: ktory dá
 ie rchnienie ludziom kthorzy sa na niey/ y du-
 cha tym co chodza po niey. Ja Pan wez-
 watem cie w sprawiedliwosci/ y wiatem
 cie za rękę/ a zachowatem ciebie. A dalem
 cie za przymierze ludu/ za swiatlosc Naró-
 dom: abyś othworzył oczy slepych/ a wy-
 wiodł wieznia z zamknienia/ y z domu cie-
 mnice/ te kthorzy siedza w ciemnosciach.

Izaie. 49.
 Luce. 2.
 Zacha: 9.

Ja Pan/ to iest imie moie: Cei moiey in-
 ssemu niedam/ a chwaty moiey rytym obra-
 zom. Ktore rzeczy pierwsze byly/ otho iuz
 przysly: nowe rzeczy też ia zwiastuię: pier-
 wey niżli sie sthána/ dam ie wam slysec.
 Spiewaycie Panu piosnke nowa/ chwata
 iego od kraioy ziemie/ kthorzy sie puszcza-
 cie na morze y pełnosć iego: Wyspy y oby-
 wárele ich. Uciech sie podzwignie puszczá/
 y miasthá iey: w domiech bedzie mieszkac
 Cedar: Chwalcie wy co mieszkacie na opo-
 ce/ z wierzchow gor beda woiac. Beda dá-
 wac Panu slawe/ y chwate ie na wyspiech
 beda opowiadac. Pan iako mocarz wyni-
 dzie/ iako mąż rycerski wzbudzi zawisna
 miosc: bedzie wrzeszczat y bedzie wolat:
 nád nieprzyiacioly swemi zmocni sie.

Psal: 149.

Milczatem zawždy/ a nicem nieodma-
 wiat/ bytem cierpliwym/ iako tá co sie ro-
 dzienim pracuje/ bede mowit: rozprosse/ y
 zaraz poltne. Spustosse gory y pagorki/ a
 wsselaka trawe ich wysusse: y obroce rzeki
 w ostrowy/ y ieziora wysusse. A przywiode
 slepe na droge o kthorey niewiedza/ y kaze
 im chodzic po ściestkach kthorych nieznali:
 potoze ciemnosci przed nimi miastho swa-
 tlosci/ y krzywe miasto prostych: them slo-
 wa im uczynit/ a nieopuscitem ich. Obro-
 cili sie wzad: niechay beda zhanbieni po-
 hanbieniem/ kthorzy dufá w obraziech
 rytch/ kthorzy mowia obrazowi lanemu/
 Wy iestescie Bogowie nášy.

Gluszy sluchaycie/ a slepi wytrzeszczay-
 cie oczy ku widzeniu. A ktoż slepy iedno slu-
 ga moy: A gluchy/ iedno do ktoregom po-
 sly moie posylat: Ktoż slepy iedno ten co

Matth: 15.

zaprzędany jest: a ktho ślepy/ iedno sluga
Pánstki: Kthory widziś wiele rzeczy/ y zaś
niebedzieś przysirzegat: kthory maś otwo-
rzone vssy/ za nieuslyssyś. A Pan chciat
aby go postwiecił/ a w wielmożył zakon/ y
wyniosł wzgore. Ale on lud rosthárgány/ y
zpusťossny: síttem mtozbienicow wssystcy/
a w domiech ciemnic pokrly sie: przysli
theż ná drapiesthwo/ a nie iesth then coby
wyrwat: w rozchwatanie/ a niemáś tego
coby rzekł: Wroć. A kthoryś iest między wá-
mi kthoryby sluchat tego/ pilnie baczyt/ a
przysluchawat rzeczy przyslych: A kthoż dat
ná rosthárganie Jakóbá/ y Isráelá/ thym
co burzyli: zaś nie sam Pan/ ktozemusmy
zgrzesyli: A niechcieli po drogách iego
chodzieć/ y nie slucháli zakonu iego. Prze-
toż wylat ná nie zágnierowanie pierzchliwo-
ści swoiey/ y wielka wojne: y popalit go w
okrag/ y nie poznat: y podpálit go/ a nie
zrozumiał.

Cap: 43.

Lud żydowski wierny bęspiecznym czyni / y obie-
cuje mu wiarę / o iednym Bogu ná kthorego niemáś
inssęgo / a ten igladya grzechy nássę.

Isaie. 41.
4. Reg: 17.
Deute: 7.
Ez. 26.
Osee. 1.
Exodi. 14.
Danie: 3.

Theraz the słowa mowi Pan
kthory cie stworzył Jakobie/ y
zfformował cie Isráelu: Nie-
boy sie/ bo m cie odkupit/ a wes-
zwatem cie imieniem twym/
moies thy. Gdy poydzieś przez wody/ bede
sthoba/ a rzeki cie nieokryia: Gdy bedzieś
chodzit w ogniu/ nie spaliś sie/ a płomień
niebedzie gorzeć ná tobie. Bo ia iesthem
Pan Bog twoy swiety Isráelski/ zbawi-
ciel twoy/ datem vbtaganie twoie Egipt/
Muryńska ziemia y Sabá za cie. Ponie-
woażes sie stat počciwym przed mymi oczy-
ma/ y chwalebny: iam ciebie vmitował/ y
dam ludzie za cie/ y narody záduśse twoie.
Nieboysie/ bo wiedz zem ci iest przy tobie:
od slonca wschodu przywiode nasienie two-
ie/ y od Záchodu zbiorę cie. Rzekne wiá-
tru putnocnemu/ Day: a Poludniowemu/
nie zábraniay: przynies syny moie z dáleká
a corti moie od kraiów ziemie. A wsseltieś
go kthory wzywa imienia mego/ ku chwale
moiey stworzytem go/ y wyformowałem
go/ y uczynilem go. Wywiedź precz Lud
ślepy/ y ten kthory ma oczy: głuchy/ y kthory
ma vssy. Wssystcy narodowie zgromádzi-
li sie pospolu/ y zebráły sie pokolenia: A
kthoż zwas zwiastowałby tho/ a one rzeczy
kthore sa pierwsse/ uczyni żebyśmy ie slyśe-
li: Niech dádo swiádky ich/ y niech beda
vspráwiedliwieni/ niech slucháia y mo-

Isaie. 41.
Matth: 8.
Isaie. 29.
Gala: 3.

Luce. 14.
Eph: 3.

wia/ Prawdziwie. Wy iestescie swiádko-
wie moi/ mowi Pan/ y sluga moy kthore-
gom obrat: abyście wiedzieli/ y wierzyli
mi/ a żebyście rozumieli/ że ia sam iestem.
Przedemna nie iest utworzony Bog/ y po-
mnie nie bedzie.

Ia iestem/ Ia iesthem Pan/ y nie iesth
kromia mnie zbawiciel. Jam zwiastował
y iam zbawit: y oznaymitem/ a niebyt mie-
dzy wámi obcy. Wyście swiátkowie moi/
mowi Pan/ a ia Bog. A od počátku ia
sam/ y nie iest kthoryby z reki moiey wyrwat
bede co czynit/ a ktho mi to odwiedzie?

Tho mowi Pan odkupiciel wáś/ swiety
Isráelski: Dla was zeslatem do Bábilonu/
y oderwatem wssystkie zawory/ y Cháldey-
czyki kthorzy sie w swych okrećciach chlubil.
Ia iestem Pan swiethy wáś/ stworzyciel
Isráelow/ Krol wáś. Tho powiáda Pan:
kthory uczynit droge ná morzu/ y ná wodách
bystrych scieśke. Kthory wywiódł wóz y ko-
nia: zasshep y mocnego/ pospolu zesneli/
ani powstáno záśie: zmiadleni a stháréi sa
iáko Len/ y zágaśseni sa. Nie spominaycie
ná pierwsse rzeczy/ a ná sthárádawne nie
zapátrzaycie sie. Otho ia czynie nowe rze-
czy/ a teraz wzniáda/ wádyć ie poznacie:
potoże ná puszczey droge/ a ná niedrożniku
rzeki. Bedzie mie chwalić besthya polna/
Smokowie y Strusowite: izem dat ná pu-
szczey wody/ a rzeki ná niedrożnym mieyscu
abym dat napoy ludu moiemu/ wybráne-
mu memu.

Lud ten stworzytem sobie/ chwale moie
bedzie opowiadat. Nie wzywateś mie Ja-
kobie/ aniś vsilował we mnie Isráelu: nie
offiarowateś mi baráná zupełney obiáthy
twoiey/ aniś mie slawit obiátami twemi:
nie kazatemci sluzić w obiácie/ ani mci pra-
cey zádat w Kádzidle. Nie kupileś mi zá-
srebro wonney trzciny/ a thuktem offiar
twoich nie zápoites mie. A wádam przed-
sie kazates mi sluzić w grzechách twoich/
zádátes mi praca w nieprawościách two-
ich.

Ia iestem/ ia iestem sam/ kthory zmywam
nieprawości twoie dla mnie/ a ná grzechy
twoie niebede pámiethat. Przywiedź mie
sobie ná pámieć/ a sadźmy sie spolu: po-
wiedz iesli co maś czymby mogt być vsprá-
wiedliwiony. Oćiec twoy pierwsy zgrze-
syt/ y tlomáże thwoi wykroczyli przećiwo
mnie. A splugáwitem Kriázetá swiete/ y
datem ná wytrácenie Jakóbá/ a Isráelá
ná vraganie.

Cap: 44.

Isaie. 4.
Apoca:

Isaie.

Exodi: 1.
Isaie. 3.
Isaie. 10.
Ez. 37.

Psal: 106.
Isaie. 35.
Ez. 4.

Isaie. 1.
Hier: 7.

Psal: 1.
Hier: 3.

Gene: 3.
Num: 1.

Proroctwo o nowym kręście / gani bałwany y bałwo
chwalce / a odzywa ich od bałwanow / do Boga pra
wdziwego.

sie iey / y rozgrzał sie / á rzekł : ách thoćiem
sie rozgrzał / widziatem ogień. Al on ostátet
drzewá wczynił lobie Bogiem / y rytym ob-
razem : náchyla sie przed nim / y dáie mu mo-
dle / y prósi á modli mu sie / mówiac : Wy-
baw mie / Boś ty iest Bog moy. Niewie-
dzieli áni rozumieli / bo zaślone maia ná o-
czu / áby nie widzieli / y nierozumieli ser-
cem swoim. Nie rozczętywáia ná myśli
swoiey / áni vznawáia / áni sie czuia / áby
rzekli / Potowicem go spalił w ogniu / y ná-
piektem ná węgłu iego chlebá / náwarzy-
tem miesá y iadtem / y z ostáthká mam bát-
wáná wczynić : przede pniem onego drze-
wá pádác : Czesć go inż iest popiołem : serce
nie madre á głupie bedzie mu dáwác mo-
dle / á przedsie nie wyswoobodzi dusse swo-
iey / áni rzecze : Wiere podobno kłamssthywo
jest w práwicy moiey.

Pamiętaj na te rzeczy Jakobie y Izrae-
lu/ boś ty ieśt slugą moy/ stworzyłem cie/ ty
ieśtes slugą moy Izraelu/ nie zapomina-
mie. Zagładziłem iako obtoł nieprawości
twoie/ a iakoby mgie grzechy twoie: przy-
wroćże sie ku mnie/ bom cie odkupit.

Chwalcie Boga Niebiosa / abowiem mi-
łosierdzie uczynił Pan: Wykrzykajcie z ra-
dości kraie ziemskie: Brzmićie gory chwa-
leniem / las y wszelkie drzewo iego / abo-
wiem odkupił Pan Jakoba / a Izrael Be-
dzie w wielbiony.

Tho Powiada Pan/ odkupiciel twoy / y
tworca twoy z żywota. Ja iestem Pan kto
ry wssystko czynie / rozciągający Niebiosá
sam/ wstánáwíający ziemię/ á żaden iny se
mna. Nikczemne czyniacy známiona wie
szkow/ á czarownicy w ssálenstwo obracá
iacy. Ktory obracam Medrce wsspák / á w
mieietność ich czynie głupstwé. Wzbudzam
słowo slugi swego / á ráde posłow iego ná
pełniáiac. Ktory mawiam miástu Jeruza
lem/ beda w tobie miešťác: á miástem Ju
dskim/ bedziecie zbudowane / y pustynie ied
wzbudze. Ktory mowie głebokości: Spú
stosses / á rzeki twoie wysusse. Ktory mowie
Cyrusowi/ pásterz moy iestes / á wssystkét
wola moie wypelnisz. Ktory mowie miástu
Jeruzálem / bedzies zbudowane: A kós
ciotowi/ bedzies zátożony.

Cap: 45.

Proróctwo o Tyrusie y o zwycięstwach tego /gro-
mienie tego przez niewdzięczność /o narodzeniu Krę-
stusowym /o nawróceniu pogańskim /wspominanie tu
połęcia

CC cc iiij

The

saie. 35.
43. & 41.

Ezech: 36.
Act: 2.
Joel: 2.

Isaie. 41.
43. & 48.
Apoca: I.
& 22.

Isaie. 43.

Roma: II.
Gene: T.
Iſaie. 40.

E O mowi Pan Pomazancowi memu Cyrusowi / ktorzy stworzyli wiat prawice / abym podbil przed obliczym iego narody / a grzbiethy Krolow obrocił / a bym otworzył przed nim brony / a wrothą nie beda zamknięte. Ja przed toba poydę: a zawołane na ziemi poniżej / wrothą nie: dziáne zethre / a zawory żelazne potanie: A dam ci skarb skryty / y tajemności tajnych rzeczy / abys wiedział / że ja jest Pan ktorzy nazywam imię twoie / Bog Izraelski.

1. Esdr. 1. Dla Jakóbá slugi mego / y dla Izraela wybranego mego / wezwalem cię imieniem twoim / przypodobniłem cię / a nie poznałeś mnie. Ja jestem Pan / a nie jest żaden wiec / prócz mnie nie jest Bog: przepasałem cię / a nie poznałeś mnie: Aby wiedzieli ci co od wschodu słońca / y co od zachodu / że chybá mnie nie ma inego Boga. Ja jestem Pan / a nie jest in / ktorzy sprawuje światłość / y stwarzam ciemność / ktorzy czynię pokoy / y stwarzam zło. Ja Pan / ktorzy ty wssystki rzeczy czynię.

Gene: 39. Spuśćcie rose niebiosá zwierzchu / a obłoki niech dadzą deszcz sprawiedliwy: niech się ziemia otworzy / a wrodzi zbawiciela / a sprawiedliwość niech spotu wzniósł. Ja Pan stworzyłem go. Biada temu ktorzy odmawia a sprzeciwia się słowu / stworzy cielowi swemu / skorupa z greckiej gliny.

Isaie. 43. **Hiere: 1.** **Iudic: 9.** **Roma: 9.** **Isaie. 29.** **Hiere: 18.** **1. Esdr: 1.** **Roma: 11.**

Jaś rzecze glina garncarzowi swemu / Coś czynisz / a robotą twoją bez celu jest: Biada ktorzy mowi orcowi / Ciemu spłacaż: A niewieście / czemu rodziś: To mowi Pan / swietły Izraelski stworzyciel iego: o przyszłe rzeczy pytajcie mnie: o syniech moich / y o sprawie rąk moich / poruczyć mi. Jam uczynił ziemię: y iam na niej stworzył człowieka: rece moje rozposłały niebiosá / y wssemu rycerzowi ich rozkazatem. Jam go wzbudził ku sprawiedliwości / a wssystkie drogi iego zrzadzę: On zbuduje miasto moje / y ierce moje wypuści / nie za zapłatą / ani za dary / mowi Pan zastępów.

To powiada Pan: Praca Egipska / y kpięctwo Murzynskiej ziemi / y Sabaim meżowie wysocy / do ciebie przyjdą / y twoi beda: za toba chodząc beda / mając okowane rece poydą: y thobie się klaniać / y ciebie prosić beda: Tylko w tobie jest Bog / a nie maś krom ciebie Boga. Zaprawdę ty jesteś Bog skryty / Bog Izraelski zbawiciel. Pohanbieni są w zaptoneli się wssy: w pospółku odesłali na pohanbienie wssy: w budownictwie bledow. Izrael zbawion jest w Panie zbawieniem wielkim: nie będziecie pohanbieni / ani się zapłacać będziecie aż na

wiek wiekom. Bo to mowi Pan ktorzy stworzył niebiosá / on jest Bog ktorzy stworzył ziemię / y uczynił ją / y on jest tworca iey: nie poproźniczyć ją stworzył: ale aby mieściano na niej / stworzył ją. Ja Pan / a nie: go nie maś. Nie mowilem tego potajemnie / na ktorym miejscu ziemi ciemnym: Nie rzekłem nasieniu Jakóbowemu daremnie / Szukajcie mnie. Ja Pan ktorzy mowie sprawiedliwość / ktorzy opowiadam proste rzeczy.

Zgromadźcie się / a przyjdźcie / y przyśtańcie pospół / ktorzy jesteście zbawieni z Narodow: Nie wiedzieli nic ci co podnosi drzewo rycia swego / a prosta Boga ktorzy nikogo nie zbawia. Opowiadajcie a przyjdźcie / y poradźcie się spół: kto to kiedy dał słyszeć od początku / a do tych miast kto to kiedy opowiedział: A zaż nie ja Pan / y nie jest wiec Boga chybá mnie: Boga sprawiedliwego / y zbawiającego nie maś prócz mnie.

Nawróćcie się ku mnie / a będziecie zbawione wssystkie granice ziemi: Bo ja jestem Bog / a inego nie maś. Przez sam siebie przysięgam / wynidzie z ust moich słowo sprawiedliwości / a nie wróci się: Bo mi się będzie klaniać wssystkie kolano / y będzie przysięgać wssystki ięzyk: A tak w Państwie / rzecze / moje są sprawiedliwości / y rozkazowanie do niego przyda / a beda pohanbieni wssy ktorzy się mu sprzeciwiają. W Panie będzie usprawiedliwione / y chwalone wssystko nasienie Izraelskie.

Cap. 46.

Ożanie marność bawiają y ich przyszłe pokasie / nie / Bog ożieci gromi budy przy bawiają / a obecną im zbawienie przysyna swego.

L aman jest Bel / struszone jest Nabo: stali się bawiający ich bestyami y dobytą / Brzemiona wasse ciestkiej wagi aż do zmordowania: sprochniały y potarte są pospół / nie mogli zbawić noszącego / y dusza ich w niewola poydzie.

Stuchajcie mnie domie Jakóbow / y thy wssystek osthatku domu Izraelowego / w ktorych nosi żywot moy / ktorzy piastują tono moje. Aż do sthárości ja sam / y aż do stwizny ja bede nosić: Jam uczynił / ja theż bede piastował: a poniosę / y zbawię. Komużście mnie przypodobnili / y przyrównali: ktorzy znosić złoto z worka / a srebra na ssalach ważyć: zmagiać złoto / a aby wam uczynił Boga: y wpadać przed

Exodi. 20

Roma: 1. Philip:

Isaiafz.

nim / y chwate mu dawaię. Tossę go nę rę
mionach / przenossę y kładę zęs nę mie-
sce ięgo / y będzie statę ani sie russy z mie-
scę swęgo / ale choć theż y wotęc nęn będa / nie
nie wsslyssy: Z utrapięnia nie wyswobodzic
ich. Pęmietaycie nę tho / ę wssydaycie sie:
przywrocicie sie przestępnicy do sercę. Pę-
mietaycie nę pierwssy wiel / ęcięm ię ięstb
Bogiem / y niemęss wiecey Boga / y nie ięst
my żaden podobny: Ktory oznaymiam nę
poczętkę nęypoślednięssę rzeczy / ę od
przochęku te ktore sie ięscę nie ssbęły / mo-
więc: Kędę moię będzie statę / ę wssysko sie
stęnie co ięst wotę moię: Ktory wzywę
od wschodu słońcę pęchę / ę z dęlekciey zię-
mie nężę kwoię moię: K mowię / ę przy
więde to: stworzylem / ę wczynie to.

Sluchaycież mie wy thwęrdęgo sercę /
ktoryssię dęleko od spręwiedliwosci. Bli-
skom wczynie spręwiedliwosć moię / ę nie
oddęli sie y zbęwienie moię nie omięssę.
Dam nę Syonie zbęwienie / y Jzraelowi
wielmożnosć moię.

Cap: 47.

Opowięda stłumięte ę zępsowane Bębilontey /
prę ię pyche / chlębe / y okrucieństwo nęd zydy / ę
ię w wiesssękach nędnie swę pokędęssę.

Step nędot / ę siedz w prochu
pęanno corko Bębilontę / siedz
nę zięmi: Nie męss stolcę corti
Chęldęsskiey / bo cę ięż wiecey
nie będa nęzywęć rospięssę-
nę ani supelne. Wężmę jęarno ę miel męke:
Obnęż niepoćciwosć twoię / odkry plecy /
odwię golęni / idzę przez rzeki. Obięwi sie
zężywosć twoię / ę będzie oględano po-
mierwssko twoię / pomste wczynie / ę nie zę-
stęwi mi sie cężowiek. Odkupięcię nęss / pan
zastępow imię ięo / swięty Jzraelsski. Siedz
milczęc / ę wnidz w cięmnosć corko Chę-
ldęsskę: bo cę wiecey niebęda nęzywęć pę-
nię krolestw.

Rozgniewatem sie nę lud moy / splugęwi
tem dziedzictwo moię / ę datę ię w rece
twoię: nieokężęss nęd nimi mitosierdzia:
nęd Stęrym obciężęss iężmo twoię bę-
żo / ę rzekięss: Nę wieki ię będe pęnia. Nie
potożęss tęgo nę swym sercu / ęnis wsspom
nięss nę ostętecżne rzeczy twoię. Otoż te
raz sluchay tęgo rośkossnico / ę ktora mie-
sskęss dufęle / ktora mowię w sercu swoim /
Ję ięstem / ę nie ięst inęgo nęd mie: powię
dęss niebęde siedzięc wdowę / ęni vżnam
nieptodnosci. Przydę nę cę te dwię rze-
czy nęgle iędnęgoś dnę / nieptodnosć / y
wdowoswo. Węstornię rzeczy przysly nę

cię / dla mnośchwę cęż twoich / y dla zę-
twęrdzienia wielkiego zęklinęnia twęgo.
A miewęss dęssanie we zlosci twoię / y
mawięss: Niemęss ktoryby mie widzię.
Madrosć y wmięetnosć twoię / te cę ossu-
kęty. K mowięss w sercu thwoim: Ję ię-
stem / ę nęd mie inssęy niemęss. Przydzie
nę cę zę / y niezwięss skęd sie wsięlo: y
oborzy sie nę cę poręss / Kthorey niebę-
dzies mogę zmyć: przypędnie nę cę nę-
gle nędzę / o kthorey niebędzies wiedzic.
Stężę z Cężrownię twoięmi / y z mno-
stwem cęż twoich / w ktorychęss sie pilnie
obieręss od młodosci twoię / owęc tho co
pomozę / ębo będziesli mi mogę być sil-
nięssę. Wstęss w mnośtwie rad twoich /
niechęy stęno / niechę cę zbęwia co prękty-
kuię z niebę / ktory sie wiece zapętrżęli nę
gwężdy / y ręchorywęli kężęce / ęby snich
pręktykowęli co nę cę mięto przydę. Oto /
stęli sie ięto żężbto / ogień ię spalę: nie wy-
bęwia dęsse swoięy z mocy ptomienięwęy /
niemęss węgla rozżężonego co by sie od
nięgo zęgrżęli / ęni kominę / ęby przy nim
siedzięli. Tękci sie stęly tobie wsssskie rze-
czy w kthorychęss iędno pręcowęss: Kępy
twoi od młodosci twoię / Kężdy po drobze
swoięy będzili / nie męss kthoryby cę zbę-
wit.

Cap. 48.

Wymięss pę nę cęży zydom ssbęrdęwne do /
brodęssstwa swoię / ktore im cężni / ęcęc ię od Bę-
wanow odwięss / obiecię theż ię dla imięnia swęgo
cęc ię zbęwię. A wpmięss ięby od Bętwęchwal-
sswa kęgipskiego wysly ęssmęgo pęss Bogięm nę-
li.

Sluchaycie tęgo domię Jęko-
bow / ktorych nęzywęss imię-
nię Jzraelowym / ę wyslyss
cę z wod Jędsskich / Kthorzy
pręssięgęcie w imię pęsskie / ę
nę Bogę Jzraelsskie pęmiętęcie nie w pra-
wosć ani w spręwiedliwosć. Bo sę węż-
węni z mięssss swięte / y nę Będżę Jzrael-
sskim wstęnowieni sę: pęn zastępow imię ię-
go. Pierwssę rzeczy od onę cężsu zwięss-
watem / y z wss moich wysly / y datę ię sly-
ssę: nęglięm spręwit / y przysly. Bęm wie-
dzięss żę ty ięst twęrdy / ę kęnę żęlężnę sę-
ię twoię / y cężo twoię miedzięne. Opo-
wiedziamci od onęgo cężsu: pierwęy nę-
li przysly wkazętem thobię / bys lępak nie-
rżękt / Bętwęni moi wczynili the rzeczy / ę
ryte y lęne obrężmoię rośkężęty to. Cęss
kólwie slyssat / pętrż nę wsssskie rzeczy: y
zwięssowęssię ię wy: Datę cę slyssęć
nowę rzeczy od onęy chwile / y zęchowane
sę ktorych ty niewięss: teraz stworżone sę /

Heřter. 7.
Isaia. 29.

Matth: 3.

Isaia. 51.
E 54.
Hierc: 31.

Isaia. 57.

nie od onego czasu: y przededniem / a nie
slyssates ich / bys lepak nie rzekł: O to mi
ie poznat. Anis slysat / anis poznat / ani
od onej chwili otworzono iest vcho twoie.
Bo wiem iz przesthepuiac przesthapiš / a
przestepnikiem nazwatem cie od narodze
nia twego.

Exodi. 3. Dla imienia moiego / przeniose da
leko pierzchliwosc swa: a chwata moja
ochetnam cie / abyś niezaginac. O to cie
przeptawit ale nie iako srebro: obratem cie
sobie w kominie vbostrwa. Dla mnie / dla
mnie to uczynie / aby mie niebluzniono: a
chwaty y cci moiey inemu nie dam.

Esaie. 41. Sluchay mie Jakobie / y Izraelu ktore
43. & 44. go ia wzywam: Ja sam / ia iesthem pier
wssy / y ia ostateczny. Reka tez moja vgrun
towata ziemię / a prawica moja rozmierz
ta Niebiosā: ia ich zabakam / a stana pos
potu. Zbierzcie sie wy wssystey / a sluchay
cie: y ktory z nich the rzeczy zwiastowat:
Pan go vmitowat / vczyini wola swa w Ba
bilonie / a ramie swoje nad Chaldehyty.
Ja / iam mowit / y wezwatem go: przy
wiadtem go / y naprostowanā iesth drogā
iego. Przystapcie do mnie / a sluchaycie te
go: Nie od poczatku tainie a strykiem mo
wit: od onego czasu pierwey nizli sie stato
bytem tam: y teraz Pan Bog poslat mie / y
duch iego.

Roma: 7. To mowi Pan odkupiciel twój swiety Isrā
1. Thim: 1. elski: Ja Pan Bog twoy / ktory cie vcze v
Titum. 3. zytecznych rzeczy / y sprawuie cie na drodze
Deute: 28. po ktorey chodzisz. O byjesz byt pilen poru
czenstw moich: statby sie byt iako rzeka po
toy twoy / a sprawiedliwosc twoia iako za
krety morskie / y bytoby nasienia twego iā
to piasku / y ptod żywota twego iako glaz
kow iego: nie zaginatby byt / aniby byto po
tarthe imie iego / od oblicza moiego. Wy
hidzcie z Babilonu / vciekaycie od Chal
deyckow / z wesolym glosem zwiastuycie:
Hiere: 51. dacycie sie z tym slysec / a zanoście to aź na
1. Esa. 1. kraie swiata. Powiadaycie / Odkupit Pan
sluge swego Jakoba. Nie pragneli na pu
sczey / gdy ie wywodzit: wywiolit im z skaty
wode / y rozdzielit skate / a wyplynely wody.
Exodi. 17. Ciemāš miru nielutościwym / mowi pan.
Nume: 20. Esaie. 57.

Cap. 49.

Krytus Pan Krāiectem Żydow y Pogānow ku
zbawieniu / dan iesth na przymierze wssiem ze wssiego
swiata ludjom / szejeliwosc tych wielka ktoryz weni
wterza. Cieszy syon ktore sie vskarżato iz byto
od Boga opuszczone / obiecuiac mu takie zawolā
nie / iz zewssad ku niemu mieli sie ludzie zbiegac.

Sluchaycie wyspy / pilnie baczcie
cie Narodowie z daleka: Pan
z żywota wezwat mie / z żywo
tā mātłki moiey wspomniat
na imie moie y polozyt vsta mo

ie / iakoby miecz ostry / pod cieniem reki swo
iey zasszczycit mie y polozyt mie iako strzale
wyborna: wśadytku swoim skryt mie. R
zekł mi: Slugās ty moy Izraelu / ze sie w
tobie sławnym okaże. A iam rzekł: Popro
żnicym pracowat / bes przyczyny / a mār
niem moźność swoje strawit: przetoż Sad
moy z Pānem / a sprawa moja z Bogiem
moim. A theraz to mowi Pan / ktory mie
sobie sluga stworzył z żywotā / abym zaś
przywodi Jakoba k niemu / y Izrael nie be
dzie zgromādzon / y vwielbion iesth przed
oczymā Pānskiemi / a Bog moy stal sie mo
ca moja. Rzekł. Māto nā thym abyś mi
był sluga ku wzbudzeniu pokolenia Jako
bowe / a ku nawroceniu plugawych ostat
kow Izraelstich: Othom cie dat abyś był
świātem Pogānom abyś był zbawieniem
moim / aź do kraioy swiata.

Tho mowi Pan odkupiciel Izraelstich /
swiety iego / ku ničemney a lekkiey duszy /
y ku omierżtemu narodowi / do slugi wie
lu pānow: Krolowie wyzrza / y powstāna
Kriazethā / y modle vczyinia dla Pānā / iz
wierny iest / y swietego Izraelstiego ktory
ciebie obrat.

To mowi Pan / Czasu wziethego a vpo
dobānego wysluchatem cie / y w dzien zba
wienia ratowatem cie: y zachowatem cie
a datem cie na przymierze ludu / abyś wzbu
dzit ziemię / a odzierżat dziedziechwa roz
miotāne: abyś powiedziat tym ktoryz sa
w wieśieniu / Wynidzcie: a tym ktoryz w
ciemnościach: Biedzcie odsłonieni. Beda
sie pāsć po drogach / a po wssch row
niach pāstwiśia ich. Nie beda taknac / ani
pragnac / ani ich vtrapi goracość y słońce:
Bo ten co im lutościw / bedzie ie rzadzić /
y v krzinnic wodnāpoi ie. A poloze wssytkie
gory moie / ze beda droga / a sciesst moie
beda podwysszone. Oto ci z daleka przyda
a oto oni od pulnocy / y od Morza / a ci z sie
mie od południa. Chwalcie Niebiosā / a roz
raduy sie ziemiā / opiewaycie gory chwate:
iz poćieszy Pan lud swoy / y vbostrwu swe
bedzie lutościw.

Rzekł Syon: opuścic mie Pan / y zapom
niat mie Pan. Izaż może zapāmietac māt
kā dzieciatkā swego / by sie nie miatā smilo
wac nad synem żywota swego: Aby tez onā
zapāmietatā / ia przed sie nie zapāmietam
ciebie. Oto nā rekach moich wypisatē cie:
Mury twoie zāwidy przed memi oczymā.
Przyšli budownicy thwoi ci co cie kaza / y

Esaie. 5.

Ephe: 1.

Ioan: 7.

Aktor: 1.

Ioan: 8.

Isaie. 4.

Apost: 1.

Isaie. 51.

Psal: 11.

Hiere: 1.

Przysłowia.

Gene: 15. rozwałala wynda od ciebie. Podnies wko
 1. 60. to oczy twoie / a ogladay / wssyscy ci zebrali
 sie y przysli krobie: Zyroia powiada Pan
 ze temi wssytkiem iako ozdoba odzieies
 sie / a oblozys sie nimi iako oblubienica. A
 bowiem puscia twoia / y pusztynie twoie / y
 ziemia zburzenia twoiego / beda teraz ciaz
 sie prze mnostwo obywatelow / a daleko
 beda odpedzeni ci ktorzy cie niszczyli. Jes
 sce rzezna w wssach twoich synowie nie
 plodnosci twojej / Ciasne to mam miejsce /
 popuscimy placu na mieszkanie. A rzeczes
 w sercu twoim / Ktoz mi tych narodzil?
 Ja nieplodna / y ktoram nie rodzila / zanie
 siona y poimana: A the kthoz wychowal?
 Ja osierociata y samuchna: a ci gdziez tu
 byli?

Tho mowi Pan Bog. Ocho / podnio
 se do Pogonow reke moie / a v narodow
 podniosie známie moie. A przyniosla syny
 twoie na reku / a corki thwoie na ramio
 nach pomiosa. A beda Krolowie piastuno
 wie twoi / y krolowe piastunkami twemi:
 twarz nasiemie spusciwssy beda tobie mo
 dle czynic / a proch z nog twoich lizac beda.
 A zwiesz zem ia jest Pan / z ktorego nie be
 da pohanbieni / ci ktorzy nani czekala.

Ja za bedzie odietha mocnemu korzysc:
 albo co bedzie poimano od duzego / bedziez
 mogto byc zachowano? Bo cho powiada
 Pan / Zaisie y rzeczy zaisie beda mocarzo
 wi odiete: y co zawezmie duzy bedzie zbaw
 wiono. A one kthorzy ciebie sadzili / ia be
 de sadzil / y syny twoie ia zbawie. A nakar
 mie nieprzyciagily twoie ciatem ich: a iak
 to mościezem / krowa swia / wpsa sie y doz
 na wsselkie ciato / zem ia jest Pan / ktory cie
 zbawiam / y odkupiciel twoy mocny Ja
 Kobow.

Cap: 50.

Bog je Bojntce Zydowska odzuzil / czym sie dzie
 ie / A iakie meki mial Pan Krystus cierpiec / je bicie /
 twanie / plwanie / mordowanie / opusne.

Gene: 3. Zho mowi PAN / Coz to sa za
 1. 14. kriegi rozwodu matki wassay /
 ktoremim ia opuscit: abo ktoz
 then jest kupiec moy / kthore
 mum was zaprzedał? Oto za
 przedaniacie w nieprawosciach wassych /
 a prze sprostne zlosci wasse / opuscitem ma
 tke wasse. Bo przyszedtem ano meza nie by
 to: bakatem a nie bylo ktoby slysat. Czyli
 strocona / y maluczka stala sie reká moia /
 tak zebym niemogi wykupic: Czyli nie mas
 wemnie mocy wyswobodzenia? Oto sa
 1. 14. nym fukiem moim / spustossie Morze / y rze

ki wysusse / pognaja ryby bez wody / a wyzdy
 chaja w pragnieniu. Obloke Niebiosá cie
 mnościami / y wor potoze przykryciem ich:

Pan Bog dat mi iezyk wczony / abym v
 mial podpierac one / ktorj wstat spracowa
 ny / slowe: Podnosi rano / rano / mowie / pod
 nosimy vcha / abym go sluchal iako mistrza
 Pan Bog othworzyl mi vcho / a ia nie oda
 mawiam / niepuscitem sie wstecz. Ciato
 moie datem bjacym / a policzki moie targá
 iacym: oblicza moiego nie odwrócitem od
 nych co mi tatali / y co na mie plwali: Pan
 Bog spomozyciel moy / przethoz nie bytem
 pohanbiony: Dla tego postawitem twarz
 swa / iako skate narwardssa / y wiem to pew
 nie ze sie nie zawstydze. Nie daleko jest
 odemnie then ktory mie vsprawiedliwia /
 Ktoz mi sie oprze: Staamy pospotu / y ktoz
 jest strona przeciwna moia: niech ty mnie
 przystapi. Ocho Pan Bog pomocnikiem
 moim / ktoz jest ktoryby mie potepil: Oto
 wssyscy iako sata potarci beda / mol ie poie
 A kthoz z was boiacy sie Boga / a slyssac
 glos slugi iego / ktory chodzil w ciemnos
 ciach / a nie ma swiata: Niech ma nadzie
 ie w imieniu Panskim / a niech sie spuscza
 na Boga swego. Oto wy wssyscy kthorzy
 zniecacie ogien / przepasani bedac ptomie
 niem / chodzie w swiataosci ognia wasse
 go / y w ptomieniach ktoreacie zniecilu: z re
 ki moiej sthato sie tho wam / w bolesciach
 spal bedziecie.

Cap. 51.

Upomina Syon / przykladem Abrahamá / aby tez
 y ono mialo stacizna a pewna nadzie w Pame Bo
 die y w obietnicach iego / y owielkim sciesciu / zbaw
 wieniu / y pociesze Kosciola Krzeszianskiego / pod unie
 niem Syonskim / pociecha wiernych.

Sluchaycie mie wy ktorzy idzie
 cie za tym co jest sprawiedliwe
 go / a szukacie Pana: pilnie pa
 trzcie na opoke z ktorej jestes
 cie wycieci / y na iame iesioro
 we z ktorewiescie odcieci: Pilnie baczcie na
 Abrahamá oycá wassego / y na Sare ktho
 ra was porodzila: zem iego iednego wez
 wal / y datem mu btogoslawienstwo / y ro
 zmnozytem go. Atak pocieszy Pan (gore)
 Syon / y pocieszy tez wssytkie walenia iey:
 y wezyni puszcza iey iako rostossy / a pushty
 nia iey iako ogrod Panskí. Radosc a wese
 le beda w niej nalezione / dzietowanie / y
 glos chwały.

Patrzcie na mnie ludu moy / a pokolenie
 moie sluchaycie mie: bo zakon odemnie wy
 nidsie / a sad moy na swiathlosc narodow

Isue: 3.
 Exodi: 10.

Psal: 119.
 Hebr: 10.
 Matth: 26.
 Luce: 22.

Roma: 8.
 Psal: 101.

Gene: 21.
 Roma: 4.
 Gene: 12.

Isaie: 2.

odpoczywać będzie. Bliżo jest sprawiedli-
wy moy/ wyszedł zbawiciel moy/ a ramię
na moje narody beda sadzić: Nienie wyspy
beda oczekawać/ y ramię moje beda na so-
bie trzymać. Podnieście ku niebu oczy was-
ze/ patrzącie też y pod ziemią nadole: że nie
biosy iako dym rozeyda sie/ a ziemią wytrze-
sie iako śnieg/ a obywatele iey/ iako y terze-
czy zagina. Ale zbawienie moje na wieki
będzie/ a sprawiedliwość moia nie wstanie.

Stuchaycie mnie wy co znaćcie sprawie-
dliwego/ lud moy/ zakon moy w sercu ich:
nieboycie sie zesromocenia ludzkiego/ a blu-
źnierstwa ich niestrachuycie sie. Boć iako
śnieg/ tak ie robak poie: a iako wełna/ tak
ie mot popsuie. Ale zbawienie moje na
wieki będzie/ a sprawiedliwość moia na
narody Narodow.

Powstań powstań/ oblecz sie w moc rą-
mie Pańskie: Powstań iako za dni staro-
dawnych/ w rodziach wiekow. Izażes
nie ty porażit pyssnego/ zranites Smotak:
Zaliś nie ty wysuszył Morze/ wode prze-
pasci silney: ktoryś uczynił ze dna morskie-
go droge/ aby przeszli wybawieni: A the-
raz ktorzy sa odkupieni od Pana/ nawro-
ca sie/ y przyda do Svonu chwalec/ a we-
sele wieczne na głowach ich: radość y we-
sele trzymać beda/ odeydzie precz boleść y
łkanie.

Ia ia sam poćiesze was: y ktożes thy/ a
bys sie miał bać człowieka smiertelneho/ y
syna człowieka/ ktorzy thak iako siano
wiednie: A zapamiętates Pana stworzy-
ciela twego/ ktorzy rozpostart niebiosy/ a
vgruntował ziemię: a bates sie wstawić
nie przez cały dzień oblicza pierzchliwosci
onego ktorzy cie trapił/ y nagothował był
ku zadržaniu. Gdzież teraz jest pierzchli-
wość trapiacego: Kychto przyydzie/ idac
ku otworzeniu/ a nie zabije aż do zadržani-
nia/ ani wstanie chlebiego. Ale ia iesthem
Pan Bog twoy/ ktory zburzam morze/ y
nadymaia sie wnetnyiego/ Pan zasthepow
imie moje. Wtożytem słowa moje w wstha-
twoie/ a pod cieniem reki zaslonitem cie/
abyś szczepił niebiosy/ a zakładał ziemię: a
potym byś rzekł ku Syonu: Thy iesthes lud
moy.

Podnies sie/ podnies sie/ Powstań Je-
ruzalem/ ktoreś pito z reki Pańskiej Kielich
gniewu iego: aż wiec do dna Kielichy wspi-
nia pitoś/ y wypitoś aż do lagru. Nie iesth
ktoby cie podpárt/ ze wssystkich synow kto-
ryches narodziło: y niemáš ktoby cie wiał
za reke/ ze wssystkich synow ktoreś wycho-
wáło. Dwieśa rzeczy ktore cie zaskoczyły:
y ktoż sie rozżali nad toba: Spustossenie y
zburzenie/ głód y miecz/ kthoż cie wćieshy:

Podnies sie/ podnies sie/ Powstań Je-
ruzalem/ ktoreś pito z reki Pańskiej Kielich
gniewu iego: aż wiec do dna Kielichy wspi-
nia pitoś/ y wypitoś aż do lagru. Nie iesth
ktoby cie podpárt/ ze wssystkich synow kto-
ryches narodziło: y niemáš ktoby cie wiał
za reke/ ze wssystkich synow ktoreś wycho-
wáło. Dwieśa rzeczy ktore cie zaskoczyły:
y ktoż sie rozżali nad toba: Spustossenie y
zburzenie/ głód y miecz/ kthoż cie wćieshy:

Synowie twoi pomiotani sa/ spali na kon-
cach wsszech drog/ iako Bawot wsiolony:
pełny zagniewania Pańskiego/ sukania
Boga twego. A przeto sluchay tego wbożu-
chna a piyana ale nie winem.

Tho mowi panuiacy twoy Pan/ y Bog
twoy/ ktorzy walczyt o lud swoy: Othom
wiał z reki thwoiey Kielich wspania/ dno
Kielichy zagniewania mego/ iuz wiecey nie
przydasz byś miała śniego pić. A dam go o-
nym w rece/ ktorzy cie tak ponizyli/ a mo-
wili dussy twoiey/ Zegnij sie iż przyydzimy
y potożyłás iako ziemię ciato swoje/ a iako
by mostem przechodzacy.

Cap: 52.

Pod imieniem Jeruzalem/ pobudza kościół ku po-
ćieszeniu y cnotam/ proroknie o Kazaniu Apostolskim/
y o Krystusowym wywyszeniu/ y ponizeniu/ y wnie-
sieniu poginow wsi.

Powstań/ powstań/ oblecz sie
w moc twoie Syonie/ oblecz
sie w odzienie slawy thwoiey
Jeruzalem miasto swiethego:
boć iuz wiecey nie dopusci by
przez cie miał przysć nieobrzązany y nie-
czysty. Otrząśnij sie z prochu/ Powstań/
siedz Jeruzalem: rozwiąż okowy syie two-
iey poimana cortko Syonka/ bo toć powia-
da Pan.

Darmo iesthecie zaprzędani/ a bez fre-
bra też będziecie wykupieni. Abowiem to
mowi Pan Bog/ Do Egiptu zsthepiał lud
moy na poczetku/ aby tam był obywathe-
lem: A Assur bez wsselakiey przyczyny po-
twarzał go. A teraz coż mam sthego/ mo-
wi Pan/ że lud moy zabran iest tham dár-
mo: Ci co nad nim panuia niecnotliwie
czynia/ mowi Pan/ y wstawić nie cały dzień
imie moje bywa bluźniono.

Przethoż zwie lud moy imie moje w on-
dzień: iż ia ten ktorym wiec mawiał/ o toż
iestem. O iakoz piękne sa nogi na gorach
zwiastowaiacego y kazacego pokoy: ktory
zwiastywa dobro: a kaze zbawienie/ ktory
mowi Syonowi: Będzie Bog twoy Kro-
lował: Stos spiegow thwoich/ podniesli
głos/ pospotu beda chwalić: iż okiem w oko
wytrza gdy nawroci Pan Syon. Ráduy-
cie sie/ a chwalcie pospotu pustynie Jero-
zolimskie iż poćieszył Pan lud swoy/ odkupił
Jeruzalem. Nagotował Pan ramię swie-
te swoje przed oczyma wsszech narodow: y
ogładaię wssystkie kraie ziemię/ zbawie-
nie Boga nášsego.

Odszepcie/ odszepcie/ wynidzcie sthad/
splugawionego niechcieycie sie dochylac:
wynidzcie z posrzedku iego/ oczyszcaycie

Psal: 101.

Matth: 24.

2. Petri: 3.

Hiere: 31.

Isaie: 14.

Exodi: 14.

1. Esd: 1.

2. Corin: 1.

Matth: 8.

Isaie: 48.

Isaie: 49.

Psal: 74.

Hiere: 25.

Roma:

Gene: 4.

Exodi: 1.

4. Reg:

Ezech:

Roma:

Nahum:

Roma: 1.

1. Ioan: 1.

Isaie: 4.

Psal: 9.

2. Corin:

Główny.

się kchorzy nosicie naczynie Pańskie. Albo
wielu nie z głębiem wynidziecie / ani w
ciekaniu będziecie się kłapać: Bo poydzie
przed wami Pan / a zbierze was Bog Iz-
raelski. Oto wyrozumie sługą moym / będzie
podwyższyć / y podnieść / y będzie bardo
wysoki. Jako się zdumieł nad tobą mnodzi
tak niepościwie będzie między nami poy-
żnienie nań / y krasa jego między syny ludz-
kiemi. Ten pokropi wiele narodów / nad
nim skula królowie wsta swoje: iż ci którym
niepowiadano o nim / wyjrżeli: a kchorzy
nie słyszeli o nim / paterzali nań.

Cap. 53.

Proroctwo o Panu Krystusie iako miał być winy
cierpieć za nasze grzechy / a na śmierć miał być do-
browolnie wiedzion / y za swe przeciwniki y przestę-
pniki je się miał modlić.

A

lechoż wierzysz temu cośmy
my słyszeli: a ramię Pańskie to-
mu obciążone jest: A wystąpi
iako pracik przed nim / y iako
korzeń z ziemi suchej: Niema ani krasa ani
piękności: y widzieliśmy go / a nie było nań
poyżrzeć / a pożądalibyśmy go: wzgardzone-
go / y naposledniejszego z meżow / meża
boleści / y znającego niemoc: a iakoby zasło-
niona twarz jego / y wzgardzona / sładze
niemieliśmy go sobie niezacz.

Prawdziwie młodości nasze on nioś / y
boleści nasze on noś: a myśmy rozumiełi
go być iakoby trędowatego / y staranego
od Boga a ponizonego. Gdzie on zranion
jest dla nieprawości naszych / stary jest dla
sposobnych złości naszych: karność pokoiu
naszego na nim / a sinosć ta jego jest hesiny
vzdrowieni. Wssyscysmy iako owce pobla-
dzili: każdy się na swa drogę puścił: a Pan
włożył nań nieprawości wssysklich nas.
Ofiarowan jest iż sam chciał / a nie otwo-
rzył ust swoich: Jako Owca na zabicie
będzie wiedzion / a iako baranek przed tym
kchorzemu strzyże oniemieć / ani otworzy
ust swoich.

Z wciśku y z sadu wyiet jest: rodzenie ie-
go kto wypowie: Bo odcieth jest z ziemi
tych co żywa: dla sposobney złości ludu mo-
jego zbitem go. A da nie lutościwie za po-
grzeb / y bogactw za śmierć swoje: przeto
iż on żadney nieprawości nie uczynił / ani
omylnosć albo zdradą należoną jest w
ściech jego. A Pan chciał go zetrzeć w
niemocy. Ponieważ że potożył za grzech
duże swoje / oglada nasienie starowieczne /
a wola Pańska w rece jego będzie sprawo-

wana. Przeto iż pracowata dusza jego /
wyrzy y będzie nasyciona: W umiętności
swojej vsprawiedliwion / sprawiedliwy su-
gą moym wielu / a nieprawości ich on ponie-
sie. A dla tego oddzieli temu wielu / a mo-
cárskie łupy podzieli. Przeto że wydał na
śmierć żywot swój / a z złości pokój
jest: A on wielu grzechy noś / a za przestę-
pniki się modlił.

Cap. 54.

O wezwaniu Żydow y poganow / a iako się po-
ści buduje z drogiego kamienia / vgruntowany na
sprawiedliwości.

J

zwał niepiobna która niero-
dziła: opieway chwale a wykrzy-
łay która nie rodziła: Bo dale-
ko więcej synow ofierować /
niżli oney która ma meż / mo-
wi Pan.

Wosprzeżeszay miejsce namiotu twego /
a stary przybytkow twoich rościagni / nie
folguy: uczyni duszę powrości twoje / a kot-
ki twoje obślaluy. Bo y na prawice y na le-
wice przenikniesz: a nasienie twoje odzie-
dziczy Narody / a w pusłych miejscach
mieszkac będzie. Nie boysie bo nie będzieś
pohąbiona ani się zawstydzisz: Abowiem
nie będziecie thego wstyd / że zhańbienia
młodości twojej zapomni / y z żywności
wdowstwa twego nie będzie więcej pa-
mietać. Bo iż nad thoba będzie panował
ten który cie uczynił / Pan zasłhepow imię
iego: a odkupiciel twój święty Izraelski /
Bogiem wssysklicy ziemie będzie nazwan.
Iż iako niewiaste opuśczone / a żalosna na
duszy / wezwacicie Pan / y żone z młodości
odrzucona: rzekł Bog twój / Na maluczką
chwile / a krociuchno opuścitem cie / a w
smiłowaniach wielkich zgromadze cie.
Wemgnieniu okaze zagniewania moie /
skrytem na chwilkę oblicze moie od ciebie /
a w miłosierdziu wielkim smilowatem
się nad tobą: rzekł odkupiciel twój Pan.

Jeszcze za dni Tuego to mnie jest / kto-
remum przysiągł / abym nie przysięgał wie-
cey wod Tuego na ziemi: thakem przy-
siągł bym się na cie nie gniewat / ani bym
cie gromił a fukał. Abowiem gory się poru-
ssa / a pagorki zadrża: ale miłosierdzie mo-
ie nie odstąpi cie / y przymierze pokoiu me-
go nie będzie naruszone: powiedziat mło-
dicy Pan twój. Wbożuchna zburzka
znedzona / Bes wsselakicy pościechy. Oto ia
potoże porządnie kamienie twoje / y vgrun-
tuje cie na Szafirach / a potoże kamien Ja-
spid Basy twoje: a brony twoje z kamie-
nia ryte / a wssyklicy między twoje z kamie-

Roma: 3.

Lucas: 22.

Gala: 4.

Isaie: 52.

Isaie: 48.

Gene: 9.

2. Reg: 7.

Isaie: 60.

Ioan: 6.
1. Ioan: 2.

nia posadliwego. Wsystkie syny twoje nau-
czone od Pana: y mnozstwo pokoiu synom
twoim. A w sprawiedliwosci zafosona be-
dziesz: odsthep daleko od potwarzy/ bo sie
bać nie bedziesz: y od postrachu/ bo nie przy-
stapi blisko k tobie. Oto/ pogranciczny przy-
dzie/ ktory nie byl semna/ przychodzien nie
gdy twoy przylaczy sie k tobie. Ocho iam
stworzyt kowala/ poddymaiacego wegla
na ogniu/ y wynosiacego naczynie na ro-
bota swoje: y iam stworzyt zabijacza ku wy-
traceniu. Wsystkie naczynie ktore uczynio-
ne iest przeciwno tobie/ nie powiedzie sie:
a kedy iezyt ktoryc sie sprzeciwi na sadzie/
bedziesz sadzil. Toz iest dziedzictwo slug
Panskich/ a sprawiedliwosc ich v mnie/
mowi Pan.

Luce: 21.
Aktor: 4.

Cap: 55.

Wzywajac wsystkich na miare/ obetecne duchow-
nych darow boyna obfithosc/ odwozyt od grzechu
melutosciwe/ ie Pan iest miłosierny y w obietnicach
wierny. A ie sie slowo Boze prozno nie nawroci.

Ecdeli: 51.
Ioan: 7.
Apoca: 2.

WSzyscy ktorzy pragniecie
przydzicie do wod: a wy co nie
macie srebra kwapcie sie/ ku-
puycie a iedziecie/ chodziecie/ ku-
puycie bes srebra/ y bes wssela
kley zamiany/ wina y mlek. Czemu wyda-
iecie srebro nie za chleby: a robothowanie
wasze nie ku nasycceniu? Stuchayciez mie
sluchajac/ a iedziecie co iest dobrego/ y be-
dzie sie kochac w otyciu dussa wassa. Na-
ktoncie vcha wassago/ a przydzicie do mnie:
Stuchaycie/ a bedzie zyc dussa wassa/ y v-
czynicie swami vmowe wieczna/ miłosier-
dzia Dawidowe wierne. Othom go dat
swiadekiem ludom/ wodzem y naucezycielem
Narodom. Oto/ Narodu o ktorymes nie
wiedziat/ wzywac bedziesz: a Narodowie
ktorzy cie nieznali/ pobieza do ciebie dla
Pana Boga twoiego/ y swietego Izrael-
skiego/ ktory cie vwielbil.

Aktor: 13.
2. Reg: 7.

Ezech: 18.
33.

Szukaycie Pana gdy moze byc nalezios-
ny/ wzywaycie go gdyz blisko iest. Niech
opusci bezbozny droge swoje/ a maz zlosli-
wy myśli swoje/ niechze sie nawroci do Pa-
na/ tedy sie zmituje nad nim/ y do Boga na-
ssago/ bo obfity iest na odpuszczenie. Boz
myśli moie/ nie sa myslami wassymizani tez
drogi wasse/ drogami moiem/ powiada
Pan. Bo iako podniesione a oddalone sa
niebiosa od ziemie/ tak tez podniesione sa
drogi moie od drog wassych/ y myśli moie/
od myśli wassych. A iako deszcz y snieg pa-
daia z nieba/ a tam sie iuz wiecey niewra-
ca/ ale napaja ziemie/ y zalewa sa/ czyni ia

Deute: 32.

zeby rozbila/ y dawa nasienie sietacemu/ y
chleb iedzacemu: Tak bedzie slowo moie
ktore wynidzie z ust moich: nie wroci sie
do mnie prozno/ ale uczyni comkolwie ch-
cial/ a poszczesci mu sie w tych do ktore-
rychem go poslat. Abowiem w weselu wy-
nidziecie/ a w pokoiu bedziecie przepro-
wadzeni: Gory y pagorki beda przed was-
mi opiewac chwale/ a wsystkie drzewa
krainy beda rekomatlastac. Miesto Ostu v
rosiecie Jodia/ a miasto pokrzyw/ Swierk/
y bedzie Pan mianowany na znamie wie-
czne/ ktore nie bedzie odiete.

Cap: 56.

Wpominia w obec wsystkie/ aby strzegli przykaz-
nia Panskiego/ obetecne przydajac/ Dom Panski dom
modlitwy/ okratna pogrozka pastyrom/ ktore nazy-
wa slepami/ psy niemymi/ y niewstydlivymi.

A mowi Pan. Strzeście pil-
nie Sadu/ a czynicie sprawiedli-
wosc. Abowiem pospiesza sie
zbawienie moie aby przyslo/
a sprawiedliwosc moja/ aby ob-
iawiona byla: Stogoslawniony maz ktory
to czyni/ a syn ciotowiczey ktory to poymie:
Ktory przysstrzega Soboty aby tey nie splu-
gawil/ strzegac rat swoich/ aby nie czynil
wsselakiego zlego.

Matth:

Esaie:

Deute:

Ioan:

Sapient:

3. Reg:

Matth:

Marci:

Luce:

Hiere:

Isaia.

liere: 6. dliwi niewiedzieli kiedy sie naieść. Są mi pasterze nieumieli wyrozumienia: wssy scy sie puscili na swa droge / krodziurny za swym takomstwem / od nawyssszego do nay poslednieysszego. Chodźcie (mowia) piymy wino / a iuz sie dzis wpiymy: A bedzie iako dzis tako y jutro / y datko wiecey.

Cap: 57.

Chodzenia z swiat / y przyslego odpocynku ludzi sprawiedliwy / sloslwi rocznie niemoga / wymanawia Zydom se sie wragali z Krysta / y opowiadali im slumienie / a tym co sie nawroca pokoy y pocieche o bierne / serce zlosliwego iako zburzone morze.

Prawiedliwy ginie / a niemasz ktoby tho wważył w sercu swoim: a meżowie miłosierdzia by wata zbierani / i nie iest ktoby to rozumiał: Abowiem przed zloscia wszet iest sprawiedliwy. Niechay przydzie pokoy / niech odpoczywa na łosku swoim / ktory chodzil w prosciocie swey.

Alle wy przystepcie sam synowie Czaronice / nasienie cudzotornikowe / y nierzadnice. Z kogoscie sie nagrawali: na kogoscie rozdzirali gebe / a wymiesali izy: Za zesacie nie wy synowie sprosne cudzotostwa nasienie klamlive: Kchorzy sie kochacie w Bodzech pod wsselkym drzewem galesistym offiaruiac mate dzieci w rzekach pod skalami wzgore wyslemi: W pewnych stronach strumienia czastka twoia / ten iest los thwoy: a imes wylata naporna offiare / offiarowatas obiate / a wiec sie dla thych rzeczy gniewac niebede.

Na wysokicy y wyniesionej gorze postawitas toje twoie / tamies wsthepowata / a bys offiarowata offiare. A za drzwiami / y za podwoiem / polozytas pamiatke twoie / bos sie wedle mnie odkryla / y przypuscitas cudzotornika / rozprzeszrenitas toje twoie / y uczynitas snimi ymowe: milowatas posciel ich reka otworzona. A pomazatas sie krolewskimi oleykami / y zamnozytas barwiczki y masce thwoie. Poslatas posly twoie daleko / a iestes pomazona az do pieklow. W mnostwie drogi twoiey pracowatas / anis rzekta / Odpoczyna. Zywot reki twoiey nalaztas / y przetojes nie prosita. O kogojes sie bedac pieczliwa bata / izes sklamata / y namies nie wspomniata / anis myslita w sercu twoim: Jz ia mileze / a czy nie iakobym nie widzial / y zapamiethatas o mnie.

Ja zwiastwie sprawiedliwosc twoie / a w czynki twoie nic ci nie beda pomocne. Gd bedziesz wotac niech cie wiec wyswobodza

zebrani Bostowie twoi / a wssytkie ony wiatr zaniecie / powietrze zabierze. Alle kthory ma we mnie duffanie / odziedzycy ziemie / y posiedzie swieta gore moie. A rzeke: Czyncie droge / daycie wolna droge / odstepcie z sciessti / odeymcie zawady z drogi ludu moiego. Abowiem to mowi wysoki / y powyssszony ktory mieszka w wiecznosci: y swiethe imie iego na wysokosci / y w swietym przebywajacy / y z skrussonym y pokornym duchem: aby ozywiti ducha pokornych / y ozywiti serce skrussonych. Boe nie na wieki sie bede wadzil / ani tez az do konca sie bede gniewal: Abowiem duch oblicza mego wynidzie / y wiania ia uczynie. Dla nieprawosci takomstwa iego rozgniewatem sie / y skaratem go: skrytem przed toba oblicze moie / a zagniewatem sie: y odstedi obiedliwy tutaic sie po drodze serca swego. Drogi iego widzialem / y wzdrowilem go / y zasilem go przywiody / y przywrocilem mu pocieszenia / y zatosliwym iego. Stworzytem owoc warg pokoy / pokoy o nemu ktory iest daleko / y ktory blisko / rzekta Pan / y wzdrowilem go. A nielutosciwy iakto morze wrzace / ktore sie nie moze wpoioic / y wylewata waly iego / na potloczenie y na storho. Nie masz pokoiu bezboznym / mowi Pan moy.

Cap: 58.

Kto sie posci / takimznie dacie / czyni iest miłosierne czynki / co za odpłate za nie wezmie / a takim sposobem sie w tey mierze sprawiac maimy / wejy.

Wstaw / nie przeszkaway / iako traba wynos sie z glosem twoim / a oznaymialy ludu memu sprosne zlosci iego / y domowi Jakobowe grzechy ich. Boe imnie dzien odednia sukata: y chca wiedziec drogi moie: iakoby on narod ktoryby sprawiedliwosc czynit / a sadu pana Bogaswego nieopuscit: Pythalia mie o sadziech sprawiedliwosci: a chca sie przyblizyc do Boga. Czemużesmy (pry) poscili / a thys niechciat weyrzec: korzylismy dusse nasze / atys o thym niechciat wiedziec: Ocho / w dzien postu waszego nayduie sie wasza wola / a (tamze) wssytkie dluzniki wasze cie ssto przycistacie. Ocho wy tylko na zwady na swary poscicie / a bjecie piescia nielutosciwie. (Raczey) nieposcicie tak iakoscie do dzisia dnia passczali / aby bylo wysluchane na wysokosci wotanie wasze. A wiec taki iest post kthorym ia obrat / przez dzien trapić czlowiekowi dusse swoie: A zas zas winac iakoby obracika glowe swoie / a woz

Roma: 5.

Isaia: 40.

Psal: 50.

Isaia: 61.

66.

Ephc: 2.

Isaia: 48.

Mala: 3.

Isaia: 1.

Wskaz.

Deut. 15.

y popioł posłać: a wiec ty tho nazwiesz po-
stem/ y dniem przyjemnym Panu.

Matth. 25.

Zas nie tho jest wiecey post kthorym ia
obrat: Rozwiaż zwiastki bezbożności/ ro-
spuść sнопki ktore cie ku dotu ciśna/ wy-
puść the kthorzy ztāmāni sa swobodnie/ a
wsselakie brzemie roztargni. Wlāmuy tās
Enacemu chleba twego/ a potrzebne/ y o-
stediwe w wiecz do domu swego. Gdy wy-
rzyś obnāżonego/ odzieyż go/ a ciātā (bli-
źniego) twego nie wzgārdzay.

Luce. 11.

Thedy thāt wyniś nie iāko by rāno swiāt-
tość twoiā/ y zdrowie twoie rychley wzni-
dzie/ a poydzie przed obliczem twoim sprā-
wiedliwość twoiā/ a chwātā Pāńska przy-
mie cie. Nā then czas bedzieś wyzwać/ a
Pan cie wyslucha: bedzieś wotat/ a on rze-
cze: Jestem tu. Odeymieśli z pośrōdku
twego tancuch/ a przestānieśli wyciągāc
pālca/ y mowić thego co nie jest vżyteczno.

Prouer. 21.

Gdy wyleteś taczemu dusse swoje/ a du-
śe vbreżona nāpetniś: wżedyś w ciem-
nościach swiātłość thwoiā/ a ciemności
twoie beda iāko południe. A dāc Pan Bog
odpoczyntienie zāwżdy/ a nāpetni blāski du-
śe twoie/ y kōści twoie wyzwoli: A bedzieś
iāko ogrod wilgotny/ y iāko studnicā wod/
ktorey wody niewysychāia. A beda w tobie
pobudowane pustynie wiekow: grunty ro-
dzāiu a rodzāiu wzbudziś: y bedzieś nāz-
wan budownikiem plotow/ odwrāciacy
ścieśliki nā pokoy.

Matth. 5.

Odwrociśli od Sobothy noge twoie/ a
bys vczyniś swa wola w dzieñ moy swiety/
a nāzwatbys Sobbote rostkossna/ y swieta
Pāńska wielebna/ a cētibys iā nā ten czas
gdy nieczyniś drog twoich/ a nienaydzie sie
wola twoiā/ abyś mowiś mowe: nā tē czas
bedzieś sie kochat w Pānie/ y wynioś cie
nād wysokości ziemi/ a nākarmie cie dzie-
dzictwem Jakōbā oycā twoie. Abowiem
vstā Pāńskie mowily.

Isaie. 56.

66.

Odwrociśli od Sobothy noge twoie/ a
bys vczyniś swa wola w dzieñ moy swiety/
a nāzwatbys Sobbote rostkossna/ y swieta
Pāńska wielebna/ a cētibys iā nā ten czas
gdy nieczyniś drog twoich/ a nienaydzie sie
wola twoiā/ abyś mowiś mowe: nā tē czas
bedzieś sie kochat w Pānie/ y wynioś cie
nād wysokości ziemi/ a nākarmie cie dzie-
dzictwem Jakōbā oycā twoie. Abowiem
vstā Pāńskie mowily.

Cap. 59.

Mocēn Pan Bog zāwżdy y zbāwie y wysluchāc/ By
nas grzechy nāsse snim nie laczily/ ktore nam nā w-
sem v niego škodne sa/ a nam nie plātne.

Tho/ nie skrociā sie reka Pān-
ska/ aby nie mogtā zbāwie/ ani
obciāżone jest vcho iego/ żeby
niemiāt wysluchāc: alec zlości
wāsse teč vczynili rozdziāt mie-
dzy wāmi/ y miedzy Bogiem wāssym/ a
grzechy wāsse/ skryly oblicze iego od was/
aby nie wysluchat. Bo rece wāsse pomāzā-
ty sie krowā/ a pālce wāsse nieprawościā:
wārgi wāsse kām māvīāly/ a ięzyk wāś

Nume. 11.

Isaie. 50.

Hiere. 5.

Esai. 1.

nieprawość mowł. Nlemāś ktoby wzy-
wat sprawiedliwości/ ani tego coby sadził
prawdzwie/ ale duffāia wniewicz/ a mā-
wiāia mārne rzeczy: poczeli prace/ a vro-
dzili nieprawość: Jāycā žmīowe rozbili/
a siatki spāieczyny vdziali: Kto bedzie iād-
iāycā ich/ vmrze: a co sie kōlwie wychowā-
to/ obroci sie w bāzyliskā. Z plotnā ich nie
bedzie śsātā/ ani sie przykryā vczynki swe-
mi. Vczynki ich vczynki niepożyteczne/ a
skutek nieprawości w reku ich. Vlogi ich
bieżā nā zle/ y spieśsā sie/ aby wylāty krew
niewinno: Mysłi ich myśli niepożyteczne
spustośenie y śtārcie nā drogach ich. Drogā
pokoiu nie wiedzieli/ a nie mās rozsadku
w chodzeniu ich. Ścieśliki ich nākrzywily
sie im/ kōzdy kthory po nich chodzi/ nie wie
co to pokoy. Przetoż teč oddālony jest Sad
od was/ y nie imie sie was sprawiedliwość

Iob. 15.
Psalmo.

Prouer.

Iob. 30.

Deut. 28

Ioan. 11.

Oczekāwālismy swiātłōści/ alić ciemno-
ści: blāsku/ a onosiny w ciemnościach cho-
dzili. Nācālichmy iāko ślepi po ściecie/ a
iāko byś oczu tykālichmy. Szwāntowā-
lismy o południu iāko by w ciemnościach/
a w mroku iāko vmārli. Bedziem wssyścy
mruczeć by niedzwiedzie/ a iāko by gotebi-
ce myślac bedziemy iāc. Oczekāwālismy
Sadu/ a niebyto go: wyswobodzenia/ a
oddāliło sie od nas. Abowiem teč rozmno-
żyty sie nieprawośći nāsse przed thoba/ a
grzechy nāsse the nam odpowiedziāly/ i
sprostne zlości nāsse snāmi/ a nieprawośći
smy nāsse poznāli/ grześsyc a kāmāc prze-
ciwko Pānu: y odwrociśmy sie abyśmy nie
sli zā Pānem Bogiem nāssym/ a żebyśmy
mowili potwarz y przestępstwo: poczelich
my/ y mowiliśmy z sereā słowā kāmsthwā.
y obrocił sie opāt sad/ a sprawiedliwość dā-
leko stānetā: bo obālītā sie nā vlicy prawdā
a prāwość nie mogtā wniesć. A przysłā
prawdā ku zāpānietāniu/ a ktory odstha-
pit od ztego/ gotowym byt lupem.

A wyzrat Pan/ a zle dāto sie widzieć
przed iē ocjīmā/ i nie mās sadu. A wyzrat
że nie mās meżā: y zātrostāt sie/ że nie jest
ktoby w droge zāssedł: y zbāwił sobie rāmie
swoie/ a sprawiedliwość iego tā go poth-
wierdziā. Oblokt sie w sprawiedliwość iā
to w pāncierz/ a helm ābo przelbicā zbā-
wienia nā głowie iego: Oblokt sie w śtāty
pomsthy/ a odziāt sie iāko by ptāsszem zā-
wisnā mitōściā. Tāk nā pomstę iāko nā od-
plātę rozniewānia/ nieprzyācielom swo-
im/ a nā wzaiem oddānia głownym prze-
ciwnikom swoim: y wyspom wzaiem oddā.
A beda sie bāc ci kthorzy sa od zachodu słoń-
cā/ imientā Pāńskiego: y ci co od wschodu
Stońcā wielmożności iego: gdy prziydzie
iāko rzekā gwałtownā/ kthorā duch Pān-

Eph. 6.

1. The. 5.

Maiaf.

Mal: 13.
Roma: 11.

Si przynuka: y gdy przydzie Syonowi od-
kupiciel/ y onym ktorzy sie odwracaja od
nieprawosci w Jakobie / mowi Pan. To
moie przymierze s nimi / mowi Pan. Duch
moy ktory jest w tobie / y slowa moie ktho-
rem wtozyl w usta twoie / nie odeyda z ust
twoich / y z ust nasienia twego / y z ust ie-
scie nasienia twego / mowi Pan / od tych
mialst az na wieki.

Cap: 40.

Onaymuie Kosciolowi / ze sie w nym swiatlosc
oswiecila / a ze do niego mieli przystawac se wssch na
rodow / w nim byc pokoy / sprawiedliwosc / y chwale
Boja: a ze mu Bog ma byc swiatloscia wieczna.

Akor: 26.
Eph: 5.

M Stan oswiec sie Jeruzalem:
bo przyslo swiatlo thwoie / a
wielmoznosc Panska wzesla
jest nad toba. Abowiem othoc
ciemnosci okryja ziemie / y
mrok ludi / a nad thoba wzidzie Pan / a
wielmoznosc iego bedzie w tobie widzia-
na. A beda chodzic Pogani w swiatlosci
thwoiey / a Krolowie w iasnosci wzescia
twoiego. Podnies oko twoie / a ogl-
day: wssystcy ci zebrali sie / y przybyli tobie:
Synowie thwoi z daleka przyda / y corti
twoie z boku powstana. Na ten czas wys-
tazys / y bedziesz wssiem opptywac / a zdzwi-
sie / y rozsyrys serce twoie / gdy sie k thobie
nawroci mnostwo Morskie / moc Pogania
sta przybedzie k tobie.

Mal: 71.
Matth: 2.

Obfithosc Wielbladow przykryje cie /
Dromedarze Nadyanskie y Essa: wssystcy z
Saby przyda / ztoto y k adzido przynosiac
y chwale Panu opowiadaiac. Wssystek do-
bytek z Cedar / zgromadzi sie k tobie. Bara-
nowie Nabaioth poslugowac beda tobie:
beda offiarowani na wbiagalnym otcha-
rzu moim / a dom maiestatu moiego w wiel-
bie.

Hebre: 13.

Coz to zac sa ktorzy lacaia by obto-
wie / y iakoby gotebice do stakow swoich:
Abowiem mnie czekaja wyspy / y okretchy
Morskie na poczatku / abym przywiolt sy-
ny twoie z daleka: Srebro y ztoto ich siimi
imieniu Pana Boga twoiego / y swietemu
Izraelskiemu / iz cie w wielbit. A beda budo-
wac synowie pielgrzymscy mury twoie / a
Krolowie ich beda poslugowac: Bom w
zagniewaniu moim wbitem cie / a w zied-
naniu moim zmilowatem sie nad toba. A
beda otworzone brony twoie wstawicnie /
we dnie y w nocy nie beda zamknione /
aby przyniesiona byla do ciebie moc po-
ganska / a krolowie ich byli przywiedzieni.
Bo wiedz ze narod y krolestwo ktoreby nie
sluzilo tobie / zginie: a narodowie takowi

Mal: 54.

Poc: 21.

Mal: 21.

tedy spustossia pustynia. Stawa Libansta
k tobie przydzie / Jodit / Butspan / y So-
sna spotu / na ozdobienie miesca poswieca-
nia mego / a miejsce nog moich w wielbie. A
przyda do ciebie strzymiwssy sie synowie
onych ktorzy cie pomizali / y beda czynic mo-
dle sladam nog twoich / wssystcy ktorzy sie
o ciebie posmiwiali / beda cie nazywac
mialstem Panskim / Syonem swiethego
Izraelskiego. Za tho ies opuszczone y
w nienawisci bylo / y nie byl k thoby byl
przez cie ssed / potoze cie na pyche wiekow:
radoac w narodzie a w narodzie. A bedziesz
sac mleko Poganskie / a pieriami Krolew-
skimi wychowan bedziesz: a zwiesz zeciem-
ia Pan ktorzy cie zbawiam / y odkupiciel
tвой mocny Jakobow. Mialsto miedzi
przyniose ztota / mialsto zelaza / przyniose
srebra: a mialsto drow / miedzi / y mialsto ka-
mienia zelaza: A wzynie nawiedzenie two-
ie pokoy / a przetozone thwoie sprawiedli-
woac.

Isaia: 40.

Nie bedzie slychac wiecey nieprawosci
w ziemi twoiey / spustossenia y zburzenia /
w granicach twoich: Osiedzie zbawienie
mury twoie / y brony twoie chwalenie. Nie
bedzie thobie wiecey slonce ku swieceniu
przez dzien / ani swiatlosc kriejaca oswie-
ci cie: ale Pan bedzie tobie za swiatlosc
wieczna / y Bog twoy na slawe twoie: Nie
zaydzie iuz wiecey slonce thwoie / y kriej-
twoy nie bedzie schodzit: Abowiem be-
dzie thobie Pan swiatloscia wieczna / a
wypelnia sie dni zatoby twoiey. A lud twoy
wssystcy sprawiedliwi / nawietki odziedzicza
ziemie / ptod szczepienia moiego / wzynie re-
ki moiey ku slawieniu. Namniessy bedzie
w tyssiac / a maluciki w narod barzo moc-
ny. Ja Pan czas swego nagle to wzynie.

Apoca: 21.

Cap: 41.

O pomazaniu / o poslaniu / y o Panu Krystus-
wym / o tego slowach y karmidziach / tez y o poscia-
szeniu Kosciola swietego.

D Uch Panski nademna / prze-
to iz mie Pan pomazati poslat
mie abych zwiastowal cichym /
abym leczyl te ktorzy strusko-
nego serca: a ze bym kazal ien-
com o swobodzie / a zamknionym o otwo-
rzeniu: Bym kazal rok przyiemny Panu /
y dzien pomsty Boga naszego: ze bym cie byl
wssystkie zatofne: iz bym przetozyl po cieche
wssiem co placza Syonu / abych im datko-
rone za popiot / oleiu radości za kanie /
plasci chwały za ducha frasunka: A beda w
niet nazywany / mocarze sprawiedliwosci:

Isaia: 11.
Luce: 4.
E: 7.
Isaia: 57.
E: 66.

Matth: 5.

śczerpienie Pánstie ku dwielbieniu.

Isaie. 66.
Hiere: 33.

A zbuduia pustynie od wieku / a obale-
nia scharadawne wywioda / y poprawia
miast spustofatych / rozmiotane do narodu
a narodu. A beda stać obcy / y beda pasc by-
dło wasse: a synowie przychodniow / beda
oraczmi y winogrodniki wassami. A wyka-
ptany Pánstie bedziecie nazywani: beda
wam mowic / sluzebnicy Pána Boga ná-
sego: Moc Pogańska bedziecie iesc / y w
slawie ich bedziecie podwysseni. Za dwoi-
sta zelzywość wasse / y za zapatanie / beda
chwalic czastke ich: przetoż też w swey zie-
mi sowne odptaty posieda / beda mieli wie-
kiste wesele. Abowiem ia Pan kthory mi-
tuie Sad / a mam w nienawisci drapie-
stwo ná zupełne offiary: a dam wczynek ich
w prawdzie / y przymierze wiecnie wczynie
snimi. A bedzie znaiome w narodziech ná-
sienie ich / y ptod ich w posrzedku ludow:
wssystcy ktorzy ie wysza / poznaiá ie / ze ci
sa ono nasienie ktoremu btogosláwił Pan.

Luce. 2.
Psal: 131.

Z radością bede sie radowat w Pánie /
y rozraduje sie duszá moia w Bódze moim:
iż mie oblokt w sáty zbáwienne: a w odzie-
nie spráwiedliwosci okrył mie / iakoby ob-
lubienica przystroiwssy w korone / y iako
oblubienice przybrawssy w zapony swoje.
Abowiem iako ziemia wydaie ptod swoy / a
iako ogrod nasienie swoje wypusseja: thát
Pan Bog rozmnoży spráwiedliwosc / y
chwate przede wssimi narody.

Cap. 62.

Opowiada przyšcie Krystusowe / o wolaniu stro-
zow swietego koscioła / y o dziele Pána Krystusowym
pod osoda chleba y wyna.

DLA Syonu niebede milczec / a
dla Jeruzálem nie przesthá-
ne / aź wynidzie iako swiátość
spráwiedliwy iego: a zbáwiciel
iego zapali sie iako lámpa. A
wysza narodowie spráwiedliwego twego
y wssystcy krolowie wciwego twego: A be-
da cie nazywać nowym imieniem / kthore
wsthá Pánstie miánuia. A bedzieš korona
sláwy w rece Pánstiey / a korona krolestwa
w rece Boga twoiego. Nie beda cie wiecey
nazywać / Opusciáta: y ziemia twoia nie
bedzie wiecey zwana pusta: ale bedzieš ná-
zywána / Wola moia w niey / a ziemia two-
ia osádzona bedzie / ze sie w podobáto Pánu
w thobie: a w ziemi twoiey beda mieszkac.
Bo bedzie mieszkac miodzientec z pánná /
y beda w thobie mieszkac synowie twoi. A
bedzie sie kochat oblubieniec w oblubieni-
cy / y bedzie sie radowat nád toba bog twój.

Ioan: 1.

Isaie. 54.

Ná murzech twoich / o Jeruzálem / po-
stanowitem stroze: cały dzien y cáta noc ná
wieki nie beda milczec. Wy kthorzy wspo-
minacie ná Pána / nie milczcie / a nieda-
waycie mu pokoiu / aźby posthánowił / aź
gdyby potożył Jeruzále: chwata ná ziemi.

Przysiałt Pan ná prawice swoje / y ná
ramie mocy swojej: Nledam psenice two-
iey wiecey w pokarm nieprzyiacielom two-
im: ani beda pić synowie obcy winá twego
okoto ktoregos ty pracowata. Bo ci kto-
rzy ie zgromadzali / iesc beda / a beda chwa-
lic Pána: a ktorzy ie znossá / beda pić w sie-
niach moich swietych. Idźcie / idźcie bro-
nami / gothuycie droge ludu / rownaycie
droge / a wybieraycie kámiennie / podnoś-
cieš známié ná narody. Oto Pan rozgło-
sił tho po kráicach swiáta. Powiedzcie cor-
ce Syon / Oto zbáwiciel twoy przychodzi /
oto zaptatá iego snim / y wczynek ie^o przed
nim. A názowa ie / ludem swietym / odku-
pieni od Pána. A ciebie názowa / Miásto
dostáne / a nie Opuszczone.

Isaie. 4.
Zacha: 2
Math: 2
Isaie. 4

Cap: 63.

Jako Aniolowie mowia dżiwniac sie wstepiacemu
ná niebo pánu Krystusowi / y o iego vmeczeniu.

RToryš to iest / ten co idzie z E-
dom / z stropione máiać odzie-
nie z Bosrá / ten sliční w sá-
cie swojej / kroczący w mno-
stwie mocy swojej: Ia kthory
mowie spráwiedliwosc / a iestem obrońca
ku zbáwieniu. Czemuš tedy cšerwone iesth
odzienie twoie / a sáthy twoie iako tych co
tloca w prášie: W prášiem sam etoczył / a z
narodow niemáš mežá semna: Etoczytem
ie nogami w pierzchliwosci moiey / y po-
deptatem ie w gniewie moim: y stropitá
krew ich sáty moie / a wssystko odzienie mo-
ie splugáwitem. Abowiem dzien pomsty w
sercu moim / rok odptáthy moiey przysiedł.
Obezrzátem sie w koto / a nie bylo pomo-
cnika: sukátem / a niebyt ktoby mie rácho-
wat: y wyswobodzito mie ramie moie / y za
gniewanie moie / tho mie rátoráto. A po-
deptatem ludy w pierzchliwosci moiey / y
wpoilem ie w zagniewaniu moim / y scia-
gnatem ná ziemié moc ich. Ná smitowá-
nia Pánstie bede pámietat / y chwate dam
Pánu / ze wssystkich rzeczy ktore nam od-
dat Pan / y z mnoštwa dobrych rzeczy do-
mu Isráelskiego / ktore sczodroty swey dat
według odpuszczenia swe^o / y według mno-
stwa miłosierdzia swe^o. Arzełt: Przed sie
iednáł lud moy iest: synowie ktorzy sie nie
przeli: y stat sie im zbáwicielem. We wssel

Isaie. 34

Exodi. 23.
14. & 23.

Kim utrapieniu ich nieffrałowat sie/ y An-
giot oblicza tego zbawit ie: w miłowaniu
swoim/ y w odpuszczeniu swym/ on ie oddu-
pit/ y nosit ie/ y podniosl ie przez wssykie
dni wieku. Ale oni ku gniewliwosci pobu-
dzili go/ y wdreczyli ducha swietego tego:
y obrocił sie im w nieprzyaciela/ y on ie
zwalczył. A wspomniat na dni wieku Mo-
izefowe/ y ludu swiego: (rzekac) gdzież
jest ktory ie wywiodł z morza z pastherzmi
stada swego: Gdzie jest ktory polozył w po-
rządku tego ducha swietego swego: Kto-
ry wiodł na prawice Moizeffa ramieniem
maiestatu swego: Ktory rozdzielił wody
przed nimi/ aby sobie uczynit imie wiekui-
ste. Ktory ie przewiodł przez przepaści/
iako by konia na puszczey nieśwankuiace-
go. Iako zwierze na polu z stepuiace/ duch
Dniski przewodnikiem ie był: Takie przy-
wiodł lud twoy/ abyś sobie sprawil imie
lawy.

Baruch. 2.

Pozrzyj z nieba/ a obacz z przybytku
twego swietego y chwały twojej: Gdzie
jest zawisła miłość twoja/ y moc twoja/
mnostwo wnetrznosci twoich/ y miłosier-
dzia twego: nadeniła zahamowały sie.
Abowiem ty oćiec nasz/ y Abraham o nas
niewiedzial/ y Israël nieznal nas: Tyś
Panie oćiec nasz/ y odkupiciel nasz/ od wie-
ku imie thwoie. Czemuż nam dopuścił
stadzić Panie z drog twoich: zatwardził
teserce nasze/ abyśmy sie ciebie nie bali:
Cawroć sie knam dla slug twoich/ dla po-
kolenia dziedzictwa twoiego. Iakoby za-
nic thak opanowali lud twoy swiety/ nie-
przyjaciele nasze podeptali poświęcenie
twoie. Staliliśmy sie iakoby na poczarku/
gdys nie panował nad nami/ ani byto wzy-
wane imie twoie nad nami.

Matth. 6.
23.

Psal. 118.

Cap: 64.

Zada przyścia Pana Krystusowego / a oznaymnie
przechy / tudzież y przypomina dobroliwosc Boska.

Byś ale rozdart niebiosá / y
stapit: przed oblicznoscia two-
ia goryby sie rozpiely. Iako
od spaleniá ognia zgineliby /
wodyby gorzaly ogniem / aby
było imie twoie znaiome nieprzyacielom
twoim: przed oblicznoscia twoia narody
by sie zaburzyły. Gdy bedziesz czynit cuda/
nie dostojmy: z stapiet á przed oblicznos-
cia twoia gory sie rozpiely.

Od wieku nie slychali/ ani to ich wssu do-
slo/ oko nie widziáło Boze bęć ciebie/ cos
ty przygotował tym ktorzy na cie czekaia.
Zabiezales droge weselacemu sie/ y themu

ktorzy czyni sprawiedliwosc: na drogach
twoich beda na cie pamietac: Ocho tyś sie
rozgniewal/ y zgrzeszylichmy: trwalismy w
nich zawždy/ y bedziemy zbawieni. A stha-
lismy sie mu wssytky iako nieczyści / iako
smaca niewiasty w przyrodzoney niemocy
wssytkie sprawiedliwosci nasze: y oblecie-
li á wpadlismy wssyky iako lisce / á niepra-
wosci nasze iako wiatr zaniosly nas.

Niemas ktoby wzywál imienia twego:
ktoby powstał y trzymal ciebie: skrytes ob-
licze twote przed nami/ y przytraciles nas
w rece nieprawosci naszej. A teraz Panie
ty jestes oćiec nasz/ á mysmy bietho: tyś nasz
tworca / á sprawa rak twoich my wssyky.
Nie gnieway sie Panie do woli/ á już wie-
cey nie pamietay na nieprawosc nasze: oto
weszly / my wssyky lud twoy jesthesmy.
Miasto swietego twoiego spustoszo: Sy-
on stala sie spustoszona/ Jeruzalem osiero-
ciate. Dom poswiacania naszego/ y chwa-
ly naszej/ gdzie cie chwalali oycowie na-
sy / wypalony jest ogniem/ y wssykie rze-
czy nasze w ktorechesmy sie kochali / obro-
cily sie w wpadliny. I zaż nad temi rzecza-
mi wstrzymas sie Panie/ bedziesz milczal/
á nas tak okrutnie bedziesz repat:

Cap: 65.

Poganow przyściecie / á ydow odrzućenie / ale za-
chowawssy ich nie wiele z ostatka / pogroska thym
ktorzy zakon Boży odrzućili / á poćechá thym co
Bogu wiernie slija.

Szukali mnie ktorzy nie pytalisie
pierwey o mnie / nalezli ci co
mnie nie szukali: y rzektem: Oto
ia / oto ia do narodu ktory nie
wzywál imienia moiego. Roz-
ciagnalem rece moje przez cały dzien / do
ludu niewiernego / ktory kroczy po drodze
nie dobrej za myslami swymi: Lud ktorzy nie
zawždy ku gniewu przewodzi / przed obli-
czym moim zawždy/ ktorzy offiary czynia
po ogrodziech/ y offiarnia na ceglach: kto-
rzy mieszkaja w grobiech / á w bożnicach
batwanskich spia: ktorzy iedza swinie mie-
so / á polewa plugawa w naczyntu ich.
Ktorzy mowia: Odstep odemnie/ nie przy-
stepuy sie do mnie/ bos plugawy: Ci dymem
beda w pierzchliwosci moiej/ ogien gorá-
iacy cały dzien. Oto napisano jest przede-
mna: Nie bede milczal/ ale oddam y odpta-
ce w tonu ich: nieprawosci wasze/ y niepra-
wosci ojców waszych pospotu/ mowi Pan/
ktorzy offiary czynili po gorach/ á na pa-
gorach przymawiali mi / y odmierzé wczy-
nek ich napierwey w tonie ich:

Roma: 9.

Hiere: 10.

Psal: 78.

Isaia: 52.

Roma: 10.

Deute: 12.

Exodi: 10.

Leuit: 11.

Deute: 4.

Matth: 23.

Iofue. 7.

Prouer. 1.
Hierc. 7.

Hierc. 9.

1. Cor. 1.

2. Cor. 11.

2. Petri. 3.

Apoca. 21.

Deute. 28.

Gene. 2.

Hierc. 17.

To mowi Pan: Jako gdyby nalestone by to ziarno w gronie / y rzeczonoby: Nie psuj go / obowiem btogoslawnienie iest: tak wezy nie dla slug moich / ze nie zatracę wssystkie go. A wywiode z Jakoba nasienie / a z Iuda tego ktory posiedzie gory moie: y odzie dzieza ia wybrani moi / a sludzy moi beda tam mieszkac. A beda pola chlewami trzod / a padot. A chor tozysiem stad ludu moie / a chorzy mie skutali. A wy ktorzyacie opuszcili Pana. ktorzyacie zapamiethali gory swietey moiey / ktorzy stawiacie Fortune stot. y offiary czynicie na nim: Policie was mieczem / y wssyscy w zabiyaniu popada cie: przeto izem wolat / a nie odpowieszcie: schie: mawialem / a nie sluchaliscie / a czyz miliscie zle rzeczy przed memi oczyma / a czegoz ia niechcial toscie obierali.

Ota tego to mowi Pan Bog / Oso sludzy moi beda iesc / a wy bedziecie taknac. Ocho sludzy moi beda pic / a wy bedziecie pragnac: Oto / sludzy moi beda sie weselic / a wy bedziecie pohanbieni: Ocho sludzy moi beda chwalic prze rozradowanie serdeczne / a wy bedziecie krzyceć prze bolesć serdeczna / a dla struchlenia ducha bedziecie narzekac. A zostawicie imie wasze na przeklectwo wybranym moim: y zabije cie Pan Bog / a slugi swoje wzowie inssym imie niem / w ktorym ten ktorzy btogoslawniony iest na ziemi / bedzie w Bodge btogoslawniony / Amen: a ktorzy przysiegali na ziemi / bedzie w Bodge przysiegali Amen: Iz dane sa w zapamiethanie wssiki pierwsze / a iz skryte sa od oczu naszych.

Abowiem oto ia stwarzam nowe Liscie / y nowa ziemie: a nie beda w pamieci one pierwsze / ani przyda na mysl. Ale bedziecie sie radowac y weselic az na wieki / w tych rzeczach ktore ia stwarzam: Bo ota ia stwarzam Jeruzalem weselem / a lud iego radoscia. A rozraduje sie w Jeruzalem / y rozwelele sie w ludu moim: a nie bedzie w nim wiecey slyssan glos placiu / y glos wotania. Nie bedzie tam wiecey dzieciatko matych dni / ani stary ktorzyby nie wypelnił dni swoich / bo dziecie we stu lach umrze / a grzeszny sto lat przeklety bedzie. A beda domy kudowac / a w nich beda mieszkac: beda sczepic winnice / y beda pozywac owocow z nich. Nie beda thak kudowac / aby tam mial iny mieszkac / nie beda oni sczepic / a iny bedzie pozywac: Abowiem wedlug dni drzewa / beda dni ludu moiego / a wezynki rak iego / stharzeia sie z wybranym moim. Nie beda poproznicy robic / ani beda rodzie w zaburzeniu: iz nasienie btogoslawnionych Panskich iest / a wnurowie ich sieni. A bedzie / iz pierwey niz

Beda wotac ku mnie / ia wyslucham: iessze oni beda domawiac: ia wyslucham. Wilt z barankiem spotn sie beda pasci / a Lew y Wot beda iest plewy / a wezowy proch chlebiego: Nie beda sskodzic ani zabijac na kazy dey gorze moiey swietey / mowi Pan.

Cap: 66.

Pan nie na koscioł materialny patrzy / ale na serce pokorne / nie kocha sie w offiarach tych cielesnych / o rozmnozeniu koscioła o radosci y rostkossy Jeruzalimske / o domu sadnym / y o kazyaniu Apostolssim ze mial pogany nawrocic.

Lo mowi Pan: Niebo sboleć moy / a ziemia podnozet nog moich: y ktorys taki dom iesth ktorzy mi zbuduecie: y ktoros cho miejsce odpoczywania moiego: Wssystko cho rek a moia wezynita / y staly sie te wssystkie rzeczy / mowi Pan. Ale na kogoss ia weyzrze / iedno na wbozuchnego / y skruszonego na duchu / y na tego ktorzy drzy przed mowami moimi: Ktory zabija na offiary wotu / iest iako ten kto zabia ia meza: ktorzy zabija bydla / iest iako then ktorzy moze ze psa wyjmuc / ktorzy offiary ie chlebowe offiary / iako ten ktorzy swinia krew offiary / ktorzy wspomina na kadzido / iako ten kto btogoslawni Batwanowi. Te wssystkie rzeczy obrali na drogach swoich / a w obrzidnosciach swoich kochata sie dusza ich. Przeto y ia wybiorę na igrzyska ich: y czego sie obawali / to przywiode na nie: iz wotalem / a niebyl ktoros mi odpowiadat: mowilem / a nie sluchalisy czynaliscie zle rzeczy przed memi oczyma / a czegoz ia niechcial / to sobie obierali.

Sluchawcie slowa Panskiego / wy ktorzy drzycie na slowo iego: Nowili bracia was sly matic was w nienawiaci / y odmiathaiac was dla imienia moiego: niech bedzie Pan wielbion / a wyzrymy w weselu was slym: ale oni beda pohanbieni. Stos ludzki z miasta / Stos z koscioła / Stos Panski ktorzy oddawa odptare nieprzyacielom swoim. Przed tym niz sie rodzeniem pracowata / porodzata: pierwey niz przyszedl czas porodeniu iey / porodzata chlopiatko. Ktoz kiedy takowa rzecz slysal: y kcho widzial temu podobna: izaz porodzi ziemia iednego dnia: albo sie zaraz narod narodzi: iz rodzi y porodzi Syon syny swote: Izaz ia / ktorzy inym kaze rodzie / sam nie bede rodzil / mowi Pan: A wiec ia ktorzy inym rodzenie dawam / sam nieplodnym bede / mowi Pan Bog twoy: Weselcie sie z Jeruzalem / a rozraduycie sie w nim wssy

Isaie.

Astor.
17.
3. Reg.
2. Par.

Isaie. 61.
Psalm. 50.

Iob. 6.
Prouer.
Isaie. 6.

Izaiasz.

Matth: 5. Icy ktorzy ie miuiecie: raduycie sie inia z radością wssyscy ktorzy ptaciecie nad nia/ abyście zśali/ y napełnili sie od pierśi poćieffenia tego: żebyście doili y rośkośkami opływali od wśeláctey sławy tego.

Abowiem to mowi Pan / Oto ia ná Jeruzálem obroce iáko rzeka pokoju / á iáko strumień zálewáiacý sławę narodow / ktora będziecie śśać: do pierśi będziecie przyńsieni / á ná kólánach beda sie wam táśić. Jáko gdyby komu mátká tágodnie ćieśstá / ták ia was bede ćieśst / y w Jeruzálem będziecie poćieśeni. Wyśrzyćcie / á rozradnie sie serce wáśse / á kóści wáśse iáko trawá beda rodzić / y poznána będzie reká páńska w slugach tego / á będzie sie gniewał ná nieprzyacióły swoje. Abowiem otho Pan w ogniu przydzie / á wozy tego iáko wicher: oddáwác w zágniewaniu pierzchliwość swoje / á gromienie swoje w płomieniu ognistym: bo w ogniu Pan będzie rozsadzał á w mieczu swoim wśelkie ciáto / y rozmnoża sie zábići od Pána. Ktorzy sie poświáćáli / y rozumieli sie być cýřsthemí w ogroździech / zá drzwiami we wnacrz / ktorzy iá dáli swinie mieso / y brzydkość y myś / pośpotu beda wyniśceżeni / mowi Pan: A ia (znam) uczynię ich / y myśli ich / y przychoǳe ábym zgromádził Narody wśyćkie y

izytki: á przyda / y ogladáia chwáté moje. A wtoże ná nie známie / a pośle z nich kthorzy beda zbáwieni / do narodow ná Mořze / y do Affryki y do ziemie Lidyjskiej / dzierżące strzáte: do Włoch / y do Grecyey: po wyspiach dáleko / do onych ktorzy o mnie nie slycháli / áni widzieli wielmożności moiey. A zwiářhuia chwáté moje nárdóm / y przywióda wśyřtkie bráćia wáśse ze wśsech narodow / zá dar pánu / ná koniech / ná woźiech / y w kólepkach / y ná mulech / y ná kárach / do gory moiey swietey w Jeruzálem / mowi Pan: iáko gdyby wnieśli synowie Izraelscy podárze w cýřsthem náczyńniu do domu páńskiego.

A weźmie śnich (drugie) / zá káplany y zá Lewity / mowi Pan: Bo iáko Ulebióśa nowe y ziemiá nowa / ktorým ia káże śtać przed soba / mowi Pan Bog: ták śtanie ná sienie wáśse / y imie wáśse.

A będzie mieśiac po mieśiacu / y Sobbothá po Sobboćie: przydzie wśelkie ciáto áby cýřnito modle przed obliczym moim / mowi Pan. A wynida / y wyśrza trupy meżow kthorzy wíkracáli przeciwko mnie:

Kobak ich nie wmrze / á ogień ich nie zgaśnie: y beda áż do napátrzenia doślátecznego wśelkie mu ciátu.

Isai. 49.
52. & 60.
65.

Isai. 61.
Roma: 12.
1. Pet: 2.

Marc: 9.

Koniec Proroctwa Izaiassowego.

Jeremiasz.

Woczyna sie Prorocstwo Jeremi- assowe.

Jeremiasz z wioski Anátoch/ ktora iest trzy mile od
Jeruzalem. Then byl zaczął prorokować iesseże z dzieciństwa: Proro-
kował tylko dwiema pokoleniu Juda y Beniamin: bo Iśraēla już byli Asy-
ryczykowie zaprowadzili do Nędow. W Tassnās mieście Egipskim/ wła-
monowan iest od ludu. Y leży pogrzebion na onym mieyscu/ gdzie bārzo dłu-
go mieścił Krol Sārao. A iż modlitwa swoia/ odegnawssy od onegośz miey-
sca weże/ Egipczyki od ich kāsania bezpiecznymi uczynił/ przeto z wiel-
kim nabożenstwem ludzie Egipscy tćia go tam y chwalas

Cap: I.

Pan Bog Jeremiasza iesseże w żywocie matczynym
poświęcił/ a posłał go Pan ja cjasu Krola Jozyassā
aby prorokował/ wymawia sie dzieciństwem/ ale mu
Pan dodał moci/ y widział pret/ y garnet zapalone/
przez co proroknie stajenie miasta Jeruzalem.

Hiere: 11.

Słowa Je-
remiasza syna hel-
cyassowego/ ie-
dne z kaptanow
ktchorzy byli w A-
nathoth/ w ziemi
Beniamin. Kto-
re słowo Pánskie
stbato sie kniemu
za dni Jozyassā

syna Amónā Krola Judskiego/ krotiestwa
iego roku trzynastego. Y stbato sie też za dni
Joacymā syna Jozyassā Krola Judskiego:
aż do skończenia iedennastego roku Sede-
chiasza syna Jozyassā Krola Judskiego/ aż
do zaprowadzenia Jerozolimskiego/ w
piatym miesiacu.

Y stbato sie słowo Pánskie ku mnie tak mo-
wias: Pierwey niżli cię stworzył w żywo-
cie/ znałem cię: y pierwey niżliś wyszedł z
żywotha matczynego/ poświęciłem cię/ y
dałem cię Prorokiem między narody. Y
rzekłem: Ach/ ach/ ach/ Pánie Boże: Otoś
nieumiem mówić/ zem ia iest dziecięciem.
Y rzekł Pan do mnie: Niemow thego/ ie-
stem dziecięciem: bo na wssstkie rzeczy na-
ktchore cię posle/ poydziesz: a wssstorko coś

Hiere: 39
4. Reg: 25

Isaie. 64
E 46.
Psal: 70

Exodi. 4
Aktor: 9
Matth: 11

1. Cori:

Jeremiasz.

iedno rostkaje / bedzieś mowit: Nie strachay sie oblicza ich: Bo ia iestem skoba aby ch cie wyrwat / mowi Pan. A z sciagnal Pan reke swoje / a dotknal sie vst moich: y rzekt do mnie: Oto / datem slowa moie w vstha twoie: Otrzydzis postanowit nad na rodny / y nad krolestwy: abyś wyrwat / y ka zit / y wytracat / y rozsyprawat / y budowat / y szepit.

A stalo sie slowo Panskie ku mnie / mo wiac: Co thy widzisz Jeremiasz: Jam rzekt: Rozge czuiaca ia widze. A rzekt Pan do mnie: Dobrześ widzial / Bo ia be de czut o slowie moim / abym ie uczynit. Po wtore stalo sie slowo Panskie do mnie / mo wiac: Co ty widzisz: Jam rzekt: Garniec podpalony ia widze / a wierzch iego od ob licza Putnocey. A rzekt Pan ku mnie: Od putnocy ziawi sie wssystko zle / na wssystkie obywatelie ziemie. Bo oto ia / wzowme wssy skie narody krolestw putnocy / mowi Pan / y przyda / a postawia ieden kazdy sto lec swoy w wesciu bron Jerozolimskich / y po wssystkich murzech iego wkolo / y we wsszech miastach Iudskich. A bede rozma wiat sady moie sniemi / o wsselkiej zlosci thych ktorzy mie opuscili / a offiarowali bogom obcym / y czynili modle robocie rak swoich.

A tak ty przepas biodra swoje / wstanze a mow knim te wssystkie rzeczy ktore ia to bie przykazauie. Nie strachay sie oblicza ich bo ia niedopuszcze na cie abyś sie bal twa rz ich. Abowiem iam cie dzis dat za miasto obronne / y za slup zelazny / y za mur mie dziany po wssystkiej ziemi / Krolom Iuda skim / Arianetom / y kapitanom ich / y wssemu ludu ziemie. A bede przeciwno thobie walczye / ale nie przemoga / Bo ia skoba iestem / mowi Pan zebym cie wybawit.

Cap: 2.

Grodze karze slowy lud a nawiecy kaplany y pa sterze / ze widy oni nie niebaciac na dobrodziejstwa Panskie hojne / od izwy studnice / wdali sie do Bat wánow / od ktorych jadney pomocy miec nie niemo gli / a bedac w wssiecznych zlosciach / czynili sie swie temi / przeto tedy im proroknie spuhsossenne.

N Stalo sie slowo Panskie ku mnie mowiac: Idz / a wotay w vssu Jerozolimskich / rze kac: To mowi Pan / Wspom niatem na cie / smitowawssy sie nad mitodoscia thwoia / y nad mitoscia poslubienia thwoiego / gdyś mie nasladowato na puszczey / w ziemi ktoroy nie osie waia. Swiethy Izrael byt Panu / pier wiasnki wrodow iego: wssystcy ktorzy go pozyscia / grzeba: zle przygody na nie przy

da / mowi Pan.

Sluchaycie slowa Panskiego domie Ja kobow / y wssystkie rodziny domu Izraelo wego. To mowi Pan / Coz za nieprawosc nalezli wemnie oycowie waszy / ze sie dale ko odstrzelili odemnie / y chodzili za mar noscia / y sthali sie proznieci: A nie rzekli: Gdziez iest Pan / ktory uczynit jesny wssli z ziemie Egipskiej: ktorzy nas przewiodt przez puszcza / przez ziemie pusta / y bezdroz na / przez ziemie pragnienia y wjobrazenia smierci / przez ziemie po ktorey nie chodzit maz / ani obywat czlowiek: A w wiode was do ziemie Charmelu / abyście pozyswali vzt kow iey / y co lepszych rzeczy ich: a wy wssed sy splugawilisze ziemie moie / a dziedzic two moie potozylisze w obrzydliwosc. Kaplani tez nie rzekli: Gdziez iest Pan: y thrzymaiac (w rek u) zakon niewiedzieli o mnie / y Pasthyrze wykroczyli przeciwno mnie: a Prorocy prorokowali w batwanie Baal / y nasladowali batwanow.

A dla thego iessze Sadem bede swami czynit / mowi Pan / y zsyny wassemi bede sie spierat. Idziecie do wyspow Cetym / a ogladaycie. A do Cedar tez poslicie opatrzcies pilnoscia: obaczciez sthatali sie gdzie ta kowa rzecz. Jesli odmienit narod Bogi swoje / gdyz iście oni nie sa Bogami: A lud moy zamienit slawe swoje w batwana. Z zdumieniem podziwicie sie niebiosu temu / a brony ie spustosze cie barzo wielce / mowi Pan. Bo dwie zle uczynit lud moy: Mnie opuscili studnice wody zywey / a vkopali so bie cysterny: cysterny zdurowione / ktore w sobie wod zachowac nie moga. I za sluga iest Izrael / albo takowym ktorzy sie w do z slugi rodzit: Ciemuz sie tedy stat na kupie: Nad nim lwi ryczeli / y wydali glos swoy / uczynili ziemie ie pustynia: miasta iego wypalone / a nie masz ktoby w nich mie stat. Synowie tez z miast Memphis / y Thaphnis Egipskich zgwalcili cie do wierzchu glowy. I zalic sie to nie stalo to bie / przeto ijes opuscit Pana Boga tweo / na on czas gdy cie wiode po drodze: a teraz czego chceś na drodze Egipskiej / (iedno) zebyś pit wode metna: A co ty masz z dro ga Asyrijska / abyś pit wode rzeczna.

Bedzie cie trzesktac zlosc twoia / a ob wrocenie twoie bedzie cie gromic. Wiedz / a widz / ze zla y gorzka rzecz iest opuscic tobie Pana Boga swego / a niemiec Boiaz ni moiey v siebie / mowi Pan Bog wsszech zastepow. Od wieku zawsses tamat iarz mo moie / rozrywales zwiastki moie: iess zes mowit: Nie bede sluzyt. Abowiem na wsselim pagorku wysokim / y pod kazdym drzewem galezystym / ty mierzadnico potka

Hiere: 10.
Ez: 30.
Zacha: 2.

Deute: 6.

Marci: 11.
Ioan: 5.

Psal: 95.

Hiere: 17.
Ioan: 4.

Exodi: 4.

Iob: 22.

Hiere: 3.

Jeremiaś.

Isaia. 5.

4. Reg. 17.
Isaia. 57.
Hier. 5.
Ezech. 16.

Roma. 1.

Hier. 32.

Zach. 7.

Deut. 32.

Hier. 11.

2. Par. 24.

daś sie. Gdyż iam ciebie ssciepił winnicą
wyborną / każde nasienie prawdziwe iako
jesni sie tedy obrociła wezle winnic ob-
ca? Byś sie też myła bielidła y rozmnożyła
sobie żele Borych: przedsię planowitha
w nieprawości twojej przedemna / mowi
Pan Bog. Jakoż to mowiś / Nie jesthem
splugawiona / nie chodziałam za Baalim?
Obacz drogi twoje w padole / wiedz coś
uczyniła: Biegun lekki wyprawuiac drogi
swoje. Dziśki Osiel przywyłty na pustynię /
w żadości dusze swojej przyciągnął wiatr
mitości swojej: żaden iey nie odwróci. W-
ssyścy ktorzy iey szukali nie uśłana: w przy-
rodnym niemocach iey / nayda ia. Wscia-
gay nogi twoje od nagości / agardło twoje
od pragnienia. Rzekłás / rospaczatam /
nikakiego tego nie uczynie: bom iscie mto-
wata obce / y za nimi bede chodząc. Jako sie
wiec wstydzi dom Izraelski / sami y krol-
wie ich / Kriazeta y kapłani / y prorocy ich
mawiaiac drzewu / Ocieces ty moy: a k-
mieniowi: Tyś mie wrodził. Obrociłi sie ku
mnie tyłem / a nie obliczem: y czasu wra-
pienia swego / rzekna: Wstań / a wybaw nas.
Gdzieś sa Bogowie twoi ktorzyches sobie
naczył: Niechay wstana / a wyswiebo-
dza cie czasu wdreczenia twoiego: Bo za-
ste według liczby miast twoich / byli Bogo-
wie twoi o Juda.

A coś sie wam chce semina sadownie ob-
chodząc? Wssyścyście mie opuścili / mowi
Pan. Poprońcieżym karat syny wasze / nie
przyieli karania: pozart miecz wasz / proroki
wasze / iakoby Lew pustoszył naród wasz.
Baczcie na słowo Pańskie / iazem sie pu-
stynia stat Izraelowi / albo ziemia pozna-
Czemuz tedy rzekł lud moy: Odesłisny /
nie przyjdziemy więcej do ciebie: A zaś za
pomini Panną wbiórę swego / albo oblubie-
nicę spiecia a ściagnienia piersi swoich: a
lud moy zapomniat mie przeze dni niezli-
czone. Czemuz wsiłnieś okazyć dobra być
droge twoje ku skutaniu mitowania / kro-
ras iefce nad to y złości twojej nauczałas
drog twoich / y na strzydłach twoich nale-
żoną iest krew dusz bbogich y niewinnych:
Nie w dolechem ci ich nalaż / ale w tych
wssyśkich / ktorzy wysyścy wspominit.
A rzekłás / Bez grzechu / y niewinna ia ie-
stem / a przeto niech sie odemnie odwróci
zapalczywość twoja. Ocho ia sadownie sie
stoba bede obchodząc / przetho iżes powie-
działá / Niezgrzeszyłam. Jakożes sie stala
bárzo podła / powtarzaiac drogi thwoje:
a od Egiptu bedzieś pohánbiona / iakoś
iest pohánbiona od Asur. Bo y od tego wy-
nidzieś / y rece twoje beda na głowie two-

iej: Bo Pan skłart duffanie twoje / a nie
nie bedzieś mieć szczęśliwego.

Cap: 3.

Pan intemterney iasli swolay / odwoził lud od
Bálwochwálstwa / weymy Jude przeszedł Izraela /
obiecunac ie przyiac za syny / pasterzini dobremi ob-
daryć / o wysyśceni Jerusalemu / a nagroczemu Po-
gánom / y o pokucie ludzkiej.

W

Opolicie thak mowia / Jestli
maż opuści żone swoje / a od-
bedsy od niego poymie inego
meza: y zaś nawróci sie ku ni-
wiecy: zaś niesplugawioná
y omierzla bedzie takowa niewiasta: Ale
ty cudzotożyłaś z wiela gámrator: wśak-
że przedsię wroc sie do mnie / mowi Pan.
Podnieś oczy twoje na prost obaczże gdzieś
sie nie pokładata: Siadatas na drogach /
czekaiac ich iako ieden tot na puszczy: y
splugawitas ziemię w nieczystościach two-
ich / y we złościach twoich. Dla ktorey rze-
czy zahamowane sa krople dżdżow / ani też
spadala rosa z wieczora: Cjoto niewiasthy
wsseteczney skłato sie v ciebie / niechciatas
sie záptonac. A thak wzdám tyłś od tego
theraz czasu nazwi mie / Ociec moy / prze-
wodnik pánienswa moiego thy iesthes. A
zaś sie bedzieś na wielki gniewat / albo be-
dzieś trwat do końca: Ocho / mowitas / y
czynitas zle rzeczy / y moglas.

A rzekł Pan do mnie za dni Jozyassa
krola / y widziatżes co uczynila / przeciwni-
czka Izraelska: Szła sobie na wśelaka go-
re wysoka / a pod każdymi drzewem gátezi-
stym / tamże cudzotożyła. A gdy to wssyśko
pobroita / rzekłem iey: Wroc sie do mnie: a
niewróciła sie. A wyrzala przesthepniczka
siostra iey Juda / iż prze tho ze cudzotożyła
przeciwniczka Izraelska / opuścitem ia / a
zem iey dat list rozwodny: a nieobawata sie
przestepnicą siostrą iey Juda / ale też ode-
śla / y popelnita theż y thá cudzotostwo. A
wssetecznością cudzotostwa swego / plu-
gawita ziemię / a cudzotożyła z kamieniem
y z drzewem. A w tych wssyśkich rzeczach
niewróciła sie do mnie przestepnicą siostrą
iey Juda w zupełnym sercu swoim / ale w
klamstwie / mowi Pan.

A rzekł Pan do mnie: Wsprawiedliwi-
ta dusze swoa przeciwnica Izraelska / wzgle-
dem przestepnice Juda. Józ / wotayże the
mowy przeciwni pulnoey / a rzecześ: Wła-
wroc sie przeciwnico Izraelska mowi pan /
a nie odwróce oblicza moiego od was: Bo
ie stem ia swiety / mowi Pan / a nie bede sie
gniewat na wieki. Wśakże lednák v znav

nieprá-

Jeremiasz.

nieprawość twoją / iżes przeciw Pannu Bogu twemu wytróczyła: a rozmnożyłaś drogi twoje obcym pod każdym drzewem galezistym / a głos mój nie słuchała / mówi Pan.

Nawróćcie się ku mnie synowie nawracający się / mówi Pan: Bo iacim maż was / y weźmie z was jednego z miast / a dwu z rodziny / y w wiode was do Syonu. A dam wam pasterze według serca mojego / y beda was pasci w mieleności y nauce. A gdy się już rozmnożycie / y zrosćcie na ziemi onych dni / mówi Pan: Nie beda wiecy mówić / Archę testamentu Pańskiego: ani to przyjdzie na serce / ani wspomina na nie / ani iey beda nawiedzać / ani iey bedzie wiecy. Na on czas / beda zwad Jeruzalem Stolem Pańskim: y zbiora się do niego wysyły narodowie w imie Pańskie do Jeruzalem / a nie beda chodzić za złością serca swego nagorszego.

W one dni poydzie dom Judá do domu Izraelskiego / y przyda pospotu z ziemie od putnocy / do ziemie ktoram dat oycom waszym. Ale iaz rzeke: Jakoz cie mam wtożyć między syny / a mam ci dac ziemie po za brami / y dziedziectwo zacne zastepow Narodu: A rzektem: Oycem mie bedziesz nazwać / a nie przestanieś za mna chodzić. Ale iako wiec gardzi niewiastą mitosniktem swoim / tak mna wzgardzi dom Izraelski / mówi Pan: Głos był słyszany po drogach / płacz / y krzyk synow Izraelskich: że nieprawa uczynili droge swoje / zapamiętali Pana Boga swego. Nawróćcie się synowie nawracający się / a y zdrowie odwrócenia wasze. Ocho my idziemy do ciebie / bo ty jesteś Pan Bog nasz. Zaprawde omylnie były pagorki / y mnostwo gor: zaprawde w Panie Bodge naszym / zbawienie Izraelskie. Zeliwość pożarła prace oycow naszych / od młodości naszej / trzody y sbańdich / syny y corki ich. Bedziemy spać w pozbawieniu naszym a odkryje nas zeliwość nasza: bosimy Panu Bogu naszemu z grzeszyli my y oycowie nasi od młodości naszej aż do dnia niniejszego: aniśmy wysłuchali głosu Pana Boga naszego.

Cap: 4.

Obiecał Pan odpasć tym ktorzy się k niemu nawrocą / a grozi tym którzy khorzą we złościach swoich / powiada: jałem sławie ziemie Judzkiej / a jałmne zadręczenia ludu swego.

..

Nawróć się o Izraelu / mówi Pan / do mnie się nawróć: o deymieśli wraży twoje od oblicza mego / nie bedziesz poruszone. A bedziesz przysięgał / żywie Pan / w prawdzie / y w rozsądku / y w sprawie wiadości: a beda go błogosławić narodowie / y beda go chwalić. Bo to mówi Pan meżowi Judzkiemu y Jeruzolimskiemu / odnowicie sobie nowinę / a niesiećcie na cierniu: Obrzązycie się Panu / a odeymyćcie obrząski serc waszych meżowie Judzcy / y obywatel Jeruzolimscy: by lepać nie wyślo iako ogień zagniewanie moje / a rozpaliby się / y niebyłby kto zagaszać: dla złości myśli waszych.

Zwiastujcie to w Judá / kążcie to w Jeruzalem: Mówcie / y trąbcie w trąbę w ziemi / wotaycie duze / mówiac / zbieraycie się / a wnidzmy do miast obronnych / podnieście znamię w Syonie. Zmocniaycie się nie stojcie / boć iaz rzeke przywodze od Putnocy / y zburzenie wielkie. Wyssedł Lew z tożyłką swego / a zboycą się narodow podniosł: wyszedł z mieysca swego aby po tożyt ziemie twoje w pustynia: miasta twoje beda zpuszczone zostawsy bez obywatela. Nád thym przepasćcie się wlościami / kraycie / y narzekaycie: bo sie nie odwrócił gniew przchliłości Pańskiej od nas. A bedzie w on dzien / mówi Pan: Zginie serce Krolewskie / y serce Kriazce: y straszenie Kaptani / a prorocy struchleia. A rzektem Auch / Auch / Auch / Panie Boże / a wieces tedy podssedł lud ten / y miasto Jeruzalem / mówiac: Bedziecie mieć pokoy: a oco przemiłnat mieć aż do dusze?

Na on czas bedzie rzeczone ludu temu y Jeruzalem / Wiater palacy na drogach ktore sa na pustce / drogi corki ludu mojego / nie ku wywołaniu / ani ku wyczyszczeniu. Duch pełen mi z tych rzeczy przyjdzie: a teraz iaz beda mówit sedy moje snimi. Oto iakoby obłot wznidzie / y iakoby burza woziego: konie tego predse niż Ortowie: Bieda nam / bo testesiny zpuszczeni. Omyi z złości serce twoje Jeruzalem / chceśli być zbawione: y długosi beda w thobie trwać myśli srodliwe: Boć głos zwiastuiacego od pokolenia Dán / y oznaymuiacego Bawana / z gory Efraim. Pobudzaycie Narody / ocho słyszano test w Jeruzalem / że stroże przychodza z dalekiej ziemie / a że wydaia głos swoy nád miasthy Judzkiemi. Jakoby strożowie roslali się nád nia w ofrag: iż mie ku gniewliwości pobudzili / mówi Pan: Drogi twoje / a myśli twoje / sprawily to tobie: ta złość twoja / iż gorzka / iż doctnela serca twego.

Hiere: 5.
C 12.

Hiere: 6.
C 9.
Hiere: 21.

Hiere: 4.

Danie: 7.

Deute: 28.

Treho: 4.
Danie: 7.
Psal: 50.
Esale: 1.

3. Reg: 8.

Jeremiasz.

Brzuch moy/ brzuch moy mie boli/ smy-
sly serca moiego strwożyły sie we mnie: Nie
bede milczec/ bo glos traby slyśata dusza
moia/ okrzyk woieny. Porazka na poraż-
ke wezwana jest y spustossona jest wssytká
ziemia: nagle zburzone sa przybytki mo-
ie/ nagle namioty moie. Dokadze wıdam
bede widziat wciekaiacego/ y bede slyssat
glos traby? Bo głupi lud moy niepoznat
mie: synowie niemadrzy sa y baleni. Na-
drzyc na to gdzie co złe uczynic/ ale dobrze
czynic nieumieli.

Poyrzatam na ziemię/ a oto prożna by-
ta/ y nikczemna: y na Niebo/ a niebyto
swatosci na nim. Widziatem gory/ y one
sie ruchaly: y wssytkie pagorki zatworzy-
ły sie. Patrzałem pilnie a niebyto y czo-
wieczka: y wsselkie prastwo niebieskie precz
odleciato. Poyrzatam/ a ocho Karmelus
gora pusta: y wssytkie miasta iego pokazo-
ne sa/ od oblicza Panskiego/ y od oblicza
gniewu pierzchliwosci iego.

Abowiem to mowi Pan/ Pustha bedzie
wssytká ziemia/ wśakoz iednak skonczenia
nie uczynie. Bedzie zatonsie plakat ziemia
zaffrasia sie niebiosá z wierchu/ przetho-
zem mowił: Wssilem/ a nielitowatem ce-
go/ anim sie cofnat od tego. Przed glosem
ieznego/ y wystrzelaiacego strzate/ wcie-
kto wsselkie miastho: wbiegli na mieysca
przykre/ y wlezi na skaly: wstornkie mia-
sta opuszczone sa/ y nie miessta w nich czo-
wiek. Ale thv spustossona co uczynis? gdy
sie przybierzesz w Szartach/ gdy sie przy-
piektrasz ztocha zaponka/ y zmaluiesz bieli-
dtem oczy twoie: daremnie sie bedziesz stro-
ic: bo cie porzucili a wzgardzili mitosnicy
twoi/ dusse twej sukac beda. Bom slyssat
glos iakoby tey ktora sie przy rodzeniu pra-
cuie/ wciſti iako seści niedzialki. Glos cor-
ki Syonskiej miedzy vmieraiacemi/ y wy-
ciagaiacemi rece swoje: Bieda mnie/ ze
iuz zemdlata dussa moia/ dla pobitych.

Cap: 5.

Pan dla iednego sprawiedliwego meja chce sie nad
miastem Jeruzalem smutowac/ ale je thak przelozeni
iako pospolity lud we zlosciach zatwardneli/ przetoj
grozi im z spustoszeniem/ ale przed sie nie do koniecz-
nego spustoszenia.

Wyjdziecie drogi Jerozolimskie
obaczcie/ y pilnie ogladaycie/ a
sukaycie po vlicach iego/ ie-
sliże naydziecie meza kthoryby
czynil sad/ y szukal wiary: a be-
de mu mitosciw. Choć ci by tez rzekli/ ży-
wie Pan/ y toć faticznie przysiega. Panie
oczy twoie patrzaia na wiare: karales ie/

a niebolato ich: startes ie/ a przed sie niech-
cieli przyiac karania: zatwardzili oblicze
swoie barziesz niz skale/ ani sie chcieli na-
wrocic. A iam zas rzekt: Podobnoć niedzni-
cy sa/ a głupi/ nie wiedzac drog Panskich/
y sadu Boga swego.

Poyde thedy do czelnieyszych/ y bede im
mowit: Soc wıdy oni poznali droge Pans-
ka/ y sad Boga swego. A oto ieszcze ci wies-
cey spotu potamali iarzmo/ y pothargali
zwiastki: Przetoj thez pobit ie Lew z lasa/
Wilk kwiecorowi popswat ie/ Pard abo
Kys czurny nad miastoy ich: kazdy ktory ie-
dno snich wynidzie/ bedzie poiman/ bo sie
rozmnozyli prze winy ich/ zmocnily sie od-
wrocenia ich. Ciad czymz moze byc mito-
scim tobie? Synowie twoi opuscili mie/
a przysiegai na te ktorzy nie sa Bogowie:
Tak armilem ie/ a oni sie zcudzozyli/ a
w domu nierzadnice pfore ptodzili. Konie
mitosnic (tu niewiastam) y stadniiki sie stali:
ieden kazdy do zony bliźniego swego w se-
tecznie sie mial. A wiec o te rzeczy was nie
nawiedze/ mowi Pan: a nad narodem tas-
kowym niebedzie sie macic dusza moia?

Wbiezcie na mury iego/ a zburzcie/ ale
skonania niechcieycie czynic: Odeymicie
plod iego/ bo nie jest Panski. Bo przestha-
pieniem wystapit przeciwko mnie dom Is-
raeli/ y dom Iudski/ mowi Pan: Zaprze-
li sie Pána/ a mowili/ Niemasci go/ anic
przydzie na nas zle: mieczá y głodu nie o-
gladamy. Prorocy na wiatr mowili/ odpo-
wiedzi w nich niebytá: a tak te rzeczy przy-
padna na nie.

To mowi Pan Bog zastepow: Iesacie
mowili to slowo/ Ocho ia damam slowa
moie w vshach twoich za ogieni/ a lud ten
za drwa/ y pojrze ie. Oto ia domie Israel-
ski/ przywiode na was narod z daleka/ mo-
wi Pan: narod duzy/ narod sthározytny/
narod kthorego iezyka vmiec niebedzies/
ani bedzies rozumiat co mowi. Saydak ie
go iako grob otworzony/ wssytky mocni.
A potrawi zboza twoie/ y chleb twoy/ po-
jrze syny thwoie/ y corki twoie: poie trzo-
de twoie/ y stada twoie: bedzie iadi winni-
ce twoie y figi twoie: y poburzy obronne
miastá twoie/ w ktorych ty pokladas dussa
nie twoie/ mieczem. Wśakoz iednak w o-
ne dni/ mowi Pan/ nie dam was w konie-
czne zepslowanie. Jesliż wiec rzeczećie:
Ciemuz nam uczynil Pan Bog nasz te wssy-
tkie rzeczy: powies im/ Jakoście wy mnie
opusciwssy/ sluzyli Bogu obcemu w ziemi
wassej: tak tez bedziecie sluzyc obcym/ w
ziemi nie wassej.

Opowiadaycie to domowi Jakobowe-
mu/ akazcie to w Judá/ mowiac: Sluchay

ludu

Hiere: 2.

4. Reg: 9.

Hiere: 4.
12.

Deute: 17.

Deute: 3.

Zopho:

Ezech: 11.

Hiere: 9.

Hiere: 14.

Isaie: 31.

Deute: 21.
Baruch:

Hiere: 1.
Deute: 21.

Jeremiasz.

Isaie. 6.

Job. 26.

28.

Isaie. 1.

Isaie. 1.

Isaie. 1.

4. Reg. 14.

Isaie. 1.

Isaie. 1.

ludu głupi / który niemał serca: którzy ma-
iac oczy nie widziacie / a ktorzy mając us-
sy nie słyszycie. Wiedz sie mnie bać nie
będziecie / mowi Pan: y od oblicza mego
nie będzie was bolało: Ktorem założyli pią-
sek brzegiem morzu / przykazanie wie-
czne ktorzorego nie przeminie: y zrusza sie / a
nie beda mogli: a nadma sie wetny iego / y
nie przyda go: ale ludu temu stało sie ser-
ce niewierney krabrne / odstapili y odesli
A nie mówili w sercu swoim / Boymy sie
Pana Boga naszego / ktorzy nam daie
dessa: wczesny y wieczorny czasow swoich:
ktory nam strzeze zupełności zniwa rocz-
nego. Nieprawości nasze teć nam to odies-
ty: y grzechy nasze zabroniły nam dobrego:
ze należeli sie w ludu moim bezbożni / zaśadz-
li czyniacz iakoby prawnicy / zakładaiacy
siedla na byle / y na nogi / aby wsiadali meze
Jako stał peten ptaków / tak domy ich pet-
ne zdrady: dla tegoż zwielmożyli sie / y zbo-
gacili. Potyli y roztacznieli y przemineli
mowy moje niecnotliwie. Sprawy wodo-
wicy nie sadzili / rzeczy siroteczney nie spra-
wowali / a sadu ludzi ubogich nie sadzili.
A wiedz o the rzeczy nienawiedze / mowi
Pan: abo nad takowym narodem nie pom-
ści sie dusza moia:
Stratwienie y dziwne rzeczy stały sie na zie-
mi. Prorocy prorokowali omylnosc / a kła-
ptani przyplesowali rekomá swemi / a lud
moy mitował takowe rzeczy: Coż sie thedy
będzie dziać / na ostateku iego.

Cap: 6.

Opowiada zmedzenie y spustkossenie Jeruzalem
miasta / przetoż y wżgardził przykazaniom pańskim /
ale ze sie wssyscy a wlaszcia przelozeni / Prorocy y
kapłani wdali na takomstwo y na zdrade / przetoż
tez ich ofiary porzuć: y pomina na koniec ku placu.

Macniaycie sie Synowie Be-
niamin w poszrod Jeruzalem
y w Thekua trabcie w trabe /
a nad Bethakarem podnieś-
cie choragiew: Bo zle widzia-
ne jest od putnocy / y zburzenie wielkie. Sli-
czney a rostkossney przypodobatem corke
Syon. Do niey przyda Pasterze / y trzody
ich: Rozbili na niey namioty okoto: każdy
będzie pász te / ktorzy sa pod iego reka. Po-
swiacaycie przeciwko niey walke: pow-
stancie / a wstapmy o potudniu: Biada
nam / iż sie schylił dzien / iż sie sthali dłuże
cienie wieczora. Wstancie / wstapmyż w
nocy / a rozmiemy domy iego.

Abowiem to mowi Pan Zastepow. Wy-
rabcie drzewo iego / a wssycie okoto Jeru-
zalem wał: Thoc jest miasto nawiedzenia
wsselka potwarz w poszrodku iego. Jako

Cyskerna zimna czyni wode swoje / thak
oziebla uczynito zlosć swoje. Niepra-
wosc a spustkossenie będzie w nim słysane /
przedemna zawždy choroba y kazi. Czwic-
sie Jeruzalem / aby snadź nie odstapila du-
ssa moia od ciebie: bym cie lepać nie uczy-
nit ziemia spustkossena / y ku miesztaniu nie
sposobna.

To mowi Pan zastepow / aż do groná win-
nego beda zbierac iakoby na winnicy osta-
tki Izraelskie: obroć reke twoie / iakoby wi-
nogrodnik do kossá. Komuż mam mowić:
albo komu oswiadczać / aby słuchał: Oto
nie obrzezane sa wssy ich / a słuchać nie mo-
ga: Otho / slowo Pańskie stało sie na pos-
miech: a nie przyima go. A przeto pierzchli-
wosci Pańskiey iestem peten: a pracowa-
tem cierpiac: Wyley na miatuczkę iego na vli-
cy / y na zgromadzenie miodziencow pos-
potu: abowiem maż z niewiasta będzie poi-
man / sthárzec z tym ktorzy peten dni. A
przyda domy ich do inszych / role y żony spo-
tu: Bo wyćiągne reke moie na the ktorzy
miesztai na ziemi / mowi Pan. Abowiem
od namniessego do nawieczessego / wssyscy
sie wdali na takomstwo: y od Proroka aż do
kapłana / wssyscy czynia zdradliwie. A leczy-
li zburzenie corke ludu moiego z lekkością
mowiac: Pokoj / pokoj / ano nie bylo pokoiu.
Pohánbieni sa iż obrzydność ptodzili: a ow-
sem zelżywością nie sa pohánbieni / y nie
umieli sie wssydać. Dla tegoż też pādna
miedzy pādaiacemi: czasu nawiedzenia
swego obála sie / mowi Pan:

To mowi Pan / Stoycie po drogach pa-
trzac / a pytaycie sie o sciestkach starych
ktoraby byla droga dobra / a chodźcie mia-
thedy naydziecie ochtode dussam wassym.
A rzekli: Nie bedziemy chodzie. A postano-
witem nad wami stroze: Sluchaycie glosu
traby. A rzekli: Nie bedziemy słuchać. Prze-
toż słuchaycie wy narodowie / a poznay ze-
branie / iako wielkie rzeczy ia uczynie im.
Sluchay ziemio / Oto ia przywiode zte rze-
czy na ten lud / owoc myśli te: iż slow mo-
ich nie słuchali / a zakon moy porzucili. A
przez je mi kádzidlo z Saby przynosić /
y Kálamum wdzieczney woniey z dalekiej
ziemie: Zupelne ofiary wasse nie sa przyie-
mne / y obiathy wasse nie podobaty mi sie.
Dla tego to mowi Pan / Oto ia przepusz-
cze na ten lud vpady / y beda z nich pādac
oycowie z syny pospotu / sasiady bliżni / a za-
gina.

To mowi Pan / Oto lud przychodzi spui-
nocy / y narod wielki powstanie od kraio-
ziemie. Strzale y tarcza porwie / okrutny
jest (tám ten lud) y nie zlitunie sie: glos iego
go będzie by morze ssunieć. A na koniec w-

Hiere: 4.

9.

Isaie. 36.

Hiere: 8.

Hiere: 10.

Matth: 11.

Hiere: 19.

Isaie. 1.

Hiere: 7.

Hiere: 1.

5.

Abacuc. 1.

Jeremiasz.

sieda/ gotowi iako maż ku bitwie/ przeciw
to tobie corko Syonista: Stysielisny slawe
iego/ upadli nam rece nasze: vtrapienie o
garneto nas / bolesci iako niewiaste rodza
ca. Nie wychadzajcie na role/ y po bro
gach nie chodźcie: boć miecz nieprzyaciela
ski/ y strach wlotu. Corko ludu moiego prze
pásze sie wlosieniem/ y posyp sie popiołem:
żal iedynaczka / vczyn sobie żatofny placz a
gorzki boć nagle przypadnie pustoszciciel na
nas. Doświadczyteliemem cie dat duzym
w ludu moim: a dowiesz sie y doświadczyś
drog ich: Wssyscy ci kraszeta sa odstępnia
cy / a chodzacy zdradliwie/ miedzy zelazo:
wssyscy sie pokazili. Vstaly miechy / otow
w ogniu zgorzat/ poproznicy spuszczat pro
bierz: bo zlosci ich nie sa wyniszczone. Zo
wcie ie srebrzem nie brantowym/ bo ie Pan
zarzucil.

Amos. 8.
Zacha: 12.

Cap: 7.

Upomina lud ku dobremu / aby nie wkoscile ale
w vczynach dobrych miał vffanie/ dacie przycyne
cieniu sie prorok za ludem nie ma modlit/ aże Pan
niechce przymowac offiar od nich/ y o pomście.

Slowo ktore sie stalo do Jere
miasza od PAWA / mowiac:
Stoy w bronie domu Panskies
go / a tak tam tho slowo / mo
wiac: Sluchajcie slowa Pana
skiego wssyscy ludzie Iudscy/ ktorzy wcho
dzicie themi drzwiami abyście dali modlit
Panu. Tho mowi Pan zastepow Bog Iz
raelsti.

Hiere: 17.
26.

Isaie. 1.
Hiere: 26.

Dobre czynicie drogi wasse/ y chuci wasse
a bede swami mieszkac na tym miejscu. Nie
miejcie duffnosci w slowiech omynlosci /
mowiac: Kosciot Panski/ Kosciot Panski/
Kosciot Panski iest. Bo iesli bedziecie dob
rze sprawowac drogi wasse/ y chuci wasse/
vczynicieli rozsadek miedzy mezem y bliz
nim iego / przychodniowi / sirocie/ y wdo
wie iesli nie vczynicie besprawa/ ani wyle
iecie krwi niewinney na thym miejscu / a
za Bogi obcemi nie bedziecie chodzic na
swe zle: bede swami mieszkac na tym mies
cu/ w ziemi ktoram dat oycow wassem od
wieku az do wieku. Oto wy vffacie w omyn
nych powiesciach / ktore wam nie beda po
zyteczne: krasce/ zabijac/ cudzotozyc/ krzy
woprzysiegac/ offiarowac Baalowi/ y cho
dzic za Bogi obcemi o ktorych niewiecie.
Zi przysliście/ y staneli przedemna w tym
domu/ w ktorym wzywano iest imie moje:
y rzekliście: W swobodzenismy/ przeto ze
ismy czynili te wssytki obrzydlosci. A za te
by stat sie ten dom iastinia lotrowska w kto

3. Reg: 8.
9.
Isaie. 56.
Ioan: 2.

rym wzywane iest imie moje przed wassy
mi oczyma: Ja/ ia iestem: iam widzial/ mo
wi Pan. Idziecie na ono miejsce moje do Sy
lo/ gdzie z przodku przebywato imie mo
ie: ogladajciez com mu vczynil prze zlosc
ludu mego Izraelstiego. A teraz ponie
wazescie tez wssytkie vczynki pobroili/ mo
wi Pan: y mowitem do was wstawy ra
no/ y mowiac/ a nie sluchalistecy/ wzywa
tem was/ a nie odpowiedzieliscie: vczynie
temu domowi / w ktorym wzywane iest
imie moje / y w ktorym wy pokladacie du
ffanie/ y miejscu ktorem wam dat/ y oycow
wassem/ tak iakom vczynil Silo: y odrzuce
was od oblicza moiego / iakom odrzucil
wssytki braty wasse / wssytko nasienie
Efraimowo.

A tak ty nie modl sie za tym ludem/ ani
bierz za nim chwaty y modlitwy/ ani mi sie
zastawuy za nim: bo cie nie wyslucham. I
zaż nie widzis co ci czynia / w miesciech
Iudskich/ y na vlicach Jerozolimskich: Sy
nowie zbieraja drwa / a oycowie podniec
ia ogieni/ y niewiasthy zakrapiaja sadtem
aby naczynili kotaczow krolowey niebies
kiey/ y aby ofiarowali Bogom obcym / a
mnie ku gniewu wzrussyli. Zaliż mnie ku
gniewu wzbudzaia/ mowi Pan: zaż nie sa
mi siebie/ na zawstydzienie twarzy swojej:
Przetoż to mowi Pan Bog: Oto zapalcie
wosc moja/ y zagniewanie moje/ zbiera sie
na to miejsce / na meze y na dobytki / y na
drzewo krajny ich/ y na zboza ziemie/ y za
pali sie tak/ ze nie bedzie vgaszona.

To mowi Pan zastepow Bog Izrael
sti / Zupelne offiary wasse / przytozcie do
zrabanych offiar wssyckich/ a tedzcie mieso:
bom nie mowil z oycy wassemi/ anim przy
kazowal im w on dzien gdy im ie wywiodel
z ziemie Egiptstkiej / o slowie zupelnych y
rabanych offiar: alem im to slowo przyka
zat/ mowiac: Sluchajcie glosu moiego/ a
ia bede wam Bogiem/ y wy mnie bedziecie
ludem: a chodźcie kazda droga ktoram
wam roskazal/ chcecieli by wam dobrze by
to. A oni nie sluchali/ ani naklonili vcha
swego/ ale odesli w roskosfach/ y w przewo
rotnosci ztego serca swego: y wdali sie ws
tec/ a nie przedsie/ od onego dnia ktorego
wysli oycowie ich z ziemie Egiptstkiej / az
do tego dnia. A slatem do was wssytki slu
gi moje proroki przez dzien/ powstawajac
o switaniu/ a slac. A nie vsluchali mie/ ani
naklonili vcha swego: ale zatwardzili krzy
czyce swoje/ y gorzezy ieszcze czynili nizli oyc
cowie ich. A bedzie do nich mowil wssytk
ie ci slowa a nie vsluchaja cie: y bedzie ich
wolat/ a nie ozowac sie. A rzecze do nich:
Ten iest narod ktory nie sluchal glosu pa
na Boga

Matth:
Hiere:
Iosue. 2.
Hiere: 1.
1. Reg: 3.
9. 4.
5. 9.

Isaie. 1.
Prouer:
Luca. 2.

1. Reg:
4. Reg:

Hiere: 1.
1. Ioan:

Hiere: 4.

Isaie. 1.

Deute: 1.
Isaie. 4.

Exodi. 15.

Zacha: 1.

Hiere: 1.

Hiere: 1.

Jeremiasz.

Hiere: 5. Ezech: 5. Hier: 31. 1. Reg: 23. Hier: 19. Hier: 8. Hier: 16. Ezech: 16. Hier: 7. Hier: 14. Leuit: 26. Hier: 20.

na Boga swiego / ani przyiat kazi: zagi
neta wiara / y wyieta jest z wst ich.
Ostrzyz wlosy twoie a zarzuc ie / y wezmi
na prost katosny placz: Bo zarzucit Pan / y
opuscit rodzay pierzchliwosci sworey / iz v
czynili synowie Judscy zle rzeczy przed me
ni oczyma / mowi Pan. Polożili obrzazli
wosci swie w domu / w kthorym wzywaa
no jest imie moje / aby ty splugawili: a pobu
dowali wysokości Toffet / ktore miesce jest
w padole syna Ennom: zeby palali syny swo
ie / y corki swie w ogniu: czegom ani rosta
zat / ale anim pomyslal w sercu swoim.
Przetoż otho dni przyda / mowi Pan / a
nie bedzie rzeczo no wiecey Toffeth / y pa
dot syna Ennom: ale padot zabicia: y beda
pogrzebac w Toffeth / przetho ze niemaf
(inse) miesca. A bedzie scierw ludu te^o po
karmie pra kom niebieskim / y bestyam ziem
skim / a nie bedzie ktoby odegnat. A kaze
przestac w miesciach Judskich / y na vli
cach Jerozolimskich glosowi radości y we
sela / glosu oblubienica / y glosu oblubieni
ce / bo spustossona bedzie ziemia spusthosses
nim.

Cap: 8.

Ja te wystepi tak Krolow iako Kriaziah / Kaptan
now / y prorokow / kosci ich: grobow miaty byc wy
kucione / a lud kthory pozostal / ze mial byc od nie
przyaciol okrutnie utrapiony.

A on czas / mowi Pan: wyrzu
ca kosci Krolow Judskich / y
kosci Kriaziah / y kosci Kaptan
kie / y kosci Prorockie / y kosci
onych kthorzy mieszkali w Je
ruzalem / z grobow ich: Roztoza ie na
sloicu / y na kriezycu / y przed wssysthkim
rycerstwem niebieskim / w kthorych sie ko
chali / y kthorym sluzyli / y za ktoremi cha
dzali y kthorych ssutali / y modle czynili: Nie
beda pozbierane / ani pogrzebione: ale be
da iako gnoy na ziemi. A beda wiecey wo
leć smierc nizli zywoth / wssyscy ktorzy zo
stana z tego niecnothliwego narodu / po
wstornich miescach ktore zostawione sa /
na kthorem ie wyrzucil / mowi Pan za
stepow.

A rzeczesz do nich / To mowi Pan: Jaz
ktory sie powali / nie wstanie zasie: a ktory
sie odwrocil / nie obroci sie zas: Czemuz sie
tedy odwrocil lud then w Jeruzalem / od
wroceni swarliwym: Chwytili sie ktam
stwa / y niechcieli sie nawrocic: Pilenem te
go byt y sluchatem: żaden nic nie mowi co
by dobrego bylo / niemaf zadnego ktoryby
stroit pokute za grzech swoy / mowiac: Co
zem uczynil: Wssyscy sie obrocieli ku biegu

swemu / rownie iako kon ktory wstok biezy
ku potkaniu. Kania na Niebie poznala
czas swoy: Sinogarlca / Jaskotka / y Bo
cian przestrzygali czasu przylatu swego: a
lud moy nie poznal Sadu Panskiego. Ja
koz wy mowicie / myslny madrzy / a zakon
panski przy nas jest. Zaprawde piorko o
mylne pisarskie / ktamstwo sprawilo. Zaw
stidzeni sa Medrey / przestraszeni y poima
ni: bo slowo Panskie zarzucili / a niemaf w
nich zadney madrosci.

A przeto dam niewiasty ich obcym / ro
le ich dziedziom: iz od namnieyszego do
nawietszego wssyscy sie garna za takom
stwem: od proroka do kaptana / wssysthcy
czynia ktamstwo. A wzdrawali zburzenie
corki ludu moiego na sromothe / mowiac:
Pokoy / pokoy: gdyz niebyl pokoy. Zawsty
dzeni sa iz obrzydnośc czynili: A owsem za
wstydzaniem nie sa z hanbieni / y nieumieli
sie wstydac: przetoż tez padna miedzy pa
dajacemi / czasu nawiedzenia swiego oba
la sie / mowi Pan.

Zbieraiac zgromadze was / mowi Pan:
niemaf iagody na winnch macicach / y
niemaf fig na drzewie figowym / listh o
padl: y datem im (te rzeczy) kthore prze
minely. Czemuz siedzimy? Zydziecie sie / a
winiemy do miasta obronnego / milczimy
tam: abowiem Pan Bog nasz kazal nam
milczec / y dat nam napoy wode zolci: bo
smysy zgrzeffli paniu. Czekalismy pokoiu / a
niebylo nic dobrego: czasu vleczenia / a o
to strach. Od Dan slyfane jest rzanie ssap
iego / od glosu krzyczenia walecznikow ie
go / zruszyla sie wssystka ziemia. J przysly /
a pochtoneli ziemi / y obffitosc iej: mia
sto y obywatel iego. Abowiem oto ia posle
na was Bazyliski / na ktore niemaf zakli
nania: y beda was kasac / mowi Pan: bole
sc moia na boleśc / we mnie serce moje tru
chliwe. Oto krzyk wotania corki ludu mo
iego z dalekiey ziemi / y zas niemaf pa
na w Sionie: alboć krola iego niemaf w
niem: Czemuzescie mie tedy ku gniewu w
zbudzili w ritych obrazich swoich / y w mar
nosciach cudzych: Nineto jniwo / dokoná
tosie lato: a myslny przed sie niewyswobo
dzeni. Nad skrusseniem corki ludu moiego
skrussylem sie y zasmucil / zumienie mie
zieto. Czyli zywiec niemaf w Galaad: al
boć tam lekarza niemaf: Czemuz sie tedy
niezagotta blizna corki ludu moiego?

Cap: 9.

~~~~~

Jeremiasz.

Narzekę prorok na lud / y plączę go wypisując o
bludność y zdradę ludzką / a grozi pomstę a że się nie
godzi w niemię ch / ubić iedno w Boga. a że nie niepo
maga obrzezanie cielskie.

Isaie. 22.

Thoż da głowie mojej wody / y
oczom moim sthudnice tes: a
bede płakał we dnie y w nocy
pobithych corki ludu moiego.
Ktoż mie da na puszczę gospo-
da podrożnym / a opuszczę lud moy / y odey-
de od nich: Bo wssysthcy cudzotożnicy sa /
zbor przesthepnikow. A naciagneli iezyk
swoy / rownie iako tuł omylności y niepraw-
dy: zmocnili sie na ziemi / iż ze złego we złe
wychodzili / a mnie nie poznali / mowi
Pan. Jeden każdy niech sie strzeże bliźnie-
go swego / a w żadnym bracie swoim / nie-
chay niemiewa duffania: Boć każdy brath
podchodzac podszczepi a podeydzie / a każ-
dy przyiaciel / na zdradzie bedzie postepo-
wał. A bedzie sie mąż z brathą swego po-
smiewał / a prawdy niebeda mowić: Bo iuż
przyuczyli iezyk swoy mowić też / skarali sie
oto aby nieprawie czynili. Nieśkianie two-
ie w posrzed zdrady: w zdradzie niechcieli
o mnie wiedzieć / mowi Pan.

Hiere: 12.

Matth: 10.

Miche: 7.

Psal: 27.

A dla tego to mowi Pan zastepow / O-
to ia spuszczę / y sprobuie ich: bo co inego
mam czynić od oblicza corki ludu moiego?
Serzają raniaca iest iezyk ich / zdradę mo-
witą. W wstach swoich pokoy z przyacie-
lem swoim mowi / a pothátemnie zaktáda
nań siódá. A wiec dla tych rzeczy nienawi-
dze / mowi Pan: Albo nád thákorwym na-
rodem niepomócí sie dusá moia?

Hiere: 5.

Nád gorámi ime sie ptákac y lamento-
wac / y nád slichnemi rzeczami puszczey ná-
rzekac: Bo zápalone sa / przetho iż niemáš
meżá przechodzacego: y nieslysseli głosu
dzierzawce: od ptáká niebieskiego do bydla
ciá / przeniesli sie precz y odesli. A uczynie
Jeruzalem gromádami piastkowemi / y to-
żysti Smokow / a miásta Judskie dam ná-
spustossenie / thák żeby niebyto obywatela.
Kthorys iesth mąż mady coby chemu ro-
zumiat / y do ktoregoby sie slowo Pánskie
státo / aby tho zwiástowat / czemu záginie-
ta ziemia / y wypalona iest iakoby puszczá /
tak iż niemáš ktoby przessedt.

Psal: 78.

Miche: 3.

A rzekł Pan: Iż opusćili zakon moy /
ktorym dat im / y nie slucháli głosu moiego
y niechodzili wedle niego: a pusćili sie zá
nieprawośćia serca swego / y zá Báálim /
czego sie náuczili od oycow swoich: prze-
to / tho mowi Pan zastepow Bog Izrael-
ski: Oto ia nákar mie ten lud piotunem / a
dam im pić wodę żolci. A rozsposse ie po
narodziech / kthorych nieználi qni / y oyc-

Deute: 29.

Iosue: 24.

Hiere: 23.

wie ich: a posle zá niemi miecz / dośad nie
beda wytrácenti.

Tho mowi Pan zastepow / Wpatrzcie /
a wzowcie niewiaśc rzewliwych / aby przy-
sly: y do onych ktore madre sa / poslicie / a
niechże sie kwápią / niechże ima nád nami
lamentowac: Niech wylewáia oczy náśse-
tzy / y powieki náśse niech opływáia wo-
dami: Boć głos narzekániá rzewniwego
slyssan iest z Sionu. Jákóżesiny bárzo spu-
stossen / y okrutnie zelzeni: iżesiny opuści-
li ziemię / y rozrzucone sa przybytki náśse.

Sluchaycież tedy niewiaśc słowá Pán-
skiego: y niech przyima wssy wáśse mowe
wst iego / a náuczcie corek wáśszych lamentu:
y każda bliźna swoje zálobnego nárzeká-
niá: y wstapita smierć okny náśsemi / we-
słá do domow náśszych / wytrácić dziatki
náśse z dworu / a młodziénice z wlic. Now /
To mowi Pan / I pádnie trup cztowi eczy
iako gnoy ná obliczu kráiny / y iakoby siáno
zá tysem tego ktory kosi a niemáš kthoby
zbierat.

Hiere: 7
or 8.

To mowi Pan / Niechay sie nie chlubi
mady z madości swoiey / y niech sie theś
niechlubi mocny z mocy swoiey / y niech sie
nieprzechwalá bogáty z bogacthw swo-
ich: ale wrym sie niechay chepi / ten ktory
sie chlubi / wiecież y znác mie / zem ia iest
Pan ktory czynie młosięrdzie / y sad / y sprá-
wiedliwosc ná ziemi: Bo mi sie te rzeczy po-
dobáia / mowi Pan. Oto dni przyda / mo-
wi Pan: że náwiedze kóždego ktory ma o-
brzezána obrzáste / náwiedze Egipt / y Ju-
de / y ná Edom / y syny Ammon / y Moáb /
y wssystkie ktory postrzygli włos / nieśka-
iacze ná puszczey: Bo wssy Pogáni má-
ia obrzáste / a wssystek dom Izraelski iest
nie obrzezánego serca.

Isaie. 65.
1. Corin: 1.
2. Cori: 1.

Hiere: 2
Hiere: 4
or 6.
Roma: 1.

Cap: 10.

Wpominá lud aby sie niebali niebieskich známion /
ani Báłwanow / okánuac ich młecznośc / iż ni Pomo-
nie niemoga wejymić / y wiela inych rzeczy gani Báł-
wany.

Sluchaycie słowá ktore mowił
Pan o was domie Izraelski.
Tak mowi Pan: Drog Pogán-
skich niechcieyćie sie uczyć: y
známion niebieskich niechciey-
ćie sie bać / ktorych sie boia Pogáni: Boć w-
stáw ludzkie próżne sa: Bowiem drzewo
z láśa wjrebuie robotá reki rzemieśniczej ro-
poré: srebrem y złoté okráśit ie: gwoździ-
y młotkami zbit aby sie nierozwálito. Ná-
krátat drzewá Pálmowe / spráwione sa / a

Isaie. 47.

nie beda

Jeremiasz.

Reg: 17. Beda mówić: gdy ie poniosła beda podniesio
ne/ bo same chodzie niemoga. A tak nie
boycie sie ich/ boć ani zle nie moga wczys
nić/ ani dobrze.

Apoc: 15. Wiemasz tobie podobnego Panie: wiel
ki iestes thy/ y wielkie imie twoie w mocy.
A ktosy sie ciebie niebedzie bat o Krolu
wsszech narodow: Albowiem thwoia iesth
część: A między wssystkimi medrcy pogan
skieni/ y we wsszech krolestwach ich/ nie
máš żadnego tobie podobnego. Jednako
niemadrzy y falemi beda probowani: náu
ka prozności ich drzewo iest. Srebro wia
nione z Tharsis brwa przynossone/ a złoto
z Ophaz: sprawa rzemieśnicza/ y retá zło
tnikowa: z iedwabiu modrego y z pawłoki
odzienie ich/ wssystko to robota rat rzemie
śniczych. Ale Pan Bog prawdzitwy iesth:
sami iesth Bog żywy y Krol wieczny. Od
rozgiewania iego zruszy sie ziemia: a nie
wytrzymáia narodowie zagrożenia iego.

Nahum: 1. Także tedy rzeczećie im/ Bogowie/ ktho
rzy niebá y ziemię nieśpráwili/ niechay zgi
na z ziemię/ y z tych rzeczy które sa pod nie
bem. Ktory czyni ziemię móca swoia/ sprá
winie okrag światá madrościa swoia/ a ro
stropnośćia swoia rozpostrzá niebiśá. Wá
głos swoy dáwa mnostwo wod ná niebie/
y podnosi mgły od kráiw ziemię: tyskawia
ce w deszcz obraca/ y wywodzi wiátr z skár
bow swoich. Stupim sie sibat káidy cílo
wiek od wiadomości swoiey/ zámsthydzon
iest káidy rzemieśnik w rytym obrázie: bo
ono fálš iest co vlat/ a niemáš w nim du
chá. Prozneć sa/ a vczyné smiechowiská
godzien: częśu náwiedzenia ich zagina.
Nie iest tym podobná częśta Jakobowa/
bo ktory stworzył wssystko/ on iest: a Isrá
el rośseżá dziedzictwa iego: Pan zasthe
pow/ imie iego. Zbierz z ziemię Hánbe swo
ie która mieszka wobleśeniu: Bo tho mó
wi Pan: Ocho/ ia daleko zárzuć obywá
tele ziemię tym razeni: y utrápie ie/ tak że
niebeda náleżiení.

Biada mi nie nádzburzenim moim/ bár
zo zta plágá moia. A iam lepat rzekt: Zás
prawde tá chorobá moia iest/ a poniosé ia.
Przybytek moy spustóssony iest/ wssystkie
powrośki moie porwane: synowie moi wy
šli odemnie/ a niemáš ich: niemáš kthoby
inż wiecey rozbit namiot moy/ y wydzwig
nat skery moie. Bo głupie czynili Pásthé
rze/ a Pána nie słuáli/ dla thegoż nie rozu
mieli/ y wssystkú trzodá ich rosprossyła sie.
Głos słuchania otho przychodzi/ y ruszenie
wielkie z ziemię pútnocney: aby potożyt
míastá Judskie w pustynia/ y mieszkánim
smokow. Wiem Panie że nie iest ciotwie
eja droga iego: ani meżowá iest/ aby cho

dzit á dobrze spráwował kroki swoje. Karz
je mie Panie/ w sáatze iednák w Sadzie/ á
nie w pierzchliwóści thwoiey: byś mie le
pat w niwecz nie obroćit. Wyśley zágnié
wanie twoie ná pogány/ ktorzy cie nie po
ználi/ y nádzemice/ które imienia twego
nie wzywáli: boć ziedli Jakóbá/ y pozárli
go/ y skrawili go/ á ochedożność iego roz
miotáli.

Cap: 11.

Maj przeklęty Ktoryby słow Bożych nie słuchał/ y
pomina ku pełnieniu przykazania Boskiego/ Bog
Broni Prorokowi modlić się za ludem/ ná końcu pro
tęstwo o vimeczeniú Pána Krystusowym.

Słowo które się stało od Pána
do Jeremiasza mówiac: Słus
chajcie słow they vmow/ á
mówcie do meżow Judskich/ y
do obywatelow Jerozolima
skich/ á rzecześ do nich: Tho mówi Pan
Bog Isráelski/ Przeklęty maj kthory nie
bedzie słuchał słow they vmow/ kthoram
przykazat oycom wássym/ w on dzień/
gdym ie wywiodł z ziemię Egipstkiey/ z pie
cá żelaznego/ mówiac: Słuchajcie głosu
mego/ á czyncie wssystko co wam przykázá
ie: thedy mi bedziecie ludem moim/ á ia
bede wami zá Bogá: abym wzbudził przy
siege kthoram przyśiagt oycom wássym/
zem im miat dáć/ ziemię opływáiacá mle
kiem y miodem/ iáto iest ten dzień. A odpó
wiedziam wssy rzektem: Amen Panie.

Rzekł Pan do mnie: Wotay te wssystkie
słowa po mieściech Judskich/ y vlicach Je
rozolimskich. mówiac: Słuchajcie słow
they vmow/ á czyncie ie: Bo oświadczáiac
oświadczytem oyce wássmi/ w on dzień
gdym ie wywiodł z ziemię Egipthskiey áz
do tego dnia: Ráno powstáwáiac oświád
czátem/ mówiac: Słuchajcie głosu mego/
á nie vslucháli/ ani náchylili vchá swego:
ale obśsedł ieden káidy we złości serca swe
go złego. A przywiodłem ná nie wssystkie
słowa they vmow/ kthoram przykazat aby
czynili/ á oni nie vczynili.

Rzekł Pan do mnie/ Wálázto sie sprzy
szenie w meżach Judskich/ y w obywáte
loch Jerozolimskich. Wroćili sie do pierw
ssych nieprawóści oycom swoich/ kthorzy
niechćieli słuchać słow moich. A tak y ci sie
púścili zá Bogi obcemi/ aby im służyli:
dom Judski y dom Isráelski zrusyli á z
gwátčili vmowé moie/ kthoram vczynit z
oyce ich.

Przetoż też mówi Pan/ Ocho/ ia/ przy
wiodé ná nie takowe złe rzeczy/ z kthorych
nie beda mogli wyniść: y beda ku mi nie wó

Isaie: 64.
Psal: 78.
Ecclci: 36.
Hier: 30.
O 30.

Deute: 27.
O 28.
Gala: 3.

Exodi: 19.

Gene: 15.
26. O 28.

Hier: 13.

Jeremiasz.

Zach: 7.

tac / a nie wyslucham ich. Tedy poyda mias-
sta Judskie y obywatel Jerozolimsy / a be-
da wotac do onych bogow kthorym offiary
czynia / ale nie wyswobodza ich / czasu wra-
pienia ich. Bo iako wiele miasst twoich by-
to o Juda / tak y Bogow wiele: a wedlug li-
czy drog twoich o Jeruzalem / posthawia-
tosz oltarze zelzywosci / oltarze na offiarno-
wanie Baalimowi.

Hiere: 2.

Hiere: 15.

A tak ty (Proroku) nie modl sie za thym
ludem / ani bierz za nimi chwały / y modli-
twoy boe nie wyslucham na on czas gdy be-
da do mnie wotac / czasu wdreczenia swego
Coz sie to dzieie / iz mily moy w mym domu
czynit wiele sprostnych zlosci? Izaż mieso
poswiecone oderma od ciebie zlosci two-
ie / w ktorych sie chlubit?

Olime buyna / piekna / rodajna / y ozdo-
bna / nazwat Pan imie twoie: Na glos mo-
wienia rospalit sie w niey wielki ogien / y
pogorzaty wssystkie drzewka iey. A Pan za-
stepow ktory cie szczepil / mowit na cie zle-
rzeczy: dla zlych rzeczy domu Izraelskiego
y domu Judskiego / ktore sobie uczynili aby
mie porusili / offiary czyniac Baalimowi.

Isaie. 53.

Hiere: 18.

Hiere: 17.

20.

Ale ty Panie okazales mi / y poznatem: y v-
kazales mi chuci ich. A ia iakoby Baranek
cichy ktory bywa niesiony na zabicie: y nie
poznatem iz myslili o mnie thajowe rady /
mowiac: Wlozmy drewno w chleb iego / y
wygladzmy go z ziemie zywiacych / a imie
ie niechay nie bedzie wiecey pamietano.
Ale ty Panie Sabbaoth / ktory sadzisz sprá-
wiedliwie / a doswiadczasz wnetrza y serc /
niech wyrze pomste twoie nad nimi: bom
tobie obiauwil spráwe a rzecz moie.

Isaie. 30.

Amos. 7.

A dla tego to mowi Pan do meżow A-
nachothskich / kthorzy skutacia dusse thwo-
iey / mowiac: Nie bedziesz wiecey pro-
rokoawat w imie Pánstie / y nie vmrzesz
w reku nássych. Przetoż to mowi Pan za-
stepow / Ocho ia náwiedze ich / mladzienicy
ich pomra od mieczá / synowie y corki ich
pozdrháia od głodu / a ostáctow snich nie
bedzie. Bo przywiode zle ná meze Anátoth
roek náwiedzenia ich.

Cap: 12.

Dziwi sie prorok fortunam zlych ludu / acz ich Pan
na zátroczenie chowa / A ie Pan Arystus dusse swa dat
w rece nieprzyacielskie oznaymia / karie pástyre / mo-
wi o tych / ktory sie ku pánu Arystusowi náwrocili.

Práwiedliwy w prawdzie thy
iestes Panie / gadatlibym sie z
thoba: wssátoż iednak bede do
ciebie mowit spráwiedliwe rze-
czy. Czemuż wždy sie poszczes-

cia drogá niepobożnych: dobrze sie dzieie
wssystkim ktory przestepuia / a niepráwie
dziataia? Wsszczepites ie / a oni sie wnetr
przyieli: mnoza sie y owoc wydaia: blisko
vst ich ty iestes / a daleko od ledziwi ich. A ty
Panie znasz mie / widziales mie / y doswiad-
czyles serca moiego przy tobie: zgromadz
ie iako trzode ku zabiciu / a poswiec ie w
dzień zabijania.

A dlugos bedzie zalosna ziemia / a ziele
wsselkiej krajny bedzie schnac / dla zlosci
thych co na niey mieszkacia? Wytrawio-
ne iest twierze / y prastwo / iz rzekli: Nie wy-
rzyzy (Bog) osthátecznych rzeczy nássych.
Iestli z piešsymi biezac / y mordowales sie:
iakoz bedziesz mogli nádezye koniom? Ale
gdy w ziemi po koniu bezpieciny bedziesz / co-
uczynisz w pyssie Jordanowej? Abowiem
y bracia twoi / y dom ovcá twego / tez y oni
walczyli przeciwko tobie / y wotali za toba
petnym glosem: Nie wierz im / gdy wam be-
da powiadae dobre rzeczy.

Zostawitem dom moy / opuścitem dzie-
dzictwo moie: Datem miá dusse moie w re-
ce nieprzyiacieli iego. Státo mi sie dziedzi-
ctwo moie / iakoby Lew w lesie: zaktzykne
to ná nie / dla tegom ie miat w niena wišci
Izaż pthak psthry iest mi dziedziechtem
moim: zali pthak wssysthek farbowany?
Chodzcie / a zbierzcie sie wssystkie besthye
ziemskie / spiešcie sie ku pozarcu. Paster-
zow bázro wiele zkurzyli mi winnice mo-
ie / podeptali czáste moie: dali dzia moy
požadliwy ná spustossóna pustynia. Uczyni-
li ia w rozplosseniu / y rzemno plákata ná
mie spustossenim wielkim spustossóna / iest
wssystka ziemia / iz niemasz nikogo kthoby
to sobie rozważył w sercu. Na wssystkie
drogi pufczy przysli spustossicie ziemie
bo miec Pánstie poirze od kraiu ziemie aš
do osthátecznego kraiu iey: niemasz po koniu
wsselkiemu ciánu. Siáli czystba psenice / a
ciernie želi: Dziedzictwo wzeli / a nie imi
nie bedzie vřtecne: záwřtdzicie sie owo-
com wássych / dla gniewu pierzchliwosci
Pánstiev.

To mowi Pan przeciwko wssystkim sa-
siádom moim bázro zlym / ktory sie dory-
kaia dziedzictwa / kthorem podzielił ludu
memu Izraelskiemu: Ocho / ia ie wrthá-
gne a wyplewie z ziemie ich / y dom Judski
wygladze z posrzedku ich. A gdy ie tak wy-
plewe / obroce / y smilnie sie nad nimi: y zá-
ie przywiode / meza do dziedzictwa swote-
go / a meza do ziemie swotey. A bedzie: iz ie-
sli wyćwiczeni náucza sie drog ludu moie-
go / zeby przysiegali w imie moie / Zwi-
Pan / iako uczyli lud moy przysiegac ná Bá-
ala: beda zbudowani w posrzedku ludu

moiego.

Ioh. 21.

Psal: 72.

Abacuc. 1.

2. Petri. 2.

Hiere: 14.

Isaie. 19.

Isaie. 56.

Esaie. 5.

Deute: 4.

27. 30.

Isaie. 54.

1. E/d: 11.

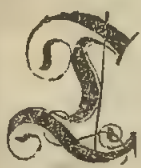
Jeremiasz.

Matth: 22.

moiego. Co iesli nieusluchacia/ wyplewe on
narod wyplewieniem y zatracenim/ mowi
Pan.

Cap: 13.

Okazuje/ co sie znaczy przez spodni pas lniany zeta-
lany / opisuje zaprowadzenie Judzie w niewola/ dla
nieprawosci ich / je zanie niepokutowali.

Dz mowi Pan do mnie: Joz/
sprawze sobie spodni pas lni-
ny / y opassej sie im na biodra
twoie/ a do wody go nierwie-
siej. A sprawitem spodni pas
podlug slowa Panskiego / y opalatem sie
im na biodrach moich. Istato sie rzecz Pan-
ska do mnie po wtore / mowiac: Wezmi
ten pas ktorys sprawil/ ktory masz na bio-
drach moich/ a wstawisz idze do Eufra-
ten/ y zchowayze go tam w dupiu skalnym.
Szedsz ia schowatem go v Eufraten/ i-
to mi byl Pan przykazat. A stato sie po wie-
ludni/ rzekl Pan do mnie: Wsthan/ idze
do Eufraten/ a wezmi stamchad spodni
pas ktorymci byl rozkazat aby go tam so-
bie schowal: A siedem do Eufraten/ kopa-
tem/ y wzialem on spodni pas z oneo miey-
scia gdziem go byl skryt/ y oto/ iuz byl spro-
chniat on pas/ tak ze sieniczemu niegodzil

Hiere: 7.
11. 18.
19.

Deute: 4.
16.
Hiere: 30.

A stato sie slowo Panskie do mnie/ mo-
wiac: To mowi Pan: Tak uczynie ze spro-
chnieie prycha Judska/ y wielka hardosc Je-
rozolimska: lud ten barzo zly/ ktorzy niech-
ca sluchac slow moich/ a chodza we zlosci
serca swego: y odesli za Bogi obcemi/ aby
im sluzyli/ y modle im dawali: y beda iako
ten spodni pas/ ktory sie ninacz nieprzyda.
Bo iako przylega then pas spodni ku bio-
drum melskim/ takem sobie przypoit wssy-
stek dom Irsielski/ y wssystek dom Judski/
mowi Pan: aby mi byli ludem/ y imie-
niem/ y chwata/ y slawa: a nie vsluchali.
Przethoz powiesz im te slowa: Tho mowi
Pan Bog Irsielski: Kazda slascieczka be-
dzie nalana wina. A rzekac do ciebie: Czy-
li tego niewiemy ze kazda slascieczka bedzie
nalana wina: A rzeczesz do nich/ To mowi
Pan: Oto ia naleie wssystkie obywatel tey
ziemie/ y krole ktorzy siedza z pokolenia
Dawidowego na tronie tego/ y kaptany/ y
proroki/ y wssystkie obywatel Jerozolim-
skie/ pijanschwem: y rozniecze ie/ niez od-
brata swego/ y oyce/ y syny thakiez/ mowi
Pan: nie przepuscze/ ani dozwole/ ani sie
smiutue bym ich niemiat wytracic.

Sluchaycie/ a bierzcie sobie w vssy/ nie-
podnoscie sie boe Pan mowi: Dacie pas
nu Bogu wassemu chwate/ pierwey nizli by

sie zamierzkneto / y pierwey nizli sie o-
ca nogi wasse o gory ciemne: Bedziecie o-
czekawac swiatlosci/ a wlozy ia w cien
smierci/ y w mrok. Co iesli thego sluchac
niebedziecie/ w osobliwym a tainym miey-
scu bedzie plakac dusza moja przed wassa py-
cha: placzac bedzie plakac/ y wywiedzie o-
to moie tze / ze zaieta iesh trzoda Panska.
Now Krolowi/ y Krolowey/ Wkoczcie sie
siedzcie: boe spada z glowy wassey korona
slawey wassey.

Threno: 1.

Miaszha od poludnia zamknione sa/ a
niemaf ktoby ie otworzyl/ zaniefion iesh
wssystek lud Judski/ zaprowadzeniem do-
skonatym. Podniescie oczy wasse/ a obacz-
cie wy ktorzy przychodzicie od putnocy:
gdzie iest stado ktorze dano iest tobie/ za-
cny dobytek twoy: Coz rzeczesz kiedy cie na-
wiedzi: Bos ie ty sam na sie nauczyl/ y wy-
czwiczyl na swa glowe/ y zaf cie niezepna bo-
lesci/ iako niewiaszhe gdy sie dzieciatkiem
pracuje: Jesli by rzekl w sercu swoim/
Dla czegoz na mie the rzeczy przysly: Dla
mnostwa nieprawosci twoiey/ odkryte sa
sromotne rzeczy twoie/ zmazane sa sthopy
twoie. Jesli moze odmienic Murzyn store
swoie/ albo Rys pstrocinny swoje: y wy be-
dziecie mogli czynic dobrze/ poniewaz es-
cie sie przyczyl zlemu. A rozniecze ie iako
słome ktora wiatr pochwyta/ y nosi napu-
sczey. Ten iest los twoy/ y czaszka miari
twoiey/ y mnie / mowi Pan: iez mie za-
pamietata/ y duffalaf w omilnosci: przeto-
zem tes ia obnazyl tono twoie przeciwo o-
bliczu twemu/ y okazala sie zelznosc two-
ia / cudzostwa thwoie/ rzienie thwoie /
sprofna zlosc pffoty twoiey: na pagorkach
po polu widziatem obrzydlosci twoie. Bie-
da tobie Jeruzalem/ nie bedziesz oczyscio-
ne po mnie: as co wiedziec polci.

Hiere: 10.

Hiere: 15.

Hosea: 2.

Cap: 14.

Dla grzechow ludzkich suchosc wielka na ziemi /
Pan ani Prorokowey przyczyny / ani ludzkich offiar
proszby / postow / niechce przyiac / Proroki faisiwe
z nimi spolu karze / zaiune Jeremiasz ludzi pobitych
miecjem y glodem.

Slowo Panskie ktore sie sthato
do Jeremiasza o mowach vsi-
stonych. Zatosna byla ziemia
Zydowska / y brony iey wpad-
ly / y zaiumione sa na ziemi / a
wotanie Jerozolimskie wstapito. Wiczysy
poslali mniesse swoje do wody: przysli
czyrpac / a nienalezli wody / y odniesli zas-
nacznie prozine: zamstydzieli sie y zafaso-
wali/ y zakryli glowy swoje / dla spuskosse-

Jeremiasz.

Hiere: 25. nia ziemię / iż nie spadł deszcz na ziemię / ora
 cze zamstydziwszy się / zakryli głowy swoje.
 Albowiem y Lani na polu porodziła / y zo-
 stała: iż nie było trawy. Y dzieci Oslowie
 staneli po skłach brali wosie wiatr by Smo-
 łowie / wstały oczy ich / iż nie było thrawy.
 Gdyż nieprawości nasze odpowiedziały
 nam: thy Panie czyn dla imienia twego /
 boć są mnogie odwrócenia nasze / tobieśmy
 zgrzeszyli. Oczekawanie Izraelskie / zba-
 wićielu ież czasu wdreczenia: czemuż iako-
 by przychodzenie nasze być w ziemi / y iakoby
 podrożny częst ktery sie skłania na krotkie
 mieszkanie? Czemuż nasz być iako nasz tu-
 łacz? y iako moczarz kthory nie może zacho-
 wać: Ale ty jesteś w nas Panie / a imię two-
 ie wzywane jest nad nami / nie opuścisz nas.
 To mówi Pan ludu temu / ktemu by-
 to miło ruchac nogami swemi / a nie wpo-
 kił się / a Pannu sie nie podobat: Theraz ws-
 pomni na nieprawości ich / y nawiedzi
 grzechy ich. Rzekł Pan do mnie: Nie
 modl się za tym ludem / co by ku dobremu.
 Hier: 7. Gdy beda posćci / nie wysłucham modlitw
 Isai: 1. ich: beda też ofiarować zupełne y rabane
 ofiary / nie przyjmę ich: bo ie mieczem / gło-
 dem y morem wytrawie. Rzekłem: O / o /
 Hier: 5. o Panie Boże. Prorocyć im / powiadała /
 Nie ogladacie miecz / y głodu nie będzie
 między wami / ale wam da prawdziwy po-
 kój na tym miejscu. Rzekł Pan do mnie /
 Gateknij ci prorocy prorokują w imię mo-
 ie: Bom ich nie posłał / y nie przykazatem
 im / a nim mówili do nich: Widzenie omyl-
 ne / y prorocstwo zdrażliwe / a zwiedzenie
 serca swego prorokują wam.
 A przeto to mówi Pan o prorocy kto-
 rzy prorokują w imię moje / kthorychem ia-
 nie posłał / a tak mówią: Miecz y głód nie
 beda w tej ziemi: Mieczem i głodem beda wy-
 trąceni tacy prorocy. A ludzie kthorym
 prorokują / popadają po drogach Jerozo-
 limgich od głodu y od miecz / a nie będzie
 kthoby ie pogrzebi: sany y żony ich / synowie
 y córki ich / y wyśle na nie zle ich. A po-
 wieś im to słowo: Niech wywiada oczy
 Thre: 1. moje tzy w nocy y we dnie / y niechay nie
 milcza: bo scharcim wielkim schartha jest
 panna córka ludu moiego / porażka bier-
 zo zła gwałtownie. Wyndeli do rol: alie
 pobić mieczem: wyndeli do miast: alie
 wyschneli od głodu. Bo y prorok y kaptan
 odesli do ziemi o ktoey nie wiedzieli.
 Iżaż zarzućiwssy odrzućies Jude: albo
 Syonem brzydzą sie duszą twoją: Czemu-
 żeś nas tedy karał / tak bierzo / iż też nie zdo-
 wia nie zostało? Czekaliśmy pokoiu / a no-
 nie dobrego niemamy: y czasu wzdrowienia /

a oto zamieszanie. vznalismsy Panie niepo-
 bożności nasze / nieprawości oycow na-
 szych / iżesmy zgrzeszyli thobie. Nie dayże
 nas na wraganie / dla imienia twego / ani
 nam czyni zeliwości: Na stolet chwaty
 twojej wspomni / nie rwi przymierza twe-
 go snami. Iżaż są między obrzązy rytami po-
 ganskimi kthorzyby deszcz dali: albo nieba
 mogą dać przerwaty: Żażes nie ty jest Pan
 Bog nasz / kthoregośmy czekali: Bos ty wssy-
 stkie ty rzeczy uczynił.

Cap. 15.

Pan sie thak cieszim sławi / że też ani na prośby
 swych Prorokow nie chce sie wkoic nad grzechy ludz-
 kiny / ale ie chce / smiercia / mieczem / głodem / iecwem
 karać / o pomście Boiej / y o nawroceniu naszym do
 pana.

Rzekł Pan do mnie / By theż
 stanat Moizes y Samuel prze-
 demna / nie jest (przychylna)
 dusza moja ku ludu temu: Wy-
 rzuc ie od oblicza moiego / a
 niech precz wynida. Rzekali do ciebie /
 Gdzieś mamy wynidz: rzecesi im / To mo-
 wi Pan / Kto na śmierć / ten na śmierć /
 kto na miecz / ten na miecz: kto na głód / ten
 na głód: kto w niewola / then w niewola.
 A nawiedze na nie cztermi rzeczami / mo-
 wi Pan: Mieczem na zabicie / y psy na roz-
 drapanie / a pchaki niebieskie / z besthyami
 ziemskimi na pożarcie y rozszarpaniu / y
 dam ie na zruszenie wssytkim krolestwom
 ziemskiem / dla Manasses syna Ezechi-
 assa Krola Judskiego / dla thych wssytkich
 rzeczy kthore poczynił w Jeruzalem. Bo
 ktho sie smituie nad toba Jeruzalem: albo
 kto sie zafraunie o cie: albo kto poydzie pro-
 sić tobie o pokoy: Tyś mie opuścilo / mo-
 wi Pan: wstheczes obesslo / a ia wyciągne
 reke moie na cie / a zabije cie: pracowalem
 prossac. A rozmięce ie sierlecika w bronach
 ziemskich: zabitem y wytrącilem lud moy /
 a przedsie sie nie odwrócili od drog swoich.
 Rozmnożyły mi sie wdowy ie / nad piasek
 Morcki / przewiodtem im na matke mło-
 dzieńcowe pustoszcyciela o południu: spu-
 scitem na miastha nagle strach. Zaniemo-
 gla ta kthora porodziła siedmi / wstała dusza
 iey / zasslo iey słońce / gdy iesseie był dzień:
 zasmatata y zaptonetata sie a ostatki ich dam
 pod miecz / przed oblicznością nieprziya-
 ciot ich mówi Pan.

Biada mnie matko moja: Czemużes mie
 porodziła meza swaru / meza niesworno-
 ci po wssytkiej ziemi: Nie dawatem na li-
 chwe / ani mnie też ktho na lichwe dawat:
 Wssyscy mi zlorzecza. Mowi Pan / Iżaż
 ostatki twoie nie są ku dobremu: Żażem
 przeciw thobie nie wybieżat czasu karania.

y czasu

Hiere: 8:

Isai: 49

Hiere: 5

Hiere: 7

11. 7 14

Ezech: 1

Ezech: 5

Hiere: 11

4. Reg: 2

1. Thes: 5

Amos: 8

Hiere: 20

Jeremiasz.

Jer: 17.
20.

Deut: 32.

Ezech: 3.
Jer: 118.

Jer: 11.
Jer: 1.

Levit: 10.
Jer: 14.
Jer: 78.
Jer: 15.

y czasu utrapienia na nieprzyjaciela twoje.
Iżali przymierze uczyni żelazo z żelazem od
putnoey y miedzi: Bogactwa twoie y skar-
by twoie / dam na rostharganie darmo / we
wsselkich grzechach twoich / y we wssy-
stkich granicach twoich. A przywiode nie-
przyjacioly twoie z ziemie Ekhorey ty nie-
wiesz: Bo sie ogień zapalit w pierzchliwos-
ci moiey / a na was bedzie gorzał.

Ty wiesz Panie / wspomnij na mnie / a na
wiedz / y racz mnie bronie od tych ktorzy mie
prześlądia. Niechciey w cierpliwości
twoiey przymować mie: wiedz zem dla
ciebie cierpiat wraganie a zelywosć. Na-
lasy sie mowy twoie / a przyiatem ie (iako
wdzieczny pokarm): A sthato mi sie slowo
twoie rozradowaniem y rozweseleniem ser-
ca moiego: Bo wzywane jest imie twoie na
demna Panie Boze Zastepow. Nie siedzia-
tem we zborze igraacych / a (przeto) prze-
chwalatem sie z obliczności reki twoiey:
Samem siedzia / Bos mie napelnit zagro-
zenia. A przecz ze sie stala bolesć moja / wie-
czna / a plaga moja nie stadna ku zlicze-
niu / niechce sie zagoić: sthata mi sie iakoby
ktamstwo wod niewiernych.

Dla tego to mowi Pan / Nawroćisli
sie / nawroce cie / y bedziesz sthal przed obli-
czym moim: a odtaczisli droga rzeczy od ni-
czemney. Bedziesz iako wsta moie. Nawro-
ca sie oni k tobie / a thy sie nie nawroćis do
nich. Idam cie ludu temu za mur miedzia-
ny / mocny: beda na cie sturmować / a nie-
przemoga: bowiem ia jestem stoba / abym
cie wywobodzil / y wyrwe cie mowi Pan.
A wybawie cie z reki nagorsszych / a wykus-
pie cie z reki mocnych.

Cap: 12.

O przysley nedy ludu Zydowskiego / prze grzechy
y bawochwalstwa ich / a z as potym przerybitwy y
myśliwce przywiedzie ie Pan do ziemie swey / gdzie
spolu z pogany beda sie spowiadac grzechow swoich

Nsthato sie slowo Panskie do
mnie / mowiac: Nie poymiesz
żony / ani bedziesz miat synow
y corek na tym miejscu. Abo-
wiem to mowi Pan na syny y
na corki ktorzy sie rodza na tym miejscu: y
na matki ich ktore ie zrodzily: y na oyce ich
z ktorych plemienia narodzili sie w tey zie-
mi. Smierciami wielu chorob pomra: nie
beda optakani / ani pogrzebieni / za gnoy na
obliczu ziemie beda: y mieczem a głodem be-
da wytraceni: y bedzie scierw ich pokar-
mem ptakom niebieskim / y bestyjam ziem-
skim.

Abowiem to mowi Pan: Nie wchodz
do domu kedy gody / ani chodz na plac / ani
ich cieś: Bom obiat moy pokoy od ludu teo /
mowi Pan / milosierdzie y smitowania. A
pomra wieley y mali w tey ziemie: nie be-
da pogrzebieni ani optakani / ani sie beda
rzezac / ani oblysiac dla nich. A niebeda w-
tamować miedzy niemi ptaczacemu chleba
ku pocieszeniu nad umartym: ani im dadza
kubka z napoie ku pocieszeniu nad oycem
swoim y matka. A do domu godownego
nie wchodz / bys miat snimi siedziec / y iesc /
y pic.

Bo to mowi Pan zastepow Bog Isra-
elski: Oto ia odeyme z miesca thego przed
waszymi oczyma / y za waszych dni / gtos ra-
dosci / y gtos wesela / gtos oblubienica / y
gtos oblubienice. A gdy zwiastuies ludu
temu te wssykie slowa / rzekalic: Czemus
Pan mowi na nas the wssykie okrutne
zle rzeczy: co iesth za nieprawosć nasza: y
ktoryś iest grzech nasz ktorymiesmy zgrzes-
yli Panu Bogu nassemu: Rzeczes im /
Bo mie opuścili oycowie waszy / mowi
Pan / y pusćili sie za Bogi obcemi / y sluz-
li im / y modle im dawali: a mnie opuścili /
y zakon moiego nie strzegli. Ale y wy ies-
cieście gorzey czynili / nizli oycowie waszy.
Abowiem oto kazdy chodzi zanieprawos-
cia zlego serca swego / aby mie niesluchal.
(A przeto) wyrzuce was z tey ziemie / do
ziemie o Ekhorey niewiecie / wy y oycowie
waszy: tam bedziecie sluzyc bogom cudzym /
we dnie y w nocy / ktorzy nie dadza wam
odpoczynienia.

Dla thego otho dni przychodza / mowi
Pan / y niebedzie wiecy mowiono / Zywie
Pan Ekhory wywiodl syny Israelskie z zie-
mie Egipskiej: ale (bedzie mowiono) zy-
wie Pan Ekhory wywiodl syny Israelskie z
ziemie Putnocey / y ze wsszech inych ziem /
do ktorychem ie wyrzucil: y przywiode ie
zas do ich ziemie / Ekhoram byt dat oycom
ich.

Otho ia posle wiele rybitwow / mowi
Pan / y beda ie towic: a po tym posle im wie-
le myśliwcow / y beda ie towic po wsselkich
gorze / y po wsselkim pagorku / y ze wsszech
iastin skalnych. Bo oczy moie na wssykie
drogi ich / a niezathaili sie przed obliczym
moim / ani sie skryta nieprawosć ich przed
memi oczyma. A napierwey oddam sorwite
nieprawosci y grzechy ich: i z splugawili sie
mie moie w zdechlinach bawianow swoich
a obrzydnościami swoimi napelnili dzie-
dzictwo moie.

Panie mocy a sito moja / y wcieczko mo-
ia w dzien utrapienia mego: do ciebie na-
rodowie przyda od oshtatecznych kraion

1. Corin: 5.

Jer: 7.
25.

Jer: 5.

Deut: 4.

Jer: 7.

Jer: 23.

Matth: 4.

Jer: 14.
17.

ziemie

Jeremiasz.

ziemie / y beda mowic / zaprawde omylnosc
odzierzeli byli oycowie nassy / marnosc kto
ra im nie nepomogla. I zasz naczyni so
bie czlowiek Bogow / y oni nie sa Bogow
wie? A przeto oto ia wkaze im tym razem /
wkaze im reke moie / y moc moie : a zwiedza
ze mi imie jest Pan.

Cap: 17.

Griech Judski na thwardym kamieniu napisany /
przeklety ktory duffa w czlowieka / a ktory w Boga
Błogosławiony. Zada zlich rzeczy Prorok zydom /
Pan przykazuje świecić Sobbotę / aby sie na wssim
im sejeszilo.

Rzech Judski napisany jest pio
rem zelaznym na Adam inicie
gladkim iako paznogiec / wyrz
ty na syrokości serca ich / y na
rogach oltarzow ich. Gdy w
spomona synowie ich na swe otcharze y na
lasi batwanski swoie / y na drzewa galezi
ste na gorach wysokich / offiary czyniac na
roli : moc twoie y wssystkie starby thwoie /
dam na rozdrazanie y wysokości twoie dla
grzechow we wssystkich granicach two
ich. A zostawion bedziesz sam od dziedzic
two twego / ktorem dat tobie / y uczynie ze
bedziesz sluzyl nieprzyiacielom thwoim w
ziemi ktorey niewiesz : przeto izes rozniecit
ogień w pierzchliwosci moiey / ktory az na
wieki bedzie gorzał.

Psal: 48.
Hier: 46.
E 48.
Prouer: 11.
Ezech: 29.

Psalmo. 2.
117. E 124.
Psalmo. 1.

Roma: 2.
Apoca: 1.
Matth: 16.

Tho mowi Pan: Przeklety to czlowiek
ktory duffa w czlowieka / a poklada ciato
ramieniem swoim / a od pana odsthepuie
serce iego. Bo taki bedzie iako wrzos albo
prosszezek na puszczey / a niewyrzy gdy przy
dzie dobre: ale bedzie mieškat w suchosci
na puszczey / na sloney ziemi y niesposobney
ku mieškaniu. Błogosławiony maż ktory
duffa w Panie / a ktorego Pan dufaniem
bedzie. A bedzie iako drzewo ktore przesa
dziaa nad wodami / ktore ku wilgoci ro
spuszcza korzenie swoie: a nieuletnie sie gdy
przydzie goraco. A bedzie listh iego zielo
ny / y czasu suchego niebedzie sie trošć / y
nigdy nieprzešthanie dawac owoc. Prze
wrotne jest serce czlowiecke / y trudne ku
wybaczeniu: kto ie pozna? Ja Pan ktho
ry wybaczam serca / a došwiadczam wne
trznosci: ktory daie każdemu wedlug dro
gi iego / y wedlug owocu wynaleškow iego.

Europatwa wychowala czego nieporo
dzita: (tak ktory) zebrał bogactwa / a nie
w rozsadek: w potowicy dni swoich zosła
wi ie / a na ostatek bedzie niemadrm. Sto
leć slawy wysokości z przodku / miesce po
swiacania nasszego. Oczeławanie Israeł
skie Panie / wssyscy kthorzy cie opuszczaia /

beda pohanbieni: a ktory odchodza od cie
bie / beda na ziemi napisani: iz opuszcili pro
mien wod zywiacych Pana. Vzdrow mie
Panie / a beda zdrowiony: zbaw mie / a
beda zbawionym: bos ty jest chwata moia.
Oto oni mowia ku mnie: Gdzieś jesth slo
wo panski? Niech przydzie. A ia nie ie
stem zašfrassowany / ciebie pašterza našła
duiac: a dniām czlowieczego niepožadat /
Thy wiesz. Co wysłlo z vst moich / to dobre
było przed oblicznoscia twoia. Nie badz je
ty mnie ku strachu / thy jestes nadszeia ma
w dzien vdreczenia. Niech sie wštydza ci
ktory mie przešladuia / a ia sie niezawšty
dze: Niech sie oni lekai / a ia niechay sie
nie lekam: Przywiedz na mie dzien vdrecze
nia / y dwoiakim zetrzenim zetrzy ie.

Hiere: 1.
Ezech: 3.
Ioan: 4.

Hiere: 1.
E 16.

Hiere: 1.
E 16.

To mowi Pan do mnie: Idz / sthoyze w
bronie synow ludu / kthora wchodza y wy
chodza Krolowie Judscy / y we wssystkich
bronach Jerozolimskich / y rzeczeš do nich:
Stuchacie słowa panski krolowie Juda
scy / y wssystek ludu Judski / y wssystcy oby
watele Jerozolimscy / kthorzy wchodziecie
temi bronami. To mowi Pan: Strzešcie
duš waszych / a nienošcie brzemion w dzien
Sobothni: ani wnošcie bronami Jerozo
limskimi / też niewymiataycie brzemion z
domow waszych w dzien Sobotni / y ow
šem iadny sprawy niebedziecie czynic / ale
świećcie dzien Sobotni / iakom przykazat
orcom waszym. A nie vsluchali / ani przy
chylili vcha swoięgo: ale zatwardzili syie
swoie / aby mie niešluchali / ani każni przy
mowali. A bedzie / bedziecieli mie šluchać /
mowi Pan / abryście me wnosiłi brzemion
przez bronny miasth thego w dzien Sobo
tni: y sedziecieli świecić dzien Sobothni /
abryście wen nieczemli żadney sprawy: beda
wchodzić bronami miasth tego Krolowie
y Kriazeta / siedzacy na stholcu Dawido
wym / y wšedziaac na wošiech y na ko
niech / sami y czełnieršsy ich mešowie Jud
scy / y obywathele Jerozolimscy: y beda lu
dzie mieškać w tym miešcie na wieki. A
przyda z miasth Judskich / y z okolicznych
miewse Jerozolimskich / y z ziemi Benia
min / y z pol / y z gor / y od Poludnia / ni
šać zupetne / y tabane / y chlebome offiary /
y kadzidlo / a wnioša offiary do domu pań
skiego. Ale niebedziecieli mie šluchać / zeby
ście świećili dzien Sobotni / a zebyście nie
nosili brzemion / y niewnosili ich bronami
Jerozolimskimi w dzien Sobotni / zapa
le ogień w bronach thego miasth / y popali
domy Jerozolimskie / a niebedzie vgašony.

Exod: 2

Cap: 18.

Okaza

Jeremiasz.

Otanie Pan podobienstwem je wssystko mocen
uczynic / przypowida sie tez ze on gotow za naszymi
sprawami / dobrze y zle nam uczynic / Spiknienie zy
dow na Jeremiasza / a w prawdy na Pana Arysta
y o pomście.

Słowo ktore sie stalo do Jere
miasza Proroka od Pana / mo
wiac: Wstań / a wstań do do
mu Gárneczarsowego / a tam
wssysy słowá moie. Thedym
wssedł do do^o gárneczarsowego / a oto / on
robit na okragu. A rozwałił sie gárnec k
ry czynił z gliny swemi rekoma: a obrociw
szy sie uczynił sniego inenaczymie / iáto mu
sie zdáło uczynic przed iego oczymá.

A stáło sie słowo Pánskie do mnie / mo
wiac: Jaz iáto then gárneczarz / nie bede
wam mogł uczynic domie Izráelski / mowi
Pan: Oto iáto tá gliná w rece gárneczars
wey / tálescie wy w rece moiey domie Iz
ráelski. Tagle bede mowit przeciwko naro
dowi / y przeciwko krolestwu / abym ie wy
korzenil / y skázil / y wytrácił. Bedzieli poku
rowat thám ten narod za swe zle / kthorem
mowit przeciwko niemu: Bede y ia poku
tche czynil z onego zlego kthorem myslil uczynic
jemu. A nagle mowic bede o narodzie / y o
krolestwie / abych ie zbudowat y skępit. Ale
bedzieli zle czynic przed memi oczymá / ták
zeby nie sluchal głosu moiego: pokute bede
czynil za ono dobre kthorem rzekł mu uczy
nic. Przetoż teraz mow meżowi Judskie
mu / y obywatelom Jerozolimskim / rze
kac: To mowi Pan / oto ia tworze przeciw
ko wam zle / y myśle náprzeciwko wam
myśl. Wroc sie każdy od drogi swey zley / a
sprawuycie drogi wasze / y chuci wasze. A to
rzy rzekli: Kospaczylichmy: Bo za myslami
naszymi poydziemy / y każdy z nas niepra
wośc serca swego zlego bedziemy czynic.

A przeto ták mowi Pan / Pytacie naro
dow / ktoż kiedy sluchal ták okropne rzeczy /
kthore czynita wieloze Pánna Izráelska?
Jaz zginie ná stále w polu snieg Libánski
albo mogali być zátrácone wody wyniká
ce zimne y plynace? Jz zapomniat mie
lud moy / po prożnicy offiary czyniac / y po
tchakiac sie ná drogách swoich / ná scie
kach swieckich / aby chodzili po nich gosci
cem nie bitym: aby byla ziemia ich ná spu
stoszenie / y ná krykanie wieczne: Kozdy k
ry poydzie przez nie / zdziwi sie bázno / y be
dzie pokiwat głowa swoia. Jáko wiátr go
racy rozmieca ie przed nieprzyiacielem:
Grzbiet a nie tworzy / wkaże im w dzień zá
tracenia ich.

A rzekli / chodźcie / myslmy przeciwko
Jeremiaszowi myśli: Bo wzdyć nie zginie
zakon / od káptana / ani ráda od madrego /

ani mowá od proroka: podźcie a porazmy
go iezykiem / a nie nie dbaymy ná wssystki
mowy iego. Pilnie a dbale ku mnie bacz Pa
nie a sluchay głosu przeciwnikow moich.
Jaz wiec oddawane bywa zle za dobre /
iz wtopali iáme dussy moiey: Pámietay zem
sthawal przed oblicznoscia twoia / zebym
za nimi dobre rzeczy mowit / azebym od
wrocil rozniewanie twoie od nich. A dla
tego dayze syny ich ná głod / a dowiedź ie w
rece mieczowe: Niech beda żony ich bes
dzieci / y wdowami: a meżowie ich niech po
gina smiercia / miodzieney ich niechay be
da poktoči mieczem ná bitwie. Niechay
bedzie slyszán wrzask z ich domow / bo przy
wiedzieś ná nie totta nágle yś wtopali ia
me / aby mie wniesy wtopili / a sáda krytom
to zastawili ná nogi moie. Ale ty Pánie w
ssystke wiesz ráde ich / (ktora mysla) przeci
wko mnie ná smierc: nie badz miłosciwo
nieprawosci ich / a grzech ich od obli
cza thwoiego niech nie bedzie zgtádzony:
niechay beda pádaiacy przed obliczem
twoim / czaśu pierzchliwosci twoiey ná zle
ich wzywáy.

Cap: 19.

Jeremiasz przez rozbity dyban albo tagwice / zna
czy zburszenie a zeprowanie ludu Jerozolimskiego / y o
puszcie scist ktory cierpiat czaśu oblezenia miasta Jer
uzalem.

To mowi Pan / Jz / weźmiż
tagwiczkę z gliny gárneczars
kiej / od stárszych ludu y od stár
szych káptanskich. Wynidźże
do padotu syná Ennom / ktory
iesłh weble wesćia do brony Gárneczars
kiej: y bedzieś tam kázal te słowá kthore
ia bede mowit do ciebie / a rzecześ / Słu
chaycie słowá Pániskiego Krolowie Jud
scy / y obywátele Jerozolimscy.

Tho mowi Pan zastepow Bog Izráel
ski / Oto / ia przywiodę karanie ná to mie
scetát iz kóždemu ktory ie wssysy / zápisze
w vssu iego: Przeto iz mie opusćili / y splu
gawili to miejsce / offiariuac ná nim Bo
gom cudzym / ktorych nie ználi y sami y oy
cowie ich / y krolowie Judscy / y nápetnili
to miejsce krowia niewinna. A budowáli wy
sokosci Báál / ná palenie synow swoich w
ogniu / za offiary zupełna Báálowi: cze
gom ia nie roskazal / ánim mowit / áni tho
przysłło mi kiedy ná serce moie.

Dla tegoż / orho dni przychodza / mowi
Pan: ze inż wiecey to miejsce nie beda názy
wac / Thoffeth / a padot syná Ennom / ale
padot zabicia. A rozsypie ráde Judska y mia
sta Jeruzalem ná thym miejscu: y wyrwoce

Hiere: 10.
O 14.

Treno: 3.

Hiere: 11.

4. Reg: 21.
Hiere: 3.

Deute: 12.
O 18.
Psal: 105.
Ezech: 20.

Hiere: 7.

Jeremiafz.

3. Reg: 19.
Hier: 18.
49. & 50.

Hier: 18.

Hier: 7.

Hier: 7.
& 13.

Aclor: 23.
Ioan: 18.

ie mieczem przed oblicznością nieprzyja-
ciot ich: y tych reka ktorzy szukają gardła
ich / y dam thrupy ich na pokarm ptas-
kom niebieskim / y bestyom ziemskim. A zto
je cho miasto na podziwienie / y na pokry-
kowanie. Wsselt i ktory poydzie mimo nie-
prawie zmarthwiecie / y bedzie pogwizdat
nad ona wssistka plaga iego. A nakarmie
ie miesem synow ich / y miesem corek ich: a
ieden każdy mieso przyaciela swego bedzie
żart / w oblezeniu y w wstępie w ktorym ie
zámkną nieprzyjaciele ich / y ci ktorzy szuka-
ją dusi ich. A stuczesz tagwicze przed oczy
ma onych meow ktorzy stoja poyda. A rze-
czes do nich: To mowi Pan zastepow / Tak
zetre lud ten / y to miasto / iako sie tucze a
kruszy naczynie garnczarskie / ktore sie już
niecey oprawic nie moze: a w Toffeth beda
pogrzebieni / przeto ze niemają ino miesca
tu pogrzebieniu. Tak uczynie miescu the-
mu / mowi Pan: y obywatelom iego y polo-
ze to miasto iako Thoffeth. A beda domy
Jerozolimske / y domy krolow Judskich i-
ako miesce Toffeth / nieczyste wssistkie domy
w ktorych na Altanach czynili offiary /
wsemu rycerstwu niebieskiemu / y wylewa-
li napoyne offiary Bogom obcym.

Przyssedł potym Jeremiafz z Thoffeth /
gdzie go był Pan poslat na Prorokowanie
y sthanat w sieni domu Panskiego / y rzekł
do wssiego ludu: Cho mowi Pan zastepow
Bog Izraelski / Oto ia przywioze na cho
miasto / y na wssistkie miasta iego / wssistko
zle kterem mowil przeciwo niemu: i z za-
wardzili slycie swoje aby nie sluchali slow
moich.

Cap. 20.

Zbity Jeremiafz / wssadony od przedniego Kapla-
na w petę / on mu prorokute se ma byc do Babilonu
wstet w niewola / a tam ma vmrzec / zaiute slajenia lu-
du Izraelskiego / y przeklina dzien narodzenia swego.

A Vsslysat Sfásur syn Emme-
row Kapłan / ktory był postano-
wiony przednieyszym w domu
Panskim / Jeremiafz prorok-
kuiacego takowe mowy. Tedy
zbit Sfásur Jeremiafz / y wssadził go w pe-
tę ktore były w wssistey bronie Beniamin /
w domu Panskim. A gdy sie nazaiutr z od-
niato / wypuścił Sfásur Jeremiafz z pe-
tą. A rzekł do niego Jeremiafz: Nie naz-
wat cie Pan imieniem Sfásur / ale sbrá-
chem ze wssich stron.

Bo toć mowi Pan: Oto / ia ciebie dam
na leżanie / ciebie i wssistki przyjaciele two-
ie: y pądna od miecza nieprzyjaciot swoich
a na to oczy twoie beda patrzyć. A wssistek

lud Judski dam w reke krola Babilonskie-
go / y zápedzi ie do Babilonu / y wysieje ie
mieczem. A dam wstornke istote a máietch
nośc miasta tego / y wssistko robotowanie
iego / y wsselka rzecz droga / y wssistkie stár-
by krolow Judskich / dam w rece nieprzyja-
ciot ich: y rozetwa ie między sie / y zabiora /
y záwioza do Babilonu. A thy Sfásur / y
wssistcy obywatele domu twego: poydziecie
w niewola / a do Babilonu przydziecie tam
ze vmrzecie / y thám bedziecie pogrzebieni / ty y
wssistcy przyjaciele twoi ktorymes proroko-
wat klamstwo.

Zwiódtes mie Pánie / y zwiédzion ie-
stem: mocnieyszy był niżli ia / y zmogtes
sie: bytem na posmiech przez cały dzien /
wssistcy sie zemnie nátrzasali. Jz już daw-
no mowie / wotaiac na nieprawosć / a ogła-
saiac spustoszenie. A sthata mi sie mowa
Panska tu zelzywosci / y na posmiech przez
caly dzien. A rzektem / niebede nań pamie-
tat / ani już wiecey bede mowil w imie iego
A stalo sie w sercu moim iakoby ogień páta-
iacy / y zámkniony w kościach moich / y om-
blatem nie mogac znosit. Bom slysat przy-
mowki mnogich / a sbrách okoto mowia-
cych: Scigaycie / scigaymy go: od wssistkich
meow ktorzy byli spokoyni moi / y ktorzy
przystzegali boku mego: owaby ktorym
spodobem mogt być osukan / a mielibysmy
nad nim moc / y wzielibysmy pomste sniego
Ale Pan przy mnie iest iako mocny rycerz:
y dla tego ci ktorzy mnie przesladuią pá-
dna / y beda slábrmi: dziwnie sie zawstydza
i nie zrozumieci sromoty wiekuiстей / ktora
nigdy zmyta a zgtádzona nie bedzie. A ty
Pánie zastepow / doświadczytelu spráwie-
dliwe / ktory widzisz wnetrznosci wssich
y serce: prosse niech ogladam pomste twoie
na nich: bom przed thoba przetożył spráwe
moie.

Spiewaycie Pánu / chwalcie Pána: i z
wyswobodzil dusse wbogiego z reki ztych lu-
dzi. Przeklety to dzien w ktorym sie ia ro-
dzil: dzien ktorego mie porodzilá máthka
moia niech nie bedzie błogosławiony. Prze-
klety mój / ktory zwiásthowat oycu me-
mu / mowiac: Vrodzil ci sie syn a iakoby rá-
doscia rozweselit go. Bądź on to ciotwiek
iako sa miasta ktore wywrocił Pan / a nie
litowat tego: Niech slysy wrzast ráno / y
wycie o poludniu: ktorymie nie zabit w ży-
woćie mátki moiey / aby mi byla mátká mo-
ia grobem / a tona iey poczećie wieczne. A
czemużem z toná mátki moiey wyszedł / a
bym pátrzat na pracay náboleś / y aby sie
skonczyły w pohánbieniu dni moie.

Cap. 21.

Beda

Jeremiasz.

Bedac obleżony Sedechiasz Krol od Nabucho-
donozora w Jermalem/poslat o rade y przycyżne do
Jeremiasza/ a on mu wskazał/ iż będzie pouman y i luz-
dem a miasto będzie wypalone.

według oworu chuci wassych/ mowi Pan:
y podpale ogień w lesie iego/ y wypali po-
żarem wssystko okoto niego.

Cap: 22.

Kaze Jeremiasz aby sad y sprawiedliwość czynio-
no okazuiac odpłaty za pelnienie/ a pogrozi iż opu-
śczenie/ Joacynowi Krolowi Judskiemu ze mu nie
wsswym grobie po śmierci leżec opowiada.

O mowi Pan: Wsshep do do-
mu Krola Judskie/ a będzieś
tām mowił to slowo/ y rzecześ:
Stuchay słowa Pańskiego Kro-
lu Judski/ ktory siedziś na stol-
cu Dawidowym: thy y sludzy twoi/ y lud
twoy/ ktorzy wchodziecie themi bronami.
Tho mowi Pan: Czynicie Sady y sprawie-
dliwość: y wyzwalaycie gwałtownie vci-
snionego z ręki pothwarce: y przychod-
nia/ y sirothy/ y wdowy/ niezasmucaycie/
ani vciśkaycie nieprawie: a krwie niewin-
ney nie wylewaycie na tym miejscu. Bo v-
czynicieli czyniac to slowo: beda wchodzie-
wroty a drzwiami do domu thego Krola-
wie z rodu Dawidowego siedzac na stolcu
iego/ y wsiadaiac na wozy y na konie/ sami
y sludzy/ y lud ich.

Alle niebędziecieli sluchac tych slow: przy-
siagtem sam na sie/ mowi Pan/ ze sie ten
dom pustynia stanie. Bo to mowi Pan na
dom Krola Judskiego/ Galaad tys migto-
wa Libanu: iesli cie niepotoze na pustynia
a miastā ze w nich mikt niebedzie mogt mie-
stac. A poswiece nad toba meza zabijai-
cego/ y oreza iego: y wytna wyborne Ce-
dry twoie/ a wrzuca w ogień. A przeys-
da wiele narodow przez to miastko: y rzecze
kādzy do bliźniego swego/ Czemuz Pan tak
vczynil temu tak wielkiemu miastu? A od-
powiedza/ Przeto iż opuścili vmowe Pa-
na Bogā swego/ a modle dawali Bogom
cudzym/ y sluzyli im.

Nieptajcie vmartego/ ani sie rozrzew-
niaycie nad nim ptacem: ptajcie rāczey o-
nego ktory wychodzi/ bo sie iuz wiecey nie
wroci/ ani oglada ziemie narodzenia swo-
iego. Abowiem tho mowi Pan do Sellum
synā Jozyasa Krola Judskiego/ ktory kro-
lowat po Jozyassu oycu swoim/ ktori wy-
sedł z tego miejsca. Nie wroci sie thu wie-
cey/ ale na onym miejscu do ktoregom go
przeniosł/ tām vmrze/ a tey ziemie iuz wie-
cey nigdy nieoglada.

Biada te/ ktory buduje dom swoy w nie-
sprawiedliwości/ a patace swoje nie w sa-
dzie: przyaciela swego daremnie scistac
będzie/ a zapłaty iego niezaptaci mu. Kro-
ry mowi/ zbuduje sobie dom syroki/ a pa-

Slowo ktore sie stalo do Jere-
miasza od Pana/ gdy poslat do
niego Krol Sedechiasz/ szas-
surā synā Melchiaszowego/ y
Soffoniasza syna Maasie kās-
ptana/ mowiac: Spytay o nas Pana/ bo
Nabuchodonozor Krol Babiloniski wala-
czy na nas: owaby snadź Pan vczynil snā-
mi podług wssch dziwnych spraw swoich/
owaby odciagnal precz od nas.

Rzekł do nich Jeremiasz/ Tak powie-
cie Sedechiaszowi/ Tho mowi Pan Bog
Izraelsti: Oto/ ia obroce oreza wojenne
ktore macie w ręku wassych/ y ktoremi wy-
boiuiecie na Krola Babilonskiego/ y na
Chaldeyczyki/ ktorzy was oblegli okoto
murów: a zgromadze ie w posrzed miastā
tego. A zwalcze ia was reka wyciagniona
y w ramieniu mocnym/ y w pierzchliwoś-
ci/ y w zagniewaniu/ y w okrutnym gnies-
wie. A pobye obywatela miastā thego: lu-
dzie y bydło powietrzem morowym wiel-
kim pomra. A potym/ powiada Pan: Dam
Sedechiasza Krola Judskiego/ y sluzebni-
ki iego/ y lud iego/ y the ktorzy zostali w
tym miescie/ od moru/ od mieczā/ y od gto-
du/ w rece Nabuchodonozora Krola Ba-
bilonskiego/ y w rece nieprzyaciol ich/ y w
rece tych ktorzy szukaiā gārdā ich: y wysci-
na ie mieczem/ a nie skloni sie ani przepu-
ści/ ani sie smiluię.

A do ludu tego rzecześ: Tho mowi Pan:
Oto ia przekladam przed was droge żywo-
tā/ y droge śmierci. Który będzie mieśkat
w tym miescie/ zginie od mieczā/ y od gto-
du/ y od powietrza morowego: ale ktorzy
snięgo wymidzie/ a vcieczie do Chaldeyczy-
kow/ ktorzy was oblegli/ będzie żyw: a be-
dzie mu dusā iego iakoby korzysc. Bom po-
tożył oblicze swe nad tym miastem na zte/ a
nie na dobre/ mowi Pan: W rece Krola Ba-
bilonskiego będzie wydane/ y wypali ie o-
gniem.

A (rzecześ też) domowi Krola Judskie-
go/ Stuchaycie słowa Pańskiego domie
Dawidow/ Tho mowi Pan: Sądziecie rā-
no sady/ y wydzieraycie gwałtownie vci-
snione/ z rēki potwarzaiace/ by lepał nie
wsslo iako ogień zagniewanie moie/ a gdy
by sie zapalilo/ niebyty ktho vgaszac dla
wsseteciności chuci wassych. Oto ia do cie-
bie (o Jeruzalem) ktore mieśkas na twār-
dym padole y na polnym/ mowi Pan: Kto-
rzy mowi cie/ ktho nas skarze: y kto wni-
dzie do domow nassych: A nāwiedze was

Hiere: 21.

Hiere: 51.
Isaie: 45.
Hebre: 6.

Deute: 29.
3. Reg: 9

4. Reg: 23.

1. Para: 3.

Hagg: 1.

Jeremiasz.

tace przestronie: ktory sobie otwarza otńa /
y czyni thramy Cedrowe / y máluię Cyno-
brem. Coż albo bedzieś Krolowat / że sie
przyrownywaś Cedrowi: Ociec twoy zaś
nie iadt y nie pit / y czynił Sad y sprawiedli-
wość / ná then czas gdy mu sie działo do-
brze: Sadził spráwe w bogie y niedostáte
cżnego ná swe dobre / á zaś nie dla tego iż
nie poznat mowi Pan: A twoie oczy y ser-
ce (skloniły sie) ku takomstwu / y ná rozlá-
nie kwię niewinney / y ná pothwarz / y ná
bieganie zlego uczynku.

4. Reg: 23.
24.
Hier: 36.

Dla tego to mowi Pán do Joácym syná
Jozyassá Krolá Judskiego: Niebada po-
nim plátáć / Niestotys bráćie / Niestotys
siostró: niebada mu dzwiczec / Niestotys
Panie / Niestotys zacny mezu. Oslim po-
grzebem bedzie pogrzebiony / zgnity / y wy-
rzucony przed brony Jerozolimskie.

Wstępná gore Libán / wotayze: y w Bá-
sán wyday głos twoy / á wotay ná te ktory
mijáia / że stárci sa wssystcy miłosnicy twoi.
Mawiatem do ciebie w obfitości twoier:
powiedziales / Nie bede sluchat. Thá iesth
drogá twojá od młodości twoier / iżes nie-
sluchat głosu moiego. Wssystkie pásterze
twoie bedzie páł wiátr / á miłosnicy twoi
poyda w niewolá: á ná ten czas záwstydziś
y záptoniesz sie dla wsselkiey złości twoier.
Ktora siedziś ná Libanie / á gnieździś sie
ná Cedrách / iákożes posthekawáia gdy ná
cie bole przysly / rownie iáko bole tey ktora

4. Reg: 24.

rodzi: Żywie ia / mowi Pán: żeby theż był
Jechonías syn Joácymá Krolá Judskiego
pierścionkiem ná mey rece práwey / y stám
tad go zerwe. A dam cie w rece tych ktory
fukáia dusze twoier / y w rece ktorych sie ty
oblicza boiś / y w rece Nabuchodonozorá
Krolá Bábiloniskiego / y w rece Cháldeyskie.
Zásle cie y mátká twoie ktora cie porodzi-
lá do cudzey ziemi / w kthoryiescie sie nie
rodzili / thámże pomrzecie: y do ziemi do
ktorey oni podnosá dusze swoie / aby sie tam
wrocili / niewroca sie. Zaliś naczynie gli-
niáne y stłuczone máż ten Jechonías: y za-
liś sad bezwsssey wdzięczności: Czemuz od-
rzućeni sa / on y ná sienie tego / á zárzuceni
do ziemi o kthorey niewiedzieli: Ziemió /
ziemió / ziemió / sluchay mowy Pániskiey.
Tho mowi Pán: Wápiś meżá thego nie-
płodnego / meżá ktory zá dni swoich niebe-
dzie poszczęściony / ábowiem nie bedzie z ná-
sienia iego máż / ktoryby siedziat ná stoleu
Dawidowym / á żeby miał wiecey władza
náđ Juda.

Cap: 23.

~~~~~

Gron Pán pásterzom ktory pása lud Boży / obie-
cuiac zessáć pásterzá ktoryby ostátek zebrał / y w szej-
sciu wielkim postáwił / o sálesnych prorocy.

Jádá pásterzom ktory rozpe-
dzaia y rozdzieráia trzode pá-
stwy moiey / mowi Pán. Prze-
toż to mowi Pán Bog Izráel
ski / do pástherzow ktory pása
lud moy / wyście rosprossyli trzode moie /
y wyrzuciliście ie / á nienáwiedzaliście ich:
Oto ia náwiedze też ná was złość chuci y
wstowánia wássych / mowi Pán. A ia zgro-
mádze ostátki trzody moiey / ze wssch ziem
do ktorych ie tam wyrzuce: y przywroce ie
do wsi ich / á beda rość / y rozmnoża sie. A
wzbudze náđ nimi pásterze / á beda ie pásć:
y nie beda sie wiecej báć / ani sie beda lekáć:
á żadny nie bedzie fukáć z liczy / mowi
Pán.

Ezech: 34.

Oto dni náđchodza mowi Pán: á wzbu-
dze Dawidowi plod sprawiedliwy: y bedzie
Krol krolowat / á bedzie mady y bedzie czy-
nił Sad y sprawiedliwość ná ziemi: Onych
dni / bedzie zbáwion Juda / á Izrael bedzie
mieszkáć dúfale: A tho iest imie ktorym go
názywáć beda / Pán sprawiedliwynáś.

Hier: 5

Deute: 3

1. Corin:

Hier: 1

Dla tego oso dni przyda / mowi Pán / á
iuz wiecey niebada mowic. Żywie Pán kto-
ry wywiodł syny Izráelskie z ziemi Egip-
skiey: ále beda mowic / Żywie Pán ktory wy-
wiodł y przywiodł ná sienie domu Izráel-
skiego z ziemi pułnocney / y ze wssch ziem
do ktorychem ie był thám wyrzucił: y beda
mieszkáć w ziemi swoiey.

Do Prorokow. Struszyto sie we mnie ser-
ce moie / zádrzáty we mnie wssystkie kóści
moie: Státem sie iáko by máż pijány / y iáko
by cżowiek ktorego wino rozesslo / od obli-
cza Pániskiego / y od oblicza słow swiętych
ie. Bo sie nápełniłá ziemiá cudzotostwá /
iż od oblicza przeklectwá rzewno plátáta
ziemiá / poschty polá w puszczy: stat sie ich
bieg zly / y moc ich rozna. Bo y prorok y ká-
plan splugawieni sa / á w domu moim ná-
laztem złość ich mowi Pán. A przeto dro-
gá ich bedzie iáko sliśkość gdy nie widzieć:
Abowiem beda popadzáni / y powála sie
na niey: Bo przyniosé ná nie zte rzeczy / rok
náwiedzenia ich / mowi Pán. A w proro-
czech też Sámáryjskich widziatem sáleniś-
wo / prorokowáli w Báálu Bálwánie / á
zwodzili lud moy Izráelski. Też y w proro-
cech Jerozolimskich widziatem krtáth á
podobienstwo cudzotozacych / y droge kłam-
stwá: y posilili rece naygorsszych / aby sie za-
den snich nie náwrocit ode złości swoiey:
Stáli mi sie wssyscy iáko Sodoma / á oby-
wátele iego by Gomorrhá.

Hier: 14

Dla thegoż tho mowi Pán zastępow do

Proro

Jeremiasz.

Prorokow: Oto ja ich nakarmie piotunem
a napoje je zolcia: bo od prorokow Jerozo-
limskim wyslo jest spugawienie na wysy-
stke ziemie.

To mowi Pan zastepow / Nie sluchay-
cie slow takowych prorokow / ktorzy wam
prorokuią / a zwodza was. Widzenie serca
swego powiadaia / nie z yst Panskich. Mo-
wia tym ktorzy mie bluznia / Mowi Pan:
Pokoy wam bedzie: a kazdemu ktory cho-
dzi w nieprawosci serca swego / mawiali /
Nie przydzie na was nic ztego. Bo ktoz
byl w radzie Panskiej / a widzial y slysal
mowe iego: kto obaczyl slowo iego / y slys-
sal: Oto wicher Panskiego zagniewania
wynidzie / y burza gwałtowna / na glowe
niepobożnych przypadnie. Nie pierwey sie
wroci pierzchliwosc Panska / alez gdy spra-
wi / y gdy wypelni mysl serca swiego. W
nayposledniysze dni zrozumiecie rade ie-
go. Nie posilalem Prorokow / a oni biegali
linie mowitem do nich / a oni Prorokowa-
li. By byli stali w radzie moiey / oznaymo-
wali slowa moie ludu memu: wzdam bych
ie byl odwiódł od ich niecnotliwej drogi /
y od myśli ich bärzo zlych.

Czyli mniemasz aby ia tylko zbliżka był Bo-
giem / mowi Pan: a nie Bogiem z daleka:
Skryeli sie maż w skrytościach / y zebym go
nie wyzrat mowi Pan: Izaż nieba y zie-
mie ia nie napelniam / mowi Pan: Styśia-
tem to co powiadał ci proroci / prorokuiac
w imie moie omylnosc / a mowiace / Sni-
tom i sie / snito mi sie. A dlugoż tego bedzie
w sercu Prorokow prorokuiacych kłam-
stwo / y zwiastuiacych szejre zwodzenie
serca swego: Ktorzy to chca wezyńcie / aby
zapamiętat lud moy imienia moiego / dla
słow ich / Kthore powiada ieden kazdy bli-
zniemu swemu: iako zapomnieli oycowie
ich imienia moie dla Baala. Prorok kto-
ry ma sen / powiada yze sen: a ktory ma mo-
we moie / powiada yze mowe moie praw-
dzinwie. Coz plewam z pszenica mowi pan:
zali slowa moie nie sa iako ogień / mowi
Pan: y iako mlot ktory rostraca skate.

Dla tego / Ocho ia do prorokow mowi
Pan / ktorzy krädna slowa moie ieden kaz-
dy od bliźniego swiego / ocho ia do Pro-
rokw / mowi Pan: Kthorzy glädza iezy-
ki swoje / y mowia: Mowi Pan. Oto ia do
prorokow / ktorzy märza nieprawde mowi
Pan: ktorzy powiadał to co sie im märzy-
to / a zwodzili lud moy mätactwem swoim
y dziwy swemi: gdyjem ia ich nie poslat / a
nim im te poruczył: ktorzy nie nie pomogli
ludu te / mowi Pan. A tak spytali cie ten
lud / albo prorok / albo kaptan / mowiac: kto
re jest brzemie Panskie: Rzeczysz do nich /

Co za brzemie: Bo zäste porzuca was. mo-
wi Pan. A Prorok / y kaptan / y lud tihory
mowt: Brzemie Panskie: Tawiedze na me-
za onego / y na dom iego.
To powiecie ieden kazdy bliźniemu swe-
mu / y brätu swemu / Coz odpowiedzial
Pan: y co mowit Pan: A brzemie Panskie
nie bedzie wiecey przypominane: bo brze-
mieniem bedzie kazdemu mowa iego: a wy
wrociłiscie slowa Pana Boga żywe / Pa-
na zastepow Boga nassego. Tho powiesz
Prorokowi / Cożci odpowiedzial Pan: A
co mowit Pan: Ale bedziecieli mowic brze-
mie Panskie: Dla tego to mowi Pan / I-
żedzie mowili te slowa / Brzemie Panskie:
a slatem do was / mowiac / Nie mowcie
Brzemie Panskie: przetho oto ia wezme
was niosac / y opuścze was / y miastä ktho-
rem wam dat / y oycow wässym od oblicza
moie. A dam was na wiekiste wraganie /
y na sromote wieczna / ktora żadnym zápa-
mietanym nigdy nie bedzie zgładzona.

Cap: 24.

O figach dwoidy dobrych y zlych / ktore mäszyły
dwie rzeczy / ktore Pan myslil wezyńcie z ludem swym.

Kazat mi Pan / a oto dwa kosse
pelne fig / poschawione przed
kościotem Panskim: pothym
gdy byl przentosl Nabuchodo-
nozor Krol Babilonski / Jecho-
niaffa synä Joacym Krolä Judskiego / y pa-
ny czelnieysze iego / y rzemieśnikä y tego kto-
ry osadza kamienie z Jerusalema / y przy-
wiódł ie do Babilonu. W iednym kossu by-
ły bärzo dobre figi iako wiec bywaia figi
pierwszego czasu. A drugi koss miał w sobie
figi bärzo zle / ktore nie mogły być iedzio-
ne / przeto że były bärzo zle. A rzekł Pan do
mnie / Co ty widzisz Jeremiaszu: A rzekłem /
figi: figi dobre / bärzo dobre: a zle / bärzo
zle: ktore nie mogą być iedzione / przeto iż
bärzo zle.

A skbato sie slowo Panskie do mnie / mo-
wiac: To mowi Pan Bog Izraelski / Jako
te figi sa dobre / tak poznam zaprowadze-
nie Judskie / ktorem wypuścił z mieysca te-
go do ziemie Chaldeyskiej na ich dobre. A
postawie oczy moie nad nimi ku złutowa-
niu: y zäste przywiode do tey ziemie / y zbu-
duie ie / a niestaje: y wsciępie ie / a nie wyr-
we. Dam też im serce / aby mie znali / iż ia
jesthem Pan / y beda mi ludem / a ia im be-
de Bogiem: bo sie ku mnie nawroca w zu-
pełnym sercu swoim.

A iako one figi bärzo zle / ktore nie mo-
ga być iedzione / prze niedobroć ich: to mo-
wi Pan / Thak wezyńcie Sedechiaffa Krolä
Judä / y kriażethä iego / y ine z Jerusalema /

4. Reg: 24.

Ose. 9.

Deute: 29.
Hie'e: 31.
30. & 32.
Hiere: 29.

SSff ij ktorzy

Jeremiasz.

Ktorzy zostali w tym mieście / y ktorzy mieszkają w ziemi Egipthskiej. A dam ie w utrapienie / y w wdreczenie wssytkim krolestwam ziemskim: na wraganie y na przypo-
wiesć / y na przyslowie / y na przekleństwo /
po wsszech miejscach do ktorychem ie wyrzu-
cił. A posle na nie mieć / głód / y mor: aż be-
da wyniszczeni z ziemi / ktoram im dat / y
oycom ich.

Cap: 25.

Jeremiasz przywodzi ludu na pamięć proroctwa
swoie: ktorzych wysłuchać niechcieli / oznajmując im że be-
da w wieleciu siedmdziesiąt lat / O kielichu ktorzy bog
posłał wssim narodom: aby z niego pili / y do pasty-
ejow / słowa.

Słowo które się stało do Jere-
miasza / o wssytkim ludu Jud-
skim czwartego roku Joacy-
m syna Jozyassa krola Judskiego
ten jest pierwszy rok Nabucho-
donozora Krola Babilońskiego: Kthore
(słowo) mówił Jeremiasz Prorok do wssy-
skiego ludu Judskiego / y do wsszech obywá-
telow Jerozolimskich / rzekąc: Od trzyna-
stego roku Jozyassa syna Amon krola Jud-
skiego / aż do thego dnia: á tho jest trzeci y
dwudziesty rok: Státo się słowo Pánstie do
mnie / y náwiałem do was w nocy wstá-
iac / y mówiac: á nie słuchaliście. A stá pan
do was wssytki slugi swoje Proroki / wstá-
iac o świtanu / y śląc: á nie wssłuchaliście /
aniście przychyliłi vsu wássych bráście słu-
chali / gdy mówił / Wroćcie się każdy od dro-
gi swojej ztey / y od nagorssych myśli wá-
ssych: á będziecie mieszkáć w ziemi / Kthora
wam dat Pan / y oycom wássym / od wieku
aż ná wielki. A niechciejcie chodźć zá opce-
mi Bogi / bráście im mieli służyć / y modle-
im dáwać: ani mie ku gniewu pobudzajcie
w wczynkach rák wássych / á nie bede was
karat. A nie wssłuchaliście mie / mówi Pan:
bráście mie byli ku gniewu nie pobudzali w
wczynkach rák wássych / ná wássze zte.

Hiere: 29.
35. & 44.

2. Para: 36.

4. Reg: 17

Hiere: 1.

Isaie. 10.
Hiere: 17.

Hiere: 7.
& 16.

2. Para: 36. wypełnia siedmdziesiąt lat / náwiedze ná

Krola Babilońskiego / y ná tamten narod /
mówi Pan / nieprawosć ich / y ná ziemi
Chaldejska: y wczynie ie pustyniami wie-
cznymi. A przywiodę ná one ziemi wssytki
kie słowa moje Kthorem mówił przeciwko
iey / wssytko co nápisano jest w tych krie-
gach / cokolwie prorokował Jeremiasz ná
wssytkie narody: iż służyli im / gdy byli ná
rodowie mnodzy / y wielcy Krolowie / y od-
dam im według wczynkow ich / y według
spraw rák ich.

Abowiem thák mówi Pan zastępow
Bog Israelski: Weźmi kielich winá pierz-
chliwościci tey z réki moiey: á day sniego pić
wssytkim narodom do ktorych ia ciebie po-
śle. A beda pić / y z trwoża się / y beda śląc
od obliczności mieczá ktorzy ia posle między
nie / y wziętem kielich z réki Pánstiey / y da-
tem pić wssytkim narodom do ktorych mie
Pan posłał. Miásthu Jeruzálem / y miá-
stam Judskim / y Krolom iego / y kriaż-
tom iego: abym ie dat w spustoszenie / y ná-
żdziwienie wielkie / y ná pogwizdanie / y
ná przekleństwo / iákó jest ten dzień. Jára-
onowi Krolowi Egipthskiemu / y slugam
iego / y Kriażetom iego / y wssytkiemu lu-
du iego / y wssytkim w obec: wssytkim kro-
lom ziemi Asyrydis / y wssim Krolom zie-
mie Filistynskiej / y (miástam) Askalonu /
y Gáze / y Akkaron / á ostatkom Azotu / y
Krańcie Jomeysskiej / y Moab / y synom Am-
mon / też wssim Krolom Tyrskim / y wssim
Krolom Sydoniskim: y Krolom ziemi wy-
spow ktorzy są zá morzem / y Dedan / y Te-
má / y Buz / y wssytkim ktorzy się okoto po-
strzygáia. A wssytkim Krolom Arabskim /
y wssytkim Krolom od zachodu slonca /
Kthorzy mieszkáia ná puszczey: y wssytkim
Krolom Zámbr / y wssytkim Krolom E-
lam / y wssim Krolom Medskim: też wssy-
tkim Krolom od Putnoey z bliská y z dále-
ká / káżdemu przeciwko bráthu swemu: y
wssytkim krolestwom ziemskim / Kthore są
ná wierzchu iej: á Krol Sesách będzie pil-
po nich. Tedy rzeczeń do nich / Tho mówi
Pan zastępow Bog Israelski: Pićcie / y
płajcie się / y wracajcie: á powalajcie się /
ani záś wstáajcie od obliczności mieczá
Kthorzy ia posle między was. A niezáchcali
wsiáć kielichá z réki twoiey żeby pili / rze-
czeń do nich / To mówi Pan zastępow: Pi-
iac będziecie pić: Bo otho ia w mieście w
ktorym wzywano jest imie moje / pocżne
káráć á trapić / á wiec wy iákoby nieroy-
ni beśkázni będziecie: Nie będziecie thego
prożni / bo ia wolam mieczá ná wssytkie
obywátele ziemi / mówi Pan zastępow
A ty będziesz prorokował im te wssytkie sło-
wá / y rzeczeń do nich: Pan z wysoká będzie

1. Jer: 21
Hiere: 2
Dan: 9
& 5
Zach: 1.

10b. 34.

Isaie. 51
Psalm: 74

Hiere: 9

Hiere: 4
Ezech: 9
1. Pet: 1

10el. 1.
Amos: 1

ryczaj

Jeremiasz.

ryczat / y z przybytku swego swietego wyda
głos swoy: ryczac bedzie ryczat / nad okra-
sa swoia: y pominanie a okrzyk / iakoby wi-
nogrodnikow tloczacych wino bedzie brz-
miało / przeciwko wssystkim obywatelom
ziemie. Dossedł krzyk aż na kraie ziemie: bo
sad Panu z narody: sadzi sie on ze wsselkim
ciatem / niepobożne wydateł pod miecz /
mowi Pan.

To mowi Pan zastepow: Oto vbrećcie
nie przydzie z narodu do narodu: a wicher
wielki wynidzie od kraioy ziemie. I beda
zbici Pańscy w on dzien / od kraiu ziemie aż
do kraiu iey: niebeda ich ptakac / ani zbie-
rac / ani beda pogrzebieni: gnoiem beda le-
żec na wierzchu ziemie. Lamentuycie Pa-
sterze / a wotaycie: a posypcie sie popiołem
co czelnieyszy z stada: bo sie spelnily dni was-
ze / abyście byli pobici: y rozsprossienia wasze
y padniecie iako naczynia drogic. Zginie
vćietkanie od pasterzow / y zachowanie od
czelnieyszych z stada. Głos krzyżenia pa-
sterzow / y wycie co czelnieyszych z stada:
iz spustoszyt Pan pastwiska ich. Vmilkły
polá pokoju przed oblicznością gniewu
pierzchliwosci Pańskiej. Opuścił iako lew
kuczke swoje / bo stala sie ziemia ich pusthy-
nia / od obliczności gniewu gotebice / y od
obliczności gniewu pierzchliwosci Pań-
skiej.

Cap: 26.

Gdy Jeremiasz w Kosciele Bozym opowiadał bu-
rzenie miasta y Koscioła iesliby lud nieodstapil drog
swoią / poimali go Kapłani y prorocy / ale przez star-
se od zabicia wywolon.

A początku krolowania Joas-
cym syna Jozyasa Krola Jud-
skiego / sthato sie tho slowo od
Pana / mowiac: Tho mowy
Pan: Stań w sieni domu Pań-
skiego / mowze do wssystkich miast Judskich /
z ktorych przychodza / aby modle czynili w
domu Pańskim / wstornkie te mowy kto-
rem ia tobie poruczył / abyś do nich mowil
Nieuymuy iednego słowa: owa sie snadz
wssylawssy nawroci ieden kazdy od drogi
swoiey zley: a bytoby mi zal tego zle / ktore
mysle im vczynic / prze zlosciwe chuci ich.
Arzećes do nich / Tho mowi Pan: Nieu-
sluchaciel mi / zebyście chodzili w zato-
nie moim ktorym wam dat / azebyście slu-
chali powiesci slug moich Prorokow / kto-
rem ia slytal do was w nocy wsthawaiac / y
sprawuiac / a nieusluchaliście: Vczynie ten
dom iako y Sylo / a to miasto dam na prze-
Electwo wssiem narodom ziemskim.

A sluchali Kapłani / y Prorocy / y wssy-

stek lud / Jeremiasz mowiacego the slowa
w domu Pańskim. A gdy dokonat Jeremi-
asz mowiac wssysthko co mu byt poruczył
Pan aby mowil do wssiego ludu: poimali
go kapłani / y prorocy / y wssystek lud / mo-
wiac: Smiercia niech vmrze. Czemu pro-
rokowat w imie Pańskie: mowiac: Dom
ten bedzie iako Sylo / a to miasto spustho-
sie / przeto zeby w nim niebył kto mieska-
iac. A zebrał sie wssystek lud przeciwko Je-
remiaszowi w domu Pańskim. Thedy vssy-
sli Kriazeta Judsci te slowa / y przysli z
domu Krolewskiego / do domu Pańskiego
y vsiedli tam gdzie wchodza do domu Pań-
skiego. Nowa brona. I eli mowic kapłani
y prorocy do kriazet / y do wssystkiego ludu
temi slowy / Sad o smierc jest meżowi te-
mu: iz prorokowat przeciwko themu mia-
stu / iakoscie sami w swe vssy slesseli.

Rzekł thez Jeremiasz do wssystkich kri-
zet / y do wssystkiego ludu / mowiac: Pan
mie poslat do tego domu / y do miasta tego /
abym prorokowat te wssystkie slowa tcho-
resacie slesseli. Arak czynicie teraz dobre dro-
gi wasze / y vstowania a chuci wasze / a slu-
chaycie głosu Pana Boga waszego: y be-
dzie Pan litowal tego zlego / ktore mowil
przeciwko wam. Ja / oto iestem w reku wa-
sych / vczynicie semna / co sie dobrego y pra-
wego zda byc w oczu waszych. Wssakoz ie-
dnak wiedziecie tcho a poznaycie / ze iesli mie
zabijecie / krewnie winna wydacie sami
przeciwko sobie / y przeciwko miastu temu
y obywatelom iego. Bo zaprawde poslat
mie Pan do was / abym mowil w vssach
waszych te wssystkie slowa.

Arzekli Kriazeta / y wssystek lud do ka-
planow / y Prorokow: Nie jest meżowi te-
mu sad o smierc / bo w imie Pana Boga na-
ssiego mowil do nas: Wstawssy potym me-
żowie z starzych ziemie / ieli mowic do wssy-
skiego zboru ludu temi slowy / Micheasz z
miasta Morassy byt Prorokiem za dni E-
zechiasza Krola Judskiego: then rzekł do
wssystkiego ludu Judskiego / mowiac: Tho
mowi Pan zastepow / Syon beda orac iak
to ina rola: a Jeruzalem bedzie gromada
kamienia / y gora domu Pańskiego wysoko-
scia lasow. A wiec go na smierc zdat Eze-
chiasz Krol Judski / y wssystek lud iego: A
zaż nie vlekli sie Pana / y prosili oblicza
Pańskiego: y zatowat Pan onego zlego
ktore byt mowil przeciwko im: A takze my
barzo zla rzec czynimy przeciwko dusam
naszym. Byt tez drugi maz prorokuiacy w
imie Pańskie Dryasz syn Semey z Kary-
atharym: then thez Prorokowat prze-
ciwko miastu themu / y przeciwko they
ziemi / podług wssystkich slow Jeremiasza

4. Reg: 15.
Hier: 36.

Hier: 7.

Matth: 23.

Miche: 1.

Miche: 3.

Jeremiasz.

4. Reg: 22.
3. Reg: 19.
Matth: 2.

fforowych: Vsslysat Krol Joacym / y wsslyscy
mojni Panowie / y kiazeta jego / te słowa:
y ssakat go Krol zabic. Vsslystawy Dryas /
zlekt sie / y zbiezat a vssedl do Egiptu. Tedy
poslat Krol Joacym meze do Egiptu / El-
natana syna Achoborowe / y inne meze z
nim do Egiptu. Y wymiedli Dryassa z E-
giptu / a przywiedli go do Krola Joacy-
ma / y zabiti go mieczem: a ciato tego wrzu-
cił w grob ludu pospolitego. Przetho rekā
Abitam syna Saffanowego bytā z Jeremi-
assem / aby nie byt wydan w rece ludu / aby
ty byli zabili.

Cap: 27.

Wkow y lancuchy wejmił sobie prorok / y poslat
ie Krolom romaitym / opowiadac im ze mieli byc
powiazani od Nabuchodonozora / iesliby mu sie nie
poddali / W fatesnych tej prorocyh mowi.

A poczatku Krolowania Joacy-
ma syna Jozyassa Krola Jud-
skiego / sthato sie tho slowo do
Jeremiasza od pana mowiac:
Tho mowi Pan do mnie / V-
czyni sobie okowy / y lancuchy: a wlozys ie
na twa ssyie: A poslesz ie do Krola Edomskie-
go / y do Krola Moabskiego / y do Krola sy-
now Ammonowych / y do Krola Tyrskiego /
y do Krola Sidonskiego / przez rece poslow
ktorzy przyiechali do Jeruzalem do Sede-
chiassa Krola Judskiego. A przykazesi im /
aby mowili do swych panow:

Deute: 10.

To mowi Pan zastepow Bog Izrael-
ski / Tho powiecie panom wassym / Jam v-
czynil siemie / y ludzie / y dobytki / ktorze sa
na wierzchu ziemi / w wielkiej mocy mo-
iey / y w ramieniu moim wyciagnionym: y
dalem ia temu ktory sie podobal przed me-
mi oczyma. A takze y teraz dalem ia te wssy-
stkie ziemie w rece Nabuchodonozora Kro-
la Babilonskiego slugi mego: Nlad to iesz-
cze y swierzetha polne dalem mu / aby mu
sluzili. A beda mu sluzyc wssystkie narodi /
y synowi tego / y synowi syna tego: do kad
nie przydzie czas siemie tego / y tego same-
go: a beda iemu sluzyc wiele narodow / y
wieldzy Krolowie. A Narody Krolestwo /
ktoreby nie sluzilo Nabuchodonozorowi
Krolowi Babilonskiemu / y ktoryby kolwiek
nie nakrzywił ssyie swojej w iarznie Krola
Babilonskiego / nawiedze on narod / w
mieczu / w glodzie / w morze / mowi Pan /
az ie wytrawie przez rece tego.

Hiere: 23.
29.

A thak wy nie sluchaycie prorokow wa-
ssych / y gadaczow / y tych co sly wykladacia /
y wroffkow / y czarownikow / ktorzy wam
powiadacia / Nie bedziecie sluzyc Krolowi

Babilonskiemu. Boe wam matactwo pro-
rokua: aby was oddalili od wasscy siemie /
y zeby was wyrzucili / abyście zagineli. Ale
Narod ktorzy podda ssyie swa pod iarzmo
Krola Babilonskiego y sluzby mu / nie-
cham go w ziemi jego / mowi Pan / y be-
dzie ia sprawowat / y w niey mieszkac. A do
Sedechiassa Krola Judskiego mowilem po-
dlug tych wssystkich slow mowiac: Pod-
daycie ssyie wasse pod iarzmo Krola Babi-
lonskie / a sluzcie mu / y ludu ie / a zostanie-
cie zywi. Przecz zemrzecie / ty y lud twoy
od miecza / od glodu / y od powietrza moro-
wego / iako mowil Pan do narodu ktorzy
nie chciat ssuzyc Krolowi Babilonskiemu:
Nie sluchaycie slow prorokow mowiacych
wam. Nie bedziecie sluzyc Krolowi Babi-
lonskiemu / Boe wam nie prawda powiada-
ia. Abowiem nie poslatem ich / mowi Pan /
a oni prorokua w imie moje nie prawdzi-
wie / aby was wyrzucili / a zebyście zgineli
tak wy iako y prorocy ktorzy wam proro-
kuia. A do Kaptanow / y do wssystkiego lu-
du tego / mowilem temi slowy / Tho mowi
Pan: Nie chcieyete sluchac slow prorokow
wassych / ktorzy wam prorokua / mowiac:
Oto naczynie domu Panskiego / wroci sie z
Babilonu teraz w rychle. Boe wam ssyira-
tez prorokua: A tak nie sluchaycie ich / ale
sluzcie Krolowi Babilonskie / abyście byli
zywi: y czemuzyby to miasto bylo przywodo-
ne w pustynia: A iesli sa Proroki / a iest w
nich slowo Panskie: niech zabieja Panu za-
stepow / aby nie przyslo naczynie ktore zo-
stalo w domu Panskim / y w domie Krola
Judskiego / y w Jeruzalem / do Babilonu.

Hiere: 31

Hiere: 2
29.

Hiere: 21

Abowiem tho mowi Pan zastepow / do
slupow / y do Morza / y do podsthawkow / y
do inego naczynia koscielne / ktore zostā
to w tym miescie / ktorego nie zabral Na-
buchodonozor Krol Babilonski / gdy prze-
niosl Jechoniasza syna Joacyma Krola Ju-
dskiego z Jeruzalem do Babilonu / y wssy-
stkie Pany czelnieysze Judskie / y Jerolim-
skie. Abowie to mowi Pan zastepow Bog
Izraelski do naczynia ktore zostalo w do-
mu Panskim / y w domu Krola Judskiego / y
w Jeruzalem / Beda zaniezione do Babi-
lonu / a tham beda az do dnia nawiedzenia
swego / mowi Pan: y kaze ie odnieac y przy-
wroci na to miejsce.

4. Reg: 1

4. Reg: 2

1. Epl: 1

Cap: 28.

Sananiasz fatesny prorok / prorokue ze mial Pan
przywroci z niewoley Babilonskiej y lud y wssystek
sprzet koscielny we dwu lat / ale Jeremiasz przeko-
rowal / y opowiedzial smierc Sananiaszowi / y w
mact tegoz roku.

Stato

Jeremiasz.

Vstało sie onego roku na początku krolowania Sedechiasza Krola Judskiego / czwarte go roku / kiejzycá piatę: rzekł do mnie Zananiasz syn Azurów prorok z Gabaon / w domu Pańskim przed Kaptany y przed wssystkim ludem / mowiac: To mowi Pan zastepow Bog Izraelski / Startem iarzmo Krola Babilonskiego. Jescze dwie lecie dni / a ia kaze odnieść zas na to miejsce / wssystko naczynie domu Pańskiego / ktore zabráł Nabuchodonozor Krol Babiloniski z miesca tego / y zaniósł do Babilonu. A Jechoniasza syna Jozacyma Krola Judskiego / y wssystko zaprowadzenie Judskie / ktorzy wessli do Babilonu / ia zas przywroce na to miejsce / mowi Pan: Bo iuz setre iarzmo Krola Babilonskiego.

A mowil Jeremiasz Prorok do Zananiasza proroka przed oczyma Kaptanskimi / y przed oczyma ludu wssystkie / ktory byl w do Pańskim: A rzekł Jeremiasz Prorok / Amen: Tak niechay uczyni Pan: Niechay Pan wzbudzi slowa twoie ktoreś prorokowal / aby zas bylo odniesione naczynie do domu Pańskiego / y wssystko zaprowadzenie Judskie z Babilonu na to miejsce. Wssakozied náł sluchay slowa tego ktore ia mowie w wssu twoich / y w wssu wssystkiego ludu: Prorocy ktorzy byli przedemna y przed toba od poczatku / a prorokowali nad wiela ziem / y na krolestwa wielkie / o bitwie / y o znedzeniu / y o glodzie. Prorok ktory prorokowal pokoy / gdy przydzie slowo tego / tedy sie pozna Prorok ktorego poslat Pan w prawdzie.

Tedy wsiat Zananiasz prorok táncuch z syie Jeremiasza proroka / y zlamal go. A rzekł Zananiasz przed oblicznością wssystkiego ludu / mowiac: To mowi Pan / Thát potamie iarzmo Nabuchodonozora Krola Babilonskiego po dwu lath / z syie wssych narodow. A odszedł Jeremiasz Prorok na droge swoje.

Stato sie potym slowo Pańskie do Jeremiasza / gdy byl Zananiasz Prorok zlamat táncuch z syie Jeremiasza proroka / thymi slowy: Idź / powiedzże Zananiaszowi / To mowi Pan: Podruzgotales táncuch drowniány: uczynze miasto niego táncuch zelazny. Albowiem tho mowi Pan zastepow Bog Izraelski / zelazne iarzmo wlozytem na syie thych wssych narodow / aby sluzyl Nabuchodonozorowi Krolowi Babilonskiemu / a beda mu sluzyc: náđ tho jescze y bestyie ziemskie datem mu. Tedy rzekł Jeremiasz Prorok do Zananiasza proroka / Sluchay Zananiaszu: Nie poslat cie Pan / y

tys kazat miec duffanie ludu themu w nieprawdzie. A przeto to mowi Pan / Ocho / ia ciebie wyrwe z wierzchu ziemie: thego roku umrześ bos przeciwko Panu mowil. A umarl Zananiasz Prorok onegoż roku / kiejzycá siódmego.

Cap: 29.

Jeremiasz pisal list do wieniorow w Babilonie / ktory poslat przez posly Krolewskie / pisać ie tham mieli byc przez siedmdziesiat lat / a dwo co w Jeruzalem / stali ze mieli byc wytraceni / miedziem / glodem / morow / a sá kazuje sluchac fálshnych prorokow.

Ale sa slowa listu ktory poslat Jeremiasz Prorok z Jeruzalem do ostatkow starsszych zaprowadzenia / y do Kaptanow / y do prorokow / y do wssystkiego ludu ktory byl przewiodł Nabuchodonozor z Jeruzalem do Babilonu: gdy wyszedł Jechoniasz Krol / y Krolowa / y Komornicy / y Kriazeta Judscy / y Jeruzalem / y rzemieślnik / y Ziotnik / z Jeruzalem: przez rece Elasa syna Saffanowego / y Gamaryasa syna Helcyassowego / (poslow Sedechiaszowych) ktore byl poslat Sedechiasz Krol Judski do Nabuchodonozora Krola Babilonskiego do Babilonie / temi slowy.

Tho mowi Pan zastepow Bog Izraelski wssystkim ludzom w zaprowadzeniu / ktorzem ia przeniosl z Jeruzalem do Babilonu: Buduycie domy / y mieszkaycie w nich: sciezpiecie ogrody / y pozymaycie owocow / pozymaycie żony / a rodzcie syny y corki: y dawaycie synom waszym żony / a corki wasze wydawaycie za maz / a niech rodza syny y corki: y mnozcie sie tam / a niebadzcie w matey liczbie. A szukaycie pokoiu niastha tego do ktoregom was kazat zaprowadzic / y modlcie sie Panu za nie: Bo w iego pokoiu / bedzie wam pokoy.

Albowiem to mowi Pan zastepow Bog Izraelski: Niech was nie zwodza prorocy waszy / ktorzy sa miedzy wami / y wiesszcowie waszy: ani dbaycie na sny wasze / ktore marzycie: Bo oni fálshnie prorokuią wam w imie moie: anim ich poslat / mowi Pan. Bo tho powiada Pan: Gdy sie pozna wypelniac w Babilonie siedmdzieci lat / náwiedze was / y wzbudze náđ wami slowo moie dobre / że was zas przywioda na tho miejsce. Bo ia wiem mysl ktoré ia myslé o was / mowi Pan / myslé pokoiu a nie wdreczenia / abych wam dat koniec y cierpliwosc. A bedziecie mié wzywac / a poydziecie y bedziecie mi sie modlic / a ia was wyslucham. Bedziecie mié szukać / a náydziecie: gdy mié bedziecie szukać

Gene: 1.

9.

Hiere: 35.

Baruc: 1.

1. Thi: 2.

Hiere: 23.

27.

2. Para: 36.

Hiere: 25.

Deute: 4.

30.

Ioan: 7.

Jeremiasz.

zupelnym sercem waszym / Bede nalezion od was / mowi Pan: y przywiode z siebie i cie wasze: a zbiorę was ze wszech narodow / y ze wszech miysc do ktorychem was wyzpedzit / mowi Pan: y kaze sie wam wrocic z miysca do ktoregom was kazat zaprowadzić. Jeszcze rzekli: Wzbudzi nam Pan proroki w Babilonie.

4. Reg: 24.

Hiere: 24.

Hiere: 25.
44.

Abowiem to mowi Pan do Krola ktorzy siedzi na stole Dawidowym / y do wssego ludu ktorzy mieska w tym miescie / do braciey waszey ktorzy nie wysli swami do tego zaprowadzenia. Tho mowi Pan zastepow: Oto ia zeslanie miecz / y glod / y mor / a potoze ie iako zle figi ktorzy nie moge byc iedzione / przeto ze sa barzo zle. A bede ie przesladowal mieczem / glodem / morem: y dam ie na pslowanie wsem ktorestwowam ziemskim / na przekletstwo / y na podziwienie / y na pogwizdanie / y na wraganie wsem narodom do ktorychem ie wyrzucit: Przetho iz niesluchali slow moich / mowi Pan: ktorem slat do nich przez slugi moje Proroki w nocy wstawiac y slac: a nieusluchaliscie / mowi Pan. A tak wy sluchaycie slowa Panskiego wssystcy w tym zaprowadzeniu / ktorem wyslat z Jeruzalem do Babilonu.

To mowi Pan zastepow Bog Izraelsti do Achab syna Kolie / y do Sedechiasa syna Maasze / ktorzy wam prorokuią w imie moje omylnie. Oto ia wrodam ie w rece Na buchodonozora Krola Babilonskiego: a po bje ie pzed waszymi oczyma. A bedzie snich wozietą klatwa wssemu zaprowadzeniu ludu Judskiego / ktore iest w Babilonie / tak mowiac: Uciech cie tak Pan ztozy iako Sedechiasa y iako Achaba / ktore vpietł Krol Babilonski w ogniu / za to iz uczynili glupstwo w Izraelu / y cudzotozyti z zionami przyiacioli swoich / a mowili slowo w imie moje nie prawdziwie / ktoregom im nie poruczył. Ia iestem Sedzia y swiadkiem / mowi Pan.

4. Reg: 11.
2. Para: 23.

A do Semeiasa Nehelamithy / rzeciesz: To mowi Pan zastepow Bog Izraelsti / za to iz es poslat listy w imie thwoie / do wsszego ludu ktory iest w Jeruzalem / y do Soffoniasa syna Maasze Kaptana / y do wssystkich Kaptanow / mowiac: Pan posta krowit cie Kaptanem na miescu Josady Kaptana: abyś byl wodzem w domu Panskim nad kazdym mezem opetanyim y prorokuiacyim / azebyś go wsadził w okowy / do cie mince A teraz czemuś nie z fukal Jeremiasa z Anatoth / ktory wam prorokuię: Iz nad to iefcie poslat do Babilonu do nas / mowiac: Dlugi czas iest / budujcie domy / y mieszkaycie w nich / y szczepcie sady / pozay

waycież z nich owoc. Czytal tedy Soffonias Kaptan ten list w vsu Jeremiasa proroka.

Stalo sie potym slowo Panskie do Jeremiasa / mowiac: Posli do wssystkiego zaprowadzenia / mowiac: To mowi Pan do Semeiasa Nehelamithy / za to iz wam prorokowal Semeias / a tam go nie poslat: a kazat wam miec duffanie w nieprawdzie: przeto to mowi Pan / Oto ia nawiedze na Semeiasa Nehelamithę / y na nasienie jego: Nie bedzie miał meza ktorzyby siedzial w posrzedku ludu tego / y nie oglada tego dobra ktore ia uczynie ludu memu / mowi Pan: Bo omylnosc mowil przeciwko panu.

Hiere: 28

Cap: 30.

Prorokuię Jeremiasz ie Pan zas miał lud swoy / niewoley wywieść / a przywieść go zas do ziemie ie / go / aze zas bedne zbudowany Koscioł Panski / y Krolestwo Dawidowe z nowu zbudowane.

O slowo ktore sie stalo do Jeremiasa od Pana / rzekac: To mowi Pan Bog Izraelsti / tes mi slowy / Zpij sobie wssystkie slowa ktorem mowil do ciebie: na Kriegach. Boc oto dni przychodza mowi Pan: y nawroce nawrocenie ludu moiego Izraelstiego y Judskiego mowi Pan: a przywroce ie do ziemie ktoram dat oycom ich / y posieda ia. A tes slowa ktore mowil Pan do Izraela y do Judy: Abowiem to mowi Pan / Stysselichmy gtos strachu: boiazni / a pokoiu niemas. Pytaycie a pilnie slukaycie / rodzili kiedy samiec: Czemu zem tedy widzial wsseltkiego meza reke na biodrach iego iakoby they co sie rodzeniem pracuje / y obrócili sie wssystki oblicza w bladosc: Biada iz wielki ono dzien / a nie mas mu podobnego: y czas vtrapienia iest Jakobowi / a bedzie z niego wyzwolony.

Hiere: 36

A bedzie w on dzien / mowi Pan zastepow: zerze iarzmo iego z ssie twoiey / a o ktorzy iego rozzerwę / nie beda nad nim wiecy panowac obcy: ale beda sluzyc Panu Bogu swemu y Dawidowi Krolowi swemu ktorego im wzbudze. A tak ty Jakobie sluz go moy nie boysie / mowi Pan / ani sie lekay Izraelu: Bo oto ia wyswobodze cie z ziemie dalekiey / a nasienie thwoie z ziemie iecthwa ich: A nawroci sie Jakob / a vspotoi sie / y bedzie mu wssystko dobre ze wssad plynac / a nie bedzie kogo by sie miat bac: Abowiem ia iestem stoba / mowi Pan / abym cie zbawil: Bo uczynie skonczenie we wssystkich narodziech / miedzy ktororem cie rozprosyt: ale ciebie niedam na skonczenie: tylko bede cie karat w Sadzie / byś sie sobie nie zdat byc niewinnym.

Amos: 5.
Ioha: 2.
Zopho: 1

Ezech: 34

Hiere: 46

Amos: 9

Hiere: 10

Abos

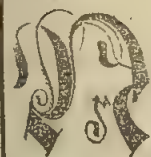
Jeremiasz.

Abowiem to mowi Pan: Nie vlyczone
jest zlamanie twoje / bierz zla iesth plagą
twoją. Niemasz ktoby sadzil sad twoj ku za-
wiązaniu: niemasz żadne^o vzytku lekarstwo
tobie. Wssyscy mitosnicy twoi zapamiętali
o tobie / ani cie beda ssukac. Bo porażka
nieprzyiaciela porażitem cie karanim okru-
tnym: Dla mnostwa nieprawości twoiej /
stalisie twarde grzechy twoje. A coż narze-
kas o swym zetrzeniu? Nie vzbrowitelna
jest bolesć twoją: dla mnostwa nieprawo-
ści twoiej / y dla twárdych grzechow two-
ich / vczyntem ci to. Dla tegoż wssyscy kto-
rzy cie iedza / beda pozarci: a wssyscy nie-
przyiaciele twoi / beda w niewola zawię-
dzieni: a ktorzy cie pustosa / beda spustosse-
ni: y wssytkie drapiešce twoje dam na odar-
tki. Boć zágoie bliźne twoje / a z ran two-
ich wygoie cie / mowi Pan. Ji wyrzucona
nazywali cie Syonie / thac iest kthora nie
miata ssukaiacego.

To mowi Pan / Oto / ia nawroce obroce
nie namiotow Jakobowych / a zmituie sie
nad dachy iego / y bedzie budowane miasto
na wysokości swoiej / y koscioł według po-
rzadku swego bedzie založony. A wynidzie
znich chwala / y glos igraciacych / y rozmno-
že ie / a niebeda vmmieyseni: y poćiwe ie v
czyinie / a niebeda podlemi. A beda synowie
iego iako z poczatku / y zbor iego przedem-
na bedzie trwat: A nawiedze wssytkie kto-
rzy go trapia. A bedzie wodz iego sniego /
a kriaže z pośrzedku iego bedzie wywie-
dzone: y przytule go / a przystapi do mnie.
Abowiem ktory takowy iest / coby tak przy-
wiódł serce swoje / aby sie przybližył do
mnie / mowi Pan: A bedziecie mi za lud / a
ia bede wam za Boga. Oto wicher Pański
pierzchliwość wychodzaca / burza pada-
iaca: na głowie złościwych odpoczynie.
Nie odwróci gniewu rozniewania swego
go Pan / dokad nie vczyini y nie wypelni
woli serca swego. W ostateczne dni zrozu-
mieycie te rzeczy.

Cáp: 31.

Obiecuie Pan ze zaś miał przywieść lud Izraelski z
niewoley / a tak iuż niekaze Racheli plakać synow swo-
ich / iako niewiasta ma ogarnac meża / proroctwo o
swiatości ciata y kwie Pańskie / y o narodzeniu pa-
na Krystowym.

A on czas / mowi Pan: Bede
Bogiem wssiem rodzinam Is-
raelskim / a om beda mi ludem
moim. To mowi Pan: Nla-
lazt iaske na puszczey lud ktory
był zostal od mieczi: poydzie na swoy po-

koj Izrael. Z daleka mi sie Pan ukazal / A
w mitości wieczney mitowatem cie / a prze-
to przyciągnatem cie lituiac sie. A zaś cie
zbuduię / a bedzieš zbudowana panno Is-
raelska: iestce bedzieš przystroiona sebny
thwemi / y bedzieš wychadzac w zebraniu
igraciacych. Iestce bedzieš sczepić winni-
ce po gorach Samarijskich / beda sczepili
Winogrodnicy / a dokad czas nieprzydzie
niebeda win zbierac: Bo bedzie dzien w
ktory beda wolac strozowie na gorze E-
fraim / wstancie / a wstapmy na gore Sy-
on do Pana Boga naszego. Abowiem tho-
mowi Pan. Rozraduycie sie w weselu Ja-
kobowym / a wykrzykaycie przeciw głowie
Narodow / brzmiycie / spiewaycie / y mow-
cie: Zbaw Panie lud twoj / ostatki Izraela.
Oto ia przywiode ie z ziemie Putnocney / y
zgrupadze ie zaś od kraioy ziemie: miedzy
ktoremi beda slepi y chromi / brzemienna y
rodzaca pospotu / zbor a zasthep wielki
wracaiacych sie tu. Z ptaczem przyda: a w
mitosierdziu ie zaś przywiode: A przywio-
de ie przez strumienie wod / prosta droga /
y nie potkna sie na niey: Bom sie stat Iza-
elowi oycem / a Efraim iest pirworodnym
synem moim.

Stuchaycie slowa Pańskiego Narodo-
wie / a powiadaycie na wyspach ktore da-
leko sa / mowcieš tak: Kthory rozmiotat
Izraela / zaś go zbierze: y bedzie go strzeżł
iako pasterz trzody swoiej: Abowiem od-
kupit Pan Jakoba / y wyswobodzi go z re-
ki mocniejszyego. A przyda / y beda chwa-
lic na gorze Syon: y zbiegna sie do dobrych
rzeczy Pańskich / co sie tknie zboža / winá /
olein / y ptodu bydla y stad: y bedzie duffa-
ich iakoby ogrod wilgotny / a wiecey iuż ta-
knać niebeda. Na then czas rozweseli sie
panna w zebraniu spiewakow / mlodzi y
starzy pospotu: y odmienie zalich w radość
a poćiesse ie / y wwele w bolesć ich. A vpo-
ie duffe kaplanow tusthościa: y lud moy
napelnion bedzie dobrych rzeczy moich /
mowi Pan.

To mowi Pan: Stos na wysokości sly-
šan iest narzekania / žalosci / y ptaczu / Ra-
chel placzacei synow swoich: y niehcacey
być poćieszona dla nich / iž ich niemasz.

To mowi Pan / Vpokoy sie glos thwoi
od ptaczu / oczy twoje od tez: bo iest odptá-
ta vczyntowi twemu / mowi Pan / a wro-
ca sie z ziemie nieprzyacielskiej. Iest też
nádzieia ostatiecznym twoim / mowi Pan /
y wrocac sie synowie twogi do swich grá-
nic. Stysac slysatem Efraima prze-
nossaczego sie / pokarates mie Panie / y
wycwyczonym iako byczek nie vtroczoney.
Nawroc mie / a nawroce sie: boš ty iesth

Isaie: 2.

Deute: 32.
Gene: 48.

Hiere: 2.
Matth: 2.

Ezech: 20.
Threno: 5.
Zach: 1.

Pan

Jeremiasz.

Gene: 48.

Matth: 5.

Leute: 18.

Hiere: 32.

Zacha: 8.

Ezech: 18.

Hebre: 8.

Hebre: 10.

Isaie: 51.

Hiere: 24.

30.

Pan Bog moy. Bo iakos mie skoro nawro-
cił / czynitem pokute: a gdyś mi wka-
zał / pitem żadliwosci moie. Zawstydzitem sie y
zaptonat / izem nosit na sobie vraganie
miodosci moiey. Azas mi nie iesib pocci-
wym synem Efraim / azaż nie kochankiem
moim iesi: bo ponieważem mowit o nim /
iesicze bede nan pamietat. Przeto zaffra-
sowaty sie wnetrzności moie dla niego: li-
tuiać smituie sie nad nim / mowi Pan.

Posthaw sobie Strażnice / potoż sobie
gorzkosci: sprawuy serce thwe na prosh-
droge / ktoras chodzit: Wroc sie panno Is-
raelka / wroc sie do tych miast twoich. Do
kadze wdam rozpustczasz sie na roskosy cor-
to eulawa: Boć Pan stworzyt nowa rzecz
na ziemi. **U J E W J A S T** A ogarnie
meza. Tomowi Pan zastepon Bog Is-
raelski: Jescze powiedza to slowo w ziemi
Judskiej / y w miastbach iey / gdy nawroce
wieznie ich / Stogoslawa ci Pan o piekno-
sci sprawiedliwosci / goroswieztha: y beda
na niey mieszkac Judas / y wssystkie miasta
iego spotu: oracje / y pastersze. Abowiem v-
poitem dusse spracowana: a wsselka dusse
iakenaca nasycitem. Przetoż iakoby ze snu
ocucitem sie: y widziatem / a sen moy byl mi
barzo mily.

Oto dni przychodza mowi Pan: y wsie-
ie dom Israelski / y dom Juda / nasieniem
ludzkim / y nasieniem bydlecym. A iakom-
czut nad nimi abym ie byl wyplewt / y zbu-
rzyt / y rozmiotat / y wytracit / y vdruczyt:
tak zas bede czut o nich / abym ie budowat /
y wsszczepit / mowi Pan. W one dni iuz wie-
cey nie rzeka / Oycowie nassy iedli kwasna
iagode / a ztrzewiaty zeby synom ich: Ale
kazdy w nieprawosci swoiey vmrze: kazdy
czlowiek ktory bedzie pozywat kwasney ia-
gody / ofskominy beda miec zeby iego. Oto
dni przyda / mowi Pan: A uczynie z do-
mem Israelskim / y z domem Judskim / no-
we przymierze: nie wedlug oney vmowy
ktoram uczynit z oycy wasnymi / w on dzien
kiedym wiat reke ich / abym ie wywiodi z sie-
mie Egipthskiej: vmowe ktoras oni zni-
czemni / a iam panowat nad nimi / mowi
Pan: Ale ta bedzie vmowa ktora ia uczy-
nie z domem Israelskim po onych dniach /
mowi Pan: Dam zakon moy we wnetrza
ich / a na sercach ich napisse ij: y bede im za
Boga / a oni mnie beda za lud. A niebedzie
wiecey uczyt maz bliźniego swiego / y maz
brata swego / mowiac: Poznay Pána. A
bowiem wssystcy mie poznaja / od namni-
ego do nawietsego / mowi Pan: Bo bede
milościwo nieprawosci ich / a grzechu ich
iuz wiecey nie spominie.

Tho mowi Pan / Ekhory dacie Stonice

na swiatlyto dniowi / porzadek Ekhory y
gwiazd na swiatlosc nocy: Ekhory wzbu-
rza morze / a sumieia glosno wetny iego:
Pan zastepon imie iego. Jesli vstana the-
prawa przedemna / mowi Pan: tedy y na-
sienie Israelskie vstanie: zeby niebyto na-
rodem przedemna po wssystkie dni. Tho
mowi Pan / Bedali mogli byc rozmierzo-
ne Niebiosy na wssy / y wysperowane gra-
ti ziemie na dot: tedy ia tez odrzuce wstorn-
ko nasienie Israelskie / dla tych wssystkich
rzeczy ktore pobroili / mowi Pan.

Oto dni przychodza mowi Pan: a bedzie
zbudowane miastho Panu od wieze Za-
nameel / az do Wlarczyney brony. A wyni-
dzie daley ssur mierzenia / przed obliczo-
scia iego / na pagorek Gareb: y obeydzie
Goath / y wssystek wat trupy / y popioły / y
wssystke krajine smierci / az do strumienia
Cedron / y az do rogu brony Koniskiej od ws-
chodu slonca: Swiete (mieysce) Panskie /
nie bedzie wykorzenione / ani wiecey skazo-
ne na wieki.

Cap. 32.

Jeremiasz Krolowi prorokowal ze miał byc
wriet w niewola / w sadzon do ciemnice tam bedac ku-
pil rola w Anathot / Modli sie za lud / prorokuje o
zburzeniu miasta Jeruzalem / y o wyswobodzeniu z nie-
woley Babiloniskiej.

Slowo ktore sie stalo do Jere-
miasa od Pana roku dziesiate-
go Sedechiasa Krola Juda-
skiego / a tho iest rok osmnasty
Nabuchodonozora. Wlathen
czas woysto krola Babiloniskiego lezato okolo
Jeruzalem: a Jeremiasz prorok byl zam-
kniony w sieni ciemnice / ktora byla w do-
mu Krola Judskiego: Bo go byl dat zam-
knac Sedechiasz krol Judski / tak mowiac:
Czemu prorokujesz chemi slowy / Tho po-
wiada Pan / Oto ia dam to miasto w rece
krola Babiloniskiego / y dobedzie go: A Se-
dechiasz Krol Judski nie wydzie reki Chal-
deyskiej / ale bedzie wydan w rece krola Ba-
biloniskiego: y beda mowic vsta iego z vsthy
iego / y oczy iego wyzra oczy iego. A powie-
dzie do Babilonu Sedechiasz: tamze be-
dzie dotad go nienawiedze / mowi Pan: Bo
iesli bedziecie sie pothytac z Chaldecycki-
nic sie wam szczesliwie nie powiedzie.

A rzekt Jeremiasz / Stalo sie slowo Pan-
skie do mnie / mowiac: Oto Zanameel syn
Sellum brat twoy stryjeczny przydzie do
ciebie / mowiac: Kup sobie rola moie ktora
iest w Anathot / bo na cie bliskoscia przypa-
da abyś ia kupit. A przyszedl do mnie Za-
nameel syn stryia moiego / wedlug slowa Pan-

Gene: 1.

Roma: 11

2. Esd: 3.

Zach: 14

Hiere: 19

Hiere: 11

27. 34

31. 3

Leuit:

Num:

36

Ruth:

kie go /

Jeremiasz.

skiego/ do sieni ciemnice/yrzekł mi: Kup
w mnie rola moie ktora jest w Anáthoth w
ziemi Beniamin: bo ná cie spada dziedzic-
wo/ y tys tego jest blisssy ábys ia posia-
dzi. Zrozumiałem że to słowo Pániskie byto/ te-
dym kupiłem one rola od Zánámeelá syná stri-
iá moiego ktora jest w Anáthoth: y odwa-
żyłem mu srebrá siedm sykwow (albo fun-
tow) y dziesięć srebrnych. A nápiśatem ná
liście/ y zápieczętowałem/ y oświadczyłem
á odważyłem srebro ná ssálach. A wziałem
list tego kupná zápieczętowany/ y pyta-
nia/ z odpowiedzia/ y wola pewna przedania/
y wypis otworzyły. Tedym dał list onego
kupná Baruchowi synowi Nery syná Mía-
ásie/ przed oczymá Zánámeelá brátá me-
go strzyjećne/ y przed oczymá świadkow
ktorzy nápiśani byli ná liście onego kupná
y przed oczymá wsszech Żydow ktorzi sie-
dzie-
li w sieni v ciemnice. A przykazatem Ba-
ruchowi przed nimi/ tymi słowy: To mówi
Pan zastępów Bog Izráelski: Weźmi te
listy/ list kupná tego ten zápieczętowany/
y list then otworzyły: wtożje ie w gármie-
iáki/ áby mogli trwáć przez wiele dni: Albo
wiem to mówi pan zastępów Bog Izráel-
ski/ Jeszcze beda dzierżane domy/ y role/ y
winnice/ w tej ziemi.

A Modlitem sie Pánu gdym już odda-
listy kupná onego Baruchowi synowi Ne-
ry/ tymi słowy: Ech/ Ech/ Ech/ Pánie Bo-
że: Oto tys uczynił Niebo y ziemię w mocy
twoiey wielkiey/ y w rámienu twym wy-
ciagnionym: nie thrudneć będzie thobie
wsselkie słowo. Ktory czyniś miłosierdzie
w thysiacoch/ á odpłacaś niepráwość oys-
cow w tóno synow ich po nich: Namocniey-
ssy/ wielki/ y możny. Pan zastępów imie to
bie. Wielkiś ráda/ á nie ogármiony myśla:
Kthorego oczy othworzone sa ná wssysth-
kie drogi synow Adámowych: ábys odpłacił
kázdemu podług drog iego/ y według owo-
cu wynálestkow iego. Ktoryś potóżył zná-
mioná y cudá w ziemi Egipthskiej/ áż po-
dzis dzień/ y w Izráelu/ y w ludzich: y wcy-
nites sobie imie iáko jest dzisia. A wywio-
dles lud twoy Izráelski z ziemi Egipthskiej
w znákach/ y cudach/ y reka mocna/ y rá-
mieniem wyciagnionym/ y w stráchu wiel-
kim. A dates im te ziemię/ o kthoras przy-
siágl oycóm ich/ żeś im miał dáć ziemię op-
ływáiacá mlekiem y miodem. A wssli á o-
trzymáli iá: y nie byli posłusni głosowi twego
y w zákonie twoim nie chodzili: wssystkich
rzeczy kthores im rozkázał áby czynili/ nie
czynili: y potkály ie the wssystkie zle rzeczy:
Otho twierdze pobudowane sa przeciwko
miástu/ áby go dobyto: y miásto dáne jesth
w rece Cháldeyskie/ y w rece Krolá Bá-
bilonskiego/ ktorzy walczą przeciwko niemu

Boiáznia mieczá/ y grodu/ y moru: y cos ied-
no kolwiek mówił/ to wssystko przypádo-
iáko to sam widzisz. A ty Pánie Boże mo-
wisz do mnie/ Kup sobie rola zá srebro/ y
oświátcz: gdyż miásthó dáne jesth w rece
Cháldeyskie.

A státo sie słowo Pániskie do Jeremiaszá
mowiac: Oto ia Pan Bog wsselkiego cia-
iá: y trudneź mi będzie kóžde słowo: Prze-
to toć powiáda Pan/ Oto ia dam to miá-
sto w rece Cháldeyskie y w rece Krolá Bá-
bilonskiego/ y dobeda go. A przyda Chál-
deyskowie sturmuiać ná to miásto/ y zá-
pála ie ogniem/ y spála ie/ y domy ná ktho-
rych Altánách offiárowáli Bógom obcym/ y ro-
zlewáli nápojne offiári Bogom obcym/
áby mie wzbudzáli ná gniew. Abowiem
synowie Izráelsci y synowie Judsci/ vstá-
wicznie czynili zlerzeczy przed memi oczy-
má/ od młodości swoiey: synowie Izráel-
sci ktorzy áś dotychmiáś iátrza mie ná sie
w wssyntu rúk swoich/ mówi Pan. Bo-
wiem w pierzchliwóści/ y w rozgniewaniu
moim zbudowane mi jest to miásto/ od o-
nego dnia kthorego ie zbudowali/ áś do dzi-
sieyszego dnia/ kthorego będzie odiete od o-
blichności moiey. Dla złości synow Izrá-
elskich/ y synow Judskich/ kthora uczynili
przywodzac mie ku gniewu/ sámi/ y Kro-
lowie ich/ y Kriázetá ich/ y Káptani ich/
y Proroci ich/ meżowie Judsci y obywáte-
le Jerozolimsy. A obroćili sie do mnie ty-
tem/ á nie twarza: gdym ie wcył y cży-
czył o swithaniu/ á niechćieli słucháć/ áby
przyieli kárnosć. A postáwiali Bálwany
swoie w domu/ w kthorym wzywane jesth
imie moie/ y splugáwili go. A posbudowa-
li wysokóści Báála/ kthore sa w pádolesyná
Ennem/ áby poświęćali syny swoie y cor-
ki swoie Molochowi: cżegom im nie rozká-
zał/ áni to kiedy przyszło mi ná serce/ áby
mieli czynić tak ówa obrzydneś/ á żebj mie-
li przywieść ku grzechowi lud Judski. A te-
raz dla tych rzeczy to mówi Pan Bog Iz-
ráelski do tego miásta/ o kthorym wy mo-
wicie isz będzie wydane w rece Krolá Bá-
bilonskiego/ w mieczu/ w głodzie/ y w mo-
rze.

Oto ia zgromádze ie zás ze wsszech ziem
do kthorychem ie wyrzucił w popedliwo-
ści moiey/ y w gniewie moim/ y w zágnie-
waniu wielkim: á przywiodé ie zás ná ktho-
mieysce/ y káże im mieśstáć émieie. A be-
da mi zá lud/ y iá im bede zá Bógá. A dam
im serce iedno/ y droga iedne/ ábysie mnie
báli po wssystkie dni: áby y im byto dobrze
y synom ich po nich. A uczynie z nimi vmo-
we wiekuiszha: á nie przesitháne im dobrze

czynić:

Hiere: 25.
39.

Hiere: 2.

4. Reg: 21.
Hiere: 7.

Deute: 30.

Psal: 118.

Ezech: 36.

Jeremiasz.

Deute: 30.
Hiere: 31.

czyntić: y boiazń moie dam w serce ich/ aby odemnie nieodsthepowali. A beda sie nad nimi weselil/ gdy im dobrze uczynie: y w szczepie ie w tey ziemi/ wprawdzie/ w zupełnym sercu moim/ y we wssystkley dussy moiey. Abowiem to mowi Pan/ Jakom przywiodi na ten lud to wssystko zle tak wielkie: tak przywioda zaś na nie wssystko dobre/ ktore ia mowie do nich. A beda dzierzane role w tey ziemi o ktorey wy powiadaćie zeby spustoszona byla/ przetho iż nie zostal ani człowiek/ ani bydlatko/ a iż podana iest w rece Chaldeyskie. Role beda kupować za pieniadze/ y beda zapisywać w kriegach/ y beda wyćiskac pieczęć/ y świadki beda stawiać w ziemi Beniamin/ y okoto Jeruzalem/ w mieściech Judskich/ y w mieściech po gorach/ y w mieściech po polu/ y w miastach ktore sa na potudnie: abowiem nawroce iectwo ich/ mowi Pan.

Cap. 33.

Obiećnie Pan odpuszcze łosćci ludu swemu/ y wywieśc go ziectwa obdarywszy wila dobrych rzeczy/ iest też prorocstwo o narodzeniu páná Krystá/ y o iego krolestwie wiecznym.

Hiere: 20.
32.

Nstato sie slowo Pánskie do Jeremiaśa powtore/ gdy iest cze był zamkniony w sieni ciemnicy/ rzekac: Tho mowi Pan ktory ma uczynić y zformować tho/ y nagotować/ Pan imie iego. Wotay ku mnie/ a wyslucham cie: y opowiem ci wielkie rzeczy/ y pewne o ktorych niewiesz. Abowiem to mowi Pan Bog Izraelski do domow miast tego/ y do domow Krola Judskiego ktore pokazone sa/ y ku czwierdzam/ y do mieczá przychodzacych/ aby sie potykali z Chaldeyskimi/ a zeby ie napelnili trupami ludzkimi/ ktorem po bit w pierzchliwosci moiey/ y w zagniewaniu moim/ kryiac oblicze swe od tego miasta dla wssystkley zlosci ich. Oto ia zagoie im blizne y zdrowie/ a vlecze ie: y obiawie im prozbe pokoiu y prawdy. A nawroce nawrocie Judskie/ y nawrocie Jerolimskie: a zbuduje ie iako y z przodka. A oczyszcze ie od wsselkley nieprawosci ich/ ktora przeciwko mnie zgrzesyli: y beda miotac wsem nieprawosciam ich/ w ktorych wyshapili przeciwko mnie/ y wzgardzili mie. A beda mi ku imieniu/ y ku radości/ y ku chwale/ y ku weselu wsem narodo ziemskim/ ktorzy wsslysa te wssystkie dobra/ ktore ia mam im uczynić: y beda sie lekac/ a zatrwoza sie we wssystkich dobrych rzeczach/ y we wsem pokoiu/ ktory ia im

Isaie: 43.

uczynie.

Tho mowi Pan/ Jeszcze bedzie wsslyśany na tym miejscu/ (ktore wy powiadaćie być puste/ przeto ze niemáś ni człowieczkani bydlatka w mieściech Judskich/ y na wlicach Jerolimskich/ ktore spustoszone sa bez człowieka/ y bez obywatela/ y ktom bydla) glos radości y glos wesela/ glos nowozenie y glos oblubienice/ glos mowacych: Wyznawaycie Páná zastepow/ iż do bry Pan/ iż na wieki miłosierdzie iego: A przynossacych obietnice do domu Pánskiego. Abowiem zaśie przywioda nawrocie ziemie iako z przodka/ mowi Pan.

To mowi Pan zastepow: Jeszcze bedzie na tym miejscu pustym/ bez człowieka/ y bez bydlecta/ y we wssystkich mieściech ie/ przybythet pastherzow lezacych trzod. W miastach gornych/ y w miastach polnych/ y w miastach ktore sa na Poludnie: y w ziemi Beniamin/ y w okoto Jeruzalem/ y w mieściech Judskich/ ieszcze poyda trzody ku rece policzajacego/ mowi Pan.

Otho przyda dni/ mowi Pan: a wzbudze dobre slowo ktorem mowit do domu Izraelskiego/ y do domu Judskiego. W one dni/ a na on czas kaze vrodzić Dawidowi ptod sprawiedliwosci: y uczyni Sad y sprawiedliwosc na ziemi. W one dni bedzie zbawiony Juda/ a Izrael bedzie mieszkac smiele/ a to iest imie ktorym go nazwać beda/ Pan sprawiedliwy nasz. Bo thak mowi Pan: Nigdy niezaginie z Dawida maz/ ktoryby siedzial na stolcu domu Izraelskiego. A z Kaptanow/ y Lewitow/ niezginie maz od oblicza moiego/ ktoryby offiarowal zupełne offiary/ y palil chlebowe obiaty/ y zabijal offiary ine po wssystkie dni.

A stato sie slowo Pánskie do Jeremiaśa/ mowiac: Tho mowi Pan/ Jesli sie moze narussyc vmowa moia ze dniem/ y vmowa moia z noca/ zeby niebyl dzien/ y noc czasu swego: tedy też vmowa moia moze być narussona z Dawidem sluga moim/ aby niebyl sniego syn/ ktoryby krolowal na stolcu ie: y Lewitowie y Kaptani sluzebnicy moi. Jako niemoga być policzone gwiazdy niebieskie/ ani pomierzony piasek morski: tak rozkrzewie nasienie Dawida slugi moiego y Lewity sluzebniki moie.

A stato sie slowo Pánskie do Jeremiaśa/ tymi slowy/ A zażes nie widzial co ten lud mowil/ rzekac/ dwa narody ktore byl Pan obrat/ odrzucone sa: a lud moy wzgardzili/ przeto zeby niebyl wiecey narod przed nimi. Tho mowi Pan: Jeslim niepolozyl w mowy moiey miedzy dniem y noca/ y praw Niebu y ziemi: thedy y nasienie Jakoba y Dawida slugi moiego zarzuce/ abym nie

Hiere: 22

1. Corin: 13

Isaie: 33

2. Reg: 1

1. Reg: 1

Gene: 8

1. Petri: 1

Gene: 15

Gen: 21

Jeremiasz.

woziat z nasienia iego/ Kriazeth nasienia
Abrahamowego/ Izakowego/ y Jakobo
wego. Abowiem przywiode zas nawroce
nie ich y smituie sie nad nimi.

Cap: 34.

Opowiada Prorok Sedechiaszowi ze y sam y mi
sto miely przyjsc w rece Krola Babilonskiego/ przeto
iz obietnice ktorora byl uczynil Panu o wypuszczeniu
slug/ stamal a niechował.

Slowo ktore sie stalo do Jeremi
asza od Pana/ kiedy Kriakcho
donozor Krol Babilonski/ y wo
ssystko woysko iego/ y woyskcie
Krolestwa ziemskie/ ktorore byly
pod moca reki iego/ y woyskcy ludzie wala
czyli na Jeruzalem/ y na woyskcie miastha
iego/ mowiac: To mowi Pan Bog Izrael
ski/ Jdz/ mowze do Sedechiasza Krola Jud
skiego: tak bedziesz mowil k niemu/ To mo
wi Pan: Oto ia wydam to miasto w rece
Krola Babilonskiego/ y wypali ie ogniem.
A ty nie wydziesz reki iego: ale poimaniem
poiman bedziesz/ y w rece iego wydan be
dziesz: a oczy twoie oczy Krola Babilonskie
go wyjrza/ y wstha iego z wsthy tweimi beda
mowic/ y do Babilonu wnidziesz. Wszakze
iednak sluchay slowa Panskiego Sedechia
szu Krolu Judski/ To mowi Pan do ciebie/
Nie vmrzesz od miecza/ ale w pokoju vm
rzesz: a wedlug palenia oycow twoich Krol
ow pierwszych ktorzy byli przed toba/ tak y
ciebie spala: A biada Panie/ beda cie pta
kac/ izem ia slowo mowil/ mowi Pan.

A mowil Jeremiasz prorok do Sedechia
asza Krola Judskiego te woyskcie slowa w
Jeruzalem. A woysko Krola Babilonskiego
walczyto na miasto Jeruzalem/ y na woys
skie inie miasta Judskie/ Ktoe byly zostaty
(to iest) na miastho Lachis/ y na Azechas
Bo te tylko iescze byly zostaty z miast Jud
skich/ miasta obronne.

Slowo ktore sie stalo do Jeremiasza od
Pana/ po onymgdy Krol Sedechiasz uczyn
il obietnice ze woyskcin ludem Jerozo
limskim/ kazac/ aby ieden kazdy wypuscil
wolnie sluge swego/ y kazdy sluzebnice swo
ie/ y zydowina y zydowke: azaby zadnym spo
sobem nie panowali im/ tho iest zydowi/ y
bratu swemu. A tak slyszeli woyskcie Kriaze
ta/ y wstornel lud/ ktorzy te vmowe byli
uczynili/ aby wypuscil kazdy sluge swego
y kazdy sluzebnice swoje wolno/ azaby da
ley nie panowali nad nimi: a tak wsluchali
y wypuscili. A obroci sie zas wspak/ y zas
trzymali zas slugi y sluzebnice swe/ ktorore
byli wypuscili wolne/ y zniewolili ie zas so

bie za slugi y sluzebnice.

A stalo sie slowo Panskie do Jeremiasza
od Pana/ mowiac: To mowi Pan Bog
Izraelski/ Jam uczynil przymierze z ocy
wassemi w on dzien ktedyz ie wywiolt z
ziemie Egipskiej/ z domu niewoley/ mo
wias/ Gdy sie wypetni siedm lat/ niech ka
zdy wypuscil brata swego zydowina/ Kto
mu zaprzedan iest/ y bedziec sluzyl sesc lat
a wypuscil go od siebie wolnego. A nie dz
sluchali mie oycowie waszy/ ani przychylili
Ktemu vcha swego. A wy obrociliscie sie
dzis/ y uczyniliscie to co bylo dobrze przed
mymi oczyma/ abyście opowiedali swobo
de kazdy przyziacielowi swemu: y uczynilisc
cie obietnice przed oblicznoscia moia/ w
tym domu w ktorym wzywane iest imie
moie nad nimi: A wrocliscie sie/ a spluga
wiliscie imie moie/ a wziliscie zas ieden
kazdy sluge swego/ y kazdy sluzebnice swoje
ktoreście byli wypuscili na swieboe/ y je
by w swej mocy byli/ a przyniewoliliscie ie
aby wam zas byli slugami y sluzebnicami.

A przetoz to mowi Pan/ Wycie mie
nie wsluchali/ byście opowiadali wolnosc
kazdy bratu swemu/ y kazdy przyziacielowi
swemu: Oto ia opowiadam wam wol
nosc/ mowi Pan/ na miecz/ na mor/ y na
gtod: y dam was na wzruszenie woyskcin
Krolestwam ziemie. A dam meze ktorzy
przestepuia przymirze moie/ y niechowa
li slow przymierza/ na ktorore przyzwolili
przed oblicznoscia moia/ cielca ktorogo
rozcieli na dwie czesci/ y przestli miedzy o
ny rozdziaty iego/ Kriazeta Judscy/ y Kri
azeta Jerozolimscy/ Komornicy y Kaptani/ y
woyskcy lud ziemie/ ktorzy sli miedzy roz
dziatami onego cielca. A dam ie w rece nie
przyziaciol ich/ y w rece tych ktorzy su
kaia dusze ich/ y bedzie trup ich po armem
prakom niebieskim/ y bestiam ziemskim. A
Sedechiasza Krola Judskiego/ y Kriazetha
iego/ dami w rece nieprzyziaciol ich/ y w rece
tych ktorzy im stoia o gardlo/ y w rece za
stepow Krola Babilonskiego/ Ktoe odcia
gneli od was. Oto ia przykazue/ mowi
Pana/ przywiode ie zas na to miasto/ y be
da sturmowac na nie/ y dobede go/ y wy
pala ogniem: A miasta Juda dam na spu
sthoszenie/ tak aby nie bylo obywatela w
nich.

Cap: 35.

Nieposluszny zydowi dacie Prorok na przyklad
syny Rechabitoz/ ie oni byli posluszni ocy swemu
ze wina niepili/ nie tak iako zydowie Bogu/ y opo
wiada prorok Ieremiasz zydowi/ a onym Rechabi
tom/ dobre.

Deute: 15.

Gene: 15.

psal: 78.
Hier: 7.

Hiere: 37.

G G g g

Stowo

4: Reg: 10

Hiere: 29.

Hiere: 18.

25.

Słowo które się stało do Jeremiasza od Pana / za dni Joasza / ma syna Jozafasa Króla Judzkiego / mówiac. Idź do domu Rechabimow: mówże im / y wiedzcie do domu Pańskiego / do jedney komory skarbów / y daj im pić wino. Tedy wzięte z sobą Jezoniasza syna Jeremiaszowego / syna Zabśaniaszowego / y bracia jego / y wszyscy syny jego / y wstąpił dom Rechabimow: y w wiódłem je do domu Pańskiego do kościelnego skarbów synów Janan syna Jegedeliasza człowieka Bożego / który był wedle skarbów Króla / nad skarbem Maazjasza syna Sellum / którzy byli stróżem w sieni. A postawiłem przed syny domu Rechabimow kubki pełne winą / y kielichy: y rzekłem do nich: Pićcie Wino. Oni odpowiadzieli / Niebedziemy winą pić: Abo wiemy Jonadab syn Rechabow / otec nasz / zakazał nam / mówiac: Niebedziecie pić Winą / wy y synowie waszy na wieki. Ani domu bedziecie budować / ani nasienia bedziecie osiewać / ani winnic bedziecie szyć / ani ich mieć: ale w namieciach bedziecie mieszkać przez wszystkie dni wasze abyście byli żywi na mnoho lat na wierzchu ziemi / w ktorey wy pielgrzymujecie. A tak posłusznymy byli głosu Jonadaba syna Rechabowego / oca naszego / we wszystkich rzeczach które nam przykazał: tak iżśmy niepiłi winą przez wszystkie dni nasze / my y niewiasty nasze / synowie y corki nasze: aniśmy budowali domu na mieszkanie sobie a winnice / y roley / y nasienia nie mieliśmy / aleśmy mieszkali w namieciach / bedac posłuszni / czyniac na wszystkim co nam przykazał Jonadab otec nasz. Ale gdy wtharognat Nabuchodonozor Król Babiloński do ziemi naszej / rzekliśmy: Chodźcie / a wiedzmy do Jeruzalem przed thym wojściem Chaldejskim / y przed wojskiem Syryjskim / tak iżśmy mieszkali w Jeruzalem. A stało się słowo Pańskie do Jeremiasza / mówiac: Tho mówi Pan zastępow Bog Izraelski / Idź / mówże mężom Judzkim y obywatelom Jerozolimskim. A wiec nie przyjmiecie karności / abyście słuchali słow moich / mówi Pan: Ważniysze były słowa Jonadaba syna Rechabowego / ktoremu przykazał synom swoim / aby niepiłi winą: y nie pili aż do dnia dzisiejszego / iż byli posłuszni przykazaniu oca swojego: a iam lepać mawiał do was rano wstawiać y mówiac / y niebyliście mi posłuszni. A statem do was wszystkie slugi moje Proroki / wstając o switanu / ślac / y mówiac: Nawróć się każdy od drogi swojej bázko zły / a czyn

cie dobre chuci wasze: a mienasładowyćcie obcych Bogow / ani ich cćcie / tedy bedziecie mieszkać w ziemi ktorą dam wam y oycom waszym: y nieprzychyliście wchą waszego / aniście mnie wsluchali. A tak wzmocnili synowie Jonadaba syna Rechabowego przykazanie oca swojego ktore im był przykazat: A lud ten nie był mi posłusznym.

Przetoz to mówi Pan zastępow Bog Izraelski / Oto / ia przywiodę na lud Judzki / y na wszystkie obywatel Jerozolimskie wszelkie wtrapienie ktoremu mówił przeciwko im: przeto iżem do nich mówił / a nie wsluchali: wotalem ich y nie ozwali mi się.

A domowi Rechabimow rzekł Jeremiasz: To mówi Pan zastępow Bog Izraelski: Za to iżście byli posłuszni przykazaniu Jonadaba oca waszego / a przysrzegaliście wszelkiego rozkazania jego / y czyniliście wszystko co wam przykazał: przeto to mówi Pan zastępow Bog Izraelski / Nie wsta nie maź z pokolenia Jonadabowego syna Rechabow / ktoryby stał przed oblicznością moją po wszystkie dni.

Hiere: 3

Cap: 36.

Siedząc Jeremiasz w łańcuchach / przepowiadał Bóg / tudowi pisarzowi słowa Pańskie / a on pisał na kriegach / y došlo to pisanie Króla Judzkiego / y spalił je / Ale zaś znów Bóruch ieszcze wiecy napisał.

Astało się roku czwartego Joasym syna Jozafasa Króla Judzkiego: stało się to słowo do Jeremiasza od Pana / mówiac: Weźmi kriegi gotego papiru / napisz na nich wszystkie słowa ktoremu mówi do ciebie przeciwko Izraelowi y Judzie / y przeciwko wszystkim narodom: od onego dnia iakom mówi do ciebie za dni Jozafasa / aż do tego dnia: owa snadz wstąpił dom Judzki wszystkie te rzeczy które ia myśle im uczynić / nawróci się każdy smich od drogi swojej bázko zły: y bedemilosciw nieprawości y grzechom ich.

Wezwał tedy Jeremiasz Baruchá syna Nerie: y napisał Baruch z wsthi Jeremiaszowych wszystkie słowa Pańskie które mówi do niego / w wiazanych gotego papiru kriegach. A przykazał Jeremiasz Baruchowi / mówiac: Ja iestem wam kłnieniu / niemoge iść do do Pańskiego. A tak idź ty / czytaj z tych krieg na ktorych napisat y wst moich słowa Pańskie / gdzie bedzie slysat lud w do Pańskim w posny dzień: nad to y gdzie bedzie slysat wszystkie lud Judzki / ktory przychadza do kościoła z miast swoich / bedzieś im czytat: owa snadz pa

Hiere: 1

Hiere: 1

Hiere: 4

Jeremiasz.

dnie modlitwa ich przed oblicznością Pańską / a nawróciłby się każdy od drogi swojej / Barzo zły: boć wielka zapalczywość / a zagniewanie jest / które mówił Pan przeciwko ludu temu. Tedy uczynił Baruch syn Nerie podług wszystkich co mu był przykazał Jeremiasz Prorok / czytając z ksiąg słów Pańskich w domu Pańskim.

one. 3.

iere: 26.

A stało się roku piątego Joacyms syna Jozyasa Króla Judzkiego / krzyżąc dzień wtorego: zapowiedziano post przed oblicznością Pańską wszystkim ludu w Jeruzalem / a wszystkim mnożstwu które się było zešlo z miast Judzkich do Jeruzalem. A czedł Baruch z ksiąg kazania Jeremiaszowego w domu Pańskim w skarbce Gama-riasa syna Saffana pisarza / a na wierzchu niey sieni / w wchodzeniu do nowej brony domu Pańskiego / gdzie wszystkie lud slysat. A gdy uslysat Micheas syn Gamarie syna Saffana wszystkie słowa Pańskie z ksiąg: zszedł do domu Królewskiego do Kancellaryi pisarzy: a oto tam wszystkich Kriazetów siedzieli / Elisama pisarz / a Dalaas syn Semeie / a Elnathan syn Achoborow / a Gamaras syn Saffana / a Sedecias syn Jananiaszow / a wszystkie Kriazetów. A powiedziat im Micheas wszystkie słowa które slysat / od Barucha czytającego na krągach przed ludem. Tedy posłali wszystkie Kriazetów do Barucha / Judy syna Natchaniaszowego syna Selemiasza / syna Chusy / mówiac: Wziawssy z sobą księgi z których ches czytać gdzie wszystkie lud slysat / przyjdź do nas. A wziat Baruch syn Nerie księgi w ręce swoje / a przyszedł do nich. A rzekli do niego: Siedź / a czytaj nam też to w uszu naszym. A czedł Baruch tak iako mogli uslyść. A gdy uslyśli one wszystkie słowa / zdumieli się porażawssy każdy na bliźniego swego / a rzekli do Barucha: Mamyż zwiastować the wszystkie słowa / czy nie? A pytałigo mówiac: Powiedz nam / iakoś pisat te wszystkie słowa z ust jego? Odpowiedziat im Baruch / a usłh swoich mówił iakooby czytać ku mnie te wszystkie kazania: a iam pisat na krągach inkussem.

A rzekli Kriazetów do Barucha / Jdź: a skryj się thy w Jeremiasz / a niech o was żaden nie wie gdziebyście byli. A wessli (sami) do Króla na Sien: ale księgi poruczyli Elisame pisarzowi / w Kancellaryi: a powiedzieli przed Królem wszystkie one słowa. Tedy poslat Król Judy aby szedł wziat księgi: który wziawssy je z Kancellaryi / Elisamy pisarza / czytał a Król slychał / a usłh Kriazetów którzy stali przy Królu. A Król siedziat w domu swoim dziesięć tego krzyżca / a nakładzono było ogień w

kominię przed nim. A gdy przeczedeł Judy trzy albo czterzy karty / rozczinat je szypuratem piarskim / a wrzucał w ogień / który przed nim gorzał: tak aż zgorzały do końca księgi w ogniu który gorzał przed nim. A nie vlekli się ani rozdarli na sobie odzieńia / Król a usłh slydzy jego / którzy uslyśli wszystkie one słowa. Wszakże iednak Elnathan / a Dalaas / a Gamaras zasłhali wili się Królowi / aby nie palł księgi: ale ich nie uslychał. A przykazał Król Jeremielowi synowi Amelech / a Sadaasowi synowi Eziela / a Selemiaszowi synowi Abdeelowemu / aby poimali Barucha pisarza / a Jeremiasza Proroka / ale ie był Pan pokrył.

A stało się słowo Pańskie do Jeremiasza / potym gdy już Król księgi spalił / a one kazania które był popisał Baruch pisarz z ust Jeremiasza mówiac: Weźmi zaś inne księgi zspiszcie w nich wszystkie kazania pierwe / które były w pierwszych księgach / które spalił Joacyms Król Judski. A do Joacymsa Króla Judzkiego rzeczek / Tho mówi Pan / Tyś spalił one księgi / mówiac: Czemus napisał w nich / opowiadając że w rychle przyjdzie Król Babiloniski / a spustoszy te ziemie: a uczyni że w niej wsthanie a cztowiek a dotyhet.

A przetoż to mówi Pan przeciw Joacymsowi Królowi Judzkiemu / Nie będzie z niego Któryby siedziat na stholcu Dawidowym: a ciato jego vmarte będzie wyrzuczone na goracość przez dzień / a na mroz przez noc. A nawiedze przeciwko niemu / a przeciw nasieniu jego / a przeciw slugam jego / nieprawości jego / a przywiode nań / a na obrwatele Jeruzolimskie / a na meze Judskie / tho wszystko zte / którym mówił do nich: a nie uslychali. Tedy Jeremiasz wziat inne księgi / a dał je Baruchowi synowi Nerie pisarzowi: Który napisał w nich z ust Jeremiaszowych wszystkie słowa onych ksiąg / które był spalił Joacyms Król Judski w ogniu: a nad to ieszcze przydano dalsze to wiecey powieści niż pierwey było.

Cap: 37.

Sedechiasz Król kaze się Jeremiaszowi a lud swój modlić Panu Bogu / ale Jeremiasz prorokuje że przedsię Chaldeycyktowie mieli spalić Jeruzalem / a wsadzon ubity do ciemnice Jeremiasz / a dawano mu na każdy dzień ieden chleb.

A Królowat Król Sedechiasz syn Jozyassow miasto Jechoniasza syna Joacymsowego: którego postanowił Król Nabuchodonosor Król Babiloniski w ziemi Judzkiej / a nie był posłusznym on ani slydzy jego / ani lud ziemi / słowam

GGgg ij Pańskim

1. Mach: 1
Aclor: 19.

4. Reg: 24.
iere: 22.

4. Reg: 24.

Jeremiasz.

Hiere: 21.
42.

Ezech: 7.

Hiere: 46.

Pan skun kthore mowit przez Jeremiasza proroaka. Tedy poslat Krol Sedechiasz Juz cal syna Selemiasza / y Soffoniassa syna Maasiassowego Kapitana do Jeremiasza proroaka / mowiac / Modl sie za nami Panu Bogu nassemu. A Jeremiasz chodzil swiebodnie miedzy ludzmi / bo go bylo nie dano pod straz do ciemnice. A woysko Faraonowe wyciagneto bylo z Egiptu wslasy Chaldeycyktowie ktorzy lezeli okolo Jeruzalem takowe poselswo / odciagneli od Jeruzalem.

A stalo sie slowo Panskie do Jeremiasza Proroaka mowiac: Tho mowi Pan Bog Israelski / thak powiecie Krolowi Judskie mu ktorj was poslat abracie mie pytali: O to woysko Faraonowe / kthore wyciagneto wam na pomoc / wroci sie do ziemie swojej do Egiptu / y wroca sie zas Chaldeycyktowie / y beda walczye na to miasto: y dobeda go / y zapala ie ogniem. To mowi Pan / Nie zwodziecie dusi waszych mowiac: Idac odciagna / y odehyda od nas Chaldeycyktowie: Boe nie odehyda. Ale bracie tez porazili wshysko woysko Chaldeyskie / ktorzy wal-

cza przeciwko wam / a zostaliby smich niektorzy ranni: kazdy smich z namiotu swego powstanie / y zapala to miasto ogniem.

A tak gdy odciagneto woysko Chaldeyskie od Jeruzalem / dla woyska Faraonowego / wychodzil Jeremiasz z Jeruzalem / aby siedl do ziemie Beniamin / a tham podzielil imienie przed oblicznoscia misszanow. A gdy przysiedl do brony Beniamin / byl tam strozem w bronie w swym rzedzie / imieniem Jeriasz syn Selemiasza / syna Szananiassowego: Ten poimat Jeremiasza Proroaka / mowiac: Zbiegasz do Chaldeycyktow. Odpowiedzial Jeremiasz / thofatsi / nie zbiegam do Chaldeycyktow. Ale on niechcial go sluchac / przedsie poimat tenze Jeryasz Jeremiasza / y przywiodel go do kriasat. Dla they rzeczy rozgniewawossy sie Kriazetha na Jeremiasza / wbiwossy go w sadzili go do ciemnice kthora byla w domu Jonathan pisarza: bo on byl urzednikiem nad ciemnica. Thakze wssedl Jeremiasz do domu shtassliwey a gteboktey ciemnice: y siedzial w niej Jeremiasz barzo dlugo.

Hiere: 21

Hiere: 38.

A poslawssy Sedechiasz Krol wzial go z tamtad: y pytal go w domu swoim po ciemnie / mowiac: Co mniemasz iesli ktora mowa od Pana: Y rzekl Jeremiasz: Jest y przydat / w rece krola Babilonskiego bedzie wydany. Y ieszcze rzecze Jeremiasz do Krola Sedechiasza: Com wytroczyt a zgrzeffel przeciwko tobie / y slugam twoim /

y ludu twemu / ies mie w sadzil do ciemnice: Gdziez sa Prorocy waszy kthorzy wam prorokowali / a mowili: Nie przydzie Krol Babilonski na was / y na te ziemie: A tak theraz proffe cie panie moy Krolu / posluchay mie / niech ma miejsce y wage proba moia przed oblicznoscia twoia: nie odsylajze mie do domu Jonathay pisarza / bym

Hiere: 39.

ci tam

Jeremiasz.

ci tam nie umarł. Tedy rozkazał Król Se-
dechiasz / aby był wsadzony Jeremiasz do sie-
ni przed ciemnicą / a żeby mu dawano na
każdy dzień bochen chleba / krom warzcy /
pożaby nie były strawione wssystkie chleby
w miescie: Nieśtał tedy Jeremiasz w sie-
ni w ciemnicy.

Cap: 38.

Jeremiasz Król wydał swoim Panom / a oni go
wpuszcili do dołu bagnistego / potym wyciągniony
na sien przed ciemnicą / Królowi rade dacie żeby wy-
szedł do Chaldejczyków / bo maciecy vsz y ludem
miecici ich nie moie / kazał mu Król tedy tacy iaci / a
puscił go od siebie.

Wysłali / Siffacias syn Ma-
thanow / y Gedelias syn Sfassu-
row / y Juhal syn Seleniasza /
y Sfassur syn Melchiasza / kaza-
ma kthore Jeremiasz kazał do
wssystkiego ludu mowiac: To mowi Pan:
Ktożkolwiek zostanie w tym miescie / um-
rze od miecia / od głodu y od powietrza: ale
ktory wciecie do Chaldejczyków żyw zostas-
nie / a bedzie dusza jego y zdrowa y żywa.
To mowi Pan: Wydaniem wydane cho-
miasto bedzie w rece wojaka Króla Babi-
lonskiego / dobedzie go. Tedy oni Kriazet-
ha y Panowie rzekli do Króla: Prosimy niech
bedzie zabity ten człowiek: Boć wymysli o-
slabia rece meżow walecznych / kthorzy zo-
stali w tym miescie y rece wssystkiego ludu
mowiac do nich temi slowy: Zaprawde-
ten człowiek nie szuka pokoiu temu ludu /
ale złego. Rzekł Król Sedechiasz: Oto go
macie w rek u waszych / boć niegodzi sie Kró-
lowi wam czego odmowić.

Wzieli tedy Jeremiasza / y wpuszcili go
do dołu ieziorzystego / Melchiasza syna Ab-
melechowego / ktory był w sieni w ciemnicy
a puszcili Jeremiasza po powroziech do o-
nego dołu / w którym wody nie było wody /
tylko błoto: wstąpił tedy Jeremiasz w ono
błoto. Wysłali potym Abdemelech Mu-
rzyn Komornik w domu Królewskim / że
puszcili Jeremiasza do dołu: a Król w ten
czas siedział w bronie Beniamin: Tedy
wyszedł Abdemelech z domu Królewskie-
go / y iat mowić do Króla / temi slowy: Pa-
nie moy Królu / zle uczynili ci meżowie na
wssiem co iedno zbroili przeciwko Jeremia-
sowi Prorokowi / wpuszcili go do dołu /
aby tam zdecht od głodu. Alboć już wiecey
chleba niemam w miescie. Tedy Król rozka-
zał Abdemelechowi Murzynowi / mowiac
Weźmi z soba stad trzydziści meżow / wy-
ciągnijże Jeremiasza Proroka z dołu pier-
wey niżli umrze. Wziawssy tedy z soba

Abdemelech meze / wyszedł do domu Króle-
wskiego / ktory był pod pokładem: a wziaw
ssy z tamtad wiotche płaty y wiotche ssaty:
które już były pognity: spuszczil je do Jere-
miasza do dołu po powrozkach. Rzekł Ab-
demelech Murzyn do Jeremiasza / podtoż
te stare płaty y podrapane a zgnile pod pa-
chy rak twoich / y pod powrozy. Uczynił
tak Jeremiasz. Także wyciągneli Jeremia-
sza powrozmi / y wywiedli go z dołu / ale
zostł Jeremiasz w sionce przed ciemnicą.

Posłał potym Sedechiasz / y wziął k so-
bie Jeremiasza Proroka do trzecich drzwi
które były w domu Pańskim: Rzekł Król
do Jeremiasza / spytam ja ciebie o iedne
rzecz / nie także przedemna niczego. Rze-
cze Jeremiasz do Sedechiasza. Zwiastuieli
tobie co / iżaz nie nie zabieś: a poradzielic
co / nie wssuchasz mi. Także przysięgi Se-
dechiasz Jeremiaszowi pochaćemnie / mo-
wiac: Żywie Pan ktory nam uczynił dusse
te że cie nie zabije / że cie też nie wydam w
rece tych meżow ktorzy szukają dusse two-
iey.

Thedy rzecze Jeremiasz do Sedechia-
sza: To mowi Pan zastępów Bog Izrael-
ski. Wymidzieśli do Kriazat Króla Babilon-
skiego / bedzie żywa dusza twoja / y to mia-
sto niebedzie zapalone ogniem: y zachó-
wan bedzieś ty y dom twoy. Ale niewymi-
dzieśli do Kriazat Króla Babilonskiego /
bedzie wydane to miasto w rece Chaldej-
skie / y zapala je ogniem: y chy nie wydzief
reki ich. Rzecze Król Sedechiasz do Je-
remiasza / Pieczęliwym dla onych Żydow
ktorzy wcielili do Chaldejczyków / aby m le-
pał nie był wydan w rece ich / a posmiewa-
liby sie zemnie. Odpowiedział mu Jere-
miasz: Cie wydadza cie: iedno słuchay pro-
se cie głosu Pańskiego / ktory ja mowie ku
tobie / a bedzieć dobrze thobie / y bedzie ży-
wa dusza thwoja. Co wiec niebedzieśli
chciał wynieść: the sa słowa kthore mi Pan
okazał: Oto wssystkie panie kthore zostaty
w domu Króla Judskiego / beda wrwie-
zione do Kriazat Króla Babilonskiego:
y oneż rzekna / (nagrać ciac tobie) zwi-
dli cie / y przemogli a przemiedli na thobie
meżowie spokojni twoi / ponorzyli w bło-
cie / na siskim mierzcu nogi twoie / y ode-
sły od ciebie. A wssystkie żony twoie / y syno-
wie twoi / beda wrwiedzeni do Chaldejczy-
ków: y nie wydzief reki ich / ale w rece Kró-
la Babilonskiego poiman bedzieś: a to mia-
sto spala ogniem.

Rzekł tedy Sedechiasz do Jeremiasza:
Niech żaden nie wie tych slow / a nie um-
rześ. Dowiedzali sie Kriazetha moi izem
stoba gadat: a przysliby do ciebie mowiac:

Hiere: 37.

Hiere: 27.

Jeremiasz.

Powiedz nam coś z Królem mówit / nie
táy przed nami / a nie zabijemy cie: a co też
stoba Król mówit: tedy im powieś / Roz-
postartem ia prośby moie przed Królem /
by mie nie kazał odwieść do domu Joná-
ty / bych tám zdechł. Przysli tedy wssyście
Kriazetá do Jeremiasza / y pytali go: y mo-
wit snimi według wssch słow ktore mu był
Król rozkazał: y poniechali go: bo nie thá-
tego niebyło słyszano. Trwał tedy Jere-
miasz w sionce przed ciemnicą / aż do tego
dnia ktorego dobyto Jeruzálem: y stáło sie
że było wsiate Jeruzálem.

Hiere: 39.

Hiere: 52.

Cap: 39.

Jako Jeruzálem dobyto / Sedechiasz wietkającego
poimano / ktoremu oczy wylupiwssy / zawiedli go do
Babilonu / miasto zburzyli / Jeremiasza z ciemnice do-
byli / cieść ludu zaprowadzili do Babilonu / a cieść
ná mieyscu zostawili.

Hiere: 52.

4. Reg: 25.

Hiere: 51.

Ziemiatęgo roku Sedechiasz
Króla Judskiego / dziesiątego
miesiąca / przyciągnął Nabu-
chodonozor Król Babiloński /
ze wssyśkim wojskiem swym
do Jeruzálem / y oblegli ie. Ale tedennaste-
go roku Sedechiasz Króla / miesiąca cz-
wartego / w piaty dzień / otworzone iesth
miasto. W wssy wssyście Kriazetá Kro-
la Babilońskiego / a siedli w szedniey bro-
nie: Nerregel / Serefer / Semegárnabu /
Sársachim / Rábsares / Nerregel / Sere-
fer / Rebmág / y wssyście inne Kriazetá Kro-
la Babilońskiego. A gdy ie wyrzát Sede-
chiasz Król Judski / y wssyścy meżowie ry-
cerscy / wietli: y wssy nocą z miastá przez
ogrod Królewski / y przez brona ktora była
miedzy dwiema murami: y wybiegli ná dro-
gę puszczy. Ale pusćito sie po nich wojsko
Chaldeyskie: y poimáli Sedechiasza ná po-
lu pusthynie Jerichońskiej / a poimawssy
przywiedli do Nabuchodonozora Króla
Babilońskiego do Rebláthá / ktore leży w
ziemi Emáth: y mówit do niego Sadow-
nie. A zabít Król Babiloński syny Sedechi-
assowe przed tegoż oczyma / w Reblátá: y
wssyśkie słachćice Judskie / pobít Król Bá-
biloński. Sedechiaszowi też oczy dat wylu-
pić: y okował go w pethá / aby był zawie-
dzion do Babilonu. Dom też Królewski / y
domy ludu pospolite / podpalili Chalbey-
czycowie ogniem: a mur Jeruzolimski zbu-
rzyli. A ostaték ludu ktory był zostat wnie-
ście / y zbiegi ktorzy byli zbiegli do niego /
y zbytni lud pospolity ktory zostat / zapro-
wádzit Nabuzárdán sprawca rycerstwa
do Babilonu. A z ludu wboiego / ktorzy
nic a nic nie mieli / zostawit Nabuzárdán

Hiere: 34.

4. Reg: 25.

Hiere: 32.

sprawca rycerstwa w ziemi Judskiej: daw-
ssy im winnice y cysterny w on dzień.

A dat był poruczeństwo Nabuchodonozor
Król Babiloński o Jeremiaszu / Nabu-
zárdánowi sprawcy rycerstwa / mówiac:
Weźmi go / y miej náń oczy swoje / a
nie mu złego nieczyn: ale iáko będzie chciał
táć mu uczyn. Poslat tedy Nabuzárdán
Kriazę rycerstwa / y Nabusezbás / y Ráb-
sares / y Nerregel / y Serefer / y Rebmág /
y wssyścy co cześniessy Króla Babilońskie
go: posłali y wsieli Jeremiasza z sionki ciem-
nice / y oddali go Godoliaszowi synowi Abi-
kámá syná Sáfánowego / aby wssedł do do-
mu / y mieśkat miedzy ludem.

Hiere: 38

Hiere: 40

A do Jeremiasza státa sie była mowa
Pánka / gdy był zamknięty w sieni przed
ciemnicą / mówiac: Józ / rzecze Abdeme-
lechowi / Murzinowi tymi słowy: To mó-
wi Pan zastępów Bog Izraelski / Oto / ia
przywiode słowa moie ná to miasto ku zle-
mu / a nie ná dobre: y beda przed obliczno-
ścią twoią ná on dzień. A wyzwole cie w
on dzień / mówi Pan: y niebedziesz wydan
w rece tych meżow / ktorych sie thy lekasz:
Ale wyrwawssy wyswobodze cie / a nie pá-
dniesz od mieczá: ale będzie tobie duffá two-
ia ná zbawienie / iżes we mnie miat duffá
nie / mówi Pan.

Cap: 40.

Nabuzárdán dowala Jeremiaszowi zostać albo iść
gdziemu sie kolwie podobá / a on został przy Godolias-
zu ktory był wrednikiem náń ludem Judskim ktory
był został w ziemi / tego gdy ostrzygáno je mu stat o
gárdło Ismael / wierząc temu niechciał.

Mowa ktora sie státa do Jeremi-
asza od Pána / gdy wypuszczon
był od Nabuzárdána sprawce
rycerstwa z Rámá / gdy go
wziat zwiázanego táncuchy w
pośrzodku wssyśkich ktorzy sie prowadzili
z Jeruzálem y z Judá / a byli wiedzieni do
Babilonu. Wziawssy tedy Kriazę rycer-
stwa Jeremiasza / rzekł do niego: Pan Bog
twoy mówit to złe ná tho mieysce / y przy-
wiode: y uczynit Pan táć iáko mówit: iżes
cie zgrzeszyli Pánu / a niesłuchaliście gło-
su iego / y státa sie wam też tá mowa. A táć
theraz othom cie rozwiązat dzis / z táncu-
chow ktore sa w rekách twoich: podobalić
sie abyś sedł semna do Babilonu / poidz: a
ia potoże ocy moie náń thoba: ale ieslić sie
niepodbó semna iść do Babilonu / zostań
oto wssyśká ziemiá przed oblicznością two-
ia iest / co sobie obierzysz / y gdzieć sie będzie
podobáto iść / tám idz. A semna niechodz:
ale mieśkay w Godoliasza syná Abikámo-
wego / syná Sáfánowego / ktorego prze-

Hiere: 43

Isaie: 18.

Gene: 13

Tobie.

Jeremiasz.

Cap. 41.

Jzmáel zdráda zabit Godoliaszá / y z temi kthorzy przy nim byli / y ieszcze siedmdziesiat meżow kthorzy byli do koscioła przysli / a ostátek poimat / potyn. Jóhannán odiał mu plony.

Sthálo sie siódmego miesiaca przyszedł Jzmáel syn Náchaniassow / syná Elizánowego z rodu Krolewskiego / y pánowie rádni Krolewscy / y dzieśieć meżow synim / do Godoliaszá syná Abikám do Mássfáth : y iedli tam chleb pospotu w Mássfáth. Tedy wstát Jzmáel syn Náchaniassow / y dzieśieć meżow kthorzy przy nim byli / y ieli kic ná Godoliaszá syná Abikámá syná Sássonowego mieczimi / y zabił go / ktego był postanowił Krol Babiloniski Stárosta w ziemi. Wssystkie takież Jrdy kthorzy byli z Godoliassem w Mássfáth / y Chaldeyczyki kthorzy thám mogli być náleżient / y meże woienne / wssystkie pobit Jzmáel. A wtorego dnia gdy inż zabit Godoliaszá / a ieszcze žádný nie wiedziat / przysli meżowie z Sychem / y z Sylo / y z Samáriey / ósmdziesiat meżow : pogolone máiac brody / á potárgáne odzienie / y plugáwe : á podarza y kádzioto mieli w reku / chcąc offiárować w domu Páńskim.

Wssedšy tedy Jzmáel syn Náchaniassow przeciwko im z Mássfáth / posthepujac y ptáczac sedt : A gdy sie snimi potkat / rzekł do nich : Chodźcie do Godoliaszá syna Abikámá. Ktorzy gdy przysli ná posrzedek miásta / pozabiját ie Jzmáel syn Náchaniassow / przy posrzedku dotu / sam y meżowie kthorzy przy nim byli. Ale nálažte sie między nimi dzieśieć meżow / kthorzy rzekli do Jzmáelá / Nie zabijay nas : boć mamy skárby w roli / zboża / y Jeczmiénia / y Oleiu / y Miodu. A przestál / á niepobit ich z bráćia ich. A ten dut w kthory wrzucił Jzmáel wssystkie trupy pobitych meżow dla Godoliaszá / on iest / kthory uczynit Krol Asá / dla Báasy Krolá Izráelskie : ten nápetnit Jzmáel syn Náchaniassow zabitemi. A poimawssy wiodł Jzmáel on ostátek wssystek ludu / kthory był w Mássfáth : corki Krolewskie / y wssystek lud kthory był zosłhat w Mássfáth : kthory był polecit Nábuzárdan Kriáze rycerstwa / Godoliaszowi synowi Abikámá. A poimawssy ie Jzmáel syn Náchaniassow / odssedł aby sedł do synow Ammon.

Vssat tho Jóhannán syn Káree / y wssysey Kriázetá woiennych meżow kthorzy byli przy nim / ono wssystko zle kthore był pobróit Jzmáel syn Náchaniassow. Tedy wziawssy z soba wssystki meże / wysli ch-

tożył Krol Babiloniski nád miásty Judskie : miesskayze tedy snim w posrzedku ludu : albo gdzieś sie kolwie podobá iśc / idź. Dat mu też sprawcá rycerstwa pokárny / y dárý / y pušcił go wolnie. Ttedy Jeremiasz przyszedł do Godoliaszá syná Abikám do Mássfáth : y miesskat snim w posrzedku ludu kthory był zosłat w ziemi.

A gdy vssykeli wssystkie Kriázetá woyská kthorzy sie byli rozbiegli po roznych kráinách / sami y towárzyse ich / iž posthánowił Krol Babiloniski Godoliaszá syná Abikám stárosta w ziemi : á iž mu policzył meże / y niewiásty / y dziećki / y ostátek onego vbestwá w ziemi kthorzy nie byli záprowádzieni do Babilonu : przysli do Godoliaszá do Mássfáth / Jzmáel syn Náchaniassá / y Jóhannán / y Jonáthán synowie Káree / y Sáreas syn Thánehumethow / y synowie Offi kthorzy byli z Netossáthy / y Jezoniáš syn Mácháthy / sami osobámi swemi y meżowie ich. A przysiał im Godoliasz syn Abikámá syná Sássonowego / y towárzystwu ich mówiac : Nie obawaycie sie služyc Chaldeyczykom : miesskaycie w ziemi / á služcie Krolowi Babiloniskiemu / á bedzie wam dobrze. Oto ja miesskam w Mássfáth / á bym czynit došć rozkazániu Chaldeyczykow kthorzy bywáia posytáni do nas / á wy zbieraycie vrodzay winny / y žniwo / y olej / á pócho waycie w náczyniu wássym : á miesskaycie w miesćiech wássych kthore trzymácie. Ale y wssysey Jydowie kthorzy byli w Moáb / y między snty Ammonowemi / y w Idumey / y po wssch kráinách : Vsskawssy že zosłatw Krol Babiloniski osthátki w Jydowstwie / á iž postanowił nád nimi Godoliaszá syná Abikámá syná Sássonowe / wrocili sie (mowíe) wssysey Jydowie ze wssch mieysc do kthorych byli vciekli / y przysli do ziemie Judskie / ku Godoliaszowi do Mássfáth : y zebrałi wino / y žniwo bázno mnogie.

Alle Jóhannán syn Káree / y wssystki Kriázetá woyská / kthorzy sie byli rozpierzchneli po roznych kráinách / przysli do Godoliaszá do Mássfáth : y rzekli k niemu / Wiedz iž Báalis Krol synow Ammon / poslat Jzmáelá syná Náchaniassowego aby cie zabit. Ale nie wierzył im Godoliasz syn Abikámow. A Jóhannán lepak syn Káree rzekł do Godoliaszá osobno w Mássfáth / themi słowy / Poyde ia / á zabije Jzmáelá syná Náchaniassowe / nie zwie ništ : by on ciebie nie zabit / tedyby sie zász rozpierzchneli wssysey Jydowie / kthorzy sie zebrałi do ciebie / á zágineliby ostátki Judskie. Tedy rzecze Godoliasz syn Abikám / do Jóhannán syná Káree / Nie czyn tey rzeczy : bo ty omylnie thomowíš ná Jzmáelá.

Jeremiasz.

cać się potykać z Izmahelem synem Náchaniaśowym: y nądiechali go w wielkich wodach Kthore sa w Gabaon. A gdy wyrzucił wssstet lud Kthory był z Izmahelem. Johanan syn Káree/ y wssstet Kriazetá rycerskie Kthore byli przy nim/ wradowali się. A wrócił się wssstet lud/ Kthory był wsiat Izmahelem w Maffáth: a wrócił wssstet się przyszedł do Johannan syna Káree. A Izmahelem syn Náchaniaśow/ wrócił z ośmiu meżow przed thwarza Johanan/ y zbiegł do synow Ammon.

Wziat tedy Johanan syn Káree/ y wssstet Kriazetá rycerskie Kthore przy nim byli/ on wssstet ośmiu ludu pospolitego/ Kthory byli odieni Izmahelewi synowi Náchaniaśa z Maffáth/ po onym gdy poraził Godoliaśa syna Ahikamowego: mocno meże ku bitwie/ y niewiasthy/ y dzieci/ y komorniki Kthore byli ząsę przywiodł z Gabaon. A odesłł/ a siedzieli pielgrzymować w Chamaám/ Kthore iest wedle Bethleem: byli/ y wessli do Egiptu/ od oblicza Chaldeycy Kthow/ bo się ich bali/ iż był zamordował Izmahelem syn Náchaniaśow/ Godoliaśa syna Ahikamowego/ Kthorego był postawil Stárosta Krol Babiloński w ziemi Judskiej.

Hiere: 42.

Cap: 42.

Posłany Jeremiasz aby Pán Bogá pytał/ o ten ostatek ludu Kthory był zostal w ziemi Judskiej/ odpowiadali: iż może być zachowany we zdrowiu jeśli był zostal w jydowskim/ ale jeśli do Egiptu zbiegł/ powiada że ma poginać od miecza/ od głodu/ y od moru.

W tym przystąpili wszystkie Kriazetá rycerskwa/ y Johanan syn Káree/ y Jezoniasz/ syn Osaię/ y ostatek ludu pospolitego od mátego do wielkiego: A rzekli do Jeremiasza Proroka/ Niech przyiemna będzie modlitwa náśa przed oblicznością twoją: modlże się za nami do Pána Boga twego/ za ty wszystkie ostateki/ boć nas bázno máto zostalo z wielu/ iáko oczy twoie nas widza: A niechay nam zwiastuje Pan Bog twoy droge Kthorabyśmy mieli iść/ y słowo Kthore byśmy mieli czynić.

Hiere: 21.
37.

A rzekł do nich Jeremiasz Prorok/ Stylkalem: Oto się ja modle Pánu Bogu waszemu podług słow waszych. Wssstet słowo Kthorekolwie mi odpowie/ oznaymie wam: a nie przed wami niezátáie. Tedy oni rzekli do Jeremiasza: Niech będzie Pan między nami świadkiem prawdy y wiary/ że według każdego słowa z Kthorym cie Pan Bog twoy do nas posle/ uczynimy: chocia

Iosue. 1.
1. Mach: 2.
Hiere: 43.

dobrze będzie/ chocia złe/ głosu Pána Boga náśego do Kthorego ciebie słemy/ posłusni będziemy: aby się nam dobrze działo/ gdybyśmy słuchali głosu Pána Boga náśego.

A gdy się już skończyło dziesięć dni/ stáło się słowo Pánskie do Jeremiasza. Tedy on wezwał Johanan syna Káree/ y wssstet Kriazetá rycerskie/ Kthory snim byli/ y wssstet lud od namnięsszego do nawięsszego. A rzekł do nich: To mówi Pan Bog Izráelski/ do Kthoregoście mnie stáli/ abych rozpostart prośby wasze przed oblicznością tego: Jeśli wspotoiwssy się zstaniecie w tej ziemi/ zbuduje/ a nie zepsuje was: wsszczepię a nie wyrwie: bom się też już wkoit nád thym ztem Kthorem wam uczyni. Nieboście się oblicza Krola Babilońskiego/ Kthorego się wy bojáźliwi lekacie: nielekaycie się go/ mówi Pan: Bo ja iesthem swami/ abym was zachował/ y wydarł z ręki ie/ a dam wam miłosierdzia/ y smilnie się nád wami/ y uczynie że będziecie mogli mieszkać w ziemi waszej. Ale rzeczećcieli wy/ że nie będziecie my mieszkać w tej ziemi/ ani będziemy słuchać głosu Pána Boga náśego/ mówiac: Żadnym sposobem/ iedno że do ziemi Egiptskiej porodziemy: gdzie ani walki ogladamy/ ani dzwisku trąby wsslyssimy/ a ni głodu ucierpiemy: owa że tam mieszkać będziemy. Tedy słuchay teraz słowa Pánskie/ go ostateku Judski.

Hiere: 21

To mówi Pan zastępow Bog Izráelski: Jeśli ná thowdacie oblicze wasze/ abyście szli do Egiptu/ a wesslibyście ná thowabyście tam mieszkali: miecz Kthorego się wy strachacie tamże was w ziemi Egiptskiej podła: y głód o Kthorym iestęście troskliwi/ będzie się was dzierzał w Egiptcie/ thámże pomrzećcie. A wssstet meżowie Kthory postawili ná tym oblicze swe aby szli do Egiptu/ a thám mieszkali/ pomra mieczem/ y głodem/ y morem: żaden snich nie zstanie ani wydzie tego złego Kthore ia przywiodę ná nie.

Hiere: 2.

Hiere: 4.

Abowiem to mówi Pan zastępow Bog Izráelski/ Jáko się zebrátá popedliwość moia/ y zagniewanie moje ná obywathele Jerozolimskie: táż się zleie (a zapali) zagniewanie moje ná was/ gdy wnidziecie do Egiptu/ y staniecie się przysięga a klątwy/ y ná podziwienie/ y ná przeklinanie/ y ná posmierć: a żadnym obyczajem nie ogladacie wiecy mierśca thęgo. Słowo Pánskie o was ostateku Judskie: Niemchodźcie do Egiptu: Wiedząc wiedzieć będziecie że ja was dzis przysięga ząwiazal/ żeście ostateki duffe wasze. Abowiem wysćcie mie posłali do Pána Boga waszego/ mo-

Hiere: 21

wiac:

Jeremiasz.

wiac: Modl sie za nami do Pana Boga naszego: y według wszystkich co by kolywie powiedział Pan Bog nasz: tak nam oznaymi: a my uczynimy. Oznaymitem wam dziś: a nie wsluchaliście głosu Pana Boga naszego: na wszelkich rzeczach o których mie poslat do was. A thak theras wiedzac do wiecie sie: iż mieczem / głodem / y morem pomrzecie na thym miejscu do ktorého chcieliście wnieść abyście tam mieszkali.

Cap: 43.

Ostatki Żydów swej dobrej wolej: nad roztądzili nie pamiłki ida pospolu z Jeremiaszem y Baruchem do Egiptu: tam będąc Jeremiasz prorokuie spustoszenie ziemi Egipskiej.

G Thakto sie pothym gdy skonczył Jeremiasz mowiac do wszelkiego ludu wszystkie słowa Pana Boga ich: z ktoremu poslat go był Pan Bog ich do nich: the wszystkie słowa.

Hiere: 42.

Azekt Azarias syn Jozyassow y Johanan syn Karee y wszystkie meżowie hardzi: tymi słowy mowiac do Jeremiasza: Nieprawde powiadasz: nieposlat cie Pan Bog nasz: mowiac: Nie wchodźcie do Egiptu abyście tham mieli mieszkać. Ale Baruch syn Nerye podszczuwa cie na nas: aby nas wydat w rece Chaldeyckow: y żeby nas pobity y kazat zawieść do Babilonu. Y nie wsluchat Johanan syn Karee y wszystkiey Arijeta wojennych y wstornet lud: głosu Pańskiego: aby zostali w ziemi Judskiej: Ale wziawszy soba Johanan syn Karee y wszystkie Arijeta wojennych ludzi: wszystkie ostatki Judskie: ktorzy sie byli wrocili ze wszelkich narodow do ktorých sie byli pierwej rozpierzchneli: aby mieszkali w ziemi Judskiej: meze y niewiasty: dziatki mate: y córki Krolewskie: y wszelka dusze ktorą był zostawit Nabuzardan krlażerycerstwa przy Godoliasu synie Abitám syna Saffan: y Jeremiasza Proroka: y Barucha syna Nerye: y wessli do ziemi Egipskiej: iż nie byli posluszni głosu Pańskiego: y przysli aż do Taffnis głównego miasta Egipskiego.

Hiere: 41.

Y sthata sie rzecz Pańska do Jeremiasza w Thaffnis: rzekac: Weźmi w rece swe wielkie kamienie: a skryjcie je w sklepie ziemnym: który jest pod ceglany murem w bronie domu Saronowego w Thaffnis: gdy będą widzieć meżowie Żydowscy. Y rzecze do nich: Tho mowi Pan zastepow Bog Izraelski: Oto: ia posle y weźmie Nabuchodonozora Krola Babilonskiego sługe meiego: y posthawi tron iego na orho-

Hiere: 46.

tych kamieniach ktorę skrył: y posthawi stolec swoy na nich. A przyszedszy porazi ziemię Egipską: ktorę na śmierć: the na śmierć: a ktorę do więzienia: te do więzienia: a ktorę pod miecz: te pod miecz. Y zapali ogień w bożnicach Bogow Egipskich: a popali je: y więziami je powiedzie. Y odziecie sie ziemią Egipską: iako sie wiec okrywa pastuchą pastwiskiem swoim: a wy nidziez tham thad w pokoiu. Podruzgoce słup domu Słonecznego: które sa w ziemi Egipskiej: y bożnice Bogow Egipskich popali ogniem.

Cap: 44.

Gdy Jeremiasz strofuit a Karze Żydy: a bawochwał: sław: oni krakabnie odpowiedzeli: ze y z dziećmi y z żonami w nim chca thwać: iako im the Jeremiasz miecz: głod: mor: obicenie: y ziemię Egipskiej spustoszenie opowiada.

G Lomo ktore sie stalo do Jeremiasza: y do wszelkich Żydow ktorzy mieszkali w ziemi Egipskiej: y ktorzy mieszkali w Migdalo: y w Taffnis: y w Memfis: y w ziemi Satures: temi słowy. To mowi Pan zastepow Bog Izraelski: Wyście sami baczyli to wszystko złe ktorę przywiódł na Jeruzalem: y na wszystkie miasta Judskie: a oto puste sa dzisiaj: a niemasz w nich obywatela: dla złości ktora uczynili: aby mie ku gniewu pobudzili: a sli: y ofiarowali: y sluzeli Bogom obcym o ktorých niewiedzieli sami: y wy: y oycowie waszy. A statem do was wszystkie slugi moje pro rok: w noc y stawaiac a slac: y wstawaiac: Nieczynicie słow brzytkości takowey: ktora mie mierzi. A nie wsluchali: ani nas klonili vcha swego: aby sie odwrócili od złych rzeczy swoich: a żeby nie ofiarowali Bogom obcym. Y zebrato sie na kupa rozniewanie moje y popedliwość moją: y zapalita sie w miesciech Judskich: y na wolicach Jeruzolimskich: y obroćili sie w pustynia y w zniszczenie podług dnia dzisiejszego.

Hiere: 25.

29.

A teraz to mowi Pan zastepow Bog Izraelski: Ciemuż wy też czynicie tak okrutnie zła rzecz przeciwko dussam waszym: aby wyginat z was miaz y niewiasty: mialuki y ktorzy iessze zoię ze szrodku Judy: tak żeby wam nie zostato na potym: Wyzywaiac mie skutkami rak waszych: ofiaruiac Bogom obcym w ziemi Egipskiej: do ktorýchście tak wessli abyście wniey mieszkali: a żebyście wygineli: y byli na klatwe y na vraganie wsem narodom ziemskim:

Y zajeś

Jeremiaś.

A zażęście zapamiętali z tych rzeczy oycow
wasych/ y z tych rzeczy Krolow Judskich/
y z tych rzeczy żon ich/ y z tych rzeczy wasych
y z tych rzeczy żon wasych/ ktore czynily w
ziemi Judskiej/ y w krainach Jeruzolim-
skich: Nie sa oczyszczeni aż do tego dnia/ a
nie bali sie/ ani chodzili w zakonie Pań-
skim/ y w przykazaniach moich/ kthorem
dat przed wami y przed oycy waszymi.

Hiere: 42.

A dla tego to mowi Pan zastepow Bog
Izraelski: Ocho ia posthawie oblicze moje
nad wami na wasze zle: a wytrące wssysth
tego Jude. A weźmie ostatek Judy/ ktho-
rzy na tym potozyl oblicza swoje aby wessli
do ziemi Egipskiej/ a żeby w niej mieszkali:
li: y beda wssystcy wytraceni w ziemi Egip-
skiej: y padna od miecza/ y od głodu: y
beda wytrawieni od namnieyszego do na-
wietszego/ od miecza y od głodu pozdycha-
ja: y beda na przysiege/ y na dziw/ y na prze-
klectwo/ y na posmiech. A nawiedze oby-
watele ziemi Egipskiej/ iakom nawie-
dzit Jeruzalem: w mieczu/ w głodzie/ y w
morze. A niebedzie ktoby tego wssed/ a je-
by zostat z ostatká Żydow/ kthorzy ida aby
pielgrzymowali w ziemi Egipskiej: a żeby
sie zaś wrocili do ziemi Judskiej/ ku ktho-
rey oni podnossa dusze swoje/ aby sie wro-
cili/ a tam przebywali. Nie wroca sie ie-
dno ci ktorzy wcielna:

Hiere: 7.

1. Mach: 1.

Alle odpowiedzieli Jeremiaśowi wssy-
scy meżowie kthorzy wiedzieli ze ich żony o-
fiarowały Bogom obcym y wssystkie nie-
wiasły ktorych sthato mnostwo wielkie: y
wssystek lud tych kthorzy mieszkali w ziemi
Egipskiej w Sfatures/ mowiac: Mowa
ktoras mowit do nas w imie Pańskie/ nie
bedziemy sluchac od ciebie ale czyniac
bedziemy czynic kżde slowo kthore wyni-
dzie z ust naszych/ abysmy ofiarowali kro-
lowey niebieskiej/ y wylewali yey napoyne
offiary/ iakosmy czynili my y oycowie naszy:
Krolowie naszy/ y Kriazeta naszy/ w mie-
sciech Judskich/ y po vlicach Jeruzolim-
skich/ a naiadaliny sie chleba/ y dobrze
nam bylo/ a ztegośmy nie widzieli. Alle od
onegoż czasu iakozesmy przesthali offiary
czynic Krolowey niebieskiej/ y wylewac
iey napoyne offiary/ wssystkiego nam nie
dostacie/ y wytracenismy mieczem y gło-
dem. Co iesli my niewiasły ofiaruiemy kro-
lowey niebieskiej/ y wylewamy iey napoy-
ne ofiary: izaz krom meżow naszych czynili
smy iey placki na cześc iey/ y na ofiarowa-
nie iey napoynych ofiar:

Tedy rzekł Jeremiaś do wsszego ludu/ do
wsszech meżow/ y do wsszech niewiasł/ y do
wsszego pospolitego gminu/ ktorzy mu byli
odpowiedzieli to slowo/ mowiac: Azaż nie

na offiary kthorasście offiarowali w mies-
ciech Judskich/ y po vlicach Jeruzolim-
skich/ wy y oycowie waszy/ krolowie waszy/
y kriazeta waszy/ y lud tam tey ziemi/ za-
nie na te wspomniat Pan/ y nie wessli na
serce iego: A inż daley nie mogli Pan zna-
sic dla wielkiej zlosci chuci waszych/ y dla
obrzydnosci ktoreście czynili: A stala sie zie-
mia wasza pustynia/ y na dziw/ y na prze-
klectwo/ przeto ze w niej nie masz obywatel-
la/ iako jest po dzis dzien. Przeto jesście of-
fiarowali Bawanom/ a grzesyliście prze-
ciwko Panu/ a nie sluchaliście głosu Pań-
skiego/ a w zakonie y w przykazaniu ie-
go/ y w swiadectionach iego nie chadzaliście: prze-
to przypady na was the zle rzeczy/ iako
jest dzisieyszy dzien.

Potym rzekł Jeremiaś do wssystkiego
ludu/ y do wsszech niewiasł. Stuchaycie slo-
wa pańskiego wssystek Juda/ ktorzy iestes-
cie w ziemi Egipskiej/ To mowi Pan za-
stepow Bog Izraelski/ rzekac: Wy/ y żony
wasze mowiliście vsthy wassemi/ a rekoma-
wassemi/ wypelniliście mowiac: Czynmy
obietnice nasze ktoreśmy obiecali/ żebyśmy
offiarowali krolowey Niebieskiej/ y wyle-
wali iey offiary napoyne. Wypelniliście slu-
by wasze/ a wczynkiem zbroiliście ie. A prze-
to sluchaycie slowa Pańskiego/ wssystek Ju-
da/ kthorzy mieszkacie w ziemi Egip-
skiej. Ocom ia przysięgi na imie moje wiel-
kie/ mowi Pan: Jz żadnym sposobem nie
bedzie wiecey wzywane imie moje z vsthy
kżdego meża Żydowskiego/ mowiacego/
Żywie Pan Bog/ we wssystkiej ziemi
Egipskiej. Ocho ia beda czynnym nad-
nimi na ich zle/ a nie na dobre: y beda wy-
traceni wssysthey meżowie Judscy/ ktho-
rzy sa w ziemi Egipskiej/ mieczem y gło-
dem/ dokad co do ssiedu nie beda wytrące-
ni. A ktorzyby wssli mieczá/ wroca sie z zie-
mie Egipskiej do ziemi Judskiej meżow
bárzo máto: y beda wiedziec wssystki ostat-
ki Judskie wchodzacych do ziemi Egip-
skiej aby tam mieszkali. czyie sie slowa spe-
nia/ moie/ czyli ich: A to bedziecie miec za-
znac/ mowi Pan/ ze ia was nawiedze na
tym miejscu: abyscie wiedzieli iz prawdzi-
wie sie z isca a wypelnia mowy moie prze-
ciwko wam na zle.

Hiere: 41

To mowi Pan/ Oto ia wydam Sfara-
na Kffree Krolá Egipskiego w rece nie-
przyaciót iego/ y w rece tych ktorzy szuká-
ia dusze iego: iakom wrdat Sedechiassa
Krolá Judskiego w reke Nabuchodonozora
Krolá Babiloniskiego nieprzyaciela iego:
y szukaiacego dusze iego.

4. Reg: 1

Cap: 45.

Stro:

Jeremiasz.

Strofuie Jeremiasz słowem Bożym Baruch z na-
rętkania przeciw Bogu/obiecując mu przedsię je przy-
zywocie y swobodzie miał się zstać.

Hiere: 30.

Słowo które mówi Jeremiasz
Prorok do Barucha syna Ne-
rie / gdy napisał the słowa w
krięgi z vsł. Jeremiaszowych/
roku czwartego Joacyma sy-
na Jozafawego Krola Judskiego / mo-
wiał: To mówi Pan Bog Izraelski do cie-
bie Baruch / rzekłes / Wiadą mnie niedzi-
kowi / iż przydał Pan boleść ku boleści mo-
iej: mordowałem się we tkaniu moim pła-
czliwym a nie znalazłem odpoczynku. Tho
mowi Pan / Tak rzecześ do niego / Otho/
ktorem zbudował / ia zaś kaze: a kthorem
wsszczepit / ia wyrrywam / y wssstornke te sie
mie: A ty ssukaś sobie rzeczy wielkich / Nie
ssukay. Bo oto ia przywiode zle rzeczy na
wsselskie ciato / mowi Pan: y dam tobie du-
sse thwoie na zbawienie / na wssch mieys-
cach do ktorych kolwieś poydzieś.

Hiere: 21.

Cap: 46.

Słowa Pańskie przeciwko mieszkańcom Egiptu / je-
mali być pokajone / a obiecując wyswobodzenie ludu
swemu Izraelskiemu y Sydowskiemu.

Isaie: 19.

20.

Ezech: 29.

30. 31.

4. Reg: 24.

Hiere: 36.

Słowo Pańskie które się stało
do Jeremiasza Proroka / prze-
ciwko narodowi Egiptu
wi / y przeciwko woysku Sfara-
onowe / Niechao Krolowi E-
giptskiemu / który był wedle rzeki Euffraten
w Charkamis / ktore poraził Nabuchodo-
nozor Krol Babiloniski / czwartego roku
Joacyma syna Joziasza Krola Judskie-
go: Gotuycie thareż y páweze / a wy-
chodźcie na wojnę. Zaprzagaycie konie /
a wsiadaycie iezdni / sbyćcie w helmiech
poleruice wlocznie / obtoćcie się w pance-
rze. Coż tedy? Widziałem ie lekliwe / a tchyt
podatce / co mocniysze ich posiezione: D-
cieli pretko / ani się ogladneli: y strach ze
wssad / mowi Pan. Nie wćiećże prethki / y
niechay nie mniema by się miał zachować
mocny: Na putnocy w rzeki Euffraten
zwyćiezeni sa / y pādli. A ktoż iest ten / który
iako rzekā wsshepute / y iakoby w rzekach/
podnośsa się wāty iego: Egipt na kthalt
rzeki wstepnie / y iako rzeki beda się przewā-
lāc wetny iego / y rzecze: Wyciagnawssy
przykrycie ziemiey zātrāce miāsto / y oby-
wātele iego. Wsiadaycie na konie / a kochaycie
się w woziech / y niech wychodza mocni/
Murzynska ziemia y Libijszycowie ktorzy
nośsa tarcza / y Libijszycowie vchwytāia-
cy y miotāiaczy strzaty. Ale dzień on Pānā
Bogā zastepow / dzień pomsty / aby wziat
pomste znieprzyiaciot swoich: Pożrze miecz

y bedzie nasycon / y nāpoi się krowia ich: Abo
wiem offiārā to bedzie Pānā Bogā zastep-
pow w ziemi putnocy w rzeki Euffraten.
Wsshap do Galāad a nābierz żywice Pān-
no corko Egiptka: po prożnicy rozmna-
żaj lektarstwa / nie bedzieś miałā zdrowia.
Wssyli naradowie zelżywość thwoie / a
krzyk twoy nāpełnit ziemie: bo się nātracił
mocny nā mocnego / a obādwa pospolu w-
pādli.

Hiere: 43.

Słowo które mówi Pan do Jeremia-
szā Proroka / o thym iż miał przyść Nābu-
chodonozor Krol Babiloniski / y pokāzić zie-
mie Egiptka: zwiāstuyćie Egiptowi / a
dayćie tho slyśeć w Nāgdāto / y niech tho
brzmi po Memffis / y w Thāffnis: Powie-
dayćie / Stoy / a gotuy się: boć pożrze miecz
te rzeczy ktore są okolo ciebie. Ciemuż spro-
chniat mocarz twoy: Nie stat: Bo go Pan
wyrwoćit. Zāgesćit wpadāiace / y wpad-
māz nā bliźniego swego: y rzekā / Wstān /
a wroćmy się do ludu nāssiego / y do ziemie
w ktoriysmy się rodzili / od oblicza mieczā
golebice. Wzowćie imie Sfaraona Krolā
Egiptskiego / trwoga / przywiode ciās. Ży-
wie ia (mowi Krol / Pan zasthepow imie
iego) iē iako Thabor nā gorach / y iako
Kārmel w morzu / przydzie. Sedv zāpro-
wādzenia gotuy sobie obywhātelko corko
Egiptka: boć Memffis pustynia bedzie / y
spuśthofeie y bedzie thākim iē w nim mie-
sskāc moc nie bedzie.

Isaie: 48.

51.

Jakowica wyborna y piękna iest Egipt
ten który iey bedzie popedzat przydzie od
putnocy. Nātemnicy też iey ktorzy się cho-
wāli w posrzedku iego / iako cielcowie wtu-
czeni wroćili się / y wćieli spotu / ani mogli
stać: bo nā nie przyszedł dzień zābićia ich /
czās nāwiedzenia ich. Gtos iego bedzie
brzmiał by miedz: bo się beda z woyskiem po-
spiessāc / a z siekierami przyda do niego /
iakoby ci co rabia drwā. Podsieli lās iego
mowi Pan: Kthory policzon być nie może:
Rozmnożyli się wiecy niż Sārańczā / a li-
czby im nie mās. Zelżona iest corkā Egipt-
ka / y wydāna w rece ludu od putnocy.

Hiere: 17.

Rzekł Pan zasthepow Bog Izraelski/
Oto / ia nāwiedze trwoqe Alerandrijska / y
Sfaraonā / y Egipt / y Bogi iego / y Kro-
le iego: y Sfaraonā / y wssyli kthorzy w
nim wssāia. A dam ie w rece tym ktorzy ssu-
kāia dusse ich / y w rece Nābuchodonozorā
Krolā Babilonskiego / y w rece slug iego:
y potym bedzie w nim mieszkano / iako zā-
pierwssych dni / mowi Pan.

Ezech: 29.

A tchyt się nie boy slugo moy Jakobie / y
nie strachay się Izraelu: Bo oto iā ciebie
zbawionym wćynię z dalekā / a nāsienie
twoie z ziemie iectwā iego: y wroć się Ja-

Hiere: 30.

Job/

Jeremiasz.

Agge: 2.

Rob / a odpoczyń / y będzie pofortuniony /
a nie będzie ktoby go miał przestraszyć. A
ty niechciey sie bać slugo moy Jakobie / mo
wi Pan: Bo ia iestę stoba / bo ia wyniszcze
wssystkie narody do ktorychem cie wyrzu
cił: ale ciebie nie wyniszcze / ale cie bede ka
rát w Sadzie / a nie przepuszcze iakoby nie
winnemu.

Cap: 47.

Opowiada spustoszenie Palestyny / Tyru / Sydo
nu / Gazy / y Askalona miast.

Isaie: 14.
Ezech: 25.
Zopho: 2.

Thore sie státo slowo Pánstie
do Jeremiasza Proroka prze
ciwko Palestynom / pierwey
niżli poráził Sfárao Gáze. To
mowi Pan: Oto wody wstepu
ia od pułnocy / a beda iakoby strumień zbie
ráciacy / y zátopia ziemię / y petność iey / miá
sto y te ktory w nim mieszká: Beda ludzie
wotác / y beda krzyčec wssyscy obywathele
ziemię / od chrześcienia pompy a pychy
zbroj / y rycerstwa iego / od trzesienia wo
zow iego / y mnostwa koi iego. Nie ogláda
neli sie oycowie ná syny opuścivssy rece /
dla przyscia onego dnia ktorego zburzeni
beda wssystcy Filistynomie / y będzie roz
miotáne Thyrus y Sydon / ze wssystkimi
inemi pomocniky swemi. Abowiem z pusto
ssyt Pan Palestyny / ostátki wyspu Káppá
dockiego. Przysšlo obtyśnienie Gáze: v
milkneto Askalon / y ostátki padołu ich. Do
kądże będzieś siekt o miecu Pánstie: Do
kądże sie nieuspokogisz: Wnidz w pochwy
twoie ochłodzi sie y vmilkní. Jákoż sie vspo
koi / gdyż mu Pan rozkázał ná przeciwo
Askalonowi / y przeciwo pomorstim iego
Kráinam / y tam mu miešce złożył.

Hiere: 42.

Cap: 48.

Slowa Pánstie przeciwo ziemi Moábstey / iz dla
pychy ludu iey ma być spustossóná a miasthá pobu
rzóné.

Isaie: 15.
16. 25.
Ezech: 25.
Zopho: 2.
Isaie: 13.

O Moábá. To mowi Pan za
stepow Bog Izraelski: Bieda
(miasthu) Nábó / abowiem
pustossone iest y pohánbione:
Dobyte iest miasto Káryáthá
im: zelzone iesth mocne y drzátó. Niemasz
iuz wiecey wesela w Moáb / przeciwo He
sebon / myslili zte: Chodźcie / a wytráemy ie
z narodu. A táł milczac vmilknies / a poy
dzie za toba miecz. Głos krzyku z Oroná
im / spustoszenie y zburzenie bázó wielkie.
Zburzona iesth (ziemica) Moáb / zwiá
stuycie wotanie maluchkim iego. Bo po

wchodzeniu ná (gore) Luth / pláczac
wstapi w pláczu: iz odchodzac od Oroná
im nieprzyjaciele krzyk skruszenia slysseli:
vciékaycie / zachowaycie dusse wásse: a be
dziecie iakoby Prossiczek albo wrzos ná pu
sczey. Przeto bowiem izes mié to duffanie
w bástách y w skarbiech twoich / ty też do
byte będzieś: y poydzie (bátwan) Chámos
ná záprowadzenie / Káptani iego / y Kria
žetá iego spotu. Y przydzie drapiešnik do
koždego miastá / a żadne miasto niebedzie
zachowane / y wygina wáty / y beda rozmio
táne pola / iz Pan Bog rzekł: Daycie kwiat
Moábowi / bo kwitnac wynidzie / a miá
stá iego spustossie / y niespráwne beda ná
mieszkánie. Przekletý ktory spráwe Pánstá
czyini zdrádlivie: y przekletý ktory wšcia
ga mieczá swego od krwie. Płodny był
Moáb od młodości swoiey / y odpoczywał
ná lagrze swoim / ani iesth obłany z naczy
nia w ine naczynie / y w záprowadzenie nie
odssedł: a przetoż zostál smáł iego w nim /
y wonia iego nieodmienitá sie.

Isaie: 22.
Hiere: 13.
Ezech: 25.

Hiere: 47.

3. Reg: 11.

A táł qto dni przychodza / mowi Pan: a
posle náisprawce y kázyćiele tagwic iego /
y rozleia go: a naczynie iego wytocza y wy
prošnia / y fláski ich potulka. Y będzie Mo
áb zelzony od Chámos / iakó zelzony iesth
dom Izraelski od Bethel / w ktorym miał
duffanie. Jáko mowicie: Jestesmy mocni /
y mežowie duży ná bitwie: Spustossóná iest
Moáb / a miasthá iey wypálili: a wyborni
młodziency iey sli ná zabićie: mowi Krol /
Pan zastepow imie iego. Blisto iest zátrá
cenie Moáb / aby przysšlo: y zte iego bázó
pretko przybieży. Poćiešaycie go wssysthey
okoliczni iego / y wstorney ktorzy znaće
záwotanie iego / mowcie: Jákoż zlamána
iest rozgá táł mocna / ty sławny: Z step
z slawy / a siedz w prágnieniu mieszkánie
corki Dybon: Boć pustossyćiel Moáb przy
dzie do ciebie / y rozmiece básty twoie. Ná
drodze stoy / y opátruy przybytku Aroer: py
chay vciékáiacego: a themu ktorzy vssedł /
rzecz: Coż sie przydáto: Pohánbiony iesth
Moáb / bo go zwyciężono: Krzyčcie / a wo
laycie / oglašaycie w Arnon / iz zburzon
iest Moáb. A sad przysseł ná ziemię pola
ná: ná Zelon / y ná Jásá / y ná Meššááth /
y ná Dybon / y ná Nábó / y ná dom Deblá
tháim / y ná Káriátháim / y ná Beth Gá
mul / y ná Beth máon / y ná Kárioth / y ná
Bostrá / y ná wssystkie miastá ziemi Mo
ábstie / ktore dáleko y ktore blisko sa. Odćie
ry iest rog Moábow / y ramię iego sšharce
iest / mowi Pan. Vpoycie go boć sie náprze
ciwko Pánu podniosł: y roztráci reke Mo
áb w zrzucaniu swoim / y będzie ná po
siech też y sam: Bo był thež thobie ná po

(miech)

Jeremiasz.

ame: 25.

saie. 15.

iere: 49.

saie. 15.

Ezech: 7.

Deute: 18.

iere: 49.

saie. 24.

innych Izrael: iakobys go miedzy zlodziey minalazl.

A tak dla slow twoich ktore przeciwno nie mowit / powioda cie wiezniem. Opuścicie miasta / a mieszkajcie w skale obywatel Moabsy / a badzcie iakoby Golebicą gniezdiac sie przy samym kraju w dziurze. Styszelichmy pyche Moabowe / barzo jest hardy: hardosc iego / y chetpe / y pyche / y wy sokosc serca iego. Ja wiem / mowi Pan / chetpliwosc iego: a iz nie jest przy niey sila iey / ani wedlug teo iako mogla wstowata czynic. Dla tego nad (ziemia) Moab bede plakac / y do wstornikiego Moaba bede wolat / na mezo muru ceglanoego narzekajace. O placzu Jaser / bede tobie plakat / win nico Sabama: latorosli twoie przestly morze / az do Morza Jaser dosly / na zniwo twoie / y na obieranie winu thwego odzierac przypadt. Odiete jest wesela y radosc z Karmelu / y z ziemie Moabskiej / y winoni z pras wybrat: Wskaki ten co dlaty nogami iagody winne: zwolek piosnki nie bedzie spiewat. Z wolania Ezebonskiego az do Eleale y Jasa / dali glos swoy: od Sego az do Oronaim Jatowice przychodza ca do trzech lat: Wody tez Nemrym barzo zle beda. Odeymie z Moaba / mowi Pan / ofiaruiacego na wysokosciach / y obiatuiacego Bogom iego. A przeth serce moje ku Moabowi iakoby puszczalka miedziarna brzniec bedzie: y serce moje ku mezo muru ceglanoego wyda dzwiek puszczatek / iz wiecey wezyni ni zi mogt / dla tego zagineli. Abowiem wselka glowa obywatel / y kozda broda ogolona bedzie / a na wsech rezach zwiasci / y na kozdym grzbiecie wlosien: A po wssystkich Alchanach Moabskich / y na vlicach iego / wsselaki ptacz dom pokruszy Moaba iako naczynie niepozyteczne / mowi Pan. Jako ziwyciezion jest a krzyzeli: Jako zwiesit glowe Moab / y pohanbion jest: A bedzie Moab na posmiach / y na przyklad wssiem ktorzy sa okolo niego.

To mowi Pan / Oto iakoby Orzei (niez przydacz) wyleczy / y rosthocz skrzydla swoje na Moaba. Dobyte jest Karyoth / y obrony doskhane sa / y bedzie serce mocarzow Moabowych w on dzien / iako serce niewiasty ktora rodzi. A przestanie Moab byc ludem: iz sie przeciwno Panu chubit. Strach y iama / y sidlo / nad toba / o obywatelu ziemie Moabskiej / mowi Pan: Ktory rzecze od strachu / w padnie w iame / a ktory wylezie z iamy / wsiadli sie w sidlo. Bo przywiode na ziemie Moabska rok nawiedzenia ich / mowi Pan. W cieniu Hezebon sie dzieli ci ktorzy z sidla wcielali / iz ogien wy

ssedl z Ezebon / a ptomien z postrzodu Syonu: y pozart czesc Moaba / y wierzch synow trwogi. Biada tobie Moab / zginites ludu Chamos / bo poimani sa synowie twoi / y corki twoie w niewola. A obroce iecthwo Moabowe w naposludniysze dni / mowi Pan. Az do tad sady Moabskie.

Cap: 49.

Spustofenie Ammon / Jdumey / Damasku. Cedar / Aroelaw / Assory / Eam / a je iectwo synow Ammon / y Elam muslo byc rozpustione.

O synow Ammon. Tho mowi Pan: Jaz nie sa synowie Izraelowi: czyli dziedzica niema: Czemu z tedy dziedziczym prawem dzierzyl Melchom / Gad / a lud iego w miastach iego mieszkal: Prze to otho dni przychodza / mowi Pan: y dain slysec nad Rabbath synow Ammon trzask wojenny / y bedzie w gromade rozwalono: corki tez iego beda ogniem wypalone / y posiedzie Izrael dzierzawce swoje / mowi Pan. Krzyez Hezebon / ze zburzone jest Hai. Wolajcie corki Rabbath / przepascie sie wloziem: ptaczcie chodzac koto ptotow: Abowiem Melchom bedzie wsiate w zaprowadzienie / kaptani iego / y kraszeta iego pospolit. Co sie chubis w walech: Rozplozt sie wat twoy corko rosthosna: ktoras duffata w skarbich twoich / a mowilas: Ktoz mie doydzie: Otho ia przywiode na cie strach / mowi Pan Bog zastepow / od wssystkich ktorzy sa okolo ciebie: y rozpierzchniecie sie wssiecy ieden od oblicznosci drugiego / a nie bedzie kthoby zgromadzal wcielajace. A pothym kaze sie nawrocic wiezniom synow Ammon / mowi Pan.

Do Jdumey. Tho mowi Pan zastepow: Jaz niemas wiecey mardosci w Themman: Zgineta porada od synow: niewyzteczna sie stala mardosc ich. Wcielajcie / y ty ty podaycie / puszczajcie sie w przepasci obywatel miastha Dedan: Bom przywiode stracenie Ezau na niego / czas nawiedzenia iego. By winogrodnicy przysli na cie / nie zostawiliby y grona: iesli zlodzieie w noc / nabraliby coby im dosyc bylo. Ale ia od krytem Ezau / obiatwilem tajemnice iego / a nie bedzie sie mogt zatatic: zburzone jest nasienie iego / y bracia iego / y sasiedzi iego a nie bedzie. Zostaw sieroty twoie: ia im kaze zyc: y wdowy twoie beda weimnie miec na dziecie.

Abowiem to mowi Pan / Oto ci ktorzy nie mieli Sadu aby pili Kielich / Pijac beda pic: a wiec thy iako niewinny zostaniesz.

Ezech: 21.
E 25.
Amos. 1.

saie. 21.
Ezech: 25.
32. E 33.

Hiere: 25.
Ezech: 9.
1. Petri. 4.

Jeremiasz.

Abdic: 1.

Hiere: 48.

Isaie: 47.

Amos: 9.

Hiere: 18.

19. & 50.

Gene: 19.

Hiere: 50.

Psal: 136.

Hiere: 48.

Isaie: 17.

Amos: 1.

Isaie: 21.

Nie bedziesz niewinnym / ale pijac bedziesz
pit. Bom przyślę przez sam siebie / mo-
wi Pan: iż pustynia y wraganini / y puszcza /
y przeklectwem bedzie Bostra. A wssystki
miasta tego / beda pustyniami wiecznemi.
Slysszenie slyssatem od Pana / y posel do
narodow poslan jest / zgromadzcie sie / a
chodzcie przeciwko nie / y powstanmy tu
bitwie. Bom cie oto dat malutkim miedzy
Narody / wzgardzonym miedzy ludzmi.
Zardosc twoja omylita cie / y pycha serca
twoiego: ktorzy miasta w iaskiniach w
skale / a chce wchwyć wierzch pagorka /
gdy podniesiesz iako Orzel gniazdo thwo-
ie / z tamtad cie stargne / mowi Pan. A be-
dzie Idumea pusta / kozy ktorzy poydzie
przez nie / zdziwi sie / y bedzie pogwizdat
nad wssystkimi plagami iey. Jako wywro-
cona jest Sodomá y Gomorrhá / y okolicz-
ne miasta ich / mowi Pan: Nie bedzie tam
miastat maz / y niebedzie w nim przeby-
wat syn czlowieczy. Ocho iakoby Lew wy-
nidzie z pychy Jordanskiej / do cudnosci du-
zey: bo mu kaze nagle biec do niey: a ktoz
bedzie wybrany / ktore bych mu przelozyt
Abowiem kto jest mnie podobny: a kto mie
zcierpi: A ktory jest ten pastierz / ktoryby sie
zprzeciwil twarzcy moiey?

A przeto sluchaycie rady Panskicy ktora
uczynit o Edom / y myśli iego ktore myslit
o obywateloch Temán. Jesli ich nie zru-
ca / malutcy z trzody / iesli nierozumieca y
sniemi miestania ich. Od trzasku wpadku
ich / zatrzesa sie ziemia: trzask na morzu
czernonym slyssan jest glosu iego. Oto ia-
koby Orzel wzby sie y odleci: a rosthocy
strzydta swoje nad Bostra: y bedzie serce mo-
carzow Idumey w on dzien / iako serce nie-
wiaſty ktora rodzi.

Do Damassku. Zelzone sa Elmath y Ar-
ffad: iż sluch bázro zly wssylili / zaffrasowa-
ny sa na morzu: od troski wpoioć sie nie-
mogt. Omdlat jest Damassk / obrociť sie w
wcielanie / drzenie go ogarneto: wciſt y bo-
lesci trzymaly sie go / nieinaczey iako nie-
wiaſty rodzacey. Jakoż opuścili miastho
chwalebne / miastko wesela: A przetoż beda
padać mtodzieńcy iego na vlicach iego: y
wssysthey meżowie bitni vmilkna na on
dzien / mowi Pan zasthepow. A zapale o-
gien na murze w Damassku / y popali mu-
ry miasta Benadab.

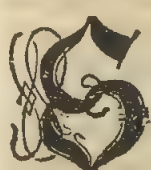
Do Cedar / y do Krolestw Asor / ktore po-
razit Nabuchodonozor Krol Babilonſki.
Tho mowi Pan: Wstancie / a wstapcie do
Cedar / y poburzcie syny od wschodu slonca.
Przybytki ich / y trzody ich zabiora: skory
ich / y wssystko naczyńie ich / y Wielbtady
ich wezmá sobie: a zwotaja na nie strach

okoto. Dziekaycie / odbiegaycie wstok / w
iamach siedzcie ktorzymiastacie w Asor /
mowi Pan: Boć wſiat przeciwko wam ra-
da Nabuchodonozor Krol Babilonſki / y
wymyslil przeciwko wam mysl. Powstancie
a idzcie do narodu spotoynego / y do thego
ktory miesta smiele / mowi Pan: Ktorzy
ani drzewi / ani reglow máia: sami thylko
miestkaja. A beda Wielbladowie ich na
rozchwatanie / y mnostwo dobytkow na
wydarte: y rozprossa ie na wsselki wiatr /
ktorzy sie podstrzygli w toto: a ze wssch
pogranicznych mieste ich / przywioda za-
trate na nie / mowi Pan: A bedzie Asor mie-
stkanim Smotow / spustossone az na wieki:
Nie zostanie w nim maz / ani bedzie w nim
syn czlowieczy miestkat.

Ktore sie stalo slowo Panskie do Jeremi-
asza Proroka przeciwko (Kroleſtwu) El-
lam / na przodku Kroleſthwa Sedechiasza
Krola Judskiego / mowiac: To mowi Pan
zasthepow / Oto ia zlamie tuk Elamow / a
odeyme moc ich. A w wiode na Elam cze-
rzy wiatry z citherzech stron Dieba: y wy-
wieie ie themi czterma wiatry: tak ze nie
bedzie narod do ktorego by niezassli zbies-
gowie Elam. A uczynie ze sie bedzie lekac
Elam nieprzyiaciot swoich / y oblicznosci
tych ktorzy sukaja dusse ich: y przywioda na
nie zte / gniew popedliwosci moiey / mowi
Pan: a za nimi posle miecz / az ie wytraca.
A postawie stolec moy w Elam: wytraciw
by z tamtad Krole y Kriazeta / mowi Pan
A w ostateczne dni / kaze sie wrocic ietcom
Elam / mowi Pan.

Cap: 50.

Ze Babilon miastho ktore seſialo w iectwie syny
Izraelſkie / po ſcieſliwym ich do swey nianie wywie-
dzeniu / do ſcieſu miało być spustossone od Krolow
z pulnocy.

Slowo ktore mowit Pan o Ba-
bilonie / y o ziemi Chaldeyskiej
przez Jeremiasza Proroka.
Zwiastuycie w narodziech / y
ogtoscie tho / podniescie zna-
mie: iawnie to slawcie / a nietaycie thego:
mowcie tak / Dobyte jest miastko Babilon /
zawstydzony batwan Bel / zwyciezony Me-
rodach / pohanbione sa rytte obrazy iego /
przemozione sa Batwany ich. Abowiem
wyciagnal przeciwko niemu narod od pul-
nocy / ktory ziemi iego potoz y pustynia: y
niebedzie ktoby w nim miestkat / od czlo-
wieka do bydlecta / y russyli sie a odesli.

Wte tam dni / y na on czas / mowi Pan:
Przyda synowie Izraelſcy / sami a synowie
Judſcy snimi poſpolu: chodzoc a ptaczac

Beda

Ezech: 31
Danie: 1

Isaie: 13
& 47.
Hiere: 18
& 51.
Isaie: 46
Danie: 6

I. Esd: 1

Jeremiasz.

Beda sie spieszyc / a Pana Boga swego beda
 szukac. Do Syonu beda drogi pytac / tham
 obrociwszy twarzy swoje: Przyda y beda
 przylozeni do Pana przymierzem wiekni-
 stym / ktorego zadne zapamietanie niezmny
 ie. Trzoda stracona stat sie lud moy: past-
 rze ich zwiadli ie / y dopuscili sie im tucac
 po gorach: z gory na pagorek zesli / zapom-
 nieli tozyska swego. Kozdy ktory ie kolwie
 nassedi / iadi ie: a nieprzyiaciele ich mowi-
 li: Nie zgrzeszylichmy: przeto iz zgrzeszyli
 Panu / okrasie sprawiedliwosci / a Panu
 ktory jest oczekawaniem oycow ich. Odeydz
 cie ze szrodku Babilonu / y z ziemie Chal-
 deyskiej wychodzie: y badzcie iako kozlatka
 przed trzoda. Bo oto ia wzbudzam / a przy-
 wioda do Babilonu zebranie wielkich na-
 rodow / z Putnoey: y beda przeciwno nie-
 mu sturmowac / a potym bedzie dobyth-
 Strzata iego thak iako meza mocnego za-
 biata / prozno sie niemoce. A bedzie Chal-
 deyska ziemia wydartkiem: wssysthey co ia
 pashofa beda pelni wydartkow / mowi
 Pan. Bo sie radniec / y wielkie rzeczy ro-
 sprawiacie / rozdzielacie dziedzictwo mo-
 ie: boscie rozrosli by cielcowie na trawie /
 a byczeliscie by Bocy. Zelona jest niepoma-
 lu matka wassa / y porownana z prochem /
 ktora was porodila: otho ofstacznieysa
 bedzie miedzy narody / y opuścila / niedro-
 zna / y sucha. Dla gniewu Panskiego nie-
 bedzie w niey miesztano / ale wssystka be-
 dzie w pustynia obrocona / Kozdy ktory po-
 dzie przez Babilon / zdziwi sie barzo / y be-
 dzie pogwizdat dziwniac sie wssie plagami
 iego. Gotuycie sie przeciwno Babilonowi
 wssystey okoliczni ktorzy ciagniecie tuk /
 zwoiuycie ie / niesolguycie strzalam / boe
 zgrzeszylo przeciwno Panu. Otrzyk czynicie
 przeciwno niemu / zerwadci duto reke /
 poupadayc fundamenty iego: pokazily sie
 mury iego / boe pomsta to Panska jest / pom-
 scieycie sie nad nim: iako ono czynilo / tak
 wy tez czyncie niemu. Wytraciecie osiewajca z
 Babilonu / y tego ktory wiec dzierzys sierp
 czasu zniwa: od oblicza miecza gotebice /
 ieden kazdy nawroci sie do ludu swego / a
 kazdy z osobna do ziemie swojej vcieka.
 Stado rozpedzone jest Izrael / Lwi ie
 rozegnali: Pierwszy ie iadi Krol Asur: a
 ten naposlednieysy y kosci z niego wybrat
 Nabuchodonozor Krol Babilonski. Prze-
 toz tez to mowi Pan zastepow Bog Izra-
 elski / Oto ia nawiedze krola Babilonskie
 y ziemie iego / iakom nawiedzil Krola As-
 syrijskiego: y przywioda zas lud Izraelski
 do mieszkania ie / y bedzie sie pasat na gorze
 Karmelu / y Basan / a na gorze Efraim y
 Galaad nasyci sie dussa iego. W tamte dni

y na on czas mowi Pan / szukana bedzie nie
 prawosc Izraelka / a nie bedzie ie: y
 grzechy Judski / a nie bedzie nalezoni: iz bede
 milosciw tym ktore ze stawie.
 Przeciwno ziemi tych / co panuia wstap-
 a przeciwno obywatelom ie nawiedz / roz-
 miec / a zabiy ktore po nich sa / mowi Pan:
 a na wssiem vczyi podlug tego iakom rosta
 zat. Stos wojny w ziemi / y zburzenie wiel-
 kie. Jako sie zlamat y strusyt mlot wssyst-
 kiey ziemie: Jako sie obrociła w pustynia
 Babilon miedzy narody: Vaidlitem cie / a
 poimanes ty Babilon / a niebaeczytos: nale-
 ziones y zachwycone / izes Pana (na tho)
 wyzwato. Otworzyt Pan starb swoy / y wy-
 niosl naczynie gniewu swego / bo ma spra-
 we Pan Bog zastepow / w ziemi Chaldehy-
 skiej. Chodzie sam do niey od ofstacznich
 kraiorw ziemie / otworzcie aby wolniey sli-
 ci coby ia tlocyli: zmieciecie z drogi kamie-
 nie / y vczyicie z nich stoty / a zabiycie ia: a
 niech nie zostanie. Rozproscie wssystki
 mocarze ie / niech ida na stracenie: Biada
 im bo przysiedt dzien ich / czas nawiedzenia
 ich.
 Krzyk vciekacych / y tych ktorzy sie wym-
 kneli z ziemie Babilonskiej: aby zwiastowa-
 li na Syonie pomste Pana Boga naszego /
 pomste kosciota iego. Przyzowcie przeci-
 wo Babilonu w obec wssystkie meze ktorzy
 ciagna tuk / potozcie sie przeciwno niemu
 wototo / aby zaden nie vssedi: oddayciez mu
 wedlug vczynku iego: podlug tego wssyst-
 kie co czynilo / vczyicie mu: boe sie przeci-
 wo Panu wspinalo / przeciwno swietchemu
 Izraelowi. A przeto beda padac miodzien
 cy iego po vlicach iego / y wssyscy mezowie
 rycerscy iego / vmilka na on dzien / mowi
 Pan. Oto ia do ciebie ty hardy / mowi Pan
 Bog zastepow: bo przysiedt dzien thwoy /
 czas nawiedzenia twego. A padnie ten py-
 sny y obali sie / a nie bedzie ktoroby go po-
 niosl: y zapale ogien w miesciech ie / y po-
 zrze a popali wssystko okoto niego.
 To mowi Pan zastepow / Potwarz a
 besprawie cierpia synowie Izraelsci / spotu
 y synowie Judscy / wssyscy co ie poimali trzy-
 maia / a niechca ich wypuscic. Odkupiciel
 ich mocny: Pan wssich zastepow imie iego
 sadem bedzie bronit rzeczy ich / aby prze-
 strasyt ziemie / y zrusyt obywatele Babilon-
 skie. Miecz (przydzie) na Chaldehycki /
 mowi Pan: y na obywatele Babilonskie / y
 na kruzeta / y na medrce iego. Miecz na
 wieszczyki iego / ktorzy zgupieia. Miecz
 na mocarze ie / ktorzy beda sie bac. Miecz
 na konie iego / y na wozy iego / y na wssystek
 pospolity lud ktory jest w posztodku iego:
 a beda iakoby niewiasty: Miecz na starby

Hiere: 51.

Hiere: 50

Jeremiasz.

Gene: 19. iego/ktore beda rozdarte. Suchosc na wo-
dy iego bedzie/y wyschna: i: jest ziemia ry-
tych obrazow/a w cudach beda sie chubic.
A przeto beda smotowie mieszkac z ssalona-
mi/z zboycami (albo dzikimi mezmi): y be-
da w nim mieszkac Strusowie:y nie beda w
nim wiecey mieszkac na wieki / ani bedzie
zbudowane od narodu do narodu. Jako
Pan wywrocil Sodome y Gomorhe/y oko-
liczne (miasta) ich/mowi Pan: nie bedzie
tam mieszkac maz / ani bedzie w nim prze-
mieszkanat syn czlowieczny.

Hiere: 50.
Deute: 28. Oto lud przychodzi od putnocy/ y narod
wielki/ y krolowie mnodzy rusza sie od kra-
iow ziemi. Wezma luk y tarcza: okrutni
a nie lutosciwi sa: Stos ich bedzie ssumiec
a brzmiec by morze / a wsiada na konie iako
maz gotowy ku boiowi przeciwko thobie
corko Babilonska. Wslysat Krol Babilon-
ski powiesc onych / y wpadly mu rece iego:
vcist go ogarnat / a boleśc iako niewiasthe
rodzaca. Oto iako Lew wynidzie z nado-
sci Jordanskiej do piekności duzej: Bo mu
kaze pretko biec kniey: A ktoz bedzie thak
wybrany ktoregobym przetozył iemu: Bo
y kto jest mnie podobny: A kto mie scierpi:

Hiere: 49. y ktory jest ten Pasterz ktoryby sie zastawil
twarzy moiej? A dla tegoz sluchacie rady
Panskiej/ktora w swym rozumie postano-
wil przeciw Babilonu: y mysl iego ktore
wmyslit przeciwko ziemi Chaldeyskiej. Jes-
li ich nie sciagna malutcy z trzod/iesli nie
bedzie rozmiorane pospotu y z nimi mieska
nie ich. Od trztyku poimania Babilonskie-
go/zatrzesla sie ziemia / a wotanie miedzy
narody slyszane jest.

Cap: 51.

Omylnie sie rzeczy ktore mialy podkac Babi-
lon y obywatel iego/ Od Medow narodu okrutne-
go.

Hiere: 25.
50.

Lo mowi Pan / Oto ia podwio-
de na Babilon/ y na obywatel-
le iego / ktorzy serce swoje pod-
niesli przeciwko mnie: iakoby
wiatr powietrza morowego.

A posle do Babilonu przewinacze / y wy-
wywiecia go / a poburza y skaza ziemi iego:
i: przysli nań ze wssad w dzien vtrapienia
iego. Niewyciagaj ktory ciagnie tuku swe:
a niewychodz w pancierz obleczoney. Nie-
przepuszczajcie mtodziencom iego / wybiy-
cie wssystko rycerstwo iego. A beda padac
zabici w ziemi Chaldeyskiej y ranny po kra-
inach iego. (Bo niebyl owdowiat lud Is-
raelsti y Judsti od Pana Boga swego/ Pa-
na zastepow.) Ale ziemia ich napelniona
jest grzechem od swietego Israelskiego.

Hiere: 50.

Wcielajcie z posrzedku Babilonu/ a za-
choway ieden kazdy dusse swoje/ niezamil-
czajcie nad nieprawoscia iego: Bo jesth
czas pomsty iego od Pana/ on odda wza-
iem iemu. Kielich zloty jest Babilon w re-
ce Panskiej / vpaiaacy wssystke ziemi: z
iego winy pili narodowie / a przetoz sa zo-
russone. Nagle vpadlo Babilon/ y podruz-
gotato sie: wyjcie nad nim / przytozcie zy-
wice na boleśc iego/owa snadz sie wyleczy.
Leczyli syny Babilonu/ a nie jest vztrowio-
ny / opuścmy go / a podz kazdy znas do
ziemi swojej: Bo doszedl az do obtozow. Wyniosl
Pan sprawniedliwosci nasse / podzcie po-
wtadamy na Syonie sprawe Pana Boga
nassego. Zaostrzajcie strzaly / anapet-
niaycie saydaki: Bo wzbudzil Pan ducha
Krolow Medkich: a przeciwko Babilo-
nowi mysl iego jesth / aby go zatracit: Bo
pomsta Panska jest/ pomsta kosciotá iego.
Na murzech Babilonskich podniecicie cho-
ragiew: przyczynajcie strazey: postawcie
stroze/gotuycie zasadzki/ Bo vmyslit Pan
vczynit cokolwiek mowit przeciwko oby-
watelom Babilonskim. (Babilonie) Kto
ry lezys nad wielkimi wodami / bogathy w
skarby/przyszedl koniec twoy/ na iedne sto-
pe wyciecia twego.

Przysiaget Pan zastepow na dusse swoje/
ze cie tak napetnie ludzmi/ iako Chrzaszcza-
mi/ a nad toba piosnka marynarska bedzie
spiewana. Ktorey vczynit ziemi w mocy
swoiej/ y sprawil okrag (swiatá) w ma-
drosci swojej/ a roztropnoscia swa rozpo-
starl niebiosá. Gdy on wyda glos/dziwnie
sie mnoza wody na niebie: Ktorey podnosi
obtozki od kraiu ziemi / tyskawice w deszcz
vczynit: y wywodzi wiatry z skarbów swo-
ich. Schal sie glupim kazdy czlowiek od v-
miejtnosci: zawstydzil sie kazdy zlewacz
w swym obrázie rytym: Bo omylnie jest ono
co on vlat/ y ducha w nich niemasz. Marne
to sa sprawy/ y posmechu godne/ czasu na-
wiedzenia swojego zagina. Nie iako the-
rzczy/ jest czaska Jakobowa: i: ktory wssy-
stkie rzeczy vczynit onci jest/ a Israel berto
dziedzictwa ie: Pan zastepow imie iego.

Rostracasz thy mnie horeza wojenne/ a
ia rostrace na thobie narody/ a wytrace w
tobie Krolestwa: y rozbije na tobie konia/
y iczdzce iego: y rostuka na tobie woz/ y te-
go ktory nań wsiada: A rostrace o cie meza
y niewiaste/ a rozbije o cie starego y dziecie
y stuka o cie mtodzienia y pánne / y rostra-
ce o cie Pasterza y trzode iego/ y stuka o cie
oracza y robotny dobytek iego/ y potuka o
cie Woiewody y Vrzedniki. A dla tego od-
dam Babilonowi/ y wssiem obywatelom

Isaie: 48.

Hiere: 25.

Isaie: 21.
Apoca: 14.
518.

Iudic: 2.
3 Reg: 11.

Hiere: 22.

Psal: 134.

ziemie

Jeremiasz.

Niemie Chaldeyskiey/ wssytko zle ich ktore
uczynili na gorze Syon/ przed wassymi o-
czyma/ mowi Pan.

Oto ja do ciebie goro śmierć przynoszę
ca mówi Pan/ Ktora zarażaś wssyście zie-
mie: a wyciągne ręke moje na cie y wytoczę
cie z stat/ a dam cie na gore spalenia. A nie
weźma z ciebie kamienia na węgiet/ ani
orela na grath/ ale będzieś wiecznie za-
trącona/ mówi Pan. Podnieście chora-
gię w ziemi: trąbcie w trąbe między Na-
rody: potwierdzaycie na Babilon narody:
przyzwoćcie przeciw niemu Krolow Ara-
rāt/ Menni/ y Ascenez: policzcie przeciw-
ko niemu woysto/ przywiedźcie konia iako
chrzasczą żadtaśtego. Poswiećcie przeciw
niemu narody/ Krole Medskie/ Woiewody
iego/ y wssyście vrzedniki iego/ y wssyście
ziemie wladarstwa iego.

W záttrzebie sie ziemiá / y záttrwoży soba:
Bo sie ocknie przeciw Bábilonowy mysl
Pánska / aby zložyl ziemié Bábilonu pusty
niá y tu miešťtániu nieposobna. Przestá-
li mocarze Bábilonšcy Boiu / miešťtáli w
twierdzách: požártá jest moc ich / y stáli sie
iáko niewiásty: zápalone la przybytki iego
potámáne regle ie°. Biegun biegunowi w
droge zaydzie: á poset pothka sie z poslem:
žeby zwiáštowali Krotowi Bábilonškiemu
iž dobyte jest miásto od kónca áž do kónca: y
brody záškoczo no / á ieziorá zápalone og-
niem / y mežowie wojenni sthrwożyli sie:

Abowiem to mowi Pan zastepow Bog
Izraelski: Córka Babilonska takto boisko/
czás młocenia iey (przyszedł): niedługo te
mu / iż przydzie czas żniwa iey. Zjadł mie/
pożart mie Nabuchodonozor Król Babi-
lonski: uczynił mie częzym naczyniem: pot-
knął mie by smok / nątkat brzuch swoy ro-
skossa moia / y wygnat mie. Nieprawosć
przeciwno mnie / á ciato moje ná Babilon
(niech przydzie) powiáda młestkánie Sy-
onu: á krew moia / ná obyváthele ziemie
Chaldeyskiej / mowi Jeruzálem.

A przetoś to mowi Pan / Oto ja bede sa-
dzil spráwé twoje / a pomścze sie pomsthy
twojey: y spustoſze Morze ie^o / y wysuſſe ſrze-
dno ie^o. A bedzie Babilon gromádami / mie-
ſſanie ſmokow / dzitw y pogwiſzanie / prze-
to iſz w nim nie bedzie obywatela. Poſpolu
by Lwi beda ryczeć / beda ná ſobie koſmy
targac by Lwifowie. W goracoſci ich po-
toſze picia ich: y popoie ie / aby poſneli / y
ſpáli ſen wieczny / a nigdy nie powſtali: mo-
wi Pan: Dowiodé ie by bóránki ku zába-
cni / y iáko bórány z koſty. Jákoż dobyte ieſt
ſelách / y poimána ieſt názacnieyſſá wſſyt
kiey ziemie: Jákoż ſie ſtáto ná podziwienie
Babilon miedzy narody: Wzdelo ſie ná

Babilon morze: mnoſtwę wátow iego przy
kryty ieſt. Stráty ſie miáſtá iego podziwie-
nim wielkim: ziemiá nieſpoſobná ná mie-
ſzkanie y puſta/ ziemiá w Ekhoreyby żadný
nie mieſzkał/ ámi poydzie/ przez nie ſyn cżto
wieczy. Náwiedze teſz Belá w Babilonie/
y wjrzuje z wſt ie^o co byt potknátiá nie beda
ſie zbiegáć wiecey do niego Narodowie/
bo záſiſte y mur ſie Babilonſki obali. Wyni-
dźcie z poſrzed iego ludu moy: áby zácho-
wał ieden káždy duſſe ſwoie od gniewu
popedliwoſci Páńſkiey. Aby lepáť nie od-
miekto ſerce wáſſe/ y bálibyáćie ſie ſluchow-
ktore beda ſlyſáne ná ziemi: y przyidzie w
rok ſluch / á pochyim roku ſluch (drugi) / y
niepráwoſć ná ziemi / á pánuiaacy ná pá-
nuiacego.

Dla tegoż oto dni nadechodzą / że nawię-
dże ryte bawiany Babiloński : a wssysthka
ziemia jego bedzie pohánbiona / y wssyscy
zábici jego vpádna w posrząd jego. A be-
da chwate wzdarwać nad Babilonem nie-
biosá y ziemiá / y wssystko co w nich iest : iz z
Putnocy przyjde nań drapieżnicy / mowi
Pan. A iáko wczynit Babilon że padáli za-
bici w Izráelu: thák z Babilonu beda pá-
dác pobić po wssstornkiey ziemi. Ktorzyś
cie vssli mieczowi / chodźcie / niestoycie:
wspomniće z daleká ná Pána / a Jeruzá-
lem niech przydzie wam ná mysl. Záwsty-
dzilismy sie / iżesmy slyšeli sromotne prymo-
wki: okrytá żelizwość obliczá náše: iz przy-
šli obcy ná poświęcenie domu páńskiego.

A przetoż oto dni nadszchodzą / mówi pan
 a nawiedze ryte świątyni jego / y we wszy-
 tkey ziemi jego będzie iek at zraniony. Wy-
 też wstąpi Babilon na niebo / y w pewni-
 na wysokośći mor swoje : odemnie przyda-
 pustofyciele jego / mówi pan. Głos wrza-
 sku z Babilonu / y zburzenie a potharcie
 wielkie z ziemi Chaldeyskiej : Bo spustofył
 pan Babilon / y wythracił sniego głos
 wielki / a beda brzmieć wetny jego / iako
 szum wod wielkich : dat dzwiek głos ich : iż
 przyszedł na nie / to jest / na Babilon / dra-
 pieżnik / y poimani są mocarze jego / y wie-
 dnali tuż ich : bo mocny mściciel pan odda-
 iac odpłaci. A popoie Książetá jego / y Me-
 drce jego / y Wodze jego / y wrzedniki jego /
 y mocarze jego : a beda spać sen wielkisty /
 y nie ocuca się mówi Krol / pan zastepow-
 imię jego.

To mówi Pan za stepow / Mur Babilon
 ſki on náyſſzyſzy / podkopánim bedzie podko-
 pány / y brony ie^o wyſokie ogniem beda wy-
 palone / á robotowánia ludzkie wntwecz
 y Narodow w ogień ſie obroca / á wygina

Słowo które przykazał Jeremiaś Pro-
rocz / Sáraiaffowi synowi Nerye / syna Ma-

Here: 59.

Here: 51

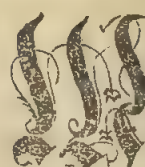
Jeremiaffowe.

isie / gdy siedzi z Sedechiassem Krolewem do Babilonu / czwartego roku krolestwa jego / A ten Sáríaf był Książęciem Proroctwa. / A pisał Jeremiaff wszystko zte / które miał / to przysłać na Babilon w iedne kriegi: wssy / skie słowa te które miał przysłać na Babi / lon. / Ażekł tedy Jeremiaff do Sáríaffa: / Gdy przyjdzieś do Babilonu / a ogladaś / y / przeczytasz te wszystkie słowa / rzecześ: Pa / nie tys mówił przeciwko miejscu temu / a / byś ie zatracił: by nie był kroy w nim mie / szkał od człowieka aż do bydlecta / ażeby było / wieczna pustynia. / A przeczyta wssy do końca / te kriegi / w wiażesz y nich kamien / y wrzu / ciś ie w poszrod rzeki Eufkratzen / a rze / cześ: Tak wtonie Babilon / a nie powstá / nie przed wtrapieniem / które ia przywodzi / nań / y będzie skazy. / Do tchad słowa / Jeremiaffowe.

Cap: 52.

O dobyciu miasta Jeruzalem / o Sedechiasu Krole / mu / o cym wylupiono / syny jego / a przed nim pobito / a samego do Babilonu / a wiedziono / spalenie miasta / wssch rzeczy / tak Krolewskich / jako / Koscielnych / y / lu / dskich / ażeby / Potym Krol Babilon / a / wiodł / ciemnice / Joachima / Krola / Judskiego / y / o / k / a / sat mu / lasse.

4. Reg: 24.

Miał Sedechiasz gdy poczał kro / lować ieden y dwadzieścia lat / a krolował iedenaste lat / w Jeruzalem / a było imie mat / ce jego / Amithal / córka Jere / miaffowa z Lobna. / Ten czynił zte rzeczy / przed obliczym Páńskim / podług wssch / rzeczy / Kthore / czynił / Joacym. / Abo wtem / popedliwosc Páńska / była / nad Jeruzalem / y / nad / Juda / aż ie wyrzucił od oblicza swego / y / odstát / Sedechiasz / od Krola / Babilon / skiego.

4. Reg: 25.

Hiere: 39.

Stało sie tedy / dziewiatego roku / Krol / wania / jego / dzieśiathego dnia / Miesiaca / dzieśiathego: / przyciągnat / Nabuchodon / zor / Krol / Babilon / ski / sam / swa / osoba / y / ze / wsszym / woyskiem / jego / przeciwko / Jeru / zalem / y / oblegli / ie: / y / pobudowali / przeciw / ko / niemu / wieże / a / zameczki / w / koto. / A / było / miasto / w / obleżeniu / aż / do / iedenastego / ro / ku / Krola / Sedechiasza. / Potym / czwartego / miesiaca / dnia / dziewiatego / zaiat / sie / głod / w / miescie: / tak / że / już / niemiá / co / iesc / lud / sie / mie. / Potym / dobyto / miasta / a / wsszy / me / zowie / jego / woieni / w / cietli / wyszedly / z / miasta / w / noc / droga / oney / brony / która / iest / między / dwiema / mur / y / a / idzie / do / ogroda / Krolewskiego / a / na / then / czas / Chaldeyski / lud / leżał / okolo / miasta / y / w / ssi / droga / Kthora / bieży / na / puszczu. / A / woysko / Chaldeyskie / pu / scilo / sie / za / Krolew / Sedechiassem / y / po / i

makgo / na / puszczu / która / leży / przy / Jery / cho: / a / wsszy / sly / y / lud / jego / rozpierz / ch / nat / sie / od / niego. / A / gdy / poimali / Krola / przy / wiedli / go / do / Krola / Babilon / skiego / do / Reblá / tá / Kthore / leży / w / ziemi / Emáth: / y / mówił / kniemu / sady. / Pobit / tedy / Krol / Babilon / ski / syny / Sedechiasffowe / przed / jego / oczyma: / a / le / wsszy / Książę / ta / Judskie / pozabijá / w / Rebláthá. / A / nakoniec / oczy / dał / wylupić / Sedechiasffowi / y / okowat / go / w / pethá / y / przywiodł / go / Krol / Babilon / ski / do / Babilo / nu: / y / w / sadził / go / do / ciemnice / aż / do / smier / ci / jego.

Potym / miesiaca / piatego / dnia / dzieśiate / go / a / to / iest / rok / dzieśiatnasty / Nabuchodo / nozora / Krola / Babilon / skiego: / wssedł / Na / buzardan / Książę / rycerstwa / Kthory / stawał / przed / Krolew / Babilon / skim / do / Jeru / zalem. / A / zapálit / dom / Páński / y / dom / Krolew / ski / y / wsszy / domy / w / Jeruzalem / a / wsselki / dom / wielki / ogniem / spalił. / A / wsszy / mur / okolo / Jeruzalem / zburzyło / wsszy / woysko / Chaldeyskie / które / było / przy / zetmánie. / Ale / ten / lud / w / bogi / y / ostatki / ludu / pospolitego / Kthory / był / zostá / w / miescie / y / zbiegi / Kthory / byli / zbiegli / do / Krola / Babilon / skiego / y / in / e / mnostwo / zaprowadził / Nabuzardan / Książę / rycerstwa / do / Babilonu. / Ale / z / w / bogie / go / ludu / ziemi / zostá / w / Nabuzardan / Książę / rycerstwa / Winogrodniki / y / ora / cze. / Stupy / też / także / Miedziane / które / były / w / domu / Páńskim / y / podstáwki / y / Morze / miedziane / które / było / w / domu / Páńskim / po / tlu / Chaldeyskie / a / Miedz / wsszy / z / nich / zábráli / do / Babilonu. / Cháże / y / Koty / y / widelki / albo / haciki / psáttherze / czaśe / y / moździerzki / y / wsszy / naczynie / miedzia / ne / które / na / posłudze / były / zábráli. / A / wia / dra / y / kádzielnice / y / kusliki / y / miednice / y / lichtharze / y / moździerzki / y / kubki: / co / ich / kolwie / było / złotych / złote: / co / kolwie / srebr / nych / srebrne: / zábrat / sprawca / rycerstwa. / Dwa / slupy / iedno / morze / cíelcow / dwána / ście / miedzianych / Kthory / stáli / pod / pod / stáwkami / Kthorych / był / náprawiat / Krol / Salomon / w / domu / Páńskim: / nie / było / wagi / między / thego / wsszy / naczynia. / Do / z / slupow / osmnaście / tołci / na / wysssa / było / w / iednym / slupie / a / powrozek / na / dwánaście / tołci / obtaczał / go: / a / miá / iosc / jego / była / na / czterzy / pálce: / a / w / natrz / był / czezy. / A / Kápi / telle / albo / makowki / na / obudwu / miedziane: / wysoka / Kápitelle / iednego / na / pięć / tołci: / a / siatki / y / ziarniste / iábłá / na / koronce / wko / to / a / wsszy / miedziane. / Tak / też / był / y / drugi / slup / y / iábłá / ziarniste. / A / było / ziár / nistych / iábłek / Kthore / wsiáły / w / koto / dzie / sie / dzieśiat / y / fiesć: / a / wsszy / iábłek / ziarnistych / stho / były / obthoczone / siatkami.

5. Reg:

Lamentacie.

Wziat też sprawca rycerstwa Sáraia-
ssa kaptana pierwszego / y Soffonia-
ssá kaptana wtorego: y trzech strozow sieni. A
z miasta wziat komornika iednego / ktorzy
byl przednikiem nad wojennymi meżmi: y
siedm meżow z onych ktorzy widali twarz
Krolewsta / ktorzych należiono w mieście
y pisarza krtaze rycerskie / ktorzy wiec pro-
bowat młodych rycerzow: y sześćdziesiat
meżow z ludu oney ziemi / ktorzych należio-
no w poszrod miasta. Te tedy zabrat Na-
buzardan krtaze rycerskie / y przywiódł do
Krola Babilonskiego do Reblata. A pobil
ie Krol Babilonski: a pomordowat ie w Re-
blata w ziemi Emat: y byl zaprowadzony
lud Judski z swey ziemi (do Babilonu).

Ten iest lud ktory zaprowadzil Nabu-
chodonozor siedmego roku trzy tysiacie ży-
dow / y dwadzieścia y trzy. Osmnastego
roku Nabuchodonozor zawiódł z Jerusa-
lem ludzi osmset / trzydzieści y dwie. Roku
trzeciego y dwudziestego Krola Nabuchodo-

nozora / zaprowadzil Nabuzardan spraw-
ca rycerstwa / ludu żydowskiego siedm set /
czterdzieści y piec. A tak wsszego ludu / czte-
rzy tysiacie / y sześć set.

A stalo sie trzydziestego y siedmego roku
zaprowadzenia Joachin Krola Judskie-
go / dwanaastego miesiaca / dwudziestego y
piatego dnia tegoż miesiaca / podniosl E-
wilmerodach Krol Babilonski pierwszego
roku krolowania swego / głowe Joachina
Krola Judskiego: y wywiódł go z ciemnice
A rozmawiat smim dobre rzeczy: y postha-
wit stolec iego / nad stholec inych Krolow
ktorzy byli po nim w Babilonie. A odmie-
nil mu ssaty w ktorych siedziat w ciemnicy
y iadat chleb przed nim po wssystkie dni ży-
wota swego. A potrawy ie / potrawy wie-
czne dawano mu od Krola Babilons-
kiego posthanowione na każdy
dzien / aż do dnia smierci ie-
go / przez wssystkie dni
żywotha iego.

4. Reg: 25.

Koniec Proroctw Jeremiaffowych.

**Poczynnia sie Placslime narzek-
nia Jeremiaffa Proroka / ktore po Żydowsku Cinot /
po grecku Threni / z łacinskiego Lamentacie zowa: Maia piec Kapitul.**

**Stosunek przedeŝtych rzeczy z posledniemi / ktorego acz
w Żydowskich krtiegach nienayduia: ale w niektorych sie Bibliach nayduie.**

Cap: 1.

Stalo sie / gdy ius
byl zawiędziony Lud
Izraelski do wiezienia
y Jeruzalem bylo zbu-
rzone: Siedziat Jere-
miaff placzac / y rzew-
no kwilit to placslime
narzekanie nad Jeru-

zalem / y w gorzkim umysle wzdychajac / a
kaiac / rzekl.

Aleph. Jakoż (teraz) siedzi ono mia-
sto samo (niegdy) pełne ludu: stala sie ia-
koby wdowa pani Narodow: Pani inych
powiatow / stala sie pod dania.

3. Reg: 4.

4. Reg: 25.

Beth. Placzac plakala w nocy / a tzy iey
na policzka iey: niemasz ktoby ia ciešty ze
wsszech milych iey: wssysthey przyiaciele iey
wzgardzili nia / y sthali sie iey nieprzyia-
cioly.

Iob. 6.

Gimel. Zaprowadzil sie Juda dla wiel-
kiego utrapienia / y dla ciešstiey niewoley:
mieszkal miedzy narody / a nie nalazł odpo-
czynku: wssysthey przeciwnicy iego poima-
li go / w wciškach iego.

Daleth. Drogi Syonskie krtai / przetho-
ze niemasz tych ktorzyby przyszli na wroczy-
ste swietat: Wssystkie brony iego pokazone:
kaptani iego krtaiacy: panny iego plugawe /
a samo scianione gorzkošcia.

He. Sthali sie nieprzyiaciele iego glo-
wa / nieprzyiaciele iego z bogaceni sa: iz

h h h h iij

Pan

Lamentacie.

Pan mowil nanie dla mnostwa nieprawo-
ści iego/ działki mâte iego wiedzione sa do
wieżenia przed obliczem trápiacego.

Vau. A odesłła od corti Sionskiej wssel
ka ochedofność iey: sstali sie Kriazetá iey
by bārani nienayduacy pástwey: y slli bez
sł przed wiodacym do wieżenia.

Zain. Wspomniáto Jeruzálem ná dni
utrápienia swego/ y ná wytróczenia/ y ná
wssysthkie požadliwe rzeczy swoje/ kthore
miáto stáradawná/ gdy padat lud iego w
rece nieprzyacielskie/ á niebyto pomocni-
ká. Wyżrzel ié nieprzyaciéle iego/ á po-
smiewáli sie z Sabbót iego.

Heth. Grzech zgrzeszyto Jeruzálem/
przetoż też státo sie niestárecnym: wssystcy
kthorzy ié wielbili/ wżgárdzili im/ iż wyżrze-
li zekżywość iego: ále ono káiác/ obrociło
sie wstecz.

Teth. Plugástwa iego ná nogách iego/
áni pámietháto ná koniec swoy: bārzo theż
iést zložone/ niemáiac poćieszciciela: Weyz-
rzy Pánie ná utrápienie moje/ boć sie pod-
niosł nieprzyaciél moy.

Iod. Reka swóia siegnat nieprzyaciél
do wssch požadliwych rzeczy iego: Bo wi-
dział iż wssli Narodowie do Swiatnice
iego/ o kthorych był zázakat by nie wcho-
dzili do kóściótá twoiego.

Caph. Wssystek lud iego káiacy/ y su-
káiacy chleba: dáli wsselákie kóstkowne rze-
czy zá iádo ná posilenie dusse. Bacz to Pá-
nie/ á pilnie obacz/ zem ci sie sthátó bārzo
podtem.

Lamed. O wy wssystcy kthorzy idziecie
droga/ pilnujcie/ á przypátrzcíe sie/ iesliże
iést bolesć iáko iést bolesć moia: bo mie iá-
ko winnice obrat/ iáko mowil Pan w dzień
gniewu popedliwóści swey.

Mem. Z wysokoći zeslat ogień w kóści
moie/ á wyćwiczył mie: rozrzućł sieć ná
nogi moie/ y obrocił mie wzad: potożył mie
opuściáta/ cáty dzień zátościa skonána.

Nun. Czuto iármzo nieprawóści mo-
ich: stoczyły sie w rece iego/ y wložone ná
moie syie: zemblátá sítá moia: dat mie Pan
w reke z kthorey niebede mogt powstać.

Samech. Odiat Pan wssystkie wielmo-
żne Páni moie ze sřzódku mego: przyzwat
przeciwko mnie cžásu/ áby potárt (meže)
wyborne moie: Jáko w prásie tłoczył Pan
pánné corti Judska.

Ain. Przetoż iá pláczę/ á oko moie wy-
puszcza tzy obfite: iż sie odemnie oddalił po-
ćieszciciel/ náwráćaiacy dusse moie: stáli sie
synowie moi stráconemi/ Bo sie zámogł
nieprzyaciél.

Phe. Rozciagnat Syon rece swoje/ nie
máš kthoby iá poćieszył: Rozkázał Pan prze-

ciwto Jakobowi/ Otkoto mego nieprzya-
ciéle iego: Státo sie Jeruzálem między mi-
mi iáko by splugáwione przyrodzonemi rze-
czámi niewieściami.

Zadic. Spráwiedliwy iést Pan/ ižem
vsthá iego pobudził ku gniewániu. Stu-
chaycie prosse pilnie wssystcy ludzie/ á przy-
patrzcie sie bolesći moiey: pánný moie/ y
młodzienci moi/ possli do wieżenia.

Coph. Przyzwatém przyációt moich/
á oni mie podessli: káptani moi/ y stharcó-
wie moi/ w mieście pogineli: iż nábywáli
iádo sobie/ áby byli possili dusse swoje.

Res. Obacz moy Pánie żeć sie fránuie/
ztrwożył sie brzuch moy: wywrocilo sie ser-
ce moie we mnie sámym/ boćiem pełne go-
rzkości: przed miástem zabýja miecz/ á do-
má śmierć podobná iést.

Sin. Stysyli iż iá kám/ á nie iesth then
kthoby mie ciessyl: Wssystcy nieprzyaciéle
moi vssyli zte przygody moie/ rádownáli
sie stego/ ižes ty vczynil: Przywiodles dzien
poćiechy/ á beda mi podobni.

Thau. Wtuch wnidzie wssystko zte ich
przed ciebie: á obierz ié też by winnice iá-
koss y mnie obrat dla wssch nieprawóści
moich: ábowiem mnogie sa kánia moie/
á serce moie zátośnie.

Cap. 2.

Aleph.

Jáko okrył mrokiem w popedli-
wóści swóiey Pan corté Sion
ska: zrzucił z niebá ná ziemié
sláwná Izráelská/ ani sie roz-
pomniat ná podnożek nog swo-
ich w dzień popedliwóści swóiey.

Beth. Zrucił ná dot Pan á nieprzepu-
ścił/ wssystkie ozdóbne rzeczy Jákobowe:
pokásił w gniewie swóim wssystkie obrón-
ne budowania pánný Judskiej y zrzucił
ná ziemié/ pomázat krolestwo y Kriazetá
iego.

Gimel. Zlamat w gniewie popedliwo-
ści swey wsselti rog Izráelski: Odwroczył
zá sie wsspát práwice swoje od obliczá nie-
przyacielskiego: y zápálil w Jákobie nie-
náczey iáko ogień páłaiaczý/ požyráacy
w koto.

Daleth. Wyciagnat tuł swoy iáko nie-
przyaciél/ vmocnił práwice swa iáko gło-
wný nieprzyaciél/ y pobit wssystko co ied-
no byto piękneho ná poyzrzenie w przybytu
ku corti Syonskiej/ wylat iáko ogień zag-
niewanie swoje.

He. Stat sie Pan by nieprzyaciél: ze-
pchnat ná dot Izráelá/ obálił wssystki mu-

Deute: 23.

4. Reg: 6.
Threno: 2.

Hiere: 14.
Threno: 2.

Danie: 9.

Thre: 2.

Threno: 4.

1. Para: 29.
psal: 98.

Jeremiaffowe.

Jer: 7.

ry iego / rozmiotat Basty iego / y zageścił w corce Judskiej poniżonego y poniżona. Vau. Rozmiotat równie iako ogrod namiot swoy / zborzył przybytek swoy / za pamiętat Pan w Syonie swietą y Sobboty: a na vraganie y na zagniewanie pope dliwosci swoiey Krola y Kaptana.

Zain. Odegnat Pan Otcarz swoy / prze klat swiete miejsce swoje: wydat w rece nie przyjacielskie mury wież iego: wydali głos w domu Pańskim / iako w dzień wroczyſty.

Heth. Myślił Pan rozwalić mur corki Syoniskiej: rozciągnat powrozek swoy / a nie odwrócił ręki swoiey od zatrącenia: ptak at parłan / y mur sie pospolu rozypat.

Jer: 52.

Teth. Wronely w ziemi brony iego / ską żit y podruzgotat regle iego / Krola iego y Kriazetá iego w narodziech: Niemáš zako nu / a prorocy iego nie nálešli widzenia od Pána.

Iod. Siedzieli ná ziemi / vmilkneli stár comie corki Syon / potrzegli popiotem gto wy swoie / przepasáli sie wloſienmi / porzu cíli ná ziemi gto wy swoie panny Jerozo limskie.

Threno: 1.

Caph. Vſtháły od ptáczu oczy moie / ſtrwożyły ſie wnetrznosci moie: wybiegła ná ziemié wathrobá moia / dla ſharcia gwałtownego corki ludu mego / gdy om dlewáły máte dziatki / y te ktore pierſi zſe / ná vlicach mieſcick.

Lamed. Mátkam ſwoim mówili: Gdzie ieſt pſſenica / y Wino: gdy om dlewáli iako ranni po vlicach mieſcick: gdy vmierali ná rękú mátek ſwoich.

Mem. Komuż cie przyrownam: álbo komu cie przypodobie corko Jerozolimska: z kim cie zrownam / a poćieſſe cie panno corko Syonſka: Boć wielkie ieſt iako mo rze ſkázenie twoie: A któż cie vleczy?

Jer: 5.

14. & 23.

27. & 29.

Nun. Prorocy twoi wydali thobie rze czy fáteſſne á gtupe: ánić oznáymáli nieſ práwosci twoiey / áby cie byli ku pokucie wyżywali: ále widálić przymowánia fáte ſne / y wyrzucánia.

Samech. Kláſkali ná toba reťomá wſſy ſicy ktorzy ſli droga: pogwozdáli á kivali głowa ſwa ná corka Jerozolimska / mo wiac: A onóž tho ieſt miáſtho / doſkonátey pieknoſci / rozrádowánie wſſtorntiey ſie mie:

Phe. Otworzyli ná cie vſtá ſwoie wſyſt ce nepřzyaciéle twoi: krzykali y ſgrzytáli zebámi / a mówili: Pożrzymy: Otho dziſ iuž ten dzień ktoregoſmy czeekali / náležíſ my / widzieliſmy.

Leuit: 26.

Ain. Vczynił Pan co myſlił / wypelnił mowę ſwa ktora byt przykazat ode dni ſtá rádámych / Skáſit / a nieprzepuſcił / y w

wieſelił nad toba nepřzyaciéla / a podwoy ſyl rogi nepřzyacióti twoich.

Zadic. Wotáto ſerce ich do Pána ná murzech corki Syoniskiej / Wywiedź iako rzekę izy przez dzień y przez noc: nie day ſo bie odpocýnku / y niech nieprzeſtawa ſrze nica oká twoiego.

Coph. Powſtań / Chwal w nocy ná po czátku czucia: Wyliey iako wode ſerce ſwe przed oblicznoſciá Pańſka / podnieſ knie mu rece twoie zá duſſe mátych dziaték two ich / ktorzy pomarli głodem ná poczátku wſſech tretim.

Res. Obáč moy Pánie á przypátrž ſie pilnie kogoſ ták bázro iako wino obrat / a wieci iuž beda teſc niewiaſty plob ſwoy / dziatki máte ná piedzi: gdyſ iuž ná ſwie thym mieyſcu Pańskim zábiłá Káptaná y Proroká:

Sin. Leżeli po ziemi ná dworze dziecie y ſtárzec: panny moie y młodzienci moi po pádáli od mieczá: pobiteſ ie w dzień pope dliwosci twoiey: pobiteſ / ániſ ſie złuto wat.

Thau. Przyzwateſ iako ná wroczyſty dzień / tych ktorzyby mie ſtráſſyli w okolo / a niebyt w dzień pope dliwosci Pańſkiej kthoryby vciekt / ábył zoſtáwion: kthorem wychował y wyżywił / nepřzyaciéle moy potrácił ie.

Cap: 3.

Aleph.

A maž widzac chudobe moie w rozdze zápalczywoſci iego. A

leph. Popadzał mie / y przy wiodł w ciemnoſci / y nie w ſwiátloſci. Aleph. Tylkoć ná mie obrocił / y náwrócił reť ſwoie cáty dzień.

Beth. Stára vczynił ſkore moie y čiáto moie / ſtárt we mnie koſci moie. Beth. Obudował okolo mnie / y obtoczył mie żolcia y práca. Beth. W ciemnym mieſcu po ſádził mie / iako vmárte wiekuiſte.

Gimel. Obudował przećiwko mnie / ábym nie wyſſed: obciażył peto moie. Gimel. Ale teſ y gdy beda wotat á proſil / wy pchnat modlitwę moie. Gimel. Zágro dził drogi moie kámienní gránowithemi ſcieſſki moie wywrócił.

Daleth. Stał mi ſie Viedzwiedziem ná zbrádzie leżącym: Zwem w mieſcach ſtry tych. Daleth. Scieſſki moie wywrócił / a mnie zla mat / vczynił mie ſpuſkoſſonym

Daleth. Wyciagnat tuł ſwoy / a po

Deute: 4.

4. Reg: 6.

Threno: 4.

ſtáwił

Lamentacie.

Hier: 20.

stawił mi sobie jako cel przeciwko strzale.
He. Wstrzelit w nerkę moję strzaty są
daku swego. He. Schatem się na poś-
miech wssiemu ludu memu / pieśnią ich (by-
tem) cały dzień. He. Włapetnit mie gorz-
kości / wpoit mie piotunem.

Vau. X potamat na porząd żeby moje /
natarmit mie popiotem. Vau. X wypes-
dzona jest spokoju duszą moją / zapomnias-
tem dobrych rzeczy. Vau. X rzektem / zgi-
nat już koniec mój / y nadzieją moją od Pa-
nā.

Zain. Wspomni na chudobę y na wy-
kroczenie moje / na piotun y na żołą. Zas-
in. Pilnie to będę pamiętał / y vschnie we
mnie duszą moją. Zain. To sobie rozpo-
minając w sercu moim / w Bogu będę miał
nadzieję.

Psal: 15.

Heth. (Jesseze to) Miłosierdzia Pań-
skie że nie jesteśmy wyniszczeni: żeć nie wsta-
ły z lichowania iego. Heth. Poznałem o-
świtanie / że mnoga jest wiara twoja.
Heth. Czaszka moja Pan / rzekła duszą mo-
ją / przetoż będę go czekał.

Psal: 21.

Teth. Dobryż to jest Pan tym którzy w
nim nadzieję mają / duszy tej która go szu-
ka. Teth. Dobra rzecz jest oczekiwać z
milczeniem zbawienia Bożego. Teth. Do-
bra rzecz jest meżowi / gdy ponieś się iarzmo
z młodości swojej.

Iod. Będzie siedział szczególny a będzie
milczał: iż się wyniosł sam nad siebie. Iod.
Położy w prochu wstęgi swoje / owabi śniac
był i tak nadzieją. Iod. Da bliżacemu się
lice swe / będzie się bragać.

1. Reg: 2.

Caph. Boć wżdy nie odpędzi nawięki
Pan. Caph. Boć aż odrzucił / ale się zlu-
tuie według mnożstwa łaski swoich.
Caph. Abowiem nie poniżył z serca swego
ani odrzucił synów ludzkich.

Lamed. Aby scharł pod nogami swemi
wssytki wieżnie ziemi. Lamed. Aby na-
chylit sadu meście przed oblicznością twa-
rzy Wawyskiego. Lamed. Aby przewo-
cił cztowieka na sadzie swoim / Pan o tym
nie wiedział.

Job: 13.

Psal: 31.

Mem. X któż jest takowy któryby rzekł
aby się stało / gdy Pan nie rozkazał. Mem.
X wstęgi Wawyskiego niewyniada ani zte ani
dobre rzeczy. Mem. X przecież semrat chto
wieł żywy. maż za grzechy swoje.

Nun. Dowiadujemy się drogą nasych / a
sukawmy / y wroćmy się zaś do Pana. Nun.
Podnieśmy sercā nasze y z rekami do Pana
ku niebu. Nun. Wysmy sami nieprawie-
cynili / a ku gniewusmy wyzywali: przetoż
się ty wprosić dać niechceś.

Samech. Przykryteś nas popedliwo-
ścią / y wbiłeś nas: pobiteś nas a nie prze-

puszcites nam. Samech. Zasthawites się
obłotem / aby do ciebie niedosła modli-
twā. Samech. Wykdrzeniemiem / y ob-
ruczeniem / uczynites mie w posrzedku
ludzi.

Phe. Rozdarli na nas wstęgi swoje wssy-
cy nieprzyjaciele nasi. Phe. Strachem y si-
dłem scharł się nam prorocwo / y strusse-
nie. Phe. Wpuszty wod wywiodło oko mo-
je / w potarcie corti ludu moiego.

Ecclesi: 3.

Threno: 1

Ain. Oko moje utrapione jest / ani prze-
stało / przeto że nie było odpoczynku. Ain.
Aleśby pożył a obaczył Pan z Niebā.
Ain. Oko moje odarto dusze moje / we
wssytkich cortach miastā moiego.

Zadic. Lowiąc utowili mie iako ptakā
nieprzyjaciele moi darmo. Zadic. Wpadł
w iame żywot mój / a przytożyli mie kamie-
niem. Zadic. Rozlały się wody nad gło-
wa moją / rzektem X Jużem zginat.

Koph. Wzywatem imienia twego Pa-
nie z Jeziorā na ostatczniejszyego. Koph.
Głos słyszałeś mój: nieodwracay się wch-
thwego od kania mego / y wotania me-
go. Koph. Przybliżyłeś się (ku mnie) w
dzień gdy mnie wzywał / rzektes mi: Nie-
boy się.

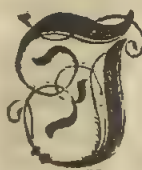
Res. Sadzites Panie rzecz dusze mojej
odkupicielu żywota mego. Res. Widzia-
tes Panie nieprawość ich na przeciwko
mnie: osadzieś sad mój. Res. Widziales
ich wssytkę zapalczywość / wssytkie myśli
ich przeciw mnie.

Sin. Słyszales bragania ich Panie /
wssytkie myśli ich przeciwko mnie. Sin.
Wsta tych co powstawali na mie / y rozmy-
ślania ich przeciwko mnie cały dzień. Sin.
Siedzenie ich y powsthanie ich obacz / ia-
ciem jest piosnka ich.

Thau. Oddaś im wzajem Panie: według
uczynków ich. Thau. Daś im tarczę
serca praca a robotę thwoię. Thau. Be-
dzieś ie przesładowat w popedliwości
twojej / a zetrześ ie pod niebiosy Panie.

Cap: 4.

Aleph.

Alkoż się zaczął złoto / odmie-
nił się barmā najlepsza / roz-
mnożane są kamienie Swia-
thnice na przodku wssytkich
vlic.

Beth. Synowie Syonscy zacni / y odzia-
ni przedniemy złotem: iakoż zrownani są
z naczyniem skorupianym / z uczynienym
a robotarzem garnczarskim.

Gimel.

Jeremiaffowe.

ie. 34. Gimel. Ale y iedze obnazyły pierś / kars
mily mlekiem szejnietá swoje: Corká ludu
moiego okrutna iáko Strus ná puszczey.

re: 2. Daleth. Przyschnat iezyk thego co sfa
do podniebienia iego od prágnienia: Ná
lutey profili o chleb / á niebyto kthoby im
go wtomit.

He. Ci co vzywáli rostkossie / pogineli
ná drogách: ci co sie wychowáli w Szártá
cie / dárli sie do gnoiu.

me: 19. Vau. A státa sie nieprawosć corki ludu
moiego wiecfa niżli grzech Sodomeytkow:
ktorzy wywroceni sa we mgnieniu oka / á
niepoinmáli ich rece.

Zain. Bielszy niżli śnieg Názáreyczy
kowie iego / iásnieyszy niż mleko / rumieniszy
niżli stáre kóści Stoniowe / pieknieyszy niżli
Száphir.

al: 101. Heth. Poczerńiáto báziszy niżli węgle
oblicze ich / á niepoználi ich ná vlicách:
przyschná skora ich do kóści: vschná á sšnáta
sie iáko drevno.

Teth. Lepiey byto tym ktore miecz po
bit / niżli tym ktorych pozabiját gład: bo ci
powiedli wytrawieni nieptodnosćia sie
mie:

reute: 28. Iod. Rece niewiast misofiernych / wá
ryzy syny swoje: stáli sie im potráwa w zbo
rzenie corki ludu mego.

Reg: 6. Caph. Wypelnit Pan po peblivosć
swoie / wylat gniew zágniewánia swego /
y podniecít ogień w Syonie / á wypalit fun
damenty iego.

hreno: 2. Lamed. Nie wierzyli Krolowie ziem
scy / y wysytcy obywatelé okregu / zeby wšedł
nieprzyiaciel / y niesprzyjásny cšlowiek bro
nami Jerozolimskimi.

Gene: 9. Mem. Dla grzechow prorokow iego / y
nieprawosći káptanow iego / ktorzy wyle
wáli w posrzod iego krew spráwiedliwych.

Nun. Błakáli sie slepi po vlicách / po
mázáli sie krowia: á gdy niemogli / dzierzeli
faldziste sáty swoje.

Zamech. Oddzeycie splugáwieny / wotá
li ná nie Oddzeycie idźcie prec / nie ríkaycie
sie / bo sie swárzyli y burzyli: powiedzieli
miedzy narodami / Nie bede wiecey mie
stát miedzy nimi.

Phe. Oblicze Pánstie rozdzieliło ie / nie
uczyni by miał weyjrzec ná nie: niewsthy
dzili sie oblicza káptánstiego / ani sie smi
towáli nád stáremi.

Ain. Gdyśmy iessze w cále byli / vstáty
oczy násse ná mární ráturnek náš / gdyśmy
sie pilnie zápatrzáli ná on narod ktory nas
zbáwić niemogł.

Zadic. Slizáły sie stopy násse ná brodze
vlic nászych / przybliżył sie koniec náš / wy
pelnity sie dni násse / bo iúz przyszedł koniec

náš.

Coph. Pretszy byli ci co nas gonili niż
Ortowie niebiescy: po gorách gonili nas /
ná puszczey zásadzki ná nas czynili.

Res. Duch vsthy nászych / Chrystus Pan
poiman iest w grzechách nászych: kthore
musimy mo wili / w cieniu twoim bedziemy
žyc miedzy narody.

Sin. Rozráduy sie á rozwesel corko E
domska kthora mieszká w ziemi Hus: y do
ciebie też doydzie kielich / vpijesh sie / yobná
žona bedzieš.

Thau. Wypelnitá sie nieprawosć two
iá corko Syonska / iúz wiecey ktemu (my
sli) nieprzyda / aby cie miał przeniesć: Ná
wiedził nieprawosć twoie corko Edomska
odkrył grzechy twoie.

Cap: 5.

Wodlitwa Jeremiaffa Proroka.

Wspomin sie Pánie
na to co sie nam przy
dátó: pilnie bacz á ogle
day zelywość násse.
Dziedzietwo násse o
brocono iest do obcych
domy násse do cudzych.
Stálismy sie sirotami
bez oycá: mátki násse sa iáko wdowy. Wo
de násse pilismy zá pieniadze: drwá násse
kupowálismy sobie zá placa. Ná d syjami
nássymi zámierzáli sie / sprácowánym nie
dawano odpoczytku. Egipthowi podáli
smy rece / y Asyriyczykom: bysmy sie iedno
chlebá náiedli. Oycowie nászy zgrzešeli / á
iúz ich niemá: á mysimy ich nieprawosći no
sili. Studzy byli pány nássymi: Niebyt kto
by nas wykupit z rék ich. Zá niebespieczno
sćia duš nászych przynosiłismy sobie chlebá /
od twarzy mieczá ná puszczey. Skorá ná
šá iáko piec wygorzáta / od cieštey nawát
nosći głodu. Niewiasty ná Syonie pont
žály / y pány w miástách Judskich. Kria
žetá reka obiešone sa: oblicza stárych ludzi
niewstydžity sie. Młodziencow niewsthy
dliwie vzywáli: á dziatki ná drzewie vpádá
ty. Starcowie pogineli z bron: Młodzi z ko
ru spiewáiaczych. Vstáto wesele sercá násse
go: obrocił sie w žátość kor náš. Zpádá ko
roná z głowy nássey: biádá nam / ižesmy
zgrzešyli. A dla tego žátošnem sie státo ser
ce násse / przeto zácmity sie oczy násse. Dla
gory Syon iž zginetá: Lisski chodžity po
niey. Ale ty Pánie ná wieki trwáć bedzieš /
stolec twoy od rodzánu do rodzánu. Ciemuž
nas wiecznie zápomináš: opuścisz nas.

Hiere: 4.
Abacuc: 1.

Gene: 2.

Hiere: 19.
Ezech: 18.

Hier: 31.

na długosc dni: Nawróć nas Panie k Tobie
a nawróćimy sie: Odnów dni nasze iako od

początku. Ale zárzućmy odegnać nas/
rozgniewałeś sie na nas przezliś bårzo.

Koniec płacziwego nárzekania Jeremiaśsa Proroka:

Prorocstwo Barucha Proroka.

Kriegi Bárucha Proroka są o słowach które czedł wie-
zniom w Babilonie: Też wspomina o nawróceniu z więzienia/ y o rzeczach
przyszłych. Maia Kapitul sześć.

Cap: I.

Żydowie z Babilonu posłali Kriegi Baruchowe i
dom do Jeruzalem pospolu z piemiadmi zebraniemi.
aby oni offiaruac iupelne offiary Panu modlili sie
za nimi / y za Nabuchodonosora Krola y syna iego
Balthazara a spowiadali sie grzechom swoich.

Esa Słowa
Kriegi które napi-
sat Baruch syn
Nerie syna Ma-
asyassowego syna
Sedechiassowa syna Se-
dei syna Zelchis-
assa w Babilo-
nie piatego ro-

4. Reg: 25.

ku / siódmego dnia miesiąca / od czasu które
go dobyli Chaldeyckowie miastą Jeruzale-
m / y wypalili ie ogniem. A czytał Baruch
słowa tych Kriegi w vssy Jechoniassá syna
Joacyma Krola Judskiego / y w vssy wssy-
stkiego ludu przychodzącego do Kriegi: y w
vssy mocnych synow Krolowskich / y w vssy
starsszych / y w vssy ludu / od namnieyszego do
nawieczniejszego / tych wssysskich ktorzy mie-
skali w Babilonie / przy rzece Sody. Kro-
rzy y słuchaiac płakali / y posćili / y modlili
sie przed oblicznością Pańską.

A nábierali pieniędzy / według tego iá-
ko czyia reka mogła przemoc: y posłali do
Jeruzalem do Joacyma syna Zelcyassá sy-
na Silom Kaptana / y do Kaptanow / y
do wssiego ludu ktorzy mogli być náleżon
przy nim w Jeruzalem / gdy wzięli naczyn-
ie kościota Pańskiego / które byto zábrane
z kościota / aby ie zasie posłali do ziemie Ju-
dskiej / dziesiathego dnia miesiąca Sybá-
nácynie srebrne które był sprawił Sedechi-
as syn Jozyassá Krola Judskiego / gdy był
potmał Nabuchodonosor Krol Babilon-
ski Jechoniassá / y Kriazethá / y więźnie / y
mocarze / y lud ziemie z Jeruzalé / a zápro-
wadził ie do Babilonu. A rzekli: Oto po-
słaliśmy do was pientadze / za które nákup

Deute: 17.

cie zupełnych offiar / y kádzidła / a naczyníe
Nánnu / offiaruyćieś za grzech ná oltarzu
Pána Boga naszego: a modlcie sie za zdro-
wie Nabuchodonosora Krola Babiloniskiego
y za zdrowie Balthazara syna iego / aby by-
ły dni ich iako dni niebieskie ná ziemi. Aby
nam dat Pan moc / y oświecił oczy nasze /
abyśmy żyli pod cieniem Nabuchodonoso-
ra Krola Babiloniskiego / y pod cieniem Bal-
thazara syna iego / ażebyśmy imi służyli ná
wiele dni / abyśmy też náleżli táśke przed ob-
licznością ich. Modlcie sie też y za nas sa-
me Panu Bogu naszemu: bosmyć zgrzeszy-
li Panu Bogu naszemu / a nie odwróćitac
sie popedliwość ie od nas do dzisia dnia.
A czythaycie the Kriegi ktorzemy posłali
do was / aby były czythane w kościele Pań-
skim / w dzień wroczyśty / y w dzień przystoy-
ny.

A bedziecie mówić Panu Bogu nasze-
mu sprawiedliwość: ale nam záwstydzienie
oblicza naszego / iako iest ten dzień / wssyss-
kiemu ludu Judskiemu / y tym ktorzy mie-
skali w Jeruzalem / Krolom naszym / y
Kriazetom naszym / y Kaptanom naszym / y
prorokom naszym / y oycom naszym. Zgrze-
silićmy przed Panem Bogiem naszym /
a nie wierzyliśmy / nie dúffaiac mu: y nie by-
liśmy poddáni temu / aniśmy słuchali głosu
Pána Boga naszego / abyśmy byli chodźili
w przykazaniu iego które nam dat. Od o-
nego dnia ktorzego wywiodł oycie nasze z
ziemie Egipskiej / aż do tego dnia / byliśmy
nie wiernemi przed Panem Bogiem ná-
szym: A rozsposłeni odsthapiliśmy / abyśmy
nie słuchali głosu iego. A trzymało sie nas
wiele złego / y przeklectwa / które postano-
wił Pan Moysesowi słudze swemu / który
wywiodł oycie nasze z ziemie Egipskiej /
aby nam dat ziemie opływająca mlekiem y
miodem / iako po dzis dzień: A nie słuchali-
śmy głosu Pána Boga naszego / podług wssy-
sskich słow Prorockich które słał do nas / y
do Sedziow naszych: ale odeśliszmy ieden
kády w zmysł serca swego zlosćime / sprá-

Hier: 29
1. Timo: 2Baruch: 2
Dante: 9Leuit: 26
Deute: 28

Baruch.

wuac Bogom obcym / czyniac zle rzeczy
przed oczyma Pana Boga naszego.

Cap: 2.

Żydowie będąc w niewoli wynawiały grzechy swo-
je / ie dla nich przypadło na nie wszystko zle / co im by-
ło opowiedziano przez proroka / a tak proszą o miło-
sierdzie / Ktore był obiecał dać przez Mojżesza tym
ktoryby się upamiętali a nawrócili.

anic: 9.

Kzetoż postanowił Pan Bog
nasz słowo swoje / ktore mówił
do nas / y do Sędziów naszych
Ktorzy sadzili lud Izraelski /
y do Krolów naszych y do Kria-
żath naszych / y do wszystkich ludu Izra-
elskiego y Judskiego: aby przrwiódł Pan
na nas wielkie zle rzeczy / ktore się nie stały
pod niebem / iako się stały w Jeruzalem / po-
dług onego / co napisano w Zakonie Mo-
żesowym / aby iadł cięstowię cięto syna swo-
go / i cięto córki swojej. A dat ie pod moc
wszystkich Krolów ktorzy są okolo nas / na
braganie / y na spustoszenie / y między wszy-
stki ludzmi / do ktorych nas Pan rozmio-
tał. A staliśmy się ze spodu / a nie z wierz-
chu: iżesmy zgrzeszeli Panu Bogu naszemu
nie będąc posłusny głosowi jego.

Deute: 28.

Reg: 6.

Baruch: 1.

Panu Bogu naszemu sprawiedliwość:
ale nam y dycom naszym zawstyżenie ob-
licza / iako jest dzisiejszego dnia. Albowiem
opowiadał nam Pan to wszystko zle / ktore
przysłał na nas: a myśmy nie prosili ob-
licza Pana Boga naszego / abyśmy się byli
nawrócili / każdy z nas od drog naszych / bar-
zo złych. A był czynnym Pan we złych rze-
czach / a przrwiódł ie na nas: bo sprawiedli-
wy jest Pan we wszelkich skutkach swoich / kto-
re nam przykazał: a nie słuchaliśmy głosu
jego / abyśmy byli chodzili w przykazaniach
Pani / ktore dat przed obliczym naszym.

Danie: 9.

A teraz Panie Boże Izraelski / Ktorzy
wyrwiódł lud twój z ziemi Egiptzkiej w
rece mocney / y w znamionach / y w cudach
y w mocy / y w wielkiej / y w ramięniu
wysokim / a sprawiłeś sobie imię iako jest
dzisiejszego dnia: zgrzeszaliśmy / niepoboż-
niemy / czynili / nieprawiesmy / działali Pa-
nie Boże nasz / we wszelkich sprawiedli-
wościach twoich: Uciekłeś się odwróci gniew
twój od nas: boć nas już bardzo mało zosta-
ło między narodami / do kadeś nas rozpro-
szył. Wyssłuchaj Panie prosby nasze / y mo-
dlitwy nasze / a wiedz nas dla sam siebie
a day nam nalesć także przed oblicznością
twoją / ktorzy nas zawiedli: aby wiedzieli w
wszystką ziemi / iżes ty jest Pan Bog nasz / a
iż imię twoje wzywane jest nad Izraelem:
y nad rodem jego. Weyrzyj Panie z domu

2. Par: 6.

twego swiethego na nas / a przychyl vchaj
swoiego / y wysłuchaj nas.

Otworzy oczy twoje / a ogladaj: żeć nie v-
márli ci Ktorzy są w piekle / Ktorych duch
wzięty jest od wnetrzności ich / dającą częśc
y vsprawiedliwienie Panu / ale dusza ktora
w zasmuceniu położona jest / prze wielkość
złego / ktora chodzą / schyliwszy się y imia / y
oczy schadzające / a dusza łacina ta dawa
tobie częśc y sprawiedliwość Panu. Bo
nie podług sprawiedliwości oyców naszych
my wylewamy prosby / a prosimy miłosier-
dzia przed oblicznością twoją Panie Bo-
że nasz: ale iżes zeflat gniew twój y zapala
czymosć twoją na nas / iakos mówił przez
proroka slugi twoje / tymi słowy.

Deute: 26.

Isaia: 63.

Psal: 113.

To mówi Pan / Ustawnie ramięnia wa-
szego / y świe wasze / a robcie Krolowi Ba-
bilonskiemu: y będziecie siedzieć w ziemi Kto-
ram dat oycom waszym. Ale jeśli nie będzie-
cie słuchać głosu Pana Boga waszego / a
byscie robili Krolowi Babilonskiemu: za-
tracenie wasze uczynie z miast Judskich / y
z Jeruzalem / y odeymie od was głos wesela /
y głos radości / y głos oblubienicy / y głos
oblubienice / a będzie wylęta ziemia / Bes-
stop tych co by w niej mieszkali. A nie vflu-
chali głosu twego / aby robili Krolowi Ba-
bilonskiemu: y potwierdziles słowa twoje
Ktoros mówił przez slugi twoje Proroki /
aby były przeniesione kości Krolów naszych:
y kości oyców naszych z miejsca swego. A
oto porzucone są na goracu słonecznym / y
na mrozie nocnym: a pomarli w boleściach
co nagorsszych / w głodzie w mieczu / y w wy-
gnaniu. A położyles kości ot w ktorym wzy-
wane jest imię twoje / iako ten dzień: dla nie-
prawości domu Izraelskiego / y domu Jud-
skiego. A uczyniles w nas Panie Boże
nasz / według wszelkiej dobroci swojej / y we-
dług wszystkiego zmiłowania twego one-
go wielkiego: iakos mówił przez slugę two-
go Mojżesza / w on dzień gdyś mu rozkazał
pisać Zakon twój przed syny Izraelskiemi
mowiąc. Nie będziecie słuchać głosu me-
go / thedy tho wielkie mnozstwo / obroci
się w namnięsse między Narodzy / gdzie-
ia ie rozmiecie: boć ia wiem że imię nie be-
dzie słuchał then lud. Jest bowiem then
lud twardey krzyżce: a obroci się ku sercu
swemu w ziemi iectwa swego: a zwiędza
żem ia jest Pan Bog ich: y dam ia im ser-
ce / y zrozumieia: y vsły / a beda słuchac. A be-
da mię chwalić w ziemi niewolstwa swego
y beda pamiętać na imię moje. A odwróci
się od twardego grzbietu swego / y od zio-
scowości swoich / iż wspomiona na dno o-
ców swoich / Ktorzy zgrzeszyli przeciwko
mnie. A odwołam ie zaśie do ziemi Kto-

Hiere: 27.

Deute: 4.

28.

Baruch.

ram przysięgi oycóm ich / Abrahámowi /
Izaakowi / y Jakobowi / y beda w niey pá-
nować y rozmnoże ie / á nie beda vmnieysse-
ni. Postanowie im też Testament iny wie-
kisty / ábym im był za Boga / y oni beda mi
za lud : á nie rusze wiecey ludu moiego sy-
now Izraelskich z ziemie Echoram im dat.

Cap: 3.

Modlitwa wsemlow żydowskich w mawoli Beda-
cych ku Pánu Bogu o slihowanie / gdy sié isz chca
ode zlosci odwrócić. Modlitwa góne náydwana by-
wa / o wcielenu Pána Krystusowym.

A teraz Pánie wsechmoeny Bo-
że Izraelski / dusá w uciskach
duch scisniony wola do cie-
bie: Sluchay Pánie á zmiłuy
sie / bos jest Bogiem miłosier-
nym / zmiłuy sie nad námi: bosmyc zgrze-
szyli przed toba. Bo ty siedzisz ná wielki / á
my poginiemy wiecznie: Pánie wsechmo-
eny Boże Izraelski wysluchay teraz mod-
litwe pomartych Izraelskich / y synow ch /
ktorzy zgrzeszyli przed toba / á nie sluchali
glosu Pána Boga swego / y przypoyty sie do
nas zle rzeczy: Uchciey pomniec ná nie-
prawosci oycow nássych / ále wspomni ná-
reke swa / y ná imie twoie thego tho czásu
Bos ty jest Pan Bog náš / á bedziemy cie
chwalic Pánie / bos przeto dat boiazi swa
wssercá nássé / zebyśmy y wzywali imienia
twoego / y chwalili cie w iectwie nássym:
bo sie nawracamy od nieprawosci oycow
nássych ktorzy zgrzeszyli przed toba. A oto
my iestesmy dzis w iectwie nássym / Ktory
mes nas rozprossyl ná pohánbienie nássé /
y ná przeklectwo / y ná grzech / wedlug w-
ssch nieprawosci oycow nássych ktorzy od-
stapili od ciebie Pánie Boże náš.

Sluchay Izraelu przykazania żywotne-
go: bierz sobie w usy ábyscie vmieli rostro-
pność. Co to jest Izraelu jes ty jest w ziemie
nieprzyciaciol twoich: Zastarzates sie w cu-
dzych ziemie / splugawites sie z vmartymi: po-
czytanes z tymi ktorzy stepnia do piekta.
(toć to jest) Opusciles studnice mądrości.
Bo bys thy byl po drodze Boskiej chodzil /
iáście bys byl zmiestkal w pokoiu ná ziemi.
Wymiaduy sie gdzieby byla rostopność /
gdzie cnotcha / gdzie rozum: chcessi sie za-
raz dowiedziec gdzie jest dlugowieczność
żywota / y pożywienie / gdzieby byla swia-
tosc oczu / y pokoy. Ktoz nálażł miejsce
iey? Ktoz wssedł do skarbów iej? Gdzieś
teras sa Kriazeta Narodow / y ci eo pánu
ia nad bestyami ktore sa po ziemi: ktorzy z-
ptaki niebieskiemi ktrofie stroia: Ktorzy

Srebro skarbá / y Zloto w korym dusia
ludzie / á Konec niemaf nábywania ich
Ktorzy Srebro kua y pieczliwi sa: y niemaf
náleszenia spraw ich.

Wykorzenieni sa / á do piektow zstapili /
y iní ná ich miejsce powstali. Ktobzieney
widzieli swiatlosc / y mieszkali ná ziemi: á-
le drogi kárności niewiedzieli / áni zroz-
mieli sciessek iej / áni iej przyieli synowie
ich / od oblicza ich daleko sie stala: Niesly-
chac bylo o niey w ziemi Chánanieyskiej / á
ni iej widziano w Temán: Synowie też A-
gar ktorzy pilnie szukali rostopności kto-
ra z ziemie jest / kapcowie ziemscy / y The-
mán / y báiacze / y wynaydziciele mądrości
y rozumności: ále drogi mądrości niewie-
dzieli / áni im przysly ná pániac sciessek iej.

O Izraelu / iáko wielki jest dom Boży / y
nieznierne miejsce dzierżawy iego: Wiel-
ki jest / á Konec niemá / wysoki y wieznier-
ny. Thám byli oni zawołani á mánienici
Obrzymowie oni ktorzy od poczatku byli /
wzrostu wielkiego / vmieli woyne. Nie te-
sobie obrat Pan / áni tež ci droge rostro-
pności náleżli: przetoż tež zgineli. A iz nie-
mieli mądrości / záginełi prze swa niemá-
drość. A kto wssapil do nieba / á wzial ia / y
wyywiodl ia z obtokow: Ktoz sie przepła-
wil przez morze / á nálażł ia / y przyniosl ia
nad zloto wyborne: Niemaf thego Echorby
mogi wiedziec drogi iej / áni Echorby mogi
wynálesc sciessek iej: ále Ktory wssyskie rze-
cy vmie / ten ia zna / y wynálażł ia rostro-
pność swoia: Ktory zgotowal ziemie w
wiecznym czásie / y nápełnil ia swierzath o-
druy / o czterzech nog: Ktory wypuszcza
swiatlo / á idzie: y wzowie go / y jest mu po-
slusne ze drzeniem. Swiazdy thakieź daly
swiatlo w strazách swoich / y rozweselity sie
wezwane sa / á rzekly: Jesteśmy gorowe. A
swieciety mu z wdzięczności / onemu kto-
ry ie stworzył. Then jest Bog náš / y niebe-
dzie mian iny przeciwniemu. Then wyná-
lażł wsselka droge kárności / y dat ia Jakó-
bowi sludze swemu / y Izraelowi milemu
swemu: Pochym widzian jest ná ziemi / y z
ludźmi obcowal jest.

Cap: 4.

Jarmalem litnie spuszczenia swego / y pomina syny
swoie áby byli dobrej mysli / i iáko dla zlosci ich dat
ie do wieszenia nieprzyciaciolu / tak nieprzyciaciele idy
ma iás stumie.

A sa Kriegi przykazania Bo-
żego / y zakon ktorzy trwa ná
wielki / wssyscey ktorzy y trzy-
máia / przyda ku żywotowi:
ále ktorzy go opuszczaia / przy-

da ku

Hiere: 2.

Deute: 4.
Hiere: 23
Psalm: 144.

Gene: 1.
Iofue: 10.
Esai: 38
Ecclesi: 4.

Ioan: 1.

Baruch.

da ku śmierci. Nawróć się Jakobie / a
chwyć się go / chodź droga ku błasku iego prze
ciw światłości iego. Niedaway inemu cci
a sławy twojej / a dostojenstwa swego na
rodowi obcemu. Błogosławienisty Jsrá
elu: iż te rzeczy które się Bogu podobają /
nam są iawne. Bądź lepszy myśli ludu Bo
ży / pamiętliwy Jsráelu. Zaprzędnicie
narodom / nie na zatrącenie: ale przetho
żeszcie w gniewie Bożym wyzwali Páná
na gniew / iestecie też wydaní przeciwni
kom. Abowiem pobudziliście tego który
was wezwał Bogá wiecznego / ofiary cży
niac dyabelstw á nie Bogu. Zapamięta
liście bowiem onego który was wychował
a zasmucaliście mamkę wáśse Jeruzálem.
Bo widziáło Jeruzálem / karanie od Bo
gá przychodzące na was / y mówiło / Słu
chajcie pograniczní Syonu: boć przywiodł
na mnie pan żat wielki: bom widziáło wiecie
nie ludu moie / synow y corek moich / które
na nie przywiodł Wieczny. Bo chowátam
ie z radością: a opuściłam ie z płaczem y z
żałością. Niech się żaden nieráduie że mnie
wdowoy y ofierociáley: od wielu iestem opu
sżoną / dla grzechow synow moich / że się
wychylił od zakonu Bożego. A sprawiedli
wości iego niewiedzieli ani chodzili drogá
mi przkazań Bożych / ani ścieżkami praw
dy iego / sprawiedliwości chodzili. Niech
przyda pograniczní Syonu / a niech wspo
mináia na wieszenie synow y corek moich /
które na nie przywiodł Pan wieczny. Boć
przywiodł na nie naród z daleká / naród
niecnotliwy / a inego ięzyká: którzy się nie
wstydzili stárcá / ani się złutowáli ná dzie
ciecie: y zawiędli precz mite mnie wdowoy /
y przez synow sáma sęzegluna zostáwili.

A iá theraz co wam moze pomoc? Bo
ten który na was przywiodł the złe rzeczy /
tenże was wródrze z rąk nieprzyjaciół wá
sych. Chodźcie synowie / chodźcie: boć iem
iá sámiuctá zostáwioná. Zwłóktám z sie
bie sáre pokoiu / a obłóktám się w wor mo
dliwy / y bede wótáta do Nawysszego zá
dni moich. Bądźcie lepszy myśli synáctwa
wie / wótáćie do Páná / a wyrwieć was z
ręki krtáżat nieprzyjaciół. Boć iem iá miá
stá nádziecie ná wielki o zbáwieniu wáśm:
y przysło mi rozrádowanie od swiętého
ná miłosierdziem / ktore wam przydzie
od wiecznego zbáwiciela náśsego. Bom ci
się swámi rośtháto z álem y z płaczem: ále
mi was záá przywiedzie Pan z radością y
z wciecha ná wielki. Bo iáko widzieli sáśie
dzi Synowcy wieśnienie wáśse od Bogá: rák
w rychle ogladáia zbáwienie wáśse od Bo
gá / ktore przydzie na was z wielką cciá /
y z swyetnością wiekniśta.

Synowie cierpliwie znóście gniew / kto
ry przypádl ná was: Abowiem przesládo
wał cie nieprzyjaciół twoy / ale w rychle o
gladáie zatrącenie iego: a ná sşyie iego ná
stapiś. Kocháńcowie moi sşli po drogach
ostrych: bo byli wiedzieni równie iáko trzo
dá rozczárgána od nieprzyjaciół.

Bądźcie dobrej myśli synowie / a wótá
cie do Páná: boć będzie pámiatka wáśsa y
tego który was záwiodł: Bo iáko był zmyśl
wáś abyście obłádzili od Bogá: w dzieśie
ciór ná sob záá tháł wiele náwroćniśsy się
będziecie go sşukáć. Abowiem który ná
was przywiodł / the złe rzeczy / tenże záśie
przywiedzie wam wiekniśta wcieche z zbá
wieniem wáśm. Bądź dobrej myśli Jeru
zálem: bo cie ten nápomina ktory cie miá
nował. Szkodnicy zgina ci co ciebie nádzi
li: a którzy się kocháli z wpađku twego / be
da skaráni. Miásta którym sşużyli synowie
twoi / beda karáne y ci którzy pobráli syny
twoie. Bo iáko się rozrádowáto z obale
nia twego / a weselito z wpađku twego: rák
się zásmuci z sşustoszenia swego. A będzie
odciete rozrádowanie innośtiwá iego / y ob
rádowanie iego będzie mu ná záloś. Przy
dzie bowiem ná nie ogień od Wiecznego /
ná długowieczne dni / a beda w nim mie
sżać Czárci przez wiele czásow. Ogladni
się Jeruzálem ná wschód słońcá / a obacz wcie
che ktora tobie przychodzi od Bogá. Abó
wiem oto przychodzą synowie twoi ktoreś
rospuściło rosprossone: przychodzą zgro
máżeni od wschodu słońcá áż do zachodu
ná słowo swiętego / rozrádowáwşsy się ná
część Bogu.

Cap: 5.

Káże miástu Jeruzálem nawlec iálobe / przeto że sy
nowie iego z poháńbieniem wiedzieni do wieszenia /
sława záá miáta być odwiedzeni ná swe miejsce.

Nawlecź się Jeruzálem z sşáthy
żálobney y utrapienia twego:
oblecź się w ozdobe y część tej
sławy / ktora ty máś od Bogá
wiekniśta. Oblecź się w sówita
sşáte od Bogá sprawiedliwości / a wlot ná
głowe twa czápkę cci wieczney. Bo Bog
vkáże swięthność swá w tobie / ktora iest
pod niebem. Miánowáne bowiem będzie
tobie imie twoie od Bogá ná wielki. Pokoy
sprawiedliwości / a część pobożności.

Powstań Jeruzálem sşoyże ná wysokó
ci / a obezrzy się ná wschód słońcá / y oglá
day zebrane syny twoie od Wschodu słońcá
áż do Zachodu / ná słowo swiętého rádu
iacy się / z Bożey pámieci. Abowiem wysşli

2. Reg: 16.

Esai: 55.

Hiere: 50.

Reg: 17.
25.

Deute: 28.
Hier: 5.

Deute: 4.
30.
Isal: 129.

od ciebie pieśńo wiedzieni od nieprzyjaciół
ale przymiędzie ie Pan do ciebie niesione
ku ci iako senny koronne. Bo wymyslił Pan
poniżyć każda wysoka gore / y skąty wieczone
y padoty wyrównać za równo z ziemią: aby
siedli lud Izraelski pilnie ku ci Bożej. A
zasłonił y lasy / y każde drzewo wdzieczne
Izraela / na rostkazanie Boże. Bo przymie
dzie Bog Izraelski lud z wciessenim / w
światłości Najestatu swego / z miłosier
dziem y sprawiedliwością kthora iesh od
niego.

Cap: 6.

List który posłał Jeremiaś prorok do Żydów w
wiezieniu do Babilonu / a ie Báruch pisał then list /
prietos in przy jego prorocthwie przypisany iest / a
tym listem na wieczy odwozi żydy od bawodwa
stwa.

A grzechow kthoremisćie
grzesyli przed Bogiem / be
dziecie zamiedzeni do Babi
lonu wieźnami: od Nabucho
donozora krola Babilonskie.

A tak wssedzy do Babilonu / bedziecie tam
wele lat / y przez dlugi czas aż do siedmi ro
dzaiow: a potym was skamnad wywiode w
pokoiu. Ale teraz wyrzycie w Babiloniey
Bogi zlothe y srebrne / y kamienne / y drze
wiane / ze ich na ramionach nośa / wżazua
ce strach Narodom. Baczciez tedy byście
sie y wy nie stali podobnemi wżynkom cu
dzym / abyście sie nie strachali / y boiały by
sie was nie imowata smich.

A tak wzrazawssy kluszcza z tytu y z przod
ku / a oni dala modle / mowcie w sercach
waszych / panie nacie to nalezy abyć modle
dawano. Bo Angiot moy swami iest / a
sam bede sflak duś waszych Abowiem dr
wa ich vheblowane od stolarzai / tez y owe
poztocone y posrebrzone falszywe sa / a nie
moga mowic. Iako pannie miluiacey
przybiory / tak wziazawssy zoto wżynieni sa
Naiac zaisie zlothe korony na glowach
swoich Bogowie ich: stadze vkradai smich
kapłani zoto y srebro / a wydaia iesami na
sie. Dawaiia tez sniego niewiastham wss
tecznym / y nierzadnice przybierai / a zaś
gdy ie wezma od nierzadnic / przybierai
Bogi swoje. A ci nie bywaiia wybawieni od
rdze / y od moli. A przybraawssy ie w parwo
czane ssary / ocierai oblicza ich / z prochu
domowego / kthory namnoży iest miedzy
nimi. A ma berto iako cztowiek / iako Se
dzia kthorey krainy / kthory grzeszacego prze
ciw sobie nie zabija. Mac tez w rece miecz
y siekiere / a wżdy sie sam z woyny y od toth
row nie wyswiebodza.

Strad niechay wam rzecz wiadoma be
dzie zeć nie sa Bogowie. A tak nie boycie
sie ich. Bo iakoć naczynie iakie cztowiecje
stuczone stawasie nie vżitecznim / tacy sa
y Bogowie ich. Postawiwssy ie w do / oczy
ich pelne beda prochu z nog tych co do do
wchodza. A iako onemu kthory krola roz
gniewat zamknione a ossadzzone sa drzewi
abo iako vmartego do grobu przymiesio
nego: thak obwaruia kapłani drzewi zam
kami y klockamy / aby od totrow niebyli zlu
pieni. Lampy ym zapalaja / a yscie mnogie
z kthorych żadney widzieć niemoga: ale sa
iako balki w domu. A serca ich wythaczai
czyrwowie kthory z ziemie sa / gdy ie same
gryza / y odzienie ich / nie czuia. Czarne by
waiia twarz y ich od dymu kthory w domu by
wa. Na ciato ich y na glowe ich przylatnia
Sowy / iaskotki / y yne praczy / takies thes
y kocki / z tad baczyc mozećie zeć nie sa Bo
gowie. A tak nie strachuyćie sie ich. Zlo
toć tez ono kthore maiia ku ozdobieć tylko
iest: a iedno kto nie wytrze rdze nie beda sie
lshac: bo nie czuli gdy ich lano.

Za wssella kupia kupione sa / a w nich
duśe niemaf. Bez nog na ramionach by
waiia nossen / okazuiac nieslachetnośc swa
ludziom: Niechze tez pohanbieni beda ci
kthory ie ccia. Przetoż vpadnali na ziemie /
sami przez sie niewstawaiia: ani choc go kto
prosto postawi / sami od siebie stać nie be
da / ale iako vmartym dary im beda klasc.
Ofiary ich przedawaiia ichze kapłani / y zle
ich pożywaiia / takiez y niewiasty ich zrywai
iac / ani chore / ani zebrałowi czego vdzie
laila / ale offiar ich / y brzemiennie / y z przy
rodna niemoca niewiasty dorykai sie. A
tak wiedzac z tych rzeczy iż nie sa Bogo
wie / nie boycie sie ich. Bo z czegoż ie nazy
waiia Bogami? Czyli przeto iż niewiasty
klada przed Bogi srebrne / y zloty / y drze
wiane dary: a w ich domiach kapłani sie
dza maiac suknie podarte / y glowy / y brode
ogolona / kthorych glowy obnazone sa. A ry
cza wolaiac na Bogi swoje / iako na wie
czerzey vmartego.

Szaty z nich zdeymuia kapłani / y przy
dziewaiia zony swoje / y syny swoje. A nie
moga badz co zle / badz tez co dobre od ko
go cierpia / niczym ni komu oddac: ani mo
ga krola postanowic / ani zlozyc. Takiez
thes ani moga dac nikomu bogactwo / ani
ztego oddac. Jesli im kto co obieca / a nie
odda ani te dochodza. Cztowiek a od smier
ci nie wybawiaia / ani slabego mocniess
mu wydziraiia. Cztowiek a slepego ku wzro
ku nieprzywracaiia / y z potrzeby cztowieka
nie wybawia. Nlad wdowa sie niesmitu
ia / ani sirotam dobrze vczynia. Kamie

Hiere: 25.

Deute: 6.

Hiere: 10.

Ezech: 5.

Baruch.

niem z góry podobni są bogowie ich / drzewi-
ani / y kamienni / y złoci / y srebrni / a
ci którzy je czczą / beda pohanieni. Jak
tedy kto może onich rozumieć / albo je nazy-
wać Bogami: ponieważ y sami Chaldeycy
kowie nie czczą ich. A którzy gdy usłyszą y
niemy nie może mówić / przywodzi go do
Bela / żądając od niego aby mógł mówić:
iako by mogli czuć ci co się nie ruchają. A
oni sami gdy zrozumieją / opuszczają je: bo
sensu nie mają sami bogowie ich. A niewi-
sty nawiazawszy około siebie powrozy /
po drogach siedzą / pałac kostki oliwne. A
gdiby ktora snich pościagniona od tego mi-
mo idąc spąsa snim / bliźniej swojej przy-
gania / że nie była tak godna / iako ona / ani
powrozek jej był rozrywany. A tak wszystkie
rzeczy które się im dzieją / fałszywe są. Ja-
koż ich kto ma poczytać albo nazywać Bo-
gi: Gdzież od stolarzy y od złotników w-
robieni są. Nic innego nie beda / jedno cho-
czym je chcą mieć kaptami. A złotnicy też
oni którzy je dzieją / nie są długiego cza-
su. A więc mogą te rzeczy które od nich w-
dzieją być Bogami: A tak zostawili fałsz
y wroganie tym którzy potym mają być.
Bo gdy na nie przyjdzie walka / albo co złe
go: myśla kiejś o sobie / gdzieby się mieli
śnimi stryc.

Jakoż tedy ma być o nich rozumiano / że
by byli Bogami: A którzy ani z wojny się wy-
swobodzą / ani się ze złych przygod wyba-
wią: Bo ponieważ że są drzewi-ani / y ka-
mienni / pozłoceni y posrebrzeni / będzie po-
tym wiadomo że są fałszywi / od wszelkich
narodów y królów: gdyż te rzeczy jasne a ja-
wne są że nie bogowie / ale roboty rąk ludz-
kich są / a że żadnej sprawy Boskiej nie mają
przy nich. Stadż tedy znaioma rzecz jest /
iż nie są bogowie / ale sprawy rąk ludzkich /
a żadnej sprawy Boskiej nie mają w nich.
(Stadż) iż Król królestwu nie wzbudza /
ani dźdża ludziom dądzą. Sadu też nie ro-
zeznają / ani królestwo wybawia od krzywo-
dy: bo nie mogą / równie iako Wrony
między niebem y między ziemią. Bo gdy
przypadnie ogień na dom bogów drzewia-
nych / y srebrnych / y złotych / kaptani też
ich więcej / a beda wybawieni: ale sami iako
balki w pożrodku zgorąją. A królowi ta-
kież y wojnie nie odeyma się.

Jakoż tedy kto ma mieć albo za to

przystać / żeby byli Bogami: Bo ani od złodziei /
ani od lotrów wybawia się bogowie drze-
wi-ani / y kamienni / y pozłoceni / y posrebr-
zeni / a ci złodziecy są mocniejszy niżli oni.
złoto / y srebro / y srebro / y srebro / y srebro /
odeyma im / y odeyma / a oni sobie rathunku
żadnego nie dają. A tak lepiej być Kro-
lem / ktorzy okazywają moc swoją / albo naczyn-
nim iakim w domu pożytecznym / w ktor-
ym się wżdy będzie chłubił / ten co im ma: al-
bo drzewi-ani w domu / które strzega onych
rzeczy które w nim są: niżli fałszywymi Bo-
gami. Wżdy Stonce / y Kieży / y inne gwiaz-
dy / ponieważ że są jasne / y wysłane ku po-
żytkom / posłuszne są. Takież y iskrawica
gdy się wstaje / iawno jest: takież y wiatr
we wszelkiej krainie wieje. A obłoki / kto-
rym gdyby rozkazano było od Boga / aby
po wszystkich światach chodzili / stonowią
to co im jest rozkazano. Ogień także zesła-
ny zwierzechu aby popalił góry y lasy / czyni
co mu rozkazano. Ale te / ani kaptani / ani
mocami / iednieniu tych rzeczy podobne są.
Stadż też ani tak ma być mniemano / ani
mówiono / by byli bogowie / ponieważ że
niemoga ani sadu sadzić / ani też co lu-
dziom uczynić.

Wiedząc tedy iż nie są bogowie / niebo-
dzie się ich. Boć Królom ani beda ztorze-
czyć / ani błogosławić. Znamion ci też na
niebie narodowi nie wstają / ani beda świe-
cić iako Stonce / ani beda oświecać iako
Kieży. Lepšie są y bestye niżli oni / które
wżdy mogą wbiec pod dach / a sobie być po-
żyteczne. A tak żadnym sposobem nie jest
nam iawno by byli Bogami: przetoż nie bo-
ję się ich. Bo iako w ogrodzie ogurkowym
strądziło nic nie strzeże: tacy są Bogowie
ich drzewi-ani / y srebrni / y pozłoceni.
Tymże sposobem są iako białe ciernie w o-
grodzie / na którym każdy ptak siada. Ta-
kież też podobni są winarstwu porzucone-
mu w ciemności bogowie ich drzewi-ani /
y pozłoceni / y posrebrzeni. A z pawłoki
też y z marmuru które są na nich / będziecie
wiedzieć że nie są Bogami. Ci też nakoniec
bywają skoczeni (od robaków) a beda na-
smiewiskiem w krainie. Lepšie jest czło-
wiek sprawiedliwy / który niema bła-
wanów: bo będzie daleko od wro-
gania a przymówek.

✠✠✠

Koniec Proroctwa Baruchowego.

Woczyna sie Prorocstwo Ezechiela Proroka.

Ezechiel wypisuię widzenia swoje / grzechy Żydowskie /
o skazenie / y zaś naprawienie miasta Jeruzalem. A Prorokował tegoż cza-
su w ziemi Chaldeyskiej y w niewoli / gdy y Jeremiaś w ziemi Żydowskiej /
we trzydzięci lat na ten czas Gedac. A poczał prorokować piątego ro-
ku po poimaniu swym y wssch Żydow. Ma Kąpitul 48.

Cap: 1.

Widział Ezechiel cięworo zwierząt / y Król / y wy-
obrażenie człowieka na tronie.

Stało sie trzy-
dziestego roku /
czwartego miesia-
ca / piątego dnia /
gdy miedzy wie-
siami był przy-
rzecze Chobar / o-
tworzyły sie nie-
biosa / y widziałem
widzenia Boskie.

W piąty dzień miesiąca / a to jest rok piąty
zaprowadzenia Joacyma Króla Judskie-
go.

Ezechi: 10.

Schąto sie słowo Pańskie do Ezechiela
Kaptana syna Buzy w ziemi Chaldeyskiej /
przy rzecze Chobar: y stała sie tam nad nim
reka Pańska. A wyrzatem a oto wiatr wi-
chrowaty przychodził od putnoey: y obiek-
 wielki / y ogień wicherzacy sie / a blask okolo
niego: a ze środka tego iako osoba Kon-
tryfatu / to jest z pośród ognia. A ze śro-
dka tego / podobienstwo czterzech zwie-
rzat / a tho było wezrzenie ich / podobien-
stwo człowieka miedzy nimi. A czterzy twa-
rzy iednemu / y czterzy skrzydła iednemu.
Nogi ich / nogi proste. A stopa nogi ich iako
stopa nogi cielcowey / y iskrę z oczu ich /
iako by poysrzenie na miedz rozpalona. A
rece człowieka pod skrzydła ich na ciche-
rzach stronach: y skrzydła na czterech stro-
nach miały. A były złazzone skrzydła ied-
nego z drugim / nieobracaly sie gdy sly-
ale każde przed obliczem swoim kroczyło. A
podobienstwo twarzy ich / oblicze człowie-
cze: y twarzy Lwie na prawicy ich czterzy:
twarzy też wotowe po lewey ich / czterzy:
a twarzy Orłowe zwierzchu ich czterzy. A
twarzy ich / y skrzydła ich / rozciągnione z
wierzchu: dwie skrzydła każdego snich zla-
czaly sie / a dwie zakrywały ciała ich: a każ-

Ezechi: 10.

de snich przed twarzą swą chodzą: gdzie
była nawatność ducha / tam postępowali:
a nieobracali sie / gdy chodzili. A podobien-
stwo zwierząt / y poysrzenie ich / iako by wey-
węgla w ogniu gorącego / y iako by wey-
rzenie do kagancom. Tho było widzenie
przebiegające w pośród zwierząt / blask
ogniowy / a z ognia błyskanie wychodzące.
A zwierzęta sly y wracaly sie: na podobien-
stwo błyskania roświecającego sie.

A gdy patrzał na one zwierzęta / wka-
zała sie kolo iedno na ziemi podle zwierząt /
miałac czterzy twarzy. A poysrzenie kot / y
robotą ich / iako by widzenie Morza: a ied-
nostajny kształt ich czterech: y wezrzenia
ich y robotą / iako by było kolo w pośrodku
kół. Przez czterzy strony idac sly: y
nie wracali sie gdy chodzili. Postawa też
była kotam / y wysokość / y okropne wezr-
enie: a wssytko ciało pełno oczu: w kolo
onych czterech. A gdy chodzili zwierzęta /
chodzili pospolu y kolo w edle nich: a gdy sie
podnosiły zwierzęta od ziemi / podnasyły
sie spolu y kolo. Gdziekolwiek siedł duch /
tam gdy duch siedł / y kolo spolu podnosi-
ły sie / idac za nim. Bo był duch żywotny w
kółach. Z idacemi chodzili / a z stojacemi
stali / a z podniesionemi od ziemi / pospolu
sie podnosily y kolo / idac za nimi: bo był
duch żywotny w kółach.

A podobienstwo nad głowami zwierząt
wtwierdzenia / iako by poysrzenie na Kry-
stat okropny / y rozciągniony nad głowa-
mi ich zwierzchu. A pod wtwierdzeniem
skrzydła ich rozłożone iednego ku drugie-
mu: każde z nich dwiema skrzydłoma zakry-
wało ciało swoje / y drugie sie także zakry-
wało.

A slyszatem ssum skrzydeł / iako by ssum wie-
lich wod / iako ssum wysokiego Boga gdy
chodzili / był iako ssum mnożstwa ly ssum
woysk. A gdy stali / opuszczone były skrzydła
ich. Bo gdy sie stawał głos na wtwierdze-
niu które było nad głowa ich / stali / y sou-

Ezechiel.

szczęśliwi strzydła swoje. A na utwierdzeniu które było nad głową ich / iakoby pożyżenie na kamień Szaffirowy (było) podobieństwo Thronu: A na podobieństwie Thronu / podobieństwo iakoby wezrzenie człowieka zwierchu. I widziałem iakoby osobę Kontryffatu / iako pozrzenie ognia wewnathrz okóło iego: od biodr iego / y z wierzchu: y od biodr iego aż na dół / iakoby osobę ognia isnacego się okóło. Iakoby wezrzenie teczje gdy bywa na obłoku we dzień wy dzień. To było widzenie blasku okóło.

Cap: 2.

Posyła Pan Bog Ezechiel do ludu / aby go odwiedził ode złego / y kazano mu snuć kriegi / popisać / niejewnathz y z wierzchu / w których były narzędzia / płacz / y biada.

Ezech: 3.

Eo widzenie podobieństwa wielmożności a chwali Pana Skiey. A widziałem y wpadłem na swe oblicze / y usłyszałem głos mówiącego / A rzekł do mnie / Synu człowieczy / stój na nogach twoich / a bede s toba mówić. I wstąpił w mnie duch / gdy do mnie rzekł / y postawił mnie na nogi moje: y usłyszałem mówiącego do mnie / y rzekącego.

Exodi: 32.

Synu człowieczy / ja ciebie posyłam do synów Izraelskich do narodów zbieglcow / ktorzy odstąpili o demnie: sami y oycowie ich naruszyli umowę moją aż do teo dnia. A synowie twarde oblicza / y nieuglaskane serca sa / do ktorych ja ciebie śle: a rzeciesz do nich / To mówi Pan Bog / owa śnadsz choćby jedno sami usłuchali / a owa śnadsz przestana / bo to jest dom pobudziaczy: a zwiędza że Prorok był w posrzedku ich.

Apoca: 5.

Ty tedy synu człowieczy / nieboysie ich ani się strachay mów ich / boć niedowiarkowie y wykreowie sa s toba / a zniezdziwieniami mieszkasz: nieboysie słow ich / ani się lekay chwyrzi ich: boć tho jest dom pobudziaczy. A thak bedziesz do nich mówić słow moie / a woby śnadsz usłuchali / y przestali: boć sa pobudziacy. A ty synu człowieczy / słuchay cokolwiek mówię do ciebie / y niechciey być pobudziaczem iako dom ten pobudziaczem jest. Otworz usta twoie / a iedz cokolwiek ja daie tobie. I wyżratem a oto reka sciagniona ku mnie / w ktorzy były zawinione kriegi: A rozwinat je przodem / a które były pisane wewnathz y zwierchu: a popisane były w nich narzędzia / płacz / y biada.

Cap: 3.

A takmit Bog Ezechiel kriegami / posłał go do ludu Izraelskiego / aby do nich mówił słow Pana / postanowił go strojem / wyrzucił go na pole / potym kazał mu się w domu jawnąć.

Rzekł do mnie / Synu człowieczy / cokolwiek nadydziesz iedz: ziedz the kriegi / a siedzysz mów do synów Izraelskich. A otworzyłem usta moje / a takmit mie onemi kriegami / y rzekł do mnie / Synu człowieczy / żywot thwoy bedzie iad / y wnetrznosci twoie beda napelnione thych krieg / które ja dawam tobie. I ziadłem iedz / a stali się w ustach moich / iako miód słotki.

A rzekł do mnie / Synu człowieczy / idź do domu Izraelskiego / mówże słow moie do nich. Abowiem niedo ludu głęboki mów / y y nieznaiomego ięzyka ciebie posyła do domu Izraelskiego: ani do ludzi mnoz gich / gteboctey mowy / y nieznaiome ięzyka ktorzyby niemogli słuchac mow: abyś też y do tych był posłan / słuchaliby cie. A dom Izraelski niechce cie słuchac: iż nie chcą mnie słuchac. Bo wssysthet dom Izraelski przetartego czota jest / y twarde serca jest. Otho weżynitem oblicze twoie mocniejse niż oblicze ich / a czolo twoie twarde niż czolo ich. Weżynitem oblicze twoie iako Adamiant / y iako krzemien / nie boy się ich / ani się strachay oblicza ich: boć jest dom rozdrazniacy / a pobudziacy.

A rzekł do mnie: synu człowieczy / wssytek słow moie ktorzy ja mówię do ciebie / weźmi w serce swoje / y wssyma twemi słuchay: a idź / wnidz do zaprowadzonego ludu do synów ludu twoiego / a bedziesz do nich mówić / y rzeciesz im / Tho mówi Pan Bog: o waby śnadsz usłuchali / y poprzeszali. I wziat mie duch / y usłyszałem za sobą głos poruszenia wielkiego / Błogosławiona chwata Pana z miejsca swojego / y thrzepiotanie skrzydeł zwierzcych bijacych iedno o drugie / y głos kot idacych za zwierzety / y głos zruszenia wielkiego. Duch też podniosł mnie / y wziat mie / y odszedłem w gorzkości rozgniewania ducha moiego: Bo reka Pana była semna / posilac mie: A przyszedłem do zaprowadzenia do kupy nowe zboża / do onych ktorzy mieszkali przy rzecie Chobar: y wsiadłem gdzie też oni siedzieli: y trwatem tam siedm dni / frasiac się mie dzy nimi.

A gdy przeminelo siedm dni / stalo się słow Pana do mnie / mówiac: Synu człowieczy / posthanowitem cie strojem domu Izraelskiego: y usłyszysz z ust moich słow / y zwiasthuiesz im o demnie. Jesli gdy iedz / reke ku niepobożnemu / Smiercia vmrzysz: ty

Hiere: 15.
4. Efd: 14.
Apoca: 10.

Psal: 118.

Hiere: 1.

Isaie: 3.

Michae: 3.

Ezech: 8.
9. 11.

Psal: 136.

Ezech: 33

byś

Ezechiel.

bys mu te^o nie zwiastował / ani byś mu mo-
wit / żeby sie odwrócił od drogi swojej nie
pobożney / aby był żywym / on niepobożny w nie-
prawości swojej umrze / ale krwie ie^o bede
z reki twojej pątrzał. Ale zwiastujesli thy
niepobożnemu / a on sie nie nawróci od bez-
bożności swojej / y od drogi swojej niepobo-
żney / onci w niepobożności swojej umrze /
a tyś wybarwił dusze swoje. A żą ięśli sie
sprawiedliwy odwróci od sprawiedliwości
swojej / y czynił by niesprawiedliwość : po-
tożę wraz przed nim / on umrze : ięś mu
nie zwiastował / w grzechu swoim umrze /
a nie beda na pamięci sprawiedliwości ie^o
ktore czynił : ale krwie ie^o bede z reki two-
jej skutat. Ale ięśli ty oznaymisz sprawiedli-
we^o by nie grzeszył on sprawiedliwy / a on
by nie grzeszył : żywiac będzie żył / ięś mu
zwiastował / a tyś dusze swoje wywobo-
dził.

A stala sie reka Pańska nademna / a rzekł
do mnie : Wstaw się wynidź na pole / a tam
bede sloba mowit. A wstawszy wyszedłem
na pole : alic oto tam chwata Pańska stala /
iako by ona wielmożność Echoram widział
przy rzecze Chobar : y upadłem na swe obli-
cze : A wstąpił w mnie duch / a postawił mnie
na nogi moje : y mowit mi a rzekł ku mnie /
Wnidź / a zamknij sie we wnatrz w domu
twoim : A ty synu człowieczy / oto dane sa
na cie okowy / a związa cie nimi / y niewy-
nidzies z nich. A ięzykowi two^o kaze przy-
schnać do podniebienia twego / y będzieś
niemym / a nieiako masz gromiacy : bo dom
pobudziacy jest. A gdy bede mowit do cie-
bie / otworze usta twoje / y rzeczesz do nich :
To mowi Pan Bog : Ktory slyssy / sluchay :
a Echor odpoczywa / odpoczyway : bo ięst
dom pobudziacy.

Cap: 4.

Kończat Bog na cegle wymalować Jeruzalem / y
zradzić obleżenie jego. Echorze znać było istotne a sta-
teczne obleżenie jego / o głodzie tej nieco.

A Ty synu człowieczy weźmi so-
bie cegle / potóż je ia przed so-
ba : a namalujes na niey mia-
sto Jeruzalem. A sposobis na
przeciwko niemu obleżenie / a
pobudujes basty / y nanosisz wat / y potóżys
przeciwko niemu oboz / y postawis tarany
woienne wokoło. A thy weźmi sobie panew
żelazna / y potóżys ia murem żelaznym mie-
dzy soba y między miastem : y mocno za-
stawis oblicze twoje przeciw niemu / a będzie
w obleżenie / y obtoczysz ie. Znamie ięst do-
mu Izraelskiemu.

A ty będzieś spał na lewy bok swoy / y po-
tóżys na niem nieprawości domu Izrael-
skiego : przez one liczbe dni ktorych będzieś
na nim spał / a przyjmies nieprawości ich.
Ale ia datem thobie lata nieprawości ich /
w liczbie dni trzechset y dziewięćdziesiąt
dni : y będzieś nosił nieprawość domu Iz-
raelskiego. A gdy to wypelnis / będzieś spał
powtore na twoy bok prawy : y weźmies na
sie nieprawość domu Judskiego przez czter-
dzieści dni : dzień za rok / dzień / mowie / za
rok datem tobie. A ku obleżeniu Jeruzalem
obrociwszy oblicze twoje / y ramię twoje be-
dzie wyciągnięte / y będzieś prorokował
przeciwko niemu. O to cię othoczył oko-
wami : a nie obrociś sie z jednego boku tve-
go na drugi / do kad niewypelnis dni oble-
żenia twego. A ty nabierz sobie zboża / y ie-
cymienia / y bobu / y soczewice / y iągiet / y
wyki : a wlozje ie w iedno naczynie / a na-
czynis sobie chlebow podług liczby dni kto-
rych będzieś spał na boku twoim : trzy sba
y dziewięćdziesiąt dni będzieś go poirywał.
A pot arm twoy Echora będzieś wzywał /
będzie ważył na dzień dwadzieścia lotow :
od czasu aż do czasu będzieś go iadł. A wo-
de pod miara będzieś pił / sba część mi-
ri zin / od czasu do czasu będzieś ia pił.
A będzieś go iadł iakoby podptomyki iecz-
mienne / a gnoiem człowieczym / zakryies
tho przed oczyma ich.

A rzekł Pan : Tak beda Synowie Izraelscy
ieść chleb swoy splugawiony / między ka-
rody do Echora ie wyrzuce. A rzekłem :
Och / och / och / Panie Boze. Ocho / dusz
moia nie ięst splugawiona / a zdechliny / y
zaduszonego od besthiew nie iadłem z dzie-
ciństwa moiego / aż do tychmias / ani we-
slo w usta moje wsselakie mieso nieczyste.

A rzekł do mnie / otom ci dat gnoy woto-
wy miastho człowieczego : a weźmies chleb
swoy w nym. A rzekł do mnie : Synu czo-
wieczy / oto ia zetrę ty chlebowy w Jeru-
zalem : y beda ieść chleb swoy pod waga / y
w wielkiej trosce / y wode pod miara / y w
wisku beda pić : ię gdyby ius chleba y wody
nie stalo / żeby ieden każdy upadł na bracha
swego / a żeby poschnely w nieprawościach
swoich.

Cap: 5.

Przez ogolenie włosow na głowie y na brodzie /
znaczy wielkie a rozmaite zadraczenie żydom prze sto-
set ich / o przyslych slych rzeczach ktore miały przyse
na Jeruzalem.

~~~~~

A thy

Danie : 9.

Numc : 14.

Ose : 9.

Ezech : 5.
4 Reg : 25.

A Ty synu człowieczy weźmi sobie miecz ostry / coby y włośy golit: a wżiawssy ty / powlecześ go po głowie twoiej / y po brodzie twoiej: y weźmiesz też sobie fale z gwizdy / y rozważyś włośy. Trzecia część spaliż w ogniu we środku miasta: według wypełnienia dni obleżenia: a druga trzecia część wżiawssy zsieląś mieczem okolo niego: a trzecia część rospuściś na wiatr / a miecz goły wyimi z nimi. A weźmiesz snich mato liczbę / y przywiążesz je na wierzchu ptaszcza twoiego. A sbrch zaśie weźmiesz / a wrzuciś je w pośrodek ognia / y spaliś je w ogniu: a snich wynidzie ogień na wysstet dom Izraelski.

To mowi Pan Bog: To jest Jeruzalem w pośrodku narodow polozytem ie / a o to iego ziemie. A wzgardzilo sady moje / ze bylo niepobożniejszy niż Pogan: y przykazania moje (wzgardzilo) wiecey niżli ziemie Ekhore okolo niego sa. Abowiem sady moje zarzucili / a w przykazaniach moich niechodzili.

Dla tegoś tho mowi Pan Bog: Jescie przesi (zloscia) narody ktore okolo was sa / a niechodziliście w przykazaniach moich / y sadow moich nie czyniliście / a we dług sadow onych ludzi ktorzy okolo was sa nieczyniliście: przeto tedy to mowi Pan Bog: Otho ia do ciebie (przyde zgniewem) / a samze weźnie w pośrodek ciebie Sady przed oczyma inych narodow / y weźnie nad toba rękowe rzeczy ktorychem nie czynil / y ktorym podobnych wiecey niuczy nie / dla wssch obrzydności twoich. A przeto oycowie beda iesc syny swe w pośrodek ciebie / y synowie beda iesc oycy swoje: a we czynie nad toba sady / y wowieie wssystki oskaltki twoie / na kazdym wietrze.

A thal żywe ia mowi Pan Bog / Thylko dla tego ijes swiethego mego zgwalcilo / we wssch wraśiach twoich / y we wssch obrzydnościach twoich: ia też ciebie zdruzgoce / a nieprzepuścić oko moje / ani sie wlitwie. Trzecia ciebie część morem pomrze y gładem wyginie w pośrodek ciebie: a trzecia część z ciebie od miecza padnie okolo ciebie: a iescze trzecia część twoie na wśelki wiatr rospuści / a miecz goły wyime z nimi. A wypełnie popedliwość moie / y każe odpoczynać zagniewaniu swemu na nich / a pociesze sie: A zwiędza izem ia Pan mowił w zawisney miłości moiej / gdy wypełnie zagniewanie moie w nich. A dam cie za puszcza / y na wraganie wssim narodom ktore okolo ciebie sa / przed oblicznością kazdego ktory mimo pordzie. A bedzieś wraganem y bluźnieniem / przykładem y

zdziwieniem wssim narodom ktore okolo ciebie sa / gdy weźnie nad toba sady w popedliwości y w zagniewaniu / y w satach gniewliwych. Ja Pan mowilem: Gdypuszczę strzaty głodowe cogorssę na nie / ktore beda smiertelne / a ktore posle na toba abym was rozegnali / y gład zbiorę na was y zetre w was kiy chlebowy. A przepuszczę na was gład / y bestye barzo zle / aż do wytracenia: y morowe powietrze y krew poyda przez cie / y miecz przywiode na cie: Ja Pan mowilem.

Cap: 6.

Dla Białowchwałstwa Izraelskiego / prorokule je miasa y koscioły ich maly być pokajone / a Ekhoryby mieciowi / głodowi / morowi wśly / ci w niewola mieci być pobrani.

Zachata sie mowa Pańska do mnie / mowiac: Synu człowieczy / obroć a postanow oblicze swe ku goram Izraelskim: a bedzieś prorokowal do nich / y tak rzecześ / Gory Izraelskie sluchaycie slowa Pana Boga To mowi Pan Bog goram y pagorkam / skalam y padolom. Oto ia przywiode na was miecz / a wytrące wy sokosci wasze / y rozborze oltarze wasze / y podruzgoca sie Białwany wasze: a pomiece pobite wasze przed Białwany wassemi. Idam truppy synow Izraelskich przed obliczym Białwanow waszych / a rozmiace koscici wasze okolo oltarzow waszych / we wssch przybytkach waszych. Miasta spustosiecia / a wysokosci beda poburzone y rozmiotane: a zagina oltarze wasze / y potamane beda / y wśłana Białwani wasze / y starte beda bożnice wasze / a wrgladzone beda roboty wasze. A padnie zabity w pośrodek was: a poznaćie izem ia jest Pan. A zostawie miedzy wami one ktorzy wcieka przed mieczem w Klarodziech / gdy was rozmiace po ziemiach. A wspomiona na mnie wyswobodzeni wasze miedzy narody / do ktorych wieźniami wie dzienś sa: Bom stalt serce ich psoctliwe y odstępuiace odemnie / y oczy ich psoctliwe za Białwany swemi: a omierzna sami sobie / dla zlosci ktore czynili / we wssch obrzydnościach swoich. A zwiędza zem ia Pan niepo prożnicy mowił / zem im mial to zle weźnie.

To mowi Pan Bog / Wberz reke twoie / y przytrać noge twoie / a rzecż: Ach nie stoyś na wssystkie obrzydliwości zlych rzeczy domu Izraelskiego: Bo mieczem / gładem / y morem mato sie walić. Ten ktory daleko jest / morem vmrze: a ktory blisko od

mieczu

Hiere: 7.

Leuit: 18.

Deute: 28.
Threno: 4.
4. Reg: 6.

Hiere: 15.

Ezech: 4.

Ezech: 36.

Ezechiel.

miecżą zginie: a ktory zostanie a bezie w
obleżeniu / zdechnie od głodu: a wypelnie
zagniewanie swoje nad nimi. A dowiedzie
nie zemci się jest Pan / gdy wassy beda pobis-
ci między bawiany wassami / około otcha-
rzow wassych / na każdym pagorku wyso-
kim / y po wssystkich wierzech gor / y pod
każdym drzewem zielonym / y pod każdym
dębem gąsienistym / y na każdym miejscu gdzie
palili kądziółta wonne / wssiem bawianom
swoim. A wyciągnie ręce swoie nad nie. A wci-
nie ziemię spustossioną y opuściłą od pu-
czej Deblachy we wssystkich przybytkach
ich: a tak zwiedza ziemie jest Pan.

Cap: 7.

Opowiada prorok i tuż było być czas że w syna
ziemią Judasza Konieczne a nie odmienne spustosze
nie miało wyiać.

N Szaka sie mowa pńska do
mnie/ mowiac: A ty synu czo-
wieczy/ to mowi Pan Bog sie
mie Izraelskiey: Koniec nads-
chodzi/ nadschodzi koniec na w-
ssystki czterzy czesci ziemie. Theraz koniec
na cie / a wpuscze popedliwosc moie na
cie: y bede cie sadzil wedlug twoich drog: a
potoze przeciwno tobie wssystki obrzydno-
sci twoie. A nie przepusci oko moie thobie
ani sie wlituie/ ale drogi twoie potoze na to-
bie/ a obrzydnosci twoie w poarzod ciebie
beda/ a dowiedcie sie zem ia iest Pan.

Tho mowi Pan Bog wthrapienie ses
dno / vtrapienie otho przychadzi : Koniec
nádchodzi / nádchodzi koniec / ocucit ná cie:
oto przyszedł. Przychodzi skruszenie ná cie:
ktory miestas w ziemi / nádchodzi czas / bl
sko inż dzien zabicia / á nie slawey gor. Te
raz z bliska wyleie ná cie gniew moy / y wy
peinie popedliwość moie ná tobie : á bez
de cie sadzit podług twych drog / y wloze ná
cie wysytki sprostne zlości twoie : A nie
przepuścić oko moie / ani sie vlitnie ciebie:
ále drogi twoie wloze ná cie / á obrzydności
twoie miedzy toba beda : Y dowiećcie sie ze
ciem ia iest Pan ktory býe. Oto dzien / oto
nádchodzi : wyslo skruszenie / zátwienetá
rozeżka / wczynitá plod Pycha. Nieprawość
powstátá ná rozeżce niepobożności : nie z
nich y nie z ludu / ani z dzwieku ich : á nie sa
dzie w nich odpoczynku. Przyszedł czas /
przybliżył sie dzien / ktory kupuie / nie ra
duysie : á ktory przedáie / nie frásuy sie
bowiem gniew nád wysytkim ludem iego
Bo ten ktory przedawa / do tego co prze
dat zaś sie nie wroć : choć iescze z żywem
żywor ich. Abowiem widzenie do wysytki

tego mnoſtwa tego nie przydzie zas : a
maż w nieprawości żywota ſwego nie be-
dzie vmocniony .

Trabćie w trabe/ niech sie wyssyſcy gotu
ia/ á niemaſz kthoby ſſedi ku bichwie: bo
gniew moy nád wyssyſhtim ludem ieſo.
Niecż przed miáſtem/ á mor y głod w mie
ſcie: kthory ná roli ieſt/ od miecżá vmrze: á
ktory w mieſcie/ morem y głodem beda po
żárći. A zachowani beda ci co vcieka od
nich: y beda po gorach by gotebice padolne.
wyssyſhtey drzac koždy w niepráwoſci ſwo
iey. Wyssyſhtie rece oſlábieia á vpádna/
y wyssyſhtie kolána poćieka woda (od ſtrá
chu). A przepáſſa ſie wtoſienimi/ á okryie
ich ſtrách/ á ná každy m obliczu záwſtydza
nie/ y ná wyssyſhtich gtowach ich tyſiná.
Srebro ich precz bedzie wymiátane/ á zto
to ich bedzie tám kedy gnoy. Srebro ich
y złoto ich nie bedzie ich mogto wyſwobo
dzić w dzien popedliwoſci Páńſkiey. Duſſe
ſwoiey nie ná karmia/ y brzuchy ich nie ná
kása ſie: bo pogoſſenie niepráwoſci ich
ſtáto ſie. A przybior zapon ſwoich ná pyche
polożyli/ á obrazow obrzydnoſci ſwoich y
bátwáńſkich náczynili ſnich: Przetoz da
tem im to ku nieczyſtoſci: y dam to w rece
obeych ku rozchwyrtaniu/ á bezbożnym zie
mie ná wydárcti/ y ſplugáwia ie. A odwro
ce oblicze ſwe od nich/ y zgwałca táiemni
ce moie: á wnida do niey nićzemni/ y ſplu
gáwia ie. Vczyniſz zámknienie: iz pełna ieſt
ziemia Sadu o krowie/ á miáſto pełne nie
práwoſci. A przywiode co gorſſe z Naro
dow/ á poſieda domy ich: y vczyniſz że vſtá
nie pychá mocarzow/ á poſieda ſwiatnice
ich. Gdy na nie vciſt przyydzie/ beda po ko
iu ſłukáć/ áno go nie bedzie. Gráſunek ná
gráſunek przyydzie/ y ſluch ná ſluch: y beda
pytáć widzenia od proroká/ á zakon zgini
e káptaná/ y poráda v ſtárſſych. Krol be
dzie plákat/ á Kráſe bedzie obleczone w
wielgi žal/ y rece ludu ziemia beda ſtruchlá
te. według ich drog vczyniſz ym/ y podług
ſadow ich bede ie ſadził: á beda wiedzieć
ziemia Pan.

Cap: 8.

Ezechiel widział wssy podobieństwo Bożę / duchem
 zachwycony do Jeruzalem / widział tam Bógwopro-
 sne Bógwochwałstwa Judskie / przeto pan mi y kara-
 nim y niewysłuchanum modlitw / grozi .

Táto sie zaś roku sfoftego / sfof-
stego miefiacá / piatwego dnia
tegoż miefiacá : iam sobie sie
dział w domu moim / a stárcó-
wie Judscy siedzieli przedem

Isaie. 15.

Hier: 19.

Zopho: i.

Eccleti: 5.

Hiere: 38.

Ezechiel.

Ezech: 3.
11.
Danie: 14.

Ezech: 1.

Exodi: 18.
Num: 11.

Iob: 22.
Isaie: 29.
Hiere: 23.
Ezech: 9.

na / y wpadła tam na mnie reka pana Boga.
A wyjrzałem a oto podobieństwo iakoby po-
żrzenia ognia / od weyrzenia bioder iego aż
na dot / ogień: a od bioder iego y wzgorę / iako
by pożrzenie na blask / by widzenie Kona-
tryfatu. A wyciągnawossy sie podobieństwo
reki / wchwyciło mnie za czubek głowy mo-
iej / y podniosł mnie duch między niebem y
ziemią: y przywiódł mnie do Jeruzalem w
widzeniu Bożym / podle drzwi wnetrz-
nych ktore były napulnoey / gdzie było postą-
wiono baliwan zawisney miłości / ku pobu-
dzeniu zawisłości. A oto tam wielmożność
Boga Izraelskiego według widzenia kto-
rem widział na polu.

A rzekł do mnie / Synu człowieczy / wza-
nies oczu twoich ku drodze na pułnoey. A
podniosłem oczy swe ku drodze pułnocey
a oto od pułnoey brony oltarzowej Bala-
wan zawisł w świątyni. A rzekł do
mnie: Synu człowieczy / co mniemasz wi-
dzieli ty co ci czynią / the obrzydności wiel-
kie / ktore thę dom Izraelski czyni / abym
daleko odstąpił od Świątyni moiej?

A iessze obrociwossy sie wyjrził obrzydno-
ści wiecsze. A w wiódł mnie ku drzwiom sie-
niey: y wyjrzałem a oto dziura iedną w scie-
nie. A rzekł do mnie: Synu człowieczy /
przekuty te sciane. A gdym przekut sciane /
wskazywały sie iedne drzwi. A rzekł do mnie:
Wnidsz / a ogladać obrzydności bärzo złe /
ktore ci tu działają. A wssedossy / wyjrzałem /
a oto wsselakie podobieństwo czotganych
y inych zwierząt / obrzydność / y wsserokkie
baliwany domu Izraelskiego pomalowa-
ne były po ścianie okoto wssedru. A siedm-
dziesiąt meżow z starssych domu Izraelskiego / y
Jezonias syn Saffanow / stał między one-
mi ktoryz stali przed malowaniem: a każdy
miał kądzielnicę w ręce swoiey / a pa-
ra iako mgła z kądziela wschadzała. A
rzekł do mnie: Jazie widzieli synu człowie-
czy / co ci starssy domu Izraelskiego działają
ia w ciemnościach / każdy w skrytości lożni-
ce swoiey: bo thak mówią: Nie widzi nas
Pan / opuścił Pan ziemię. A rzekł do
mnie: Jessze obrociwossy sie wyjrził obrzy-
dności wiecsze ktore ci płodzą. A w wiódł
mnie przeze drzwi brony domu Pańskiego /
ktore były ku pułnoey: Alie tam niewiastki
siedziały opłakawając (młodzienią sli-
cznego) Adonidafu.

A rzekł do mnie: Jazie widzieli synu
człowieczy: Jessze / obrociwossy sie wyjrził
obrzydności wiecsze niżli te. A w wiódł mnie
do sieni domu Pańskiego we wnetrz: a oto
we drzwiach domu Pańskiego / między sie-
nią y oltarzem / iakoby piec y dwadzieścia
meżow / ktoryz stali obrociwossy sie thytem

do koscioła Pańskiego / a oblicza na wschod
słońca: y czynili modły ku wschodu słońca.
A rzekł ku mnie: Jazie widzieli synu
człowieczy: a wiec thę lekka rzecz jest do-
mowi Izraelskiemu żeby pldzili te obrzydno-
ści ktore tu broili: i napelnawossy ziemię nie-
prawością / wdali sie na to aby mie pobu-
dzali: a otho przytykają roscieku ku no-
drzom swoim. A tak y ia uczynie w pope-
dliwosci: Nie przepuści oko moie / ani sie
wstanie: a gdy beda wołać do wssu moich go-
sem wielkim / nie wyslucham ich.

Cap: 9.

O sześci meżow y siedmym ktorey byli z kalamar-
zem / oni wssylkie sabały ktorych ten niepiatnował
znamięniem Tau.

Jawołał w wssach moich go-
sem wielkim / mówiac: Przybli-
żyte sie nawiedzenia miast /
a każdy snich ma naczynie na
zabicie w ręce swoiey. A otho
sześć meżow przychodzilo z drogi brany
wierzchniey / ktora pätrzy ku pułnoey: a w
kożdego snich horeże na zabicie w ręku ie-
go: a ieden ma między nimi był odziany
lnianym odzieniem / a kalamarz pisarski w
biodr iego: y wsseli / a staneli przy oltarzu
miedzianym. A chwatał Pan Izraelskiego
wzieta jest z Chierubina / ktora była nad
nim y progu domowego: y powołał onego
meża ktory był odziany w białe lina / a ka-
lamarz pisarski miał na biodrach swoich. A
rzekł Pan do niego / Jaz / szrodkiem mia-
sta w poszrod Jeruzalem: a piatnuy Chau
na czotach meżow / ktacych y żatuiacych
nad wssylkimi obrzydnościami ktore sie
działa w poszrod iego. A onym (sześci) rzekł
gdziem ia wssat. Jazie po miescie nassła-
duiac go / a dyćie: Niechay nieprzepuszcza
oko wasze / ani sie smutaycie. Starcą / mło-
dzienią / y pänne / dziatek / mate y nie-
wiastki zabijaycie aż do zatrącenia: A w-
sselkie na ktorym wyjrzye Chau / nie za-
bijaycie / a poczynaycie od Świątyni mo-
iej. Poczelu tedy od meżow starssych ktoryz
byli przed kosciołem.

A rzekł do nich: Splugawcie y dom / y
napelnicie sieni zabiciem: wynidcie. A wy-
ssli / a zabijali te ktoryz byli w miescie. A
gdy sie ono zabijanie skonczyło / zostaliem
ia: y wpadłem na oblicze swoie / y wołać
mówię: Och / och / och / Panie Boże / a
wiec wytracił wssylkie ostanki Izraelskie /
wylawossy popedliwosc swa na Jeruza-
lem. A rzekł do mnie: Nieprawosc do-
mu Izraelskiego y domu Izraelskiego bärzo

wielka

Prout: 11.
Hiere: 11.
14.
Miche: 3

Exodi: 4.
Num: 9.
3. Reg: 11

Exodi: 11.
Apoc: 7

Iudith: 2.

Hiere: 25.
1. Petri: 1.

Ezechiel.

wieta i jest / y napelniona jest ziemia krwie
a miastho napelnione jest odrocenia: bo
tak rzeki: Opuści ci Pan ziemię / y Pan
nie widzi. Przetoz y oko moje nie przepu-
ści im / ani sie smituie: droge ich na glowe
ich obroce. A oto mazi ktory byl obrany we
lniane odzienie / ktory mial katamarz na
biodrach swoich / odpowiedzial slowo / mo-
wiac: Uczynitem tak iakos mi rozkazat.

Cap: 10.

O mezu Ekhoremu rozkazano nabrac ognia miedzy
koty / y wysypac na miasto / opisane tej wizja Boga /
zwierzat / kot iako y w pierwszej Kapitule.

TWidzałem / a otho na wtwier-
dzeniu Ekhore bylo nad glowa
Cherubinowa / iakoby kamien
Szaffrowy / iakoby ktat po
dobienstwa stolca Krolewskie

go ukazal sie nad nimi. A rzeki do meza vb-
ranego we Lniane odzienie / thymi slowy:
Wniedz miedzy kota ktore sa pod Cherubi-
ny: a nabierz pełne garści twoje węgla roz-
palonego / ktore jest miedzy Cherubiny / wy-
sypie je na miasto. A wyszedł przed oblicze
noscia moia: a Cherubiniowie stali po pra-
wey rece domu gdy wchodzil mazi / y napel-
nit oblok sieni srednia wewnatrz. A pod-
niesiona jest chwata Panska nad Cherubi-

ny do progu domowego: y byl pełen dom
obloku / a sieni napelniona jest blasku chwa-
ty Panskiej. A trzepiotanie skrzydel Cheru-
binow bylo slyšane aż w sieni zewnetrzney
iako głos wsszechmocnego Boga mowiace-
go. A gdy przykazal meżowi wbranemu we
Lniane odzienie / mowiac: Wezm ognia z
pośrodku kot ktore sa miedzy Cherubiny /
wssedł on stanat podle kota. A wyciagnal
Cherub reke z pośrodku Cherubinow do
ognia ktory byl miedzy Cherubiny y nabral
a dal w rece onemu wbranemu we Lniane
odzienie: a on wzialwszy wyszedł. A ukazato
sie na Cherubinach podobienstwo reki czo-
wieczy pod skrzydly ich. A wzrzatem / a oto
czterzy kota wedle Cherubinow / jedno ko-
to przy iednym Cherubinie / a drugie koto
przy drugim Cherubinie: a osoba kot byla ia-
ko weyrzenie na kamien Chrysolith / y po-
yrzenie ich podobne iedno czterzem: iakoby
bylo koto w pośrodku kota. A gdy chodzili
na czterzy strony postepowali: a nie wraca-
li sie chodzaci: Ale na ono miesce na Ekhore
sie chylito iac Ekhore bylo pierwsze / sli za-
nim y drugie / ani sie wracaly. A wsslyshko-
ciato ich / y ssyie / y rece / y skrzydla / y obracz-
ki / pełne byly oczu / okoto czterzech kot. A te
kota nazwal potoczysie / gdym ia slyšal. A
czterzy oblicza miało każde z nich. Oblicze

iedno / oblicze Cherubinowo: a wtore obli-
cze / twarz czlowiecia: a na trzecim twarz
Lwia: a na czwartym twarz Orla. A pod-
niosly sie Cherubiniowie: onoż to jest zwie-
rze ktorem widzial w rzeki Chobar. A gdy
chodzili Cherubiniowie sli spotu y kota
wedle nich: a gdy podniosli Cherubiniowie
skrzydla swoje / aby sie wniesli od ziemi / nie
zostawaly kota / ale y one podle nich byly.
Gdy oni stali / stali: a z podniesionemi pod-
nosili sie / bo byl w nich duch żywotny. A
wysla wielmożność Panska od progu ko-
ścielnego / y stanela nad Cherubiny. A
podnoszac Cherubiniowie skrzydla swoje /
wynosili sie od ziemi przedemna / a gdy o-
ni wysli / kota tez sli za nimi: y stali w we-
sciu do brony domu Panskiego od wschodu
sloica / a Wielmożność Boga Izraelskie-
go byla nad nimi.

Thoc jest zwierze Ekhorem widzial pod
Bogiem Izraelskim przy rzece Chobar: y z-
rozumialem ze Cherubiniowie byli. Cze-
rzy twarzy mial ieden / y czterzy skrzydla
ieden: a podobienstwo reki czlowieczy pod
skrzydly ich. A podobienstwo twarzy ich
sa one twarzy Ekhorem widzial przy rzece
Chobar / y weyrzenie ich / y każdego popad
przed obliczym swoim chodzili.

Cap: 11.

O piec y dwudziestu meżow slych / o miesie y ko-
tle / o smierci Seltiel / o rozprosseniu ludu / y za-
braniu tego.

TPodniosł mie Duch / y w wiobi
do brony domu Panskiego od
wschodu sloica / ktora patrzy
tu wschodu sloica: A otho / w
wesciu do brony dwadzieścia
y piec meżow: y wyzrzatem miedzy nimi
Jezoniaśa syna Azurowego / y Sfelciassa
syna Banaiaffowego / Kriafetha ludu. A
rzeki do mnie: Synu czlowieczy / ci sa mezo-
wie ktorzy mysla nieprawość / y rozbieraja
miedzy soba rade barzo zla w tym miescie /
mowiac: Izaż nie dawno pobudowane sa
domy: Toć jest kociet / a myslny mieso. Prze-
thoz Prorokuy o nich / prorokuy synu czo-
wieczy. A wsthapit w mie duch Panski / y
rzeki do mnie / mow:

To mowi Pan: Takescie mowili domie
Izraelski / a myšli serca waszego ia wiem.
Wieluscie iuz pobili w tym miescie / y na-
pełniliście drogi tego zabitemi. A dla tego
to mowi Pan Bog / zabici waszy ktoreście
potozyli w pośrodku miasta tego / ci sa mie-
sem / a to jest kotem: y wywiode was z po-
środku tego. Waliscie sie miecz / a miecz
przywiode na was / mowi Pan Bog. A wy

Ezech: 11.

Ezech: 11.
43.

Ezech: 24.
Matth: 26.

rzuce was z pośrodku iego / a dam was w rece nieprzyjacielskie / y uczyńcie w was Sa dy. Od miecza zginiecie: Na granicach Izraelskich tham was bede sadzil / a dowiedziecie sie zemci ja Pan. Toć nie bedzie wam kotem / y wy nie bedziecie pośrodek niego miesem: Na granicach Izraelskich bede was sadzil. A bedziecie wiedzieć iż ja Pan: jesćcie w przykazaniu moim nie chodzili / y sadow moich nie czynili / a owsem czyniliście według sadow tych narodow ktorow okoto was sa. A stalo sie gdym prorokowal / iż Felcias syn Banaiafa / umart: y padem na oblicze swoje / rziczac głosem wielkim / arzektem: Ach / ach / ach / Panie Boże / skoniczenie ty czynisz ofiarkow Izraelskich?

A stalo sie slowo Pańskie do mnie / mowiac: Synu człowieczy / bracia twoi / mezo wie krewi twoi / y wysytek dom Izraelski / wyslyscy ktorym mowili obywatele Jeruzolimscy / Odeidźcie precz daleko od pana / namci dana jest ziemia w dzierżawę. Prze to to mowi Pan Bog: Kiem ie daleko uczynit po narodziech / a iżem ie rozprossyt po ziemiach: bede im na poświęcenie mas / tuczkę w onych ziemiach do ktorych przyšli.

A przeto mow / To mowi Pan Bog: Zgro madze was z ludow / y w jedno spędze z ziem do ktorych ieszescie rozprosseni: a dam wam ziemię Izraelską. A wniida tam a odyjma wyslyskie wrazy / y wyslyskie obrzydności iey znicy. A dam im serce iedno / y ducha nowe dam we wnętrza ich: a odcy ma serce kamienne z ciata ich / a dam im serce miesiste. Aby w przykazaniach moich chodzili / y sadow moich przysrzegali / y czynili je: a żeby mi byli ludem / a ja im Bogiem.

Alle ktorych serce za obrazieniem / y za obrzydnościami swemi chodzą / tych ludzi droge na głowe ich poloże / mowi Pan Bog. Tedy podnieśli Chernbinowie strzydła swoje / a kotą smutni: a wielmożność Boga Izraelskiego była nad niemi. I wstąpiła wielmożność Pańska z pośrodku miasta / a stanęła na gorze ktora jest na wschod słońca od miasta. A duch podniosł mnie / y przymiódł do ziemi Chaldeyskiej do zaprowadzenia / w widzeniu w duchu Bożym: A odiete jest odemnie widzenie ktorem widział. A mowitem do zaprowadzenia wyslyskie slowa Pańskie ktore mi był ukazak.

Cap: 12.

Ezechiel sprawami swemi znaczy miasta Jeruzalem y Krolow iego potinanie y zaprowadzenie do niewoli / a ostatku od miecza / głodu / moru potracenie.

V Stala sie rzecz Pańska do mnie / mowiac: Synu człowieczy / w pośrodku domu pobudziacego ty mieszkasz: ktorzy mają oczy na widzenie / a nie widzą: y uszy na słuchanie / a nie słyszą: bo jest domem pobudzaiacym. A tak chy synu człowieczy uczyń sobie naczynie zaprowadzenia / y bedziesz sie prowadzil we dnie przed nimi: A przeprowadzisz sie z twego miejsca na inne miejsce przed oblicznością ich / a woby snadz patrzyli: boć dom pobudziacy jest. A wyniesiesz precz naczynie twoie iakoby naczynie przeprowadzaiacego sie we dnie przed oblicznością ich: a tch sam wynidziesz wiecior przed nimi / iako wychodzi ten co sie prowadzi. Przed ichże oczyma przekuy sobie sciane: y wynidziesz przez nie. Przed oblicznością ich na ramię niu niesion bedziesz / w mroku bedziesz wyniesion: Oblicze swoje zaslonisz / a nie wyzryszy ziemie: bom cze cudem uczynit domowi Izraelskiemu. Uczynitem thedy iako mi był przykazat Pan: naczynie moje wynioslem iako naczynie prowadzacego sie przez dzień: a wiecior przedtubatem sobie scianę reka / y wyszedlem z mrokiem / na ramię nych niesiony przed oblicznością ich.

A stala sie mowa Pańska do mnie rano / mowiac: Synu człowieczy / zasniemowili ktobie dom Izraelski dom pobudzaiacy / Coż ty czynisz? Rzeczcie do nich / Tho mowi Pan Bog: Na wodza to brzemie / ktory jest w Jeruzalem / y na wyslytek dom Izraelski ktorow jest w pośrodku ich. Rzecz: Jamci cudem wassym / iakom ja uczynit / eć sie im sthanie: do zaprowadzenia y do wieśienienia poyda. A Kriaje ktory jest między nimi / na ramię nych bedzie niesion / za mroku wynidzie: sciane przekuya aby go wywiedli: oblicze iego zakryte bedzie / aby nie widzial okiem ziemie. A rozrzuce sieć swoje nań / a bedzie poiman niewodem moim: y przymiódł go do Babilonu do ziemi Chaldeyskiej: y oney niewyżrzy / tamże umrze. A wyslyskie ktorzy przymin sa / pomocnik i iego / y uszy iego rozprosse wsselkim wiatrem: a miecz goty bede miał za niemi. A zwiędza zem ja Pan gdy ich rozmiece po narodziech / a rozscieie ie po ziemiach. A zosławie snich niewiele meżow od miecza / y głodu / y morowego powietrza: aby powiadali wyslyskie sprośne złości ich między narody do ktorych wniida: a beda wiedzieć że ja Pan:

A stala sie rzecz Pańska do mnie / mowiac: Synu człowieczy / chleb twoy w zartwożeniu iedz: Ale y wode twoie w pospiechu y frąsunku piy. A rzeczesz do ludu

Isaia: 6.

Leuiti: 18.
Deute: 12.

Hiere: 31.
Ezech: 18.
36.

Ezech: 10.
43.

Ezech: 3.
8.

Hiere: 11
24. 32
34.

Ezech: 17
32.

Ezech: 15
21.

Stwier

Ezechiel.

ziemie/ To mowi Pan Bog do tych/ ktorzy mieszkali w Jeruzalem y w ziemi Israel/ Chleb swoy w pieczliwosci beda iesc/ y wode swoie w spustoszeniu beda pic/ aby z spustoshata ziemia z mnostwa swiego/ dla nieprawosci wssch ktorzy mieszkali w niej. A miasta w ktorych teraz mieszkaja/ beda spustoshone/ y ziemia pusthynia: a zwiecie zeciem ia jest Pan.

Stala sie zas rzecz panska do mnie/ mowiac: Synu czlowieczy/ co tho za przyslowie macie w ziemi Israel/ gdy mowia/ Na dlugi czas odlozone beda dni/ a zginie wsselkie widzenie: Przeto powiedziez im/ To mowi Pan Bog: Kaze wstac te przyslowiu/ ani go wiecey pospolicie beda mowic w Israelu: A mow do nich/ zec sie przyblizyly dni/ y wsselka powiesc widzenia. Do iuz niebedzie wiecej wsselkie widzenie darene/ ani prorokowanie oboietne w posrzedku synow Israelskich. Abowiem ia Pan beda mowil: a ktorekolwie slowo powiem/ tho sie stanie/ daley sie nieodwleciez: ale za dni waszych domie pobudzaiacy beda mowil slowo/ y czynia te/ mowi Pan Bog.

A sthala sie rzecz panska do mnie/ mowiac: Synu czlowieczy/ Oto dom Israelski mowiacych/ widzenie ktore ten widzi/ (sciaga sie) na wiele dni: a na dlugie czasy ten proroknie. Przetoz tedy rzecz do nich/ To mowi Pan Bog: Nieodwleciez sie wiecey wsselka mowa moja: Slowo ktorebym powiedzial/ spelni sie/ mowi Pan Bog.

Cap: 13.

Grozi Pan satesnym Prorokom ktorzy z swego mozgu proroknia/ lud wrodzaj/ obiecuiac pokoy/ iez y po chlebkom grozi.

Tata sie zas mowa panska do mnie/ mowiac: Synu czlowieczy/ prorokuy przeciwko prorokom Israelskim/ ktorzy proroknia: a powiestym ktorzy proroknia z serca swiego/ Stuchaycie slowa panskiego/ To mowi Pan Bog/ Bieda Prorokom niemadrym/ ktorzy ida za duchem swoym/ a nie widza. Jakoby listki na puszczy/ tak prorokowie twoi byli Israelu. Nie wsthapilisze przeto odpiraiac/ a nie sie zastawili murem za dom Israelski/ aby sie stali w bithwie w dzien panski. Widza marne rzeczy/ y proroknia mactwo/ mowiac: Mowi Pan/ gdy ich Pan nie poslat/ y nieprzestali thwidzic swich slow. Iza zeciem nie niezemnego widzenia widzieli/ a prorocthwo kamlawe niemowili: A powiedacie/ Mowi Pan: gdy jem ia nie mowil.

A przeto to mowi Pan Bog/ I zeciem

mowili prozine rzeczy/ y widzielisze sami byc kamlstwo/ tedy dla tego/ otho ia do was (w gniewie przyde) mowi Pan Bog: I bedzie reká moja nad tymi proroki ktorzy to widza marne/ a proroknia omylne rzeczy: w zborze ludu moiego nie beda/ a w piśmie domu Israelskiego nie beda napisani/ ani wida do ziemi Israelskiej: a poznacie zem ci ia jest Pan Bog: przeto yf podchodzili lud moy/ powiedaiac/ Pokoy: ano nie pokoy: y lud ludowat sciane/ a oni ta polieptali glina bez plem. Powiedz tym ktorzy (sciane) obmazuia bez przymieszaní/ zec wpadnie: bo przypadnie gwaltowny deszcz zaliewaiacy/ y dam kamienie wielkie z wierzchu padaiace/ y wiatr burzliwy rozwalaiacy. Zayste oto wpadla sciana: y zay wam nie rzeka/ gdzie ono lepie nie coscie lepieli.

Dla tego to mowi Pan Bog: A kaze sie wydrzec duchu burzliwemu w zagniewaniu moim/ y deszcz gwaltowny zaliewaiacy w popedliwosci moiej bedzie: y kamienie wielkie w gniewie na skazenie. A kaze the sciane ktoraszie lepieli bez przymieszaní: y zrownam ia z ziemia/ a odkryie sie fundament iey: y wpadnie/ y skazi sie w posrzedku tego: y zwiecie zem ia jest Pan. A wypetnie zagniewanie swoie na tey scienie/ y na tych ktorzy ia lepia bez przymieszaní/ a rzekne wam/ Niemasz iuz sciany/ ani tych ktorzy ia lepieli. Prorocy Israelscy ktorzy proroknia miastu Jeruzalem/ y widza mu widzenie pokoiu/ a pokoiu niemasz mowi Pan Bog.

A ty synu czlowieczy/ postaw oblicze swoje przeciwko cerkam ludu moiego/ ktore proroknia z serca swiego/ a prorokuy na nie/ rzekac: Tho mowi Pan Bog/ Bieda tym ktorzy zsswaja wezgiowka pod wsselki tokiec v reki: y czynia poduski pod glowa kazdego wieku/ na vsidlenie dusi: a gdy vsidlali dusse ludu moiego/ ozywiali dusse ich. A gwalcili mie v ludu moiego/ dla garzci ieczimienia/ y kesa chleba/ aby pobili dusse te ktore nieumieraja/ a ozywialiby dusse te ktore nie sa zywe/ mactwo plostac ludu memu wierzacemu kamlstwam.

Dla tego to mowi Pan Bog: Oto ia do wezgiowek waszych (przyde) ktoremi wy chwytaacie dusse lataiace: a rosthargne te z ramion waszych: y rospuszcze dusse ktore wy chwytaacie/ dusse na lecenie. A rozermie poduski wasze/ a wyswobodze lud moy z reki waszey/ a niebeda wiecey w reku waszych na odzieranie: y zwiecie zem ia Pan. Przeto i zeciem frasowite czynili serce sprawiedliwego kamlawie/ ktoregom ia niezasfrasowal: a zmacnialisze rece niepobożne

Here: 8.

Matth: 7.

Isaie. 5.
Miche: 3.

go/ aby sie nienawracal od zley drogi swo-
iey/ izby byl żywy: przetho proznych rzeczy
niebedziecie widac/ a prorocwo niebedzie-
cie wiecey prorokowac/ A wydra lud moy
z reki waszey: ze bedziecie wiedziec iz ja Pan

Cap: 14.

Ze Luidom nieczystym niedopusci Pan by tego
Prorocy meli kasac/ a ze dobru ludzie niebeda mo-
gli slych wyprawic ze zlosci ich. By tef byli Noe/
Daniel/ y Job.

Ezech: 20.

AKrzyśli potym do mnie mezo-
wie z starssych Izraelskich/ y sie
dzieli przy mnie. I sthata sie
rzecz pánsta do mnie/ mowiac:
Synu cztowieczy / ci meżowie
ci potozyli nieczystosci w sercach swoich/
y pogorszenie nieprawosci swoiey postawi-
li przeciwko obliczu swemu: a wiec ia spy-
tany odpowiem im:

A dla tego mowim/ a rzec tak: To mo-
wi Pan Bog/ Cztowiek cztowiek z domu
Izraelskiego/ ktory potozyl nieczystosci swe
w sercu swoim/ y zgorsszenie nieprawosci
swoiey postawi przeciwko obliczu swemu/
a przyszedlby do Proroka pytaiac mie prze-
zeńia Pan odpowiem mu w mnozstwie nie-
czystosci tego: aby byl poiman dom Izrael-
ski w sercu swoim/ ktorym odstapili odem-
a nie/ we wssystkich batwanach swoich.

Ezech: 20.

A przetho mow do domu Izraelskiego/
To mowi Pan Bog: Nawrociecie sie a ob-
stapcie od Batwanow waszych/ y ode ws-
szech plugawstw waszych odwróciecie obli-
cja wasze: Bo cztowiek/ cztowiek z domu
Izraelskiego/ y z nowo nawroconych kto-
bytolwie byl przychodniem w Izraelu: od-
stapiliby odemnie / a potozylby Batwany
swoie w sercu swoim/ y pogorszenie niepra-
wosci swoiey postawilby przeciwko obli-
czu swoiemu/ a przyszedlby do Proroka aby
mie pytal przezeń: ia Pan odpowiem mu
sam przez sie. A potoze oblicze swe na o-
nym cztowiecze / a uczynie go na przyklad
y na przyslowie/ y wytrace go z posrodku
ludu mego / a doznacie zemci ia Pan. A
Prorok obladzilby/ y iesliby mowit slowo
ia Pan zwiodtem Proroka onego: a wycia-
gne reke moie nań/ y wygladze go z posro-
dku ludu mego Izraelskiego. A poniosa nie-
prawosc swoie: wedlug nieprawosci one
go ktory pyta / bedzie nieprawosc Proro-
kow: aby wiecey nie stadzil dom Izraelski
odemnie / ani sie plugawil wselaktami
przestepstwy swemi: ale zeby mi byli ludem:
a ia im Bogiem / mowi Pan Zasthepow.

5. Reg: 22.
1ab. 12.

A stata sie mowa Pánsta do mnie / mo-
wiac: Synu cztowieczy / ziemia gdy mi
zarzessy/ aby wystapila wystepuiac/ wycia-

gne reke moie na nie/ y zethre rozge chleba
iey/ y przepusscie na nie glod/ y wybije smiey
cztowieka y bydle. A byliby ci trzey mezo-
wie w posrodku iej/ Noe/ Daniel/ y Job:
ci sami sprawiedliwoscia swoia wybawia-
dusse swoje/ mowi Pan zasthepow. A iesli-
bych y bestye co gorssie przywiody na ziemie:
abyim ia zagubil/ y bytaby bezdrozna/ prze-
to ze nie byl jaden ktoby siedl po niey dla be-
stiey: Trzey ci meżowie byliby na niey. Zy-
we ia mowi Pan Bog / ze ani synow ani
corek nie wybawia: ale oni tylko sami beda
wyswobodzeni / ale ziemia spustoszona be-
dzie. Albo przywiodyli nieczista one ziemie/
a rzekli nieczystowi / Jdz po ziemie: y wybije-
li z niey cztowieka y bydle: A ci trzey mezo-
wie/ bedali w posrodku iej: Zywe ia / mo-
wi Pan Bog / nie wybawia synow ani co-
rek: ale oni sami beda wyswobodzeni. A do-
puszczeli y mor na one ziemie / y wylabyli
zagniewanie moie na nie we krwi / abyim
zdiat z niey cztowieka y bydle: A Noe y Da-
niel / y Job bedali w posrodku iej: Zywe
ia / mowi Pan Bog / ze syna ani corek nie
wybawia: ale sami sprawiedliwoscia swo-
ia wyswobodzi dusse swoje.

Hiere: 1

Abowiem tho mowi Pan Bog: Jzacz-
czterzy sady moie nagorssie / miecz / glod /
bestie okrutne / y mor / dopuszcze na Jeru-
zalem / aby m wybil z niego cztowieka y by-
dle: Wssak osiednat bedzie w nim zostha-
wiono zbawienie tych ktorzy wywiody sy-
ny y corek: Oto oni wynida do was / y wzry-
cie droge ich / y wynalesti ich: y pocieszycie
sie nad onym zlem kterem przywiody na
Jeruzalem / we wsszech rzeczach kterem
przywiody na nie. A pociesza was / gdy w-
zrzycie droge ich / y wynalesti ich: y dozna-
cie zem nie darmo wssytko uczynil / comkol-
wie uczynil w nim / mowi Pan Bog.

Hiere: 2

Cap: 15.

Slowo Pánsta przeciwko Jeruzalem / ktore nazy-
wa drzewem wynney młacie niewystecnym.

ASthata sie mowa Pánsta do
mnie / mowiac: Synu czt-
wieczy / co sie stanie z drzewa
wynney młacie / ze wssyst-
kich drzew gajowych ktore sa
miedzy drzewy lesnymi. Jzaf wezma z
niego drzewo aby co z nie uczyniono / abo
uciosan bedzie z niego kolek / zeby na nym
cosstwiek wisiato: Ocho ogniomu dane
jest za pokarm / oboie czesc tego strawi o-
gien / a potowica go obrociata sie w przy-
ne: Jzaf bedzie wyteczne na iaktie budowa-
nie: Tez choc bylo cate / niegodzilo sie na
budowanie: czymze wiecey gdy ie ogien po-
jrze y spali/ nie uczyniono z nieo niebedzie-

1048: 11

Ezechiel.

zech: 12.

22.

Cap: 16.

zolimiste/ tak że mieczystota ich wiecejsza byt: niżli So-
domy/ Gomory/ y Samarytey.

izech: 16.

faic. 5.

Here : 11.

ziona by vrede roley vczynilem cie: y rozmiło
żyłś sie y stałś sie wielka: y chodziłś á do

222 in waze

3 G 5.

Isaie . 46 .

Ezech: 20 .

Op. 2.

13.

Leviti : 18.

Ezech : 23.

Ezech: 23.

ważesz zbudować zły dom twój na początku woskłej drogi / a wysokość twoją uczyniłeś na każdej ulicy / a niebyłeś już tak jak iako nierządnicą z brzytkością podnoszącą zaptate / ale iakoby cudzołożnicą / która na meza swego przywodzi wielu innych. Wossem nierządnicą dawać bywało zaptaty / a tyś dawała zaptaty wossem gąmratom twoim / y daryś im dawała / aby wchodzili do ciebie ze wślad na popelnienie stoba cudzołożstwa. A stało się w thobie przeciwko zwojeźniowi wossek niemiastu w psotach twoich / a po tobie nie będzie psoty / w tym zaś dawała zaptate / a zaptatych niebrata / stało się w tobie przeko.

Przetwoż ty nierządnicę słuchaj słowa Pańskiego. Cho mowi Pan Bog: Ponieważ że wyśaffowane są pieniądze twoje / a obnażona jest zelżywość twoja w sprośnych wossetecznościach twoich na miłosności twoje / y na wosstkie bawiany obrzydności twoich we krwi synów twoich kthores im data: Oto ja zbiorę wosstkie gąmrathy twoje z kthoremis wosseteczności stroit / y wosstkie kthores mitowata / ze wosstkiem kthores w nienawiści miata: a zgromadzę je na cie ze wślad / y obnażę mienściwość twoją przed nimi / a ogladają wosstkie stę radość twoją. A będzie cie sadził sadem cudzołożnic / y tych kthorzy niewinna krew wylewają: y dam cie w krew popedliwosci / y zawisnę miłosci. Dam cie w rece ich / a skąże zły dom twój / y zburzą miejsce psoty twojej: y zewłoka cie z fiat twoich / a pobiorą kłieynoty ozdoby twojej: y zostawia cie naga a pęta zelżywości. Przywioda na cie mnostwo / y ukamionują cie kamieniami / y zamordują cie mieczmi swemi. A popala domy twoje ogniem / y będą czynić na cie sady / przed oczyma wielu niemiastu: y przestanie wosseteczności płodzić / y zapłaty więcej nie daś. A będzie trwać zagniewanie moje na thobie: y oddalona będzie precz chuchliwa miłosć moją od ciebie / a tak przestane a niebude się więcej gniewać. Przeto iż nie wspomniata na dni młodości twojej / a pobudząś się we wosstkich tych rzeczach: a dla tegoż iam też dał drogę twoją na głowę twoją / mowi Pan Bog a nieuczynilem podług złości thwoich we wossek obrzydnościach twoich. Oto każdy który mowi pospolite przysłowie / na cie będzie przetraciał / mowiac: Jaka mądrka tak a dziewką iey. Córka matki twojej jestes ty / która porzuciła meza swego / y syny swoje: A siostra siostr twoich jestes ty / która porzuciła meze swoje / y syny swoje: Matka wafka Chetherka / a oćiec wafk Amorrey cżyk. A siostra twoja scharssa / Samaryja /

lama y córki iey kthore mieszkała po lewey stronie twojej: a siostra twoja młodsza niż ty / która mieszkała po prawey stronie twojej / Sodomą y córki iey. Ale anis chodzą drogami ich / anis według sprośnych złości ich uczyniła małem mniey: małem sprośniejś złości czyniła we wosstkich drogach twoich. Żywe ja / mowi Pan Bog / że nie uczyniła Sodomą siostrą twoją / sama y córki iey / iakos ty uczyniła y córki twoje. Ocho tak była nieprawość Sodomy siostry twojej / Pycha / Sytość chleba / y obfitość / y proznowanie / iey samey y corek iey: a reki niedostatecznemu y ubogiemu nie podawali. A podniosły się / y czyniły obrzydności przedemną / y zglądziłem je też / iakos widziata.

Samaryja też potowice grzechów twoich nie zgrzeszyła: ale przesiłaś je sprośności złości twoich: y wosprawiedliwiłaś siostry twoje tymi wosstkiem obrzydnościami swemi / kthores pobroita. Przetwoż ty nos pobanbienie thwoie / kthoras przesiła siostry thwoie sprośnemi grzechy twemi / sprośniew czyniac niżli one: bo tyś je wosprawiedliwiła: a tak y ty bądź pobanbiona / a nos zelżywość twoją / kthoras wosprawiedliwiła siostry swoje. A nawroce przywroci wosy ie nawrocentem Sodomskim / z córkami swemi / y nawrocentem Samaryey y corek iey: y nawroce obrocenie twoje w posrzed ich / abyś nosiła zelżywość thwoie / y wosprzysłabyś się wossek tych rzeczy kthores czyniła / cieśfac ie. A siostra twoja Sodomą y córki iey / wroca się ku staradawnym rzeczam swoim: Samaryja też y córki iey wroca się zaś do przedeśnych rzeczy swoich / a ty y córki twoje wrociacie się do staradawności wassey. A niebyła Sodomą siostrą twoją słysana z ust twoich / w dzień psoty thwoiej / pierwey niż się obiawiła złość twoja: iako thego czasu na vraganie coram Syryjskim / y wossem okoto ciebie coram Palestyjskim / kthore cie obrocily woto. Sprośna złość twoją / y zelżywość twoją tyś nosiła / mowi Pan Bog.

Bo to mowi Pan Bog: Uczynie ja tobie iakos ty wozgardziła przysięgę / abyś zruszyła a skąziła smowę: y wspomnie ja na smowę moją stoba za dni młodości twojej: y wozbudzę wsmowę wiekuiśta. A będzieś wspominać na drogi twoje / y zamśhydzis się: gdy weźmiesz siostry twoje wietśse niżli ty z mnieyśymi niżli ty. A dam ie thobie za córki / ale nie z wsmowy twojej. A odnowie ja wsmowę moją stoba / y będzieś wiedzieć że ja Pan / abyś pamiętała y było cie te go wśrdo / a żebyś niemogła potym otworzyć ust twoich / prze zawśrzenie twoje /

4. Reg: 16.
17.

Isaie: 47.
Nabum: 3
Ezech: 33.

Leuit: 20.

4. Reg: 25.

Ezech: 15.

Gene: 18.
19.

Hiere: 3.

Hiere: 37
H. bre: 8.

Ezechiel.

gdy sie wkoie a vbtagam ze wsech zlych rze
czy ktoreś czyniła / mowi Pan Bog.

Cap: 17.

Pod figura Orła y winnice / inacy wstępie y sta-
jenie Krolow Iudskich y miasta Jeruzalem / zamyka
też w sobie Proroctwo o Krystusie.

A Státo sie slovo Pániskie do
mnie / mowiac: Synu człowie-
czy / zádáv gádke / a powiedz
przypowieść domowi Izrael-
skiemu / rzekac: To mowi Pan

Ezech: 24.

Danie: 7.

Bog / Orzeł wielki zwieltkieni skrzydły /
dlugich członków / peten pierza y pstrócin /
przyleciał do Libanu / y wziął drzeń Cedro-
wy. Koniuszełki gátezi iego obtámát: y zá-
niósł go do ziemie Chananeyskiej / w mies-
cie kupieckim potoczył go. A wziął z násie-
nia ziemie / y potoczył ie w ziemi miásto ná-
sienia / aby vmocniło korzenie nád wodá-
mi mnogiem / ná wierzchu ie potoczył. A
gdy wypusćito z siebie płód / rozrosło sie w
byroka winnice / niskiego wzrostu / latoro-
śli iey kniey pátrzące: a korzenie iey pod nią
było. Státa sie tedy winnica / kthora zro-
dziła gátezie / y wypusćitá rozwiedzenia.

Był theż y drugi Orzeł wielki / wielkich
skrzydeł y mnogich pior: a oto tá winnica
iákoby pusćitá korzenie swoje kniey / latoro-
śli swoje rozciągnęła ku kniey / aby ia po-
krapiał zgrzádek płodu swego. Ná dobrej
ziemi nád wiela wod ssczepiona iest aby wy-
dátá gátezi / y przynosiła owoc / aby była
wielka winnica.

Rzec: To mowi Pan Bog / I záz będzie
possczepiona: zali korzenia iey nie wyra-
wie / a owocu iey nie obtárga / y vsusy wysyt-
li latorosli rodzenia iey / a vschnie / a nie w
rámieniu wielkim / ani w wielkim ludzie
aby ia wytárgat z korzeniem: Ocho sscze-
piona iest / a więc będzie rozmnożona: a
záz nie vschnie gdy ia obwienie wiátr go-
racy / y ná pogroblach rodzenia swego w-
wiednie.

Reg: 24.

A státo sie slovo Pániskie do mnie / mo-
wiac: Now do domu pobudziácego / Nie
wiećie co te rzeczy znáczą: Rzec: Ocho
przychodzi Krol Babiloniski do Jeruzalem
a weźmie Krolá y Kráżetá iego / y zámie-
dzie ie do siebie do Babilonu. A weźmie z
násienia Krolewskiego / y weźmi sním przy-
mierze / a weźmie od niego hotdowna przy-
siege: Ale y mocarze ziemie zábierze: aby
było to Krolestwo ponížone / a nie podnosi-
to sie / ale aby strzegto vmowy iego / y cho-
wato ia. Który odstáwssy od niego / poslat
posly do Egiptu / aby mu dat koni / y lud

mnogi. A záz sie mu powiedzie / abo deśtá-
nie záchowania sobie ten ktory tho weźmił
a ten ktory rozerwał vmowę / zali wydzie:
Żywie ia / mowi Pan Bog / iz ná miejscu te-
go Krolá kthory go postánowił Krolem /
ktorego przysiege zruszył / y rozerwał vmo-
wę ktora miał sním / w poárzodku Bábilo-
lonu vmrze. A nie w wielkim woysku ani w
wielkim ludu zwiędzie przeciwno niemu
Sfaraobitwe: w vsuci grole / y w wywie-
dzeniu watów / aby pobit wiele dusi. Bo
był wzgárdził przysiege / aby rozerwał przy-
mierze / a oto dat rekt swoie / a gdy te wssy-
stkie rzeczy weźmi / nie wydzie.

Dla tegoż to mowi Pan Bog / żywe ia /
iz przysiege ktora on wzgárdził / y przymie-
rze ktore zgwálczył w toże nágtowe ie. A
rozrzuce náń sieć moie / a wpádnie w mót-
nie moie: y przywiode go do Babilonu / a be-
de go tám sadził w przestępstwie kthorym
nie wzgárdził. A wssystcy zbiegowie ie se
wssiem zuffem iego / od mieczá pogina: a
ostátek rozpiérzchnie sie po wssystkim wies-
trze: y poznácie izem ia Pan to mowił.

Ezech: 12.
32.

Tho mowi Pan Bog / A weźmie ia ze
drzenia Cedru wysokiego / y potóże: zwiierz-
chu gátezi iego młodziuchna rozcęke wrwe /
y wssczepie ná gorze wysokiej y wyniesio-
ney. Ná gorze wysokiej Izraelskiej wssczę-
pie ia / y wypuńnie sniey pákowie / y weźmi
owoc / a będzie wielkim Cedrem: y beda pod
nim mieśtác wssystcy pracy / y wssystko co
láta / w cieniu od gátezi iego / będzie gnia-
zdá budowác. A zwiędza wssystki drzewá
kráiny / iz ia Pan ponížylem drzewo wyso-
kie / a wywysylytem drzewo niskie: A vsusy-
tem drzewo zielone / y kázatem rość drzewu
suchemu: Ja Pan mowiłem / y weźmylem.

Marci: 41

Cap: 18.

Odrzućwssy przypowieść izdowska powiáda / iz
syn nie pómiesie nieprawości oycowskiej / ani záz o-
ciec synowskiej / ale kády z swym bráimacjkiem poy-
dzie ity iestlie náwroci / będzie zbáwion / dobry odstá-
pili swej dobroci / zgine / y pómina ku pokucie y od-
nowieniu serca.

A STÁŁA sie rzecz Pániska do
mnie / mowiac: Co to iest iz
miedzy soba przepowieść obrá-
cacie / w to przyslowie w ziemi
Izraelskiej: mowiac: Oycó-
wie iedli iágođe nie frzála / a zebj synow ich
ostominy cierpia: Żywe ia mowi Pan
Bog / ze nie będzie wam thá przypowieść
wiecey w przyslowie w Izraelu. Oto wssy-
stkie dusse / moie sa: iákó duszá oycowá ták
duszá Synowska / móiá iest. Duszá kthora

Hiere: 31.

Psal: 23.

Ezechiel.

Leuiti: 18.

Roma: 10.

Deute: 24.

Roma: 1.

Abacuc: 2.

Hiere: 81.

Ezech: 33.

zgrzeszy / ta umrze. A mąż bedzieli sprawa-
wiedliwy / y uczyniłyby Sąd y sprawiedli-
wość / nie bedzieli iadł na gorach / a oczu
swoich nie podnieśli ku białanem domu
Izraelskiego / a nie zgwałcili żoni bliźnie-
go swego / y nie przystępowali do niewiasty
w iey przyrodzoney niemocy / y nie zafra-
sili człowieka / wrócili zakon dlużnikowi /
a nie wydrżeli nic gwałtownie / dali chle-
ba swego tak nacemu / a nagle przyrodzie-
li odzienim / nie dali na lichwe / y nad sum-
me nic więcej nie wzięli / odwrocili od
nieprawości rękę swoją / y Sąd prawdzi-
wy jeśli uczyni między mężem a mężem : be-
dzieli chodząc w przykazaniu moim / y sa-
dom moich przystrzegali / aby czynili praw-
dę : ten sprawiedliwy jest / żywotem będzie
żył / mowi Pan Bog.

Zrodziłoby syna toczą / któryby rozlewał
krew / a uczyniłyby jedno z tych rzeczy : y tych
rzeczy wszystkich aby nie czynił / ale żeby
na gorach iadł / a żone bliźniego swego splu-
gawit : niedostatecznego y ubogiego żeby
zafraśował / drapieży / zakon dlużnikowi
y żeby do białanow oczu swoje podnosił /
obrzydnosć ptodził / na lichwe dawał / a
więcej (nad summe) brat : y zaś będzie żył :
Nie będzie żył / a gdy te wszystkie rzeczy o-
mierze uczyni / śmiercią umrze / krew tego
na nim będzie. A zrodziłoby syna / który wy-
szawszy wszystkie grzechy oycę swego które
uczynił / iaby się bać / a nie uczyniłyby im nie-
podobnego : na gorachby nie iadał / y oczu
swoich nie podnosiłby ku białanow domu
Izraelskiego / ani żony bliźniego swego
zgwałcił / ani by męża zafraśował / zafraśy-
li by nie zatrzymał / drapieżstwa nie czynił /
chleba swego tak nacemu dawał / a nagle
go przyrodziaby odzienim / od bezprawia
ubogiego odwrociliby rękę swoją / lichwy / y
nadmowy nie bratliwy / Sady moje czynił / y
w przykazaniach moich chodząc : takowy
nie umrze w nieprawości oycę swego / a
le żywotem będzie żył. Ociec jego / iż po-
warzał / y bezprawie czynił bratu / y zterze-
czy broń w posrodku ludu swego : ohoż też
umiał w nieprawości swojej. A mowicie
Ciemuż nie ponieś syn nieprawości oycę
wskazy : Baczcie możesz / iż syn sąd y sprawie-
dliwość czynił / wssęgo przykazania mego
strzegł / y czynił ię / (przetoż też) żywotem
będzie żył.

Duszy która zgrzeszy ta umrze : Syn nie
ponieś nieprawości oycę wskazy / ani ociec
ponieś nieprawości synu wskazy : Sprawa-
wiedliwość sprawiedliwego na nimże be-
dzie / a niepobożność bezbożnego też na
nim będzie. Ale bedzieli niepobożny czynił
pokute za wszystkie grzechy swoje które czy-

nił / y bedzieli strzegł wssęgo przykazania
mego / a uczyniłyby sąd y sprawiedliwość / ży-
wotem będzie żył / a nie umrze. Wssęch nie-
prawości iego które czynił / nie będą pamię-
tali : w sprawiedliwości swojej która czynił /
będzie żył. A coż zaś to z wolei mojej test /
śmierć niepobożnego / mowi Pan Bog : a
nie rączy aby się nawrócił od drog swoich /
y był żył : Ale jeśli się odwróci sprawiedli-
wy od sprawiedliwości swojej / a bedzieli
czynił nieprawosć według wssęch obrzy-
dnosci które zwykł czynić niepobożny /
y zaś będzie żył : Wssękie sprawiedliwo-
ści iego które czynił nie będą w pamięci : w
przestępstwie którym wystąpił / y w grze-
chu swoim którym zgrzeszył / w tych umrze.
A mowiliście : Nie jest sprawiedliwa dro-
ga Pańska. Stuchajże tedy domie Izrael-
ski / Zaliż drogą moją nie jest prawa / a za-
nie więcej drogi wasze są nieprawe : Bo
gdy się odwróci sprawiedliwy od sprawie-
dliwości swojej / a czyniłyby nieprawosć /
umrze w nich : w niesprawiedliwości która
czynił umrze. A gdy się odwróci niepoboż-
ny od niepobożności swojej która ptodził /
a będzie czynił Sąd y sprawiedliwość : on
dusze swoje ożywi. Bo te który się obacz-
wssy / odwróci się od wssęch nieprawości swo-
ich które czynił / żywotem będzie żył / a nie
umrze. A mowia synowie Izraelscy / Nie
jest prawa droga Pańska : Zaliż drogi moje
nie są sprawiedliwe : o domie Izraelski / za-
nie więcej drogi wasze zlosliwe : A przeto
każdego według drog iego będzie sadził / o do-
mie Izraelski / mowi Pan Bog.

Nawróćcie się a czynicie pokute / za wssę-
kie nieprawości wasze / a nie będzie wam
na upadek nieprawosć. Odrzućcie od sie-
bie wszystkie przewykroczenia wasze / które
miście wykroczyli / a uczynicie sobie serce
nowe / y ducha nowego : bo przeczęście
mieli pomrzeć domie Izraelski / a bowiem
niechce ia śmierci umierającego / mowi
Pan Bog : Nawróćcie się a bądźcie żywi.

Cap: 19.

Przet przypowieść Lwicy y Lwiat znaczy podma-
nie Krolow Joachas y Joacy / a pod podobien-
stwem winnice przedessie szczęście miasta Jeruzalem
y niniejsze utrapienie.

A weźmi sobie żalosny ptacz
na Kriazeta Izraelskie / y rze-
czę : Ciemuż mądrka twoja
Lwica między Lwami leżała
między Lwicty wychowała
szczenietha swoje : y wywiodła jednego z
Lwiat swoich / szat się Lwem : y nauczył
się chwytac lupy / y ludzie ięć. A wysłyszali o

mini

Ezechiel.

Reg: 23. nim Narody y nie bez ran swoich iedy go: y
wiedli go w tancuchach do ziemie Egip-
skiej. Ktora (Lwica) gdy obaczyła że iuż
schorząta / y zginęto oczekawanie iey / wzię-
ła iednego że Lwiat swoich / y postanowiła
go Lwem. Ktory iat chodzić między Lwy /
y stat sie Lwem: y zwyczajit sie lup inować:
y ludzie pożyrać: nauczył sie wdero czynić /
y miasta ich w pustynia obracać: y spustho-
siona iesth ziemia y pełność iey od głosu ry-
czenia iego. A zessli sie nań Narodowie ze
wszech powiatow / y rozrzucili nań siec swo-
ie / y nie bez ran swoich poimali go. A wśa-
dzili go w klatkę / w tancuchach przywie-
dli go do Ziola Babilońskiej / y wsadzili go
do ciemnice / aby nie bylo slyseć wiecey / gło-
su iego po gorach Izraelskich.

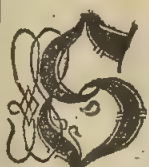
Reg: 25.
iere: 39.
7 52.

Natchka twoia iako winnica we krwi
twoiey nad woda naszezepiona iest: owoce
iey / y gątezi iey wyrosly z wod mnogich. A
staly sie iey rożciki nie lite a tegie na berta-
nym ktorzy panuia / y podniosl sie wzrosly
iey między gąteziami / y obaczyła wysokosc
swoie w gestwie latorosli swoich. A odsze-
piona iest w gniewie / a na ziemie porzuc-
nary wiater goracy posuszył owoc iey / posła-
biaily y poschly tegie rożciki iey: ogień ia po-
żart. A teraz przesadzona iest na puszcza /
na ziemi bezdrożney y pragnacey. A wydat
sie ogień z iedney rosciki gątezia iey / ktory
owoc iey poiadry niebylo w niy rosciki te-
giey / berta panuiacych. Zatosny płacz iest /
y bedzie na płacz lamentliwy.

Cap: 20.

Pan Bog grzesznikom odpowiedzi dać niechce / wy-
mątha im na oczy grzechy ich / a nawiecey bialwo-
stwo / y nasyta nico o nawrocceniu z wiszenia
do ich ziemie.

Ezech: 14.

Tato sie siódmego roku / dzie-
siatego dnia w piaty miesiac:
że przysli meżowie z scharssych
Izraelskich aby pytali páná / y
siedzieli przedemna. Tedy stá-
ła sie rzecz pánka do mnie / mowiac: Sy-
nu człowieczy / mow stárssym Izraelskim /
a tak rzecześ do nich. To mowi Pan Bog:
Zali ná pythanie mnie wyscie th pryz-
sli: Zywe ia / iż wam nic nieodpowiem /
mowi Pan Bog. Jesli iesadzisz / iesli sadzisz
synu człowieczy: Obrzydności oycow ich
wkaż im / powiedzże im.

Exodi: 3.

To mowi Pan Bog: W ten dzien gdy
sobie obrat Izrael / y podnioslem reke mo-
ie za pokolenim domu Jakobowe: a wka-
załem sie im w ziemi Egipskiej / y podnio-
slem reke moie za nimi / mowiac: Ja Pan

Bog was: w on dzien podnioslem reke mo-
ie za nimi / aby ich ie wywiódł z ziemie Egip-
pskiej / do ziemie ktoram im byl opatrzył /
opływaiaca mlekiem y miodem / Ktora wy-
bornieysza iest ze wszech ziem. A mowitem
do nich / Jeden każdy obrażenia oczu swo-
ich odrzuć / a w bawianich Egipskich nie
plugawcie sie: ia Pan Bog was. A pobu-
dzili mie / a niechcieli mie sluchac: żaden
sniich obrzydności oczu swoich nie porzucit
ani Bawianow ziemie Egipskiej opusci-
li: thedym rzekt zebych wylat ná nie za-
gniewanie moie / a wypelnit gniew moy w
nich / w posrzod ziemie Egipskiej. A v
czynitem dla imienia mego / zeby nie bylo
zgwałcone przed narody między kthorem
byto (pokolenie Izraelskie) y między kto-
remi wkażatem sie im / cheac ie wywieść z
ziemie Egipskiej. Wyrzucitem ie thedy z
ziemie Egipskiej / y wywiódtlem ie ná pus-
cza. Tamże dalem im przykazania moie / y
sady moie okázatem im: ktore cztowiek czy-
niac / bedzie żył w nich. Nád tho iesseze y
Sobboty moie dalem im / aby byly znakiem
między mna y między nimi: a zeby wiedzie-
li że ia Pan ktory ich poświęcam. A tham
ná puszczy pobudzał mie (ku gniewu) dom
Izraelski / w przykazaniu moim niechodzi-
li / y sady moie porzucili / ktore czyniac chto-
wiek może być żyw w nich: y Sobothy moie
przezliś gwałcili. A thak rzektem byl żem
miał wylać popedliwość moie ná nie (tam-
że) ná puszczy / y żem ie miał wytrącić. A
vczynitem dla imienia mego / aby nie bylo
zgwałcone przed narody z kthorychem ie
wyrzucit przed oczyma ich. Ja tedy pod-
nioslem reke moie ná nie ná puszczy / abym
ich nie w wódzil do ziemie kthoram im dat
opływaiaca mlekiem y miodem / naczel-
nieysza w dobroci ze wszech ziem: Bo sady
moie porzucili / y w przykazaniach moich
nie chodzili / y Sobothy moie gwałcili iż
serce ich za bawiany kroczyto. A złutowa-
to sie oko moie nád nimi / zebym ich niepo-
bit: anim ich iednak wytrącił ná puszczy.

Deute: 7.

Exodi: 28.
21. & 22.
& 23.
Deute: 4.
& 5.
Exodi: 16.
& 31.
Exodi: 32.

Name: 14.

Alle rzektem do synow ich ná puszczy: W
przykazaniach oycow waszych niechodźcie:
ani przysrzegaycie sadow ich / ani sie plu-
gawcie bawiany ich. Ja Pan Bog was /
w przykazaniach moich chodźcie / Sadow
moich strzeźcie / y czynicie ie. A Soboty mo-
ie swiećcie / aby byly znakiem między mna
y wami: aby widziano / żem ia iest Pan
Bog was. A pobudzili mie tezy synowie /
a niechodzili w przykazaniach moich / ani
sadow moich strzeżli / aby ie byli czynili: kto-
re gdy vczyini cztowiek / bedzie w nich żył:
Sobboty tezy moie gwałcili / y pogroziłem
im żem miał wylać popedliwość swa ná

Name: 25.

nie /

Ezechiel.

nie/ y wypełnić gniewu mojego w nich na puszczey. Ale odwrócić rękę moją/ y uczynić im dla imienia mojego/ żeby nie było zgwałcone przed narodem/ z którychem ie wyrzucił przed ichże oczyma. Zás podniosłem rękę moją na nie tamże w puszczey/ żebych ie rozmiotał między narody/ y rozwiął po ziemiach: przeto że sadow moich nie czynili/ a przykazania moje odrzucili/ y Sobobothy moje gwałcili/ a zá bátwány oycow ich były oczy ich. Przetobży ia datem im przykazania nie dobre/ y sady w ktorých nie beda żyć. A splugawilem ie w dárách ich gdy offiarowali wszystko co otwiera żywot/ dla grzechow ich/ a beda wiedzieć iż ia Pan.

A przeto mów do domu Izraelskiego synu człowieczy/ a rzecześ do nich: To mówi Pan Bog: Jesseje y w tym bliźnili mnie oycowie waszy/ gdy wzgardzili mnie sobie zá nic wázac: a gdym ie był w wiode do ziemié nád ktora podniosłem rękę moją/ żebym ia im dat: wyrzeli wsselki pagorek wysoki/ y wsselkie drzewo gátesiste/ y offiarowali tam offiary swoje: y dali tam ná (wieszcz) rozdrażnienie offiary swoje/ y kładli tam wonia wdzięczności swojej/ y wylewali ná poyne offiary swoje. A rzektem do nich: Coż wždy jest tá wysokość do ktorey wy wchodzicie? A názwane jest imię iego Wysołość/ aż do tego dnia.

Dla tegoż mów do domu Izraelskiego/ To mówi Pan Bog/ záprawde w drodze oycow waszych wy sie plugawicie/ y zá wárázy ich wy cudzostwo płodzicie: A w offiarowaniu dárow waszych/ gdy przewoździecie syny wáśse przez ogień/ wy sie plugawicie we wssytkich bátwániach waszych/ aż po dzis: a ia mam wam odpowiedzieć domie Izraelski: Żywe ia mówi Pan Bog żeć wam nieodpowiem. Anić sie stanie pomysłenie rozumu wáśsgo/ ktorým tak mówicie/ Bedziemy iáko Narodowie/ y iáko inie rodzáie ziemié/ abyżmy ćčili á chwalili drzewo y kámiennie. Żywe ia/ mówi Pan Bog/ iż mocna ręká/ y w ramięniu wyciągnionym/ y w popedliwości wyláney/ beda nád wámi Krolowat. A wywiode was z ludzi/ y zgromádze was z ziem/ do ktorých chęście rosprosseni. W rece mocney/ y w ramięniu wyciągnionym/ y w popedliwości wyláney/ beda nád wámi Krolowat: A przywiode was ná puszczá ludzká/ y beda sie swámi sadzit tam obliczem w oblicze. Jákom sie sadem obchodzit z oycy wáśsemi ná puszczey ziemié Egipskiej: tak was też beda sadzit/ mówi Pan Bog. A podobje was berlu memu/ y w wiode was w okowách przymierza. A wybrátunie z was prze-

stepce y niepobożne/ a wywiode ie z ziemié mieśkánia ich/ a do ziemié Izraelskiej nie wniáda/ y bedziecie wiedzieć iż ia Pan.

A wy domie Izraelski Tho mówi Pan Bog/ Káždy z was zá Bátwány wáśsemi chodźcie/ a służcie im. Co iesli áni w thym mie nieusłuchacie/ a imię moje święte bedziecie plugawic wiecey w dárách wáśsyh y w Bátwániach wáśsyh: ná gorze świętey moiey/ ná gorze wysokiey Izraelskiej/ mówi Pan Bog: tam mi bedzie sluzyl wssy siek dom Izraelski: mówie wssy w ziemi w ktorey mi sie beda podobac: a tam beda słuáat pierwoćin wáśsyh/ y poczaték dzieśiećin wáśsyh we wsszech poświęcániach wáśsyh. Ná wonia wdzięczności przymie was/ gdy was wywiode z ludzi/ a gdy was zgromádze z ziem do ktorých iesceście rozmiotáni/ a beda sie w was świećit przed oczymá inych Narodow. A doznacie zemćia ia Pan/ gdy was w wiode do ziemié Izraelskiej/ do ziemié o ktora podniosłem rękę moją/ abym ia dat oycow wáśsym. A wspomniacie tam ná drogi wáśse/ y ná wssytki sprośne ztości wáśse/ ktoremáście sie splugawili ná nich/ y omierzniećie sami sobie przed oblicznością wáśsa/ we wsszech ztościach wáśsyh ktoreście uczynili. A zwiécie zem ia Pan: gdy wam dobrze uczynie dla imienia moiego/ y nie według drog wáśsyh złych/ áni według sprośnych ztości wáśsyh á bárzo złych/ domie Izraelski/ mówi Pan Bog.

A sthátá sie rzecz Pániska do mnie/ mówiac: Synu człowieczy/ postam oblicze twoie przeciwko drodze od południá/ á kropku wiátru od południá/ á Prorokuy tu lásu potá południowego. A rzecześ láswi południowemu/ Stuchay słowa Pániskiego: To mówi Pan Bog: Oto ia podpale w tobie ogień/ y wypale w thobie każde drzewo zielone/ y każde drzewo suche: nie zgásnie piomien podpalenia/ y bedzie w nim spalone wsselkie oblicze od południá aż do putrocy. A oglada to każde ciáto/ iż ia pan podpalitem y áni bedzie w gásson. A rzektem: Ach/ Ach/ Pánie Boże: Oni o mnie mówia/ Izaż nie w przypowieściach nam ten mówi?

Cap: 21.

Prorokuse okropny y rozliczny mlec/ Ktory miał przyśc ná Jerusálem/ y ná syny Ammon/ od Krolá Babilońskiego/ Ktory też potym má być sádzon w ziemie tego/ y Koniecznie rosprosson.

~~~~~

Státá

Hiere: 19.
Deute: 12.
Ezech: 16.
4. Reg: 17.
2. Para: 28.

Deute: 11.
E 14.

Hiere: 8.
18. E 31.

Hiere: 10.

Schata sie tedy rzecz Pańska do mnie/mowiac: Synu człowieczy/Posthaw oblicze twoie ku Jeruzalem/ a kropi na Swiatnice/ y prorokuj przeciwko ziemi Izraelskiej. A rzeczesz ziemi Izraelskiej To mowi Pan Bog. Oto ja do ciebie/ a wyrwe miecz mój z posiew tego/ y zabije w tobie sprawiedliwego y niepobożnego. A za to izem zabít w tobie sprawiedliwego y niepobożnego/przeto wynidzie miecz mój z posiew swoich: na wszelkiego człowieka od południa aż na pólnocy: aby wiedziat każdy człowiek/ że ja Pan wyiatem miecz swój z posiew swych ktory nie może być wsteczón. A ty synu człowieczy wzdychay a tkay w skharciu biodr/ a zgorzkością tkay przed nimi. A gdyby rzekli do ciebie: Cieszmyz ty kłaf: Rzeczesz/ Dla słyszenia/ iż przyśle/ a wyschnie wszelkie serce/ y wpadna zem dla wssy wyszkie rzece/ y schorzeie koźdi duch a po wssch kolanach počieka wody: otho idzie/ y stanie sie mowi Pan Bog. A statá sie rzecz Pańska do mnie/mowiac: Synu człowieczy/prorokuy/ a tak rzeczesz/ To mowi Pan Bog/ Now. Miecz/miecz wyostrzony iest/ y wypolerowany. Aby posiekt ofiary/wyostrozón iest/ aby sie tsnat wypolerowan iest: Ty ktory ruchasz berto syna moiego/ podrabies wszelkie drzewo. A dałem go ku wyglądzeniu/ aby był dzierżan reka: Ten miecz iest wyostrzony/ y ten wypolerowany aby był w rece tego ktory zabija. Wolay a krzycz synu człowieczy/ iż y ten uczynion iest w ludu moim/ ten we wssich wodzach Izraelskich ktorzy byli wczes: Kłimiecżowi dani sa z ludem moim/ przeto bity sie w ledźwi/ iż doświadczón iest/ y thogdy berto wywróci/ a nie bedzie/mowi pan Bog.

Ty tedy synu człowieczy prorokuy/ a bierka w reke/ a niech bedzie we dwoie miecz y niech we troie bedzie miecz zabitych. To iest miecz zabiania wielkiego/ ktory ie czy: ni że tretwieia/ y na sercu schna/ y rozmnaza wpady. We wssich bronach ich dajem zamacenie miecza ostrego y wypolerowanego na to aby sie tsnat/ schowanego w pochwy na zabicie. Zaostrz sie/ Józ na prawa chodźcie na lewa strone/ gdzie cie kolwiek oczu poniosa. A owsem y ia bede kłaskat reka w reke/ a wypelnie zagniewanie moje/ ia Pan mowitem.

Zás statá sie rzecz Pańska do mnie mowiac: A ty synu człowieczy potoz sobie dwie drodze/ aby przyszedł miecz Krola Babilońskiego: z iedney ziemi niech obiedwie (drodze) bieža: a reka bedzie brat domyslenie/ na počatku drogi mieyskiej bedzie sie

ważył. Droge potozysz aby przyszedł m... do Kabbat miasta synow Ammonowych y do Judy do Jeruzalem naobronniessego. Stanał bowiem Krol Babiloński na rozbieniu dwu drog/ na počatku ich/ pát rzaiac wieszczy/ miešaiac strzaly/ pytal y batwanow/ radził sie pátzrac na watrobe y serce. Pádla wrožka na prawa strone na Jeruzalem/ aby zatóžyl tarány wojenne by otworzył wstha ku zabijaniu/ aby podniósł glos w krzyku/ aby zastawil wojenne tarány przeciwko bronam/ aby náfut grobla/ aby budował Kásthellá (albo wieže). A bedzie iakoby poprožnicy sie radził odpo wiedzi Bogow przed oczyma ich/ y Sobothnego proznowania násláduacy: a on bedzie pomniat na nieprawość ku poimaniu.

A przeto to mowi Pan Bog. Za to izes cie wspomnieli na nieprawość wasze/ y obiawilisze wyroczenia wasze/ y wkazalsze grzechy wasze we wssich myslach waszych: mowie że za to zes cie wspomnieli/ reka bedziecie poimani. Ale ty przeklety a bezbožny wodzu Izraelski/ ktore dzień zamierzony przyszedł czasu nieprawości: thomowi Pan Bog: Odeń Infule/ zdeym Korone: zaż nie tá iest kthora poniżonego poróžsytá/ a wysokiego ponižytá: Nieprawość/ Nieprawość/ nieprawość potozie ia: A to sie nie státo/ do kad nieprzyszedł ten ktorego iest sad/ y wydam mu.

A ty synu człowieczy Prorokuy/ y rzecż: To mowi Pan Bog do synow Ammonowych/ y na zelżywość ich/ a rzeczesz: Mieczu/mieczu/ wynidź z posiew ku zabijaniu/ wypoleruy sie/ abys zabijał a tsnat sie. Gdyż tobie były widziáne prožne rzeczy/ y prorokowane omylności/ zes miał być dan na syte rannych niepobožnych/ ktorych przyszedł dzień/ zadržany czasu nieprawości. Wroć sie do swych posiew/ na miesce na kthorymes stworzony/ w ziemi národzenia twego bede cie sadził/ y wyleie na cie zagniewanie moje/ w ogniu zapalczywości moiey bede dat ná cie/ y dam cie w rece ludzi niemadrych/ y sposobiacych zatraceniu. Ogniowi bedzieś pokarmem/ krew twoia bedzie w posrzód ziemi/ zapomniá cie: przeto izem ia Pan mowit.

Cap: 22.

Wylicza rozmaite slości kaptáuskie/ ktrazec/ pro rockie/ y ludzkie ktore broili w Jeruzalem/ thá se nie byto y iedne zo ktoryby sie był zastawil gniewu páństwu za nimi/ przetož tej grozi sie wylaz pomsthe na nie

Leuiti: 19.
20.
Deut: 18.

Hiere: 49.
Ezech. 23.
Amos. 1.

STAŁO sie słowo Pańskie do mnie / mówiac: Ty synu cztowięcy / zaż nie sadziś / zaż nie sadziś miastá krowie: á okazaż mi wssystkie obrzydności iego rzekac: To mowi Pan Bog. Miastó wylewájące krew w pośrzed siebie / áby przyszedł czas iego: y ktore náczynito Bátwá now sámo przeciwko sobie / áby było splugáwione. We krowi twoiey ktora od ciebie przelána iest / dopuszcitoś sie grzechu: á w bátwániech twoich ktoryches sobie náczynito / iestes splugáwione: y kazátos sie przybliżyć dniom thwoim / y przywiodłos czas lat twoich: dla tego datem cie ná vragás nie Narodom / y posmiwiskiém wssystkim ziemiam. Ktore sa blisko ciebie / y ktore dálekó od ciebie / Thryumssy á radośc beda wieśc z ciebie: (przechó jes) smrodliwé / znákomite / y wielkie w zátroceniu. Oto Kriazetá Izráelscy káždy snich w ramięniu swoim byli w tobie / ná wylanie krowie. Oycu y mácce przyszkótki czynili w tobie / przychodniá potwarzáli pośrzed ciebie / sierote y wdowe zasmucáli v ciebie: Swięte miescá moje wżgárdziliście / y Sobboty moje splugáwiliście. Mézowie zdrádlivi byli w tobie ku przelaniu krowie / y pogorach iadáli w tobie / sprostná ztośc broili w pośrzed ciebie. Lono oycowsskie odkrywáli w tobie / nieczyśtośc niewiásty w przyrodzoney niemocy poniżáli w tobie. A ie den káždy z žona bliźniego swego obrzydnośc broil / y Swiętier niewiástké swa plu gáwiti co y mowić nie slussa / brách siofre swa / dziewkó oycá swé / gwałciti w tobie. Dáry bieráli w thobie ku przelaniu krowie: Lichwé y nádzwośc brátos / y tákomie bliźne twoie potwarzálos: á mniēs zápámie tátó / mowi Pan Bog. Orom kláśnat reko má swemi / ná tákomstwo twoie ktoreś potbroito / y ná krew ktora wylána iest w pośrzed ciebie / Izaż mi wytrzymá serce twoie / álbo przemoga rece twoie / w onedni ktore ia tobie vczyńnie?

Deute: 5.
27.

Deute: 12.
Leuiti: 18.

Hiere: 5.

Deute: 27.
Ezech: 13.
Exodi: 22.

Ezech: 12.
15.

Iſaie: 14.

Ia Pan mowitem / y vczyńnie. A rozmiēc cie między narody / y wyrwione cie do ziem / y káże vstać nieczyśtości twoiej od ciebie. A posiede cie przed oblicžnościa narodow: á bedzieś wiedzieć žem ia Pan. A stáło sie słowo Pańskie do mnie / mówiac: Synu cztowięcy / obroćit mi sie dom Izráelski w żuželice: ci wssyscy sa Miedź / y Cená / y Zelázo / y Otow w pośrzedku piecá / żuželica od frebrá stáli sie.

A przetoż to mowi Pan Bog: Dla te° iže ście sie wssyscy obroćili w żužel / przeto oto ia zgromádze was w pośrzed Jeruzálem iáko zgromádzaia Srebro / y Miedź / y Ces

ne / y Zelázo / y Otow / w pośrzed piecá: y podpale w nim ogień ku zlanu / ták zgro mádze w popedliwości moiey / y w gniewie moim / á odpoczyne. A zleie was / á zgromá dze was / y podpale was w ogniu popedli wości moiey / á bedziecie zlanu w pośrzedku iego. Jáko sie przepláwia á zlewa Srebro w piecu: thák bedziecie wy w pośrzed Je ruzálem: á bedziecie wiedzieć iže ia Pan / gdy wyleie zagniewanie moje ná was.

A stháta sie rzecz Pańska do mnie / mo wiac: Synu cztowięcy / rzecz kniemu / Ty iestes žemiá nieczyśta / á dździem niepo kropioná w dzieñ popedliwości. Sprzy szejenie Prorokow pośrzed niego: iáko lew ryczácy pochwytaiać tupięż / dusse po żarli / bogáctwá y zaptáte pobráli / wdow iego námmožyli pośrzed niego. Káptany tego miasthá zánie mieli á wżgárdzili za kon moy / y poplugáwili swięte miescá mo ie: między swiętym y przekletym nie bráku á rozności niemieli: á między plugáwym y cžystym nierozsádzáli: A od Soboth moich odwróćili oczy swoie / y ia bytem splugáwio ny w pośrzedku ich. Kriazetá iego w po sřrzed niego sa by Wilcy chwataiaćy tup:ku wylaniu krowie / y ku stráceniu duś / y táko mie chodzeniu zázyski. A Proroki iego po mázowali ie bez temperowánia á vmiár kowánia / widzac márne rzeczy / y proro kuiać im omylnośc / mówiac: Tho mowi Pan Bog: gdyż Pan niemowit. Ludu tey žemie pothwarzámi sie obchodzili / y wy dżieráli gwałtownie: niebośtáthecžnego y vbogiego drecžyli / przychodniá zátłumiáli potwarza krom sadu. A sukátem między nimi meža ktoryby sie vczyńit plotem / á zá stáwiti sie przeciwko mnie zá žemiá / ábym iey nie stážit: á nienálaztem. A wylátem ná nie zagniewanie moje / á w ogniu gnie wu mego popalitem ie: Droge ich ná glo we ich obroćitem y oddá / mowu pan Bog.

Mich: 3

Leuiti: 10

Ezech: 11

Exodi: 21

Cap: 23.

Mowi Pan przeciwko dwiémá siostróm Dolli y Oolibie / przy Ethore Sámárya y Jeruzálem rozumie. A káże ie z nieczyśtothy ich / y chce sie ich mścić ná nimi.

STAŁA sie rzecz Pańska do mnie mówiac: Synu cztowięcy / dwie niewieście dziewki ied ney mátki były. A pátrzyły nie rzadu w Egipcćie / á w młodoś

ci swoiey tego nierządu pátrzyły: tám mácano pierśi ich / y tám stłuczone sa pierśi młodości ich. A imioná ich / stárfsey Dollá / á młodsey sistrze iey Oolibá: A miátem

Ezech: 16

Ezechiel.

ie/ a porodzy syny y corki. Ale ich imiona/ Samaria Dolla: a Jeruzalem/ Goliba. Piodzila tedy nieczystote przeciwko mnie Dolla/ y salata z gamraty swemi/ z Asyriyczki ktorzy sie przyblizali/ vbranemi w ziacynth/ z Kriazethy/ y z Drzedniki/ z mtodzieney pozadliwemi/ y ze wssystkimi ieznemi/ y ktorzy wsiadali na koni. A wydal ta nieczystoty swoje/ wsem co wyborniey synom Asyryiskim/ y ze wssystkimi p ktorych salata/ plugawiy ich splugawio na iest. Nlad to y psof swoich kthore miata w Egipcie/ nie ofstata/ bo y oni spiali snia za mtodosci iey/ y oni potamali pierfi dzie wictwa iey/ y popetniali snia nieczystothe.

4. Reg: 15. Dla tegoz datem ia w rece gamratow iey/ w rece synow Asur/ za ktorych psofha salata/ oni obnazyli zelzywość iey/ syny y corki iey zabrali/ a same zabili mieczem/ y stali sie niewiastami zle slawnemi/ a sady po broili w niey.

4. Reg: 17. Co gdy wyrzata siostra iey Goliba/ ief cze wiecy nizi ona w psofie sie zapalata/ a nieczystote swa nad nieczystote siostry swey ku synom Asyryiskim/ niewstydlowiey okas zowata/ Kriazetom y Drzednikom ktorzy do niey przychodzili vbrani w bramowane bacy/ ieznym kthorzy sie wozili konimi/ y wsem mtodziencom gtadkościa ine przechodzacy. A wyratem ze byta splugawio na/ drogá iedná ich obu. A iefcze pomno zyla psof swa: bo gdy wyrzata meze wymalowane na scienie/ twarzy Chaldeyskie w konterfowane farbami/ y przepasane pasy rycerskimi na biodrach/ y czapki slachec kie na gtowach ich malowane: osobe wsech Wodzow/ podobienstwo synow Babilonskich y ziemie Chaldeyskiej w ktorey sie ro dzili/ zapalata sie na nie chciwością oczu swoich/ y sytata posly do nich do Chaldeyskiej ziemie. A gdy przyšli do niey synowie Babilonscy/ do schowania pierfi iey/ splugawili ta nieczystotami swemi/ y spyskiana iest od nich/ y byta sycá ich dusá iey. Obnaz zyla tez psof swoje/ y odkryta fromote swo ie: y odesla dusá moia od niey/ iako byta odesla dusá moia od siostry iey. Bo roz mrozyla psof swoje/ pamiethac na dni mtodosci swojej/ ktorych nierzadu patrza ta w ziemie Egipetskiej. A salata w pozadli wości legaiac snimi/ ktorych ciata sa iako ciata Oslowe: a plynienie iako plynienie skapie. A przymiotas sobie na pamiec sprosna zlosc mtodosci thwoiey/ gdy wiec macano w Egipcie pierfi twoie/ y zlamane sa pierfi dzie wictwa twego.

4. Reg: 16. Dla tegoz Goliba/ to mowi Pan Bog: Ocho ia zbudze wssystkie gamraty twoie przeciwko tobie/ ktorych nasycita sie dussa

twoia: y zgromadze ie przeciwko tobie w okoto/ syny Babilonskie/ y wssystkie Chal deyczki/ Slachce/ y Okrutniki/ y Kriazeta/ wssystkie syny Asyryiskie/ mtodzience piekności przewyborney/ Woiewody/ y wstornkie Drzedniki Kriazeta Kriazet/ y zawotane iezdce na koniach. A przyda na cie przygotowa wssy sie w wozy y w ko la/ y mnostwo ludzi: przybiora sie na cie ze wssad w pancierz/ w przylbice/ y w tarcza: y dam przed nimi sad/ a beda cie sadzic sa dy swemi. A poloze zawisc moie przeciw ko tobie/ ktora sprawnia skoba w pierzchli wości: Nlos y vssy twoie oberznac: a zostan ieli co mieczem z siekacia: Oni syny twoie y corki zabiora/ a ofstatek thwoy pojrze o gien. A zwloka cie z odzienia twego/ y we zma klinoty slawy twoiey. A kaze przestac sprosney zlosci twoiej w tobie/ y psofie two iej w ziemie Egipetskiej: ani podniesiesz oczu twoich na nie/ y na Egipth nie wspomniz wiecey.

Abowiem to mowi Pan Bog: Ocho ia wydam ciebie w rece tych ktorych thy nie nawidzisz/ w rece tych kthorych byla sytha dusá twoia: A beda sie skoba obcho dzic w nienawisci/ y zabiora wssystkie pra ce thwoie/ y puszczá cie naguchna/ y zelzy wości pełna/ y odkrye sie zelzywość psofhy thwoiey/ sprosna zlosc thwoia/ y nierza dnośc twoia. Uczynili te rzeczy tobie/ ijes nierzadu a psof patrza ta z narody/ mie dzy kthoremis sie splugawila w ich batwa uiech. Po drodze siostry twoiey chodzilas/ a dam kielich iey w reke twoie.

To mowi Pan Bog/ kielich siostry two iej gteboki y syroki bedzies pita: bedzies na posmiech/ y na vraganie/ ktore barzo wie le moze w sie wsiac. Pijanstwem y boleacia bedzies napelniona/ kielichem struchlenia y smertu/ kielichem siostry twoiey Samariyey. A bedzies go pic/ y wypies az do droz dy/ y odrobiny ie pojrzes/ pierfi twoie po drapijes: bom ia mowil/ powiada Pan Bog. A przeto to mowi Pan Bog: Jies mie zapamietata/ a porzucitas mie za swe ciato/ thy thez nos sprosna zlosc thwoie y psofhy twoie.

A rzeki Pan do mnie/ mowiac: Synu czlowieczy: Aza sadzisz Oole y Oolibe/ y o powiadasz im sprosne zlosci ich? Jz cudzo tozyl/ iz krew w reku ich/ a zbawianmi swo imi psof stroili: nad tho iefcze y syny swoje kthorych mi narodzili/ offiarowali im ku pozarcu. Ale y to mi uczynili. Splugawili Swiatnice moie w on dzien/ y Sobbothy moie zgwalcili. A gdy ofiadowali syny swo ie batwanom swoim/ y chodzili do Swiat nice moiey w ten dzien/ aby ta splugawili:

4. Reg: 21.

Ezechiel.

Exodi. 30. też y to czynili w posrod domu moiego. Po-
lali do meżow z daleka przychodzących/ do-
ktorych byli posly posłali/ a tak oto przysli
ethorymes sie vmywata/ y pomazowatas
bielidtem oczy thwoie/ y przybratas sie w
stroie niewieście. Siedziatas na stolku bar-
zo pieknym/ a stol przychodzony byl przed
coba: Donna masce moie/ y oleyki moie po-
tozylas na nim. A gtos mnostwa wykrzyka-
iacego przy nim: A meżom ktorzy z mno-
sta ludzi bywali przywodzeni/ y przycho-
dzili z puszczey/ pokladali zapony na reku
ich/ y wienice sliczne na gtowach ich. A rze-
ktem oney ktora sie starzata w cudzosth-
wiech/ Teraz bedzie pforte plodzila w nie-
czystosci swey tez y tha baba. A wesli do
niey iako do niewiasty nierzadney: tak w-
chodzili do Gollu y do Golibey nierzadnie
niewymownych. A tak meżowie sprawie-
dliwi sa: ci co ie beda sadzic sadem cudzoto-
znic/ y sadem przelewaiacych krew: bo cu-
dzotoznice sa/ a krew w reku ich.
Leuiti. 20. Ezech. 16. Albowiem to mowi Pan Bog: Przywiedz
do nich mnostwo/ a wroday ie w trwoze/
y w drapiesstwo: a niech beda v kamienowa-
ne kamieniami ludzkimi/ y pokrote mieczmi
ich: syny y corki ich pobiya/ a domy ich og-
niem spala. A wygtadze sprostna zlosc z sie-
mie/ y nawykna wssytkie niewiasty/ nie czy-
nic podlug sprostney zlosci ich. A dadza
sprostna zlosc wasse na was/ a grzechy bat-
wanow wassych ponieście: A bedziecie
wiedziec/ iz ia Pan Bog.

Cap: 24.

Przez garniec wypalony znamenue sie wypalenie
Jeruzalem/ zatkane vmartych plakat/ a w tym jon-
a prorokowa vmarla.

Ezech. 17. Tato sie tez slowo panskie do
mnie dziewiatatego roku/ mie-
siaca dzieiatatego/ w dzieiaty
dziei/ mowiac: Synu czlowie-
czy/ Napisz sobie imie dnia te-
go/ w ktory potwierdzony iest Krol Babi-
loniski przeciwko Jeruzalem dzisia. A mow
przez przyslowie do domu pobudzaiacego
te przypowieść/ a bedziesz mowil do nich.
Ezech. 11. To mowi Pan Bog/ postaw garniec: mo-
wte postaw/ y naley weń wody: Naktadz
weń sztuk iego/ koda sztuk dobra/ ledz wie-
y mostek/ wyborney kosci pelne. Co na-
tlustsze bydle weźmi/ vktadz tez stopy kosci
pod nim/ wyrzato warzenie iego/ y roze-
wrzaty kosci iego w posrod niego.

Nahum. 3. Abacuc. 2. Dla thego to mowi Pan Bog: Biada
miastu mnogiey krwie/ gancowi ktorego
rdza w nim iest/ a rdza iego nie wysla sine-
go: po kesi a pokesu wyrzucay gi/ nie padl
na nie los. Albowiem krew iego posrod

niego iesth/ na barzo iasna skate wylat ia:
nie wylato iey na ziemie/ aby mogla byc
zasypana prochem. Abym przywiodl za-
gniewanie moie/ a pomsta zebym sie pom-
scil: Datem krew iego na barzo iasna skate/
aby nie byla zakryta.

A przethoz tho mowi Pan Bog: Biada
miastu mnogiey krwie/ ktorego ia wielki
ogień uczynie. Zbierz kosci ktore ia ogniem
spale: strawi sie mieso/ y zwarzy sie wstom-
kie zlozenie/ y kosci wygoraia. Postaw go
tez prozny na wegale żywe/ aby sie zagrzal y
rospytynela sie Miedz ie: a zeby sie zlato w
posrod niego plugawosc iego/ a zeby sie
wynisszala rdza iego. Wielka praca pra-
cowano/ y nie wysla z niego wielka rdza
iego/ ani przez ogien. Nieczystosc twoia
przekleta iest: Bom cie chcial oczyszcic/ a nie
iestes oczyszczona z plugawosci twoich: a-
le ani pierwey bedziesz oczyszczona/ alez ka-
ze sie vpoкоїć zagniewaniu memu w tobie.
Ja Pan/ mowilem Przydzie/ a uczynie:
Nie przemine/ ani przepuszcze/ ani sie v-
koie: wedlug drog twoich/ y wedlug wy-
nalestow thwoich beda cie sadzit/ mowi
Pan.

A sthato sie slowo panskie do mnie/ mo-
wiac: Synu czlowieczy/ otho ia biore od
ciebie rzecz poiadliwa oczom twoim przez
plage: a nie bedziesz klat ani plakat/ ani po-
plynazy thwoie. Wzdychay milczac/ po-
vmartych zataby nie bedziesz czynil: wieniec
twoy niechay bedzie obwiazany thobie/ y
bory twoie beda na nogach twoich/ ani o-
dzieniem vst zasloni/ ani pokarmow za-
tuiaacych bedziesz iesc. Mowilem tedy do lu-
du rano a vmarta mi zona moia w wieczor
y uczynilem rano thak iako mi byl przyka-
zat. A rzekl do mnie lud: Cze? nam nie o-
kazesz co te rzeczy znacza ktore ty dzialasz?
A rzektem do nich: Rzecz panska sthata sie
do mnie/ mowiac: Mow domowi Israel-
skiemu: To mowi Pan Bog: Oto ia splu-
gawie Swiarnice moie/ hardosc roslazo-
wania wassego/ y rzecz poiadliwa oczu
wassych/ y o co sie leka dusza wasa: a syno-
wie wass/ y corki wasse ktoreście zostha-
wili/ od miecza padna. A uczynicie tak ia-
kom ia uczynil/ vst odzieniem nie zasloni-
cie/ y potraw zatabnych niebedziecie iesc:
Wieniec bedziecie miec na gtowach wa-
sych/ y bory na nogach: nie bedziecie rzew-
nic ani plakat/ ale bedziecie schnac w nie-
prawosciach wassych/ a ieden kazdy bedzie
wzdychal ku bratu swemu. A bedzie wam
Ezechiel cudem/ na wssiem thak bedziecie
czynic iako on uczynil/ gdy tho przydzie:
A bedziecie wiedziec iz ia Pan Bog. A ty
synu czlowieczy/ oto w dzien w ktory obey-

Ezechiel.

me od nich moc ich / y radość dostojności
y żadość oczu ich / nād ktora odpoczywają
dusse ich / syny y córki ich: W on dzień gdy
przyjdzie do ciebie then ktory wcieli / aby
zwiastował tobie: mówię że w on dzień o-
tworzą się usta twoje z onym ktory wcieli /
a będzieś mówił / y niebędziesz wiecy mil-
czał: y będzieś im za cud / a będziecie wie-
dzieć iż ja Pan.

Cap: 25.

Pan grozi krainom krainam Ammon / Moab / Ju-
dzie / Palestynie / przeto iż syny Izraelskie utrapili / y
teście z wstąpienia rządowali.

WSTAŁA się rzecz Pańska do
mnie / mówiąc: Synu człowie-
czy / postaw oblicze swoje
przeciwko synom Ammono-
wym / a będzieś o nich Proro-

zował. A rzecze synom Ammonowym /
słuchajcie słowa Pana Boga: Tho mówi
Pan Bog. Za to iżście rzekli: Hey / Hey /
nād swiatnica moia / iż spługawiona jest:
y nād ziemia Izraelska / że spustoszona jest:
y nād domem Judskim / że wiedzeni są do
wzięcia: przeto tedy ja wydam ciębie sy-
nom od wschodu słońca w dziedzictwo / y
postawia chlewy swoje w tobie / y rozbija
w tobie namioty swoje: oni pojedzą zboże
twoje: y oni wypiją mleko twoje. A dam
miasto Rabbat na przybytek Wielbiadom
a syny Ammonowe na tożysko bydłu / y zwi-
eć iż ja Pan.

Abowiem to mówi Pan Bog: Przetho
iżes kląskata reka / y portukatas noga / y roz-
radowatās sie ze wssystkiew chuci nād zie-
mią Izraelską: Dla tego oto ja wyciągnę
reke moie na cie / a wydam cię na rozdrapa-
nie Narodom / y wybije cię z ludzi / a wy-
trące cię z ziem / y zethre: y doznacie iż ja
Pan.

To mówi Pan Bog: Za tho iż mówili
Moab y Seir / Oto iako wssystki inie Naro-
dy thāt dom Judski: Przetho oto ja otwo-
rzę ramię Moabskie z miast / z miast mo-
wie / iego / y z granic iego znamięniete zie-
mie Bethyezymot / y Beel Meon / y Raria
thaim / synom od wschodu / z syny Ammon-
skiem / a dam ie w dziedzictwo: tak aby nie
była wiecy pamiatka synom Ammono-
wych między Narody. A w Moab uczynie
sady / y beda wiedzieć iż ja Pan.

To mówi Pan Bog: Za tho iż uczyniła
Jumea pomste / aby sie pomścić nād sy-
ny Judskiem / y zgrzeszyła wssystkiew /
a pomsty żadała snich: przeto to mówi Pan
Bog / Wyciągnę reke moie nād Jumea /

y odeymę z niey człowieka y bydło / y spust-
sę ia od południa: y ci ktorzy są w Dedan /
od mieczā pādna. A spuścę pomste moie
nā krainę Idumejską / przez reke ludu mo-
iego Izraelskiego: A uczynia w Edom we-
dlug gniewu moiego / y według żądalczy-
wości moiej: y poznāia pomste moie / mo-
wi Pan Bog.

Tho mówi Pan Bog: Za tho iż uczynili
Palestynowie pomste / a mścili sie wssystk-
im umyslem / zabijając y wypelniając nie-
przyjāni stare: Dla tego tho mówi Pan
Bog / Oto ja wyciągnę reke moie nā Pa-
lestyny / y pobije zabijając / y wytrące osta-
tek Pomorskiej krainy: y uczynie w nich po-
msty wielkie karząc w popedliwości / a
beda wiedzieć / że ja Pan / gdy przepuścę
pomste moie na nie.

Cap: 26.

Opowiada Pan wywrocenie miasta Tyru głow-
nego w Phenicy / przetho że sie rządowało / spustosze-
nia Jeruzalem.

Tato sie zaś iedennastego ro-
ku / w pierwszym dniu miesiąca
że sie sthāla rzecz Pańska do
mnie / mówiąc: Synu człowie-
czy / Za tho iż rzekto miastho

Thyr o Jeruzalem / Hey potamiatysie bro-
ny ludow / obróciło sie do mnie: nāpełnie
sie / spustoshone jest. Przetho tho mówi
Pan Bog: Oto ja przeciw tobie Thyrze /
a kaze przyiāchac do ciebie mnogim Naro-
dom / iako wylewā Morze rozigrawssy sie.
A rozwała mury Tyrskie / y poborza wieże
iego: y ostrobie proch iego z niego / a uczy-
nie go iasna skata. Suseenie niewodow be-
dzie w posrod Morza / że ja tak mówię /
mówi Pan Bog: a będzie nā rozdarte nā
rodom. Córki też iego ktore są w polu / mie-
czem beda wybite: y zwiędza że ja Pan.

Abowiem to mo mówi Pan Bog / otho
ja przywiode do miasta Tyru Nabuchodo-
nozora Krola Babilonskiego od putnocy
Krola nād Krolmi / z konmi / y z wozy / z iez-
dnemi / y z woyskiem / y z ludem wielkim.
Córki twoje ktore są nā roley mieczę pobiję
ie / y obrocę cię bāstami / y nāsypie grobla
wokolo: y podniesie nā cie tarcza. A Tarasy
y Tharany wojenne przyprawi nā mury
twoje / y wieże twoje poburzy orezem swo-
im. Wzaminowieniu koniow iego zakrycie
proch ich: a od sumu iezdnych / y kot / y wo-
zow / beda sie trząc mury twoje / gdy wni-
dzie przez brony twoje / iakoby przez wesi-
cie miasta zburzonego. Kopyty koni swo-
ich portoczą wssystkie vlice twoje: lud twoy

1. Mach: 5.

Isaie. 14.
Hier: 47.
Zopho: 21.

Isaie. 13.
Hier: 47.
Ezech: 27.
28.

Hiere: 7.

Threno: 1.

nieczem wysięcie/ a słupy twoie zacne na
stienie wpadną. Zpusztyś miasteczko two-
ie / rozedra między sie thowary twoie: y po-
kaza mury thwoie/ a domy twoie okazałe
wywroca: a kamienie twoie/ y drzewa two-
ie/ y proch twoy/ do wody wrzuci. A kaze
wstać mnożstwo piosnek twoich/ a brzeż lu-
dziej twoich niebedzie wiecy słysząc. A wy-
czynie cie iasna skata / osuszeniem niewo-
dow bedziesz / ani bedziesz budowane wie-
cey: zem ia to mowi/ mowi Pan Bog.

To mowi Pan Bog Tyrowi: A zaś od
gromu walenia twego/ y iekania pobitych
twoich gdy beda pobici/ w poszrod ciebie
nieporusza sie wyspy: a zaś nie zstapia z
skolcow swoich wszystkie kriażeta morskie:
y niezwoła sath swoich/ y odzienia swoje
brzyżowane nieodrzuca/ a obłoka sie w zdu-
mienie/ na ziemi beda siedzieć/ ztretwia-
ły z tak nagłego wypadku twego niebeda sie
dziwować: A wziąwszy o tobie żatobne na-
rzekanie/ rzekna thobie: Jakiżes zginęto
ktore leży na morzu/ miasto znamięnite/
ktore było mocne na morzu z obywatel-
mi twemi/ ktorych bali sie wstornicy: Te-
raz z strachem zdziwia sie okretchy w dzień
wleknienia twoiego: y zatriwoża soba wy-
spy na morzu/ przeto że żaden niewychodzi
z ciebie.

Bo to mowi Pan Bog: Gdy cie weźmie
miastem spustoszonym/ iako miasta w kto-
rych nie mieszkaia: a przywiodę na cie prze-
pasc/ y zatopia cie wielkie wody: a stargne
cie z temi ktorzy z stepnia do iesiora do lu-
du wiekniętego: y posadze cie w ziemi ost-
teczniejszej/ iako pustynie staradawne z te-
mi ktorzy bywają prowadzeni do iesiora/
aby w tobie niemieszkało/ ale gdy dam fla-
we w ziemi żywiących: Wniwecz cie obro-
ce/ y niebedziesz/ a gdyby cie sukano niebe-
dziesz nalezione wiecy na wieki / mowi
Pan Bog.

Cap: 27.

Oplaknie sie wypadek Tyru miasta pomorskiego y
bogatego/ w liczny kupie ktore zwykły być do
niego ze wszad przywożone.

Ezech: 26.
28,

Tato sie tedy slowo Pánskie do
mnie / mowiac: A tak ty synu
człowieczy/ weźmi nad Tyrem
lamenty/ y rzeczesz Tyrowi/
ktory leży w weścin morza/
kupiectwu ludzkiemu do wyspow mnogich
To mowi Pan Bog: O Tyrze/ tyś rzekło.
Doskonaley piekności ia iestem / a w po-
szrod morza założone. Pogranicznicy thwoi
ktorzy cie budowali / dopełnili krasę two-

iej: Jodani z gory Samir pobudowali cie
ze wszystkiemi okretami morskimi: Cedrowe
drzewo z Libanu gory wzięli/ abyć postaw-
wili miast: Deby z Basan cięśli na wiosła
twoie: Okretowych ławek naczynili tobie
z kości Stoniowej Indyjskiej / a spizar-
nie z wyspow Włoskich. Bisiór rozliczny z
Egiptu tkan iest tobie na żagle/ aby były
zawieszane na maszcie: Ziaccinthy y Páwto-
ka z wyspow Elisy/ sthaly sie przykryciem
twoim. Obywatele Sydonscy y Aradscy ro-
bili wiosłem w ciebie: Medrcy twoi/ o Ty-
rze/ sthali sie żeglarzami okretow twoich.
Starcowie Giblyscy y rostropni iego/ mie-
li żeglarze na posługę rozlicznego naczyn-
ia twego: Wszystkie okrety morskie/ y że-
glarze ich/ byli w ludu kupiectwa twoie-
go. Persowie / Liderycy / y Libijscy byli w
worsku twoim meżowie walczący thwoi/
Tarcza y przyłbice zawiesili w tobie ku o-
krasie twoiej. Synowie Aradscy z twym
woyskiem byli na murzech twoich w kolo:
Alle y Kartowie twoi ktorzy byli po wie-
żach twoich / sądaki swoje powiesili na
murach twoich w okrag: oni wypełnili kra-
se twoie. Kartaginscy kupcy thwoi/ mno-
stwem wszech bogactw/ Srebrem/ Zelá-
zem/ Cieną/ y Otowem/ napełniali iarmár-
ki twoie. Grecia/ y Thubál/ y Mosoch/ ci
kramarze thwoi: niewolniki / y naczynia
miedziane przywożili ludu twemu. Z do-
Thogormei/ Konie/ y iezne / y Aluty przy-
wodzili na tharg twoy. Synowie Dedan
kupcy twoi: Wyspowa Bázro wiele kupce-
nie reki twoiej: Zeby Stoniowe/ y drzewo
Zebenowe zamieniali w kupi twoiej. Sy-
rus kupiec twoy/ dla mnożstwa robot two-
ich/ Perle/ y Páwtoke/ y skutki wozorzyste/
Bisiór/ Jedwab/ y Kárbunkulus/ wykład-
dal na iarmárku twoim. Juda y ziemia Is-
raelska ci theż kupcy thwoi na zbożu pier-
wszym: Balsam / Miod / y Olej / y oczko-
wate Kádzydło/ wykładali na iarmárkach
twoich. Damáskowy kupiec twoy/ w mno-
stwie robot twoich/ w mnożstwie rozmaí-
thych bogactw/ z Winem wyborzym/ y z
wełna barwy nalepszej. Dan/ y Grecia/ y
Mozel na iarmárkach twoich/ wykładali
Zelázo vrobione foremnie: Mirra y won-
na trzcina w kupczeniu twoim. Dedan kra-
márze twoi w kobiernach ku siadaniu. Ara-
bia y wszystkie kriażeta Cedár/ ci kup-
cy reki twoiej/ z bázantami/ y z skopy/ y z
kozielkami/ przysli do ciebie kupcy twoi.

Kramárze z Sabá y z Keemá oni kupcy
twoimi: ze wszystkiemi przedniejszymi ży-
wionnemi/ y z stamieniem drogim: y ze
złotem/ ktore wyłożyli na iarmárku two-
im. Záran y Chenne/ y Eden/ kupcy twoi

Sabá:

Saba: Afsur y Chelmad przedawcy twoi. Oni kupcy twoi zroczliżna kupia z Sztu-
kami Ziaccintu y odmiennych masci y ko-
stornych towarow ktore byly obwinione
y zwiżzane powrozy y Cedry też mieli w
towarzach swoich. Okrety morskie / Kria-
żet ha twoi w kupiectwie twoim y napet-
niony iestes y oslawiony barzo w pośr-
zod morza.

Po wielkich wodach przypuscili cie je-
glarze twoi: wiater od poludnia stari cie w
pośr-
zod morza. Bogactwa twoie y skar-
by twoie y rozliczne naczynie twoie je-
glarze twoi y Marynarze twoi ktorzy
trzymali sprzethy twoie a byli nad twym
ludem: Miezowie też waleczni twoi ktorzy
byli w tobie ze wssystkim mnostwem two-
im ktore iest w pośr-
zod ciebie: padna po-
śr-
zod morza w dzien wpadu twoiego. Od
huku krzyzenia zeglarzow twoich z trwo-
za sie woyska na morzu y wynida z okra-
tow swoich wssystcy ktorzy trzymali wio-
slo: zeglarze y wssystcy sprawce okrethow
na morzu stana na ziemi y beda krzyżec
nad thoba glosen wielkim y beda gorzko
wotać y beda miotać proch na gowy swo-
ie y popiolem sie posypia. A ogola wlosy
swoie dla ciebie y opassa sie wlosienimi: a
beda cie plakac w gorzkości dusse placzem
barzo gorzkim. A wezyna o thobie piosnka
żatobliwa y beda cie plakac.

Ktoresz miasto iest iako Tyrus ktore w-
milkto w pośr-
zodku morza: ktore w wy-
sciu kupiey twoiey z morza napelnitos wie-
le ludzi w mnoſtwie bogactw thwoich y
ludzi twoich y bogactos Krole ziemie:
Therazes stharte od morza w glebokosci
wod mairtnosci twoie a wssystko mno-
stwo twoie ktore bylo w pośr-
zod ciebie: w-
padlo. Wssystcy obywatele wyspow zumie-
li sie nad toba: a Krolowie ich wssystcy bu-
rzliwoscia porażeni zmienili twarz. Kup-
cy narodow dziwili sie tobie: wniweczes
obrocone a niebedzie cie iuz na wieki.

Cap: 28.

Słowa Pańska przeciwko pyssnemu Kriazeżu Tyr-
skiemu / także y przeciw Sydonowi y obietnica Kri-
ażu obietnicie zgromadzie lud Żydowski do ich nie-
mie.

Thata sie też rzecz Pańska do
mnie / mowiac: Synu cztowie-
czy / Rzecz Kriazeżu Tyrskie-
mu: To mowi Pan Bog / Prze-
tho iz sie wnioslo wzgore serce
twoie / a jesz rzekł. Ja iestem Bog y na stol-
cu Bozym vsiadtem w pośr-
zod Morza: gdyżes iesth cztowiekiem / a nie Bogiem y
pokładales serce swe iako serce Boze. Oto

medrſſys ty niż Daniel: żadna thaiemnica
nie iest skryta przed toba. Madrościa y
roztropnościa twoia sprawiles sobie moc:
y nabyles zlotą y srebrą do skarbow twoich
W mnoſtwie madrości twoiey y kupiect-
wem twoim rozmnożyles sobie moc: y wz-
nioslo sie serce twoie w mocy twoiey.

Dla tego to mowi Pan Bog. Przet-
ho je sie podnioslo serce twoie iakoby serce Bo-
ze: z tey przyczyny oto ia przywiode na cie
cudzoziemce co mocnieysze / z Narodow: y
wymia gotę miecze swoje / na pieknośc ma-
drości thwoiey y splugawia kraśe twoie.
zabija y sthargna cie: a vmrzeż w zacrace-
niu zabitych w pośr-
zod Morza. Izali rzek-
sz mowic bedzież. Ja iesthem Bog / przed-
thymi ktorzy cie zabija: gdyżes cztowiek
iest a nie Bog / w rece zabijacych ciebie:
Smiercia nie obrzeżanicow vmrzeż przez
rece obcych: bom ia mowil / mowi Pan
Bog.

A sthata sie rzecz Pańska do mnie / mo-
wiac: Synu cztowieczy / podnies żatobne
nárzekanie nad Krole Tyrskim / a rzeczeż
mi / To mowi Pan Bog: Ty iestes pie-
ciec podobienstwa peten madrości y dosko-
naly w piekności. W roztokach raiu Bo-
żego byles: wsselaki kamien drogi przykry-
cie twoie: Sardius / Thopasius y Jaspis /
Chrysolith y Onix y Beryl y Szaffir /
y Karbunkulus y Smaragd: Złoto spra-
wa kraśy thwoiey y dziury twoie / w dzien
ktoregos stworzon / nagotowane sa. Thys
Cherub rozciagniony y zassieczaiacy y po-
tozyleni cie na gorze swietey Bozey / w po-
śr-
zodku kamieni ognistych chodziles. Do-
stkonatys w drogach twoich od dnia stwo-
rzenia twoiego / ależ należona iest w tobie
nieprawość. Dla mnoſtwy kupiectw two-
ich / napelnione sa wnietrznosci twoie nie-
prawościami y zgrzeszyles a wyrzucilem cie
z gory Bozey y zacracilem cie o Cherubi-
nie zassieczaiacy / ze śr-
zodku kamieni ogni-
stych y wynioslo sie serce twoie w kraśie
twoiey / straciles madrośc thwoie w kraśie
twoiey / zrucilem cie na ziemie przed obli-
cznościami Krolow datem cie / aby patrzyli
na cie. W mnoſtwie nieprawości twoich /
y nieprawości kupiectwa twego / spluga-
wiles poswiacenie twoie: przeto wywio-
de ogien z pośr-
zodku twego ktory cie spali
y naczynie z ciebie popiotu na ziemi / przed
oblicznosciami wssch pátthraczych na cie.
Wssystcy ktorzy cie wyzra miedzy narody /
stretwieia od dziwu nad toba: Niczymes
sie stal y nie bedzie cie na wieki.

A sthaly sie słowa Pańskie do mnie / mo-
wiac: Synu cztowieczy / Posthaw oblicze
swe przeciwko Sydonowi: y bedzież o nim

Danie: 2.

Isaie: 2.

Isaie: 3.

Zach: 6.

Ezech: 26.
r 27.
ie. 14.

prorokował / a rzecześ: Tho mowi Pan Bog / Oto ia do ciebie Sydonie / y bede w wielbion w pośrzed ciebie: A beda wie dzieć iż ia Pan gdy w nim uczynie Sady / y gdy w nim bede poświęcony. A dopuszcze nań mor / y rozlanie krwi po vlicach tego: y popadąia zabić mieczem w pośrzedku tego w koto: y zwiędza zem ia Pan. A nie bedzie wiecey domowi Izraelskiemu przez gorzkim wrażem / y tarcim / kthory boleść przynosi / zewssad okolo nich ktorzy sie im przeciwiay: beda wiedzieć iż ia Pan Bog.

To mowi Pan Bog. Gdy zbiorę dom Izraelski z ludzi między kthore sa rozmio tany / bede sie w nich świecił przed Narody a beda mieszkac w swej ziemi / ktoram dat słudze memu Jakobowi. A beda w niej mieszkac bezpiecni: y beda domy budować / y winnice szczepić / a beda mieszkac śmiele / gdy uczynie Sady ze wssystkimi kthorzy sie im przeciwiay w koto: a beda wiedzieć iż ia Pan Bog ich.

Cap: 29.

Proroktwo na Egipt / ze puskami miały być przez czterdzieści lat / a potom zaś sie je miały być wyniesiony mało co nie ku pierwszej sławie.

Jestatego roku / wedwunasty dzień miesiąca dziesiątego / stało sie słowo Pańskie do mnie / mówiac: Synu człowieczy: po sław oblicze swe przeciwko Sfaronowi Krolowi Egipskiemu: a be dzieś o nim Prorokował / y o wssystkim Egipcie. Now / a tak rzecześ: To mowi pan Bog: Oto ia (ide w gniewie) do ciebie Sfarao Krolu Egipskiemu Smoku wielki / kthory leży w pośrzed rzek twoich / a po wiadaś: Moia jest rzeka / y iam sie sam uczyni. A zatoże wedziło w passce two je: y przypoię ryby rzek twoich ku tuskam twem: y wyciągnę cie z rzek twoich / a wss tornkie ryby twoie beda sie thrzymać tusk twoich. A wyrzuce cie na puszcza / y wssyst kie ryby rzeki thwoiey: Na wierzech ziemi padnieś / nie zbiora cie / ani zgromadza / be stram ziemnym / y pchaćom niebieskim da tem cie ku pożarciu. A zwiędza wssystcy oby watele Egipscy / iż ia Pan: przeto iż był ktem trzcinnym domowi Izraelskiemu. Gdy cie wzieni w reke / a złamales sie / y o darteś wssystko ramię ich: a gdy sie na tobie podpárli / zdruzgotales sie / y zemdliles w wssystki ledzwi ich.

Przetoż to mowi Pan Bog: Ocho ia przywiode na cie miecz / y wybije w thobie człowieka y bydle. A bedzie ziemia Egipth

ska puszcza y pustynia: y beda wiedzieć iż ia Pan: za to iż rzekł: Moia jest rzeka / a iam ia uczyni. A przeto oto ia przeciw to bie / y przeciwko rzekam twoim: y uczynie ziemię Egipska pustynia / mieczem roz miothana od wieze Sienes / aż do granic Murzynskiej ziemi. Nie przydzie iey no ga człowieka / ani nogą bydleca skapi po niey: y nie beda w niej mieszkac przez czter dzieści lat. A uczynie ziemię Egipska / pu ska w pośrzed ziem pustych / y miast iey w pośrzedku miast wywroconych / a beda pu skami czterdzieści lat: y rozmięce Egipth cżyli między Narody / y rozwieie ie po zie miach.

Abowiem to mowi Pan Bog / Gdy sie skończy czterdzieści lat / zbiorę zaś Egipth z narodow do kthorych byli rozmiotani. A przywiode zaś wieżenie Egipskie / y po stawie ie w ziemi Sfatures / w ziemi naro dzenia ich: y beda tam krolestwem pomio nym / między inemi krolestwem bedzie naniż se / a nie wyniesie sie wiecey nad Narody / y umnieysze ich by nie panowali nad naro dy: Ani beda wiecey de mowi Izraelskie duśności / nauczaiać nieprawości / aby w cieli (od Nabuchodonozora) a sli za ni mi: a beda wiedzieć że ia Pan Bog.

A stało sie dwudziestego y siódmego ro ku / pierwszego miesiąca / w pierwszy dzień stało sie słowo Pańskie / do mnie mówiac: Synu człowieczy / Nabuchodonozor Krol Babiloński / kazał słuzyc woysku swemu słuzba wielka przeciwko Tyrowi: wsselka głowa obtyśiała / y wsselkie ramię obtarte z wosow: a zaplathá nie jest mu dana / ani woysku iego z Tyru / za słuzbę ktora mi slu żył przeciwko niemu. Przeto to mowi Pan Bog: Ocho / ia dam Nabuchodonozora krola Babilońskiego do ziemi Egipskiej: y weźmie iey bázro wiele / y odeymie korzy ści iey / y rozchwyta tupy iey / a to bedzie za plata woysku iego. A za práca ktora czynił przeciwko Tyrowi / dalem mu ziemię Egi pta: za tho iż mi robili / mowi Pan Bog. Na on dzień wypuknie rog domowi Izra elskiemu / a tobie dam otworzone vstha w pośrzedku ich: y beda wiedzieć iż ia Pan.

Cap: 30.

Ze wssystkie miasta Egipskie miały być popso wane od Krola Babilońskiego.

STAŁO sie słowo Pańskie do mnie / mówiac: Synu człowie czy / przorokuy y mow / To mowi Pan Bog / Wyćie (mówiac) Biada / Biada duiowi: ho bli

Deute: 28.
Isaie: 65.

Isaie: 19.
Ezech: 30.
Hier: 46.
Ezech: 30.
31. & 32.

4. Reg: 18.
Isaie: 30.
31. & 36.

Hier: 46.

Ezech: 2
31. & 3

Ezechiel.

To jest ten dzień / y przybliża się dzień Pański: dzień chmurny / czas narodow będzie. Y przyjdzie miecz na Egipt: a będzie strach w ziemi Murzynskiej / gdy popadą ranni w Egiptcie / y odieto będzie mnostwo jego / y skazone fundamenty jego. Murzynska ziemia / y Libia / y Lidya / y wszystkie iny lud pospolity / y Chub / y synowie ziemi przymierza: sieni od miecza wpadna.

Tomowi Pan Bog: Y wpadna ci ktorzy podpierają Egipt / y skazona będzie pycha panowania jego: od wieze Sienes od miecza padna w nim / mowi Pan Bog za siebie. A beda rozmiorhani w poszrod ziemi opuściaych / y miastha jego w poszrodzi miast pustyich beda. A beda wiedziec iż ia Pan / gdy dopuszcze ogień w Egiptcie / y gdy beda potarci wszyscy pomocnicy jego. W on dzień wynida poslowie od oblicza mego na okreciach / ku starciu duffania Murzynskiej ziemi / a będzie strach w nich w dzień Egipski: bo bez watpienia przysdzie.

Tho mowi Pan Bog: Y kaze przesthać mnostwo Egipskiemu przez rece Nabuchodonozora Krola Babilońskiego. On y lud jego snim namocniejszy z narodow / beda przywiedzeni ku wytraceniu ziemi: y wyjma z possew miecze swoje na Egipt / a napelnia ziemi zabiciemi. Y uczynie toż / ka rzek wyschle / a wydam ziemi w rece co nagorssych / y rozprosse ziemi y petnosci w rece obcych. Ja Pan mowitem to.

ucha: 13.

Tomowi Pan Bog: A wytrące obrazy / y kaze vsthać Bawaniom w Memfis: y wodz z ziemi Egipskiej nie będzie wiecej y dam strach w ziemi Egipskiej. A zatracę ziemi fatures / y dam ogień w Taffnis a uczynie sady w Alexandriey. A wyleie rozgiewanie moje na Peluzium sile Egipt / y pobije mnostwo Alexandrijskie. A dam ogień w Egiptcie: iako thā co rodzi będzie boleć Pelusium: a Alexandria będzie rozmiorhana / y w Memfis wiski na kazy dy dzień. Młodzieńcy Eliopolscy y Pubalscy od miecza pogina / a same do wiezienia powioda. W Taffnis začmi się dzień / gdy tam potrzeberta Egipskiej / y gdy zaginie w nim pycha mocy jego: (miasto Taffnis) same obtoć przykryie / a corti jego do wiezienia beda wiedzione. A sady uczynie w Egiptcie: y beda wiedziec iż ia Pan.

A stalo się iedenastego roku pierwszego miesiaca w siódmy dzień / stalo się slowo Pańskie do mnie / mowiac: Synu czołwieczy / ramie Sáróna Krola Egipskiego go złamałem: a otho go niezawiniono / aby mu było przywrocono zdrowie / ani go związano sukniem / ani obwiniono chustą

mi / aby zaś wzlawssy moc mogt trzymać miecz.

Przetoż to mowi Pan Bog: Oto ia do Sáróna Krola Egipskiego / y zdruzgoce ramie jego mocne / ale złamane: y wybije miecz z reki jego / a rozmiece Egipt mieczy / y rozwinie ie po ziemiach. Y posile ramię Krola Babilońskiego / a dam miecz moy w rece jego: y potamie ramię Sárónowe: a beda ieczeć ieczeniem zabici przed obliczem jego. A posile ramię Krola Babilońskiego / a ramię Sárónowe wpadna: A beda wiedziec iż ia Pan / gdy dam miecz moy w rece Krola Babilońskiego / a wyciągne go na ziemię Egipską. A rozmiece Egipt między narody / y rozwinie ie po ziemiach: a beda wiedziec iż ia Pan.

Cap: 31.

Przyrównywa wysokość Krola Sáróna / Krola Asur / a obiemą opowiada iedenkie zatracenie od Krola Nabuchodonozora.

Tato się iedenastego roku / w pierwszego dzień trzeciego miesiaca / stalo się slowo Pańskie do mnie / mowiac: Synu czołwieczy / rzecz Sárónowi Krolowi Egipskiemu / y ludu jego. Komużes się stał podobnym w wielkości twoiej? Oto / Asur iako Cedar na Libanie / piękny gąteziami / y roscieżkami gesty / y wysokiego wzrostu / a między gesthemi rozgami wynosił się wierzch jego. Wody go wychowały / przepasę podwysysła go: rzeki płynely okolo korzenia jego / y rzodła swoje wypuszcili do wszelkich drzew krainy. Dla tego goś podniosła się wysokość jego nad wszystkie drzewa oney krainy: y rozkrzewity się młode drzewka jego / y podniosły się lathorosi jego dla mnostwa wód. A gdy rozciągnęto cieni swoy / na gąteziach ie poczynito gniazda wszelkie ptastwo niebieskie / a pod rozgami jego rodziły wszystkie bestye leśne / y pod cieniem jego mieszkalo mnostwo wielu narodow. A był barzo piękny w wielkości swojej / y w rozszerzeniu gątezi swoich: bo był korzeń jego przy mnostwie wód. Cedrowie nie byli wyszy nadeń w raiu Bożym / Jodłynie wyrównały wierzchu jego / y Javorowie nie byli rowni gąteziom jego. Żadne drzewo raiu Bożego / nie jest przy podobane temu / y piękności jego: Bom go ozdobnym a sliężnym uczynił / mnostwem y gestwa gątezi / y zażrzaty mu wszystkie drzewa rostkossne / Echore były w raiu Bożym.

Ezech: 29.
30. y 32.

Ezechiel.

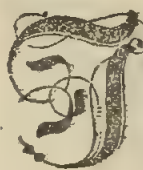
A przetoż to mowi Pan Bog: Za to iżes wywyższyć iesth w wysokość / a uczynił wierzch swoy zielony y gesty / y wyniosło sie serce iego w wysokość swey: Wydałem w rece namocniejszego z narodow / uczyniłem wycinił mu: według niepobożności iego wyrzuciłem go. A wyrzucił go obcy y naokruszył w kruszyny z narodow / y porzucił go na gorach / a po wssystkich padolech beda padać gąszenie iego / y beda potamane mlode drzewa iego na wssystkich skałach ziemskich / y odeyda z cieniu iego wssystcy ludzie ziemscy / a opuszczą go. W upadzie iego mieściłi wssystcy ptacy niebiescy / a na gąszeniach iego były wssystkie zwierzęta krainy. Dla teyż rzeczy / nie beda podniesione w wysokośći swojej wssystkie drzewa wodne / ani potoża wysokośći swojej między gestym drzewem y gąszeniem / ani beda słońca w wysokośći swojej wssystkie rzeczy ktore były w wodami odwilżone: Bo wssystcy wydadni sa na śmierć do ostateczney ziemi w posrzedku synow ludzkich / do onych ktorzy zstępują do Jeshiora.

Isaie. 14.
Ezech. 32.

To mowi Pan Bog: w ten dzień w ktory zstąpi do piekieł przywiodłem płacz / przykryłem go przepascią: y zasławiłem rzeki iego / y wssygnatem mnóstwo wód / zasławiłem sie nad nim Liban / y wssygnatem drzewa polne zdruzgotane sa. Od gro mu obalenia iego zruysylem narody / gdy m go dowiodli do piekła z tymi ktorzy zstępowali do jeshiora. A poćiśyli sie na ziemi do listhey wssygnali drzewa rostkossy wyborne y znamienite na Libanie / wssystkie ktore były odwilżane wodami. Abowiem y one snim zstapia do piekła do onych co pobićci mieczem / a ramie każdego snich bedzie siedzieć pod cieniem iego w posrzedk Narodow. Komużes przypodoban iest o zacny y wysoki między drzewy rostkossy? Ocho do wiedziones z drzewy rostkossy do ostateczney ziemi: w posrzedk nie obrzezanych spać bedzie / z onemi ktorzy pobićci sa mieczem. A to iest Sfaraon / y wssygnęło mnóstwo iego / mowi Pan Bog.

Cap: 32.

Bog kaze płakać Prorokowi Sfarona Krola Babilońskiego / ktorego znaczy przylwa / y sinoka morskiego.

Stało sie dwanaściego roku / w pierwszy dzień dwanaściego trzezyca / stało sie slowo Pańskie do mnie / mowiac: Synu człowieczy / rzewnie płacz nad

Sfaraonem Krolu Egiptu / a rzecze do niego / przypodobanesz się w Narodow / y Smokowi ktory iest w Nos / rzuci miotales rogami w rzekach twoich / y maćci es wody nogami twoimi / y podesz prawales rzeki ich.

Dla tego to mowi Pan Bog: Rozmiesześ na cie sieć moie / w mnóstwie ludow mnogich / a wyciągne cie w machni moiey. A zarzuce cie na ziemie na wierzchu pola porzuce cie / y kaze na tobie mieścić wssygnę prąstwu niebieskiemu / a nasyce toba wssygnęki bestye ziemskie: A potoż mieś twoie na gorach / a napełnie pagórki twoie ropą twoją. A rozmocze ziemie smrodem krwi twoiey po gorach / y padoly beda cie pełne. A zakryje niebiosy gdy vmrześ / y kaze pozaczernieć gwiazdam iego: Stonce oblotkiem zawiode / a krieżyc niepoda światła swego Wssygnęciem światłom niebieskim kaze być smutnemi po tobie / a dam ciemności na ziemie twoie / mowi Pan Bog: gdy beda padać ranni twoi w posrzedk ziemie / mowi Pan Bog: A rozdrażnie serce ludow mnogich / gdy przywiodę struszenie twoie między narody na ziemie o ktorey ty nie wiesz. A kaze sie z strachem zdziwić nad toba wiele ludzom / a Krolowie ich strachem wielkim beda sie bać nad toba / dla wssygnęci prawości twoich ktoreś czynił / gdy poćiś nie lathać miecz moym nad twarz ich: a strętwiecia nagle każdy snich na duszy swojej / w dzień upadku swego.

Abowiem to mowi Pan Bog: Miecz Krola Babilońskiego przydzie na cie / w mieczach mocnych meżow poraze mnóstwo twoie / niezwyciężone ty wssygnęki narody / y zbiorza pische Egiptu / y rozpierzchnie sie mnóstwo iego. A wytrące wssygnęki dobytki iego / ktore były na bärzo wielkich wodach: a nie zamaćci ich wiecey nogą człowieczą / ani kopyto bydłecze zmaćci ich. W ten czas czyściuchne uczynie wody ich / a rzeki ich / iako olej przywiodę / mowi Pan Bog / gdy uczynie ziemie Egiptu spuściszona: a bedzie opuszczona ziemia od pełności swojej / gdy pobićci wssygnęki obywateli iey: A beda wiedzieć iż ia Pan. Płacz iest / a beda go płakać: corti Narodow beda go płakać: nad Egiptem / y nad mnóstwem iego / beda go płakać / mowi Pan Bog. A stało sie dwanaściego roku / piętnastego dnia miesiaca / stało sie slowo Pańskie do mnie / mowiac: Synu człowieczy / spieway pieśń żalosną nad mnóstwem Egiptu / a stąrgni ie samo / y corti Narodow duzych do ziemie ostateczney stymy ktorzy zstępowali do jeshiora. Czymżes iest cudniejszy? zstępać i spi z nie obrzezanemi. Posrzedk pobitych

Ezech. 30. 17.

Ezech. 30. 17.

Isaie. 11. 10. 1. 1. 1.

Isaie. 11. 10. 1. 1. 1.

Isaie. 11. 10. 1. 1. 1.

Ezechiel.

od miecza padna: miecz dany jest/ przycias-
gneli sa/ y wssytkie ludzie iey. Beda iey mo-
wie namocniejszy z mocnych z posrzed pie-
kta/ ktorzy spomocniki ie^o z stapili/ y spali
nieobrzezani/ a pobici mieczem. Tam jest
Asur y wssytko mnostwo iego: Wkoto nie-
go groby iego: wssyscy ci pobici/ y ktorzy
padli od miecza. Kterych dane sa groby w
najposledniejszych iesiorach: y stalo siemno-
stwo ie^o okolo grobu iego: wssorncy pobici
ci/ y padaiacy od miecza/ ktorzy niegdz da-
wali strach swoy w ziemi zywiacych. Tam
jest Elam/ y wssytko mnostwo iego okolo
grobu iego. Wssyscy ci pobici/ y padaiacy
mieczem/ ktorzy zstapili nie obrzezani do
ziemie osthatecney/ ktorzy ktadli strach
swoy w ziemi zywiacych/ a nosili zelzywosc
swoie stemi ktorzy zstapili do iesiora/ w po-
srodku zabitych potozeni sa. W posrzed za-
bitych potozili toze iego we wsszech ludziech
iego: okoto nie^o grob iego. Wssyscy ci nie-
obrzezani/ y zabici/ y padaiacy od miecza/
bo byli dali strach swoy w ziemi zywiacych/
a nosili zelzywosc swoie z temi ktorzy z ste-
puia do iesiora/ w posrzedku zabitych po-
lozeni sa. Cham jest Mosoch/ y Thubal/ y
wssytko mnostwo iego: okotoniego groby
iego. Wssyscy ci nie obrzezani a zabici/ y pa-
daiacy od miecza: iz dali strach swoy w zie-
mi zywiacych. A nie beda spac z mocnymi/
y padaiacemi/ y nie obrzezanemi/ ktorzy
zstapili do piekta z zbroia swoia/ a potozili
miecze swoie pod glowami swemi/ y byli
nieprawosci ich w kosciach ich: bo sie stali
strachem mocarzow w ziemi zywiacych. A
ty tedy w posrzedku nieobrzezanych be-
dziesz starty/ y bedziesz spat z zabitemi mie-
czem. Tam Idumea/ y Krolowie iey/ y wssy-
scy Wodze iey ktorzy dani sa z woyskiem
swoim z zabitemi mieczem: y ktorzy z nie-
obrzezanemi spali/ y z temi ktorzy zstapi-
li do iesiora. Tam Kriazeta z putnocy wssy-
scy/ y wssyscy myslwcy/ ktorzy dowiedzie-
ni sa z zabitemi/ lekaiac sie/ a w swej mo-
cy pohansieni: ktorzy spali nie obrzezani
z pobitemi mieczem/ y nosili zelzywosc swo-
ie z temi ktorzy zstepuia do iesiora. Wy-
rzat ie Sfarao/ y pociessyt sie ze wssorntie-
go mnostwa swego/ ktore pobite jest mie-
czem/ Sfarao y wssytko woysko iego/ mo-
wi Pan Bog: Jz dat strach swoy w ziemi
zywiacych/ a spat w posrzedku nieobrzeza-
nych z zabitemi mieczem/ Sfarao y wssytko
mnostwo iego/ mowi Pan Bog.

Cap: 33.

W stroju postanowionym aby oznajmial krabi
przytazd nieprzyjacielu/ a ze Bog niechce smierci
grzesznego/ przeto/ ku pokucie wponina/ Grzeszne-
mu obicenie gdnie sie nawroci/ ze niebedzie na niepra-
wosc pamietat/ ze im ziemia ich nie niepomozie.

N Stahato sie slowo Panstie do
mie/ mowiac: Synu czlowie-
czy/ mow do synow ludu two-
iego/ a rzeczesz do nich: ziemia
gdz przywiode na nie-miecz/
wziatliby lud ziemie meza iednego z napo-
sledniejszyh swoich/ a posthanowiliby go
strozem nad soba: A on wyrzyl miecz przy-
chodzacy na ziemie/ y zatrabili w trabe/ y
zwiastowalby ludu: A wssykarossi krotkol-
wiek iesth/ dzwiek traby/ a nieopatrzylby
sie/ a przyszedssy miecz/ y zgtadzilby go:
Krew ie^o na glowe iego bedzie. Bo dzwiek
traby slyszat/ a nieopatrzyl sie/ Krew iego
na nim bedzie. Ale iesli sie opatrzy/ dusse
swoie zbawi. A iesliby stroz wyrzyl miecz
przechodzacy/ a nie zatrabil w trabe: a lud
by sie nieostrzegl/ y przyszedlby miecz/ y
zgtadzilby snich dusse: on iscie w nieprawo-
sci swoiey poiman jest/ ale krawie iego z re-
ki strozowey bede dochodzil.

Ty tedy synu czlowieczy/ dalem cie stro-
zem domowi Israelskiemu: a thak slyszac z
vst moich co mowie/ zwiastuies im o dem-
nie. Jeslize gdy ia bede mowit do niepobo-
znego/ Niepobożny thy smiercia vmrze-
tybys mu niemowit/ zeby sie strzegi niepo-
bożny drogi swoiey: on niepobożny w nie-
prawosci swoiey vmrze/ ale krawie iego z
reki twoiey bede pozadat. A gdziebys thy
zwiasthowat niepobożnemu/ zeby sie od
drog swoich nawrocił/ a onby sie nienaw-
rocił/ od drogi swoiey: on w nieprawo-
sci swey vmrze/ a thy dusse swoie wybawisz
ies. Przeto thy synu czlowieczy/ mow do
domu Israelskiego: Takescie mowili/ rze-
kac: Nieprawosci nasze/ y grzechy nasze
na nas sa/ a w nich my schniemy: Jakoz te-
dy bedziemy mogli zyc: Rzeczcie do nich: Zy-
wie ia/ mowi Pan Bog. Niechce smierci
niepobożnego/ ale aby sie nawrocił niepo-
bożny od drogi swoiey/ a byl żyw. Nawroci-
cie sie/ nawrociecie sie od drog wassych bar-
zo zlych: a czemuż macie pomrzec domie
Israelski:

A tak ty synu czlowieczy/ mow do synow
ludu twoiego/ ze sprawiedliwosc sprawie-
dlwego nie wybawi go/ w ktorzykolwiek
dzien zgrzeszy: A niepobożnosć bezbożnego
nie mu niezasskodzi/ w ktorzykolwiek by sie
dzien nawrocił od niepobożnosci swoiey:
A sprawiedliwy niebedzie mogl byc żyw w
sprawiedliwosci swoiey/ w ktorzykolwiek
dzien zgrzeszy. Sna bym thez rzekł sprá-

4. Reg: 9.

Ezech: 5.

Ezech: 18.

Ezech: 18.

wiedzi

Isaie . 55 .
Hierc . 18 .

Roma . 2 .

Leuiti . 17 .

Leuiti . 5 .

Ezech . 25 .

wiedliwemu / że żywotem będzie żył / a on
duszą iac w swej sprawiedliwości / czyniłby
nieprawość: wssyście sprawiedliwości ie-
go będą zapamiętane / a w nieprawości
swojej która uczynił / w onęży umrze. A
żas rzekłlibym niepobożnemu : Smiercia
umrze: a on czyniłby pokutę za grzech
swoy / y uczyniłby sad y sprawiedliwość / y
wrociliby się do niego / a on niepobo-
żny / y wydartek odda / a w przykazaniu ży-
wota chodziliby / y nie niesprawiedliwego
nieczynił: żywotem żyw będzie / a nie um-
rze. Wssyście grzechy jego kłhorem grze-
syt / nie będą mu poczytane: sad y sprawie-
dliwość uczynił / żywotem będzie żył.

A rzekli synowie ludu twoiego: Nie jest
rowney wagi droga Pańska: ano ich droga
niesprawiedliwa jest. Bo gdy odstąpi sprá-
wiedliwy od sprawiedliwości swojej / a czy-
niłby nieprawości: umrze w nich: A gdy
odstąpi niepobożny od bezbożności swojej /
y uczyni sad y sprawiedliwość / będzie w
nich żył. A wżdam powiadać. Nie jest
prawa droga Pańska. Każdego zwas po-
dług jego drog będą sadził domie Izraelski.

A stało się dwanaście roku / w piąty
dzień / miesiąca dziesiątego zaprowadze-
nia naszego / przyszedł do mnie ten kłhory
był wciół z Jeruzalem / powiadać: Zbu-
rzone jest miasto. A reka Pańska stała się by-
tą ku mnie wieczor pierwey niż przybiegł
ten co był wciół: y otworzył usta moje gdy
przyszedł do mnie rano / a otworzywszy usta
moje nie milczałem więcej.

A stało się słowo Pańskie do mnie / mo-
wiał: Synu człowieczy / ci którzy mieszka-
ją w tych obalonych miejscach na ziemi Is-
raelskiej / mówią: tak powiada / Jeden
był Abraham / a dziedzictwem posiadł zie-
mie: ale nas wiele jest / nam dana jest zie-
mia w dzierżawę. Przetoż rzecze do nich:
To mówi Pan Bog: Wy kłhory we krwi
iadać / a oczy wasze podnosicie ku nieczys-
tostom waszym / y krew niewinna przele-
wacie: więc wy ziemię dziedzictwem odzier-
zycie: Staliście na mieczach waszych / czy-
niliście obrzydności / a jeden każdy żone
bliźniego swego splugawił: a ziemię dzie-
dzictwem odziedziczył: Tak im powie /
To mówi Pan Bog: Żywe ja iż ci co w o-
balonych miejscach mieszkają / od mieczá
popadają / a ten który na polu jest / będzie
bestyją daną ku pożarciu: a ci co na twier-
dzach y w iastkach są / morem pomrą. A
dam ziemię w pustynia y w puszczę / y usta
nie będą mocne: y spustoszeją góry Izra-
elskie przeto że żaden nie jest kłhory by fedł
przez nie. A będą wiedzieć iż ja Pan / gdy
uczynię ziemię ich opuszcza y pustą dla

wsszech obrzydności ich / które czynili.

A thy synu człowieczy / Synowie ludu
twoiego / kłhory mówią o tobie przy mu-
rzech / y we drzwiach domowych: a mówią
jedni do drugiego / mąż do bliźniego swego
mówiac: Chodźcie / a słuchajmy co za
słowa są które wychodzą od Pań. A przy-
chodzą do ciebie / iako gdyby wyszedł lud / y
stał przed tobą lud mój: y słuchają słow
twoich / a nie czynią ich: iż ie w piosnce wst-
swoich obracają / a (przed sie) iakomstwa
swego naśladuje serce ich. A iestś im iako-
by piosnka wdzięczna / kłhora więc wdzie-
czynim a słotkim głosem spiewają: A słucha-
jąc słow twoich / a nie czynią ich. A gdy
przyjdzie tcho co opowiedziano jest / (Bo
oto już przychodzi) wtedy będą widzieć / że
był Prorok między nimi.

Cap: 34.

Słowa Pańskie na niedbale pasterze / którzy tylko
o pożytku swym / nie o zbawienie owiec swoich ludu Bo-
żego dbali / chce sam Pan owiec swych szukać / pro-
roczwo też o pasterzu Krystusie Pań. którego obie-
cnie wzbudzić.

Stało się zaś słowo Pańskie do
mnie / mówiac: Synu człowie-
czy / prorokuy o pasterzach Is-
raelskich: Prorokuy / a mów pá-
sterzom / To mówi Pan Bog:
Bieda pasterzom Izraelskim / którzy pási-
sami siebie: iż nie pasterze trzod pasa-
ją: Alekoście iadali / a wetnascie sie przyo-
dziewali: a co było tłustego / roście zabi-
tali: a trzodoście moiey nie pási. Co było
łabego nieutwierdzaliście / a co niemocne
nie leczyliscie / co przetomionego / nie za-
wiązaliście / y co odrzuconego / nie przy-
wodziliście zaś / a co było zgineło / nie sku-
pialiście: aleście im z okrucieństwem páno-
wali / y z moca. A rozpierzchnęły sie owce
moie / przeto że nie było pasterza: y stały sie
ku pożarciu wssiem zwierzom polnym / y ro-
sposzone są. Błądzili trzody moie po wssy-
stkich gorách / y po wsszech pagórkach wy-
sokich: y po wsszym wierzchu ziemi roz-
pierzchnęły trzody moie / a nie było kłhoby
ich był szukać / nie było / mówię / kłhoby ich
był szukać.

A przeto pasterze słuchajcie słowa Pań-
skiego / Żywe ja / mówi Pan Bog: iż prze-
to że sie stały trzody moie tupieża / a owce
moie ku pożarciu wssiem bestyją polnym /
dla tego że nie było pasterza (a bowiem nie
szukali pasterze moi trzody moiey: ale pási-
pasterze sami siebie / a trzod moich nie pási)
dla tegoż pasterze słuchajcie słowa
Pańskiego / To mówi Pan Bog: Orho ja

Ezech . 13
Hierc . 14
E . 25 .

Luc . 4 .

i . Petri . 5

Ezechiel.

Sam przeciwko pasterzom/ bede dochodził trzody moiej z ręki ich/ y każę im przestąpić/ aby wiecey nie pasci trzody moiej/ ani pasci wiecey pasterze samych siebie: a wyswobodze trzode moie z ręki ich/ y nie bedzie im wiecey potarmem.

Bo to mowi Pan Bog: Oto ja sam bede szukał owiec moich/ y nawiedze je. Jako nawiedza pasterz trzode swoie w dzień gdy bedzie w posród owiec swoich rozproszonych: tak nawiedze owce moie/ y wybawie je ze ręki wszystkich do których sie byli rozbiegli w dzień chmurny y ciemny. A wywiodę je z ludow/ y zgromadze je z ziemi/ a wwiode je zaś do ziemi ich: y bede je pasci po gorach Izraelskich/ po zdrojach/ y po rzece/ y w miejscach ziemi. Na pasciach natomiast pasci ich/ y po gorach wysokich Izraelskich beda pasci ich: tam odpocyną na zielonych trawach/ y na bujnych pasciach/ beda pascione na gorach Izraelskich. Ja bede pasci owce moie: y ja im każę odpoczywać/ mowi Pan Bog: Co było za ginęło/ tego bede szukał: a co było zarzucono/ to zaśie przywiodę: y co było potępione/ to obwieści: y to co było słabego/ y mocniejszego/ a co chłustego y mocnego/ tego bede strzegł: y bede je pasci w rozładku.

A wy tedy trzody moie/ Tho mowi Pan Bog: Oto ja sadze między bydłami a bydłami/ między baranami y kozłami. A nie dosyć że wam było pasci dobre wypasć: jeszcze jeszcze nad to ostatek pasci waszych potoczyli nogami swymi: y gdyście przezroczyli wode pili/ jeszcze ostatek nogami waszemi zamacali: A owce moie onym ostatekiem który był potoczony waszemi nogami/ pasci sie: a ono co nogi wasze pomacali/ to pili.

Dla tego cho mowi do was Pan Bog: Oto ja sam sadze między bydłami tłustym y chudym. Za to jeszcze boki y plecami waszemi scierali/ a rogami waszemi miotaliście wasze bydła/ a z sie precz rozprzeczneli: zbawie trzode moie/ a nie bedzie wiecey na drapieżstwo/ a bede sadził między bydłami a bydłami. A wzbudze nad nimi pasterza jednego/ który by je pasci: slugę meo Dawida: on je bedzie pasci/ a on ich bedzie pasterzem: Ale ja Pan bede im za Bogą: a sluga moy Dawid Książęciem w posrodku ich: i am to Pan mowił. A uczynie z nimi umowę pokojną/ a każę wstać co gorsszym bestyom z ziemi: y którzy mieszkali na puszczy/ bezpiecznie beda spać po lesiach. A dam im okoto pagorku moiego/ a błogosławienie/ y przywiodę deszcz wielki czasu swego/ a dźdze błogosławienia beda. A uczyni drzewo polne owoc swoy/ a zje-

mią da ptod swoy/ y beda w ziemi swojej krom strachu.

A beda wiedzieć: iż ja Pan/ gdy zethre tancuchy iarmia ich/ y wydrze je z ręki tych którzy im rozkazowali. A nie beda wiecey na drapieżstwo Narodom/ ani bestyie ziemi nie pożyrać ich beda: ale beda mieszkac bez wszelkiego strachu duszale. A wzbudze im ptod mianowany: a nie beda wiecey wzmniejszeni głodem na ziemi/ ani beda wiecey nosić zływosci a wragania narodow. A beda wiedzieć iż ja Pan Bog ich sirmi/ y oni ludem moim dom Izraelski: mowi Pan Bog. A wy trzody moie/ trzody pasci moiej/ ludzie iestescie: y ja Pan Bog wasz/ mowi Pan Bog.

Cap: 35.

Prorocstwo o skazaniu gori Seir/ y miastu iey/ dla trapienia ludu Boiego.

STAŁA sie rzecz pasci do mnie/ mowi: Synu człowieczy/ postaw oblicze swe przeciwko gorze Seir/ a bedziesz o niej prorokował/ y rzeczesz iey. To mowi Pan Bog. Oto ja przeciw tobie goro Seir/ a wyciągne rękę moie na cie/ y uczynie cie pustą/ y pusta. Miastu twoie poborze/ a ty pustkami bedziesz: y bedziesz wiedzieć że ja Pan. Przeto izes byś ja nieprzyjacielem wiecznym/ y zamkniesz syny Izraelskie w ręce mieczowey/ czasu wdarcia ich/ czasu nieprawosci ostateczney.

Przeto żywe ja/ mowi Pan Bog: że cie krwio wydam/ y krew cie bedzie przesładowała: a gdy krwie nienawisz/ krew cie bedzie przesładować. A uczynie goro Seir opuszcza y pusta: y odeymie sienie sam y tam chodzącego. A napelnie gory iey zabitemi iey: po pagorkach twoich/ y po padolech twoich/ tudzież y po strumieniach twoich/ pobić mieczem beda padać. W wieściach pustynie dam cie/ a w miesciach twoich nie beda mieszkac: y zwycięzisz ja Pan Bog. Przeto izes rzeke/ Dwóch Narodow/ y dwie ziemi moie beda/ a dziedzictwem je posiede: gdyż tham Pan był.

A przeto żywe ja mowi Pan Bog/ iż uczynie według gniewu twego/ y według zawisłości twej ktoras uczyniła/ mając ie w nienawisści/ y stane sie przez nie znionymi gdy cie bede sadził. A dowiesz sie iż ja Pan/ slyszalem wszystkie wragania twoie/ ktoras mowiła o gorach Izraelskich/ temi slowy: Opuszcza nam ku pożarciu dąb sa. A po-

Psal: 49.
39.

Izai: 34.
Hier: 49.
Ezech: 25.
32. 35.
36.

Nume: 20.
Deute: 2.

I. Mach: 5.

Exodi: 25.

wstaliście na mnie wsty wassemi / y hãrdzie
ście przeciwko mnie wiele słow mówili a
iam slyssat.

Ezech: 25.
26.

To mowi Pan Bog: Gdy sie bedzie wa-
ssystka ziemia weselić / w pustynia cie obro-
ce / Jak os sie rozradowat nad dziedzictwem
wem domu Izraelskiego / z tego ze byl rosz-
prossony / tak uczynie tobie: Rozsypiesz sie
goro Seir / y wssystka Idumea: y beda wie-
dzieć / iż ia Pan:

Cap: 36.

Obiecuje Pan lud swoy Izraelski do ziemi swej
nawrocic / y rozmnozyć / obiecuje zgromadzenie cyp-
sta woda obmyć / kthora naczy Bzest swiety / y dac
Ducha nowego.

Ezech: 6.

ALe thy synu cztowieczy Proro-
kuy na gory Izraelskie / a mow
Gory Izraelskie sluchaycie slo-
wa Panskiego / To mowi Pan
Bog: Przeto iż mowil nieprzy-
iaciel o was / Hey / Hey / wysokosci wiecz-
ne dane nam sa w dziedzictwo: Dla tego
Prorokuy / a mow: Tho mowi Pan Bog:
Przeto iżescie spustoszeni y potloczeni wo-
krag / y staliście sie dziedzictwem innym naro-
dom / y przyslyście na iżyk / y na wraganie
ludziom / przetoż gory Izraelskie sluchay-
cie słowa pana Boga. To mowi Pan Bog:
Goram y pagorkam / strumieniam / y pa-
dotom / y puszcjam / y budowaniam pochy-
lonym / y miastam spustossonym / ktore zbu-
rzone sa / y posmiwane od innych Naro-
dow wokol. Dla tego to mowi Pan Bog /
iż w ogniu zawisney miłosci moiej mowi-
te o inych narodziech / y o wssstorkiey Idu-
meiey / ktore dali sobie ziemi moie w dzie-
dzictwo z radością / y z zupełnego serca / y
z uprzymego umysłu: y wyrzucili ia / aby
zburzyli. Dla tego prorokuy na ziemi Iz-
raelska / arzeciesz goram y pagorkam / stru-
mieniam y padotom.

Ezech: 35.

To mowi Pan Bog: Ocho ia w zawis-
ney miłosci moiej / y w popedliwosci moiej
mowilem / przeto iżescie zelżywość od Na-
rodow nosili. Dla teo to mowi Pan Bog:
Jam podniosl reke moie / aby narody ktore
okoto was sa / same swa sromote nosili. Ale
wy gory Izraelskie / galezi wasse rozmna-
żawcie / y owoc swoy przynoscie ludu me-
mu Izraelskiemu / boć blisko iest aby przy-
ssedi. Bo oto ia do was / a nawroce sie do
was / y bedziecie orane / y weźmiecie wsie
nasienia. A rozmnoży na was ludzie / y
wssstet dom Izraelski: a beda mieszkac w
miesciach / y gnilti co sie wala zbudowane
beda. A napelnie was ludzmi y dobytkiem:

a rozmnoży sie / y beda rość: y kaze na was
mieszkac iako z przodku / a obdarze dobre-
mi rzeczami wietssmi nizliscie mieli od po-
czatku: y bedziecie wiedziec iż ia Pan. A
przywiode na was ludzie lud moy Izrael-
ski / y dziedzictwem posieda cie / a bedzie-
im w dziedzictwo / y nie przydasz wiecey a
by bes nich byla.

To mowi Pan Bog: Za to iż mowia o
was / Jesses pozyrca ludzi / y dawiac na
rod twoy: przeto nie bedziesz wiecey ludzi
iżec / y narodu twego nie bedziesz wiecey za-
bijać / mowi Pan Bog: ani thego uczynie
aby slyssana byla w tobie zelżywość od Na-
rodow / a wragania ludzkiego nikakiey wie-
cey nie poniesiesz / y narodu twego nie vtra-
cis wiecey / mowi Pan Bog.

A sthato sie slowo Panskie do mnie mo-
wiac: Synu cztowieczy / dom Izraelski gdy
mieszkali w ziemi swoiey / splugawili ia w
drogach swoich / y w chuciach swoich: na-
krtale plugawosci niewiasty w przyrodzo-
ney niemocy stala sie droga ich przedemna
A wylatem rozniewanie moie na nie / dla
ktore ktora wylali na ziemi / a w bawia-
niech swoich splugawili ia / y rozsposlytem
ie miedzy Narody / a rozwiáni sa po zie-
miach: wedle drog ich / y wynalestown ich
sadzilem ie: A odesli do narodow / do kto-
rych y wessli / a splugawili imie swiete mo-
ie / gdy wiec mawiano o nich. Lud Panski
oto ten iest / a z ziemi tego wysli. A prze-
puscilem imieniu memu swietemu / kthore
byl splugawil dom Izraelski w narodziech
do ktorych wessli. Przetoż tedy rzeczesz do
moy Izraelskiemu / To mowi Pan Bog:
Nie dla was ci ia uczynie domie Izraelski
ale dla imienia mego swietego / ktoreście
splugawili miedzy narody do ktorychescie
wessli.

A poswiece imie moie wielkie / kthore
splugawione iest miedzy narodzy ktoreście
splugawili w poszrodku ich: aby wiedzieli
Narodowie / iż ia Pan / mowi Pan zasie-
pow / gdy sie bede swiecił w was przed ni-
mi. Bo was iście weźme z Narodow / y z-
biore was ze wsszech ziem / a przywiode
was do ziemi waszey. A wyleie na was wo-
de czysta / y bedziecie oczyszczeni od wsszech
plugawosci wassych / a od wssstkich bawia-
now wassych oczyszcze was. A dam wam
serce nowe / y ducha nowego poloze w po-
szrod was: a odeyme serce kamienne z cia-
ta waszego / y dam wam serce miesiste. A
ducha mego poloze w poszrodku wassym: y
uczynie zebyscie w przykazaniach moich
chodzili / y sadow moich slyrzegli / a czynili
ie. A bedziecie mieszkac w ziemi ktoram ia
dat ovcem wassym / y bedziecie mi za lud / a

Isaie. 9.
Roma: 2.

Isaie. 44.
Hier: 17

Ezech: 11.
28.

Deute: 8.

Ezechiel.

ia wam za Bogá. Zbawie was wssch plugawości wássh / á przyzowe zboża y rozmnoże ie / á nie wloze ná was głodu. Rozmnoże też owoc ná drzewach / y wrodzaje polne: ábracie nie nosili wiecey wra gania dla głodu między narody. A wspom nienie ná drogi wássh niecnotliwe / y ná chu ci nie dobre: y beda was mierzyć nieprá wości wássh / y sprośne złości wássh. Nie dla wasci ia weymie / mowi Pan Bog / bádź wam to známo: wstydacie sie y za nalcacie sie za drogi wássh domie Izrael sk.

To mowi Pan Bog / W on dzień gdy was oczyścicie od wsschłich nieprawości wássh / y weymie że beda obwáne miá stá / y znówu zbuduje obálisze budowania: á ziemiá spustossáa bedzie spráwiona / kto ra niegdý bylá pusthá przed oczymá kóde go podroznego / rzekna: Oná ziemiá nie

spráwná / sthátá sie iáko ogród rostkowy: A miásta puste / zborzone / y wywrocone / te raz obronne siedza. A beda wiedzieć Náro dowie ktorekolwiek zostána okolo was / iż ia Pan zbudowatem rozwałone / y náscze piłem niespráwione miescá / ia Pan zem tháć y mowił y uczynił.

To mowi Pan Bog: Jescze y w thym nayda mnie dom Izraelski / że im tho wezy mie: Rozmnoże ie iáko sthádá ludzi / iáko trzode swieta / by trzode Jerozolimska ná swietá iego wroczyšte: Ták beda miásta pu ste / pełne trzod z ludzi: y beda wiedzieć iż ia Pan.

Hiere: 50.

Cap: 37.

O pospolitym wstrzessaniu w dzień sądny / y o dwu drzewiach / ktorych spoieme / znácy dwu ludu zjedno czenie.

Tátá sie nádemna reká Pánka y wywiodtá mie w duchu Pán skim: á postáwittá mie we rzód polá kthore dyto pełne kóści: y obwiodtá mie koto nich w koto: á dyto bázý wiele onych kóści ná onym pos lu / á suché przezliff. A rzekł do mnie: Synu cztowieczy / co mni máš bedali żyć te kóści: Rzekłem: Pánie Boże ty wiesz. A rzekł do mnie: Prorokuy o tych kóściach: y rzeczeš im / Suché kóści sluchaycie słowa Pán skiego / To mowi Pan Bog tym kóściám: Oto ia wpuścicie w was ducha / á bedziecie

żywe / y dam też ná was smyslowe żyty / y ka žená was obrośc miesu / á rościagne po was skóre: y dam wam ducha / á bedziecie żyć: y bedziecie wiedzieć iż ia Pan.

Gene: 2.

A prorokowatem iáko mi był przykazat: A stat sie sum gdy m ia prorokowat / y otho poruszenie: y przyšly kóści do kóści / kóža do stawu swiego. A wyśrzatem / á otho ná nie smyslowe żyty y ciátá wzessly / y rozcia gnioná iest ná nich skóra z wierzchu / á du chá niemiály. A rzekł do mnie: Prorokuy do ducha / Prorokuy synu cztowieczy / á rze czeš do ducha / Tho mowi Pan Bog: Od

1. Cor: 15.

czterzech wiatrow przyjdź duchu: a wiey
na te pobite / y niechay ożywa. Prorokowa
łem thedy iako mi był roszakat: y wssedł w
nie duch / y ożyły: y sthánely ná nogi swoje
woystko przesił bázno wielkie. A rzekł do
mnie / Synu człowieczy / te wssystkie kóści
dom Izráelski iest: Oni powiadają / że po
schły kóści nássę / y zginęła nádzieia nássa /
y iestefny odćieci.

A przethoż prorokuy / a thát rzecześ do
nich: To mowi Pan Bog / Otho ia otwo
rze mogity wásse / y wywiode was z gro
bow wássych ludu moy: a w wiode was do
ziemie Izráelskiej. A będziecie wiedzieć iż
ia Pan / gdy otworze mogity wásse / y wy
wiode was z grobow wássych ludu moy: A
gdy dam w was ducha mego / a będziecie ży
wi / y káže wam odpoczywać ná ziemi wá
ssę: a zwićcie iż ia Pan mowilem / y wczys
nilem / mowi Pan Bog.

A sthátá sie rzecz páńska do mnie / mo
wiał: A ty synu człowieczy weźmi sobie ie
dno drzewo: nápiśże ná nim / Judzie y sy
nom Izráelskim towarzysom iego: Weźmi
że też drugie drzewo / a nápiś ná nim / Jo
zeffowe drzewo Efráimowe / y wssystkie
go domu Izráelskiego tudzieś y thowárzy
šow iego. Przylacz że ie / iedno ku drugie
mu aby było iedno drzewo: a niech sie w ied
no spoia w rece twoiey. A gdy rzeka do cie
bie synowie ludu twego mowiał: A wiec
nam nieukážeś / co ty przez to znać dáieś.
Rzecześ do nich: Tho mowi Pan Bog /
Oto ia weźme drzewo Jozeffowe / kthore
iest w rece Efráimowej / y pokolenia Is
ráelskie kthore sa ie^o przylaczone: y dam ie
pospolu z drzewem Judy / y wczynie z nich
iedno drzewo / a beda iedno w rece iego. A
beda te drzewa náktoryches pisat w rece
twoiey / przed ich oczyma. A rzecześ do
nich: To mowi Pan Bog / Oto ia weźme
syny Izráelskie z pośrzedku narodow do
kthorych byli odesli: y zbiorę ie zewssad / a
przymiódę ie do ich ziemie. A wczynie snich
ieden narod w ziemi ná gorách Izráelskich
y będzie ieden Krol wssiem pánujący: a nie
beda wiecey dwiema narody / ani sie wie
cey rozerwa ná dwoie krolesthwa. Ani sie
beda wiecey plugawic w Bátwániech swo
ich / y w obrzydnościach swoich / y we wssy
stkich nieprawościach swoich: A zbawione
ie wczynie ze wsszech mieysc ná ktorych grze
šyli / y oczyszcze ie: y beda mi ludem / a ia be
de im Bogiem. A slugá moy Dawid będzie
Krolem nád nimi / y ieden pástherz będzie
ich wssystkich: w sadziech moich beda cho
dzić / a przykazania moie beda strzedz / y
beda ie czynić. A mieścić beda ná ziemi kto
ram dat sludze memu Jakobowi / w kthorey

mieścili oycowie wássy: y beda ná niey mie
ścić y sami / y synowie ich / y synowie sy
now ich / aż ná wieki: A Dawid slugá moy
Kriazęciem ich ná wieki. A wczynie snimi
przymierze pokoiu / y mowá wieczna im be
dzie: y vgruntuie ie / y rozmnoże / a dam
poswiecenie moie pośrzed ich ná wieki. A
będzie przybytek moy w nich: y beda im Bo
giem / a oni mnie ludem. A beda wiedzieć
narodowie / iż ia Pan kthory poświęcam
Izráelá / gdy będzie poswiecenie moie w
pośrzed ich ná wieki.

Cap: 38.

Gdy inż beda synowie Izráelscy bezpiecznie mie
ścić w ziemi swej / po przywiedzeniu z niewoley / w
ostateczne dni przywiedzie Pan ná nie Bog Krol z
wielkim woystkiem / ale y tego z iego woystkiem wiela
porazęć sás setize a zniszczy.

A Sthátá sie rzecz páńska do
mnie / mowiał: Synu człowie
czy / postaw oblicze twoie prze
ciwko Gog / y ziemi Magog /
Kriazęciu przednieyssemu Mo
soch y Thubál: a prorokuy o nim / thát rze
kac / To mowi Pan Bog: Oto ia do ciebie
Gog Kriazęcia y głowy Mosoch y Thubál
y obroce thoba / a wtoże kryg w pásszete
twoie: a wywiode cie / y wssystko woystko
twoie / konie y iezne wssystkie odziane w
pancerze / wielka wielkość horeze y tharcz
biorace y miecz. Persowie / Murzynowie /
y Libijczyktowie sieni: wssystcy w przytbi
cy z tarcza. Gomer y wssystkie woystká iego:
dom Togormá strony putnocney / y wssyst
ke moc iego: y ludzie mnodzy stoba. Przy
praw sie y przygotuy y wssystko mnostwo
twoie ktore sie zgromádzito k tobie: a badz
ym za przykazanie.

Po wielu dni będzieś náwiedzón w osta
teczny rok przyjdzieś do ziemie ktora sie w
roćita od mieczá / a zebrána iest z ludow
mnogich / do gor Izráelskich ktore były pu
ste vstáwicznie: Tá z narodow wywiedzio
ná iest a beda wniey mieścić bezpiecznie w
ssystcy. A wstepując iako furza przyjdzieś
a iako chmura / abyś przykrył ziemie / thy y
wssystkie zasthepy twoie / y ludzie mnodzy
stoba.

To mowi Pan Bog: W on thám dzień /
Przyda myśli ná twe serce / y zámysliś báz
zo mysl niecnotliwa: a rzecześ / Wtárgne
do ziemie ktora niema muru: przyde do
odpoczywáiacych y mieścáiacych bezpie
cznie: ci wssystcy mieścáia kromia muru /
reglow y bran niemáia. Abyś rozchwythał
tupy / a oborzył sie ná koryć / żebyś z cta
gnat reke twoie ná one kthory spusthosseni

Ose. 1.

Ioan : 10.

Ezech: 3
Apoca: 1

byli /

Ezechiel.

byli/ a potem przywroceni/ y na lud Echorzy
jest zebrany z Narodow/ ktory poczat po-
siadac/ y byc obywatelom szrodku ziemie.
Saba/ y Dedan/ y Kupcy Tharsys/ y wssy-
scy Lwi iego rzeka na tobie/ A za na branie
lupow ty przychodzisz/ Ocho na rozchwa-
tanie korzysci zbilos wielkie mnostwo two-
ie/ abyś zabral Srebro/ y Zloto/ y wyniosl
sprzety y maitnosć/ y roztagat lupy nie-
zliczne.

Przetoż prorok synu człowieczy/ a rze-
czeń do Gog/ To mowi Pan Bog: Żali nie
w on dzień gdy będzie mieszkał lud mój Iz-
raelski dufale będzie wiedział: A przycia-
gniesz z miejsca twoego od pólnocnych stron
ty y mnodzy ludzie skoba/ wstornicy Echorzy
wsiadają na konie/ lud wielki/ y woysko
gwałtowne. A przyciągniesz na lud mój
Izraelski iako chmurę/ abyś okrył ziemie.
W ostateczne dni będzie/ a przywiodę cie
na ziemie moie: żeby wiedzieli Narodowie
o mnie/ gdy będę poświęcon w tobie przed
ich oczyma/ o Gog.

Tho mowi Pan Bog: Thys tedy o-
nym jest o ktorymem mowił za dawnych
dni przez slugi moie Proroki Izraelskie/
ktorzy prorokowali we dni onych czasow/
żemcie miał przywieść na nie. A będzie to
on dzień/ w dzień przyscia Arola Gog na
ziemie Izraelska/ mowi Pan Bog/ Wzer-
dzie rozniewanie moie w zapalczywości
moiey. A w zawiści moiey/ y w ogniu gnie-
wu moiego mowiłem: Jz w on dzień będzie
rozruch wielki na ziemi Izraelskiej: A zru-
sa sie od oblicza moiego ryby Morzkie/ y
pracy niebieskie/ y zwierz polny/ y wssystko
czotgotne co sie wloczy po ziemi/ y wssystcy
ludzie Echorzy sa na wierzchu ziemie: a po-
przewracają sie gory/ y poobalają sie płoty
y każdy mur wpadnie na ziemie. A zwotam
przeciwko niemu po wssystkich gorach mo-
ich miecz/ mowi Pan Bog: miecz każdego
na brata swego obroci sie. A bede go sadzil
morem/ y krwią/ y gwałtownym dżdżem/
y kamieniami bardo wielkimi: miasto dżdża
puszcze ogień y siarkę nań/ y na woysko iego
y na mnogi lud Echorzy jest siem. A bede w-
wielmożon y poświęcon/ y znaiomy bede
przed oczyma wielu Narodow/ y beda wie-
dzieć iż ja Pan.

Cap: 39.

O zabiści Arola Goga/ y Magoga/ do Echorzy
szierwow zleci sie piasstwo/ y zbliży zwierz tej y o na-
wroceniu ludu z niewolej.

~~~~~(?)

Thy synu człowieczy Prorokuy
przeciwko Gog/ a rzezeń: To
mowi Pan Bog/ Oto ja prze-
cim tobie Gog Arie głowy
Mosoch y Thubal: y obroce to-
ba/ y przywiodę cie zas/ y każę wyiać z
stron pólnocnych: y przywiodę cie na gory
Izraelskie. A wytracę tuk twoy z lewey re-
ki twoiey/ y szrzaty twoie z prawey reki
twoiey wyrzuce. Na gorach Izraelskich pa-
dniesz/ ty y wssystkie zastepy twoie/ y ludzie
twoi Echorzy sa skoba: zwierzom/ ptaakom/
y wsselkiemu lataiacemu/ y bestyám ziem-
skim/ datem cie ku pożarciu. Na wierzchu
ziemie padniesz: kom ja rzekł: mowi Pan
Bog. A przepuszcze ogień na Magog/ y
na te Echorzy mieszkają po wyspiach duffale
y zwietza zem ja Pan. A imie swiete moie
oznaymie w poszrod ludu moiego Izrael-
skiego/ a wiecy nieplugawie imienia me-
go swietego: a beda wiedzieć narodowie że
ja Pan swiety Izraelski.

Oto przyslo y stalo sie/ mowi Pan Bog:
Ten jest dzień o ktorymem mowił. A wrni-
da obywatele z miast Izraelskich/ a podnie-
ca y spala zbroie/ tharcz y wlocznia/ tuk y
szrzaty/ y kije z rak/ y drzewca/ a beda ie pa-
lic w ogniu siedm lath. A nie beda przyno-
sić drew z kraiu/ ani beda wyrebować w
lesiech: abowiem zbroie beda palic w og-
niu/ y obra one Echorym byli lupem/ a roz-
tagają puszhossyciele swoje/ mowi Pan
Bog. A będzie w on dzień. dam Gogowi
miejsce mianowite za grob w Izraelu/ pa-
dot podrożnych na wschod slonca ku Mo-
rzcu/ ktory zbudzi ku podziwieniu przemi-
aiace: y pogrzeba tam Goga/ y wssystko
mnostwo iego/ y nazowa padol mnozth-
wa Gogowego. A pogrzeba ie domy Izra-
elskie/ żeby oczyścili ziemie przez siedm krie-
zycow. A będzie go pogrzebali wssystek lud
ziemie/ y będzie im slawny a mianowithy
dzień/ w ktorymem sie wvielbit/ mowi pan
Bog. A meze postanowia wstawicze opa-
truiace ziemie Echorzyby pogrzebowali/ y
szukali onych Echorzy byli zostali na wierz-
chu ziemie/ aby ia wyczyscili: a po siedmi
miesiacach poczna szukac. A schobza w ko-
to chodzic po ziemi: a gdy wyzra kosć czo-
wiecza/ posthawia przy niej napis/ alez ia
pogrzeba grubarze w padole mnozthwa
Goga. A imie miasta Amona/ y wyczyscia
ziemie.

Ty tedy synu człowieczy/ tho mowi Pan
Bog: Rzecz wsselkiemu ptastwu/ y wstorn-
kiem ptaakom/ y wssystkiem bestyám pol-
nym/ Zeydźcie sie/ pospiescie sie/ z biescie
sie ze wssad do ofiary moiey/ ktora ia wam
offiarne/ Offiare wielka na gorach Izra-

~~~~~ elskich

Ezech: 38.

elkich: abyście iedli mięso / a pili krew.
Mięso Mocarzow bedziecie iść / a krew
Zriazat ziemskich bedziecie pić / Baranow /
Barankow / y Kozłow / y Byków / y tuczonych
y wsszech tłustych dobytkow. A bedziecie iść
tłustość do sytości / y bedziecie krew pić do
wpięcia / srey ofiary ktora iá wam offiarnie:
a nasyćcie sie przy stole moim / Konie y iezd-
nych mocnych / y wsspornikich meżow wojen-
nych / mowi Pan Bog : A potożę sławę mo-
ię w narodziech: a ogladaia wssytki narody
ślad moy kłhorym uczynił / y reke moie kło-
ram włożył na nie. A bedzie wiedziat dom
Izraelski iż iá Pan Bog ich / od one^o dnia
y potym. A beda wiedzieć narodomie / że w
nieprawości swoiey był poiman dom Izra-
elski / przeto iż mie opuścili / a skrytem obli-
cże swe od nich / y wydałem ie w ręce nie-
przyacielskie / a wpadli wssyscy od mieczá.
Podług nieczystoty / y sprośstney złości ich /
uczynilem im / y skrytem oblicże moje od
nich.

Ezech: 36:

Cap: 40

Okazał pan Prorokowi meśa Ełhory romierzał
mieśto Jeruzalem/wzduż y w sferę mury/domy, łos-
ciot/oltarie/stoty/y wszystko co potrzebnego/ozna-
czając mu przyszłe mieśta tego zbudowanie.

Piąty á dwudziesty rok zápro-
wádzenia násszego / ná począt-
ku roku / w dziesiaty dzień mie-
siacá / czternařtego roku po-
tym iáko zburzone iest miásto:
w ten tedy dzień sřháta sie reka Páńska ná-
demna / y przywiodlá mie tám . W widze-
niach Bořych przywiodlá mie do ziemie I-
zráelskiej / y postáwila mie ná bázro wyso-
kiej gorze : ná ktorey bylo iáko by budowa-
nie miásta chylacego sie ku południu . Y w-
wiodlá mie tám / álic oto mař / ktorego po-

sthać była iako posłhać Miedzi / a sfaur
lniany w rece iego / y pret rozmiaru w re-
ce iego : a stat w bronie. Niat mowić do
mnie tenże maj / Synu cztowieczy / pátrozaj
oczyma swemi / a słuchaj swemi wssyma / a
przytoż serca twego ku wssystkiemu / co ia
tobie wkaże : bo cie tu przymiedziono / abyś
te rzeczy wkażane były : zwiastuy wssystko
co ty widzisz domowi Izraelskiemu .

Allic oto mur zerwnątrz okoto domu wſſe
dzie/ á w rece onego meżá pret rozmiáru
ná ſſeſć tołci y ná dwoñ : y rozmierzył ſſero-
koſć budowania ná ieden pret/ á wyſokoſć
też ná ieden pret. A przyſſedł do brony kto-
ra pátrząta ku drodze od wſchodu ſłońcá/ y
wſſedł po ſchodziech ieſy y zmierzył prog bro-
ny pretem iednym ſſerokoſć: to ieſt/ prog ie-
den pretem iednym wſſerz: á tożnicżke ie-
dnym prethem wzduż/ á iednym wſſerz:
y między tożnicżkami pięć tołci: á prog bró-
ny przyſſience brony we wnątrz/ ná ieden
pret. A wymierzył ſiontkę w bronie ná oſm
tołci/ á przodek ieſy ná dwa tołciá: á ſiontká
bronna była we wnątrz. Ale tożnicżki bron-
ne ku drodze od wſchodu ſłońcá/ trzy z teſy/
á trzy z táńteſy ſtrony były: iedná á miára
wſſyſſkich trzech/ y iednáż teſz miára przod-
ków z obu ſtron. Wymierzył teſz ſſerokoſć
progu w brony ná dzieſieć tołci/ á długoſć
brony ná trzinaſcie tołci: á mieſce ku ſiá-
daniu przed budkami/ ná ieden tołcieć: á
tołcieć ieden koniec oboſygá. A budki były ná
ſſeſć tołci y ſteſy y z oweſy ſtrony: A zmierzył
brone od dachu budczyne°/ áż do ieſy dachu/
w ſſyrz dwádzieſciá y pięć tołci: drzwi
przećiwko drzwiám. A wymierzył przodek
ná ſſeſćdzieſiath tołci: á przed przodkiem
ſieñ bronna ze wſſad okoto. A przed dwa-
rza brony ktora przybiegáta áż do obliczá
ſieni bronney wnetrżney/ pięćdzieſiat toł-
ci/ y okná pochodziſte w budach y ná przod-
kach ich kthore były we wnątrz w bronie
wſſedł okoto: takieſz theſz były y w ſiontkach
okná okoto we wnątrz/ y przed przodkiem
łowanie páłmowe ryte.

A wywiódł mnie do sieni zewnetrzney / á otho skárbnice / y páwiment polożony ká-
mieniem w sieni w koto : trzydzieści skár-
bnych komor okoto páwimentu . A páwi-
ment ná czele bron wedlug dlugosci ich byl
ná dole . A zmierzyl sferokosc od oblicza bro-
ny niżsey / áż do przodeku sieni wnethrzney
zewnatrz / siho toki ná wschod slonca y ná
putnocy / Brone też ktora pátrzála ku dro-
dze Putnocney sieni zewnetrzney / rozmie-
rzył tak wzdluz iáko wsserz . A budi trzy sfer-
á thrzy z oney sihrony : y przodek iey / y sien
iey wedlug miáry / bron y pierwssey : ná pie-
dziesiáth toki dlugosc iey / á sferokosc ná

Ezechiel.

piec y dwadzieścia łokci. A okna iey / y sieni: y rzeźbienia według miary brony ktora była na wschod słońca: na siedm stopniow byto wstepować do niej / y sieni przed nią. A bron na sieni wnetrzney przeciw bronie putnocy iey y od wschodu słońca: y wymierzyl od brony do brony / sto łokci.

A wywiódł mnie ku drodze od południa a oto broną ktorą patrząta na południe: y zmierzyl czoło iey / y sieni iey według miary pierwszych. A okna iey / y sieni w łoku / iako iue okna: na pięćdziesiąt łokci wzdłuż / y w szerz na dwadzieścia y pięć łokci. A po siedmi stopniow wstepowano do niej y sieni przeddrzwiami iey: y palmy ryte były jedna srey a druga z owey strony na przodku iey. A broną sieni wnetrzney na drodze od południa: A namierzyl od brony do brony na drodze od południa / sto łokci. A wywiódł mnie do sieni wnetrzney do brony południowej: y wymierzyl brone według miary zwierzchni. Łożnice iey / y czoło iey / y kruchthe iey / temż miarami: y okna iey / y sieni iey wokoło na pięćdziesiąt łokci wzdłuż / a w szerz na dwadzieścia y pięć łokci. A sionka wokoło wzdłuż na pięć y dwadzieścia łokci / a w szerz na pięć łokci. A sionka iey do sieni zewnetrzney / y palmy iey na przodku: a ośm stopni byto po których wstepowano do niej. A wywiódł mnie do sieni wnetrzney droga od wschodu słońca: y wymierzyl brone podług miary zwierzchni. Łożnice iey / y czoło iey / y kruchthe iey / iako y wyssey: y okna iey / y sionki wokoło wzdłuż na pięćdziesiąt łokci / w szerz na pięć y dwadzieścia łokci. A kruchthe iey / tho iesth sieni zewnetrzney: y palmy ryte na czele ścady z owad: a po ośmi stopniow wstepowanie do niej.

A wywiódł mnie do brony ktora patrząta na putnocy / y rozmierzył podług miary zwierzchni. Łożnice iey / y czoło iey / y kruchthe iey / y okna iey wokoło / wzdłuż na pięćdziesiąt łokci / a w szerz na pięć y dwadzieścia łokci. A kruchthe iey była przeciwko sieni zewnetrzney: y rycie palmy na czele iey y tam y sionki: a po ośmi stopniach wstepowanie do niej. A przy każdej komorze skarbney drzwi na przodku bron: tam omywa no zupełna offiara. W sionce bronney dwa stoły srey / a dwa stoły z oney strony: aby na nich offiarowano zupełna offiara / y za grzech / y za występek. A przy boku zewnetrznym ktory wstepuie ku drzwom brony ktora sie ma ku putnocy / dwa stoły: A przy drugim boku przed sionką brony / dwa stoły. Ctery stoły srey / a ctery shtoty z oney strony: Po stronach brony / ośm shtotow byto na których offiarowano. A ctery sto

ły na zupełne offiary / z kamienia kwadratowego uczynione: wzdłuż na pultora łokcia / a w szerz na pultora łokcia / a na wysłoki ieden: na których kładli naczynie w których offiaruia zupełne y rabane offiary / a kracie ich na iedne dło / zawińione we wnatrz wokoło: a na stolech mięso offiarne kładziono. A przed broną wnetrzną komory spiewaków w sieni wnetrzney / ktora była przy stronie brony patrzątaey na putnocy / a oblicze ich przeciw drodze od południa / iedno z boku brony od wschodu słońca / ktora patrząta na drogę putnocy.

A rzekł do mnie: Ta komora skarbna ktora sie ma ku południu / kaptanśka będzie ktorzy czuia na straży kościelney. A komora ktora patrza ku drodze putnocy / będzie kaptanśka ktorzy czuia ku służbie ołtarzowej. Ci są synowie Sadocha / ktorzy przystępuia z synow Leui do Pana / aby mu służyli. A wymierzyl sieni wzdłuż na sto łokci / y w szerz też na sto łokci na czterzy granie: y ołtarz przed kościołem. A wywiódł mnie do Sieni kościelney: y wymierzyl kruchte na pięć łokci srey / a na pięć łokci z oney strony: A szerokość brony trzy łokcie shtey / a trzy łokcie z oney strony. A długość kruchty / na dwadzieścia łokci: a szerokość iedenascie łokci / a po ośmi stopniow wstepowano do niej. A słupy były na przodku: ieden shtey / y drugi z oney strony.

1. Para: 25.
3. Reg: 2.

Cap: 41.

O wymierzaniu Kościoła / Sieni / Swiatnice swiet srey / y wssch innych rzeczy ku Kościołowi należących.

W wywiódł mnie do Kościoła / y zmierzyl czoło / sześć łokci na szerz srey / a sześć łokci na szerz z oney / szerokość przybytku. A szerz brony / była na dziesięć łokci: y boki brony / pięć łokciow srey / a pięć łokci z oney strony: y zmierzyl długość iey / na czterdzieści łokci / a szerokość na dwadzieścia łokci. A wssedłszy wnatrz zmierzyl na przodku brony dwa łokcie: y brone na sześć łokci / a szerokość brony na siedm łokci. A zmierzyl długość iey na dwadzieścia łokci / a szerokość też na dwadzieścia łokci / przed kościołem.

A rzekł do mnie: Tho iesth Swiatnica swietych. A wymierzyl ścianę domu na sześć łokci: y szerokość boku czterzech łokci / wssedłszy ookoło domu. A boki bok do boku / dwa kroć trzydzieści y trzy: y były wychodzące ktore przechodziły przez ścianę domu / na bokach wokoło / aby dzierżały / a nie dotykały się ściany kościelney: A był wschod krecony

idac wzgore po schodzie kreconym a wiodt do wieczernika kościelnego w koto: a prze toż ferfz był kościot na wierzchu: a thak z dolu wshpowano na wierzch/ y na szrodek. A widzialem w domu wysokość wko to/ założone boki pod miara pretu na sześć tokci wzduż: a syrokość po ściennie boku ze wnatrz. na piec tokci: y był wnetrzny dom/ w bokach domowych. A między skarbnicami syrokość na dwadzieścia tokci okoto domu wssedy. A były drzwi z boku ku modlitwie: drzwi iedne ku drodze putnocney/ a drzwi drugie ku drodze od południa: a syrokość miejsca na modlitwie piec tokci w koto. A budowanie ktore było odtaczone/ y obrocone ku drodze idacey ku morzu/ w ferz na siedmdziesiąt tokci/ a ścianna tego budowania na piec tokci wsserz w koto: a dłuza iey na dziewiędziesiąt tokci. A zmierzyl do długości na sto tokiet: y kthore odtaczone było budowanie/ y ściannego/ na dłuza sto tokci. A szerokość przed domem/ y onego kthore było odtaczone ku wschodu słonca/ szto tokiet. A zmierzyl długość budowania przed onym co było odtaczone na tyle: alktierzyki z obudwu stron szto tokci: y kościot wnetrzny/ y kruchty w Sieni. Progi/ y okna pochodziste/ y alktierze w koto po trzech stronach/ przeciwno każdemu proggu/ y pokład drzewem okoto w okrag: od ziemi aż do okien/ y okna zamknięte na de drzwiemi. A aż do domu wnetrznego/ y zewnatrz: po wssytkiej ściennie w koto we wnatrz y zewnatrz/ podług miary. A miasthernie wdziałane Cherubiny y palmy/ a drzewo Palmowe między Cherubinem a Cherubinem/ a dwoie oblicze miał Cherubin/ twarz cztowiecza od palmy shtey strony/ a twarz Lwia przy Palmie z drugiey strony wyrażone po wssytkim domu w koto. Od ziemi aż do wierzchu brany/ Cherubinowie a Palmy ryte były po ściennie kościelney. Prog był na czterzy granie/ a oblicze Swiatnice wejrzenie przeciwno wejrzeniu. Oltarz drzewianego na trzy tokcie wysokość była: a długość iego na dwa tokcia y węgły iego/ y dłuza iego/ y ścianny iego drzewiane były.

A rzekł do mnie: Ten jest stół przed panem. A dwoie drzwi były w kościele/ y w Swiatnicy. A w obu drzwiach z obu stron dwoie drzewicżki były/ ktore sie spotem zwierają: bo dwoie drzwi było z oboley shtrony o drzwi. A wyrzyto było na drzwach kościelnych Cherubiny/ y rycie Palm/ iako y na ściannach też były wybite: dla kthorey rzeczy y mieszkły były drzewa na czele kruchty ze wnatrz. Na ktorych były okna pochodziste y podobieństwo Palm shtey y z owey strony

Ezech: 1.
Exodi. 25.

na filarach y kruchty: według boków domowych y szerokości ścian.

Cap: 42.

Opisuje pałace Skarbne/ y inne rzeczy kthore się sciagają ku potrzebom kościelnym/ iako by miały być pobudowane.

Wywiodł mnie do sieni zewnetrney droga kthora wiedzie ku putnocy: A wwyodł mnie do skarbnie/ kthora była przeciwno odtaczone budowaniu/ y przeciwno domowi kthory się chyli ku putnocy. Na dłuza sto tokci drzwi putnocnych: y szerokości piędziesiąt tokci: przeciwno dwadzieścia tokciom sieni wnetrzhney/ y na przeciwno pawimentowi położonemu kamieniem/ sieni zewnetrzhney/ gdzie była kruchta przytaczona ku kruchcie troistey. A przed skarbnowi gmachy chodzenie na dziesięć tokci wsserz/ a do wnetrznosci pątrząc drogi na ieden tokciec. A drzwi ich na putnocy/ gdzie były gmachy skarbne w wierzchnich niższe: Bowiem chryzmali na sobie kruchty kthore snich wynikały zespodu ku/ y z posrodku budowania. Bo były trzy gady/ a niemiwały słupow/ iako były słupy w sieniach: dla tego wychadzali ze spodnich y ze szrednich/ od ziemi na piędziesiąt tokci. A mur zewnetrzny podle skarbnie/ ktore były na drodze sieni zewnetrzhney przed skarbnicami: Długość iego piędziesiąt tokci. A bowiem długość była skarbnie sieni zewnetrzhney na piędziesiąt tokci: a długość przed kościot na sto tokci. A było pod temi skarbnicami wchodzenie od wschodu słonca wchodzących do nich z sieni zewnetrzhney: Serż muru tey sieni/ ktora była przeciwno drodze od wschodu słonca/ przed budowaniem odtaczonym. A były przed budowaniem skarbnie/ y droga przed nimi/ według podobieństwa skarbnie/ ktore były na drodze putnocney/ podług długości ich/ tak y szerokości ich: y wsselkie wescia ich/ y podobieństwa/ y drzwi ich/ według drzwi skarbnie kthore były na drodze chylacey się na południe: drzwi na poczathku drogi/ kthora droga była przed kruchta odtaczona/ wchodzącym droga od wschodu słonca.

A rzekł do mnie: Skarbnie putnocne/ y skarbnie od południa/ ktore są przed budowaniem odtaczonym: te są skarbnie swiate/ w ktorych iadają Kaptani ktorzy przyszedli do Pana do swiatnice Swiatych. Tu będą kłase swiethe swiatych/ y offiarsa za grzech/ y za występ: bo jest miejsce swiethe.

A gdy

Ezechiel.

Al gdy wnida kaptani / nie wynida z swiat-
nic do sieni zewnetrzney : a tam zloza ubio-
ry swoje / w kthorych posluguia / bowiem
swiete sa : a obloza sie w ine odzienie / a tak
wynida do ludu.

Al gdy dokonat wymierzania domu wne-
trznego / wywiolot mie droga z brony kto-
ra patrzata ku drodze od wschodu slonca /
y rozmierzyl ja zewssad wkoto. A mierzyt
przeciwko wiathrowi od wschodu slonca
pretem pomiaru: piec set pretow / w precie
pomiaru wkoto. A wymierzyl przeciwko
wiathrowi putnocnemu piec set pretow /
pretem pomiaru w okrag. A ku wiathrowi
od putudnia wymierzyl piec set tokci / pre-
tem pomiaru wkoto. A ku wiathrowi Za-
chodnemu wymierzyl piec set tokci pretem
pomiaru. Na czterzy wiathry wymierzyl
mur wssedj wkoto / dlugosc na piec set tokci
y szerokosc thez na piec set tokci / dzielaca
miedzy swiatnica y miescem ludu pospoli-
tego.

Cap: 43.

Widzi Prorok wielmoznosc a chwale Boga wcho-
dząca do kościola / okazal mu Bog sposob y wypis
kościola / mianc oltarza na offiary / y o offiarach.

Widzi mie do brony ktora by-
la ku drodze na wschod slonca.
A oto wielmoznosc Boga Iz-
raelskiego sła droga od wscho-
du slonca : y mial glos iako
glos wod mnogich / a ziemia sie isnetla od
maiestatu iego. A widzialem widzenie po-
dlug oney postaci ktoram widzial gdy przy-
siedl aby zatracit miasto : y posthac podlug
widzenia ktorem widzial y rzeki Chobar : y
wpadtem na oblicze swoje. A wielmoznosc
Boga wessla do kościola brona kthora pa-
trzata na wschod slonca. A podniosl mie
duch / a wwiolot mie do sieni wnetrzney : a
oto napelnion byl dom wielmoznosci Pan-
skiej. A slyszalem mowiacego do mnie
z domu / a mial stat poble mnie. A rzekt
do mnie : Synu cztowieczy / miesce stol-
ca mego / y miesce stop nog moich / gdzie
mieszkam w posrodku synow Izraelskich
na wieki : y nie splugawia wiecey imienia
mego swiethego / y sami / y Krolowie ich
w plotach swoich / y w wpadziech Krolow
swich / y w wysokosciach. Ktorzy zbudu-
wali prog swoy poble prog mego / a pod-
woie swe poble podwoiow moich : y byl
mur miedzy mna y miedzy nimi : y spluga-
wili imie swiethe moje w obrzydlosciach
ktore czynili : dla czego wyniszczytem ie w
gniewie moim. Przetoz teraz niechay od-
pedza daleko wsseteczna psoy swoiey / y

wpady Krolow swoich odemnie : a beda za-
wzdy mieszkali w posrodku ich.

A thy synu cztowieczy / wlasz domowi Iz-
raelskiemu kościol / a niechay sie zawsthy-
dza nieprawosci swoich : a niech wymie-
rza budowanie / y sromata sie wssystkich
rzeczy ktore czynili. Sizerunk domu / y budo-
wania iego / wyscia y wchodzenia / y wssyst-
ko wypisanie iego / y wssstorkie przykaz-
nia iego / wssytek porzadek / y wssytkie pra-
wa iego wlasz im / a napiszesz przed ich oczy-
ma / aby strzegli wssystkiego opisania iego /
y przykazania iego / a czynili ie : Then iest
zakon domu na wierzchu gory / wssysthek
kray iego / okolo Swiatnice swietych iest /
to tedy iest prawo domu. A te zas miary ot-
tarza w tokciu naprawdziwym / kthory
mial tokciec y dloni : Namys iego byl tokciec / y
tokciec na sserza / a dopełnienie ie az do kra-
iu iego / w okolo dloni iedna : Thá tez byla
wysokosc oltarza. A od posrodku ziemi
az do brzegu ostatniego dwa tokcie / y ssero-
kosc na ieden tokciec : a od brzegu mnieysze-
go az do brzegu wieczyszego czterzy tokcie / a
sserza na ieden tokciec. A sam oltarz na czte-
rzy tokcie. A od oltarza az do wierzchu rogi
czterzy. A oltarz / dwanaście tokci na dlu-
za y na dwanaście tokci na sserza : czworo
granisthy a rownych bokow. A brzeg czter-
naście tokci wzduz / po czternaście tokci
w sserokosci na czterzech weglach iego : y
wieniec okolo nie na pul tokcia / a posro-
dek iego na ieden tokciec wkoto : a sthopnie
iego obrocone na wschod slonca.

A rzekt do mnie : Synu cztowieczy / Tho-
mowi Pan Bog : Te sa sprawy oltarzowe /
w kthorykolwiek dzien bedzie zbudowa-
ny / zeby offiarowano na nim ofiary zupela-
na / y wylewano krew. A dasz kaptanom y
Lewitom / ktorzy sa z nasienia Sadokowe-
go ktorzy przystepuja do mnie / mowi Pan
Bog / aby mi offiarowali cielca z stadá za-
grzech. A wziawszy ze krowie iego / polozy-
sz na czterzech rogach iego / y na czterzech
weglach brzegu / y na wieniec wkoto : a o-
chedoysz ij / y oczyścisz. A wezmiesz cielca
kthoregoby ofiarowano za grzech : y spalisz
go na miejscu osobliwym domu krom
Swiatnice. A dnia wtorego ofiarujesz ko-
zla kozie nie pokalanego za grzech y oczy-
scia oltarz iako oczyścili y cielcem. Al gdy
dokonasz oczyściacia go / ofiarujesz cielca
z shada niepokalanego / y barana z trzody
niepokalanego. A ofiarujesz ie przed obli-
cznoscia Paniska : a wyrzucasz na nie kaptani
soli y beda ie ofiarowac zupelna offiary Pa-
nu. Siem dni bedziesz ofiarowal kozla za
grzech na kazdy dzien : y cielca z stadá / y Ba-
rana co by byli nie pokalane beda offiary

Zachá : 1.

Exodi : 27.

Ezech : 44.
48.

Leuiti : 16.

Leuiti : 22.

Leuiti : 2.

Ezechiel.

wać Siedmi dni beda czyścić oltarz/ a oczy
ściza i/ y napełnia reke tego. A wypelnio
sy siedmi dni: osinego dnia/ y potym/ beda
offiarować kaptani na oltarzu zupełne
offiary wässe/ y ktore za potoy offiarnie/ y
beda wam litościw/ mowi Pan Bog.

Cap: 44.

O Bronie zamkniętej/ o kłazaniu aby obcy chto
wiel nie wchodził do kościoła/ o Kaptaniach y Le
witach/ co ja obyczajow miała wywać.

Obrocił mnie ku drodze Swia
tnice zewnętrznej/ ktora pa
trząta na wschod słońca/ a by
ła zamknięta. A rzekł Pan do
mnie: Ta broną zamkniętą
bedzie: Nie bedzie otworzona/ a maj nie
poydzie nia: bowiem Pan Bog Izraelski
wssedł przez nie: a bedzie zamknięta Kria
żeciu. Kriaze samo bedzie w niej siadać/
aby iadł chleb przed Panem: po drodze kru
chty bedzie wchodzić/ y ieyże droga wyni
dzie. A przywiodł mnie droga brony pułno
cney przed obliczem domu: y wyjrzałem/ a
oto napełniła chwata a wielmożność Pań
ska dom Pański/ y upadłem na oblicze swo
ie. A rzekł do mnie Pan: Synu człowie
czy/ przyłoż serce twego/ a bacz twemi o
czyma/ y sluchay wssyma twemi tego wssy
skiego co ja mowie do ciebie o wssystkich
cerymoniach domu Pańskiego/ y o wssystk
ich prawach tego/ y potrzyż serce twoie na
drogach kościelnych/ po wssystkich wys
ciach Swiatnice. A rzecześ do pobudza
iacego mie domu Izraelskiego.

Exodi. 40.
21.
Nume: 9.
3. Reg: 8.
2. Para: 7.

Tomowi Pan Bog: Miecście dosyć na
wsszech sprośnych złościach wassych domie
Izraelski: przetcho i/ w wodzicie syny obce
nieobrzeżane na sercu/ y nieobrzeżane na
ciele/ aby byli w Swiatnicy moiey/ a plu
gawili dom moy: y offiarniecie chleby mo
ie/ tłustość y krew/ a psuiecie vmowe moie
we wsszech sprośnych złościach wassych. A
niechowaliście przykazania Swiatnice
moiey: y postawiliście stroże zachowywa
nia moich w Swiatnicy moiey wam sa
mym.

Tho mowi Pan Bog: Zaden cudzozie
niec nieobrzeżany na sercu/ y nieobrzeża
ny na cielem/ niech nie wchodzi do Swiatni
ce moiey/ zaden syn obcy kthory jest między
syny Izraelskimi. Ale y Lewitowie ktorzy
daleko odstapili odemnie/ w obiedliwosci
synow Izraelskich/ y zabladzili odemnie za
bawiany swemi/ a nosili nieprawosć swo
ie. beda w Swiatnicy moiey strożmi/ y wro
tnemi bron domu/ y slugami domu mego.

Oni beda bić zupełne offiary/ y me rabane
offiary ludzkie: y oni beda stać przed obli
cznością ich/ aby im posługowali. Za to i/
posługowali im przed oblicznością bawo
now swoich/ y stali sie domowi Izraelskie
mu ku wzgorsszeniu nieprawosci: przetcho
podniosłem na nie reke moie/ mowi Pan
Bog/ y poniosa nieprawosć swoje: A nie
przybliża sie do mnie/ aby mi sprawowali
wzrad kaptanski/ ani przystapia do kożdey
Swiatnice moiey podle Swiatnice swie
tych: ale poniosa zelzenie swoje/ y sprośne
złości swoje ktore czynili. A wczynie ie wro
tnemi domu/ na wsselkiey posłudze tego/ y
y na wsszech rzeczach kthore sie w nim beda
dziać.

A Kaptani y Lewitowie synowie Sa
dok/ ktorzy strzegli obrzedow kościoła me
go/ gdy pobladzili synowie Izraelscy odem
nie: oni przystapia do mnie aby mi posłu
gowali: y beda stać przed oblicznością mo
ia/ aby mi offiarnowali tłustość y krew/ mo
wi pan Bog. Oni beda wchodzić do Swia
tnice moiey/ y oni przystapia do stołu mo
iego/ aby mi posługowali/ y strzegli Cery
moniey moich. A gdy wnida w brona sieni
wewnętrznej/ ebloka sie w sáty lniane: a nie
wnidzie na nie nic welnianego/ kiedy po
slugia w bronach sieni wewnętrznej y w
natrz. Obiory lniane beda na głowach ich/
y kossulki spodnie też lniane beda na ich bio
drach/ a nie opassa sie w pocie. A gdy wy
nida do sieni zewnętrznej do ludu/ zerwo
ka sie z odzienia w ktorym posługowali/ y
potroza ie do skarbu kościelnego/ a obloka
sie w inssie odzienie: a niebeda poświęcać
ludu w odzieniu swoim. A gtowy swoiey
nie beda golieć/ ani wlosow zapuszczać/ ale
strzygac beda podstrzygac gtowy swoje.
Wina też niebedzie pił zaden kaptan/ kie
dyma wnisc do sieni wewnętrznej. Wdowy y
rozwiedzioney nie wezma za żony/ ale pan
ny z plemienia do Izraelskiego: ale y wdowe
ktoraby byta wdowa po kaptanie/ wezma.
A lud moy beda nauczac coby za roznoś
byta między swietemi y pokalanym: y mie
dzy czystym a nieczystym wkaża im. A gdy
bedzie iaki spor/ beda stać na sadziech mo
ich/ y beda sadzić: prawa moie/ y przyka
zania moie/ we wsszech swietach wroczy
stych moich beda strzedz/ a Sabboty moie
beda swiecić. A do umarłego człowieka nie
wnida/ by sie niesplugawili: iedno do oycy
y matki/ syna y corki/ brata y siostry ktora
wtorego meza nie miała: w ktorych inż sie
splugawiać beda. A gdyby był oczyszcion/
siedmi dni bedzie mu odliczono. A w dzien
weścia swiego do Swiatnice do sieni
wewnętrznej aby mi posługował w Swia

Ezech. 44.
21.

Leuiti: 21.
Leuiti: 21.
Leuiti: 21.

Hosea: 1.
3.
Deute: 1.

Leuiti: 21.
Nume: 1.

tnicy/

Ezechiel.

Deute: 18.
Nume: 18.
Exodi: 13.

tenicy/ będzie za grzech swoy offiarowat/
mowi Pan Bog. A niebada mieć dziedzie-
twá/ iám dziedzićtwem ich: y dzierzawy
im niedacie w Izraelu/ bom iá ich dzier-
żawa. Offiary y zá grzech/ y zá występ/ o-
ni beda iadac: y każda obietnica w Izraelu
ich będzie. A pierwsze rzeczy wssystkich pier-
worodztwo/ y wsselkie napoyne offiary ze
wssystkich rzeczy ktore bywáia offiarowa-
ne/ káptáńskie beda: y pierwoćiny pokár-
mow wássych dacie káptanowi/ aby poto-
żył stogosláwienstwo domowi twemu. Za
dne y zdechliny/ y co bestya zádusiłá/ z pra-
kow y z bydłá/ nie beda iesc káptani.

Cap: 45.

O miejscu swieconym/ ná którym miałá być Swia-
tnica swietych/ o sprawiedliwosci miary y wagi o
romáńtych offiarach.

Ezech: 48.

A Gdy poczniecie ziemię Iosem
dzielić/ oddzielićte Pánu pier-
wiasnki poświęcone z ziemi/
ná dłuza dwádzesćciá y pięć ty-
siec/ á ná szerza dziesięć tysie-
cy/ to poświęcono będzie ná każdym káin-
iey wóto. A będzie z káidey strony poświę-
cone pięć set ná dłuza/ á pięć set ná szerza/
ná czterzy grani wóto: á pięćdziesiąt łok-
ci ná przedmiesćcie tego w okrag. A od tej
miary odmierzysz dłuza ná pięć y dwádzie-
ściá tysiecy/ á szerza ná dziesięć tysiecy: á ná
tym będzie kóściół/ y Swiatnica swietych.
Tho będzie poświęcono z ziemi káptanom
slugam kóścielnym/ ktorzy przystępiá ku
posłudze Páńskiej: á będzie im tho miejsce
ná domy/ y ná Swiatnice swiatności. A
dwádzesćciá y pięć tysiecy dlużości/ y dzie-
sieć tysiecy szerkości/ będzie Lewitom ko-
rzy posługiwá w domu: ci beda mieć dwa-
dziesiąćciá stárbnych gmiáńskow. A dzierzawy
miásta dacie pięć tysiecy ná szerza/ á ná dłu-
za dwádzesćciá y pięć tysiecy/ podług od-
dzielenia Swiatnice/ wssystkiemu domo-
mowi Izraelstiemu. Kriazeciu teży tam y
sám/ ná oddzielenie Swiatnice/ y ná dzier-
żawę miásta/ przeciw obliczu oddzielenia
Swiatnice/ y przeciw obliczu dzierzawy
miásta/ od boku morskiego áż do morzá/ y
od boku wschodu slonecznego áż do wscho-
du Stoncá. Ale dlużość według káidey stro-
ny od gránice zachodu slonecznego/ áż do
gránice wschodu slonecznego. Z ziemi be-
dzie mu dzierzawa w Izraelu: A niebada
wiecey pustoszyć Kriazetá ludu moiego: á
le ziemię dáda domowi Izraelstiemu we-
dług pokolenia ich.

To mowi Pan Bog: Dostć mieycie ná
tym Kriazetá Izraelstie: Nieprawości/ y

drapiestwa poniechaycie/ á sad y spráwie-
dliwosc czyncie/ odlaczaycie gránice wa-
se od ludu moiego/ mowi Pan Bog: Wa-
ga spráwiedliwa/ y miárka slusna/ y kwar-
ta spráwiedliwa niechay wam będzie/ ko-
rzec y mos rowney y iednákietey miary be-
da: aby brat dziesiatá część kórcá mos/ á
dziesiatá część kórcá bratá wasie miárka:
podług miary kórcowey będzie równe ode-
ważenie ich. A Sileus dwádzesćciá piemie-
dzy ma: A dwádzesćciá syelow/ y pięć y dwa
dziesiąćciá syelow/ y piętnásćcie syelow/ grzy-
wne czynia.

A the sa pierwsze wýtki kóhore będziecie
brać: kósta część kórcá psenice/ y kó-
sta część kórcá Jecmienia. Miá-
rá teży Olein. Mos Olein/ dziesiatá część
kórcá jest: á dziesięć Bátow kórzec czynia
bo dziesięć Bátow nápełniáia kórzec. A bá-
ráná iednego z trzody dwouset/ syech kóhore
chowáia synowie Izraelscy ná obiáthe y ná
zupelná offiary/ y ná spokoyne/ y ku oczys-
zczeniu ich/ mowi Pan Bog. Wssystek lud
ziemié powinien będzie pierwszemu wýtki
temi/ Kriazeciu w Izraelu. A ná Kriaze-
ciu beda zupelne offiary/ y obiáthy zbożne/
y napoyne ná wroczyście swietá/ y ná nowe
kriazce/ y w Sabboty/ y we wssystkie vro-
czyście swietá domu Izraelstiego. On be-
dzie czynił zá grzech zbożná obiáte/ y zu-
pelná offiary/ y spokoyná: ná oczyszczenie
domu Izraelstiego.

To mowi Pán Bog: W pierwszy dzień
pierwszego miesiáca/ weźmiesz cielcá z stá-
da nie pokálanego: y oczysćciš Swiatnice:
y weźmie Káptan krowie/ co będzie zá
grzech/ y potoży ná podwoiach domu/ y ná
czterzech weglach brzegu Otarzowego/
ná podwoiach drzwi w sieni wnetrżney.
Ták teży uczyniš siódmego dnia tego mie-
siáca zá káidego ktory nie wiedziá/ á oble-
dnoscia offitán jest/ y oczysćcicie dom.

Pierwszego miesiáca we czternásty dzień
będziecie mieć Wielká noc wroczyšta:
siedm dni będziecie iesc Przasnice. A ofia-
ruie Kriaze w ón dzień zá sie/ y zá wssystek
lud ziemié/ cielcá zá grzech. A w wroczy-
stosc siedmi dni offiaruie Pánu ná zupel-
ná offiary siedmi cielcow/ y siedmi Bára-
now niepokálaných/ ná káidey dzień w one
siedm dni: á zá grzech kósta z kóž ná káidey
dzień. A obiáty zbożney miárke przy káždym
cielcu/ y miárke przy káždym báranie offia-
ruie: á olein Mos przy káidey miárcie. Sió-
dmego Miesiáca w piętnásty dzień we
swiato wroczyšte/ offiaruie takież iáko wssy-
skey powiedziáno jest przez siedm dni: ták zá
grzech/ iáko ná zupelná offiary y w obiecie
zbożney/ y w olein.

Leuiti: 19.
Deute: 25.
Prove: 20.

Exodi: 30.
Leuiti: 27.
Nume: 3.

Nume: 15.

Exodi: 12.
Leuiti: 23.
Deute: 16.

Wchodzenie y wychodzenie do Kościoła iako było y co miało offiarować.

O mowi Pan Bog: Brona sieni wnetrzney ktora patrzy na wschod Stonca / będzie zamknięta przez sześć dni powssednich: a w Sobbothe będzie otworzona / ale y w dzień nowego Księżyca będzie otworzona. A wnidzie Książę droga Sionkiej brony zewnatrz / y będzie stał na progu brony: y offiaruia Kaptani zupełna offiary iego / y spokojne offiary iego / y uczyni modły na progu w bronie / a potem wynidzie: a Brona nie będzie zamknięta aż do wieczora. A będzie modły czytał lud ziemię w drzwi oney brony w Sobboty y w święto nowego Księżyca przed Panem. A the zupełna offiary Książę będzie Panu offiarować: W dzień Sobbotny sześć baranków nie pokalaných / y barana nie pokalanego: a obiaty zbożney miarki przy baranie. Ale przy barankach obiaty zbożney ile zniesie reką iego: a oleiu zyn przy każdej miarce maki.

Alle w dzień nowego Księżyca (offiarne) cielca z stada niepokalanego: kthemu sześć baranków / y barani theż niepokalani będą. A miarkę przy każdym cielcu / y miarkę przy baranie uczyni zbożney obiaty: ale z baranków iako zmoże reką iego: a oleiu zyn przy każdej miarce maki. A gdy ma wstąpić Książę / droga kruchty bronney niech wnidzie / a taż droga niechaj wynidzie. A gdy będzie lud ziemię wchodzić przed obliczność Pańską w świętą wroczystę: ktory wchodzi Brona Północna / aby modły czynił / niech wynidzie droga brony od Poludnia: a zaś ktory wchodził droga brony od poludnia niech wychadza droga brony północney: nie wroci sie droga teyże brony ktora wssedł / ale ona ktora przeciwno niey wynidzie. A Książę w posrzedku ich z temi którzy wchodzi wnidzie / y z wychodzącymi wynidzie. A w iarmark / y w wroczyście świętą / będzie zbożney obiaty Miarka przy każdym cielcu / y miarka przy baranie: a przy barankach będzie obiatą zbożną iako czyta możliwość zniesie. A oleiu zyn przy każdej miarce.

A gdyż uczyni Książę dobrowolna zupełna offiary / albo offiary spokojne z swych chuci Panu: będzie mu otworzona Brona ktora jest na wschod słońca / y offiaruie zupełne y spokojne offiary swoje / iako zwykło bywać w dzień Sobotny: y wynidzie / a zamknięta będzie Brona skoro wynidzie. A baranka lachosiego nie pokalanego / offiaruie

na zupełna offiary Panu na każdy dzień: a zamsserano uczyni to. A offiarne też obiaty zbożna przy nim na świętaniu / ssostha część Miarki / y oleiu trzecia część zyn / a by był zmieszany z białą maki: obiaty zbożna Panu porządna / wstawnicza y wieku wieczna. Uczyni baranką / y obiaty zbożna: y olei / w same zaránie: zupełna offiary wiekuisza.

To mowi Pan Bog / Jesliby Książę dał to komu dar / z synów swoich / dziedzictwo iego / synów iego będzie / posiada y opanuią ono dziedzicznym prawem. Ale oddatliby testamentnie co z dziedzictwa swego kthoremu z slug swoich: tedy ono iego będzie aż do roku odpustu / a potem przydzie zaś do Książęcia: ale dziedzictwo iego / synom iego będzie. A nie weźmie Książę z dziedzictwa ludzkiego nic niesprawnie / ani z dziedzictwa wyich: ale z dziedzictwa swojej dziedzictwo oprawi synom swoim: aby sie nie rozbieżał lud mój każdy od ofiadyści swojej.

A w wiódł mie przez wchodzenie ktore było z boku brony / do Karmnic Świątyni do Kaptanów / Kthore były ku Północy: y było tam miejsce ktore sie chyliło ku zachodowi. A rzekł do mnie / To jest miejsce na Kthorem Kaptani będą wazyć offiary za grzech / y za występek: gdzie theż będą wazyć obiaty zbożna / aby nie wynosili do sieni zewnetrzney / a poświęcił by sie lud. A wywiódł mie do sieni zewnetrzney / y obwiódł mie po czterech kaciech sieni: a otosionka była w kacie w sieni / w każdym kacie sieni była jedna sionka. We czterech kaciech sieni były sionki sprawione: czterdzieści tokci na dłuży / a trzydzieści na szerzenie: stały miary wssykie czterzy były. A ścianą obchodząc wokół czterzy sionki / kuchienki pobudowane były pod kruchciami w okrag. A rzekł do mnie: Then jest dom kuchieny / w którym będą wazyć słudzy domu Pańskiego offiary wyciathe ludzkie.

O wodach ktore z Kościoła wychodzą / a znaczyły Księż światy / Granie ziemi świętey ktora miała być podzielona dwunastu pokoleniu Izraelstemu / y przychodniom.

Obrocił mie ku bronie domowej / alicz oto wody wychodzą pod prog domowy na wschod słońca: Abowi oblicze do prawy pa trzało ku wschodu Słońca: ale wody spływały na prawy bok Kościoła na potudnie od oltarza. A wywiódł mie droga

Ezechiel.

Brony Putnocney / y obrocił mie ku drodze przed bronzewnetrzną / ku drodze kthora patrząta na wschod słońca: a oto wody obficie zalewające od boku prawego. A gdy wychodził maż na wschod słońca / kthory miał ssiur w rece swojej / tedy wymierzył tysiąc tocków / przewiodł mie przez wodę aż do kostek. A zaś wymierzył tysiąc / a przewiodł mie przez wodę aż do kolan: y wymierzył zaś tysiąc / a przewiodł mie przez wodę aż do pasa. A namierzył tysiąc / strumień kthoregom nie mogli przebyć: bo sie były wzniosły wody głębokiej rzeki / kthorey nie mogli zbrodzić.

Rzekł do mnie / Jscies widziat synu człowieczy. A wywiodł mie / a obrocił ku brzegowi oney rzeki. A gdym sie obrocił / alie na brzegu oney rzeki drow barzo wiele z obu stron. Rzekł do mnie: Te wody kthore wychodza do kup piasszyskich wschodu słońecznego / a spadają na rowne pola puszczey / w pądna w morze / y zaś wynidą / a beda zdrowione wody. A kżda dusza żywa kthora sie iedno rusa / g dziekolwiek przyjdzie ta rzeka / bedzie żyć: y bedzie ryb barzo wielki dostatek / gdy tam przyjdą the wody / y beda zdrowione: y beda żyć wssistki rzeczy do kthorych przyjdzie ta rzeka. A beda shtać nad nimi rybitwi / od Engaddu aż do Engallim sissenie bedzie niewodow: Rozmaite osoby beda ryb iey / iako ryby morza wielkiego / tak wielkiej wielkości: ale na brzegach they rzeki / y w Jesiorach nie beda zdrowione / bo na solne miejsca oddane beda. A nad ta rzeka wzmidzie po brzegach iey z obu stron wsselkie drzewo owoc rodzące: nie opadnie list sniego / ani wstanie owoc iego: na każdy Miesiac przyniesie pierworodztwa: bo Wody iego z Swiatnice wynidą / y beda owoce iego na pokarm: a liście iego na lekarstwo.

To mowi Pan Bog: To iest ograniczenie w kthorym bedziecie dzierzeć ziemię we dwunastu pokoleniach Izraelskich: Bo Jozeff dwoy pomiaru ssiur ma. A bedziecie ia dzierzeć każdy rownie iako brath iego: nad kthora podnioslem reke moie zebym ia dał oycom waszym: y przypadnie wam ta ziemia w dzierżawę. A tho iest ograniczenie ziemi: ku stronie putnocney / od morza wielkiego droga Zethalon / przychodzącym do Sedada / Emath / Berotha: Sabarym / kthore iest między granicami Damassku / y Emath / dom Thychon / kthory iest przy granicach Auran. A bedzie granica od Morza aż do sieni Enon / granica Damassku / y od putnocy do putnocney strony / granica Zemath: ta iest strona od putnocy. A zaś strona od wschodu słońca / z po-

środku Auran / y z pośrodku Damassku / y od środku Galaad / y z pośrodku ziemi Izraelskiej / Jordan rozciągający do Morza od wschodu słońca / y bedziecie też mieszyć strone na wschod słońca. A strona południowa / od Thamar aż do wod odporu / to iest / Cades: y rzeka aż do Morza wielkiego: a ta iest strona na południe. A strona Morza / Morze wielkie od granice na proś / ażeby przyszedł do Emath / Ta iest strona morza. A rozdzielicie sobie te ziemię podług pokolenia Izraelskiego: y weźmiecie ia sobie w dziedzictwo / y przychodniom kthorzyby przysłali k wam / kthorzyby narodzili synow między wami: beda wam iako domarodacy między syny Izraelskie: mi: swami beda dzielić dzierżawę między pokolenim Izraelskim. A w kthorym kolwie pokoleniu bedzie przychodzenie / tham mudacie dzierżawę / mowi Pan Bog.

Cap: 48.

O rozmierzeniu ziemi każdemu pokoleniu / Ariaze / w kapłanom / Lewitom / y o dwunastu bron wed / kag dwunastu pokoleni Izraelskich.

Te są imiona pokoleni od granic putnocnych wedle drogi Zethalon idącym do Emath / sieni Enan granicą Damassku na putnocy wedle drogi Emath. A bedzie iemu strona od wschodu słońca Morze / (iedną część bedzie pokolenia) Dan. A do granice pokolenia Dan / od strony ze wschodu słońca / aż do strony Morza / pokolenia Aser (część) iedną: A podle granice Aser / od strony ze wschodu słońca aż do strony morza / Nephtalim (część) iedną. A podle granice pokolenia Nephtalim / od strony ze wschodu słońca aż do strony morskiej / pokolenia Manasse (część) iedną. A podle miedze Manasse / od strony ze wschodu słońca aż do strony morskiej / pokolenia Efraim (część) iedną. A podle granice Efraim od strony ze wschodu słońca / aż do strony morskiej Ruben iedną. A podle granice Ruben / od strony ze wschodu słońca / aż do strony morskiej pokolenia Juda (część) iedną. A podle granice Juda od strony ze wschodu słońca aż do strony morskiej / beda pierworodztwa kthore odtaczącie / na dwadzieścia y pięć tysięcy na serza y na dłuza / iako każda część / od strony ze wschodu słońca / aż do strony morskiej / y bedzie Swiatnica w pośrodku iey.

Pierwiaznki offiar kthore odtaczącie Panu: Długość na dwadzieścia y pięć tysięcy / a syrokość dziesięć tysięcy. A the beda pierwiaznki Swiatnice Kapłanckiej: ku put-

Exodi: 17.
Nume: 20.

Nume: 33.

Leuiti: 19.
Deute: 10.
C 24.

Ezech: 45.

nocy

Ezechiel.

Ezech: 43.
44.

nocy na długo dwadzieścia y pięć tysięcy / y ku Morzu na szerzą dziesięć tysięcy: ale y na wschod słońca szerokości dziesięć tysięcy: a na południe / długości dwadzieścia y pięć tysięcy: y będzie Świątynia Pańska w pośrodku iey. Kapłanom Świątynia będzie z synów Sadołowych / którzy przysięgali Cerimoniey moich / y nie błądzili gdy błądzili synowie Izraelscy / iako błądzili y Lewitowie. A będą im pierwiastki z pierworoctwa ziemi świątyni / przy granicy Lewitów. Ale y Lewitom także przy granicach kapłańskich / dwadzieścia y pięć tysięcy wzdłuż / a w szerzą dziesięć tysięcy. Wszystkie długo dwadzieścia y pięć tysięcy / a szerzą dziesięć tysięcy. A z tego nie będą przedawać / ani zamieniać / ani będą przezniesione pierworoctwa ziemi / bo poświęcone są Panu. A pięć tysięcy które zbývá ią w szerokości przez dwadzieścia y pięć tysięcy / pospolite będą miastu ku miesztaniu / y na przedmieścia: y będzie miasto w pośrodku niego. A to wymierzenie iego: ku Północy pięć set y czterzy tysiące: a ku Północy / pięć set y czterzy tysiące: a na wschod słońca / pięć set y czterzy tysiące: y od zachodu / pięć set y czterzy tysiące. A będą przedmieścia mieśkie / na północy dwieście y pięćdziesiąt / na południe dwieście y pięćdziesiąt / na wschod słońca / dwieście y pięćdziesiąt / a do morza dwieście y pięćdziesiąt tysięcy.

Ezech: 45.

A co będzie zbýváć wzdłuż po pierworoctwach Świątyni / dziesięć tysięcy na wschod / y dziesięć tysięcy na zachod / będą iako y pierworoctwa Świątyni: a będą zboże iey na chleb tym którzy miastu służy. Ale ci którzy posługują miastu / będą sprawować (one ziemię) ze wszelkiego pokolenia Izraelskiego wszystkie pierworoctwa dwadzieścia y pięć tysięcy / po dwudziestu y pięci tysiący na czworo / będą odzielone na pierworoctwa Świątyni / y na dzierżawę miast. A to co zostanie / Królestwo będzie ze wśch stron pierworoctwa Świątyni / y dzierżawey mieśkiej na przeciwko dwudziestemu y pięci tysiący pierworoctwa / aż do granicy od wschodu

słońca: ale y do Morza na przeciwko dwudziestemu y pięci tysiącom / aż do granicy Morzkiej / także też między częściami Królestwa będzie. A będą pierworoctwa Świątyni / y święte miejsce Kościoła w pośrodku niego. Ale z dzierżawy Lewitów / y z dzierżawy mieśkiej / w pośrodku części Królestwa będzie: ku granicy Judzkiej / y ku granicy Beniamin / y do Królestwa będą ściągac.

A innym pokoleniam / od strony ze wschodu słońca / aż do strony na zachod słońca / Beniaminowa część iedną. A przeciwko granicy Beniamin od strony ze wschodu słońca / aż do strony od zachodu / pokolenia Symeon iedną. A podle między Symeonowej / od strony ze wschod słońca / aż do strony od zachodu / Izachar iedną. A podle granicy Izachar / od strony ze wschodu słońca / aż do strony od zachodu / Zabulon iedną: A podle między Zabulon / od strony ze wschodu słońca / aż do strony Morzkiej / pokolenia Gad (część) iedną. A podle granicy Gad aż na południe: y będzie koniec od Thamar aż do wód odporu / to jest / Kades / dziedzictwo przeciwko Morzu wielkiemu. Ta jest ziemia która podzielić się losiem w dziedzictwo pokoleniam Izraelskim: y te rozdziały ich / mówi Pan Bog.

Te też są wychodzenia z miast: od północy pięć set y czterzy tysiące (pretor) od mierzy. A brony mieśkie podług imion pokoleń Izraelskich: Trzy brony od Północy / Jedną broną Ruben / drugą broną Judą / trzecią broną Lewi. A od wschodu słońca / pięć set y czterzy tysiące (odmierzy) a trzy brony / Broną Jozefową iedną / Broną Beniamin iedną / Broną Dan iedną. A na południe pięć set y czterzy tysiące odmierzy / y trzy brony: Broną Symeonową iedną / Broną Izacharową iedną / Broną Zabulonową iedną. A od zachodu słońca / pięć set y czterzy tysiące: y trzy brony / Broną Gadową iedną / Broną Aser iedną / Broną Nephthalim iedną. W ośmi ośmiastu tysięcy: A imie miast od tego dnia / Pan na tym miejscu. Amen.

Num: 10
Iosue: 13
14.

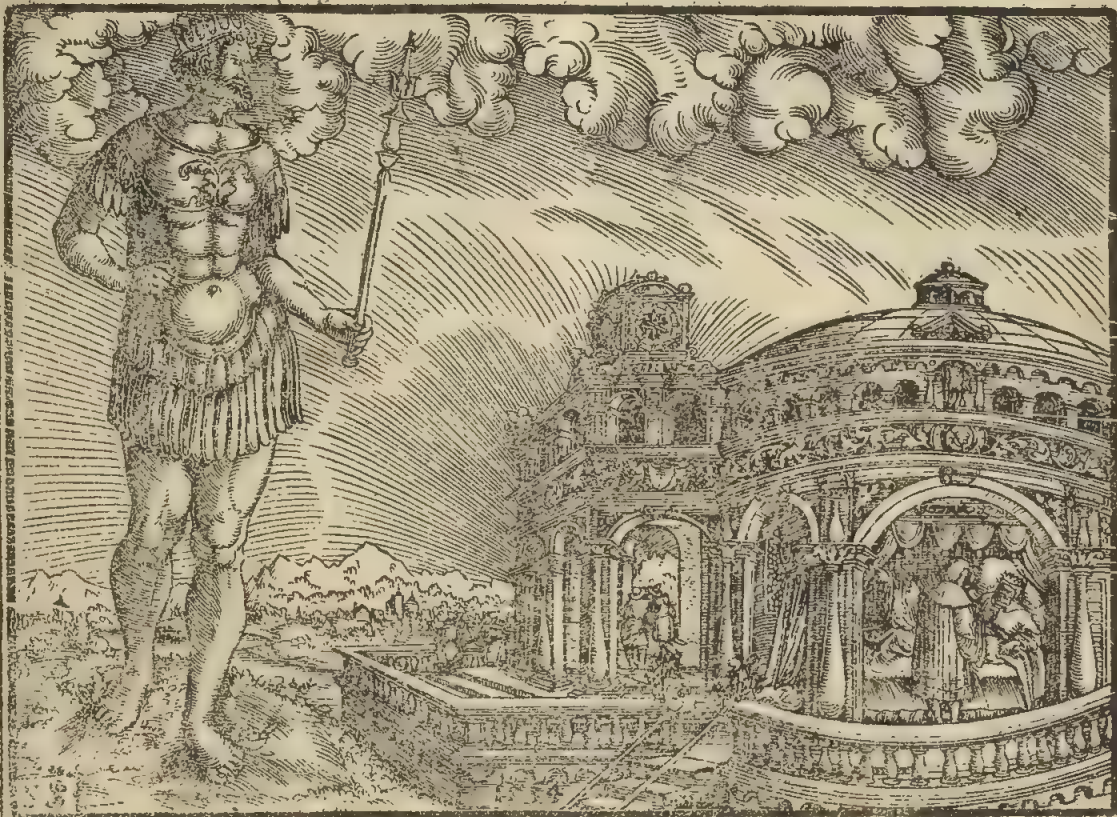
Koniec Proroctwa Proroka Ezechiela.

Daniel.

Woczyna sie Prorocstwo Daniela Proroka.

Ktory pisse o Krolach Babilonſkich/ o známionách czásow/ o mocy Kroles-
stwa wiecznego Pána náſſego Jezu Kryſta: O Zuzánnie/ o ſkáženiu Belá y
Smoka: Ma Kápitul 14.

Cap: i.

Jako Krol Nabuchodonozor rozkazat swemu Már-
ſſatowi aby z ietcom zydomſkich wybrat co piekney
ſydy młodszych y uczył je piſmá y ięzyká Cháldey-
skiego/ o potármie ich iáko chytrze poſtepowali.

Danielego roku
Krolowania Jo-
ácyma Krolá Ju-
dſkiego/ przycia-
gnat Nabucho-
donozor Krol Bá-
bilonſki do Jeru-
ſálem / y oblegt-
ie. Y dat Pan w
reze iego Joáci-

ma Krolá Judſkiego/ y częſć náczynia do-
mu Bożego: y zámioſt ie do ſiemié Senná-
ár/ do domu Boga ſwego/ á náczynie w-
nioſt do ſtárku Boga ſwego. Y rozkazat
Krol Aſphenesowi przelożonemu nád ko-
morniki/ aby w wiódł z ſynow Izráelſkich/

á z plemienia Krolewſkiego / y Kriázece-
go / pácholethá ná ktorychby żadná plána
nie bylá/ piekney oſoby/ y wyczwyczone we
wſſelkley mądroſci/ oſtrożne w umieietno-
ſci/ y uczone w náuce y ktore by mogli ſtać
ná pátaču Krolewſkim: aby ich uczył piſmá
y ięzyká Cháldeyſkiego. Y poſtánowił im
Krol obroć ná káždy dzień z potráw ſwo-
ich/ y z winá ktore ſam pił: aby bedac wy-
chowáni przez trzy láta/ potym ſtali przed
oblicznoſcią Krolewſką.

Byli tedy miedzy nimi z ſynow Judſkich
Dániel/ Anániáſ/ Miſáel y Azáryaſ. Y
dat im on Márſſatek imiona / Dánielowi
Báltházár/ Ananiáſſowi/ Sydrách/ Miſá-
elowi/ Miſách: á Azáryáſſowi/ Abdenago.
Ale Dániel poſtánowił byt w ſercu ſwoim
aby ſie nie plugáwił z ſtolu Krolewſkiego/
ani pił Winá napoju iego: y proſit onego
Márſſatká nád komorniki aby nie byt ſplu-
gáwion. Y dat Bog Dánielowi táſtkę y mi-
toſierdzie przed oblicznoſcią Márſſatká
nád trzebieńcy. Y rzekł Márſſatek do Dáni-
elá/ Boie ſie ia Krolá Pána mego/ Który

Gene: 43.
Tobie. 1.
Iudit. 21.

W n n

wam

Dániel.

wam postanowił co macie iść y pić: który jest wyśrzy thwarzy wásze chudsze niż inych młodziencow rowiennikow wászych / zdaćcie głowe moie Krolowi.

Rzekł Dániel do Málására / Kthorego był posthanowit Málssatek Komorniczyn nad Dánielom / Anániassem / Misaelem / y Azaryassem. Skosztuy nas proste cie slug twoich przez dziesięć dni / a niech nam dać wóia iarzyń ku iedzeniu / y wody ku pićiu: Ogladaycie twarzy nasze / y twarzy pacholet Kthore pożywáia potraw Krolewskich: a iako obaczyś / tak uczyniś z slugami tweimi. Który usłyszał wssy takowá rzecz / kosztował ich przez dziesięć dni. A po dziesięciu dni / wksazy sie twarzy ich lepsze y cielsistsze nad wssystkie pacholeta Kthore pożywali potraw Krolewskich.

Tedy Málásár brat sobie potrawy y wino co oni pić mieli: a im dawał iarzyń. A tym Pacholetom dał Bog umietność y naukę we wsselkich kriegach y w madrości: A Dánielowi dał zrozumienie wsselkie^o widzenia y snow. A thak gdy sie wypelnily dni po Kthorych był Krol rozkazac aby byli w wiedzeniu: Wwiódł ie Málssatek Komorniczyn przed obliczność Nábuchodonozora. A gdy do nich Krol mówił nie byli náleżeni tacy ze wsselkich / iako Dániel / Anánias / Misael / y Azaryas: y stáli przed oblicznością Krolewską. A każde slowo madrości y zrozumienia o ktorek olwiek pythawát ie Krol nálażł w nich w dziesięćor nasób wiecy niż we wsselch praktykarzech y czarno Kriężnikoch Kthorzy byli po wssystkim Krolestwie iego. A był Dániel aż do pierwszego roku Cyrusa Krola Babilońskiego.

Cap: 2.

Gdy Nábuchodonozorowi Wieszczowie wssyscy snu zgadnąć nie mogli / dał ie wybić. Dániel othrymat za prośba y pána Boga / że mu ie oznámit / Kto re gdy Krolowi zgadł y wyłożył / Krol modle mu dał / y ofiary ofiarowac kazał / wynawáiac pána Boga / a wynossac Dániela.

W

Torego roku Krolowania Nábuchodonozora / widział Nábuchodonozor sen / y zdrzasnął sie iest duch iego / a sen iego odszedł od niego. Rozkazał tedy Krol aby zwołano wsselch Wrośkow / y Medrcow / y Czárowników: y Chaldeyczykow: by wyłożyli Krolowi sny iego: ktorzy gdy przysli / stáli przed Krolom. A rzekł do nich Krol / Widziałem sen: a ná myśli będac zathróżony / niewiem com widział. A odpowiedzieli Chaldeyczykowie Krolowi

wi ięzykiem Syriyskim / Krolu náwięki bódz żyw: Powiedz sen slugám twóim / a wykład iego wksamy. Odpowiedziawssy Krol rzekł Chaldeyczykom / Odesłá wssystká rzecz odemnie: Nie powiećieli mi snu y wytożenia iego / poginiećie y wy / y domy wásze ná rzecz pospolita pobiora: Ale powiećieli mi y sen y wykład iego: záptáty / y dáry / y częśc wielka wezmiećie odemnie. A tak y sen y wykład iego okázcie mi. Odpowiedzieli po wtore / y rzekli: Krol niech powie sen slugám swoim / tedy my wykład iego okázemy. Odpowiedział Krol a rzekł: Jście bacze że czas przewróćycie / wie dzac to iż odesłá wssystká rzecz odemnie. A tak nie oznáymiećieli mi snu / ieden iest wyrok o was wssystkich / że y wykład też fatesny / y zdrády pełny złożylibyscie / abyście mi powiádali ázby czas przeminął. A tak powiedzcie mi sen abym wiedział że y wykład iego też prawdziwie powiádacie.

Odpowiadáiac tedy Chaldeyczykowie przed Krolom / rzekli: Niemas thego człowieka ná ziemi / Krolu / Któryby mógł thego co mówiś dokázac: Ale ani Kthory z Krolow wielki a moźny / pyta sie o thaka rzecz od wsselkiego Wieszczá / y Medrcá / y Chaldeyczyká. Bo tá rzecz / Krolu / o ktora sie dowiáduiesz / cięstka iest: ani bedzie Kthonálezion / Któryby ia oznáymil przed oblicznością Krolewską / chyba Bogow / Których obcowanie nie iest z ludzmi.

Co usłyszał wssy Krol / w popebliwości y w wielkim gniewie / przykazał by wygineli wssystcy medrcowie Babilońscy. A wysłał tá Sentencia / Medrcowie niech beda pobici: y sskano Dániela y towarzysze iego / aby też zgineli. Tedy Dániel pytał sie ná prawo y ná wyrok / od Ariochá Hetmá: ná nád rycerstwem Krolewskim / Kthory był wyszedł ná tho aby pobit medrcze Babilońskie. A zopytał onego Który był od Krola wziat dozwoleńie / prze Ktoraby przycyśne tak okrutna sentenciya od Krola wysła. A gdy Aryoch oznáymil te rzecz Dánielowi: Dániel wssedssy prośit Krola aby mu złożył czas wypráwieniu zagadki Krolewskiej.

Tedy wssedł do domu swego / y Anániasowi / Misaelowi / y Azaryasowi towarzyšom swym / oznáymil the rzecz: aby sskali miłosierdzia od oblicza Boga niebieskiego o tey tájemnicy / aby nie pogineli Dániel y towarzyszowie iego / z inemi Medrcy Babilońskimi. Tedy Dánielowi thájemnicá przez widzenie nocne obáwiona iesth / y stogosláwł Dániel Boga Niebieskiego / a mówiac / rzekł: Niech bedzie imie pánskie stogosláwione od wieku aż ná wieki:

Iob. 7.
Dáni: 4.
5.

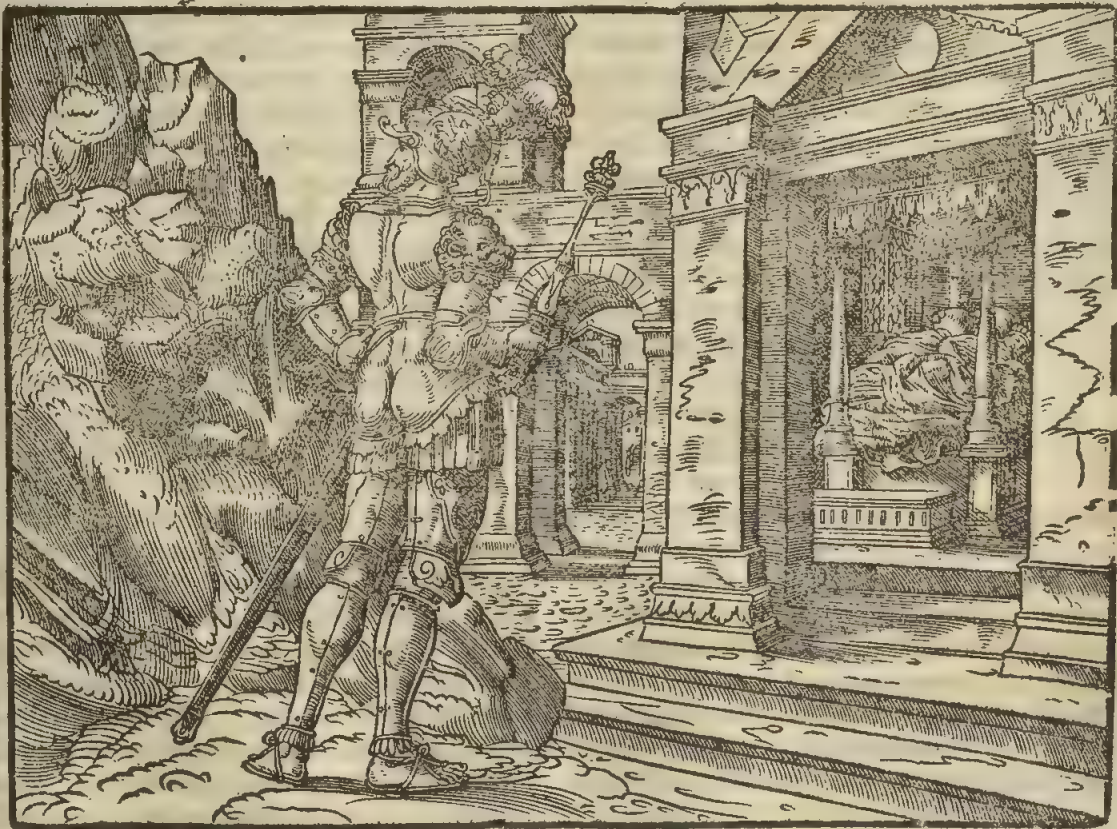
Daniel.

Danie: 7.
Job: 34.
Hier: 27.
Danie: 4.
Job: 32.

Bo mądrość y moc tego są. A on mieni cza-
sy y wieki: przenosi Królestwa y postana-
wia: dawa mądrość mądrym / y wiado-
mość rozumiejącym naukę. On objawia
głębokie y tajemne rzeczy: y zna w ciemno-
ściach postawione rzeczy: a światłość z
nim jest. Thobie się Boże oyców moich
wyznam / y ciebie chwale / żeś mi dał
mądrość y moc: a teraz okazałeś mi oco-
by cię prosił / iżeś powieść Królestwa o-
tworzył nam.
Potym wyszedł Daniel do Aryocha / którego
był Król postanowił aby wygubił Medrce
Babilońskie / a mowil tak do niego: Medr-
cow Babilońskich nie zabijay: wiedz mie
przed obliczność Królestwa / a powiem
Królowi wykład zagadki. Thedy Aryoch
spieśnił w wiado Danielu do Króla / y rzekł
mu: Nalazłem człowieka z snem zaprowa-
dzenia Żydowskiego / który wyłożenie snu
Królowi powie. Odpowiedział Król / y

rzekł Danielowi kthoremu imię było Bala-
tazer. Coć się zda / moześli mi prawdziwie
okazać sen kthorem widział / y wykład ie-
go: Odpowiadając Daniel przed Królem
rzekł: Tajemnica o ktora Król pyta / Medr-
cowie / Czarnokrzęzicy / Wieściznowie /
y czarownicy nie mogą oznaczyć Króla-
wa: ale jest Bog na niebie kthory objawia
tajemnice / który okazał tobie Królu Cia-
buchodonożor te rzeczy / ktore miała przysć
osthatecznych czasów. Sen twoy y widze-
nia głowy twoiey na łóżu twoim / takowe
są: Ty Królu / iates był myślic na twej po-
ścieli / coby miało być na potym: a ten kto-
ry objawia tajemnice / wskazał thobie the
rzeczy ktore miała przysć. Wnie też nie
przez mądrość ktora wemnie jest / wiec-
ssa niżli we wszystkich żywionych / tajemni-
ca thą twoją objawiona jest: ale żeby wy-
kład (snu tego) Królowi był iawny / a my-
śli wmyślu twego abyś wiedział.

Danie: 2.

Ty Królu widziales / a oto iako białwan
ieden wielki: Białwan on wielki / y barzo
wysoki stał przeciwko thobie / a porażenie
tego było ogromne. Teo Białwana głowa
była ze złota co lepszego / a pierś y ramię
ze srebra / ale brzuch y ledzwie z miedzi: a
golenn żelazne / nog iedną częśc była żela-
zna / a druga gliniana. Widziales cho tak
dlugo aż był odcięty kamień z góry bez rąk:
y wderzył onego Białwanu w nogi ie-
żelazne y gliniane / y zdruzgotat ie. Thedy po-

kruszyło się spolu żelazo / Skrupa / Miedź
Srebro / y Złoto / y sthali się iako proch na
gumnie lecie / który pochwycony bywa od
wiatru: a żadne miejsce nie jest im nale-
żono. A z kamienia onego kthory stął on
Białwan / stała się góra wielka / y napelniła
wszystkie ziemie. Tho jest twoy sen. Wypra-
we a wyłożenie iego / powiem y theż przed
toba / Królu.

Ty iestes Król nad Królmi: a Bog nie-
bieski dał ci Królestwo / y moc / y panowa-

Danie: 5.

U n n u nie/

Matth: 21.
Luce: 20.

nie / y slawe: a wssyſkie rzeczy w ktorych mieſzkawia ſynowie ludcy / y beſtye polne / y ptaſi teſz niebieſkie dat w rece twoie / a pod moca twoia wssyſkie rzeczy poſtano wit. A tak ty ieſtes glowa zlota. A po tobie naſtanie kroleſtwo nie mnieyſſe niſz ty (ſrebrne) A kroleſtwo trzecie ine miedziane / ktore bedzie panowac wssyſhtey ziemi. A kroleſtwo czwarte bedzie iako zelazne: ktore iako ziera y ſtraca wssyſhto : rhaſz zerze y vſkromi te wssyſkie. A zaſz iſed wi dziaſt nog y palcow iedne czeſc z garnczarskich ſkorup / a czeſc zelazna : kroleſtwo rozdwoione bedzie / ktore wzdy iednak z duzo ſci zelazney wynidzie / podlug teo iakoſ wi dziaſt zelazo zmieſſane z ſkorupa gliniana. A palce v nog / po czeſci zelazne a po czeſci ſkorupiane: poniekad kroleſtwo bedzie mocne / poniekad ſtarre. A ſes widziaſt zelazo zmieſſane z ſkorupa gliniana / pomieſza ſia ſie w prawdzie z naſientm ludzkim / ale ſie niebeda ſiebie trzymac / tak iako zelazo niemoze ſie z ſkorupa zmieſzac. A we dni onych kroleſtw / wzbudzi Bog niebieſki kroleſtwo ktore ſie na wieki meroſſypie: a kroleſtwo tego inemu ludu niebedzie dane: zerze ſkore y zniſſczy te wssyſkie kroleſtwa a ono bedzie ſtac na wieki. Podlug teo iakoſ widziaſt / iſz gory odiet ieſt kamien bez rak / y podruzgotat ſkorupe / y zelazo / y miedz / y ſrebro / y zloto: Bog wielki okazat krolowi te rzeczy ktore maia przyſc na potym / a prawdzivy to ieſt ſen / y nie omylny a wierny wyklad iego.

Tedy Krol Nabuchodonozor vpadl na oblicze ſwoie / y uczynit modle Danielowi: a offiary y zapal roſkazat aby mu offiaro wano. Mowiac tedy Krol / rzekt Danielowi: Zaprawde Bog waſz / Bog nad Bogi ieſt / y Pan nad krolmi / obiaſniaacy thas iemnice: poniewaz ſes ty mogt obiaſnit the raiemnice. Tedy Krol Daniela wyſoce wynioſl / y dat mu dary mnogie y wielkie: y poſthanowit go kraiſciem nad wssyſhteymi kraiſcami Babilonſkimi / y vrzednikiem wyſſym nad Vrzedniki y nad wssyſhteymi medrcami Babilonſkimi. Ale Daniel za dat v Krola: y poſthanowit nad ſprawami kraiſcy Babilonſkicy / Sydrach / Miſach / y Abdenago: A ſam Daniel byt przy dworze Krolewſkim.

Cap: 3.

Nabuchodonozor poſtawit ſtory Batwan / y roſkazat aby mu wssyſtey modle dawali / a gdy trzey mtoſ dniczykowie Jadſcy niechcieli / wrzucono ie do pieca ognieſkiego / ogien un nic nieſſſednit / ale owſſan tam bedac / modlit ſie panu Bogu / y chwaliſi go / wyiete potym ſpieca / Krol podwyſſyt.

Nabuchodonozor Krol ſprawit Batwan z tory wzwyſ na ſes dziesiat toci / wssrz na ſes / y poſthawit go na polu Dura kraiſcy Babilonſkicy. Tedy potym Nabuchodonozor Krol rozeſlat poſly aby zgromadzili Kraiſeta / vrzedniki / y ſes dzie / Woiewody / y Wielmoſne / y ſtaroſty / y wssyſkie Kraiſeta kraiſcy / aby ſie zeſli na poſwiecenie Batwana ktory byt poſthawyt Krol Nabuchodonozor.

Tedy ſie zgromadzili Kraiſeta / Vrzednicy / y ſet zie / y Woiewodowie / y ſtachci / y cietni panowie ktorzy byli nad inne mi poſtawieni / y wssyſkie Kraiſeta kraiſcy / aby ſie zeſli na poſwiacanie Batwana ktory byt poſtawyt Krol Nabuchodonozor. Stali thedy przed oblicznoſcia onego Batwana ktorego poſtawit Nabuchodonozor Krol / a woſny wolat duze / To powiadaſia wam ludom / pokoleniam / y iezykom / Teyſe godziny gdy wſlyſſcie dzwieſ traby / y piſſczalki / y lutnie / y ſlethow / y harfy / y Symphonatu / y wſſelaka muzyka / vpadſy dawcie modle Batwanowi zlotemu / ktorego poſtawit Nabuchodonozor Krol. Co ieſliby kto nieupadſſy dawat modle / theyſe godziny bedzie wrzucon w piec pelen ognia goraiacego. Tedy potym natychmiast iako ſkoro wſlyſſeli wssyſtey ludzie dzwieſ traby / piſſczalki / y lutnie / ſlethow / y Arſſi / y Symphonatu / y wſſelkicy muzyki / padſſy wssyſtey ludzie / pokolenia y iezyki / dawali modle Batwanowi zlotemu / ktorego byt poſtawit Krol Nabuchodonozor. A wnet tudzieſ przyſtapiwſſy meſowie Chaldeyſcy / zatowali ſie na zydy: y rzekli Krolowi Nabuchodonozorowi: Krolu ſyw badz na wieki. Ty Krolu dates wyrok / ſeby koſdy cſlowiek ktoryby wſlyſſat dzwieſ traby / y piſſczalki / y lutnie / ſlethow / y Arſſi / y Symphonatu / y wſſelkicy iney muzyki / potozyl ſie na ziemie / y dat modle Batwanowi zlotemu: ale gdzieby kto niepadſſy modle uczynit / ſeby byt wrzucon w piec ognia goraiacego. Sa tedy meſowie Zydo winowie / ktoreſ poſthanowit nad ſprawami kraiſcy Babilonſkicy / Sydrach / Miſach / y Abdenago: Meſowie ci wzgardzili wyrokiem twoim. Bogow twoich nie cicia / a obrazowi zlotemu ktoryſ poſtawit / modly nie czynia.

Tedy Nabuchodonozor Krol w zapalczymoſci y w gniewie przykazat aby byli przywiedzieni Sydrach / Miſach / y Abdenago: ktorych tudzieſ przywiedziono przed oblicznoſc Krolewſka. Mowiac tedy Nabuchodonozor Krol / rzekt im: Prawdaſſe the Sydrach / Miſach / y Abdenago / ſe wy

Bogom

Iſaie: 9.

Gene: 41.

Danie: 2

Daniel.

Bogom moich nie ććicie/ y obrazowi zlotemu ktorym postawił modły nie dawacie: A cż teraz iesłicie to uczyć gotowi/ ktorey kolwiek godziny usłyszcie dzwiek trąby/ Pissczatki/ Lurcie/ Słoniow/ y Arfisy/ y Symffonatu/ y wsselakiey iney Muzyki/ padniecie na ziemię/ a dajcie modły obrazowi zlotemu ktorym sprawił: Bo iesli mu cci a chwały nie dacie teyże godziny bedziecie wrzuceni w piec ognia gorącego: A ktory jest Bog ktory mi was wydrze z ręki

moiey: Odpowiadając Sydrach/ Misach/ y Abdenago/ rzekli Krolowi Nabuchodonozorowi: Nie trzeba nam o they rzeczy odpowiadać tobie. Bo oto Bog nasz kthorego my ććimy a chwalimy / może nas wyrwać z pieca ognia gorącego/ y z rąk twoich/ o Krolu/ wyswobodzić. Co iesliby niechciał/ niech to tobie świadomo bedzie/ o Krolu/ iż Bogom twoich nie chwalemy / a obrazowi zlotemu kthoryś postawił modły nie czyniemy.

Num: 16.

Theby Nabuchodonozor bedac napetymion pierzchliwosci: y weyrzenie oblicza tego odmiennito sie na Sydrach/ Misach/ y Abdenaga. A przykazal aby zapalono w piecu siedmkróć więcej niż było zwykło w nim palić. A co mocniejszy meżom z woysła swego rozkazał/ aby związawssy nogi Sydrachowi/ Misachowi/ Abdenagowi/ wrzucili je w piec ognia gorącego. A natychmiast oni meżowie związani/ ysplasczającami swemi/ y w czapkach/ y w butach/ y w szatach/ wrzuceni sa w pośrzod pieca ognia gorącego. Bo rozkazanie Krolewskie przykuczało: a piec był barzo napalony. Tedy wnet one meże ktorzy byli (do pieca) wrzucili Sydrach/ Misach/ y Abdenago/ padli w pośrzod pieca ognia gorącego/ związani.

Tho co niżej napisano/ uienalazłem w Księgach Żydowskich.

A chodzili w pośrzod płomienia chwając Boga/ y błogosławiać Panu. A słońcie Alzaryas tak sie modlił/ y otworzywszy usthiswoie w pośrzod ognia/ rzekł: Błogosławiony iesłes Panie Boże oycow naszych/ a chwalebne y sławne imię twoie na wieki: Boś iesłs sprawiedliwy we wsszech rzeczach ktoreś nam uczynił/ y wssytkie skutki twoie prawdziwe/ y drogi twoie proste/ a wssytkie sady twoie prawdziwe. Albowiem sady twoie prawe uczyniles według wssytkich rzeczy ktoreś przywiódł na nas / y na miasto święte oycow naszych Jeruzalem: Boś w prawdzie y w sady przywiódł to wssytko dla grzechow naszych. Bosmy zgrzeszyli a nieprawiesmy czynili / odstepuiac od ciebie: y wystapilismy we wssytkich rzeczach/ a nie słuchalismy przykazania twego / a nismy spilności chowali/ a nismy czynili iakosi

Stowa Świętego Jeronima.

nn nq nam

Dániel.

nam był rozkázat / aby sie nam dobrze dzia-
to. Przetoż wszystko co przywiodł na nas /
y wstornię rzeczy ktoreś nam uczynił / vs-
czyniłeś to rozsądkiem prawdziwym / y da-
łeś nam w rece nieprzyjaciół naszych nie-
sprawiedliwych y bardo złych / y przestępni-
ków / y królowi niesprawiedliwemu y na-
gorsszemu nade wszystkie ziemie. A teraz nie
możemy otworzyć vsi: zeliwość y wraga-
nie staliśmy sie slugam twoim / y tym ktho-
rzy ciebie czcisz. Prosimy cie nie dajże nas
na wieki dla imienia twego / a nie naru-
szay testamentu twego / ani oddalay mito-
sierdzia swego od nas / dla Abrahama mi-
tego twego / y dla Izááká slugi twego / y
Izraelá swietego twego: ktorymś mówił
obietnic / żeś miał rozmnożyć nasienie ich
iako gwiazdy niebieskie / y iako piasek kto-
ry jest na brzegu Morstym: Bo iestessmy mi-
ty Panie wyplewieni bardszy niżli wszystkie
narody / y iestessmy dziś poniżeni po wszyst-
kiej ziemi / dla grzechów naszych. A już nie
máš tego czasu Krájećia / ani Wodza / a-
ni Proroka / ani zupełney offiary / ani obia-
ty zbożney / ani podarowania / ani zapátu /
ani miejsca pierworodztwa przed toba / abyś
smo mogli náleść miłosierdzie twoie: Ale
w wymysle strussonym / y w Duchu pokory
niech bedziemy przyieci. Jáko w zupeł-
nych ofiarach Baránów y byków / y iako w
tysiacoch Barántów tłustych: tak dziś niech
sie sthanie ofiara náśa przed oblicznością
twoia / abyć sie podobáta: boć pohánbienia
nie máś tym ktorzy duffia tobie. A teraz
náśladuiemy cie zupełnym sercem / y boimy
sie ciebie / y ssuamy oblicza twego. Nie zá-
wstydzayże nas: ale uczyni snami podług ci-
chości twoiej / y podług mnostwa miłosier-
dzia twego. A wyrwi nas w dziwnych rze-
czach twoich / y daj chwale imieniu twe-
mu Panie: a niech sie wszyscy zawstydzá ci
ktorzy wázuiá slugam twoim złe rzeczy /
niech beda pohánbieni we wszystkiey swey
możności / a moc ich niech bedzie stumio-
na: a niech wiedza iżes thy jest Pan Bog
tam / y wielebnj po wszystkich okregu ziemie.
A nie przestawali ci ktorzy ie byli wrzucili
slużebnicy królewscy podpalać w piecu / lu-
czywem / y zgrzebiem / y smola / y chrostem /
a pátał ptomien nád piecem ná czverdzieś
ci y dziewięć tokci: y wybuchá a palit kto-
re nálazt w piecá z Chaldeyczyków. Ale
Aniol Páński zstąpił z Azaryassem y z to-
wárzyśmi iego do piecá: y wypędził pto-
mien ogniowy z piecá / a uczynił w posród
piecá iakoby wiatr rośny przewiewaiaci /
a ná wsem nic ich nie dotknáł ogień / ani zá-
smucit / ani żadney przytrosći uczynit.

Tedy ci trzey iako z iednych vsi chwalili /

y wielbili / y błogosławili Boga w piecu /
mowiac:

Błogosławiony iestess Panie Boże o-
cow naszych / y chwalebny / y sławny / y ná-
der wywyższony ná wieki / y błogosławio-
ne imię slawy twoiej / swiete / y chwalebne:
y náder wywyższone po wszystkich wiekach

Błogosławiony iestess w kościele Swie-
tym slawy twoiej / y náder chwalebny / y ná-
der sławny ná wieki.

Błogosławiony iestess ná Tronie Kró-
stwa twego / y náder chwalebny / y náder
wywyższony ná wieki.

Błogosławiony iestess ktory pátrzasz ná
przepásći / a siedzisz ná Cherubiny / y chwa-
lebny a náder wywyższony ná wieki.

Błogosławiony iestess ná utwierdze-
niu niebieskiem / chwalebny y sławny ná
wieki.

Błogosławcie wszystkie stutki Páńskie
Pána: chwalcie y náder wywyższaycie go
ná wieki.

Błogosławcie Aniolowie Páńscy Pá-
nu: chwalcie y náder wywyższaycie go ná
wieki.

Błogosławcie niebiosá Pána: chwalcie
y náder go wywyższaycie ná wieki.

Błogosławcie wszystkie wody ktore sa
nád niebiosy Pánu: chwalcie go y náder
wywyższaycie ná wieki.

Błogosławcie wszystkie mocy Páńskie
Pána: chwalcie go y náder wywyższaycie
ná wieki.

Błogosławcie Stonce y Krzeżyc Pána:
chwalcie go y náder wywyższaycie ná wie-
ki.

Błogosławcie gwiazdy niebieskie Pána
chwalcie go y náder wywyższaycie ná wie-
ki.

Błogosławcie każdy gwałtowny deszcz
y rosa Pána: chwalcie go a náder wywyż-
szaycie ná wieki.

Błogosławcie wszystkie duchowie Boży
Pána: chwalcie go / y náder wywyższaycie
ná wieki.

Błogosławcie ogień y goraco Pána /
chwalcie go y náder wywyższaycie ná wie-
ki.

Błogosławcie zimá y lato Pána / chwal-
cie go y náder wywyższaycie ná wieki.

Błogosławcie rosy y orzon Pána / chwal-
cie go y náder wywyższaycie ná wieki.

Błogosławcie mroz y zimno Pána / chwal-
cie go y náder wywyższaycie ná wieki.

Błogosławcie lody y sniegi Pána / chwal-
cie go y náder wywyższaycie ná wieki.

Błogosławcie nocy y dni Pána / chwal-
cie go / y náder wywyższaycie ná wieki.

Błogosławcie światłość y ciemności

Pána /

Daniel.

Pana / chwalcie go y nader wywyższajcie na wieki.

Błogosławcie błyskawice y chmury Pana: chwalcie go / y nader wywyższajcie na wieki.

Błogosławcie ziemie Pana / chwal go y nader wywyższaj go na wieki.

Błogosławcie gory y pagorkowie Pana: chwalcie go y nader wywyższajcie na wieki.

Błogosławcie wszystkie płodne rzeczy na ziemi Pana: chwalcie go y wywyższajcie na wieki.

Błogosławcie Studnice Pana / chwalcie go y nader wywyższajcie na wieki.

Błogosławcie Morza y Rzeki Pana / chwalcie go y wywyższajcie na wieki.

Błogosławcie Wielorybowie y wszystkie rzeczy które płyną w wodach Pana / chwalcie go y wywyższajcie na wieki.

Błogosławcie wszystkie ptacy niebiescy Pana / chwalcie go y wywyższajcie na wieki.

Błogosławcie wszystkie bestye y bydło Pana: chwalcie go y wywyższajcie na wieki.

Błogosławcie synowie ludzcy Pana / chwalcie go / y wywyższajcie na wieki.

Błogosław Izraelu Pana / chwal go / y nader wywyższaj na wieki.

Błogosławcie Kapłani Pańscy Pana / chwalcie go / y wywyższajcie na wieki.

Błogosławcie słudzy Pańscy Pana / chwalcie go y wywyższajcie na wieki.

Błogosławcie duchowie y dusze sprawiedliwych Pana / chwalcie go y nader wywyższajcie na wieki.

Błogosławcie srołeci y pokornego serca ludzie Pana / chwalcie go / y nader wywyższajcie na wieki.

Błogosławcie Ananiaszu / Azaryaszu / Misaelu: Pana / chwalcie go y nader wywyższajcie na wieki: że nas wyrwał z piekła / y zbawił nas z ręki śmierci / a wyswobodził nas z pośród ognia / wyrwał nas z pośród ognia / wyrwał nas.

Wyznawajcie Pana / iż dobry / iż nawięci miłosierdzie jego.

Błogosławcie wszyscy zakonnicy Pana Boga nader Bogi / chwalcie / y wyznawajcie go / iż na wszystkie wieki miłosierdzie jego.

Swięty Jeronim.

Al do tad w żydowskich księgach nie ma / a cośmy potrojili / przetożenta Teodocjusowego wzięto jest.

Thedy sie Nábuchodonozor Krol zumiął / a wstał spospiechem / y rzekł do swych Panow / zażechmy nie trzech meżow wrzucić w pośród ognia / związanych: Ktorzy odpowiadali Krolowi rzekli: prawda jest Krolu: Odpowiedział Krol / y rzekł: Oto ja widze czterech meżow rozwiąza-

nych / y chodzących w pośród ognia / a żadnego naruszenia / nie znąc na nich / a ośoba tego czwartego posła na syna Bożego.

Thedy przystąpił Nábuchodonozor ku drzwiam pieca ognia / gorącego / y rzekł: Sydrach / Misach / y Abdenago / słudzy Boga najwyższego / wynidźcie / chodźcież sam. A wnet wysli Sydrach / Misach / y Abdenago z pośród ognia. A zgromadziwszy sie Panowie / y Urzednicy y Sedziowie / y możni Panowie Krolewscy / ogladowali one meze / że żadney mocy nie miał ogień nad ciaty ich / że y włos na głowie ich nie zgorzał / też ani odzienie ich nie odmieniło sie / ani swad ognia nie przeszedł ich.

Thedy krzyknawszy Nábuchodonozor / rzekł: Błogosławiony Bog ich / to jest: Sydrachow / Misachow / y Abdenagow / ktorzy zesłał Anioła swego / y wyrwał slugi swoje ktorzy weni wierzyli: a słowo Krolewskie odmienili / y wydali ciaty swoje / aby nie służyli ani modły dawali żadnemu Bogu inemu / prócz Bogu swemu. A przetoż odemnie wydany jest ten wyrok / aby wszelki lud / pokolenie / y język / którykolwiek co służył przeciwko Bogu Sydrachowemu: Misachowemu / Abdenagowemu / aby zaginął / a dom jego aby był zburzony: bo zaś nie maś inego Boga / któryby tak mógł zbawić. Thedy Krol powysysy Sydrach / Misach / y Abdenaga / w krainie Babilońskiej.

Nábuchodonozor Krol / wysysyłkim ludom / narodom / y językom / ktorzy mieszkają po wysysyłkiej ziemi / pokoy wam niech będzie rozmnożony. A cudą y dziwy uczynił y mnie Bog najwyższy. A tak zdátomi sie opowiadać znamiona jego / bo wielkie są: y dziwy jego / bo mocne są / y Krolestwo jego / bo Krolestwo wielkie / a moc jego w narodzie a narodzie.

Cap: 4.

Sen drugi Nábuchodonozorowi o drzewie pod cierym sam Daniel wyłożył / że go miano wygnąć z Krolestwa na wielka niedu / przetoż wspomina go aby iálmuznami swe grzechy mywał / i iść sie przed sie sen dla pychy jego / aż gdy Pana Boga wynat / toż na swe Krolestwo zaś przywrócon.

D Nábuchodonozor / spokoy nym będąc w do^o moim / y kwiłnacy na pátacu moim. Wiedziałem sen który mie przestraśzył: y myśli moje na pościeli moiej / a widzenia głowy moiej zafraśowały mie. A wydatem sam then wyrok / aby przyniesieni byli przed obliczność moie / wysyscy medrcowie Babilońscy / a żeby mi

Ahor: 9.
Dani: 10.

Dani: 6.

Daniel. 1.

Daniel.

wywiązanie a wykład onego snu powie-
dzieli. Thedy wchodzili / Wieścizkowie /
Medrzy / Chaldeyckow / y Wieścizbia-
rze / a powiadał sen moy przed nimi: ale
wykładu tego niepowiedzieli mi: aż na osta-
tek wyszedł przed obliczność moie ich towa-
rzyś Daniel / ktoremu imię Balthazar we-
dług imienia Boga moiego / który ma du-
ch Bógów swietych w sobie: y powiedział
tem przed nim moy sen. Balthazar przed-
niemy z wieścizkow / ponieważ że ja wiem
iż ducha swietych Bógów maś w sobie / a za-
dona tajemnicą nie jest tobie niepodobna.
Widzenia snów moich ktorem widział / y
wyłożenie ich / powiedz mi. Widzenie gło-
wy moiey na tożu moim / to jest: Widzia-
łem / a oto drzewo w posród ziemi / a wy-
sokość tego bärzo wielka. Wielkie drzewo
y duze: y wysokość tego dożyłata Nieba:
pożyżenie tego było aż do granic wszytkiey
ziemi. Ono liście tego bärzo piękne / a o-
wocu na nim moc: y pokarm wsem był na
nim: pod nim mieszkali zwierzęta y bestye /
y po gąziach tego przebywali ptacy nie-
biescy: y sniego pokarm brato wsseltie ciał
to. Widziałem w widzeniu głowy moiey /
na pościeli moiey / a oto czuyny y swiethy z
stąpił z nieba: Wolat bärzo / a tak mówił:
Podetnyćie to drzewo / a obetnicie gązi
tego: y obijćie liście tego / a rozmiććie o-
wocę tego: Niech wćiek precz bestye ktho-
re pod nim są / y ptacy z gązi tego. Wssak
że iednak płodu korzenia tego w ziemi
niechayćie / a niech będzie związany zwa-
zka żelazna y miedziana na żołach ktore na
polu są / a rosa niebieska niech będzie pokro-
piony / a z zwierzęcy częścią tego na trawie
ziemskiej. Serce tego od cztowieczie niech
się odmieni / a serce zwierzece niech mu be-
dzie dane: a siedm czasów niech się zmieni
nád nim. W sentencyey czuynych zdano
jest / y mowa swietych / y żądanie: dokąd nie
poznaić żywi że pánue Nawayssy w kro-
lestwie ludzkim / a komu kolwiek będzie ch-
ciał / da ie / a napokornieyszego cztowieka
postanowi nád nim. Ja Krol Nabuchodo-
nozor tenem sen widział: a tak chy Baltha-
zar co chutniey powiedział mi wykład tego:
Boć wssystcy medrcowie krolestwa mego /
niemoga mi go wywiazac a wytozyc: ale ty
możesz / bo duch Bógów swiethych w tho-
bie jest.

Tedy Daniel / ktoremu imię Balthazar /
iał sam w sobie milczkiem myslić / iakoby ie
dne godzinie: a myśli tego frąsowały go. Od
powiadał thedy Krol / rzecze: Balthazar
Sen y wykład tego niech cię niefrąsuia.
Odpowiedział Balthazar / y rzekł: Pánie
moy / Ten sen tym ktorzy cię nienawidza

a wykład ie nieprzyiacielom twoim niech
będzie. Drzewo kthores widział wysoko y
mocne / ktorego wysokość dosięgata do nie-
ba / a pożyżenie tego na wssytkie ziemi: y
gązi tego bärzo piękne / y owocu na nim
bärzo wiele / y pokarm wssytkich na nim /
pod nim mieszkaiace bestye polne / a na gą-
ziach tego ptacy niebiescy: Thy tho iestes
Krolu / kthory iestes zwielmożony / y zmo-
cniłes się: y wielkość thwoia wrosła / y wy-
niosła się aż do nieba / a moc thwoia aż do
granice wssytkiey ziemi. A iż Krol wi-
dział Czuynego / y swiethego z shepować z
Nieba / y mowić: Podetnyćie to drzewo /
y rozmiććie ie / wssakoz iednak płodu ko-
rzenia tego w ziemi niechayćie / a niech be-
dzie związany żelazem y miedzian na żo-
łach w polu / a rosa niebieska niech będzie
pokropiony / y z bydlethy niech będzie po-
karm tego / aż się odmieni nád nim siedm
czasów: Ten jest wykład wyroku Nawayss-
sego / ktory wyszedł na páná mego Krola /
Wyrzucićie od ludzi / a z bestyami y bydle-
ty będzie mieszkanie twoie / a będzieś siáno
iadt / iako Wol / a rosa niebieska będzieś po-
lewany: Siedm też czasów odmieni się nád
toba / dokąd niezwieś / iż pánue Nawayss-
sy nád krolestwem ludzkim / a komu kolwiek
będzie chciał / da ie. A iż przykazat aby zo-
stawiono płod korzenia tego / to jest drze-
wo: Krolestwo twoie tobie zostanie / gdy
wznaszyć być moc Niebieska. A przetoż Krolu
rada moia niechci się spodoba / y grzechy
twoie iatmużnami odkupuy / a nieprawos-
ci twoie luthosćiami nád ubogiemi: owa
śnadz Bog przeżyży wysłupki twoie. Wssy-
stkie the rzeczy przysły na Nabuchodono-
zora Krola. Po wypelnieniu dwunascie
miesiecy: po dworze palacu Babilonskiego
przechadzał się.

Odpowiedział thedy Krol / y rzekł: Zaż
nie to jest Babilon miasto ono wielkie / kto-
rem ia zbudował za dom Krolewski / w si-
le mocy moiey / y w slawie ozdoby moiey:
A gdy thá mowa iessze była w wssach kro-
lewskich / głos z nieba spadł / Tobie się tho
mowi Krolu Nabuchodonozorze / Krole-
stwo twoie odeydzie od ciebie / y od ludzi
wyrzucićie: a z bestyami y z zwierzęty be-
dzie mieszkanie twoie: siáno iako Wol be-
dzieś iadt: a siedm czasów odmieni się nád
toba: a z wćież iż pánue Nawayssy w krole-
stwie ludzkim / y komu kolwiek zechce the-
mu ie da. Też godziny ona mowa wypel-
niła się jest nád Nabuchodonozorem / y z
ludzi precz wyrzucon jest / a siáno iako
Wol iadt / y rosa niebieska ciało tego ma-
czano jest: tak aż wtośy ie nád podobieństwo
Orłowe zrosły / y páznołty tego iako ptáse.

Dani: 2.
Hierc: 22.

Ecclesi: 1.
29.

Daniel.

42. A tak po skończeniu dni / Ja Nabuchodonozor / podniosłem oczy moje ku niebu / a śmysł mój jest mi przywrócony: y podobieństwem Naważyssemu / a żywiącego na wieki chwaliłem / y wielbiłem: iż moc jego moc wiekuiśta / y Krolestwo jego w narodzie a w narodzie: A wszyscy obywathele ziemscy y niego za nic poczytani są: bo według woli swojej czyni / tak w mocach niebieskich / iako y w obywatelach ziemskich: a niemają Kthoby sie przeciwstawić rece jego / a rzekł mu: Czemus uczynił: Natchen czas / śmysł mój przywrócił sie ku mnie / a ku ci Krolestwo mego / y ku dosłowności zaśiem przyszedł: y piękność moją wrocila sie do mnie: y czelnicy pánowie moi / y wrzednicy moi szukali mnie / y na Krolestwo moje jestem przywrócony: a wielmożność iestże wietśza przydana mi iest. A tak the rasi Nabuchodonozor chwale / y wielbie / y sławie / Krola niebieskiego: bo wszystkie skutki jego prawdziwe / a drogi jego sady / a the ktorzy chodzą w pyśle / może poniżyć.

Cap: 5.

Nabuchodonozor Krol piye nacynia Kocielnego / wyrzucił na scienie reke a ona piye Kthorego pisma wyczytć ani wytoczyć żaden nie mógł dyba Daniel / y podług jego wykładu stało sie / iż mu Krolestwo odieć / a dać ne Daryssowi.

Alcász Krol sprawił wielkie gody na tysiac zacnych Pánów swoich: a ieden każdy z nich był podług swego wieku.

4. Para: 36. A tak gdy już był piyan / przykazał aby przyniesiono nacynia złote y srebrne / Kthore był wyniosł Nabuchodonozor oćiec jego z Kocielota Kthory był w Jeruzalem: by sniego pili Krol y Pánowie jego / żony jego y miłośnice jego. Przyniesiono tedy ono nacynia złote y srebrne / Kthore był wyniosł z Kocielota Kthory był w Jeruzalem: y pili sniego Krol y Pánowie jego / żony y miłośnice jego. Pili Wino / chwalac Bogi swoje złote / y srebrne / miedziane / żelazne / y drzewiane / y kamienne.

5. Hier: 50. Teyże godziny wstąpiły sie palce / iakoby reki człowieczy pisać / przeciw lichtharzowi na scienie pałacu Krolewskiego / a Krol patrzał na członki reki pisać. Tedy sie wnet oblicze Krolewskie zmieniło / a myśli jego frąsowały go / y sławy ledźwi iego go zemlewały / y Kolaną jego tłuły sie o sie spotem. A tak zawołał Krol mocnie / aby przywiedziono Medrey / Chaldeyckie / y Wieszczbiarze. A przemówiwszy Krol rzekł medrcom Babilonskim. Ktory wyczyta to pismo / y wykład iego oznaymi mi: fe-

dzie obleczone w pąwtoke / a tancuch złoty będzie miał na ssi / y trzecim w Krolestwie moim będzie. Tedy wssedłszy wszyscy medrcowie Krolewscy / nie mogli onego pisma wyczytć / ani wykładu oznaymić Krolowi. Sczego Krol Balthazar bardzo sie zafraśował: y twarz sie jego zmieniła: ale y czelni Pánowie jego smęcili sie też. Tedy Krolowa dla tey rzeczy Ktora sie była przytrafiła Krolowi y Pánom jego / wessła do domu onych god / a przemówiwszy rzekła: Krolu żyw bądź na wieki: niech cie nie frąsua myśli thwoie / y oblicze twoie niech sie nie mieni. Jest mąż w Krolestwie twoim Kthory ducha Bogow Swietych ma w sobie: y za dni oycy thwego wiadomość y mądrość są w nim należone: Abowiem też y Krol Nabuchodonozor oćiec thwoy / przednieyszym nad Medrcami / Czarnokreżnicy / Chaldeyckymi / y wieszczbiarzmi postanowił go / oćiec mowie twoy / o Krolu: iż też duch obfity y roztropność / y zrozumienie / y wykładanie snow / y okazywanie tajemnic / y wywiazanie niewytłumaczonych rzeczy / są w nim należone: to iest w Danielu: Ktoremu Krol dał imię Balthazar. Teraz tedy niech będzie przyzwan Daniel / on wykład tego wyprawi.

A tak przywiedziono Daniela przed Krola. Do Ktorego przemówiwszy Krol / rzekł: Ty iestes Daniel z synow więzienia Judzkiego / Ktorego przywiodł oćiec mój Krol z żydowstwa: Słyszałem o tobie że masz ducha Bogow: a umiętność / y zrozumienie / y mądrość obfite należone są w tobie. A teraz byli przed oblicznością moją Medrey / Czarnokreżnicy / aby to pismo czytali / a wykład iego opowiedzieli mi: a nie mogli wyrzuczenia tey mowy poiać y wytożyć. Ale ja słyszałem o tobie / że możesz trudne a skryte rzeczy wytożyć / a wezłować wywiazć: Jesli tedy możesz to pismo wyczytć / a wykład iego mnie okazać: będzieś obleczone w pąwtoke / a tancuch złoty na twej ssi będzieś miał / a trzecim Kriazem w Krolestwie moim będzieś. Wła to opowiadać Daniel / rzekł przed Krola: Dary twoie miej sobie / a dary domu twego go day inemu: ale to pismo bede ja tobie czytał Krolu / y wytożenie iego okaże tobie. O Krolu / Bog Naważysy / Krolestwo y wielmożność / sławę y część dał Nabuchodonozorowi oycu twemu. A dla wielmożności Ktora mu był dał / wszyscy Narodowie / pokolenia / y ięzykowie / drżały a bali sie go. Kthore chćiat / zabijać: a Kthore chćiat bić: y Kthore chćiat wynosić: a Kthore też chćiat poniżać a tłumić. A gdy sie było podniosło serce iego / y duch iego wdał sie był wpornie na pyche: słońce iest z Kolaną Krolestwa swego

Danie: 2.
3:

4. Reg: 5.
Matth: 10.

Danie: 2.

Danie: 4.

y sława

Dániel.

y sława tego odietá jest: thakże y od synow ludzkich wyrzucon jest / ale y serce tego z be styami położone było / á z leśnemi Osly mie stanie tego było: siano iáko Wot iádal / y rosa niebieska ciáto tego mączane było: áż poznat że miał pánowanie Nlawyssy w krolestwie ludzkim / á kogołowie będzie chciał wzbudzi nád nim. Ty takież synu ie go Báltházárze / nie wkorzytes sercá twe go / gdyżes te wssytkie rzeczy wiedział: ále podniosles sie przeciwko Pánuiacemu ná Niebie: á naczynie domu tego przyniesione było przed cie: á ty y Pánowie thwoi czel nieysy / y żony twoie / y miłośnice twoie / pi lisście snich wino: kthemu Bogi srebrne / y złothe / y miedziane / y żelázne / y drzewiane y kámiennie ktorzy nie widza / nie slyssa / nie czuia / chwalites: A Boga kthory má dech twoy w rece swoiey / y wssytkie drogi twoie nie wielbites. Przetoż od niego poslan jest cżłonek reki / kthory nápisat oto to / co sie wy rázito. A toż to jest písmo kthore rozdzielnie nápisane jest: Mane / Thecel: Fares. A ten jest wyktad they mowy. Mane / Policzyt Bog krolestwo twoie / y wypelnit go. The cel: Jesteś zámiešson ná śalách / á nálešio nes letšsey wagi. Fares: Rozdzielone jest krolestwo thwoie / á dáne jest Medom y Persom. Thedy zrośkázania krolewskiego oblecżono Dánielá w Páwtokę / y wtożon jest táncuch ztory ná syie tego: y głošsono á powiádanó to o nim że miał moc trzeci w krolestwie tego. Teyże nocý zabit jest Bál tházár Krol Cháldeyski. A Dárius Krol Medski wstápit ná krolestwo / máiac šeść dziešiat lat y dwie.

Isaie. 47.
Ez. 21.
Hier. 50.
Danie. 9.

Cap: 6.

Dániel przelożony nád Stárošthami / ofożony z zawišci do Krolá / wšáđony do Lwiey iámy / ále go Bog wyswobodit / A rozkázat Krol Dárius wšedp aby sie bali Boga Dánielowego.

Odobáto sie tho Dáriusowi / y poštánowit nád krolestwem swym sto y dwádziešciá Stá roš / aby byli po wssytkim krolestwie tego / á nád nimi tro sie křiazet / z ktorých był ieden Dániel: aby Stárošthowie licžbe im czynili / á Krol żeby niemiá o tym stárania. A ták Dániel przechodził wssytkie Křiazetá y Stárošty: iž duch Boży obšiešy w nim był. Przeto y Krol myšlit go poštánowit nád wssytkim krolestwem swym: stegož Křiazetá y stárošowie pátrzyli przyczyny kthoraby náleżli ná Dánielá z strony krolestwa: ále żadney ani przyczyny / ani podeyżżenia nie mogli

nálešć / przeto że był wiernym / á żadna wi ná / ábo podeyżżenie nie náýdowáto sie w nim.

Tedy rzekli oni mežowie: Nienaydziemy ná tego Dánielá żadney przyczyny / iedno podobno okoto zákonu Boga tego. Thedy Křiazetá y Stárošowie poduščili krolá / ták mowiac do niego: Dáriusie Krolu / ná wieki báđ żyw: Wrádžili wssytkie Křiazetá tego krolestwa / Wřednicy / Stárošowie / Kádá / y Sedziowie / aby wyrok Cesárski wysšed / y wštáwá / Zeby kždy kthoryby prošit oco kthorego kłwiek Boga / y cžto wiek / áż do trzydziešci dni / chyba od ciebie Krolu / aby był wpuščzon do Lwiey iámy. A ták teraz Krolu potwierdž te senten cyá / á káž nápišć wyrok: aby tho niebyto odmieniono co poštánowiono jest od Meš dow y Persow / á żeby sie niegodžito ni kó mu tego przestępić.

Tedy Krol Dárius / wydat ten wyrok / y poštánowit. Cžego gdy sie Dániel dowieš dziat / to jest / iž poštánowiono tho prá wo / wšsed do domu swego / y otworzywšy okná wšwym gmáchu / przečiwko Jeruzá lem / po trzykroć ná dzieš kłekat ná swe kó láná / á cžešć y wchale dáwat / y wyznawat sie przed Bogiem swym / iáko y przed tym był zwykł czynić. Thedy oni mežowie thym pilniey á dworniey sie dowiádušac / nálešli Dánielá á on sie modli / y prošit Boga swe go. A przyšsedšy do Krolá ieli mowić o za powiedzi: Krolu zážes thy niepoštánowit / żeby kždy cžłowiek kthoryby kogo z Bogow ábo z ludzi o co prošit do trzydziešci dni / iedno ciebie Krolu / że będzie wpuščzon do Lwiey iámy: Do nich odpowiadáiac Krol rzecze: Prawdziwa jest mowá podlug de cretu Medskiego itež Perskiego / kthorego sie niegodži przesthapić. Thedy odpowieš dziawšy rzekli przed Krole: Dániel z sy now wiešienia Judskiego / niedbał ná prá wo twoie / y ná wyrok kthorys wczynit: ále po trzykroć ná dzieš modli sie módlithwa swoia. Kthore słowo gdy wšlyšat Krol / nieš pomátu sie zášrášowat: y wšáđit ná to ser ce swoje zá Dánielá aby go wyswobodžit y wšitowat o thym áż do zachodu słońcá aby go wyrwat. A oni Mežowie wyrozumia wšy Krolá / rzekli kñiemu: Wiedz o thym / Krolu / žeć tho práwo Medskie y Perskie jest / že żadnego dekretu kthoryby poštáno wit Krol / niegodži sie odmienić.

Tedy Krol rozkázat / y przywiedziono Dáni elá / á wpuščžono go do iámy lwiey. A rzekl Krol Dánielowi: Bog twoy kthore ty záw ždy cžis / ten cie wyswobodži. Przyniešio no thedy ieden kámię / y położono gi nád dziura oney iámy: kthory zápieczethowat

Krol

Daniel.

Krol sygnetem swoim / y sygnetem Pánow
równych swoich / aby sie co nieśhato prze-
ciwko Danielowi. Ródził Krol do domu
swego / a spał niewieczerawssy / ani przy-
niesiono przedzeń żadnych potraw / nád tho
y sen odstąpił od niego. Tedy Krol o switá-
nin wstawssy / conarychley do iámy Lwiey
siedł: a przychodząc iuz do iámy / wołat ná
Daniela ptáczliwym glosm / a mowit do
niego: Danielu slugo Boga żywego / Bog
twój ktoremu chy záwždy sluzysz / co mnie-
masz mogli cie wybawić ode lwow? A Da-
niel odpowiadájac Krolowi / rzekł: Krolu
ná wieki bądź żyw / Bog mój zesłał Angio-
ła swego / y zamknął pászczęki Lwom / a
nic mi nie záśhodził: bo przed Bogiem
spráwiedliwość náleżóna jesth we mnie:
Alle y przed tobá Krolu / nicem występe-
go nieuczynił.

Thedy Krol vprzeymie sie rozrádowat
stego / y przykázal Daniela wyciągnąć z iá-
my: Wyciągnion jest tedy Daniel z iámy / y
żadne obrażenie nie jest ná niem náleżone
iż wierzył Bogu swemu. A ná rozkázanie
Krolewskie / przywiedziono one meże kto-

rzy byli obżatowali a oskarżyli Daniela: y
wpuszczono ie do iámy Lwiey / y syny ich /
żony ich: a iessze byli do dna oney iámy nie
dopádali / a iuz ie pochwyćili Lwi / y wssy-
stkie kości w nich podruzgotáli.

Thedy Krol Dárius písal do wssystkich
Narodow / pokoleni / y ięzykow ktorzy mie-
stáli po wssystkiej ziemi. PO B O X wam
niech będzie rozmnożony. Odemnie postá-
nowiony jest ten dekret aby po wssstorkim
Pánstwie y Krolestwie moim drżeli / y leká-
li sie Boga Danielowego. Bo on sam jest
Bog żywy y wieczny ná wieki: a Krolestwo
iego nierozsypie sie y moc ie trwa ná wie-
ki. On jest wybawiciel tudzieży zbawiciel /
czyniac cudá y dziwy ná niebie y ná ziemi:
który wyswobodził Daniela z iámy Lwów
Trwał tedy Daniel aż do Krolestwa Dária
ussowego / y Krolestwa Cirusa Perskiego.

Hešter. 7.
Danie: 14.

Danie: 3.

Cap: 7.

Czworo zwierząt widział Daniel / Które znaczyły
cztery Krolestwa / o Antychryście / y o dniu Sadnym.

Dziw tego roku Balthazara
Krola Babilonskiego / Daniel
widział sen: A widzenie głowy
ie ná tożn iego: y písał on sen /
záwárt krótkimi słowy / a z
wierzhnie dotykájac / rzekł: Widziałem
w widzeniu moim nocnym / a otho cztery

wiatrowie wiel iescy / potykáli sie ná morzu
wielkim. A cztery Bestye wielkie wycho-
dziły z morza rózne między soba.

Pierwsza iákoby Lwica / a miała Orle
skrzydła: pátrzałem aż były wythárgáne
skrzydła ie / y wyrzuconá jesth z ziemi / a
ná nogách iákoby człowiek stánęła / y serce

Hiere: 4.
Ezech: 1.
Ezech: 10.
Ezech: 17.

Daniel.

Prout: 28. cztowiecze iesth iey dante.
Danie: 8. **11.** **1. Mach: 1.** Aloto bestya druga podobna Niedzwie-
dziowi/ na stronie stanela: a trzy rzedy by-
ly w passcezech iey/ y między zębami iey/
a tak mówili iey/ Wstań/ a poiedz misa
bárzo wiele.
Potymem patrzał/ a otho ina iakoby
Rys/ a strzydła miała iako ptak/ cztcherzy
nad soba: y cztcherzy głowy były v bestyey/ a
moc danta iest iey.
Potymem widział w widzeniu nocnym
a oto bestya czwarta ogromna y dziwna/
a bárzo mocna: zeby żelazne miała wiel-
kie/ pożyrać y żuwać/ a inne nogami swe-
mi tchociac: a nie była podobna innym be-
sthyam ktorem widział przed nią/ y mia-
ła rogów dziesięć. Obaczawatem one ro-
gi/ alic rożek inny małutki wyrosł z pódzodo-
bą onych: a trzy z rogów piérwssych wy-
pchnione sa od oblicza iego. Aloto oczy ias-
koby oczy cztowiecze były w thym rostkū/ y
vsta mowiace wielkie rzeczy.
Patrzałem/ ależ trony postawione sa/ y
aż vsiadł Stárowieczny: Szata iego iasna
iako śnieg/ a włosy na głowie iego iako bá-
wełna czysta: Tron iego/ płomienie ogni-
ste: Kół iego/ ogień rospalony. Rzekł a o-
gnistha y bystra wychodziła od oblicza ie-
go: thysiacie tysiacow służyli mu/ a pódzie-
siec thysiecy kroc sstho thysiecow sthali przy-
nim: Sad vsiadł/ y kriegi othworzone sa.
Patrzałem pilnie dla głosu wielkich mów
które mówił on rożek: y wyrzałem iż zabi-
ta była bestya/ a że zginęto ciáto iey/ y dane
było na spalenie w ogniu: y innym też besty-
am że była moc odietá: y cżasy żywota vsta-
wione im były/ aż do cżasu a cżasu. A tak pá-
trzałem w onym widzeniu nocnym/ a oto
z obłoki niebieskimi iakoby syn cztowieczy
przychodził/ y przyszedł aż do onego Sthá-
rowiecznego: a przed oblicznością iego of-
siarowali go. A dat mu moc/ y cżesć/ y kro-
lestwo: y wssystcy narodowie/ pokolenia/
y iezykowie beda temu służyć: moc iego/
moc wieczna ktora niebedzie odietá/ y kro-
lestwo iego ktore niebedzie skázone.
Zrząsnat sie duch moy: Ja Daniel bytem
przestrássonny themi rzeczami/ y widzenia
głowy moiey zástrárowały mie. A przysta-
pitem do iednego z onych kthorzy przy nim
stáli/ y dowiádomatem sie od nieo prawdzi-
wey rzeczy/ o tych wssystkich rzeczách.
Kthory mi powiedział włożenie mów/ y
nauczył mie. The cztcherzy bestye wielkie: sa
cztcherzy krolestwa/ kthore powstańa z zie-
mie. A przyma krolestwo swietego Bogá
nawysssiego: y otrzymáia krolestwo aż ná
wiek a ná wiek wieków. Potym chciatem
sie pilnie wywiedzieć o czwarthey bestyey/

ktora była bárzo rozna od wssystkich/ a bár-
zo ogromna: zeby y páznokthy iey żelazne:
pożyrać y żuwać/ y ofsthátki nogami swe-
mi potłaczáta: y o dziesiaci rogach/ kthore
miała na głowie: y o innym rostkū ktory był
vrostl/ przed ktorym spadły były trzy rogi: y
o onym rogu ktory miał oczy/ y vsthá mo-
wiace wielkie rzeczy/ a był wietssy niż dru-
gie. Patrzał: alic on rog stoczył woynę prze-
ciw swietym/ y był im silnieyszym: aż przy-
ssedł on stárowieczny/ a sad pódáł swietym
nawysssim/ y cżas przyszedł/ a krolestwo
otrzymáli Swieci. A rzekł thák: Besthya
czwarta/ krolestwo czwarte bedzie ná zie-
mi/ ktore wietse bedzie niż wssystkie krole-
stwa/ a pojrze wssstorka ziemie/ y potło-
czy y potrze ía. Ale dziesięć rogów onego
krolestwa/ dziesięć krolow bedzie: a inny po-
wstanie po nich/ a tenże bedzie mocniejszy
niż piérwssy/ y trzech krolow stłumi. A mo-
wy przeciw Nawysssiemu bedzie mówił/ y
swiethe Nawysssiego zetrze: y bedzie mnie-
miał żeby mógł odmienić cżasy y práwa/ y
beda wydáni wrece iego aż do cżasu a cżá-
sow/ y do potowice cżasu. A osiedzie Sad/
aby była odietá moc/ y stártá/ ażeby zginat
do końca. A krolestwo/ y moc/ y wielkość
krolestwa/ kthora iesth pód wssystkim nie-
bem/ aby było dane ludu swietych Nawys-
ssiego: ktorego krolestwo/ krolestwo wieku-
iste iest/ a wssystcy krolowie beda mu słu-
żyć/ y beda mu poslusni. Dotych miast ko-
niec słowa. Ja Daniel wielcem sie myśla-
mi swemi frásowat/ y oblicze moie zmieni-
to sie ná mnie/ ale słowo w sercu moim zá-
chowałem.

Cap: 8.

Widzenie o Baranie je dwómá rogami/ y o Rozle o
iednym rogu a potym o cztcherz/ kthory przemogl
Barána/ y wyklad tego co sie przez nie rozumie.

Rzkiego roku krolowania
Krola Balthazara/ widzenie
mi sie vkazáto: Ja Daniel/ po-
tym com widział ná przodku
widziałem w widzeniu moim
gdym był ná zamku Susan/ kthory iesth w
kráinie Elám: a widziałem w onym widze-
niu iakobym był ná stronie Vlai. A podnio-
slem oczy moie/ y wyrzałem: a ono Barán
leden stat przed Jęsiorem/ máiac rogi wy-
sokie/ a leden wysssy niż drugi/ a kthemu
rostł gorze. Potym widziałem Barána
rogami miecacego przeciwko zachodowi
y przeciwko Pólnocy/ y przeciwko Potu-
dniu: a wssystki bestye niemogli sie mu op-
rzec/ ani sie wyswobodzić z ręki iego: y cży-
nit pódług swey woley/ y w wielmożył sie. A

Apoca:
17.

Zachá:

Danie: 22
Apoca: 1

Lucé: 1

Danie:

Hiere: ..
Ezech:

Daniel.

ia rozumiałem: Alie oto kōsiet od kōz przy
chodzit od zachodu słońca na wierzech wssy
kiey ziemi: a nie tykāt sie ziemi: ale ten kō
siet miał rog znāmienity między swemi o-
czyma. A przyszedł aż do onego Bārānā ro-
gatego / kthoregom był widziat a on sfoi
przed brona / y zābieżat sie nań co mogli na
wieczysym pedem swoim. A gdy sie przy-
bliżył do Bārānā / rozładł sie nań / y vderzył
Bārānā: y start dwa rogi iego / y nie mogli
sie mu Bārān sprzećiwieć: A gdy rzucił nim
na ziemię / potłoczył go / a żaden niemogli
Bārānā wybawieć z rēki iego. Tedy on kō-
siet od kōz stat sie wielkim bārzo: a gdy już
wrosł / zlamat sie mu rog wielki / y wyrosły
cztery rogi pod nim na czterzy wiāchry
Niebieskie. A z iednego z tych wssedł ie-
den rōżek małutki: y stat sie wielki przećiw
ko południu / y przećiwko wschodu słońca /
y przećiwko mocy. A zwiemożony iest aż do
mocy niebieskiej / y pozmiātłat z mocy y z
gwiazd / y potłoczył ie nogami. A zwiemo-
żył sie aż też przećiwko kriażeciū mocy:
y odiat mu vstāwicina offiāre / y zrzucił
miejsce poświęcenia iego. Ale moc danā
mu iest przećiwko vstāwiciny offiāre / dla
grzechow: y porzucona bedzie prawda na
ziemi / a bedzie czynit / y posortłuni mu sie.
A vsslysatem iednego z swiętych mówia-
cego: a rzekł ieden swięty drugiemu: nie
wiem ktoremu mówiacemu: A dotądże
(bedzie trwać to) widzenie / y vstāwicina
offiāra / y grzech spustossenia ktore sie sta-
to / a swiatnica / y moc bedzie podeptana:
Thedy mu odpowiedział: Aż do wieciorā y
do zārānia / Dni Dwa Thysiac y trzystā:
a bedzie swiatnica oćwāciona.
Ale stato sie gdy ia Daniel widziat wi-
dzenie / y dowiadowatam sie zrozumienia
alio shtānetā przedemna iakoby osoba me-
ska. A slyssatam głos mełki między Wlāi:
a wolāt / y rzekł: Gābryelu niech zrozumie
ten to widzenie. A przyszedł / a stanāt tuż
bliśko gdiem ia stat: A gdy przyszedł / zlek-
nawssy sie vpadem na oblicze moje: y rzekł
do mnie: Rozumiey synu cztowieczy / bo cza-
su dokonānia wypetni sie to widzenie. A
gdy mówił do mnie / padem na oblicze
swe na ziemi: tedy on tknat mie / y posthā-
wit mie na shtopniu moim / y rzekł mi: Ja
tobie vkāże ktore rzeczy miała być w ostāte
czym czasie przeklectwā: Boć ma czas
koniec swoy. Bārān kthoregos widziat ie-
ma rogi / Krol Medski iest / y Perski: ale
kōsiet od kōz / Krol Greci iest. A rog wiel-
ki ktory był między oczyma iego / tho iest
Krol pierwsy. A iż gdy sie ten zlamat / wy-
rosły czterzey miāsto niego: czterzey Krolu
wie z narodu iego powstāna / ale nie w ie-

mocy. A po krolestwie ich gdy rozrasta sie
nieprawość / powstānie krol niewssydlive
go oblicza / a rozumieiacy zagadki / y zmo-
cni sie moc iego / ale nie swemu silami a wie-
cey niż kto może wierzyć / wssytki rzeczy be-
dzie pustosyt / y powiedzie mu sie to / y vczy-
ni. A pobije mocne / y lud swiętych według
woley swojej / y bedzie zrzadzona zdrābka
wosc w rece iego: a serce swe wwiemoży /
y w hownośći wssytkich rzeczy / pobije wie-
lu: Tak ie y przećiwko kriażeciū nād kria-
żety powstānie: a krom rēki stārth bedzie.
A widzenie wiecior y rano / kthore po-
wiedziāne iest / prawdziwe iest: Przetho-
thy widzenie naznācz bo po wielu dni be-
dzie. A ia Daniel zemdlatem y niemogłem
przećiw: A gdy wssłat czynitem sprā-
wy krolestwie / y zumiātem sie one^o widze-
niu / a nie było kthoby mi wyłōżył.

Cap: 9.

O poscie y Modlitwie Danielowej / przy kthorey
mowił syn Angiol / y oznāyāt mu ie sās Jerusa-
lem mātō być zbudowane y o siedmndziesiat tegodni /
y o smierci Chrystusowej / y o spustosseniu obrzydno-
ści w kōsciele.

Jerwszego roku Krolā Dāryū
sā syna Astwerusowego z ple-
mienia Medskiego / ktory pā-
nowat nād krolestwem Chā-
deyskiem: iednego roku krolest-
wā iego / ia Daniel wyrozumiałem w kria-
gach lidzbe lath / o kthorey statā sie mowa
Pāisła do Jeremiāssā Prorokā / że sie mia-
ły wypetnić (spustossenia Jerolimskiego
siedmndziesiat lat. A obroćitem oblicze swe
do Pānā Bogā mego / aby ch prośit / y mo-
dlit sie w posciech / y w worze / y w popiele.
A modlitam sie Pānu Bogu meimu / y spo-
wiādatam sie / mówiac: Pilnie cie prośse
Pānie Boże wielki y strāśliwy / ktory przy-
strzegaś vmowy y miłosierdzia / tym ktorzi
cie miłuiā / a strzega przykāzānia thwego.
Zgrzeszyliśmy / nieprawościemy czynili /
niepobożniemy żyli / y odstapiliemy / y vchy-
liliemy sie od przykāzānia y sadow thwoich
Niebyliśmy posłusni Prorokom slugam
twoim / ktorzy mówili w imie twoie Kro-
lom nāssym / Kriażetom nāssym / oycom nā-
ssym / y wssytkiemu ludu ziemi. Tobie Pā-
nie sprawiedliwosc: a nam zāwssyhdzenie
oblicza / iako iest dzisieyszego dnia meżowi
Judskiemu / y obywatelom Jerolimskim /
y wssemu ludu Izraelskiemu / tym kthorzy
bliśko sa / y tym ktorzy dāleko po wsthorn-
kich ziemiāch do ktorych ie wyrzucił dla
nieprawości ich / w ktorych grzeszyli prze-
ćiwko tobie. Pānie / nam zāwssyhdzenie o-

2. Mach. 9.
1. Thef. 2.

Isaie. 2.

Danie. 5.

Hiere. 25.
29.

2. Esd. 1.
4. 9.

Baruch. 1.

Threno. 1.

Daniel.

2. Petri. 1.
Zach. 4: 7.

Deute: 27.
28.
Baruch. 2.

Baruch. 2.

blizna / krolom naszym / krolom naszym /
y oycom naszym / ktorzy zgrzesyli. Ale to
bie Panu Bogu naszymu miłosierdzie y lu
tosć / iżesmy odesli od ciebie / a nieślucha
liśmy głosu Pana Boga naszego / abyśmy
chodzili w zakonie jego / który nam posta
nowił przez slugi swoje Proroki. A wysy
stek lud Izraelski przestąpił zakon twoy / y
odchylili się aby nie słuchali głosu tworego:
y wypłynęło na nas przekleństwo y obrzy
dzenie / ktore napisane jest w kriegach
Moizesa slugi Bozego / bośmy zgrzesyli
przeciwko niemu. A mocnie postawił slo
wa swoje ktore mówił na nas / y na krola
ta nasze ktorzy nas sadzili / że był miał przy
wieść na nas wielkie zło / iakowe nigdy
nie było pod wysłaniem Ciebie / tak iako
się y stało w Jeruzalem. Iako opisano jest
w zakonie Moizessowym / że wysłeka za
rzecz przysła na nas: a nie prosiliśmy obli
cja twego Panie Boże nasz abyśmy się
nawrócili od nieprawości naszych / a żeby
śmy rozmyślali prawdę twoją. A ożut Pan
nás złością naszą / y przywiodł na nas:
Sprawiedliwy Pan Bog nasz / we wysy
stach uczynkach swoich ktore uczynił: Bo
śmy nie słuchali głosu jego. A teraz Panie
Boże nasz / ktoryś wywiodł lud swoy z zie
mie Egipskiej w mocney ręce / a sprawi
ł sobie imię według dnia dzisiejszego /
zgrzeszyliśmy / nieprawości nasze pobro
ili Panie przeciwko wysłance sprawiedli
wości twojej. Proście pilnie niech się od
wróci gniew twoy / y ponędlność twoją /
od miasta twego Jeruzalem / y od twej go
ry Swietej. Boć dla grzechow naszych / y
dla nieprawości oycow naszych / Jeruza
lem y lud twoy / na posmiech są wysłankom
okolo nas. Przetoż teraz wysłuchay Boże
nasz modlitwę slug twoich / y prosby jego: a
wskaz oblicze swoje nad Swiatnicą twoją
ktora jest spusthoszona dla ciebie samego.
Naklon Boże moy ucha twego / a wysly: o
tworzyć oczy twoje / a obacz spustossenie na
sie / y miasto nad którym wzywane jest imię
twoje. Albowiem nie w sprawiedliwość
ciach naszych rozpostrzamy prosby nasze
przed obliczem twoim / ale w luthościach
twoich mnogich. Wysłuchay Panie / day
się ubłagać Panie: obacz a uczyn / nie omie
staway sam dla siebie Boże moy: bo imię
twoje wzywane jest nad miastem y nad lu
dem twoim.

A gdym jeszcze thego domawiał / a mo
dlitni się / y spowiadał grzechow moich / y
grzechow ludu moiego Izraelskiego / y prze
kładałem prosby moje przed oblicznością
Boga moiego / za gora swięta Boga mo
iego: jeszcze domawiał na modlitwie mo

iej / alic oto maż Gabriel / ktorego był wi
dział w widzeniu przy początku / pretko le
cac dotknął się mnie czasu offiary wieczern
ey. A uczył mnie / a mówił mi / y rzekł: Da
nielu / terazem wyszedł abym cię nauczył /
ażebys rozumiał. Z początku modlitw two
ich wysła jest mowa: a ia przyśedtem a
był ci okazat / bo jestes mażadż: ale thy
pilnie bacz na moje mowe / a zrozumieway
widzenie.

Siedmieszat tegodni wkrocone są nad
ludem thwoim / y nad swiętym miastem
twoim / aby się dokonato przesłupstwo / a
grzech aby wszat koniec / a żeby była zgła
dzone nieprawości / a była przywiedziona
sprawiedliwość wiekista / a żeby się spet
niło widzenie y prorocstwo: y aby był pomia
zan Swięty nad swiętymi. Atak wiedz y
pilnie obacz od wyscia mowy aby zaśie by
ło zbudowane Jeruzalem aż do Kryslusa
wodza / tegodniow siedm / y tegodniow
szesćdziesiąt y dwa będzie: y zaśie będzie wli
ca zbudowana / y mury w krotkości czasow
A po szesćdziesiąt y dwu tegodni / będzie za
bit Chrystus: y nie będzie jego lud który sie
go ma zaprzec. A miasto y swiatnica rossi
pie lud z wodzem przyslym: a koniec jego
zpuszczenie / y po skonczeniu wojny posta
nowione spustossenie. A potwierdzi vmo
we wielom przez ieden Tydzień: a w pot
thegodnia wstanie offiara y obiaha chle
bowa: a będzie w kościele obrzydność spu
stossenia: y aż do skonczenia y do końca be
dzie trwać spustossenie.

Cap: 10.

Daniel ciążu postu swego / widział meż w dwu
nym odzieniu / który mu przysła rzeczy okazat y po
słut go / y oznaymił mu o krolu Grecum y per
sim.

Rzeczy roku krolowania Ci
rusa Krola Perskiego / obia
wione jest słowo Danielowi
ktory miał przezwisko Balaas
zár / a słowo prawdziwe / y
mocność wielka: y porozumiał mowe / bo
wrozumienia potrzebą w widzeniu. W
one dni ia Daniel płakał y byłem żato
snym przez trzy tegodnie / nieiadłem chle
ba chutliwego / ani mięsa ani wina posta
ty w ustach moich / ale ani olejkami był
pomazan: aż wysly a skończyły się dni
trzech niedziel. A w dzień czwarty y dwu
dziesiąty pierwszy miesiąca / byłem przy
wielkiej ręce / ktora jest Thygris. A pod
niosłem oczy moje / a wyjrzałem: A oto maż
ieden odziany lniánem iakami / y białym
iego przepasane złotem rydzym / a ciato

Danie: 9
8.

1. Par: 36
1. Esdra: 1

Ioan: 11.

Matth: 24
Macha: 13

Danie: 11
2.

Danie: 11
Apoc: 1

iego

Daniel.

iego iakoby Chrysolth / a oblicze iego iako
postać blyskawice / y oczy iego bytaganiec
goraiacy: a ramiona iego / y te rzeczy ktore
sa na spodek aż do nog / iakoby osoba miedzi
rospaloney: y głos mow iego iako głos mno
stwa. A widzialem ia Daniel sam tho wi
dzenie: ale meżowie Echorzy byli przy mnie
nie widzieli / ale strach wielki przypadt na
nie / y uciekli do skrytości. A ia sam zostah
wiony / widzialem tho wielkie widzenie: y
nie zostata we mnie siła / ale y twarz moia
odmienila sie na mnie / y wwiadem / y nie
mialem w sobie zadney sily. A wlyssalem
głos mow iego: a wlyssawssy lezalem stru
chláty na oblicze moje / a twarz moia przy
posita sie k ziemi. A oto reká dotknela mie /
y postawila mie na kolana moje / y na cztón
ki rak moich.

A rzekł do mnie: Danielu / mezu zadości
rozumiey te słowa Echora ia mowia do cie
bie / a stoy na stopniu swym: bom teraz iest
poslan do ciebie. A gdy mi rzekł the słowa /
statem drzac. A rzekł do mnie: Nieboysie
Danielu: bo od pierwszego dnia Echora go
przytożył sercá twego ku wyrozumieniu /
abyś sie dreczył przed oblicznością Boga
chwego / wysluchane sa słowa twoie / a ia
przyszedlem dla mow twoich. Ale Kriaze
Krolestwa Perskiego / przeciwiło mi sie ie
den y dwadzieścia dni: a oto Michat ieden
z Kriazat pierwszych / przyszedł mi na ratu
nek / a iam zostat tam u Krola Perskiego.
A przyszedlem abym cie nauczyl / tych rze
czy ktore maia przyść ludu twemu w osta
teczne dni: bo iessze widzenie (rościagnie
sie) na wiele dni. A gdy mi mowil tymi slo
wy / spusćilem thwarz swa k ziemi / a mil
czalem. A oto iakoby podobienstwo syná
człowieczego dotknelo sie warg moich: A
otworzisszy usta swe mowilem / y rzeklem
do onego ktory stat przeciwo mnie: Pa
nie moy z widzenia ciebie rozstapili sie sta
wy moje / y nie we mnie sil nie zostahato.
A iakosby mogli sluga Pána moiego / mo
wie z Pánem moim: Bo nie we mnie sil
nie zostato / ale y tchu mi już niestawa. Te
dy zaś dothknelo sie mnie iakoby widzenie
człowiecze / y posilito mie / a rzekło: Niech
ciey że sie bać mezu poządliwosci / położy to
bie: posilay sie / a bądź duży. A gdy mowil
semna / zmogtem / y rzektem: Now Pánie
moy bos mie posilit. A rzekł: Wieś że ty cze
mum ia przyszedł do ciebie: A teraz sie wro
ce / abym sie potykał z Kriazectem Perskim.
A tak gdym wychodził / ukazato sie Kriaze
Greckie przychodzące. Wszakże iedená z
wiastunie thobie co iasno a iawnó iest w pi
smie prawdy: a żaden nie iesth pomocni
kiem moim w tych wssystkich rzeczach / ie

ono Michat Kriaze wasse.

Cap: II.

Protoctwo o Krolu Perskim y Greckim / o woj
nach miedzy Krolmi od Poludnia y od Pólnocy / y
o Krolu ktory sobie niebedzie wazył Boga nad Bo
gi / a Echora krajny pod nim beda / y Echora go nie
przyjma.

Az ob pierwszego roku Dári
usa Medskiego statem o to aby
był posilony y zmocniony. A te
raz powiemci prawde. Otho
iessze trzy Krolowie beda pá
nować w ziemi Perskiej / a czwarty bedzie
wbogacony bogactwy bázro wielkimi nád
wssystkie inne: a gdy sie zmocni bogactwy
swemi / podwiedzie wssystkie przeciwo Krol
lesthwo Greckie. Ale powstanie Krol mocny
y bedzie pánowat moca wielka: y uczyni co
mu sie bedzie podobáto. A gdy stanie bedzie
Krolesthwo ie^o starce / y rozewie sie ná czte
rzy wiatry niebieskie: ale nie miedzy potom
ki iego / ani wedlug mocy iego ktora on pá
nowat. Bo rozedrže sie Krolesthwo iego też
y miedzy obce / prócz tych. A zmocni sie
Krol od Poludnia / y (ieden) z Kriazat ie
go: y bedzie (drugi) mocniejszy niż on /
y bedzie pánowat páństwem: bo mnogie pá
nowanie iego. A po skończeniu lat / sprzy
myrza sie: a cortá Krola od Poludnia / przy
dzie do Krola od Pólnocy iednáć przyaciel
stwo / a nie otrzyma mocności ramienia /
ani bedzie stáć nasienie iey: a bedzie y sama
wydana / y ci co ia przywiedli / młodzieńcy
iey / y ktorzy ia posilali w czasiech. A wsta
pi ná Krolesthwo ieden z plodu Korzenow
iey / y przyciągnie z woyskiem / a wtargnie
do krajny Krola z Pólnocy: a bedzie ich złe
wzywát / y odbierzy. Wład to y Bogi ich / y
ryte obrázy ich / też y naciśnie kostowne ze
złothá y srebrá / poimáne powiedzie do E
giptu: on przemoże przeciwo Krolowi od
Pólnocy.

A wnidzie do Krolesthwa Krol od Polu
dnia / a wroci sie do ziemie swojej. A syno
wie iego beda wyzwáni / y zbiora wielkość
zástepow mnogich: y przydzie pospiesiać
sie / y zabieráć: a wroci sie / y bedzie po
budzony / y potka sie z moca iego. A wyzwá
ny Krol od Poludnia wyciągnie / y bedzie bo
iowát przeciwo Krolowi Pólnocnemu /
a przygotuje mnostwo silne / y bedzie wy
dane ono mnostwo w ręce iego. A weźmie
mnostwo ono / y podniesie sie serce iego / y
porási wiele thysiacow: ale nieprzemoże.
Bo obroci sie Krol od Pólnocy / y zgotuje
mnostwo dáleko wietssze niż pierwey: A ná
ostatku czasow y lat / przydzie spiessac sie z
wielkim woyskiem / y zbogactwy wielkimi

Danie: 7.

8.

1. Mach: 1.

3. Mach: 1.

Daniel.

1. Mach: 2.

A w one czasy powstana mnodzy na Kro-
la ob Poludnia: Synowie też przesthepni-
kow ludu wnego podniosą się / aby wypela-
nili widzenie / y wpadna. Thedy przydzie
Krol od Putnocy / y nanosi grobla / a dobre
dzie miasth co obronnieyszych: a ramiom
Poludniowe nie znossą: A powstana wy-
brani iego aby mu sie oparli / ale nie bedzie
mocy. A przyszedly wezynt s nym to co sie
mu bedzie zdato / a nie bedzie ktoryby sie za-
stawyl obliczu iego. A sthanie w ziemi za-
cney / a bedzie w rece ie skazona. A na to
sie zda aby mogli dosc ku dzierzawie wssyt.
Kiego Krolestwa iego: a dobre rzeczy wezy-
nt snym: a corkie niewiasth da mu / aby ie
wywrocyl: a nie ostoisie / ani iego bedzie.
A obroci oblicze swe ku wyspom / y dostha
nie wielu: y kaze wstac kriażeciu zelizwo-
sci swoiey / a stamota iego nań sie obroci.
A obroci oblicze swe ku Panshtwu ziemi
swoey / a potknie sie / y wpadnie / a nie bedzie
nalezion. A stanie na iego miejscu naspro-
stnieyszy / y nie godzien dostoiensstwa Kro-
lewskiego: y w krotkich dniach bedzie start-
nie w pizchliwosci / ani na boiu. A stanie
na iego miejscu wzgardzony / a nie bedzie
mu dana cześć Krolewska: A przydzie po-
tatemnie / y otrzyma Krolestwo zdrada. A
ramiona boiuiacego beda zwalczone od o-
bliscia iego / y beda stharte: nadto y Wodz
przymierza. A po przymierzu / zdrade nad-
nym wezynt: y przyciagnie / y wegra bitwe
w matym poecie ludu. A do obfitych y bo-
gatyh miast wnidzie: A wezynt czego nie
czynili oycowie iego / y oycowie oycow ie-
go: Wydarzki / y korzisci / y bogactwa ich
rozmiace / a przeciwo namocniejszy mny
slam / wezmie przed sie rade: a to az do cza-
su. A wzbudzi sie moc iego / y serce iego /
przeciwo Krolowi od Poludnia w woysku
barzo wielkim. A Krol od Poludnia be-
dzie na wojne wyzwany mnogimi pomo-
cami / y barzo mocnymi: ale nie stana: bo
wezmie przeciwo nie rade. A ci co snym
chleb iedza / tedy go zetra y woysko iego be-
dzie zachlumione: a padna zabitych barzo
wiele. Dwu też Krolow serce bedzie pocho-
pne na tho aby zle czynili / a przy iednymie
stole beda ktamstwo mowic / a tego niedo-
kaza: bo iesseje koniec. odwlecze sie na in-
ny czas.

2. Mach: 5.

A wroci sie do ziemi swoiey z wielkimi
bogactwy: a serce ie przeciwo testamen-
towi swietemu / y wezynt / a wroci sie do zie-
mie swoiey. Na zlozony czas wroci sie / y
przydzie na poludnie: a nie bedzie pirwsze-
mu podobne poslednie. A przyda nań o-
kretby / y Kzimiwanie / a bedzie porazon / y
wroci sie / a bedzie sie zart na testhament

Nume: 24.

Swiatnice / y wezynt: A wroci sie / y bedzie
mylit przeciwo tym ktorzy opuścili testa-
ment Swiatnice. A ramiom s niego sta-
beda / y splugawia Swiatnice moznosci /
y zgladza wstawiczna ofiara: y dadza obrzy-
dnosc w spustoszenie. A bezbozni przeciwo
to testamenthowi beda sie okazowac zdra-
dlowie: ale lud kthory zna Boga swego /
otrzyma y wezynt.

A wezeni miedzy ludem / beda nauczac
wielu: a padna od miecza / y od ptomienia
y w wiezieniu / y w drapiestwie dni. A gdy
iuz wpadna / beda podswygnieni pomoc
malutka: y przychyla sie ku nym mnodzi
zdradliwe. A z wezonych niektorzy padna
aby byli wypławieni / y wybrani / y wybiete
ni az do czasu zamierzonego: bo iesseje iny
czas bedzie. A wezynt Krol wedlug woli
swoiey / y wyniesie sie / y w wielmozy sie prze-
ciwo wsselkiemu Bogu: A przeciwo Bo-
gu nad Bogi bedzie mowic wielmożne rze-
czy / y bedzie sie mu zdarzylo / az sie wypelni
gniew: bo sie sthalo zaiste zamierzenie. A
Boga oycow swoich nie bedzie miat ni zaci-
y bedzie w zadliwosciach niewiesticich / a
ni bedzie dbal na żadnego Boga: bo prze-
ciwo wssokiemu powstanie. Ale Boga
Maozym na miejscu swoim cici bedzie: a
Boga ktorego nieznali oycowie iego / be-
dzie cetyl zlothem / y srebre / y kamieniem
drogiem / z rzeczami kofstownymi. A wezy-
nt aby obstalowal Maozyna z Bogiem cu-
dym ktorego nie znal / a rozniwozy slawo-
y da im moc w wielu rzeczach / a ziemi ro-
dzieli darmo. A czasu zamierzonego bedzie
przeciwo niemu walcyl Krol od Polu-
dnia: y przydzie iako burza przeciwo nie-
Krol Putnoczny / na wozech y z iezdnymi /
y z wielkim woyskiem na morzu / y we-
gnie do ziemi y zetrze y przydzie. A wni-
dzie do ziemi slawney / a mnodzy wpadna:
Ale the tylko same zachowane beda o reki
ie / Edom / y Moab / y kriażeta synow Am-
monowych. A sciagnie reke swoie na zie-
mie: y ziemia Egiptu nie wydzie. A bedzie
panowac nad starby zlotha y srebra / y nad
wssytkimi rzeczami kofstownymi Egiptu
skiem. Przez Libia też y ziemi Murzyn
skie przydzie. A slawa zasina ci go od W-
schodu slonca y od Putnocy: y przydzie w
mnostwie wielkim / aby sthant y zbyl wie-
lu. A postawi namiot swoy Apadnu mie-
dzy Morzami / na gorze zawolane y swie-
tey: a przydzie az na wierzech iey / a jeden
nie bedzie go ratowal.

Cap: 12.

Qmara

Daniel.

O martwych wstaniu slich y dobrych / o iasności
wciomych y tych ktorzy innych wcia co dobrego / y o
zapieczetowaniu Księg aż do czasu.

Apoca: 19.
Matth: 24.

Joan: 5.
Cor: 15.

Matth: 13.

Aldy na then czas / powstanie
Michał Kráze wielkie / który
stoi za syny ludu twego / y przy
dzie czas / iáki ieszcze nie był od
onad iáko narody być poczęły /
aż do tego czasu. A na on czas będzie lud
twój zbawion / każdy który będzie należon
nápisaný w Księgach. A mnodzy z tych kto
rzy spia w prochu ziemskim / oćna: iedni
ku żywotowi wiecznemu / á drudzy ná vrá
ganie aby ie widzieli zámżydy. A ktorzy we
ni beda / beda sie isnać iáko blásk wtwierdze
nia niebieskie: á ci co ku sprawiedliwości
wyucząia wielu / iáko gwiazdy ná wieczne
wieczności. Ale ty Danielu zámknij mo
wy / á zapieczetny Księgi aż do czasu zámie
rzonego: Mnodzy przeýda / á będzie rozma
ita vmietetność.

Apoca: 6.

A wyzrzatem ja Daniel / á odo iáko by mi
dwa stali: ieden stey strony ná brzegu v rze
ci / y drugi z oney strony ná drugim brzegu
rzeki. A rzektem onemu meżowi który był
obleczony we lniáne odzienie / który sibat
nád wodami rzecznyemi / Kiedyż będzie ko
niec tym dziwom: A slyssatem meżá który

był obleczony w ssáry lniáne / który stat nád
wodami rzecznyemi / gdy podniosl práwa y
lewa reka swa ku niebu / y przysięgl ná ży
wiecego ná wieki / iż do czasu á czasow / y
połowice czasu. A gdy sie skończy rosprosze
nie reki ludu swietego / tedy sie wypełnia te
wszystkie rzeczy. A ja slyssatem / á nie rozu
miał. A rzektem: Panie mój coż będzie po
tym: A rzekł: Idź precz Danielu: boć zám
knione sa y zapieczetowane te mowy / aż
do zámierzonego czasu. Beda obráni y
wybieleni / y iáko ogień beda probowani
mnodzy: A niepobożnie beda czynić niepo
bożni / áni zrozumieia wssyscy nielutości
wi y niepobożni: Ale wezeni ci porozumie
ia. A od tego czasu gdy obieta będzie vsta
wieczná obitáhá zbożna / á będzie położona
obrzydnosć w spustošenje: dni tysiac / dwie
ście y dziewięćdziesiąt. Stogosláwiony kto
ry doczeka á doýdzie do tysiacá trzech set y
trzydzieści y piáci dni. A ty Danielu idź do
zámierzone: y będziesz odpoczywał / á stat
w losie twoim / ná końcu dni.

Stowa S: Jeronima

Ai do thad Daniela w Żydowskim ciytamy / co ni
ley nápisano áż do Konca Księg / Theodocionowego
wykładu wyłożone jest.

Apoca: 10.

Apoca: 11.
C 12.

Matth: 13.

Matth: 10.
C 24.

Gisthorya cnotliwej niewiastry Zuzanny.

Dwa stárcowie niecnolliwi / zápalili sie ká chotli wey Zuzánnie / á gdy iey dostać nie mógli / potwárz o cudziolostwo ná nie wtożyli / á gdy tá mý ná śmierć wiedziono / Pan Bog iá wysłuchał / á przez dżecie Dánielá stárce o śmierć przyprawił.

A Był mąż ktory mieniał w Babilonie / i z mieniego Joacim: ten potat sobie żonę imieniem Zuzánnę córkę Zelchiaszową / bázro piekna / á bogoboyna: Bo rodzicy iey iż byli spráwiedliwi / wychowáli á przyculi córkę swoá podług zákonu Moizezowego. A był ten Joacym bázro bogáthy / y miał sad blisko domu swego: tám do niego schodzili sie Żydowie / przeto że był zacnieyszy á poećciwyszy ze wssystkich.

A postanowiono dwu stárcow Sedziá mi ná on rok / o ktorych mówił Pan / iż wyślá niepráwosć z Babilonu od stárczych se dzior / ktorzy sie zdáli rzadzić lud. Ci często przychádzáli do domu Joacymowego / á do nich przychádzáli wssystkotorzy mieli sadu. A gdy sie lud rozchodził po południu / wychádzáli Zuzánná / y przechádzáli sie w sadzie meżá swego. A widáli iá stárcowie ná każdó dzień wychodzaca / y przechodzaca sie / tedy sie zápalili w żadliwosć iey. A wywroćili rozum swoy / á spuścili oczy swoje áby nie widzieli kłieba / áni pámiétáli ná sady spráwiedliwe. Byli tedy obá zránni mítóścía iey / áni sobie oznáymili zobopolnie bólesć swoję: bo sie wstydzieli oznáymić ieden drugiemu požadliwosć swoję / chcąc każdy smich nierząd súa popelnić. A przystrzegáli ná każdó dzień tym pilniey chcąc iá widzieć. A rzekł ieden ku drugiemu / pojdźmy do domu / bo ińż godzina obiednia jest. A wyszedłszy rozessli sie od siebie. A gdy sie zász wroćili zessli sie pospóty / y dowiaduąc sie ieden od drugiego przyczyny / wyználi sie sobie o żadliwosć swoję: thedy wespotek złożyli cżás / gdyby iá mogli zeyść sáme.

A státo sie gdy ińż pilnowáli dnia slufnego / wesslá ná ten cżás iáko wczorá y trzeciego dnia / thylko ze dwiema sámemi dzieńweczkami / y chćiáta sie omyć w sádzie / bo było wielkie goraco: á nie było tám nikogo prócz dwu stárcow wkrętych y wypátrniacych iá. Tedy rzekłá do dzieweczek: Przycyńcie mi olejku y mydła / y drzewi w sádu zámknicie / że sie zmyie. A ony uczynity ták iáko im przykazáta: y zámknety drzewi w sá-

du / a wysly tytem / áby przyniosly to co była rozkazáta. A nie wiedzíáta że sie stárcy w ógródzie wćáli. A gdy ińż wysly dzieweczki / powstáli dwá stárcowie / y przyskoczyli ku nief / y rzekli: Oto drzewi w sádu zámknione sa / á żadny nas nie widzi á mi w požadliwosć i twoy iestefny: á przetho przyzwól nam á bádź nam ku myśli. Co iestli nie zechceś / powiemy przeciwno tobie świadectwo / że był stoba młodzienc / á z tey przyczyny wyśláá od siebie dzieweczki. Westchnęła Zuzánná: á rzekłá / Ściśł ná mief thez że wśad / bo uczynili to / śmierć mi ptáci / nie uczynili nie wyderá wáśnych. Ale lepiey mi iest bes tey spráwy wpaść w rece wáśne niżli zgrzeszyć przed oblicznością Páńską. A krzyknęła głośm wielkim Zuzánná: zázwołáli tey stárcowie przeciwno nief. Tedy przybieżat ieden do drzewi sádownych / y otworzył. A gdy wysłeli wólánie cżeladniká domowego w sádu / wewáli sie thylem áby obaczyli co by to było. A gdy oni stárcowie powiedáli / wstódzili sie słudzy bázro: bo nigdy nie była tákowa powieść o Zuzánnie.

Stal sie tedy dzień iutrzeyfny. A gdy sie zśedł lud do meżá iey Joacymá / przysli / y oni dwá Stárcowie pełni niepráwego myślenia przeciwno Zuzánnie / áby iá stráćili. A rzekli przed ludem / Posłicie po Zuzánnę córkę Zelchiaszową żonę Joacymową. A wnet posłáli. A przysłá z rodzicami swymi y syny / y ze wstórnkami przyrodnemi swymi. Ale Zuzánná była róskofná bázro / y piekney osoby. Tedy ci niecnolliwi kazáli áby była odkryta / bo sie była záwita / áby ácz nie ále wódy ták nasyćili sie piekność iey. A ták ptákáli przyáciele iey / y wssystcy kthorzy iá ználi. Stánawfny tedy oni dwá Stárcowie w póstródku ludu / potóżyli rece swoje ná głowie iey. A tora ptáczac weyżráta w niebo. Bo serce iey miáto dufanie w Pánie. A ieli mówić Stárcowie / Gdyfny sie przechodzili w sádzie ták sámi / wesslá tey tá zedwiema dzieweczkami: y zámknęta o sobie drzewi w sádu / á odesláta od siebie dzieweczki. A przysedł do nief młodzienc ktory sie był wkręty / y czynił súa co chćiat. Ale my bédac w káćie w onym ógródze / widzác tákowa niepráwosć / przyskoczyłfny do nich y widzieli chmy ze z soba rozpráwe mieli. A onego nie mogli fny záfsthe poimáć / bo był mocnieyszym niżli my: y ótworzywssy sobie drzewi wyskoczył á te gdyfny wchwycili pytalichmy iey coby to był zá młodzienc / á niechćiáta nam powiedzieć. Tey rzeczy my iesthesmy świadkowie. Wwierzyto im mność / iáko Stárcym y Sedziom ludu: y potepili á zdáli iá ná śmierć.

Exodi. 2.
2. Reg: 11.

Tedy

Daniel.

Wtedy zawołala glosiem wielkim Suzanna / y rzekla: Boze wieczny / ktorzy ieshesz chacieńnych rzeczy poznawacem / ktorzy wieś wssystko pierwey niż sie sthanie / thy wieś żeć fałszywe świadectwo wydali przeciwko mnie: a oto ja umieram / gdyżem nie z tych rzeczy nieuczynila / ktorze ci na mnie nieuczciwie zmyslili / a złożyli / y wysluchal Pan glos iey.

A gdy ja już wiedziono na śmierć / wzbudził Pan ducha swiethego dziecięcia młodego / ktoremu imie Daniel: A za wołał wielkim glosem / Czystym sa jest od tey krwoty. A obrociwszy sie wssystek lud do niego / rzekł: Co to jest za mowa ktoras ty mowisz? Ktorzy sthosc w porzodku ich / rzekł: Thakescie szalenisynowie Izraelcy / nierozsadzistwosy / ani sie prawdy dowiedzia wssy / zdaliscie na śmierć cörke Izraelstae.

Wroćcie sie zaś do Sadu / boć fałszywe świadectwo mowili przeciwko niy. Wroćci sie thedy lud z pospiechem / y rzekli mu starcowie: Podś / a siadź miedzy nami / a o każ nam to: ponieważ ci dal Bog cześc starości.

Rzekł do nich Daniel: Rozsadzcie ie daleko iednego od drugiego / a rozsadzcie ie. A gdy odtaczeni byli ieden od drugiego / przazwał iednego snich / y rzekł do niego: Zastarzaly we ztych dniach / teraz przysly grzechy twoie (na iawia) ktoros przed tym dzialal / sadzac sadnie sprawiedliwe / niewinne klumiac / a wypuszczaiac winne /

gdyż Pan mowil: Niewinnego y sprawiedliwego niezabijesz. A tak teraz ieslis ia w dzial / powiedz pod ktorymes ie drzewe w dzial rozmawiaace spotu? On odpowiadzial / pod Malina. Thedy rzekł Daniel: Prawies czyście zmatat na swa syie: Bo oto Angiot Pániski wstawosy od niego sen teneva / rozethnie cie na poty. A kazawssy themu preć / kazat przysć drugiemu / y rzekł mu: Klásienie Chananeyskie a nie Judskie / piekność cie wwiobia / a zadza wy wrocila setce twoie: Takescie czynili cörkam Izraelskim / a one boiac sie petnily wola wässe: ale cörka Judska nie wyćierpiata niecznoty wässe. Przetoż teraz powiedz mi pod ktorym drzewem zachwyćites ie mowiace z soba? On powiedzial / pod Sliva.

Rzekł mu Daniel: Dobrzes zmatat y thy na glowe swa: Bo oto czeka Angiot Pániski ktorzy ma mieć / aby cie napoty rosciat / a żebr was pobit.

A thak krzyknal wssystek zbor ludzi glosem wielkim / y dziekowali Bogu ktorzy zbawia te co w nim nadzieie maia. A powstali przeciwko onym dwiem starcom / bo ie był Daniel doszedł a przekonat z wstich / iż fałszywe świadectwo mowili / y uczynili

im thak iako oni byli złe uczynili przeciwko bliźniemu / aby uczynili wedlug zakonu Moysesowego: y zabili ie. A wyswobodzo na jest krew niewinna w on dzien. A Helcias zaś y zóna iego chwalili Boga za cörke swa Suzanna / z Joacymem meżem iey / y ze wssystkimi przyrodnymi: że sienienalazła w niy rzecz thak sprosna. A Daniel stat sie wielkim przed oblicznością ludu od onego dnia na potym. A Krol Asthyages przyložon iesh do oycow swoich / y przyiat Cyrus z Pershey krolestwo iego.

Historia o Belu y o Smoku.

Cap: 14.

Daniel Bala Bätwana stail / Smoka zabil / y wzucon do Lwicy idmy. Tam przyniosl mu Abas kut obiad / potym zaś staintad wyctagnion.

Daniel siadal z krolestem za stolem / y był w cćinad wssystkie przyiaciele iego. Był theż Bätwan y Babilon / cżykow imieniem Bel: wydawano nań na każdy dzien / białey maitowanasćie miar / a owiec czterdzieści / y winadzbano w feseć. Krol theż cćit go / y chadzał na każdy dzien cześc a chwale mi czynić: ale Daniel czynil modle Bogu swemu. Rzekł do niego Krol: Ciemu ty nie dawasz chwały Belowi? On odpowiadaiac rzekł mu: Bo nie cćie Bätwanow reka uczynionych / ale Boga żywego / ktorzy stworzył Niebo y ziemię y ma moc nad wsselkim ciatem. Rzekł Krol do niego: Nie zdac sie Bel być Bogiem żywym? coż za niebacysz iako wiele ziada y wypija na każdy dzien? Rzekł Daniel wsmiechaiac sie. Nie mylisie Krolu / boć ten jest we wnatrz

Deute: 19.
Proie: 19.

Deute: 6.
Matth: 4.

Daniel.

Ecclesi : 30.

Leuiti : 24.

gliniany / a z wierzchu miedziany / a nigdy
nie nieiada. A rozgniewawssy sie Krol /
pryzwatal kaplanow iego / y rzekl im: Nies
powiecieli mi kto cho jest co ziada ten tak
wielki naklad / pomrzecie. Ale iesli to oka-
ze / ze cho Bel ziada / vmrze Daniel: iz
bluznit przechw Belowi. A rzekl Daniel
Krolowi: Stan sie wedlug slowa twego. A
byto kaplanow Belowych siedmdziesiath /
wyiawssy zony / dziatki mate / y syny.

Tedy przyszedl Krol z Danielem do ko-
ciota Belowego. A rzekli kaplani Belo-
wi: Oto my wynidziemy precz / a ty Krolu
potoz tu pokarmy / y wino namieszay / zam-
knijze drzwi / a zapieczethuy pierzciem
twoim: a gdy wsidziesz zas rano / nienay-
dzieśli wssytkich rzeczy ziedzionych od Be-
la / smiercia niech pomrzemy: abo wiec Da-
niel ktory to omylnie powiedat na nas. A
iuz byli na cho wbespieczyli sie / ze uczynili
pod stole tajemne wesce / a przez nie zaw-
dy wchodzili / y z yrali one rzeczy. Stalo sie
tedy iz gdy oni wssli / a Krol nakladl po-
karmow przed Belem / roskazat Daniel
sluzebnikom swoim / y przynieśli popiołu / y
potrzez po wssytkim kosciote tamze przed
Krolem: a wyszedssy zamkneli za soba ko-
ciot: y zapieczethowawssy pierzciem
Krolewskim odesli. Ale krieza wssli wno-
cy podlag zwyczajn swego / y z konami / y z
syny swemi: y ziedli wssytko y wypili.

Wstat potym Krol dy poczeto switac / y
Daniel znim. A rzekl Krol: W cale sa pie-
cieci Danielu? On odpowiedzial / w cale
Krolu. A wnet gdy otworzyl drzwi / poysz-
rzawssy Krol na stot / zawolat glosm wiel-
kim. Wielki ieszes Belu / a nie masz w tobie
zadney zdrady. Vsmiechnat sie Daniel: y za-
dzierzat Krola / aby nie wssedl do kosciota:
y rzekl: Patrz na prawymen / obaczze czy-
ie to sa slady. I rzekl Krol: Widze ze to sto-
py chtopie / niewiescie / y dzieciniste. Takze
rozgniewat sie Krol. Thedy poimat one
krieza / y zony / y syny ich: y ukazali mu skryte
drzwiczki ktoremi wchodzali / y ziadali cho
co bywato na stole. Przetoz pobit ie Krol /
a Belá dat w moc Danielowi: ktory go
przewrocil / y kosciot iego.

Byt tez Smok wielki na onym miejscu /
y chwalili go za Boga Babilonscy. A rzekl
Krol Danielowi: To iuz teraz rzec niemo-
zesz / by to nie byl Bog zywy: a thak czesc a

chwate day mu. A rzekl Daniel do Krola
Panu Bogu me czesc a chwate dawam:
bo on jest Bog zywy: A then nie jest Bog
zywy: bo dopusc mi Krolu / wyzrysz ze zabi-
ie Smoka tego / bes miecza / bes kija. A
rzekl Krol / dopuszczam.

Wzial thedy Daniel Smoty / y Sadtá / y
ssersci / a zwarzyl ie spotu: y naczynit galek /
a dat w usta Smokowi: A rozpukl sie smok
A rzekl Daniel: otoz go macie ktoregoscie
chwalili. Co gdy wssly Babilonscy ktore
roziedli sie barzo: a zgromadzawssy sie prze-
chw Krolowi / rzekli: Zydem sie stat nasz
Krol: Belá nam skazit / Smoka zabít / krie-
za pobit. A rzekli przyszedssy do Krola / Wy-
day nam Daniela / bo inaczej tedy y ciebie
y dom twoy wybijemy. Obaczyl Krol ze go
barzo nalegali: onym gwałtem przymuso-
ny / wydat im Daniela. Tedy oni wpuścili
go do Lwiey iamy / y byl tam ssesc dni. A w-
oney iámie bylo siedm Lwow / y dawano
im na kazdy dzien dwose bydlá / y dwie ow-
ce: a na ten czas nie dano im nic aby pozar-
li Daniela.

A byl (na then czas) Abakuk Prorok w
zydowstwie / ten byl nawarzyl warzey / y na-
drobit chleba na miseczke / y ssedl na pole
chcac doniesc zeńco. Tedy rzekl Angiot pan-
ski do Abakuka / Nies ten obiad ktory masz
do Babilonu Danielowi / ktory jest w ia-
mie Lwiey. A rzekl Abakuk / Panie / Babi-
lonum nie widziat / a iamy nie wiem. Te-
dy wiat go Angiot Panski za wierzch glo-
wy / y niosl za wlosy glowy iego / a postawil
go w Babilonie nad iama / w pretkosci du-
cha swego. A zawolat Abakuk / mowiac:
Danielu slugo Bozy / wezmi then obiad /
ktoryc poslat Bog. A rzekl Daniel / Wspo-
mniales na mnie Boze / a nie opusciles
tych ktorzy cie miluia. Wstawssy tedy Da-
niel / iadt. Ale Angiot Panski postawil zas
wnet Abakuka na miejscu iego.

Przyszedl potym Krol dnia siódmego /
by ozalit Daniela: a przyszedl do Jamy / y
weyrzazat / a otho Daniel siedzacy miedzy
Lwy. I zawolat wielkim glosm Krol / mo-
wiac: Wielki ieszes Panie Boze Danielow
A wyciagnat go ze Lwiey iamy. A zas one
ktorzy byli przyczyna zatracenia iego / w-
puscil do iamy / a we mgnieniu
oká thuz przed nim
pozarcí.

Danie : 6.

Ezech : 8.

3. Reg : 17.

Hiere : 38
1. Hest : 7
Danie : 6

Skonawa sie Daniel Prorok.

Pro

Prorocstwo Ozeassa Proroka.

Pisse o Baktwochwalsctwie ludu Izraelskiego/ známio-
nuiać ie przez swowolna niewiaście/ y wspomina aby sie ku Panu Bogu zas na-
wrotili. Ato iest pierwssy z mnieyszych Prorokow. Ma Kapitul: 14.

Cap: 1.

3. roslania Boiego poiat sie Ozeas Prorok
za jone niewiaście nieradna/ y mal: ma dzieci/ Co
też to znaczyło/ y o iednym ustanowionym Pasterzu.

Slowo Panskie
ethore sie sthato
do Ozei syna Be-
eri za dni Ozi-
sa / Joachana /
Achasa / y Ezechi-
assa Krolow Jud-
skich / y za dni Je-
roboama syna Jo-
asa / Krola Izra-

elskiego. Poczathek mowienia Panskiego
przez Ozeassa: Rzekł. Pan do Ozeassa/
Idź weźmi sobie za jone niewiaście nierad-
na / zrodzisz z niej syny psoctliwe: bo psoctli-
wie bedzie psocthe ptodziec ziemia od Pana.
Tedy siedi y poiat Gomer / corka Debelas
imow: ona poczeta y porodzila mu syna. A
rzekl Pan do niego: Nazow go imieniem
Izrael: bo nie dlugo iescze temu / ze nawie-

dze krew Jezrahela / nad domem Jehu: y
kaze przestac Krolestwu domu Izraelskie-
go. A w on dzien / zdruzgoce tuk Izraelski
w padole Jezrahel.

Poczeta iescze potym y porodzila dzie-
te. I rzekl mu: Wzow imie iey / Bez mito-
sierdzia: Bo iuz wiecey nie przytoze bni-
sie mial zlutowac nad domem Izraelskim:
ale zapamiethaniem zapomnie o nich. A
nad domem Judskim smilwie sie / y zbawie
ie w panie Bodge ich: a nie zbawie ich w tu-
ku / w mieczu / w dyna / w skapami / y iezdne-
mi. A ostawila one kora byla / Bez mito-
sierdzia. Poczeta zas y porodzila syna. A
rzekl: Wzow imie ied / nie moy lud: Bo wy
nie iestescie lud moj / a ia nie bede Bogiem
waszym. A bedzie liczba synow Izraelskich
iako piastu morskiego / ktory bes miary iest
a nie bedzie policzon. A bedzie: na onym
mieyscu gdzie im beda mowic / Nie lud
moy wy: bedzie im rzeczone / Synowie Bo-
ga swwego. A beda zgromadzeni synowie
Judscy / y synowie Izraelscy pospotu: y po-
stanowia sami sobie glowe tedne / a wynis-
da z ziemi: bo wielki dzien Izraelski.

3. Reg: 21.

4. Reg: 17.

Gene: 49.

4. Reg: 19.

Ioan: 19.

Gene: 22.

Ezech: 37.

Leuit: 21.

Ezech: 44.

Gzecz.

Cap: 2.

Przywodzi tu pokucie lud Izraeli / a tym ktorzy /
by sie nawrocili obietnie po ciebie / na koniec o nos
wym ludzie mowi.

Wowiedzcie braciey waszey / Lu
du moy: y siostrze waszey / Mi-
tosierdzia dostapita. Sadzcie
marche wasze / sadzcie bo ona
nie jest zona moia: ia nie ma
iey. Lich obejmye psoty swe ob oblicza
swego / y cudzotostwa swe / z posrzed pier-
ai swoich: bych iey lepat nie zerwolci naga-
czko / a nie postawil tak iako ia matka vro-
dzila: a nie polozyt iey iako pustyhnia / y nie
postawil iako ziemie bezdrozna / a nie vmo-
rzyt iey pragnieniem. A nad syny iey nie zmi-
luie sie: bo sa synowie psoty: i z mierzadnie sie
chowata matka ich / wstydzila sie kthora ie
poczela / i z rzekla: Poyde za gannaty memi
ktorzy mi daia chleb y wode / welne moie
y len moy / oley moy / y napoy moy.

A przeto oto ia ogrodze droge twoie cier-
niem / y ogrodze ia parkanem / a sciezki swo-
ich nie naydzie. A poydzie za mitosniki swe
mi / a nie poscignie ich: y bedzie ich skutac /
a nie naydzie: tedy rzecze / Poyde / a wroca
sie do meza mego pierwszego: bo mi sie le-
piez dzialo na ten czas nizli teraz. A ta
niewiedziata / zem ia iey dal zboze / y wino /
y oley / y Srebrom iey zamnozyt y zlocho /
ktore uczynili Baalowi. Przeto obroce sie
a pobiora zboze moie czasu swego / y Wino
moie czasu swego / a wyswobodze welne
moie y len moy / kthore okrywaly sromothe
iey. A teraz obawie glupstwo iey przed o-
czyma mitosnikow iey: a ma nie wydrze mi
iey z reki moiey / y kaze vsthać wsselkier ra-
bosci iey / wroczylosci iey / nowym krieszy-
com iey / Sobbocie iey / y wsselkim swie-
thym czasom iey. A zaraze Winnice iey /
y fige iey: o kthorych mowila / place a do-
chody thomoie sa / kthore mi dali mitosni-
cy mogi: y poloze ia w las / y zapase ia be-
stbia polna. A nawiedze nad nia dni Ba-
alim / ktorych zapalata zapal a przybira-
ta sie w kolski y zaponki swoje / y chadzata
za mitosniki swemi / a omnie zapominata /
mowi Pan.

Dla tego tedy oto ia nia bede wodził / y
wymode ia na pustinia: y bede do serca iey
mowil. A dam iey winogrodniki iey z the-
goz miesca / y padoi Achor tu otworzeniu
nadzicie: A bedzie tham spiewac wedlug
dni mlodosci swoiey / y wedlug dni wyscia
swego z ziemie Egipskiej. A bedzie w on
dzien / mowi Pan: bedzie mie zwac / Ma-
moy: a nie bedzie mie nazwac wiecey Ba-

alim. A wyimie imiona Baalim z vst iey /
y nie bedzie wiecey pamietnac na imiona
ich. A uczynie smimi przymierze w on dzien
z bestia polna / y s prakiem niebieskim y s
czotgacnym zwierzeciem ziemskim: A tu
ymiec / y woynie / wygladze s ziemie: y ka-
ze im spac bezpiecznie. A zreknie cie sobie
na wieki: a poslubie cie sobie w sprawiedli-
wosci / y w sadzie / y w mitosierdziu / y w lu-
tosciach. A poslubie cie sobie w wierze: y
bedziesz wiedziec ze ia Pan.

A bedzie na on dzien / wyslucham / mo-
wi Pan / wyslucham niebios / a one wyslu-
chaja ziemie: a ziemia wyslucha psenice /
y wino / y oley: a te wysluchaja Jezrahela.
A wscie ia sobie w ziemie / a smilwie sie nad
ona kthora byla bez mitosierdzia. A rzeka
nie memu ludu / Lud moy jestes thy: a on
zaf rzecze / Bog moy jestes ty.

Cap: 3.

O opuszczeniu Sydon / y o ocekawaniu Mesiasa /
y o nawroceniu Egiptu w ostatczny dni.

Rzeki Pan do mnie: Jese-
idz / mituyze niewiaste kthora
mituie przyaciela / y cudzoto-
znice: tak iako mituie Pan sy-
ny Izraeli / a oni pogladaja
na bogi obce / a mituia posladki iagod win-
nych. A wykopalem ia sobie za pietnascie
srebrnych / y korcem ieczmienia / y put-
korcym ieczmienia. A rzeklem do niey /
wiele dni bedziesz mie czekac: Lich bedziesz
nierzadu plodzita / ani sie do meza innego
przytaczis: ale y iac tez bede cie czekat. Albo
wiem przez wiele dni beda synowie Izrael
scy siedziec bez Krola / y bez Kriazecia / y
bez offiari / y bez oltarza / y bez vbioru ka-
planskiego / y bez obrazow odpowiedz daia-
cych. A potym sie nawroca synowie Izra-
elscy / y beda skutac Pana Boga swego / y da-
wida Krola swego: y beda sie lekac na imie
Pana / y na dobro iego w ostatczny dzien.

Cap: 4.

Wylicza wiele stosci Izraelitow.

Sluchaycie slowa Panskiego sy-
nowie Izraelscy / bo ma sad
Pan s tymi kthorzy mieszkaja
na ziemi: Abowiem prawdy
nie masz / y nie masz mitosier-
dzia / y nie masz wiadomosci Bozey na zie-
mi. Storzeczenstwo / kiamstwo / y mezo-
boystwo / y kradziestwo / y cudzotostwo /

rozlaty

Hiere: 5.

Ezech: 16.

4. Reg: 17.

Luce: 15.

Ezech: 16.

Hiere: 13.

Deute: 16.

Iudic: 2.

Exodi: 13.

Iosue: 7.

Iudic: 5.

Exodi: 13.

Leuiti: 2.

Isaie: 2.

Ezech: 1.

Ezech: 4.

Isaie: 28.

Amos: 6.

1. Par: 1.

Ezech: 13.

Głosa.

rozlały sie po ziemi / a krew sie krwie dotę-
knetą. Dla tego będzie ptakac ziemi / y za-
chorzeie a zemdleie każdy który mieszka na
niej / pospolu y z bestyami polnemi / y z pra-
ki niebieskimi: ale y ryb morskie zgroma-
dza sie. Wszakoz iednak nie każdy sadz / y
niech niebedzie karan mąż: Abowiem lud
tway iako ci ktorzy sie przeciwiłai kaptan-
nowi. Wpádnieś dzis / a wpádnie theż y
Prorok skoba: w noc kazatem milczec ma-
tce twoiey.

*Isa. 5.
Malac. 1.
xod. 19.
Leuit. 6.
Isa. 24.
Leuit. 26.
Mich. 6.
Hagg. 1.*

Umilknał lud moy / przetho że niemiał
wiadomości: Jesz thy vmietność ode-
gnat / odżone cie też abyś mi kaptanem nie
był: a zapomniatą zakonu Boga twego /
zapomnie y ia synow thwoich. Według
mnożstwa ich / thak mi zgrzesyli: sławe ich
we fromote odmienie. Grzechy ludu beda
iesc / a ku nieprawości ich / podobosa dusze
ich. A bedzie iaki lud taki kaptan: a na-
wiedze nań drogi iego / y myśli iego oddam
mu. Beda iesc a nienasyca sie: pśote stroi-
li / a nie przestali: iz Pána opuścili w nie-
przysirzeganiu.

*1. Reg. 1.
1. Reg. 17.
Nume. 25.*

Pśota / Wino / a pijanstwo / te serce obey-
muia: Lud moy od drzewa swego sie pytał
a kiy iego zwiastował iemu: bowiem duch
pśoty ich zwiódł ie / y petnili nieczyste od
Boga swego. Na wierzchu gor offiaro-
wali / a na pagorkach palili wonne rzeczy:
pod Debem / Thopola / y Therebintem / iz
dobry był cień iego: przetho beda sie pśocić
corki wässe / y żony wässe cudzotężne beda.
Nie nawiedze na corki wässe gdy sie beda
swowolnie rzadzić / y na żony wässe / gdy
beda cudzotężne. Bo też sami z nierządni-
cami swa wola ptodzili / a z niewieścichy
offiarowali / a lud który nierozumie tego /
bedzie karan.

*3. Reg. 12.
Deute. 10.*

Jesli thy niecnote stroiś ludu Izraelski /
niech wzdám niewysthepuie przynamniey
Judá: A niewchadzaycie do Gálgala / ani
wstepuycie do Betháwen / ani przysiegay-
cie / żywie Pan. Bo iako Krowá buyna tak
sie vchylil lud Izraelski: teraz ie Pan bedzie
pásł / iako baranká na przesthrzensthwie.
Wczesnikiem bátwanow Efráim / opuśc-
go. Odtaczone sa gody ich / pśotliwie pśote
popetnili: Kochali sie w thym gdzieby im
przyniesć fromote obrońce ie. Zwiázat go
duch na strzydlech swoich / a beda od offiar
swoich pohánbieni.

Cap: 5.

Pogroźá Boja przeciwko Kiedsom wodzitelom
y ludu wiedzionemu / a je darcenie ten ludzkiej po-
moc / suká / kogo Bog opuści.

Sluchaycie thego kaptani / a
dbale ná to słaczcie domie Is-
raelski / y domy krolewskie pil-
nie sluchaycie: iz wam nádcho-
dzi sad / izesćcie sie stali sidtem
strażey / y iako siec rościagniona ná gorze
Thabor. A offiary potoczylicie ná gtebia:
a ia náuczyciel ich wssystkich. Ia znam
Efráim / a Izrael nieskryt sie przedemna:
bo sie theras rozpucit w pśocie Efráim /
spługawit sie Izrael. Nienádza myśli swo-
ich aby sie nawrócili ku Bogu swemu: bo
duch wsszech pśoth w pśrod ich / a Pána
nie poznali. A odpowie chetpá Izraelska w
twarz iego: y Izrael y Judá wpádna w nie-
prawości swoiey / wpádnie też y Judás inte-
mi. Z trzodami swemi / y z sthady swemi /
poyda sukac Pána / a nie nayda: odiet test
od nich. Przeciwno Pánu wykroczyli / że sy-
ny obce zrodzili: Teraz pójrz ie miesiac z
ich czaskami.

Trabcie w trabe w Gábád / w trabe w
Kamá: krzyczcie w Betháwen / za thylem
twoim Beniamin. Efráim w spusthosse-
niu bedzie w dzień skázenia: w pokoleniach
Izraelskich w kazatem wíare. Stali sie krio-
żethá Judsey iako ci co priymuia gránice:
ná nie wyleie iako wode gniew moy. Po-
twarz cierpi Efráim / przekonany sadem:
iz poczat odchodzić za smrody. A ia iakoby
mol Efráimowi: a iako spruchniatoseć
domowi Judá. A obaczyl Efráim niemoc
swoie / y Judás wieżenie swe: y odszedł E-
fráim do Asur / a poslat do krolá Mác-
ciela: A on niebedzie mogł was vzbrowić /
ani bedzie mogł rozwiezac z was zwiázek.
Bom ia iako Lwicá Efráimowi / a iako
Lwiátko domowi Judskiemu: Ia / ia potá-
pie y poyde: wezme / a niemáś teoby mi wy-
bárt. Szedssy wroce sie ná miejsce moje: a z
vstaniecie / a bedziecie sukac oblicza mego.

Cap: 6.

Nawróciwssy sie lud ku Bogu / z wielkim dusánym
obietnia sobie zbawienie / ie Pan wiecey chce milo-
sierdzia niżli offiar / a je od kaptanow postá niepra-
wosc.

Wtrapiensu swym ráno pow-
stana do mnie / mowiac: Pod-
cie / a nawrócmy sie zas do Pa-
ná: Boć on poimat / y vzbrowi
nas: vbje / y vleczy nas. Oży-
wi nas po dwu dniu: trzeciego dnia wzbu-
dzi nas / y bedziemy żyć przed oblicznością
iego. Bedziemy wiedzieć / y bedziemy ná-
sladować / abyśmy poznali Pána: Jáko
switanie przygoćowane jest wysćie iego / y

Ezech: 8.
Hier: 32.

Osce. 7.

Hier: 3.
Deute: 4.
Ezech: 14.

Deute: 19.
E 27.

4. Reg: 16.
2. Par: 28.

Iob. 5.

przidyzie

Hier: 7.

Gene: 3.

Hier: 18.

przyszedzie nam iako deszcz weczesny y pozny
ziemi. Coz ia tobie uczynie Efraim: Co v
czynie y tobie Juda: Mitosierdzie wasze ia
ko oblot intryzenny / y iako rosa z zaranku
przechodzaca. Przetoż ciosatem cie przez
proroki / y zabitem ie w slowiech vst moich
a sady thwoie iakoby swiatlosc wynida.
Dom mitosierdzia chciat / a nie offiary: y
wiadomosci Bozey wiecey niz zupełnych
offiar. A oni iako y Adam przestapili vmo
mowe / tham wykroczyli przeciwko mnie.
Galaad miasto tych ktorzy czynia Batwa
na / zatumiona krowia. A iakoby pasczejki
meżow totrowskich / wezesnit kaptanski / na
drodze zabijacych idace z Syche: bo spro
sna zlosc pobroili. W domu Izraelskim wi
działem rzecz okropna: tam ploty Efrai
mowe: splugawit sie Izrael. Ale y ty Juda
zlosc sobie zniwo / gdy nawroce wiezienie
ludu moiego.

Cap: 7.

Jako sie odkryla zlosc Efraimowa / y Samarijska / ani sie nawrocili ku Bogu / ani go szukali / a dla te
go pomste na nie wydaie.

B Dym chciat vzbrowic Izrael
la / odkryta sie nieprawosc Ef
raimowa / a zlosc Samarijska
iz sprawowali kłamstwo: a zlo
dziew w sedt odzieraiac / toth
rzyt na dworze. Aby lepak nie mowili w ser
cach swoich / zem ia spomianat na wszystkie
zlosc ich: Theraz ie oblegli wynalesti ich /
przed obliczym moim stali sie. Wezlosci
swoey rozweselili Krola: a w omylnosciach
swoich krazet. Wssyt cy cudzozolnicy be
dac / iakoby piec zapalony od teo co piecze
abo warzy: vspokoito sie na maly czas
miasto od zamieszanja kwasu az sie zakwa
silo wssyt. Dni krola naszego / pocety
krazet szalec od winy: Wyciagnal (Krol)
reke swoje z nagrawcami. Bo przythulili
serce swoje iakoby piec / gdy na nie czynit
zasadzki: Cala noc spat piekac ie / rano sie
sam podpalit / iako ogien plemienny. Wssyt
ci sie rozgorzali by piec / y pozarli sedzie swo
ie: Wssy Krolowie ich vpadli / nie mafi
kthoryby wotat na nie / ku mnie. Efraim
sam sie miedzy ludzmi mieskat: Efraim
stat sie podptomiennym chlebem / ktorego
nie obracacia. Jedli obcy site iego / a on nie
wiedziat: Ale y siwe wlosy wysuty sie po
nim / a on nie wiedziat.

Osee: 5.

A bedzie sthumiona pycha Izraelka /
przed obliczym ie: ani sie nawrocili do Pa
na Boga swego / ani go szukali w tych wssy
stkich rzeczach. A stat sie Efraim iako go

tebicazwiedziona / ktora serca nie ma: E
giptu wzywali (na ratunek) do Asyrieczy
kow sie wdali. A gdy iuz poyda / zarzuca na
nie siec moie / iako pchasta powietrznego
potargne ie / bede ie bit wedlug slyssenia to
warzystwa ich. Biada im / iz odesli odem
nie: beda spustosseni ze wykroczyli przeciw
ko mnie: a iam ie odkupit / a oni mowili
przeciwko mnie kłamstwa. A nie wotali do
mnie w sercu swoim / ale tylko wyl na to
stach swoich: Wlad pszenica y winem prze
juwali / y odstapili odemnie. A iam ie vczyt
y vmocnit ramiona ich / a oni przeciwko
mnie myslili zlosc. Wrocili sie aby byli bes
iarnia: stali sie iako tuk zdradliwy: Padna
od miecza Kriazeta ich / od pierzchliwosci
iezyka swego. To vraganie a natrzasanie ich
w ziemi Egipchskiej.

Cap. 8.

Opowiada ze Samaria mala byc slajona y ziel
cem swoim / od Nabuchodonozora / dla Batwochy
walitwaze tej y miasta Iudzie mialy byc wypalone.

M Gardle thwoim niech bedzie
traba / iako Orzel nad domem
panskim: przeto iz przestapili
przymierze moie / a zakon moy
zgwaicili. A nie beda wzywac
Boze moy poznalismy cie lud Izraelski: Za
rucit Izrael to co dobrego / nieprzyiaciel
bedzie go przesladowat. Oni krolowali / a
nie zemnie: Kriazety byli / a nie poznatem:
ze zloty swego / y ze srebra swego / naczynili
sobie Batwanow / aby zagineli: Zarzucon
iesth cielec thwoy o Samaria / rozpalit sie
gniew moy na nie: dokadze wzdby nie beda
mogli byc wyczyszczeni: Bo z Izraelay on
iest: rzemieisnik go uczynit / a nie iest Bo
giem: bo w paucze siatki obroci sie cielec
Samarijski / abowiem wiatr beda siac / a
wicher beda zac: szdla stojacego nie mafi
wnim / vrodzay nie uczyni maki: co iestli va
czyni / obcy ia ziedza. Pozart iest Izrael
stat sie teraz miedzy narodmi iako naczyn
nie plugawo. Bo oni chodzili do Asur / O
siet dziki osobny sobiet Efraim dary dawali
li milosnikom swoim. Ale tez y z mytanay
mowali narody / theraz ze ie zgromadze: a
odpocyna na maly czas od brzemienia kro
lewskiego y Kriazet. Bo rozmnozyt Efraim
im oltarze ku grzeszeniu: staty sie mu olt
rze na wystepie: opisse mu rozliczne prawa
moie / ktore iako za obce poczytane sa. Ofia
ry beda przynosic / a beda ofiarowac mieso /
y beda iesc / a Pan ich nie przyimie: Teraz
wspomni na nieprawosc ich / y nawiedzi
grzechy ich / oni sie zas do Egiptu wroca /

A zapala

Greaf.

Deute: 17. Zapamiętaj Izrael twórcę swego /
Reg: 17. a pobudował bożnice: A Judas rozmnożył
Reg: 25. miastha obronne / a ia spuścze ogień do
miast tego y popali domy tego.

Cap: 2.

Pan obiecuje na Izraela dla tego grzechow przes
puszcz głod y niewola / a ie mu nie beda w dziecie
tego offiary / a i w grzechach trwai a / na wieki beda
odrzućeni od Pana.

Nie wesel sie Izraelu / nie ra-
dujcie iako inne narody: Bo
płota popelnit od Bogatwe-
go / mitowateś zaptatke nad
wssystkie gumna pszenice. Gu-

lagge: 2. mno y prasa nie napasie ich / y wino omyle
ie. Nie beda mieścić w ziemi Pańskiej:
zech: 4. wroćit sie Efraim do Egiptu / a między
Assyryczyki splugawione rzeczy iadł. Nie
beda Panu offiarować winą / y nie beda sie
mu podobac: Offiary ich nie inaczey iako
chleb żatostwych. Wssyscy khorzy beda
iesć / splugawia sie: Bo chleb ich dusze ich /
nie wnida do domu Pańskiego. Coż be-
dziecie czynić w dzien wroczysty / w dzien
swietą Pańskiego: Abowiem oto sli od spu-
stossenia: Egipt ie zbierze w kupa / a Mem-
ffis ie pogrzebie. Pożadliwe srebro ich po-
krzywa odziedziczy / Kzep w przybytkach
ich. Przysli dni nawiedzenia / przysli dni
odplacenia: wiedzie Izraela (byc) glu-
piem Prorokiem / słałonego meza duchow-
nego / dla mnozstwa nieprawosci twoiej
(statosie) tez mnozstwo słałenstwa. Stroz
Efraimow z Bogiem moim: Prorok si-
dlem wpadu stat sie po wssystkich drogach
iego / słałenstwo w domu Boga iego. Cies-
boce zgrzesyli / iako za dni Gabaa wspo-
mini na nieprawosc ich / a nawiedzi grze-
chy ich.

Jako iagody na puszczy nalezem Is-
raela: iakoby pierwose iabika drzewa figo-
wego w wierzchu iego / widzialem oyce
ich: a oni wessli do Beelfegora / y odtaczili
sie na pohanie / a stali sie brzytkiem i
to y one rzeczy ktore mitowali. Efraim by-
prak odleciat / slawa ich od porozdzenia / y
od zywota / y od poczecia. Bo aczby y wycho-
wali syny swoje / bez dziatek ie uczyne
miedzy ludzmi: ale y biada im gdy od nich
odeyde. Efraim (ilem baczyt) iako Tyrus
byto zatonzone w piekności: a Efraim wy-
wiedzie ku zabiciu syny swoje. Day im Pa-
nie. Coz im dasz: Day im zywot bez dzieci /
y pierai suche. Wssystkie zlosci ich w Gal-
gal: bom ie tam nienawidzial: Dla zlosci
wynalestow ich / z domu mego wyrzuce ie:

Nie przytoze wiecey abym ie mial mito-
wac. Wssyscy Kriazeta ich odstepiacz sa.
Porazon iest Efraim / korzen ich wysuszon
iest / owocu nikaki nie uczynta: Aby chez y
rodzili / pobije co namilsze zywota ich. Od-
rzuci ie Pan Bog moy / bo go niesluchali / y
beda tulaczmi miedzy Narody.

Cap: 10.

Dla Baktwochwaltwa Izrael dan w niewola As-
syryczykom / a iesli sie nie nawroca ozymule co ich
zlego podla.

Nalica winna gatezista (iesth)
Izrael / owoc zronat sie snia.
Podlug mnozstwa owocu swe-
go rozmnozył ostarze / podlug
duynosci ziemie swojej / roz-

hornit a rozmnozył sie w Baktwaniech.
Rozdzielito sie serce ich / theraz ze zgina:
On potanie baktwany ich / poburzy ostarze
ich. Bo teraz rzekna / Nie mamy krola: Bo
sie nie boimy Pana: a Krol coż nam uczy-
ni: Nowcie slowa widzenia niewythes-
cinego / a uczyntie przymierze z omynnos-
cia: y zrodzi iakoby gorzkość sad na zago-
niech polnych. Krowy Betawanijskie chwa-
lili obywathele Samarijscy: y plakat nad
nym: to iest cielcem lud ie / a koscicelni su-
dzy nad nim radowali sie w slawie iego / iz
przeprowadzila sie od niego. Abowiem y
on do Assyriey doniesion iest / za dar Kro-
lowi Obroney / zelzwość Efraima poima
a beda sie wstydac Izrael swey woley. Ka-
zata oderdz Samariya Krolowi swemu /
iakoby plane na wodzie. A beda wytraco-
ne wysokosci baktwanijskie / grzech Izrael-
ski: Kzep y ofet wyroscie na ich ostarzoch:
Arzekna goram / Przykrycie nas / a pa-
gorkom / Padniecie na nas. Ode dni Gabaa
zgrzesyli Izrael / tam sthali: nie zachwyci
ich w Gabaa bitwa nad syny nieprawosci.
Wedlug chuci meyskarze ie: zbiora sie na
nie ludzie / gdy beda Parani dla dwu nie-
prawosci swoich. Efraim (iesth iako)
iatowica ktora nauczo kochac sie wmito-
dzie / a iam chodzil po cudnoscie swie ie y:
Wsiada na Efraima / beda oral Judas /
z orze sobie zagony Jakob. Steydzcie sobie
w sprawiedliwosci / a znicie w wstach mito-
sierzdia / odnowcie sobie nowine: ale czas
stakac Pana / gdy przydzie ten khorzy was
beda uczyt sprawiedliwosci. Zoraliscie
niepobożnosć / zeliscie nieprawosc / iedlis-
cie owoc matactwa: ies dusat w drogach
twoich / y w mnozstwie duzych meow two-
ich. Powstanie rozruch a trwoga w ludu
twoim: a wssystkie obronne miejsca twoie

Esaię. 5.

Luce. 23.

Apoca: 6.

Iudic: 10.

Matth: 12.

Iudic: 8.

Beda zburzone/ iako zburzon iest Salma-
na/ od domu onego ktory pomścił Bala-
w dzień bitwy/ gdy matka o syny rostracił.
Tak wam uczynił Betel/ od oblicza złości-
wych nieprawości waszych.

Cap: 11.

Pan Bog przypomina dobrodziejstwa swe/ a ka-
rze niewdzięczność ludu swiego.

Exodi: 3.

6.

Matth: 2.

Exodi: 32.

3. Reg: 11.

4. Reg: 10.

Alto żaraneł przechodzi/ thak
przeminat Krol Izraelski. Bo
(po ki był) Izrael (iako) dzie-
cie/ umiłowalem go: a z Egi-
ptu wyzwalem syna moiego.

Wotali ich/ tak odesli od oblicza ich: Ba-
alimowi ofiarowali/ a Bawanom obia-
towali. A ia iako piastun był Efraimow/
nositem ie na ręku moich: a niewiedzieli że
bym ie leczył. W powrośkach Adamowch
pociagne ie/ w zwiastkach miłości: A bede
im iako podnossacz iarzmonad policzk ich:
y sklonitem sie k nie^o aby iadł. Nie wroci sie
do ziemi Egipskiej/ y Asur on iesth Krol
iego: bo sie miechcieli nawrócić. Począł sie
miecż w mieściach iego/ y wynisszcy wybra-
ne iego/ a poie głowy ich.

Exodi: 16.

Gene: 19.

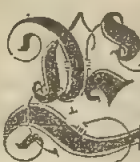
Deute: 29.

Apoła: 5.

A lud moy wazac sie na umysle bedzie o-
czekawat nawrocenia mego: ale iarzmo
bedzie im pospotu wlozone/ kthore nie be-
dzie odiethe. Jakoż cie dam Efraim/ ob-
ronie cie Izraelu: Jakoż cie dam iako mia-
sto Adama/ potoze cie by Seboim: Nawro-
cilo sie we mnie serce moie/ zaras zafraso-
wala sie żatosec moia. Nieuczynie popedli-
wosci gniewu moiego: nie obroce sie a-
bym wytracił Efraim: Bo ia iesthem
Bog/ a nie czlowiek: W posrzod ciebie swie-
ty/ a nie w miedze do miasta. Za Panem beda
chodzic/ Lew ryczeć bedzie: bo on bedzie
ryczat/ y beda sie leżac synowie Morsey. A
odleca iako ptak z Egiptu/ y iako Gotebi-
ca z ziemi Asyryjskiej: y posthanowie ie w
ich domiach/ mow Pan. Podssedł mie E-
fraim w kramstwie/ a w z dradzie dom I-
sraelski: Ale Judas swiadek zstapil z Bo-
giem y z swietymi wierny.

Cap: 12.

Opisuje pomste Izraelowi/ spomina dobrodziej-
stwa Panstie ktore czynil Jakobowi/ wywamie ludu
przed proroki/ a gani Bawo dwalstwo w Galaad.

Efraim pasie wiatr/ a chodzi
za goracem: Casy dzien kram-
stwo y spustoszenie rozmnaża.
A przymierze z Asyryjczykami
uczynil/ y Oley do Egiptu no-

4. Reg: 16.

Isaie: 37.

sil. Przerodził Paniski z Juda/ a nawie-
dzenie nad Jakobem: według drog iego/ y
według wynalestow iego odda mu. W ży-
woćie podssedł brata swego: a w mocy swej
zdarczyło mu sie z Angiotem. A przemogł
Angiota/ a był posilom: plakat y profit go:
w Betel go znalazł/ y tam mowil snami. A
Pan Bog zastepow/ Pan pamiatka iego.

Gene: 22.

Gene: 23.

Gene: 24.

A thy do Pana Boga twego nawroci-
sie: Miłosierdzia y sadu przysrzegay/ a
miej nadzieie w Bódze thwoim zawždy.
Chanaan w rece ie^o waga zdradliwa/ po-
twarz milowat. A rzekł Efraim: Wszakże
wždy zbogacilem sie/ znalazłem sobie Baw-
wana: Wssytkie roboty moie nie nayda mi
nieprawosci ktoram zgrzeszył. A ia Pan
Bog twoy z ziemi Egipskiej/ iesszeć ka-
ze siedzieć w namiectach/ iako we dni swia-
theczne. A mowitem przez proroki/ y iam
widzenie rozmnożył/ y w rece Prorockiej
iestem przypodoban. Jest w Galaad Baw-
wan był/ teowc poprosnicy w Galgat wo-
tom ofiarowali. Bo y otcharze ich/ iako
kopy po zagoniach na roli.

Deute: 12.

14.

Gene: 28.

Wcielt Jakob do krajiny Syriey/ y sluszył
Izrael za żone y dla żony pasterzode. A zas
przez Proroka wywiódł Pan Izraela z E-
giptu: y przez Proroka zachowan iest Au-
gniewu mie pobudził Efraim w gorzko-
ściach swoich/ a krew iego nań przyszedł/
a zelżywość iego przywróci mu Pan iego.

Cap: 13:

Omawia Bawo chwalswa Efraimowe/ y Efra-
ma za nie na koncu o szajemu smierci piekielney mac-
danie.

Eymowit Efraim/ strach za-
diał Izraela: y zgrzeszył w Ba-
at/ a umart. A theraz iessze
przydali ku grzeszeniu: A uczy-
nili sobie Boga włanego z srze-

Isaie: 46.

Ezech: 16.

Osee: 2.

bra swiego/ na podobienstwo Bawo-
now/ sprawa rzemieśnicza to wssytko iest.
Tym oni mowia/ ofiaruycie ludzie/ ciel-
com modte dajac. Dla thegoz beda iako o-
biok żarankowy: y iako rosa wtrzenna prze-
chodzaca/ iako proch od wichru pochwy-
cony z gumná/ y iako dym z kominá. Ale ia
Pan Bog twoy z ziemi Egipskiej: a Bo-
ga chyba mnie niezwiesz/ y zbawiciela nie-
masz kromia mnie. Jam cie poznat na pu-
sczey/ w ziemi spustoszałey. Przy pastwi-
skach swoich napelnili sie/ y nasyćili sie: A
podnieśli serce swoje/ a zapamiętali mie. A
ia bede im iako Lewica/ iako Rys na bro-
dze Asyryjskiej. Zabiegne im by Niedz-
wiedzica gdy iej zabiora niedzwiedzi/ y

Exodi: 20.

Deute: 8.

Deute: 20.

rostać

Gzeass.

roztargam wnetrza watroby ich: y strawie
ie tham iako Lew / zwierz polny rosthars
ga ie.

6.22. Zatrącenie twoje Izraelu / thylko wem
nie iest rathunek twoy. Gdzieś iesth Krol
twoy: iesli kiedy nawiecey teraz niech cie
wyswobodzi / we wssystkich miesciech two
ich: (gdzieś oni) sedziowie twoi / o ktho
ryches mowit: Day mi Krole y Kriazetha.
Reg: 8. Dam ci Krola w popedliwosci moiey / a
odeyme w zagniewaniu moim. Zwiaza
na iest nieprawosc Efraimowa / zataio
ny grzech iego. Bolesci niewiasty rodzacey
prizyda nan / on iesth syn niemadry. Abo
wiem teraz niestanie w starciu synowski
Z reki smierci wybawie ie / od smierci od
kupie ie: bede smiercia twoia o smierci /
kasaniem twoim bede o pietko / pocteha
skryta iest od oczu moich. Bo on bedzie mie
dzy bracia dzielit: a przymiedzie wiatr za
cy Pan s puszczy przychodzacy: y wysusy
promienie iego / a spustossy zdroy iego / y on
rozstarga skarb wsselt iego naczynia poza
dlivogo.

Cap: 14.

Upomina Izraela ku nawrocciu do Boga sw
go / Kciemu ie przywodzi obietnicami wielu a obse
rych dobrych rzeczy.

~~~~~

Jech zaginie Samaria / iz ku
gorzkosci pobudzila Boga swo
iego: od miecza niech zgina /
dziathki mate ich niech beda
roztraceni / a brzemiennie ie

niech beda rosciete. Nawroc sie Izraelu ku
Panu Bogu two: Bos upadl w nieprawo
sci twoiey. Wezmiacie s soba slowa / a na
wroccie sie ku Panu: mowcie mu: Odeym
wsselta nieprawosc / a przymi dobro: y od
damy cielce warg nassych. Asur nas nie
zbawi / na konie nie wsiadziemy: ani be
dziem wiecey mowic / Bogowie nassy spra
wy rak nassych: Bo sienad onym ktory w to
bie iesth osirociatym smilnie. Vzdrowie
potharcia ich / bede ie dobrowolnie mito
wat: Bo sie odwrocila popedliwosc moia
od nich. Bede iako rosa Izraelowi / bedzie
s siebie wypuszczajc pto iako Lilia: y pusci
sie korzen iego iako Libanu. Poyda wzgo
re galesi iego / y bedzie iako Oliwa ozdoba
iego: a wonnosc ie by Libanska. Nawro
ca sie kthorzy siedza w cienu iego: beda sie
zywic pszenica / y rozrostha by winnica: pa
miatka iego iakoby wino Libanskie. O Ef
raim kciemusiny wiecey Batwany: Ja
wyslucham / y bede go ia sprawowat iako
Jodit zielona: ze mnie owoc twoy nalezion
iest. Kto iest mady: a zrozumie te rzeczy:
rozumny / a bedzie wiedzial te rzeczy: Bo
sa proste drogi Panskie / a sprawiedli
wi beda nimi chodzic: Ale prze
shepce obala sie na nich.

4. Reg: 17.

Hiere: 18.
Ezech: 18.
3. Reg: 12.

Koniec Gzeassa Proroka.

Joel.

Proroctwo Joela Proroka.

Joel Prorok pisse o spustoszeniu ziemie Judskiej czter
mi plagami: Uspominając aby sie ku Panu Bogu lud Żydowski nawrócił.
Ma Kapiut 3.

Cap: 1.

Joel okazując ceteris plagi Ekhoremi młada był
Judski ziemie sławna / wspomina a nawisecy Kaptan
ny ku płaczu / postowi / y modlitwam / lnuąc ihs y
sam takiego spustoszenia ziemie.

Słowo Pán /
kie Ekhore sie stá
to do Johela syná
Sfathuelowego.
Sluchaycie tego
stárcy / á bieracie
sobie wossy wossy
co mieścacie
ná ziemi: Jesli sie
tho stháto zá dni

wásshych / ábo zá dni oycow wásshych: Wád
to iesscey synom wáshym powiadaaycie / á sy
nowie wáshy synom swoim / á synowie ich /
rodzáiowi drugiemu. Ostatek czego nie
ziádtá gesienicá / doiádtá sáráncza: á czego
nie doiádtá sáráncza / ziádt chryszczy / á oštá
tek po chryszczy rdzá stážitá: Oucúcie sie

Exodi . 10.

piyáni / płaczące / á rzewniéie wossyscy ktorzy
piyecie wino w słodkości: Boć zgineto od
vst wásshych. Abowiem naród wtárgnat w
ziemie moie / mocny y niezliczony / zeby ie
go iáko zeby Lwiecy trzonowe iego / iáko v
młodego Lwieciá. Potożył winnice moie
pustynia / á figowe drzewo moie obtupil:
obnáżywossy odart ie / y zárzucil / zbieláty gá
tezi iego. Płacz iáko Pánná przepásaná
worem nád meżem młodości swoiey. Zági
netá obiátá zbożná y nápoyná z domu Pán
skiego: Zátowáli Káptani sluzebnicy Pán
scy. Spustossona iest kráiná / plákátá ziemiá
iż portoczona iest pszenicá / pomiespane iest
wino / potechnat oley. Záwssydzili sie ora
cze / kwilili winogrodnicy / nád zbożem /
winem / y ieczmieniem / iż zgineto jniwo z
rol. Winnicá záwssyhdzona iest / y figowe
drzewo schorzáto: Ziárnište iábitá / y páł
má / y iástoń / y wsseltie drzewá polne / po
schty: bo wyschtá iest rádość od synow ludz
kich.

Deute. 1.

Przepáście sie á płaczące Káptani / rze
wno płaczące wy co sluzycie v oltarzú: W

ndzicie

Joel.

11.26
12.18
nidoście / leście na worze służebnicy Boga
moiego / boć zginęła z domu Boga wásse
zbożna y napoyna ofiara. Poświęcaćcie
post / z żowcie zbor / zgromadźcie sbaire
wszystki obywatele ziemie / do domu Boga
wássego: wotaycież do Pana / ach / ach / ach
bniowi: boć już blisko jest dzień Pański / a iá
koby spustoszenie od mocnego przyjdzie. A
zaż nie przed wássemi oczyma potármy za
ginęły z domu Boga násszego / wesele y roz
radowanie: Pogniły dobytek i w gnoiu swo
im / zburzone sa stodoły / rozmiotane sa spi
żarnie: bo pohánbiona jest pszenica. Przec
iężat dobytek / rycząły trzody sbaída: Bo
nie máia pástwy: Ale y trzody owiec wygi
nety. Ktobie Pánie wotac bede: ábowiem
ogień poiadt co pieknieysse rzeczy na pu
szy / á ptomien popalit wszystkie drzewa k
riny. Ale y bestie polne iáko plác kthory prá
gnie dżdża nie mátego / wżgladali do cie
bie: bo wyschły sbauidnice wod / á ogień po
żart co pieknieysse rzeczy na puszczy.

Cap: 2.

Raze oznamieł thaba przyście nieprywatelstie y
przywozi lud ku pokucie / á náwroconym wielkie
posfortuniená wssam obicnie.

13.1
14.5
Rabcie w trabe ná Syonie / z
placze krzyczcie ná swietey go
rze moiey / niech sie záfrásia
wszystcy obywatele ziemie: Bo
przychodzi dzień Pański / á już
blisko jest / dzień ciemności y mroku / dzień
chmurny y wichrowaty: Jáko zorza rozpty
nęta sie ná gorami / ceak lud mnogi y mo
cny. Nie byt mu podobny od poczatku / y po
nim nie bedzie do lath rodziá á rodziá. A
przed obliczym iego ogień pożyraacy / á za
nim wypalaacy plomien: Jáko v ogrod ro
stosy ziemia przed nim / á zánim pustynia
puszczy: áni jest kthoby przed nim vcielt.
Jáko by pożyżenie konstie pożyżenie ich: á
iáko by iezdni rák pobieža.

Jáko tártoth wozow ná wierzchu gor
wyskocza / iáko ssum plomienia ognia pala
cego slome / iáko lud mocny gotowy ku bo
jowi. Od oblicza iego beda dreczeni ludzie
wszystkie twarzy obroca sie w gárntec. Já
ko mocni pobieža / iáko meżowie wotenni
wskocza ná mur: Meżowie po drogach swo
ich beda chodzie / á nie vsthapia od sciezek
swoich. Zaden brátá swego nie bedzie ci
snat / wszystkie swym torem beda chodzie: Ale
y okny beda wypadać / y nie scuka sie. Do
miasztá wnida / po murze beda biegać: ná
domy wsthapia / okny beda wiazić / by zlo

dziele. Od oblicza iego zádrzata ziemia /
zruszy sie niebiosá: Stoiace y kriezye zá
mity sie / y gwiazdy záwsciagnety iásnosci
swoey. A Pan dat gtos swoy przed obliczym
woyska swoe / bo bázro wielkie sa obozy ie
go / iá mocne / y czyniace slowo iego. Albo
wiem wielki jest dzień Pański / á bázro strá
sliwy: A ktoż go znoši: A ták teraz to mó
wi Pan: Náwroćcie sie do mnie w zupeł
nym sercu wássym / w poscie / y pláczu / y w
rozzerwieniu. A rodzieraycie serca wásse:
á nie sstáhy wásse: á náwroćcie sie do Pana
Boga wássego: Boć jest dobroclivy y mi
losierny / cierplivy y mnogiego milosier
dzia / y káiacy sie ná zloscia. A kto to wie
náwroćci sie / y odpusćci Bog / y zostawili
po sobie stogosláwienie: Zbożna y napoy
na ofiara Panu Bogu nássemu. Trábie
w trabe ná Syonie / poświęcaćcie post / z
zywaycie zbor / zgromadźcie lud / po
święcaćcie koscioł / zbieraycie stáre / zgro
madźcie dziatki máte / y te kthore iestce
przy piersiach: niech wynidzie oblubienie
z lojá swoe / á oblubienica z namiotu swoe.
Miedzy kruká á miedzy oltarzem / beda
plácać Káptani służebnicy Pańscy: á beda
mowić / Przepusć Pánie / Przepusć lu
du twemu / y nie daway dziedziectwa twe
go ná vraganie / by nád nimi mieli páno
wać narodowie. Czemuz mowia miedzy lu
dmi / Gdzież jest bog ich: Rozzálit sie Pan
ziemie swoiey / y przepusćci ludu swemu. A
odpowiedzial Pan / á rzekł do ludu swego:
Oto ia zesle wam zboze / y wino / y olej / y be
dziecie iemi nápełnieni / á nie dam was
wiecey ná posmitech miedzy narody. A te
go ktory od putnocy jest / dáleko odjone od
was: á wypedze go do ziemie bezdrozney y
puszcy / oblicze iego przeciw morzu od w
schodu / á ostaték iego áz do Morzá ostat
niego: y wznidzie smrod iego / á wsthapí
zgnitosć iego / iá pyśnie czynit. Nie boy sie
ziemia / rozráduy á wesel sie: boć wielmoż
nie Pan vczyni: Nie chćteyćie sie bać zwie
rzetá (tey) krainy / boć wzrosly slićności
puszczy / boć drzewo przynislo owoc swoy
drzewo figowe y winnica dáty vzytek swoj
A synowie Svonscy ráduyćie sie / y weselcie
sie w Pánie Bodge wássym: bo wam dat
náuczyciela sprawiedliwosci / y káze spásć
do was dżdżowi zárántowemu y wieczor
nemu iáko y spoczatku. A beda gumna ná
pełnione zbozym / y beda prásy optywać wi
nem / y oleiem. A náwetuie wam lat ktore
poiadtá sáráncza / chrzascz / y rdzá / y gasie
nica: moínosć moia wielká kthoram zeslat
ná was. A bedziecie iest vzywáiac / y bedzie
cie násseni: á bedziecie chwalić imie Pá
ná Boga wássego / kthory swámi dziwne

Joel. 3.
Matth: 24

Deute: 4.
30.

Psal: 85.
108. 4.
3.

Joel. 1:

1. Cor: 7.

Deute: 32.

Leuiti: 26.
Deute: 11.
18.

Nume: 11
Isaie: 44
Ezech: 36
Afor: 2.

Roma: 10

rzeczy uczynił / y nie będzie lud mój pohań-
bion na wieki. A będziecie wiedzieć iż w po-
środku Izraela ja jestem: A iż ja Pan
Bog was / a nadei niemam wiecy: y nie be-
dzie pohańbiony lud mój na wieki.

A stanie się potym / wyleje ducha moiego
na wszelkie ciato: a beda prorokować syno-
wie waszy / y corki wasze: Starcowie waszy
beda mówić sny / y młodziency waszy beda
wizye widać. Ale y na slugi moje / y na sluz-
bnice moje / w one dni wyleje ducha moie-
go. A uczynie cuda na niebie / y na ziemi /
krew / y ogień / y páre dymowa. Stoićcie się
we cmy obroci / a kriejcie w krew: pierwey
niżli przydzie Pański dzień wielki y strasli-
wy. A będzie: każdy ktoryby wzywiał imie-
nia Pańskiego / zbawion będzie: Bo na go-
rze Syonskiej / y w Jeruzalem / będzie zba-
wienie / iako powiedział Pan / y w zostat-
kach ktore Pan wzowie.

Cap: 3:

Grozi Pan wielkie utrąpienie poganom / ktory
lud jego dręczyli / a je ie miał sadzić w padole Joia-
b / studnicą z domu Pańskiego wyniosie / y żydow-
ka ziemia wiecznie będzie mieszkana.

Bowiem oho w one dni / y na
on czas / gdy nawroce wiecie-
nie Judskie / y Jerozolimskie:
zgronadze w szychkie narody /
y zwiodecie do padolu Jozá-
ffat: y bede się tam snim gadać o ludu mo-
im / y o dziedziczkach moim Izraelskim /
ktore rozproszyli między narody / y ziemię
moję podzielili. A o lud mój rzucali los:
dali dziecie do nierzadnego domu / a dzie-
weczke przedali za wino aby pili. Ale co-
nnie zwami Tyrze / y Sydonie / y w szychki
gránico Palestynska: y zali się wy nadem-
na pomścić: A iesli się wy nademna pom-
ścić: bázro rychto odwetnie wam na glo-
we wasze. Abowiem srebro moie y złoto za-
braliście / y pozadliwe y co cudnieysze rzeczy
moie / w niesłuchcie do bożnic waszych. A
syny Judskie / y syny Jerozolimskie przedali-
ście synom greckim / abyście ie co nádały

Ezech: 26
17. & 18.
Amos: 1.

wyrzucili od granic ich. Oto ja wzbudze
ie z miejsca onego na ktoreście ie zaprzeda-
li: a obroce od plátche wasze na głowe wa-
sze. A zaprzędam syny wasze / y corki wasze
przez rece synow Judskich: a zaprzęda-
dza ie Sabeyczykom narodowi bázro da-
lekiemu / iż Pan tak mowił.

Stoićcie to między narody / poswiacay-
cie wojne / zbudźcie dusze a vdatne: Nie-
chay wstapia / niech przystepia / w sychkie
meżowie wojenni. Zkniecie plugi wasze na
miecz / a moriki wasze na wtoczenie. Sta-
by niechay mowi / że ja ieshem mocny.
Wystocźcie / a przydźcie w sychkie narodomie
okoliczni / y zbierzcie się. Tham ka je po-
ledz Pan dużym meżom thwoym. Wiech
powstana / y wstapia narodomie do pado-
lu Jozáffat bo tam bede siedział / zebym
sadzil w sychkie narody okoliczne. Posli-
cie sierpy / bo się już dostato żniwo: Chodz-
cie / a zeydźcie / boć już pełna iest prása /
przelewa się z pras: bo się rozmnożyła
złość ich. Lud / lud / w padole Rozsiekánia.
Bowiem blisko iest dzień Pański w padole
Rozsiekánia.

Stoićcy kriejcie się / y gwiazdy
zawściagnety blasku swego. A Pan z Si-
onu będzie ryczał / y z Jeruzalem wyda głos
swoy: a zrusza się Niebá y ziemiá / a Pan
przedsię nadzieia ludu swego / y mocność
synow Izraelskich. A będziecie wiedzieć iż
ja Pan Bog was / mieszkający na Syonie
na gorze swietey moiey. A będzie Jeruza-
lem swiete / a obcy niepożyda przez nie wie-
cey. A stanie się w on dzień / będzie zgor-
ka páć słodkosć / z pagorkow popłynie mleko
a w sychkiemi szrodty Judskimi póci-
wody: a studnicą z domu Pańskiego wy-
nie / a odwilży strumień Cierniowy. Egip-
w spusthosseniū będzie / a Joumea puszcz-
zatrącenia: za to iż nieprawie czynili prze-
ciwo synom Judskim / a przelewali krew
niewinna w ziemi swoiey. A w żydowskie
ziemi na wieki będzie mieszkano / y w Je-
ruzalem do rodziain a rodziain. A o-
czyścicie krew ich: ktorymi był nie
oczyszcił: a Pan będzie prze-
mieszkawał na Syonie.

Hiere: 50
Abdiels.

Isaie: 2.

Apoca: 14

Joelis: 2.
Isaie: 13.
Hiere: 25
Amos: 1.

Amos: 9.

Hiere: 46
Hiere: 49

Koniec Goela Proroka.

Prorocstwo Amosa Proroka.

Then piſze o złoſciach Żydowskich y Pogańskich / O przyſzłym gniewie y pomſcie Bożey : nawodzi ku poſtacie : y opowiada na prawnienie konieczne. Ma Kapitul: 9.

Cap: 1.

Ciaſ prorokowania Amosa Proroka / pomſtba Paſſa na krainy Damasku / Filistynow / Tyru / Idumey / y synow Ammon.

Słowá Amos / który był mie dzy pászherzmi Thelue: Echore widział nád Isráelem zá dni Ozyasá Krolá Judského / y zá dni Jeroboamá syná Joasá Krolá

Isráelskiego / a przed dwiema lách drzenia siemie. A rzeki: Pan z gory Syonu będzie ryczał / a z Jeruzalem wyda głos swoy: A rzewno ptałaty ochedożne rzeczy pászterkie y wygorzał a wysecht wierzch Karmelu.

To mowi Pan: Nád trzemi sprosnemi złoſciámi Damáſſkowemi / y nád cztermi mienáwrocego / przeto iż mtočili żelázne

mi wozy Galáad. A zesle ogień ná dom Azaelow / y požrze domy Benadabowe. A z tre regiel Damáſſkow: y wytráce przemieſſkawatacego z pola Batwáſkiego / y trzymáiacego berto z domu roſkoſſy: a będzie przeniesion lud Syryjski do Tyrenen / mowi Pan.

To mowi Pan: Nád trzemi sprosnemi grzechy Gazey / y nád cztermi nie náwroce tey: przeto że przeniesli wieſzenie doſko náte / aby ie zámkneli w Idumey. A zesle ogień ná mur Gazey / y požrze domy iego. A wytráce obywatela z Azotu / y trzymáiacego berto z Aſſáloná: y obroce reke moie nád Aſſáron / y wyginie oſtáthet Filistynow / mowi Pan.

To mowi Pan: Nád trzemi sprosnemi grzechy Tyru / y nád cztermi / nie náwroce go: przeto iż zámkneli wieſzenie doſko náte w Idumeiey / a nie wspomnieli ná przymierze bráterskie. A zesle ogień ná mur Tyrski / y popali domy iego.

To mowi Pan: Nád trzemi sprosnemi złoſciámi Edom / y nád cztermi / nie ná

Zacha: 9.

Ioelis: 3:

3. Reg: 5.

Abdielis: 1.

Niele: 4.

Amos.

Gene: 27.

wroce go: przeto iż prześladowat mieczem brata swego / y zgwatcił miłosierdzie iego y dzierżat długo pierzchliwość swoie / a za gniewanie swoie miał w sobie aż do końca. Spuszczę ogień na Themán / a popali domy Bozry.

Hiere: 49.

Ezech: 21.

25.

Tho mowi Pan: nąd trzemi sproszeni grzechy synow Ammon / y nąd cztermi nie nawroce go: przeto iż rozcinat brzemien ne w Galaad ku rozprzeszczeniu granic swoich. A podniece ogień na murze Rabba / y pożrze domy iego w krzyżeniu w dzień wojny / y w wichrze / w dzień zruszenia. A poydzie Melchon do wieżienia sam: y kriażetá iego spotu / mowi Pan.

Cap: 2.

Pomsta pánka nąd Moab / Juda / y Jsráelem / a tym grozi takowe wytrácenie ktoremu wyrę niebada mogli / je wżiawşy wielkie dobrodziejstwa od páná / niebyli tego wdzięczni / a owşan sákon iego odrzuca.

Isaie: 15.

15.

Hiere: 48.

Ezech: 25.

Az mowi Pan: Wład trzemi złościami Moab / y nąd cztermi y nie nawroce go: przeto że spalił kości krolá Jdumeykiego aż na popioł. A spuszczę ogień na Moab / y pożrze domy Karyoth: y zdechnie od dzwieku Moab / od brzmienia traby: a wytráce sedziego z poszrodku iego / y wşyştie kriażetá iego wybię snim pospotu / mowi Pan.

Michae: 1.

Tho mowi Pan: Wład trzemi sproszeni grzechy Judskiem / y nąd cztermi nie nawroce go: przeto że odrzucił zakon Pánki / y przykazania iego nie strzegł: bo ie ofukałi Báltwánt ich / za ktoremi byli odesli oycowie ich. A spuszczę ogień na Jude / y wypali domy Jerozolimskie.

Tho mowi Pan: Wład trzemi sproszeni grzechy Jsráelskimi / y nąd cztermi / nie nawroce go: za tho iż przedat za Srebro sprawiedliwego / a wboiego za bory. Kto rzy strufáia báztey niż proch ziemski glos wy wbożuchnych / a drogi pokornych ludzi thepia: a syny ościec iego sli do dzieweczki / aby zgwatčili świathe imie moie. A ná sárách zastáwnych legáli wedle kódego oltarzá: y wino potepionych pijáli w domu Boga swego. Gdyżem iá wykorzenit Amorreńsá od oblicza ich: ktorego wysokość / (bytá iáko) wysokość Cedrow: byt też dużym iáko Dab: a ia shtarlem owoc iego ná wierzchu / a korzenie iego z dotu. Ja iesiem kthorym wam tho spráwił abyście wysli z Egiptu: y wodzilem was po puszczey czterdzieści lat / abyście osiedli ziemie

Nume: 21.

Deute: 2.

Nume: 13.

Exodi: 14.

Deute: 18.

Amorreńsow. A wzbudzilem (niektóre) z synow wáşşych ná Proroki / y z młodzińców wáşşych Wázareyczyki: a za nie chát iest synowie Jsráelscy / mowi Pan: A synow wáşşycie Wázareyczykom wino: y pro rokom rośkázowálicie / ták mowiac: Nie prorokuycie. Otoż ia bede zgrzytał ná was iáko wíec strzypi woz bázro nátożony siá ná. A zginie wćiećká od pretkiego / a mocny niebedzie miał sily swoiey / y duży nie zbawi dusse swoiey: a ten co trzyma łut nie ośthoi sie / y pretki niezáchowafie nogámi swemi / ani ten co wsiada ná koniá záchowa dusse swoiey: y smátęgo serca máż / mie dzy mocnemi nági wćiećże w on dzień / mowi Pan.

Nume: 1.

Hiere: 1.

Cap: 3.

Pomsta Boga ná lud Jsráelski / je drogi Bóg potrafił / y o skáżeniu ich Báltwánów.

Słuchaycie słowa Pánkiego / ktore mowił Pan o was synowie Jsráelscy: o wşyştym národzie kthorym wywiodł z ziemie Egiptskiej / mowiac: Jedomu tyłko was poznat ze wşech narodow ziemskich: a przeto theż náwiedze ná was wşyştie niepráwośći wáşse. I zaś beda dwa pospotu chodzie / niebedali stworni a zgodni: A zaś bedzie Lew ryczał w lesie / chyba żeby miał łup swoy: I zaś Lwie wyda glos z łojstká swego / iesli czego niepoima: Zali wpádnie ptak w sidło zastáwione ná ziemi / bez ptáśniká: Odeymali sidło z ziemie pierwey niż co wwiążnie: Gdy traba zábzmi w mieście / zaś sie lud nieprzeleknie: A zaś bedzie co ztego w mieście / ktorego Pan nieuczyni: Abowiem nie uczyni Pan Bog słowa / aż pierwey obiawi rhamennice swoie slugam swoim Prorokom. Lew bedzie ryczał / ktoż sie niebedzie bał: Pan Bog mowił / Ktoż niebedzie prorokował:

Deute: 4.

Job: 6.

Ogłassaycie to w domiech Azotskich / y w domiech ziemie Egiptskiej: a mowcie / zchodźcie sie ná gory Samárijskie / a ogłassaycie kálenstwámnogie w poszrodku iey / y te co potwarz cierpiá w tájemnych gmachách iey. A nieumieli czynić nic práwego / mowi Pan: Skárbiac niepráwość / y wydárkti w domiech swoich. Przetoż tho mowi Pan Bog: Wćisniona y obleżona bedzie ziemia: y bedzie z ciebie zdárta moc twoia / a rozerwane beda domy twoie.

To mowi Pan / Jáko gdy by wyrwał pástherz z páśczęti Lwiey dwie goleni / álbo kray vchá: ták beda wyrwáni synowie Jsráelscy

Jsráelscy

Amos.

Reg: 16.
17.

raelscy ktorzy mieszkali w Samariyey / w
kacie tożka / y na koldrze Damaskowey.
Stuchaycie / a oświadcaycie w domu Ja-
kobowym mowi Pan Bog wszech zasthe-
pow: iż w on dzien / gdy pocine nawiedzac
przestępstwa Izraelskie / nawiedze y nań / y
na oltarze Bethelskie: a beda obcięte rogi
y oltarza / y wpadna na ziemie. A starze
dom zimny z domem letnim / a zagina do-
my z koscí sloniowych / y beda rozmiotane
wiele domow / mowi Pan.

Cap: 4.

Grosi jonám ludzi mornych / pod imieniem Xrow /
grojba chce przywieść syny Izraelskie ku nawroce-
niu do páná Boga swego.

Luchaycie słowa tego Xrowy
tłuste / kthore iestescie na go-
rze Samariyskiej: ktore potwa-
rzacie niedostateczne / a przeta-
mniecie w bogie: kthore mowi-
cie pánom wáśym / przynieście a bedzie-
my pić. Przysięgi Pan w Swiatnicy swo-
iej / że oto dni przyda na was / a beda was
podnosić na drzewcach / a ostaki wáśe w
gárnach wróciacych. A z skrytemi dzurá-
mi wynidzie iedna do drugiej / a bedziecie
wyrzucone do Armon / mowi Pan.

Luc. 16.
Reg: 12.
Ex. 4.
Ex. 9.
Ex. 12.

Chodźcież do Betel / czynicież chám nie-
cnotliwie: do Gálgála / a rozmnażaycie
przestępsstwo: y ofiaruycie poránu ofiary
wáśe / przez trzy dni dziesięciny wáśe. Of-
fiaruycież też z kwásonego chwate: a názy-
waycie dobrowolne ofiary / y zwiásthuycie:
boście te^o chcieli sñnowie Izraelscy / mowi
Pan Bog. Stadze y ia dalé wam stretwie
nie zebow we wszech miásthach wáśych / y
niedostatek chleba po wszytkich miestach
wáśich: a nie nawróciliście sie do mnie / mo-
wi Pan. Jam też zakázal dździowi do was
gdyż iestcie trzech miesiecy niedosthawáto
do żniwá: y dździem ná iedno miásto / a ná
drugie miásthó nie puścitem dźdza: iedná
część dździem iest polána / a część ná ktho-
ram dźdza nie dá / vschta. A zessly sie dwie
albo trzy miásta do iednego miásta aby pili
wode / y nienáycili sie: a nie nawróciliście
sie do mnie / mowi Pán: Karátem was wiá-
trem palacym y rdza / mnosthwo ogrodow
wáśych / y winnic wáśych / Oliwne sády
wáśe / y figowe ogrody wáśe gasienicá
obiádtá: a nie przywróciliście sie do mnie /
mowi Pan. Poslátem ná was mor ná dro-
dze Egipskiej / pobitem przez miecz mto-
dzieńce wáśe / aż do poimánia kóniow wá-
śych: y kázatem wstąpić smrodom obozow
wáśych w nozdrzá wáśe: a nie przywróci-

Luc. 11.
Ex. 20.
Ex. 14.
Ex. 18.

liście sie do mnie / mowi Pan. Wyróci-
tem was / iáko wyrócił Bog Sodome y
Gomore / y stáliście sie iáko gównia por-
wána z ognia / y nie nawróciliście sie do
mnie / mowi Pan.

Gene: 19.

A przetbo choć iuż uczynie Izraelu: A
gdyć cho iuż uczynie / nágotuyście wynić w
droge przeciwko Bogu twemu / o Izraelu
Bo otho ten kthory czyni gory / y stwarza
wiáthry / y oznaymia człowiekowi wyrok
swoy / kthory czyni zárántowa mgie / y cho-
dzi po wysokościach ziemskich: Pan Bog
zastepow imie iego.

Cap: 5.

Salute wpađu Izraelskiego / wywáiac te ku skut-
ku páná Boga / aby ták mogli wśe karania ná grze-
chy swoje / odrzucić od siebie ich swietá y ofiary.

Luchaycie tego słowa / kthore
ia ná was podnosse żatobnego
nárzekánia. Dom Izraelski
vpadł / a nie wstora by miał
powstać. Pánna Izraelska po-
rzucona iest ná ziemie swoje / niemá ktho-
by ia podniosł. Abowiem to mowi Pan
Bog / W miescie z ktorego wychodziło ty-
siac / zostánie w nim iedno sto: a z kthorego
wychodziło sto / zostánie w nim tylko dzie-
sieć / w domu Izraelskim.

Bo to mowi Pan Bog domowi Izrael
skiemu / Szukaycie mie a bedziecie żyć. A
nie szukaycie Bethel / y do Gálgála nie
wchodźcie / y do Berzabee nie poydziecie:
bo Gálgála poimáne bedzie powiedziono /
y Bethel bedzie niepożyteczne. Szukaycie
Pána / a badźcie żywi: by lepak nie gorzał
iáko ogień dom Jozefow / y spáli / a nie be-
dzie kthoby zagásił Bethel. Ktorzy obraca-
cie w piotun sad / y sprawiedliwosc ná zie-
mi zostawiacie. Ktory czyni woz niebieski
y inegwiazdy (tego szukaycie). Ktory ob-
raca cmy w iásne záranie / y kthory odmie-
nia dzien w noc: kthory wzywa wod Mor-
skich / y wylewa ie ná oblicze ziemie: Pan
imie iest iego. Ktory sie všmiecha spustofe-
niu od mocnego uczynionemu / a spustho-
ssenie ná mocarza przynosi. W nienawiś-
ci mieli tego kthory ie karat w bronie / a te-
go kthory doskonále rzeczy mowił / w obrzy-
dnosci mieli. A przeto iżeście rozdierali
między soba w bogiego / y korzyśc co lepšo
bráliście od niego: domy z kámiénia kwá-
drathowego budowác bedziecie / a nie be-
dziecie w nich mieszkáć: Winnice náymil-
sze bedziecie seżepić / y nie bedziecie snich
winá ich pić. Dom poznat wiele sprosnych
złosci wáśych / y duze grzechy wáśe: Nie-

Iob. 9.

Amos. 9.

Deute: 28.

Zopho: 1.

Exodi: 23.

przyjaciele

Amos.

Micha 3.

Psal: 96.

Roma: 12.

Deute: 17.

Hiere: 30.

Ioclis: 2.

Zopho: 1.

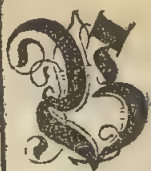
Hiere: 7.

przycięciele sprawniebliwego / bioracy dary
a v bogie tlumiac w bronie. A dla te^o rostro
pny bedzie won czas milczat / bo czas zly
iest. Szukaycie co iest dobrego a nie co zle
go / byście byli żywi: y bedzie Pan Bog za-
stepow swami / tak iakoście mowili. Niey
cie zle w nienawiści / a miluycie co dobre-
go / a osadzaycie w bronie sady: Owa snadz
smituie sie Pan Bog zastepow nad ostat-
kami Jozeffowemi. A przeto to mowi
Pan Bog zastepow panuiacy / po wssyst-
kich vlicach ptacz: a po wssystkich miejscach
ktore sa zewnatrz bedzie mowiono / Biada
da / Biada: A wzowa Oracza ku jatości /
y ku placzliwemu narzekaniu the ktorzy
vmieia ptakac. A po wssystkich winnicach
bedzie ptacz: bowiem poyde posrzedkiem
ciebie / Mowi Pan.

Biada pozbawiacym dnia panskiego:
Coż wam po niem: dzien then panski / cie-
mnosci a nie swiatlosc. Jako gdyby vcie-
kat maz przede Lwem / a napadlby na Nie
dziedzic / a wssedwby do do^o / podparlby
sie na sciane / y vklaslby go Waz. Jaz
nie ciemnosci dzien panski / a nie swiat-
losc: y mrok / a nie blask w nim: Nam wnie
nawisci / y odrzucilem swieta wasser y nie
bede przyjmowal woniew zborow waszych:
co iesli mi bedziecie offiarowac zupelne of-
fiary / y darow wasser nie przyjmie: y na of-
biennice tucznych rzeczy wasser nie wey-
srze. Odeym odemnie zgiekl pieśni twoich /
ani piosnek Regatorow twoich bede sluchal.
A oblawiony bedzie iako woda Sad: a spra-
wiedliwosc iako strumien mocny. Jaz es-
cie mi offiary z bydlat y z maki offiarowali
na puszczey przez czterdzieści lath / domie
Izraelsti: y nosiliscie namiot Molochowi
Bogu waszemu / y obraz batwanow wa-
ssych / gwiazde Boga waszego / ktoryches-
cie sobie naczynili abyście im czesc a chwa-
te dawali. A przeto kaze sie wam prowa-
dzic za Damass / mowi Pan / Bog zasthe-
pow imie iego.

Cap: 6.

Geon Pan pyssnym / y rostossnym / zatracenie / y za-
prowadzenie pospolu y z innym ludem Izraelstim / kto
tego sie pycha brzydzi.

Jada wam ktorzy iesteście bo-
gaci na gorze Syon / a duffa-
cie w gore Samariyska: Co
czelnierzy / a gtowy ludzi / w-
chadzaiacy z wielka pompa
do domu Izraelstio. Jozciez do Chalanne
y ogladaycie / a z tad idziecie do Emath wiel-
kiego: y wstapcie do Geth Palestynskiego /

y do co lepszych Krolesthw ich: iesli ierissa
iest granica ich niz granica wasza: Ktorzy
iesteście odtaczeni na dzien zly: y przybliza-
cie sie do stolca nieprawosci. Ktorzy spi-
cie na lozach Stoniowych / y buiacie w po-
scielach waszych: ktorzy iadaacie baranka z
trzody / y cielce z posrzedku stada. Ktorzy
przyspiawawacie przy Arsie: Jakoby Da-
wid zdato sie im zeby mieli instrumenty roz-
maitcy muzyki. Pijac wino z czas / y co le-
psza mascia namazani: a nie sie nie vialili
z zetrzenia Jozeffowe. A przeto teraz po-
rowadza sie na przodku przeprowadza-
iacych sie: y bedzie obiethe spiknienie buy-
nych.

Przyslagi Pan na dusze swoje / Mowi
Pan Bog zasthepow / Barzo sie brzydze
pycha Jakobowa / y domy iego mam w nie-
nawisci / y wydam miasto z obywatelmi ie-
go. Zostanieli dziesiec meow w jednym do-
mu / y ci pomra. A wezmie go bliski iego / y
spali go / aby wyniosl kosci z domu: y rze-
cze onemu ktorzy we wnetrznych gma-
chach iest / zali iestcie kto przy tobie iesth:
A odpowie / Koniec iesth. A rzecze mu /
Milcz / y nie wspomina imienia panskies-
go. Bo oto Pan przykaza / y starze dom
wietssy vpadl / a dom mniessy zrylowanim.
Jaz moga konie biegac po skarach / albo
mozeli byc orano Barotmi: Jescie obro-
cili sad w gorzkosc / a owoc sprawniedli-
wosci w piotun. Ktorzy sie kochacie wni-
czym: ktorzy mowicie / Jaz esmy nie w mo-
cy nassey wzeli sobie rogi: Abowiem otho-
ia wzbudze na was domie Izraelsti / mo-
wi Pan Bog zasthepow / narod: a zetrze
was od wescia Emath / az do strumienia
puszcze.

Cap: 7.

O zawiadzeniu do wiestenia ludu Izraelstiego / Ja-
ko Batwansti Ariadi odganiai proroka aby niepro-
rokowal / a iako mu na to odpowiedz dal

O mi ukazal Pan Bog: A oto
tworca saranczey na poczatku
wschodzacych thraw wieczor-
nego dzidza / a oto po wieczor-
nym (dzidzu) postrzigacz (albo
postrzizenie) Krolewskie. A stalo sie gdy ko-
niecnie ziadla thrawe na ziemi rzektem:
Panie Boze badz miłosnym proste ciet: Ktoz
wzbudzi Jakoba / boć maluczki iest: Smi-
lowal sie Pan nad tym / y nie bedzie tego /
rzekl Pan.

To mi ukazal Pan Bog: A oto wzywaj
sadu do ognia Pan Bog / y spalit przepasc
mnoga / y ziadl pospotu czesc. A rzektem /
Panie Boze / wposkoy sie proste cie: ktorzy

wzbudzi

Amos.

wzbudzi Jakoba/ bo málucki iest: Smito-
wał sie Pan nád tym/ áley tho niebedzie/
mowi Pan Bog.

To mi też wkazał Pan Bog. A oto Pan
stoiacy ná murze potyntowanym/ á w rece
iego kiella murárska. Rzekł Pan do mnie
Co ty widzisz Amos: Rzekłem: Kielle mu-
rárska. Rzekł Pan: Oto ia poloże kielle w
pośrzod ludu mego Izráelskiego: niebede-
go wiecey thynkował. A beda poburzone
wysokosci Báłwáńskie/ y poświęcenia Is-
ráelowe beda spusthossone: y oborze sie ná
dom Jeroboámow z mieczem.

Thedy poslat Amázyás Káptan Bethel
do Jeroboáma Krolá Izráelskiego/ mo-
wiał: Sprzysięgł á spiknął sie przeciw to-
bie Amos w pośrzod domu Izráelskiego:
niebedzie modz ziemiá znosić wssystkich
mow iego. Abowiem ták mowi Amos: Od
miecza umrze Jeroboám/ á lud Izráelski
poimány bedac zaprowadzi sie z ziemi
swoiey. Rzekł Amázyás do Amosá: Thy
kchorz widzisz/ Jdy/ á wcieláy do ziemi
Judzkiej: iedzże tam chleb/ y prorokuy tam
y w Bethel niechciey wiecey prorokować:
Bo poświęcenie Krolewskie iesth/ y dom
Krolestwa iego.

Odpowiedziat Amos y rzekł do Amázy-
ása: Nie iestem Prorok/ ani iesthem syn
Procki: ále pástuchá ia iesthem wrywáiacy
figi polne. A wziat mie Pan Bog/ gdy
chodzit zá trzoda/ y rzekł Pan do mnie:
Jdy/ prorokuy przeciwko ludu memu Is-
ráelskiemu. A teraz sluchay słowa Páńskie-
go. Thy powiádasz: Nie bedziesz proroko-
wał nád Izráelem/ y niebedziesz mowit
przeciwko domowi Báłwáńskiemu. Prze-
to tho mowi Pan: Zoná twojá w mieście
bedzie nierządu pátrzyć/ á synowie twoi/
y córki twoie/ od miecza pomra/ á ziemiá
twojá powrostem bedzycie rozmierzóná: A
thy w ziemi splugáwionej umrzesz/ y Isrá-
el poimány wynidzie z ziemi swoiey.

Cap: 8.

Grozi Pan pomste ludu lákomému/ o zámieniu
stonic/ y odmienienie swiath w iálobe/ y o gło-
dzie słowa Bozego.

E mi rzeczy wkazał Pan Bog:
A oto kulká iábteczná. Rzekł:
Co thy widzisz Amos. Rze-
kłem: Kulka iábteczná. Thedy
rzecze Pan do mnie: Przysied
koniec ná lud moy Izráelski: Niedopuścze
sie wiecey bym go miał przeminąć. A beda
krzypiec zawiásykoscielne w on dzień/ mo-
wi Pan Bog: Wiele ich pomrze: ná wssel-

kim mieyscu bedzie rozrzucone mleczem

Sluchaycie tego kchorz/ zcieracie vbo-
giego/ y czynicie to aby wstali niedostháte-
czni ná ziemi/ mowiac: Kiedy przeminie
miesiac/ tosprzedamy thowáry: A Sobbo-
thá/ ochworzemy zboże: abyśmy vnniey-
szylimiary/ á przysporzyli gwichtow/ y pod-
rzucyli wagi niespráwne: abyśmy osiedli zá
Srebro potrzebne/ á vbogie zá boty/ y o-
treby ábo młoto ze zboża abyśmy przedali.

Przysięgi Pan/ przeciwko pssse Jato-
bowey/ i niezapomnie áz do końca wssyt-
kich spraw ich. Zali dla tego nieporussy sie
ziemiá/ á niebedzie ptákat wsselki obywá-
tel iey: y wstapi iáko wsseláka rzeká/ y be-
dzie wyrzucon/ á splynie iáko potok Egi-
pski:

A bedzie w on dzień/ mowi Pan: Záy-
dzie Stonce o potudniu/ y káże sie zámieć
ziemi w iáshy dzień. A obroce swietá wáse
w iálobe/ y wssystkie piosnki wáse w plá-
ciliwe nárzekanie: A wewloze ná wsselki
grzbiet wáś wor/ á ná wsselká głowe tyfi-
ne: A poloze ia iáko by plácz á zátobe iedy-
náczká/ y ostháteczne rzeczy iey iáko dzień
gorzki.

Oto dni przychodza/ mowi Pan: á wy-
puszcze głod ná ziemi: ále nie głod chleba/
ani prágnienie wody/ ále sluchania słowa
Bozego. A porussa sie od Morzá do Mo-
rzá/ y od Putnocy áz ná wschod Stonicá:
beda krazyc szukáiac słowa Páńskiego/ á
nie nayda go. Na on dzień/ zágina pielne
Pánni/ y młodzienci/ od prágnienia. A to-
rzy przysięgáia w wysheptu Samáriej/ á
mowia: Żywie Bog twoy Dan/ y żywie
drogá Bersábee. A powála sie/ y nie powo-
stána wiecey.

Cap: 9.

Grozi sie Pan ták spustossyć stoliwe/ je żaden vśe
niebedzie mogł/ wssakój pothym ma wzbudzić dom
Dawidow/ á wieszenie Izráelskie wywieść z wielkim
ich sczessem.

Wdziatem Páná stojacego ná
otcharzu: ten mi rzekł: Oderz-
w zawiáse/ á niech sie záttrze-
sa odrzwi. Abowiem lákom-
stwo ná głowie wssystkich/ y
ostátniego snich mieczem zábije. Niebeda
mogli wcieláć: wcielá drúdz/ ále żaden
niebedzie záchowan który wcielá. By też
zbiegli áz do piéktá/ y z tántad ie reká mo-
já wywiedzie: aby też wstapili y do niebá/
y z tántad ie stárgne. Aby sie też pokrili ná
wierzchu Kármelu/ stántad pilnie szuká-
iac weźme ie: aby sie też skryli od oczu mo-
jich

Isaie. 25.

Amos. 6.

Hiere. 15.

Tobie. 2.

Hiere. 6.

psal. 137.

Abdie. 1.

Hiere. 49.

Amos.

3. Reg: 8.

Amos . 5 .

Gene: 10.

Hier: 30 :

Zacha: 13

Roma: 9.

Actor :
Mich : 17

loc. 3.

10

Koniec Proroctwá Almosá Proroka.

Prorocstwo Abdiasza Proroka.

Prorokuie przeciw okrucienstwu Edomskiemu.

Cap: 1.

Proroknie wytracenie Idumejczykom/ktory trapił y pośmiewał się synow Izraelskich/ktory po tym zaś przywieziony opamięta one co je trapił.

Dzień Abdiaszowa. To mówi Pan Bog do Edom: Słyszcie słyszełiny od państwa/ a Legata do narodow poslat/ wstańcie/ a powstańmy przeciwko niemu ku boio

wi. Otrzymacie dat malutkim między narodami: y iestes ty bardo wzgardzony. Pycha serca twego wniosła cie miasteczko w rozspadlinach skalnych/ podwyższonego stołec twoy: ktory mowi w sercu swoim/ Ktoz mie sciagnie na ziemie? Byś sie też wzbił wzgore jako Orzeł/ abyś też między górami zawieszł gniazdo twoje: y stamtąd cie ściagnie/ mowi Pan. By złodzieie weszli do ciebie/ abo y totrowie wnoy: iakobys był zamieszkał: zali by nie naskradli sobie dostatek? Jesli by ci co winnice zbierał i weszli byli do ciebie/ zali by przynamitiej jedno grono nie zostawili tobie? Jakiż wy badali Esau/ y wysładowali chacieńne rzeczy jego: Al do granic wypuścili cie wssyacy meżowie przymierza twego/ naigrawali sie z ciebie: wzięli moc przeciwko tobie meżowie pokoju twego: ktory iadała stoła/ zastawia zasadzki na cie: Nie masz w nim roztropności.

Iżaz nie w on dzień mowi Pan/ zatraćce medrce z Idumey/ y roztropność z góry Esau? A beda sie bać moeni twoi od potudnia/ aby zginat mąż z góry Esau: Dla zabicia/ y dla nieprawości przeciwko brat

tu twemu Jakobowi/ okryje cie pohanie nie/ y zginiesz na wieki. W dzień kiedyś stat przeciwko niemu/ kiedy poymowali obcy wojsko jego/ a cudzoziemcy wchadzali w brony jego/ a nad Jeruzalem motali los: tys też był iako jeden snich: A nie bedziesz gardzić w dzień brata twego/ w dzień pielgrzymowania jego: ani sie bedziesz weselit nad syny Judskimi w dzień zathracenia ich: y nie bedziesz wielmożyć wstch twoich w dzień wciśku. Ani wnidziesz w brone ludu moiego w dzień wpadu ich: A nie bedziesz gardził y ty we zlych rzeczach jego/ w dzień spustoszenia jego: y nie bedziesz wyslan przeciwko wojsku jego w dzień spustoszenia jego. Ani bedziesz stat w wysciach/ abys zabiał one ktoryzby wcieli: Ani zamkniesz oścarkę jego w dzień wtrapienia. Abowiem blisko iest dzień Pański nad wssykie narody Jakos ty czynil/ tak sie tobie stanie/ odpłate twoie obroci na glowe twoie. Bo iakos cie pili na gorze swietey moiey/ beda wssykie narody pić wstawicznie: y beda pić y poteka/ a beda iakoby nie byli. A na gorze Syon bedzie zbawienie/ y bedzie swiety: y posiedzie dom Jakobow one ktoryz ie byli posiedli. A bedzie dom Jakobow ogień/ a dom Jozeffow ptomien/ a dom Esau zdbito slomiane: A beda zapaleni w nich/ a potraie: y nie beda osthatki domu Esau/ bo pan to mowił. A odziedziczą ci ktoryz na potudnie sa/ gore Esau/ y ci co na polach Gilijskich: y posieda krajne Esraim/ y krajne Samariyska: A Benjamin odzierz Gálaad. A przeprowadzenie wojska tego synow Izraelskich/ wssykie miesca Chananeyskie aż do Sarepty: y przeprowadzenie Jeruzalem/ ktore iest w Seffarad/ posiedzie miasta od potudnia. A wstapia zbawicielowie na gore Syon: sędzić gore Esau: A bedzie Panu Krolestwo.

Num: 20.

Hiere: 50.
Ioelis: 3.

Zacha: 2.
Hiere: 5.

Koniec Abdiasza Proroka.

Proroctwo Jonassa Proroka.

Swym od wielorybá wybáwieniem: figure niesie zmar-
twych wstania Pána Jesu Krystowego: ypomina ku poku: ie: A pod i mie-
niem Niniwe/ wssyiskim narodom zbáwienie oznáymuie. Na Kapitul. 4.

Cap. I.

Jonassá Pan sie kázá do Niniwen/ on chciat in-
dzie w okrecie siechac/ Morze sie zburzylo/ Jonassá
winnym naleziono/ w Morze wrzucono/ y przesibala
burza.

4. Reg: 14.

Ionæ. 3.
Gene: 10.
Gene: 18.

STALO sie slovo Pánskie
do Jonássá syná
Amáry/ mowiac:
Wstah/ á idz do
Niniwen miastá
wielkiego/ á káz
w nym: ze wstha-
piłá przed mie ie
go zlosc. Thedy
wstát Jonás aby wciékt do Thársu od obli-
czá Pánskiego/ y wstapit do Joppen/ á tam
nalazt okret ktory ssedl do Thársu: á daw-
ky záptáre od niego/ wstapit weni/ aby iá-
chat snimi do Thársu od obliczá Pánskiego.
Ale Pan zesláł wielki wiátr ná morze/ y stá-
lá sie furza wielka ná morzu/ y okreth byt
w niebespieczności by sie nie rostráit. Y

vlekli sie zeglarze y wotáli oni meżowie káz-
dy do Boga swego: y wyrzucáli naczynie
ktore bylo w okrecie do morzá/ aby sie vlyz-
to okrethowi bez nich: a Jonás wssedl ná
srzodek okretu/ y spat snem ciesskim. Tedy
przyssekt kniemu then co rzadit okreth/ y
rzékt mu: Y czemu ty tak bázro spiš: wstáñ:
Wzrywáy tež Boga thwego/ owaby snadš
Bog rozmyslit sie o nas/ žebyśmy nie pogi-
neli.

Y rzékt máž do towárzysšá swego/ chobš
cie/ á rzucmy losy/ že sie wždy dowiemy cje-
mu sie nam tho zle dzieie. Y rzucili losy/ y
padi los ná Jonássá. Tedy rzekli do niego:
Oznáymí nám prze ktora przyczýne to zle-
ná nás przysšlo: cos vczynit: z ktoreies žie-
mie: á do kad idzieš/ álbo tež ktorego ludu
iesteš ty? Y rzékt do nich: Žydowinem ia-
iest/ á Pána Boga niebieskiego ia sie boie/
ktory vczynit morze y suchá žemie. Tedy
sie vlekli oni meżowie boiáznia wielka/ y
rzekli do niego. Cožes to vczynit? Albo-
wiem poználi oni meżowie iž od obliczá
Pánskiego vciékat: bo im byt powiedziat. Y
rzekli do niego: Cožci mamy vdziátáć/ aby

wždy

Jonas.

Wždy przestato morze od nas: bo sie morze burzyło a tym wiecey nādymato. Tedy on rzekł do nich: weźmicie mie / wrzucicież w Morze / a przestanie morze od was: Boć ja wiem iż dla mnie tak wielka burza przysła na was. Robili tedy meżowie wiosłami / by sie byli mogli przybić do brzegu / ale nie mogli: bo sie morze burzyło y podnosiło nād nie. A wolali do Pána / mówiac: Prosimy cie Pánie / abyśmy nie zgineli dla dusze meżów tego / a nie dāway na nas krwie niewinney: Boś ty Pánie uczynił iakos raczył. Potym wzięli Jonassę / y wrzucili w morze: y stāneto morze od burzey swey. A wlekli sie meżowie boiāżnia wielka Pána / y ofiārowali offiāry Pānu / y obietnice sľubowali.

Cap: 2.

Jonassę rybą porwał / y poľknęł / trzy dni w sobie chował / modlił sie Pānu Bogu w niey bedac / y wyrzucił go zās na brzeg.

A Nagotował był Pan ribe wielka / aby poľknęł Jonassę: A był Jonas w żywocie rybiem trzy dni y trzy nocy. A uczynił modlitwę Jonās ku Pānu Bogu swemu z żywota oney ryby / A rzekł.

Wotałem z utrapienia mego do Pána / a wysłuchał mie / z żywota piekielnego wotatem / a wysłuchales glos moy.

A wrzuciles mie w głębokość w serce Morzkie / a rzekā mie ogārnetā: wssytki wy ty twoie y nawātności thwoie sľy nādes mna.

A iam rzekł: Jestem odrzucony od pōżrzenia oczu twoich: wssākże iednāk wyjrze zās kōściot twoy swiety.

Ogārneli mie wody aż do dusze / prześpāsć mie obtoczyłā / morze zakryło głowe moie.

Do krāiow gor z sľhapiem / ziemskie zāwory zāmkneli mie na wieki: Ale ty podnie sieś skāżenia żywot moy Pánie Boże moy.

Gdy sie kłopotā dussā moia we mnie / wspomniātem nā Pána: aby przysła do ciebie modlitwa moia / do kōściotā twego swietego.

Akorzy przysľzegāia mārności pōprożnicy / miłosierdzie swoje opuszczāia.

Ale ia wgtosi: chwali bede ofiārował tobie: com kōlwie sľubit wypelnie a oddam zā zdrowie moie Pānu. A rzekł Pan rybier: a onā wyrzuciłā zās Jonassę na sľuśa.

Cap: 3.

Po wthore Jonās posłan do Ninuwen miastā / aby tam kazał / nā tego kāsanie lud y Krol nāwroćili sie do Boga swego / pokuthe stoli / y sľitował sie Pan Bog nād nimi.

N Stāto sie slowo Pāńskie do Jonassę powthore / mówiac: Wstań / a idź do Ninuwen miasthā wielkiego: a kāż w nim to kāsanie ktore ia mowie k tobie. Tedy wstał Jonās / y sľedł do Ninuwen według słowa Pāńskiego: A to Ninuwe byto miastō bārzo wielkie chodzenia przez trzy dni. A pōczāt Jonās wchodzie do miasthā droga dnia iednego: a wotāiac mowił: Jesieże do tego / czterdzieści dni / a Ninuwe bedzie wtrwocone. A wwtierzyli meżowie Ninuwich: cy Pānu: a zāpowiedzili pōsľh y oblekli sie w wory od nawietczisse do nāmnieyszego. Przysľlo też to slowo do Krolā Ninuwieskie: y wstałszy z stolcā swoje go / zrzucił odzienie swoje z siebie / a oblokt sie w wor / y wsiadł w popiele. A wotāł y rzekł: w Ninuwe z wsi Krolewskich y Kriāzāt iego / mówiac: Ludzie / dobytek / y woty / y me bydło niech nie uľkusiā: y niech nie beda pāsione / tudzież y wody niech nie pñā. A niechay sie przykryia wory ludziey dobytki / niechże wotāia do Pána co z moicy: a niech sie nāwroći māj od drogi swojey zley / y od nieprāwosci kthora iest w reku ich. Ktoż to wie iesli sie nāwroći / a iesli przeyrzy y odpusć Bog: y odwroćili sie od popedliwosci gniewu swego / a nie zāgniemiłi: A wyřzał Bog uczynki ich / iż sie odwroćili od zley drogi swojey: y zľitował sie Bog nād zľosćia kthora był rzekł uczynić im / y nie uczynił.

Cap: 4.

Stāsił sie Jonās i sie niezāpādło miastō / iak by opowiedziāt / pan go sľego strofili / okazawssy nie sľusny być gniew iego / wssył mi Bog sľusci w kōrym sie kochāł / a potym go zāwiazāł i pan Bog sľusne ma być miłosćiu Ninuwoim.

N Zāfrālował sie iest Jonās frā sľunkiem bārzo wielkim / a rozgniewał sie: y modlił sie ku Pānu / rzekac: Prossie Pánie / y zās nie to byto slowo moie bedac iesseże w ziemi moiey: y przetożem był wprzedził abych wćiekt do Thārsu: Bo ia wiem żeś ty iest Bog litościwy y miłosierny / cierpliwy y mnogiego sľmilowānia / y przegladāiacy a odpuszczāiacy zľosć. A teraz Pánie prossie weźmi dussę moie odemnie: bo lepsza mi iest śmierć niżli żywot.

A rzekł Pan: Co mniāś / sľusnieli ā

Jon. 1.

Psal: 68.
Matth: 12.

Hiere: 18.
Ioel: 2.

Isaie: 38.

Psal: 85.
Ioel: 2.

3. Reg: 19.

Jonás.

dobrze sie thy gniewaś. A wyszedł Jonás z miasta / a vsiadł na wschod słońca od miasta: tham że sobie uczynił chłodnik / y siedział pod niem w cieniu / ażby oglądał co by przypadło na ono miasto. A sprawił tam Bog bluszc / ktory wzniósł a wspiął się nad głowę Jonassowa / tak żeby był cieni nad głowę jego / a żeby go zaslaniał: bo sie był spracował. A rozradował się Jonás z one go bluszc / weselem wielkiem. A sprawił też bog czerwiał o switanu na zaiturz: y zarażił bluszc / tak że vsecht. A gdy wzešlo słońce / przykazał Pan wiatrowi ciepłemu y vgarającemu: y vderzyło słońce na głowę Jonassowe / a dopalało mu / tak że

żadał duszey swoiey aby vmart / y rzekł: Lepiej mi jest vmrzeć / niżli żyć. Thedy rzecze Pan do Jonassá / Co myślisz / słuszniesie gniewaś na ten bluszc. Y rzekł słusnie a dobrze sie ja g niewam aż do śmierci. Y rzekł Pan: Ty żaluiesz bluszc / okolo ktoregoś nic nierobit / a nis uczynił aby w zrosł / ktory za iedne noc wyrosł / y za iedne noc vwiadł. A iabym niemiął przepuścić z niego wie miastu tak wielkiemu / w ktorym ludzi jest wiecey niż sto y dwadzieścia tysiecy / ktorzy niewiedza co jest miłdzy prawica y lewica ich / y dobytku bār 30 wiele.

Skonczenie Proroctwa Jonassowego.

Micheasz.

Woczyna sie Micheasz Prorok.

Ten opowiada zepsowanie Samariey/ zatracenie króla
zath Izraelskich y falszywych prorokow: Tundiesz y niewdzięczność a złość
ich. A tho było za czasu Joatama/ Achaza/ y Ezechiasza Królów
Judskich.

Cap: 1.

Czas prorokowania Micheaszowego opisuje/ gro-
zi Samaryey y Jeruzalem miastu/ dla ich bawo-
chwalsstwa/ ktorych jaluie jatosnie y tu placzu przy-
wodzi.

Słowo pań-
skie ktore sie sta-
ło do Micheasza
z miasta Moras-
sy/ za dni Joas-
tama/ Achaza/ y
Ezechiasza Krol-
ow Judskich: kto-
re widziat przez-
ciwko Samariey

y Jeruzalem. Stuchaycie wssystcy ludzie: y
niech pilnie slucha ziemia y pełność iey: a
niech wam bedzie Pan Bog świadkiem/
Pan z koscioła swego swietego. Albowiem
oto Pan wynidzie z miejsca swiego: a zsta-
pi/ y bedzie deprał po wysokościach ziemi.
A zniszczeia gory pod nim: a padoty rozply-
na a rozstopia sie iako wosł od ognia: a ias-
ko wody ktore spadaja z gory na dot. A to
wssystko dla sprosney złości Jakobowey/ y
dla grzechow domu Izraelskiego. Ktoraz
jest sprosna złość Jakobowa: i zażnie Sa-
maria: y ktore wysokosci Judskie: zażnie
Jeruzalem: a przetchoj potoje Samaryja
nie inaczej iakoby gromade kamienia na
polu gdy bywa szczepioná winnicá: y scia-
gne do padotu kamienie iey/ y fundamenty
iey odkryje. A wssystkie ryte iey obrázy be-
da porabane/ y wssystkie zaptathy iey wo-
gniu beda spalone/ a wssystkie bawany iey
dam na zatracenie: bo z zaptath nierza-
dnc zebrane sa/ y zas sie na nierzadnica
zaptate nawroca.

Dla tey przyczyny bede ptakal jatosnie y
bede krzyczal: poyde odarty y obnazyony: w-
czynie narzekanie iako Smokowe/ a ptacz
jatosny by Strusowie: Bo barzo ciesta jest
porasła iey/ iz przysla az do Judy/ doth-
knela sie brony ludu moiego az do Jeruza-
lem. Nie powiadaycie tego w Geth/ izami-
nie ptaczcie: w domie Prochu/ prochem sie
posypcie/ a idziecie/ sobie mieszkanie ochedo-

zne/ pohanbione zelzwoscia: nie wysla-
ta kthora mieska na Wysciu: jatosne na-
rzekanie domu sasiedzkiego przymie z was
ktory (dom) sam sobie stat. Albowiem za-
chorzat na dobre/ kthory mieska w gorz-
kosciach: iz z stapilo zte od pana do brony
Jeruzolimskiej. Trzask wozu dziwnego a
straszne mieszkaiacemu w Lachis: Po-
czatek grzechu iesth corce Syonskiej/ iz w
tobie nalezione sa sprosne zlosci Izraelu. A
przetcho przepusci nalezni na dziedzic-
two Geth: domy ktamshwa ku zwiedzie-
niu a osutaniu Krolom Izraelskim. Jes-
cze dziedzica przywiodo tobie ktory mie-
skaf w Maresa: as do Odole przydzie sla-
wa Izraelowa. Oblyfici/ y postrzyz sie dla
snow roskosy twoich: Rozszerz ty sine two-
ie iako Orzet: ieci w wiedzieni ssa z ciebie.

Cap: 2.

Wypisuje Prorok roliczne zlosci ludu swego/
opowiada ie nad nim pomsta y kazni wisi a narzeka-
cie i plac: tem oznajmuie osiatkom przyszle zas zebra-
nie w kupa.

Bieda wam ktorzy myslicie rze-
czy nie vzyteczne/ a czynicie
zte rzeczy w toznicach wassych
za swiacta iutrzennego to iest
z zaranku czynia tho/ y prze-
ciwko Bogu iest reká ich. A pozadali rol-
y gwałtem brali/ y wydzierali domy: po-
twarzali meza y dom iego/ meza y dziedzic-
two iego.

Przetoz tez to mowi Pan: Oto ia myslę
na te familia barzo zle: skad nieodnieciecie
gardu wassych/ y nie bedziecie pyssnie cho-
dzie/ bowiem czas barzo zly iest. W then-
tam dzien wezma sobie o was przepowied-
y beda zaczynac piosnke z wdziecznoscia/
ci co beda mowic: Spustossenim iesthesmy
spustossenim: Ciesc ludu moiego zamienio-
na iest: Jaki odehydzie odemnie/ gdyz sie
wraca ten kthory krajny nasze ma dzielic.
Dla tegoz niebedziecie miec ktoryby roscia-
gat powrozek losu w zborze pana/ O Isra-
elu. Ani mowcie mowiac: Nie bedzie
na te kapac/ niezachwyeci ich pohanbienie.

Reg: 15.
Para: 27.

Reg: 16.
Reg: 18.

Reg: 19.
Deute: 32.

Isaie: 1.

Isaie: 26.

Reg: 12.

Reg: 11.

Reg: 16.

Deute: 21.

Deute: 23.

3. Reg: 21.

Amos: 5.

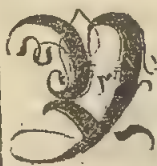
Wiczeasz.

Mowi dom Jakobow: A zaś skrocił sie iest duch Pániski/ czyli/ także/ sa myśli iego: A zaś słowa moje nie sa dobre z thym ktorzy prosto chodzą: Ale przeko lud moy za nie przyiaciela (przeciwno mnie) powstał: z wierzchu sukna y płaszczy wzięliście: a one ktorzy chodzili po prostu/ obrociście tu wojnie. Panie ludu moiego wyrzuciliście z domu rokoszy ich: od malutkich dziatki ich/ odieśliście chwale moje na wieki.

Wstańcie/ a idźcie/ bo thę odpoczynku niemać: dla nieczystoty iego zgnie się i si sie zagnitość co nagorze. Day Boże bych nie był meżem mającym ducha/ a że bym raczej kłamał: Bedeć ia tobie wolał na wino/ y na pijanstwo: y będzie lud then to nad ktorym sie prorokuie. Zgromadze niem zgromadze cie Jakobie zupełnego: w jedno przywiodę ościami Izraelskie/ ro wnie go stłade iako trzode owiec w owczar nicy/ iako ino bytło po oborach/ beda sie trwożyć od inności ludzi. Abowiem wzey dzie otwierający a ścielacy droge przed ni mi: rozdziela y pojda brona y wynida nia. A poydzie Krol ich przed nimi/ a pan nad głowe ich.

Cap: 3.

Dla grzechow Kriajath/ Sedu/ Prorokow fates/ fnych/ Kriajch/ grozi Pan cieśka pomsta/ y zbursze niem Jeruzalem.

Azektem: Sluchaycie Kriaj zeta Jakobowi/ y Wodzowie domu Izraelskiego: I zaś nie wassa rzecz iest umieć sad/ kto rzy macie w nienawisci co iest dobrego/ a co ztego to mituiecie: ktorzy gwałtownie zdzieracie skóry ich z nich/ y ciato ich od kości ich: ktorzy żarli ciato lu du moiego/ a skora ich odzierali z nich: y kości ich potámali/ a porabali by do korta/ a nieinaczej iak objmiesz w gárcu. Ta ten czas beda do Pána wolać/ a nie wyslucha ich: y skryje oblicze swoje przed nimi na on czas/ iako niecnocliwie czynili w wynale szych swoich.

To powiada Pan na te Proroki/ ktorzy zwodza lud moy/ ktorzy kasala zębami swo iemi/ a opowiadala pokoy: a gdzieby ktho czego nie dat w vshta ich/ poświęcała nam walke. Dla thego thedy noc wam będzie miasto widzenia/ a ciemności wam beda miasto prorokowania: A zardzie słoń ce nad proroki/ a zaciemni sie nad nimi dzień. Pohánbieni beda ci co widala widzenia/ y zarożdza sie pohánbieni gádácjowie: y za słońca wssyscy twarzi swoje/ przetho że nie

maś kthoby z Boga odpowiedzi dáwat. Wssatoki iednak iam napetniony iest mocy ducha Pániskiego/ sadu/ y sity: abym zwiá stował Jakobowi sprosna złość iego/ a Izraelowi grzech iego.

Sluchaycie tego Kriajeta domu Jak o bowego/ y Sedziowie domu Izraelskiego: ktorzy sie brzydzą sadem/ a wssyskie rze czy proste a dobre wywracacie. Ktorzy bu dniecie Syon we kwiach/ a Jeruzalem w nieprawości. Kriajeta iego wedle darow sadzili/ a Kaptani iego z mytha náuczáli/ Prorocy też iego za piemadze Prorokowa li: y na Pánie sie podpierali/ mowili: A zaś nie maś Pána między nami: nieprzy padnac na nas zle rzeczy. Przetosi dla was Syon iako ma rela beda zorywać/ y Jeru zalem iako gromada kamieni będzie/ a go ra koscielna w wysokosci lasow zroście.

Cap: 4.

Ciasa laski Bojey/ wiele narodow przyda do ko setola y ku chwalemu Boga: wielka bezpiecność cieśsy Syon je megdy miała być: niewoley odkupio na/ aże sie miała nad nieprzyiacioly swemi pomścić.

Będzie w ostateczne dni/ że go ra domu Pániskiego zgotowa na będzie na wierzchu gor/ y będzie wysssa nad págorki: aże sie beda zbiegac do niej rozma ici ludzie. A pospiesz sie wiele narodow/ y beda mowic/ chodźcie/ wstapmy na gore Pániska/ y do domu Boga Jakobowego: a on nas náuczy y sprawi o drogach swoich/ y poydziemy ściestkami ie: abowiem z Si onu wynidzie zakon/ a słowo Pániskie z Je ruzalem. A będzie sadzit między wiela ná rodow/ y będzie karat narody mocne w dá lekich stronach: A rozkni miecze swoje ná lemiesze/ a wlocznie swoje ná motyki: Nie dobedzie národ przeciwn narodowi mieczá ani sie beda wiecy wcyć boiować. A będzie siedziat maż pod Winnica swoia/ y pod Si ga swoia/ a nie będzie kthoby y przestraszył: bo vshta Pána wsszech zásthepow mowily. Abowiem wssystcy ludzie beda chodziec te den każdy w imie Boga swego: ale my be dziemy chodziec w imie Pána Boga nássie na wieki/ y daley.

W ten dzień/ mowi Pan: zgromadze v chrámáica/ y te ktoram był wyrzucit zbior e: a ktoram był wtrapiť/ poćiesze. A po to że vchrámáica ná ościami/ a one ktora ro botowata w národ duży A Pan będzie nad nimi krolował ná gorze Sionskiej/ od rad aż ná wieki.

A thy wiezo Thrzodna/ chmurna coko

Sionska

Deute: 17.
Hiere: 5.
Isaie: 5.

Isaie: 1.
Ezech: 8.
1. Pet: 3.

Ezech: 13.

Deute: 28.

Hiere: 1.
Ezech: 3.

Haba: 2.

1. Reg: 8.
Ezech: 22.
Amos: 5.
Hiere: 6.

Hiere: 26.
Hure: 9.
3. Reg: 9.
Luce: 19.
C 11.

Leuiti: 16.
Isaie: 2.

Isaie: 11.
C 65.

Zopho: 30

Gene: 35.

Wicbeasz.

Sionka aż do ciebie przydzie: przydzie też moc pierwsza krolestwo corki Jerozolimskiej. Ciemuż sie teraz od żalu kuroczyś? Żaż krola nie masz: czylić Kady twoy zgiął: że cie tak ogarnęła boleść by wiec one ktora rodzi: cierp boleść / a vsiluy corko Sionka iako ta co sie rodzenim praeuie: bo te raz wynidzies z miasta / a bedzies w kraie nie mieścąc y przydzies aż do Babilonu / tam bedzies wyswobodzona: tam cie Pan wykupi z ręki nieprzyjaciół twoich. A teraz zbiegło a zebrato sie na cie wiele narodow: ktorzy mówia / Będz włamiomowa / a niech poyrzzi ku Sionowi oko nasze. Ale oni nie poznali myśli Pańskiej / ani zrozumieli rady jego: iż ie zgroładził by siano do gumna. Powstań / młodsze corko Sionka: bo twoy rog weźmie żelazny / a kopy ta twoie poczynie miedziane: y zdrusgoceś wiele ludow / a pobieś Panu wydartki ich: y moc ich Panu wsley ziemie.

Cap: 5.

Spustossenie Jerozolimskie okazuje / że sie Krystus w Betleem miał rodzić / że ostatek Izraelskie mieli być podwysione / zwyciężywszy nieprzyjacioly / y zgładzwszy balwochwalstwo / opowiada.

Eraz spustossona bedzies corko totrowska: obleżenie weźmili na nas / rozga beda bice li ce Sedziego Izraelskie. A ty Beteem Efrata / iestes mas luezkie w thysiacach Judskich: ciebiec mi wynidzie ten ktory bedzie panował w Izraelu: a wyscie iego od poczetku od dniow wieczności. Przetoż da ie aż do czasu / ktorego ta co sie rodzenim praeuie porodzi: a ostatek Braciey iego nawroca sie do synow Izraelskich. A stanie / a bedzie piasl w mocy Pańskiej / w zacności imienia Pana Bogaswe: Nawroca sie / bo już teraz bedzie wielmożon aż do kraioy ziemie. A bedzie ten potolem: Asiryczyl gdy wnidzie do sie mie nassey / y gdy bedzie chadzal w domiech naszych: a zbudziemy nas siedm pasterzow y ośm czelnieyszych ludzi. A beda pasć sie mie Asur mieczem / a ziemie Nemrot wło cyniami iego: A wyswobodzi od Asur gdy wnidzie do ziemie nassey / a gdy bedzie despral po granicach naszych.

A beda ostatek Jakobowe w posrob mnogich narodow / nieznaczezy iako rosa od Pany iako krole na zieli ktore nie czeke meza / ani oczekawa synow ludzkich. A beda też ostatek Jakobowe miedzy narody y miedzy wiela rozmaitych ludzi iakoby lew miedzy żwyrzem leśnym / y iako Lwiatek miedzy

dzzy trzodami bydla: ktory gdy przydzie / y potloczy / y porwie / nie masz ktoby mu wydart. A bedzie podwyssona reka twoia nad nieprzyjacioly twemi / a wssystcy nieprzyjaciele twoi zagina.

A bedzie w on dzien / mowi Pan: odeymie konie twoie z posrzedku twoego / y wytracę wozy thwoie. Zagubie y miastha ziemie twoiey / a potaje wssystki twierdze twoie / y odeymie zabobony z ręki twoiey / y gusla albo praktyki nie beda wiecey w tobie. Kaze też wyginać balwanom thwoim / a slupom twoim z posrzedku ciebie: a nie bedzies wiecey modly dawac sprawie a robocie raki twoich. Wywroce też gaje twoie z posrzedku ciebie: y zetre miasta twoie. A weźmie w zapalczywości y w zagniewaniu (moin) pomsthe nad wssystkimi narody ktore nie sluchali.

Cap: 6.

Kosztzyga sie Pan Sadem z niewdzięcznymi żydy przy pominiac nie dawne dobrodzieystwa swoje / ożymunac też co po ludu swoim chciat miec / ale y pogrozi czyni nie małe dla ich sprośnych zlosci.

Suchaycie tego co Pan mowi Wsthan / splerayze sie prawem zgorami / a niech slysa glos twoy pagorkowie. Niech sluchaja gory Sadu Pańskiego y mocne fundamenty ziemskie: bo sie dziele sad Pański z ludem ie / a z Izraelem bedzie rozlazony. Ludu moy cozem ci weźmiesz / albo weźmiesz ci sie oprzykrzyt tobie? Odpowiedze mi. Czyli izem cie wywiodl z ziemie Egipthskiej / a z domu niewolniczego wyswobodzilem cie: y poslatem przed obliczym thwoim Moizesa / y Arona / y Marara: Ludu moy / pamietay proste cie co myslit (przeciwo tobie) Balach Krol Moabsti: y co mu odpowiedzial Balalam syn Beorow / od Sethym aż do Gulgala / abyś poznal sprawiedliwosci Pańskie. Coż godnego bede Panu offiarowac? Naklonie kolana Bogu Wawyssemu. A zas mu bede offiarowal zupelne offiary / y byczki latorosie: Żaliz moze Pan być wstagan tysiacami Baranow / albo wiela thysiecy tłustych kozlow? Czyli dam pierworodnego mego za sprośna zlosc moie / owoc żywota mego za grzech dusse moiey? Oczkowiecze waze ia tobie coby było dobrego / a co Pan chce miec od ciebie. Zaprawde (tho chce miec) abyś czynil sad / Kochal sie w miłosierdziu / a żebys pieczliwie chadzal z Bogiem twoim.

Głos Pański na miastha wota / a bedzie

Deute: 18.

Nahum: 1.

Isaie: 56.

Exodi: 14.

Num: 12.

Num: 20.

22. & 23.

24. & 25.

Michaś.

Leuiti: 19.
Deute: 25.
Prouer: 20.
Ezech: 45.

Leuiti: 26.
Hosee: 4.
Hagg: 1.

3 Regu: 16

thym zbawienie ktorzy sie boia imienia
iego: Sluchaycie pokolenia / y ktoz to poch
wali: Jescze iest ogien w domu niepoboż
nego skarb nieprawości / y miara mnieysza
pełniustka gniewu (Bożego). Iżaz sprá
wiedliwie być osadze w age niepobożna / y
workowe gwichy zdradliwie / ktoremi bo
gącze miastá tego nápełnili sie nieprawo
ścią / á ci co w nim mieszkáia mawiali też /
y iezyk ich zdradliwy w ustach ich. Przetoż
y ia íatem cie kárác zátroceniem dla grze
chow twoich. Ty bedziesz ieść / á nie náieś
sie / y poníženie twoie w posrząd ciebie: á
poimaś á nie zachowasz: á te ktore zachó
wasz: pod miecz dam. Ty bedziesz siał / y nie
bedziesz íat: Ty bedziesz tloczył oliwe / á nie
bedziesz sie mázat oleiem / y moźcz / á nie be
dziesz pít winá. A strzegtes przykazania
Aniry / y wsselkiego uczynku domu Achábo
we: y chodzites w lubościach ich / ábym cie
dal ná zátrocenie / á te co w nim mieszkáia
ná wykrykanie / á zelżywość ludu moiego
bedziecie nosić.

Cap: 7.

Náieka Prorok je bázno máto ludzi sprawiedli
wych / nie káze duffać w żadnym ciowiecie / ani w
przyjacielu / wychwala dobrote Pánsta ná koniec.

Roma: 3.

B Jádá mnie / zem sie shtat iáko
on co wiesieni zbiera obietki
po zbieraniu winá: Niemáš
groná ku iedzeniu / vzdraztych
fig požadátá dusá mciá. Zgi
nat z ziemie swietey / á niemáš prostaciká
miedzy ludźmi: wssystcy ná krew strzegáia /
máz ná śmierć bráthá swego czuha. Zla
rzecz rák swoich názywáia dobra: Kriáze
chce mieć / á sedzia w przywroceniu iest: A
wielki mowit żadliwość duffe swoiey / y zá
burzyli ía. Ten ktory miedzy nimi nale
pszy / iest iáko Cierne ábo Oseth / á ktory
vprzeymy iáko ptoch z Círnia. Dzień stra
ży twoiey / náwiedzenie twoie przyszło: Te
razże bedzie spustossenie ich. Niewierźcie
przyacielowi: áni mieycie duffania w
Kriázećiu: Od tey ktora spi ná tonie two
im / strzeźdrzwi ábo zawor vst twoich. Bc

syn potwarz kładzie ná oycá swego / y cor
ká powstawa przeciw matce swoiey / Nie
wiasstá przeciw Swietrze swoiey: á prá
wie nieprzyiaciele ciowieczy domacyś íe
go. Ale ía do Pána bede wzgládat / bede
oczekawal Boga zbáwiciela moiego: Wy
slucha mnie Bog moy. Nie weselsie nie
przyaciółko moia nádemna / zem vpadl /
powstane záś: Gdy bede siedziat w ciem
nościach / Pan swiátłostí moia iest.

Gniew Pánstki bede ná sobie nosit / som
przeciw niemu zgrzeszył: ázby rzecz á sprá
we moie rozsadzit / y uczynit sad moy: wy
wiedzie me ná swiátłość / ogladam sprá
wiedliwość iego. A bedzie ná tho pátrzyć
nieprzyaciółká moia / y ogárníe ía á záky
ie pohánbienie / ktora ták ku mnie mowi:
Gdzieś iesth Pan Bog thwoy? Oczy moie
vyřza ía: Therazże bedzie ku podeptaniu /
iáko stoto návlicách. Dzień przyszedł aby
sie pobudowáły párkány thwoie: W on
dzień dáleko bedzie zákon. W ten dzień áz
też y do ciebie przýdzie Asury: áz do miast
obronnych: y od obronnych miast áz do rze
ki / y od morzá do morzá / y od gory do gory.
A ziemá bedzie w spustossenie dla obywa
telow swoich / y dla owocu myśli ich. Pás
lud twój rozga twoia trzode dziedzictwá
twoiego / ktora miesstá sámá w lesie / w
posrząd gory Kármelu: beda pásieni Bá
zán v Gáláád wedlug shtarádawnych dni.
Podlug dni wrácia thwoiego z ziemie E
gipstkiey / káze mudziwne rzeczy. Vyřza
narodowie / v záwstydza sie nád wssysthka
moca swoia: Wtoża reke ná vstá swe / vssy
ich gluche beda. Beda proch lizác by Wáz /
iáko robacy ziemscy beda wyrzuceni z do
mow swoich: Pána Boga nássiego / beda
požadác / y beda sie ciebie báć. Ktoryś Bog
podobny tobie: ktory odeymnieš nieprá
wość / y przemijáš grzech thych ostátkow
dziedzictwá twoiego: Nie przepuści wie
cer popedliwości swoiey / bo tym iest kto
ry sie kocha w miłosierdziu. Náwroci sie y
smutne sie nád námi / Ztoży nieprawości
nássery wrzuci w gteboť morská wssytkie
grzechy násse. Dáš prawde Jákobowi / mi
łosierdzie Abrahámowi / ktoreś przy
siágl ovcom nášym od stáradá
wnych dni. **✠**

Matth: 23.
Deute: 33.
Psal: 37.
Prouer: 54.

4. Reg: 1
Amos: 9

Iob: 39
Gene: 1

Hiere: 1

Koniec Michaśá Proroká.

Nabum.

Woczyna sie Nabum Prorok.

Ten piſze o gniewie Bożym/ y o cieſzkiej pomſcie nad miastem Ninive: ktore acz sie bylo na kazanie Jonassa Proroka polepszyto/ wſſakoż potym w wierſſe grzechy wpadlo. Na Kapitul 3.

Cap: 1.

Gniew Boży przeciwko nieprzyjaciolom swoim / ktory jest cierpliwy y mocny / ktorego gniewu za den sie zaſtawie niemoze / a tych ktory wſt duffaia jest wy bawca / a nieprzyjacioly ludu ſwego ie naſt miſſiſcie opisyue.

Nzemie (prze ciwko miastu) Niniven. Kries gi widzenia Na hum helcheſey czyka. Bog Za wiſny / y Mſciwy Pan / Mſciwy Pan / y Mſcia cy popedliwoſc:

*eute: 5.
oma: 2.* Mſciwy Pan nad gtownemu nieprzyjacio ly ſwemi / y gniewaiacy ſie na przeciwniki ſwoie. Pan cierpliwy / y wielki w mocy / a oczyszciaiac nie uczyni niewinnego: Pan w burzliwoſci y w wychrze drogi ie / a mgly ſa prochem z nog iego. Ktory fuſa na mo rze / y wyſuſa ie: y wſſyſthkie rzeki w pu

ſeja obraca. Zachorzał byt Baſan / y Ka melus: a kwiach Libański wrojednol. Gory ſie poruſaly od niego / a pagorki ſpuſtoſa ty: Zadrzata ziemia od oblicza iego / y o krag ſwiata / y wſſyſthcy co mieſtſcia na nim. Przed oblicznoſcia zagniewania ie go kto ſie poſtawi: A kto mu ſie zaſtawi czaſu gniewu popedliwoſci iego: Roz gniewanie iego wylato ſie iako ogien: y ſka ly ſtopniaty od niego.

Dobryc ieſth Pan / y poſilaiacy w dzien wtrapienia: y wie a zna the co w nim maia nadzieie. A w powodzi przemijaiacey ſto name uczyni mieyſca onego: a nieprzyjacio ly iego beda ciemnoſci przeſladowac. Coz wiec myſlicie pyzeiwko Panu: Onci u czyni ſkonanie: nie naſthaniec dwoiakie w trapienie. Bo iako wiec ciernie ſpoſtecznie ſie wiaze: takci teſ bieſiada ich poſpolu pi iacych / beda zniſzczeni nie inaczej by ſbto barzo ſuche. Abowiem s ciebie wynidzie ten ktory pomysli przeciwko Panu zloſc: rozbieaiac na myſli wykrocenie.

Tak mowi Pan / Bedali doſkonali / a ia

*Kiere: 10.
Iſaie 34.
Abacuc. 3.
Zoph: 3.*

Nahum.

Michae. 5.

Isaie. 52.
Roma. 10.

to ich wiele/ thak thez beda podstryżeni/ y
przeydzie: Zbedzilem a vtrapiłem cie/ ale
cie wiecey niebede trapił. A therazze zetre
pret iego z grzbietá twego/ y okowy two
ie potargam. A przykaże o tobie Pán/ Nie
bedzie wiecey siano z imienia twoiego: z
domu Boga twego wybiję Boga ryce y la
ne/ potożę grob twoy/ Bos nie iesth včion.
Ocho ná gorách nogi zwiástuiacego y opo
wiadáiacego pokuy: Obchodź Judá swie
ta twoie/ y pełni sluby twoie: Bo nie przyda
wiecey/ By miał przez cie preiśc Belial/
Bo wssystek zginat.

Cap: 2.

Opisnie obleśenie miásta Ninive/ y iego zburzenie
od Chaldeycykow/ i si sie pyssnie stáwilo przeciwko
Pánu.

N Sthapit kthoryby rozprossyt
przed thoba/ kthoryby strzezt
obleżenia: Przegladay droge/
posilay biodr/ v macniay site
co nawiecey. Abowiem odpłá
cit Pán pyche Jakobowi/ iáko pyche Isrá
elka: Bo ie pustoszciele rozprossyli/ a ptod
ich pokázili. Tarcza mocarzow iego ogni
sta/ żołnirze iego woyská w Szártacie: O
gniste okowy v wozu/ w dzień wyprawy
iego/ á woźnice iego vspieni sa. Ná dro
gách zátrwożeni sa/ wozy sie potamáty ná
vlicách: Poyżrzenie ich by ogniste kágáncie
iákoby tskáwice y tám y sám biegáiace. W
spomni ná mocarze swoje/ popádaia ná
drogách swoich. Pretko wsskocza ná mury
iego/ y beda przygotowane čienie. Brony
rzeczne otworzone sa/ á kóšćiot do samey
ziemie rozwałony. A rycerstwo do wiezie
nia záwiedzione iest: á sluzebnice iego by
ty pedzone/ iekáiac by gotebice/ ná rzeká
iac w sercách swoich. A Ninive iáko stáw
wodny byty wody iego/ ale sami včieklí:
Stoycie/ stoycie/ y nie iest ten coby sie wro
cił. Kóstargaycie miedzy sie Srebro/ roz
chwytaćte y Zoto: á niemášt kóncá bogá
twam ze wssystkiego naczynia požadliwe
go. Rozmiotáne iest/ y rozzerwáne/ y roz
drápáne: serce thruchleiace/ y zemdenie
kolan/ y niedosthátet we wssystkich ledz
wiách/ á twarzy v wssystkich iákoby gár
nec czarny. Gdzie iest tożysto lwie/ y gdzie
pástwištá Lwích sczeniatek: do kthorego
bedt Lew/ áby tám wssedł: Lwiátko á nie
mášt kthoby przestrášyt: Lew nábrat dostá
tecnie sczenietham swoim/ y nábit Lwi
cam swoim: Nápełnit koryšćia iástinie
swoie/ á tożysto swoie wydáreki. Ocho ia
przečiv tobie/ mowi Pán zasthepov: A

podpale až do dymu wozy twoie/ á lwiera
twoie zežrze miec: A wykorzenie z ziemie
korzyšć twoie/ ták že niebedzie wiecey sly
chan glos poslow twoich.

Cap: 3.

O mordowáníu miešćianow y ludu Ninivickich/
y Anajat á przełożonych iego.

B iádá tobie miásto krowie/ wssyt
to pełno mátáctwá y rozdrápá
nia: Nie wynidzie z čiebie dra
piestwo. Trzášt biczow/ y sum
bieżacego kóla/ y glos koniá
rżacego/ y wozu strzypiacego/ y kzyt iezd
nego y wsiádáiacego: y miečá isnacego/ y
blyškáiaccey wločynie/ y mnoštwa pobitche
go/ y čiešćiego vpádu nie mášt kóncá tru
pom/ y padna ná čiatách swoich. Dla mno
štwa niečystoth tey mierzadnice/ piéknay
y wdzieczney/ kthora ma čáry/ kthora zá
przedáta národy niečystothámi swemi/ y
fámilie čarámi swemi.

Ocho mie mášt sobie (nieprziyáćielem)
mowi Pán zasthepov: A odkryje sromotne
tono twoie przed obliczym twym/ y včá
že národóm nágoté twoie/ á krolešthwom
zelżywošć twoie: A wrzuce ná čie obrzydno
šćí/ y zelže čie/ á dá čie inym ná przyktad. A
ták bedzie/ iž kóždy kthorj čie vyžyzy/ odšćoží
wssy od čiebie/ rzecze: Zburzone iest Nin
we: kthož kwinie głowa nád toba: Skádjec
má počiešćyčielá škutác: Což mniemášt byš
lepšše byto nižli Alexándria miásthó ludne/
kthore leży w rzekách/ okolo kthorego zále
wáia wody/ kthorego bogáčthwá Morze:
wody (sa iáko) mury iego. Ziemiá Mus
rzníštá moc iego/ y Egipt/ á kóncá nie
mášt: Affryká/ y Libia beli ná pomocy two
iey. Ale y sám (miásto Alexándrya) w zá
prowáđeníu wiedziane iest do wiešienia
Nálučki dziatki iego roštraceni sa ná po
čiatku wssyškých drog/ á o sláhcice iego
miotáli los/ y wssyšcy co čelnieyšy iego o
kówání sa w petá. A ták y ty sie opyšeš/ á be
dzieš wzgárdzone: y thy bedzieš škutác po
mocy od nieprziyáćielá. Wssytkie twierdze
twoie (státy sie) iáko drzewo figowe z do
zdrzátemi figámi swemi: kthore škoro zátrže
sa/ pádaia w gebe onemu co ie gie. Oro lud
twoy iáko Niewiáštly w poárzod čiebie: Zá
prawde nieprziyáćielom twym beda oth
worzone Brony ziemie twoiey/ ogień popa
li regle á zawory thwoie. Náčiągni sobie
wody dla obleżenia/ Buduy twierdze two
ie: Wnidž do štothá/ trátuyže/ á trátuiac
trzymay cegle. Tamčie zežrze ogień: zgi
nieš. od miečá/ požrže čie iáko chrzáfč:

Ezech. 24.
Abacuc. 2.

Isaie. 47.
Ezech. 16.

Isaie. 10.
30. & 31
Zach. 1.

Przecho

Nahum.

Przeto zbieraycie (w lud) by chraszcz / ro-
zmnażay sie by sarańcza. Rozmnożyłesku
piectwa twoie / nād početh gwiazd nā
niebie: Chraszcz rozwiodł strydla swoie /
y obleciat. Strojowie twoi by sarańcza: a
dziatki twoie by sarańcza sarańczej ktore
wsiadaia nā ptoćie w dzien zimny: Stonice
wzesslo / y obleciaty a nie možono nalesć
mieśca gdzie siedziaty. Drzemali pasterze

twoi krolu Asur / beda pogrzebieni kriaże
ta twoi: Krył sie lud twoy po gorach / a nie
máš ktoby i zebrał. Jasne iest skazenie two-
ie / bārzo zła iest porażka twoia: Wssyscy
ktorzy slyseli słuch o tobie / potraszali reka
nād toba: bo nā kogo sie kiedy nie zlatā
a kogo nie dosiegāta złość
twoia.

Amos. 6.

Koniec Nahumā Proroka.

Poczyna sie Habakuk Prorok.

Ktory z Bogiem o cho rosprawia / skąd cho iesth / iż sprā-
wiedliwi nā thym świecie bywāia tloczeni y ciążeni / a zāszlym że sie nā
wssiem fortunnie wodzi.

Habakuk.

Cap: 1.

Dziwnie sie temu prorok / że bezbożny przechodzi
moca y siłą iędziem sprawiedliwego / Bo pan wybudził
na zdy Chaldeycy / ktorzy nie pany Bogu / ale
owsem bawianom zwycięstwo swe przypisować
meli.

Hziemie ktore
widział habakuk
Prorok. Jaki
coz długo panie
biede wola / a nie
wysłuchasz / bede
chobie krzyżat
zwat ćierpiac /
a nie zachowasz
mie / Czemuzes

Psal: 21.
Iob. 19.

mi wkażat nieprawość y praca / abych wi-
dział tupy y niesprawiedliwość przeciwno-
mnie. Przecż patrzasz na wzgardziciele / a
milszys / gdy tłum / a tłoczys niecnostliwy
sprawiedliwsszego niżli sam: Jazs poczynis
ludzie iako w morzu ryby / y iako ziemiopt-
zy ktore nie mają wodzą: A stat sie sad y od-
pieranie mocniejszy: Przetoć potargany
jest zakon / a sweo konca sad nie doszedł / iż
bezbożny przemaga przeciwno sprawiedli-
wemu / przeto wychodzi sad przewrotny.

Akor: 13.

Deute: 28.

Popatrzcie miedzy narody / a wybaczcie
a dziwnycie sie / y straszywiecie: Bo sie shtat
uczynek za dni waszych / czemu żaden wie-
rzyć nie bedzie / gdy o nim beda powiadać
Abowiem otho ia wzbudze Chaldeycy /
narod gorzki y chutki / ktory chodzą po sse-
rokości ziemie / aby odzierżat przybytki nie-
swoie. Ogromny a barzo strasliwy iesth / z
niegoż samego sad y brzemie iego wynidzie
Konie iego lekssy niż Kysiowie / a prethsy
niż wilcy z wieczora / y rozbiegna sie iezdni
iego: abowiem iezdni ie z daleka przyda-
beda lathac by Orzet gdy sie spieszys do iada-
ta. Wsyzys sie do plonu zbieża / oblicza ich
iako wiatr wgaraiacy: y zgromadzi iako
piasek / wieżnie. On z Krolow tryumssy
czynic bedzie / a okrutnicy nasmiwiskiem
y niego beda. On sie z kożdey twierdze y ob-
rony bedzie posmiwac / a nasypawssy wat
dobedzie iey. Na ten czas odmieni sie duch
a przeminie / y upadnie: toć iest moc iego /
Boga iego.

Isaie. 46.
2. Para: 28.

Psal: 38.
Isaie. 1.

Hiere: 12.
Psal: 36.

Jaz nie thy iestes od poczatku panie
Boze moy / swietny moy / a nie zemrzemy:
panie na sad potozytes go: ażebyś mocne-
go skarat / vgruntowales go. Czyste sa oczy
twoie / abyś nie widział złego / a nie bedzies
mogł patrzyć na nieprawość. Czemuz nie
patrzą na te co złe a nieprawie czynia / a
milszys gdy pożyra bezbożny sprawiedliw-

sszego niżli sam: A czynis ludzie iako ryby
morskie / y iako ziemioptaz ktory wodzą nie-
ma / wssyske woda porwat y podniosl / wy-
ciągnat ia w niewodzie swoim / y zagnat
do sieci swojej. Z tego sie tochac y radowac
bedzie / przetoż thez bedzie offiarowat nie-
wodowi swemu / y uczyni chlebowa ofiare
sieci swojej: Bo przez nie rozryta częśc ie-
go / y pokarm iego wyborny. Przetoż tedy
roztoczyt niewod swoy / a nigdy zabijac na-
rodow nieprzeştanie.

Cap: 2.

Kaze pan prorokowi / miasto odpowiesz / wsyzys
pisac / y na nie nie swapliwie ciekac / Wola na pyssne
iatome / okrutne / objerce / y bawochwalce.

A strażey swey bede stat / a zast-
nowie sie na twyrdy: y bede pil-
nie patrzyt / abym obaczyl coby
mi rzecżono / a coby miat od-
powiedzieć temu co mie stro-
fuie. A odpowiedział mi pan / a rzekł: Na-
pisz to widzenie / a wyrasz ie iasnie na tabli-
cach: żeby przebieżat ten coby ie czedł. Ab-
wiem iestże to widzenie oppodal / ale wka-
że sie na koncu / a nie omyli: Jesli co omiesz
stat / poczetay go: boć pewnie przyydzie / a
nie zamieszta.

Oto / ktory niedowiartkiem iest / nie be-
dzie prosta dusza iego w nim samym: Ale
sprawiedliwy w swey wierze żyć bedzie. A
ktorym sposobem wino tego co ie pije pod-
chodzi: tak bedzie mąż pyssny / a nie bedzie
okrasiony: Ktory rozsserzył by piekto dusze
swoie: y sam iako smierec / a nie bywa napet-
niony: A zebrat do siebie wsyzkie narody /
a zgromadził k sobie wsyzkie ludy. Jazs go-
ci wsyzysy nie weźma sobie w przypowieść /
y mowe gadek iego: A bedzie rzecżono /
Biadaż temu ktory rozmnaża nie swoje: y
dlugoż (tho czynic bedzie) a obciaża sam
przeciwno sobie gestę stoto: Jazs nie nagle
powstana / ci coby cie kasali: a beda zbudze-
ni ci coby cie thargali / y bedzies im w dra-
piestwo: Jies ty złupit wiele narodow /
odracie też wsyzysy ktorzy iedno zostana z
ludow: dla krwie cztowieczey y nieprawo-
ści ziemie (y) miast / y wsyzkich ktorzy w
nim mieszkaja.

Biadaż temu ktory zbiera takomstho-
zle domowi swemu / aby byto na wysoke-
ści gniazdo iego / a mniema by sie miał wy-
swobodzić z reki złego. Wsyzysy ku pohana-
bieniu domowi twemu / zabijates wiele lu-
dzi / y zgrzeszys dusza twoia. Abowiem ka-
mien z sciany bedzie wolać / y drzewo ktore

miedzy

miedzy
bedzie
Bia
wiach
li te rze
wiem s
ogniu:
Bo bed
chwate
morze.
Bia
cielow
vpoiat
pelnio
ty y v
Kiey /
twoia.
Krye c
ie dla
ziemie
stala
Kiey
wyrze
fatefn
Snyez
nych:
Ocu f
mu: Ja
przybr
go duch
go. Al
milsz

Modl
Sci.
wspom
dnia p
Okryt
iego p
iako su
ta test

Isaie. 5.
Abdielis.
Luca. 11

Abakuk.

między buncy budowania iest/odpowiedać będzie.

Biada temu ktory buduje miasto we kr-
wiach/ y gotuje miasto w nieprawości. Za-
li te rzeczy nie sa od Pana zaslepow: Albo-
wiem beda pracowac ludowie w mnogim
ogniu: a narodowie poproznicy/ y wstana.
Bo będzie napetniona ziemia/ aby poznali
chwate Pańska/ iakoby wody zakrywajace
morze.

Biada temu ktory dawa napoiu przyia-
cielowi swemu/ wpuszczajac zolc swoje/ y
wpoiaiac/ aby ogladal nagothe iego. Na-
petniones fromota miasto slawy: Piy the-
ty/ y vsni. Ogarnie cie kielich prawice Pan-
skiej/ y zwracanie zelzywosci nad slawa
twoja. Albowiem nieprawosc Libanska o-
kryje cie/ a spustossenie zwierzat wystrasz-
ie dla krwie ludzkiej/ y dla nieprawosci
ziemie/ y miasta/ y wssystkich ktorzy mie-
skata w nim.

Kczemuż pożyteczny iest obraz ryty/ iz i-
wyrzezał snicarz iego/ obraz lany/ y obraz
fatefny: iz miał nadzieie w robocie swej
Snyczarz iego/ aby naczynil obrazow nie-
mych: Biada temu ktory mowi drzewu/
Oczu sie Wsthan/ kamieniowi milczace-
mu: Zaliz on będzie mogli vczyć: Oto ten
przybrany iest w zloto y w srebro/ a zadne-
go ducha niemaf we wnietrznosciach ie-
go. Ale Pan w kosciote swietym swoim:
mlecz przed obliczym iego wssyska ziemia.

Cap: 3.

Wzodluchwz Abakuka proroka z niewiadomo-
sci.

Anie slyszatem slysenie twoie/
y batem sie: Panie/ vczyneł
twoy w posrzedku lat/ ozyw i-
w posrzedku lat iawno vczy-
nis: gdy sie wiece rozgniewasz/
wspomnisz na miłosierdzie. Bog od potu-
dnia przydzie/ a swietly z gory Pharan.
Okręta Niebiosā slawā iego/ a chwaty
iego pełnā iesth ziemiā. Błask iego będzie
iako swiātość/ rogi w reku iego: tam skry-
ta iest moc iego. Przed obliczym iego poy-

dzie śmierć/ y wymdzie cżarch przed nogā-
mi iego. Stānat/ y rozmierzył ziemię: po-
szat/ y rospuścił narody/ y pokrussone sa go-
ry swiata: nākrzywily sie pagorki swiata/
od drog wieczności iego. Dla nieprawości
widziałem namioty Murzynskie/ beda za-
mieścane skory ziemię Madyan. Jaz prze-
ciwko rzekam rozgniewales sie Panie: czy-
li przeciw rzekam popedliwosc twoja: albo
przeciw morzu rozgniewanie twoie/ kto-
ry wsiadasz na konie twoie/ a wozy twoie
sa zbawieniem. Wzbudzajac wzbudzisz
tul twoy/ przysięgi pokoleniam ktoreś mo-
wil. Zawsdy rzeki ziemię rozdzielisz. Wi-
dziaty cie wody/ y cierpieli boleśc gory/ wter
a zakret wodny przeminat/ data przepasc
glos swoy/ glebośc rece swoje podniosla.
Stonice y miesiac schanely w miesztaniu
swoim/ w swiātości szat twoich poyda/
wblasku tyszajacey wlocznie twoiej. W za-
gniewaniu (thwym) podepcesz ziemię: a
w popedliwosci shtrethwiatemi vczynisz
narody. Wyfiedles na zbawienie ludu two-
iego/ na zbawienie z Krysthusem twoim:
Zbiles glowe z domu bezbożnego/ obnāy-
tes fundament iego aż do syie. Przeklales
bertā iego/ glowe żołnierzow iego/ przy-
chodzące sy wicher aby mie rozmotali: roz-
radowanie ich/ iako onego ktory pożyra v
bogie w skrytości. Vczynites droge w mo-
rzu koniom twoim/ na stoście wod mno-
gich. Vssysatem/ y zadrzał brzuch moy od
glosu thego zadrzaty wargi moie. Uciech
wmidzie zgnitosc w kości moie/ a podem-
na niech gmyrze: abym odpocynal w dzien
vcisku/ abym wstapil do ludu przepasane-
nassego. Albowiem figā niezakwiecie/ a-
ni będzie owocu na winnicach: omyli (Pa-
nā swego) Oliwne drzewo w vzythku/ y
role nieprzyniosā pokarmu. Będzie odcie-
te z owczarniej bydto/ y niebędzie stada w
oborach.

Alle ia bede sie w Panie radowat/ y bede
sie weselit w Bodge Jezusie moim. Bog ā
Pan moc moia/ a vczyni nogi moie sy v
Jeleniow: y nā wysokości moie przy-
prowadzi mie zwycięzca/ w psal-
miech spiewajacego.

✠ ✠ ✠

Skonywa sie Abakuk Prorok.

Soffoniasz.

Woczyna sie Soffonias Prorok.

Ten o sadzie Bozym / ktory miał czynić z Żydy y z in-
nemi Narody powiada: thudziesz y o pocieszeniu ludu Izraelskiego:
a ma Kāpitul 3.

Cap: 1.

O srogim káraniu ludu Żydowskiego y miasta Jeru-
salem / tudzież y wssch ludu bezbożnych / prze Bā-
wochwalsztwa ich / stad moze obaczyć każdy snadnie /
iako przykry a gorzki będzie dzień pomsty Pāniskiej.

Słowo Pān-
skie ktore sie sta-
ło do Soffonias-
szā synā Chuzego
synā Godoliaszo-
wego / synā Ama-
ryassowego / synā
Ezechiaszowego
zā dni Jozyasza
synā Ammona-

4. Reg: 23.
23.

wego Króla Judskiego. Pilnie zgromā-
dzając zbiorę wssystkie rzeczy z obliczności
ziemie / mowi Pan: zbierając człowiekā y
bydle / zbierając ptaki niebieskie / y ryby
morskie: a beda wielkie wpadki niepobo-
żnych: y wtrāce ludzie z obliczności ziemie
mowi Pan: A wyciągne rękę moie nā lud
y ziemie Judskā / y nā wssystkie co mieszkā-

ia w Jeruzalem: y wyniszcze z mieyscā the-
go ofstāthki Baalowe / y spolu imiona
koscielnych slug z kaptānskiem: y one kto-
rzy po altanach domowych dāia modły rze-
ssey niebieskiej / a modły czynia y przysie-
gāia w Pānie / y przysiegāia przez (bātwa-
nā swego) Melchon: y te ktorzy sie odwa-
cāia nienasłādniać Pānā / y one ktorzy
nie szukali Pānā / ani sie o nim pytali.

Pomilcie przed obliczem Pānā Bogā
boć inż bliski jest dzień Pāński / iż nāgotho-
wat Pan offiārę / poświęcił wezwāne swo-
ie. A w then dzień offiāry Pāńskiej / nā-
wiedze nā křiazetā / y nā syny królewskie / y
nā wssytkie ktorzy sie oblekli w odzienie ob-
ce. A nāwiedze nā kōzde° ktory buynie sta-
pa nā prog w on dzień: ktorzy nāpetniāia
dom panā Bogā swe° nieprawościā y zdrō-
da. A będzie w on dzień / mowi Pan: (wy-
nidzie) głos krzyku od brony Rybney / y
krzyk od wrorey / a sřhārcie wielkie od pā-
gorkow. Plāćcie sřrzykiem wy co mieszkā-
cie w Pile: vmilkt wssystek lud Chānānev-

4. Reg: 23.
Hier: 39

Nehe: 3.

Soffonia.

kt/ wygineli w slyscy co sie srebrem okla-
dali.

Al bedzie na on czas: bede sperat a przes-
gladat miasto Jeruzalem z pochodnia-
mi/ y nawiedze the meze co polgneli w smro-
dziech swoich: ktorzy mowia w sercach
swoich: Nieuczyni nam Pan nic dobrego
ani zlego. Al thak bedzie rozchwyta na mas-
ietnosc ich/ a domy ich pustkami zostana:
a beda budowac domy/ ale nie beda w nich
mieszkac: beda naszczepiac winnice/ a nie
beda pic wina snich.

Blisko juz jest dzien Panski wielki/ bliski
jest/ a barzo chutki. Stos dnia Panskiego
gorzki/ bedzie tham utrapiony mocny.
Dzien gniewu dzien tam ten/ dzien utra-
pienia y wciску/ dzien nieszczescia y niedze/
dzien ciemnosci y mroku/ dzien mgly y za-
wartecki: dzien traby y brzmienia na miasta
obronne/ y na kary wysokie. Al utrapie lu-
dzie/ ze beda chodzic iako slepi: i (prze-
ciwko) Panu zgrzesyli: Al bedzie krew ich
wylana by ziemia/ a ciata ich iako gnoy. Al
wiecey Srebro ich/ y Zloto ich/ nie bedzie
ich mogto wyswobodzic/ w dzien gnie-
wu Panskiego: ale w rospaleniu zawisney
mlosci iego bedzie pozarta wssytki ziemia
bo skonanie z pospiechem uczyni wssiem kto
rzy mieszkali na ziemi.

Cap: 2.

Przywodzi lud ku pokucie zeby mogli wysc gniewu
Panskiego/ opowiada tej wielom Narodom i ch szes-
nie.

Sydziecie sie/ zgromadzcie sie ty
narodzie nieprzyjemny: pier-
wey niz wynidzie wyrok/ (ze-
byście sie rozpierzchneli) iako
proch przemijajacy dzien/ pier-
wey niz przydzie na was gniew popedli-
wosci Panskiej/ pierwey niz przydzie na
was dzien zagniewania Panskiego. Szu-
kajcie Pana wssytky ciisy ziemscy/ ktorzy
ście sad ieo sprawiali: Szukajcie sprawie-
dliwego/ szukajcie ciche: awo sie sna iako
kolwiek skryciecie w dzien popedliwosci pan-
skiej. Boć Gazy zburzone bedzie y Aftalon
pustynia/ Alotczyki o potudniu wyrzuci/ y
Aftaron bedzie z gruntu wywroczone.

Bieda wam ktorzy mieszkacie w powo-
rostru Morstym/ narodzie zatraczonych:
slowo Panskie na was Chanaan ziemio Si-
litynska/ a ta wytraca cie/ tak ze niebedzie
obywatela. Al bedzie powrozek morski od-
poczynkiem pastrozom/ y chlewami bydla:
Al bedzie tam ten powrozek (abo powiat)
onemu ktory zostanie z domu Judskiego/
tam beda pasieni: w domiach Aftalonskich

do wieczora beda odpoczywac: Abowiem
nawiedzi ie Pan Bog ich/ y odwroci iec-
two ich. Slysalem wraganie Moabowe/
y bluznierstwa synow Ammonowych: kto-
remi wragali ludu mojemu/ y zwiezbili sie
nad granicami ich.

Al przeto/ żywe ia mowi Pan zastepow
Bog Israelski: ze bedzie Moab iako So-
doma/ a synowie Ammonscy iako Gomor-
rha/ suchosc ciernia/ a gromady solne/ y
pustcza az na wieki: Oshakti ludu motego
roslargalia ie/ a ci co zostana z narodu me-
go posieda ie. Al to ie podka dla pychy ich:
i bluznili y winosili sie nad lud pana wssch
zastepow. Ogromny Pan na nie/ a zwatli
y z cienczy wssytkie Bogi ziemskie: Al beda
mu modle czynic meżowie z miesca swego/
wssytkie wyspy wssch narodow. Ale y wy
Murzynowie/ mieczem moim bedziecie po-
bieli. Wyciagnie też reke swoje na putnocy/
y wytraci Asura: y uczyni one Sliczna (to
jest Niniven) pustynia y bezdrozna/ a nie
inaczey iako pustcza. Al beda sie pokladac w
poszrod niey trzody/ y wssytkie bestye na-
rodow: Puhacz y Jez na progach iego be-
da przemieszkawac: Stos spiewajacego w
oknie/ Aruk na odrzwach/ abowiem zwa-
tle moc iego. Toć iest miasto slawne ktore
sobie mieska w bezpieczenosci: ktore wiec
mawialo w sercu swoim/ Jaciem iesth/ a
procz mnie samego niemam wiecey inego.
Jakoż sie teraz shato pustkami y tozyskiem
bestyam: Kozdy ktory iedno poydzie przez
nie/ bedzie pogwizdat/ y bedzie kiwat re-
ka swoia.

Cap: 3.

Karze Prodek lud Jeruzolinski a zwlascza przelo-
zone ich/ grzechow/ o pokazeniu Narodow tej powia-
da/ o szezesciu nowego zakonu/ y o rozmnozeniu wie-
rnych/ tudziez tej y karaniu zlosliwych.

Jada (tobie) miasto wyzywaj-
iace a pobudzajace/ y odkupio-
ne miasto/ gotebico. Nie slu-
chalo glosu/ ani przyieto pole-
pszenia: nie duffato w Panie/
nie przyblizyto sie do Boga swiego. Aza-
zeta iego w poszrod niego iako Lwi rycza-
cy: Sedziowie iego iako wilcy wieczora/
niezostawiali nic na poranek. Procyte-
wsciekli/ meżowie niewierni Kaptani ie-
go splugawili Swiatnice/ nieprawie czy-
nili przeciwko zakonowi. Pan sprawiedli-
wy w poszrod iego nie uczyni nieprawo-
sci: Kano/ rano sad swoy wyda na swia-
tosc/ a nie skrycie sie: ale niecnothliwy nie
vmiat sie wstydac. Wytracitem Narody/
y rozsypany sie wegry ich. Spustossytem dro-

Isaie. 15.
E 16.
Hier: 48.
Ezech: 25.

Zacha: 2.

Isaie. 1.

Tobie. 14.
Nabum. 2.
E 3.

4. Reg: 19.
Esai. 47.
Ezech: 28.
E 29.

Ezech: 22.
Michea. 3.
Abacus. 1.

Psal: 18.
E 118.

Soffoniaś.

sedt: Spustossone są miasta ich / tak że y
maż w nich nie zostal: ani żaden obywatel.
Rzektem: Jednak przed sie będzie sie mnie
bat / przyjmiesz y naukę: wtedy nie zaginie
przybytek jego / dla tych wszystkich rzeczy
w którychchem ie nawiedził: Wszakże jednak
o switanu wstając / pokázali wszyscy myśli
swoie.

Nahum . 1.
Sopho : 1.

Przetho tedy czekay mie / mowi Pan / w
dzien zmartwych wstania moiego na czas
bedacy / abowiem sad moy jest żebym zgro-
mądzil narody / y zerbat Krolestwa. A wy-
leie na nie zagniewanie moje / wszyscyh
gniew popedliwosci moiey: bo w rozpale-
niu chutliwej miłości mey / będzie pożarta
wszystka ziemia. Abowiem na ten czas przy-
wroce ludzioru warge wybrana / żeby wzy-
wali wszytcy imienia Pańskiego / a żeby mu
służyli iedna moca. Z zarzecza Murzynskiej
ziemie / stamtąd aż ci co mi sie korzacz mo-
dla synowie moi rozplossonych moich / po-
niosą mi dar.

Hiere : 50.

W ten tam dzień / nie będzie sie wsthy-
dać wszystkich wynalestkow twoich / ktore
miś wykraczal przeciwno mnie: Bo w ten
czas odeymie z posrzedku twego wielkomo-
wne pychy thwoie / y nie będzie sie wie-
cey wrwysszac na swietey gorze moiey. A
zostawie w posrzed ciebie lud ubogi y nie-
dostateczny: a beda miec nadzieie w imie-
niu Pańskim. Ostatki Izraelskie nie beda

czynic nieprawosci / ani kłamstwa mowic
beda / ani sie nadyzie w wstbach ich iezyk
zdradliwy: Abowiem oni beda pascieni / y
beda sie pokładac / y nie będzie ich kto prze-
straszac. Chwal corko Syoniska / wykrzykay
Izraelu: Wesel sie y raduy sie ze wszystkich
go serca corko Jerozolimska.

Odiat Pan Sad thwoy / odwrócił nie-
przyacioly thwoie: Krol Izraelski Pan
w posrzed ciebie / nie będzie sie wiecey ze-
go bac. Na on dzień / będzie mowiono mia-
sthu Jeruzalem: Niechcieysie bac Syon /
niech nie osłabiaia rece twoie rozpuszczone.
Pan Bog twoy w posrzed ciebie mocny /
on cie zbawi: Rozradnie sie nad toba w we-
selu / będzie milczal w mitowaniu twym /
będzie sie weselit nad toba w chwale. Mar-
ne ludzi ktorzy byli od zakonu odstapili /
zgronadze / bowiem z ciebie byli: abys wie-
cey snich wragania nie miało. Oto ia zabije
wszystkie ktorzy cie dręczyli na on czas: y za-
chowam vchramuiacego / y one ktora była
wyrzucona zbiorę: y wnieose ie na chwale
y na dobre imie / po wszystkich ziem zbawie-
nia ich. Na on czas ktorego przywiodę
was / y na on czas ktorego zgronadze was:
bo dam was w zawołane imie / y na chwa-
le wssiem ludzioru ziemskim / gdy na-

wroce wiezienie wasze przed
wassemi oczyma / mo-
wi Pan.

Micha

Koniec Soffoniassá Proroka.

Poczyna

Wozyna sie Aggeus Prorok .

Ktory przepowiada nawrócenie ludu z więzienia / y kaze
o budowaniu kościoła / y o odnowieniu miasta. Ama Kapitulu: 2

Cap: 1.

Przywodzi Prorok lud żydowski aby budowali
kościół / powiadać je dla zaniechania kościoła
Bog dopuścił namie y ich doległość / co wylsyław
sy Zorobabel y Jezus przycychni sie o budowanie
kościola .

M Thorego roku
Krola Daryusa /
pierwszego dnia
miesiaca siofte
go / stalo sie slo
wo panskie przez
Aggeusa Prozo
ta do Zorobabe
la Syna Salaty
elowego wodza
Judskiego / y do Jezusa syna Jozedechowe
go kaptana wielkiego / tak rzekac: Tak mo
wi Pan zastepow / mowiac: Lud ten tak
mowi / ieste nie przyszedl czas budowa
niu domu panskiego .

Stalo sie slowo panskie przez Aggeu
sa Proroka / mowiac: Wiece wy macie czas
abyście mieszkali w domach kosztownych a
dobrych / a dom ten ma stac pustym / A tak
teraz to mowi Pan zastepow / Przypatrz
cie sie iedno z serca drogami waszymi. Sia
licie barzo wiele / a matosci wniesli: Je
dliście alesiście sie nienadli: Piliście / a nie
wpiliście sie: Przykrywaliście sie / a nie mo
gliście sie zagrzac / a ten co myta zgroma
dzat / Kladt ie w dziurawy worek .

Tho mowi Pan zastepow: Położcie
iedno serca wasze na drogi wasze / wstapcie
na gore / znoście drzewa / buduycie dom:
a bedzie mi wdzieczny y przyiemny / y bede
slawion / mowi Pan. Patrzyliście na to co
wiecey / alic o to stalo sie to co mniey: A wa
miesliście do domu / a iam tho wywionat:
prze ktora przyczynę / mowi pan zastepow:
iz dom moy pustkami jest / a ieden kazdy z
was kwapiliscie sie do domu swotego. Dla
tegoz tez nad wami zakazano y zabronio
no niebiosam by nie spuscity rosy / y ziemi za
kazano by nie dawata wrodzaju swego:
a przyzwatemi suchosci na ziemi / y na go
ry / y na pssenicę / y na wino / y na olej / y co
iedno przynosi ziemia: y na ludzie / y na by
dło / y na wszelka robote rat.

Wylsył Zorobabel syn Salathielow / y
Jezus syn Jozedechow kaptan wielki / y
wszystkie one ostatti ludu żydowskiego głos
pana Boga swotego / y slowa Aggeusa
Proroka / tak iako go poslat Pan Bog ich
do nich / y wtekt sie wszystkie lud oblicza Pan
skiego. Thedy rzeki Aggeus poset panski z
poselstw panskich / do ludu temi slowy: Ja
ieste swami mowi Pan: A wzbudził Bog
ducha Zorobabelowego syna Salathielow
wego Ariazecia Judskiego / y ducha Jezu
sa syna Jozedechowego / kaptana wielkie
go / y ducha innych ze wszystkich ludu: ci
wssedly robili w domu pana wsszech za ste
pow Boga swotego / czwartego y dwudzie
stego dnia / miesiaca sioftego / wtorego
roku Krola Daryusa .

Cap: 2.

Przyrównywa w sławie kościoła on pierwszy styl
posledniej sym / ktory acz daleko podlely byc okazu
ie / przed sie iednak obietnice ze imat byc daleko sław
niey / ni on pierwszy / a to przez przyście Mesyasa
sa pana Krysta .

S Jednego miesiaca / dwudzie
stego y pierwszego dnia tego
miesiaca: stalo sie slowo pan
skie przez Aggeusa Proroka
mowiac: Now do Zorobabela
syna Salathielowego wodza Judskiego /
y do Jezusa syna Jozedechowego kaptana
wielkiego / y do innego ludu / temi slowy. A
ktoz z was zostawion iest / ktorzy widziat
dom ten w pierwszej slawie a wielmożno
ci ied: A co sie (wam zda:) ten kościół kto
ry widziacie wy teraz / zaż nie taki iest iakoby
nie byl przed waszymi oczyma: A tak teraz
połrzepiay a posilay sie Zorobabelu / mo
wi Pan: y posil sie Jezusie synu Jozede
chow kaptanie wielki / y badz posilon wssy
stek ludu ziemie / mowi Pan zastepow: a bu
dnycie / boctem ia iesth swami mowi Pan
zastepow .

Stowo ktorem swami umowil gdyście
wychodzili z ziemie Egipthskiej: a Duch
moy bedzie w posrodku was: nie boycie
sie. Albowiem tak mowi Pan zastepow: Je
scze iedno a malutko iest / a ia zrusze Wiebo
y Ziemie / y Morze / y susza y porusse wssyst
ki narody / a przydzie poządany od wsszech

Deute: 7.
31.
Agge: 2.
Hier: 46.
1. Esd: 5.

1. Esd: 5.

Deute: 31.
Iosue: 1.

Agge: 1.

Isaie: 60.

Aggeusz.

Deute: 8.

narodow: y napełnie dom then sława / mo-
wi Pan zastepow. Moeć iest srebro / mo-
teć też iest y złoto / mowi Pan zastepow.
wielka będzie sława domu tego posledniy
siego wiechśa niż pierwszego / mowi Pan
zastepow: A na tym miejscu uczynie pokoy
mowi Pan zastepow.

Hiere: 11.

W czwartym a dwudziestym dniu dzie-
niatę Miesiac / wthorego roku Krola
Dariusza / stalo sie slowo Panskie do Aggeu
sja Proroka / mowiac: To mowi Pan za-
stepow / Pytay Kaptanow o to prawo rze-
kac: Gdyby wziat cztowiek mieso poswie-
cone w podolek sstary swey / a dotknalby sie
kratem tego chleba / albo potrawy / albo wi-
na / albo oleiu / albo iakiegokolwiek pokar-
mu: Bedzieli ono poswiecone czy nie? Na
to odpowiadaiac Kaptani tak rzekli: Nie po-
swiecone. A rzecze zas Aggeusz / a ieslyby sie
dotknal splugawiony na duszy onych w
szech rzeczy / Bedzieli splugawione? Odpo-
wiedzieli Kaptani a rzekli: Bedzie spluga-
wiono. Odpowiedzial im Aggeusz / Chack
lud ten / y thaki narod then przed obliczym
moim / mowi Pan: y thak wsselka sprawa
tak ich / a wssystkie rzeczy ktoreby mi ofiaro-
wali tam / plugawe beda. A teraz potozcie
serca wasze od teo dnia y daley / pierwey ni-
zli by byl potozony kamien na kamieniu w
koscielo Panskim / godycie przyshtepowali

Leuiti: 5.

11.

Num: 19.

do kupy ze dwudziestu kocy / a bywato tyl-
ko dziesiec / y wchadzaliście do prasy abyś-
cie wyćisneli piecdziesiat naczyńia / a bywa-
to tylko dwadzescia: Karatem was wi-
trem vgaraiacym / y rdza / y gradem wssyst-
kie sprawy rak waszych: a nie bylo miedzy
wami iednego coby sie nawrocil ku mnie /
mowi Pan. Potozcie serca wasze od thego
dnia az na przysly czas / ode dnia dwudzie-
stego y czwartego dziwniatę Miesiac /
od onego dnia ktorego zalozone sa funda-
menty kosciota Panskiego / potozcie na ser-
ce wasze: y zas wz nasienie wzroslo: a iesze
Winnica / y figa / y iablon ziarnistych iab-
lek / y drzewo Oliwne nie zakwitlo: Od
dnia tego dam btogoslawienstwo.

A sthalo sie slowo Panskie po wtore do
Aggeusza / w czwartym a dwudziestym dniu
miesiac / rzekac: Now do Zorobabela
Kriazecia Judskiego temi slowy / Ja rusze
niebem zaraz y ziemia / a wywroce stolice
krolestwo / y zetre moc krolestwa Poganski-
go: y wywroce wz y tego co na ni wsiada:
y popadaia sstapy z temi co na ni wsiada-
ia / od miecia brathá swego. W on dzien /
mowi Pan zastepow / przymie cie Zoroba-
belu synie Salathielow slugo moy / mowi
Pan: a posthawie cie iakoby znamie /
som cie obrat / mowi Pan
zastepow.

Agge: 1.

Koniec Aggeusza Proroka.

Poczyna

Pocyna sie Zachariasz Prorok.

Then powiada o wyzwoleniu Zydowskim / o skaraniu nieprzyjaciol ich. O pokornym przysciu Pana Krysthusa / y o mece tego.
Ma Kapitul: 14.

Cap. 1:

Napomina Zydzy by pana naskladac / dopuscili klosci przodkow swoich / opisuie tej miłosierdzie Bo-
ze ktore wkazal nad Jeruzalem.

Smeo miesiac / roku wtoreo Dariusza Krola / stalo sie slowo Panskie do Zachariasza syna Barachiaszowego syna Abdoswego Proroka / rze-
kac: Rozgniewat sie Pan na wasze

oyce gniewliwoscia. Arzeczysz do nich: Co mowi Pan zasthepow / Nawroccie sie ku mnie mowi Pan zasthepow / a ia tez nawroce sie ku wam / mowi Pan zasthepow. Nie badzcie thacy iako oycowie waszy / na ktore re wotali prorocy pierwsi / mowiac: Tho mowi Pan zasthepow / Nawroccie sie z zlych drog waszych / y od myśli waszych na gorsszych: a oni niesluchali / ani mie pilnoswali / mowi Pan: Gdziez sa oycowie waszy / a Prorocy zali wiecznie zyc beda: Wszakze iednak slowa moiey prawa moie ktorem poruczal slugam moim Prorokom / y zasz nie zachwyčili oycow waszych: A nawročili sie / a mowili / tak iako myslil Pan zasthepow wezynie nam podlug drog naszych / y wedlug wynalestkow naszych / wezynie nam.

W czwarty y dwudziesty dzien ieden nastego miesiac co ij zowa Sabbat / wthorego roku Dariusza Krola / stalo sie slowo Panskie do Zachariasza / syna Barachiaszowego / syna Abdoswego Proroka / mowiac: Wiazdzialem w nocy / a oto maz wsiadaiacy na konia rydzego / a on stat miedzy Swierczy na ktora byla w dole: a zanim sthaly konie rydze / pstre y biale. Arzektem: Co zaczsza ci Panie moy: Tedy rzekt do mnie Angiot Panski ktory mawiat we mnie. Wkaze ia tobie coby thobylo. A odpowiedzial maz ktory stat miedzy Swierczy / y rzekt: Ci sa ktore poslat Pan / aby zchodzili ziemie. A odpowiedzieli Angiotowi Panskemu / ktory sthail miedzy Swierczy / a rzekli:

Zchodzilismy ziemie / a otho po wssyskiey ziemi mieszkata / y odpoczywata. Odpowiedzial Angiot Panski / a rzekt: Panie zasthepow / y dlugos sie ty niezlytuies nad Jeruzalem / y nad miastu Judskimi / na ktore sie rozgniewat: otho iuz then rok temu sie dmdziesiatny: Thedy odpowiedzial Pan Angiotowi ktory mowil we mnie slowa do bre / slowa pocieszne.

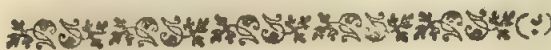
Arzekt ku mnie Angiot ktory mowil we mnie / Wolay a krzyez / mowiac: Tak mowi Pan zasthepow / z zawisney a chutliwey barzo wielkiey miłosci karatem Jeruzalem y Syona. A barzo ciestym gniewem gniewam sie ia na narody bogate: bom sie ia maluczko rozgniewat: ale oni ratowali ku ztemu.

A dla tego tho mowi Pan: Przywroce sie do Jeruzalem w miłosierdziach: y dom moy bedzie w nim budowany / mowi Pan zasthepow: a snur murarski bedzie rozciagniony na Jeruzalem. Iessze wolay / temi slowy / To powiada Pan zasthepow: Beda iessze miastu moie optywac wssiem do dobrym: y iessze sie pocieszy Pan z Syonu / a obierze iessze Jeruzalem. Tedy podnioslem oczy swe y wzrzalem: alie oto czterzy rogi. Arzekt do Angiota ktory mowil we mnie. Co sie przez te rozumie: On mi odpowiadzial: Te sa rogi ktore rozmiotaly lud Judski / Israelski / y Jeruzalem.

Arkazal mi Pan czterzech Kowalow. Tedy rzekt: Ci co przychodza co beda czynic: On mi odpowiedzial / mowiac: Te sa rogi ktore rozmiotali lud Judski po szeregulnym mezu / a zaden snich niepodniosl gtowy swoiey: a thos ci przysli aby ie odstrassyli / aby stracili rogi tych poganow: ktorzy podnieśli rogi swe na ziemie Judska zeby ia rosprossyli.

Cap: 2.

Widzial Prorok meza ktory mial wymierze Jeruzalem / ktore mialo byc napelnione po wiesieniu obfite / a temu Bog mial byc murem ognistym / potkawissy wssyskie ktory neozili lud Israelski.

Hiere: 25.
G 29.
1. B/4:1.

Zacha: 3.

Danie: 7.

Zachariasz.

Ezech: 43.
Apoca: 21.

N Odniosłem potym oczy moje
y wyjrzałem: a oto maż a v nie
go wrete powrozek pomiaru.
Tedy rzekł: Dokad ty idziesz?
On rzekł do mnie: Jde bym ro
zmierzył Jeruzalem / a żebym obaczył co
jest za szerza iego / y co za długość iego. A
oto Angiot kthory mówił we mnie / wycho
dził: a iny theż Angiot wychodził przeciw
niemu. Rzekł do niego / Biegay: Mówie
temu dziecieciu / temi słowy / Bez murów
będzie mieściano w Jeruzalem / prze wiel
kie mnostwo ludzi y dobytków w pośrzed
niego. A ia bede ie / mowi Pan / murem o
gnistym w koto: y w slawie bede w pośrzed
niego. Hau / hau / wciekaycie z ziemie pu
tynocy / mowi Pan: Som was rozmiothał
na cżtery wiathry niebieskie / mowi Pan.
O Syon wciekay / kthore mieścisz v corci
Babiloniskiej.

Deute: 4.
Zacha: 9.
Hier: 25.

Abowiem tho powiada Pan zastepow:
Po slawie / poslat mie Pan do narodow
ktore was odarli: bo każdy ktory sie was
dotknie / dotyka sie żrzenice oka mego: A
bowiem oto ia podnosze raka moza na nie /
a beda odartki tym ktorzy im sluzyli: y po
znacie ze mie Pan zastepow poslat:

Hier: 2.
10. & 30.
Psal: 16.
Isaie: 14.

Chwal a wesel sie corko Syonka: abo
wiem otho ide a beda mieścikat w pośrzed
ciebie / mowi Pan. A przytula sie narodow
bardzo wiele do Pana w on dzien / y beda mi
ludem / a beda mieścikat w pośrzed ciebie: y
doznaś ze mie poslat Pan zastepow do cie
bie. A posiedzie Pan Jude czastke swoje w
ziemi poswieconey: y obierze iessze Jeru
zalem. Wiech vmilknij wsselkie ciato od o
blicza panskiego: iz powsthat z przybytku
swego swietego.

Exodi: 25.
Matth: 28.

Zopho: 1.

Cap: 3.

Jesu wielki Kaptan zwleciony z plugawych sath /
a oblecion w chedogie / then miał sadzić dom panski
chodziliby drogami iego / Pan ma przywieść slugę
swego wschod / powiada tej o kaminu siedmi oczu.

Psal: 108.

W Kazał mi Pan Jezusa kaptana
na wielkiego sboiacego przed
Angiotem panskim: a Sathana
sthat po prawey rece iego / aby
sie iemu zprzeciwil. Thedy
rzekł Pan do Sathana: Wiechaycie Pan
zffuka a zgromi Sathanie / a niech cie zffu
ka Pan Sathanie / ktory obrat Jeruzalem:
a zaf nie tho iesth głownia wyrwana z o
gnia: A Jezus był oblecion w plugawe o
dzienie: a stat przed obliczem Angielskim.
Ktory odpowiedział / a rzekł do onych kto
rzy stali przed nim / temi słowy: Weście od

niego tho plugawe odzienie. Potym rzekł
do niego: Othom odiał od ciebie nieprá
wość thwoie / a oblokiem cie w odmiennie
odzienie. Rzekł: Włożcie Biskupia koronę
ne chedoga na głowe iego. Thedy włożył
koronę Biskupia chedoga na głowe iego /
y oblokli go w sathy: a panski Angiot stat.
A oświadczał Angiot panski Jezusa / mo
wiał: To mowi Pan zastepow / Będzieśli
chodzil memi drogami / a strazy moiey be
dzieśli przystrzegat: thedy y thy theż be
dzieś dom moy sadzit / y będzieś sieni moich
strzeżt / y dam ci chodzące z tych ktorzy tu
teraz stoia.

Stuchay Jezusie kaptanie wielki / thy y
przyaciela twoi ktorzy mieścika przed to
ba / y sa meżowie co nieco przyslego zna
cja. Oto ia bowiem przywiode slugę moie
go wschod sloneczny. Bo oto ten kamin
kthoregom poloży przed Jezusem: na ied
nym kaminu iest siedm oczu. Oto ia wyr
ze rzezanie iego / mowi Pan zastepow: y o
deyma nieprawość ziemie oney iednego
dnia. W on dzien / mowi Pan zastepow /
wzowie maż przyaciela swego pod winni
ce / y pod drzewo figowe.

Isaie: 2.

Cap: 4.

O widzeniu Lichtarza Lamp / swiat / Oliw / sied
mi oczu / y tego wssystkiego wykład.

W Kocit sie potym Angiot ktory
mówił semnary obudzil mie / ia
to meża ktory bywa wzbudzon
ze snu swego / y rzekł do mnie:
Co ty widzisz? Jam rzekł / Wi
działem / a ono Lichtarz zloty wssysthek / a
kaganiec ie na wierzchu niego: y siedm
swiec ie na nim: a siedm też nalewek swia
tlan ktore były na wierzchu iego. A dwie
też Oliwie wedle niego / iedna po prawey
strenie kaganica / a druga po lewey stronie
iego. Tedy odpowiedziałem y rzekł do An
giota ktory mówił semna / temi słowy: Pa
nie moy / co sie przez tho wssystko rozumie?
Odpowiedział mi Angiot kthory mawiał
semna / a rzekł ku mnie / A wiec ty nie wieś
co tho iest: Jam rzekł: Niewiem panie
moy. Odpowiedział y rzekł do mnie themi
słowy. Toć iest słowo panskie do Zorobabe
la / ktory mówi / Nie w woysce / ani w mo
cy: ale wdychu moim mowi Pan zastepow
Cożes ty goro wielka przed Zorobabelem:
w rowne pole (będzie obrocona) a wyrwie
dzie kamin przedniey / y wyrówna iaste
tase iego.

Apoca: 1.

Isaie: 1.

Stato sie zaś słowo panskie do mnie / mo
wiał: Rece Zorobabelowe zatóży then

dom /

Zachariasz.

dom / y rece tego wyprawa a dokonania go: a zowiecie iz Pan zastepow poslat mie do was. Bo y kchoz wzgardzil dni mate: a be da sie weselic / y wysza kamien Cenowy w rece Zorobabelowey. Ci oto siedm / oczy sa Panskic / ktore zbiegawia wstornke zies mie: Potym odpowiadaiac rzektem do nie go: Co znacza te dwie Olimie iedna po prawy sbronie licharza / a druga po lewey iegoz: A zas po wtore odpowiadaiac rzektem do niego: Co znacza dwie gatasce Olimone ktore sa podle dwu nosow zlotych / na ktorych sa nalewki ze zlotcha: Thedy rzekł do mnie themi slowy: A zas nie wiesz co to jest: Jam rzekł: Niewiem panie moy. A rzekł: ci sa dwa synowie Olei i ssa cego / ktorzy stoia przy Panie panuacym w wysstkiey ziemi.

Cap: 3.

O Kriegach lataciacych / y o dzbanie / y o niewiastach ktore si podnosily.

Wotym obrociem sie / y podnioslem oczy swe / y wyszatem / a o no kriegi lecace: Thedy rzecze do mnie: Co ty widzisz: Jam rzekł: Oto ia widze kriegi lecace / ktorych duza na dwadzieścia lokci / a sserokosc ich na dziesiec lokci. A rzecze do mnie: Toć jest przeklectwo ktore wychodzi na wysstke ziemi. Bo kazdy zlotdzey iako tam napisano iesth / bedzie sadzon: y kazdy ktory krzymoprzysiega z tych (kriag) thaz kiej bedzie sadzon. Wywiode to (przeklectwo) mowi Pan zastepow / tak iz przydzie do domu zlotdzey iego / y do domu przysiegaiacego w imie moie nie prawdziwie: y bedzie przemieszczuac w poszrod domu iego / a wytrawi go / y drzewa iego / y kamien iego.

Wyszedł potym Angiot ktory mowił do mnie / y rzekł ku mnie: Podnies oczy swoje patrzcie co to jest co wychodzi: I rzektem: coż to jest: Tedy mi rzekł: to jest dzban wychodzący. A przydat / to jest oko onych potysstkiey ziemi. A otho cetnar otowu nie siono. Alie theż niewiasta iedna siedzaca we dzbanie. Thedy rzekł. To jest Bezbożność. A wrzucił ia do dzbana / a pothym włożył bryte otowu w usta iey.

Podnioslem zas oczy swe / y wyszatem: a oto dwie niewiastie wychodzące / a duch w ich skrzydlech: A miały skrzydła na wzrost skrzydel w kamie: tedy podniosły dzban mie dzy ziemię y między niebo. A rzektem do Angiota ktory mowił semna / Gdzieś the niewiasty ten dzban niosą: On rzekł do mnie:

Aby mu był zbudowany dom w ziemi Semnaar / a żeby był ustanowiony / y postawiony na gruncie swoim.

Cap: 6.

Widzenie czterech wozow / y prorocthwo o mezu ktorego wschodem nazwata / y o budowaniu kościoła Bojzego.

brociem sie zas / y podnioslem oczy moje / y wyszatem: Alie o to czterzy wozy wychodzą z poszrod dwu gora: te gory były gory miedziane. W pierwszym wozie / były konie rydze / we wtorym wozie / były konie wrone: w trzecim wozie były konie białe / a w czwartym wozie były konie srokate y mocne. Tedy odpowiedziałem y rzekł do Angiota ktory semna mowił: Co sie przez to znaczy Panie moy: Odpowiedział Angiot y rzekł do mnie: To sa cztery rzey wiatrowie niebiescy / ktorzy wychodzą aby stali przed Panem panuacym w wysstkiey ziemi. Ten woz w ktorym byli wrone konie / te wychodzą do ziemi na putnocy. a biali wysli za nimi: Srokate te bieglą do ziemi na południe. A ktore byli namocniysse / wysli y żądali iac / a zbiegac wysstke ziemi. A rzekł: Idziecie zbiegacież ziemi: A zbiegaly wysstke ziemi. Potym wezwał mnie y mowił ku mnie temi slowy: Oto ktore wychodzą do ziemi putnocney / kazali odpoczynać duchowi memu w ziemi putnocney.

A sthato sie slowo Panskic do mnie / mowiac: Weźmi z ietcow z zaprowadzenia mowie / od Oldai / y od Thobiaffa / y od Jdaia / a przydziesz ty w on dzien / y wnidzies do domu Jozyaffa syna Soffoniaffowego ktorzy przysli z Babilonu. A weźmiesz z to y srebro / y naczyni Koron / a wlozys na glowe Jezusa syna Josedechowego kapłana wielkiego / y bedziesz tak mowił do niego temi slowy: To mowi Pan zastepow / temi slowy: Oto masz / Wschod imie iego: a pod nim wznidzie / y bedzie budował kościół Pannu. A onże zbuduje kościół Pannu / y onże poniesie slawe / y bedzie siedział / y panował na stolcu swoim: A bedzie kapłanem na stolcu swoim / a rada pokoiu bedzie między temi obiema. A Korony beda zele mowi / Thobiaffowi / y Jdaiaffowi / y Zen synowi Soffoniaffowemu / pamiatka wkościele Panskim. A ci co sa daleko przyda / y beda budować w kościele Panskim: y zowiecie ze mie pan zastepow poslat do was. Ale to bedzie / iesliże bedziecie pilnie sluchac glosu Panna Bogá waszego.

Gene: 10.

Zach: 1.
Apoča: 6.

Hiere: 4.

Zach: 3.

Cap:

Zachariasz.

Cap: 7.

Opisuje nadobna o poscie Panu Bogu przysien-
nym nauke / y wspomina do tego zydy przypominaj-
iac im przez byli zawiedzeni do wieszenia.

Decym stalo sie roku czwartego
go Daryussa Krola / (mowie)
sthalo sie slowo Panstie do Zache-
charyassa w czwarthy dzien
miesiaca dziewiatego / ktorzy
zowa Kasseu. A poslali do domu Bozego
Sarasar / y Rogomelech / y thy meze ktho-
rzy byli przy nich / aby prosili oblicza Pan-
skiego: azaby powiedzieli kaplanom domu
Pana zastepow / y prorokom / rzeknac:
Jaz ia mam ptakac w piaty miesiac / al-
bo mamli sie poswiecac: thak iakom iuz
przez wiele lat czynit.

4. Reg: 25.

Hiere: 41.

4. Reg: 25.

A stalo sie slowo Pana wssch zastepow
do mnie / mowiac: Mow do wsszego ludu
ziemie / y do kaplanow / mowiac: Gdyscie
wiec poscili / y zatobliwie ptakali w piatthy
y siodmy miesiac przez the siedmdziesiath
lath: Jazescie mi poscili post? A gdyscie
iedli y pili / jazescie nie sobie sami iedli / y
nie sami sobie pili: jaz sie nie ziscity one slo-
wa ktore mawiat Pan przez proroki pier-
wssze / gdy ieszcze w Jeruzalem mieszkano /
a gdy bylo ieszcze bogate / y samo y miastha
okoto niego / ac gdy ieszcze y na poludnie y
po polach okoto niego mieszkano.

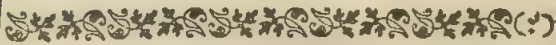
Zacha: 8.

Hiere: 7.

Hiere: 11.

A stalo sie slowo Panstie do Zacharyas-
sa / mowiac: To mowi Pan zastepow / te-
mi slowy / sad prawdziwy osadzaycie / a mi-
tosierdzie y lichosci czyncie ieden kazdy z
bratem swoim. Wdowy / y sieroty / y przy-
chodnia / y wboiego / nie potwarzaycie: ani
maz nie mysl w sercu swoim bratu swemu
czego ztego. A niechcieli na cho dbac / ale
odwrocili ranie odsthepuiac: y vssy swoje
obciazyli / aby nie slysseli. Serce tez swoje
postanowili by Abdamanth / aby nie slucha-
li zakonu / ani slow ktore poslat Pan za-
sthepow w duchu swoim swietym / przez
proroki pierwssze: a stalo sie tez rozgniewa-
nie wielkie od Pana zastepow. A stalo sie
tak iako mowit / a nie vsluchali: tak ze tez
beda wotac a nie wyslucham / mowi Pan
Zastepow. A rozsposlytem ie po wssystkich
krolestwach o ktorych nie wiedza: y ziemia
opuszczona iest od nich: przetho iz nie bylo
kthoby przessedy wrocit sie: y uczynili zie-
mie tak wdzieczna y pozadliwa / pustynia.

Cap: 8.

posila lud ku budowaniu Kosciola Panstiego / wcy-
te asy / cnotliwi byli azaby poscili / za co im obiecu-
je dac dobre rzeczy.

Als stalo sie slowo Pana Boga
zastepow / mowiac: To mowi
Pan zastepow / Wielka zawis-
ina miloscia miłowatem Sy-
on / y z wielkiej zawisci gniew-
watem siena nie. Tho mowi Pan zasthe-
pow: Wrociem sie do Syonu / y bede mies-
skat w posrzed Jeruzalem: y beda nazy-
wac Jeruzalem miasthem prawdy / y gora
Pana Boga zastepow / gora poswiecona.
To mowi Pan zastepow: Jescze beda sta-
rzy dziadowie y baby mieszkac w vlicach
Jeruzolimskich: y mezowie y ktorego w re-
ku bedzie tyw prze wielkosc dni. A po vli-
cach mieskich bedzie pełno dzieci y dzie-
weczek igraiacych po vlicach Jeruzolim-
skich. To mowi Pan zastepow / Bedzieli sie
to zdac przythrudnieyszym przed oczyma
tych ostatkow ludu tego w one dni: y jaz
przed memi oczyma bedzie to rzecz trudna
mowi Pan Zastepow.

Zach: 8.

Isaia: 1.

Hiere: 31.

Agga: 1.

Agga: 2.

Tho mowi Pan Zastepow: Oto ia zbawie
lud moy z ziemie ze Wschodu Slonica / y
z ziemie od zachodu Slonica. A przywiode
ie / y beda mieszkac w posrzed Jeruzalem:
a beda mi ludem / y ia im bede Bogiem w
prawdzie y w sprawiedliwosci. Thak mo-
wi Pan zasthepow / niech rece wasze beda
posilone / ktorzy sluchacie tych dni tych po-
wieści z vst prorockich / w dzien ktorego
zatozon iest dom Pana Boga zasthepow /
aby byl Kosciol budowany. Bo zaisze przed
onemi dni zaptata ludzka nie byla / ani by-
ta zaptata bydleca / ani tez wychodzacemu /
ani wychodzacemu bylo pokoiu prze vdraz-
czenie: y puscitem wssytkie ludzie / kazde-
go przeciwo bliжнему swemu. Ale teraz
nieuczynie ia podlug onych dni pierwsszych /
tym osthatkom ludu thego / powiada Pan
zastepow / ale bedzie nasienie pokoiu: Win-
nica wezyni owoc swoy / y ziemia wyda vro-
de swoje / y niebiosy spuszczu rose swoje: a
wezynie ze posiedze ten ostatok ludu teo / te
wssytkie rzeczy. A bedzie: iz iakoscie byli
przekletstwem miedzy inemi narody / thy
domie Judski y domie Israelski: tak zbawie
was / a bedziecie blosgolawieniem.

Niechcieyecie sie bac / niech sie posilaa
rece wasze / abowiem tak mowi Pan zasthe-
pow: Jakom myslit was vthrapic / gdy mie
wyzwali ku gniewu oycowie waszy / mowi
Pan: a nie zlutowatem sie / tak teraz obro-
ciwssy sie vmyslitem w te dni dobrze wezy-
nie domowi Judskiemu y Jeruzalem: nie-
boycie sie. A tak te sa slowa ktore bedziecie

czynicie.

Zachariasz.

czynie / Albow każdy zwas prawdę z bliz-
nim swoim: Prawdę y sad pokoiu / sadzicie
w bronach waszych. A żaden z was niemyśl
nie zlego w sercach waszych przyiacielowi
swemu: y przysięgi żywey nie milujcie.
Boć te wszystkie rzeczy są kłhorych iá nie-
nawidze / mowi Pan.

A státo sie słowo Pána wssch zastepow
do mnie / mowiac: Tho mowi Pan zastep-
pow: Post czwartego (miesiaca) / y posth
piatego / y post siódmego / y post dziesiąte-
go / będzie domowi Judskiemu ku rozrą-
dowaniu y ku weselu / y ná wroczyshości
bárzo sličné: tylko iedno milujcie prawdę
y pokoy. Tho mowi Pan zastepow / ależby
przyszli ludowie / y mieszkali w wielu miast
y sli obywathele ieden do drugiego / mo-
wiac: Podźmy / á poprosmy oblicza Pána
skiego / y szukamy Pána zastepow / poyde
y iá też. A przyjdzie ludow bárzo wiele / y
narodow mocnych szukać Pána zastepow
w Jeruzalem / y modlić sie obliczu Pána
zastepow. Tho mowi Pan zastepow: W
one dni / kłhorych wchwyca sie dziesięcioro
ludzi ze wssch językow inych Narodow / y
wyma sie podobná v meżá Żydowiną / mo-
wiac: Poydziemy swámi: Bosmy slysseli że
Bog iest swámi.

Cap: 9.

Proróctwo przeciwko miastam Seryskim / y há-
dym Philistynom / o przyśchaniu Krystusowym do
Jeruzalem ná Osleciu / y o spokojnym Krolowaniu
iego / y o wyzwoleniu więziow przez Krew testá-
mentu swego / y o posłuszeństwie ludu pod obrona
iego.

B RZEmie słowa Páńskiego w
ziemi Achrach / á Dámáskowi
odpoczynieniu ie^o: Abowiem
Pánskie iest oko cztowiecze / y
wssch pokoleń Iżráelskich. Ta-
kież y Emáth (będzie) w gránicách ie^o / y
Tyrus y Sydon: Bo wielbze wzięli sobie ma-
drość. A pobudował Tyrus twierdze swo-
ie / á nábierat srebrá by ziemié / á zlotá by
z vlic stotá. Oto Pan posiedzie ie á porási
ná morzu moc iego / y tho (miásto) ogień
pożrze. Wyśrzy to Aśtálon / y będzie sie bać
y Gázá / á będzie thego bárzo żatowác: y
Akkaron / że pohánbioná iest nádzieciá iego
A zaginie Krol z Gazy / y w Aśtálon mie-
ścić niebada.

A vsiedzie Probiierz w Azocie / á wytrá-
ce hárdosć Filistrńską. A odeymie Krew ie-
go z vst iego / á obrzydności iego z pośrzo-
d zebow iego: y będzie theż y on zosťháwiony
Bogu nássemu / á będzie iáko wodz w Ju-
dáz / y Akkaron iáko Jebuzeyczyk. A obrocze

domi moy temi kłhory mié boiuis a wal-
cá / záchodzacy wráciac sie / á nie prze-
dzie przez nie wiecey poborcá: Bom theraz
sam widziat swemi oczymá.

Rádusie dośthátecznie coko Syónska /
wykrzykay coko Jerozolimśka: Otoć Krol
tway / przyjdzie kłhobie spráwiedliwy / á
zbáwiciel: then vbogi á cichy / wsiadssy ná
Oslice / y ná Osłatko żrzebie tey Oslice. A
wytráce woz z Eśfráim / y Konia z Jeru-
zalem / á rozpierzchnie sie tuł wojenny: y
będzie mowit (thenże Krol tway) pokoy
narodow / á moc iego od morzá do morzá /
á od rzek áż do gránic ziemskich. Thy tákież
wekwi testhámentu twego / wypuscites
więźnie twoie z ieziorá w kłhorym niebyto
wody. Obrocće sie do obronnych mieysc
więźniowie kłorzácie nádziecié mieli / dzis
też bowiem opowádáac: sowićciec oddam.
Bom wyciagnat sobie Jude iáko tuł / ná-
petnitem ziemié Eśfráimowá: á wzbudze
syny twoie Syonie przeciwko synom two-
im Grecká ziemié / á potoże cie iáko miecz
mocarsti.

A Pan Bog będzie widzian nád nimi / y
wyzdzie iáko testáwica strzáta ie^o: á Pan
Bog ná tracie zátrobi / y poydzie w wi-
chrze Potudniowym. Pan zastepow zá-
sczytá ie: á pójra / y podbija kámiénem z
proc: á pójac popija sie by wíec winem / y
náleia sie by fláská / y iáko by rogi ottarzo-
we. A zbáwi ie Pan Bog ich w on dzien /
iáko stádo ludu swego: Bo swiete kámiénie
bada podniesione ná ziemi iego. Abowiem
co dobrego iest iego / y co cudnego iesth ie-
go: iedno zboże wybránych / á Wino ktore
zradza pánný.

Cap: 10:

Wpominá prorók lud áby dźdizá prosili od Pána /
á je Pan vlihowawssy sie ludu swego / miat go zá-
zgromádzić z rozimárych mieśc wieszenia ich / stłumi-
wssy nieprzyiacioly ich.

W Roście dźdizá od Pána cžásu
wieczornego / tedyc Pan vczy-
ni sniegi / y deszcz przewálny dá-
im / y dá každemu snich žiotká
ná roley. Boć Bátwáni mo-
wili rzeczy nieużyteczne / á Wieszczkowie
widáli kłamstwo / á wykłádáče snow mo-
wili poproźnicy / y dáremnie cieżyli: prze-
toż też záwiedzeni á zápedzeni sa by stáda
bada vtrápteni / bo niemáia pásterzá.

Ná pástherze rozżarżyta sie zapáleczy-
wość moia / y náwiedze te kóży. Abowiem
náwiedził Pan zastepow trzode swá dom-
Judski / y potożył ie iáko Konia slawy swo-

Zach: 2.

Isaie: 62.

Matih: 21.

Ioan: 12.

Zach: 2.

1. Reg: 16.

Deute: 28.

Ezech: 13.

Zachariasz.

iey na wojnę. Sniego węgiet/ sniego ko-
teł/ sniego łut wojenny/ sniego wynidzie
wsselki poborca zaraz. A beda iakoby mo-
carze/ ktorzy tlocza bloto drożne na świecie
y beda walczyć bo Pan snimi: a beda poban-
bieni ci co na konie wsiadają.

A vmocnie dom Judski / a dom Joze-
ffow zbawie: y nawroce ie/ bo sie zlituie
nad nimi: y beda zaś tak iako przed tym by-
li gdy ich był nie porzucił: bom ia iesth
Pan Bog ich/ y wyslucham ie. A beda ias-
ko mocarze Efraimowi / y bedzie wesole
serce ich by od winy: a synowie ich cho wys-
rzawssy rozwesela sie/ y bedzie sie radować
serce ich w Panie.

Za ksykne na nie/ y zgromadze ie/ bom ie
odkupil: y rozmnoze ie tak iako byli przed
tym rozmnożeni. A rozsiele ie między ludy/
tez y zdaleka beda na mnie pamietac: y be-
da żyć z syny swoimi / a nawroca sie. A
przywiodzie ie zaś z ziemie Egipskiej/ z As-
syrjczykow zgromadze ie/ a przywiodzie ie
do ziemie Galaadskiej y Libanńskiej: a nie-
nawdzie sie im (tak przestronie) miejsce. A
poydzie przez Morze wassie / y wderzi w
morzu wetny/ a zawstydza sie wsselkie gte
bołosci rzek: y bedzie stłumiona hardość
Assur/ y krolestwo Egipskie odehydzie. Po-
sile ie w Panie/ a w imie ie^o beda chodzie /
mowi Pan.

Isaie .10.
Ezech: 26.

Cap: II.

Opisława kościół: Burzonego od Ryminianow/
o pastyrzich/ y o dwulastich/ o trzydziści srebrnych
grossy za ktore miał być przedam Pan Krystus/ o An-
tychryście tym pastersu.

Otworzy Libanie brony swoje/
Uciech pojrze ogień Cedry two-
ie. Wyj Jodto/ i wypadł Cedr/
i wielmożni wytraceni są:
Wyjcie Deby Basanckie/ że iest
wyrabiony las ogrodzony. Krzyk wyčia
Pasterskiego/ i spusthossn iest wielmo-
żność ich: głos ryku Lwom/ i zadržona
iest pycha Jordancka.

To mowi Pan Bog moy: Pás tho bydo-
(náznacone) ku zabiciu / ktorzy ci co ie-
w swej władzey mieli/ zabijali / a nie żalo-
wali: y przedawali ie/ mowiac: Chwata
Bogu staliśmy sie bogatemi: A pasters-
wie ich nie folgowali a nie przepuszczali
im: wiec y ia też nie przepuszcze wiecey mie-
stkaicym na ziemi/ powiada Pan: Oto ia
wydam ludzie/ káždego w rece bliźniego
swego/ y w rece Krola iego/ y zetra ziemie/
a nie wyrwe z ręki ich. A bede pás bydo na
strácenie (oddane) przetho o chudziłowie

stada: A wziatem sobie dwie rozdzę / ied-
nem nazwał (Woam) to iest ochedożność
a drugam nazwał (Zoblim) to iest powro-
skiem: y páslem trzode. Potym wyčia-
tem t. zech Pastersow iednego Miesiacá / y z-
marzczyta sie iest dusá moia w nich: bo też
y dussa ich odmienita sie przeciw mnie. Te-
dym rzekł: Nie bede was pásł: Co zdrcha
miechże zdechnie: a co podcinaia / miech
bedzie wyrzucito / a osthatek żrzy ieden káždy
ciato bliźniego swego. Wziatem potym roz-
ge moie kthora nazywano Ochedożność/ y
zrzecalem ia/ że bym stáit przymierze mo-
ie ktorem był uczynit ze wsselkimi ludzmi.
A bylo zepfowane w onże dzień: y tak po-
znali vbodzy trzodey ktorzy mi strzega / i
słowo Pańskie iest.

A rzekłem do nich: Jesliże iest rzecz do-
bra przed wásemi oczyma/ przynieście za-
plátę moie: iesliż wiec nie dobra daycieś po-
koy. Tedy odważyli zaplátę za mie trzydzie-
ści srebrnych. A rzekł Pan do mnie: Wrzuć
ia * do te^o co formuie obrázy (the) ozd-
bna zaplátche za ktora mie offacowali. Te-
dy wziatem trzydzieści srebrnych: y wrzu-
ciłem ie do do^o Pańskiego / * do tego co for-
muie obrázy. A przerzatem rozge moie
wtora / kthora nazywano Powrozkciem /
abym rozbrát uczynit między ludem Jud-
skim y Izraelskim.

A rzekł Pan do mnie: Jeszcze sobie we-
źmi naczynie glupiego pastersa: Abowiem
oto ia wzbudze pastersa na ziemi / ktorzy o-
puszczoney trzody nienawiedzi / rosprosso-
ney nie bedzie szukać / y co złamanego be-
dzie nie wzdrawi / ani thego co stoi wycho-
wa / a tłustych mieso bedzie iest / y kopytha
ich rostraci. O pastersu/ o Bawanie/ kto-
ry opuszczasz trzode: Niecz nád ramieniem
iego/ y nád prawym okiem iego: Rámie ie-
go suchothami vschnie / a oko iego práwe
zácminossy sie olanie.

Cap: 12.

Opisnie wielkie wtrapienie Jeruzolimskie / y zaś na
práwienie/ se też na obywateli Jeruzolimskie miał pan
Ducha swietego wylać / Jáko też mieli żydomie játo
wac p strzac na pána Krystusa ukrzyżowanego.

Zemie słowa Pańskiego na I-
sraela. Powiada Pan ktorzy roz-
postrza niebiosá / y ktorzy grun-
tuie ziemie / y kthory sibiwarza
duhá cztowieczego w cztowie-
cze. Ocho ia potoże Jeruzalem / że bedzie
odrzwiami srodliwego opilsthwa wssim
ludom w koto: a wiec y Juda bedzie w
obleżeniu przeciwko Jeruzalem. Bedzie
też onego dnia / i potoże Jeruzalem że be-

Isaie .10.

Matth: 7.

* Gál-
czárz

* Gál-
czárz

Isaie 40.
44. 45
Gen: 2.

Zac: 14.

Dzie

Zachariasz.

dzie kamieniem bärzo cieškim wšsem lu-
dom: wšsyſcy ktorzy ſą beda dźwigac / bärzo
wielbze beda podrapani: y zbiora ſie nań w
wšyſkie Kroleſtwa ziemskie.

W on dzień / powiada Pan / porażę wſſel
kiego konia ſtrewnieniem / a thego co nań
wſiada ſſalenſtwem: a na dom Judy / ot-
worze oczy moje / a każdego konia inych lu-
dzi zaráże ſlepota. A beda mowić Wodzo-
wie Judy w ſercu ſwoim: Wiech mi beda
poſilenci obywateli Jeruzolimscy w Panie
zaſtepow Będzie ich. Wia on dzień / po-
toż wodze Judy iako komin z ogniem mie-
dzy drwy / y iako pochodnia goraiaca mie-
dzy ſiano: y wytraca po prawey y po lewey
ſtronie wšyſkie narody wokot: A będzie
zaſie mieſtano w Jeruzalem na mieſcu
ſwoim w Jeruzalem. A zachowa w cale
Pan przybytki Judy / iako na początku:
aby ſie nie chlubił wielmożnie dom Dawi-
dow / y ſlawą tych ktorzy mieſtają w Je-
ruzalem przeciwko Judy.

W ten tam dzień / zaſſeżęci Pan obywa-
tele Jeruzolimskie / y będzie że ktorzyby ſie
obrażili ſnich w on dzień / iako Dawid: a
dom Dawidow iako Boży / iakoby Angiot
Paniſki przed oblicznoſcia ich. Będzie theż
na on dzień / iż ocho bede ſtat żebych ſthart
wšyſkie narody ktorzy przychodza prze-
ciwko Jeruzalem. A wyleie na dom Da-
widow / y na obywateli Jeruzolimskie / du-
cha taſki y proſb: y beda na mie pátżyć /
(na tego) ktorego przebodli: y beda go o-
ptakiwać tak żałoſnie iako wiec optakiwa-
ia iedynaczka / y beda go tak żałować iako
wiec zwykli żałować ſmierci ſyná pirowo-
robnego. W ten tam dzień / będzie wielkie
a żałoſne nárzekanie w Jeruzalem / iako
ono nárzekanie Abdremona na polu Ma-
gedon. A będzie pláć żałoſnie ziemi /
fámilia każda zoſobná: Fámilie domu Da-
widowego oſobno / a pánie ich oſobno: Fá-
milie domu Nathánowego oſobno / a pá-
nie ich oſobno: Fámilie domu Lewi oſo-
bno / a pánie theż ich oſobno: Fámilie Se-
mei oſobno / a pánie ich theż oſobno. Wšy-
ſkie inie fámilie / każda fámilia oſobno /
także y pánie ich oſobno.

Cap: 13.

Prorokute iſy gdy ſie otworzy ſtudnica křešna / te-
dy na then cjaſ Bätwany miały wygnać / a ſáteſni
prorocy od miłoſniłow ſwych mieli być pokámono-
wani / o rozbieżeniu trzody abo ſhádą po wbiću pá-
ſerzjá.

Ten tam dzień / będzie ſtudni-
ca otworzona domowi Dawi-
dowemu / y thym co mieſtają
w Jeruzalem: ku omyciu grze-
ſnego człowieka / y niewiaſthy
w przyrodzoney niemocy. A będzie onego
dnia / powiada Pan zaſtepow / wytraca
imioná Bätwaniſkie z ziemi / tak że ich wie-
cey nie beda ſpominac: także y ſáteſne pro-
roki / y ducha nieczyſtego zdeyme z ziemi.
A będzie iż gdyby kto wiecey potym proro-
kował / tedy mu rzekna oćiec y mátká iego
ktorzy go rodzili / Nie będzieſ żyw: boſ nie
prawde mowit w imie Paniſkie. A wola a
zabija go oćiec y mátká iego / rodzicy iego
gdy będzie kto prorokował. Będzie też zaſ
w ten tam dzień / beda pohánbieni prorocy
každy z widzenia ſwego gdyby prorokowa-
li / ani ſie okryia piáſſcem worowym / aby
klamali: ale zgotá rzecze: Nie ieſtem pro-
rokiem / ieſtem ia proſtym oraczem: abo
wiem Abám przyktádem mi ieſt od młodo-
ſci moiey. A będzie mu rzeczone / Coż tho ſa-
zá rany w poſrzedku rak twoich? On po-
wie / Temi ieſtem zraniony w domu thych
ktorzy mie mitowali.

Nieczu wzbudź ſie na páſterzá moiego
y na mezá ktory ſie mnie dźierży / powiada
Pan zaſtepow: vberz páſterzá / a roſpierz-
chna ſie owce: y obroce reke moie do má-
lukich. A beda po wšyſkiey ziemi / powia-
da Pan / ze dwie cjaſki na niey beda wy-
trácone y zgina: a tylko trzecia cjeſc będzie
zoſtáwiona na niey. A powiade te trzecia
cjeſc przez ogień / y bede ta palit / iako wiec
pala ſrebro: y bede ich probował / iako
wiec probuia zlotá. Každy ſthey trzeciey
cjaſki będzie wzywáł imienia mego / a ia
go wſlucham. Rzekne / ieſteſ lud moy / a
on też rzecze (ty ieſteſ) Pan Bog moy.

Cap: 14.

Proroktwo o zburzeniu Jeruzalem po ſmierci Pá-
na Kryſtoſowej / o rozdzieleniu Koſciola pod podo-
bienſtwem gory Oliwney / y o dniu Sadnym.

To dni Paniſkie przyda / że be-
da rozdzielone odárcki twoie
w poſrod ciebie. A zgromá-
dze wšyſkie narody do Jeru-
zalem ku bitwie / y dobeda miá-
ſtá / y ſpuſtoſſeia domy / a niewiaſthy beda
gwaſcone: A wynidzie potowica miáſthá
do wiezienia / a oſthátheł ludu nie będzie
wzięt z miáſtá.

A wynidzie Pan / a będzie walczył prze-
ciwko onym narodom: iako ſie pothýkał w
dnie bitwy. A beda ſthác nogi iego onego

Ezech: 47.
Zach: 14.
Ioan: 19.
Iſaie. 2.
Ezech: 30.

Hiere: 14.

Deute: 13.

Amos. 7.

Matth: 26.

Marci. 14.

Amos. 9.

Zachariaś.

Amos. 1.

Zach. 13.

Apoc. 22.

Abdie. 1.

2. Esd. 3.

Hierc. 31.

dnia na gorze Oliwney ktora jest przeciwko Jeruzalem od wschodu słońca: A roztapi sie gora Oliwna w polu na Wschod słońca y na zachod/ rozpadałina bardzo wielka y oddzieli sie potowicą gory na Północy / a potowicą na południe: y wtęczęcie do padołu onych gor/ bo przybieży a przytaczę sie padoł onych gor aż do blissszego. A będziecie wtękać/ tak iakoście wtękali przed drzewem nim ziemie za dni Jozafata Krola Judskiego: A przyjdzie Pan Bog mój/ a wszyscy świeci snim.

Thedy na on dzień będzie: iż niebędzie światłości/ ale zimno a mroz. - A będzie dzień ieden/ ktory wiadomy jest Panu/ ani będzie dzień ani noc: a czasu wieczornego będzie światłość. A będzie w on dzień/ wyńda żywe wody z Jeruzalem: Potowicą ich do morza od wschodu słońca/ a potowicą do morza ostatecznego: Lećcie y ziemie beda. A będzie Pan Kolem wszystkich ziem: wten tam dzień będzie ieden Pan/ y będzie iedno imię jego. A nawróci sie wszyscy z ziemią aż do puszczey/ od pagorku Remmon na południe od Jeruzalem: A będzie wyssono (ono Jeruzalem) chudzież/ y będzie w nim mieszkano na miejscu swoim/ od brony Beniaminskiej/ aż do miejsca pierwszey brony/ y aż do brony Clarożnietey: y od wieży Ananahel/ aż do pras Krolewskich. Bada w nim mieszkac/ a przekletstwa wiecy niebędzie: ale będzie Jeruzalem sie dziec bezpieczne.

A ta będzie plaga ktora Pan starze wszystkie narody ktore walczyły przeciwko Jeruzalem: Vschnie a wwieednie ciało każde ktory iedno stoi na nogach swoich/ a oczy

iego wyschna w dziurach swoich/ y język ich vschnie w vstach ich. Onego dnia będzie rozruch pański wielki między nimi: a vchwyć maż rękę bliźniego swego/ y społ sie ręką jego z ręką bliźniego swego. A wiec y Judas będzie walczył na Jeruzalem/ a beda zgromadzone bogactwa wssch narodom okolicznych/ Złoto/ Srebro/ y ściany w wielkim dostatku. A także będzie vpadł Konia/ Młot/ Wietłada/ y Wsł/ y wssch dobytów ktore były w onym obozie/ iaki jest oto ten vpadek. A wszyscy ktorzy zostana ze wssch narodom ktore przysły przeciw Jeruzalem/ beda wstepować rok od roku/ aby dawali część a chwate Krolowi Panu wssch zastepow/ a żeby obchodzili swiętą Kuczek. A będzie: iż ktory z familii ziemskiej nie wstąpi do Jeruzalem/ żeby czynił modły Panu zastepow/ nie spadnie na nie deszcz. Tak iż iesliby familia Egipska nie wstąpiła/ a nie przysła: thedy ani na nie spadnie deszcz: ale będzie vpadek ktorem starze Pan wszystkie narody ktorzyby nie wstąpili na obchodzenie swiętą Kuczek. Ten będzie grzech Egipski/ y then będzie grzech wssch narodom ktorzyby nie wstepowali świecić swiętą Kuczek. W on dzień będzie to co jest na vjdzie v konia swięte Panu: y beda kochły w domu pańskim iakoby częste przed otchazem. A będzie każdy kociet w Jeruzalem y w Juda poświęcony Panu zastepow: y przyda wszystkim ci co offiaruia/ a beda brać snich/ y beda w nich wazyć. A nie będzie wiecey kupca w domu Pána zastepow w on dzień.

Koniec Zachariassowego Proroctwa:

Pocyna sie Malachiasz Prorok.

Al pisze o odrzuceniu Żydów / y offiar ich / y o przysciu
Pana Krystusowym. Na Kapitul: 4.

Cap: i.

Jako Pan obrat był Jakób a poruczył Ezau / ka
re lud ze mu niewyrzadza po cęciwości iako oycu / ani
sie go boi iako pán / opisuie plugawy offiary kaptan
now Żydowski / a Krześciański czyste / y o tym kto
mu klamliwie co słubuje.

Jaka Słowa
pánstkie do ludu
Izraelskie przez
Malachiasza pro
roka. Mitowa
tem was powia
da Pan. Rzekliś
cie / W czymżeś
nas mitował: Po
wiada Pan: J

zaj niebratem był Ezau Jakobowi / a w
dam Jakobam mitował / a Ezau niena
widziat: A uczynilem Seir gory tego pu
stynia / a dziedzictwo tego Smoki puszczy.
A iesliby rzekł Jdumea / ieslesmy skazeni
ale wrociwszy sie pobudujemy zas co sie po
kaziło: Cho powiada Pan zastepow: Oni
beda budować / a ja skaze: A beda nazwani

granicami niepobożności / y ludem na kto
ry sie Pan rozgniewat wiecznie. Aoczy to
wasse wyrza: y wy rzeczeć: Bądź wiel
bion Pan nad krainami Izraelskimi.

Syn ma we cęci oycá / a slugá Pána swe
go: wiec ieslizem ia iest oycem / gdzież iest
węcivosc moia: A ieslizem iesth Pánem /
gdzież iest boiań moia: Mowi Pan zastepow
do was o kaptani / ktorzy gardzicie
imieniem moim / a powiadaliście: W czym
żesmy wzgardzili imie twoie: Offiaruiecie
na moim oltarzu chleb plugawy: a powia
dacie / W czymżesmy cie splugawili: wtym
iz powiadacie / ze stot Pánstki wzgardzony
iest. Ieslibyście offiarowali co slepego na
offiare / izas nie zta rzecz iest: A ieslibyście
theż offiarowali co chromego y chorego /
wiec nie zta rzecz iesth: Offiaruy ie iedno
Kriazeciu thwoiemu (wyrzyf) Bedzieli sie
mu podobato: albo przymieli twarz twa
(wdziecznie) mowi Pan zastepow. A tak
theraz prosicie twarzy Pánstkiej / ze sie nad
wami smituie / boć sie to z rak wassych sta
ło / amoby sna iakokolwiek przyiat oblicza
wasse / powiada Pan zastepow.

Exodi: 20.
Deute: 22.

Leuiti: 2.
Ezech: 43.

Malachiasz.

Gene: 4.

Psal: 112.

A ktoż jest między wami / żeby albo za-
wart drzwi / albo palit w otchharzu moim
dárno: Nie mam dobry woli na was / mo-
wi Pan zastępów: y dárni niepiżymie z re-
ki wássey. Albowiem od Wschodu słońca aż
do Zachodu / wielkie jest imię moje między
inemi narody / y na każdym miejscu postwa-
caia y offiaruię imieniu memu offiarę czy-
sta: bo wielkie jest imię moje między Na-
rody / powiada Pan zastępów. A wy splu-
gawiliście ie thym iż powiadać / Słot
Pánki spługawion jest: y tho co bywa nań
naktádżiono / wzgárdzone jest y z ogniem
ktory ie spala. A mowiliście: Oto z roboty
y porzucaliście ono (coście przynieśli) po-
wiada Pan zastępów. A wnosiliście z wy-
dárków chrome y chore / a przynosiliście
to za dar. A wiec ia tho przymie z reki wá-
ssey / powiada Pan: Przekleth y cztowiek
zdradliwy / ktory máiac w trzodzie swoiey
sámczyk / a uczyniwszy obietnice / tedy of-
fiaruie Pánu co jest wloinnego: Boćiem ia
jest krol wielki / powiada Pan Zastępów /
a imię moje groźne a stráśne jest między
narody.

Cap: 2.

Pan wspomina Káptany ile grożac im testie sie nieo-
bacia / przypomina wmore ktora miał z Lewi y dy-
wali go / ie lud Juddi wykroczył poymniac iony ob-
ce / Pan niechce wiecy na ich offiary pátrye / o mło-
waniu iony / y ie związanie małżeńskie jest moine ku
rozwiązaniu.

tak teraz ten mandat do was
wy Káptani. Nie bedziecieli
chcieć słuchać / y iesli nie bedzie-
cie chcieć włożyć tho sobie na
serce / żebyście dali chwate ię
imieniu memu / mowi Pan zastępów: tedy
zesle na was niedostatek / y przeklne stogo
sławieństwa wásse / a przeklne ie: żeście so-
bie te w serce nie włożyli. Oto ia zárzuca
wam moc / y popluskam twárzy wásse plu-
gástwem wroczytści wássych / a porwie a
wejmie was (nieprawość wásse) z soba.

Deute: 28.

Nume: 25.

Osee: 4.

A bedziecie wiedzieć jem do was then
Mándath poslat: aby była wmore moia z
pokoleniem Lewi / mowi Pan Zastępów.
Wmore moia była snim żywortha y pokoiu:
y datem iemu boiażni / a bat sie mnie / y obli-
cza imienia moiego tedy sie lekał. Zakon
prawdziwy był w wstach iego / a niepra-
wość nie była náleżiona w wstach iego:
w pokoiu y w prawości chádzał semna / a
wielu odwiódł od nieprawości. Albowiem
wsta káptánskie beda przysłhrzegac wmieie
tności / a zákonu beda sie dowiadowac á py-
tác z wstie: bo jest Angiotem a posle Pána

wssch zastępów. Ale wy odesłacie z drogi /
y zgorssyliście wielu w zakonie: zniszczyli-
ście wmore Lewi / powiada pan zastępów.
Przetoż też y ia uczynitem was wzgárdzo-
nemi / y poniżonemi w wssystkich ludzi / tak
iakoście wy nie zachowywali drog moich /
a przymowaliście osoby w Zakonie. A za-
ż nie jest ieden oćiec wssystkich nas: zaż nie ie-
den bog stworzył nas: Czemuz tedy przeno-
si oczyma a gárdzi każdy z was brata swo-
iego / gwałcac wmore oycow nássych.

Deute:

Zacha:

8.

1: Efd:

Leui:

Matth:

Gene:

Wykroczył Judda / y stala sie obrzydność
w Jsráelu y w Jeruzálem / bo wiem spługá-
wit Judda poswiecenie Pánkie ktore mi-
tował y miał (za żone) corka Boga opce.
Wytraci pan meżá ktory by to uczynił / tak
mistrzá iako ucznia z przybytkow Jakobo-
wych / y tego ktory ofiaruie dar Pánu zaste-
pów. A toście zaż uczynili / Przykrywali-
ście izami oltarz Pánki / plączem y nárzetá-
niem / tak żeby nie wiecy nie pozrzał na of-
fiarę / a nibym przyiat czego wblągáiacego
z reki wássey. A rzekliście / Prze ktora przy-
czyne: Ji Pan oświadczył między thoba a
żona mlodości twoiey / ktoras thy wzgár-
dził: gdyż tá jest wcześniczka twoia / y żona
przymierza twego: Jaz nie ieden uczynił
a ostatok ducha iego jest: A czegoż ieden
słuka / iedno nástienia Bożego: A przetho
strzeżcie ducha wássego / a żony mlodości
twoy nie chcieyćie gárdzić. Jesli ia bedzie
nienawidział / opuść mowi Pan Bog Jsrá-
elski. Ale okryie nieprawość odzienie ię-
go / powiada Pan zastępów. Strzeżcie du-
ch wássego / y nie chcieyćie gárdzić. Mora-
dowaliście Pána wássemi mowami. A po-
wiadaliście w czymżesiny go zmordowali:
w tym iż mowicie / Każdy ktory czyni co
z tego / then jest dobry przed oblicznością
Pánka / a tácy sie mu podobáia. Abo wżdy
(mawialiście) Gdzież jest Bog Sadu:

Cap: 3.

Prorocstwo o Angiele posłanym przed obliczym
Bozym / o stráśliwym dniu ośbátnim Sadnym / o
przesłectwie y stogosláwieniu offiar.

To ia posle Angiota (to jest po-
sła) swe / a ten przeprawi dro-
ge przed obliczym moim. A tu
dzieś wnet przydzie do koscio-
ła swietego swe Pánuiacy kto-
re wy słucać / y Angiot testamentu / kto-
re wy (mieć) chciecie. Oto przychodzi / po-
wiada Pan zastępów: A ktoż bedzie mogł
rozmyślić dzień przyścia iego: Jktoż sie o-
stoi gdy sie dá widzieć: Bo on jest by ogień
wypálaiacy / y iakoby (Boryth) ziele Jsrá-

Matth:

Marc:

Luca:

Gene:

8.

Isaie:

bierskie.

Malachiasz.

bierście: A będzie siedział spuszczać y czy-
sząc srebro / y wycisnąć syny Lewi / a prze-
plawi je by złocho albo iako srebro / y beda
Panu offiarować offiary w sprawiedliwe-
ści. A spodoba sie Panu offiara Judyta y
Jeruzolimska / iako za dni pierwszych wie-
kow / y iako za lat staradawnych. A przys-
ta pie do was z Sadem / a bede świadkiem
przed kim złoczyncom / y cudzołożnikom / y
krzywo przysiężaczom / y tym co zadržają
zapłatę na ciemnikowi / a poniżają wdowy
y sieroty / y tłumią a caza pielgrzymów / ani
sie mnie bali / mowi Pan zastępów.

Abowiem ja jestem Pan / a nie odmie-
niam sie: A wy synowie Jakobowi nie ie-
ście wyniszczeni. Bo ode dni oycow wa-
szych odstapiliście od dobrych wstawa mo-
ich / y nie strzegliście ich. Nawróćcie sie
do mnie / tedy y ja nawrócę do was / po-
wiada Pan zastępów. A rzekliście / wezm
je sie mamy nawrócić: Jaz człowiek wko-
le (albo odrze) Bogą / i wy mnie wka-
licie (albo odzieracie). A rzekliście: Wezm
jesmy cie wkalali (albo odzierali). W dzie-
siecinach y w pierworodztwach. A przeto
w niedostatkach iście wy przekleci / i sie
przekalacie ty Narodzie wssystek. Wnoś-
cie wsselaka dzieścinę do sstchody moiej:
a niech będzie pokarm w domu moim / a
probnycie mnie w tym / powiada Pan: (Wy
zrzyćcie) Jesliż wam nie otworze przetch-
lin niebieskich / a nie wylei wam błogo-
sławieństwa aż do hojności / y bede gro-
mił za was pożyrającego / tak iż nie sstazi w
rodzaju ziemi wssy: ani będzie winnica
nieplodna na polu / mowi Pan zastępów /
y beda was błogosławionemi nazywać y
powiadać wssy Narodowie: bo będzie-
cie wy ziemia pożyblwa / mowi Pan zastę-
pów. Zmocnity sie na mie słowa wssy / po-
wiada Pan. A rzekliście: Cożesmy mowi-
li przeciwko tobie: Mowiliście / Nikczes-
mny jest który sstży Bogu: A coż za poży-
tek tego iżesmy strzegli przykazania iego /
a iżesmy chadzali smutni przed Panem za-
stępów: Przetoż teraz błogosławionemi

powiadamy być hardo: ponieważ je sa wy-
niesieni czyniac niepobożnie: y ci co kusili
Bogą: a stali sie zbawieni. Tedy mowili bo-
goboini każdy do bliźniego swego. A przy-
pili Pan a wssysat / a napisane sa kriegi pa-
miatki przed nim tym co sie boja Boga / y
rozmyślaja imie iego. A beda mi / powiada
Pan zastępów / w ten dzien ktore ja uczy-
nie / własnym ludem / przepuszcze im iako
wiece odpuszcza człowiek synowi swemu który
mu wssluguje. A tak nawróćcie sie / tedy o-
baczycie co za rozność miedzy sprawiedli-
wym a bezbożnym / y miedzy tym który mu
sstży / y onym który ie mu nie sstży.

Cap: 4

Dzien Pański spali wssy niepobożne a stoliwe /
Stonice sprawiedliwości wynidzie bogoboinym /
Opowiada że Eliasz ma vprzedzić dnia jawnego.

to bowiem przydzie dzien gora-
iacy by komin: a beda wssyscy
pyzni / y ci wssyscy co czynia bez-
bożność / sstbtem: y zapali ie
dzien Pański który przydzie /
mowi Pan zastępów / który dzien nie zostia-
wi im korzenia ani plodu.

A wynidzie wam którzy sie boicie imie-
nia mego Stonice sprawiedliwości / y zdro-
wie w promieniach iego: A wynidziecie / a
będziecie posłakować by cielęta z stada. A
potloczycie a podepciecie bezbożne / którzy
beda popiołem pod sthopy nog wssych / w
dzien który ja uczynie / mowi Pan zastę-
pów. Pamiatajcie na Zakon Mojżesza sst-
gi moiego / ktorym mu poruczył na gorze
Oreb / do wssystkiego ludu Izraelskiego /
przykazania y sady.

Oto ja posle wam Eliasz Proroka / pier-
wey niż przydzie dzien Pański wielki y o-
gromny. A nawróci serce oycowskie do
synów / y serce synowskie do oycow-
ich: Bym lepak nie przyszedł a
nie skarat ziemię prze-
klectwem.

Iob. 21.
Hiere. 12.

Psal. 17.

Psalmo. I.

Deute. 4.
5. 9.

Matth. 23.
17.

Koniec Malachiasza Proroka.

Wozynaia sie pierwsze Księgi Machabejskie.

Księga Machabejskich acz nie nayduia w piśmiech Żydowskich / wssatoż od kościoła przyiete w poczęcie tych ksiąg które opisuią Historie albo dzieie Żydowskie są położone. A opisuią bitwy Setmanow Żydowskich z narodem Perskym / thudziez y bithwe Sobbothnia / y zawołane a zacne zwycięstwo które odnieśli Żydowie z nieprzyjaciół: thakże thez y przymierze przyjacielskie które uczynili z Pany Rzymiemi. Wyprawy sie też w nich on sławny a zacny uczynek siedmi braciey Machabejskich / którzy czasu Króla Antiochusa okrutne męczeństwo cierpieli / a przytym y osobliwa śhatość matki ich.

Maia Kąpitul: 16.

Cap: 1.

Po śmierci Alexandra Króla Macedońskiego Krol Antiochus / then oborzywszy sie na Jeruzalem / uczyniwszy zamordowanie ludzi wielkie / Koscioł wylupit / potym y spalił miasto / Białowchwałstwą Żydowi opisał y roślasz / y zbudowawssy im białwa / na / chwalić go / podgardiam przykasz / y do tego Żydy przynuszał / drudy przed sie żywoth raczy tręcił / niż sie na Białowchwałstwo poddali.

Tako sie iż gdi wyciągnat z ludem Alexander Król Macedoński syn Philipow który napierwssy Krolował w Greciey z siemie Cethym / tedy po rązit Daryussa

Króa Perskieo y Medskiego: staczat wiele bitew / y zdobywat wssystkich twierdz / a po zabijal Króla siemie: A przessedł aż do granic siemie / a pobrat tupy z wielu Narodow / y umilkla a upokoila sie ziemia przed oblicznością tego / y wynioslo sie z (tego) serce iego.

Tedy zebrał mecy woysko bårzo mocne: y odzierzał krainy Narodow / y Króla ich / a byli mu hotdowni. A potym upadł zachorawssy a ukladł sie na tożu / y pobaczył iż miał umrzeć. Tedy wezwat słuzebnikow swoich zacnych / którzy sie z nim byli schowali z młodu: y podzielił między nie Krolestwo ieszcze za żywota. A tak gdy Krolował Alexander dwanaście lat / tedy zmarł. A o trzymali Krolestwo słuzebnicy ie / każdy na swym miejscu / a wssyscy przywłaszczyli sobie a wtożyli na sie korony Krolewskie po śmier

ci iego / a synowie ich potym po nich przez wiele lat / y zamnożyly sie były zte rzeczy na ziemi. A wyszedł z nich Korzeń zlosliwy a grzeszacy Antiochus zacny a znamięnithy syn Króla Antiochusa który był w Rzymie zastępcą pokoju: A Krolował setnego / trzydziestego y siódmego roku od początku Krolestwa Greckiego. W tam te dni / powstał z ludu Izraelskiego synowie niecnocliwi / y namawiali wielu / temi słowy: Podsimy a sprawmy umowę z narody nam okoliczne mi: Bo od tegoż czasu iakosmy odstapili od nich / przypadło na nas wiele złego. A zdat sie ta rzecz być dobra przed ich oczyma. A postanowili to niektórzy z ludu mocnie / a odesli do Króla / a on dat im moc używania obyczajow y obrzedow pogańskich. Tedy zbudowali sobie śkote w Jeruzalem po dług praw pogańskich: y przestali sie obrzeżować / a odstapili od testamentu swietego y ziednoczyli sie z pogany / a zaprzędani byli aby czynili zte rzeczy. A postanowilo sie Krolestwo przed oblicznością Króla Antiochusa / y iak potym Krolować w siemi Egipthskiej / aby był Królem a Krolował nad dwoygim Krolestwem. Weargnat tedy do Egipthu w mnożwie wielkim / z wozy / z Stoniami / z iezdnemi / y z wielka wielkością okretow: A zwiodł woynie przeciwko Ptolomeusowi Królowi Egipskiemu: ale vlekssy sie Ptholomeus obecności iego / wciekł / y padło tam rannych bårzo wiele. A zdobywat tedy miast obronnych w siemi Egipthskiej bårzo wiele / y zabrał plony z siemie Egipthskiej. Po tey porażce Egipthskiej / obrocił sie zaś Antiochus Król / roku setnego czterdziestego y trzeciego / a ciałgnat przeciwko ludu Izraelskiemu / y przyciągnat do Jeruzalem z mnożstwem bårzo

wielkim.

Iudit. 2.

Danie: 7.
8.

1. Mach.

Deut.:
Iudic.:
Hier.:

2. Mach.

3. Reg.

2. Mach.

2. Mach.

Machabejskie.

wielkim. Wszedł do kościoła Bożego z pycha / tamże wziął oltarz złoty / y lichtarz co na nim świecono / y wysytek sprzet iego / y stół na którym chleby poświęcone wykładano / y nalezki / y cząstki / y moździerzyki złote / y zastone / y korony / y opone złota ktora była przed kościołem / a tcho wysytek potłukł. Zabrał tedy srebro y złoto / y naczynie wysytek kosztowne : Zabrał też y skarby skryte ktore znalazł : a zabrawszy wysytek / odjechał do swej ziemi. Ale uczynił zamordowanie ludzi wielkie / y hardzie bärzo morzył.

Stego stał się płacz a lament bärzo wielki między ludem Izraelskim / y na każdym ich miejscu : a iecheli wzdychać krzając ich y skarby / a młodzieńcy y panny poróżnie magali się / a ona śliczność niewiaścich zmieniła się. Każdy matzonek lamentował a ktore panie siedziały w tożnicy matzonek swych / żałownie płakały : tak iż poruszyła się y ziemia dla tych ktorzy na niej mieszkali / a wysytek dom Jakobow obłokł się w pohamienie a zelrywość.

W dwu lat zaśie potem / posłał Krol tego co Dani wybił do miast Judskich / ten przyjechał do Jeruzalem z mnostwem bärzo wielkim. A mowil do nich słowa spokoynę na zdradzie : a oni mu wierzyli. Tedy on wderzył na miasto nagle / y poraził je porażką wielką / y wytracił bärzo wiele ludu Izraelskiego. A wybrałszy łupy a plony z miasta / podpalił je / y poborzył domy iego y mury iego w okoto / y gnali w plonie w niewola niewiaścich / y dziaćki / y bydło też opasnowali. A obudowali miasto Dawidowe murem wielkim y mocnym / y wieżami mocnymi / y mieli je sobie za zamek : tamże osadził naród grzeszny meze niepobożne / y zmocnili się na nim : y naspiżowali sobie w nim spiż / zbroje / a zebrałszy łupy Jeruzolimskie / złożyli je tam : y stali się samotowka bärzo wielką. A stało się to ku zdradzie y skłobzie wielkiej Swiatnice / y ku zelrywości haniebnej ludu Izraelskiego : A rozłali niewinna krew okoto kościoła / y splugawili go. A uciekli obywathele Jeruzolimscy precz dla nich / a ono stało się mieszkaniem opych / a obcym nasieniu swemu / a synowie iego domacy opuścili je. Kościół Boży w nim spustoszał iako pustki / dni swiete iego obrociły się w żalost / Sobbothy iego na posiniach / a cci iego obrociły się w niwecz. Według oney pierwszey sławy iego rozmnożyła się zelrywość iego / a wyniesienie ono iego obrociło się w żalost.

Nad tcho gdy był pisał Antyochus Krol po wysytek krolestwie swoim / aby się wysy w jeden lud zjednoczyli : a żeby jeden k

dy opuścić zakon swoy / ponieważ je na tcho przyzwolili / wysyscy Narodowie według rozkazania Krola Antyochusa : tedy wiele ich z ludu Izraelskiego pozwolili na służbę iego / y ofiarowali Bätwanom / y splugawili Sobbothe. Jeszcze nad to posłał Krol Antyochus kriegi swemi posłami do Jeruzalem / y do wszystkich miast Zydowskich listy / (przekazując) aby wysyscy następowali praw pogańskich / a żeby niedopuszczali ofiarować w kościele Bożym zupełnych y zbożnych / y innych obłagających ofiar / żeby też bronili świecić Sobboty y innych dni wroczyścich. A rozkazał aby pospecono a splugawiono swiete rzeczy / y swiety lud Izraelski kazał też nabudować oltarzow / y kościołow / y bätwanow / a ofiarować swinie mieso / y bydło a pospolite / y zostawiać syny swe nieobrzeżane / y pospecac dusze ich wysytkiem nieczystościami / y obrzydłościami : tak żeby zapamiętali Zakonu / a żeby odmienili wysytki vsprawiedliwienia Boże. A ktorzybykolwiek nie uczynili według słowa Krola Antyochusa / aby byli zabici.

Wte słowa wysytkie pisał po wysytkim krolestwie swoim : A postanowił Urzednik nad ludem ktorzyby do tego lud przynusili. A kazali miasthom Judskim ofiarować. A zebrato się bärzo wiele z ludu do tych ktorzy byli opuścili zakon Panski / czynili zte rzeczy na ziemi : a rozegnali lud Izraelski do iasziń y do skrytych miejsc popuszczach.

Potym dnia piętnaste Kriezycá Grudnia setnego czterdziestego y piatego roku / zbudował Krol Antyochus sprotnego bätwaná / spustoszenia / na oltarzu Bożym / a po wysytkich miastach Zydowskich w koto pobudowali oltarze : y przed domy y po ulicach palili kadzido / y ofiarowali.

Kriegi zakonu Bożego / te w ogniu spalili / podrapawszy je : A w tego kolkwiek nąydowano kriegi testamentu Panskiego / y kódego ktorzykolwiek zachowywali zakon Panski / według wyroku Krolewskiego / zabijano go. Moca swioia czynili to ludu Izraelskiemu / ktory nąydowano w niesciach na każdy miesiac. A w piaty y dwudziesty dzień Grudnia / ofiarowali na oltarzu ktory był przeciwko Boże oltarzowi. A wiec y niewiaścich ktore obrazowały syny swoje / zabijano według rozkazania Krola Antyochusa : y dziaćki mate wieści zażyte po wszystkich domach ich : y te ktorzy je obrazowali / też zabijali. A wiele ich z ludu Izraelskiego było / ktorzy tak w siebie sami postanowili / aby nieciadali tych rzeczy nieczystych / y woleli raczej umrzeć : niżli się plugawieć potrawami nieczystymi / y niechcieli

2. Mach: 6.

Hiere: 38.
Astor: 19.

2. Mach: 6.

Pierwsze Księgi.

łamać zakon Bożego świętego / y zamor-
dowania. A stał się przez to bardzo wielki
gniew nad ludem Izraelskim.

Cap: 2.

Machabeusz syn swemu opłakiwa utrapienia y spu-
stossenia miasta y kościoła Bożego / y uduł się je-
kon Boży porzucony / obelśniony króla aby Bata-
wanom offiarował / posłał zabił / posłuszeństwa nie-
czynił / uciekł zmięknym iłnościami / pothym się y o-
pacił wojsku Królewskiemu / gdy miał umrzeć napo-
mnia syny swe / aby przykładem ojców swoich słu-
żyli zakonu Bożego broni / Nazwał się Symonem tu-
radzie / a Jude na Bethmianstwo.

Lzychcie też dni powstał Ma-
chabeusz syn Janow / syna Sy-
meonowego / kaptan z synow
Joarym od Jeruzalem / y osi-
dził się na gorze Modyn: a
miał pięci synow: Janá / Echoręgo nazy-
wano Gaddys: y Symeoná / Echoręgo przezy-
wano Thasy: y Jude / Echoręgo też nazywa-
no Machabeus: y Eleázara Echoręgo prze-
zwisko było Abaron: y Jonathe / Echorę
miał przezwisko Apphus: Ci baczyli one
wysyłki zle rzeczy Echoręgo się działy w ludu
Judzkim / y w Jeruzalem. Tedy rzekł Ma-
chabeusz: Bieda mi y przeczem się ja
rodził na to abym oglądał zniszczenie ludu
moiego / y zburzenie miasta świętego
y siedzieć (a przypatrzeć się) tu / gdy by-
wa wydane w ręce nieprzyjacielskie: Swie-
te rzeczy dostały się w ręce obcych / Kościół
Boży jako człowiek bezecny. Nacynnie wie-
lebnosci a sławy tego kościoła zabrane y
zaniezione są precz: pomordowano stary
męstwo na wlicach / y młodzieńcy jego popa-
dali zamordowani mieczem nieprzyjaciel-
skim. A Echoręgo narod niebrał sobie w dzie-
dzieństwo królestwa jego: y nieotrzymał ko-
rzyści a plonów jego: Wszelkie wstrojenie
jego odierane jest. Ktora była sobie wolna
stała się niewolniczką. A oto teraz Swia-
tynia nasza / y piękność nasza / y świętość
nasza spustoszona jest / a plugawili ją rze-
czy pogani. A na coś daley mamy żywi być?
Thedy stęgał odzienie swe Machabeusz
na sobie / także y synowie jego: a oblekli się
we włosie / y bardzo rzewno płakali.

Potym przysli na to thę miejsce ci co
byli posłani od Króla Antyochusa / na to
żeby przynękali one Echoręgo byli zbiegli do
miasta Modyn / aby offiarowali / y palili
kądziło (Batawanom) a od zakonu Bo-
żego aby odstąpili: A niemato ich z ludu
Izraelskiego zezwolił się przystąpi do
nich: Jedno Machabeusz y synowie jego

ci statecznie stali a trwali. Tedy oni co byli
posłani od Antyochusa Króla mówili te-
mi słowy do Machabeusza: Jesteś Kria-
żciem najsławniejszym y wielkim w tym mie-
ście / Echoręgo y ozdobiony syny y bracia. A tak
ty naprzód przystępsz / a uczyni rozkazanie
Królewskie / tak iako uczynili wysyłki na
rody / y meżowie Judscy / y ci co zostali w
Jeruzalem: Thedy tak ty iako y synowie
twoi będziecie między przyjaciół Królew-
skimi / tudzież też będziecie w bogactwach we-
stoto / w srebro / y wiela innych darów.

Thedy odpowiedział Machabeusz / a
rzekł wielkim głosem: By wiec też wysy-
łki narody wsluchali Króla Antyochusa / y
byli mu posłuszeni / żeby odstąpił każdy od
posłuszeństwa zakonu ojców swoich / a żeby
przystąpili mandatom jego: Ja y synowie
moi / y bracia moi / będziemy posłuszni za-
konowi ojców naszych. Bądź nam tak mi-
łosć Pan Bog / żeć nam rzecz ta bardzo
niepożyteczna odstąpić a odstąpić zakonu y
sprawiedliwości Bożych. Nie wsluchamy
w tym rozkazania Antyochusa Króla / ani
też będziemy offiarować / abyśmy nie prze-
stąpili przykazania zakonu naszego / aże-
byśmy mieli ina drogę chodzić.

A gdy przestał mówić te słowa / przys-
tąpił ieden Żydowin przed wysyłkami ocyma-
chac offiarować Batawanom na ołtarzu
w mieście Modyn / podług rozkazania Kró-
lewskiego: Co widział Machabeusz / y za-
tował tego / tak że się trzęsło wnetrze jego /
y rozpalita się zapalczywość jego według
sądu zakonowego / tedy przyskoczyłszy za-
mordował go na ołtarzu: (a niechylko te-
go) ale y onego meżá Echoręgo był posłał
Król Antyochus / Echoręgo przynękał na
offiarowanie / też tegoż czasu zabił / y oł-
tarz zburzył / y rozlał się zawisła mi-
łość zakonu / tak iako uczynił Jinees Jan-
remu synowi Salomi.

Potym zakrzyknął Machabeusz głosem
wielkim w mieście / mówiąc: Każdy Echoręgo
chutliwie miluje zakon Boży / postanawia
tak testament: wynidź za mna. Także uciek-
sam / y synowie jego na gory / a cokolwiek
mili wysyłki zostawili w mieście. Thedy
słło ich bardzo wiele na puszcza (za nimi)
ci co szukali sadu y sprawiedliwości: y sie-
dzeli tam y sami / y synowie ich / y niewia-
sthy ich / y bydło ich: Bo się byli niepomatu
rozlały na nie zle rzeczy. Potym dano znać
meżom Królewskim / y wojsku Echoręgo było
w Jeruzale mieście Dawidowym / iż wsi-
li niektorzy meżowie / Echoręgo porzuciłszy a
wzgąrdziwszy rozkazanie Królewskie / wdali
się na miejsca tajemne po puszczy / a że też
za nimi sło ich niemato. Thedy wnet pu-

scili

Machabejskie.

scili sie po nich / y chcieli sthoczyc snimi bi-
two w dzien sobotni / y ieli mowic do nich .
Przeciwnicie sie ieszcze y teraz : Wynidziecie
raczej a uczynicie podlug slowa krola Anty
ochusa / tedy zostaniecie zywi . Oni na to od
powiedzieli : Ani wynidziemy / ani uczyni-
my rozkazania krolewskiego / zebyśmy mieli
splugawic dzien sobotni . Tedy ieli na nie
przycierac . Ale oni ani im odpowiedzi dali
ani kamienie na nie miotali / ani zagrozi-
li mieysc tajemnych / mowiac : Zembrzeymy
wssytcy w prostocie a wprzeczności nassey :
a beda nam swiadekami niebo y ziemia / ze
nieslusznie a niesprawiedliwie traciecie nas .
Tedy oni stoczyli na nie bitwe w dzien sobo-
tni : takze tam pomarli y sami y zony ich / y
synowie ich / y bylo ich / aż do tysiac ludzi .

Dowiedziawszy sie thego Machabias
y przyaciśle tego / barzo wieldze ich zato-
wali y ptakali . Tedy rzekl maz do bliźniego
swego . Jesliże tak wssyscy uczynimy iako
bracia naszy uczynili / a nie bedziemy wal-
czyć przeciwko poganom o żywoty nasze / y
o vsprawiedliwienia nasze / terażże a barzo
wrychle nas wytraca z ziemi . A takze wmy-
sili w onże dzien / mowiac : Kozdy czlowiek
ktoryby przyszedl do nas z woyna w dzien
Sobotny / potykamy sie snimi : tedy nie po-
mrzemy wzdy wssyscy / iako zmarli bracia na-
szy po miecach skrytych . Tedy zgrómadzila
sie do nich Synagoga to iest zbor a mno-
stwo zydow / duze w silach z ludu Izraelskieo
kozdy ktory dobrej woley trwat w zakonie :
y wssyscy ktorzy wciekali przed ziemi rzecza

mi / przyczynili sie do nich / y sthali sie im ku
zmocnieniu . Takze zebrali woysto / y porazi-
li grzeszniki w gniewie swoim / y meze nie-
cnotliwe w zagniewaniu swoim : a ini po-
wcielali a rozbiegli sie do poganom .

Tedy skazyt Machabias / y przyaciśle
tego ziemie / y poprowali ostarze : y poob-
rzesowali dziatki nieobrzezane / co ich kol-
wie nalezli w ich granicach / a w mocy . Y
przesladowali pogani syny pysne / y sczesci-
to a zdarzato sie im cokolwiek czynili : wy-
darli a odzierzeli zakon z rak Poganskich /
y z rak Krolewskich / y niedopuscili wzno-
sic rogu grzesnikowi .

Potym nadeszly juz byly dni smierci Ma-
chabiasowej / tedy rzekl synom swoim . Te-
raz wzietla moc pycha / y wtrapienie / y czas
wywrocenia / y gniewu wielkiego zagnie-
wania . A tak teraz mili synaczkowie / badz-
cie nasladowniki zakonu / a wydawaycie
zywoty wasze dla Testamentow oycow wa-
szych / y pamietaycie na sprawy oycow wa-
szych / ktore czynili w narodziech swoich : te-
dy dosthapiacie slawy wielkiej y zawotania
wiecznego . A zaś Abraham w oney potusie
swey nie byl naleziony wiernym / y przyczyn-
tano mu to bylo ku sprawiedliwosci : Jo-
zeff tez czasu wciaku swojego przysluszegat
rozkazania (Panskiego) : zaś sie nie stat pa-
nem nad Egipsem : Phinees otec nasz / za-
lac sie zawisney miłosci Bozey / wziat pra-
wo kaptanstwa wiecznego . Jezus Nawe
(albo Jozue) gdy wypelnit slowo Boze /
stat sie Przewodnikiem ludu Izraelskiego .

Gene : 22 .

Gene : 41 .

Nume : 25 .

Nume : 27 .
Iosue . 1 .

Kaleb

Pierwsze kriegi.

Numie: 14.
1. Reg: 24.
4. Reg: 20.
Danie: 3.
Danie: 6.
14.

Kaleb gdy świadectwo daie w kościele / dostat dziedzictwa. Dawid w miłosierdziu swym / dostat stolca krolewskiego na wieki. Eliasz gdy sie żalił z zawisney miłości przeciwko zakonowi / był wzięty do nieba. Ananiasz / Azaryasz / y Misael / wierząc / byli wyzwobodzeni z płoćmi. Daniel też w swej prostocie a w uprzedności / wybawion był z pąszeń Lwich. A także rozbićcie a rozmyślcie sobie począwszy od Narodow po wszystkich Narodziech: iż wszyscy ktorzy w Panie Będzie duffaia / nie bywają słabe mi.

Stow meż grzesznego nie strachaycie sie: boć słowa iego / gnoy a robactwo iesth: Dzis będzie wyniesiony / a jutro nie będzie należony: bo sie obroćit w ziemi swoj / y ośna myśl iego zginetá. Przetoż wy synowie moi pokrzepiajcie sie / a meko sobie poczynajcie w zakonie: boć gdy the wszystkie rzeczy uczynicie kthore wam przykazane sa w zakonie od Pana Boga waszego / w tym sławni będziecie. A oto Simon brat wasz / wiem że jest maż porádný: tegoż zawśe słuchajcie / a teo będziecie mieć sobie za oycá.

A Judas lepat Machabeusz duży w siłach z młodości swoiey / tego mieycie hetmanem polnym / a ten będzie staczał wojne ludzka. Przyciągniecie też k sobie wysłkie ktorzy pełnia zakon Boży: mścicie sie krzywdy ludu waszego. Wetrucie sie oddając weth poganom / a bądźcie pilni przykazania zakonowego. Także im dat błogosławieństwo / a potym przyłożono go do oycow iego. A umart we sthu y czterdzieści a sześci lat / y pogrzebli go synowie iego w grobiech oycow iego w mieście Modyn / y płakał go wysłhek lud Izraelski płaczem wielkim.

Cap: 3.

Opisane sprawe Judy Hetmana Żydowskiego / iż to tracił wszystkie bezbojne ludzi w ziemi Izraelskiej / zwyciężył potym dwu Hetmanow wielkich y mocnych z wojsłi ich / Jako też zaś Antyochus Arol roziaossy sie nie pomalu dat wyprawę Lisiasowi / aby na lud Żydowski walczył / a ktorym też zaś sposobem gorował sie Judas na wojne przeciwko nieprzyjacielom Bozym.

Iosephus ca:
8. 9. li.
bro 12.

W Oehym nastat Judas kthorego nazywano Machabeusz / syn na miejscu oycá swego: y podpomagałi go wszyscy bracia iego / y wszyscy kthorzy sie byli przyłączyli do oycá iego / y wiedli wojny ludu Izraelskiego z weselem. A rozszerzył był sławe ludu swego / a wdział na sie pancerz iako

Obrzym / y przypasał sobie oreżá wojenne ku bithwie / y bronit obozu mieczem swoim. Schat sie podobnym Lwowi w sprawach swoich / y iako Lwiateko młode gdy wiec ryczy na łowie. A przesładował nieprawy pilnie sie o nich badaiać: a the co wiec trwożyli lud iego / wszystkie popalit o gniem: tak że rozegnani byli nieprzyjaciele

iego

Machabeyskie.

ie^o od boiażni ie^o / y wszyscy dzielnicy nieprá
wości / zaburzeni byli: y sprawione byto wy
swobodzenie reka tego. A czynił przytore
wielu Krol^o / á zaś obweselał lud żydowski
sprawami swemi / tak że wiecznie pamięt
ka ie^o z błogosławieństwem. Chodźt tedy
Juda po wszystkich mieściech / wytrącając z
nich bezbożne / y odwrócił precz gniew od
ludu Izraelskie^o. A stat sie zawołanym y sla
wnym aż na kraj ziemi / y zebrał zaś ktho
rzy byli wygnani. Tedy zebrał Apollonius
lud rozmaity / y z Samaryey też moc bārzo
wielką y mnoga chcąc walczyć przeciwko
ludu Izraelskie^o. Czego gdy sie dowiedział
Judas / wyciągnął przeciwko nie^o / á wnet
i poraził y zabił go: y pado ich tã rannych
bārzo wiele / á ostatek wcieli / tamże wziął
korzyść á plony ich: ále y miecz Apolloniu
słow wziął / á Judas / y walczył smim przez
wszystkie dni. Dostał tá wieść Seroná / ze
emana woyska Syryjskie^o / że Judas zebrał
zbor á zebranie wielkie wiernych k sobie / y
rzecze: Uczynie sobie zawołanie / y osławie
sie w tym Krolestwie / iesly zwalcze Jude
Zetmaná / y ten lud który przy nim iest: kto
ry gárdził słow Krolewskim. A nãgotował
sie: tedy ciągneli smim woyska bezbożnych
ludzi dūży pomocnicy / aby sie mścili nãd sy
ni Izraelskimi. A przyciągneli aż do Beto
ron: tamże wyszedł przeciwko im Judas z
mãtym poczem. A skoro wyrzeli woysko á
ono ciągnie przeciwko nim / ieli mówić do
Judi / Jakiż sie bedzie mogli porwać nas
mãto z tak wielkim ludem / y z tak mocnym
ponieważesmy sie zemdlili á spracowali po
stem dzisieysze^o dnia: Tedy rzekł Judas: La
twieć iest zamknąć wielu w rece nie wielu
á nie mścici rozniece przed oblicznością Bo
gã niebieskie^o w miale albo w wielu wyswo
bodzie: Boć nie w wielkości woyska: zale
ży zwycięstwo bitwy: ále z niebã iest moc.
Oni do nas ciągną z mnostwem wpornym
y w pyssie / aby tak nas iako y żony nãsse / y sy
ny nãsse wytrãcili / á żeby nas odarli / á my
zãsse bedziemy walczyć o żywot / nãsse / y o
zakon nãss: á sam Pan zetrze á z h: um: i ie
przed nãssymi oczymã / á thak wy nieletay
cie sie ich.

A gdy przesthat mówić / wderzył ná nie
znagłá: y porażon iest Seron / y woysko ie^o
przed oblicznością ie^o: y gonit go idac dotę
do Betoron / aż ná pole / y pado ich osmset
meżow: á ostatek wcieli do ziemi Filistyn
skiey A spadł strach á boiażń wielka Judy y
bráćiey tego / ná wszystkie narody im okolicz
ne / áż też y Krola dostał imie ie^o / y powiada
li o bitwach Judowych wszystkim narodo
wie. Ggy potym uslyssal te wieść Krol An
thyoch / rozgniewał sie: y rozesłał á zebrał

wnet woysko ze wszystkich Krolestwá swe^o /
oboz bārzo mocny: y stworzył skarb swoy /
á ptácił one^o woysku żold ná rok / á przyka
zał im aby byli ná wszystkie gotowi. Obaczył
potym że iuz niedostawáto pieniedzy w ie^o
skarbich / podatki też z krajny nie wielkie /
prze niezgody y rozruch który był sam w zie
mi uczynił / chcąc skazać práwa kthore były
stharádamná: y iat sie bać by mu lepał nie
dostáto ná raz y ná drugi uczynić nakład y
podarza ktore pierwey rozdawał sczodra
reka: y był obfichszy nád ine Krole / kthorzy
przed nim byli: A tak wpadłá mu była mysl
bārzo / y wymyslił iachac do Persyey / y wy
brac podatki onych krajn / á zebrać srebrá
bārzo wiele. A zosthawil Lisyasa cztowie
kã zacnego rodziá Krolewskiego / nád sprá
wami Krolewskimi / od rzeki wielkiey Eu
fráten / áż do rzeki Egiptskiey: á przytym
aby wychowywał Anthyocha syná tego / áż
by sie wrocil. A dat mu potowice woyska /
y Stonie: tudzieś y poruczeństwo o wysst
kim co iedno chciat / y o tych co mieszkali w
ziemi Judskiey y w Jeruzalem: żeby poslat
do nich woysko / aby stárt wytorzenit moc
ludu Izraelskiego / y ostatekow Jerozolim
skich / tudzieś aby wyniszczyli pamiatkã ich
z one^o miesca: á żeby osadzil syny cudzoziem
cow we wszystkich granicach ich / á ziemię
ich żeby pomiarem podzielit.

A sam Krol wziął soba ostatek woyska / y
wyiachał z Anthyochey miastá Krolestwa
swoiego roku setnego / czterdziestego y sio
dmego: á przeprãwiwszy sie przez rzekę E
ufráthen / poieżdżat zwierzchne krajny.
Potym obrat Lisyas z przyiaciot Krolew
skich / Ptolomeusa syná Doriminowego / y
Antánorá / y Gorgiasá / meze bārzo mo
cne: y poslat smimi czterdziestci tysiecy pie
sych drabow / á siedm tysiecy konnych aby
ciągneli do ziemi Judskiey / á pustosyli y
niszczyli iá / podług słowa Krolewskiego.
Thedy ciągneli ze wszystkich moca swoia / y
przyciągneli á potoczyli sie przy Emmaum
rownym polu. Uslyssawssy kupcy onych kra
in o ich imieniu / thedy nabrawssy srebrá
y zlotá bārzo wiele / y slug: przysli do wo
yska / chcąc nábrac synow Izraelskich za nie
wolnik: przytaczto sie theż knim woysko
Syryjskie / y ziemice obcych.

Wyżzał tedy Judas y brácia tego / że sie
rozmnóżyli (przeciwko nim) zte rzeczy / á
że też iuz woyska przyciągály ku ich grani
cam: dowiedzieli sie też słow Krolewskich
ktore rozkazał ludu swemu czynić ku ich zá
tráceniu y koniecznemu wyniszczeniu: Te
dy rzekł ieden kãżdy do bliźniego swego:
Wystawmi (ono) potłumienie ludu ná
sego / á potykaymy sie o lud nãss / y o swiete

1. Mach: 6.

1. Mach: 7.

Iosephusa
10. lib: 12.

2. Mach: 8.

Pierwsze kriegi.

1. Mach: 1. rzeczy nasze. A zebrato się mnóstwo ludzi gotowych ku bitwie / y na modlitwę / żeby profili miłosierdzia a złutowania. Ale iż w Jeruzalem na ten czas niemieszkało / tylko było iako pustki: nie było ktoby był wcho-
 1. Reg: 7. dził albo wychodził z rodaków jego: miejsce też święte deptano: a na zamku byli synowie cudzoziemców / tamże było mieszkanie Pogańskie: y obojętą była rozkosz od potom-
 Nume: 6. ków Jakobowych / y wstąpiła też tam była pieszczotka y lutnia: tedy zebrał się / przy-
 ciagnęli do Masy przeciwko Jeruzalem bo też przed tym miejscem modlitwy było w Masyfath w Izraelu. Tedy posłali onego dnia / y oblekli się we włosienie / y posypali popiołem głowy swoje: y podarli na sobie odzienie swoje / a rozłożyli kriegi zakonu Bożego / z których dowiadowali się Poga-
 ni podobieństwa obrazów swoich: y znieśli przybory kapłańskie / y pierworodztwa / y dziesięciny / y wzbudzili zaś nazareczyki / którzy byli wypelnili dni: y krzyżeli głosem wielkim ku niebu / mówiac: Coż uczynimy tym / a dośledzić ie powiedziemy: Bo święte rzeczy twoje podeptane są / y splugawione / a kapłani twoi stali się nam na żałość y na poniżenie: a ohoć narodomie zebrali się przeciwko nam / aby nas wytrącić: Thy wieś co o nas myśla. Jakoż bedziem mo-

gli się ostać przed obliczym ich / jeśli ty Pa-
 nie Boże nie ratujesz nas: Tedy uczynili wiel-
 ki krzyk wderzywszy w traby. A potym posta-
 nowił Judas Hethmany nad ludem / Ro-
 tmiistrze / Setniki / Piechdiesiatniki / Dzie-
 siatniki. A rozkazał onym którzy budowa-
 li domy / y poymowali żony / y nasadzali win-
 nice / y letliwym / aby się każdy wrócił do do-
 mu swego podług zakonu. Potym ruszyli oboz / y potoczyli się po południowej stronie Emmaum. A rzecze Judas: Gotujcie się / a bądźcie synowie mocni / y bądźcie gotowi na poranek: żebyście się potykali z temi na-
 rody które się zebraly przeciwko nam / aby wytrącić y nas / y święte rzeczy nasze: Boć lepiej nam pomrzeć na wojnie / niż pa-
 trzyć na złe rzeczy ludu nasze / y świętych rzeczy. A iako będzie wola na niebie / thaj-
 niechaj się stanie.

Cap: 4.

Opisane wojne Żydowska / iako Judas Hethman poraził Gorgiasa y Lysiasa y złudem ich niem-
 tym / iako potym dom Boży wychodził y okraślił /
 y nowy oltarz zbudował / a iako z wielkim wesel-
 im obchodzili poświęcanie kościelne przez ośm dni / posta-
 nowiwszy dzień święty poświęcania kościoła Boż-
 go w rok raz.

Edy wziął Gorgias pięć tysię-
 cy mężow / y tysiąc konnych co
 wyborniejszych: y ruszyli się z
 obozem w nocy / aby wderzyli
 na wojsko żydowskie / y porażili

je z nagłą: a synowie ci co byli z zamku / by-
 li im przewodnikami. Co wysławszy Judas /
 pospieszył się sam z mocarzmi swemi / chcąc
 porazić one moc zastępow królewskich /
 które były w Emmaum. Bo się iesseże było

Náchabeyskie.

rozbieżato woysko od obozu. A tak gdy przy
sedł Gorgias do obozu Judowego w no-
cy / a tam żadnego nienalazł / tedy ich su-
kat po górach: bo tak sam w sobie mówił:
Wcielą się przed nami. A gdy się rozedni-
to / ukazał się Judas na polu tylko ze trze-
mi tysięcy meżow: ktorzy ani zbroie / ani
mieczow niemieli tak iakoby byli chcieli: a
przed sobą widzieli woyska pogańskie gwa-
towne / y przybrane w pancerze / a iezne o-
kolo nich / a ci ktemu ćwiczeni ku boiowi.

Deut. 20. Rzecz Judas onym meżom ktorzy
przy nim byli: Nie strachajcie się tego ich
mnóstwa: ani się naiażdź ich lekajcie. Pom-
niacie na ono iako oycowiem naszym zachowani
byli w morzu czerwonym / gdy ie scigał Fa-
rao z woyskiem bärzo wielkim. Takżey te-
raz krzyczymy ku niebu: a smituiec się nad
nimi Pan / y wspomnienie na testamencie
(a zakon) oycow naszych / a zetrzeć tho
woysko ieszcze dziś / przed oblicznością na-
szą: tak iż zwiędza to wssykie narody / że
ieszcze ten jest ktorzy odkupit y wyswobo-
dził lud Izraelski. A podnieśli oni cudzo-
ziemcy oczy swoje / a wyrzeli ie a oni cła-
gna przeciwko im. Tedy wysli z obozu ku
bitwie / a ci co byli z Juda wderzeli w tra-
bę. Potym się podkali: y starli one pogany
tak iż wcielili na pole. A ci co byli na posła-
ku / wssyscy byli pomordowani mieczem / y
gomili ich aż do Gezeron / y aż na pola Jbu-
meyskie / y Azothskie / y Jaminskie: a pado-
ich tam okolo trzech thysiecy meżow. Po-
thym wrocit się zaś Judas y woysko iego
za nim.

1. Mach. 9. Rzecz do ludu: Nie takomcie się na tu-
py: boć mamy woynie na sie / iż Gorgias y
woysko iego nie bärzo od nas daleko na go-
rach leży: Ale owsem stoycie teraz przeciw-
ko nieprzyiacielom naszym / a iuz ich doko-
nacie: tedy potym bezpiecznie tupy bracie
dziecie. Ieszcze te Judas domawia / alic
się okazał ieden hus przegladający z gory.
A wyrzał Gorgias że iegoż tyt podali a w-
cielali / a że iuz zydlowie oboz byli zapalili:
bo to dym ktorzy się dat widziec / objaśniat a
okazywał co się byto stalo. Gdy to (mowie)
obaczyli okrutnie się polekali bacząc zaraz
że y Hetman Juda / y woysko iego / w polu
stali gotowi ku boiowi. Tedy wcielili wssy-
cy na pola cudzoziemskie: a Judas wrocit
się teź do obozow na tujież / y nabrali zlotą
bärzo wiele / y srebrą / y hatasu modrego /
y pawotki zamorskiey / y bogactwa bärzo
wielkie. A wrocivssy się zaś spiewali
hymny (wesole piosnki) y błogosławili Bo-
ga aż do nieba / iż iesłh dobry / a iż nawięki
mitosierdzie iego. A stalo się bärzo wielkie
wyswobodzenie a zbawienie w ludu Isra-

elskim one dni. A oni ktorzykolwiek z cu-
dzoziemcow wssli / przysli y opowiedzieli
Lisassowi to wssytko co na nie przypadlo.
A on terzeczy wsslawssy / struchlawssy na
wmysle omdlewał: że się nie chāt potoczyto
y stalo z ludem Izraelskim / iako byt chēiat /
y iako byt Krol rozkazāt.

Przetoz tedy drugiego roku zebrał Li-
sias meżow wybornych szesćdziesiat tysie-
cy / a konnych pieć thysiecy / chcąc ie zwoi-
wac a porażic. A wciagneli do zydlowstwa /
a potoczyli się obozem w Bethoron / tam zaś
bieżat im Judas z dziesiacia tisícem meżow.
A gdy obaczyli być woysko gwahtownie
wielkie / iat się modlić (Bogu) mówiac:
Błogosławiony ty iesłs zbawicielu Izra-
elski / ktorys stari naiażd a oborzenie mo-
cärskie / przez rece slugi twego Dawida / a
wydajes obozy cudzoziemskie w ruce Jonā-
thysynā Saulowego / y Kapiennika iego.
Zawrzy teź to woysko w rece ludu twego
Izraelskiego / a niech beda pohānbieni w
swym woysku y w iezdnych. Dopusc na nie
strach / a zwatli smiatosc mocy ich / a niech
beda zruszeni swymże starcim. Poraz ie mie-
czem tych ktorzy cie mituiā: aby cie wssyscy
spotu chwalili w hymnach / ci ktorzy zna-
ia imie twoie. Potym stoczyli bitwe: y pad-
to z woyska Lisassowego pieć tysiecy me-
żow. Wyrzawssy Lisias że swoi wcielāia / a
zydlom mysl a smiatosc roście / a że sa goto-
wi albo żyć albo umrzec meźnie: odiachat
co rychley do Antyochiey / y wybrat rycerze
aby się zaś rozmnożywssy powthore wtar-
gneli do zydlowstwa.

Tedy rzecz Judas y bracia iego / Otho
porażeni a stharcī sa nieprzyiaciele naszym: a
tak podzmy teraz że wyczyscimy y odnowi-
my miesca swiete. A zebrawssy się wssystek
lud / wssli na gore Syon. A wyrzawssy
kosciot Boży spusłhossy / y oltarz zgwat-
cony / y brony popalone / a po sieniach że
zrosł chroścīt by wlesie albo na górach / y
gmachy ktore były przy Koscielu poro-
walane: podrapali na sobie odzienie / y ptā-
kali ptaczem wielkim / a posypali popio-
łem glowy swoje: y padli na ziemie na swe
twarzy / y uczynili okrzyk w traby znamion
a krzyczeli ku niebu.

Tedy zsyłował Judas meze / aby sturmo-
wali na one ktorzy byli na zamku (w mie-
ście Dawidowym) dothead aźby wycy-
ścili kosciot Boży. A obrat kapłany krom
zmazy / ktorych wola była w zakonie Bo-
zym: y oczyscili swiete miesca / a wyniesli kā-
mienie plugawstwa na miesce nieczyste.
A myslit o oltarzu zupełnych offiar ktory
też byt plugawiony: coby snim miał czynić.
A przypadła mu na mysl rada nie zła / aby

1. Mach. 3.

1. Reg. 17.

1. Reg. 14.

2. Mach. 10.

Pierwsze Księgi.

Exodi. 20.
Deute. 27.
Iosue. 8.

go skazit: by im lepat nie byt ku wroganiu /
ze ty byli splugawili pogani: takze go skazili.
A kamienie ono odiozyl na wierzchnim
pietrze domu Bozego / na sposobnym mies-
scu / azby przyszedl taki Prorok / y powie-
dzial co o nich. Tedy wzeli kamienie cate /
wedlug prawa / y zbudowali oltarz nowy
na on krtat tak on byt pierwszy: Pobudo-
wali tez swiete miesca / y one rzeczy ktore
byly we wnatz w domu: a tak kosciot tak o
y sieni poswiecili. A naczynili naczynia no-
wego poswiacane / y wnieśli lichtarz y
oltarz zapalu y stot do kosciota. A nakladli
na ten oltarz wonnych rzeczy y kadzili / a za-
palili lampy ktore byly na lichtarzu y swie-
cili w kosciele. Potozyl tez na stole chleby /
y zawiesili zaslony / y skonali ono wssystko
co byli zaczeli.

2. Mach. 10:

Potim wstawossy przed switanem w pia-
ty y dwudziesty dzien miesiaca dziewiatego
(a tego zowa Kasleu) sernego / osmdziesia-
tnego y osmego roku: ofiarowali zbozna
ofiare podlug zakonu / na oltarzu zupel-
nych ofiar nowym / ktory byli sprawili. Te-
goz czasu / y w tenze dzien w ktory go byli
pogani splugawili / byt odnowiony / z spie-
wanim / z Lutniami / z Instrumenthy / y z
Cymbaty. A lud wssystek padl na oblicze
swe / y czynili modle / a btogoslawali az ku
niebu onego ktory im zdarzyl a poszczescil.
A czynili poswiacanie oltarza przez osm
dni / a ofiarowali zupelne ofiary z weseliem
chudziey ofiary szczesne y chwalebne. A
przychodzili kosciot Koronami zlotemi /
y tharczami malutkimi: a poswieciwossy
brony y gmachy kaplanskie przy kosciele /
przyprawili do nich drzwi.

1. Para: 7.

A bylo wielkie wesele miedzy ludem / a
bylo odiete od nich wraganie Poganski.

Ioan: 10.

Tedy postanowit Judas y bracia jego / y
wssystek Zbor Isralski / zeby swiecono
dzien poswiecenia oltarzowego / czasow
swoich rok od roku przez osm dni / pocza-
ly piatego dwudziestego dnia miesiaca Ka-
sleu / z weselimi y z radością. A zbudowali
na on czas gore Syon / a w okolo mury wy-
sokte / y wieze barzo mocne. By kiedy nie zia-
chali pogani / y nie potloczyl iey nogami /
iako pierwey uczynili. A osadzil tamze wo-
zko / aby iey strzegli / y oprawil a ogrodzil
ia ku sbrzezeniu Bethsury / aby miat lud
twierdza obronna przeciwko Idumeyey
kom.

1. Mach: 6.

Cap: 5.

~~~~~

Judas zedney strony / a Symeon z drugiey walcza
przeciwko Poganom y wybijala a wykorzeniala ie
gdzie moga / wycestwo Judowe / Tymoteusa zeta-
mana synow Ammonowch / y dzieki ktore czynil Bo-
ga z ludem swym na gorze Syoniskiej / porazka tych
Zetmanow Zydowskich / ktore byl zostawil Judas w
Jeruzalem / Judas wywrocil Bialwany y oltarze ich.

D

Scato sie / iz gdy wssylili pogani
ni okoliczni ze bylo zbudowa-
no oltarz y kosciot thak iako y
pierwey / barzo sie rozgniewa-
li: y myslili wykorzenic rodzaj
Jakobow ktory byt miedzy nimi / y ieli ich
zabijac / y przesladowac: Ale Judas na
ten czas boiowat przeciwko synom Ezu-
w ziemi Idumeyskiej / y na te ktoryz byli w
Arabathanie: y iuz byli oblegli y wthrapili
lud Isralski. A porazil ie porazka barzo
wielka. Potym wspominal na zlosc sy-
now Beanowch / ktoryz byli ludu Zydow-
skiemu miasto sidiat / y ku wielkiemu zgor-
szeniu / strzegaiac y zasadzili na nie czyniac
na drodze: tedy wegnawossy ie na zamki / ob-
legi ie / y zatkawossy zapalit twierdze y zam-
ki ich ogniem / ze wssystkimi ktoryz na nich
byli. A ciagnat zas przeciwko synom Am-
monowym y nalazi moc wielka / y lud mno-
gi y Tymoteusa Zetmana ich / staczal
sniimi bitwy mnogie / tak iz ie stali przed so-
ba / y na glowe porazil: a dostawossy miasta
Gazer / y miasteczek iego / wrocil sie zas do
ziemie Zydowskiej.

Ioan: 12. lib. 21.

Ezech: 35.
2. Mach:

Potym zebrali sie Pogani ktoryz mie-
skali w Galaad / przeciwko Israltom
ktoryz byli w ich granicach / chcac ie zab-
rac a zagubic: ale oni wcielili na twierdza
Datemana / a wyslali listy do Judy y braciey
iego / powiadaiac: Zebralic sie przeciwko
nam Pogani okoliczni / chcac nas zabrac
albo zgladzic / a na to sie gotuia / chcac ob-
ledz twierdza na ktora smy wcielili: A Thy-
moreus then iest wodzem woyska ich. A
thak teraz przyciagni / a wydrzy nas z reki
ich / boe iuz nie mae mnostwo z naszych pa-
dlo. A wssyey bracia naszy ktoryz byli na
miescach Tubin (to iest pustich) / sa pobici
y zagnali do wieszenia zony y syny ich / y plo-
ny / a zabili tam malem tysiac meow. Jes-
zcze te listy czytano / alie otho ini poslowie
przybiegli z Galileiey w posiepanym a po-
drapanym odzieniu / w tyz tez slowa powia-
daiac / a oznaymuiac / ze sie zessli a przycia-
gneli przeciwko nim / ob pcholomaidy / y z
Tyru / y ob Sydonu: tak iz pelna iest wssyst-
ka ziemia Galileyska cudzoziemcow / kto-
rzyz nas chca wytracic.

— Ale gdy wssylat Judas y lud iego te po-
wieści / zssedl sie zbor wielki / chcac sie roz-
zmyslic coby mieli a iako pomoc braciey

swy

Machabeyskie.

swęcy ktorzy byli w utrapieniu a w więzku / a ktorych dobywali pogani. Thedy rzecze Judas Symonowi bratu swojemu: Obierz sobie meze / a ciagnij w wyzwobodz bracia swoje w Galilei: A ia zaś y brath moy Jonathas / poćiągnijemy do Galadithym. A zostawit Jozeffa syna Zacharyassowego / y Azaryasa przewodnikami ludu / z oshatkiem woyska w zydoſtwie na strazy: y za kazat im / temi slowy / Biedzcie przetożo nemi ludu temu: a nieſkaczaycie bitwy ani boiuycie przeciwno poganom / dokad sie niewroćcie. A oddzielili Symonowi mezo w trzy tysiac / zeby ciagnat do Galilei: A Judzie ośm tysięcy do Galadithym. Tedy ciagnat Symon do Galilei / y częſtcho a wiele bithew ſthaczat z pogany: y ſtharci byli a porażeni pogani od obliczności tego / y bieżat po nich aż do brony Ptolomais dy. A padło tam z Pogánów małym trzy tysiac mezo w / pobrat ich tupy / y zabrat one ktorzy byli w Galilei y w Arbathys / z żonami / z dziećmi / y ze wſſytkim co iedno mieli / y przygnat do ziemie Judskiej z wielkim weselem.

Judas też zaś Machabeyczy / y Jonathas brat jego / przepławili sie przez Jordan / y zaſſli puſzczą drogę chodząc przez trzy dni. A zabieżeli im Nabutheyczyko wie / a przyieli sie w pokoiu / y powiedzieli im wſſytko co byto przypadło na bracia ich w ziemie Galadskiej / a iż ich ieſt bärzo wiele poimanych w Baras / y w Bosor / y w Alimis / y w Kaſſfor / y w Magieth y w Karnaim. To wſſytko miastha obronne a wielkie. Ale też y w inych mieſciech ziemie Galadskiej maia ich w wiezieniu / a iuż trzeſſego dnia poſthanowali przypuſcić woysko na te miasta / y dobyć ich / dobywſy wyglądzić (one wieſnie) iednego dnia.

Thedy obroćit ſie Judas y woysko jego droga po puſſcey ku miastu Bosor co ry chley / y dobyt go: y wybit wyſiekt kożdego mezczyzne mieczem / a zabrat wſſytkie tupy ich / y zapalit ie. Potym ruſſyli ſie z Chadwnocy / y ciagneli aż do twierdze. A gdy byto raniuchno / podnieſli (Zydowie) oczy swoje / alic oto lud wielki / ktoremu nieby to liczby / a oni noſſa drabiny y tarany y ine przyprawy ku dobywaniu / cheac dobyć twierdze: y iuż ich prawie dobywali. Obaczyl tedy Judas ze ſie zaiaeta bitwa / a krzyk wojenny wynoſit ſie do nieba ſy traba / a z miasta też krzyk bärzo wielki / y rzecze do woyska ſwego / Poty kaycie ſie dzis o bracia wasſa. A ciagnat trzemä rzedy (abo wſſy) za nimi / y uczynili okrzyk trabami / y wotali (ku Bogu) w modlitwach. A poznali woyska Tymotheuſſowe ze tudzieſt ieſt Ju

das Machabeyczy / tedy ućiekli od oblicza jego: a owi pomordowali ie poraſſka bärzo wielka / tak iż padło ich anego dnia małym ośm tysięcy mezo w. Potym obroćit ſie zaś Judas do Maſſſath / y ſturmował / y dobyt go: y zabit kożdego meſczyzne w nim y zabrat korzysć jego / a miasto wypalit ogniem. Stad ciagnat / y dobyt Kaſſon / y Magieth / y Bosor / y ine miasta Galadskiej ziemie.

Gdy ſie to tak ſtalo / potym Tymoteus zbit a zebrałtne woysko / y potożył ſie obozem przeciwno Kaſſon z one ſtrone rzeki. A Judas wyſlat na wyſpiegowanie woyska jego / tedy dałt mu (oni ſpiegowie) ſprawy / thymi slowy: Ze ſie ziechali do niego wſſytky pogani okoliczni / tak iż ieſt woysko bärzo wielkie: A lud z Arabiey naieleſo bie na pomoc / a potożyli ſie obozem za rzeką. Bedac iuż gotowi wyiaćać przeciwno ſie ku boiowi. Thedy Judas wyćiągnat przeciwno im.

Tymotheus zaś powiedziałt Rothmiſtrzem woyska ſwego / Gdy ſie przybliży Judas y woysko jego do tey rzeki: przeprawić ſie do nas pierwey / niebedziemci mu mogli zdołać: boć iako mocny przemoże nas. Ale ieſliżec ſie bedzie obawat puſcić na rzekę / a potoży ſie obozem przy rzece / tedy ſie my przepławimy do nich / ać pewnie go przemożemy. Ale iako ſie ſkoro przybliżył Judas do rzeki / poſtawit piſarze a rotmistrze ludu ſwego y rzeki / y poruczył a rokazat im tak mowiac: Żadnego cztowieka niezoſtawiaycie / ale niechay wſſyſthcy wrnida ku bitwie. Tedy ſie przeprawit do nich na przod ſam / a wſſyſthet lud za nim. A rozbiegli ſie wſſytky pogani od oblicza ich / a porzucili horeza swoje / y ućiekli do bożnice ktora była w Karnaim. On dobył wſſy miasta onego / bożnice ſpalit ogniem ze wſſytkimi ktorzy w niej byli: Thak że zburzono ieſt Karnaim miasto / y niemożto ſie wiecey zaſtawić a oprzeć obliczu Judowemu.

Zebrałt potym Judas wſſyſtet lud Iſraelski ktorzy byli w ziemie Galadskiej / od najmnieyſſego do nawietſſego / y żony ich / y dzieci / mnoſtwo bärzo wielkie / aby ſli do ziemie Judskiej. A przyſſli aż do Eſſron a to miasto wielkie ktore leży na drodze / y bärzo obronne: y niemogt go minać mke dy ani po prawey / ani po lewey stronie / ale byto iſć przez nie. Tedy ſie zaćknali w nim oni co byli w mieſcie / y zaćkādli brony kamieniami. A poſlat do nich Judas ſlowy ſpo koynemi mowiac: Dopusćcie nam iſć przez ziemie wasſe / zebyſmy ſli do ziemie naſſey: wieǳcie wieǳac że wam żaden nic nieza

2. Mach: 10.

2. Mach: 12.

Nume: 20.

Wierwsze kriegl.

skodzi / jedno że na nogách poydziemy przez nie. Ale niechcieli im otworzyć. Tedy rozkazał Judas wołać w obozie aby kázdy sturmował na to miejsce przeciwko temu stat. Także sturmowali meżowie moeni / y dobywał miasthá onego cały dzień y cáta noc / až przysšlo ono miasto w tego reze: thedy wybili koźdego messczyzne mieczem / y wykorzenil ie / y zábrat lupy iego / y šedł przez ono wssystko miastho po pobitych scierwoch. Y przebyli przez Jordan w wielkim polu / przeciwko miastu Bethsan. A Judas zgotował lud na poslad / y ná pominat wssystek lud przez wssystke droge / až przysšli do ziemie Judskiej: Y przysšli ná gore Syonsta z weselem y zradošcia / y ofšiarowali zupetne offiary / zácho iž žádn z nich nie zginat do tad až sie wrocili w polu. Onychże dni ktorych byl Judas y Jonatas w ziemie Galaad / a Symon brát ie w Galilei przeciwko miastu Ptolomaidzie / wsslawšy Jozeph syn Zachariasow / y Azarias Hetmani w woysku / rzeczy dobrze spráwione / y bitwy kthore sie stály / rzekli / wczymy też my sobie záwołanie / a podjmy potykac sie a walczyć przeciwko Pogánom ktore sa okoto nas. Y rozkazał tym co byli przynim w woysku / aby čiagneli do Jamnieney. Tedy wyiáchal Gorgias z miasthá / y meżowie iego / przeciwko nim chcac sie podkac. Y poráženi sa Jozeph y Azarias / y šegano ich až do gránic Żydowskich: a pádło w on dzień z ludu Isráelskiego o dwa tysiacá meżow / y šháta sie porážká wielka w ludzie: przeto iž niešluchali Judy y bráćiey iego / mmimáiac że mieli co mešto wczynie / áno či niebyli z plemienia onych meżow / przez kthore sie státo zbáwienie ludu Isráelskiemu. Ale Judas y brácia iego / stáli sie záwołanemi w slawie v wssystkiego ludu Isráelskiego / y v wsszech Pogánow / g dzie kolwie bylo šlyšano imie ich. Y zessli sie do nich / winšuiac im wššego dobrego.

Potym zaś wyciągnął Judas y brácia iego / y boiowali ná narod Ezau / w ziemie ktora leży ná południe / y zburzył Hebron y miasteczká iego / mury y wieže iego podpalit w okoto. Pothym sie rúšyli obozem / chcac čiagnac do ziemie cudzoziemskiej / y iešdził po wssystkiey Samáriej. W on dzień pobici sa káptani ná woynie / gdy chca meštwá dokázowac a gdy bez porády wysšli ku boiowi. Obrocil sie zaś Judas do ziemie cudzoziemskiej ku Azorowi / y porozwalat ostarze ich / a Bálwany Bogow ich popalit w ogniu: y zábrat lupy miast / a wrocil sie do ziemie Judskiej.

Cap: 6.

Antiochus Krol z messjesciu kthore go podkato w miastá Elimaidy / y z frásunka ktory miał z poszczescienia Żydowskiego / wniat / ná iego miayse wšha / pit syn iego Antiochus Eupator / ten Żydy chcac mocno sobie podobie / przemodł ich niemógi / ale wczymil muni vmowe a przymierze šalešne / pothym ie bázor y chlo stamal / Elezárš Żyda zacny wczyneł dla šachowania swych.

W tym też Krol Antiochus poiezdzał wierzchne kráiny. Y wsslyšat że bylo miastó Elimaidy bázor zacne w ziemie Perskiej / y bázor bogáthe w Srebro / y złoto / / też y košciot byc w nim bázor bogáty. A iž tam byli zasloni (ábo opony) złote / y pánczerze / y tarcze / ktore zostawil Alexander syn Philipá Krolá Macedonskiego / ktory napierwey krolował w Greciej. Thedy przyciągnat kniemu / y o tym stat / aby dobył miastá / y złupit go / ale nie mogł / bo sie tá rzecz byta ogtošila y doniosła do tych co byli w miešcie. Także y wyiáchali ku bitwie / on wcieł / y precz stámtad odiáchal z wielkim šmuckiem a ktopotem / y wrocil sie do Babiloniej. Potym przyszedł posel ktory mu powieđziat (iešsze) w ziemie Perskiej / że porážono woyska te co byly w ziemie Judskiej: až iž iáchal byl Lisiás z moca wielka napierwey / y wcieł od oblizcja Żydowskiego / a že sie zmocnili zbroia y moca / y plony wielkimi / ktore pobrali z obozow ktore porážili: że też iuž rozválili o brzydnošć ktora bylo postáwiono ná otkarzu kthory byl w Jeruzále: a poswiecone miejsce ták iáko y pierwey otoczyli mury wysokimi: a wiec y Bethsure miastó swoje. Steo tedy státo sie iáko skoro wsslyšat Krol te powiešci / vletł y zátrwożył sie nie pomátu: y wpadł ná tože / a wpadł w chorobe od smetku: że sie mu ták nie pošáncowáto a nie státo iáko byl vmysłit: y mieškat ná miescu wiele dni: bo sie w nim byl odnowil frásunek bázor wielki / y miat zá to iž iuž miat vmrzeć. Tedy powolat wššech przyiáciol swoich / y rzekł im: Juž odšedł mi z oczu moich sen / ták zem iuž wpadł / y štruchlat ná sercu od kthroski y pieczliwošci wielkiej: Y rzektem a myšlitem sam w sobie. W iákižem to wcił a frásunek przyszedł / y ná iákie burzliwošć či šmucku tego w ktorym em iest teraz: gdižem ta przed tym y forehunny y wdziećny bywat w mey mocy a pánišwie: Teraz gdy sobie przypominam one złe rzeczy ktorem broil w Jeruzále / šladem zábrat wššeko naczyne złote y srebrne ktore w nim bylo / ktemum też pošlat aby zábrano te kthorzy mieškali w Żydowšwie / bes wššey przyczyny: vznamam że prze te rzeczy nálažly mie a przypády ná mie thákowe złe przygody:

Josephus: 13. lib: 2. Mach: 1.

1. Mach: 1.

1. Mach: 1.

2. Parat: 10.

1. Mach: 5.

Deute: 7.

Machabeyskie.

otoż już teraz od wielkiego kłopotu a fra-
sunku/schodze z swiata w cudzey ziemi. Po
tym przyzwat Philippa iednego z przwia-
ciot swoich / y postanowit go zwierzchnim
nad wssystkim krolestwem swoim: dat mu
krolewska korone/ dat y sstate swoje / y sy-
gneth/ aby wziauwssy Antyochusa syna iego/
wychowal go na Krolestwo. Takze vmart
tam Antyoch⁹ Krol/ setnego / czterdzieste
go / y dziewiatego roku.

Dowiedzial sie potym Lisiass iż Krol An-
tyochus vmart/ thedy postanowit Krole-
m na iego miejsce Antyochusa syna iego / kro-
rego wychowywat z mlodu: a przezwal go
imieniem Eupator. A ci co byli na zamku/
obethoczyli lud Izraelski barzo ciasno przy
kosciach: a o tym sie zawody starali iakoby
zydowi co z tego wyrzadzili / a iakoby po-
krzepili a zmocnili pogani. A vmyslil Ju-
das wytracic ie: thedy zwotal wssystek lud
aby ie oblegli. A zessli sie wssyscy w kupa/ a
oblegli ie setnego y piecdziesiatnego roku/
wystawuwssy przeciwko nim kusze y ina-
strzelbe. Tedy wysli niektorzy z onych kro-
rzy byli w oblezeniu: do nich sie tez przyta-
czyli niektorzy niecznotkowi z ludu Izrael-
skiego/ y odesli do Krola porwadaiac: Dlu-
goz tak odkladasz uczynic Sadu/ a nie po-
tacz braciey naszey: Myslny vmyslili sluzyc
oycu twemu / y chodzic w przykazaniu ie-
go/ y byc poslusznemi wyrokowi iego: y prze-
coz synowie ludu naszego chronili sie y ob-
strzelali od nas. A ktorekolwiek naydowa-
no z naszych/ te mordowano/ y dziedzictwa
nasze rozdzierano. A nie tytkoc na nas wy-
ciagali rece swe / ale y na wssystki granice
nasze. A to y dzis przyciagneli y przyssanco-
wali sie do zamku w Jeruzalem / chcac go
doslac: y twierdza w Bethsurze obmuro-
wali: y iesli im co rychley nie zastoczysz a
nie przekazisz/ czego wiecznego niz the rze-
czy beda sie wazyc / tak ze ich potym opano-
wac nie bedziesz mogt.

To gdy Krol wyslysat rozgniewat sie nie
pomatu/ y zwotal do siebie wssystkie przyia-
cioty swoje/ y hetmany woyska swego/ y o-
ne Rotmistrze co nad konnemi byli. Ale
y z innych Krolestwu / y z wyspow pomor-
skich/ przyciagneli k niemu woyska za pie-
niadze. A byl poczet woyska iego/ sto tysie-
cy drabow a dwadzieścia tysiecy konnych/
Stonow tez trzidzieści y dwa cwieczonych
ku boiowi. Tedy ciagneli przez ziemie Jdu-
meyska / y przyciagneli y polozyli sie przy
Bethsurze/ y sturmowali na nie wiele dni/
y poczynili strzelby (albo sance) a owi zas
wytoczywssy sie (z Bethsury) podpalili ie
ogniem/ y porzylali sie meynie. Potym od-
ciagnat Judas od zamku/ y ciagnat z wo-

skiem ku Bethsacharan przeciwko woysku
krolewskiemu. A krol przede dniem wystawssy/
z wielka mocą wywiodl swe kusze przeciw-
ko drodze Bethsacharan: a gdy sie zssykowa-
ly woyska ku bitwie: vderzono wtraby. A sto-
niom wstawali z iagod czyrwone. Wina
y z Malin sok/ aby ie tym barzicy zaiussyli a
rozdraznili ku boiowi. I rozsadzili one be-
skie po kuszach: tak ze przy kazdym Stoniu
stalo tysiac meow w pancierzach / a przyt-
bice miedzia ne na gtowach ich: thudziey
piecdziesiat konnych wybornych ssykowa-
nych przy kazdym Stoniu stalo. Ci barzo
pretko gdziekolwiek byl ktory slon/ tuż byli:
y gdzie sie kolwie obrocił a ssedł/ tam sli/ a
nie odstepowali od niego. A wiec y wieze z
drzewa barzo pewne a mocne byly na ka-
zdem broniac a sszczycac ie: a w onych wie-
zach strzelby: kte na kazdey meow co mo-
cnieyszych trzidzieści y dwa/ ktorzy z wierz-
chu boiowali: a tam wewnatrz byl ten co
rzadzil one bestie: A ostatet zas iesnych za-
sadzil a postanowit y stad y z owad na obie
stronie / aby z obu stron woyska thrabami
zbudzali/ a popadzali y przynukali one z
ssykowane w kuszach iego. A gdy oswieci-
lo slonice one tarcze ztohe y mosiadzowe/
gory sie rozswieciły od nich/ tak ze sie swieci-
ly by wiec ogien w kaganacu. A oddzielono by-
to y roztozono czesc woyska krolewskiego po
gorach wysokich / a druga po nizinach: tak
ze posthepowali ostroznie y porzadnie.
Strach zdeymowat y trwozyt wssystkie kto-
rzy mieszkali na ziemi/ z onego krzyku wiel-
kiego ich/ y z onego ssumu takiego woyska/
y z onego chrzesczenia zbroie: bo bylo woys-
ko przeztis wielkie y mocne.

Wiec gdy juz Judas z woyskiem swoim przy-
toczyl ku boiowi / y gdy juz porazili z woys-
ka krolewskiego ssesc set meow: obaczuwssy
Eleazar syn Saury iednego Stonia w la-
dowaniu Krolewskim/ ktemu wyniesione
go nad wssystkie ine bestie/ mairac za to zeby
na niego Krol siedzial: chcac y lud swoy wy-
swobodzic/ y sobie wieczne imie a pamiat-
ke sprawic: Wysadzil sie y biezal do oney be-
stiey smiele we szodek kuszu bijac na pra-
wo y na lewo / y odpadali od niego y tam y
sam. Potym wbiezal miedzy nogi Stonio-
we / tamze pod nim bedac/ zabil go: tak ze
go ku ziemi przywalil / tamze vmart. A wi-
dzac moc Krolewska/ y mocne pothytanie
woyska iego/ vstapili im. Ale woyska krolew-
skie ciagneli po nich do Jeruzalem / a przy-
ciagnuwssy obleglo ono woysko krolewskie
miasta zydowskie y gore Syon. Potym krol
uczynil przymierze z onemi ktorzy byli w
Bethsurze/ y wysli z miasta: bo bedac w o-
blezeniu / spize nie mieli/ iz na ten czas

3. Mach.

1. Mach: 4

6.

2. Mach: 11.

13.

Pierwsze Kriegi.

miasta ziemi Sobothę (to jest odpoczynek od orania).

Wziat tedy Król Bethsure: y osadził w niej straż chęć sobie zachować. A sam obrocil woysko swe do miejsca poświęconego przez wiele dni: y zasadził tam kusze/ strzelbę iną / y zapalczywe strzaty/ y tarcze na czyszczenie kamienia/ y betthow / y same strzaty na wystrzelanie strzat/ y proce. Tak że też y owi zasadzili strzelbę przeciwko strzelbie ich/ y schurmowali na sie przez wiele dni. Ale spiż nie było w mieście/ prze to iż był siodmy rok: a ci lepać co byli zostali w Zydostwie z pogánów/ wytrawili byli on ostatek co było schowane. A zostało na miejscu swiethym bardzo mało meżow / bo ie był głód zniebził: tak że sie rozbiegli każdy do miejsca swego.

1. Mach: 6.

Ale gdy uslyszal Lisyas/ że Philip ktorego był Król Antyochus wysadził ieszeżę za żywota/ na to żeby wychował Antyochusa syna tego na Krolestwo / iż sie wrocil z Perskiej y z Medskiej ziemi / z woyskiem ktore przy nim było / a że chciał y otho stat żeby przyial sprawowanie Krolestwa: pospieszył sie iachac/ y powiedziec Krolowi/ y wssiem Zethmanom tego/ temi slowy: Co dzień to schodzimy a ginimy/ y spiż mało mamy / a zaś miejsce kthoresmy oblegli obronne iesh/ a na nas tho leży abyśmy sie sthatali y rzadzili Krolestwo. A tak teraz daymy sobie rece z temi ludźmi/ y uczynmy sobie snimi pokoy/ y ze wssystkim narodem ich. Ktemu dopuscimy im że chodzą a żyją podług zakonu a praw swoich thak tak y pierwey żyli. Boć dla praw swoich kthoresmy im pswali a odmitali / rozgniewali sie / y to wssystko uczynili.

Podobata sie ta rzecz Krolowi y radzie tego: y poslat do nich te ktorzyby im pokoy offiarowali: a oni ij przyieli. Tedy przysiał im Król / y Kriazetha: pothym wysli z twierdzy. A Król wiachawssy na gore Syon/ y obaczawssy obronność miejsca: wnet przysiege one ktora im uczynil zlamat / y rozkazat mur wkoto obalic a roskopac. Potym spieśnie ziachat y wrocil sie zaś do Antyochiej/ y nalasłszy że Filip włada a panuje w mieście: schurmował nań/ y dobył a osiadł miasto.

Cap. 7:

Zabiłszy Antyochusa Epátę y Lisyasa/ odierzał Krolestwo Demetrius. Then wyslyślawssy jatobe niektorych Zydow na iny lud Judski/ poslat zika/ norą Zethmaną z ludem przeciwko Izraelcykom/ ktorego Judas pomodliłszy sie Panu Bogu/ wybieżył/ poraził/ stął/ y samego zabit.

Roku setnego/ pięćdziesiątego/ pierwszego/ wyciągnat De 2. Mach: 14. metrius syn Seleukow z Rzym y wiachal z Eilat meżow do pomorskiego miasta/ y Krolował tam. A stalo sie: iż gdy wssedł do domu Krolestwa oycow swoich / poimato woysko Antiochusa y Lisyasa/ chęć ie przewiesć do Demetriusa. Ale gdy sie tey rzeczy dowiedzial/ rzekł: Nieuczynycie mi oblicia ich. A zabito ie woysko. A Demetrius osiadł stolice Krolestwa swiego.

Przysli pothym do niego meżowie niecnocliwi a bezbojni z Izraelskiego ludu: a ich wodzem był Alchim/ on / ktory chciał być Kaptanem. Ci ieli skazyć na lud Zydowski przed Krola/ mowiac: Judas z bracia swa/ wytracil wssystkie przyiacioly twoie/ tak że też y nas z ziemi naszey wygnat. A tak teraz ze sley takiego meża kthoremu wierzyss/ żeby ziachawssy ogladat to wssystko wykożnienie ktore nam uczynil/ tudzież y kraiam Krolewskim: a żeby pokarat wssystkie przyiacioly tego/ y pomocniki ich.

Obrat tedy Król z przyiaciol swoich Barchide/ ktory panował za rzeka/ zacnego a wielkiego w Krolestwie/ y Krolowi wiernego: poslat tedy te (aby ogladat ono spustoszenie a zagube ktore uczynil Judas) a przynim Alchimą niecnocliwego wysadził na Kaptanstwo: y rozkazat mu aby uczynil pomste nad syny Izraelskimi. Kussywssy sie tedy/ przyciagneli z woyskiem wielkim do ziemi Judskiej: y wyprawili posly/ a mowili z Juda y z bracia tego slowy spokojne: mi na zdradzie. Ale oni nic niedbali na powiesci ich: bo widzieli iż przyciagneli z zastępem wielkim. A zesslo sie do Alchima y do Barchidy zbor niematy Pisarzow/ pytac go o tho coby było sprawiedliwego: a na pierwey Alsydeic to jest co byli nabożni y stych ktorzy byli miedzy syny Izraelskimi: y zadali od nich pokoiu. Bo thak sobie mowili: Kaptan do nas przyiachal chto wiek z plemienia Aaronowe/ nie podeydzie a nie osuka nas. A mowil iednak do nich slowa spokojne: Ktemu y przysiał im mowiac: Nieuczyniemyć wam nic tego/ ani przyaciolom waszym/ y uwierzyli mu. Potym poimat snich pięćdziesiąt meżow/ y zamordował ie iednego dnia/ podług onego co napisano jest. Ciata swietych twoich/ y krewnich rozlali okoto Jeruzalem/ y niebyło ktoby ich był pogrzebił. A przypadł strach y trzesawica na wssystek lud: bo sobie mowili: Niemasz w nich ani prawdy / ani sadu: bo iuz zlamali a prześchabili umowę/ y przysiege ktora przysięgli.

Pothym russył sie Barchides z woyskiem

Nachabeyskie.

od Jeruzalem / y potożył sie przy Bethle-
cha: A posłał / a poimał wielu z onych co
byli do niego zbiegli / a niektore theż z ludu
pobit / y wstydni wielka wmiotat. A po-
ruczył kráine Alchimowi / ktoremu y zosta-
wiał rathunek z woyska swego temu ku po-
trzebie. A sam Nachides obiachat zás do
Krola. A on Alchimus / pilnie vstrowat y
starał sie o zwierzchnosc kaptanswa swe-
go: do ktorego sie też zbiegli wssystcy kto-
rzy rozruch czynili y macili w ludzie swoim
y opánowali ziemie Judska / a wielka po-
rasske vczynili w Isráelu. Widzac Judas
one wssystkie złe rzeczy ktore czynil Alchi-
mus z onemi kthorzy przy nim byli / synom
Isráelskim / daleko gorze y wiecey niż po-
gani: thedy náiażydy y wytharczki czynil po
wssystkich gránicách Zydowskich w kolo / y
mócił sie niepomatu na onych zbieglach:
tak że theż przestáli potym w tarczki czynić
w ziemie Zydowskie.

Alchimus to obaczywssy / że przemagał
go Judas z onemi co przy nim byli: czuac
sie też że im zdotac niemiat: wrocil sie zás
do Krola / y osoczył a obiautowat ie wiela
haniebnych zlosci. Krol thedy wyprawił
Nytanora / iednego z paniath swych co za-
cniwssych / ktory byl nieprzyiacielem wiel-
kim Isráelczykom: y dał mu tho poruczeń-
stwo: aby wywrocil a wytracil on lud. Pri-
ciagnal thedy Nytanor do Jeruzalem z
woyskiem barzo wielkim / y poslał do Ju-
dy / y do bratow iego na zdradzie z posel-
stwem spokoynym / themi slowy: Niechay
niebedzie walki między mną y między was-
mi: ziade z kila meżow / abym ogladal o-
blice wasze w pokoju. A przyszedł do Ju-
dy / y przywitáli a pozdrowili sie z obu stron
spokoynie / a iuz byli pogorowiu nieprzyia-
ciele kthorzy mieli poimać Jude. Co gdy
doszło y oznaymiono bylo Judzie / że na-
zdradzie byl przyszedł Nytanor do niego:
wlekl sie go / ani wiecey chciał widziec obli-
cza iego. Zrozumiawssy thedy Nytanor że
sie iuz obnażył a odkrył radá iego: wycia-
gnal przeciwo Judzie ku boiowi przy Ka-
farsalámá. A pádło z woyska Nytanoro-
wego / málem piec tysiecy meżow / a osthá-
thet vciekli do miasta Dawidowego. Po-
tey porassce wstąpił Nytanor na gore Sy-
on: y wysli przeciwo niemu kaptani / aby
go przywitáli a przyieli w pokoiu / y wka-
zali mu zupełne offiary ktore offiarowali
za Krola. On násmiawssy sie / wzgardził
nimi / y splugawil: y tak hárdzie mowic / a
przysięgł gniewaiac sie / temi slowy. Jes-
liż wiec niebedzie wydan Judas y woysko
iego w ruce moie (przysięgam) iż iako sko-
ro osie wroce w pokoiu / spale then dom. A

wyszedł z thamead z wielkim gniewem: A
kaptani (wrocivssy sie) sli y staneli przed
otarzem w koscielo: a placzac tak mowi-
li: Ty miły Pánie obrates ten dom / aby w
nim wzywano imienia twoego / aby byl dom
modlitwy y prosby ludu twoiemu: vczynze
pomsténád tym cztowiekiem / y woyskiem
iego / niechże popadaia od miecza: Pomni
na sluznierswa ich / a nieday im thego by
sie mieli zostac.

Clagnal tedy Nytanor od Jeruzalem /
y potożył sie obozem przy Bethoron: thu
przibyto mu na pomoc woysko Syriyskie. A
Judas lepak przyciagnal do Abdarsa / ze
trzemii tysiecy meżow: A modlit sie Judas /
rzekac: (Tá on czas) Pánie / ci co byli po-
sláni od Krola Senachieriba / że przeciw
thobie sluznieli / wyszedł Angiot / y porazit
ich sto / osmdziesiat / y piec tysiecy: tak że y
dzis Pánie rácz zetrzec tho woysko przed
nássymi oczyma / niech poznáia ini / że nie
cnotliwie a złe mowil o swietym koscielo
twoim / a osadz go wedlug zlosci iego. A
stoczyli z obu stron woyska bitwe / we trzy-
nasty dzien krieżycá Abdar: y porazone iesth
woysko Nytanorowe / a nápierwey sam byl
zabit w oney bitwie. A iako skoro obaczyto
woysko iego / że iuz padł Nytanor / porzu-
ciwssy horeża swoje / vciekli: a owi gonili
ie iedne dniá chodu / od Abdar az do Ga-
zary / a biezac za nimi trabili w traby dá-
iac innym znáć. A wycoczyli sie ze wssystkich
zameczkow Zydowskich okolicznych / y prá-
wie ich sobie podawali iakoby na rogách /
odskakuiac y przyskakuiac do nich / y pádli
tam wssystcy od miecza / thak że ani iedurny
snich nie zostal. A pobrali odartki snich so-
bie za korzysc: a Nytanorowi glowe vcie-
li / tak że y práwa reke te ktora hárdzie wy-
ciagal a przyniesli / y zawiesili ie przeciwo
Jeruzalem. A byl wielce lud wesol / y strá-
wili on dzien w wielkim weselu. A vstáwili
aby na kazdy rok on dzien trzynasty krieży-
cá Abdar obchodzono. A byla potym w poko-
ju ziemia Judska przez niewiele dni.

Cap: 8.

Opisanie mocy Rzymstey / iako też Judas wypra-
wit posly do Rzymá zadaiac pokoiu / a oni mu odpi-
sali y odeslali przymierze na miedzianych tablicách.

Slyszal potym Judas powiesc
o Rzymianach że sa mocni w
silách / a że przedstawia na kaz-
dey rzeczy slusney o kthora ie
kto zada: y ktorzykolwiek przy-
stawia do nich / że zeymuia sniemni przyia-
cielstwo / a że sa barzo mocni. Slysseli theż
o bitwach ich / y o dzieiach ich kthore mo-

2. Para: 7.

4. Reg: 19.
2. Mach: 8.

2. Mach: 15

1. Reg: 17.
Iudit: 13.
2. Mach: 14.

Mach: 14.

Pierwsze Księgi.

1. Mach: 1.

enie a meżnie czynili w Galacii / że te zwy
ciężywscy hołdownemi sobie uczynili: także
też co czynili co za rzeczy broili / w ziemi
hiszpańskiej / a iż podbili pod swa moc kru-
sce srebrne y złote kłhore tam są / a iż opá-
nowali wsselkie miejsca za rąda y cierpliwó-
ścią swoia: miejsca też kłhore bårzo daleko
od nich były / y Krole kłhorzy ie náieszdiali
od kráiorw ziemi / stárli y porázili poráská
okrutna: A int hołdowni im dárac dań ná
kázdy rok. Ze też Silippá / y Persé Gethé-
skie Krolá / y iné Krole kłhorzy sie ná nie smie-
li woyna oborzyć / stárli woyna / y otrzy-
máli ie. Thákże y Anthiochusá wielkiego
Krolá Azeyskiego / kłhory ná nie walczył /
márac sfoy dwádzieścía Stoniow / y iezne /
y wozy / y woysko bårzo wielkie / porázili ná
gtowe: A iż go poimáli żywo / y wtożyli náń
aby dáwał sam y ci co by po nim krolowá-
li dań bårzo wielka / a iessze aby dáł za ste-
pce / kte y uczyniwscy rozdziat kráiny Ju-
deyska / Medska / y Lidyska co nálepy-
czesc tych kráin / wstawscy iemu / dáli Lu-
menowi Krolowi. A iż ci co byli w Greciei /
chcieli iść / y wykorzenić ie: gdy sie tego do-
wiedzieli / wypráwili do nich hetmána iez-
dnego / y walczyli przeciwko im: y pádło
snich bårzo wiele / nátoniec y żony im w nie-
wola pobráli / y syny / y rozebráli ie / a zie-
mie ich opánowali / y poburzyli mury ich /
y podbili ie w niewola sobie aż do dnia dzi-
siejszego. Thákże iné krolestwa / y wyspy /
kłhore sie im niegdy zastáwiali / wykorze-
nili / y pod moc swa podbili. Ale z przyia-
cioty swemi / y stemi kłhorzy snimi dobry po-
koy mieli / chowali nieodmiennie przyia-
cielstwo. A opánowali krolestwa thák one
kłhore były blisko / iáko the co były daleko: bo
kłhorzy kłwiek slysseli záwotanie ich / bali
sie ich: A kłhorým chcieli dopomóc ku krole-
stwu / ci krolowali / ále kłhore też chcieli / te
z krolestwa stracáli: y zbili sie a wyniesli
bårzo wysoko. A przed sie miedzy temi wśyt-
kiemi żaden nienosił Krolewskiej Korony /
ani w Páwtoce (odzieniu Krolewskim)
chodził / aby w niej sławnym a zacnym był:
ále uczynili sobie dwor / a ná kázdy dzień rá-
dzili sie trzystá y dwádzieścía meżow / rá-
dzac wśthawicznie o pospolstwie / aby tho-
czynili co przysłhoi. A poruczáia iednemu
człowiekowi wrzad swoy doroczny / aby pá-
nował wśyskiey ziemi ich: y wśyskcy są po-
słusni iednemu / a niemáś miedzy nimi za-
dneý zázdrości ábo zawiści.

Obrat tedy Judás Eupolemá syná Ja-
nowego / syná Jakobowego / y Jasoná sy-
ná Eleázárowego / kłhore poslat do Rzymá
aby postánowali a ziele snimi przyiaciel-
stwo y towarzysztwo: a (prosili) żeby zdie-

li snich iármio Greckie / bo widzieli że w
niewola podbijáli a ciñneli krolestwo Isra-
elskie. A odiácháli do Rzymá w droge bår-
zo dalek a przysláchawscy / wessli do ich dwó-
ru / y spráwowáli legácia temi słowy. Ju-
dás Máchábeyczyk / y brácia iego / y lud zy-
dowski / posláli nas ku wám / abyśmy swá-
mi postánowali przyacielstwo y pokoy / a
żebyśmy sie spísáli swámi / żeśmy thowárzy-
smi y przyacielmi wásemi. A podobáta sie
tá rzecz Rzymianóm. A zápis kłhorý zápi-
sáli byli ná tablicách miedziánych ten iest:
y posláli go do Jeruzálem / aby też v nich by-
ta pámiatka tego pokoiu y towarzysztwa.
Dzisey sie dobrze Rzymianóm / y narodowi
Zydowskiemu ná morzu y ná ziemi ná wieki:
a miecz y nieprzyaciel bádż od nich daleko.
Gdzieby pierwey powśtháta woyna prze-
ciwko Rzymianóm / ábo ná wśytkie kłhorzy
snimi są w towarzysztwie / we wśytkim páń-
stwie ich: tedy doda im pomocy narod zy-
dowski / iáko ciás poda a wkaże / zupełnym
a wprzemym sercem: a thym kłhorzy beda
walczyć nie nie dádzá / ani spiżé / ani hore-
zá / ani pieniedzy / ani okretow / iáko sie po-
dobálo Rzymianóm: a beda przysłrzegáć
mándatow ich nie od nich niebiorac

Takież z drugiey strony / przypádnieli ná
Zydowski narod pierwey woyná / beda ich
Rzymianie rácowáć z chuci / a wprzemie /
iáko by im ciás dopuścić: a tym kłhorzy be-
da pomágáć / nie bedzie dána pszenica / zbó-
roia / pieniadze / okrety / iáko sie podobáto
Rzymianóm: y beda przysłrzegáć mándá-
tow ich kłrom zbrády. W te słowa postáno-
wili Rzymianie z Narodem Zydowskim
przymierze: Jesliż by wiec po tych to slo-
wiech ci ábo owi / chcieli co przydáć ábo
wiał do tego / uczynia to z spolecznego przy-
zwolenia: a cokolwie by przydáli ábo wie-
li / gwiesná a pewná rzecz bedzie. Ale y te
rzeczy zle kłhore Krol Demetrius uczynił
przeciwko Zydóm / písálistmy iemu te słowa
Przeczes obciázyl iármio thwe ná przyia-
ciele y towarzysze nássé Zydy: A ták iesliż
sie wiec drugi raz wciéka do nas záwuiac
ná cie / uczynimy im Sáb / a bedziemy stho-
ba walczyć morzem y ziemiá.

Cap: 2.

Woysko Demetriusowe: zydy wálczy y potyká sie
wym boiowánim Judás vmárc iáka zálosć Zydóm
z smierci tego / Jonatás ná miejsce iego wysádzó-
ny / syn Jambrowe ná biesiedzie pobit. Alcimus pá-
ralsiem iárazony od bogá iedni / a Béchides wcié-
zony od Jonatáy / prz: mirze snim uczynił / do do-
mu od ischál / y nigdy sie do Zydowskwa zis nie-
wracal.

Tym

Wachabenskie.

ich. 7.

Lym czasem gdy wysłyszal Deme-
tryus że zabity był Utkanor /
y wojsko jego porażone / wmy-
ślił zaś posłać do ziemie Żydo-
wskiej Bakhidá y Alchimá /
przydawssy im prawy narożnik wojska. A
ciągnął ta droga która bieży do Gátgalá /
a potożyli się obozem w Máfáloch / kthore
jest w Arbells / tego y dobyli / y dobywssy za
mordowali bázro wiele ludzi.

W pierwszysy miesiąc / roku setnego / pięć-
dziesiątnego / y wthorego / przyciągneli z
wojskiem do Jeruzáleu / a ruszysy się /
ciągneli do Bereán ze dwudziestha tysięcy
meżow / y ze dwiema tysięcy iezdynych. A Ju-
dás potożył się był obozem w Láisá / a miał
z sobą tylko trzy tysiące meżow wybornych
ktorzy gdy wyzrzedli wielkość onego wojska
że ich było bázro wiele / wlektli się bázro / y o-
deszło ich nie máto z wojska / tak iż nie zo-
stało ich iedno osm set meżow. Co widząc
Judás / mówi / że się rozpierzchnęto wo-
jsko iego / a że bitwa już przystykowała / stru-
chlat był ná sercu / że nie miał czasu zebrać
za siebie ludu. A bedąc rozzerwány ná myśli /
iáł mówić do tych ktorzy byli zostali. W-
stańmy / a podźmy przeciwko nieprzyacie-
lom nássym / iesli bedziem mogli / bedziem
się bić snimi. Ale odwodzili go od tego / mo-
wiąc: Proźno / nie bedziem ci mogli / ale rá-
czej zachowaymy żywoty nássie teraz / wro-
ciwssy się do bráciey nássy / a potym snimi
bedziem walczyć przeciwko nim: boć nas
teraz niewiele.

Odpowiedział Judás / Oddal to Boże od
nás / żebyśmy mieli przed nimi wciekac: ale
iesliż wiec już przyszedł nam czas / pomrzy-
my mocnie a meżnie dla bráciey nássy / a
nie zostawiamy zelżywości a fromoty sła-
wie a záwołaniu nássemu. A w tym wyrwie-
dziono wojsko (nieprzyacielskie) z obozu /
y stáneto przeciwko nim: y rozdzielono by-
ło konne ná dwa huffy / a procarze y strzel-
cowie sli przed wojskiem / y byli ná spiecy
co mocniejszy meżowie. A Bakhides był
w prawym narożniku wojska / y posthepo-
wały k nim huffy z obu stron / a potym vde-
rzyli w traby / uczynili też okrzyk y ci co byli
z strony Judy / thák że się ziemia trzęsła od
krzyku zastepow: y potykali się w boiu od zá-
ránía do wieczór.

Obaczył potym Judás że dłuższa była stro-
ná huffy Bakhidowego po prawey stronie
przylaczili się k niemu wssyscy co lepszego
serca / y zstárssy prawa stronę / gonili wcie-
kące aż do gory Azoru. A owi zaś co po le-
wey stronie byli / obaczywssy że porażony a
stárty narożnik prawy / puścili się za Juda-
y za onemi co przy nim byli z tyłu: thám się

dopiero zaczęła ciężka bitwa / y padło z o-
bu stron rannych bázro wiele. Tamże y Ju-
dás zabity a drudzy wciekli. Potymże Joná-
tás y Symon wzięli ciało Judy brata swego
y pogrzebli je w grobie oycow swoich / w
mieście Modyn. A plátal go wssytek lud Iz-
raelski z lámentem bázro wielkim: y lito-
wali a żalowali go przez wiele dni / mo-
wiąc: Ech także oto upadł mocarz / który
wiele wyswiebodził lud Izraelski: Insse
sprawy dzieiow wojennych Judowych / y
cnotliwych uczynkow które czynił / y wiel-
kości iego / nie są opisane / bo ich było bázro
wiele.

Stáło się tedy po śmierci Judowej / wy-
nurzyli się a powstałi niecnotliwi meżowie
po wssich gránicach Izraelskich / y ná ten
czas się okazáli a wzešli wssyscy ktorzy pto-
dzili niecnote. Tychże też dni był bázro wiel-
ki głód / y poddał się Bakhidowi wssytká
kraína. Tedy obrat Bakhides meżow bez-
bożnych / y postanowił je Pany w ich krai-
nie: ci szukali y dowiedowali się pilnie o
przyacieloch Judowych / y przywodzili je
do Bakhidy / y pastwił a mścił się ná nimi /
y pośmiewał się z nich. I stáło się wielkie
utrąpienie a wielki smutek w ludu Izrael-
skim / thák iáki nie był nigdy od onego dnia
kthoregonie był widzian prorok w Izra-
elu.

A zessli a zebrałi się wssyscy przyaciele
Judowi / y rzekli do Jonáty: Ponieważ że
brat twój Judás zmarł / a niemáš meżá ie-
mu podobnego / któryby wyszedł przeciwko
nieprzyacielom nássym / Bakhidowi y tym
kthorzy są nieprzyacioli narodowi náss-
mu. A tak teraz ciebie dziś obieramy miá-
sto niego / abys nam był Kriazęciem / y Het-
mánem / a żebyś wiodł wojny nássie. Przyiat
tedy Jonáthás ná on czas Kriestwo / y stá-
nat ná miejscu Judy brata swego. Czego
gdy się Bakhides dowiedział / o to stál aby
go zabił. Ale Jonátás y Symon brat iego /
y wssyscy kthorzy snim byli / poczuwssy tho-
wssy ná puszcza Thetue / y potożyli się przy-
ieżierze / ktore zowa Asfár. Zwiędziawssy
to Bakhides: przeprawił się sam / y ze wssy-
stkim wojskiem swoim przez Jordan w
dzień Sobbotni. A Jonáthás zaś posłał
brata swego Hetmána ludu / prosiac Ná-
butheycyktow przyaciol swoich / żeby im
pożyczyli przypraw swoich kthorych mieli
obfitych dóstaték. A narod Jámbrów wyto-
czywssy się z Mádábá / Janá bráthá iego
poimáli / y wssytko co przy nim było pobra-
li: y odesli precz zabrawssy one rzeczy. Po-
tey przygodzie / dano iednego czasu Joná-
cie y Symonowi brátu iego znác / że narod
Jámbrów sprawuiá gody wielkie / y wiozą

Iosephusca:
1. lib: 13.

Pierwsze Księgi.

oblubienice z Madabá / corke jednego z wielkich Książat Chananejskich z pompa i kosztom wielkim. Tedy oni wspomnieli sobie krewną bratnią swego / y wybrali sie / y wtáli sie za gora. A podniosszy oczy swoje / wzrzedli áno rozruch wielki / y wyprawa kochowana / áno oblubieniec iedzie tu nim / y przyjaciele iego / y bracia iego / z bebnym / z muzyką / y dobrze zbrojno. A oborzyli á wderzyli na nie z zasadzki / y pobili ie / y pádło rannych bázno wiele / á ostáték wciékt na gory / á owi zábráli wstyk ié lupy ich: ták ze ono wesele obrociło sie w žal / á wdziec nośc muzyki ich w lámenty. A pomócimossy sie krwie brata swóiego: wrocili sie zás do Jordanowego brzegu.

2. Pará: 20.
2. Mach: 4.

Co wyslawossy Báchides / przyciągnat w dzień Sobbothni do brzegu Jordanowego z wielką moca. Tedy rzecze Jonátas do swoich: Ruszmy sie / boiujemy ná te nieprzyjacioly nasze / boć iúz dziś niechát sie rzecz ma iáko wczorá / ábo ongi. Abowiem otoć iúz woyna ná nas / y w zprzodku / y stytu. W oczy nieprzyjaciela / á woda Jordana wa y tu y tam / thát ze y brzegi / y bagná / y lasy / iż wiecej miejsca niemáś do kadybysmy mieli stádać á wciékać. A ták teraz krzyćcie w niebo / ábyscie byli wybáwieni z ręki nieprzyjacioly wásszych. Pothym stoczyli bitwę. A wyciągnat iúz był Jonátas rękę swą chcąc wderzyć Báchide / ále on wdat sie zás od niego w zad: tedy skoczył Jonátas / y ci co przynim byli w Jordan / y niemogli przebić zá nim przez Jordan: A pádło z strony Báchidowej w on dzień tysiac meżow. Ale sam wrocit sie do Jeruzalem / y budowali miasthá obronne w żydostwie / twirdze teź ktora bytá w Jericho / y w Ammaum / y w Betoron / y w Betel / y w Tammata / y Sfara / y Topo / mury wysokienny / y bronami / y zamykaniem / opráwili. A osádzil ná nich straża / áby wtárczki czyiniac srodzili ludu Isráelskiemu: Obmurowat teź miastho Bethsure / y Gazare / y zamek / á posádzil w nich żołnirze / y náspizowat: wziat teź syny Książat onych kráin zá zastepce / y zosłhawit ie ná zamku w Jeruzalem pod straża.

Pothym zás roku setnego / pięćdziesiątnego y trzeciego / wtorego miesiąca / przykazat Alcimus rozwalic mury domu Bóżego wnetrznego / y pokázic spráwy Prorockie: y iúz był poczat Kázić. Ale onegoś czasu starat Pan Bóg Alcymusa / y tym przermáły sie spráwy iego: bo zámknety sie wsthá iego / y wsssthek wpadł od páralizu / thát ze wiecey niemogł ani słowá przemowić / ani rozpráwy wczynić o domie swoim. Omárt tedy Alcimus tegoż czasu z wielką

meką. A gdy obaczył Báchides ze iúz w márt Alcimus / wrocit sie zás do Krolá / y miała pokoy żydowska ziemiá dwie lecie.

A wzięli zás przed sie wssyscy niecnolli wt te mysl / mowiac: Oto teraz Jonátas / y ci co przy nim sa w pokoiu bezpiecznie mieściá: á ták my teraz przymiedzmy zás Báchide / y poima ie wssstkie iedneyze noc. Szli tedy y dodáli mu tey rády. A on uczynit ruszenie chcąc przyciągnąć z wielkim woyskiem: ále pierwey poslat potháie mnie listy do towarzyszow swoich kthorzy byli w żydostwie / áby poimáli Jonáthe / y one kthorzy przy nim byli: iedno iż nie mogli / bo sie iúz im bytá odkrytá y oznáymitá ráda ich. Záchwycit bowiem był meżow oney kráiny kthorzy byli zethmáni w woysku pięćdziesiąt / y zámordowat ie. Potym odešli Jonátas y Symon / y ci kthorzy snim byli do Bethbese / ktore iest w puszczy: y wywiódł á pobudowat zásie co sie bytá poobáláto / y mocno opráwili ie. Dowiesdzial sie tego Báchides / y zebrał wssstheko mnostwo swoje: á one kthorzy byli w żydostwie oznáymiwssy im wyzwał kthemu. Przyciągnat potym / y položyl sie obozem ná Bethbese: y sturmował ná nie wieś le dni / ná koniec y strzelbe zástawit. Wtym Jonátas zosławiwssy Symoná bratá swego w mieście / sam sie wyrwał do kráiny: á przyciągnawssy z niemáłym poczetem / poráził Odará y bracia iego / y syny Sázeronowe w ich namiećiech / y iat thym wiecey być / y pomnázac sie w silách. A Symon teź z temi co snim byli / wtoczyli sie y zápalili strzelbe / y ieli bić ná Báchide / á stárl go / y utrapili go niepómátu. A iż oná ráda iego / y záchánie iego bytá poprożnicy / rozgniewat sie ná one niecnolliwe meze / kthorzy mu byli tey rády dodáli / zeby przyciągnat do kráiny ich / y pobit ich bázno wiele: A sam myslit był z ostátkiem wrocic sie do kráiny swojej.

Czego gdy sie dowiedziat Jonátas / poslat do niego Legaty / áby snim wczynit sobie pokoy / zeby sobie z obu stron wrocili ienice. Ktory on rad przyiat / y pozwolil ná zádanie iego / y przysięgł ze mu nigdy wiecey nie ztego niemiat wczynić po wssstkie dni żywota iego. Wrocit mu teź ienice kthore kolwie był poimat pierwey w ziemi żydostkiej: á wracáiac sie zás odiáchat do ziemi swojej / y nigdy wiecey myslit nieprzyložyl bym iat zás przytáhc do gránic iego. A thát przesthat miecz w ludu Isráelskim: y mieściat Jonátas w Machmas / y poczat tam Jonátas sadzić lud / á wykorzenit bezbożne z ziemi Isráelskiej.

Wachabeyskie.

Cap: 10.

Gdy Alexander opánował Ptolomáide Krol Demetrius chciał uczynić przymierze z Jonathas ale Jonathas wolat zachować przyjaćielstwo z Alexanderem / Który potym wielkie uczył Jonatę / y podarza mu wéctwo na wól przyjaćielstwa dal.

eph: ca:
3. li:
13.

Mach: 9.

Roku setnego / sześćdziesiątego przyjechał Alexander syn Antiochowy / Ktorego zwano Zachym: y opánował Ptolomáide / y przyjele go / y Krolował thám. Co gdy uslyszat Demetrius Krol / zebrał bázro wielkie woysko y wyrzagnat przeciw niemu ku boiowi. Tedy poslat Demetrius list do Jonathy / słowy przyjaćielskimi / iego wysławiając a wielmożąc: Bo thak myslit. Wprzeźmy my uczynić sobie srim pokoj / pierwey niżby co czynit z Alexanderem przeciwo nam: Bo on lepał wspomni na one wssystkie zterzeczy ktoremy przeciwo niemu czynili / y przeciwo bratu iego / y przeciwo narodowi iego. A dopuścił a dozwołit mu zbierać woysko / y gotować horeja / a żeby był thowarzyssem iego / zastępcę Kthore trzymał na zamku ka: zat mu przywrócić. A tak przyszedł Jonathas do Jeruzalem / y czedł list tak że wysłetek lud mogł uslyszec / y oni Kthorzy byli na zamku. A uleli sie boiaznia wielka / gdy uslyszeli że Krol dal mu moc zbierać woysko. Oddano też Jonacie zastępcę / a on ie oddat rodzicom swym: y mieszkat Jonathas w Jeruzalem / y poczat odnawiać y budować miasto. A rozkazat robotnikom aby wywiedli mury / y obtoczyli murem gorę Syon kámiennymi kwádrathowemi dla lepszy obrony: y uczynili thak. A zuciékali cudzoziemcowie ci co byli na thwierdzach ktore był pobudował Bakhides: y obbiegłszy a opuściłszy każdą swę miejsce / wcieli do ziemie swoiey: tylko iedno w Bethsurze byli zostali niektorzy z onych / co opuścili byli zakon y przykazanie Boże. Bo tho miasto było ich wcieczka.

Alle gdy uslyszat Krol Alexander one o biernice ktora był obiecat Demetrius Jonacie przez list: y gdy mu opowiadano wólki y moc ktore y sam czynit / y bracia iego / y prace ktoremi robotowali / thedy rzekł: A zaś gdzie naydziemy meżá takowe: a tak teraz uczynimy go przyjaćielem y towarzyssem naszym. A napisał list / a poslat do niego temi słowy / mówiąc: Krol Alexander bratu swemu Jonacie / życzy zdrowia. Sły felisny o tobie żeś iest mąż mocny w siłach: a iestes tego godzien abyś był przyjaćielem naszym: a tak teraz postanawiamy cie być naywyszym Káptanem w narodzie two-

im / a żeby cie przyjaćielem Krolewskim zwano (poslat mu też páwłokę Krolewską y koronę złotą) abyś też o tym co naszego iest snamy czut a rozumiat / a żebyś przyjaćiel snamy zachował. Oblókł sie tedy Jonathas w odzienie poświęcone siódmego miesiąca roku setnego / sześćdziesiątego / w dzień święty poświęcania kościoła: y zebrał wielkie woysko / a nasprawił zbroje bázro wiele.

Uslyszat potym Krol Demetrius te słowa / y zafasował sie niepomatu / mówiąc: Co żeśmy to uczynili / że nas vprzedził Alexander zachwyćić przyjaćielstwo Zydy ku swęy obronie: Uapissę ya im także słowa wtkadne a prossace / y dostoienskwac posle też y dary: aby mi byli na pomoc. A pisat do nich temi słowy. Krol Demetrius narodowi Zydowskiemu / zdrowia życzy. Ponieważ żeście trzymali snamy umowe / y trwaliście w przyjaćielstwie naszym / a nie przyskalscie do nieprzyjaćiel naszych / sly felichmy tho / y Kochaliśmy sie z tego. A tak y teraz trwajcie iesse zachować przeciwo ko nam wiare / a my tho wam oddamy w ssem dobrym / za tho coście nam uczynili. A odpusćimy wam podatki wielkie / a ow sse iesse was dáruiemy. A iusz teraz czynie was wolnemi y wssystkie zydy od dány / y ptaca za sol wam odpuszczam / y korony odpuszczam / y trzecia część zboża: a potowicze owocow z drzewá czo na mnie przychodzi te wam zostawiam / ode dnia dzisieyszego na potomne czasy / aby wiecey niebrano z ziemie zydowskiey / y ode trzech miast Kthore iey sa przydane z Samariey y Galiley / ode dnia dzisieyszego na potomny czas. A Jeruzalem niechay bedzie swiete y wolne z granicami swemi / a daniel / y dziesięciny niech iego beda. Spuszczam władza a moc swa na zamku Kthory iest w Jeruzalem: a dawam ia w rece naywyssemu Káptanowi / żeby nánim postanowił meże / ktore kolwiek on obierze / Kthorzyby go strze gli. A każdego człowieka zydowina / ktory iest w poimaniu z ziemie Iudskiey po wssy Kiem Krolestwie mogim / puszczam wolno dármo / a iusz wssystcy niech beda wolni od daniel / y od bydtá swego. Wssystkie też dni wroczyste / y Sobbothy / y nowych Krieycow / y dni postanowione / y trzy dni przed dniem wroczyстым / y trzy dni po dniu wroczyстым / niech wssystkie beda wolne a swieobodne w ssem Zydow w Krolestwie moim: a żaden niech niema tey mocy by mial co czynić / abo zruszać iaka sprawę przeciwo ko Kthoremu slich / we wsselákiey sprawie. A niech popissa z Zydow do woyska Krolewskiego trzydzieści tysiecy meżow / a beda im

1. Mach: 11.

dane

Pierwsze Księgi.

dane potrzeby dostateczne / tak iako być musi wsem wojskam królewskim / znychże też beda wysładeni a zrzudzeni ci co by byli na twierdzach króla wielkiego: y z nich ta też beda wysładeni urzędnicy nad thymi sprawami w królestwie E chore sie dzieła o wierze / y niektorzy snich niech beda kraszety / y niech chodzą wolno w swych pracach: iako przykazat Król w ziemi Judzkiej. A te trzy starostwa E chore przydane są żydostwu z ziemi Samaryjskiej / niech beda poczytane z żydowską ziemią: a niech beda pod jednym / a niczyiem władze nad sobą niech nieznają / iedno kaptana najwyższego. Ptolemaide y pograniczne ziemie tey tem darował / świętym ktorzy są w Jeruzalem / na potrzebne nakłady na święte rzeczy. A ia E themu już dawam na każdy rok piętnaście tysięcy grzywien srebra z dochodów królewskich / ktore na mnie przyślusia: y to wszystko co zatrzymane / a cze go nie oddali ci urzędnicy ktorzy nad temi sprawami byli lat przedessłych / od tego czasu wszystko będzie dano na potrzeby domu Bożego. Nad to ieszcze pięć tysięcy grzywien srebra / ktore brano z dochodów świętych na każdy rok: y ta niech kaptanom należy a będzie / ktorzy są na posłudze. A ktorykolwiek wciecże do kościoła ktory jest w Jeruzalem / y we wszystkich granicach iego / wien co królowi we wszelkiej sprawie: niech beda wolni / a wszystkie rzeczy swe E chore mają w królestwie moim / niech swieobodnie mają. Jeszcze y na budowanie y na poprawę kościoła / nakłady beda dane z skarbu królewskiego: Ktemu y na budowanie murów / y ku poprawie okolo Jeruzalem / nakład będzie dany z dochodów królewskich / tudzież the y na pobudowanie murów w żydowskiej.

1. Mach: 7.

Gdy wysłyszał Jonatas y lud iego takowe słowa / ani im wiara dali / ani ich przyieli: bo pamiętali na one okrutne zle rzeczy ktore czynił ludu Izraelskiemu: bo ie był bardo znedził. Ale przyłożyli myśli do Króla Alexandra / że on pierwey snimi o pokoy czynił y dobawali mu pomocy po wszystkich dni. Zebrał tedy Król Alexander wojsko wielkie / y ciagnął snim przeciwko Demetriusowi. A zwiędli bitwie oni dwa królowie / a podobno chyty wciekło wojsko Demetriusowe / ktore gonit Alexander / y przypadł na nie. Tedy sie rozmogła okrutnie bitwa / do samego zaficia słońca. A zabito tham Demetriusa w ten dzień.

Joseph: ca: 5. lib: 13.

Posłał potym Alexander do Ptolomeusa Króla Egiptskiego Legaty temi słowy wstąpiac. Ponieważem sie wrocił do Królestwa moiego a siadłem na stolcu oycow-

moich / y otrzymałem Księstwo / a potatem Demetriusa / y posiadłem krainę naszą / zoczyłem snim bitwę / y poraziłem go a stąrt y z wojskiem iego / y siedziemy na stolicy Królestwa iego / tedy teraz upewnimy między sobą przyiaźń: a day mi dziewczę swa żonę / że ia beda dzieciem twoim: a ia posley tobie samemu y tey przystoynie dary.

Odpowiedział mu Król Ptolomeus temi słowy: Fortunny a szczęśliwy tho dzieci E choregoś zas doszedł ziemie oycow twoich: y wsiadł na stolec Królestwa ich. A tak teraz ia uczynię wszystko o coś mi pisał: Ale sie zemna ziedź do Ptolemaid / że sie tam spocinie ogladamy / a weźmie cie sobie za zięcia tak iako żadaś. A wyiachał Ptolomeus z Egiptu sam y Kleopatra corka iego y przyiachał do Ptolemaid roku Setnego sześćdziesiątego y wtorego. Tam mu zaiachał w drogę Król Alexander / a on mu oddał corkę swa Kleopatrá: y sprawił tey welele tamże w Ptolemaidzie po Królewsku z wielką sławą.

Potym też pisał Alexander Król do Jonaty aby mu zaiachał drogę do Ptolemaid. Iachał z wielką sławą do Ptolemaid / a tam sie zssedł ze dwiema królmi / y darował im srebra y złota / y innych podarza bardo wiele: y był im bardo wdzięczny. A ześli sie przeciwko nie^o meżowie niecnoliwi ludu Izraelskie^o / meżowie bezbożni / żalując sie nań: ale Król niechciał ich słuchać. A kazał zbiać z Jonaty odzienie iego / a oblec go w pawłokę królewską: y uczyniono tak. A posadził go Król podla siebie. Potym rozkazał Książetom swoim / Wynidźcie snim w poszrod miasta / a opowiadaycie aby sie żadny nie żałował nań o żadna rzecz / a żeby go też żaden o żadna rzecz nie gąbał ani molestował: A stąto sie gdy oni co nań żalowali wyrzeli one sławę a wielką moźność iego E chore opowiedano / a samego być w Królewskiej ście / że wszyscy wciekli / y wzięli a wważył go Król / y wpisał między przednieysze przyiacioly: y wczynił go Wodzem / y uczestnikiem Księstwa. A wrocił sie zaś Jonathas do Jeruzalem spokojem y weselem.

Roku setnego / sześćdziesiątznego y piętego: przyiachał Demetrius syn Demetriusowy z wyspu Krethy / do ziemie oycow swoich. Co wysłyszał Alexander Król / zafasował sie nie pomatu / y wrocił sie do Antiochii. Tedy posthánował Demetrius Król Zetmanem Apolloniusa / E chorey był starostą w ziemi Celestryi: y zebrał wojsko wielkie / a przyciagnął do Jamnii: A posłał do Jonaty najwyższego kaptana / temi słowy: Wiec ty sam sie masz sprzeciwiać

Joseph: ca: 6. lib: 13.

1. Mach: 13.

Wachabenskie.

a ia sibatam ci sie w posmiach y na waga-
 nie/ przeto ze ty wladza swa nad nami okā
 znieś y rozciągaj po gorach. A tak teraz
 iesliż wiec tussys sobie o sitach twych do-
 rze/ wyiedź do nas w pole/ tedy sie spotu sko-
 stuiemy/ boć przy mnie iest moc wojenna.
 (Nie wierzyssli) pyta y dowiedz sie com
 ia iest/ y ini ci co mi pomagāia: ktorzy tho
 powiādāia/ ze sie nie moze stawić nogā wā-
 ssa przed obliczym nāssym. Abowiem dwa
 kroć wcieli oycowie twoi w swejze ziemi:
 a coż teras iakoz bedziesz mogli wytrzymać
 iezdne/ y tak wielkie woysko w polu/ gdzie
 ani kamienia ani skāty niemāś/ ani żadne-
 go miescā do kād byś miał wciec: Ale gdy w-
 slyssat Jonāthās takowē słowā Apolloni-
 ſā/ zruszył sie nā myśli/ y obrawssy dziesiec
 tysiecy meżow/ wyiāchat z Jerusālem. A
 Symon też brāt ie^o zaiāchat mu w drodze
 nā pomoc: y potoczyli sie obozem v Joppen:
 y niedopuszczono mu wiechāć do miāstā: bo
 była straż Appolloniussowā w Joppen: y do-
 bywat go. Potym zlekssy sie ci co byli w mie-
 scie/ otworzyli mu miāsto: takze Jonāthās
 opānowat Joppen.

Wslyssawssy to Apollonius/ potawssy z
 soba trzy tysiecy iezdnych/ y piesych bārzo
 wiele/ ciāgnat iakoby miał isć ku Azotho-
 wi/ a pothym wnetz sie wytoczył nā pole:
 przetho iż miał bārzo wiele iezdnych/ y w-
 tych duffat. Tedy puscil sie po nim Jonā-
 thās do Azotu/ y stoczyli bitwe. Ale Apollo-
 nius zostawil byt w obozie tysiecy iezdnych
 zā nimi potāiemnie. Pobaczyt tedy Jonā-
 thās ze zā nim zāsādżono nā zdrādę/ y obe-
 sli oboz iego/ a oni strzelali nā lud: Jonā-
 thow) ob zārānia āż do wieczorā. Ale lud
 iego stat tak z sstkowāny iako byt roskazat
 Jonāthās: a konie ich bārzo sie zrabiały.
 Pothym Symon wytoczył woysko swoje/ y
 uderzył nā woysko pieffe: bo sie iezdni byli
 sprācowāli/ y stārtie/ tak iż wcieli. Wiec
 oni co sie byli rozpierchneli po polu/ wcieli
 do Azotu/ y wbiegli do Bethdagon bātwa
 nā swego/ chcac sie tam wyswobodzić: Te-
 dy Jonāthās zāpalit Azoth/ y ine miāstā
 ktore byly okoto niego/ y pobrat lupy ich/ y
 kościot bātwanā ich Dagonā: y wsytkie co
 byli do niego wcieli/ spalit ogniem. A byto
 wsytkich tak tych ktorzy pādli od miecā
 iako onych ktorzy zgorzeli w ogniu/ okoto
 oām tysiecy meżow. Potym rusczył sie Jonā-
 thās stāmtad z obozem/ a potoczyt sie snim
 przy Asstālonie/ y wysli z miāstā przeciw-
 ko niemu z wielkā wciwoścā. A wrocit
 sie zās Jonāthās do Jerusālem z swemi/
 ktorzy mieli korzyści bārzo wiele. Stāto
 sie potym: gdy wlyssat Alexander Krol the-
 iego dziecie/ ieszcze wiecey wciit Jonāthe.

bo mu poslat zapone zlotha/ iako iest oby-
 czay dāwāć przyrodnym Krolowssim. A te-
 mu dat mu Acharon/ y wsytki grānice ie-
 go w dzierzāwe.

Cap: II.

Powsthat ptholomeus przeciwko Alexandrowi/
 ktoremu corte swa naprzod ktora byt Alexander po-
 ial/ wziat y wydat zā Demetriussa/ then wazyl sobie
 y ciit Jonāthe/ y przyiacielstwo snim vmocnit/ ktore
 zās stāmat. Antyochus potym zwyciezylssy Deme-
 tryssa/ przymierze z Jonāta wejymit. Jonāthā z Sy-
 monem brātem swym/ cieszto zwyciezāia cudzoziemce.

Krol theż Egipski zebrat thāt
 wielkie woysko iako piasek kto-
 ry iesth nā brzegu Morssim/
 Naw też a okretow bārzo wie-
 le: y okoto thego chodzit iakoby
 do ssedł a otrzymat Krolestwo Alexandro-
 we zdrāda/ a przytaczyl ie ku Krolesthwu
 swemu: A wyiāchat do Syryiey rzekomo
 przyiacielssim a spokoynym vmyslem/ y ot-
 wierano mu miāstā/ y wychodzili przeciw-
 ko niemu: bo byt roskazat Krol Alexander
 aby przeciwko niemu wychodzono/ przeto
 ze byt swiektrem iego. A gdy wieździat Pro-
 lomeus do miāstā/ zostawiat straż swych
 drabow w kādym miescie. A gdy nādiā-
 chat blisko ku Azotowi/ ukazano mu kōs-
 ciot Dagonow spalony ogniem/ y Azot/ y
 inne miāstā rozborzone/ y ciāta pomiotā-
 ne/ y groby onych meżow ktore byto pobito
 nā wojnie/ wedle drogi. A powiedali Kro-
 lowi: ze tho wsytko poczynit Jonāthās/
 chcac go skāzić a nienawisć mu wejynić:
 ale Krol milczat. Potym zaiāchat Jonāthās
 Krolowi droge w Joppen z wielkā wci-
 woścā/ y przywitāli a pozdrowili sie zob-
 polnie/ y tāmze spāli. A prowadzil Jonā-
 thās Krolā āż do rzeki Echora nāzywano
 Eleutherus: pothym sie zās wrocit do Je-
 rusālem.

Ale Krol ptholomeus opānowat miāstā
 āż do Seleuciey pomorskiej/ y zāmyslit prze-
 ciw Alexandrowi zle rādy. Wyprāwit tes-
 dy posly do Demetriussa/ themi słowā:
 Przyidź/ wejymmy miedzy soba vmowe/ ā ia-
 tobie dam dziewke moie ktora ma Alexān-
 der/ a bedziesz Krolowāć w Krolesthwie oycā
 twego/ boć tego theraz lituie/ zemci kiedy
 dat zāi corte moie: przeto iż mi stat o gār-
 dlo moie: y zgānit ā obrzydzit go/ ze chciat
 mieć Krolestwo iego. Wziat tedy od niego
 corte swoje/ ā dat ia Demetriussowi/ po-
 tym sie iūż odtaczyl od Alexāndrā/ ā tām sie
 dopiero odkryty y obiāwity nieprzyiāzni ie-
 go: Wiāchat tedy ptholomeus do Anchio-
 chiey/ y wtozył nā swā głowe dwie koronie

Joseph: ca:
17. lib: 15.

1. Mach: 10.

1. Reg: 15.

Pierwsze kriegi.

Krolewskie/Egiptcka/y Azyjska. A Krol Alexander ná then czas był w Cyliciey: bo sie mu chcieli wybić z mocy / ci co byli w o nych mieyscach. Wslyšawssy tedy to Alexan der / čiagnat k niemu chcac nań walczyć: Krol też Ptolomeus wywiodł swe woysko / á zabiezał mu mocna reka / y odpędził go. Wciékt tedy Alexander do Arabstkiey ziemie chcac tam być bezpiecynym: á Krol lepał Ptolomeus wywysłson iest. Potym Záb diel Arabczył scławssy głowe Alexandrowi poslat ia Ptolomeusowi. A Krol Ptolome us vmárt trzediego dnia: y pomordowani á pobić sa ci co byli ná twierdzach / od tich ktorzy byli w obozie. A Krolowat Demet rrys / roku sethnego / siedmdziesiathego / y siódmego.

Onychże czasow zebrał Jonathas te kto rzy byli w Zydowskiewie / chcac dobyć zamku ktory był w Jeruzalem: y iuz byli poczynili przeciwko niemu strzelby nie máto. Ale sli niektorzy ci co mieli w nienawiści na rod swoy / meżowie zlosćiwí do Krola Demet rryusa / y zwiasthowáli á opowiedzieli mu / iż Jonathas oblegt zamek. Co gdy wsl yśat / rozgniewat sie: y thudziéł przyiáchat do Ptolomaidy / y pisat do Jonathy aby nie lezał koto zamku ani go dobywat / ále żeby co rychley przyiáchat do niego ná rozmow e. Gdy to wsl yśat Jonathas / kázał przed sie leżec koto niego: á sam wybrau ssy sobie stársze z ludu Izraelskiego / y z káptanow / pusćit sie w niebespieczeństwo. Nábrat wzdám z soba zlotá y srebrá / y ssath / y wpo minkow w dary bárzo wiele / tháke iáchat do Krola do Ptolomaidy / y nálażt táke przed oblicznością ie^o. Tedy játowáli nań niektorzy niecnotliwi z iegoż narodu. Ale uczynit mu Krol Demet rrys tháke iáko byli uczynili ci co przed nim Krolowáli: bo wywysłssy go przed oblicznością wsszech przyiáciot swoich / y potwierdził mu przezo żeństwo ná káptánstwie / y ine rzeczy kto re kólowie przed tym miał kossowne / á uczy nit go Krájećiem náđ inssemi przyiácioty Krolewskimi.

Zadat potym Jonathas od Krola / żeby wolna uczynit ziemie Zydowska / y troie stá rostwá / y Samárya / y pogránicze iej: á o biecat mu trzy stá grzywien. A pozwolil mu Krol ná tho: á nápisat Jonacie listy o tym wssyśkim / ná ten krtat. Krol Demet rrys brátu Jonacie wskázuie zdrowie y narodowi Zydowskiemu. Przepis listu te go / ktorysiny pisáli do Lásthená oycá náss e go o was / poslálišmy wam abyście wiedzie li. Krol Demet rrys Lásthenowi oycu swe mu zdrowie wskázuie. Narodowi Zydow skiemu / przyiácielom nássym / ktorzy sie

nam zachowali / sprawiedliwie w tych rze czach ktore ná nas przysłusaia / wmyślich my dobrze uczynić / prze te dobra wola ich / ktorora máia ku nam. A ták posthánowali smy im wssyśkie gránice ziemie Zydow skiey / y trzy miásta / Lyde / y Kámáthe / kto re przydane sa ziemi Zydowskiey z Samáry iej / y wssyśkie pogránicze miásta ich / aby były odtaczone tym wssyśkim ktorzy offia ruia w Jeruzalem / zá tho co pierwey od nich Krol bierat ná każdy rok / y zá vrodzay ziemie y iáblek. Tudziéł też y ine rzeczy kto re nam prynależáły z dziesiecin y podáth / kow / od tego času / tedy im ie odpusćajamy tháke y od solnych stádom / y Korony co wiec nam nossono / y dawano / wssyśko tho im pozwalamy / á żadna rzecz z tych nie be dzie náruśona od thego času ná wieki. Przetoż teraz pilność czynicie o tym / abyś cie tego listu przepis uczynili / niechże be dzie dan Jonacie / y niech go potoża ná go rze świętey / y ná miescu pocziwym.

Tedy widzac Demet rrys Krol / iż sie w spokoita ziemiá przed oblicznością iego / á że mu sie żaden nie sprzeciwi / rospusćit wssyśko woysko swoie / kádego ná swe miey sce / chyba woyská z cudzoziemcow / ktorore był záwodyt z soba z wyspaw Pogáńskich: á dla tego wssyśkie woyská oycow ie^o / wzie li nań byli chráp y nieprzyiázi. A był ná ten czas nieiáki Tryffon ktory pierwey był z strony Alexandrowey: ten gdy wyżat że wssyśko woysko ssenráto przeciwko Deme trryusowi / ssedł do Emálchuelá Arabczył k tory chowat Antyochusa syná Alexandro wego / y namowa przythyskowat mu / żeby mu go dat / aby Krolowat ná miescu oycá swego: A powiádat mu iákie wielkie rzeczy pobroit Demet rrys / á iáka by miał nieprzy iázi w woyská swego. A mieśkat tam wie le dni. Wtym czasie poslat Jonathas do Demet rryusa Krola / aby kázał ziaćac o nym żołnierzom ktorzy byli ná zamku w Jeruzalem: bo wielkie przyskorki y náiażdz ki czynili ná lud Izraelski. Tedy poslat De met rrys do Jonathy / mowiac: Niechylko tho uczynie gwoli tobie y narodowi twez mu / ále cie wielka cćia wważe á w wielbie y narod twoy / gdy bede miał czas pothemu. A ták teras dobrze uczyniż / iesli mi posles ná pomoc meżowi: bo odemnie odsthapito wssyśko woysko moje. A poslat mu Jonathas trzy thysiac meżow mocnych do Antyochiey: ci gdy przysli do Krola / bárzo był wdzieczén Krol przyiácin ich. A wtym zbiegto sie meżow ktorzy byli w mieście / o sstho y dwádzieścia thysiecy / y chcieli zabić Krolá. Aż wciékt Krol ná pátae: thedy oni co byli w mieście obsskoczyli y osádzili wssyś

1. Mach: 10.

1. Mach: 11.

1. Mach: 11.

Nachabeyskie.

stie drogi w miescie / y ieli nań scthurmo-
wac. Thedy Krol zawolat sobie na pomoc
Zydow / y zbiegli sie wssystcy spotu do nie-
go / a pothym rozbiezawssy sie po miescie /
zabili onego dnia o sto tysiecy ludzi / a na
koniec zapalili miasto / y nabrali barzo wie-
le kupow onego dnia / a Krola wyswobo-
dzili. A gdy wyrzeli ci co byli z miastha / ze
otrzymali Zydowie miasto tak iako chcieli:
struchleli na myslach swych / y wolali do
Krola prossac / themi slowy: Uczyni snami
vmowe / a day nam na to reke / a niech prze-
stana Zydowie scthurmowac na nas / y na
miastho. Thedy odrzucili od siebie oreza a
bron swoje / y uczynili pokoy: a Zydowie sla-
wy wielkiey dostali przed oblicznoscia Kro-
lewsta / y w wssystkich Echorzy byli w kro-
lewie tego / y stali sie zawolanemi a slaw-
nemi w onym Krolestwie: a pothym wro-
cili sie zas do Jeruzalem / miac wiele ko-
rzyści.

A siadi Demetrius Krol na stolec Kro-
lestwa swego: a ziemia wspotkita sie byla
przed oblicznoscia tego. Ale stlamat na
wssystkim co byl kolwie obiecat / a owsem
odstrzelit sie od Jonaty / y nie oddat mu po-
dlug onego dobrodzieystwa Echorze mu byl
uczynit / y gabat go y drazil barzo. Po-
tym zasie wrocil sie Triffon / a snim Anti-
ochus miodzieneyk: y iat Krolowac / wto-
zywssy na sie Krolewsta korona. A zbiegli
sie wnet do niego wssystkie woyska / Echorze
byl rosprosyt Demetrius / y walczyli prze-
ciwko niemu: a on podawssy tyt / vcielt. A
wziawssy Tryffon Stont / ohrzymat An-
thyochia.

A pisat Antiochus miodzieneyk do Jonat-
thy temi slowy: Potwierdzam ci Kaptan-
stwo / y postanawiam cie Panem nad czte-
rmi miasthy / abyś byl ieden z przyaciot
Krolewstich. Achemu iessze poslat mu
kubki zlothe na slusbe iego / y dozwolit mu
pic ze zloty / y chadzac w Purpurze / y mie-
wac zapony zloty: a Simona bratha iego
uczynit Woiewoda od granic Tyreystich /
az do granic Egiptstich. Wyiachat thedy
Jonathas / a poiezdzat miasta z one strone
rzeki: y ziachat sie do niego wssystko woys-
ko Syriyskie iemu na pomoc / y przyiachat
do Askalonu / a wysli przeciwo niemu z
miasta poeciowie. Stad pothym iachat do
Gazy: a ci co byli w mieście zamkneli mia-
sto o sobie: tedy ie oblegt / a popalit cokol-
wie bylo na przedmiesciu / y odart ie. Tedy
prosil Gazeceykowie Jonathy / y dat im
na to prawa reke: a wzial syny ich w zastep-
ce / y poslat ie do Jeruzalem: a sam iezdzit
po oney krainie az do Damassku.

Wlyssat potym Jonathas ze Kriazetha

Demetriusowi odstapili w Kades Echorze
iesth w Galilei / a ze ciagneli z woyskiem
wielkim / choc go odegnac od sprawowa-
nia Krolestwa: y wyiachat przeciwo im:
A brata swego Symona / zostawit w onym
powiecie. Przyciagnat thedy Simon do
Bethsury / y dobywat ie przez wiele dni /
y oblegt ie w miescie. Tedy oni zadali przy-
mierza od niego / y dat im. A wypedziwssy
ie sthamad / miasto wzial y osadzil ie zol-
nierzmi swemi. Jonathas lepat z woys-
kiem swym przyciagneli do wody Gene-
sar / a przed switanie iessze staneli na po-
lu Asor: alie oto woysko cudzoziemskie wy-
chodzilo przeciwo im w polu: a zasladzili
nani byli na zdradzie w gorach: ale on pot-
kat sie z owemi w twarz. A gdy sie ieli po-
thytac owi Echorzy byli na zdradzie / wy-
skoczywssy zmiesc swych: wssystcy Echorzy by-
li z strony Jonaty vcielti: tak ze zaden snich
nie zostat / tylko Nachathias syn Absolo-
mow / a Judas syn Kalfow hetmani woys-
ka iego.

Tedy Jonathas rozdarsy na sobie odzie-
nie swoje / y posypat prochem glowe swo-
ie / y modlit sie. Pothym sie zas wrocil do
nich Jonathas ku boiowi / y obrocit ie zas
wzad ze vcieltali. Co gdy wyrzeli oni co z ie-
go strony ieli byli vcieltac / wrocili sie do nie-
go / y gonili snim wssystkie az do Kades do
ich obozow / y zbiegli az tham. A padlo z
cudzoziemcow w on dzien / trzy tysiac me-
zow: tak ze sie zas Jonathas wrocil do Je-
ruzalem.

Cap: 12.

Jonathas przymire odnawia z Rzymiany y z
Greci / poradit Hetmany Demetriusowe / o obronte
Zydostwa mysl / ale potym od Tryffona w ptolo-
mairdie zdradztwie poimany / ze wssystkimi Echorzy
przy nim byli zgnat.

Daczyt zas Jonathas ze mu-
czas podacie a dopomaga / ob-
rawssy meze poslat ie do Rzy-
ma / odnowic a potwierdzic
snimi przyacielstwo. Tak ze do
Sparciathow w Greciey / y na insse mte-
sca rozeslat listhy tymze Ertaktem. A odias
chali do Rzymu / a gdy na patac do dworu
wessli / ieli tak mowic: Jonathas nawys-
sy Kaptan / y narod Zydowski / poslali nas
zebyśmy odnowili swami przyacielstwo y
towarzystwo staradawne. Tedy Rzymia-
nie dali im listhy do swych po powieciach /
zeby ie przeprowadzili do ziemie Judskiey /
w pokoiu. A przepis listu one Ertory pisat
Jonatas do Sparciathow ten iest. Jonat-
as nawysssy Kaptan / y starsy te narodu /

1. Reg: 14.

1. Mach: 8.

Pierwsze Księgi.

y Kaptani / y inny lud Żydowski / Sparcia-
tom bratoni swym pozdrowienie wskazu-
ia. Już temu nieblizu / iako było posłano
listy do Oniasa najwyższego naszego ká-
plana / od Dariusza który na ten czas Kro-
lował w was / że iestescie bracia nasi / tak
iako okazuje to pisanie które iest niżej. A
przyiat był Onias onego meża który był po-
słan / z wciwoscia: a przyiat one listy w
których oznajmowano thowarzystwo y
przyiacielstwo. My aczesmy tego niepo-
trzebowali / máiacu naszey pociesse Księ-
gi święte / które są w ręku naszych: woleli-
smy iednak do was posłać znówic cho zaś
braterstwo y przyiacielstwo / bysmy lepa-
niebyli iako obcy wam / bo już niemály te-
mu czas przeminął a przeszedł / iakoście
nie do nas nieposyłali. A tak (wiedzącie o
tym) że my na wśelki czas bes przestanku
we dni wroczyście / y w inne kiedy trzeba / pá-
miethamy na was przy offiárach naszych
które offiárujemy / y przy innych obrzędziech
które zachowujemy / tak iako przystoyna
rzecz iest y słusna pámiethać na bracia.
Przetoż też kochamy się z wáśsey sławy. A
leć nas ogárneto bázro wiele trudności / y
wiele walk / bo się byli na nas oborzyli y bo-
iowali Krolowie ci którzy są okoto nas. A
przedsie niechcieliśmy się wam zprzykrzać /
ani innym towarzyszom y przyaciélom ná-
szym / w takich potrzebách: bosmy mieli
pomoc z nieba / y iestescmy wyswobodzeni / a
nieprzyaciéle nasi są potumieni a poni-
żeni. A thák wybraliśmy Tumeniusa syna
Antiochowego / y Antipáttra syna Jásona-
wego / y posłaliśmy do Rzymianow / od-
nawiać też snimi przyiacielstwo y thowá-
rzystwo dawne. Tym poruczyliśmy to / że
by theż iáchali y do was / y pozdrowili was
od nas / a listy nasze oddali o tym odnowie-
niu braterstwa naszego. A tak teraz dobrze
uczynicie gdzie nam na to odpowiedz da-
cie. Ten zaś iest przepis listu który posłał
Onias Krol Łacedemonski: Krol Sparci-
atki Onias Jonacie Kaptanowi wielkie-
go pozdrowienie wskazuje. Nalázto się tho
w piśmie o Sparciathách y o Żydziech że są
sobie bracia / a że są z rodu Abrahánowego.
A tak teraz ponieważesmy tego się dowie-
dzieli / dobrze w tym czynicie / że piśecie do
nas o pokótu wáśszym. Ale y my odpisali-
my wam. Bydło nasze y dzierżawy nasze /
wáśsemi są: a zaś wáśse nasze. Przetośmy
rozkazali aby wam to opowiedziano.

Dowiedział się zaś Jonátas / że wciá-
gneli Kriazetá Demetriusowi z wojskiem
wielkim wielkšym niżli pierwey / chcąc
walczyć przeciwko niemu: tedy wyprawił
się z Jeruzálem / y zabięat im w krainie A

machistey: bo im niechciał dać czasu / by
mieli wtargnąć a wiáchać do tego krainy.
A posłał spiegi do ich obozu: którzy wro-
ciwszy się oznajmili mu że wymyśliłi zeyść ie-
a wderzyć na nie w nocy. A gdy słońce zášlo
przykazał Jonátas swoim aby czuli / a by-
li gotowi we zbóiti ku porokaniu cąta nocy /
któmu rozkázil straż okoto obozu. Dowie-
dzieli się tego nieprzyaciéle / iż Jonátas z
swoimi był pogotowiu na bitwę / tedy stru-
chleli / y ulekli się na sercu swoim: a zápalili
śny ogień w obozie swoim / uciekli. A Joná-
thás y ci którzy snimi byli / nie dowiedzieli
się tego aż w zarán: bo widzieli ogień gorá-
iace. A puścił się po nich Jonátas / ale ich
nie poścignął: bo się byli przeprawili przez
rzekę Eleuther.

Porhym obrocił się Jonátas do Arab-
czykow / które zwano Żabádeyczowie / y po-
ráził ie / a pobrat łupy ich. A ruszywszy się z
tamtąd / przyciágnął do Dámásku / y prze-
iáchal wśyśkie one krainy. A Symon zaś
wyiáchal y przyiáchal aż do Askalonu / y
do zameczkow które tam blisko byli / a po-
tym się puścił do Joppen / y opánował go /
(bo był záślychnął że chcieli te twierdza y o-
brone wydać Demetriusowi) y záśadził
tam straża aby go strzegli. Wrocłwśy się
Jonátas / zezwał stársze ludu / y náródził
się snimi / pobudować twierdze w ziemi Ży-
dowskiej / y murować mury okoto Jeruzá-
lem / a podnieść bázro wysokó mur między
zámkiem / y między miastem / chcąc ić od-
dzielić od miasta / aby był są osoblwíe / aby
ani przedawano (wnim) ani kupowano.
Zesli się thedy chcąc budować miasto: y
pádł mur który był nad rzeką od wschodu
słońca: a oprawił go zaś co ić zowa Káffe-
chetá. A Symon lepał zbudował Abdiáda
w Sefelá / y opátrzył a obronne uczynił ie
postáwivśy brony y zamory.

Ale Tryphon myślać a málać te wola że-
by Krolował w Azryey / a żeby przywłasczył
sobie koronę / zabiwśy Krola Antyochusa:
iedno tylko obawiać się / by mu thego nie
przekázat a nie bronit Jonátas / a żeby nań
nie boiował: okoto tego chodzil iakoby go
mogli poimąć y zabić. Tedy ruszywszy się iá-
chął do Bethásán. A wyiáchal przeciwko
niemu Jonátas we czterdzieści tysięcy
meżow co wyborniejszych ku bitwie / y przy-
iáchal także do Bethásán. Obaczywśy
Tryphon iż Jonátas przyiáchal z wojs-
kiem nie máłym aby wyciágnął nań reke /
ulekł się. A przyiat go z pocciwoscia / y zá-
lecał go wśsem przyaciélom swoim / a ná-
koniec dał mu dáry: któmu też rozkazał za-
stepom swoim / aby go byli posłusni nie iná-
czey iako siebie samego. Potym rzekł Joná-

1. Mach.
10. 19. lib.

Nachabeyskie .

cie. Czemużes trudził ten wssystek lud/gdyż woyny między soba nie mamy. A tak teraz odesłli ie do domow ich / a obierz sobie nie wiele meżow/ktorzyby przy tobie byli/a po iedźsemna do Ptolemaidy/y oddam ci ie/y wssystkie ine twierdze / y woysko/y wstornie Orzedniki a sprawce moie/a sam wroci wssy sie / odiade od ciebie : Bom dla thego przyiachat. Owierzył mu Jonatas / y wczym tak iako mowit: A rospuscit swe woysko a odesłli do ziemie Judskiej : tylko przy sobie zatrzymat trzy tysiac meżow : z ktorzych ieszcze odeslat dwa tysiac do Galileiey/a tyssac meżow sli przy nim. A iako skoro Jonatas wiachat do Ptolemaidy / zamkneli wnetz brony ci co mieszkali w onym miescie/y poimali go:a one wssystkie ktorzy snim wessli/wybili mieczem. Potym poslat Tryffon woysko swe y iezdne do Galileiey/y na wielkie pole / aby wytracili wssystkie to warzysse Jonaty. Ale oni gdy pobaczyli ze poimano Jonate/y ze iuz zginat / y oni tez wssyscy ktorzy przy nim byli : napomionawssy sie sami wssli gotowi ku bitwie. Obaczyszy ci co po nich biezeli / ze iuz o żywota garda swe chca czynic/wrocili sie: A oni tez wrocili sie wssyscy w pokoiu do ziemie Judskiej. Ptakali tedy Jonaty / y onych ktorzi snim byli / barzo: y zatowat lud Izraelski zalem barzo wielkim. A stali potym o to wssyscy pogani im okoliczni / aby ie iuz do konca zstarli/tak sobie mowiac: Nie ma iac teraz Hetmana/y ktoby ich ratowat: a tak teraz ze ie konamy woyna / a wyniszczy my y ludzi pamiatke ich.

Cap: 13.

Symon przyawssy mtesce brata swego Jonathy/ poslat na odkupienie Tryffonowi y sebra nie malo y dwu synow iego /ale Tryffon wiaawssy sebro/ Jonathe y z syny zabil. Zabil tez Tryffon Anthychusa Krola/ y osiadt Krolestwo iego / Demetrius czyni smowez Symonem/Symon zaimku Jerolimskiego dobyl/ prze co lud Izraelski byt wwešelony/y swietho wrocysse swiecit.

Wssystat potym Symon iz Tryffon zebrat woysko wielkie/ chcac wtargnac do ziemie Judskiej/y zethrzeć ia. Widzac iz lud byt w strachu y w boiazni/ przyiachat do Jeruzalem/ a zgromadzili lud napominat go temi slowy. Wy wiecie/iakom ia/y bracia moi/y dom oyc me zwozdzili wielkie bithwy / dla Zakonu Bozego/y dla swietych rzeczy iego/ y iakich wciastkow y nedze wzyli: Bo przez thy rzeczy pogineli wssyscy bracia moi dla ludu Izraelskiego/tylkom ia sam zostat. A tak teraz

nie dopuszczay na mie thego Boze / bym mial w czym folgować duszy moiey na wsselki czas utrapienia : Bo ciem ia nie lepssy iest niz bracia moi. Przetoż bede bronit ludu moiego / y swietych rzeczy/tudziez y synow / y zion nassych : Bo ci sie zebrali wssyscy pogani chcac nas zethrzeć dla nieprzyiazni.

Rospalit sie iest duch ludzki / iako skoro wssystat te slowa: thamze wssyscy wielkim a iednostaynym glosem krzykneli. Ty iestes Wodzem nassym na miescu Judy y Jonaty braciey twoich / ty sprawuy woyny nasse a my wssystko co nam kolwiek roskazes/ wczynimy. Tedy zwotal a zebrat wssystki meze waleczne/chcac pospieszyc thym rychley skonania murow Jerolimskich/ y obmurawat ie w koto. Poslat tez Jonate syna Absolomowego / a snim woysko nowe do Joppen/a wygnawssy te ktorzy byli na zamku/ osadzil sie na nim sam. Russyt sie tez Tryffon od Ptolemaidy z woyskiem wielkim / chcac wtargnac do ziemie Judskiej/a Jonatas przy nim pod straza: A Symon lepak przyciagnat tez z woyskiem do Addus przeciwno polu. A gdy sie dowiedziat Tryffon ze nastat Symon na miescu brata swego Jonaty/a ze sie snim chciat potykac/ wyprawit do niego Legaty/ mowiac: Brata twego Jonate zabamowalismy dla sebra ktorore byt zostat Krolowi na rachunku / y dla inych rzeczy ktore na sie mial. A thak chcesli/ przysli teraz sebra sto grzywien/ y dwu sy now ie za zastepce by wypusczo ny nie wciest od nas/ ze gdybysmy go pusci li nie odstapi od nas/tedy go odeslemy. Acz obaczyl Symon ze to snim na zbradzie czynit/ wssatze iednak roskazat dac sebro/y syny iego/ by przetho sna nie wzial wieczssey przyczyny nieprzyiazni na lud Izraelski / mowiac: Dla tego ze nie poslat sebra y synow/ tedy zginat. A tak poslat y syny y stho grzywien sebra: ale Tryffon sklamat/ bo nie wypuscil Jonaty.

Potym wciagnat Tryffon do krajny Zydowskiej/aby ia wyniszczyt/ y krazyli ta droga ktora wiedzie do Ador: A Symon thez z woyskiem swym posthepowali za nim na kazde miejsce gdzie kolwiek sie oni obroci li. Ale ci co na zamku w Jeruzalem byli/ poslali do Tryffona Legaty/aby sie pospieszyl przyiachac puszcza/a poslat im co rychley spiż. Nagotowat tedy Tryffon wssystkie iezdne/chcac do nich przyiachac oneyze nocy:A byt na ten czas snieg barzo wielki/ y niemogi przyiachac/do Galadithym. A gdy sie przyblizyl do Baschaman / tam zamordowat Jonathe/y syny iego. Potym obrociwssy sie Tryffon / iachat zas do swej ziemie. Symon lepak poslat y wzial koscic

Pierwsze Księgi.

Jonathy brat swego / y pochował je w Modyn mieście oyców jego. A pisał go wielki wójski lud Izraelski / y lamentowali po nim przez nie mały czas. A wysiwiódł Symon nad grobem oyców swego / y braciey swojej budowanie wysokie / z kamienia polerowanego y z przodku y z tyłu okazał / y postawił siedm słupów spiczastych / ieden przeciwko drugiemu / oycu y matce dwa / a czterzy czterem bratom: a o to tych obstawiał słupy wielkie: a na onych słupiech zbroje / na wielkiste pamiatki: a przy onych zbrojach okrethy wyrzehe / kthoreby mogły być widziane od wssch co po morzu iędzają. Ten jest grob który on sprawił w Modyn / aż po dziś dzień.

Joseph: ca.
10. lib: 13.

Tryffon lepał gdy iachal w drodze z Antiochusem Krolew miodym / zabłł i zdrada. A Krolował na miejscu jego / a włożył na sie koronę Azyska / y uczynił morderskwo wielkie w ziemi. A Simon zaś pobudował zameczki w ziemi Zydowskiej / obmurawossy je wieżami wysokimi / y murami wielkimi / y bronami / y zaworami mienimi: iestże y każdy zameczek naspiżował. Obrat potym Simon meze / kthore posłał do Demetriusa Krola / żadał aby uczynił odpuszczenie a wolność w ziemi: powiadał że wssysko co czynił Tryffon / czynił drapieżac / a gwałtem wydzierał. A Krol zaś Demetrius na te słowa jego thāt mu odpowiedział / y napisał taki list: Krol Demetrius / Simonowi nawysssiemu kaptanowi / y przyacielowi inych Krolow / y skarszym / y narodowi Zydowskiemu / zdrowia życzy. Koronę zlotą / y tancuch z pierścieniami / ktoresciami posłał / przyielisiny: y gotowisiny swami uczynić pokoy wielki / y pisać do wrzednikow krolowskich / aby wam odpuścili / naczymesiny wam tāsę okazałi. Bo cosiny kolwiek postanowili swami / to pewno a isto badz. Zameczki albo twierdze ktorescie pobudowali / niech wāsse beda. Przesiramy wam theż a odpuszczamy niewiadomości y winy kthorescie zawinili do dnia dzisieyszego / y koronę kthorescie byli winni dać: iestliże theż co inego byto hotdownego w Jeruzalem / iuz niechay niebedzie hotdowne. A iestli sie kthorzy godza na to by byli popisani między nas / niech beda popisani / a iuz niechay między nami bedzie pokoy.

Setnego y siedmdziesiatnego roku / zbierte iest iarzmo Poganiskie z ludu Izraelskiego. A iat lud Izraelski zapisował w Księgach / y w dziełach pospolitych / pierwszego roku pod Simonem kaptanem nawysssim wielkim wodzem / y Książciem Zydowskim. Tychże dni przyciągnął z woyskiem

Simon do Gazy / y obtoczył a oblegił je z obozem: poczynił theż strzelbę y zasadził je przeciw miastu / y zbit iedne wieże / a potym go dobył. A wdarli sie oni co byli miezdzy strzelbą do miasta: y stłat sie rozruch bārzo wielki w mieście. Tedy wbiegli ci co byli w mieście y z żonami y z dziećmi na mur / podrąpawossy na sobie śaty / y krzyże li glossem wielkim / żadałac od Simona a by im dat prawa reke (to iest pokoy inimi uczyni) mówiac: Nie oddaway nam podług nāszych złości / ale podług miłosierdzia twego / a bedziemyc za to służyć. A iesto niwossy sie miłosierdzim Symon / nie wybił ich: wśakoz iednak wygnat z miasta / y wysięścił dom w kthorym byli bātowany / theż dopiero wssedł do niego / chwalać Pānā Bogā w piosnkach. A wyrzuciłossy śniego wsselka nieczystość / postanowił w nim meze kthorzyby zakon Boży czynili a petnili / y oprawił i: a potym theż sobie uczynił miestkanie. A onym lepał kthorzy byli na zamku w Jeruzalem / broniono im y wynisć y wonisć do krajiny / tātże y kupować y przedać: y cierpieli głod niemaly tāt że ich wiele od głodu zdychāto.

Pothym ieli wotać do Symona / aby im reke prawa dat: y dat im. Ale ie wygnat z tamtad / a oczyscił zamek z plugawości / y wssli w zamek trzeciego y dwudziestego dnia / wthorego miesiaca / roku setnego siedmdziesiatnego pierwszego / chwata / y z roszczkami palmowemi / y z lutniami / y z cymbaly / y z instrumenty rozmaicemi / z himnami / y z piosneczkami / (dziekuiac Pānu) że skart a wytrācon iest nieprzyiaciel wielki z ludu Izraelskiego. Postanowił tedy Symon aby na każdy rok obchodzono te dni z weselem. A obmurował gore Koscielna / kthora bytā podle zamku / y miestkał na niej sam y ci co śnim byli. Wyżzał potym Simon Janā synā swiego / że był meżem: y uczynił go Hetmanem nad wssytkā moca rycerzow / y miestkał w Gazarach.

1. Mach.

1. Mach: 14.

Nachabenskie.

Cap: 14.

Demetrius Król / Arsaces Król Medski poimati y
wsiadł / iako thej Simon Wodz Żydowski wspotoit
był z wielką swą sławą ziemie Żydowską / po trzecie
zaws Żydowie z Rzymianym towarzystwo y pokoy od
nawiała.

Roku setnego / siedmdziesią-
tnego wtorego / zebrał Król
Demetrius woysko swoje: y cią-
gnął s nim do Mediey / żeby
tam sobie nabył pomocy chcąc
skłumić a zboiować Tryffoná. Tho gdy v-
slyssat Arsaces Król Perski y Medski / iż De-
metrius wthargnat w granice iego / tedy
posłał iednego z Żethmianow swoich / aby
go żywo poimati. Ktory iachawssy / porąsił
oboz Demetriusow: y poimati go / a przy-
wiódł do Arsaká / y wsadził go do wieże. A
był w pokoiu wssystká ziemia Żydowska
za wssystkich dni Simonowych / a stharał
sie o wssystko dobre narodu swojemu / y po-
dobato sie im pánowanie iego / y sława ie-
go / przez wssystkie dni. A miedzy dziejmi
iego / znawietssa wielmożność a sława
wziat Joppen wyssep za port sobie / y poczy-
nił wyiasdy po wyspiech morskich. A roz-
przestrzenił granice narodu swego / y opáno-
wał kráine. Zgromadził wieśniow bázro
wielkie / a pánował w Gazarze y w Bethsu-
rze / y ná zamku: y wychodził w nim plu-
garości / a nie był ktory by mu sie był opárt
a sprzeciwił. Kosdy sprawował ziemie swa
w pokoiu / a ziemia Judska dawata vssytki
vrody swoje / y drzewa owoce swoje. Stár-
ssy ná ludem siadali po vlicách wssystcy / y
rozbierali a radzili miedzy soba o pozyc-
kách rzeczy pospolithey / a młodzieńcy przy-
obtoczyli sie w sławie / y w sáthy wojenne.
A miáskam dodawał spizę / y ták ie stáno-
wit aby były w nich oreza wojenne / y były
obrona: ták dálece że thej slyneto imie sla-
wy iego / aż ná kray swiáthá. Vczynił po-
koy w ziemi / y był temu rad lud Isráelski /
y vżywał wesela wielkiego. Siadł ná ten
czás káždy pod winnica swoiá / y pod drze-
wem figowym swoim: a niebył nikt coby
ie przestrássył. Vstat ten co ná nie walczył
ná ziemi: Królowie stárci sa w one dni. A
pothwierdził wssyshkie poniżone w ludzie
swoim / a ná zakon Boży sie pytał a wygła-
dził kóždego niespráwiedliwego y złego: Ko-
ściół święty vzczył / a rozmnożył naczynie
koscielne.

A vsslyssano w Rzymie iż vmárt Joná-
thás / y došla też tá wieść do Spárciátow
y żátowáli tego niepómátu. Ale gdy sie do-
wiedzieli że Symon brát iego zostáł ná-
wysssym káptanem ná iego miesce / a że on

opanował wssyške kráine / y miásta w niey
pisáli do niego ná tabliczkách miedzianych
odnawiaiac przyiacielstwo y towarzystwo
ktore byli vczynili z Juda y z Jonáthá brá-
cia iego. Czytano tedy ono przed wssytkim
zbozem w Jeruzálem. A ten iest przepis
listu onego kthory Spárciáthowie posláli.
Spárciátow Kráizethá / y miásta / Simo-
nowi nawysssemu káptanowi / y stárssim /
y káptanom / y inemu ludu Żydowskiemu /
brátom swym / zdrowia. Legatowie kto-
rešcie byli posláli do ludu nássego / dali nam
spráwe / o sławie / cci / y weselu wássym / y
bylissim tego wdzieczni że do nas przyia-
chali. A napisáli ssmy to co nam ad was po-
wiadáli w kriegách Seymowych ludu ná-
sszego / ták. Numenius Antyochow / y An-
tipáter Jásonow syn / Legatowie Żydow-
scy / przyiacháli do nas / odnawiaiac ssami
przyiacielstwo stharaowane. A podobato
sie tho ludu / aby ci poslowie z wielka cci
byli przyieci / y żeby były wpisane legacie ich
w osoblivych kriegách ludu násszego / żeby
to było ná wieczna pámiatke ludu Spár-
ciátskiemu. A przepis tego napisáli ssmy
Simonowi káptanowi wielkiemu.

Pothym zász poslat Symon Numeniu-
sá do Rzymá / ktoremu dat Tarcza wielka
złota / ktora wáżyła tysiac czerwonych zło-
tych / aby postanowił też s nimi towarzyst-
wo. A gdy vsslyssat lud Rzymiski te słowa ie-
li mowić: Jákož cho mamy wydzietować y
oddac Simonowi y synom iego: Bo on zá
prawde przywrocił bráthy swoje / a zwal-
czył nieprzyiaciele Isráelskie: y dali mu
zwoleniwo / y wypisáli ie ná tablicach mie-
dzianych y postáwili ie miedzy inemi rzeczá-
mi kóstownemi ná gorze Syonsskiej. A ten
iest przepis onego zapisu. Osmnásthego
dnia krieżycá Ebul / Roku setnego / siedm-
dziesiątnego wtorego / a trzeciego pod Sy-
monem káptanem wielkim w Asarámel-
ná wielkim seymie káptánow / y ludu / y kria-
żat / y stárssych ziemie / oznáymione sa the-
rzczy. Jż czešto a gesto bywały walki w zie-
mi nássey / a Symon Nátháthayásov syn z
synow Járybowych / y brácia ie^o wydáli sie
w niebiespieczeństwo / y opieráli sie nieprzy-
tacielowi narodu swego / aby w cále sthaly
swierhe rzeczy ich y zakon / y sława wielka
osláhcili naród swoy. Ale gdy Jonátás ze-
brał narod swoy / y zostawssy v niego ká-
ptanem wielkim / potym vmárt: iż nieprzy-
taciele Żydowsky chcieli ie skłumić a pode-
ptać y wniwecz obrocić kráine ich / y wyčia-
gnac rękę swa ná swiete rzeczy ich: Tedy sie
opárt Symon / y boiował zá ludem swoim /
y wydał pieniedzy bázro wiele / a vzbóit
meze mocne narodu swego / dáiac im thej

1. Mach: 8

6. 12.

1. Mach: 13.

1. Mach: 13

Reg: 4.
iii: 26.

Pierwsze kriegi.

Żołdzy: obmurował też a oprawił y miasthą w Żydowskie / y Bethsure ktora była w granicach Żydowskich / gdzie wiec przed tym bywała zbroja nieprzyjacielska: y osadził tam żołnirze z meżow Żydowskich. Joppen też także oprawił ktore było na morzu. A Gazare ktora jest na granicach Azotho wych / w Echoray przed tym nieprzyjacieli mieściławali / y osadził tam Żydów: a co jedno było potrzebnego ku poprawie ich / wysyłał kiego do nich nagotował. Obaczywszy lud dziecie Symonowe / y one sławe ktora myślił uczynić Narodowi swemu / uczynili go sobie Wodzem / y Książciem Kaptanem / przetoż iż on uczynił te wysyłałkie rzeczy / y sprawiedliwość / y miare / ktora zachował narodowi swemu / y stharał sie pilnie o to wysyłałkim sposobem / iakoby wyniosł a wysyłałł lud swoy. A za dni tego powodziło sie sprawam tego / żeby byli wygładzeni Pogani z ich ziemie / Echoray iuz y w mieście Dawidowym w Jeruzalem y na zamku byli / z ktorego wiec zbiegali / y plugawili wysyłałł to co było okolo kościoła / a czynili wielkie besprawy czystości: Ale Symon osadził na nim Żydy / ku obronie krainy y miasthą / a podniósł murów Jeruzolimskich. Krol też Demetrius potwierdził mu na wysyłałł Kaptanstwo / a według tego uczynił go przyjacielem swoim / y wcielił go sława bardzo wielka. Bo był zasłyłł że Kzymianie przyieli sobie za przyjacioly narod wysyłałł Żydów / y za towarzysze y za bratry / a że też przyieli Legaty Symonowe wcielił a poważnie: A iż Żydowie / y Kaptani ich / zezwolili go sobie mieć Książciem / y nawysyłałł Kaptanem na wieki / do kad by nie powsthal Prorok wierny: A żeby był nad nimi Wodzem / a stharał sie o swiethe rzeczy / tudzież by postanawiał wrzedniki nad sprawami ich / y nad krainą / y nad zbroją / y nad twierdzami / y żeby miał pieczę o swietych: a żeby go wysyłałł słuchali / a pod imieniem tego aby pisano wysyłałłkie zapisy w ziemi: żeby chadzał w Pawtoce y we złoćcie: a za dnemu thak z ludu / iako y z Kaptanow / aby sie niegodzito naruszać czego z tych rzeczy / albo sie sprzeciwic temu co on powie a wysyłałł rzeczy / albo czynic Seymy w ziemi bez niego: albo chodziec w Pawtoce / y używać zapony zlotey. A ktoby co przeciw te uczynił / albo naruszył a złomił co słych rzeczy / winnym będzie. A podobato sie wysyłałłiemu ludu przetożyc a postanowic Symona / y czynic według tych slow. A przyiat też Symon / y zdało mu sie to aby był nawysyłałł Kaptanem: tudzież też Wodzem y Książciem narodu Żydowskiego / y Kaptanow / y być przetożonym nad wysyłałłkami. A to opi-

Deute: 18.

śanie kazali wyrzeć na thablicach miedzianych / y potozyc ie w kruzganku kościelnym na miejscu okazalym / a przepis wlozyc do skarbku / aby go miał Symon y synowie ie.

Cap: 15.

Antiochus Demetriusow syn dobywa sobie Krolestwo dycewskiego / z Triffonem walczy / smowe ktora z Symonem uczynił / tey niechce trzymac / Kzymianie listy swemu Żydy wysyłałł Krolom zalecaia / Cendebeus od Antiochusa Krola poeiyne i Żydy walczye.

Wostat też był Krol Antiochus syn Demetriusow listy od wysp morskich Symonowi Kaptanowi / y Książciu narodu Żydowskiego / y wysyłałłiemu ludu: ktore w sobie oto tho zamysłali. Krol Antiochus / Symonowi Kaptanowi wielkiemu / y ludu Żydowskiemu / zdrowia: Ponieważ że niecnostliwi ludzie opánowali Krolestwo oycow naszych / a iabym chciał toż Krolestwo sobie wyswobodziec / y tak iak to pierwey było postanowic: y obratem nie małe woysko dla tego / y nabudowatem okretow wojennych. A tak bym chciał ciągnac do ziemie / abym sie pomścił nad onymi ktorzy pokazili krainę naszą / y Echoray spustosyli nie małe miasto w Krolestwie moim. Przetoż teraz potwierdzam ci wysyłałłkie wolności y podatkki ktorec odpuscili wysyłałłscy przodkowie moi Krolowie / y ktore Krolowiec nie podarza odpuscili tobie. Jeszcze nad to dopuszcjam ci bić swa mińce w twej ziemi: y Jeruzalem niech będzie swiethe a wolne / wysyłałł zbroja ktorey nasprawaiano / y twierdze ktoreś pobudował / Echoray thrzymasz / niech przy thobie zostahana. A wysyłałłki dług Krolewski / y coby miało przysc na Krola / od tego czasu / y na wysyłałłki wiek odpuszczamy tobie. A gdy opánuiemy Krolestwo naše / w wielbimy a uczymy cie / y lud twoy / y kościot / sława wielka: tak że sie rozspytynie a roznie sie sława wasza po wysyłałłkiej ziemi.

Koku setnego siedmdziesiatnego / y czwartego / wyiachał Anthyochus do ziemie oycow swoich / y zeslył sie do niego wysyłałłkie woyska / thak że ich małe zostalo z Tryffonem. A scigał Tryffona Anthyochus Krol / a on przyšedł do Dory wcietaiac wedle morza: Bo iuz wiedział że sie zte rzeczy nań zabraly / Bo iuz y woysko go opuścilo. A przyciagnął Antyochus do miasthą Dory / a obległ ie we stu y dwudziestu tysiecy meżow bitnych / y z ośmna tysiecy ieżonych: A obtoczył nimi wysyłałłkie miasto / ieszcze y Okrety morzem przybyły: y sturmowali na miasto

y ziemia

Machabejskie.

Mach: 4.

y ziemią y morzem / a niedopuszcili żadne-
mu wnieść albo wynieść.

Przyssedł w tym nazad Tumenius y do-
ni co przy nim byli z Rzymu / mając z soba
listy Krolom y krainam napisane / w ktor-
ych sie to zamysłato. Lucius Rakec Rzym-
ski / Krolowi Ptolomeusowi życzy zdrowia.
Legatowie Żydowscy przychodzili do nas
przyjaciele nasze / odnawiając snami da-
wne przyjaćielstwo y towarzystwo / posła-
ni od Symona Krążędzi Kaptani / y od
ludu Żydowskiego. Przynieśli nam przy-
tym tarcz złota co wazyła tysiąc czterech-
stych złotych. A tak zdato sie to nam abyśmy
pisali do Krolow y do ziem / żeby im nieczy-
nili nic złego / ani żeby na nie walczyli / y
na miasta ich / y na krainy ich: a żeby też nie
dodawali pomocy tym ktorzy walcza na
nie. A zdato sie nam być rzecz słuszną wziąć
od nich tarcz. Przetoż iesliżby ktorzy nie
chcieli wciekły z ich ziemie do was / wy-
dajcie ie Simonowi Krążędzi Kaptani /
mu / aby ie karał według zakonu swego.
Toż też było pisano Demetriusowi Krolowi
y Artakowi / y Arabowi / y Arsakowi /
y do wsszech ziem / y Sampsanie / y Spar-
ciatom / y do Delu / y Midowi / y Sicionie /
y Kariet / y do Samu / do Pamsilley / y Li-
ciey / y do Alitarnasu / y do Rhodu / y do Sa-
selidy / y do Roa / y do Syden / y do Arado /
y do Gortynam / y do Gnidu / y do Cypru /
y do Cyreny. A przepis onych listow na-
pisano Simonowi Krążędzi Kaptani /
y ludu Żydowskiemu. Ale Antyochus Krol
po wtore obległ miasto Dore / zajął y na-
nie feurmuć a dobywając go / y strzelby
zasadziac: y zamknął w nim Triffon /
by niemógł uciec. Thedy posłał kniemu Sy-
mon dwa tysiące meżow wyborowych na po-
moc / y srebra / y złota / y kubkow barzo wie-
le: ale niechciał ich przyjąć: a owsem wssy-
stko porwał a potamał co był snim pierwey
ymowit / y odstrzelił sie od niego.

A posłał do Symona Athenobiusa iedne-
go z przyjaciół swoich / aby sie snim rozmo-
wił / themi słowy. Wy thrzymacie Jop-
pen / y Gázare / y zamek ktorzy jest w Jeru-
zalem / ktore miasta sa Krolestwa moiego:
graniczcie ich popustossyli / y uczyniliście
wielką szkódę w ziemi / a panowaliście na
wielu mieście w Krolestwie moim. A tak te-
razże wydajcie mi te miasta ktoreście nie-
słusnie ossiedli: tudzież y wssystkie daniel-
onych mieście w ktorychście panowali / chi-
ba granic ziemie Żydowskiej. Jesliż wiec
chacie niechciecie / dajcieśmi zanie pięć setch
seth narow srebra / a szkody ktorasście po-
czynili / y podatkow od miast / druga pięć
set seth narow: iesliż wiec inaczej / thedyć

przyedziemy y wyboiu iemy was.

Przyssedł thedy Athenobius przyjaciel
Krolowski do Jeruzalem / y wyrzał Ma-
iestat a powage Symonowe / y oswietność
we złoćie y w srebrze / y dostatek w stroiu
y w domu obffity / thak że sie zdumiał: po-
tym mu zwiastował słowa Krolowskie. Na
ktoremu odpowiedział Symon / rzekłszy
tak kniemu: Anisiny cudzey ziemie wzięli-
ani cudzey trzymamy: ale dziedzictwo oyc-
cow naszych / ktore niesprawnie nie-
przyjaciele nasze przez niematy czas thrzy-
mali. A tak my też mając czas po temu / do-
byliśmy a dosli dziedzictwa oycow naszych.
Bo to co sie wskazało o Joppe y o Gázare /
oni tedy wiec czynili poraske niemata / w
ludzie naszym / y szkódę w krainach naszych:
od tych dawamy sto cetnarow. A nie odpo-
wiedział mu na tho Athenobius ni słowa.
Ale wrociwszy sie z gniewem do Krola / wy-
prawił a zwiastował mu theż słowa / y one
wielmożność Symonowe / y wssystko co ie-
dno widział: Tedy Krol rospalił sie wiel-
kim gniewem.

A Triffon / wciekł w okracie do Orthosia-
dy. A postanowił Krol Cendebeusa Że-
manem pomorskim / a dał mu zastępy thak
pieśnych iako ieżnych. A rozkazał mu ruszyć
sie z wojskiem do ziemie Żydowskiej: rozka-
zał mu też zbudować Cedron / y zafaszo-
wać bronie mieśkie / y wybić a wymordo-
wać lud. A Krol zaś ścigał Thryphoną.
Przyciągnął tedy Cendebeus do Jamniey /
y iak niażdżić czynić na lud / y tłoczyć a po-
wać Żydowską ziemie / y poymować lud / y
mordować: iak też y budować Cedron. A
osadził na nim ieżdne / y wojsko: aby zief-
dziać / iesdzili po drogach Żydowskich: tak
iako Krol przykazał a niażdżił.

Cap: 16.

Dwa synowie Simonowi / porażili Cendebeusa /
Ptolomeus ziec Symonow dcać panować / pro-
stawszy Symona z syny iego na gody / zamordował
ie / aby tym snadniey powiaty Żydowskie opanował:
na tego miejsce Jana syna tej iego postanowiono.

Machabejsy Jan z Gázari / dał
znać Symonowi oycu swemu
co uczynił Cendebeus / w ludu
ich. Powołał thedy Simon
dwa synow swoich stharszych /
Judey Janą / y rzekł do nich: Ja y bracia
moi / y dom oycy mego wiedliśmy walkę z
nieprzyjacióły Izraelskimi / od młodości
naszej aż do niniejsze dni: y powodziło sie
w reku naszych żeśmy wyswobodzili lud Iz-
raelski po kilka kroć. Therazem sie też iuż
starzaka tak stasście a badzcie na mym mie-

1. Mach: 11.

1. Mach: 16.

2. Mach: 13.

Schore kriegi.

scu / y na miejscu brata moiego / a wyłacham
 sy pothytaycie sie za narod nasz: day wam
 Boże z nieba ratunek do tego. Thedy wy-
 brat z ziemie dwadzieścia tysiecy meżow
 bitnych / y ieznych: a thak ciagneli na Cen-
 debeusá: y byli pierwszym noclegiem w
 Modin. Poeym wstawssy rano / wysli na
 pole: alie przeciwko nim woysko piešsych y
 iezdnych bázro wielkie / ale stodowała rze-
 ká miedzy nimi. Tedy zssytowawssy woys-
 sko przeciwko im / ciagnal y sam z swoim lu-
 dem. A gdy wyrzát że sie lud obawa brnat
 á przeprawić sie przez rzekę / brnat á prze-
 prawit sie naprzod: co meżowie wyrzátow-
 ssy / brnali za nim. A rozdzielil lud / á konne
 (postawil) w posrzod piešsych. Ale w nies-
 przyaciela bylo konnych przezlisz wiele. Te-
 dy záttrabili w poświęcone thraby: á wnet
 iat vćiekác Cendebens y woysko iego / y pá-
 dło z strony Cendebensowey rannych báz-
 zo wiele / á osthátek vćiekli na thwierdza.
 Thám bylo ráníono Judásá brata Jano-
 wego: ale Jan gonit ie aż przybieżat do Ce-
 drony ktore był zbudował: á oni vćiekli aż
 do wież ktore były na polu Azotskim / y spa-
 lit ie ogniem. A pádło ich theż tam dwa ty-
 siacá meżow. Wroćit sie potym do Zydow-
 stwa w pokoiu.

1. Mach: 15.

A był nieiaki Ptholomeus syn Abobow
 przetożonym náđ ziemica Jericho / then
 miał wiele zlotá y srebrá / bo był zięciem na-
 wysšsiego káptana. A wyniosło á wywysšy-
 to sie serce iego / że chciał opánować krái-
 ne / y iat myslić zbráde przeciwko Symono-
 wi y synom iego / chcąc ie zgtádzić. A ták
 gdy raz Simon obiešdżaiac miáštá kthore

były w kráinie Zydowskiej / y stáránie má-
 iac o nich / wstápil do Jericho sam y Mátá
 thiaš syn ie° y Judás / roku setnego siedm-
 dzieśiatnego / siódmego / miesiącá ieden-
 nastego / á ten zowa Sábát: przyiat ie ná
 zdrádie syn Aboby ná máty zameczek / kto-
 ry zwano Doch / kthory był zbudował: y
 vćymit ná nie gody wielkie / á owdzieštyl
 meże. A gdy sobie podpít Symon y syno-
 wie iego / powstał Ptholomeus z swemi / á
 wstawssy horeża swoje / przysli ná gody / y
 zámordowali Simona / y dwu synow iego /
 y niektore slugi iego. A vćymit wielká zbrá-
 de w Isráelu / á oddat zte za dobre. Thedy
 pisat cho Ptholomeus / y poslat do Arolá /
 żeby mu poslat woysko ná pomoc: á żeby mu
 dat kráine y miáštá ich / y ptázy. A drugie
 posł poslat do Gázary aby poimáli Janá:
 Do Komistrzow też poslat listy / aby do
 niego przyácháli / obiecuiac im dáć zlotá /
 y srebrá / y dary. Jesseż poslat y drugie á-
 by osiedli Jeruzálem / y gore košcielna. Ale
 vprzedzssy ieden / opowiedziat á zwiá-
 sšhowat Janowi w Gázarze / że zginat o-
 cieć iego / y brácia iego / á że poslat y do cie-
 bie aby cie zabito. Co gdy wšlyssat / bázro
 sie zlekt: thedy poimat one meże ktorzy byli
 przysli aby go zábili / y pobit ie: bo sie był
 dowiedziat iż go chćiel zabić. Ale ine slo-
 wá Janowe / y woyny iego / y dobre dzieie
 ktore meżnie á mocnie czynil / y budowanie
 murow ktore pobudował / y dziełow iego /

Oto te wypisane sa w kriegách dni tá-
 ptáisszwa ie° / ob tego czásu iáto
 zostat kriażciem káptáná
 skim po oycu swoim.

Koniec pierwszych krieg Achabenskich.

Wozynaia sie wtore Kriegi Wachabeyskie.

Wtore Kriegi Wachabeyskie/ spustoffenie Jeruzalem
ktore uczynil Antiochus opisuiac: a nawiecey stalosc Judowe y iego thowao
rzyssow w boiowanu na nieprzyiacioly Zydowskie/ ktorec ale dosta:
teczenie oznaymuia. Capitulum 15.

Cap: 1.

Zydowie ci co mieszkali w Jeruzalem/ pissa do Zydow Echorzy mieszkali w Egipcie/ przypominajac o sinierci Antiochusowej ktora nasi przysla w Persyey/ dziekujac Panu Bogu/ a upominajac zeby swieci li dzien poswiecania Kosciola/ y dzien spuszczajacego ognia z nieba na modlitwy Zeemassowa/ o czym historia pisse.

Daciey ktorzy
sa w Egipcie y
dom/ pozdrowie
nie wskazuia bra-
cia Echorzy sa w
Jeruzalem Zydow-
wie/ y ci co sa w
Zydowskiej kra-
nie/ pokoy dobri.
Uczyni wam pan

Bog dobrze/ a niech sie rospomni na Testa-
ment swoy/ Echorzy mowit do Abrahamu/ y
do Isakka/ y do Jakoba slug swoich wier-
nych: a day wam serce wssystkim abyście go
chwalili/ y czynili iego wola sercem wiel-
kim/ y umyslem chetwym. Niechay otwo-
rzy serce wasze w zakonie swoim/ y w przy-
kazaniu swoim/ a day wam pokoy. Niech
wyslucha modlitwy wasze/ a niech sie zmi-
lue nad wami/ a niech was nie opuścza
czasu zlego. A teraz tu iestemy a modlimy
sie za was. Na ten czas gdy Krolowal Des-
metryus/ roku setnego/ siedmdziesiatne-
go/ dziewiathego/ my Zydowie pisalichmy
do was w utrapieniu y burzliwosci a na-
zadżce ktore przypadaly na nas tych lath/

od tad iakoz odstapil Jazon od ziemie swie-
tey/ y od Krolestwa. Brone spalili/ krew
niewinna rozlali: a modlilismy sie Panu/
a iesthesmy wysluchani/ y offiarowalismy
zbozna ofiare/ y make biata/ y zapalilismy
swiece/ y wytozylismy chleby. A tak teraz
obchodzicie dni poswiecania Kosciola mie-
siaca Kasleu.

Roku setnego/ osmdziesiatnego/ osmego/
lud ktory iest w Jeruzalem y w Zydowskiej
ziemi/ y Senath/ y Judas/ Arystobolowi
mistrzowi Ptolomeusa Krola/ ktory iesth
z rodzaju pomazanych kaptanow/ y tym zy-
dom ktorzy sa w Egipcie/ wskazuia poz-
drowienie y zdrowie. Z wielkich niebes-
piecznosci bedac od Boga wyswobodzeni
a wyrwani/ nie wymownie mu dziekui-
my/ iako to cy ktorzysmy przeciwi tak wiel-
kiemu Krolowi walczyli. Abowiem on sam
przywiodl z Persyey nieprzyiacioly/ Echor-
zy walczyli y na nas/ y na miasto swiethe.
Abowiem gdy w Persyey on byl Wodzem
a sinim niezliczne woysko/ padl w Kosciole
Nanee/ podestry rada kaptanow Nanee.
Abowiem gdy Antiochus thak iakoby juz
sinia mial przebywac/ na ono miejsce przy-
ssedl/ z przyiacioly Echorzy za nim sli/ aby
brat pieniadze/ ktore mial za wiano wziac
A gdy ie wytozili kaptani Nanee/ a on w
male wssedl do kruzganku Koscielne/ zam-
kneli (Kaptani) onim Kosciot/ skoro ie-
dno wssedl Antiochus: a potym otworzy-
wssy skryte weście do Kosciota/ ciskajac ka-
mieniami zabili y Wodzã/ y one ktorzy przy-
nim byli/ y posiekli ie w kasy/ a poucinawssy
im glowy/ precz wyrzucili. Stego wssysth-
kiego chwata badz Panu Bogu/ ktory tak
wydal bezbozne.

A tak zesmy mieli uczynic w piaty y dwu-
dziesly dzien miesiaca Kasleu/ oczyszczenie
Kosciota/ zdatã sie nam rzecz byc potrzeba-
na/ abyśmy wam to oznaymili abyście y wy
tez obchodzili dzien poswiecenia Kosciota/
y dzien onego ognia/ ktory dan iest/ gdy Ne-
hemiasz zbudowawssy Kosciot y oltarz/ ofia-
rowal Bogu offiary. Abowiem gdy wie-
dziono do Persyey oyce nasze/ Kaptani kto-

Leuiti: 24.

Wchore kriegi.

Leuiti: 6.
10. & 16.

Deute: 30.

1. Reg: 18.

raz na ten czas Bogu sluzyli / wziawszy o-
gien z oltarza / potajemnie go skryli w wa-
le gdzie byla shtudnia gteboka osuffona: y
tam ze go obwarowali / tak zeby zadę o mie-
scu onym niewiedziat. Ale gdy przeminelo
wiele lat / a podobato sie Bogu aby byl wy-
puszczon Nehemiasz od Krola Perskiego:
wnuki onych kaptanow ktorzy byli schowa-
li on ogien / poslat aby go szukali. A iaka
nam sprawe dali / nie nalezli byli ognia / iea-
dno wode gesta. Tedy Nehemiasz kazat im
nabrac oney wody y przynieśc sobie / a one
offiary kthorych bylo nakladziono / kazat
Nehemiasz kaplan pokropic ona woda / y
drwa / y co iedno bylo nakladziono. Co gdy
uczyniono / po mately chwili gdy slonce kro-
re bylo chmurami zaslo / potym rozswieci-
lo / rozpalil sie wielki ogien / tak ze sie wshy-
scy zdziwili temu. A zatym pokil sie one of-
fiary palily a skonczyly / modlili sie wshyscy
kaplani / tak ze im Jonata zaczynal / a oni
za nim mowili. A modlitwa Nehemiasza
wana ten krtalt byla. Panie Boze stworzy-
cielu wsze stworzenia / strasliwy y mocny /
sprawiedliwy y miłosierny / kthory sam iea-
stes dobrym krole / sam szczodroblivy / sam
sprawiedliwy / y wszechmocny / y wieczny /
kthory wyswobodzasz lud Izraelski ode wsze-
dzlego / kthory obrawshy sobie owce nasze uczy-
niles ie swietchemi: przymij te offiary za
wshytek lud twoy Izraelski / a racz przysrz-
gać tey czaslki twey / a poswiec ia. Racz
zgromadzic co rosproszenie nasze / wybaw
one ktorzy sluza Pogonom / a na wzgardzo-
ne y obrzydzone / racz wevrzec: ze beda wie-
dziec Pogani jes ty iest Bog nasz. Skarz
wsztki ktorzy nas tlumia a sciskaja / y kro-
rzy nam besprawie czynia z hardosci. Racz
postanowic lud twoy na swietym miejscu
twoim / tak iako przepowiedzial Moizef.
A kaptani lepak zaczynali piosnki / tak blu-
go a sie skonczyta offiara. A gdy zgorzata o-
na ofiara / ofiarkiem oney wody kazat Ne-
hemiasz polac wieczysse kamienie. Co gdy u-
czyniono / ieli palac wielkiem plomieniem
ale przed ona swiatloscia ktera oswiecata
z oltarza zginat (a nie znac go bylo). Gdy
sie potym tharzec roznosla a rozglosila /
oznaimiono tez Krolowi Perskiemu / ze na
tym miejscu na kthorym byli schowali ogien
ci kaptani ktorzy byli zaprowadzeni w nie-
wola / wkazala sie woda / ktera Nehemiasz /
y ci co przy nim byli oczyszczali ofiary. To u-
siebie krol wrazaia / y pilnie sie tey rzeczy
dowiaduia / zbudowal na onym miejscu ko-
sciot / aby tym pochwalil to co sie stalo: A
gdy to uczynil / nadat kaptanom wiele do-
brego / y rzeczy inych niezlicznych / y darow
inych / ktere biorac swa reka rozdawal im.

Nazwat potom Nehemiasz ono miejsce Ne-
pehar / co sie wyklada Oczyszczenie. A wie-
le ich co ie nazywaja Nephi.

Cap: 2.

Powiadat tu iako Jeremiasz Prorok w oney gorze
storey Moizef widzial obiecana ziemie / przybytek
Bozy y Arche / y oltarz schowal / o uczynkach Judo-
wych nieco / y o iego braciey / o kthorym piecioto
kriag Jazonowych / w te iedne strocono.

Nabywie sie w pismiech y Jere-
miasza Proroka / ze kazat Je-
remiasz onym co sli a przeno-
sili sie w niewola / aby wzietl
ogien / iako sie powiedziato / y
iako roskazat tym co byli w niewoli. A dat
im (tenze Prorok) roskazuiac to prawo /
aby nie zapominali przykazania Panstie-
go / a zeby nie obtadzali na myslach swych /
wyzrawshy batwany z tote y srebrne / y ubio-
ry ich. A ine takowe rzeczy mowiac / wpmi-
nat ie zeby zakonui nie spuszczali z umyslu
swego. A bylo w onym pismie (Prorockim)
iako byl roskazat Prorok / z obawienia Bo-
zego ktere sie mu bylo stalo / y przybytek / y
Arche / aby z soba nosili / pokiby nie wssedl
na gore / na ktera byl Moizef wssedl / y og-
ladat dziedzictwo Boze. A przyszedly tam
Jeremiasz / nalazl iastkinita / y wlozyl do niego
y przybytek / y Arche / y oltarz zapalu / y za-
lozyl one iastkinita drzwiami. Przystapili tez
byli snim spotu niekthorzy / kthorzy byli za
nim sli / chcac sobie naznaczye ono miejsce:
y nie mogli onego miejsca naleśc. Czego
gdy sie dowiedzial Jeremiasz / karat ie ste-
go / powiadaiac / ze nie bedzie ono miejsce
wiadome / do kad Pan Bog nie zbierze a
nie zgromadzi ludu swego / a pokad nie be-
dzie miłosciw: A tam na ten czas Pan oka-
ze te rzeczy / y wkaze sie Maiestaty Panstie /
y bedzie oblot nad nimi iako sie y Moizefso-
wl okazowal / y iako Salomonowi / gdy pro-
sit aby poswiecone bylo miejsce wielkiemu
Bogu / obawial tez te rzeczy. Bo sie wiel-
możnie z mardosci obchodzil: a iako then
co mardosc ma / offiarowal obiate / poswie-
centa y skonczenia koscioła Bozego. Thak
iako y Moizef modlit sie Panu / y z shapil
ogien z nieba / a spalil zupełna ofiara. A
rzekl Moizef: przeto izby nie bylo ziedzio-
no co bylo za grzech / spalono iest. Thak iez
thez y Salomon przez osm dni obchodzil
swieto poswiacania koscioła.

Przypomina sie tez cho wshysko w pisa-
niu / a w kriegach Nehemiaszowych / ta-
dzies thez iako zbudowawshy schowanie
kriagam / zebrał do niego kriegi z ziem o-
Kroloch / Prorockie y Dawidowe / y listy
Krolewskie / y zapisy o nadaniu. Wkaz tez

takiej

Machabejskie.

takież y Judas uczynił / że wszystkie one kriegi / które były poginęły dla walki które nas przypadły / wszystkie zgromadził / y są w nas. Których rzeczy jeśli pożądamy / przyślicie te którzyby ię wam przynieśli. A tak gdyśmy mieli czynić oczyszczenie / pisaliśmy do was : dobrze tedy uczynicie / będziecie i te dni obchodzić. A Pan Bóg który wybawił lud swój / y przywrócił dziedzictwo wosy / y Królestwo / y Kaptanstwo / y poświęcenie / tak iako obiecał w zakonie mamy te nadzieje / że się nie długo zmiłuje nad nami / a zgromadzi nas ze wszystkich świąt na to miejsce święte. Boć on nas wyrwał z wielkich a niebezpiecznych / przygod / y oczyszczył to miejsce.

A o Judzie Machabejskim / y o bracie jego / y o poświęceniu wielkiego oczyszczenia / y o poświęceniu ołtarza / aley o walkach które się ścierały do Antyochusa Słabego / y syna jego Eupatora / y o cudach a dziwach które się stały z nieba / onym którzy za żydy mocno pomagali / tak że wszystkie krainy (aże ich nie wiele było) zaś dobyli / a ono sprostne mnostwo porażili / a onego po wsem świecie synace poświęcił aś dostali / y miastko wybrali / y prawą którą miały być zatracone / znówu posthanowali / bo im był Pan stał się miłościw / że wosłakim w spokoieniem. Ktemu / to co Jason Cyrenajczyk w pięci kriegach zaimknał / ważylidmy się my skrocić to w te jedne kriegi. Bo obaczając one wielkość kriegu / y trudność / tym którzy chcieli umieć postępek historyi / prze one wielkość kriegu / staraliśmy się o to / aby ci którzyby chcieli czytać / mieli niejakie bezpieczeństwo kochanie : a ci co w cięższy aby mogli tym snadniej wiać w pamięć : a w obec wosy którzyby czytali / aby tego iaki użytek odnieśli. A zaś my cośmy wzięli przed się skrocić tak wielkie rzeczy a dzieje nie lekkasmy praca / a wossem ciężka a pełna niedospania / y potow wsieliliśmy na się. Ale równie iako oni co sprawuła gody / y wsiłnia iakoby w czas uczynili a wgodzili cudzey wole / dla iaki ziednania y wielu / schucia the prace podejmujemy : zostawiając a pozwalając dostateczne opisanie każdej rzeczy zktadaczowi / a sami cośmy przed się wzięli każda rzecz co nakrocej opisuć. Bo iako on który nowy dom buduje / ma się o wszystkim budowaniu stharać : a owo co chce malować / ma thylko to wynaydować a wymyślać / co naprzysthoymieyszego ku ozdobie a ochodostwu : tak żeć omnie ma być rozumiano. Bo giebiey się rzeczy dobierając / y przystosowując do regomowe / adworniey się każdej na mnieysze rzeczy wypytawac / temu przysthoi a przy-

należyć co historia piše : Ale krótka powieść naśladować / y strzedz się wszystkich rzeczy opisania / tho ius ma być dopuszczone skracającemu. A tak y had zaczęliśmy naszą powieść : bo niech tho ius sthoi za przemożę : bo niemadra tho iest / przed historia rozwodzić rzecz / a w historyi się kurtczyć a skracac.

Cap : 3.

Simon przelozony w poświęceniu Bozym / wypowiedział przed Apolloniusem o skarbach poświęconych / które aby zabrał Heliodorus posłan iesth od Krola / aley go Bóg skarał na prośbę żydow / y zaś na prośbę Oniasa Biskupa był wybawion / a on podziękowawszy Bogu y Oniasowi / opowiada y Krolowi y innym wielkie rzeczy które sını Pan raczył czynić

A Tak gdy w mieście świętym mieściano w czystym pokoju / y zakonu Bożego iesth barzo dobrze przysrzegano dla rządu Oniasa Biskupa / y dla pobożności jego / y dla myśli ludzkich które miały w nienawiści zte rzeczy : bywato też y sami Krolowie / y Kriazetá tho miejsce w barzo wielkiej uczciwości mieli / y poświęcił Boży wielkimi dary ozdobił : tak dalece / że też y Selenus Krol Azieski / z dochodow swoich wdział wosłkich nakładow / które należały ku offiarom : Ale Simon z pokolenia Beniamin bywssy przelozonym w poświęceniu / na to stał aby co ztego w mieście uczynił / aże mu się o to zasłhawiał ten który był Kriazeciem nad Kaptany. Ale gdy Oniasa przelomic a zwyciężyć niemogł / przyszedł do Apolloniusa syna Tharsowego / który na ten czas był sprawca Celestryi / y Geniciei : themu oznaymit / że skarb Jeruzolimski peten pieniędzy tak że im liczbę nie maś / a pospolitych skarbów być bez miary / które nie zależa ku offiarom : przydat też y to / żeby to łatwie być mogło / żeby to wosłkto przyszło w moc Krolowi. To gdy Apollonius oznaymit Krolowi / o tych mowieniach o których słyszał / Krol powołał wssy Heliodora / który był wřednikiem w niego / posłał go z mandaty / aby tham te pieniądze przyniosł.

Tedy wnet Heliodorus puścił się w drogę / puścił wssy ten glos / iakoby miał poiezdzić Celestrya y Genicia miasth / ano po prawdzie iachac żeby dosyć uczynił wolei a roztazaniu Krolowskiemu. Ale gdy wiachat do Jeruzalem / a Kaptan nawysssy przyiał go do miasth barzo iaskawie / powiadał mu ono co mu za sprawę o pieniądzech dano / chudziey y dla czego przyiachat wkazac : aley pychał thakliby było po prawdzie czy nie. Tedy nawysssy Kaptan

1. Mach : 1.

2. Mach : 4.

Schore kriegi.

okazał że to jest nadano y słożono na poży-
wienie wdowom y sirotam: a niektóre też
rzeczy być powiedział Zirkánowe syna To-
biassowego meża w dostojności wywyższo-
nego/ między temi o których powiadał nie-
cnotliwy Symon: A że wssystkiego srebra
niemáš wiecey iedno czterystá grzywien/
a złota dwieście: a żeby mieli być omyleni a
oskubáni/ ci co tego zwierzyli temu miejscu
y kościotowi/ ktorzy po wssystkim świecie
dla iego dostojności y swiactości/ cćia a sla-
wia: rzecz ani przysthoyna jest ani možna.
Ale on podług onego co miał od Krola w
poruczeństwie/ powiedział że inaczej być
niemoże iedno że to musi być Krolowi od-
niesiono. Złożywssy thedy dzień/ siedł iuż
Heliodorus chcąc tam te rzeczy rozrządzić.
Ale po wssystkim mieście był strach niemá-
ty. A zaś Káptanowie w ubierzech Ká-
ptáńskich porzucili się na ziemię przed ota-
rzem/ y wzywáli Pána Boga z nieba/ kto-
ry dat był prawo o rzeczách złożonych/ aby
ie tym ktorzy ich złożyli do skárbu kościel-
nego zachował w całe. Wiec zaś kto iedno
wystrzał twarz nawyssszego Káptana/ serce
mu sie kłóciło a zraniło: bo ona twarz y ce-
rá (abo barmá) zmieniona/ okázowátá
wnetrzna bolesć serca iego. Abowiem o-
gárnat był onego meża smerek wielki/ y nie
iáká okropność ciáta/ skąd iáśnie sie wssy-
stkim bolesć serca iego podawátá y okázo-
wátá. Drudzi też zaś gromádami z domow
sie wysypowáli/ y zbiegáli: pospolitha mo-
dlitwa sie modlac/ o tho że miáto ono swie-
te miejsce przyśc ku wzgárdzie. Niewiásty
takież przepásawssy pierśi swoje wlofienimi
po vlicách sie schodzily. A wiec y pánný kto-
re byty w zámknieniu/ y te przybiegály do
Oniasá/ a drugie na mury/ a drugie też z
okien wygladály: ale przed sie wssytkie wz-
nossac rece w niebo/ pilnie sie modlily: bo
było mizerne/ ták pospolitego ludu/ iákó y
wielkiego Káptana w wielkim boiu beda-
cego/ ociekawanie. A cié wždy wzywáli
wsschmocnego Boga/ aby one rzeczy kto-
re im było zwierżono/ tym ktorzy ich zwie-
rzyli/ w pełni a w całe byty zachowane.

A Heliodorus zaś/ co był vmyslit/ thego
konat na onymże miejscu/ z swoia czełádzia
bedac przytym sam v skárbu. Ale duch wss-
chmocnego Boga/ wielka widomość wcz-
nit vkazania swego/ ták że wssystcy ktorzy
smieli być mu w they rzeczy posłusni a po-
wolni/ porażeni mocą Boga/ polekáli sie/
poslábeliy poomblewáli. Abowiem vka-
zał sie im był iákis Kón na ktorym siedział
maż stráśliwy/ a bázro w kostrowne odzie-
nie vbrány: Tenże Kón z wielkim osunie-
nié przednimi nogama Heliodora vderzył

a then co na nim siedział/ zdat sie iákoby
miał zbroie złota. Vtázáli sie też ini dwa
młodzienicy przy nim/ w moc vrodzili/ w
slawie dobrzy/ ozdobi w ubierze: ktorzy
stáli okolo niego/ aż obudwu stron bicz-
wáli Heliodora/ bez przestánku bázro wie-
le plag zádatac mu. Tedy thudzieł Helio-
dorus vpadł na ziemię/ y pochwyłi go o-
kritego wielka ciemnością a mrokiem/ a
włożywssy na sthótek wyrzucili. A ták one-
go ktorzy z wiela czełádnikow y thowárzy-
kow wssedł był do skárbu przerzeczonego/
wyniesiono/ a żaden mu ráuntu y pomo-
cy dáć niemógł: iákó ci ktorzy iáwna moc
Boża poczuli a poználi. Tákże on iuż przez
Boża moc leżał zámknawssy rzecz/ y wss-
lákty nadziele y zbrowia zbáwiony. A owi
zaś chwalili Pána Boga/ że w wielmożył
mieście swoje/ y kościol/ ktorzy máto przed-
tym był pełen strachu y trwogi/ ale gdy sie
wsschmogacy Pan vtázac ráczył/ zaś był
nápełniony wesela y rádości.

Tám wnet niektorzy z przyiáciol Helio-
dorusowych/ ieli prosic Oniasá/ żeby sie
zań modlit Narowysszemu/ żeby mu żywoth
dárował/ onemu ktorzy iuż konat. Ogladá-
tac sie tedy nawyssszy Káptan ná tho/ by le-
pak Krol niemiał podeyrżanych Żydow/
iákoby oni co z tego Heliodorusowi wyrza-
dzili/ offiárowat za zbrowie iego/ offiáre
zbáwienna. A gdy sie nawyssszy Káptan mo-
dlit/ oniż młodzienicy/ w onymże ubierze/
stóiac przy Heliodorze/ rzekli: Dziekuy O-
niaszowi Káptanowi: boć dla niego dáro-
wał Pan żywot/ ale ty od Boga thák vbi-
czowany/ opowíday wssystkim wielkie
dziele Boskie/ y možnośc iego. A tho wy-
mowiwssy/ znikneli.

Potym Heliodorus offiáre Bogu offiá-
rowawssy/ y obietnice wielkie wczyniwssy
onemu ktorzy mu żyć dopuścił/ Oniaszowi
też podziekowawssy/ potawssy z soba woje-
sto/ wrocił sie do Krola. A dawát swiáde-
ctwo o wssystkich tych rzeczách ktore sam
w swe oko widział/ spráwy wielkiego Bo-
ga. A gdy Krol spytał Heliodora/ ktoby sie
ná tho godził coby go iesseże ráś posláć do
Jeruzátem/ odpowíedział/ Niasli ktore-
nieprzyiáciela/ albo ktorzyby ná twe Krole-
sthwo godził/ posli go thám: pewna że go
bedzieł miał vbiczowanego/ iesliż wiec
stam tad wynidzie: przeto iż ná onym mie-
scu jest práwdziwie iákáś moc Boga. Abo
wiem ten ktorzy ma wniebieskich miestánie
náwiedzicielem y obrońca jest miejsca one-
go/ á te ktorzy przechadzáia aby co z tego
mu wczynili/ karze y tráci. A ták o Helio-
dorze/ y o obronieniu skárbu thák sie rzecz-
ma.

3. Mach. 2.

Exodi. 22.

1. Mach. 10.

II.

3. Mach. 1.

Wachabenskie.

Cap: 4.

O zdradach Syronowych ktore czynil Oniasa wi / y o Jazonie ktory sobie kaptanstwo nawysse kupil y Krola / potym zas Jazona Menelau / a Menelau / a Lysymach podkupil. Onias Menelau / a z swietokradystwa karat naprawil nani Andromekusa ze q zabil / ale y Andromekus tej zabiti wnech rozkazania Krolewskiego / Lysimachusa lud zabil / Menelau / a dari od smierci wybawily.

Mach: 3.

Ale Simon ten ktoregom pomienil / starbow y oyczyny wydawca / sle mowil o Oniasu / iakoby on sam Heliodora na tho podusszyt / y sam byl podpała tego zlego: a onego dogledce miast / y obronce narodu swego / y chutliwego miast / a zakonni Bozego / sinat nazywac zdrayca Krolestwa. A gdy iuz nieprzyjacieli tak dalece zachodzily / ze tez od niektorzych Simonowych powinowatych dzialy sie niejoboystwa: Obaczaiac Onias niebezpieczenstwo onych nieprzyjacieli / widzac tez ze Apollonius prawie szaleie / ktory byl wojdzem Celestryey y Feniciei / pomnazaiac zlosc Symonowe: wezbral sie do Krola / nie zeby na mieszczyzny starzyt / ale wvazaiac sam y siebie wsszego ludu pospolitego pozytek / bo tho dobrze baczyt / ze bez Krolewskiego dozrzenia / niepodobna rzecz byta by mial byc pokoy / ani zeby Simon mial przestac palenistwa swego

Mach: 1.

Mach: 3.

Alle po smierci Seleuka Krola / gdy wziat Krolestwo Antyochus / ktorego nazywano Slachcicem / Jazon brat Oniasow / chutliwie zabiegat o kaptanstwo Wawysse: doszedssy tedy Krola / obiecowal mu trzy sta y szescdziesiat grzywien srebra / a z innych dochodow / osmdziesiat grzywien: nad to ieszcze obiecowat y druga sto y piecdziesiat / iesliby mu dozwolono zbudowac sstote / w ktorey by sie miodzienia sstowie gry poganskicy / y nierzadnosci miodzienia czey wczyli / a oni ktorzy byli w Jeruzalem a by sie Antyochenstemi pisali. Na co gdy mu Krol pozwolit / iz iuz otrzymat przetozenstwo / wnet ze iat swoy rod poganskim obyczaiom cwiczyc y wczyc: a pokaziwssy one statuta ktore dla ich ludzkosci zydom byly postanowione od Krolow / przez Jana oycy Eupolema / ktory byl w legaciey wrzedney y Rzymianow o przyziacielsstwo y o towaryzstwo: poprowawssy mieskie prawa / stanowil nie dobre statuty. Abowiem smiat thuz pod samym zamkiem sstote poganska wywieść a posthawic / a co napieknieysse miodzienia sstki w nie rzadnych a nie wczciwych domiech posadzic. A tho nie poczatkiem bylo / ale owsem rostrzewienie niecia

kie / y pomnozenie poganskicy y cudzoziemskiego obcowania / dla bezboznego / a za prawde nie Kaptana Jazona / niewymowney y nieslychanej sprotnosci: tak ze iuz kaptani nie okoto sie otchazarzawali / ale wsgardziwssy kosciot / y zaniedbawssy offiar / kwapili sie na to aby byli wczestnikami sstymierstwa / y oney nauki iego niesprawiedliwey / y miodzienia kamieniem / a za nie so sie maitac cci oycowskie / chwate Grecka za nalepsza mieli: dla ktorey w niebezpieczne sstosy przychodzili / a wiec onych wstaw na sladowali / y we wsem sie im porownac a przypodobic chcieli / ktore pierwey za nie przyziaciele / y za swe mordyrze a zabijaki mieli. Gdyz kto przeciwn Zakonowi Bozemu co czyni bezboznie / pomsthy a karania nie wchodzi: ale to czas potomny okaże.

A tak gdy piatego roku w Tyrze Turnie ie a igryzyska sprawowano / a Krol tez przy tym byl / poslat Jazon zloczynica z Jeruzalem meze grzesne ktorzy niesli trzy sta grzywien srebra na ofiare Herculew / o ktore zadali ciz co ie byli przynieśli / aby nie byly wydane na te ofiary / mowiac rzecz byc nie potrzebna ani przystoyna / ale raczy zeby te na ine potrzeby naznaczono. A tak ono srebro ofiarowane bylo na ofiare Herculew / ile z strony tego co ie poslat: Alle dla tych co ie przynieśli / obrocono a dano ie na budowanie okretow. A gdy byl poslany do Egiptu Apollonius syn Kleusow / na koronowanie Ptolomeusa Filometora Krola: gdy poznal Antyochus ze iuz ssthradac a zbawion iest Krolestw / sstharaiac sie o swych wlasnych pozytkach / wezbrawssy sie z tamtad / przyiachat do Joppen / a stad do Jeruzalem. Tam powaznie a spaniale od Jazona y od miast przyiety / z pochodnia mi y z swiecami / y z chwata mi wiachat: a ssthad zas obroci sie z woyskiem do Feniciey. Potim we trzy lata / poslat Jazon Menelau / a onego Symona com go pierwey mianowat brata / aby odniosl Krolowi pienadze / aby w rzeczach potrzebnych wziat nauke y odpowiedz. Ale on bedac zalecony Krolowi a gdy wccit wielmożnie oblicze moznosci iego / sam na sie nakrecil nawysse kaptanstwo / przetozywssy Jazona trzemisty grzywien srebra. Wziawssy potym od Krola Mandaty / wrocil sie / acz zaiste nie mial w sobie nic przystoynego a godnego kaptanstwa: ale owsem ona mysl okrutnego tyranna / a gniew / iako w nayokrutney sstey bestiey. Takze on Jazon / ktory byl wlasnego brata do wieszenia poimat / sam bedac podobny a osutany / iako wygnaniec w cielk do Amanskicy krajiny. Menelau zasie acz przetozenstwo otrzymat / ale o pienia

2. Mach: 4.

1. Mach: 4.

Wchore kriegi.

dzach kthore Krolowi obiecat nie nie czyni / gdyż pieniądze wybierał Sostrathus ktory był Stárosta na zamku / bo na thego wybieranie płatow á podátkow należało. A dla theyże przyczyny / obudwu do Krola wezwano. Tedy Menelausa złożono z káptánstwa / na ktorego miejsce wstąpił Lisy machus brát iego: A Sostratusa uczynio no Wzrednikiem nad Cyprem.

Gdy sie ty thák rzeczy działy / strásto sie że Tarsenciękowie z Málócami trwoże á rozruch uczynili / przetho iż Antyochusa Krola gámrathce byli dárowáni. Tedy Krol co rychley przyiáchat všmierzyć á v spokoic ie / zostáwivšy miásto siebie iedne go z podrožnich towáryššow swoich Androniká. Menelaus máiac zá tho že miał czás po temu / vtrádivšy z kóšciotá niektore naczynie ztothe / dárowat Andronikowi / á ine poprzedał do Thyru / y do inych miast okolicznych. Czego gdy sie istotnie á pewnie dowiedziat Onias / šbrofowat á kárat go słowy / sam wždy bedac na miejscu bespiecznym w Antyochiey przy Dáffniey. Ste gož Menelaus przystápiwšy do Andronika / prošit aby Oniasá zabit. Andronicus gdy przysšedł do Oniasá / przywítáwšy á dáwšy sobie rece z przysiega / ácz mu był po deyržánym / náмовit go že wysšedł z one go bespiecznego miejsca: tám wnet go zábit / niewšthydžac sie áni sobie wážac spráwiedliwóšci. Stey przyczyny / nie tylko Žydowie / ále y ine narody gniwáli sie nań / y zá przykre sobie mieli / ták niesluffna á nie spráwiedliwa smierć ták zacnego mežá. A ták gdy sie Krol wrocit z Cilicyey / przysšli do niego Žydowie z Antyochiey / á spotu y Grekowie: žánujac sie przed nim niespráwiedliwey smierci Oniasowey. A záfrášowal sie na swym vmysle Antyoch^o dla Oniasá / y ták sie škonit ku mitosierdziu / že tež plákat / wšpomínáiac ná onego Oniasá v mártiego trzežwošć y štrómnošć. A rospáliwšy sie ná Androniká od gniwu / zwolššy go z Páwtoke / kázał go wodzić po wššy škim miejscu: á ná onymže miejscu ná kthorym okrućenštwu nád Oniassem wypelnit kázał onego šwietokráyde zbáwić żywotá á ták wžiat od Pána przysšhojme škaránie.

A gdy sie bázžo wiele šwietokráydzthwá šhawáto w kóšciele przez Lisymáchusa / z porády Menelausowey / y gdy sie to rozšláwito / zebrał sie przeciwtó Lisymáchowi pošpolity gmin / gdy inž był wiele zlotá wyniošl. A gdy tlušće nań powštáwáły / pełne gniwu / tedy Lisymáchus wšiwáwšy kšobie okóto trzech tyšiecy zbroynych niecnothliwych ludži / iáť sie bronit mocna reka / máiac žetmánem nieiákie^o tyránná / dobre

á rownie thák w leciech iáťo w štálenštwie / podešle^o. Ale gdy porozumieli ono co przed sie wžiat Lisymáchus / iedni kámienie / dru dzy kšie duže porwáli: á niekthorzy popioštem ná Lisymáchá miotáli. A wiele ich bylo ránných / á drugih tež y pobitych / á wššyšcy inž tył podáwššy vćietli: á šámego šwieštho kraydece przy škárbie kóšcielnym zábili. A pothym o one rzeczy ietó práwem przeciwtó Menelausowi czynit. A gdy Krol przysšedł do Thyru / doniesli the rzecz do niego trzey mežowie pošláni od stáršych. A že inž przekonywano práwem Menelausa / thedy on obiecat dáť Ptolomeusowi wiele pieniędzy / áby Krolá od dekrethu odwiodł. Tedy Ptolomeus przysšápiwšy do Krola / gdy go obaczyl ná iednym miejscu á on sie chłodžit / y odwiodł go od Decretu: thák že Menelausa one^o od wššech win y žłodžieyštwá wolnym uczynit: ále one nedžniki kthorzy by tež wtec byli przed Tátary rzecz swá prowádzili / osáđžono by ie bylo niewinnemi: te on ná smierć ždat. A ták bázžo pretko niespráwiedliwe škaránie podieli / kthorzy o miásto / o lud / y o naczynie kóšciotá božeo rzecž á spráwe prowádzili. A šteyže przyczyny Tyričyčękowie zágniewáwššy sie / cžego bylo ku ich pogrzebowi potreba / to wššyško šoyne á ščžodrobliwie dáli. A Menelaus trwát przed sie ná wredžle onym / prze niektorych potentátow á mocnych pánow táťomštwó: pomnážáiac sie we žłóšci / y w ždráđach przeciwtó mieščžánom.

Cap: 5.

Widzenie zbroynych huffow pothýkátacych sie ná powietrzy / Jafon omýliwšy sie ná smierci Krolowštey / Jeruzálem miáštá dobyť / mieščžány pomordo / wal / nákšniec sam záš vćietł / y w cudzey zemi ždechł. Antyochus okrućenštwó nád mieščžány w Jeruzálem cžyni / zábiya / lupi / przedáwa / y kóšciot wšbrat / Judás Máchábey cžyť z swemi ná pušcia wysšedł.

~~~~~

Machabejskie.

Mach: 1.
Reg: 7.
Aie: 13.

Egoż też czasu Antyochus po-
wthore sie gotował iachac do
Egiptu. I thrasito sie ze we
wssystkim miescie Jerozolim
skim / widywano przez czter-
dzieści dni konne po powietrzsu y tham y
sam biegaiace / ktorzy mieli ztore ssaty / y
horeza by wiec hussy zbroyne / a bieganie
konni porzadne / y widywano ie też ze sie po-
tykali w recz / takze ruffanie tarcz / y przy-
bic barzo wiele z gotemi mieczmi / widano
y rzucanie horeza / y oswietnosć a blask zto-
rych zbroj / y wsselakich pancierzow. A tak
wssyscy o to prosili / aby to widzenie wyslo
na co dobrego.

A gdy potym przysla wieść fatesna / zeby
Antyochus pożegnał sie z żywem. Wzia-
wssy z soba Jazon nie mnieny thysiac me-
zow / z nagla oborzyl sie na miastho: ale
gdy mieszczenie zbiegli sie na mury bronie-
sie / nakoniec dobył miastha: A Menela-
us vdiekt na zamek. Jazon zaś nie folgo-
wał ani przepuszczał w mordowaniu mie-
szczanom swoim: ani sobie thego wważał /
miec pofortunienie a szczesćie przeciwo
swym przyrodnym / nie byc gorsszy rzeczy:
mając za tho ze miał z nieprzyiaciela a nie z
swoych mieszczanow choragwie a zwyciest-
wo otrzymać. A wzdam panowania nie o-
dzierzał / ale na koniec zbrad swoich hanbe

Mach: 4.

wzysku miał: y zaś po wtore z ziemie vcie-
kossy zassedł do Ammanitei. Na ostatek
na swe zatracenie bedac scismiony od Aze-
ty Kriazecia Arabskiego / vciekaiac od mia-
sta do miastha / wssyscy sie im mierzyl / iako
wywołanym z ziemie / iako gwałchow-
niem praw / iako przekletym / iako nieprzy-
iacielem gtownym mieszczanow y oycyzny
tak ze go aż do Egiptu wypchniono: wiec
ten co wielu z ich oycyzny wyganiał / sam
też w opcey ziemi zginął a zdecht / zabie-
wssy do Lacedemonow iakoby tham byt
miał miec miejsce bezpiecne dla powin-
owactwa: a ktory wielu niepogrzebionych
pomiatywał / sa też bes optakania y bes po-
grzebu byt wyrzuconj / nie mając pogrzebu
ani obce / ani swych oycow grobu dostat.

Mach: 1.

Gdy sie ty rzeczy tak staly / dowiedziaw-
ssy sie Krol / domniemawal sie / ze mieli zy-
dowie od niego odstac: y dla tego wyiachal
z Egiptu zaoshrzonym a okrutnym v-
myslem / dobywssy miastha / kazal żołnie-
rzom bic a mordowac bez folgi ktoby sie ie-
dno nawinat / thudziey wdzieraiac sie do
domow aby mordowali. Bito tedy tak sta-
re iako młode / mordowano okrutnie thak
niewiasty iako dziatki / sieczono bez litości
tak panny iako y dziateczki mate. Iż theż
przez trzy dni zupełne / pobito osmdziesiat

thysiecy / a czterdzieści thysiecy zabrano w
niewola / a niemnieny theż rozprzedano. A
wiec y na thym dosyc niebyto: ale ieszcze
smiat theż y wnisc do koscioła / ktorzy byt
swietssy niż wssystka ziemia / mając do tego
przewodnikiem Menelausa / ktorzy byt
wydawca a zdrajca y praw / y oycyzny:
a swemi sprosnemi a grzesznemi rekami bio-
rac naczyńie swiete / ktorego ini Krolowie
y miastka byty nadaty ku ozdobie y ku slawie
miesca / dotykał sie niedostoinie y gwałcił
a plugawil. Tak dalece zassedł byt w rozu-
mie Antyochus / ze nieobaczal tego / iż dla
grzechow ludzi mieszkaiacych w miescie /
na mając czas rozgniewal sie byt Bog: y dla
thego przypadla byla na ono miejsce thaka
wzgarda / bo gdzieby sie byli tak cieško grze-
chi nieobtożyli / tedy nieinaczey iako Helis-
odorus / ktorego byt poslat Selenus Krol
aby zupit skarb koscielny / tak by byt y ten
Antyochus tudziey skoro przysedł vbić zo-
wan / y odpedzon od swey smiatosci. Ale
Pan nie dla miesca obrat sobie narod: ale
owsem mieysce sobie zlubit dla narodu. A
przerhosy miescze stalo sie vczesnikiem zle-
go ktore na lud przyslo: a potym zaś stanie
sie towarzyssem dobrych rzeczy. A ktore te-
raz w gniewie Boga wsschmocnego opu-
czone iest / zaś potym gdy sie Pan wielki v-
koy a zlihuie / bedzie wywyssone z wielka
slawa.

Indit: 5.

2. Mach: 3.

Takze on Antiochus wziawssy z koscioła
tysiac y osmsiet grziwien / spieśnie sie zaś
do Antiochey nawrocil / mając za tho od
wielkiey pichi / ze miał po ziemi iako po mo-
rzu zeglować / a po morzu sucho iako po zie-
mi chodzie / z onego wielkiego podniesie-
nia myśli. Zostawil takze y Urzedniki aby
drecyli lud w Jeruzalem / Silippa rodem
z Frigiey / obyczajami daleko okrutniysze
go niż ten ktory go postanowil: A w Gari-
zim lepat Andronika y Menelausa / ktorzy
ciezej niż inssy dokuczali mieszczanom. A
gdy sie już vdat na to aby znedzil Zydy / po-
slat Appoloniusa Kriaze nieprzyiaciela ich
ze dwiema y dwudziesta tysiecy / przykazu-
iac mu / aby wssystkie co już doskonatego
wieku zabijal / a niewiasty y młodziemce
przedawal. Ktory przyiachawssy do Jeru-
zalem / zmyslaiac iakoby byt pokoy / nic nie
poczal czynic aż do swieta Sobotniego: ale
w Sobote gdy Zydomie swoje swieto swie-
cili / kazal swoim wziac horeza: thedy one
wssystkie ktorzy byty na dzim przysli / zaś
mordowal: a biegaiac po miescie z zbroj-
nemi / wielka wielkosć ludzi pozabijal.

1. Mach: 1.

Ale Judas Machabeys / ktorzy byt
dziesiatym / vssedł byt na puszcza / thamże
miedzy zwierzety po gorach z swemi mie-

1. Mach: 2.

Wchore kriegi.

stali / a za potarm / ziołka mieli / aby nie
byli wcześni i spługawienia inych ludzi.

Cap: 6.

Ża rokazaniem Krolewskim przymusiła Żydy od-
stępować zakonu Bożego / Kościół Boży sprośnie
spługawiono. Smierć okrutna dwu niewiast kthore
były dżiatki swe daly obrzeżać / ale to karanie okazy-
je niebyło takie żeby ie Bog odstąpił / ale je ie chęiał
tak mścić. Eleazar staryego męczennik: przeto i
niechciał iść swiniego mięsa.

I. Mach: 1.

Ale w krótkim czasie / posłał
Krol nieiakiego Antiochenczy
k stałego / kthory miał przy-
nuć Żydy / aby opuścili pra-
wā oycowskie / a zakonu Bo-
żego aby odstapili: a żeby też zgwałcił ko-
ściół kthory był w Jeruzalem / a mianował k
kościółem Jowisza Olimpijskiego: A w Ga-
rizym zaś takt iako byli ci co na onym mie-
scu mieszkali / Jowisza Gościnnego. A ta
wzharzka żych rzeczy była wssystkim na-
gorssa y nacięssa. Bo kościół był peten pso-
ty y obżarstwa Pogańskiego / y tych co nie-
czystote z nierządnicami ptoździli / a w swie-
tzych gmachach nierzadnice dobrowolnie
sie na tho wydawały / wnosząc tam te rze-
czy kthorych sie wnosić nie godzito. Otharz
takie był peten rzeczy nieslusznych / kthorich
zakon zakazywał. Ani świat Sobornich
przysrzegano / ani dni wroczyſtych od stary-
ſzych postanowionych zachowywano / owa
zgotą żaden sie być Żydem niepowiadał. A
wodziło ie bez dzieki a zgorzłym przymu-
senim w dzień narodzenia Krolewskiego /
na tho aby Baitwanom ofiarowali. A gdy
swiećili swieto Bachusa Baitwana / przy-
nućano ie aby w bluszczowym wieńcu tanc-
cowali okoto niego.

I. Mach: 1.

Wyssedzieſze y wyrok do inych okoli-
cznych miast poganiſkich / za poduszczeniem
Ptolomeyskich / aby też y oni rownym spo-
sobem obchodzili sie a czynili z Żydy / żeby
ofiarowali Baitwanom: a te kthorzyby niech-
cieli przystać na obyczaje Pogańskie / aby
żabijali. Tam iuż iawnie było widać wiel-
ka nędze. Oskarżono też było dwie niewie-
ście / że ony syny swe daly obrzeżać: kthorym
w wiesi wssy przy pierſiach one dżiatki /
obwiodſy ie iawnie po mieście / nakoniec
ie z muru stracono. A drudzy gdy sie byli
do niedalekich iasł zebrałi / y potajemnie
dzeń Sobornich swiećili: gdy to na nie po-
wiedziano przed Philippem / kazał ie w o-
gniu spalić: przeto że sie obawali Żydowie
dla zakonu y zachowania swietā / reka ie-
den drugiego bronić.

Alle ia proſſe / tych kthorzy kolwie te krie-

gi czytać beda / aby sie nieodrażali a myśli
sobie niepsowali dla takt przeciwnych przy-
god: ale niech te rzeczy kthore sie potraſiły
poczytā / nie ku zadržaniu / ale karaniu
narodu nāsſego. Abowiem / nie dopuſcić
grzeſznikom przez długi czas swey wolej
pożywać / ale tudzieſ pomſtby przyktādā:
tho ieſt wielki znak wielkiego dobrodzie-
stwa. Boć nie iako inym narodom Pan
Bog długo cierpi a czeka / żeby ie gdy dzeń
ſadny przydzie / w zupełności grzechow-
karat: tak y ſnami dżiatā / iſz gdyby sie grze-
chy nāsſe ku końcowi ſtoczyli / aby nas na
then czas karat. Przetoż theſ nigdy iſcie
od nas miłosierdzia swego nie oddala: ale
pokarawſy przeciwnościami ludu swego /
widam go przedſie nieopuszcza. Ale toſmy
powiedzili krótko na wpominieſ tych ktho-
rzy czytā / iuż zaś podjmy do historyey.

Eleazarowi tedy jednemu z przedniey-
ſzych wczelnikow / kthory był meżem w leciech
podeſſim / oblicza pieknego / rozdarsy wſtā-
tkano gwałtownie swinie mięso w gebe a
by iadt: ale on / obierāc a chwytāc ſie ra-
czej ſmierci ſławney / niſ żywota omierze-
go / dobrowolnie ieſcie w przod ſſedł na
mekę. A przegladāc ſobie coby miało nani
przypāſć / ſtronnie a cierpliwie znosſac / w
myſlić nie dopuſzczāc ſie rzeczy nieprzyſtoy-
nych / dla zachowania żywota. Ci lepać ktho-
rzy przy nim ſtali / nie dobra lutoſcia zru-
ſſeni / dla ſtarey kthora ſnim mieli przyia-
ni / odwiodſy go na ſtrone / proſili abj przy-
nieſiono miſā kthorego mu ſie godzito po-
żywać / aby takt rżkomo iadt / według roſta-
żania krolewskiego z ofiarowanego mie-
ſā: aby widam takt od ſmierci był wyſawio-
ny / a wſkazywali mu the ludzkoſć prze one
ſthara znātomoſć a przyiaſi. Alle on iat
ſam w ſiebie wwaſzāc wiek y ſtharoſci ſwo-
iey poćciwoſć / y przyrodnego ſlāchectwa
ſſedziwoſć / tudzieſ y z dziecinſtwa cnotli-
we ſwe we wſſyſkich ſtutach zachowanie
y według wſtaw ſwietego y od Boga wcz-
nione zakonu / Odpowiedział bārzo pret-
o temi ſlowy: że raczy wolat ſmierć pod-
iać. Boć ſāprawde / powiedział / tym la-
tam moim / nieprzyſtoit zmyſlāć: żeby miało
wiele młodziencow / mniemāiac / że Elea-
zar w dziewieć dzieſiat lat dat ſie nāchylić
ku żywotowi poganiſkiemu / thedy by y oni
dla tego mego zmyſlenia / y dla mātego cza-
ſu ſkāſitelnego żywota / Byliby zwiedzieni /
przeco bym hāniby y przetlectwa ſſedziwo-
ſci ſwey nābył. Bo aczbym w tutecznym ży-
woćie mogł wyſć karania ludzkiego / ale
przedſie reki wſſechnocnego / ani żywy / a-
ni umāry nie wyde. A takt wſdy ſtātecznie
żywotā ſtrādawſy / przyſtoyna rzeczy ſwey

Prouer: 3.

Leuit: 11.

I. Teſſa: 5.

Amos: 1.

ſedzi-

Nachabeyskie.

szedziwości uczynienia zaś młodym ludziom przykład wielki a mocny zostawić / jeśliż więc z chutliwym umysłem / a mocnie / dla napoważniejszych i naswiejszych praw poćciwa śmierci zeyde. To skoro wymówił wnet i na śmierć wywieziono. Oni lepak którzy go wiedli / a nieco przed tym mieli nad nim litość / potym roziedli się nań wśli sławssy słowa iego które mówił / które oni mieli nadzieję że on z chęty a z hardości mówił. A gdy już od bicia prawie umierał / westchnął / y rzekł: Panie Boże kłory o wssystkim nie omylnie wiesz / ty tho iawnie wiesz / że ja mogąc być od śmierci wybawiony / cierpie okrutne boleści na ciebie: ale nadussy dla boiaźni twojej / schucia tho rad cierpie. A tak ten Eleazar tym sposobem sejdł z świata / nie tylko młodziemcom / ale y wssystkiemu swemu narodowi pamiętka śmierci swojej / na przykład cnoty y mocności zostawić.

Cap. 7.

Siedm bráćy y mátki ich okrutne méki które cierpieli ze swiniego mięsa iść nie chcieli / woląc poćciwie umrzeć niż nad zakon Boży co uczynić.

Drzytrąsilo się tedy że siedm bráćy pospótu z mátką swą poizmano było / y przynukano je od Krola aby iedli przeciwko zakonowi swinie mięso / bjac ię bieżni y puhami z bykowiny. Tedy ieden z nich który był pierwszy / thak rzekł: Co po nas chcesz mieć / abo czego się chcesz od nas wywieźć: wiedz o tym jesteśmy rychley gotowi umrzeć / niżli przestąpić zakon Boży / y oycow naszych. A rozgniewawssy się krol / rozkazał panwie y kłoty międzyane rozpalić / kłhore gdy wnet rospalono / kazał onemu który od inszych mówił wrzucić ięzyk / y obtupiwszy mu głowę / kazał mu pálce y nog y v rak obćiać / a drudzy bráćia y mátki iego na to pátrzáli. A gdy już na wssystkim niczemu się nie godził / kazał ognia przyłożyć / y ięże dychające smáżyć w panwi: w kłhorey gdy go długo męczono / drudzy bráćia spótu z mátką ieden drugiego napomináli / aby mocnie umarli / mówiac: Pan Bog weyjrzy na prawdę / y będzie z nas miał poćciechę / Jáko świadoczy Moiześ w pieśni swej: że w slugach swoich będzie się cieszył.

A gdy thak tym sposobem pierwszy umarł / wiadziono potym drugiego ku posmięwaniu: y odarssy mu z głowy skóre y z wlosami / pytháli go / jeśliżby chciał iść swinie mięso / pierwey niżli by na wssystkim

ciele na każdym członku osobliwie / był męczon. Ale on odpowiedział oycowski glos / mówiac że tego nie uczynię. Przetoż y ten drugi po swym bráćie onęż meki co y pierwszy podiał: a gdy już miał prawie skończyć / rzekł tak: Ależ ci ty niecnotliwy tu w niniejszym żywocie nas mordujesz: ale Krol wsszego świata nas zmarte dla zakonu iego / wzbudzi a wskrzesi ku żywotowi wiecznemu.

Pothym się na trzecim pasthwił / A gdy mu kázano ięzyk wywieść / on ię wnet wytoczył / y rece śmieie wyciągnął: y z duffanym rzekł: Ależ zaprawdę to wssystko z nieba mam / ale teraz dla zakonu Bożego y tego sobie nic nie waże / bo mam tę nadzieję że ię zaśie od niego weźmie. Tak to śmieie uczynił / że theż Krol y wssyscy co przy nim byli / zdziwili się tak śhatecznemu umysłowi onego młodziemca / thak że sobie meki wazyl iakoby nic nie cierpił.

A gdy y ten tak umarł / czwartego potym także kłhowali: A gdy już miał umrzeć / tak rzekł: Lepiey iść tym które ludzie na śmierć zdáia oczekáwać they nadzieie od Boga / że zaśie od niego beda wskrzeszeni / ale thobie zmartwywstanie nie będzie ku żywotowi.

A przywiódssy piatego / kłhowali go. Ale on poyrzawssy na Krola / rzekł: Máiac moc między ludźmi / aczkolwiek es y sam skáżithelny / czyniś co chcesz: Ale nie rozumiemy národ nasz być od Boga opuśczoney / ię dno poczetay máto / ogladaś wielką moc ię go / iak oć będzie y ciebie samego y pothomstwo twoie trapił a męczył.

Wiedziono potym szóstego / także y ten gdy poczat umierać / rzekł: Nie myl się po prożnicy / bo myć dla swych niedostáthetow to cierpiemy / jesteśmy zgrzesyli przeciw Bogu naszemu / y stály się też te rzeczy snami godne podziwienia. Ale ty nie mnieś may bś miał być za to bes kárania / żeś się wazyl przeciwko Bogu walczyć.

Jedno mátká ich nádobyczay przedziwná / y między dobrými pamiętki godná / kłora widzac że ię siedm synow iednego dnia zginęło: a wzdám to czystym umysłem znosić dla nadzieie kłhora w Bogu miałá. Káżdego snich napominátá glossem oycowski męsto / nápełnioná mądrości: y niewieścicy myśli męskie serce przydawssy / rzekłá do nich: Nie wiem synowie moi iak oćcie w żywocie moim stworzeni: bo ánim iáwam ducha y dusze dáta / áni żywotá / ánim też iá káżdego z was członków w sobie spoiłá. Ale zaśie Stworzyciel świata kłhory sprawił cłowieczę národzenie / y który nálast poczetek wssystkich rzeczy / then wam

W chore kriegi.

zās z miłosierdziem y Duchą przywróci / y
żyn ot / iako ie wy theraz zā nic macie y zā
niechawacie dla praw iego.

Antychus lepał mniemając żeby nim
gąrdzono / thudzież y wniwecz obracając
głos przymawiających / gdy iefcze namto
by brat był zostat / tego nie tylko słowy nā
wodził / ale y przysięgając obiecowat / że go
miał Pānem y bārzo wciwym weźnić / y ie
sliby odstąpił oycowskić praw / że go miał
mieć sobie zā przyaciela / y dāc mu wśytkie
potrzeby. Ale gdy młodziemiec żadnym sie
spōsobem do tego przychylić nie dat / przy
zwat sam Krol mātke / ā nāmawiat iā / āby
była temu młodssemu synowi kō zachowa
niu. A gdy iā tāt wiela namow przywodził
do tego / obiecātā że miała nāmawiać synā
swego. Tedy przychylił sie do synā / po
smiewając sie z onego Tyrānnā okrutne
go / rzekłā oycowskić głosem. Synu mity
zmituy sie nādemna / wieś że ciē dziewiec
Miesiecy w żywocie nositā / ā pierśiami
swemi trzy latā żywitā y chowātā / y docho
wātā tych lat. Proście ciē mity synu / ābyś
poyrzał nā niebo y nā ziemię / y nā wśytki
ti rzeczy ktore sā nā nich: rozumieyże że te
wśytkie rzeczy z niczego Pan Bog weźnił
y wśytek narōd ludzkī: tāt sie stānie / że sie
niebedziesz bat tego kāchā / āle sthawsy sie
godnym weźniściem brāciey twoiey / podey
mi sinierc / ābych ciē z brāty twemi w onym
smilowaniū przyietā. Ona tego iefcze do
māwia / ālic młodziemiasse on rzecze do kā
tor: Nā kogoż ciekacie? Wiedźcie że iā
nie wslucham przykazania Krolowskićgo /
āle przykazania zākonnegō / ktore nam dā
ny iest przez Moizeffā. Ale ty kthoryś sie
stat wynaleśca wśelākiegō złego nā Żydy /
nie wydziesz reki Bożey. Boć my tho iūz dla
grzechow nāssych cierpiemy. A cż sie nā
nas dla skārānia nāssęgo Pan Bog nāss nā
māj cżās rozgniewat / āle zās pojedna sie ā
pomierzy z sluzebnikī swoimi. Ale ty niecno
tliwy Krolu / ā nād wśytki ludzie nayhā
niebnieyszy złośnikū / niewynos sie dārem
nemi nādzieiāmi / rospaliłwśy ā rozładłwśy
sie nā slugi ięgo / bo to wiedz że iefcze nie
wśedi sadu Wśechmocnegō / y wśytkie rze
czy widzacegō Pānā Bogā. Abowiem brā
cia moi poćirpiawśy teraz nie wielkā bo
leśc / stali sie pod zākonem żywotā wieczne
go: āle ty z rozsadku Bożęgo / sprāwiedli
we hārdości thwey meki cierpieć bedziesz.
A iā tāt iako y brācia moi / duśe y ciātō mo
ie wydawam zā oycowski zākon / wzywā
iac Pānā Bogā / āby tym rychley raczył być
miłosćiw narōdowi nāssemu / zādān theż
y tego / ābyś y ty przez meki y kārānia (ktō
re przyda nā ciē) wyznat że on sam iesth

Leuiti : 11.
Deute : 14.

2. Mach : 9.

Bogiem. A nā mnie y nā brāciey moiey / v
koi sie ā przestānie gniew Wśechmocne
go Boga / ktory nā wśytek rōd nāss sprā
wiedliwie sie rozlat.

Tedy Krol rospaliłwśy sie wielkim gnie
wem / nād tym okrutniey niź nād inssimi
sie pāstwił / zā złe mātac że sie sniego tāt po
smiewano. Thātże tedy y then bedac cży
stym zssedi / we wśem pānu Bogu dusāiac.
A nā sāmym ostātku po syniech mātēā ich
byłā zāmordowanā. Ale o tych offiārāch / y
o tāt wielkich okrucieństwach / dosyć sie iūz
powiedziātō.

Cap: 8.

Judas Māchābeycyk prośwśy Pānā Bogā o
pomoc / wycieja Żykanorā. Żehmānā Pogānssie
go wiele kroc / āle raz tāt nā głowe / je pādło nā ies
dnym Boiowistū dwādzieściā y dziewieć thysiecy luo
dzi / i tē Żikanor sam ledwie wciēłssy / iāwne ā iā
snie to sławit / że Żydowie mātā Pānā Bogā obrońcā.

ALE Judas Māchābeycyk / y
oni co przy nim byli / pokrys
iomko wchadzali nā zamczki
y zwolawśy kō sobie przyrod
ne y przyaciela / ā wśiawśy
też y one kthory trwāli w wierze Żydow
skiey / zebrali wśytkich do siebie o besc ty
siecy meżow. Thedy modlił sie Pānu āby
weyfrzał nā lud / ktory od wśytkich był tō
cżony / ā żeby sie zlihowat nād kōściotem
kthory pospēcāli ā plugāwili bezbożni lu
dzie: By sie też smitowat nād wytrāconym
ā zniśczonym miāstem / kthore iūz tudzież
miātō być z ziemiā zrownāne / ā żeby theż
wysłuchat głosu krowie wolāiacey do niego:
żeby sobie theż wśiat nā pāmiec okrutne
ā niesluffne mordowanā mātych dziātch
cżek niewinnych / y bluźnierstwā ktore prze
ciwko imieniu ięgo czyniono / ā żeby sie roz
gniewat dla tych rzeczy.

Ale Māchābeus zebrawśy onō woysko /
iūz sie stāwat Pogānom ciēssim / ā niezno
slwym: bo sie był gniew Boży obroćit w
miłosierdzie. A ziędzāiac do zamczkow y
miāsteczek nieodpowiednie / palit iēā mie
scā ktore były kō ięgo potrzebie przystoyne
osādziwśy / nie mātō porażek w nieprzyia
cielach cżynil: A nawiecy w nocy tāt owe
wtharczki cżynil / ā sławā oney mocy ięgo
wśedy slynetā.

Widzac Gfilip że sie Judas z lekā wzbi
iā ā kōrzeni / że sie mu przycięssym fortun
ni co pocinie / pisat do Ptholomeusā Stā
rosty Celefryjskiegō / y Semiciey / āby dāł
rāchunek Krolowskić potrzebā. Thedy
on co rychley poslat Żikanorā Pātrokle

1. Mach :

1. Mach :

swego

Wachabenstie.

1. Mach: 4

Name: 31.
I. Reg: 30.

Cap: 9.

Antio

Wchore kriegi.

Antiochus w mieście które zwano Persepolis zwy-
cieżony / od Boga dla pychy jego haniebna choroba
złożony / acz się potym panu korzył / przedsię tym nie
zdrowie / ale rychleyssa śmierć sobie niedał.

1. Mach: 6.

1. Mach: 5.

2. Para: 16.

Ażegof czasu Anthyochus nie-
potćiwie się wrócił z Persyey.
Bo był wiąchał do tego mia-
sta kthore zowa Persepolis / y
kusił się o koscioł chcąc iż znu-
pić / a miasto wciśnać: ale gdy się mnostwo
ludzi do horeza porwato / podać tit musieli
iego: tak że się trąsiło że Antiochus po v-
cieknienu nie wćiwie się wrócił. A gdy
przyszedzał ku Egbathanan / dowiedział
się co się z Tiskánorem y Timoteussem dzia-
ło. Rozpalili się zgniewu / nądziewat
się że miał krzywdę tych przed kthorem
wciśnąć z toczyć na żydy: A dla tego kazał
tym richley woz swoy poganiać / bez prze-
stanku iść / że go ius niebieski sąd przy-
nukał / przeto iż tak hardzie kazał / że przy-
iachawssy do Jeruzalem / wejynie ie mogi-
to grobu Żydowskiego. Ale then kthory
wstornko widzi Pan Bog Izraelski / za-
rąsił go nieuleczone a niewidoma plaga.
Abowiem iako skoro tych słow dokonał /
ziela go okrutna boleść / na wssyśkich rze-
czach we wnatrz: a zaprawde słusnie / że
też on nowozmyslonemi a rozlicznemi me-
kami meczył inych wnatrza / a przedsię nie
się złości swej niekładał ani iej przedstawiał.
Ale przedsię y za thym bedac pychy peten /
prawie goraiac by ogień z gniewu na Ży-
dy / y kazać tym richley pospieszać wypelnić

przedsięwzięcie: przygodziło się gdy thak
pedem iachal / że zwoza spadł / y potukł się
bárzo. A tak ten kthoremu się zdało że miał
burzliwościam morskim rozkazywać / nąd-
ludzki obyczaj wpyche się podniwssy / miał
za to że y nawysse gory miał na wadze wa-
żyć / theraz poniżony aż do ziemi / niesion
był na stołku / iawną a iasną Bożą moc sam
wsobie okazyuac: thak iż w ciełe niecnotli-
wego / robacy gmerali / a iessze żywego
ciato z boleścią y zmetkami opadywato: tak
że też smrodem zgnitości swey y woysku był
cieżek / wiec kthory niedawno przed thym
mniął by ibem niebá dosięgał / tego te-
raz żaden od smrodu ścierpieć niemogł.
Także ta poraśka odwiedziony od pychy /
iał kswemu vznaniu przychodzić / plaga
Boska ypomniony / y boleścią wielką ktho-
ra na każda godzinę w nim rosła. A gdy ius
y sam swego smrodu zcierpieć niemogł / iat
tak mowić: Przysłhoy na a sprawiedliwa
iesshrzec / być poddanym Bogu / a sinter-
telnemu człowieku / nie rowno z Bogiem
rozumieć. A modlił się on złośnik sprośny
panu / od kthorego iednak niemiał otrzymać
mitosierdzia. A ono miasto / do kthorego
spospiechem iachal chcąc ie z ziemi zrowe-
nać / y mogiła grobowa wejynie / theraz
chce wolne wejynie. A Żydy kthore y pogrze-
bu niebyć godne powiadał / ale że ie miał
wyrzucić ptakom y zwierzetom ku pożar-
ciu / tudzież że ie y z dziaćkami miał wyko-
rzeni / teraz obiecowal że ie miał rowne-
mi wejynie Athenieńskim ludzom: tak że y

Acto: 17

1. Mach

Koscioł

Machabejskie.

Kościół święty który pierwszy wybudował / obie-
cowat dary co lepszymi ozdobić / y naczynie
kościelne rozmnożyć / nakładając tu ofia-
ram należące / że miał dawać z dochodow
swych: nadszedł tedy że y żydom miał być / y zcho-
dzić wszystkie ziemie / opowiadając możność
Boża. Ale gdyż boleści nieprzeżywały
(Bo był przyszedł nań sprawiedliwy sąd Bo-
ży) rozpaczając o sobie / pisał do żydów list
z prośbami / temi słowy.

Krol y król Antyochus / żydom nale-
pszym mieszczanom y zdrowia / y mienia /
y szczęścia dobre sprzyja. Jeśli sie y sąmi /
y synowie waszy dobrze macie / a wrodzili sie
wam na waszym wole wole waszy / wdzie-
czniśmy tego y Bogu dziękujemy. Ja teraz
złożony niemoca / na was przedsię iść
wie pamiętam / gdy sie wroci z Perskich
miejsz / wpadłem w ciężką chorobę / zdało
mi sie być potrzebną / abym rządził a scharat
sie o pospolity użytek: nie rozpaczając / a ow-
sem wielką nadzieję mieć / że sie niemo-
cy powstanę. Ale przeglądając że y oćciec
moy / na one czasy gdy w tych przereczs-
nych krainach wódził wojsko / posthánował
był kto po nim miał być Krolew / iż iesliby
co przeciwnego przypało / abo co trudne
go powiadano / wiedząc ci co byli w krái-
nach Komuby sprawa dobra pospolitego
była zostawiona / nie trwożyli sie. Ktemu
też / zem baczył pograniczne Pány wssysth-
kie y sąsiady że iedno czasu patrza / częst-
końca: słych przyczyn naznaczym Krolew
po sobie Antyochusa syna mego / ktorego
często kroć iędziąc do zwierchnich Kro-
lestw / wielu z was zalecał / y teraz pisa-
łem do niego to co niżej sie pisze. A tak pro-
szę y żadam was / pamiętać na dobro-
dzieństwa która iawnie iako y osobliwe / aby
każdy z was zachował wiara przeciwko
wam y synowi memu. Bo mam to duffanie
o nim / że sie będzie wkládnie a ludzkie sprá-
wował / y naśladował w tym wole moiey /
a że sie swami spopolitwie. Potym chciał on
mordyrz y bluznierz / bedac tak źle skarány /
a iako pierwszy inie częstował / w cudzey zie-
mi między gorami / mizerna śmiercią skoń-
czył żywota. Chędy Filip ten co srim był
zrosł / pochował ciało: a boiac sie syna Anty-
ochusowe / wiachał do Ptolomusa Sfilo-
metora do Egiptu.

Cap: 10.

Judas y miasto Jeruzalem dobył / y Kościół wyspy-
cił / y ofiary znowit. Antyochus syn po oycu Kro-
lu / Ptolomusa otruto / Gorgiasa Hetmanem wey-
niono / który żydy często gabał / żydowie dymnie a
sławnie pogany porażają.

Le Machabejskie / y ci co przy-
nim byli / za pomoca Boża / Ko-
ściół y miasto Jeruzalem wsta-
wili / ostarze kchorych byli oba-
cy po vlicach nabudowali / tak
że y Bożnice zborzył. A oczyszcili Kościół /
iny ostarz uczynili: y strzosa wssy z krzemie-
nia ogień / offiarowali zupełne offiary po
dwu lat / także y wonny zapal / y kagance / y
chleby wykładania / położyli. A te rzeczy w-
czyni wssy / porzuci wssy sie na ziemi / prośli
Pána / aby iuz wiecey nie wpadali w tak o-
we złe przygody: a iesliby kiedy zgrzesyli / a
by byli ciżey a iaskawiey karani / a nie byli
dani grubym poganskim narodom / y blu-
żnacym ludziam.

A trąfio sie tegoż dnia / kthorego od cu-
dzorodakow Kościół był splugawiony / w-
tenie był oczyszczony / w piaty a w dwudzie-
sty dzień Miesiaca / który zowa Kasleu. A
z welelim świecili przez osm dni / na krtat
świętą Kuczek: wspominając że przed ma-
łym czasem / dzień wroczysty Kuczek / po go-
rach y po iaskiniach by bestyie iakie obcho-
dzili. A dla tegoż rozgi zielone Oliwne y
Palmowe nánosili onemu / kthory im ra-
czył zdążyć oczyszczenie Kościoła swego.
Potym wyrzekli a skazali pospolitym przy-
kazanim y wyrokiem / wssemu narodowi
żydowskiemu / na każdy rok aby obchodzili
świętem te dni. Ale Antyocha ktorego zwa-
no Slachcicem / że zszedł z swiatcha chciał sie
miało.

Teraz zaśie o Eupatorze synie Anthyo-
cha Bezbożnego / co sie działo na wojnach
za niego / bedziem powiadać skracając.
Ten w wiazawssy sie w Krolestwo / postano-
wił na wrzedziech Krolestwa swego / Lisy-
ssa nieiakięgo Senickiego y Syriyskiego he-
tmana rycerstwa. Abowiem Ptolomeus
ktore zwało Maser / postanowił był dzie-
jeć sie w sprawiedliwosci przeciwko ży-
dom / a zwaściz dla krzywdy która sie im
działa / y obchodzić sie srim spokojnie. Ale
prze te rzeczy bedac oskarżony od przyiaciel
y Eupatora / y gdygo często kroć zdradzie-
ctwem potykano / scharad że Krolestwo Cy-
pryskie kthorego mu był zwierzył Filome-
tor / opuścił / y gdygo było wzięto do Anty-
ochusa Slachcica / też y od te był odstai: dla
tego od truciżny umarł.

Gorgias lepał bedac sprawca krain /
przywawssy k sobie obcych ludzi / bardzo czę-
sto walczył na żydy. Ale żydowie kthorzy
trzymali co stracnięsse zamki / wypędzo-
ne z Jeruzalem przyjmowali / y wazyli sie
walczyć. A owi kthorzy byli z Machabejskie-
ciem / prosiac Pána Boga w modliwach /
aby im raczył być pomocnikiem / oborzył

1. Mach: 4.

Exodi: 20.

2. Mach: 4.

1. Mach: 6.

2. Mach: 9.

1. Mach: 5.

Machore kriegi.

sie y vderzyli na twierdze Idumeyskie: y na
bituiac wielka moca/mieysca otrzymali/te
ktorzy sie im zastawiali pobili/ a wssystkich
w obecnie mniej dwadziescia tysiecy po-
mordowali. Niektorzy mialac wssystek
sroy na odpieranie / vciekli na dwie wieze
barzo obronne. Tedy Machabeus zostawia
rosy Symona/ Jozepha/ y Zachariasa ku do-
bywaniu ich/ y tych ktorzy przy nich byli
barzo wiele / sam sie obroci do ciestich y
potrzebnieszych walk. Ci tedy ktorzy z Sy-
monem byli/ chucia mienia zwiedzeni/ da-
li sie namowic niektórym szych co na wie-
zach byli / y wziawszy siedmdziesiat tysiecy
pieniedzy/ dopuscili niektórym vciec. Gdy
to co sie stalo powiedziano bylo Machabe-
usowi / zebrawszy Przelozone ludu / zato-
wat sie na nie ze oni za pieniadze bracia
przedali/ wypuscivszy nieprzyacioly ich. A
przekonawszy ie o zdradziectwo/ pobit ie /
a wnet onych dwu wiez dobyl. A gdy thak
zbroyna reka wssystko fortunnie sprawo-
wat/ na dwu twierdzach wiecey niz dwa-
dziescia tysiecy pozabijal:

1. Mach: 5.

2. Mach: 8.

2. Mach: 11.

Deute: 28.

Hiere: 17.

2. Para: 32.

4. Reg: 6.

2. Mach: 3.

II.

3. Macha.

A Tymotheus / ktorego pierwey byli Zy-
dowie porazili/ zebrawszy woysko z obcego
ludu/ a konne zgromadzivszy z Aziey/ przy-
ciagnal/ iakoby mial moca a obronna reka
dobyć żydowstwa. Ale Machabeus y ci co
przy nim byli/ gdy on do nich ciagnal/ mo-
dlili sie Panu/ posypawszy glowe prochem/
a biodra przepasawszy wlosienmi/ wpadw-
szy v spodek oitarzowego/ aby im byl mito-
sciw / a nieprzyiacielom ich byl nieprzyia-
cielem/ y przeciwnikom przeciwnym/ thak
iakto zakon opiewa. Takze potym po mo-
dlitwie wziawszy horeza/ opodal z miastha
wystepivszy / bedac iuz blisko nieprzyacie-
la/ zastawil sie. A iakto skoro słońceieto w-
schodzie / stoczyli bitwe: owo ci mialac za-
stepca obiecuiacego zwyciestwa y posortu
nienia z moca Pana Bogá/ a oni smiatosc
a serce za Hetmaná mieli. Ale gdy gwalto-
wna bitwa byla/ ukazalo sie nieprzyacie-
lom z nieba piec meżow na koniach/ z vzdá-
mi zlotchemi ozdobny/ przewodzác Zydy: z
ktorzych dwa / Machabeusa miedzy soba
mieli/ a zasieczaiacego zbroia swa/ we zbro-
winu zachowywali/ a zas na nieprzyacioly
horeza y pioruny wypuszczali/ przeco y z sie-
poty pomiesani/ y napelnieni strwożenia/
padali. A zabito ich na ten czas dwadzies-
ci a tysiecy y piec set/ a konnych sseć set. A
Thymoteus vciekl na Bazare zameczek o-
bronny/ na ktorym byl starosta Chereas.
Ale Machabeus y ci co przy nim byli / z
radoscia leżeli koto onego zameczku czte-
rzy dni. A ci co w nim byli/ tussac sobie o pe-
wnosc zameczku/ przezli sztorzeczyli/ y do

rzucali slowy nieprzyystoynemi. Ale gdy pia-
ty dzien nastawal/ dwadziescia miodzien-
com z tych ktorzy byli z Machabeusem/ ro-
spalivszy sie z gniewu dla bluznierstwa/
miesto a smiele przybiegli do muru / a z o-
krutnym sercem idac/ darli sie na mur: nuż
tez takiez y drudzy bieżawszy/ wieze y brony
ieli podpálac/ takze one bluznierze żywo pa-
lic. Tak tedy vstawicjne dwa dni dobywa-
iac twierdzej a burzac/ nalazvsky Tymote-
usa/ ktorzy sie na iednym tawnym mieyscu
tali: zamordowali / y brata tez ie Cherea-
sa/ y Apolloffana/ zabili. Co sprawivszy z
piesniami y z chwalami bogosláwili Pa-
na ktory tak wielkie rzeczy vczynil z ludem
Izraelskim a ze im dal takowe zwyciestwo.

Cap: II.

Machabeus okrutnego Lisyasa wielkie woysko po-
rzuil/ za pomoca iednego ktorogo mu z nieba bylo
poslano/ Lisyas potym pokoy / Zydy cymy/ Wpisane
luty poslano do Zydom od Lisyasa/ od Anthyocha y
od Rymianow.

Le po malym czasie/ Lisyas v-
rzednik Arolewski/ y krewny/
Przelozony nad spráwami / cie-
sto tho znosac co sie mu bylo
przygodzilo: zebrawszy oam-
dziesiat thysiecy drabow / y konne wssysth-
kie ciagnal na Zydy / za to mialac / ze mial
miastá dobyvsky osadzie pogány / a kosciol
wylupic ku pozvthku swemu / iakto z inemi
bożnicami poganskimi vczynil / a kthemu
ze to kaptanstwo mial mied kupne na kazdy
rok: nierozwazaiac mocy Bostkiey/ ale wy-
chetznawsky a rospuscivsky mysl/ duffat w
swych zastepach pieśnych/ y w tysiacach kon-
nych/ y w osmdziesiath Stoniach. Wcia-
gnawsky tedy do ziemie Zydomskiey/ a przy-
iezdziac ku Bethsurze/ ktore bylo w cia-
snym miescu / od Jeruzalem na piecioro
staiania/ iat dobywac onego miastá.

Co gdy Machabeus y ci co przy nim byli
doznali/ ze dobywacia thego miastá/ z pla-
czem y łzami prosili Pana Bogá / y wssy-
stek gmin pospolity snimi/ zeby raczył ze-
slac Angiota dobrego ku wyzwobodeniu
ludu Izraelskiego. A sam napierwey Ma-
chabeus porwawsky zbroie/ ine wnet na-
pominat aby sie snim pospotu wydal w nie-
bezpiecznosc / a ratowali braciey swojey. A
gdy thak spotu z chutliwym vmyslem wy-
chodzili z Jeruzale / ukazal sie iezny przed-
nimi iadac w sacie bialej/ w zlotey zbroi/
obracaiac w reku horeze. Thedy wssystcy
spotu chwalili Pana Bogá mitosiernego /
a prawié zmogli na myslach: niechylko sie

gotowi

Nachabeyskie.

gotowi przebywać sie przez ludzkie / ale przez na sroffse bestie / y przez zelazne mury. Szli tedy ochotnie / mając uż z nieba pomocni / ka / y tascawego na sie Pana Boga. Thedy oborzywssy sie na nie przyacioty iako Lwi / porazili ich tuż iedenascie tysiecy drabow / a konnych tysiac y sesc set : a wssystcy ci ini vciekli / a wiecey ich rannych nago sie vm kneto. A wiec y sam Lissias nieucziwie v cietssy / vssedl. A iz wzdzy sie czut / sam v sie bie swe vrwanie a vmnieyszenie vważaiac wyrozumiewaiac też nie zwyctezne byc Zy dy / ktorzy sie na moc Boga wsschmocene go spusszczaia / poslat do nich : y obiecai sie na wssystko pozwolic / coby bylo sprawie dliwo / y Krola do tego przywiesc aby im byl przyacielem. Przychylit sie Machabeus ku prozbam Lissiasowym / na wssem pozytkowi radzac : A cokolwiek Machabeus pisał Lissiasowi o Zydziech / tego theż y Krol pozwolit. Bo byt napisat Lissias list do Zydow w te slowa. Lissias ludu Zydow skiemu / pozdrowienie. Jan y Abessalom ci ktorychescie byli poslali / oddawssy nam pi sanie / zadali abym tho wssstho wypelnit coście nam przez nie oznaymowali. A tak cokolwiek moglo sie do Krola doniesc / tom mu wssytko przetozyt / a on czego rzecz pozwalata / tego dozvolit. Przetozz iesli wiec we wssch sprawach wiata zachowa cie / ia na pothym bede sie starat bym wam byl przyczyna wsszego dobra. A o inssych rze czach / dalem poruczenstwo na kazde slowo y tym wassym / y orwym ktorzy odemnie sa poslani / aby sie swami namowili. Stym sie mneycie dobrze. Roku setnego / czterdzie sthago y osmego / miesiacu Czerwca / dnia dwudziesthago czwartego.

A listy Krolewski tho w sobie zamykat. Krol Antiochus / Lissiasowi bratru po z drowienie. Gdyż oćiec nasz wssiet iest mie s dzy Bogi / my chcac aby ci co w Krolestwie nassym sa / bez wsselakiey trwogi zyli / a swych rzeczy byli pilni / zesmy zaslychneli iz Zydowie nieprzyzwolili oycu memu / zeby sie mieli wdac w obrzedy Greckie / ale ze chcieli swoy zakon trzymac / y stadze też za daia od nas aby im dopuszczo no zyc wedlug ich zakonu. A tak my też chcac zebyy then też narod byl w pokoju / rozbieraiac to take smy skazali / aby im kosciot byl przywroco ny / a oni aby sie rzadzili podlug zwyczajn swych przodkow. Dobrze tedy vczyniz / ie sli posliesz do nich / a dasz im prawa reke : a by oni poznawssy wola nasse / byli dobrej myśli / a skharali sie y byli pilni pozytkow swych.

A do Zydow zasie Krolewski list taki byl. Krol Antiochus Senatowi Zydowskiemu

y inym Zydow / pozdrowienie. Jesli sie na zdrowiu dobrze macie / iestescie thymi ia kiemi was miec chcemy : ale y my theż do brze sie mamy. Wstapit przed nas Menelaus / powiadaiac / zeby niektorzy zwas chcieli wstapic do swych ktorzy sa v nas. A tak my thym ktorzy ida spolu knam na dzien trzydziesty miesiacu Krantyka / tho iest / Kwietnia / dawamy gleyt bezpieczen sstwa / zeby pozrywali pokarmow Zydow skich / y praw swoich / tak iako y pierwey. A zeby żaden snich żadney przykory nie cier piat dla tych rzeczy ktore sie z niewiadomo sci działy. Poslalismi theż Menelausa do was / aby sie swami rozmowit. Mneycie sie z tym dobrze. Roku setnego / czterdzieste go y osmego / Kwietnia w dzien pietnasty.

Poslali też y Rzymianie list / w te slowa. Quintus Memmius / y Titus Manilius / Legatowie Rzymscy / ludu Zydowskiemu zdrowia. Te wssystkie rzeczy ktorych wam pozwolit Lissias przyrodny Krolewski / y mysmy też pozwolili. A o tych rzeczach kto re maita byc na Krola wlozone / corychley przyslicie kogo / pilniey sie miedzy soba na mowiwssy : aby smy skazali / tak iako wam przystoi. Bo my na ten czas wyprawiamy sie do Antiochey / y przetozz z pospiechem odpisuiemy / aby smy też mogli wiedziec / co za wola theż iest wasza. Mneycie sie dobrze. Roku setnego / czterdziesthago y osmego / pietnastego dnia Kwietnia.

Cap: 12.

Judas z ludem swym za pomoca Boza / fortunnie boine przeciwko Joppitam / Jamniam / Arabum / Baspitam / y Ephronitam / y przeciwko Tymothe usowi ktory byl z wielkim woyskiem. Judas za grze dy vmarlych ludzi offiary daie.

Zte thakowe namowy gdy sie staly / Lissias iachal do Krola / a Zydowie też pilni byli rol. A le ci ktorzy byli zostali / Timotheus y Apollonius syn Genedow / tudziez y Hieronim / y Demoffon / procz tych theż y Nikanor Kriaze z Cipru / niedopuscili im byc w vcisseniu y w pokoiu. Zas też Joppitowie taka niechota zbroili. Prosili byli Zydow z ktoremi mieszkali / a by smi wstapili w tocki / ktorych byli na gotowali / z zonami / y z syny / iako ci mie dzy ktoremi zdalo sie by niebyto żadney nie przyiazni. A tak wedlug pospolithego wy roku miasta / gdy y sami przyzwolili / a nie podeyrzanego o pokoiu niemieli / gdy tuż na giebta zaiachali / vtopili ich o dwiescie. Ktorego okrucienstwa na swoy narod gdy

Schore kriegi.

sie Judas dowiedział / przykazał meżom tym co przy nim byli / y wezwawssy na pomoc sprawiedliwego sędziego Bogą / przyciągnął przeciwko zabijaczom swej bractwy / y spalił dom y portu w noc / thudzież y todzie : ale owe co z ognia wciekali / mieczem pozabijal. A gdy to tak sprawił / odiachał precz iakoby sie zaś miał wrocić / y wssytkie Jopithy wykorzenie. Ale gdy sie dowiedział że y ci co mieszkali w Jamniey / chcieli tymże sposobem uczynić Zydow tym kchorzy snimi mieszkali: ziachał theż y na Jamnity y przypadł w noc / y także port y z todziemi zapalił: tak iż sie ogień roświecał y wkrasował aż w Jeruzalem / przez dwieście stajania y czterdzieści. Stad gdy odciągneli na dziewięć stajani / y ciągneli droga ku Timoteusowi / podkato sie snimi Arabczykom pięć tysięcy meżow / a konnych pięć set. A gdy gwałtowna bitwa była / a za pomocą Boga fortunnie sie im wiodło / on ostatek Arabczykom zwyciężony / zadali od Judy aby snimi przymierze uczynili: o biecuiac że mu mieli postąpić pastwy / y w innych rzeczach być użytecznymi. Tedy Judas mniemaiac że prawdzliwe w wielu rzeczach być pożyteczne / obiecał im pokoy / y dawssy sobie rece / rozessli sie do domow swoich.

Iosue . 6 .

Uaiachał też zaś y obległ iedno miastko obronne / dobrze mostami y mury opatrzone / w ktorym mieszkato mnostwo ludzi rozmaitych / ktore zwano Káspin. Ale ci co sie w miescie zamkneli / duffaiac w mocne mury / y dostatku spiż / oslabiali sobie poczynali / wyzywaiac sprosnem taianiem Jude / y bluzniac / a mowiac takowe rzeczy kthore nie przystaly. Tedy Machabeyczyk wezwawssy na pomoc wielkiego Kriazećcia wssiego swiatá / ktory bes taranow y bes strzelby czaśu Jozue rozwalil Jerycho / przypuscil mocno k ssturmowi: y dobywssy miastka za wola Pánka / bes liczby wiele ludzi pobit: tak że też przyległe iezioro ssyrokie na dwoie stajanie / zdato sie że oplywato krwia ludzka.

Odcignawssy stad iakó na siedm seth y piecdziesiat stajania / przyciągneli do Cháráká / do onych Zydow ktore nazywala Tybiyaneysey: ale nie zastali Thymotheussa w onych miescach: thát że nic niesprawiwssy zaś sie wrocił / osadzivssy draby iedno miejsce barzo mocne. A Dosytheus zaś y Sosypáter / ktorzy byli Żetmani przy Judzie / zamordowali ludzie ktore byt osadzil Thymoteus na iednym zameczku / okoto dzieś sieć tysięcy. Ale Judas zskytowawssy okoto siebie sześć tysięcy / y rozsadzivssy huffiki / ciągnął przeciwko Tymotheussowi / ktory

miał z soba dwadzieścia tysięcy pieśnych / a konnych dwa tysiacá y pięć set. Dowiedział wssy sie o nadiachaniu Judowym Tymotheus / odeslat naprzod niewiasty y dzieci / y inne potrzeby na zameczek / ktory nazywala Kárnion / bo byt niedobythly / y dla ciasnych mieysc trudnego przystępu. A gdy sie pierwssy huff Zydowski wkazał / przypadł strach na nieprzyiacioli / z obecności a przytomności Bóżej / kthory na wssytki rzeczy pátrza / y ieli wciekać ieden od drugiego / thát iż wiecey od swych byli porażeni / y od mieczow swoich byli zemdleni. A Judas też tym gwałtowniey docieral / zabijaiac one przeklete pogány / y porażil ich tam thrzydzieści tysięcy meżow. A sam Thymoteus napadł byt na huffy Dositheusowe y Sosypátrowe: y prosił wsiłnemi prośbami / aby go żywo zostawiano / powiadaiac że miał barzo wiele oycom Zydowskich / y bráćiey / ktorzyby też dla iego śmierci zemrzeć musieli. A gdy zaślubit / że ie miał puścić wolno podlug umowy / pusćili go żywo dla zachowania zdrowia swej bractwy.

Wrocił sie tedy Judas od Kárnion / porażivssy dwadzieścia y pięć tysięcy. Po tey porażce / ruszył sie z wołkiem ku Efron miastu obronne / w ktorym barzo wiele ludzi rozmaitych mieszkato: gdzie duży mtoż dzieńej na murzech stojac barzo cżydście bronili: wthymże theż mieyscie byto sbrzelby barzo wiele / y koreza gotowego dostatek / ale gdy wzywáli Boga Wsschmocnego / kthory mocą swa sity nieprzyiacielskie támie / dobyli a dostali miastka / dostawssy onych co w miescie byli / o dwadzieścia y pięć tysięcy pobili. Stad odciągneli do miastá Sczytow kthore byto od Jeruzalem ná sześć set stajani. A gdy sami oni Zydowie kthorzy byli w miescie Sczythow o thym swiadczyli / że snimi w dobrej woley mieszkali / theż y czaśu nieszczesćia że sie táskawie snimi obchodzili: podziekowawssy im / y wspomniawssy aby y nápotym táskawi byli ná rod ich / przysli do Jeruzalem gdy nástháwał dzien wroczyssy Tegodniow.

A gdy byto po Swiatkach / rusyli sie przeciwko Gorgiasowi Schárosćie Jomeysiemu. A wyszedł byt we trzech tysięcy drabow / a ze czterzem seth konnych. Gdy sie inż potkali / trąsilo sie że troche Zydow wpadło. Tedy Dosytheus nieiaki iezdny z Baccenoris / maż mocny / wchwyćil byt Gorgiasa: a gdy go chciał tak poimac żywo / ieden iezdziec z Thracyey oborzył sie nań / y wciat mu ramie: Thát że Gorgias wciekł do Máresá. A owi zaś ktorzy byli z Żezdryn / gdy przydtużssym walczac inż sie zmordowali / wolał Judas na pomoc Pána Boga

a żeby

Iudic : 7

4. Reg : 1

2. Para : 2

1. Mach : 5

2. Mach : 1

Nachabenskie.

a żeby był w wodzem oney bitwy: zacząwszy głos oycowski / a piosnki swe zatrzymał / i słuchał przywołu na wojenniki Gorgiasa / tak iż uciekali.

Mach: 12.
Luce: 7.
Iuc: 7.

Tedy Judas / zwołałszy zaś wojsko / przyciągnął do miasta Odollam: A gdy siódmy dzień nadszedł / oczyszcili się w dług obyczaju / na onymże miejscu Sobboch / i wiecili: Na załutrz przyszedł Judas z swoimi / chcąc zebrać ciała pobitych / y pochować w grobiech oycowskich z oyc ich. Tedy nalezli pod sukniami onych zabitych nieco z podarza Bawanińskiego / ktore byli w Janniej / ktorych Żydom broni Zakon: A tak wszyscy się iawnie okazali / że dla tej przyczyny byli pobici. A tak wszyscy chwalił i sprawiedliwy Sad Boży / ktory rzeczy takiemne / uczynił iawnie. Także obrociwszy się na modlitwy / prosili o to / aby ten występki ktory się był stał / dan był w zapamiętanie. Ale najmocniejszy Judas / napominał lud aby się bez grzechu zachowali / na oko swe bacząc / co się stało tym dla grzechu / ktorzy byli pobici. Tedy złożywszy dwanaście tysięcy grzywnien srebra / posłał je do Jeruzalema: aby tam ofiarowano za grzechy umarłych ofiarę dobrej pobożności o zmartwychwstaniu trzymając. Bo by był nie miał nadziei / żeby oni co byli pobici mieli zmartwychwstać / zbytęcna y daremna by się rzecz wdziała / prosić Boga za umarte. Tuzieś też obaczal / iż ci kthorzy z pobożnością w mierai / maia odłożona co nalepsza taśke. A tak święta y zbawienna jest myśl / modlić się za umarte / aby im były odpuszczone grzechy.

Cap: 13.

Przytaczałszy Antyochus Krol kazał zabić Menelasa Żydowina / potym z wielkim wojskiem walczyć na Żydy / raz y drugi zwyciężony / gdy już wielu z wojska swego utracił / musiał przysмирzeć a pokoryć Żydy.

Mach: 6.

Roku setnego / czterdziestego y dziewiątego / dowiedział się Judas iż Antyochus Lupator przyciągnął z wielkim wojskiem na przeciwko ziemi Żydowskiej / y przy nim Lisyas Urzędnik / maiać z sobą drabow szych y dziesięć tysięcy / a konnych pięć tysięcy / y dwa y dwadzieścia Słoniów / wozow też z sierpami trzy sta. Słoni się też spisknęli Menelaus / a ten na wielkiej omylności prosił Antyochusa / nie o wyswobodzenie swej oyczyzny / ale maiać nadzieję żeby go miał postawić na Przetóżeniu swie: Ale Krol nad krolmi / wzbudził w myśl Antyochow na grzesznika: Bo gdy w

łożył w vcho Krolowi Lisyas / powiadać że then jest przyczyna wsszego złego / kazał go / iako oni obyczaj maia / poimawszy / na onymże miejscu zabić. A była na onym miejscu wieża wysoka na pięćdziesiąt łokci / ktora miała zewssad okoto siebie kupy popiołu / kthey było porzucenie nadoł bardzo przykre: Steyże tedy wieże kazał na on popiół one go swietłokraydce zrzucić / a no go wszyscy popychali co rychley na śmierć. Także tym prawem Menelaus ktory był zakonem przepca trąsł się że zginął / ani był pogrzebion w ziemi. A zaprawde sprawiedliwie bo iż wiele się rzeczy przeciwko Otcarzowi Bożemu dopuszczał / kthorego ogień y popiół był święty: tedy też sam na śmierć w popiele był zdany.

2. Mach: 4.

Ale Krol nie ochetznął rozumem myśleć / przyciągnął przed się / chcąc się gorsszym wstać Żydom niż był oćiec jego. Czego się Judas dowiedział / przykazał wszystkim ludu / aby w dzień y w noc wzywali Pana Boga / aby raczył tak iako inedy zawsze / tak y teraz swym dopomoc: iako te kthorzy się obawali by nie byli zbawieni zakonem oycowskim / y koscioła świętego / tuzieś by nie dopuścić być zaś poddanym słuźnikom / ludu kthory sobie za ledwie troszkę odetchnęli. A gdy tak wszyscy pospół czynili / że prosili Pana Boga o miłosierdzie z płaczem / y z posty / wstał więc przez trzy dni na ziemi leżąc / napominał je Judas aby się gotowali. A sam był z starszymi postanowił / pierwej niżby Krol wtargnął z wojskiem do ziemi Żydowskiej / y miasta dobył wyciągnąć / a Sadu Bożemu poruczyć skończenie rzeczy.

2. Mach: 10.

Poruczyłszy tedy wszystko w moc wsszech mocnego Boga Stworcy wsszytkiego świata / napominał swoje / aby się meżnie potękali / dla zakonu / koscioła / miasta / y oyczyzny swej / aby aż do gardł swych stali y potoczyli się obozem w miastu Modyn. A potym dawłszy swoim hasło / Zwycięstwo Boże / obrawłszy co mocniejszy młodzięncę / oborzył się w noc na dwor Krolowski: tedy poraził w obozie czternaście tysięcy meżow / y Słonią co nawieczyszego y z onemi co na nim byli: y nakt armii strachu wielkiego y zamięśnienia oboz nieprzyjacielskiej / a sprawiwszy te rzeczy tak fortunnie / odesłł zaś. A to się stało na ten czas gdy odniewało / za pomocą zaścżycenia y obrony Bożej. Ale Krol troszkę iedno zakuszył smiałości Żydowskiej / fortelem miejsca nieprzystępne a trudne osiadał: y ciągnął do Bethsury miasta / gdzie była twierdza Żydowska obronna: ale y tam go odpedzano / y tam skąpano / y tam go wrywano. A onymi kthorzy

1. Mach: 6.

2. Mach: 11.

Kthore kriegi.

to miescie byli Judas wssystkich potrzeb dosyat. Ale Rodochus nieialki z woyska Zydomskiego/ ten byt wypowiedzial nieprzyiacielom tajemnice ich/ Kthorego sukaiac pilno/ nalestono y wsadzono.

1. Mach: 6.

Krol potym Eupator mial rokkoſ z o nemi Kthorzy byli w Bethsurze/ y uczynit snimi przymierze: y odiachat precz/ zwiodt bitwe z Juda/ y byt zwyciezony. Ale iako skoro sie dowiedzial ze sie odstrzelit od niego y zprzeciwit sie mu Philip/ ktorego byt zostawit w Antiochey aby ia rzadzit/ wpa dta na mysl/ modlac sie Zydom/ poddal sie im/ y przysiaget na wssystko co sie zdato byc sprawiedliwego: a poiednawssy sie/ offiaronat offiara/ wccit kosciot/ y dary do niego dat: Jude obtapit/ y uczynit go wodzem y Kriazeciem od Ptolomaidy/ az do Gerrenow. Ale gdy przyiachat do Ptolomaidy/ ciessko byto Ptolomeyskim miesieczanom takowe sthoczenie przyiacielstwa/ (bo sie oto gniewali/ ze nieslusznie byli obliti pokoiu zlamane). Thedy wstapiwssy Lysias na stolec/ powiedzial im przyczyna: a thak lud wskromit/ y wrocit sie do Antiochey: Atym sposobem sie dzialo Krolewskie wyiachanie y wrocenie.

Cap: 14.

Za podszczwanim Alcima ktorego bylo z Kaptanstwa zrucono/ Demetrius Krol poslat przeciwko Zydom Nikanora/ Kthory dowiedziawssy sie o mestwie Zydomskim/ pokoy snimi uczynit/ ktory potym zgwaltawssy na roskazanie Krolewskie/ wstowat by byt Jude mogt poimac/ zethgo niemogt/ Kaziassa gdy iuz mial dosthac/ on vprzedzil pounanie smiercisa swa dosyc mesta.

1. Mach: 7.

W Othym we trzy lathy/ dowiedzial sie Judas y oni Kthorzy snim byli: ze Demetrius syn Seleukow z gwałtownym mnostwem ludzi y okretow/ przez port (abo przewoz) Tripolimski/ ciagnat na miesca sposobne a potrzebne/ ze thez o trzymat krajiny przeciwko Antiochowi/ y Lysiasowi Zetmanowi iego. W tym nieialki Alchimus/ ktory byt przed tym naywyszym Kaptanem/ ale sie byt dobrowolnie splugawit czasiu zmiescania ludu/ baczac ze zadnym sposobem żyw zostac niemiat/ ani tez miec przysthepu do oltarza/ przyszedl do Krola Demetriusa/ setnego y piecdziesiathego roku/ offiaruiac mu korone ztota/ y Pálme/ nad tho y nieialkie naczynie od ofiar/ ktore sie zdato byc z kosciota. Ale thez gos dniá tedy milezat. Ale dostawssy czasiu po temu swemu helenistwu/ powotany od Demetriusa do rady/ gdy go spythano/ w ktorymby posthanowieniu Zydomie byli/ y ktorych by rad vzywali/ odpowiedzial: Ci

powiada Zydomie Kthore zowa Asydeyscy nad Kthorem iest Judas Machabeyscy/ nic iedno woyny czynia/ a thrwogi zruszaja/ ani dopuszczaia Krolesthwa byc w pokoiu. Oto y ia ztupiony bedac slawy oycow skiey (mowie nawyssszego Kaptansthwa) przyszedtem tu: napierwey bedac wiernym Krolewskim vzytkom/ a potym thez abym poradit co swym miesieczanom. Bo za ich niecnota/ ten narob nas/ nie pomatu bywa trapiiony. Ale proſse o krolu/ abyś the rzeczy wssystkie vznakawssy/ poradit opatrzeniem y ziemiacy/ y narodowi wedlug twey ktora wssem okazuiet ludzkosci. Bo to wiedz/ iz iako dlugo bedzie żyw Judas/ niepodobna rzecz iest by mial byc kedy pokoy.

Gdy takowe ten rzeczy powiedzial/ druzdy thez przyiaciele bedac nieprzyiacielmi Judzie/ rozkarzyl Demetriusa nafi. Ktorey natychmiast Nikanora Vrzednika nad Stoimni/ uczyniwssy go Zetmanem/ poslat do ziemie Zydomskiey/ dawssy mu w poruczenstwie/ aby samego Jude żywo poimac a one Kthorzy przy nim byli/ rozptossyt a postanowit Alchimus w naywiecszym koscielu/ nawyssszym Kaptanem. Tedy Pogani Kthorzy byli z Zydomstwa vciekli przed Juda/ kupami sie przytaczali do Nikanora/ zmedzenie a porasski Zydomskie/ pokladac za wielkie pofortunienie rzeczy swoich.

2. Mach: 1.

A thak vssyskawssy Zydomie o przyaciu Nikanorowym/ y zbizenie do niego inych narodow/ posypawssy sie prochem/ prosili onego ktory lud swoy postanowit/ aby go nawieki przysrzegat/ y ktory swoy rey czastki znakomitemi a iasnymi znaki obrania. Tedy na roskazanie Zetmanistkie/ wnethsie stamtad russyli/ y zessli sie do zameczka Dessau. A Simon brat Judow/ chciat sie byl potkac z Nikanorem/ ale sie zas vlektnagte/ przypadnienia nieprzyiaciot. Wskakos iednak Nikanor slyszac moc towarzyszow Judowych/ y wielka mysl ktora mieli ku potykaniu sie o swa oyczynne/ obawat sie wylanim krowie rozsadek o tym uczynic. Przetohz poslat przed soba Pofydoniusa y Teodociusa/ y Matthiasa/ zeby dawssy sobie z Zydy rece pokoy uczynili. A gdy okoto tego dlugo rokowali/ Zetman te rzeczy wlozyl na pospolstwo: tedy wssystcy sie na tho zgodzili/ aby przyiazni miedzy nimi byla. Tedy ztozyl dzienn Kthorego mieli osobliwie miedzy soba miec rozmowe: y kazdemu snich nagotowano y postawiono stotki. Ale Judas roskazat aby byli zbroyni gotowi na miescach przystoynych/ by sie lepat co ziego od nieprzyiaciot gwałtownie nie

wssczeto:

Wād'abenyskie.

wsszczeto: y mieli między sobą sthateczna a przystoyna rozmowe.

Tedy miešťkat Nikanor w Jeruzalem / y nie ztego nie czynił / y one huffy swe kthore był zebrał / rospuścił. A mitował Jude z prawey myśli / a był mu bärzo przychylny. A prosił go aby sobie żone poiat / y zrodził syny. On thedy żone poiat / gody sprawił / społoyne żył / y miešťkali w dobrym pokoju z sobą. Ale Alcimus / widząc ich społeczna miłość / y schadzki / bieżał do Demeetriusa / y powiedział: Jż Nikanor na obce rzeczy pozwala / że theż Jude zdrayce krolestwa / namiąstką swym nąznaczył. Przetoż sie Krol rozgniewawssy / a onemi niecnotliwymi stągami rozdrażniony / pisał do Nikanora / powiadać / że mu nie było miło / iż te zmore a przyiaźń z Juda czynił / wśkazywać tho przykazuje / abyś Wład'abenyskie co rychley związał / przyślat do Antiochey. Tych sie rzeczy dowiedziawssy Nikanor / struchlał / y było mu to ciężko / by był miał one rzeczy o kthorych zmore czynił zlamac a zniszczyć / ponieśwaś że mu sie w niczym nieuprzykrzył Judas. Ale że sie Krolowi sprzeciwić nie mogł pilnował przystoynego czasu / kiedy miał poruczeństwudożyć uczynić. Ale Wład'abenyskie / widząc że sie mu Nikanor przyostressym stawi / y na onym zwykłym pothym kaniu coś srożej sie okazuje / rozumiejąc że ta nieochota z dobrej myśli niepochochdy / zebrał wssy mato swych / schronił sie przed Nikanorem. Czego gdy sie dowiedział: bacząc że mu y meźnie zaskoczył / y vprzedał go / przyszedł do najwietsszego y naswiethsszego kościota / a na then czas kaptani zwykłe ofiary obiaćhowali / y rozkazał sobie wydać Jude. Kthorzy gdy pod przysięga powiedzieli / że niewiedza gdzie by był / ten kthorego szuka / wyciągnawssy rękę na kościot / przysięgał / mówiąc: Jesli wy mnie Judy związałssy nie wydać / to wieźcie / że te bożnice zrownam z ziemią / y oltarz wykopam / a kościot ten Wolnemu oycu / to jest / Bachusowi poświęce. Tho wyrzekłssy sędt precz.

Tedy kaptani / podniosssy ręce w niebo / wzywali onego kthory zawżdy był obrońcą narodu ich / tak mówiąc: Ty Panie wssego stworzenia / kthory żadney rzeczy niepotrzebujesz / chciales mieć kościot miešťka nia twoiego między nami. A thak theraz swiety nad wssy stkiemi swietemi Panie / zachoway wielkuisie nieplugawionym dom ten / kthory niedawno oczyszcion jest. Żatim Razyas nieiał z Senatu Jeruzolimskiego / był oskarżon v Nikanora mąż ten / kthory v miasto mitował / y dobrze od wsszech lu-

dzi słynat: kthorego ludzie z wielkiej chuci Oycem Zydowskim nazywali. Then przez wiele lat weżyłossy żył w zakonie Zydowskim / y był gotow wydać duszę y ciało aby tylko trwał w zakonie. Tedy chcąc iuz Nikanor okazać po sobie zła myśl a nienawisć kthora miał przeciwko Zydow / posłał pięć set drabow / aby te Razyasa poimali. Bo tak sobie dumal / że iesliby tego zwiódł / że miał wielką poraśkę w Zydziech uczynić. A gdy iuz one tłuszcze na dom sie iego oborzyły / a drzwi wyrebowali / y ogień zatóżyc chcieli / gdy go iuz prawie dobywali / vderzył w sie mieczem: obierając raczey poćciwie umrzeć / niżli być poddanym grześniskom / y nieprzystoynemu rodowi swemu kthorowdy cierpieć. Ale iż był spośpiechu niesmiertelny sobie raz załat / a drabi iuz we drzwi sie wdzierali / wbieżawssy smiele na mur / skończył meźnie na ludzie co dom obśtapili: kthorzy gdy sie predko rozśtapili / wpadł między nie na karki: a po ki iesseżę tchnął pokrzepi wssy sie / wśchał: a bedac okrutnie zraniony y stucżony / krew sniego okrutnie plynęła / przed sie iesseżę przebił sie przez tłuszcza / y stanawssy na iakieyś skałce przykre / gdy go iuz prawie krew vchodziła / wia wssy swe trzewa obiemą rękoma / wytoczył y rzucił ie na one tłuszcza / modlać sie temu kthorzy iesst Pánem y żywota y dusze / aby mu ie zaś przywrócił / tak że dokonał żywota.

Cap: 15.

Judas lud swoy przeciwko Nikanorowi iuz vpośmiąniem / iuz nocnym widzeniem ostrezy / y potym potkawssy sie bärzo wielkie woysko porążili / y samemu Nikanorowi głowę y rękę wcia wssy zawieśli w Jeruzalem na wielkuisia pamiatke / y dzien zwycięstwa tego swietem uczynili rok od roku wroczyssym.

Ale Nikanor dowiedziawssy sie iż Judas był okolo Samaryi / myślił co wskok przypadssy nań / pothkac sie snim w dzien Sobbothni. A gdy mu mowili Zydowie kthorzy sprzymuśnienia z nim ieszdzieli: by thak okrutnie a thak nieludzkie nie czynił / ale żeby ccił dzien swiety / y onego kthory wssy stko widzi: tedy on niezbednił pytał: Jesliż jest mocny na niebie / kthori przykazał swiecić dzien Sobbothni. A gdy mu oni odpowiedali / iż jest pan żywy na niebie y mocny: kthory rozkazał swiecić dzien siodmy. On na to tak odpowiedział: A iam też jest mocny na ziemi / kthory każe brąc horeża w dzien Sobbothni / y wola krolewska pełnić. Wśkazy iednak tego nie dokazał / by był miał swa wola wypełnić. Tedy iuz Nikanor podnios wssy sie z wielkiej pychy / vmy-

Mach: 7.

1. Mach: 7.

3. Reg: 20.

Exodi. 20.

Chrzecie kriegi.

lit był iakoby pospolite zwycięstwo odniosł
y otrzymał z Judy: A Machabeusz zaś
miał zupełną nadzieję / że mu miał przybyć
od Pana Boga rachimę / y wspominał swe
aby się nie lekali przyjazdu tych Poganów /
ale żeby mieli na dobrej pamięci / one po-
mocy kthore się im pierwej z nieba działy.
Chąkże teraz aby się pewnie spodziewali
od Wszechmocnego Boga że zwycięstwo o-
trzymają. Nad to y częst był z zakonu
y Proroków / przypominając im też one
porażki kthore pierwej czynili / uczynił je
chutliwse y pochopniysse ku bitwie: chąk
że serca ich podniosły / zaraz z drugiey
strony okazał faleśność a zdradę Po-
ganiśką / tudzież y tamanie przysięg. A czt
każdego snich przyzbroił / nie charezo albo
włocznia / ale nantowami y napominaniem
dobrym / powiedziaławssy im y sen swoy go-
dny wiary / ktorym wssyśkie uweselił. A by-
ło takowe to widzenie iego.

Iudic: 7.

Widział Oniasz który był najwyższymi
Kaptanem / meżą dobrego y dobrotliwego
w pożyreniu wstydlwego / w obyczaiach
władnego a skromnego / w mowieniu w-
ciwego / a który z dzieciństwa we cnotach
zrosł / a on rece wyciąga / modlać się za wssy
stek lud żydowski. Potym też zaś wka-
zał mu się być drugi mąż / wieku y sławy prze-
dziwny / a około niego wbiór bärzo ozdo-
bny. A iakoby Oniasz odpowiadać rzekł:
Toć jest mitosnik wielki bráciey y ludu Iz-
raelskiego: tenć jest który się częstho modli
za lud / y za wssyśko miasto swiete / Hieres-
miasz Prorok Boży. A ten Hieremiasz iakó
by wyciągnawssy prawa rękę / dał Judzie
złoty miecz / mowiac: Weźmi ten swiethy
miecz dar od Pana Boga / kthorem pora-
żiś / nieprzyiaciele ludu mego Izraelskiego.

Także będąc żydowie wspomnieni chemi
tą bärzo dobremi powieściami Judy / k-
torem może być posłona y zruszona chuc
w młodych ludziech ku boiowi / postanowi-
li między sobą bić a potykać się meżnie: tak
że by cnotą o sprawach ich sadził / przetho-
że y miasto swiete y kościot / byli w wielkim
niebepieczestwie. Bo już nie tak wielkie
było staranie o żony / o syny / o brácia y o swe
krewne: Ale nawieczysy y przednieysy
strach był / o swiatosć kościelną. Ale y oni
ktorzy byli w mieście / nie mniej się troskali
o te ktorzy się mieli potykać. A gdy już wssy
scy spodziewali się sadu będącego / że już
nieprzyiaciele tuż byli / woysko też już zssyko-
wane stało / Stoniowie też y konni na mie-
scu sobie przystoynym porządnie stali: oba-
czając Judas że wielkie woysko przystepu-
je / y przyprawy rozmaithego horeja / y one

okrutnosć bestiy / wyciągnawssy rece w nie-
bo / wzywając na pomoc Pana który czyni cu-
da / ktorzy nie wzgledem mocy zbroy / ale iakó
to się temu podobą / rozdawa tym kthorzy
tego godni zwycięstwo. A modlił się thym
spůsobem.

Tymili Panie ktorys za Krola Ezechi-
asza Krola Judskiego / zesłał Angiota swes-
go / y porażiles w woysku Sennacherybo-
wym / sto / ośmdziesiat / y pięć tysięcy: tak że
y teraz Panie wszech niebios / zesła Angiota
twego dobrego przed nami w boiażni / y w
strachu mocnego ramienia twego / aby się
lekali ci co z bluzniersthwym przychodzą
przeciwko ludu twe^o swiete^o. Judas tedy
tak się modlił. A Likanor zaś y ci co przy-
nim byli / z trabami / y z spiewaniem postę-
powali ku boiowi. Ale Judas y ci co z iego
strony byli / wzywając Pana Boga w swo-
ich modlitwach / potkali się / owdzie ręką
czyniac / ale sercem Panu Bogu się mod-
lac / porażili trzydzieści y pięć tysięcy / d-
wunie się kochając z przytomności a obliczo-
ności Boskiej. A gdy się już bić przestali / a
z radością się wracali / dowiedzieli się że y
Likanor padł w swej zbroi. Tedy uczyni-
wssy wielki okrzyk / y rozruch między sobą / o-
cowskim głosem Wszechmocnego Pana
Boga błogosławili.

Przykazał potym Judas który na w-
ssm tak ciatem iakó chucia był gotow / w-
mrzeć dla mieścjanow swoich / aby odcia-
wssy Likanorowi głowę y rękę pospolu z
ramieniem / doniesiono do Jeruzalem. A
gdy potym sam do Jeruzalem przyjechał /
zezawawssy mieścjan y Kaptany do oita-
rza / powołał też y one ktorzy na zamku by-
li. A wkażawssy głowę Likanorowę / y one
niecnotliwa rękę kthora był wyciągnął na
dom swiety Wszechmocnego Pana Boga /
wielmożnie się stego chwałił. Jezyk też nie-
wiernego Likanora w kaści małe z siek aw-
ssy / kazał y dać psakom: A rękę iego niesła-
chetną / kazał przeciw kościotowi zawie-
sić. A tak wssyscy błogosławili Pana Boga
niebieskiego / mowiac: Błogosławiony ten
który miejsce swe zachował nie pospecone.
Potym głowę Likanorowę wywieśli z
wysokiego amku by było widome a iasne
znamię ratunku Bożego. Tak że wssyscy z po-
spolitey rady postanowili / aby żadnym spo-
sobem tego dnia bes swiecenia nie mǳali.
ale żeby te wroczyśtosć obchodzili / trzyna-
stego dnia Kwieczca który Syryjskim iez-
kiem zowa Abdar / iakoby dzień przede-
dniem Mardocheusowym.

Te rzeczy z Likanorem tak odprawi-
ssy / od tych miast miasto otrzymali y opáno-
wali żydowie: iak też temi rzeczami koniec

2. Para: 14.
Iudic: 7.

4. Reg: 19.
Esaie: 37.

1. Mach: 7.

Iudic: 14.

uczynia

Wachabenskie.

uczynie. A jeśliż wiec dobrzem napisał / y
tak iako dzieiom pisaniu przystoi / thegom
iście y sam pragnął : jeśliż wiec co nie pra-
wie dobrze / mam to być odpuszczone. Bo
iako zawsze albo wino pić albo wodę / prze-
ciwna rzecz jest / ale na przemiany tego v

żywać / rzecz miła : tak ci też by zawsze mia-
ło być mówienie wyprawne a dosko-
nale / nie byłoby wdzięczne. A tak
ta rzecz tym niech be-
dzie skonała.

✠ ✠

Koniec wtorych krieg Wachabenskich.

Trzecie Kriegi Wachabenskie / acz od kościoła Krześci-
ańskiego nie są przyjęte / wssakże żechmy ie przy niektórych Bibliach na-
leżli / niechciełichmy ich theż opuścić.

Trzecie Kriegi Machabeyskie.

W których gąmka sie opisanie cięskości y nieścześnie
Żydowskiego / które ich od przeciwników potykały / a z drugiey strony oso-
bliwey mocy y łaski Bożej / ktorą ie z nich wyswobodził raczył.

Cap: 1.

Ptolomeus Krol Egipski / wyćieywszy Antyo-
chusa Krola Syryjskiego / Żydowie mu wyprawio-
szy do niego posły wsszego dobra winssia y dary dā-
ia / on poruszył do Jeruzalem przyiachawssy / do swia-
thnice swieibsey chciał wsiłnie wniść / ale mu tego
Żydowie gwałtem niedopuszcili.

Danie: 12.

Dy Philopator Krol Egips-
ki / wyrozumiał z
onych ktorzy sie
byli wrociłi: że mu
Antyoch^o odiat o-
ne miejsce / w kto-
rych on dzierża-
wie przed thym
był: ruszywszy sie

ze wsszymi zastępy swemi / tak pieśszy iā
to y konnych / wziawssy thej y siostrę swā z
sobā Arsynoe / uczynił wtarczke co rychley /
aż do krain przyległych Kaphiey / gdzie le-
żały obozem woyskā Antyochusowe.

Ale Theodorus nieiaki / chcąc fortelem
Ptolomeusā gārdā zbawić / wziawssy z so-
bā kilkā co mocnięyszych z tego ludu zbroj-
nego / ktoręgo mu był Ptholomeus zwię-
rzył / wdat sie ā ssebt noce do Tamiorthu
Ptholomeusowego / aby go tam nie odpo-
wiednie ā nienādziatego zāmordował / ā
chāł tym sposobem y walce koniec uczynić.
Ale Dosytheus tym imieniem / syn Drymita-
ty / rodem Żydowin / wssak że pothym był od
Zakonu odstąpił / y od wsszech postanowio-
nych praw oycow swych odstrzelit: ten Pto-
lomeusā stāmchad wyprawioywszy / inssęgo
nā miejsce tego cziowiekā stanu niższego w
Tamięcie podrzucił / y tegoż miasto Pto-
lomeusā skārano.

A gdy pothym sthoczyl bitwę mocnā / ā
woysko Antyochusowe meźniey sie potykało
Arsynoe wstāwicznie okolo woyskā biegi-
iac / rostarchawssy wtośy / z ptāczem zātoś-
nie prośitā / aby sobie stātecznie ā meśko po-
magali / dzieciām swym y żonām obrone u-
czynili / obiecuiac dāć każdemu iesliby wy-
grāli bitwę po dwu grzywiem. A stęgoż po-
thym ieto nieprzyacielā przemāgāć / y wda-
ł sie że ich bārzo wiele z imano.

A wyszedssy z onego niebezpieczeństwa
fortelnego Ptholomeus / poiejdżat miastā
te które były okoliczne / māiac zā tho że ie-
miał namowāmi sobie obśtalowāć y pod-
twierdzić: czego iednak dotāzawssy / kōś-
zioty ich kōsthorownie nādāt / y myśl dobrā
poddānym wskrzesił.

A gdy byli Żydowie posłali stārce z Senā-
tu swęgo do Philopatora / ktorzy go mieli
pozdrwić / y dāry offiārowāć / y winssio-
wāć wssęgo dobrā / że sie mu tāt fortunnie
stāncowāto / trāsilo sie że go z tego wietśā
chuci zielā / aby thym rychley do nich przy-
iāchāt. Przyiāchāt tedy do Jeruzalem / y of-
fiārował nawietssiemu Bogu tā uczynio-
ssy poradowanā ābo przywithānie / co sie
godziło uczynit wssystkō miejscu onemu.
Potym wssedssy nā ine miejsce / zdumiał sie
tāt foreminey ā mistērney y ochadożney ro-
boicie one^o kōściotā / potym teży do Swiet-
sey Swiathnice od wielkiey chuci chciał
wniść. Ale gdy mu Żydowie te^o bronili / po-
wiādāiac: że sie tām wniść niegodzi / że teży
y domowym sie thām wniść niegodzi / owā
że āni Kāptanom / tylko iednemu ā sāmę-
mu nawysssiemu Biskupowi / y to tylko ied-
nāc w rok: przed sie on nēdāt sie ich nāmo-
wām nic odwieśc. A gdy mu y prāwo o tim
czytano / przed sie niechciāt zlożyć by tā nie-
miał chcieć wniść / przypowiadāiac sie że
mu tām być byto potrzebā. Iessliż wiece thā
poćciwość Żydom iest zākazānā / āle iemu
zāpowiedzianā być niema. Pythāiac ich /
przecż wżdy żaden stych co przy nim byli ży-
dow / gdy do inssych kōściotow wchādżat /
tego mu pierwey niebronit. A gdy sie ieden
niebācznie wyrwawssy rzekł / że y to nēdo-
brze sie sthāt / on odpowiedziāt: Gdysy sie
inż tāt stāt / z iākiey kolwiek przyczyny wy-
chcecie ābo niechcecie / iā tām być musē.

Thedy w thym Kāptant bywssy w swym
wssystkim odzieniu / wpādli ā potożyli sie nā
ziemiā / y prosili nawietssęgo Boga / aby
dodāt rātunku tāt dotucżācey potrzebie
ā ten gwāt cziowiekā coś ztego myslāce-
go odwrōcił: ā gdy sie tāt plācz y krzyk ich
po kōściele rozlegāt / oni co byli w miescie
pozostāli / ztrwożeni / ā niewiedzac co sie
działo / przyskoczyli. Tāke teży y pānny kō-
re byto w gmāchāch pozāmykano / y brze-

Marci. 11.

2. Mach. 13.

mien-

Nachabeyskie.

miennemi pániami wybiegły/ posypawssy
sobie głowy prochem y popiolem/ y nápeto-
nili wssytkę vlice płaczu y żałosnego nárze-
kánia. Wiecez onemi proporcemi ktore nie-
dawno ná wyiáchanie przeciwko Krolowi
byto nágothowano/ zapomniawssy sobie
przysztoynego wstydú/ to tam tho sam bie-
gáli po mieście/ zostháwssy maluczké
dziatheczi/ spotu mátki y mátki/ iedne
tám/ drugie sám/ iedne po domiech po vli-
cach/ á drugie bespieczné á bez wstydú bie-
gály aż do wssyszego kóscióła. A w onym zá-
mieszaníu/ rozmaíte sie dziaty przeklectwa
przeciwko onemu przedsié wzięciu kthore
chciał popetnic Ptolomeus. Náb to iest
eże ztrwożeni bedac mieszeżanie/ koniec-
nie mu niedopuszczáli thám wchodzić/ acz
on swemu przedsié wzięciu chciał dosyć v-
czynić: ale porwáiác sie do zbroie/ y vpo-
mináiác sie aby meżnie śmierć podieli dla
zakonu oycowskiego/ wielki rozruch y zá-
iátrzenie ná onym miejscu učinili: ale od
thego ie káptani y Stárhssy ich odwiedli/ y
wrocili sie záś ná pierwsze miejsce modli-
twy.

Tedy pospoliey lud zátym/ iáko był záczát
pilnie trwał ná modlitwie: á Stárhssy lepať
obstápiwssy Krolá/ rozlicznym obyczáiem
kusili sie odwieść táť hárdá mysl Krolew-
ska/ ob przedsié wzięty rády. Ale on vpor-
nie á ktnabrníe wżgárdziwssy wssytkiemí:
przedsié chciał wnieść do Swiatnice swiet-
sey/ máiac zá tho że thego miał dokázác co
był raz rzekł. Co widzac y či co ziego strony
byli/ obrociwssy sie ku temu/ przy kthorym
wsselka wladza y moc iest/ pospolu y zná-
ssymí prosili go/ aby dodať ráctunku tym ná-
miejssym rzeczám/ á táť sprosneho učiníu
y hárdego nieracziy pomsta przenosić. Táť
że tedy prze rozmaítosć glosów tego mno-
stwa/ ktore sie bylo zbiegło/ iákis krzyk o-
gromny powstať y nieporównány. Wo sie
táť zdáto iákoby niechylko iuz ludzie/ ale y
sciány/ y thto á poklad dzwíek wydawály/
przeto że wssytky tám ná ten czas śmierć
ráczey podiac chcieli/ niżliby ono miejsce
zgwałcić dopusćić mieli.

Cap: 2.

Zámýka w sobie modlitwe Simóná Biskupá Nlay/
wssyszego/ ktora Páná Boga prosi aby ie raczył wy-
bawie z oney zley woley á przedsiéwzięcia Krolá E-
gipckiego/ y stuleť teyie modlitwy/ bo thudziess Pán
Bog Kral Krolá/ táť je tego kónáć nianogt co był
przedsié wzięt.

~~~~~

Ale Simon nayw yssy Bisku-
potleknawssy przeciwko one-
mu miejscu swietemu do ktho-
regó sie wnieść niegodziło/ y re-
ce swe przysztoynie ku niebu roz-
ciągnawssy/ učinil takowa rzecz á próśbe
ku Bogu: Pánie á Pánie Krolu niebieski/
y pánuiacy ná wsselákim stworzením/ w
swietych nayswíetssy/ Arcykrolu wssechmo-
cny/ rácz weyźrzyć ná nás/ kthorzy od bez-
bożnego y sprosneho/ y z swey smiátosći y
mocy hárdego gwałt cierpiemy. Wo ty iest
stess kthorys wssytko stworzył/ sprawiedli-
wy Pán/ kthory wssytko w swey wladzy
maš/ ty iestess Sedzia tych wssytkich ktho-
rzy hárdzie á besprawie czynia. Thys one
dawne niesprawiedliwosći czyniciele/ mie-
dzy kthoremí y dużosćia y smiátosćia czel-
nieyssy byli Obrzymowie/ przywiodssy nie-
zmierny potop/ wygładził: Thys Sodom-
czyki co sie byli ná pyche wdáli/ y niecnotá-
mi sie w slawili/ dáiac ie ná przykład po-
tomnym ludziom/ ogniem y siarká spalil.
Thys ktnabrnemu Faraónowi/ kthory nie-
wolstwem sciskał swiety twoy lud Isráelski:
okázal moc swá/ gdyś go wiela á rozlicz-
nych plag (w kthorych sie wielka moc two-
ia okázowála) karat y trestat: á potym y
zwozy y z woyskiem gdy lud twoy gonil/ w
glebokim morzu wtopil: á one kthorzy sie ná-
cie Páná wssedh rzeczy spusćili á w thobie
duśńanie mieli przewiodless zdrowo/ ktho-
rzy vznawáiác tho że sie tho wssytko reká-
twa działo/ ciebie wsschmocnego chwa-
lili. Thy Krolu stworzycielu niezmierney
ziemie/ obrates sobie to miásto/ y to miejsce
ná kthorymbyć sie częśc á chwala dziewála/
y poświęćiles ie/ aczkolwiek niczego niepo-
trzebuies/ y ozdobilés ie wielkim cudem/
spráwiwssy mu zálecenie ku chwale wiel-
kiego á wielebnego imienia twego. A z o-
ney miłosći ktorás miał domu Isráelskie-
go/ obiecates nam tho/ iż gdziebyśmy co
przeciw tobie wykroczyli/ przecoby ná nás
przypádly iákie vćiski/ á my wssedssy ná tho
miejsce tobiechmy sie modlili/ abyśmy snich
wybawieni byli/ że ty máš modlitwy nássé
wysluchác. Záprawde iestess thy y wierny y
prawdziwy. A poniewazes przodkom ná-
ssym w vćisku bedacym/ częstos pomocy do-
dawat w ich potrzebach/ y wyswobodzał z
wielkiego niebespieczeństwa: otoż y my te-
raz swiety Krolu/ prze wielkie á mnogie
grzechy nássé iesthesmy w vćisku/ á práwie
bedac poddani nieprzyiacielom nássym/ y
bedac w tym vtrapieniu málem iuz ginie-
my/ á ten lepať sprosniť y vporny człowiek
mysli zgwałcić á splugawieć swiete/ y twe-
mu slawnemu imieniu poświęcone miejsce

Gene: 7.

Gene: 19.

Exodl. 7.

8. & 9.

10. & 11.

Exodl. 1.

5.

Exodl. 14.

Exodl. 15.

2. Para: 7.

Chrzecie kriegi.

Acz poprawdzie twoiec mieszkanie iesth Niebo nad niebiosy / miejsce ludzom nie- przystepne / ale wzdy zes slawy a chwaty twej ludu twemu / poswieciwssy tho mie- sce / z dobrej woley wdzielit: niepoczytayze nam ich nieczystoty / ani nas racz karac dla zgwalczenia ich / aby sie stego niechlubili ci niecnolliwi / aby lepat tha chelpa iezyt a swego wyniesient / nierzekli / ze kosciot tak swiety zgwalcili y znisszyli / iako ine Bat- wanstie Boznice ktorych thy nienawidzisz / bywajac tloczone: Racz ze zgtadzic grzechy nasze / a wystepki racz odiać / a racz thego czasu mitosierdzie swe okazac. Koskasz co narychley byc moze / aby nas podkato mito- sierdzie twoie / a racz vsta vpadych nas / y struchlacych na sercu / napelnić chwatami / uczyniwssy nam pokoy.

Thedy tamze / ten kthory dogledca iesth wssch rzeczy / a miedzy wssystkimi swie- temi nayswietssy Bog / wysluchawssy spote- czna ich y slusna modlitwe / onego kthory sie tak byl gwałtownym a wielkim vporom wyniosl / stad y z owad przeiawssy / tak ias- ko wiatr trzcinie / skaraty ztomil / ze iuz na ziemi lezal nieczemny by przeskost / iz thes sprawiedliwa pomsta vwiiktany bedac / y slowa niemogt przemowic. Tak ze przyia- dziele y dworzanie tego / paterzac na tak na- gte a niespodziate skaranie tego kthore nań przypadto / obawajac sie by y zywocha nie- stradat / zwielkim strachem go stamted wy- wolekli. Pothym gdy zas k sobie przyszedl y wskorat / aczkolwiek tak byl skarany / przed sie iednak za nic tho sobie majac / ani tego lituiac / a owssiem okrutnie im grozac / wy- iachal stamted precz.

A tak skoro przyiachal do Egiptu / thak swych sprosnych zlosci pomnozeniem / iako y posluga przerezeczonych pomocnikow y towarzyszow / ktorzy byli wssykimi sprawie- dliwosci odskapili / nietylko wssystek sie ro- spuścic na rozliczne zbytki a wsseteczności: ale thak dalece thez zassedl w vporze / ze im wssedy laiat / ze tezy wiele przyiaciot oba- czywssy wola Krolewsta / y sami go w tym nasladowali. A gdy byl krol tak sam v siebie postanowil / zeby narod Zydowski iawna hanba zelzyl / roskazal wykuc cert na slupie ktory byl postawil na wiezy ktora byla przy dworze Krolewskim / aby żaden kthoryby niechcial offiarowac / niewchadzat do kos- ciotow Egiptskich / a zeby wssyscy Zydowie uczyniwssy na nie Szacunek / byli w pocze- cie a stanie sluzebniczym: a temu iesliby sie kto przeciuit / gwalttem porwani / aby by- li na gardle karani: a tym ktorzyby imiona swe w tym Szacunku wyznali / aby na ich czele miaso piana Bachusow herb listh

Bluszczow wywalono. A te thedy kthorzy sie po imieniu przyznawali / według prze- rzeczonego wyroku odtaczyl. Ale aby sie niezdal miec zla mysl przeciwo wssykim / przypisal / iesli zby stych tak poznaczonych Zydow / byli ktorzyby woleli miedzy thymi mieszkac ktorzyby przystepowali do poswie- conych offiar / aby iednakich a rownych praw y wolnosci z miesieczani Alexandryjskie mi vzywali. Tak ze te dy niektorzy z Zydow po miesciech / zbrzydzivssy sobie porzadek swego zakonu / latwie sie na tho poddali / iakoby mieli byli wielkiey slawy dosthac / przyslego z Krolew poposolichowania: a- le wiele ich thez shtatheczność myśli swoey w tym zachowywajac / od pobożności nie- odstapili / ale odkupniac zywoch swoy pie- niadzmi / aby tylko imion swych niewyzna- wali / nie strachajac sie nic oto sie pracow- li aby sie wyswobodzili: majac dobra na- dzieie / ze im miasa skadkolwiek pomoc przysc: a one kthorzy odstahawali od nich / przeclinali y za nieprzyiacioly narodu swe- go mieli / y wyrzucali a wypychali z pote- czności mieszkania y towarzystwa swego.

Cap: 3.

Krol Ptolomeus rozgniewawssy sie na wssystek na- rod Zydowski / rozpisawssy y rozeslawssy srogie man- daty po wssysth Kun Krolestwie swym / roskazac aby gdzie kto moze wydawal / trafil / mordowal / wyko- rzeniat / palil y zydy y mieszkamia ich.

Zo zrozumyawsy on okrutny a niecnolliwy Krol / tak sie o- krutnie roziahl / ze nietylko w miescie Alexandryey on swoy iad nad zydy wylewat / ale y na one kthorzy po inych krainach mieszkali / thym sie ciessym nieprzyiacielem dal czuc / przykazuiac imby rychley tho byc moglo / aby wssysthcy Zydowie do Alexandryey ze- brani byli / a tam wssystcy co naokrutniey- szymi mekami pobici byli.

Gdy sie terzeczy dzialy / tha wieśc a sla- wa narodu Zydowskiego niewdzieczna / roznosla sie na wssystkie strony / dajac po- wod tym ludzom ktorzy iedno shtody ludz- kiey pathrzyli / aby sie thak sprawowali / iakoby on (narod Zydowski) przekazowal aby prawa ich swa droga niesli. Gdy iednak Zydowie swa chuc a sprzyiazność y wiare Krolom nienaruszliwie zachowywa- li: ale iz Pana Boga dcili / y podlug tego praw zyli / wyrzucali thez y od maietnosci wywotywali niektore / zteyze przyczyny zda- li sie byc niekthorymi nieprzyiaciolmi: gdyż oni / oslacheajac poposolite zycie / cnolliwie

Wachabeyskie.

mi y sprawiedliwemi uczynki/ y wsszech lu-
dzi mitość y zalecenie mieli. Ale obcy na-
rodowie/ ci ktorzy sie z Żydy w wierze y w
nabożeństwie niezgadźali/ dobra powieśc
o Żydziech ktora sie małem wssedy rozcho-
dziła/ niżejli a tłumili swemi powieściami/
mi/ mówiac: Że ci ludzie/ ani Krolowi/
ani zwierzchnim pánom nie są przyiaciel-
mi/ a owssiem głównymi nieprzyiaciel-
mi/ y pospolitym rzeczom y wssytkom być wielkie
mi przeciwniki. A ci tedy tak okrutne rze-
czy na nie nieslusznie kładli/ y bázno ie mier-
zęczyli.

Alle Grekowie ci co w mieście byli/ za-
dne y krzywdy niecierpiac/ widzac taki roz-
ruch a trwogę na lud Żydowski niespodzia-
ły/ że sie też na nie zbiegają potajemnie/ iż
im pomocy dodać niemogli/ przetho że na
ten czas było postanowienie rzeczy pospo-
litey Tyránskie/ gniewając sie na owe/ Ży-
dy ciępyli/ oczekawając bázno pretkiew od-
miány tych wssytskich rzeczy: wiedzac że ta-
kie rozzerwania a rozruchy trwające a słu-
żyć długo niemoga. Ktemu iuż też brudzy
y sąsiedzi y przyiaciele/ y handlownicy spo-
teczni/ po kryjomku niektórych żydów przy-
zwawssy/ obiecowali im że sie im mieli na
pomoc przyteżyć/ a że wssytsko chucia y
moca ich ratować.

Alle Krol ninieyszym possejścieniem wnie-
siony/ nie sie na moc najwyższego Boga
nieogladając/ a owssiem tak sobie thussac/
że thegoś przedsięwzięcia miał wiecznie z
rozkossą używać/ napisał takowy list prze-
ciwko Żydom.

Ptolomeus Philopátor Krol Egipski/
Zethmánom y Ricerzom ktorzy kolwie są
w Egipcie/ y po wsszech inych miejscach/
pozdrawienie wskazuje y zdrowia życzy.
Bo myy na zdrowiu dobrze sie mamy/ y na
wssytskich rzeczach fortunnie. Jakaśmy by-
li uczynili wyprawę wojenną do Aziew/ to
wam dobrze iest wiadomo/ Kthora za po-
mocą Bogów/ thudzieś y za mocą naszą/
bázno dobrze według myśli naszej iesth sie
sprawitá: y przetoż też byliśmy zawnždy tey
woley/ żebyśmy niegwaltownym obchodze-
nim/ ale raczej wśladnością a co naywiet-
szá ludzkości/ one narody ktore w Cele-
sirie y Pheniciey mieszkáia/ sobie zachowa-
li y przychylili/ nátoniec y dobrowolnemi
dary. A gdyśmy koscioły w ich mieścicach
wielkimi dochody nádali/ daliśmy sie do
tego náwieść/ żebyśmy też y do Jeruzálem
iácháli/ chcąc też tam thych zarádliwych a
złych ludzi/ ktorzy nigdy słaństwa swego
prześcić niemoga/ koscioły wćić. Ale oni
słowy nas przywitałssy y wsszego winssó-
wawssy/ a rzeczą y skutkiem niesczyrze

nam będąc chuchliwi/ gdyśmy chcieli wnieść
do ich koscioła swietsszego/ a obdarzyć ij co
wybornieyszymi y ozdobnieyszymi dary: oni
zastarzala дума na nas zruszeni/ nie do-
pusćili nam tam wnieść: niebacząc na moc
naszą/ dla tey iáski a ludzkości ktora wssy-
tskim ludziom okazujemy. Thakże na then-
czas iáwnie a okazale okazawssy nieprzy-
iáźna swa myśl przeciwko nam/ iáko by
wied oni sami ludźmi byli/ nie przystoynę-
go a slusznego przyiać y dopuścić niechcie-
li/ prze one harda myśl przeciwko Krolowi
a Krenabność przeciwko swym dobrodzie-
iom. My przedsie acz tak zruszeni ich sa-
leństwem/ gdyśmy sie z zwycięstwem wro-
ćili do Egipcu/ używając wśladności a iá-
ski przeciwko wssytskim narodom/ tho co
było przystoynego uczyniliśmy: a wćakowey
rzeczy wssytskim ktorzy kolwie z narodu ich
są przewinienie odpuścili wssedy to oznay-
miewssy/ thak dla dawnego towarzystwa/
iáko y dla niezliczonych spraw im z przodku
iednac Krolowania naszego z prostoty ná-
sęy zwierzonych/ y tegośmy sie kusili odmie-
nić ich stan/ a wćić ie y wraczyć swobodą
mi miásta Alexandrijskiego/ thudzieś y w
spoteczność wiekuiszego Káptáństwa przy-
iać. Ale oni ináczey a przeło te rzecz wyká-
daiac/ a z przyrodzoney złości swej dobrem
gárdzac/ zawnždy będąc ku złemu pochopni
nietylko niechcieli przyiać z wielką stomo-
rą wzgárdzonego miásta/ ale też niektore
acz ich bázno máto z liczbą swęy/ Kthorzy y
słowi y skutkiem vprzeymie a sćczyrze sie ku
nam máia/ w nienawisć máia/ thego sie
wślawicznie spodziewając/ że my w Krot-
kim czasie hániebną śmierć iáka ssthego
swiatá zeydziemy/ a swych tak fortunnych
spraw tak dokonamy. A tak spewnych do-
myślow tho za iáka rzecz y siebie máiac/ że
ci wsselákim sposobem ztey myśli są ku nam
y przegladając Kthemu by pothym lepać
gdzieby sie iáka niespodziata wśczelá trwo-
gá/ niemusielismy na sobie ssthytu thych
zbradziec y głównych nieprzyiaciel swych
odnieść: zdało sie nam thakowy mándath
dać/ żeby iáko skoro ten list wam oddádza/
tudzieś tegoś dniá Ktoregoby wam oznay-
miono/ spotu y z żonami y z dziećmi (za-
dne im litości w tey mierze nieokázuiac)
iáncuchy zwiázawssy/ y w petá okowaw-
ssy/ abyście ie do nas posłali/ ná utrapie-
nie y nedze sstthorey nigdy niewynida/ y ná
hániebną śmierć a nieprzyiacielom naszym
przystoyna. Bo iáko skoro the pożarżemy/
mamy za to że naszą wssytskie rzeczy ná prz-
stle czas y ná pewnym y bázno dobrym mie-
scu/ y w dobrym postanowieniu będą.
Gdzieby wied kto Ktorego kolwie Żydá od-

Chrzecie kriegi.

nawietsszego do namnieyszego / aż do tego co pierś iessze pożywa / bronit / then ze wssytkim domem swym hāniebnemi mieszkańiedzon będzie: ale ktoryby sie nā tho obrat żeby wydał ktorego Żyda imię / tākō wi procz tego że dostanie wssytkiey mājnosci skazanego y potepionego / iessze z skārbu nāsszego Krolewsskiego weźmie dwā tysiacā srebrnych grossy / y ktemu wiesicem wolnosci ā swobody obdarzon będzie. A mieysce lepał kāzde / gdzieby przechowywany był a potym nāleżiony Żyd / niech będzie ogniem spalone y pustoszone / tāk że by było wssiem ludziom nā wssytkie potomne czasy / miecem nieużytecznym. Thego tedy listu ā mādātu Krolewsskiego było tākowe opisānie.

Cap: 4.

Opisane w they Kapitule okrutne potynowanie y mordowanie narodu żydowskiego / po wssytkim królestwie Egipskim.

Aktze gdziekolwiek ten edykt ā Wyrok Krolewski przyniesiono / thām pogani iāwione ā pospolicie stroili wesela z radością y z wykrzykaniem: iākō ci ktorzy / będąc iūż zatkāmiali w nienawisćci przeciw Żydom / doczekali przysioynego czasu / kiedy iūż mogli wedle swey myśli nād nim pomsthe uczynić: A Żydowie zās w wielkim ā ciesskim frāsunku byli / nād oby-

czaj żalosćiwe płacze y nāżekānia czyniac tāk że serce ich wstāwicznie patāto od wielkieo żalu / płāczac ā klāiac tāk nieodpowiedne ā naglego zā wyrokiem Krolewsskim zātrācenia. A ktore kiedy Stārostwo ābo miāsto / ābo wzdām ktore miejsce gdzieby ie dno ludzie mieszkāwali / ābo ktore drogi / ich żalu / płāczu / ā lāmenthu nie były pełne? Bo zāprawde iednostāynym ā okrutnym wssch Stārost y Wziednikow w miāstiech wyrokiem thāt zdawāni / y wywodzeni do Krolā byli / że dla thāt niezwyklych māt niektorzy też z nieprzyjāciol ich / pospolita nedze / ktoreiesmy wssyscy ludzie tu nā tym swiecie poddāni / sobie przed oczy klādac / y wvāżāiac sobie / że tho co sie teraz Żydom dzieie / niegdyby sie im sāmym theż mogło dziać / plākali mizernego onych nedznikow do Krolā odkāzowānia y wozdzenia. Abo wiemci onych sthārusskow ssedziowych / y od wielkiej stārosćci zgārbionych / wiedziono bārzo wiele / ktorzy / gdy snimi ci co ie wie dli thym predecy biegli / nādāżyc prze zess tośc nog niemogli: ā oni lepał bes wssy lutości y bes wssydu snimi sie tārāli / y stārādzie iāiāli / āby tym rychley przy nich biegli. Tuż zās Pānie młode ktore byto niedawno zā māj wydano / miāstho wesela y krotchwile / żalosći ā smertku zāżywały / ā one wlosy ktore niedawno māsćiāmi gładkano / theraz iūż były popiołem posypāne: gdy iūż ie obnāżone y odwithe wiedziono / miāsto piosneczi wesoley / plācz ā krzyk zā-

czynaty.

Machabeyskie.

czynali / iako te ktore oni cudzoziemcy ias-
 wnie ofsarpane y zwiazane bjac az do o-
 kretoy gwałtem y bes wsselkiego mitosier-
 dzia ciagneli. Takze tey y malzonkowie ich
 miasto wiencow na swych ssiach powrozy
 mairac / w onym kwiitnacyu a miodym wie-
 ku miasto krotokwile y biesiady ofsthatet
 swych god dni / w wielkim zalu zyli a trawi-
 li / tuż iuz przed soba smierc a pewne zatrac-
 cenie widzac. A zawozono ie nie inaczej
 iako ine bescyie / za lancuchy abo powrozy
 ie gwałtownie targaiac / niektore snich za
 gardla w kunach do lawet w okrecie przy-
 rowano / drugie w mocne pety za nogi oko-
 wano a tharcicami thak gestho zewnad o-
 budowali / ze zadnego wyzrenia ni kedy nie
 mieli / ale iako z inemi zdraycami y tothry
 przez wssystke one droge / tak sie snimi ob-
 chodzili. A gdy ie thak iuz bylo do przerze-
 czonych okretow / a potym y do Portu przy-
 wiedziono: Krol widzac ze ono ich ptawie
 nie wedle iego myśli sie sprawilo / kazat ie
 posthawic w Namieciach / na onym ssyro-
 kim placu ktory byl przed miastem / na kto-
 rym wiec na zawod puszczano / bo ten plac
 kety byl sposobny / aby sie na nim wssystkim
 thym ludziom / ktorzy abo do miasta sli a
 bo z miasta precz wychodzili / tak okrutne
 morderstwa przyklad pokazat: niechcac ie
 ani przytomnoscia a spotecznoscia zashe-
 poro swoich / ani wpuszczeniem do miasta w-
 czic. To gdy sie iuz skonalo / gdy zaslyssat ze
 niektorzy z narodu zydomskie wychadzali
 do nich potaiennie z miasta / a ze czeſtho a
 gesto tak haniebney nedze braciey swey las-
 mentowali a jatowali: rozniewawssy sie /
 rozkazat aby y te tey tymze sposobem na w-
 ssystkim / iako y ine pierwsze z wielka ofro-
 znoscia czeſtowali. folgi zadney trapieniu
 ich ni naczym nie czyniac / a na koniec aby
 wssystko ono pokolenie zydomskie po imie-
 niu kazdego popisano. Powiadaiac ze iuz
 nie wedlug onego vmyslu swego kthorym
 ie byl zdat na wielkie a niewolnicze roboty
 mial karac / ale ze na tym iest zeby nowo wy-
 myslonemi a niezwyklemi mekami zmeczy
 wssy / na koniec iednego dnia wssystki wy-
 bit y wytracit. A tak dzialo sie tho ich spiso-
 wanie / z niewymowna chucia y z pilnos-
 cia / y z wstawiczym od wschodu do zach-
 du slonica siadaniem / a wzdram czterdzieſte
 go dnia ta rzecz wykonac sie nie mogla. Za-
 tym Krol zawizdy a wstawicznie bedac bar-
 zo wesol / y w wssystkich batwanow kotacyie
 stroit / thak mu byl rozum od prawdzivey
 drogi obtadzil / ze one nieme slupy niecno-
 eliwemi wstami swemi chwalit / ktorzy ani
 mowy ani wladzey nie mieli / a przeciwno
 lawyssemu panu Bogu takowe rzeczy

ktorych sie y powiadac nie godzi / blaznit.

Alle gdy czas ktorysiny przed tym namie-
 nili przeminat / gdy Pisarze Krolowi dali
 znac ze iuz thakiemu popisowanu wytr-
 wac a zdotac nie mogli / dla niezlicznego
 mnoſtwa ich / a kthemu ze ich ieszcze barzo
 wiele po inych krajach / a drudzy po do-
 miech / drudzy po pewnych miejscach ieszcze
 byli zgromadzeni / tak dalece / ze nie thylko
 im / ale y wssiem Urzednikom w ziemi Egi-
 pteſkiej ku skonczeniu nie podobna a nie mo-
 zna: tedy Krol srodze im zagrozil / powia-
 daiac iakoby oni bedac dary iakiemi prze-
 naieci / oto stali zeby zydomie iakokolwie
 wssli karania. Ale przytrasto sie / ze te co
 oni mu powiadali miesce dac musiat / gdy
 tego rzecza sama a widomemi wywoody po-
 twierdzali / okazuiac ze im iuz ani papiru /
 ani piorek ktorych wzywali / nie z stawato.
 A to byla skuteczna sprawa niezwyctezney
 onego / ktory ratunku z nieba zydom doda-
 wal / opatrznosci abo przezyrzenia. To
 iest / Panu Bogu Wsszechmogacego.

Cap: 5.

Krol Egipski trzy kroz Hetmanowi swemu rozka-
 zate zydy pomordowac / a okrutnie Stoniom dac
 potrzec / trzy kroz tey dwuina sprawa Boja od tego
 zydomie wyswobodzeni.

Gdy Krol przyzwawssy k sobie
 Hermona Urzednika nad Sto-
 niami Krolewskimi / peten cie-
 mskiego gniewu y mierzicjki
 na zydy na wssiem nie wskomio-
 nev / rozkazat aby na zaiutrz wssystkim
 Stoniom Krolewskim kthorych bylo piec
 seth dosthateczny obrok kadzida w snop-
 kach dano / y mocnego winu napoiono / a
 by thak dosthatecznym napoieniem zbesth-
 wione / potym wywiedziono ku mordowa-
 niu a morzeniu zydom. A sam to rozkazaw-
 ssy / proawssy do siebie co czelnieyszych z
 przyaciol y woyska swego / ktorzy thez nie-
 przyacielskiej chuci byli przeciwno zydom:
 wdal sie na biesiade. A Hermon Urzednik
 nad Stoniami Krolewskimi / poruczen-
 stwo Krolewskie spilnoscia sprawowat: a
 czeladz ona ktora tey Stoniow przyglada-
 ta / wyszedssy przed wieczorem / wiazali o-
 nym nedznikom zydom rece / y o ine sie rze-
 czy kthorych do tego bylo thrzeba starali /
 mniemaiac ze do switania wssysthek narod
 zydomski zaraz mial zaginat.

1. Mach: 6.

Alle zydomie / kthorzy sie poganom zdali
 byc wsselakiej obrony zbawient / prze cie-
 sstosc nedze y wieszow kthore ie ze wsszech
 stron sciskali / ci Wsschmecnego Pana / y
 nade wssystki mocy mocniejszyego Mitosier-

Chrzecie kriegi.

nego Boga swego y oycy / wstawiczym
krzykiem wssyscy wzywali / zplaczem sie
mu modlac y prosac / aby raczył tak okrus-
thne przedsiwzięcie Krolewskie zmienić /
a Wielmożnym swym w to sie włożeniem
raczył ie od zatrącenia ktore tuż nad nimi
wisiało / wyrwać. Tych tedy wstawiczna
modlitwa do nieba była noszona.

1. Reg: 26.

A Hermon zaś / ktory był już Stonie o-
krutne dostatecznie winem napoit / y kądzi-
dlem nakarmit / raniuchno przyszedł do
dworu Krolewskiego / chcąc te rzecze Kro-
lowi oznaczyć. Ale ono od stworzenia swia-
ta piękne we dnie y w nocy sprawienie / kto-
re ten rozsyła / ktory sam z szczodrobliwos-
ci swej udziela komu chce / (mówie) częśc
snu z osobliwego Bożego dopuszczenia prze-
puszczona jest na Krola / aby thak wdziecz-
nym a glibokim snem zadržimany / w swym
przedsie wzięciu a radzie sie nie pomatu o-
mylit / a wolej swej y Decretu nie wbiaga-
nego y okrutnego nie dokazat y nie skonat.

A Żydowie bacząc że czas od Krola zło-
zony przetrwali / chwalili swiethego Pana
Boga swego / a prosili aby sie raczył wkoim-
sy nad nimi zmiłowac / a moc namocniety
swey reki swej raczył hardym poganom okā-
zac: A gdy już było podobno pudziesiathey
godziny / ten Kthory był gości od Krola na
wesele prosit / widzac że sie już gości bāzo
wiele zesslo / wssedł y budził Krola / a gdy
go zaledwie obudził / powiedział mu że już
czas obiādu nādchodzi / przy tym też y o Ży-
dziech swim rozmawiał / o ktorych Krol be-
dac vpoiminany / kázat gości ktory sie by-
li zessli nāgody przeciwno sobie sādowić: co
gdy vczyniono / vpominat ie sam aby vży-
wāiac / pijac y iedzac wssytek ten tych god-
czas w wesele a w dobrej myśli ztrawili. A
gdy sie była onā biesiādā rozlicznymi rozmo-
wami bāzo przedłużytā / powotawssy Krol
Hermonā / srodze y zgrozba go pytal / prze-
ktora przyczynę dopuszczono Żydom prze-
trwac żywo ten dzień. A gdy Hermon dat
mu o tym wssytkim sprawę / że roskazaniu
iego przessley nocy dosyć vczynit / poświād
czāli mu tego przyiāciele iego / bedac okrut-
nieyszym niżli on Phālārys / rzekł: Uiechże
Żydowie dzisieyssemu snu dziekuia: a thy
bes odwrotki nā przysly iutrzeyssy dzień /
tymżekrtatrem nāgothuy Stonie nā tych
sprostnych zloczyncow Żydom konieczne zā-
trācenie. Tho gdy Krol wyrzekł wssyscy go
z radością pochwalili / a pochym sie każdy
do swego domu rozessli / y z strawili wssytkę
noc nie tāk nā spāniu / iākō nā wymyslich
rozmāitrych przyskorek ktoreby mieli nędz-
nym Żydom (iākō o nich nā then czas oni
mniemali) wyrzadzac.

A gdy pierwsze kury zāpiaty / Hermon z
gotowemi bestiyami nā ssyrokim plācu ob-
murowanym shtat a cżekat / a mnostwō
wielkie ludzi ktore sie było po miescie zbie-
glo nā ono mizerne dziwowanie / cżekāto z
wielkā chuciā switānia. Ale Żydowie vstā-
wiecznie przez wssytek on czas wzdychāiac
z plāczliwemi modlitwami / z żatobliwemi
piośnkami wyciagāiac rece ku niebu / pro-
sili Nāywietczsiego Boga / aby im tym ry-
chley swej pomocy dodac raczył.

Tedy ieszcze było prāwie słońce nie wze-
slo / gdy Krol przyiācioty witat a przyimo-
wat. Hermon stojac / wzywāt go aby był
wssedł / oznāymiac mu że już wedlug wo-
ley iego był gotow. Co gdy Krol vsslysat /
zdumiat sie tāk hāniebnie okrutnemu v-
czynkowi / bo był doskonali wssytkiego zā-
pāmietat / pytal / co zā przyczynā by tego by-
tā / że to tāk z strasikiem nā pretce nāgotho-
wano. A tho już była sprāwā Pānā Boga
nād wssytkimi pānniācego / Kthory był nā
vmysl iego dopuscił / że wssytkiego zāpā-
mietat co był pierwey przed sie wziāt. Ale
gdy Hermon powiedziāt / tudziez y wssyscy
przyiāciele Krolewscy mowili: Krolu / s-
łoniowiey woysko wedlug frogie roskazānia
twoego sa już gotowi. Tedy on ta ich powie-
sicia okrutnie ku gniewu zruszony bedac /
że był z przeysrzenia Bożego onego wssytki-
kiego pāmiēc strācił / srodze poyrzawssy /
y zgrozba / rzekł: Ile ile was thu oycow
iest / ābo y tych co sie z synow wāssych rodzi-
li / ktory iedno ten thak hoyny obrok tym o-
krutnym bestyam gotowali / miāsto żydow
niewinnych wssyscy pomrzcē māia / ktory
Żydowie y przeciwnie / y przeciwn przod-
kom moim zupełnā zawssē y stātecznā wiā-
re okāzowali: āczkolwie (przed sie) żaden
z nich dla oney miłosći spotecznego wycho-
wānia y powinności / gārdtā zbāwion nie
iest. Tāk Hermon nie spodziātā a niebe-
spiecznā pogrozkē wythrzymāc a odniesc
musiat y bāzo sie tāk nā twarzj iākō nā poy-
srzeniu zāfrāsowāt. A przyiāciele zās Kro-
lewscy rozessli sie zāsmuceni / a one ktory
sie byli nā dziwy zessli / rospuscili a rozessli
li kāzdego do swych spraw. Żydowie lepat
dowiedziawssy sie tego co Krol mowit: ch-
walili oświeconego a Wielmożnego Kro-
lā Pānā Boga / iākō tego od ktorego they
pomocy byli dostali.

A gdy Krol wedlug onegoż zwyczāiu v-
czynit zās gody / vpominat gości aby sie v-
dali nā wesele mysl / a przyzwawssy Her-
monā z przygrożeniē / rzekł: Ty niezbedni
ku / wieleści kroc trzebā o toroskāzowac:
Te słońce chcessli y teras nāgotuy aby byli
gotowe nā intrzeyssy dzień ku wytrāceniu

Deute: 28.

Iob. 5.

Apoca: 15.

tych

Wachabeyskie.

tych żydow. Ale przyaciele ie° ktorzy snim pospolut siedzieli z dziwioſſy ſie tak nieſtħa tecney a odmienney myſli krolewſkiey / rze kli tak do niego. Krolu / dlugoſz nami tak wſdy by muſtami wodziſ a nas iedno ku ſis / iuſ to trzeći kroc ie każeſ wygładzić / a zaſ odmieniwoſſy ſie w wykonaniu tey rze czy ono co poſtanowiſ to wnet ſtamięſ a zniſczyſ. Zaprawde krolu temi twemi od wotkami miaſto niepomatu ſie ſtrwoſiło / y iuſ ſchadzeł w nym bywa doſyć a trzeba ſie niebeſpieczeńſtwa ſhrzedz by nieodſtali od ciebie. Stey przyczyyny krol / drugi zapraw de Phalaris / peten bedac ſtalenſtwa / za nic ſobie nieważac oney nieuſtawienoſci a odmiány w ſwoim wmyſle przeciwko zachowaniu Żydowſkiemu / wielka a nieważna przyſiega mocnie ſie obwiazat / że miał Ży dy bezadney odwrotki wydać / aby byli od Stoniow kolan y ſtopami z drugotani a potarci: a pothym że miał ruſſenie wczyni woſſy ciągnac do Żydowſkiej ziemi / a ſpu ſtoſſyć ia ogniem y mieczem: a kthemu one Swiatnice do kthorey ſie niekoſde° wniſc godziło / wypaliwoſſy ogniem że ia miał dac tym / coby narichley być mogło / kthorzyby w niey offiary wiecznie offiarowali. Tedy przyaciele y przyrodni ie° rozegli ſie z we ſelim / a wnet co na ſpoſobnieyſych miey ſcach rozſadzili draby po mieſcie aby pilnie a wiernie ſhrzegli. A Urzednik Stonio wy / beſtie napoiem wonnym / winem zmie ſſanem z kądziđtem / prawie aſſu ſſalien ſtwa a wſciektemu (że tak mam rzec) ſpo ſobieniu był przywiodł / a kte° ogromnym ſtroiem przyſtroił. A gdy iuſ było na ſwita niu / a ludzi niezliczne mnoſtwa iuſ było o to one° placu gdzie na koniach igrzyſka cżeniono / kture zwano Hippodrom° / ten że Urzednik wſſedł na dwor Krolewſki / y obudził Krola ku oney rzeczy kture mu był roſkazał. Krol z okrutna ſwa myſla / roſpa liwoſſy ſie woſſyſtke od gniewu / że woſſyſtka ſwa moca y z beſthymi tak ſrogiemi wyia chat: chcac ſie ſwym okrutnym ſercem y o cżyma tak cieſſkiemu a mizernemu przerze cżonych Żydow wytraceniu / dziwować.

Żydowie na then cżas gdy wyſzeli Sto nie okrutne / y woſſko zbroyne za nimi / a oni ſie z brony toczą y ſypia / ktemu y proch ktery zbity tuſſeje nogami / y gdy wſyſſeli on trzaſł a chrzeſt ogromny / mairac teſz za tho iſ tho iuſ oſthateł żywota ich / a koniec mizernego oczekawania / wdaſſy ſie ku litowaniu ſpotecznemu / zobopolnie ſie ob tąpiaiac catorwali / y wwieſſawali ſie ſwym krewnym y ſyie / oycowie y ſynow / matki y ſwych dziewek / a drugie dziateczki co ſie niedawno rodziły do pierſi przytulaiac o

ſtannie mlekiem karmity. Ale pothym zaſ wspomniawſſy na one ratunki / ktorych im było znieba teſz przed tym dodano / iedno ſtannie woſſyſcy wpađſſy na twarz / odia woſſy iuſ y dziateczki od pierſi / co mogły nay wietſzym głoſem krzyczeli / korzac a mo dlac ſie woſſechmocnemu Panu Bogu / aby ſie w to ſam wdaſſy a wloſzywoſſy / raczył ſie nad nimi ſmitować / kthorzy iuſ prawie do forteki ſmierci zaſſli.

Cap: 6.

Zamykaſie w kapiule naboſna proſba a modlitwa Eleazara kaptana / y nieſpodziane a przedziwne wy bawienie Żydowſkie od potłoczenia Stoniow.

Eleazar lepał niciałki maſz za cny a zawołany / ieden z kaptanow oney kraiiny / ktery ſie iuſ był ſharzat / a woſſyćiel żywot ſwoy w cnotliwych ſprawach ſtrawioſſy / wkoſwoſſy drugie ſharce okoto ſiebie / wzywaiac naſwietſzego Pana Bo ga / tak ſie modlił. O Krolu namoſznieyſy / y naywoſſyſſy Panie Boże woſſechmogacy / ktery woſſyćko ſtworzenie taſkawie ſprawu ięſ / raczyſ teraz weyſzreć na plemie Abrahamowe / y na ſwiete° Jakoba two° narod racz weyſzreć Oycze taſkawy na lud twoy w cudzey ziemi pielgrzymuiacy / y nieſpra wiedliwie ginacy / kторыſ ſobie za przypa dek a za czaſtke poſwiecić raczyſ. Tyſ Pharaona niegd y teſz ziemi Krola / w wozy doſtatecznego / byſtra wpoſnoſcia y iezyka chelpliwoſcia barzo wynieſionego / z iego hardym woſſkiem / w morzu wthopił y za tracił / ſwiatoſcia miłoſierdzia ſwego oſwieciwoſſy lud Iſraelſki. Thys teſz mity Pa nie Senachieriba cieſſkiego Krola Aſiriy ſkiego / ktery ſie kochat a kotoſſył w niepo licżonych zaſtepiech / ktery był mieczem iuſ woſſyſtke ziemi pod ſwa moc podbił / wy nieſionego hardoſcia przeciwko ſwietemu miaſthu twemu / y ſroga ſmiatoſcia prze cżwo niemu kazał / thys go ſhart Panie / wielu narodom okazuiać twoie moc. Tyſ w Babilonie trzech towarzyszow / kторы z ochota żywoty ſwe do ognia / by tylko Bato wánow niecćili / wydali / piec ogniſthy ro ſa niebieſka odwilżywoſſy / zachowateſ thát w cale że ſie y wtoſ na nich nienaruſſył / przepuſciwoſſy plomień na woſſyſtke ich nie przyacioty. Thys Daniela z nienawiſci potwarzonego a miedzy Lwi do gteboſiey iamy wrzuconego / aby go tam byli poſar li / zaſieſ na ſwiath dobrze zdrowego przy wrocił: tak teſz y Jonasa w żywocie wy

Exodi. 14.

Eſaie. 37.

Danie: 3.

Danie: 6.

Ione. 2.

Chrzecie kriegi.

chowanicą Morstiego dosthatecznie vtraspionego / zaś sie dobrze zdrowego swym v-
kazał / o łaskawy Oycze. A tak y teraz pro-
siam cie łaskawy wsszech rzeczy dogledca /
nie rącz że sie dlugo wazyć / żebyś sie nie
miał co rychley okazać narodowi Izrael-
skiemu / ktory tak przekleci y niecnothliwi
Pogani tak niesprawiedliwie scistai. Jes-
liżesmy wiec tym naszym w cudzey ziemi /
miedzy obcym ludem / mieszkaniem / co nie
pobożnego pokupili a zawinili: tedy wydar-
wssy nas z ręki nieprzyiacielskiej / nasz Pa-
nie / i takim chcesz wygubieniem a zatraca-
niem rącz twe wygladzic: iedno żeby ci co
nieczemne rzeczy mysla / daremnie sie nie
ciestyli z wytracenia tych ktorzy tobie pier-
wey mili byli. By lepak niemowili / Otoż
ich y Bog ich nie wyswobodzil. A przetoż
ty ktory ieszes nadużył y namocniejszy / wie-
kuiszty / weyżrzył the raz a vlihuysie nas /
ktorzy prze bezprawny tych niecnothli-
wych gwalt / schodzimy z swiata by iacy
zdrayce. Niechże sie dziś dziwuia ci pogá-
ni twej niezwyctej mocy / a rącz okazać
sile twa / ktorey masz dostatek ku wybawie-
niu narodu Jakobowego. Tobieć sie teraz
pokornie modli wssyshet niewinnych dzia-
tek zbor / thudziest y rodzice ich z płaczem.
Niech tho dziś iawnó bedzie wssiem pogá-
nom / iżes thy przynás iesst moy mily Pa-
nie / ażeś oblicza swego od nas nie odwro-
cił. Ale tak iakos mowit / żes y w nieprzy-
iacielskiej ziemi nie miał swoich zantebac-
thak the rzecz the raz rącz skutkiem zisć.
They modlithwie gdy Eleazarus koniec v-
czynit / Krol iuz nadzieździat z besthiami y z
zasthepem ku onemu placu na to sprawio-
nemu.

Deute: 28.

Co gdy wyżrzeli żydowie / niezmierny krzyk
uczynili ku niebu / tak że po padolech okoli-
cznych gtos sie rozlegaiac / zruszył ku wiel-
kiemu płaczowi wssyshet zasthep Krolowski.
Thedy w ten czas náder wielebny / wsszech
mocny / a prawdziwy Pan Bog / swiethe
oblicze swe vkazawssy / brány niebieskie o-
tworzył / ktorych dwa sliční a groźni dwa
Angiotowie wystapili / wssiem / chyba żydom
nie / widomi. Ci sie zastawiwssy / one hussy
nieprzyiacielskie zamieszkania a strachu na
pełnili / y takowemi pety spili przed ktore-
mi sie russyć niemogli z miesca. Toż na ten
czas Krol wezdrzał / a zapomniat dopiero
oney swej iadowitey smiatosci. Bestije le-
pak obrociwssy sie na woysko zbrojne ktore
za nym szło / starli a tomatáli ie y zabijali.

2. Mach: 3.
10. & 11.

Danie: 3.

Prouer: 16.

Wiec teraz Krol gniew odmienil w mto-
sierdzie / y na oplakanie onego co był pier-
wey przed sie wziat. Abowiem vslissawssy
krzyk / a wyżrzawssy wssyckie padaiace na sie

mie zamordowane płaczac / y z gniewu fu-
kaiac na przyiaciele / rzekł / Wy łaski na-
ssey krolowskiej zle wzywacie / a wssyckie Ty-
ranny okrucienstwem przechodzicie / tak
dalece że y mnie sameo nákoniec dobrodzie-
ia sweo / y Cesarstwa y gardia zbawic chce-
cie / pokryiomku na takowe rzeczy sie wysa-
dzaiac / Kthore by namniey Krolowu nie
sa pożyteczne.

A ktho otho the bez wsszego przewinienia /
ktorzy zawždy państwa naszego zameczki
wiernie trzymali / z mieszkania ich wyrzu-
ciwssy thu wssyshetie zgronadził / iedno-
wy: Ktoż też the / ktorzy zprzodku iednac
Krolowania naszego / swa dobroctliwoscia
y chutliwoscia przeciwo nam / wssyshetie
ine narody przebhajac / y barzo częsthe co-
naniebepieczniessy przygody dla nas po-
deymowali / wthak haniebne meki wdat a
wiktat / iedno wy: Rozważcie te niespra-
wne wiezy rozwiacze / a the nieboraki do
swego mieszkania odeslicie / ale pierwey ie-
za tho coscie przeciwo nim uczynili / prze-
proście: puscie wolno syny Wsszechmocne-
go / Niebieskiego y żywego Boga / Kthory
wneth od poczatku przodkow naszych aż
po dziś dzień / vycza postanowienia pań-
stwa naszemu spokojnego.

Krol tedy tak mowit: a żydowie lepak /
wneth rozwiacze bedac / gdy dopiruchno
śmierci vssli / naswiethszego Pana Boga
zbawiciela swego slawili. Potym zaś Krol
wroczył sie do miasta / przyzwawssy swego
Podskarbiego / rozkazal żydom przez siedm
dni dosthatecznie dodawac y winá y wsszech
rzeczy ku godam pothrzebnym: uczyniwssy
takowy dekret / żeby na tym miescu na Kto-
rym sie spodziwáli żydowie pomrzec / we-
soly a zbawienny dzień swoy swietcili a ob-
chodzili. Thedy ony / ktore przedtym po-
warzami náiezdżano / y iuz w sasiedztwie
z śmiercia żyli / a málem iuz byli w śmierć
wkrocžili / miasto gorstkiey y zatosney śmier-
ci / z wesolego y poctiesneo wyswobodzenia
sweo / gody nástroiwssy / z wielkiem weselim
miejscá vpádu sweo / y grobu náznaczone
stokami wymierzaiac / opuścivssy płaczli-
wa nárzekania swego pieśńke / zbawiciela
y przedziwnego Pana Boga swego chwa-
lac / zaczynali sobie oycowska piośńke / y iuz
odtożywssy na then czas wsselaki płacz y lá-
ment / a na znak spokojnego wesela wywo-
dzili tańce.

W tak takies y Krol stroiac dla nich wiel-
kie gody / y z ich niespodziatego wybawie-
nia bedac wesol / wielmożnie a bez przestán-
ku wzgladaiac ku niebu chwale Bogu da-
wat. A oni zaś Kthorzy iuz przed tym żydy
ku zatraceniu y pthakom ku rozssarpaniu

oddawali

Nachabenskie.

dawali y obiecowali z radością / wzławszy
na sie ich zelżywość a sromotę / przeto że sie
ich goraca ona śmiatłość w niwecz obroci
ła / rzewno plakali.

Zydowie tedy / tak iakosmy powiedzieli /
z wyswobodzenia swego bedac weseli / tań
cuiac y goduiac / wesole sobie piosnki zaczy
nali. A potym z potecznego posthanowie
nia uczynili o tym Statut / aby zawždy ich
potomkowie na każdy czas / do tad potiby
swe mieszkanie w cudzych krajach mieli /
the ich przerzeczone dni wesole / trzyma
ne a swiecone byty / nie dla thego aby wnie
tylko pili a iedli / ale dla thego że im w the
dni dane jest od Boga wyswobodzenie. Po
tym Zydowie sfedży do Krola / zadali go
aby ie wolno puscił do domow ich.

Alle pisanie ono ich ktore sie dzialo przy
ścacunku / dzialo sie ode dnia piatwego y
dwudziestwego miesiaca Pachonis / aż do
czwartego dnia miesiaca Epiph / przez
czterdzieści dni iednego po drugim. A zaś
o wytracenie ich starano sie / od piatwego
dnia Epiph / aż do siódmego tegoż miesia
ca przez trzy dni: w ktore okazawssy wiel
możnie miłosierdzie swoje ten ktory wssm
paniuie / wssystki w obec bes naruszenia y ob
rażenia zachował. A zaś gody stroili / za do
dawaniem wssch potrzeb od Krola / aż do
czternastego dnia / w ktory potym sli byli
do Krola prosiac o swobodne odpuszczenie.
Krol tedy pochwalivssy Zdy / do Starost
po wssystkich mieściach swoich / napisal list
niżej polożony / ktory w sobie zamyszał wiel
ka łaskę przeciwko Zydow.

Cap: 7.

List Krola Egiptskiego ktorym roztazuje po wssyst
kich mieściach Starostam swoim aby o to sie starali
zeby Zydowie zas do domow y do majątności swych
bes wsselakię trudności przyszli.

Tolomeus Philopáthor Krol
Egiptski / po wssystkim Krole
stwie swym Starostam / gdzie
kolwiek mieszkajacym / y wssy
skim innym w sprawach Krole
wstich urzednikom pozdrowienie wstazu
ie / a zdrowia życzy / bo my z dziećmi nasze
ssami dobrze sie mamy. Gdyż wielki Bog
dal nam wedle wolej naszej szczęśliwe na
wssę pośanicowanie / niektorzy z przyiaciot
naszych swym uporem częstokroć na nas
nalegaliac / przewiedli tho na nas / zebyśmy
wssystki Zdy w Krolestwie naszym poddane

na iedno miejsce zgromadzivssy / iako ine
nieprzyiacioty wssystki niezwyklemi meka
mi y smierciami z swiatą zgtadzili: powia
daiac że Państwo nasze nigdy niemialo być
w pokoiu / prze nienawisć Kthora ci mieli
przeciwko Poganom / do tad by sie tho nie
skato. A gdy ie tak związane tu do nas przy
wiedli z wielkiem pasthweniem / iakoby
iakiem niewolniki / a owsem by iakiem zdrayce
a lotry / bes wsszego wysluchania y sprawie
dliwego wybaczenia / chcieli y na to sie byli
wsadzili aby ie wytracili / okrucieństwem
cięższym a straszniejszym niż Tatarskim wnie sie
ni. Alle my dosyć sredze ie slowy zgromivssy
za tha dobrothliwoscia Kthora mamy ku
wssiem ludziom / gdysmy Zdy z łaski naszej
zaledwie przy gardlech zachowali / tegos
my też skutecznie doznali / że ie Ciebieści
Bog y bronili własnie iako oćiec na wssem
ratował: Ktemu też uwazylivssy sami w so
bie chueliwość przyiaciot ich / że sie w they
mierze thak skatecznie przeciwko nam za
chowywali iako przeciwko przodkom na
ssym z tych przyczyn słusnych / uczynilivssy
ie wolnemi od wssystkich iakich kolwiek
nawiezivssych wysstepkow / y roztazalivssy
wssystkim z osobna / aby ie do swych mają
tności przypuszczone gdzieby kolwie byli /
a koniecznie aby im żaden nie škodził / albo
Ktora kolwie z tych rzeczy ktore niewinnie
cierpieli oczu im niezapłuskawal. Bo to za
perwne wiedziecie / ieslibyśmy co my przeciw
ko nim ze złości niesłusnie poczynali / abo
wsdam ie zaśmucić chcieli / zebyśmy thym
przeciwko sobie obrusyli / a zagniewali nie
cztowieka ale panuiece nad wsselaka mo
ca Nasywsszego Pana Boga / Ktoryby sie
tych rzeczy macil nad nami okrutnie we
wssystkim / zawždy / y bes wsselakiego v
chronienia. A z tym mieycie sie dobrze.

Then list Zydowie od Krola wstawssy /
nie tudziez sie wdy obeyć pośpieşyli / ale
ieszczy oto Krola zadali / zeby mogli te Kto
rzyby z narodu Zydowskiego Swiethego
Boga y zakon iego z dobrej wolej gwałci
li / słusnym a przystojnym karaniem ie ka
rać: przektadaiac to Krolowi / że ci Kthor y
dla swego brzucha Boskie przykazanie
przesstepui / nigdy y Krolewskim roztaza
niam nie moga być wierni.

Krol sam w sobie osadzivssy że to praw
de mowili / pochwalivssy ie z tego / dal im
te moc na każdym miejscu w Krolestwie swo
im / te Ktorzyby Zakon Boży gwałcili / aby
swieobodnie zabili / bes wssę wstadiania
w to Zwierzchności Krolewskiej / abo też
dowiadowania. Tedy Zydowie Krolowi
za to / thak iako rzecz była przystojna / po
dziewawssy / a Kaptani ich y spotu wssy

Hiere: 30.
Zacha: 2.

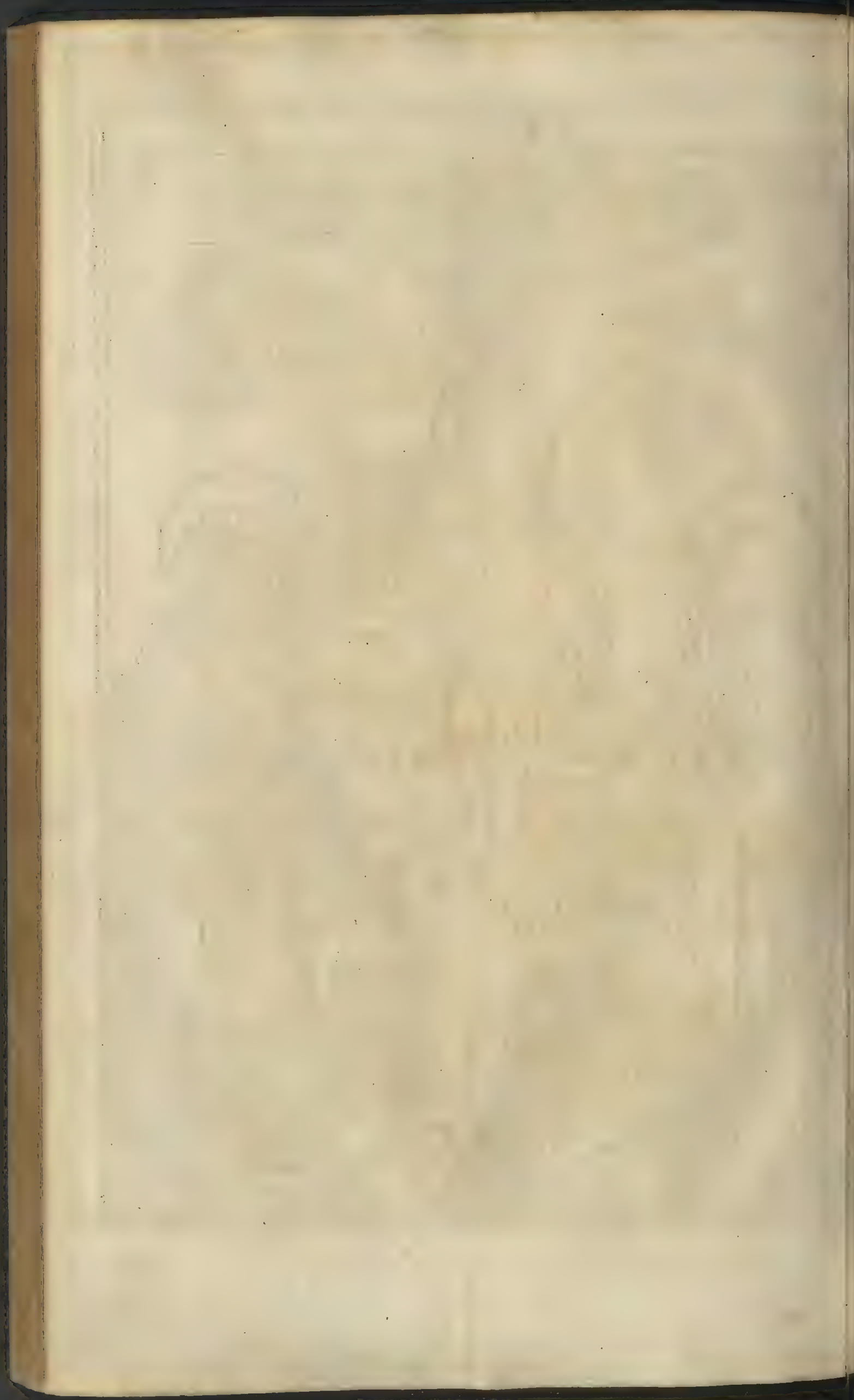

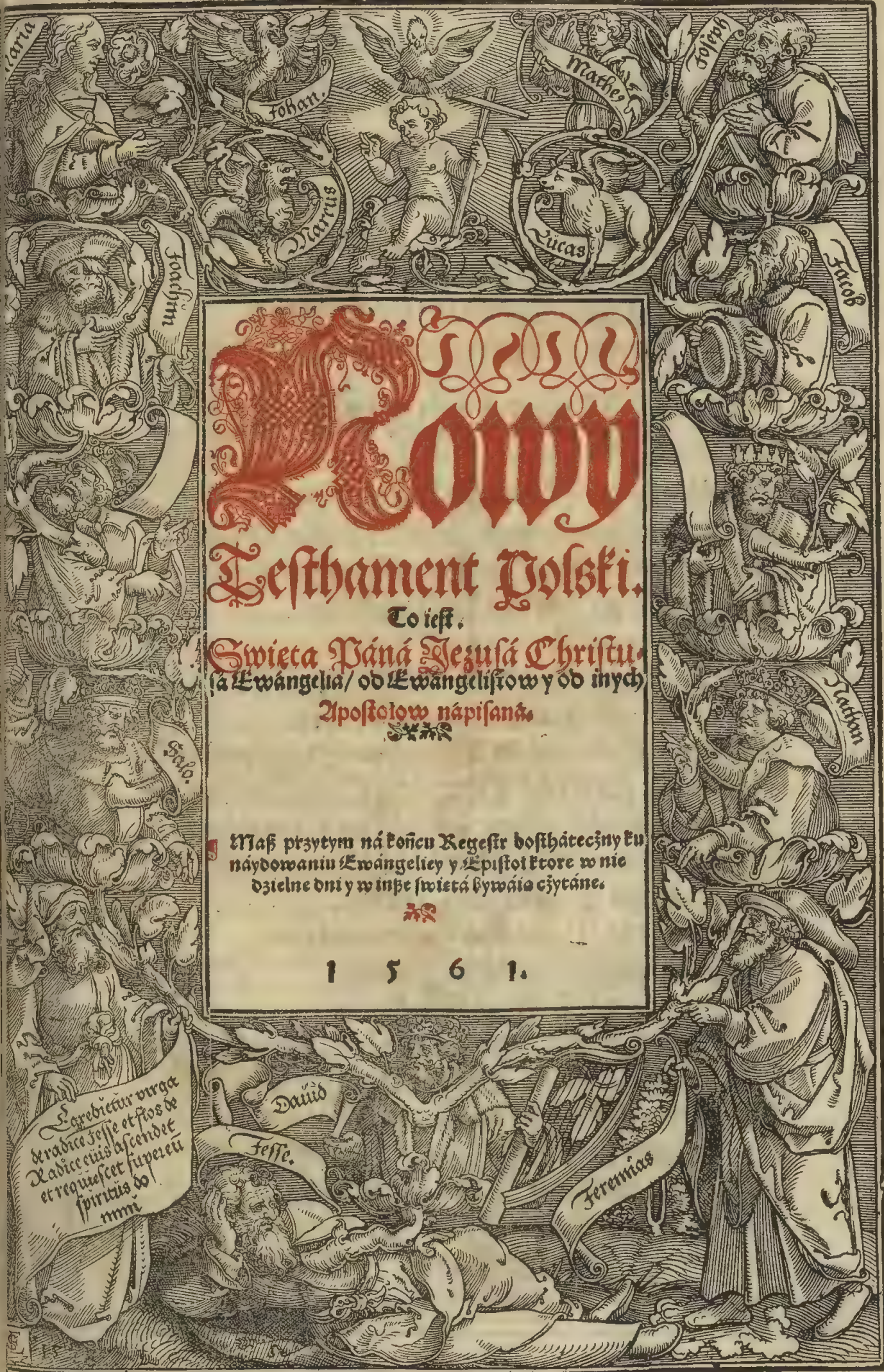

Biblia

Testament Polski.

To jest.

Święta Panna Jezusa Chrystusa
Ewangelia / od Ewangelistów y od inych
Apostolów napisana

Maś przytym na końcu Regestr dosłhateczny ku
náydomaniu Ewangelicy y Epistol ktore w nie
dzielne dni y w inpe święta bywają czytane.

1 5 6 1.

Nowy Zakon the pisma w sobie od kościola Krześcijańskiego przycię/zamyka.

Ewangelia napisana od świętego Matheusza.
Ewangelia napisana od świętego Marka.
Ewangelia napisana od świętego Łukasza.
Ewangelia napisana od świętego Jana.
Dzieie Apostolskie napisane od świętego Łukasza.

Pisma Apostolskie.

List świętego Pawła do Rzymianów.
List pierwszy świętego Pawła do Korinthów.
List wtóry świętego Pawła do Korinthów.
List świętego Pawła do Galatów.
List świętego Pawła do Efezów.
List świętego Pawła do Filipensów.
List świętego Pawła do Kolosensów.
List pierwszy świętego Pawła do Tesalonicensów.
List wtóry świętego Pawła do Tesalonicensów.
List pierwszy świętego Pawła do Timotheusza.
List wtóry świętego Pawła do Timotheusza.
List świętego Pawła do Titusa.
List świętego Pawła do Filemona.
List świętego Pawła do Żydów.
List świętego Jakuba Apostoła.
List pierwszy świętego Piotra Apostoła.
List wtóry świętego Piotra Apostoła.
List pierwszy świętego Jana Apostoła.
List wtóry świętego Jana Apostoła.
List trzeci świętego Jana Apostoła.
List świętego Judy Apostoła.
Objawienie świętego Jana.

Przemowa Świętego Hieronima na czterzy Ewangelisty.

E tych ktorzy Ewangelia pisali było wiele / y Łukasz Ewangelista świadectwem swym thego podpiera / mowiac: ⁶⁰ Ponieważ że ich wiele sie kusito porządnie wypisać te rzeczy ktore sie w nas wypełniły: tak iako nam podali ci co od początku sami widzieli te mowy y posługowali im: Thego też dokładaia y te pisma ktore do dzisia dnia trwaja / ktore od rozmaitych autorow wydane / byli początkiem rozlicznych kacerstw. Iako jest ona Ewangelia podług Egipczykow / y Tomasza / y Matieja / y Bartłomieja / y dwunastu Apostolow / y Bazylidesowa / y też Apellesowa / y innych ktorych wyliczać / barzoby dlugo było: gdyż na ten czas to tylko trzeba powiedzieć / iż byli niektorzy / co krom ducha y łaski Bożej / wiecey vsilowali zstosować powieść / niżli prawda a prawdziwa historia wyprawić. Ktorem prawię może być przystosowano to co Prorok powiedział: Biada tym ktorzy Proroctwa z serca swiego: ktorzy chodzą za duchem swoim / ktorzy powiadaia: To mowi Pan: a Pan ich nieposlal. O ktorych y zbawiciel w Ewangelii Janowej / mowi: Wssystcy ktorzy przedemna przyszli / złodzieje y lotrowie byli. Ktorzy przyszli / nie ci ktorzy byli posłani. Bo tenże powiada: Przychodzili / a iam ich nieposyłał. Bo w tych ktorzy przychodzi jest przedsięwzięcie wporu / a w posłanych posłuszeństwo. Ale kościół ktory na skale / Pańskim głosem fundowan jest: ktory w wiódł Król do pokoiu swego / y do ktorego przez dziure wchodzenia / potajemnie włożył ręce swoje / Bedac podobny Sarnce y młodemu Jelonkowi: czterzy rzeki / na kształt Kana wypuszczaiać: czterzy wegły / y obraczkę ma / na ktorych iakoby Archę testamentu / y stroż zakonu Pańskiego bywa wożon.

Ezech: 13.

Ioan: 10.

Matth: 16.

Canti: 1.

Canti: 5.

Canti: 3.

Gene: 2.

Exodi: 25.

Pierwszy między wssystkimi jest Matheus Celnik / przezwiskiem Leui: ktory Ewangelia w żydowskiej ziemi po żydowsku wydał: nawiecy dla onych / ktorzy żydow w wierzyli w pana Jesusa / a wiecey niż cienia zakonu nego / gdy przyszła prawda Ewangelii niechowali.

Wtóry Marek / tłumac Piotra Apostoła / y Alexandrińskiego kościoła pierwszy Biskup: ktory acz sam Pana a zbawiciela nie widział / ale ono co w mistrza swiego na kazaniu slychał / wiecey według wiary tych rzeczy ktorze sie działy powiadał / niżli podług porządku.

Trzeci Łukasz lekarz / rodem z Siryey Antiocheniżył: ktorego chwala w Ewangelii / ktory też był zwolennikiem Apostoła Pawła / w sthronach Achaiy y Bytiniey kregi złożył / drugie rzeczy z wysoka poimając: a iako sam w przemowie wyznawa / wiecey słysane niżli widziane rzeczy pisać.

2. Corin: 8.

Luce: 1.

Ostatni Jan Apostol y Ewangelista / ktorego Pan Jezus wielce miłował / ktory na pierśiach Pańskich odpoczywając / naczystych sie naut napit: y ktory sam zasłużył krzyżu vsłisnąć: Oto matka twoja. Ten bedac w Asiey a na ten czas już wyrastały a wschodzily nasienia tych kacerzow / Chierimata / Sebionia / y innych / ktorzy powiadaia żeby Chrystus w ciebie nie przyszedł / ktore też sam w liście swoim Antychrystami zowie / y Paweł Apostol

Ioan: 21.

1. Ioan: 4.

Przemowa S: Hieronima.

czesto wzbieta: przymusson byl od Biskupow małym wssystkich kthorzy na ten czas byli w Azycy/ y od poslow wiela kosciotow/ zeby o Bosstwie Sba wis cielowym glebiey a szerzey pisal/ a ze musiat (ze tak mam rzec) do slowa Boz e nie tak z uchwała iako szczeniwa smiatoscia sie wydrzet. W tym tez powia da koscielna Historia/ ze gdy go bracia przymuiali zeby to pisal/ tak to rczy nie obiecal/ iesli zeby zlozy wssy post/ spolecznie w obec wssystcy Panu Bogu sie modlili: eo gdy sie wykonczylo/ bedac nasycomy z obia wienia/ przyszedssy z nieba/ one przemowe iak powiadac: Na poczatku bylo slowo: a slowo by lo v Boga: a Bog byl slowem: to bylo na poczatku v Boga.

Ezech: 1. Te tedy cztery Ewangelię/ dawno przed thym opowiedziane/ y kriegi Ezechielowe dowodza/ w kthorych pierwsse widzenie tak sie stosuje a tak pise: A w posrzedku podobienstwo czterzech zwierzath/ a twarzy ich/ oblicze Czlowieczę/ y oblicze Lwa/ y oblicze Cielcowe/ y oblicze Orłowe. Pierwsse oblicze Czlowieczę/ Mathenssa znaczy: ktory poczat o Panu Chrystusie iako o czlowieczę pisal. Kriegi rodziat Jezus Chrystha syna Dawidowego/ syna Abrahamowego. Wtore oblicze znaczy Marka/ v ktorego glos Lwa na puszczey ryczacego bywa slyssan: Glos wolaiacego na puszczey/ gotuy cie droge Panisza/ czyucie proste scieszki iego.

Apoc: 4. Trzecie Cielcowe/ ktore znamionuje Ewangelię Lukassa/ ktory poczat od Zachariasza kapłana. Czwarte Jana Ewangelię/ kthory wziawssy przydla Orłowe/ y ku wyszssym sie rzeczam kwapiac/ o slowie Bozym ro sprawia. Drugie rzeczy potym ktore opisal Ezechiel/ te nam wyrozumienia dokladaja. Goleni ich (powiada) proste/ a nogi przydlane: a dokad kolwiek duch ssedl/ szli/ a nie wracali sie: a grzbiety ich pelne oczu/ isfry/ y lampy w posrzedku biegajace/ a kolo w kole/ a w kazdym czworo oblicze. Przetoż y Obia wienie Janowe/ potym gdy powiedzialo o czterzech y dwudziestu star ców/ kthorzy trzymajac arsy y czasse/ daja chwale Barantowi Bożemu/ tedy przywodzi lyskawice/ y gromy/ y siedm duchow tam y sam biegajacich/ y morze sklone/ y czworo zwierzat pelnych oczu/ powiadajac: Pierwsse zwie rze podobne Lwowi/ a wtore podobne Cielcowi/ a trzecie podobne Czlo wiekowi/ a czwarte podobne Orłowi lataiacemu. A troche nizcy/ powia da/ ze byly pelne oczu/ a niemiel odpoczytku/ wednie y w noc morwac/ Swiety/ swiety/ swiety Pan Bog wsszechmogacy/ ktory byl/ y ktory jest/ y ktory ma przysc. Tym wssystkim pismem iasnie sie to pokazuje/ ze thylko cztery Ewangelię maa byc przyiete/ a wssystkie niepewnych rzeczy bayki/ umartym raczy kacerzom/ nizli koscielnym zywym maa byc spiewane.

Przemowa na Matheusza Ewangelię.

Matheus kazac pierwey a opowiadajac Ewangelia w Zydostwie/ choc iac do Pogánow/ napierwssy napissal Ewangelia po zydowsku: kthora braciey od ktorych ssedl precz na pamiatke zostawil. Bo iako bylo pothrzebatu po twierdzeniu Wiary krzescianstwey Ewangelia kazac: tak rezy dla herety kow pisac. Ale choc ich wiele Ewangelia pisalo/ wssak ze iedno czterzey ma ia swiadcetwo powazne: ze po czterzech kraiach swiata/ opowiadaja Wiare o swiethey Troicy: a narod ludzki/ ktory czworak a smiercio byl zaginat/ mial byc ich kazanim ozy wiony: przetoż y inych Ewangelist Ewangelię odpady/ y nie sa przyiete/ ze niechcieli naznaczoney a zamierzoney liczby pslowac/ dla mocy tajemnice.

Świętego Wacława.

Święta Pana Jesu Krysta Ewan- gelia podług Wacława Świętego/ na xxviii. Kapitul rozdzielona.

Cap: I.

Przedzi Pana Jesu Krysta z ktorych poszedł we-
dle ciela opisane/ Angiel daie sprawa Jozephowi o
pocjeciu Panny Maryley poslubionej jony tego/ y
o synie ktorego porodzie miała.

Krygi rodzaui
Jesu Krysta/ sy-
na Dawidowego
syna Abrahama
wego. Abraham
zrodzil Izaak.
Izaak zasz zro-
dzil Jakoba. Ja-
kob tez zrodzil Ju-
de y bracia tego.

Judas lepak zrodzil Phares y Zare z Tha-
mar. Phares potym zrodzil Efrona. E-
fron zrodzil Arama. Aram zrodzil Ami-
nadaba. Aminadab zrodzil Naasona.
Naason zrodzil Salmona. Salmon zro-
dzil Boosa z Rachab. Boos lepak zro-
dzil Obed z Ruth. A Obed zrodzil Jes-
sego. Jesse zasz zrodzil Dawida Krola.
Dawid potym Krol zrodzil Salomona
z oney ktora byla Dryassowa. A Salo-
mon zrodzil Roboama. Roboam zrodzil

Abiama. Abia zrodzil Ase. Asa zro-
dzil Jozaphata. Jozaphath zrodzil Jo-
rama. Joram zasz zrodzil Ozyassa. A
Ozyas zrodzil Joatham. Joatham le-
pak zrodzil Achasa. Achas zrodzil Eze-
ciasa. Ezechias zrodzil Manasses. A
Manasses zasz zrodzil Amona. Amon-
ten zrodzil Joziasa. Jozias zrodzil Je-
choniasa y bracia tego w zaprowadzeniu
do Babilonu.

A po zaprowadzeniu do Babilonu/ Je-
chonias zrodzil Salathiel. Salathiel
zasz zrodzil Zorobabel. Zorobabel zro-
dzil Abiuda. Abiud zasz zrodzil Eliacy-
ma. A Eliacym zrodzil Azora. Azor
zrodzil Sadoka. Sadok zasz zrodzil Achi-
ma. Achim tedy zrodzil Eliuda. Eliud
ten zrodzil Eleazara. Eleazar zasz zro-
dzil Machana. Machan zrodzil Jako-
ba. Jakob zrodzil Jozephameza Mari-
ley: z ktorey sie vrodzil Jezus ktorego zo-
wa Krystusem.

A tak wssystkich rodzauiow od Abrah-
ma az do Dawida rodzauiow czternasce.
A od Dawida az do zaprowadzenia do Ba-
bilonu/ rodzauiow czternasce. A od zapro-
wadzenia do Babilonu az do Krystusa ro-

2. Para: 26.
2. Para: 27.
2. Para: 28.
4. Reg: 20.
4. Reg: 21.
4. Reg: 22.
4. Reg: 23.
24. & 25.

1. Para: 3.
Agge: 1.
Esdras: 3.

uce: 3.
ene: 21.
ene: 25.
ene: 29.
ene: 38.
ene: 36.
uth: 4.
Para: 2.

Reg: 16.
ene: 17.
Reg: 12.
Reg: 11.
Para: 13.

Ewangelia.

działow czternaście. A Krystusowe naró-
dzenie także było.

Luce. 1.

Luce. 2.

Gene. 16.

17.

Iudic. 13.

4. Reg. 13.

Philip. 2.

Acto. 4.

Isaie. 7.

Luce. 2.

Gdy już była posłubiona matką jego
Mária Jozeffowi / pierwszy niż się zessli/
należona jest iż już nosiła w żywocie z du-
chą świętego. Ale Jozeff mężiey / będąc
człowiekiem sprawiedliwym / nie chciał iey
roznosić a sławić / ale raczej chciał ię pota-
jemnie opuścić. On to myśli / alic oho An-
giot Pánki wkażat mu się we śnie / mówiac
Jozeffie synu Dawidow / nie obaway się
przyiac k sobie Mária żone twoie / bo tho
wiedz / że co się w niej zaczęło / jest z Du-
chą świętego / porodzić syna a nazowiesz go
imieniem Jesus : przeto iż on wybawi lud
swoy od grzechow iego.

A to wszystko stało się iest / aby się to wy-
pełniło co był Pan powiedział przez Proro-
ka / temi słowy : Oto Panna pocznie w ży-
wocie / y porodzi syna / y nazowa go imie-
niem Emanuel / co się wytłóka / Bog z ná-
mi.

Jozeff potym ze snu powstawszy / iako
mu był Angiot Pánki przykazał / tak wczyna-
ł / y przyiat k sobie żone swoie. A niepoz-
nawat iey / dožad nie porodziła syna swe-
go pierworodnego / y nazwał go imieniem
Jesus.

Cap: 2.

Tu się trzech Krolow do Krysta nowo naro-
dzonego z dary przyiázd / Herodowe nad niewinne-
mi działkami okrucieństwo / Krystowe do Egiptu
wypnámie a zechánie / y zaś náwrocenie do stéme
Izraelskiej / opisane.

Do D się tedy narodził Jezus
w Betlehem mieście Judskim
za dni Krola Heroda : alic oto
Medrey przyiáchali do Jeruza-
lem od Wschodu słońca / mo-
wiac :

Gdzie iest then ktory się narodził
Krol żydowski : bosmy widzieli gwiazdę ie-
ną na wschod słońca / y przyiáchalsmy chcąc
mu część a chwale dać. Wslyshawsi to Herod
Krol iat z soba trwożyć / y tudzież wysytko
przy nim miasto Jeruzalem. Potym zebra-
wszy wysytkie co przednieysze z Káptanow
y Doktory ktorzy ludzie náuczali / bádat pil-
nie ná nich gdzie by się był miał Krystus
rodzić. Oni mu powiedzieli / że w Judskim
Bethlehem. Bo tak nápisat Prorok : A thy
Bethlehem ziemio Judska / żadnym sposo-
bem nie iestes mnieysza między gtowniey-
szemi miastami Judskimi : bo mi z ciebie wy-
nidzie Wódz ktory ma rzadzić a sprawo-
wać moy lud Izraelski.

Tedy Herod kryjomko przyzwawwszy Me-
drow / pilnie się z nich wywiadował czasu
ktorego się im gwiazda ona wkażatá. Po-
tym odsyłać ię do Bethlehem rzekł : Já-
chawszy / pytaycie się z pilnością o tym dzie-
cieciu : a gdziebyście ię náleził / dacycież mi
znac / żebym też y iá iáchawszy dat mu część
a chwale.

Oni odsluchawszy Krola odiáchali : alic
gwiazda ona ktora widzieli ná wschod
Słońca / postepowatá przed nimi / (tak
dlugo) aż przyszedłszy stáhnetá nad c onym
miejscem / gdzie było dzieciatko. Oni wyřza-
wszy gwiazdę / rozrádowali się radością
przezliś wielką. Potym wšedłszy w dom / ze-
šli a náleził dzieciatko (spotu) z Mária
matką iego / y wpadłszy wczynili mu część a
chwale : Potym otworzywszy skárby swe / o-
fiarowali mu dary / Złoto / Kádzydło / y Mi-
re. A wziawszy we śnie odpowiedź / żeby się
do Heroda niewracali : wrocili się do swey
kráiny inšá droga.

Po ich odiáchaniu / oho Angiot Pánki
wkażat się zaś we śnie Jozefowi / mówiac :
Wstań / a wziawszy dziecie y matkę iego /
wciel ay do Egiptu / bádże tam aż ci zaś o-
powiem. Boć to ma być / że Herod bádże
śukał dziecieciá tego / chcąc ię strącić.

On wstałszy / wzięt dziecie y matkę ię-
go w nocy / y odiechat do Egiptu. Tamże
był aż do śmierci Herodowej : aby się ono
spełniło co Pan powiedział przez Proroka

temi

Nume. 24

Miche. 5.
Ioan. 7.

Psal. 71.
Isaie. 60

Exodi. 4

S: Wacheussa.

ume: 24. temi słowy: Wyzwałem syna mego z Egi-
ptu.

Thedy Herod widząc że go oni Medrey
omylili/ rozgniewał się bardzo / y zesłałszy
służebniki/ dał pobić wszystkich dzieci które
były w Betlehem / y we wszystkich grani-
cach tego / ode dwu lat / y co niżej / wzgle-
dem czasu Ekhorego się był wywiadał od
Medrcow. Na ten czas się z iśćito a wypet-
niło to co był powiedział Jeremiaś Pro-
rok / mówiąc: Głos w Ramie (cho jest na
wysokim pagorku) słyszan jest płacz y krzyk
bardzo wielki / Rachel płacząc synów swo-
ich / niechciała się dać utulić a pocieszyć / że
ich nie ma.

Gdy potym umarł Herod / otho Angiot
Pánski ukazał się we śnie Jozeffowi w E-
giptcie / mówiąc: Wstań / weźmij dziecię y
matkę jego / a idź do ziemi Izraelskiej.
Boć już zmarli ci co stali o żywot temu dzie-
cięciu. A on powstałszy / wziął dziecię y ma-
tkę jego / y przyszedł do ziemi Izraelskiej.

Alle wysławszy że w Judskiej ziemi Kro-
lowat Archelaus na miejscu Heroda oycę
swego / obawiał się tam iść: y wziawszy we
śnie (od Boga) rozkazanie / wdał się y od-
szedł w strony Galilejskie. Tam przyszedł
wssy / mieszkał w mieście które zowa-
ła się Nazareth: aby się to wypełniło co było przepo-
wiedziano od prorokow / że u nazowia Na-
zarianin.

Cap: 3.

Jana Krzciciela Proroka świętego kázanie y ostrzy-
żymot zamyka / do Ekhorego gdy się Pharyzeusowie
zbiegli jako że posuwał / wczając aby pokute struli / iś
to też Pán Krystus okrzest.

W one dni / przyszedł Jan Krzci-
ciel kázac na puszczey Judskiej
a mówiąc: Czynie pokutę:
boć przysbliżyło się królestwo
niebieskie. Tenci jest bowiem
ktorego przepowiedział Izaiasz Prorok /

tymi słowy. Głos wołającego na puszczey /
Gotuycie droge Pániska / proste czynicie ście-
żki jego A ten to Jan miał odzienie z sier-
ści Wielbłądowej / y pás skórzany na biod-
rach swoich / pokarm y pożywienie jego były
Sárancza y miód leśny. Tedy wychodziło
do niego Jeruzalem / y wssy skłá Judska
ziemi / y wssy skłá kráina Jordanowi przy-
ległszy byli od niego krzczeni w Jordanie /
ypowiadając się grzechom swoim.

Wysławszy Jan że bardzo wiele Phary-
zeusow y Saduceusow przychodzi do krz-
tu jego / rzekł im: Jászczurcie plemię / któ-
ż wam tho ukazał abyście wssli przysłego
gniewu: Czynieć tedy owoc przysłowny Po-
kucie. A niemowcie sami w sobie / Oycá
mamy Abrahámá: boć to wam powiadam
żeć mocen jest Bog oto słych kámienni wzo-
budzić a wskrzesić syny Abrahánowe. A
bowiem jużci sietiere do korzenia drzew
przyłożono. A tak każde drzewo które nie
czyni dobrego owocu / będzie wycięte / a w
ogień wrzucone. Jác was krzcie w wodzie
tu Pokucie / ale then Ekhory po mnie ma
przysć / mocniejszy jest niżli ja / któremu
ja nie jest godzien y bothow nosić / thenci
was okrzci duchem świętym / y ogniem / y
ktore w rece iści sietier ká iego / a wyczy-
ści Boiowisko swoje / y zgromadzi pszenice
swoje do siodoty swojej / a plewy spali w
ogniu nie wgasistym.

Tedy przyszedł Jesus z Galileiey tu Jo-
danowi do Jana / chcąc aby był okrzest
od niego. Ale Jan zbraniał mu thego /
mówiąc: Ja od ciebie mam okrzest być /
a ty do mnie idzieś. Odpowiedział wssy Je-
sus / rzekł mu: Zaniechay tego teraz / bo
takci nam przysłoi wypełnić wsseláká sprá-
wiedliwość. Potym mu dopuścił. A gdy
był okrzest Jesus / thedy wnetż wyszedł
z wody. A oto otworzyły mu się niebiosá / a

4. Reg: 1
Marci. 1.

Luc. 3.

Matth: 7.
Luc. 3.
Marci. 1.
Luc. 3.
Ioan: 1.

Luc. 3

Marci. 1.

Ioan: 13.

Marci. 1.
Luc. 3.
Ioan: 1.

Marci. 1.
Luc. 3.
Ioan: 3.
Isaie. 55.
Matth: 4.
Ioan: 1.
Isaie. 40.

Ewangelia.

Isaie. 42.
Matth. 17.
Luce. 9.
2. Petri. 1.

widziat ducha Bożego / a on z stepuie iako
golebica / y przychodzi a spuszcza sie nań.
Allic teży glos stat sie z nieba / tak mowiac:
Toć jest moy mily syn / w ktorymem ja sobie
vlubit.

Cap: 4.

post Krystusow y pokusa / y poczat a zlozenie Pa-
sana tego / Piotra / Andrzeja / Jakuba / y Jana / dwu
synow Zebedeusowych / ku sobie na zwoleństwo wy-
zywa / Galilejczykom Ewangelia powiada / y rozlicz
ne choroby leczy.

Marci. 1.
Luce. 4.

Deute. 8.
Sapien. 16.

Psal. 90.

Deute. 6.

Deute. 6.
1. Reg. 7.

Marci. 1.

A gdy Jezus wiedzion iesth na
puszcza od Duchá / żeby był po-
kussion ode Diabla. A gdy sie
poscicit czterdzieści dni y czter-
dzieści noey / potym taknat. A
przystapivssy do niego kusiciel rzekt mu.
Jeslizes ty iest syn Boży / przykaz aby to ka-
mien chlebem sie stalo. On odpowiedzia-
wssy / rzekt: Napisano iest / Nie samym tyl-
ko chlebem żywie człowiek / ale wszelkim slo-
wem ktore pochodzy z ust Bożych. Tedy go
wzial diabet aż do miasta swietego / y posta-
wil go na samym wierzchu kościoty / y rze-
cze mu: Jeslisis iest syn Boży spuszcze sie na
dot. Boć też iest napisano / że Angiotom
swoim poruczeństwo dat Pan o tobie / aby
cie nosili na reku swoich / bys lepak nie ob-
rázil o kámiem nogi swojej. Powiedziat mu
też zás Jezus: Napisano tak / Nie bedziesz
kusit Pána Boga twego.

Potym zás wziawssy go czareh / zaniost
na bárzo wysoka gore: skorey mu pokazat
wssy skie krolestwa tego swiata / y swietch
nosć a chwale ich / y rzecze mu: Damci to
wssytko / iesli padssy dasz mi cześć a chwale.
Thedy mu iuz rzecze Jezus: Idz precz iuz
Szacanie. bo tak napisano iest / Pánu Bo-
gu twemu cześć a chwale dawać / y iemu
samemu sluzyc bedziesz. Thoz dopiero go
przestat a opuścic diabet: alic wnet przy-
stapili Angiotowie / y vslugowali mu.

Vssyshawssy Jezus ze bylo Janá wydano

odssedi do Galileiey: a opuścivssy Nazá-
reth / przyssedi y mieszkal w Kaphárnáum
miescie Pomorstim / w granicach Zabul-
onstich y Nephtálimstich: aby sie ono z is-
cito co bylo powiedziano przez Ezaiassa
Proroka. Ziemia Zabulon y ziemia Nephtá-
lim / droga Morzka z one strone Jordá-
nu / Galileej pogánstkiey: lud ktorj chodzil w
ciemnosciach / widziat swiactlosć wielka /
a thym ktorzy siedzieli w krainie cieniu
smierci / wzeslā im swiactlosć. Od tegoż
czásu poczat Jezus kazac / y mowic: Czyncie
Potute. boć sie przyblizyto Krolestwo nie-
bieskie.

Chodzac tedy Jezus nad Morzem Ga-
lileystim / wyszlat dwu bráthu / Symona
ktorego zowa Piotrem / y Andrzeja brá-
thá iego / a oni zápuszczā sieć w morze
(bo byli rybitwami) y rzecze im: Podcie-
zā mna / a ia zostawie a uczynie was rybit-
wami ludzi. Tedy oni wnet opuścivssy sieć
i / szli zā nim.

A odssedssy z thad / wyszlat innych dwu
brátu / Jakubá Zebedeusowego / y Janá
bráthá iego w todzi z Zebedeussem oycem
ich / a oni opráwuiā sieć swiey / y powolat ich.
Tedy oni thudziez zostawivssy sieć y oycā
szli zā nim.

Chodzil tedy Jezus po wssy skiey Gáli-
leiey / náuczāiac w bożnicach ich / y opowia-
dāiac Ewangelia krolestwa / vzdawā-
iac też wsselka chorobe / y wsselka niemoc
w ludziach. A rózesslā sie slawā o nim po
wssy skiey Syriiey / y przynosili ā dodawā-
li mu wssy skiech ktorzy sie źle mieli / y zlozo-
nych rozmaitemi chorobami y bolesćiami /
y opetánym / y lunátykw / y parálizem zá-
rážonym / a on ie vzdawiat.

A szli zā nim wielkie tluścje z Galileiey
y z krainy Dekápolstkiey / y od Jeruzálem / y
z Judstkiey ziemi / y z ziemié Zaiordánskich.

Cap: 5.

Marci. 1.
Luce. 4.
Luce. 4.
Ioan. 2.

Isaie. 9.

Marci. 1.

Matth. 3.

Marci. 1.
Luce. 5.

Hiere. 16.
Ezech. 47

Matth. 19.
Luce. 5.
Marci. 1.

Marci. 3.
Luce. 6.

S: Hacheussa.

Ná gorze Pan káže o Błogosławieństwie / Aposto-
ly sola y swiátlosća zowie / wcyj dla czego ná swiátch
przyszedł / iáko sie przeciwko brátu swemu kóždy má
zachować / przeciwko cłonkowi wígarstacemu /
przeciwko ienie / o przysiedze / o nieprzyiacielu / y o
skodniku.

Wyrzawszy tedy Jesus tłuszcze /
wstąpił na gorę: á gdy vsiadł
przystąpili k niemu zwolenni-
cy jego. A on otworzywszy usta
swoje nauczał je temi słowy.

Błogosławieni wbożcy Duchem: ábowiem
ich jest królestwo niebieskie.

Błogosławieni cisi: ábowiem oni posie-
dzą á opánują ziemię.

Błogosławieni ci ktorzy są w żasnucze-
niu: ábowiem oni będą pocieszeni.

Błogosławieni ci co łakną y pragną
sprawiedliwości: ábowiem iey będą nasy-
ceni.

Błogosławieni miłosierni: bo też y sami
miłosierdzia dostaną.

Błogosławieni ci ktorzy są czystego ser-
ca: ábowiem oni Boga ogladają.

Błogosławieni skromni á spokojni: ábo-
wiem syny Bożemi będą wezwani.

Błogosławieni ci co przesładowanie
cierpią dla sprawiedliwości: ábowiem ich
jest królestwo niebieskie.

Błogosławieni iestescie / gdy was będą
prześladować / y będą was przesłado-
wać / y wszystko zte mówić przeciwko wam
kłamając ná was dla mnie: rádуйте się á
kochaćcie się / bo wiem zápiáchá wássa hoy
ná iest á obfita w niebie: boć też thakież
prześladowali y proroki / ktorzy przed wá-
mi byli.

Wy iestescie Sol ziemie / wiec iesliżeby
sol zwietrzała á smół wtráciła / czymże be-
da soli: nieczemu sie iuz dálej niegodzi / ie-
dno żeby ta precz wyrzucono / áby ia ludzie
nogami podeptáli. Wy iestescie swiát-
losća swiátá. Nie może sie miásto skryć
które ná gorze leży / ani też zápaláia swie-
ce / á potym ia pod korzec kłáda / ále ow-
sem ná lichtarz / áby tym wszystkim świeci-

ła ktorzy są w domu. Ták niechay świecił
przed ludźmi swiátlosć wássa / áby oni wi-
dzac wásse dobre spráwy á uczynki / chwa-
lili oycá wássęgo kthory iest w niebiesiach.

Niech sie wám nie zda żebych przyszedł
psować zakon ábo proroki / nie przyszedł
tem ci ich psować: ále owsem wypełniać.
Bo tho wam zá isthá prawdę powiadam /
do kad niebo y ziemiá nie przemina / liter-
ká iedná / ábo też ieden pákcieżet z zakonu
nie przeydzie / áz sie wszystkie rzeczy stána. A
ták kthoby przestąpił iedurne z przykazania
tego namnieyszego / á ludzie ták uczył: ten
namnieyszym będzie zwan w królestwie
niebieskim. Ale kto ie będzie y czynił y uczył
ten wielkim będzie zwan w królestwie nie-
bieskim.

Bo tho wam powiadam / iesliż nie be-
dzie obfitowála sprawiedliwość wássa wie-
cey niżli onych nauczonych w Zakonie / y
Licemierników / nie wnidziecie do Kro-
lestwa niebieskiego. Bo slyseliscie że by-
ło rzeczone sáharym / Nie zabieś: á gdzieś
by kto kogo zábil / będzie godzien osadze-
nia. A ia powiadam / że káždy kthory sie
gniewa ná brátá swego winien á godzien
sádu. A kto rzecze brátu swemu Ráchá / wi-
nien będzie rády (o sobie). A kthoby mu rzekł
ssalencze / ten iuz będzie winien ognia pie-
kielnego. A ták gdy poniesiesz dar twoy do
oltarzá / á wtymbyć przyszło ná pámiéc że
twoy brát ma nieco przeciwko tobie: zo-
stawże on dar twoy tam przed oltarzem /
á wróć sie y przednay sobie pierwey brátá
twego: á pothym záś przydziesz ofiaruić
dar twoy. Zgádzay sie z Adwersarzem á
przeciwnikiem swoim pretko pokis snimi
ieszcze w drodze: by cie lepak twoy adwer-
sarz nie podał Sedziem / á Sedziá záś by
cie nie oddał sludze wrzedowemu / á ták by
cie nie wsádzono do ciemnice. Boć to zá-
prawdę powiadam tobie / iz nie wynidziesz
stámtad / áz wypłáciś do namnieyszego pie-
niadzá.

Slyseliscie iz powiedziano stárym to / Nie
będziesz cudzożył. A ia wam ták powia-
dam / że káždy kthory poyrzzy ná niewiásthę
áby iey požadał / iuz snia popelni cudzoto-
stwo w sercu swoim.

Iesliż wiec oko twoie práwe gorssy cie /
wylup ie / á zárzuc precz od siebie: Boć po-
żyteczniej ci iest / strácić ieden cłonok ciá-
lá twego / niżby wszystko ciáło twe miáło
być posłáne do piekła. Tákże też iesli cie z-
garfa práwa reká twojá / oderhni ia / od-
rzucże precz od siebie: Ábowiem pożytecz-
niej iesli thobie / áby zginał ieden cłonok
twoy / niżby wszystko ciáło twoie miáło iść
do piekła.

Matth: 6.
1. Petri: 2.

Matth: 1.
Luce: 18.
Ioan: 18.
Luce: 16.
Esai: 40.

Exodi: 20.
Leuiti: 24.
Deute: 5.

Iob: 42.
Malach: 2.

Prouer: 25.
Luce: 12.

Exodi: 20.
Ezeleci: 41.
Iob: 31.

Deute: 15.
Matth: 18.
Marci: 9.

Ewangelia.

Deute: 22.

Matth: 19.

Marci: 10.

Luce: 16.

Exodi: 20.

Leuiti: 19.

Deute: 10.

Iacobi: 5.

2. Para: 6.

Esaie: 66.

Matth: 23.

Ephe: 4.

Exodi: 21.

Leuiti: 24.

Deute: 19.

Luce: 6.

Leuiti: 19.

Roma: 12.

Deute: 4.

Luce: 6.

Leuiti: 19.

Powiedziano też takież przodkom waszym / kthożkolwiek opuści żonę swą / niech tey da list rozwodny. A ja wam zaś tak powiadam / iż kthoryby opuścił żonę swą / chybą dla cudzołóstwa / ten jest przyczyna tego że ona cudzołoży: a ten co by po iak opuśczone: cudzołoży.

Iesze też słyszeście o tym że było powiedziano starym: Nie będzie krzywo przysięgał: ale będzie oddawał a iścił panu przysięgi twoje. Ja wam zaś to powiadam abyście żadnym sposobem nie przysięgali: ani na niebo / iż jest Thronem a stołem Bożym: ani na ziemię / bo jest podnóżkiem tego: ani na Jeruzalem / bo jest miastem Króla wielkiego: ani też na głowę twą przysięgay / bo nie możesz iednego wolać albo białym albo czarnym uczynić. Ale bądź waszą rozmową / jest tak / jest: nie jest tak / nie jest: a co by nad to wychodziło / ze ztego to jest.

Słyszeliście że powiedziano jest. Oko za oko / zab za zab. Ale ja wam to powiadam nie przeciwiecie się ztemu: ale kthoby cie w prawy policzek twój uderzył / naskłan mu y drugiego: a onemu który się z thoba chce prawować / y odiać ci suknią twoją / day y zwierzętni płaszcz: a kthoby cie przynukał żebyś siłm sędzi iedne mile / idź ty siłm dwie. Kto cie o co prosi / day mu: a ktho czego ciębie chce pożyczyc / nie odwracay się od niego.

Słyszeliście iż też powiedziano jest / Będzie mitował bliźniego swego / a w nienawiści miał nieprzyjaciela twego. Ale ja wam powiadam: Miłuycie nieprzyjaciół / y wasze: Czynicie dobrze tym którzy nienawidzą was / modlcie się za prześladownikami y potwarce wasze / abyście byli synami Ojca waszego który jest w niebieszech: Bo też on słońcu swemu kaze wschodzic / tak na dobre iako y na złe / tak że y deszcz spuszcza na sprawiedliwe y na nieprawe. Bo iesli tyś to miłuycie kthorzy też was mitują / co za zapłatę za to mieć będziecie? zaż też tego y Jawnogrzessnicy nie czynia? Także iesli thylko będziecie pozdrawiać bratry wasze / coż osobliwego uczynicie? y zaż tego y bezbożni ludzie nie czynia? A tak wy bądźcie doskonałymi / iako y Ociec wasz niebieski doskonały jest.

Cap: 6.

Uczy osobliwie iako się kto ma w rozdawaniu Jaki miłuy / y w modlitwach / y we wszelakim dobrym uczynku sprawować / a iako się modlić ludzie mają tak że też y pościć / o dwu panich roznych / pieczliwość / o pożywieniu zbytniej zażgnie.

Imię się tego strzeżcie abyście sprawiedliwości waszej nie czynili przed ludźmi / (dla tego) abyście byli widziani od nich / bo gdzieby inaczej było / nie będziecie mieć odpłaty w oycą waszego który jest w niebieszech. A tak gdy dawasz Jakiemuż / nie trąbź przed sobą / iakoć ludzie potryci a obtudni czynia / po bożnicach y po vlicach / abj ie ludzie cęili: za ista wam prawdę powiadam / żeć już wzięli zapłatę swoję. Ale ty gdy rozdajesz iakemuż / niechay nie wie lewa co czyni reka twa prawa: aby iak mużną twoią była w skrytości / a oćiec twój który y w skrytości widzi / odpłacić tobie.

A gdy się też modlicie / nie będziecie tacy iako przytryci ludzie / ktorzy się radzi w bożnicach / y na rogu po vlicach stojać modla / aby byli widziani od ludzi: Zaprawdę powiadam wam / wzięli zapłatę swoję. Ale ty gdy się modlić chcesz / wnidź do pokoju twego / y zamknawszy drzwi o sobie / modlże się oycu twemu w skrytości / a Ociec twój kthory widzi w skrytości odpłaci tobie.

A modlać się nie mówciez wiele / iako czynia pogani: bo się im tak zda żeby dla wielomowstwa swego byli wysłuchani: A tak niechciecie się im w tey mierze porównać a przypodobic. Abowiem wiec oćiec wasz niebieski czego wam iesłh potrzebą / pierwoy niżli go wy proście. Wy tedy tak się modlić będziecie. Oycze nasz ienjes iesłh w niebieszech. Święć się imię thwoie / przyjdź twe krolestwo. Bądź twa wola iako w niebie tak y na ziemi. Day nam dzisia chleb nasz powszedni (albo nader istothny) Opuść nam nasze winy / iako y my odpuszczamy naszym winowaycom. Nie wódz nas w pokuszenie: Ale nas zbaw ode ztego (Abowiem thwoie jest krolestwo y moc / y chwata / na wiek wiekom) Amen.

Boowiem iesli wy będziecie odpuszczając ludziorz grzechy albo przewiny ich / odpusci y wam też oćiec wasz niebieski wyszepti wasze. Ale gdziebyście wy wiec nie odpuszczali ludziorz: ani też oćiec wasz odpusci wam grzechy wasze.

A gdy też poście / nie bądźciez iako ludzie przytryci kwasney twarzcy. Boć oni marzcza a zasępiaia oblicza swoie / aby byli widziani że to poście. Zaprawdę powiadam wam żeć wzięli zapłatę swoję. Ale ty gdy pościsz / vgtaszcż oleykami głowę twą / a vmiy oblicze thwoie / byś sie ludziorz nie zdał pościć: ale Oycu thwemu który w skrytości jest: a ten oćiec twój który widzi w skrytości / odpłacić to.

Luce: 11.

3. Reg: 18.

Esaie: 29.

Luce: 11.

4. Reg: 4.

Ado: 18.

Esaie: 1.

Roma: 8.

Luce: 11.

Matth: 18.

Marci: 11.

Isaie: 58.

Matth: 9.

S: Matheussa.

lecl. 29. Nie starbicie sobie starbow na ziemi: /
re: 17. gdzie rdza y mol psute / y gdzie sie zlodzieie
ouer: 23. podkopawszy ukradai. Ale starbicie sobie
ca. 12. starby w niebie: gdzie ani rdza zepsute / ani
mol skoczy / ani zlodzieie podkopywata ani
kradna. Bo gdziec jest starb twoy / tamci
ce. 11. jest y serce twoie. Oto jest swieca ciata tve
go. A tak bedzieli oko twoie vprzeme a pro
ste / wysytko ciato twoie swietne bedzie. Ale
bedzieli oko twoie nie dobre / wysytko ciat
to twoie ciemne bedzie. Jesli wiece swiat
losc ktora wtobie jest / ciemnosciami jest:
coz mniemasz same ciemnosci iako wielkie
beda.

ica. 16. Zadny czlowiek nie moze dwiema pa
nom sluzyc / bo (to pewna je) abo iednego
bedzie miat w nienawisci a drugiego be
dzie miowat / abo od iednego wysytko
wdziecznie przymie / a drugim wzgardzi.
Nie moze cie zaraz Bogu sluzyc y mammo
nie (to jest bogactwam). A przetoż vpmi
nam was / abyście wielkicy troski nie mieli
o żywot was / co byście iedli abo pili / ani o
ciato wasze wco byście ie przyoblec mieli.
Izaliż nie jest platnieysza dusza nizli po
karm: y ciato niz przyodziewanie tego?
Poyrzycie iedno na prastki niebieskie / ze
ani sieia / ani zna / ani do gumna zbieracia:
a wzdam ociec was niebieski dawa im ży
wnosc ich. Izazescie wy nie waznieyszy a
nie platnieyszy v niego nizli ci: A kto z was
fraszowicie sie staraiac / moze sobie wzrostu
swego aby na tokiec przyczynic?

uca. 12. Takze tez o vbierzec waszych czemu sie
tak troszejecie? Patrzcie na Lilie y na
kwiatki polne iako rosta: te ani robia na
to ani przeda. A wzdy to wam powiadam /
izani Salomon we wysytkiey chwale swey
nie byl thak nigdy przybrany / iako ieden z
tych kwiatkow. Jesli wiece oto te trawe
polna / ktora dzis roscie a zieleni sie / a na
zaiutrz bywa w stog wrzucona / Bog tak
przyodziewa: iakoż nie wiecey was mato
wiartowie?

A tak tedy nie troszejecie sie sami w jobie /
mowiac: Coz bedziemy iesc / abo co bedzie
my pic / abo w czym bedziemy chodzic: Bo
sie thylko o tym wysytkim pogani starai.
Abowiem ci wie to na was ociec was nie
bieski ze wam tego wysytkiego pothrzeba.
Przetoż tedy napierwey a napilniey suta
cie krolestwa Bozego / a sprawiedliwosci
iego: a thy wysytki rzeczy wam za przycz
ne dadas. A tak nie starayciez sie o utrzej
sy dzien / bo utrzej sy dzien bedzie sie sam o
sie starat / dosyc ci ma dzien na zlosci a fra
sunku swoim.

Cap: 7.

Dejy iako kogo mamy sadit / co tez tobie milo to
drugiemu czynic / na czym zakon y prorocy zawisli /
ziasna droga do żywota wiecznego przysc / falszy
wych sie prorokow strzec / o sluchaniu slowa Bozego
ktory pelni abo nie pelni co slucha.

Nie posadzaycie / aby was thez
nie posadzano: nie potepiay
cie / by tez was nie potepiano.
Bo ktorym sadem bedziecie sa
dzili / tymze bedziecie sadzeni:
A ktora miara bedziecie mierzyli / ta wam
bedzie odmierzono. Ale przecz widzis pa
dziorke w oku brata swiego: a bierzma w
oku twoim nie widzis: Abo iakoż suniesz mo
wie bratu swemu? Bracie dayci wyjme a wy
rzuce pászdiorko z oka twoego / a ono sam masz
bierzmo w oku swoim. Pokryty a obłudny
czlowiecz wjymi a wyrzuc pierwey bierz
mo z oka swego / thoż pothym przejrzy
tu wyieciu pászdiorka z oka bratha swego.

Nie dawaycie co jest swietego psom / a
ni porzucaycie peret waszych przed wie
prze: by ich lepak nie pothoczyli nogami
swemi / a obrociwszy sie by y was nie rostar
gali. Prościeża bedzie wam dano / suta
cie / thedy naydziecie / kotacie / a bedzie
wam otworzono. Boć każdy ktory prosi
bierze / a ktory czego suta nayduie / y temu
kto kotace bedzie otworzono. Izaz testy

5. Reg: 5.

Luc. 6.
Roma: 2.
Marci. 4.

Luc. 6.

Prover: 18.

Psalm: 136.

Hiere: 29.
Luce: 11.
Ioan: 16.

Ewangelia.

Gene: 6.

Ecclesi: 31.

Tobie: 4.

Luce: 6.

Luce: 13.

ktory z was takowy cztowiek / ktorego iesli
by prosil syn iego o chleb / y zasz mu kasa
mien poda: Abo iesliby prosil o rybe / zasz
mu weza poda: Jesli wiec wy bedacie zli / a
wzdam umiecie dobre datki dawac synom
waszym: Jako wieciecy otec wasz ktory iesli
w niebiesiech / da dobre rzeczy tym ktorzy
go prosza. A tak wszyscy ty rzeczy ktorekol
wiek chcecie aby wam ludzie czynili: czyni-
cie wy im tez. Bo tocz iesli y zakon y proro-
cy. Wchodziec ciasna bronu albo forteka
boz sseroka iesli bronu / y przesirona droga /
ktora wiecie na zatracenie / y wiele ich
ktorzy niawchodza. Ale o tako ciasna iesli
forteka / a scisla y waska droga co wiecie
do zywota / a malo ich iesli ktorzy ie naydu-
ja.

Deute: 13.

1. Ioan: 4.

Luce: 6.

Matth: 12.

Hiere: 11.

Matth: 3.

Luce: 3.

Matth: 25.

Luce: 6.

13.

Akto: 19.

Psal: 6.

Matth: 15.

Luce: 6.

Roma: 2.

Ostrzegaycie sie od fałszywych Proro-
kow / ktorzy do was przychodza w owczym
odzieniu / ale wewnatrza sa wilki drapieżne
mi / poznacie ie po ich owocach. Iżaz zbier-
ać z ciernia winne iągody / albo z osthu
figi? Takżi kżde drzewo dobre / rodzi a
podawa z siebie dobre owoce: a zle zaś / zle
tez owoce rodzi. Nie mozeć dobre drzewo
zlego owocu podac: Ani drzewo zle dob-
rych owocow rodzić. Każde drzewo ktore
nie podawa z siebie owocow dobrych / be-
dzie wyciete / y w ogien wrzucone. A takze
z owocow ich poznawac ie bedziecie. Nie
kżdyć wnidzie do krolestwa niebieskiego /
ktory mi mowi Panie / Panie: ale kto czyni
wola Oycy mego ktory iesli w niebie / tenći
wnidzie do krolestwa niebieskiego.

Wiele mi ich bedzie na on dzien mowic /
Panie / Panie / zażesmy w imie thwoie nie
prorokowali / y w imie thwoie diablow nie
wymiatali / y w imie thwoie cud wiele a
wielkich nie czynili. A ia na then czas w
glas im to powiem / zeciem was nigdy nie
znalidziec przez odemnie wfsyco co czynia-
cie nieprawosc.

A tak kżdy ktory slucha tych to slow mo-
ich / a czyni ie / bedzie przyrownan a przypo-
doban meżowi mądremu / ktory sobie dom

zbudowal na opoce. A gdy spadl wielki
deszcz / y przybiegly rzeki / wderzily tez y wia-
try / a oborzily sie na on dom / przedsie sie
nie obalil: Bo byl vgruntowany na opoce.
A zaś kżdy ktory slucha tych to slow mo-
ich / a nie czyni ich podobien iesli meżowi
glupie / ktory zbudowal dom swoy na pia-
sku / a gdy spadl gwałtowny deszcz / y przy-
padly rzeki / wderzily theż wiatry / y obily
sie o on dom / thedy sie obalil / y bylo wielkie
walenie iego.

A stalo sie ze gdy Jezus dokonat thego
kazania / dziwowali sie tufce oney nauce
iego. Abowiem ci ich wczyl iako ten ktory
moc mial / a nie tak iako ich Doktorowie
y Licemiernicy.

Cap: 8.

Tredowatego Jezus zdrowiwszy do Kaptanow ob-
syla / Setnikowego sluge / y swietke Piotrows / y in-
szych wiele zdrowil / ciarty z opatanych wyrzaca /
Doktoru ktorzy sa um chciat isc / odrzuca / oycy po-
grzesz niedopuszcza iednemu / w todespi / a wolens-
niey go budia / diabelstwo w wieprze wewal.

A Gdy zshed z gory / Sly za nim
tufce wielkie: Alic Tredow-
cy przyszedwshy dal mu modle-
temi slowy. Panie bys iedno
chciat mozesz mis oczyscic. Te-
dy zciagnawshy Jezus reke / dotknal sie go
y rzeki: Chce / Bdzie oczyszciony. A natych-
miast oczyszcion iesli erad iego. A reze do
niego Jezus. Patrz bys tego nikomu nie-
powiadat / Ale idz a wksz sie Kaptanowi /
y estaruy dar twoy ktory roskazat Mojzesz
na swiadectwo im.

A gdy wshed do Kafarnaum / przyszedl
do niego Setnik / prosiac go themi slowy /
Panie: sluga moy lezy w domu powietrzem
zarazon / y cierpi ciestkie dreczenie. A re-
cze do niego Jezus. Przyjde ia (tam) y vo-

zdrowie go. Tedy on Setnik odpowie y re-
cze: Panie nie ieslihem dosthoien byem iat
wnisć pod przykricie moie / ale tylko rzecz

slowem

S: Matheussa.

Mat. 106.

Luc. 7.

Mat. 41.

Luc. 13.

Mat. 1.

Luc. 4.

Mat. 1.

Luc. 4.

Mat. 53.

Mat. 1.

Luc. 9.

slowem/tedy bedzie zdrowion sluga moy. Abowiem tezem ci ia jest czlowiek pod ine go moca postawiony / a nam tez pod soba rycerstwo: y gdy rzeka temu/ idz/ tedy idzie/ rzeka drugiemu / przyjdź sam/ a przyjdzie: a sludze swemu/ uczyni to/ tedy uczyni. Co wyslawiwszy Jezus/ zdziwili sie: y rzekli do o nych co za nim sli. Za ista wam prawde powiadam / zeni nie znalazł thak wielkiej wiary w Izraelskim ludu. Ale powiadam wam/ ze barzo wiele ludzi przyjdzie od ws chodu y od zachodu słońca/ ktorzy beda sie dziec z Abrahamem/ y z Izakiem/ y z Ja kobem w krolestwie niebieskim: a synowie koronni beda wrzuceni do zewnethrznnych ciemności/ tam bedzie płacz y zgrzytanie zebow. Potym rzeki Jezus ku Setnikowi. Idz ty juz/ a stanci sie tak iak os wierzyl. A zdrowion jest sluga iego oneyze godziny.

Potym gdy wshedł Jezus do domu Pio rowego / wyzwał matkę zony/ a bo theseż iego / a ona leży w goracze / tedy sie doth knat reki iey/ a wnet ia febra ominela/ y w stawisly posługowata im.

A gdy byl wieczor / przymodzili mu bar zo wiele opethanych: a on slowem wy mialat a wyganiat (zle) duchy: y wyslysheli co sie nie dobrze mieli/ vzdawiat / aby sie spelnilo / to co powiedzial Izaiasz Prorok gdzie tak mowi / Oni niemocy nasze (na sie) wzial / y choroby nosit.

Alle widzac Jezus wielkie tluście okoto siebie/ kazal zwolennikom swoim aby odia chali na one strone morza. A przystapiwszy ieden Doktor rzeki do niego: Mistrzu/ poy de za toba gdziekolwiek poydziesz. Rzekł mu Jezus: Liski swe tamy mato/ y pthacy niebiescy swe gniazda/ a syn czlowieczny nie ma gdzieby glowe swa skonit. A drugi tez z pocztu zwolennikow iego/ rzeki mu: Pa nie dupusć mi pierwey idć / y pogrześć oyc a moiego. Alle Jezus odpowiedzial mu / Podz ty za mna/ niechac vmarli pogrzeba ia vmarte swote.

Gdy potym wstepowal do lodki/ wstapi li za nim uczniowie iego. A oto wielkie zru szenie stalo sie na morzu/ tak iz tez juz to da byla okrywana nawalnosciami mor sskimi: a on na ten czas spat. Tedy przysta pil do niego zwolennicy iego y obudzili go mowiac: Panie/ zachoway nas / boz juz ginimy. A rzecze im Jezus: Czemuscie sie thak polekali a zatrwozyli ludzie matey wiary: Tedy wstawisly zatrazal wiatrom y morzu / alie wnet sthato sie wielkie ucisze nie. Wic dopiero ludzie zdziwivssy sie mo wili: A iakiz to jest oto ten / ze go y wiatro wie y morze sluchala a sa mu poslusni.

A gdy sie przeprawil na one strone mo rza do krajny Gerazenskiej / zabiezeli mu dwa opetani/ wybieglsy z grobow przezlsz okrutni a skodliwi / tak ze zaden niemogl chodzic ona droga. Alie oto ieli krzyzecz mowiac: Coz ty za sprawe masz z nami Je zusie synu Bozy: Przyszedles tu przed cza sem mczyc nas. A bylo tham nie daleko ich stado wielkie wieprzow na passey. Tedy o ni czarthrowie presili go rzeknac: Jesliz wic nas wygnac masz/ dopusdze nam w nisc w to stado wieprzow. A rzecze im Je zus/ Wnidziecie. A oni wyszedssy/ wesli w wieprze/ alie wyslysko stado z wielkim pe dem wpadlo na ssie do morza/ y tamze po toneli w wodach. A ci co ie pasli zwieta ali/ y przyszedssy do miasta / oznaymili a zwiastowali wyslysko/ co sie dzialo z onemi ope tanemi. A oto wyslysko miasto wyslo prze ciwo Jezusowi. A wyzrawssy go prosili aby z ich granic wyszedł.

Capit. 2.

Patraliem zarazonego zdrowil/ grzechy mu odpu sciwssy/ Matheussa na zwolennictwo powolal / z id / wnogressniki iadi/ zwolenniki omawia je nie posci li/ niewiasne z frwotofu zdrowil/ dziewecke wstrze sil/ dwu slepych oswiecit/ glucha operanego wyswo bodil/ chore zdrowiat wssedy / powiadac ze jni wa dosyc zeilcow mato.

Mat. 4.
Luc. 8.

Job. 26.
Psalm. 106.
Isaie. 51.

Mat. 5.
Luc. 8.

2. Cor. 6.

Mat. 5.

Acto. 16.

Ewangelia.

Marci. 2.
Luce. 5.
Ioan. 5.

AWstąpiwszy Jezus do łodzi / przewiozt sie / y przyszedł do miasta swego. A oto wnetż ofiarowali mu paraliżem żarą żonego / leżacego na łożku. A wyzrawszy Jezus wiare ich / rzekł onemu niemocne: Bądź dobry nadzieie synaczkę odpuszczone grzechy twoie. A oto wnet niektórzy z nauczonych ieli mówić sami w sobie / To ten bluźni. A obaczwszy Jezus myśli ich: Czemuż wy to myślicie złośliwie w sercach waszych? A coż jest śnádniejszy go rzec / odpuszczone grzechy twoie / czyli rzec / wstań a chodź? Ale żebyście wiedzieli / że syn człowieczy ma the moc odpuszczając grzechy na ziemi. Rzekł wnet paraliżem żarą żonemu: Wstań a weźmi łożko twoie / idźże do domu swego. Tedy on wstał y sędł do domu swego. Co wyzrawszy one tłuszcze poleżały sie / y wielbily á chwały Bogá / Etery dał taką moc ludzom na ziemi.

Acto: 9.

Marci. 2.
Luce. 5.
15.

A gdy sędł z támtad Jezus / wyzwał człowieka na ciele siedzacego imieniem Mattheu / rzekł mu: Podź się a idź. A on wstał y sędł za nim. A stało sie iest: gdy Pan sie dział w iednym domu / alić wiele grzeszników y iawnogrzeszniaków / przychodząc / są dowili sie okoto Jezusa / spotu y z zwolenników iego. A wyzrawszy to licemiernicy / mówili do zwolenników: Czemuż to z grzeszniki y z iawnogrzeszniaki Miszr wasz iada? Ale Jezus wysłyszawszy to / rzekł: Nie iesthći zdrowym potrzeba lekarza / iedno tym kto rzy sie źle máia. A tak wy idac wćcie sie co to iest: Miłosierdzia chce á nie ofiary. Albo wiem nie przyszedłem wzywać sprawiedliwych / ale grzesznych ku poćucie.

Osee. 6.
Matth: 12.
1. Thi: 1.

Marci. 2.
Luce. 5.

Tedy przystąpili k niemu zwolennicy Janowi / mówiac: Czemuż my y licemiernicy często á gesto pościimy: á twoi zwolennicy nie pością? A rzekł im Jezus: Jaz mogá synowie Oblubieńców żatofni być poty po ki przy nich iest oblubieniec: Ale przyda dni kiedzi będzie wziet od nich Oblubieniec á tam na ten czas beda pościć. A teżci ja-

den nie wśywa iaty sukna nowego do stárego odzienia / ábowiem odeymu. e zupełność (á iednostáynosć) od śtáthy: y stawa sie iesteże gorśe rozdarcie. Ani też leia mto dego winá w śhäre naczyńie / bo iestli ináit wćzynia / pukaia sie wlec naczyńia / á wino sie roścacia / y naczyńie sie wni wćż obráca. Ale wino mto de / zlewáia do nowego naczyńia / tedy rák oboie bywa w cále.

Gdy te rzeczy on do nich mówił: oto iedno Żriażę / przystąpiło y dawało mu mto / mówiac: Pánie corká mi móia dopieruchno skonáta: ále podź / wloźże ná nie reke swoje / tedy będzie żywá. A wstał y Jezus / sędł za nim / y zwolennicy iego. W tym oto niewiásta kora dwánaście lach ciera / piatá krowá chore / przystąpił y z tytu / dotknęła sie podółká śtáty iego. Abo wiem tak mówiá samá w sobie. Dotknęli sie tylko odzienia iego / pewná że bude wzdrowiona. A Jezus obroćiwszy sie / y wyzrawszy iá / rzekł: Niey dobra nadzieie corko / wiára twoia ciebie zdrowa wćzyniá. A wzdrowiona iest oná niewiásthá od oney godziny. A gdy wśedł Jezus do domu one go Żriażęciá / á wyzwał piściżki y tłuszcza z śtrwo / ona / rzekł do nich: Wynidźcie precz / boć tá dziewczęciá nie vmárlá / ále spi. Tedy sie oni śniego pośmiewáli. A gdy poćhym wygnano tłuszcza / wśedł y wiat iá za reke / á rzekł k niey: Dzień ecźi wstań. A wstała wnet oná dziewczęciá. Tedy rozesslá sie ta sławá po oney wśyśkiey ziemi.

Acto: 2.

Marci. 5.
Luce. 8.

Marci. 5.
Luce. 8.
Lewiti: 15.

Marci. 5.
Luce. 8.

Ioan: 11.

Matth: 8.

S: Matheusá.

ale oni odśedſy rozſlawili go po wſyſtkiej oney ziemi.

Marci. 7. Po ich odeſciu otho przywieziono mu
Luce. 11. cżłeka niemego / a ktemu opetanego. A gdy
z niego cżartá wygnat / przemowił on nie-
my / y zdumiały ſie tłuſzcze / powiadać: że
Matth. 12. ſie nigdy tak nie wkażało między ludź Iſra-
elſkim. A Licemiernicy zaſ mówili / że mo-
Marci. 3. ca Kriażeciá diabelſkiego wymiátha thy
diabły.

Marci. 6. A obchodzit Jezus wſyſtki miáſta y miá-
Luce. 13. ſteczka / náuczając w ich bożnicach / y opo-
wiadać Ewángelia kroleſtwa / a wzdra-
wiać wſelka chorobe / y wſelka niemoc.
Marci. 6. A gdy wyſzłat one tłuſzcze / rozżalił ſie ich / a
to że były opuſzczone / y ſporzucane / (albo
ſtedne) nie ináczey by owce beſ páſterzá.
Luce. 10. Tedy rzecze do zwolenników ſwoich: Bierz-
cie wtełe tego dobyć / ale żeńcow a robo-
tników máto. A tak proſcie Páná tego żni-
wa / aby wyſlat robotników ná ſwe żniwo.

Cap: 10.

Legácia á wyprawa dwunáſcie Apoſtolor / Kto-
re Pan rozſyła do ſydow / a ſakánie do pogánow /
wciſynnoſci ktorých ſie w drodze trzymać mieli dáć /
powiada o ſobie że tu nie przyſſedł pokoiu cymie / ale
rozdać / Kto Kogo cęi dla Krystá / cęi w nim ſáme-
go Krystusa / y beſ odpłaty niebedzie.

Marci. 3. **E**dy wezwawſſy dwunáſcie
Luce. 6. zwolenników ſwoich / dat im
moc nád duchy nieczyſtemi / aby
ie wymiátali / a żeby wzdrawiać
Luce. 10. li wſelka chorobe / y wſelka
niemoc. A dwunáſcie Apoſtolor the ſa-
imiona: Pierwoſſy / Simon ktorého zowa-
Piotrem / y Andrzej brát iego: Jákuſ ſyn
Zebedeuſſow / y Jan brát iego: Philip y
Bártłomiej: Thomáſ / y Matheus on co
był Celnikiem / y Jákuſ ſyn Alphieuſſow / y
Lebens co ſi przeżywano Thádauſ: Sy-
mon Kanáneyczy / y Judáſ Iſkariythes
ktorzy go y wydat. Tych dwunáſcie poſlat
Jezus przykázuiac im / tak mówiac: Ná-
droge pogánſka byſcie nie chodzili / y do
miáſt Samáritaniſkich abyſcie nie wſtepo-
wali: Ale ráczey idźcie do owiec ktore zgi-
nely domu Iſraełſkiego. A idac káżcieſ po-
wiadać że ſie przybliżyło kroleſtwo nie-
bieſkie. Niemocene wzdrawiać / zmárte
ſtrzeſzayć / tředowate oczyſciayć / cżarty
wyganiać / Dármoſcie wzięli / dármo
też dawayć.

Marci. 6. Nie poſiádayć (a nie mieć) ani zto-
Matth. 23. thá / ani ſrebrá / ani pieniedzy w trzosiach
wáſſych (nie mieć) w drodze ani ká-
Luce. 9. lety / ani dwu ſukien / ani botow / ani laſki /
Filip: 2. Boć godzien ieſt robotnik pokármu ſwego.
Timó: 5. A do ktoregoſkolwiek miáſtha albo miá-

ſteczka wnidzieć / dowiaduyć ſie koby
w nim był godzien: tedy thám mieſſzayć
dokąd zaſ nie wynidzieć.

A wchodząc w dom pozdrawiać ſi
mi ſłowy: Pokoy temu domowi. A bedzie-
lić on dom thego godzien / przydzieć ná-
wáſ pokoy / a nie bedzie lić teſ te godzien
pokoy wáſ wroci ſie zaſ do was. Godzie ie-
ſli by was kto nie przyiał / ani ſluchał ká-
nia wáſſe: wyſeđſy z domu ná dwor / albo
z miáſta precz / obiyćcie proch z nog wáſſych
Záprawde wam to powiedam / że lżej á zno-
ſniey bedzie ziemi Sodomſkiej y Gomor-
ſkiej / w dzień Sadny / niżli miáſtu onemu.

Otoż ia was poſyłam iáko owce między
wilk. Przetoż badźcie roſtropnemi tak iá-
ko weźowie / a vprzymemć ábo proſtemi
iáko Gotebici. A ſtrzeſćcie ſie ludź. Bo
was beda wydawać ná (ſwych ſinodziech)
(ábo Seymiech) á w bożnicach ſwych beda
was bićowac. A beda was theż wodzić
przed Stároſthy / y przed Krole dla mnie /
ná ſwiadectwo im y pogánom. Ale gdy
was tak wydat / nie třeſćcie ſie iáko ál-
bo co macie mówić: Abowiem bedzie wam
dano w oneż godzinie / co bedziecie mieli
mówić. Boć nie wyſćcie to ktorzy mówicie
ale Duch Oycá wáſſego ktorzy przez was
mówi. Wydat perwie bráth bráthá ná
ſmierć / a oćiec ſyná / y poſtána ſynowie
przećiwko rodzicom / y przyprawia ie o
ſmierć. (Wy teſ) bedziecie w mierziacze á
w nienawiſci v wſyſtkich ludzi / dla imie-
nia mego. Ale kto bedzie trwał áż do końca
ten bedzie zbáwiony.

Bedali was przeſládomać w iednym
mieſcie / wſtaćcie do drugiego. Zápraw-
de wam powiadam / że nie odprawićcie
miáſth Iſraełſkich / póki nie przydzie ſyn
cżytowieczy. Nie ieſthći Ocień nád Mi-
ſtrzá ſwego / ani ſluga nád Páná ſwego.
doſyć weſniowi być thák iáko miſtrz iego /
y ſludze iáko Pan iego. Ponieważ żeć oycá
czeládnego (mowie goſpodarzá) Beelzebu
bem názwáli / cżymći wiecey nie názowa-
domownik iego: Przetoż nie ſtrachayć
ſie ich.

Abowiem niemáſ nic tak ſkrytego / coby
ſie obiać nie miało: ani táimnego cżego
by wiedzieć nie miano. Co ia wam powiá-
dam w ciemnoſciách / to wy powiádayć
ná ſwiátle: A co odemnie w vcho ſłyſyć /
to káżcie po domiech. Nic ſie niebojćcie tych
ktorzy zabijáia ciáto / á duſe zabić nie mo-
gą: ale ráczey bojćcie ſie onego / ktorzy mo-
że y duſe y ciáto zátrácić do piekła. A zaſ nie
dnu Wroblow przedáia zá drobny pie-
niádz: á wzdám y ieden z nich nie pádnie
ná ziemi / krom woley oycá wáſſego. A v

Marci. 6.
Luce. 9.
10.

Marci. 2.
Luce. 9.
10.
Acto: 13.
18.

Luce. 10.

Marci. 13.
Luce. 21.
Ioan: 16.

Matth: 13.
Luce. 12.
21.

Matth: 7.

Matth: 24.

Hier: 1.
Matthai. 2.
4.
Acto: 8.
Luce. 6.
Ioan: 13.
15.

Marci. 4.
Luce. 8.
12.

Luce. 12.

Ewangelia.

Marci. 8.

Luce. 9.

12.

Ioanis 19.

Luce. 12.

Michae. 7.

Luce. 14.

17.

Matthae. 6.

Marci. 8.

Ioannis. 12.

Luce. 9.

10.

Ioannis. 13.

3. Reg. 18.

Marci. 9.

was y wlosy wfsyftkie poticzone sa na glos
wie: Przeto nie boycie sie / lepffy a wazniey
fsyacie wy niz wroblow barzo wiele. A tak
kozdy ktory mie iawnie wyzna przed ludz
mi / ku temu sie y ia przyznam przed oycem
moim ktory iest w niebiesiach / a zas ktho
sie mnie zaprzy przed ludzmi: zaprze sie go
y ia tez przed oycem moim ktory iest w nie
biesiach.

Nie rozumieyacie tego zebym ci tu przy
sedl szepiec potoy na ziemi: (wiedziecie to)
zemci nie przyseidl abym wczynil a dat pos
toy: ale owsem miecz. Bom przyseidl ias
czyc czlowieka z oycem swym / y corkie z mat
ka swoia / y niewiastke z swiekra swa / tak
ze nieprzyiacielmi czlowiekowi beda / ie
goz domacy.

Ten ktory miuie oyc a albo matke swoje
wiecey nizli mnie / nie godzien mie iesth: a
ociec co miuie syna albo corkie swa wyssey
nizli mnie / y ten mie nie godzien. Takze
y ten ktory nie bierze krzyza swego / a nie
nasladuie mnie: nie iest mie godzien. Kto
ry nadyuie dusze swa / straci ja / a ktoby vtra
cil dusze swa dla mnie naydzie ja.

Kto was przymuie / mnie przymuie /
a ten co mnie przymuie / przymuie tego
ktory mie poslat. Kto przymuie Proroka
przeto ze iest Prorokiem: then wezmie za
plate Prorokowe: a ktho przymuie spra
wiedliwego / tym imieniem ze sprawiedli
wy iest: ten wezmie zaplate sprawiedliwe
go. A ktho kolwiek da sie napić iednemu z
tych oto namnieyszych / troche wody zim
ney / tylko w imie zwolennika: zaprawde
wam ista powiadam / nie vtraci zaptathy
swoiey.

Cap: II.

Jan posly sle do Jansu Bedac w ziemnicy / Pan ie
odprawia / Jana chwali / zydy przypodobia dzie
ciom na rynku wolaiacym / potyka ie niewdzieczno
cia / y gromi chwali pana Boga oycę swego / przysy
wa k sobie wfszy wciazonych / do iarnawdziacinego.

V Statosie: gdy wezynil Jezus ko
niec kazaniu swemu rozkazu
iac dwunascie zwolennikom
swoim / sedl z onad / chcac v
czyc y kazac w miesciech zy
domskich.

Wslyszawssy tedy Jan Bedac w wiezieniu
o dziwnych sprawach Krzysusowych / po
slawssy dwu z zwolennikow swoich / y py
tal go. A tyzes inu iest ten ktory mas przyse
czyli ieszcze infego czekac mamy: Odpowie
dzawssy Jezus powiedzial im / Szedssy
powiedziez Janowi coscie slyseli y coscie
widzieli: Jci slepi widza / chromi chodza /
tredowaci oczyszczeni zostaja / gluszy sly
sa / vmarli zas wstaja / nakoniec vbodzy
Ewangelia przymuia / a btogoslawniony
to czlowiek ktory sie ze mnie nie pogorszy.

A po ich odejsciu / poczat Jezus mowic
o Janie / do oney tluszczy (ktora koto nie
go stala). A przeczesacie wysli na puszcza:
czyli chcac widziec trzcinie kthora wiatr y
tam y sam kotyse a chwile? Ale y coscie
wysli widziec: (czyli) czlowieka w kosto
wny a mielki vbior vbraneo? A zaż nie
wiecie / ze ci co sie w thacie mielkie odzie
nie vbieraja / w domiech krolewskich bywa
ia. Przeczesacie tedy wysli na puszcza: C
yli chcac widziec Proroka? Otoż wam po
wiadam / iz zacnieyszego nizli Proroka. A
bowiem ten ci to iest / o kthorym napisano
iest: Oto ia posylam Angiola mego przed
oblicznoscia twoia / ktory przeprawi dro
ge twoie przed toba.

Zaprawde wam powiadam / ze ieszcze
nie powstat miedzy synj niewiesciemi wiet
synad thego Jana Krziciela: ale kthory
umieysy iest w krolestwie niebieskim / then
wiethsy iest nizli on. A ode dni Jana Krz
iciela az do tych miast / krolestwu niebies
kiemu gwaie sie dzieie / a gwaithorownicy
wdzieraja sie do niego. Abowiem wfsy
Prorocy y zakon as do tego Jana Proro
kowali: a chcieli to przyiac (odemnie)
ten ci tho iest Elias ktory ma przyse. S
chay tego ten kto ma vssy na sluchanie.

Acz / ku komu ia mam przyrownac a
przypodobic ten (thak ktnabny) narod?
Rowny a podobny iest dzieciom co na ryn
ku siedza: ktore wolaiac na swoje rowne /
mowia: Spiewalichmy wam a wyscie nie
tancowali: lamentowalichmy a wyscie nie
ptakali. Abowiem ci przyseidl Jan nie pi
iac nie iedzac / a ci powiadaia diabelstwo
ma. Przyseidl tez syn czlowieczy y iedzac y
pijac: ale powiadaia: To ten czlowiek ob
zyrc a y pijak wina / przyiaciel grzesnikow:
y iawnio grzesnikow. A vsprawiedliwiona
iest madrosć od swych synow.

Tedy

S: Matheussa.

ca. 10. Tedy potym iat wymiatać na oczy mia-
stam / w ktorych sie dzialo barzo wiele cud
od nieo: a wzdam pokuty nie czynili. Bła-
dąs tobie Korozaim / biadaś tobie Bers-
sada: bo by sie byly staly te cuda w Tyrze y
w Sydonie (miastach poganstich) ktore sie
w was staly / dawno by byli we wlofieniu y
w popiele pokute staili. Wszakoz iednak po-
wiadani wam / ze lżej będzie Tyrówi y Sy-
donowi w dzień sadny / niżli wam. A ty Ca-
pharnaum miastho / ktoreś sie teraz aż
do nieba wyniosło a powyszyło / spadnieś
(wiedz o tym) aż do piekła. Bo by sie byly te
cudasty w Sydonie ktore sie w thobie
dzialy / sna by byli trwali y po dzia dzień.
Wszakoz przed sie powiadani wam / ze wie-
cjsza folga będzie Sydonie w dzień sadny /
niżli tobie.

ca. 10. Czaśu oneo odpowiadaiac Jezus / rzekł:
Wyznam w thobie Oycze Panie y nieba y
ziemie / jes zakryt te rzeczy od mądrych lu-
dzi y roztropnych / a obiawiles ie małucz-
kim. (Tos) thak uczyni Oycze / ze sie thak
podobato przed toba.

ca. 10. Wyszko mi iest dano od oycy mego. A
żaden nie zna syna iedno Ociec: też takież
ani oycy nie zna / iedno syn / a ten ko-
mu go on będzie chciat obiawić. Podcież
do mnie wysyſcy ktorzy robotuiecie / y kto-
rzyście obciażeni: a ia was posile. Weźmie-
cie iarzmo moje na sie / uczcież sie ode mnie
jećiem ia iest cichy y pokornego serca: tedy
nayedziecie odpocynienie dusiam waszym.
Boć iarzmo moje iesth barzo wdzieczne / y
brzemiaczko a obciażenie moje lekkie.

Cap: 21.

Wymawia Krytus wolenniki ze w Sobote klosy
targali / teke wchla wzdrawia / potym y opetanego / y
slepego / y niemego / Oświe je go Licemierney sa-
tefnie potwarzaią aby moca diabelsta cziarty wyga-
nia / o grzechu przeciw duchowi swietemu / o pro-
nym slowie nauka / braciey y matki nie ma.

ca. 2. **Z**AS Donego sedł Jezus w
ca. 6. dzień Sobotni przez zboże: a
ca. 23. zwolennicy iego ze sie im iesc
chciato / ieli wrywac klosy / y wy-
tarſy iesc. Co wyrzawſy Lice-
miernicy / rzekli k niemu: Ocho / zwole-
nicy thwoi czynia tho co sie im czynić w
sobotni dzień nie godzi. Tedy on rzecze do
nich: A czytaliżecie wy co Dawid uczynil
gdy mu sie iesc chciato / thudzieſ y oni co
sini byli: iako wſsedł do domu Bożego / y
iadł chleby wyktadow (albo obliczności)
ktorych mu sie iesc nie godzilo / ani onym
co przy nem byli / iedno thylko samym Ka-
planom: Czyliście też nie czytali w zakonie

(Moizessowym) ze Kapłani w Sobote w
kościelie dzień Sobotni gwałca / a wzdam
tym nie grzeſa:

A tak to wam powiadani / ze tu na tym
miescu wiecjszy iest niżli kosciot. A gdybys-
cie wtiedzieli co to iest / Miłosierdzia chce /
a nie offiary: nigdybyscie (nie posadzali a)
nie potepiali niewinnego. Bo syn cztowie-
czy / iestci Panem y dniu Sobotniemu.

A gdy z tamtad odsedł / przyſedł do ich
Bożnice. Alie oto cztowiek ktory miał w
schta reke / tedy go ieli pytać themi slowy:
Godzili sie w Soboty wzdrawiać: a to żeby
go obwinili a ostkazyli. Ale on im na to od-
powiedział: A ktory z was będzie thakim
cztowiekim żeby miał iedne owce / a wpa-
dł by mu w Sobote gdzie do iamy / żeby
iey ratować a wyciągnac niemiat: Jakoż
nie daleko lepszzy iest cztowiek niż owca: A
tak godzi sie y w Sobote dobrze czynić. Po-
tym rzecze onemu cztowiekowi: Wyciągni
reke twoie: A wyciągnat / y przyſłā zās ku
zdrowiu taktiemu / iako była y druga.

Wyszedsy tedy Pharyzeusowie: uczynia-
li wnec o nim rade / iakoby go mieli stracić.
Ale Jezus wiedzac to / ſsedł z onad precz:
a ſłlo zā nim ludzi barzo wiele / y wzdro-
wił ie wſyſt ie / a przykazał im aby go nie obia-
wiali. Aby sie ono wypelnilo co bylo powie-
dziano przez Izaiasa Proroka / gdzie mo-
wi: Oto dziecie moje ktore sobie obrat mi-
ly moji w ktorym sobie dobrze wlubila dusza
moia: poloze ducha meo na nim / y on będzie
opowiadat Sad poganom. Nie będzie sie
wadził ani wotat / ani wſlyſy żaden po wli-
cach glosu iego. Trzciny zgniecioney nie
złamie / y lnu kurzacego sie nie zagasi do-
kad nie wystawi ku zwyciestwu sadu: a w
imieniu iego pagani beda miec nadzieie.

Tedy przywiedziono do niego opetane-
go / ktory byl y slepy y niemy / a on go wzdro-
wił / tak ze potym y widzial y mowil. Zdu-
miaty sie temu nie pomatu tluſeje / y mowi-
li: Nie onli to iest syn Dawidow: Ale Pha-
ryzeusowie wſlyſawſy to / ieli mowić: Ten
tego diabelstwa nie wygania / iedno przez
Beelzebuba Kriaze diabelskie. Jezus le-
pak wiedzac myſli ich / rzekł im: Kożde kro-
lestwo samo przeciwko sobie rozdzielone /
spustofeie: thak ze też y każde miastho albo
dom rozdwoiony przeciwko sobie / nie osthoi
sie. Ponieważ tedy Szatan Szatana wy-
pedza / toć sie rozerwat sam przeciwko so-
bie / iakoż wiec będzie trwać stale kroleſth-
wo iego: A ponieważ ze ia przez Beelzebu-
ba wymiatam to diabelstwo / synowie wa-
ſy przez kogo (a czyia moca) wyganiaia: A
przetoż tedy oni beda waszymi Sedziami:
Jesliż wiec ia duchem Bozym wyrzucam

Ofca. 6.
Matth: 9.

Marci. 3.
Luce. 6.

Luce. 14.

Deute: 22.

Marci. 3.
Ioan: 10.
G. 11.

Iſaie. 42.

Luce. 11.

Matth: 9.
Marci. 3.
Luce. 11.

Ewangelia.

Luce. 11.

dyabelstwa / tedy iuz przyslo do was krolstwo Boze. Bo iako ktcho moze wnic do domu moczrow: go / y sprzetny tego po-
brac / iesli pierwey niezwiaze a niekrepuie
onego meza mocnego / tedy wiec dopiero
dom iego rumuie a lupi.

Marci. 3.

Luce. 12.

Kto semna nie iest / ten iesth przeciwno
mnie: A ktcho niezgromadza ze mna / ten
rosprassa. Przetoż tedy tho wam powia-
dam / wsselaki grzech y bluźnierstwo bedzie
odpuszczone ludziom / ale bluźnierstwo prze-
ciwno Duchowi / niebedzie odpuszczone.
A ktoby ktowiek rzekł slowo przeciwno sy-
nowi człowieczemu / bedzie mu odpuszczo-
no: Ale ktoby rzekł przeciwno duchowi swie-
temu / nie bedzie mu odpuszczone / ani na
tym swiecie / ani na przyslym.

Matth. 7.

Luce. 6.

Albo tedy czynicie drzewo dobre / y owoc
iego dobry: albo czynicie drzewo złe / y owoc
iego zły: ponieważ ze z owocu drzewo po-
znawaią. O iaszciorcze plemie / iakoż wy
możecie co dobrego mowić / ponieważ
cie sami złi: gdyż iako czego serce pełne /
tak wsta mowia. Dobry człowiek z dobrego
skarbu (serca swego) przynosi dobre rze-
czy: a zaś zły człowiek ze złego skarbu / wy-
nosi złe rzeczy. A ja wam powiadam / że
z każdego słowa próżnego ktoreby ludzie
wyrzekli / musza dać z niego rachunek w
dzień sadny. Bo z słow twoich bedzieś
sprawiedliwiony / y z słow twoich bedzieś
potępiony.

Psal. 39.

Luce. 6.

Luce. 19.

2. Reg. 1.

Tedy mu rzekli niektorzy z Doktorow /
y z Phariszeussow / temi slowy. Mistrzu /
chcieli byśmy widzieć od ciebie taki znak. A
on odpowiadaiac rzekł im: Zły a cndzoto-
żny naród / znamięnia sie domaga: ano mu
przedsie znamię niebedzie dane / chyba zna-
mie Jonasa Proroka. Abowiem iako był
Jonas w żywocie w Wielorybá trzy dni y
trzy noce: tak też bedzie syn człowieczy w
sercu ziemi thrzy dni y trzy noce. Mezo-
wie Tiniwiescy / stana na sadzie z tym tho
Narodem / y potepia a zdadza ij: że wżdy
oni na kazanie Jonasa Proroka czynili po-
kute: a tu otho teraz iest wietssy niżli Jo-
nas. Krolowa z poludniy strony / sthanie
na sadzie z tym rodziem / a they ta ij po-
tepi: że wżdy ona przyiachata od kraiu sie-
mie sluchac mądrosci Salomonowej: gdyż
oto tu wietssy iest niż Salomon. Ale gdy
nietzyssty duch odeydzie od człowieka / cho-
dzi po miescach ptonnych a suchych szukac
kaiac odpoczynienia / a ono nienayduie.
Wiec sobie mowi: Wroce sie ia do domu
mego skadem wyszedł. A przyszedssy naydu-
ie ij nadobnie vmieciony / y przychodożony /
ale prożny. Tedy on dopiero idzie / a przy-
stawssy k sobie siedm duchow gorssych niżli

Matth. 16.

Marci. 8.

Luce. 11.

ione. 2.

ione. 5.

3. Reg. 10.

2. Para. 9.

Luce. 11.

śam / wchodzi tam / y thamże mieszkaią: y
bywaią posłednieysse rzeczy człowieka o-
nego gorssie niż pierwsse. Takci sie thej
stanie y temu nagorssemu narodowi.

On tego iessze domawia ku tłuszcjam /
alić matka iego y bracia sthali przededr-
wiami / chcac snim mowić. Tedy mu ieden
powiedział: Oto matka twoia tudzieś y
bracia twoi stoia na dworze / szukaiac cie / a
chcac nieco stoba mowić. On odpowiadai-
iac temu posłowi / rzekł: Ktoras iest mat-
ka moia / y ktorzy bracia moi: Potym zcia-
gnawssy rękę swą na zwolenniki swoje /
rzekł: Otho ci matka moia / y bracia moi.
Abowiem ktokolwiek czyni wola oycá me-
go ktory iest w niebieszech / ten iest brath
moy / ten siostra / ten matka moia.

2. Petri.
Ebreo: 6

Marci. 3.
Luce. 8.

ione. 15.

Cap: 13.

Wstapivssy dla tłuszczy nalegacy do Lodki
Pan Iesus / katal im pod podobienstwy niemata / o
tym co rozsiawa / o ziarnie gorzycy / o kwasie ktorim
ciasto zacynia / o nalenieniu skarbu / o sieci w morze
wpuszczoney / uá koniec o proroku nieprzyjmiym w
oicyznie.

Otego dnia wyszedssy Iesus z
domu / siedział przy morzu: A
zeşly sie do niego tłuszcze wiel-
kie / tak że też wstąpił do łodki
y siedział. A ona wssystka tlu-
sca stala na brzegu / y wczinił do nich rzecz
niemata pod podobienstwy a w przyslo-
wiech / temi slowy: Oto / wyszedł ten ktory
rozsiawa rozsiwac nasienie swoje. A gdy
ie iuz rozsiwal / iedne (ziarna) wpadły po-
dle drogi / a przyleciawssy ptastkowie nie-
biescy / pozbięrali y poiedli ie. Drugie zaś
poupadaly na miesca skaliste / gdzie niemo-
gly mieć wiele ziemi: a te wnet wssedssy / że
niegłęboko ziemię miały / a iako skoro wz-
sło słońce / zagorzały: a iż nie miały korze-
nia / tedy poschły. Drugie zaś wpadły mie-
dzy ciernie: a gdy sie ciernie wzniósło / zadu-
silo ie. Drugie też wpadły na dobro ziemi: y

Marci. 4.
Luce. 8.

S: Wacheussa.

uczynili owoc the stołrotny / owe sześćdzie-
siatkrotny / a drugie thrzydzieściokrotny.
Tego kto ma vssy na sluchanie / sluchay.

Marci. 4.
Luce. 8.
Corin. 3.
Matth. 25.
Marci. 4.
Luce. 8.
19.

Potym przystapiwssy zwolennicy iego /
ieli mowić do niego: Przeczeże w tych przy-
powieściach mowiś do nich? On im odpo-
wiedział y rzekł: żeć wam dano iest poznać
tajemnice królestwa niebieskiego: ale im
tego niedano. Bo temu kto ma / będzie
ieście wiecey dano / tak że będzie obficho-
wał: ale temu kto niema / y tho co ma bez-
dzie mu odierzo. Przetoć pod przepowie-
ściami im mowie: iż widzac niewidza / a
slyssac nieslyssa / ani rozumieia: a petni sie
w nich proroctwo Izaiassowe / gdzie thak
mowi: Stuchem abo vssyma będziecie slu-
chać / a nierozumiecie / a widzac będziecie
widzieć / a niewyrzycie. Abowiem zgru-
biało a zmieszało serce ludu tego / a vssy
má zciesskość a beda sluchac / y oczy swe
zawarli: aby kiedy y oczyma niewidzieli / y
vssyma nieslysseli / y sercem nierozumieli /
a żeby sie nienawrocili / abym ich vzbrowit.

Luce. 10.
Petri. 1.

Alle waffe oczy błogoslawnione że widza /
y vssy waffe że slyssa. Bo wam to prawdzi-
wie powiadam / żeć wiele Prorokow y lu-
dzi sprawiedliwych pragneli co widzieć co
wy widziacie / a niewidzieli: y slyssać co wy
slyssacie / a nieslysseli. Aleć tedy wy iuz slu-
chaycie podobienstwo tego o thym rozsie-
waczu.

Marci. 4.
Luce. 8.

Kożdy ktorzy slucha słowa królestwa
(niebieskiego) a nierozumie go: przycho-
dzi zly / y pochwytaie tho co wsiano iest w
sercu iego: toć then iest ktorzy przy drodze
wsian iest. Ale ktorzy na skalistym miescu
wsian iest: tenć iest co słowo slyssy / y wnet
ie z radością przyymnie / ale nie ma sam w
sobie korzenia / ale iest doczesny / a gdzieby
przypadł iaki wiatr y przesładowanie dla
słowa / wnet sie pogarsza. A ktorzy wsian
iust w cierniu / ten ci iest ktorzy słowa slu-
cha / ale pieczliwość a troška swiata tego /
y omylnosć a fałszność bogactw zadusza
w nim słowo / y stawa sie bez pożytku. Ale
ktory iust osian na dobrej ziemi: tenć iust
ktorzy slucha słowa / y rozumie ie / y przy-
nosi pożytek / y czyni ieden stołrotny / dru-
gi sześćdziesiątkrotny / a iny thrzydzieści-
okrotny.

Marci. 4.
Luce. 8.

Potym iestć druga przypowieść im
powiedział temi słowy: Podobne iest kro-
lestwo niebieskie ku onemu człowiekowi /
ktorzy był posiał rola swoje dobrym nasie-
niem. A gdy posniali ludzie / thedy przyszedł
nieprzyjaciel iego / y posiał po wierzchu ka-
kolom między ona pszenica / y ssedł precz.
A gdy iuz podrosła sobie trawa / y owoc sie
iat okazywać: na ten czas dopiero okazał

sie też y katol. A przyszedł tedy słudzo-
nego gospodarza / ieli mowić do niego: Pa-
nie / zażes thy był nienasiał dobrego na-
sienia na roli swojej: gdzieś sie wiał tedy
katol? Tedy rzekł do nich: Nieprzyjaczny
człowiek to uczynił. Powiedzieli słudzy: A
chceśże poydziemy wyplewiemy to? Rzekł
im: Niechaycie / byście lepać wyplewia-
iac katol / niewyrwali storzeniem pospotu
y pszenice. A tak niechaycie że tak oboie ro-
ście aż do żniwa: gdy wiece żniwo przydzie-
tedy rostaże żencom: Wybierzcie napier-
wey katol / zwiążcie ie w snopki / na spa-
lenie: a pszenice zgromadźcie do gumná
moiego. Przekłóżył y druga przypowieść
przed nie / mowiac: Podobno iest kró-
lestwo niebieskie ziarnku gorczyce / ktorze
wsianwssy człowiek wiał na swej roley: kto-
re acz naminteyssie iest między wssystkim na-
sieniem / a widam gdy wzroście wiethssie
iesth niż wssysthkie ziola ogrodne: y wraśta
drzewo takie / że też pracy powietrzni przy-
latura y mieszkacia na gacieciach iego.

Powiedział im iestć y druga przypo-
wieść: Podobno iest królestwo niebieskie
Kwaśowi / ktorzego wsianwssy niewiasta /
włożyła we trzy korce maki / tak że ztrwa-
niało wssystko. To wssystko mowit Jezus
do tłuszczy w przypowieściach / a bez przy-
powieści nic do nich niemowit / aby sie zi-
scito co było opowiedziano przez proroka /
gdzie mowi: Otworze w przypowieściach
usta moje / beda wypowiadał skryte rzeczy
od postanowienia swiata. Potym rozpu-
ściwssy tłuszcze przyszedł do domu: a thani
przystapili do niego zwolennicy iego / mo-
wiac: Wypraw a wytoż nam one przepo-
wieść o katolu na roli. A on odpowiedział
y rzekł: Ten ktorzy rozsiewa dobre nasienie:
iust syn człowieczy. A rola: iust tento swiat.
A dobre nasienie: toć sa synowie królestwa.
Katolem: sa sli synowie. Nieprzyjaciel
lepać ktorzy go rozsiewa: iusth Diabel.
A żniwo: iesth koniecienie thego swiata.
Żenicy: cić sa Angiotowie. Jak o tedy zbier-

Marci. 4.
Luce. 13.

Luce. 13.

Marci. 4.

Psal. 77.

Marci. 4.

Apost. 14.

Ewangelia.

raia kator / a w ogniu i pala / chak bedzie na skonczenu swiata. Posle syn czlowieczy Angioty swoje / a ci wybieraja z krolestwa iego wssyckie zgorssenia / y te ktorzy nieprawosc ptodza / y wrzuca ie do pieca ognistego. Tam bedzie ptacz y zgrzyhanie zab. Ta ten czas ludzie sprawiedliwi beda sie tsnac iako Stoince w krolestwie oyc ich. Kto ma wssy na sluchanie sluchay.

Podobno iest krolestwo niebieskie starbowi zakopanemu na roli / ktory nalazsly czlowiek / kryie / y z oney radosci ktora stego ma / idzie / y sprzedawssyko co iedno ma / y kupuje one rola. Zas / podobno iest krolestwo niebieskie czlowiekowi kupiec kiemu / ktory iesdzi szukajac dobrych peret. A nalazsly iedne koscowna perte / idzie / y sprzedawssyko co ma a kupuje ta. Takze te podobno iest krolestwo niebieskie niewodowi zapuszczonemu do morza / a ze wsszego rodzaju ryb zaymujacemu / ktory niewod gdy wssie pełno ryb zaiat / wycia gnowssy / y nabrzegu wsiadssy / dobre ryby wybierali do naczynia / a zle precz wyrzucali. Takci bedzie przy skonczenu swiata / wynida Angiotowie / y wylacza zle z poszrod dobrych / a wrzuca ie do pieca ognistego / tam bedzie ptacz y zgrzyhanie zab. Zrozumielizecie the wssyskie rzeczy : Oni mu odpowiedzieli : Zrozumielismy Panie. A on im za thym rzekl : Przetoż każdy do ktor nauczony w Krolestwie niebieskim / podobien iest czlowiekowi ktory iest gospodarzem / ktory wiec przynosi starbu swego nowe y stare rzeczy.

A sthato sie : gdy dokonczył Jesus tych przypowieści / odszedł stamtad. A przyszedłszy do oycyzny swojej (do Nazareth) wczyt ie w bożnicach ich / tak iż sie dziwowali / y mówili : Skadze temu chab madość / y tamoc (czynienia cud) : A zas eo nie cie sielski syn : A zas nie Maria zowa mabka iego : a bracia iego / Jakub / Jozeph / Simon / y Judas : A zas tezy siostry iego nie tu miedzy nami sa : Skadze tedy ten ma to wssysko : A gorssyli sie sniego. Ale Jesus rzekł im : Nie iest Prorok wzgardzienissy a bezecci iedno tylko w oycyznie swojej / a w familey swojej. A nieczynil tham cud wiele / prze niedowiarstwo ich.

Cap: 14.

Jako sciano Jana Krzcielca / o nasycceniu ptaci rysecy melow pieciorgian chleba y dwiema rybkom / gdzie przed sie dwanaście kossow zostalo / o chodzeniu Jesusowym po Morzu / w rumi Genesistey / wiele chorob y branie Pan Jesus.

Jasu onego / wssysat Herod Terarcha sławo o Jezusie / y rzekł do sluzebnikow swoich : Ocho ten iestci Jan Krzcielca / onci to zmartwych wstal / a przetoż sie dzieła przezeń cudá. Bo Herod poimát był Janá / a zwiázawssy go / wsádzil do ciemnicy / dla Herodiady żony Philipá brata swego. Przeto że mná wiec mawiat Jan : Nie godzić sie iey tobie miec. A chcac go zabić / obawat sie (pospolitego) ludu : Bo go miesli sobie iako Proroká. Ale w dzień naródzenia Herodowego / tháncowata cortá Herodowy w poszrodku : A podobatá sie Herodowi. A stegoś pod przysiega obiecat iey dać / czegośkolwiek żadátá od niego. Tedy oná przestrzeżoná od mabki swojej / rzekta : Day mi thurná misie głowe Janá Krzcielca. A zasmucil sie Krol : Ale dla przysiegi / y dla tych ktorzy pospolu siedzieli / kazat dać. Poslat tedy / y dat sciac Janá w ciemnicy. A przynie siono głowe iego ná misie / a dano ia dziewce / a oná przyniosla matce swojej. Potym przyszedssy zwolennicy iego / wsiawssy ciato iego / pogrzebli ie / y przyszedssy powiedzieli to Jezusowi.

Co gdy wssysat Jesus / wsiadssy w łódke odiachat stamtad ná miejsce pustie osobno. A gdy tho wssysaty tłuszcze ssly za nim pieśkami z miast. A wyszedssy / wyrzát thusszeja wielka y wluhowat sie iey / a wzdráwiat chore ich. A gdy bylo wieczor / przystapili do niego zwolennicy iego / mówiac : Thu iest pustynia / a iuz godzina przešla : a chab rozpuscé tłuszcze / aby ssedssy do (okolicznych) miasthecze / ná kupili sobie pokarmow. Tedy im rzecze Jesus : Niepotrzeba im chodzie : daycie wj im iesc. Oni mu odpowiedzieli : Nie mamy tu iedno piecioro chleba / a dwie rybie. Tedy on rzecze : Przynieście mi ie tu. A rozkaszssy wssedé tłuszczy ná sienie : wsiawssy ono piecioro chleba y dwie rybie / wyrzawssy w niebo / błogosláwít / y wlamowat / y dáwat zwolennikom chleb / a zwolennicy tłuszcjam. Jedli tedy wssyscy / y byli nasycceni. Potym zebráli osthátki odrobin / dwanaście pełnych kossow. A tych co thám iedli / bylo piat thysiecy meżow / wsiawssy niewiasthy y dzieci.

Wnet potym kazat Jesus zwolennikom wsshapic do łódki / y iachac przed soba ná druga stronę morza / do káddy nierospuscil tłuszcze. A rozposciwssy tłuszcza / wssedł ná gore sam ná modlitwe. A gdy bylo wieczor / sám iest thám byl / a łódka ná szrod morza bázmo miodaty nawálnosci morskie / bo był przeciwny wiatr. A o czwartey strázy nocney / przyszedł do nich chodzac po mo-

Marci. 6.
Luce. 9.

Luce. 8.

Leuiti. 18.

Matth. 21.

Gene. 40
Marci. 6.

Marci. 6.
Luce. 9.
Ioan. 6.

Marci. 6.
Ioan. 6.

Luce. 6.

S: Matheussa.

rz. 1. A widząc go po morzu chodzącego /
ztrwożyli się / mówiąc: Żeć to iaka potwo-
ra jest. A od onego strachu ieli wolać. Te-
dy wnet Jezus przemówił do nich / rzekł: Nie-
ciecie dobre duszanie: Jamci jest / niebo-
ciecie. Wysadziwszy się Piotr / rzekł do nie-
go: Panie / jeśliś ty jest / każ mi do siebie
przysść po wodzie. On mu rzekł: Chodź. A
wystąpiwszy Piotr z łodzi / siedł po wodzie /
chcąc przysść do Jezusa. Ale obaczwszy
gwaltowny wiatr / wlekt się: A gdy się po-
czął zanarzać / zawołał mówiąc: Panie /
(ratuj) a wybaw mnie. Tedy natychmiast
Jezus wyciągnął rękę / wiał go / y rzekł
mu: Młody wiary / czemuś wąpił. A gdy
wstąpił do łodzi / wciął wiatr. A ci le-
pak co w łodce byli / przysli / y częśc a chwa-
le mu dawali / tak mówiąc: Zaprawdę ty
jestes syn Boży.

A gdy się przepowiedli / przysli do ziemi
Genezaret. A gdy go poznali mężowie mie-
scą onego / rozessali po wssystkiew oney zie-
micy / y przynosili mu wssystkie co się zle-
mieli: y prosili go aby się choć podobit a
dzienia iego dotkneli. A ktorzykolwiek się
dotykali / stali się zdrowi.

Cap: 15.

O podaniach a tradiciach Licemierczych / które w
żmiejse mieli niż przykazanie Boże / czym się plugawi
człowiek / Chananeysta niewiasta wprzymosćcia wpro-
siła zdrowie diewcy swej / Pan Jezus cisterz tyście
mężow siedmiorgiem chleba nakarmił.

Edy przysli do niego z Jeru-
zalem nauczeni w zakonie / y
Pharizeusowie / mówiąc: Cze-
muż thxoi zwolennicy prze-
stepia podania a wstawy star-
szych / abowiem nieumywała sobie ręk gdy
miał chleb iść. A on odpowiadając rzekł
im: Czemu też y wy przestepiecie rozka-
nie Boże dla tradiciei wssych: Bo Bog
powiedział: Czci oycę y matkę. A koby zło-
rządził oycu albo matce / śmierć aby w-
miał. A wy zaś powiadacie: Kobykolwiek
rzekł oycu albo matce / dar ktorystkolwiek
jest odemnie (Bogu ofiarowany) thobie
będzie pożyteczny: A (przeto) nieucię oycę
swego ani matkę swoię: a także skaziliście
przykazanie Boże dla waszej tradiciei. O-
bludni a pokrici ludzie / dobrzeć o was pro-
rokwat Izaiasz: Oto ten lud / wsty a wiar-
gami mie cci: ale serce ich daleko jest odem-
nie. Aleć poproznicy mie cci / wczac nauk
y rozkazania ludzkiego.

Pothym przyzważy do siebie tłumy /
rzekł im: Słuchajcie a rozumiejcie. Nie

toć co wchodzi do wst plugawci człowieka:
ale to co wychodzi z wst / thoć pomazuje a
plugawci człowieka. Theby przystąpiwszy
zwolennicy iego / powiedzieli mu: Wleś o
tym że Licemiernicy wssysawssy cho słowo
zgorssyli się: A on odpowiadając / rzekł: Ko-
jde szczepienie które nie szczepi oćiec moy
niebieski / będzie wykorzystane. Daycie im
pokoy / boć slepi są / y przewodnicy ślepych:
ano gdzieby ślepy ślepego przewodził / tedy
oba w padali do dołu.

Ale odpowiadając Piotr / rzekł do
niego: Wypraw nam te przypowieść. Te-
dy on rzekł: A wiec iessze y wy sto wyrozu-
mienia niemacie: Nierozumiecieś thego
że co iedno do wst wchodzi / tho do żoładka
idzie / y wychodzi swa droga precz: Ale tho-
co z wst pochodzi / z serca wychodzi / a the
rzeczy plugawia człowieka. Abowiem z
serca pochodzą myśli złe / meżoboystwa / ci-
dzotostwa / nieczystości / złodzieystwa / fał-
szywe świadectwa / bluźnierstwa / thec są
(rzeczy) które pokalają człowieka: Ale
nieumytemi rekomá iść / thoć nieplugawci
człowiek.

A wyszedssy z tamtad Jezus / odszedł w
strony Tyrskie y Sydonie. A oto niewiasta
Chananeysta od granic onich wyszedssy /
wolała / mówiąc kniemu: Zmiłuj się na-
demna Panie synu Dawidow: abowiem
corką moją okrutnie od czartostwa bywa
dreczoną. A on nieodpowiedział iey ni slo-
wá. Tedy przystąpiwszy zwolennicy iego /
prosił go mówiąc: Odpraw ją / boć otho
wola za nami. A on odpowiedział y rzekł
im: Nie iesthem posłany iedno do tych o-
wiec które zginęły z domu Izraelskiego.
Ona potym przystąpiwszy / dala mu częśc
a chwate / mówiąc: Panie (wždy iednak)
wspomóż mie. A thory odpowiadając /
rzekł: Niedobrze by to / bracie chleba synowski
a miorać i psom. A ona na tho odpowie-
działa. Takci jest Panie: ale wzdám y se-
nietá iadaia nieco z odrobin które padaia
z stolow pańskich. Tedy iuz odpowiadając

Mat. 5.
Esaie. 42.
Luce. 6.

Marci. 7.

Marci. 7.

Luce. 19.

Jezus rzekł do niego: O niewiastko, wielka
 jest wiara twoja: niechayci sie inż słońcie
 iako ty chcesz. A wzbrowiona jest dziewecz-
 ka iey od oney godziny.

Marci. 7.   A gdy siedł z tamtęch Jezus / przyszedł
 nad morze Galilejskie: y wśledzłszy na gora/
 siedział tam. Tedy przysłly do niego wiela
 kie tłuszcze / mając z sobą nieme / ślepe / chro-
Esaię. 35.   me / mdle / y inych wiele: y skłádł je v nog ie-
 go / a on je vzdrowił / tak że sie też tłuszcze
 temu dziwił / widząc ańo niemi mówia/
 chromi zdrowo chodzą / ślepi zaś widzą: y
 wielbili á chwaliłi Boga Izraelskiego. Ale
 Jezus zwotarowśly zwolenniki swoje / rzekł
Marci. 8.   do nich: Licho mi chey tłuszcze: Bo już trzy
 dni trwa przy mnie / á niemáia coby iedli:
 á rozpuścić iej też tak ciężo niechcem iść/
 by lepać niepouśhawáli ná drodze. Tedy
 mu rzeká zwolennicy: A gdziebysmy wzięli
 tak wiele chlebá thu ná puszczey / żebychmy
 n'iszcili tak wielką tłuszczo: A spythał ich

Jezus: Wiele macie chleba? Oni odpowie-
 dzieli: Siedmioro / y trochę ryb. A rosta-
 zat tłuszczy vsieść na ziemi. A wziawszy
 siedmioro chleba / y one ryby / uczyniwszy
 dzieki / wtánowat / y dáwat zwolennikom
 swoim / á zwolennicy rozdawali ludzom.
 Jedli tedy wszyscy / y náiebli sie. A co było
 odrobin zostało / pozbierali (y nátożyli)
 siedm pełnych kossow. A było tych co jedli
 czterzy tysiące ludzi / prócz dziatke y nie-
 wiast. Potym rospuściwszy tłuszcza / wsta-
 pit do łodzi : y przyiáchał do kráiny Má-
 gedán.

Cap: 16.

Żydy Jezus gromi/ że znamiętton żadają/ Zwolenni/
Tom sie kaze strzedz kwasiu Licemierniczego / y pytha
ich coby o nim ludzie trzymali? obiecuje klucze pio
trowi od nieba/ opowiada im swa meke/ Piotr go
stego strofuię/ a on go stego Stianem nazwał/ wezy
aby Pojdy nioś krzyż swoy.

Wzysztapili thedy zaś do niego
Licemiernicy y Sąduccyssow
wie/ kussac go: y żądali go aby
im iaki znak wkazał z nieba.
Ale on odpowiadając/ rzekł do
nich: Gdy bywa wieczor/ powiadać wiec
Bedzie (intro) iasno / bo sie zaczęwie
niało niebo. A rano zaś/ Dzię będzie nie
pogoda/ bo sie czerwieni niemesole niebo.
O pokryci ludzie/ Wiec o postaci a twarzy
niebieskiej rozsadek dać vmiecie: a o zna
mionach czasow niemożecie: Tenci zly na
rod a cudzotożny znakow szuka: ano mu
znak żaden niebedzie dan/ chyba znamie
nia Jonasa Proroka. A zosthawiwssy ie/
sedł precz.

A gdy sie przewiesili zwolennicy ie^o na one
 strone morza / zapomnieli byli wziąć z so-
 ba chleba. I rzekł im Jezus: Strzeżcie sie
 kwaśu Licemierniczego y Saduceyckiego.
 A oni myśleli sami w sobie / mówiąc: Chle-
 bamy nie wzięli. Wiedząc tho (na nie)
 Jezus rzekł im : Coż to myślicie między so-
 ba matewiarkowie / że chleba nie macie?
 Jesteście nierozumiecie / ani pamiętać /
 na ono pięćdziesiąt chleba / y na pięć tysięcy lu-
 dzi / y iakoście wiele kossow zebrali : Ani
 na ono siedmioro chleba / na czterzy tysię-
 cy / a iakoście wiele kossow nązbierali : Cze-
 muż nierozumiecie / żemci wam nie o chle-
 bie mówił : Strzeżcie sie kwaśu Licemier-
 niczego y Saduceyckiego : Thoż dopiero
 zrozumieli / iż niemówił aby sie strzegli
 kwaśu chlebowego / ale nauki Licemier-
 nicy y Saduceyckiej.

Agdy przyszedł Jezus w strony miasttha Cesarstkiego ktore zwano Philipowym: pytał zwolenników swoich / temi słowy: Kim też ludzie powiadaia być syna człowieka go: A oni powiedzieli / Jedni Janem Krzci-
cielem / drudzy Eliassem / drudzy też Jere-
miassem / albo wiży jednim z proroków.
Rzekł do nich Jezus: A wy też kogo mie-
cie być powiadać: Odpowiedział mu Si-
mon Piotr / mówiąc: Ty jesteś Chrystus
syn Boga żywego. Odpowiedziawszy tedy
Jezus / rzekł mu: Stogłosławionyś jest Si-
monie Bór Joná / to jest synu Jonassow:
Abowiem thego thobie ani ciáto ani krew
nieobiáwiła / ale oćiec mój ktory jest w nie-
biesiech. A ia też thobie powiadam żeś ty
jest Piotr / a ná tey opoce zbudnie Kościół
mój / á brany piekielne nigdy go nieprze-
moga. A thobie dam klucze królestwa nie-
bieskiego. A cokolwiek zwiążesz ná ziemi /
będzie związane y w niebie: A cokolwiek
rozwiążesz ná ziemi / będzie rozwiązano y
w niebie. Tedy zázazał zwolennikom swo-
im / áby thego nikomu niepowiádali / żeby

S: Wacheusa.

on był Jusem Krystusem.
 Stądże poczał Jezus okazywać zwole-
 nitom swoim/ że potrzeba tego było aby
 siedł do Jeruzalem/ y cierpiat bärzo wiele
 od Starssych/ od Doktorow/ y od przelo-
 żonych kaptänskich/ iże też miał być zabity/
 a trzeciego dnia z martwych wstać. A od-
 wiodsly go Piotr na strone / tat go strofo-
 wać a fukać / powiadaiać: Opodal badi
 od ciebie tho Panie/ nieprzydzieć tho na
 cie. A on sie obrociwssy / rzekł Piotrowi:
 Podzámna Szatanie/ iestes mi pogor-
 senim. Bo nie torozumies co iest Boskie-
 go/ ale to co ludzkiego.
 Tedy Jezus rzekł zwolennikom swoim:
 Jesli kto chce zámna przysć/ niech sie sam
 siebie záprzy/ y weźmie krzyż swoy/ y náslá-
 duie mie. Abowiem kto bedzie chciał dusse
 swoje zachować/ wtráci ja/ ale kto by wtrá-
 cił dusse swo dla mnie/ ten ja naydzie. Do
 co zá pozYTEK cztowiekowi/ by też wssysket
 swiat pozyskat/ a ná dusse swey wsszezbie-
 nie iakie á sstode cierpiat? Abo co zá zámia-
 ne cztowiek da zá dusse swoie? Syn bowiem
 cztowieczy ma przysć w chwale oycá swo-
 iego z angioly swemi: á thám ná then czas
 odpláci á odda iednemu každemu wedle
 spraw á skutkow iego. Prawdziwie wam
 powiadam/ że sa niektorzy sych co tu otho
 stoia/ ktorzy smierci nieukussa/ dokad nie-
 uszra syná cztowieczego przychodzące w
 krolestwie swoim.

Cap: 17.

Przefigurowanie páná Chrystowe ná gore/ pisse
 tess o przyściu Eliassowym/ o wzdrowieniu Lunaty-
 ká/ o wierze podobney iármu gorczyce. Opowie-
 dzenie meki Jusemowej/ plácenie cta abo podáthku zá
 Páná y zá Pioträ.

A Po sześci dni poiat z soba Je-
 zus Pioträ y Jakubä / y Janä
 bratä iego/ y wiodł ienä wy-
 soka gore osobno / y przemie-
 nil sie przed nimi. A thieto
 á swiećito sie oblicze iego iáko slonice/ á fá-
 ty iego stáły sie białe iáko snieg. A oto wka-
 záli sie im Moizes y Eliass rozmawiaiac
 sinim. Tedy odpowiadawssy Piotr/ rzekł
 do Jezusä: Panie/ dobrze nam ehu być:
 iesliże chceš/ weźmmy tu sobie trzy przyby-
 ti/ thobie ieden/ Moizesowi ieden/ á Je-
 liassowi ieden. On tego iesseje domawia/
 álic obtoł swietny zámit ie. A otho glos z
 obtołu mowiacy: Toć iest syn moy mity/ w
 ktorymem sobie dobrze vlubit / tego slu-
 cháycie. Stysac to zwolennicy / wpádli ná
 oblicze swoie/ á polekáli sie bärzo. Potym
 przystapit Jezus/ y dotknął sie ich / y rzekł

im: Wstańcie/ á nie sienieboyćie. A oni po-
 dniózsly oczy swoje/ nikogo niemidzieli/ ie-
 dno samego Jezusä: A gdy zchodzil z gory/
 zázazat im Jezus / mowiac: Lito mu nie
 powiadaycie widzenia te / dokad syn cztó-
 wieczy zmartwych niewstanie.
 Potym pytáli go zwolennicy iego/ mo-
 wiac: A coš wždy thedy ci co weza zázazat
 powiadaia/ żeby miał przysć pierwey Je-
 liass? A on im odpowiedział/ Eliassci ma
 pierwey przysć/ y przywroćić abo náprawi-
 wssyskto. Ale ia wam to powiedam/ żeć in-
 Eliass przyszedł/ á nie poználi go/ ále wczy-
 nili sinim co iedno chćieli: Tákžec y syn cztó-
 wieczy ma wćierpieć od nich. Thedy zrozu-
 mieli zwolennicy że to im o Janie krzćicie-
 lu mowit.
 A gdy przyszedł do elusszey/ przysstapit
 do niego cztowiek/ y wpadł ná swe kolänä
 przed nim/ mowiac: Panie smiluy sie ná-
 synem moim/ ábowiemci lunatykiem iest/
 y cierpi wiele ztego: bo czeštokróć wpada
 do ognia/ y czeštokróć do wody/ offiárowa-
 tem go był zwolennikom twom/ á niemo-
 gli go wzdrowić. Odpowiadawssy Jezus
 rzekł: O rodzaü niewierny y przewrotny/
 dokadže swámi bede: y dlugoš was bede
 cierpiat. Przynieście go thü do mnte. A
 zgromit go Jezus: á wnet wyszło od niego
 diabelstwo/ y wzdrowiono iest ono chtopie
 od oney godziny. Tedy przystapili zwole-
 nnicy do Jezusä potháiemnie/ y rzekli mu:
 Czemuzesmy go my niemogli wypedzić? Po-
 wiedział im Jezus: Dla niewiáry wásey.
 Abowiem záprawde powiadam wam: Be-
 dziećieli mieć wiáre iáko ziárno gorczyczne
 rzeczećie gorze tey/ Przydzisli sšad ná ono
 miejsce/ á przydzie/ á niebedzie wam nic
 niepodobnego. A ten rodzaý nie bywa wy-
 gnan iedno przez modlitwe y post. A gdy
 byli w Galilei/ rzekł do nich Jezus: Syn
 cztowieczy ma być wydan w rece ludzkie:
 y zabija go á trzeciego dnia (z martwych)
 wstanie. A zásmućili sie sše gwałtownie.
 A gdy przysli do Kafarnaum/ przysstha-
 pili ci co wybieráli Cesarstie cto do Pioträ:
 y ieli mu mowić/ Mistrz wáś nieptáci dwu
 Szelagow ctä: Rzekł Piotr: Ták iesš. A
 gdy wssedł do domu/ vprzedził Pioträ Je-
 zus/ rzekssy: Coć sie zda Simonie? Ziemsci
 Krolowie od tego biorä ctä ábo poplátki:
 od synow swoich/ czyli od obcych: odpo-
 wiedział Piotr: Od obcych. Rzekł mu Je-
 zus: Tedyć wolni sa synowie. Ale bysmy im
 pogorssenia nie dali/ idz do morzá/ zärzuć
 że webe: á te rybe kthora naprzod perwie-
 weš: y otworzywssy iey pyssejek/ naydzieš
 Státer (co dwä šelagi wázy) ten wóziaw-
 sy day im zá mie y zá sie.

Marci. 9.

Matth. 17.

Marci. 9.

Luce. 9.

Marci. 9.

Matth. 21.

Luce. 17.

Marci. 8.

9. 10.

Luce. 9.

Matth. 16.

20.

Matth. 22.

Ewangelia.

Cap: 18.

Wczy tu Krystus pokory przykładem dziecięcia / iá / to sie też ludzie mają strzedz aby pogorszenia nie da / wali / iáko brátu mamy przewinności odpuszczać / co gdy kto kościół nie słucha / iáko skuteczną modlitwą dwu albo trzech / ile króć bráthu występnemu odpu / ścić.

Oczyje godziny przystąpiłi zwolennicy do JEZUSA / mo / wiac: Coć sie zda kto jest wieś / szym á zacniejszym w Króles / twie niebieskim? A Jezus przywołałszy máluczkiego dziecięcia / po / stawil go miedzy nimi / y rzekł: Zaprawdę powiadam wam / iesli sie nie nawrócicie / á nie staniecie sie iáko mále dziatki / nie wnidziecie do Królestwa niebieskiego. A tak kto sie kolwiek unizy tak iáko tho mále dzieciátko / tenći jest wiecjszym w Króles / wie niebieskim. A kto kolwiek przyjmie tá / kie iedno m íte dzieciátko w imie moie / ten mnie przyjmie. A ktoby dał z siebie pogor / senie iednemu z tych málých dziatek ktho / rzy w mie wierza / ráczey by mu wiazano kámiem młynski v iego ssie / y pogrążono precz do gtebokości morskiej. Biada swiá / tu dla zgorzenia. Ale kolwie to być musi áby przychodziło pogorszenie: á wśakoż biá / dá temu cztowiekowi przez kogo pogorsze / nie przychodzi. Ale iesli cie wisc rek á twos / iá albo nogá twojá pogarsza / odeńi iá zá / rzucze precz od siebie / bo lepiey tobie mdo / á chromo wniść do żywothá / niż z obiemá / rekómá / albo z obiemá nogámí być odeslá / nym do ognia wiecznego. Jesliby cie też oko twe gorşyło / wytup ie á zarzuc precz od siebie: Bo lepieyći tobie o iednym oku wniść do żywothá (wiecznego) niż máiac obie oczy odeslány być do ognia wieczne / go. A tak pátrzcie tego ábyscie nie gárdzili namniejszym z tych oto máluczkich: bo to wam powiadam / żeć Angiotowie ich / w niebie záwždy widza oblicze oycá mego ktery jest w niebiesiech.

Abowiem przyszedł syn cztowieczy / żeby zbawil to co było zginelo. Co siewam zda? Gdzieby kto miał sto owiec / á obladziłaby iedná z nich: i záż nie opuścza dziewięć / dzieśiath y dziewięć ná gorach / á idzie ssu / káć oney co zábladziły: A przydali mu sie iá / náleś: záprawde wam powiadam / że sie / iey wiecey ráduie / niż onym dziewięćdzie / siat y dziewięći ktore nie bladziły. Thákci / nie jest tá wola v oycá wáśsego ktery iesł / ná Ciebie / áby miał zginąć y ieden z otho / tych máluczkich.

A Jesliże wisc zgrzeszy przeciwko tho / bie brát twoy / idź / starzje go slowy miedzy / toba y onym sámym / vsluchalićie: pozys / czeń bráta swego. Ale gdzieby cie wisc nie

vsluchał: przyimi k sobie iednego albo dwu / áby ná powiesci dwu albo trzech swiá / tow / sřánelo każde slowo. Jesliby inż y / onych nie vsluchał: powiedzże kościółowi: / nie vsluchalić kościółá: miew go sobie iáko / pogániná y Celniká. Zaprawdę wam po / wiadam / coťkolwiek zwiażecie ná ziemi / to / bedzie zwiazano y w niebie. A coťkolwiek / rozwiáżecie ná ziemi / tho bedzie rozwiá / no y w niebie. Zás też wam powiadam / i / iesli sie z was dwá zezwola á zgodza ná / nie / ktho z rzecy o ktorakolwie iácy beda pro / sili / otrzymáia od oycá mego ktery w nie / bie jest. Abowiem gdzie sie dwá albo trzy / zeyda á zgromáda w imie moie / tam iá ie / sřhem wposřzodku ich:

Thedy przystapiłszy sie Piotr do niego / rzekł: Panie ile króć zgrzeszy przeciwko / mnie brát moy / á mam mu odpuszcć: czyli / áś do siedmi rázow? Rzekł mu Jezus: Wie / powiadamći żeby do siedmi rázow: ále áż / do siedmdziesiatiego y siódmego rázu

A przetoż przypodobane jest Królestwo nie / biekie cztowiekowi Królowi ktery chciał / liczbę kłásć z slugami swemi. A gdy inż po / czął kłásć one liczbę / przywiedziono mu / iednego ktery mu był dłużen dzieśieć tysie / cy funtow. A gdy nie miał skadby tho był / zápláćit / kazał go Pan iego záprzedać y z / jóna y z syny iego / y ze wśyřłim co miał / á zápláćić sobie dług swoy. A on slugá vpa / dwşy przed nim prośit go / mowiac: Miew / ćierpliwosć nádemná / á iá tobie to wśyřł / to wyptáć. Vzáliwşy sie tedy Pan slugi o / ne / puścłit go wolnym y wśyřłek dług odpu / ścił mu. Wyředşy od Pána on slugá / ná / lazł iedne z towarzyszow swoich / ktorj mu / był dłużen sto Denárov y włápiwşy go du / sił go mowiac: Wroć coś mi dłużen. A v / padşy on towarzysieći prośit go / mowiac: / Miew ná demná ćierpliwosć á iá wśyřł / to tho wyptáć tobie. A on niechćiat / ále / ředşy puścłit go do ciemnice / áżby mu zá / pláćit dług. Widzac tho oni spolni sludzy / Pána onego co sie dziáło / zářmućili sie

Marci. 9.
Luce. 9.

1. Petri. 2.

Marci. 9.
Luce. 17.

Luce. 17.
1. Corin. 11.

Matth: 5.
Marci. 9.

Luce. 15.

Leuiti: 19.
Ecclesi: 17.
Luce. 17.

Num. 2.

Deute: 1.

19.

2. Corin: 1.

Matth: 1.

Luce. 1.

Luce. 2.

Matth: 6.

Marci. 1.

Luce. 17.

Matth: 5.

S: Wacheussa.

bárzo/á przyszedłszy powiedzieli Panu swo-
mu wszystko iako się działo. Tedy zawołał
go do siebie on Pan iego / y iat mówić do
niego: Stugo zstosliwy/odpuściłem ci dług
wszystek swoy/żes mi tylko prosił: á wiec
też tobie nie przysłało vlichować się nad
spotecznym sługa á thowárzysem swoim /
táť iákom sie y iá ciebie vjalił: Rozgnie-
wawssy sie on Pan iego / podał go onym
kthorzy drecja / ázby wypłacił on wszystek
dług. Táť jeť też y oćiec moy niebieski vczy-
ni wam / iesliże nie będziecie każdy z was
odpuszczáć brátu swemu/ż serc wássych.

Cap: 19

O rowodzie: Jona náucza / kiedy á dla czego iá
opuścić moze / o tych co się dla Krolestwa niebieskie-
go rzeżali/ktokolwie dla Krolestwa niebieskiego Bogá
ciwá opuści/stokrotna zapłáć weźmie/y żywotá wie-
cinego nabędzie.

Matth: 10.

Táť sie: gdy skończył Jezus te
go kazania á te mowy/wyszedł
precz z Galileiey / y przyszedł
do gránic Judsiey z one stro-
ny Jordana / á z nim sly bár-
zo wielkie tłumy: á on ie vzdrowiał.

Gene: 2.

Ephe: 5.

1. Corin: 6.

Deute: 14.

Matth: 5.

Marci: 10.

Luce: 16.

Sapien: 8.

Marci: 10.

Potym przysli do niego Licemiernicy
kufac go/temi slowy: Godzili się człowieko
wi zá ktora kolwie przyczyna opuścić żonę
swoię: Á on odpowiadáć ná to / rzekł im:
Zażeście nie czytali / że ten ktory stworzył
ludzie od początku/męczyzna y niewiasta
uczynił ie: Á rzekł: Á przetoż/ opuści czo-
wiek oycá y mátkę / á będzie się dzierzał
mocnie żony swoiey/á będą dwa w iednym
ciele/á táť ie iuż nie są dwa/ ále iedno ciáto
Co tedy Bog zláczył / człowiek tego niech
nie rozlácza. Rzekli oni ktiemu: Cjemuż
tedy Moyses rozkázał dáć iey list odpráwo-
ny/y opuścić iá. Rzekł do nich: Żeć Moi-
ses dla zátwardzenia serca wásszego/dopu-
ścił wam opuścić żony wásse: áleć z przod-
ku iednacnie byto tháť. Ale iá wam po-
wiádam/ że ktokolwiek opuści żonę swo-
ię/chyba dla cudzotóstwa/ á inna poymie /
ten cudzotóży. Á zás/ktoby opuścił żonę po-
iat / ten cudzotóży.

Rzekli mu zwolennicy iego: Ponieważ
że táka spráwa iest meżowi z żoną/ tedy się
lepiej nie żenić. On im ná to odpowiedział
Nie wszyscy mogą poiać thego słowa / ále
tylko ci ktorzy to dano iest. Sa bowiem
rzeżáncy/ ktorzy się táť z żywotá mátczyne-
go národzili. Sa też drudzy ktore ludzie te
mi uczynili: y sa rzeżáncy ktorzy sami siebie
otrzebili dla Krolestwa niebieskiego. Á to
może to poiać niechay poymie.

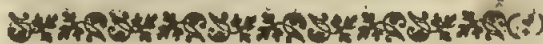
Tedy przywiedziono do niego máte dzia-
ł

ti áby ná nie reze kładł / á modlił się. Ale
zwolennicy futáli ná nie. Jezus lepat
rzekł im: Dáćie pokoy działkom / á nie
kionćie im do imnie przysć: Bo tákichci iest
Krolestwo niebieskie. Á gdy kładł ná nie
reze/śedł z onadprecz.

Á oto ieden przistápiwssy się / rzekł do nie-
go: Mistrzu dobry/ co dobrego mam czynić
ábym otrzymał żywot wieczny? On mu
rzekł: czemu mi pytasz o dobrym? Jedenci
tylko iest dobry/ Bog. Á chceśli wniść do
żywotá wiecznego/ záchowuyway przykład
nie. Rzekł mu: ktore? Á Jezus odpowie-
dział: Nie będziesz zabijał człowieka. Nie
będziesz cudzotóżył: Nie będziesz kładł: Nie
będziesz fałszywego świadectwa mówił:
Cci oycá swego y mátkę swoię. Będzieś mi-
łował bliźniego swego iako siebie samego.
Rzekł do niego młodzieniec: Wszystkiego
tego przysrzegatem z młodości moiey: cze-
go mi iestże nie dostawa? Rzekł mu Je-
zus: Jesli chceś być doskonałym/ idź prze-
dávę wszystko co masz/ y rozdáv ubogim/ á
będziesz miał skarb w niebie/ y przyjdź zás á
podzám ná. Gdy to słowo młodzieniec v-
slyszáł/odssedł smutny: Bo był ten ktory miał
wiele máietności.

Potym Jezus rzekł zwolennikom swo-
im: Záprawde powiádam wam/ że bogáty
człowiek z trudnością wnidzie do Krole-
stwa niebieskiego. Niefece wam to powiá-
dá/ że łatwiey ma przeysć Wielbłąd przez
ucho v igły/ niżli bogátemu wniść do Kro-
lestwa niebieskiego. Slyszáć te rzeczy zwo-
lennicy/ dzikwili się themu bárzo/ mówiac:
Ktoż tedy może być zbáwionym? Poyrza-
wssy tedy ná nie Jezus/ rzekł im: V ludzi
to iest rzecz nie podobná: ále v Bogá nie-
máś nic nie podobnego.

Tedy odpowiadáć Piotr rzekł mu: O-
tosiny my opuścili wszystko / á slichmy zá-
toba: Coż też ná (za to) będzie? Á Jezus
powiedziat im: Záprawde powiádam wam/
iż wy ktorzyście zám ná possli/ w (onym)
odrodzeniu gdy vsiedzie syn człowieczy ná
stolec máiektatu swego/ będziecie też y wj sie
dzieć ná dwunásćie stolicach/ sádzáć dwá-
násćie pokolenia Isráelskiego. Á kóždy kto-
ry opuści dom/ ábo bráćia/ ábo siostry/ ábo
oycá/ ábo mátkę/ ábo żonę/ ábo syny/
ábo role dla imienia moiego/ stokróć wie-
cey weźmie/ y żywot wieczny otrzyma. Ale
wielec pierwszych będzie posłednimi/ á po-
słednich pierwszymi.

Cap: 20.

Luce: 18.

Marci: 10.

Luce: 18.

Psal: 118.

Exodi: 20.

Deute: 4.

5.

Gala: 5.

Luce: 11.

Matth: 6.

Marci: 10.

Luce: 18.

Zacha: 8.

Marci: 10.

Luce: 18.

Matth: 4.

Luce: 22.

Sapien: 5.

Deute: 33.

Iob: 41.

Matth: 20.

Luce: 17.

Przypo-

Ewangelia.

Przypowieść o robotnikach do winnicy siednasych / o dziannym pieniadu / opowiedzenie meści y 10 martwych wstania Chrystusowego / Synowie Zebedeusowi o miejsce w Królestwie prośba / Pan dwu ślepych oświecił.

Wodobne jest Królestwo niebieskie człowiekowi gospodarzowi / który wyszedł bardzo rano i dniać a zmańwać robotników do winnicy swojej. A gdy zmować czynił z robotnikami z grośią dziennego / posłał je do winnicy swojej. A pothym wyszedłszy coś około trzeciej godziny / wysłał drugie robotniki na rynek po prośnicy stojące / y rzekł im: Idźcie też y wy do moiej winnicy / a ja co będzie sprawiedliwa / tedy wam dam. Tedy oni szli. Pothym zaś wyszedł iakoby o szostej y dziewiątej godzinie / także też uczynił. Wyszedł ieszcze y o jedennastej godzinie / y znalazł drugie a oni stoisia / tedy im rzecze: Ciemu tu stoicie cały dzień prośniacy. Odpowiedzieli mu: Bo nas nikt nie zmerwił. A on im rzekł: Idźcie y wy do winnicy moiej. A gdy wieczór przyszedł / rzekł on Pan onej winnicy sprawcy swemu: Wzow robotników a zapłać każdemu zapłatę iego / poczworssy od naposledniejszych aż do pierwszych. A gdy oni przysli ktorzy tam byli wesli o jedennastej godzinie / wziął każdy z nich po swym grośiu. Przysli też y oni pierwsi / spodziemiac sie że mieli wziąć więcej: ale wzięli y oni każdy z nich swoy groś. A wziawszy ieli szemrać przeciw gospodarzowi / mówiac: Ci naostateczniejszy tylko jedne godzinie snamizobili / a porównales ie s nami / ktorzyśmy cierpieli ciężkość dnia całego y upalenie. A on odpowiedziawssy jednemu z nich / rzekł: Przypiacielu / nie czynięć wśak krzywdy: zażes sie nie z grośią zmerwił semna: Weźmi to co twoie jest / a idź: Bo ja chce temu ostatcznemu dać / także ias to y tobie. Czyli mi nie wolno czynić to co ja chce. Alaz dla tego ma być sie oko twoie iżem ja dobry: Takci beda ostatni / pierw-

Roma: 12.

si / a pierwsi / ostatnimi. Abowiem wiele ich jest wezwanych ale mało wybranych. A wsthepując Jezus do Jeryzalem / wziął z sobą dwanaście zwolenników potaśiemnie / y rzekł im: Oto idziemy do Jeryzalem / a syn człowieczy / będzie wydan przed ntejszym Kaptanom / y w zakonie wczonym / y potepia a zdadza go na śmierć / y wydadza go poganom na posmiewisko / y na wbięzowanie / y wkrzyzowanie / a trzeciego dnia zmartwych wstanie.

Ta then czas przysłhapł do nie go matka synow Zebedeusowych / y z syny swoimi czyniac mu częś / y prośsac nieco od niego. Ktory rzekł iey: Czego chcesz: Tedy ieta mówić do niego: Rzecz / aby siedzieli ci dwaj synowie moi / jeden na prawicy / a drugi na lewicy w Królestwie twoim. A odpowiadziawssy Jezus / rzekł: Nie wiecie oco proście. A możecie pić ten Kielich / który ja bade pić: Odpowiedzieli mu: Możemy. A po tym rzekł k nim: Kielichci wżdy moey pić będziecie: ale siedzieć na prawicy moiej / abo lewicy / nie moia rzecz dać wam / tylko iedno tym ktorym to jest zgotowano od oycy mego.

Styśsac tho ona dziesięć zwolenników / niemito im bylo na one dwa bracia. Ale Jezus wezwawssy ich k sobie rzekł im: Wiecie że Kriazeta Pogański paniuia nad nimi: a ci co sa wietssy między nimi / mocy a zwierzchności swej dokazuia nad nimi: nietakci będzie między wami. Ale ktorzykolwiek między wami chciałby być wietssy / niech będzie słuzebnikiem wassym: a ktholwie zachce być między wami pierwszym / będzie słuzebnikiem: Tak iako y syn człowieczy / nie przyszedł abym słuźono / ale aby służył / y dał dusze swoe na odkupienie wielu.

A gdy wychodzili z Jerycha / szła z nim tłumieja bardzo wielka. A oto dwa ślepi siedząc przy drodze / uslyśsli że (mimo nie) sędł Jezus / y ieli wołać mówiac: Panie / zmiłuj sie nad nami / synu Dawidow. Tedy t-

Matth: 1.
Marci: 10.
Luce: 18
Matth: 2
Marci: 1.
Luce: 18

Marci: 10.

Matth: 2

Marci: 9
O 10.
Luce: 9
O 21.

Marci: 1.
Luce: 18

S: Wachoussa.

beża futata na nie/ żeby milczeli. Ale oni tym więcej wotali/ mówiac: Panie smitny sie nad nami/ synu Dawidow. A zaszławił sie Jesus/ a przyzwawssy ich/ rzekł do nich: Co pomnie chcecie żebym wam uczynił? Rzekli mu: Panie/ aby sie otworzyły oczy nasze. Wlitowawssy sie tedy ich Jesus/ dotknął sie oczu ich. A natychmiast przejrzelili/ y szli za nim.

Cap: 21.

Jako Pan Krystus na Osielku wiachał do Jeruzalem/ Kupce z kościoła wyrzucił/ z Pharyzeusimi sie rozgadali/ iako figa vschła: przypowieść iedną o dwu synich/ druga o winogrodnikach ktorzy dzieć dzieć zabili.

Marci. 11.
Luce. 19.

Matth. 21.
Luce. 19.

Matth. 21.

Matth. 21.

A Gdy już byli blisko Jeruzalem/ y przyszli do Bethphage na gore Oliwna. Ttedy Jesus posłał dwu zwolenników swych/ mówiac im. Idźcie do miasteczka które jest przeciwko wam a tam natychmiast nayedziecie Oslice wwiązana y Osle przy niej: odwieście y przywieście do mnie. Jesliżby wam kto co rzekł/ tedy powiedźcie/ iż Pan ich potrzebuie: a natychmiast puści ie. A cho dla tego sie stało iest/ aby sie ono wypełniło co iest powiedziano przez Proroka/ gdzie tak mówi: Powiedźcie to corce Sionskiej/ oto Krol twoy idzie do ciebie cichy/ siedząc na Oslicy y na osle: tui tey iármem wstomionej. Szedssy tedy zwolennicy/ uczynili tak iako im rozkazał Jesus. Y przywieśli Oslicę y osle: y nałożyli na nie odzienia swego/ a onego na wierzchu posadzili. A ona wielka tłumieja rozposkarta ślasy swoje na drodze: a drudzy obtańmowali gáteje z drzew/ y miodali na drodze. A tłumieja kthore przed nim szli y kthore za nim/ wotali wssystcy/ mówiac: Hosanna (cho iest zbaw nas prosimy) abo zbawienie/ synowi Dawidowemu/ Błogosławiony który przychodzi w imie Pańskie: Hosanna/ na wysokościach.

A gdy już wiachał do Jeruzalem/ zruszył to sie wssystko miasto/ mówiac: A któż to iest? A tłumieja mówily/ Toć iest iesus prorok z Nazaret miasteczka Galilejskiego. Potym wssedł Jesus do kościoła Bożego: y

Marci. 11.
Luce. 19.
Ioan. 2.
Ioan. 7.

wymiahał wssystkie ktorzy co przedawali abo kupowali w kościele/ tudzież y stoty menciarskie/ y szholki tych ktorzy przedawali Golebie powywracał/ mówiac im: Wapisano iest. Dom mój/ dom modlitwy będzie nazywan: a wyście sniego uczynili iáskinią totrowską. Y przystąpili do niego ślepi/ y chromi/ tamże w kościele: y wzdrowili ie. Widać cho przelożeni kaptáńscy y Wánczeni w załonie/ takowe cuda kthore czynił/ y dzieć wotające w kościele/ y mówiac: Hosanna synowi Dawidowemu: rozgniewali sie/ y ieli mówić do niego: Sybyśże co ci mówia? A Jesus im odpowiedział: Wzdyć słysze/ abosćie nigdy nieczytali/ iż z vsł małutkich dzieł/ y tych ktorzy iessze pierśi pożywają doskonałosć rzeczy nił chwale? Y zosłhawiwssy ie siedł przez miasteczko do Bethaniej/ tamże mieszkali.

3. Reg. 8.
Isaie. 56.
Hier. 7.

Psal. 8.

Ioan. 8.
Marci. 11.
Luce. 19.

A ráno idąc zaś do miasteczka/ chętało mu sie iesc. Y wyřzawssy iedno figowe drzewo przy drodze/ przyszedł do niego y nienalazł na nim nic iedno thylko liście/ y rzekł ku onemu drzewu: Tłech że sie z ciebie nigdy owoc więcej nie rodzi na wieki. Y vschło natychmiast ono drzewo figowe. Co widząc zwolennicy dziwowali sie mówiac. Jákosćie wnet vschło? A Jesus odpowiedziac/ rzekł ym: Zaprawde powiadam wam. Jś będziecie mieć wiare/ a niebędziecie nic wetpić/ nietylko to tey fi dze uczynicie: ale rzeczećie o to tey gorze Wziawssy sie wrzuc sie w morze: tedy sie tak stanie. A o cokolwiek będziecie prosić w swej modlitwie wierząc/ tedy wssystko othrzymacie:

Matth. 17.
Luce. 17.

Matth. 11.
Ioan. 14.
15. & 16.
Luce. 10.
Marci. 11.

A gdy przyszedł do kościoła/ przyslibo niego na ten czas gdy uczł przelożeni kaptáńscy/ y Stárszy z ludu/ mówiac: Ktho

Evangelia.

Exodi . 2 .
Acto : 4 .
et 7 .

Math: 14.

Matth: 3.

Gene: 9.
Isaie. 5.
Hiere: 12.
Marci, 12.
Lucæ. 20.

Ebra: 1.
Gene: 37.

Pfal: 117.
Acto: 4.
1. Petri. 2.

raf thy tho mocą czyniż: A kthoż ci te moc
dat: Odpowiadaiac na to Jezus / rzekł do
nich: Spytały ia theż was o iedne rzecz/
ktora gdy mi powiecie / tedy ia theż wam
powiem ktora to mocą czynie. Arzest Ja
now skąd był: z niebą czyli z ludzi: Tedy o
ni ieli myślić między sobą / mówiac (sami
w sobie). Jesli powiemy iż był z niebą / rze
cze nam / Czemużeściemu tedy niewierzy
li: Jesli theż rzecześmy / z ludzi: Bóymy sie
tłuszcze / bo wszyscy Janá mieli za Proro
ká. Thedy odpowiadaiac Jezusowi / rzekli:
Niewiemy. On im theż rzekł: Ani ia theż
wam powiem ktora mocą to czynie. Ale co
sie wam zda: Jeden człowiek miał dwu sy
now / y przystąpiwszy sie do pierwszego/
rzekł mu: Synu / Idź dziś robź w winnicy
moiej. A on odpowiadaiac rzekł: Niepoy
de. Potym bedac zruszony żałością / siedł.
Przystąpiwszy potym do drugiego / także
też mu rzekł: A on odpowiedziałwszy / rzekł:
Jde panie. A przedsie niesiedł. Który z tych
dwu uczynił wola oycá swego. Powiedzie
li mu / że pierwszy. Thedy im rzekł Jezus:
Zaprawdę powiadam wam: że iawnogrze
snicy y nierządnicę wprzeda was do kro
lestwa Bożego. Albowiem przyszedł do was
Jan droga sprawiedliwości / a nie wierzy
liście mu . A iawnogrzesznicy y nierządni
ce wwierzyły mu: ale wy to widząc / aniś
cie pokutny czynili po tym / żebyście mu w
wierzyli.

Drugiey przypowieści słuchaycie. Był ieden człowiek gospodarz / kłhory náfádził sobie winnice / y opárkánil iá / wkopat też w niey práse / y zbudował wieże / y náiał iá winogrodnikóm / y odiáchał w dalekie stro ny. A gdy potym nádchodzil czas owoców / posłał slugi swoje do winogrodników aby odebráli owoce z niey. A oni winogrodni ci z imáwssy służebniki iego / iednego vbi li / drugiego zábili / á drugiego vkámiono wali. Posłał záś potym wiecéy slug niż pier wey: tedy y tym pierwssym krtáctem vczy niki. Nákoniec posłał do nich syná swego / mówiac: Wždy sie beda wstydzić syná me go. A oni winogrodnicy vystráwssy syná iego / ieli mówić sami w sobie: Ten iest dzie dziedzictwo iego. Tedy poimáwssy go wy rzucili precz z winnice / y zábili. Gdy tedy przydzie par oney Winice / co vczyni ó nym Winogrodnikóm: Odpowiedzieli mu Zle / zle potráci / á winnice swoje naymie á poruczy innym winogrodnikóm / kłhorzy mu beda dáwać výtci czasów swoich. Te dy im rzekł Jესus: Nieczytálicie nigdy w piśmiejch / Kámiénktory odrzucili budow nicy / ten sie stáł głowa węgielná. Od pá

ná sie tho stało: á iest zeczeń dziwna w oczu
 násszych: Przethoż tho wam powiadam / iż
 bedzie odiethe od was królestwo Boże / á
 bedzie dano ludu kthory czyni owoce iego.
 A kto wpádnie ná ten kámiień / złomocze sie
 á ná kogo zaś wpádnie / thego zdruzgoce á
 zetrze. A gdy wyslysseli przetożeni kaptáni /
 scy y Pharyzeussowie przypowieści iego /
 pobaczyli iż to o nich mówił. A chcąc go po
 imać / obawali sie wždy tłuszcze: bo go sobie
 mieli iako za Proroká.

Cap: 22.

Przypowieść o Xrołu który sprawował gdy sy-
nowi swemu / á gdy prosseni goście przyść niechca /
Fazał wssylich sładkowie przypowieść / á gdy jedne-
go wyztał nienbranego w odzieniu swądziebne / Fa-
zał go do zewnersnych ciemności wrzucił / W ciyń-
słu Césářsim pokuśá od Licimierkow / o zmartwyd-
wstaniu / o nazywistym przykasaniu.

A Odpowiadając Iesus mowil
żasie w przypowieściach knim
them i słowy: Podobne jest
królestwo niebieskie cztowie-
kowi królowi / ktorzy uczynił
gody synowi swoiemu. A rozesłał slugi swo-
ie aby wezwáli onych co byli wezwáni a
prosseni ná gody: a oni niechcieli przyść.
Posłał tedy żas i ne slugi / mowiąc: Tym pro-
ssonym powiedzcie / żeśmy otho obiad moy
nágotował / wolowie moi y i ne karmne a
tuczone rzeczy są pobite / y wysyłko nágotowa-
no / iuż przydźcie ná gody. Ale oni tak zá-
niedbáli / y rozessli się: iedni do wsi swoicy /
drudzy też po kupiectwach swoich: a dru-
dzy też poimawali slugi ie^o a potwarzami
ie żelżywszy pożabiali. A gdy to król wysłzał
rozniewał się y wyprawiwszy woysko swo-
ie / wytrácił meżoboyce ony / y miastho ich
zapalił. Poym rzekł slugam swoim / Go-
dyc iście są zgothowane: ale ci ktorzy byli
prosseni / nie byli tego godni. A ták idźcie
ná rozbieżenie drog a bogożkolwiek znay-
dziecie / wzowcie ich ná gody. A wysłed-
wszy sludzy tego po drogach zgromadzili

Zacharia: 1.
Danie: 2.
Marci. 11.
Luci: 19.
Luci: 20.
Ioan: 7.

Luc. 14

Apoc: I

Dec. 25

1

10

1

18

S: Matheussa.

wssystkie co ich iedno nalezli / zle y dobre
y byty napelnione gody onemi siedzacemi.
Wssedt potym Krol chcac ogladać gosćie
swoie: y wyszedł tam cziowieka nieubrane-
go w odzienie swadziebne. Thedy rzekł do
niego: Przyjacielu / iakos ty tu wssedt nie-
mając odzienia godom przyszynego: A
on zaniemił. Tedy rozkazat Krol slugam:
Zwiazawssy go za nogi y za rece / wrzucie
go do zewnetrznych ciemnosci: tam bedzie
placz y zgrzytanie zab. Abowiem wiele ich
jest wezwanych / a mało wybranych.

Tedy odszedssy Licemiernicy / uczynili o
tym rade / by go podchwycili w mowie. A
poslali do niego ucznie swoje z sluzebniki
herodowemi / mowiac do niego: Mistrzu
wiemy jes iest prawdziwy / a drogi Bozey
w prawdzie nuczysz / a niemasz sharania
ani dbasz na zadnego / bo niepatrzymy na o-
soby a osoby ludzkie: powiedz nam tedy
co sie thobie zda: Godzili sie dawac czynsz
Cesarzowi / czyli nie: Ale pobaczawssy Je-
sus obludnosć ich / rzekł im: Czemu mie ku-
sicie pokryci ludzie: wlasćie mi meńce czyn-
ssowa. A oni mu podali pieniadz (pospolia-
ty). A rzekł im Jezus: Czyli thie iest wyo-
brazenie y napis (na tym pieniadzu): Od
powiedzili mu / Cesarsti: Tedy im powie-
dział: Oddajciez tedy co iest Cesarstkiego /
Cesarzowi: a co iest Bozego / Bogu. A u-
slyshawssy thie dziwowali sie / y opuscawssy
go / odesli od niego.

Onegoz dnia / przysli też do niego Sa-
duceussowie / ktorzy powiadali nie być
zmarwychwstania ludzi: y ieli go pytać /
mowiac: Mistrzu / Mozesz rozkazat / gdzie
by kto umarl niemając dzieci / aby brat ie-
go / poiat one zone iego / a żeby wzbudził
potomstwo brata swego. Tránsito sie że byto
w nas siedm bráthow: a pierwssy poiatwssy
zone / umarl: a niemając potomka / zostá-
wit zone swa bratu swo. Tymze sposobem
y wtory y trzeci aż do siódme. A náposledz
po wssystkich ona też niewiásta umarlá. A

tak gdy bedzie zmarłych wstanie / czyli be-
dzie zonych siedmi tá zóna: bo ia wssyć mie-
li za zone: Odpowiadaiac tedy Jezus / rzekł
im: Stadzicie / niewiedzac pisma / ani mo-
cy Bozey. Abowiem po zmarwychwsta-
niu / ani sie ożeniá / ani meżow poymia-
ále sa iako Angiolowie Bozy w niebie. A o
zmarwych wstaniu nieczytálicie / co iest
rzeczono od Boga / ktorzy do was mowi:
Ja iestem Bogiem Abrahánowym / y Bo-
giem Izáákowym / y Bogiem Jakobo-
wym. Nie iestci Bog Bogiem umartych /
ale żywych. A slyssac to tussze / dziwowali
sie oney náuce iego.

A gdy wsslysseli Farizeussowie / że uczy-
nił milczenie Saduceussom / zessli sie w gro-
máde: y spythal go ieden snich Doktor za-
konny / kussac go: Mistrzu / ktore iest przy-
kazanie w zakonie naywiesze: Powiedziasz
mu Jezus: Bedziesz miłowat Pána Boga
twego / z zupełnego sercá twego / y ze wssy-
stkíey dusse twoiey / y ze wssystkiego rozu-
mu twego. To iest nawietse y napierwssie
przykazanie. A drugie też iest temu podo-
bne. Bedziesz miłowat bliźniego twego /
iako sam siebie. W tym dwoygu przykazá-
niu / zawiesil sie wssystek zakon y Prorocy.
A gdy sie zesslo wiecey onych Pháriseu-
sow / pytal ich też Jezus / mowiac: Co sie
wam zda o Krystusie: Czyli syn iest: Odpo-
wiedzili mu / Dawidow. A on im zászekł
A iakoz go thedy Dawid w duchu miánuie
być Pánem swoim / mowiac: Rzekł Pan
Pánu memu: siedz na prawicy moiey. Aż ia
potożenieprziacioly thwoie podnosstkiem
nogam twoim: Poniewaz że go tedy Da-
wid zowie Pánem: iakoz iesth synem iego:
Zaden snich niemogł mu ná thie odpowie-
dziec by słowá: ani go smiat od onego dnia
zaden wiecey o co pytać.

Cap: 23.

CC

Sary

Exodi. 3.
Ebre. 11.

Marci. 12.
Luca. 10.

Deute. 6.
30.

Leuiti. 19.
Roma. 13.

Marci. 12.
Luca. 20.

Psal. 109.

S: Matheussa.

Mathe. 23. 17. 21. chciato: Oto bedzie wam zostawion dom wasz pusty. Abowiem tho powiadam wam nie wyrzycie mie od tych miast / az rzecze cie: Błogosławiony ktory przychodzi w imie Pánskie.

Cap: 24.

Opowiada zburszenie Kościola / wspomina aby sie strzegli przyszlych wrodońkow / falszywych Krystusow y pro okow / Przyscie wrore syna Boiego / gdy wprziedza znaki na sloncu / Kiejcu y gwiazdach: o dniu Sadnym / o wiernym y o zlym srodze wejy.

Marci. 13. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

A gdy siedział na Gorze Oliwney / przystapili do niego zwolennicy / o bliwie / mówiąc: Powiedz nam kie dy to bedzie: y co za znak przyscia two iego / y skonczenia swiata? Odpowiadaiac Jezus / rzekł im: Patrzejcie tego by was kcho nie zwiodł. Boć ich wiele przyscie w imie moie / ktorzy beda mówić: Jam iest Krystus / y wiele ich zwioda. Rchemu wlyssycie o bitwach / y wieścizby o ho iech. Baczcie abyście sie nie trwożyli: boć te rzeczy musza być. Aleć iesze to nie koniec. Abowiem powstanie narod przeciwno narodowi. Krolestwo na krolestwo / y beda mory / glody / y mieyscy thez brzenia ziemi / a te wlysski rzeczy / sa po czatki bolesci.

Mathe. 24. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

A tak gdy wiec wyrzycie obrzydnośc spu stosenia / o kthorey powiadał Daniel Pro rok / a ona stoi na miejscu swietim (Kto czcie niech rozumie) tedy ktorzy sa w zydowstwie ci niech wcietaia na gory: a ktoby byl na da chu / niech nie schodzi aby co wyniosł z do mu swego. A kto na roley niech sie nie wra ca chcac wziac sukna swoje. A biada bedzie brzemienym / albo dziatki przy pieriach dzierzajacym / na one czasy. Ale otho proście by nie przyslo wam wcietać zimie albo w Sobote. Bo bedzie w thy czasy wcieta a vera pienie wielkie / iakie nie bylo od poczatku swiata / az do tego czasu / ani bedzie. A by nie byly strocone te dni / nie bylby zbawion zadny czlowiek: ale dla wybranych / beda strocone tam te dni.

W te czasy iesliby wam kcho powiadał / Owo tu iest Krystus / albo ono hain: nie wierzcie. Boć nasthana falefni Krystusowie / y falefni Prorocy / beda wydawac zna ki wielkie y cuda / tak zeby y wybrani byli za wiedzeni w oblednośc / iesli to być moze: Orom wam opowiedział. A thak bedali wam powiadać: Onoć iest na puszczey: nie wychodzie. Owo iest we wnetrznych przy bytkach: nie wierscie. Abowiem iako blysta wica wychodzi od wschodu slonca / a daie sie widziec az na zachodzie / rownie tez tak bedzie przyscie syna czlowieczego. Gdziekolwiek bedzie ciato / tam sie zleca y Ortowie / A wnet po wdreczeniu takowych dni / Ston ce sie zacmi / y kriezye nie poda swiatlosci swojej / a gwiazdy beda padac z nieba / y mocy niebieskie beda zruszone / thedy w ten czas wlaże sie znak syna czlowieczego na niebie. A beda na ten czas ptatć wszystkie pokolenia ziemskie. A wyrza syna czlowie czego przychodzacego w oblokach niebieskich / z wielka mocą y z mactarem. A posle Angioly swoje z traba y z wielkim gto sem: y zgromadza wybrane iego / od czthes rzech wiatrow / od wierzchu niebios az do kraiowich. Wejcie sie podobienstwa od Si gowego drzewa. Goy sie iuz gatasta iego

Marci. 13. Luce. 21. Danie: 9.

Danie: 12.

Marci. 13. Luce. 17.

2. Tes: 2. Deute: 13.

Iob. 39.

Marci. 13. Luce. 21. Ioc: 2.

Asto: 1.

2. Tes: 4.

Marci. 13. Luce. 21.

Ewangelia.

odmłodzi / y liście sie puszc / wiecie że już bli-
sko bywa lato. Tak też y wy gdy wyżrzycie te
wszystkie rzeczy / wiecie że już blisko jest a
prawie we drzwiach. Zaprawde powiada-
wam / iż nie przeminie rodzaj then / do kad
sie te wszystkie rzeczy nie stana. Niebo y sie
mia przemina / ale słowa moje nie przemi-
na. A o dniu onym y o oney godzinie nikt
nie wie / ani Angielowie niebiescy / iedno
tylko sam oćiec. A iako było za dni Noego /
tak będzie y przyscie syna człowieczego. A
bowiem iako onych dni przed potopem / lu-
dzie iedli / y pili / żenili sie / y zamaż wydawá-
li / aż do onego dnia / kthorego wśedł Noe
do Korabia / a nie poznali nic do kad nie
przyszedł potop / ktory wszystkie zabrał : tak
żec będzie y przyscie syna człowieczego. W
then czas beda dway na roli : ieden będzie
wziat / y drugiego zostawia. Bada dwa
mlec w iedne żarna : a wżdam iedne wez-
ma / a druga zostawia. Bada dwa na ied-
nym tożu / iednego wezma / a drugiego zo-
stawia. Przetoż tedy czuycie / bo nie wiecie
o ktorey godzinie ma przysc Pan wasz.

A to też wiecie : iż by wiedział gospo-
darz o kthorey by godzinie złodziey miał
przysc / wżdamci by czuł / a nie daby sobie
podkopac domu swego. Przetoż y wy bad-
cie gotowi / bo nie wiecie o ktorey godzinie
syn człowieczy ma przysc. Co mniemasz kto-
ry sluga jest wierny y rostopny / kthorego
postanowił Pan iego nad swa czeładzia / a
by im dał pokarm czasu swego : Błogosła-
wiony jest on sluga / ktorego / gdy przydzie
Pan iego / naydzie a on tak czyni. Zapraw-
de powiadam wam / że nad wszystkim dob-
rem swoim postanowił go. Ale iesliby rzekł
on zły sluga w sercu swoim : Omiestkawa a
odwroczy Pan moy przysc / y poczałby bić
spolecznie slugi Pana swego / y iesc a pić z
pijanicami : przydzie Pan slugi onego w
ten dzień ktorego sie on nie spodziewa / y w
one godzinie ktorey niewie / y rozetnie go / y
czaske iego polozy z obłudnymi / tham be-
dzie płacz y zgrzytanie zębów.

Cap: 25.

Przypowieść Pan powiada o dziesiaci panna / o
functach ktore slugom rozdał / o dniu sadnym / y od-
placie zlych y dobrych.

Edy podobno będzie Krolest-
wo niebieskie dziesiaci Pan-
nam: Kthore wżawšy lampy
a kagance swote / wysly prze-
ciw oblubiencom / y oblubieni-
cy. Ale z nich było pięć głupich / a pięć bacz-
nych a rostopnych. A ona pięć głupich /

wżawšy lampy / nie wżeli z soba oleiu : a
rostopne zaś nábraty oleiu w naczynie
swoie z lampami. A gdy przewroczył czas
przyscia swego oblubieniec / zdrzemaly sie
wszystki y posnaly. Ale w putnocy sthato sie
wołanie: Oto oblubieniec idzie / wynidzie
przeciwko niemu. Tedy sie pochwycily y po-
wstaly ony wszystkie Panny: y przychodozily
lampy swoje. A one głupie rzekly do mado-
rych: Dajcie nam theż oleiu waszego / abo-
wiem lampy nasze już gasna. Odpowiedzia-
ly mado-remi słowy: By lepać nie dostato
y nam y wam / raczy idzie do tych co prze-
daia / kupcieś sobie. A gdy ony šly kupowac
przyszedł oblubieniec : y wessly šnim te kto-
re byly gotowe na gody / Potym drzwi za-
mkniono. Na ostátku przyszedł też y on ostá-
tek Pánien / mowiac: Pánie / pánie oth-
worz nam. A on odpowiadaiac rzekł im:
Zaprawde powiadam wam / iż was nie
znam. A tak czuycież tedy ponieważ je nie
wiecie dnia ani godziny.

A iako ieden człowiek iadac precz / przy-
zwat slug swoich / y rozdał miedzy nie / do-
bra swoje. A dał iedne^o pięć grzywien / dru-
giemu dwie / a drugiemu iedne / kždemu z
nich według przemożenia iego / y odiachal
tudzieś precz. Odśedł thedy on co wżiał
pięć grzywien / y robił nimi / tak iż zyskał ni-
mi druga pięć. Takież też y on co był wżiał
dwie / vrobił druga dwie. Ale ten ktory był
wżiał thylko iedne / odśedł / zatkopat ia w
ziemi / y štrył pienia dze Pana swego. Po-
thym po nie matym czasie / wrocil sie zaś a
przysciachal Pan onych slug / y rachowal sie
šnimi. Przysciapiošy tedy ten / kthory był
wżiał pięć grzywien / y przyniosł panna dru-
ga pięć / mowiac: Pánie / dajesmi byt pięć
grzywien: otożem druga pięć nádzwyš vro-
bił. Rzekł do nie^o Pan iego. Dobrzeć moy-
mity slugo / dobry y wierny / ponieważ
nad ta trocha był tak wiernym / posthano-
wie cie nad wiela. Wnidz do radości Pana
twego. Przysciapit też y on co był wżiał
dwie grzywnie / y rzekł: Pánie dajes mi byt
dwie grzywnie / owożem druga dwie zyskał
Rzekł do niego Pan iego: Nleć go dziek
slugo dobry y wierny / iżes mi był wiernym
na tym mále / posthano-rem cie nad wiela:
wnidz do radości Pana twego. Przysci-
piošy theż ná koniec y on co był iacy iedne
grzywnie wżiał / rzekł: Pánie / wiem żeś iest
człowiek twárdy a surowy / žnieš tedyš nie-
siat / y zbierasz gdzieš nie rozsypat: przetoż
boiac sie šsedtem y schowatem the grzywnie
twoie w ziemi: oto masz co twego iest. Od-
powiadaiac pan iego / rzekł mu: zły a leni-
wy slugo / wiedziasz iże žne gdzieš nie sie-
ie / y zbieram gdzieš nie rozsypat / y prze-

Matth: 7
Luce .6.
Matth: 24
Marci. 13
Luce. 12.
Matth: 13
Luce. 19.

Matth: 14

S: Wacheussa.

toż miateś był polecić pieniądze moje ban-
kierzom / gdzie wżdy ia przyśledsy wziat-
byś co mego y z przyrobkiem. Wescież
tedy od niego te grzywny / a dajcie ia temu
ktory ma dziesięć grzywien. Abowiem każ-
demu kto ma będzie dano / y będzie obfio-
wał: A temu ktory niema / y tho cośie zda-
mieć / będzie mu odieto. A niewyżtecznego
sluge wrzucicie w ciemności zewnethrzne.
tam będzie płacz y zgrzytanie zab.

Alle gdy przydzie syn człowieczy w Ma-
iestacie swoim / y wssyscy Angiotowie z
nim / tedy vsiedzie na stolec Maiestathu
swego: a przeden zgroładza sie wssyscy na
rodowie / y odlaczy ie iedne od drugich / ia-
ko wiec pasterz odlacza owce od kozłow:
A postawi owce wżdy po prawey rece swo-
iey / a kozły po lewey. Tedy potym rzecze
Krol thym ktorzy po prawey rece iego
beda: Podżcie stogoslawni oycá moiego /
posiadzcie Krolestwo wam zgotowane od
vstanowienia swiata. Abowiem tak natem
a dalszcie mi iesć. Pragnatem: y dalszcie
mi pić. Gosciemem był: a przyieliszcie mie.
Bytem nágim: a przyodzialiszcie mie. Nie-
mocnem: a nawiedziliszcie mie. W ciemni-
cym był: a przysliszcie do mnie. Tedy odpo-
wiedza mu sprawiedliwi / mowiac: Panie /
kiedyż chmy cie tho widzieli tak nacego / a
karmilismy cie: pragnacego / a dalszym
pić: Kiedyż chmy cie tho widzieli gosciem /
a przyielismy cie: Albo nágiego / a odzialis-
my cie: Albo kiedyż chmy cie widzieli niem-
ocnego / albo y w ciemnicy / a przyslismy do
ciebie: Odpowiadac ná tho Krol rzecze
im: Záprawde powiadam wam. Kiedyż
cie kolwie czynili iednemu z tych bráciey
moich najmnieyszych / mnieście tho czynili.
Potym rzecze Krol y onym co beda po le-
wey rece. Odstepcie odemnie przekleci do
ognia wiecznego / ktorzy zgotowano dia-
blu y angiotom iego. Abowiem tak natem:
a niedalszcie mi iesć. Pragnatem: nie dali-
ście mi pić. Bytem gosciem: nie przyieliszcie
mie. Nágim: a nie przyodzialiszcie. Nie-
mocnym y w ciemnicy: a nie nawiedziliszcie.
mie. Tedy odpowiedza mu thes y onimo-
wiac. Panie kiedyż chmy cie widzieli tak na-
cego / albo pragnacego / albo gosciem / ál-
bo nágim / albo niemocnym / albo wie-
ciem: a nie vslugowalismy tobie: A on im
odpowie / mowiac: Záprawde wam po-
wiadam / iakoscie dlugo nieczynili iednemu
z tych mnieyszych / a nieście mnie czynili. A
poyda ci ná wieczna meke: ale sprawiedli-
wi / do żywota wiecznego.

Historia meki Pana Krystusowej / poczarossy od
wescia do rady káptanow / o poimaniu y zátraceniu
Pana Jezusowym / a do trzy kroc záprzenia Piotro-
wego.

Nstalo sie gdy wykonat Jezus oto
te wssytkie mowy swoje / rzekt
do zwolennikow swoich: Wie-
cież ze po dwu dniu Pascha ábo
Wielkanoc będzie / a syn czlo-
wieczy będzie ná tho wydan / aby był ukrzy-
żowan. Tedy zebráli sie przelożeni káptan-
scy / y Stárssy nád ludem ná pátać przelo-
żonego káptánskiego ktorego zwano Ká-
iphas: y uczynili o tym ráde / iakoby Jezu-
sa poimáli zdráda y zábili. Ale tež y to mo-
wili: Nie w dzień swiety / by lepak nieby-
la trwoga ábo rozruch miedzy ludźmi.

Alle gdy był Jezus w Betániey / v Simo-
ná Trebowátého w domu / przystapila do
niego niewiasta / máiac Alabastrowa bá-
niecze pełna drogic^o oleyku / y wylála mu
ná głowe siedzacemu. Widzac to zwolen-
nicy iego / zá zle iey mieli / mowiac: Coż to
po tey vtrácie: bo sie tho mogto przedać zá
niemáto / y rozdáć vbogim. Ale wiedzac to
Jezus / rzekt im: Cżemu to zá zle macie tey
niewiście: Jácież dobry vczynek sprawi-
la iest we mnie. Abowiem vbogie te záwse
mieć będziecie z soba: ale mnie nie záwse
będziecie mieli. Bo tá wylawssy the más-
ná ciáto moje: vczynila to iest ku pogrzebo-
wi memu. A tho wam záprawde powia-
dam / iż gdziekolwiek te Ewángelia beda
kazác a opowiadác po wssem swiecie / be-
dzie powiedziano y to co vczynila / ná pá-
miatke iey.

Tedy odssedł ieden ze dwunastie / ktho-
regoz zwano Judás Iskariot / do przetożo-
nych káptánskich / y rzekt im: Co mi chcecie
dáć / a ia go wam wydam: Thedy oni zmo-
wili snim trzydzieści srebrnych. A od tych
miasť szukal przystoynego cżasu żeby go wy-
dal.

A gdy bylo pierwszego dnia Przássnic /
przystapili zwolennicy do Jezusa mowiac:

Cap: 26.

Marci. 14.
Luce. 22.
Ioan. 13.
Ioan. 11.

Marci. 14.
Luce. 7.
Ioan. 12.

Deute. 15.

Marci. 14.
Luce. 22.
Ioan. 13.

Marci. 14.
Luce. 22.

Ewangelia.

Gdzie chceż żebyżmyc nagotowali aby iadł Wielkonocnego Baranka. A Jezus odpo-
wiedział: Idście do miasta do niektorego
człowieka / rzecząc mu: Mistrz wskazuje.
Czas mój blisko jest / w ciebie obchodzi
Wielka noc zwołenni i swemi. A uczyni
li zwołennicy tak / iako im był postanowił
Jezus: y nagotowali Baranka.

Marci. 14.
Luce. 22.
Ioan: 12.

A gdy było wieczor / siadł za stół ze dwu-
naście zwołenników swoimi. A gdy oni ie-
dli / rzekł: Zaprawdę powiadam wam / iż
ieden z was ma mnie wydać. Tedy sie niepo-
mātu zafraśowałszy / ieli każdy z osobną
mówić: A zamia jest Panie? A on odpo-
wiadał: Rzekory siega a rozmacza
semna rękę w misie / ten mnie wyda. Syn ci
inż człowieczy idzie tak iako napisano jest
o nim: ale bieda temu człowiekowi / przez
ktorego syn człowieczy będzie wydan / do-
brze mu było / by sie ten człowiek nierodził.
Odpowiadając też y Judasz Kchory go wy-
dat / rzekł do niego: Zajem ia jest Mistrzu
Odpowiedział mu / Tyś rzekł.

Marci. 14.
Luce. 22.
1. Cor: 11.

A gdy oni wieczerzali / wziął Jezus chleb
y dobrozeczyl / łamał y dał zwołennikom
swoim / a rzekł: Bierście / a iedźcie: Thoc
jest ciało moje. A wziawszy potym kielich /
podziękował / y dał im / mówiąc: Pijcie z
nieo wszyscy. Abowiem to jest krew moja /
nowego testamentu / ktora będzie wylana
za wielu na odpuszczenie grzechow. A po-
wiadam wam / że odcychmiast niebde pit
z teo rodziu winney macicie / aż do onego
dnia / kiedy je bede pit z wami nowe w krole-
stwie oyci moiego. A himne abo chwale
Bogu uczyniwszy / wysli na gore oliwną.

Marci. 14.
Luce. 22.
Ioan: 18.
Matth. 26.
Marci. 14.
Ioan: 16.
Zacha: 13.

Tedy im rzecze Jezus: Wy wszyscy oto
tey nocy / zgorssycie sie zemnie. Bo tak na-
pisano jest. Ubije pasterza / a rozpiernie
sie owce thrzody. Ale gdy zaś zmartwych
wstanie / vprzedze was do Galilei. Odpo-

wiadał: Rzekł do niego: By-
wiec theż wszyscy sie mieli z ciebie zgorssyc /
ia sie nigdy niezgorssie. Rzekł mu Jezus:
Zaprawdę powiadam / że tey nocy / pier-
wey niżli Kur zápoie / trzykroć sie mnie zá-
przys. Odpowiedział mu Piotr: Bym też
miał y vmrzec skhoba / thedy sie ia ciebie
niezaprze. Wraz też takież y wszyscy zwo-
lennicy mówili.

Akto: 1.
Marci. 14.
Luce. 22.
Ioan: 13.

Przyszedł pothym Jezus z nimi / do wsi
ktora zowa Gethsemani / y rzekł zwole-
nikom swoim: Posiedźcie tu / aż ia poyde
tam / y pomodle sie. A wziawszy Piotra y
dwu synow Zebedeusowych / począł sie smu-
cić a żatostnym być. Tedy im rzecze: Smu-
tna jest dusza moja / aż do śmierci. Potrway-
cie tu / y czujcie ze mna. A odssedł troche /
vpadł na oblicze swe / modlac sie / a mó-
wiac: Oycze mój / iesliż można rzecz / iest-
niechże odcychasz odemnie ten kielich: wśa-
koż iednak nie thak (sie sta) iako ia chce /
ale tak iako ty. Potym przyszedł do zwole-

Marci. 14

Ioan: 12.

Luce. 22

ników swoich / y nalażł ie a oni spia / y rzekł
Piotrowi: Thakże to niemogliście iedney
godziny zemną czuć: Czujcie a modlcie sie
abyście nie przysli na pokuszenie. Duch ci
jest pogotowi / ale ciało krewkie a nie mo-
cne.

Gal: 5.

Jodssedł zaś powtore / y modlił sie mó-
wiac. Oycze mój / niemożeli ten kielich ode-
ydz iedno że bym y pit / stań sie wola twoja.
A przyszedł zaś powtore / y nalażł ie a oni
spia / bo były oczy ich obciążone. A zostawi-
wszy ie odsedł zaś / y modlił sie po trzecie /
też słowami mówiąc. Potym przyszedł do zwo-
lenników swoich / y rzekł im: Spicież inż
a odpoczywajcie. Oto sie przybliża godzina

Marci. 14

S: Wacheusa.

na / a syn człowieczy będzie wydan w ręce grzeszników. Wstańcie / Podźmy: Otoć się przybliży / ten który mnie wyda.

On te^o ięscze domawia / alic Judas ieden ze dwunastie przyszedł / y z nim tłuścza wielka z mieczmi / y z kłymi / którzy byli po-
slani od przetożonych kaptanów / y od star-
szych ludu. A on który go wydał / dat im był
znak / powiadał: iż któregoćkolwiek po-
cátuie / ten ci jest trzymajcie go. A natych-
miast przystapili do Jezusa / rzekli: Bądź
pozdrawion Mistrzu. A pocałował go.
Tedy rzekł do niego Jezus / Przyjacielu na-
coż się przyszedł. Tedy oni przystąpili / y w-
rzućili ręce swe na Jezusa / y poimáli go.

A oto ieden z tych którzy byli z Jezusem:
wyciągnawszy rękę dobył miecz / swego / y
vderzyszy na sługę przetożonego kaptana
siego / wciął mu vcho. Tedy mu rzekł Je-
zus: Obroć miecz twój na miejsce iego. A
bowiem wszyscy którzy biorą miecz / od mie-
cja gina. Czy mniemasz żeby nie mogli te-
raz prosić Oycá mego / á da mi y teraz
wiecey niż dwunastie ciem Angiotów? Já
koż się tedy pismá wypełnia że się tak musi
stać. Thámże oney godziny / rzekł Jezus
ku tłuściam: By wlec na iakięś toć wy-
stłicie z mieczmi / y z kłymi / poimować
mnie. Na każdym dzień w was siadał naucz-
ać w kościele / á nie poimálicie mnie. Ale
się to wszystko stháto / áby się wypełniły pi-
smá Prorockie. Tedy zwolennicy wszyscy o-
puszcyszy go vciekli.

A oni trzymáli Jezusa / wiedli go do
Káiphasa przetożonego kaptana / gdzie
się byli Scribeowie y Scharży zessli. A
Piotr siedł z nim z daleka / aż do dworu
przetożonego kaptana. A wssedłszy we-
wnatrz / siedział z słuzebnemi chcąc wi-
dzieć koniec. Ale onó Kriaze kaptanów /
y on wszyscy zbór / nabywali fałszywego
świadcetwa przeciwko Jezusowi / chcąc
go na śmierć wydać / ale nie náleżli áćz bár
zo wiele fałszywych świadków przysthepo-
wáto. Na ostatek tedy przysli dwa fałszy-
wi świadkowie / y rzekli: Ten powiedział (iż)
moge zburzyć kościót Boży / y po trzech
dniach zásić ię zbudować. A powstałszy on
przetożony kaptan / rzekł do niego: Nie
odpowiedasz nic náto / co ci przeciwko to-
bie świadczą? Ale Jezus milczał. A przeto-
żony kaptan rzekł do niego: Poprzysie-
gam cię przez Boga żywego / ábyś nam po-
wiedział / iesliż ty jest Chrystus syn Boży.
Rzekł mu Jezus: Tyś powiedział. A wssá
koż iedną powiadam wam / iż od thych-
miast wyżrzycie syná człowieczego á on sie-
dzi ná prawicy mocy Bożej / y áno przycho-
dzi w obłokach niebieskich.

Na ten czas onó Kriaze kaptanów / ro-
zdáro na sobie odzienie swoje / mówiac:
Bliźnit / á coż wiecey potrzebujemy świad-
ków? Oto tu teraz słysieliscie bliźnierstwo
co się wam zda? A oni powiadał: rzekli:
Zawinił śmierć. Tedy ieli plwać na oblicze
iego / y posylikowali go / á drudzy policzko-
wali / mówiac: Prorokuy nam Chrystusie /
kto jest który cię vderzył.

A Piotr siedział na dworze onego páta-
cu / y przysthapitá do niego iedná dziewk-
a / mówiac: A tyś był z Jezusem Galilejskim.
Ale on záprzał się przed wszystkimi / mó-
wiac: Nie wiem co powiadasz. A gdy wy-
chodził ze drzwi / wyżrzátá go druga słu-
żebna dziewk-
a / y rzekła do onych co thám
byli: A ten też był z Jezusem Nazaráńskim.
A zás się záprzał pod przysięgą mówiac:
Nie znam ci człowieka. A po máley chwili
przystapili też ci co stháli / y rzekli Piotro-
wi: Záprawdę y tyś z nich jest / bo y tá mó-
wá twojá wydaie cię. Tedy on iat się prze-
klináć / y przysięgáć / żeby nie znát człowie-
k-
a. A wnet Kur zápiat. Potym wspomio-
nal Piotr ná słowo Jezusowe / kthore mu
był powiedział. Iż pierwey niżli Kur zápo-
ie / trzykroć się mnie záprzys. A wyszedłszy
precz plátal gorzko.

Cap: 27.

Ostaték Historiey o mece Chrystusowej / po-
cátuie od przywiedzenia do Pilathá / áż do pogrzebienia y
potym szejzenia ciała iego w grobie.

A Gdy już było ráno / wssli w rá-
de wszyscy przetożeni kaptanów /
y starzy ludu przeciwko Jezu-
sowi / áby go na śmierć wydali.
A przywiedli go zwiázanego /
y oddáli Ponktemu Pilatowi staroście.

Na ten czas widząc Judas ten kthory
go wydał / że go już zdano: záluac tego co
vczynił / przymioł zás one trzydziści srebr-
nych / przetożonym kaptanów / y starzym /
mówiac: Zgrzeszyłem / żem wydał krew
spráwiedliwą. A oni mu odpowiedzieli:
Co nam do tego / ty to wyżrzyś. A porzuci-
wszy pieniądze w kościele / ssedł precz / á ssed-
łszy obieśił się ná powrozie.

A oni przetożeni kaptanów wzięwszy pie-
niądze / ták rzekli: Nie godzić się ich kłáć
do kárbony / bo są záplata krowie. Ale nárá-
dziwszy się / kupili zą nie róla gárczarst-
ná chowanie zmarłych pielgrzymów. A z
tegoż názwána była oná róla / Zalceldemá:
to jest / róla krowie / áż do dzisiejszego dnia.
Na ten czas się wypełniło ono tho co było
powiedziano przez Jeremiasá Proroká /

Marci: 14.
Luce: 22.

Leuiti: 24.
Esaie: 50.
Ioan: 18.

Marci: 14.
Luce: 22.
Ioan: 18.

Matth: 26.

Marci: 15.
Luce: 23.
Ioan: 18.
Psal: 2.
Asto: 3.

2. Reg: 17.
Asto: 1.

Ewangelia.

Hiere: 32.
Zacha: 11.

Marci. 15.
Luce. 23.
Ioan: 18.

Isaie. 53.

Marci. 15.
Luce. 23.
Ioan: 18.

Marci. 15.

Luce. 23.
Ioan: 18.
Ako: 3.
Marci. 15.

Ako: 5.
Marci. 15.
Luce. 23.
Ioan: 18.
Marci. 15.
Ioan: 19.

temi slowy. A wziali trzydzieści srebrnych/
zaptate stargowanego/ ktorego stargowa-
li v synow Israelskich/ y dali ie na rola garn-
czarzo wa/ tak iako mi postanowil Pan.

Stanat tedy Jezus przed starosta. A py-
tat go Starosta / mowiac: Tyjes iest Kro-
lem Zydowskim: Odpowiedzial mu Jezus
Ty powiadasz: A gdy nani starzyli przetozeni
kapłansey y starzy: Nie nie odpowiedzial.
Thedy mu rzecze Pilath: Nie słyszysz iako
wielkie przeciwko tobie powiadaia swia-
dectwa. A nie odpowiedzial mu na żadne
slowo/ tak ze sie dziwowat Starosta nie po-
mātu. Ale na ondzien wroczywszy zwykt Sta-
rosta wypuszczac ludu wolno iednego wie-
zniak ktoregoby chcieli: a na ten czas miał
znacznego wieznia/ ktorego zwano Bara-
basem. A przeto gdy sie zešli Zydowie/
rzekl do nich Pilat: Kogo chcecie ze wam
wypuscze Barabasa/ czyli Jezusa ktorego
mianuia Krystuse? Bo dobrze wiedzial ze
go byli z nienawisci wydali. A gdy byl v
siadł Pilath na stoleu Sadowym/ posłata
do niego żona iego / mowiac: Niechy nie
miez z oto tym sprawiedliwym/ bomci wie-
le dziś cierpiata we snie dla niego:

Alle przetozeni kapłansey y starzy/ namo-
wili lud / aby zadali Barabasa / a Jezusa
stracili. A odpowiadaiac Starosta / rzekl
im: Kogoż wżdy chcecie/ z tych dwu ze
wam wypuscze? Oni potym rzekli: Bara-
basa. Rzekl im Pilat: Coż tedy uczynie z
Jezusem/ ktorego zowa Krystusem: Opo-
wiedzieli wssyscy: Niechay bedzie wkrzy-
żowan. Rzekl im Starosta: A coż ztego uczy-
nit: A oni tym wiecey wolali: Niechay be-
dzie wkrzyżowan. Widzac tedy Pilat ze te-
mu nic nie pomagat / ale owsem ze sie tym
wieciwszy rozruch skhawat: wziawszy wody
vmył sobie rece przed ludem/ mowiac: Nie
winienem ia krwie oto tego sprawiedliwe-
go/ wy tego patrzcie. Odpowiadaiac na to
wssytek lud/ rzekl: Krew iego na nas/ y na
nasze syny. Thedy im wypuscil Barabasa:
a Jezusa wbieżowanego dat im aby byl v-
krzyżowan.

Tedy żołnirze Starostowi/ wziawszy Je-
zusa na ratusz/ zebrali do niego wssycke hor-
de / a zerwotkssy go / oblekli go w czerwona
ssate: a vplotssy korone z ciernia/ wtożyli na
gtowe iego/ a w reke prawa dali mu trzeci-
ne: y vklekawaiac przed nim na kolano/
naigrawali go/ mowiac: Bądź pozdro-
wion Krolu Zydowski. A pluiac nani/ brali
trzcine/ y bili go w gtowe iego. A gdy sie
tak napośmiewali z niego/ zwlekli z niego
one czerwona ssate: a oblekli go zaś w ie-
go odzienie/ potym go wiedli aby byl wkrzy-
żowany.

A wychodzac nadesli czlowiek Cireney-
skiego/ imieniem Symona: tego przynuka-
li aby niosl krzyz iego. A przyszli potym na
miesce ktore zowa Golgotha / co sie wy-
klada/ trupich gtow miejsce. A daw ali mu
pic wino z żolcia zmiesane. A gdy go skos-
towat nie chciał pic.

A gdy go już wkrzyżowali / podzieli-
li (miedzy sie) ssaty iego losy puszcivssy / aby
sie wypelnito co rzeciono iest przez Proro-
ka/ mowiacego: Rozdzielili sobie ssaty mo-
je / y o odzienie moje miotali los. A siedzac
przysrzegali go. A wstawili nad gtowe ie-
go sprawe iego napisana. Tho iest Jezus
Krol Zydowski. Wkrzyżowano theż z nim
dwa totrow/ iednego po prawey/ a drugie
go po lewey rece.

A ci co chodzili mimo on/ bluznili go/ ch-
wieiac gtowami swemi/ a mowiac: Ach/
ach ktory kasis kosciot Boży / a trzeciego
dnia ij zaś budnies: zbaw sie sam iesliżes
syn Boży/ z stap stego krzyza. Wraz theż y
przetozeni kapłansey/ przegarżaiac go y z
naučycielmi Zakonu/ y z starssemi / mowi-
li: Insse zachowywat / a siebie samego zaś
chowac a zbawic nie moze: iesliż iest Kro-
lem Zydowskim/ niech tu teraz z stapi krzy-
za/ thedy mu wierzymy. Duffat w Bogu:
niechze go teraz wyswobodzi iesli chce: bo
wiec mowil / zem ia iesli synem Bożym.
Tymże teży oni totrowie ktorzy byli wkrzy-
żowani snim/ wrogali mu.

Marci. 15.
Luce. 23.

Ioan: 19.

Marci. 15.
Ioan: 19.

Psal: 21.

Luce. 23.
Ioan: 19.
Esaie 53.

Marci. 15.
Luce. 23.

Sapien:
Psal: 21.
38. 7.

S: Wätheuffä.

Arcl. 15.
ce. 23.
Al. 21.
Arcl. 15.
n. 19.

Alle od sfoſtey godziny / zaciemienie ſie ſtá-
to po wyſſſtkiey ziemi / aż do dziewiatey go-
dziny. A okoto dziewiatey godziny / zawa-
tał Jezus głoſem wielkim / mówiac: Eli
Eli lámmaſabátháni: to ieſt / Boże moy /
Boże moy / czemużeś mie opuſcił: A niekto
rzy z tych co tam ſtáli / ſłyſzac to / ieli mó-
wić: Heliaſſá ten woła. A nátychmiaſt ſie
żawoſſy ieden z nich / wzięwoſſy gębkę / napo-
ił iá ochthem / y wtożywſy iá ná trzeline / da-
wał mu pić. A drudzy lepać mówili: nie-
chay iedno / pátrżaymy przybździeli ten Eli
aſz wybáwić go. Alle Jezus powtore woła-
iac głoſem wielkim / wypuſcił ducha. A oto
zaſłona koſcielna rozpáda ſie ná dwie czę-
ści / od wierzchu aż do dołu / ziemia ſie trze-
ſá / opoki ſie pádały / groby ſie otwieráły /
y wiele ciát ſwietych ktorzy byli poſneli / po-
wſtáto. A wyſſedſſy z grobow po ie^o zmar-
twych wſtániu / przyſſli do miáſtá ſwiete-
go / y wſázáli ſie wielom.

Marc. 15.
Luc. 23.
Marc. 15.
Luc. 23.
 Ale Setnik y ci co przy nim byli strzegac
 Jezusa / wyzrzawszy ono drzenie ziemie / y o-
 ne rzeczy ktore sie dzialy / poletkali sie bardzo
 mowiac: Zaisze to byl syn Bozy. A bylo tam
 niewiast z daleka bardzo wiele / ktore byly
 sly za Jezusem / od Galsiey posluguias-
 mu: miedzy ktoremi byla Marya Magda-
 lena / y Marya matka Jakobowa y Jozes-
 ffowa / y matka synow Zebedeusowych.

latk. 15.   A gdy już było wieczor / przyszedł ieden
luc. 23.   człowiek bogaty z Arymatyei / na imię Joz
an. 19.   zeff / który też był zwolennikiem Jezusa
wym. Ten przyszedł do Piliata / y prosił go o
ciało Jezusowe. Tedy Piliat rozkazał mu
dać ciało. A wzięwssy ciało Jozeff wwi-
nął je w prześcieradło czyste / y włożył je do
swego grobu nowego / który był wykopat
w skale. A przywalcili kamień wielki ku gro-
bowym drzwom / a sędził precz. A były tam
luci. 15.   Mária Magdalená / y druga Mária sie-
dzące przeciwko grobowi.

Matth. 16.
17.
Marc. 9.
Luc. 9.
18.

Wlazaiuterz/ to iest w dzien kthory byl po wielkim piacku/ zessli sie przetozeni kaptan scy/ y Pharyzeussowie do Pitara/ mowiac: Panie wspomnielismy ze on zwodziciel be dac ieszeze żyw powiedziat. Po thrzech dniach zmartwych wstane. Przetoż rostkaz aby strzeżono grobu aż do thrzeciego dnia: by lepak nie przysšli zwolennicy iego/ anie ukradli go/ a potymby powiedzieli pospolstwu. Wstalcie zmartwy/ tedyby byl ostateczny biad gorssy nizli pierwszy. Powiedziat im Pitar: Wsak macie straz/ idciez strzeziez iako rozumiecie. Tedy oni ssedssy/ oprawili a obwarowali grob: zapieczetowali ssy kamien/ y osadzili ssy straze .

Krytus smactwych wstał/ Angiol stroze przestał/
 Syl niewiastam miejsce wstał/ Elore Jesusa widzial
 sly odbierał/ strozowie od zydom prendieci / ind
 cey niez byto powiadacia / a pan Krytus Apostho
 lom sie wstał.

AW sobote wieczor / Ekhory sie
rozedniewa w pierwszsy dzien
sobborni / przyšla Maria Ma-
gdalena / y druga Maria / o-
gladać grob. A otho shtato sie
wielkie trzelenie ziemi. Albowiem An-
giot Páński zstąpił z nieba / á przystąpiw-
szy / odwałit kámién / y siedział ná nim. A
było porzżenie iego iáko tystáwica / á kátá
iego / iáko snieg. A od wielkiego stráchu z
niego / strożowie sie thák vstrássyli / že byli
právie iáko vmárli. Odpowiedział thedy
Angiot onym niewiástom y rzekł: Nieboy-
cie sie wy nic / bo ia wiemšže szukaćie Jezusa
ktore^o vkrzyżowano / niemáści go thu boć
zmarthwych wsthat iáko byl powiedział: á
podźcie ogladáyćie miejsce gdzie bylo polo-
żono Páná. A ssedšsy co rchley / opowiedz
cie to zwoleńnikom iego / żeć wstát. A oto
vprzedzi was do Gálileiey / tám go oglada-
ćie: otom wam opowiedziat.

A wyszly rychto z grobu z sibráchem/ y z
 wielkâ radosciâ/ biežac co rychley chcac to
 powiedziec zwolewnikom iego. A oto Je-
 zus zašsedl im droge/ mowiac: Badaſcie po
 zdrowione. A ony przystapimſy/ vchwycily
 ſie nog iego/ y dali mu chwale: Tedy im
 rzekł Jezus: Nie leſcaycie ſie. Idźcie á po-
 wiedźcie bráciey moiey/ aby ſſli do Gálile-
 iey/ tam mie wyſzka.

Marci. 16.
 Lucæ. 24.
 I. Cor: 15.
 Act. 11.

A gdy one odeszły/ otho niektórzy z stro-
 żem przyszli do miasta/ a oznámili przelo-
 żonym kaptáńskim/ wszystkie (rzeczy) które
 się stały. A oni zszedzły się z stárszemi/ y ná-
 rádzizły się/ dali bázro wielkie pieniądze
 onym żołnierzom/ mówiąc: Powiádaycie
 iż zwoleńnicy jego w nocy przyszedzły/ ukrá-
 dli go nam kiedyśmy spáli. A jeśli by się tho
 doniosło Stárosty/ my go ná tho przywie-
 dziemy/ y bezpiecznymi was uczynimy. A

Marci. 16.
Luce. 24.
Ioan: 20.

Marci. 16.
Luce. 24.

Marci. 16.
Luce. 24.
I. Cor: 15.

Act 5.

Ewangelia.

Al oni w zia wssy pienia dze / wezynili tak ias
to ich bylo nauczone. Rozglosito sie to slo
wo v zydwow / az do dzisieyszego dnia.

Al iedennaście zwolennikow / posli do
Galileiey / na one gore / ktora im byt zlozyl
a naznaczyt Jezus. Al gdy go wyszeli dali
mu chwale / a drudzy wotpili. Al przystapi
wszy Jezus mowit do nich cemi slowy: Da

na mi iest wssetka moc na niebie / y na zie
mi. Szedwshy tedy weście wssytki narody /
krzczac ie / w imie Oycā / y Synā / y Duchā
swietego / wejac ie zachowywać wssytk
kich rzeczy ktoremkolwie wam po
ruchyl: Al otho ia z wami iesthem
przez wssytki dni / az do skon
czenia swiata.

Matth: 11.
Ioan: 1.
Philip: 2.
Marci: 16.
Ioan: 14.

Koniec Ewangeliey ktora napisal S. Matheus.

Przemowa na Swietego Marka.

Arek Swiety zwolennik Piotra swietego / na prozbe bra
ciey w Panie Krystusie / ktorzy byli w Rzymie / tak iako od
Piotra slychal / Euangelia swieta krotko napisal. Ktora
gdy Piotr widzial / tak iako Klemens poswiadcza / y po
chwalil ia / y w kosciole iawnie czytac moca swa rozkazal.
Ten byt z narodu zydwowskiego z pokolenia Leui: otkrzon
od Piotra swietego / a przetoz go w iednym listie swoim / synem swym byt
mianue. Gdy napisal a zlozyl Euangelia / poslal go Piotr do Egiptu / tam
w Alexandrie kazaco Panie Chrystusie / kosciol krzescianiski posthanowil /
tak w nauce y w statecznosci zycia kwitnac / ze wssytkie nasladowce Chry
stusowe aby sie tak sprawowali iako y on swym przykladem przyciagal. Iz
tez Philo zydw a czlo wiel wymowny / widzac tak stateczne a swiete postano
wienie kosciola v Marka swietego / iego wssytkie sprawy swym pisany
wieczney pamiatce poswiecil. Umarl Marek Ewangelista osmego roku Ce
sarstwa Neronowego / y pogrzebion w Alexandrie: na ktorego miejsce w
Alexandriyskim Byskupstwie Anianus sthanal. Tak iako o
nym Hieronim Swietly w pociecie Koscielnych
Pisarzow swiadczywo daie.

S: Mária.

Święta Pana Jezusa Chrystusa E- wangelia podług Mária świętego. Na xvi. Kapitul rozdzielona.

Cap: 1.

Jan kaze y krzci woda / a Chrystus Duchem / Jan
Pán Chrystus określi / Chrystus posci ceterone
ści dni / potym iest kuffon. Bazał poejał w Galilei
zwoleński sobie wywał / chore wdrał / kadowa
te oczyszcwił do Káplánów odesłał / opetáných wie
le wyswobodil.

Oczathet Ewán-
geliey Jezu Chri-
sta syna Bożego.
tak iako napisa-
no iest v Izaiáša
Proroka: Oto ja
posylam Angiota
moiego przed ob-
liczym thwoim /
ktory przeprawi

droge twoie przed toba. Glos wotaiacego
na puszczy / Gotuycie droge Pánsta / proste
czynicie ściesski iego.

Był Jan na puszczy krzając / y kázac krze-
pokutku odpuszczeniu grzechow. A wycho-
dził do niego wssytká Żydowska kráina / y
wssykej Jerozolimiáni: y byli od nie^o krze-
ni w Jordanie rzecze / wyznawaiac grze-
chy swoje. A miał Jan odzienie na sobie

z sierści Wielbładowey / y pás skrzany ná
biodrach swoich: a iádal szaráncza y lesny
miód. A kázal tak mowiac: Przydzie mo-
cnięysy niżli ja po mnie: Ktoremum ja nie
iest godzien wpađsy rozwiázac rzemyczka
v botow iego. Jam was krzcił woda / ale
on bedzie was krzcił Duchem swietym.

A státo sie iest onychże dni: Przysebt Je-
zus z Nazáreth Galileyskiego / y okrzcon
iest od Jana w Jordanie. A wnet wysz-
piwšy z wody / wyřzał tleba otworzone /
y Duchá swiethego / iako Golebice / a ono z
stepnie / y zostawa ná nim. Stal sie thež
glos z nieba / Tyś iest syn moy mily / w tho-
biem sobie wlobit.

Alie wnet Duch wypedził go ná puszcza.
A byl ná puszczy cterdzieści dni y cterdzie-
ści noci / y kušil go tam šácan / y byl thám
z žwierzethy / a Angiotowie posługowáli
mu. A gdy potym Janá bylo wydano / przy-
sebt Jezus do Galilei / opowiedaiac E-
wangelia krolestwa Bożego themi slowy:
žeć sie inž čas wypetnil / a przybliżylo sie
krolestwo Boze: Pokutuycie / y wiercie E-
wangeliey.

A chodzac sobie ná morzem Galileyskim /
vyřzał Symoná y Andrzejá bráta iego / a

Matth: 3.

Matth: 3.

Luce: 3.

Ioan: 1.

Matth: 3.

Luce: 3.

Ioan: 1.

Matth: 4.

Luce: 4.

Matth: 4.

Luce: 4.

Marci: 6.

Matth: 4.

Luce: 5.

Malach: 3.

Matth: 12.

Luce: 7.

Isaie: 40.

Matth: 3.

Luce: 3.

Ioan: 1.

Ioan: 3.

Ewangelia.

oni rzucali sieci w Morze/ C bo Byli rybi.

Matth: 4.

Match: 4.

Luce . 4 .

Joan: 2.

Matth:7.

Lucæ . 4 .

ba Jezusie Nazaráński: Przyśledłeś (przed
czasem) traćć nas: Wiem iżes iest święty
Boży. A zagrożił iemu Jezus/mówiąc: wa
milni/á wynidź z człowieka. A rozdziera
jąc go duch nieczysty/y wrzescząc głosem
wielkim/wyszedł od niego. A zdziwili sie
wszyscy/tak iż też pytali sie między soba/mo
wiąc: Coż wždy to iest: Coż to za nowa nau
ka: że też w mocy duchom nieczystym rośka
zuie/y posłusni mu: A rozestła sie powieść
onim natychmiast po wszystkichey krainie
Galileyskiej.

Z wnętrza wyssedłszy z Synagogi / wessli

do domu Simonowego y Andrzeiowego /
Jakubem y Janem. Ależáta teś Simon
nowá ná febre: tedy mu wnet powiedza o
niey. A on przysthapiwossy wiat ía zá reke y
podniosł: y thudzież opuścítá ía febrá / y
służyłá im. A gdy byto wieczor / po zaściú
słońcá / przynosili do niego wssystkie ktorzy
sie niedobrze mieli / y wssystkie opetáne: á
wssystko práwie miásthó zbiegto sie byto do
drzwi. A vzdrowił tám wielu / ktorzy ná
sie mieli rozmaíte choroby / y diabelsthwá
bárzo wiele wyrzucat / á niedopuszczáł im
mówić / bo go ználi. A wstáwossy bárzo rá-
no / wssedssj siedł ná puste miejsce / támże sie
modlit. A siedł zá nim Simon / y co przy
nim byli. A gdy go nálešli / powiedzieli mu
że cie wssystcy szukáia. A rzekł im: Podźmy
do tych tu bliskich wsi / y miásth / że też y
tám bede kázal: bom či ná tho przyszedł. A
kázal w onych bożnicach ich / po wssysth-
kiey Galileiey / diabelsthwá wyrzucáiac.

A przyszedł do niego trędowaty modlać
 się mu / y poklekawszy / rzekł mu: Jeśli ty
 chcesz / możesz mnie oczyścić. A Jezus wsta-
 ławszy się go / wyciągnął rękę swoją / a do-
 tknąwszy się go / rzekł: Chce / Bądź oczys-
 ćcion. A gdy cho wymówił / natchychmiasz
 odśpiewał trąd od niego / y oczyszczenie jest. A
 zagroził mu: y wnet go puścił a rzekł mu:
 Patrzaj byś tego nikomu nie powiadał:
 Ale idź / włóż się przetożonemu kaptanśkie-
 mu / y ofiaruj na oczyszczenie twoje / co przy-
 kazał Mojżeszim na świadectwo. A on wy-
 szedłszy iat opowiadać / y słać the mowę /
 tak iż już nie mógł iawnie wchodzić do
 miast / ale precz na pustych miejscach być /
 a (przedsie) zchodzili się do niego ze wssad.

Cap: 28

Strybowie na pana Samra je wydrwiał pan
powietrzem i sążonego/ mowit je mu odpuszczone sa
grzechy/ Samra thei je z iawnno grzeszniki zasiada/ je
zwoleńczy tego nieposłucha/ ale pan Chrystus wymie-
rza sie im ze wszystkicho.

Nasze przyszedł do Bapharna-
um po osmi dni. A wysławszy
ludzie że był w domu/ tedy na-
tchymiaś zessło sie ich wiele/
thał że sie zmiesćci niemogli y
przededrzwiami/ y powiadał im słowo. A
przysli do niego niosąc paraliżem żarazo-
nego/ ktorego czterzey niesli. A gdy go nie
mogli wniesć do niego przed tłuszcza obar-
li dach tam gdzie był (Christus) a otwo-
rzywszy/ spuścili goże na ktorym leżał on pa-
raliżem żarazony. A gdy obaczył Jezus
wiara ich/ rzekł onemu paraliżem żarazo-

Matth: 8
Luce. 4.

Matth: 8
Luce. 4.

Esaiæ · 6r

Matth: 8.
Luce. 5.

Marci. 7.
et 9.

Leviti:14

Matth: 9
Luce. 5

IOAN: 5.

перим :

S: Mária.

nemu: Synu/ odpuszczajże sa tobie grzechy
 twoje. A byli tam niektorzy z učytelov
 zakonu sedzac: y myslili w sercäch swoich.
 Coś tho ten tak mowi: oto blužni: Ktož
 može odpuszczat grzechy iedno sam Bog?
 To wnet poznawšy Jezus duchem swoim
 že tak myslili sami w sobie/ rzekł im: Cze-
 musz the rzeczy myslicie w sercäch waszych?
 Coś tatwieyszego/ rzec páralizem zarážo-
 nemu: Odpuszczajże sa tobie grzechy/ czyli
 rzec: Wstań/ weźmi tojer twoje/ á chodź.
 A żebyście wiedzieli iż syn čtowieczy ma te
 moc ná siemi odpuszczat grzechy/ rzekł pá-
 ralizem zarážonemu: Thoč powiadam/
 wstań/ á weźmi toje twoje/ idž do domu
 swego. A on nátychmiast wstát/ y wzięw-
 šy toje sedł precz przed wšstkiemi/ tak že
 sié dziwowáli wšstkecy/ y chwálili Boga/
 mowiąc: Jiesny nigdy tak nie widzieli.
 A wyszedł zá sie do morzá/ á wšstka tlu-
 sja přyzchodžila do nie/ á on ie náučat.
 A gdy sedł mimo (cto)/ wyszłat Lewi Al-
 pheusowego syná/ á on sedzi ná cle/ y rze-
 cje mu: Podž zá mna. A on wstáwšy ná-
 sladowat go. A státo sie: gdy siedziat przy-
 sthole w domu iego/ wiele iáwnych y thá-
 nych grzešnikow siedziáto snim/ y z zwolen-
 niki iego: bo ich bylo bázto wiele ktorzy te-
 sli zá nim. Vyšzawšy tho Doktorowie y
 Pháryzeussowie iž iadł z iáwnemi y z thá-
 nemi grzešniki/ mowali zwolennikom ie-
 go. Czemuš tho z iáwnemi y skáynemi grze-
 šniki y ie y pje mistrz wáš? To wšlyšawšy
 Jezus/ rzekł im: Niepotrzebuia zdrowi le-
 kárzá/ ále či co sie niedobrze máia: Albo-
 wiem nieprzyszedtem wzywác sprawiedli-
 wych/ ále grzešnych.
 A posćili sie zwolennicy Janowi y Phá-
 ryzeussowie. Thedy přyzda/ y rzeka mu:
 Czemuš zwolennicy Janowi/ y Pháryze-
 ussowie posseja/ á thwoi zwolennicy nie
 posseja? A rzecje im Jezus: Záš moga sy-
 nowie god matženškich iáko dugo oblubie-
 niec z nimi iest/ posćit: Dožad máia z so-
 ba oblubiencá/ niemoga posćit. Ale přiz-
 da te dni/ gdy bedzie odiet od nich oblubie-
 niec/ tedy ná ten čas beda posćit. Zaden
 nieprzysšywa ptáta sukná nowego do stáre-
 go odžienia: gđzieby ináčey/ tedy vymuie
 sie nowe wypełnienie od wiotčhego/ y by-
 wa wietšse rozbárčie: tak že tež zaden nie le-
 ie nowego winá w stáre naczynie: gđzieby
 ináčey/ rozšadi nowe wino stáre naczynie
 tedy y wino sie rozleie/ y naczynie zepsuie/
 ále nowe wino/ w nowe naczynie/ ma byt
 lano.
 A státo sie záš/ gdy w sobbote chodžit po
 zbožu/ á zwolennicy iego počeli išt droga
 y wrywác á wycierác kštie. Tedy Pháryze-

ussowie mowali do niego: Wey/ coč czynia
 zwolennicy twoi w Sobbote/ to co sie nie
 godži? On im odpowiedzát. Alboście nie
 gdy niečytáli co učynit Dawid gdy tego
 potrebe miał/ á gdy táknat y sam y či co z
 nim byli? Jáko wšsedł do domu Božeho/
 zá Abiátára přezložonego káptánskego/ y
 iadł one chleby obličnosti/ ktorých sie nie
 godžito iádác iedno sámym káptanom/ á
 dat tež y thym ktorzy z nim bili. A powie-
 dzát im: Sobbota dla čtowieká učynio-
 ná iest/ nie čtowiek dla Sobboty. A thát
 Pánem iest syn čtowieczy/ tež y Sobboty.

Cap: 3.

Vidrowil Christus reke čtowiekowi w Sobote:
 Čiártowie wyháwáa go byt synem Božym/ Dwa-
 náście zwolennikow rožiti aby kázali/ dawšy im
 moc nad chorebami y diabelstvem/ pháryzeusse zá-
 wiazat wywodem mocnym/ powiáda tež o blunier-
 stwie přeciwko duchu Swiatemu.

Wšzedł zá sie do Božnice/ á
 tam byt ieden čtowiek ktorý
 miał vščta reke. A iuž go přy-
 strzegáli/ tešližeby w Sobbo-
 te vzdrowit: čeac go oškaržyc.

Tedy rzekł onemu čtowiekowi který miał
 vščta reke: Wstań ná pošržodek. Potřym
 rzecje do nich: Godžili sie w Sobbote do-
 brze čynit/ czyli zle: Dusse zachowác/ czy-
 li ia stráčit? A oni milčeli. A pogladáac
 ná nie z gniwem/ zásmučit sie z onego zá-
 slepienia sercá ich/ y rzecje čtowiekowi:
 Wyciagni reke twoje. A wyciagnat y přy-
 wroconá mu iest reka ku zdrowiu.

Wyszedšy tedy Pháryzeussowie/ wnet
 učynili o nim ráde z služebníki Herodowe-
 mi/ iáko by go zátřáčili. Ale Jezus z zwo-
 lenniki swemi odšedł ku morzu/ á wielka
 tlusťca od Galileiey/ y žydostřwá šla zá
 nim/ tak že y od Jeruzálem/ y od Joudé-
 ie/ y z zá Jordania/ y (či) co (miesťkáli)
 okolo Thyru/ y Sydonu/ mnoštvo bázto
 wielkie/ šlyšac co čynit/ přysšli do nie-
 go.

A rzekł Jezus zwolennikom swoim/ aby
 mu todke ziednali dla oney tlusťcey/ by go
 niesćiškáli. Bo ich wiele vzdrowiat/ tak iž
 tež wáli sié nan/ aby sie go dotkneli/ či co
 iákie choroby mieli. A duchowie niečyšči/
 gdy go zayřželi/ pádáli przed nim: A wo-
 táli mowiac: Ty iestes syn Boží. A on báz-
 to im grožit/ aby go nieobíawiali.

Potřym wstápiwšy ná gore/ powolat do
 siebie te ktore on ččiat/ y přysšli do niego.
 Tedy thát špráwit žeby ich dwánaście bylo
 šinn: á žeby ie poslat kázác. A dat im moc
 aby vzdrowiali choroby/ y wyganiáli čžá-

1. Reg: 21.

Matth: 12.
Luce: 6.

1. Reg: 13.

Marc: 11.
G: 12.
Ioan: 10.

Matth: 4.
Luce: 6.

Luce: 4.

Matth: 10.
Luce: 6.
G: 9.
Ako: 9.

Ewangelia.

chy. A dat imie Symonowi / Piotr / y Jazubá Zebedeusowego / y Janá brata Jazubowego / ktorzy tez dat imiona Boanerges / to jest / synowie gromu / y Andrzeja / y Filipa / y Bartłomieja / y Matheusza / y Thomaśa / y Jakoba Alpheusowego / y Ladusza / y Simoná Kananeyskiego / y Judasza Iscariote ktorzy go y wydat.

A przysli do domu: thedy sie zas zbiegla kluszcza / tak ze nie mogli y (troche) chleba sieść (Co gdy wsllyfeli iego przyjaciele) wyli chcac go poimac / bo (sobie tak) mowili: i odssedi od roznu. A Doktorowie ktorzy by i przysli z Jeruzalem / mowili: ze Beelzebub ma / a ze moc Kriazecia diabelskiego / wymiata diabelstwa. Tedy wezwawszy e / mowil do nich w przypowieściach: Jaz edz moze ssatan ssatana wyrzucic? A gdzie bo sie krolesstwo samo w sobie rozzerwato / nie moze krolestwo stac. A gdzie by sie dom ktorzy sam przeciwko sobie rozdwoil / nie moze on dom trwac. Jesli by tez wiec Szatan powstal sam przeciwko sobie / choc sie juz rozdwoil / y nie bedzie mogl stac / ale juz koniec ma. Nie moze zadon naczynia a stachku mocarza takiego wshedfy do niego w dom rozerwac / chybaby pierwey onego mocarza zwiazal / tedy dopiero dom iego wybierze.

Zaprawde wam powiadam: ze wselkie grzechy beda synom ludzkim odpuszczone / y slusnierstwa ktorymi by bluznili: Ale ktoby bluznil co przeciwko Duchowi swietemu / nie bedzie mial odpuszczenia na wieki / ale winten bedzie wiecznego wystepu. Abowiem mowili / ze ducha nieczystego ma.

Potym przysli matka iego / y bracia / y stojac na dworze / poslali do niego wyzywac go. A siedziata (na ten czas) okolo iego kluszcza / tedy mu powiedza: Ocho matka twoia / y bracia twoi / szukajacie tham na dworze. A odpowiadaiac im rzekl: A cho raz jest matka moja / y bracia moi: A pathrzac po nich / ktorzy okolo niego siedzieli / rzekl: Oto matka moja / y bracia moi. Abo wiem kto bedzie czynil wola Boza / ten jest bratem / siostra / a matka moja.

Cap: 4.

Krolestwo niebieskie pod przypowieścia scimion rozmaitych / y gorczycznego siarna opowiedziawssy / przez morze idac spi / a obudzony / slowem nawalno dei Morza wsmierza / spodzwowanim wssylkich.

~~~~~

Jat zas nauce przy morzu: tam thedy zgromadzila sie do niego kluszcza wielka / thak ze tez w lodz wstapiwssy / siedzial na morzu / a wssylki kluszcza przy Morzu na ziemi byla / y naucezai ie w przypowieściach barzo wiele / y powiadał im w oney nauce swoiey. Sluchaycie: Oto

wypedi ten ktory sieie tu pamiu. A gdy sieie tedno wpadlo wedle drogi / a przyleciawssy pracy niebiescy / poledli ie. Drugie zas wpadlo na skaliste ziemie / gdzie nie mialo wiele ziemie: tedy wnet wzeslo / iz nie mialo gteboke ziemie: a iako skoro slonce wzeslo / wwidto / a przeto ze nie mialo korzenia / tedy uschlo. A drugie padlo miedzy ciernie / a gdy sie wzniostlo ciernie / zadnsito ie / y nie dalo owocu. Wpadlo tez drugie na dobra ziemie / y dalo owoc podnosiacy sie ku gorze / y przynioslo tedno trzydziestiny / a drugie sscdziesietny / a drugie setny. A mowil im. Kto ma usly na sluchanie niech tego slucha

A gdy byl sam / pytali go ci ktorzy z nim byli dwanaście / o to podobienstwo. A powiedziat im: Wam ci dano testy wiedziec tajemnice krolestwa Bozego: ale tym ktorzy sa tam zewnatrz / wssylko sie w przypowieściach podate: aby widzac widzieli: y nie widzieli: a slysac slyseli a nie rozumieli: by sie kiedy nie nawrocili / a nie byly im grzechy odpuszczone.

A rzekl im: Nie rozumieciez tey przypowieści: a iako wssylki przypowieści poznacie: Ten ktho rozsiewa / slowo rozsiewa. A ci sa ktorzy przy drodze: gdzie bywa wsiane slowo / a gdy ie wsllysa / natychmiastly przychodzi ssatan / y bierze im slowo / ktore wsiane jest w ich sercach. Takze tez ci sa co na skalistej ziemi bywata rozsiewani: Kto rzy iako skoro wsllysa slowo / wnet ie z radościa przymuia a nie maia w sobie korzenia / ale doczesni sa: a potym gdy przydzie iaki wist albo przesladowanie dla slowa / tudziez sie pogarsia. A drudzy sa ktorzy by

Matth: 9.
o 12.
Lucie: 11.

Matth: 12.
Lucie: 12.
i. Ioan: 5.

Matth: 12.
Lucie: 8.

Matth: 9.
Lucie: 8.

Matth: 13.
Lucie: 8.

Isaia: 6.

Matth: 13.
Lucie: 8.

S: Marka.

waia zafiani w cierniu: a to ci sa ktorzy slo
wa sluchaja / a nedze tego swiata / y omyla
nosć bogactw / y okoto innych (rzeczy) zad
liwosci wchodzic / zadusaja slowo / a tak
staje sie bez uzytku. A ci sa ktorzy na ziemi
dobrej bywaja zafiani: ktorzy sluchajac
slova / y przymuiac / czynia owoc iedni
trzydziestny / drudzy szesćdziesiąt / a dru
dzy setny.

Matth: 5.
Luce: 8.
Matth: 10.
Luce: 8.
Matth: 7.
Luce: 6.
Matth: 13.
Luce: 8.
Matth: 13.
Luce: 13.
Matth: 13.
Luce: 13.

Mowit im tez: y zasz dla tego przynossa
swiece zeby ia pod korzec wstawiano: albo
pod lozem: Zasz nie przeto zeby ia na licha
rzu postawiono. Abowiem niemasz nie tak
skrytego / co by nie bylo oblawiono: ani sie
stalo tak tajnego / co by na iawie nie przy
slo. Jesli kto ma wssy na sluchanie / niech
slucha. A mowit im: Baczcie czego macie
sluchac / ktora miara bedziecie mierzyc / ta
wam bedzie odmierzona / y ieszcze wam
przyczynia. Bo temu kto ma / bedzie ieszcze
dano: a temu kto niema / y to ieszcze co ma
bedzie wsietho od niego. A mowit. Chac
jest prosto krolestwo Boze / iako gdy by czto
wielk wrzucil nasienie w ziemi / y spat: a w
stawal w nocy y we dnie / y puszczalo by sie
nasienie / y roslo tu gorze gdy on nie wie.
Boe sama z siebie dobrowolnie ziemia o
woc podaje / napirwej thrawe / potym klos
a potym zupelne zboze w klosie. A gdy z sie
bie wyda owoc: natychmiast (on czlowiek)
posyla z sierpem bo iuz przyslo zniwo.

A mowit ieszcze: ko przypodobamy krole
stwo Boze. Albo ktorey przypowieści przy
rownamy ie: Jako ziarno gorczycine: kto
re gdy wsieia w ziemi namniejszye iesz ze
wshykie nasienia ktore sa w ziemi. A gdy
ie tak wsieia / wyrasta w drzewo / y bywa
wielse niz wshykie iarzyny / y pusca gale
zie wielkie / tak is moga pod cieniem iego
pracy powietrzni mieszkac. A thakowemi
przypowieściami ktorych bylo wiele po
wiadat im slowo / tak iako mogli sluchac.
A krom przypowieści nie mowit do nich: a
osobliwie zwolennikom swoim / wykladat
ono wshytko.

A rzeki im w on ze dzien / gdzie iusz bylo
wieczor: Przewiezmy sie na one strona. A o
pusciwssy cluszcza / wzeli go tak iako byl w
lodzi / ale y ine lodzie byly z nim. A stala sie
iest burzka wielka z wiatru / thak ze waly
wrzucata do lodzi / ze thez napelniala sie
lodz. A on na then czas na zadku w lodzy
spat na wezglowku: thedy go obudza / y
mowia do niego: Mistrzu / nie tycze sie to
ciebie / ze giniemy. Tedy wstawssy / przy
grozil wiatrowi / y rzeki Morzu: vmilkn
a y pokoy sie. A przestat wiatr / a sthalo sie
vciszenie wielkie. Potym rzeki do nich: Cze
muzeście thak boiazliwi ieszcze nie macie
wiary? A polekali sie wielkim strachem:
a mowili ieden ku drugiemu: Co mniemasz
co to zasz jest / ze y wiatr y Morze poslusni
mu?

Cap: 5.

Opethynego ode cmy w krainie Gerásenstey wy /
swobodzil od czartow / ktorym dopuscil wnise w
wieprze / niewiaste ktora krwawa niemoc dlugo cier
piala yzdrowil / y corka vmarta wstuzetil.

Przewiezli sie na one strone
Morza do Krainy Gerásen
stey. A gdy wychodzil z lodzi /
natychmiast zabiezal mu z
grobow czlowiek przy ktorym
byl duch nieczysty / ktorzy mieszkanie swe
mial w grobiech / a iuz go zadon ani lancu
chami mogl zwiadc: bo czesto w pete oko
wani / y lancuchami zwiadzany / lancuchy
porwat / a petha potamal: a zadon go nie
mogl vkroci / wstawicnie we dnie y w no
cy / w grobiech y na gorach bywat / wrzesz
czac / y rzezac sie kamieniami. Ten wyrzawo
sy Jezusa z daleka / przybiezat / y dat mu ch
wate / a krzyczac wielkim glosom / mowit:
Co mnie z thoba Jezusie synu Boga naye
wshslego: Poprzysegam cie przez Boga /
abyś mie nie trafil. Bo mowit do niego
Jezus: Wynidz ducha nieczysty od czlowie
ka tego. A pytal go. Co za imie masz? A on
mu powiedzial: Dzieia mi cma: bo nas
sam wiele. A prosil go wieldze / aby go nie
wyganiat precz z oney krainy: A bylo tam
przy gorze stado wieprzow wielkie / na pa
sley. A prosili go oni duchowie zli / mowiac:
Dopusc nam w te wieprze / ze w nie wnise
dziemy. A wnet im tego pozwolit Jezus.
Tedy wyszedssy oni duchowie nieczysti / we
sli w wieprze / a potym wielkim pedem o
no stado wieprzow wskoczylo w Morze / o
dwa tysiaci wieprzow / y potoneli w Mo
rzu. A oni co ie pasli / vdiekwssy powiedzieli
te rzec w miescie / y po wsiach. Tedy wy
sli ludzie cheac widziec co sie bylo stalo / y

Matth: 8.
Luce: 8.

Matth: 8.
Luce: 8.

Asto: 16.

Matth: 8.
Luce: 8.

Ewangelia.

przysli do Jezusa / a wyzrazawssy onego o-
betanego / a on siedzi / obrat sie / y zupełne-
go rozumu / polekali sie. Oni tedy ktorzy
na to patrzyli iako sie co dzialo z onym o-
betanym / powiedzieli im wssystko / y o wie-
siazach. Tedy ieli go prosic aby wyszedl z
ich granic. A gdy wstepowal do todzi / iat
go prosic on co byl opethanym / aby mogl
byc z nim / y niedopuszczic mu / ale mu rzekl:
Idz do domu twego do swoich / opowiedz
ze im / iako wielkie (rzeczy) tobie Pan uczy-
nil / a iako sie zlutowal nad toba. A obssedl
a poczat opowiadac w dziesiaci miast / iako
z nim wielkie rzeczy uczynil Jezus: a wssy-
scy sie temu dziwowali.

Matth: 9.
Luce. 8.

A gdy sie zas przewiozl Jezus w todzi
na druga sfbione morza / zessla sie tluszcza
wielka do niego / y byl przy Morzu. Tedy
przyszedl ieden z przetozonych w Boznicy
imieniem Jairus / a wyzrazawssy go padl do
nog iego / y prosil go wielce / mowiac: ze-
czu corka moja kona: przyjdz wloz reke
swoie na nie / zeby zdrowa y zywa zostala.
A ssedl Jezus snim: a za nim ssa tluszcza
barzo wielka / y sciskali go. A niewastha
ktora cierpiata krwotok dwanaście lat /
y barzo wiele ucierpiata od wielu lekarzow
y iuz byla wydata na nie wssystko co miała /
a przed sie sie iey nie nie polepszylo / ale owo-
ssiem tym sie gorzezy miała: ta gdy wssyslata
o Jezusie / przystapila w oney tluszczy z ty-
tu / y dotkneta sie ssaty iego / bo tak sobie my-
slita: ze bym tez y ssaty sie iego dotkneta / te-
dy bede zdrowa. A tudziez wyschlo krwotok
krwie iey: y poczuta na ciebie ze byla v dro-
wiona od choroby.

Matth: 9.
Luce. 8.

A tudziez Jezus poznawssy sam w sobie
ze wyslata z niego moc / obrociwssy sie do tlu-
szczy / rzekl: Kto sie dotknal odzienia me-
go? A mowili mu zwolennicy iego: Wi-
dzisz ze cie tluszcza sciska / a powiadasi ktho
sie mnie dotknal? A ogladal sie chcac wi-
dziec one / ktora to byla uczynita. Ale nie-
mo iassa boiac sie y drzac / wiedzac co sie smia

stalo / przysla y padla przed nim / y powie-
dziala mu wssystke prawde. A on rzekl iey:
Corko / wiara twoia ta ciebie zdrowa uczy-
nila: Idz w pokoiu / y badi zdrowa od cho-
roby twoiey.

Luce. 7.

On thego domawia: alie przyda poslo-
wie do onego przetozonego w Boznicy / po-
wiadaiac: ze corka twoia iuz vmarta / co
iuz wiecey gaba mistrza: Ale Jezus wssy-
sawssy to slowo ktore powiadano / rzekl o-
nemu przetozone: Nie boysie iedno thylko
wierz. A niedopuszczic nikomu isc za soba /
iedno Piotrowi / Jakubowi / y Janowi
bratru Jakubowemu.

Matth: 9.
Luce. 8.

A przysli do domu oneo przetozoneo / y wy-
szat tam zgiel / ano placza y lamentua.
A wssedwssy rzekl im: Co sie frasiacie albo
ptaciecie: nie vmarta ta dziewczeczka ale spi.
Tedy sie posmiawali z niego. Ale on wy-
gnawssy wssystki / poiat oycy y matke oney
dzieweczki / y te ktorzy z nim byli / y wssli
tam gdzie lezala dziewczeczka. A trzymaiac
reke dziewczeczki / rzekl iey: Talitha kumi /
co sie wyklada dziewczeczko thoc powia-
dam wssam. A natychmiast wsshata dzie-
weczka y chodila. A byla we dwunastie
lat / y zumieli sie z vmieniem wielkim. A
przekazal im Jezus aby zaden thego nie-
wiedzial. A kazal iey dac iesc.

Ioan: 11.

4. Reg: 4.

Ioan: 5.

Akto: 9.

Cap: 6.

Pan Krystus w oyczynie nuczaiac / nie cinyt cud /
zwolenniki po dwu sie / piec tysiecy ludu karmi / po-
wodnie chodzac Morze vspokoil / y wiele niemocnych
vzdrowil.

Wssedwssy zamtad / ssedl do oy-
czyzny swoiey / y sli tez za nim
zwolennicy iego. A gdy bylo w
Sobote / poczat uczyc w Boz-
nicy / y wiele ich slyssac dzivo-
wali sie oney nauce iego / mowiac: Skad je-
ten ma te wssystkie rzeczy / y co thoz ma-
drosz / ktora mu iest dana / y cuda takie kto-
re sie przez iego rece dzieia: Iza to nie cie
sla / syn Maryiey / brath Jakubowy Jozes-
phow / y Judy / y Symonow: zas y siostry
iego nie tu z nami sa. A gorssyli sie w nim.
A mowil im Jezus: Jz nie iest prorok bes
vcciwosci / chyba w oyczynie swoiey / y w
domu swoim / y miedzy rodzina swoia. A
niemogt tam zadnego cuda uczynic / iedno
kilk chorzy kladac na nie rece vzdrowil /
y dziwowal sie dla niedowiarsstwa ich: tak
ze chodzil po miasteczach okolicznych / na-
uczaiac.

Matth: 13.
Luce. 4.

Matth: 13.
Luce. 4.

Ioan: 4.

Matth: 13.
Luce. 4.

Matth: 13.
Luce. 4.

chy

S: Marta.

chy nieczystymi. A przykazał im aby nieje-
go nie brali na drogę/ iedno tylko laske: ani
kalecy/ ani chleba/ ani w trzosię pieniedzy/
ale aby obuwssy sie w trzewiki tchylko/ dwu-
sukien nigdy nie obtoczyli: Mowit ym też.
Gdziekolwiek wnidziecie do domu/ tam
trwajcie/ aż stamtad wynidziecie. A kto
rzyby was kowie nie przyieli/ ani chcieli
sluchać/ wychodząc stamtad obijcie proch
z nog wassych im na świadectwo.

Oni tedy wyszedssy opowiadali ludzom
aby pokute czynili: y wyganiáli wiele dia-
belskwá/ y pomázowali oleiem wiele cho-
rych/ a bywali wzdrowieni.

Ussłsat to Krol Herod (bo sie bylo roz-
głosilo a obiadwito imię iego) tedy mowit:
Ji Jan krzciiciel wstat zmartwych: y prze-
toż dziecia sie dzwiy przezeń. A drudzy zaś
mowili: że to iest Eliasz/ drudzy zaś powia-
dali: iż iest prorok/ albo iako ieden z proro-
kow. Co usłssawssy Herod/ rzekł: Jan kto-
regdia dał ściać/ ten oto zmartwychwstat.

Bo tenże to Herod/ poslawssy dat był poi-
mac Janá/ y wsadził go do ciemnice/ dla
Herodiady żony Philipá bráthá swego/ że
ia był poiat. Bo wiec mawiat Jan Herodo-
wi: Nie godzić sie thobie mieć żony bráthá
twego. Stchadze Herodiás czuhata y zata-
wiata nań/ y chciataby go bytá zabić/ ale nie
mogła. Bo sie Herod obawát Janá/ wie-
dzac go być meżem sprawiedliwym y swie-
tym/ y przystrzegat go a wiele rzeczy czy-
nit usłuchywaiac go: a schucia go sluchat.
A gdy sie tráfit dzień prawię po te^o/ że He-
rodes na imieninach swych wieczerza ná
Kriazetá/ Hetmány/ y co czelnieysse w Ga-
lileicy sprawował: gdy wesslá corká they
Herodiady/ y tancowata y podobata sie He-
rodowi/ tudzież y wssystkim co spotu sie-
dzieli/ rzekł Krol do dzieweczki: Proś o-
demnie co chcesz/ a dam ci/ y dotożt iey te-
go przysiega: że czegokolwiek żadać be-
dziesz/ toć dam/ by wiec potowice Krolest-
wá moiego. Ktora wyszedssy/ rzekła do ma-

teki swoiey: Czego mam prosić: Ona iey po-
wiedziata: Proś gtowy Janá Krzciiciela.
A gdy zaś wesslá nátychmiasł spospiechem
a ochotnie do krolá/ prosiła mowiac: Chce-
abyś thudzież teraz dat mi ná misie gtowe
Janá Krzciiciela. A zafasował sie krol dla
oney przysiegi/ y dla tych co pospolu siedzie-
li niechciat iey zasmucić: Ale poslawssy Ka-
tá/ rozkazał przynieść gtowe ie^o ná misie.
A ściał go thám w ciemnicy. A przyniosł
gtowe ie^o ná misie/ y dat ia dziewce: a dzie-
weczka podata matce swey: Co usłssawssy
zwolennicy iego/ przysšli/ y wzieli ciato ie-
go/ y pochowali ie w grobie.

A zssedwssy sie Apostołowie do Jezusa/
dali mu sprawę o wssystkim co czynili/ y co
uczili. A rzekł im: Podźcie osobno ná pustę
miesce/ a odpoczyńcie máto. Abowiem ich
było wiele co przychodzili/ y odchodzili/ tak
że y czasu ku iedzeniu nie mieli. A wssedssy
do todzi/ odiachali ná pustę a osobne miey-
sce. Widzac tłuścje że odieżdżaiá/ y dowie-
dziato sie ich wiele: tedy ze wssystkich miast
pieśso zbieżeli sie tam/ y vprzedzili ie. A wy-
ssedwssy Jezus wyrzát tłuścja wielka/ y z-
luchował sie náđ nimi/ abowiem byli iak o-
wce nie máiace pásterzá/ y począt ich náu-
czać wielu (rzecz.) A gdy iuż (temu) wiel-
ki czas był/ przysłhapili zwolennicy iego/
mowiac: Pusteć tu iest miesce/ a iużi go-
dzina minetá: Opuść ie/ aby ssedssy thę do
okolicznych wsi y miastheczeń/ nákupili so-
bie pokármow ktoreby iedli. Odpowiadá-
iac Jezus rzekł im: Daycie wy im iesc. Oni
mu odpowiedzieli: Szedssy kupmy za dwie
ście groszy chleba/ thedy im damy iesc. A
rzekł im: Wiele chleba macie/ idźcie spátr-
cie. A gdy sie dowiedzieli/ rzekli: Piecioro
y dwie rybce. A rozkazał im/ aby kázali sieś
wssystkim/ gromadami ná zielonym sienie.
A rozsádzili sie ná cześci/ po stu y po piaci
dziesiat. Tedy wssawssy piecioro chleba/
y dwie rybce: weyrzawssy w niebo/ błogos-
ławit/ y tamat one chleby/ a dawat zwo-
lennikom swoim/ aby kładli przed nie (tak
że) y ony dwie rybce podzielił wssystkim.
Jedli tedy wssyscy y násyćili sie. A názbierali
ostátkow odrobiny/ dwanaście koskow pel-
nych/ y z onych ryb. A było tych ktorzy iedli/
pieć tysiecy meżow.

Potym wnet przymusił zwolenniki swo-
ie żeby do todzi wstapili/ aby przed nim iá-
chali za morze do Bethsaidy/ pokiby on nie
rospuścił ludu. A gdy lud rospuścił/ ssedł ná
gore ná modlitwę.
A gdy było w wieczer/ bytá todz ná poárzob-
ku Morzá/ a on sam ná ziemi. A widzac
ie że pracuta a robia wiosłami/ bo im był
wiatr przeciwny/ tedy około czwartey stra-

Matth: 14.
Luce: 9.
Ioan: 6.

Matth: 9.
Ezech: 34.

Matth: 14.

Marci: 8.

Matth: 14.
Ioan: 6.

Ewangelia.

3y nocney/ przyszedł do nich chodząc po morzu/ y chciał ie minąć. Ale oni gdy go wyjrze-
li chodzącego po Morzu/ mniemieli żeby
iaka obluda była: y krzyknęli. Abowiem
wssyscy go widzieli: y zadržali soba. A
naley miały iat mówić do nich/ a rzekł im:
Nieście dobre duffanie/ iacni jest nie boy-
cie sie. Tedy wstąpił do nich do łodzi y wci-
nął wiatr. A tym wiecey a wiecey dżiwowa-
li sie sami w sobie: bo byli nie zrozumieli o
chlebiech. Bowedim było serce ich zaslepio-
ne. A gdy sie przewieźli/ przyiachali do sie-
mie Genezareth: y staneli v portu. A wy-
szedłszy iuz z łodzi/ wnetze go poznali: a obie-
gając wssysthke kraine/ porzeli na łozach
znosić one ktorzy sie zle mieli/ gdzie iedno
o nim slysseli. A gdziekolwiek wchodził do
miasteczek/ albo do wsi/ albo do miast/ po-
wlicach kładli niemocene/ y prosili go/ żeby
choć podobną odzienia iego mogli sie dot-
knąć: a ilekolwiek sie dotykało/ stawali sie
zdrowemi.

Cap: 7.

Ludzkie wstawy przeciwnie Boskim odrzuca/ Cerkie
Zanęneyssiey niewiasty/ od diabła wybawia. Glu-
chego y niemego wzdawia.

Matth: 15.

Wszedł sie do niego Pharyzeuszo-
wie y niektorzy z Dokthorow/
przyszedłszy od Jeruzalem. A gdy
wyjrżeli niekthore z zwole-
now iego a oni pospolitemi re-
komu/ to jest nie wmytemi/ iedza chleb: gaa-
nili ie stego. Abowiem Pharyzeusowie y
wssyscy Żydowie/ iesliby często ręk nie wmy-
wali/ nie iedza: trzymając podanie shtar-
ssych: zrynkutę przyszedłszy by sie nieumi-
li/ nie iedza: y innych rzeczy wiele jest/ kto-
re podane im sa ku chowaniu: (iako) omy-
wanie kielichow/ y kruszlikow/ y naczynia
miedzianego/ y toż.

Esaie: 29.

A spytali go Pharyzeusowie/ y Doktho-
rowie: Czemu zwoleńczy twoi nie chodzą
według podanych wstaw od shtarssych/ ale
owssiem pospolitemi rekomu iedza chleb: A
on odpowiadając rzekł im: Dobrze Proro-
kował Izaiasz o was pokrętych ludziach/
tak iako napisano jest: Ten lud wsty mie cci-
ale serce ich daleko jesth ode mnie. Ale po-
proźnicy mie chwala nauczaiać naukę y
przykazania ludzkiego. Bo wy opuściwszy
przykazanie Boże/ trzymacie podane wsta-
wy ludzkie/ omywania kruszlikow/ kielis-
chow/ thakże innych wiele rzeczy tym podo-
bnych czynicie. A mowil im: Dobrze od-
rzucacie przykazanie Boże/ żebyście pod-
nia wassę chowali. Abowiem Moyses po-
wiedzał: Czci oycę twego/ y matkę twoię.

Exodi: 20.

Deute: 5.

Także/ kto by stworzył oycu albo matce:

smierć niechay vmrze: a wy zaś powia-
dacie: Rzeźbci człowiek oycu albo matce/
Korbán/ co jest dar/ ktorýkolwiek jest odes-
mnie/ tobie będzie pożyteczny/ a wiecey nie
nie dopuszczacie mu czynić oycu swemu/ al-
bo matce/ odcinając a niszcząc słowo Bo-
że przez podana wstawa wassę kthorascie
wydali/ y wiele innych rzeczy tym podobnych
czynicie.

Przyzwawszy zaś tłuszcza/ mowil im:
Sluchaycie mie wssyscy y rozumieyćcie/ Nie
jesth nic zewnetrznych (pokarmow) czło-
wieczych/ co wchodząc weni miatoby go
splugawic/ ale te rzeczy kthore z człowieką
pochodzą/ te sa kthore nieczystym czynia
człowieką. Jesli kto ma wssy na sluchanie
niechay slucha.

A gdy wssedł do domu od tłuszczy/ pyta-
li go zwoleńczy o przypowieść. A rzekł
im: Takżeście y wy bes wyrozumienia/
Nierozumiecieś/ że każda rzecz zewnetrz-
na kthora wchodzi w człowieka/ nie może
go pokalic/ bo nie wchodzi w serce iego/
ale idzie do żołądka/ a wychodzi swa droga
czyszciać wssystkie pokarmy. A powiadał
im/ że te rzeczy kthore z człowieką wycho-
dzą/ the splugawiaia człowieka. Bo ze
wnatrz/ z serc ludzkich/ zle myśli pocho-
dzą/ cudzołóstwa/ psoty/ meżoboystwa/
złodzieystwa/ takomstwa/ złości/ zdrady/
niewsshydlivosti/ oko zle/ bluźnierstwo/
pycha/ głupstwo. Wssystkie the rzeczy zle/
zewnatrz pochodzą/ y pokalaja człowieka.

A powstawszy stamtąd szedł do granic
Tyrrskich y Sydonskich: a wssedłszy do domu/
niechciał aby ktho o nim wiedział/ ale nie-
mogli sie zasać. Abowiem niewiasta iako
skoro wssysła o nim/ kthorey corka miała
ducha nieczystego/ wssła/ y wpadła do nog
iego. Abowiem była niewiastha poganska/
Syrophemistárodem. A prosila go o tho-
aby wygnat dyabelstwo z tey dziewczki. A on
iey rzekł: Uciech sie pierwey nasyca synowie
boć niedobrze by to rzecz była/ wsiac chleb
synowski/ a rzucac go psom. Tedy ona odpo-
wiedziata y rzekla mu: A owssiem Pánie/
ale wzdyc y szczeniata iedza wiec pod sht-
tem odrobiny synowskie. A rzekł iey: Dla-
tey mowy/ Józ/ iuz ci wsslo dyabelstwo z
corki twoiey. A gdy przysla do domu swe-
go/ nalazla dziewczeczkę a ona leży na tożu/
y dyabelstwo od niey odeslo.

A wssedłszy zaś z granic Tyrrskich/ szedł
przez Sydon do morza Galilejskiego/ arzo-
dektem miedzy granicami Dekapolskiemi.
Tedy mu przywiada głuchego y niemego/
y prosila go aby wložyl nań ręk. A on od-
wiodłszy go z tłuszczy osoblwié/ wložyl pa-
ce swoje w wssy iego: a wyplanawssy/ dot-

Exodi: 21.

Matth: 15.

Matth: 15.

Matth: 9.

Luc: 11.

S: Marka.

Enat sie ięzyka iego / y weyszawssy w nie-
bo / westchnat / y rzekł mu: Ephetha / tho
iest / otworz sie. A natychmiast otworzyły
sie wssy iego / y rozwiązana iest zwiastka ię-
zyka iego / y mówił dobrze. Tedy przekazał
im / aby tego nikomu niepowiadali. Ale im
tego im wiecey zakażował / thym wiecey a
wiecey opowiadali / y tym wiecey sie dziwo
wali / mówiac: Dobrze wssysthko uczynił /
y gluche uczynił że slyssa / y nieme że mowia.

Cap: 8.

Wskazawssy Pan siedmiorgiem chleba / y trocha
rybek czterzy tysiące ludzi / Phariszeom znamięnia
nie chce wstąpić / Slepogo oświeca / zwolennikom so-
pyta wssy coby o nim trzymali / meke swoje przepo-
wiada / y naśladowcami swoimi zaplata obicenie.

MOne dni zaśie gdy była wielka
chłuszcza przy Jezusie / a nie-
mieli coby iedli: zezwawssy
zwolenniki / rzekł do nich:
Mam lutość nad tłuszcza: Bo
już odo trzy dni trwają przy mnie: a nie ma
ia coby iedli: a ieslibym ie opuścić głodne-
mi a iacznemi do domu swego / wstąpić na
brodze: Bo niektorzy z nich z daleka przy-
šli. A odpowiedzieli mu zwolennicy iego /
Skądżeby ich kto mogł nakarmić tu chle-
by na puszczu? A spytał ich: Wiele chlebow
macie? Oni powiedzieli / Siedmioro. A ro-
kazał tłuszczy wsiąść na ziemi. A wziawssy
siedmioro chleba / uczyniwssy dzięki / ta-
mat / y podawał zwolennikom swoim / aby
prze nie kładli: y kładli przed tłuszcza. Nie-
li też y troche rybek / y te też błogosławił / y
kazał prze nie położyć. Jedli tedy / y byli
nasyćeni: y zebrali co było odrobin zostato /
siedm kossow. A było tych ktorzy iedli / ia-
koby czterzy tysiące / potym ie rozpuscił.

A tudzież wnet wstąpiwssy do łodzi / ze
zwolenniki swemi / przewiośl sie do krain /
Dalmanutskich. A wysli Phariszeussowie /
y ieli sie snim gadać / domagać sie od nie-
go znamięnia z nieba / kussac go. A west-
chnawssy duchem swym / rzekł: Coż ten ro-
dzay domaga sie znamięnia? Zaprawdę
powiadam wam. Nie będzie dano nara-
dowi temu znamię. A opuściwssy ie / wsta-
pił zaśie do łodzi / y przewioźł sie na one
strone morza.

A zapomnieli wziąć chleba: że nie mieli
przy sobie w łodzi iacy ieden chleb. Tedy
przekazał im mówiac: Baczcie / a strzeż-
cie sie kwasu Pharyzeyskiego / y kwasu He-
rodowego. A myślił / rzekłszy ieden ku dru-
giemu: że chleba nie mamy. Co pozna wssy /
rzekł im Jezus: Coż myślicie iż chleba nie

macie? Jesczeń nie baczyście ani rozumie-
cie: Jesczeń zaślepione macie serce wasze:
Mając oczy nie widzicie: y wssy mając nie
slyssycie: Ani pamiętacie kiedym ono ple-
cioro chleba rozłamał między pięć tysięcy /
a wieleście kossow pełnych odrobin nabra-
li: Powiedzieli mu / Dwanaście. A gdym
siedmioro chleba (podzielił) między czte-
rzy thysiące: wieleście kossow odrobin na-
brali: Powiedzieli mu / Siedm. Potym im
rzekł: Jakkóż więc dotychmiast nierozumie-
cie?

A przysli do Bethsaidy / tedy mu przy-
wiedli slepego / y prosili / aby sie go dotknął
A potawssy za rękę slepego / wywiodł go
precz ze wsi: a plunawssy na oczy iego / wo-
żywssy też ręce swoje / spytał go iesliby co
widział. A on poyrzawssy rzekł: Widzę lu-
dzie iakoby drzewa / chodzące. Potym zaśie
włożył ręce na oczy iego / y począł widzieć /
y przywrocon iest ku zdrowiu / tak iż iasnie
widział wssysthko. A posłał go do domu iego
mówiac: Idź do domu swego: A iesli do
wsi wnidzies / nikomu nic nie powiadać.

A wyszedł iesh Jezus y zwolennicy iego
do miasteczek Cesarey (przez wsi) Phi-
lipowey: a w drodze będąc pytał zwolenni-
kow swych / temi słowy: Kim mie być ludzie
powiadają? Oni mu odpowiedzieli / rze-
kac: Jedni Janem Krzcicielem / drudzy
Jeliashem / a drudzy też iakoby iednym z
Prorokow. Tedy im rzekł: A wy też kim
mie być powiadacie? Odpowiadając Piotr
rzekł mu: Ty ieszes Chrystus. I zagroził im /
aby nikomu nie powiadali o nim.

A począł ich nauczać / że syn człowieczy
potrzeba aby wiele wcięrpiał / a żeby był od-
rzucony sromotnie od shtarssych / y od nays-
wysssych kapłanow / y od Doktorow / y że
ma być zabity: a po trzech dniach zmart-
wych wstać. A mówił to słowo iawnie. Te-
dy odwiódł go Piotr / począł go gromić.
A on obrociwssy sie / y widząc zwolenniki
swoie / zagroził Piotrowi / mówiac: Podź-
mi w tył ssatanie / bo nie rozumiesz co iesh
Bożego / ale co iest ludzkiego.

A zezwawssy tłuszcza z zwolenniki swo-
mi / mówił im: Jesli ktho chce za mna iść /
niech sie sam siebie zaprzy: niechże weźmie
krzyż swój / y naśladowie mnie. Abowiem kto
by chciał dusze swoje zachować / ten ia straci:
Ale kthoby stracił dusze swa dla mnie / y
dla Ewangeliey / ten ia zachowa. Bo a co
za pożytek uczyni człowiekowi / by pozyskał
wssytek świat / a stracił duszę swę uczynił:
Albo / ktora da człowiek zamiennie / za dusze
swoie? Abowiem kthoby sie mnie wstydał /
y słow moich / między tym narodem cudzo-
łożnym y grzesznym: tedy y syn człowieczy

Marci. 6.

Ioan: 6.

Matth: 15.

Marci: 8.

Matth: 16.

Lucas: 9.

Ioan: 6.

Matth: 16.

17. & 20.

Matth: 16.

Lucas: 9.

Lucas: 17.

Ioan: 12.

Matth: 10.

Lucas: 9.

& 12.

Acto: 24.

Ewangelia.

bedzie sie go wstydat / gdy przydzie w ch-
wale oycy swego z Angioty swietemi.

Cap: 9.

Pan gdy sie przemienil na gorze przed Apostholy/
Eliaf y Moyses ukazal sie im / Eliassowo przyscie
w Janie przemianionnie / Lunatyka wzdrawia / po ko-
ry nauce / gorzenia bronu / ogien y sol saleca.

Matth: 16.
Luce: 9.

Ad to ieszcze mowit do nich: Za-
prawde wam powiadam ze sa
tu niektorzy z tych co tu stoia /
ktorzy nie ukusa smierci / az
wyjrza Krotestwo Boze przy-
chodzace w moc.

Matth: 17.
Luce: 9.

A po iesci dmach / porat z soba Jezus
Piotra / y Jakuba / y Jana / y wiode na
gore wysoka same osobno / y przefigurowat
sie przed nimi. I stalo sie odzienie iego tna-
ce / a barzo biale iako dnieg: tak iako biale
go farbierz nie moze na ziemi uczynic. Uka-
zat sie im tez Eliass / y Moysessem / ktorzy
rozmawiali z Jezusem. A odpowiadaiac
Piotr / rzekl Jezusowi: Mistrzu dobrze
tu nam byc / sprawmy tu trzy przybytki: To
bie ieden / Moysesowi ieden. a Eliassowi
ieden. Bo nie wiedziat co mowit: a cho i
sie byli boiaznia polekali. I stat sie iest ob-
tok zaslaniaiaacy ie: przyszedl tez y gtos z o-
btoku / mowiac: To iest syn moynaymilssy
sluchayciego. Inatychmiast obeyrzawssy
sie / nikogo inszego wiecey nie widzieli / ied-
no tylko Jezusa z soba.

Matth: 3.
Marci: 1.
Luce: 3.

Matth: 17.
Marci: 1.
9.

A gdy z stheporwali z gory / zakazat im / aby
nikomu nie powiadali thego co widzieli:
chyba gdzieby iuz syn czlowieczy z martha-
wych wstat. I zatrzymali to slowo w sobie
pytaliac miedzy soba co by to bylo / Gdzieby
zmartwychwstat. I pytali go mowiac: Coz
tedy powiadaiac Pharyzeussowie y Dokto-
rowie / zeby pierwey Eliass miat przysc:
On odpowiadaiac / rzekl im: Eliass kiedy
przydzie pierwey / naprawi wsytki rzeczy:
I iako napisano iest na syna czlowieczego /
azeby wiele rzeczy ucierpiat / y byt wzgar-

Esate: 53.
Psalm: 21.

dzon. Ale powiadam ia wam / ze y Eliass
przyszedl / y czynili mu cokolwiek chcieli ia
to napisano iest o nim.

Przyszedssy potym do zwolennikow swo-
ich / wyrzat elussza wielka przy nich / k tes-
mu y Doktory / a oni sie gadaiu snimi. Tedy
natychmiast wssytek lud wyrzawssy Jezu-
sa / zumiat sie / y polekali sie / y przychodzic
pozdrawiali go. A on ich spytal: Oco sie to
miedzy soba gadacie.

Matth: 17.
Luce: 9.

A odpowiadaiac ieden z tusszey / rzekl:
Mistrzu / przynioslem syna swego do cie-
bie / ktory ma ducha nieme: Ktory gdziez
kolwiek go pochwyti / tluce go / a piany
mu sie z wsthocza / a zeboma zgrzytha / a
schnie. A mowitem zwolennikom twym /
aby go wygnali / ale nie mogli.

A on odpowiadaiac / rzekl: O nie wierny
narodzie / dlugoz wdy w was bede: dlugoz
was cierpiec bede: Przynieście go do mnie
A przynieśli go. A gdy go wyrzat / natych-
miast im duch zamacl: a gdy go rzucil na
ziemie / y walat sie toczac piany. Thedy spy-
tal oycy iego. Jako themu dawno / gdy sie
mu to przydalo: A on odpowiedzial / z dzie-
cinstwa: a barzo czesto go miotal iuz w o-
gien / iuz w wode / chcac go stracic: ale mo-
zesli co ratuy nas / wlitowawssy sie nas. Ale
Jezus rzekl do niego: Mozesli wierzye nie
mas ci nie podobne temu kto wierzy.
Tedy natychmiast zawolawssy otec onego
dzieciecia / z placzem mowit: Wierze Pa-
nie / rathuy niedowiarswa mego.

Luce: 1.
9.

A gdy wyrzat Jezus tussza / a ona sie
zbiega / przygrozil duchowi nieczystemu /
mowiac do niego: Gluchy y niemy duchu /
ia tobie przykazanie wynidz od niego / a wie-
cey nie wchodz weni. Tedy on krzyzac y
barzo go rozdzieraiac / wyszedl z niego / a
on stal sie iako vmarty / tak ze ich wiele mo-
wilo / iz ci vmart. Ale Jezus wawssy reke
iego / podniosl go y wstat.

A gdy wssedl do domu / zwolennicy iego
poraiennie pytali go / mowiac: Czemusmy
go my nie mogli wygnac: A on im rzekl:
Ten rod na zadna rzec nie moze wynisc /
iedno na modlitwe y na post.

Matth: 17.

A z onad wyszedssy / sli mimo Galileia /
ani chciat by kto o nim wiedziat. A ncu-
czat zwolenniki swoje / y powiadat im / ze
syn czlowieczy bedzie wydan w rece ludz-
kie / y zabija go / a bedac zamordowany trze-
ciego dnia zmartwych wstanie. Ale oni
nie rozumieli tego slowa: a obawali sie go
pytac. Potym przysli do Kaffarnaum. A
bedac iuz w domu Jezus / pytal ich. Oczy-
mescie na drodze rosprowiali: A oni na to
mleceli. Abowiem na drodze miedzy soba
rozmawiali ktoby z nich byl wieczssym.

Matth: 17.
Marci: 8.
9.
Luce: 9.
9.

Tedy

S: Warká.

Tedy on vsiadłszy powołał do siebie dwu
nasze zwolenników / y rzekł im: Jesli kto
chce pierwszym być / będzie wśech naostate
czniejszym / y sluga wśyskich. A wzstawy
dziecie / postawil ie między nimi / a obła
piwszy ie / rzekł im: Ktokolwiek / iedno śla
kich działek przymie w imie moje / ten
mnie przymie. A ktokolwiek by mnie
przyjął / ten ci mnie przymie / ale te
go który mnie posłał.

Odpowiedział mu Jan / mówiąc: Mi-
 strzu / Widzieliśmy iednego á on w imie
 twoie wypadł dyaBELSKIWA / Który niecho-
 dzi zá námi / y broniliśmy mu tego. Ale Je-
 zus rzekł: Nie bronicie mu: boć żaden nie
 jest kthoryby czynił moc w imie moje / żeby
 mógł rychto á łatwie źle mówić o mnie: bo
 ktho nie jest przeciwno wam / ten ci zawa-
 mi jest. Albowiem kthoby wam dał napić sie
 kubek żinnny wody w imie moje / przeto że
 iestście Chrystusowi: záprawde wam po-
 wiadam / nieustráci zapłaty swoiey.

A kobytoliwieł zgorssył iednego z tych
 małutkich kchorzy w mie wierza: lepiej by
 było ie° aby był wwiązany v syie ie° kāmien
 żiarná osłowe° / á był do morzá wrzuconj. A
 gdzieby cie gorssyłá reká twojá / odetni iá
 bo lepiejci tobie wtomnym wniść do żywota
 niżli dwie rece máiac idź do piektá / w
 ogień nieugásisty / gdzie robak ich nieumie
 ra / á ogień nie gáśnie. A iesli nogá twojá
 ciebie gorssy / odetni iá: bo lepiej tobie chro
 nym wnidź ku żywotowi wiecznemu / niżli
 máiac obie nódze / być wrzuconym do piektá
 w ogień nieugásisty: gdzie robak ich nieu
 miera / y ogień nie gáśnie. Iesliż cie gorssy
 oko twoie / wylup ie / lepiejci tobie wnidź
 o iednym oku do krolesthwá Bożego / niżli
 obie máiac / być wrzuconym w piekielny o
 gień / gdzie robak ich nieumiera / y ogień
 nie gáśnie. Abowiem każdy cztowiek og
 niem będzie solon / y wsselk a offiárá / sola be
 dzie soloná. Dobra iest sol: á będzie iest sol nie
 słona / czym iá przyprawićte. Miećcie w so
 bie sol / y miećcie pokoy między soba.

Cap: 10.

Rozwodni żadnym sposobem niedopuścić / dźsa-
kam młakm dobrożeczcy / miodu ieniec Bogathy Páná
niecheć naśladować / co za wyeść máia co dla Boga
wszystko opuścić / swa meke po wtore opowída /
o przytożenstwie zwolennkom Eáze / slepego oświeca.

Wstawszy z onab/ przyszedł do
granie żydowskich za Jordą-
nem: I zeszli się z nim tłumy do
niego/ a on iako był zwykł/ na-
uczał je. Thedy przystąpiwszy

Pharyzeussowie pytali go. Godzili sie me-
żowi żone opuścić: kussac go. A on odpo-
wiadaiać / rzekł im: Co wam przykazał
Mojżesz? Oni mu rzekli: Mojżesz dopuścił
list rozwodny pisać / y opuścić. Odpowia-
daiać im tedy Jezus / rzekł: Dla zátwár-
dziatósći serca wássego nápisat wam cho-
przykazanie. Ale od początku stworzenia /
Meżá y niewiastę uczynił ie Bog. A prze-
toż opuścił człowiek oycá swego y matkę / á
będzie sie dzierzał żony swoiey / y będą dwá
w iednym ciele. A tak już nie są dwóie / ale
iedno ciało. Co tedy Bog złączył / człowiek
niecháy nierozłącza.

A zaś w domu pytali go o choć zwolen
niey iego. A rzekł im: Ktokolwiek opuści żo
nę swą / a inna poymie / dopuszcza się cudo
zostwa przeciwko niej. A opuścił ją
mąż swego / y poydzie za innego / cudzoży
wiec.

A przywodzili do niego dziatki małe / a by sie ich dotykał. Ale zwolennicy grofili tym kthorzy ie offiářowali. Co obaczylwszy Jezus / mial im za złe / y rzekł im: Dopuszczie dziatkom przychodzić do mnie: a nie zabazycie im / boć takich iest Królestwo Boże. Zaprawde powiadam wam: Kto był olwiek nie przyiał Królestwa Bożego iá to małutki / nie wnidzie do niego. I obłápiáć ie / y kłádac ná nie rece / błogosłáwil ie.

A gdy potym wyszedł był na drogę / przybie-
żawszy ieden y Kleknawszy na kolana przed
nim / pytał go mówiąc: Mistrzu dobry / co
mam czynić / abym żywota wiecznego był
wczesnikiem. Jezus mu na to rzekł: Cze-
mu mnie zowieś dobrym? Żadny nie jest do-
brym / iedno ieden / Bog. Umieś przyka-
zania: Nie cudzołóż / Nie zabijaj / Nie
kradni / Nie mów fałszywego świadectwa /
Nie czynź zdrady / Czcij oycą twego / y mat-
kę. A on odpowiadając / rzekł mu: M-
strzu / te wssysłchłie rzeczy zachowywatem
od młodości moiej. A Jezus weyrzawszy
nań / vmitował go / y rzekł mu: Jednego
tedy nie dosłhawa: Józ / rozprzedayże co-
kolwiek masz / á rozday wbośłhwu: ttedy be-
dziesz miał śkarb w niebie / á przyssedłszy /
chodź za mną. Tedy on zastrasowałszy się z
(tego) słowa / siedł precz śmucny / abo-
wiem był tym który miał wiele imienia.

Ogladnawssy sie thedy Jezus w koto /
rzeki do zwolennikow swoich: Jako za tru-
dnoscia ci co pieniadze maia / do krolestwa
Bozego wnida: A zwolennicy z wmieli sie
z slow tego. Ale Jezus zasie rzeki im: Sy-
nasczkowie / iako trudno jest tym ktorzy w
pieniadzach duffaia / wnisc do krolestwa
Bozego: Latwiey Wietbladowi przejsc
przez wssko igielne / niz bogatemu wnisc

Deute: 24.
Matth: 5.

GeHe: L.

1848: 7

19.
 Luke. 16

March: 19

LUKE, 18

Matth: 19

Luc. 12

Deute : 32

Exodi. 20

Acto: 2:

४.

Matth: 19

18.

Evangelia.

do królestwa Bożego. Ktożby wiecy sie
ieście dziwowali/ mówiac sami do siebie/
Ktożby tedy może być zbawiony? A poys-
rzawssy na nie Jezus/ rzekł: V ludzi niepo-
dobna jest/ ale v Bogu nie. Abowiem wszy-
stkie rzeczy podobne sa v Bogu.

Matth: 19.
Luce. 18.

Potym iat Piotr mowic kniemu: Ocho
myslmy opuścili wszytkie rzeczy/ a slisimy
za toba. Odpowiadaiac Jezus/ rzekł: Za-
prawde wam powiadam/ żaden nie ieśt
ktoryby opuścił dom/ albo bracia/ albo sio-
stry/ albo oycá/ albo matkę/ albo syny/ albo
role dla mnie/ y dla Ewangielicy/ żeby nie
wsiat/ skroć tak wiele/ teras tegoż czasu/
domow/ y braciey/ y siostr/ y matkę/ y sy-
now/ y rol/ z prześladowaniem: y w przy-
mym wieku żywot wieczny. Ale wiele pier-
wszych będzie posłedniemi: a posłednich pier-
wszemi.

Luce. 13.

Matth: 19.

20.

Matth: 20.

Luce. 18.

Bedac na drodze gdy wstepowali do Je-
ruzalemu: siedł przed nimi Jezus/ y dzwo-
wali sie bázno: a idac za nim bali sie. A po-
sawssy zaś sobie dwunastcie/ poczał im po-
wiadac/ co miało nań przysc: Iż oto wste-
pujemy do Jeruzalemu/ a syn człowieczy be-
dzie wydan kráżetnom kaptánskim/ y dok-
torom/ y starssym/ a zbadza go na śmierc/
y wydadza pogánom/ y beda sie sniego na-
grawac/ vpluia go/ y obiczuia/ y zabija/ a
trzeciego dnia powstanie.

Matth: 20.

A przysthapili do niego Jakub/ y Jan/
synowie Zebedeusowi/ mówiac: Mistrzu
cheemy żebyś nam uczynił/ o cokolwiek
byśmy cie prosili. On im rzekł: Co chcecie
abym wam uczynił? A rzekli: Day nam/
abychmy siedzieli/ jeden na prawicy two-
iey/ a drugi na lewicy/ w chwale thwoiey.
Ale Jezus rzekł im: Nie wiecie o co pro-
sicie/ a możecie pić kielich który ja piję: a
bo krzethem ktorzym sie ia krzczę/ możecie
sie krzcić? Oni mu odpowiedzieli/ mo-
żemy. A Jezus zaś rzekł im: Bā kielichci
ktory ja piję/ będziecie pić/ y krzć ktorzym
sie ia krzczę/ będziecie okrzćzeni/ ale sie-
dzieć na prawicy moiey/ albo lewicy/ nie
moia rzecz ieśt dać wam: ale tym ktorzym
zgotowano ieśt.

Matth: 20.

Marci. 9.

Luce. 9.

22.

Wsllyssawssy to onā dziesiec/ ieli mieć zło-
wola na Jakubā y na Janā. Ale Jezus
przyzwawssy ich/ rzekł im: Wiecie że ci kto-
rzy sie zbadza mieć przetożenstwo nád na-
rody/ pánua nád nimi/ a Kráżetā ich mā-
ia moc nád nimi. Nie tákci będzie miedzy
wami/ ale ktorzykolwiek zechce być przeto-
żenssym a wiethssym/ będzie wāssym služ-
nikiem: a ktorzykolwiek zechce być miedzy
wami/ pierwszym/ będzie v wāssysshkich
sluga. Boć theś y syn człowieczy nie przy-
siedł (ná to) aby mu služono/ ale aby služyl/

y dat dusse swoje ná odkupienie za wiele.

Ioan: 1.

Przysli potym do Jerichá/ a gdy zaś
on siedł z Jerichá/ y zwolennicy iego y wiel-
ka wielkość ludzi/ alić syn Thimeussow
Barthimeus slepy/ siedział przy drodze że-
brząc. Ten gdy wsllyssat iż Jezus Chazarán-
ski ieśt/ iat wotac/ mówiac: Jezu synu Da-
widow/ zmiłuy sie nademna. A gromił
go wiele ludzi/ kázac mu milczec. Ale on
tym wiecy ieście wotat/ Synu Dawidow
zmiłuy sie nademna. Stánawssy tedy Je-
zus kázat go do siebie przyzwac. A przy-
zwali onego slepego/ mówiac mu: Bądź
lepsy myśli/ wstān/ wola cie. A on porzu-
ciwssy odzienie swoje/ porwawssy sie przy-
siedł do niego. A odpowiadaiac Jezus/
rzekł mu. Co chcesz abymci uczynił? A sle-
py odpowiedział. Mistrzu náš uczyni
abyś widział. A Jezus rzekł do niego: Jdź/
wiara twoia zdrowym cie uczyniła. A tu-
dziesz przeyszał/ y siedł za nim w drodze.

Matth: 1.

Luce. 1.

Cap: II.

Pan Jezus ná oslecin do Jeruzalem w táchāt/ do-
kościolā w sllyssy przedawalace wygánia/ wieczor-
do Bethániey sie wrócił. Chazáratz w ráciac sie prze-
klat fige/ kúpce z kościolā wygnat/ cypia by to mo-
ca czynił/ niepowiedzial ydom.

Gdy sie przybližali ku Jeruzá-
lem y do Bethániey ku gorze
Oliwney/ iat slac dwu zwolen-
nikow swoich/ y rzekł im: Jdź-
cie do miasteczka ktorore prze-
czinco wam ieśt/ y nátychmiasł w chodzac
tam náydziecie oslaćko przywiazane/ ná-
ktorzym jadny ieście człowiek nie siedział
odwieścic ie/ y przywiedziecie mi. A rzeczeł
wam kto. Co czynicie? Powiedzcie że go
Pan potrzebuie/ tedj wnet ie przepuści tu.
A sllyssy thedy/ nálešli oslaćko wviazane
przed drzwiami ná dworcu ná roslānu/ y
odwiazali ie. A niektorzy z tych eo tam stā-
li/ mowili im: Coż to czynicie odwiezuac

Matth: 2.

Luce. 1.

S: Marta.

ostatko: A oni im powiedzieli tak: iako im rozkazat Jezus y puszcili ie. Przywiedli te dy ostatko do Jezusa y wlozyli na nie odzie nie swoje y wsiadli na nie. A wiele ich odzie nie swoje slali na drodze: A drudzilepak roz gi z drzewa wcinali y rozsykali na drodze. A ci co przed nim szli y co za nim wotali mowiac: Zosanna / (cho uest zbaw nas) Stogoslawniony Ekhory przychodzi w imie panskie. Stogoslawnione Krolestwo oycy naszego Dawida ktore przychodzi: Zbaw nas na wysokeci.

Wssedl potym w Jeruzalem do koscio la y obeysrzawssy wssystko / gdy inz byla wie czorna godzina / wyszedl do Bethaniey ze dwiema naascia. A drugiego dnia gdy wy chodzili z Bethaniey / taknat. A wyiszawssy z daleka Sige a ona ma listie / przyszedl o wa by sra co na niey nalasl. A gdy k niey przystapil / nie nalazt nic proci listia / bo nie byl czas Sigam. Thedy odpowiadaiac Jezus / rzekl k niey: Juz wiecey na wieki / niechay z ciebie nikt owocu nie pozywa. A slyseli to zwolewnicy iego. Przysli potym do Jeruzalem. A gdy ssedl do koscio la / po czat wymiatatc przedawcey kupce z koscio la / y stoly bankierzkie / y katedry tych kto rzy sprzedawali gotebice powywracal / a niedopuszczal aby kcho iakie naczynie mial niesc przez koscio la y naucezat / powiadaiac im: Alaz nie uest napisano / ze dom moy be dzie nazwan domem modlitwy wsem na rodnom: A wyscie uczynili sniego iaskinie to trowska. Co wssysawssy / Przelozeni kaptan sey / y Doktorowie: okolo teo chodzili iako by go zachracili / bo sie go bali: abowiem wssysstka tlaszcza dziwowata sie nauce iego. I gdy bylo wieczor wychadzat z mia sta. A gdy zas rano szli / wyiszeli Sige ano wstata y z korzeniem. Tedy wspomniawssy Pioter / rzekl do niego: Mistrzu oto ona Siga ktora przeklata wstata.

Odpowiedziawssy J E Z V S rzekl im: Nieycie wiare Boza. Zaprawde wam po wiadam: is ktoby kolwek rzekl tey gorze / wsiawssy sie wrzuc sie w Morze / y zeby nie watpil w sercu swoim / ale zeby wierzyl is co kolwiekby rzekl / ze sie stanie: sthanie mu sie. Dla tego powiadam wam: Wssystko o co kolwiek modlac sie prosicie / wierzcie is otrzymacie / tedy sie wam stanie. A gdy sta niecie na modlitwie: odpuscicie iesli co ma cie przeciwno komu / aby y otec wasz ktory w niebieszech uest / odpuscit wam grzechy wasze. Gdzie iesli wy nie odpuscicie / ani tez otec wasz ktory w niebieszech uest / od pusci wam grzechy wasze.

A przysli zasie do Jeruzalem. A gdy chodzil w kosciele / przysstapili do niego

naywssy kaptani / y Doktorowie / y starzy yrzekli do niego: Kthora to moc czynis? Kroz ci dat the moc / abyś te rzeczy czynil? Tedy Jezus odpowiadaiac / rzekl im: Spy tam ia was tez o iedno slowo / odpowiedz cie mia ia wam tez powiem czyia to moc czynie. Arzest Janow / z nieba byl czyli z lu dzy? Odpowiedzcie mi. Tedy oni myslili so bie / thak mowiac: Jesli powiemy ze z nie ba / rzecze nam / Czemuzescie tedy mu nie wierzyli? Rzeczemyli tez z ludzi: Boiemy sie ludzi: bo wssysey mieli Jana za prawdzi wego Proroka. Odpowiadaiac tedy Jezu sowi / rzekli: Niewiemy. Jezus tez odpo wiadaiac / rzekl: Ani ia thez wam powiem czyia te rzeczy moc dzialam.

Cap: 12.

Przepowiedc o winnicy Pan izdom powiada / a o ni baciac ze na nie mowi / chcieli go podchwycic w mowie / y poslali k niemu pytac o czyis Cestarski / y o smartwych wstaniu Saduceusow / na koniec sami o przykazanie pierwsze pytala / odprawiwssy ie Pan / wdowe v boga bogaczom przeklada.

Poczat do nich mowic w przy powiesciach. Jeden cslowiek naseczepil winnice / y ognal ia plotem / wykopal tez iame / y za budowal wieze / y nait ia wi nogrodnikom: a sam iachal w cudze strony Poslat potym czasu vyzekow do winogro dnikow sluzebnika / aby od nich wzial owo ce z oney winnice. Ale oni poimawssy go / vbili ij: y puszcili proznego. Poslat zas do nich innego sluge / y tego tez ranili w glo we / y nieucicwemi slowy zelzyli. Jescze te dy y drugiego poslat / ale y tego zabili y in nych wiele: iedne bijac / a drugie zabiaiac.

Jescze thedy maitac iedynego syna nay milsszego / y tego iescze do nich poslat / na o stacek / mowiac: ze wdy beda sie wssydac sy na mego. A oni zas winogrodnicy rzekli ieden do drugiego. Thoc to uest dziedzie Podscie zabijmy go: tedy nase bedzie dziea dzietwo. A zachwyciwssy go / zabili / y wy rzucili precz z winnice. Cos thedy uczyni Pan oney winnice: Przydzie / y wytraci winogrodniki / a poruczy winnice innym. Zajesce pisma tego nieczytali: Kamien ktory odrzucili budownicy / ten sie stat glo wa v wegta: Od Pana sie to stalo / a uesth dziwna rzecz w oczu naszych. A chodzili koto thego iakoby go poimali / ale sie bali tlaszczy / bo pobaczyli ze to podobienstwo knim mowil. A zostawiwssy go szli precz.

A poslali do niego niekthore z Sarizen srow y z czeladzi Herodowej: aby go pod chwycili w slowie. Thedy oni przysstapili /

rzekli

Matth: 21.
Luce: 20.
Esai: 5.
Iere: 21.

Gene: 37.

Psal: 117.
Acto: 4.
1. Petri: 2.
Matth: 22.
Luce: 20.

Luce: 20.

Ewangelia.

rzekli do niego: Mistrzu / wiemy tho iżes
 prawdziwy / y niedbaś ninakogo: bo ty nie
 patrzaś na osobe ludzka / ale w prawdzi
 drogi Bożej nauczaś: Godzili sie dawać
 tribut Cesarzowi / czyli niemamy dać? A
 on wiedząc obtudność a chytróść ich rzekł
 im: Czemu mnie kusicie? Przynieście mi
 grosz że go oglądam. Tedy mu oni przynie
 śli. Rzekł im: Czy to jest ten obraz / y na
 pis: Powiedzieli mu / Cesarzki. Odpowie
 działwszy tedy Jezus / rzekł im: Oddajcieś
 tedy co jesth Cesarzkiego / Cesarzowi: a co
 jest Bożego / Bogu. A dziwowali mu sie.
 Przysli pothym do niego Saduceuszo
 wie / ktorzy powiadaia żeby zmartwych w
 stanie być niemiaty: y pythali go mówiac:
 Mistrzu / Moizesz nam tak napisał / iż ie
 śliby komu brat umarł / a zostawił żonę / a
 synow by nie ostawił: aby brach poiat żonę
 iego / y wzbudził potomstwo brata swego.
 Było tedy siedm bráćiey / y poiat pierwszy
 żonę / umarł pothym niezosthawiwssy po
 tomka. A poiat ia wtory / umarł też y ten:
 ale ani ten zostawił potomka. Trzeci theż
 takież: y tak ia poymowali wssystkí siedm:
 a niezosthawili pothomka. Naposledz ze
 wssystkich umarta jesth niewiasta. A thak
 przy wskrzeszeniu gdy zmartwych wstana /
 ktorego stych żona będzie: bo ia siedm me
 żow mieli za żonę.
 Odpowiadaiac Jezus / rzekł im: Izaś
 nie przeto stadzicie / że nieumiecie pisma
 ani mocy Bożej: Abowiem kiedy zmar
 twych wstana / ani sie beda żenić / ani wy
 dawać za mażi: ale sa iako Aniołowie Bo
 ży w niebiesiech.
 A o umartych żeby mieli powsthać / nie
 czytaliście w Kriegach Moizezowych / nad
 onym krzakiem iako mu mówił Bog / the
 mi słowy: Ja jestem Bog Abrahánow / y
 Bog Isákow / y Bog Jakobow: Nie jest
 ci Bog umartych / ale żywych. Wy sie tedy
 bázno mylicie.
 A przystąpił ieden z doktorow / ktorzy
 slyssat se społecznie gadaiace. A widząc że
 im dobrze odpowiedział / spytał go: Ktore
 by było przykazanie ze wssystkich pierwsse.
 Ale Jezus odpowiedział mu: Iż pierwsse
 między wssystkiemi przykazanie jest. Słu
 chay ludu Izráelski / Pan Bog twoy / Bog
 ieden jest. A będziesz mitował Pána Boga
 twego / z zupełnego serca twego / y ze wssy
 stkiey dusse twoiey / y ze wssystkiego rozsu
 mu thwego / y ze wssystkiey mocy twoiey.
 To jest pierwsse przykazanie. A wtore zaś
 jest themu bázno podobne. Będzieś mito
 wał bliźniego twego / iako siebie samego.
 Wierse przykazanie nad to dwoie nie jest.
 Tedy mu rzecze on doktor.

Dobrześ Mistrzu a w prawdzi spowie
 dział: że ieden jest Bog / a niemáš insszego
 prócz niego. Żeby był mitowan z zupełne
 go serca / y ze wssystkiego rozumu / y ze wssy
 stkiey dusse / y ze wssystkiey możności: a mi
 łować bliźniego / iako siebie samego: Wier
 sa co jest / niżli wssystkie zupełne y zbożne
 offiary.
 A Jezus widząc iż mądrze odpowie
 dział / rzekł do niego: Nie jestes daleko od
 królestwa Bożego. A żaden go iuż wiecey
 nie smiał pytać.
 A odpowiadaiac Jezus / mówił naucza
 iac w kościele. Jakoż powiadaia doctoro
 wie że Christus jesth synem Dawidowym:
 Gdyż sam Dawid mówi duchem swietym:
 Rzekł Pan tu Pánu memu / siedź na prá
 wicy moiey / dokad niepotóże nieprzyació
 ty twoie / podnośkiem nog twoich. Sam
 tedy Dawid zowie go Panem / stadz tedy
 jest synem iego: A wielka tłuszcza rada ie
 go słuchata. A mówił im w nauczaniu swo
 im: Strzeżcie sie tych doktorow / ktorzy
 chea w sáćach długich chodzie / y żeby ich
 pozdrawiano na rynku / a w bożnicach w
 pierwszych stolecach siadać / y mieć pierwsse
 miejsca na wieczerzách / ktorzy pojeráia do
 my wdow / pod pokrýwká a zasloná długiey
 modlitwy / ci beda mieć dłuższy sad.
 A siedząc Jezus przeciw stárbnicy koś
 cielney / patrzał iako tłuszcza miorata pie
 niadze do niey / y wiele bogaczow / bázno
 wiele miorali. A gdy przysla iedná vboga
 wdowa / wrzuciła dwa drobne pieniażá /
 co waży czwarta część pieniażá. A wez
 wawssy zwolennikow swoich / rzekł im: Za
 prawdę powiadam wam / że thá vboga
 wdowka / wiecey niżli wssystcy wlożyła w
 te skrzynie. Bo wssystcy z tego co im zby
 wało kładli: ale thá z niedostharku swego /
 wssystko co miała to wlożyła / wssystko po
 żywienie swoje.
 Cap: 13.
 Pan Krystus i Jermálan idac / spytan od zwolenni
 kow o swym przyściu / y o dokonaniu swiata / wiele
 rzeczy ktorychby sie strzedz mieli / y ktorychby náslado
 wać mieli przepowída.
 Gdy zaś wychodził z kościoła:
 rzekł do niego ieden z zwolenni
 kow iego: Mistrzu / ogła
 day iakieś to kámiennie / y iakie
 budowánia. Odpowiadaiac
 Jezus / rzekł mu: Widzish to wssystko thak
 wielkie budowánia: Nie będzie zostawion

Kámienn

drzew. Po
 za znał te
 czy pocia
 poczat im
 Pro nie z
 imie moie
 ich zwiado
 manie on
 rzecze mu
 bowiem p
 domi / y k
 będzie sie
 (alec) che
 A wy p
 was wyda
 bić w Bo
 przed Ar
 im ná swi
 dziech pie
 wángelia
 A gdy
 was / nic
 cobyscie
 dano w o
 wiem nie
 Duch swi
 y ośtec sym
 ce / y beda
 w wssystki
 go A kto b
 zbawiony
 A gdy b
 senia / a o
 ta / niech
 w żydow
 ry / a kto i
 domu / a
 swego:
 zad nie w
 ie. Ale biá
 pierfiach
 wódy aby
 one dni y
 poczatku
 aż do ryc
 Pan onw
 cztowiek:
 Kto rze
 nie wierz

S: Warka.

Samie na kamie-
niu / kthory by nie
byl stazony.

A gdy siedzial na
gorze oliwney prze-
ciw Kosciotowi /
pythali go osobli-
wie / Piotr / Ja-
kub / Jan / y An-
drzej. Powiedz nam kiedy to bedzie: a co
za znak tego bedzie: gdy sie te wszystkie rze-
czy poczyna dziać? Odpowiadając Jezus /
poczał im powiadać: Pátrzcie te^o by was
kto nie zwiodł. Boć ich wiele przyjdzie w
imie moje powiadać / że ja jest / y wiele
ich zwioda. Ale gdy usłyszycie walki / y mnie
mianie o walkach / nie lekajcie sie / boć the-
rzej musza być: aleć iestże nie koniec. A
bowiem powstanie narob przeciwko naro-
dowi / y krolestwo na krolestwo / a miescy
bedzie sie ziemia trzęsła / beda thezy gody /
caleć the rzeczy początkiem boleści.

A wy pátrzcie sami siebie: Boć beda
was wydawać na Seymiech / y beda was
bić w Bożnicach / a przed Starosthami y
przed Krolmi bedziecie stawać dla mnie /
im na świadectwo. Ale po wszystkich naro-
dzich pierwey musi być opowiadana E-
wangelia.

A gdy by was wiedziono / wydawać
was / nie sie nie rozmyślajcie przed tym
co byście mieli mówić. Ale co wam bedzie
dano w one godzinie / to mówcie. Albo-
wiem nie wy iesthescie co mówicie / ale
Duch swiety. Wyda brat brata na śmierć:
y oślec syna / y powstano synowie na rodzi-
ce / y beda im śmierć zadawać. A bedziecie
w wszystkich w niehawiszi / dla imienia me-
go A kto bedzie trwał do końca / ten bedzie
zbawiony.

A gdy byście wyjrżeli brzydlwość / spusto-
szenia / a ona stoi gdzie nie ma być / kto cży-
ta / niech rozumie / Tedy na then czas ci co
w Zydowskowie sa / niechay wcielać na go-
ry: a kto iest na dachu / niech nie schodzi do
domu / ani wychodzi aby co wziął z domu
swego: A kto bedzie na roli / niech sie na
zad nie wraca / chcac wziąć odzienie swo-
ie. Ale biada brzemienym / y tym co przy-
piersiach trzymają w one dni: Modlcie sie
wždy aby te rzeczy nie byli imie. Bo beda
one dni wciśki takowemi / iakie nie były od
początku stworzenia ktore stworzył Bog /
aż do tych miast: ani beda. A by nie skończył
Pan onych dni / nie byłby zbawion żaden
człowiek: ale dla wybranych ktore wybrał /
skończył dni. Tedy na ten czas gdzieby wam
kto rzekł: Owo tu iest Chrystus / Oto tam /
nie wiercie. Boć nastana fałszywi Chry-

stusowie / y fałszywi Prorocy / y beda czynić
znaki y cuda / ku zawiedzeniu / moželi być
też y wybranych. Przetoż wy baczcie na tho-
otom ci wam opowiedział te wszystkie rze-
czy.

Alle w one dni po onym wdraczeniu / słoń-
ce sie zaciemi / y kieżyc nie poda światłości
swojej / y gwiazdy z nieba beda padać / y
mocy kthore w niebieszech sa porusza sie.
Tam na ten czas wżrzo syna człowieczego
przychodzącego w obłokach / z wielką mo-
cą y chwytą. A na then czas posle Anglos-
ty swoje / y zgromadzi wybrane swoje od
czterzech wiatrach / od kraiu ziemi aż do
wierzchu nieba.

Dierżcie przypowieść od figi. Gdy już
latorosli ey odmłodnieie / a pusi z siebie li-
ście poznawacie iż blisko już lącho: Także
y wy gdy wyjrżycie że sie dzieła the rzeczy /
wiedźcie iż blisko iesthc a prawię / we drze-
wiach. Zaprawde powiadam wam / że nie
przemienie ten rodzaj / aż sie to wszystko sta-
nie. Niebo y ziemia przemina / ale słowa
moje nie przemina. A o onym dniu albo go-
dzinie nikt nie wie / ani Angiotowie w nie-
bie / ani syn / iedno oćiec.

Baczcie na to / czujcie / a modlcie sie / bo
nie wiecie kiedy czas bedzie. Jako wiecezto
wiel żaiachawszy w cudze strony / opuścił
dom swoy / y dał slugam swoim moc nad ko-
żda sprawą / a Odwiernemu rozkazal aby
czuł. Czujcież thedy / bo nie wiecie kiedy
Pan a gospodarz domu przyjdzie / w wie-
czor czyli o połnocy / czyli gdy kury poia / czy
rano / by na ten czas / gdy przyjdzie nagle /
nie nalaś was a wy spicie. A coć wam mó-
wie / toć wszystkim mówię / Czujcie.

Cap: 14.

Zydowie spiskali się na Pana Jezusa / ktorego Ma-
goalena namazala / choć iaz zwolennicy ssemra / wiel-
konocnego baranka pożywa / w ogroycu sie modli /
od ydow za Judassowa pomoca poiman / przed A-
fassen oskarzen / piron sie go zaprzat trzy kroć.

Dwa dni / miało być pożywa-
nie Baranka y Praśnic: A ku-
kali najwyżsi kaptani / y do-
torowie (sposobu) iakoby go
zdrada poimali / y zabili. Bo
tak mówili: Nie w dzień swiety / by sie sta-
rozruch niestł w ludzich.

A gdy był już w Betaniey w domu Si-
mona Tredowatego / a siedział za stołem /
przysła niewiasta ktora miała siolek Ala-
bastrowy / olejku Spiki Nardowego / bar-
zo drogiego: a stukły on sioleczek / wylata-
oletek na głowe iego. A byli niektorzy co-
iey za złe mieli / sami w sobie mówiac: A

Matth: 24.

Luce: 21.

Ioelis: 2.

Danie: 7.

Matth: 24.

Luce: 21.

Ako: 1.

Matth: 24.

o 25.

Luce: 12.

o 19.

Matth: 26.

Luce: 22.

Ioan: 12.

Matth: 26.

Luce: 7.

Ioan: 12.

Ewangelia.

przecj stala sie taka wtrata takiego oleyku: Bo ten oleyk mogl sie przedac / wiecey niz za trzy stą grossy / y rozdany być ubogim. A mieli warch na nis.

Alle Jezus rzekł k nim: Dajcie iey pokoy: czemu sie iey wprzekrzacier. Dobry uczynek sprawit nademna. Abowiem ubogie zawždy bedziecie miec z soba: a gdy bedziecie chcieli / możecie im dobrze czynić: ale mnie nie zawždy macie. Co miała / thowczynila: Oprzedzila aby namazala ciato moje ku po grzebieniu. Zaprawde powiadam wam / Gdziekolwiek bedzie powiadam ta Ewangelia po wssystkim swiecie / y to co ta uczynila / bedzie powiadam na pamiatke iey.

Matth: 26.
Luce: 22.
Ioan: 13.

Tedy Judas Iscariotes ieden ze dwuna scie / sedl do naywyszych kaplanow / chcac go im wydac. Ktorzy to wsslystawy wradowali sie / y obiecali mu dac pieniadze. A on tego patrzal iakoby go snadnie wydat.

Exodi: 12.
Matth: 26.
Luce: 22.

Pierwszego tedy dnia Prasznic / kiedy wielkonocnego Baranka offiarowali / rzecli do Jezusa zwolennicy: Gdzie chcesz zebyśmy szli / y nagotowali tobie / abyś pożywat Baranka wielkonocnego? A poslat dwu zwolennikow swoich / rzekac im: Idziecie do miasta / a podla was czlowiek dzban wody niosac / idziecie za nim: a gdziekolwiek wnidzie / mowcie gospodarzowi onego domu / ze Mistrz ci tak powiada: Gdzie jest wieczernik moy / gdziebym wielkonocnego Baranka z zwolenniki swemi pożywat: Tedy on wam wskaze wieczernik wielki / wslany / tamże nam nagotuycie. A odeszli zwolennicy tego / a przysli do miasta / y nalezli tak iako im byl powiedzial. A nagotowali wielkonocnego Baranka.

Matth: 26.
Luce: 22.
Ioan: 13.

A gdy bylo wieczor / przyszedl ze dwiemana scia. A gdy oni siedzieli za stodem y idli / rzekł im Jezus: Zaprawde powiadam wam / zeć mie ieden z was wyda / ten ktorzy semna gie. Tedy oni poczel sie frasowac / y mowic do niego koždy z osobna. A za ia Panie: On ym potym rzekł / ieden ze dwu nas cie / ktorzy semna omacza reke w misie. A syn ci czlowieczu idzie tak / iako napisano jest onim: Ale biada temu czlowiekowi przez ktorego syn czlowieczu bedzie wydan dobrze bylo iemu / by sie byl nigdy nienarodzil ten czlowiek:

Matth: 16.
Luce: 22.
1. Cor: 11.

A gdy oni iedli: wzial Jezus chleb / y bto go slawiac tamat / y dat im / a rzekł: Biercie / Toć jest ciato moje. Potym wzial wssy kielich / dzieki czyniac / dat im. A pili z niego wssy. A rzekł im: To jest krew moja nowego testamentu / ktora za wiele bedzie wylana. Zaprawde powiadam wam / ze iuz niebedepit z tego rodzaju winney maseice / az do onego dnia / gdy ie bede pit no

we w krolestwie Bozym. A odmowiwssy modlitwe a dzieki Bogu / wysli na gore Olivona.

A rzekł do nich Jezus: Wssystcy sie zgorzycie we mnie tey nocy: Abowiem tak napisano jest. Ubije Pastherza / a rozprossa sie owce. Ale kiedy zmartwych wstane / y przedze was do Galileiey. Tedy Piotr rzekł do niego: By sie też wssystcy zgorzylili: ale ja nie. A rzeczemu Jezus: Zaprawde powiadam tobie / ze thy otho tey dzisieyszey nocy / pierwey niz kur dwa kroc zapoie / trzy kroc sie mnie masz zaprzec. A on tym wiecey mowit: Bym też mial pospotu skoba vmrzec / tedy sie ciebie niezaprze. Wtasy też takieś y wssystcy mowili.

Matth: 26.
Zacha: 13.
Asto: 11.

A przysli potym do iednego Solwarku / ktorzy nazywano Gethsemani. A rzecze zwolennikom swoim: Siedziecie tu / ze sie poyde pomodla. Tedy wzial z soba Piotra / Jakuba / y Jana: y iat sie lezac y cnac sobie. A rzecze do nich: Zatosna iesth dusza moja az do smierci: potrwajcie tu / a cznycie. A gdy odszedl od nich maluczko / y padl na ziemie / y modlil sie: iesli zby moglo być / aby odesla od niego godzina / y rzekł: Abba / Oycze / wssystkie rzeczy tobie sa mozne: przeniesze ten kielich odemnie / wsa koż nie co ia chce / ale co ty.

Matth: 26.
Luce: 22.
Ioan: 13.

Przyszedl potym / y nalazt ie a oni spia. A rzecze Piotrowi: Simonie / spisz: nie mogtes iedney godziny czuc: Cznycie / a modlcie sie / byście nieprzysli na pokussenie. Duchci wždy iesth pogotowiu / ale ciato krewkie. A zasje odssedssy modlit sie / thez slowa mowiac: A wrociwssy sie / nalazt ie z nowu a oni spia / bo byly oczy ich obciazone / y niewiedzieli co mu mieli odpowiedziec. Przyszedl ieszcze y potrzebie / y rzekł im: Spijcie iuz / y odpoczywajcie. Juzi do sye / przyslac godzina / otho syn czlowieczu bedzie wydan grzesnikom w rece. Wstañcieś podimy: otoć ten ktorzy mie wyda iuz blisko iest.

Ioan: 12.

Matth: 26.

Matth: 26.
Luce: 22.
Ioan: 13.

On te ieszcze domawia: przyszedl Judas Iscariotes ieden ze dwunascie / a z nim etu sscia wielka / z mieczmi / z kymi / poslani od naywyszych kaplanow / y Doktorow / y Starszych. A on wydawca dat im byl znak / mowiac: Kogoćkolwiek pocaluie / then ci iest: trzymajcieś go / a wiedziecie ostroznie. A gdy przyszedl / natychmiast przysthapiwssy do niego / rzekł: Mistrzu moy: y pocatowat go. Tedy oni rzucili sienau z rekoma: y poimali go. A ieden z tych ktorzy tam o koto stali dobywssy miecja / vderzyl sluge naywyszego kaplana / y odciat mu vcho. A odpowiadaiac Jezus / rzekł do nich: Wymiscie na mie iakoby na totora z mieczmi /

2. Reg: 10.

Matth: 26.
Luce: 22.

S: Mária

3 tymi/ abyście mie poimali: na każdym
dzień bywał w was w kościele nauczając /
a niepoimaliście mie. Ale aby sie wypelnily
pisma.

Tedy zwolennicy iego opuszcili go /
wyszyscy wcieli. Ale ieden młodzienczek siedł
za nim odziewszy sie tak na gote ciało prze-
cieradtem: tedy go też poimali. A on zrzus-
ciłwszy przescieradto/ nągo od nich wcieli.

Przywiedli tedy Jezusa do naywyższego
kapłana: y zessli sie wyszyscy kapłani/ y do-
ktorowie y starzy. A Piotr siedł z nim z da-
leką aż na dworzec naywyższego kapłana/
y siedzał tam z służebnikami w ognia/ grze-
jąc sie. A naywyższy kapłani/ y wyszyści
rada/ szukali przeciw Jezusowi świadec-
twa/ aby go na śmierć wydali/ ale nienay-
dowali. A wiele ich dawalo fałszywe swia-
dectwo przeciwko niemu: ale niebyły zgo-
dne one świadectwa. Potym niektorzy po-
stawy/ wydali fałsne świadectwo prze-
ciwko niemu: temi słowy/ Styszelismy cho-
my że tak on mówił: Ja stąże kościół ten
reka zbudowany/ a za trzy dni zbuduje in-
ny nie reka uczyniony/ ale y to świadectwo
nie było słusne. Tedy powstawy naywyż-
szy kapłan na szodek/ pytał Jezusa/ mo-
wiał: Tłic nie odpowiadasz na the rzeczy/
ktore tobie oto ci zamiatają? Ale on mil-
czał/ y nie odpowiedział. Potym zaś
pytał go naywyższy kapłan/ y rzekł kńie:
Ty iestes Christus syn Boga Stogosiawio-
nego? A Jezus powiedział mu/ Ja iestem:
A wyzrycie syna człowieka siedzącego
na prawicy mocy Bożej/ y przychodzące-
go z obłoki niebieskimi.

Tedy naywyższy kapłan rozdārł na so-
bie odzienie/ rzekł: Coś iessze chcemy
świadkow: Styszelisście bluznierstwo. Co
sie wam zda? A oni wyszyscy osadzili go być
winnym śmierci. A pocżeli niektorzy nań
plwać/ y zakrywać twarz iego/ y piesci-
mi go bić/ mówiac mu: Prorokuy/ a służ-
bnicy policzki mu dawali.

A gdy był Piotr na dworcu na dole: przy-
szła iedna dziewczka naywyższego kapłana.
a wyzrawy Piotr a on sie grzeje/ poy-
zrawy nań/ rzekł: A thys był z Jezusem
Kazarskim? A on sie zaprzat/ mówiac:
Ani go znam/ ani wiem co mówisz. A wy-
siedł precz przed dwor/ a Kur zápiat. Po-
wthore gdy go zaś wyzrąta dziewczka/ ietá
mowić do tych co tam stáli: Ze then z nich
iest. A on zaś sie zaprzat. A po mátey chw-
li zaśie ktorzy też tam stáli/ mówili Piotro-
wi: Záprawde z nich iestes/ Bos thez y Ga-
lileyczk iesth. Ale on iat sie przeklinac/ y
przysięgać. Zeć nie znam tego człowieka/
o ktorym powiadaćie. A natychmiast Kur

drugi raz zápiat. A wspomniat Piotr na
ono slowo ktore mu był powiedział Jezus:
że pierwey niż Kur dwa kroć zápoie/ trzy
kroć sie mnie záprzysz. A pocżat plátac:

Cap: 15

Pan Jezus przed pitatem postawion/ po wypuszcze-
niu Barabassá na śmierć zdan/ wkrępiowan/ nągrá-
wan/ umiat/ Fryzja iet/ pocżewie pogrzebion.

Tedy natychmiast ráno nay-
wyższy kapłani uczyniwszy rá-
de z starzemi/ y z Doktorzy/ y ze
wyszym Senatem/ zwiaza-
wszy Jezusa/ wiedli go y wyda-
li Pitatowi. A pytał go Pitat/ Ty iesth
Krolem Żydowskim? A on odpowiadac/
rzekł mu: Ty powiadasz. A starzyli nań nay-
wyższy kapłani o wiele rzeczy. Pitath zaśie
pytał go mówiac: Tłic odpowiadasz nie?
Obacz iako w wielkich rzeczach cie winu-
ia. Ale Jezus wiecey nie odpowiedział:
tak że sie Pitat dziwował.

Ale na dzień swiety/ zwykt im był wypu-
ścić iednego z więziow o ktorego by kol-
wiek prosili. A był ieden co go zwano Ba-
rabassem/ ktorzy był w więzieniu z zbro-
dniami/ że w zwadzie zbroit był meżoboyst-
wo. A gdy wesslá wzgore tłuszcza/ pocżetá
prosić (żeby uczynit) iako záwždy zwykt
im czynić. Ale Pitath odpowiedział im/ y
rzekł: Chcećie wypuszczyć wam Krolá Ży-
dowskiego? Bo wiedział dobrze że go prze-
zabrosć/ wydali byli naywyższy kapłani.
A Biskupowie pobudzili tłuszcza/ aby rá-
czej wypuscił im Barabassá. Pitath zaśie
odpowiadac/ rzekł im: Coż tedy chcećie
is uczynie Krolowi Żydowskiemu? A oni
zás záwołali/ Wkrzyszy go: Ale Pitat mo-
wit do nich: Coż wždy z tego uczynit? A oni
tym wiecey wotali/ Wkrzyszy go. Tedy Pi-
lat chcac ludu dosyc uczynić/ wypuscił im
Barabassá/ y wydal Jezusa wbieżowane-
go/ aby był wkrępiowan.

Wiedl. go tedy żołnierze na Rathus do
sieni/ y zwotali wyszyckie rote/ potym oblekli
go w páwtokę/ a wploty wlozyli nań ciera-
niowa korone. A pocżeli go pozdrawiac/
Bads pozdrowion Krolu Żydowski. A bili go
w głowe trzcina a plwali nań/ y wlekatac
na kolana/ chwata mu czynili.

A gdy sie z niego nągrawali/ zewlekli
go z páwtokę/ y oblekli go w odzienie iego/
y wiedli go/ aby go wkrępiowali. A przymu-
sili iednego ktorzy mimo nie siedł imie-
niem Symoná Cyreneyskiego/ idącego ze
wsi/ oycá Alexandrowego y Rufá/ aby w-
siał kryż iet. A przywiedli go na Golgota

Marci. 14.

Psalmo. 2.
Matth: 27.
Luce. 23.
Ioan: 18.

Matth: 27.

Matth: 27.

Matth: 27.
Luce. 23.

Matth: 27.
Ioan: 19.

Ioan: 19.

Matth: 27.
Luce. 23.

Ewangelia.

ta miejsce / co sie wyklada / miejsce trupich
gtow. A dawali mu pic wino z mirra zmie-
pane / ale nie przyjal go.

Psalmo. 21.
Matth: 27.
Ioan: 19.

Isaie. 53.
Marci. 14.
Matth: 27.
Lucie. 23.

Matth: 27.
Lucie. 23.

Psal: 21.

A ci co go krzyzowali / rozdzielili odzie-
nie iego / miecac onie los / kthoby co mial
wziac. A bylo o trzeciej godzinie / y ukrzyzo-
wali go. A byl napis sprawy iego napisany
Krol Zydowski. A ukrzyzowali thez z nim
dwou totrow / iednego na prawicy / a drugie
go na lewicy iego. A wypelnilo sie pismo
ktore mowi: Nie ztoczynicami policzon iest.
Chodzac tedy mimo bluznili go / chwie-
iac gtowami swemi / a mowiac: Ach ty co
kasis kosciot Bozy / y we trzech dniach y bu-
duiesz. Wybar sie sam z stapiwshy z krzyza.
Takie tez y naywysszy kaptani nagradowa-
iac sie mowili ieden do drugiego z Doktor-
mi. Inse wspomagal / a sam sobie pomoc
nie moze. Chrystus Krol Izraelski / niechay
teraz z stapi z krzyza / niech to wyrzymy te-
dy wierzymy. Oni tez co snim byli ukrzy-
zowani / vragali mu.

A gdy byla slosa godzina / staly sie ciema-
nosci po w wysstkiey ziemi / az do dziewia-
tey godziny. A o dziewiatey godzinie zawo-
lat Jezus gtosem wielkim / mowiac: Eloi /
Eloi / lamma sabachani. Co iest wytozono
Boze moy / Boze moy / przeczesz mie opu-
sz: A niektorzy z tych co tam okolo stali / sly-
szac to / mowili: Oro heliassa wota. Bieza-
wshy tedy ieden / y napoiwshy gebke z octem

y obwinawshy ia na trzcinie / podawal mu
pic / mowiac: Daycie pokoy: obaczmy przy-
dzieli heliass zeynowac go. Ale Jezus za-
wotawshy gtosem wielkim / wypuscit Du-
cha.

Tedy zasloni kościelna rozpada sie na
dwoie / od wierzchu az do dolu. Widzac to
Setnik ktory tam naprzeciwko stal / i z tat-
wotaiac Duchą wypuscit / rzekl: Zapraw-
de ten czlowiek / byl synem Bozym. Byly
tez tam y niewiasty z daleka patrzaiac: mie-
dzy kthoremi byla Maria Magdalená / y
Maria Jakoba mnieyszego / y Jozeffowa
marka / y Salome. Kthore gdy w Galileiey
chodzily za nim / y poslugowaly mu / y in-
nych wiele / ktore z nim pospoltu byly wessly
do Jeruzalem.

A gdy inz bylo wieczor / (ze byl dzien go-
towania ktory iest przed Sabbota) przy-
szed Jozeff z Arymatyiey znamenity dzie-
sietnik / ktory tez byl oczekawaiacy Krole-
wa Bozego: ten smiele wssedl do Pitaha /
y prosil o ciato Jezusowe. A Pitat dziwo-
wat sie temu / by inz mial vmrzeć. A przy-
zwawshy Setnika / pychal go / iesliby inz v-
mari. I gdy sie dowiedziat od Setnika da-
rowal ciato Jozeffowi. A Jozef kupiwszy
przescieradlo / zlawshy go wwinat w prze-
scieradlo / y polozyl go w grobie / kthory byl
wykowany w skale. A przywalit kamien na
drzwi grobowe.

A Maria Magdalená / y Maria Jozef-
fowa / patrzaly gdzieby byl polozon.

Cap: 16.

Matth: 27.
Lucie. 23.

Matth: 27.
Lucie. 23.

Ioan: 19.

Matth: 27.
Lucie. 23.
Ioan: 19.

Matth: 27.

S. Mária.

Gdy niewiasty do grobu rano z masłami przysły
Aniż opowiada im martwy chwałanie Pana Chry-
stusowe / który po cielestym wstaniu przed wolennym
si wstąpił w niebo.

Gdy już minelá Sobboć / Má-
rya Mágdałená / y Mária Ja-
kobowá / y Salome / nákupity
náscei wonnych / aby przyszed-
ły namázali Jezusa. A báz-
rąno w pierwsy dzień po Sobboć / przy-
šli do grobu: ano już słońce wzeszło. A mo-
wily iedną do drugiey: A któż nam odwali
kámień ode drzwi grobowych. Thedy por-
zawszy / wyjrzały odwalony kámień. Bo
był bázro wielki. A wssedšy do grobu / wy-
rżaly młodzińca siedzacego po prawey
stronie / odzianego w szatę biłą / y prawie
stretwiaty. Tedy on im rzecze: Nie lekaycie
sie. Jezusa ssukacie Názarańskiego / wkrzy-
żowanego. Wstáci / niemaś go tu / orho y
mieśce gdzie i było potożono. Ale idcie / po-
wiedzcie z wolennikom iego y Piotrowi /
żeć was vprzedzi do Gálileiey / tam go wy-
szycie / iáko wam był powiedział.

A ony wyszedšy / vciety z grobu / bo ie był
zdiat strách y zleknienie / y nikomu nic nie
powiedziaty / bo sie bály.

Wstawszy tedy Jezus rano pierwszego
dnia po Sobboć / vkazał sie napierwey

Maryey Mágdałenie / z ktorey był wygnat
siedm czártow. A ona sšedšy opowiedziá-
tym kthorzy z nim bywali / kłáacym y plá-
czacym. A oni slyšac iže był żyw / y že go wi-
dziá / nie wwieryli. Potym zaś dwiema
z nich idacym / vkazał sie w inney postaci /
gdy šli do wsi / a či sšedšy opowiedzieli to
drugim / ale ani thym wwieryli.

Náostatek vkazał sie iedenásce (zwo-
lennikom) siedzacym za stotem: y wyma-
wiał im niedowiarstwo ich / y zátwárdziá-
tość sercá ich / iž thym kthorzy go widzieli
zmartwych wstatego / nie wwieryli. A rzekł
im: Szedšy ná wss / šteť swiát / opowiaday-
cie Ewángielia kždemu stworzeniu. Kto
wwiery / a okrei sie / zbáwion będzie: Ale
kto nie wwiery / będzie potepion. A tych k-
to rzy wwiery / te známioná beda náśladowác
W imie moie dyabelstwa beda wymiárá-
iezyki nowemi beda mowić: Weże beda
bráć: A iesli by co śmiertelnego pili / nie be-
dzie im škodžito: Ná niemocne / rece beda
kłáść / a beda sie dobrze mieć.

Pan tedy Jezus gdy tego co mowil do-
konat / wšiet iest do niebá / y siedzi ná prá-
wicy Božey. A ony wyszedšy kázali wše
dy: a Pan im pomagal / y powie-
šci potwierdzał / cudy ktore
zá nimi šly.

Koniec Ewángieliey S. Mária.

Matth: 28.

Luce. 24.

1. Cor: 15.

Luce. 24.

Luce. 24.

Matth: 28.

Ioan: 20.

Akto: 5.

8. 16.

19.

Akto: 2.

Luce. 10.

Akto: 28.

Akto: 14.

28.

Luce. 24.

Akto: 1.

7.

Ebreo: 2.

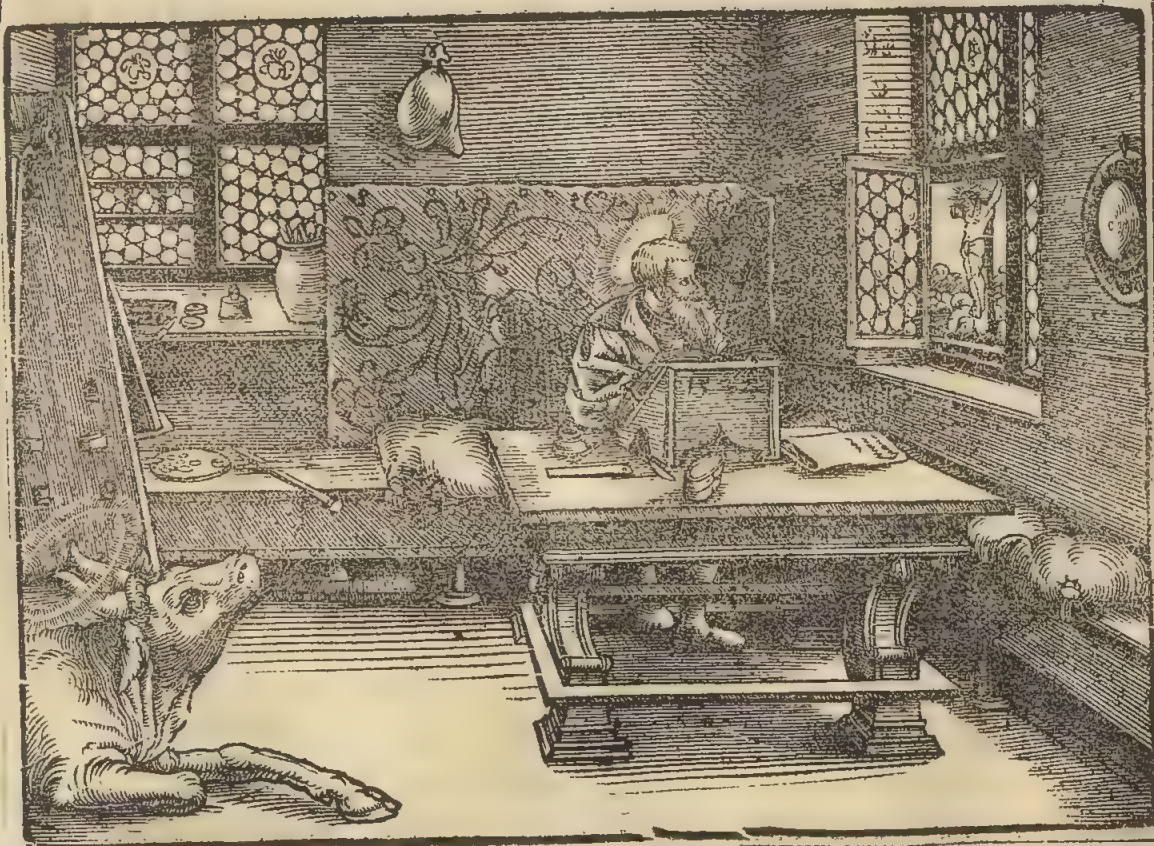
Ewangelia.

Przemowa na Ewangelia świętego Łukasza.

Swięty Łukasz lekarz y malarz / był zwolennikiem Aposto-
łskim / a nawiecy świętego Pawła / przy którym był aż do
jego dokonania. Ewangelia te napisał krześcianom w A-
chaicy / która począł od kapłanstwa / na znamie / iż od ży-
dow wzięte / a Chrystusowi miano być dane / iako o nim
napisano jest. Thy jesteś kapłan na wieki według porządku
Melchisedechowego. A pisał Ewangelia swoje przeciwko
naukam fałszywym żydowskim y kacerzkim. Żydowie mówili by Pan Chri-
stus nie był kapłanem / iż nie był z rodu kapłanckiego. Kacerzowie zaś mienili
li / aby nie był zbawicielem świata. Ktore błedy święty Łukasz mocno tłu-
mi przez odpuszczanie grzechow ludzom grzesznym iako zależało na
prawdziwego kapłana y zbawiciela świata y lekarza dusznego.
Przetoż też znamionowan jest przez ciela.

Przemowa Świętego Łukasza do Theophila.

Niewiesz wiele ich o to sie kusiło aby porządnie spisali po-
wieść tych rzeczy ktore sie w nas wypełniły: thak iako nam
podali ci co z początku sami y widzieli / y byli sługami they-
mowy: z dało mi sie też iako temu ktorym wssystkie rzeczy
spoczątku dobrze poial / wypisać porządnie wssystko / tobie
cnotliwy Theophile: abyś poznał tych słow ktoryches
jesth nauczon / szczyra prawde.

S: Lukassá.

Świała Pana Jezu Chrysta Euan

gelia podług Lukassá Świałego/na xxiij Kápitul roz-
dzielona.

Cap: i.

Elżbieta pocławssy Janá/ od panny Máriej z du-
cha swiętego bezmienney nawiędzona/ wrodziła syná
Zachariassowi przed tym mienem/ a potym proro-
kustacem.

Aż za dni He-
rodá Krolá Jud-
skiego/ niektho-
ry Káptan imie-
niem Zachariás/
z porzadku Abia-
ssowego: a żoná
tego z corek Aaro-
nowych/ kthorey
imie było Elżbie-
ta.

A byli oboje sprawiedliwych prz ed Bo-
giem/ chodząc we wsytkich przykazaniach
y vsprawiedliwieniach Páńskich bez przy-
gany/ a niemieli syná: przetcho iż była El-
żbieta nieptodna/ a oboje iuż byli podessli
w leciech swoich.

A státo sie gdy Zachariás wrzad káptani-
ski sprawował przed Bogiem w porzand-
ku przemianj swoiey/ według zwyczajn u
rzędu káptáńskiego/ za losem wyszedł aby
zapál kładi wssedssy do Kościola Páńskiego.
A wssytko zebranie ludu było przed Kos-
ciółem modlać sie w one godzinie (pale-
nia) zapalu (wonnego). Thedy ukázat
mu sie Angiot Páński/ sthóiac po prawey
stronie oltarzá Zapálnego. Ktorego wy-
rzawssy Zachariás zátrowzył soba: y przy-
padł nań wielki strách. A rzekł do niego
Angiot: Nie boy sie Zachariassu/ boć wy-
sluchána iest pilná prośbá twojá/ żoná two-
já Elżbieta porodzi tobie syná/ y nazowieś
go imieniem Jan: a bedzieś miał radość y
wesele/ y wiele sieich bedzie weselić z tego
narodzenia/ bo bedzie wielkim przed Pá-
nem. Wina y pićia piánego pić nie bedzie:
a bedzie nápełnion Duchá swiętego iessze
w żywocie mátki swoiey: A wiele synow Is-
raelskich nawróci ku Pánu Bogu ich. A
on vprzedzi przed nim w duchu y w mocy
Eliaßowej: żeby obrocił serca oycowskie
ku synom/ y niewierne ku rostopności sprá-
wiedliwych/ aby zgothował Pánu lud do-
skonály.

A rzekł Zachariás do Angiota: Po czym
to poznam? Abowiem ja iestem stary/ y zo-

na moia podesslá w leciech swo ich. Odpó-
wiádaiac Angiot rzekł do niego: Ja iestem
Gábriel który sthóie przed Bogiem/ a iez-
sthem poslan abym mówił do ciebie/ a je-
bymci te rzeczy poćieśne powiedziat. A o-
to bedzieś milczacy/ y niebedzieś mogł mo-
wić/ aż do tego dnia kthorego sie te rzeczy
stána/ za to iżes niewierzył słowom mo-
im/ ktore sie wypelnia czasu swego. A lud
tedy czekał Zachariás/ y dziwowáli sie iż
dlugo trwał w kościele. A gdy wyszedł nie
mógł nic mówić do nich/ y poznali iż wi-
dzenie widziat w kościele. Ale on im da-
wał tylko znaki: y tak trwał niemym.

A státo sie iest/ iż gdy sie wypelnily dni
wrzedu iego/ sedł do domu swego. A po
tych dniach/ poczela Elżbieta żoná iego/ y
kryła sie przez pieć křezycow/ mówiac: je-
mi tak Pan uczynił we dni kthorych wey-
rzał aby obiat wraganie moje miedzy ludz-
mi.

Pothym ssostego Křezycá/ poslan iesth
Angiot Gábriel od Boga/ do miastá Ga-
lilejskiego/ ktoremu imie Nazáret/ do Pán-
ny poslubionej meżowi/ ktoremu imie było
Jozeph/ z domu Dawidowego/ a imie pán-
nie było Márya. Wssedssy tedy Angiot do
niey/ rzekł: Zdrowás táski pełná/ Pan sto-
ba/ blogosláwionaś ty miedzy niewiasthá

Gene: 17.
18.
Lutk: 13.

4. Reg: 7.

Matth: 1.

Ewangelia.

Gene: 16.
17.
Iudic: 13.
4. Reg: 13.
Esai: 7.
Matth: 1.
Luce: 2.
Phil: 2.
Isai: 9.
Danie: 7.
Michae: 4.
Ebreo: 1.

Marc: 9.
Luce: 18.

mi. Achora gdy wsllykata/zatrwozona byta z tych slow iego/ y myslita coby to za pozdrowienie bylo. Rzekl do niey Angiot. Nie boy sie Marya/ abowiem nalaztas ta sste v Bogu: Oto poczniesz w zywoicie/ y porodysz syna/ y wozowiesz imie iego Jezus. A ten bedzie wielkim a zacnym/ y synem narysszego wezwan bedzie: y da mu Pan Bogstolec Dawida oycy iego/ A bedzie krolowat w domu Jakobowym nawieki/ a krolestwu iego nie bedzie nigdy konca. Rzekla potym Marya do Angiota/ Jaki to ma byc gdyz ja meza nie poznawam: A odpowiedziawssy Angiot/ rzekl iey: Duch wietry z stapi w cie/ a moc narysszego za sloni tobie. A przetoz y to co sie z ciebie narodzi Swiethego/ bedzie wezwan synem bozym. A oto y Elzbieta powinowata twoja/ y ta poczela w starosci swoiey/ otho ten kriesyc slosy jest oney ktora zowa nieplodna. Bowiem niebedzie nie podobne v Bogu zadne slowo. Rzekla potym Marya: Oto sluzebnica Panska/ niechay sie semna dzieie wedlug slowa twego. A zatym Angiot odssedl od niey.

Judskie: y wessla do domu Zachariaszowego/ y pozdrowila Elzbieta. A sthato sie/ iz iako skoro wsllykata Elzbieta pozdrowienie od Maryey/ rozradowala to sie dzieciatko w zywoicie iey. A napelniona jest ducha swietego Elzbieta: tak ze zawo-

lata glossem wielkim/ y rzekla: Btogoslawionas ty miedzy niewiastami/ y btogoslawiony owoc zywoata twego. A sklad mi to/ zeby przysla do mnie matka Pana mego: Abowiem oto iako skoro sie stat glos pozdrowienia twego w uszach moich/ rozradowato sie wielka radościa dzieciatko w zywoicie moim. A btogoslawionas thy izes wierzyla/ abowiem sie to wsslysko wypetni/ co tobie jest powiedziano od Pana. Potym rzekla Marya:

Isai: 61.

Wielbi dusso moja Pana. A rozradowal sie duch moy w Bodge zbawicielu moy: Iz weyrzat na pokore sluzebnice swoiey/ bo otho sklad mie juz beda zwac btogoslawiona/ wsslyscy narodowie. Abowiem uczynil mi wielkie rzeczy/ ten ktory mocny jest/ y swiete imie iego. A milosierdzie iego z narodu na drugi narod/ tym ktorzy sie go boia. Uczynil mocnosc w ramieniu

swoim/ rozprossyl pyssne mysla serca swiego. Zlozyl mocarze z stholca/ a wywyslyli pokorne. Laczne napelnil wsslyskiego dobra/ a bogacie tak prozne opuscil. Przyiat Israela dziecie swoje/ wspominal na milosierdzie swoje. Tak iako mowil ku oycom naszym/ Abrahamowi y potomstwu iego nawieki. Mieszkata potym Maria przy Elzbiecie/ iakoby przez trzy miesiace: a potym sie wrocila do domu swego.

A gdy juz przyszedl czas Elzbiecie porozdzenia dzieciecia/ thedy porodila syna. A wsllyli sasiadzi y powinowaci iey/ iz wielkie uczynil Pan milosierdzie swoje nad nia thedy sie snia spotecznie radowali. A sthato sie jest osmego dnia/ zessli sie obrzadzowac dzieciecia/ y mianowali go imieniem oycy iego/ Zachariaszem. Tedy odpowiedzawssy matka iego/ rzekla: Zadnym obyczaiem: ale bedzie wezwan Janem. A mowili do niey: Jaki niemasz zadnego w rodzie twoim/ kogoby tak zwano. Thedy wkazowali przez znaki oycy iego/ iakieby chcial miec imie iego. On tedy zadat o tabliczki/ y napisal tak: Jan jest imie iego. A zdzivili sie temu wsslyscy. A natychmiast po tym otworzyla sie usha iego/ y iezyl iego/ y mowil btogoslawiac Bogu. A sthat sie jest strach miedzy wsslyskami sasiady ich/ y rozniostlo sie to a rozslawilo po wsslyskich gorach yzdomskich: A wvazali tho w sercach swoich wsslyscy ktorzy to wsslyli/ mowiac: Coe sie zda co to za dziecie bedzie: Abowiem rekla Panska byla z nim.

A Zachariasz otec iego napelniony bedac ducha swietego: prorokowal mowiac: Btogoslawion Pan Bog Israelski: iz nawiedzil y uczynil odkupienie ludu swego. A wystawil nam rog zbawienia/ w domu Dawida sluzebnika swego/ tak iako mowil przez usta swietych ktorzy sa od wieku prorokow swoich/ wybawienie z mocy nieprzyiaciot naszych/ y z mocy tych wsslyskich ktorzynas w nienawisci maia. Aby uczynil milosierdzie z oyci naszymi/ azeby wspomniat na testament swoy swiety/ y na przysiege ktora przysialgi Abrahamowi oycu naszemu/ ze mial nam dac/ Abyśmy bez strachu bedac wyswobodzeni z raki nieprzyiaciot naszych iemu sluzyli. W swietobliwosci y sprawiedliwosci przed nim/ po wsslyskie dni nasze. A ty dziecie/ bedziesz nazwan Prorokiem Naywysse: bo przyedziesz przed oblicznoscia Panska/ gorowac drogi iego. Aby byla dana z bawienna nauka ludu iego/ na odpuszczenie grzechow ich/ Przez wnetrznosci milosierdzia Boga naszego/ w ktorzych nawiedzil nas/ wssedssy z wysoosci/ aby rozswiecil tym ktorzy w

1. Reg: 2.
Ecc: 10.

Gene: 21.

Gene: 17.
Leuit: 17.

Leuit: 25.
Psalm: 131.

Gene: 22.
Esai: 38.
Ebre: 9.

ciele

S: Lukassá.

ciemnościachy w cieniu śmierci siedza / á
iz spráwował postępi nog nássych / ná dro-
ge pokoiu. Roslo potym dítěie y bylo po-
twierdzone od ducha y bylo ná púszczach /
áß do času kázania swego / między ludem
Isráelskim.

Cap: 2.

Pan Christus w Beileem národzon / od pásteriow
náwiedzón / ofinego dnia obrázan / w kóściele óffiu-
rowán / od Simeóna y Anny poznán / y dwádnástego
roku od rodzicow strácony / w kóściele nálecion.

Wstáto sie w one dni / że wyšedł
wyrok od Augusta Cesarzá / že
by byl popisán wšsytet swiáth.
Ten pierwszy popis / státo sie od
stárošty Syryjskiego Cyriná. Te-
dy šli wšsytchcy ná popis / kóždy do swego
miásta. Szedł thež y Jozeph z Galileiey z
miásta Nazáreth do zemie Judskéy / do
miásta Dawidowego / kóre zowa Beth-
leem: przeto iz byl z domu á z fámilięy Da-
widowey / áby sie tež dat popisáć z Mária
poslubioná žona swojá / kthora byla brze-
mienna. Státo sie gdy tám byli / wypelnily
sie dni Máriaey áby poroditá. Tedy poro-
dziła syná swego pierworodného / y wma-
nowšy go w pieluchy / položyla we žłobie /
ábowiem nie mēli inego miēscá w gošcin-
nym domu. A byli pásterze w oneyže krai-
nie čuťacy / y przysřzegáacy strážey no-
cney ná d swá tržoda. A to / Angiot Páni-
šti stánat przy nich / y iáśnošć Božá rošwie-
ćitá sie okolo nich / y polekáli sie z wielkiego
stráchu. A rzekł im Angiot: Nie boyćie sie:
ábowiem wam otho zá dobra nowine po-
wiádam wešle wielkie / kóre bedzie wšs-
štkiemu ludu / že sie wam dziś národzit zba-
wićiel kthory iest Christus Pan w miešće
Dawidowym. A to wam (dále) zá znáť /
Naydžetie málucžkie dítěátko w pielu-
chy wwinione / y položone w žłobie. A ná-
tychmiáť stánetá przy onym Angiele wiel-
košć ržessey niebieskéy / kthorzy chwalili

Bogá / mowiac: Chwalať Bogu ná wyš-
košćiach / á ná zemi pokoy ludziom dobrej
woley.

A státo sie iest / gdy odesšli od nich Angio-
towie do niebá / rozmawiali pásterze mie-
dzy soba: Podšmy až do Bethleem / y oglá-
daymy to slovo kóre sie státo / á kóre včy-
nit / y okazat nám Pan. A przysšli z kwa-
pienim / y nálešli Mária y Jozephá / y dzie-
čátko položone we žłobie. A vyřzawšy /
dowiedzieli sie o slowie kthore im bylo po-
wiedziano o tym dítěieciu. A wšsytcy k-
rzy všlyšeli / dživowáli sie temu co im pá-
štherzowie powiádáli / y co od nich šlyšeli.
A Mária lepat zachowywála wšsytkie the-
slova / wwažáiac ie w sercu swóim. Potym
sie záš wrocili páštherzowie / wielbiac y
chwalac Bogá ze wšsytškého co šlyšeli y
widzieli / táť iáťo im bylo powiedziano.

A gdy inž byly wypelnione ódm dni / áby bylo
obrázano dítěie / názwano iest imie iego
Jezus. Kóre wezwano iest od Angiota /
pierwey nižli sie w žywocie počelo.

A gdy sie wypelnily dni očyszćenia iey /
podług zákónu Možesšoweho / niesli go do
Jernzálem / áby go posthávali Pánu / iáťo

Gene: 17.
Luca: 1.

Leuiti: 12.
1. Reg: 1.

opisano

Ewangelia.

Exodi. 13
Nume: 8.

opisano iest w załonie pánškim/ Iż każdy
messczyzna / kłhory sie kłswiek napierwey
rodzi z żywota mátki swey/ Sedzie nazwa-
no swietym pánu : á żeby też oddali offiäre
według opisania w załonie pánškim/ pare
synogarlic: albo dwoie gotobiatek nitodych.

Leviti: 12.

Gene: 46

Isaie. 49

АѢто: 13.

Isaiah . 8 .

Psalm: 104

1. Cor: 14.

* Time : 20

A otho cztowiek był w Jeruzalem / kto
 rema imię było Symeon / a był to cztowiek
 sprawiedliwy y Bogo boyny / oczekawający
 pociechy Izraelskiej / y Duch swięty był w
 nim. Ten tedy wziął był odpowiedź od Du-
 cha świętego / że nie miał umrzeć / ażby był
 pierwey oglądał Chrystusa (to jest Pomá-
 zańca) Pańskiego. A przyszedł w Duchu do
 kościoła. A gdy w wodzili dziecko Jezusa
 rodzicy jego / aby dosyć uczynili zań według
 powinności zakonney: tedy Simeon wziął
 dziecko na ręce swoje / y błogosławił Boga
 rzekąc: Teraz już opuść sługa twego Pa-
 nie / według słowa twego w pokoiu: Bo już
 oglądały oczy moje zbawienie thwoie / kto-
 res sprawił przed oblicznością wszystkich
 tych ludzi. Świątłość the na objawienie
 wsem narodom / y chwale lubu twego Iz-
 zraelskiego.

A byliście jego y matka jego barzo za-
 dziwieni w tych rzeczach ktore o nim byly
 powiadaane. A blagoslawi im Symeon /
 mowiac do Maryiey matki jego: Oto ten
 (sen) postawion jest na upadek y na po-
 wstanie wielom z ludzi Izraelstich / y na
 znak ktoremu sie ma byc od wielu sprze-
 ciono. A twoie dusze przeniknie miecz / aby
 byly wielu serc myśli obdawione.

2 Była Anna Prorokini córka Samuelowa z pokolenia Aser: ta już była żoną Barcho w leciech / y mieścota z mężem swoim siedm lat / od panienstwa swo^o. A była wdowa aż do osmidziesiąt y czterzech lat: która nigdy nie występowała z kościoła / słusząc Bogu we dnie y w nocy w pościech y w modlitwach: Tedy ta teyże godziny nadszedł / chwaliła Pana / y powiadała o nim wszystkim / ktorzy oczekawali odkupienia Izraelskiego. A gdy dokonali wszystkich

według zagonu Pańskiego / wrócili się do
Galilei do miasta swego Nazareth. A
dziecie rosło / y utwierdzało się w Duchu /
(było) pełne mądrości / y łaska Boża była
przy nim. A chodzili rodzice jego na każdy
rok do Jerozolim / na dzień wroczyſty wiel
konocny.

A gdy iuż był we dwunastcie lath / a oni
 wstepowali do Jeruzalem wedlug zwycza
 iu dnia swietego / y wypełniwszy dni swiete
 gdy sie zaś wracali (do domu) zostato dzie
 cie Jezus w Jeruzalem / a nie wiedzieli te
 go rodzicy iego. A spodziewaiac sie go być
 w innym towarzyštwie / vsli drogi za ieden
 dzien / y szukali go miedzy powinowatemi /
 y znaiomemi. A nie nalezly go / wrocili sie
 do Jeruzalem / szukaiac go. A stato sie iest
 po trzecim dniu / nalezli go w kościele / w
 posrzedku Doktorow siedzacego / sluchai
 ac ich / y pytaiac sie od nich. A zumieli sie
 wssley ktorzy go sluchali / nad ona rostro
 pnošcia y odpowiedziami iego. A widzac
 to dziwowali sie.

Rzekła matka jego do niego: Synu /
 cożes nam tak uczynił: Ocho oćciec twoy /
 ta / z żałosćia ssukałismy cie. A on im odpo-
 wiedział: Co jest iżesćie mie ssukałi: a za-
 żćie nie wiedzieli że w tych rzeczach ktore
 oycá mego są / należy mi być: A oni nie zro-
 zumieli temu słowu / ktore mówił do nich
 A potym ssedł z nimi / y przyssedł do Nazá-
 reth / y był im poddánym. A matka jego za-
 chowywáta te wszytki słowa w sercu swo-
 swoim. A Jezus mnożył sie w mądrości / y
 w łeciech / y w łasce u Boga / y u ludzi.

Сяр: 3.

Jan potuſze ſeſzacie / Piana Krystuſa : i tuſſeſzanie
Erſt / Etorego byt ſynem Bożym niebieſkim znaſciem
poyaſawa / Etorego teſ tu rodſay wyppisaſan iſt.

(.)

S: Lukassa.

A Pietnasthego roku Cesarstwa Tyberyusa Cesarza/gdy Pontski Pitach sprawował Juda-
ska ziemie / a Thetrarchami byli / Herod Galilejskim / a Phi-

lip brat tego Ituryy / y Trachonitkiej zie-
mie / a Lisanią Abileńskim / za królestwa
kapitańskich / Annasą y Kaiphasą na ten
czas / stało się słowo Pańskie nad Janem
synem Zacharyasowym / na puszczy. A cho-
dził po wszystkich krainie Jordanijskiej / o-
powiadać krzesł pokuty na odpuśczenie
grzechom / iako napisano jest w kriegach
Proroctwa Isaiassa Proroka. Głos woła
iacego na puszczy / Sprawuycie droge Pań-
ska / czynicie proste ścieżki jego. Każdy pa-
dot będzie napełniony / każda góra y pago-
rek będzie ponizony / y beda krzywe rzeczy
sproszczone / a chropawe droga glatka: y wy-
krzywsze ciato zbawienie Boże.

Nowit tedy Jan ku tłumom / kthore
wychodzili aby się krzcić od niego. O Ja-
szkorze plemie / ktoż wam to pokázat aby-
cie wcielali od przysłanego gniewu? Czynicie
tedy owoce przystoynne pokucie / a nie poczy-
najte mowić. Mamy oycą Abrahama. Bo
to wam powiadam: Jz mocen jest Bog z
oto tego kamienia wskresić syny Abrah-
mowe. Abowiem iużci siekiera do korzenia
w drzewa przyłożona jest. A tak każde drze-
wo kthore nie czyni owocu dobrego / będzie
wycięte y w ogień wrzucone. A pytali go
thluscze mowiac: Coż tedy mamy czynić?
Odpowiedział im: Kto ma
dwie suknie / niechay da temu ktho niema: a
ktho też ma pokarmy: takież niechay wczyni.
Przysli potom y Januogrzecznicy cheac
się krzcić / y mowili do niego: Mistrzu / Co
mamy czynić? Tedy on rzekł do nich: Nic
wiecey nie czynicie / nad to co wam jest po-
stawionio. Pytali go też y żołnierze / mo-
wiac: A my też co mamy czynić? Rzekł im
Nikogo nie biedzcie / ani potwarzajcie / ale
przestajcie na żołdziech waszych.

A gdy się ludzie nadsiewali o Janie / a
prawie wszyscy myśli w sercach swoich nie
onli by był Chrystusem: Odpowiedział
Jan / mowiac ku wszystkim: Ja zaiste krz-
czę was wodą: ale przyszedzie mocniejszy ni-
żli ja / kthoremum ia nie jest godzien rozwie-
zać rzemyczka w botow iego / then was be-
dzie krzcić Duchem Swiethym / y ogniem:
kthorego sierlecza w rece iego / y wycisnąć
bóisko swoje: a zgromadzi pszenice do stodo-
ły swojej / a plewy spali w ogniu nievgási-
stym. Wiele też y innych rzeczy napomina-
łac opowiadał ludziom.

Alle Herod Tetrarcha / gdy był od niego
nowy karan / o Herodiade żone brata iego /

y o wszystkie złości kthore czynił Herod / przy-
dat iecze y to nad wszystkim / iż wsadził Ja-
na do ciemnicy.

A stało się iest / gdy się krzcił w sytek lud:
że gdy Jezus był okrzczony / y modlił się: o-
tworzyło się niebo / y zstąpił nań duch swie-
thy w widomey osobie iakoby gołębica / y
głos się też z nieba stat: Thy jesteś syn moy-
mily / w tobie mi się polubilo.

A Jezus poczynat być iakoby we trzy-
dziesci lat: y mniemano żeby był synem Jo-
zephowym / kthory był synem Zelięgo / a ten
był Matthátowym / kthory był synem Lewi
a Lewi Melchior / a Melchi Jannego / a
Jannu Jozephow / a Jozeph Matthátia-
ssow / a Matthátia Amosowym / Amos
Naumowym / Naum Zeslego / Zesli Na-
gowym / a Naggo Matthátow / Matthát
Matthátiaffow / a ten był Semei / a Semei
Jozephow / Jozeph Judow / Judá Johán-
ny / Johánna Kesow / Kesá Zorobabelow /
a ten był Salatyelow / Salathiel Nery / a
Nery Melchior / Melchi Addow / Addy
Chozanow / Chosán Elmádanow / Elmá-
dan Herow / Her Jesow / Jesu Eliezerow /
Eliezer Jorymow / Jorym Matthátow /
Matthát Lewizá / Lewi Symeonow / Sy-
meon Judow / Judá Jozephow / Jozeph
Jonassow / Jonás Eliakimow / Eliakim
Melchior / Melchá Mennow / Menná
Matthátow / a ten Matthánnow / a Ma-
than Dawidow / a Dawid Jesse / a Jesse
Obedow / Obed Boosow / Boos Salmo-
now / Salmon Naazonow / Naazon Ami-
nadabow / Aminadab Aramow / Aram E-
sromow / Esrom Saresow / Sares Judow /
Judá Jakobow / Jakob Isakow / Isak
Abrahamow / Abraham Thare / a Thare
Náchorow / Naachor Sarnchow / Sa-
ruch Rágau / Rágau Phalechow / Pha-
lech Haberow / Haber Salow / Sale Chai-
nanow / Cháinan Arfáradow / Arfárad Se-
mow / Sem Noego / Noe Lamechow / Lá-
mech Matthúsálow / Matúsael Enochow /
Enoch Jaredow / a to był syn Matáleelow:
Matáleel Cháinanow / Cháinan Enosow /
Enos Sethow / Seth Jádánnow / a Já-
dam był Boży.

Cap: 4.

Pan Jezus na puszczy posciac kusiciela / wycisnąć / a
wrocisszy się do Nazaret w Bojnicy wciy / wygnan
tam / w Ráphatnam opetánego / y swiętsy
monow / y innych wiele wdawia.

Matth: 3.
Marci: 1.
Ioan: 1.

Matth: 13.
Marci: 6.

Luce: 4.
Ioan: 1.
Matth: 1.

2. Para: 5.
1. Para: 3.
Ruth: 4.
1. Reg: 16.
Ruth: 4.
Gene: 38.
46.
Gene: 29.
25. 21.
Gene: 11.

Gene: 6.
5.

Gene: 4.
1.

A Jezus

Ewangelia.

Matth: 4.
Marci: 1.

Exodi: 34.
3. Reg: 19.

Deute: 8.

Deute: 6.

Psal: 90.

Deute: 6.

Matth: 4.
Marci: 1.

Matth: 11.
Marci: 6.

2. Esd: 8.

Isaie: 61.

A Jezus (bedac) peten Duchá swietego wrocil sie od Jorda-
nu / y byl prowadzon od ducha
na puszcza / y byl tam czterdzie-
sci dni / pothym byl kuson od
diabla. A nie nie iadi przez one dni / a gdy
sie skonczyly one dni / tacznet. A rzeki mu
diabel: Jeslis iest synem Bozym / rzecz ka-
mienowi temu zeby sie chlebem stat. Tedy
mu odpowiedzial Jezus: Napisano iesth /
iz nie samymi chlebem zywie czlowiek / ale
w kazdym slowie Bozym.

A wiodl go diabel na gore wysoka / y wka-
zat mu wszystkie krolestwa okregu ziemie
wemgnienu okra / y rzeki mu: Dam ci to
wszystko w moc / y chwale tych rzeczy: bo mi
sa dane / a komu chce temu ie dawam. A
tak y ty iesli mi das chwale padssy przede-
mna / to wszystko bedzie twoie. Odpowia-
dajac Jezus rzeki mu: Napisano iest / Pa-
na Boga twego bedziesz chwalił: y temu sa
memu sluzyl.

Wiodl go potym do Jeruzalem / y posta-
wil go na wierzchu kosciotla / a rzeki mu: Je-
slis iest synem Bozym / spusc sie stad na dot.
Bo tak iest napisano / Iz Angiotom swo-
im dat poruczenstwo o tobie / aby cie strze-
gli / tudziez ze na reku beda cie nosili / bys
lepak nie obraszil o kamien nogi swojej. A
odpowiadajac Jezus / rzeki mu: Powie-
dziano / Nie bedziesz kusil Pana Boga
twego. A dokonawsy wszystkiego kussenia
diabel odstepil od niego az do czasu.

A wrocil sie zas Jezus w mocy ducha do
Galileiey / a rozestla sie o nim slawa po ws-
zystkiej krajnie. A nauczal ich w boznicach
ich / a byl chwalon od wszystkich. A przyszedl
do Nazareth / gdzie go bylo wychowane / y
wspedt wedlug zwyczajui swego w dzien
Sobbotni do Boznice: y powstat czythac.
Tedy mu podano kriegi Izaiassa Proroka
A gdy otworzyl kriegi / nalazl miejsce gdzie
napisano bylo: Duch Panski nademna / dla
tego iz mie pomazal / poslat mie aby ch po-
wiedzial Ewangelia w bogim / wzdrawiac

skruszonego serca (ludzie) / opowiadac iet
com wypuszczenie / y slepym wzrok / abym
wypuscil z niedzone na swiebody / abym opo-
wiadal lachy przyiemne Panu / y dzien od-
platy.

A gdy zas zamknal kriegi / oddal ie sludze /
y wsiadl. A wszyscy ktorzy byli w Boznicy
oczy weni wlepili. A poczat mowic do nich /
Ze sie dzisia wypelnito cho pismo w wssach
waszych. A wszyscy mu tego poswiadczali: y
dziwowali sie oney wdziecznosci slow / kto-
re pochodzily z wsteh iego / y mowali: J zas
ten nie iest syn Jozephow.

A rzeki im: Owo snadz rzecze cie mi to po-
dobienstwo. Lekarzu / wzdraw sie sam: iako
wielkie rzeczy sluszelismy zes czynit w Ka-
pharnaum: uczynize thez y tu w oczyszenie
swoiey. Ale rzeki: Zaprawde powiadam
wam / iz zadny Prorok nie iesth przyiemny
w oczyszenie swoiey. Prawdzimie wam mo-
wie / ze wiele wdow bylo / za czasow Helia
slowych miedzy ludem Izraelskim / na ten
czas gdy bylo zamknione niebo przez trzy
lata y sesc miesiecy / gdy sie byl sthat gtod
wielki po wssych kiej ziemi / a wzdy do zad-
ney z nich nie poslan Heliasz byl iedno do
Sarepty Sydoniskiej / do niewiasty wdowy.
A wielec tez trowatych bylo miedzy lu-
dem Izraelskim / za Elizeusa Proroka / a
zaden z nich nie iest ochyscion / iedno Na-
man Syrus.

A napelnieni byli wszyscy w Boznicy gnie-
wu / slusac to. A porwarosy sie wygnali go
z miastha / y wiedli go az na wierzchu gory /
na ktorey miasto ich bylo zbudowane / ch-
cac go zrzucic na sstie. Ale on idac przez
posrzodek ich / siedl precz).

A wstapil do Kapharnaum miastha Ga-
lilejskiego / tamze ie nauczal w Sobboty:
A zumieli sie wszyscy nauce iego / bo z oso-
bliwa mocą byla mowa iego.

A byl w Boznicy czlowiek kthory mial
diabelstwo nieczyste: then zawotal gtosem
wielkim / mowiac: Niechay / Coz nam sto-
ba Jezusie Nazaraniski: przyszedles tracic
nas: Znam cie cos zaci? (iestes) Swietthy
Bozy. A zgromil go Jezus / mowiac: vmil-
kni / a wynidi precz od niego. A porzuciwsy
go diabelstwo na posrzodek wyslo z nie-
go / a nie mu nie stodzito. Tedy przypadt
strach na wszystkie / y rozmawiali sami z so-
ba / mowiac: Coz to takie za slowo: ze thak
z mocą y sila przykazuie nieczystym du-
chom / a wychodza: A rozslawila sie slawa
o nim / po wsskim miescu oney krajny.

Wyszedlsy pothym Jezus z Boznice / w-
spedt do domu Symonowego. A swietka
Symonowa cierpiata wielka febre. A pro-
sili go za nia. A stoiac nad nia / przykazał

Matth: 13
Marci: 6
Ioan: 6.

Job: 4.

Matth: 13
Marci: 7.
Ioan: 4
3. Reg: 17.
Iacobi: 5.

4. Reg:

Matth: 4
Marci: 1
Ioan: 2.
Matth: 7
Luce: 2
Marci: 1

Matth:
Marci:

ograsce

S: Lukassá.

Matth: 8.

Marci: 1.

Marci: 3.

ograżce / y opuścili ją. A tudzież wstawy
posługowała im. A gdy słońce zachodziło /
wszyscy ktorzy mieli niemocne rozmaitemi
chorobami / przywodzili je do niego. A on
na każdego z nich ręce kładąc / wzdrowiał
je. Wychodzili też diabelstwa od wielu /
wołając y mówiąc: że ty jesteś syn Boży.
Ale fukając je / nie dopuszczając im mówić /
bo wiedzieli go być Chrystusem. A gdy sie
stat dzień / wyszedłszy siedł na pustyńskie miejsce /
a tłumy szły go / y przyszły aż do niego /
y zachrymawały go / aby nie odchodził od
nich. Ale on im rzekł: żeć ja muszę y dru-
gim miastom zwiastować królestwo Bo-
że / bom dla tego jest posłan. A trwał ka-
żąc w bożnicach Galilejskich.

Cap: 5.

Ná przykazanie Pánstie wieleryb wlozili / Tredos-
waty oczyszczenia / paralizem zarażony wzdrowion. Má-
tenśiá wyzwa / żydom opowiada / y swo lennik wy-
mawia i nie posłali.

S

Táto sie jest / gdy sie wielka tu-
łeczá ciśnieła k niemu / aby slu-
chały słowa Bożego / a on stat
przy Jezusze Genesareth. A
wyrzucił dwie łodce / które stály
przy brzegu / a rybicy byli z nich wysiedli /
y plokali sieć swoie. A wstąpiwszy w iedne
łódke / która była Symonowa / prosił go a-
by go málu czko odwiozł od ziemi. A sie-
dząc w łódce / nauczał tłuszcę. A gdy prze-
stat mówić / rzekł do Symona: Wiedz na-
głebia / a rozrzuć sieć wáśse ná obtow.
A odpowiadając Symon / rzekł mu: Náu-
czycielu / całuchna noe pracuiac / nicemy
nie wtozili: ále ná twe słowo iefcęże zará-
cimy sieć. A gdy cho wczynili / zawarli ryb
wielka wielkość / tak iż sie sieć rwála. A dá-
li znáć towarzyszom / ktorzy byli w inszej łó-
dzi / żeby przyszli a pomogli im. Tedy przy-
biegli y nápełnili obiedwie łodce / tak iż sie
práwie pograżály. Co gdy wyrzucił Symon
Piotr / wpadł do łolan Jezusowych / mó-
wiąc: Wynidz odemnie Pánie / bomci chto

wiel grzeszny. Bo go był strach ogarnął / y
wssystkie ktorzy z nim byli / przy onym to-
wieniu ryb / ktorych byli potowili. Także
też y Jakubá / y Janá syny Zebedeusowe /
ktorzy byli thowarzyssmi Symonowemi.
A rzekł do Symona Jezus: Nie boy sie /
Odrychmiast już / bedziesz ludzie łowil. A
przytłamiwszy one łodzi do brzegu / wssyst-
ko opuścivszy sli za nim.

A státo sie jest / gdy był w iednym mie-
ście / a oto máj peten tredu / wyrzawšy Je-
zusa / wpadł ná oblicze swoie / y profit go /
mówiąc: Pánie / iesli chceš / możeš mie o-
czyścić. A zciagnawšy rękę / dotknął sie go
Jezus / y rzekł: Chce. Bądź oczyszczon. A
tudzież tród sezedł z niego. A Jezus przy-
kázal mu / aby nikomu tego niepowiádal:
Ale / idź w káśsie káptanowi / y offiáruy zá
oczyszczenie thwoie / iáko przykázal Moi-
zész / im ná swiádecztwo. Tedy rozchodziła
sie tym wieścy powieść o nim / y zchodzili
sie tłumy wielkie aby go słuchály / a ižby
były wzdrowione od swych chorob. Ale on
odchodit wiece ná puszczá / a thám sie mó-
dlił.

A státo sie jest iednego dnia / że on sie
dział náuczając. A siedzieli też tam Phá-
rizeusowie / y zákonni Doktorowie. / Kto-
rzy sie byli zessli ze wssystkich miast hec-
et Galilejskich / y Judskich / y z Jeruzálem: á
moc Pánstá była ku wzdrowianiu ich.

A oto meżowie ktorzy niesli ná tozu chto-
wieká / paralizem zarażonego: y pracowá-
li sie iáko by go mogli wniesć / a posthawić
przed nim. A nienayduiac ktora strona by
go mogli wniesć przed tłumę / wlešli ná
dach / a przez dachowkę spuscili go z tożem
w pośrzodek / przed Jezusa. A gdy obaczył
wiare ich / rzekł: Chtowiecze / odpuszczając
tobie grzechy twoie. A ieli sobie myślić za-
konni Doktorowie / y Pháriseusowie / mó-
wiąc: Což to zač jest co to také služnier-
stwá mowi. A kthož może grzechy odpus-
zczáć iedno sam Bog. Ale gdy poznal Jezus
myśli ich / odpowiadając / rzekł do nich:
Czemu myślicie zte rzeczy w sercách wá-
sych: Což jest tatwíey rzec: Odpuszczając
tobie grzechy twoie: Cylí rzec: Wstáhń a
chodź: Ažebyscie wiedzieli / iż syn chtowie-
czy má te moc ná ziemi aby odpuszczáć grze-
chy: Rzekł paralizem zarażonemu: Tóć po-
wiádam / Wstáhń / weźmi toje two oie / a idź
do domu swego. A nátychmiast powstáw-
šy przed nimi / wzięł toje ná ktorvm ležal /
y seđł do domu swego / wielbiąc Boga. A
strach wielki ogarnął wssystkie / y wielbili
Boga / y nápełnili sie strachu mówiac / iže-
smy widzieli / dzisia dziwne rzeczy.

Matth: 4.

Matth: 8.

Marci: 1.

Leuiti: 13.

Matth: 9.

Marci: 2.

Psal: 50.

Isaie: 43.

44.

Matth: 9.

Marci: 2.

Ioan: 5.

Ewangelia.

Matth: 9.
Marci: 2.
Luce: 15.

Luce: 7.
15.

1. Tim: 2.

Matth: 9.
Marci: 2.

A potym wyszedł y wyrzucił celniká imie-
niem Lewi / á on siedzi ná cle / y rzekł mu:
Podź za mną / Wstawssy y opuścissy wsy
śtko / náśladował go. A sprawił náń gody
wielkie Lewi w domu swoim: A była tłus-
cza wielka iáwnogrzessników / y inych kto-
rzy z nimi siedzieli. A semráli Pháriseus-
owie y doktorowie ich / mówiac do zwolens-
ników iego: Czemus to z grzessniká y z iá-
wnogrzessniká iecie y pijeć? Ná co odpo-
wiádaiać Jezus / rzekł do nich: Niepotrze-
buia zdrowi lekarzá / ale ci co sie niedobrze
máia. Nieprzyssedlemci iá wzywáć sprá-
wiedliwych / ale grzessnych ku pokucie.

A oni rzekli k niemu: Czemus zwolennici
Janowi czesto posseja / y modlitwy czynia /
tákie też y Pháriseuscy / á twoi iedza y pija-
A thorym on rzekł: Izaś możecie synom o-
blubienicowym / póki z nimi iest oblubieniec
rozkázać posćić? Ale przyda dni / y gdy be-
dzie oddalon od nich oblubieniec / tedy be-
da posćić w one dni. A powiedziat im theż
podobienstwo. Iżci żaden plátá od nowe-
go odzienia / nie wssywa w odzienie stáre:
á gdzieby ináczey uczynił / tedy y ono nowe
drze / y wiotchemu nieprzystoi plát od no-
wego. Tákie żaden nie leie nowego winá
w stáre naczynie: bo uczynili to / tedy wino
nowe rozedrze naczynie stháre / y sámó sie
rozleie / y naczynie zepsuie. Ale nowe wino
ma być lane w nowe naczynie: Tedy sie o-
boie zachowa. A żaden pijac stháre / nie
wnet chce nowego / bo ták mowi: Lepssie
stáre.

Cap: 6.

Pan wymawia y Pháryseusow zwolenniki / że w
Sabbote kłósy thárgaia / w Sabbote sucha reke vs-
drowil. Mianuie dwunásćie zwolenników / Błogosła-
wienie náucza / o pádstorku w oku cudzym á tra-
mie w swoim / o drzewie słym iáko ie z owocu rozezná-
wáć / słucháćie słowá Bożego komu przyrowná.

~~~~~

V Státo sie w drugi dzien Swie-
thy po pierwszym / gdy siedł
przez zboże / thárgáli zwolens-
nicy iego kłósy / y iedli wyćie-
ráiac rekámi. A niektorzy Phá-
ryzeusowie mówili im: Czemáż tho czyni-
cie / czego sie niegodzi czynić w sabboty?
Thedy odpowiadáiac Jezus rzekł do nich:
A tegoście iessze nieczytáli co uczynił Da-
wid / gdy tácznat sam y ci ktorzy z nim byli:
iáko wssedł do domu Bożego / y wziął chle-
by obliczności / á iadł / y dawał onym kto-
rzy z nim byli / ktorzy sie niegodzito poży-
wáć iedno sámym káplanom: A mowił do
nich: Iż syn człowieczy iest Pánem / theż y
Sabboty.

A státo sie iest w druga Sabbote / że też
wssedł do bożnice / y náuczał. A był tam cżo-
wiek / ktoremu była práwa reka vschta. A
podstrzegáli go Doktorowie y Pháryzeu-
sowie / iesliżeby w Sabbote wzdráwiat /
żeby mieli śczegoby go oskárzyli. Ale on wie-
dziat myśli ich / y rzekł cżowiekowi k thory
miał vschta reke. Wstáń / á stáń w pósrzód-
ku. A on wstawssy / stánat. A rzekł do nich
Jezus: Pytam was / godzili sie w Sabb-
ty dobrze czynić / czyli źle? Dusse zbáwić /
czyli strácić? A poyrzawssy po wssyśkich /
rzekł cżowiekowi: Rościagni reke swo-
ie. A rościagnat: y przywroconá iesth ku
zdrowiu reka iego. A oni nápełnieni byli śla-
lenstwá: y rozmawiali miedzy soba / coby
mieli uczynić Jezusowi.

A stháto sie w one dni / wyszedł ná gore
modlić sie / y trwał przez noc ná modlitwie
Bożej. A gdy był dzień / przyzwat zwolens-
ników swoich: y obrat z nich dwunásćie /
ktore y Apóstoly názwat / Simóná ktore-
go przezwat Piotrem / y Andrzejá brátá ie-
go / Jákobá y Janá / Philippá y Bártto-
miejá / Mátheusá y Tomásá / Jákobá Al-
feusowe / y Simóná co go zowa Zelotes
y Judásá Jakubowego / y Judásá Iská-
riote ktory był wydawca.

A zstápiwssy z nimi / stánat w rownym
polu / y zebranie zwolenników iego / y wiel-
kość wielka ludu pospolitego ze wssyśkley
ziemie Żydowskley / y z Jeruzálem / y z za-
morzá / y z Thyru / y Sydonu / ktorzy byli
przyšli áby go słucháli / á żeby byli wzdro-
wieni od chorob swoich. A ci co byli nágá-
báni od nieczystych duchow / y ci bywali w
zdrowieni. A wssyśká tłuszcza stáráła sie
o to áby sie go dothknetá: bo wychodziá z
niego moc / y wzdráwiá wssyśkie.

Tedy on podniowssy oczy ná zwolenniki
swoie / mowił do nich: Błogosłáwieni wbo-
dzy / bo wáśse iest krolestwo Boże. Błogo-
sláwieni ktorzy teraz tácznicie / bo bedzie-
cie

Matth: 9.
Marci: 2.

1. Reg: 1.
Exodi: 1.
Leuiti: 1.

Matth: 9.
Marci: 2.

3. Reg: 1.

Matth: 9.
Marci: 2.
Matth: 9.
Marci: 2.
Luce: 9.
Alo: 1.

Matth: 9.
Marci: 2.

Matth: 9.

S: Lukassá.

cie nasyćeni. Błogosławieni którzy teraz
 płaczącie / bo sie będziecie śmiać. Błogo-
 sławieni będziecie / gdy was niebada nawi-
 dzieć ludzie / y gdy was beda odtaczac / y be-
 da przymawiać / y wyrzucać imie wasze iá-
 koby zle / dla syna człowieka. Weselcie
 sie w on dzień a raduyćie sie: bo oto zapła-
 tá wasza obfita jest w niebie / boć też tym
 sposobem czynili Prorokom / oycowie ich.
 A wasz też biada wam bogatym / że tu-
 macie pocieche wasze. Biada wam nasy-
 conym: bowiem będziecie gładni. Biada
 wam którzy sie teraz śmiecie: bo sie be-
 dziecie smućć y płakać. Biada wam gdy by
 wam dobro rzecyli wszyscy ludzie: boć tym
 żeć krattchem czynili fałszywym prorokom
 oycowie ich.
 Aleć wam powiadam którzy słuchacie:
 Mituyćie nieprzyjacioly wasze / czynćie do-
 brze tym którzy was nienawidza. Dobrze
 mówćie tym co wam złe mówia / a modlćie
 sie za te co was potwarzają. A temu któ-
 rzy uderzy w policzek / nastaw y drugiego.
 A temu który odeymuie płaszcz / y suknie
 niebroń. A każdemu który chce co prosi-
 day: a który odeymuie co twego jest / nie-
 upominay sie. A iáko chcećie żeby wam lu-
 dzie czynili / tak wy im też czynćie. A iesli
 mituiećie tylko te którzy was mituia / co-
 ż wam za to za dzieła? Boć też y grzesznicy
 mituia te którzy ie mituia. A ieslibyćie do-
 brze czynili tym którzy wam dobrze czynia:
 coż za łaskę za to będziecie mieć? gdyś też
 grzesznicy to czynia. A pożyczycieli thylko
 tym od których sie nadziewacie zaś wstac:
 coż wam za to za dzieła? boć też y grzesz-
 ni grzesznym pożyczają / aby wzięli ilo poży-
 cikli. Wasz też iednak mituyćie nieprzyjacio-
 ly wasze / czynćie dobrze y pożyczayćie / ni-
 czego sie skad nienadziewając / tedy będzie
 odpłata wasza wielka / y będziecie syny Tłay
 wyszłego / bo też on dobroćliwy jest nad nie-
 wdziecznemi / y zlemi.

Przeto bądźcie miłosierni / iáko y oćiec

wasz miłosierny jest. Nie posadzayćie / a nie
 będziecie sadzeni. Nie potępiayćie / a nie be-
 dziecie potępieni. Opuścayćie / a będzie
 wam odpuszczone. Dawayćie / a będzie
 wam dano. Miare dobra / y natłoczona / y
 potrzefiona / y wierzchowata dąbza w to-
 no wasze. Abowiem też miara która będzie
 cie mierzyć / będzie wam odmierzona.

A powiedział im podobieństwo: Jakaś
 może ślepy ślepego wieść? Jak obadwa do-
 iamy nie wpadną? Nie jest zwolennik nad
 mistrza / ale doskonały każdy będzie / iesliby
 był iáko mistrz iego.

A czemuś widzisz paździoro w oku brá-
 tá twego / a bierzma kłhore w oku twoim
 jest niebaczysz? Albo iáko chy możesz rzec
 brátu swemu. Brácie / dopuść żeć wyrzu-
 ce paździoro z oka twego / sam w swym o-
 ku bierzma niewidząc. Pokryty człowie-
 cze / wyrzuć pierwey bierzmo z oka swego /
 toż dopiero przeyrzysz żebyś wyiał z dziebi-
 to z oka bráta twego.

Nie jest to drzewo dobre / które rodzi
 złe owoce: ani drzewo złe które daie owoc
 dobry. Wsselkie bowiem drzewo / z owocu
 swego bywa poznane. Boć wždy z ćier-
 nia nie zbierają fig: ani z głogu zbierają
 winnych jagod. Dobry człowiek z dobrego
 skárbu serca swego / wynosi dobre rzeczy:
 a zły człowiek ze złego skárbu przynosi złe.
 Bo iáko czego serce pełno / tak wstha mo-
 wia.

A przecż mie zowiećie Pánie / Pánie /
 a nie czynicie co rozkazuje. Każdy który
 przychodzi do mnie / a słucha náuk moich /
 a pełni ie / wkaże wam komuć jest podobny.
 Podobny jest człowiekowi buduiacemu
 dom / który kopa głęboko / y zakłada grunt
 na opoce. A gdy sie powodzi státa / obita sie
 rzeká / on dom / a nie moglá go ruszyć: bo
 był założony grunt na opoce. Ale kto słu-
 cha / a nie czyni: podobny jest człowiekowi
 który budui dom swoy na ziemi bez grun-
 tu / na który przypada náwátność wody / y
 tudzież upadł / y szał sie upad wielki do-
 mu onego.

Cap: 7.

Kotmistrzowego syna wdrowiwszy: do Naim i-
 dac syna wdawiego wdowie wstrzeffa / zwolenniki Ja-
 nowe potwierdza / Janá zaleca / Jaryteusse którzy Ja-
 nowym krzem gárdili gani. W Jaryteusse na obiad
 bedac prossony od grzeszney białey głowy mąćcia-
 mi pomazany.

~~~~~( )~~~~~

Matth: 18.

Prover: 11.

Matth: 7.

Marci: 4.

Matth: 15.

Matth: 10.

Ioan: 15.

Matth: 7.

Matth: 7.

12.

Matth: 12.

Malach: 1.

Matth: 7.

12.

Matth: 7.

Iacobi: 1.

Ewangelia.

Matth: 8.
Ioan: 4.

Gdy dokonał wszystkich słow
swoich w vszach ludzkich/ w
siedl do Kapharnaum. A tam
sluga iednego Setnika bardzo
sie zle mialac/ iuz mial vmrzeć:
a tego sluga nie lekce sobie wazył. A gdy
slysat o Jezusie/ poslat do niego starste
zy-
dowskie/ prosiac go aby przyszedł/ y
wzdro-
wit sluga iego. A oni przyszedly do Jezusa/
prosil go pilnie/ mowiac mu: Zeć godzien
tego iest/ abyś mu to uczynił. Abowiem mi-
luie narod nasz/ y onze nami Boznicze zbu-
dowal. Tedy Jezus siedl z nimi. A gdy iuz
nie daleko byl od domu/ poslat do niego Se-
tnik przyiacioly/ mowiac: Panie nie racz
sie trudzić. Abowiem nie iesthem godzien
abyś pod dach moy wshedł/ y przetoć theż y
siebiem samego nie poczytat być godnym/
zebym byl siedl do ciebie: ale rzecz slowem y
bedzie zdrowion sluga moy. Abociem tez
y ia iest cztowiek pod moca postanowien/
ktory theż mam pod soba żołnierze/ y rzekł
themu idź/ y idzie/ a drugiemu przysly
a przyslydzie/ a sludze memu/ uczyn to/ y uczyni.
Co uslyshawy Jezus/ zdziwyl sie iesth/ y
obrociwszy sie/ rzekł do onych tluścų co sly-
szali: Zaprawde powiadam wam/ ani
w ludu Izraelskim znalazlem ehaka wiare.
A wrócili sie oni co byli posłani/ do domu/
y nalezli sluga ktory byl niemocny/ zdrowe
go.

A skato sie potym: siedl Jezus do miasta
ktore zowa Natim/ a sly z nim zwolennicy
iego/ y tluścų obfita. A gdy sie przyblizal
tu bronie mieyskiej: alie umarlego wyno-
siono syna iednego matki swoiey/ a ta wdo-
wa byla/ y z nia theż sly tluścų wielka z
miasta. Achora gdy wyjrzał Pan/ zruszony
bedac miłosierdziem swoim nad nia/ rzekł
do niey: Nie płacz. A przyskapiwszy dotknal
sie mar. A ci ktorzy niesli/ skaneli. A rzekł:
Młodzieńcze/ tobie rozkazuje abyś wsthal.
Alic wsiadł on ktorzy byl umarty/ y iat mo-
wie. Tedy go dal matce iego. A obiat one
wszystkie strach: y chwalili Boga/ mowiac:
Ize Prorok wielki powstal miedzy nami/
a ize Bog nawiedzil lud swoy. A rozniostla
sie ta powiesć onim po wszystkich żydow-
stwie/ y po wszystkich pogranicznych kra-
inach.

3. Reg: 17.
4. Reg: 4.
Acl: 9.
20.
Ioan: 4.
6.

Matth: 11.

A zwiastowali Janowi zwolennicy ie-
go/ wszystkie rzeczy. Tedy wezwawszy Jan dwu
zwolennikow swoich/ poslat ie do Jezusa/
mowiac: A tyż iest ktory masz przysć/ czy
li innego oczekawamy. A gdy przysli do
niego oni meżowie/ rzekli: Jan krzciciel po-
slat nas do ciebie/ slym poselstwem. A ty-
ż iest ktory masz przysć: czyli innego cze-
kamy. A w the czasy zdrowil byl Jezus

wielu od ich chorob y niemoc rozmaitych/
y od zlych duchow/ y wielu slepym wzrok
byl przywrocil. Odpowiadaiac tedy Je-
zus/ rzekł: Idziecie powiedzcież to zaś Jano-
wi/ to coście slyseli y widzieli. Zeć oto slepi
widza/ chromi zdrowo chodza/ tredowaci
bierza oczyszczenie/ głuszy slyssa/ umarli po-
wstawiaia/ wbodzy Ewangelia przysymnia:
a błogosławiony iest ten ktory sie nie zgor-
szy ze mnie.

A gdy odesli oni poslowie Janowi: po-
czal o Janie mowić do tluścų: Coście wy-
sly na pusezja widzieć? Trzcinie chwielaca
sie od wiatru: A coście wysly widzieć? Czy
li cztowieka w miekkie szaty obleczone. O
to ci ktorzy w drogim odzieniu chodza/ y
sa w roskossach/ na dworzach Krolewstich
przebywaja: Ale coście wysly widzieć: czy
li Proroka. A owsem powiadam wam/ iz
wiecey niz Proroka: ten ci iest o ktorym na-
pisano: Oto sle Angiota moiego przed obli-
czym twoim/ ktorzy sprawi droge twoie
przed toba. Abowiem powiadam wam/ ze
miedzy syny niewiesciemi niemasz wiecisz-
go Proroka nad Jana Krzciela. Ale kto-
ry iest mnieyszy w krolestwie Bozym/ wiec-
szy iest nizli on. Tedy slyszac tho wyslyet lud
y Januogrzebnicy/ wielbili Boga/ bedac
okrzczeni krztem Janowym. A Pharyzeu-
sowie y Doktorowie zakonni/ rade Boza
wzgardzili sami przeciwko sobie/ nie bedac
okrzczeni od niego.

A rzekł Pan: Komuż tedy przypodobie
ludzie tego to narodu/ y komu sa podobni:
Podobni sa dzieciom co siedza na rynku/ a
rozmawiaia spotem/ temi slowy. Igralis-
my wam na piseczatkach/ a nie tancowalis-
cie: lamentowalismy/ a nie plakalisce. Abo-
wiem/ przyszedl Jan Krzciciel/ nie iedzac
chleba/ nie piyac Wina: a powiadacie dia-
belstwo ma. Przyszedl tez syn cztowieczy ie-
dzac y piyac: a zaś powiadacie/ Ocho chto-
wiec obzercą/ y piyak wina/ przyjaciel grze-
sniow y Januogrzebnikow. A vsprawie-

Isaie. 35.

Isaie. 61.

Matth: 11.

Malach: 1.
Marci. 1.

Matth: 11.

Matth: 11.

S: Lufassa.

dlowiona iest madrość / od wshystkich sy-
now ich.

Cap: 8.

Matth: 26.
Marci: 14.

Luc: 15.

A prosit go ieden z Pharyzeusow / aby z
nim iadt A wssedssy do domu Pharyzeusow
wego / vsiadł za stołem. A oto niewiastha
ktora byla w miescie grzesna / gdy sie do-
wiedziata ze Jezus siedzial w domu Pha-
ryzenfowym / przyniosla Alabastrowe ban-
ke masci / y stoiac z tyłu v nog iego / pocze-
ta oblewac izami nogi iego / y wcterac wto-
sami gtowy swoiey / y catowata nogi iego / a
mascia pomazowata. Obaczmyfi to Pha-
ryzenf ktory go byl wezwat / myslit sam w
sobie mowiac: Wy ten byl Prorokiem / wie-
dziatby wdy co tho a iaka iest niewiastha
ktora sie go dochyła / bo iest grzesna biata
gtowa. A odpowiadaiac Jezus / rzekl do
nie: Symonie mamci nieco powiedziec.
Odpowiedzial mu: Nisthrzu powiedz.
Niat ieden dwu dluznikow / ieden mu byl
winien piec set grosow / a drugi piecdzie-
siat. A gdy nie mieli skadby mu byli zapla-
cili / darowal to obiemu. Ktoryz go tedy z
nich wiecey mitule. Odpowiadaiac Sy-
mon / rzekl: Nniemam iz ten ko wiecey
odpuscit. A on mu rzekl dobrześ osadzil.

Obrociwssy sie tedy ku niewiescie / rzekl
Symonowi: Widzisz te niewiaste? Wsse-
dlem do domu twego / nie dales wody no-
gam moim: a ta izami polata nogi moie / y
wtosami swymi wtarta: Nie pocatowales
mie / a ta iako zem wsedl / nie przestala cato-
wac nog moich. Nie pomazales mi gtowy
Oleiem / a tha mascia namazata nogi mo-
ie. A przetoz powiadam ci / odpusczaia iey
wiele grzechow / iz vmitowata wielce. A ko-
mu mnies bywa odpuszczeno / mnies mitu-
ie. Rzekl potym do niey: Odpuszczone sa to-
bie grzechy. A poczelu oni co pospotu siedzie-
li mowic sami w sobie / coz tho zac / co y
grzechy odpuscza: A rzekl ku niewiescie:
Wiara thwoia ciebie zbawiona uczynila:
Joz w pokoiu.

Pan Krystus przypowieść o roznym nasieniu wy-
klada / Matke y bracia wlasnie / przez Morze sie wio-
zac obudzony / wiatrom y Morzu toskaznie / tme dia-
blow z cztowieka w wieprze wpnsil / wrociwssy sie
Jairowe corka wstrecila / w tym na drodze niewiaste
ktora cierpiata krowie plynienie zrodawia.

A Stalo sie iest potym / ze Jezus
chodzil po miastach / y miaste-
czkach / uczac y opowiadaiac
Krolestwo Boze / a dwanaście
z nim / y niewiasty niektchore /
ktchore byly vzbrowione od duchow zlosli-
wych / y od chorob (iako) Marya ktchore
zwano Magdaleną / z ktchorey bylo wyssto
siedm czartow / y Johanna zóna Chuzego
sprawce Herodowego / y Zusaná / y in-
nych wiele / ktore mu poslugowaty z maie-
tnosci swoich.

A gdy sie kluszcza wielka schodzila / a z
miast kwapili sie do niego / mowil pod po-
dobienstwem: Wyseidl ten ktory sieie / roz-
siewac nasienie swoje: a gdy rozsiewal / ie-
dno wpadlo przy drodze / a podeptano iest /
y ptacy powietrzni wyzbierali ie. A drugie
padlo na opoke: a wsczedwssy wshlo / bo nie

miato wilgotnosc. A drugie zas wpadlo
miedzy ciernie / y wsczedwssy pospotu z nim
ciernie / zadusilo ie. A drugie wpadlo na do-
bra ziemie: a wsczedwssy uczynilo owoc sto-
krotny. Ty slowa powiedziawssy wotat /
ktcho ma vssy na sluchanie / niechay slucha.
Pytali go thedy zwolennicy iego / coby to
byla za przypowieść. Ktorem on odpowie-
dzial: Wamci dano iest poznac thaiemni-
ce Krolestwa Bozego / ale innym pod po-
dobienstwy / aby widzac nie widzieli / a sly-
sac nie rozumieli.

Jest tedy ta przypowieść. Nasienie: tho
iest slowo Boze. A ktorzy przy drodze thoc
sa ktorzy sluchaja / a potym przychodzi dia-
bel / y wymunie slowo z serca ich / aby wie-
rzac nie byli zbawieni. A ci co na opoce sa

Luc: 23.

Luc: 24.

Matth: 13.

Marci: 4.

Matth: 13.

Marci: 4.

Isaia: 6.

Ewangelia.

co gdy usłysza (słowo Boże) schucia je przy-
muia / a ci ktorzenia nie maia / abowiem na
czas wierza / a czasu pokusy odstepuia. Ale
co między ciernie wpadło / ci sa ktorzy słu-
chali / a od pieczliwości y od bogactw / a ro-
koszy tego żywota / idac / bywaia zaduszeni /
y nie przyniosą owocu. A ktore wpadło na
dobra ziemia / ci sa ktorzy sercem dobrym y
cnotliwym słuchaiac słowa trzymaią je / y
owoc przynoszą w cierpliwości.

Matth: 5:
Marci: 4.
Luce: 11.

Matth: 10.
Marci: 4.

Matth: 13.
Marci: 4.

Matth: 12.
Marci: 3.

Zaden ci zapaliwszy świece / nie zakrywa
iey naczyniem / ani skłania pod to / ale ia
skłania na lichtarzu / aby ci co wchodzi wi-
dzieli światło. Boć nie jest rzecz tak tajna /
ktoraby sie nie obiawiała: ani tak skryta / że
by sie o niey nie dowiedziano / a żeby na i-
wia nie wyszła. Zaczcieś tedy iako macie
słuchać. Bo temu kto ma / będzie iesseje da-
no: a kto ołowiek niema / te y to co mnie-
ma żeby miał / będzie oddalone od niego.

Przyšli też do niego matka y bracia te-
go / y niemogli go dośc / przed tłumem. Te-
dy mu tho powiedziano: Matka twoia / y
bracia twoi stoia przed domem / chcąc sie
stoba widzieć. A on odpowiadaiac rzekł do
nich: Matka moja y bracia moi ci sa / kto-
rzy słowa Bożego słuchaią / a czynią je.

Matth: 8.
Marci: 4.

Matth: 8.
Marci: 5.

A stało sie iednego dnia / że wstąpił do
todki / a z nim zwolennicy iego / y rzekł do
nich: Przewieźmy sie za eo iezioro. A pu-
ścił sie na iezioro. A gdy sie wieszli / thedy on
zajnat: Thedy przypadła burza od wiatru
na iezioro / tak że sie zalewáli / y byli w wiel-
kim niebezpieczeństwie. Przyskapiwszy te-
dy zwolennicy / obudzili go / mowiac: Przy-
kazy cielu / ginimy. A on wstąpiwszy zgro-
mit wiatr / y one nawatność wody / y prze-
stała (burza) a sthato sie uciszenie. Ale do
nich rzekł: Gdzie jest wiara wasza? Ktorzy
polekawszy sie / dziwowali sie spotecznie mo-
wiac: Co myniama / co to zaczął jest / iż y wi-
trom y morzu rozkazuje / a słuchaią go?

A przewieźli sie do krainy Gerazeńskiej /
ktora jest przeciwko Galilei. A gdy z to-
dzi wystąpił na ziemię / zabieżał mu ieden

maż ktorzy miał dyabelstwo już od wielu
czasow / a niechodzil w żadnym odzieniu /
ani w domu mieszkał / ale w grobiech. Ten
skoro wyrzał Jezusa / wpadł przed nim / y
krzyczac głosem wielkim / rzekł: Coż mnie
sthoba Jezusie / synu Boga najwyższego?
prosse cie / nie meczże mie. Abowiem przy-
kazywał achowi nieczystemu / aby wyszedł
od onego człowieka. Bo go przez wiele cza-
sow popadał / y wiazano go w lincuchy / y
osadzano dla straży w petra: ale on pota-
mawssy okowy / bywał pedzon od dyabel-
stwa na pustynie. A spytał go Jezus / mo-
wiac: Co za imie masz? A on odpowiedział
Cmą / bo było wessło weń wiele dyabel-
stwa. A prosili go aby im nie przykazywał
iść do przepaści. A było tam stado wielkie
wieprzow / ktore pasciono na gorze / thedy
go prosili aby im dopuścił wnie wniść. A
dopuścił im. Wyszli tedy dyabelstwa od o-
nego człowieka / y wessli w wieprze: thedy
pedem wielkim sło stado y wpadło na sy-
ie w iezioro / y potoneli tam. Co gdy wyrze-
li oni ktorzy pascili / wcieli / y dali znać do
miasta y do wsi.

Tedy wybiegli ludzie oglądać tho co sie
stało. A przyšli do Jezusa / y znalezi onego
człowieka siedzącego od ktorego dyabelst-
wo wyszli / y odzianego / y dobrego rozumu
y nog iego / y polekali sie. A powiedzieli im
y ci ktorzy widzieli / iako sie stat zdrowio-
nym od cmy. Tedy prosili go wyszuka wiel-
kość ludzi krainy Gerazeńskiej / aby siedi od
nich precz: bo ich była wielka boiaźń ziela.
A on wstąpiwszy do łodzi / wrocil sie nazad.
A prosił go on maż z ktorego dyabelstwa
wyszli / aby przynim był. Ale go puścił Je-
zus od siebie / mowiac: Wroc sie do domu
swego / a powiadaj iakie wielkie rzeczy to-
bie Bog uczynił. A chodź po wyszyskich
mieścicach / powiadajac: iakie mu wielkie
rzeczy Jezus uczynił.

A stało sie iest / gdy sie zaś wrocil Jezus /
przyetą go tłumem / bo go wyszyscy czekali.
A oto przyszedł maż ktoremu imie było Jai-
rus / a ten był przelożonym Bożnice Zyde-
wskiej / y wpadł y nog Jezusowych / prosiac
go aby wshedł do domu iego: bo iedyna cor-
ka iego ktora miał / a było iey okolo dwuna-
ście lat / ta mu umierala. A trąsilo sie gdy
siedi / cisneta go ona tłumem. A była iedna
niewiasta / ktora krwawa niemoc cierpiac
ode dwunastu lat / iuz była na lekarze
wydatą wyszyske istoty a maitność swoje /
a przedse iey żaden wzbrowić nie mogł: ta
przystąpiła z tyłu / y dotkneta sie podobką o-
dzienia iego: a tudzież stanela iey ono ply-
nienie krwi. A rzekł Jezus: Kto sie mnie
teraz dotknął? A gdy sie wyszyscy k temu nie

Matth: 8.
Marci: 5.

Marci: 5

Matth: 8.
Marci: 5.

Matth: 8.
Marci: 5.

znali

znali / rzekł Piotr y oni co z nim byli: Mi-
strzu te tłuszcze cie wciścisza y tłocza / a ty mo-
wisz / kto sie mnie dotknał: A rzekł Jezus
dotknąłci sie mnie ktos: bo ia czuie ze ze-
mnie moc wyszła. Widzac tho niewiasta ze
to nie bylo tajemno / drzac przystapila y pa-
dła przed nogami tego / a dla kthorey przy-
czyny dotknęła sie tego / oznajmiła przed
wszystkim ludem / y iako też tam tudzież
zdrowiona była. Ale on rzekł iey: Coko
wiara twoia ciebie zdrowa uczyniła: Idź
w pokoiu.

Matth: 9.
Marci: 5.
an: 11.
Jesze on thego domawiał: przyszedł
ktos do Kriazęcia Bojnicy Żydowskiej / po-
wiadać mu: Jci umarta iest coka two-
ia / nie trudz go iuz. A Jezus to poselstwo
wysławszy / odpowiedział oycu onęy dzie-
weczki: Nie boysie: iedno wierz / tedy be-
dzie zdrowa. A gdy przyszedł do domu: nie
dopuscił wniść z soba nikomu / iedno Pio-
trowi / Jakubowi / Janowi / a oycu y mat-
ce dzieweczynie. A płakali iey wszyscy / y la-
mentowali. Tedy im on rzekł: nie płaczcie:
nie umartać ta dziewczka / aleć spi. A nasmie-
wali sie z niego / wiedzac iż była umarta. A
on wiawszy reke iey / zawołał rzekac: Dzie-
weczko wstań. A wrócił sie duch iey / y wsta-
ła tudzież. Tedy kazał iey dać iesc. A zd-
mieli sie rodzice iey: Kthorym przykazał /
aby niko nie powiadał tego co sie sthato.

Cap: 9.

Zwolenniki po dwu sie / na puszczy piec tysiecy lu-
dzi karmi / a gorze przemieniony / wzdrawia Lunaty
ta / y zwolenniki o przetożenstwie naucza.

Matth: 10.
Marci: 3.
Luc: 6.
Marci: 6.
Luc: 10.
Azezawszy Jezus dwanaście
Aposthotow: dał im władza y
moc nad wszystkimi diabelstw-
y / y też żeby choroby wzdrawiali.
A posłał ie aby opowiadali kro-
lestwo Boże / y wzdrawiali niemocene. A
rzekł do nich: Nie nie bierzcie na droge /
ani tasli / ani kalesy / ani chleba / ani pienie-

szy / ani dwu suten mieycie. Do ktorego kol-
wiek domu wnidziecie / tamże mieszkajcie /
a z tamtad nie wychodźcie. A kthorzy kol-
wiek by was nie przyteli / wychodzac z mi-
sta onego y proch iescze z nog waszych obiy-
cie na świadectwo przeciwko im. A oni wy-
siedszy chodzili po miasteczach kazać / y w-
zdawiać wśedzie.

A wysłat Herod Tetrarcha wszystko co
sie dĩało od niego / y wtopił: przeto że było
powiadano od niektórych / iż Jan wsthat
zmartwy. A od drugich zaśie iż Eliasz sie
wsthat: A od innych też / iż Prorok ieden z
starych powstał. A rzekł Herod: Janam
ci ia dat ściać / y ktoż to zaśie iest / o ktorym
ia takowe rzeczy slyse: A sthat o to aby go
był widziat.

A wróciwszy sie Aposthotowie / powiedali
mu wszystkie rzeczy kthorekolwiek uczy-
nili: y opawszy ie / wśedł z nimi na osobli-
we pusthe miejsce / ktore zowa Bethsai-
da. Czego gdy sie dowiedziaty tłuszcze / sly-
żali nim / y przytali ie / a powiadał im o Kro-
lestwie Bożym / a owe kthorzy wzdrowie-
nia potrzebowali / wzdrawiat. A iuz sie był

począł dzień tu wiecierowi chylić. Tedy
przystapiowszy dwanaście / mówili mu: Roz-
pusć tłuszcze / aby sędysy do miasteczek y do
wsch okolicznych / sthanieli na gospodach / y
nabyli sobie coby iedli / bosmy oto tu na pu-
sczy. A rzecze do nich Jezus: Dajcie wy
im iesc. A oni rzekli: Niemamy nic wiecey
iedno piecioro chleba / a dwie rybce: chyba
żebyśmy sami sly y kupili na te wszystkie tlu-
sze potarmow. A było meżow okoto pia-
ci tysiecy. A rzekł tedy do zwolennikow swo-
ich: Rozkajcie im wśesć gromadami / w ka-
zdey po piecdziesiat. A uczynili tak / chajze
kazałi wszystkim wśesć. Wziawszy tedy
piecioro chleba y dwie rybce / weyřzał w
niebo / y błogoslawił im / potym łamał / y roz-
dawał zwolennikom swoim / aby kładli
przed tłuszcze / także iedli wszyscy / y nasyce-
ni sa. A zebrano iest to co im było zbyło / o-
drobin dwanaście kossów.

Matth: 10.
Marci: 6.
Acto: 13.

Matth: 14.
Marci: 6.

Matth: 14.
Marci: 6.
Ioan: 6.

Ewangelia.

Matth: 16. Al shtato sie: gdy byl sam modlacy sie / byli
 Marci. 8. tez z nim y zwolennicy / tedy ich pytal / mo-
 wiac: Kim mie byc powiadacia tluszcze? A
 oni odpowiadaiac rzekli: Janem krzciecie-
 lem: a drudzy thez Eliassem / drudzy zasie
 powiadacia ze ieden prorok z onych starych
 powstal. A rzekl do nich: A wy kim mie tez
 byc mienicie? Odpowiadaiac S. Mon
 Ioan: 6. Piotr / rzekl: Chrystusem Bozym. A on zas
 groziwszy im przykazal / aby nikomu nie
 powiadali tego / powiadaiac: Ji musi syn
 Matth: 16. 20. czlowiecz y wiele cierpiec / y byc wzgardzo-
 Marci. 8. nym od starssych / y krizath kaptanskich / y
 9. 10. doktorow / y byc zabitym / a trzeciego dnia
 Lucz. 18. zasie wstac.

Marci. 8. Mowil tez do wssystkich: Jesli kto chce
 za mna przyac / niech sie samego siebie za-
 przy / niechze bierze krzyz swoy na kozdy
 dzien / a niech za mna idzie. Abowiem kto
 Lucz. 17. bedzie chcial dusse swoje zachowac / straci
 ia. Ale kthoby stracil dusse swoje dla mnie
 ten ia zachowa. Bo a coby thym polepsyt
 czlowiek / gdyby pozyskal wssysthek swiat /
 a siebie samego zatracil / y sstode w sobie v-
 czynil: Abowiem kthoby sie wstydat mnie y
 Matth: 10. slow moich / tego sie tez syn czlowiecz y be-
 Marci. 8. dzie fromat / gdy przydzie w maiesthacie
 Lucz. 12. swoim / y oycowym / y swietych Angiotow.
 A powiadam wam to prawdzimie / ze sa
 Matth: 16. niektorzy co tu shtoiu / kthorzy nie wkussa
 Marci. 8. smierci / alei wwrza krolestwo Boze.

Matth: 17. Al stato sie po tych powiesciach iakoby w
 Marci. 9. osm dni / ze wziat z soba Piotra / Jakuba /
 2. Petri. 1. y Jana / y bedl na gore aby sie tam modlit.
 A stala sie iest / gdy sie modlit / postac obli-
 cza iego / inakssa: y odzienie iego biale y
 isnace. A oto dwa meżowie mowili z nim.
 A byli tho Moizes y Eliasz / widzeni snim
 w wielmoznosci: A powiadali zescie iego /
 kthore mial wypelniac w Jeruzalem. Ale
 Piotr y ci co z nim byli obciazeni byli snem.
 A ocuciwssy sie / wyrzeli one wielmoznosc
 iego / y dwu meżow / ktorzy stali z nim.

A shtato sie / gdy odchodzili od niego /

rzekl Piotr do Jezusa: Nauczycielu / do-
 brze nam tu byc / uczynimy thu troie mie-
 stanie / tobie iedno / Moizesowi iedno / a
 Eliassowi iedno / niewiedzac co mowil.
 A gdy on te slowa mowil / stat sie iest oblok
 y zaslonil ie: y bali sie: gdy oni wchodzili w
 oblok. Stat sie tez gtos z obloku / ktory tak
 mowil: Ten iest syn moy mity / thego slu-
 chajcie. A gdy sie shtal ten gtos / nalezion
 iesth Jezus sam. A oni milczeli / y nikomu
 nie nepowiadali w one dni tych rzeczy kto-
 re na ten czas widzieli.

Schato sie zas na zaiutrz / ze gdy z go-
 ry zchodzili / zabiezata im tchuszcza wiel-
 ka. A oto ieden mazz oney tluszczey zawo-
 lat / mowiac: Mistrzu / proste cie dla Bo-
 ga / weyjrzy mi na syna moiego / Bo iedy-
 naczel mi iest / a oto duch popada mi go / y
 gwałtem krzyczy / a on go tucze y rozdzie-
 ra tak iz pijany toczy / a zaledwe odstepnie
 natargawssy sie go / prosiem ci byt zwolen-
 nikow twoich aby go wyrzucili / ale nie mo-
 gli. Odpowiadaiac thedy Jezus rzekl: O
 niewierny a przewrotny narodzie / y do ad-
 ze wzdy bede w was / y bede was thak cier-
 piat: Przymiedz thu syna twoiego. A gdy
 przychodzil / vderzyto go dyabelstwo (o sie-
 mie) y miotalo. Tedy zgromil Jezus ducha
 nieczystego / y wzdrowil ono dziecie / y od-
 dal go oycu iego. A z umieli sie wssystcy o-
 ney wielmoznosci Bozey.

A gdy sie wssystcy dziwowali temu wssy-
 stkiemu co czynil / rzekl do zwolennikow
 swoich: Wtoscie sobie w serca wasze te slo-
 wa. Abowiem tho iest pewna rzecz / ze syn
 czlowiecz bedzie wydan w rece ludzkie.
 Ale oni niebaczyli (ani rozumieli) thego
 slowa / a byto im zaslonione / aby gonie ro-
 zumieli / a obawali sie go thez pytac o tho
 slowo.

Wessla thez w nie mysl kthoby z nich byl
 wietssym a zacnieyssym. Thedy Jezus wi-
 dzac mysl serca ich / wiawssy dzieciathko /
 postawil ie wedla siebie / y rzekl im: Kto-
 kol wieby przyial to dziecie w imie moie /
 ten mnie przymuie. A kthokolwiek mnie
 przymie / przymuie onego ktory mnie po-
 stat. Abowiem ktho mnieyssym iest miedzy
 wami wssysthkimi / ten zacnieyssym iesth.
 Odpowiadaiac Jan / rzekl: Mistrzu / wi-
 dzielismy iednego a on w imie twoie wypa-
 dza dyabelstwo / y zabronilismy mu: Bo nie
 chodzi za toba znami. A rzekl do niego Je-
 zus: Niebroncie nikomu: Bo ktho nie iest
 przeciwno wam / za wami iest.

A shtato sie iesth / gdy sie wypelniaty dni
 wszecia ie (od nich) ze y sam oblicze swo-
 ie wtwierdzil / aby bedl do Jeruzalem. Tez
 dy poslat posly przed oblicznosciu swoia: a

Matth: 17
 Marci. 9

Matth: 17
 Marci. 9

Marci. 1.
 Luca. 4.

Matth: 16
 20.
 Marci. 8.
 9.
 Luca. 2.
 18.

Matth: 18
 Marci. 9
 Luca. 22.

Matth: 10
 Marci. 9
 Luca. 10
 Ioan: 13
 Matth: 20
 Marci. 9
 10.
 Luca. 22.

S: Lulassa.

oni siedsly / wessli do miastha Samaritanskiego / aby mu (gospode) ziednali. A nie przyieli go / iz iuz byl mocno posthanowil isc do Jeruzalem. A gdy tho wyrzeli zwo-
lennicy iego / Jakub y Jan / rzekli: Panie / chcesz ze kazemy aby ogien z stapit z nieba / y popalit ie: A obrociwssy sie / zfuat ie / mo-
wias: Niewiecie czyiegoście ducha syno-
wie. Syn człowieczy nie przyszedł dusz tra-
cić / ale zbawiać. A posli do inego mia-
steczka.

Stato sie zas potym / gdy oni sli w dro-
dze / rzekl ieden do niego: Poyde za thoba
gdziekolwiek poydziesz. Rzekl mu Jezus:
Lisli maia iamy / y pracy niebiescy gnias-
zda / ale syn człowieczy niema gdzieby glo-
we swa sklonil. A rzekl do drugiego: Pod-
zama / A on rzekl: Panie dopusc mie pier-
wey / ze poyde pogrzebe oycá mego. Rzekl
mu Jezus: Day pokoy / niechci umarli grze-
ba swe umartet a ty idz / a opowiaday Kro-
lestwo Boze. Rzekl zas drugi: Poyde za to-
ba Panie / ale mi pierwey dopusc / ze dam
znac tym ktorzy domá sa. Rzekl do niego
Jezus: Zaden ktory przyklada ruke swa do
plugá / a oglada sie na zad / nie iesli sposo-
bny Krolestwa Bożemu.

Cap: 10.

Namaczyt siedmdziesiat y dwu zwolennikow / Bli-
niego nam pod przykladem onego ktory miedzy lotry
wpadl w szal. Od Marty przysiel / Maria v. nog
siedzaca wymawial.

A Potym tez obrat a naznaczyt
Pan y innych siedmdziesiath y
dwu / y slal ie para przed obli-
czym swoim do kazdego mia-
stha / y na kazde miejsce gdzie
sam mial przysc. A mowil im: Zniwo-
ciez wielkie / ale robotnikow malo. Pro-
ciez tedy Panatego zniwa / aby poslat ro-
botniki na zniwo swoje.

Idzie: Oto ja posylam was iako baran-
ki miedzy wilki. Nienoscie z soba worka /
ani kalesy / ani borow / y nikogo w drodze
nie pozdrawiacie. Do ktorego kolwiek do-
mu wnidziecie / napirwey mowcie. Pokoy
temu domowi / a bedzieli tam syn pokoiu /
odpoczynie na nim pokoy wasz: Jesli nie-
bedzie / wroci sie zas do was. A w thymze
domu ostanicie iedzac y piac / to co v nich
iest. Abowiem godzien iest robotnik zapla-
ty swoiey. Nie przechodziecie sie z domu do
domu. A do ktorego kolwiek miastá w ni-
dziecie / a przyietoby was / iedziecie tho co
przed was poloza: a wzdrawiacie niemo-
cne ktorzy tham sa / y powiadaycie im:

Przyblizyto sie do was Krolestwo Boze.

A do ktorego kolwiek miastá w nidziecie
a nie przyietoby was / wychodzac na vlice
iego / mowcie. The sy proch ktory na nas
przypadl z miastá waszego / ocieramy na-
was / wssakze iednal tho wiedziecie / ze sie
przyblizyto Krolestwo Boze. Powiadam
wam / iz w on dzien wiethssa folga bedzie
Sodomie / nisi onemu miastu. Biada to-
bie Chorozaím: Biada tobie Bethsáida:
Bo by sie byly te czuda dziaty w Thyrze y w
Sydonie / Kthore sie w was dziaty / iuz by
byli dawno we wlofieniu y w popiele sie-
dzac pokutowali. Wssakoz Tyrowi y Sy-
donowi lzej bedzie na sadzie / nizli wam. A
ty Kafarnaúm as do nteba powissone / az
do pietá bedzie pograzone.

Kto was slucha / mnie slucha: A ktho
wami wzgardza / mna wzgardza. A kto
mna gardzi / gardzi onim ktory mie poslat.

Wrocili sie potym ona siedmdziesiath y
dwa z radościa / mowias: Panie / y dyia-
belswa tedy nam sa poddane w imie two-
ie. A rzekl im: Widzialem sathana / iako
styskawice z nieba spadaccego. Othom
wam dat moc chodzenia po wzach / y po
niedzwiadkach / y po wsselkiey mocy nie-
prziacielskiej: a nic wam niezasskodzi.
Wssakoz z tego sie nieradnycie / fey ducho-
wie sa wam poddani: ale sie radnycie / iz i-
miona wasse napisane sa w niebiesiech.

Theyse godziny / rozradowal sie Jezus
w duchu / y rzekl: Wyznamam tobie oycze
Panie nieba y ziemie / izes skryt the rzeczy
przed madremi y rostopnemi / a obiawi-
les ie maluckim. A wsssem oycze / Bo sie tat
wpodobato przed toba. Wssstkie rzeczy da-
ne mi sa od oycá mego. A zaden nie wie kto
by byl syn / iedno ociec. A ktho by byl ociec / ie-
dno syn: a komu by chcial syn obiawic. A o-
brociwssy sie do zwolennikow swoich rzekl:

Błogosławione oczy ktore widza tho co
wy widzicie. Abowiem powiadam wam /
ze wiele Prorokow / y Krolow pragneli wi-

Matth: 10.
Marci: 6.
Lucie: 9.
Aho: 13.
O 18.

Matth: 11.

Matth: 10.
Ioan: 13.
Marci: 9.

Isaie: 14.
Apoca: 12.
Marci: 16.
Aho: 28.

Philip: 4.
Apoca: 17.

Matth: 11.

Matth: 23.
Ioan: 13.
Matth: 11.
Ioan: 7.
O 10.
Matth: 13.

Ewangelia.

Matth: 22. Marci: 12. Dziec cho co wy widzicie / a nie widzieli / y
 slysec to co wy slyscicie / a nie slyseli. A oto
 jeden zakonny doktor powstah / kussac go
 a mowiac: Mistrzu / co czyniac zywot wie
 czny otrzymam: Thedy on rzekl do niego:
 A co napisano jest w zakonie: iako czytasz:
 Deute: 6. A on odpowiadaiac / rzekl: Bedziesz mi-
 wac Pana Boga twego z zupełnego serca
 twego / y ze wssystkietey dusse twoiey / y ze
 wssystkich sil twoich / y ze wssystkiego rozumu
 twego: a bliźniego twego iako siebie
 samego. A rzekl mu: Dobrześ odpowie-
 dział / Toż czyn / a bedziesz żył.

A on chcac vsprawiębliwić siebie same-
 go / rzekl do Jezusa: A ktoż jest moim bli-
 żnim: Thedy poyrzawssy Jezus wzgore /
 rzekl: Cztowiek ieden siedł z Jeruzalem do
 Jerycha / y wpadł na totory: Ktorzy go też
 y odarli: a zadamssy mu rany / odbiegli na
 polu żywego ostawiwssy. A trąsilo sie że też
 droga siedł ieden kaptan: y wyirzawssy y mi
 nat go. Takież też y Lewita / bedac blisko
 onego miejsca / y wyirzawssy y / przeminął.
 Ale Samarytan niektory / iadac w drodze /
 nadiachal go / y wyirzawssy go / zruszył sie
 miłosierdziem. A przykapiwssy do niego /
 zawiązał rany iego / wlał wssy oleiu y winą /
 a potym włożył go na swe bydle: zawiósł
 go do gospody / y miał o nim piecza. A na-
 zjutrz / wyiawssy dwa grosa / dał ie go
 spodarzowi / y rzekl: Niey o nim staranie /
 a cokolwiek nadzwys wyłożysz / a ia kiedy sie
 wroce zapłać. Powiedzie kthory z tych
 trzech zdać sie być bliżnim onemu kthory
 wpadł między totory: A on rzekl: ten kthory
 uczynił miłosierdzie nad nim. A rzekl mu
 Jezus: Józ / czynże też ty tak.

A stało sie gdy sli / że on wssedł do jedne-
 go miasteczka: a niewiasta iedna na imie
 Marta przyiela go do domu swego. A ta
 miała siostrę Marią inieniem / ktora też
 Deute: 33. siedząc v nog Pańskich sluchala słowa ie-
 go. A Mareha starala sie okoto rozlicnych
 poslug. Ktora tedy stanawssy rzekla: Pa-
 nie nimasszy o tym starania / is siostra mo-
 ja opuścila mnie same sluzyc. Aprzeto rzec-
 zey by mnie wspomogla. A Pan odpowie-
 dzaiac rzekl iey: Marto / Martho / troskli-
 was a frásujesz sie okoto wiele rzeczy. Ale
 Psa: 26. iednego potrzebá jesth. Maria co lepsza
 czastke obrála / ktora od niey nie bedzie od-
 dalona.

Cap: II

Uczy zwolenniki iako sie máia modlit przykladem
 onego ktory w nocy troie chleba pojyczał / phary-
 som o dyablów wypadaniu odpowiada / y ich po-
 tepienie wielkim przeklectwem obáwia.

Stato sie: gdy był na iednym
 miejscu na modlitwie / gdy sie
 przestat modlit / rzekl ieden z
 zwolennikow iego do niego:
 Panie / naucz nas (iako sie
 mamy) modlit / iako cheż uczył Jan zwo-
 lennik swoie. A rzekl im / Gdy sie modli-
 cie / mówcieś. Wycze / świec sie imie twoie.
 Przydź krolestwo twoie. Bądź twa wola.
 Day nam dzisia chleba nášego powszednie-
 go. Opuść nam winy nasze: boć też y my
 odpuszczamy wsselkiemu winowácy ná-
 semu. A nie w wódz nas na pokuśsenie.

A rzekl do nich: A kthory z was bedzie
 miał przyiaciela / a siedby do niego w pu-
 nocy / y mowil mu: Przyiacielu / pożycz mi
 kthoryga chleba: abowiem przyiaciel moy
 przysiedł z drogi do mnie / a niemam co
 przedem polozyć. A onby we wnátrz bedac
 odpowiadaiac rzekl: Niektolac na mie / a
 toć iuz drzwi zamkniono / a dziaćki moie sa
 zemna na pokuśiu: niemogę teraz wstać a
 dać ci chleba. A onby przed sie kotat nań /
 powiadam wam: iż acz potym wstawisz nie
 damu strony tego że mu przyiacielem jest:
 przed sie iednak dla wpornosci tego wsta-
 nie / y da mu tyle ile mu ich potrzeba.

A ia powiadam wam: Proście / a bedzie
 wam dano: Szukaycie tedy naydziecie:
 Kotacie / a bedzie wam otworzono. Albo-
 wiem koždy ktory prosi / bierze: A kto szuka
 nayduie / a kotacacemu bedzie otworzono.
 A kto z was oycá prosi o chleb: zaś mu po-
 da kamien: Albo o rybe: izas miastho ryby
 da mu weza: Albo prosi liby o iacie: zali mu
 poda niedziadka. Jesliś tedy wy bedac
 z temi / vmiecie dobre dachki dawac synom
 waszym: iako daleko wiecey oćiec wasz nie-
 bieśki / da ducha dobrego / tym kthorzy go
 prośsa.

A wyganiał Jezus dyabelstwo / a ono
 bylo nieme. A gdy wyrzucił dyabelstwo /
 przemowil iesth niemy / y dziwowaly sie sa-
 tussze. A niekthorzy z nich mowili: Ze
 przez Beelzebuba Kriaze dyabelskie wys-
 gania

Matth:

Matth:

Prover: 11

Matth: 7

Ioan: 14.

15. & 16

Matth: 12.

Matth: 8.

Matth: 23.

Matth: 23.

Matth: 10.

Matth: 9.

Matth: 12.

Matth: 5.

Matth: 4.

Matth: 8.

Matth: 6.

Matth: 13.

Matth: 13.

Matth: 13.

S: Eufassā.

gania dyabelstwa. A drudzi Eufassā / do magali sie v niego znaku z nieba. Ale on gdy wyrzadz mysli ich / rzekl im: Rozde kro lestwo samo w sobie rozzerwane / spustossie ie: tak ze dom na dom vpadnie. Jesli wiec y satan przeciwno sobie rozdzielon iesh / iakoz bedzie shtato krolestwo iego: Ji po wiadaie zebym w Beelzebubie wymia cat dyabelstwa: Ale iesli ia iuz w Beelzebubie wyrzucam dyabelstwa / synowie wa sy przez kogo wyrzucacie? A przetho oni was beda sadzie: Ale iesli ia palcem Bozym wyrzucam dyabelstwa / iaciec przyz mo na was krolestwo Boze.

Gdy zbroyny mocarz strzeze patacu swe go / tedy w pokoiu sa wssystkie rzeczy ktore on ma. Ale iesli by mocniejszy nisl on / nad ssedwssy nań / zwyciezyl go: wssystkie horeza iego w ktorych duffal pobierze mu y korzy sci ie rozda. Kto nie iest zemna / przeciwo ko mnie iest: a kto zemna nie zbiera / ten rozprassa. Gdy nieczysty duch winidzie od cztowieka chodzy po miestcach suchych / ssu kaaac odpoczynku. A nie nalawssy / mowi: Wroce sie ia do do mego z kadem wssedl. A gdy przydzie / naydzie ij miotkami vmie ciony y przyochedozony. Thedy idzie / y bierze siedm innich Duchow gorszych nisl sam / a wssedssy miestka tham. A shta waia sie poslednie rzeczy cztowieka onego / gorsse nisl pierwsse.

Jz stalo sie iest gdy te slowa mowi. Wy niossy sie z glosse swoim iedna niewiasta z tussze / rzekla mu: Stogoslawniony zywot ktory ciebie nosil / y pierś ktoryches pozys wal. A on rzekl: A owsssem stogoslawnioni ci ktorzy sluchaa slowa Bozego / y przyz strzegaa go.

A gdy sie tussze zbiegaly / iat mowic: Oto ten narod / narod zlosliwy iest: Zna mienia sie domaga / a niebedzie mu znat dany / iedno znat Jonasa Proroka. Abo wiem iako byl Jonasz znamieniem Ninia witom: tak tez bedzie y syn cztowieczy na rodowi temu. Krolowa od potudnia shta nie na sadzie z meymi narodu tego / y pote pi ie: iz ona przysla od granic ziemie / sluchaac madsosci Salomonowej. A oto wiet sy nizli Salomon tu iest. Mezowie Ninia wietscy stano na sad z tym narodem / y pote pia ij / ze wzdy oni stroili pokute na kazanie Jonassowo / a oto wietssy nizli Jonasz tu.

Zadny niezapala swiece / a stawia ia w srytosci / ani pod korzec / ale na lichtarz / a by ci co wchodza swiatlosc widzieli. Swie ca ciata twego / iest oko twoie. Bedzieli o ko twoie proste / tedy wssystko ciato twoie swietne bedzie. Ale iesli bedzie zlosliwe / te dy ciato twoie ciemne bedzie. Patrza yz

tedy aby swiatlosc ktora w tobie iest / nie byla ciemnoscia. A tak bedzieli wssystko ciato twoie swiate / niemaiac nikasta ciem nosci / bedzie swiate wssystko / a iakoby ia snosc tskawice oswieci cie.

A gdy to mowi / profit go niektory Pha ryzeusz aby v niego obiedwal. A wssedssy do niego siedzial za stolem. Tedy on Pha ryzeusz poczat sam w sobie tho rozbierac y mowic: Czemu sie byl nie umyt przed obia dem. A rzekl Pan do niego: Teraz wy Pha ryzeussowie / co z wierchu iest na kielichu y na misie to omywacie: ale co iest v was we wnatrz / to iest pelno drapiestwa y zlo sci. Stupi / y zass nietenze co vczynil tho co iest wierzchu / vczynil tez y tho co iest we wnatrz: Wssatko co wam zbywa / daway cie iatmużne / a oto wssystkie rzeczy sa wam czyste.

Alle biada wam Pharyzeussom / ktorzy wytykacie mietke / ruce / y wsselkie ziele / a opusszacie sad y miosc Boza / ano to bylo trzeba czynic / a onego nie opusszac. Biada wam Pharyzeussom / ze sie kocha cie w pierwszych stolicach w Boznicach / y w pozdrawianiu na rynku. Biada wam / ze iessescie iako groby / ktorych (we wna trz) nie widziec / a ludzie po nich chodza / nie wiedza (co w nich).

Odpowiadaiac ieden z doktorow zakon nych / rzekl do niego: Mistrzu / the rzeczy mowiac iedno nas lysz.

A on rzekl: A wam Doktorom zakon nym biada / iz obciazacie ludzie brzemi ony / ktorzy znosic nie moga / a wy sami y iednym palcem wassym nie tykacie sie tych brzemi on.

Biada wam ktorzy buduiecie groby Pro rockie: a wassy oycowie ie pobili. Zaisse po swiadczenie / iz pozwalacie vczynkom oy cow wassych: bo oni ich pobili / a wy im groby buduiecie. Przeto y madsoc Boza rzekla: Posle do nich Proroki y Aposthoty / a oni ie pobija / y przesladowac beda / aby by la sukana krew wssystkich Prorokow / kco ra wylana iest od postanowienia swiata / przez ten narod / ode kowie Ablowey / az do kowie Zachariassowey / ktorzy zginat mie dzy oltarzem y domem Bozym. Thak / po wiadam wam / bedzie sukana od tego na rodu.

Biada wam Doktorom Zakonnym: zescie wzili klucz vmietnosci: samiscie nie wessli / a tym ktorzy wchodzili / tedy cie bronili. A gdy tho do nich mowi: po czeli Pharyzeussowie y zakonni Dokthoro wie barzo nań nalegac / a vssha iego zatula c / a w wielu rzeczach czuhaiac nań / pa

Matth: 23.

Titum. 1.
Abacuc. 2.
Isaie. 58.

Matth: 23.

Matth: 23.
Marci. 12.
Luce. 20.

Matth: 23.

Matth: 23.

Matth: 23.

Gene: 4.
2. Para: 24.

Matth: 23.

Matth: 23.

Ewangelia.

trzyli owaby go w czym podchwycili z wst
iego/ chcąc go oskarżyć.

Cap: 12.

Pan Krystus podobieństwem Kwasiu Pharyzeyskie
go/ przespieciznoscia smierci/ dzieleniem niedziawa/
napelnieniem gumna / opatrzieniem prastaw / otfasze-
nem Liley / ocieplawianiu psanin / a sfasawianiu
wiernym: zwolenniki przezw Antykrystowi vmacnia

AGDY około niego było barzo
wiele tłuszcze / tak że sie też są-
mi miedzy soba tłoczyli / tak mo-
wić do zwolenników swoich /
Strzeżcie sie pilnie kwaśu Są-
rzyęckiego / który iest obtudność a przykry-
tość. Bo niemając tak nic skrytego / żeby sie
nie odkryło / ani tak tajemnego / czego by
nie miano wiedzieć. Abowiem to coście w
ciemnościach mówili / to na swiecie będzie
powiadano: a coście w komorze wcho po-
wiedzieli / tho będzie przepowiadano po-
domiech.

Alle powiadam wam iáko przeciácelom
swym. Nie stráchaycie sie tych ktorzy zábia
iáko ciáto/ á potym nie máia co wiecey czy-
nié. Ale wkáże ia wam kogo sie mácie báć.
Boycie sie onego ktorzy zábiwšy/ iefcze mo-
że posláć do piekielnego ognia/ ták wam
powiadam tego sie boycie. A zápiáci wro-
blow nie przedáia zá dwa. pieniaďzá : á ie-
den z nich nie iest w zapámiethániu przed
Bogiem. Ale y wtošy na głowach wášych
policzone sa. A ták nie boycieš sie: wáźniesz-
yšácie wy niźli bázro wiele wroblow. Bo
powiadam wam/ Koďdy ktorýkolwiek mia-
wyzna przed ludźmi / y syn cłowieczy wy-
zna go przed Angioly Boźymi : Alle kto sie
mníe záprzy przed ludźmi/ záprzy sie go te-
przed Angioly Boźemi. A káďdy ktorý mo-
wi slowo przeciwo synowi cłowieczemu
bedzie mu odpušcżono / ále temu kthoryby
przeciwo Duchowi swietemu bluźnił/ nie
bedzie odpušcżono.

Matth: 10.
Marci. 8.
Lucæ. 9.
Apoca: 2.
Matth: 12.
Marci. 3.

Matth: 10. Bedzie odpuszczone.
 Marci. 13. Al gdy was beda w wodzic do Bożnic /
 Luce. 21. przed wrzad / y przed Potentaty / nie troszcie

cie sie tak/ abo cobyscie odpowiedziec mie-
li/ abo cobyscie mieli mowic. Albowiem
Duch swiety nauczy was w onej godzinie/
cobyscie mieli mowic.

Arzełł mu ieden z słuſzczy: Miſtrzu /
rzeć bráthu memu / áby ſemna rozdzielił
dziedzictwo. A on mu odpowiedział: Cżto
wlećże / Ktoż mię poſtánowił Sedzia / ábo
dzielnikiem náw wami. Arzełł do nich:
Wáruyćie á ſtrzeżćie ſie wſſetkiego tákóm
ſtwa: Albowiem nie w obſcióſci iednego
Káżdego żywot iego zależy / tych rzeczy kto
remi włádnie.

X mowil też do nich podobieństwo two temi
słowy: Jednego człowieka bogatego rola/
hojny wrodzay przyniosła: X myślił sam u
sobie mówiąc: Co mam czynić/ bo już nie
mam gdziebym miał kłaść zboża mego? X
rzekł: Uczynię ia tãt/ Potãżę stodoły moje
a pobuduję wieżysze / thedy do nich zwożę/
y złoże wsfysthko co mi sie narodziło / y do-
brã moie/ a rzekne duszy moiey: Duszo masz
wiele dobrã/ nãłożonego nã wiele lat: Od-
poczywaj/ iedz/ piy/ wżywaj. Ale rzekł mu
Bog: Głupi they nocy dusze twoiey beda
chcieć od ciebie/ a te rzeczy ktoreś nãgoro-
wał/ czyie beda: Tak ci iest then ktory sobie
skãrbi/ a nie iest ku Bogu bogãty.

Kzełł też do zwołenników swoich: Prze-
toż powiadam wam / Nie trzofieście sie o
dufzy wafsey / cobyscie iedli: ani o ciełe waf-
fym czymbyscie ie przyodziewali. Wiecz-
ffac iest rzecz dufá niź pokarm / á ciáto wa-
żnieyffe niźli odzienie. Przypatrzcie sie
Zrukóm / żec ani sieia ani żna / ktorzy nie
máis ni spizárnie / ani skodoty / á wżdam ie
Bog żywi. Játo dáleko iestecie wy waz-
nieyffy niźli oni.

Alko z was myślac może sobie wzrosłszy
 swe^o przyczynić na ieden tokieć: Ponieważ
 że tedy y tego co namnięyszego jest (wczę-
 nić) nie możecie / czemuż sie o inne rzeczy
 troszećcie: Pátrście pilnie na Lilię iáko ro-
 śta/ nie robia/ nie przeba / á wždy powia-
 dam wam / że ani Salomon we wszytkiey
 wielmożności swojej/ nie wberał sie tak/
 iáko iedna z tych. A iesliż trawa ktora dzi-
 sia jest na polu/ á náziáutrz do brogu bywa
 włożona/ Pan Bog tak przyodziewa/ iá-
 ko daleko wiecey was mátey wiary: Prze-
 toż wy nie stáraycie sie czybyście iedli / álbo
 czybyście pili / y nie podnosćcie sie wzgóre/
 boć tego wszyshkiego narodowie świeccy
 słućia. Ale oćiec was/ wie iż tych rzeczy po-
 trzebuiecie. Wszakóż słućaycie pierwey
 Królestwá Bożego/ y spráwiedliwóści ie-
 go/ á te wszytkie rzeczy beda wam przydane

Nie boycie sie małuczkę trzodo/ Boć sie
spodobato oycu wassemu dąć wam trole

Dente: 1.
 20.

five.

S: Lukassa.

Matth: 6. Ezech: 29. swo. Przedawaycie co jedno macie / a da-
waycie iatmużne / czynicie sobie worki ktore
nie wietrzeja / skarb nie przebrany / w nie-
biesiach / gdzie złodziey nie dochodzi / ani
molkazi. Abowiem gdzie jest skarb wasz /
tam y serce wasze bedzie.

Eph: 6. 1. Petri: 1. Niechay beda biedra wasze przepasane /
y pochodnie goraiace w ruku waszych / a wy
badzcie podobni ludzioru ktorzy czekaja
Pana swego / gdyby sie wrocil z god mat-
rzejskich / i gdyby przyszedl a zaktolat / na-
tychmiastby mu otworzyli. Błogosławie-
ni sludzy oni / ktore / gdy przydzie Pan / za-
stanie ie a oni czuja / zaprawde powiadam

Luk: 12. wam / i przepasze sie / y kaze im siedziec / a
chodzic bedzie im poslugowac. A przy-
szedliby o wtorey strazey / albo przydzili
tez y o trzeciej strazey / a naydzie ie tak / błogo-
slawieni sludzy oni. A tho tez wiezdzie / i zby

Matth: 24. Marci: 13. wiezdzial gospodarz / o ktoreyby godzinie
złodziey miat przysc / wzdamciby czut / a
nie dopusciliby dziurawic domu swego. A
tak y wy badzcie gotowi / bo ktorey sie go-
dziny nie nadsiecie / syn ciłowieczey przy-
dzie.

Matth: 25. Rzekl mu Piotr: Panie / ku namze tho
podobienstwo mowisz / czy ku wszystkim: Te-
dy rzekl Pan: Co rozumiesz / ktory jest sła-
farz wierny a rostopny / ktore postanowil

Matth: 24. 15. pan nad czeladzia swoja / aby im dal czasu
swego miare psenice: Błogosławiony tho
sluga / ktorego gdy przydzie Pan / naydzie
a on tak czyni / prawdziwie wam powia-
dam / ze nade wszystkim dobrem swoim / to-
re ma / postanowi go. A iesliby rzekl on tho

Matth: 24. 16. sluga / w sercu swoim: Omiestawa przyc-
moy Pan / a poczatby sic slugi y sluzebnice:
y iesc / pic / a opiyac sie: Przydzie Pan one-
go slugi w ten dzien kiedy sie nie nadsie-
y w one godzinie ktorey nie wie / y rozdzili
go / y czastke iego z niewiernymi polozy.

Matth: 24. 17. A on zas sluga ktory vznak wota Pana
swego / a nie nagotowal (sie) ani uczynil
podlug woley iego / nie mala plaga bedzie
karana: ale ktory nie poznal / a czynil rzeczy
godne karania / nie wieta plag bedzie ka-
ran. A kazdemu ktoremu jest wiele dano
bedzie tez wiele od niego pozadano: a ko-
mu polecono wiele / wiecy beda chciec od
niego.

Matth: 24. 18. Przyssedtem ogien puszczac na ziemie / a
czego innego chce / iedno zeby sie rospalit:
Arztem mam byc okrzeston: a iakozem scia-
siony / azby sie skonat: Niemacie zabym
pokoy przyszedl dawac na ziemie: Powia-
dam wam: ze nie / ale owsem rozdziel. Abo
wiem bedzie ich od tch miast w iednym do-
mu piecioro rozdzielnych / trzey przeciw-
dwieina / a dwa przeciwko trzem: Rozer-

Matth: 24. 19. wa sie otec przeciwko synowi / a syn prze-
ciwko oycu swemu / matka przeciwko cor-
ce / a corka przeciwko matce / swietra prze-
ciwko niewiastce swoiey / a niewiastka prze-
ciwko swietrze swoiey.

Matth: 24. 20. Nowit thez y do tusczy: Kiedy wyrzycie
chmure a ona idzie od zachodu / wnet po-
wiada: bedzie wielki deszcz: y tak bywa.
A gdy baczycie ze wiatr od poludnia wiele
powiada: i goraco bedzie / y bywa. Po-
tryci ludzie / polozenie nieba y ziemie umie-
cie rozoznac: a tego czasu iako nie rozozna-
wacie: A czemu tez y od was samych nie sa-
dzicie / co sprawiedliwego jest: A gdy idzie
z przeciwnikiem twoim do Kriazcia / sta-
ray sie na drodze iakobys byl wolen od nie-
go: by cie lepak nie ciagnal do Sedziego / a
Sedia dalby cie oprawcy / a oprawca by
cie nie wsadzil do ciemnice. Toe powia-
dam / nie wynidzie z tamchad / do kad nie
odlozys tez y ostateczniyszy pieniadz.

Matth: 24. 21. Cap: 13.
Pan Jezus slyszac Galileyczyki od Pilata pobite /
wpomina wszystkie ku pokuci. Niewiaste sturciona v
sdrawia / po podobienstwie gorczyce / kwasu y for-
ty chasney / droge do nieba wksuje.

Matth: 24. 22. Byli przy tym naten czas nie-
ktorzy / co mu powiadali o Ga-
lileyczykach / ktorych krew Pi-
lata zmieszal z ofiarami ich. A
odpowiadac / rzekl im: Nie-
macie zeby ci Galileycykowie nad wszyst-
ki Galileyczyki grzesnemi byli / i z thakowe
rzeczy cierpieli: Powiada wam / i nie: ale
nie bedziecieli pokuty czynic / wssyscy tha-
kiez poginiecie. Iako y oni osmnaście / na
ktore wpadla wieza w Syloe / y zabila ie:
Niemacie by y ci winniyszy byli niz wssy-
scy ludzie ktorzy mieskali w Jeruzalem:
Powiadam wam i nie: ale nie bedziecieli
czynic pokuty / wtaż takies wssyscy poginie-
cie.

Matth: 24. 23. Powiadal tez y to podobienstwo. Miat
ieden figowe drzewo wsadzone w winni-
cy swoiey: a przyszedl sukciac na nim owo-
cu / y nie nalazl. Tedy rzekl do winogrodni-
ka: Oto inz trzy lata temu iako chodze su-
ciac owocu na they sidze / a nigdy nie
nayduie. A tak wytnize ia / bo a co po pro-
nicy ziemie zassepue: A on odpowiadac /
rzekl mu: Panie / Niechay sey iescie thego
roku / aze ia okopam w okolo / y obtoze gno-
iem / owa snadz przyniecie owoc / iesli
wiec nieda owocu / thedy ia potym kaze
wyciac.

Matth: 24. 24. A nauczal Jezus w Sabboty w ich bo-
znicach.

Matth: 16. Frouer: 25. Matth: 5.

Cap: 13.
Pan Jezus slyszac Galileyczyki od Pilata pobite /
wpomina wszystkie ku pokuci. Niewiaste sturciona v
sdrawia / po podobienstwie gorczyce / kwasu y for-
ty chasney / droge do nieba wksuje.

Byli przy tym naten czas nie-
ktorzy / co mu powiadali o Ga-
lileyczykach / ktorych krew Pi-
lata zmieszal z ofiarami ich. A
odpowiadac / rzekl im: Nie-
macie zeby ci Galileycykowie nad wszyst-
ki Galileyczyki grzesnemi byli / i z thakowe
rzeczy cierpieli: Powiada wam / i nie: ale
nie bedziecieli pokuty czynic / wssyscy tha-
kiez poginiecie. Iako y oni osmnaście / na
ktore wpadla wieza w Syloe / y zabila ie:
Niemacie by y ci winniyszy byli niz wssy-
scy ludzie ktorzy mieskali w Jeruzalem:
Powiadam wam i nie: ale nie bedziecieli
czynic pokuty / wtaż takies wssyscy poginie-
cie.

Powiadal tez y to podobienstwo. Miat
ieden figowe drzewo wsadzone w winni-
cy swoiey: a przyszedl sukciac na nim owo-
cu / y nie nalazl. Tedy rzekl do winogrodni-
ka: Oto inz trzy lata temu iako chodze su-
ciac owocu na they sidze / a nigdy nie
nayduie. A tak wytnize ia / bo a co po pro-
nicy ziemie zassepue: A on odpowiadac /
rzekl mu: Panie / Niechay sey iescie thego
roku / aze ia okopam w okolo / y obtoze gno-
iem / owa snadz przyniecie owoc / iesli
wiec nieda owocu / thedy ia potym kaze
wyciac.

A nauczal Jezus w Sabboty w ich bo-
znicach.

Matth: 21. Ato: 5. Eccles: 17. Matth: 21.

Matth: 21. Ato: 5. Eccles: 17. Matth: 21.

Ewangelia.

inicach. A oto niewiasta ktora miała cho-
robe przez osmnaście lath / y już sie była za-
gąbila / a żadnym sposobem nie mogła wa-
zgorę porzucić. Która gdy wyrzucił Jezus
powołał iey do siebie / y rzekł: Niewiasto /
opuszczaj cie niemoc twoją. Y włożył na
nie ręce / a tudzież wnet podniosła sie wz-
gorę / y chwaliła Boga. Tedy Arcyżołnierz
odpowiadał / gniewając sie iż to Jezus
w Sobbotę wzdrowił: mówił do tłuszczy.
Sześć dni iest / w których ma być co działa-
no / w też tedy przychodźcie / a bywajcie w
zdrowianiu / a nie w dzień Sobotni. A od-
powiadał mu Pan / rzekł: Pokryty cżo
wiece / a zaś każdy z was w Sobbotę nie
odwiezie wołu swego albo osła od żłobu / a
nie wodzi go napawać: A the cżo Abra-
hama / Która był związany ssatan / otho
przez osmnaście lat / nie było potrzeba ro-
zwiazac z tego więzienia w dzień Sobotni:
A gdy to mówił: załponeli sie wszyscy prze-
ciwnicy iego: a wszyscy lud radował sie ze
wszystkich rzeczy / ktore sie chwalebnie dzia-
ły od niego.

Deute: 22.
Luce: 14.

Matth: 13.
Marci: 4.

Matth: 13.
Genez: 18.

Matth: 9.
Marci: 6.

Matth: 7.

Matth: 25.

Psal: 6.
Matth: 7.
25.

Matth: 8.

Matth: 19.
20.
Marci: 10.

Mówił potym: Komu podobne iest kro-
lestwo Boże / a ku czemu ie przyrównam:
Podobne iest ziarnu gorczycznemu / ktore
wziawssy cżowiek / wsiadł w ogrozie swo-
im / y wrosło / y sthato sie iest drzewem wiel-
kim / tak że ptacy niebiescy odpoczywali na
gateziach iego. A zaśie też rzekł: Ku czemu
przyrównam Krolestwo Boże: Podobne
iest kwąsowi / Który wziawssy niewiastę /
włożył w trzy korce maki / aż sie załwasi
to wszystko.

A chodzit po miastach y miasteczach
nauczał / a idac do Jeruzalem. A rzekł
mu ieden: Panie / mało podobno tych co by-
wają zbawieni: A on mu odpowiedział:
Wstaniecie wnieść ciężka foreka: bo to wam
powiadam / że wiele ich beda sukac aby we-
śli / a nie beda mogli. A gdy już wntdziej go
spodarsz / y zamkniesz drzwi / a pocżelibyscie
stać przedbrzwiami / y kolatać we drzwi /
mówiac: Panie otworz nam: on wam od-
powiadał powie: Nie znam was skad-
byscie byli: tedy pocżniecie mówić: Jadał
smę przed thobą y pili / y na vlicach naszych
nauczałes. Thedy wam rzecze: nie znam
was skadescie / idźcie precz odemnie wssy-
scy czyniciele nieprawości. Thám bedzie
placz / y zgrzytanie zob / gdy wyrzycie Abra-
hama / Izaka / y Jakoba / y wssyskie pro-
fety w Krolestwie Bożym / a was że precz
wyganiaia. A przyda od wschodu / y od za-
chodu / y od pułnocy / y od południa / y wstę-
da w Krolestwie Bożym. A oto sa ostatni
mi / ktorzy byli pierwssemi / a sa pierwsse-
mi / ci co byli ostatnimi.

W onże dzień / przystąpili niektórzy z
Pharyzeuszow / mówiac do niego: Wy-
niesz / a idź stad precz / bo cie chce Herod za-
bić. A rzekł im: Idźcie a powiedzcie they-
lisce: Otho wyganiam dyabelstwa / y wzo-
drawiania sprawuię dziś y iutro / a trzecie
go dnia bede skonan. A wskafoss musse ia
dzis / y iutro / y trzeciego dnia chodzie: Bo
wiem sie niegodzi Prorokowi zginac nie
w Jeruzalem. Jeruzalem / Jeruzalem /
Ktore zabijasz proroki / a kamionuies te
Ktore possytai do ciebie. Jako wiele kroć
chciałem zgromadzić syny thwoie / jako-
pchał gniazdo swoje pod skrzydła / a niech-
ciałoss: Oto zostanie wam dom wasz pusty.
A powiadam wam: isz mie nie wzrzyć /
aż to przydzie gdy rzeczeć. Błogosławio-
ny Który idzie w imie Pańskie.

Psal: 10.

Matth: 23.

Luce: 19.

Cap: 14.

W domu farneussa opuchlego wzdrowia / y cżowiek
se sie tho godzi czynić / naucza o obieraniu sobie mie-
sca gdy gdzie tego proffs / ażi ma być ten Który chce
pána Chrysta naśladować. Przepowiesć budo-
wani-
ka iako ma wssysko rozradować gdy co chce budo-
wać.

A Sthato sie iest gdy wssedł Je-
sus do domu niektorego kria-
żecia Pharyzeyskiego w sobbo-
te aby iadt chleb / a oni go pod-
strzegali. A oto cżowiek ieden
opuchty był przed nim. A odpowiadając
Jezus rzekł do zakonnych doctorow y do
Pharizeuszow / temi slowy: Godzili sie w
Sobbotę wzdrowiac: Ale oni milczeli. A
on wiawssy wzdrowił go / y puscił. A odpo-
wiadając do nich rzekł: Ktorego z was
Osiel albo Wot / wpadnie do iamy / a za go
nie wnetże wyciągnie w dzień Sobotni
A niemogli mu na to nie odpowiedzieć.

Powiedział też y do gości proffsonych te
przypowieść / obaczaiac iako sie pierwszych
miesc chytali / mówiac do nich: Gdy bedzie
proffsony na wesele / nie siadaj na pierwszym
miescu / by lepał niebył zaproffson od niego
pocżiwsy niżli ty: tedy by przyszedł ten Kto-
ry ciebie y onego wezwat / rzekł do ciebie:

Matth: 12.

Marci: 3.

Luce: 6.

21.

Exodi: 23.
Deute: 22.

S: Lukassa.

Day temu miejsce / a ty poczaszys z zapalanim miec ostatnie miejsce. Ale gdy cie be-
do gdzie prosie / idz / vsiadz na poslednim
miesciu / i gdy przydzie ten co cie wezwat
rzekl byc: Przyjacielu / posiac sie wyssey.
Tedy bedziesz miat czesz przed temi co sto-
ba spolem siedza. Bo kazdy ktorzy sie pod-
wysssa / bedzie ponizony / a kto sie poniza
bedzie podwysson.

Mowil tez y ku temu ktory go byl wez-
wat. Kiedy sprawniesz obiad / albo wieczer-
za / nie wzywaj przyjaciot chwolic / ani
bractey twoiey / ani powinowatych / ani
sasiadow bogatych / by cie tez zas y oni nie
odprosili do siebie / a sthatobyc sie oddanie.
Ale gdy sprawniesz gody / wzow ubogich /
blomnych / chomnych / slepnych / a blagosla-
wiony bedziesz: Albowiem nie maia czym
oddac tobie: ale bedzie tobie to odplocono
czasu zmartwych wstania sprawiedliwych.

To gdy wyslysat ieden z tych co tam spolu
siedzieli / rzekl do niego: Blagoslawiony
ktory bedzie iadl chleb w Krolestwie Bo-
zym. A on rzekl kniemu.

Matth: 22.
Apca: 19.

Czlowiek niektory sprawil wieczerza
wielka y wezwatich wiele. A poslat sluz-
bnika swego gdy byla godzina wieczerzy /
aby rzekl prossonym zeby przysli. Bo juz na
gotowane sa wszystkie rzeczy: A poczeli sie
spolem wszyscy wymawiac. Pierwszy mu-
rzekl: Kupitem wies: atoc musse isc y ogle-
dac one / prosse cie / miej mie za wymowio-
nego. A drugi rzekl: Kupitem piec iazm-
wotow / atco ide ich koshowac / prosse cie
miej mie za wymowionego. A drugi rzekl:
Poiatem zone / a tak niemoge przyjsc.

Wrociwszy sie tedy sluga / zwiasthowal
to panu swemu. Thedy rozgniewawssy sie
gospodarz / rzekl sludze swemu: Wynidz
co rychley na vlice y przecznice mieskie / a
ubogie / y chore / slepe y chome / w wiedz-
tu. A rzekl sluga: Panie / stalo sie iest iakos
rozkazat: ale iesze iest miejsce. A rzekl Pan
sludze: Wynidz na drogi / y na zaplotki: a
przymus wniśc / aby sie napelnit dom moy.

Matth: 22.
Apca: 24.

A powiadam wam / iz zaden z onych me-
zow ktorzy wezwani sa / nieukusi wieczer-
zy moiey.

A sly z nim tussze wielkie / tedy obro-
ciwszy sie rzekl do nich: Jesli ktho idzie do
mnie / a niema w nienawisci oyci swego
y matki / y zony / y synow / y bractey / y siostr /
a nad to iesze / y dusse swoiey / nie moze byc
moim zwolennikiem. A kto nie niesie krzyza
swego / a nie idzie za mna / nie moze byc mo-
im zwolennikiem. Albowiem kto z was /
chcac budowac wieze / vsiadssy pierwey nie
obrachuie nakladow ktore sa potrzebne / ie-
sli ie bedzie miat ku wykonaniu / aby lepat
zatozrwszy grunt / a niemogac dokonac /
wssystcy ktorzyby to widzieli / nie teli sie po-
smiewac sniego / mowiac: Jz ten czlowiek
poczal budowac / a nie mogt dokonac.

Albo ktorzy Krol chcac iachac y wieac
woyne z drugim Krolew / nieusiedzie pier-
wey y nie myśli / mogli by z dziesiacia thy-
siec wyprawic sie przeciwko onemu / kto-
ry ze dwudziestu tysiec ciagnie przeciwko
niemu: co iesli inaczej / poki on iesze da-
leko iest / posyla do niego posly / prossac o
to co iest ku pokoiowi. Takci dwosseti kazdy
zwas / ktory sie nie wyrzeka wssystkich rze-
czy ktore ma / nie moze moim byc zwolen-
nikiem.

Dobra iest sol. Ale iesliby sol wywietrzata /
czymze bedzie solono: Ani do ziemie / ani
do gnoiu poztteczna iest / ale precz bedzie
wyrzucona. Kto ma vssy na sluchanie / nie
chay slucha.

Deute: 23.
Matth: 10.
7. 16.

Cap: 15.

Podobienstwo o sto owiec y o dwiesiaci grossy srebr-
nych / iaka tez bywa radość w niebie nad iednym po-
karnym / y o synu marnotratnym.

Przyblizali sie do niego grzes-
nicy y iawnogrzesnicy / aby go
sluchali. A szemrali oni licemier-
nicy y Doktorowie / mowiac:
Ze oto ten grzeszniki przyima.

Matth: 5.
Marci: 9.

Matth: 9.
Marci: 2.
Luce: 5.
Luce: 5.
7.

Ewangelia.

Matth: 18.

1. Petri: 1.

Luci: 5.

ie / y iada z nimi. A uczynił do nich przy-
powieść temi słowy: Który z was cztowiek
máiac sto owiec / iessliby strácił iedne z nich
izas nieopusszeja dziewiciadziefiat y dzies-
wici na pusseszy / á nieidzie po one kthora
zginetá / tak dlugo áz ia naydzie: A gdy ia
iuz naydzie / y zali tey nie wlozy na ramto-
na swoje raduiac sie: A przyszedszy do domu
wzywa przyiacioli y sasiadow / mowiac im:
Kozradzycie sie spolu zemna / izem nálasł
owce moie / kthora mi bytá zginetá. Powiá-
dam wam / iz takie bedzie wesele w niebie
nád iednym grzesznikiem / ktery pokutuje /
daleko wiecey niżli nád dziewiciadziefiat
y dziewiciadziefiat sprawiedliwych / kthorzy
niepotrzebuia pokuty.

Albo kthora niewiasta máiac dziesiec gro-
sow srebrnych / gdy zgubi ieden / izas nie-
zapala swiece / á nieprzewraca wssystkie
go w domu / á szuka z wielka pilnoscia / tak
dlugo áz naydzie: A gdy iuz naydzie / wzy-
wa przyiacioli y sasiadow swoich mowiac:
Kozradzycie sie zemna spolu / zem nálasł
gros kthorým bytá strácił. Takze ia wam
powiadam: iz bedzie wielkie wesele przed
Anioloy Bozemi / nád iednym grzesznikiem
ktery pokutuje czyni.

Rzekł też: Jedē cztowiek miał dwu synow.
A rzekł młodsz y nich oycu: Oycze / day
mi część máietności kthora ná mie przypa-
da: y rozdzielił im máietność. W trockim
czásie / zebrał wssystkie rzeczy swe on
młodsz syn / wezbrát sie y iáchat w dalekie
kráiny: y thámże roztrwanil wssystkú máie-
tnosć swá / żywiac rozpustnie. A gdy wssy-
stko potrawil / stal sie głod wielki w oney
kráinie / on też poczat niedostaték cierpieć.
Tedy sedł y przystal do iednego mieściani-
ná w oneyże kráinie. On poslat go do swo-
iey wsi aby pásl wieprze. A radby był nápet-
nit żywot swoy onym młotem ktere swinie
iádly / á żaden mu niedawał. Potym on
przyszedłszy sám ksobie / iat mowić: O iáko
wiele náiemników w domu y oycá moiego
máia dosłhaték chlebá: á ia otho od głodu
zdyham. Wstáne ia / á poyde do oycá mo-
iego / tedy mu rzekne: Oycze zgrzeszyłem
przeciw niebu y przed thoba / á iuz nie ie-
stem godzien aby mi był zwan synem two-
im / uczyni mie iáko iednego z náiemników
twoich. A wstawłszy / sedł do oycá swego. A
gdy iessze był daleko wyhrzat go oćiec iego /
y zrušoný miłosierdzim / przybieżawłszy w-
wiesil mu sie v syie / y pocátował go. Theby
rzekł do niego syn: Oycze / zgrzeszyłem prze-
ciwko niebu / y przed toba / iuz nie iesthem
godzien aby był zwan synem twoim. A
rzekł oćiec do slug swoich: Co rychley przy-
nieście háte naprzecdnieysza / obleczcie go /

Psal: 51.
Iob: 13.

y daycie mu pierzcień ná reke / y boty ná
nogi iego / przywiedźcieś theż cielcá kar-
mnego a zabijcie / iedzmyż á wzywamy: Oto
oto ten syn moy umarł był / ále ożył / zginat
był / ále sie ná. ázt. A poczelí wzywáć.

Był ná ten czás syn iego starszy ná roli / á
gdy przychodzil y przyblizal sie ku domowi
wsslawłszy áno gráia y spiewáia / przyz-
wal iednego z slug / y pythát coby tho było.
Tedy mu on powiedział: Brát twoy przy-
sedł / y kázat zabić oćiec thwoy cielcá kar-
mnego / iz mu sie zdrowo przywrócił. A roz-
gniewawłszy sie / niechciat tam wniść. Wy-
sedł tedy oćiec iego / poczat go prosić. A
on odpowádaiac rzekł oycu swemu: Oto
slużec thák wiele lat / y nigdym rozkazania
twego nieprzesłhapil / á nigdy mi nie dat
košlecia / abym był z przyiacioli swemi wzy-
wal: á skoro przysedł syn twoy / ten kthory
swá wssystkú máietność strawil z nierza-
dnicami / kázateś przeń zabić cielcá kar-
mnego. Tedy mu on rzekł: Synu / thys zá-
wždy zemna iest / á wssystko co moie iest to
twoie / ále wzywáć á weselić sie (dzis) go-
dzilo / przeto iz ten brát twoy / umarł był /
á záś ożył / zginat był / y náleszon iest.

Cap: 16.

Przypowieściami o włodarcu / o rowodzie / o Bo-
gaciu y Lázaru / náucza iáko Bogu sluzyc.

Owilt theż y do zwolenników
swoich: Był ieden cztowiek bo-
gaty kthory miał włodarczá / á
ten był oskarżon v niego / iáko-
by rozprošyl dobrá ie. A przy-
zwat go / á rzekł do niego: Co to slyšs o to-
bie? Odday liczbę włodárstwa twego: bo
iuz wiecey nie bedzieś mogł władowáć.
A rzecze Włodarz sam w sobie: Coś mam
czynić / poniewaś że Pan moy odeymie mi
włodárstwo? Kópáć niemoge / żebráć sie
wstydám. Wiem co uczynię / iz gdy bede zło-
żon z włodárstwa / przyaliby mie do swoich

domow.

S: Lukassa.

domow. Wezwawssy tedy kazdego z osobna dlužnikow pana swoięgo / rzekł do pierwszego: Wietes dlužen panu memu? A on rzekł: Sęcho beczek oleiu. Thedy mu rzekł: Weźmi sulbrycht twoy / a siadź co rychley / napisz piecdziesiath. Potym drugiemu rzekł: A ty wietes winien? On powieđziat: Sęcho korow pssenice. Rzekł mu: Weźmi list isyoty twoiey / a napisz osmdziesiath. A pochwalit Pan wotdarza ztosliwego że sobie roztropnie poczał: iż synowie tego swiata / roztropnieyszy są niżli synowie swiatsci / w rodziu swoim. A ia wam powiadam: Czyncie sobie przyziacioty z bogactw ztosliwych / iż gdybyście wstali / przyieliby was do wiecznych przybytkow.

Kto wiernym jest na male / y w wietssym wierny jest: a kto na male nieprawy jest / y na wietssym nieprawy jest. Jesliż tedy niebyliście wiernemi w niesprawiedliwych bogactwach: ktore prawdziwe (bogactwo) jest / ktho wam zwierzysz: A iesliście na cudzym wierni nie byli / co waszego jest / ktho wam da: Zadny sluga niemoze dwiemá panom sluzyc. Albowiem albo iednego bedzie nienawidzat / a drugiego bedzie miłowat / albo sie iednego bedzie dzierzat / a drugiego wzgardzi. Nie możecie Bogu sluzyc / y bogactwu.

A slyszeli to wssystko Licemiernicy ktorzy byli takomi: y smiali sie z niego. Thedy im rzekł: Wy iescieście ktorzy sie vsprawiedliwiacie przed ludźmi / ale Bog zna serca wasze: abowiem co y ludzi wyssokiego jest / ktho przed Bogiem obrzydnościa jest. Za kon y Prorocy aż po Jana / a ob tychmiast krolestwo Boze bywa opowiadano / a każdy przeciw niemu gwałt czyni. Ale łatwiey jest niebu y ziemi przeminac / niżli z zakonem iednemu sloweczku vpaść. Kozdy ktory opuszcza žone swoie / a druga poymie / cudzotoży: a kthory od meza opuszczone poymie / cudzotoży.

Był ieden człowiek Bogaty / kthory sie obtoczył w pawotek y w Bisior / a wywiał

na koždy dzień okazale. A był theż ieden żebrak imieniem Łazarz / ktory leżał v wrotiego / pełen wrzodow / chcąc być nasycon od robinami / co padały z stolu oneo bogacza: a żaden mu nic niedawał. Ale y psi przychodzili / a lizali wrzody tego. A stało sie iest iż umiart żebrak / y był niesion od Angiotow na tono Abrahámore. Umiart też y bogaty / y pogrzebion iest w piekle. A bedac w mekách / podniosszy oczyswote / wykrztał Abraháma z daleka / y Łazarza na tonie tego / tedy wotaiac rzekł: Oycze Abrahámie / smituj sie nademna / a posli Łazarza / aby omoczywszy koniec palca swego w wodzie / ochłodził ięzyk moy / bo cieśka meke cierpie w thym płomieniu. A rzekł mu Abrahám: Synu / pamiętaj iżes wiele dobrego wziął za żywota tweo / a Łazarz także wiele zło / a tak też teraz ten iest w pocieszeniu: a ty też meki cierpiż: a w tym wssystkim między nami a między wami / wielka odchłań moenie posthánowiona iesth: iż kthorzyby chcieli z owad przejść do was / niemoga / ani z stamtad do nas sie przeprawić.

A rzekł: Proście cie tedy oycze / abyś go posłał do domu oycá mego. Albowiem mam pięć brátow / aby im świadczył / aby też y oni nie przysli do tego miejsca mek. A rzekł mu Abrahám: Mátac Moiześsa y Proroki niechże ich słucháia. A on rzekł: Nie oycze Abrahámie: ale iesliby kto z umiartych siedi do nich / pokute beda czynili. Odpowiedziat mu: Nie bedali Moiześsa y Prorokow słuchac / tedy choćby też kto z martwych wstát nie wwierza.

Cap: 17.

Abysmy nřkogo nie gorssli / karáli tego kthoryby co wystąpił / y odpuszczał prosscemu / Dnesiec tedy dowatych oczyscił / ale ieden tylko wdzięcznośc vkrztał / Powiada że Krolestwo Boze iest w nas / a je nie odpowiednie a nie spodyale nas nřwiedzi.

Rzekł ku zwolennikom swoim: Nie podobna rzecz iesth by nie miały przysć pogorszenia: ale biada temu przez kogo przychodza. Pożytecznieysza iest iemu / gdyby kámiem mlyński był zawieszon v iego ssie / a był wrzucon w morze / niżli by miał zgorssć iednego z tych máluczkich. Miecćie sie na dobrym baczeniu. Zgrzesyli przeciwko tobie brát twoy / sflakay go: a bedzte li tego żatował / odpusc mu. A iesliby siedm kroc przez ieden dzień zgrzesyl przeciwko tobie / y siedm kroc iednego dnia nawrócił / by sie ktobie / mowiac: Żal mi tego / odpusc mu. A rzekli Apostotowie do Pana. Przysporz nam wiary. A rzekł Pan: Byscie mie

Gala: 1

Matth: 18.
Marci: 9.

Matth: 18.

Ewangelia.

Matth: 17.
21.

li wiare iako ziarno gorczyce / a rzekliby /
ście temu drzewu sidsze lesney / wykorzeń
sie / y przesadz sie w morze / tedyby was
wsluchato.

A kto też z was maiać sluge kchoryby o-
rat albo pász woty / ktory gdy sie wroci z po-
la rzekliby mu: co rychley idź siadzie za stot:
a nie (rychley) mowi mu: Gotujcobym wie-
cierzat. A przepasawssy sie sluz mi / aż sie
y náiem y napije / a porchym thy bedzieś
iadty pit? I zali dziekuie sludze onemu / iz
uczynit co mu przykazat? Nie mniemam.
Tatze y wy / gdybyście uczynili wssystko co
iedno wam roskazano / mowcie: Nienzyte
czynismy sludzy: cosmy byli powinni czynić /
tosmy uczynili.

Leuiti: 14.

A stalo sie iest: gdy ssebt Jezus do Jeru-
zalem / chodzit przez posrzedek Samaryey
y Galileey. A gdy wchodzit do iednego mia-
steczka / zabiezato mu dziesiec meżow tredo-
watyich / ktorzy sthaneli z daleka / y podnie-
sli glosy swe / mowiac: Jezusie przykazi-
cie lu / smituy sie nad nami. Kthere gdy wy-
szat / rzekł: Idziecie wkazcie sie kaplanom. A
stalo sie iest: gdy sli / tedy byli wssyscy oczys-
cieni. A ieden z nich obaczywssy iz oczyszcion
iesth / wrocił sie wstetkim glosem wielbiac
Boga / y wpadssy na oblicze swe v nog iego
dziekowal mu: a then byl Samarytanem.
Odpowiadziawssy tedy Jezus / rzekł: A zas-
nie dziesiec ich iesth oczyszczonych? a dzie-
wteć gdzie sa? Nie nalazi sie żaden z nich
co by sie wrocił / a dat chwale Bogu / iedno
oto ten cudzoziemiec. A rzekł potym do
niego: Wstań / idzie: bo wiara twoia ciebie
zdrowym uczynila.

Matth: 24.
Marci: 13.

A bedac potym spytany od Licemierni-
kow / kiedy przydzie krolestwo Boze / Od-
powiadaiac im / rzekł: Nie przychodzi kro-
lestwo Boze z zachowywanim: ani rzeka:
Oto tu / (iest) albo oto ondzie. Bo oto kro-
lestwo Boze w was iest. A rzekł potym do
zwolennikow swoich: Przyda te dni kie-
dy bedziecie pragnac widziec ieden dzien

syna cztowieczego / a nie wyzrycie. A beda
wam mowic / oto tñ / y otho hain. Nie
chodzie / ani nasladuycie. Albowiem iako
lyskawica roswiecaia sie pod niebem / na-
te rzeczy ktore pod niebem sa swieci: tak
bedzie syn cztowiec zy dnia swiego. Ale
pierwey musi wiele cierpiec / y byc odrzu-
conym od rodzaju tego.

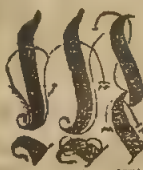

A iako sie stalo czasu Noego / tak bedzie
y czasu syna cztowieczego: Jedli a pili / żony
pymowali / y zamaż wydawali / aż do tego
dnia ktorego wssedł Noe do Korabia / a po-
tym przysedł potop / y zatracit wssytkie. Ta-
kież też iako sie stalo czasu Loty / Jedli / y pi-
li / kupowali y sprzedawali / szczepili y budo-
wali / a ktorego dnia wssedł Lot z Sodo-
my / spadł iako defez ogień y siarka z nie-
ba / y wytracit wssytkie. Takież też bedzie w
ten dzien gdy sie syn cztowieczy obiawi.

W tamte godzinie kto bedzie na dachu /
a sprzet y iego w domu / niechay ich brac nie
schodzi: a kto bedzie na roley / thakież thej
niech sie na zad nie wraca. Pamiethaycie
na žone Lotowa. Kto kolwiek bedzie otho-
stataby zachowywat dusze swo / straci ja: a
ktokolwiek ja straci / ożywi ja. Powiadam
wam: tam tey nocy / beda dwoie w iednym
tozu / ieden bedzie wżiet / a drugiego zostá-
wia. Beda dwie mleć pospotu / iedne wez-
ma / a druga zostawia. Beda dwa na roley
ieden bedzie wżiet / a drugi zostawion. Od-
powiadaiac rzekli k niemu: Gdzie Panie?
On im rzekł: Gdziekolwiek bedzie ciato /
tam sie zleca a zbiora y Orlowie.

Cap: 12.

Ołamie to przyklady / iz wstawnie namodlitwa
Pan Bog wyslucha / Pan Krystus male dsiatki do
sibie tuli / Bogacie strassy / opowiada vmaczenie sio-
zwolennikom / slepego iebraká oświeca.

Owil też y the przypowieść do
nich / iz pothrzeba sie zawždy
modlic / a nie wstawac / temi slo-
wy: Był w iednym miescie Se-
dzia / ktory sie Boga nie bat / y

Matth: 1.
17. 2.
Marci: 8
9.
Luce: 18

Gene: 7.
Matth: 2.

Gene: 19

Matth: 1.
Marci: 11

Gene: 1
Matth: 1
Marci: 8
Luce: 9
Ioan: 12
Matth: 2

Iob: 39

1. Thef.

cija

S: Lukassa.

człowieka się też nie wstydzil. Była też ied-
na wdowa w tymże mieście/ta przychadza-
ła do niego/mowiąc: Wywobodzi mnie od
przeciwnika mego. A niechciał przez nie
mamy czas. Ale potym rzekł sam w sobie.
Ależ się Boga nie boję/ani się człowieka w-
stydam/wszakże iż mi wprzysięża się ta wdo-
wa/wywobodzi ją: By lepać na osłabek
przysiędłszy nie oszczędzić mi słowy. A
rzekł k temu Pan: Słuchajcie co ten Se-
dzia niesprawiedliwy mówi. A więc Bóg
nie będzie się mścić wybranych swoich/któ-
rzy do niego wolała wędrownicy w nocy: y be-
dzie cierpliwość miat nad nimi: Powi-
dam wam: iż w rychle się ich pomści. Wssa-
kóż syn człowieczy gdy przyjdzie/co mnie-
masz nabydzieli wiara na ziemi?

Rzekł też ku niektórym/którzyw sobie
dusali iakoby byli sprawiedliwymi/ a gár-
dzili inemi/the przypowieść temi słowy:
Dwa człowieki wstępowali do kościoła a
by się modlili: ieden z nich Licemiernik/ a
drugi Jawnogrzeszni. Licemiernik stoia-
c tak się sam w sobie modlił. Boże/dziękuję
żem nie jestem iako inni z ludzi/drapiężni/mie-
sprawiedliwi/cudzożownicy/iako też y ten
Jawnogrzeszni. Poście dwakroć do tego
dnia/dziesięciny daję ze wszystkiego co
mam. A on też Jawnogrzeszni z daleka
sthołac/niechciał ani oczu ku niebu pod-
nieść:ale się bit w pierś swe mówiac: Bo-
że bądź miłosćiw mnie grzesznemu. Po-
wiadam wam: iż oho ten ssełt osprawi-
dlivion do domu swego/od Licemiernika.
Albowiem każdy który się powysysa/będzie
ponizon/a ktho się poniza/będzie powysy-
sion.

Przynosili też do niego y młade dziecię-
ta/aby się ich dotykał. Co gdy wyrzeli zwo-
lennicy/sukali na nie. A Jezus zwoławszy
ich/rzekł: Niechajcie je dziać przychodzą
do mnie/a nie broncie im tego/boć takich ci
jest Królestwo Boże. Zaprawdę powi-
dam wam: Kto kolwiekby nie przyiał Kro-
lestwa Bożego iako dziecko/nie wnidzie do

niego. A pythato go niektórzy Kráże mo-
wić: Mistrzu dobry/co czyniac żywot
wieczny otrzymam: Tedy mu rzekł Jezus:
Czemu mnie zowieś dobrym? Żaden nie jest
dobry/iedno sam Bóg. Umieś przykaza-
nia/ Nie zabijesz/ Nie będziesz cudzożył/
Nie będziesz kradł/ Nie będziesz mówił fał-
szywego świadectwa/ Cci oycá thwego/y
máćkę: On mu rzekł: Thegom wszystkiego
przystrzegat z młodości moiej. Co wysława-
ssy Jezus/rzekł mu: Jeseć iedną rzecz
nie dostawa: Wssystko co kolwiek masz po-
przeday/a rozdaj v bogum/theby będziesz
miał skarb w niebie: a przyids/chodź za
mna. Tho on wysławszy zasmucit się: abo-
wiem był bázro bogaty. Obaczyszy thedy
Jezus że był smucien/rzekł: Jako zá trud-
nością ci co pieniądze máta/do Królestwa
Bożego wnidá: Albowiem iak wiewy jest
wielbadowi przez vcho igielne prześć/nis-
bogátemu wnidć do Królestwa Bożego. A
rzekli oni co to słyseli: A ktho thedy może
być zbawion: Odpowiedział im: Co jest nie-
możnego v ludzi/tho jest možna rzecz v
Bogá.

Potym rzekł Píetr/Oto/myslny wssyst-
ko opuścili/a sllisni za toba. Odpowie-
dział im Jezus: Zaprawdę wam powi-
dam/żaden nie jest/który opuścít dom ál-
bo rodzice/albo bráćia/albo żonę/albo sy-
ny dla Królestwa Bożego/żeby nie wziat/
daleko więcej y w thym czasie/y w przys-
tym wieku żywota wiecznego.

A wziat po thym Jezus dwunásćie/a
rzekł im: Ocho idziemy do Jeruzalem/a
stojca się wssytkie rzeczy które popisane sa
przez Proroki o synu człowieczym: Albo-
wiem będzie wydan pogánom/y będzie ná-
grawan/y biczowan/y vplwan: potym gdy
go vbićia/zamorduiá go/a on trzeciego
dnia zmartwychwstanie. A oni thego nie
rozumieli/a była to słowo zakrytho ob-
nich/y nie rozumieli tego co im powiada-
no.

Matth: 19.
Marci: 10.

Exodi: 20.

Matth: 19.
Marci: 10.

Luce: 1.

Matth: 19.
Marci: 10.

Deute: 26.
Eccles: 7.

Matth: 23.
Luce: 14.

Matth: 19.
Marci: 10.

Matth: 20.
Marci: 10.

Luce: 23.

Luce: 2.

Evangelia.

Matth: 20.
Marci: 10.

A stalo sie iest / gdy sie przyblizat do Jerycho / slepy iakis siedzial przy drodze / jez brzac. Ten gdy uslyszal ze mimo on tluszcza idzie / pytal co by to bylo : y powiedziano mu / ze Jezus Nazareanski mimo on idzie. A zawolal / mowiac: Jezusie synu Dawidow smiluy sie nademna. A ci co w przod sli / sukali nani kazac mu milczec. Ale on tym wiecey wolal: Synu Dawidow smiluy sie nademna. Stanaawszy tedy Jezus kazal go przywieść do siebie. A gdy sie przyblizat / spytal go / mowiac: Co chcesz zebym ci uczynil: Tedy on rzekl: Panie abym widzial. A Jezus zas rzekl do niego: Przyrzeczy / Wia ra twoia ciebie zdrowym uczynila. A tu dzies przyrzeczal / y nasladowal go chwalic Bogu. A wssystek lud gdy to wyrzeczal / dat chwale Bogu.

Cap: 19.

Pan Jezus Jerycho przechodzac / do Zachheus sie sklonil / poleceniem dziesiaci grzywien / stogose Sodu uklamie. Na Oseciu do Jeruzalem wiachwysy / kupca / koscioła wypadza.

AWssedwysy / siedl przez Jerycho. A oho maza imieniem Zachheus: a then byl przetożonym nad Celniki / y tudziez bogaty. A zadal widziec Jezusa / co by zacy byl: ale niemogt przed tluszcza / bo byl wzrostu niewielkiego. A bieżawssy na / przod / wstapil na

essna Sige chcec go widziec: bo tam tedy mial isc. A gdy przyssedl na ono miejsce / weyrzawssy Jezus wyrzeczal go / yrzekl do niego: Zacheusu / zstap

co rychley: Abowiem dzis ia musse przemie stac w domu twoim. A on z kwapieniem zstapil / y przytal go z radością. Co gdy wi dzieli wssylcy / smitali / mowiac: iz do cisto wsteka grzesznego sie sklonil. Stoiac tedy Zacheus rzekl do Pana. Oto polowice do bra moiego Panie / dacie ubogim / a ieslim kogo w czym ossukal / nagradzam czworas to. Rzekl Jezus do niego: Jz sie dzis zbawienie temu domowi stalo / przetcho zeby y on byl synem Abrahamowym: Abowiem syn czlowieczy przyssedl tego ssukac / y zbawiac co bylo zgineo.

Tho gdy oni slysseli / dokladaiac powie dzial przypowieść / przeto iz byl blisko Jeruzalem / a iz mniemali zeby sie rychto mia to obitawic Krolestwo Boze. Powiedzial tedy:

Czlowiek ieden zacny odssedl do dalek icy krainy / aby sobie otrzymat Krolestwo / y wrocil sie: Ten zwolawssy dziesiec sluzebnikow swych / dat im dziesiec grzywien / mowiac do nich: Handluycie az ia przyjde. A mieszczenie tego nienawidzieli go / tedy poslali poselstwo za nim / mowiac: Niechce my zeby ten mial Krolowac nad nami.

A stalo sie iest gdy sie nazad wrocil otrzymawssy Krolestwo / kazal wezwac sluzebnikow swoich ktorym byl rozdal pieniadze chcec wiedziec iako ktory wiele zarobil nim. Przyssedl tedy pierwssy / mowiac: Panie / grzywna twoia dziesiec grzywien na byla. A rzekl mu: Miez go dziek slugo do bry / izes na tym male byl wierzen / bedzie mial wladza nad dziesiacia miast. Przyssedl tez y drugi mowiac: Panie / grzywna

twoia uczynila piec grzywien. Rzekl mu Pan: y ty badz nad piacia miast. A drugi przyssedssy / iat mowic: Panie / oto grzywna twoia / ktoram mial zawiazana w chustcie: Bom sie bat ciebie / izes czlowiek frogi iest / bierzec czegos nie polozył / a zniefcz gos nie sial. Rzekl do niego: Zyst cie twod ich zly slugo osadze. Wiedziates izem ia frogi / ze biore czegom nie potozyl / a zne czegom nie sial: czemuzes tedy niedal pienies dzy moich na sshot (bankierzki) a ia przyssedssy / wzdrybim ia byt y z lichwa wyciagnat. Bo rzekl do tych co tam stali: Wezmcie od niego te grzywny / y dacycie ia themu ktory ma dziesiec grzywien. A rzekli do Pana: Panie / mac iuz dziesiec grzywien. Ale ia powiadam wam / iz kazdemu ktory ma bedzie dano / y bedzie obfitowal: a od tego ktory niema / y to co ma obietho bedzie od niego. A wssakoz nieprzyiaciele moie / ktorzy mie nie chcieli miec Krolew nad soba / przywiedziecie tu / y pobiyce przedemna. A te rzeczy powiedziawssy / siedl przodkiem idac do Jeruzalem. A sthalo sie iest / gdy sie przyblizyl do Bethfage / y tu Bethaniey / do gory ktorza zowa Oliwna / poslat dwu

Matth: 20.
Marci: 10.

2. Reg: 1
Matth: 1

Matth: 1
Marci: 1
Luca: 1

Matth: 1
Marci: 1

Zwolena

S: Lufassa.

Zwolennikow swoich / mowiac: Idziecie do
miasteczka ktore przeciwno wam iesth /
gdzie wchodzacie naydziecie Oslatko przy-
wiazane / na ktorym jeden z ludzi nigdy
nie siedzial / odwiazciez ie / y przywiedziecie.
a iesli by was kto pytal / Czemn odwiezuie-
cie / tak mu odpowiecie: Jz Pan posluga ie
go potrzebuie. Szli tedy oni ktorych posla-
no: y znalezi tak iako im powiedzial / oslat-
ko siohace: a gdy oni odwiazali oslatko /
rzekli Panowie tego do nich: Czemuz Osle
odwiezuiecie? A oni odpowiedzieli: Jz go
Pan potrzebuie. A przywiedli iedno Jezusa
sa: y wlozyszy szaty swoje na Osle / wladzi-
li Jezusa. A gdy on iachal / pomiatali szaty
swoie na drodze. A gdy sie ius przyblizal ku
dolew gory Oliwney / poczaly wysyskcie tlu-
sco zstepniace zwolennikow / z radościa
chwalac Bogagtosiem wielkim / za wysysk-
cie cudu ktore widzieli / mowiac: Stogo
slawionij ktory przychodzi ktol w imie Pan-
skie: Pokoy na niebie y chwala na wysoko-
sci. A niektorzy Licemiernicy z tlu-
sco nych mowili do nie: Nisthrzu posukay te
zwolenniki twoie. A on im rzekl: Powia-
dam wam / iz iesli zby ci milczeli / kamienie
beda wolaly.

A gdy sie przyblizyl / widzac miasto / ptas-
kat nad nim / mowiac: Jz gdyby poznato /
y ty / a zwlaszcza w ten dzien twoy / ktory to
bie iest ku pokoiowi: Alec theraz zakrytho
iest od oczu twoich. Abowiem przyda dni
na cie: ze obthodza cie nieprzyiaciele twoi
watem / y oblega a okraza cie / y scisna cie ze
wssch stron / a na ziemie cie porzuc / y sy-
ny twoie ktorzy w tobie sa. A nie zostawia
w tobie kamienia na kamieniu / przeto iez

nie poznato czasu nawiedzenia swego. A
wssedysy do koscioła / poczat wyganiac prze-
dawaiace / y kupuace winim / mowiac: Na
pisano iest / iz dom moj / dom modlitwy iest:
A wy uczyniliście ij iaskinia totrowsta. A
byl w kosciele naucejacie na kazdy dzien. A
przetozeni kaptanscy / y Doktorowie / y czel-
nicyssy z ludu / szukali iakoby go stracic mo-

gli / ale nie naydowali coby mu uczynili. A
bowiem wysysk lud barzo pitnie sluchal go.

Cap: 20.

Pytala Licemiernicy Jezusa o moc tego / a on ie tez
o Arzest Janow / Pan przypowieść powiada o wino-
grodniku / kusa nas pan o czynis Czarst y o zmar-
twychwstaniu.

A Stalo sie iesth w ieden dzien /
gdy tak Jezus naucezat lud w
kosciele / y opowiadal Ewan-
gelia / ze sie zessli Arizetha ka-
ptanscy / y Doktorowie / z star-
sem / y rzekli mowiac do niego: Powiedz
ze nam / czyia to moc czynis? Abo kto iest
co dat ta moc?

Odpowiadaiac JEZVS rzekl do nich:
Spytam ia was thez o iedno slowo / odpo-
wiedziecie mi. Arzest Janow z nieba byl / czy
li z ludzi? Thedy oni myslili sami w sobie /
mowiac: Jz iesli powiemy ze byl z nieba / te-
dy rzecze: Czemuzescie mu tedy nie wie-
rzyli? Rzeczemyl ze byl z ludzi: pospolitey
lud wysysk w kamieniu nas: bo tego pe-
wni sa iz Jan byl Prorokiem. A odpowie-
dzieli mu / ze nie wiedzieli skadby byl. A Je-
zus im tez rzekl: Ani ia wam thez powiem
czyia to moc czynis. A poczat mowic do
pospolitego ludu te przypowieść.

Czlowiek ieden nasadzil winnice / y naital
ia winogrodnikom: a on sam byl w cudzych
kraiach przez wiele czasow. A gdy byl czas
poslat do winogrodnikow sluzebnika / aby
mu dali owocu z oney winnice. Oni ubi-
sly go / puszcili go proznegu. A poslat potym
y drugiego sluge: ale oni y tego tez ubi-
sly / y zelsysly pothwarza / puszcili proznegu.
Poslat iescze y trzeciego: oni y tego wani-
sly / wyrzucili. A rzekl Pan oney winnice:
Co mam czynic? Posle syna swego miłego /
snadz gdy tego wysrza / beda sie wsthydzic.
Ktorego gdy wysrzel winogrodnicy / po-
mylili sami w sobie / mowiac: To iest dzie-
dzie / zabijemy go / aby nasze bylo dziedzie-
two. A wyrzuciwssy go z winnice / zabili.
Coz tedy uczyni im pan oney winnice? Przy-
dzie / y potraci te winogrodniki / a poruczy
winnice innym. Co wssyslawssy rzekli: Bo-
ze wchoway. Ale on poyrzawssy na nie /
rzekl: Coz to tedy iest co napisano: Kamien
ktorym wzgardzili budownicy / ten sie stat
gtowa wegietna. Kozdy ktory wpadnie na
ten kamien / roztraci sie: a na kogo tez wpa-
dnie / zetrze go. A chodzili Arizetha ka-
ptanscy / y Doktorowie / okolo tego oney
godziny / iakoby na nasec wlozili: ale sie ba-
li ludu. Bo pobaczyli ze te przypowieść na
nie mowil.

Matth: 21.
Marci: 11.

Matth: 21.
Marci: 12.

Esai: 5.
Iere: 12.

Ioan: 3.
Roma: 8.
Philip: 2.

Gene: 37.

Psal: 117.
Isai: 28.
Ako: 4.
1. Petri: 2.
Danie: 2.
Matth: 21.
Marci: 12.
Luce: 19.

Ewangelia.

Matth: 22.
Marci: 12.

A inż go podstrzegając / posłali spiegiertze / ktorzyby sie sprawiedliwemi okazać / aby go podchwycili w mowie / a żeby go wy dali przetożenstwu a mocy Starościny. A pytali go mówiac: Mistrzu / wiemy iż do brze powiadaś y uczyś / a nie brakuieś oso bami / ale drogi Bożey w prawdzie nau czaś. Godzili sie nam też dańdować Cesa rzowi / czyli nie? Obaczywssy tedy zdrade ich / rzekł do nich: Czemu mie kusicie? Wkaż cie mi groś. Czy cho ma obraz / y napis? Odpowiedziac / rzekł mu. Cesarzki. Trze kłym: oddaycieś tedy co iest Cesarzkiego / Cesarzowi / a co iest Bożego Bogu. Inie mogli słowu iego przyganić przed ludem: A zdziwivssy sie odpowiedzi iego / umilk neli.

Matth: 22.
Marci: 12.
Añó: 23.
Deme: 25.

Przystapili potym niektorzi z Saduceu sów / ktorzy powiadaia niebyć zmartwych wstania / y pytali go / mówiac: Mistrzu / Mowześ nam napisał. Iż gdyby csey brat umart miałac żonę / a dziatek z nia niemiat aby ia brat tego poiat za żonę / a żeby zbu dził potomstwo bratu swę. Było tedy brá thow siedm / y poiat pirwssy żonę / y umart bez dzieci. Thedy ia co był ponim poiat / y ten theż umart bez syná. Poiat ia trzeci. Tak yś y wssystká siedm: a nie zostawivssy potomka pomarli. Nástátek po wssytech umarta tesh y niewiastá. A tak przyzmar tnych wstaniu / ktorego z nich będzie żoná? gdyż ia wżdy siedm mieli za żonę.

1. Ioan: 3.

A rzekł im Jezus: Synowie tego swiá ta / ożeniáta sie / y wydáta za mał: ale oni ktorzy beda go dni mieni onego swiáthá / y powsthania z umartych / ani za mał ida / ani żon poymuia / ani wiecey umrzeć beda mogli. Abowiem rowni sa Angiolom / y synowie sa Boży / gdyś ja synowie zmar tnych wstania.

Exodi: 3.

A żeby powstawáli umarli / y Moyses wkażat przy krzaku / kiedy zowie Pána / Bogiem Abrahánowym / y Bogiem Iza ákowym / y Bogiem Jakóbowym. A Bog

nie iestci umartych ale żywych. Abowiem wssystcy żywia iemu. A odpowiadaiac niez ktorzy z doktorow / rzekli mu: Mistrzu do brzes powiedział. A niesmieli go wiecey nioczyć pytać.

Rzekł potym do nich: Jakoż powiada ia Krysthusá być synem Dawidowym / a sam Dawid mowi w kriegach Psálmo wych. Rzekł Pan pánu memu / siedź ná prawicy moiey / aż potoż nieprzyiacioly twoie podnożkiem nog twoich: Dawid te dy zowie go Pánem: iakoż tedy synem iego iest? A gdy wssystek lud slysat / rzekł zwo lennikom swoim: Strzeście sie tych Dok torow / ktorzy chea chodzić w śatách blu gich / y kochaia sie w pozdrawiániach ná rynku / y w pierwssych stolicách w Bożni cach / y pierwssych mieścach ná godziech. Ktorzy pojeráta domy w dom: pod zamy slem długich modlitw. Ci wezma pothe sienie wietste.

Cap: 21.

Wdowe w boga bogatym przekłada. Kościół y miastá śaszenie przepowiada / y známoná dnia sadu go / okánuie.

Poyrzawssy / wykrzat one bo gacze / ktorzy kładli dary swo ie do skrzynie. Wykrzat też y iá kás wdowe wbożuchna / ktora kładia dwa pieniadza drobne.

A rzekł: Prawdziwie wam powiadam / że thá wdoga wdowá / wiecey włożyła niż ci wssystcy. Abowiem ci wssystcy / z thego co im zbywáto kładli za dar Bogu: ale thá z tego co iey niedostawa / wssystko pożywie nie swoje ktore miała / włożyła.

A gdy niektorzy powiadaáli o kościele / iako dobrym kámieniem / y dary naban był / rzekł: To co widziacie / przyda te dni kiedy nie będzie zostawion kámiem ná kámieniu / ktoryby nie był śáżony. A pytháli go mó wiac: Przykázycielu kiedy te rzeczy beda: a co za znák / kiedy sie to pocznie dziać. A on rzekł: Patrząycie byście nie byli zwiedzzeni. Abowiem wiele ich przydzie w imie moie / mówiac: Zem ia iest: cżas sie przybliżył / a tak niechodźcie za nimi.

A gdy wsslyssycie bitwy y rozruch / nie strá chaycie sie / mussac the rzeczy pierwey być / ale nieużci wnet koniec. Thedy im powia dat: Powstanie narob przeciwko narodo wi / y krolestwo przeciw krolestwu / a mie scy będzie wielkie drżenie ziemie / y mory / y głody / y śibráchy z niebá / y znaki wielkie beda.

Alle przed thym wsslyshim / wrzuca ná

Matth: 22.

Marci: 12.

Psál: 109.

Matth: 22.

Marci: 13.

Luci: 11.

Matth: 24.

Marci: 13.

Marci: 1.

2. Cori:

Matth: 22.

Marci: 1.

3. Reg:

Iere: 7.

Luci: 1.

Matth: 22.

1. Ioan: 3.

Esaia: 1.

Matth: 22.

S: Eufassā.

Matth: 24. was rece swoje / y beda was przesławowac /
 Marci: 13. wydawiac do bożnie y strazej / pociągac
 Luc: 12. iac do Krolow / y do scharost / dla imienia
 Ioan: 15. moiego / a potka was to na świadectwo.
 16.

Przetoż wioście tho sobie w sercā wāsse /
 abyście sie nierozmyślali iakobyście odpo-
 wiadać mieli / abowiem ia wam dam wsta-
 y mądrość / ktorey sie nie beda mogli prze-
 ciwić / ani odeprzec wssysthcy przeciwni-
 cy wāssey. A bedziecie wydawani od rodzi-
 com / y braciey / y powinowatych / y od przy-
 iaciol: y przyprawia was o śmierć / y be-
 dziecie w nienawiści y wssystkich lndzi dla
 imienia mego / a wlos z głowy wāssey nie
 zginie. W cierpliwości wāssey / odzierżycie
 duffe wāsse.

Matth: 24. A gdybyście wyżrzieli ze othaczaiia woj-
 Marci: 13. niem miasto Jeruzalem / thedy inż wiedza-
 cie / iż sie przybliżyto spuszczenie iego. Tā-
 ten czas ktorzy w zydoſtwie sa / niechay
 vciekaiia na gory: a ktorzy w nim / niechay
 wynida: a ktorzy sa w krainach / niechay
 nie wchodza do niego: abowiem dni the-
 pomsty sa / aby sie wypelnily wssystkie rze-
 czy / ktore napisane sa.

Ale biada brzemienym / y przy pierſiach
 dzierżącym w tam te dni / bo bedzie wielki
 ścisł na ziemi / y gniew nad tym ludem. A
 wpadna od mieczā / y powioda ie wieżniā-
 mi do wssch narodow. A Jeruzalem be-
 dzie podeptane od pogānow tāt długo / aż
 sie wypelnia cżasy narodow.

Matth: 24. A beda znaki na Stoiacu / y Kriſtysu / y
 Marci: 13. na gwiazdach / a na ziemi vciśnienie wiel-
 Ezech: 38. kie w ludziech / prze wzburzenie ſsumu
 Osee: 10. morskiego / y nawałności iego / tāt ze ludzie
 Apoc: 6. beda schnac przed strachem / y oczekawa-
 Matth: 24. nim / (tych rzeczy) ktore przyda na wſy-
 26. ſtek ſwiat. Abowiem mocy niebieſkie beda
 Marci: 13. wzruſzone: a w then czas wyſrza ſynā cżto-
 14. wiecznego przychodzącego w obłoku / z mo-
 ſaia: 19. ca wielkā / y z mąieſtatem. A gdy ſie te rze-
 Luc: 17. czy pocżna dziać / patrząycie a podnieſcie
 Ioan: 1. głowy wāsse: bo inż ſie przybliża odkupie-
 nie wāsse.

Matth: 24. A powiedział im tho podobieństwo /
 Marci: 13. patrżcie na figowe drzewo / y na wssytkie
 drzewā / gdy inż z siebie podawaia owoc /
 wiecie iż inż bliſko lato. Tātze y wy / gdy wy-
 żrzyćie iż ſie terzecy dzieia / wieǳcie iż iſc
 bliſko ieſt kroleſtwo Boże. Zaprawde po-
 wiadam wam / iż nie przeminie rodząy ten
 aż ſie to wſytko ſtanie. Niebo y ziemiā prze-
 minā / ale ſłowa moie nie przeminā.

Roma: 13. Wāruycie ſie aby ſnādſ nie byly obciāzo-
 ne ſercā wāsſe obżarſtwem / y piyānſtwem /
 a pracāmi tego żywotā / a przypadby na
 was nagły ten dzień. Abowiem iako ſiǳto
 przypadnie na wſytkie / ktorzy mieſtāta

na wierzchu wſytkiey ziemi. A tāt cży-
 cie modlac ſie na kżdy cżas / abyście byli
 należieni godnemi wyć tego wſyſtkiego
 co ma przyſc / a ſthānac przed ſynem cżto-
 wiecznym.

A bywał Jezus wednie vćzac w koſcie-
 le / a na noc wychadziac / przebywał na
 gorze ktora zowa Oliwna. A lud na ſwitā-
 niu przychodzil kniemu do koſciolā ſlu-
 chāc go.

Cap: 22.

Judaſz z żydy ſimowe cżyni / o wydaniu Krystuſā /
 żydowie mu pienadze obieciui / Pan Krystus wiec-
 eia ſtoāc y wſy / na modlitwe wyſſedł do Ogroyd-
 ca / tam od Judaſſā w dany / wiedzion do Kaiſſaſſa
 Piotr ſie go trz kroc zaprzal / a pānā ſie naſimewāia
 nāgrāwāia / ſynem Bożym ſie przedſie być wyinawa.

A Abchodzil inż dzień Świethy
 Przaſnie / ktory zowa wielka-
 noca: y ſſuāli Kriazetā kāp-
 tānſcy / y Dokthorowie / iakoby
 Jezusa zābili / iedno ze ſie bali
 poſpolitego ludu. Tedy wſſedł ſſātān w Ju-
 daſſā / ktorego zwano Iſſkāryot / iedno ze
 dwunadzie / y ſſedł a iat mowić z Kriazety
 kāptānſkimi / y z Wzedniſi / iakoby go im
 wydat. A wrādownali ſie / a przyrzekli mu
 pieniadze dāć. A on też im przyrzekl: A inż
 patrzyt przyſtoynego cżasu / aby go im wy-
 dat bez tluſcey.

A gdy przyſedł dzień Przaſnie / w ktorzy
 było trzeba zabić bārānkā wielkonocnego.
 Tedy poſlat Piotra y Janā / mowiac: Szed-
 ſy nāgotuycie nam bārānkā wielkonocne-
 go / abyſmy iedli. A oni mu odpowiedzieli /
 Gdzie chceſ iż zgotuiemy: A rzekl do nich:
 Ocho / kiedy bedziecie wchodzić do miāſtā /
 potka ſie z wāmi cżłowiek dzban wody nio-
 ſac / idźcież zā nim do ktorego domu wni-
 dzie / thām rzeczećie gospodarzowi onego
 domu: Wſkāzniec Miſtrz / Gdzie ieſt
 gmāch / w ktorymbych bārānkā wielkonoc-
 nego z zwoleñniki moimi pożywai: Tedy
 on wam wkaże wieczernik wielki wſlāny /
 tāmże nāgotuycie. A oni ſſedſy / należli tāt

Matth: 24.
 Marci: 13.
 1. Petri: 5.

Exodi: 12.
 Matth: 26.
 Marci: 14.
 Ioan: 7.
 11.
 Ioan: 12.
 13.

Matth: 26.
 Marci: 14.

Evangelia.

Matth: 26.
Marci: 14.
Ioan: 13.

iało im powiedziat: y nagotowali baranka wielkonocnego.

A gdy przysła godzina / siadł zástotem / a dwanaście zwolenników jego z nim. A rzekł im: Żadza wielka požadatem pożywać swami thego baranka / pierwey niżli bym cierpiat: abowiem powiadam wam / iż od tychmiaszt nie bede go wiecey pożywat do kad sie nie wypelni w krolestwie Bozym. A wziawszy kielich / podziekował / y rzekł: Weźmicie / a podzielcie między sie / bo tho wam powiadam / iż nie bede pit z rodziatui tey macice / ażby krolestwo Boze przysło. A wziawszy chleb / podziekował / y łamat / a dawał im / mowiac: To iest ciało moje ktore za was dane bedzie / to czyncie na pamiatke moje. Takież y kielich / gdy sie nawieczierzał / mowiac: Ten iest kielich nowy Testament we krwi moiey / ktora za was bedzie wylana. Wszakże iednak oto reką tego ktory mnie wydaie / semna iest na stole. A zaiste syn ci człowieczy według thego iało iesth posthánawiono / idzie: Ale wždy biada temu / przez ktorego bedzie wydan. Tedy oni pocżeli bádac między sobą / kthoby snich był coby to miał uczynić.

Matth: 26.
Marci: 14.
Ioan: 13.

Schał sie theż y poswarek między nimi / kthoby snich zdał sie być wieczysy. Ale im rzekł: Krolowie y narodow panuia nad nimi: a ci co moc máia nad nimi dobrodziey mi bywáia nazywáni. Ale wy nie tak / ale ktorj wieczysy iest między wami / niechay bedzie iało miodszy. A kto pierwsy / niechay bedzie iało sluzebnik. Abowiem kto wieczysy iest / ten co siedzi / czyli then co sluzi: Za nie ten co siedzi: A ia iestem między wami / iało ten co sluzi. A wy iestescie ktorzyscie trwali semna w pokuśach moich. A ia spráwuie wam / iało y mnie spráwił oćiec moj / krolestwo / abyście sedli y pili na sthole moim / w krolestwie moim / y żebyście siedzieli na stholejach sadzac dwanaście pokoleńia Iśraelskiego.

Matth: 19.
Apoca: 3.

A rzekł Pan do Symon: a Symonie oto Szatan prosił o was / aby was przefiat iało pssenice / ale ia prosiem za toba / aby nie wskata / wiara twoia: a ty niegdy nawrociwssy sie / potwierdzay bráty twoie. A on mu rzekł: Pánie / gotowem stoba y do ciemnice y ná smierć / isć. A on rzekł: Powiadam ci Pietrze: Nie zápiecie dziś Kur / do kad sie trzy kroć nie záprzysy żebyś mie znat. Potym rzekł do nich: Kiedym was posyłał bes worká / bes kálety / y bes botow: iż aż wam kiedy czego nie dostawáto: A oni rzekli: Ni czego. Także im rzekł: Ale teraz / ktho ma worek wezmij (z soba) także też y kálethe: a kto nie má / niechay przeda sućnia swoje: a niechay kupa miecz. Abowiemci powiadam

Matth: 26.
Marci: 14.
Ioan: 13.

Matth: 10.
Marci: 6.
Luce: 9.

wam / żeć iescze sie tho musi wypetnić we mnie co napisano iest. A zezłoczynkami policzon iest. Abowiem te rzeczy kthore są o mnie / inż koniec máia. Tedy oni rzekli: Pa nie oto thu są dwa mieczá. A on im rzekł: dosyc iest.

Potym wyszedssy / ssedł podług zwyczáiu ná gore Oliwna. A sli theż za nim y zwolennicy. A gdy przyszedł ná miejsce / rzekł im: Modlcie sie byście nie przysli ná pokuśenie. A sam odszedł od nich iałoby ná rzuce nie kámenia: A poklekawssy ná kolána modlit sie / themi slowy: Oycze / iesli chceś oddal ten kielich odemnie. Wszakże iednak nie stáwáysie moia wola / ale twoia. A wkazał sie mu Angiot z niebá posiláiac go. A bedac w onym boiu / przyduśssym sie modlit. A stat sie poth iego / iało kropie krwi plynacey ná ziemi. A powstawssy z modlitwy / przyszedł do swych zwolenników / y nálazł ie a oni spia od smuthku. A rzekł im: Cżemu spicie? Wstańcie / modlcie sie abyście nie przysli ná pokuśenie.

On tego iescze domawia: álic oto tłuścza / y ten ktorego zwano Judasem / ieden zedwunásć / sedł przed nimi / y przystąpił sie do Jezusa / chcąc go pocátowac. Ale Jezus rzekł do niego: Judassu / pocátowaním syná człowieczego wydawaś: Widzac tho oni co przy Jezusie byli / co sie miało dziać: rzekli do niego: Pánie / mamyli bić mieczem y oderzyt ieden z nich sluga kriażecia káptáńskiego / a odciat mu vcho práwe.

Odpowiadáiac Jezus / rzekł: Niechaycie / aż do tad: A gdy sie do kad nat vchá iego / wzdrovit go. Tedy rzekł Jezus do tych co byli nań przysli: do kriażath káptáńskich / y do wrzedników kóścielnych / y do stárszych. Bywíec ná totrá wyslisćie z mieczmi y z kłymi: Gdys ná kóždy dzień bywatem swámi w kóściele / a niewyciagneliście reku ná mie / ale thá iesth godzina wáśá / y moc ciemności.

Poimawssy thedy Jezusa / wiedli go do domu kriażecia káptáńskiego / a Piotr sedł

Isaia: 53.
Marci: 15.

Matth: 26.
Ioan: 18.

Matth: 6.
Marci: 14.

Ioan: 6.

Matth: 26.
Marci: 14.
Ioan: 18.

Matth: 26.
Marci: 14.

Ioan: 18.

S. Lukassa.

Matth: 26. też za nim z daleka. A gdy naniecieli ogień
 Marci. 14. w posrzedku dworu / y gdy sie koto niego
 vsadzili / byl też y Piotr między nimi: Kto-
 rego gdy wyrzadza dziewka sluzebna siedza-
 cego v swiatla / a gdy sie mu przypatrzyła /
 rzekla: A ten snim byl. A on zaprzat sie go /
 mowiac: Niewiastho / nie znam go. A po-
 mátey chwili drugi wyrzawssy go / rzekl: A
 ty iestes snich. A Piotr rzekl: O czlowieczu
 nie iestem. Potym pochwili iakoby w go-
 dzinie / drugi iaktis twierdzit to / mowiac:
 Zaprawdey ten snim byl / boć też y Galiley-
 czyk iesth. A rzekl Piotr: Czlowieczu / nie
 wiem co mowisz. A nacychmiasth iessze on
 tego domawiat / Kur zapiat. A obrociwssy
 sie Pan / weyrzazat na Piotra. Tedy wspom-
 nial Piotr na slowo Panskie / thak iako byl
 powiedzial. Jz pierwey niz Kur zapote-
 trzicroc sie mnie zaprzisz. A wyszedssy Piotr
 przed dwor / gorzko plakal.

A oni meżowie co trzymali Jezusa / na-
 grawali go / bijac / y zakrywssy go / bili q w
 twarz / y pythali go / mowiac: Prorokuy /
 kthory iest / co cie vderzyl: A wiele inssych
 rzeczy bluzniac mowili przeciw iemu.

A gdy sie stat dzien: zessli sie starssy ludu /
 y Kriazetha Kaptanscy / y doktorowie / y w
 wiebligo do rady swoiey / mowiac: Po-
 wiedz nam / iestli ty iest Chrystus. A rzekl
 im: Powiemli wam / niebedziecie mi wie-
 rzyć: Bedeli was też pytat nie odpowiecie
 mi / ani nie wypuscicie. A od tychmiast be-
 dzie syn czlowieczu siedzial na prawicy Bo-
 zey. Tedy rzekli wssystcy: Tos ty wždy iest
 syn Bozy: On im rzekl: Wy powladacie /
 iz ia iesthem. A oni rzekli: Cos wiecey po-
 trzebujemy swiadectwa / bosiny sami slysse-
 li z vst iego.

Cap: 23.

Pan Iesus Pflatowi rano wydan / wypytan / nie-
 winnym nalezion / wssakie Barabass wypuscion / a
 Pan na smierec osadion / vkrzyzowan / nagrawan /
 vmarl / z krzyza ziet / y pogrzebion.

Eby powsthawssy wssystko ono
 ich mnostwo / wiedli go do Pi-
 tata. A poczeli nan jatowac /
 mowiac: Tegofiny nalezli a on
 podwraca lud nas / y zakazuie
 tribut dawac Cesarzowi / y powlada sie byc
 Chrystusem krole. Tedy Pitat pythat go
 mowiac: Thy iestes Krol Zydowski: A on
 odpowiadaiac / rzekl: Thy mowisz. A zekl
 Pitat do kriazat Kaptanskich / y starssych / y
 do tluszczy: Ja zadney przyczyny nienaydu-
 ie w tym czlowieczu. A oni thym sie wiecey
 silili / mowiac: Zrussyt lud / naucezaiac po-

wssystkim Zydostwie / poczawssy od Gali-
 lei az do tad.

Pitat potym gdy wssysat o Galileiey / py-
 that iesliby byl czlowiekciem z Galileiey. A
 gdy sie dowiedzial iz z Herodowej mocy
 byl / odeslat go do Heroda / kthory też byl na
 ten czas w Jeruzale. A Herod wyrzaw-
 ssy Jezusa / rozradowat sie barzo / bo go za-
 dal od dawnego czasu widziec / przetho iz
 slychat o nim wiele: y nadziawat sie ze mial
 wyrzec iaki dzryw od niego wezyniony. A py-
 that go wiela slow. A on mu nie nie odpo-
 wiedzial. Stali tedy kriazeta Kaptanskcy / y
 doktorowie / shale nan skarzac. A wzgar-
 dzil nim Herod z swym woyskiem: y posmie-
 wat sie sniego / obloksy go w bialte odzie-
 nie / potym go odeslat do Pitata. A stali sie
 przyacielnmi Pitat z Herodem w on dzien:
 bo przed tym byli sobie z obu stron nieprzy-
 iacielmi.

A Pitat zezwawssy kriazeta Kaptanskcie /
 y vrzedniki / y lud / rzekl do nich: Offiaro-
 waliście mi rego czlowieka / iakoby on od-
 wracal lud: a oto ia pytaiac go przed wa-
 mi / nienalaztem zadney w tym czlowieczu
 przyczyny / z tych o kthore mu wine daciecie.
 Ale ani Herod / boni was byl odeslat do nie-
 go: a oto nie godnego smierci niesthato sie
 mu. A tak skarawssy go ia / wypuscze j. A
 byla thego potrzeba wypuscic im nadzien
 swiety iednego. Tedy krzyknawssy za raz
 wssystka tluszcza / rzekla: Zagub thego / a
 wypsc nam Barabassa: kthorego bylo dla
 nieiakiiego rozruchu kthory byl w miescie v-
 czynil / y dla mejoboystwa / wsadzono do
 ciemnice. Pitat zasie mowil do nich / chcac
 wypuscic Jezusa: A oni tym barzies wola-
 li / mowiac: Vkrzyzuy / vkrzyzuy go. On ie-
 sce y po trzecier rzekl do nich: Coz wždy ten
 zlego wezynil: Zadney przyczyny smierci w
 nim nie nayduie / a tak skarze go ia / a wy-
 puscze. Ale oni tym wiecey przytyskowali
 wielkiemi glosy / zadaiac aby byl vkrzyzo-
 wan / y tym wiecey powsthawaly glosy ich.
 Potym Pitat przysadzil aby sie stalo na za-
 danie ich. A wypuscit im onego kthory dla
 mejoboystwa / y dla trwogi / wsadzon byl
 do ciemnice / kthorego zadali: a Jezusa dal
 im na wola.

A gdy go wiedli / vchwycili nieiakiiego
 Symona Ctrenenskigo / idacego ze wsi / y
 wtozyl na krzyz aby niosl za Jezusem. Te-
 dy slla za nim wielka tluszcza ludu / y nie-
 wiast: kthore rzewno plakaly y lamentowa-
 ty nad nim. A obrociwssy sie do nich Jezus
 rzekl: Corti Jerozolimskie / nieptaczcie na
 demna / ale ptaczcie same nad soba y nad sy-
 ny swemi / abowiem otho przyda dni / w
 kthore beda mowic: Błogosławione nie-

Matth: 4.
 Luca: 3.
 Luca: 18.
 Luca: 9.
 Acto: 4.
 Matth: 27.
 Marci: 15.
 Ioan: 18.
 Ioan: 19.
 Matth: 27.
 Marci: 15.
 Matth: 27.
 Acto: 3.
 Matth: 27.
 Ioan: 19.
 Zacha: 12.
 plodne

Ewangelia.

Ier. 8.
Ose. 10.
Apoc. 6.
Isaie. 53.

plodnie / y żywoty ktore nie robzily / y pierśi
ktore nie karminy. W ten czas poczna mo-
wić goram: Obalcie sie na nas / a pagor-
tam / Przykrycie nas. Bo iesliś the rzeczy
na zielonym drzewie czynia / na suchym co-
sie stanie: Wiedziono też y inych dwu zio-
czyncow z nim / na śmierć.

A gdy przysli na miejsce ktore zowa tyla
gora / tam go wkrzysowali: y dwu totrow /
jednego po prawey a drugiego po lewey re-
ce. Ale Jezus mowil: Oycze / odpusc im /
boć nie wiedza co czynia. A rozdzielwszy o-
dzienie iego / rzucili losy. A stat lud czekając
y posmiewali sie z niego Kriazeta z nimi /
mowiac: Inse zachowywał / niechże sie też
sam zachowa / iesli cho iest Chrystus Boży
wybrany. Nągrywali sie też z niego y zot-
nierze przyslepuiac / y podawaiac mu ocet
y mowiac: Jesliś ty iest Krol Zydowski / wy-
bawże sie sam. Napisano też bylo y napis
nad nim / po Grecku / po Lacinie / y po Zy-
dowski. Ten iest Krol Zydowski.

Jeden też z onych totrow ktorzy wisieli:
bluznit przeciwko niemu / mowiac: Jesliś
ty iest Chrystus / wybawże siebie samego / y
nas też. Odpowiedziawszy drugi / fukal
nani / rzekac: Ani sie ty Boga boisz / bedac w
tymże potepieniu. A myc iednak sprawiedli-
wie / bośmy wzięli godna zapłatę za nasze
uczynki: ale ten nie z tego nie uczynił. A mo-
wił do Jezusa: Panie / spomni na mnie gdy
przydziesz do Królestwa swego. Tedy mu
rzekł Jezus: Zaprawdę powiadam tobie
dzis semna bedziesz w raju. A bylo małym o-
srostej godzinie: tedy staly sie ciemności po
wszystkley ziemi / aż do dziewiatej godziny.
Zacmilo sie y Słońce / y zasłona kościelna
rospadła sie na poly. A wolaiac wielkim
glosem Jezus / rzekł: Oycze w ręce twoie
poraczam ducha moiego. A cho rzekłszy
wypuścił ducha. Widzaco on Sęchmł co
sie stalo chwalił Boga / mowiac: Zapraw

Matth: 27.
Marci. 15.
Psal: 30.
Ato: 7.
Matth: 27.
Marci. 15.

de byl to człowiek sprawiedliwy. A wszyscy
ta tłuszcza onych ludzi ktorzy sie tam byli
pospół zeszli na to patrzeć / widzac cho co
sie dzialo / blyac sie w pierśi swoje / wraca-
li sie do domow. Stali też tam wszyscy ie-
go znaiomi z daleka: y niewiaśthy ktore go
byly naśladowaly od Galilei patrzac na
to.

A oto maż na imie Jozef ktory byl Dzie-
statnikiem / dobry y sprawiedliwy maż: ten
był nie przyzwolit radzie y uczynkom ich / z
Arimathyey miastha Zydowskiego / ktorzy
też oczekawai Królestwa Bożego: then byl
sedł do Pilata / y prosil o ciało Jezusowe:
y z diałszy ie / obwinat w przesćieradło / y
potożył ie w grobie wykowanym / do ktore-
go ieszcze bylo nikogo nigdy nie włożono.

A byl to dzien Wielki piątek / a Sobbo-
ta sie zaczęła. Szedłszy tedy niewiaśty kto-
re z nim przysli byli z Galilei / ogłabaly
grob / y iako bylo potożono ciało iego. A
wrociwszy sie / nągothowały siota wonne y
masci: ale w Sobbotę podług rozkazania
daly wysłciemu pokoy.

Matth: 27.
Marci. 15.
Ioan: 19.

Cap: 24.

Pan Arystus wstawy martwych wstaz sie wolen
nikom idacym do Emans / y o iego w niebo wstha-
pieniu.

Ale w pierwszi dzien po Sobbo-
cie barzo rano / przysli do gro-
bu / niosac one masci y siota kto-
re byly nągotowały / y nalezly
kamien odwalony od grobu. A
wshedłszy do grobu nalezly ciała Jezusa
wego. A stalo sie: gdy byly struchlaly na my-
sli z tego / oto dwa meżowie sthaneli przy

Matth: 27.
Marci. 15.
Ioan: 20.

nich / w odzieniu isiacym. A gdy sie baly /
y schilili oblicze swe ku ziemi / rzekli do nich:

Ioan: 2.

A przec

S: Lukassá.

Matth: 28. A przecż sśukacie żywe^o z umártemi? Nie
Marci. 16. máści go tu / aleć wśhat / rospomniacie so-
bie iáko wam powiádał / gdy iefcże był w
Luc. 9. Gálileiey / mowiac: Jż potrzebá tego aby
syn człowieczy był wydan w rece ludzi grze-
śnych / y był wkrzyżowan: á dnia trzeciego
z martwych wśtat. A wśpomniáły ná slo-
wá iego.

Matth: 28. Tedy wroćiwśsy sie od grobu / zwiáśtho-
Marci. 16. wáły te wśsytkie rzeczy onym iedennáście /
Jan: 20. y innym wśsytkim. A bylá to Mária Mágda-
lená / y Johánná / y Mária Jákobowá /
y inne ktore z snimi były co powiádały te rze-
czy Apóstołom. A zdáły sie te słowa v nich /
iáko by iedne plothki / y nie wierzyli im. A
Piotr porwawśy sie bieżał do grobu: y zchy-
liwśsy sie / wyřzał prześcierádá tylko same
leżące / y odśsedł / sám w sobie sie dziwuiac
temu co sie było stáło.

Marci. 16. A oto dwá snich śli onego dnia do miáste-
czká / kthore byto ná śśeścdzieśiat stáien od
Jeruzáleu / imieniem Emaus / či rospřá-
wiáli miedzy soba o thych wśsytkich rze-
czach / ktore sie przygodzily. A stáło sie gdy
Matth: 28. sie rozmawiali / y miedzy soba pytánia mie-
li / że y sám Jezus przybliżywśy sie śśedł z ni-
mi / á oczy ich były záthryzmáne / aby go nie
poználi. A rzekł do nich: co to zá rozmowy
śa ktore macie miedzy soba / idac / á iefcś-
cie śmucni? A odpowiadáiac ieden kthoreś-
mu imie Kleofás / rzekł do niego: Ty sám
iefcśś pielgrzymem w Jeruzáleu / á nie do
wiedziates sie tego / co sie w nim thych dni
stáło: Tedy im on rzekł: A co? A rzekli.

Matth: 21. O Jezusie Nazaráńskim / ktory był mař
Prorokiem / mocny w uczyńku y w mowie
przed Bogiem / y wśsytkim ludem. A iáko
go wydáli nawśsył káptani y Kriáżetá ná-
śy / aby był ofadzon ná śmierć / y wkrzyżowá-
li go / á myśny sie spodźiewáli że on miał od-
kupić lud Izráelski: á teraz náđ to wśsytko
Matth: 21. trzeci dzień iefť dzisia / iáko sie te rzeczy sta-
ly. Ale y niewiáśty niektore z náśych / prze-
śtráśyly nas / ktore przede dnem były v gro-
bu / y nie nálażśy ciátá iego / przśśly / po-
wiádaíac iř teř widzenie Angielskie widziá-
ly / kthorzy powiádaia že by był żyw. A śli teř
byli niektorzy z náśych do grobu / y ták ná-
leřli iáko niewiáśty powiádały: ále śámego
nie náleřli.

Matth: 50. Tedy on rzekł do nich: O głupi / á leniwe
go sercá ku wierzeniu / chemu wśsytkiemu
co powiádał Prorocy: Jżáś thych rzeczy
nie musiat ćierpieć Křystus / y ták wniáć do
chwyaty swoiey: A pocżawśy od Moiześśá /
po wśsytkich Prorocach / wytládał im wśsył
śie piśmá ktore onim były. Potym iuř byli
śliśto onego miáśtheczká do ktorego śli / á

on zámyślit iáko by miał daley iść. A przymu-
káli go / mowiac: Jostáñ z námi / boć sie iuř
ma ku wieczorowi / á dzień sie iuř śkonit. A
wśśedł z nimi. A stáło sie gdy z nimi śiedziat
v stole / wziawśsy chleb / śtegośłáwít / y tá-
mat / y podawał im. A otworzyły sie oczy
ich / á poználi go / ále on zniĤnáł z oczu ich.
A rzekli ieden do drugiego: Jżáś serce ná-
śie nie gorzáło w nas / gdy mowit ná dro-
dze / y wytládał nam piśmá? A wśśhawśsy
teřże godziny wroćily sie do Jeruzáleu / y
náleřli w gromáďsie iedennáście / y ony ktho-
rzy z nimu byli / kthorzy teř powiádałi: Jż
wśtat pan prawdzíwie / á włázat sie Simo-
nowi. Tedy teř y či powiádałi to co sie dzia-
ło ná drodze / á iáko go poználi w tamaniu
chlebá.

A gdy te rzeczy mowali / Stchánał Jezus
w pośřzod nich / y rzekł im: Pokoy wam / iá
iefťem / nieboyćie sie. Ale oni záśmecen / y
prześśhráśeni bedac / mniemieli žeby ducha
widzieli. Tedy im rzekł: Cżemu soba trwo-
życie / á przecż myśli wśstepuía w sercá wá-
śe? Ogládayćie rece moie y nogi / iřem iá
tenże iefť. Dotykayćie sie / y ogládayćie: boć
duch ciátá y kóści nie ma / iáko widzićie že
iá mam. A gdy to rzekł: włázat im rece y no-
gi. Ale gdy oni iefcśże nie wierzyli / y dziwo-
wáli sie od wielkiey rádości / rzekł do nich:
Macie tu co kñ iedzeniu? A oni przynieśli
mu śśukę ryby pieczoney / y pláśhr miodu.
A gdy iadł przed nimi / wśiawśsy ofśhátek
dał im. A rzekł do nich: Te śa słowa ktorem
mowit do was gdym iefcśże był z wámi / iř
musiat śie wśsyłśtko wypelnić cokoćiek
nápiśano iefť w zákónie Moiześśowym / y
w Prorocach / y w psálmiech / o mnie. Tedy
im otworzył śmyśł / aby rozumeli piśmá / á
rzekł im: Jż ták nápiśano iefť / y ták musiat
Křystus wćierpieć / y powśtać od umártych
trzeciego dnia / á žeby kázano w imie iego
pokuthe / y odpusćczenie grzechow / miedzy
wśsyłśtkimi narody / pocżawśy od Jeruzá-
lem.

Gene: 19.
Luce: 24.

Marci: 16.

Ioan: 20.

Ioan: 21.

Marci: 16.

Aśto: 17.

Michae: 4.

Ewangelia.

A wy świadkowie iesthesie tych rzeczy. A ia posle obiecánego od oycá moiego ná was: á tak wy siedzcie w mieście / aż bedzie cie przyobleczeni mocą z wysokości. A wy wiadcie precz do Bethániey / á podniossly rece swoje / dat im pożegnánie. A státo sie gdy im pożegnánie dawát / odszedł od nich y był niesion do niebá. A oni chwale dawa- iac wrocili sie do Jernuzálem z rado- scia wielką / y byli zawždy w toś- cie / chwalec y błogosła- wiac Bogá / Amen.

Acto: 1.
o 2.
Ioan: 14.
15. o 16.
Marci. 16.
Acto: 1.

Koniec Ewangieliey wedlug Swietego Lukaszá.

Przemowa ná Ewangeliá swietego Jana.

Swiety JAN Ewangielista gdy se z wyspu Páthmos do Efezu wrocil / miał sto lat swego żywota / y był potym żyw dwádzieścia lat. Czasu niektorego bedac w lázni / w- slyssal iż tam był Cherimus kácerz / ná yd miasth rzekł do towarzyssow swoich: Podźmy co rychley sthád / by láźnia nieupadła / y nie zabita nas pospolu z kácerzem. Abowiam czasu onego póki iesthesie był żyw / powstałi byli kácerzowie ktorzy uczyli / iż Christus nie był Bogiem / ale prostym człowiekiem. Przeto presili Biskupi swietego Jana / aby przeciwko im pisal. A on ná prozbe ich zamknal sie przez trzy dni w komorze poszczac y modlac sie. Potym poczał Ewangeliá pisać / w ktorey dowodzi Bóstwa Pana Chrystusowego / iásnie wklázníac iż Chrys- tus był prawdziwym Bogiem y człowiekiem. Dla czegoś od Grekow był názwan Theologos: to iest ten ktory sie gada ábo rozmáwia o Bo- dze. A dla tegoś przez Orła bywa znamionowan.

S: Jana.

Świeta Pana Jesu Chrysta Ewan- gielia/według Świętego Jana/ na dwadzieścia Kapi- tuły jedno: rozdzielona.

Cap: i.

Mówi o Bożwie Chrystusowym. Jan Krzyżiel
świadećstwo dawa o Chryście/ że jest Barankiem Bo-
żym. Andrzej Symon/ powołani od Chrystusa/ a
Philip Natanasela przywiodł do Chrystusa.

A początku by-
ło Słowo/ a Sło-
wo było u Boga:
a Bóg był Sło-
wo. Cho było na
początku u Bo-
ga. Wszelkie rze-
czy przez nie się
stały: a bez niego
nie stało się nic/

co się stało/ w nim był żywot/ a żywot
był światłością ludzka: a światłość w ciem-
nościach świeci/ a ciemności tej nie ogar-
nęły.

Był człowiek posłany od Boga/ którego
mu imię było Jan. Ten przyszedł na świat-
dećstwo/ aby świadećstwo wydał o światło-
ści/ aby wszyscy wierzyli przezeń. Nie był ci-
on światłością/ ale aby świadećstwo wydał
o światłości. Byłac światłość prawdziwa

która oświeca każdego człowieka przycho-
dzącego na ten świat. Na świecie był/ y
świat przezeń się stał/ a świat go nie po-
znał. Do swych własnych przyszedł/ a swoi
go nie przyjęli. A któregośkolwiek przyje-
li dat im moc/ być syny Bożemi/ tym którzy
wierzą w imię tego/ którego nie ze krwi/
ani z woli ciała/ ani z woli męża/ ale się z
Boga narodził. A Słowo stało się ciałem/
y przebywało między nami. I widzie-
liśmy chwałę jego/ chwałę taką jednorodną
go od Ojca/ pełną łaski y prawdy.

Jan świadećstwo dał o nim/ y woła/
mówiac: Ten ci był o którym powiadał/
który po mnie ma przysć/ przedemną się
stał: bo był pierwszy niżli ja. Z pełności
jego/ myśmy wszyscy wzięli/ y łaska za łas-
ką: Abowiem zakon przez Mojżesza dan
jest/ łaska y prawda przez Jezusa Chrystusa
stała się. Boga żaden nigdy nie wi-
dział: Jedyny Syn/ który jest w łonie Oj-
ca/ ten wypowiedział.

A to jest świadećstwo Janowe/ gdy po-
słali Żydowie z Jeruzalem Kaptany y Le-
wity do niego/ aby go spytali: Ktoś ty jest?
A on wyznał/ nie nie zaprzął/ a wyznał/

Isaia. 54.
Osee. 1.
Roma: 8.
Gala: 4.
Baruc. 2.
Matth: 17.
2. Petri. 1.
1. Ioan: 1.
Matth: 3.
Marci. 1.
Colo: 2.
Acto: 10.
Deute: 5.
1. Ioan: 4.
Ioan: 8.

Ewangelia.

Matth: 11. Je nie jestem ja Chrystus. Tedy go oni pytali / Cożes tedy: Zeliassemes: A rzekł: Nie jestem. Tedy jest Prorokiem: A odpowiadziat im Jan / temi slowy: Jaceżes tedy / abyśmy mieli dać odpowiedz tym którzy nas posłali: Coż powiadasz o sobie: A on rzekł: Ja głos wołające na puszczę / Sprawuycie droge Pańska / iako powiada Izaiasz prorok. A co byli posłani / byli z Saryzeussow. Tedy spytali go / rzekli: Czemustedy krzycisz poniewaz nie jest Chrystussem / ani Zeliasssem / ani Prorokiem: Odpowiedziat im Jan / temi slowy: Jaceżes wody / ale w postrzod was sthanat / ktorego wy nie znacie. Ten ci jest ktory po mnie ma przysc / ktory sie przedemna stat: ktoremum ia nie jest godzien / bym rozwiazat rzemyczek u boty iego. The sie rzeczy w Behtaniey dzialy z one strone Jordana / gdzie byl Jan krzczacy.

A drugiego dnia / wyszlat Jan Jezusa a on idzie do niego / y rzekł: Oto Baranek Boży / oto ten ktory gładzi grzechy swiata. Ten ci jest o ktorym powiadał / za mna idzie mąż / ktory sie przedemna stat: bo byl pierwssy niżli ia / a iamci go nieznat / ale teraz by byl obławion ludu Izraelskiemu / przez tom ia przyszedł krzczac wody.

A dat swiadection Jan / mowiac: Jem widziat ducha z stepniacego iako go tebiec znieba / y trwat nad nim. A iam ci go nieznat / ale ktory mie poslat krzci w wodzie / ten mi powiedziat. Na kogobym wyszlat Duchą stepniacego / y trwającego na nim / ten ci jest ktory krzci w duchu swietym. A widziatem ia: y swiadection mi thō dat / że oto ten jest syn Boży.

Drugiego dnia zaszle / sthat Jan / y dwa zwolennicy iego. A wyszlawssy Jezusa a on idzie / rzekł: Otho Baranek Boży. A vslyssawssy oni dwa zwolennicy iego mowiac go / sli za Jezusem. A obrociwssy sie Jezus / y widzac ie a oni za nim ida / rzekł im: Czego szukacie: Odpowiedzieli mu: Rabbu / co sie wyklada mistrzu / gdzie mieszkasz

Rzekł im: Podście / a ogladaycie. Przysli / y ogladali gdzie mieszkal / y trwali u niego przez on dzien / a godzina byla iakoby dziesiatka.

A byl Andrzej brat Simoná Piótrá / lea den z onych dwu / ktorzy byli slysseli od Jana / y sli byli za nim. Then nalaš napierawey brata swego Simoná / y rzekł mu: Na lezliśmy Mesyasa / co sie wyklada / Chrystus. A przywiódł go do Jezusa. A weyrzawssy nań Jezus / rzekł: Thy iestes Simon syn Jony / thy bedziesz zwan Cefas / co sie wyklada Piotr.

Nazajmierz chciat wynisć do Galileiey / y nalaž Filipa. A rzekł mu Jezus: Podś za mna. A ten Filip byl z Betsaydy / z miaśta Andrzeiowego y Piótrowego. Nalaž ten Filip Natchanaela / y rzekł mu: O ktorym napisal Moyses w zakonie y Prorocy tegosmy nalezli / Jezusa syna Jozefowego z Nazaret. A rzekł mu Natchanael: Od Nazareth moze co dobrego być: Rzekł mu Filip: Podś a ogladay.

Wyszlat tedy Jezus Natchanaela a on idzie do niego / y rzekł o nim: Otho prawdziwie Izraelczyk / w ktorym zdrady nie maś. Rzekł mu Natchanael: Skad mie znaś: Odpowiedziat Jezus / y rzekł mu: Pierwey niż cie Philip wezwat / gdyś byl pod figa / widziatem cie. Odpowiedziat mu Natchanael / y rzekł: Rabbu / Thy iestes syn Boży / ty iestes Krol Izraelski. Odpowiadziat Jezus / y rzekł mu: Jemci rzekł / Widziatem cie pod figa / (przeto) wierzysz: wietssze rzeczy niżli to wyszys. A rzekł do niego: Zaprawde zaprawde powiadam wam / Wyzrycie Niebo otworzone / y Angioly Boze wsthepuiace / y sthepuiace / na Syna cztowieczego.

Cap: 2.

Pan Chrystus na weselu / wody wino wczynil / Menearze / koscioła wygnal / mela swa opowiada.

S: Jana.

A Trzeciego dnia były gody Mat-
żeńskie w Chanie Galilejskiej:
y była też tam matka Jezusa-
wa. Prossono też tam było Je-
zusa ze zwolennikami jego na te
gody. A gdy nie dostawato winą / rzekła ma-
tka Jezusowa do niego: Winą nie ma-
ta. rzecze iey Jezus: Co mnie sloba niewiasto-
? Jeszcze nie przysła godziną moją. Rzekła
tedy matka iego / służebnikom: Coć wam
kolwiek rzecze czyncie. A było tam sześć lito-
naczyń kłamiennego / które stało wędla o-
czyściania żydowskiego / biorące w sie kółde z
nich dwie albo trzy wiadra. Tedy im rzecze
Jezus: Naleyście w to naczynie pełno wo-
dy. A napełnili je aż do wierzchu. A rzekł im
Jezus: Czerpajcie teraz / a nioscie spraw-
cy wesela. A nieśli. A gdy skończowat Spra-
wca onego wesela wody w wino obroco-
ney / y nie wiedział skądby było / ale służeb-
nicy wiedzieli / ktorzy czerpali wodę / przy-
zwat Sprawca Páná młodego / y rzekł do
niego: Każdy człowiek / naprzód dobre wi-
no stawia / a gdy sobie goście podpiya / te-
dy to co podleyse jest. A ty chowales wino
dobre aż do tych miast. Ten uczynił pocza-
tek znáków Jezus w Chanie Galilejskiej /
y obiawił chwale swojej: A uwierzyli weń
zwolennicy iego.

Potym zstąpił do Kapharnaum / y sam
y matka iego / y bracia iego / y zwolennicy
iego y mieszkali tam nie wiele dni.

A była niedaleko wielka noc żydowska /
tedy wstąpił Jezus do Jeruzalem / y nalezł
w kościele anio przedaia owce / y woły / y go-
lebice / y bankierze siedzące. A uczyniwszy
iakooby bicz z powrozkow / wszyscy wygnat
z kościoła / owce też y woły / y pieniadze ban-
kierzkie rozsypał / a stoły poprzewracał. A
tym ktorzy golebice przedawali / rzekł: Wy
nieście to stad / a nie czynicie domu oycá mo-
iego / domem kupieckim. A wspomnieli
zwolennicy iego iż napisano jest / Zawisła
miłość domu twego gryzła mię.

Thedy odpowiedzieli żydowie / A rzekli

do niego: A coż nam za znák wkażiesz: Je-
tákowe rzeczy czynisz: Odpowiedział Je-
zus / a rzekł im: Zepsujcie ten kościół / y we-
rzy dni wzbudze ię: Rzekli tedy żydowie:
Czyherdzieści y sześć lat budowano kościół
ten / a ty we trzy dni wzbudziś ię: Ale on po-
wiedział o kościele ciáta swóiego. Przetoż
gdy zmarłych wstát / wspomnieli zwolen-
nicy iego iż to powiadał / y uwierzyli pismu /
y słowam które mówił Jezus. A gdy był w
Jeruzalem / ná wielka noc w dzień święti-
wiele ich uwierzyło w imię iego / widząc cu-
dá iego które czynił. Ale Jezus nie zwierzał
im siebie samego / przeto iż on znát wśyski
a nieterzeba mu było / żeby mu kto był swiá-
decstwó dawał o człowiecze: Bo on wie-
dział coby było w człowiecze.

Cap: 3.

Wskodemá okolo odrodzenia wazy / chodząc po ży-
dowskiej ziemi / rzekł. Jan swoje zwolenniki pánu Ary-
stusowi gotuje.

A Był jeden człowiek z Lice-
niernikow / imieniem Niko-
dem / Kriąże żydowski. Ten
przyszedł do Jezusa w nocy / y
rzekł do niego: Rabbi / wie-
my iż się przyszedł od Boga mistrz. Abo-
wiem żadny niemoże tych znáków czynić
które ty czynisz / chyba żeby był Bóg z nim.

Odpowiedział Jezus / y rzekł mu: Za-
prawde zaprawdę powiádám tobie / Jesli
się kto nie odrodzi z nowu / nie może oglá-
dác królestwa Bożego. Rzekł do niego Ni-
kodem: Jak óż się człowiek może z nowu ro-
dzić gdy będzie stary: Zás może w żywoty
matki swej záśie wniść / y národzić się: Od-
powiedział Jezus: Zaprawdę / zaprawdę
powiádám tobie / Jesli się kto nie odrodzi z
wody y Duchá (światego) niemoże wniść do
królestwa Bożego: Coć się z ciáta národziło
ciáto jest: a co się národziło z Duchá / Duch
jest. Nie dziwuy się iżem ci powiedział / po-
trzeba się wam rodzić z nowu. Duch g dzie

Matth: 26.
Ioan: 6.
Matth: 16.

1. Esdr: 5.
6.

Iere: 17.
Apoca: 2.

Ioan: 7.
19.

Ioan: 9.

Ioan: 4.
6.

Ioan: 4.
7.
Titum: 3.
Roma: 8.

Ewangelia.

Ecclis: 11.

chce / wiele / a sum tego slysy / ale niewiesz
zad przychodzi / albo do kad idzie : Takci
jest kazdy / ktory sie narodzil z ducha.

Odpowiedzial Nikodem y rzekl do nie-
go: Jakoz to moze byc: Odpowiedzial Je-
sus y rzekl mu: Tyś jest mistrzem w Izra-
elu / a tego nie umieś: Zaprawde / zapraw-
de powiadam tobie / ze to co wiemy / mowi-
my / a cosmy widzieli to swiadczy / a swia-
dectwa naszego nie przyjmiecie. Jesliż
nie wierzycie gdy wam ziemskie rzeczy
powiedzial: a iako ieslibym wam powie-
dzial niebieskie / wierzycie. A żaden nie
wstapil do nieba / iedno ten ktory zstapil z
nieba. Syn ciowieczny ktory jest w niebie.
A iako Moizesz podniosl wzgore weza na
puszczy / thak musi byc podwysson syn ci-
owieczny: zeby kazdy ktory weni wierz / nie
zginal / ale zeby mial zywtot wieczny.

Eph: 4.

Num: 21.

Ioan: 8.

12.

Roma: 5.

1 Ioan: 4.

Marci: 16.

Luce: 19.

Ioan: 1.

11.

Eph: 5.

Ioan: 4.

Matth: 3.

Marci: 1.

Luce: 3.

Matth: 4.

Ioan: 4.

Ioan: 1.

Abowiem thak wmitowal Bog (then)
swiat / ze thez syna swego iedynego dal / aby
wszelki ktory wierz weni nie zginal / ale
mial zywtot wieczny. Boe nie poslat Bog
syna swego na swiat / aby sadzil swiat: ale
zeby byl zbawion swiat przezeń. Ato weni
wierz / nie sadza go / ale ktho nie wierz /
iusz osadzony jest: iz nie wierzyl w imie ie-
dynego syna Bozego. A thoe jest Sad / Jis-
swiatlosc przysla na swiat / a ludzie mito-
wali wiecey ciemnosci nizli swiatlosc: bo
byli uczynki ich zle. Abowiem wszelki ktory
zle czyni / nienawidzi swiatla / y nie chodzi
na swiatlosc / aby sie nie okazaly uczynki
iego / ale kto czyni prawde / chodzi na swia-
tosc / aby sie obialwily uczynki iego / iz we-
dle Boga uczynione sa. Pothym przyszedl
Jezus y zwolennicy iego do zemie Zydow-
skiej / a tam przebywal z nimi / y krzcił. A
byl tezy Jan y krzcił w Ennon podle Sa-
lim. Bo tam wiele wody bylo / a ludzie przy-
chodzili y krzcili sie. Abowiem ieszcze bylo
Jana nie wladzono do ciemnice.

A stalo sie pytanie miedzy uczniami / Ja-
nowemi y miedzy Zydami okolo oczyszciania.
A przysli do Jana mowiac do niego: Mi-
strzu / on ktory stoba byl za Jordanem / o
ktorymes ty swiadectwo wydal / otosci ten
krzci / a wshyscy sie garnia do niego.

Odpowiedzial Jan y rzekl: Nie moze
ciowiek nic wziać / iesliby mu nie bylo da-
no z nieba. Wy sami bedziecie mi swiadki /
zemci ia powiedzial: Nie iessem ia Kry-
sthusem / ale iz iesstem poslan przed nim.
Ktoe ma oblubienice / oblubieniec iesh: a
przyacieta oblubienicow / ktory stoi a slucha
go / wieldze sie radzie dla glosu oblubienio-
wego. Ta tedy radość moja wypelnila sie.
Oni musi rość a ia musie schodzić.

Ato z zwierchnich stron przyszedl / nad

wshyski jest. Ato jest z ziemie / z ziemie jest
y o ziemi mowi: Ktho z nieba przyszedl / na
wshyski jest. A co widzial y co slysal / o tym
swiadczy / a swiadectwa iego żaden nie
przyjmuje. A ktory przyiat iego swiadect-
wo / ten zapieczathowal ze Bog prawdzi-
wy jest. Bo kogo Bog poslat / ten slowa bo-
ze mowi. Abowiem nie pod miara dawa
Bog ducha. Ociec mitnie syna / y wshysko
dal w iego reke. Ato wierz w syna / ma zy-
wtot wieczny: ale kto nie dowierza synowi /
nie wytrzy zywtota / ale gniew Bozy mieszka
nad nim.

Cap: 4.

Pan Jezus spracowany z drogi / rozmawia: Sa-
marytanka w Chanie Galilejskiej / syna Krotkowie-
go wzdawia.

Dy sie tedy dowiedzial Jezus /
ze wshysli Pharyzeusowie / iz
Jezus wiecey zwolennikow
czyni / y krzci nišli Jan: aczkol-
wiek Jezus nie krzcił / iedno
zwolennicy iego / opusciwszy zydwoska zie-
mie siedl zasie do Galileey. Ale musial isc
przez Samarye.

A przyszedl do miastha Samaryjskiego /
ktore zowa Sychar / podle dziedziny ktora
byl dal Jakob / Jozefowi synowi swemu.
A byla tam studnia Jakobowa. Tedy Je-
zus spracowany z drogi / siedzial sobie tak
nad studnia. A byla godzina male sfofa. A
przysla niewiasta z Samaryey po wode.
Tedy iey rzecze Jezus: Day mi sie napić:
Bo zwolennicy iego sli byli do miastha / a
by natupili pokarmow. A rzecze mu ona
niewiasta Samarytanska: Jakoz ty / ponie-
waies jest Zyd / chcesz odemnie pic / ktoram
jest niewiasta Samarytanska: Abowiem
nie pospolitnia Zydowie z Samarytany.
Odpowiedzial Jezus / y rzekl iey: Byś wie-
dziala dar Bozy / a kto jest kto mowi tobie:
Day mi pic / podobno byś ty zadala od nie-
go / a dalci by wode zywa. Rzekla do nie-
go niewiasta: Panie / ani masz czymbyś na-
cierpal / a studnia ta gteboka jest: Skadze
tedy masz wode zywa: Zajes ty wiecisy niz
ociec nas Jakob / ktory nam dal studnia /
y sam z niey pit / y synowie iego / y bydla ie-
go: Odpowiedzial Jezus / y rzekl iey: Ra-
dy ktory the wode pije / bedzie zas pra-
gnal: ale ktoby sie napil tey wody ktora ia
dam iemu / nawiek niebedzie pragnal: A
ona woda ktora ia dam iemu / zstanie sie
w nim zrodlem wody skaczacey ku zywtot-
wi wiecznemu. Rzekla do niego niewia-
sta: Panie / day mi tey wody / abym nie pra-

Roma: 3.

Isaie: 61.

Matth: 11.

Luce: 10.

Ioan: 6.

1. Ioan: 5.

Matth: 4.

Gene: 48.

4. Reg: 17.

Ioan: 8.

Iere: 2.

Ioan: 7.

Ioan: 3.

6.

Ioan: 3.

Titum: 8.

Ioan: 6.

S: Jana.

gnat/ ani chodzila tu po wode. Rzekl iey Jezus: Idz przyzow meza twego / przydsz tu. Odpowiedziala mu niewiasta / y rzekla: Niemam meza. Rzekl iey Jezus: Do brzesz powiedziala / iz niemam meza. Bos piec mezow miata: y then ktorego thera z miasz / nie iest twój mąż / toś prawdziwie powiedziala.

Rzekla do niego niewiasta: Panie wie dzes ty iest Prorok. Oycowie nassy na tey gorze modle czynili: a wy powiadacie / iz w Jeruzalem iest mieszkce gdzie ma byc mo dta czyniona. Rzekl iey Jezus: Niewiasto wierz mi / iz przydzie ta godzina / kiedy ani na they gorze / ani w Jeruzalem / bedziecie modle czynic oycu. Wy chwalicie sami nie wiecie kogo: my chwalemy kogo wiemy: abowiem zbawienie z Zydow iest. Ale przy chodzi godzina y teraz iest / kiedy prawdzi wi chwale / beda chwalic Oycu w duchu y w prawdzie. Bo y otec takich suk / ktorzy by go chwalili. Duchci iest Bog / a ci ktorzy go chwala / musa go w Duchu y w praw dze chwalic.

Rzekla do niego ona niewiasta: Wiem iz Mesias przydzie / ktorego zowa Krystu sem / a tak gdy przydzie / on nam zwiastuje wszytkie rzeczy. Rzekl iey Jezus: Ja iestem ktory mowie z toba: A thudziez przyšli zwolennicy iego / y dziwowali sie iz z nie wiasta gadal / wsał zeaden nie rzekl: o co ley pythas / albo co z nia gadasz. Zostawi la tedy ona niewiasta zban swoy / y sła do miasta / y powiedziala tham tym ludzom / Chodzie / a ogladacie ciowiet / a ktory mi powiedzial wszytko comkolwiek czyni la / nie iestli to Krystus. Wybiegli thedy z miasta / y przychodzili do niego.

Zatym prosili go Zwolennicy aby iad / mowiac: Mistrzu / Jedz. A on im rzekl: Ja mam pokarmu pozrywac / o ktorym wy nie wiecie. Mowili thedy Zwolennicy miedzy soba / albo mu tu kto prziniosl iesc: Rzekl im Jezus: Mój pokarm iest / abym czynil wola tego ktory mnie poslat / abym dokonat spraw iego. Zasz wy nie powiadacie / iz iescze czterzy kiezycy sa / nim zniwo doydzie Ocho powiadam wam: podniescie oczy wasze / a ogladajcie krainy / zeć iuz zbielaty ku zniwu. A kto znie zaplate bierze / y zgro madza owoc do zywotcha wiecznego / aby spoli y ten ktory sie / y ktory znie byli we seli. Bo w tymci iest slowo prawdziwe / iz iny iest ktory sie / a iny iest ktory znie. Jam was poslat jac / okolo czegoscie nie robili / ini robili / a wyście na robote ich wstapili.

Z miasta tedy onego / wiele ich wierzys lo weń Samarytanow / dla slowa oney nie wiasty / ktora o nim swiadczyła: Iz powie

dzial mi wszytkie rzeczy ktoremkolwiek czy nita. Gdy przyšli tedy do niego Samaryta nowie / prosili go aby tam mieszkal. A mie skat tam dwa dni. A daleko wiecy wwie rzyto ich dla mowy iego. A oney niewiaste mowili: Iz iuz nie dla twej powiesci wie rzyny / bosmy sami slyseli y wiemy ze to iest prawdziwie zbawiciel swiata.

A po dwu dniu wysedl z tamtad / y ssebl do Galileey: Bo samze Jezus o tym swia decstwo dal / iz Prorok w swej oczyszcnie / pocztwości nie ma. A tak gdy przyssedl do Galileey / przyieli go Galileycy / ktowie / gdyz wszytkie rzeczy widzieli ktore uczynil w Je ruzalem / w dzien swiety: Bo thez byli y oni przyšli na dzien swiety. Przyssedl tedy zas do Chany Galileyskiej / gdzie uczynil z wo dy wino.

A byl nieiaki krol ktorego syn byl nie mocen w Zapharnaum. Ten gdy uslysal ze Jezus idzie z Zydowskwa do Galileey / sedl do nie / y prosil go / aby wstapil y uzdro wit mu syna iego / bo iuz poczynal konac. Tedy rzekl Jezus do niego: Byście zna li / a cud nie widzieli / tedy byście nie wwie rzyli. Rzekl do niego krol: Panie wsthep pierwey nizli umrze syn mój. Odpowie dzial Jezus: Idz / syn twój żywie. Wwie rzyt ciowiet slowom ktore do niego mo wit Jezus / y ssebl. A gdy on iuz przychodzil wybiezeli przeciwo niemu sludzy / y dali mu znać / powiadajac izby syn ie był żyw. Pytal ich tedy o godzinie / ktorey sie lepiey mial. A powiedzieli mu. Iz wezora o sioda mey godzinie / omineta go ograska. Pozo nat tedy otec / iz ruz godzina byla / w ktho ra mu rzekl Jezus / Syn twój żywie / tedy wwierzyt y sam y wszytek dom iego. To za sie wtory znat uczynil Jezus / gdy przyssedl z Zydowskwa do Galileey:

Cap: 5.

Zianocny nhd sadawka wdrowiony / Zydow to o powiadala pan Krystus iz to od oycy iuz / dowodil.

Byto

Ioan: 17.

Matth: 13.

Marci: 6.

Luc: 4.

Ioan: 2.

Matth: 8.

Luc: 7.

Acto: 8.

Ewangelia.

Sto potym swiercho Żydowskie y wstąpił Jezus do Jeruzalemu. A iest w Jeruzalemie bydleca sadzawka / kthora zowa po Żydowsku / Bethesda / kthora miata (przy sobie) pieć kruzgankow. W tych thedy leżata wielka wielkość niemocnych / slepych / chromych / wstych / oczekiwaiac zruszenia wody. Abowiem Angiot Boży z shępował wedle czasu do oney sadzawki / y ruszata sie woda. A kto napierwszy wstąpił do sadzawki. po wzruszeniu wody / bywał zdrow od wszelkiej choroby ktera na sie miał. A był tam ieden człowiek ktery leżał trzydzieści y osm lath w chorobie swoiey. Tego gdy wyrzał Jezus leżacego / y poznat że iuz przez niematy czas był nieemocny / rzekł do niego: Chcesz być zdrow? Odpowiedział mu on chory: Panie / nie mam człowieka / kteryby mie gdy sie wzruszy woda w puścił do sadzawki: Bo gdy ia więc ide / tedy inny przedmna z steruie.

Rzekł mu Jezus: Wstań / weźmi tożę swoje / a chodź. A natychmiast stat sie zdrowym onysy człowiek / y wziawszy tożę swoje / chodził. A był w ontho dzień Sabbach. Nowili thedy Żydowie onemu kthory sie stat zdrowym: Sabbota to dziś / niegodzi sie tobie nosić tożę twego. Odpowiedział im. Ten kthory mie zdrowym uczynił / rzekł my: Weźmi tożę swoje / a chodź. Pytali go tedy: Kthory tho iest człowiek / coć tak rzekł Weźmi tożę swoje / a chodź? A ten kthory sie stat zdrowym / niewiedział ktho był. Abowiem Jezus odszedł był od tłuszczy kthora stata na miejscu.

Potym znalazł go zaś Jezus w kościele / y rzekł mu: Ochożes sie iuz szł zdrowym / iuz wiecey nie grzesz / by cie nieco gorsszego niepodkato? Odszedł potym on człowiek / y opowiedział Żydom / że to był Jezus / kthory go zdrowym uczynił. A przetoż przesławowali Żydowie Jezusa: iż te rzeczy czynił w Sabbote.

A Jezus im odpowiedział: Ociec mój

aż do tychmiast działam: y ia działam. Dla tego tym wiecey chcieli y szukali iakoby go zabić: że nie tylko iż zgwałcił Sabbote / ale iesseże y oycem swym powiadał być Bogą / rownym sie czyniac Bogu. Odpowiedział tedy Jezus / y rzekł im: Zaprawde / zaprawde wam powiadam: Nie może Syn sam od siebie nic uczynić / iedno coby wysłuchał / ańciec czyni / Bo coby kłowiek on uczynił / tho y syn takież czyni. Abowiem ociec miłuje Syna / a wysłyszy te rzeczy mu potakuje / kthorekłowiek on czyni / y wieesse niż tho kłaze mu uczynki / żebyście sie wydziewowali. Bo iako ociec wskrzesza umarłych / ożywia / tak y syn kthore chce ożywia. Abowiem ociec nie sadzi nikogo: ale wysłyszek sadzi Synowi / aby wysłyszy cili syna / tak iako cci oycą. Kto nie cci syna / nie cci Oycą kthory go posłał. Zaprawde / zaprawde powiadam wam / że ten kto słowa mego słucha / a wierzy onemu kthory mie posłał / ma żywot wieczny / y nieprzychodzi na sad: ale poydzie z śmierci do żywota.

Zaprawde / zaprawde powiadam wam / że przychodzi godzina y teraz iest / gdy umarli wlyssa głos syna Bożego: a kthorzy wlyssa / beda żywi: Abowiem iako ociec ma żywot sam w sobie / tak dat y Synowi aby miał żywot w samym sobie / y dat mu też y moc czynić Sad / iż Synem człowieczym iest. Niedziwuycie sie temu: Boć przychodzi godzina / w kthora wlyssy kthorzy w grobach / a wlyssa głos syna Bożego / y poydą ci co dobrze czynili / na zmartwychwstanie żywota: a ci lepać co źle czynili na zmartwychwstanie sadu. Niemogę ia sam od siebie nic czynić. Jako słysze / tak sadze / a sad mój sprawiedliwy iest: Bo nie szukam wolej swej / ale wolej onego kthory mie posłał. Jesli ia świadectwo daie sam o sobie / świadectwo moje nie iest prawdziwe. Jest inny kthory świadectwo wydaie o mnie: a wiem że prawdziwe iest świadectwo tego / kthore daie o mnie.

Wy posłaliście do Jana / y świadectwo wydał prawdziwe. Ale ia nie od człowieka świadectwa biorę: ale to powiadam / abyście wy zbawieni byli. On ci był świeca goraiaca / a świecaca. A wyście chcieli na go dzine poradować sie w swiactwości tego: Aleć ia mam świadectwo wieesse niż Janowo. Abowiem uczynki kthore mi dał Ociec abym ie wykonał: same uczynki kthore ia czynię / świadectwo wydawaia o mnie / że mie ociec posłał. A ten kthory mie posłał ociec / świadectwo wydał o mnie / a głosyście tego nigdy nieslysseli / aniście osoby ie go widzieli / y słowa iego nie macie w sobie mieszkaiecego: Bo temu kthorego on posłał /

tedy

Matth: 9.
Marci: 2.
Luce: 5.
Matth: 12.
Marci: 2.
Ł 3.
Luce: 6.
13. Ł 14.
Ioan: 7.
Ł 9.
Ioan: 6.

Ioan: 8.

1. Cor: 12.
Matth: 26.
Marci: 14.
Luce: 21.
Ioan: 9.

Matth: 11.
Luce: 10.

Ioan: 8.

Luce: 23.

Marci: 5.

Ioan: 11.

1. Tes: 4.

Ioan: 1.

Ł 14.

Danie: 12.

Matth: 25.

Ioan: 8.

Ioan: 1.

Ioan: 1.

1. Ioan: 5.

Ioan: 10.

Matth: 3.

Ł 17.

Ioan: 8.

Deute: 5.

Ioan: 1.

Ł 6.

S. Janá.

Ioan: 4. tedy wy niewierzycie. Pythaycie sie pilnie
to: 17. na pisma/ bo wy mniacie ze w nich żywot
Ite: 18. wieczny macie: y też też sa kthore świadec
two dawala o mnie / a niechcecie przysć
do mnie / abyście żywot mieli. Obiásmienia
do: 12. od ludzi nie biore. Ale was poznał / że mi
tości Bożej nie macie w sobie. Jam przys
sedł w imie oycá moiego / a nie przyjmiecie
cie mnie: przysdzicie inny w imie swoje / te
do: 2. dy go przysnacie. Jak oż wy możecie wie
The: 2. rzyć / ktorzy chwale ieden od drugiego bier
rzecie: a chwaly kthora od samego Boga
jest / nie szukacie?

Niemniamaycie żebym ja miał na was
kazy / przed oycem: iestci then co na was
kazy / Moizez / w kthorym wy nadzieie
macie: Abowiem byscie Moizezowi wie
rzyli / snadszyściey mnie wierzyli / boć on
o mnie pisał. Ale iestli pismu iego nie wie
rzycie: iak oż słowam moim wierzyć będzie
cie?

Cap: 6.

Pan Chrystus pięciorgiem chleba / pięć tysięcy lu
di nakarmił / gdy go chwila. Ktolem obrac y wci
nie / rzedł / nauce o chlebie niebieskim / y o ciele swo
im y o krwi swej / zwolennicy niektorzy od niego od
stali / ale Apostołowie ci przy nim twali.

W Othym odszedł Jezus za Mo
rze Galilejskie / kthore zowa
Thyberiadskie: a zanim Ma
wielkość wielka ludzi / że wi
dzieli známioná kthore czynił
nad onemi kthorzy bywali niemocnymi:
Wssedł tedy Jezus na gore / siedział thám
z zwolennikami swoimi. A była blisko wielka
noc / dzień święty Żydowski. Podniosł tedy
Jezus oczy swoje / gdy wyrzał iż wielkość
wielka idzie do niego / rzekł do Philippa:

Skąd kupiemy chleba / aby otho ci iedli? A
to mówił kussac go / abowiem on wiedział
co miał czynić. Odpowiedział mu Philip:
Zá dwie scie grossow / chleba nie dostanie

im / żeby iacy każdy z nich málo co wziął.
Rzekł do niego ieden z zwolenników iego
Andrzej / brat Symona Piotra: Jest tu ie
dno dziecie / kthore ma pięciore chleba i
czmiennego / a dwie rybie: ale co tho iestli
miedzy tak wiele.

Rzekł potym Jezus: Kążcie ludziom
siedzieć. A było siana wiele na onym mie
scu. Wsiadło tedy meżow w pocście iakoby
pięć tysięcy. Wziął tedy Jezus chleby: a po
dziękowawszy / rozdał siedzącym / także y
z ryb iakó kto wiele chciał. A gdy się nátes
dli / rzekł zwolennikom swoim: Zbierzcie
co zbyło / odrobín / aby nie zginęły. Zebráli
tedy / y nápełnili dwanaście kosów odro
bin / z pięciorgá chleba ieczmiennego / y ze
dwu ryb / kthore zbyły tym ktorzy iedli.

Oni tedy ludzie wyrzawszy on znáć kto
ry Jezus uczynił / mówili: Ji to iest praw
dziwie prorok ktorzy ma przysć na świat.

Jezus tedy gdy poznał iż mieli przysć / y
chwycić go / chcąc go krolew uczynić /
wssedł ząs na gore sam szczególny. A gdy
było wieczor / zstąpili zwolennicy iego do
morza. A wstąpiwszy do łodzi / przewieźli
się na one stronę morza do Kaphárnáum /
y iuż się było zmierztko / a nie przyszedł był
do nich Jezus. A morze / zá wianim wiel
kiego wiatru / zigrawało a zruszáto się. A
gdy się odwieźli iakoby na pięć y dwadzie
ścia albo trzydzieści stáńia / wyrzeli Je
zusá chodzącego po morzu / a iż przycho
dził blisko ku łodzi / y poletáli się. Ale on
rzekł k nim: Ja iestem nieboycie się. Chćiel
go tedy wziąć do łodzi: a nátychmiast łódź
przybiegła ku ziemi do kthorey się wieźli.

A drugiego dnia / tłuszcza kthora státa zá
morzem / widziála iż łódka infa nie była
thám iedno iedná / a iż nie wstąpił był z
zwolennikami swoimi Jezus w łódź / ale że się
sami zwolennicy iego byli przewieźli w łó
dzi: A infa łodzi nádiácháli byty od Tybe
beryády ku onemu miejscu gdzie byli iedli
chleb / dziekuiac Bogu. Gdy tedy wyrzáta
tłuszcza / iż táń Jezusá nie było / ani zwo
lenników iego / wstąpili w łódki / y prze
wieźli się do Kaphárnáum / szukáiac Jezu
sá. A gdy go náleźli zá morzem / rzekli do
niego: Mistrzu / y kiedyżes thę przyszedł.
Odpowiedział im Jezus / y rzekł: Zápraw
de / záprawde powiadam wam / szukacie
mnie nie iżecie widzieli známioná / ale iżes
cie iedli chleb / y byliście násyćeni. Sprá
wuycie nie then pokarm kthory ginie / ale
kthory trwa ku żywotowi wiecznemu / kto
ry wam da Syn człowieczy / abowiem ten
Cćiec Bog náznaczył. Rzekli potym
do niego: Cof mamy czynić / abyśmy czyni
li uczynki Boże? Odpowiedział Jezus / y

4. Reg: 4.

Luc: 7.

Ioan: 4.

Ioan: 5.

Matth: 14.

Marci: 6.

rzekł

Ewangelia.

Matth: 16. rzekł im: Choć jest uczynek Boży / abyście
 Marci: 8. wierzyli w tego którego on posłał. Thedy
 Ioan: 2. mu rzekli: A coż za znamie chy czynisz / że
 byśmy ie wyzrawosy wierzyli tobie? Coż ty
 sprawujesz? Oycowie nassy pożywali man-
 ny na puszczy / thak iako napisano jesth /
 Exodi: 16. Chleb z nieba dat im aby iedli. Rzekł im te-
 Psal: 77. dy Jezus: Zaprawde / zaprawde powia-
 dam wam / że nie Moizesz wam dat chleb
 z nieba / ale oćiec moy / dawe wam chleb z
 nieba prawdziwy. Abowiem chleb Boży
 jest ten który z nieba zstąpił / a dawa ży-
 wot światu.

Ioan: 4. Rzekli thedy do niego: Panie zawždy
 nam day tego chleba. Ale rzekł im Jezus:
 Ecclesi: 24. Jaciem jest chleb żywota: Kto przychodzi
 do mnie / nie będzie taknat / a kto w mie wie-
 rzy nie będzie nigdy pragnat. A powiedzia-
 lein wam / jeśliście mie y widzieli / a (przed-
 2. Timo: 2. sie) nie wierzyście. Wsystko co mi dawa O-
 cieć / do mnie przyjdzie: a tego który przy-
 chodzi do mnie / precz nie wyrzuce / bom z-
 stąpił z nieba / nie żebych czynił wola swoje
 ale wola onego który mnie posłał. Abowiem
 ta jest wola onego który mnie posłał / Oycá /
 żebych ze wsystkiego co mi dat / nie nie strá-
 cił / ale żebych wskrzesił tho w ośhateczny
 Luc: 22. dzień. A ta jest wola Oycá mego / który mnie
 Ioan: 10. posłał / żeby każdy który widzi syna / a wie-
 18. rzy weń / miał żywot wieczny / a ia go wsk-
 Ioan: 5. rzeże w ośhateczny dzień.

Matth: 13. Szemrali tedy Żydowie o nim / iż powie-
 dział: Ja iestem chleb żywy którym z nieba
 zstąpił: y mowili. Jakiż to nie jest Jezus syn
 Jozefow / którego my y oycá y matka zna-
 my? Jakiż tedy powiada / iżem z nieba zstá-
 pił.

Odpowiedział thedy Jezus / y rzekł im:
 Nie szemrzycie między sobą.

Matth: 16. Ioan: 6. 2. Tes: 3. Ilaie: 54. Iere: 31. Matth: 11. Luc: 10. Żadny nie może przysć do mnie / chybáby
 go oćiec który posłał mie / przyciągnat / a ia
 go wzbudze w ośhateczny dzień. Jeśli ná-
 pisano w Prorocech: A beda wsystcy sposob
 ni kurnauce Bożey. Każdy który słyszał ob-

oycá a nauczył sie / przychodzi do mnie. Nie
 iżby oycá widział kto / ledno ten który iesth
 od Bogá / ten widział oycá. Zaprawde / za-
 prawde powiadam wam / kto w mie wie-
 rzy / ma żywot wieczny. Ja iestem chleb ży-
 wota. Oycowie wassy pożywali Mánny ná
 puszczy a pomarli. Tenci jest chleb z nieba z-
 stępujący / iż ieslyby go kto pożywał / aby nie
 umarl. Ja iestem chleb żywy którym z nie-
 ba zstąpił. Jeśli kto będzie pożywał thego
 chleba / będzie żył ná wieki: a chleb który ia
 dam / ciato moje iest / za żywoth (wszego)
 świata.

Mieli thedy poswarek Żydowie między
 sobą / mowiac: Jakiż then może nam dáć
 ciato swoje ku iedzeniu? Rzekł im tedy Je-
 zus: Zaprawde / zaprawde powiadam
 wam / Jeśli byście nie pożywali ciata syná
 człowieczego / a nie pili krwi iego / nie be-
 dziecie mieli żywota w sobie. Kto pożywa
 ciata mego / a piye krew moje / ma żywoth
 wieczny / a ia go wzbudze w ośhateczny
 dzień.

Abowiem ciato moje prawdziwy iesth
 pokarm / y krew moja prawdziwy iest ná-
 poy. Kto pożywa mego ciata a piye krew
 moje / on we mnie mieszka a ia w nim. Jaki-
 ż to mie posłał żywy oćiec / y ia żywe dla oyc-
 cá / a kto mie pożywa y on będzie żył dla
 mnie. Tenci jest chleb który z nieba zstąpił
 Nie tak iako iedli oycowie wassy Mánne /
 a pomarli. Kto pożywa tego chleba / będzie
 żył ná wieki.

To mówił w Bożnicy nauczając w Ká-
 pharnaum. Tedy wiele ich z zwolenników
 iego wslýsawssy to / mowili: Twarda tho
 iest mowa / a ktoż ie może słuchac? Wie-
 dzac tedy to Jezus sam w sobie / iż szemrali
 okoto thego zwolennicy iego / rzekł im:
 Wiec was to zgársa: A coż jeśli byście wy-
 słzeli syná człowieczego a on wstępuje tam
 gdzie był pierwey: Duch iest który ożywia /
 ciato nie nie iest pożyteczne. Stowá kto-
 rem ia wam mowit / duchci sa y żywot. Ale
 saniektorzy z was / ktorzy nie wierza. Bo
 wiedział z początku Jezus / ktorzy byli co
 nie wierzyli / y kto go miał wydać. A mowit
 przethomci wam rzekł / iż żaden nie może
 przysć do mnie / chybáby mu było dano od
 oycá meiego.

A od tego czasu wiele ich z zwolenników
 iego odesli ná zad / y iuż z nim nie chodzili.
 Rzekł tedy Jezus do dwunásćci: A wiec y
 wy chcecie odesć? Odpowiedział ná tho
 Symon Piotr / Panie do kogoż poydziemy /
 Stowá żywota wiecznego masz / a my tho
 wierzymy / y wznalissmy / iżes ty iest Kry-
 stus syn Boży: Odpowiedział im Jezus /
 Iżajem nie ia was dwunásćcie obrát / a te

Ioan: 6.

Ioan: 3.

Luc: 2.

Ioan: 3.

4.

Ioan: 3.

4.

Ioan: 4.

Matth: 24.

Akto: 1.

Ioan: 6.

Matth: 11.

S: Jana.

Jan: 13.
Jan: 13.
7 18.

den z was Diabłem jest: A to rzekł o Juda
ssu Symoná Jskaryothy: Bo go then miał
wydać będąc jednym zedwunascie.

Cap: 7.

Chrystus na dzień Ruczek swiecenia wciy Zydy w
Boimicy / przyscie ducha swietego opowiada: Lices
miernicy sie: Nikodemem gadaia.

Wotym chodzil Jezus po Galile
iey: Bo niechcial isc do ziemie
Zydowskiej / ze go Zydowie ssu
kali aby go zabili. A byl blisko
dzien swiety zydowski Ruczek.

Luci: 13.
7 4.

Tedy rzekli k niemu bracia iego: Wynidz
stad / a idz do zydowstwa / zeby tez y zwolen
niey twoi widzieli uczynki twoie ktore czy
nisi. Boe zaisie zaden nie czyni w sry
rosci / a sam ssuka byc obiatwionym: Ponie
waz tedy te rzeczy czynisi / okas a obiaw sie
tu swiatu. Bo ani bracia iego wierzyli
weni.

Jan: 15.
apien: 2.

Rzekl im tedy Jezus: Jescze moy czas
nie przyszedl: ale wasz czas zawzdy jest go
rowy. Niemoze was swiat nienawidziec /
ale mnie nienawidzi: iz ia tho swiadectwo
daje o nim / ze uczynki iego sa zle. Wy tam
idziecie na ten swiety dzien / ale ia niepojde
na ten dzien swiety / iz sie iescze moy czas
niewypelni. To im powiedziawssy / zostal
sam w Galilei. A gdy odesli bracia iego /
tedy tez y on wstapil na dzien swiety / nie
iawnie / ale iakoby pothaiemnie. Thedy go
Zydowie ssukali w dzien swiety / y mowali:
Gdziez on jest: A byl wielki rumrych a
semranie o nim miedzy tussza. Bo iedni
mowali / iz dobry iesth. A drudzy mowali.
Nie: ale zwodzi tussze. Wskatos zaden o
nim iawnie niemowil / dla tego ze sie wali
Zydow.

Jan: 12.
Matth: 22.
Jan: 6.
7 7.
Jan: 12.

A gdy inz byl szodek dnia swietego. Wsta
pil Jezus do kosciola / y nuczal. A dziwo
wali sie Zydowie / mowiac: Jakoz ten pi
sino vmie / gdy si go nieuczyl: Odpowie
dzial im Jezus / y rzekl: Moia nauka nie
jest moia / ale onego ktory mie poslat. Be
dzieli kto chcial wola iego czynic: dowiesie
o nauce / iesli z Boga iest / albo iesli ia sam
od siebie mowie. Kto sam od siebie mowi /
swoy wlasney chwały szuka / ale ktory szuka
chwały onego ktory go poslat / ten praw
dziwy iesth / a niesprawiedliwosci w nim
niemasz.

Exodi: 20.
Luci: 24.
Matth: 12.
Marci: 8.
Jan: 10.

A zasz wam Moizes nie dal zakonu / a za
den z was nie pelni zakonu: Czemu mie ssu
kacie zabic: Odpowiedziala tussza / y rze
kla: Diabelstwo masz: Ktoz cie ssuka zabic:
Odpowiedzial Jezus / y rzekl im: Jednem

uczynem wdzialat / a wssyscy sie dziwuiecie:
Dla tego Moizes dat wam obrzezanie:
nie ze od Moizesa iest / ale z oycow / a (wz
dy) w Sabbat obrzezanie ciotwieka. Jes
li z tedy obrzezowanie bierze ciotwiek w
Sabbat / aby nie byl przesthapion zakon
Moizesow: a na mie zla mysl macie zem
zupelnego ciotwieka wzdrowil w sobbote:
Nie sadzcie wedle zdania / ale sprawiedli
wy sadzcie.

Tedy mowali niektorzy z Jerolimczy
kow: Nie tenze to iest ktorego ssukali za
bic: Orosi im iawnie mowi a nie mu nie
mowia. Aboe prawdziwie poznali Aria
za / ze to iest Chrystus: Ale oto tego wiemy
z kad iest: A Chrystusci gdy przydzie / nie
wie z kadby byl.

Wolal tedy Jezus w koscielu nuczaiac
y mowiac: A mnie znacie / y z kadby byl
wiecie: a nie przysiedem od siebie samego
ale iest prawdziwy ktory mnie poslat / kto
rego wy nie znacie. Jac go znam zem ob
niego iest / y on mie poslat. Chodzili tedy
koto tego aby go poimali: a zaden nie scia
gnal nan reku / bo iescze nie przysla byla
godzina iego.

A z tusszej wiele ich wsterylili weni / y
mowali: Chrystus kiedy przydzie / i zasz wie
cey znamion bedzie czynil / niz ktore otho
ten czyni:

Stysli Pharyzeussowie ze o nim tuss
cja te rzeczy semrze: y poslali Aria zetha y
Licemiernicy slugi aby go poimali. Thedy
im rzekl Jezus: Jescze nie wielki czas ie
stem z wami: a ide do tego ktory mie poslat.
Bedziecie mie ssukac a nie naydziecie / a
gdzie ia iestem / tam wy nie mozece przysc
Mowali tedy Zydowie sami do siebie /
Gdziez then ma isc / ze go nie naydziemy
czyli miedzy rosproszenie poganow ma isc
a nuczac Pogany: Coz to iest za powiesc
ktora powiedzal. Bedziecie mie ssukac a
nie naydziecie / a gdzie ia iestem wy nie mo
zece przysc:

Ioan: 5.

Gene: 17.

Deute: 1.

Matth: 13.

Marci: 6.

Luci: 4.

Ioan: 8.

Luci: 19.

20. 22.

Ioan: 8.

7 11.

1. Reg: 19.

Matth: 22.

Marci: 12.

Luci: 20.

Ioan: 16.

Iere: 29.

Ioan: 8.

7 13.

Ewangelia.

Isaia . 55 .

Isaia . 12 .

Ioelis . 2 .

Ioan : 3 .

4 .

Akto : 2 .

Matth : 21 .

Luca . 7 .

Ioan : 9 .

10 . 12 .

Matth : 16 .

Ioan : 6 .

Ioan : 8 .

Psal : 131 .

Miche : 5 .

Matth : 2 .

Matth : 21 .

Marci . 11 .

Luca . 19 .

Ioan : 8 .

Ioan : 12 .

1 . Cor : 1 .

Ioan : 3 .

19 .

Exodi . 23 .

Leuiti : 19 .

Ioan : 11 .

Matth : 21 .

Marci . 11 .

Leuiti : 20 .

A w ostatczny dzień wielkiego święta /
stał Jezus y wotał / temi słowy: Jesli ktho
pragnie przydoz do mnie a napiy sie. Kto w
mie wierzy / tak iako powiada pismo / po cie
ka rzeki z żywota iego żywey wody. A tho
mowit o Duchu / ktorego mieli wziac ci co
wierza weń: bo ieszcze duch nie był dan / iz
(też) Jezus ieszcze nie był uwielbiony.

Tedy z oney tłuszczy gdy uslyszeli ty slo
wa iego: mowili / To iest prawdziwy Pro-
rok. A drudzy mowili: To iest Chrystus.
Niektorzy theż powiadałi: A zać od Gali-
leiey przychodzi Chrystus: Zaś pismo nie po-
wiada / iz z nasienia Dawidowego / a z Be-
chlehem miaśstheczeć a gdzie był Dawid / ma
przysć Chrystus: A stała sie roznića między
tłuszcza dla niego. A niektorzy z nich chcieli
go poimac: ale żaden nie ściagnął nań ręk.

Przysli thedy sluzebnicy do Biskupow y
Licemiernikow / A oni im rzekli: czemuż
ście go nie przywiedli: Odpowiedzieli slu-
zebnicy: Nigdy tak cztowiek niemowit ias-
ko o to ten cztowiek. Odpowiedzieli im te-
dy Pharyzeusowie / czyli y wrście sie dali
zwiesć. A zaś kthory z Kriszat wierzyl
weń / albo z Pharyzeusow: ale ta orho tlu-
sca / ktora nie umie zakon / przeklecić sa.
Rzekł Nikodem do nich / on kthory był
przyszedł do niego w nocy / kthory też ieden
był z nich: A zaś zakon nasz sadzi cztowieka
pierwey niżli by od niego uslyszal / y domie-
dział sie / co by czynił: Odpowiedzieli y rze-
kli mu: Czyli y ty iest Galileczykiem: Bā-
day sie w piśmie / a obacz / żeć od Galileiey
Prorok nie powstawa. A wrocili sie kożdy
do swego domu.

Cap: 8.

Chrystus Jezus po rozgłoszeniu niewiasty w cu-
dzolostwie zachwyconey / powiada sie być światło-
cie / pocia: kiem / Pharyzeusze theż nie z oycā Abrahā-
mā ale z ciarā / a siebie być paleko pierwey niżli Ab-
rahāmā.

A Jezus siedł na górze Oliwna / y
zaśie o swithaniu przyszedł do
kościola / a wyslyshet lud przy-
szedł do niego / a on siedząc nāu-
czat ie. A przywiedli (do niego)
Doktorowie y Pharyzeusowie niewiaste
w cudzolostwie zachwycona: y posthāwili
ia w posrzedku / y rzekli do niego: Mistrzu
ta niewiasta teraz zachwycona iest na cu-
dzolostwie. A w zakonie moizes przykazat
nam takowe kāmionowac. A thak ty co (o-
thym) powiadaś: A tho mowili kusac go
aby go mogli oskarżyc.

A Jezus skloniwszy sie ku ziemi / pisal pāl-
cem na ziemi. Ale gdy nie przestali go py-
tac: podniósł sie / y rzekł im: A thory z was
iest bez grzechu / pierwsy niechay rzuci na
nie kāmieni. A pothym sie zaś zchiliwszy ku
ziemi pisal na niey. A oni uslyszawsy to / ie-
den za drugim wychodzili / poczawsy od
starszych: y zostat sam Jezus / a niewiasta
w posrzedku stojaca. Podniósł sie potym
Jezus rzekł iey: niewiasto gdzie sa ci co na-
cie żatuiā: żaden cie nie osadził: A ona rze-
kla: Żaden pānie. Tedy rzekł Jezus: Ani
ia ciebie pothepie / Idź a inż wiecey nie
grzesz.

rac: podniósł sie / y rzekł im: A thory z was
iest bez grzechu / pierwsy niechay rzuci na
nie kāmieni. A pothym sie zaś zchiliwszy ku
ziemi pisal na niey. A oni uslyszawsy to / ie-
den za drugim wychodzili / poczawsy od
starszych: y zostat sam Jezus / a niewiasta
w posrzedku stojaca. Podniósł sie potym
Jezus rzekł iey: niewiasto gdzie sa ci co na-
cie żatuiā: żaden cie nie osadził: A ona rze-
kla: Żaden pānie. Tedy rzekł Jezus: Ani
ia ciebie pothepie / Idź a inż wiecey nie
grzesz.

Potym zaśie mowit im Jezus / rzeknac:
Ja iestem światłość świata: Kto za mnā i-
dzie / nie chodź w ciemnościach / ale będzie
miał światłość żywota. Rzekli mu tedy
Pharyzeusowie: Ty sam o sobie świadect-
wo dawasz / świadectwo twoie nie iest pra-
wdziwe. Odpowiedział Jezus / y rzekł im:
aćci ia świadectwo dāie sam o sobie / swiā-
dectwo moie iednak prawdziwe iest: bo
wiem skadem przyszedł / y do kad ide / ale wy
nie wiecie skad przychodzi / albo gdzie ide.
Wy podług ciātā sadzicie / a ia nie sadze na-
kogo / a iesli ia sadze / sad moy prawdziwy
iest / że nie iestem sam / ale ia / y kthory mie
poslat Ociec. A w zakonie waszym napisā-
no iest / iz dwu cztowieku świadectwo pra-
wdziwe iest. Ja iestem ktory świadectwo
dāie sam o sobie: y dāie (też) o mnie swiāde-
ctwo ten ktory mie poslat / Ociec. A mowiā-
li do niego: Gdzież iest twoy ociec: Odpo-
wiedział Jezus: ani mnie znać / ani oycā
moiego: byście mnie znali / snadź byście y
Oycā moiego znali. Te słowa mowit Je-
zus w stārbnicy nauczając w kościele / a za-
den go nie poimat: bo ieszcze była nie przy-
šla godzina iego.

Rzekł zaś potym do nich Jezus: Ja ide
a będziecie mnie szukać / y w grzechu waszym
pomrzedzie. Dotad ia ide (tām) wy nie mo-
żecie przysć. Mowili tedy Żydowie: Czyli
sie sam zabije / iz powiada: Gdzie ia ide / wy
nie możecie przysć: A mowit im: Wy ies-
cieście z dolu / a ia iestem z wierzchu. Wy

iesteś

S: Jana.

16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Mowili tedy do niego: Ktożes ty iesth? Rzekł im Jezus: Początek ktory y mowie wam. Wiele mam o was mowić y sadzić/ ale ten ktory mie poslat/ prawdziwy iest: y ia com slyssat od niego/ tho powiadam na swiecie. A niepobaczeli iż oycā swego po wiadat byc Bogā. Rzekł im tedy Jezus: Gdy porwiffycie synā człowieka/ tedy poznacie iżem ia iest/ a od siebie same nie czynie: ale iako mie nāuczyl ociec/ tho mowie: a then ktory mnie poslat/ sem na iest/ a nie zostawit mie samego: abowiem ia tho co sie iemu podobā/ zawszy czynie. A gdy te słowa mowit: wiele ich wwierzy lo weni.

Mowit tedy Jezus do tych Żydow ktora ry mu wwierzyli. Bedziecieli wytrwac w słowach moich/ prawdziwie moimi zwo lennikami bedziecie/ y poznacie prawde/ a prawda was wybawi. A odpowiedzieli mu: Iesthesmy Abrahāmowe nasienie/ a nigdyśmy nikomu nie sluzyli: iakos thy tedy powiadasz/ bedziecie wolnemi? Odpowiedzial im Jezus: Zaprawde/ zaprawde po wiadam wam/ ze każdy ktory czyni grzech sluga iest grzechu. A slugac nie mieśka w domu wiecznie: syn mieśka na wieki. A tak wybawilić was syn: prawdziwie wolnemi bedziecie. Wiem jedcnie synowie Abrahā mowi/ ale szukacie mnie zabici/ iż słowo mo ie nieimiue sie was. Ia com widziat y oycā/ mowie: a wy coscie widzieli y oycā wā ssego/ czynicie.

Odpowiedzieli/ y rzekli mu: Ociec nās iest Abrahām/ rzekł im Jezus: Ieslicie sa synowie Abrahāmowi/ vczynki Abrahā mowe czynicie. Ale teraz chcecie mie zabici/ człowiekā ktorym wam prawde mowit/ ktoram slyssat od Boga/ thegoć Abrahām nie czynit. Wy czynicie vczynki oycā wā sse go. Rzekł li tedy do niego: Nly nierodzilis my sie z cudzotostwa/ iednegoś oycā ma my: Boga. Rzekł im tedy Jezus: Być byt Bog oycem wāssym: wżdybycie mie mto wali/ bomci ia z Boga possedt/ y przysse dtem: Abowiem nie przysse dtem sam od sie bie/ ale mie on poslat. Czemuf mowy mo ie y nie poznawacie? Iż niemożecie sluchac mowy moiey.

Wy ieslicie z oycā Dyiabla/ a żadze oycā wāsssego chcecie czynic? On meżoboyca byl od początku/ a w prawdzie niestat/ bo niemāf w nim prawdy/ gdy mowi kłam stwo/ z swego własnego mowi/ bo kłamca

iest y ociec iego. A ia iż prawde powiadam nie wierzycie mi.

Atho mie z was bedzie karat z grzechu: Iesliż wam prawda powiadam/ czemu mi niewierzycie? Kto iest z Boga/ słow Bo żych slucha. Przethoż wy nie sluchacie/ że nieieslicie z Boga. Odpowiedzieli tedy Żydowie/ y rzekli mu: Wienc my nie do brze powiedamy/ ijes ty iest Samaryta nem/ a dyabelstwo maś: Odpowiedzial Jezus: Iac dyabelstwa niemā/ ale czcie oycā moiego/ a wyscie mie nie vczili. Iac iscie nie ssutām chwały moiey/ iest ten kto ry ssuka y sadzi. Zaprawde/ zaprawde po wiadam wam/ bedzieli kto chowāt mowy moie/ nie vřzy smierci na wieki. Tedy rze kli Żydowie: Terazemy poznali ze dyabel stwo maś. Abrahām vmart/ także y Pro rocy/ a ty powiadasz: Bedzieli ktho zachow wāt słowa moie/ wiecznie smierci nie ukusi. Czyliś thy wietśy iest niżli ociec nās. Abrahām/ ktory vmart/ y Prorocy też po mārli: Czymże sie ty czynisz? Odpowiedzial Jezus: Ieslicie ia chwale sam siebie/ chwa tā moia nie nie iest. Iesici Ociec moy/ kto ry mie vwielbia/ ktorego wy powiadać/ że Bogiem wāssym iest/ a niepoznalisćie go wy/ a ia go znam. A rzeklibym iż go nie znam: bedē wam podobnym mātchacem. Ale znam go/ y słowa iego chowam. Abrahām ociec wāf požadat thego aby był wi dziat dzień moy: y widziat/ y radowat sie. Rzekli pothym Żydowie do niego: Piec dziesiat lat iesseżie nie maś/ a Abrahāmās widziat? Rzekł im Jezus: Zaprawde/ za prawde powiadam wam: Pierwey niżli był Abrahām/ iam iest. Porwali tedy kāmienie aby (nimi) nanćiskali. Ale Jezus skrył sie/ y wyszedł z kōściotā.

Cap: 7.

Ioan: 10.
1. Ioan: 4.

Ioan: 4.
Ioan: 10.

Ioan: 5.

Matth: 9.
12.
Marci: 3.
Ioan: 7.

Ioan: 5.

Gene: 17.
12.
Ebre: 11.

Exodi: 3.
Ioan: 10.
Luci: 4.

Ewangelia.

Pan slepo narodził się w Sobbotha / który mać Licemianicy chcieli zatłumić / y przetoż onego wdrożonego je iawnie to co sie z nim stało / wyznawali / z Bożnice wyrzucili / a Pan go do siebie przywolił.

A dac potym Jezus mimo / wyz-
rzał człowieka slepego od na-
rodzenia / y pytali go zwolen-
nicy iego: Mistrzu / kto zgrze-
szył / ten / czyli rodzicy iego / aby
sie slepym narodził: Odpowiedział Jezus:

Ani ten zgrzeszył / ani rodzicy iego / ale że
by sie okazały sprawy Boże w nim. Jac-
musse czynić uczynki tego który mnie posłał /
po dziś dzień iest: Przyjdzie noc / kiedy nikt
nie będzie mógł sprawować. Jako długo
iesthem na świecie / iesthem światłością
świata.

Tho powiedziałem / wypłunął na zie-
mie / y uczynił stoto z sliny / y rozmazał sto-
to po oku iego / y rzekł do niego: Idź / a
wmyj sie w sadzawce Siloe / co sie wytkła-
da / Posłany. Thedy on siedł / y wmył sie / y
przyszł do sadzawki. Thedy siadł / y ci co
go przed tym widzieli / że był żebrakiem /
mówili: A tenże tho iest / co siedział a że-
brat: Thedy iedni powiadali: Jż ten iest. A
drudzy / Ułtali / ale onemu podobny. Ale
on powiadał: Jż iam iest. Pytali go tedy /
iakoż ci sie otworzyły oczy twoje: Odpo-
wiedział: On człowiek co go zowa Jezus
sem / uczynił stoto / y pomazał mi oczy / y
rzekł mi: Idź do sadzawki Siloe / wmyj
sie. Szedłem / omyłem sie / y przejrzałem.
A rzekli do niego: Gdzież on iest: Odpo-
wiedział im / Nie wiem.

Przywiedli onego co był slepym do Phá-
ryzeuszów. A była na ten czas sobbota / kiedy
Jezus uczynił był stoto / y otworzył oczy ie-
go: Pytali go tedy po wtore Pharyzeuszo-
wie / iakoby przejrzał. A on im powiedział
Wtoż mi stoto na oczy / a omyłem sie / y
widzę: Mówili tedy z Pharyzeuszów nie-
ktorzy: Nie iest ten człowiek od Boga / kto-
ry sobbota nie przysięga. A drudzy zaś
mówili: Jakoż może grzeszny człowiek ta-
kie cuda czynić: A było rozewanie między
nimi. Thedy rzekli y po wtore do slepego:

Ty co powiadaś o tym który otworzył o-
czy twoje: A on rzekł że iest Prorok. Thedy
Żydowie nie wierzyli o nim / żeby był sle-
pym / a żeby przejrzał: aż przyzwali rodzi-
com onego ktorzy przejrzał / y pytali ich
mówiac: To iest syn wasz / o którym wy po-
wiadaście / że sie slepo narodził: Jakoż tedy
teraz widzisz: Odpowiedzieli im rodzicy ie-
go / temi słowy: Wiemy że to iest syn nasz / a
iż sie slepo narodził: ale iakoż teraz widzisz
nie wiemy / albo kto mu oczy iego otworzył
my nie wiemy. Pytajcie samego / wszak ma-
lacz / sam niechaj o sie mówi. To mówili
rodzicy iego / bo sie bali Żydów. Abowiem
iż sie byli spiknęli Żydowie / iż iesliby go kto
wyznawał być Chrystusem / aby z Bożnice
był wytacon. Przetoż rodzicy iego rzekli:
Jż ma lacz / samego pytajcie.

Wzywali tedy zasie człowieka onego co
był slepym / y rzekli mu: Day chwata Bo-
gu / My wiemy iż otho then człowiek iest
grzeszny. Thedy im on rzekł: Jesli iest grze-
sny thego ja nie wiem: tho iedno wiem / że
gdyżem był slepym / teraz widzę. Oni mu
rzekli: Cości uczynił: Jakoż wżdy the oczy
otworzył: Odpowiedział im: Jużem wam
powiedział / y słyszeście: cości ieszcze chcecie
słyszeć: Czyli wy chcecie być zwolennikami ie-
go: Thedy mu táłali / a mówili: Bądźże thy
zwolennikiem iego: ale my iestemy zwolen-
nikami Moizeuszowymi. My wiemy iż Moize-
uszowi mówił Bog: ale o thym nie wiemy
skąd iest.

Odpowiedział on człowiek / y rzekł im:
To w tym iacie dziwna rzecz iest / że wy nie
wiecie skąd by / a otworzył moje oczy. A
co wiemy / że grzesznych Bog nie słucha: ale
iesli kto Bożym chwalea iest / a wola iego
czyni / tego wysłuchywa. Od wieku nie iest
slychaná rzecz / żeby kto otworzył oczy slepo
narodzonego. Być then nie był od Boga /
nie mogłby nie uczynić. Odpowiedzieli y
rzekli mu: Wysłysześ sie w grzechach vro-
dził: a ty nas uczysz: A wypchneli go precz.

A wysłyszał to Jezus: że go precz wypchne-
li: a gdy go znalazł / rzekł do niego: Ty wie-
rzysz w syna Bożego: Odpowiedział on y rze-
kł a który iest Pánie: żebyś wwierzył weń:
A rzekł mu Jezus: y widziałeś go / a który
mowi zroba / ten ci iest. A on rzekł: Wierze
Pánie. A upadłszy dat mu ciesz a chwata.

A rzekł mu Jezus: Na sadem ja przy-
szedł tu na ten świat: aby ci co nie widza
widzieli: a ktorzy widza slepemi sie stá-
li. A wysłyseli niektorzy z Pharyzeuszów
ktorzy z nim byli / thedy mu rzekli: a wiec
y mychmy sieni: Rzekł im Jezus: By-

Ioan: 11.
Ioan: 5.

Ioan: 11.
8. & 12.

Isaie. 8.

Matth: 12.
Marci: 2.
Luce. 6.
Ioan: 5.
& 7.

Matth: 12.
Ioan: 7.
Ioan: 7.

Ioan: 11.
& 12.

Isaie. 7.
Acho: 12.

Matth: 24.
Marci: 14.
Ioan: 4.

S: Jana.

an: 15. **ście byli ślepi/ nie mieli byście grzechu: ale
theraz powiadać iż widzimy/ przetchoż
grzech w was trwa.**

Cap: 10.

Opisuje Pan Krystus prawdziwego pasterza/ ście
bie y pasterzem/ y drzwiemi nazywa. Żydowie go ch
ca włamionować/ który sie odzywając do weznych
swoich/ powiada sie być jedynym z Bogiem oycem/ y
być synem Bożym.

Dzprawde/ dzprawde powia
dam wam/ ktho nie wchodzi
drzwiami do owczarni ow
czej/ ale inedy wskopnie: then
jest złodziey y łotr. Ale kto w
chodzi drzwiami/ jest pasterzem owiec. Te
mu odźwierny otwarczą/ a owce głosu tego
słuchają: a własnych owiec wzywa własne
mi przezwiaki/ y wywodzi je. A gdy własne
owce wypuści/ przednimi idzie/ a owce za
nim idą/ iż znają głos tego. Ale cudzego
nie naśladowa/ a owsem wciela od niego:
bowiem nie znają głosu cudzych. Te przypo
wiesć powiedział im Jezus. Ale oni nie
pobaczyli coby im mówił. Przetoż powie
dział im po wtore Jezus: Dzprawde/ dz
prawde powiadam wam: Jśia jesthem
drzwiami (do) owiec. Wsystcy co ich kł
wiek przysło/ złodzieie są y łotrhowie: ale
nie słuchają ich owce. Ja jestem drzwiami.
Przez mnie iesli ktho wnidzie/ będzie zbaw
ion/ y wnidzie/ y wynidzie/ a pascenawa
dzie. Złodziey nie przychodzi/ iedno aby
kradł/ a zabił/ y zaciął. Jam przyszedł/ a
by żywot mieli y obficie mieli.

Exech: 34.
Micha: 5.
1. Ioan: 3.
**Ja jestem pasterz dobry. Dobry pasterz
dusze swoje dawa za owce swoje. A łacie
mnit/ y ten co nie jest pasterzem/ kthorego
nie są owce własne/ widzi wilk przycho
dzacego/ thedy opuszcza owce/ y wciela/ a
wilk łapa/ y rospassa owce. A naiemnit v
ciela/ iż naiemnikiem jest/ a nie mu do (cu
dzych) owiec. Ja jestem pasterz dobry a**

znam owce moje/ y znają mnie theż moje:
That iako mnie zna oćiec/ y iā znam oycā/ y
dusze moje klade za owce moje. A inie też
owce mam/ ktore nie są z tej owczarni:
y tamte musse theż przynieść/ a beda głosu
mego słuchać: y będzie iedną owczarnią y
ieden pasterz.

Przetoż/ mie oćiec miłuje/ iż iā klade du
sze moje/ abym iā zaśie wziat: Żaden iey
nie bierze odemnie: ale iā pokładam iā
sam od siebie/ mam (the) moc potozyc iā
y mam też zaś moc wziat iā. Tom rozkazā
nie wziat od oycā mego.

Stato sie thedy zaś rozzerwācie miedzy
żydy dla tych słow. A mowito ich wiele z
nich: Diabelstwo ma/ a śaleie/ czemu go
słuchacie: Drudzy mowili: Te słowa nie są
tego coby miał dyabelstwo: a zaś może dya
belstwo oćie ślepym otwierac.

A było poświęcanie kościół w Jeruzas
lem: a była zima. A chodzil Jezus w koście
le/ w kruzganku Salomonowym. Obstapi
li go tedy żydowie/ y mowili mu: Pokiś na
śse dusze trzymasz: Jesliż ty jest Krystus/
powiedz nam iawnie. Odpowiedział im
Jezus: Mowieć wam a nie wierzycie. V
czynki ktore iā czynię w imie oycā mego/
teć wam świadectwo dāia o mnie: ale wy
nie wierzycie/ że nie iesteście z owiec mo
ich/ iākom wam powiedział. Owce mo
ie głosu mego słuchają: y iā znam ie/ y cho
dza za mnā/ a iā im żywot wieczny da
wam/ y nie zgina na wieki/ y nie wydrze
ich nikt z ręki moiej. Oćiec moy co mi dat/
wieszy/ nade wsystko iest: a żaden nie mo
że wydrzeć z ręki oycā mego. Ja y oćiec
iednosmy.

Porwali thedy zaś Żydowie kāmienie/
cheacgo włamionować. Odpowiedział
im Jezus: Wiele dobrych weznych wka
tem wam od Oycā mego/ dla kthorego z
tych weznych kāmienięcie mie: Opo
wiedzieli mu Żydowie: Dla dobrego wezyn
ku nie kāmienięmy cie/ ale dla służnier

2. Thi: 2.
Matth: 11.
Luce: 10.
Marci: 10.

Matth: 7.
Marci: 3.
Ioan: 7.
8. & 9.

2. Mach: 10.
3. Reg: 6.

Ioan: 1.
4. & 9.
Ioan: 5.

Ioan: 6.
7. 13.
Deute: 35.
Ioan: 14.
7. 17.

Ioan: 8.

Ioan: 5.

Ewangelia.

Psalm: 81.

Matth: 25.

Marci: 14.

Luce: 22.

Ioan: 9.

15.

Matth: 12.

Marci: 3.

Ioan: 7.

Ioan: 1.

Ioan: 5.

Luce: 7.

Ioan: 9.

Ioan: 7.

8. & 10.

stwa / i z ty wždy cztowiekiem bedac / czynis
sie Bogiem. Odpowiedzial im Jezus: A
zaś nie napisano iesh w zakonie waszym /
Jś iam rzekł: iesteście Bogowie: Ponie-
ważże nazywałem was Bogami / do których sie
mowa Boża stała / a nie może być skazane
pismo / którego oćciec podwiecił / y posłał
na świat / wy powiadacie / iż bluźnisz / że
rzekł / iestem syn Boży: Jeśli nie czynie skut-
ków oycą mego / niewierzcie mi. Ale iesliż
czynie / a niechcecie mnie wierzyć / wż-
dam uczynkom wierście: żebyście poznali
y wierzyli / że oćciec we mnie iesh / a i a
oycu.

Chcieli go tedy poimac: ale wyszedł z re-
su ich. A szedł zaś za Jordan na ono mie-
sce gdzie był Jan krzcił pierwej: thamże
mieszkał / a wiele ich przychodziło do nie-
go / y mówili: Je Jan wždy znaku żadne-
go nie uczynił. Ale wyszło cokolwiek po-
wiedział Jan o thym / prawdziwe było. A
wiele ich weni wierzycyło.

Cap: II.

Lazarz Pan Chrystus wstąpił / co przywiodło
ini Żydy i weszli w rade / iakoby Chrystus Páná str-
cił / gdzie Ráphás prorokuje / ale Jezus na chwile
wstąpił.

BYł nieiały chory imieniem
Lazarz z Bethaniey / z mi-
scem siostry Marty i siostry
iego. A Mária była / która po-
mazała Páná masłem / y wsta-
ła nogi iego włosami swemi: tey cho brách

Lazarz był niemocen. Posłaly tedy siostry
iego do Páná mówiac

Panie / oto ten ktore-
go miłujesz / choruje.
Odsłyszawszy tho Jezus
rzekł im: Thá niemoc
nie iest ná śmierć / ale
ku chwale Bożej / aby
był wielbion syn Bo-
ży przez nie. A miłował
Jezus Martę / y sio-
stre iey Mária / y Lá-
zarz.

A tak iako skoro usłyszał że niemogi /
tedy ná ten czas wždy mieszkał ná onymże
miescu dwa dni / ale potym rzekł do zwo-
lenników swoich: Podźmy zaś do Żydów
stwa.

Rzekli mu zwolennicy: Mistrzu / dopie-
ro cie Żydowie szukali wtámiowania / a ty
zaś thám idziesz? Odpowiedział Jezus:
Jas nie dwanaście godzin dnia? Jeśli
cho chodzi we dnie / nieobraża sie / bo swia-
tość tego światá widzi: ale bedzieli cho-

dzit w nocy / obraża sie: bo swiátość nie
iest w nim. To rzekł: a potym powiedział
im: Lazarz przyjaciel náš spi / ale idź a-
bim go ze snu wzbudził. Rzekli tedy zwolen-
nicy iego: Panie / iesli spi / bedzie zdrow.
Ale Jezus był rzekł o śmierci ie: a oni mni-
mali / żeby o spaniu zaśnienia mówil. Te-
dy potym Jezus powiedział im iawnie:
Lazarz zmarł / a radem thému dla was /
abyście wierzyli: boćiem thám niebył / ale
podźmy do niego.

Rzekł tedy Thomas ktorego zowa Bli-
zniakiem / do drugich zwolenników: Pod-
my też y my / że pomrzemy z nim. Przyszedł
tedy Jezus / y znalazł go czterzy dni już po-
chowanego w grobie. A była Bethania
bliisko Jeruzalem / iakoby ná pietnaście
stańia. A wiele z Żydów przysli byli do
Marty y Mária / aby ie częstli po brácie
ich. Tedy Marta iako skoro usłyszała iż Je-
zus idzie / wybieżała przeciw niemu: a Má-
ria domá siedziáta. Rzekła potym Marta
do Jezusa: Panie / byś tu był / nieumart by
był brát moy / ale y teraz to wiem / że oco-
kolwiek bedziesz żadał Bogá / dać to Bog.
Rzekł iey Jezus: Powstaniec bráth twoy.
Odpowiedziáta mu Marta: Wiem że po-
wstanie czasu zmarłych wstania w ośmá-
teciny dzień. Rzekł iey Jezus: Ja ieshem
zmarłych wstanie / y żywot: ten ktho w
nie wierzy / by theż y umart / bedzie żył. A
któdy ktory żyw / a wierzy w mie / nie um-
rze ná wieki. Wierzy thému: Odpowie-
dziáta mu: A owsem Panie / Jam wwie-
rzyła / iżes ty iest Chrystus syn Bogá żywe-
go / ktoryś ná ten świat przyszedł.

A gdy tho rzekła: bieżała / y powołała
Máryiey siostry swoiey po cichu / mówiac:
Mistrz tu iest / a wola cie. Oná gdy tho
usłyszała / porwała sie / y szła do niego: bo był
ieszcze nie wssedł Jezus do miáscieczká: ale
był ieszcze ná onym miescu / gdzie mu była
zabieżała Marta. A tak Żydowie ktorzy
byli z nią w domu / a częstli iá / gdy wysze-
li Mária iż rychto wstała y wyszła / szli za
nią / mówiac: Jś idzie do grobu / żeby tam
płakała.

Mária tedy gdy przysła gdzie był Je-
zus / wyszawszy go / wpáda mu do nog / y
rzekła mu: Panie / byś tu był / nieumart by
był brát moy. Tedy Jezus wyszawszy iá a
oná płacze / y one Żydy ktorzy byli z nią
przysli / że też płacze: rozrzewnił sie w du-
chu / y zaśfrásował sie sam / a rzekł: Gdzieś
ciego potoczyli? Powiedzieli mu: Panie
podź a ogladaj. A płakał Jezus. Rzekli
tedy Żydowie: Wey iakoć go miłował.
A niektorzy z nich mówili: Niemogi że ten
ktorzy stworzył oczy slepo narózonego /

Matth: 9.

Marci: 5.

Luce: 8.

Ioan: 20.

Ioan: 11.

Ioan: 14.

Roma: 1.

Ioan: 1.

6.

Ioan: 11.

Luce: 19.

Ioan: 9.

S: Jana.

uczynić / żeby then był nie umart. The-
dy Jezus po wthore z arzewniwssy sie sam
w sobie / przyszedł do grobu. A była ias-
nia / y kamien zwiernu był na niey polo-
ny. Rzekł Jezus: Zdymcie then kamien
Rzekła mu Marta / siostra onego kthory
był umart: Panie / już ci smierdzi / boć już
cztery dni w grobie leży. Rzekł iey Jezus:
Zajemci nie powiedziat / iż bedziessli wie-
rzyła / wyrzys chwate Boża: Zdieli thedy
kamien. A Jezus podniosy ku gorze oczy /
rzekł: Oycze / dzieknie tobie iżśś mie wyslu-
chat: wiedziatciem ia cho / że ty mnie za-
wždy słuchasz / ale dla ludu kthory okolo
stoi / rzekł: aby wierzyli żeś ty mnie poslat.
To gdy wyrzekł / wielkim głosem zawo-
lat: Łazarzu / wyndz z tam tad. A natchy-
chmiał wyszedł / ten kthory był umart / be-
dac związany y na raku y na nogach chust-
kami pogrzebnymi / y twarz też tego była
chustka związana. Rzekł im Jezus: Roz-
wiążcie go / a dopuscie mu wolnie idz. Wie-
le tedy Żydow / ktorzy byli przysli do Ma-
ryiey Marty / gdy wyrzeli co uczynił Je-
zus / uwierzyli weni. A niektorzy z nich
šli do Pharyzeussow / y powiedzieli im the-
rzeczy ktore uczynił Jezus.

Zebrali tedy Biskupowie y Pharyzeus-
wie rade / y mówili: Coś czynimy: że otho-
cen cztowiek wiele cud czyni. Jesliż go tak
puszczimy / wysystey weni wierz: y przyda
Rzymianie / a wezma miejsce nasze y narod.
A ieden z nich Kaysar imieniem / bedac
Biskupem roku onego / rzekł im: Wy nie
niewiecie / ani (o tym) myslcie / iż poży-
teczno nam iest / aby ieden cztowiek umart
za lud / aby wysyssek lud niezginat. A tego
sam od siebie nie rzekł: Ale iż był Biskupem
onogo roku / prorokował: Iż Jezus miał
umrzeć za narod / a nie tylko za narod: ale
aby syny Boże ktorzy byli rozprosseni / zgro-
mądzil w iedno. A tak od tego dnia myslili
aby go zabili.

Przethoż Jezus niechodzil już iawnie y
Żydow / ale fedi do krainy podle puszczy /
do miast ktore zowa Efreim / tamże mie-
szkal z wolenniki swoimi. A była blisko wiel-
kanoc żydowska / y szlo ich bårzo wiele z kr-
ainy do Jeruzalem przed Wielką noce / aby
sie poswiecili. Szukali tedy Jezusa / y ro-
zumieli / szlo ich w kościele.
Co rozumiecie / czemu nie przyszedł na ten
dzien swiety? A dali byli Biskupowie y Sa-
ryzeussowie mądach / iż iesliby ktho oba-
czył gdzieby był / aby oznaymit / żeby go poi-
mali.

Maria Magdalena pomazała nogi Chrystusowe /
o co Judas mårkoce / pan na Wsley iedzie do Jeru-
zalem / o iadnu pssentijnym obumorzonym w ziemi /
stat sie nad nim glos / nieb / o kriażeci tego swiata /
o ieslepieniu Żydow.

W Rzed sześcia tedy dni Wielko-
nocnych / przyszedł Jezus do
Bethaniey / gdzie był Łazarz
umart / ktorego wskrzesis Je-
zus. A nagorowali mu tham
wieczerza: a Martha sluzyla / Łazarz le-
pał był ieden slych co z nim siedzieli za sto-
tem. Tedy Maria wzięła funt oleyku Mar-
dowego cyssthego / drogiego / y pomazała
nogi Jezusowe: y wtharta nogi iego włosy
swoimi / y napełnion był dom woniocy one-
oleyku. Rzekł tedy ieden z wolennikow ie-
go Judas Iskariotes / kthory go miał wy-
dać: Czemu thego oleyku nieprzedano za
trzysta grossow / a nie dano iesli w bogum?
A to mowil / nie żeby miał staranie o wo-
gich / ale że był złodziejem / a miał w worku
te rzeczy co im bywały sytane / nosil. Rzekł
tedy Jezus: Day iey pokoy / aby na dzień
pogrzebu mego zachowała go. Abowiem
wbogie zawždy macie z soba: ale mnie nie
zawždy bedziecie mieć.

Dowiedziat sie tedy tłuszcza wielka z
Żydow / iż tam iest: y przysli nietylko dla
Jezusa / ale żeby Łazarza widzieli / ktore-
go był wskrzesis z umartych.

A myslili Kriażetha kapłanscy / by y Ła-
zarza zabili: bo wiele Żydow dla niego od-
chodzilo / y wierzali w Jezusa. A naza-
intrz tłuszcza wielka / kthora sie była zeszła
na dzień swiety / gdy wsslyseli że idzie Jezus
do Jeruzalem wzięli rosszki Palmowe / y

wssyli przeciwko
ntemu / y wotali:
zbaw nas / Bto-
gosławiony ktory
iedzie w imie Pań-
skie / Krol Izrael
ski. A nalezly Je-
39 osietka / wsiadt
nań / thak iako na

Matth: 26.
Marci: 14.
Luce: 22.

Luce: 7.

Ioan: 13.

Ioan: 11.

Matth: 21.
Marci: 11.
Luce: 19.
Psalm: 117.

Isaie: 62.
Zacha: 9.

Ewangelia.

pisano jest: Nieboy sie corko Syonka: Oto Krol twoy iedzie do ciebie/ siedzac na oslar ku. Thego niewyrozumieli byli zwolennicy iego z pierwu: ale kiedy uwielbion jest Jezus/ tedy wspomnieli/ iż to było napisano onim / y to mu uczynili.

Swiadczyta tedy kluszcza ktora była przy nim gdy Łazarza wyzwał z grobu y wskrzesił go z martwych. Przechosł y wysłał przed siebie niemu kluszcza: iż słyszeli że uczynił cud takowy. Rzekli tedy Licemiernicy ieden do drugiego: Widzicie że nic niepolespsamy: ocho wssystek swiatch zanim sie wdał.

A byli iacis poganisci ludzie miedzy temi ktorzy byli przysli aby chwale dali Bogu w dzien swiety. Tedy ci przystapili do Philipa/ ktory był z Bethsady Galileyskiej y prosili go/ mowiac: Panie/ chcemy Jezusa widziec. Przyszedłszy Philip powiedzial terzecy Andrzejowi: a Andrzej zaś y Philip powiedzieli Jezusowi. A Jezus im odpowiadzial/ mowiac: Przysła godzina aby objaśnion był syn człowieczy.

Zaprawde/ zaprawde powiadam wam: Jeśli ziarno pszeniczne wpaść na ziemię/ nie obumrze/ samo tylko zoschawa. Ale jeśli obumarze/ tedy owoc wielki przynosi. Kto mi chce dusze swoje/ straci ją: a kto mieną widzi dusze swoje na tym świecie/ ku żywotowi wiecznemu iey strzeże. Jeśli mi kto słuszy/ niechaj za mną idzie: tedy gdzie ja jesthem/ tham y sluga moy będzie. Jeśli mi kto będzie słuszył/ wci go Ociec moy.

Teraz dusza moja zaerwożona jest. A co mam rzec: Ocyje/ wyzwol mnie z tey godziny. Ale dla tegom przyszedł na te godzinę. Ocyje/ objaśnij imie twoje. A w tym przyszedł glos z nieba/ mowiac: A objaśnieniem/ y iesseże objaśnienie. Tedy ona kluszcza ktora stala a słysala/ mowila: iż zagrzmiato. A drudzy mowili: Angiel do niego mowil. Ale odpowiedzial Jezus/ y rzekł: Nie dla mnie ten glos przyszedł/ ale dla was.

Teraz jest Sad tego swiata: teraz Kria ze tego swiata będzie precz wyrzucona. A ja jeśli bede podwyższone od ziemi/ wssystkie rzeczy przyciągne do siebie samego. A to mowil/ dając znać ktora śmierć miał umrzeć. Odpowiedziala mu kluszcza: Wysłyslysli z Zakonu/ iż Christus trwa na wieki: A iakoż thy powiadaś/ że musi być podwyższone syn człowieczy? A ktoryś to jest syn człowieczy? Rzekł im tedy Jezus: Jeśli chce nie wielka swiatiość w was jest. Chodźcie po ki swiatiość macie/ aby was ciemności nie ogarnęły. Kto chodź w ciemnościach/ niewie dokad idzie. Po ki swiatiość macie/ wiercie w swiatiość/ abyście byli

synowie swiatiości. The rzeczy mowil Jezus/ y odszedł/ a skrył sie przed nimi.

A gdy tak wielkie cuda uczynił przed nimi/ nie wierzyli weni/ aby sie słowa Izaiasa słowem iacili/ ktore mowil: Panie/ y kto uwierzył temu cośmy słyszeli? A ramię Pana które obiawiono jest: Przetoć nie mogli wierzyć/ bo powiedzial zaś Izaias: Zśle pit oczy ich/ y zatwardził serce ich/ aby oczyma niewidzieli/ a sercem nierozumieli/ a nie nawrócili sie/ abym ich nie uzdrowił. Kto mowil Izaias/ kiedy widział chwale iego/ y mowil o nim. A wskosł y kraszach wiele ich uwierzyło weni: ale dla Phariszeusow nie wyznawali/ aby nie byli z bożnic wyrzuceni. Abowiem wiecey mitowali chwale ludzka/ niżli chwale Boża.

A Jezus zawołal/ y rzekł: Kto w mie wierzy/ nie wierzy we mnie/ ale w thego ktory mie poslat. A kto mnie widzi/ widzi y onego ktory mie poslat. Ja swiatiość przyszedłem na swiat: żeby każdy ktory w mie wierzy/ w ciemnościach nie mieścił. A jeśli kto słuchał słow moich/ a nie strzegł ich/ ja go nie sadze/ bom nie przyszedł żeby sadzić swiat/ ale żeby zbawił swiat. Kto mno gárdzi/ a nie przyjmie słow moich/ ma ktoby go sadzić. Słowa ktorem ja mowil/ te go beda sadzić w ostateczny dzien: Bom ja sam od siebie nie mowil/ ale ten ktory mie poslat oćiec/ ten mi dał poruczeństwo/ cobym miał powiadać/ y co mowić. A wiem iż poruczeństwo iego/ żywot wieczny jest. A tak te rzeczy ktore ja mowie/ iako mi oćiec powiedzial/ thak mowie.

Cap: 13.

Pan Chrystus po wieciarzy nogi zwolennikom dając im pokory przykład wmywa. Judasza zdrayce w kasnie/ y zwolennikom wciwienie od siebie/ przepowiada.

APrzed dniem swiethym wielkonocnym/ wiedzac Jezus iż przysła godzina iego: aby siedł z tego swiata do Ocy: gdyś mitował swe khorzy byli na świecie/ aż do końca ie mitował. Gdy tedy wieczerali/ gdy już był Dyabel wpuscił w serce/ Judasza Symona Iskarioty aby go wydal: wiedzac iż wssystkie rzeczy dał mu Ociec w rece/ a iż od Boga wyszedł y do Boga idzie: Wstał od wieczerzy y położył odzienie swoje/ a wstawy prześcierał do/ przepasat sie. Potym nálat wody w miednice/ y poczat wmywać nogi zwolennikom/ a wciwiać prześcieradłem khorym sie był przepasat.

Isaie. 53.
Roma: 10.

Isaie. 6.

Ioan: 7.

Ioan: 9.
Ioan: 5.

Ioan: 8.
8. 9.

Ioan: 8.

Deute: 18

Ioan: 15.

Matth: 24.
Marci: 13.
Luce: 21.
Matth: 1.
Luce: 1.

Ioan: 19

zwolennicy / niewiedząc o kim by to mo-
wił. A był ieden z zwolenników tego który
leżał na pierśiach Jezusowych / którego
miłował Jezus. Skłonił tedy na tego Si-
mona Piotra / y rzekł mu: Kto to jest o kim
mówi: Także gdy leżał on na pierśiach Je-
zusowych / rzekł mu: Panie / Kto to jest:
Odpowiedział Jezus: Ten jest którego mi-
łuję i zmaczany chleb podam. A po tym róż-
mocy włożył chleb podał Judasowi Simo-
nowemu Iskariocie.

A za ona stuzka wssedł weń sathan. A
rzekł do niego Jezus: Co czynisz / czy co
rychley. A tego żaden z tych co siedzieli nie
wiedział / czemu by to mówił. Bo niekto-
rzy minimali / iż Judas miał worki / żeby
mu rzekł Jezus: Nakup czego czego nam
trzeba na dzień Świąty / albo żeby co dał
nieдостатечnym. Gdy tedy on wsiadł stuz-
kę chleba / wnet precz wssedł. A była noc.
A tak gdy wssedł / rzekł Jezus: Teras ob-
śnion jest syn człowieczy: y Bog obś-
nion jest w nim. Jesli Bog obśnion jest
w nim / y Bog obśnion go sam w sobie: a
nającychmiast obśnion go.

Synaczkowie / niedługo jeszcze jestem
z wami. Bedziecie wy mnie szukać: a iakom
Żydom powiedział / Dokąd ja ide / wy nie-
możecie przysć (thak) y wam teraz mo-
wie. Dacie wam nowe przykazanie / a-
byscie sie zobopolnie miłowali: iakom ja
was miłowałem / abyscie sie y wy (tak) mi-
łowali spolecznie. Potymci poznacie wssy-
scy żeście zwolency moi / bedziecie mieli
iedenku drugiemu spoleczna miłość. Rzekł
do niego Simon Piotr: Panie / dokądże i-
dziesz: Odpowiedział Jezus: Gdzie ja ide /
niemożesz ty teras zaimna isć / ale poradzisz
za mna pothym. Rzekł mu Piotr: Czemu
nie moze teraz za toba isć: dusze moje po-
toże za cie. Odpowiedział mu Jezus: Ży-
wot swoy za mnie potozysz: Zaprawde / za-
prawde powiadam tobie: Niezapole Kur-
aż sie mnie trzy kroć zaprzyjsz.

Cap: 14.

Pan Jezus od zwolenników swoich oddalił / po-
wieda sie być prawda / droga / y żywotem / y oycem
iedney iśności / nante swoje chować kaje.

Rzekł do zwolenników swoich
Uciechcie się niefrasując serce was-
ze. Wierzyście w Boga / y w
mnie wierzyście. W domu oycy
mego / mieszkania jest wiele /
by było inaczej / powiedziałbym wam. A-
bowiem ide abych wam zgotował miejsce.
A odepdali y nagotowali wam miejsce / przy-

Ioan: 19.
20. 21.

Ioan: 12.

Ioan: 18.

Ioan: 12.
17.

Ioan: 7.
8.

Ioan: 15.

1. Ioan: 22.
3.

Ioan: 21.
Matth: 26.
Marce: 14.
Luce: 22.

Ioan: 18.

A teras ide do tego kthory mie poslat: a żaden mie z was nie pyta / Do kad idzieś: Ale iżem wam te rzeczy mowit: smutek ná pełnit serce wásse. Aleć ia wam prawde po wiadam: pożyteczność wam tho / abym ia odssedł: Bo gdziebym nie odssedł / Poćieszy- cieł nie przydzie do was: ale iesli obeyde / posle go do was. A gdy on przydzie / będzie karat świat z grzechu / y z sprawiedliwości / i z sadu. Z grzechu mowie / i z niewie- rzyli w mie: A z sprawiedliwości / i z do o- cá ide / a iuz mie niewyżrycie: a z sadu i z Briaże tego świata iuz iest osadzone.

Jeszcze wam wiele rzeczy mam powia- dać / ale nie możecie theras znosić. A gdy przydzie on Duch prawdy / náuczy was wsselákiey prawdy / boć nie będzie sam od siebie mowit: ale cokolwiek wsslysy / będzie mowit / y rzeczy przysle / zwiásthuié wam On mnie obiasni / bo z moiego weźmie / y opowie wam. Wsslyskajcie rzeczy ktore ol- wiek ma oćiec / moie sa. Przethom powie- dział: i z mego weźmie / y opowie wam.

Málucżko a iuz mienie wyżrycie: a zaś málucżko / a wyżrycie mie / abowiem ide do Oycá. Mowili tedy zwolennicy iego ie- dēdo drugie. Coż to iest że nam powiada / Málucżko a nie wyżrycie mie / y zaśie mál- lucżko a wyżrycie mie / a i z ide do oycá: Mo- wili tedy / Coż to iest / że mowi / málucżko: niewiemy co powiada. Pobaczyl tedy Je- zus i z go chćieli spytać / y rzekł im: O thym gadaćie między soba / iżem rzekł: Málucż- ko / a niewyżrycie mie / y zaśie málucżko y wyżrycie mie. Zaprawde / zaprawde po- wiadam wam / że wy będziecie ptákac y tkáć / ale świat będzie sie radowat: wy sie będziecie frásowác / ale smutek wás / obro- ci sie w radość. Niewiásta gdy rodzi / mac frásunek / i z przyslá iey godzina: ale gdy iuz porodzi dziecie / iuz nie pámieta wćistku od radości / że sie národził cztowiek ná świat. A tak y wy / teraz smutek macie / ale was zaśie wyżry / y rozráduie sie serce wá- se / a radości wássey żaden nie odeymie od

Ioan: 14.
15.

Ioan: 12.

Ioan: 14.
Ioan: 12.

Matth: 11.
Luce: 10.
Ioan: 3.
Ioan: 7.

Ioan: 20.
Isa: 26.

swie. Wy iesthescie przyiaciele moi / iesli będziecie czynić to co ia wam przykazue. Iuz was niebede nazywat slugami: Bo sluga niewie co czyni Pan iego. Ale wam nazwat przyiacioły / i z wsslyskajcie rzeczy kto remkolwiek wsslysat od oycá mego / oznay- mitem wam. Nie wyscie mie wybráli / a- lem ia was wybrat: y postháwilem was / abyście sli / y przyniesli owoc / y owoc wás żeby trwat: że cokolwiekbyście prosli o- cá w imie moie / aby wam dat.

Tho wam rostkázuie / abyście sie spotecz nie mitowali. Jesli was świat nienawidzi wiedzcieś że pierwey mnie niżli was miał w nienawiści. Byście byli z światá mto- walby świat to co iego było: ale że nie ies- kescie z światá / álem ia was wybrat z swátá / przeto was świat nienawidzi. Pá- mietaycie ná moie słowa / ktorem ia wam mowit. Nie iesci slugá wietssy ná Pána swego. Poniewas iec mie przesławowali: y wasci beda przesławowác. Jesliżec słowa moie chowáli / y wásse beda chowác.

Alle te wsslyskajcie rzeczy beda wam czynić / dla imienia mego: Bo nieznáia onego kto- ry mie poslat. Bym był nie przyszedł / a nie- mowit im / grzechuby nie mieli: ale theras wymowki niemáia / z grzechu swego. Kto mie nienawidzi / y oycá mego nienawidzi. Bym był wćzynkow nie czynit między nimi: kthorych żaden inssy nie czynit / grzechuby byli nie mieli: ale teras y widzieli / a máia w nienawiści / y mnie / y oycá mego. Ale aby sie nápełnily słowa / kthore w zákonie ich nápisane sa. Iż mie w nienawiści mie- lidármo.

A gdy przydzie poćieszyciel / kthorego ia wam posle od oycá / ducha prawdy / kthory od oycá pochodzi / tedy on świádectwo wy- da o mnie / y wy będziecie świádeczyli: Bo zemna iestescie od pocżetku.

Cap: 16.

Pan Jezus swie cieśy przed swoim odeścim / kto- rym też od światá przesławowanie przysle opowiada.

JEm wam rzeczy mowit / abyś- cie sie nie gorssyli. Bedac was wylaczac z bożnie: ale przycho- dzi godzina / i z kóždy kthory was zabiye / będzie minimal / żeby poslugue wćzynit Bogu / a toć wam be- da czynić / i z nie ználi Oycá ani mnie. Ale wam tho powiedziat: abyście gdyby przy- sła godzina / thym rzeczám / wspomnieli / iżem ia wam powiádat. A tegomci wam z przodku niepowiádat / iżem z wámi był.

Matth: 12.

Ioan: 8.

ph: 1.

Colofen: 1.

Ioan: 11.

16.

Ioan: 11.

Ioan: 3.

Matth: 10.

Luce: 6.

Ioan: 13.

Ioan: 16.

Ioan: 9.

10.

Psalm: 34.

68.

Ioan: 14.

16.

Akto: 1.

Akto: 1.

2.

Akto: 1.

Matth: 10.

24.

Luce: 21.

Akto: 9.

Ioan: 15.

1. Cor: 2.

Ioan: 13.

14.

1. Ioan: 1.

Ewangelia.

was. A w on dzieś nie będziecie mnie pytać
ni o cę.

Matth: 7.
21.
Marci: 11.
Luce: 11.
Ioan: 14.
15.

Matth: 13.
Marci: 4.

Ioan: 20.

Ioan: 21.

Zacha: 13.
Matth: 26.
Marci: 14.
Ioan: 14.
Roma: 5.

Zaprawde/ zaprawde powiadam wam /
Będziecie mi o co prosić oycą w imię moje /
da wam. Dotychczas nie prosiłście ni o cę
w imię moje. Proście/ a weźmiecie: aby ra-
dosć waszą była zupełna. Tem wam rzeczy
w przypowieściach mówił. Przychodzi go-
dzina/ gdy do was będę nie w przypowie-
ściach mówił/ ale iawnie wam zwiastuję o
Oycu moim. W then tam dzieś będziecie
prosić w imię moje: a niemowięc wam / że
ia oycą będę prosił za was/ bo was sam o-
ciec miłuje/ i żeście wy mnie miłowali/ y w-
wierzyliście że mój Bogą wyszedł. Wy-
szedł od Oycy/ a przyszedł na świat/ zaś
też opuszczam świat/ a idę do oycy.

Rzekł mu zwolennicy jego: Oto teras
iawnie mówisz/ a żadnego przysłowia nie
powiadasz. Teras wiemy że wszystko wiesz/
a nie potrzebować żeby cię kto pytał. Stąd wie-
rzymy i żeś od Boga wyszedł.

Odpowiedział im Jezus: Dopiero wie-
rzycie: Oto: przychodzi godzina/ y już przy-
szła/ żebyście się rozprzeczili każdy do swe-
go własnego/ a mnie samego zostawili: ale
nie jestem sam/ bo ociec zemna jest. Them
wam rzeczy mówił/ abyście we mnie pokoy
mieli. Na świecie będziecie mieć wciś: ale
bądźcie dobrej nadziei/ iamci zwyciężył
świat.

Cap: 17.

Modlitwa Chrystusowa do Oycy o obłasnienie
obudwu/ y iá zwolennicy/ y iá te ktorzy mieli wś w
wierzyć/ aby byli zachowani odeszłego/ a żeby wś
scy byli w iedności/ y żeby świat poznał i był posła-
ny od Oycy.

Ioan: 12.
13.

Rzeczy mówił Jezus: potem
podniosł oczy ku niebu i rzekł:
Oycze/ przysła godziną/ ob-
lasi syna swego/ aby cię syn
thwoy obłasnł. Jakiś mi dat

moc nad wszelkim ciątem/ aby wysłstłim
ktoreś dat iemu/ dat im żywot wieczny. A
ten jest żywot wieczny/ aby cię poznali sa-
mego Boga prawdziwego/ y ktoregoś po-
słał Jezusa Chrystusa. Jam cię obłasnł
na ziemi/ sprawym dokonał/ ktoraś mi był
poruczył czynić. A teras obłasił mnie ty o-
ycze w same siebie/ i asności ktoram miał/
przed tym niż świat był/ y ciebie. Oznay-
mitem imię twoje ludziom ktoreś mi dat
świata. Twój biał/ y mnieś ie dat/ y słowa
twoje chował. Teras poznali/ i wysłstłie
rzeczy ktoreś mi dat/ od ciebie sa/ bom im
dat słowa ktoreś ty mnie dat: a oni przyje-
li/ y poznali prawdziwie/ i że mój od ciebie
wyszedł/ y wwierzyli żeś ty mnie posłał. Ja
za nimi proste. Nie proste za światem/ ale
za temi ktoreś mi dat/ a bowiem twój sa.
A moje wysłstłie rzeczy twoje sa/ y thwoie
moje sa: y iesthem obłasnion w nich. A już
nie jestem na świecie/ a ci na świecie sa/ y
ia do ciebie idę.

Oycze swięty/ zachoway ie w imię two-
ie/ ktoreś mi dat/ aby byli iedno iako y my.
Gdy m był z nimi/ iam ie chował w imię
twoje. Ktoreś mi dat/ strzegłem ich/ y za-
den z nich nie zginał/ chyba syn zadrženia
aby sie pismo wypelniło.

A teras do ciebie idę/ a te rzeczy mówię
na świecie/ aby mieli radosć moje wypet-
niona w sobie. Jam im dat słowa thwoie/
a świat ie w nienawiści miał/ i że nie sa z
świata/ iako y ia nie jestem z swiata. Nie
proste abyś ie wziął z swiata/ ale abyś ie za-
chował odeszłego. Nie sa z swiata/ iako y
ia nie jestem z swiata. Poświęć ie w praw-
dzie. Słowa twoja/ prawda iest. Jakiś ty
mnie posłał na świat/ tak y ia poslatem ie
w świat. A za nie ia sie poświęcam samego
aby y oni byli poświęceni w prawdzie.

A nie tylko za nie proste/ ale y za one kto-
rzy mają wwierzyć w imię przez słowo ich:
żeby wysłstłi iedno byli/ iako thy Oycze we
mnie/ a ia w tobie/ aby też y oni w nas ie-
dno byli: aby wterzył świat i żeś ty mnie po-
słał. A ia datem im obłasnienie ktoreś thy
mnie dat: aby byli iedno/ iako y my iedno
iestem. Ja w nich/ a ty we mnie/ aby by-
li dokonani w iedno/ a żeby poznat świat
i żeś ty mnie posłał/ y żeś ie miłował/ iakoś
y mnie miłował.

Oycze/ ci ktoreś mi dat/ chce/ aby gdzie
ia iestem/ y oni byli zemna. Aby widzieli iá-
sność moie ktoraś mi dat/ i żeś me mił-
wał przed postanowieniem swiata. Oycze
sprawiedliwy/ swias cię nie poznat/ alem ia
ciebie poznat/ y ci poznali i żeś ty mnie po-
słał. A oznaymitem im imię twoje/ y oznay-

Ioan: 5.

1. Ioan: 1.

Iere: 9.

Ioan: 19.

Ioan: 4.

1. Ioan: 2.

Isaie: 8.

Ioan: 18.

Psal: 40.

108.

1. Ioan: 1.

Ioan: 15.

Sapient: 2.

Matth: 6.

Ioan: 8.

Ioan: 20.

Gala: 3.

Ioan: 12.

14.

Matth: 11.

Ioan: 15.

16.

mie:

S. Jana.

mie: żeby miłość khoras thy mnie wmito-
wat/ w nich była/ a ia w nich.

Cap: 18.

Historia mekt Pána Chryshowey od wydania y
poimania w ogroycu/ aż do wypuszczenia Barabasa
zbrodnia.

Matth: 26.
Marci: 14.
Luce: 22.

E rzeczy wymowiwszy Jezus/
wyszedł z zwolenniki swoimi
za strumien Cedron/ gdzie był
ogrod/ do ktorego wssedł sam
y zwolennicy jego. A wiedział
y Judas ktory go wydat/ ono miejsce: że cze-
sto Jezus z chadzał sie tam z zwolennika-
mi swoimi. Judas tedy wstawssy roche/ y
od Biskupow y Pharyzeussow służebniki/
przyszedł tam z laternami/ y pochodniami/
y z horezym. Wiedząc tedy Jezus wssytkie
rzeczy ktore nań miały przysć/ wysłhapit y
rzekł do nich: Kogo szukacie? Odpowie-
dzieli mu: Jezusa Nazaráńskiego. Rzekł
im Jezus: Ja jestem.

Joan: 17.

A stat też y Judas ktory go wydawał/ z
nimi. Gdy im tedy rzekł: Ja jestem: wste-
czyli sie/ y popádali na ziemię. Spychał ich
zās powtore. Kogo szukacie? A oni rzekli:
Jezusa nazaráńskiego. Odpowiedział Je-
zus: Powiedziałem wam/ że ja jesth: a
tak iesliż mnie szukacie/ dopuścicieś thym
odeysć. Aby sie wypetnity słowa ktore mo-
wił: Jż ktoreś mi dat/ nie strącitem z nich
żadnego.

Tedy Symon Piotr mając miecz/ dobył
go/ y vderzył na biskupiego slugę/ y wciął
mu vcho prawe. A było imie (themu) slu-
dze Mátchus. Thátże Jezus rzekł do Pio-
tra: Włóż twoy miecz w posswy. Kielichá
ktory dat mi oćiec/ nie chceś bym ſ pít.

Matth: 26.
Marci: 14.
Luce: 22.

Kothá tedy/ y Kotmistrz/ y służebnicy
Żydowscy/ poimáli Jezusa/ y zwiázali go/
y przywiedli napierwey do Annasá. Abo-
wiem był swiętier Káiphassow/ ktory był
Biskupem onego roku. A był Káiphass/ on
co był dat ráde Żydom/ iż výtęczna jest aby
ieden człowiek umárt za lud.

Szedł też (sobie) za Jezusem Simon
Piotr/ y drugi zwolennik. A then zwolen-
nik był znáiony Biskupowi/ y wssedł z Je-
zusem do dworu Biskupiego. A Piotr stat
przedbrzwiami. Wyssedł tedy on drugi
zwolennik kthorego znał Biskup/ a rzekł
odwierney/ y wwiódł Piotra. Tedy rzekłá
Piotrowi dziewczka co otwieráta: Aboś y ty
z zwolennikow tego człowieka? Rzekł on:
Nie jestem. Stáli tedy służebni y służby w
wegla/ bo było zimno: y grzali sie: a Piotr
też był y grzał sie z nimi.

Tedy Biskup pytał Jezusa o zwolennia-
ki/ y o náuce jego. Odpowiedział mu Je-
zus: Ja mówiłem swiátu iáwnie/ iam zás
wssę náuczał w Bożnicy/ y w Kościele/ tam
gdzie sie wssytky Żydowie zchodzą/ a táy-
niem nic nie mówił. Ciemu mie pythaś?
Pytay thych kthorzy słucháli/ com im ma-
wiał: oto ci wiedzą com ia mówił. A gdy te
słowa wymowił/ ieden z tych co tam stáli
służebnikow/ wyciął policzek Jezusowi/
mówiac: Tak to odpowiadáš Biskupowi?
Odpowiedział mu Jezus: Jesli nie mo-
wił/ dáy swiádecstwo o zlym: a iesli dobrze/
Ciemu mie bęjes? Odesłat go tedy Annas
związánego/ do Káiphassá Biskupa.

A stat Simon Piotr a grzał sie. Rzekli
tedy do niego: Czyliś y thy jest z zwolenni-
kow tego? Zaprzat Piotr/ a rzekł: Nie ie-
stem. Potym mu rzekł ieden z Biskupich
dworzanow/ powinowáty onego ktoremu
wciął Piotr vcho: a zążem tá ciebie nie wi-
dział z nim w ogroycu? Zás sie tedy zás
przat Piotr: a nátychniaś Kur zapiat.

A przywiedli zás Jezusa od Káiphassá
na Katusz/ a było tho ráno/ ale sami nie
wssli na ratusz aby sie byli nie splugáwili/
áto żeby pozýwali barántá wielkonocnego.
A dla tego wyszedł do nich Pitat z Katus-
sá/ y rzekł: Co zá żatobe przynosicie na te-
go człowieka? Odpowiedzieli/ y rzekli mu:
Być then niebył złoczyńca/ niewydálibys-
myć go tobie. Tedy im rzekł Pitath: Wied-
cieś wy go/ a wedle wászego práwa/ osadz-
cie go. Rzekli mu Żydowie: Nám sie nie-
godzi nikogo zabić. Aby sie wypetnity slo-
wa Jezusowe/ ktore powiádal/ dáiac znáć
ktora śmierć miał vmrzeć.

Potym Pitath wssedł zás na Katusz/ y
przyzwawssy Jezusa/ rzekł mu: Tyżes jest
Krol Żydowski? Odpowiedział Jezus:
Sam to od siebie mówis/ czylić int powiá-
dali o mnie? Odpowiedział Pitath: Azam
ci ia Żyd? Narod thwoy/ y Biskupowie/
wydáli mi cie/ coś vczyńit: Odpowiedział
Jezus/ Krolestwo moje nie jesth z tego
swiátá/ być stego swiátá było krolestwo mo-
ie/ wżdyćby byli służebnicy moi biliby sie o

Matth: 26.
Marci: 14.
Luce: 22.

Joan: 7.

Iere: 20.
Matth: 26.
Asto: 23.

Matth: 26.
Marci: 14.
Luce: 22.

Joan: 18.
Matth: 27.
Marci: 15.
Luce: 23.

Joan: 18.

Matth: 27.
Marci: 15.
Luce: 23.

Ewangelia.

Ioan: 6.

mie/ abym niebył wydan Żydom/ ale teraz
Krolestwo moje nie jest z tad. Rzekł mu te-
dy Pitath: Owas ty widy Krol? Odpowie-
dział mu Jezus: Ty powiadasz iżem ja jest
Krolem. Ja sie na tho narodził/ y na tom
przyszedł na świat/ abym świadectwo wy-
dał prawdzie: Każdy który jest z prawdy/
słucha głosu moiego. Rzekł mu Pitath: Co
jest prawda? A rzekłszy tho/ wyszedł zaśie do
Żydów/ y rzekł im: Ja w nim żadney przy-
czyny nienayduie. Ale jesth ten zwyczaj v-
was/ żebym wam iednego wypuścił na
wielkanoc. Chcecieś tedy że wam wypuści-
cie Krola Żydowskiego? Zawołali zaśie
wssystcy/ mowiac: Nie tego/ ale Barabasa
śa. A był tho Barabas tot.

Matth: 27.

Marci: 15.

Luce: 23.

Matth: 27.

Marci: 15.

Luce: 23.

Cap: 19.

Od Biczowania/ aż do Krzyża/ dzieła meki Pań-
skiej Historja.

Matth: 27.

Marci: 15.

Luce: 23.

Edy Pitath wsławił Jezusa/
wbiczował go. A żołnierze v-
plotli koronę z ciernia/ wło-
żyli na głowę jego/ y odziali go
w szata Pawłoczańa. Potym
przystepowali kniemu/ y mowili: Bądź po-
zdrowion Krolu Żydowski: y wycináli mu
policzki. Wyssedł potym zaś Pitath z Ka-
tuszą/ y rzekł im: Ocho go wam wywodze
na dwor/ abyście wiedzieli/ że w nim ja-
dney przyczyny nienayduie. Wyssedł tedy
Jezus na dwor/ niosąc koronę cierniową/
y Pawłoczańe odzienie. A rzekł im Pitath:
Oto ci towiek. A gdy go wyszłeli Biskupo-
wie y słuzebnicy/ krzyczeli/ mowiac: V-
krzyżuy/ ukrzyżuy go. Rzekł im Pitath:
Weście go wy/ ukrzyżujcieś: bo ja w nim
nienayduie przyczyny. Odpowiedzieli mu
Żydowie: My mamy zakon/ a według zaka-
nu ma umrzeć: Bo sie syn Bóży czyni.

Leuiti: 24.

Ioan: 5.

Gdy vssłyszł Pitath the słowa/ thym sie
wiecey zleł. Tedy wyszedł zaś na Rathus/
y rzekł do Jezusa: Skądżeś thy: Ale Jezus
nie dał mu (na tho) odpowiedzi. Rzekł
mu tedy Pitath: Niemowisz do mnie: nie
wiesz że mam moc ciebie ukrzyżować/ y
mam moc wypuścić cie? Odpowiedział
Jezus: Nie miałby mocy przeciwko mnie
żadney/ by nie było dano z wierzchu. A
przetoż ten który mnie sobie wydał/ wietśy
grzech ma. A od tego czasu szłat sie Pi-
tath aby go wypuścić. Ale Żydowie wołali/
mowiac: Jesli tego wypuścisz/ nie jesthes
przyjaciół Cesarzki. Każdy kto sie Krolem
czyni/ przeciwnia sie Cesarzowi.

Sapi: 6.

Ioan: 3.

Roma: 13.

Ato: 17.

Matth: 27.

Marci: 15.

A Pitath potym gdy vssłyszł the słowa/
wyszedł na dwor Jezusa/ y vsiadł na stół

cu sadowym/ na miejscu co ij zowa Licho-
stratos/ a po Żydowsku Gabbata. A było
zgotowanie Wielkonocne iakoby o sossy
godzinie: y rzekł do Żydów: Ocho Krol
was. A oni wołali: Wez/ wez/ ukrzyżuy go.
Rzekł im Pitath: Krolac waszego ukrzy-
żujcie. Odpowiedzieli Biskupi: Niemamy
Krola/ tylko Cesarza. Także tedy wydał go
im/ aby był ukrzyżowan.

Luce: 23.

Gene: 49.

Ose: 11.

Wzieli tedy Jezusa/ y wywieśli go. A
niosąc sobie krzyż/ wyszedł na ono miejsce/
które zowa Iysa głowa/ a po Żydowsku
Golgotha/ tamże go ukrzyżowali/ a z nim
innych dwu/ y z tad y z owad/ ale we środ-
ku Jezusa. Napisal też y napis Pitath/ y po-
stał na krzyżu. A było napisano/ Jezus
Nazarański Krol Żydowski. Then napis
czytało wiele Żydów: bo blisko miastha było
miesce/ na którym ukrzyżowano Jezusa. A
było napisano po Żydowsku/ po Grecu/ y
po Łacinie. Tedy Biskupowie Żydowscy
mowili Pitathowi: Nie pisz Krol Żydow-
ski: ale iż on powiedział: Jesthem Krolem
Żydowskim. Odpowiedział Pitath: Com
napisał/ tom napisat.

Luce: 23.

Ebre: 13.

Matth: 17.

Marci: 15.

Luce: 23.

Żołnierze lepał gdy go ukrzyżowali/
wzięli odzienie jego/ y uczynili czterzy czę-
ści/ kożdemu żołnierzowi część/ y suknią.
A była suknia nie z sztyta/ ale od wierzchu
była wssytką wtkana. Mowili tedy ieden
do drugiego: nie rozrzynawmy iey/ ale rzuc-
my o nie los/ czyiaby była. Aby sie wypełni-
ło pismo/ które mowi: Rozdzielili między
sie odzienie moje: a o odzienie moje rzucali
los. A żołnierze tedy te rzeczy uczynili.

Matth: 27.

Marci: 15.

Psal: 21.

Stali też wedle krzyża Jezusowe/ mat-
ka ie/ y siostra matki ie/ Maria Kleopha-
sowa/ y Maria Magdalená. Atak gdy wys-
zł Jezus matkę/ y zwoleńniká stojącego
ktorego miłował/ rzekł do matki swoiey:
Niewiasto/ oto syn twoy. Potym rzekł do
zwoleńniká: Oto matka twoia. A od teyże
godziny wziął za swoje.

Marci: 15.

Ioan: 13.

20. 27.

Potym

S. Janá.

Potym wiedząc Jezus/ że sie już wstąpił/ to wykonał/ aby sie skonały pisma / rzekł: Pragne. Leżało tedy chám naczynie pełne octu. Tákże oni (wziawszy) gębke napo-
tione octem/ obłożywszy ja szópem/ przy-
tulili do wstęgu. A gdy Jezus skosthował
octu/ rzekł: Dokonało sie iest. A natomw
szy gotowe/ podał ducha.

Tedy Żydowie/ iż był dzień Gotowania/
aby nie zostali na krzyżu ciała na Sabbote/
bo był to dzień wielki Sabbotni/ prosili Pi-
tara/ aby były potamane ich kości/ a potym
ie zdięto. Tákże przysli żołnierze / y pota-
mali w pierwszym kości / y onego drugie
ktory wkrzyżowan był z nim. Ale gdy przy-
šli do Jezusa/ iako pobaczyli iż już umarł/
nie łamali w nim kości/ ale jeden z żołnie-
rzow otworzył włócznią bok ięgo/ a naty-
chmiast wysła krew y wodą. A then co wi-
dział/ świadectwo (o tym) dał: a praw-
dziwe iest świadectwo ięgo. A then wie iż
prawdziwe rzeczy powiada: abracie y wy
wierzyli. Abowiem te sie rzeczy stały/ żeby
sie pismo wypełniło. Kości w nim nie zła-
miecie. A zaś drugie pismo powiada: Wy-
rsa kogo przebodli.

A potym/ prosił Pitara Jozeph z Ary-
máthiey/ przetcho że też był zwolennikiem
Jezusowym/ ale potajemny / przeto że sie
bat Żydow/ aby zdięto ciało Jezusowe. A
dopuszcł mu Pitara. Tákże przyszedł y zdięł
ciało Jezusowe. Przyszedł też y Nikodem/
ktory był przyszedł do Jezusa w noc pier-
wey/ niosąc zmieszanie Mirry y Aloes/ iá
koby sto funtow. Wzięli tedy ciało Jezuso-
we / y winili ie w prześcieradła / iako
iest obyczaj chować sie Żydom. A był na o-
nym miejscu gdzie go wkrzyżowano ogrod/
a w ogrodzie grob nowy/ w którym iest
nie leżał. Tam tedy dla dnia Gotowa-
nia Żydowskiego/ iż blisko był grob/ wto-
żyli Jezusa.

Cap: 20.

Chrystus po swym martwych wstaniu obławił á
wskazywał sie wielom/ zwolennikom ducha swietego dą-
te/ ku odpuszczeniu grzechow/ Tomáš dostrzawszy sie
ciała Chrystusowego/ wierzył.

Wieruszego tedy dnia po Sobo-
cie/ Maria Magdalená przy-
šla ráno do grobu/ póki iest
ciemno było: y wkrzátá że odie-
to kámién od grobu. Bieżawo-
szy tedy/ przysła do Simoná Piórrá / y do
drugiego zwolennika kthorego mitował
Jezus: y powiedziałá im. Wzielić Pána z
grobu/ a nie wiemy gdzie go położyli. Wy-
szedł tedy Piórr / y on drugi zwolennik / y

przysli do grobu. A bieżeli oba pospolu: á
on drugi zwolennik vprzedził biegiem Pio-
trá / y przyszedł pierwey do grobu. A gdy sie
nachylił/ wykrzátá położone prześcieradła/
wsákże iednak nie wszedł. Przyszedł potym
Simon Piórr idąc za nim/ y wszedł do gro-
bu/ y wykrzátá prześcieradła położone/ y chu-
stke ktora była na głowie ięgo/ nie z prze-
ścieradły położona / ale osobno zwinięta
na iedno miejsce. Tedy potym wszedł y on
drugi zwolennik/ kthory był pierwey przy-
szedł do grobu/ y widział / y wierzył / bo
iessze nie wiedzieli pisma że miał z mar-
twych wstáć. Odesli tedy zaś zwolenni-
cy tam gdzie pierwey byli.

A Maria státa v grobu ze wnatrz/ plá-
cząc. A gdy thák pláczá / nachyliła sie / y
pokrztáta do grobu: y wykrzátá dwu Angio-
low w bieli / siedzących / iednego w gło-
wach/ a drugiego w nogách/ gdzie było po-
łożono ciało Jezusowe. A rzekli oni kney:
Niewiásto czemu pláczesz? Rzekłá im: Jā
wzieli Pána mzięgo / a niewiem kedy go
położyli. To gdy rzekłá: obrociła sie zá sie / y
wkrzátá Jezusa stojącego / a niewiedziáta
był Jezus. A rzekł do niey Jezus: Nie-
wiásto czemu pláczesz? Kogo szukasz? Oná
máiąc zá tho żeby ogrodnik był / rzekłá do
niego: Pánie / iezlis go ty wziat / powiedz
mi gdzie go położyli: iá go wezme. Rzekł
iey Jezus: Maria. A oná sie obrociwszy/
rzekłá mu: Rabbóni / co sie wykláda Mi-
strzu. Rzekł iey Jezus: Nierzykasz mi
(bo iessze nie wstąpił do oycá moieo).
Ale idź do bráci moiey / a powiedz im: Wste-
puie do oycá mego / y do oycá waszego: Bo-
ga moiego / y Boga waszego. Przysła te-
dy Maria Magdalená / opowiadáiąc zwo-
lennikom / zemci widziáta Pána / a te mi
rzeczy powiedział.

Gdy było wieczór onego dnia/ pierwsze-
go po Sabbocie / á drzwí były zamknięte/
gdzie sie byli zwolennicy zebráli/ boiác sie
Żydow: przyszedł Jezus / y stánat w poś-
rzodku / á rzekł im: Pokoy wam. A gdy tho
rzekł: wkrzátá im rece / y bok. Rozrádowali
sie thedy zwolennicy / wykrzátawszy Pána.
Rzekł potym zaś do nich: Pokoy wam / Já
to mie poslat Ociec / ták y iá was positam.
To rzekłszy / tchnął ná nie / á rzekł im: Bierz-
cie ducha swiethego / kthorym odpuscicie
grzechy/ beda im odpuszczone: á kthorym
byście zadržymáli / zadržymáne beda.

A Thomáš ieden ze dwunáście / ktore-
go zowa bliźniákem/ nie był (ná ten czas)
kiedy przyszedł Jezus. Pomiedzieli mu te-
dy drudzy zwolennicy: Widzieliśmy Pána.
A on im rzekł: Nieuwierzeli w ięo reku prze-
bićia gwoździowego / a nie wpuscze pálcá

Psal: 15.
Ako: 2.
13. & 17.
Luce: 24

Psal: 21.
Ioan: 16.

Luce: 24

Luce: 24

Ioan: 16.

Isaie 61.

Marci: 16

Luce 4.

Ioan: 17.

Ioan: 11.

& 21.

Ewangelia S: Jana.

meo tam gdzie były gwoździe / a nie wolo-
że reki mego w bok iego / nie wierzcie.

Ioan: 21.

A po osmi dniach / byli też znowolenni-
cy iego we wnatrz / y Tomasz z nimi. Przy-
siedł tedy Jezus drzwiami zamkniętymi /
y stłanął we śródtku / a rzekł im: Poko-
wam. Potym rzekł Tomaszowi: Włoż tu
palec twój / a oglądaj reze moje / y wycią-
gni reke swoje / wpuść je w bok mój: a nie-
śladz niedowiarstwem / ale wiernym. Odpo-
wiedział Tomasz / y rzekł mu: Pan mój /
y Bog mój. Rzekł mu Jezus: Jśes mie
widział thomassu / wierzyles: Błogosła-
wieni ktorzy nie widzieli / a wierzyles.

Wielec y innych znamion czynił Jezus
przed oblicznością zwoleńników swoich /
które nie są napisane w tych kriegach. A te
napisane są / abyście wierzyles / iż Jezus
jest Chrystus syn Boży: a żebyście wierząc
żywot mieli w imie iego.

Cap: 21.

Pan Chrystus se zwoleńnikom v morza Tyberida /
niego okazał / Piotra też ktore spytałszy iakoby go
miłował / poruczył mu trzode swoje.

Ioan: 1.

Ioan: 11.

20.

Matth: 4.

W

Ochym się zaś obiawił Jezus
zwoleńnikom v morza Tybe-
riadskiego. A obiawił się thak.
Byli pospółtu Simon Piotr / y
Thomasz co iż zowa Bliźnia.

Kiem / y Nathanael ktory był z Chany Ga-
lilejskiej / y synowie Zebedeusowi / y dru-
dzy dwaj z zwoleńników iego. A rzekł im
Simon Piotr: Poydź ryb łowić. Rzekł do
niego: Poydziemy y my łoba. Szedłszy te-
dy wstąpili w łódź: a oney nocynie nie po-
imali.

Luce: 5.

Ioan: 13.

19. & 20.

A gdy już było rano / stłanął Jezus na
brzegu / ale przedsię nie poznali zwoleńni-
cy że był Jezus. A rzecze do nich Jezus:
Dzieci / macie co tu iedzeniu? Odpowie-
dzieli mu: Nic. Rzekł im: Zarzucicie na pra-
wa stronę łodzi sieć / thedy nabydziecie. Za-
rzucili thedy / y niemogli tey już ciągnąć
przed wielkością ryb. Rzecze tedy on zwo-
leńnik ktorego miłował Jezus do Piotra:
Pan (tho) jest.

Wysławłszy Simon Piotr iż pan jesth /
okrył się suknią / bo był nagi / y puścił się w
morze. Ale drudzy zwoleńnicy przypławili
się na łodzi / bo nie daleko byli od brzegu /
ale iakoby na dwiescie łokci / ciągnąc z ło-
ba sieć z rybami. Jako thedy skoro wysiedli
na ziemię / wyrzeli węgle nalożone / y ryba

na nim położona / y chleb. Rzekł im Jezus:
Przyniescie tych ryb coście teraz włowili.
Wstąpił Simon Piotr / y wciągnął sieć na
brzeg / pełna wielkich ryb / (ktorych było)
sto pięćdziesiąt y trzy. A chodź ich tak wiele
było / przedsię nie rwali się sieć. Rzekł im
Jezus: Chodźcie / obiedwajcie. A żaden z
tych co tam siedzieli nie śmiał go spytać /
Ktos thy jest? Wiedząc iż pan jest. A przy-
siedłszy Jezus / wziął chleb / y dawał im / y
rybe thakież. Tho już trzeci raz obiawił się
jest Jezus zwoleńnikom swoim po zmar-
twychstaniu swoim.

Gdy było po obiedzie / Rzekł Simonowi
Piotrowi Jezus: Simonie Janow / mi-
luiesz mnie więcej niżli ci? Rzekł mu: Thak
jest panie / ty wiesz że cię miłuję. Rzekł mu
Pás baranki moje. Rzekł zaś do niego:
Simonie Janow / miłujesz mnie? Rzekł
Piotr: Tak jest panie / ty wiesz / że cię mi-
luje. Rzekł mu Jezus: Pás baranki moje.
Rzekł do niego trzeci raz: Simonie Ja-
now miłujesz mnie? Zasmucił się Piotr / że
mu to rzekł trzeci raz / miłujesz mnie / y rzekł
mu: Panie ty wssystko wiesz / ty wiesz iż cię
miłuję. Rzekł mu Jezus: Pás je owce mo-
je. Zaprawdę / zaprawdę powiadam thos-
bie / gdyś był młodszy / opasowałeś się / y
chodziłeś gdzieś chćiat / ale gdy się stárze-
iesz / podniesiesz reze swoje / a drugi cię opa-
są / y powiedzie gdzie ty niezechceś. A tho
mówił / dając znać kthora śmierć miał
obiać Bogu.

A gdy tho powiedział / rzekł mu: Podź
za mną. Obrociłszy się Piotr / wyrzucił one-
go zwoleńnika kthorego miłował Jezus /
a on idzie za nim / ktory też leżał przy wie-
czerzy na pierśiach iego / y mówił: Panie
kthory tho jest co cię wyda? Tego tedy gdy
wyrzucił Piotr / rzekł do Jezusa: Panie / a
ten co? Rzekł mu Jezus: Jeslibym chćiat
aby trwał do kad nieprzyjde / co thobie do
thego / ty podź za mną. Wysłła tedy thá
rzecz między bracia / że on zwoleńnik nie
miał vmrzeć. Ano nie rzekł mu Jezus / że
by niemiłował vmrzeć / ale ieslibym chćiat tak
trwał do kad nieprzyjde / co tobie do tego?
Ten ci tho jest zwoleńnik / kthory świadec-
two daie o thych rzeczach / y napisat ie / a
wiemy iż prawdziwe jest świadectwo ie-
go. A jest innych wiele rzeczy kthore czynił
Jez: ktore by miano pisać każda z osobną /
mam za to / żeby ani sam świat mogł
wsobie zamknąć krieg / kthoreby
miały być pisane.

Luce: 24.

Ioan: 20.

Ioan: 16.

Ioan: 13.

Akto: 11.

Ioan: 13.

Ioan: 20.

Koniec Ewangelii Świętego Jana.

Prze

Dzieie Apostolskie.

Przedmowa na dzieie Apostolskie.

Lukasz z Antiochey narodu Siriyskiego / ktorego pochwa-
lenie opiewa Ewangelia / byl w Antyochey wybornym
a zacnym lekarzem / tudziez y zwolennikiem Apostosow
Chrystusowych. Pothym az do wyznania / nasladowal
Pawla Apostola / bes wsey przygany w dziewietwie te-
wajac / wolastak Bogu sluzyc. Ten mairac osmdziesiath y
czterzy lata / umarl w Bityniay / bedac pesen Duchá swietego. Tenze też za
powodem Duchá swiethego / w Grecyi pisac Ewangelia Grekom / tym
ktorzy byli w wierzyli / w cielenie Pana Chrystusowe / prawdziwym a wier-
nym opisaniem / wkazal / y dowiodl ze z pokolenia Dawidowego possedi.
Potym slusnie mu to bylo pozwolono / aby też pisal dzieie Apostolskie / iako
po wstapieniu Chrystusowym do nieba / y po zginieniu syna Zatrácenia / za
modlitwa swa Apostolska / losem wybrania Paniskiego wypelnił sie poczet.
Abby potym Pawlem sie dzieie apostolskie zamknety / ktorego Pan sobie obrat
gdy dlugo na osien wierzgal. To wssysthko Lukasz wolal tym co w Bogá
wierza trotko okazac y wypisac / niz sie dlugo tym bawit / wiedzac iz oracz ten
co robi / pierwey z swych vzytkow ma pozycwac. Tego Lukassa tak la-
ska Paniska ze wssad nasladowala / ze niethylko ciátam ludskim /
ale y dussam / byly iego lekarsthwá pomocne a vzy-
theczne.

Kriegi Dzieiom Apostolskich na- pisane od Swietego Lukassa.

Cap: I.

Opisane Lukasz wstapienie Chrystusowe do nieba /
a Pan przykazuje Apostolom nie odchodzic z Jerusa-
lem / Apostolowie wrocivszy sie do Jeruzalem obrali
na miesce Judassowo Macieia Apostola.

Lukasse pisal
nie zaisze vczyni-
tem o tych wssy-
stkich rzeczach
Teophile / ktore
poczal Jezus czi-
nic y vczyt / az do
tego dnia / w kto-
ry przykazuje A-
postolom przes-

Duchá swietego / ktore wybral / wziet jest:
Ktorem też y wkazal sie samemu żywego po-
mece swoiey wiela dowodow / wkazuiac sie
im przez czterdziesci dni / y mowiac o tro-
lestwie Bozym. Wiedzac snimi pospotu /
przykazal im / aby od Jeruzalem nie odcho-

dzili / ale zeby czekali obietnice Oycowskiej
ktorascie (powiada) slyszeli przez usta mo-
ie: Bo wzdy Jan krzcił woda / a wy bedzie-
cie okrzeczeni Duchem swietym nie po wie-
lu tych dni.

A tak ci ktorzy sie byli zessli / pythali go /
mowiac: Panie / iesli tego czasu przywro-
cis trolestwo Israelskie: Ale im rzekl: Nie
wassá jest rzecz wiedziec czasy albo chwile /
ktore ociec potozyt w swej mocy: ale wez-
miecie moc Duchá swietego przychodzace
go na was / a bedziecie mi swiadkami w Je-
ruzalem / y po wssystkim zydomstwie / y Sa-
marzey / y az na kraj ziemie.

A therzeczy powiedziawssy gdzie oni na-
to patrzyli / podniesion jest / a oblok przyiat
go od ich oczu. A gdy pilnie patrzáli nani-
idace do nieba: Oto dwa meżowie staneli
wedle nich w odzieniu białym / ktorzy też
rzekli: Meżowie Galileyscy / co stoicie pa-
trzáiac w niebo: Ten Jezus / ktory wziet
jest od was do nieba / tak przydzie iak osacie
go widzieli idacego do nieba.

Ioan: 14.

Akto: 11.

Matth: 3.

Matth: 24.

Matth: 24.

Luce: 24.

Akto: 2.

Ioan: 15.

Isaie: 2.

Matth: 28.

Marci: 16.

Luce: 24.

Danie: 7.

Matth: 24.

Marci: 15.

Luce: 17.

21.

Tedy

Thedy sie wrocili do Jeruzalem od gory
ktora zowa Oliwna / ktora iesth nie daleko
Jeruzalem / mairac drogi ieden dzien. A gdy
wessli / wstapili do wieczerni a gdzie mies-
szali Piotr y Jan / Jakub y Andrzej / Phi-
lip y Thomas / Bartholomey y Mattheus /
Jakub Alseusow / y Symon Zelotes / y Ju-
das Jakobow / ci wssyscy trwali iednostay-
nie na modlitwie / z niewiastami / y z Ma-
rya matka Jezusowa / y z bracia iego.

W one dni / powstawsy Piotr w posrzed-
ku braciey / rzekt : a byta chluszcza ludzi po-
spolu / iakoby sto y dwadziescia. Miezowie
bracia / musi sie wypelnic pismo kthore
przed tym powiedzial Duch swiety / przes-
wsta Dawidowe o Judassu / ktory byl wo-
dzem tych ktorzy poimali Jezusa / ktory byl
policzon miedzy nas / y sthal mu sie byl los
poslugowania tego. A ten iednak otrzy-
mat rola z zlosliwej zaptachy / y obiezwysy
sie / rospukl sie na polu / y wytoczyly sie wssy-
skie wnetrza iego. A stala sie ta rzecz wia-
doma wssy / ktym obywatelom Jeruzolim-
skim : thak iz nazwano one rola ich iezy-
kiem / Zalceldem / to iest rola krwie.

Abowiem napisano iest w zoktarzu. Nie
chay bedzie miestanie ich pusche / y niech
nie bedzie ktoby miestkal w nim. A Biskup
sthw iego niechay wezmie inssy. Trzeba
tedy z tych mezw kthorzy sie z nami zgro-
madzili po wssytek czas kthorego wshedty
wssedl miedzy nas Pan Jezus / poczaw-
ssy od krzthu Janowego / az do thego dnia
kthorego wsiel iest od nas / aby byl swiad-
kiem iego zmartwychwsthania pospolu z
nami / ieden z tych.

Postawil tedy dwu / Jozeph / kthorego
zwano Barsabas / co go przezywano spra-
wiedliwym / y Macieia. A modlac sie / mo-
wili : Ty Panie ktory serca znasz wssytekich /
okaz kthorego bys obrat / z tych dwu iedne-
go / aby wsiel miejsce poslugi tey y Apostol-
stwa / z kthorego wykroczyt Judas / aby
ssedl na miejsce swoje. A dali im losy : a padl
los na Macieia / y policzon iest do iedenna-
stcie Apostolow.

Cap: 22

Zeslan Duch swiety na Apostoly ktory roslcine
mi mowili iezyki na dzim wssytkim. Piotr stale z po-
dziwieniem zydownim wssytki. Ku wiecze napomina
kthorzy ich okolo trzech tysiecy.

Gdy sie wypelnily dni Swiate-
czne / byli wssyscy pospolu na ie-
dnym miejscu : A stat sie nagle
ssum z nieba / iako przychodza-
cego wiatru gwałtownego / y

napeln. i wssytek dom gdzie byli siedzacy.
A ukazaly sie im rozdzielne iezyki iakoby
ogień. A wsiadl nad kazdym z nich : A napel-
nieni sa wssyscy duchem swietym / y poczeli
mowic rozlicznemi iezyki / thak iako Duch
swiety dawal im wymawiac.

A byli w Jeruzalem mieszkajacy zydownie
mezwowie nabożni ze wssiego narodu kthory
pod niebem iest. A gdy sie stat ten gtos : ze-
slo sie mnostwo ludzi / y zatrwozeni byli na
myśli / bo slysat kazdy / a oni mowia iezy-
kiem iego. A zumieli sie wssyscy / y dziwowa-
li sie / mowiac miedzy soba : Zasz oto ci wssy-
scy ktorzy mowia / nie sa Galileyczykowier-
a iakoz tedy kazdy z nas slyselismy iezyk nasz
w ktorymesmy sie rodzili : Partowie / y Me-
dawie / Elamithowie / y ci co mieszkaja w
Mezopothamiey / w zydownstey ziemi / y w
Karpadociey / w Poncie / y w Azrey / w Phri-
yiey / y w Pamphiliey / w Egipcie / y w stro-
nach Libieskich / ktora iest przy Cyrenie / y
przychodniowie z Rzyma / zydownie thesy y
nowo nawroceńcy / y z Kretaj y z Arabiey
slyselismy ie mowiac naszymi iezyki / wiel-
kie rzeczy Boze. A zdumieli sie temu wssyt-
cy / y dziwowali sie mowiac ieden do dru-
giego. Coś wżdy cho chce być : A drudzypo-
smiewaiac sie sthewo / mowili : ze sie otho-
ci Mojszem popili.

Alle stojac Piotr z iedenastcia / podniosl
gtosu swego / y mowil do nich : Miezowie zy-
downscy / y wssyscy co mieszkacie w Jeruza-
lem / to wam badz wiadomo a sluchaycie
wssyma slow moich. Abowiem oro ci nie sac
pijani iako wy mniacie / poniewaz jec te
raz trzecia godzina na dzien : ale to iesth
co powiedziano iest przez Joela Proroka.
A bedzie w ostateczne dni / mowi Pan. Wy-
lecie z Duchu swego na wsselkie ciato : y be-
da prorokowac synowie waszy / y corti was-
ze / a mtodzienicy waszy widzenia beda wi-
dac / a shtarcowie waszy beda we snie sly-
miewac. A iscie na slugi moie / y na sluzeb-
nice moie / w one dni wylecie ducha moiego

Ioan: 7.
Acto: 4.
19.
Marci: 16

Matth: 9

Isaie: 44.
Ezech: 36
Ioel: 2.
Luce: 2.
Acto: 21.
Acto: 10.
16.

y beda

Apostolskie.

Matth: 27. y beda prorokowac y czynic cuda na nie-
 uca: 23. bie wzgore / a znaki na ziemi na dole / krew
 y ogien / y pare dymowa. Stoiace sie w ciem-
 ności obroci / a krieżyc w krew / pierwey niż
 li dzień Pański przydzie wielki y iawny. A
 roma: 10. bedzie to yś każdy któryby kolwiek wzywaił
 imienia Pańskiego / zbawion bedzie.

Meżowie Izraelscy posłuchaycie tych
 słow: Jezusa Nazarańskiego / meża pocho-
 watonego od Boga między wami / mocą
 mi / cud y znaki / ktore czynił Bog przezeń
 między wami / iako y wy (sami) wiecie: Te-
 go z postanowioney rady / y przewiedzenia
 Bożego wydanego / przes rece niecznotli-
 wych przybiwssy / zabiliście. Ktorego Bog
 wstrzesił rozwiązawssy boleści piekielne /
 tak iako niemożna rzecz była / aby miał być
 trzyman od niego. Bo tak Dawid mowi
 o nim: Obaczalem Pana przed soba zaw-
 jdy / abowiem na prawicy mi jest że bym sie
 nieporuszył. A przetoś rozweseliło sie serce
 moje / y rozradował sie język mój: nado to
 y ciato moje bedzie odpoczywać w nadziei.
 Abowiem nie zostawił dusze mojej w pie-
 kle / ani daś swietchemu twoiemu widzieć
 skazenia. Oznaymiles mi drogi żywota /
 napełnił mnie weselini z obliczem twoim.

Meżowie bracia / niech sie godzi śmieć
 mowić do was: okoto Patriarchy Dawi-
 da / że on umarł / y pogrzebion jest / y grob
 jego jest v nas aż do dzisiejszego dnia. Atak
 iż był prorokiem / y wiedział / iż pod przy-
 siega przysięgi mu Bog z plodu biodr jego
 (że miał) siedzieć na stolicy jego / przewie-
 dzawssy to / mowił o zmartwy wstaniu
 Chrystusowym / iż ani zostawion jest w pie-
 kle / ani ciato jego widziato zepsowania.
 Tego Jezusa wstrzesił Bog. Czego my w-
 ssyście iestessmy świadkowie. Prawica tedy
 Boża powysłała bedac / y obietnice Du-
 cha swietego wziawssy od oyc / wysłał te-
 go kthorego wy widziacie y słyszyście. Abow-
 wiem Dawid nie wstąpił do nieba / a
 samże powiada. Rzekł Pan Panu moje-
 mu / siadź na prawicy mojej / aż potoż nie
 przyiacioly twoje / podnożkiem nog two-
 ich. Niech że tedy wie pewnie wssyśhet
 dom Izraelski / że go y Panem y Chrystu-
 sem Bog uczynił / tego Jezusa / kthoregoś
 cie wy wkrzyżowali.

A wssyślawssy te rzeczy / struszenie mieli
 na sercu / y rzekli do Piotra: y do inssych
 Apostotow: Coś mamy czynić meżowie br-
 cia: A piotr do nich rzekł / pokutuycie / a
 niech sie każdy zwas okrzyć w imie Jesu kri-
 sta na odpuszczenie grzechow waszych / a we-
 zmiecie dar Duchá Swietego. Bo wam
 ci jest obietnica / y synom waszym / y wssy-
 kim ktorzy daleko sa / ktorekolwiekby przy-

zwał Pan Bog nasz. Innymi theś wiele
 słow świadczył im / y napominał ie / mo-
 wiac. Bądźcie zbawieni od te^o narodu zte-
 go. Atak kterzy przyieli słowa iego / okrzy-
 ni sa / y przybyło do nich w on dzień ludzi o
 koto trzech tysiecy.

A byli trwając w nauce Apostolskiej / y
 wspolęcinności tamania chleba / y na modli-
 twach. A była na każdym człowieku boiażn
 y dziato sie też przez apostoły w Jeruzalemi
 wiele cud y znakow / y był wielgi strach mie-
 dzy wssyśtymi. Oni za sie wssyścy co wierzi-
 li / byli pospolu / y mieli wssyśkie rzeczy spol-
 ne. Imienie y majątności przedawali / y po-
 dzielali ie między wssyśkie / ile komu było
 potrzeba. A tak na każdy dzień trwając
 iednostajnie w kościele / y tamiac przy do-
 miech chleb / brali pokarm z radością / y w
 prosthości serca chwalac Boga / y mając
 iaske v wssyśkiego ludu. A Pan przymna-
 żał na każdy dzień tych kthorzyby mieli być
 zbawieni do zboru.

Cap: 3.

Piotr wzdrowiwszy chromego ku pokutowaniu / w-
 ssyśki napomina / Pana Chrystusowe zmartwychsta-
 nie y osławienie opowiadá.

Piotr pothym z Janem sly do
 kościoła na godzinę modlitnia
 sie dziewięta. A nie iaki mas
 ktery był chromy z żywota mac-
 ki spoić / bywał przynoszon /
 a kładli go wiece na każdy dzień v drzwi ko-
 ścielnych / ktore zwano Ozdobne / aby pro-
 sit iatmużny od tych co wchodzili do kościo-
 la. Then gdy wyrzwał Piotr y Janá / oni
 wchodzą do kościoła / prosit ich by iatmużne
 wziat. Poyrzawssy tedy nań piotr z Janem
 rzekł: Wezrzy na nas. Theby on pilnie pa-
 trzał na nie / nadsiewaiac sie wziac co od
 nich. Ale piotr rzekł: Srebra ani złota
 nie mam: ale to co mam toć dawam. W
 imie Jezusa Chrystusa Nazarańskiego w-
 stań / a chodź. A wiawssy go za rękę prawe
 podniósł go: a natychmiast utwierdzone sa
 goleni y stopy iego. A wystoczywssy stanął
 y chodzil / y wssedł z nimi do kościoła / cho-
 dzac y stacząc / y chwalac Boga.

A widziat go wssyśket lub chodzącego / y
 chwalącego Boga. A poznawali go że tho
 on był co na iatmużnie siadał v Ozdobnych
 drzwi kościelnych: A napełnieni sa dziwu
 y zumienia wielkiego z tego co sie mu było
 przygodziło. Gdy sie tedy wzdrowiony
 dzierzał Piotra y Janá / zbierał sie do nich
 wssyśket lub / do kruzganku kthory zowią
 Salomonowym / bázno sie dziwniac.

Matth: 16.

Deute: 15.
Ato: 4.Ato: 4.
5.
Iaia: 58.
2. Cor: 9.
Roma: 12.
Ioan: 6.
1. Cor: 13.

Ato: 14.

Deute: 15.

Ato: 4.

Luc: 5.

3. Reg: 6.
Ioan: 10.
Ato: 5.

Matth: 27.

1. Cor: 2.

Eccle: 17.

Matth: 24.

Deute: 18.

Asto: 7.

Gene: 12.

21. & 22.

Matth: 10.

Widząc to Piotr / iat mówić do ludu: Mes-
zowie Izraelscy / czemu sie dziwniecie / abo
czemu na nas tak pilnie patrzyćcie: iakoby
lmy cho nasza siła abo możnośćia uczynili /
zeby ten chodzil:

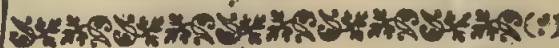
Bog Abrahamow / y Bog Izakow / y
Bog Jakowow / Bog oycow naszych w wiel-
bil syna swego Jezusa / ktoregoście wżdy wy
wydali / y zaprzeliście sie go przed obliczem
Pitatorow / gdyż go on sadzac chciał wy-
puścić. Ano wy zaprzeliście sie swietego y
sprawiedliwego / a żądaliście aby wam by-
to darrowano meżoboyce: a żabiliście daw-
ce żywota / ktorego Bog wskrziesit od wa-
martych / czego my iestemy świadkowie / y
w wierze imienia tego / tego ktorego wy
widzicie y znaćcie / potwierdzit imienia ie-
go: a wiara ktora przezeń iest / dawa mu to
zupełne zdrowie / przed oblicznością wssy-
stkich was.

A teraz bracia / wiem iżescie cho z nie-
wiadomości uczynili / iako y Kriazetá wa-
sze. Ale Bog ktory przepowiedział przez
wsta wssystkich Prorokow / że miał cierpieć
Chrystus iego / tak ziaćit a wypelnit. A tak
połutuyćie a nawróćcie sie / aby byty zgła-
dzone grzechy wasze: iż gdyby przysly czaśy
ochtody od oblicza Pańskiego / a gdyby po-
słat wam onego ktory opowiadán iest Je-
zusa Chrystusa (bylabyście zbawieni) k-
regoc zaisze musi niebo przyiać / aż do przy-
wrocenia wssystkich rzeczy / ktore mówił
Bog przez wsta swietych swoich / od wieku
Prorokow.

Mozesz iacie mówit: Jz Proroká wzbu-
dzi wam Pan Bog wasz z braci waszey po-
dobnego mnie: tego bedziecie sluchac / we-
dla wssyckiego co wam bedzie mówit. A to
bedzie: iż kżda dusá kthoraby nie sluchata
tam tego Proroká / bedzie wygładzona z
ludu. A wssysthey Prorocy od Samuela / y
porząd ktory mówili / opowiadali te dni.
Wy iestescie synowie Prorocy / y testamen-
tu ktory sprawit Bog do oycow naszych /
mówiac do Abrahamá: A w plemieniu
twoim / beda błogosławione wssystkie po-
kolenia ziemskie. Wam naprzód Bog / w-
skrziesi wssy Syna swego / poslat go dobro-
rzejacego wam: aby sie nawrócit kżdy
od złości swojej.

Cap: 4.

Przełożeni Żydowscy na Apostoly pobndieni / precz
ie wyrzucali / a oni pospolu mieściliac / Panu Bogu
dziakuiac / wssystkie rzeczy mieli spolecznie.

Gdy tak mówili do ludu: ná-
desli kaptani y urzednicy ko-
ścielni y Sadnceusowie / zatus-
iac tego iż nauczali lud / a opo-
wiadali w Jezusie zmartwych
wstanie: y rzucili sie na nie z rekomá / y wsa-
dzili ie do ciemnice / aż do iutra: Bo iuz by-
to wieczor. A wiele z tych ktoryz slyszeli slo-
wo / wwierzyli: y stala sie liczba meżow pieć
tysiecy.

A stalo sie nazajutrz / iż sie zgromadzily
Kriazetá ich / y scharssy / y Doktorowie w
Jeruzalem / y Annás Kriaze Kaptanski
y Kaiphas / y Jan / y Alexander / y co ich ie-
dno bylo z rodu kaptanskiiego. A postawio-
sly ie miedzy soba / pytali. Czyta moca / abo
w ktorym imieniu uczyniliście wy to? Te-
dy Piotr nápełniony ducha swietego / rzekł
do nich: Kriazetá ludu / y scharssy Izraelscy /
sluchaycie. Ponieważ że nas dzia pocia-
gaia do Sadu / o dobrodzieystwo cztowie-
kowi choremu (uczynione) kthorymby sie
spodobem ten zdrowym stat: Bądź to wam
wssystkim wiadomo / y wssystkiemu ludu
Izraelskiemu / iż w imie Jezusa Chrystusa
Nazarańskiego ktoregoście wy wskrzy-
wali / ktorego Bog wskrziesit od umartwych /
przez thego then sthoi zdrow przed wami.
Ten ci to iest kamien / ktory wzgardzon iest
od was budownicow / ktory sie stal głowa
węgłow a: y nie iest w żadnym innym zba-
wienie. Albowiem nie iesth inne imie pod
niebem dane ludziom / przez ktorebyśmy
mieli być zbawieni.

A widząc Piotrowe stalość y Janowe /
wiedząc że to byli nieukowie y prostacy /
dziwowali sie / y poznali ie / iż z Jezusem by-
wali: a widząc też cztowieka przy nich sto-
iacego ktory był vzbrowion / niemogli im
nic odeprzeć. Potym kazali im wystapic z
rady / y rozmawiali miedzy soba / mówiac:
Co uczyniem tym ludziom: Ponieważ że
iawný znák sie stal przez nie / wssystkim co
mieszkali w Jeruzalem: iawnac rzecz iest /
przeć niemożemy. Ale aby sie cho wiecey
niegłosito miedzy ludźmi / zagroźmy im / a
by wiecey niemożli o tym imieniu żadne-
mu cztowiekowi. A przyzwawssy ich / przy-
kazali im / aby żadnym sposobem niemo-
wili / ani sami uczyli w imie Jezusowe.

A Piotr y Jan odpowiadaiac / rzekli do
nich: Sprawiedliwáli the rzecz iest przed
obliczym Bozym / was ráczey sluchac niż
Boga / osadzcie. Albowiem nie możemy te-
go niemowic / cosmy widzieli y slyszeli. A
oni grozac im / wypuscili ie / nie náybuiac
iakoby ie mieli skrac dla ludu: Bo wssystcy
wielbili Boga z tego co sie bylo sthato. Bo

Asto: 5.

Matth: 21.

1. Petri: 3.

Asto: 3.

Psalm: 117.

Matth: 2.

1. Petri: 1.

Matth: 11.

Philip: 2.

Ioan: 11.

Asto: 5.

Asto: 3.

Apostolskie .

tuż miał wiecy niż czterdzieści lat on cżto wiek / na którym sie był stat ten cud wzdrowienia.

A gdy ie wypuszczono / przyšli do swoich y opowiedzieli im / iako wiele do nich mo- wity Krájetá Káptánsy y scharssy. Ktho- rzy wssysawssy iednostháyna mysla pod- niesligtos do Boga / y rzekli : Pánie / thy kthorys wozynit niebo y ziemié / morze / y wssyskto co w nim iest / kthorys duchem swie- tym przez wsta oycá nášego Dawidá sluge swego / mowit : Cżemu sie zburzyli narodo- wie / y ludzie myslili próżne rzeczy : Stáne- li Krolowie ziemscy / y Krájetá zebrały sie w iedno / przeciwko Pánu / y przeciwko Chrystusowi iego.

Bo záprawde zessli sie w thym mieście / przeciwko swietemu dziecieciu twemu Je- zusowi / kthoregos pomázat / Herod y Pon- ski Pilath / z Pogány / y z ludźmi Isráela- skimi / aby wczynili to coć reká twojá y rá- dá twojá postanowitá / aby sie skáto . A te- ras Pánie weyrzy ná grozby ich / y day slu- gam twoim z wsselákim dufánim powiá- dác slovo twoie / w thym žebyś reke swoje wjciagnat ná to aby sie wzdrowienia / y zná- mioná / y cudá dziáły / przez imie swietego syná twego Jezusá . A gdy sie modlili / ru- skáto sie miejsce ná którym byli zgromáde- ni : y byli wssyskhey nápełnieni Duchá swie- tego / y mowili slovo Boże smiele /

A oney wielkości ludzi kthorzy wierzyli / bylo iedno serce / y dusá iedná / áni żaden z nich niepowiedziat / žeby to iego bylo / co- mial / ále mieli wssyskie rzeczy spotečinie . A moca wielka wydawali Aposthotowie swiadectwo zmartwych wstáhania Jezusá Chrystusa Pána nášego : á taká wielka by- ta v nich wssyskich . Bo niebył żaden nie- dostátecznym miedzynimi . Abowiem ile ich iedno bylo kthorzy mieli role albo domy / przedawáiac / przynosili pieniadze zá kro- re ie przedawáli / y kádli przed nogi Apo- stolskie . A rozdzielano (ie) káždemu / iako- komu trzeba bylo . Jozeph teź kthorego ná- żywáli Aposthotowie Bárnábasse (co sie wykłada / syn počiechy) z pokolenia Lewi / z Cipru rodem / máiac role / przedat ie / y przyniosl pieniadze / á potożył przed nogi Apostolskie .

Cap: 5 .

Anániasz z żona swoia Sáfira táwne starány . A / posthotowie wsádzeni / przez Angioltá wybáwieni . Gá- maliel ráde žydowská rosfárgnat .

Aż teź ieden imieniem Anáni- asz / z Sáfira żona swoia prze- dat role / y wczynił zdráde ná- tym žacz przedat role / zá wiá- domościá żony swoiey / iz przy- niozssy częśc ptacey / potożył ie v nog Apostolskich . Thedy Piotr rzekł do Anániaszá : Anániaszu / cżemu tho skusit sáthan serce twoie / ábyś thy skámat Duchowi swiete- mu / á žebyś zdráde wczynił ná ptacy zá ro- la : Azas (tárola) niemogtá zostác tobie : y gdy iuż bytá przedaná zas w twoiey mocy nie bytá : Cżemuś the rzecz potożył w sercu twoim : Nie skámates ludziom / ále Bo- gu . Styszac Anániasz the słowa / padł / y v- márt . A skáta sie boiażń wielka ná wssysk- kiemi kthorzy tho slysseli . A wstawssy mto- dzieńcy odieli go / á wyniozssy pogrzebli .

A skáto sie po chwili iakoby we thrzech godzinách / že teź żoná iego niewiedzac co sie skáto / przyšla . A rzecze do niey Piotr : Powiedzmi niewiásto / iesliście tylko zá to role przedáli : Tedy oná rzekta : Tak iest / zá- tho . A Piotr rzekł do niey : Coś wždy zas przystoi wam kusic ducha Pánstkiego : Oto nogi tych kthorzy pogrzebli mežá twoiego v drzewi / á wwniosá cie . A nátychmiast padá przed nogami iego / y vmártá . Wssedssy młodzieńcy nálezi ie vmártá / y wyniesli / á pochowali v mežá iey . A skat sie wielki strách we wssyskim kóściele / y miedzy wssy- sktiemi kthorzy to slysseli .

A przez rece Apostolskie dziáto sie zná- kow y cud wiele miedzy ludem . A byli iedno- stháyni wssyscy w kruzganku Sálomono- wym . A z inszych żaden sie nie smiat przy- taczác do nich / ále ie wielbił lud . A thym- wiecey przymnážáto sie wiernych w Pánie- mnostwo mežow y niewiast / rák iz y ná v- lice wwnosili niemocene / á kádli ie ná toś- kách / y ná nosach / iz gdyby sedł Piotr / tyl- ko cieni iego dossedł kthorego z nich / á žeby- byli wybáwieni wssyscy od niemocy swoich . A zbiegáto sie theż mnostwo ludzi z mia- sth okolicznych do Jeruzálem / kthorzy przyno-

Marci . 16 .

3 . Reg : 6 .

Ioan : 10 .

Akto : 3 .

Akto : 2 .

4 .

Matth : 4 .

8 . 15 .

Dziele.

Acto: 4.

Acto: 12.
16.

Matth: 22.

Acto: 4.

Matth: 27.

Acto: 4.

Acto: 22.

sili chore / y od nieczystych duchow gabanec: ktorzy wssystcy bywali v zdrowieni.

Powstawssy potym Kriaze kaptanski / y wssystcy ktorzy z nim byli / z strony kacerstwa Saduceyskiego / napelnieni sa nienawisci / y poimali Apostoly / a wsadzili ie do ciemnice pospolitey. Ale Angiot Paniski w nocy otworzywssy drzwi v ciemnice / y wyswiodssy ie / rzekli: Idziecie / a stoiate / powiadacie ludziom w Koscielo wssystkie slowa zywota tego. Ktorzy to vssyslawssy / wesli na switanie do Kosciola / y nuczali.

Przyszedssy thedy Kriaze kaptanski / y ci co z nim byli / wezwali rade / y wssystkie starsze synow Isralskich: pothym poslali do ciemnice / aby ich przywiedziono. A gdy przysli slubzy / y otworzywssy ciemnice / ich nienalesli: wrociwssy sie powiedzieli / mozwiazac: Ciemnice smyc nalesli zamkniona z wielka pilnoscia / y straz stoiaca przed drzwi: ale otworzywssy / nikogosmy w niey nienalesli. A gdy vsslessi te slowa v rzedniczy Koscielni / y Kriazeru kaptanski / wochpili o nich coby sie dzialo.

A w thym przyszedl ieden / y powiedzial im / mowiac: ze oto ci mezwowie kthorescie. wsadzili do ciemnice / stoiate tam w Koscielu / nuczajac lud. Tedy sedl v rzad z slugami / y przywiodel ie des wsszego gwaltu: bo sie bali ludu / by nie byli vkamionowani. A przywiodelssy ie / postawili w radzie. Thedy ich spychalo Kriaze kaptanski / mowiac: Rozkazuiac rozkazalismy wam / byscie nie wchylili w tym imieniu: a otho napelniliście Jeruzalem nauka wasza / y chcecie przywiesc na nas krew tamtego czlowieka.

Odpowiadaiac tedy Piotr y Apostolowie / rzekli: Trzeba wiecey Bogu byc poslusnym niz ludziom. Bog oycow naszych wskrzesil Jezusa / ktoregoscie wy zabili / zawiesiwssy na drzewie. Tho Kriaze y tego zbawiciela Bog / wywysissel prawica swa / aby byta dana pokuta ludu Isralskiemu / y grzechom odpuszczenie / a my iesthesmy swiadkowie tych slow / y Duch swietly ktorego dal Bog wssystkim kthorzy mu sa poslusni.

To gdy vsslessi / krailo sie im serce / y myslili ie zabic. Powstawssy potym ieden z rady Pharyzeusz / imieniem Gamaliel / dokthor zakonny pocinow v wssystkiego ludu / kazal na chwile ludu y Apostolom precz wystapic / pothym rzekl do nich: Mezwowie Isralscy / pilnie rozwascie cobyście mieli czynic z temi ludzmi. Abowiem przed temi dni / byl Theodas / powiadaiac sie thez byc cym: do kthorego przystalo mezwow okolo czterzech set / ten zabit iesth / y wssystcy co mu wierzyli rozsposyli sie / y w niwecz sie

obrocili. Po nim byl Judas Galileyczyk cza su onego gdy byl popis / ten tez obrocit byl za soba lud / ale y ten zginat / y wssystcy ilekolwiek mu ich przyzwolito / rozpierzchneli sie. Atthak y theraz wam powiadam / odskapcie od tych ludzi / a dajcie im pokoy: bo iezlic z ludzi iest ta rada abo sprawa / rozchwieciec sie: ale iestlic z Boga iesth / nieba dzieci mogli ie zepsowac / byscie lepak niebyli w tym nalezeni zebyscie sie Bogu przeciwwili. A pozwolili mu.

Wezwawssy thedy Apostolow / vbiwssy ie / zakazali aby nie mowili w imie Jezusowo / y puszcili ie. Tedy oni sli z radością od oblicznosci oney rady / ze sa godni nalezeni / aby cierpieli zelizwoac dla imienia Jezusowego. A nieprzestawali na kody dzien w Koscielo y przy domiech nuczajac y opowiadac Chrystusa Jezusa.

Cap: 6.

Szczepan po obraniu siedmi Diakonow przed dydy oskarzon.

M tamte dni / gdy sie mnozyla liczba zwolennikow / stalo sie smranie Grekow przeciwno zydom / z tego ze gardzili wodami ich w powszednim posługowaniu: Tedy zezwawssy ona dwanaście wielkos zwolennikow / rzekli: Nie slusna rzecz iesth / zebysmy mieli my opuscic slowo Boze / a poslugowac stotom. A tak wybacza cie bracia / miedzy wami mezwow siedm z dobrym swiadcetwem / pełne Duchu swietego y madosci / ktore postanowimy nad to praca. A my / modlitwy y kazania slowa pilni bedziemy. A podobala sie ta rzecz wssystkiemu zboru. Tedy obrali Szczepana meza pełnego wiary y Duchu swietego / y Silipa / y Prochora / y Nikanora / y Tymona / y Parmene / y Nikolaja przychodnia z Antyochiey. Te postanowili przed oblicznoscia Apostolska / a modlac sie wlozyli na nie ręce. A slowo Boze roslo / y barzo sie mnozyla liczba zwolennikow w Jeruzalem y wielka tuscza kaptanow byta poslusna wierze.

Ale Szczepan bedac petentaski y mocy / czynil cuda y znamiona wielkie miedzy ludem. A powstali potym niektorzy z Boznice / ktora zowa Libertynska / y Cyreneska / y Alexandrynska / y z tych ktorzy byli z Cylicyey y z Azzey / gadaiac sie z Szczepanem: a nie mogli sie przeciwic madosci y Duchowi ktory mowil. Tedy podwiedli meze ktorzyby powiadali iz go vsslessi a on mowil slowa bluznierskie / przeciwno Moizekowi

y Bogu.

Lucas: 13

Malach: 1
Matth: 15
Acto: 9.

Matth: 23
Acto: 4.
Matth: 5

Isaie: 40

Exodi: 11

1. Timo: 3

Apoea: 2

Nume: 23

Acto: 1.

1. Timo: 4

2. Tim: 1

Lucas: 21

Matth: 26

Apostolskie.

y Bogu. Poruſyli tedy lud / y ſtarſſe / y Do-
kthory zakonne / a zbiegſy ſie porwali go /
y przywiedli iſ do rady / y poſtawili faſzywe
ſwiadki / ktorzyby mowili: Then cztowiek
nie przeſtawa mowic ſlow ſluznierſkich /
przeciwno mieſcu temu ſwietemu / y prze-
ciw zakonowi. Boſmy ſlyſeli gdy on mo-
wit: Jſ Jezus Nazaranſki ten ſkazi to mie-
ſce / y odmieni podania kthore nam podal
Moizeſ. A patrzac pilnie nań wſyſcy kto-
rzy ſiedzieli w radzie / widzieli oblicze iego /
iako oblicze Angielskie.

Cap: 7.

Szczepan po długim ſtarych tajemnic powiada-
niu / maſta wyrzucen / ſtamiſionowan.

A gdy rzekło Kriſcie Kaptanſkie
(do niego): Takli ſie to ma: A
on rzekł: Niejowie bracia y o-
cowie / poſluchaycie. Bog ch-
waty wkaſat ſie oycu naſſemu.

Abrahamowi gdy był w Mezopotamiey /
pierwey niſ mieſkał w Charan / y rzekł do
niego: Wynidz z ſiemię twoiey / y z rodziny
twoiey / a podz do ſiemię kthora ia wkaſe to-
bie: Tedy wyſiedł z ſiemię Chaldayskiej / y
mieſkał w Charan. A potym gdy umarł o-
ciec iego / przewiodł go do they ſiemię / w
ktorey wy teraz mieſkać. A nie dał mu
dziedzictwa w niey / ani na ieden krot: ale
obietcał mu ia dać w dzierſawę / y pothom-
ſtwu iego po nim / gdy nie miał ſyná.

A mowit zaś Bog do niego: iſ bedzie ple-
mie iego opcy w cudzey ſiemi / y w niewo-
la ie podbię / y beda ie ſle cſtſhować przez
czteryſtá lat / a narod ktoemu beda ſluzyc
ia beda ſadził / mowi Pan: A potym wyni-
da / y beda mi ſluzyc na tym mieſcu. A dał
mu zakon obrzezowania: a eak zrodził I-
ſaák / y obrzázat go oſmego dnia: a Iſaák
Jakobá: a Jakob dwánaście Páthryár-
chow.

A Páthryárchowie zayſrzac Jozeſowi
przedali go do Egiptu / y był z nim Bog /
y wyrwał go ze wſyſtſkich wciſtow iego /
y dał mu iáſke y madoſć przed oblicznoſ-
cia Pharaóna Krola Egiptſkiego / y wciſ-
nił go. Przedniem pierwſzym nád Egi-
ptem / y nád wſyſtſkim domem ſwoim.

Przyſedł potym głod ná wſyſtet Egipt
y ná ſiemię Chanáneyſk / y ciſt bázno wiel-
ki / y nie mieli pokármow oycowie naſſy. A
gdy wſyſzał Jakob / że było zboſe w Egipt-
cie: poſlat napierwey oycenaſe / a we wto-
rym przyſciú poznán ieſt Jozeſ od brá-
ciey ſwoiey / y obiawił ſie ieſt Pharaonowi
rod iego. Poſlawſſy pothym Jozeſ / przy-

zwat Jakóbá oycá ſwego / y wſyſtke rodzi-
ne ſwoie / w ſiedmdzieſiáthy piáci oſobach.
Tedy ziachat Jakob do Egiptu: A v-
máritám y ſam y oycowie naſſy. A wynie-
ſieni ſa do Sychem / y połoſeni ſa w grobie /
ktory kúpil Abraham zá ſrebro v ſynow Ze-
mor ſyná Sychemowego.

A gdy ſie przybliſat cſás obietnicy / kto-
ra był wciſnit Bog Abrahamowi / roſł lud
y rozmnożył ſie w Egiptcie áſ náſtat inſy
Krol w Egiptcie / ktory nie wiedział o Jo-
zeſie. Ten podchodzac rod naſ vthrápil
oycenaſe / áby wykłádali dziatki ſwoie / a
żeby nie były żywione.

Thegoſ cſáſu národził ſie Moizeſ / y był
wdzieczny Bogu / kthorego chowano trzy
kriſtyce w domu oycá ſwego. A gdy go wy-
toſono / wziętá go córká Pharaonowá / y
chowátá go ſobie zá ſyná. A náuczon był
moizeſ wſſetkíey madoſci egiptſkiej: y był
moſzny w ſlowiech y w wciſynkach ſwoich.

A gdy mu dochodziło czterdzieſci lath /
wpádo mu w ſerce iego / áby náwiedził brá-
cia ſwoie ſyny Izraelowe. A gdy wyſzłat ie-
dnego á on cierpi kſzymde / obronił go / a
pomácił ſie zá onego kthory kſzymde cier-
piat / zábiwſſy Egiptczyká. A mniemiat
żeby rozumieć bracia / iſ Bog przez rece ie-
go dáwał im zbáwienie / ale oni nie rozu-
mieli.

Potym drugiego dnia / wkaſat ſie im gdy
ſie wádzili / y iednal ie w pokoju / mowiac:
Niejowie / ieſtſheſcie bracia: czemu ieden
drugiemu beſpráwie czyni: A ten ktory kſzi-
wde czyni bliſniemu / odpedził go / mowiac
Ktoſ cie poſtanowił kſiaſcecie y ſedzia nád
námi: czyli mie chceſ teſ zábić / iákoſ wciſo-
rá zábił Egiptczyká: Ná tho ſlowo Moi-
zeſ wciſet y był przychodniem w ſiemi Ná-
dyáſkiej / gdzie zrodził dwu ſynow.

A gdy ſie wypelnito czterdzieſci lat / wka-
ſat ſie mu ná puſſcey gory Synáy Angiot
w ogniu płomiennym we kſzu. Moizeſ wi-
dzac / dziwował ſie temu widzeniu. A gdy
przyſtepowat chce obáczyc / ſtat ſie ieſt do
niego gtoſ Pániſki / temi ſlowy: Ja ieſtem
Bog oycow thwoich / Bog Abrahamow /
Bog Iſaákow / Bog Jakobow. Zábrzaw-
ſy Moizeſ nie ſmiał ogledowác. A rzekł
mu Bog: Zdiym boty z nog twoich: Bo tho
mieſce ná ktorym ſtoiſ / ſiemiá ſwiate ieſt.
Widzac widziátem vtrápienie ludu mego
ktory ieſt w Egiptcie / y ſlyſátem kłánie á
wzdychánie ich / y zſtápiem ábym ie wybá-
wit. A eak teraz podz / poſlećcie do Egiptu.

Tego Moizeſá kthorego ſie záprzeli / mo-
wiac: Kthoſ cie wſtánowił Kriſaſceciem y
Wodzem: tego Bog Kriſaſceciem y odkupi-
cielem poſlat / z reká Angielská / kthory mu

Gene: 46.

Gene: 49.

Gene: 50.

Iofue: 24.

Gene: 23.

Exodi: 1.

Pſal: 104.

Exodi: 2.

Matth: 21.

Exodi: 3.

Iofue: 5.

Exodi: 2.

Exodi. 6.
7. & 8.
9. & 10.
14.

Deute: 18.

Exodi. 19.
Gala. 3.

Exodi. 32.

Roma: 1.

Iere: 7.
Amos. 5.

Exodi. 25.
Ebre: 8.

Iosue. 3.

Psal: 88.

3. Reg: 6.
Asto: 17.

Isaie. 66.

Deute: 7.

Matth: 23.
1. Cor: 1.

Ioan: 7.

Asto: 15.

Marci. 16.

nie wstazal w krzaku. Ten ie wywiol / czy-
niac cuda / y znaki w ziemi Egiptstiey / y w
czernonym Morzu / y na puszczy przez
czterdzieci lat. Ten iest Moizez / ktory po-
wiedzial synom Israelskim. Proroka wzbu-
dzi wam Bog z braciey waszey podobnego
mnie / tegoz sluchac bedziecie.

Ten to iest ktory byl w kosciele na pus-
zczy z Angiotem / ktory mawiat do niego
na gorze Sinaj / y z oycy nassemi ktory wzial
slova zymota aby nam dal. Ktoremu nie
chcieli byc poslusni oycowie naszy / ale zgar-
dzili / y odwrócili sie sercy swoimi do Egi-
ptu / mowiac do Aaron: Wezy nam Bo-
gi ktoryzby sli przed nami: bo Moizezowi
temu ktory nas wywiol z ziemi Egipt-
stiey / nie wiemy co sie stalo. A wezynili ciel-
ca w tamte dni / y ofiarowali ofiare batwa
nowi / y kochali sie w wezynkach iak swoich.

A Bog odwrócil sie / y wydat ie aby sluz-
li rycerstwu niebieskiemu / tak iako napisal
no iest w kriegach Prorockich: Izażecie
mi ofiarowali zupetne y trwaue ofiary
przez czterdzieci lat na puszczy / domie Is-
raelskim: A przyteliacie przybytek batwana
Molocha / y gwiazdy Boga waszego Rem-
fani / y figury ktorychecie naczynili / a by-
scie modle im czynili. A zaprowadze was
za Babilon. Przybytek swiadectwa byl
z oycy nassemi na puszczy / iako sprawil im

Bog mowiac do Moizeza: aby ty wezynil
podlug krztaku ktory widzial. Ktorey wia-
dzy oycowie naszy wnieśli ty z Jezusem do
dzierzawy Poganstiey / ktore wygnat Bog
od oblicza oycow naszych / aż do dni Dawi-
dowych / ktorey natazi laska przed Bogiem /
y prosil zeby nalazi przybytek Bogu Iako
bowemu. A Salomon zbudowal mu dom.
Ale naywyszy nie miesta w budowa-
nych reka / Iako Prorok powiada: Niebo
mi iest stolcem: a ziemia podnosskiem nog
moich. Coż mi za dom zbudiecie mowi
Pan: albo ktore iest miejsce odpociwania
moiego: Iaz nie reka moja tego wyslyskie-
go wezynila.

Thwardy krzycze / a nie obrzezanych
sercy vssy / wyscie sie zawaydy Duchowi S:
sprzeciwili / iako oycowie waszy / thak y wy.
A ktorego Proroka nie przesladowali oyc-
cowie waszy: A pozabiali te / ktorey opo-
wiadali o przysci sprawniedliwego: Kto-
regoscie wy teraz zdraycami y mejoboyca-
mi byli / ktoryscie wsieli zakon z rzadze-
nim Angielskim / a nie strzegliście go.

Stysiac to krailo sie im serce ich / y zgrzy-
tali na zebami. A on bedac pelen Duchu
swietego / pilno patrzac w niebo / widzial
chwalę Boga / y Jezusa stojacego na pra-
wicy mocy Bozey. A rzekl: Oto widze nie-

biosa stworzone / y Syna cztowieczego a
on sboi na prawicy mocy Bozey. A (oni)
krzyknawssy glosiem wielkim / zatkali sobie
vssy / a iednostaynie sie nań oborzyli. A wy-
rzućiwssy go z miasta / wtamionowali: a
swiadowie zlozyli byli sathy swoje v nog
miodziencia co ty zwano Saulus. A kamio-
nowali Szczepana wywaiacego Boga /
y mowiacego: Panie Jezusie / przymy du-
cha moiego. A poklekawssy na kolana /
wotal glosiem wielkim / mowiac: Panie /
nie poczytaj im tego za grzech. A gdy tho
wymowil / zasnal w Panie / a Szawel tez
pozwalal na smierc iego. A Saulus byl
przyzwalaacy ku smierci iego.

Cap: 8.

Po przesladowaniu wolennikow y pogrzebie Szczepa-
panowym Filip Simonu Cjarnorzejskim / y podstar-
biego Krolowej Murzynstiey ku wierze nawrocil.
Przeio Piotr i Janem do poganow posli.

N Stalo sie w ondzien przeslado-
wanie wielkie w kosciele / k-
ry byl w Jeruzalem / y rozpierz-
chneli sie wssy thcy po krainach
zydowskich / y Samariyskich /
procz Apostotow. Opatrzyl tedy Szczepa-
na mejoboyce Bogoboyni / y wezynili placz
wielki nad nim. A Szawel pustofyl tez to
sciot: chodzac po domiech / y biorac gwa-
tem meze y niewiasty / dawal do ciemnice.
Tedy ci co sie byli rozbiegli / chodzili kazac
slovo Boze.

A Filip wssedssy do miasta Samariey /
opowiedzial im Chrystusa. A sluchaty pil-
nie tego tussze co im Filip powiadal ie-
dnostaynie sluchaiac y widzac cuda ktore
czynil. Albowsem z wielu takowych ktorey
mieli duchy nieczyste / wychodzili krzyczac
wielkim glosiem. Wiele tez Paralizem zara-
zonych / y chromych / zdrowie bralo. Przet-
stala sie radość wielka w onym miescie.

A nieialki mazi imieniem Simon ktory

przed

Psal: 57.

Leuiti: 24.
1. Reg: 21.
Matth: 23.
Asto: 22.
Psal: 30.
Luce: 23.
Luce: 23.

Asto: 13.
1. Tim: 4.
1. Tim: 5.
1. Tim: 1.

Matth: 10.

Deute: 29.

Matth: 10.

Gene: 21.
Asto: 9.
22 & 24.
1. Cor: 15.
Gala: 1.
Asto: 11.

Marci. 11.
Asto: 5.

Apostolskie.

Acto: 13. przed tym był w mieście Czarnokrzem-
kiem / zwodząc lud Samaryjski / powiada-
jąc o sobie że był niejakim wielkim: którego
słuchali wszyscy od najmniejszego do naj-
większego / mówiąc: Choć jest moc Boża /
która zowa wielka. A pilnie go słuchali /
przeto iż ie był przez niematy czas Czarno-
kremśka nauka zmamit. Atak gdy uwierzyli
Filipowi gdy kazał o królestwie Bożym / a
w imię Jezusa Chrystusa / krzczono me-
ze y niewiasty: tedy y sam cheż Simon wwie-
rzył: a gdy się okrzył / trzymał się Filipa.
Widząc też znaki y mocy wielkie które się
działy zretwidawszy prawie dziwował się.
A gdy usłyszeli Apostołowie którzy byli
w Jeruzalemi / iż przyjechał Samaria słowo
Boże / posłali do nich Piotra y Jana. Kto-
rzy gdy przysli / modlili się za nimi / aby
wzięli Ducha świętego. Bo iesseże był na-
jadnego z nich nieprzyszedł / iedno tylko
byli okrzyżeni w imię Pana Jezusa. Theby
wskazywali na nie rece / y brali ducha świe-
tego.
A gdy wyrzucił Simon / iż przez kłódzie-
nie ręk Apostolskich / dawał był duch świe-
ty: przyniósł im pieniądze / mówiąc: Day-
cie mi też tę moc / że na kogo bych kłowie-
m to żył rece / aby brat ducha świętego. Ale Piotr
rzekł do niego: Pieniądze twoje niechay
bada z toba na zadržanie / żeś tak nminat
aby dar Boży mógł być kupion za pienia-
dze. Niemasz ty części ani losu w tchey mo-
wie. Abowiem serce twoje nie iesłh prawe
przed Bogiem. Atak czyn pokute z tchey zto-
ści twojej / a pros Boga / owabyć sta by-
ła odpuszczoną ta myśl serca twojego. Abo
wienia widze / żeś ty iest w żolci gorzko-
ści / y obowiascenięprawości. Odpowia-
dając Simon / rzekł: Modlcie się wy za
mna do Pana / aby na mnie nie nie przysło
z tych rzeczy któreście powiedzieli. A oni
świadczywszy y powiedziawszy słowo Pań-
skie / wracali się do Jeruzalem / y w wielu
krainach Samarykańskich kazali Ewange-
lium.

Angiot lepat Pański mówił do Filipa /
temi słowy: Wstań / a idź ku południu / na
one drogi która bieży od Jeruzalem do Ga-
zy miastu / ta iest pusta. A wstawyś bedz.
A oto / Murzyn rzeźnic / Drzednik Kan-
daciey Królowey Murzynskiej / który był
przełożonym nad wszystkichimi starby tchey /
przyszedł był modle czynić do Jeruzalem
y wracał się zaś siedząc na wozie swoim / a
czytał Izaiasza Proroka.
A rzekł duch Filipowi: Przysp / a przytacz
się do tego wozu. Przybieżawszy tedy Fi-
lip / usłysz go czytając Izaiasza Proroka /
y rzekł: Co mniemasz rozumieśli tchey co czy-
taś? A on mu rzekł: A iako moge rozumieć
iesliby mi tchey nieokazał? A prosił Filipa
aby do niego wsiadł y siedział z nim. A mie-
sce pisma onego które czytał / to było. Jako
owca wiedzion iest na zabicie: y iako baran
nie przed tym co go strzyje / bez głosu / tak
nie otworzył ust swoich. W poniżeniu sad-
iego wywyżsion iest. Rodzenie tego kto wy-
słowi: Abowiem ziethy będzie z ziemi ży-
wot tego. Odpowiadając on rzeźnic Fi-
lipowi / rzekł: Prossie cię / o kim to Prorok
mowi: o sobie / czy o kim inszym?
Tedy otworzywszy Philip usta swoje / y
począwszy od tego pisma / kazał mu o Jezu-
sie. A iadąc w drodze / nadiachali niejaką
wode: y rzecze on Trzebieńiec: Oto woda /
coś na przekąsienie abyś mie niemiął okrzyć.
Tedy rzecze Filip: Jesliś wierzyś / z zupeł-
nym sercem / godzi się. A on odpowiadając
rzekł: Wierze że iesłh synem Bożym Jezus
Chrystus. Potym kazał stanąć wozowi: y
wstąpili obadwa do wody / Filip y Trzebie-
niec / y okrzył go. A gdy wysli z wody /
Duch Pański porwał Philippa / y niewi-
dział go wiecey Trzebieńiec. A iachł swa
droga z radością. A Philip należon iest w
Azocie / a chodząc kazał wszystkim mi-
astom / aż przyszedł do Cezaryey.

Cap: 9.

Saulus Panu Chrystusa przesładował nawrocon y
okrzycon Chrystusa wyimawa / Sydowskich zdra-
d y bedz. Od Barnabasa wiedzion do Apostołow. A
Piotr Eneasza wzdrowił / y Tabitha wskrzesił.

A Szawet lepat iesseże tchnąc
pogroźki y morderstwa prze-
ciw Zwolennikom Pańskim /
przyszedł do Kriazecia Kaptana-
skiego / y żądał od niego listow
do Damasku do Bożnic: iż iesliby które na-
stał tchey drogi meze / albo niewiasty / aby se
związawszy przywiodł do Jeruzalem. A
gdy iachł w drodze / przydało się że przy-

3. Reg: 8

Isaie: 53.

Luce: 24.

Acto: 10.

Acto: 11.

Acto: 8.

22. y 26.

1. Cori: 15.

Gala: 1.

Dziele.

4. Reg: 19.
Zach: 2.
Matth: 25.

Akto: 2.
16.

iechdział już tu Damaśktowi: alie natchych-
miast otoczyła go światłość z nieba / y gdy
padł na ziemię / wstąpił głos do niego mo-
wiac: Sawle / Sawle / czemu mnie przesła-
duiesz: A on rzekł: Ktoś jest Panie? A on /
Jam jest Jezus / którego ty przesładuiesz.
Trudno tobie przeciwko oświeceniu wier-
ząc. Tedy on drząc y strasząc / rzekł:
Panie co chcesz abym czynił: A Pan do nie-
go: Wstań / a widź do miasta / tamci po-
wiedzą / co byś miał czynić.

Danie: 7.
10.

A oni meżowie co z nim w drodze iacha-
li / sthali zdumiewający się / słysząc głos / ale
nikogo nie widząc. Wstał tedy Szaweł z
ziemi / y ochworzyłszy oczy / niczego nie
widział. A widząc go tak za ręce / przywie-
dli go do Damaśktu. A był tam trzy dni nie
widząc / y nie jadł ani pił.

Akto: 21.
22.

A był niejak zwoleńnik w Damaśktu /
imieniem Ananiasz: tedy rzekł do niego w
widzeniu Pan: Ananiasz. A on rzekł: Co
woia Panie. A Pan do niego: Wstań / a
idź na vlice ktora zowa Prosta / y szukaj w
domu Judowym Saula imieniem z Thar-
su / Abowiem otoc się modli. A widział w
widzeniu / meża Ananiasza / imieniem /
wchodzącego y kładącego nań ręce aby w-
zrok wziął. Odpowiedział tedy Anani-
asz: Panie / od wielum słyszał o tym me-
żu / iako wiele złego poczynił świętym two-
im w Jeruzalem / y tuć ma moc od Kria-
żych Kaptanów / powiażać wszystkich kto-
rzy wzywają imienia twego. A rzekł do nie-
go Pan: Józ / abowiem ten jest mi naczy-
nym wybranym: aby nosił imię moje przed
Pogány / y Krolmi / y syny Izraelskiemi / bo
ukazuje mu ia / iako wiele on musi cierpieć
dla imienia moiego.

Exodi: 4.
Iere: 1.
Akto: 8.

Gala: 1.

Akto: 21.
2. Cor: 11.
Akto: 22.

Szedł tedy Ananiasz / y wstąpił do domu / y
włożywszy nań ręce / rzekł: Sawle bracie.
Pan Jezus mnie posłał / ten któryś się ukła-
zał na drodze ktoraś iachał: abyś przeży-
wał / y był napełniony Duchą świętego. A
natchychmiast spadły z oczu jego iakoby łuski
y wziął zós wzrok / a wstąpił oświecenie

jest. A gdy wziął potarm / posilił się.

A był z zwoleńnikami którzy byli w Da-
maśktu przez kilka dni. A natchychmiast
wstąpił do Bożnic / kazał o Jezusie / iż on
jest synem Bożym. I dziwowali się wielce
wszystcy co go słuchali / y mówili. Nie onże
to jest który wykorzeniał te którzy wzywa-
li tego imienia w Jeruzalem: A tu na to
przyszedł aby je ztrepować / przywiódł
do Kriazat Kaptanów: A Szaweł rzym
wiecej się zmocnił / y pohanił żydy kto-
rzy mieszkali w Damaśktu / twierdząc iż ten
jest Chrystus.

A gdy się wypelnito wiele dni / uczynili
Żydowie o tym radę spoteczną aby go za-
bili. Ale obawione były Saulowi zdrady
ich. Strzegli tedy y bronili w dzień y w noc /
aby go zabili. Ale wzięwszy go zwoleńnicy
w noc / spuścili go z muru / spuszczać go
w kossu. A gdy przyszedł do Jeruzalem / po-
kusił się z towarzyszyć ze zwoleńnikami / ale sie-
go wszyscy bali / nie wierząc aby był zwo-
leńnikiem.

Tedy Barnabas pojąwszy go / przywiódł
do Apostołów / y powiedział im iako na
drodze widział Pana / a iż do niego mówił
y iako w Damaśktu śmieło czynił w imię Je-
zusa. A był z nimi wchodząc y wycho-
dząc w Jeruzalem / śmieło czyniąc w imię
Pánstwie. Rozmawiał się też z Pogány / y
gadał się z Greki: ale oni chcieli go zabić.
Czego się bracia dowiedziawszy / doprowa-
dzili go do Cezaryi / y wysłali do Tarsu. A
Kosciół po wszystkim Żydostwie / y Gali-
ley / y Samaryi miał pokój / y budował
się chodząc w Boiażni Pánstwie / y počiecha-
duchą świętego bywał napełnion.

A stało się / iż gdy Piotr obchadzał wszy-
stki / przyszedł do świętych którzy mieszkali
w Lidzie. A znalazł tam niejakiego czo-
wieka / imieniem Eneasz / który leżał na to-
żu od ośmi lat / będąc powietrzem zarażo-
ny. A rzekł do niego Piotr: Eneasz / w-
drow cie Pan Jezus Chrystus: wstań / a po-
ściel sobie. A chudzież wstał / A wyzrzeli go
wszystcy co mieszkali w Lidzie / y w Sáro-
nie / y ci nawrócili się do Pana.

A w Joppen była jedna Zwoleńniczką
imieniem Tabitha / co się wyklada Dorkas
Tha była pełną dobrych uczynków / y iak-
możn które czyniła. A stało się iż w one dni
roznieśli się umarli. A teraz gdy o-
myli / potoczyli ją w wieczerniku. A iż Lidia
była nie daleko Joppe / zwoleńnicy wysła-
li do niej / aby przyszedł / a przyszedł dwu me-
żów do niego / prosił aby się nie lenił
przychodzić do nas.

Powstałszy Piotr przyszedł z nimi. A gdy
przyszedł / wiedli go do wieczernika / y ob-

skapili

2. Cor: 11

Iosue: 2.
1. Reg: 19
Gala: 2.

Akto: 21.

Psal: 2.

Matth: 9
Marci: 2
Luce: 5
Ioan: 5.

Apostolskie.

Matth: 9.
Marci: 5.
Luce: 7.
8.
Ioan: 11.

skapily go wszystkie wdowy płacząc / y wśa-
zuiać mu suknie / y odzienia / ktore im czy-
niła Dorkas. Kazałszy tedy Piotr wynieść
wszystkim przez / poklekawszy modlił się / y
obrociwszy się do ciat / rzekł: Tabitho w-
stań. Tedy ona otworzyła oczy swoje / y wy-
szawszy Piotra / siadła: A on dawszy jej re-
kę podniósł ją. A wezwawszy świętych y
wdow / okazał im żywca. A rozgłoszono się
to po wszystkiej Joppie / y wierzyło ich wie-
le w Pana. A stało się / iż przez wiele dni
mieszkał w Joppie w niektorego Symona
skornika.

Cap: 10.

Angiot Boży wez Korneliusza / ktorzy posłał do
Piotra / ktory przez widzenie nauczył sied do Korne-
liusza / y nawroconego ze wszystkich cielec odwrócił.

Ecclesi: 3.
7.
Ecclesi: 35.

Al theż jeden mąż w Cefaryey /
imieniem Kornelius / Sernik
w Koście kłora zowa Włosta /
nabożny y bogobożny ze wszyst-
kim domem swoim / ktory roz-
dawał wielkie iatmużny ludu / y zawo-
dy sie Bogu modlił: Ten widział w widzeniu i-
wne / iakoby o dziewiaty na dzień godzi-
nie / Angiota Bożego do siebie wchodzące
go / y mówiącego k sobie / Korneliusz: A
on patrząc nań / zdiethy strachem / rzekł:
Ktos jest Panie: A on rzekł mu: Modlit-
wy twoje / y iatmużny twoje / wstąpiły na
pamięć przed oblicznością Boga: A ch-
teraz posli / mże do Joppy / y przyzow nie-
iakięgo Symona / co ty przeżywaia Piot-
rem. Ten ma gospode w Symona niektore
go skornika / ktorego dom jest nad morzem
ten ci powie / coć trzeba uczynić: A gdy od-
szedł Angiot ktorzy mówił do niego / wez-
wał dwu cielecników swoich / y żołnierza
bogobożnego / z tych ktorzy pod jego mo-
cą byli. Ktorem gdy rozpowszedziat wszyst-
ko / posłał je do Joppen.

4. Reg: 4.
Matth: 6.
Luce: 6.
Leuiti: 11.
Deute: 14.

A nazajutrz gdy oni na drodze / y
przysiężali się do miasta / wstąpił Piotr na
wierzchnie mieszkanie / aby się modlił / oko-
ło szóstej godziny. A gdy tak stał / chciał theż
cz- wstąpić. W tym gdy oni gotowali / przy-
padło nań zachwycenie rozumu: y wyrzał
niebo otworzone / y zstępniace iakieś na-
czynie iakoby przedzieradło wielkie / za cz-
terzy końce że ie spuszczaia z nieba na zie-
mie / w ktorym były wszystkie zwierzęta o
czterech nogach y robactwa czotgathne
ziemskie / y prastwa niebieskie. A stał się
głos do niego: Wstań Piotrze / Zabijaj
iedz. Tedy Piotr rzekł: Ochowaj tego Pa-
nie / boćciem nigdy nie jadł żadney rzeczy

pospolitey y nieczyste. A głos zasie powto-
re do niego: Co Bog oczyścił / tego ty pos-
politym nie zow. A to się stało po trzy kroć
Potym natychmiast wzięte jest naczynie
do nieba.

A gdy Piotr rozbiierał the sam w sobie /
coby to było za widzenie: Oto meżowie ci
co byli posłani od Korneliusza / stali do
Symonowego / stali w drzwi. A zawoła-
wszy pytali iesliżby Symon co y przeżywa
no Piotrem / miał tham gospode. A gdy
Piotr wysł o onym widzeniu / rzekł donie-
go duch: Oto cie szukaia trzey meżowie. A
tak wstań / a zeyd / idź z nimi nic nie wot-
piac o tym / zem ia ie posłał: Zstąpiwszy te-
dy Piotr do meżow / rzekł: Otem ia jest ten
ktorego szukaie / co za przyczyna iesł dla
ktoryesćie przysli: Tedy oni rzekli: Kor-
nelius Sernik / mąż sprawiedliwy y bogo-
bożny / y świadectwo dobre mający od ws-
stkiego narodu żydowskiego / odpowied-
ział od Angiota świętego / aby cie przyz-
wał do swego domu / y słuchał słowa od cie-
bie. Tedy ie wiodł do siebie y przyiał do
gospody.

A na zaiutrz wstawszy siedł z nimi: a
niektorzy z braciey z Joppe / sli z nim. A
drugiego dnia wssedł do Cefaryey. A Kor-
nelius czekał ich / zezwawszy k sobie powi-
nowatych y przyrodných przyiacioli swoich
A stało się / gdy wszedł Piotr / wyszedł prze-
ciw niemu Kornelius / y padłszy w nog ie-
go dat mu chwata. Ale Piotr podniósł go /
mówiac: Wstań / y iaciem sam iest cztowie-
kiem. A gadaiać z nim wssedł / y nalażł ich
wiele ktorzy się byli zeszli / y rzekł do nich:
Wy wiecie iako rzecz mierziona iest me-
wi żydowskiemu / przytaczyc się albo przy-
ść do cudzoziemca: aleć mi wśazał Bog a-
bych żadnego cztowieka pospolitym / albo
nieczystym nie powiadał / przetoż bes wss-
go wotpienia przyszedłem przyzwany. Py-
tam tedy dla ktorej przyczyny wezwaliście
mnie?

A Kornelius rzekł: Jako dzia czwart-
dzień / aś do they godziny / modlitę się o
dziewiaty godzinie w moim domu: alic
oto mąż stał przedemna w białym odzie-
niu / y rzekł: Korneliusz wysłuchana iesł
modlitwa twoia / y iatmużny twoje wss-
mnione sa przed oblicznością Boga. Prze-
to posli do Joppy / a przyzwij Symona co ty
przeżywaia Piotrem / then ma gospode w
domu Symona skornika nad morzem. Te-
dy ia wnet posłałem do ciebie: a tyś dobrze
uczynił / ies przyszedł. Oto teraz my wss-
scy przed oblicznością twoia iesłmy goto-
wi słuchać / wszystkich rzeczy ktore tobie sa
przykazane od Pana.

Matth: 15.
Roma: 14.
Titum: 1.

Gene: 19.
24.
1. Petri: 4.
Aho: 12.

Aho: 14.
Apoca: 19.
22.

Exodi: 23.
Deute: 7.

Dziele.

Roma: 2.
Ephē: 6.
Colo: 3.
Isaia: 36.

Akto: 2.
Philip: 2.
Matth: 4.

Isaia: 61.

Isaia: 43.

Luce: 24.
Ioan: 21.
Matth: 28.

Isaia: 43.
E: 53.
Iere: 50.
Danie: 9.
Akto: 2.

Akto: 3.

Otworzywszy Piotr wstąpił swoje / rzekł: W prawdzie tego doznał / iż Bog nie przymiie person: ale w każdym narodzie / kłhory sie go boi / y czyni sprawiedliwość / iest mu wdzięczny.

Stowo poslat Bog synom Iśraelskim / o powiadać pokoy przez Jezusa Krystusa: ten ci iest wssytkiego stworzenia Panem. Wy wiecie / ktore sie stalo iest slowo po wssytkim żydowstwie: bo począwszy od Galiłeey / po krzcie ktory kazat Jan / Jezusa z Nazareth / iako go Bog pomazał Duchem swietym y mocą / ktory chodzil dobrze czyniac / y uzdrawiac wssytkie scisnione ode diabla / iż byl Bog z nim. A my iesthesmy świadkami wssytkich rzeczy / ktore czynit w krainie żydowskiej y w Jeruzalem / ktore o ni zabili obiesiwszy na drzewie. Tego Bog wskrzesil trzeciego dnia / y obiawil a oznaymit go nie wssytkiemu ludu / ale świadkom nato zezadzonym od boga / nam: ktorzysmy z nim iedli y pili / pothym gdy byl zmarthwych wstat. A przykazat nam powiadać to ludu / y świadczyć / iż on iest ktory postawionym iest od boga sedzia żywych y umartych. Temu wssyscy Prorocy świadectwo dawają / iż odpuszczenie grzechow wezma przes imie iego / wssyscy ktorzy weń wierzą.

Jesze tych slow Piotr domawiat / z stopit Duch swiety na wssytkie ktorzy sluchali slowa. A zumieli sie ci co z obrzezanych y wierzyli / kłhory byli przysli z Piotrem / iż y na pogány iaska Duchu swietego wylana iest. Abowiem sluseli ie a oni mówią ięzyk mi / y że chwala Boga. Tedy odpowiedział Piotr: Jzaskto wody zabronić może / aby nie byli okrzeczeni ci ktorzy Duchu swietego wzięli iako y my? A kazat ie okrzcić w imie Pana Jezusa Chrystusa. Tedy go prosili aby miejskat v nich przez kilka dni.

Cap: II.

Żydom nawroconym Piotrze powiada widzenie / wolemnicy sie rozesli / Agabus prorok głod przysly opowiada.

Sluseli to Apostolowie / y bracia ci ktorzy byli w żydowstwie że thez y pogani przyieli slowo Boze. A gdy Piotr przyszedł do Jeruzalem / zapierali sie przeciwko niemu / ci ktorzy byli z obrzezania (wierzyli) mówiac: Czemus chodzil do meżow nie obrzezanych / y iadles z nimi?

Exodi: 23.
Deute: 7.

Akto: 10.

Począwszy tedy Piotr / powiadał im porzadek / mówiac: iam byl w mieście Joppe modlac sie / y widziałem w zachwyceniu myśli moiey widzenie / z sthepuiace iakies

naczymie iakoby przesćieradło wielkie / ano ie za czterzy kracie spuszczaia z nieba / y przyslo aż do mnie. Na ktore patrzaiać obaczaiem / y wyszatem zwierzęta ziemskie o czetrzech nogach / bestye / y robactwa / y praststwo niebieskie. Wssyatem thez y głos ku mnie mówiac: Wstani Piotrze / bly / a iedz / A iam rzekł: Niatki Panie: bo nie pospolitego albo nieczystego nie wesslo w wstąpić moie. A odpowiedział mi głos powtorze z nieba: Co Bog oczyszcil / thy pospolitim nieżow. A to sie stalo po trzy kroć / y wzięthe sa zaśie wssytkie rzeczy do nieba.

Alić wnet trzy meżowie stali w domu w kłhorymem byl: posłani z Cesaryey do mnie. A rzekł mi Duch / abym ssedł z nimi nie nie watpiac. Szli tedy ze mna y ci ssedł bracia / y wesslismy do domu onego meża. Tedy nam powiedział iako widział Angiota w domu swoim / stojącego y mówiącego do niego: Pošli do Joppy / y przyzwii Symoná co y przezycwaa Piotrem / ten ci powie slowa / z ktorych zbawion bedzies ty y wssytek dom twoy. A gdy poczat mówić: zstapit Duch swiety na nie / iako y na nas z przodku. A wspomnialem na slowo Pańskie / iako wiec mówil: Janci krzcił woda / ale wy bedziecie okrzeczeni Duchem swietym. Ponieważ że też iaska dat im Bog / iako y nam ktorzysmy wwierzyli w Pana Jezusa Krystusa / ia czymże byl / żebych mogli zabronić Bogu: To wssyshawy w milnelli / y chwalili Boga / mówiac: Tedy y poganom dat Bog pokute ku żywotowi.

Oni lepat ktorzy sie byli rozpierzchneli / przed wssikiem kłhory sie dział od smierci Szczepanowey / przysli aż do Pheniki y Cypru y Antyochiey / nikomu nie powiadaiać slowa / iedno samym Żydom. A byli nie ktorz z nich meżowie z Cypru / y z Cyreny / ktorzy gdy wessli do Antyochiey / mówili y do Grekow / opowiadaiac Pana Jezusa. A była reká Pańska z nimi / y wielki poczet wierzacych nawrocil sie do Pana.

Przysla potym powiesć do wssu kościoła ktory byl w Jeruzalem / o tych rzeczach: Tedy posłali Barnabasa aż do Antyochiey. Ktory gdy tham przysedł / y wyszkat iaska Boza / rozradował sie y napominat wssytkie / aby w przedsiwzięciu sercá (swego) trwali przy Panie. Abowiem byl maż dobry / y pełen Duchu swietego y wiary: A przybyła wielka tłuszcza Panu. Szedł potym skad do Tarsu / aby ssukat Saula / ktorego nalezssy / przywiódł do Antyochiey. A miejskali tam cały rok w kościele / y nauczali tłuszcza wielka / tak iż nápierwey w Antyochiey nazwani byli zwolennicy Arzedciánmi.

Leuiti: 11.
Deute: 14.

Akto: 10.

Akto: 2.

Akto: 1.

Akto: 8.

Akto: 13.

Akto: 7.

Apostolskie.

A w one dni/ przysli z Jeruzalem Pro-
rocy do Antyochiey/ y wstawy jeden z nich
imieniem Agabus/ oznaymowal przez Du-
cha ze miał przysc wielki głod na wssysthet
okrag ziemie/ Ktory sie stat pod Klaudius-
sem Cesarzem. A zwolennicy kazdy wedle
przemozenia swego/ vmylili/ aby poslali
tu posludze braciey mieszkajacey w ydow
stwie: co y wezynili/ poslowsy do skharszych
przez rece Barnabasa y Saula.

Cap: 12.

Herod na Apostoly wazac Jakuba zabil. Piotra
wsadził w kłoty przez Angiota wywiezion. A Herod
w Cesarycy bedac od Angiota starany idecht.

E gos czasu poslat Krol He-
rod zastepy/ aby wdreczyt nie-
ktore z zboru. A zabil Jakuba
brathá Janowego mieczem.
Potym widzac ze sie to podo-
bato ydom/ vmyślił poimac y Piotra. A by-
ly dni Przasne. Ktorego poimawsy/ wsad-
zil do ciemnice/ y poruczyl go po czterzy
kroc czterzem żołnierzom aby go strzegli/
chcac go po wielkiej noci wwieśc ludu: cho-
wano tedy Piotra w ciemnicy. Ale bywata
wstawiczna modlitwa od kościotłá do Bo-
gá za nim. A gdy go miał Herod dáć wy-
wieśc/ tamteyze noci spat Piotr miedzy
dwieiná żołnierzmi/ strepowany dwieiná
táncuchy/ á skhrozowie przede drzwiami/
strzegli ciemnice.

A oto Angiot Páński stánat/ y swiátośc
roswiecila sie w ciemnicy/ y vderzowsy Pio-
tra w bok obudzil go/ mowiac: Wstáń co
rychley/ thedy opadly táncuchy z rak iego.
Potym rzekl Angiot do niego: Opász sie á o-
buy sie w vbranie twoie. A wezynil tak: Te-
dy mu rzekl: Obwin sie odzienim swoim á
idź za mna. A wyszedowsy násladowal go/ y
niewiedziat by tho od prawdy bylo/ co sie
dzialo przez Angiota: bo mniemat zeby wi-
dzenie widziat. A gdy inż przessi pierwsza
y wtchora straz/ przysli do zelazney brony.
Ktora wiedzie do miastá/ á thá sie im samá
otworzyla. Wyszedssy przessi tedne vlice/ á
nátychmiast odssedi Angiot od niego.

Tedy Piotr przyszedssy k sobie/ rzekl: Te-
raz wiem po prawdzie/ iż poslat Pan An-
giotá swego/ y wyrwat mie z reki Herodo-
wey/ y ze wsego oczekáwánia ludu ydow-
skiego.

O baczywssy sie/ przyszedl do domu Má-
ryey máthki Janowej/ kthorego zwano
Márkiem/ gdzie sie ich bylo niemáto zebra-
to/ y modlili sie. A gdy zakótálat we drzwi
v wroth/ wybiezala dzieweczka imieniem

Rode/ aby sie dowiedziatá. Poznawssy ce-
dy glos Piotrow/ od radości nie otworzy-
la wrot/ ále bieżawsy do domu/ dáta znać
ze Piotr stoi przed wroty. Ale oni rzekli do
niey: Szaleiesz. A ona twierdziła iż tak jest.
Tedy oni mowali: Angiot ie° jest. A Piotr
przedsie kolatat. Potym otworzowsy drz-
wi/ wyszeli go/ y zumieli sie. A inawssy te-
dy na nie reká zeby milczeli/ powiedziat im
iako go Pan wywiódł z ciemnice. A rzekl:
Powiedzcie te rzecż Jakobowi y braciey. A
wyszedowsy ssedi na ine miejsce.

A gdy bylo we dnie/ bylo nie máte zámie-
śńanie miedzy żołnierzmi (okrag thego) co
sie bylo státo z Piotrem. Herod lepat pyta-
iac sie o nim/ gdy go nienálazł/ wezyniowsy
dowiadowanie o strożach/ kázat ie wiesc
á wyiáchwssy z ydow skhwa do Cesaryey/
tam mieszkal. A gniemat sie w ten czas ná
Tyriyczki y Sydoniczki. Tedy oni iedno-
skhaynie przysli do niego/ y námowiowsy
Blástusa/ ktory byl Podkomorzym Krolow-
skim/ zádalí pokoiu/ przetho iż ich kráiny
mialy pożywienie od niego.

Pewnego dnia vbrawssy sie Herod w
Krolowskie sáthy/ vsiadł ná Krolowskim
Máiestacie/ y czynil rzecż do nich. A lud
záwotat: Boże glosy/ á nie cztowiecze. Tedy
nátychmiast vderzyl go Angiot Páński/
przeto iż nie dat cci Bogu: z skhoczony od
chrobactwa zdechł.

A slowo Páńskie roslo y mnożyto sie. Bár-
nabasz they Páwet/ wrocili sie z Jeruzá-
lem/ wypelniwssy poslugę/ wstawssy k so-
bie Janá ktorego przezywano Márkiem.

Cap: 13.

Páwet y Barnabasz wezwáni od Boga ná to aby
kazali poganom/ w Cyprze y w Antyochiey Christus-
sa opowiadat/ dla czego ydowie przeciwo un po-
wstali.

A byli w kościele kthory byl w
Antyochiey/ Prorocy/ y Dok-
torowie/ miedzy kthoremi byl
Barnabasz y Simon/ co ij prze-
zywano Czarnym/ y Lucius
Cyrenesski/ y Manáhen/ ktory byl Herodá
Tetrarchi spolny wychowániec/ y Száwet.
A gdy tak ci sluzyli Panu/ y poscili sie/ rzekl
im Duch swiety: Odlaczcie mi Barnaba-
sa y Szawta ná the spráwe ná kthoram ie-
obrat. Thedy poszczac sie/ y modlac/ y kła-
dac ná nie rece/ puscili ie. Oni tedy bedac
posláni od Duchá swietego/ sli do Seleu-
cyey/ y stámted puscili sie morzem do Cy-
pru. A gdy przyiáchali do Saláminy/ opo-
wiadali slowo Boże w bożnicách ydow-
skich. A mieli też Janá ná posludze.

Dziele.

Exodi. 7.	Schodziwszy tedy wssystek wysp aż do	nie jest dostojen rozpiac botow na nogach.	Matth: 20.
8.	Páfu/ nálezi niektorego meza Czarnokrie	Mezowie brácia/ synowie rodu Abrahá	Matth: 49.
Akto: 8.	znika fatesnego Proroka żydowina/ ktore	morego/ y ktorzy z was boia sie Boga/	Matth: 5.
	mu imie bylo Baryehu/ ktory byl przy Sta	wam slowo zbawienia tego poslane jesth.	Luce: 2.
	roście Sergiusu páwle mezu baczynym.	Abowiem ci co mieszkali w Jeruzalem/ y	Luce: 35.
	Then przyzwamshy Bárnabassá y Saula/	Kriazeta te/ nie poznawshy go/ y glosow	
	žadat slysec od nich slowo Boze. Ale przeci	Prorockich ktore na kazda sobbore czyta	
	wit sie im Elimás czarnokrieznik/ bo sie	waia/ osadzishy wypelnili/ a nie nalazw	
	tak wyklada imie iego/ chcac odwieśc Sta	shy w nim zadney przyczyny smierci/ prosili	
	roste od wiary. Tedy Száwel co y tez Páw	od Pitata/ aby go zabili. A gdy skonczyli	
	tem zowa/ nápełniony Duchá swiete/ pá	wssystko co o nim napisano bylo/ ziawshy	
	trzac pilnie nań/ rzekt: O synu Diabelski	go z drzewa/ wlozili do grobu. A Bog wz	
	petny wsselkley zdrady/ y wsselakley fates	budzil go z martwych trzeciego dnia: Kto	
	nosci/ nieprzyacielu wsselkley spráwiedli	rego widzieli przez wiele dni/ ci ktorzy po	
	wosci/ iesseze nie przestawshy wyracac	spotu z nim przysli z Galileiey do Jeruzá	
	pánstkich drog prostych: A teraz orho reká	lem/ ktorzy aż do tychmiasť sa swiádkami	
	pánstka nád toba/ a bedziesz slepym/ nie w	iego do ludu.	
	dzac slonca do czásu. A thudziesz przypádo	A my wam opowádamy te/ ktora sie by	
	nań zácimienie y slepota/ a chodzac to tam	ta do oycow násslych státa obietnice/ ze ths	
	to sám słuat ktoby mu reke dat. Thedy on	Bog wypelnit synom wássym/ wskrzešiw	
	Stárosta wyzrawshy to co sie státo/ wwie	shy Jezusa.	
	rzyl/ dzimuiac sie náuce Pánstkiey.	Jáko y w Psálmie wtorym jest napisano	
	A gdy sie od Páfu przewoził Páwet y ci	Ty iesseš syn moy/ iam cie dzia vrodzil. A	
	co z nim byli/ przysli do Pergén w Pám	iż go wzburzil od umartych/ ze iuż wiecey	
	philiey. A Jan odsedshy od nich/ wrocil sie	nie ma sie wrocic na skázenie/ chať powie	
	do Jeruzalem. A oni chodzac po Pergén/	dziat. Ze dam wam swiethe rzeczy wierne	
	przysli do Antyochiey Pisideyskiey/ y wssed	Davidowe. Przechoz y na drugim miescu	
	wshy do Boznice w Sobbore/ siedzieli tam.	mowi: Nie dasz swietemu twemu widziec	
	A gdy bylo po czytaniu zakonu y Prorokow	skázenia. Abowiem Dawid w swym rodzá	
	poslali wrzednicy boznice do nich/ mowiac:	iu/ gdy spráwomat (Krolestwo) woleý Bo	
	Mezowie brácia/ iesli w was iaka mowa	zey/ zasná/ y przytozon jest do oycow swo	
	nápomínania do ludu/ mowcie.	ich/ y widziat skázenie: Ale ktorego Bog	
	Powstawshy tedy Páwet y kinawshy re	wzbudzil z martwych/ nie widziat skáze	
	ka o pomilczenie/ rzekt: Mezowie Israel	nia.	
	scy/ y wy ktorzy sie boicie Boga/ posluhay	A tak niech wám to bedzie wiadomo me	
	cie: Bog ludu Israelskiego/ wybrat sobie	zowie brácia/ iż przez thego opowiada sie	
	oyce nássy/ y wy wyslystet lud gdy mieszkali w	wam grzechom odpuszczenie/ a to od wshy	
	ziemi Egipthskiey/ a w ramieniu wysokim	kich od ktorychescie nie mogli byc przez za	
	wywiodt ie z niey/ y przez czterdzieści lach	kon Moizešsow vspráwiedliwieni. W tym	
	obyczáie ich cierpiat na puszczy. A potáziw	kożdy ktory wierzy bywa vspráwiedliwion	
	shy siedm narodom w ziemi Chanáneykskiey/	Pátrzaycieś thedy/ by na was nie przyslo	
	podzielit miedzy nie losem ziemi ich/ iak o	to/ co powiedziano jest w Prorocach. Pá	
	by we czterzy stá y piecdziesiat lach/ a po	trzaycie gárdzicielowie a dzimuycie sie/ y	
	tym dat Sedzie/ aś do Samuela Proroka.	badzcie rosproseni: abowiem ia spráwe cji	
	Od thego czásu prosili o Krolá/ y dat im	nie za dni wásshich: spráwe ktorey wy nie w	
	Saulá siná Eysowe/ meza z pokolenia Be	wierzycie/ bedzieli ia wam teo powiádat.	
	niáminowego/ przez czterdzieści lat. A	A gdy wychodzili/ prosili aby w przyssta	
	zrzuciwshy thego/ wzbudzil im Dawida	Sobbore mowili im te slowa. A gdy rozpu	
	Krolá/ ktoremu swiádectwo wydawáiac/	sciono boznice a zbor/ slo ich barzo wiele	
	mowit: Nalaztem Dawida syná Jeseego/	żydow/ tych ktorzy Boga chwálili/ za przy	
	meza podlug serca mego/ ktory bedzie czy	chodniámi Páwtem y Bárnabassém/ kto	
	nit wssytke woli moie.	rzy rozmawiaiac náwodzili ie aby erwali	
	Z iegoż nássienia Bog podlug obietnice	w táscie Bozey. A w drugo Sobbore málem	
	wywiodt Israelowi zbawiciela JEZVSA/	wssystko miásthó zesslo sie sluchac slowá	
	przed ktorego przyscim kazat Jan/ krzesť	Bozego. Wyzrawshy tedy tluścze oni żydo	
	potuty wssystkiemu ludu Israelskiemu. A	wie. byli pełni zawiści/ y odmawiali a prze	
	gdy Jan wypelnit bieg swoy/ powiedziat:	to worwili thym rzeczám ktore powiebat	
	Kiem wy mnie byc rozumiecie/ nie iessem:	Páwet/ bluzniac. Tedy Páwet y Bárnabáš	
	ale oto przychodzi po mnie/ ktoremu (ia)	stale rzekli: Wamci bylo napierwey trzebá	

powia

Apostolskie.

Math: 21. powiadać słowo Boże / ale iże ie odrzucać / y osadzać sie sami być niegodnemi żywota wiecznego: ohoż sie obracamy do Poganom: bo nam tak Pan przykazał. Potożyłem cie za światłość Pogańska / aś byś był ku zbawieniu aż do kraiu ziemi.

Isaie. 49. Słyszac tho Pogani / byli temu radosi / y wielbili słowo Pańskie: A wwierzyli ile ich kolwiek było zrzadzonych ku żywotowi wiecznemu. Rozsiewało sie słowo Pańskie po wszystkich krajnie. Ale Żydowie / poduszczili niewiasty nabożne / y poctiwe / y co czele nieysse mieszcżany / y zbudzili przesławowanie przeciw Pawłowi y Barnabaszowi / y wygnali ie z granie swoich. A oni otrzaszysy proch z nog na nie / przysli do Jkoniey. A zwolennicy bywali napelnieni radości / y ducha swietego.

Cap: 14.

Żydowie wzburyli pogani przeciw Arześcianom / Pawel z Barnabaszem wcielając do Listru / chrome go wydravit / a gdy im ofiary czynić chcieli / bronili im tego. Potym gdy Pawel ukamionowan był / y z miasta wiolecion nie przestął krzysa przepowiadac.

Math: 10. **S**chato sie w Jkonie ze wessli pospotu do bożnice Żydowskiej / y tak mówili: że wielka wielkość Żydow y Grekow wwierzyła. Ale Żydowie ktorzy byli niewierni / poduszczili / y ku gniewu wzruszyli dusze Pogańskie przeciwko braciey. Mieszkali tedy tam dlugi czas / smiele sobie poczynając w Panie / ktorzy świadectwo wydawali słowu łaski swojej / y dawali aby znaki y cuda bywały przez ich ręce. Rozdwoila sie wielkość miasta / tak iż niektorzy wżdy byli z Żydmi / a niektorzy z Apostolmi.

Math: 10. A gdy sie na nie oborzyli Pogani y Żydowie z swemi Książet / chcąc ie zelżyć y ukamionować: zrozumiałwszy tho / wcielili do miasta Likaońskich / Listry / y Derben / y do wszystkich okoliczney krajiny / y tamże byli przepowiadając Ewangielia. A poruszyło sie wszystko mnostwo nauki ich. A Pawel y Barnabasz mieszkali w Listrach. Tam w tym mieście był iakis mąż chory na nogi / y siedział / chorny z żywota matki swojej / ktorzy przed tym nigdy niechodził. Ten słuchał Pawła gdy mówił: Thedy Pawel paterzając nań / y widząc iż wiara miał żeby był wzdrowion / rzekł wielkim głosem: Wstań / a stoy na twych nogach prosto. A on sie porwał / y chodził. Tedy tłumie wykrzawszy to co uczynił Pawel / podnieśli głos swoy po Likaońsku mówiac: Bogowie / stawysy sie

ludziom podobni / zstapili do nas. A zwali Barnabasa / Jowissem / a Pawła Merkuriusem / że on był wodzem słowa Bożego. Kaptan też Jowisow / ktorzy był przed miastem / przywiódł Byki y przyniosł wieńce przed brone / chciał im y z ludem ofiarować.

Co gdy uslyszeli Apostołowie Barnabasz y Pawel / rozdawysy suknie swoje / wbieżeli między tłumie / wolać y mówiac: Mężowie / coż to czynicie? Teżemny y my śmiertelni / wam podobni ludzie / ktorzy wam opowiadamy / abyście sie od tych marnych rzeczy nawrócili do Boga żywego / ktorzy uczynił niebo / y ziemię / y morze / y wszystko co w nich jest: Ktory w przeszłych rodzaiach dopuścił wssiem narodom aby chodzili po swych drogach. Ale przed sie nie zaniechaj sam siebie krom świadectwa / czyniac dobrze z nieba / dawając dźdże / y czas y wrodzayne / napelniając pokarmem y weselim sercá nasze. Thę rzeczy powiadać / zalewając wkoili tłumie / aby im nie ofiarowali.

W tym nadesłł niektorzy Żydowie z Antiochey y z Jkoniey / y namowiwysy tłumie / ukamionowali Pawła / y wyrzucili go z miasta / mając go za umarłego. A gdy go obstapili zwolennicy / wstawysy wśed do miasta: a nazajutrz sedł z Barnabaszem do Derben. A gdy Ewangielia przepowiadali miastu onemu / y nauczali wielu / wrócili sie do Listry / y do Jkoniey / y do Antiochey / potwierdzając zwolenniki / y napominając aby trwali w wierze: a iż przez wielkie wiski musimy wnieść do królestwa Bożego. Potym postanowiwysy im przy każdym kościele kaptany / y modlili sie z posly / polecali ie Panu w ktorego wwierzyli.

A przeszedłszy Pisidias / przysli do Pampuliey / y powiadać słowo Boże w Pergen / sli do Attaliey / y z tamte ad przewieźli sie do Antiochey / skąd byli poddani łasci Bożej na uczynek ktorzy wypelnili. A gdy przysli / y zebrali zbor / dali im sprawę iako wielkie rzeczy Pan uczynił z nimi / a iż stworzył Poganom drzwi wiary. A mieszkali przez niemaly czas z zwolennikami.

Cap: 15.

Dla rozstrzygnięcia o Chowańcu Ceremoniey świątego iaku Konu Concilium w Jeruzalem było. Na którym o ko to tego ustanowiono. Barnabasz sie od Pawła odłączył.

Acto: 10.
Apoca: 19.
E 22.

Psal: 145.
Acto: 17.
Apoca: 14.

Roma: 1.

2. Cor: 11.

Acto: 2.
II. E 13.
Luce: 24.
1. Timo: 3.

Acto: 13.

Gala: 5.

Gala: 2.

Ako: 28.

Ako: 1.

Ako: 10.

Ako: 7.

Ephe: 2.

Titum: 3.

Ako: 12.

21.

Amos: 9.

Exodi: 20.

Ephe: 5.

Gene: 9.

Egof czasu wyszedzy niektorzy z Żydowstwa / nauczali bracia / że jeśli sie nie bedziecie obrzezować według obyczaju Moizeffowe / nie możecie być zbawieni. Gdy sie tedy sthał rozruch niemaly / bo sie im Pawel y Barnabas zapierali / ną tym stanelo / aby Pawel y Barnabas y niektorzy inni z innych / sli do Aposthotow / y do starssych do Jeruzalem / o the kwestya a pytanie. Tedy oni bedac wyprowadzeni od kościota / sli przez Fenicen y Samaria / powiadać o nawrocentu Poganistim: y uczynili radość wielka wssystkietey braciey. A gdy przysli do Jeruzalem: przyjechi sa od kościota / y od Aposthotow / y sliarszych / oznajmując im iako wiele dobrego Bog uczynił z nimi. Tedy powstałi niektorzy z kacerstwa Pharyzeyskiego / ktorzy wierzyli / mówiac: że ie potrzeba obrzezować / a ktemu y zachowywać zakon Moizeffow. Ześli sie tedy Aposthotowie y sliarszy aby o tym slowie rozmawiali.

A gdy bylo między nimi niemale gadanie / powstałszy Piotr / rzekł do nich: Mężowie bracia / wy wiecie / że od dawnych dni obrat Bog między nami / aby z wst moich słuchali Pogani słowa Ewangieliey / y uwierzyli. A Bog ktory wie serca / swiadectwo wydat / dając im ducha swietego / iako y nam / a żadney roznie nieuczynił między nami y między nimi / wiara oczyszciając serca ich. A tak czemuż teraz kusicie Boga (cheac) włożyć iarzmo na szyie zwolennikom / ktorego ani my / ani oycowie nasi nie mogliśmy nosić. Ale przez łaskę Pana naszego Jezusa Chrystusa / wierząc my że bedziem zbawieni / iako y oni. Także umilkło wssystko mnostwo / a słuchato Barnabas y Pawła ktorzy powiadałi / iako wielkie Bog uczynił znamiona / y cuda między Pogany przez nie.

A gdy oni przestali / odpowiedział Ją kub / temi słowy: Mężowie bracia / posłuchajcie mnie: Simon powiedział / iako na przod Bog nawiedził aby wziął lud z Poganow imieniu swemu. A z tym sie zgadzają słowa Prorockie / tak iako napisano jest: Potym sie wroce / y zbuduje zaśie przybytek Dawidow / ktory upadł / y rozwałenie tego zaśie zbuduje / y podniosie / aby słu kali drudzy ludzie Pana / y wssystheynarodowie nad ktorem rozrywane jest imie moje / mowi Pan / ktory te rzeczy czyni. Wiadoma jest od wieku Panu sprawa tego. Przetoż tak ia sedze / aby niegabano tch / ktorzy sie z Poganow nawracają ku Bogu / ale napisac do nich / aby sie wściągali od plugawości batwaniestey / y od nieczysto

ty / y od zduffonego / y od krwie: Abowiem zakon Moizeffow z staradawnych czasow ma w każdym mieście / ktoby go opowiadat w bożnicach / gdzie na tozda go Sobote czytają.

Tedy spodobato sie Apostotom y sliarszym ze wssystkim kościotem / żeby wybrali z sporadku swego meze y posłali ich do Antiochiey / z Pawtem y Barnabassem / Jude / co go przezywano Barsabasem / y Sy le / meze przednieysze między bracia / napisawssy przes nie list ktory tho w sobie zamytali.

Apostotowie y starssy bracia / tym ktorzy sa w Antiochiey / y w Siriey / y w Ciliciey braciey z Poganow / pozdrowienie. Jzemy slysseli / że niektorzy z nas wyszedzy / zartworzyli was slowy / zawodząc a wyrwaciac dusze wasze / ktorymemy tego nieporuczyli: a tak podobato sie nam zebrany w jedno / żebyśmy obrali meze y posłali do was z namiłsemi naszymi Barnabassem y z Pawtem / ludzmi temi ktorzy wydali dusze swoje dla imienia Pana naszego Jezusa Chrystusa. Posłaliśmy tedy Jude y Sile / ktorzy też wam tożystnie slowy powiedza. Abowiem zdato sie tak duchowi swiete / y nam / abyśmy na was nie wiecey niekładałi ciężey / iedno te potrzebne rzeczy / abyście sie strzymawali od tych rzeczy ktore ofiarowano batwanom / y ode krwie / y od zduffone / y od nieczystoty / ktorych rzeczy sie strzegac / dobrze uczynicie. Miecicie sie dobrze.

Tedy oni gdy ie puszczono / sli do Antiochiey: y zgromadziwszy zbor oddali listy. Ktory gdy przecili / rozradowali sie z po cieffenia. A Judas y Silas / że też byli Pro rocy / wiela slow cieyli bracia / y potwierdzali. A pomieszkawssy tam przes niektorzy czas / puscili ie bracia w pokoiu do tych zaś ktorzy ie byli posłali. A zwidziato sie Sile / aby tam zostat: tedy Judas sam sedł do Jeruzalem. A Pawel y Barnabas mieskali w Antiochiey / nauczając / y przepowiadając z wiela inssych slowo Pańskie.

Po kilku zaśie dni / rzekł Pawel do Barnabas: Wrociwssy sie / nawiedzmy bracia po wssystkich miastach w ktorychśmy kaza li slowo Pańskie / iakoli sie maia. Tedy Barnabas chciat z soba wziac y Janą / co go zwano Markiem. Ale Pawel prosił / aby go niebrat / iako tego ktory był odsebt od nich z Pampheley / a nie sedł był z nimi na sprawe na ktora byli posłani. A sliat sie między nimi niezgoda / thak że sie od siebie rozessli: ale Barnabas wziawssy z soba Marka / iachat do Cipru: a Pawel obrawssy sobie Sy le / sedł precz / poruczony łasce Bozey od braciey. A chodzil po Siriey / y

Ciliciey /

Ioan: 14.

Gala: 2.

Ako: 13.

14:

Zacha: 9

1. Cor: 8

10.

Gala: 2.

Ako: 15.

Apostolskie .

Ciliccy/ potwierdzając tościoty/ przykazu-
zując im aby przystrzegali przykazania A-
postolskiego y starsszych.

Cap: 16.

Paweł y Sila do Derben y do Listry przyssed-
szy Tymotheusa obrzucili. Obssed-
szy w mieście philippis iż ydrowit opethana diewke/
miotłami szejon/ y do ciennice wsadz-
son/ ale wyb-
wion.

Wyszsedł tedy do Derben y do
Listry. A otho thám był jeden
zwolennik imieniem Timothe-
us/ syn niewiasty żydowski wter-
nej/ ale z ojca poganina. O tym
świadectwo dobre dawali/ ci co w Listrach
byli y w Ikonie/ bracia. Thęgo chciał Pa-
wel/ aby z nim sedł/ y wziawssy go/ obrz-
zat go dla Żydow ktorzy byli w onych mie-
scach. Abowiem wiedzieli thę wssystcy/ że
oćiec tego był Poganinem. A gdy chodzili
po mieściech/ przykazywali im aby strzegli
nauk/ ktore były postawione od Apostotow
y starsszych tych co byli w Jeruzalem. A ko-
ścioty iesseże potwierdzali sie w wierze/ y
rozmnazali sie w liczbie na każdy dzień.

1. Cor : 9.
Gala : 2.

Año : 15.

Roma : 1.

2. Cor : 1.
Año : 18.
13.
Año : 20.

Ioan : 6.

Gene : 19.
Luce : 14.
14.
1. Reg : 28.

A gdy sili do Frigiey y do krainy Galat-
skiey/ zabroniono im od Duchá swiętego
powiadać słowo Boże w Azyei. A gdy przy-
sili do Misiey/ kusili sie iść do Bithiniey/
ale niedopuszcili im Duch Jezusow. A gdy
przesili Misia/ wstapili do Troady/ y wka-
zato sie Pawłowi widzenie w nocy. Jako-
by miał jeden Macedonczyk stá y prosit go/
mowiac: Przyssed-
szy do Macedoniey/ wspo-
moż nas. A gdy to widzenie wyrzát/ ná-
tychmiast chcieliśmy iść do Macedoniey/
peroni te° bedac/ że nas Bog wezwat aby-
śmy im opowiadali Ewangielia. A tak gdy
śmy sie wzięli od Troady/ prostosiny przybie-
gli do Samotráciey/ a drugie° dnia do Ne-
apolis/ a z tamtąd do Sitippis/ ktore iest
głowne miastho krainy Macedoniskiey/ lu-
dźmi obcemi osadzone.

A stálisiny w tym mieście kilka dni. A w
Sobbote wyslichmy precz z brony ku rze-
ce/ gdzie sie nam zdáło być miejsce modli-
twy/ y siedzac tam mowilisiny do niewiast
ktore sie tam były zessly. A niekthora nie-
wiasta imieniem Lidia/ co przedawáta ie-
dwabne rzeczy z miastá Thiatirskiego/ a
chwalita y slucháta Boga: tey był Pan o-
tworzył serce aby pilná była tego co od Pa-
wła było powiádano. A gdy sie dáta okrz-
cić/ y z domem swym/ prosita/ mowiac:
Jesiżescie mie osadzili być wierna Panu/
wnidźcie do mego domu/ y mieszkajcie. A
przymusił nas:

A stáło sie gdyśmy sili ná modlitwe/ że sie

znami podátá meiatá dzieweczka/ ktora
miatá ducha Wiešszego/ ktora wielki po-
zytek przynosiłá pánom swoim/ przysle-
rzczy oznáymiac. Thá idac zá Pawłem y
zá námi/ woláta mowiac: Ci ludzie/ słudzy
Boga naywysšszego sa/ ktorzy opowiadá-
wam droge zbawienna. A to czynitá przez
wiele dni. Zátuiac tego Pawel/ tedy obro-
ciwssy sie/ rzekł duchowi: Przykazywá thę-
bie w imie Jezusa Chrystusa/ abys z niey
wyszedł. A wyszedł teyże godziny.

Marci : 5.
Luce : 8.

Marci : 10.

Año : 19.
1. Tessa : 2.

Año : 17.

2. Cori : 11.

Obaczysy to pánowie iey iż wysłá ná
dzieciá zysku ich/ zachwycisly Pawła y Si-
le/ wywiedli ie ná rynek do Krataz/ y ofiá-
rujac ie Urzednikom/ rzekli: Ci ludzie tró-
woża miastó nássę/ bedac Żydy: y opowia-
dáta zwyczaj kthorego sie nam niegodzi
przyiac/ ani czynić/ poniewaś że iestemy
Rzymianie. Zbiegi sie lud pospolity prze-
ciwko im: a wrzad posárpawssy ná nich su-
knie/ kazat ie miotłami bić. A gdy ie niepo-
mátu vbieżowali/ wsadzili ie do ciennice/
przykazywac stróżowi/ aby ich pilnie strzegł
ktory wziawssy takie rozkazanie/ wpus-
cił ie do głebsszey ciennice/ a nogi ich wsa-
dził w kłode.

A oput nocy Pawel y Silas modlac sie/
chwalili Boga/ y słyseli ie ci co też w ciem-
nicy siedzieli. Alie nagle stháto sie drzenie
ziemie/ thát że sie porussity fundamenthy
ciennice. A nátychmiasth otworzyly sie
wssystkie drzwi/ y ze wssystkich okowy opá-
dáty. Thędy ocuciwssy sie stroż ciennice/ y
wyrzawssy otworzone drwi v ciennice/
dobywssy mieczá chciat sie zabić/ mni-
má-
iac żeby wieśniowie vcieli. Závotat tedy
Paweł głosem wielkim/ mowiac: Nie czyn-
sobie nic złego: iestemy sám wssystcy.

Año : 4.

Año : 5.
12.

A požadawssy swiece/ wssedł: a drżac
vpadł do nog Pawłowych y Sile: y wy-
wiódssy ie precz/ mowit: Pánowie/ co mam
czynić żeby byt zbawiony? Thędy oni rze-
kli: Wierz w Pána Jezusa/ a bedziesz zbá-
wiony ty y dom twoy. A powiádali mu slo-
wo Pánskie/ y onym wssystkim kthorzy byli
w domu iego. A wziawssy ie oneyże godzi-
ny w nocy/ omył rány ich: a okrzcił sie y sam
y wssystek dom iego tudzież. A gdy ie przy-
wiódł do swego domu/ nágotowál im stół
y był wesel ze wssystkim domem swoim wle-
rzac Bogu.

Año : 2.
Ioan : 6.
Marci : 16.

Luce : 5.
19.

Potym gdy iuż byto we dnie/ poslat V-
rzad cektarze/ mowiac: Wypuść tam the
ludzie. Thędy zwiástowat on Stroj ciem-
nice the rzecz Pawłowi. Jś poslat Vrzad/
abyście byli wypuszczeni/ aták iuż theráz
wysšedssy/ idźcie w pokoiu. Ale Pawel rzekł
im: Vbiwssy nas iawnie/ niewinne ludzie/
Rzymiány/ wsadzili do ciennice/ a teraz

potátemnie

Szkie.

Matth: 8.

potajemnie nas wyrzucaia. Nie chak to: ale niechay przyda / a sami nas wyzona. Powiedzieli tedy cektarze the slowa Drze-
dnikom. A poletali sie vsslyssawssy ze Kzy-
mianie byli / a przyszedssy przeprosali ie / y
wymiodssy / prosili aby z miaszta wysli. A
wyszedssy z cieniemice / wessli do Lidiey / y
wyszrawssy bracia ciessyli ie / y sli daley.

Cap: 17.

Pawel w Tesalonice y w Berze wielki owoc w wie-
rze Panistey czyni / ale go Zydowie wyganiaia. Po-
tym w Athenach z Philozophy sie gada a Dionysus
sa z Areopagu ku Atyssowi nawrocit.

Gdy zchodzili Amphipolim y
Appolonia / przysli do Tesalo-
niki / gdzie thez byla Boznica
Zydowska. Tedy wedlug zwy-
czaju wssedl tez Pawel do nich
a po trzy Sabboty / wykladat im pisma / o
twarzaiac y wtaczaiac / iz Christus mial
cierpiec y wstac od umartych / a iz ten iesth
Jezus Christus ktorego ia wam opowia-
dam. Tedy niektorzy z nich wwierzyli / y
przytaczili sie do Pawla / y Site / a z nabo-
znych Pogánow wielkosć wielka / y nie-
wiasz zacnych nie malo.

Matth: 16.

17.

Luce: 24.

Acto: 28.

Zayrzac tedy im Zydowie / y wziawssy z
ludu pospolitego meze niektore zle / a tlu-
seja zebrawssy / zburzyli miaszta / y naseb-
sy na dom Jasonow / chcieli ich wywiesc
do ludu. A gdy ich nienalesli / ciagneli Ja-
sona z niektora bracia do przetozonych mie-
scich / krzyzjac / ze ci ktorzy swiat burza /
a tu przysli / ktore przyiat Jason / y ci wssy
scy przeciwo wsthawam Cesarstwu czynia /
powiadaiac byc inssego Krolew / Jezusa.
Atak pobudzili lud pospolity / y przetozeni
miaszta ktorzy to slysseli. Tedy wziawssy do-
swc wezynnienie od Jasona y od inssych / pu-
scili ie.

Luce: 23.

Acto: 16.

Ioan: 18.

19.

Ioan: 5.

Acto: 15.

1. Tessa: 2.

A bracia natychmiasz w nocy wypuscili
Pawla y Site do Berrey. Kthorzy gdy tam
przysli / wessli do Boznice Zydowskiej. A ci
byli zacnieyszy z tych ktorzy sa w Thesalo-
nice / y przyieli slowo ze wssyshka chucia /
pytaiac sie na pisma na kazdy dzien / iesliby
to tak bylo. A wiele ich z Zydow wwierzyto
y z Pogánstich niewiasz pocciwych / y me-
zow niemato. A gdy sie dowiedzieli Zyd-
wie ci co byli w Thesalonice / ze y w Berze
opowiadano bylo slowo Boze od Pawla /
przysli y tam / pobudzaiac y burzac mno-
stwo. Tedy natychmiasz wypuscili Pawla
bracia / aby siedl az do morza: A Silas y Ti-
motheus tam zostali. A ci co prowadzili
Pawla / przywiedli go az do Aten / y wziaw

ssy poruczeniestwo od niego do Sile y Thia-
moteusa / aby co narychley przysli do nie-
go / possli zasie.

A gdy ich Pawel czekal w Atenach / wz-
budzal sie w nim duch tego / widzac ze sie
miaszta wdalo na batwochwalsstwo. Gadat
sie tedy w Boznicy Zydoy / y z temi co chwa-
lili Boga / y na rynku na kazdy dzien (mo-
wiac) do tych ktorzy tam bywali.

Tedy niektorzy Epikurussowie y Seoi-
kowie Filozophowie gadali sie z nim / y mo-
wili iedni: Cos ten nasienie mowca (abo
swietogor) chce powiadac: A drudzy: Zda
sie byc nowych diabtow opowiadaczem: iz
im opowiedat Jezusa y zmartwych wstha-
nie. A poiawssy go / wiedli go do swego Kol-
legiom / mowiac: Mozemyli wiedziec co
to za nowa nauka iest / ktora ty powiadasz:
Bo nowe iakies rzeczy nam do wssu przyno-
sisz. Chcemy tedy wiedziec / co wzdy tho ma
byc. Bo Ateniensti lud w ssystek / y co przy-
chodzili Goście / minacz inssgo sie chak
niewydawali / iedno aby powiadali abo slu-
chali / co nowego.

Stoiactedy Pawel w posrzedku Kolle-
giom / rzekl: Miezowie Athenienscy / na
wssystkim widze was byc zbytnie nabożne-
mi. Abowiem przechodzac sie y ogladuiac
obrazy wasse / nalaztem y oltarz na ktho-
rym napisano bylo: Nieznaiomemu Bo-
gu. Co wy tedy mieznaiac chwalicie / tho ia
wam oznaymuie. Bog ktorzy stworzyt
swiat / y wssyshkie rzeczy kthore w nim sa /
ten bedac nieba y ziemie Panem / nie mie-
ska w Kosciolach rekoma sprawionych /
ani bywa cion ludzkimi rekoma / iakoby
czego potrzebował / gdy on sam dawa
wssyshkim zywor / y oddychanie / y wssyshkie
rzeczy / y wezynit z iednego czlowieka / wssy-
stek rodzay ludzki / aby mieszkali po wssysh-
kiej ziemi / zamierzaiac postanowione czai-
sy / y granice mieszkania ich / aby szukali Bo-
ga / owaby go snad mogli namacac albo
nalesec / aczkolwiek niedaleko iest od kazde-
go z nas. Bo w nim zywiemy / y ruchamy
sie / y iestesmy: iako tez y niektorzy z waszych
Poetow mowili: ze tez y rodzay tego iestes-
my. Atak bedac narodem Bozym / niema-
my mmimac / by to co iest Bog / zloru abo
srebru / abo kamieniowi / wyrzezani rze-
mieszniczemu y wymyslowi czlowieczemu /
podobno bylo.

Atak przegladaiac Bog czasy tey ludz-
kiej niewiadomosci / teraz opowida lu-
dziom / aby wssyshcy a wssedy pokute czyni-
li / przeto iz postanowit dzien w ktorzy Be-
dzie sadzit wssystek swiat w sprawie dliwo-
sci / przez meza / kthorego na tho wysadzil /

1. Tessa:

Acto: 9.

Psal: 145

Acto: 14.

Isaie: 66

Acto: 7.

Gene: 2.

1. Tessa: 32

Roma: 8.

Luce: 24

Gene: 4.

Ioan: 1.

Apostolskie.

wiars dawaiac wssystkim/ wskrzesaiac go od umarlych.

Alle gdy wsslysseli o zmartwychwstaniu / iedni tedy sie nasmiwiali / ale drudzy mowili: Bedziem cie o tym drugi ras sluchac. A tak Pawel wyszedl z posrzedku ich. A nie ktorzy mezwie trzymaiac sie go / wwierzyli / miedzy ktoremi byl y Dionizyus Areopagita / y niewiasta imieniem Damarys / y inni z nimi.

Cap: 18.

Pawel w Korintcie w Achajey y w Efezie kazac / wiele cierpiawssy / wiele ich nawrocil ku panu Chrystusowi.

W O tym Pawel wyszedssy z Aten / przyszedl do Korintu / y nalaz sy tam iednego zyda imieniem Aquila z Pontu rodem / ktory niedawno byl przyiachat z Wtoch / y Priscille zone iego / przeto iz byl rozkazat Klaudius wynisc wssystkim Zydom z Rzymu: przyskapi do nich / a iz byl tego rzemiesla / mieskat y nich y robil. A byli tego rzemiesla co namioty robia. A gadal sie w boznicy na kazda sobbota / wkla dajac imie Pana Jezusowo / y nawodzil Zydy y Greki.

A gdy byli przysli z Macedonicy Silas y Thimotheus / byl pilen slowa Bozego Pawel / swiadectwo wydajac Zydom / ze Jezus iest Chrystusem. A gdy mu sie oni zprze ciwiali / bluznili / wytrzasaiac odzienie swo ie / rzekl do nich: Arew wasa badz na glos / we wasse / niebede wam winien / iz odcych miasl do Pogonow porde. A idac stamtad wyszedl do domu iednego czlowieka / imie niem Tytusa sprawiedliwego / ktory chwalil Boga / ktorego dom byl poble boznicy Zydomskiej. Alle Crispus Arcyboznik wwie rzyt Panu / ze wssystkim domem swym / y wiele Korintczykow sluchaiac wwierzali y krzcili sie.

A rzekl Pan w nocy w widzeniu Pawto wi: Nieboysie / ale mow / a nie milcz / prze to zem ia iest sthoba / a zaden sie na cie nie oborzy / jezby mial zaszkodzie: Bo tu mam wiele ludzi w tym miescie. A mieskat tam putrolata / nauceaiac ich slowa Bozego.

A gdy byl Gallion starostha w Achajey / powstali iednomyslnie Zydownie na Pawla / y przywiedli go do Sadu / powiadajac ze ten przeciwo zakonowi namawia ludz ie aby chwalili Boga. A gdy poczynal Pawel otwierac ustha / rzekl Gallio do Zy dom: By wzdy bylo co niesluszego / abo ia ki sprosny wzynek a barzo zly / o mezwie zy

downie / slusniebym was zcierpiat. Alle iz to iest gadka o slowie / y o umionach zakonu waszego / wy sami to opatrzcie: Ja niechce byc sedzia tych rzeczy. A odegnal ie od Sa du. Thedy oni wssystcy pochwytywssy So stena Archiboznika / biligo przed sadowym miescem: a Gallion nie sie o to niestarat.

A Pawel potrwawssy ieszcze przez wiele dni / pozegnowssy sie z bracia / puscat sie woda do Syriey / a z nim Priscylla y Aquila / ktory mu byl ostrzygt glowe w Cen chrach / bo mial obiernice. A przyszedl do Efezu / y tam ie zostawil. A sam wyszedssy do boznice / gadal sie z Zydy. A gdy go pro sili aby przez dlusssy czas (y nich) pomies skat / nie przyzwolit / ale sie z nimi poze gnawssy / y powiedziawssy. Wroce sie zas sie do was / bedzieli Bog raczyl: sedl precz z Efezu. Idac tedy do Cezariy / wstapil y pozdrowil koscio / a potym sedl do Anti ochiay. A pomieskawssy tam przez niekto ry czas / sedl / chodzac porzad po Galary skiej krainie / y Frigiey / pochwierdzaiac wssystkie zwolenniki.

A Zydy niektery imieniem Apollo / rodem z Alexandriey / maz wymowny / przyszedl do Efezu / wzony w pisniach. Thego bylo nauceono drogi Paniskiej: y wrzacy m a go racym duchem mowil / y nauceal tych rze czy pilnie ktore sa Jezusowe / wiedzac tyl ko o krzcie Janowym. Then thedy poczat smiele sobie poczynac w boznicy. Ktorego gdy wsslysseli Priscilla y Aquila / wzeligo do siebie / y powiedzieli mu tym pilniey droge Paniska. A gdy chcial isc do Achajey / na pomnieni bedac bracia / pisali do zwolen nikow aby go k sobie przyieli. Ktorey gdy przyszedl / wzynil niemato pozytku tym kto rzy byli wwierzyli. Bo gwałtownie prze wyciezat Zydy / iawnie okazuiac pismem / ze Jezus iest Chrystusem.

Cap: 19.

Pawel w Efezie kazac y namiona czyniac / gdy sie bral do Jeruzalem / Demetrius przeciwo temu lud zbursyl.

W Stalo sie gdy Apollo byl w Koryncie / iz Pawel schodziw ssy wierzchnie krainy przyszedl do Efezu / y nalaz tam niekto re zwolenniki / y rzekl do nich: Wzielizescie ducha swietego gdyście wwie rzyli? A oni mu odpowiedzieli: Anisiny slysseli / iesli iest Duch swiety. Tedy on rzekl: Wkimzescie tedy potrzezeni? Oni powie dzieli: W Janowym krzcie. Pawel potym rzekl: Jan ci krzal lud krzem Potury / po

1. Cori: 1.

Num: 6.

Akto: 19.
Ebr: 6.
Iacobi: 4.

1. Cori: 1.
3. C: 16.

Ioan: 5.

1. Cori: 1.

Matth: 1.

wiadajac.

Dzieie.

Marci 1.
Luce. 3.
Ioan: 1.

Akto: 2.
4. & 8.

Matth: 7.

Marci. 16.

Matth: 3.

Iere: 36.

Roma: 15.

2. Cori: 1.

Akto: 16.

wiadać / aby w tego kchorzy miał przyś
po nim / wierzyli / to ci / w Jezusa. To wśly
fawśy / potrzebno ie w imie pana Jezusa.
A gdy Paweł włożył na nie rece / przyśedł
Duch święty na nie / y mówili ięzyki / y pro
rokowali. A było wślystich meżow podob
no dwanaście.

Wśedwśly potym do Bożnice / z dufaniem
kazał przez trzy krieżce / gadać y namá
wiać o królestwie Bożym. A gdy sie niekto
rzy zátwardzali / y nie wierzyli / przekliná
iac droge Pánstka przed rzessá / wśsedwśly
od nich / odtaczyl Zwolenniki / na każdy
dzień sie gadać w śstole Tyránna niekto
rego. A to sie działo przez dwie lecie / ták :
wślyscy kchorzy mieszkali w Azey / słuchali
słowa Pánstkiego / Żydowie y Pogáni A cu
dó nielada iákie czynil Bog przez reke Pá
włowa / ták iż też na chore nośono wiec od
ciátá tego chusthy y opasnice / á odchodzily
od nich choroby / y śli duchowie wychodzili.

A niektorzy Żydowie z tych kchorzy ob
chodza á z zátlinaniem sie obierá / kusili
sie też wzywać nád tymi kchorzy mieli zte
duchy / imienia Pána Jezusowego / mó
wiał: Poprząsięgam was przez Jezusa
ktorego Paweł opowiada. A byli iednego
Żydá imieniem Scerwy Kriażecia Káptán
skiego / siedm synow / ktorzy to czynili. Tedy
odpowiedział wśly duch zly / rzekł im: Jezus
śá znam / y o Pawle wiem: ále wy coście
zacz: A wśkoczyl wśly na nie on cztowiek w
ktorym było diabelstwo bázro zle / y opáno
wawśly obudwu wziat moc przeciwko im /
ták iż nádzý á zranieni vciekli z domu one
go. A obiawiał sie thá rzecz wślystkim Ży
dom y Pogánom ktorzy mieszkali w Efe
zie / á przypadł strach ná nie ná wślystki / y
wielbione było imie Pána Jezusowe.

A wiele z tych co wierzyli przychodzili
wyznawáć sie y oznáymiać wcyntki
swoie / A wiele też y tych ktorzy rzeczy dwo
rnych náśladowali / znieśli kriezi / y spalili
ie przed wślystimi / y ośsacowawśly zacząby
staly / náleżli zá piecdziesiath tysiecy gro
ślow. Ták mocnie rosło słowo Boże y mo
cnito sie. Terzeczy wykonawśly / postáno
wil był Paweł ná wmyśle á w duchu / zcho
dzil wśly Mácetonia / y Acháia / iść do Jeru
zalem / mówiał: Gdy tám bede / potrzebá
mi y Kzym widzieć. A poslawśly do Mácet
doniey dwu z tych co mu posługowali / Thy
moreusá y Erástá / sam do cjasu zosłhat w
Azey.

A státo sie onego cjasu nie máte zátwo
żenie o drodze Pánstkiej. Bo nieiá i Deme
trius imieniem / Złotnik kchorzy czynil ná
miodhy srebrne bátwánowi Diánie / y dzia
łat nie máty zysk á pożytek zemiánitom

te wezwawśly / tudzieś y one ktorzy tegoś
rzemieślá byli / mówili: Meżowie / wiecie że
z tego rzemieślá mamy nie máty zysk á ná
bytek: á widzieć y słyscie / że uż nie thylto
w Efezie / ále też prawie po wślystkiej Azey
cy / orho ten Paweł namáwiać odwraca
wielka rzesse / powiadać: że to nie śa Bo
gowie / ktorzy rekoná bywáia czynieni. A
nie tylkóć nam oto idzie / aby thá cześć ku
wzgárdzie nie przysła / ále też wielkiej Di
ány kóściot zá nie nie bedzie mian / y pocz
nie sie kázić máiestat iey / ktora wślystá A
zya / y okrag ziemié chwali.

To wślyślawśly nápełnieni śa gniewu / y
zawotali mówiac: Wielká iest Diána v E
fezow. A było pełne wślystko miásto zámie
śłania: tedy oberzyl sie iednym wmyślem ná
Theátrum / pochwyć wśly Gáusa y Ary
starchá Mácetonię / yti towarzysze Pawł
owe. A gdy Paweł chciał wnieś miedzy lud /
nie dopuścili mu Zwolennicy. A niektorzy
też y z Kriážach Azyskich / ktorzy mu byli
przyacielm / posłali do niego / prośac: aby
sie nie opuśczał ná Theátrum / á drudzy co
iniego wotali. Abowiem był kóściot zámie
śłany: á wiecey ich nie wiedziáto z ktorey
by sie przyczyny zessli. A z túszejey wycia
gneli Alexándrá / zá popychaniem go Żydow
Ale Alexándér reka pomileńia żada wśly /
chciał sie spráwić przed ludem. A ktorego
gdy poznali być Żydem / śłhat sie iest iedno
śłayny glos wślystich / ktorzy wotali iáko
by przez dwie godzinie / Wielká iest Diána
v Efezow.

A gdy Písarz wśkromił thúsze / rzekł:
Meżowie Efezey / y kthoz wśdy iest miedzy
ludzi / żeby niewiedziat iż miásto Efezie
iest chwaleca wielkiej Diány / y Jowissowe
go plodu: A thák ponieważ że chemu nie
może sie nikt śprzećiwieć / musicie sie wpo
koic á nie czynieć popełliwie. Bo przy
wiedliście oto tych cztowieku / áni święto
krayce / áni te kchorzyby ślužili Boginiá
wáśse. Jesliś więc Demetrius y ci co przy
nim śa rzemieślnicy / máia z kim iáka sprá
we / wśłat sie dzieia iáwne śady / śa też Stá
rostowie / niech sie práwem rospieráta. Je
śliś więc o ktore inne rzeczy żadać / może
sie tá rzecz ná porzadnym zebraniu Seymu
odpráwić. Bo nie iest śmy przespieczni by
nas niekárano o rozstuch dzisieyśly / ponie
wáž że żaden winny nie iest / kimbysmy sie
mogli wypráwić / z tego zbieżenia dzisiey
śego. A the rzeczy powiedzil wśly / rospuś
cił zbor.

Cap: 20.

Paweł

Apostolskie.

Paweł na wielu miejscach w Grecyę tając / bierze się do Jeruzalem.

1. Timo: 1.

Gdy ustatą ona trwoga / wezwawssy Paweł zwolennikom / y wspomniawssy ie / pojechnali się z nimi / y wyszedł / aby siedł do Macedonicy. A gdy przyszedł one strony / y napominał ie wiela słow / przyszedł do Grecyę: tam będąc trzy krize / Żydowie nadszli nań byli na zdradzie / gdy sie miał wiesć do Syrię: y miał the radę aby sie wrocil przez Macedonia. Theby siedł z nim w drodze Sosipater syn Pirra Beronczyka / a z Thesalonicensow Aristarchus / y Secundus / y Gaius Derbeyczyk / y Thimotheus / a z Aziey Tichius / y Trofimius. Ci nas vprzeczyszy / cze- kali nas w Troadzie: a my puscilismy sie wodą po Przasnicach z miasta Silippis / y byliśmy v nich w Troadzie za pięć dni: a tamieśmy mieścili siedmi dni.

Akto: 21.

1. Timo: 4.

Jednego dnia w trzydziest gdyśmy sie ze- sli na tamanie chleba / Paweł rozmawiał z nimi / chcąc wynisć nazałutrz / y prze- dlużył kazania aż do pułnocy. A było barzo wiele kaganow na onym Wieczerniku / gdziesmy sie byli zgromadzili. Tedy siedząc nieiały młodziencie imieniem Eutychnus / na oknie / gdy go zdiat był cięski sen / w tym gdy Paweł dlugo kazał / vsnawssy spadł na dot z trzećiej gady / y wsięto go umarłego. Do ktorego gdy zssedł Paweł / wkladi sie na nim / y obiawssy go / rzekł: Nie trwoźcie soba: boć dusza iego w nim jest. A wssedssy zaś na onie sien / tamiać chleb / y iedząc / na mowiwssy sie dosyć aż do dnia / potym siedł precz. Przywiedziono potym pachole ono żywe / y poćiesyli sie niepomatu.

3. Reg: 17.

4. Reg: 4.

Akto: 2.

1. Cori: 11.

A my wstapiwssy do łodzi / wieslichmy sie do Alsonu / maiaćz tamtać wsiac Pawła: bo thak był sam rozłożyt / maiać iac ziemia. A gdy nas nalał w Alonie / wsiawssy go / przyslijmy do wyspu Mityleny. A z tamtać sie wiozac / nazałutrz przyiahalismy prze-

ciwko Chium / y potym drugiego dnia przy- bylichmy sie do Samu / zaś nazałutrz przy- iachalismy do Miletu / bo był wymysł Pa- weł wiozac sie / minac Efes / by go conie- omieszkato w Aziey. Abowiem kwapił sie / iesliby rzecz można mu była / być na dzień Swiateczny w Jeruzalem.

A z Miletu poslawssy do Efesu / wez- wat k sobie starszych w kościele. Ktorzy gdy przysli do niego / y byli pospolu / rzekł im: Wy wiecie od pierwszego dnia kthoregom wyszedł do Aziey / iakom zwaami przes wssy- stek czas był / służac Panu z wsselak a potko- ra / y tżami / y w pokusach / ktore mi sie po- trasiaty z zasadzek żydowskich / iakom wam nic nie wiat rzeczy vżytecznych: żebym wam niemiął opowiedzieć / a iakom was nau- czał iawnie y po domiech / oświadczaiać Żydom y Poganom ku Bogu o pokucie / y o wierze w Pana naszego Jezusa Chrystu- sa. A oco teras ia związany duchem / ide do Jeruzalem / niewiedzac co tam na mie ma przysć / iedno tho iż duch swięty / po wssyst- kich miastach swiadeży mi mowiac: że wie- szenie y wciśki czekają mie w Jeruzalem. Ale sie tego nic niebois / ani czynie żywota mego droffszego niż sam siebie / abym tylko dokonat biegu mego / y poslugi w słowie / ktorem wziat od Pana Jezusa / abym swia- czył o Ewangieliey łaski Bożey.

Akto: 11.

Akto: 9.

Leuiti: 24.

Akto: 21.

1. Timo: 2.

A teras orho ia wiem / iż wiecey nie wy- frzycie oblicza moiego wy wssystcy / miedzy ktoremim chodzil opowiadaiac krolestwo Boże. A przeto oświadczaam wam dzisiey- sego dnia / iżem ia iest czysty od krwie wssy- tlich. Abowiemem sie nie zchraniał / aby ch- niemiął opowiadac wam wsselakiey rady Bożey. Cłuycie pilnie o sobie / y o wssystkiey trzodzie / w ktorey was Duch swięty postą- nowit Biskupy / abyście rzadzili kościoł- Boży / ktorego on nabył krwia swoia. Ja wiem iż po moim odesciu / wniada wilcy / drapieżni miedzy was / nie przepuszczaiać trzodzie. A z was samych powstana mezo- wie mowiac przewrotne rzeczy / aby od- wiedli zwolenniki za soba. Dla tegoś cłuy- cie / maiać w pamięci / iżem przez trzy lata we dnie y w nocy nieprzeskawal z płacząc napominac każdego zwas.

2. Reg: 3.

Danie: 13.

1. Timo: 4.

2. Petri: 2.

Ioan: 13.

1. Ioan: 3.

A theras poruczaam was Bogu / y Sto- wu łaski iego / ktory mocen iest zbudowac / y dac dziedzictwo we wssystkich poswieco- nych. Srebra y zloty / abo odzienia niczy- iegom nie požadał / iako sami wiecie / żem tego co mi było potrzeba / y tym ktoryż zem- na sa / dodawaly rece odo te. A tom wam wssystko przeto wkazal / iż thak pracuiac / maia być przyimowani niemocni / a pamię- tać na słowo Pana Jezusowo / iż on tak po-

2. Cori: 11.

Gr 12.

Gene: 3.

1. Corin: 9.

2. Tessa: 3.

Ecclci: 4. wiedział: Błogosławieństwa rzecz jest da-
wac/nizli braci. A gdy to rzekł: pokłękano-
sy na kolana swoje modlił się z niemi wstę-
piemi. A stał się wielki płacz od wszystkich:
y wkładając się na ręce Pawłowa/ całował
ligo/ żalując nawiecy tego słowa E chore
rzekł: iż wiecy oblicza tego nie mieli wi-
dzieć. A prowadzili go do okrętu.

Cap: 21.

Paweł do Tyru przybył / y z tad do Cesarzey / gdzie
od Silippa przyjeżdż. Agabus prorok powiada mu co
ma w Jeruzalem cierpieć / y co się potym stało.

Gdy się stało żeśmy się wtęśli /
rozdziewiliśmy się z nimi / pro-
stym biegiem przyspiliśmy do
Choum / a drugiego dnia do
Rhodu / y z tamtąd do Patars-
ry. A znalazłszy okręt który bieżał do Feniki /
wsiadłszy weni puściliśmy się na morze. A
gdy się nam wkręszował Cypr / zosłhawiłszy
y po lewey (rece) wiesłiliśmy się do Siriey
y przyiachaliśmy do Thyru: bo thu miano
stać do thowar z okrętu. A znalazłszy tham
zwoleńniki / trwaliśmy tham siedm dni:
Akorzy Pawłowi mówili przez Duchá: a-
by nie iáchat do Jeruzalem. A wypelnivszy
te dni / wyszedłszy / spłisłszy / a prowadzili nas
wstęsthy / z żonami / z synmi / aż precz za
miasto / y pokłękawłszy na kolana na brze-
gu mobililiśmy się. A gdyśmy się spotecznie po-
żegnali / wstąpiliśmy w okręt / a oni się wro-
cili do swego.

Acto: 20.

My lepał wyprawiłszy się od Thyru /
iáchaliśmy do Pcholimaidy / y pozdrowi-
włszy się z bracia / mieszkaliśmy jeden dzień v
nich A drugiego dnia iáchawłszy / przyspiliśmy
do Cesarzey. A wstępszy do domu Silippa
Ewangelisthy / Echorzy był jeden z siedmi-
mieszkaliśmy v niego. A then miał czterzy
panny swe / Prorokinie. A gdyśmy mieszká-
li przez kilka dni / nadszedł niektorzy maż z
Zydowskwa Prorok / imieniem Agabus.
Ten przyszedłszy do nas / wziął pás Pawłow
y związał sobie nogi y rece / mówiac: Tho
mowi Duch swiety: że tego meża E chorego
jest oto ten pás / tak związa Zydowie w Je-
ruzalem / y wydadza y w rece Pogánom.

Acto: 6.

8.

Ioelis: 2.

Acto: 11.

Acto: 21.

Acto: 20.

Matth: 6.

Co gdyśmy wstępsli / prosiliśmy go / y ci-
też Echorzy byli w thamtym miejscu / aby nie
chodził do Jeruzalem. Tedy odpowiedział
Paweł y rzekł: Coś to czynicie płacząc / a
(jedno) trapiąc serce moje: Bo ja nie tyła
ko być wiazan / ale y vmrzeć w Jeruzalem
jestem gotow dla imienia Pána Jezusowe-
go. A gdyśmy go namowić niemogli / prze-
stąpiliśmy / mówiac: Stań się wola Pánska:

A po tych dniach nągotowawłszy się / wstę-
powaliśmy do Jeruzalem. A sli też z nami
niektorzy zwoleńnicy z Cesarzey / wiadac z
soba (v E chorego byśmy mieli gospode) nie-
ktorego Jasona z Cypru rodem / sthárogo
zwoleńnika. A gdyśmy przyspili do Jeruzá-
lem / rádzi nas przyieli bracia. A nąziutrz
siedł z nami Paweł do Jakuba / y zebrałi się
tam wstęscy stárszy. Acore gdy pozdrowił /
powiedział im wstęstko co Bog weźmł w
Pogániech przez posługe iego.

A oni gdy Eho wstępsli / wielbieli Boga / y
rzekli mu: Widziś bracie iako wiele tyściecy
jest Zydow Echorzy wwierzyli: a wstęscy se
násładowce zakonnu. Ale wstępsli o tobie / że-
byś ty odwoził od zakonnu Moizeffowe-
go / one Zydzy Echorzy sa między Pogánmi /
powiadając żeby niewinni byli obrzązo-
wac synow swoich / ani podobng zwyczajm
chodząc. Coś tedy jest: Wdzyć się musi żyć
wielkość ludzi / bo iednak wstępsa iżes Ehu
przyszedł.

Wczynię tedy tak iakoć powiem. Ma-
my tu czterzech meżow / Echorzy máio obie-
tnice nád soba. Te poławłszy oczyść się z ni-
mi / y nátoż z nimi / aby ogolili gtowy: tedy
beda wiedzieli wstęscy / iż to co o tobie słu-
chali / fałs jest: ale że y Ehy chodziś strzegac
zakonu. A o tych Echorzy z pogánom wwie-
rzyli / myśmy pisali / osadzivłszy / aby się po-
wściągali od tego co ofiarowano Bátwá-
nom / y od Ekrwie y od zádawionego / y od
nieczystoty. Tedy Paweł wzięwłszy z soba
meże drugiego dnia / oczyściłszy się z ntmi
wstędi do Ekościót / opowiadając wypelnie-
nie dni oczyszczenia / aby ofiarowana była
za każdego z nich ofiara.

A gdy się wypelnito siedm dni / ci Zydow-
wie Echorzy byli z Azyey / gdy go wyrzeli w
Ekościel / pobudziłi wstęstek lud / y sctagne-
li náń rece / wolając: Mężowie Izráelscy /
ráta: owoc jest ten Ectowiek / Echorzy przećmu-
ko ludu temu / y zakonowi y miejscu temu /
wstęstki wstędzie naucza: nád to ypogany
przywiodł do Ekościót / y zgwałcił to swie-
te miejsce. Bo widzieli z nimi Throsimá z
Efezu w mieście / o Echorym Eżeż mniemali
żeby y wiodł Paweł do Ekościót. A zruszyto
się wstęstko miasto / y stało się zbieżenie lu-
du. A poimawłszy Páwtá / ciagneli go z Eos-
ciót / a wnet zámkniono drzwi.

A gdy go sstáli zabić / dano znać Roth-
mistrzowi / że się burzy wstęstko Jeruzalem
Tedy on wnet wziawłszy słuzebne / y Setni-
ki / zbieżał do nich. A gdy owi wyrzeli Roth-
mistrzá y słuzebne / przestáli bić Páwtá. Te-
dy przystápiwłszy Rothmistrz / poimat go /
y kázal y zwięzać dwiema iáncuchy / y py-
tał Echorzy byt / a co weźmł. Ale drudzy co

Apostolskie.

Luce. 22.

Acto: 9.
22.

inego wotali w tluſzczy. A gdy ſie niemogt
perwney rzeczy dowiedziec dla zgielku / ka-
zat go wieſc na zamek. A gdy przyſſedl do
ſtopniow / trafil ſie iſ byt nieſion od ſłu-
bnych dla gwaſchu wſego ludu: bo ſlā za
nim wielkoſc ludu / krzyſzac: Zgladz go.
A gdy tuſ poczynano w wodzie Pawa-
ła w zamek / rzekł do Kotmiſtrza: Godzili mi
ſie mowic do ciebie: A on odpowiedział:
Umieſz po Grecku: Zaſe ty nie ieſt on / E-
gipczyk / który przed tymi dniami uczyni-
ł trwogę / y wywiodeſ na puſzczę czterzy ty-
ſiace meſow meſoboię: A rzekł do niego Pá-
wel: Jeſtemci ja człowiek Żydowin z Tar-
ſu / obywatel miáſta / zawnolanego Cylicyey.
Ale proſſe cię / dopuſc mi mowic do ludu. A
gdy mu dopuſcił / Páwel ſtołac na ſtop-
niach / ſklnat reka na lud: a gdy ſie ſklnato
wielkie pomilczenie / mowil do nich po ży-
dowſku / temi ſłowcy.

Cap: 22.

Páwel od Żydow poſłany / ſpráwne ſie náſci
ſwoicy / iáchowanie porym y náwrocenie ſwoie im
powiáda / y Rzymianum ſie byc wynawa.

Wżowie brácia y oycowie / po-
ſłuchaycie tey kora teraz wam
powiem ſpráwy. A gdy wſlyſſeli
iſ żydowſkim iezykiem mowil
do nich / thym wiecey uczynili
pomilczenie. A rzekł: Ja ieſtem maſ żydo-
win / rodzitem ſie w Tháſie Cylicyſkim / a
wychowanem thū w tym mieſcie / v nog
Gámalielowych / wyruczony podług praw-
dy oycowſkiego zakonu / bytem miłoa-
niem zakonu iáko y wy wſſyſcy dzisia: ko-
rym te droge przeſladowat áſ do śmierci /
wiazac / y dawaiac do ciemnice / meſey nie
wiazſty / tak iáko mi te poſwiadcza Arie-
Káptaniſkie / y wſſyſcy ſtarſzy / od kthorych y
liſty wiazawſy / do bráciey / iáchatem byt do
Dámáſſku / abym ztámtad przywiódł ſre-
powáne do Jeruz lem / aby byli karáni.

Acto: 9.
21.

Acto: 5.

Acto: 9.
26.

1. Cori: 15.
Gala: 1.

Danie: 3.
10.

A ſtáto ſie gdym iáchat / a przybliſatem ſie
do Dámáſſku o potudniu / nagle z nieba o-
ſwieciła mie ſwiátoſc wielka: y wpádowſy
na ziemie / wſlyſkalem glos kthory do mnie
mowil: Szawle / Szawle / cze mie przeſlá-
duieſ: A iáko odpowiedział / Ktoſ ieſt Pá-
wel: A rzekł do mnie: Ja ieſtem Jezus Ch-
rárenſki / kthorego ty przeſladuieſ. A ci co ze
mna byli / widzieli ſwiátoſc / ale glosu nie
wſlyſſeli onego kthory ze mna mowil: A rze-
ktem: Coſ mámi czynic Pánie: A Pan rzekł
do mnie: Wſthawſy idſ do Dámáſſku / a
támci powiedza o wſſyſſkim / co byś miáł
czynic. A iſem nie widziat przed iáſnoſcia

ſwiáthla onego / za reke przywiedziony od
towarzyszow / przyſſedtem do Dámáſſku.

A byt tam maſ nieiáki Anániaſ / Bogo-
boyny / y kthory chodzil wedle zakonu / y ten
kthory miáł ſwiádectwo od wſſyſſkich tam
mieſſkaiacych żydow / then przyſſedwſſy do
mnie: y ſtoiac rzekł mi: Szawle brácie / prze-
jſzy. Tedy teyſe godziny przejſzatem nań.
A on mi rzekł: Bog oycow náſſych / prze-
jſzat ciebie / abyś wzniat wola iego / a żebyś
widziat ſpráwiedliwego / y ſłuchat glosu
z wſt iego: bo bedzieſ ſwiádkiem iego w
wſſyſſkich ludzi / w tych rzeczach kthoreś wi-
dziat y ſlyſſat. A teraz co wiecey mieſſkaſ:
Wſthañ a okrzyk ſie / y omij grzechy ſwoie
wzywaiac imienia iego.

A ſtáto ſie ieſt / gdym ſie wrácat do Je-
ruzalem / y gdym ſie modlit w koſciele / ſem
był w záchwyceniu rozumu / y widziatem
go a on mowil do mnie. Poſpieſ ſie / a wy-
nidſ co rychley z Jeruzalem: boć nie przy-
ma ſwiádectwa twoiego o mnie. A iámi
rzekł: Pánie / wiedzac thó oni / ſemci ja da-
wat do ciemnice / y zabijal po boſnicach / te
kthory wcie wierzyli. A gdy rozlewano
krew Szczepana ſwiádká twego / iámi teſ
tám ſtat / y przyzwalałem / a ſtrzegtem ſtat
onych kthory go zabijali. A rzekł do mnie:
Joz / bo ja ciebie miedzy pogány daleko po-
ſle.

A ſłuchali go áz do tego ſłowa / y podnie-
ſli glos ſwoy / mowiac: Zgladz z ziemie tá-
kowego: boć nieſluſna ieſth rzecz / aby byt
żyw. A gdy oni wotali / y miorali odzienie
ſwoie / y proch ſypali na powietrze / kazat
go Kotmiſtrz w wieſc do zamku / a biczmi
wſſec / y mierzyc: aby widziat / dla kthoreyby
przejſyny tak nań wotali. A gdy go ſtrepo-
wali rzemieſni / rzekł Páwel Sethnikowi
kthory przy nim ſtat: Godzili ſie wam Rzy-
mianina nie przekázanego biczowac: Co
wſlyſhawſy Sethnik / przyſtápił do Kotmi-
ſtrza / y powiedziat mu mowiac: Coſ be-
dzieſ czynit: bo otho ten człowiek ieſt mie-
ſſczanin Rzymſki.

Przyſedſy tedy Kotmiſtrz / rzekł do nie-
go: Powiedz mi ieſliſ thy ieſt Rzymianin:
Tedy on rzekł: Tak ieſt. Odpowiedziat Kot-
miſtrz: Jam zá wielka ſumma thego mie-
ſſczaniſtwa doſtat. A Páwel rzekł: a iámi ſie
w nim y národził. A wnet odſthapili od
niego ci co go mieli mierzyc. A Kotmiſtrz
ſie teſ zlekł gdy ſie dowiedziat iſ byt Rzym-
ſkim mieſczaninem / że go byt kazat zwia-
zac. A drugiego dnia / chcac ſie pilniey wy-
wiedziec oco by nań ſkazyli Żydowie / roz-
wiazat go / a kazat ſie káptanom zyc / y
wſſyſſkicy rádzic / y wywiódſſy Pawa-
ła poſtawil go miedzy nimi.

Acto: 9.

Roma: 10.

Matth: 10.
Acto: 9.

Acto: 7.

Acto: 13.
Gala: 1.
Ephe: 3.

Ioan: 18.

Acto: 23.

Cap:

Dla pawa phariseusowie roztargnieni z Saduceusami / kromu nowe zalogi zezadzone od zydom / przez wnuka obawione / dla tego poslan do Cezary.

Akto: 24.

Iere: 20.

Ioan: 18.

Deute: 17.

Exodi: 22.

Philip: 3.

Akto: 4.

26. & 28.

Matth: 23.

Luce: 20.

Akto: 22.

Akto: 16.

& 28.

Ephe: 7.

2. Timo: 1.

Edy Pawel patrzac pilnie na rade / rzekt: Mezowie bracia ia we wsselkim sumnieniu do brym / sprawowalem sie przed Bogiem az do dzisieysze dnia.

Thedy Kriaze kaplanski Anania / kazat tym co tam stali aby go policzkowali. Pawel potym rzekt do niego: Starze cie Bog sciano pobielona. Bo siedzac sadzisz mie podlug zakonu / y przeciwko zakonowi / kazesz mie bic: A ci co tam stali rzekli: Nawys sie mu kaplanowi Bozemu ztorzeczy: Thedy rzekt Pawel: Niewiedziatem bracia / aby byl Kriazeciem kaplanskim. Abowiem napisano jest: Kriazeci ludu swego / nie bedziesz ztorzeczyt.

A wiedzac Pawel / iz iedna czesc byla Saduceusow / a druga Phariseusow / zaszwoat w radzie: Mezowie bracia / Jam jest Phariseusz / syn Phariseusow / mnie tu sadza o nadzieie / y o zmartwych wstanie. A gdy to rzekt: stat sie rosterk miedzy Phariseusami y Saduceusami / y rozdzielilo sie mnostwo. Bo Saduceusowie powiadali ze niemasz zmartwych wstania / ani Angiota / ani ducha: A Phariseusowie lepak o boie wyznawali. A stat sie krzyk wielki. A powstawszy niektorzy z Phariseusow / zaszstawiali sie oni mowiac: Nie nalezimy nie ztego w thym czlowieku / cos iesli mowit mu duch albo Angiot.

A gdy sie sthat wielki rozruch / boiac sie Rothmistrz / by nierostargali miedzy soba pawta / kazat sluzebnym zbiezec / y wydrzec go z posztodku ich / y w wiecie go na zamek. A przysley nocy stanawszy Pan przynim / rzekt: Bady staty. Abowiem iakos swiadczyl o mnie w Jeruzalem / tak tezmaz y w Rzymie swiadczyc.

A gdy juz bylo we dnie / zebrali sie niektorzy z zydom / y zaslubili tho pod klothwa / mowiac: ze niemielu pierwey ani tesce ani pie / azby pawta zabili. A bylo wiecey niz czterdziesci mezow / ktorzy byli to spiknie nie uczynili: ci przystapili do Kriazecia kaplanskiego / y do starstch / a rzekt: Obietnica oddalismy sie / ze niemamy nic ukusic az zabijemy pawta. Atak wy teras oznaymicie Rothmistrzowi z rada / aby go wywiolt do was / iakobyście nieco pewnieysse mie li dowiedziec sie od niego. A my / pierwey niz do was przydzie / gotowimy go zabic.

Gdy wyslysat syn siostry pawlowey the zdrade / przyszed / y wssed na zamek / y opowiedzial pawtowi. Przyzwanossy tedy pawel iednego z Setnikow / rzekt: Miodzienca thego dowiedz do Rothmistrza / bo mu ma nieco okazac. Thedy on poiaossy go / wiolt do Rothmistrza / y rzekt: Wiezien pawel / prosit mie zebym do ciebie przywiolt miodzienca tego / ktorzy ma nieco mowic do ciebie.

A Rothmistrz wiaossy go za reke / odpedit z nim na strone / y pytal go. Co iesh co mi masz oznaymic: Thedy on rzekt: Zydomie sie znowili aby cie profili / abys dnia iutrzey sego przywiolt pawta do rady / iakoby co pewnieyssego mieli sie dowiadac od niego: ale thy niewierz im / boe sie na nasadziło ich wiecey niz czterdziesci mezow / ktorzy to obiecali pierwey nie tesce ani pie / azby go zabili: a teras gotowi sa / czekac na obietnice twoie.

Thedy Rothmistrz puscił onego miodzienca / przykazuiac mu aby nikomu niepowiadat / zeby mu to oznaymit: Potym przyzwanossy dwu Setnikow / rzekt im: Nago tucie dwie scie drabow / ktorzyby sli az do Cezary / a konnych siedmdziesiat / y z wlo ciniami dwie scie / o thrzecey godzinie w noc: y bydia thez nagothucie / aby wsadziossy pawta / doprowadzili go we zdrowiu do Felixa Starossy (Bo sie bat / by go lepak zydomie niezachwecili / y nie zabili / a on by potym ku obmowisku przyszed / iakoby pieniadze od nich wziat) napisawossy do niego list o to temi slowy.

Claudius Lissas / cnotliwemu Starossie Felixowi / pozdrowienie. Meza thego poimanego od zydom / a ktorzego juz byli poczeli zabijac / nadbiezawossy z woyskiem / wydarle go / dowiedziawossy sie iz Rzymianin jest / y chcac sie wywiedziec przyczyny ktoraby go obwiniali / przywioltiem go do rady ich / y nalaztem ze na skrzylio gadki a pytania zakonu ich: ale niemiat zadne go grzechu / dla ktoreregoby byl godzien smierci: albo wiezenia. A gdy mi powiedzia no o zdradliwych zalogach ktorore na byli nastalowali / poslatem go do ciebie / przykazuiac y thym co na skrzyli aby przed toba tam zalowali. Niey sie dobrze.

Thedy oni żołnierze wedlug thego co im roztazano / wiaossy pawta / prowadzili go noco do Antipatridy. A nazajutrz / poslawossy konne aby z nim iachali / wrocili sie do zamku. Ktorzy gdy przyiachali do Cezary / oddawossy list Starossie / postawili przed nim y pawta. A gdy przeczed / spytat z ktoreregoby powiachu byl / dowiedziawossy sie iz z Ciliciey / rzekt: Bede cie slu

chat

Apostolskie.

chac gdy twoi przeciwnicy przyda. A ka-
zał go strzec na ratunku Herodowym.

Cap: 24.

Paweł y Feliks Siharosy ofiarzon / meynie swey
rzeczy Broni.

Akto: 23.
25.

W Oczym w piaci dni / z shapilo
Kriaze kaptanski Anania / z
niektorem z starzych / y z nie-
jakim Tertulusem rzeczniikiem
ktorzy przysli do Staroshy
przeciwko Pawlowi. A poznamy Paw-
la / poczat nam zatowac Tertullus / mo-
wias: Gdys o najlepszy Felix / w wielkim
pokoiu zywimy przez cie / y wiele sie rzeczy
poprawia przes opatrznosc twoja / a za-
wisse y wssedy przynumiemy to ze wsem dzie-
kowanim. Ale abym cie dluzey nie zabas-
wiat / proste krotce wysluchay nas podlug
twoy dobroci.

Akto: 21.

Nalezisiny czlowieka tego zarazliwego
y wzbudzaciego trwogi miedzy wszytkie-
mi zydy po wssytkim swiecie / a ze jest po-
wodem rozruchow sekty Nazaraniskiej /
ktory y kosciole w silnie chcial zgwalcic: the
gosz tedy poimawssy / chcelisiny podlug za-
konu naszego sadzic. Ale zbiedzawssy na nas
Kotmistrz Lisias / gwałtem wielkim wyr-
wat go z rak naszych / rozkazuiac aby ci co
nam skarzyli sli do ciebie / od ktorego sie
sam tu Sadzac mozesz o tych wssytkich rze-
czach dowiedziec / o ktore my temu wine
daiemy. Przydali tez potym y zydownie po-
wiadaiac iz sie tak te rzeczy maia.

Akto: 21.

Potym odpowiedzial Pawel gdy mu sta-
rosta dat znać zeby mowil temi slowy: Wie-
dzacia od wielu lat / jest ty jest sedzia ludu
tego / z dobra mysla sam o sie bede mowil:
Abowiem mozesz to dobrze wiedziec ze nie-
masz themu wiecey dwunascie dni / iakom
przyszedl modle czynic do Jeruzalem / a ze
mie ani w kosciele zessli abym sie skim ga-
dal / abo zebym czynil zebrania tluszczey /
ani w boznicach / ani w miescie / ani tego
moga teras dowiedec / oco na mie zatnia.

Matth: 10.

Marci: 8.

Luce: 12.

Exodi: 3.

Matth: 21.

Akto: 23.

Alle do tego sie sam przyznawam / iz we-
dlug tey sekty / ktora mienia byc kacersta /
tak sluze oycowskiemu Bogu memu / wie-
rzac wssytkiemu co w zakonie y w proro-
cech napisano jest / nadsziec maiać w Bo-
gu: ktorey y ci sami oczekawai / o przy-
slym zmartwych wstaniu sprawiedliwych
y nieprawych. W tym y sam sie staram / a-
bych bes obrazenia sumnienie mial v Bo-
guy v ludzi zawzdy.

Roma: 15.

2. Cor: 9.

Potym po wielu lat / przyszedtem miedzi
lub swoy / maiać iakmużny czynic / y ofiary /

y obietnice / w ktorych rzeczach nalezli mi-
w kosciele a ia sie oczysciam: nie z tluszcz-
ani tez z rozruchem. A poimali mie krzy-
czac / y mowias: Zgładz nieprzyaciela na-
szego. (Byli tez tam) niektorzy zydownie z
Azyey / ktorzy tez tu mieli stanac przed to-
ba / y skarzyc / iesli co mieli przeciwko
mnie: abo wzydy ci sami niechay powiedza /
iesli co za nieprawosc nalezli we mnie / po-
niemaz ze teraz sthoie przed rada / chyba o
to jedno slowo / ktorem zawolat miedzy ni-
mi stoiac / ze mie wy dzia sadzicie o powsta-
nie umarlych.

Akto: 21.

Tedy odtozyl im Felix / pewnie wiedzac
o tey drodze / mowias: Kiedy Kotmistrz
Lisias przyedzie / bede was sluchal. A
rozkazal Setnikowi aby go strzegi / a zeby
mial pokoy / y zeby tez nie Bronil zadnemu z
przyaciot iego / posluzyc mu.

Akto: 23.

A po kilko dni / przysedssy Felix z Druzyl-
la zona swoia / ktora byla zydownka / przy-
zwat Pawla / y sluchal od niego wiary kto-
ra jest w Chrysthusa Jezusa. A gdy Pa-
wel rosprawial o sprawiedliwosci / czysto-
sci / y o sadzie przyslym / wezdrzawssy Fe-
lix odpowiedzial / co sie teraz dotyczy / idz
ale gdy bedzie czas po themu przyzwe cie.
Przytym spodziewal sie ze mu miano dac
od Pawla pieniedzy / tedy dla tego czesto-
kroc wzywaiac go / rozmawial z nim. A gdy
wssly dwie lecie / mial Felix namiestnika
Porciusia Festusa. A chcac takze uczynic zy-
dom Felix / zostawil Pawla w wiezieniu.

Iere: 29.

Akto: 27.

28.

Akto: 25.

Cap: 25.

Paweł ofiarzon przed Festusem odwolal sie do Ce-
sarza / Agryppa Krol nadosedl.

A TAK gdy Festus przyiachal
do oney Krainy / po thrzech
dniach wiachal do Jeruzalem
z Cesarzey. A przysli do niego
Kriazeta kaptanscy / y pierwszy
z zydown / skarzac na Pawla / y prosili go / za-
daiac taksi przeciw niemu / aby go kazal
przywiesc do Jeruzalem / myslac zasadzic
nam / aby go zabili na drodze. Ale Festus od-
powiedzial / ze Pawel musi byc strzezon w
Cesarzey / a ze sam co rychley mial tam ia-
chac. A tak ktorzy z was (powiada) mozn-
sa / iachawssy pospotu / iesli jest ktora w me-
zu win / niechay go obwinia.

A pomieszkawssy miedzy nimi / nie wle-
cey / iedno osm albo dziesiec dni / przyachal
do Cesarzey / a nazaiutrz vsiadl na Sadzie:
y kazal Pawla przywiesc / ktorego gdy przy-
wiedziono / obstepili go zydownie / ktorzy by-
li przyiachali z Jeruzalem / wiele y ciestkich

WIN

win

Acto: 24.
28.

win nań kładac/ktorych nie mogli dowieśc
zwłascz ja że Paweł dawał przyczyny/iż nie
ani przeciwko zakonowi żydowskiemu/ani
przeciw Kościotłowi/ani przeciw Cesarzo
wi nie grzeszył.

A Festus chce żydom także włożyć / ob-
powiadać Pawłowi / rzekł: Chcesz do Je-
ruzalem iść / a tham o te rzeczy być sadzon
przedemną: A Paweł rzekł: Przed stolcem
Cesarzkim stoie / tam muszę być sadzon. Ży-
domem nie zaszkodził / iako chy lepiej
wiesz. Bo ieslim co zaszkodził / albo godne
go śmierci uczynił: nie odmawiam umrzeć.
Ale iesliż nie niemam z tych rzeczy o kthore
ci na mnie skarża / żaden nie może im da-
rować / biore sobie do Cesarza. Tedy Festus
z rada pomowników / odpowiedział. A zia-
lesz sobie do Cesarza / do Cesarza poydziesz.

A gdy minęto kilka dni / Agryppa Krol y
Bernice przytłachali do Cesarzey / na poz-
drawianie Festusa. A mieszkając tham nie
mali czasu / Festus Krolowi oznaymit a o-

Acto: 24.

powiedział o Pawle / mowiac: Jest tu ie-

Acto: 24.

den mąż ostawiony od Felixa w więzieniu:
o kthorego gdym był w Jeruzalem / byli w
mnie Krążetka Kaptansey / y starzy żydow-

Deute: 17.

scy / żądaiac przeciw niemu sentency / kto-
rymni odpowiedział / iż niemam tego zwy-
czaju w Rzymianow by mieli osadzić kthore
go człowieka / pierwey niżliby then co nań
skarża / miał obliżne te co nań żatuić / y pie-
rwey niżliby miejsce miał / aby sie bronić a
wywiódł z tego oco nań żatuić. A tak gdy
sie tu byli zeszli / bes wszelkiej odwroty / na-

Acto: 23.

zaiutrz wsiadwsi na miejscu sądowym / ka-
zatem przywieść tamtego meża. O kto-
rym / gdy staneli ci co nań żatowali / żadney
przyczyny nie przynosili thakowey / iaki-
chem sie spodziewał że miał być bardo zle.
Iedno pytanie iakiż o swojej wierze mieli
przeciwko temu / y o takim Jezusie umar-
łym / o ktorim tho Paweł twierdził iż iesł
żyw: A ia watpiac o takim pytaniu po-
wiedziałem / chciałliby iść do Jeruzalem /
a tam być sadzon o tych rzeczach. A gdy Pa-
weł apellował żeby był zachowan do Augu-
stha Cesarza rozeznania / kazatem go cho-
wać / dokad go nie posle do Cesarza.

Tedy Agryppa rzekł do Festusa: Chcia-
tem y sam słyszeć tego człowieka. Rzekł: in-
tro go wsłysz.

A nazajutrz / gdy przyszedł Agryppa / y
Bernice z wielką pópą / y wesli na miejsce
słuchania spraw z urzędni i y z meżmi prze-
dnieyszymi z miasta / na rozkazanie Festusa
wo / przywiedzion iesł Paweł. Rzekł: Fe-
stus: Agryppa Krolu / y wsłysz meżowie
ktorzy tu pospolu iesłacie z nami / widziacie
tego człowieka / o kthore mie wsłyszko mno-

stwo żydom prosito w Jeruzalem / żadać
y wotować / iżby dątey nie miał być żyw. A
lem ia doznał / że nyc takiego nie zbrot co
by było śmierci godnego. A gdyż sam odwo-
tał sie do Cesarza / wymysliem go tam posłać
O ktorym cobym pewnego Panu pisał / nie
mam. Przetoż przywiodłem go przed was
a naywiecey przed cie Krolu Agryppa / a-
by dobadał sie czego / miałbym co pisać.
Bo mi sie to zda być rzecz bezrozumna / po-
słać więźnia / a przyczyn tego nie oznaymit.

Cap: 26.

Před Agryppa y Festusem dowodzi niewinności
Pawel / y iakiego mian / bytby wypuszczon
by sie był do Rzymu nieodwołat.

Rzekł Agryppa do Pawła: Do-
puszczając cię mowić o siebie
samego. Thedy Paweł wycia-
gnawssy rękę / począł sie spra-
wować / we wsłyszlich tych rze-
czach o kthore mi winę dała Żydowie / Kro-
lu Agryppa / poczytam sie być szczęśliwym /
ponieważ że sie daisz mam bronić przed to-
ba: a nawiecey iż ty wiesz wsłyszkie zwyczaje
ie y pytanie kthore sa między Żydy / przetoż
prosse / abys mie cierpliwie posłuchał.

A tak żywot zaprawde moy od mey mi-
dości / kthory z przodku iednac był między
narodem moim w Jeruzalem: wiedza wsłysz-
scy Żydowie / wiedzac też zemnie od po-
czatku / gdyby chcieli świadectwo wydać /
zem podług napewnoteyssy sektry naszego za-
konu / żytem bedac Pharizeusse. A teras
w nadzieie obietnice / kthora sie stała o-
com naszym od Boga / stoie sądowi bedac
poddany / do kthorey dwoiennaście naszego
pokolenia / we dnie y w noce Bogu służac /
należewa sie przysię. O kthora nadzieie
skarża na mnie Żydowie / o Krolu. A co za
niepodobna rzecz iesł ku wierzeniu v was /
żeby Bog umarł wstrzeżat.

A iaciem mnimiał / zem miał przeciwko
imieniu Jezusa Nazarańskiego / wiele prze-
ciwnego czynić / com iednak y czynił w Je-
ruzalem / bo wiele swietych / iam do ciemni-
ce wsadzał / wziawssy moc a dozwole nie od
krążet Kaptanstkich / y gdy ie zabijano / iam
przynosił ortel. A po wsłyszlich bożnicach
częstokroć ie karzac / przynukał ie aby bli-
znili: y ieszcze wiecey ofalałwssy na nie / prze-
sładowałem ie aż do obcych miast. Miedzy
ktoremi gdym iachal do Damassku / z mo-
ca y dopuszczeniem krążet Kaptanstkich / w
południe / na drodze / widziałem Krolu / z
niebą swiätosć iasnięssa niż Stoićce / ktho-
ra mie oświeciła ze wssad / y te ktorzy zem
na byli.

Acto: 23.
26.

Acto: 22.

Acto: 2
1. 17

Acto: 23.
28.

1. Filip 3.
Gene: 3.

22.
Deute: 18

Psal: 15.
Ioan: 11.

Acto: 8.
9. 22.

1. Cor: 13

Acto: 23.
25.

Agdyf

Apostolskie.

Cap: 27.

paweł do Rzymu Morzem iada/trudności wiele podiat. Angiot mu sie wlasat/pothym ziemie z swem doplynat.

Gdy już było osadzone że miał Paweł iechać do Włoch / a że miał być odda z inemi więźniami Setnikowi imieniem Juliu srowi / rothy Cesarstkiey: thedy wstapiwszy w okret Adumentski: poczynaiacy sie wiesz okoto mieśc Azey / puszcilich my sie na Morze / a był przy nas Arystarchus Macedończyk z Tesaloniiki: Drugiego dnia przybieglismy do Sydonu. Thedy Julius ludzkie sie obchodzac z Pawłem / dopuszcil mu iac do przyiaciot / y scharanie miec o sobie. A skamrad sie puszcivszy przy iachalimy pod Cypr / przetho iz nam byly wiatry przeciwnie. A wiozac sie po morzu Cylicyjskim / y Pamphilijskim / przyiachalimy do Listry / ktora jest w Licey / a thui Setnik nalazsly okret Alexandrijski a on idzie do Włoch / przewiodl nas do niego.

Agdysiny sie przez wiele dni leniwo wiesli / y zaledwie smy przyiachali przeciwno Gnidowi / ze nam wiathr nie dopuszczał / przybilichmy sie ku Krecie / wedle Salmony / a zaledwie wedle nie sie wiozac / przyiachalimy na iedno miesce / ktore zowa Dobry Port / od ktorego nie daleko bylo miasto Talassa. Strawivszy tedy wiele czasu / y gdy już nie bylo przespieczne zeglownie / przetho iz post już był minat / cieffyl te Pawel / mowiac: Meżowie / Widze iz z krzywdy y z srodka wielka / nie tylko nakladu y Okrethu / ale y dusz naszych poczy na sie być to iachanie. Ale Setnik wiecey wierzył Marynarzowi y zeglarzowi / nizli temu co Pawel powiadał. A gdy sposobnego portu nie było na zimowanie / wiele ich wymysliło z kamrad iachac / owaby mogli iako przyiachac do Feniki na zimowanie / y porthu wyspu Krety / ktory lezy ku wiatrom zachodnym Afrykowi y Chorowi. A gdy powiewat wiatr z potudnia / mniemaliac by mieli to co chcieli / gdy sie puszcili z Asfu / zeglowali do Kretu. Ale nie dlugo pothym wderzyl naprzeciwko niemu wiathr gwałtowny / z Putnoy. co ij zowa Euroaquilo. A gdy porwat okret / y niemogł zdotac przeciwno wiatrowi / puszcivszy okret wiatrom / cosmy thak sie wiesli. Thedy przybiezawszy do iednego wyspu / ktory zowa Alauda / zaledwie smy mogli okret zatrzymac. Zeory zacierzawszy uzywali pomocy / opasawszy okret / boiac sie by na Syrtym nie wpadli / spuszcivszy iedno naczynie thakemy sie wiesli / a gdy tak nami gwałtownie sie burzli

Agdysiny wssystcy na ziemie wpadli / slyszalem głos ktory do mnie mowil Żydowskiim iezykiem: Szawle / Szawle / czemu mie przesladujesz: Trudnoć jest tobie wierzgać na ościen: A iam rzekł: Ktos jest Panie: A Pan rzekł: Jam jest Jezus ktorego ty przesladujesz. Ale wstań / y stoy na swych nogach. Abowiem nathomei sie wlasat / sym cie postanowit sluzebnikiem / y swiadkiem tych rzeczy ktoreś widzial / y tych ktoremic sie wlasze / wybawiaiac cie od ludzi / y od Pogánow / do ktorych ia ciebie teras posylam / abyś otworzył oczy ich / aby sie nawrocili od ciemności ku swiatłości / y od mocy satanistkiey ku Bogu / aby wzietli odpuszczenie grzechow / y czaske miedzy swietem / przez wiara ktora jest we mnie.

Z tadze / Krolu Agrypá / niebytem nie wiernym niebieskiemu widzeniu: ale thym napierwey ktorzy sa w Damassku / y w Jeruzalem / y po wssystkiey żydowskiey kraiznie / y Pogánom opowiadatem / aby pokuthe czynili / y nawrocili sie ku Bogu / czyniac przystoynne wczyni pokucie. Dla tey przyczyny Żydowie gdym był w Kosiele / poimawssy mie / kusili sie o tho aby mie byli zabili. Ale podpomozony pomocą Bożą / aż do dnia dzisieyszego stoie / swiadczac matemu y wielkiemu / nie inszego niepowiadaiac / iedno to co Prorocy powiadałi ze miało przysc / y Moiześ. Jesli miał cierpieć Christus / iesli pierwszy powstawssy z umarłych / miał opowiadac swiatłosc ludziom y Pogánom.

To gdy on mowil / a gdy the sprawe dawal / Festus rzekł glosem wielkim: Szalesiesz Pawle: wiele pisma przywodzicie w falesstho. A Pawel rzekł: Nie faleie cnotliwy Festusie: ale prawdy trzezwosci słowa powiadam. Boć wie o tych rzeczach Krol / do ktorego też stale mowie: Bo rozumiem ze mu żadna rzecz z tych taina nie iesst / a thez sie żadna z nich pokatnie nie dziala. Wierzyś Krolu Agrypá prorołom: Wiem iz wierzyś. A Agrippa rzekł do Pawla: Mała rzeczja namowisz mie ze bym był krzescianinem. A Pawel: Zadam od Boga y w male / y w wielu / a nie thylko ciebie ale y wssystkie ktorzy dzis tego sluchaja / aby sie takim stali / iakim y ia iesstem / wyimuiac to wieszenie. Tedy powstat Krol / y Setharosta / y Bernice / y ci co przynich siedzieli. Agdy odesli / rozmawiali miedzy soba / tak mowiac: Ze ten cztowiek nie takiego nieuczynil / przecoby abo sinierci abo wieszenia był godzien. Agrippa zas rzekł do Festusa: Mogł sie był ten cztowiek wypuscic / by był nie apellowat do Cesarza.

mm iij

wośc

Isaie: 60.
Aho: 2.
3. 17.
Ioan: 13.
1. Cor: 7.
Aho: 23.
25.

Colo: 4.
Aho: 24.
28.

Dzieie.

wosć morška namiotchata / drugiego dnia wymiatawali co mieli w okrecie : a trzecie go dnia swemi rełomā naczynie w okrecie potrzebne wymiatawali. A gdy iuż ani słońca ani gwiazd było widać przez wiele dni / a burza nie miała nādchodzitā / iuż odiethā bytā nādzieiā wssystkā zdrowia nāssego.

A gdy iuż wielkie poszczenie było : thedy Pāwet stoiac między nimi / rzekł : Trzeba było o meżowie / wsluchawssy mnie / nie puszczając się od Krety / a mieć w zysku se krzywo de y sstode. A thetāz rādze wam być dobrey myśli. Abowiem jadnā duffa z nas nie zginie / procz sāmego okretu. Do stānat tey nocy przy mnie Angiot Boży / kthoregom ia iest / y ktoemu sluze / mowiac : Nie boy się Pāwle przed Cesārzem muszisz stānac : a oto dārowāt ci Bog ty wssystki kthorzy sie z toba wiozs. Przetoz badzcie dobrey myśli Meżowie : Bo ia wierze Bogu moiemu / iż tāt bedzie iako mi iest powiedziano. Ale musimy pierwey przybyć do nieiātkego wyspu.

Gdy tedy czternasta noc nādessā / a my smy sie wieszli po morzu Abryātskim o pū nocy / domniemawali sie Żeglarze / zeby sie im wśāzowātā iākā krāinā. Tedy oni spuściliwssy line z otowem do morzā / nālēsli giebia nā dwādzesiātā sażeni / a odiachawssy nie dālēko z tāmto / nālēsli giebia nā pietnasācie sażeni : y boiac sie bysmy nie wpādli nā miescā miātke a ostre / pusciwssy z tytu okretowego cżterzy kofice / żadali aby dzień był. A gdy oni żeglarze chcieli z okretu wćiec / pusciwssy barke nā morze / rżekomo iākoby poczynāli od przodku okretu kofice wyćiagāć / Rzekł Pāwet Sethnikowi / y o nym sluzebnym : Jesli ci w okrecie nie zostā na / wy zachowani być nie możecie. Thedy sluzebni obćieli powrozj od barke / y dopuścili iū wptynać. A gdy iuż poczynāto switāć / prosił Pāwet wssystkich aby co ziedli / mowiac : Już tho dzis cżternasty dzień / iako trwācie poszczając się : a nieiedliście nic. Przetoz was proser abyście pokārm wżieli / dla zachowania zdrowia wāssego : Boć żadne mu z was wlos z głowi nie zginie. A gdy to rzekł : wżiawssy chleb / podziękowāt Bogu przed oblicznością wssystkich : y tamiac pōcżat iesc. A sthāwssy sie lepsey myśli wssyscy y oni też iedli. A było nas w okrecie wssystkich ludzi dwieścicie / siedmdziesiāt / y sseść. Potym nāiādssy sie / wżywāli okretu wyrzucāiac pssenice do morzā.

A gdy sie stāt dzień / ziemię nie mogli dobyrć / ale obacżyli nie iākā odnoge obroczo nā brzegiem / do kthorey myslili iesliby iako mogli wbić okret. A gdy wyćiagneli kotwice / puszczāli sie nā morze / rozpusciwssy też

spoieniā rudlow / a podniosssy wznieśli żagle podług wiania wiātru / y wieszli sie ku brzegowi. A gdy smy wpādli nā miejsce gdzie sie dwoie morze zbiegā / wwiāzili o okret / thedy przodek okretu wwiāznawssy / stāt nie ruffāiac się / ale zādni koniec tamāt sie od gwałtowney burzey.

Tedy onych sluzebnikow tā rādā bytā / aby ony wieźnie pozābhāli / by ktery wyply nawssy nie wćiekt. Ale Setnik chcąc zachować Pāwłā / zākāzāt tego : Ażāt tym ktery mogli ptywāć / aby sie nāprzod pusćili / y wysli nā ziemię : a one inssie nā deśćkach przewożili : a drugich nā onych obtomkach okretowych. A tāt sie stāt / że wysli wssystki dūse nā ziemię.

Cap: 28.

Pāwel wssedssy trudności morških / nā wyspie cudā działa / Potym do Rymu przyszedssy z radością przyiet.

A Gdy smy thego niebespieczeństwa wssli / thedysmy poznāli iż on wysp Mitelene zowa. A ludzie Pogānscy onego wyspu / nie mātā nam ludzkosć okāzāli. Abowiem zāpaliwssy gromādę drow / rozgrzewāli nas wssystkie / dla dżdu kthory nā ten cās lat / y dla zimnā. A gdy Pāwel nāzbierāt nie mātā gromādę chrosthu / y kłādł nā ogień / Zmijā wćiekāiac przed goracem / wchwycitā sie reki iego. Co obācżywssy oni Pogāni / że wisiātā bestia onā w reki iego / mowili między sobā. Musi then cżtowiek być meżoboyce / kthory wyszedssy iuż z morzā / pomstā nieda mu żyć. Ale on otrzāsławssy one bestijā w ogień / nie ztego nie wćierpiāt. A oni mniemiāt by māt opuchnāć / y nagle padwssy vmrzeć. A gdy nā tho dlugo cżekāli / widzāc że sie mu nic ztego nie sthāt / obrocivssy sie powiādāli go być Bogiem.

A nā tych miescach byty folwārki Krāje cīā onego wyspu imieniem Publiussā / kto

ry nas

Matth: 10.
Luce: 12.
Marci: 6.
8.
Ioan: 6.
1. Timo: 4.

Akto: 27.

Luce: 10.

Akto: 14.

Apostolskie.

Matth : 8.
ry nas przyiawşy / przez trzy dni iáskawie
podeſznowat. A tráſto ſie iſ oćiec Publiu
ſſow chorowat ná goraczkę y ná ſiegunkę
w te czáſy. Tedy wſſedł do niego Páwet : y
pomodliwſy ſie / wlożył náń rece / y wzdrowi
wił go : To gdy ſie ſtáło / tedy wſſſcy či kó
rzy ná onym wyſpie chorowali / przychodzi
li / y bywali wzdrowieni : ktorzy nas cheż w
wielkiey či mieli / y kiedysmy od nich odieſ
dzáli / náktádli nam co byto trzebá.

A po trzech krieżycach / iácháliſmy w o
krácie Alexándryſkim / ktorzy ná wyſpie ſi
mowat / ná ktorym był herb gwiazdy Bli
ſmecey. A gdyſmy przyiácháli do Sirákus /
mieſſkáliſmy tam trzy dni. Z tad obieżdża
iac przyiácháliſmy do Rhegia / á po ied
nym dniu / gdy wiat z południa wiać / wto
re^o dnia przybiegliſmy do Puteolow / tam
nálawſſy brácia / proſili nas ábyſmy v nich
pomieſſkáli przes ſiedm dni / á potym przy
iácháliſmy do Rzymá. Z ktorego gdy wſſy
ſeli brácia (o nas) zabieżeli nam áż do
rynku Appiuſſowego / y do trzech kárcm.
Ktore Páwet wyżrzáwſſy / dziekuiac Bo
gu / wziął ſmiáſość. A gdyſmy przyſſli do
Rzymu / dopuſſcżono Páwetowi mieſſkáć
ſobie z iednym żołnierzem kthory go przy
ſtrzegat.

Akto : 15.
Akto : 24.
Akto : 25.
Akto : 27.
Po trzeciim lepać dniu / zezwat przedniey
ſſez żydow. A gdy ſie zeſſli / mowit do nich :
Ja / meżowie brácia / nie nieczyniac prze
ciwko poſpolſtwu / álbo przeciwko obyczá
iom oycowſkim / będąc poimánym w Jeru
zálem / ieſtem podan w rece Rzymiánom :
ktorzy gdy mnie wypytáli / á wſſyſſeli / chcie
li mnie wypuſcić / przeto iſ żadney przyczyny
ſmierci nie byto we mnie. A gdy ſie themu
ſprzećiwáli żydowie / muſiałem ſie do Ce
ſarzá odwołać. Nie przeto żebym miał ná
lud moy oco ſkárzyć. Dla tey tedy przyczyn

ny / proſilem oto żebym was mogł widzieć
y do was mowić. Abowiemci dla nádziecie
ludu Iſráelſkiego ieſtem otho thym táncu
chem zwiázány.

Tedy oni rzekli do niego: My ániſmy li
ſtu o tobie z żydowſtwá mieli / ani przyſed
ſſy ktery z bráćiey oznaymit nam / álbo mo
wit o tobie co ztego. Ale żadamy od ciebie
ſłyſſeć / co ty rozumieſ : bo o tey ſekcie wiemy
dobrze / że ſie iey wſſedzie przećiwia. Po
tym złożywſſi mu dzień / przyſſło ich do nie^o
ná goſpode niemáto : kthorym on wyktadat
(piſmá) ſwiadeżac o kroleſtwie Bożym /
y dowodzac im o Jezusie z zákonu Moize
ſowego y z Prorokow / od zaránia áż do
wieczorá. A niektorzy wierzáli onemu co
Páwet powiádat : á drudzy zaś niewierzeli.

A gdy ſie tháł między ſoba niezgadzáli /
roſchodzili ſie / do ktorych Páwet mowit ied
no ſłowo : Iſ dobrze Duch ſwiatey mowit
przez Izáiaſá Proroká / do oycow náſſych
them ſłowy : Józ do ludu thego á powiedz
mu : Wſſymá będziecie ſłucháć / á niebędzie
cie rozumieć : á widzac będziecie widzieć /
á nie wyżrzyć. Abowiem zgrubiáło ſerce
ludu te^o / y wſſymá cięſſko ſłyſſeli / y oczy ſwo
ie zámroziłi : by lepać oczymá niewidzie
li / á wſſymá nieſłyſſeli / y ſercem nie rozu
mieli / á nienávroćili ſie / ábym ie wzdrowi
wił. Bądźże wam tedy ſwiadomo / iſ po
gánom poſłano ieſt to zbáwienie Boże / á
oni wſłucháia. A to powiedziawſſy / wſſli
od niego żydowie / máiac między ſoba wiel
kie gadanie. A mieſſkat Páwet cáte dwie
lecie w ſwey goſpodzie : á przyſmowat wſy
ſkie ktery przychodzili do nie^o / kázac im
o kroleſtwie Bożym / y náuczáiac tych
rzeczy kthore ſa o Pánu Jezusie
Chryſtusie / z wſſelkim du
fánim / krom zábro
nienia.

Deute : 18.
Akto : 20.
Akto : 23.

Luce : 2.

Gene : 3.

Akto : 17.

Iſaie : 6.
Matth : 13.
Mara : 4.
Luce : 8.

Dzieiow Apostolskich koniec.

S: Pawła Apostoła.

Przemowa świętego Hieronima/ na list świętego
Pawła do Rzymianow.

Nymianie są którzy z żydow y z Poganow wwierzyli. Ci
się pysszym swarem chcieli iedni nad drugie przekładać. Abowiem
Żydowie mówili. My iestesmy lud Boży. Ktore od poczatku umyto-
wał Bog y wychował. My obrzezani z rodu Abrahánowego/ z świe-
tego rodu wysłismy. A czasow przeszlych tylko w żydowstwie zná-
my był Bog. My z Egiptu známiony Bożemi y mocami wybawie-
ni/ przeszłismy morze nogą suchą/ gdy násse nieprzyiaciele wáły mor-
skie zagárnely. Nam dat Pan Mánne ná puszczy/ y iakoby syny swoje
niebieskim pokármem kármil. Nas wednie y w nocy w slupie obtołu y ognia wprzeczali.
By nam gdzie drogi nie było/ droge wkázował. A ták izbyłismy inie iego dobrodzieystwa ku
nam mliczeli. My sami godni bylismy za on ie° przyiac y głos Boga mówlącego slyseć/
y iego wola vznąć. W ktorym zakonie nam obiecan iest Chrystus. Do ktorych też on sam
świadczył się przysć/ mówiac: Nie przyszedłem iedno do owiec ktore zgineły domu Isráe-
lowe°. Gdyż was psy ráczey niż ludźmi nazywał. Stusnoli tedy iest/ aby bálwany dzisia
opuszcziszy/ ktorymesćie od poczatku służyli nam byli przyrownáni: a nie ráczey ná mie-
scie przychodniow byli policzeni podług zakonney wstawy y obyczáiu. A ániście tego byli
zasłużyli/ iednoż iz sežodra záwssie Boska dobroć chciáta was ku nássemu násládownictwu
dopuszczć.

Pogáni też náprzeciwko temu odpowiadáli. Imbyście wiecześnie Boskie dobrodzieyst-
wa wam wdziátane wyliczáli/ tym ciesszym grzechem się być winnemi wkázecie. Abowiem
záwssy tego wssystkiego byliście nie wdzieczni. Onemi nogami ktoremi przeszli-
ście suche morze/ ráncowáliście przed bálwany ktorychesćie sobie náczynili. A onymi wsta-
mi ktorymiście dla potepienia nieprzyiaciot wássych Pánu spiewáli/ żádaliście by wam
bálwáná spráwiono. Onemi oczymá ktoremiście byli zwykli Boga w obtołu álbo w ogo-
niu widáć/ pátrzáliście ná bálwany. Mánna wam też byta omerzta. A záwssyście ná
puszczy przeciw Pánu ssenráli/ żádáiac wrocić się do Egiptu/ skąd was był reka mocna
wyrwał. A co wiecey ták oycowie wássy częstym pobudzenim Pána zdráznili/ is wssyscy
ná puszczy pomárli/ áni wiecey z stárssych ich iedno dwoie ludzi do się nie obiecaney we-
sli. A co stáre rzeczy wspomínámy gdyżbyście też tego nigdy byli nie učinili. dla tego sá-
mego záduhy nie rzekł was godnemí odpuszczenia/ ižećie Pána Chrystusa wam przes-
Proroki obiecanego/ nie tylko przyiac niechcieli/ ále śmierćia hániebna zábili. Ktorego
ktorosmy poználi/ tudziejemy weń wwierzyli/ gdyż nam o nim przed tym nigdy nie po-
wiádano. Skąd moze być dowiedziano/ iz cosmy bálwánom służyli nie záwardziátości
ále nie wiadomości ma być przypisano. Abowiem ktorzy teras poznawssy go násláduie-
my/ dawno bysmy byli násládownáli/ bysmy przed tym byli poználi. A wytak się z sláheco-
twá rodu przechwálaćie/ iakoby nie násládownanie dobrych obyczáiw wiecey niżli cie-
sne národzenie czyniło was synmi swietych. Wssáko Ezau y Ismael gdyż sá z rodu Abra-
hánowego/ nie bywáia miedzy synmi policzeni.

Gdyż się ták rozpieráli/ Apostol miedzy ie włożymy się/ ták oboje strone równa/ aby
dowiodł że žádný z nich swa spráwiedliwosciá nie záslużył zbawienia. Ale is oboý lud
wiadomie y ciessko zgrzeszył. Żydowie iz přes przestępsstwo zakonu nie wćčili Boga: a
Pogáni iz gdyby poznawssy z stworenia stwórzyciela mieli częstowáć/ chwáté ie°
odmienili w bálwany reka učinione. Iz cheż oboý lud iednáko odpuszczenie
otrzymat rozumem dowodzi/ zwlászczá iz w tymże zakonie przepowiedzia-
no byto iz y żydowie y Pogáni ku wierze Chrystusowey
mili być wezwáni/ dla thego oboje strone vnizá-
iac/ ku pokóiovi y zgodzie nápomina.

List do Rzymianow.

List swietego Pawla Apostola do Rzymianow.

Cap: I.

Wskazanie miłości swego ku Rzymianom / y takto nies
nawidzi złości ich.

Azwei sluga Je
su Chrystusow/
powołany Apos
tłot / odtaczony
na Ewangelia
Boża / ktora był
przed tym obś
cat przez Proro
ki / swe w swietich
pismiech / o synu

swoum / ktoremu sie narodzil z nasienia Da
widowego podlug ciała / ktory okazał iest
ze iest synem Bozym w mocy / podlug du
cha poswiecenia / y podlug tego ze powstał
z umarłych Jezus Chrystus Pan nasz przez
ktoregośmy wziali takte y Apostolsktwo / ku
posłuszeństwu wiary między wszytkimi po
gany dla imienia tego między ktoremi ie
steście też y wy / powołani Jezusowi Chry
stusowi / tym wszytkim ktorzy sa w Rzymie
miłym Bozym / wezwanyym swietym.

Laska wam y pokoy / od Boga oycy / y pa
na naszego Jezusa Chrystusa.

Naprzod tedy dziekuie Bogu moiemu
przez Jezusa Chrystusa za was wszytkie / i
wiara wasza bywa powiadamana a słynie po
wszytkim swiecie. Abowiem świadek mi
tego Bog / ktoremu ja sluze w duchu mo
im w Ewangeliey syna tego / iś bes przes
stanku zmiłke o was czynie zawždy w mo
dlitwach moich / prosze o was aby wždy iako
niegdy mogł mieć szczęsna droge w woli
Bożej / przysć do was. Abowiem pragne
was widzieć / abym wam nieco wdzilił tak
ści duchowney / ku wassemu potwierdzeniu
to iest / abysmy sie spotu poćieszyli / przez te
ktora spolnie mamy Wiare wasze y theż
moie.

A niechce byście teo niemieli wiedzieć br
cia / iś częstokroć postanawiał abych przy
szedł do was (a niedopuszczono mi dotych
miasł) abym iaki owoc miał też y w was /
iako y w inszych poganiach. Grekom y in
nym narodom / mądrym y nie mądrym / ie
stem powinien : Tak iż ile ze mnie iest / go
towem iest / y wam ktorzy iesteście w Rzy
mie Ewangelia opowiadać.

Abowiem nie wstydam sie Ewangeliey :
bo iest moc Boża / ku zbawieniu każdemu
wierzącemu / Żydowi naprzod y Grekowi.
Abowiem sprawiedliwość Bożą obławia
sie w niej / z wiary w wiare / tak iako napis

Ioan : 4.
2. Timo : 1
Philip : 1
Colosen : 1
Iere : 10.

Acto : 16.

Ecclesi : 41.
2. Timo : 1
1. Corin : 1.

Acto : 11.

Deute : 18.
Acto : 26.

Matth : 1.
23.
2. Timo : 2.

Acto : 9.

1. Cori : 1.
Gala : 1.

S: Pawła Apostoła.

Abacuc : 2.
Gala : 3.
Ebra : 10.

Akto : 14.
Ebra : 11.
Psal : 18.

Deute : 28.

Psal : 105.
Iere : 2.

2. Reg : 24.
3. Reg : 22.
Ezech : 14.

Leuiti : 18.

Prover : 1.
Akto : 7.

Hofea : 7.

sano iest: Ale sprawiedliwy z wтары жыwie: Obiawia sie bowiem gniew Boży z nieba/ na wszelką niepobożność y niesprawiedli-
wość takowych ludzi / Ktorzy prawda Bo-
ża w niesprawiedliwości zabierają: iż to
co wiadomo iest o Bogu/ iawnio iest mie-
dzy nimi. Bo im Bog obiawił. Abowiem
rzeczy jego niewidome / od stworzenia
świata/ mogą być poiete rozumem / przez
te rzeczy są uczynione: wielkista theż jego
moc y Bosstwo/ tak że niemoga sie wymo-
wić. Abowie poznawszy boga / nie chwalili
go tak iako Boga/ ani mu dziekowali: ale
nieczemnymi się stali w myślach swoich/ y
zaciemione iest serce ich/ Bo powiada
iż sie być mądreimi/ stali się głupieimi. A
odmienteli chwate niekazitelnego Boga/
w podobienstwo obrazu skazitelnego cztowie-
ka/ y ptaków/ y zwierząt o czterech no-
gach/ y węzów.

Przetos też dopuścił ie Bog w zabości
serca ich/ w nieczystość / aby zelżyli ciata
swe sami w sobie: iż zamienteli prawdę Bo-
żą w kłamstwo/ a chwate dawali y sluzyli
raczej stworzeniu niż stworzycielowi/ Kto-
ry iest błogosławiony na wieki. Amen.

Przetos thedy widal ie Bog w namie-
tności sromotne. Abowiem niewiasthy ich
odmienty przyrodzony zwyczaj / w then
bieg Ktory iest przeciw przyrodzeniu. Tak-
że też y messczyzna/ opuściwszy przyrodzo-
ny zwyczaj z niewiasthy/ zapalili się w za-
bách swoich ieden ku drugiemu/ messczy-
zna z messczyzna sprośność piodzac/ a bio-
rac zaplacie obiedliwości swojej sami na
sobie/ tak iako przystalo.

A iako nie dbali aby Boga poznali: wi-
dat ie theż Bog w przewrotny smysl / aby
czynili te rzeczy Ktore nie przystoia: bedac
pełnieni wszelkiej nieprawości / złości /
natożney nieczystoty/ takomstwa/ nieczno-
ty/ y bedac pełny zabości/ meżoboystwa/
swaru/ zdrady / złościwości / podszczuwa-
cze/ nasmiwce/ Boga nienawidzace/ po-
twarce/ pyssne / nadece / wynaleśce zlych
rzeczy/ rodzicom nieposluszne/ niemadre/
nieukładne/ bes litości/ bes pokoiu/ bes mi-
losierdzia/ Ktorzy poznawszy sprawiedli-
wość Bożą/ nierozumieli/ iż ci co takie rze-
czy działają/ godni są śmierci / nie thylko
Ktorzy ie czynią/ ale też y ci co przyzwala-
ją tym Ktorzy czynią.

Cap: 2.

Skarawssy Rzymiány/ Karze złości Żydowstie/ po-
wiadaiac ie być podobne Poganom/ co Boga nie-
znają/ y wpomina ie ku wynaniu.

Kzetos niemożesz być wymo-
wion/ o cztowiecze/ Kozdy Kto-
ry sadzi. Bo w tym o co dru-
giego sadzi/ sam siebie pote-
pia: abowiem toż działasz/ co

w inszym sadzi. Wiemy bowiem iż sad Bo-
ży iest według prawdy przeciwko tym Kto-
rzy takie rzeczy czynią. Annimasz (podob-
no) o cztowiecze/ Ktory sadzi te co takie
rzeczy czynią / y sam ie czyni / iż ty wydzies
sadu Bożego: Czyli hoynność dobroci jego/
y cierpliwości / y nieśkwapliwości gardzi:
Niewiesz iż dobroćliwość Boża / ciebie ku
pokucie przywodzi: Ale podług twarłości
twoy / y niepotutniacego serca twego / skar-
bił sobie gniew / w dzień gniewu / y obia-
wienią sprawiedliwego sadu Bożego/ Kto-
ry odpłaci każdemu poblug uczynkow jego
Tymci wżdy Ktorzy trwając w dobrym u-
czynku/ szukaia chwaly y cci / y niekazytel-
ności / odda żywoth wieczny: ale thym za-
sie Ktorzy są w poswarkach / y Ktorzy nie-
przyzwalaia prawdzie/ ale wierza niepra-
wości (bedzie) gniew y nietłstka : Trapie-
nie y wciś na wszelką dusze cztowiecza Kto-
ry źle czyni / Żydowina naprzod y Greka:
ale chwata/ cześ / y pokoy Kozdemu Ktory
czyni dobrze/ naprzod Żydowinowi y Gre-
kowi.

Abowiem niemasz przyimowania osob
v Boga. Bo wssy Ktorzy bes zakonu
grzesyli/ bes zakonu też pogina: a Ktorzy
kolwiek w zakonie grzesyli / przez zakon
beda sadzeni. Bo nie słuchacie zakonu /
sprawiedliwi są v Boga: ale ci co zakon
pełnia beda vsprawiedliwieni. Abowiem
gdyś Pogani ci co zakonu nie mają / z przy-
rodzenia to co zakon wkażue czynią / thas
kowi zakonu nie mają/ sami sobie są zako-
nem: Ktorzy wkażua sprawę zakonna na-
pisana w sercach swoich / za poswiadcza-
nim sumnienia ich / y myśli między soba o-
skarżaiacych/ albo też wymawiaacych/ w
on dzień gdy bedzie sadzi Bog tayne rze-
czy ludzkie / podlug Ewangieliey moiey/
przes Jezusa Chrystusa.

Jesliż wiec ciebie żydowinem nazywa-
ia / y spuszczaś sie na zakon/ a przechwalaś
sie w bogu / y wiesz wola jego / y pochwalaś
rzeczy wyteczniessie sprawione bedac z za-
konu/ cufyś sobie żebyś był przewodnikiem
ślepych / y światłością tych Ktorzy w ciem-
nościach są/ naucezycielem niemadrych / mi-
strzem dziecinnym / Ktemu żebyś miał spo-
sob nauki y prawdy w zakonie. Ale ty Kto-
ry inszego naucezas / a sam siebie nienaucezas
Ktory także nie krāsć (a sam) krādnieś:
Ktory powiadaś żebyś nie cudzołozyc (a
sam) cudzołozys: Ktory przeklinaś śatwa-

Matth : 7

2. Reg : 12

IJaia : 30.

Akto : 17.

Psal : 61.

Zopho : 1

2. Tessa : 11.

Akto : 10.

Ephr : 6.

Gala : 2.

Matth : 7.

Luca : 6.

Iacobi : 1.

Matth : 25.

Ioan : 8.

Psal : 14.

Matth : 7.

List do Rzymianow.

Isaie. 52.
Ezech. 16. **N**ie a sam święto królestwa czyni: który
nie z zakonu chłubił (a sam) przez przestęp-
stwo zakonu Boga niecczył a żył. Bo imię
Boże przez was bluźnione bywa między
poganymi / tak iako napisano jest.

Obrzezanie jest i wdy pożyteczne / jeśli-
byś zakon zachowywał: ale będzieszli prze-
stępca zakonu / obrzezanie twoje stało się
nie obrzezaniem. Alchab jeśli byś nieobrze-
zany sprawiedliwości zakonu przyskrze-
gał / a zaś nie obrzezanie tego / nie będzie
pożyteczne za obrzezanie: A będzie sędzi-
ten który z przyrodzenia jest nieobrzezany
nym / pełniac zakon / ciebie kłhorya przez
litere / y przez obrzezanie / jest przestępca
zakonu. Abowiem nie to jest żyd / kłhory
jest iawnie żydem / ani to obrzezanie jest /
co iawnie na ciebie jest: ale ten jest prawym
żydem / który potajemnie jest żydem / y to
jest prawe obrzezanie które jest na sercu w
duchu / nie według litery: którego chwala
nie z ludzi / ale z Boga jest.

Cap: 3.

Żydowie dla zakonu od Boga danego / nie są ni-
kogani dostojni / ale potrzebni iako y oni sami
Bożey.

Roma: 7.
1. Timo: 1. **O**ś tedy wieciey ma Żydowin:
abo co za pożytek obrzezania:
Wiele / wśelakim sposobem.
Naprzod iż im zwierzone są
słowa Boże. Bo a co na tym /
iż niektórzy z nich nieuwierzyli: A więc nie
dowiarstwo ich wiara Boża wyniszczyło:
Uchoway Boże. Ale jeśli Bog prawdzi-
wy / a każdy człowiek nieprawdziwy / tak
iako napisano jest. Abyś się stał sprawiedli-
wym w powieściach twoich / y żebyś żył
długo wtedy bywaś sędzon.

A jeśliś więc nieprawość naszą / sprawie-
dliwość Bożą zaleca / coś rzeciemy: Czy-
li niesprawiedliwy jest Bog / który gniew
przywodzi: (obyczajem ludzkim mówię)
Uchoway Boże. Bo jeśli by tak iakoż be-
dzie sędził Bog ten świat: Abowiem jeśli
prawda Boża w moim kłamstwie rozmno-
żyła się ku chwale tego / czemuś jeszcze i
iako grzeszny / bywam sędzon: a nie raczej
tak czynię (iako nas niektórzy słomocą / y
iako powiadała drudzy żebyśmy mówili)
Czynimy złe rzeczy / aby przyszło dobre: Kto-
rych ludzi potępienie / sprawiedliwe jest.
Coś tedy / przewysłamyśmy i: Żadnym
sposobem. Abowiem okazaliśmy przyczyny /
iż Żydowiey Grekowie wśytcy są pod grze-
chem / iako napisano jest. Iż nie maś ni-
go sprawiedliwego / nie maś rozumnego /

nie maś kłoby szukał Boga. Wśytcy się na
chylili / tudzież wśytcy się stali nieużytecz-
nymi: nie maś kłoby czynił dobrze / nie jest
aż do iednego. Grob otworzony / jest gardło
ich / ięzykami swemi zdradliwie czynili: iad
wrzećciennie pod wargami ich. Kłorych v
sta pełne przeklinania y gorzkości / pretke
nogi ich ku rozlaniu krwi. Skruszenie y
nieśczęście na drogach ich / a drogi pokor-
owey nie uznali / nie maś bojaźni Bożey
przed oczyma ich.

A wiemy tho iż cokolwiek zakon mówi /
mówi tym którzy w zakonie / aby każde v
sta były zaciulone / ażeby wśytek świat był
poddany Bogu: Bo z uczynków zakonnych
nie będzie usprawiedliwiono przed nim w-
śelkie ciato. Abowiem przez zakon / jeśli
poznacie grzechu. Ale teraz bez zakonu
sprawiedliwość Boża jest objawiona / o kto-
rey świadczy zakon y Prorocy. A sprawie-
dliwość Boża przez wiarę Jezusa Chrystu-
sa (przychodzi) w ty wśytki y na wśytki
kłhory weni wierza.

Abowiem nie maś żadney rozności: Bo
wśytcy zgrzeszyli / y potrzeba chwały Bo-
żey. Usprawiedliwieni darmo / przez łaskę
tego / przez odkupienie które jest w Chrystu-
sie Jezusie / kłhorego Bog wystawił wbi-
galkiem / przez wiarę we krwi tego / ku o-
kazaniu sprawiedliwości swojej / dla odpu-
szenia przeszłych grzechów / kłhore Bog
cierpiat / ku okazaniu sprawiedliwości ie-
go na ten czas / aby on był sprawiedliwym /
tym który usprawiedliwia onego / kłhory
jest z wiary Jezusa Chrystusa.

Gdzieś tedy jest przechwalanie twoje:
Wyrzucone jest precz. Przez który zakon /
podobno uczynków: Nie: Ale przez zakon
wiary. Bo za to mamy / że człowiek bywa
usprawiedliwion przez wiarę / bez uczyn-
ków zakonnych. Czyli tylko Żydom jest
Bog: a za też nie poganom: A owśsem y
poganom. Boć wdy ieden jest Bog / który
usprawiedliwia obrzezanie z wiary / y nie
obrzezanie / przez wiarę. Tedy zakon kłsi-
my wiara: Boże uchoway / ale owśsem za-
kon stanowiemy.

Cap: 4.

Żydowie nie mają się przechwalać z obrzezania /
Abrahamowi danego / y z innych zakonów starego uczy-
nów. Abraham bowiem przez wiarę przed obrze-
zaniem / był usprawiedliwionym od Boga.

Oś tedy powiemy / żeby znalazł
Abraham oćiec nasz podług ci-
ta: Bo jeśli Abraham z uczyn-
ków zakonnych usprawiedli-
wion jest: ma chwale / ale nie

Psal: 5.

Psal: 139

Psal: 9.

Prorok: 1

Isaie. 59.

Psal: 35.

Gala: 2.

Ebra: 7.

Isaie. 35.

Exodi. 52.

Ebra: 5.

Gala: 2.

Isaie. 51.

S: Pawła Apostoła.

Gene: 15.
Gala: 3.
Iacobi: 2.

Psal: 31.

Gene: 15.
Gene: 17.

Gala: 3.

Ioan: 15.

Isaia: 51.
Luca: 13.
19.
Ioan: 8.
Gala: 3.
Gene: 17.

Gene: 15.

v Bogu Abowiem co powiada pismo: W
wierzył Abraham Bogu / y było mu to po
czytano ku sprawiedliwości. Ale temu kto
ry co czyni / zapłata nie bywa poczytana
podług taści: ale według powinowactwa.
A zaś temu ktorzy nie działa / ale wierzy w
onego ktorzy vsprawiedliwia grzesznego:
bywa poczytana wiara tego ku sprawiedli
wości / podług postanowienia taści Bożej:
Jako też y Dawid powiada / Błogosławień
stwo (być) ciżowiecze / ktoremu Bog po
czycha sprawiedliwość krom uczynków:
Błogosławieni są ci ktorzych odpuszczone
są nieprawości / y ktorzych grzechy są zakry
te. Błogosławiony to ma / ktoremu nie po
czyta Pan grzechu.

To tedy błogosławieństwo / tylko się ściaga
do obrzezanych: czyli też y nie do obrzeza
nych. Abowiem powiadamy iż poczytana
jest Abrahamowi wiara ku sprawiedliwo
ści. Jakkż tedy jest poczytana: w obrzeza
niu / czyli nie w obrzezaniu: Nie w obrze
zaniu / ale przed obrzezaniem. Potym ci
známie obrzezania wszat / pieczęć sprawie
dliwości wiary która była w obrzezaniu:
aby był oycem wszystkich wiernych przez nie
obrzezanie / aby y im było też poczytano ku
sprawiedliwości: także też aby był oycem
obrzezania / nie tylko tym ktorzy są z obrze
zania / ale y tym ktorzy naśladowia śladow
wiary / która była w nie obrzezaniu oyci
naszego Abrahama.

Abowiem nie przez zakon (stała się) o
biętnica Abrahamowi / albo potomkom ie
go / aby był dziedzicem swiactwa / ale przez
sprawiedliwość wiary. Bo jeśli by tylko ci
byli dziedzicami ktorzy są z zakonu: zniszczo
na jest wiara / zmyta a zgładzona jest obie
nica. Abowiem zakon gniew sprawuje: Bo
gdzie nie maś zakonu / tam nie maś y prze
stępstwa. Przetoż tedy (śa dziedzicowie)
z wiary / aby podług taści / była pewna obie
nica wszystkim nasieniem: nie tylko te
mu ktore jest z zakonu / ale też y temu kto
re jest z wiary Abrahamowej / ktorzy iesth
oycem nas wszystkich / chak iako napisano
jest: Jś postanowitem cie oycem wiele na
rodow / przed Bogiem / ktoremuś wwie
rzył / który ożywia umarte / a zowie te rze
czy ktorzych nie maś iako te ktore są.

Ktory Abraham przeciwko nadziei / w
nadziei uwierzył / aby był oycem wielu na
rodow / podług tego co mu jest powiedzia
no. Tak będzie nasienie twoje / iako gwiaz
dy niebieskie / y piasek morści. A nie chwiał
się w wierze: ani pátzał na ciato swoje z
martwione / gdyż iuż miał być w stu lat
ani (pátzał) na zmartwiałosc żywota żo
ny swej Sary. Także też nie wátpił w obie

cnicy Bożej iako nie wiara / ale posilon be
dac wiara / dając chwale Bogu: zupełnie
wiedząc / iż cokolwiek obiecał Bog / to mo
cen jest y uczynić. Przetoż y poczytano mu
jest to ku sprawiedliwości.

A nie napisano tego tylko dla niego / iż
mu cho poczytano ku sprawiedliwości: ale
też y dla nas / ktorym też będzie poczytano
ku sprawiedliwości ktorzy wierzymy w o
nego / ktorzy wskrzesił Jezusa Chrystusa
Pana naszego od umartych / który był wyda
ny dla grzechow naszych / a został zmartw
y dla vsprawiedliwienia naszego.

Cap: 5.

Przta iaste pana Chrystusowe y zaslugi śmierci ie
go bywamy wybawieni od grzechu pierworodnego /
a iako śmierć przez pierwszego Adama panowała /
tak przez wtorego żywot y sprawiedliwość.

Chak będzie vsprawiedliwieni
z wiary / mieymy pokoy z Bo
giem / przez Pana naszego Je
zusa Chrystusa / przez ktorego
też mamy przystęp przez wiare
do tej taści / w ktorej stoimy y chlubimy się /
w nadziei chwały synow Bożych. Ale nie
tylko w nadziei: ale się też chwalimy w uc
stach / wiedząc iż ucst sprawuje w nas cter
pliwosc / a cterpliwosc doświadczenie / a
doświadczenie nadziei / a nadzieia nie po
hambia: a to iż miłosć Boża rozlata się w
sereach naszych / przez Duchá swiethego /
ktorego nam dano. Bo a przez Chrystus
ponieważ byliśmy iesth nie mocnymi / po
dlug czasu umarli za bezbożne: Abowiem
ledwie kto za to co sprawiedliwa jest um
rze: Bo za dobra rzecz śnadśby wżdy ktho
śmiał umrzeć. Ale zaleca miłosć swoje Bog
w nas / że wżdy iesli na ten czas gdyśmy byli
iesth grzesznymi / Chrystus za nas umarł:
dalekoć więcej teraz / będąc vsprawiedli
wieni we krwi jego / będziemy od gniewu
zbawieni przezeń. Abowiem ieslić na on
czas gdyśmy byli nieprzyjacieli / iesthmy
poiednani z Bogiem przez śmierć syna ie
go: dalekoć więcej iuż będąc poiednani /
będziemy zbawieni w żywocie jego. A nie
tylko / ale się y chlubimy w Bóże przez Pa
na naszego Jezusa Chrystusa / przez ktore
gosmy teraz wzięli ziednanie.

Dla tegoż / iako przez iednego ciżowie
ka grzech na then swiacth wssedł / a przez
grzech śmierć: a potym tak na wssytkie lu
dzie śmierć przysła / w ktorym ciżowie
cze pierwszym wssysey zgrzesyli. Abowiem
aż do zakonu / grzech był na swiecie:

Psal: 114.

Roma: 15.

1. Timo: 2.

Isaia: 26.
Ioan: 16.

Ebra: 3.

Iacobi: 1.

Isaia: 57.

Ephesi: 2.
Colo: 1.
1.

Ioan: 3.

1. Petri: 3.

1. Ioan: 4.

Ebra: 9.

Gene: 3.

Ephesi: 4.

Colofen: 3.

Ebra: 9.

List do Rzymianow.

ale nie był grzech poczytan / potiey zakonu nie było. Ale krolowata śmierć od Adama aż do Mojżesa / też y nad tymi ktorzy nie zgrzesyli / na podobieństwo przestępstwa Adamowego / ktorzy byli sizerunkiem Adama przyszlego. Ale nie chcieli się ma dar iako grzech. Bo iesliże ich wiele pomarto dla jednego człowieka grzechu: dalekoć wiecey iaska Boży dar / w iasce jednego człowieka Jezusa Chrystusa / nawiecey się rozlata a rozmnożyta.

Ani tak iako przez jednego grzech / tak y przez dar. Abowiemci sad Boży ziednego (grzechu postępie) ku potępieniu ale i iaska z wielu grzechow (postępie) ku usprawiedliwieniu. Bo iesli wiednego grzechu / śmierć krolowata przez jednego / dalekoć wiecey ludzie ktorzy przysnuia obfitość łaski / y obdarowania y sprawiedliwosci / beda krolowac w żywocie przez jednego Jezusa Chrystusa.

A chcieli iako przez jednego wykroczenie / wszyscy ludzie przysli na potępienie / chcieli y przez jednego sprawiedliwosc / wszyscy mogą przysc ku usprawiedliwieniu żywota. Bo iako przez nieposluszestwo jednego człowieka / wiele się ich stalo zgrzesniami: tak też przez jednego posluszestwo sprawiedliwych się stanie wiele.

A zakon nadssed / aby się rozmnożył występ. A gdzie się grzech obfitym stat / tam nader obfitya się stala łaska. Aby tak iako krolowal grzech ku śmierci: tako żeby też y łaska krolowata przez sprawiedliwosc ku żywotowi wiecznemu / przez Jezusa Chrystusa Pana naszego.

Cap: 6.

I łaska Pana Chrystusowey / mamy moc zgładzenia przestępków / y wciacowania przestępków / y wydania na Boża służbę / odmiennym żywoch piew.

Od tedy rzeczeny: Bedziemy trwac w grzechu / aby łaska była obfitya: uchoway Boże. Bo my ktorzyśmy umarli grzechowi / iakoż ieszcze bedziemy w nim żyć?

Czyli nie wiecie bracia / iż ktorzyśmy kolwiek okrzyżeni w Chrystusie Jezusie / ieszesmy okrzyżeni w śmierci jego: Abowiem ieszesmy snim pogrzebieni przez krzesz na śmierć / ab iako Chrystus wstat z martwych przez chwate oycowstwa / tak żebyśmy też y my chodzili w odnowieniu żywota. Bo iesliżesmy się stali pospolu wścżepienicy ku podobieństwu śmierci jego / także też pospo-

lu y z martwych wstaniu bedziemy. Co wie dzac iż śhary człowieka nasz pospolu z nim wkrzyżowan jest / aby było zepsowane ciato grzechu / abyśmy wiecey nie sluzyli grzechowi. Bo kto umarł: usprawiedliwion jest od grzechu. A iesliśmy umarli z Chrystusem / wierzymy że też pospolu bedziemy żyć z Chrystusem / wiedzac iż Chrystus wstawy z martwych / już wiecey nie umiera / śmierć mu wiecey nie bedzie panowata. Bo iż umarł / umarł grzechowi ras / a iż żywie / żywie Bogu. Także też y wy rozumiecie / żeście też pomarli grzechowi / a żywicie Bogu w Chrystusie Jezusie Panie naszym.

Niechże tedy już nie kroluje grzech w waszym śmiertelnym cielem / byście mieli być posluszni żadościamego. Ale ani wydawacie cżontow waszych na horeża nieprawosci grzechowi: ale oddawacie się Bogu / iako z umartych bedac żywemu: a cżontki wasze na horeża sprawiedliwosci Bogu. Bo wam grzech nie bedzie panował / iż już nie ieszescie pod zakonem / ale pod łaską.

Cos tedy? Bedziemy zgrzeszyć / że nie ieszesmy pod zakonem / ale pod łaską: Uchoway Boże. Aż nie wiecie / że komu się ośiarniecie być slugami ku posluszestwu / tego ieszescie slugami komuście posluszni / badź grzechowi ku śmierci / badź posluszestwu ku sprawiedliwosci: A chwata Bogu ieszescie bedac slugami grzechu / wsluchali z serca / tego sposobu nauki / przez ktorzy ieszescie przywiedzeni. A bedac wyswobodzeni od grzechu / staliście się slugami sprawiedliwosci.

Ludzkim sposobem wam mowie / dla krewnosci ciata waszego: iż iakoscie wydawali cżontki wasze / aby sluzyli nieczystosci y nieprawosci / ku nieprawosci: tak zaś te ras / wydawaycie cżontki wasze aby sluzyli sprawiedliwosci / ku poswiacaniu. Bo gdyście byli slugami grzechu / wolnymiecie byli sprawiedliwosci. Cożescie tedy za vzytek mieli na on czas z onych rzeczy ktorych sie teras wstydziacie? Abowiem koniec ich / śmierć jest. Teras lepak bedac wyswobodzeni od grzechu / a stawssy się slugami Bogu / macie owoc wasz ku poswiacaniu / a koniec żywot wieczny. Bo wyslugą grzechu / śmierć. A łaska Boża / żywot wieczny / w Chrystusie Jezusie Panie naszym.

Cap: 7.

Pierś łaska Pana Chrystusowey otrzymaliśmy wy / wolnienie od zakonu / chociaż zakon dobry / y rozumow / wi zgodny / dal grzechu wynanie.

1. Petri: 2.
2. Timo: 2.
Apoca: 1.

Ioan: 8.
2. Petri: 2.

Gene: 2.
Roma: 5.

S: Pawła Apostoła.

1. Cor: 7.

Matth: 5.

19.

Marci: 10.

Luce: 16.

1. Cor: 7.

Exodi: 20.

Deute: 5.

Isaia: 43.

1. Timo: 1.

Isaia: 52.

Gene: 6.

Aż niewieście bracia / boć do tych mówię którzy zakon umie / iż zakon panuje w ciele / cześć to długo żyć: Bo nie wiastą kthora jest za mężem / po ki maś żyć / obwiązana jest zakonowi: ale gdy umrze maś iey / już jesth rozwiązana od zakonu meżja. A stać się po ki maś żyć byłaby cudzożnica nazwana / iestliby była z innym mężem: ale gdyby iey maś umarł / już jest wolna od zakonu meżowego: że już nie byłaby cudzożnica / iestliby była z innym mężem.

Tak że też y wy bracia / iesthescie umarzeni zakonowi przez ciato Chrystusowo / żebyście byli innego / tho cusi tego kthory zmartwych wstali / abyśmy czynili owoc Pa nu Bogu. Bo pokisimy byli w ciele / namiesz tności grzechowe / kthore przez zakon były / dokazowali w cionkach naszym / aby weży nili owoc śmierci / ale już teraz staliśmy się wolni od zakonu śmierci / w kthorym nas trzymano / tak żebyśmy służyli w odno wieniu ducha / a nie w starości litery.

Coż tedy rzeczymy / tedy zakon jest grzech: boże uchoway. Ale grzechum nie poznat / ie dno przez zakon. Bom nie wiedział o po ja diwości / by mi był zakon nie powiedział / Nie będzieś pożałował. Ale grzech wzia wsy powód przez przykazanie / sprawił wemnie wsselaką pożałliwość: Bo bez Zakonu grzech martwym był. A tam był bez zakonu niekiedy. Ale gdy przysło przykazanie / grzech ożył. A tam umarł / y nalażło mi się przykazanie kthore miało być ku żywotowi / że było ku śmierci. Abowiem grzechy wzia wsy powód przez przykazanie / zwiódł mnie / y przez nie zabił mnie. A tak zakonci iesth swięty / y przykazanie swięte / y sprawiedli we / y dobre. Co tedy dobrego było / mnie się stało śmierci: Uchoway Boże / ale grzech / aby się wstazat grzechem / przez dobra rzecz sprawił mi śmierć / aby grzech przez przyka zanie był nader wielkim grzechem. Bo tho wiemy iż zakon duchowny jest: a ia iestem cielesny / zaprzędany pod grzech / bo to co czynię / nie rozumiem. Abowiem nie to czy nie co chce czynić dobrego / ale tho czynię co nienawidzę złego / ono czynię. A iestli wiesz tho czynię czego czynić nie chce / przy zwalam zakonowi że jest dobry. A teraz już nie ia czynię tamto / ale kthory we mnie mieszka grzech.

Bo to wiem / iż nie mieszka we mnie / tho iesth w ciele moim / co dobrego / abowiem chuc a chcenie mam: ale wykonać co do brego / thego w sobie nie nadywie. Bo nie tho czynię co chce czynić dobrego / ale ono złe czynię / czego nie chce. A iestli to czynię

czego czynić nie chce / już nie ia to czynię / ale grzech kthory we mnie mieszka.

Nadywie tedy / zakon / gdy ia chce co do brego czynić / iż mi się przyległo. Abowiem Kocham się w zakonie Bożym / według wo netznego człowieka: Ale widzę insy za kon w cionkach moich / kthory się przeciw zakonowi rozumowi mego / a kthory mnie znie wała w zakon grzechu / kthory jest w cion kach moich. Nie szczesny ia człowiek / ktho mnie wyśwobodzi z ciata śmierci otho tej: Łaska Boża przez Jezusa Chrystusa Pana naszego. A tak ia sam / służe wmyślem swoim zakonowi Bożemu / a ciałem / zakonowi grzechu.

Cap: 8.

Łaska pana Chrystusowa one od potępienia wyba wia / kthory przez wiarę y miłość kniemu przystawa / ia / a nie one kthory wedle ciata chodzą / kthore ku żywo towi ijadzą.

Jemąś tedy teraz żadnego po tępiania tym kthory są w Chry stusie Jezusie / kthory nie we dług ciata chodzą. Abowiem zakon ducha żywotne w Chry stusie Jezusie / wyzwolił mnie od zakonu grzechu y śmierci. Bo to co było zakonowi niepodobnego / w czym był med przez ciat lo / zessawsy Bog syna swego / w podobień stwie ciata grzesznego / tedy z grzechu pote pił grzech w ciele / aby w sprawiedliwienie zakonu wypełniło się w nas / kthory nie we dług ciata chodzimy / ale wedle ducha.

Bo ci kthory według ciata są / żywi / to co cielesnego jest rozumieia. A ci zaś kthory według ducha (żywi są) to co duchownego jest rozumieia. Abowiem roztropność cie lesna / śmierć jest: ale roztropność duchow na / żywot y pokoy / iż mądrość cielesna nie przyiacielem jest Bogu: bo zakonowi Bo żemu nie jest podobna / ani też może. A ci kthory są w ciele / Bogu się nie mogą po dobac.

Wy lepak nie iestescie w ciele / ale w du chu / wssakże iestli Duch Boży mieszka w was. Ale iestli kto ducha Chrystusowego nie ma / ten nie jest iego. A iestli Chrystus w was jest / ciatoć martwe jest dla grze chu / a duch żywie dla w sprawiedliwienia. A iestli też duch onego kthory wskrzesił Je zusa zmartwych mieszka w was / tedy ten kthory wzbudził Jezusa Chrystusa z mar twych / ożywi y śmiercielnie ciata wasze / dla przemieszawaiacego w was ducha iego.

A tak bracia iestemy powinni / nie ciatu

żebyśmy

Gala: 4.

1. Timo: 1.

1. Cori: 1.

5.

ephe: 1.

Matth: 5.

1. Cori: 4.

1. Ioan: 3.

1. Cori: 5.

Ioan: 16.

Ioan: 8.

Gala: 4.

Ebra: 7.

Ebra: 1.

Osee: 4.

2. Cori: 5.

Isaia: 26.

Iere: 17.

Isaia: 55.

Rome: 14.

Isaia: 50.

Gene: 22.

Isaia: 55.

List do Rzymianow.

Gala: 4.
2. Timo: 1

2. Cori: 1.
Ephesi: 1.

Matth: 5
1. Cori: 4.
1. Iuan: 3.
2. Cori: 5.

Iuan: 16.

Ebra: 1.

Isaie: 26.

Iere: 17.

Nume: 14.
Isaie: 50.
Gene: 22.
Isaie: 53.

Jebyśmy według ciała żyli. Bo jeśli będziecie żyć według ciała/zemrzećie: ale będziecie cieli Duchem sprawy cielesne. morzyli: tedy żyć będziecie. Abowiem wszyscy ktorzykolwiek Duchem Bożym bywają rządzeni: ci są syny Bożemi. Bo nieprzyjeliście zaś ducha sposobienia synow Bożych / w ktorzym wotamy / Abba / oycze. Samci bowiem duch poświadczą duchowi naszemu / iż jesteśmy synowie Boży. A jeśli synowie / the oycy / dziedzicy. Dziedzicy Boży / a społeczni dziedzicy Chrystusowi: wśat że tak jeśli też po społu cierpiemy / abysmy po społu byli w wielbieni.

Boć wždy mam za to / iż nie są godne wstrapienia niniejszego czasu / przysły chwały / ktora będzie w nas obławiona. Abowiem oczekawanie stworzenia / oczekawa obławienia synow Bożych. Marność bowiem stworzenie podobne jest / nie chce / ale dla onego ktorzy je podobat w nadziei. Bo y ono sthworzenie będzie wywołone z niewoley skazania / na światłode chwasy synow Bożych. Wiemy to bowiem iż wśelkie stworzenie wzdycha / y iakoby rożać boleie aż do tych miast. A nie tylko ono / ale y my sami ktorzy pierwości ducha mamy / y my sami w sobie tkamy / oczekawając sposobienia synow Bożych / odkupienia ciała naszego: Abowiem nadzieia staliśmy się zbawieni. A nadzieia ktora brywa wiązana / nie jest nadzieia / bo co ktcho widzi czego się nadzieia: Ale jeśli się tego nadziei wamy / czego nie widzimy: mając cierpliwość oczekawamy.

Także theż y duch podpomaga niemocy naszymy / bo oco byśmy się modlili iako ma być thego nie wiemy: ale sam duch przyczynia się za nami wzdychaniem niewymownym. A ten ktorzy się serce ludzkich wywiaduje / wie czego by pożądał duch / iż według bogą przyczynia się za swietem.

Wiemy też to iż tym ktorzy miłują Bogą / wszyscy te rzeczy dopomagają ku dobre mu / tym ktorzy według postanowienia wezwani są swięci. Abowiem ktore przewiezdział / tey przeżył / aby się stali podobni obrazowi syna swiego: aby on był pierworodnym między wiela bráćiey. A ktore przeżył / te y wezwał / a ktore wezwał te y wśprawiedliwił / a ktore wśprawiedliwił / tamte y wielbił.

Coż tedy na to rzeczymy: jeśli Pan Bog za nami / ktoż przeciwko nam? Ktory y synowi swemu własnemu nie przepuścił / ale go wydał za nas za wszystkich: iakoż więc niedarował nam theż wszystkich rzeczy? Ktoż będzie skazył na wybrane Boże?

Bog który wśprawiedliwia? Ktoż jest kto będzie potępiat? Chrystus Jezus który jest umarli / a owsem który y z martwych wśtat który jest na prawicy Bożey / ktorzy theż y przyczynia się za nami. Atak ktoż nas tedy oderwie a odtaczy od miłości Bożey? Utrapienie / czyli wśist: czy głód: czyli nagorha: czyli niebezpieczeństwo: czyli przesławo: czyli miecz: C iako napisano jest: Iż dla ciebie martwieni bywamy cały dzień / poczytano nas iako owce na zabicie. Ale w tych wszystkich rzeczach przewraciamy / dla onego który nas umiłował. Bo iestem tego pewien / iż ani śmierć / ani żywot / ani Angielowie / ani przełożenstwa / ani siły / ani mocarstwa / ani rzeczy niniejsze / ani przysły / ani mocność / ani wysokość / ani głębokość / ani żadne inśe sthworzenie / będzie nas mogło odtaczyć od miłości Bożey / ktora jest w Chrystusie Jezusie Panie naszym.

Cap: 9.

Zaluziac ztwardzenia żydowskiego / tego dowodzi że nie zakonnych uczynków mieli być zbawieni / kiemu też y pogani se sciercy łaski Bożey są na wiare prawduwa powołani.

Kawde powiadam w Chrystusie Jezusie / nie klamam: czego mi poświęca sumnienie moje w Duchu swietym / iż mam wielki frasunek / y wśtawiczną boleść na sercu moim. Abowiem żadałem i sam być odrzuconym od Chrysthusa dla bráćiey moiey / ktorzy mi są powinowaci według ciała / ci co są Izraelczyki / ktorych jest sposobienie za syny / y chwata / y testhament / y danie zakonu / y służba Boża / y obietnice / ktorych oycowie (są ci) 3 ktorych jest Chrystus podług ciała / który jest nad wszystkim Bog stogosláwiony na wieki. Amen.

Nie żeby się wniwecz obrociło słowo Boże: boć nie wszyscy ktorzy są z Izraela / są Izraelitowie: ani wszyscy ktorzy są plemieniem Abrahánowym / są synowie: Ale w Izáaku nazwane tobie będzie nasienie: to jest / Nie ci ktorzy są synowie ciała / ci synowie Boży / ale ci są ktorzy synowie obietnice / tych poczytają w nasieniu. Abowiem to jest słowo obietnice. O tym czasie przysze / a będzie Sará miała syna.

A nie tylko ona / ale y Rebeká poczęta za jednym razem z Izáaká oycą naszym. Abowiem gdy się iesseże byli nie narodzili / ani iesseże co dobrego albo złego uczynili / aby według obrania przedświeciecie a postanowienie Boże trwato / nie ziaćkich uczyn-

Psal: 43.

2. Cori: 2.

Exodi: 32.

Exodi: 19.
Deute: 7.

Roma: 1.

Roma: 2.

Gala: 4.
Gene: 21.

Gene: 18.

Gene: 25.

S: Pawła Apostoła.

Cap: 10.

Malach 2.1. **K**ow/ ale tego który wzywają/ rzeczone jest
iey/ że starszy będzie służył młodszemu: chęć
iako napisano jest/ Jakobam wmitował/ a
Ezau nie nazywał.

Exodi. 33. **C**oś tedy rzeczymy? Czymli niesprawiedliwy
jest Bog? Uchoway Boże. Abowiem tak

Exodi. 9. **D**o Mojżesza mówi: Zmituie się nad tym
ktorego milicho: a miosierdzie okaże nad
tym/ nad którym się zlituie. Alchak nie na
tym jest kto chce/ ani kto bieży/ ale na Bo-
gu który się zmituie. Bo chak mówi pismo

Isaie. 45. **J**akobowi/ że na tym cie wzbudził/ a
bym okazał na tobie moc moją/ a żeby było
sławione imię moje po wszystkich ziemach. A
tak nad kim chce/ nad tym się zmituie: a to
go chce/ tego z twarzą.

Isaie. 45. **R**zecz mi tedy: Czemuś się więc iście
wskazano/ a to się wolej tego może sprze-
ciwić: O czymieć/ ktoś ty jest żebyś miał
odpowiadać Bogu? Jakaż może rzecz gár-
nec garnieżarzowi: czemuś nie tak uczyni?

Isaie. 45. **A**ż garnieżarz niema gliny w mocy/ aby
z jednej bryły uczynił iedno naczynie ku po-
czciwości/ a drugie ku zływości: Jesliż też
Bog chce wskazać gniewu/ y obiać moc

Isaie. 45. **S**woją/ znoś w wielkiej cierpliwości naci-
nie gniewu godne y zadržania aby okazał
hojność chwały swojej/ nad naczyniem mi-
łosierdzia/ ktore zgotował ku chwale. Kto
re też y wezwat/ to jest nas/ nie tylko z ży-
dów/ ale y z Poganów/ tak iako przez O-

Isaie. 45. **z**easza Proroka mówi: Wzowie nie lud mój
ludem moim: a nie wmitowany/ wmitowa-

1. Petri. 2. **n**ym/ y then ktorzy nie otrzymali miłosier-
dzia/ tym ktorzy otrzymali miłosierdzie. A
będzie/ iż na tym miejscu gdzie im powie-
dziano/ wy nie jesteście ludem moim: tam
beda nazwani synowie Boży.

Isaie. 10. **A**ż iakoś iawnie mówi o ludu Izraela
któmu: By była liczba synów Izraelskich iako
piasek morski/ ostatek beda zbawione. Abo
wiem słowo stonawać/ y utracić w

Isaie. 10. **s**prawiedliwości: bo słowo strocone uczyni
pan na ziemi/ a iako przed tym powiedział

Isaie. 10. **I**zaiasz: By był Pan zastępów nie oświ-
tli nasienia: stałoby się byli iako So-
doma/ a byłoby podobni Gomorrze.

Isaie. 28. **C**oś tedy rzeczymy? Że wżdy Poganowie
nie naśladowali sprawiedliwości/ do-
stali sprawiedliwości/ a sprawiedliwości
tey ktora jest z wiary: a lud zaś Izraelski
naśladować zakonu sprawiedliwości/ ku za-
konowi sprawiedliwości/ nie przychodzi. Dla-
czego? Jż nie z wiary/ ale iakoby z uczyn-
ków. Abowiem obrażili się o kamień obra-

Isaie. 49. **ż**enia/ iako napisano jest: Ocho ta klade na
Syonie kamień obrażenia/ y opoka zgor-

Isaie. 49. **ż**enia/ a każdy ktorzy uwierzy w niego/ nie be-
dzie pohánbiony.

Modli się Apostoł za żydy/ okazując że sprawie-
dliwość ktora ku wiecznemu żywotowi wiedzie/ nie
jest z zakonu/ ale tylko z wiary Pana Jezusa Chry-
stusa.

Błasia/ chęć iście sercá mo-
go/ y modlitwa do Boga/ wsta-
wicznie się dzieje za nimi ku
zbawieniu. Bo tego im po-
świadczam/ że chęćliwa mi-
łość maia ku Bogu/ ale nie według wi-
domości. Abowiem nieumieiać sprawie-
dliwości Bożej/ a swa chcąc postanowić/
sprawiedliwości Bożej nie są poddani.
Gdyż koniec zakonu Chrystus jest/ ku spra-
wiedliwości każdemu kto wierzy.

Bo tak Mojżesz napisał: Jż ktorzyby czo-
wiek czynił one sprawiedliwości/ ktora z
zakonu jest/ będzie w niej żył. Ale spra-
wiedliwość ktora jest z wiary/ tak powia-
da: Nie mów w sercu twoim/ Ktoś wsta-
pi do nieba: to jest/ bo to jest Chrystusa z
niebą zciągac. Abo kto zstąpi w przepaść/
bo to jest Chrystusa z martwych zaś wywo-
dzić. Ale co mówi pismo: Blisko jest słowo
w ustach twoich/ y w sercu twoim. To jest
słowo wiary/ ktore opowiadamy. Bo iesli
bys wyznawał wsty swoimi Paná Jezusa/
a w sercu swymbyś wierzył/ że Bog wzbu-
dził od umarłych/ zbawion będzie. Abo
wiem sercemci się wierzy ku sprawiedli-
wości/ a wsty wyznawanie bywa ku zbawie-
niu. Bo tak powiada pismo: Każdy ktorzy
w niego wierzy/ nie będzie pohánbiony. Abo
wiem niemam różności między żydem y
Grekim. Bo tenże jest Panem wszystkich/
bogaty na wszystkich ktorzy go wzywają.
Abowiem każdy ktoś olwieć będzie wzywając
imienia Pańskiego/ zbawion będzie.

Jakoz tedy beda wzywać tego/ w ktore-
go nie uwierzyli: albo iako beda wierzyć/ o-
nemu ktorego nie słuchali? Ale iakoz beda
słuchać bez káznodziei? A zaś iakoz beda
kázac/ iesli nie beda posłani: iako napisano
jest: O iako piękne są nogi tych ktorzy o-
powiadają pokoy/ y ktorzy opowiadają do-
brá:

Ale nie wszyscy są posłusni Ewangelii.
Abowiem Izaiasz powiada: Panie któ-
ż y
wierzył słuchaniu naszemu? A tak wiara z
słuchania/ a słuchanie przez słowo Chry-
stusowe. Ale powiadam/ a zaś nie słyseli?
X owšem po wszystkich ziemach rozszedł się
głos ich/ y na kraj okregu ziemi/ słowa ich
Ale powiadam/ a zaś Izrael nie poznał:
Pierwszy z nich Mojżesz powiada: Ja was
przywiodę ku zawiści przez nie naród/ y

pobudze

Roma: 9.

Gala: 4.

Matth: 5.

Leuiti: 18.

Gala: 3.

Deute: 30.

Leuiti: 30.

Reg: 19.

Deute: 9.

Isaie: 28.

Akto: 10.

Isaie: 6.

Akto: 7.

Isaie: 2.

Akto: 22.

Isaie: 52.

Nabum: 2.

Isaie: 53.

Ioan: 12.

Psal: 18.

Roma: 11.

Timo: 2.

Timo: 1.

Liſt do Rzymianow.

Deut. 32. pobudze was ku gniewu przez lud nie ma-
 dry. A Iſaiasz ſmie y mowi. Naleſionem
 Iſaia. 52. eſt od tych ktorzy mie nie ſkutali / tym kto-
 65. rzy ſie o mnie nie pythali iawniem ſie wka-
 Iſaia. 65. zat. A do Iſraela mowi: Cety dzien wycia-
 galem rece moie do ludu nie wiernego / y
 przeciwniacego mi ſie.

Cap: II.

Samuile Pogany aby ſie nie wynoſili nad Izydy / i
 ie Pan przyjal a Izydy odrzucil / Bo acy Izydowie na
 czas odrzuceni / przedſie porym maia ſienawrocic do
 Pana / a dotym ſie hoynocci y nie ogarnoney ma-
 droſci Bozey.

Owiadam tedy: A wiec Bog
 odrzucil lud ſwoy: Vchoway Bo-
 ze: Bo y tam teſt Iſraelczy
 z naſtiena Abrahimowego / z
 pokolenia Beniaminowego.
 Nie odrzucilci Bog ludu ſwoiego / ktorzy
 przezyrzat. A za nie wiecie o heliaſſu co
 powiada piſmo, iako ſie modlit Bogu prze-
 ciwo ludu Iſraelſkiemu / mowiac: Pa-
 nie / Proroki twoie pobili / oltcharze two-
 ie poborzyli / a iam tylko ſam zoſtat / a ſkut-
 ia duſe moiey. Ale co mu odpowidz Boza
 mowi. Zoſtawilem ſobie ſiedm tyſiecy me-
 zow ktorzy ſie nie klamali przed Baalwa-
 nem Baalem. Takze teſy tego czaſu / oſtat-
 ki wedlug obrania taſki Bozey / zbawione
 ſie ſtaly. A ieſli z taſki tedy iuz nie z wcy-
 row: Bo gdzieby inaczej taſka / iuz nie ieſt
 taſka.

Coſt tedy: Czego ſkutat lud Iſraelſki / te-
 go nie doſtat: a wybranie tego doſſto / a
 drudzy tedy ſa zaſlepieni tak iako napifano
 ieſt: Dat im Bog Duch a przeraſaiacego
 (ſerca ich) dat oczy aby nie widzieli: wſſy /
 aby nie ſlyſſeli az do dzisieyſſego dnia. Da-
 wid powiada: Badz ſtot ich przed nimi na
 ſidlo / y na wlowienie / y na pogorſſenie / y
 na oddanie im. Wiech beda zacmione oczy
 ich aby nie widzieli / a grzbiet ich zawſdy
 nakrzywiaz.

Powiadam tedy: Czyli tak ſwankowali
 zeby upadli: Vchoway Boze: ale za ich wy-
 kroczeniem / przyſſlo zbawienie poganom /
 aby im tego zayrzeli. Poniewaz tedy ich
 wykroczenia ſa bogactwem ſwiatu / y vma-
 nieyſſenie ich / bogactwo poganom / iako
 daleko wiecey peinoſci ich: Bo to wam po-
 ganom mowie / poſti ia ieſtem Apoſthotem
 Poganiſkim / poſluge moie wczę / owabym
 iako przywiody a wzruſyt ku zayrzeniu /
 ciato moie / a niektore z nich przywiody ku
 zbawieniu. Abowiem ieſli odrzucenie ich
 ieſt ziednaniem ſwiatu: przyiecie ich / czym
 tedno ſywotchem z vmartych bedzie: Jeſli

wiec zaczynienie ſwoite ieſt / tedy y ciaſtbo.
 y ieſli ktorzy ſwiety / tedy y galezie.

A ieſli ſie niektore galezi zlamali / a ty ba-
 dac pierwey leſna oliwa / ieſtes wſzczepion
 w nie / y ſhates ſie wczęsnikiem ktorzenia y
 ciuſtoſci oliwney / nie chlubze ſie przeciwno
 galeziom. Jeſliſ ſie wiec chlubisz: nie ty ko-
 rzenia noſisz / ale ktorzy ciebie. Powiadaſ
 tedy / potamane ſa galezi / abym ia byl wſ-
 czepion. Dobrze ralec dla niedowiarſtwa
 potamane ſa / a ty wiara ſtoſ: nie rozumiey
 ze wyſoko / ale ſie boy. Bo ieſliſ Bog przy-
 rodzonym galeziom nie przepuſcit / byc le-
 pak y tobie teſz nie przepuſcit.

Obaczte tedy dobroc y ſrogoc Boza: na-
 ony zwlaſcza ktorzy upadli / ſrogoc: a nad-
 toba dobroc Boza / bedzieſli trwat w do-
 broci: Bo ieſli inaczej / tedy y ty bedzieſ wy-
 ciet. Ale y oni / nie bedali trwac w niedo-
 wiarſtwie / tedy beda wſzczepieni: bo c mo-
 cen ieſt Bog wſzczepic ie zaſie. Abowiem
 ieſlis ty z przyrodzoney leſney oliwy ieſt
 wyiety / a przeciwn przyrodzeniu ieſtes wſ-
 szczepion w dobra oliwe: iako daleko wie-
 cey ci / ktorzy ſa przyrodzonymi beda wſcze-
 pieni w ſwa oliwe.

Bo me chce bracia abyſcie nie wiedzieli
 o tey tajemnicy (byſcie nie byli ſami w ſo-
 bie madremi / ze ſlepoty / z niektorey tylko
 ſtrony przygodzila ſie ludu Iſraelſkiemu /
 azby zupełnoſc Poganom weſſla: a tak ze-
 by wſſyſt Iſrael byl zbawiony. Iako napif-
 ſano ieſt: Przydzie z Syonu / ktorzyby oder-
 u al / y odwrócil niezbožnoſc od Iakoba.
 A to maia odemnie za teſtament / gdy zgla-
 dze grzechy ich. Wedlugci Ewangeliay /
 nieprzyiaciele (ſa Bozy) dla was: ale we-
 dlug obrania / naymilſzy ſa Bogu dla o-
 cow Abowiem beſ litowania ſa dary y po-
 wolania Boze.

Bo iakoſcie y wy niekiedy nie wierzyli
 Bogu / a teraz otrzymaliſcie mitosierdzie
 prze ich niewiernoſc / tak y ci teraz nie v-
 wierzyli na waſſe mitosierdzie / abj teſy oni
 mitosierdzie othrzymali. Abowiem zam-
 knal Bog wſytko w niewierze / abj ſie nad
 wſſyſtymi zimitowat.

O gteboſci bogactw madroſci y wi-
 domoſci Bozey: iako ſa nie ogarnione ſa-
 dy tego / y niedoſſle drogi tego: Bo kto po-
 znat vmysl Pański: abo kto byl poradni-
 kiem tego: abo kto mu pierwey co dal /
 a bedzie mu oddano: Abowiem z niego / y
 przezeſ / y w nim ieſt wſſytko: iemu badz
 czeſc / y chwata / na wieki wiekom. Amen.

Cap: II.

Iſaia. 65.

Iere: 11.

Eccles: 7.

2. Cori: 5.

Luc: 21.

Pſal: 113.

Iſaia. 59.

Sapient: 17.

Sapient: 9.

Iſaia. 40.

1. Cori: 2.

Iſaia. 44.

Roma 26.

S: Pawła Apostoła.

Napomina Rzymiany iako ku Bogu iako ku bli-
niemu maia sie sprawowac.

Cap: 13.

Citowiek ku przelozonym poddanie / ku wssystkim
miloſe / sam sobie ma miec obyczaiow poeciwoſe.

Philip: 4.

Ephesi: 5.

2. Tessa: 4.

Ecclesi: 3.

Roma: 14.

1. Cor: 8.

1. Cor: 12.

Ephesi: 4.

1. Cor: 14.

1. Petri: 4.

Ako: 2.

Ecclesi: 32.

Deute: 15.

Amos: 5.

1. Petri: 2.

Ecclesi: 31.

Ebra: 13.

Philip: 2.

Prouer: 3.

Isaie: 5.

Prouer: 20.

1. Petri: 3.

2. Cor: 8.

Ebra: 21.

Deute: 32.

Prouer: 25.

Noſſe was thedy bracia przes
mitoſierdzie Boze / abyſcie wy
dawali ciata waſſe oſiara zys-
wiaca / ſwietha / Bogu przys-
iemna / rozumna poſluge waſ-
ſſe. A nieporownywaycie ſie z tym to ſwia-
them: ale odnawiajcie ſie w odnowieniu
ſmyſlu waſſe / abyſcie doſwiadeczali / ktor-
by byta wola Boza dobra / mile wdzieczna
y doſkonata. Abowiem to powiadam przez
taſſe ktora mi ieſt o ana / wſſyſtkim ktorzy
ſa miedzy wami. Aby niewiecey rozumiat
niſli trzebá rozumiec / ale zeby rozumiat
do trzezwocci: ile koſdemu zwas Bog od-
dzielił miara wiary.

Bo iako w iednym cieie / mamy cizon-
kow wiele / a wſſyſtki cizonki nie iedne ſpra-
we maia: takze teſz wiele nas ieſteſmy ieſ-
dno ciato w Kryſtuſie / a kaſdy z oſobna ieſ-
den drugiego cizonkami. A maia obda-
rowania rozne podlug tey taſki ktora nam
ieſt dana / chodſi proroctwo podlug wywo-
du wiary / chodſi poſlugowanie w poſludze /
badſi teſz ze kto nauczaja w nauczaniu / ktho
napomina w napominaniu / ktho rozda-
wa w proſtoſci / ktho przelozonym ieſt w
pieczliwoſci / ktho ſie ſmutnie (nad bliſnim)
zweſelem. (Niech bedzie) mitoſe bez oblu-
dnoſci. Nienawidzac co zle / a trzymajac
ſie dobrego. Mitoſe braterska weſpotek mi-
tuyiac. Czcia ſie z obopolnie wprzedaiać.
Troſkliwoſcia nie leniwi. Duchem gorá-
iac. Panu ſluzac. Nadzieia ſie raduiac. W
wciſkach bedac cierpliwi. Modlitwy pilni.
Potrzebam ſwietych wdzielaiac. Miſego
przyimowania goſciow naſladuiac. Do-
brorzeczcicie tym ktorzy was przeſladuia:
dobrorzeczcicie a nie przeklinajcie ich. Ra-
dujcie ſie z tymi co weſeli: placcie z thymi
co placza. Jednoſtáynie wſſyſtscy rozumie-
iac. Nie wyſokich rzeczy rozumieiac / ale
niſtkim przyzwalaiac.

Nie badzcie roſtropni ſami v ſiebie. Ni-
komu ztego za zle nie oddawaiac. Opatrza-
iac rzeczy dobre / nie tylko przed Bogiem /
ale teſz przed wſſyſtkimi ludzmi. Jeſli moſe
byc / ile z was ieſt / ze wſſyſtkiemi ludzmi
poſkow miejcie. Nie macicie ſami ſiebie na-
milſſy / ale dajcie mieſce gniewowi: bo tak
napisano ieſt / Mnie pomſta / a ia ia odpta-
ce mowi Pan.

Alle bedzieli taſnat nieprzyiaciel twoy /
nakaſnigo: pragnieli: day mu pic / bo thak
czyniac / wegle ogniſte nagaſnief na glo-
we iego. Nieday ſie zwojciezyc ztemu / ale
zwojciezay w dobrym zle.

Szelki citowiek mocam wyſſ-
ſym niechay bedzie poddany.
Boe nie ieſt zadna moc / wadno
od Boga / a kthore ſa: od Boga
zrzadzone ſa. Atak kto ſie mo-
cy przeciwi / zradzeniu ſie Boſemu zaſta-
wia a przeciwi: a ktorzy ſie tey zaſthawia-
ia / ſami ſobie potepienia nabywaia. Abos-
wiem przelozeni nie ſa ſtrachem dobremu
wczynkow / ale ztemu. A chceſ ſie niebac
przelozeniſthwa? Czyni dobrze: a bedſieſ
miat cieſc od niego. Boe on ieſt ſluzebni-
kiem Boſym / na twe dobro. Alle bedzieſli
zle czyni / boy ſie / boe nie beſ przyczyny
miecz noſi. Abowiem ſluzebnikiem Boſym
ieſt / ktory ſie meci na ſkaranie tego ktorzy
zle czyni. Przechodſi z poſtawnoſci badzcie
poddani / nie thylko wychodzac gniewu / ale
teſz dla ſumnienia. Boe dla tego y poplaci
dawaie / iſ ſluzebnicy ſa Boſy / w tym tyl-
ko ſluzac. Atak placcie koſdemu dlugi / ko-
mu dan / temu dan. Komu clo / temu clo:
Komu boiaſi / boiaſi: Komu czeſc czeſc.

Nikomu nie badzcie dluzni: tylko ze-
byſcie ſie zobopolnie mitowali: bo kto mi-
tue bliſniego / zakon napelni. Abowiem /
Nie bedzieſ cudzoſtozt / Nie bedzieſ zabí-
iat / Nie bedzieſ kradt / Nie bedzieſ faſſy-
wego ſwiadectwa mowit / Nie bedzieſ po-
zadat / y ieſli ieſt ktore inſſe przykazanie / w
tym ſie ſlowie zamyla / Bedzieſ mitowat
bliſniego ſwego iako ſiebie ſamego. Mitow-
wanie bliſniego / nie czyni nic ztego. Atak
zupetnoſc zakonu ieſt mitowanie.

A tho / wiedzac ten czas / ze inſz nam czas
y godzina poſtác ze ſnu. Abowiem inſz te-
ras bliſſſe ieſt naſſe zbawienie / niſ kiedys-
my ſie ſpodziawali. Tloc przeſſa / a dzien
ſie przybliſyl. Atak odrzucmy inſz wczynki
ciemnoſci / a obleczmy ſie we zbroie ſwia-
toſci: Jako we dnie / thak chodmy poeci-
wie / nie w obzerſtwach / y w pjanſtwie /
nie w pſotach / y we wſſetecznoſciach / nie
w poſwartach / y zawisci: ale wdziejcie na
ſie Pana Jezusa Chryſtuſa / a ſtharania o
ciele niemiejcie ku poſadliwoſciam.

Cap: 14.

Doſkonali maia moſie niedoſkonale / ntm nte gar-
dnie / ani ich zgaſſae / ani ich teſz ſadzie.

~~~~~

watwego

Sapien: 6

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

1. Petri: 2.

List do Rzymianow.

W

attego w wierze przymurcie
nie sadzac myśli tego. Bo wiec
ieden wierzy że sie mu godzi
ieść wssystko: ale ktho krewki
ieści / i arzyn pożywa. Ten tedy

ty wiare: mieysie ia przy sobie / przed Bo-
giem. Błogosławiony kthory nie sadzi sam
siebie / w thym co za dobre ma. Ale then
kthory czyni rozność między pokarmy iesliby
iadł / potepion iest / bo to czyni iuz nie zwi-
ary. A kthoda rzecz kthora nie iest z wiary /
grzech iest.

Cap: 15.

Starzy mda przykładem páná Chrystusowym
znosie niedostatek młodszych / wymawia sie swietly
páwł iu katal y nierychto nawiedyt.

A

My mocniejszy mamy krewko-
ści niemocnych znosie / a nie
sami sie sobie podobac. Kozdy
z was niech sie podoba bliźnie
mu swemu w dobrym / tu zbu-
dowaniu. Abowiem y Chrystus nie sobie sa-
memu sie podobal / ale iako napisano iest /
Vragania tych kthorzy tobie vragali / wpa-
dli na mie.

Bo kthorekolewiek rzeczy napisane sa / tu
nassey nauce napisane sa: abyśmy przez cier-
pliwość y poćieszenie z pisma nábziecie mie-
li. A Bog cierpliwości y poćieszenia / day
wam iednoś rozumieć zobopolnie między
soba / według Jezusa Chrystusa / abyście ie-
dnomyślnie y iednymi wsthy / cecili Boga / y
Orcá páná nássego Jezusa Chrystusa.
Przetohoz tedy przymurcie sie zobopolnie /
Jako y Chrystus przyiat was na cześć
Bogu:

Bo tho powiadam / iż Jezus Chrystus /
był sluzebnikiem obrzazania dla prawdy
Bozey / ku potwierdzeniu obietnic oycow-
skich: A Pogani z miłosierdzia máto cecili
Boga / iako napisano iest: Dla thego be-
de cie chwalił między Pogány pánie / a i-
mieniu thwemu bede spiewal. A zasje mo-
wi. Weselcie sie Pogani z ludem iego. A za-
sie / Chwalcie páná wssyey Pogani / a wiel-
bicie go wssyey ludzie. Zás też Izaiasz mo-
wi. Bedzie korzeń Jesse / y kthory powstanie
rzadzić Pogány / w nim Pogani beda ná-
dziecie mieli. A Bog nábziecie / niech was
napelni wsselkicy radości y pokoiu w wie-
rzeniu / abyście obfitowali w nábzieci / y mo-
cy Duchá swietego.

A ia iestem tego pewien bráćia mo / y ia
sam o was / iednie y wy pelni miłości / ná-
pełnieni wsselkicy wmiestehności / thát i-
moglibyście ieden drugiego napominac. A
le pisalem wam przyamielsym bráćia mo /
poniet ad / iakoby na pamiec wam przywo-
dzac / dla łásti they kthora mi iesth dána
od Boga / abym był sluzebnikiem Jezusa
Chrystusa między Pogány / poewiaczaiac
Ewangielia Bozo / aby byla ofiara Pogán

Titum. 1.

Gala: 6.

Psal: 68.

Roma: 4.

2. Reg: 22.

Psal: 17.

Deute: 32.

Psal: 116.

Isaia: 11.

Iacobi: 4.

Colosen: 2.

Akto: 2.

Philip: 2.

Gala: 6.

Elate: 45.

Philip: 2.

Matth: 25.

2. Cori: 5.

1. Mach: 6.

1. Cori: 8.

1. Cori: 10.

Titum. 1.

1. Cori: 8.

S : Pá wla Apostolá.

sta rodziczna y poświęcona w duchu świe-
tym.

Acto: 3.
2. Petri . 1 .

A przeto mam sie czym chlubić w Chry-
stusie Jezusie przed Bogiem. Bo nie
smiem nic powiadać takowych rzeczy, któ-
rych przez nie czyni Chrystus / ku poslu-
szeństwu pogańskiemu / ani słowem / ani wa-
czynkami / w mocy znamion / y cud / przez
moc Ducha swietego / takżem od Jeruza-
lem w koto aż do Jiliryku / napełniłem E-
wangelia Chrystusowa.

Esaië. 52.

— A takem kazate Ewangelia / nie thám
gdzie był mianowan Chrysthus / abych ná-
cudzym gruncie nie budowat: ale thát iaké
nápisano iest: Iż ktorym nie iest powiáda-
no o nim / wyrzæ: á ktorzy nie slucháli o
nim / wyrozumieia. Skadze tedy miatem
wielkie przenágábania / abym nie przyszedł
do was / y do tych miast nie dopuszcza mi do
was. Ale teraz iuż dálej mieścá nie máiac
w tych kráinach / á máiac chuc przysc do
was / od wielu iuż przedesslych lath / gdy sie
rusze do Hiszpániey mam nádzieie / iż thám
thedy idac wyrzæ sie z wami / á że mie wy
tám doprowadzicie / kiedy sie pierwey z wá-
mi po cieści nábede.

Año: 19.
1. Cor: 16
2. Cori: 8.
O 9.
1. Cori: 9.
Gala: 6.

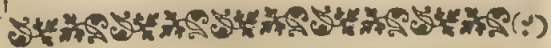
A ták teraz poyde do Jeruzálem / poslu-
gować swietym. Bo sie to spodobało Ma-
cedonicy y Achajcy aby uczynili iakie złoże-
nie / na wboгие swiete króczyśa w Jeruzás-
lem. A podobáło sie im thák: y sa im theż
winni. Abowiem iesli duchownych rzeczy
ich stáli sie pogańi wcześniki: tedy powin-
ni im w cielesnych posługować. Tego tedy
gdy dokonam / y gdy im zápieczętuie then
owoc: poyde przez was do Hiszpánicy. A
wiem iż przyśedfy do was / w obfitości sto-
gosláwienstwa Chrystusowego przyide.

1. Cor: 14.

Proſſe was tedy bracia przez Pána ná-
ſſego Jezuſá Chryſtuſa/ y przez miłość Du-
chá ſwiethego / ábyſcie mie ráthowali w
ſwoych modlitwach v Pána Boga / ábym
był wybáwion od niewiernych ludzi tchych
ktorzy ſa w Żydowſtwie/ á żeby poſlugi mo-
iey ofiará przyiemna była w Jeruſalem
ſwietym/ ábym ſie wrocit do was w rado-
ſci záwola Bożá / ábym ſie ochtodził ſwá-
mi. A Bog poſciu niechay bedzie ze wſyſt-
kimi wámi/ Amen.

Cap: 16.

Żaleca Apostoł niektóre Rzymidny przykładne, /
 Jada by Byli pozdrowieni / Niektorych thes kaze sie
 wystrzegac.

Ażalecam wam Szebe siostrze
násse / Kthora jest ná posłudze
zboru ktory jest w Cenchrach.
abyście ia przyieli w Pánie / iá
to ná swiethe należy / áżebyście
iej posłużyli wczymbi kolwiek was potrzebo
wata. Boć tezy oná posługowata wielu / y
mnie samemu. Pozdrowcie Prysske y Alqui
le pomonieczki moie w Chrysthuse Jezusie
(ktorzy dla żywota mego ssyie swoiey násta
wili / ktorym nie tylko ia dziekuje / áley wssy
skie rościoty pogańskie) y zgromádenie
ktore jest w domu ich.

Acto : 18
Timo : 4

Pozdrowćcie Epenetá mego milego / kto-
ry iesth pierwaznikiem w Kościele Asyri-
skim w Chrystusie Jezusie. Pozdrowćcie
też Mária / która sie wiele starała o nas.
Pozdrowćcie Androniká y Juliusá powin-
wate moie / y spoteczne semna więznie. Kto-
rzy sa zacnemí miedzy Apostołmi / którzy
y przedemna byli w Chrystusie Jezusie. Po-
zdrowćcie Ampliáttha mnie namilszego w
Panie. Pozdrowćcie Urbáná pomocniká na-
szego w Chrystusie Jezusie / y Stháchiuszá
mnie milego. Pozdrowćcie Apelle cnotliwe-
go w Chrystusie. Pozdrowćcie też one która
rzy sa z domu Arystobolá. Pozdrowćcie He-
rodyaná powinowatego mego. Pozdrow-
ćcie te którzy sa z domu Narcissowego kto-
rzy sa w Panie. Pozdrowćcie Trysene y Try-
foże które pracuia w Panie. Pozdrowćcie
Persyde namilsá / która wiele pracowała
w Panie. Pozdrowćcie Ruffá wybranego
w Panie / y matkę iego y moie. Pozdrowćcie
Asyntkrytá / y Siegoncá / Hermá / Pátrobe /
Hermená / y te bracia którzy sa z nimi. Po-
zdrowćcie Skilologa / y Julia / Nereusá / y
siostrę iego / y Olimpiade / y wszystkie którzy
są z nimi sa święte. Pozdrowćcie sie spotecznie
w pocatowaniu świętym. Pozdrawiaia
was wszystkie Kościoły Chrystusowe.

Collofen: 2
Tilum. 3.

A proszę was bracia / abyście się strzegli
tych kłopotów czynia roztępienie i pogorszenie /
kromia tej nauki kłoteyście się wy nauczys-
li / a chronicie się ich. Abowiem tchąkowi
Chrystusowi Panu naszemu nie służą / ale
swemu brzuchowi / a łagodni namowá-
mi / y błogosławieństwami zwodzą serca nie-
winnych. Abowiem wásze posłuszeństwo
rozślawiło się po wszystkich miejscach. A ste-
go Kocham się w was. Ale chce was mieć
mądrze w dobrym / y prostym w złym.
A Bóg po kości niech zetrze Szatana pod
nogami waszemi co rychło. Laska naszego
Pana Jezusa Chrystusa bądź z wami.

Philip: 5.

Matth : 10.

Pozdrawia was Thymoteusz pomoćnik
moy / y Lucius / y Jason / y Sosipater powi
nowáci moi. Pozdrawiam was iá Tertius /
ktorym pisał list w Pámie. Pozdrawia

Acto: 16.
Philip: 2.
Acto: 18.
Acto: 17.
Acto: 20.
I. Cori: 1.

Liſt do Rzymianow.

was Gaius gospodarz moy / y wſſyſt ko-
ſciot. Pozdrawia was Erastus Szaffarz
inieyſki y Quartus brat. Laſka Pana na-
ſſego Jezuſa Chryſtuſa ze wſſyſtkimi wami
A M E N.

A onemu ktory mocen ieſt potwierdzić
was podlug Ewangeliey moiey / y kazania
Jezu Chryſtuſowego / wedlug obiaſwienia

taiemnice / od wiecznych czasoſw mlecianej
ktora tchraz obiaſwiona ieſt przez piſma
Prorockie / wedlug przykazania wieczne
Boga / ku poſluſenſtwu wiary / miedzy Po-
gany poznanej / Samemu mądremu
Bogu przez Jezuſa Chryſtuſa ktore
cieſc / y chwala / na wieki wie-
kom. Amen.

Roma : II.

Koniec liſtu do Rzymianow / ktory piſal Pawel z Ko-
ryntu / y poſlat przez ſeben koſciola Kenchreyskiego ſluzbnice.

Argument albo ſumma Epiſcholy pierwſſey do Ko- rintow.

Korynthowie ſa z krajny Achaicy. A ci thakiez ſlowo prawdy od
Apoſtola ſlyſſeli / a byli zwiędzieni rozmaicie od fałſſywych Apo-
ſtolorow. Niekorzy od wiadomowney ſiloſophiey / a drudzy ſekta
zakonu Żydowskiego. Tych zaſie wzywa Apoſtol do prawdzi-
wey wiary / y mądroſci Ewangelieyſki / piſſacim z Eſſezu przez Thymothe-
uſa z wolnnika ſwego.

S: Pawła Apostola.

List pierwszy świętego Pawła Apostola do Korinthow.

Cap: 1.

Chwała Apostol Korinckich / y En jedności przywo-
duje te którzy byli od roinych Apostolow pokrzesteni.

Aweł powola-
ny Apostol Jezu
Chrystusow /
przez wola Bo-
żia / y Sosthenes
brat: Kościół
wi Bożemu kto-
ry jest w Koryn-
cie / poświęco-
nym w Chrystu-

sie Jezusie / powołanym świętym / ze wszystkich
imię którzy wzywają imię Pana naszego
Jezusa Chrystusa / na wszelkim miejscu
ich y naszym: Laska wam y pokoy od Boga
Ojca naszego y Pana Jezusa Chrystusa.

Dziękuję zawsze Bogu memu za was
z tej łaski Bożej która jest wam dana w
Chrystusie Jezusie / że jestesście we wszystkim
ubogaceni w nim / w każdym słowie / y we
wszelkiej umietyności / iako świadectwo
Chrystusowe poczwierdzono jest między
wami / tak że wam nie było niedostawa w ja-
dnel łasce / oczekawacim objawienia Pa-
na naszego Jezusa Chrystusa / który y po-
twierdzi was aż do końca bez wielkiego
grzechu / w dzień przyscia Pana naszego
Jezusa Chrystusa. Wierny jest Bog / przez
ktorego jestesście powołani w chwałę y
sława syna jego Jezu Chrystusa Pana naszego
go.

Ale proszę was bracia / przez imię Pana
naszego Jezu Chrysta / abyście jedność wszy-
stkich mówili / a żeby nie było między wami
rozrywania: ale bądźcie doskonali w jedno-
stajnym smysle / y w jednej umietyności.
Abowiem dano mi znać o was bracia moi
od tych którzy są z domu Chloj / że są między
wami rozsterki. A toć przeto mówię / iż każ-
dy z was powiada: Jamci wiży Pawłow /
a ja też Apollon / a ja zaś Cephasow / a ja
Chrystusow.

Cóż więc rozdzielony jest Chrystus? Ażaj
Pawła wkrzyżowano za was? Abo w imię
Pawłowe jestesście okrzesteni? Dziękuję
Bogu memu / że mi żaden z was nie o-
krzcił / tylko Krysta y Gaiusa / by było nie
rzekł / że byście w imię moje byli okrzesteni.
Okrzciłem też y dom Stefana. Daley /

niewiem jestli tego innego z was okrzcił.

Bo nieposlat mie Chrystus krzcić / ale
Ewangelia przepowiadac: nie w mądro-
ści słowa / aby się nie stał próżnym Kryst
stusow. Abowiem słowo powiadane okrzy-
żu / tym co na straceniu głupstwo jest / a
tym którzy zbawieni się stawaia / cho i si-
nam / moc jest Boża. Bo tak napisane
jest / Zatrąca mądrość mądrych / y roztro-
pność ludzi roztropnych odrzuca. Gdzieś
medrzec: Gdzieś Doktor: Gdzie wymy-
słacz tutejszego świata: Ażaj nieobrocił
Bog w głupstwo mądrość tego świata?

Abowiem i w Boskiej mądrości / nie
poznat świat Boga przez mądrość / podo-
bało się tak Bogu przez głupstwo kazania
zbawionemu wżynie wierzące. Iż y żydo-
wie znamię się domagaia / a Grekowie
mądrości szukaia: a my opowiadamy Chry-
stusa wkrzyżowanego: żydom wzgorssenie /
a poganom głupstwo / a tymże wzywają-
nym żydom y Grekom / Chrystusa Boża
moc / y Boża mądrość. Bo co głupiego
jest wedle Boga / medrze jest niż ludzie / y
co jest wartego wedle Boga / mocniejszy
jest niż ludzie.

Pamiętajcie jedno na powołanie wasze br-
cia / że nie wiele mądrych według ciała /
nie wiele możnych / nie wiele sławicow /
ale co głupiego jest w świecie / cho obrat
bog / aby pohanił mądre: y warte według
świata obrat Bog / aby pohanił mocne:
y niesławicow według swiata / y ludzie wzga-
dzone obrat Bog / y te rzeczy które nie są /
aby te które są / pokazył: aby się nie chlubiło
wielkie ciato przed oblicznością teo. A snie-
go wy jesteście w Chrystusie Jezusie / który
się nam stał mądrością od Boga / y sprawie-
dliwoscia / y poświęcenim / y odkupieniem /
żebr tak iako napisano jest / kcho się prze-
chwala / niech się przechwala w Panie.

Cap: 2.

Władze Apostol prosił Karania / a nie słychać
w nim mowy świeckiej ale duchownej wedla mado-
ści Boskiej.

A ja bracia miła gdybym przyszedł
do was / nie siedłem w spa-
niataci mowy / albo mado-
ści / opowiadając wam swia-
dectwo Chrystusowe. Bom

nierozn

Akt: 18.

Ioan: 17.

Ebr: 9.

2. Cor: 1.

Nume: 23.

1. Cor: 10.

1. Tess: 5.

Roma: 12.

Akt: 18.

Roma: 16.

1. Cor: 16.

Roma: 1.

Isaie: 29.

Abdie: 1.

Isaie: 33.

Matth: 12.

Luc: 11.

Ioan: 2.

6.

Colosen: 2.

Ioan: 7.

Osee: 2.

Ephe: 1.

Iere: 23.

Ioan: 17.

Isaie: 65.

Iere: 9.

2. Cor: 11.

List pierwszy do Korintow.

inerozumiał żebym co między wami umiał
chyba Jezusa Chrystusa / a tego wkrzyżo-
wanego. A bytem ia z wami w niemocy / w
bojaźni / y w wielkim strachu: y mowa mo-
ja / y kazanie moje / nie było z słow madro-
ści ludzkiej śnádnych ku nawiedzeniu: ale
w okazaniu ducha / y mocy: żeby wiara wa-
śa nienależała w mądrości ludzkiej / ale w
mocy Bożej.

Alle mądrość mowimy między dośkona-
łemi / a mądrość nie tego świata / ani kria-
żat tego świata / ktorzy sie zchodzą: ale mo-
wimy mądrość Bożą w tajemnicy / ktora
skryta jest / ktora przeżył Bog przed
wieki ku chwale naszey / ktorey żaden z
kriazat tego świata nie poznał: bo by byli po-
znali / nigdy by byli Pana chwaly nie wkrzy-
żowali. Ale tak iako napisano jest: że oko
niewidziało / ucho niesłyszało / ani w serce
człowiecze wstąpiło / co Bog nagothował
thym ktorzy tego miłują: a nam obja-
wił (tho) Bog przez ducha swego.

Abowiem duch wssytkie rzeczy grunto-
wnie wybacza / też y głębości Boże. Bo
ktory z ludzi wie / co w człowieku jest / i-
edno duch człowieczy / ktory w nim jest: Tak
też y rzeczy Boskich nietylko niewie / iedno
duch Boży. A my nie wzięliśmy ducha tego
świata / ale ducha ktory z Boga jest / żebyś-
my wiedzieli co nam jest od Boga darowa-
no / ktore też y mowimy / nie rozumem
wedle mądrości ludzkiej słow / ale w nauce
duchowej / duchownemi rzeczmi duchowne
przyrównywać. A cielesny człowiek / nie
poymie tych rzeczy ktore są ducha Bożego
go. Bo głupstwem ie sobie poczyta / a nie-
może wyrozumieć: yś duchownie bywa do
świadczeń. Ale duchowny człowiek / rozśa-
dza wssytkie rzeczy / a sam od żadnego nie
bywa sadzon: iako napisano jest / a kto po-
znał smysl Pański: albo kto go nauczył: ale
my smysl Chrystusow mamy.

Cap: 3.

Korintowscy niektórym sługom Kościelnym wiecey
ni słusa przyczyniać się / abowiem rozność sa-
płaty ma być według rozności roboty.

DJa bracia / nie mogłem wam
mówić iako duchownym / ale
iako cielesnym. Iako małut-
kim w Chrystusie / mlekom
wam dać pić / nie pokarm: boś-
cie iestże nie mogli / ale ani teraz iestże mo-
żeć: i y theraż iestże iestście cielesnymi.
Bo i y między wami iest zawiesz y sfar / wie-
ceście nie cielesni / y według człowieka po-
stepniecie: Abowiem gdy kto mówi: Jam

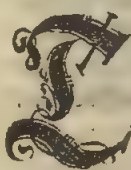
wżdy iest Pawłom / A inny / a iá iestem Ap-
pollom. Wieceście w tym nie ludzie: Coż
wżdy iest Appollo: Albo co Paweł: Stuzes-
bnicy onego ktoremuscie wierzeli / a każ-
demu iako Pan dat. Jamci wsszczepił / Ap-
pollo pokrapiał / ale Bog dat wzrost. Alak
ani ten ktory sadzi iest czym / ani ktory po-
lewa: ale ten kto rośnienie dawa / Bog.

A ktory sadzi y polewa / iedno są / a każdy
z nich własna zapłata weźmie / według ro-
boey swoiey. Abowiem iestemy pomocnicy
Boży: wy iestście z oranie Boże / y budo-
wanie Boże. Podług iáści Bożej ktora
mu iest dana / iako mady budownik zátoży-
tem fundament: drugi na nim buduje. A
każdy pátrząy a bacz iako budujesz. Boć
grunciu innego żadny nie może zátożyć /
procz tego ktory zátożon iest / ktory iesth
Chrystus Jezus. A iestli kto buduje na thym
gruncie / złocho / srebro / kamienie drogic /
drwa / siano / słome / Kozdego zbudowanie
iáwne bedzie: A to dzień Pański wkaze / bo
w ogniu bedzie objawion / a zbudowanie
każdego iákie bedzie / ogień spobuie. Zosta-
nieli czyie budowanie ktore na gruncie zbu-
dował / ten zapłata weźmie. Iestli czyie bu-
dowanie zgorę / srode podermie / a sam be-
dzie zbawiony / wśatże tak iakoby przez
ogień.

Nie wiecie że iesthescie kościotem Bo-
zym / y Duch Boży mieszka w was: Iestliż
wiec ktho kościot Boży zgwałcił / wytracił
go Bog. Bo kościot Boży swięty iest / kto-
rym iestście wy. Żaden sie nie záwodzi:
zdali sie kto między wami być madyim th-
u na tym świecie / niechay bedzie głupim / a
by był madyim. Bo mądrość tego świata /
głupstwem iest y Bogá. Abowiem napisano
iest / Poimam Medrec w chytróści ich. A
zástie: Pan zna myśli Medrcow / i y nie cze-
mne są. Żaden sie tedy z ludzi nie przechwa-
lay. Boć wssytki rzeczy wásse są / choć Pa-
wet / choć Appollo / choć Cefás / choć iá swiat
choć iá żywot / choć iá śmierć / choć iá rzeczy
ninieysze / choć bedace / wssytkie rzeczy wásse
są / a wy Chrystusowi / a Chrystus Boży.

Cap: 4.

Odwodzi od wssybecznego i rzeczy zewnatrznych
posadzania.

Al o nas niechay człowiek ro-
zumie / iako o słuzebnikach Ch-
rystusowych / y Száffarzach tá-
iemnic Bożych. Tu wiec w sfa-
ffarzach szukáia / aby sie ktho
wierny nálaží. A iá zánamnięssa to sobie

Akto: 18.
1. Cori: 1.
E 16.

Ioan: 6.
Akto: 2.

Matth: 16.

Isaie: 28.
1. Petri: 1.
E 4.

1. Cori: 6.
2. Cori: 6.
Ebre: 3.
Ioan: 2.
Prouer: 3.

Roma: 1.

Iob: 5.
Psalm: 30.

2. Cori: 6.
Deute: 29.

Iere: 23.
Luca: 12.

S: Pawła Apostoła.

1. Cori: 15.
2. Timo: 1.
Iob: 9.

ważę / abych od was był sadzon / albo odes-
dnia cztowieczego: ale ani sie sam sadze.
Bo nic z tego do siebie nie wiem / ale przed sie
nie iesthem w tym vsprawiedliwion. Ale
ten ktory mie sadzi / Pan iest. A tak nie sadz
cie przed czasem azby przyszedl Pan / ktory
tez obiasnia skryte rzeczy ciemności / y ob-
iawi rady sere / a tham na then czas bedzie
chwala kazdemu od Boga.

Iacobi: 1.

A te rzeczy bracia pod podobienstwem
powiedzialem o sobie / y o Apollinie dla
was / byście sie z nas uczyli / zeby nad to co
napisano iesth ieden przeciwko drugiemu
nie nadymal sie dla tego inego. Bo a ktho
cie rozsadza: A co masejzegoś nie wzial:
A iestli wzial / czemu sie chlubił tak / iako
bys nie wzial: Juzescie nasyćeni / juzescie
zbogaceni: bez nas kroluiecie: a bodayście
krolowali / zebyśmy theż y my swami krola-
wali.

Psal: 43.
W 122.

Bo tak mniemam / że nas Bog Aposto-
ły ostacznymi wkazal / iako na smierć odda-
ne: bosmy sie stali dziwowistkiem swiathu / y
Angiotom / y ludziom / Mysmy głupi dla
Chrystusa / a wyscie roztropni w Chrystu-
sie. Mysmy niemocni / a wy mocni. Wyscie
slachcicy / a mysmy nie slachetni. Az do ni-
nieyssey godziny / y takniemy / y pragniemy /
y iestemy nędzy / y bywamy policzowani /
y tulamy sie / y robimy pracuiac naszymi re-
koma / przeklinania nas / a my btego slawimy
prześladiwa nas / a my cierpliwie znośimy /
wragia nam / a my sie za nie modlimy / sta-
limy sie iako smieci swiata tego / y wssyst-
kich iako proch pod nogami aż do thego
czasu.

Akto: 18.
Roma: 12.

Toć ia pisse / nie zebym was zawstydzil:
ale vpominam iako syny moie namileysse.
Bo byście też dziesięć tysięcy nauczycielow
mili w Chrystusie / ale nie bedziecie (mieć)
wiele oycow. Abowiem w Chrystusie Jezu-
sie iam was przez Ewangelia wrodzil. A
tak prośe was badzcie naśladowey memi /
iako y ia Chrystusow. Przetom poslat do
was Thymoteusa / ktory iest synem moim
namilszym y wiernym w Panie: ktory wam
przywiedzie na pamięć drogi moie ktore sa
w Chrystusie Jezusie / thak iako wssedzie y
w kazdym kościele nauczam.

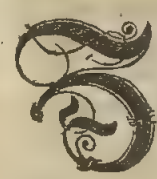
Gala: 4.
Iacobi: 1.
1. Cor: 10.
Philip: 3.

Tak sie nadeli (z was) niektorzy / iako
byli do was niemiat przysc. Ale bedzieli
Pan raczył / przyde do was rychto: y doz-
nam nie slow tamtych co sie tho nadeli / ale
mocy. Boć nie w mowie iest Krolesthwo
Boze / ale w mocy. Coś chciecie: A z roz-
ga mam przysc do was / czyli z miłością y
z duchem cichości.

Proter: 20.
Iere: 10.

Cap: 5.

Karze z grzechu nieczystego / y tym ktory karze nie
obali przygania.

Aisthe slychac ze miedzy wami
iest nieczystota / iakowey nie-
mas miedzy Pogany / thak zeby
kto mial zone oycy swego. A
wy nadeliscie sier a nieraczejie
scie z zatoscia te^o wzywali / zeby byl takowy
z posrodku waszego wygtadzon ktory ten
uczynel uczynil. Ja aczem nie iest obec-
nym wedle ciata / wssat ze obecny duchem /
iem tho osadzi iakobym byl obecnym / aby
ten ktory to tak uczynil w imie Pana nasze-
go Jezusa Chrystusa / gdy sie zgronadzicie
wy y moy duch / moca Pana Jezusowa / byl
podan taki cztowiek statanowi na zatracie
nie ciata / aby duch zbawion byl w dzien Pa-
na naszego Jezusa Chrystusa.

Leuiti: 18.

Colo: 2.

Matth: 18.

1. Timo: 1.

Gala: 5.

Exodi: 13.

Isaie: 58.

Ioan: 1.

Exodi: 12.

Ecclesi: 13.

Iere: 16.

Danie: 1.

Deute: 13.

1. Cori: 3.

2. Cori: 6.

1. Cori: 7.

Ebre: 11.

1. Petri: 1.

Matth: 12.

W 19.

Cap: 6.

Karze ie Apostol je sie sadzil przed Pogany / a je
miedzy soba sednego nie obrali / odwodzic ie od zlo-
sci / a kazuiac im nieczystosci.

Wiec smie ktho z was / muiac
sprawe stim drugim / przywo-
dzic sie do sadu nie przed Karze
sciany: raczej niz przed swie-
te. Zasi nie wiecie is swieci-
ten swiat beda sadzic: Jesli wiec przes
was bedzie swiat sadzon: wiecescie niego
dni zebyście o male rzeczy sadzili. Czy nie-
wiecie iz Angioty bedziemy sadzic: daleko

tedy

List pierwszy do Korintow.

Deute : 25. tedy wiec te swieckie rzeczy: Alak bedzie
cieli miec swieckie sady: te ktorzy sa wzgar-
dzeniami w koscielo / wysadzcie ie na tho-
aby sadzili. Wamci tho ku zelzywosci mo-
wie. A wiec niemaf miedzy wami nikogo
tak madrego / ktorzyby mogli sadzic miedzy
bratem swoim: Ale brat z bratem prawnie
sie / a ktemu y niewiernych?

Matth : 5. Juz owsseli wystep iesth miedzy wami /
iz sady macie miedzy soba. Ciemu nieras
czej krzywdy przyniecie: Ciemu nieras
czej zdrady cierpicie: Ale wy y krzywde czy-
nicie / y zdradzacie / a ktemu bracia. Zaz
nie wiecie / iz zlosliwi krolestwa Bozego
nie posiadaj: Nie mylcie sie. Ani nieczysci /
ani batwochwalcy / ani cudzotozniczy / ani
sposrobie psoctliwi / ani co Sodomia plodza /
ani zlodzie / ani takomi / ani pijanice / ani
co zle mowia / ani drapiessce / krolestwa Bo-
zego nie otrzymaja. A tymiacie wy niegdy
byli / ale iestescie omyle / ale iesthescie po-
swiecani / ale iestescie w sprawiedliwosci w
imie Pana naszego Jezusa Chrysthusa / y
przez ducha Boga naszego.

Ecclesi : 37. Wssystko mi wolno / ale nie wssystko po-
zyteczno. Wssystko mi wolno: ale ia nie-
dam sie nikomu w niewola. Potarm brz-
dow / y brzuch potarmom / a Bog y tego
y one popsuie: a ciato nie ma byc poddane
nieczystosci / ale Panu / y Pan ciatu. A Bog /
y Pana wstrzesit / y nas wstrzesi przez
moc swoje. Niewiecie iz ciata wasse / sa
czlonkami Chrystusowemi: Wziawssy tedy
czlonki Chrystusowe / uczynie czlonkami
nierzadnice: Zachoway Boze. Zaz niewie-
cie: iz kto sie trzyma nierzadnice shawa
sie jednym ciatem: Bo tak powiada psimo
Beda dwa w jednym cieie. A kto sie dzier-
zy Pana / ieden duch iest. Strześciesie pil-
nie nieczystoth y psoctliwocy. Kozdy grzech
ktorykolwiek uczyni czlowiek / nie iesth w
ciele: ale kto nieczysthote plodzi / przeciwi
ciatu swemu grzeszy. Zaz niewiecie iz czlon-
ki wasse sa kosciotem Duchu swietego kto-
ry w was iest / ktorego macie od Boga / a
iuz nieiesthescie sami swoi: Bo kupieni ie-
sthescie wielkim mytem. Uwielbiaycie / y
noscie Boga w cieie wassym.

Gene : 2.
Ioan : 6.
1. Cori : 3.
2. Cori : 6.
1. Cori : 7.
Ebre : 12.
1. Petri : 1.

Cap: 7.

Uczy malionki / wdowy / panny / iako sie maja spra-
wować / radzaj y porównajac ich stany.

Około tych rzeczy o ktoreście
mi pisali: dobraby rzecz czto-
wiekowi nietykac sie niewia-
sthy: ale dla (wstrzeżenia sie)
nieczystoty / ieden kazdy miew

swa zone / y iedna kazda miew swego meza.
Maz niech oddawa powinność zenie / tak
ze tez y zona meżowi. Niewiastha / swego
ciata nie ma w mocy / ale maz. Takze thez
y maz swego ciata w mocy niema / ale nie-
wiastha. Niezdradzaycie sie zobopolnie:
chybaby z sezwolenia na czas / abyście sie v-
dali na posty / na modlitwy / a zasie wracay-
cie sie do regosy: aby was sathan niekusil /
dla niestrzymawalosci wassey.

A choć mowie podlug dopuszczenia / nie
wedlug rozkazania: Aczbych rad by wssyst-
cy ludzie byli iako ia sam: ale kazdy wlasny
dar ma od Boga / ieden tak / a drugi tak.
Mowie iednak tym ktorzy nie sa w mat-
zenstwie / y wdowom: ze by im dobrze bylo /
gdyby tak trwali / iako y ia. Ale tesli sie nie-
moga powsciagac: niech ida za maz / bo
lepiej matzenstwo przyiac / niz byc palom.

A tym ktorzy sa w matzenstwie / przyka-
zuie nie ia / ale Pan: Aby zona od meza nie
odchodzila: a odeslalyby / aby za maz nie-
chodzila / abo zeby sie z mezem poiednala.
A maz tez zony niechay nie opuszcza.

A innym mowie ia / nie Pan. Jesli kto-
ry brath zone ma niewierna (tho cusi nie-
krześcianke) a tha przyzwala mieszkac z
nim / niechay iey nieopuszcza. Thakze mali
tez kthora niewiastha meza niewiernego / a
ten chce z nia mieszkac / niech nieopuszcza
meza: bo poswiecon iesth maz niewierny
przez zone wierna: y poswiecona iest nie-
wiastha nie wierna przez meza wiernego.
Bo gdzieby inaczej / thedy synowie wassy
byliby nieczysthemi / ale teraz swietemi sa.
Jesli wiec niewierny odchodzi / niech id-
dzie: abowiem nie iest niewolnikiem brat
albo siostra w takowych rzeczach. Ale w po-
koju wezwat nas Bog. Bo a co thy wieś
niewiastho / iesli meza ku wierze przywie-
dziesz: Albo co ty wieś mezu / iesli niewia-
stha zbawisz: Jedno tak iako kazdemu wdzie-
lit Pan / iako iednego kazdego Bog powo-
lat / tak niechay chodzi / y iako po wssystkich
kosciotach nauczam. Powolat Pan kogo
obrzezanego / niechaz nieprzywodzi (na
sie) nieobrzezania. W nieobrzezaniu iest
ktho powotan / niechay sie nieobrzezanie.
Obrzezaniec nie iest / y nieobrzezaniec
tez za nie iesth / ale strzezenie przykazania
Bozego. Kozdy w ktorym powotaniu iesth
wezwany / w tym niechay trwa. Powota-
no cie sluzebnikiem / niedbay o tho / ale byś
tez y mogi byc wolnym / raczej (swego po-
wotania) uzyway. Bo kthory w panie po-
wotan iest niewolnikiem / iestci wyzwolo-
nym panskim: takiez thez y ktho powotan
iest wolnym / niewolnikiem iest Chrysthu-
sowym. Zaplata iestescie kupieni / niech

Tobia : 6.
Or 8.
Ioelis : 2.

Acto : 26.

1. Timo : 5.

Deute : 24.
Malash : 2.
Matth : 5.
Or 19.

1. Esdra : 9.
Or 10.

1. Petri : 3.

Ephesi : 4.

1. Timo : 6.

1. Cori : 6.
1. Petri : 1.

S: Pawła Apostola.

ciężcie bracie niewolnikami ludzkiemi: Atak
ieden każdy w czym jest powołan / bracia /
w tym niechay trwa przed Bogiem.

O pannaach przykazania Pańskiego nie-
mam / wssakoz rade dawam / iako ten kto-
rem otrzymat miłosierdzie od Boga abym
był wiernym. Miniam tedy iż cho jest do-
bra rzecz / dla nalegającej potrzeby: Iż do-
brze jest człowiekowi tak być. Jesliś poiat
żone: nie szukajże rozwiązania. Jesteś ro-
zwiazan od żony: nie szukajże żony. Ale po-
myśl żone / nie zgrzeszyłeś. Porydzieli theż
panna za mał / niezgrzeszyła. Wssakoz wra-
pienie ciata bedamiec takowi. Ale ia wam
folguie.

Psal: 89.

Petri: 3.

To tedy powiadam bracia: Czas krotki
jest / oshateczna rzecz jest / aby y ci co żony
maja / byli iakoby ich niemili: y ktorzy pla-
cia / iakoby niepiakali / y ktorzy sie raduia /
iakoby sie nieradowali / y ktorzy kupuia /
iakoby niedzierieli / y ktorzy poiywaja tego
swiata / iakoby niepożywali: boć przemija
postac tego swiata.

Isaie: 40.

1. 1. an 2.

Matth: 6.

Luc: 12.

1. Timo: 5.

A chce żebyście byli bez starania. Ktory
krom żony jest / troffeje sie o tych rzeczach
ktore Pańskie sa / iakoby sie podobai Panu.
A kto ma żone / troffeje sie o rzeczach swiec-
kich / iakoby sie żenie podobai: atak rozdzie-
lon jest. Takieś niewiasta kthora meza nie
mia / y panna / myśli co Pańskiego jest / żeby
była swieta y ciatem y duchem. A ktora ma
meza / myśli o rzeczach świeckich: iakoby
sie podobala mężowi. Ale cho tu wytkowi
wase^o mowie: nie żebym sidio na was wrzu-
cił: ale kto co jest poćciwego (wpom nam)
y ktemu coby wam dodało zwoleniśwa bez
prz: kazy modlenia sie Panu.

Alle iesliby kto rozumiat nienciuwa rzecz
bracie pannie swojey / iesliby przeminat czas
wordania / a tak musi być / co chce cho nie-
chay czyni / nie grzeszy / iesli meza pomy-
li. Abowiem kcho postanowił w sercu swoim
mocnie / niemaiac potrzeby (thego) ale
maiac moc woli swojej / a thak wymyslił w
sercu swoim / zachowac pannie swoje / do-
brze czyni: A thak y ten kto wordaie za mał
pannie swoje dobrze czyni: a kto nie wyda-
ie / lepiey czyni.

Roma: 7.

Niewiasta przywiazana jest zakonowi /
tak dlugo iako mał iey żyw: a iesliby vmart
mał iey / wyzwolona jest od zakonu: kogo
chce niechay pomyli / tylko w Panie. A kto
goslawienisza bedzie / iesliby tak trwata po-
dluz moiey rady. A miniam iż y ia ducha
Bożego mam.

Cap: 8.

Pokarmom baltwanom ofiarowan: ch / kej sa tu po-
zywaniu slusne / wssakie dla igorffenia lepiey ich nie-
dacz.

AO tych rzeczach co baltwanom
poswiacacia / wiemy iż wssystey
vmieietnosć mamy. Vmieie-
tnosć nadyma / a miłosć budui-
ie. A iesli kto minima żeby co v-
miał / iesseje niepoznat iakoby miał co v-
mieć: ale iesli kcho miłui Bogą / ten po-
znat jest od niego.

Ako: 15.

Roma: 14.

A o pokarmiech ktore baltwanom bwa-
ia ofiarowane / wiemy iż nie nie iesst balt-
wan na swiecie / a iż żadny inssy nie iesst
Bog iedno ieden. Bo acz też sa / ktore Bo-
gami zowa / choć w niebie / choć na zie-
mi / iakos jest Bogow wiele / y Panow wie-
le / wssakie nam ieden Bog oćiec z ktore-
go wssystkie rzeczy / y my w nim. A ieden
Pan Jezus Chrystus / przez ktorego wssy-
stko / y my przezei.

2. Cori: 10.

Deute: 4.

6.

Isaie: 44.

Psal: 81.

Roma: 11.

Alle nie wssysthey maja vmieietnosć. A
niektorzy z sumnieniem baltwana aż do te-
go czasu / iakoby rzecz baltwanom ofiaro-
wana iedza / a sumnienie ich gdyś jest nie-
mocne / bwa pokalane. Alle pokarm nas
nie zaleca Bogu. Bo chodibysmy iedli / nie
bedziemy obfitowac / ani ieslibysmy nie ie-
dli / mmier miec bedziemy. Alle tego patr-
zie by lepat tarolpustnosć wasza / niebyla z
gorffenim niemocnym. Bo iesliby kto wy-
rzat onego ktory ma vmieietnosć przy rze-
czy baltwanom ofiarowanej siedzacego / a
zaksumnienie tego bedac memocne / nie
zbudui sie ku temu aby też iadi rzeczy balt-
wanom ofiarowane: A zgumie brachnie-
mocny dla twey vmieietnosci / dla ktorego
Chrystus vmart. Ano tak grzesiac przeciwo
ko bractey / y obrażaiac sumnienie ich w
wierze watle / przeciwo Chrystusowi grze-
szyć. A przetoż / iesliby pokarm pogarszat
bracta moiego / niebede miela iadi na wie-
ci / abym bracta swego nie zgorssyt.

1. Cori: 10.

2. Cori: 11.

Matth: 10.

Ako: 20.

1. Tes: 3.

Matth: 10.

Ako: 20.

1. Tes: 3.

Matth: 10.

Ako: 20.

1. Tes: 3.

Matth: 10.

Ako: 20.

1. Tes: 3.

Matth: 10.

Ako: 20.

1. Tes: 3.

Matth: 10.

Ako: 20.

1. Tes: 3.

Matth: 10.

Ako: 20.

1. Tes: 3.

Matth: 10.

Ako: 20.

1. Tes: 3.

Matth: 10.

Ako: 20.

1. Tes: 3.

Matth: 10.

Ako: 20.

1. Tes: 3.

Matth: 10.

Ako: 20.

1. Tes: 3.

Matth: 10.

Ako: 20.

1. Tes: 3.

Matth: 10.

Ako: 20.

1. Tes: 3.

Matth: 10.

Ako: 20.

1. Tes: 3.

Matth: 10.

Ako: 20.

1. Tes: 3.

Matth: 10.

Ako: 20.

1. Tes: 3.

Matth: 10.

Ako: 20.

1. Tes: 3.

Matth: 10.

Ako: 20.

1. Tes: 3.

Liſt pierwſſy do Korintow.

Matth: 8.
Luce: 4.
Deute: 25.
1. Timo: 5.
Roma: 15.
Gala: 6.
2. Cori: 11.
Matth: 10.
Ato: 20.
Tessa: 3.
Ato: 22.
Ato: 16.
18. & 21.
Gala: 2.
Cori: 10.

czy Apoſtoliowie / y bracia Pańſcy / y iako
też y Piotr: Czyli ia ſam z Barnabassem
nie mamy mocy tego czynić: A ktoż kiedy
ſwoim żołdem boiue: A kto ſzczepi winni-
ce / a owoc z niey nie ie: A kto paſie trzode /
a mleka od trzody nie pożywa: Czyli we-
ding ciłowieká tho mowie: Zaſt theż y za-
kon tego nie mowie: Bo tak nápiſano ieſt
w zakonie Moizeſſowym: Nie zawiążęſz
geby wolowi kthory trze zboże na gumie.
A zaſo wolech Bogu ieſt ſłháranie: Czyli
wżdy dla nas to mowie: Abowiem iednak
dla nas nápiſano ieſt. Iż ma w nádziei ten
kto orze / oracz: y ten kto młóci w nádziei
wzięcia owocu. Jeſliżeſmy my ſiali wam
rzeczy duchowne / a wiec tho wielka rzecz
ieſt / żebyſmy theż my wáſſe cielesne rzeczy
ieli: Jeſliż mi mocy wáſſey ſa wcześnicy /
czemu nie ráczey my?

Alechny nieużywáli tey mocy / a owſem
wſſyſkie rzeczy znoſimy / abyſmy niedali iá
kiego obrażenia Ewángieliey Chryſtuſo-
wey. Zaſt nie wiecie iż ci ktorzy ná ſwietym
mieſcu prácuia / rzeczy ktore ſa ná mieſcu
ſwietym pożywáia: a ktorzy oſtarzowi w
ſluguia / z oſtarzeni częſć bióra: Thát je-
też Pan zradził tym / kthorzy Ewángielia
opowiadáia / aby z Ewángieliey żyli. Ale
ia żadny rzeczy z tych nie pożywał.

A nie piſałem tego / aby ſie te rzeczy tak
działy we mnie: Bo lepiey mi ieſt dáleko w
rzeć / niżli by kto chwale moie miał wyni-
ſzyć: Abowiem ieżby Ewángielia opo-
wiadat / niemam ſie ſieżego przechwalać:
Bo mi eżtemu powinnoſć ciſnie. Bo ſym
niemiat kázac Ewángieliey / biádaby mi
byłá. Bedeli to dobrowolnie czyni / zapła-
the mam: ale ieſli za niewela: ſáſſowanie
mi ieſt zwierzono. Ktoráż tedy bede miał
odplát: Abych Ewángielia kázac / miená
kádna być okazá Ewángielia / abym ſle
nie vżywał mocy moiey w Ewángieliey.

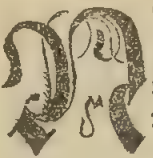
Bo gdy byt wolnym ode wſſech / tedy
ſie ſłhat ſluga wſſyſkim / abym ich wiecey
pożyſkał. A ſłhatem ſie Żydom / iako Żyd /
abym Żydy pożyſkał. Tym ktorzy pod za-
konem ſa / iakobym pod zakonem byt / gdy-
żem ſam nie byt pod zakonem / abym y one
ktorzy pod zakonem byli / pożyſkał. Tym
ktorzy bez zakonu byli / iakobym bez zaka-
nu byt / gdyżem bez zakonu Bożego nie byt:
ale byt w zakonie Chryſtuſowym / abym
pożyſkał tam the kthorzy bez zakonu byli.
Słhatem ſie watym w wierze / watym /
abym watie pożyſkał. Słhatem ſie wſſyſ-
kim / wſſyſko: abym wſſyſkie czynił zbá-
wione. A wſſyſko czyni dla Ewángieliey:
abym ſie iey ſłat wcześnikiem.

Za niewiecie iż ci ktorzy wzawod bie-
gá

ia / wſſyſcyć bieża / ale ieden bierze zaktá-
Ták bieżcie iakobyście otrzymáli. Bo kó-
dy ktorzy w boin boiue: od wſſech rzeczy ſie
wſtrzymawa / a to ci záprawde czynia / a
by tey ſłázytelney korony doſtáli: ale my nie
ſłázytelney. Ia thedy tak bieże / nie iakoby
nie ná pewna: tak ſie potyka / nie iakoby
powietrze biſac: Ale kárze ciáto moie / y
zmieralam / bym lepak innym kázac ſłowo
Boże / nie ſłat ſie ſam zgánionym.

Cap: 10.

Żydomie ná puſſcey Batwochwałcow náſładuiacy
kárani mam ſa przy kádem / by ſuadzi ich náſładuiac
me byliſmy iako y oni kárani.

Teche bracia żebyście tego nie
mieli wtędzieć / że wſſyſcy oyc-
wie náſſy pod obłokiem byli / y
wſſyſcy przeſſli przez morze / y
wſſyſcy w Moizeſſu oſtrzeżeni
ſa w obłoku y w morzu. A wſſyſcy ten że po-
karm duchowny iedli / y wſſyſcy ehenże ná-
poy duchowny pili (Bo pili z duchowney ſká-
ly kora za nimi chodząc / a ſkátá byłá Chry-
ſtuſ) ale ſie nie w wielu z nich podobáto
Bogu. Bo pogineli ná puſſcey.

A te ſie im rzeczy ſłaty / náſ figuruiac /
abyſmy niebyli požadliwi zlych rzeczy / iako
też oni požadáli. Ani ſie też Batwochwal-
cámi ſławacy / iako niektorzy z nich: tak
iako nápiſano ieſt / Oſiádl lud ieſt y pić / a
potym wſtáli igrać. Ani nieczuſtoty popet-
niaymy: tak iako niektorzy z nich popetnia-
li / y pádło ich iednego dnia dwádzieſciáy
trzy tyſiace. Ani kuſimy Chryſtuſa / iako nie
ktorzy z nich kuſili / y pogineli od weżow.
Ani ſſemrzyćie: iako niektorzy z nich ſſem-
ráli / y pogineli od zágubićielá.

A to wſſyſko pod figura ſie im działo: a
nápiſano ieſt ku wpoſnieniu náſſemu / ná
ktore ſkonieżenia wiekow przyſſy. A thát
kto mnima żeby ſłat / niech pátrza by nie v-
pádl. Potuſá was niechay ſie nie imnuie /
iedno ludzka. Ale wiernyc ieſt Bog / kthory
was nie dopuſćci kuſić / wiecey niż co mo-
że: a też ci wczyni z potuſa pożythet / aby-
ście mogli znoſić.

Przetoż teby ná mileyſſy moí ſrzeſćie ſie
Batwochwałſtwa. A mówiec iako bádżnym:
ſámi to oſadzicie co mowie. Kielich ſłogo-
ſłáwieńſtwa kthoremu ſłogóſłáwiemy: a
zaſt nie ieſt ſpolecznie vżywanie kwié Chry-
ſtuſowey: A chleb kthory łámiemy / i zaſt nie
ſpolecznie vżywanie ciáta Páńſkiego ieſt: A
bowiem iednym chlebem / y iednym ciátem
wiele náſ ieſteſmy / wſſyſcy ktorzy iednego
chleba y iednego kielichá bywamy wcześni-

1. Timo: 4
1. Petri: 5

Exodi: 13.
Exodi: 14.
Exodi: 16.
Exodi: 17.
Nume: 20.
Matth: 16.
Nume: 14.

Exodi: 32.
Nume: 25.
Pſal: 105

Nume: 21.
Nume: 11.

1. Cori: 11.
1. Tessa: 5.
2. Petri: 2.

S: Pawła Apostola.

	<p>ti. Obaczcie Izraela podług ciała: iż as ci co iedza offiari / nie sa wcześnicy otarzą: Coż tedy? Powiadam że ia aby to co bāt wānom offiarowano byto czym? albo że też bātwan iest czym? (Nie) ale co Pogani o ffiarua bātwanom / diabelstwom offiaru ia / a nie Bogu. A ia nie chce was mieć to wārziſni diabelstw. Niemożecie kielichā Pāńskiego pić / y kielichā diabelskiego: nie możecie być stołu Pāńskiego wcześnicy / y stołu diabelskiego. Czyli chcemy ku gniewu pā na przywieść? Czyli mocniejszyſſiny niſi on? Wſytko mi wolno / ale nie wſytko pożyteczno. Wſytko mi ſie godzi / ale nie wſytko buduje. Żadny ſwego niech nie ſuka / a le każdy co iest drugiego.</p> <p>To wſytko co w iaktach przedaia / ia daycie / nie nie pytaiac dla ſumnienia. Pā ſkać iesth ziemia y pełnoſć iey. Wzowiel was ktho z niewiernych na Wiečerza / a chcecie do niego iść / wſytko co przed was będzie potożono / iedźcie / nie nie pytaiac dla ſumnienia. A iesthby ktho rzekt / tho iest rzecż bātwanom offiarowana: nieiedźcieſ dla onego kthory wam oznaymił / y dla ſumnienia: Ale dla ſumnienia mowie / nie twoiego / ale drugiego. Bo a czemu wolnoſć moia bſwa ſadzona od cżudze ſumnienia? Jeſli ia z taſta pożywam: czemu mam być bluinion ſtego iż ia dziekuie?</p> <p>A tak chociaſ iecie / chocia pjęcie / abo co inego czynicie: wſytko na chwale Boża czynicie. Badźcie bez zgorſſenia Żydom y Poganom / y Koſciotowi Bożemu: iako theż y ia we wſſech rzeczach podobam ſie wſſyckim / nie ſukāiac tego co mnie ſame mu iest pożytecznego / ale co wielu pożyteczno: aby zbawieni byli.</p>	<p>ſthā głowy ſwoiey / niech że ia oſthrzyga. Jeſliſ wiece nieucēiwa rzecż iesth niewieſcie oſtrzyć ſie / albo ogolić: niechayże za krywa głowe ſwoie.</p> <p>Mażci nie ma zakrywać głowy ſwoiey / bo iest obrazem y chwata Boia / a niewiaſthac iesth chwata meżowa. Boć wżdy nie maż z niewiaſty iest / ale niewiaſta z meżā. Ktemu nie iest ſtworzon maż dla niewiaſty / ale niewiaſta dla meżā. Przerhoj ma niewiaſta mieć przykrycie na głowie ſwoiey / y dla Angiotow. Wſſat że iednak / ani maż bez niewiaſty: ani niewiaſta bez meżā w Pānie. Abowiem iako niewiaſta z meżā thāt y maż przez niewiaſthę: a wſſyſtho z Boga.</p> <p>Sāmi to oſadźcie: przyſtoynali rzecż nie wieſcie niezawithey modlić ſie Bogu? A wſſat y przyrodzenie ſāmo tego was wcy: Ie wżdy maż by miał zapuſzczac wtoſi / iest mu to ku zeliwoſci: a niewiaſta zaſie / gdy zapuſci dluogo wtoſi / iest iey ku cci: iż wtoſi dāne iey ſa miaſtho zakrycia. Ale ieſli ſie ktho okażuie być ſwarliwym: my thāt iego zwyczāiu niemamy / ani Koſciot Boży.</p> <p>A to wam przykazuie / maiać wam za zle że ſie nie ku lepſſemu ale ku gorſſemu ſchodzicie. Naprzod gdy ſie ſchodzicie do Koſciola / ſyſſe że miedzy wāmi ſa rozerwānia / a poniekad wierze. Boć muſſa y kacerſtwa być: by y ci ktorzy ſa ſprobowāni / ſthali ſie obiawionemi miedzy wāmi. Gdy ſie tedy weſpotek ſchodzicie / iuż ci tho nie iesth Pāńſkiey Wiečerzey pożywać. Abowiem każdy ſwoie wiečerzā pierwey bierze y pożywa. Wiece ieden tamże taknie: a drugi iuż pjan iest. Czyli domow nie maćie na iedzenie y na picie? Czyli koſciotem Bożym gārdzicie / a zāwſthydacie otho te ktorzy nie maia. Coſ wam rzekę: Chwale was w tym: zaſte nie chmale.</p> <p>Abowiem ia wziatem od Pānā / com też wam podał / Ji Pān Jezus oney noc y w ktora byt wydan / wziat chleb / y podzielił wamſſy / tamat / y rzekt: Bierźcie a iedźcie / To iest ciało moie ktore za was będzie wydano: to czynicie na pāmiatke moie. Takieſ też y kielich / odprāwimſſy wiečerzā / rzekt: Ten kielich / nowy teſtament iest / w moiey krwi / to czynicie ilekroć będziecie pić na moie pāmiatke.</p> <p>Abowiem / ilekroć będziecie ieſć then chleb / y pić ten kielich / ſmierć Pāńſka będziecie opowiadac / dokad nieprzyjde. A tak ktho kolwiekby pożywat tego chlebā / y pił z kielichā Pāńskiego niedoſtboynie / Bez dzie winien ciała y krwi Pāńſkiey. Ale niech doſwiadcza cżłowiek ſānego ſiebie: a thāt niechay thego chlebā pożywa / y z kielichā</p>	<p>Deute: 27. 1. Cori: 14. Ephe: 4. Gene: 2. Malach: 2. 1. Timo: 6. Marc: 9 Roma: 12 Ioan: 7. Corin: 1 Ioan: 4 Matth: 26. Marc: 14. Luce: 22. Iſaie: 53. Luce: 22. 1. Petri: 2. Aclo: 12 2. Cori: 13. Iſaie: 55. Ioan: 7.</p>
1. Cor: 8.			
Ecclecl: 37.			
1. Cori: 6.			
1. Cori: 13.			
Pſal: 23.			
1. Cori: 8.			
1. Timo: 4.			
Coloſen: 3.			
1. Cori: 9.			
	Cap: II.		
	<p>Korintowie okolo ſwiatocēi ciała Bożego / doſtoy noſci tego nie bāciac / bādzili / przeio w bywāia nā uciāni.</p>		
1. Cori: 4.	<p>Badzcie naſladowcy memi / iako ia też naſladowcż Chryſtu ſowym. A chwaleć was w tym brācia że we wſſyckim pāmie thacie na mie: a thāt iakom wam podał / że przykazānia moie trzymacie. Ale chce abyacie to wiedzieli / iż każde go meżā głowa iest Chryſtus: a głowa nie wiāſty / maż: a głowa Kryſtuſowa / Bog. Każdy maż modlac ſie / albo prorokuiac maiać zakryta głowe: lekkoſć czyni głowie ſwoiey. A każda niewiaſta modlac ſie albo prorokuiac z niezāwita głowa / kſy głowe ſwoie: bo wſſycko za iedno iakoby ſie ogoliā. Abowiem ieſli nie przykrywa niewiaſ</p>		
Ephe: 5.			

List pierwszy do Korintow.

lichą piję. Abowiem ktho ie y piję niedostoy nie/ sad sobie ie y piję/ nie rozsadzając cię-
ta Pańskiego.

Ecclesi: 18.
1. Ioan: 2.
Przetoy też wiele między wami niemo-
cnych y chorych/ a wiele ich spi. Co gdybyś-
my sie sami rozsadzali/ wzdychy nas niesza-
dzono/ a gdy bywamy sadzeni/ od Pana by-
wamy karani/ abyśmy z tym światem nie
byli potępieni. A thakże bracia moi/ gdy
sie zchodzicie ku iedeniemu/ ciekawcie sie zo-
bopolnie. Jesli sie komu chce iść/ domá
niechay ie/ abyście sie ná sad nie zchodzili.
A ine rzeczy kiedy przyjde/ rozprawię.

Cap: 12.

Wszystkie są darmo dane ku budowaniu Kościo-
ła świętego/ ktorzy przypodoba cięta ciałowiciemu
przyrodzonemu.

Aokoło duchownych rzeczy brá-
cia/ niechce abyście niemieli
wiedzieć. Wiecie iż gdyście po-
gány byli/ iak oście byli ku nie-
mym Bóstwom wiedzeni/
thak oście sli. Przetoy oznaymnie wam/
iż żadny ktory w duchu Bożym mówi/ nie-
powiada przekleństwem być Jezusa. A za-
den niemoże rzec Pan Jezus/ iedno w du-
chu świętym.

Roma: 12.
Ioan: 5.
1. Corin: 1.
Acż rozdzielne są iasli/ wśakże thenże
duch. Rozdzielne są posługowania/ ale
tenże Pan. A rozdzielne są sprawy/ ale ten-
że Bog/ ktory sprawuje wszystkie we wśy-
stkich. A każdemu bywa dane obdarwienie
ducha/ ku pożytkowi. Jednemu przez du-
chą bywa dana mowa mądrości: a drugie-
mu mowa umietychności/ według thegoż
Ducha: drugiemu wiara w tymże duchu: a
drugiemu iasli wzdrawiania/ w iednym
duchu: drugiemu czynienie cud: inemu pro-
roctwo/ drugiemu rozszarwanie duchow
drugiemu rozmaiteść ięzykow/ drugiemu
wykładanie mow: a te wszystkie rzeczy sprá-
wuje ieden y tenże Duch/ oddzielając każ-
demu iako chce.

Roma: 12.
Ephe: 4.
Isaia: 55.
Ioan: 7.
Abowiem iako iedno iest cięto/ a człon-
kow ma wiele/ a wszystkie członki iednego
cięta acz ich wiele/ przed sie iednoś cięto
sa: takżec y Chrystus. Bo w iednym duchu
my wszyscy iestemy pokrzestieni w iedno
(cięto) bądź Żydowie/ bądź Pogani/ bądź
U niewolnicy/ bądź wolni/ y wszyscy iedne-
go ducha iestemy nápoieni. Bo y cięto nie
iest ieden/ ale wiele członkow. By tak rze-
kla noga zem nie iest reka/ tedym nie iest z-
cięta: i zaś przeto nie iest z cięta: Tak rze-
kla liby theż wcho: pontiewaś nie iesthem o-
kiem/ nie iestem z cięta: czyli przeto nie
iest z cięta: By wszystko cięto byto okiem/

gdzieśby był słuch: Aby też wszystko byto słu-
chem/ gdzieśby powonienie?

Ale theraz rozłożył Bog członki/ każdy
z nich w cięle iako chciał. Co gdyby wszyscy
byli iednym członkiem/ gdzieś cięto?
Atak teraz wiele członkow/ ale cięto iedno
A niemoże o to rzec rece/ niepotrzebuie
twoy posługi: abo theż głowa nogam/ nie
trzebami was: ale owsem im wiecey kto-
re członki zdadza sie być mdleysze: tym po-
trzebnieysze sa: y ktore członki w cięle ma-
my za zelżywsze/ tym częś obfistia przyda-
wamy: a kthore członki sa nieucziwsze/ te
hoynieysza poćciwośc mają. A to co poćci-
wego mamy/ niczego niepotrzebuia: ale
Bog umiarkował cięto/ temu członkowi
ktoremu czego niedostawalo/ obfistia da-
wając częś/ żeby niebyto rozzerwianie w cię-
le/ ale aby członki ieden o drugi spotecznie
też szaranie miaty. A iesli co cierpi ieden
członek/ spotecznie cierpia wszystkie człon-
ki: chodź też bywa ieden członek umielbion:
spotem sie nim wszystkie członki raduia.

A wy iestecie cięto Chrystusowe/ y człon-
ki z członka. A iekthore tedy posthanowit
Bog w Kościele/ napierwey Apostoly/ po-
nich Proroki/ trzecie Doktory/ potym mo-
cy/ a potym iasli wzdrawiania/ ratunki/
rzadzenia/ rozmaiteść ięzykow/ wykładá-
nia mow. A zaś wszyscy Apostolami: Zaś
wszystcy Proroki: zaś wszyscy Doktormi:
Czyli wszyscy mocami: A zaś wszyscy iasli
máia wzdrawiania: A zaś wszyscy ięzyki
(roznemi) morwia: A zaś wszyscy wykładá-
dacia: Ale násladuycie dárow lepszych. A iest-
cie zacnieysa wam droge wkláznie.

Cap: 13.

Milosc wszystkie cnoty y dáry przewyższa/ krom
ktorey nie ma waja/ z ktora wszystkie cnoty w y w nie-
bie bywáia wypelnione.

Bym theż ięzyki ludzkimi mo-
wił y Angielskimi/ a miłości-
bym nie miał/ statem sie iako-
by miedź ktora dzwiczcy/ albo
cymbał brzmiacy. Bym też ta-
kieś miał Proroctwo/ y wiedział tajemni-
ce wszystkie/ y umiał wszelka náuka: y bym
też miał wszystkie wiare/ thak żebyym gory
przenosił/ a miłości bym nie miał/ zanie sto-
ie. Bym też rozdał w bogim ná żywienie
wszystkie majątności swe: y bym też wydał
cięto moje/ thak żebyym gorzał: a miłości-
bym niemiał/ nie mi to pożytku nie przyno-
si. Milosc cierpliwa iest/ dobrocłiwa iest:
Milosc nie zayrzyzy/ nie czyni przewrotnie-
nie nádyma sie/ nie pozada zbytne cci: nie

Matth: 10.

Luc: 9.

Ephe: 4.

Akto: 13.

Matth: 7.

Luc: 17.

S: Pawła Apostoła.

Philip: 2.

futa swego / nie dā sie rozdrażnić / nie mra-
si nie złego / nie raduje sie z nieprawości /
ale sie raduje przy prawdzie: Wssystko zno-
si / wssystko wierzy / wssystkiego sie nādzie-
wa / wssystkiego cierpliwie oczekawa. Ni-
tość nigdy nieustawa: Choćia Proroctwa
wyniszczone beda. Choćia ięzyki wstāna:
choćia umietyćność bedzie skāzona.

Poniekad wiemy / a poniekad proro-
kujemy. A gdy przyjdzie cho co doskonałego
jest: tedy bedzie wyniszczone cho poniekad.
Gdy m byt mālucim / mowitem iāko māl-
uczki / rozumiatem iāko māluczki / myśli-
tem iāko māluczki. A gdy m sie stat mājem /
wyniszczytem precz cho co byto māluczkie-
go. Widzimy theraż przez swierciāto w
podobieństwie: ale nā on czas obliczem w
oblice. Teraż poznawam po części / a nā
ten czas poznam iākom też i poznani jest. A
teraż trwāio / Wtāra / Wādzieiā / Witość /
te trzy rzeczy: ale wietśā z nich Witość.

Cap: 14.

Dar ięzykōw podleyssy nā dar proroctwa / wssā
kōż i wssādānūm mōw dostoyneyssy / ale niewi-
stom go niedopuszcā.

Nāslāduycie miłości / nāslāduy-
cie duchownych rzeczy / ale
wiecey ābyście Prorokowali.
Abowiem kto mōwi ięzykiem /
nie ludziom mōwi ale Bogu:
bo żaden nie rozumie: ale duch mōwi rāie-
mnice. Abowiem kto prorokuje: do ludzi mō-
wi ku zbudowanū / y nāpominanū / y ku
pōcieśseniū. Kto ięzykiem mōwi sam siebie
buduje: ale kto Prorokuie / kōściot Bōży
buduje. Przetoż chce iā ābyście mōwili iē-
zyki / ale wiecey ābyście Prorokowali. Bo
wietśy cho iesth kthory Prorokuie / ni-
ż ten kthory mōwi ięzykami / chybaby wyktā-
dat / āby kōściot brat zbudowanie. A tāt te-
ras brācia / bym przyszedł do was mōwiac
ięzykami: wczym wam pōzyteczēn bede / chy-
bābēm wam mōwił / albo w obiāwieniu /
albo w umietyćności / albo w Proroctwie /
albo w nauce.

Wssāż te rzeczy kthore duffe nie mājā /
ā glos wydaia / bād i pissejātkā / bād też lu-
tnia: ā iessi nie pōdādza rozdzielnych glo-
sow / iāko bedzie rozumiano / co sie nā nich
pisā albo gra. Abowiem bedzieli trābā
glos nie pewny wydāwāć / ktho sie bedzie go-
tował nā woynę: Tāż y wy / iessi ięzykiem
pewney mōwy nie wczynicie / iāko ktho be-
dzie wiedziāt co sie powiāda. Bo bedzie-
cie nā wtātr mōwili.

Tāt wiele (to cūś) roznych ięzykōw iest
nā tym swiecie / ā nie bes glosu nie iest. A

tāt nie bedeli wiedziāt to co znāczy glos /
bāde onemu z tim mōwie cudzoziemcem /
ā then co do mnie mōwi theż thākieś cu-
dzoziemcem. Tāż y wj poniewāż iestescie
nāslādowcy duchow ku zbudowanū / kō-
ściotā / sūkaycie tego byście obfitowāli.

Dla tego ktho mōwi ięzykiem / niechay
sie modli / āby to mogł wyktādāć. Bo bedzie-
li sie modli ięzykiem / duchci sie mōy modli
ale rozum mōy bes wjytku iest. Coż tedy iest
Bede sie modlił duchem / bede sie modlił y
rozumem: bede spiewał duchem. Bede spie-
wał y rozumem.

Bog dā byś ty Bōgōslāwił duchem / then
kthory iest nieukiem / iākoż rzecze / Amen / nā-
thwoie Bōgōslāwienie: poniewāż on nie
wie co ty mōwis. Bo ācz ci ty dobrze dzie-
kuieś / ale sie tym drugi nie buduje. Dziel-
ie Bogu moiemu / iż wssystkich was iēzy-
kiem mōwie. Ale w kōściele / chce pieć słow
smysłem swym mōwić / āby m theż y iue nā-
uczył: nāż dzieśieć tyśiecy słow ięzykiem (ob-
cym).

Brācia nie stāwāycie sie dziećmi nā ro-
zumie: ale we złości bādźcie mājemi / ā w
rozumie bādźcie doskonałymi. Bo tāt nāpi-
sano w zakonie. Iż inemi ięzyki y inemi w-
sty bede mōwił do ludu tego / ale ant thā-
mie wysłuchāia / mōwi Pām. A tāt ięzyki
nie sā znākiem ludziom wiernym / ale nie-
wiernym / ā Proroctwā lepā nie sāc nie-
wiernym / ale wiernym. Jesliby sie tedy zo-
ssedł wssystek kōściot pōspoli / ā wssy / by-
iēzyki mōwili: wessli by też y niestowie ā-
bo niewierni / zāś nie rzekā / iż sālēcicie.
Jesli by też wssy Prorokowali / ā wssedł-
by ktho niewierny / albo nie nāuczony: bywa
przewyćżon od wssystkich / y rozdazon od
wssystkich / thāyne rzeczy sercā iego iāwne
sie stāwaia / ā tāt padssy nā oblicze swe w-
czym modle Bogu / wznawāiac iż praw-
dziwie Bog w was iest.

Coż tedy iest brācia: Gdy sie schodźicie /
kādzy z was Psalm mā / nāuke mā / obiā-
wienie mā / iēzyk mā / wyktādanie mā / wssy-
stki rzeczy niech beda ku zbudowanū. Cho-
ćia ięzykiem kto mōwi / pōdwiā nāwiecey
po trzech / ā kthemu po części: ā ieden nie-
chay wyktāda. A nie bedzieli tego kthoby wy-
ktādāt: niechże milczy w kōściele / ale sobie
niechay mōwi y Bogu.

A Prorocy dwāy albo trzey niechay mō-
wia / ā drudzy niechay rozdādāia. Jesliż
by inemu obiāwiono byto kthorctām / sie-
dzi / pierwssy niechay milczy. Abowiem mō-
żecie wssy po iednemu Prorokowāć / āby
sie wssy wczyli / y wssy byli nāpominā-
ni. A duch Prorokow Prorokom pōddan
iest. Bōż nie iest Bog rostwrtkōw / ale pōkō-

Ephesi: 4.

Isaie: 23.

Akto: 24.

Isaie: 53.

Danie: 9.

Joan: 2.

Matth: 21.

Marci: 16.

Ephesi: 3.

Akto: 9.

U 9.

Roma: 15.

List pierwszy do Korintow.

Roma: 15. **in** / tak iako y we wszystkich kościelech świętych nauczam.

Lucas: 2. **N**iewiaśy w kościele niech milczą. Bo im nie dopuszczono mówić / ale aby poddać się / iako y zakon mówi. A jeśli się chce czego nauczyć / niech domy swych meżow pyta. Bo żadna rzecz jest niewiedzieć w kościele mówić. A zaś od was słowo Boże wyszło: albo tylko do was samych przyszło: Jeśli się kto zda być Prorokiem / albo duchownym / niech zna te rzeczy które wam piśe / iżci są przykładania Pańskie. A jeśli kto niewie / nie beda też o nim wiedzieć. A tak bracia stojcie o to / abyście Prorokowali / a mówić ięzykami nie brońcie. A wszyscy te rzeczy wciświech porządnie niech się dzieją między wami.

1. Cori: 11. **Gene: 3.**

Colo: 2. **Cap: 15.**
Chrystusowe zmarłych wstanie okazuje / y umarłych powstanie iście się stać ma.

Gala: 1. **G**łównie wam bracia Ewangelia kłhoram wam opowiedział / kłhoracie y przyieli / y w kłhorey stojcie / y przez kłhora bierzećie zbawienie / jeśli paśmietacie kłhorem wam sposobem kłzat / chybabyście prozno wwierzyli.

Isaie: 53. **B**om wam podał naprzód / com też wstał / iż Chrystus umarł jest za grzechy nasze podług piśm / kłhemu że y pogrzebion / y trzeciego dnia zmarłych wstał podług piśm / a iż widzian jest od Piotra / a pothym od iedenności. A potym widzian jest wiecey niż od pięci set braciey pospołu / z kłhorych wiele ich trwa aż dotychmiast / a nie kłhory pomarli. Potym widzian był od Jakuba / potym od wszystkich Apostolow. A na posledz po wszystkich wstał się też y mnie iako niedostłemu dziecieciu. Albowiem ja jestem najmniejszy z Apostolow / kłhorem nie jest godzien być mie zwano Apostolem bom przesładował kościół Boży. A ja zaś iaska Boża jestem tym cymem jest / a iaska iego / we mnie prozna nie była: ale wiecey niż oni wszyscy pracowali. Wstałże nie ja / ale iaska Boża semna. Bo choć ja choć ja oni / ihaż kłjemy / y ihaż eście wwierzyli.

Ephesi: 3. **A**ko: 8. **G** 7.

A jeśli kłja o Chrystusie / iż powstał z martwych: iakoż nie kłhory między wami powstawa / że powstania z umarłych nie maś: A jeśli z martwych powstania nie maś: tedy ani Chrystus wstał z martwych. Jeśli więc Chrystus nie powstał / tedy prozne jest przepowiadanie nasze / prozna też y wiara wasza / y my się naiduemy fałszywi świadkowie Boży / iżemy świadectwo powiadali przeciwko Bogu / żeby on wzbu-

dził Chrystusa kłhorego nie wzbudził / jeśliż umarli nie powstawa. Bo jeśliż umarli z martwych nie powstawa / tedy ani Chrystus powstał. A jeśli Chrystus nie powstał / toć prozna jest wiara wasza: Bo jeśliż eście w grzechach waszych. Tedy y ci kłhory zaśniali w Chrystusie / pogineli. Jeśli w tym żywocie tylko w Chrystusie nadzieie mamy / iestefny wietczymy niedzielnymi wszyscy y ludzie.

A terazci Chrystus wstał z martwych: napierwszy stych kłhory posniali. Boć wždy iednak przez cłowieka śmierć / y przez cłowieka powstanie umarłych. A iako w Adama wszyscy umierali / tak w Chrystusie wszyscy ożywiemi beda. Ale każdy w swym rzędzie / napierwszy Chrystus: a potym ci kłhory są Chrystusowi / kłhory w przyszcie iego wwierzyli. Potym koniec / gdy odda kłrołstwo Bogu y Oycu / gdy wyniszczy wszystkie Krlestwo / y władza / y moc. Aleć musi on kłrolować / aż podłoży wszystkie nieprzyiaciele pod nogami iego. A ostatecznie nieprzyiacielka bedzie zepsowana śmierć. Albowiem wszystkie rzeczy podłoży pod nogami iego. A gdyś mówi / Wszystkie rzeczy są mu poddane: bez pochyby kłrom onego kłhory mu poddał wszystko. Ale gdy mu beda wszystkie rzeczy poddane / tedy y sam syn poddan bedzie onemu kłhory mu poddał wszystkie rzeczy / aby tak był Bog wszystkich we wszystkich rzeczach.

Co jeśli inaczey / coś ci weźnia kłhore wiet kłrza za umarte / ponieważ że umarli nie powstawa: czemuś się tedy kłrza za nie? Czemuś też y my na kłzda godzinie nieprzespieczeniśwo cierpimy: Dla kłzdy dzień umieram / dla waszey chwały bracia / kłhora mam w Chrystusie Jezusie Pańskim. Jeśliś według cłowieka z bestiami walczył w Efezie / co tego mam za zwycięż / jeśliż umarli nie wstawa: Jedzmyś tedy y piymy do iutro zemrzemy. Nie dajcie się zwodzić. Boć zte rozmowy dobre obyczaje psują. Ocućcie się sprawiedliwi / a nie grzeszcie / boć nie kłhory nie wiedzą o Bogu / ku zelżywości to waszey mowie.

Ale rzecz kłro: Jakoś powstawa umarli: w iakimże ciełe przyda: O salony / wietż co ty sieieś / nie bedzie pierwey ożywiono / ażby pierwey obumarto. A co sieieś / nie sieieś onego zboża co ma być / ale gołe ziarno / to ciś albo pszenica albo czego inego. A Bog onemu ziarnu dać ciato iako chce / a kłzdemu nasieniu / iego własne ciato. Nie kłzde ciato jest iednostajne ciato / ale inakśe v ludzi / inakśe v bydlat / inakśe v ptach / kłow / inakśe v ryb: Ciatać też niebieskie są / y ciata ziemskie: ale inna chwata niebies-

Colosen: 1.

Psal: 109.
Ebra: 2.

1. Cori: 16.

Isaie: 22.
Sapien: 2.

Joan: 12.

S: Pawła Apostoła.

Matth: 13.

Łich / a inna ziemskich. Inna jest iasność słoneczna / inna Kieżyczna / a inna iasność gwiazd. Bo gwiazda od gwiazdy różna jest światłością: tak też y powstanie z martwych. Bywa wiano skazitelne: a powstanie w nieskazitelnosci. Bywa siano w nieuciwości / powstanie w chwale. Bywa siano w niemocy / powstanie w mocy. Bywa siano cielesne: a powstanie ciato duchowne. Jeśli jest ciato cielesne / tedy jest y duchowne / iako napisano jest. Stworzon jest pierwszy cztowiek Adam w dusze żywiaca: ostateczny Adam w ducha ożywiającego. A nie pierwey Łchore duchowne jest / ale Łcore cielesne / potym to co duchowne. Pierwszy cztowiek z ziemi / ziemski. Wtóry cztowiek z nieba / niebieski. Jaki ziemski / tacy y ziemscy: y taki niebieski / tacy y niebiescy. A tak iakosmy nosili obraz ziemskiego / nosimy też obraz niebieskiego.

Gene: 2.

Ioan: 1.

1. Tessa: 4.
Philip: 3.

A to wam powiadam bracia / że ciato y krewo / Krolestwa Bożego posiedzieć nie mogą / ani skazitelnosc / nieskazitelnosci posiedzieć. Ocho wam tajemnice powiadam. Wsłysyc powstaniemy / ale nie wssłysyc bez dziemy odmienieni. Predziuchno we mgnieniu oka / na oshateczna traba / bo traba zetrabi / y wmarli powstana nie skazeni / y my bedziemy odmienieni. Abowiem musi to skaziste ciato / przyoblec nieskazitelnosc / a to smiertelne wziac na sie niesmiertelnosc.

Isaie: 25.

Osee: 13.

Ebre: 2.

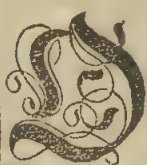
1. Ioan: 5.

A gdy to smiertelne ciato wezmie nasie niesmiertelnosc / tedy sie spelni slowo ktore napisano jest: Połkniona jest smierć w zwycięstwie. Gdzie jest twoie zwycięstwo o smierci? Gdzie jest twoy ościen smierci? A ościen smierci / grzech jest: a moc grzechu / zakon. Ale ia Bogu dziekuje / Łchory nam dal zwycięstwo / przez Pana naszego Jezusa Chrystusa. A tak bracia moi mili / badzcie sibatami a nieporusliwi / obfichu / tacy zawždy w wsselkim wczynku Pańskim / wiedzac iż praca wasza nie jest daremna w Panie.

Cap: 16.

Nie tylko obliczmy ale y oddalonym / ma być do dobre czynono pielgrzymum / duchownym y slugom Bozym.

Roma: 15.
2. Cor: 8.
9.

Składaniu lepak Łcore bywa na swiete / iakom rosprawit w Łosciach Gálactich / tak y wy czyncie / iednego dnia w tydzień Łozdy z was niechay y sie bie oddada / chowaiac co sie mu bedzie podobato / aby nie dopiero teraz gdy przyde /

te składania byty. A gdy sam bede obecnie: Łcorebycie pochwalili przez list / te posle / by odnieśli iaske wasze do Jeruzalem. Jeśli sie bedzie godzilo abych ia posied / semna poyda. A przyde do was / gdy obeyde Macedonia: bo Macedonia schodze. Ale y was podobno zostane abo też zimowac bede / żebyście wy mnie odprowadzili gdziekolwiek poyde.

Acto: 19.
2. Cori: 1.

Niechce was teraz na przemianiu wiedzic / iż sie spodziewam że przez nieŁchory czas zniestam y was / jeśli Pan dopuści. A pomiestkam też w Łezie aż do swiatek. Bo mi otworzono drzwi wiełkie y iawne / y przeciwnikow wiele. A przydzili Tymotheus / patrzenie aby bez boiazni był y was / boć też sprawe Pańska sprawuje / iako y ia. Niechże nim żaden nie gardzi / ale doprowadzcie go w pokoiu / żeby przyszedł do mnie / boć go czekam z bracia.

Acto: 20.
1. Cori: 15.
Acto: 19.

O Apolonie bracie / dacie wam znać / że ci go wielce profit / aby siedł do was z bracia / a wżdamci niebytą wola tego aby teraz siedł: aleć przydzie gdy mu bedzie iacno. Czujcie / stoycie w wierze / meŁto sobie poczynaycie / a badzcie posileni. A wssłyscie wasze rzeczy / w miŁosci niechay beda.

A prosze was bracia / wiecie że Łdom Stefanow / y Fortunatow / y Achaita / sa pierwoŁcia Achaity / y na posługe swietym podobali sami siebie / abyście też y wy byli podobni Łchakowym / y Łozdemu Łchory pomagawam prace y roboŁhy. A radnie sie że obecnie jest swami Stefan / y Fortunath / y Achaitis / bo to czego wam niedostawato / ci nagrodzili. A ochŁodzili meŁto ducha y waszego. ZnaycieŁ tedy Łtorzy takowi sa.

1. Cori: 1.

Pozdrawiaia was wssłyskie ŁosciŁy ŁzeyŁkie. Pozdrawia was w Panie wielce / Aquila y Priscilla z domowym zŁorem swoim / y Łchorych y ia gospode mam. Pozdrawiaia was wssłyscy bracia. Pozdrawiajcie sie zobopolnie w swietym pocŁtoŁwaniu. Pozdrowienie / moia reka PawŁtoŁwa. Jeśli kto nie miŁnie Pana naszego Jezusa Chrystusa / niech bedzie przekŁechy w dzień przyŁcia Pańskiego. Łaska Pana naszego Jezusa Chrysta swami / MiŁosŁ moia ze wssłyskiemi wami w Chrystusie Jezusie. Amen.

Gala: 1.
Eph: 1.
1. Petri:

Colos:

Do Korinthow listch pierwszy / poslan jest z miastha Filipis / przez Stephane y Fortunata y Achaita y Thymotheusa.

Argus

List wtory do Korinthow.

Argument wtorego listu do Koryntow.

W O tym gdy Korintowie pokute wczynili / pisse im Apostol listh pocies-
sny z Troady przez Thyta / A chwalać ie napomina ku lepszemu / w-
kazuiac ie być chociaż zasmucone / ale wždy polepszone.

List swiethego Pawła Aposto- ła do Korinthow wtory.

Cap: 1.

Pan Bog slug swoich pocieszył y wybawiał / o-
mieszkani ich ku pożytkowi i innych obraca.

ALE Aposto-
łhot Jezu Chry-
stusow przez wo-
ła Bożę y Tymo-
theus brat: Bo-
ściotowi Bożemu
ktory jest w Ko-
rincie / ze wssy-
skiem i siostrami
ktorzy są we wsy-
skiej Achajey.

Laska wam y pokoy / od
Boga oycá nášego y Pána Jezu Chrysta.
Błogosławiony Bog y otec Pána nášego
Jezusa Chrystusa / otec miłosierdzia / y
Bog wssykłego pocieszenia / ktory nas
ciešy we wsselákim wcišku nášym: žebyśmy
mogli y my pocieszać one ktory w takim
kolwiek wcišku są / tym napominánim kro-
rym bywamy napomináni od Boga. Bo
iako obšitua mekí a utrapienia Chrystusa
sowe w nas / tak tež przez Chrystusa obšit-
nie y pocieszenie naše.

A chodź tež wcišć cierpiemy dla napomi-
nania y zbawienia wásšego: chodź tež po-
ciešeni bywamy / dla wásšego pocieszenia:
chodź bywamy napomináni / dla wásšego
napominania y zbawienia / ktore sprawu-
ie dla znossenia tychž mekí y wciškow / kro-
re tež y my cierpiemy aby nádzieia nášá
pewna była o was / wiedzac tho / iż iakoš-
cie wczesnikami wciškow / tak bedziecie y po-
ciešeni.

Abowiem niehcemy brácia byšcie the-
go niemieli wiedzieć / o utrapieniu ná-
šym / ktore sie nam działo w Azyey / že
nád zwyczaj obšiažení iesthesmy nád prze-
moženiu / tak že sie nam iuž slyškowáło žy-

wo być. Ale my sami w sobie mielismy wy-
roť smierci: abyśmy nie duffáli sami w so-
bie / ale w Bogu / ktory wzbudza umarte /
ktory z tak wielkich niebezpiečnošci nás
wyrwał / y wybawił: w ktorym nádzieie
mamy / iž tež iessežy y wyrwie / gdy tež y wy-
bedziecie nam pomagac modlitwami ná-
šemi: žeby od wielu person bylo dziekowa-
no Pánu Bogu za nas / z tego obdarowa-
nia ktore w nas iest.

Abowiem chwata nášá tá iest / swiádec-
two sumnienia naše / že w prostosci y sež-
rzošci Božey / a nie w madošci cielesny / ale
w tášce Božey obchodzilismy sie ná thym
swiecie / a obšictey przeciwno wam. Bo nie
ine rzeczy wam pissemy / iedno te ktorešcie
czytali y poznali. A nádziewam sie že až do
konca poznacie / iakošcie nas y poznali po-
czesći / iž chwata wásšá iesthesmy / iako y wy
nášá / w dzień Pána nášego Jezusa Chry-
stusa.

A z thegoš duffania chciatem pierwey
przyšć do was / abyšcie wtora tášce mieli /
y przez was chciatem byt išć do Mácedo-
niey / y zášie z Mácedoniey chciatem przy-
šć do was / a od was žebym byt odprowá-
dzon do žydowskiej žemie.

Gdyžem thedy thego chciat / což salim
želzywošci iakiey w thym wšyt. Abo tho co
ia myšle / wedlug čiata myšle: by sie v mnie
nalázto / iest / y nie: Wierny iest Bog / iž w
mowie nášey ktora była v was / nienády-
ie sie / Jest tak / y nie tak. Ale iest w niey /
iest: abowiem syn Božy Jezu Chrystus /
ktory miedzy wami przez nas opowiadán-
iest / przez mnie / y Silwana / y Tymotheu-
sa / nie bylo w nim iest / y nie / ale iest / w
nim bylo. Bo ilekolwiek iest obietnic Bo-
žych / w nim iest / dla tegož y przežen mowie
my Amen Bogu / ku chwale nášey.

A ktory potwierdza nas z wami w Chri-
stusie / y ktory pomázal nas / Bog / ktory

Philip: 1.
2. Cor: 4.

Philip: 2.
1. Tessa: 2.

1. Cor: 6.

Matth: 5.
Iacobi: 5.

Roma: 8.

nas

S: Pawła Apostoła.

Roma: 9.

1. Petri. 5

nas y naznaczyt / y dat zadathek ducha w
sercach naszymy. A ia swiadcziem Bogu w zy
wam na dusze moie / iz folguiac wam / nie
przyszedlem wiecey do Korintu / nie iz pa
nujemy wierze waszey: ale iesteliny pomoz
cniki radości waszey / bo wiara stoicie.

Cap: 2

Dawa przyciyna nie dla czego do Korinthu nie przy-
szedł / a przyciyna sie iś występny.

A Postanowilem to sam w siebie
żebym zaś nieprzyssedi do was
z smutkiem. Bo iesłsi ja was
zasmucam: y kto bedziektoby
mie wweselił / iedno then ktory
sie zasmuca ze mnie: przethożem wam pi-
sał: abych gdy przyjde / nie miał smutku ná
smutek / z tych z kthorychem sie miał rado-
wać: máiac w was wssęskich duffanie: Bo
moia radość / wssęskich was iest. Abowiem
z wielkiego frásunku y wćisłu serca / pisałem
wam z wiela tzy: nie żebyście mieli być zäs-
smuceni / ale żebyście wiedzieli / iż te miłosc
ktora mam / obściecy ja mam ku wam.

A iesliś mnie kto zaśmiucit / nie mnie zaś
smucit: ale pocześciey / abyś was wssysth
kich nieobciążał. Dofyć on ma który tak
wy jest / na tym karaniu / kthory bywa od
wielu / tak abyście zaś iuż mu to rączy od
puścili / y cieślyli go: by lepać od wietśego
smutku sobie nie zeczną / kthory takowy
jest. A przetoż proszę was / abyście poćwier
dzili przeciwko niemu mitosć. Bo y przez
tom pisał do was / abyś doznał doświad
czenia wśśego / iesliście we wssystkim po
słusni. Bo komusćie wy co odpuścili / te
dy y ia też. Bo y ia com odpuścić / ieslim co
odpuścić / tedy dla was w personie Chry
stusowej / abyśmy niebyli oszukani od śar
n. Abowiem wiemy dobrze myśli iego.

A gdym przyszedł do Troady dla Kwán-
gielicy Chrysthusowej/ á drzwi mi były o-
tworzone w Pánie/ niemiałem odpoczyn-
ku duchowi memu: przeto żem nie náłaził
Tytá Brátá moiego/ ále pożegnałszy się z
nimi/ poszedłem do Mácedonsey. A chwá-
lá Bogu/ kthory zázwyd dáwa nam żyw-
ciestwo w Chrystusie Jezusie / á wonność
wznánie swego obiáwia przez nas itá każ-
dym mieyscu. Abowiem iesteliny dobra wo-
nia Chrystusowa Bogu/ w tych ktorzy się
stawamy zbáwionemi/ y w tych ktorzy gi-
na. Jednymci wždy wonność smierci ná
smierć: á drugim wonność żywota/ ku ży-
wotowi. A ku temu/ kto tak stádný? Bo
nie iesteliny tak iáko ich wiele/ kthorzy sá-
huta słowo Boże: ále z péczerósci y iáko z Bo-

ga przed Bogiem w Chrystusie mowieny
Cap: 3.

Właśnie Apostoł nie potrzebuje chwaty ludzkiej
abowiem ta game przykładem Moizeffa / ale wieczne
nigdy.

Dożydamy się zaś sami zalecać
czyli potrzebuemy i tak nie
ktorzy zalecających listów do
was / albo od was? Wy jesteście
ci listem naszym / Który napi-
sany jest w sercach naszych / o którym wie-
dzą y ktorze czytają wszystkie ludzkie / obia-
wieni będą że jesteście listem Chrystusow-
ym napisanym od nas / y napisanym nie
inkaustem / ale duchem Boga żywego / nie
na tablicach kamiennych / ale na tablicach
cielesnych serc waszego.

A mam tho duffanie przez Chrystusa w Bogu / nie żebyśmy dostateczni byli pomyślic co z samych siebie / tak iakoby z nas / ale dostateczność naszą z Boga iest. Który y wejrzał nas godnemi slugami nowego Testamentu / nie litery ale ducha / boć litera zabija / a duch ożywia.

Jeśliż więc posługowanie śmierci li-
tami wyrażone na kamieniu było we cci-
tą i z niemogli synowie Izraelcy patrzyć
na oblicze Mojżesowe dla chwały twa-
rzącego / ktora (chwala) miżesz: za nie-
daleko wiecey / posługowanie Duchą be-
dziew chwale? Bo jeśliż posługowanie po-
tepienia w chwale jest / dalek oc wiecey hoy
nieysse jest posługowanie sprawiedliwości
w chwale.

Abowiem ani to chwaly ma / co w chwale
bylo pocześci / przewywysszenie tey chwaly.
Bo iesliś to przemineto w chwale iest / da-
lekoć wiecey to co trwa / w chwale iest.

Miałac tedy takąową nadszie / wielkie
 go dufania wzywamy: a nie tak iako Moiz-
 zesz kładł zaslonę na oblicze swoje / aby nie
 patrzałi synowie Izraelscy na oblicze iego /
 coć inż niszczcie / ale thą tepe są smysły ich.
 Bo aż do dzisieyszego dnia / thą zasloną w
 czytaniu stárego ząkonu trwa nieodkrytą /
 (kłhora w Chrystusie niszczcie) ale aż do
 dzisieyszego dnia / gdy wiec czytawáia Mo-
 izesz / zasloną położoną iesth na sercu ich.
 Ale gdyby się nawrócili do Boga / odietá be-
 dzie zasloná. A pan / Duch iesth. A gdzie
 duch Pánski / tam wolność.

Alé my wstřstev odslonionym obliczem /
ná chwate Paňska pátržatoc: w thenže o s-
braz bywamy przemienieni / z iásności w
iásność / iáko od Paňskiego ducha.

Cap: 4.

Chwali

Isaie . 6 .
Ioan : 12 .
Colofen : 2 .
Philip : 2 .
Ebræo : 1 .
Gene : 1 .
2. Petri .

Exodi. 24.
Iere: 31.

Philip : 2 .

1. Cor: 4.
2. Cori: 6.

Deute : 9.
 & 10.

Exodi. 34.

Acto: 10.

Gal: 6.

Matth: 5
Roma: 8.

Exodi. 34.
Roma : 10.

Isaie . 6 .
Matth : 13 .

1997

Roma: ii.
Ioan: 4.

Gal: 19.
Rama: 8.

List wchory do Korintow.

Chwali Apostot przysluhawanie nowego jako
nu/przy ciynieniu dobrego/ a znoffeniu przeciwnosci.

Ktorych nie widzimy/ wieczne sa.

Cap: 5.

Śapląty sprawniedliwy ch ciyniac pamtatke/ y ja
dza tu iey wśazui/ y iako sie k nicy sprawnowac.

B

O iednak to wiemy/ ze bedzieli
ziemski dom nasz tego mieszkas
nia zepsowany/ iz mamy budo
wanie z Boga/ dom nie reka
zbudowany/ ale wieczny wnie
biesich. Abowiem y tego placzliwie zada
my/ pozadaiac przyoblec na sie mieszkanie
nasze ktore jest w niebie/ bysmy tylko przy
obleczeni/ a nie nadzy byli nalezieni. Bo
my ktorzy iestesmy w tym przybytku/ wzdy
chamy bedac obciazeni/ temu ze nie chcemy
byc zwleczeni/ ale zeby nas obleczone/ aby
to co smiertelne jest byto potkione od zy
wota. A ktory nas sprawnie czyni do tego
(jest) Bog/ ktory nam dat zadatek ducha.

Smieiac thedy zawzdy/ y wiedzac/ iz
poki iestesmy w tym cieie/ pielgrzymujemy
od Pana: bo przez wiare chodzimy/ nie
przez widoma osobe/ a smiemy y dobra wo
la mamy raczy pielgrzymowac od ciata/ a
byc obecnymi z Panem. A przetoż wstanie
my badz w niebytnosci/ badz w obecności/
abyśmy sie mu podobali. Abowiem wssy
sie musimy stawic przed sadowym stalcem
Chrystusowym/ aby odniosl kazdy wlasne
(sprawy) ciata swego/ podlug tego co czy
nit/ badz co dobrego badz tez zlego. Wie
dzac tedy boiazni Panska/ ludzom radzimy
a Bogu iawni iestesmy. A spodziewam sie/
iz y w sumnieniach waszych/ iesthesmy ias
wni.

Nie zalecamy sie wam zafie: ale daie
my wam powod abyście sie chlubil nami:
abyście myli co przeciwko onym ktorzy sie
z osoby przechwalaja a nie z serca. Abow
wiem choc zachwyceni bywamy w umysle/
Boga to bywa: choc tez iestesmy tjezwie
mi/ to wam. Bo nas milosc Chrystusowa
przynuta: wazaiac to/ iz iesli ieden za w
ssykt vmart/ thedy wssyscy pomarli/ a za
wsyktiec Krystus vmart/ aby y zywi iuz nie
sobie zyli/ ale onemu ktorzy za nie vmarty
powstat.

A thakze my ob thego czasu/ nikogo nie
znamy wedlug ciata. A chociasmy poznali
wedlug ciata Chrystusa/ ale theraz iuz nie
znamy. Jesli tedy kto w Chrystusie nowe
stworzenie/ stare rzeczy przesse/ a oto sie
wsyktie rzeczy staly nowe. A wsyktie z Bo
ga/ ktory nas potednal z soba przez Chry
stusa/ y porucyl nam poslugie ziednania.
Abowiemci Bog byl w Chrystusie/ iednak

2. Timo: 4.
2. Cor: 4.

Roma: 8.

Apoca: 16.

Roma: 8.
2. Cor: 1.

Matth: 25.
Roma: 14.

1. Tessa: 5.

Apoca: 21.

Co'alen: 2

Bzetoż maitac takie poslugo
wanie/ wedlug thego iak osmy
dosthapili miłosierdzia/ nie w
sthawamy: ale odrzekaymy sie
tąnych/ fromoth/ nie chodzac
w chytrosći/ ani fatisuiac slowa Bozego/
ale w obławianiu prawdy/ zalecāiac sami
siebie/ ku wsselkie sumnieniu ludzi przed
Bogiem.

A iesli theż zakryta iest Ewāngielia na
śa/ w tych zakryta iest ktorzy gina/ w kto
rych Bog tego swiata/ zaslepil myśli nie
wiernych/ aby im nieswiecilo swiecenie E
wāngieliey chwały Chrystu/ owey/ ktorzy
iast obrazem Bozym. Bo niesamie o sobie
powiadamy/ ale o Jezusie Chrystusie Pa
nie naszym: a o nas iako slugach waszych
przez Jezusa. Abowiem Bog ktory roska
zat aby swiata z ciemności swieciło/ then
oswiecił sie w sercach naszych/ ku oswiece
niu umietyności iasności Bozey/ w obli
czu Chrystusa Jezusa.

A mamy then starb w naczyniu skor
piānym/ aby wysokość byta mocy Bozey/ a
nie z nas. We wssyktim wśit cierpiemy/ a
le nie stykujemy sobie: Niedoże cierpiemy/ a
le nas Bog nie opuszcza: prz: sladowanie
cierpiemy/ ale niebywamy opuszczeni: by
wamy ponizeni/ ale nie pobawieni: po
miataia nami/ ale nie ginimy: Zawzdy w
martwienie Jesu Chrystusowe na cieie na
ssym nosiac/ aby tez y zywoe Jezusow/ ok
zat sie w ciatach naszych.

Abowiem zawzdy nas ktorzyśmy żywi/
na smierc wydawaja dla Jezusa/ zeby sie
zywoth Jezusow okazat w cieie naszym
smiertelnym. A tak smiercia swa moc w
nas wśazui/ a w was zywoe. Ale maitac
tegoż ducha wiary/ iako napisano iest: W
wierzytem przetożem mowil: y my wierzy
my/ przetoż tezy mowimy/ wiedzac the ze
ten ktory wzbudyl Jezusa/ y nas z Jezus
sem wzbudzi a postawy z wami. Abowiem
wsyktie rzeczy dla was/ aby iaska Boza ob
siehowata przez wielu w dziekowaniu ku
chwale Bozey.

Dla thego nie wsthawamy/ ale aczci sie
ten cztowiek nasz ktory zwierzechu iest kazi:
wśatze ten ktory we wnatrz iest/ odnawia
sie dzien po dniu. Abowiem ten wśit tu
teczny nasz barzo trocki y lekki bedac/ spra
wue nam na wysokości nader wiekusiha
wage chwali w nas/ gdyz nie patrzymy a
ni wzgledu mamy na te rzeczy ktore widzi
my/ ale na one ktorych nie widac. Bo the
rzeczy ktore sa widome/ sa doczesne/ ale

Isaie: 6.
Ioan: 12.
Colofen: 2.
Philip: 2.
Ebrao: 1.
Gene: 1.
2. Petri: 1.

2. Cor: 5.

Gala: 6.

Matth: 5.
Roma: 8.

Psal: 115.

2. Cor: 1.

Psal: 19.
Roma: 8.

S: Pawła Apostoła.

Roma: 3.
Colosen: 1.
I. Ioan: 4.

iac świat z sobą / nie przeżył iacim wyśte
prow ich / y potożył w nas opowiadanie
ziednania tego.

Deute: 15.
Ilaie: 53.
Roma: 8.
Ebræo: 9.

A tak miasto Chrystusa poselstwo spras
winiemy / iakoby Bog napominat przez
nas. Przetoż prosimy dla Pana Chrystusa
poiednacie sie z Bogiem. Bo tego kchory
nie zinat grzechu / za nas grzechem wdziat
iat / abyśmy sie myśliali sprawiedliwosci
Boza w nim.

Cap: 6.

Sludzy Bozy ku bliżnim maia sie sprawowac ze
wnetrimym przykladnym opcowaniem / ku Bogu wne
trzym nabozenstwem / Sami w sobie ztego wyszcze
ganini.

Ilaie: 40.

A Tak bedac pomocniki Bozemi
napominamy was / abyście na
daremno iakti Bozey nie brali.
Bo tak mowi: Wysluchatem
cie czasu przyiemnego / y rato
watem cie w dzien zbawienia: Oto teraz
czas przyiemny / oto teraz dzien zbawienia
ny / nie dajac nikomu iaktiego pogorszenia:
aby nie byl aganiona posluganiasa / ale we
wszystkich rzeczach zalecaymy sie tak iako
sludzy Bozy / w wielkiej cierpliwosci / w v
cistach / w potrzebach / w wciazeniu / w bi
ciu / w ciemnicach / w roznicach / w roboto
waniu / w czynnosciach / w posciech / w czy
stosci / w vmietnosci / w niestwapliwos
ci / w tagodnosci / w Duchu swietym / w
mitosci nie zmysloney / w slowie prawdzi
wym / w mocy Bozey / przez horeza spra
wiedliwosci po prawey y po lewey / przez
chwate y nieslachetnosci / przez nieczesc / y
przez dobra slawe / iakoby zwodnicy ano
prawdziwi / iakoby nie znaiomi / ano znai
mi / iakoby vmieraiac / a oto zywiemy / ia
ko skarani ale nie zamordowani: iakoby
smutni / ano zawzdy sie raduiacy / iakoby v
bodzy / ano wiele ich v bogacaiacy / iakoby
nie nie maiac / a wszystkie rzeczy dzierzac.

Ilaie: 26:

Wsta nasze otworzone sa ku wam / o Ro
mytowie / serce nasze rozszerzylo sie w nas.
Nie scistaycie sie w nas / ale sie scistaycie
we wnetrznosciach waszych. Ale maiac tez
odptatke (mowie iako do synow) rozsze
rzaycie sie y wy.

Deute: 7.

Nie ciagniete iarzina z niewiernymi.
Bo a co za spolecznosc sprawiedliwosci z
nieprawoscia? Albo co za thowarzystwo
swiatlosci z ciemnosciami? Albo iaka
zgoda Chrystusowi z Belialem? Albo co za
czesce wiernemu z niewiernym? Coz tez za
stworznosc kosciotowi Bozemu z balwany
Bo wy iestescie kosciot Boga zywego / iak

Matth: 8.

I. Cor: 3.
v. 6.

to mowi Bog: Ji bede mieszkal w nich / y
bede sie w nich przechadzal / y bede ich Bo
giem / a oni mi beda ludem. A przeto wy
nidzcie z posrzedku ich / a obdaczcie sie (od
nich) mowi Pan / a nietykajcie sie niczy
ste: a ia was przyime y bede wam oycem /
a wy mnie bedziecie za syny y corki / mowi
Pan wszechmogacy.

Cap: 7.

Wskazanie Pawel swiety iaka milosc ma ku Koryn
tom / a iako z poprawienia zywotha ich byl wesol / Be
dac w wielkich scasunkach / a iako wiele dobrego v
cynit smutek / ktory mieli / listu iego.

Wiac thedy the obietnice moi
namiley / oczyszcaymy sie ze
wsselakiego pokalania ciata y
Ducha / doskonale czyniac po
swiacenie w boiazni Bozey.
Wezmiacie nas (sobie na przyklad). Liko
gosmy nie obrzili / nikogosmy nie skazili
nikogosmy nie osukali. Nie mowiec tego
ku potepieniu wassemu. Bom to przed
tym powiedzial ze iestescie w sercach na
sych ku spolecznemu zemrzeniu / y ku spole
cine zyciu. Mam wielkie dufanie o was
mam tez wielkie chlubienie z was. Napet
mionem iest pocieszenia / nader obfituie ra
doscia we wsselkim vcisku a frasunku na
slym.

Bo y gdyśmy przysli do Maceboniey /
zadnego odpoczynku nie miato ciato nasze /
alesmy cierpieli wsselaki vcisk / zewnethr
walki / a we wnatrz strachy. Ale ten ktory
ciessy pokorne / ciessy y nas Bog / przyciem
Tytusowym. A nie tylko przyciem iego ale
tez z pocieszenia ktorym on nie pociesyl z
was / gdy nam powiadat wasze zadza / was
ptacz / wasze vstowanie za mna / tak izem
sie wiecey radowal. Abowiem aczkolwie
tem was zafrasowal listem moim / przed
sie mi tego nie zal / aby mi tez tego bylo zal
widzac ze was sam ten list (acz na godzi
ne) zafrasowal terazem temu rad / nie te
mu izescie sie zasmucili / ale izescie sie za
smucili kupoecie. Abowiem iestescie za
smuceni wedlug Boga / abyście w niczym
skody nie cierpieli z nas. Bo frasunek k
ry iest podlug Boga / sprawuie pokute sta
tecza ku zbawieniu: ale frasunek wedlug
swiata / smierec sprawuie.

Abowiem to iste zescie sie wedlug Bo
ga zasmucili / iako wielkie w was sprawuie
staranie / ale owsem obrone / y owsem za
gniewanie / y owsem boiazni / y owsem za
dza / y owsem zawisna milosc / y owsem
pomste. We wsselkim wkazaliscie sie nie

Leuiti: 26.
Exech: 37.
Ilaie: 52.

Ako: 16.

2. Cor: 1.
Roma: 15.
1. Cor: 16.
2. Cor: 9.

2. Petri: 2.
Ecclesi: 30.

potalas

List wchory do Korintow.

poślanem być w tej sprawie. A tak a-
czem pisał do was / nie dla onego który v-
czynił krzywdę / ani dla onego który ia cier-
piat / ale dla obświadczenia pieczęliwosci na-
ssey / ktorą mamy o was przed Bogiem /
przetosmy y pocieszeni.

A w pocieszeniu naszym / tym więcej ie-
my sie rozradowali z radości Tytowej / że
posłan jest Duch iego / od wszystkich was.
A iesłm sie co przed nim chlubił z was / nie
iesłhem z awstydzon / ale iakosmy wam
wszystko prawdywie mówili / chęć y prze-
chwalanie nasze ktore było przed Thytym /
stało sie prawda / a chęć serdeczna ie^o tym
więcej w was iest / gdy wspomina na posłu-
szeństwo was wszystkich / iakoscie go boia-
nia y z strachem przyieli. Rádnie sie je we
wszystkich rzeczach mam o was duffanie.

Cap: 8.

Przykładem Maceдонow wspomina Korinty / ku
śladaniu iakim: wszystkim / a osobliwie sługam
Bozym / tym wlaścic kłoty w Ewangeliey pra-
cują.

Oznajmujemy też wam bracia:
te iaske Boża / ktora dana iest
w kościelech Maceдонskich /
że w wielkim doświadczeniu
wciśku / obfitosci radości ich by-
ła / a prze wysokie wbostwo ich rozmnozone
iest w bogactwa prostosci ich / iż według
możności (iesłm im thego świadkiem) y
nád przemożenie gotowi z swej dobrej wo-
ley byli / z wielkim nápodinaniem prośac
nas / abyśmy przyieli iaske a spólnosc posłu-
gi / ktora bywa na swietie. A nie tak iakos-
my sie spodzieráli / ale sami siebie dali na
przód Bogu / potym y nam / z wolej Bożej
tak iżesmy prosili Tytusa / aby tak iako po-
czął / dokónał też y między wami / tej iaske.

Ale iako we wszystkich rzeczach obfituie
cie wiara / y slowem / y wmiętnoscia / y w
śelakim staraniem / nád to ieszcze y miłoscia
wassa przeciw nam / abyście y w they łasce
obfitowali. Nie mówie tak iakobyśmy rośta-
zowali: ale przez inych staranie / też y miło-
ści nassey przyrodzenia dobrego doświado-
czaiac. Abowiem wiecie iaske Pána nasze-
go Jezu Chrystha / że sie szał w bogim dla
was / bedac bogatym / abyście wy iego wbo-
stwem stali sie bogatemi. A w tym wam rá-
de dacie / boć wam to iest pożyteczno / ktho-
rzyście nie tylko czynić / ale y chcieć przeszle-
go roku poczel: tedy teraz y skutkiem tego
poprawcie a skonaycie: aby iako chutliwa
iest mysl wolej wassey / tak niechay bedzie y
dokónania z tego co macie. Bo iesliżec wo-

la chutliwa iest / podług tego co ma przyie-
mna iest / nie według thego czego nie ma.
Nie choć pisse żeby innym była folga / a
wam wciśk / ale z porownania: Umięyszego
czasu / wassa obfitosc niech wypelnia ich
niedostatek: aby też ich ofitosc / była wy-
pelnieniem waszego niedostatkku / żeby było
porownanie / iako napisano iest: Ten kto-
ry miał wiele nie był obfitym / a który má-
to / nie miał niedostatkku.

A dziękuję Bogu / który dat toś staranie
o was w sercu Tytusowym / żeć widy nápo-
minanie przyiat / ale gdy tym troskliwym
był / z swej wolej siedi do was. Posłaliśmy
też z nim brata naszego / ktorego chwala w
Ewangeliey po wszystkich kościelech: a nie
thylko tho / ale y w rzędzie postawion iesth
od kościotow / aby był towarzyszem pielgrzi
mowania naszego / ku teyże łasce ktora my
śłaffuemy ku Pańskiey chwale / y ku nápet-
nieniu zrzadzonej wolej nassey. Wchodzac
tego by nas kto nie ganił / w they pełnoscí
kthora sprawuie posługa naszą / ku chwale
Pańskiey. Abowiem opatruiemy dobre rze-
czy / nie tylko przed Bogiem / ale też y przed
ludźmi.

Posłaliśmy też snimi brata naszego / kto-
regosmy doznali w wielu rzeczach częstho
że iest pilny / a teraz daleko pilniejszy y z du-
ffania wielkiego w was / choć dla Tytha
ktory iest towarzyszem moim / y pomocni-
kiem między wami / choć dla inych ktho-
rzy sa naszymi bracia / Apostholowie kościo-
low / chwaly Chrystusowej. Okazanie tedy
kthore iest miłosci wassey / y nassey chwaly
dla was / knim wkażcie przed oblicznoscia
kościotow.

Cap: 9.

Jakimś pretekstem / obficie / y ochotnie ma być ciy-
miona / by sie odplata temu kto dacie mnożył.

Abowiem o posłudze ktora by-
wa na swiethe / prożno bych
wam miał pisać. Bo wiem
chutliwa mysl wasse / ktora sie
y chlubi w was v Maceдон-
czyłoch / że też y Achaiá gotowa iest od ro-
ku przeszlego / a wass przykład pobudził ich
wiele. Posłatem tedy bracia / aby sie to z cze-
go sie chlubiemy w was / nie szało prożnym
w tej cześci / abyście (iakom rzekł) byli go-
towi: by lepał gdy przyida Maceдонczyłoz
wie semna / nálaszy was nie gothowemi /
nie wstydzalimy sie te^o / abychmy nie rzekli-
wy / w tej postaci.

Miałem tedy za to że tego była potrze-
ba / żebyśmy prośili braciey / aby sli przedzey do

Luce . 21.

Exodi . 16.

Roma : 12.

Roma : 15.

1. Cor : 16.

2. Cor : 9.

Roma : 15.

1. Cor : 16.

2. Cor : 8.

Prover : 3.

1. Petri . 4.

S: Pawła Apostoła.

Prouc: 11.
Gala: 6.

Exodi: 25.
35.
Ecceci: 35.

Psal: 111.

Acto: 14.

was/ ażeby nągotowali przyobiecane bto-
gosiawienstwo to/ aby gothowe było/ iako
błogosławienstwo/ nie iako takomstwo. A
to powiadam/ Kto sto sieie/ sto po be-
dzie jat: a kto sieie hoynie/ hoynie thej be-
dzie jat. Każdy iako postanowił w sercu
swoim/ nie z niechuci albo z niewoley: bo
chutliwego a wesolego dawce miłwie bog.
A mocen iest Bog uczynić/ aby wsselt a
taska obfitowala w was/ abyście na wssyli
kim maiać zawssie dostatek wsselaki/ obfi-
chowali na wsseli wezynie dobry/ iako na-
pisano iest. Rosprosył a dat w bogim/ spra-
wiedliwość tego trwa na wiek wiekum.
A kto dodawa nąsienia temu kto sieie/ do-
dać y chleba ku iedzeniu y rozmnoży nąsie-
nie wässe/ y przysporzy wzrostu owocu
sprawiedliwości wässe/ abyście bedac na
wssylkim w bogaceni/ obfitowali na wssel-
ka vprzemość/ ktora przez nas sprawuie
dzieki Panu Bogu.

Abowiem poslugą they powinności/ nie
tylko wypelnia niedostatkę swietych/ ale
też obfituie przez wiele dzieł czynienia w
panie/ przez probowanie poslugi they/
wielbiac Boga w posłuszeństwie wyzna-
wania wässego/ w Ewangelii Chrystusa
wey/ y prostocie wdzielenia wässego na-
przeciwko im/ y przeciwko wssylkim/ a o-
ni w modlitwach swych za was/ zadają
was mieć za towarzysze/ dla wysokiej łaski
Bożej ktora iest w was. Dziekuie Bogu
z niewymownego daru tego.

Cap: 10.

Żadny dla niedostatku cielesnego nie ma być sa-
dzon/ iakożby byłby od zlych sławion y ganiion.

A ja sam Paweł/ pilnie was pro-
sie przez cichość y mierność
Chrystusowa/ ktorym na po-
żerzenie iest nislkim/ a podłym
miedzy wami/ ale przed sie w
niebytności mey dusi w was. A prośe was
(tak sie sprawuycie) bym lepak bedac obe-
cny nie smiał tymże dusanym/ ktorym sie
zdam być smiałym przeciwko niektorym
ktorzy mniemają ze bysmy wedlug ciata
chodzili. Gdyż chodzic w cieło/ nie wedlug
ciata boiuemy.

Ephesi: 6.

Abowiem horeż rycerstwa nąssiego nie
cielesneć sa: ale moc Boża/ ku zburzeniu
rzeczy obronnych/ rady kazać/ y wsselt a wy-
sokosc ktora sie podnosi przeciw umieiet-
ności Bożej/ y w niewola podbijając wssel-
ki rozum ku sluzbie Chrystusowej/ maiać
pogotowiu (moc) pomścić sie nad wssel-

kim nieposłuszeństwem/ gdy bedzie napet-
nione wässe posłuszeństwo. Patrzącie na the-
rzeczy ktore sa iawne a prawie przed oczy-
mi.

Jesli kto sobie tufy zeby był Chrystusowa-
wym: tho też niech myśli z soba/ iż iako on
iest Chrystusow/ tak y my. Bo choćby sie
też y co wiecey chlubit z mocy nąssiej/ ktora
nam dat Pan ku budowaniu/ a nie ku stąże-
niu wässe/ nie bede sie teo zapatlat. A zeby
nie rozumiano/ ze bym was strąsył przez li-
sty (bo powiadaia listy moie cięskie sa a du-
ze/ ale obliczność ciata mda y mowa w z-
gárdzona) ten co thak mowi niech tak so-
bie myśli/ iż iacy w slowiech przez list w nie-
bytności/ tacy iestemy y obecni w wezynie u

Abowiem nie smiemy sie przysądzić/ albo
przyrownać do niektorzych/ co sie sami za-
lecaia: ale my siebie sami w sobie rozmierza-
iac przyrownawamy sie sami sobie. A tak
my nie chlubimy sie nad miarę: ale wedlug
miary prawidła albo modły ktora nam za-
mierzył Bog miara/ abychny dosiegneli
aż do was. Abowiem nie ciągniemy sie
wiecey/ iakobyśmy do was nie dostali. Bo-
smy aż do was przysli w Ewangelii Chry-
stusowej/ nie chlubiąc sie keskońca w cu-
dzych pracach: ale maiać nadzieie o wie-
rze ktora w was roście ze bedziemy w wiel-
bieni wedlug reguly nąssiej w obfitości/ też y
w onych stronach ktore sa za wami Ewan-
gelia przepowiadać/ nie w cudzey regule/
w tych rzeczach ktore sa nągotowane be-
dziemy sie chlubić. A kto sie chlubi/ niech
sie chlubi w Panie. Boć nie ten co sie sam
zaleca/ then doświadczenym iest/ ale ktorego
Bog zaleca.

2. Cor: 13.

Isaie: 65.
Iere: 9.
1. Cor: 1.
Prouc: 27.

Cap: 11.

Apostol przypedzony/ zaleca sie ku cci Chrystusowa-
wey/ z dobrych wezynie y z rzeczy przeciwnych.

Aly Boże byście na mąty czas
ścierpieli cośćkolwiek gupstwa
mego: ale y ścierpćcie mie. Boć
was chutliwie miłwie zawis-
na miłoscia Boża. Abowiem
poslubitem was stawić czysta panna iedne-
mu meżowi Chrystusowi. Ale sie obawam/
by lepak iako waż zwiodł Ewe chytrościa
swa/ tak zeby nie były stążone zmysly wässe/
a zeby nie odpadli od prostoty rey/ ktora
iest w Chrystusie. Bo iesli ten ktory przy-
chodzi (do was) inssiego Chrystusa opowia-
da/ ktoregośmy my nie opowiadali: albo
iniego ducha bierzećie ktoregoście nie wzię-
li: albo inssa Ewangelia/ ktorecieście nie
przyiali: thedy słusniebyście (go) cierpieli.

Leuiti: 21.

Gene: 5.

Abowiem

List wchory do Korintow.

1. Cor: 9. Abowiem tak mniemam / że nie theż nie
mniey nieuczyni / niżli wielczy Aposto-
wie: Bo aczem niećwiczony w mowie / ale
nie w umieterności / ale we wssytkim obia-
wilem sie wam. Czym zgrzeszył / poniża-
jąc sie sam / byście wy byli powyssseni: że
wam darmo Ewangielia Boża przepo-
wiadał: Insem koscioły złupit / biorac wy-
sluge (od nich) na poslugę waszą. A gdym
Aho: 10. był u was / a potrzebowałem czego: nieby-
łem ciężek nikomu / bo czego mi niedosta-
Philip: 4. wało / nagrodzili mi tego bracia ktorzy by-
li przysli z Macedonij / także we wssytkim
záchowawatem sie wam bez obciążenia /
y zachowam.

Jeści prawda Chrystusowa we mnie /
żeć tho z czego sie chwale nieprzetomi sie / a
niekazi we mnie y w Achajskich krajach.
Czemu: Czym iz was niemiluje: Bog wie.
Ale co czynię y czynię bede (cho dla tego)
aby m oddat a przerwał przyczynę / ktorzy
sukalia przyczyny: aby w thym w czym sie
chlubia / należeni byli iako y my. Abowiem
takowi fałszywi Apostotowie / sa robotnicy
zdradliwi / przemieniaiac sie w Apostoly
Chrystusowe. A nie dziw temu: Boć theż
sam śatan przemienia sie w Angiela swia-
tłości. Wie wielga tedy rzecz / jeśli sie theż
1. Petri: 2. słudzy tego przemieniaia / iakoby byli słu-
żby sprawiedliwosci: ktorych koniec be-
dzie według wezyntow ich.

Mowie też to zaś / by nie kto nie mnie-
miał być głupim: nie mogli być inaczey /
przyjmicie mie iako głupiego / aby mi sie też
y na troche pochłubił: Co mowie / nie mo-
wieć według Boga / ale iakoby w niema-
drości / w they postaci przechwalania. Ji-
sob: 29. śe ich wiele przechwala według ciata: y ia-
sie też bede chlubił.

Bo radzi cierpicie głupie / bedac sami
mądrymi. Abowiem cierpicie tego ktho
was z niewola / jeśli kto pożyra / jeśli ktho
drze / jeśli sie kto podnosi / jeśli was kto w
oblicze bje / Według lekkości cho mowie /
iakobysmy my też niemocni byli w tej mie-
rze. W czym kto śmie (w głupstwie) cho
mowie / śmiej y ia. Żydowie sa: też ia Żyd.
Aho: 22. Izraelitowie sa: też y ia. Sa plemieniem
Philip: 3. Abrahimowym: y ia też. Służebnicy Chri-
stusowi sa: y ia też (iako głupi mowie) a
wiecey ia: w pracach wielkich / w ciemni-
cach wiecey / w plagach nad miare / w smier-
ciach częsthoć. Żydowie mi zadali pieć
Dute: 25. kroć czterdzieści plag bez jedney. Trzykroć
Aho: 16. mie miotkami sieczono: raz mie wkamiono
Aho: 14. wano: trzykroć tonał na morzu / przez
Aho: 17. noc y przez dzień byłem na dnie w morzu:
na drogach częsthoć / w niebezpieczeń-
stwie na rzekach / w niebezpieczeństwie

miedzy lotry / w niebezpieczeństwach od me-
go rodu / w niebezpieczeństwach od Po-
gánow / w niebezpieczeństwach w mie-
ście / w niebezpieczeństwach na puszczey /
w niebezpieczeństwach na morzu / w nie-
bezpieczeństwach miedzy fałszywymi bracia-
mi w pracy y w nędzy / w czynnościach wiel-
kich / w głodzie i w pragnieniu / w pościech
wielkich / w zimnie y nagości / okrom onych
rzeczy zwierzchownych: wstawicznie moje
na każdy dzień staranie o wssytkich koscio-
łach.

Kto niemoże / bych ia z nim niebył nie-
mocen: Ktos sie gorzsy / aby mnie to nieu-
garato: Jeśli sie potrzeba chlubić / bedeć
sie chlubił z tych rzeczy ktore sa krewości
moiey. Bog y Ociec Pana naszego Jezusa
Chrystusa / ktory jest błogosławiony na wie-
ki / wie iż nie kłamam. W Damasku / prze-
tożony Krola Aretzy / strzegł miastha Da-
masku / chcąc mie poimac: tedy mie oknemi
w kossu spuszczo no przez mur / y thakem v-
sedi ręk tego.

Cap: 12.

Przechwala sie z obławienią Bożego / powiada le-
karstwo swoje przeciw pyśle / y wymawia sie przypo-
miniac co dobrego Korintykom czynił.

Jesli sie przystoi chlubić (bo
wiem iż niepożyteczno) thedy
przystapie ku widzeniam y ob-
ławieniam pańskim. Wiem
człowieka w Chrystusie przed
czternaście lach (jeśli w ciebie / jeśli krom
ciata tego niewiem: Bog wie) ktorzy był
záchwycon aż do trzeciego nieba. A wiem
takiego człowieka / jeśli w ciebie / jeśli krom
ciata niewiem / Bog wie) iż był záchwy-
con do Kaju / y slyszal słowa tajemne / kto-
rych sie niegodzi człowiekowi mowić. Ta-
korym bede sie chlubił: ale z siebie samego
nie / iedno z krewości moich. Bo bym sie
też chciał chlubić: nie bede niemadrym: iż
prawde powiem / ale zaniechawam tego /
by kto we mnie nie minimal być / wiecey niż
to co widzi / albo co slysy odemnie.

A żeby mie wielkość obławienia nie un-
stia / dam mi iest osien ciata moiego. An-
giel śataniski / aby mie possytkował. A dla te-
go prosilem thrzykroć Pana / żeby odssedi
odemnie: a on mi rzekł. Dosć masz na ta-
śce moiey: Bo moc moia w krewości stha-
wasie doskonała. Rad sie tedy b de chlubił
w niemocach moich / by przemieszkala we
mnie moc Chrystusowa. Przetoż podobam
sie sobie w niemocach moich / w zelywosci
w potrzebach / w przesławianach / w

1. Cori: 8.
12.

Gala: 1.
Aho: 2.

Iob: 1.

Dute: 3.

S: Pawła Apostola.

ciach / dla Chrystusa. Bo gdyś niemocny :
tedym jest mocny .

1. Cor : 9 .
Statem sie niemadrym : wyście nie przy-
musili. Bo wyście nie mieli zalecać. Bom
w niczym niebył mniejszym od onich ną-
wierstych Apostolow : aczkolwiek nie-
czym jest. Wszakos znaki Apostolstwa mo-
iego staly sie nad wami / we wszelkiej cie-
pliwosci / w znamionach / cudach / y mo-
cach. Bo a co jest czelegobyscie wy mniey
mili niżli inssie koscioły : chyba tho iżem ja
sam nie obciążał was ? Odpuscćcie mi the
krzywdę.

Akto : 20 .
Exodi . 20 .
Matth : 15 .
Oto już trzeci kroc jestem gotow przyść
do was : a nie bede wam ciężek . Abowiem
nie szukam waszych rzeczy : ale was . Bóg
nie synowie maia skarbic rodzicom : ale ro-
dzicy synom . A ja lepak barzo rad natożę
y nad lożę sam siebie za dusze wasze : ac mlu-
iac wasz wiecy / mało jestem od wasz mło-
wan . Ale to już tak . Jamci was nieobcia-
zał : ale bedac chytym / z zdradą was po-
inat . Żalim przez ktorego z tych ktorzym
stai do was podssedł was ? Prossiem Tytu-
sa : y poslatem snim brata . A wiec was Ty-
tus podssedł : Zażechamy nie tymże duchem
postępowali ? Żas nie tymiż stopami ? Nie
gdyście sie domniemawali że byśmy sie wy-
mawiali v was ? Przed Bogiem / w Chry-
stusie mowiemy wssystkie rzeczy naymilszy
dla zbudowania waszego .

Gala : 5 .
Ale obawam sie / bych lepak gdy przyde
nie nalazł was iak obym niechciał : y wyby-
ście nie nalezli / iakiem byście niechcieli .
By lepak nie byty miedzy wami swary / za-
wisści / smiałości / rozturki / byderstwa / sse-
miranta nadethości / rozruchy : by nie zaś
gdy przyde do was nieponiżył mie Bog v
was : iżebym nie plakał wielu ich ktorzy
przed tym zgrzeszyli / a pokuty nie czynili /
za nieczystosc / y psote / y wssieteczność kto-
ra pobroili .

Cap : 13.

Od fałszywych Apostolow wiedziane kaze / w nia-
ce Chrystusowej trwajace dwali .

Tę oho trzeci raz chce przyść
do was . W vsćciech dwu albo
trzech świadkow / bedzie stalo
wsselkie slowo . Opowiedzia-
ie przed tym y opowiadam te-
raz iak obym sam przy tym był / aczem teraz
nie był obecnym / tym ktorzy przed tym z-
grzeszyli / y wssystkim innym / że przydeli do
was / tedyć nie przepuszcza . Czyli chcecie do
świadczyc mocy onego ktory wemnie mo-
wi Chrystus : ktory w was nie jestci niemo-
eny / ale jest mocen w was . Bo acz jest v
krzyżowan z krewkości / ale żywie z mocy
Bożej . Abowiem y my jesthesmy niemocni
w nim / ale bedziemy żyli z nim w mocy Bo-
żej (ktora jest) w was .

1. Cor : 11 .
Sami sie doswiadczajcie / iesli iestescie
w wierze / sami sie probujcie . Czyli nie zna-
cie samych siebie / iż Chrystus Jezus w was
jest / chyba iesliście sie stali odrzuconemi .
Ale mam tho duffanie iż iednak znaćie że
my nie iesthesmy odrzuceni . A prosimy Bo-
ga / abyście nie ztego nie czynili / nie żeby-
my sie doswiadczonemi być okázowali / ale
abyście wy czynili to co jest dobrego / a my
abyśmy iako odrzuceni byli . Abowiem nie
nie możemy przeciwno prawdzie / ale za
prawda . Raduiemy sie bowiem że my ieste-
śmy niemocnemi / a wy iestescie mocnemi .
Oto y my prosimy / abyście sie doskonali
stali . Dla tego te rzeczy w niebytności bez-
dac pisse / abym obecnym bedac / surowiey
swami nie poczynal / wedlug tey mocy kto-
ra mi Pan dał ku zbudowaniu a nie ku ska-
żeniu .

2. Cor : 10 .
Dla ostatok bracia / radujcie sie / doskonali-
li badzcie / napominajcie sie / iednostajnie
rozumieycie / pokoy mieczie . tedy Bog po-
toiu y miłości bedzie z wami . Pozdra-
wiajcie sie zobopolnie w pocałowaniu
swietym . Podzrawiaia was wssyst-
cy swietci . Łaska naszego Pana Je-
zusa Chrystusa / y miłość Boża /
y dożelnictwo Duchaswies-
tego / niechay bedzie z
wami wssystkimi .
Amen .

Do Korinthow list wtory napisany z Philippow mia-
stha Macedonskiego / a posłany przez Tytha y Lukassa .

List do Galatów.

Argument epistoly Świętego Pawła do Galatów.

Galatówie są Grekowie. Ci słowo prawdy napierwcy od Apostoła przyieli / ale po jego odejściu kusseni są od fałszywych Apostolów / aby zakon y obrzezanie przyieli. Ty zaśie Apostol przywodzi tu wierzę prawdy / dziwcy piffac im z Efezu.

List Świętego Pawła Apostoła do Galatów.

Cap: 1.

Karze Apostol Galaty i tak preiko Ewangelia o puszcili / a ta insy przystali / kthora Apostol nie od człowieka wzięt / ale od Boga.

Vawet Apostol nie od ludzi / ani przez człowieka / ale przez Jezusa Chrystusa / y Boga oycę / który go wzbudził z martwych / y wysłany Bracia kthorzy przy mnie są: Ko-

ściotom Galathskim. Laska wam y pokoy / od Boga Oycę / y Pana naszego Jezu Chrysta / który się wydał sam za grzechy nasze / aby nas wyrwał z niniejszego świata złego / według wolei Boga y Oycę naszego / kthoremu bądź cześć a chwala na wieki wiekom. Amen.

Dziwno mi to / że się tak preiko od thego kthory was wezwat / tu łascie Chrystusowey / przynosicie do insy Ewangeliey / co nie inszego nie jest / iedno że są niekthorzy / co wami maca / a chce wywrócić Ewangelia Chrystusowa.

Alle by też wiec y my / abo y Angiot z nieba / powiadał wam Ewangelia krom they / kthorasmy wam opowiadali / niech przekle tym będzie. Tak iakosmy pierwcy powiadał / y teraz zaśie powiadam: Jesliby wam kto insza Ewangelia przepowiadał / niżli the kthorasście przyieli / przekletym niechay będzie. Bo ludziami ja teraz namawiam a namodze / czyli Bogu: czyli się chce ludziami podobać: Bym się iefcze ludziami podobat / Chrystusowym bych sluga nie był. Abowiem oznajmuie wam bracia żeć ta

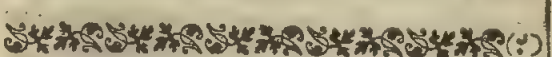
Ewangelia kthora przepowiadana jest ode mnie / nie iefci według człowieka / bom iey też ja od człowieka nie wziat / anim się iey (od człowieka) nauczył: ale przez objawienie Jezusa Chrystusa. Borem słyszeście o zachowaniu moim niegdę w żydowskimie ziemi nader / prześladowat kościot Boży / y burzyłem / y brałem pomnożenie w żydowskimie nad wiele rowienników moich w narodzie moim / daleko wśtęszym miłosnikiem będąc oycowskich moich wstaw / a podania.

Alle gdy się podobato onemu kthory mnie obdaczyl z żywota matki moiey / y powołał z łaski swey / żeby objawił syna swego wemnie / abym go opowiadał między Poganymi / natychmiast / nie przyzwolitem ciatu / y kromi / anim się wrocił do Jeruzalem / do tych kthorzy przedemna byli Apostolmi: alem sędzi do Arabiey / y zaśiem się wrocił do Damasku. Potym we trzy lata / przyśedłem do Jeruzalem abych widział Piotra / y mie sstatem y niego piętnaście dni. A ia inszego Apostola żadnego nie widział: chyba Jakuba brata Pańskiego. A to co wam piffa / oto przed Bogiem / żeć nie kłamam.

Potymem przyśedł w Syreyskie strony y Cylicyskie. A nie byłem znaiomy po obliczu kościotom ziemi żydowskiej / kthore były w Chrystusie: iedno tylko słyseli / że ten kthory nas niegdę prześladowat / teraz opowiada wiara / kthora niekiedy burzył / y wielbili a chwálili ze mnie Boga.

Cap: 2.

Ji obrzezowanie nie jest potrzebnym co wiera w Chrystusa / ani wejnti starego zakonu mogły cisko / wiek spramiedliwie.

pp — nq — Potym

1. Cor: 1.
Ephesi: 1.
1. Petri: 1.

Akto: 15.

1. Cor: 15.

1. Cor: 15.
Iacobi: 4.

Akto: 8.
9. & 22.

Philip: 1.

Akto: 9.
& 22.

Matth: 16.

2. Cor: 11.

S: Pawła Apostoła.

Akto: 15.

N Orym we czternaście lat / siedem zaś do Jeruzalem z Barnabaszem / wzięwszy z sobą Tytusa. A siedem tam według objawienia / y rozmowitem sie z nimi około Ewangielii / ktora kaze mie dzy Pogany / a zwlaszcza z tymi ktorzy sie zdali być czym / bym lepak prozno nie biegt / albo nie biegat.

Akto: 16.

1. Cor: 9.

Alle ani Tytus ktory semna byl / chociaś byl Poganimem / przymuszon byl do tego a by sie obrzezać mial / iedno dla podwiedzionych fałszywych bratow / ktorzy byli przysli aby wysspiegowali wolność naszą / ktora mamy w Chrystusie Jezusie / żeby nas w dali w niewola. Ktorem y nagodzinesmy nie wstapili poddać sie : aby prawda Ewangielii zosiata w was.

Akto: 10.

Roma: 8.

Ephesi: 6.

A od tych zaśie ktorzy sie zdali być czym / iacy niekiedy byli / mnie nie do tego. Bog perfony cztowieczy nie przymuie : aleć mnie ci co sie zdali być czym / nie nie przysdali. Ale owsem przeto / gdy obaczyli że mi zwierzona iest Ewangelia abych ja kazat miedzy Pogany / iako Piotrowi aby kazat obrzezany (bo ktory powolat Piotra na Apostolstwo miedzy Zydy / ten tej powolat mnie miedzy Pogany) a gdy uznali taśte Boga ktora mi iest dana / Jakub / y Cephas / y Jan / ktorzy sie zdali być słupami / dali nam rece prawemnie y Barnabassowi / na znak towarzystwa / abyśmy my miedzy Pogany / a oni miedzy obrzezane (kazali) tylko żebyśmy na wboie pamiętali : cze goni też iednak pilnowat / abym to czynit.

Akto: 9.

Akto: 11.

1. Cor: 9.

A gdy przyšedł Ceffas (to iest Piotr) do Antiochii / zaśtawitem sie mu w twarz : bo bylo go w czym stroffować. Abowiem pierwey niż byli przysli niektorzy od Jakuba iadł z Pogany / a gdy przysli chronit sie y oddzilat od nich / bo iac sie tych ktorzy byli obrzezani. A iego tej pokrytości wiele ydow przyzwalało : także tezy Barnabasz dat sie im był wwieść w one przykrytość. A legdym wyższat iż nie dobrze posthepowali tu prawdzie Ewangielii / rzektem Ceffasowi przed wssystkimi : Ponieważże ty bedac ydowinem / po Poganiſku a nie po ydowſku żywieś / iakoś przynukaś Pogany aby po ydowſku żyli : My rodemesmy ydowie a nie z Poganom grzesni. A wiedzac to że cztowiek nie bywa wſprawiedliwion z w czynkow zakonnych / iedno przez wiare Jezusa Chrystusa / thedysmy też wterzyli w Chrystusa Jezusa / abyśmy byli wſprawiedliwieni / z wiary Chrystusowej / a nie z czynkow zakonnych. Przeto że z czynkow zakonnych / nie bedzie wſprawiedliwion żaden cztowiek.

Akto: 10.

Philip: 3.

Roma: 3.

Jestli wiec skutaiac tego abyśmy byli wſprawiedliwieni w Chrystusie / należeniśmy y my sami grzesnemi : Zaś Chrystus iest słuzebnikiem grzechu : Wchoway Boże : bo iestli to buduie com pierwey kaził / przestepni ktem sie sam czynie. Abowiem ia przez zakon / umartem zakonowi / abym był żyw Bogu : Przybite m pospotu z Chrystusem na krzyżu. A żywe iuż nie ia / ale żywe wemnie Chrystus. A iż teraz żywe w cieie / żywe w wierze syna Bożego / ktory mie umiłowat / y wordat sie sam za mie. Nie odrzucam taśki Bożej. Bo iestli przez zakon wſprawiedliwienie / tedyć prozno Chrystus iestli umart.

Iere: 31.

Roma: 7.

Cap: 3.

Starego zakonu wczynki dla ich niedostanłości nie miala być z Ewangielia chowane / bo nie wſprawiedliwiali ani wyrwali od przeklectwa od ktorego nas Chrystus wybawil.

N iczemni a głupi Galatowie / ktorej was zmamit abyście nie wierzyli prawdzie / przed ktorych oczyma Jezus Chrystus wywołan iest / y miedzy wami wkrzyżowan iest : Tego sie tylko od was chce nauczyć : (powiedzcie mi) z wczynkowescie zakonnych Duchą wzięli / czyli z sluchania wiary : Tak escie głupi / iż pocżawsi duch / teraz ciatem konacie : Tak wielescie rzeczy cierpieli bez przyczyny : iestli bez przyczyny. A tak tedy kto wa dat ducha swietego / y sprawuie w was mocy / z wczynkow zakonnych to iest czyli z sluchania wiary : Jako napisano iest : Wwierzyt Abraham Bogu / y pocżytano mu to iest tu sprawiedliwość. Po znaycieś tedy / że ci ktorzy sa z wiary / sa synowie Abrahamowi. Obaczaiac pismo te rzeczy / że Pan Bog z wiary wſprawiedliwia Pogany / opowiedziato to pierwey Abrahamowi / iż beda w thobie wbtogoslawnione wssysti narody. A tak to ktorzy sa z wiary / beda wbtogoslawnieni z wiernym Abrahamem. Bo ci wssysty ktorzykolwiek z wczynkow zakonnych sa : pod przeklectstwem sa. Abowiem napisano iest. Przeklety to koždy ktory nie trwa we wssystkim co napisano iest w kriegach zakonu / aby to pelnit. A ponieważ że żaden nie stawa sie wſprawiedliwionym przez zakon w Boga / iawnia rzeczy iest / żeć sprawiedliwy z wiary żywie : A zakon nie iestli z wiary : ale kto bedzie pelnit przykazanie / bedzie żył w nich. Chrystus nas wykupit z przeklectwa zakonowego / stawsy sie za nas przeklectwem. Bo thak napisano iest / Przeklety to koždy ktory wiśi na drzewie / żeby miedzy Pogany btogoslawnienstwo Abrahamowe bylo w Chrystu

Ephesi: 5.

Gala: 5.

Gene: 15.

Roma: 4.

Iacobi: 2.

Gene: 12.

22.

Deute: 27.

Abache: 2.

Roma: 1.

Ebreo: 10.

Leuiti: 18.

Roma: 8.

Deute: 21.

sie

List do Galatów.

sie Jezusie/abyśmy obiecowanie Ducha w
zieli przez wiare.

Ebr 20: 9.

Bracia (według czterdzięci mówię) i
wszyscy czterdzięcym testamentem pod-
twierdzonym żaden nie gąrdzi/ ani go in-
czy mieni. Abrahąmowi powiedziane sa
obietnice y nasieniu tego. Nie powiada y
nasieniem/ iakoby wielom/ ale iakoby w ie-
dnym. A nasieniem twojemu/ który jest Chry-
stus. A to powiadam/ że testamentu od
Boga potwierdzone/ zakon który jest po-
stherzech set y trzydziści lat/ nie psuje ku
wyniszczeniu obietnice. Bo iesli z zakonu
dziedzictwo/ iusci nie z obietnice. Abrahą
mowi lepak darował ie Bog przez obie-
tnice.

Gene: 15.

Exodi. 11.

Indit. 5.

Akto: 7.

Roma: 4.

Roma: 5.

7. 8.

Cos tedy zakon: Dla przestepnikow po-
stanowion jest: azyby przysli nasienie ktore
mu byl obiecat/ zrzadzony (zakon) przez
Angioly w rece posrzednika. A posrzednik
ci nie jest iednego/ a Bog ieden jest. A wiec
zakon przeciwno obietnicam Bozym: D-
chowy Boze. Bo by bylo dano zakon kto-
ry by mogl ozywiać/ prawdziwieby z zaka-
nu byla sprawiedliwosc. Ale zamknieto pi-
simo wssystkie rzeczy pod grzechem żeby da-
na byla obietnica z wiary Jesu Chrystusa
wey/ tym którzy wierza.

Akto: 7.

Dente: 5.

Roma: 3.

A pierwey niż przysla wiara/ byliśmy
pod zakonem/ strzeżeni/ zamknieni bedac
w te wiare ktora miała być obławiona. A
tak zakon iakoby nauczycielem dziecinnym
nassym aż do Chrystusa/ abyśmy byli w spra-
wiedliwosci z wiary. A gdy przysla wiara
iust nie iesliemy pod dziecinnym uczyte-
lem. Abowiem iesliście iust wssyscy syny Bo-
żemi przez wiare ktora jest w Chrystusie
Jezusie. Bo wssyscy ktorzyście sie w Chry-
stusie pokrzcili/ oblekliście sie w Chrystusa.
A tak nie ma rozniice między żydem/ ani
Grekami/ między sluga y wolnym/ między
mieszczyzna y niewiasta. Abowiem wy wssy-
scy/ iesliście iedną rzecz w Chrystusie Jesu-
sie. A iesliście wy Chrystusowi/ tedyście
plemieniem Abrahamowym/ y dziedzicy
według obietnice.

Ioan: 1.

Roma: 6.

7. 13.

Colosen: 2.

Ioan: 17.

Ephesi: 1.

Ebr 2: 2.

Cap: 4.

Dobrodziestwo iusti y dziedzictwo synow Bozych
zydom obiecane/ nie tylko im/ ale y Poganom w ta-
imnicy dano jest.

A Powiadam to: iako dlugo bzie-
dzye malutkim jest/ nie nie jest
rozny od slugi/ gdyz jest Pa-
nem wssystkiego: ale jest pod o-
piekun y sprawcami/ aż do za-
mierzonego czasu od oyc: Takze y my/ gdy-
śmy byli młotami pod żywiołami tego swia-
ta byliśmy sluzacy. Ale gdy przysla zupet-

Gene: 49.

nosć czasu/ poslat Bog syna swego/ ktory
sie stat z niewiasty/ ktory sie stat pod zaka-
nem: aby one ktorzy pod zakonem byli o-
kupit/ żebyśmy sposobienie synow otrzymali.
Ponieważście tedy synowie Boży/ zes-
lat Bog Ducha syna swiego w serca was-
ze/ wotraczego/ Abba/ Oycze. A tak iust nie
jest sluga/ ale synem: A iesli synem/ tedy y
dziedzicem przez Boga.

Danie: 9.

Matth: 5.

Roma: 8.

Alle na on czas nie znaiac Boga/ sluzyli-
liście tym którzy z przyrodzenia nie sa Bo-
gowie. Ale teraz gdyście poznali Boga/ a
owsem gdyście poznali od Boga/ iakof-
sie zaś wracacie ku młotym y niedostatecz-
nym żywiołom/ ktorym z nowu chcecie sluz-
zyć: Przysrzegacie dni y miesiacow/ czas-
low y lat. Boie sie o was/ bym lepak po pro-
znicy nie pracowal między wami.

1. Cor: 8.

Colosen: 2.

Badzcie iako ja/ boe ia iessem iako wy.
Bracia/ prossie was/ nieobraziliście mie w
niczym. Ale wiecie to zećtem wam pierwey
przez krewość ciata/ kazat a opowiadat
Ewangielia: y pokuszenia waszego w cie-
le moim/ nie wzgardziliście ani odrzucili/
ale owsem przytuliście mie iako Angiola
Bozego/ iako Chrystusa Jezusa. Gdziez
tedy jest błogosławienstwo wasze: Bo rego
wam poswiadezam/ żeby tho bylo moglo
być/ y ooczybyście byli sobie wytupowali/ a
dalbyście mi ie byli. A wiecem sie wam
stat nieprzyjacielem/ mowiac wam praw-
de. A sladiuac was niedobrze/ alec was
chca wypchnac od prawdy/ abyście ich na-
sladowali. Ale wy nasladuycie zawždy do-
brego w dobrym: a nietylko na then czas
gdy w was jest obecnym.

Malach: 2.

Matth: 10.

Synackowie moi/ ktore zaś rodze/ azy by
sie wyformowal a wyrazil w was Christus.
A chciat bym być teras w was/ y odmienic
głos moy: boe sie wstydam za was. Powia-
dzcie mi wy/ ktorzy pod zakonem chcecie
być/ czyliście zakonu nieczyrali: Napissa-
no tam jest: yś Abrahąm miał dwu synow
iednego z sluzebney dziewki/ a drugiego z
wolney. Ale ten co z dziewki/ rodzil sie we-
dlug ciata: a ktory z wolney/ rodzil sie przez
obietnice: a teć rzeczy pod przyslowiem po-
wiedziano. Abowiem tho sa dwa testha-
menty. Jeden z gory Syna/ ktory wniwo-
la rodzi: a ten sie znaczy przez Agar: (Bo
Syna iesli gorą w Arabiey/ co ia zowa A-
gar ktora przytaczona jest do tey kthora te-
ras jest w Jeruzalem/ a sluzi z synmi swoi-
mi).

Ioan: 16.

1. Cor: 4.

Gene: 16.

Gene: 21.

Roma: 5.

Alle ono kthore jest wzgore Jeruzalem/
wolne jest/ ktore jest matka nassa. Bo tak
napisano jest: Wesel sie nieplodna/ kthora
nie rodzi: wyrwi sie y zawolay kthora sie
rodzeniem niepracutecz/ abowiem wiele sy-

Apoca: 21.

Isaia: 54.

S: Pawła Apostoła.

now opuszczający / więcej niżli oney kthora ma meża. A my bracia / iestemy synowie wedlug obietnice Izaałowej.

Gene: 27.

A iako na on czas ten kthory sie wedlug ciata rodził / przesładował onego kthory wedlug ducha / także thej y teraz. Ale co powiada pismo. Wyrzuc dziecko y syna iey boć niebedzie dziezycem syn niewolnice / z synem wolney. Alak bracia / nie iestemy synowie sluzebney / ale wolney / ktora wolności Chrystus nas wyzwolił.

Gene: 21.

Cap: 5.

Gálátowie wiele dobrego przez Ewangelia otrzy-
mali / y wiele złego wśli / wśladój tego niewolniczy na-
kon stary chcieli chować / od kthorego przez ducha
swietego byli wyzwoleni.

Isaia: 9.

Akto: 15.

Słuchajcie a niewdawajcie sie
zās w iarżmo niewolstwa. O-
to ia Paweł powiadam wam
że bedziecie ieli sie obrzezować /
Chrystus wam nic nie bedzie
wżyteczny. A swiadekże zās kożdemu cżto-
wiekowi kthory sie obrzazuje / że thej powi-
nien iest aby wśystek zakon pełnił. Odpá-
bliście od Chrystusa / kthorzy z zakonu szuka-
cie vsprawiedliwienia / odpábliscie od tá-
ski: Abowiem my duchem / z wiary / nádzie-
ie spráwiedliwości czekamy. Bo w Pánie
Chrystusie Jezusie / nieważny iest ani obrze-
zanie / ani też nieobrzezanie / ale wiara kto-
ra przez miłość (wśystko) spráwuię. Nie
żeliście dobrze: y kthorzy wam przekázil / á-
byście prawdzie nie byli posłusni? Tiko-
mu nieprzyzwalaćcie. Boć thá namowá /
nie iest z onego kthory was powoływa. Tro-
chá kwásu wśystko ciásko zaráża.

Gala: 6.

1. Cor: 13.

Gala: 3.

Matth: 16.

1. Cor: 5.

Iere: 32.

Ezech: 3.

Micha: 4.

Roma: 14.

1. Cor: 8.

Leuiti: 19.

Matth: 19.

22.

Roma: 13.

1. Petri: 2.

Ja dusam o was w Pánie / że nie inssę-
go niebedziecie rozumieć: á ten kthory was
thrwóży / ponieśie sad ná sobie / kthorolwiek
iess. Ale ia bracia / iessi iessę obrzezanie
przepowiadam: cżemuś iessę przesłado-
wanie cierpieć: Tedyć wyginęto zgorssenie
z krzyża. Bodayże ie odcięto / kthorzy wami
trworzą. Abowiem bracia / iesthesćie wy
wezwaní ná swiebody: tylko żebyście they
swiebody nie dali ciátu powodem: ale przez
miłość duchowa zobopolnie sobie sluzcie.
Abowiem wśystek zakon w iednym słowie
sie wypelnia: Bedzieś miłował bliźniego
twego / iako sam siebie. Ale iessi sie wespo-
tek gryście y kśacie / pátrzcieś byście sie
sami zobopolnie nie potrawili.

Przerhoż powiadam wam / w duchu
chodźcie / tedy żadz cielesnych nie popelni-
cie. Boć ciáto pożada przeciwko duchowi:
á duch też przeciwko ciátu / bo tho dwoie sa

sobie przeciwne / żebyście nie wśystk tego
czynili co byście chcieli. Co iessi od ducha
bywacie wodzeni / thedyć nie iestescie pod
zakonem. Jáwneć sa uczynki cielesne / á
the sa / nieczystothá / plugawość / wśe-
teczność / plotá / bátwochwálstwo / czary /
nieprzyiaźni / sfary / nienawiści / gniewy /
zwady / niezgody / rosiárgniení / zazdroś-
ci / meżoboystwa / pjaństwa / obzerstwa / y
tym podobne: kthore wam opowiadam /
tak iákom y pierwey opowiedziat / że ci co
thakie rzeczy działali / krolestwa Bożego
niedostapia.

1. Timo: 5.

2. Cor: 12.

1. Cor: 6.

Ephesi: 5.

Titum: 2.

Apo: 22.

Ephesi: 5.

1. Timo: 1.

Roma: 13.

1. Petri: 2.

A owoc ducha iest / miłość / radość / po-
koy / cierpliwość / dobroćliwość / dobroć
niepopedliwość / cichość / wiara / mierność
wstrzymieźliwość / czystość. Przeciwno tá-
kowym nie iest zakon. A kthorzy sa Chrystu
sowi / ciáto swoje wkrzyżowali / z grzechy y
známietnościami. Jesliż wiec żywiemy du-
chem: duchem też y chodźmy. Tiestaway-
my sie požadliwi márney chwały / ieden dru-
giemu pobudkę dáiac / ieden drugiemu za-
żrac.

Cap: 6.

Kthorzy chca Bogu sluzić / máia między soba spo-
rnyie żyć / stárlszym poddání / poddányim iákwí /
kacerzow y ludu przewrotnych sie wystrzegáiac.

Bracia iessiby kthory cżtowiel
był w iákim wpadku zachwy-
con / wykthorzy iesthesćie du-
chowemí / náuczajcie tháko-
we w duchu cichości / pátrzac
też sam ná sie / byś thej y thy niebył kśson.
Jeden drugiego brzemioná neście / thedy
tak nápełnicie zakon Chrystusow. Bo iessi
kto rozumie sie być cżym / áno niecżym iess-
iess / sam siebie zwodzi. Ale probuy kożdy
uczynku swego: tedy tak sam w sobie tylko
chwale mieć bedzieś / á nie w innym. Abo-
wiem káždy swe brzemie ponieśie.

Ioan: 13.

Roma: 15.

Roma: 14.

Roma: 15.

1. Cor: 9.

Lucas: 16.

A ten kthory náukę przymuie przez słowo
we wśsem dobrym niech wżycza onemu od
ktorego sie wżyc. Tliemylcie sie: z Boga sie
nikt smiać niemoże. Bo co zaśieie cżlowiek
to bedzie też jat. Abowiem kto sieie w cie-
le swym / z ciáta thez bedzie jat skázenie. A
kto sieie w duchu / z ducha bedzie jat żywot
wieczny. A dobrze czyniac / nie wśthaway-
my. Bo cżásu swego bedziemy zač nie wśta-
wáiac. Przetof tedy póki cżas mamy / cżym
my dobrze wśystkiem á nawiecy tym do-
mownikam wiárr.

1. Tessa: 3.

1. Timo: 5.

Obacźcie iákim list píssat do was moia
reka. Abowiem ci kthorzy sie chca podobáć
w cieie / przynukaia was á byście sie obrze-
zowali / tylko zeby przesładowanie krzyża

Chry-

Liſt do Efezow.

Chryſtufowego nie cierpieli. Bo ani ci co ſie obrzezali / zakonu nie ſtrzegali / ale chca abyſcie ſie obrzezowali / iedno żeby ſie w waſſym cieie przechwalali. Ale uchoway Boże bym ſie ia miał chlubić iedno w Krzyſtu Pańa naſſego Jeſu Chryſta / przez korego mnie ſwiat wkrzyſzowan / a ia ſwiatu. Abowiem w Chryſtusie Jeſuſie / nie nieważy obrzezanie / ani nieobrzezanie / ale

nowe ſtworzenie. A ktorzy kolwie beda tey reguly naſładować / poſtoy nad nimi y miſtoſierdzie / y nad Iſraelem ludem Bożym. Na oſtatek niechay mi żaden przykrym niebedzie: abowiem ia bliſzy Pańa naſſego Jeſuſa na cieie ſwym noſſe. Laſka Pańa naſſego Jeſuſa Chryſtuſa z duchem waſſym bracia.

AMEN.

Pſal: 124.

I. Cor: 4.

Gala: 5.

Liſt do Galatów napisan z Rzymu.

Argument na epiſtole ſwiętego Pawła do Efezow.

Efezowie przyiawſzy ſłowo prawdy / trwali w wierze. The chwali Apoſtola piſſac im z Rzymu z ciemnice przez Thychikę Diaconę.

Liſt ſwiętego Pawła Apoſtola do Efezow.

Cap: I.

Chwali Pańa Bogę z dobrodziejſtw danych ludzkiemu rodu / Apoſtoli y Efezom.

Awel Apoſtol Jeſu Chryſtuſa ſon przez wola Bożę: Wſyſtłim ſwiętym ktorzy ſe w Efezie / y wiernym w Jeſuſie Chryſtuſie. Laſka wam y poſoy / od Bogę oy can aſſego / y Pańa Jeſu Chryſta.

der obſita we wſſelkiey mądroſci y roſtropnoſci / żeby oznaymit chciemnice wole ſwoiey / według upodobania ſwego / ktorę iawnie włożył w nim / w zupełnoſci czaſu roſſaſſowanego / aby naprawił wſyſtłi rzeczy w Chryſtuſie / ktorę ſe na niebie / y ktorę na ziemi / w nim. Przez korego też y my powołani ieſtſmy loſem: przyyrzeni według przedſiewzięcia iego / ktorę wſyſtłi rzeczy ſprawił / według rady wole ſwoiey / abyſmy byli ku chwale ſławy iego / my ktorzyſmy pierwey nadzieie mieli w Chryſtuſie. W ktorym też y wy / gdyſcie wſyſtli ſłowo prawdy / (Ewangelia zbawienia waſſego) w ktorę y uwierzywſzy naſnaczeni ieſtſeſcie Duchem obietnice ſwiętym / ktorę ieſt zadatkim dziedzictwa naſſego / na odkupienie (nas) nabyćia (ſwego) ku chwale ſławy iego.

Coloſen: 1.

Gala: 4.

Roma: 8.

Roma: 8.

2. Cor: 1.

5.

I. Cor: 1.

Gala: 1.

I. Petri: 1.

Ioan: 15.

I. Timo: 1.

Matth: 5.

17.

Coloſen: 1.

Ebrę: 1.

Błogoſławiony Bog y oćiec Pańa naſſego Jeſuſa Chryſtuſa / ktorę błogoſławił nas wſſelkim błogoſławieſtwem duchownym w niebieſciech / w Chryſtuſie / iako nas wybrał w nim przed ſtworzeniem ſwiata / abyſmy byli ſwiętymi y czyſtymi przed oblicznoſcią iego w miłoſci. Ktorę przez rzał nas ſobie za ſyni ſpoſobione / przez Jeſuſa Chryſtuſa w niego / według przedſiewzięcia woli ſwoiey / ku cci a chwale taſki ſwoiey / w ktorę wdziecznemi nas uczynił w miłym ſynu ſwoim.

W ktorym mamy odkupienie przez krew iego (odpuſzczenie grzechow) według hoy noſci taſki iego / ktorę ſtata ſie w nas naſ.

Przetoż y ia wſyſhawſzy o wierze waſſey ktorę ieſt w Chryſtuſa Jeſuſa / y miłoſć przeciwko wſyſtłim ſwiętym / nie przeſtawam dziekować za was / ſpominając was w modlitwach moich / żeby Bog / Pańa naſſego Jeſu Chryſta / oćiec chwaly / dał wam Duch mądroſci y objawienia / ku vſnaniu iego / (abyſcie mieli) oświecone oczy ſercę waſſego / abyſcie wiedzieli ktorę ieſt naſ dziecia powołania iego / y co za bogactwa chwały dziedzictwa iego w ſwiętych / y ktorę ieſt przewyſoſka wielkoſć mocy iego

Ioan: 6.

prze

S: Pawła Apostoła.

Psal: 109.
Danie: 10.

Psal: 8.
Ephe: 4.
Colofen: 1.

przeciwko nam / którzy wierzyli według
sprawy moźney mocy iego / która okazała w
Chryście / wzbudziwszy go od umarłych / y
pośtanowiwszy na prawicy swojej / w nie-
biesiach / nade wszystko kłami kłieśchwę / y mo-
ciami / y siłami / y nad panowaniem / y nad
wszystkim imię / które bywa mianowane
nie tylko na tym świecie / ale y na onym
przyszłym. A wszystkie rzeczy podłożył pod no-
gę iego / a iego dał aby był głowa nade wsy-
stkim Kościołem który jest ciałem iego / y zu-
pełność iego / który wszystko we wszystkich
nappełnia.

Cap: 2.

Ezerowie nie podległy niż Żydowie / od grzechów
wybawieni / o niewiernych odlaczeni / powinni Bo-
gu być wdzięczni.

Colofen: 1.
2.

Colofen: 3.

Isaia: 25.
Acto: 15.

Titum: 1.

Philip: 3.
Colo: 2.

Roma: 15.

Was gdyście byli umarłymi /
w występłach y w grzechach
wasy / w którychście nie-
kiedy chodzili / według wieku
świata tego / według Ażas-
cia mocy powietrznej ducha tego / który te-
raz moc swą okazuje w synach niedowiar-
stwa / między kłhorem i my wszyscy niegdy
obieraliśmy się w żądach ciała naszego /
czyniac wola ciała y myśli naszych / y byli-
śmy z przyrodzenia synowie gniewu iako y
drudzy.

Ale Bog / który jest bogaty w miłosier-
dziu / dla wielkiej miłości swej która nas
miłował / aczśmy byli umarli w grzechach
ożywił nas pospół z Chrystem (ktorego
tęsta jesteśmy zbawieni) y pospół z nim w
świecie / y pospół posadził w niebiesiach
w Chryście Jezusie / aby okazał w wie-
kach przyszłych hojność bogactwa tęsty
swojej / w dobroci nad nami w Chryście
Jezusie. Abowiem z tęsty jesteśmy przywie-
dzieni ku zbawieniu przez wiarę / y toć nie
z was / bo to jest dar Boży / nie z czynkow
by się kłho nie chlubił. Bo jesteśmy iego
stworzeniem / stworzeni przez Chry-
stusa Jezusa na dobre czynki / które Pan
Bog nagotował / abyśmy w nich chodzili.

Przetęś tedy pamiętać / żeście y wy
niegdy byli Pogańscy w ciele / którzyście by-
wali zwani nieobrzezani / od onego nieob-
rzezania które zowa na ciele / reka czynio-
ne / którzyście byli na on czas bez Chrystu-
sa / odlaczeni od towarzystwa Izraelowe-
go / y gościmi w testamentach / nie mając o-
biecanej nadziei / y bez Boga na tym świe-
cie. Ale teraz w Chryście Jezusie / wy kł-
rzyście niekiedy byli daleko / staliście się bli-
sko przez krew Chrystusową.

Abowiem on jest pokoisem naszym / który
uczynił z obu jedno / a rozwaliwszy ściąg-
szednia / która dzieliła nas / y odiały nie-
przyjaźni ciałem swoim / zakon starego przy-
kazania / wstąpiłami wyniszczył / aby dwoy
lud zbudował w samym sobie / z jednego
nowego człowieka / uczyniwszy pokoy / a że-
by z Bogiem pojednał obu w jednym ciele
przez krzyż / zamordowawszy nieprzyjaźni w
samym sobie. A przyszedł opowiadać pokoy
wam / którzyście byli daleko / y pokoy tym
który byli blisko. Abowiem przezeń mamy
przystęp oboj / w jednym duchu do oycy.

A chęć już nie jesteśmy goście ani przy-
chodniowie / ale jesteśmy mieszczanie / wie-
tych / y domacy Boży / wywiezieni na fun-
damenty Apostolskim / y Prorockim / tym
samym najwyższym węglowym kamieniem
Jezusem Chrystem. Dla którym wszelkie
budowanie wywiezione / rośnie w Kościół
światy w Panie. Dla którym y wy spolecz-
nieście budujecie przybytkiem Bożym w
Duchu świętym.

Cap: 3.

Paweł święty miał osobną listę Pogańcom Ewan-
gelia kazać ku oświeceniu ich.

Dla they rzeczy ią Paweł wie-
stien Chrystusa Jezusa / zą was
pogany: iestście też słyseli o
słusunku tęsty Bożej która
mi jest dana między wami / iż
według objawienia oznajmiona mi jest
taiemnicą / iako wysłany kłtce napisał /
iako możecie wyrozumieć czytając / bę-
ność moie w posłudze Chrystusowej / która
nie jest objawiona w innych narodach sy-
nom ludzkim / iako teraz objawiono jest
świątym Apostołom iego y Prorokom w
Duchu / że też y Pogańcy mają być spolecz-
ni dziedzicami / y spolecznym ciałem / y spo-
tecznym uczestnikami obietnice iego / w Chry-
ście Jezusie przez Ewangelię / ktorej sta-
tem się ią służebnikiem / według daru tęsty
Bożej / która mi jest dana / według sprawy
mocy iego.

Mnie zaprawdę namniemam że wszyst-
kich świętych dana jest ta tęsta / aby opo-
wiadał między Pogańcy / nie dostępne boga-
ctwa Chrystusowe / y żeby oświecał wsy-
stki y objaśniał / którzyby byli słusznymi taie-
mnicę skrytych od wieków w Bóże / którzy
wszystki rzeczy stworzył przez Jezusa Chry-
stusa / aby była objawiona kłstchwam y
mocam w niebiesiach / przez Kościół / ro-
zmaita mądrość Bóży / według zamierze-
nia wieków / które uczynił w Chryście Je-
zusie

Isaia: 9.
Colo: 1.

Isaia: 57.
Luce: 2.

1. Cor: 3.
1. Petri: 2.

Acto: 21.

Acto: 13.
22.
Gala: 1.

Acto: 10.

1. Cor: 15.

Colo: 2.

List do Efezow.

Ephe: 2.

zusię Panie naszym. Przez którego mamy
duszenie / y przystępowaliśmy przez wiarę
iego.

Philip: 1.

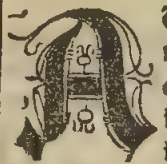
1. Tess: 3.

Colossen: 1.

Przetóż proszę żebyście nie wstydowali w
w ciastkach moich dla was / które są chwast-
ta wasza. Dla tego tedy kłękam na swe kol-
na do Oycy Pana naszego Jezusa Chrysta /
ktorego wśwetłość oycostwo na niebie y na
ziemi bywa miąnowano / aby wam dał po-
dług bogactwa chwasty swojej mocy / żebyś-
cie nie byli posileni przez Ducha iego na
wnetrznych cztowiecz / aby Chrystus mie-
stał przez wiarę w sercach waszych / byście
byli w miłości wkorzeni y ugruntowani
żebyście mogli ze wśwetłymi swietymi po-
iać a zrozumieć kthora jest szerokość y dłu-
gość / y wysokość / y głębokość / mogli też
wiedzieć miłość Chrystusową która prze-
chodzi umietychność / żebyście byli napet-
nieni we wśwetła zupełność Boża. A one-
mu który mocen jest wśwetko czynić / daleko
wiecej niżli prośimy albo rozumiemy / we
dług mocy która okazuje w nas / tam che-
mu chwata w kosciele / y w Chrystusie Je-
zusie / na wśwetli rodzącie / wieku wiekow
A M E N.

Cap: 4.

Kościół cięli cztowieczemu przypodoban / y roz-
nościa cionkow okasson / o iedności y obyciaiom
poczestnoś na pracowac.

Tak ja wiezien dla Pana pil-
nie was proszę w Panie / abyś-
cie przystępnie chodzili powo-
taniu temu który meście powo-
tani / ze wśwetła pokora / y z ci-
chością / z cierpliwością / ieden drugiego
znosiac w miłości / pilni bedac abyście za-
chowali iedność Ducha w zwiasec pokoiu.
Jedno ciato / y ieden duch / iako y wezwani
iestescie w iedney nadziei powotania was-
szego. Jeden Pan / iedna wiara / ieden
krzest / ieden Bog y Ociec wśwetlich / kto-
ry iest nad wśwetłymi / y przez wśwetli / y we
wśwetlich nas.

Alle każdemu z nas / dana iest iaska we-
dług miary obdarowania Chrystusowego.
Przetehos mowi: Wstępnosy na wyso-
kość / wiodi poimane iethce / dat dary lu-
dziom. A to (co powiada) iż wstępnosy / co in-
szego iest / iedno iż thesi y z stępnosy pierwey
do naniższych krami ziemi: Ktory z stępnosy
tenżec iest y który wstępnosy nad wśwetli nie-
bios / aby napetnit wśwetli rzeczy.

Donże postanowit / iedne Apostolimi /
drugie Proroki / drugie Ewangelistami /

drugie Pasterzmi y Doktormi / ku doskon-
niu swietnych / na wczynek poslugowania /
to zbudowaniu ciata Chrystusowego / aż-
byśni zbieżeli wśwetcy w iedność wiary y
wznania syna Bożego / w doskonałego me-
ża / w miare lat zupełności Chrystusowej:
abyśni ius nie byli matemi cholebiac sie / y
żebyśni sie nie dali wnosic wśwetkiemu
wiatrowi nauki / we złości ludzkiej / y w
chytrości ku zawiedzeniu w bład. Ale
prawde sprawuiac w miłości / rośniemy
w nim na wśwetlich rzeczach / który iest glo-
wa / Chrystus: z ktorego wśwetko ciato spo-
ione y splecione przez wśwetli stawy poslu-
gowania / według sprawy w miare każde-
go cionka / czyni pomnozenie ciata ku zbu-
dowaniu swemu w miłości.

To tedy powiadam y swiadcze w Panie /
żebyście ius thak wiecey nie chodzili iako
chodza Pogani w marności zmyslu swego
miasc wvichtany ciemnościami rozum /
wyobcowany od żywota Bożego przez nie-
umietetnoś kthora w nich iest / dla zasle-
pienia serca ich ktorzy rozpaczaiac / wydali
sie sami na niewstędnosć / na czynienie
wśwetkiej nieczystości / y na takomstwo.
Alle wy nie takescie sie nauczyl Chrystusa /
iestesciego też sluchali / y ieslicie w nim
nauczeni / iako iesli prawda w Jezusie / a-
byście z siebie złożyli według pierwszego po-
stepu starego cztowieka / kthory sie psue
według żadzy obledliwych.

Alle odnowcie sie duchem rozumu wasze-
go: a oblecicie sie w nowego cztowieka /
ktory według Boga stworzon iest w spr-
wiedliwości / y swiatosci prawdy. A dla te-
go / złożywśwetkstwo / mow każdy praw-
de z bliżnim swoim / bo iestescmy spoleczne-
mi cionkami. Gniewaycie sie / a niegrzesz-
cie. Stońce niech nie zachodzi na roznies-
wanie wasze. Nie dajcie miejsca dyablo-
wi. Ktho kradi / ius niechay nie kradnie: a
owśsem wiecey niechay robi / sprawuiac re-
koma swemu co dobrego iest / aby miał skad
by też wżyczyl temu który potrzebuie.

Zadna zta mowa z wśwet waszych niechay
niewychodzi: ale iesli kthora iest dobra / ku
zbudowaniu wiary / aby dala iaska tym co
sluchai. A nie zasmucaycie ducha swiete-
go Bożego / kthory meście naznaczeni w
dziei odkupienia. Wśwetka przykroś / y
gniew / y nienayzrenie / y wolanie / y blu-
nienie / niech bedzie odiato od was ze wśwet-
ka złości. A badzcie zobopilnie dobrotli-
wi / miłosierni / odpuszczaiac sobie wśwet-
tel / iako y Bog w Chrystusie odpuscit
wam.

Cap: 5.

Q Q

Ktorzy

1. Cor: 14.
Colosse: 2.

Ephe: 1.
5.
Roma: 12
1. Cor: 12

Roma: 1.
1. Petri: 4.

Roma: 6.
Colosse: 3

1. Petri: 2.
Zacha: 8.
Matth: 5.
Psal: 4.

2. Tess: 3.

Matth: 12.
Ephe: 5.

2. Cor: 1.

Colosse: 3.
Matth: 6.

Gene: 17.

1. Cor: 7.

Philip: 1.

Colosse: 1.

2. Tess: 4.

Roma: 12.

1. Cor: 12.

Ioan: 3.

Psal: 67.

Isaia: 45.

Ioan: 16.

Ioan: 3.

1. Cor: 12.

S: Pawła Apostoła.

Drory łaski Chrystusowej jadą/ maia sie wyszre-
gac grechow cielesnych/ obiaściw/ nieczystości/ y
prycyju ich/ w małżeństwie też rzadnie maia sie spe-
kować.

Matth: 5.
Ioan: 13.

Abścieś tedy naśladowcy Bo-
żemi/ iako synowie namilssy/ a
chodźcie w miłości/ tak iako y
Chrystus wmitował nas/ y wy-
dat sie sam dla nas obiać y of-
fiare Bogu ku wdzięczney woli. Ale nie-
czystota/ y wsselkie plugaństwo/ abo też i-
komstwo/ niech niebedzie ani pomienione
miedzy wami/ thak iako przystoi swietym
albo nieucćiwosc/ albo glupia rozmowa/
albo byderstwo wsseteczne/ ktore nie grze-
szi/ ale owsem dzieł czynienie. Bo to wiedz-
cie a rozumieycie/ że żaden psoctliwy abo
nieczysty/ abo łakomy/ co iest białwochw-
stwem/ nie ma dziedzictwa w królestwie
Chrystusowym y Bozym. Niech was żaden
nie zwodzi prozneni namowami/ boć dla
tego przyszedł gniew Boży na syny niedo-
wiarstwa. Niestawaycieś sie tedy wcześni-
ki ich.

1. Tessa: 5.

Gala: 5.

Ioan: 3.

Isaie. 60.

Roma: 13.

Colossē: 4.

Roma: 12.

Roma: 12.

1. Tessa: 4.

Ecclesi. 31.

Asto: 2.

Colossē: 3.

Psal. 97.

1. Tessa: 5.

Colossē: 3.

1. Petri: 3.

1. Cor: 11.

Bo byliście też niekiedy ciemnościami/
ale teraz swiátoscia w Pánie/ chodźcieś
tedy iako synowie swiátosci/ boć owoc
swiátosci nalezyć we wsselkiej dobroci/ y
sprawiedliwosci/ y w prawdzie/ probuac
coby sie nalepiey podobáto Bogu: a nie-
badźcie wcześni ki czynków ciemności nie-
nieużytecznych/ ale te ráczey wydawaycie.
Abowiem co sie od nich dzieie w táynosci/
nieucćiwa rzeczy powiadać. Ale wssytkie
rzeczy ktore bywáia oznaymione/ od swiá-
tosci bywáia obiańwione: bo wssytko co sie
wyiáwia/ swiátoscia iest. Przetoż mowt:
Wstań ktory spisz/ a powstań z umarłych/ y
oświeci cie Chrystus.

Pátrzcies tedy bráćia/ iakobyście opá-
trznie chodzili/ nie iakoby niemadrzy/ ale
iako mdrzy/ odkupiac czás/ bo dni sa zte.
A przeto niebadźcie nierostropnemi/ ale
badźcie rozumieiacy kthoraby bylá wola
Boża. A nieupijaycie sie winem w ktho-
rym iest nieczystota/ ale badźcie nápełnie-
ni duchem swietym/ rozmawiaiac sami z
sobá w psálmiech/ w himnách/ y w piośn-
kách duchownych/ spiewaiać y gráiac w
sercach nássrech Pánu/ z áwždy dzieł wzda-
waiać z áwssytkie rzeczy/ w imie Pána ná-
sego Jezu Chrystá Bogu y Oycu/ Bedac
poddani ieden drugiemu w boiaźni Chry-
stusowej.

Niewiásthy niech beda poddane meżom
swoim tak iako Pánu: bo maż iest niewie-
ście głowa/ tak iako Chrystus głowa iesth
kościotowi. On iesth zbawiciel ciáta iego.

Jako tedy kóściot poddan iest Chrystusowi
tak theż y niewiásthy (nida beda) meżom
swoim we wssytkim.

Meżowie miluycie żony wásse/ iako y
Chrystus wmitował kóściot/ y wydat sie
sam zań: aby ty poświęcił/ omywssy ty om-
ciem wody w słowie żyworhá/ aby on sam
sobie wystáwił kóściot chwalebny/ ktoryby
niemiat swedry/ abo zmárski/ abo co ráko-
wego/ ale aby był swiety y niepotálony.

Thak też y meżowie maia milowac żony
swoie/ tak iako ciáta swoie. Ako miluie jo-
ne swoie: sam siebie miluie. Boć wždy za-
den niemiat nigdy ciáta swego w nienawis-
ci/ ale ie karmi y chowa/ tak iako y Chry-
stus swoy kóściot. Bo iesthemy cłonkami
iednego ciáta z ciáta iego/ y z kóści iego. A
dla tego opuści cłonowiek oycá y mátkę swo-
ie/ a bedzie sie trzymat żony swoiey: y beda
dwa w iednym cieie. Sakráment to wielki
iest: ale to powiadam w Chrystusie y w kó-
ściele. Wssáże iedná y wy zosobná káždy
miluy żonę swoá iako sam siebie/ a żoná le-
pat niech sie boi meża swego.

Cap: 6.

Jako synowie z rodzicami/ rodzicowie z syny/ pá-
nowie z slugami/ studzy z pány swemi maia sie obcho-
dzić/ y pospolicie wssyscy iako sie w cnótách obierac.

Knowie/ badźcie poslussni ro-
dzicom wássym w Pánie/ boć
tho iesth rzecź sprawiedliwa.
Czci oycá swego y mátkę swoie
(toć iest pierwsse przykazanie
w obietnicy) abyć dobrze byto/ a żebyś był
diugowiecznym ná ziemi.

A wy theż oycowie/ nie pobudzaycie ku
gniewowi synow wássych/ ale ie wychowy-
waycie w groźie/ y w kárności Páńskiey.

Studzy badźcie poslussni Pánow swych
cielesnych/ z boiaźnia y z stráchem w wprze-
mości serca wásszego/ iako Chrystusowi/
nie sluzac tylko ná oko/ iakoby ludziom sie
podobáiac/ ale iako studzy Chrystusowi/
czyniac wola Boża z chuci/ sluzac z dobra
wola/ iako Pánu/ a nie iako ludziom. Wie-
dzac to iż káždy cokolwiek dobrego weyni-
to weźmie od Pána/ badź slugá/ badź wola-
ny. A wy też pánowie także im też czynicie/
opusszaiac groźby: wiedzac to że thak ich
iako y wáś Pan iesth w niebiesiech: a nie-
máś y niego bráćowania w personách.

Ná ostaték bráćia/ posilaycie sie w Pá-
nie/ y w możności mocy iego. Oblecźcie sie
we zbroie Boża/ abyście mogli sie zásthá-
wic zbraćliwym náiaźdam dyabellim.
Boć nieieści nam boiowanie przećiwko

Gala: 2.
Ephesi: 5.
Psal: 50.
Titum: 2.
1. Petri: 3.

Gene: 2.

Colossē: 3.
Exodi: 20.

Colossē: 3.
Titum: 2.
1. Petri: 2.

Ecclesi: 31.
Colossē: 3.

Asto: 10.
Roma: 2.
Colossē: 3.
1. Petri: 5.

List do Philipensow.

ciatu y krwi: ale przeciwko kłazetom y mocam/ naprzeciwko rzańcam światá thych ciemności/ naprzeciwko duchom nieczystym a złym ná powietrzu. Przeto waszcie ná sie zbroie Boża/ żebyście sie mogli sprzeciwić w dzień zły/ y we wszystkich rzeczach doskonali stać.

pilności/ y ná modlitwie za wszystkich swoich/ y za mnie/ aby mi była dana mowa gdy swe vřbá otworze/ z śmiałości/ abym oznaymił mogł tháiemnice Ewángieliey/ dla ktorey iestem posłem w tym táncuchu/ żeby w nim śmiał/ tak iáko mi potrzeba mowić.

Colossē: 4.

1. Tessa: 3.

Akto: 4.

Żebyście y wy wiedzieli co sie okolo mnie dzieie/ coby mi czynił: wszystkich wam oznaymi Tychicus/ namiliśy brát/ y wierśny słuźebnik w Pánie: ktoregom posłał do was ná to/ abyście się dowiedzieli co sie okolo nas dzieie/ á żeby pocieszył sercá wasze. Pokoy bráćiey y miłosć z wiára od Boga oycá nášego/ y Pána Jezu Chryřthá.

Láská ze wszystkich ktorzy miłują Pána nášego Jezusa Chryřta w nieśkazytelności. Amen.

¶ Napisan iest z Rzymu do Efezow przez Tychiká.

Argument Epistoly do Philipensow.

Philipensowie są Macedończykowie/ ci przyiawřsy słowo prawdy: trwali w wierze ani przyieli śańsřwych Apostolow. Te záleca Aposthol/ pisząc do nich z Rzymu z ciemnice/ przez Epáffrodytá.

List Świętego Pawła Aposthola do Philipensow.

Cap: 1.

Dziękuję Bogu z dobrodziejstw Filipensom dających/ oznaymiać im swe więzienie/ y miłosć ktorą miał do nich/ nápominać ku znoszeniu rzeczy przeciwnych.

dlitwach moich/ za was za wszystkie/ z radością proszę czynić/ za wasze spoleczność w Ewángieliey Chryřtusowey/ od pierwszego dnia aż dotychmiast. Náiac o tym nádzieie/ że ten ktorzy w was począł dobry uczynek/ dokona aż do dnia Chryřta/ śa Jezusa/ iáko mi to przysłuřa rozumieć o was wszystkich: przeto że was mam w sercu/ y w więzieniu moim/ y w obronie/ y w poćwierdzeniu Ewángieliey/ abyście byli wy wszyscy thowárzysmi radości moiey.

Ioan: 6.

Awel y Tymoteusz słuźy Jezusa Chryřta. Wszystkim swoim tym w Kryřtusie Jezusie/ ktorzy są w mieście Filipis/ z Biskupy y Diakony. Láská wam y pokoy od Boga oycá nášego/ y Pána Jezu Chryřthá.

Bo świadek mi tego Bog/ iáko tego żadam abyście wy wszyscy byli we wnętrzościach Jezu Chryřtusowych. Oto prośbę/ aby miłosć waszą wiecey á wiecey obřitho- wala w wieczności/ y we wszystkim wyro-

1. Tessa: 2.

Ephesi: 1.

1. Tessa: 1.

Colossē: 1.

S: Pawła Apostoła.

Cap: 2.

sumieniu / żebyście wstąpiłi lepszich rzeczy /
żebyście byli szczęśliwi / y bez obrażenia w
dzien Chrystusow / napełnieni owocem spra-
wiedliwości / przez Jezusa Chrystusa / ku
cici w chwale Bożej.

Ephesi: 3.

Ale chce bracia abyście tho wiedzieli / że
te rzeczy które sie okoto mnie dzieją / przy-
szli ku wstąpieniu / przychodzą / Ewangeliey
tak że wieście moje dla Chrystusa iawnie
się stało po wszystkich Ratusach / y wśedy in-
dzie / tak iż wiele bractey w Panie / duffaia
cy w wiezieniu moim / thym więcej smieli
krom bojaźni słowo Boże mówić. Niektor-
rzy tedy dla zazdrości y sporu: a drudzy też
dla dobrej wolej Chrystusa opowiadają.
Niektorzy też z miłości / wiedząc że mi ku o-
bronie Ewangeliey postanowion jest. A
drudzy też z wprawy Chrystusa opowiadają
nie z wprawy serca: mając za tho / żeby
mieli przydać wstępu wiezieniu mojemu.

2. Cor: 1.

Ale co na tym? By jedno którymkolwiek
obyczajem / choć za takim powodem / choć
też za prawdą Chrystus był opowiadany / y
z tego rad / ale y beda rad. Bo to wiem-
że mi tho wynadzie ku zbawieniu / za wassa
modlitwa / y za dodawaniem Ducha Jezu
Chrystusowego / według oczekiwania y na-
dziei mojej / abowiem w niczym nie bede
pohambion / ale we wszystkich duffaniach / iako
pierwej zawżdy / tak y teraz bedzie wiel-
bion Chrystus w ciebie moim / chociaż przez
żywot / chociaż przez śmierć. Bo mnie być
żywym Chrystus jest / a umrzeć żyść.

2. Cor: 24.

2. Cor: 5.

Co iesliby żyć w ciebie (przyszło) to by mi
było wżyciem wżyciu: ale co bym miał ob-
rać niewiem. Bo nie te dwie rzeczy są sta-
ia: (pięć) że żadam rozstać się a być z
Chrystusem / co daleko y lepsza rzecz jest: a
mieszkać zaś w ciebie / potrzebą tego więcej
dla was. A o tym nadzieie mając / wiem iż
bede trwał a zostanę wam wszystkim ku po-
mnożeniu waszemu y radości wiary / aby ra-
dowanie wasze obfitowało w Chrystusie
Jezusie we mnie / przez moje przyscie zaś
do was.

Ephesi: 4.

Colosse: 1.

1. Tess: 4.

Tylko sie tedno sprawuycie iako przystoi
Ewangeliey Chrystusowej / że chociaż bym
do was przyszedł / y oglądał was / choć też
bedac nie obecnym / słyszał bym o was iż stoi-
cie w jednym Duchu / w jedney woli / pospo-
tu pracując w wierze Ewangeliey / a nie le-
kajcie się w niczym przeciwników waszych
która im jest przyczyna ku zatrąceniu / a
wam ku zbawieniu / a tho od Boga / bo
wam jest dano darem dla Chrystusa / nie
tylko żebyście weni wierzyli / ale żebyście też
żali y cierpieli / toż potykanie mając / ktoreś-
cie y widzieli we mnie / y teraz słyszyście o
mnie.

Wciy Filipensy iedności wiary / bractey / pokory / y
wśelkiej swietości / przykładem Chrystusowym. W
ine sie / aby ie więcej nauczali.

Esli tedy jest które pocieszenie
w Chrystusie / iesli która pocie-
cha miłości / iesli ktore towas-
rzystwo Ducha / iesli ktore wne-
trznosci / miłosierdzia a zlico-
wania / napełńcie radość moją / abyście toż
rozumieli / też miłość mając / iedney woli /
toż rozumiejąc nie (nie czyniąc) z wprawy /
ani dla marney chwały / ale w pokorze / ied-
nen drugiego zacniejszym nad się mając:
nie patrząc każdy coby było swego / ale co-
by y drugich.

Roma: 12.

1. Cor: 3.

Bo to w sobie też czuycie / co y w Chrystu-
sie Jezusie / który bedac w postaci Bożej /
za drapieżstwo tego nie poczytał być się ro-
wnym Bogu / ale się sam wyniszczył / postać
służebniczą przyjąwszy / stał się na podobień-
stwo ludzi / y w postawie nalezion iako czo-
wiek. Ponizył się sam / sibat się posłuszny aż
do śmierci / a do śmierci krzyżowej. Przetoy
też y Bog wywyższył go / y darował mu imię
które jest nad wszelkie imię / żeby na imię
Jezusowe wszelkie kolano kłękato / nie-
bieskich / ziemskich / y piekielnych / y wszelaki
ieżył aby wyznawał / iż Pan Jezus Chry-
stus jest w chwale Boga Oycy.

1. Petri: 2.

Psal: 8.

Ebrao: 5.

Matth: 28.

Ebrao: 2.

Isaia: 45.

Danie: 7.

Akto: 2.

Roma: 14.

Akto: 16.

A także namileyshy bracia moi (iakoście
zawżdy byli posłusni) nie tylko przed memi
oczymi / ale daleko więcej teraz w niebyt-
ności mojej / z bojaźnią y z strachem / spra-
wuycie zbawienie wasze. Boć Pan Bogci
jest który w was sprawuje / y chce / y do-
konanie / wedle swej dobrej wolej.

Deute: 8.

Ezech: 36.

1. Cor: 3.

Ebrao: 13.

1. Petri: 4.

1. Petri: 2.

Matth: 5.

A wszystkie rzeczy sprawuycie bez szemra-
nia / y bez zapierania / abyście byli krom
stargi / y prości synowie Boży / bez przygo-
ny w porządku narodu ziego y przewrot-
nego / między ktoremi świećcie iako pocho-
dnie na świećcie / zachowując słowo żywota
ku chwale mojej w dzień Chrystusow / iżem
nie po proźnicy biegat / anim proźno robat.
A choć bym był ofiarowan / nad ofiarą y po-
sługa wiary waszej / radnie się / y pospołu się
wesele z wami wszystkim. Ale y w stego się
weseleć / a raduyćcie mi się z tego.

2. Cor: 1.

1. Tess: 2.

Colosse: 1.

Roma: 12.

A mam nadzieie w Panie Jezusie / że w
rychle posle Tymoteusza do was / że bym y i-
był dobrej myśli dowiedziawszy się rych rze-
czy które się z wami dzieją. Bo żadnego
nie mam tak iednomysłnego / ktoryby w-
przymie chucią starał się o was. Boć wśy-
scy swego szukaia / nie co Jezu Chrystusowo.
A doświadczenie tego bierzcie / że iako son-

Akto: 16.

1. Tess: 3.

1. Cor: 13.

Oycu /

List do Philipensow.

Philip: 1.

oycu / posługował mi w Ewangelii. Tedy go teby mam nadzieję że posle do was / iá to skoro obaczę co sie zemna dziadź będzie. A mam tcho duszanie w Pánie / że y sam przyjde do was w rychle. Ale miałem za to że byto potrzebá tego / abym do was poslat Epáfrodyte brátá / y pomocniká / y spolne rycerzá mego / á wászego Apostolá / y sluzbniká w potrzebách moich: bo was wysyła nie chciał widzieć: y frásował sie z tego żeście slysseli o nim żeby był niemocen: A iednák chorował ná smierć: ale sie Bog smítował nad nim: á nie tylko nad nim / ale też y nademna / abym smutku ná smutek nie miał.

Roma: 15.

Matth: 10.

1. Timo: 5.

Tym spieszniemy iem go teby poslat: abyście sie zaś rozradowali wyrzawssy go / á iabym też był bez frásunku. Przycimicieś go tedy z wsseláká radością w Pánie / á takowe mieycie w poćciwości. Boć ná sprawie Chrystusowej / aż do smierci był przystąpił: wydawáiac dusze swoje / aby wypelnit tego czego wam niedostawáto ku moiey posłudze.

Cap: 3.

Wssánie stárego zákonu wssánie / słowem y przykládem swym namawia Filipency / by go násladowáli.

Philip: 1.

Isaie: 56.

Roma: 2.

Colossen: 1.

Ioan: 4.

Roma: 1.

1. Cor: 12.

Gene: 49.

Akto: 23.

26. & 28.

Akto: 9.

Gala: 1.

Matth: 13.

Ioan: 17.

Colosse: 2.

Wszym brácia moi / raduyćie sie w Pánie. Jednákierzeczy wam písac mniéć nie ciessko / á wam też potrzebno. Obaczcie te psy / obaczcie zle robotniki / obaczcie porzezanie. Boć my iestessy obrzezanie / ktorzy duchem sluzymy Bogu / á chlubitmy sie w Chrystusie Jezusie / á nie w cieie duffanie máiac / áczia też mam duffanie w cieie: Jesli kto inny zda sie duffac w cieie / tedy ia wiecey / ktorzym obrzezani ósmego dnia / z narodu Izráelskiego / z polenia Benjámin / Zydowin z Zydowin now / według zákonu tedy m Sáryzeus / według zawisney miłosći / thedym przesládo-wat kóściot Boży / według spráwiedliwóści ktora z zákonu iest / tedy m sie zachował bez postárzenia.

Ale ktore rzeczy mi były zyskiem / tem poczytat sobie dla Chrystusa škoda. Wssákie iednák wssytkie rzeczy ine być vtrát / á dla przewysokiey wniétechnóści Jezus Chrystá Páná mego / dla ktoregom ia wssytkie rzeczy poczytatem być škoda / y mam sobie zá gnoy / abym tylko Chrystusa pozyskat / ázby m był nálezion w nim nie máiac swey spráwiedliwóści / ktora z zákonu iest / ale o ne ktora iest z wiáry Jezusa Chrystusa / ktora z Boga iest spráwiedliwóść w wierze /

ku iego poznaniu / y mocy zmartwychwstania iego / y towarzysztwo meki iego / przy podobawssy sie / smierci iego / owabym iáto dobiezat ku powstaniu / ktore iest zmartwych. Nie żebym już wziat / albo już był do skónalym: ale bieże zá nim / owabym iáto dobiezat / iákom też dobieżany iest od Chrystusa Jezusa.

Brácia / táč o sobie nie rozumiem żebym dobiezat. Jedno tylko / że te rzeczy ktore zá mna sa zápámiétawáiac / á do tych sie rzeczy / ciagnac ktore sa przedemna / bieże do perwego celu / do zápláchy zwierzchnie-go powotania Bożego w Chrystusie Jezusie. A tak ktorzysmy kolwie doskonátemi / to rozumiemy: á iesli co ináczey rozumiecie y to wam Bog obia-wit. A wssákos do czego smy przysli / żeby smy iednośc rozumieli / y w teze regule trwámy:

Brácia badzcie násladowey memi / á zachowáycie the ktorzy tak chodza / iáko mácie krtat od nas. Boć wiele ich chodzi / o ktorychem wam czesto powiáda / á theraz y z pláczem powiádam / nieprzyácielec krzyża Chrystusowego / ktorych koniec zá trácenie / ktorych Bogiem iest brzuch: y chwátá w zelżywóści ich / ktorzy siemskie rzeczy rozumie. Alec násse obcowanie iesci w niebie: škad też zbáwiciela czełamy Páná nássiego Jezus Chrystá / ktory odnowi ciáto ponizenia nássiego / przypodobane ciátu iáśności swoiey / według oney spráwy moey swoiey / ktora też może podlozyć sobie wssytki rzeczy.

Cap: 4.

potw ierdza / te w tierpliwóści / nápomina ku duchownemu wssciu / y ku trwaniu w dobrym.

Aht brácia moi namileyssy y barzo požadáni / ktorzyscie radośćia moia / y korona moia / stoyćieś tak w Pánie namileyssy. Luodyey prośe / y Synty / chi žadam / aby iednostháynie rozumieli w Pánie. Prośe też y ciebie rodzony albo prawdziwy towarzyszu / pomágay tym ktorzy semna robili w Ewangelii z Alimuntem y z drugim pomocnikim memi / ktorych imio ná sa w kriegach żywota.

Ráduycie sie záwždy w Pánie / y powto-re mówie raduyćie sie. Mierność wássa niech będzie swiádoma wssytkim ludziom: Boć Pan blisko iest. Nie sie nie throśe / ále we wsselkiey modlitwie y žadaniu / z dziekowaniem prośby wássa niech sie stáno znáome v Boga. A pókoj Boży / ktory przechodzi wsselki zmysl / niech strze-

Roma: 6.

1. Cor: 4.

& 10.

Roma: 6.

Colosse: 3.

1. Cor: 15.

1. Cor: 9.

Luca: 10.

Apoca: 17.

1. Tessa: 5.

Ioan: 14.

Roma: 5.

S: Páwla Apostolá.

že sero wásshych / y rozumow wásshych w Chri-
stusie Jezusie.

Isaia 29. Ktemn teź bráčia / ktorékolwiek rzeczy
sa prawdziwe / ktorékolwiek wstydliwe /
ktorékolwiek sprawiedliwe / ktorékolwiek
swiete / ktorékolwiek przyiemne / ktorékol-
wiek poćciwe: Jesli ktorá cnota / iesli co
godnego chwały / á o tym myslcie ktorých
ście sie y náuczyli / y ktoréście teź przyieli /
y slysseli y rozdzieliliwé minie: te rzeczy czyn-
cie / á Bog pokoiu / będzie z wami.

1. Timo 1. 6. A bytem iscie nie pomátu sie rozrabo-
wat w Pánie / żeście wždy zaś kiedy zaktwit-
neli / czuť o minie: iak oś iednák czuliscie / ie-
dno żeście zatrudnieni byli. Nie mówiec
tego iakoby dla iakiego niedostátku / bom
sie ia iuż przywykt ná tym przesłháwac w
czymem iest. Vniem y ponizonym byť / v
miem y obfitowac / wśedy y we wśystkim ie-
stem wprawiony / y násyconym byť / y iak
nać / y mieć dosyť / y niedostáthet cierpieť.
wśystko moge w tym ktorý mie posila.
wśáťže iednák dobrzeście uczynili / žeście
teź vžyczili wśistkam moim.

A wiecie wy sami Filipensowie / že ná po-
czátku Ewángeliey gdym wysedi z Máce-
doniey žádný kóšciol nie uczynil mi nic w-
zglede (iákie^o) datku álbo wziecia / chyba
wy sami / bo y do Thesáloniki poslálsie mi
byli ná ma potrebu raz y drugi. Nie ssu-
kamci datku / ale ssukam owocu ktorýby ob-
fitowal ná wáśráchunek. Aleć mam (iúž)
wśystko y obfituie: nápetnionemci iesth /
wziawšy to od Epáfrodity coście mi po-
sláli / ná wdzieczná wonia / offiáre przyie-
mna y Bogu przyiemna. A Pan Bog mocy
niechže nápetni wśelka jadzo wáśse / wed-
ług bogacthw swoich w chwale / w Chry-
stusie Jezusie.

*Roma: 11.
Ebr. 10: 13.*

A Bogu y Oycu nášemu / chwala ná
wieki wiekow Amen.

Pozdrowcie každého swietego w Chry-
stusie Jezusie. Pozdráwiáia was ci co sa przy-
minie brácia. Pozdráwiáia was wśyscy
swieci / á nawlecey ci ktorzy sa z domu
Cesárskiego. Láská Pána nášego
Jezu Chrysta z duchem wá-
śym Amen.

Nápisán iest z Řzymu przez Epáfrodite.

Argument Epistoly Swiethego Páwla do Koloszen- sow.

Kolosensowie iáko y Laodicensowie sa z Aziey / ci tedy teź byli zwie-
dzieni od falsšywych Apostolow / do ktorých niechodzil sam Apostol:
ale ie przez list karze / ábowiem slysseli byli slowo od Archippá ktorý teź poslu-
gowanie miedzy nimi przyial. Przetož Apostol iuż zwiázany piśse im
z Effezu przez Tychiká Diakóná / y Onezymá Afolita.

List do Kolosensow.

List Świętego Pawła Apostoła do Kolosensow.

Cap: 1.

Pozdrávía Kolosensy / oznámíte im moc Chry-
stusowego Kazania / modląc się sánte żeby trwáli przy
Ewángeliu / a Chrystusa głowa ich mieni być / y
stworzyteliem / Ktory nas zjednoczył y poєднаł / Bo-
gu oycem.

Awet Apostoł
Jezu Chrystus
sów przez wola-
Bożą / y Tymo-
theus brát: swie-
tym ktorzy są w
Kolosiech y brá-
ciey wierney w
Christusie Jezu-
sie. Lastá wam

y potoy / od Boga oycá nášego.
Dziękujemy Bogu y Oycu Páná nášego
Jezusa Chrystusa / modląc się za was
zawsze: gdy słyszymy o wierze waszej w Chri-
stusie Jezusie / y o miłości ktora maicie ku
wszystkim świętym / dla oney nádzieie kto-
ra wam obdżóná jest w niebiesiech o kto-
ryście słyseli w słowie prawdziwym w
Ewángeliu / ktora dosłá do was / iáko y
po wszystkim świecie jest / y czyni vżytek / y
roście: tak iáko y w was od tego dnia gdyś-
cie naprzód vslýsli y poznali iáste Bożá
w prawdzie / iákoście się náuczyli od E-
páfry namilsszego spolecnego slugi nášego
ktory jest wiernym sluga za was Jezu
Chrystusowym / Ktory cheż nam oznaymit
miłowanie wasze w duchu.

Przetoż y my ode dnia Kthorego smýtho
vslýsli: nigdy nieprzestawamy modlić się
za was / y žádat żebyście byli nápełnieni v
znániu woli iego / we wsselkiej mądrości /
y wyrozumieniu duchownym / abyście cho-
dzili tak iáko przystoi / ná wszystkim się Bo-
gu podobáiac / we wsselkim vcýnku do-
brym / owoc dobry czyniac / y rostac w ná-
uce Bożej / vmocnieni we wsselkiej cno-
ście / według możney iáśności iego / we wssel-
kiej cierpliwości y nieśwáplivosti / z rá-
doscią dziękuiac Bogu y Oycu / Ktory nas
gódne mi spráwił ku vcýsniectwu losu swie-
tych we swiátości.

Kthory nas wydárt z mocy ciemności / y
przeniosł do Krolestwa syná swojej miłości /
przez Ktorego mamy odkupienie / y odpus-
zczenie grzechom / Ktory (syn) jest wyobra-
żenie Boga niewidomego / pierworodny

wsszego stworzenia: Bo w nim wszystkie rze-
czy są stworzone / tak ná niebie / iáko ná zie-
mi / rzeczy widome y niewidome / badż Tro-
nowie / badż Pánowania / badż Kriestwa /
badż mocárstwa / wszystkie rzeczy przezeń
y w nim są stworzone: y on jest przed wssy-
sktami / a wszystkie rzeczy w nim zależą.

Onże też jest głowa ciáta Kościotowego
Kthory jest pocztkiem / pierworodny z v-
mártłych / żeby był między wszystkimi zwier-
chności trzymat. Bo się podobáto (Bogu)
aby w nim wsselka pełność przebywáta / y
żeby przezeń poєднаł wszystkie rzeczy w
nim / vspokoivssy przez Krew Krzyża iego /
tak te rzeczy ktore są ná ziemi / iáko te k-
to re ná niebie.

A was też ktorzyście niekiedy byli odda-
leni / y nieprzyiácioly vmýsli / we złych v-
cýnách: tedy teraz poєднаł w smiertel-
nym cielu iego przez smiereć / aby was wy-
stháwł swiáctwami / y cýstymi / y bez wssy-
przýgány / przed nim: iáże trwacie vgrun-
towáni w wierze á sthali / y bez poruśenia
w nádziei Ewángeliu Kthoráście słýsli /
ktoráś opowiedano Kóždemu sthworzeniu
ktore iedno jest pod niebem / Ktorey iá Pá-
wet státem się služebnikiem.

Kthory teraz Kocham się w mekách mo-
ich / za was / y wsselkimi rzeczmi Ktorych
niedostawa mekám Chrystusowym / ná cie-
le moim / za ciáto iego Kthore jest Kościot.
Ktoregom się iá stáł služebnikiem / według
ssáfunku Bożego Ktory mi dan jest między
wami / abym nápełnił słowo Boże / one tá-
iemnice ktora bylá od wieków / y od wssch
rodzáiów zákrýta / ale theraz obáwioná
jest swiáctwami iego / Ktorym chciał Bog ob-
iáwić á oznaymić hoynosc chwáty tej tho-
swiátości między Pogány / Kthora (swiá-
thosc) jest ci Chrystus w was / nádzieia
chwáty / Kthorego my opowiadamy / trest-
cac słowy wsselkiego cýłowieká / y náuczá-
iac we wsselkiej mądrości / abysmy wystá-
wili Kóždego cýłowieká dośkonáłym w Chri-
stusie Jezusie / o cým y prácuie / potchýłá-
iac się według spráwy iego / Ktora we mnie
mocnie spráwuie.

Cap: 2.

Náwroceni na wierzę Kácerzów mácie się wsszegá-
by niebéli w wiedzieni w Kácerstwie / y w chowanie za-
ponu stárego przez páná Chrystusa wsselkionego.

1. Timo: 6.
Psal: 32.
Ebráo: 1.

Ephesi: 1.
4.
1. Cor: 15.
Apoca: 1.
Colosen: 2.
Roma: 3.
2. Cor: 5.

Roma: 5.
Ephesi: 2.
Colosen: 2.

Ephesi: 5.

Matth: 16.
1. Cor: 3.

2. Cor: 1.
Ephesi: 3.
Philip: 2.
2. Timo: 2.
1. Cor: 4.

Ephesi: 3.

Matth: 11.
Ioan: 6.
2. Cori: 2.
Ephesi: 1.

Gala: 1.
Ephesi: 1.
Philip: 1.
1. Tessa: 1.

Marci: 4.

Colo: 4.

Ephesi: 1.
Philip: 1.
1. Tessa: 1.
2. Tessa: 4.
Philip: 1.

Ioan: 15.

Ephesi: 1.
2. Cori: 4.
Ebráo: 1.

S: Pawła Apostoła.

Ioan: 17.
1. Cor: 1.
Ephesi: 5.
1. Cor: 5.
Gala: 3.
Rom 4: 16.
2. Cor: 5.
Ioan: 1.
2. Petri: 1.
Roma: 2.
Philip: 3.
Rom 2: 6.
Roma: 5.
Ephesi: 2.
Coloss: 1.
Gene: 3.
Luc 11.
Ioan: 12.
Leuiti: 11.
Roma: 14.
Leuiti: 13.
Ebreo: 8.
9. & 10.
Matth: 24.
Matth: 22.

A Dwieć chce żebyście wie-
dziali/ co za scharanie mam o
was/ y o tych ktorzy sa w. 2. a
odciey/ y o wssytkich ktorzy
mie niewidzieli według ciata:
zeby byty poćieszone sercá ich (ktemu zeby
byli) sprawni á zgodni w miłości / y ku
wsselkiemu bogactwu za pełności wyrozu-
mienia / ku uznaniu tajemnice Bożej y oy-
cowey / y Jesu Chrystusowey w ktorym sa
skryte wssytkie skarby mądrości y wnie-
śności .
Toć dla tego mówię / zeby was żaden
nie zwodził ozdobnością y spaniałościá
słow. Bo áćjemci nieobecny jest według
ciata / áleć wedle ducha iestem swami / rá-
dować się gdy pátrze na wasz rząd / y wmo-
cnienie wiary waszey / tey która iest w Chri-
stusie. Jákosćie tedy przyieli Jesu Chrystá
Pána nášego / w nimże chodźcie / wtorze-
nient w nim / y w budowani na nim / y thák
bedac wtwierdzieni w wierze / iákosćie się
náuczyli / obficiac w nim w dzieł czynie-
niu.
Pátrzaćcie tego by was kto nie zwiodł
filozofia / y marnym zwodzeniem: według
podania ludzkiego / podług żywiotów (re-
go) swiata / á nie według Chrystusa. Gdyż
w nim mieśta wssytká zupełność Bóstwa
cielesnie / y iesthesćie w nim nápełnieni /
ktory iest głowa wsselkiego křiestwa y mo-
cy: W ktorym teź iesthesćie y obrzezani / nie
obrzezaniem reka sprawionym / oderznie-
nim skórki cielesney ná cieie / ále obrzezá-
nim Chrystusowym / gdyście snim pospota
pogrzebieni ná krźcie / w ktorymesćie teź
w nim powstałi przez wiara sprawy Bo-
żej / ktory go wzbudził z umartych.
A was gdyście byli umartemi w grze-
chach / y w nieobrzezaniu ciata waszego /
pospota snim ożywił: odpusćiwssy nam
wssytkie grzechy / zmázawssy on chiro-
graw ktory przeciwno nam był (3) dokre-
tu / ktory nam był przeciwny / y tenże zgá-
dził precz / przybiwssy gi ná krzyż / y złupiw-
ssy křiestwá y mocy / przemiotł ie smiele iá-
nie / snych zwycięstwo otrzymawssy przez
sam siebie.
A ták niechże was żaden nie posadza w
iedzeniu / albo w pićiu / albo w częsci dnia
swietego / albo nowego miesiaca / albo so-
bot / ktoręć sa cieniem przyszlych rzeczy / á
ciatoc Chrystusowo. Niech was żaden
nie zwodzi wymyslnie / w pokorze y nabożeń-
stwie Angelskim / w thym czego nie wiá-
dział (pyśnie) posthepuiać / po proźnicy się
nádymaniać smyslem ciata swego / á nie trzy-
máiac (się) głowy / z ktorey wssytko ciato
przez splećienia rozliczne y spoienia zra-

dzony y sprawione / roście w rozmnożenie
Boże.
Jesliście tedy umarli z Chrystusem / y
tym żywiotam tego swiata: czemużesćie iá-
koby ci co żywa swiata okázuićie: Nie do-
tykaycie się / ani kostuy / ani wymuy reka má-
ktore wssytki rzeczy sa ná straceni samym
wzywaniem / według przykazania y náuk
ludzkich / ktore wždy máia nie iákí wzgląd
ná mądrość / w zbytnim nabożeństwie y w
pokorze / á nie ku folgowaniu ciatu / y w nie-
iákíey cci ku náyceniu ciata.

Cap: 3

W wierze wmoćnient nowy obyczay życia máia ob-
lec / obyciaie zle y cielesne zwłociye / dobrych náby-
wać / y i mądrościa miłość we wssim zachować / iá-
bo się jony ku mejom / mejowie ku jomam / Dnieci ku
rodzicom / snidzy ku pánom zachowywać máia rzeczy .

A Jesliście powstałi z Chrystu-
sem / tychże rzeczy ktore sa w 3.
gore skutaycie / gdzie Chrystus
ná prawicy Bożej siedzi: te rze-
czy rozumiećie ktore sa w 3.
re / nie ktore ná ziemi. Boscie umarli: á ży-
wot wasz skryt iest z Chrystusem w Bogu.
Gdy się tedy Chrystus wkaze ktory iest żywo-
tem waszym / tedy się y wy wkazecie snim w
chwale .

Przetoż martwicie członki wasze ktore
sa ná ziemi / nieczystote / plugaństwo / po-
dliwosc / zla zabza / y iákomstwo / ktore iest
bátwochwálistwem / dla ktorých rzeczy przy-
chadza gniew Boży ná syny niewierności /
w ktorychesćie teź niegdy chodzili / gdyście
w nich żyli .

Alle iuż teraz wyrzucicie wy te wssytkie
rzeczy / gniew / niechue / zlosć / bluźnierst-
wo / plugawa mowa z wst waszych. Nie
kłamay ieden drugim / zewolossy z siebie stá-
rego cztowieká z uczynkami tego / oblecćie
nowego / tego ktory się odnawia w uzná-
nie (Boga) według wyobrażenia tamte-
go ktory go stworzył / gdzie niemáś meszcy
zny ani niewiáshy / Pogánina ani Żydá /
obrzezania / y nie obrzezania / grubey ná-
dzieie cztowieká / y Tatarzyná / niemáś nte
wolniká albo wolnego: ále wssytko we
wssytkich Chrystus .

Oblecćie się tedy iáko wybráni Boży /
swieci y wmitowani / w wnetrznosci mi-
sierdzia / w dobrothliwosc / w pokore / w
mierność / w cierpliwosc / cierpiac się zobo-
polnie / y odpusćiaiac ieden drugiemu iesli
kto ma ná tego iáko skárgę / iáko y Pan od-
pusćit wam / ták y wy teź odpusćaycie . A
náde wssytkie rzeczy / miejcie w sobie miłość
ktora iest zwiáská dośkonálosci / á pokoy

Gala: 4.
1. Timo: 4.
1. Cor: 1.
Ephesi: 1.
Ephesi: 1.
Ephesi: 1.
Titum: 1.
1. Petri: 1.
1. Petri: 1.
Roma: 12.
Afo: 10.
Roma: 12.
1. Cor: 6.
Ephesi: 5.
Deute: 27.
Gene: 6.
9. 19.
1. Cor: 10.
Ephesi: 2.
Roma: 6.
Ephesi: 4.
Roma: 13.
Gala: 6.
Ephesi: 4.
Matth: 22.
1. Cor: 13.
Roma: 13.

List do Kolosensow.

Chrystusow/ niech sie Kocha w sercach waszych/ na który pokoy iestescie powołani/ w iednym cieie/ a badzcie wdzieczni.

Ephesi : 5. Stowo Chrystusowo niech w was miesi/ka obficie/ we wszelkiej mądrości/ nauczajac y napominajac sie sanni Psalmy / Zimnami/ Duchownemi piosnkami / wdziecznie spiewajac w sercach waszych Bogu. **1. Cor : 10.** Cokolwiek czynicie w mowie albo w czynie/ czynicie / w wszystko w imie Pana naszego Jezuu Chrysta / dziekujac przezeń Bogu y Oycu.

Ephesi : 5. **1. Petri : 3.** Niewiaścicy / badzcie poddane meżom/ tak iako przyslusa w Panie. Meżowie/ miłujcie żony wasze/ y nie badzcie im przykry/ a gorzcy. Synowie/ badzcie poslušni rodzi com na Chrystkim : Boć sie tak rzecz podobajac /

Ephesi : 6. **Titum : 2.** **1. Petri : 2.** Panu. Oycowie/ nie pobudzajcie synow waszych ku gniewowi / aby nie byli młey a upadley myśli. Studzy na wsem badzcie poslušni Panom cielesnym/ nie na oko im słuzac/ iakobyście sie ludzjom podobac mieli.

ale w uprząmości serca / boiac sie Boga. Cokolwiek czynicie/ czynicie z chuci iako Panu a nie ludzjom / wiedzac cho że od Pana odpłate dziedziectwa weźmiecie : Bo Panu Chrystusowi słuzyte. A koby nie sprawiedliwie czynit / weźmieć odpłate za to co nieprawie czynit : a niemaj v Bogu bráto wania person.

Cap: 4.

Wiem na modlitwie máis sie obierać / z niewierne imi ostrożnie y mądrze towarzyszyć.

Ephesi : 6. **Ephesi : 6.** **2. Tessa : 3.** **W** Anowie/ to co iest sprawiedliwa a słusna slugam dawajcie : wiedzac że y wy też macie Pana w niebie. Modlitwy pilni badzcie / czyniac z dziełami : modlac sie zaraz y za nas/ aby nam bog otworzył drzwi mowy/ ku mowieniu take mniace Chrystusowej / dla ktorej iestem też

wieźniem/ abym ja obrawit/ tak iako mam mowić. Mądrze sobie poczynać z tymi ktorzy sa obcy/ odkupiac czas. Mowa wasza zawsze w tásce niech bedzie przyjemna/ abyście wiedzieli iako macie koźdemu powiadać.

Co sie okolo mnie dzieie / oznaymi wam wszystkim : Tychicus namilsky bráth / y wierny sluzebnik / y spoleczny zemna sluga w Panie : ktoregom poslat do was dla tego/ by sie dowiedziat co sie dzieie v was / a pocieszat serca wasze z Onezymem namilsky / y wiernym brátem / ktory z was iest : ktorzy wam o wszystkim powiedza / co sie sam dzieie.

Pozdrawia was Arystarchus ktory zeminna pospolu wieźniem / y Marek sistrzeznier Barnabasow / o ktorymescie wzešli roztazanie : żebyście go przyieli iesli przyjdzie do was / y Jezus ktorego zowa Sprawiedliwym/ ktorzy sa z obrzezania Ci sanni sa pomocnicy moi w Krolestwie Bozym : ktorzy mi byli pociecha.

Pozdrawia was Epáfrás ktory z was iest / sluga Jezuu Chrystusow / ktorzy sie zawsze trofije o was na modlitwach / abyście stali doskonali / y pełni we wszelkiej woli Bożej. Poświadczam mu tego/ że ma wiele pracy o was / y o tych ktorzy sa w Laodyciey / y ktorzy w Hierápolu. Pozdrawia was Lukasz lekarz namilsky / y Demas.

Pozdrowicie bracia ktorzy sa w Laodyciey / y Klimffe / y ten kościol ktory iest w domu tego. A gdy przeczytaia v was ten list / rozkásce aby i też w Laodyceńskim kościele czytano : a list też ten co Laodyceńsom słuzi / aby też wam przeczytano. A powiedzcie Archippowi / Przygladay poslugi ktoras przyiat w Panie / abyś ia wypelnit. Pozdrowienie/ moia reka Pawłowa. Pamiętajte na wieźnienie moje. Łaska Pana naszego Jezuu Chrysta (badz) swámi. Amen.

¶ Koniec listu do Kolosensow / ktorzy byl posłany z Rzymu przez Tichika y Onezyma.

S: Pawła Apostoła.

Argument na pierwszą epistolę Świętego Pawła do Thesalonicensow.

Thesalonicensowie są w Macedonii / ci w Chrystusie Jezusie
przyjawszy słowo prawdy / stali w wierze / też y w przesławia-
niu od mieścianow swoich / nad to nieprzyjeli fałszywych Apo-
stolow / ani onych rzeczy które były od fałszywych Apostolow powiada-
ne. The zaleca Apostol pisać im z Aten przez Tychifa Dyakona / y One-
zyma Akolita.

List pierwszy świętego Pawła apo- stola do Thesalonicensow.

Cap: 1.

Thesalonicensowie na kázanie świętego Pawła sa-
twie nawróceni / godni chwaly / którzy też innym ka-
zali.

Awet / y Syl-
wanus / y Tymo-
theus: Kościół
wi Thesalonicen-
skiemu w Bogu
Oycu naszym / y
w Panu Jezusie
Chrystusie: Łaska
wami y pokoy / od
Boga Oycy na-
szego y od Pana Jesu Chrysta. Dziękujemy

2. Cor: 1.
Gala: 1.
Philip: 2.
Coloss: 1.

1. Tessa: 4.
1. Timo: 1.

1. Cor: 2.
4.

1. Tessa: 2.

Bogu zawsze za was wysłuchi / czyniac
zmianke o was w modlitwach naszych bez
prześcanku / pamiętając na skutek wiary
waszej / y na pracę / na miłość / y na oczeká-
wanie nadzieie Pana naszego Jesu Chry-
sta / przed Bogiem y Oycem naszym. Wie-
dzac bracia mili / że od Boga jest wybranie
wasze: iż wždy Ewangelia naszą / nie była
miedzy wami tylko w mowie / ale y w mocy
y w Duchu świętym / y w zupełności wiel-
kiej / iako sami wiecie iacyśmy byli miedzy
wami dla was.

Y wy staliście się naśladowcy naszymi /
y Panstwi / przyjmując słowo w wielkim
ucisku / z radością Ducha świętego / tak że
ście się stali wzorem a przykładem wszyst-
kim wiernym w Macedonii / y w Achajey.
Abowiem od was rozslawito się słowo pa-
nie / nie tylko w Macedonii / y w Achajey.
Ale na wszelkim miejscu (gruchneta) wi-
adom

ra wasza / która ku Bogu ma się / choć że
nam nie potrzeba nie mówić. Bo to sami
o nas powiadali / iakieśmy wieście do was
mieli / a iakodcie się nawrócili ku Bogu od
światów / abyście służyli Bogu żywemu
y prawdziwemu / y czekali syna tego z nie-
bios / którego zbudził od umarłych / Jezu-
sa / który nas wyzwolił od przyszłego
gniewu.

Ako: 1.

1041: 2.

Cap: 2.

Taki był święty Paweł mieszkać w Thesalonicen-
sach / thacy y oni byli w swoim nawróceniu moc-
ny w przeciwnościach ślaski.

Bo tho y sami wiecie bracia / że
wieście nasze do was / nie było
daremne: ale jesteśmy pierwsi cie-
pieli wiele / y potwarzy znosi-
li (iako wiecie) w mieście Si-
lippi / a mieliśmy duffanie w Bogu na-
szym / żebyśmy wam powiadali Ewangelia
Boża z wielką pilnością. Abowiem napo-
minanie nasze nie (było) z obtępliwości /
ani z nie czystości / ani na zbrodnie: ale tak
iakośmy doświadczeni od Boga / aby nam
była wierzona Ewangelia / choć mowie-
my / nie iakobyśmy się ludziom podobali / a-
le Bogu / który doświadcza serc naszych.

Ako: 16.

Ako: 17.

Gala: 1.

Bośmy bracia nigdy nie byli w mowie
pochlebniki / iako sami wiecie: ani w za-
dnym sposobie takomstwa. Bog teo świadek
jest: aniśmy szukali chwaly od ludzi / ani od
was / ani od innych. Acz jesteśmy wami mogli być
obciążeni / iako Apostołowie Chrystusowi:
przedsięwzięliśmy się stali maluczkimi miedzy

Philip: 1.

wami /

List pierwszy do Tesalonicensow.

wami / nie inaczej iako gdyby matka karmi
ta syny swoje / tak esmy chutliwie zadaiac
was / chciwiesmy wam chcieli wydac / nie
thylko Ewangelia Boza / ale y dusze nasze:
boscie sie nam stali namilssimi.

Acto : 20.
2. Tessa : 3.
Tessa : 4.
Przethoz tezy my dzielnizmy Bogu bez
przeftanku: ze gdyście przyieli od nas slo-
wo sluchania Bozego / przyieliscie ie / nie
iako slowo ludzkie / ale (tak iako iesh po-
prawdzie) slowo Boze / ktore skutek swoy
sprawuie w was ktorzyście wierzeli. Bo
scie wy bracia stali sie nasladowcami kos-
ciolow Bozych ktorzy sa w zydomstwie / w
Chrystusie Jezusie / iedcie toz cierpieli od
waszegoz pokolenia / co y oni od zydom / kto-
rzy y Pana Jezusa zabili / y proroki / y nas
tez przesladowali / a Bogu sie niepodobaa-
ia / y wssystkim sie ludzkom przeciwna / za-
kazuiac nam abyśmy niepowiadali Pogaa-
nom aby zbawieni byli / zeby thak zawzdy
wypełnili grzechy swoje: bo przysiedl gniem
Bozy na nie / az do konca.

ebre : 10.
Mat 16 : 23.
Acto : 17.
Alle my bracia / bedac opuszczeni od was
na czas na godzine / y tho widzeniem nie
sercem / tym wiecey kwapilismy sie abyśmy
widzieli oblicze wasze z wielka zadza / i ze-
smiy chcieli przyjsc do was: Ja Pawel / ras-
y drugi / a lenam przekazil satan. Bo a kto-
ra jest nasza nadzieia / abo radość / abo ko-
rona chwaly? Zast nie wy przed Panem na-
szym Jezu Chrystusem / w przyszciu iego?
Zaprawde wy iescieście chwala nasza / y ra-
doscia.

Danie : 10.
2. Cor : 1.
Philip : 2.
Cap: 3.

Swiety Pawel przy posla do Thesalonicensow
poslanego o ich obcowaniu v pewnion / rozmaitey im
syciy y jada chwaly.

Acto : 17.
A la thegoz niemogac sie daley
strzymac / podobalo sie nam zo-
stac samym w Achenach: y po-
slalismy Thymotheusa brach-
a naszego y sluzebnika Bozego w
Ewangeliu Chrystusowey / ku potwie-

dzenu waszemu / y ku napominaniu o toto-
wiary naszej / aby sie zaden themi vci-
mi nieporussat: bo to sami wiecie / zesmy na-
tym postanowieni. Abowiem iescie gdys-
my v was byli / opowiadalichmy wam /
zesmy mieli cierpiec vci- / tak iako sie y sta-
to / y wiecie. Przethoz y ia wiecey niemo-
gac sie strzymac / poslatem do was abym
poznal wiare wasze: by was lepak nie kusil
then kthory kusi / przeto sthataby sie prac-
a nasza daremna.

Teraz lepak gdy przysiedl od was Thy-
motheus do nas / y gdy nam zwiasthowal
wiare y miłosć wasze / a ze macie zawssze pa-
miatke o nas dobra / chcac a zadaiac nas
widziec / iako my tez zadamy was: tedysmy
byli poctiessem bracia / z was / we wsselkicy
potrzebie y w vci- / naszym przez wiare
wasze / abowiem terazesmy żywi / iesliż wy
stoidcie przy Panie. Abowiem ktorez dzieko-
wanie mozem Bogu wyrzadzic za was /
we wsselkicy radości kthora sie raduiemy
dla was przed Bogiem naszym / wrednie y
wynocy thym wiecey sie modlac / abyśmy o-
gladali oblicze wasze / y zebychmy wype-
lnili niedostarki w wierze waszey.

A sam Bog y otec nasz / y Pannaś Je-
zus Chrystus / niech sprawuie droge nasze
do was: A was Panie Boze rozmnoz / a
day by obficowata miłosć wasza zobopolna
y ku wssystkim / iako my thez mamy miłosć
kwam / ku potwierdzeniu serc waszych / be-
skargi / w swiatosci / przed Bogiem y o-
cem naszym / w przyszciu Pana naszego Je-
zusa Chrystusa ze wssystkimi swietemi ie-
go. Amen.

Cap: 4.

W wierze vmocnieni / o żywot przyszly maia pra-
cowaci wyszregatoc sie grzechow cielesnych / y aby-
tniego niezadnego smutku.

Ad tho bracia / prosimy was y
pilnie zedamy w Panie Jezu-
sie / abyście tak chodzili / a spr-
wowali / iakoscie poieli od nas
iakobyście sie mieli sprawo-
wac y podobac Bogu / a zebyście tym wie-
cey obficowali. Bo wiecie dobrze kthorem
wam przykazania dal przez Pana Jezusa
Abowiem thoc jest wola Boza / poswiece-
nie wasze: zebyście sie waciagali od nieczy-
stoty / aby vmiat kazdy z was naczynie swe
w swietobliwosci y w vciwosci trzymac /
nie w namietnosci zadzey / iako czynia po-
gani ktorzy nieznaja Boga: azeby ktho nie
podchodzil / ani oskutawat w iakicy spr-
wie brata swego / boć mscicielem jest Pan

Ephesi : 3
Ioan : 15.
2. Timo : 3.

Philip : 1.

Roma : 12.
Ephesi : 5.
Tobie : 6.
1. Cor : 7.
Roma : 1.

tego

S: Pawła Apostoła.

Lucz. 10.
1. Cor: 3.
6.
1. Tessa: 1.
Ioan: 6.
Ako: 20.
2. Tessa: 3.
Sapien: 2.
1. Cor: 15.
Matth: 24.
Ioan: 5.
Ako: 1.
2. Tessa: 2.
Matth: 24.
1. Petri: 3.
Apoca: 3.
Isaia: 15.

tego wssystkiego / iakosiny wam pierwey powiedzieli / y swiadczyli. Boć nas Bog niepowołał na nieczystość / ale na swiato bliwość. A tak kto tym gárdzi / nie cżlowie kienći gárdzi / ale Bogiem / który też dał ducha swego swietego w nas.

A o miłości brátherstkiey / niepotrzeba nam nic piśać do was : boćcie sie tego sami od Boga náuczyl / abyście sie spotecznie mitowali / ktemu że też tho czynicie ku wssystkiey bráciey ktorzy we wssystkiey Nácce doniey. Ale prosimy was o tho brácia / abyście w tym iessze wiecey obfitowali : a że byście sie stárali byście spokoyni byli / y że byście swa potrzebe sprawowali / y robili swemi rekomá / iakosiny wam przykazali : ktemu żebyście poćciwie sie zachowali prze cżwko thym ktorzy sa obcy : a niepožadali nic nieczyiego.

A niechcemy byście wiedzieć niemieli brácia / o tych ktorzy zaśneli / żebyście sie nie frásowali / iako y drudzy ktorzy nádziesie nie máia. Bo iesłs wierzymy iż Jezus umárt iest ápotym zaś wstát / tedyć tak że y Bog tam te ktorzy posneli przez Jezusa / przywiedzie z nim. Abowiem to wam po wiádamy w slowie Páńskim / żeć my ktorzy smy żywi / y ktorzysmy zostáli ná przyszcie Páńskie / nieuprzedzimy onych ktorzy posneli. Bo sam Pan z roszazánim / y z głosiem Archángiótá / y z traba Boza z stapi z niebá / a umárti ktorzy w Chrystusie sa / ná pierwey powstána. Potymże my ktorzysmy żywi / ktorzysmy zostáwieni : pospotu snim bedziemy zachwyceni w obłotách / abyśmy zábieżeli droge Chrystusowi ná powietrze / a tak zámwzy z Pánem bedziemy. A przetoż cieś ieden drugiego temi slowy.

Cap: 5.

Au przyśtemu sadowi wssystcy sie mamy gotowác sobie rowne cieśiac / stársze cćiac / młssze karzac / Páná Boga y dary iego wielmożac.

AO Czásiech y o mátych chwilać (tych rzeczy) brácia / nie niepotrzebuiecie abyśmy wam co piśali. Bo sami tho dobrze wiecie / iż dzień Páński thák przyydzie / iako złodziey wnocey. Abowiem gdy rzekna / spokoy y przespiceństwo / te

dy nagle ná nie przyydzie zátrocenie / iako bole rodzenia ná brzemienu / a nie wyde tego. Ale wy brácia / nie iestescie w ciemnościách / żeby was miał támcen dzień záfłoczyć iako złodziey. Bo wy wssystcy / iestescie synowie swiatłości / y synowie dñioy : nie iestescmy (synowie) nocy ani ciemności.

Przetoż nie spimy iako y drudzy / ale cżmy my á badzmy trzeźwimi. Bo ci ktorzy spia w nocy spia / y ci co pijáni sa / wnocey pijáni sa. Ale my cosmy dñiowi / badzmy trzeźwi : obletsy sie w páncierz wiáry y miłości / a w helm nádzieie zbáwienia : boć nas Bog nie postánowił ná gniew / ale ku nábyciu zbáwienia / przez Páná nášego Jezu Chrystusa / który zá nas umárt : że choćciabysmy cżuli / choćciá spáli / pospotu snim bylibysmy żywi. Przetoż tedy cieście sie zobopolnie / y buduy ieden drugiego / tak iako y czynicie.

A prosimy was brácia / żebyście te ználi ktorzy prácuia miedzywami / y te ktorzy sa przetożeni wássy w Pánie / y nápominaia was abyście ie tym wiecey mitowali dla pracey ich / mieycie snimi spokoy.

Prosimy was też brácia / karzcie niespokoyne / poćieśaycie lekliwe / przymuycie chore / badzcie cierpliwi ku wssystkim. Pátraycie tego by kto komu ztego zá zle nie oddawat / ale zámwzy co dobre iesłs násláduycie wspotek / y ku wssystkim. Zámwzy sie ráduycie. Bez przestántu sie modlcie zá wsseltie rzeczy dziekuycie. Boć thá iest wola Boza w Chrystusie Jezusie w was wssystkich.

Ducha nie gáście. Proroctwy nie garćcie. A wssystkiego doświadcaycie / co dobrego iest tego sie trzymaycie / Wd káżdey rzeczy ztemu podobney / wćciagaycie sie. A sam Bog spokoy / niech was ná wssystkim poswieci aby cáty duch wáś / y dusá / y ciáto / byly zachowane bes stárgi ná przyszcie Páná nášego Jezu Chrysta. Wiernyc iest ten który was wezwát / który też y wezy ni. Brácia / modlcie sie zá nas. Pozdrowcie brácia wssystkie w pocátowaniu swietym. Poprzyśiegam was przez Páná aby cżtano ten list wssystkiey bráciey swiethey. Láska Páná nášego Jezu Chrysta swámi. Amen.

G Koniec listu pićwsszego do Thesálonicensow.

Roma: 13.
Isaia: 59.
Ephesi: 6.
2. Cor: 5.
Gala: 6.
1. Timo: 5.
Matth: 5.
Philip: 4.
1. Reg: 1.
Luca: 18.
Ephesi: 5.
1. Cor: 14.
1. Mach: 6.
1. Cor: 1.
6. 10.
Roma: 16.
1. Cor: 16.
2. Cor: 13.
2. Tessa: 3.

List wtory do Thesálonicensow.

Argument wtorey Epistoly.

O Thesálonicensow wtory list pisse Apostol / y oznaymuie im o cza-
siech naposledneyssych / y o zrzuceniu Antychrystowym: Apisse then
list z Aten przez Tytusa Diakona / y Onezyma Aklita.

List wtory swietego Pawla Apo- stola do Thesálonicensow.

Cap: 1.

Dziękuję ci: dobrego pospolitowánia / á modli sie
za nie by tu dobremu kósa przyszli.

Awel / y Syl-
wanus / y Tymo-
teusz / Kosciotow
wi Tesalonickie-
mu / w Bogu Oy-
cu naszemu / y w
pánie JEZUSIE
Chrystusie: Lás-
ka wam y pokoy
od Boga Oycá

nászego / y Pána Jezu Chrysta.

Musimy zámie dziękować Bogu za
was brácia / tak iáko słusna iest / przeto że
wiara wasza bázro roście / y obficie miłosc
każdego z was zobopólna / tak że sie thesy
sami z was przechwalamy / w Kosciólech
Bozych / z cierpliwosci waszej / y z wiary
we wsselkim prześladowaniu waszym / y w
wciśkach / ktore cierpicie ná okazanie sprá-
wiedliwego sadu Bożego / abyście byli miani
godnemi krolestwá Bożego / dla kthorego
też y cierpicie / iesliś to iest sprawiedliwa w
Boga / dáć odpłata tym ktorzy was ciśna /
y wam ktorzy bywacie wciśnieni dáć odpo-
czynienie snami / ná on czas gdy sie okaże
Pan Jezus z niebá / z Angioly mocy iego /
w płomieniu ogniowym / ktory dawa pom-
stetym ktorzy nie znáia Boga / y ktorzy nie
sa posłusni Ewángeliey Pána naszego Je-
zu Chrysta. Ktorzy beda meki cierpieć wie-
czne zátrácenie od oblicza Pánstiego / y od
chwały mocy iego / ná on czas gdy przydzie
aby był uwielbion w swietych swieci / y że-
by sie okazał dziwnym między wssystkimi
ktorzy uwierzyli: Boście uwierzyli swiáde-
ctwu naszemu gdyśmy wam powiádali w
on dzień.

Przechodź też y modlimy sie zámwzy za
was / żeby was weźnit godnemi wezwá-
nia swego. Bog náš / y nápełnit wssystke wo-
la dobroci swoiey / y skutek wiary w mocy
żeby było objaśnione imie Pána naszego Je-
zu Chrysta w was / y wy w nim / według tá-
ski Boga naszego y Pána JEZUSA Chry-
stusa.

Cap: 2.

Kosciot bedzie miał wielkietrudności od Anty-
chrysta y slug iego / ktorzy snim sprawiedliwie krá-
beda.

Aprosimy was brácia / przez
przyście Pána naszego Jezusa
Chrystusa / y nássie zgromádze-
nie do niego / abyście sie rychto-
nie dali z pychác z waszego ro-
zumienia / ani sie daycie stráścić / ani przez
Duchá / ani przez mowę / ani przez list iáko
by od nas posłány / żeby tudzież był dzień
Pánstí. Niechay was nikt nie zwodzi za-
dnym sposobem: Boć nie przydzili pierwey
odsthanie / y niebedzieli pierwey objaśnion
człowiek grzechu / syn zátrácenia / ktory sie
sprzeciwia / y podnosi ná wssystko co zo-
wa Bogiem / abo co bywa chwalono / thák
żeby też w Koscióle Bozym siedziat / wkažu-
iac sie iákoby był Bogiem (tedyć Pan nie
przydzie).

Zas nie pomnicie jem wam tho powie-
dział / gdy m iestże był w was? A teraz co
zátrzymawa to objaśnienie tego czasu swo-
iego / wiecie. Boć tuż sprawule tájemnice
nieprawosci / tylko żeby ten kthory teraz
trzymá / trzyma / dokadby sie nie shtat ze-
grzodku. A ná ten czas bedzie objaśnion
on zlosliwy / ktorego Pan Jezus zabije du-
chem wst swoich / y stázi oświecenim przys-
ci swego / tam tego kthorego przyście iest
w wasz spráwy sáthanskíey / we wsselkíey

Colosse: 1.

2. Petri: 3.

Danie: 9.

2. Timo: 4.

Lucas: 11.

1. Cor: 13.

6.

2. Cor: 6.

Danie: 11.

1. Ioan: 2.

Iob: 15.

Isaia: 11.

Danie: 8.

Ioan: 8.

Deute: 13.

Matth: 24.

S: Pawła Apostoła.

*Zacha: 5.
Roma: 1.* mocy / y znamionach / y cudach zdrażliwych / y we wszelkim zwiedzieniu nieprawości / tym którzy gina / przeto że miłość prawdy nie przyteli / aby sie stali zbawieni. Dla tego posle im Bog sprawce błedu / aby wwierzyli kłamstwu / aby byli wszyscy sadzeni ci co nie wwierzyli prawdzie / ale przyzwolili nie prawości.

Alle powinnościśmy zawsze dziękować Bogu za was / bracia wmitowani od Boga: że was obrat Bog sprzodku iednac na zbawienie / w poświęcaniu ducha / y w wierze prawdy / ita co y powołat nas Bog przez Ewangelia nasze / ku dostąpieniu chwaly Pána naszego Jezusa Chrystusa.

A także bracia stojcie / a trzymajcie podobania ktorychescie sie nauczyl / bądź przez mowę / chocia przez list nasz. A sam Pan nasz Jezus Chrystus / y Bog / y Ociec nasz / ktory nas wmitowat / y dat pocieszenie wieczne / y nadzieie dobra w łasce / niech napomina sercá wasze / y potwierdzi we wszelkim uczynku / y mowie dobrej.

Cap: 3.

Wierni mają sie za sie modlić / i tak zli iako do brzy / a mają sie prosiwania wietować.

*Matth: 9.
Ephesi: 6.
Coloss: 4.*

Ioan: 6.

Ad cho bracia / modlcie sie za nas / aby slowo Boze rozbieżało sie / y byto obiasnione / tak iak to y u was / a żebyśmy byli wyswobodzeni od niezbędnych y złych ludzi. Abowiem nie wszystkich jest wiara. Ale wierny jest Bog / ktory was potwierdzi / y zachowa od złego. A mamy to duffanie o was bracia w Panie / że cho co

wam przykazujemy / y czynicie / y bedziecie czynić. A Pan niech sprawnie sercá wasze w miłości Bożej / y w cierpliwości Chrystusowej.

A przykazujemy wam bracia / w imie Pána naszego Jezusa Chrystusa / byście sie chronili kazdego brata kthory nierządnie chodzi / a nie według podania kthore wziali od nas: bowiem sami wiecie iako macie naśladować nas: boćśmy nie byli nie spokojni między wami / aniśmy darmo iedli chleba / y ktego: ale w pracy / y w morderowaniu / w nocy y we dnie pracować: byśmy tego z was nie obciążyli. Lże żebyśmy nie mieli tey mocy / ale przeto żebyśmy sie dali wam na wzor y przykład w czymbyście mieli nas naśladować. Bo ieszcze gdyśmy byli u was / chosiny wam przykazowali / że iesli kto niechce robić / niechay też nie ie.

Abowiem slyšelismy że między wami sa niektorzy / co nie spokojnie chodza / nie nie robiac / iedno dwornie czyniac. Ale tym którzy takowi sa / przykazujemy / y pilnie prosimy w Panie Jezusie Chrystusie / żeby z pokojem pracować / swego chleba pożywali. A wy lepat bracia nie wstahawaycie w dobrze czynieniu. Jesliże kto nie poslusny słowu naszemu przez list / tego nam przez list oznajmcie: a nie mleycie z nim żadnego stádu / aby sie wstydat / a nie mleycie go iakoby za nieprzyaciela / ale karzcie iako brata.

A sam Bog pokoiu / dajże wam pokoy wieczny na wszelkim miejscu. Niech bedzie Pan Bog ze wszystkimi wami. Pozdrowie nie / moja reka Pawłowa / co jest znát w każdym liście / bo tak pisze. Łá Pána naszego JEZUSA Chrystusa ze wszystkimi wami Amen.

*Deute: 29.
E 30.
Iere: 24.*

1. Cor: 5.

1. Cor: 4.

*Akto: 13.
E 20.*

2. Cor: 11.

Ephesi: 4.

1. Tessa: 2.

2. Tessa: 4.

Gala: 6.

2. Ioan: 1.

Philip: 4.

1. Tessa: 5.

g Koniec listu wtorego do Thesalonicensow / napisany z Athen.

Argument pierwszego listu do Timoteusza.

Naucza Timotheusza o swieceniu Biskupow y Diaconow / y o wszystkich kley kościelney sprawie / pisać mu z Laodyciey przez Tychiká diacona.

List pierwszy do Timoteusza.

List pierwszy świętego Pawła Apostoła do Timoteusza.

Cap: 1.

W tenże sposób należy rzeczę słodką obcinąć / po
trzebne ścieżki / w prowadzić y miłosierdziu.

Awet Apostoł
Jezu Chrystusowi
według rozkaza-
nia Boga y zbaw-
iciela naszego /
y Chrystusa Jezu-
sa nadzieie naszej
Timotheusowi
milemu synowi
w wierze. Łaska /
miłosierdzie / y pokój / od Boga Ojca / y
Chrystusa Jezusa Pana naszego.

Tak iakom cie prosił żebyś był zostat w
Efezie gdzie siedzi do Macedonicy / a że-
byś przekażał niektórym aby inaczej nie w-
czyli / ani się w dawali w ślasku y w nieśkon-
czone rozmowy o narodziech / które wiecey
przynosi pytania / niżli iakie zbudowanie
Boże / które jest w wierze.

A koniec przykazania jest ci miłość / zu-
przymieć serce / y z dobrego sumnienia / y z
nie obledney wiary. Od których rzeczy nie-
którzy zabłądzili / wdali się na próżna mo-
we / chcąc być zakonnikami / a nie ro-
zumiejąc ani co mówią / ani co twierdzą.

Gdyś to wiemy że dobry jest zakon / jeśli-
by go kto zakonnie a sprawnie żywał / wie-
dzac to / że zakon nie jest dla sprawiedliwych
go posłuchawiony / ale dla niesprawiedli-
wych / y nie poddanych / bezbożnych / y grze-
snych / sprostnie złościwych / pługawych / dla
tych co Ojca / co matkę zabijają / dla mezo-
bojów / nieczystych / Sodomskich grzesni-
ków / dla tych co cudzą cześć kradną / dla
kłamców / dla krzywoprzysięzców / y jeśli
się co ino zdrowey nauce przeciwi / która
jest według Ewangelii chwali Błogosła-
wionego Boga / która mi jest powierzona.

Dziękuję temu który mi posłał w Chry-
stusie Jezusie Panie naszym / że mi wiers-
nym osadził / postanowił na posłudze / y
którym pierwem był błusnierzem / y przesła-
dowca / y potwarcą / ale miłosierdziu Bo-
żego dostąpił / że to czynił zniwiedomo-
ści w niewierności. A łaska Pana naszego
wielozna się obfita okazała z wiary y z mi-
łości / która jest w Chrystusie Jezusie.

Wierna mowa / y wszelkiego przywiecia

godna: Jf Chrystus Jezus przyszedł na ten
świat / aby grzeszne zbawionem uczynił / z
którychem ja też pierwszy. Ale przeto
miłosierdzie otrzymał / żeby na mnie na-
pierszym okazał Chrystus Jezus wszelką
cierpliwość / na naukę onym / ktorzy mu
mają wierzyć ku żywotowi wiecznemu. A
Krolowi wieków niesmiertelnemu / nie-
widomemu / samemu Bogu cześć y chwa-
ła na wieki wieków Amen.

Toć przykazanie zalecam tobie synu Ty-
moteusie / według przedessłych w tobie pro-
roctw / abyś boiował w nich dobre rycer-
stwo / mając wiarę / y dobre sumnienie / kto-
re niektórzy odrzucili / około wiary iako
by Okret rozbiwszy toneli: Niedziękorem
jest Timeneus y Alexander: ktorom oddat
Szatanowi / aby się nauczyli niebłuznić.

Cap: 2.

Przełożeni mają inssie ludzkie napominając ku modli-
twie y ku dziełom Bogu który chce wysyski zbaw-
ić. By tej chęci mejowie iako y niewiasty poćciwie
się sprawowali.

Ninie thedy prośe / aby się na-
pierwey przed wysyskami rze-
czami działy / prośby / modlit-
wy / przyczyny / dzieła / za wysy-
ski ludzkie / za Krole / y za wysys-
kie / ktorzy są zwierchniemi: żebyśmy spo-
koj / y cichy żywot wiedli we wszelkiej po-
bożności / y czystości / boć cho dobra rzecz
jest y przed Bogiem zbawicielem naszym
prziemna a wdzięczna / ktorzy chce aby
wysyscy ludzkie byli zbawieni / y ku wznaniu
prawdy przysli. Abowiemci ieden Bog /
ieden pośrednik Boży y ludzi / cztowiek
Chrystus Jezus / który się dał samego od-
kupieniem za wysyskie / ktorogo świadec-
two czasow swoich poćwierdzono jest / w
którym iak postanowiony jest każnodzie-
ia / y Apostołem (prawdę powiadam nie-
kłamam) Doktorom Poganom w wierze y
w prawdzie.

Chce thedy aby się meżowie modlili na
każdym miejscu / podnosząc czyste ręce przez
gniewny przez swarę. Takie też y niewi-
asty w ubierze ochedożnym / ze wstydem / y
trzeźwością / przybierając się nie w przy-
prawki / albo we złoto / albo w perły / albo w
drogie a kosztowne ślasy: ale iako przysłowi
niewiastham ktore obiecują pobożność

Matth: 9.
Ioan: 3.

Iere: 23.
Coloss: 1.

2. Timo: 2.
2. Titum: 4.
1. Cor: 5.

Iere: 29.
Baruc: 1.

Ioan: 17.
Gala: 3.
Ebra: 9.

Roma: 1.
2. Timo: 1.

Ioan: 4.
Psal: 133.
Isaie: 1.
Titum: 2.
1. Petri: 3.

S: Pawła Apostoła.

1. Cor: 14.
Luce: 2.
Gene: 3.
Ephesi: 5.

przez uczynki dobre. Niewiastha niech sie
uczy milczac/ ze wszelkim poddanim. Ale
nauczajc/ niewieście niedopuszczam/ ani
zeby miała panem być nad mężem: ale zeby
była w pokoiu. Boć Adam pierwszy jesth
stworzon/ potym Ewa. Ktemu Adam nie
jest zwiedzion: a niewiasta zwiedziona/ w
przestapieniu była. Ale będzie zbawiona
przez rodzenie synow/ bedzieli trwata w
wierze/ y w miłości/ y swietehobliwości z
trzeźwiością.

Cap: 3.

Nauca o Biskupiech iacy maia być w domostwie
swym y w kościele.

Leuit: 21.
Ezech: 44.
Titum: 1.
2. Timo: 2.

Warodziwa to jest mowa. Je-
śli kto Biskupstwa pożada/ do
brey rzeczy pożada. Albowiem
Biskup ma być bez przygany/
maż iedney żony/ trzeźwi/ o-
chedożny/ rostopny/ wstydlivy/ gości po-
deymuacy/ sposobni ku nauczaniu/ nie wi-
nopilca/ nie coby bijat kogo/ ale zeby był
stromny/ nie zwadliwy/ nie chciwy/ coby
dom swoy dobrze sprawował/ coby miał
syny w posluszeństwie ze wszelka czystością.
Bo jeśli ktho domowi swemu przelożonym
być nie umie/ iako o kościele Bożym pil-
ność mieć będzie: Niema być nowotny/ by
się lepał w pyche podniosły/ nie wpadł
w sad dyabelski. A trzeba też zeby miał do-
bre świadectwo od postronnych: aby nie
wpadł w wraganie y w sidło dyabelskie.

Ako: 6.

Diakonowie także maia być wstydlivi:
nie obojętni/ nie coby wiele winą pili/ nie
coby plugawego zysku naśladowali/ coby
mieli tajemnice wiary w czystym sumnie-
niu. Ale y ci niech pierwey beda probowa-
ni: potym niechay służy/ nie maiać żadne-
go grzechu sprosnego.

Matth: 13.
or 25.

Takież też niewiasty (maia być) wsty-
dlive/ nie zeby się posmiewały kogo/ trze-
żwie/ wierne we wssystkim. Diakonowie
niech beda iedney żony mężowie/ ktorzyby
syny swoje y domy dobrze rzadzili. Bo kto
rzyby dobrze służył/ dobrego stopnia sobie
nabeda/ y wielka smiałość w wierze kthora
jest w Chrystusie Jezusie.

Matth: 16.
Ioan: 1.
Luce: 2.
Ephesi: 3.

Terzeczy do ciebie pisze/ synu Tymotheu
się/ maiać za to że wrychle do ciebie przyjde
a ieslibym omieszkac/ żebyś wiedział iako
biś się miał w domu Bożym sprawować/
kthory/ dom/ iesci kościot Boga żywego/
slup y vmocnienie prawdy. A iawnie wiel-
ka jest tajemność pobożności/ kthora obia-
wiona jest w ciebie/ vsprawiedliwiona jesth
w duchu/ wkazata się Angiotom/ opowia-

dana Poganom/ wwierżono iey na swie-
cie/ wżietą jest w chwale.

Cap: 4.

Przelożony ma nauczać poddane by się strzegli fał-
szywych nauk kthere beda czasow ostatnich/ a ma ie na
pominać ku dobremu/ słowem/ y przykładem.

A Duch zaś iawnie powiada/ że
ostatecznych czasow/ odstapia
niektorzy od wiary/ przystawa-
iac do duchow obiednych/ do
nauk katarskich/ ktorzy w po-
krytości powiadaia omylne rzeczy/ kthorzy
maia pisanowane sumnienie swoje/ bro-
niec małżeństwa/ wściagać się od pokar-
mow kthere Bog stworzył ku przyjmowa-
niu z dziekowaniem (swym) wiernym y
tym ktorzy poznali prawdę. Albowiem ko-
de stworzenie Boże dobre jest/ a niema być
nic odrzucono/ co się przyjmie z dzieła-
mi: abowiem bywa poświęcono słowem
Bożym y modlitwa. Te rzeczy przekłada-
iac przed bracia/ będzie dobrym sluga Je-
zu Chrystusowym/ wychowany w słowach
wiary/ y nauki dobrej/ kteryieś doskapił.
A nieczemnych y bábich baiek/ strzeż się pil-
nie: ale ćwiczy się ku pobożności.

Philip: 2.

2. Timo: 3.
2. Petri: 3.
Iude: 1.
2. Tessa: 2.

Gene: 1.
or 9.
Matth: 26.
Ako: 27.
Gene: 1.
Ecclesi: 39.
Ako: 10.
2. Timo: 3.
1. Timo: 1.
2. Timo: 2.
Colosse: 2.

Albowiem to cielesne ćwiczenie/ ku ma-
luc jest pożyteczne: ale pobożność/ ku wssy-
stkiemu pożyteczna jesth/ maiać obieranie
tego terażniejszego żywota y przyszłego.

Prawdziwa mowa/ y wszelkiej przyiem-
ności godna. Boć dla thego pracuiemy/ y
przeklinania nas/ iż mamy nadzieję w Bogu
żywym/ kthory jest zbawicielem wssystkich
ludzi/ a nawiecy wiernych. Przykazy to
y nauczay. Żaden młodości twoiej niech nie
lekce waży/ ale bądź przykładem ludziom
wiernym/ w słowie/ w obcowaniu/ w mi-
łości/ w wierze/ y w czystości.

Titum: 2.
Titum: 2.
1. Petri: 5.

Poki do ciebie nieprzyjde/ bądź pilen czy-
tania/ napominania y nauki. Nie zanie-
dbaway iasli kthora w tobie jest/ kthorać jest
dana przez prorocstwo/ z składzeniem na-
cie rak katarskich. To sobie rozmyślaj/ w
tych rzeczach bądź/ aby pomnożenie twoie
iawne było wssystkim. Bądź pilen sam się
bie y nauki/ trwaj w nich. Bo tak czyniac/
y sam siebie zbawisz/ y the kthorzy cie słu-
chają.

Ako: 6.
or 8.
1. Timo: 1.

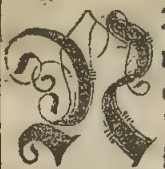
Cap: 5.

Każdy według stanu swego ma być od przelożone-
go sprawowan/ y według zachowania obieran/ cze-
stowan/ karan.

Liſt pierwſſy do Tymoteusza.

Luci: 19.

A ſtarſſego nie ſukay / ale proſ
iako oycā / młodziencę iako brā
cia / ſhāre pānie iako mārki /
Młode iako ſioſtry / we wſſel
kiey cichoci. Wdowę miewę we

Luc: 2.

1. Cor: 7.

cci: ktore ſa prawdziwe wdowę. A ieſli kto
ra wdowā ma ſyny albo wnuki / niech ſie
pierwey wciy dom ſwoy rządzic / y oddawac
wzajemna poſluge rodzicom / boć to rzecz
ieſt przyiemna przed Bogiem. A ktora
prawdziwie wdowā ieſt y ſioſrociatami
ma nadzieie w Pānie Bōdze / a niech be
dzie pilnā proſb / y modlitw / wędnie y w
nocy. Bo ktora wdowā w roſkoſſy ieſt / thā
zywā bedac / w mārta ieſt. A tho im przykās
zuy / aby beſ przygāny byty. A ieſli ſie ktho
o ſwe / a nawiecy o domowe nie ſtara: tā
ki wiary ſie zāprzat / y gorſſy ieſt niſi nie

Gala: 6.

1. Petri: 2.

wierny. Wdowā niechay bedzie obrāna /
coby nie mniej ſſećdzieſiath lath miātā /
ktora iacy iednego meſā miātā / a w v
cżynkach dobrych ſwiādectwo māiaca / ie
ſli ſyny wychowātā / ieſli goſcie przyimowātā
ta / ieſli ſwietym nogi wmywātā / ieſli thym
co wciſt cierpia poſlugowātā / ieſli wſſetkie
go wciſtku dobrego naſladowātā. Ale
młodych ſie wdow ſtrzeſ / bo gdy ſie wiec
rozbuātā w Chryſtusi / dopiero chca iōc
zā māj / māiac potepienie / że pierwſa wiā
re zgwaćcily. Tāt ſe teſ bedac proſnuiace /
wciy ſie chodzie dom od domu / a nie thylko
proſnuiace / ale teſ y ſwiegothliwe / y dwor
ne / moruiac co nie przyſtoi.

Titum: 2.

1. Cor: 7.

Ale chca ſeby te młodye ſſy zā māj / ſeby
ſyny rodziły / goſpodyniami byty / aby żadne
go powodu przeciwnikowi nie dawāty / a
by mogt o nich ſe mowic. Boć iuſ drugie
wdāly ſie wſtecz zā ſſāthānem. Jeſli ktory
wierny ma wdowę / niechay im doſtatek da
wa / aby nie byl obciāzon koſciot / aby thym
ktore ſa prāwe wdowę doſtawāto.

Gene: 47.

Deute: 25.

1. Cor: 9.

Matth: 10.

Deute: 19.

Kāptani ktoryz dobrze rādza beda
przełożonemi / niech beda mianami godnemi
dwoiākiey cci: a nawiecy ci ktoryz pracu
ia w ſlowie y w nauce. Bo tāt powiāda pi
ſmo. Nie zāwieszuy geby wotowi / ktory wy
ciera zboſe. A zās / Bōdzien ieſt robotnik
zāptāty ſwoiey: Nieprzymuy ſtārgi prze
ciwko Kāptanowi / chybā nā dwu albo
trzech ſwiādkow. A ktoryz grzeſa / te przed
wſyſtkimi kār / aby ſie y drudzy bali.

Deute: 17.

1. Timo: 2.

Ecclesi: 31.

Oſwiādczam przed Bogiem / y Chryſtu
ſem Jezuſem / y wybrānemi Angioły iego /
abyſ tego ſtrzeſt przez przeſadk / nie nie
czyniac / nā inā ſtrone ſie nāchylāiac. Nie
ktādſ rychto rōk nā niōgo / ani bādſ wci
ſnikiem grzechow cudzych. Sām ſiebie zā
choway w czyſtchoſci. Nie piy iuſ wiecey
wody / ale trochy winā pożyway / dla ſo

ta twego / y dla czeſtych chorob twoich.
Niektorych ludſi grzechy iāwne ſa / ktore
wprzedzāia nā Sad: ale zā niektórymi idā:
Takieſ teſ y wciſtki dobre / iāwne ſa / a kto
re ſie ināczy māia / ſkryte byc nie moga.

Gala: 5.

Cap: 6.

Nā przełożonego ialeſy kādſy ſtan opātſz / y nāu
ciy / iako wboſy ku bogāty / ſludy ku pānom
māia ſie miew / y ſām ſie mym nā przykād māia dāc.

Torſzkoſwie ſludy ſa pod iār
mem / pāny ſwe niech rozumie
ia wſetkiey cci byc godne: aby
imie Pōniſkie y nāukā iē nie by
li bluſnione. A ktoryz wierne pā
ny māia / nie chſe nimi nie gārdza ſe ſa brā
cia / ale tim wiecey niech im ſluzā ſe ſa wier
nemi / y miłami / iſ teſ dobrodzieyſtwā ſa v
czeſtnicy.

1. Cor: 7.

Ephesi: 6.

1. Petri: 2.

Tego wciy tego nāpominay. Jeſli ſe kto
ināczy wciy / y nie przeſtāwa nā zdrowych
ſlowiech Pānā nāſſego Jezu Chryſtā / y nā
tey nauce / ktora ieſt wedlug poboſnoſci:
tenci pyſny ieſt / nie nie wmie / ale tylko ieſt
niemocny okoto gadet / y ſlowney biſhwy /
z ktorych pochodza zāzdroſci / ſwary / blu
ſnierſtchā / domyſly podeyſzāne / pothſkā
nā ludſi nā wmyſle nāpſowānych / y ktoryz
ſa zbāwieni prawdy / ktoryz mniemāia iſ
by poboſnoſc / bytā ſproſtnym zyskiem. Ale
ieſci zysk wielki / poboſnoſc z doſtātkiem.
Boſmy nie nā ten ſwiāt nie wnieſli / beſ po
chyby ſe teſ nie wynieſc nie moſemy.

Gala: 1.

1. Timo: 1.

Titum: 3.

2. Teſſa: 1.

Prouer: 15.

Ebre: 13.

Iob: 13.

Ecclesi: 29.

Prouer: 23.

Matth: 13.

A tāt māiac co ieſc y cymbyſmy ſie okry
li / nā tym doſyć miewmy. Bo ci ktoryz chca
byc bogāthem / wpādāia w pokuſe / y ſido
Diabelſkie / y w wiele poſadliwoſci nie po
zyteczne / y ſzkodliwe / ktore ponurzāia lu
dzie nā zātrācentie / y nā zginienie. Albo
wiem kōrzen wſzego złego ieſt iākomſtwo /
ku ktoremu niektoryz chuc māiac / pobla
dziłi od wiary / y wdāli ſie w wiele boleſci.

Ale ty o cōlowieczy Bōży / tych ſie rzeczy
ſtrzeſ: a nāſlady ſprawiedliwoſci / poboſ
noſci / wiary / miłoci / cierpliwoſci / cichoci.
Boiuy dobry Bōy wiary / doſiegni żywo
tā wiecznego / do ktoregoſ ieſt wezwān / y
wyznateſ dobre wyznānie przed wielā
ſwiādkow.

2. Timo: 2.

Przykādſulec przed Bogiem / ktory oży
wia rzeczy wſytkie / y Chryſtuſem Jezuſem
ktory ſwiādectwo wydal przed Pōnchſkim
Piātatem / wyznāwāiac dobre wyznānie / a
abyſ ſtrzeſt przykādſania przez z māzy / beſ
przygāny / aſ do przyſcia Pānā nāſſego Je
zu Chryſtā / ktorego wkaſe cāſu ſwego bō

2. Reg: 2.

Aſo: 17.

S: Pawła Apostoła.

Apoca: 17.
19.

Ioan: 1.
Ioan: 2.

gosiawiony / y sam mocny / Krol nad Krol-
mi / y Pan nad Pány / Który sam ma nie-
smiertelność / y w swiátłości mieřta niedo-
stapionej / ktore^o żaden z ludzi nie widział /
ale ani widzieć może : Ktoremu część y Pa-
nowanie na wieki Amen.

Bogaczom tego swiata / przykaz aby nie
wysoce rozumieli / a żeby nie mieli nadzie-
ie w niepewności bogactw / ale w Bogu ży-
wym (Który nam dał wszystko obficie ku
pożywaniu) żeby dobrze czynili / aby byli bo-

gatem na dobre uczynki / aby łatwo wzię-
li y dawali / a skarbili sobie fundamenty
dobry na przyszły czas / aby dostali praw-
dziwego żywota.

O Tymoteusza / rzeczy zwierzonej strzeż /
chroniac się niepobożnych nowych powie-
ści / y odporności fałszywie mianowa-
nej umietyności / ktora niektó-
rzy obiecuiac / od wiary wy-
padli. Laska śhoba.

A M E N.

Matth: 6.

U napisan jest z Laodyciey zmiasta glownego Frygiczy.

Argument wtory Epistoly do Tymoteusza.

Asie piſſe Tymoteuszowi o napominaniu ku meczennictwu / y o wſſelkiej
regule prawdy / y coby miało być czasow ostateczneyſſych / y o ſwoiey
mccc / a piſſe mu z Rzymu.

List wtory Świetego Pawła apo- stola do Timotheusza.

Cap: 1.

Napomina Tymoteusza by był pilen kazania E-
wangeliey.

Aweł Apostol
Jezu Chryſthu
ſow przez wola
Boża / według o-
biętnice żywota
w Chryſtusie Je-
zuſie: Tymoteu-
ſowi namiliſe-
mu ſynowi: Ła-
ska / y miłosier-

2. Cor: 1.
Gala: 1.
Aſto: 22.
Philip: 3.
Roma: 1.

dzie / y potoy od Boga Oycy / y Chryſtuſa
Jezuſa Pana naſſego.

Dziękuję Bogu moiemu / Ktoremu ſłu-
żę od pierwoſſych przodków moich / w czyſtym
ſumieniu : iſ bez przeſtątku mam cię w
pamięci na modlitwach moich / w noczy
wędnie / żadać cię widzieć / pamiętać /
na tzy twoie / abym radoſcia był napelnion
przypominając ſobie one wiary ktora ieſt
w tobie nie obtudna / Która była teſ pier-
woy w Babce twoiey Łoidzie / y w matce

twoiey Eunice / a ieſtem tego pewien iſy
w tobie.

Dla teyże thedy przyczyny napominam
cie / abys jaſie wzbudził łaskę Bożę / ktora
ieſt w tobie przez włożenie rak moich. Bo
nie dał nam Bog ducha boiaźni / ale mocy /
y miłości / y trzeźwości. Aprzeto nie wſt-
day ſie ſwiadectwa Pana naſſego / ani mnie
wieźnia iego : ale pracy znami poſpotu w
Ewangeliey / według mocy Bożej / Który
nas wyzwolił / y powołał powołaniem ſwo-
im ſwietym / nie według uczynków naſſych
ale według przedſie wzięcia ſwego / y łaski
ktora nam ieſt dana w Chryſtusie Jezuſie
przed czaſy wiecznymi. A teraz ieſt obia-
wiona przez oſwiecenie zbawiciela Pana
naſſego Jezuſa Chryſtuſa / Który ſkaził
ſmierć / a oſwiecił żywot / y nieſkazitelnosć
przez Ewangelia / na ktora ieſtem ja wyſła-
dzon kaznodzieia y Apoftolem / y miſtrzem
Pogańſkim. Dla ktorey teſ przyczyny y tho-
cierpie / ale mię tego nie wſtyd. Bo wiem
komu wwierzył / a pewienem tego iſ mo-
cen ieſſy odpiatke moje zachować na on-
dzień.

Nieyktali zdrowych ſłow / Ktores ode-
mnie ſłyſzał w wierze / y w miłości Która

Roma: 8.

Roma: 1.

Ephesi: 3.

Titum: 3.

Ephesi: 1.

Aſto: 20.

Ephesi: 1.

Coloſſe: 1.

Roma: 6.

Roma: 1.

Luce: 12.

Nume: 21.

Roma: 3.

1. Cor: 15.

(brzo: 2)

Roma: 1.

1. Timo: 1.

Matth: 2.

2. Timo: 1.

1. Timo: 1.

4. 6.

ieſt

List wtory do Timoteusza.

jest w Chrystusie Jezusie. Dobrego zwierze-
nia strzeż / przez Duchá swietego / który w
nas mieszka. Bo to wieś że sie odemnie od-
wrocili wszyscy ktorzy sa w Azyey / z ktorych
jest Filetus y Hermogenes.

2. Timo: 4. Niechay da miłosierdzie Pan domowi
Onesifora / bo mie częstho ochodził / y nie-
wstydat sie tancucha mego: ale gdy do Rzy-
ma przyšedł / pilnie mie szukał / y znalazł.
Matth: 25. Day mu Pánie Boże náleść miłosierdzie v
Boga ná on dzień. A iakoć wiele mi w E-
feszcie posłużył / ty lepiey wieś.

Cap: 2.

Przetozony dla wiary y zbawienia ma záwždy być
gotow mecenictwo podać / niewiernym sie sprze-
ciwiać / y zapłaty oczętawić.

Titum: 1. **A** Tak ty moy namileyšy synu / po-
śilay sie w tásce ktorá jest w
Chrystusie Jezusie / á te rzeczy
ktoreś odemnie slyśat przez
wiele świadkow / zálecáy wier-
nym ludziom / ktorzy beda sposobni inſte-
też náuczáć. Prácu y iako dobry żołnierz
Jezu Chrystusow. Żadny ktorý rycerz
służy Bogu / nie plećie sie swiećkami sprá-
wami / aby sie onemu podobat / komu sie
oddát. Bo y ten ktorý sie potyla w boiu /
nie bywa koronowan / chyba by thát iako
1. Cor: 9. przystoi bojowat. Gracj ktorý prácuie / ma
naprzod vżytkow swoich pożywáć. Rozu-
mley coć mowie / boć da Pan tobie we wſy-
stkich rzeczach zrozumienie.

Roma: 1. Pámietay ná tho żeć Pan Jezus Chry-
stus wstał z martwy / z náśienia Dawidos-
wego / wedlug Ewangeliey moiey / w kto-
rey prácuie aż do wieżienia / iakoby then co
zle czyni / áleć słowo Boże nie jest zwiázá-
ne. Przetozá wſyſkie rzeczy cierpie / dla wy-
bráných / żeby też y oni zbawienia doſtapili
Ephesi: 3. ktore jest w Chrystusie Jezusie / z chwátá
Colosse: 1. niebieska.

Roma: 6. Prawdziwa tho mowa: Bo ieſliżemy
Roma: 8. ſpotem pomárli / bedziem y poſpotu żyć: ieſli
Luce: 12. bedziem cierpieć / bedziem theſ poſpotu y
Nume: 23. krolowáć: ieſli ſie záprzymy / thedy ſie y on
Roma: 3. nas záprzy / ieſli nie wierzymy / on przed ſie
wiernym trwa / záprzeć ſie ſam ſiebie nie
może. Ty rzeczy przypominay oſwiádczá-
iáć przed Bogiem. Nie ſpieray ſie ſłowy /
boć tho niczemu nie ieſt pożyteczno / chyba
ku wywroceniu tych ktorzy ſlucháia.

Matth: 24. Troſkliwie ſie ſam o ſobie fráſuy / ábyś
ſie doſwiádczoným ſtáwił Bogu / roboth-
nikiem tákim ktorýby nie mogł być záwſty-
1. Timo: 1. dzon / ktorý ſie dobrze obiera w ſłowe prá-
4. & 6. wdy. Plugáwých ſłow y proznych mow wy

strzegay ſie / boć wiele pomagáia ku niepo-
bożnoſci: á mowá ich iako káncer wrzód
rozchodzi ſie. Z ktorych ieſt Himeneus y Fi-
letus / ktorzy od prawdy odpádli / powiá-
dáiać że ſie iuż ſtáto z martwych wſtánie / y
wywrocili niektorych wiárz.

Alle fundáment Boży mocno ſtoi / má-
iáć záznák oto tho. Zna Pan ktorzy ſa
iego / y záś odſthap od złoſci ktorý ktorý
wzywáſ imia Pánſkie. Ale w wielkim do-
mu / nie tylkoć ieſt náczynie złote y ſrebrne /
ále y drewniane / y ſkorupiane / y ieſſeć dru-
gie ku poćciwoſci / á drugie ná lekkie po-
trzeby. Przetoz ieſli by ſie ktho oczýſzczáł z
thych rzeczy / bedzie náczyniem poſwićco-
nym y pożytecznym ku čci Pánu / gotowym
ná wſſelki wczýnek dobry.

A młodzieńſkich zádz / chroń ſie / ále ná-
ſlady ſpráwiedliwoſci / wiary / nádzieie /
miłoſci / y pokoju z tym / ktorzy wzywáia
Pána z czyſtego ſercá. A głupich y wſſetey
czynnych gadek ſtrzeſ ſie: wiedzac żeć przy-
noſſa záwady. A ſlugá Pánſki niema ſie wá-
dzic: ále ma być wſtádnym ku wſytkim / ku
wczieniu / ſposobnym / čierpliwym / á ktoreś
by ſkromnie ſtrofowát te ktorzy ſie ſprzećia-
wiáia prawdzie / owaby im kiedy dat Bog
pokute / ku wznániu práwdy / żeby wſſli z
ſidet dyábelſkich / od ktorego ſa wſidleni /
bedac wieźniámi wedlug iego woley.

Cap: 3.

Opowiada oſtátnie wieli / y odſciepieńſce rozmáite
od wiary / ktorých mu ſie táje ſtrzedz przykádum
ſwym.

A To wiedz / iż w oſtáteczne dni
náſtána czáſy nieprzeſpieczne:
Beda ludzi ſámi ſiebie miłnia-
cy / čciwi / hárdzi / pyſni / blu-
źnierce / rodzicom niepoſlu-
ſni / niewdzieczni / ſproſnie grzeſni / Bez mi-
łoſci przyrodzoney / Bez pokoju / potwar-
ce / niepowſciagliwi / zuchwáli / nie do-
broſliwi / zdrayce / ſkrzetni / nádeći y miło-
ſnicy roſkoſ / wiecey niź Boga / máiać iá-
kókolwiek poſtáć pobożnoſci / ále ſie przac-
moćiey. A thych ſie ſtrzeſ: boć z tych či ſa
niektorzy co ſie do domow wdzieráia: y po-
imáia w niewola niewiáſthy obćiażone
grzechami / ktore bywáia wrodzone roz-
máitemi zádzami / záwždy ſie wczáć / á ni-
gdy ku wiádomoſci prawdy nieprzycho-
dzac.

A ktorýmci ſpoſobem Jánnes y Mári-
bres ſprzećiwáli ſie Moizeſſowi / tymżeć y
či ſprzećiwáia ſie prawdzie / ludzi ná w-
myſle ſkáženi / ſtedni okolo wiary / ále ſie dá-
ley nie pomnoża: Bo ich glupſtwa bedzie iá

2. Timo:
1. Timo:

Ioan: 10.

Roma: 9.

1. Timo: 6.

1. Timo: 1.

4. & 6.

2. Timo: 2.

Titum: 3.

1. Timo: 3.

Gala: 6.

1. Timo: 4.

2. Petri: 3.

Iudic: 1.

Titum: 1.

Exodi: 7.

S: Pawła Apostoła.

Akto: 13.
14.
2. Cor: 1.
Ecclesi: 2.
Psal: 33.

2. Timo: 2.

2. Petri: 1.

wne wssytkim / iako y onych bylo.

Alles ty doszedl moiey nauki / postanowie
nia / przed sie wszecia wiary / nie swaplivo
ści / mitowania / cierpliwosci / przeslado
wania / ma / iakie mie potykaly w Antyo
chey / w Jonium / w Liskach / iakiem prze
sladowania cierpiat / a ze wssytkich wyr
wat mie Pan. Takze wssyscy ktorzy chca
pobożnie žyc w Chrystusie Jezusie / przesla
dowanie beda cierpiec. Ale žli ludzie y zwo
dzicielewie / poprawia sie na zte / sami bta
dzac y inssie w bład zawodzac.

Alle ty trwaj w tych rzeczach w ktoroy
ches sie naucez / y ktoroy sa zwierzone /
wiedzac od ktorogobys sie naucez / a iz z
dzieciństwa pismo swiete umieš / ktoroy cie
moze sprawic ku zbawieniu / przez wiare
ktora jest w Chrystusie Jezusie. Abowiem
kożde pismo od Boga natchnione / pożyte
cne jest ku naucezaniu / ku karaniu / ku pole
pszeniu / ku ćwiczeniu sprawiedliwosci / a
by człowiek byl doskonały / bedac sprawny
ku wszelkiemu uczynkowi dobremu.

Cap: 4.

Biskup ma pilen nauki byc naprzeciwko przyllym
nieprzejscinosciam / y sam dla siebie / y dla podda
nych / by mebyli swiodkami.

WZADZE przed Bogiem y
przed Jezu Chrysthem / ktory
ma sadzic žywe y martwe /
przez przyšcie ie / y trolestwo
iego. Każ slowo iego / nalegay
pogodnie / niepogodnie / strofuy / pros /
grom / we wszelkiej cierpliwosci y nauce.

Boć beda the czaśy / gdy zdrowey nauki
nie beda znosci / ale nazbieraja sobie uczy
cielow wedle żadliwosci swoich / ci ktorych
wssy swierzbja / y odwroca wssy od prawdy /
a do bafni sie obroca.

Alle ty czuy / we wsszech rzeczach pracy /

Uapisan z Kzymu kiedy swiety Pawel byl po wtore starwion Cesar
rzowi Neronowi:

Argument Epistoty S: Pawła Apostoła do Tytá.

Wzypomina Tytusowi / y uczy go o postanowieniu kaplanow / o du
chowem obcowaniu / y o wystrzeganiu od kacerzow / ktorzy w po
daniach žydowskich nadzucie maja / pisać im z Nikopola.

czyni uczynek Ewangelisty / posługe twoie
wypełniaj. Bądź trzeźwi. Boć mnie już
offiarować poczynają / a czaś mego roz
dzielenia / nastawa. Biorowatem dobry
boy / biegum dokonat / wiarem zachowat.
Na ostatok / odłożoną mi jest korona spra
wiedliwosci / ktora mi odda Pan na on
dzień / sprawiedliwy sedzia / a nie chylko
mnie / ale y tym ktorzy milwia przyšcie
iego.

Pospieszay sie abyś do mnie rychto przy
sedl. Boć mie Demas opuścil / mituiac
ten świat / y sedl do Tessałoniki / Crescens
do Galaciey / Tytus do Dalmaciey / Lukas
sam jest semna. Mária weźmi y przywiedz
z soba: bo mi jest pożyteczny na posłudze.
Tychikam poslat do Efezu. Oponczaj kto
ram zostawil w Troadzie w Karpá / idac
przymieš mi z soba / y Kriegi / a nawiecy
pargamin. Alexander co mi przesława
ie / wiele mi ztego wyrzadzil / niech mu
Pan odptaci według uczynkow iego / kto
rego sie y thy strzeš: boć sie bázro sprzeć
wiat słowam naszym.

Napierwssy moiey sprawie albo obro
nie / żaden przy mnie nie stat / ale wssyscy
mie byli opuścili: niech im to nie bedzie po
czytano za zte: ale Pan przy mnie shtat / y
wzmocnit mie / aby sie przez mie kazanie wy
petnilo / ażeby o tym wssyscy pogani slyse
li: y wybawionem jest z pasciejki Lwicy.
Wybawil mie Pan od wszelkiego uczynku
ztego / y zbawionego uczyni w trolestwie
swym niebieskim: ktoremu cześć a chwala
na wieki wiekow. Amen.

Pozdrow Prystey Aquile / y dom One
zyforow. Erastus zostat w Korincie. A
Trofimam zostawil choro w Milecie: po
spiesz sie żebyś przed žima przyszedl. Poz
drawiaja cie Eubulus / y Pudens y Li
nus / y Kladya / y wssyscy bracia.

Pan Jezus Chrystus badi z du
chem twym. Łaska swa
mi. Amen.

2. Petri: 1.

1. Cor: 9.

1. Petri: 5.

Coloss: 4.

Philip: 1.

Coloss: 4.

1. Timo: 1.

Akto: 13.

Roma: 16.

Roma: 16.

Akto: 21.

2. Efra.

Akto: 13.

2. Cor: 11.

2. Timo: 3.

List do Tyta.

List Świętego Pawła Apostoła do Tyta.

Cap: 1.

Nauca Tyta aby miał Biskupa świętego / a nie nauce
czaj y Farat / y tacy być mają uczy.

AWŁE Sługa
Boży / Apostoł
Jezu Chrystusa
sow / według wiā
ry wybranych Bo
żych / y uznania
prawdy / kthora
jest według pobo
żności / ku nadziei
żywota wieczne

odwracania od prawdy. Wsystkie rzeczy
czyste / czystym : a plugawym y niewiernym
niemaj nic czystego / ale splugawione sa y
rozum ich y sumnienie. Jasnje powiadaja
ze Boga znaja : ale uczynkami sie go prze
bo sa brzytkami / y niewiernymi / y ku wszel
kiemu uczynkowi dobremu niesposobni.

Matth: 12.
E 23.
Roma: 14.

Cap: 2.

Ludzie wiekow y stanow roznych tak maja być
naukami.

Ale ty / mow to co przystoi na
uce zdrowey. Stharzy aby byli
trzeźwi / wstydlivi / roztropni /
zdrowi w wierze / w miłości / y
w cierpliwości. Stare niewia
sty także w ubierze poćciwym / nie potwar
liwe / nie piac wiele winā : kthoreby do
brych rzeczy uczyły / aby naucały mlodych
pan roztropności / zeby one meze swoje y
działki miłowaly : zeby byly opatrzone / czy
ste / trzeźwie / o domu staranie miały / do
broliwe / mezm swym poddane : aby nie
byto bluźnione slowo Boze. Młodzieńce
też takieś napominay / aby trzeźwi byli.

1. Timo: 2.

1. Timo: 5.

Gene: 3.

1. Timo: 4.

1. Petri: 5.

1. Petri: 2.

E 3.

Ephesi: 6.

Colosse: 3.

1. Petri: 3.

go / ktory nam obiecal przed czasy wieczne
mi Bog ktory niekłamaj : a czasow zas swo
ich obiawil slowo swoje / przez kazanie kto
re mi jesth zwierzone / według przykazā
nia zbawiciela naszego Boga. Tytusowi
mileniu synowi według pospolitey wiary.
Zastay pokoy od Boga Oycā / y Chrystusa
Jezusa zbawiciela naszego.

Roma: 3.

2. Cor: 8.

Ephesi: 1.

Philip: 1.

Przetom cie zostawil w Krete / abyś
tego poprawial czego niedostawa : a zebyś
postanowil po miastach kaptany / iakom y
ia tobierozłożył. Jesli kto jest przez grzes
chu wielkiego / iedney zony maż / mając sy
ny wierne / zeby nań niekárżono o nieczy
stote / abo cobynie byli poddani. Bo tego
potrzeba / zeby Biskup był bez wielkiej
zmazy / iakoś pafarz Boży / nie pýssny / nie
gniewliwy / nie pijanica / nie coby inie bit
nie chciwy zysku niepoćciwego : ale miło
snił gości / dobrotliwy / trzeźwy / sprawie
dliwy / swiety powściągliwy : kthoryby sie
mocnie trzymatley ktora jest według na
uki wierney mowy / aby też mogli napomina
ć w zdrowey nauce / a one kthorzy sie
sprzeciwiaia / z pierać.

2. Timo: 3.

Matth: 24.

Leuiti: 10.

Ephesi: 5.

2. Esdra: 4.

Akto: 15.

2. Cor: 11.

2. Timo: 3.

Bo wiele ich jesth nieposlusznych / pro
znomowce / y zwodziciele / a nawlecey ci
ktorzy sa z obrazania / kthore trzeba spie
rać : ktorzy wsystkie domy wywracaja / na
uczaiac dla nieuciciwego zysku / tego czego
niepotrzeba. Powiedziasz ci ieden z nich /
wlasny ich Prorok : Kretenowie zawždy
klamce / zle bestye / brzuchowie gnusni : a
to swiadectwo prawdziwe jest.

A przeto gromi iesrodze / aby zdrowi byli
w wierze / aby sie niewdawali w baśni ży
dowskie / y w mandaty ludzi tych ktorzy sie

Abowiem sie okazata zaiste iaska pana
Boga y zbawiciela naszego wsystkim lu
dziom : uczac nas tego / abysmy / wyrzekssy
sie nieczystości / y żadzy tego swatā / żyli
na tym swiecie / trzeźwie / sprawiedliwie /
y pobożnie : oczekawaiac błogosławionej
nadziei / y przyscia chwały wielkiego Bo
ga / y zbawiciela naszego Jezusa Chrystusa /
ktorzy sie wydat sam za nas abj nas odkupit
od wszelkiej nieprawości / y oczyścił sobie
lud przytemny / kthoryby naśladowal do
brych uczynkow. Te rzeczy mow / y przypo
minay : y karz a stroffuy ze wszelkim reska

1. Ioan: 2.

Matth: 25.

Roma: 8.

Gala: 3.

Akto: 15.

Ephesi: 5.

Ephesi: 2.

S: Pawła Apostoła.

1. Timo: 4. zowaniem. Niech toba żaden nie gąrdzi.

Cap: 3.

Właść także sie maia wierni mieć ku przetożonym y ku kacerzom.

Roma: 13.
1. Petri: 2.

Roma: 12.

2. Timo: 1.
Deute: 33.

Roma: 8.
Ioan: 3.
Ezech: 36.

NApominay ie/ aby byli kriażes-
tom/ y przetożonym poddani/
aby rozkazaniu ich byli poslu-
śni/ a na każdy czynek dobry a
by byli gotowi/ aby o nim z ie-
niemowili/ aby nie byli zwadliwi/ ale aby
byli skromni/ okazywać po sobie woselka ci-
chość przeciwko wszystkim ludziom. Bo byli-
śmy też niegdy y my głupcami/ y niewier-
nemi/ obledliwemi/ wslugując zadośćciom
y rostkam rozmaitym/ żyjąc we złości y w
zazdrości/ byliśmy omierśli/ y ieden dru-
giego nie nawidzacy.

Ale gdy sie okazała dobroćliwość y ludz-
kość zbawiciela naszego Boga/ nie z czyn-
kow sprawiedliwości/ kthoresmy my uczy-
nili/ ale według miłosierdzia swego/ zbaw-
ił nas/ przez omycie odrodzenia y odno-
wienia Ducha swietego/ kthorego wylał
na nas obficie przez Jezusa Chrystusa zbaw-
iciela naszego/ abyśmy będąc w sprawie-
dliwieni z łaski jego/ stali sie dziedzicami we-
dług nadziei żywota wiecznego.

Prawdziwa to jest mowa: y o tych rze-
czach chce abyś inie w tym potwierdzał/ a-
by sie starali żeby dobrymi czynkami prze-
łożeni byli/ ci ktorzy wierza Bogu. Terze-
cży sąć dobre y pożyteczne ludziom. A giu-
pich gadek/ y wyliczanie rodow/ swarow/
y rostkow w zakonie/ chroń sie: boć sa nie
użyteczne y nieczemne. Kacerstkiego chto-
wieka/ po pierwszym y po drugim napom-
nieniu/ strzeż sie: wiedząc żeć wywrocony
jest/ kthoryk olwiek takowy jest: y grzeszy/
będąc swym własnym sadem potępiony.

Gdy posle do ciebie Arteme albo Tychi-
ka/ pokwap sie abyś da mnie przyssedi do
Nikopolu: som tam vmyslił zimować. Ze-
ne w zakonie nauczzonego/ y Apollu z pilno-
ścią przeszli/ aby im ninaczym niezchodzilo.
A niechay sie thezy naszymy ucza dobrymi
czynkami być przetożonemi ku rzeczom potrze-
bnym/ aby nie byty niepożytecznemi. Poz-
drawiaia cie wssystcy kthorzy sa przy
mnie. Pozdrow te ktorzi nas mi-
luia/ w wierze. Łaska Boża
ze wssystkimi wami.

A M E N.

¶ Napisan z Nikopolu miasta w Macedonicy.

Argument Epistoly swietego Pawła do Philemona.

Philemonowi przyjaćielski listh pisse za Onesymem sluga iego/ słac listh z
Rzymu z ciemnice przez tegoż Onesyma.

List do Filemoná.

List świętego Pawła Apostoła do Filemona.

Cap: I.

Wysłał Paweł święty Filemonowi sługe jego / Ktorego mu zaleca nie jako sługe / ale jako swego miłego w Chrystusie.

Paweł wieścił Chrystusowi Jezusowi / y Tymoteuszowi brat. Filemonowi y pomocnikowi mitemu naszemu / y Apollii siostrze naszej / y Archipowi spolecznemu

wieścił Jezu Chrystusowi. Prossę cie tedy za moim synem Ktorego wrodził w wieściu Oniezymem: Ktorego tobie niegdy był niepożyteczny / ale teraz y mnie y tobie jest pożyteczny / Ktorego odesłał tobie. Przyjmij go tedy tak jako wnetrznosci moie Ktorego ja chciał przy sobie zatrzymać / aby mi posługował miasto ciebie w wieściu Ewangelii: ale bez rady twoiej niech ciatem nie uczyni / aby dobro twe nie było jako z przymuszenia / ale jako z dobrej wolej.

Coloss: 4.

Bo podobno dla tego odśledził na chwile od ciebie / abyś go na wieki przyjął / już nie jako sługe / ale miasto slugi naszego brata / a nawiecy mnie: a daleko wiecy tobie / y według ciata w Panie. Maszli mi tedy za towarzysza / przyjmij go jako mnie / a jeśli cie w czym wstydzi / abo co winien to mnie przyczynaj. Ja Paweł pisalem reszta swa: ja wroce: iżbym ci nierzekł / żeś mi sie y samego winien / także bracie ja bede ciebie wzywał w Panie. Posil wnetrznosci moie w Panie.

Mając duszenie w posłuszeństwie twoim / pisalem do ciebie: wiedząc że y nad to co mówię uczynisz. A zaraz nagotuy mi y gospode / bo sie nadzieiam / że przez moją listę wás / bede wam dąrowan.

Pozdrawia cie Epafraz z spolu wieściu moim w Chrystusie Jezusie: Marek / Aristarchus / Demas y Lukasz pomocnicy moi. Laska Pana naszego Jezusa Chrystusa z duchem wászym. Amen.

Napisan jest z Rzymu przez Oniezyma sluge.

Argument Epistoly S: Pawła Apostoła do Żydów.

Apierwey ma być powiedziano / czemu Apostoł Paweł pisał ten list / niezachowywa swego zwyczaju / żeby albo imię swoje / albo urzędu swego dostojność wypisał / czego ta jest przyczyna. Bo do tych pisał którzy byli z obrzezania wwierzyli / jako ten który był Apostołem pogańskim / a nie Żydowskim. Wiedząc tedy ich pychę / a okazywać swą pokorę / załugi urzędu swego nie chciał na początku listu wysłowić. Bo też tymże sposobem Jan Apostoł prze swoje pokorę / imienia swego w

S: Pawła Apostoła.

listie swoim nie napisał. Ten tedy list Apostol do Żydow / Żydowskim
językiem napisał / posłał: którego wyrozumienie y porządek
zachowywać Łukasz Ewangelista po śmierci Aposto
ła Pawła / na Grecki język przelożył.

List Świętego Pawła apostoła do Żydow.

Cap: 1.

Oświadczenie Apostol dostojność Chrystusowa / że on
nowy zakon wydał / a rowny jest Bogu oycu w isno
ści / y dostojności nad Angiolu przelożony.

Matth: 28.

Ozłóżcie y ro
smáitami sposobi
mowiwssy przed
tym Bog do oyc
cow przez Pro
roki: ná oświadczeń
tych oto dni mo
wil do nas przez
syná / którego po
stánowił dziedzic
cem wssystkich rzeczy / przez którego sprá
Sapien: 7. wil theży wieki: ktorzy będąc iáśnosć albo
2. Cor: 4. śniwienie chwały / y křthalt iśnosć iego / y
Col: 1. 1. nośnac wssystko słowem mocy swojej / oży
śnienie grzechow czyniac / siedzi ná práwia
cy máieststwu ná wysokości: tzym lepszim
nád angiolu učinion / im roznieysse imie
nád nie dziedzicznie oetzymal.

Bo á křthoremu kředy Angiolowi rzekł:
Tys jest synem moim / tam cie dziś vrodził:
A záśie: Ja mu bede oycem / a on mi będzie
synem. A gdy záśie w wodzi ná swiát pier
worodnego / też mowi: A niech mu chwa
te dáia wssysthcy Angieli Boży. A do An
giolowci mowi: Ktory czyni angiolu swoje
duchami / y sluzebniki swoje ptomieniem o
gnistym. A do syná lepak / Stolec twoy Bo
że / ná wiek wiekom: rozgá spráwiedliwo
ści / rozgá křolestvá twoyego. Mitowales
spráwiedliwość / á nienáyrzates nieprá
wości: przetož pomázat cie o Bože / Bog
twoy oleiem rozrádowánia / nád vcześni
ci twoye.

A záśie / Pánie tyś ná poczatku śnienie v

Ephesi: 1.

Matth: 1.

Luc: 2.

Philip: 2.

Psal: 2.

Luc: 3.

Ado: 13.

2. Reg: 7.

Psal: 96.

Psal: 103.

Psal: 44.

Psal: 8.

Matth: 1.

Luc: 2.

Philip: 2.

Psal: 2.

Luc: 3.

Ado: 13.

2. Reg: 7.

Psal: 96.

Psal: 103.

Psal: 44.

Philip: 2.

Luc: 3.

Ado: 13.

2. Reg: 7.

Psal: 96.

Psal: 103.

Psal: 44.

Philip: 2.

Luc: 3.

Ado: 13.

2. Reg: 7.

Psal: 96.

Psal: 103.

Psal: 44.

Philip: 2.

Luc: 3.

Ado: 13.

2. Reg: 7.

Psal: 96.

Psal: 103.

Psal: 44.

Philip: 2.

List do Żydów.

1/ia. 51. ich. Thec zagina / a tby przed sie bedziesz
 1. Petri. 3. trwat / y wszytkie zwietseia iako sata. A ia
 to odzienie odmiensie / y beda odmiensie
 ne: a ty przed sie tenzes iest / y lachy twoie
 nie wstano. A do kthorego kiedy Angioty
 rzekt: Siedz po prawey rece moiey / aleś
 Psal: 109. podlozenie przyacioty twoie / iako podno-
 zeł nogam twym: A zaś wssystcy angio-
 towie / nie sa duchowie sluzebni: poslani na
 poslugie dla onych ktorzy dziedzictwo ma-
 ia przyiac zbawienia:

Cap: 2.

Zakon nowy dostojniejszy niż stary / przeto i Chry-
 stusowe przykazanie ważniejsze niż Angielskie / cho-
 ciaż Chrystus w swojej mecie dla zbawienia wic-
 nych sie umyl.

Wzetoż tym wiecey a hoyniey
 trzeba nam zachowywać the-
 rzeczy ktoreśmy slysseli: by cho-
 lepak przez nas nieprzešlo.
 Bo ieslić ona mowa ktora by-

Gene: 18.
 19. ta przez Angioty powiedziana / stala sie mo-
 cna: a wsseltie wytkroczenie y nieposlusze-
 stwo / wzieto sprawiedliwa odpłata za-
 dze: iakos my sie wybiegamy / iesli tak wiel-
 kiego zaniebdamy zbawienia: Ktore wia-
 wssy poczetek opowiadania od pana / od
 Marc. 1. tych ktorzy sami slysseli / potwierdzone iest
 Marc. 16. w nas / za poswiadczenim Bozym w zna-
 mionach / w cudach / w mocach rozma-
 tych / y w rozdawaniu ducha swietego we-
 dlug swey woley.

Psal: 8. Boć nie Angiotom poddat Bog okrag
 przysley ziemi / o kthorym mowiemy.
 Swiadczyli ci o tym ieden na niekthorym
 mieyscu / mowiac: A cos iesli cztowiek ze
 nañ pamietasz: abo (co iest) syn cztowie-
 czy je go nawiedzasz: Mialo co go mniey-
 sym uczynyl niż Angioty: wkoronowales
 go chwata y ccia / y posthanowiles go nad
 1. Corin: 15. sprawami rak twoich. Wssystkie rzeczy po-
 tozyl mu pod nogi iego. Bo gdyc mu wssy-
 stkie rzeczy podlozyl / tedvc mu nic niepod-
 tozonego nie zostawil. A theraz ieszcze nie
 widzimy / by mu wssystkie rzeczy poddane
 byly. A tego ktory mialo co niż Angiotowie
 1. Philip: 2. umnieyslon iest / widzimy byc Jezusa / dla
 1. Corin: 15. wctierpienia smierci / chwata y ccia wkor-
 nowanego / aby laska Boza za wssystkie
 smierci wkusila.

Przystalo to bawiem temu / dla ktorego
 y przez ktorego wssystkie rzeczy / ktory wie-
 le synow ku chwale przywiodel / aby wodza
 zbawienia ich / przez meki doskonaly m
 czynil. Bo ten ktory poswiaca / y ktore po-

swiacaia: z iednego sa wssystcy. Dla teyze
 przyczyny / niewstyda sie ich bracia nazy-
 wac / mowiac: Zwiastuje imie twoie bra-
 ciey moiey / w posrzod Kościota bede cie
 chwalił. A zasie: Ja bede w nim duffat. A
 zasie: Ocho ia y dzieci moie kthore mi dal
 Bog.

Przeto tedy i dzieci spotecznosc mieli z
 ciatem y ze ktwia: y on tez takiez stat sie im
 wczesnikiem / aby smiercia skazit onego kto-
 ry mial panowanie smierci / to iest dyabla /
 a zeby wybawil tham the kthorzy boiaznia
 smierci / przez wssystek zywt swoy / byli w
 niewoli. Abowiem nigdziey Angiotow nie
 przyiat: ale nasienie Abrahamowo przy-
 ial. Przetoż tez mial sie we wssystkim bra-
 ciey przypodobac: zeby miłosiernym byt / y
 wiernym Biskupem do Boga / aby przeie-
 dnal grzechy ludzkie. Bo w tym w czym
 cierpiat iest sam / y byl kussion / mocen iest y
 tym ktorzy bywata kusseni pomagac.

Cap: 3.

Ostatnie je Chrystus daleko zacniejszy niż iesli
 Mozes / a je go tej tym wiecey powinniśmy sluchac.

Sedze tedy bracia swieci / we-
 zwania niebieskiego wczesni-
 cy / obaczaycie Apostola y Bi-
 skupa wyznania naszego Je-
 zusa Chrystusa / ktory iest wier-
 ny onemu ktory go uczynil iako y Mozes /
 we wssystkim domu iego. Abowiem thym
 wietsey ten chwaty godzien iest niżli Mo-
 izesz / im wietssa czesc ma / niżli dom / ten
 ktory dom zbudowal. Bo kozdy dom / by-
 wa od kogo zbudowan / a ten ktory wssyst-
 kie rzeczy stworzyl / Bog iest. A Mozes
 byt zaisie wiernym we wssystkim domu ie-
 go / iako sluzebnik / na swiadectwo onych
 rzeczy ktore mialy byc powiadane: a Chry-
 stus byt iako syn w domu swoim: ktory dom
 my ieslesmy / iesliś dufanie y chwate nadzie-
 ie / bedziem mocnie az do konca trzymac.

A przetho iako powiada duch swiety /
 dzis ieslibyscie glos iego wssysteli / nie za-
 twardzaycie serc waszych / iako przy onym
 zatrzeniu w dzien kussenia na puszczey /
 Gdzie mie kusili oycowle waszy / doznali y
 widzieli uczynki moie / przez czterdzieci
 lat. I dla tegoś gniewalem sie na ten ro-
 dzay: y mowilem to zawzdy bladza sercem.
 A oni przed sie niepoznali drog moich / ia-
 kom przyslagl w gniewie moim / zenie w-
 nida do odpoczywania moiego.

Patrzaycie bracia / by lepak nie bylo w
 ktorym z was zle serce / a niewierne zeby

Psal: 11.

Psal: 17.

Isaia: 12.

Isaia: 8.

Philip: 2.

Osce: 13.

1. Corin: 15.

2. Timo: 1.

Philip: 2.

Ebrco: 5.

Roma: 15.

1. Corin: 4.

Num: 12.

Gene: 1.

Deute: 18.

1. Corin: 3.

1. Cor: 6.

Roma: 5.

Psal: 74.

Exodi: 17.

Deute: 11.

S. Pawła Apostoła.

Ebre: 13. to od stąpić od Boga żywego: ale napominać się sami na każdy dzień / po ki mi anu ia dzisia / by kto zwas nie był zatwardzon zdrażliwości grzechu.

Psal: 94. Bosmy się stali wcześni Chrystusowemi jeśli byśmy poczętek isności jego / aż do końca mocny trzymali / po ki mówią: Dzisia jeśli byście głos jego usłyszeli / nie zatwardzacie serc waszych / iako y przy onym ziatrzeniu. Bo niektórzy słuchali / rozgniewali go: ale nie usłyszeli / którzy wysłali z Egiptu przez Mojżesza. A na kores się gniewał czterdzieści lat: Żaż nie na one którzy byli zgrzeszyli / których ścierny położy na puszczy: A którymże też przysięgi że nie mieli wnieść do odpoczynania jego / iedno onym którzy nie byli wierni: A wiadzimy to / iż niemogli wnieść do odpoczynania jego / dla niewierności.

Cap: 4.

Arześciadnia być pilni / aby weszli do odpoczynania przez nowy zakon danego / dla Chrystusowego Bostwa y ciotwieczestwa / do którego żydowie niech cieli wnieść.

Isaia: 7. **Roma: 2.** Oymy się tedy / by lepak opuścić uszy obietnice wejścia do odpoczynku / nie był kto nalezion: koby niedostawiało. Bo też ci to y nam jest powiedziano / iako y onym / ale niepomogłać im mówią: Ktorey słuchali / iż się niezmieściło z wiara tych rzeczy które usłyszeli. Bo wnidziemy do odpoczynienia khorzysmy wterzyli / iako rzekł: Jakom przysięgi w gniewie moim / jeśli wnidza do odpoczynienia moiego: a toć iście (mówił) gdy już był wieczekow od wystawienia swiata do konat. Boć też rzekł na iednym miejscu o dniu siódmym temi słowy: A odpocznat Bog dnia siódmego / od wszech spraw swoich. A na tym zaś sie (miejsce) jeśli wnidza do odpoczynienia moiego.

Psal: 94. A że wżdy to zbywa / że niektórzy mają wnieść do onego (odpoczynku) a że ci ktorzym napierwey to zwiastowano a rzeczo no było niewesli / prze niewierność: zaśie nagradza a postanawia w niektorzy (cho słowo) dzieł przez Dawida mówiac: po tak wielkim czasie / iako wyssey powiedział: no jest: Dzisia jeśli usłyszycie głos jego / nie zatwardzacie serc waszych. Abowiem by im brt Jozue odpoczynienie dał / nigdy by był o innym porę dniu niemówił. A tak że zostawa odpoczynanie ludu Bożemu. Bo ten który wssedł do odpoczynienia jego / tedy też y on odpocznat od wieczekow

swoich / iako y Bog od swoich.

Zwąpmy się tedy abyśmy weszli do onego odpoczynku: by lepak kcho nie wpadł w onie kstat niewierności. Boć żywe jest słowo Boże / y skuteczne / y przemienięsse niżli każdy miecz obojetny: kchory przebya aż do rozdzielienia dusze y ducha / y do stawow y mozgow w kościach / y rozeznawca myśli przedsięwzięcia serdecznych. A nie jest żadne stworzenie przed nim niewidome / ale owsem wysłkierzeć sa nągie y odkryte przed oczyma jego / ku kthoremu mamy rzecz.

Maiac tedy Biskupa wielkiego kchory przenikał niebios / Jezusa syna Bożego / dżierzmy się wyznania nadzieie nassey. Boć nietakiego Biskupa mamy / kchoryby się niemogł vlitować nad niemocami nassemi / ale owsem na wsem kussone / nam podobne / procz grzechu. Przyskapmy te dy smiele do stholca tiski jego: żebyśmy do stąpili miłosierdzia / y żebyśmy także naleśli w pogodnym ratunku.

Cap: 5.

Chrystusowe kaptanstwo tym nad usse dostojniejsze / im zacmieszy nad me ma początek.

Oć każdy Biskup / z ludzi wybrany a wsiety / postanowion bywa za ludzie / w tych rzeczach kthore sa ku Bogu / aby offiarował dary y offiary za grzechy: kchoryby się mogł vlitować nad temi / ktorzy nie wiedza y śladza: że też y sam nie jest prozen krewości / y przetoż powien iako za lud / tak też y sam zaśie / offiarować za grzechy. A żaden ci sobie niebies rze ci: ale ten który bywa wezwan od Boga / iako Aaron. Thakci y Chrystus / nie obiaśnit a osławit sam siebie aby był Biskupem: ale ten kchory mówił do niego: Thy jesteś syn moy: i am cie dziś vrodził. Thak iako y na innym miejscu powiada. Thy jesteś kaptanem na wielki / podług rzadu Melchisedechowego. Ktory (Chrystus) z adniow ciata swego / offiaruiac z wielkim głosem y płaczem / prozby y modlitwy / onemu który go mogł zbawić od śmierci wysłuchan jest według swej pocciwości. A zaśie bedac synem Bożym / nauczył się z tych rzeczy kchore cierpiat / posłuszeństwa / y bedac skonani / zostat przyczyna zbawienia / wysłktem kchory temu posłusni / bedac nazwani od Boga Biskupem według porzadku Melchisedechowego. O którym miała by nam być wielka rzecz / y nietawia ku wyprawieniu y powiedzeniu: aleście się stali słabemi ku

słuchaj

Gene: 2.

Isaia: 49.
Eccles: 11.

Ecclesi: 15.

Ebre: 6.
8. & 9.

Isaia: 53.
Roma: 8.
2. Corin: 5.
Roma: 3.

Leuiti: 9.

Exodi: 28.
Nume: 17.

Psal: 2.

Psal: 109.

Luce: 23.
Ioan: 17.

Philip: 2.

Ebre: 7.

1. Cor: 8.

Allo: 18.
Iacobi: 4.
Ebre: 10.
1. Petri: 2.

Matth: 2.

Gene: 22.

List do Żydów.

1. Cor: 8.

Suchaniu. Bo zaiste gdybyście mieli być mistrzami prze długosć czasu: potrzebu-
iecie zaś aby was uczone / pierwszych po-
czatków w słowie Bożym: y staliście się ra-
kami / którymby wiecy mleka trzeba / niż
mniejszego pokarmu. Albowiem każdy który
pożywa mleka / nie nieumie w słowach
sprawiedliwości: bo iestże małutki iesth.
Ależ pokarm miewszyć iest dośkonalszy:
tych / ktorzy dla zwyczajn / mają wyćwi-
czone smysły / ku rozeznaniu co dobre a co
złe.

Cap: 6.

Sprawiedliwy ieden raz poćwierdzony / trudno
stać na wpasce / a iestli od wiary wpadnie niemże ied-
no przez Chrystusa powstać.

Przetoż opuściwszy rzecz o po-
czatku Chrystusowym / miew-
my się ku dośkonalszemu: nie zaś
kładać za się fundamentu
połowy od umarłych uczynków
y wiary ku Bogu / albo nauki krztu / albo
też wkładania rak / y powstania z umar-
łych / y sedu wiecznego. A toć uczyniemy /
iesliż dopuści Bog. Albowiem niemożna
iść rzecz / tym ktorzy raz są oświeceni / w-
kusili też daru niebieskiego / y stali się wje-
smi ku ducha świętego / skostowali też dobre
go słowa Bożego / y mocy przysięgi wie-
ku / a wpadli: żeby zaś mieli być odnowie-
ni ku pokucie / przyjąć sobie zaś syna Bo-
żego / y w posmiech mając.

Albowiem ziemia / ktora wsie bierze
deszcz co na nie spada / a rodzi onym co ia
sprawia trawę użyteczną: bierze błogo-
śławieństwo od Boga: ale ktora rodzi cie-
nie / y oset / wzgardzona iest / y błisko prze-
klectwa / ktorey skończenie (bedzie) ku
spaleniu. Acz mi o was namilży / lepszych
się rzeczy / y zbawienia bliszych spodziewa-
my: chodź też tak mowimy. Boć nie iest
Bog niesprawiedliwy / by miał zapamię-
tać uczynku waszego / y miłości tej ktora
ście okazali w imię jego / ktorzyście się poslu-
gowali / y iestże służycie świętym. A za-
damy tego / aby każdy z was okazywał też
pieczliwość / ku wypełnieniu nadziei / aż
do końca / abyście się nie stawiali gnusne-
my / ale raczej naśladownik onych ktorzy
przez wiare y przez cierpliwość odziedzi-
czą obietnice.

Bo gdy Bog obiecował Abrahamowi /
iż niemiał przez ktorego by inzego wieś-
go przysięgał / tedy sam przez się przysięgał /
mowiac: Zaprawdę błogosławić wbo-
gostawie cię / y rozmnażać / rozmnożę cię.

A także Abraham skromnie długo czekać
dostąpił obietnice. Albowiem ludzie / przy-
siągają przez większego niżli sami / a każde-
go ich sporu koniec / dla poćwierdzenia /
iść przysięga.

A także chce Bog tym hojniey włożyć
obietnice dziedzicom / a nieodmiennie-
rady swojej / włożył między cho przysięga /
abyśmy przez te dwie rzeczy nieodmiennie /
(ktoremi niepodobna iest by miał Bog
pochybić) mieli namocniejszy poćwiech /
ktorzyśmy się wcieliłi / żebyśmy się trzy-
mali nadziei nam podanej / ktora mamy
iako przysiężną y mocną kotwicę dusze
naszej / y ktora wchodzi aż do wnętrzości
zasłony / gdzie wszedł dla nas Jezus przez
wodnik nasz / stawiając się Biskupem na wie-
ki według porządku Melchisedechowego.

Cap: 7.

Chrystusowo kaptanstwo według radu Melchi-
sedechowego ustanowione / dostojniejszy niż Lewiście.

O ten cho iest Melchisedech /
Krol Salem / kaptan Boga
nawyszego / ktory wyszedł
przeciwko Abrahamowi / gdy
się wracał od pobicia krolow /
y błogosławił mu: ktoremu Abraham y
dzieściny dał ze wysytkiego. Napierwey
wykłada się / Krol sprawiedliwości / a po-
tym y Krol Salem / cho iest Krol pokoju /
bez oycy / bez matki / bez rodu / niemając
ani początku dni / ani skończenia żywota:
a (bedac) przypodobani synowi Bożemu /
trwa kaptanem na wieki.

Pilnież tedy baczcie iako cho zacny był /
then ktoremu Abraham paterarcha dał
dzieściny co z lepszych rzeczy. A cię wždy
ktorzy z synow Lewi kaptanstwo przymu-
ia / mają cho rozkazanie / aby dzieściny
brali od ludu według swego zakonu / to iest
od braciey swojej / acz też y oni wysili z
biodr Abrahamowych: ale ten ktorego na
rodu nie policzają między nimi / a wždy dzie-
ściny brał od Abrahamów / y themu ktory
miał obietnice błogosławił / a toć (praw-
da) bez wśsego odporu / że co mniejszego
iść / bywa od zacniejszego błogosławiono.
A (ktemu) tu (w starym zakonie) dzieś-
ciny biera ludzie śmiertelni: a tam świad-
czy / iż iest żyw. A (iż tak rzekę) w Abrah-
mie / y Lewi / ktory dzieściny wziął /
dzieściny dał / bo iestże w biodrach u o-
cy był / gdy był wyszedł przeciw niemu Mel-
chisedech.

Iesliż tedy skończenie przez kaptanstwo
Lewiцьkie było: albowiem lud pod nim

Exodi: 12.

Ebreo: 5.
8. 9.

Gene: 14.

Nume: 18.
2. Para: 31.

Roma: 3.
Gala: 2.

Ato: 18.

Iacobi: 4.

Ebre: 10.

1. Petri: 2.

Matth: 25.

Gene: 22.

S. Pawła Apostoła.

Malach : 2. wziął zakon/ co było wiecey potrzeba/ że by powstał iny kaptan podług porządku Melchisedechowego/ a żeby niebył zwan według porządku Aaronowego: Boć za przeniesieniem kaptanstwa/ musi się stać przeniesienie y zakonu: Abowiem then o którym thu rzecz iesł/ z inszego pokolenia jest/ z którego żaden przy ołtarzu na służbie nie bywał. Bo tho iáwno jest/ że Pan nasz wyszedł z pokolenia Judowego: ná tego re pokolenie/ okoto kaptanow/ Moizesz nie niepowiadał.

Matth : 1. A ieszcze wiecey iáwno rzecz jest: iesliże podług podobieństwa Melchisedechowego powstawa inssy kaptan/ ktorzy się stat nie według zakonu przykazania cielesnego/ ale według mocy żywota nieśkazitego. Bo poświadczają pismo/ że/ Ty ieszes kaptanem ná wieki według porządku Melchisedechowego. Bo odrzucenie się dzieie pierwszego przykazania: dla niemocy y nieużyteczności tego/ bo zakon niczego nieprzywiodł ku doskonałości: ale w wiedzenie lepszy ná dzieie (sie dzieie) przez ktora przybliżamy się do Boga. A iáko wielka tho rzecz jest/ (że się then stá kaptanem) iż nie bez przysięgi. Bo inssy bez przysięgi stáli się kaptany/ ale then z przysięgi/ przez onego ktory rzekł do niego. Przysięgi Pan/ a tego nie będzie litował/ thy iesłhes kaptanem ná wieki: takci daleko lepszego testamentu rekomyia się stat Jezus.

Psal : 109. A inych wiele zostáli kaptanmi/ przeto że im śmierć bronila długo trwać: ale ten dla tego/ iż trwał ná wieki/ máiac wieku iste kaptanstwo. Stad też może y zbawić ná wieki/ przystępując sam przez się do Boga/ zawždy żywiciac aby się przyczyniał za nami.

1. Ioan : 2. Bo przystáto ábysmy thákiego Biskupa mieli/ swietego/ niewinnego/ niepomazanego/ odlaczonego od grzesnych/ y ktorzyby się wysłssym stat niś niebiosá/ ktorzy mu tego niepotrzeba/ iáko in kaptani/ á by ná káżdych dzień pierwey offiary offiarował za swe grzechy/ potym za ludzkie: Bo tho raz uczynił/ offiarniac sámego siebie. **Ebra : 5.** Boć zakon posthánowia ludzkie kaptany/ krewość máiac/ ale mówa przysięgi ktora się stá po zakonie/ postanawia Syná wiecznie doskonałego.

Cap: 8.

Dostojność kaptanstwa Chrystusowego wkazuje się iáko on iesł sedzia w niebieszech/ y postanowca wietsszych swiátości niś w śmym byty.

A tych rzeczy ktoré powiadaemy/ tho głowa ábo Summa. Mámy thákiego Biskupa/ ktorzy vsiadł ná prawicy sáholec máiestatu w niebieszech/ bez dac słuzebnikiem swietych/ y przybytku prawdziwego/ ktorzy rozbił Pan á nie chto wiek. Abowiem káżdego Biskupa/ postánowia/ aby offiarował dary y offiary. A tak musi też y ten mieć to/ coby offiarował. Jesli tedy byt ná ziemi/ niebyłoby kaptan/ gdyby byli kaptani/ ktorzy offiarowali podobárza według zakonu/ ktorzy kaptanowi y cieniowi rzeczy niebieskich vsługui. Jáko byto powiedziano Moizeszowi/ gdy do konował przybytku. Pátrz (powiada) wssytkie rzeczy spráwy ná on kaptan iákoć wkázano ná gorze.

Alé teraz thym lepszego wrzędu dostá/ im też lepszego testamentu iesł pośrednictwem/ ktorzy (testament) ná zacnieyszych obietnicách záśádon iesł. Bo by on byt pierwszý niemiat przygány: wždyby niessu kano byto miésca wtoremu. Abowiem gádnac ie mówi: Ocho/ powiada Pan/ dni przychodzą: á wykonam nád domem Izráelskim/ y nád domem Judskim/ testáment nowy/ nie według testamentu ktorým uczynił oycóm ich/ w on dzień gdy miewiał za reke/ chcąc ie wywieść z ziemi Egipstey (á to) że oni nie trwáli w testámentie moim/ á iam ich też zániebá/ mówi Pan.

Abowiem to iesł testament ktorý ia zrádza domowi Izráelskiemu: po onych dniach mówi Pan: Dáiac práwá moie w myśli ich/ y w sercách ich nápiśse ie/ á bede im Bogiem/ á oni beda mnie ludem. A niebedzie żaden uczył bliźniego swego/ y żaden brátá swego/ mówiac: Poznay Páná: Bo wssyscy beda wiedzieć o mnie/ od namnieyszego áz do nawietszego: iż bede luthościw nieprawościám ich/ á ich grzechow/ tuż wiecey nie bede pámietał. A gdyć mówi Nowy: inssci zwiótsszy pierwszy. A coć wietssze/ y co się sthárzeie/ thoć inż blisko skáżenia iesł.

Cap: 9.

Nowego przybytku offiary/ wietssa máia moc z dośroynieyszy offiary ktora Pan Christus raz offiarował

A jalcit-ż y pierwszý/ vspráwie dlwienia sluzby Bożej y swiátnice swiecká. Abowiem uczy nion byt pierwey Przybytek/ w ktorým byty lichtarze y stół/ y wyłożenie chlebow/ ktore zowa Swiethe.

Ebra : 5.
6. & 9.

Eph : 5.

Ebra : 10.

Exodi. 25.
Acto : 7.

Ierc : 31.

Acto : 7.

Zach : 8.
Apoca : 21.

Matth : 3.
& 17.

Exodi. 25.

Leuiti : 24.

List do Żydów.

Exodi. 25. A za wchoda zasłona / był przybytek / co y
Exodi. 16. zowa Świątelnica świętych / w którym była
Nume. 17. złota kądzielnica / y Archa testamentowa /
Exodi. 40. okryta ze wszystkich stron złotem / w której
był zbąnek złoty w którym była manna / y
rośdżka Aaronowa która była za wieniec /
y tablice zakonne / a nad nią byli Cherubi-
nowie chwały / którzy zaciemiali Obłagá-
nice / o których rzeczach niepotrzeba teraz
o każdej z osobna powiadać.

Nume. 28. Ale gdy tak te rzeczy były sprawione / do
pierwszego przybytku / tedy na każdy dzień
wchodzili kapłani / powinności ofiarnych
wykonując: ale do drugiego / raz tylko
Exodi. 30. w rok sam Biskup / nie bez krwi / ktoraby
Leuiti. 16. ofiarował za swe y za ludzkie niewiado-
3. Mach. mosci / przez co dawał znać duch święty /
Luc. 1. że iesseże nie była obławiona świętych dro-
Ioan. 10. gą / po iesseże pierwszy przybytek trwał /
14. Ktore podobieństwo iestci niniejszego cza-
su: według Ekhorego / dary y ofiary bywają
ofiarowane / Ekhore nie mogą według su-
mmienia uczynić doskonałym tego który slu-
ży / iedno tylko w pokarmiech / y w napo-
ioch / y rozmaitych wmywaniach / y w sprá-
wiedliwościach ciała / włożonych aś do
czasu poprawy.

Ebra. 5. Ale Chrystus stojący przy (nas) iako Bi-
6. 8. skup przyszłych dobr / przez sferisy y dosko-
Esaie. 33. nalszy przybytek nie reka sprawiony / cho-
2. Cor. 5. iest / nie tego stworzenia: ani przez krew
koźlow albo cielcow: ale przez własną krew
1. Ioan. 1. wssedł ieden raz do świątelnicy / nalszy wie-
1. Petri. 1. cnie odkupienie. Bo iestli krew koźlow y
Leuiti. 9. bykow / y popiół iatowicy gdy imi pokropio-
16. no splugawione / poświęca ku oczyszczeniu
Nume. 19. ciała: iako daleko więcej krew Chrystusowa
Ephesi. 1. wa / który przez ducha świętego / ofiaro-
Colosse. 1. wał siebie samego niepokalanego Bogu /
2. Cor. 5. oczyszczył sumnienie nasze / od uczynków
Roma. 6. martwych / na służbę Bogu żywiacemu:
13. Dla czego iest pośrednikiem nowego

testamentu / aby za wstąpieniem między to
1. Petri. 4. śmierć iego ku odkupieniu onych występ-
Gala. 3. ków ktore były w pierwszym testamencie /
1. Timo. 2. aby wsieli obietnice wieczne^o dziedzictwa
ci którzy są wezwani. Bo gdzie iest testa-
ment / tam musi być śmierć onego który
czyni testament. Albowiem testament (tyl-
ko) w umiartych potwierdzony iest: ina-
czej tedy nie nieważy po i żywie then co u
działal. Stadze tedy stary zakon nie był be-
ze krwi potwierdzony. Bo gdy były czyta-
ne wszystkie przykazania zakonne od moy-
żesa wszystkim ludu: wziawszy krew ciel-
cow y koźlow z woda / y z wełną czerwoną /
y z hyzopem / y one kręgi / y wszystkie lud

Exodi. 24. pokropił / mówiąc: Tá iest krew testamen-
Matth. 26. tu nowego / który do was Bog rozkazał.

Tak że też y przybytek / y wszystkie naczynie
ku służbie / krew ona pokropił. A wszystkie
prawy rzeczy według zakonu we krwi by-
wają oczyszczone: a bez wylania krwi / nie
bywa odpuszczenie. A przetoż musiły być
przykładem niebieskich rzeczy / temi być o-
czyszczone: a same niebieskie rzeczy / lepsze
mi ofiarami niżli temi. Albowiem Pan Je-
zus wssedł do świątelnicy nie reka sprawio-
ney / ktore były wzorami prawdziwych: ale
do samego nieba / aby się teraz stawił obli-
czu Bożemu za nas. A nie też żeby częstho o-
fiarował się sam: iako wchodzi Biskup do
Leuiti. 16. świątelnicy na każdy rok z cudzą krwią: bo
i jest inak / thedyby musiał wiele cierpieć od
początku światła: alec teraz przy skonczeniu
wieku / ku zniszczeniu grzechu / przez o-
fiarowanie siebie samego tylko się raz oka-
zał. A iako iest postanowiono ludziom raz
umarzec / a potom sad będzie: tak y Chrystus
raz tylko ofiarowan iest / na zgładzenie
grzechów wiele ludzi: a drugi się raz da wi-
dzieć bez grzechu / tym którzy go oczeka-
wają: ku zbawieniu.

Cap: 10.

Ten zakon dosłowniejszy niż sferisy iako obraz
przechodzić / y ofiara Chrystusowa przechodzi
ofiary bydlat ku ktoremu wiara / nadzieja / y miło-
ść mamy przystawać.

Albowiem zakon mając tylko
cień przyszłych rzeczy dobrych /
a nie samo wyobrażenie rzeczy
na każdy rok / temi ofiarami
ktore ofiarują bez przestanku
nigdy niemoże przystępujących uczynić do-
skonalemi / bo gdzieby inaczej przestalićby
ofiarować / przeto żeby już niemieli wie-
cej chwały Boży żadnego sumnienia grze-
chów / będąc raz oczyszczeni / ale w nich na
każdy rok bywa przypominanie grzechów
bo to iest rzecz niepodobna / by miały być
krew koźla albo bycia zgładzone.

Przetoż wchodząc na świat / mówi: Nie
chciał być ofiary y podarzą / aleśmi na-
gotował ciasto: zupełne ofiary y the co za
grzechy / nie podobająć się. Thedym rzekł:
Oto ide. Tá przodu krieg napisano iest o
mnie: abym uczynił Boże wola twoie. Wy-
śey mówiac / iśes bitych / y darownych / y
zupełnych / y za grzechy ofiar niechciał /
anić się podobają / te ktore podług zakonu
bywają ofiarowane: tedy rzekł: Ochoż
ide / abym uczynił Boże wola twoie / ode-
muie pierwszy / aby wtorey postanowił. W
Ekhorey wole iesthesmy poświęcenie / przez
ofiarowanie ciała Chrystusa Jezusa ktore

S. Pawła Apostoła.

psal: 109.
Iere: 31.
Ioan: 10.
E 14.
Roma: 7.
Ebrae: 9.
Exodi: 24.
1. Petri: 1.
Roma: 13.
Nume: 15.
Ebrae: 6.
Deute: 17.
E 19.
Matth: 18.
2. Cor: 13.
Deute: 31.
Roma: 12.
Deute: 32.
Acto: 21.
Ephesi: 4.

hieraz stato. A ktemu tam tedy pogotowiu
jest zawždy kapłan ktory na każdy dzien slu
ży / y offiarnie częstokroć też offiary / ktore
nigdy niemoga zgładzić grzechow: ale ten
ied enże raz offiarowawszy offiarę za grzech
siedzi wiecznie na prawicy Bożej / od tych
miał czekać / aż beda podłożeni nieprzy
jaciele jego za podnózek nogam jego. Albo
wiem iedną offiarę / doskonałemi uczynit
na wieki the kthore poświęcić. A świadczy
nam y duch święty. Bo potym gdy tho po
wiedział / Ale then testament kthory bede
świadczyl im / po onych dniach / mowi Pan
Dam moy zakon w sercach ich / y napisze tj
w ich myslach: a na grzechy / y nieprawo
ści ich nie bede wiecey pamiętać. A gdzie
inż jest odpuszczenie grzechow / thamci inż
niemają offiary.

Maiac tedy bracia duszanie / że wnidzie
my do Swiatnice przez krew Chrystusow
wa: ta droga ktora on nam zaczął nowa /
y żywa przez zasłone / tho iesh / przez ciato
swoie / maiac też y kapłana wielkiego nād
domem Bożym / przysthapiemy z prawdzi
wym sercem / y z zupełną wiarą / skropione
maiac serca od złego sumnienia / a ciato o
myte czystą wodą / trzymamy sie wezwā
nia nādzieie nāssey nie nādchylonego: boć
prawdziwy jest on co obiecał / y bādźmy sie
pilni zobopólnie / ku pobudzeniu miłości y
dobrych uczynkow / nie opuszczając zboru
nāssegō / iako niektorzy obyczaj maiā / ale
sie pocieszając / a tym wiecey / im sie dzien
Sadny przybliża.

Bo ieslibysmy dobrowolnie grzesyli / po
wzięciu vznātia prawdy / inżei nie jest zo
stawiona offiara za grzechy / ale nieiaki
oczekawanie sadu strāśliwie / y przykrość
ogniā / ktora ma pożyć przeciwnik. Jes
liś gdy kto złamał zakon Moizeffow / te
dy bez wsszego miłosierdzia / na drzewo abo
trzech świadkow vmiera: co mniacie ie
śli niedaleko ciessie kāsni zasługuie ten / kto
ryby synā Bożego potłoczył / y krew testa
mentowa potālana być sobie rozumiał /
przez ktora poświęcon jest / a duchowi tā
ski tymby żelżywość uczynił: Bo wiemy kto
to mowił: Nnie pomstā / a ia odwetuie. A
zās theż. Ze bedzie sadzit Pan lub swoy.
Strāśliwać jest rzecz wpāść w rece Bo
gā żywego.

Rozpomnieyćie iedno sobie pierwsze dni
w ktore bedac oświeceni / wylchymaliście
wielkie strachy a boiowania ciestkości: z ie
dnej strony zesćie sie dziwowiskiem stali w
praganiu y w uciskach: a z drugiey zesćie
sie stali tak towarzysmy tych kthorzy też w
tym trapieniu byli. Boście y ku wieźniom
litosć okazowali: y rozdzieranie dobr wā

ssych przyjmowaliście z radością: vznāwā
iac że macie lepszą y trwalszą materność.
Przetōż nierrāćcie duszania wāssegō: kto
re ma wielką odpłatę. Boć wam potrzeba
cierpliwości: zebyście wola Boża czyniac /
odnieśli obietnice. Abowiem ieszczē cos
mālućko / że ten kthory ma przysć przy
dzie / a nie omieszza. Ale moy sprawiedli
wy z wiary żywie: a iesliby sie co zchronit:
niebedzie sie podobat duszy moiey. Ale my
niebādźmy synowie z chynienia ku pothe
pieniu / ale wiary ku nāleżeniu dusze.

Cap: II.

Wiary wielmożne rzeczy w oycach przed potopem
przed zakonem / y ciāsu zakon / przez kthora cstonki
Chrystusowe z glowa bywāia stacjone.

Wiarā lepać / iesćci istota rzeczy
o ktorych jest nādzieia / dowod
rzeczy niewidomych. W tey ci
wierze świadectwa dosthapił
oycowie strachy. Wiara rozu
miemy że sprawione sa wielki słowem Bo
żym: aby sie z rzeczy niewidomych staly wi
dome.

Wiara / Abel wietssa offiara offiarował
niż Kain Panu Bogu: przez ktora otrzy
mat świadectwo / że był sprawiedliwy / za
świadectwem Bożym o darach iego / y przez
też choć inż umarły ieszcze mowi.

Wiara / przeniesion jest Enoch żeby nie
ogladat śmierci / y nie iesh nāleżion: Bogo
przeniosł Bog ieszcze przed swym przenie
sienim / miał świadectwo że sie Bogu po
dobat. A bez wiary niepodobna jest / by sie
kto miał podobać Bogu. Abowiem te ktho
ry przystepuie do Boga / potrzebā wierzyć
iż Bog jest / a on tym ktorzy go szukā / od
ptayca jest.

Wiara Noe wsiarossy nāpomnienie o
tych rzeczach ktorych ieszcze niebyto widāci:
boiac sie / nāgotował korab ku zachowa
niu do swego / przez ktory korab po tepit
swiat / y postanowion jest dziedzicem spra
wiedliwosci przez wiare.

Wiara rzeczoną Abrahām / wsluchat że
ssednā ono mieysce / ktore miał wsiac za
dziedzictwo: y wyszedł / niewiedzac do kōd
by ssedł. Wiara mieszzał w ziemi obiecāney
iako w cudzey / mieszzał w chātupkach z
Izākiem / y z Iakobem / spolecznemi dzie
dzicmi teyże obietnice. Abowiem oczēka
wał miastā ktore miało grunty / kthorego
sprawca y budownikiem jest Bog.

Wiara też y samā Sarā niepiodna / moc
w przywieciu nasienia wsielā / też y nād czas
wielu swego: iż iedno wwierzyła być wier

Matth: 1.
2. Timo: 2.
Matth: 5.
Ebrae: 12.
Abacue: 2.
1. Petri: 1.
Roma: 1.
Gala: 3.

Roma: 1.
E 8.
Colossi: 1.
1. Timoz: 1.
Gene: 1.

Gene: 4.
Matth: 23.

Gene: 5.
Sapien: 4.
Ecclci: 44.
E 49.

Gene: 6.
Ecclci: 44.

Matth: 12.

Gene: 12.
E 13.

Gene: 21.
Luca: 1.

List do Żydów.

Gene: 5. nym onego który iey obiecał / A przetoż od iednego / y tu ieszcze napoty umarłego / po sło ich bärzo wiele / iako gwiazd na niebie y iako piasku kthory / iest przy brzegu mor- skim / niezliczony.

Ioan: 8. Według wiary / umarli ci wszyscy / nie wziawszy obietnice: ale zdalęć na nie pa- chrac / y pozdrawiać / y wyznawać / że pielgrzymy y gośćiami są na ziemi. Bo ci co tak mówią: dają znać że oyczyny su- kają. By byli pamiętali na one z ktorey wy- sili: mieć wždy czas ku wroceniu się: ale teraz lepsiży pożadają / to iest niebieskiey.

Gene: 47. A przetoż niewszedł się Bog / zwąc się ich

Psal: 33. Bogiem: bo im zgotował miasto.

Exodi: 3. Wiara / offiarował Abraham Izaać /

Matth: 22. gdy go kuszono: a offiarował iednego / o

Gene: 22. którym był wzięt obietnice / do ktorego by- to rzeciono / iż w Izaaću będzie tobie we- zwano plemię / miasac za to / że mocen iest Bog y z umarłych zbudzić. Stad że go y w przypowieść wzięt.

Gene: 27. Wiara / y okoto przyslych rzeczy dał bło- gosławieństwo Izaaćowi / Jakobowi / y E- zau.

Gene: 48. Wiara / Jakub umierając błogosławił każdego syna Jozephowego: y dał chwate wierchow i rozgi iego.

Gene: 50. Wiara / Jozef gdy miał umrzeć / zmiań- ke uczynił o wyszciu ludu Izraelskiego z E- giptu / y o koscicach swoich poruczeństwo dał

Exodi: 2. Wiara / Moyses gdy się narodzył / iesth pothatemnie chowan / od rodziców swych przez trzy miesiące / przeto że go widzieli być nadoobnym dziećciem / a nie bali się Krolewskiego wyroku.

Exodi: 2. Wiara / Moyses gdy urosł wielki / przat się być synem córki Faraonowej: raczej o- bierając aby był trapien z ludem Bożym / niżli mieć rozkosz z docześnego grzechu / za- wietse sobie bogactwa pocztaiac vraga nie Chrystusowo / niżli skarbę Egiptkie / bo pogtadał a pátrzył na odpátce.

Exodi: 12. Wiara opuścił Egipt: nieobawiać się okrucieństwa Krolewskiego. Abowiem nie widomego Boga tak czełat / iakoby go wi- dział.

Exodi: 12. Wiara / wielkanoć sprawował y wilanie krwie: aby ten kthory tracił pierworodne rzeczy / nie tykał się ich.

Exodi: 14. Wiara / przesli przez morze czerwone / iako po suchey ziemi: czego chcac doświadc- czyć Egiptczyktowie: potoneli.

Ioan: 6. Wiara / mury koto Jerichá upadły / gdy go po siedm dni obchodzili.

Ioan: 2. Wiara / Raab nierządnicá z onemi nie- wiernemi niezginetá / przylawssy spiegie- rze w pokoiu.

Alle coś daley powiem: Boć mi niedo- stanie y czasu bym miał powiedać o Gedeo- nie / Daráchu / Samsonie / Jephte / Da- widzie / Samuclu / y o Prorocach: kthory przez wiare pozwyćezali Krolestwa / dzia- łali sprawiedliwosc / otrzymali obietnice / zácykali wsta lwom / zágałi nawatnosc o- gnia / wssli ostrego miecza / zmagali z cho- rob / stawali się mocnymi na wojnie / wy- wracali obozy cudzoziemskie / przyjmowa- li niewiasty z powstania umarłych swoje.

A dradzy / rozciągani byli / kthory nie- przyjmowali wykupienia / aby dostapili le- pszego zmartwych wstania. Tietcorzy też posmiwiska y bicia cierpieli / ná dcho ie- sse y wieszenia y ciemnice: kamienowa- no ie / sieczono / abo przerzynano ie / y kusso- no / zamordowaním od miecza umierali: Tutali się w owczych / y kózich skorach / v- bedzy / wciśnieni / vtrapieni: kthorych był świat niegodzien: białali się po pustyniach / po gorach / y po iaskiniach / y po iámach w- ziemi.

A ci wszyscy świadectwem wiary będąc- zprobowani / nie wzięli obietnice: iż Bog o nas coś lepszego przysyła / aby om bez- nas doskonałości swey nie wzięli.

Cap: 12.

Wiara oyców starych y przykład ich y Chrystu- sow ma pobudzić ku znoszeniu rzeczy przeciwnych y ku wiadowaniu grzechow.

Wszethoż theż y my miasac thak wielki obtok świadkow nam- na przykład danyh: zloziwssy z siebie wszelkie bżenie y kthory nas obthoczył grzech / bżemy przez ciřpliwosc ku wysłhawionemu nam- boiowi / pátzaiac na sprawce y na doko- nawce wiary Jezusa / ktorj wstawił przed- sie radość / podiał krzyż / wzgardziwssy ze- sromocenie / y siedzi na prawicy maiestatu Bożego.

Rozmyślajcieś iedno sobie one / kthory ciř- piat od grzesnikow / przeciwko samemu so- bie takowe przeciwiensstwo: aby się nieuko- niwali / na myslach swoich wsthaiac. Bo wż dyscie ieszcze nie zastawiali się aż do- krwie / przeciwiąc się grzechowi: a inż- scie zapamiętali poćiechy ktora do was iá- ko do synow mowi / Synu moy / niezanię- baway karania Pańskiego: ani zemdleway- gdy będzieś od niego trestan. Abowiem kogoć Pan mituie / tego karze: a karze każ- dego syna ktorego przyjmie.

W karnosci thrwajcie. Offiarując się- wam Bog iako synom. Bo a kthory iest syn / kthoreby niekarat oćiec. Jestlić wiec bez tre-

Iudic: 7.

Iudic: 4.

Iudic: 14.

Iudic: 11.

1. Reg: 17.

1. Reg: 12.

Danie: 6.

1. Reg: 14.

Danie: 3.

3. Reg: 19.

Isaia: 38.

Iudic: 3.

1. Reg: 15.

1. Para: 12.

1. Reg: 14.

2. Para: 14.

1. Reg: 20.

3. Reg: 17.

4. Reg: 4.

Iere: 16.

3. Reg: 21.

4. Reg: 1.

Matth: 3.

Ephesi: 4.

Coloss: 3.

1. Petri: 2.

Philip: 2.

Prohet: 3.

Apoca: 3.

S: Pawła Apostoła list do Żydów.

Wierzenia iestescie / ktorey sie wyslycy in i sta
li wezefnicy: tedyście sie z cudzołóstwá ro
dzili / a nie iestescie prawi synowie. Kte
musz mielismy oyce ciata naszego / ktorzy
nas cwiczyl / y mielismy ie w wciwosci:
a zaś niedaleko wiecey bedziemy poslusni
Oycowi duchow / abyśmy byli żywi: A w
żdyć oni na maty czas / cwiczyl nas podług
woley swojej: ale ten ku pożytkowi naszemu
abyśmy na sie przyieli poświęcenie iego. A
kożdec karanie tutecznego czasu / zdac sie
być niewesole / a owsem smutne: alec po
tym czasie przynie sie pożytek bázro społoy
ny sprawiedliwosci / tym ktorzy sa przez
nie wyćwiczeni.

Isaie . 35 . A przetoś osłabiáte rece / y kolana zems
dlone / iuz náprostuycie / a czyncie prosthe
kroki wáśnymi nogami: aby ktho chramiac
niebladził / ale raczy aby był wzdrowiony.
Roma : 12 . Pokoiu násláduycie ze wssystkimi / y swieto
Matth : 5 . bliwosci: Bez ktorey żaden nie wyrzy bogá
Opátruiac by lepak kogo niedostawáto iá
sce Bożey: By iáki korzeń gorzkości rosthac
ku gorze niezawádzil / a przezen by sie ich
wiele niesplugáwito. By niebyl ktory pso
tliwy a nieczysty / abo odrzucony iáto E
zau: ktory dla iednego pokármu / przedat
Gene : 25 . piworodzstwa swoje. Bo to wieździe / że
y potym gdy chciat obziedziczyt bógosłá
wienstwo / odrzucon iesth. Bo nie nálaśl
Gene . 27 . mieysca pokucie / acz go ysptáczem słuát.
Exodi . 20 . Abowiem nieprzystapiliście do gory ktho
rey by sie dotknac / y do ognia do kthorego
by sie przystapic / godzilo / y do wichru / y
do mroku / y do burzy / y dzwieku thraby / y
głosu słow / kthory ci co slysseli wymowili
sie / aby ku nim niebylo mowione slowo / bo
nie mogli tego znosić co bylo powiedziano
Exodi . 19 . za iesli sie bydle gory dotknie / bedzie wka
mionowane. A ták bylo slyśliwe ono / co
widywane / że y Moiześ powiedział / prze
lektem sie y drze.

Alescie (wy) przystapili do gory Syon /
y do miásta żywego Bogá / Jeruzalem nie
Apoca : 21 . biestkiego / y do zebrania wiele tysiecy An
giotow y do cerkwie pierwszych (swietych)
ktorzy popisani sa w niebie / y do Bogá
wssystkich rzeczy sedziego / y do duchow do
skónátych sprawiedliwych / y do posrednika
testamentu nowego Jezusa / y pokropienia
Gene : 4 . krwie / ktora lepey mowi niś Ablowá.

Pátrzajcieś abracie sie nieprzeciwiłi te
mu ktory mowi. Bo iesliżec sie oni niewy
biegali / ktorzy sie przeciwiłi onemu ktory
na ziemi mowi: dalekoć my wiecey / my
iesli nie wsluchamy onego ktory z niebá mo
wi / ktorego głos zruszył na on czas ziemie:
Agge : 2 . a theraz lepak obiecuie / mowiac: Iesce
raz / a ia zrusze nie tylko ziemie / ale y niebo.

A to co powiada iesce raz: oznaymuie ru
chomych rzeczy przeniesienie / iáto to wcy
nionych / aby zostály te kthore sa nierucho
me a stoiace. A tákże tedy my przyimuiac
krolestwo nieruchome / mamy iáste: przez
ktora słuźmy podobaiac sie Bogu / z boia
źnia y z wciwosciá. Abowiem Bog náś
iest ogniem trawiacym.

Cap: 13.

Nie tylko żywot y obyciaie starych / ale y náuka má
być násládowná / trwac w wierze wmarlych y ży
wych słuźniac.

Niosć bráterstwa niechay be
dzie między wami / a przyimo
wania gości z chucia / mezo po
minaycie. Bo sie me ktorzy
przez to podobali / gdy przyieli
w dom ángioly. Pámiataycie na wieźnie iá
kobyście społe wieźniámi byli / ná te ktorzy
prácuia iáto tezy sami bedac w cieie. Mat
żeństwo počciwe między wssystkimi (niech
bedzie) y toże niepokálane. Ale nieczyte /
y cudzołozniki / bedzie Bog sádzil. Niech
beda obyciaie bez tákomstwa: przestáwa
ie ná ninieyszych rzeczach. Boć on sam
powiedzíat. Nie zostáwie ani cie opuszczé
táć że smiele moźe rzec. Pan mi iest pomo
cnikiem: nie boie sie by mi co miał wezynie
cślowiek. Pámiataycie na przetożone wá
se / ktorzy wam powiádali slowo Boże: ná
ktorych obcowania koniec pátzaiac náś
sláduycie wiáry. Jezus Chrystus wezora y
dzis: tenże y náwieki.

Rozmáitemi y obcemi náukámi niebay
cie sie wrodzić. Boć nalepsza iest / iásta v
twierdzić serce nie pekámy / ktore nie by
ly wzytheczne tym ktorzy w nich chodzili.
Mamy otharz z kthorego niemáia mocy
ieć / ci ktorzy przybytkowi słuźa. Abow
wsem thych zwierzat kthorych krew bywa
wnossóná zá grzech do swiatnice przez Wi
slupa / ciata pátaia przed obozem. Prze
toś tezy Jezus żeby poświęcił swoia krowia
lud / círpíat przed bróna. Wymidźmyś tedy
do niego. precz z obozu: nossac ná sobie ná
smiewistá iego. Boć tu (iedná) niemamy
miásta trwátiego: ale przysłego słuámuy.

Przezen tedy / ofiaruymy záwssie ofiare
chwały Bogu / to iest / owoc warg wyzná
wáiacych imieniu iego / dobrzechyńnosci y
spoleczności niezapominaycie. Boć tákie
mi ofiárámi / zásluguiemi Bogá.

Badźcie poslusni przetożonym wáśnym /
y badźcie im poddani: boć oni otym czuia /
iáoby licze zá dusze wáśse mieli dzíalác:

jeby

1. Petri . 2 .
Deute : 4 .

Gene : 18 .
E . 19 .
Roma : 12 .
1. Petri . 4 .
Matth : 25 .

Ecclesi . 27 .
Deute : 31 .
Iosze . 1 .
Psal : 55 .
E . 117 .

Matth : 23 .
Ebra : 3 .

Ioan : 6 .

Exodi . 29 .
Leuiti : 4 .
Nume : 19 .
Ioan : 19 .

Philip : 3 .

Psal : 91 .

Philip : 4 .

Aclo : 4 .
E . 12 .
Ephesi :

Ezech : 3 .
Ioan : 10 .
1. Petri .
Deute : 8 .
Philip : 2 .

Aclo : 3 .

Roma : 5 .
1. Petri .
Zacha : 1 .

Prover : 2 .
Ioan : 16 .

S. Jakuba Apostola list.

żeby to czynili z radością / a nie wzdychając / boć to wam nie pożyteczno.

Akto : 4.
Ephes : 6.

Modlcie sie za nami / bo mamy thobu-
ffanie / ze dobre sumnienie mamy między
wszystkimi chcąc dobrze postępować. A
tym więcej proszę was abyście to czynili /
żebym tym rychley był przywrócon wam.

Ezech : 34.
Ioan : 10.
I. Petri : 5.
Deute : 8.
Philip : 2.

A Pan Bog pokoi / który wywiódł od
umartwych wielkiego pasterza owiec / we
krwi testamentu wiecznego / Pana naszego
Jezusa Chrystusa : niechay was sprawu-
ie we wszelkim dobrym / żebyście czynili ie-
go wola / czyniac swami coby sie temu po-

dobato / przez Jezusa Chrystusa : ktoremu
jest chwala na wieki wiekow : Amen.

A proszę was bracia / żebyście skromnie
znosili słowa pociechy. Bom ci wam krot-
ko pisał. Wiedzcie żeć Thimotheussa br-
ta / przy mnie teraz nie ma / skorym (ie-
sliby rychto przyszedł) ogładam was.

Pozdrowcie wszystkie przetożone
wasze / y wszystkie święte. Pozdra-
wiaia was bracia z Włoch.

Łaska Boża ze wszystkimi
wami. Amen.

✠ ✠

Koniec listu Pawła świętego do Żydów.

Argument Epistoły świętego Jakuba Apostola.

Jakub Apostoł naucza duchowne o zachowaniu niebieskiego przykaza-
nia / y o sprawie zachowywania kościelnego / y o manifestacie niezwykłych
żney cierpliwości / y objawieniu wiele ich / y o fałszywych nauczycielach.

List powssieczny świętego Jakuba Apostola.

Cap: 1.

Jako sie mamy pokusam przeciwiać wci / a iako
żadać mamy mądrości y miłoty darow od Boga / a
jść krześcianskie

JAKUB sluga
Boży páná ná-
šego Jezusa Kry-
stusa: dwanaście
pokoleniu kthore
sa w rozprošení
pozdrawienie.

Miećcie to za
wszelką radość /
bracia moi / gdy
byście w rozmaite pokusy wpadli / wiedzac
iż probowanie wiary waszey sprawnie cır-
pliwość. A cırpliwość je ma vczynek dosko-
naly / żebyście byli doskonali / y zupełni / że
by wam niniejszym nieschodzilo.

Akto : 3.

Roma : 5.
I. Petri : 1.
Zacha : 13.

A iesli kto z was potrzebuie mądrości /
niechay że iej prosi od Boga / który dawa
wszystkimi obficie / a nie wymawia : thedy

mu będzie dana. Ale niechay prosi w wie-
rze / nie nie wątpiac : Bo kto wątpi / po-
dobny jest welnam morskim / ktore wiatr
pedzi y miece : takowy tedy człowiek / niech
nie mniema by miał co wsiadć od páná.
Maż dwoiakiego dmyslu / niestateczny jest
we wszystkich drogach swoich.

Brath poniżony niech sie chlubi / w po-
wysszeniu swoim : a bogaty / w poniżeniu
swoim : bo przeminie iako kwiatek z thra-
wy : bo wesslo słońce z goracem / a posuszy-
to trawę / y kwiat z niey opadł / y ochedo-
żność postaci iego zginelá : takżecy bogaty
w drogach swoich wtleśnie.

Błogosławiony to maż który (skromnie)
znosi pokusy : bo gdy będzie doświadczony /
weźmie koronę żywota / ktora obiecał Bog
tym ktorzy go miłuią. Zaden niech nie mo-
wi gdy bywa kussion / że od Boga bywa ku-
sson. Abowiem Bog niebywa kussion ode-
złych rzeczy : y sam nikogo nie kusi. Ale ko-
dy kussion bywa / oderwany będąc żadza-
siva (oddobrego) przyłudzony (do złego)
A potym / żadliwość gdy iuż pocznie / rodzi

Marci. 11.

Ecclesi. 14.
Isaie : 40.
I. Petri. 1.

Iob. 5.

grzechy /

Świecatego Jakubá.

grzech / á grzech záse / gdy będzie popeł-
mon / rodzi śmierć. Alak niemyślicie brá-
cia moi namileyszy.

Prover: 2.
Ioan: 2.
Ioan: 1.
1. Cor: 4.
Każdy datek nalepszy / y każdy dar dosko-
ly / z wierzchu stepnie od Wyca światłości /
v ktorého niemáš odmiany / ani w zaiem-
ności zaciemienia. Boć nas dobrowolnie
wrodził słowem prawdy / abyśmy byli po-
czatkem niejakim stworzenia tego. Wie-
cie bracia moi namileyszy.

Prover: 17.
Ecclesi: 5.
Alak niechay będzie każdy człowiek pret-
ki ku słuchaniu / á leniwy ku mowieniu / le-
niwy y ku gniewu. Albowiem gniew męski /
sprawiedliwości Bożej nie sprawuje. A
dla tego / odrzućmyś nieczystość wsselaka /
y obfithość złości / w cichości przymiecie
wsiiane słowo / ktore może zbawić dusze
wasze.

Roma: 2.
Lucas: 6.
Ale bądźcie czynicielmi słowa / nie tylko
słuchacze: sami siebie zdradzając. Bo jeśli
któ jest słuchaczem słowa / á nie czynicie-
lem / ten będzie podobny meżowi ktory o-
glednie twarz swa przyrodzona w zwier-
ciedle: bo then ogladał się / odszedł / y
wnet zabaczył iaki był. Ale then ktory się
obeyrzył w zakonie doskonałego wolności /
y będzie w niewierze / nie stawia się zapá-
miętliwym słuchaczem / ale (się stawał)
czynicielem wczynku / ten będzie błogosła-
wionym w wczynku swoim.

1. Petri: 3.
Iacobi: 3.
A jeśli kto mniema żeby był nabożnym /
niepowsztęgać ięzyk swego / ále zawo-
dzac serce swoje / tego proźne jest nabożeń-
stwo. Nabożeństwo ciste y niepokalone v
Bogá y Wyca / to jest / nawiędzać sirothy y
wdowoy / w ich wdękach: á siebie samego
przysrzegąc niepokalanym od tego swia-
tá.

1. Ioan: 2.

Cap: 2.

Przymówanie person škodliwe / wczynki miłosier-
ne máia być czynione / na wiare krom wczynkow się
nie spuszczać.

Leuiti: 19.

BRAĆ A moi / nie miewcie w
przymówaniu person / wiary
páná nášego Jezusa Chrystu
la chwały. Albowiem przyjdzie
li do zgromadzenia wászego
má / máiac złoty pierścień w sście swiet-
ney: á wssedliby też v vbogi w plugawym o-
dzieniu / á weyrzawszy wy na onego / ktory
się vbrał w kostrowna sście / rzeklibyście
mu: Siadź ty ocho tu dobrze: á v bogiemu
byscie rzekli: ty tam stój: ábo siadź ná pod-
nossku v nog moich: á wiec to inż nie czyni-
cie rozsádku sami v siebie: y nie stálicie się
sędziámi myśli nieprawych.

Stuchaycie bracia moi mili. A zaś nie

obrat Bog v bogich ná tym świecie / aby by-
li bogatemi w wierze: y dziedzicmi (one-
go) królestwa / ktore przyobiecał Bog tym
ktorzy go miluią. A wyscie nie bęćli vbo-
giego. A zaś nie bogacze ciąża á wdękata
was przez moc: y nie ciż też was poćaga-
ia do sadow? Zás nie oni bluznia imienia
tego dobrego / ktore rozrywano iest náw wá-
mi: Wssat os iestli zakon pełnić Królew-
ski: według (tego) písma / Będzieś mi-
wac bliźniego twego iáko sam siebie /
dobrze czynicie: ále iestli brákuiecie persona-
mi / grzech popełniać / przekonány od za-
konu iáko przestępce. Bo ktoby kółwiek
wssięć zakon zachowywał / á vpadłby
w iednym / sthál się winnym wssystkich.
Bo ktory powiedział: Nie będzieś cudzoto-
żył / tenże też powiedział: Nie będzieś zá-
bijał. Jeśli tedy nie będzieś cudzotożył / ále
zabijesz: stales się przestępcą zakonu. Tak
mowcie / y tak czyncie / iáko ci ktorzy przez
zakon wolności poczynacie być sádzeni. A
bowiem on ktory nie czynił miłosierdzia /
będzie sádmiat bes miłosierdzia. Aleć mi-
łosierdzie przewysssa sádm.

A co pomoże bracia / by kto powiedział
że ma wiare / áleby wczynkow nie miał? A
zaś go może wiara zbawić? A iestli by brat
abo siostra byli nádzy / y potrzebowali poży-
wienia powssedniego / á rzekłby im ktory z
was / Jójcie w pokou zagrzejcie się y náie-
dzcie: álebyście im nie dali tego co potrze-
ba ciátu ich: coś to pomoże? Tak ci y wiara
nie będzie wczynkow miała / vmárlá iestli
sámá w sobie.

Ale rzecze kto. Ty máś wiare / á ia mam
wczynki. Wtáz że mi wiare twoie bes wczyn-
kow / á ia tobie wtáz wiare moje z wczyn-
kow. Ty wierzyś / iż ieden iest Bog / dobrze
czyniś: áleć y Diabli wierza y drża.

A chceś wiedzieć o człowiecze marny /
że wiara bes wczynkow nikczemna iestli:
Abrahám oćiec náš / zaś nie z wczynkow v
sprawiedliwion iest: ofiaruiac Jzáká (y)
ná swiego ná oltarzu: Widziś że wiara
dopomága mu społu wczynkow tego / y z
wczynkow wiara iest skonána: A wypelnio-
ne iest písno / ktore mowi: Owierzyt Ab-
rahám Bogu / y poczytano mu byto ku sprá-
wiedliwości / y przyaciélem Bożym ná-
wan iest. Widzicie że z wczynkow bywa
vsprawiedliwion człowiek á nie tylko z
wiary. Thák że theż y Rácháb nierzadni-
cá / y zaś nie z wczynkow vsprawiedliwio-
na iest / przyawszy posły / y infa droga se
wypusćwshi: Albowiem iáko ciáto przes-
duhá vmárte iest / thák wiara bes wczyn-
kow vmárlá iest.

Matth: 1.

Leuiti: 19.

Ezech: 18.

Exodi: 20.

Matth: 18.

Matth: 7.

1. Ioan: 3.

Matth: 8.

Marci: 1.

Gene: 15.

Roma: 4.

Gala: 3.

Iosue: 2.

6.

Cap:

Alpostola list.

Cap: 3.

Ze tego ięzyka/wiele grzechow pochodzi/ Ethernym przeciwna jest mądrość niebieska.

prawiedliwości/w potow tym bywa sian ktorzy czynia pokoy.

Cap: 4.

Swarow sie chroniac / swym tej dżiwosćiam nie folguiac / lathwie od swiata y od dyabla odstapic / my / a z Panem Bogiem y z bliznim sie zlaczyiny.

Matth: 23.

Ecclesi: 14.
19. & 25.

Rzechay was nie wiele misth r3ow bywa / bracia moi / wie dzac iz wieczy sy sad (na sie) bie rzecie: Bosny wysocy w wielu rzeczach wykroczyli. Jesli kto (nikogo) nie obraza slowem / ten doskonaly jest mezem / ktory w wysysto ciato w w3 de w prawic moze. Jesli z gdy koniom wes dzidta w geby wprawimy aby nam byli poslusni / thedy wysysto ciato ich obracamy: Okrety oto acz wielkie sa / y od wiatrow wielkich bywaia pedzeni: a w3dam od mas tego wiosla bywaia obracane / tam gdzieby moc sprawce chciata: takze y iezyk / aczci jest maty czonok / ale przed sie wielkie rze czy podnosi.

Ocho ilic ogien / nawiecz sy las wypali: Jezyk / tez czy ogniem jest / wysysthciey nie prawosci. Jezyk posthanawiaia miedzy czlonkami nassemi / ktory potala wysysth ciato / y rozpala koto przyrodzenia naszego: zapalony od piekla.

Abowiem wsektie przyrodzenie swie rzat / y pchaow / y robactw / y inych swie rzat bywa w3rocone / y w3rocone sa od czto wiecznego przyrodzenia: ale iezyk aaden z ludzi w3roci nie moze / bo jest nie spokoy ne zle / peten iadu smierthelnego / Przezen b3ogoslawnimy Bogu y oca / y nim tez prze klinamy ludzie / ktorzy sthworzeni sa na podobienstwo Boze. Strachje wst pochodzi b3ogoslawnienstwo y ztorzeczenstwo. Bracia moi nie ma to tak byc. Jzaf szrodto ies dnymie promieniem wypuszcza slodka y gorzka wode: Jzaf moze bracia moi mili figa iagoby winne rodić / albo winnyko rzen figi: Thak tez adny zbroj / nie moze wczynic wody sloney y slodkiey.

Kto jest mady a wczony miedzy wami: Niechayze w3aze z dobrego opcowania w czynet swoy / w cichey madości. Jesli ma cie gorzka zawisc / y iesli sa swary w sercach waszych: nie chlubcie sie / a nie badzcie mataczmi przeciwko prawdzie. Boe thas kowa madość nie z stepuje z wierzchu od oca swiatosci / alec jest ziemka / bydleca / diabelska. Bowiem gdziec jest zawisc y swar / camci niestarek / y wsekti wczynet nie dobry. Ale madość ktora jest zwierzchu / napierwoy tedy jest wstydliva / potym spo koyna / stromna / vmowna / z dobremi zgo dliwa / milosierdzia y dobrych owocow pet na / nie posadza / y bes obtudnosci. A owoc

Sadze woyny y zwady miedzy wami: A za nie z pozabliwosci waszych / ktorze wojnia w cztonkach waszych. Pozadacie / a nie macie / zabijacie / y zay szrycie sobie: a niemozecie dostac / wadzicie sie y walczycie / a nie macie / przeto ze niezadacie. Proscie / y nie otrzymawacie: przeto iz sie proscie / zebycie w zabliwosciach waszych potrawili.

Cudzołoznicy y cudzołoznice / za niewie cie ze przyasni tego swiata / nieprzyaciota ka jest Boza: Atak ktor olwiek zechce byc przyacielem tego swiata / sthawa sie nie przyacielem Bozym. Czynimacie ze po proznicy pismo mowi: Duch ktory w was mieska / ku z3drosci sie ma: ale wiethsa iaste dawa. Przeto powiada: Bog sie py snym przeciwi / a pokornym iaste dawa.

Badzcie sie tedy poddani Bogu: a sprze ciwiyacie sie dyablu / tedyc wciecie od was przyblizaycie sie do Boga: tedyc sie przy blizy do was. Grzesnikowie oczysciaycie rece wasze: y wychedazaycie serca / (wy co scie) dwoiwego vmyslu. Badzcie nedzniki / zatosci w3ymaycie / a placzcie / smiech wasz niech sie w zatosc obroci / y radość w smutek. Korzcie sie przed oblicznoscia Pansa: a powysy was. Nieposmiwuycie sie ieden z drugiego / bracia moi. Bo ktor sie natrzasa z brata / abo ktor posadza brata swego / natrzasa sie z zakonu / y posadza zakon. A iesli posadza zakon / inzes nie jesth czynicielem zakonu / ales sedzia: Bo ies denzec jest wydawca zakonu / y sedzia / ktor y moze y stracic / y wybawic. Athy czymes jest ze sadzi blizniego swego.

Nuz thez theraz wy co wiec mowicie / Dzia abo iutro poiedzimy do miast tego abo owego / y sirawimy tam rok / bedzie my kupcy / bedziem mieli zyst / a wy nie wiecie co iutro bedzie. Bo a co jest zywoth wasz: Para co sie trossucke w3aze / a potym zginie. (Tak mowicie) miasto tego co bys cie mieli mowic: Bedzieli Pan raczyt / abo / Dali nam Bog zdrowie / wczynimy to abo owo. A wy theraz kochacie sie w py chach waszych. Koze thakie radowanie / zlosliwe jesth. Ktho by thedy co dobrego vmial czynic a nie czyni: jest mu to grzech.

1. Ioh: 2.
Gala: 1.

Roma: 8.
Prouer: 3.
1. Petri: 5.

1. Petri: 5.

Roma: 14.

Ezechi: 28.
Luce: 12.

Aho: 18.
Ebra: 16.

Luce: 12.

Cap:

Gene: 1.

Roma: 13.

Świętego Jakuba Apostoła list.

Cap: 5.

Bogaty chęć który wstąpił do bogie cześć potępienie /
iako y ubogich ścieżki wstąpił / dla której ma-
my o cierpliwość stać / przysięgi się wiarować, nie-
mocne nawiedzić / a wszystkie się modlić.

1. Timo: 6.

B

Wiesz teraz bogactwie / płacz-
cie / a rzewnie płaczcie nad ne-
dzami waszymi / które przyda-
ją was. Bogactwa wasze są
pruchnięte / a sęczy wasze mo-
le pojadły. Złoto y srebro wasze porządzi-
ło / y rdza ich będzie wam na świadectwo /
y będzie żarła ciała wasze iako ogień. Stara-
biliscie sobie gniew w ostateczne dni. Oto
zapłaci robotnikom waszym / którzy po-
żeli krainy wasze / którzy im skorzystali /
trzydzić a woła: a którzy ich wssedli aż do wssu
Pana wssedli zastępów. Wywaliście na zie-
mi / a w rostkach wychowaliście serca wa-
sze / (iako) w dzień zabicia (offiar) przy-
wiedliście / y zabiliście sprawiedliwego / y
niezaparli się wam.

Leuiti: 19.

Deut: 24.

Tobie: 4.

Luc: 16.

Bądźcież tedy cierpliwi bracia / aż do
przysięcia Pańskiego. Oto / oracz cześć dro-
giego owocu ziemi / skromnie cierpieć /
ażby wziął deszcz rany y wieczorny. Bądź-
cież też y wy cierpliwi / a potwierdzajcie
serca wasze / boć się przybliży przysięcie Pań-
skie. Niewzdychajcie bracia jeden przeciw
wko drugiemu / abyście niebyli sadzeni.
Ochoć siedzia przededrzwiami stoł. Bierz-
cie sobie przykład bracia zęścia złego / y
nieśwawpliwości / y prace / y cierpliwości /
w Prorocech / którzy mówili w imie Pań-

skie. Ocho teraz błogosławieni te którzy
skromnie znosili. Stysieliscie o Jopowej
cierpliwości / y widzieliście koniec naszego
Pana: żeć miłosierny jest Pan y miłosirny.

Matth: 5.

Job: 1.

2.

Matth: 5.

2. Corin: 1.

A przede wssystkimi rzeczami bracia /
(prosse) nieprzysięgajcie / ani na niebo /
ani na ziemi / ani na iaka kolwie przysię-
ga. A powieść waszą niech będzie / tak / tak /
nie tak / nie tak: abyście się w sadu nieroz-
pierali. Graszcie się kto z was: niechże się
modli. Dobry myśli jest: niechże psalmu
spiewa. Choruje kto między wami: niechże
przysowie kaptanow koscielnych / a oni
niech się modla nad nim / pomagając go
oleiem w imie Pańskie. A modlitwa wier-
na zachowa niemocnego / y uży mu Pan:
a będzieli w grzechach / beda mu odpus-
czone.

Wyznawajcież tedy jeden drugiemu
grzechy wasze / y modlcie się za się zobopola-
nie / abyście byli zbawieni. Boć wiele mo-
że modlitwa cztowieka sprawiedliwego w-
stawić. Eliasz / bytci cztowiek niedzy
poddany iako y my: a modlit się na modli-
wach / abj nie było dżdzu na ziemi / y nie był
deszcz przez trzy lata / y sześć miesięcy. A
zasił się modlit / tedy niebo spuściło deszcz / a
ziemia dała owoc swój.

3. Reg: 17.

Luc: 4.

3. Reg: 18.

Bracia moi / jeśli kto z was wbladzi od
prawdy / y nawroci go ktho / ma thowie-
dzieć / iż kto thowczyni że się grzesznik
nawroci od obiedney drogi swo-
iej / ten wybawi dusze ie^o od
śmierci / y zakryje wiel-
kość grzechow.

g Koniec listu świętego Jakuba.

Argument pierwszey Epistoły świętego Piotra.

S

Simon Piotr syn Jony z Galilejskiej krainy / z miasteczka Bethzaydy /
brath Andrzeja Apostoła / z wolenniki zbawiciela niewyciezonego /
po wssystkim świecie być okazać: y napomina ku pokucie za przeszły żywot /
y ku polepszeniu w tym nowym żywocie. Pieć Kapitul ma.

Począ

Świecącego Piotra Apostoła list pierwszy.

Wocyna sie list pierwszy świętego Piotra Apostoła.

Cap: 1.

Piotr dziękuję Bogu za Krześt którym jesteśmy od-
rodzeni ku żywotowi / napominając nas ku podeymo-
waniu ciężkości i pokus dla Chrystusa / i ku Krześ-
cyańskiemu sprawom.

Piotr Apostol
Jezusa Chrystu-
sa / tym którzy są
przychodniemi i
rosproszonymi w
Poncie / Galacy
ey / Kappadocyey
Azeyey / i Sythya-
niyey / według
przejrzania Bo-

ga oycą / ku poświęceniu Ducha / ku posłu-
szenstwu i pokropieniu krwią Jezusa Chry-
stusa: Laska i pokoy niech wam będzie po-
mnożony.

Błogosławiony Bog / i Ociec páná ná-
szego Jezusa Chrystusa / który podług mi-
łosierdzia swego wielkiego / wrodził nas z no-
wu ku żywey nadziei / przez powstanie Je-
zu Chrystusa od umarłych / ku dziedzierwu

nieśkazitemu / i niepokalanemu / i ktor-
zy wiedzieć nie może / zachowanemu w nie-
bieszczach na was / ktorzy mocą Bożą bywa-
cie strzeżeni przez wiarę / ku zbawieniu / k-
to jest gotowe aby było w ostateczny czas
obławione. W którym sie będziecie wese-
lić / a teraz potrzeba sie trochę zasmuć / w
rozlicznych pokusach / żeby doświadczenie
wiary waszej / daleko koczowniejsze niżli zio-
to / które w ogniu probują / było należne /
ku cci i ku chwale / i ku sławie / przy obła-
wieniu Jezusa Chrystusa / którego acz-
cie nie widzieli przed sie / jednak miłujecie:
W którego i teraz / nie widząc go / wierzy-
cie: a wierząc / radujecie sie niewymownym
i wielbionym / a chwałobnym wesełim / od-
nosząc (za to) koniec wiary waszej (ktory
jest) zbawienie dusz waszych.

O którym zbawieniu / pilnie sie i pytali
i badali prorocy / ktorzy o tej łasce ktora na
was ma przysć / prorokowali / badając sie
o tym pilnie / na który albo na taki czas da-
wał znák Duch Chrystusow / ktorzy w nich
był: ktorzy przed tym opowiadali one meki /
ktore na Chrystusa mieli przysć / i posled-

Roma: 8.
1. Timo: 1.
Colosse: 3.

Ioan: 16.
1. Petri: 5.
Ebr: 10.
1. Petri: 3.
Iob: 23.
Iacebi: 1.
Matth: 25

Ioan: 20.

Gene: 49.
Danie: 2.
Agg: 2.
Zacha: 6.

S. Miotra Apostola.

Akto: 1.

Luce: 2.

Luce: 12.

Leuit: 11.

Exodi: 12.

Exodi: 11.

Matth: 25.

1. Corin: 6.

Exodi: 7.

Ebreo: 9.

1. Ioan: 1.

Apoca: 1.

Isaie: 94.

Luce: 2.

Philip: 2.

Akto: 15.

Isaie: 40.

Ecclesi: 14.

Iacobi: 1.

Deute: 30.

Ephesi: 4.

Coloffe: 3.

Ebreo: 12.

Matth: 18.

nieysse chwaty Echorym obławiono iest / i nie samym sobie / ale nam w tych rzeczach posługowali / Echori teraz opowiedziane wam sa / przez one / ktorzy wam Ewangelia przepowiedzieli / przez Ducha swietego / z nieba zeslanego: na Echoriego zadacia Angiolowie patrzyć.

A przeto maitac przepasane biodra wmyślu waszego / trzeżwimi bedac / doskonali / mieycie nadzieie / w tej łasce Echori wam bywa ofiarowana / przez obławienie Jezusa Chrystusa / iako synowie posluszeństwa nieprzyrodnawiac sie pierwszym niewiadomości wassey zadzam / ale według onego ktorzy was wezwat swietego / zebyscie wy wy we wszelkim opcowaniu waszym swieci byli / bo napisano iest. Bądźcie swietemi / bo mci ia swiety iest.

A iesli Oycy wzywacie / tego ktorzy sadzi bez brakowania person / według wżynkow káždego: tedy czasu przemieszczawania waszego tu w tym żywocie w boiażni sie sprawyć. Wiedzac żeście nie zlotem ani srebrzem ktore sie skazic moga / z prożnego opcowania waszego / od oycow podanego wykupieni: ale droga krowia Chrystusowa / iakoby niewinne / y nie pokalanego baranka przeżyżanego ieszcze przed zátóženim swiatá / a obławionego tych ostatnich czasow / dla was / ktorzy przezeń wierzycie w Bogá / Echori wskrzesit martwych / y dat mu chwałę / aby wiara y nadzieia wasza byla w Bóże.

Dusze swe czyste chowajcie w posluszeństwie miłości / y w wprzeymey a prostej brátherstey żyćliwosci / miłuycie sie thym pilniey zobopolnie z prawego serca: bedac obrodzeni nie z nasienia skazistego / ale z tego Echori sie zepsowac nie moze / przez slowo Bogá żywego / y ktorzy trwa na wieki. Abo wiem kážde ciato iako trawa / y wszelka chwala cztowiecza / iako kwiath na zieli. Jiele wriedlo y kwiath z niego upadl. Ale slowo Pánskie trwa na wieki. A cości to iest slowo ktore miedzy wami kazano.

Cap: 2.

Wciy Apostol iako sie maita sprawowac tu słown Bożemu / iako maita byc budowani duchownie / ktorzy przed tym cielesnie daleko od Pána byli / zebym teraz y duchownie przykładem Pánskim byli.

Thak zlozywszy z siebie wszelka zlosc / y wszelka chytrosoc / y obłudnosci / y zazdrosci / y wszelkie obmowiska / iako dziateczki therazze narodzeni / rozumnego / y bez chytrosoci a zdrady mleká po-

žadaycie / zebyscie w nim roslu ku zbawieniu / iesliżescie skostowali ze slotki iest Pan / Do ktorego przystepuac / do kamienia żywego / acz od ludzi wzgardzonego / ale od Boga wybranego / y wccionego / y sami iako żywe kamienie / buduycie sie / domy duchownemi / w káptánsstwo swiete / abyście ofiarowali duchowne ofiary / Pánu Bogu przyiemne przez Jezusa Chrystusa.

Przetoż y pismo powiada: Oto ia na Sionie kamien zwiérchni węglowy / wybrány / y drogi / a ktorzyby weni wwierzyli / nie bedzie zhanbiony. Wam tedy ktorzy wierzycie / bedzie cześć / ale tym ktorzy nie wierza iest kamieniem ktory odrzucili budownicy ten sie stal głowa węglowa / y kamieniem wrazu / y opoka zgorzenia / tym ktorzy sie w raziá o slowo / ani wierza temu ná co byli wysádzeni.

Alle wy iesliżescie rodzáiem wybranym / káptánsstwem Krolowstkim / narodem swietym / ludem nábytnym / abyście opowiadali mocy tego / ktorzy was powolat z ciemności / ku dzimney swiátosci swey. A ktorzyżście niegdymie byli ludem Bozym / ale teraz ludem Bozym. A ktorzyżście byli nie dostapili miłosierdzia / alescie teraz otrzymali miłosierdzie.

Namileysy / proste was iako przychodniow y pielgrzymow / abyście sie wsciągali namietnosci cielesnych Echori wołnia przeciwo duszy / maitac opcowanie wasse miedzy Pogány dobre / aby z tego ze sie z was nátrzasáia iakoby z zloczyncow / obaczynowy w was byc dobre wżynki / chwálili Boga w dzien náwiedzenia.

A przeto bądźcie poddani wszelkiemu ludzkiemu stworzeniu dla Boga: chocia Krolowi / iako przewyssháiacemu: chocia Kriájetom / iako tym ktorzy od niego poslani / ku skaraniu zloczyncow / a ku chwale dobrym: boć to iest wola Boga / abyście dobrze czyniac / zatkali gebe niewiadomosci ludzi nie madych / tak iako prawie wolni / a nie iakobyście mieli zaslonę swey zlosci / wolnosci: ale owsem iako sludzy Bozy. Wsystki czcicie / bráterstwo miłuycie / Boga sie boycie / Krolowi cześć wyrzadzaycie.

Sludzy / bądźcie poddani swym pánom / ze wszelaká boiażnia / nie thylko dobrym y skromnym / ale tezy zlym. Boć tezy to iest iaká / iesli kto dla sumnienia Bozego cierpi a znosi meki / cierpiac ie nie sprawiedliwie. Abo wiem co zá chwala z tego / iesli byście grzesiac poslytkowanie wytrzymali: Ale iesli dobrze czyniac bedziecie skromnie znosić terzeczy / toć bedzie iaká y Boga. Bógcie ná to wezwani.

Abo wiem y Chrysthus cierpiat thez dla

Psal: 33.

Ephesi: 2.

Isaie: 66.

Roma: 12.

Ebreo: 12.

Isaie: 23.

Matth: 21.

Akto: 4.

Psal: 117.

Isaie: 8.

Exodi: 19.

Deute: 7.

Isaie: 40.

Exodi: 43.

Osea: 2.

Roma: 9.

Roma: 13.

Gala: 5.

Matth: 5.

1. Petri: 3.

Roma: 13.

Titum: 3.

Roma: 12.

Matth: 22.

Ephesi: 6.

Coloffe: 3.

Titum: 2.

2. Corin: 7.

Matth: 5.

1. Petri: 3.

List pierwszy.

Ioan 13. nas / zostawiając nam przykład / abyście
Philip 2. naśladowali śladów jego. Który grzechu
Matth 27. nie popełnił / ani też należąca omylnosć
Ioan 8. w wściech jego. Który gdy mu taitano nie
odtalał / gdy cierpiał / nie groził: ale się wol
nie dawał onemu który sadił nie sprawie-
Isaie 53. dliwie. Który grzechy nasze sami nosił na
Ioan 3. swym ciełe na drzewie / żebyśmy grzechom
pomiarły / żyli sprawiedliwosć / którego si-
noście iestefiny wzdrowieni. Boście przed
Isaie 53. tym byli by śledne owce / aleście się theas
Ezechi 34. nawrócili do Pasterza / y do Biskupa dusz
Luce 15. waszych.

Cap: 3.

Wszystkie mają pociechę siebie / wszyscy zgo-
dnie / w bogu wdziałac / cięskosć cierpieć / a takt
wiera z Panem się stając.

I. Corin 11. **A**lże też y niewiasty niech be-
Ephesi 5. da poddane mężom swoim / a
Coloss 3. by y ci którzy nie wierzą słowu
(Bożemu) przez przemieszcza-
wanie z niewiastami / bez slo-
wa byli pozyskami / obaczając w boiaźni
świète opcowanie wasze. Których wtoły
I. Timo 2. niech nie będą zewnatrz / ani się zlothem
niech nie okładają / ani zbytnim ochedost-
wem: Ale oto się niech starają / aby ten cztó-
wiek serdeczny który iest skryty / w nienaru-
żeniu spokojnego y skromnego ducha / kto-
ry iest przed oblicznością Bożą / był bogaty.
Boć się też takt niegdy y swiète niewiasty
które miały nadzieie w Bogu / wbięły /
bedac poddane własnym mężom. Jako Sa-
ra posłusna była Abrahamowi / nazywa-
jąc go swym Panem / ktorey wy iesthosć
Gene 18. ciekami / dobrze czyniac / y nieboiac się za-
dnego zasmucenia.

Mężowie także / mieszkając spotem z so-
nam / wedle wmiętności / iako to mley-
I. Tessa 4. stemu naczyniu niewieściemu wyrządza-
iac cześć / iako społecznym dziedziestam ta-
ki żywota / aby nie była przekazka modlit-
wam waszym.

Nakoniec niechay wszyscy będą iedney
Prouer 20. myśli / lutosćiw / bractwa miłosnicy / mito-
Matth 5. sierni / skromni / pokorni / nie oddawiac
Roma 12. zte za zte / ani taitania za taitanie / a owsem
przeciwnym obyczajem / błogosławiac: Al-
bowiem na to iestesciepowołani / abyście
Gene 12. błogosławienstwo odziedziczyli. Bo ktho
Matth 15. chce milować żywota / a dni dobre ogladać
Psal 33. niechay wściaga ięzyk swego ode złego /
Iacobi 1. y wsta jego niech nie zdradliwego nie mo-
wiał / Uciech się wchyla ode złego / a niech
czyni dobrze / niechay szuka pokoju / a niech
zanim chodzi. Abowiem oczy Pańskie nad

sprawiedliwemi / y wsty jego ku prozbam
ich. A oblicze Pańskie na te co złe czynia.

Kto takowy iest kthoby wam miał sfo-
dzic / bedziecieli dobrego naśladować. Ale
chodź też y co dla sprawiedliwosć cierpi-
cie / (tebyscie) błogosławieni. A strachu
sie ich nie nieboycie / ani was to niech tur-
buie. Ale Pana Chrystusa w sercach was-
szych poświęcajcie / bedac zawse gotowi
dosyć uczynić każdemu kthoryby od was za-
dat abyście mu dali rachunek z tej wiary y
nadzieie która w was iest: ale skromnosć
y zboiaźnia / mając dobre sumnienie: aby
się tego wstydał ci którzy wam wragają /
y którzy potwarzają wasze dobre obcowanie
nie w Panie Chrystusie.

Boć lepiej ci cierpieć / iestli tho iest wola
Boża / dobrze czyniac / niżli złe czyniac. Al-
bowiem y Chrystus ieden raz umarł za
grzechy nasze / sprawiedliwy za niesprawi-
dliwie / aby nas ofiarował Bogu / acz na-
ciele umartwione / ale ożywione na duchu.
W kthorym też (duchu) y onym duchom
którzy w ciemnicy / przyszedłszy (do nich)
kazał: którzy niegdy byli niewiernymi / gdy
czekali Bożej cierpliwości za dni Noego /
gdy budowano korab / w którym niewiele
to iest tylko ośm dusz zachowano było przez
wodę: Ktorey they dziś podobien bedac
chrzest / nas także zbawia / nie słozenie plu-
gawosć cięlesnych: ale sumnienia dobre-
go przypytanie przed Bogiem / przez zmar-
twywanie Jezusa Chrystusa który iest na-
prawicy Bożej / zkażiwosy śmierć / abyśmy
się stali dziećmi żywota wiecznego / sied-
do nieba podbiwssy sobie Angioły / y mocy
y sily.

Cap: 4.

Przykładem Chrystusowym przypomina nas ku cno-
tam / żebyśmy się strzegli grzechow dla sadu przyśle-
go / a ku miłosci żebyśmy byli sklonni y cierpliwy.

Nonieważ że thedy Chrystus
cierpiat na ciełe / y wy się też w
te myśl przyzbrojcie. Bo ten
który cierpiat na ciełe / prze-
stat od grzechow: aby inż nie
żadzał ludzkim / ale woli Bożej na po-
tym w ciełe być żyw. Jużci dosyć na tym że-
sny on przedestli czas wyżyli według wo-
ley pogańskiej / tych którzy chodzili w nie-
czystosćiach / żądach / w opilstwie / w ob-
żarstwach / w picciu / y nieslusznych bawo-
chwalsztwach.

W czym iż siłmi niebieżycie ku themuś
zamięśaniu zbythkow / dziwunia się / blu-
żniac / ale ci będą czynić liczbę onemu / kto-
ry gotow iest sadić żywey martwe. Albo

Matth 25.
Isaie 8.
Matth 10
Iob 31.
Psal 118.
Acto 4.

I. Petri 2.
Titum 2.

I. Petri 2.
Matth 5.
I. Petri 1.
Roma 5.
Ebrzo 9.

I. Petri 4.
Luce 16.
Gene 6.
Matth 24.
Luce 17.
Gene 7.
Roma 6.

Ebrzo 1.
2.

Roma 6.

I. Ioan 2.
Ephesi 4.

S. Piotra Apostola.

1. Petri. 3.
Ioan. 5.
2. Petri. 3.
1. Ioan. 2.
Matth. 24.

Prouer. 10.
Ebreo. 13.

2. Corin. 8.
Prouer. 3.
Iere. 23.
Roma. 12.

Luce. 12.
1. Corin. 3.
1. Petri. 1.
2. Timo. 2.

Matth. 5.

1. Petri. 2.
O 3.

Iere. 25.
O 40.
Ezech. 9.
Ebreo. 3.
Luce. 10.
Prouer. 11.

wiem dla thegoć y umartym Ewangielia
przepowiadano / aby byli sedzeni według
ludzi w ciełe / a żeby żyli podług Boga w
Duchu. Aleć koniec wssytkich rzeczy przy-
bliży sie.

Bądźcieś thedy rostropni / a czuyćie na
modlitwach. A nade wssytko / mieyćie mie-
dzy soba spoleczna a wstahawiećna miłość:
Boć miłość okrywa wielkość grzechow.
Bądźcie zobopolnie gości miłośnicy / sem-
rania. Każdy iako wsiat táske / ieden dru-
giemu niech iey wycia: iako dobrzy sąs-
rze rozmáitey táskei Bożey. Jesli kto mo-
wi / (thák mow) iakoby słowa Boże / iesli
kto posługuie / niech to czyni / iakoby z mo-
cy ktory mu Bog dodawa / aby we wssytki-
ch rzeczach była część Bogu przez Jezu-
sa Chrystusa / ktoremu iesť chwata y páno-
wanie na wieki wiekow. Amen.

Namileyssy / niedziwuyćie sie / iesliż
przez zapalczywość wnetrzna bywacie ku
sieni / iakoby sie wam co nowego przygo-
dzito / ale wcześniakamy sie stawiać Chry-
stusowych mak / tak sie radnyćie / żebyście
też czasu obiawienia chwaty iego / z rado-
ścią sie weselili. Jesli wam wragáia dla i-
mienia Chrystusowego / bedziecie błogo-
slawieni. Abowiem co iesť cci / y chwaty / y
mocy Bożey / y ktory iesť Duch iego: tedy w
was bedzie przemiesťawac.

Alle żaden zwas niechay thák nie cierpi
iako meżoboyca / abo zlodziey / abo zloczyn-
cja / abo ten ktorzy cudzego požadat. Ale
iesli (cierpi) tak iako krześcíanin / niech sie
tego niewstydzí / ale owsem niechay Bo-
ga chwali z tego imienia. Boć iuż czas iesť
aby sie poczat sad od domu Bożego. A iesli
żec sie pocznie od nas / eoś za koniec bedzie
tych ktorzy nie wierza Ewangieliey Bo-
żey: A iesliżec sprawiedliwy zaledwie be-
dzie zbawiony: besbożny y grzesny / gdzie
sie wlaże: A przeto y ci ktorzy cierpia we-
dług woley Bożey / niech polecáia dusse
swe / czyniac dobre uczynki wiernemu swo-
rzyćielowi.

Cap: 5.

Koniec pierwszey Epistoly Piotra swietego.

Wciy pastere iako maia pásce owce / a poddani i-
to sie maia mieć kum / poč. wościa / potora / y po-
słuszeństwem.

A Tak tych ktorzy między wami
sa Stársszych pilnie prosse / i-
ktorym też stársszym / y swiád-
kiem Chrystusowych mak / kto-
rym też y wcześniakiem spole-
cznym oney chwaty ktora ma być obiawio-
na czasu przyslego: pásćie te ktora między
wami iesť trzode Boża / opátrzuiać / nie z
przymussenia / ale z dobrej woli / według
Boga / ani dla nieucćiwego zysku / ale do-
browolnie: ani tak iakobyście byli pány nad
krieża / ale abyście byli przykładem ow-
cam z chući. A gdy sie da widzieć prze-
nieyssy pászherz / weźmiećie niezawiedliwe
korony chwaty.

Młodzienicy też takież stársszym bądźcie
poddani. A w obec wssytky pokore zobos-
polnie okázuyćie: Boć Pan Bog przeciwi-
sie pyssnym / a pokornym táske dawa. Korz-
cieś sie thedy pod mocna reka Boża / żeby
was wymyssył czasu nánawiedzenia: wssytko
stharanie wásse stádáiac nań / boć on má
piecza o was.

Bądźcie trzeźwi a czuyćie / bo dyabek
przeciwnik was / krazy (koto was) iako
Lew ryczac / sukáiac kogoby požart / kto-
remu sie przeciwiayćie bedac mocni w wie-
rze: wiedzac to / że też toż trapienie przy-
chodzi na wásse brátershwo / ktore iesť
na swiecie. Alle Pan Bog wsselákiey táskei
ktory was powotál ku wieczney chwale
swoiey w Chrystusie Jezusie / niewiele po-
traponych / wcześni doskonátami pocwier-
dzi / y wzmocni. Jemu chwata y pánowa-
nie na wieki wiekow. Amen.

Przez Sylwaná brátá wam wiernego /
(mam za to) krotkom pisat / pilnie pro-
sac y oswiadczáiac / żeć tá iesť prawdziwa
táska Boża / w ktorey stoicie. Pozdrawia
was kósciol / ktory iesť zebrány w Bábilo-
nie: y Márk syn moy. Pozdrowćie sie
zobopolnie pocátowaniem swie-
tym. Láska wam wssytkim /
ktorzy iesťescie w Kry-
stusie Jezusie.
AMEN.

Akto: 5.

Akto: 20.

Ezech. 34.

Luce. 22.

Titim. 2.

1. Corin. 9.

2. Timo. 4.

Prouer. 11.

Matth. 11.

Iacobi. 4.

Matth. 6.

Luce. 12.

Iob. 1.

Ephesi. 6.

Iacobi. 4.

Roma. 8.

1. Petri. 1.

Ebreo. 10.

List wtchory.

Argument wtorey Epistoly swietego Piotra.

Symon Piotr przez wiare medrce tego swiata umartkami byc dowodzi: y iaka jest zywota pobożnego zacność / wkażuje.

List wtory S. Piotra Apostola.

Cap: 1.

Zu lepszemu zawydy mamy sie kwapić / y wiary pewność; naucey ciela wierności ma być trzymána.

Symon Piotr / sluga y Apostol Jezu Chrystu sowa: tym ktorzy pospolutni smami za rowney wiary do stali / w sprawie dliwosci naszego Boga y zbawiciela Jezusa Kry

stusa: niech wam bedzie napelniona / i asla y pokoy w poznaniu Boga / y Chrystusa Jezusa Pana naszego: iako nam wyslyste rzeczy Boskiey mocy swoiey / ktore nas leza / ku zywowi y pobożności / darowawsa / przez vznanie onego kthory nas poswolal wasna chwata y moca / przez kthorego nam wielkie a drogie obietnice darowal / abyście sie przez te (obietnice) stali vcześniki Boskiego przyrodzenia / wiarniacie sie naruszenia tey ktora jest na swiecie požadliwosci.

Atak wy wsselkiey pilności przydawssy / dodawaycie sobie w wierze wassey cnoty / a w cności vmietności / a w vmietności powciagliwości / a w powciagliwości cierpliwości / a w cierpliwości pobożności / a w pobożności braterskiej zyczliwości / a w braterskiej zyczliwości miłosci / Bo ja. Albowiem bedali przy was the rzeczy / a bedali przewyciezac: vczynia was nie czejemi a ni bez vzytku w poznaniu Pana naszego Jezu Chrysta. Bo ktokolwiek tych rzeczy pogotowiu nie ma: ten jest slepy / y maca rekomá / zapamietawssy oczyszczenia stharych grzechow swoich.

A przetoś bracia do tego sie tym wiecey pniecie / abyście przez dobre vczynki wezwanie y wybranie wasse pewne vczynili: abowiem bedziecie do czynic / niebedziecie ni

gdy grzeszyc. A ktemu bedzie wam dostatecne dano weście do wiecznego krolestwa Pana y zbawiciela naszego Jezusa Chrystusa. A dla thego bede was zawydy napominat okolo tych rzeczy: acz wiedzace y vtwierdzone w ninieyszy prawdzie.

Bo to mam za slusna a sprawiedliwa a bych was pokim jest w tym przybytku / pobudzat vpoiminaniem moim: thego pewien bedac / iz rychte jest zlozenie przybytku moiego / thak iako mi y sam Pan nas Jezus Chrystus oznaymit. A bede sie o to starat / abyście y wy po zesciu moim / czesto na the rzeczy spominali.

Albowiem oznaymilismy wam moc y przerezeczenie Pana naszego Jezu Chrysta: niepuszczivssy sie za ptonnemi a nikczemnymi baśniami / ale zesmy sami patrzali na wielkosc iego. Albowiem on wziawssy od Boga ovcá cześć y chwate / gdy do niego przyniesion jesth gtos takowy wielmożny chwaty. Then jest syn moy mily / w kthorym sobie vlubil / tego sluchaycie. A ten to gtos mysmyslysseli z nieba przyniesiony / bedac snim na gorze swietey.

A mamy mocnieysza powieść prorocka: kthorey dobrze czynicie zesćie pilni / iako swiece kthora swieci w ciemnym miescu / azby sie dzien roswiecit / a intrzentá azby wessla w sercach waszych: To naprzod wie dzac / iz kóžde Proroctwo w pismie / niebywa (rozumiano) waszym wykladem. Albowiem nie zwoley ciotwieczey przyniesione jest / proroctwo: ale nádchnieni duchem swietym / mowili oni ludzie / swieci Boży.

Cap: 2.

Jako kacerstwo miało być w kościele opowiadane / y kasmich y życie / a dobrych wyzwolenie.

Luce. 22.

1. Corin: 5.

Ioan: 21.

1. Timo: 4.

Ioan: 1.

1. Ioan: 1.

Matth: 17.

Marc: 9.

Luce. 9.

2. Corin: 4.

Danil: 9.

Zacha: 7.

2. Timo: 3.

S. Piotra Apostola.

Matth: 24.
Ako: 20.
1. Timo: 4.

Ale bylic theż y fatesni prorocy między ludem / tak o y między wami beda mistrzowie klamliwi / ktorzy w wiada sekty zas tracenty / y ktorzy sie prza y o nego Pana ktory ie kupit: przywodzac sami na sie prektie zatracenie. A mnodzy beda nasladowac nieczystoty ich / przoz ktore bedzie bluzniona droga prawdziwa: a w takomstwie obłudnemu slowy o was beda kuczyć: Ktorem sad z dawna nieomiesztawa: y zatracenie ich nie drzymie.

Matth: 7.

Iob: 4.

Apoca: 20.

Isaie: 14.

Gene: 7.

Gen: 19.

Gene: 19.

1. Corin: 10.

Iude: 1.

Iere: 12.

Iude: 1.

Num: 22.

23. & 24.

Num: 31.

Iude: 1.

Bo iesli Bog angiotom ktorzy zgrzesyli nieprzepuscit / ale powrozm piekielne mi stargnione / dat ie do piekla na meki / a by na sad zachowani byli: Jesliżec pierwsse mu swiatu nie przepuscit / ale samo osmeo. Wtego przepowiadacza sprawiedliwosci zachowal / przywodssy potop na swiat bez bojni: A miasta Sodomskie y Gomorskie w popiol obrociwssy / wymrocenim skarat / dajac ie na przyklad tym ktorzy niepobożnie mieli czynic: a sprawiedliwego Lotza zaclumionego / od niezbednych krzywdy y plolowego obcowania ich / wybawit: Bo byl y wzrokiem / y sluchem sprawiedliwy / miezstaiacy między niemi ktorzy dzien za dzien sprawiedliwa dusse niecnotliwemi wczynskami dreczyli.

Umiec Pan pobożnie ludzie z pokusy wybawic: a niepobożne na dzien sadny zachowac na meki: a te wieccy ktorzy ida za ciastem w pozadliwosci nieczystoty / a panowanim y zwierzchnoscia gardza / smiate / y te ktorzy sie sobie podobaja / y ktorzy sie nie obawia przywodzie sekt / bluzniac. Gdzie Angiotowie / bedac sita y moca zacnieyszy niś ludzie / niemoga zniesc przeciwko sobie tak groznego sadu. A ci iako bezrozumne bydo / z przyrodzenia bedac na wtowie nie y zatracenie / w tych rzeczach ktore nie rozumieia bluzniac / w skazeniu swoim pogina / odnossac zaplate niesprawiedliwosci. Za rostkoss to sobie maiac / dzien pole dnia rostkossowac / w splugawieniu y w swedrach: rostkossami oplywaiac / na godziech swoich zbytku swami patrzaiac / maiac pelne oczy cudzołostwa / y wstawicznego grzechu. Ludzac dusse nieutwierdzone / serce maiac w takomstwie wyćwiczone / przekleci synowie: opuszczaiac prosta drogę / obtadzili / nasladuiac drogi Balaamo wey syna Bosor / ktory sie zaplaty nieprawosci rozmitowal / ale theż mial karanie swego kalenstwa. Robotne a nieme zwierzze / czlowieczym glosem mowiac / powsciagne to Prorokowe niemadrosc.

Cic sa iako studnice bez wody / y mgly od wichru zburzone a wzbite / ktorzym mrozk

ciemnosci na wieki iest zachowana. Albowiem w pysse prozności mowiac / przytuzaiac zadliwosciami ciata / w nieczystosci te ktorzy sie troche wybiegawia od tych ktorzy w bledzie chodza / obiecuiac im wolnosć / bedac sami niewolnikami skazenia. Bo od tego kto zwyciezon iest / thego theż niewolnikiem iest.

Albowiem ci ktorzy sie wybiegali z pluzgawosci tego swiata / przez wznanie Pana naszego y zbawiciela Jezusa Chrystusa / temi sie zas wwichlawssy bywaja zwyciezeni: tedy im staly sie rzeczy poslednieysse / gorssze nizli pierwsse. Bo im byto lepiey nigdy nie poznac drogi sprawiedliwosci / nizli wznowssy / obrocić sie na zad / od tego przykazania swieteo ktore im iest dano. Bo sie prawdziwa na nie trafi ona przypowieść. Pies sie wrocił do teo co byl z rzucit: y zas: Swini omyta / wala sie zas w swoim błoicie.

Cap: 3.

Uamy sie wystrzegac nieprzespiecznosci wtorego przypscia Chrystusowego / Bowiem Bog iest sprawiedliwy / sedzia y mierny sypiaysca.

Amileysy Bracia toć wam wotory list pisse / w ktorzym pobudzam przez napominanie w przeyma mysl wasse: ze byscie pamietali / iakom pierwey powiedzial wam / na slowa swietych Prorokow / y Apostolow wassych / y na przykazania Pana y zbawiciela naszego.

To wiedzac napierwey / ze w ostateczne dni / przyda zdradliwi posmirowce / ktorzy beda chodzic wedle własnych namietnosci a zad / mowiac: Gdzie ta iest obietnica abo przyscie tego? Bo od thego czasu iakoz oycowie pomarli / takze trwaja rzeczy sworzone iako spoczatku. Albowiem tego chcac niewiedza / ze byly nieba pierwey / y ktemu ziemia / z wody / y przez wode / a trwaly slowem Bozym: przez ktore on na then czas swiat zalany od wody zginat. A niebiosa teraznieysse y ziemia / tymze slowem Bozym obtozone sa / zachowane bedac ogniomu na dzien Sa dny / y dzien zatracenia bezbożnych ludzi.

A thajedna rzecz niech wam taina nie bedzie / namileyszy / ze ieden dzien y Pana iako tysiac lath / a tysiac lath iako ieden dzien. Nie omiesztawac Pan obietnice swoiey / iako niektorzy mniemaja / ale sie cierpliwie obchodzi dla was / niechcac zeby kto mial zginac / ale zeby sie wssyscy ku pokucie nawrocili. Przysdziec Panski dzien iako zlodziej / w ktory dzien niebiosa wielkim

Ioan: 2.
Roma: 6.
Luce: 9.

Matth: 12.
Ebreo: 6.

Ako: 5.

Prover: 26.
Ecceci: 34.

1. Timo: 4.
2. Timo: 3.
Iude: 1.
Ezechi: 12.
2. Tessa: 2.

Gene: 11

Gene: 7.
Ecceci: 16.
2. Tessa: 1.

Psal: 89.
Ezech: 12.
2. Petri: 4.

Roma: 2.
Ezech: 18.
Matth: 24.
2. Tessa: 5.
Apoca: 3.

pedem

List wtory.

Isaie . 51 .
Psal : 101 .
Ebreo : 1 .

padem przyda / a żywioły rozptyna sie od ognia / a ziemią y te rzeczy ktore sa na niej beda wypalone .

Eccleri : 16 .

Isaie . 65 .

Apoca : 21 .

Isaie . 66 .

30 .

Matth : 13 .

Gdy sie tedy te wszystkie rzeczy mając mają rozptynać : iacyś tedy wy macie być / w postępach swietych / y w pobożnościach oczekując y pospieszając sie ku przysięciu dnia pańskiego / przez ktore niebiosą gorąć rospuszczają sie / a żywioły od gorącości ognia stopnieją : Wtedy thedy niebios / y nowey ziemi oczekujemy według obietnicy jego w ktorych sprawiedliwość mieśka .

Przetoż tedy namileyssy / tych rzeczy czekać pilnie oto stoycie / abyście byli od niego należniem bes swedu y bes naruszenia w pokoiu : a nieśwawpliwość ta Pana naszego

Jezu Krysta / za zbawienie poczytacie / i to nam też pisał y Pawel brat nasz namilssy według tey mądrości ktora mu jest dana : iako y we wszystkich listach rozmawiając w nich o tych rzeczach / w ktorych (listach) sa drugie rzeczy trudne ku wyrozumieniu / ktore ci nieukowie y nieśtateczni wykrecają / iako y inne pisma / na swe zatracenie .

A tak wy bracia / przewiedziawszy to / strzeżcie sie teo byście bedac zwiedzieni obłudnością tych głupich / nie wypadli z utwierdzenia swego własnego : ale jeście w tascie / y w uznaniu Pana naszego y zbawiciela Jezusa Chrystusa . Temu bądź chwala y teraz y w dzień wieczności . Amen .

¶ Koniec wtorey Epistoly swietego Piotra .

Argument pierwszey Epistoly swietego Jana.

Wcielanie syna Bożego / ktemu że Bog sam jest miłością / okazuje : a te ktorzy sie z Bractwem naszym waią potraunnie / ani Boga znają / ani po bożni być mogą / tak dalece wypisuje / iż też meżoboycami ie być dowodzi : Bo nicnawisc jest zabicia powodem .

Świętego Jana Apostoła.

Początek listu pierwszego świętego Jana Apostoła.

Cap: 1.

Przyście Panie y w cielesie opowiadał Ebrege widzieli y dotykali sie/ktory test swiatlosci oswiecaja ca nas grzesnych odpuszczajac grzechy nasze.

O co było od początku/ cosmy slysseli/ cosmy o czymś swemi widzieli. cosmy dościetecznie ogłasdali/ y czegośmy sie prawie rekosma naszymi dotykali/ o slowie ży-

Ioan: 1.

2. Petri: 1.

Ioan: 20.

Ioan: 17.

Ioan: 16.

17.

2. Ioan: 1.

Ioan: 17.

Psal: 14.

Isaia: 33.

Ebre: 9.

1. Petri: 1.

Apoca: 1.

Prouer: 29.

3. Reg: 8.

Iob: 13.

Prouer: 28.

Eccles: 7.

Psal: 31.

wotthá/ á żywot obiańwion iest y widzielismy/ y świadczyimy/ y opowiadamy wam żywot wieczny/ktory był y Oyca/ y okazał sie nam: Cosmy widzieli/ y slysseli/ to opowiadamy/ żebyście ie też y wy towarzystwo mieli snami/ á towarzystwo nasze żeby było z Oycem y z synem iego Jezusem Chrystusem. A te rzeczy wam pissemy/ abyście sie rado-

wáli/ y radość waszą aby zupełna była. A toć iest zwiastowanie ktoreśmy slysseli od niego/ y opowiadamy wam: Jż Bog iest swiatloscia/ á w nim żadnych ciemności niemaś. Rzeczemyli że mamy z nim towarzystwo/ á w ciemnościach chodźimy/ tedy kłamamy/ y prawdę nie czynimy. Ale ieśli w swiatlosci chodźimy/ iako y sam iest w swiatlosci/ tedy mamy między soba towarzystwo/ á krew Jezu Chrystusowa syna iego/ oczyszcza nas od wszelkiego grzechu.

A rzeczemyli iż grzechu niemamy/ sami sie zwodzimy/ y prawdy w nas niemaś. A bedziemyli sie spowiadać grzechom naszym iestci wierny y sprawiedliwy/ żeć nam odpusci grzechy nasze/ y oczyszczi nas od wszelkiej nieprawości. Wysmy rzekli jesmy nie zgrzesyli/ tedy go czynimy mącącym/ á niemaś w nas slowa iego.

Cap: 2.

Nawodni Jan swiaty ludzie ku dobremu czynkam/ á odwodzi od zadości y namienności cielesnych y od kacerstwa.

Synaczkowie moi/ toć wam pisse/ byście nie grzesyli/ Ale iestli to zgrzeszy tedyc mamy rzecz- nika y Oyca/ Jezusa Chrystusa/ sprawiedliwego/ á tenżeć iesth

wblaganim za grzechy nasze/ ale nie thylko za nasze/ ale też za grzech wssego swiattha. Y przez thoznamy ijesmy go poznali/ bezdziemyli przykazania iego zachowywać. Kto powiada żeby go znal/ á przykazania iego nie chowa/ kłamacz iest/ á w tym prawdy niemaś. A kto zachowywa slowa iego zaprawde w tym milosć Boża doskonata iest: Po tym znamy jesmy w nim. Kto powiada żeby w Chrystusie mieszkal/ ten ma tak chodzieć/ iako y on chadzał.

Namileysy/ nie nowyc wam mandath pisse/ ale mandath stary/ ktoryście mieli od poczatku. Mandat stary iest/ te slowa ktoreście slysseli. A zas pisse wam nowy mandath/ ktory iesth prawdziwy/ y w nim y was/ żeć ciemności już minely/ á prawdziwa swiatlosci już swieci. Kto powiada żeby był w swiatlosci/ á brata swego nie nawidzi/ dotychmiast w ciemnościach iest. Kto miluje brata swego/ ten w swiatlosci mieszka/ á zgorseńcia w nim niemaś. Ale kto ma w nienawisci brata swego/ w ciemnościach iest/ y w ciemnościach chodzieć/ á nie wie kiedy idzie/ bo ciemności zaślepily oczy iego.

To wam pisse synaczkowie/ iż wam bywaie odpuszczone grzechy/ dla imienia iego. Pisse wam oycowie/ ijesce poznali tego ktory od poczatku iest. Pisse wam miodzieńcy/ ijesce zwycięzyli onego zlosnika. Pisse wam dziatki/ ijesce poznali oycá. Pisse wam miodzi/ że iestesce mocni/ y slowo Boże mieszka w was/ y zwycięzyliście onego zlosnika.

Nie mituycie tego swiatá/ ani tych rzeczy ktore sa na swiecie. Jesli ktho miluje swiat/ nie maś w nim milosci Oycowskiej. Bo wssystko co na swiecie iest/ zadliwosc ciata iest/ y zadliwosc oczu/ y hardosc żywota/ ktora nie iest z Oyca/ ále z swiattha iest. A swiat y zadliwosci iego przemiatia. A kto wola Boża pełni/ trwa na wieki.

Synaczkowie/ ostateczna godzina iest. á iakoscie slysseli iż Antykryst idzie: terazci sie stalo Antychrystow wiele y stadze po-

Ebre: 7.

Roma: 3.

1. Ioan: 4.

Ioan: 13.

1. Petri: 2.

Ioan: 13.

Ioan: 19.

15.

Luce: 24.

Akto: 4.

Psal: 39.

Isaia: 40.

1. Corin: 7.

Ioan: 6.

1. Tessa: 4.

Matth: 24.

Ioan: 5.

znawa

List pierwszy.

Ioan: 13.
Ato: 20.
1. Corin: 11.
Ebreo: 1.

znawa my że już ostateczna godzina jest. Z nasci wysli / ale nie byli z nas: bo by z nas byli / wzdanci by byli z nami trwali / ale (sie thak stalo) aby to iawna byla ze nie wyslycy sa z nas.

Alle wy pomazanie macie od Swietego y wiecie wyslytko. Nie pisatem wam iako byście prawdy nie wiedzieli / ale iako tym ktorzy wiecie: a iż wyslytkie kłamstwo z prawdy nie jest. Ktoż kłamca jest / jeśli ten nie jest / który powiada / że Jezus nie jest Chrystusem. Toć jest Antychryst / który przy Oycy syna. Kozdy kto przy Syna niema y Oycy. Kto wyznawa syna: ten y oycy ma. Wy tedy coscie slysseli od poczatku / cho w was niechay trwa / bo bedzieli w was to trwac coscie slysseli od poczatku / tedy y wy w Synie y w Oycu trwac bedziecie. A tacz jest o biernica / ktorora on nam obiecal / żywoty wieczny.

Isaia: 54.
Ioan: 6.
14. & 16.
Capien: 5.

Tom wam pisat o tych ktorzy was zwodzili: Ale pomazanie to ktoreście wy wzili od niego / niechay trwa w was. A nie trzebać wam / by was kto mial nauczac: ale iako pomazanie tego wezy was o wyslytkich rzeczach / a prawda jest / nie jest kłamstwo. A iako was nauczyl w tym trwajcie: Teraz tez synaczkowie trwajcie w tym / iż gdy by sie ukazal / mielibysmy smiatosc / a zebysmy nie byli pohanbieni od niego / czasu przyjscia iego. Jeśli wiecie iż sprawiedliwy jest / wiedzcie tez ze y kazdy który czyni sprawiedliwosc / z niego sie vrodzil.

Cap: 3.

Ktory sie chwacia do chwały niebieskiej / maa sie obierac w cyslosci serdeczney y milosci braterskiej.

Lucas: 20.
Roma: 8.
1. Corin: 15.
Colosse: 3.
Philip: 3.
Isaia: 55.
1. Timo: 1.
Titum: 2.
1. Petri: 2.
Roma: 2.
Ioan: 8.

Bacicie conam za milosc dat Ociec / zebysmy byli synmi Bozemi. A przetoż nas swiat nie zna: bo tez iego nie zna. Bracia mila / terazesmy synmi Bozemi / a iessze sie nie okazato czym bedziemy. Wiemy to iż gdy sie ukaze bedziemy mu poddani / bo go wyzrymy tak iako jest. A kozdy który ma w nim te nadzieie / poswiaca sie tak iako y on swietym jest. Kozdy który grzech czyni / y nieprawdosc czyni / bo grzech nieprawdoscia jest. A wiecie ze sie on dla te ukazal / aby grzechy nasze zgladzil: y grzechu w nim niema. Kozdy który w nim mieszka / nie grzeszy: A kozdy który grzeszy / nie widzial go / ani go poznal. Synaczkowie nie dajcie sie nikomu zwodzic. Kto sprawiedliwosc czyni / sprawiedliwy jest / iako y on sprawiedliwy jest. Kto czyni grzech / ten ze diabla jest: bo diabel od

poczatku grzeszy. A to sie ukazal syn Bozy / aby popswat uczynki Diablowe. Kozdy który sie rodzil z Boga / grzechu nie czyni / ze w nim nasienie iego trwa / ani moze grzeszyc / bo sie z Boga narodzil. Potym znac syny boze / y syny diabelskie. Kozdy który nie jest sprawiedliwy / nie jest z Boga / y ten kozdy który nie miluje brata swego.

Abowiem to jest zwiastowanie ktoreście slysseli od poczatku / abyście sie zobopolnie mitowali: nie iako Kain / ktorzy byl z czarta: y zabil brata swego. A przecof go zabili: ze skutki iego zle byly / a iego brathu sprawiedliwe.

Nie dziwujcie sie temu bracia / jeśliżec was swiat nienawidzi. My to wiemy / iże smy przeniesieni z smierci ku żywotowi / ze mitujemy bracia. Kto nie miluje / ten trwa w smierci. Kozdy który nienawidzy brathu swego mezo boycy jest. A wiecie to zeć kozdy mezo boycy / niema żywota wiecznego w sobie mieszkajacego.

Potymesmy poznali milosc Boza / ze on dusze swa za nas położył: my thakież mamy ktasć dusze swa za bracia. Kiedys by ktho mial mairnosc tego swiathu / a wyzratby brata swego a on potrzebuie / a zamknalby wnetrzności swoje od niego / iakoz ktho milosc Boza trwa w nim: Synaczkowie moi nie mitujmy slowem thylk o albo ięzykiem / ale skutkiem y prawdziwie.

Potym poznawamy ze iestesmy z prawdy / a przed oblicznością iego bedziem mogli skawic serca swe smiele. Bo bedzieli nas strosowac serce nasze / wietzyc Bogu niz serce nasze / a wyslytko wie. Namileyssy nie bedzieli nas karato serce nasze / mamy nadzieie w Bodge / ze ocołowiek go bedziemy prosić / iż otrzymamy od niego: bo przykazanie iego strzezemy / y czynimy te rzeczy ktore sie temu podobaja.

A to jest przykazanie iego / abyśmy wierzyli w imie syna iego Jezusa Chrystusa / a zebysmy sie zobopolnie mitowali thak iako nam roskazal. A kto zachowuywa przykazania iego / ten w nim mieszka / a Pan tez w nim. A pothym znamy ze w nas mieszka / y ducha ktorego nam dat.

Cap: 4.

Napomina nas bychmy sie strzegli od fałszywych prorokow / ktorzy sa z tego swiathu / a miali milosc spolna / iest dycmy jebys nas Bog mitowal y w nas mieszkal.

Namia

1. Ioan: 5.
1. Petri: 1.

Ioan: 15.

Gene: 4.

Ioan: 15.

Matth: 5.

Ioan: 15.

Deute: 15.

Iacobi: 1.

Ioan: 16.

1. Ioan: 5.

Iacobi: 4.

Ioan: 13.

15.

1. Ioan: 4.

Świętego Jana Apostoła.

2. Reg: 13.
Iud: 8.
Matth: 7.
1. Ioan: 2.
2. Ioan: 1.

Amileysy/ nie wierście Kożdes
mu duchowi/ ale probuycie du
chow iesli sa z Boga: Boć wie
le fałszywych Prorokow wysłło
na świat. Apotym bywa znan

Duch Boży. Kożdy duch kthory wyzna
wa/ że Jezus Chrysthus przyszedł w ciełe/
ten z Boga jest A kożdy zaś duch kthory roz
dziela Jezusa / z Boga nie jest / y owsem
ten jest Antychrystem/ o kthorymesście slyse
li że przyszedł/ y teraz już jest na świecie.

Ioan: 8.

Synacikowie moi wy iestescie z Boga/
y zwoyciezyliscie ie / Bo wiecizly thokthory
miedzy wami iest/ nizli ten kthory na swie
cie. Oni z swiatca sa / y przetoż też o swiecie
mowia/ a swiat ich slucha. My iestesciny z
Boga. Kthory zna Boga slucha nas. A kto
z Boga nie iest/ ten nas nie slucha. Potym
poznawamy ducha prawdy/ y ducha obles
dnosci.

Ioan: 3.
Roma: 5.

Namileysy/ mituymy sie spotecinie/ boć
mitosc z Boga iest. A kożdy kthory mituie (brá
ta swe) z Boga sie narodził/ y Boga zna/
kto nie mituie nie zna Boga: Abowiem
Bog mitoscia iest. Wtym sie wkazala mi
losc Boza w nas/ że Pan Bog iedynego sy
na swego zeslat na świat/ abyśmy żyli prze
zeń. W tymci iesth mitosc/ nie żebyśmy my
pierwey vmitowali Boga / ale że on nas
pierwey vmitował / y zeslat syna swego na
Coloffe: 1. vbtágtaca offiáre zá grzechy násse.

Exodi: 33.
Deute: 4.
Ioan: 1.
1. Timo: 6.
1. Ioan: 3.

Namileysy/ iesliżec nas tak Bog vmito
wał / tedyc sie y my mamy zobopolnie mito
wac. Boga żaden nigdy nie widział. Be
dziemli sie zobopolnie mitowac/ tedyc bog
w nas mieszká / y mitosc iego doskonata iest
w nas. Potym poznawamy że mieszkamy
w nim/ y on w nas/ iż nam dat z ducha swe
go swietec. A mysmy to widzieli y to swiad
czymy/ że Ociec zeslat Syna swego / zbawi
ciela wssiego swiatca. Ktokolwiek wyzna iż
Jezus iest synem Bozym/ Bog w nim mie
ská / y on w Bogu. A mysmy poznali/ y w
wierzyli mitosci / ktora ma Bog ku nam.

Ioan: 6.

Bog iest mitosc / a ktho w mitosci mie
ská / mieszká w Bodze / a Bog w nim. W
tym doskonata iest mitosc Boza z nami / a
bysmy smiatosc mieli w dzien sadny/ iż iako
on iest / tak y my iestesciny na thym swiecie.
Boiazni w mitosci niemas/ ale doskonata
mitosc/ wymiata precz boiazni: Bo za boia
znia trapienie idzie: a thak kto sie boi/ nie
iest doskonaty w mitosci.

1. Ioan: 2.

My tedy mituymy Boga/ że nas Bog
pierwey vmitował. Powielkto iż mituie
Boga / a brata swego nienawidzi/ matak
est. Bo kto nie mituie brata swego ktore
go widzi/ Boga kthorego nie widzi / iako
moze mitowac. A to przykazanie mamy od

Boga/ aby kożdy kto mituie Boga / mito
wał y brata swego.

Cap: 5.

Widra o wcieleniu syna Bożego / swiat zwoycieza/
O Bodie swiadectwo dawaj / y nadzieie ku Bogu
podnossac / co prosi otrzymawa.

Oidy kthory wierzy iż Jezus iest
Chrystusem / z Boga sie rodził:
A kożdy kthory mituie tego co v
rodził / ten mituie y tego kthory
sie z niego narodził. Potym po

Leuiti: 19.
Ioan: 13.

Matth: 16.
Ioan: 1.

Ioan: 14.
Matth: 11.
Ioan: 16.
1. Corin: 5.

znawamy iż mituemy dzieci Boze/ gdy mi
tuemy Boga / a przykazanie iego pelnimy
Abowiem thoc iesth mitosc Boza/ żebyśmy
przykazania iego strzegli / a przykazania
iego nie sa ciesscie. Bo co sie kolwiek z Bo
ga narodziło / zwoycieza swiat / a zwoyciestwo
ktore swiat zwoycieza / iestci wiara nássa.
Kthoryz tedy iest co zwoycieza swiat / iedno
ten kthory wierzy / iż Jezus iestci synem Bo
zym.

Tenci iest kthory przyszedł / przez wodę y
krew Jezus Chrystus. Nie tylko przez wo
de / ale przez wodę y przez krew. A duch iest
kthory swiadecz / iż Krystus iest prawda. Abo
wiem trzey sa kthory swiadectwo dawaja
w niebie: Ociec / Slowo / y Duch swiety: a
ci threzy iedno sa. Threzy thez sa kthory
swiadectwo daja na ziemi: Duch / Krew y
Woda / a ci threzy iedno sa. Iesliż wlec przy
muemy swiadectwo ludzkie / Boze swiadc
two wiecissie iest: a to iest swiadectwo bo
że kthore wiecissie iesth / isw iadczyt o synie
swoim. Kto tedy wierzy w syna Bożego
ma w sobie swiadectwo Boze: Kto nie wie
rzy synowi / ma Boga za klamec / bo nie
wierzy temu swiadectwu kthore dat Bog
o synie swoim. A to iest swiadectwo / iż ży
wot wieczny dat nam Bog. A ten żywot
w synie iego iest. Kto ma syna Bożego / ma
żywot. Kto nie ma syna Bożego / żywot
nie ma.

Matth: 2.
17.
Ioan: 1.
12.
Ioan: 5.

Ioan: 3.
Roma: 8.
Gal: 4.

Ioan: 1.

Ioan: 6.

Ioan: 16.
1. Ioan: 3.
Matth: 5.

To wam dla tego pisse/ żebyście wiedzie
li że macie żywot wieczny / kthory wierzy
cie w imie syna Bożego. A to iest duffanie
ktore mamy ku Bogu: iż o cokolwiek be
dziemy prosic według woley iego / wyslu
cha nas. A wiemy to że nas wysluchawa
czegobysmy kolwiek prosili: wiemy też y to
że otrzymawamy prozby / ktoremi czego od
niego zadamy otrzymamy.

Kto wie że brat iego zgrzeszył grzechem
nie na smierc / bedzie prosil / y bedzie mu
dan żywot / temu kto grzeszy nie na smierc.
Iestci grzech na smierc / nie powiadam by
zatem miat kto prosic. Wsselka niepra

Iere: 7.
Matth: 12.
Ioan: 8.

List wtorny.

1. Ioan: 3.
1. Ioan: 3.

Wosć iestci grzech / y iest grzech na śmierć. Wiemy że każdy ktory sie narodził z Boga / nie grzeszy / ale rodzenie Boże zachowywa go / a złośliw nie dotyka sie go. Wiemy iżesmy z Boga: a wysytek świat na złym położon iest. A wiemy też to że syn Boży przy-

szedł / y dał nam smysl / abyśmy poznali Boga prawdziwego / ażebyśmy byli w prawdziwym synie tego. Ten ci iest prawdziwy Bog: y żywot wieczny. Synaczkowie / strzeżcie sie błądów Amen.

Lucas. 24.

Koniec pierwszego listu świętego Jana.

Argument wtorey Epistoly świętego Jana Apostoła.

TAK dalece do świętej niewiaśły pisse / że ia też y pania nazywac w listcie nie wathpi: a synom iey wydawa świadectwo / iż prawdziwa droga chodza.

List wtorny S: Jana Apostoła.

Cap: 1.

Wciy Jan święty matkę z syny iey drogi zbawien / ny / żeby w prawdzie chodzili y w uczynkach dobrych / a trwali w nauce Bożkiej / y strzegli sie fałszywy nauki y Prorokow.

Słuszy: pánicy
Elekcie y synom
iey / ktore ia mi-
luie prawdziwie
a nie thylko ia
sam / ale y wysy-
cy ktorzy poznali
prawde / dla pra-
wy ktora mieś-
ta w nas / y be-

dzie snami na wieki: Laska / miłosierdzie /
ypokooy badz swami / od Boga Oycy / y od
Chrystusa Jezusa syna oycowego w praw-
dzie / y w miłości.

Matth: 17.
1. Ioan: 2.

Rozradowatem sie niepomatu / zem te-
go dośsedł o syniech twoich / iż chodza w
prawdzie / tak iakozmy przykazanie wziali
od Oycy. A tak y teraz prosze cie pání / nie
iakobym ci nowe przykazanie pisal / ale co-
ż ktoreśmy mieli sprzodku iednac / abyśmy sie
zobopolnie miłowali. A to iest miłość / że-

byśmy chodzili według przykazania Bo-
żego.

Abowiem choć iesth tho przykazanie /
żebyście thali / iakosćie od poczatku sly-
sali / w nim chodzili: boć wiele zwodni-
kow wyslo na świat / ktorzy nie wyzna-
wają Jezusa Chrystusa / żeby przyszedł w
ciele / a thakowy iestci zwodzićiel y Anthy-
chryst. Pilnujcie sie sami / byście nie straci-
li / tego coście czynili: ale abyście zupełna
zapłate wzięli.

Każdy ktory odsepuie / a nie trwa w nau-
ce Chrystusowej / Boga nie ma: a ktho
trwa w nauce / ten ma y Oycy y Syna.

Jesli kto przychodzi do was / a tey nau-
ki nie przynosi / nieprzyjmujcie go w dom /
ani go pozdrawiajcie. Bo ten ktogo po-
zdrawia / iesth uczestnikiem nieotliwych
uczynków tego. Tomci wam opowiedziat:
abyście sie w dzień Pánki nie stydzili. A-
czem miał co wiecey do was pisać: ale mi-
niechciał przez listy y inkaukt. Bo sie na-
dziewam / iż sam bede y was y wstnie
swami bede mowit: aby radość
wasza zupełna była. Pozdra-
wiają cie synowie siostrzy
twoiey Elekty. Laska
śhoba. Amen.

1. Ioan: 2.
3. 4.

1. Tessa: 3.

Ioan: 16.
1. Ioan: 1.

Koniec wtorey Epistoly świętego Jana Apostoła.

Świętego Jana Apostoła list trzeci.
Argument trzeciej Epistoty świętego Jana.

Słusa zaleca/ y żeby w pobożności trwał napomina. Diotrefa z ie-
go złości y pychy strofuie. Demetriusowi dobre świadectwo daie /
ze wssytki bracia.

List trzeci S: Jana Apostoła.

Cap: I.

Głusa chwali / słachetności tego żądając go by
tak trwał / od złego się wstrzymać / a Diotrefa gani.

Słusa / nami
leżsemu GAYD
sowi: którego ia
miluie w praw-
dzie. Namilssy
we wssytkich rze-
czach modle się za
cie / abyś szczęśli-
wie chodził / y do-
brze się miał / tak

jak szczęśliwie postępuje dusza twoja. Roz-
radowałem się bardo gdy przysli bracia / y
dawali świadectwo o prawdzie twojej / i-
ak ty w prawdzie chodzisz. Niemam wiet-
szego kochania nad to / iedno gdy słysze że
synowie moi w prawdzie chodzą.

Ebrzo: 11. Namileysy / czynisz iako na wiernego
należy / cokolwiek czynisz przeciwko br-
ciej / a ktemu ku pielgrzymom / którzy dali
świadectwo o miłości twojej przed wssy-
tkim kościołem / dobrze uczynisz / jeśliż ie
odprowadzisz / przysłuchaj się Bogu. Abo

wiem dla imienia tego wysli / nie nie bio-
rac od Pogánor. Ależ my mamy takowe
przyjmować / abyśmy byli spoleczni pomo-
cnicy prawdy. 1. Corin: 6.
2. Corin: 11.
Matth: 10.

Pisałbym snadź byt do kościoła: ale Dio-
trefes ten któryby rad miał przodek mie-
dzy nimi / nie przyjmie nas. A dla tego
jeśliż przyde / przypomiane uczynki ie-
go które czyni / powstając słowy swowol-
nemi przeciwko nam. A iakoby jeśliż na
tym mało miał / ale ani sam braciej przy-
muie / y tym ktorzy przyjmują broni / y z
kościoła ie wyrzuca.

Namileysy / nienasładowy to co z tego jest /
ale tego co jest dobrego. A to dobrze czyni /
z Boga jest: ale kto źle czyni / nie widzi Bo-
ga. Demetriusowi świadectwo wydaia
wssytki / y sama prawda: ale y my tedy mu
poswiadczaemy: a więc jeśli świadectwo na-
sze / prawdziwe jest. Miałemci wiele pi-
sać / ale niechciał inkaustem y piórem pi-
sać. Bo mam the nadzieie że cie w rychle
wyjrze / thedy się ystnie rozmówiemy.

Pokoj thobie. Pozdrawiaia cie
przyjaciele. Pozdrow przy-
jaciele miłoś-
wiacie.

Psal: 36.

Koniec trzeciego listu świętego Jana.

Argument Epistoty świętego Judy Apostoła.

Apostol święty Judas / brat Jakubow / napisał ten list / w którym
(gdyż inssy Apostołowie o obyczajach y cnotach w ktorzych się
Krześcijański człowiek sprawować ma dosłhatecznie nauczali)
insszego nie nieczynił / iedno że nas pilnością napomina / żebyśmy
przy nauce kościołowej która od Apostołow wzięta / mocnie y stale trwali /
ktemu żebyśmy się fałszywym kacerstwu naukam / ktore ostatecznych
dni przyda / zwycięż nie dali.

List świętego Judy Apostoła.

List świętego Judy Apostoła.

Cap: 1.

Wierzy ma się chronić chytrości kacerstey / Ktorzy
tatomstwem swedzeni / przeciwnia się nauce prawdi
wey / Ktorzy inamionowani są przez fałszywe proroki

DDAs sluga
Jezu Chrysthu
sow / a brat Ja
kubow : tym kto
rzy są w Bogu
Oycu miłym / y
zachowanym a
powołanym Je
zu Chrysthus
wym. Niech się

wam wypełni miłosierdzie y pokoy / y mi
łość.

Namileysy / wsselkie staranie o tym ma
iac / abym wam co napisał o spotecznyj zba
wieniu waszym / potrzeba tego było abym
wam pisał / pilnie prosiac / abyście stęce
nie boiowali o wiara raz podana świętym.
Abowiem pokatnie wessli miedzy was nie
kthorzy ludzie bezbojni / kthorzy dawno
przed tym popisani są na ten sad / y przeno
sa także Pana naszego na nieczystoch / a
prza się tego który sam panuje / y Pana na
szego Jezu Chrysta.

Chce was tedy napominać / Ktorzy wie
cie raz wssystki rzeczy / iż Jezu / lud z zie
mie Egipskiej wybawił / y potym zaś te
ktorzy nie wierzyli / potracił. Angioły też le
pał / Ktorzy nie zachowali swego przetojen
stwa / ale opuścili swe własne miesztanie /
na on sad wielkiego dnia / na wieczne wie
szenie pod ciemnością zachował. Jako też
y Sodomą / y Gomorrhą / y pograniczne
miasta tymże sposobem nieczystych pto
dzac / y puszczili się za opcyem ciatem / stali
się na przykład / cierpiac mek ognia wiec
nego. Takież ci też ci / ciato swe plugawia /
panowaniem gardza / y mając słab służnia.

Gdy Michał Archanioł gadać się z
Czarciem / wadził się o ciato Mojżesowe /
nie smiał przeciwko niemu przytoczyć sam
służniestwa / ale rzekł: niech ci Pan przyka
że. Ale ci / czegokolwiek wiedzieć niemoga /
to służnia / a cokolwiek przyrodzonym oby
czajem / iakoby nieme zwierzęta / wiedza /
w tym się psują. Biada tym kthorzy droga

Żalnowa possli: y za zwiędzienim zapiłaty
Balaamowey puścili się / y Ktorzy w zapi
raniu a sprzeciwieniu Chore zgineli.

Cie są na swych godziech / swedry / używa
iac bez boiaźni / sami siebie pasc / są iak
chmury bez wody / Ktore wiatr chami y sam
nosi / iak drzewa iesiennie / bezowocne /
dwa kroc obumarte / wykorzenione / welny
burzliwego morza / Ktorzy pienta się swemi
zelżywościami / są by gwiazdy obiedne: Kto
rym burza ciemności zachowana iest na
wieki.

Prorokowalci o tych siodmy od Adama:
Enoch / mowiac: Oto przydzie Pan z ty
siacmi świętych swoich / aby uczynił sad
przeciwko wssystkim / ażeby karat wssystki
bezbojne / za wssystki uczynki ich niepoboż
ne / Ktore nie pobożnie pobroili / y za wssyst
ki przykre słowa / Ktore mowili przeciwko
niemu / ci niepobożni grzesznicy.

Ci są co szemrzą / co się wskarżają / co po
dlug żadzy swych chodzą / a wsta ich hardzie
mowia / Ktorzy czcila a waza osoby dla mar
nego zysku.

Alle wy namileysy pamiętajcie na slo
wa / Ktore wam przed tym od Apostoła
Pana naszego Jezusa Chrystusa / powie
dziane są / Ktorzy wam to powiadał / że o
stętnich czasow / przyda nas niewce / cho
dzac wedlug požadliwości swoich po nie
pobożnościach. Cie są Ktorzy się sami obta
czają a są cielesni / ducha nie mając.

Alle wy namilssy / buduiac się sami na wie
rze / nassey naswieczssey / modlac się w Du
chu świętym / chowajcie się sami w miłości
Bożej / oczekawaiac miłosierdzia Pana
naszego Jezu Chrysta / ku żywotowi wiecz
nemu: the też strosfuycie / a słowy karzcie
(iuz) osadzone: a owe zbawiajcie / wyrzy
waiac je z ognia. A nad drugimi się luto
iac w boiaźni / mając w nienawiści te kto
ra y cielesna iest pomazana sukienka.

A themu / Kthory mocen iest zachować
was bez grzechu / y postanowić nie pokala
nem przed oblicznością chwały swojej /
w radości / czasu przyścia Pana naszego
Jezu Chrysta: Samemu Bogu zbawicie
lowi nassemu / przez Jezusa Chrystusa
Pana naszego / chwata y wielmożność /
panowanie / y moc / przed wsses
mi wieki / y teraz / y na wssystkie
wieki wiekow Amen.

Gene: 4.
Nume: 24.
Nume: 16.

2. Petri. 2.

Apoca: 1.
Isaia. 3.

1. Timo: 4.
2. Timo: 3.
2. Petri. 3.

Nume: 14.

Isaia. 14.

Gene: 19.

Zacha: 3.

2. Petri. 2.

Koniec Epistoly świętego Judy Apostoła.

Świętego Jana.

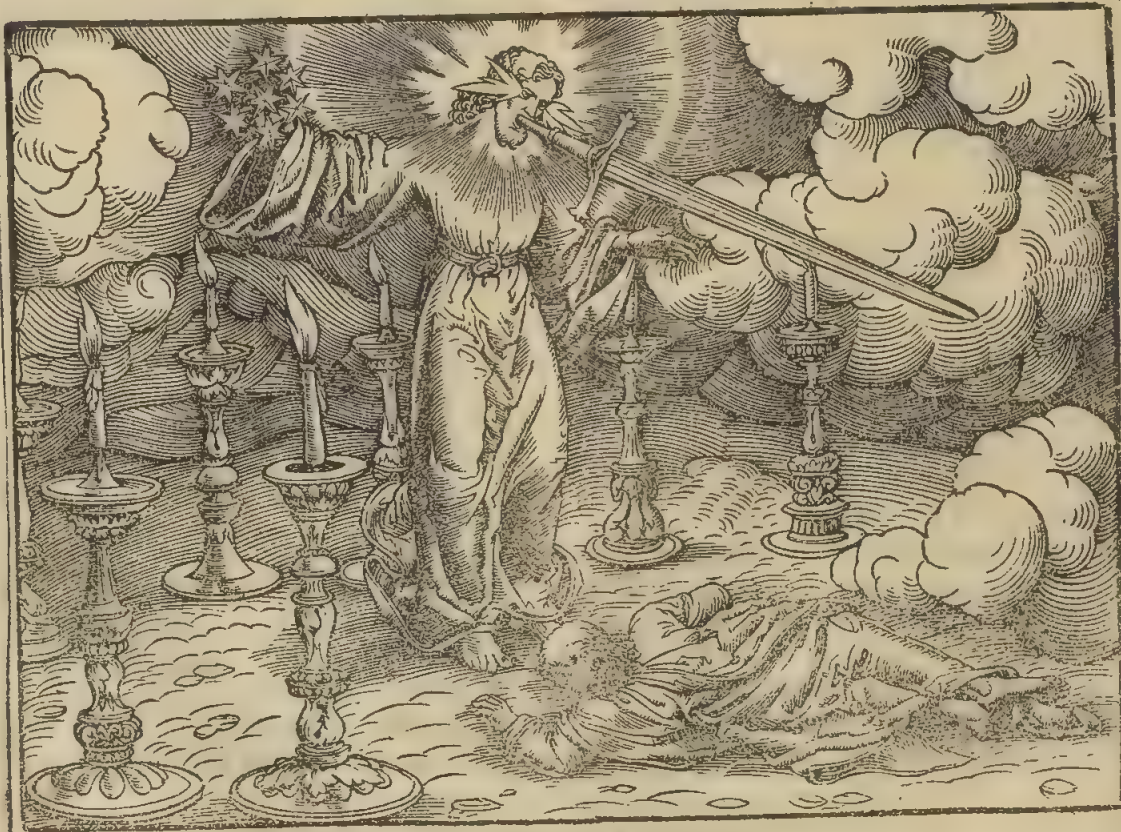
Argument na objawienie świętego Jana.

Wiety Jan Ewangelista / był od starych Greków Janem Theologiem przezwan / dla tego Boskiej nauki / bo on o panie Bożym nawiśszy y nagłębiej pisał / niż który inny Ewangelista albo Apostoł: Stad niektórzy niewiedząc y którym to przezwisko nie wiadome było oszukańsa. Tak iż ty kriegi nie świętemu Janowi Ewangeliste ale niektóremu Theologowi przywtaścili. Gdzie jednak za prawdę / tenże Jan jest / który na pierśiach pańskich przy wiecznej rzezy odpoczywał y któremu Pan Chrystus swa naswieczone mądrze pod przysiem porucił / który też dla świadectwa swego / y dla nauki pana Chrystusowej na wyspę Patmos od Cesarza Domicyana był zesłan. Tamże w Duchu widział / iako się miało wieść Kościołom które on w Azrey postanowił / y Biskupni osadził / y które stale y mocno trwać y nie trwać miały. A nie tylko mu Pan Bog objawił / przez niektóre widzenie w duchu stan siedmi Kościołom w Azrey. Ale też iakoby się w przyszłości krześcijańskiemu Kościołowi wieść miało / od początku aż do skończenia świata / y iako miał porwać sienie miecz y wpadeć / y też pokus od Smoku Szatana / y od tego nasienia / to jest Kacerzow y innych złych krześcijańow cierpieć miał / iako też którzy w wierze y w dobrych czynkach trwale stali / koniecznie przy baranku Bożym / wieczne się beda radować: a nie zbożni w wiecznym ogniu cierpieć beda / iako on (aczkolwiek Proroctwie y tajemne słowo jest) a wśak oś dosyć jasnie znać daie. Ale iś Kacerzki duch tym Krześciam wyrozumieć nie może / to czyni ich zaciwardziaty y pyśny duch y niedowiarstwo / iś oni Boskiemu słowu nie wierza / gdzie by to potornym sercem obaczyć mieli.

Argument drugi.

Kriegach Zjawienia / co słowo to wielka tajemnica: Których krieg zachności żadny cztowieczy język / żadna mowa y chwala / dostatecznie schwalić nie może. A pisał ie Święty Jan będąc wygnany od Domicyana / na wyspie Patmos: Na Kapiut 22.

Objawienie.

Wotyna sie objawienie swiethego Jana Apostola y Ewangielisty.

Cap: 1.

Jan swiety Bedac wygnansem / siedmi kościolom
Asyjskim przez siedm lichtarzow znamionowanym /
widzenia swe opowiada.

Objawienie Je-
zu Chrystusowo
ktore mu dat
Bog / aby obja-
wił slugam swo-
im / te rzeczy kt-
re miały być w
rychle: y oznay-
mit je / posławszy
przez Angiola

swego / sludze swemu Janowi / ktory swiad-
czy słowu Bożemu / y swiadectwo Jezu
Chrystusowo / co iedno widział. Stoglosła-
wiony to jest ktory czyta / y slucha słow pro-
roctwa tego / y zachowuywa te rzeczy ktore
sa w nim napisane: bo inż czas blisko jest.

Jan / siedmi kościolom ktore sa w Azyei
Łaski y pokoy wam / od thego ktory jest /
y ktory był / y ktory ma przyść / y od siedmi
duchow ktory sa przed tronem a stolica ie-
go / y od Jezusa Chrystusa / ktory jest swiad-
ek wierny / pierworodny zmartych / y kria-
je Krolow ziemskich / ktory nas wmitował
y omył nas od grzechow naszych we krwi
swoiej / a uczynił nas krolestwem y kapta-
ny Bogu / y Oycu swemu: iemu bacz częśc
chwata / y panowanie na wieki wiekow
Amen.

Otoż idzie z obłoki / a wyrzy go wsseltie
oko / y ci co go wtolili. A beda plakać sami na
sie dla niego wssystki pokolenia ziemskie /
tak jest. Amen. Jam jest Alpha y Omega /
początek y koniec / powiada Pan Bog /
ktory jest / y ktory był / y ktory ma przyść /
wsschmogacy.

Já Jan / brat wasz / y uczesnik w więzku / y
w krolestwie / y w cierpliwosci w Jezusie
Chrystusie / bytem na wyspie / ktory zowa
Pachmos / dla słowa Bożego / y swiadect-
wa Jezusowego. Bytem w zachwyceniu
ducha w iedne niedziele / y slyszałem za soba
głos wielki / by wiec traby mowiacey: To
co widzisz / napisz w kriegach / a posli do sie-
dmi kościolow ktory sa w Azyei do Ephe-
zu / do Smirney / do Pergamu / y do Tia-
tiru / do Sardis / do Filadelfiey / y do Ła-

odciey.

Tedy sie obróczył / chcąc widzieć głos
ktory zemna mowyt. A gdym sie obrócił /
wyrzatem siedm lichtarzow złotych / a we
środku onych siedmi lichtarzow złotych /
widziałem podobnego synowi człowiecze-
mu / wbranego w długie odzienie / a przy
piersiach opaszanego złotym pasem / a glo-
wa y włosy iego / były iasne iako biata wel-
na / y iako snieg: a oczy iego iako płomien-
ogniowy: nogi miał podobne mosiadzowi /
owemu co w kominie gore. A głos iego i-
ako głos wiela wod: y miał w prawey ręce
swoey siedm gwiazd: a z wst iego / wychodził
miecz z obu stron ostbry: a oblicze iego tak
iako słońce świeci w mocy swoiej.

Wyrzawszy go / wpadłem do nog iego i-
ako umarły. A on włożył na mnie prawa ręce
swoie / mowiac: Nieboj sie: Jam ci jesth
pierwszy y ostateczny / y żywy / a bytem umar-
ty / y otoż jestem żywym na wieki wiekow /
a mam klucze (od) śmierci y piekła. Napi-
szże to tedy coś widział / y te rzeczy ktore
sa / y ktore sie muszą stać potym. Tątemni
ca siedmi gwiazd ktoreś widział w pra-
wej ręce moiej / y siedm lichtarzow złotych.
Siedm gwiazd: Angiotowie sa siedmi ko-
ściolow / a lichtarzow siedni / sa siedmi ko-
ściolow.

Cap: 2.

Rzeczy przyszłe kościolom / w Efezie / Smirnie /
Pergamie y Thiatyrze ktore Jan swiety widział / ro-
znościa slych y dobrych wyslawia.

Napiżże Angiotowi kościola E-
fesskiego. Thoc powiada then
ktory trzyma siedm gwiazd w
prawey ręce swoiej / ktory cho-
dzi między siedmiami lichtarzow
złotych. Wiem sprawy twoie y prace / y
cierpliwosc twoie: a isz niemożesz scierpieć
złych / y stusites otho tych co sie mienia być
Apostolmi / a nie sa / y nalaztes ie matacz-
mi: y mas (przed sie) cierpliwosc / a zno-
sites dla imienia mego / y nieustates. Ale
mam przeciwko tobie mało: izes opuścil
mitosc twoie pierwsza. Alak pamietayze
tedy skades wypadł: a pokutuj / y czyn pier-
wsze uczynki. Niebedzieli to: przyjde rychto
do ciebie / y rusze lichtarz thwoy z miejsca

Danie: 7.
10.

Apoca: 2.
19.

Apoca: 19.

Matth: 17.

Isaie. 44.
Roma: 6.

Isaie. 22.
Iob: 12.
Apoca: 3.

Malach: 2.
1. Corin: 11.
Apoca: 3.

Lucas: 13.

Świętego Jana.

Аño: 6.

Gene: 2.

Isaie. 41.

Ebr 4:

Name: 25

31.

Apoc: I

७ १९.

3. Reg: 16

4. Reg : 9

swego/ chybálys potuče czynit. Ale rho
maś / iż nienawidziś uczynekow Nikołá-
towstkiey sekty/ ktore yia mám w nienawi-
ści. A to ma vcho/ sluchay tego co duch mo-
wi kościołom: Temu kto zwycięży dam iesc
z drzewá żywotnego/ ktore iest w ráiu Bo-
gá moiego.

Angiolowi lepał kościółá Smirnién /
 tego / to nápis. To mowi pierwszy y oślá /
 teczny / kthory byt vmárt / ále zás żywie.
 Wiemci ia y wciśt twoy / y wbostwo twoie /
 ále iestes bogáty: á sromoca y služnia cie či
 kthorzy sie mienia być Zydy / ále sa bożnica
 sáráńska. Nieboy sie żadney rzeczy z thych
 kthore maś cierpieć. Othoć ma Dyábet
 niektore z was zágnać do ciemnice / ábyś
 cie byli skuffeni: y bedziecie mieć ná sie wciśt
 przez dziesieć dni. Bądź wierny aż do sinier
 ci / á ia dam tobie korone żywora. Kto ma
 vssy / niechay slucha co duch mowi kościółá
 tom. Ten kto zwycięży / nie bedzie obrażo
 ny od wtorey sinierci.

A Kościół Pergamieński Angiotowi
tą napisać: To mówi ten który ma miecz / y
gdzie mieści / tam gdzie jest stolec Szar-
tan: a trzymasz się imienia mego / a nie
zaprzadasz się wiary mojej. A w one dni / An-
typas świadek mój wierny / który jest zabity
w was / gdzie są tam mieści. Ale mam prze-
ciwko tobie nieco / że trzymasz w sobie te
który naukę Balaamową trzymasz / który
nauczał Balaam aby wrzucił pogorszenie
miedzy syny Izraelskimi / aby iedli / y pso-
te plodzili: tak też ty masz w sobie te którzy
trzymasz naukę sekty Nikołajowskiej. Po-
kutuyże też takieś: Nieuczyniś tego: przy-
decz na cie rychto / y beda walczyć na nie mie-
czem wsi moich. Kto ma wcho niechay słu-
cha / co duch mówi Kościołom: Temu kto
zwyćieży dam mianne skryta: y dam iemu ka-
myk iasny: a na kamyku imie nowe napisać
ne / ktorego żaden nie wie / iedno ten co ie-
st bierze. A Tiatarskiego Kościół Angiot-
owi / napisz. To powiada syn Boży / który
ma oczy takto płomieni ogniowy / a nogi ie-
go podobne Mosiadzowi. Znamci uczyn-
ki twoie / y wiary / y miłość twoie / y poslu-
ge / y cierpliwosć twoie / y uczynki twoie
poslednie / obfiesse niżli pierwsze. Ale mam
przeciwko tobie troche: Jż dopuszczasz nie-
wiesć Jezabel / która sie powiada być
prorokinia / nauczając / y zwodzić slugi me-
ie / psote plodzić / y iadać rzeczy bawianom
offiarowane. A dalem iey czas aby poku-
te czyniła / ale niechce pokuthować za nie-
rzady swoje. Oto ja porzuce ja na toż / a
ci którzy beda snia nieczystote plodzić / Be-
da bardo w wielkim wścieku / chybaby poku-

te za wczynki swe czynili: a syny iey zamor-
dnie do sierci/ y poznais wssystcy koscio-
lowie/ zem ia ten iesth kthory nerkty serca
gruntownie wybaczam: y zaplace kojede-
mu z was wedlug wczynkow iego.

A wam lepak powiadam drugim kthorzy iessiecie w Thiatoryrze : Achorzyk olwie niemaita tey nauki / y kthorzy niepoznali wysłosci Szatanskiy / iako mowia / nie spuszczaj na was inego brzemienia / wsatze to co macie / trzymacie dokad nie przyjde . A ktho zwycięzy / y bedzie aż do końca przy-
słhrzegat wczynkow moich : dam mu moc nad Pogány / y bedzie ie rzadził prethem żelaznym / a iako naczynie gárnczarskie tak sie potrusza / iakom y ia wziat od Oycá moiego : y dam mu gwiazde iutrzenna . Kto ma vcho / niechay slucha co Duch mowi k sciótom .

Cap: 3.

Rościolom Sárdys/ Filadelfcy/ y Łódycy co
Bog przysłęgo Janowi wśazał/ e wspomina aby sie
wynali.

Apłis theż Angiołowi kōściola
Sardyńskiego. To mowi ten
kthory ma siedm duchow Bo-
żych / y siedm gwiazd. Wiem
uczynki twoie / że masz to imie
iako byś był żyw / a no iesteś umiarty. Będz
że czuyni / a potwierdzay drugie / kthore
miały były umrzec. Boć nienayduie uczyn-
kow twoich pełnych przed Bogiem moim.
Mieyże tedy na pamięci tak iakoś wziat y
slyssat / y zachowyway / a pokute czyn. Nie
będzieśli tedy czut / przyjde do ciebie iako
złodziey / a niezwieś ktorey godziny przyj-
de do ciebie. Ale mało co imion masz w
Sardys / ktorzy niepospecili szath swoich /
a beda zemna chodzić wbieli / bo tego go-
dni sa.

Ktoby zwycięży tak będzie przyodział w
 białe odzienie/ y nie wymaże imienia jego
 z ksiąg żywota/ a wyznam imię jego przed
 oycem moim/ y przed aniołami jego. Ktoby
 ma vcho/ niechay słucha co duch mówi ko-
 ściotom.

Angiotowi lepak kościotł Siladelskiego: tak napisał. To mówi święty, y prawdziwy, który ma klucz Dawidow: który otwiera a żaden nie zamyka/ zamyka a żaden nie otwiera. Wiem uczynki twoje. Otom postawił przed toba drzwi otworzone/ ktorzych nikt niemoże zamknąć: przeto iż masz moc mas/ a zachowywałeś słowa moje/ y nie przates sie imienia mego. Oto ja dam z bożnice książkę/ te ktorzy sie mienia

1076 : 178

Psalm: 7.

Pfal: 2.

Апока: 19:

Αποστ: 2.

Math: 24

I. Tess: 5.

2. Petri . 3 .

Lucæ . 12

Isaie. 22.

Job. 12.

Apoca: I.

Gene:
 Ecceci:

Obiawienie.

być żydy / a nie ja / ale klamária. Ocho ia kaze im przyść / żeby modle uczynili przed nogami twoimi / y poznáia zem ia ciebie umilował. Przeto jes chował słowa ciera pliwosći moiey / y ia zachowam cie od go dziny pokuszenia / ktore ma przyść na wszy stek swiáth / kusić the kthorzy mieścić na ziemi.

Ocho przychodzi rychło: Trzymay co masz / by kto nie wziął korony twoiey. Kto zwycięży / uczynie go filarem w kościele Bogamoi^o / a niewynidzie wiecey precz: y nápiśse na nim imie Bogá moiego / y mia śta Bogá mego / nowego Jeruzálem / kto re zstepuie z niebá od Bogá moiego / y no we imie moie. Kto ma vcho / sluchay tego co duch mowi kościotom.

Gene: 1. Angiotowi lepał Łaodycenskiego koś ciotá / nápiś. Tho mowi / Amen: świádek wierny y prawdziwy / kthory jest począt kiem stworzenia Bożego. Wiem uczynki twoie / jes iest ani zimny ani goracy. Byś ale zimny był / abo ciepły. Ale iżes letni / y ani zimny ani ciepły / poczne cie wyrzucáć z vsi moich: Bo powiadaś / iż iestem bogá

ty / y mam wsszego dosyć / a na żadney rzeczy niedostáku nie cierpie a niewiesz iżes tjest niedzińkiem / y mizernym / y vbogim / y sle pym / y nágim. Ja rádze abys sobie kupit v mnie zlotá ognistego probowánego / że byś sie sbał bogáthym: a żebyś sie oblokt w biata sáthe / aby niebyło widáć zelżywosći nágoty twoiey / y máscia lipka námasz oczy twoie / abys widziat

Ja te ktore miluie / kaze y strofuie. Poruśże sie tedy chutliwa miłosćia / a czyn po kute. Otoć ia stoie v drzwi á kotáce. Jest ktho vslyślawssy głos moy / othworzył mi drzwi / wniđe do niego / y bede snim wie czerzat a on semna. Ktho zwycięży / dam mu siedzieć z soba na máiestácie moim / iá kom y ia też zwyciężył / y vsiadłem z oycem moim na máiestácie iego. Ktho ma vcho niechay slucha / co duch mowi kościotom.

Prover: 3.

Ebreo: 12.

Luce: 22.

Cap: 4.

Gdy sie niebo otworzyło / wyrzát swiety Jan cje, rzy y dwadzieścia sbałssych przy tronie siedzący y czworo zwierząt chwalący siedzącego na tronie.

Apoca: 1.

W O tymem widziat: a ono otwo rzono drzwi w niebie / y głos pierwszy kthorym slyśat a on mowi semna iáko trabá / mo wiac: Wstap sám / a ukáżeć to co sie ma sbać w rychle potym. A záchym wnet bytem w záchwrceniu ducha: A ocho

postáwiono byto stolec w niebie / a na stol cu ieden siedziat. A on co siedziat / podo bny był na weyrzenie / kámieniowi Jáspi sowi y Sárdynowi: a okoto stolcá byla the cza / poyrzenim podobná Smárágdowi. A okoto tego stolcá / byto stołkow czterzy y dwadzieścia: a na onych stołkach siedziato

Apoca: 20.

Danie: 7.

Świętego Jana.

czytery a dwadzieścia Scharssych / vbra-
nych w sáty białe / a na ich głowach koro-
ny ze złota.

Z onego tronu wychodziły kłkawyce / y
gromy / y głosy: a było siedm lamp gorą-
cych przed tronem / ktore sa / siedm duchow
Bozych. A przed Stolem było iakoby mo-
rze szlane / podobne Kryształowi: A w po-
środku stoła / y około stoła / było czwo-
ro zwierząt / co miały oczy pełno y przed
sobą y za sobą. Pierwsze zwierze było po-
dobne Lwowi: a wtore było podobne Ciel-
cowi: a trzecie zwierze miało oblicze iako
w człowieka: a czwarte zwierze było podo-
bne Orłowi lathaiacemu. A wssyskie one
zwierzęta kładzie z osobną miało sześć strzy-
del w kolo / a we wnatrz były pełne oczu.
A niemiwały odpoczynku we dnie y w nocy /
mówiac: Święty / Święty / Święty Pan
Bog wsszechmogacy / ktory był / y ktory jest /
y ktory ma przysć. A gdy one zwierzęta da-
wały chwale / y cześć / y błogosławieństwo /
onemu ktory siedział na Majeście / kto-
ry żywie na wieki wieków: wpadali oni cze-
rzy dwadzieścia Scharssych / przed onym
ktory siedział na maeście / chwaliłszy
wiecego na wieki wieków / y miotaly koro-
ny swoje przed tronem / mówiac: Godzie-
nes Panie Boże nasz / abyś wziął chwale /
y cześć y moc: boś ty wssyskie rzeczy swo-
rzył / y były dla twej wolej / y stworzone sa.

Isaie. 6.

Cap: 5.

Gdy Jan płakał / Baranek ktory zabito jest / otwo-
rzył Księgi siedm pieczęciami / a ktoremu
chwale dali starcowie z wielkoscia Angiotow nieśli
cnych.

Ezech: 2.

Widzialem y onego Kthory na
thronie siedział w prawey rece-
Księgi popisane / y we wnatrz
y zwierzechu / zapieczethowane
siedm pieczęciami. A widzia-
lem Angiota mocnego / a on wolał głosem
wielkim. Kto jest godzien otworzyć the
Księgi / y popisać pieczęci ich: Ale nie
mogi żaden ani na niebie / ani na ziemi /
ani pod ziemi / otworzyć onych Księg / ani
poyrzeć na nie. Tedy ja wielozie płakał /
iż to żaden nie był godzien nalezion otwo-
rzyć onych Księg / ani na nie patrzyć.

Gene: 49.
Isaie. 31.

A rzecze mi jeden z starssych. Nie płacz:
Oto zwyciężył Lew z pokolenia Juda / ko-
rzeni Dawidow / Kthory godzien jest aby o-
tworzył te Księgi / y skazil te siedm pieczęci
ich. Potymem widział / a oto w posrodku
tronu / y czterech zwierząt / y w posrodku
Scharssych sbei Baranek iakoby zabity /

a ma siedm rogow / y siedm oczu: Kthore sa
siedm duchow Bozych / posłanych na wssy-
stke ziemie. Tedy ten przyszedł / y wziął Księ-
gi z prawice onego siedzącego na tronie.

A gdy otworzył Księgi tedy ona czworo-
ro zwierząt / y czterzy a dwadzieścia star-
cow wpadli przed Barankiem / mając każdy
snić Scharssy / y czaście ziote pełne wonnych
rzeczy / ktore sa modlitwy swietych / y spie-
wáli piosnkę nową / mówiac: Jestes go-
dzien Panie wziąć the Księgi / y otworzyć
pieczęci ich / boś jest zabito / y odkupiles nas
Bogu krwią swoją / ze wsselkiego poko-
lenia / y języka / y ludu / y narodu / y weży-
niles nas Bogu naszemu Krolestwem / y ká-
ptany / a będziemy Krolować na ziemi.

Widzialem the / y słyszałem głos wielu
angiotow około onego tronu / y zwierząt /
y starcow: a była ich tam liczba tysiące thy-
siacow / a oni mówia głosem wielkim: Go-
dzien jest Baranek Kthorego zabito / aby
wziął moc / y bosstwo / y mądrość / y siłę / y
cześć / y chwale / y błogosławieństwo. A sly-
szale ano wssytko stworzenie ktore jest w nie-
bie / y na ziemi / y pod ziemi / y w morzu /
y co w nim jest / tak mówiac: siedzącemu
na tronie / y Barankowi / błogosławień-
stwo / y cześć / y chwala / y moc / na wieki
wiekow. A czterzy zwierzęta mówiły: A-
men. A dwadzieścia y czterzy Starcow /
pabli na oblicza swoje / y dali cześć a chwa-
le temu ktory żywie na wieki wieków.

Cap: 6.

A otworzenie piątej pieczęci rozkłada sie sławia
sprawy / a za wssytkie pieczęci otworzeniem / będzie sa-
dny dzień.

Tedy widział iż otworzył Ba-
ranek iedne z onych siedmi pie-
częci / y wssyszałem a ono iedno
zwierze z onych czterech / mo-
wiło / iako głos grzmienia /
Chodź / a ogladaj. A wyjrzałem: a ono koń
biały / a ten co na nim siedział / miał łuk / y
dana mu jest korona / y rzytał z zwycięż-
iac / aby zwyciężył.

A gdy druga pieczęć otworzył / wssysza-
łem wtore zwierze a ono mówi: Chodź / a o-
gladaj. Tedy wyszedł drugi Koń rydzy / a
temu co siedział na nim / poruczone to aby
wziął pokoy z ziemie / a żeby sie zobopolnie
zabijali / y dano mu miecz wielki.

Gdy pothym otworzył trzecią pieczęć /
wssyszałem trzecie zwierze / a ono mówi:
Chodź / a ogladaj. Ale Koń czarny / y ten
co na nim siedział / miał wagę w rece swo-
jej. A wssyszałem iakoby głos w posrodku

Ebr: 6.
1. Petri. 1.
1. Ioan: 1.
Apoc: 1.
Danie: 7.

Zach: 1.
6.

czworga

Gbiawienie.

Czworąg zwierząt / trzory mowil: Dwa funtow łeczniema za pieniądz / a w winie
Sunthy Pssenice za pieniądz / a sześć y w oleju srodody nieczyń.

Al gdy otworzył czwartą pieczęć: usłyszał
tem głos czwartego zwierzęcia / a ono mo-
wi: Chodź a oglądaj. Alie oto Kon pto wy:
z tego co siedział na nim / zwano Smierć /
a z nim sto piekto. I dana mu jest moc /
nad czterzmi stronami ziemi / aby zabijał
mieczem / głodem / y śmiercią / y bestyami
ziemskimi.

Świętego Jana.

4. Efd: 15.
Danic: 12.

A gdy pothym otworzył pieczęć piata /
widziałem dusse pod otcharzem pobitych
dla słowa Bożego / y dla świadectwa które
mieli / y wolał głoſem wielkim / mówiac:
Y pokliſz Pánie świętchy y prawdziwy / nie
ſadzisz / á nie mściſz ſie krwie náſſey / nád te

mi co mieſztaia na ziemi: y hedy dano każ-
dey z nich ſárthe biało: á powiedziano im /
aby ieſſeſze poczetáli ná máty czás / doſadby
ſie niewypelnili ſpoleczni ſludzi ich / y brá-
cia ich / ktorzy máia być pobici iáko y
oni.

Isaie. 26.

Matth: 27.

A wyſzratem gdy ſoſta pieczęć otworzył
A oto ſie wielkie trzeſienie ziemi ſtáło / y
ſłońce zczerniało / iáko by wor włoſiany:
A Krieżyc wſſyſtek ſſhat ſie iáko by krew / y
gwiazdy z niebá popádały ná ziemi / thát
iáko wiece ſigowe drzewo opuſſeża ſwe ſi-
gi niezrzáte / gdy ie wielki wiátr cholebie: y
niebo ſie zchowáto iáko kriezi zwinione / á
kożda gorá / y wyſpy ruſſyły ſie z mieyſc ſwo-
ich. A Krolowie ziemſcy / y Kriazethá / y
Zechmáni / y Bogacjowie / y Mocarze /
y kożdy ſlugá / y wolny / pokryli ſie po iáſti-
niach / y po ſkátách w gorách / y mówili go-
ramy ſkátam / Pádnicie ná nas / á ſkrycie
nas od oblicza tego ktory ſiedzi ná Mái-
ſſhacie / y od gniewu Báránkowego / bo
przyſſedł wielki dzień gniewu ich / y ktorzy
ſie będą mogli ſtáwić:

Isaie. 2.

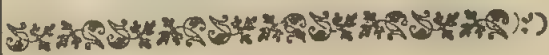
Oſee. 10.

Luce. 23.

Apoca: 9.

Cap: 7.

po otworzeniu ſeſci pieczęci / mánia wybráne / kto-
re będą ſprawował Báránek / á oddali od nich piáſi
aby nie zgineli z niepobożnymi.

W Othymem widziat czterzech
Angiotow / á oni ſtoia ná czte-
rzech rogách ziemi / trzymá-
iac czerzy wiátry ziemſkie / á
by nie wiáły ná ziemi / áni ná
morze / áni ná żadne drzewo.

A widziatem drugiego Angiota / á on
wſtepuie od wschodu ſłońca / ktorzy miał
známie Boga żywego: y wolał głoſem wiel-
kim ná czerzy Angioty / ktorym było po-
ruczone tho aby ſſkódzili ziemi y morzu /
mówiac: Nie ſſkódzcie ziemi / áni morzu /
áni drzewu / áż poznáczemy ſlugi Boga ná
ſego ná czotách ich.

Apoca: 9.

A ſlyſſatam liczbę tych poznáczonych:
Sto / czterdzieſci y czerzy tyſiecy pozná-
czonych z kożdego pokolenia ſynow Iraela
ſkich. Z pokolenia Judowego / dwánaſcie
tyſiecy náznáczonych. Z pokolenia Ruben
dwánaſcie tyſiecy náznáczonych. Z poko-
lenia Gad / dwánaſcie tyſiecy náznáczo-
nych. Z pokolenia Aſerowego / dwánaſcie
tyſiecy náznáczonych. Z pokolenia Neftá-
limowego / dwánaſcie tyſiecy náznáczo-
nych. Z pokolenia Manáſeſowego dwa-
naſcie tyſiecy náznáczonych. Z pokolenia
Symeonowego / dwánaſcie tyſiecy názná-
czonych.

Oświadczenie.

czonych. Z pokolenia Lewi dwanaście tysięcy naczynionych. Z pokolenia Izacharowego dwanaście tysięcy naczynionych. Z pokolenia Zabulon dwanaście tysięcy naczynionych. Z pokolenia Jozefowego dwanaście tysięcy naczynionych. Z pokolenia Beniaminowego dwanaście tysięcy naczynionych.

4. Efd: 2.

Potymem widział rzese wielką / ktorey żaden zliczyć niemogł / ze wssystkich narodow / y pokoleń / y ludow / y językow / a oni stali przed tronem / y przed oblicznością Barankową / obleczeni w szaty białe / a pälmy w rękach / y wołali wielkim głosem / mówiac: Zbawienie Bogu naszemu / ktory siedzi na tronie / y Barankowi. A wssystcy Angiolowie stali około tronu y około Stępcow / y czterech swierzb: y wpädli przed tronek na oblicza swe / y dälci cześć a chwale Bogu / mówiac / Amen. Błogosławieństwo / y iäsiöść / y mädrosć / y dziekowanie / cześć / y moc / y äitá / Bogu naszemu na wieki wieków Amen.

A odpowiedział jeden z stępcow / a rzekł mi: Ci co to są wbrani w szaty białe / co zaczął / a skąd przysli: Tedy mu ja rzekł: Pänie moy / ty wieš. A on mi zaś rzekł: Ci co to są ktorzy przysli z wielkiego wćistku y omyleli szaty swoje / a wybielili je / we krwi Barankowej. Przetoż ci też są przed Tronem Bożym / y służą temu we dnie y w nocy w (tym) Kościele jego: a ten kthory siedzi na

tronie / będzie mi sędzią nad nim. Już więcej nie beda ani tak nać / ani prägnać / a ni będzie na nie bito słońce / ani iäkie goraco: Abowiem Barankę ktory w posrod tronu jest / będzie ie rzadził / y dowiedzie ie do zbrojow żywotnych wod / y otrze Bog wsselka łzę z oczu ich.

Isaie . 49.

Isaie . 25.

Apoca: 21.

Cap: 8.

Gdy citherey Angiolowie trabia / wielką cześć swiętą gnie.

A Gdy siódma pieczęć otworzył / stało się milczenie w niebie / iä toby przez pół godziny. A wyjrzałem siedm Angiotow stojących przed oblicznością Bożą: y dano im siedm trab. A drugi też anioł prziszedłszy stanął przed ołtarzem / mając turibularz złoty: y dano mu wonnych rzeczy ku paleniu wiele / żeby nakład modlitw ludzi swiętych na ołtarz złoty / kthory jest przed tronem Bożym. A wstąpił dym wonnych rzeczy z modlitw ludzi swiętych z ręki Angiotowej przed Bogą. A wziął Angiot turibularz on złoty / y nakładł weń pełno ognia z ołtarza / y rzucił ij na ziemię / tedy się stały gromy / y głasy / y lyskawice / y wielkie drzenie ziemi.

A ona

Świecasz Mań.

A oná siedm Angiotow ktorzy mieli
siedm trab/nágotowali sie trabić w traby.
Tedy záchrabył pierwszy Angiot / y stat sie
grad y ogień zmiessány ze krwią / y zrzucos

ne sa ná ziemie: thedy trzecia część ziemie
wygorzátá / y trzecia część drzew zgorzátá
lá / y wszycká trawá zielona wypalona.

Gbiawienie.

Zátrabit też wtory Angiot: thedy iáko by
gorá wielka ognié goráca zrucona iest
w Morze / y stála sie trzeciá część Morzá
krwia / á pozdychála trzeciá część stworze-
nia tych rzeczy które miały żywot w morzu
y trzeciá część okretow zginetá.

Potym też zátrabit y trzeci Angiot / w
trabe / y spádlá z niebá gwiazdá wielka go-
rácá iáko pochodniá: y wpádlá w trzeciá
część rzek / y ná krzynie wod / á imie they
gwiazdy iest Piotun. Y obrociła sie trzeciá
część wod w Piotun / y bázó wiele ludzi po-
márto od wod / bo sie były stały gorstkenni.

Świętego Jana.

Zatrąbił też Anioł czwarty / y zadrżona by
ła trzecia część słońca / y trzecia część księ
życa / y trzecia część gwiazd / tak że się ich
zaciemniła trzecia część / a nie świeciła trze
cia część dniowi / y nocy takich. A widzia

łem y slykałem głos jednego Orátalecacego
szodkiem nieba / a on woła wielkim głose.
Biada / biada / biada tym co mieszkają na
ziemi : z ostatnich głosów traby trzech An
gielów którzy mieli w traby trąbić .

Gbiawienie.

Cap: 9.

Za piątego Angiola thrabieniem / gwiazda wieba
spadła / sarańcza škodzi. A sóstego Angiola trabis-
nim rozwiązani sa Angiolowie ktorzy byli w wielkiej
rzece Eufrates związani.

Zacha: 9.

Apoca: 14.

19.

Exodi, 10.

Apoca: 7.

Zatrabił w trabe Angiot piaty:
redym wyżrat że spada gwiaz-
da z nieba na ziemię / y dan iey
był klucz od studnicy przepaści
wielkiej. A otworzyła studnice
przepaści / a wyszedł dym z studnicy / iakoby
wiec dym z pieca wielkiego: y słońce y po-
wietrze sie zaczęło od onego dymu z stud-
nicy. A z dymu studziennego wyszły sarań-
ce na ziemię / y dana im iesth moc thaka /
iaka miała niedźwiadkowie ziemni / y zaka-
żano im / aby nie škodziłi trawie ziemney /
ani żadney rzeczy zieloney / ani żadnemu
drzewu / iednosamym ludziom ktorzyby
nie mieli znaku Bożego na oczach swoich.

A dano im iest / aby ich nie zabijali / ale żeby
ie trapili przez pięć miesięcy / a tho trapię-
nie ich / iako trapienie od niedźwiadka / gdy
zakaśi człowieka. A w tamte dni beda lu-
dzie szukali śmierci / y nie nayda iey / beda za-
dali umrzeć / a śmierć będzie wietać od nich

A podobieństwa oney sarańczej / podob-
ne były koniom gothowym ku boiowi / a na
głowach ich iakoby koronki / podobne zło-
tu / y twarzy ich / iakoby twarzy ludzkie. A
miały włosy iakoby włosy niewieście / a że-
by w nich były iako w Lwow. A miały pance-
rze białe żelazne pancerze / a głos strzydeł
ich / iakoby głos wozow y wiele koni bie-
żących ku bitwie. Ogony miały podobne
niedźwiadkowym: żadła były w ogonach
ich / a moc ich była škodzić ludziom przez
pięć miesięcy. A miały nad sobą Krola / An-
giola przepaści / ktoremu imie po żydow-
sku Abbaddon / po Grecku Appollion / a po-
lacinie Erterminans co sie wyklada wyko-
rzeniacy / Jedną biada odesła / a oto iest
cze dwoią biada przychodzi potym.

Oste. 10.

Apoca: 6.

Zatrabił potym sósty Angiot w trabe:
y slyssalem głos ieden ze czterzech rogow
oltarza złotego / ktoru iesth przed oczyma
Bożymi / a on mowi sóstemu Angiotowi /
ktory miał trabe: Rozwiąż czterzech An-
giolow / ktorzy sa związani w rzece wiel-
kiej Eufrates. A rozwiążani sa czterech
aniolowie / ktorzy byli gotowi y na godzinę
y na dzień / y na miesiąc / y na rok / aby poża-
biali trzecia część ludzi. A liczba konnego

woytka była / podwładziecia króć thysiac
dziesięć tysięcy / y slyssalem liczbę ich.

A także widziałem konie w widzeniu / a
oni co siedzieli na nich / mieli ogniste pan-
cerze / y żiacyntowe / y siarczane / a głowy
w koni były / iakoby Lwie głowy / a z ust ich
wychodził plomień / y dym / y siarka. Od
tych trzech plag / zabitha iest trzecia część
ludzi / od ognia / od dymu / y od siarki / ktore
wychodziły z paszczek ich. Abowiem moc

XX

(onych)

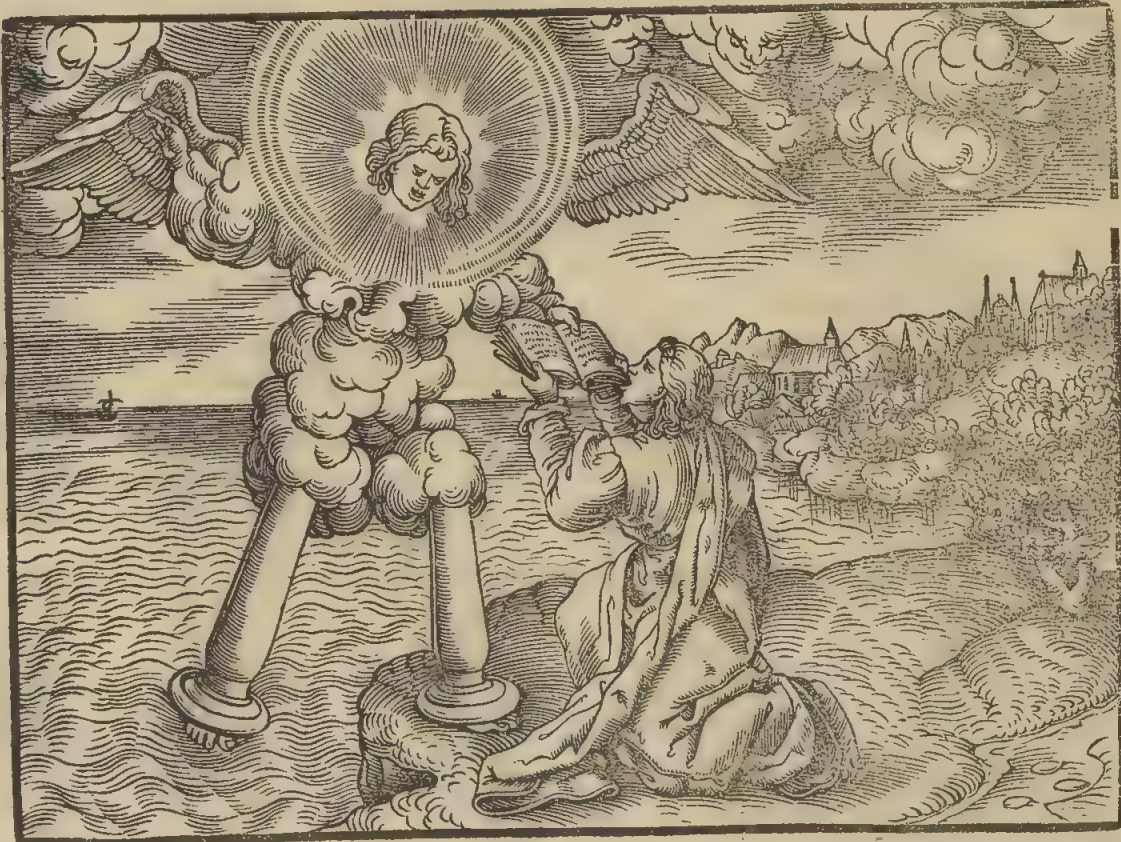
Świętego Jana.

(onych) śstap iest w gebach ich / y w ogonach ich / so ogony ich podobne wszystkim / iace głowy y temi też śstodza.

A ostatet ludzi ktorzy nie sa pobici thymi plagami / ani pokuty czynili za wczynki rał swoich / żeby niedawali chwaty dia-

blom / y batwanom złotym / y srebrnym / y miedzianym / y kamiennym / y drzewianym / ktorzy ani moga widzieć / ani słyszeć / ani chodzieć / y nieczynili pokuty za meżobowstwa swoje / ani za czary swoje / ani za nieczystoty swoje / ani za zlodzieystwa swoje.

Psal: 113.

Cap: 10.

Angiot: Zrtęgami otworzonemi zstepnie z nieba / przysiega / iż czasu nie będzie / Kaze Janowi Kriegi nese.

AWidziałem drugiego Angiota / mocnego a on zstepnie z nieba / bedac obleczony w obłok / a te- / cza na głowie tego. Oblicze ie- / go było iako słońce / a nogi tego / iako dwa słupy ogniste / ten miał Kriegi ot- / worzone w ręce swoje / y postawił prawa / noge swa na Morzu / a lewa na ziemi / y / krzyczał wielkim głosem / iako kiedy Lew / ryczy. A gdy zawołał / mówilo siedm gro- / mow głosy swoje. A gdy mówili siedm gro- / mow głosy swoje / iam był miał pisać: / tedym / vsłyszał głos ktorzy mi mówił. / Władź / to co mówili siedm gromow: / a nie piś tych / rzeczy.

Danie: 12. Tedy on Angiot com go widział stojace- / go na Morzu y na ziemi / podniósł rękę swo- / ie ku niebu / y przysięgił na tego ktorzy żywie

na wielki wiek ew / ktorzy stworzył niebo y / to co w nim iest / y ziemię y te rzeczy ktore / sa na niej / y morze / y to co w nim iest / że / już więcej czasu nie będzie / ale że za dni / głosu Angiota siódmego / gdy pocinie w tra- / be trabić / skończy sie tajemnica Boża / iako / opowiadał przez slugi swoje Proroki.

Potym vsłysiałem zaś głos z nieba / ktorzy / ku mnie mówił / temi słowy: / Idź weźmiże / te Kriegi otworzone z ręki onego Angiota / ktorzy stoi na morzu y na ziemi. / Tedym siedi / do Angiota / mówiac mu żeby mi dał Krie- / gi. / A on mi rzekł: / Władź / weźmi te Kriegi / a / zjedz ie / y weźmiac gorzkość w brzuchu / twoim / ale w vsłach twoich beda słodkie / iako miód. / Tedym wziął Kriegi z ręki An- / gielskiej / y zjadłem ie / y było mi w vsłach / mych słodko by miód: / a gdy mi już ziadł / zgorzkniał brzuch mój. / Potym mi rzekł / Angiot / Musisz zaśie Prorokować / Waro- / dom / y ludem / y językom / y wiele Krolom.

Cap: 11.

Jan wymierzając Kościół / wyzwał dwu świadków / ktore bestia z morza wychodząca śbija. / Potym siód- / my Angiot trabi.

Ezech: 3. / 4. / E/d: 14.

Ezech: 4. / 11. / 4. / 43.

Zach: 1.

Danie: 12. / Apoca: 12.

Dano

Gbiawienie.

Ezechi: 40.
41. & 42.
& 43.

E ano mi potjm trzćina podobna
lasce / y rzeczone mi: Wsthan /
rozmierzcie kościot Boży / y ot-
tarz / y te ktorzy w nim częśc á
chwale dacia (Bogu). A te sieni
ktora jest przed kościotem / wyrzuc precz / y
nie wymierzay / ey: bo jest dana poganom /
y beda deptać á tłoczyć miasto swiete przez
czterdzieści y dwa miesiące: á ia dam dwie
má świadkom moim / ktorzy beda proro-
kowac przez tysiac / dwieście / y sześćdzie-
siath dni / bedac obleczeni w wory. Ciec sa
(otcho te) dwie oliwie / y dwa lichtarza /
ktorzy shtoiá przed oblicznością Pána
ziemie.

Zachá: 4.

A bedzieli im ktho chćiat shtodzić / wyni-
dzie ogień z ich wst / y popali nieprzyaciós-
ty ich. A iesliby ie kto chćiat obrazić / thak
musi być zabít. Ci máia moc zamknac nie-
bo / żeby nie sedt deszcz / zá dni Proroctwa
ich: także teź máia moc nad wodami / od-
mieniac ie w krew / y zaráżić ziemie wssel-
ka plaga / ilekroćby chćieli.

Danie: 7.
Apoca: 13.

A gdy dokonáia swego świadectwa: Be-
stia ktora wychodzi z przepásci / zwiedzie
przeciwno im woynie / á zwycięży ie / y zá-
bije. A ciata ich beda leżaty po vlicách w
wielkim miescie / kthore duchownie zowa
Sodoma y Egiptem / gdzie teź y Pan ich
vkrzyżowan jest. A vyřza pokolenia / lu-
dzie / ięzykowie / y pogani ciata ich przez
puteřwárthá dnia: á niedopuszcza ciat ich
pochować w grobiech. A ci co ná ziemi mie

shtáa / beda sie nad nimi rádownac y wese-
lic: y beda sobie zobopolnie slac dary: bo ci
dwa prorokowie / trapili te ktorzy mieska-
li ná ziemi.

A po puteřwárthu dniu / duch żywotny
od Boga wssedł w nie / tedy stáneli ná no-
gi swoje / á ná one ktorzy ie widzieli / przy-
padł strach wielki. Wsslysseli teź glos wiel-
ki z nieba / ktory im mowił: Wstapcie sám.
A wstapili do nieba w obtołu / á widzieli
ie nieprzyaciiele ich. Tedy oneyże godziny:
shtáto sie drzenie ziemie wielkie / y vpádlá
dziesiatá częśc miasth: á w onym drzeniu
ziemie / zabito jest imion ludzi siedni tysie-
cy: á ostatek vlekł sy sie / dáli chwale Bogu
niebieskiemu. Biada wtora odesłá / á oto
trzecia biada przydzie niedlugo.

Danie: 12.

Danie: 11.

A zarábit pothym w trabe Angiot sio-
dmy: tedy sie staly wielkie glosy ná niebie /
tak mowiac: Krolestwo tego swiata státo
sie Pána nášego / y Chrystusa iego / á bedzie
krolowat ná wieki wiekow. Amen. Tedy
oni czterzey á dwádzieścia Stárcow kto-
rzy siedza ná shtolkách przed oblicznością
Boża / vpádlí ná oblicza swoje / y dali chwa-
le Bogu / mowiac: Dziękujemy tobie Pa-
nie Boże náš wssedł mogacy / ktory ieses /
y ktorys był / y ktory mař przyść / ies wiat
moc twoie wielka / y kroluies. A rozgnie-
wali sie pogani / á przysedł gniech twoy / y
čas vmárlých / aby bili sedzeni / á żeby da-
ná byla zaptáta slugim twoim Prorokom
y swietym / y thym ktorzy sie boia imienia

xx ij twego /

Świętego Jana.

twego/ matym y wielkim/ y zeby byli wyto
rzeni ci ktorzy poprowali ziemie.
Otworzon jest kościół Boży w niebie/

y wioziana jest Arka testamentowa w ko-
ściele iego. Staly sie też tryskania/ y glosy/ y
grzmienia/ y drzenia ziemie/ y grad wielki.

Cap: 12.

Widział znak na niebie/ niewiasta odziana słońcem
y miesiąc pod nogami iey/ Koronowana dwanaściami
gwiazd/ ktora gdy porodila wnet jest syn iey do nie-
ba/ potym stala sie walka wielka w niebie/ Michała
Archangiola/ Smokiem y/ Angioty iego/ y zruco-
no go na ziemie/ potym iako niewiasta kusil.

Nkazalo sie też wielkie znamię
na niebie: Niewiasta obleczo-
na w Słońce/ a Kriżyc v niej
pod nogami/ a na głowie iey
korona ze dwunastu gwiazd:
a ta brzemienna byla/ y krzyczala praca-
nie rodzeniem/ a męczy sie aby porodila.
Kazalo sie też drugie znamię na niebie
a oto Smok wielki rydzy/ ktory miał siedm
głow/ a rogow dziesięć/ a na iego głowach
było po siedmi koron/ ogon iego/ ściagał
trzecią część gwiazd z nieba/ y zerwał ie
na ziemie. On Smok thedy sthanat przed
niewiastą ktorą miała porodzić/ chcąc
gdyby porodila/ syna iey pożyć. Ona po-
tym porodila synaczka/ ktorzy miał rza-
dzić wszystkie narody żelazną rozgą: thedy
porwan jest syn iey do Boga/ y do miasta-
tu iego: a niewiasta (theż) wcielila na pu-
stynia/ gdzie miała miejsce zgotowane od
Boga/ aby ia tam chowała żywili/ tysiąc
dwieście/ y sześćdziesiąt dni.

Apoca: 12.
Danie: 11.

potym stala sie wielka bitwa w niebie:
Michał y Angiotowie iego porhykali sie z
Smokiem/ a Smok theż walczył y Angio-
towie iego: ale nieprzemogli/ y nienalazło
sie wiecy miejsce ich w niebie. Zrzucen
jest on wielki Smok/ Wąż stary/ ktoręgo
zowa Diablem y Szatanem/ ktory zwor-
dzi wszystkie świat: a porzucen jest na zie-
mie/ a z nim y Angiotowie iego też zruce-
ni sa.

Isaie: 14.
Luce: 10.

Wysłyszałem wielki głos na niebie/ temi
słowy. Teraz sie stalo zbawienie/ y moc/ y
królestwo Boga naszego/ y moc Chrystusa
iego: że zrzucen jest ten ktory oskarzał br-
cia nasze/ a oskarzał ie przed oblicznością
Boga naszego/ wednie y w noc. A oni go
zwycięzili przez krew Barankowa/ y przez
słowo świadectwa iego/ a nie mitowali
duszy swoich aż do śmierci/ a przetoż wesel-
cie sie niebiosy/ y wy ktorzy w nich mieszka-
cie. Bieda ziemi y morzu/ iż zstąpi do
was diabeł/ ktory ma gniew wielki/ wie-
dzac iż niewiele ma czasu.

A gdy on Smok wyrzał że był zrzucen
na ziemie iat prześladować niewiastę kto-
ra porodila pachołatko: tedy dano niewie-
ście dwie strydle Orta wielkiego/ aby le-
ciata na pustczy na miejsce swoje/ gdzie ia
żywia a karmia do czasu/ y czasu/ y pu-
czasu/ od obliczności węża: Thedy puscił

Apoca: 12.

Danie: 7.
11.

Waż

Gbiawienie.

Waż z pasczejki swej za niewiasta woda iá
to rzeka / aby iá rzeka porwała. Alé rátó-
wała ziemia oney niewiasty: że otworzywa-
ły wsta swoje / y wypita rzeka / która wypu-
ścił Smół z gęby swojej. Tedy sie rozgnie

wał Smół na niewiastę / y odssedł chce-
stoczyć bitwę na on ostatek plemienia iey /
na te którzy strzegą przykázania Bożego /
y mają świadectwo Jezu Chrystusowo.
A stánal na piasku Mor skim.

Cap: 13.

Bestyiey z siedmi głowami y z dziesięća rogów kto-
rą wysiła z moria Smół dat moc swoje ktorey tu do
wodzi. Potym wtora bestya wychodząc z ziemi /
dziwy stroi.

Widziałem też bestyia ktorą z
Morza wychodziła / miała
siedmi głow a rogów dziesięć /
a na rogach iey dziesięć koron /
a na głowach iey imiona blu-
żnierstwa. A tá bestya ktorą widział /
była podobna Párdowi / a miała nogi by
w Uiedźwiedzia / a pasczejke iáko pasczejka
Lwa. Thedy iey dat on Smół swa moc / y
możność wielką. A widziałem áno iedną
głowá iey zabita iáko by do śmierci: ále plá-
gá śmierci iey wzdrowiona była. A dziwo-
wata sie wssystká ziemia oney bestyiey. A dá-
li chwate Smółowi / (przeto) że dat moc
oney bestyiey / dąli też y bestyiey chwate mo-
wiał: Ktoż podobny jest bestyiey? A ktho
będzie mógł snia walczyć?

Dano iey też wsta / aby mowita wielkie
rzeczy y bluźnierstwa: dano też iey moc / aby
miała władza przez czterdzieści y dwa mie-
siacá. A otworzyła pasczejke swoje na blu-
źnienie przeciwko bogu / aby bluźnitá imie

iego / y przybytek iego / y tam te ktorzy w
niebie mieszká. Dano iey też tho / aby
woyne wiodła z swietem / a żeby ie zwycię-
żyła. Dano iey moc nad wsselkim pokole-
niem / y ludem / y ięzykiem / y narodem / y
dąli iey modle wssystcy ktorzy mieszká na
ziemi / ktorých imiona nie sa napisane w
Kriegách żywota Barankowego / który zá-
bit jest od początku swiata. Jesli ktho má
wssy / niechay slucha. Powiedzieli ktho do
wiezienia / do wiezienia porędzie: zabijeli
ktho mieczem / musi też sam być mieczem
zabit. Tuć jest Cierpliwosc y Wiara swie-
tych.

Widziałem też y druga bestyia ktorą wy-
chodziła z ziemi: a miała dwa rogi / podo-
bne Barankowym / a mowita iáko Smół.
A wssystke moc pierwszey bestyiey czyniła
przed nią: thá kazáta ziemi y thym co mies-
szkali na niej / aby dali chwate pierwszey
Bestyiey / ktorey była wzdrowiona plagá
śmierci. Thá czyniła wielkie cuda / thá że
też kazáta ogniovi z shępować z niebá na
ziemi / przed oblicznością ludzka / y zwo-
dzi te ktorzy mieszká na ziemi onemi zna-
ki / ktore iey dopuszczono czynić przed obli-
cznością bestyiey / mowiac tym ktorzy mie-
szkali na ziemi / aby uczynili obraz oney

Apoca: 11.

Danie: 11.

Gene: 9.

Matth: 25.

Apoca: 14.

Świętego Jana.

Bestyiey ktorą ma piagę (od) murczi /
a ożyła.

Dano iey też aby dala ducha obrazowi
Bestyiey / żeby też y on obraz Bestyny mo-
wił / y żeby czynił / aby każdy ktorzyby nie dat
chwaty obrazowi Bestynemu / aby był za-
bit. A kaze wssyskim małym y wielkim /
bogatym y ubogim / woinym y niewolni-

kom / mieć ceche na prawey ręce / albo na
człotach swoich / ażeby żaden niemógł kupo-
wać albo przedawać / iedno then ktorzyby
miał ceche / albo imię oney Bestyiey / albo
liczbę imienia iey. Tęć mądrość iest : A tak
kto ma rozum / niech się doradzi liczbę
Bestyiey. Albowiem liczbą człowieka iest :
y liczbą jego sześćset / sześćdziesiąt / y sześć.

Cap: 14.

Widział Barankę na górze Sion / a przy nim cię-
dzieci y czterzy tysiące / tych co Bogą chwala / a spie-
wają piosnkę nową / y Angioły wolające y cudą cży-
niące / y wpadeł miastą Babilońskiego.

Widziałem zaś / ańo stoi Ba-
ranek na górze Sion / a przy
nim sto / czterdzieści / y czterzy
tysiące / ktorzy mieli imię ie-
go / imię Oycy jego / napisane na
człotach swoich. A usłyszałem głos z nieba /
iakooby szum wielkich wód / y iakooby głos
gromu wielkiego : a głos ten ktorym słyszał
był iakooby głos Luenistów ktorzy na luth-
niach swych grali. A spiewali iakooby iaka
nowa piosnka przede tronem / y przed czwor-
giem zwierząt / y przed starszymi / a żaden
nie mógł wymówić oney piosnki / iedno o-
nó sto a czterdzieści y czterzy tysiące / ktore
było kupione z ziemi. Ci to są ktorzy się nie
plugawili niewiastami : bo są dziewicami.
Ci chodzą za Barankę gdziekolwiek idzie.
Ci kupieni są z ludzi (za) pierwoćiny Bo-

gu y Barankowi / w ustach ich nie iest na-
leżono kłamstwo. Bo są bez wsey zmaży
przed majątkiem Bożym.

Wydziatem też y drugie Angioły a on le-
ci przez poszodek nieba / ktorzy miał Ewan-
gelia wieczną / aby ią opowiadał tym kto-
rzy mieszkaia na ziemi / y wsselkiemu naro-
dowi / y pokoleniu / y językowi / y ludowi / mo-
wić wielkim głosem : Bójcie się Pana / a
dajcie mu część : boć przyszła godzina Sa-
du jego : a dajcie mu te które on ktorzy stwor-
zył niebo / y ziemię / y morze / y wsselkie rze-
czy które w nich są / y żrzedła wsselkich wód.
A drugi Angioł leciał za nim / mówiąc :
Upadło / upadło ono wielkie miasto Babi-
lon : ktore winem gniewu nieczystoty swo-
iey / napoiło wsselki narody.

Leciał po nich y trzeci Angioł krzyżąc
wielkim głosem : Jesliby kto dat chwale re-
Bestyiey / y obrazowi iey / a weźmie piatno
iey na czło swoje / albo na reke swoje tedy
y ten będzie pił wino gniewu Bożego. Kto-
re iest zmiećiane z czystym winem w kielis-
chu gniewu jego / y będzie męczon w ogniu

Apoca: 5.

Psal: 145.
Alo: 14.

Isaie: 21.
Iere: 51.
Apoca: 18.

Corin: 6.

y w

Gbiawienie.

Apoca: 7.
19.

y w siarce przed oblicznością Angiotom
świetych / y przed oblicznością Barankowa:
a tym meczenia ich będzie wychodził
tu gorze na wiek wieków: a ni beda mieć
odpoczynku we dnie y w nocy / ci ktorzy

chwale dawali Bestyey / y obrazowi iey / y
ktorykolwiekby wziął piałno imienia iey.
Tuc jest cierpliwosc swietych / ktorzy strze
ga przykazania Bożego y wiary Jezuso
wey.

Apoca: 13.

Potymem slysat głos z nieba / ktorzy do
mnie morwi: Napiš to / Błogosławieni lū
dzie zmarli / ktorzy w Pánie vmierali. Już
od tych miast powiada Duch / aby odpoczy
nety od robotowania swego: bo uczynki ich
násładowa ich.

Wyjrzałem zaś potym / a ono obłok iasny
a na onym obłoku siedzi podobny synowi
człowieczemu / ktorzy miał na głowie swo
iey korone złota / a w ręce swej sierp ostry.
A drugi Angiot wyszedł z kościota / wotat
głosem wielkim / na onego co siedział na
obłoku. Zapuść sierp swoy / a żni / boć już
przyszła godzina aby żeto / iżci już dośhato
się żniwo ziemi. Tedy on co na obłoku sie
dział / puścił sierp swoy na ziemię: y pożał
po wszystkich iey ziemi.

Wyszedł potym drugi Angiot z kościota
ktorzy jest w niebie / ktorzy też miał sierp ostry
A drugi zaś Angiot wyszedł z ostarza / kto
ry miał moc nad ogniem: y wotat wielkim
głosem na onego ktorzy miał sierp ostry / te
mi słowy: Zapuść swoy ostry sierp / a oberz
ni groná w winnicach ziemskich: boć już do
śrżaty iągody iey. Tedy zapuścił Angiot
sierp swoy ostry na ziemię / y obrzezał win
nice ziemskie / y złożył je do wielkiego Je
siora gniewu Bożego: y tłoczono w onym

ieżerze przed miastem / tedy wysła krewo
z ieziora aż po wedzida koniam / na tysiąc
y sześćdziesiąt stajania.

Cap: 15.

Siedmi Angiotom dano siedm plag ośhátidy /
siedmi czas pełnych gniewu Bożego.

Widziałem zaś drugi znak na
niebie / wielki a dziwny: siedmi
Angiotom ktorzy mieli siedm
plag ośhátidy. Bo temi sie
ma dokonać gniew Boży. Wi
działem też iakoby morze słanne zmieszane
z ogniem / a ci co zwyciężyli bestia / y obraz
iey / y licze imienia iey: a no stois na morzu
słannym maiać lutnie Boże / y spiewać
piosenkę Moizesa slugi Bożego / y piosenke
Barankowa / temi słowy: Wielkie a prze
dziwne są sprawy twoie Pánie Boże wśech
mogacy / sprawiedliwe a prawdziwe są
drogi twoie / Pánie a Królu wieków. A kto
się ciebie nie będzie bał Pánie / a nie będzie
wielmożył imienia twoiego: Bo sameś ty
jest litościwy. Wśyscy zaprawdę narodo
wie przyjdą / y beda czynić chwale przed ob
licznością twoją / bo iawne są sady twoie.

Ioel: 3.
Matth: 13.

Danie: 12.

Ier: 10.

Świateło Jana.

Ezech: 44.

Potymem wyrzuci / ano otworzon iesth
kościot przybytku świadectwa w niebie: A
wyszło z kościot siedm Angiotow / ktorzy
mieli siedm plag: obleczeni w czyste a iasne
lniane odzienie / a v pierśi przepasani zło-
temi pász. Tedy iedno zwierze z onych czterech /
dát siedmi Angiotom siedm czas
złotych / pełnych gniewu Boga żywego ná
wieki wieków. A nápełnion był kościot dy-
mu od Míststatu Bożego / y z mocy tego /
a żaden nie mógł wnieść do kościot / a ż sie
dokonány siedm plag siedmi Angiotow.

Cap: 16.

Rozkazano siedmi Angiotom / żeby wylali gniew
Boży z czas swych / y wylali plagi dziwne cżyniac.

Wysłatem potym głos wielki z
kościot / ktorzy mówil do o-
nych siedmi Angiotow / Idźcie
a wylewcie siedm czas gniewu
Bożego ná ziemię.

Tedy siadł pierwszy Angiot / y wylat z
czas swy ná ziemię. A stala sie plaga ok-
rutna a bázno sta ná ludzic ktorzy mieli
piatno bestrey / y ná one wysłskic ktorzy dá-
li chwale bestrey / v obrazowi iey.

Wtóry Angiot wylat czas swy w mo-
rze / y słała sie krew iako w mórtego / a kóz-
da dusa żywiaca w mórta iest w morzu.

A Trzeci Angiot wylat czas swy w
rzeki / y w zdroie Wod / y odmienili sie w
krew. Tedy wysłskat Angiot Wod: a on
mówi: sprawiedliwy iestes Pánie / ktorys

iest y ktorys był swiety / ktorys tak osadził /
Ponieważ oni krew swiethych y Proro-
kow wylewali / żes im też dat krew pić / bo
tego sa godni. A słyslatem gdi drugi mówił:
Tak Pánie Boże wszechmogacy / prawdzi-
we sa y sprawiedliwe sady twoie.

Czwarty Angiot wylat czas swy ná
słońce / y dano mu iest aby trapił ludzic go-
racem y ogniem: A wpaleni sa ludzic go-
racem wielkim / y słuźnili imie Boga który
miał moc nád tymi plagami / ani cżynili
pokuty / aby mu dali chwale.

A piaty Angiot wylat czas swy ná sto-
lec Bestrey / y słała sie Krolestwo iey cie-
mne / y kasałi ludzic języki swe od boleści /
a słuźnili Boga niebieskiego / dla boleści
y ran swoich / a nie cżynili pokuty za wczyn-
ki swoje.

Szósty Angiot / wylat czas swy ná
one wielke rzeki Eufráthen / y wysuszył w-
niey wodę aby sie sprawila droga Krolom
od wschodu słońca. A wydziałem że z páss-
czeki Smokowey / y z pássczeki bestyney / y z
geby fałszywego Proroka / wychodzili trzey
nieczysti duchowie / żabam podobni. Boć
(też) sa duchowie diabelscy / ktorzy cżynia
známioná / a wychodza do wszech Krolow
ziemskich / aby ie zebráli ku bierhwi / ná on-
dzień wielki Boga wszechmogacego. O-
toż przychodzi iako złodziey. Błogosławio-
ny ten który czuie / a strzeże stat swoich / aby
nágo nie chodzil / by nie widziano niewieści
wości tego. A zgromadzi ie ná miejsce ktor-
e zowa po żydeusku Armágedon.

Matth: 24

Luc: 12.

1. Tessa: 5.

2. Petri: 3

Gbiawienie.

A siodmy Angiot wylat cżasse swoje na powietrze/ potym wyszedł głos wielki z ko-
żciotą od maiestatu/ mowiac: Schatoćsie
iest. Potym byty tystawice/ y głosy/ y gromy
y drżenie ziemie/ iakie nigdy nie byto iako
poczeli być ludzie na ziemi/ iakie ziemie dr-
żenie tak wielkie. A rozmawiało sie miastho
wielkie na trzy części/ a miastha pogańskie

poupadały. Babilon też wielkie przysło na
pamięć Bogu/ aby dał kielich winą popa-
dlivości gniewu Bożego. Wfsytki wyspy
po vciekły/ a gory sie nie nalaży. A grad
tak wielki iako centnar/ padał z nieba na
ludzie. A bluznili ludzie Boga/ dla plagi te-
go gradu/ bo była przezliś wielka.

Cap: 17.

Angiot Janowi wślanł niewiasthe obłeciona ro-
maitem wbiore/ dżeriac kubek w rękę swych/ pę-
ga ze krwi swietnych/ siedzi na bestyey mairac głow
siedm y rogow dżesiec/ y wykład widzenia tego.

Przyfiedł ieden z siedmi Angio-
tow ktorzy mieli siedm cżas/ y
mowil semna/ thymi slowy/
Chodź iedno/ wśazeć potepie-
nie wielkiey nierzadnice/ kto-
ra siedzi na wielu wod/ z kora pfopte-
dżili Krolowie ziemscy/ y wpili sie ci co mie-
stia na ziemi winem nieczystoty iey. Te-
dy mie zaniósł w duchu na pufczę. A wi-
działem niewiasthe a ona siedzi na bestyey
czermoney/ kthora była pełna imion blu-
żnierstwa/ a miała siedm głow/ a rogow
dżesiec. A niewiastha wbrana była w Pawło-
kę/ y w Karmezyn czerwony/ wpsłhrzona
złothem y drogim kamieniem/ y pertami:
mairac kubek złoty w rękę swych/ peten ob-
rzadności y nieczystości pfooty iey. A w ntey
na czele napisano/ Thaiemnica: Babilon

miastho wielkie/ mairka nierzadow a pfoth/
y obrzydności ziemskich. A widziałem że ta
niewiastha wpila sie była krowia swietnych/ y
krowia męczenników albo swiadców Jezu-
sowych. A zdziwilem sie gdym ja wyśrzał
wielkim widzeniem.

Tedy mi rzekł Angiot: Cżemu sie dziwu-
iesz? Ja tobie wypowiem tajemnice teyco
niewiasthy/ y tey bestyey kora ia niesie/ kto-
ra ma siedm głow/ a dżesiec rogow. Be-
stya ktoras widziat/ była/ a iuz iey niemaf:
y ma wynisć z przepasći/ a poydzie na za-
trócenie/ y beda sie dziwowac ci co miesztá
ia na ziemi (ktorych imiona nie sa napisá-
ne w kriegach żywota/ od postanowienia
swiata) widzac one bestya kora była a nie
iest. A toć iest wyrozumienie tego/ kthory
ma madrość.

Siedm głow iest ci siedm gor/ na ktho-
rych ta niewiastha siedzi/ a siedm krolowie
iest: pieć ich iuz wpadło/ ieden iest cze iest/
a drugi iest cze nie przyszedł: a gdy przydzie
musi krotki cżas trwac. A bestya kora by-
ła a iuz iey niemaf/ y tć osma iest/ y z sied-

Luc. 10.
Philip: 4.

mi iest

Świętego Jana.

Danie : 7.
Apoca : 13.

mi jest / a na zatracenie idzie. Dziesięć ro-
gow ktores widział / iestci dziesięć Krolow
ktorzy Krolestwa ieste nie wzięli / ale ias-
ko Krolowie iedney godziny po bestyey
moc wezma. Ci iednej rade mąia / y iedne
moc / a moc swa bestyey podadza. Ci beda z
Barankiem walczyć / ale ie Baranek zwy-
cieży iż Pan nad pany iest / y Krol nad Krol-
mi / y ci co snim sa / powotani / wybrani / y
wierni.

1. Timo : 16.
Apoca : 19.
Isaie : 3.

Potym mi rzekł : Wody ktores widział

gdzie ona nierzadnica siedzi / ludzie sa / y
narodowie / y ięzyki. A dziesięć rogow kto-
res widział na bestyey / ci beda nienawis-
dziec tey nierzadnice / a spustkossia ia / y ob-
naza / y mieso iey beda iesc / a same w ogniu
spala. Bo im Bog dal w serca ich / aby to
czynili co sie temu podobato : zeby dali kro-
lestwo swe bestyey / dokadby sie nie skonaly
słowa Boze. A niewiasta ktores widział /
iestci wielkie miastko / ktore ma krolestwo
nad Krolmi ziemskimi.

Cap: 18.

Jako wpadło wielkie miasto Babilon / a dla gres-
chow swych potepiono iest / iako tez Krolowie ziemscy /
y Kupcy / nad nim plakali / a swieci Apostolowie y
Prorocy byli weseli.

Isaie : 21.
Iere : 51.
Apoca : 14.

Wotym wyzrzatem inszego An-
giota z shepuiacego z nieba /
kthory miał wielka moc : y ro-
swiecitá sie ziemia od chwały
iego. A zakrzyknal z mocy glo-
sem wielkim / mowiac : Wpadło / wpadło /
miasto wielkie Babilon : y státo sie mieśsta
nim dyabtom / y straza wssiego ducha nies-
czystego / y straza wsselkiego ptaka nieczy-
sthego y omierzonego / iż pili wino gniewu
psoty iego / wssystcy narodowie : a Krolowie
ziemscy nieczysthe snim plodzili : Kupcy
tez ziemscy z mocy roskossy iego / z bogaciel.
Wssysstem zaś drugi głos z nieba / kto-

ry mowil : Wynidźcie sniego ludzie moi /
abyście nie byli uczestnikami grzechow ies-
go / azebyście nie wzięli pomsty iego. Boć
iuz grzechy iego / dosly az do nieba / y wss-
pomniat Pan na niecnoty iego. Oddaycie
iemu / iakoc tez wam ono dawato : a sowi-
cie we dwoy nasob oddaycie wedlugoczyn-
kow iego. W kubku wethorym ono wam
mieslato / odmieslacie iemu dwoiako. Ja-
ko sie wiele wielbito / y w roskossach byto /
chak mu wiele mak y zatosci daycie : Boć w
swym sercu mowi : Siedze iako Krolowa /
a nie iestem wdowa / y zatosci nieogladam.
A przeto iednegos dnia przyda na nie po-
rassti iego / smierc / placz / gied / y od ognia
bedzie spalone / Boć mocen iest Bog / ktho-
ry ie bedzie sadzil.

Gene : 19.

Isaie : 47.

Danie : 8.
2. Tessa : 2.

A beda plakać / y beda nad nim plak Krol-
owie ziemscy / ktorzy snim nieczystote pte-
dzili / a w roskossach zyli gdy wyzrza dym z a-
palenia iego / z daleka s hoiec / dla koiaczni-

Obiawienie.

Iere: 51.

mał iego / a mowiac: Biada / Biada / ono
tak wielkie miasto Babilon / miastko ono
tak mocne: że iedney godziny przyszedł sad
tway. Kupcy też ziemscy beda płakać / y be-
da tamenthować nad nim: że już towarow
ich wiecey żaden nie kupi: thowaru ich /
złota / srebra / kosztownych kamieni / y Pe-
ret / bisiory / pawłoki / y iedwabiu / y czerw-
cu / y wsselkiego drzewa / Thynowego / y
wsselkiego naczyńia z koci Stoniowych
z kamienia drogiego / y z miedzi / y żelaza / y
z Marmuru / y Cynamonu / y Ammonu / y
wonných rzeczy / y masci / y kadzidła / y wi-
na / y oleiu / y biatę maki / y psenice / y bydła
y owiec / y koni / y rydwano / y niewolni-
kow / y dusz ludzkich.

A Jabitka żadze dusze twoiey / odesly od
ciebie / y wssytki rzeczy tuste y znamięnite
poginęły od ciebie / a już wiecey ich nie nay-
da. Kupcy takowych rzeczy / ktorzy sie zbo-
gacili / beda od niego stać zdaleka / boiac sie
mał iego / płacząc / narzekając / a mowiac:
Biada / Biada / ono tak wielkie miasto / kto-
re sie obloctyło w bisiory / y w pawłoki / y w
czerwony Karmezyn / a było wztoczone zio-
tem / y kamieniem kosztownym / y perlami /
że oto iedney godziny spustossone sa takie
bogactwa.

Wssyscy thakiey Marynarze / y każdy ry-
bitw co po iezierze iedzi / y zeglarze / y robo-
tnicy co na morzu robia / stanawssy zdale-
ka / krzyżeli widzac miejsce zgorzeliska ię-
go / mowiac: A ktore miasto podobne tak
miastu wielkiemu / y posypali prochem gło-
wy swoje / y wolali płacząc / y rżewniac a
mowiac: Biada / Biada / że ono thak wielkie
miasto / w ktorym sie zbogacili wssyscy kto-
rzy mieli okrety na morzu / z targow a pla-
cey iego: że tak oto iedney godziny spusto-
ssato.

Rozraduy sie nad nim niebo / y świeci A
postotowie / y Prorocy / że Pan Bog wziat
sad waf z niego.

Tedy Angiot ieden mocny / podzwignat
kamień iakoby mtyński wielki / y zrzucił j w
morze / mowiac: Takim pedem ono miasto
wielkie Babilon / bedzie wrzucone: a wie-
cey nie bedzie należono. Agłosu lutnistow
y Muzykow / y piffczkow / y trebaczow / już
wiecey w thobie slychac nie bedzie: żaden
rzemieśnik wsselkiego rzemiesla / nienay-
dzie sie w tobie wiecey: glosu mtyńskiego w
tobie wiecey slychac nie bedzie: y swiecenie
pochodnie nie bedzie w tobie wiecey świeci
to: ktemu glosu oblubienca ani oblubienia
ce w thobie nie bedzie / isf kupcy twoi / byli
Kriżetzi ziemscy / że też czarami twoimi w
obledności byli wssyscy narodowie. A ktes-
mu że w nim nalazila sie krew Proroctwa y

ludzi swietych / y wssytkich ktorzy pobici sa
na ziemi.

Cap: 19.

Gdy sie świeci wesela na godach Barankowych.
z osadzenia bestyey / wyszedl sedzia na konu białym
siedzacy / y pochwytywssy bestya wrzucił w iezioro o-
gniste.

B O tymem wssyfat iakoby wiel-
ki glos na niebie wielu trab-
ano mowia Alleluia / Ciesć a
chwala / y moc Bogu nassemu
bo prawdziwe sa y sprawiedli-

we sady iego / ktorzy osadzit nierzadnice
wielka / ktora popswala ziemię wssethec-
nością swoia / a że sie pomacit krawie slug
swoich z rak iey. A rzekli zasie Alleluia. A
dym iey wstepnie na wielki wiekow. Tedy
vpadli czterzy y dwadzieścia starcow y one
czworo zwierzat / y dali chwale Bogu sie-
dzacemu na maiestacie / mowiac: Amen.
Alleluia. A wyszedl też glos z maiestatu /
ktory mowil: Dawaycie chwale Bogu na-
ssemu / wssyscy sludzy iego / y wy ktorzy sie
go boicie / mali y wielcy.

A slysatem iakoby glos wielkiej traby /
y iakoby slym wiela wod / y iakoby glos gro-
mow wielkich / a oni mowili: Alleluia: bo
Krolowat Pan Bog nasz wssetchnogacy.
Kaduymy sie y weselmy sie / y daymy mu
chwale: boć (uż) przyslyl gody Barankowe
y zóna sie iego nagotowala. A dano iey że-
by sie obloctła w bisiory iasny a isnacy. A ten
bisiory sac wssprawiedliwienia ludzi swie-
sych. A rzekl mi: Napisz Błogosławieni ci
co na wieczersa matżeńskich god Baran-
kowych sa wezwani: A rzekl mi: Te słowa
Boze sa prawdziwe. A vpadłem v nog ię-
go abyś dat chwale / ale mi rzekl: Patrz
abyś tego nie czynil: bomci iest spotecznym
sluga sthoba / y braciey twoiey ktorzy maja
swiadectwo Jezusowe. Bogu ciesć a
chwale day. Boć swiadectwo Jezusowe /
iest duch Proroctwa.

Widzialem też y niebo otworzone / a oto
kon biaty / y tego co na nim siedzial zwano
wierny y prawdziwy / a w sprawiedliwos-
ci sadzi y walczy. A oczy iego by ogniowy
ptomien / y na iego glowie koron barzo wie-
le / a miał napisane imie / ktorego żaden nie
wie iedno on sam. A był vbrany w ssathe
krawia skropiona: a miannu sie imie ię-
wo Boze. A woyska ktore sa w niebie / ias-
chaly za nim na białych koniach / przybrani
w bisiory y biaty y czysty. Z wst ię-
dzi miecz oboietny: żeby nim pobit wssytkie
narody. A on ie bedzie rzadzit rozga zelá

Apoca: 9
14.

Matth: 22
Luce: 14.

Asto: 10.
14.
Apoca: 22.

Apoca: 1.
2.

Isaia: 63.

Apoca: 1.

Psal: 1.

Świętego Jana.

Cap: 20.

zna: y tenże tłoczy w prásie winá popedli-
wości y gniewu Boga wszechmogącego.
A ma napisano ná śacie y ná biedrze swo-
im. Krol nád krolmi/ y Pan nád pány.

Widzialem też iednego Angiota kthory
słhat w słoncu/ y wotat wielkim głosom/ á
mowit wszytkim ptaom ktorzj latáli po po-
srzodku niebá. Chodźcie/ á zbierzcie sie ná
wielką wieczerza Bożą/ żebyście iedli ciá-
tá Krolewskie/ y ciátá Kothmistrzowskie/
y ciátá mocárskie/ y ciátá kónskie/ y tych co
siedza ná nich/ y ciátá wszytkich tak wol-
nych iáko niewolników/ thák mátych iáko
wielkich.

Y wyjrzałem bestyia/ y krole ziemskie/ y
woyská ich/ á oni sie zebráli chcąc sřhoczyć
bithwe z onym kthory siedział ná koniu/ y z
woyskiem iego. Y poimána iest besthya/ á
słnia śátessny Prorok/ kthory czynił przed
nia známioná/ kthoremi zwodził te ktorzy
wzieli piatno besthyjne/ y kthorzy dawáli
chwale obrazowi iey. Zywo či dwa śa wrzu-
ceni do ieziorá ognistego/ śiárka gorájące-
go: á ośhátet pobići śa mieczem od onego
co siedział ná koniu/ tym kthory wychodzi
z vřt iego/ y náiedli śie wszyřscy ptacy ścier-
wow ich.

Danie: 7.
Matk: 15.
Apoca: 20.
Ebreo: 4.

Wiaze Angiot Smoká ná tyřiac lat/ świeci z Chry-
stusem krolma/ á śli w ogniu goráia.

Widzialem Angiota zřepuia-
cego z niebá/ kthory miał klucž
od przepáści/ y tancuch wielki
w rece swojej. Y vřchwycił smo-
ká weřá śtárego/ kthory iest dia-
bel á Szátan/ y zwiázal go ná tyřiac lat/ y
wrzucił go do przepáści/ á zámknat/ y zápie-
czetował o nim/ żeby wiecey narodow nie
zwodził/ á żeby śie skonczyło tyřiac lat/ á po-
tym musi być rozwiázan ná máty czas.

Y widzialem też sřholce/ y siedzieli ná
nich/ á dano im Sad/ y duře tych kthore po-
ścinano dla świádecřwa Jezusowego/ y
dla słowa Bożego/ y onych kthorzy nie da-
wali chwaly bestyey/ áni obrazowi iey/ áni
bráli piatná iey ná cžotá ábo ná rece swoje:
y żyli á Krolowali z Chrystusem tyřiac lat.
A inni pomárli nie byli żywi/ á żeby wysřlo ty-
řiac lat. To iest pierwsze powřstanie. Wřo-
gosiłwiony á świety to kthory má cžesć w
powřstaniu pierwszym/ bo nád tymi wtora
śmierć mocy niema: ále beda káptany Bo-
żemi y Chrystusowemi: á beda z nim Krolu-
wać tyřiac lat.

Iob: 4.
2: Petri: 2.

Danie: 7.
Apoca: 4.

Gbiawienie.

Ezech: 38. A gdy sie skończy tysiąc lat / będzie wypu-
 ścił Szatan z ciemnice swojej / y wyni-
 dzie / a będzie zwodził narody / ktorzy są na
 czterzech kónach ziemi / Gogá y Mago-
 gá / a zgromosi ich ku bitwie / ktorych tchą
 wielka liczba / iest iako piasku w Morzu. A

wstąpiłi ná szerokość ziemi / a obchodzili
 oboz świętych / y miasto vmitowane. Z sta-
 pił potym ogień z nieba od Boga / y popa-
 lił ich / y on diabeł kthory ie zwodził / wrzu-
 con iest do ogniściego y siarczystego jeziora /

Danie: 7.
 Apoca: 19.
 Matth: 15.

Świętego Jana.

gdzie y bestia y fatesni Prorocy beda meki
cierpiec we dnie y wnoocy na wieki wiekow.

Danie: 18.

A widzialem maiestat wielki a iasny / a
od oblicznosci onego co na nim siedzial /
wielka ziemia y niebo / y nie test im nalezio
ne miejsce. Widzialem tez zmarte wielkie y
mate / a oni stola przed maiestatem / a kriegi
otworzono : otworzono tez y drugie kriegi
ktore sa kriegi żywota : tedy sadzono umar

te o te rzeczy / ktore napisane byly w krie-
gach / wedlug uczynek ich. Dato tez y mo-
rze umarte ktory w nim byli / takze y smierc
y piekto dali umarte swe ktore w nich by-
li / y sadzono o kazdym z osobna wedlug u-
czynkow ich. A piekto y smierc wrzuceni sa
do jeziora ogniatego. A to jest smierc wtora
A ten kto nie byl nalezion w kriegach żywo-
ta napisany / wrzucon jest do jeziora ogni-
atego.

Cap: 21.

po odnowieniu nieba y ziemi / nowe miasto y no-
wa oblubienica bedzie zlaczona z Barankiem / a na
ten czas miasto czystym mieszcjanom z kamienia dro-
giego bedzie zbudowane.

Isaia . 65.
2. Petri . 3.

Widzialem nowe niebo y no-
wa ziemia. Bo ono pierwsze nie-
bo / y pierwsza ziemia przemi-
nely / y morza juz niema.

Ezech: 43.

Isaia . 25.

Apoca: 7.

A ja Jan widzialem swiete
miastko Jeruzalem nowe / a ono z stepu
ie z nieba / od Boga / nagotowane / iako ob-
lubienice przybrana mezowi swemu. A sly-
szalem głos nie maly z maiestatu / ktory
mowil. Oto przybytek Bozy z ludzmi / y be-
dzie z nimi mieszkac / a oni beda ludem iego
y sam Bog snimi bedzie ich Bogiem / a o-
trze Bog wsselka tze z oczu ich / a juz wie-
cey smierci nie bedzie / ani zal / ani wrza-
sku / ani juz wiecey boleści bedzie : bo juz

pierwsze rzeczy odesly. A rzeki ten co sie
dzial na tronie : Oto nowe czynie wssysth
kie rzeczy. A rzeki mi : Napisz / ze the slowa
sa wierne y prawdziwe.

2. Corin: 5.

A rzeki mi : Szato sie jest. Jakiem jesth
Alfa y Omega / poczatok y koniec. Ja te-
mu ktore pragnie dam z studnice wody ży-
wey / darmo. Kto zwycięzy utrzyma te rze-
czy. A bede iego Bogiem / a on mi bedzie sy-
nem. Ale boiazliwym y niewiernym / y obrzy-
dzonym / y mezoboycam / y nieczystym / y
czarownikom / y batwochwalcam / y wsem
mathaczom / ich czaśka bedzie w ieżierze
goracym ogniem y siarka / co jesth smierc
wtora.

Isaia . 44.

Apoca: 1.

22.

Zach: 8.

Ebr: 8.

A przybedi do mnie ieden z siedmi An-
giolow / ktore mieli siedm czaś pelnych
siedmi plag ostatnich / y gadal semna / rze-
knac : Chodz jedno wkazec oblubienice / a
zone Barankowa. A zaniosl mie w duchu
na wielka a wysoka gore : y wkazal mi swie-
te miasto Jeruzalem / ktore z stepowato z
nieba od Boga : a miato iasnosć Boza / a

swia

Ogłoszenie.

Światłość jego podobna kamieniowi drogiemu / iakoby kamieniowi Jaspidowi / iako Krystat. A miało mur wielki y wysoki / w którym były dwanaście broni / a w broniach dwanaście Angiotów / y napisane imiona / które imiona są dwanaście pokoleń synów Izraelskich. Od wschodu słońca trzy brony / od południa trzy brony / od zachodu trzy brony / a mur miejski miał dwanaście fundamentów / y na nich dwanaście imion dwunastu Apostołów Barankowych.

Zach : 2.
Ezech : 48.

A then co semna gadał / miał trzcinna miast złota / chcąc żeby zmierzyl miastho y brony tego y mur. A miasto siedzi zbudowane na czterzy granie / a tak wielka długość tego iako y szerokość : A zmierzyl ono miasto trzcinna złota / na dwanaście tysięcy stajai / a długość y wysokość y szerokość tego iednako wielkie są. Zmierzyl też y mur tego sto y czterdzieści y czterzy łokcie miastry ciotowieczey / która jest Angiotowa. A było budowanie muru tego z kamienia Jaspis : wthory / Safir : trzeci / Kalcidon : ciwarty / Smaragd : piaty / Sardonyr : szósty / Sardius : siódmy / Chrysolit : ósmy / Beryl : dziewiaty / Topazy : dziesiąty / Chryzopas : iedenasthy / Hyacent : dwanaściehy / Ametyst.

A dwanaście broni / dwanaście peret po iedney : a każda bron z iedney perty brła : a wlicą miejską złota ciste / iako śółto przezrocyste. A kosciotam w nim niewidzial Abowiem Pan Bog wsechnogacy iesth kosciotem tego y Barank. A miasto nie potrzebuie ani słońca / ani kiejrcia / żeby w nim swiećili / bo iasność Boga oświećila je : a pochodnia tego iesth Barank. A beda chodzie Narodowie w światłości tego : a krolowie ziemscy / przyniosą chwale swoje y częśc do onego miasta. Brony tego nie beda zamknięte przez dzień / bo tam nocy nie bedzie. A przyniosą chwale a częśc narodow do niego. Nie wnidzie do niego nie spługawionego / ani ten co czyni obrzydność / y kłamstwo / iedno ci ktorzy są napisani w kriegach żywota Barankowego.

Isaia . 60.

Cap: 22.

Wiedź ono miasto nowe obestł które niczego nie potrzebuie / żadne przeflechywo żadne ziemności w nim nie beda.

Kazaniu theż rzekł wody żywey / iasna iako Krystat / która wychodziła z skoleca Boga go y Barankowego. A w posrzed wlice miasta tego / z obu-

stron rzeki / było drzewo żywotne / które przynosiło dwanaście owocow : na każdy miesiąc rodząc owoc swoy / a liście z onego drzewa na lekarstwo Narodom. Żadne przeflechywo już wiecey nie bedzie : ale światłość Boga y Barankow bedzie w nim / a słudzy jego beda mu służyć. A beda widzieć oblicze jego / a imie tego na ich ciotach. Tocy też daley nie bedzie : y nie bedzie potrzeba ludziom pochodnie / ani światłości słoneczney / bo ie Pan Bog oświeca : y beda krolować na wielki wiekow.

Potym mi rzekł : Te słowa barzo y wierne y prawdziwe są. A Pan Bog duchem Prorockich / posłał Angiota swego / aby okazał te rzeczy slugam tego / które się miały rychto stać. Otożci przychodze rychto. Błogosławiony który przysirzega słow prorocctwa rychto krieg. Aia Jan którym y wiadzał y słyszał te rzeczy. A gdym był wysłat y wyrzał / wpadłem chcąc dać chwale Angiotowi który mi the rzeczy wkażował / przed nogami tego. Ale mi rzekł : Pátrz abyś tego nie czynił : bom ci ia też iesth spotecznym sluga z thoba / y z Proroki bracia twoia / y z tymi ktorzy chowaiá słowa Pro roctwa tych krieg. Bogu day modle.

A rzecze mi : Nie pieczętuj słow prorocctwa tych to krieg / boć czas krotki iest. Kro skodzi / niechże iesthże skodzi : a kto w smrodziech iest / niechże iesthże smierdzi : a kto też sprawiedliwy / niechże się thym wiecey stawa sprawiedliwym : a swiety / niech się tym wiecey stawa swietym. Ocho przycho dze rychto : a mam z soba zapłate moie : a bych odplácił każdemu podług uczynkow tego. Ja iestem Alfa y Omega : pierwszy y ostateczny : pocátek y koniec. Błogosławi eni ktorzy omynaiá sáty swoje we krwi Barankowej : aby ich moe była w drzewie żywota / a żeby tronami wstali do miasth. A przed miastem psi / y czarownicy / y wse theczni / y meżoboyce / y bawochwálce / y wsełki który rad widzi y czyni kłamstwo.

Ja Jezus / posłałem Angiota swego / aby wam swiadczył o tych rzeczach w kosciolech. Ja iestem korzeń y rod Dawidow : gwiazda iasna y iutrzenna. A duch / y oś blubienica mowia : Chodź. A kto słyszy / niechay rzecze : Chodź. A kto pragnie / niechay przirdzie : a kto chce / niechay weźmie wodę żywota / darmo.

Abowiem / ia daie świadectwo każdemu który słucha słow Prorocctwa tych to krieg

Ezech. 47
Zach : 14

Isaia . 60.

Apoca : 1.

Akto : 10.

14.

Apoca : 19.

Isaia . 44

Apoca : 1.

21.

Corin : 6.

Gala : 5.

Ephesi : 5.

Isaia . 55.

Ioan : 7.

Deute : 4.

Świętego Jana objawienie.

Je przydali kto (co wiec) do tych rzeczy: przyda też Bog nań wypisanych plag w tych tch kriegach. A jeśli kto wymie co z słow krieg prorocstwa tego / wymie Bog częstke jego z krieg żywotha / y z miastha świętego / y z tych rzeczy które są opisane w

tychto kriegach. Tho powiada ten kthory świadectwo daie o tych rzeczach. A przychodze rychto / Amen. Przydź Panie Jezus: Lasta Pana naszego Jezusa Chrystusa / ze wssystkimi wami. **AMEN.**

Koniec Kriag objawienia świętego Jana.

ŁOKU Panskiego Tysiącnego:
 Pieśetnego / Szesćdziesiątengo y pierwszego / na za-
 iutrz po Nowym lecie. Naprzod ku cci a ku chwale Pa-
 nu Bogu w Trojci iedinemu / potym ku pocieszenemu
 y zbawiennemu bżwaniu wssystkim wiernym zacnego
 narodu y ięzyka Polskiego / te Kriegi Scharego y No-
 wego Zakonu / przed chym nigdy Polskim ięzykiem nie
 drukowane / ani widziane / theraż wykonane są w gło-
 nym mieście Polskim Krakowie / w Drukarni
 Mikotaja y Staniława Scharffenbergerow /
 ichże własnym nakładem. Z czego bądź Panu
 Bogu wsszechmogacemu częć / y chwata / y
 dzieł czynienie na wielki wieczne.
AMEN.

M D

LXI.

Regeſtr.

Regeſtr albo należenie Epistoł y Ewangelij chęć z sthärego iako y z nowego zakonu wzietych / ktore w Kościelech przez cały rok / w Niedzielne / Swiateczne / poroſſe dnie / Adwentowe y poſtne dni bywają czytane / y każane / według porzadku kościota Krześcijańskiego. Przytym theż nāznāczono / iako ſie kthora Epistoła albo Ewangelia poczyna y kończy / dla należenia latwieyſzego.

W Pierwſſy Niedziele Adwentu.

- Początek. Epistoła z liſtu S: Pawła do Rzymian: Cap: 13.
Koniec. A to wiedząc ten czas / że już nam czas y godzina poſtać ze ſnu.
Początek. Ewangelia y S: Mattheuſſa Cap: 21.
Koniec. A gdy już byli bliſko Jeruzalem.
Koniec. Zoſanna / nā wyſokości.

We Szrode po pierwſſey Niedzieli Adwentu.

- Początek. Epistoła z liſtu S: Jakuba Cap: 5.
Koniec. Bądźcieſz tedy cierpliwi bracia / aż do przyſcia pańskiego.
Początek. Ewangelia y S: Mattheuſſa Cap: 3.
Koniec. W one dni / przyſſedł Jan Krzciiciel każąc ſpowiadać ſie grzechom ſwoim.

W Piątek po pierwſſey Niedzieli Adwentu.

- Początek. Epistoła z liſtu pierwſzego S: Jana Cap: 3.
Koniec. Namileyſzy / nie będzili nas karać ſerce nāſſe mamy nadzieie.
Początek. Ewangelia y S: Łukaſſa Cap: 3.
Koniec. A kto zachowywa przykazania iego / ten w nim mieſzka / a Pan też w nim.
Początek. Nowit tedy Jan ty tuſzczam.
Koniec. Wiele też y inych rzeczy nāpominając opowiadał ludzior.

W wtora Niedziele Adwentu.

- Początek. Epistoła z liſtu S: Pawła do Rzymian Cap: 15.
Koniec. Bo ktorekolwiek rzeczy nāpiſane ſą / tu nāſſey nauce nāpiſane ſą.
Początek. Ewangelia y S: Łukaſſa Cap: 21.
Koniec. Abyście obſitowali w nadziei / y mocy Duchā ſwietego.
Początek. A będa znaki nā Stońcu / y Krzeżycu.
Koniec. Ale ſłowa moie nie przemina.

We Szrode po wtorey Niedzieli Adwentu.

- Początek. Lekcia y Malachiassa Proroka Cap: 3.
Koniec. Oto ja poſle Angioła (to ieſt poſła ſwego) / ani ſie mnie bali / mowi Pan zaſtepow.
Początek. Ewangelia y S: Mattheuſſa Cap: 11.
Koniec. Zaprawde wam powiadam / że ieſeje nie poſtat miedzy ſyny.
Koniec. Sluchay tego ten kto ma uſſy nā ſluchanie.

W Piątek po wtorey Niedzieli Adwentu.

- Początek. Epistoła z liſtu wtorego S: Piotra Cap: 3.
Koniec. A ta iednā rzecz niech wam cāyna nie będzie namileyſzy / od niego należenie beſ ſwedry / y beſ nāruffenia w pokoju.
Początek. Ewangelia y S: Marka Cap: 1.
Koniec. Początek Ewangeliey Jeſu Chryſta ſynā Bożego.
Koniec. Ale on będzie was krzcił Duchem ſwietym.

W Trzeciā Niedziele Adwentu.

- Początek. Epistoła z liſtu pierwſzego Swietego Pawła do Koryntow Cap: 4.
Koniec. Tak o nas niechay człowiek rozumie / iako o ſłużeńnikach.
Koniec. A tam nā ten czas będzie chwala każdemu od Boga.

Regeſtr.

- Początek.** **Koniec.** **Evangelia v S: Matheussa Cap: 11.**
Początek. **Koniec.** **Oświadczenie o Janie Bedac w więzieniu**
Koniec. **który przeprawi drogę twoją przed sobą.**
W Środę po Trzeciej Niedzieli Adwentu w suchedni.
- Początek.** **Koniec.** **Prorocstwo pierwsze v Iſaiassa Cap: 2.**
Początek. **Koniec.** **Bedzie w ostateczne dni nagotowana góra domu Pańskiego.**
Koniec. **Domie Jakobow podjcie / a chodźmy w światłości Pańskiej.**
- Początek.** **Koniec.** **Prorocstwo wtore v Iſaiassa Cap: 7.**
Początek. **Koniec.** **Przydat Pan mówić do Achaza / rzekac: pros.**
Koniec. **aby wmiat odrzucić złe / a obierać dobre.**
- Początek.** **Koniec.** **Evangelia v S: Lukassa Cap: 1.**
Początek. **Koniec.** **Potym sſoſthego Kriſtjaca / poslan jest Angiot Gábriel od Boga /**
Koniec. **A zátym Angiot odſſedł od niego.**
W Piątek po Trzeciej Niedzieli Adwentu w suchedni.
- Początek.** **Koniec.** **Lekeja v Iſaiassa Proroka Cap: 11.**
Początek. **Koniec.** **Wynidzie roſciſka z korzenia Jeſſe /**
Koniec. **a wiara przepaſanie ledzwi jego.**
- Początek.** **Koniec.** **Evangelia v S: Lukassa Cap: 1.**
Początek. **Koniec.** **Powſtałszy potym Mária w one dni /**
Koniec. **Abrahámowi y potomſtwu jego nawięti.**
W Sobotę po Trzeciej Niedzieli Adwentu w suchedni.
- Początek.** **Koniec.** **Prorocstwo pierwsze v Iſaiassa Cap: 19.**
Początek. **Koniec.** **Bowiem beda wołać do Pána / przed tym co ie bedzie dreczył.**
Koniec. **y nawroca ſie do Pána / y da ſie im obtagać / y wzdrowi ie.**
- Początek.** **Koniec.** **Prorocstwo wtore v Iſaiassa Cap: 35.**
Początek. **Koniec.** **Bedzie ſie weſelić puſta y bezdrożna.**
Koniec. **a prágna ca ſtanie ſie krynica mi wód:**
- Początek.** **Koniec.** **Prorocstwo trzecie v Iſaiassa Cap: 40.**
Początek. **Koniec.** **Wſtep na górę wyſoką / y ktorzy káżeſ Evangelia Sionowi.**
Koniec. **y w zanadrzu ſwóim bedzie ie noſić.**
- Początek.** **Koniec.** **Prorocstwo czwarte v Iſaiassa Cap: 45.**
Początek. **Koniec.** **Tomowi Pan / Pomázańcowi memu Cyruſowi /**
Koniec. **Ja Pan ſwórzylem go.**
- Początek.** **Koniec.** **Prorocstwo Piąte v Dániela Cap: 3.**
Początek. **Koniec.** **Y nieprzeſtawali ci ktorzy ie byli wrzucili ſluzebnicy**
Koniec. **y wielbili / y ſłogóſławili Boga w piecu /**
- Początek.** **Koniec.** **Epistoła z liſtu wtorego S: Páwła do Teſſalonicenſow Cap: 2.**
Początek. **Koniec.** **A proſimy was bráćia / przez przyſcie Pána náſſego Jeſuſa**
Koniec. **zabiſe duchem wſi ſwoich / y ſkási oſwiecenim przyſcia ſwego.**
- Początek.** **Koniec.** **Evangelia v S: Lukassa Cap: 3.**
Początek. **Koniec.** **A piętnaſtego roku Ceſarſtwa Tyberiuſſa Ceſarza**
Koniec. **y wyſzzy wſſelkie ciáto zbáwienie Boże.**
W Czwartą Niedzielę Adwentu.
- Początek.** **Koniec.** **Epistoła z liſtu S: Páwła do Filipenſow Cap: 4.**
Początek. **Koniec.** **Rádujcie ſie záwždy w Pánie / y powtore mówie rádujcie ſie.**
Koniec. **y rozumow wáſſych w Chryſtuſie Jeſuſie.**
- Początek.** **Koniec.** **Evangelia v S: Jana Cap: 1.**
Początek. **Koniec.** **Gdy poſłali Żydowie z Jeruſálem káptany y Lewity do niego.**
Koniec. **Betániey działu z one ſtrone Jordana gdzie był Jan krzczący.**
W Środę po Czwartej Niedzieli Adwentu.
- Początek.** **Koniec.** **Epistoła z liſtu S: Páwła do Eſſezow Cap: 1.**
Początek. **Koniec.** **Nie przeſtawam dzieł owáć za was / ſpominać was w modlitwach.**
Koniec. **który wſſyſtko we wſſyſtkich nápełnia.**
- Początek.** **Koniec.** **Evangelia v S: Matheussa Cap: 3.**
Początek. **Koniec.** **Wyſzłszy Jan ie bárho wiele ſárzeuſſow y Sáduceuſſow**
Koniec. **thenći was okrzci Duchem ſwietym / y ogniem.**
W Piątek po Czwartej Niedzieli Adwentu.
- Początek.** **Koniec.** **Epistoła z liſtu wtorego S: Páwła do Teſſalonicenſow Cap: 3.**

Regeſtr.

Początek. A wy lepać bracia / nie wſtawaycie w dobre czynieniu.
Koniec. Pan Bog niech będzie ze wſſyſtkimi wami.

Początek. I Ewangelia v S: Łukaffa Cap: 7.
Koniec. A zwiáſtowáli Janowi z wolennicy iego / ty wſſyſtki rzeczy
Ale który ieſt mnieyſzy w Króleſtwie Bożym / wieczyſzy ieſt niſzli on.
W wigilia Bożego Narodzenia.

Początek. I Proroctwo v Iſaiáſa Cap: 62.
Koniec. Dla Sionu nie będzie milczec /
Ze ſie wpoſobáto pánu w tobie.
Początek. I Epiſtola z liſtu S: Páwła do Rzymian. Cap: 1.
Koniec. Páwel ſługá Jeſu Chryſtuſow powołány Apoſtol /
miedzy ktorymi ieſteſcie teſz y wy / powołáni Jeſuſowi Chryſtuſowi
Początek. I Ewangelia v S: Mátheuſa Cap: 1.
Koniec. Gdy iuſz bytá poſlubioná mátká iego Mária
Przeto iſ on wybáwi lud ſwoy od grzechow iego.

Na pierwyſſey miſſy Narodzenia Bożego.

Początek. I Proroctwo v Iſaiáſa Cap: 9.
Koniec. Lud który chadzał w ciemnoſciach / widział ſwiátoſć wielká:
y wmoćnit w ſadziey w ſpráwiedliwoſci / od tego czáſu aż ná wieki /
Początek. I Epiſtola z liſtu S: Páwła do Tytá Cap: 2.
Koniec. Abowiem ſie oſzázáł zá iſte tátká pána Boga y zbáwiciela náſſego.
Ty rzeczy moſ / y przypominay.
Początek. I Ewangelia v S: Łukaffa Cap: 2.
Koniec. A ſtáto ſie w one dni / że wyſſedł wyroć od Auguſtá Ceſárzá /
á ná ziemi poćoy ludziom dobrej woley.

Na wtorey miſſy która bywa o ſwitaniu.

Początek. I Proroctwo v Iſaiáſa Cap: 61.
Koniec. Duch páńſki nádemna / przeto iſ mie Pan pomázat:
ſczerpienie páńſkie ku wſielbieniu.
Początek. I Dáley pátrzáy Iſaie Cap: 62. ku temuſ Proroctwu álbo leſciey náleżac.
Koniec. Oto Pan rozgłoſił to po kráicach ſwiát.
Odkupieni od pána.
Początek. I Epiſtola z liſtu S: Páwła do Tytá Cap: 3.
Koniec. Ale gdy ſie oſzázáł dobroćliwoſć y lućkoſć zbáwiciela náſſego Boga /
ſtáli ſie dziedzicimi wedlug nádzieie żywotá wiecznego.
Początek. I Ewangelia v S: Łukaffa Cap: 2.
Koniec. A ſtáto ſie ieſt / gdy odeſſli od nich Angiotowie do niebá /
y widzieli / ták iáko im byto powiedziano.

Na trzeciej miſſy w dzień Bożego Narodzenia.

Początek. I Proroctwo v Iſaiáſa Cap: 52.
Koniec. Przetoż zwié lud imie moie w on dzień:
y ogladáia wſſyſtkie kráie ziemie / zbáwienie Boga náſſego.
Początek. I Epiſtola z liſtu S: Páwła do Tytá Cap: 1.
Koniec. Rozlicznicy rozmaitemi ſpoſoby mowiroſſy przed tym Bog do
á ty przedſie tenżeſ ieſt / y láta twoie nie wſtána.
Początek. I Ewangelia v S: Jana Cap: 1.
Koniec. Na počátku byto ſłowo / á ſłowo byto v Bogá:
chwale iáko iednorodnego od Oycá / pełne tátki y prawdy.

W Niedziele po Bożym narodzeniu.

Początek. I Epiſtola z liſtu S: Páwła do Galátow Cap: 4.
Koniec. Jáko długo dziedzic málućkim ieſt / nie ieſt roſzny od ſługi.
A ieſli ſynem / tedy y dziedzicem przez Boga.
Początek. I Ewangelia v S: Łukaffa Cap: 2.
Koniec. A byli oćiec iego y mátká iego bárzo zádzwoleni
y tátká Boża bytá przy nim.

W dzień Nowego láta.

Początek. I Epiſtola z liſtu S: Páwła do Galátow. Cap: 3. y 4.
Koniec. A pierwey niſz przyſſlá wiára / byliſmy pod zákonem.

Regestr.

Koniec.	aż do zamierzonego czasu od oyc:
Początek. Koniec.	¶ Ewangelia v S: Łukasza. Cap: 2. A gdy już były wypełnione osmi dni/ pierwey niżli się w żywocie poczęto.
	W wigilia trzech Krolow.
Początek. Koniec.	¶ Epistola z listu S: Pawła do Rzymian Cap: 3. A wiemy cho iż cokolwiek zakon mowi/ mowi tym którzy w zakonie/ ktory jest z wiary Jezusa Chrystusa.
Początek. Koniec.	¶ Ewangelia v S: Matheusza Cap: 2. Gdy potym umart Herod/ ota Angiot Pański okazał się we śnie/ że y nazowia Nazarańskim.
	W dzień trzech Krolow.
Początek. Koniec.	¶ Proroctwo v Izaiasa Cap: 60. Wstań oświeć się Jeruzalem: bo przyszło światło twoie: złoto y kadzidło przynosząc/ y chwale Panu opowiadając.
Początek. Koniec.	¶ Ewangelia v S: Matheusza Cap: 2. Gdy się tedy narodzył Jezus w Bethlehem mieście Judskim wrocili się do swej krainy inssa droga.
	W pierwszą Niedziele po trzech Krolach.
Początek. Koniec.	¶ Epistola z listu S: Pawła do Rzymian Cap: 12. Proście was tedy bracia przez miłosierdzie Boże/ abyście wydali ciała wasze ofiarą/ a każdy z osobna ieden drugiego członkami.
Początek. Koniec.	¶ Ewangelia v S: Łukasza Cap: 2. A gdy już był we dwunastcie lat/ y w leciech/ y w łasce y Bogu/ y w ludzi.
	W wtórą Niedziele po trzech Krolach.
Początek. Koniec.	¶ Epistola z listu S: Pawła do Rzymian Cap: 12. Miać obdarowania różne podle tej łaski która nam jest dana/ Nie wysokich rzeczy rozumieć.
Początek. Koniec.	¶ Ewangelia v S: Jana Cap: 2. A trzeciego dnia były gody Natzeńskie/ w Chanie Galilejskiej: y wierzyli w niego zwolennicy jego.
	W trzecią Niedziele po trzech Krolach.
Początek. Koniec.	¶ Epistola z listu S: Pawła do Rzymian Cap: 12. Nie bądźcie rosthropnemi sami w sobie. Nikomu ztego za złe Nie daj się zwyciężyć złemu/ ale zwyciężaj w dobrym złe.
Początek. Koniec.	¶ Ewangelia v S: Matheusza Cap: 9. A gdy zszedł z gory/ sły za nim tłumy wielkie/ ktory rozkazał Mojżesz na świadectwo im.
	W czwartą Niedziele po trzech Krolach.
Początek. Koniec.	¶ Epistola z listu S: Pawła do Rzymian Cap: 13. Nikomu nie niebądźcie bliźni: tylko żebyście się zobopolnie miłowali: A tak zupełność zakonu jest miłowanie.
Początek. Koniec.	¶ Ewangelia v S: Matheusza Cap: 9. Gdy potym wstępował do łodki/ y morze słuchało a sa mu posłusni.
	W piątą Niedziele po trzech Krolach.
Początek. Koniec.	¶ Epistola z listu S: Pawła do Kolosensow Cap: 3. Obleczcie się tedy iako wybrani Boży/ święci y umiłowani/ dziękując przezeń Bogu y Oycu.
Początek. Koniec.	¶ Ewangelia v S: Matheusza Cap: 13. Potym ieszcze druga przypowieść im powiedział/ a psenice zgromadzić do gumná moiego.
	W Niedziele starego miłosierdystu.
Początek. Koniec.	¶ Epistola z listu pierwszego S: Pawła do Korintow Cap: 6. y 10. Ja niewiecie iż ci którzy wzawod biegają/ wysyśleć bieżą/ ale bo pili z duchowney skąty która za nimi chodziła/ a skąta była Chrystus.

Regeſtr.

- I Ewangelia v S: Matheusza Cap: 20.**
Początek. Podobne iest królestwo niebieskie człowiekowi gospodarzowi /
Koniec. Abowiem wiele iest wezwanych / ale mało wybranych.
W Niedziele przed Niesopusty.
- I Epistoła z listu wtorego S: Pawła do Korintow Cap: 11. y 12.**
Początek. Boradzi cierpicie głupie / bedac sami mądremi
Koniec. By przemieszkata we mnie moc Chrystusowa.
- I Ewangelia v S: Lukasa Cap: 9.**
Początek. A gdy sie tłuszcza wielka schodziła /
Koniec. y owoc przynosiła ciepłowości.
W Niedziele Niesopustna.
- I Epistoła z listu pierwszego S: Pawła do Korintow Cap: 13.**
Początek. Tym też języki ludzkiemi mówił y Angielskiemi / a miłoscią bym nie miał /
Koniec. Wiara / Nadzieja / Miłość / te trzy rzeczy / ale wielśsa z nich Miłość.
- I Ewangelia v S: Lukasa Cap: 18.**
Początek. A wziat potym Jezus dwanaście / a rzekł im
Koniec. A wysyśleć lud gdy to wyrzuci / dat chwale Bogu.
W Stepna Szrode.
- I Proroctwo v Johela Proroka Cap: 2.**
Początek. A tak teraz tho mówi Pan: Nawróćcie sie do mnie w zupełny
Koniec. anie dam was wiecey na posmiech między narody.
- I Ewangelia v S: Matheusza Cap: 6.**
Początek. A gdy też pościecie / nie badźcieś iako ludzie przykryci
Koniec. Bo gdzieć iest skarb twoy / tamci iest y serce twoie.
W pierwszy Czwartek postu.
- I Lekcia v Izaiasa Proroka Cap: 38.**
Początek. Po tym wyswobodzeniu / zachorzał Ezechiasz na śmierć.
Koniec. wyrwe y ciebie y to miasto / a zaszczycie ie.
- I Ewangelia v S: Matheusza Cap: 8.**
Początek. A gdy wssedł do Kafarnum / przyszedł do niego Sennik /
Koniec. A uzdrowion iest sluga iego oneyże godziny.
W pierwszy piątek postu.
- I Lekcia v Izaiasa Proroka Cap: 58.**
Początek. Wolay / nie przesławay / iakoby traba wynosi sie głosom
Koniec. bedzieś wolał / a on rzecze: Jestem tu.
- I Ewangelia v S: Matheusza Cap: 7. y 8.**
Początek. Stysliście iż też powiedziano iest / bedzieś miłował bliźniego swego.
Koniec. a oćiec twoy ktory y w skrytości widzi / odpłacić to tobie.
W pierwszy Sobbote postu.
- I Lekcia v Izaiasa Proroka Cap: 58.**
Początek. Odeymieśli z pośrzodku twego łańcuch / a przestanieśli
Koniec. Abowiem vsła Pańskie mowity.
- I Ewangelia v S: Marka Cap: 6.**
Początek. A gdy było wieczor / była toż na pośrzodku Morza
Koniec. a ile kolwiek sie dotykało / stawali sie zdrowemi.
W pierwszy Niedziele postu.
- I Epistoła z listu wtorego S: Pawła do Korintow Cap: 6.**
Początek. A tak bedac pomocniki Bożemi napominamy was / abyscie nadržemno
Koniec. iakoby nic niemając / a wysyślećie rzeczy dzierzac.
- I Ewangelia v S: Matheusza Cap: 4.**
Początek. Tedy Jezus wiadzion iest na puszcza od Duchá /
Koniec. alic wnet przystapili Angiotowie / y vsługowali mu.
W poniedziałek po pierwszy Niedzieli postu.
- I Lekcia v Ezechielá Proroka Cap: 34.**
Początek. Bo to mówi Pan Bog: Oto ja sam bede szukał owiec moich /
Koniec. tego bede strzegł / y bede strzegł: y bede ie pał w rozsadku
- I Ewangelia v S: Matheusza Cap: 25.**

Regeſtr.

Początek. Koniec.	<p>Alle gdy przydzie ſyn cztowieczy w Młieſtacie ſwoim/ ale ſprawniedliwy/ do żywota wiecznego.</p> <p style="text-align: center;">We Wtorek po pierwoſſey Niedzieli poſtu.</p> <p>Lekcia v Izaiáša Proroka Cap: 55. Szukaycie Pána gdy moze być náleżony/ a poſſeſeſci mu ſie w tych do ktorychemgo poſlat.</p> <p>Lekcia v S: Mátheuſá Cap: 21. A gdy iuz w iáchat do Jeruzálem/ zruſzyto ſie wſſyſtko ſedi precz z miáſta do Betániey/ tamże mieſſkat.</p> <p style="text-align: center;">We Strzode po pierwoſſey Niedzieli poſtu w ſuchedni.</p> <p>Lekcia pierwoſſa z wtorych krieg Moizeſſowych Exody Cap: 24. Rzekł zaś Pan do Moizeſá: Wſtań ku mnie na gore á ſadz tu; y był tam czterdzieſci dni y czterdzieſci nocy.</p> <p>Lekcia druga z trzecich krieg Krolewſkich Cap: 19. Wlekt ſie tedy Eliáš/ á wſtaſſy ſedi gdzie go oczy niſſy: aż na gore Boża Horeb.</p> <p>Lekcia v S: Mátheuſá Cap: 12. Tedy mu rzekli niektorzy z Doktorow/ y z Phariſeuffow ten ieſt brát moy/ ten ſioſtrá/ ten mátká moia.</p> <p style="text-align: center;">We Czwartek po pierwoſſey Niedzieli poſtu.</p> <p>Lekcia v Ezechiel i Proroka Cap: 18. A ſtála ſie rzecz Pánſka do mnie/ mowiac: Co to ieſt iſ/ ten ſprawniedliwy ieſt/ żywotem będzie żyw/ mowi Pan Bog.</p> <p>Lekcia v S: Janá Cap: 8. Mowi tedy Jezus do tych Żydow ktorzy mu wwierzyli. A ia iſ prawdę powiádam/ nie wierzycie mi.</p> <p style="text-align: center;">We Piątek po pierwoſſey Niedzieli poſtu w ſuchedni.</p> <p>Lekcia v Ezechielá Proroka Cap: 18. Duſá Koſa zgrzeſſy tá vmrze: według drog iego będzie ſadz/ o domie Iſraélſki/ mowi Pan Bog.</p> <p>Lekcia v S: Janá Cap: 5: Było potym ſwieto Żydowſkie y wſtał Jezus do Jeruzálem. Ociec moy áż do tychmiáſt dziáta. y ia dziátam.</p> <p style="text-align: center;">We Sobbotę po pierwoſſey Niedzieli poſtu w ſuchedni.</p> <p>Lekcia pierwoſſa z piátych krieg Moizeſſowych Deuteronomij Cap: 26. Weyſzy z Swiatnice twoiey/ y z wyſokoſci niebieſkiego/ abyś był ludem ſwietym Pána Boga twego/ iáť oć mowił.</p> <p>Lekcia wtora z piátych krieg Moizeſſowych Deuteronomij Cap: 11. Bo záprawde ieſli będziecie przyſtrzegáć przykazania/ po ktorey chodzie będziecie/ táť iáťom wam mowił.</p> <p>Lekcia trzecia z wtorych krieg Máchábeyſkich Cap: 1. Oczyń wam Pan Bog dobrze/ á niech ſie reſpomni/ á niech was nie opuſzcza czaſu ztego.</p> <p>Lekcia czwarta z krieg Eccleſiaſticuſá Cap: 36. Zlutny ſie náđ námi Pánie Boże wſſyſtkich/ á pomni ná koniec/ aby wypowiadáli dziwy twoie.</p> <p>Lekcia v S: Páwla do Teſſálonicenfow Cap: 5. Proſimy was teſ bráćia/ karzcie nie ſpokoyne/ poćieſſaycie lekliwe. Byli záchowáne beſ ſkargi ná przyſcie Pána náſſego Jezu Chryſta.</p> <p>Lekcia v S: Mátheuſá Cap: 17: A po ſeſci dni poiať z ſoba Jezus Piotrá y Jakubá/ doťad ſyn cztowieczy zmartwych nie wſtanie.</p> <p style="text-align: center;">We wtora Niedziela Poſtu.</p> <p>Lekcia v S: Páwla do Teſſálonicenfow Cap: 4. Uad to bráćia/ proſimy was y piúnie žádamy w Pánie Jezuſie. Boć náſ Bog nie powołať ná nieczyſtoſć/ ale ná ſwiatobliwoſć.</p> <p>Lekcia v S: Mátheuſá Cap: 15. A wyſedſſy z támtad Jezus/ odſedił w ſtrony Tyrſkie y Sydonſkie //</p>
----------------------	---

Regeſtr.

Boniec. Wzdrowiona ieſt dzieweczka iey od oney godziny.
W Poniedziałek po wtorey Niedzieli poſtu.

Początek. Lekcyja v Dániela Proroka Cap: 9.
Boniec. A teraz Pańie Boże naſz / ktoryś wywiodł lud ſwoy z ziemi
 Bo imie twoie wzywane ieſt nad miáſtem y nad ludem twoim
Początek. Ewangelia v S: Jana Cap: 8.
Boniec. Rzekł zaś potym do nich Jezus: Ja ide á bedziecie
 ábowiem ia to co ſie temu podobá / zawiódzcie.

W wtorek po wtorey Niedzieli poſtu.

Początek. Lekcia w trzech kriegach Krolewſkich Cap: 17.
Boniec. A ſála ſie rzecz Pańſka do niego / mowiąc: Wſechny Jozje do Sarepta
 Według ſłowa Pańſkiego ktore mówił Przez Eiaſſa.
Początek. Ewangelia v S: Mátheuſſá Cap: 23.
Boniec. Tedy Jezus mówił ku tłuſzczam / y do zwoleńnikow ſwoich:
 Ktoby ſie poniżył / ten będzie podwyżſſon.

W Szrode po wtorey Niedzieli poſtu.

Początek. Lekcia z krieg Hefter Cap: 13.
Boniec. Ale Mádocheus proſit Pána Boga / pámietając ná
 á nie zamykay vſt cym ktorzy ciebie chwala.
Początek. Ewangelia v S: Mátheuſſá Cap: 20.
Boniec. Wſtepujac Jezus do Jeruzalem / wziął z ſoba dwánaſcie.
 y dał duſſe ſwa ná odkupienie wielu.

W czwartek po wtorey Niedzieli poſtu.

Początek. Lekcia v Jeremiaſſá Proroka Cap: 17.
Boniec. To mówi Pan: Przekleſt ten cztowiek ktory duſſá w cztowiek /
 y według owocu wynáleſtów iego
Początek. Ewangelia v S: Jana Cap: 5.
Boniec. Nie moget ia ſam od ſiebie nic czynić.
 iákoſ ſłowa moim wierzyć będziecie.

W Piątek po wtorey Niedzieli poſtu.

Początek. Lekcia z pierwſſych krieg Moizeſſowych Gene: Cap: 37.
Boniec. Rzekł Jozef bráćciſwey: poſluchaycie ſnu mego
 To mówił: chcac go wyiać z rak ich y przywrócić oycu ſwemu.
Początek. Ewangelia v S: Mátheuſſá Cap: 21.
Boniec. Drugiey przypowieſci ſluchaycie / byt ieden cztowiek goſpodarz:
 Bo go ſobie mieli iáko za Proroka:

W Sabbote po wtorey Niedzieli poſtu.

Początek. Lekcia z pierwſſych krieg Moizeſſowych Gene: Cap: 27.
Boniec. Co gdy Rebbeká wſlyſſála / á on wſſedł ná pol:
 á w roſie niebieſkiey / z wierzchu będzie błogoſławieńſtwo twoie:
Początek. Ewangelia v S: Lukáſſá Cap: 15.
Boniec. Rzekł teſz: Jeden cztowiek miał dwu ſnu
 ymárt byt / á zaś ożył / zginął byt / y náleſion ieſt.

W Trzecia Niedziela poſtu.

Początek. Epistoła z liſtu S: Páwła: do Efeſoz Cap: 5.
Boniec. Bądźcieſz tedy náſładowcy Bożemi / iáko ſynowie namiłſſy /
 Boć owoc ſwiátłoſci náleżyć we wſſetkier dobroci / y ſpráwiedliwoſci / y w prawdzie.
Początek. Ewangelia v S: Lukáſſá Cap: 11.
Boniec. Wygániat Jezus diabelſtvo / á ono bytło nieme.
 Błogoſławieni ci ktorzy ſlucháta ſłowa Bożego / y przyſtrzegáia go.

W Poniedziałek po trzeciy Niedzieli poſtu.

Początek. Lekcia z czwartych krieg Krolewſkich Cap: 5.
Boniec. Naáman Hetmán Krolá Syrijskiego / byt maż zacny.
 Ze niemáſz Boga inego po wſſetkier ziem / iedno tylko w Izraelu:
Początek. Ewangelia v S: Lukáſſá Cap: 4.
Boniec. iáko wielkie rzeczy ſłyſſeliſmy ieſc czynił w Káphárnáum:
 Ale on idac przez poſrzodek ich / ſiedł (precz)

Regeſtr.

We wtorek po trzeciej Niedzieli poſtu.

Początek. Lekcja z czwartych Księg Krolewskich Cáp: 4.
Koniec. Niewiaſta iedną z ſon Proročkih wotata na Elizeuſa
 a oſtatkiem / żywie ſie ty y ſynowe twoi.
Początek. Ewangelia v S: Matheuſſa Cáp: 18.
Koniec. A ieſliże wiec zgrzeſzy przeciwko tobie brat twoy/
 ale aż do ſiedmdzieſiatego y ſodmego razu.

We Strzode po trzeciej Niedzieli poſtu.

Początek. Lekcja z wtorych Księg Moizeſſowych Exodi Cáp: 20.
Koniec. Cſci oycá twego y matkę twoię / abyś długo był żyw
 przyde do ciebie / a bede ſłogolaſił tobie
Początek. Ewangelia v S: Matheuſſa Cáp: 15.
Koniec. Chedy przyſſi do niego z Jeruſalem nauczani w zakonie /
 Ale nie wmytemi rekomá ieſc / toć nie plugawi cztowiek

We Czwartek po trzeciej niedzieli poſtu.

Początek. Lekcja v Jeremiaſſa Proroka Cáp: 7.
Koniec. Słowo ktore ſie ſtáto do Jeremiaſſa od páná / mowiac:
 w ſam! ktoram dał orcom wáſſym od wieku áſ do wieku.
Początek. Ewangelia v S: LuKaſſa Cáp: 4.
Koniec. Wſſedſſy potym Jezus z Bojnice / wſſedł do domu Symonowego
 A trwał káżac w ſinicach Gálileyſkich.

W Piątek po trzeciej Niedzieli poſtu.

Początek. Lekcja z czwartych Księg Moizeſſowych Numery Cáp: 20.
Koniec. A gdy lud wody potrzebował / zebrałi ſie przeciwko Moizeſſowi
 gdzie ſie zápierali ſynowie Izraełſcy przeciwko pánu / a poſwiecon ieſt w nich.
Początek. Ewangelia v S: Jana Cáp: 4.
Koniec. A przyſſedł do miáſta Samáriyſkiego / ktore zowa Sychár /
 y wiemy że to ieſt prawdziwie zbáwiiciel ſwiata

W Sobbothe po trzeciej Niedzieli poſtu.

Początek. Lekcja v Daniela Proroka Cáp: 13.
Koniec. A był maż ktory mieſzkał w Bábilonie / imię iego Joácym.
 A wyſwobodzona ieſt krewniowa w on dzień.
Początek. Ewangelia v S: Jana Cáp: 8.
Koniec. A Jezus ſſedł na gore Oliwná / y záſie o ſwitanu
 Idź á iuż wiecey nie grzeſz.

W Czwarć Niedzieli poſtu.

Początek. Epistoła z Liſtu S: Páwła do Gálátow Cáp: 4.
Koniec. Nápiſano tam ieſt: iſ Abrahám miał dwu ſynow / iednego ze ſluzebney
 ktora wolnoſcia Chryſtus nas wyzwołił.
Początek. Ewangelia v S: Jana Cáp: 6.
Koniec. Potym oſſedł Jezus zá Morze Gálileyſkie /
 Ji to ieſt prawdziwie Prorok ktory ma przyſc na ſwiat.

W Poniedziałek po czwarć Niedzieli poſtu.

Początek. Lekcja z trzecich Księg Krolewskich 3. Regum Cáp: 3.
Koniec. Przyſſy potym dwie niewieſcie nierzadnice do Krolá / y ſtáneli.
 Widzac w nim być madroſc Bożá / ku ſpráwowaniu ſadu
Początek. Ewangelia v S: Jana Cáp: 2.
Koniec. A była nie daleko wielk anoc Żydowſka / tedy wſtápit Jezus
 Bo on wiedział coby było w cztowiecze.

We wtorek po czwarć Niedzieli poſtu.

Początek. Lekcja z wtorych Księg Moizeſſowych Exodi Cáp: 32.
Koniec. A rzekł Pan do Moizeſſa / mowiac: Idź á ſtep / boć iuż zgrzeſſył
 ktore był mowił / przeciwko ludu ſwoiemu.
Początek. Ewangelia v S: Jana Cáp: 7.
Koniec. A gdy iuż był ſtrzodek dnia ſwietego. Wſtápit Jezus do koſciotá /
 A z tluſzcze wiele ich wwierzyli weni /

We Strzode po czwarć Niedzieli poſtu.

Regeſtr.

- Początek. Proroctwo pierwsze v Zechiela Proroka Cap: 36.
Koniec. A poświęce imie moje wielkie/ ktore ſplugawione ieſt między Narodzy.
y będziecie mi za lud/ a ja wam za Boga.
- Początek. Proroctwo drugie v Iſaiassa Proroka Cap: 1.
Koniec. Omyćcie ſie a bądźcie czyſtemi/ o deymcie złoſci myſli waſſzych
Będziecie li chcieć/ a mnie ſłuchać/ dobr ziemie będziecie pożywać.
- Początek. Ewangelia v S. Jana Cap: 9.
Koniec. Idac potym Jezus immo/ wyſzai ciſtowieká ſlepego.
Wierze Panie. X wpádſſy dat mu cześć a chwale.
- We czwartek po czwartey Niedzieli poſtu.
- Początek. Lekcia z czwartych krieg Krolewſkich Cap: 4.
Koniec. Jachata tedy/ y przyſſla do meia Bozego na gore Karmeli.
Elizeuſ teſz wrocil ſie zaſ do Galgala:
- Początek. Ewangelia v S. Jana Cap: 5.
Koniec. A Jezus im odpowiedział: Ociec moy aſ do tych miaſt działá: y ia działam.
a ci lepať co zle czynili na zmartwych wſtanie ſadu.
- W piątek po czwartey Niedzieli poſtu.
- Początek. Lekcia z Trzecich krieg Krolewſkich Cap: 17.
Koniec. Stało ſie potym/ że zaniemogł on ſyn tego goſpodynicy/ y była choroba
a ſłowo Pańskie w wſtach twoich prawdziwe ieſt
- Początek. Ewangelia v S. Jana Cap: 11.
Koniec. Y był nieiaki chory imieniem Lazarz z Bethanicy.
gdy wyſzeli co uczynił Jezus/ w wierzyli weń.
- W Sobbote po czwartey Niedzieli poſtu.
- Początek. Lekcia v Iſaiassa Proroka Cap: 49.
Koniec. To mowi Pan/ ciaſu wſietego a wpodobanego wſłuch ałem cie/
Abry teſz ona zapamietala/ ia przedſie niezapamietam ciebie.
- Początek. Ewangelia v S. Jana Cap: 8.
Koniec. Potym zaſie mowił im Jezus rzeknac: Ja ieſtem ſwiatłoſć ſwiatá
Bo ieſeje była nie przyſſla godzina tego.
- W piątek Niedziele Poſtu.
- Początek. Epistoła z liſtu S. Pawła do Zydow Cap: 9.
Koniec. Ale Chryſtus ſtoiacy przy nas iak o Biſkup przyſſłych dobr.
Abry wſi eli obietnice wiecznego dziedzictwa/ ci ktorzy ſa wezwani.
- Początek. Ewangelia v S. Jana Cap: 9.
Koniec. Kto mie z was będzie karať z grzechu?
Ale Jezus ſkrył ſie/ y wyſſedł z koſciola.
- W poniedziałek po piatay Niedzieli poſtu.
- Początek. Lekcia v Jonassa Proroka Cap: 3.
Koniec. Stało ſie ſłowo Pańskie do Jonassa po wtore/ mowiac:
y zlietował ſie Bog nad złoſcia ktora był rzekł uczynić im/ y nie uczynił.
- Początek. Ewangelia v S. Jana Cap: 7.
Koniec. Y poſłali Kriſteſtha y Licemiernicy ſlugi aby go poimali
A to mowił o duchu/ ktorego mieli wziąć ci co wierza weń.
- We wtorek po piatay Niedzieli poſtu.
- Początek. Lekcia v Daniela Proroka Cap: 14.
Koniec. Y rzekli przyſſedſſy do Krolá/ Wrday nam Daniela/ bo inaczey tedy
a we mgnieniu oka tuż przed nim poſarci.
- Początek. Ewangelia v S. Jana Cap: 7.
Koniec. Potym chodził Jezus po Galileicy/ bo nie chciał iść do ziemie Zydowſkiej/
Wſak oſzaden o nim iawnie nie mowił/ dla tego że ſie bali Zydow.
- We ſrzedę po piatay Niedzieli poſtu.
- Początek. Lekcia z trzecich krieg Moizeſſowych Leuitici Cap: 19.
Koniec. Ja Pan Bog waſ. Nie będziecie kradź/ ani teſz nie prawdy mowić:
Ja Pan: Przykazania mego pilnie ſtrzeżcie.
- Początek. Ewangelia v S. Jana Cap: 10.
Koniec. Y było poſwiacanie koſciola w Jeruſalema: a była zima:
żebyſcie poznali y wierzyli/ że Ociec we mnie ieſt: a ia w Oycu.

Regeltr.

- Początek. A oto mąż na imię który był Dziesiętnikiem/
Koniec. do którego ieszcze było nikogo nigdy nie włożono.
- W wielki Czwartek.**
- Początek. Epistola z listu pierwszego S: Pawła do Korintow Cap: 11.
Koniec. Gdy się tedy wespotek zchodzicie / mżci to nie jest Pańskiej wieczerzy
jad sobie ie y pijsz / nie rozsadzajac ciała Pańskiego.
- Początek. Ewangelia v S: Janá Cap: 13.
Koniec. A przede dniem świętym wielkonocnym / wiedząc Jezus iż
żebyście iakom ia uczynit wam / tak y wy czynili.
- W wielki Piątek.**
- Początek. Proroctwo v Ozeasá Proroka Cap: 6.
Koniec. W utrapieniu swym ráno powstańa do mnie / mówiac:
y wiadomości Bożej wiecey niż zupełnych offiar.
- Początek. Lekcja z wtórych krieg Moizeffowych Exody Cap: 12.
Koniec. Rzekł też Pan do Moizefá y Aaroná w ziemi Egipskiej:
Abowiem iest Phas / to iest ście Pańskie.
- Początek. Pásia v S: Janá Cap: 18 y 19.
Koniec. Te rzeczy wymowiwssy Jezus wssediz zwolewniki swoimi
Nás drugie primo powiada. Wyżza tego przebodli.
- W wielka Sobbote.**
- Początek. Lekcja z pierwszych krieg Moizeffowych Genesis Cap: 1 y Cap: 2.
Koniec. Na początku Bog stworzył Niebo y ziemię. Ale ziemia była.
y odpocynał dnia siódmego od wsselkiej sprawy swey / która sprawował.
- Początek. Lekcja wtora z wtórych krieg Moizeffowych Exody Cap: 14.
Koniec. A iuż było przysłouchanie iurzenie / a oto weyżrawssy Pan ná woysko
Abat sie lud Pána / y wierzył Panu / y Moizeffowi słudze tego.
- Początek. Lekcja trzecia v Izaiasá Proroka Cap: 4.
Koniec. Zachwyca sobie siebni niewiast mężá iednego w on dzień mówiac:
á ku przespiesinności y ku strychu od wichru y ode dżdża.
- Początek. Lekcja czwarta z piatych krieg Moizeffowych Deuteronomij Cap: 31.
Koniec. Napisał tedy Moizef pieśń y nauczył syny Izraelskie. Przekazał też
wssytek zbor Izraelski słowá pieszney / y wyprawił áż do konca.
- Początek. Epistola z listu S: Pawła do Kolosensow Cap: 3.
Koniec. A iestliście powstałi z Chrystusem / rychje rzeczy które są wzgore sukaycie /
tedy się y w wleżecie snim w chwale.
- Początek. Ewangelia v S: Mátheusá Cap: 28.
Koniec. A w Sobbote wieczor / który się rozedniwa w pierwszy dzień Sabbotni /
tám go ogladacie: otom wam opowiedział.
- W Niedziele Wielkonocna.**
- Początek. Epistola z listu pierwszego S: Pawła do Korintow Cap: 5.
Koniec. Wycieszcieś stary kwas / abyście byli nowym pokropieniem /
ale w Prajnitách ścierzości / y prawdy.
- Początek. Ewangelia v S: Márká Cap: 16.
Koniec. A gdy iuż minelá Sobbota / Mária Magdalená / y Mária Jakobowá /
tám go wyżrzyć / iako wam był powiedział.
- W Poniedziałek po wielkiej nocy.**
- Początek. Lekcja z dzieiow Apostolskich Cap: 10.
Koniec. Wy wiecie / które się státo iest słowo no wssytkim Żydowstwie.
wezma przez imię tego / wssyscy ktorzy weń wierza
- Początek. Ewangelia v S: Lukásá Cap: 24.
Koniec. A oto dwa snich sli onego dnia do miasteczka / które było ná šestdziesiąt
á iako go poznali w támaniu chleba.
- W Wtorek po wielkiej nocy.**
- Początek. Lekcja z dzieiow Apostolskich Cap: 13.
Koniec. Meżowie brácia / synowie rodu Abrahánowego / y ktorzy z was boia się Boga
że te Bog wypelnit synom wassem / wskrzesiwssy Jezusa.
- Początek. Ewangelia v S: Lukásá Cap: 24.
Koniec. A gdy te rzeczy mówili / Stánat Jezus w pośród nich / y rzekł im:

Regeſtr.

Boniec.	miedzy wſſyſtkimi narody/ poczwawſſy od Jeruſalem.
	W Szrode po wielkiej nocy.
	G Lekcia z dzieiow Apoſtoſkich Cap: 3.
Początek.	Bog Abrahámow/ y Bog Iſaákow/ y Bog Jakobow/ Bog oycow
Boniec.	A tak pokutuycie a nawróćcie ſie/ aby były zgładzone grzechy wasze:
	G Ewangelia v S: Janá Cap: 21.
Początek.	Potym ſie zaś obiaſwił Jezus zwoleńnikom v morza Tyberyſkiego.
Boniec.	To już trzeci raz obiaſwił ſie ieſt Jezus zwoleńnikom ſwym po zmartwychwſtaniu ſwym
	W Czwartek po wielkiej nocy.
	G Lekcia z dzieiow Apoſtoſkich Cap: 8.
Początek.	Anioł lepał Pańſki mowił do Filipá/ temi ſłowy: Wſtań a idź
Boniec.	A chodząc kaſzał wſſytkim miáſtam/ aż przyſſedł do Cezárſey.
	G Ewangelia v S: Janá Cap: 20.
Początek.	A Mária ſtáta v grobu ze wnatrz/ płacząc.
Boniec.	żemci widziáta Pána/ a te mi rzeczy powiedział.
	W Piątek po wielkiej nocy.
	G Epiſtolá z liſtu pierwſſego S: Piotrá Cap: 3.
Początek.	Abowiem y Chryſtus ieden raz umiart za grzechy náſſe ſpráwiedliwy
Boniec.	przez zmartwychwſtanie Jezusá Chryſtuſa/ ktory ieſt na prawicy Bożey.
	G Ewangelia v S: Mátheuſá Cap: 28.
Początek.	A ieden náſcie zwoleńnikow/ poſſli do Gálilei/ na one gore
Boniec.	A oco ia ſwámi ieſtem przez wſſytkie dni/ aż do ſkonczeniá ſwiátá
	W Sobbote po wielkiej nocy.
	G Epiſtolá z liſtu pierwſſego S: Piotrá Cap: 2.
Początek.	A tak złożywſſy z ſiebie wſſetka złoſć/ y wſſetka chytroſć/
Boniec.	Ktorzyſcie byli niedoſtapili miłoiſierdzia/ aleſcie teraz otrzymáli miłoiſierdzie:
	G Ewangelia v S: Janá Cap: 20.
Początek.	Pierwſſego tedy dnia po Sobboćie/ Mária Mágdałená przyſſła ráno/
Boniec.	bo ieſſeże niewiedzieli piſmá: że miał zmartwych wſtáć
	W pierwſſa Niedziele po wielkiej nocy.
	G Epiſtolá z liſtu pierwſſego S: Janá Cap: 5.
Początek.	Bo co ſie kolwiek z Bogá národziło/ zwićſza ſwiát.
Boniec.	Kto tedy wierzy w ſyná Bożego/ ma w ſobie ſwiádecztwo Boże.
	G Ewangelia v S: Janá Cap: 20.
Początek.	Gdy było wieczór onego dnia/ pierwſſego po Sobboćie/
Boniec.	a żebyſcie wierząc/ żywot mieli w imie iego.
	W wtora Niedziele po wielkiej nocy.
	G Epiſtolá z liſtu pierwſſego S: Piotrá Cap: 2.
Początek.	Abowiem y Chryſtus cierpiat też dla nas/ zoſt: wiáiac nam przykła
Boniec.	aleſcie ſie teraz nawróćili do Paſterzá y do Biſtupá duſh waszych.
	G Ewangelia v S: Janá Cap: 10.
Początek.	Ja ieſtem paſterz dobry. Dobry paſterz duſſe ſwoie dawa
Boniec.	y będzie iedná owczárnia y ieden paſterz.
	W trzecia Niedziele po wielkiej nocy.
	G Epiſtolá z liſtu pierwſſego S: Piotrá Cap: 2.
Początek.	Namileyſſy/ proſſe was iáko przychodniow y pielgrzymow
Boniec.	ale też y zlym. Boć też to ieſt taſká.
	G Ewangelia v S: Janá Cap: 16.
Początek.	Málućko a już mie nie wyſzycie: a zaś málućko/
Boniec.	a rádoſci waszey żaden nie odermie od was.
	W czwarta Niedziele po wielkiej nocy.
	G Epiſtolá z liſtu S: Jakubá Cap: 1.
Początek.	Kożdy datek nalepſſy/ y kożdy dar doſkonáły/ z wierzechu
Boniec.	w cihoſci przyimcie wſiáne ſłowo/ ktore może zbáwić duſſe wasze:
	G Ewangelia v S: Janá Cap: 16.
Początek.	A teraz ide do tego ktory mie poſlat: a żaden mie z was
Boniec.	On mnie obiaſni/ bo z moiego weimie/ y opowie wam.
	W piata Niedziele po wielkiej nocy.

Regeſtr.

- Początek.** Epistoła z listu S: Jakuba Cap: 1.
Koniec. Abadźcie czynicielmi słowa/ nie tylko słuchając:
 a siebie samego przyszydzając niepokalanym od tego świata.
- Początek.** Ewangelia v S: Janá Cap: 16.
Koniec. Zaprawdę zaprawdę powiadam wam/ Bedziecieci oco prosić oycá
 Stad wierzymy iżes od Boga wyſſedł.
- W Poniedziałek dni Krzyżowych.**
- Początek.** Epistoła z listu S: Jakuba Cap: 5.
Koniec. Wyznawaycieś tedy ieden drugiemu grzechy wasze: y modlćie się za sie
 ten wybawi dusze iego od śmierci/ y zakryie wielkość grzechow.
- Początek.** Ewangelia v S: Łukasá Cap: 11.
Koniec. Przekł do nich: A który zwas będzie miał przyjaciela/
 da Duchá dobrego/ tym którzy go proſſa.
- W Wtorek dni Krzyżowych.**
- Początek.** Epistoła z listu pierwszego S: Pawła do Timotheusa Cap: 2.
Koniec. Pilnie tedy proſſe/ abyśie napierwey przed wyſſſkimi rzeczami dział/ proſby/
 Doktorom Poganow w wierze y w prawdzie.
- Początek.** Ewangelia v S: Matheusa Cap: 7.
Koniec. Proſcieś a będzie wam dano/ szukaycie/ tedy naydziecie/ kołacie/
 a máto ich teſt którzy ia náduia.
- W wigilia Bożego wſtapienia.**
- Początek.** Lekcyá z dzieiow apostołſkich Cap: 4.
Koniec. A oney wielkości ludzi którzy wierzyli/ było iedno ſerce/
 A rozdzielano (ie) każdemu/ iáko komu trzeba było.
- Początek.** Ewangelia v S: Janá Cap: 17.
Koniec. Te rzeczy mówił Jezus: potym podniozſſy oczy ku niebu rzekł:
 A iuż nie ieſtem ná ſwiecie/ a ci ná ſwiecie ſa/ y ia do ciebie ide.
- W dzień Wniebowſtapienia Pańskiego.**
- Początek.** Lekcyá z dzieiow Apostołſkich Cap: 1.
Koniec. Pierwſſe piſanie zaſiſte uczynitem o tych wyſſſkich rzeczách Theophile/
 tak przydzie iákościęgo widzieli idacego do niebá.
- Początek.** Ewangelia v S: Márká Cap: 16.
Koniec. Na oſtátek ukazał ſie ieden naſciec zwolennikom ſiedzacy m za ſtółem:
 y powieſci potwierdzał/ cudy które za nimi ſły.
- W Niedziele po Bożym wſtapieniu.**
- Początek.** Epistoła z listu pierwszego S: Piotrá Cap: 4.
Koniec. Badźcieś tedy roſtropni: a czuycie ná modlitwach.
 Aby we wyſſſkich rzeczách była cześć Bogu/ przez Jezusa Chryſtusa.
- Początek.** Ewangelia v S: Janá: Cap: 15 y cap: 16.
Koniec. A gdy przydzie poćieſſciel/ ktoręgo ia wam poſle od Oycá/
 tym rzeczám/ wspomnieli/ iżem ia wam powiadał.
- W wigilia Swiateczna.**
- Początek.** Lekcyá z pierwszych krieg Moizeſowych Genesis Cap: 22.
Koniec. Potym gdy ſie te ſprawy ſtály/ doſwiadczał Bog Abrahamá
 y deſſli do Berſabee poſpotu/ tamże mieſſkał.
- Początek.** Lekcyá druga z piatych krieg Mozeſowych Deuteronomij Cap: 31.
Koniec. Napisał tedy Moizeſ pieſń/ y náuczył ſyny Iſraełſkie. Przykazał teſ
 wyſſſet zbor Iſraełſki ſłowá pieſni tey/ y wyprawił aż do końca.
- Początek.** Lekcyá trzecia v Izaiáſſá Proroka Cap: 4.
Koniec. Zachwycá ſobie ſiedm niewiaſt meżá iednego w on dzień mówſac:
 a tu przeſpiecznoſci a tu ſkrycin od wichru y ode dżdża.
- Początek.** Lekcyá czwartá v Baruchá Proroka Cap: 3.
Koniec. Stuchay Iſraelu przykázania żywotnego ſierz ſobie w wyſſy
 Potym widzián ieſt ná ziemi/ y z ludzmi opcowat ieſt.
- Początek.** Lekcyá z Dzieiow Apostołſkich Cap: 19.
Koniec. Stało ſie gdy Apollo był w Koryncie/ iſ Paweł zchozdiwſſy wierzchnie kráiny
 gadałay namawiaiac o Kroleſtwie Bożym
- Początek.** Ewangelia v S: Janá Cap: 14.
Koniec. Jeſli mnie miłujecie/ zachowuyaycie przykázania moie.

Regestr.

Koniec.	y ia go bede miłowat / y obiawie sie mu.
	W dzień Świąteczny.
Początek.	Lekcia z Dzieiow Apostolskich Cap: 2.
Koniec.	A gdy sie wypelnily dni Świąteczne / byli wssley pospolu.
	Nyssełismy ie mowiac naszymi izytki / wielkie rzeczy Boze.
Początek.	Lewangelia v S: Jana Cap: 14.
Koniec.	Jesli mnie kto miłwie / słowa moje chowac bedzie /
	a iako mi dat Ociec poruczeństwo / tak czynie.
	W poniedziałek Świąteczny.
Początek.	Lekcia z Dzieiow Apostolskich Cap: 10.
Koniec.	A przykazal nam powiadać to ludu / y świadczyć / iż on iest
	Kazal ie okrzcić w imie Pana Jezusa Chrystusa
Początek.	Lewangelia v S: Jana Cap: 3.
Koniec.	Abowiem tak umiłowat Bog (ten świat / że też syna swego
	aby sie obiawily uczynki iego / iż wedle Boga uczynione sa.
	We wtorek Świąteczny.
Początek.	Lekcia z Dzieiow Apostolskich Cap: 8.
Koniec.	A gdy uslyseli Apostotowie ktorzy byli w Jeruzalem / iż przytela
	Tedy wkładali na nie rece / y brali ducha swietego.
Początek.	Lewangelia v S: Jana Cap: 10.
Koniec.	Zaprawde / zaprawde powiadam wam / kto nie wchodzi drzwiami
	iam przyszedł aby żywot mieli y obficie mieli.
	We środę Świąteczna w suchedni.
Początek.	Lekcia z Kriag Madrosći Sapientie Cap: 1.
Koniec.	Nisłuycie sprawiedliwosc wy co sadzicie ziemie. Czuycie o Panu.
	y trzymajac wssystko / wiadomosc ma glosi.
Początek.	Lekcia z Dzieiow Apostolskich Cap: 2.
Koniec.	Ale stojac Piotr z iedennascia / podniosł glosu swego /
	ktorzy by kolwiek wzywali imienia Pánskiego / zbawion bedzie.
Początek.	Lewangelia v S: Jana Cap: 6.
Koniec.	Zadny nie moze przwać do mnie / chybaby go poslat Ociec / ktory poslat mnie /
	a chleb ktory ja dam / ciato moje iest / za żywot (wszego) swiata.
	We czwartek Świąteczny.
Początek.	Lekcia z Dzieiow Apostolskich Cap: 8.
Koniec.	A Filip wssedłszy do miasta Samariiey / opowiedzial im Chrystusa:
	Przeto skata sie radość wielka w onym miescie.
Początek.	Lewangelia v S: Lukassá Cap: 9.
Koniec.	A zezwawszy Jezus dwunascie Apostotow: dal im władza y moc
	po miasteczkach kazac / y uzdrawiaiac wssedzie.
	W piątek Świąteczny
Początek.	Lekcia z Dzieiow Apostolskich Cap: 2.
Koniec.	Meżowie Izraelscy posłuchaycie tych slow: Jezusa Nazaráńskiego /
	Oznaymiles mi drogi żywota / nápełnił mnie weselim z obliczym twoim.
Początek.	Lewangelia v S: Lukassá Cap: 5.
Koniec.	A skato sie iest iednego dnia / że on siedzial nauczajac.
	Jesiny widzieli dzisia / dziwne rzeczy.
	W sobotę po Świątkach w suchedni.
Początek.	Lekcia v Jobela Proroka Cap: 2.
Koniec.	A stanie sie potym / wyleie ducha moiego na wsselkie ciato:
	Kozdy ktorzy by wzywali imienia Pánskiego / zbawion bedzie.
Początek.	Lekcia wtora z trzecich Kriag Moizeffowych Levitici Cap: 23.
Koniec.	Przekł zaś Pán do Moizeffa tak mowiac: Mow synom Izraelskim a rzecz im:
	To prawo wieczne bedziecie miec / we wssstkich narodziech y miesztaniach waszych.
Początek.	Lekcia trzecia z piatych Kriag Moizeffowych Dewteronomij Cap: 26.
Koniec.	A gdy wnidzies do ziemie ktora Pan Bog twoy da tobie / ty wladzey.
	na rzeczach wssstkich dobrych / ktore Pan Bog twoy dal tobie y domowi twojemu
Początek.	Lekcia czwarta z trzecich Kriag Moizeffowych Levitici: Cap: 26.
	Bedziecie ieli chodzic w przykazaniach moich / a iesli bedziecie przysrzegac

Regeſtr.

- Boniec.** á bede Bogiem wáſſym / a wy będziecie ludem moim :
Początek. ¶ Lekciá z Dzieiow Apoſtołſkich Cap: 13.
Boniec. A w druga ſobbote málem wſſyſtko miáſto zeſſło ſie ſłucháć ſłowá Bożego.
Początek. ¶ Ewangelia v S: Lukáſá Cap: 4.
Boniec. Wyſedſy potym Jezus z Bożnice / wſſedł do domu Symonowego.
Początek. ¶ Wdzień naſwietſſey Troyce.
Boniec. ¶ Epistoła z liſtu S: Páwła do Rzymiánow Cap: 11.
Początek. ¶ O głoſoſci bogactw mądroſci y wiadomoſci Bożej.
Boniec. Temu bądź częſć y chwálá / ná wieki wiekom Amen.
Początek. ¶ Ewangelia v S: Janá Cap: 3.
Boniec. A był ieden człowiek z Licemierników / imieniem Nikodem /
Początek. ¶ żeby każdy który weń wierzy / nie zginá / ále żeby miał żywot wieczny.
Boniec. Wdzień Bożego ciála.
Początek. ¶ Epistoła z liſtu pierwſſego S: Páwła do Korynthow Cap: 11.
Boniec. Abowiem iá wziátem od Páná / com też wam podał /
Początek. ¶ ſad ſobie ie y pije / nie rozſadziáć ciála Pánſkiego.
Boniec. ¶ Ewangelia v S: Janá Cap: 6.
Początek. Abowiem ciáto moje prawdziwy ieſt pokarm / y krew mojá
Boniec. Aro pożywá tego chlebá / będzie żył ná wieki.
Początek. W pierwſſá Niedziele po S: Throycy.
Boniec. ¶ Epistoła z liſtu pierwſſego S: Janá Cap: 4.
Początek. ¶ Wym ſie wkázáłá miłóſć Boża w náſ / że Pan Bog iedynego ſyná
Boniec. áby każdy kto miłuię Bogá / miłował y brátá ſwego
Początek. ¶ Ewangelia v S: Lukáſá Cap: 16.
Boniec. Był ieden człowiek bogáty / który ſie obłoczył w Páwtoke y w Biſior /
Początek. ¶ tedy choćby też kto z martwych wſtáł nie wwiérzá
Boniec. W wtórą Niedziele po S: Troycy.
Początek. ¶ Epistoła z liſtu pierwſſego S: Janá Cap: 3.
Boniec. Nie dziwuycie ſie temu bráćia ieſliżec was ſwiát nienawidzi. Nly to wiemy
Początek. ¶ nie miłujemy ſłowem tylko ábo iezykiem / ále ſtukiem y prawdziwie
Boniec. ¶ Ewangelia v S: Lukáſá Cap: 14.
Początek. Cztowiek niektóry ſpráwił wieczerzá wielká / y wezwát ich wiele.
Boniec. Ktorzy wezwáni ſá / nie wkuſi wieczerzy moiey.
Początek. W trzecią Niedziele po S: Troycy.
Boniec. ¶ Epistoła z liſtu pierwſſego S: Piótrá Cap: 5.
Początek. ¶ Korzcieſ ſie tedy pod mocná ręká Bożá / żeby was wymyſſył.
Boniec. Temu chwálá y pánowanie ná wieki wiekow Amen.
Początek. ¶ Ewangelia v S: Lukáſá Cap: 15.
Boniec. A przybliżáli ſie do niego grzeſznicy y iáwnogrzeſznicy / áby go ſłucháli /
Początek. ¶ ná jednym grzeſznikiem który pokute czyni.
Boniec. W czwartą Niedziele po S: Troycy.
Początek. ¶ Epistoła z liſtu S: Páwła do Rzymián: Cap: 8.
Boniec. Boć wżdy mam zá to / iż nie ſá godne utrapienia ninieſſego czáſu /
Początek. ¶ oczekáwáć ſpoſobienia ſynow Boiych / odkupienia ciála náſſego.
Boniec. ¶ Ewangelia v S: Lukáſá Cap: 6.
Początek. Przeto bądźcie miłofierni / iáko y oćiec wáſ miłofierny ieſt.
Boniec. żebyſ wyiáł z dziełko z oká brátá twoiego.
Początek. W piątą Niedziele po S: Troycy.
Boniec. ¶ Epistoła z liſtu pierwſſego S: Piótrá Cap: 3.
Początek. ¶ Ná koniec / niechay wſſyſcy beda iedney myſli / luthoſciwi /
Boniec. Ale Páná Chryſtuſá w ſercach wáſſych poſwiacaycie.
Początek. ¶ Ewangelia v S: Lukáſá Cap: 5.
Boniec. Státo ſie ieſt / gdy ſie wielká tłumieża ciſnetá kniemu / áby ſłucháli
Początek. ¶ Wſſytko opuſciwſy ſli zá nim.
Boniec. W ſtoſtą Niedziele po S: Troycy.
Początek. ¶ Epistoła z liſtu S: Páwła do Rzymián Cap: 6.

Regestr.

Dożartek. **C**iwli nie wlećcie bracia / iż kłórzysmy kolwiek okrzyżeni w Chrystusie
Koniec. **a** być żywemi Bogu w Chrystusie Jezusie Panie naszym.

Evangelia v. S. Matheussa Cap: 5.

Dozatef. Bo to wam powiadam iestliż nie będzie obfitowała sprawiedliwość
Romec. a potem zaś przydzieś ofiarować dar twój.

W Siódma Kńdziele po S: Troycy.

I Epistola z listu S p[re]láta ds Rzymán: Cap: 6.

Doczatek. Ludzkim sposobem wam mowie dla krewności ciała waszego.

Boniec. A łaska Boża żywoć wieczny w Chrystusie Jezusie Panie naszym

Doctrines ¶ Ewangelia v S: Marká Cap: 8.

W one dni zaśie gdy była wielka ciuścizna przy Jezusie/

W Osmia Niedziele po S: Troycy.

I Epistola z listu S: pávla do Rzymian Cap: 9.

Dozrzał. A tak bracia jesteśmy powinni: nie ciatu /zebyśmy według ciata

Koniec. Dziedzic Boży / a spoteczni dziedzic Chrystusowi:

¶ Ewangelia v S: Matheussa Cap: 7.

Dzisiaj. Ostrzegajcie się od fałszywych Proroków / którzy do was przychodzą
Donieć. tenci widzącie do Królestwa niebieskiego.

W dziewiątą Niedzielę po S: Troycy.

¶ Epistola z listu pierwszego S: Pawła do Coryncow Cap: 10.

Pozděte. aby myniete byli požadliwi zlych ržeciy / iáko tež oni požadali.

Zoniec. a težči vszyjni z potusa pożytek / abyście mogli znośić.

I Ewangelia v S: Lukassa: Cap: 16.

Dożatek. Mowił też y do zwolennikow swoich Był ieden człowiek bogaty który
Koniec. przysięgli by was do wiecznych przybratow.

W Dziesiątą Niedzielę po S: Troycy.

¶ Epistoła z listu pierwszego S. Pawła do Koryntow Cap: 12.

Poczetek. Wiecie iż gdyście pogańi byli / iakoście byli tu ntemym Bałwánom
Zonice. áte wssyſtki rzeczy sprawu e ieden y tenże Duch / oddzielaiac każdemu iáko chce.

I Ewangelia v S: Lukassa Cap: 10.

Doczateś. A gdy sie przybliżył / widząc miasto / pisał nań nim / mówiąc:

Kon.ec. Był w kościele nauczał na każdą dzień.

Wiedennasta Niedziele po S: Troycy.

I Epistola z listu pierwszego S: Pawła do Koryntow Cap: 15.

Początek. Oznajmuje wam bracia Ewangelia ktoram wam opowiedział

Koniec. a taśka iego/wo mnie próżna nie bytá:

¶ Ewangelia v S: Łukasza Cap: 18.
Początek. Rzekł też ku niektórym / ktorzy sobie duffali iż aby byli sprawiedliwemi /
Koniec. iż to sie poniża będzie powyżsion.

We dwunastą Niedziele po S: Trocy.

Podziękuję. Epistoła z listu wtorego S: pawiła do Korintow Cap: 3.

Dotyczy. A mamy to duffanie przez Chrystusa w Bogu / nie żebramy dostateczni
Koniec. dalej oć wiecey hoyniersse iest posługowanie sprawiedliwości w chwale.

Euāgelia v S: Mārka Cap: 7.

Początek. - Wysszedſzy zaś z granic Tyrſkich / ſzedł przez Sydon do morza /
 Koniec. y głucho uczyliſz że ſieſſa / y nieme że mówią.

W trzynasta Niedziele po S: Troycy.

Epistola 3 listu S: Pawla do Galatow Cap: 3.

Początek. Abrahamowi powiedziane są obietnice i nasienie tego /
Koniec. obietnicą z wiary Jezus Chrystusowey / tym którzy wierzą.

Euágelia v S. Lukášá Cap: 10.

Początek **Błogosławione oczy które widzą to co my widzicie.**
 koniec

Koniec.. **Arżekł mu Jezus: Jis / cijnżie tei ty ták.**

W szternasta Niedziela po S: Troycy.

Epistola 3 listu S: pamtá do Galátow Cap: 5.

Początek. W duchu chodźcie/ tedy żądź cielesnych nie popelnicie.
Koniec. ciato swoje wkrzyżowali/ z grzechy y znamiętnościami.

Regeſtr.

- ¶ Ewangelia v S: Łukafą Cap: 17.**
Początek. Stało ſie ieſt: gdy ſeđt Jezus do Jeruzalem / chodzit przez poſrzodek
Koniec. Wſtań / idź: bo wiara twoia ciebie zdrowym uczyni.
- W piętnaſta Niedziele po S: Troycy.**
- ¶ Epiſtola z liſtu S: Páwła do Galatów Cap: 5 y 6.**
Początek. Jeſliſ wiece żywiemy duchem: duchem teży chodźmy
Koniec. czynmy dobrze wſſyſkim a nawiecer tym domownikom wiary.
- ¶ Ewangelia v S: Mátھےuſą Cap: 6.**
Początek. Żadny człowiek nie może dwiema pánom ſłużyć
Koniec. a te wſſyſkie rzeczy wam za przyczynę dadzą.
- W ſzeznaſta Niedziele po S: Troyci.**
- ¶ Epiſtola z liſtu S: Páwła do Efezow Cap: 3.**
Początek. Przetoż proſſe żebyście nie wſtawali w wciſkach moich dla was /
Koniec. y w Chryſtusie Jeżusie / ná wſſyſkie rodzaje / wiek u wiekow Amen.
- ¶ Ewangelia v S: Łukafą Cap: 7.**
Początek. Stało ſie potym: ſeđt Jezus do miáſta ktore zowa Naím /
Koniec. a iże Bog nawieđzit lud ſwoy.
- W ſiedmnaſta Niedziele po S: Troycy.**
- ¶ Epiſtola z liſtu S: Páwła do Efezow Cap: 4.**
Początek. A tak ia wieſtę dla Pána pilnie was proſſe w Pánie /
Koniec. ktory ieſt ná wſſyſkimi / y przez wſſyſkie / y we wſſyſkich nas.
- ¶ Ewangelia v S: Łukafą Cap: 14.**
Początek. Stało ſie ieſt gdy wſeđt Jezus do domu niektore Kriazeciá
Koniec. ſeđzie poniżony / a kto ſie poniża ſeđzie podwyżſſon.
- W Śróde w Suche dni.**
- ¶ Lekcia v Amosá Proroka Cap: 9.**
Początek. Oto dni náđchodzą / mówi Pán: y poima oracę żeńcá /
Koniec. z ſiemie ich / ktoram dał im / mówi Pán Bog twoy.
- ¶ Lekcia druga z wtórch Kriag Ezdrášowch Cap: 8.**
Początek. A ſeđt ſie a zebrał wſſyſtek lud iakoby maż ieden / ná wodną vlice:
Koniec. Boć páńſka radość y weſełe ieſt moc náſzą.
- ¶ Ewangelia v S: Mátka Cap: 9.**
Początek. A odpowiadając ieden z tłumie / rzekł: Miſtrzu / przynioſlem ſyná ſwego.
Koniec. Ten rod ná żadną rzecz nie może wynieſć iedno ná modlitwę y ná poſt.
- W Piątek w Suche dni.**
- ¶ Lekcia v Ozeášá Proroka Cap: 14.**
Początek. Náwróć ſie Iſraelu ku Pánu Bogu twemu: Boś wpał w nieprawoſci twoiey.
Koniec. Bo ſa proſte drogi Páńskie / a ſprawiedliwi beda nimi chodząc:
- ¶ Ewangelia v S: Łukafą Cap: 7. ktora y w Czwartek po piątey Niedzieli poſtá**
Początek. A proſit go ieden z Phariſeuffow / aby z nim iadł.
Koniec. Wiara twoia ciebie zbawiona uczyni: Idź w pokoiu.
- W Sabbote w Suchedni.**
- ¶ Lekcia z trzecich Kriag Moizeffowch Leuitrey Cap: 23.**
Początek. Mówił Pán do Moizeſá / rzeknac: Tegóſ Kriżycá ſiódmeo / dnia
Koniec. Świeta wáſſe ſeđcie ſwiecić od wieczorá aż do wieczorá.
- ¶ Lekcia druga z trzecich Kriag Moizeffowch Leuitici Cap: 23.**
Początek. A przetoż od piętnaſtego dnia Kriżycá ſiódmeo / gdy iuſ ſprawić ſpolá
Koniec. gdym ie wywiodł z ſiemie Egipſkiey.
- ¶ Lekcia trzecia v Micheášá Proroka Cap: 7.**
Początek. Pás lud twoy rozga twoia trzode dziedzictwa twoiego / ktora
Koniec. ktoreſ przyſiał oycom náſſim od ſtáradawnych dni.
- ¶ Lekcia czwarta v Zacháryaſſa Proroka Cap: 9.**
Początek. abowiem tak mówi Pán záſtepow: Jakom myſlił was vtrapić / gdy mie
Koniec. tylko iedno miłuyć prawdę y pokoy.
- ¶ Lekcia piata v Dánielá Proroka Cap: 3.**
Początek. y nieprzeſtawali ci ktorzy ie byli wrzucił ſłuźebnicy
Koniec. y wielbili y ſłogóſławili Boga w piecu.
- ¶ Epiſtola v S: Páwła do Żydow Cap: 9.**
Początek. Abowiem uczynion byt pierwey przybytek / w ktorym byty / Lichtárze / ſtot /

Regeſtr.

Początek. Koniec.	Wſzedł ieden raz do ſwiatnice / naiaſſy wiecſze odkupienie I Ewangelia v S: Luſaſa Cap: 13. Początek. Koniec.
Początek. Koniec.	Powiaſdał teſy co podobieństwo. Miał ieden ſigowe drzewo wſadzone ktore ſie chwalebnie działali od niego. W oſinnąſta Niedziele po S: Troycy. I Epistoła z liſtu pierwſſego S: Páwła do Koryntow Cap: 1. Początek. Koniec.
Początek. Koniec.	Dziękuię z áwždy Bogu memu za was z tey láſki Boſey w dzień przyſcia Pána náſſego / Jeſuſa Chryſtuſa. I Ewangelia v S: Mátheuſſa Cap: 22. Początek. Koniec.
Początek. Koniec.	A gdy wſſſeli Phariſeuſſowie / że uczynili milczenie Száduceuſſom ánigo ſmiał od onego dnia żaden wiecey oco pytać. W dziewiętnąſta Niedziele po S: Troycy. I Epistoła z liſtu S: Páwła do Eſſezow Cap: 4. Początek. Koniec.
Początek. Koniec.	Ale odnowcie ſie duchem rozumu wáſſego: á obleczcie ſie w nowego áby miał ſtaſby teſy wyczyt temu ktory potrzebuie. I Ewangelia v S: Mátheuſſa Cap: 9. Początek. Koniec.
Początek. Koniec.	A wſtápiwſſy Jeſus do toſki / przewioſł ſie / y przyſſedł do miáſta ſwoiego: y wielbili á chwálili Boga / ktory dat tak á moc ludziom ná ſiemi. W dwudzięſta niedziele po S: Troycy. I Epistoła z liſtu S: Páwła do Eſſezow Cap: 5. Początek. Koniec.
Początek. Koniec.	Pátrzećieſ tedy bráćia / iáko byſcie opátrznie chodzili / nie iáko by niemádrzy / ſedac poddáni ieden drugiemu w boiaſni Kryſtuſowej. I Ewangelia v S: Mátheuſſa Cap: 22. Początek. Koniec.
Początek. Koniec.	A odpowiaſáiac Jeſus mowił záſie w przypowieſciach k nim temi ſlowy: Abowiem wiele ich ieſt wezwánych / á máło wybránych W iedne y dwudzięſta Niedziele po S: Troycy. I Epistoła z liſtu S: Páwła do Eſſezow Cap: 6. Początek. Koniec.
Początek. Koniec.	Ná oſtátek bráćia / poſilaycie ſie w Pánie / y w moſnoſci mocy iego y miecz duchowny / ktory ieſt ſłowo Boſe. I Ewangelia v S: Janá Cap: 4. Początek. Koniec.
Początek. Koniec.	A był nieiáki Krolit ktorego ſyn był niemocen w Káphárnáum. tedy wwierzył y ſám y wſyſteł dom iego: W dwudzięſta y wtora niedziele po S: Troycy. I Epistoła z liſtu S: Páwła do Philippenſow Cap: 1. Początek. Koniec.
Początek. Koniec.	Máiac o tym nádziele / że ten ktory w was poczał dobry uczynek / przez Jeſuſa Chryſtuſa / ku ćci y ku chwale Boſey. I Ewangelia v S: Mátheuſſa Cap: 18. Początek. Koniec.
Początek. Koniec.	A przetoſ przypodobáne ieſt kroleſtwo niebieſkie cżowiekowi Krolowi nie będziecie kády z was odpuſzczáć brátu ſwemu z ſerc wáſſech. W trzecie y dwudzięſta Niedziele po S: Troycy I Epistoła z liſtu S: Páwła do Philippenſow Cap: 3. y 4. Początek. Koniec.
Początek. Koniec.	Bráćia badźcie náſládowney memi / á zachowuywáycie te ktorzy tak chodzą / y z drugiemu pomocnik i memi / ktorych imion á ſa w kriegách żywotá. I Ewangelia v S: Mátheuſſa Cap: 22. Początek. Koniec.
Początek. Koniec.	Tedy odſſedſſy Lycerniernicy / uczynili o tym ráde / by go podchwycili w mowie: Oddaycieſ tedy co ieſt Ceſárſkiego / Ceſárzowi: á co ieſt Boſego / Bogu. W czwarta y dwudzięſta Niedziele po S: Troycy. I Epistoła z liſtu S: Páwła do Koloffenſow Cap: 1. Początek. Koniec.
Początek. Koniec.	Ugdy nie przeſtawamy modlić ſie zá was / y żadać żebyście byli nápełnieni przez ktorego mamy odkupienie / y odpuſzczenie grzechom / I Ewangelia v S: Mátheuſſa Cap: 9. Początek. Koniec.
Początek. Koniec.	Gdy te rzeciy on do nich mowił: Oto iedno Kráſe / przyſtápiło y dáwało Tedy rozeſſlá ſie tá ſławá po oney wſſyſtkiej ſiemi. W piata y dwudzięſta Niedziele po S: Troycy. I Ewangelia v Jeremiaſa Proroka Cap: 23. Początek. Koniec.
Początek. Koniec.	Oto dni nádochodzą mowi Pán: á wzbudze Dawidowi piod ſpráwiedliwy: y beda mieſzkać w ſiemi ſwoiej

Regeſtr.

- Początek. **Ewangelia v S: Jana Cap: 6.**
 Koniec. Podniosły tedy Jezus oczy swoje / gdy wstąpił i wielkość wielką idzie do niego /
 i to jest prawdziwie Prorok / który ma przyc na świat.
- Początek. **W święto poświęcania kościoła.**
 Koniec. **Lektia z krieg obławienia S: Jana Cap: 21.**
 A i Jan widziałem święte miasto Jeruzalem nowe / a ono z stepuie z nieba /
 rzekł ten co siedział na tronie: Oto nowe czynię wszystkie rzeczy.
- Początek. **Ewangelia v S: Łukasza Cap: 19.**
 Koniec. A wśedwśy / siedł przez Jerycho. A owo maż imieniem Zachęś:
 Abowiem syn człowieczy przyśedł tego szukać / y zbawiać co było zgineło.

Koniec Regeſtru Epistoł y Ewangelij Niedzielných.

Regeſtr abo ſposob należienią Epi- ſtoł y Ewangelij kthore bywają czytane y każane we ſwięta.

- W wigilia S: Andrzeja.**
- Początek. **Lektia z krieg Ecclezyaſtykuſa Cap: 44 y 45.**
 Koniec. Błogoſławieństwo wśyſtkiego ludu dał mu Pan Bog
 y wkoronował go okraſa cnoty.
- Początek. **Ewangelia v S: Jana Cap: 1.**
 Koniec. Drugiego dnia zſie / ſtat Jan / y dwa zwoleńnicy tego
 y z ſtepuie na Syna człowieczego.
- W dzień S: Andrzeja Apoſtola.**
- Początek. **Epistoła z liſtu S: Pawła do Rzymian Cap: 10.**
 Koniec. Abowiem ſercemci ſie wierzy ku ſprawniedliwoſci: a wśy wyznawanie
 po wśyſtkiej ziemi rozſedł ſie głos ich / y na kraj okregu ziemi ſłow ich.
- Początek. **Ewangelia v S: Matheuſa Cap: 4.**
 Koniec. Chodząc tedy Jezus nad morzem Galylejskim /
 Tedy oni tudzieſ zosławiwśy ſieci y oyci ſli za nim.
- W dzień S: Miłota Biskupa.**
- Początek. **Lektia z krieg Ecclezyaſtykuſa Cap: 44 y 45.**
 Koniec. A to ieſt należien doſkonaty y ſprawniedliwy
 y wkoronował go okraſa cnoty.
- Początek. **Ewangelia v S: Łuſa Cap: 12.**
 Koniec. Uiechay beda biodra wśe przepaſane /
 ſyn człowieczy przydzie.
- W dzień poczęcia pańny Mariy.**
- Początek. **Lektia z przypowieſci Salomonowych Proverbiorum Cap: 1.**
 Koniec. Pan odzierzał mnie na początku drog ſwoich /
 naydzie żywot / y wyczerpnie zbawienie od pańa:
- Początek. **Ewangelia v S: Łuſa Cap: 11.**
 Koniec. A z ſtato ſie ieſt gdy te ſłowa mowit. Wynioſśy ſie
 ktorzy ſłuchaia ſłowa Bożego / y przyſtrzegają go.
- W dzień S: Tomaffa Apoſtola.**
- Początek. **Epistoła v S: Pawła do Efezow Cap: 2.**
 Koniec. A tak inż nie ieſteście goſcie ani przychodniowie / ale ieſteście mieſzczanie
 przybytkiem Bożym w Duchu ſwiętym.
- Początek. **Ewangelia v S: Jana Cap: 20.**
 Koniec. A Tomáš ieden ze dwunastie ktorego zowa
 a żebyście wierząc żywot mieli w imie tego

Regeſtr.

W dzień S: Szczepana.

Początek. Lekcja z dzieiow Apostolskich Cap: 6.
Koniec. Alle Szczepan bedac peten taſki y mocy/ czynit cudá y známioná wielkie
 a niemogli ſie przeciwić madoſci y Duchowi ktory mowił. **Item w 7. Cap:**
 Styſſac to kraiáto ſie im ſerce ich/ y zgrzytáli nań zębami

Początek. A gdy tho wymowił/ zaſnat w pánie.
Koniec. **Ewángelia v S: Matheuſá Cap: 23:**
 A przeto oto ia poſyłam do was Proroſi/ y Medrece/

Początek. Błogoſławiony ktory przychodzi w imie Pánſkie.
Koniec. **W dzień S: Jana Apoſtola y Ewangelisty.**

Początek. Lekcja z krieg Ecclezyaſtykuſá Cap: 15.
Koniec. Kto ſie boi Boga/ będzie czynit dobrze
 a imieniem wiecznym w dziedziectwo obdárzy go.

Początek. **Ewángelia v S: Jana Cap: 21.**
Koniec. A gdy to powiedziat rzekł mu: Podź za mna
 a wiemy iż prawdziwe ieſt ſwiadectwo tego.

W dzień dziatek niewinnych.

Początek. Lekcja z krieg obiańwienia S: Jana Cap: 14.
Koniec. Widziatem zaſie/ áno ſtoí báránek ná gorze Sion/ á przynim ſto
 bo ſa bez wſſey zmaży przed Máteſtatem Bozym.

Początek. **Ewángelia v S: Matheuſá Cap: 2.**
Koniec. Po ich odiáchaniu/ oto Angiot Pánſki wkaſat ſie zaś we ſnia
 niechciała ſie dać wtulić á poćieſſyć/ że ich niemáſ.

W dzień S: Agnieſzki.

Początek. Lekcja z krieg Ecclezyaſtycuſá Cap: 51.
Koniec. Wyznáwać ſie tobie bede Pánie Krolu/
 a wyzwałaſ iez rák Pogánſkich.

Początek. **Ewángelia v S: Matheuſá Cap: 25.**
Koniec. Tedy podobne będzie kroleſtvo niebieſkie dzieſiáci pánnam/
 poniewaſ że nie wiecie dnia ani godziny.

W dzień nawrocenia S: Páwła.

Początek. Lekcja z dzieiow Apostolskich Cap: 9.
Koniec. A Száwel lepał ieſſeże tchnac pogrozki y morderſtwa przeciw/
 y pohánbiał żydy ktoryzy mieſſkali w Damáſku / twierdzac iż ten ieſt Chryſtus

Początek. **Ewángelia v S: Matheuſá Cap: 19.**
Koniec. Tedy odpowiadáiac Piotr rzekł mu: Odroſny my opuſćili
 a poſlednich pierwſſemi

W ſwieto oczýſzczenia panny Márie/ Echore gromnicami zówia.

Początek. Lekcja v Maláchiaſſá Proroka Cap: 3.
Koniec. Oto ia poſle Angiota (to ieſt poſlá ſwego)
 áni ſie mnie ſali / mowi Pan Zaſtepow.

Początek. **Ewángelia v S: Lukáſſá Cap: 2.**
Koniec. A gdy ſie wypełnily dni oczýſzczenia ieý / podług zákonu Moizeſſowego
 ſwiátłoſć te ná obiańwienie wſſem narodom / y chwale ludu twego Izraélſkiego.

W ſwieto ſtolca Piotra ſwietego.

Początek. **Epistoła z liſtu pierwſſego S: Piotrá Cap: 1.**
Koniec. Piotr Apoſtol Jeſuſá Chryſtuſá tym ktory ſa przychodniami y roſproſſonemi
 ku cci á ku chwale / á ku ſlawie / przy obiańwieniu Jeſuſá Chryſtuſá:

Początek. **Ewángelia v S: Matheuſá Cap: 16.**
Koniec. A gdy przyſſedi Jeſus w ſtrony miáſta Ceſárſkiego ktore zwano Philippowym
 y co kolwiek rozwiążeſ ná ziemi / będzie rozwiązano y w niebie.

W dzień ſwietego Máciá Apostola.

Początek. Lekcja z Dzieiow Apostolskich Cap: 1.
Koniec. W one dni / poſtawiaſſy Piotr w poſrodku bráćieý / rzekł:
 y policzon ieſt do iedenności Apoſtolow.

Początek. **Ewángelia v S: Matheuſá Cap: 11.**
Koniec. Tiaſu onego odpowiadáiac Jeſus rzekł: Wyznamam tobie oýce Pánie
 y brzemiaczko á obciażenie moje lekkie.

Regestr.

- Początek. **W**stąpiło się słowo Pańskie ku mnie tak mówiac:
Koniec. y wytrącał/ y rozsyławał/ y budował/ y szepił.
Ewangelia v S: Łukasza Cap: 1.
- Początek. Był za dni Heroda Króla Judyjskiego / niektory kaptan imieniem Zachariasz/
Koniec. aby zgotował Panu łód doskonałą.
W dzień S: Jana Krzciciela.
- Początek. **L**ekcja v Izaiassa Proroka Cap: 49
Koniec. Stuchajcie wyspy / pilnie słuchajcie naródowie z daleka:
y świętego Izraelskiego kłórociecie obrat.
Ewangelia v S: Łukasza Cap: 1.
- Początek. A gdy już przyszedł czas / kłóbiecie porożenia dziecięcia / tedy porodziła syna
Koniec. iż nawiedził y wzięnił odkupienie ludu swego.
W wigilia S: Piotra y Pawła.
- Początek. **L**ekcja z Dzieł Apostołów Cap: 3.
Koniec. Piotr potym z Janem szli do kościoła na godzinę modlenia.
y z zamięnia wielkiego z tego co się mu było przygodziło.
Ewangelia v S: Jana Cap: 21.
- Początek. Gdy było po obiedzie / rzekł Simonowi Piotrowi Jezus:
Koniec. dając znać która śmierć miał obiać Bogu.
W dzień S: Piotra y Pawła Apostołów.
- Początek. **L**ekcja z Dzieł Apostołów Cap: 12.
Koniec. Tegoż czasu posłał Król Herod zastępy / aby wdreczył niektóre z zboru.
y ze wsszego oczekawania ludu Judyjskiego.
Ewangelia v S: Matheussa Cap: 16.
- Początek. A gdy przyszedł Jezus w strony miasta Cesarstkiego które zwano Philipowym:
Koniec. A cokolwiek rozwiążesz na ziemi / będzie rozwiązano y w niebie.
W dzień S: Pawła.
- Początek. **E**pistola z listu S: Pawła do Galatow Cap: 1.
Koniec. Abowiem oznajmię wam bracia / że ta Ewangelia która przepowiadana jest
A to co wam piše / oto przed Bogiem / że nie kłamam.
Ewangelia v S: Matheussa Cap: 19.
- Początek. Tedy odpowiadając Piotr rzekł mu: Otośmy my opuścili wssystko/
Koniec. Ale wielec pierwsszych będzie posłedniemi / a posłednich pierwssiem.
- W dzień Nawiedzenia Panny Marycy.**
- Początek. **L**ekcja z pieśni Salomonowych Cantica canticorum Cap: 2.
Koniec. Oto on idzie skacząc po górach / przeskakując pagorki:
abowiem głos twój wdzięczny / y oblicze twoje piękne
Ewangelia v S: Łukasza Cap: 1.
- Początek. Powstałszy potym Marya w one dni / posłała na góry z kwapieniem
Koniec. a potym się wrocila do domu swego.
W dzień S: Margorzety.
- Początek. **E**pistola z listu wtorego S: Pawła do Koryntow Cap: 10: y 11.
Koniec. A kto się chlubi / niech się chlubi w Panie:
Abowiem poslubitem was stawić cięsta panna jednemu mężowi Chrystusowi.
Ewangelia v S: Matheussa Cap: 13.
- Początek. Podobno jest królestwo niebieśkie skarbowi zakopanemu na roli.
Koniec. Który więc przynosi skarb swego / nowe y stare rzeczy.
- W dzień rozstania Apostołów albo Rozesłancow.**
- Początek. **E**pistola z listu S: Pawła do Efezow Cap: 2.
Koniec. A tak już nie jesteście goście ani przychodniowie /
budujecie przysiętkiem Bożym w Duchu świętym.
Ewangelia v S: Marka Cap: 16.
- Początek. A rzekł im: Szedłszy na wssystek świat / opowiadajcie Ewangelia każdemu.
Koniec. a Pan im pomagał / y potwierał / cudy które za nimi szły.
- W dzień S: Marycy Magdaleny.**
- Początek. **L**ekcja z pieśni Salomonowych Cantica canticorum Cap: 3.
Koniec. Na tożtu moim / przez nocę szukałam tego / którego miłuję duszą moją:

Regeſtr.

Boniec. do kad go nie w wiode do domu matki moiey / y do loznice rodziczk i mey.

Początek. **Boniec.** **Ewangelia v S: Lukassá** Cap: 7.

Początek. **Boniec.** **W**prosił go ieden z Pharyzeussow / aby z nim iadł.

Boniec. **W**iarą twoią ciebie zbawiona uczyniła: Józ w pokoju.

W dzień swietego Jakuba Apostoła.

Początek. **Boniec.** **E**pistola z listu S: Pawła do Efezow Cap: 2.

Początek. **Boniec.** **A**tak już nie jesteście goście ani przychodniowie / ale jesteście mieścżanie

Boniec. **spolecznie** sie budwiecie przybytkiem Bozym w Duchu swietym.

Ewangelia v S: Matheussa Cap: 20.

Początek. **Boniec.** **N**atę ten czas przystąpił do niego matka synow Zebedeussowych /

Boniec. **tylko** iedno tym ktorym to jest zgotowano od Oycá mego.

W dzień swietey Anny.

Początek. **Boniec.** **L**ekcia z Przypowieści Salomonowych Proverbiurum Cap: 31.

Początek. **Boniec.** **N**iewi:ste mocna kroż nądzie:daleko á z ostatnich granic jest odptatá iey.

Boniec. **D**aycie iey z vjrtkow rat swoich á niech ia wychwalaia w bránách sprawy iey.

Ewangelia v S: Matheussa Cap: 1.

Początek. **Boniec.** **K**riegi rodzaia Jezus Chrysta / syná Dawidowego

Boniec. **z** ktorey sie vrodził Jezus ktorego zowa Krystusem.

W dzień okow S: Piotra. **E**pistola z Dzieiow Apostolskich Cap: 12.

Początek. **Boniec.** **T**egoż czasu poslat Krol Herod zastepy / aby vdreczył niektore z zboru.

Boniec. **y** ze wsszego oczekawania ludu Izdomskiego.

Ewangelia v S: Matheussa Cap: 16.

Początek. **Boniec.** **A** gdy przszedł Jezus z strony miasta Cesarstkiego ktore zwano Philippowym.

Boniec. **A** cołowiek rozwiązał na ziemi / bedzie rozwiązano y w niebie

W dzień przemienienia Pana Jezusa.

Początek. **Boniec.** **E**pistola z listu wtorego S: Piotra Cap: 1.

Początek. **Boniec.** **A**bowiem oznaymilismy wam moc y przewrzenie pana nášego Jezus Krysta.

Boniec. **A**le nádmieni Duchem swietym / mówili oni ludzie swięci Bozy.

Ewangelia v S: Matheussa Cap: 17.

Początek. **Boniec.** **A** po sseści dni poiat z soba Jezus Piotrá y Jakubá / y Janá bráthá iego

Boniec. **do kad** syn cztowieczy z martwych niewstanie.

W dzień S: Wawrzyńca.

Początek. **Boniec.** **E**pistola z listu wtorego S: Pawła do Koryntow Cap: 9.

Początek. **Boniec.** **K**to skapo sieie / skapobedzie jatká kto sieie hoynie /

Boniec. **y** przysporzy wzrostu owocu sprawiedliwosci wásey /

Ewangelia v S: Janá Cap: 12.

Początek. **Boniec.** **Z**aprawde zaprawde powiadam wam: Jesli ziarno pszenieczne

Boniec. **J**esli mi kto bedzie sluzyl / vci go Ociec moy.

W wigilia w niebo wzięcia Panny Maryey.

Początek. **Boniec.** **L**ekcia z krtag Ecclesiasticusa Cap: 24.

Początek. **Boniec.** **J**a iako winna macica rodziatam wdzieczność woniey: á kwiecie moia

Boniec. **K**torzy obiaśniatá mie / żywot wieczny beda miec.

Ewangelia v S: Lukassá Cap: 11.

Początek. **Boniec.** **A** státo sie iest gdy te słowa mówił. Wyniossly sie z gtosem swoim

Boniec. **B**łogosławieni ci ktorzy slucháta słowa Bozego / y przysrzegáta go:

W swieto w niebo wzięcia Panny Maryey.

Początek. **Boniec.** **L**ekcia z krtag Ecclesiasticusa Cap: 24.

Początek. **Boniec.** **A** w tych wssstkich odpoczynieniam sukátá / á w dziedziectwie pańskim beda mieścátá.

Boniec. **J**ako Mirra wyborna / dátám słodkosć wonności.

Ewangelia v S: Lukassá Cap: 10.

Początek. **Boniec.** **A** státo sie gdy sli / ze on wssedł do iednego miasteczka:

Boniec. **M**arya co lepsza czastke obrátá / ktora od niey nie bedzie oddalona.

W dzień S: Bartłomieja Apostoła.

Początek. **Boniec.** **E**pistola z listu S: Pawła do Rzymianow Cap: 9.

Początek. **Boniec.** **W**iemy też to iż tym ktorzy miłuiá Boga / wssstkie rzeczy dopomagáta

Boniec. **ktora** iest w Chrystusie Jezusie Panie nášym

Ewangelia v S: Lukassá Cap: 22.

Regeſtr.

- Początek. Stat ſie też y poſwarek między nimi / ktoby ſnich zdał ſie być wieczyſſy.
Koniec. y żebyſcie ſiedzieli na ſtołcach ſadząc dwanaſcie pokolenia Iſraelskiego.
- W dzień ſwięcia S: Jana Krzciela.**
- Początek. Lekcia z krieg Ecclezyaſtycuſa Cap: 49.
Koniec. Pamiatka ſprawniedliwego / w ſłożeniu wonnoſci wezyniona ſprawa Aptekarzowa.
awe dni grzechow / porwierdził miłoſć Bożą.
- Początek. Lekcia z krieg Ecclezyaſtycuſa Cap: 49.
Koniec. Pamiatka ſprawniedliwego / w ſłożeniu wonnoſci wezyniona ſprawa Aptekarzowa.
awe dni grzechow / porwierdził miłoſć Bożą.
- Początek. Lekcia z krieg Ecclezyaſtycuſa Cap: 49.
Koniec. Pamiatka ſprawniedliwego / w ſłożeniu wonnoſci wezyniona ſprawa Aptekarzowa.
awe dni grzechow / porwierdził miłoſć Bożą.
- Początek. Lekcia z krieg Ecclezyaſtycuſa Cap: 49.
Koniec. Pamiatka ſprawniedliwego / w ſłożeniu wonnoſci wezyniona ſprawa Aptekarzowa.
awe dni grzechow / porwierdził miłoſć Bożą.
- W dzień Narodzenia panny Marii.**
- Początek. Lekcia z przypowieſci Salomonowych. Proverbiorum Cap: 5.
Koniec. Pan odzierżał mie na początku drog ſwoich /
nawdzie żywot / y wyzerpnie zbawienie od Pana:
- Początek. Lekcia z krieg Ecclezyaſtycuſa Cap: 49.
Koniec. Pamiatka ſprawniedliwego / w ſłożeniu wonnoſci wezyniona ſprawa Aptekarzowa.
awe dni grzechow / porwierdził miłoſć Bożą.
- Początek. Lekcia z krieg Ecclezyaſtycuſa Cap: 49.
Koniec. Pamiatka ſprawniedliwego / w ſłożeniu wonnoſci wezyniona ſprawa Aptekarzowa.
awe dni grzechow / porwierdził miłoſć Bożą.
- W dzień podwyſſzenia ſwiętego Krzyża.**
- Początek. Lekcia z liſtu S: Pawła do Philippenſow: Cap: 2.
Koniec. Bo to w ſobie też czuycie / co y w Chryſtusie Jezusie
iż Pan Jezus Chryſtus ieſt w chwale Bogá oycá.
- Początek. Lekcia z liſtu S: Pawła do Philippenſow: Cap: 2.
Koniec. Bo to w ſobie też czuycie / co y w Chryſtusie Jezusie
iż Pan Jezus Chryſtus ieſt w chwale Bogá oycá.
- Początek. Lekcia z liſtu S: Pawła do Philippenſow: Cap: 2.
Koniec. Bo to w ſobie też czuycie / co y w Chryſtusie Jezusie
iż Pan Jezus Chryſtus ieſt w chwale Bogá oycá.
- W dzień ſwiętego Matheuſſa Apoſtola y Ewangelisty.**
- Początek. Lekcia z liſtu S: Pawła do Efezow Cap: 4.
Koniec. Ale każdemu z nas / dana ieſt łaska według miári obdarowania
w doſkonalego meża / w miäre lat zupełnoſci Chryſtuſowej:
- Początek. Lekcia z liſtu S: Pawła do Efezow Cap: 4.
Koniec. Ale każdemu z nas / dana ieſt łaska według miári obdarowania
w doſkonalego meża / w miäre lat zupełnoſci Chryſtuſowej:
- Początek. Lekcia z liſtu S: Pawła do Efezow Cap: 4.
Koniec. Ale każdemu z nas / dana ieſt łaska według miári obdarowania
w doſkonalego meża / w miäre lat zupełnoſci Chryſtuſowej:
- W dzień przenieſienia S: Stanisława.**
- Początek. Lekcia z liſtu S: Pawła do Żydow Cap: 5.
Koniec. Bo każdy Biſkup / z ludzi wybrány a wzięty / poſtawion bywa za ludzie
Ty ieſtes káptanem na wieki / podług rzadu Melchiſedechowego.
- Początek. Lekcia z liſtu S: Pawła do Żydow Cap: 5.
Koniec. Bo każdy Biſkup / z ludzi wybrány a wzięty / poſtawion bywa za ludzie
Ty ieſtes káptanem na wieki / podług rzadu Melchiſedechowego.
- Początek. Lekcia z liſtu S: Pawła do Żydow Cap: 5.
Koniec. Bo każdy Biſkup / z ludzi wybrány a wzięty / poſtawion bywa za ludzie
Ty ieſtes káptanem na wieki / podług rzadu Melchiſedechowego.
- W dzień S: Macława.**
- Początek. Lekcia z krieg Madroſci Sápiencie Cap: 4.
Koniec. A ſprawniedliwy człowiek / będzieli od ſmierci zachwycon / w ochłodzeniu
y miłoſierdzie ieſt ku ſwietym jego / y wſzład na wybrane jego.
- Początek. Lekcia z krieg Madroſci Sápiencie Cap: 4.
Koniec. A ſprawniedliwy człowiek / będzieli od ſmierci zachwycon / w ochłodzeniu
y miłoſierdzie ieſt ku ſwietym jego / y wſzład na wybrane jego.
- Początek. Lekcia z krieg Madroſci Sápiencie Cap: 4.
Koniec. A ſprawniedliwy człowiek / będzieli od ſmierci zachwycon / w ochłodzeniu
y miłoſierdzie ieſt ku ſwietym jego / y wſzład na wybrane jego.
- W dzień S: Michała.**
- Początek. Lekcia z krieg obiańienia S: Jana Cap: 1.
Koniec. Obiańienie Jeſu Chryſtuſowo ktoremu dat Bog / aby obiańyt ſlugam ſwoim /
y omył nas od grzechow náſſych we krwy ſwoiey /
- Początek. Lekcia z krieg obiańienia S: Jana Cap: 1.
Koniec. Obiańienie Jeſu Chryſtuſowo ktoremu dat Bog / aby obiańyt ſlugam ſwoim /
y omył nas od grzechow náſſych we krwy ſwoiey /
- Początek. Lekcia z krieg obiańienia S: Jana Cap: 1.
Koniec. Obiańienie Jeſu Chryſtuſowo ktoremu dat Bog / aby obiańyt ſlugam ſwoim /
y omył nas od grzechow náſſych we krwy ſwoiey /
- W dzień S: Franciszka.**
- Początek. Lekcia z krieg Ecclezyaſtycuſa Cap: 45.
Koniec. Miłi Bogu y ludziem / ktorego pamiatka w ſłogóſławieńſtwie ieſt.
y dat mu ſerce ku przykazaniu / y zakonui żywota y nauki
- Początek. Lekcia z krieg Ecclezyaſtycuſa Cap: 45.
Koniec. Miłi Bogu y ludziem / ktorego pamiatka w ſłogóſławieńſtwie ieſt.
y dat mu ſerce ku przykazaniu / y zakonui żywota y nauki
- Początek. Lekcia z krieg Ecclezyaſtycuſa Cap: 45.
Koniec. Miłi Bogu y ludziem / ktorego pamiatka w ſłogóſławieńſtwie ieſt.
y dat mu ſerce ku przykazaniu / y zakonui żywota y nauki

Regeſtr.

W dzień S: Łukassá Ewángielisty.

I Lekcia v Ezechielá proroka Cap: 1.

Początek. Wyjrzatem á oto wiátr wichrowáty przychodzit od putnocy
Koniec. á zwierzetá sly y wrácały sie: ná podobienstwo blyskania roſwiecaiącego sie.

I Ewángelia v S: Łukassá Cap: 10.

Początek. A potym teſ obrát á naznáczył Pan y innych siedmdzieſiat y dwu/
Koniec. przybliżyto ſie do was kroleſtuo Boſe.

W dzień ſwiętego Simoná y Judy Apoſtoloru.

I Epiſtola z liſtu S: Páwła do Rzymianow Cap: 8.

Początek. Wiemy teſ to iż tym ktorzy miłuiá Bogá / wſſſkie rzeczy dopomágaia
Koniec. od miłóſci Boſey / ktora ieſt w Chryſtusie Jezusie Pánie náſſym

I Ewángelia v S: Janá Cap: 15.

Początek. To wam roſkázuie / abyſcie ſie ſpolecznie miłowáli. Jeſli was ſwiát nienawidzi
Koniec. iż mié w nienawiſci mieli dámo.

W wigilia wſſſkich ſwíetych.

I Lekcia z krieg obiańwiená S: Janá Cap: 5.

Początek. Potymem widziál / á oto w poſrzedku tronu / y czterzech zwierzat /
Koniec. y dále częſć á chwale temu ktorzy żywie ná wieki wiekow.

I Ewángelia v S: Łukassá Cap: 6.

Początek. A ſtaپیwſſy z nimi / ſtánat w rownym polu / y zebranie zwolennikow
Koniec. bo oto záptátá wáſſá obſta ieſt w niebie.

W dzień wſſſkich ſwíetych.

I Lekcia z krieg obiańwiená S: Janá Cap: 7.

Początek. A widziatem drugiego Anſiá / á on wſtepuie od wſchodu ſłoneá
Koniec. y moc / y ſiła / Bogu náſſemu ná wieki wiekow Amen.

I Ewángelia v S: Mátheuſá Cap: 5.

Początek. Wyjrzawſſy tedy Jezus tluſſe / wſtaپی ná gore: á gdy wſiadł przyſtaپی
Koniec. bowiem záptátá wáſſá Boſná ieſt á obſta w niebie.

W dzień zaduſſny.

I Epiſtola z liſtu pierwſſego S: Páwła do Teſſalonicenſow Cap: 4.

Początek. A niechcemy byſcie wiedzieć niemieli brácia / o tych ktorzy záſneli /
Koniec. A przetoſ częſ ieden drugiego temi ſłowy.

I Ewángelia v S: Janá Cap: 6.

Początek. Wſſſko comi dáwa Ociec / do mnie przyjdzie: á tego ktorzy przychodzi do
Koniec. á ia go wſtrzeſſe w oſtátni dzień.

W dzień S: Marciná.

I Lekcia z krieg Eccleſiaſtiá Cap: 44.

Początek. Cioe ieſt naleſion doſkonáły y ſpráwiedliwy á częſu gniewu ſtát ſie ziednány:
Koniec. náyduiace táſte przed oczymá wſſſkiego ciátá.

Dále ſſukay Cap: 45.

Początek. W wielbiłgo przed oblicznoſcia krolow / á kázat mu przed ludem ſwoim /
Koniec. y w blagoſłáwił go w chwale / y przepáſſat go páſſem ſpráwiedliwoſci

I Ewángelia v S: Łukassá Cap: 12.

Początek. Niecháy beda biodrá wáſſe przepáſáne / y pochodnie goráiaće
Koniec. bo ktorey ſie godziny nie nádzieciecie / ſyn człowieczy przyjdzie.

W dzień S: Elſbiety.

I Lekcia z przypomiéſci Salomonowych Prouerbiorum Cap: 31.

Początek. Niewiáſte mocná krot náydzie: dále á z oſtátnich gránic ieſt odplátá iezy
Koniec. Dáńcie iezy z wſſſkow rák ſwoich á niech ia wychwálaia w branách ſpráwy iezy.

I Ewángelia v S: Mátheuſá Cap: 13.

Początek. Podobno ieſt kroleſtuo niebieſkie ſkárborwi zákopánemu ná roli /
Koniec. ktory wiec przynosi ſkárbu ſwego nowe y ſtare rzeczy.

W dzień S: Kátharzyny.

I Epiſtola z liſtu wtorego S: Páwła do Korintow Cap: 10 y 11.

Początek. A kto ſie chlubi / niech ſie chlubi w Pánie.
Koniec. doſlubitem was ſtáwić czyſta pánná iednemu Meſjowi Chryſtusowi.

I Ewángelia v S: Mátheuſá Cap: 25.

Regeſtr.

Początek. Tedy podobno będzie królestwo niebieskie dziesięci panna: Ktore
Koniec. A tak czujcieś tedy ponieważ że nie wiecie dnia ani godziny.

Lektie y Ewangeliie ktore czytaią w wigilie Apostołskie.

Początek. Lektia z Księgi Ecclesiastikus Cap: 44. y 45.
Koniec. Błogosławieństwo wssytkiego ludu dat mu Pan Bog.
Początek. y wkoronował go okłosa cnoty.
Koniec. Lektia z przypowieści Salomonowych. Proverbiorum Cap: 3.
Początek. Błogosławiony to człowiek ktory znalazł mądrość y ktory obficie w roztropności.
Koniec. y obłoki zrosy sie z siadania a zraśćcia.
Początek. Ewangeliia y S. Janá Cap: 15.
Koniec. Ja jestem prawdziwa macicą winna: a Ociec mój jest winogrodnikiem.
Początek. o cokolwiek będziecie chcieć / będziecie prosić y stanie się wam.
Koniec. Ewangeliia y S. Janá Cap: 15.
Początek. To jest przykładanie moje / abyście się społecznie miłowali / tak iakom ja
Koniec. że o cokolwiek byście prosili Oycá w imię moje / aby wam dał.

W dzień swiętych Apostołów w po- spolichości Ewangeliie y Epistoły.

Początek. Epistoła z listu S. Pawła do Efezow Cap: 2.
Koniec. A tak już nie jesteście goście ani przychodniowie: ale jesteście mieszczącymi
Początek. Epistoła z listu S. Pawła do Efezow Cap: 1.
Koniec. Błogosławiony Bog y Ociec Pana naszego / Jezusa Chrystusa / ktory
Początek. w ktorej wdzięczności nas uczynił w miłym synu swoim
Koniec. Epistoła z listu S. Pawła do Rzymianow Cap: 8.
Początek. Wiemy też to iż tym którzy miłują Boga / wssytkie rzeczy dopomagają:
Koniec. ktora jest w Chrystusie Jezusie Panie naszym.
Początek. Epistoła z listu S. Pawła do Rzymianow Cap: 10.
Koniec. Abowiem sercem ci się wierzy ku sprawiedliwości / a wsty wyznawanie bywa
Początek. Nowsem po wssytkiej ziemi rozssedł się głos ich / y nakray okregu ziemi słowa ich
Koniec. Lektia z Dzieł Apostołów Cap: 5.
Początek. Powstałszy potom Krześc Kaptanów / y wssyscy którzy z nim byli /
Koniec. Ktorzy to wssysawssy / wssli na switanie do kościoła / y nauczali.
Początek. Ewangeliia y S. Janá Cap: 15.
Koniec. To wam roztążnie / abyście się społecznie miłowali. Jeśli was swiats
Początek. Jz mie w nienawiści mieli darmo
Koniec. Ewangeliia y S. Janá Cap: 15.
Początek. To jest przykładanie moje / abyście się społecznie miłowali / tak iakom ja was
Koniec. że o cokolwiek byście prosili Oycá w imię moje / aby wam dał
Początek. Ewangeliia y S. Matheussa Cap: 10.
Koniec. Tych dwunastu poslat Jezus przykładując im / tak mówiac: Na drogę
Początek. wdzien sadny / niżli miastu onemu.
Koniec. Ewangeliia y S. Matheussa Cap: 10.
Początek. Oto ja was posylam iako owce między wilki. Przetoż bądźcie
Koniec. Ale kto będzie trwał aż do końca ten będzie zbawiony.
Początek. Ewangeliia y S. Matheussa Cap: 19.
Koniec. Tedy odpowiadając Piotr rzekł mu: Ocośmy my opuścili wssytko /
stołroć więcej weźmie / y żywot wieczny otrzyma

Regestr.

Początek. **Ewangelia v S: Lukassá Cap: 10.**
 Koniec. **A potym też obrat á náznaczył Pan y innych siedmdziesiat y dwu/**
Przybliżyło sie do was Królestwo Boże.

O Ewangelistach.

Początek. **Lekcia v Ezechielá Proroká Cap: 1.**
 Koniec. **A wyszrzalem á oto wiátr wichrowáły przychodzit od pułnocy**
A żwierzetá sły y wráćáli sie/ ná podobienstwo błyskánia rozświecáiacego sie

Początek. **Lekcia z Kriag Ecclesiasticusá Cap: 15.**
 Koniec. **Kto sie boi Boga będzie czynił dobrze/ á kto sie trzyma sprawiedliwosci**
á imieniem wiecznym w dziedziectwo obdárzy go.

Początek. **Ewangelia v S: Lukassá Cap: 10.**
 Koniec. **A potym też obrat á náznaczył Pan y innych siedmdziesiat y dwu/**
Przybliżyło sie do was Królestwo Boże

Początek. **Ewangelia v S: Janá Cap: 15.**
 Koniec. **Já jestem winna Mácicá/ á wy látorostki. Kto mieśka we mnie**
aby radość moia była w was á radość wáśśá/ aby sie nápełniła.

O Meczennikach w pospolitosci.

Początek. **Lekcia z Kriag Madrosći Sápientie Cap: 3.**
 Koniec. **Alle dusse ludzi sprawiedliwych: w rece Bożey są/**
á Pan ich królować będzie ná wieki.

Początek. **Lekcia z Kriag Madrosći Sápientie Cap: 5.**
 Koniec. **Alle sprawiedliwi/ ná wieki Boda żyć/ á v Páná jest odplátá ich/**
Boda wykorzenieni/ á ná pewne miejsce wstoczą.

Początek. **Lekcia z Kriag Madrosći Sápientie Cap: 10.**
 Koniec. **W oddátá sprawiedliwym zapláté prác ich/ y przeprowadzítá ie po**
A pospolu chwalili zwyciężna moc twoie

Początek. **Lekcia z Kriag Ecclesiasticusá Cap: 2.**
 Koniec. **Ci ktorzy sie boia Boga- beda wierzyć słowam iego: á ktorzy go młuiá/**
y cierpliwość mieć beda/ aż do oglédowánia iego/

Początek. **Lekcia z Przypowieści Salomonowych Proverbiorum Cap: 10.**
 Koniec. **Oczekáwanie sprawiedliwych wesele: á nádzieia bezbożnych zginie.**
áż do końca Kápituły cýtay/ dálej słuťay Cap: 11.

Początek. **Prostotá á wprzemość sprawiedliwych ludzi będzie ie sprawować:**
 Koniec. **Wtógóśláwieństwem sprawiedliwych/ podwysšsono będzie miásto: á wstámi bezbożnych**
wyvrocone będzie.

Początek. **Lekcia z Kriag Ecclesiasticusá Cap: 44.**
 Koniec. **Alle oni meżowie miłosierdzia są/ ktorych miłosierne uczynki były/**
A chwáté ich niech zwiástuje Kościół

Początek. **Lekcia z Przypowieści Salomonowych Proverbiorum Cap: 15.**
 Koniec. **Język ludzi mądrych/ ozdabia umiétnośc: wstá sšaloných**
á kto idzie zá sprawiedliwosciá/ będzie go Pán miłował.

Początek. **Lekcia z Kriag Ecclesiasticusá Cap: 2.**
 Koniec. **Wy ktorzy sie boicie Páná Boga/ czełaycie miłosierdzia iego:**
ábo kto kiedy wzywát go/ á wżgárdzit im: Bo jest łáśkawy y miłosierny Pan:

Początek. **Lekcia z Kriag objáwienią S: Janá Cap: 7.**
 Koniec. **W odpowiedziá ieden z stárcow/ á rzékt mi/ ci to są wbráni w sšáty biáte/**
y dowiedzie ie do zdrojow żywotnych wod/ y otrze Bog wsseltá iże z oczu ich.

Początek. **Epistolá z listu wtórego S: Páwlá do Tessálonicensow Cap: 1.**
 Koniec. **Musimy záwssé dziekować Bogu zá was bráćia/ rák iáko słusna jest/**
y żeby sie okazał dziwnym między wssystkimi ktorzy wwierzyli.

Początek. **Epistolá z listu pierwszego S: Páwlá do Koryntow Cap: 4.**
 Koniec. **Wosiny sie stáli dziwowiśtiem swiátu/ y Angiółom/ y ludziom**
Tóć iá pisse nie żeby w was záwssydzit: ale wpoiminám iáko syny moie námiłeyssé.

Początek. **Epistolá z listu S: Páwlá do Żydow Cap: 10.**
 Koniec. **Ktorzy przez wiáre pozwycieżáli Królestwá/ dziátáli sprawiedliwośc/**
A ci wssyscy świádectwem wiáry będąc sšoboráni.

Regeſtr.

- Początek. Epistoła z listu wtchorego S: Pawła do Tymotheuſſa Cap: 2.
Koniec. Żadny któryc Rycerſko ſłuży Bogu/ nie plećcie ſie ſwiećkami ſprawami/
zbawienia doſtapili które ieſt w Chryſtusie Jezuſie / z chwata niebieſka.
- Początek. Epistoła z listu S: Pawła do Żydow Cap: 10.
Koniec. Rozpomnićcie iedno ſobie pierwſſe dni w które będąc oſwieceni/
ale moy ſprawniedliwy z wiary żywie :
- Początek. Ewangelia v S: Lukaffa Cap: 6.
Koniec. Wſtąpiwſzy z nimi / ſtanał w rownym polu / y zebranie zwolenników
Bo oto załpata waffa obſita ieſt w niebie.
- Początek. Ewangelia v S: Matheuſſa Cap: 5
Koniec. Wyſzawſſy tedy Jeſus tuſzczę / wſtąpił na gore : a gdy wſiady
bowiem załpata waffa hoyna ieſt a obſita w niebie:
- Początek. Ewangelia v S: Matheuſſa Cap: 10.
Koniec. Abowiem niemaſz nic tak ſkrytego / coby ſie obiawić nie miało :
Ku temu ſie y ia przyznam przed Oycem moim który ieſt w niebieſiech :
- Początek. Ewangelia v S: Lukaffa Cap: 12.
Koniec. A gdy okolo niego było bārzo wiele tuſzczey / tak że ſie też ſami
y ſyn ciłowięczy wyzna go przed Angioły Bożemi.
- Początek. Ewangelia v S: Marka Cap: 13.
Koniec. A gdy zaś wychodził z koſciola / rzekł do niego ieden z zwolenników iego:
A kto będzie trwał do końca / ten będzie zbawiony :
- Początek. Ewangelia v S: Matheuſſa Cap: 24.
Koniec. Wyſſedſzy Jeſus z koſciola / ſiedł ſobie ſtam tad. Tedy przyſtapili ſie
Ale kto będzie trwał aż do końca / ten będzie zbawiony.
- Początek. Ewangelia v S: Matheuſſa Cap: 10.
Koniec. Bedali was prześladować w iednym mieſcie / wſtąpćieſ do drugiego.
Przetoż nieſtrachayćie ſie ich.
- Początek. Ewangelia v S: Lukaffa Cap: 11.
Koniec. Biada wam którzy budnićcie groby Prorockie: a waffy oycowſe ie pobili.
owaby go w czym podchwycili z wſt iego / chcąc go oſkarżyć.
- Początek. Ewangelia v S: Lukaffa Cap: 21.
Koniec. A gdy wſlyſſycie bitwy y rozruch / nie ſtrachayćie ſie / muſſać terzeży
W cierpliwoſci waffey / odzierzyćie duſſe waffe.
- Początek. Ewangelia v S: Marka Cap: 13.
Koniec. A gdybyſcie wyſzeli brzydliwoſć ſpuſtoſſenia a ona ſtoi gdzie
ani Angiotowie w niebie / ani ſyn / iedno oćiec.

O iednym ſwiećnym męceniku w poſpolitoſci.

- Początek. Lekcia z krieg Ecclezyaſtykuſa Cap: 14.
Koniec. Błogoſławiony ieſt mąż który w madoſci będzie mieſtkać
a w umyſle ſwoim będzie wważał opatrzoſć Bożą.
- Początek. Lekcia z krieg Ecclezyaſtykuſa Cap: 15.
Koniec. Tak armi go chlebem żywota y rozumu a woda madoſci
a odzieniem chwały przyrodzićie go.
- Początek. Lekcia z krieg Ecclezyaſtykuſa Cap: 31.
Koniec. Błogoſławiony bogacz który ieſt należon bez zmaży:
a iatmużny iego będzie wyſławiało wſyſtko zebranie ſwiećnych.
- Początek. Lekcia v Jeremiaſa Proroka Cap: 17.
Koniec. Błogoſławiony mąż który duſſa w Panie / a ktorego Pan duſſaniem
y nigdy nieprzeſtanie dawać owocu.
- Początek. Lekcia z krieg Madoſci Sapientie Cap: 10.
Koniec. Ta wćiekaiacego przed gniewem braterskim / ſprawniedliwego przeprowadzila proſtemi
drogami / y wkażala mu troleſtwo Boże
y okażala być mataczę te którzy go plugawili / y dala mu iatnoſć wieczną.
- Początek. Lekcia z krieg Ecclezyaſtykuſa Cap: 39.
Koniec. Serce ſwoie wydał na czynnoſć na ſwitaniu ku Panu Bogu który go
a imie iego będzie wſpomniano ob rodzaioch aż do rodzaioch.

Regeſtr.

- Początek.** **Boniec.** **Lekcia z krieg Madrości Sapientie Cap: 4.**
 A ſprawnieśliwy człowiek / będzie od śmierci zachwycon / w ochłodzeniu
 miłofierdzie ieſt ku ſwietym iego / w zgląd na wybrane iego.
- Początek.** **Boniec.** **Lekcia v Izaiáša Proroka Cap: 43.**
 Teraz te ſłowa mówi Pan który cie ſtworzył Jakobie / yz formował cie Izraelu:
 Nie bój ſie / bo wieſz że ci ieſt przy tobie:
- Początek.** **Boniec.** **Epistoła z liſtu wtorego S: Pawła do Tymoteuſa Cap: 4.**
 Świadcze przed Bogiem / y przed Jeſu Chryſtem / który ma ſadzić
 a nie tylko mnie / ale y tym którzy mi tuia przyſcie iego.
- Początek.** **Boniec.** **Epistoła z liſtu wtorego S: Pawła do Tymoteuſa Cap: 4.**
 Ale Pan przy mnie ſtał / y wzmocnił mnie / aby ſie przez mie
 ſwym niebieſkim: ktoremu częſć a chwala na wieki wieków. Amen:
- Początek.** **Boniec.** **Evangelia v S: Lukáša Cap: 9.**
 Jeſli kto chce zámna przyſć / niech ſie ſámego ſiebie zaprzy /
 ktorzy nie wkuſa śmierci / ależ wyſzła kroleſtwa Boże.
- Początek.** **Boniec.** **Evangelia v S: Mátheuſa Cap: 16.**
 Tedy Jeſus rzekł ſwoim: Jeſli kto chce zámna przyſć /
 ſyná człowieczego przychoſzacego w kroleſtwie ſwoim.
- Początek.** **Boniec.** **Evangelia v S: Lukáša Cap: 14.**
 Jeſli kto idzie do mnie / a niema w nienawiſci oycá ſwego
 nie może moim być ſwolennikiem.
- Początek.** **Boniec.** **Evangelia v S: Jana Cap: 12.**
 Záprawde záprawde powiadam wam: Jeſli ziarno pſſeniczne
 Jeſli mi kto będzie ſłużył / wćci go Oćiec moy

O ſpowiednikach ſwietnych y o Bi- ſkupiech.

- Początek.** **Boniec.** **Lekcia z krieg Eccleziáštykuſa Cap: 44.**
 Nioe ieſt náleſion doſkonáły y ſprawnieśliwy / a częſu gniewu ſtał ſie ziednánym.
 náydniace taſte przed oczymá wſſyſkiego ciata.
- Początek.** **Boniec.** **Dáley ſukay Cap: 45.**
 Wwielbił go przed oblicznoſcia krolow / a kazał mu przed ludem ſwoim /
 y wſtogoſławił go w chwale / y przepáſał go páſem ſprawnieſliwoſci.
- Początek.** **Boniec.** **Lekcia z krieg Eccleziáštykuſa Cap: 50.**
 Káplán wielki / który za ſwego żywota podpárt domu / a za dni ſwych
 y táto kádzidło woniáſace lećie.
- Początek.** **Boniec.** **Lekcia z krieg Eccleziáštykuſa Cap: 45.**
 Mily Bogu y ludziom Moizeſ / ktorogo pámiatka w ſtogoſławieſtwie ieſt.
 W dał mu ſerce ku przykazaniu / y zakonowi żywota y náuki.
- Początek.** **Boniec.** **Lekcia z krieg Eccleziáštykuſa Cap: 47.**
 W káżdym wćzynku dał wyznánie ſwietemu / y nawyſſſemu w ſłowie
 Chryſtus oczyſcił grzechy iego / y podwyſſſyt ná wielki rog iego.
- Początek.** **Boniec.** **Dáley ſukay Cap: 24.**
 Madroſć będzie chwaliłá duſſe ſwa / a w Bódze będzie cćioná
 a między ſtogoſławionemi będzie ſtogoſławiona.
- Początek.** **Boniec.** **Lekcia z krieg Eccleziáštykuſa Cap: 24.**
 Pokropie ogród moy ſzczepienia / a nápoie rodzenia mego owocu
 ale wſſyſkim ſukáſiacym prawdy.
- Początek.** **Boniec.** **Dáley ſukay Cap: 25:**
 We trzech rzeczách w podobáło ſie duchowi memu / ktore ſa chwalebne
 zgodá a ſtwornoſć bráćiey / a miłoſć bliſnich:
- Początek.** **Boniec.** **Lekcia z krieg Eccleziáštykuſa Cap: 39.**
 O madroſci wſſyſkich ſtárych / będzie ſie pytał mady /
 dobrego y złego we wſſyſkich rzeczách będzie koſtował.
- Początek.** **Boniec.** **Lekcia z krieg Madrości Sapientie Cap: 6.**
 Abowiem ktorzy / będą ſtrzedz ſprawnieſliwoſci / ſprawnieſliwie będą ſadzenci
 A ták požádanie madroſci / przywodzi do wiecznego Kroleſtwa.
- Początek.** **Boniec.** **Lekcia z krieg madrości Sapientie Cap: 7.**

Regestr.

- Początek. Dla tego żadałem. y dan mi jest zmysł: y wzywalem / a przypędź w mie duch
Koniec. tego ktorzykolwiek używali / stali sie częstni przytaczienstwa Bożego /
¶ Lekcia z krieg Ecclesiasticus Cap: 14.
- Początek. Błogosławiony jest mąż który w mądrości będzie mieszkał:
Koniec. a w chwale iey będzie odpoczywał.
¶ Lekcia a Malachiasza Proroka Cap: 2.
- Początek. W będziecie wiedzieć żem do was ten mandát posłał: aby była umowa
Koniec. bo jest Angiotem a posłem Pana wsszech zastępów.
¶ Epistola z listu S: Pawła do Żydów Cap: 13.
- Początek. Rozmaitemi y obcemi naukami nie dajcie sie wprowadzić
Koniec. Dobrzeczynności y spoleczności nie zapominajcie. Boć takimi ofiarami zasługujemy
¶ Ewangelia v S: Marka Cap: 13. (Boga.)
- Początek. Dajcie na to / czujcie / a modlcie sie / bo nie wiecie kiedy czas będzie.
Koniec. A coć wam mówię / toć wssytkim mówię czujcie.
¶ Ewangelia v S: Matheussa Cap: 24.
- Początek. Przetoż tedy czujcie / bo nie wiecie o ktorej godzinie ma przyść Pan was.
Koniec. że nad wssytkim dobrem swym postanowi go.
¶ Ewangelia v S: Matheussa Cap: 25.
- Początek. A iako jeden człowiek iadać precz / przyzwał slug swoich y rozdał
Koniec. postanowiecie nad wiela. Wniź do radości pana twego
¶ Ewangelia v S: Łukasza Cap: 11.
- Początek. Żadny nie zapala świece / a stamia ia w skrytości / ani pod korzec
Koniec. a iakoby iasność tśkawice oświeci cie.
¶ Ewangelia v S: Łukasza Cap: 19.
- Początek. człowiek jeden zacny odśedł do dalekiej krainy / aby sobie otrzymał
Koniec. a od tego który niema / y to co ma będzie odieto od niego.
¶ Ewangelia v S: Łukasza Cap: 12.
- Początek. Nie bojcie sie małuczk a trzodo / boć sie spodobało Oycu waszemu dać
Koniec. Albowiem gdzie jest śarb was / tam y serce wasze będzie.
¶ Ewangelia v S: Łukasza Cap: 12.
- Początek. Niechay beda biedra wasze przepasane / y pochodnie gorące
Koniec. bo ktorey sie godziny nie nadzieicie / syn człowieczy przydzie.
¶ Ewangelia v S: Marka Cap: 10.
- Początek. Łatwiej Wielbładowi prześć przez vcho igrze / niż bogatemu
Koniec. Ale wiele pierwszych będzie posłednimi. a posłednich pierwszemi.
¶ Ewangelia v S: Matheussa Cap: 5.
- Początek. Wy iesscie sol ziemie / wiec iessieby sol zwietrzatą a smak vtracił /
Koniec. ten wielkim będzie zwan w Królestwie niebieskim.

O pannach swietych w pospolitosci.

- ¶ Lekcia z krieg Ecclesiasticus Cap: 51.
- Początek. Wy wysłetes na ziemi mieszkanie moje a o śmierć częsta proszę.
Koniec. y bede cie chwalił / y bede błogosławił imieniu Pańskiemu:
¶ Lekcia z krieg Ecclesiasticus Cap: 24.
- Początek. Mądrość będzie chwaliła dusze swa / a w Będzie będzie cćiona
Koniec. Jam z vst najwyższego wysła pierworodna przed wssytkim stworzenim
Daley w teyże Kápituł.
- Początek. a iako drzewo Libańskie nie rzezane napełnitam wonności
Koniec. Ja iako Modrzew rozszerzyłam gątezi moje / a gątezi moje są cći y łaski
¶ Lekcia z krieg Mądrości / Sapientie Cap: 9.
- Początek. Przetoż dosięga mądrość od końca do końca mocnie
Koniec. y bratowniczką spraw iego.
¶ Epistola z listu wtorego. S: Pawła do Koryntów Cap: 10 y 11.
- Początek. A kto sie chlubi / niech sie chlubi w Panie
Koniec. Albowiem poslubitem was stawić ciwsta panna iednemu meżowi Chrystusowi.
¶ Epistola z listu pierwszego. S: Pawła do Koryntów Cap: 7.
- Początek. O pannach przykazania Pańskiego niemam / wssakoż rade dawam /
Koniec. myśli co Pańskiego jest / żeby była swieta v ciątem y duchem.
¶ Ewangelia v S: Matheussa Cap: 13.

Regeſtr.

Początek. Podobno ieſt Króieſtwa niebieſkie ſtárbowi zátópánemu ná roli /
Koniec. Który wiec przynoſi z ſtárbu ſwego nowe y ſtare rzeczy.

¶ Ewángelia v S: Mátheuſſá Cap: 25.

Początek. Tedy podobne będzie Króieſtwa niebieſkie dzieſiáci Pánnam:

Koniec. A ták czuycieſz tedy poniewaſz że niewiećie dnia ani godziny.

¶ Ewángelia v S: Márká Cap: 12.

Początek. A ſiedzac Jezus przeciw ſtárbnicy koſcielney / pátrzał iáko tłuſzejá

Koniec. wſyſtko co miáta to wtożyta / wſyſtko pożywienie ſwoie

Lekcie y Ewangelie we miſſach za- duſſnych.

¶ Lekcia z wtórych krieg Máthábeſkich Cap: 12.

Początek. Tedy złożywſzy dwánáſcie tyſiecy grzywien ſrebrá / poſlat ie do Jeruzálema

Koniec. modlić ſie zá vmárte / áby im były odpuſzczone grzechy

¶ Epiſtola z liſtu pierwſzego S: Páwla do Teſſálonicenſow Cap: 4.

Początek. A niechcemy byſcie wiedzieć nie mieli brácia / o tych ktorzy záſneli /

Koniec. A przetoż cieſz ieden drugiego temi ſłowy.

¶ Lekcia z krieg obliáwienia S: Janá Cap: 14.

Początek. Potymem ſyſſat głoſ z niebá / Który do mnie mowił. Nápiſz to

Koniec. Bo weżyńki ich náſládnia ich.

¶ Epiſtola z liſtu pierwſzego S: Páwla do Koryntow Cap: 15.

Początek. Oto wam táiemnice powiádam. Wſyſcy powſtániemy / ále nie wſyſcy

Koniec. Który nam dat zwoćieſtwa / przez Páná náſzego Jezusá Chryſtuſá

¶ Ewángelia v S: Janá Cap: 5.

Początek. Záprawde / záprawde powiádam wam że przychodzi godzina

Koniec. á ci lepać co złe czynili ná zmartwychwſtanie ſadu.

¶ Ewángelia v S: Janá Cap: 5.

Początek. Bo iáko Oćiec wſkrzeſza vmárte y ożywia / ták y ſyn ktore chce

Koniec. ále poydzie z ſmierci do żywota.

¶ Ewángelia v S: Janá Cap: 6.

Początek. Wſyſtko co mi dawa Oćiec / do mnie przyydzie : á tego Który przychodzi

Koniec. á ia go wſkrzeſze w oſtátni dzień.

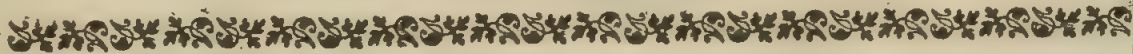
¶ Ewángelia v S: Janá Cap: 11.

Początek. Zſekta potym Mártá do Jezusá: Pánie byſz tu byt / nie vmártby byt bráś

Koniec. iżeſ ty ieſt Chryſtus ſyn Boga żywego / Któryś ná ten ſwiat przyſſedł.

Koniec wſyſtkiego Regeſtru.

Komu ſie ten Regeſtr nie podoba / then moſe ſobie ináćſſy wedle wóley ſwey weżynić :
my niechćielichmy nie od porzadku á poſthánowienia powſſechnego koſciota krzeſcián-
ſkiego odſtąpić / ani teſz odmieniać. Niechay ſie theſz żaden thym nie gorſſy / iſzechmy ná
dni ſwiete niektóre Ewángelie poſtáwili / wſſák to nie ieſt náſſe zmyſlenie / ále
dawne ſtárożytne krzeſciánſkie poſtánowienie : nie ſwiethym ále Pánu
Bogu ku cći / ſwiety m ludziom ná pámiatke / nam ku náuce /
poćieſſe y polepſſeniu.

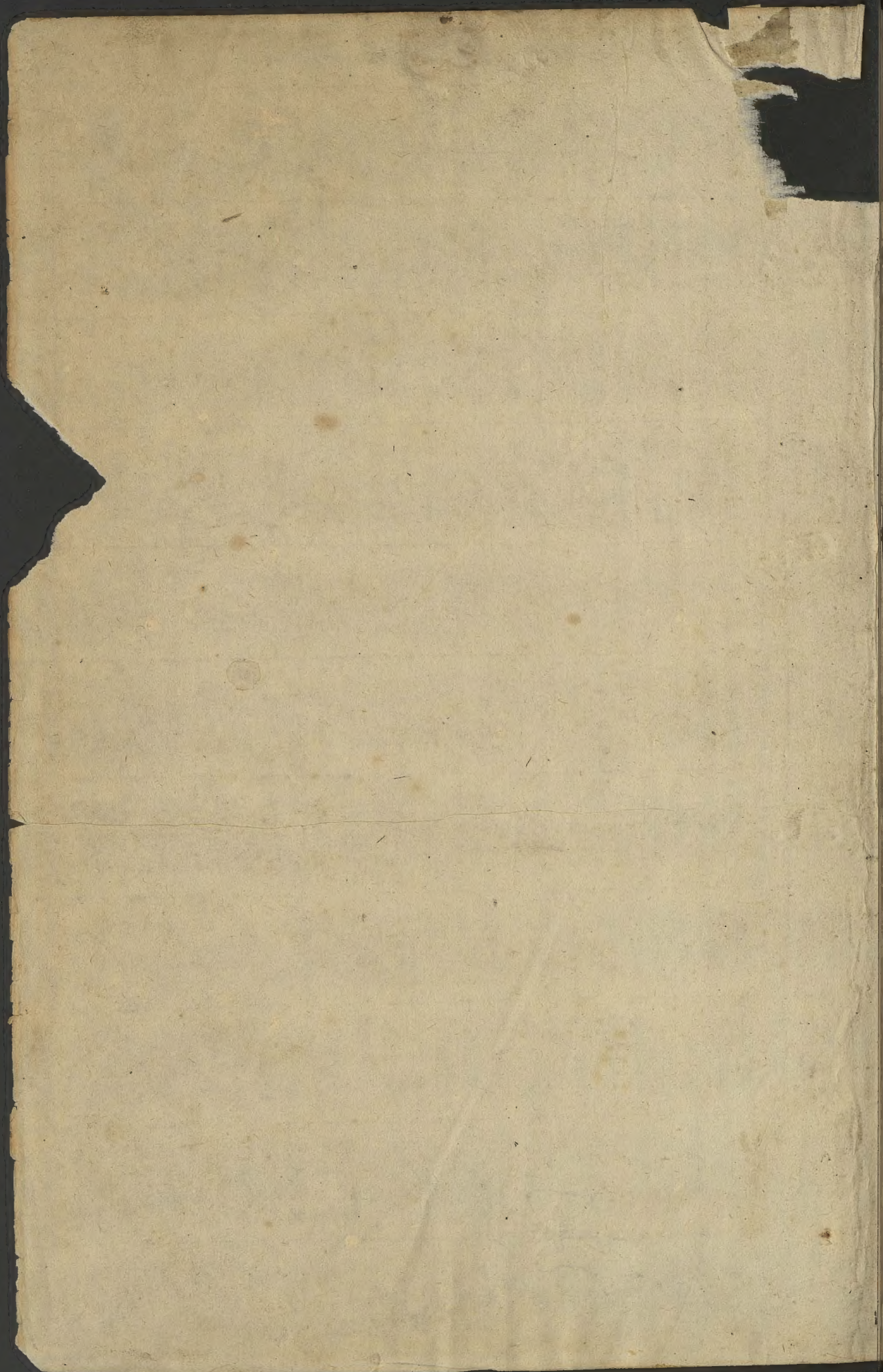

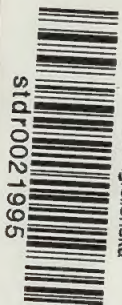

Biblioteka Jagiellońska

stdr0021995

